

סי' א לק' מייעליט'ן בעזה"י יום ה' כ"ח לירח טבת תרל"ט לפ"ק סטריא שלום רב לכבוד ש"ב הרב החרף ובקי בחדר"ת ירו"ש בנש"ק כש"ת יחיאל מיכל פהנא איש הורוויץ נ"י פעת רב במדינת פולין מקתבו הגיעני והנני לתשובתו ע"ד השאלה בס"ת שנמצא היוד מהשם הקדוש ב"ה וב"ש בצורת נא"ו מתמת שהאריה הסופר רגל היוד והי' שאלת תינוק דלא חכים ולא טיפיש ואמר שהוא נא"ו: הגה לכאורה הדין פשוט דמותר למחוק הנא"ו ולכתוב יוד במקומה ולקדשה דומיא דכ' ביו"ד סי' רע"ו סי"א בהג"ה בה"א של שם שפרעה נוגעת בגגה אם נוגע ממש עד שנראית פחית מותר למחוק או לגרוד הרגל ולתקנה וכ' בש"ף שם משום שהכל רואין שהוא ח' ואינו שם ואין בזה משום מוחק את השם וה"נ פיון שמתחלה כתב הסופר נא"ו לא נתקדש בקדושת השם: אמנם אפשר לומר לכאורה דאותיות ו"ה שנקתבו לשם קדושה אין נמחקין כמ"ש התוס' בשם ר"ח בשבועות ל"ה ע"א ובע"ז י"ח ע"א דא"ד מאדני פיון שהמה מאותיות שם המיוחד אין נמחקין אף שאינן שם בפ"ע וכן מבואר ברמ"א סי' רע"ו דגם א"ה מאהי' אינו נמחק ע' בט"ז שם דלא כמ"ש בס' תורת חיים בשבועות שם עיי"ש מ"ש בשם ס' דרף אמונה [שערי אורה] וא"כ הול"ל דמכ"ש בו"ה שהוא מעצם שם המפורש דאינו נמחק.

ובאמת כ"כ בכ"מ פ"ו מיסוה"ת לחד פירושא שהי' פן הגירסא לפני הראב"ד בדברי הרמב"ם ז"ל שם דו"ה מהני' אינו נמחקין. אולם בספר בני יונה כ' לחלק בזה דכיון דאותיות ו"ה אין דרף לקותבו קודם י"ה לכה לא נתקדשו.

בשלא א"ד שנקתבו לשם קדושה פיון שדרף לקותבו לפני נ"י שפיר נוכל לומר דנתקדשו משום דעתיד להיות שם שלם אבל בו"ה אין להחמיר ע"ש ואנכי הבאתי סמוכין לזה מדברי הש"ס בזבחים פ"ח ע"א גבי כ"ש דאין מקדשין חסרין ל"ש אלא שאין דעתו להוסיף אבל דעתו להוסיף ראשון ראשון קודש ע"ש וה"נ בא"ד פיון שדרף פתיבתו הוא לפני נ"י ודעתו להוסיף נ"י ראשון ראשון קודש אבל באותיות ו"ה שאין דרף לקותבו קודם י"ה [ולשי' קצת פוסקים הו"ל שלכ"ס ופסול] א"כ ל"ש בזה ראשון ראשון קודש.

אמנם יש לחלק עוד בזה ולומר דאם כתב ו"ה בלבד לשם קדושה אינה חלה עליו הקדושה משום דא"א להשלימם לשם שלם פיון דמבואר בפוסקים דבעינו שיהי' השם נכתב פסדרן.

משא"כ היכי שכ' שם שלם והאותיות יו"ד ק"א כתב שלא לשם קדושה ורק אותיות נא"ו ק"א כ' לשם קדושה והיכי דכ' תחלת השם בפירוש שלא לשם קדושה אפי' קידשו בסוף מבואר בס' בני יונה דל"מ וא"כ פשקידש האותיות ו"ה בסוף חלה עליהם שפיר קדושה פיון דראוי להעביר קולמס על האותיות הראשונות לשם קדושת השם דבכה"ג לאו שלא פסדרן מיקרי פיון דנקתבו פסדר א"כ שפיר נוכל לומר לדעת ר"ח וה"ג שברמב"ם הנ"ל דהאותיות ו"ה קדושים.

ושעפ"ז אומר לבאר דברי הש"ס גיטין נ"ד ע"ב ההוא דאתא לקמי' דר"א א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני אנפרות שבו לא כתבתי לשמן כו' שכל ס"ת שאין אנפרות שבו פתובות לשמן אינו שנה פלום וליעבר עליהו קולמס וליקדשי' נימא דלא כר"י כו' והקשה בב"י סי' רע"ו בשם הרשב"ץ הא שם שנקתב שלא בקדושה מותר למוחקו א"כ אמאי פריף

וליעבר עלייהו קולמס וליקדשי' נימא דלא כר"י הרי יכול למיפרה לכ"ע דהא יוכל למוחקם.

ולקאמור יתישב שפיר דלא הו"מ למיפרה הכי עפ"מ ש ה"ר דב"ז בתשובה ח"א סי' ק"ב דכ"מ דקא' אפרות הפונה על שמות הה"נ ע"ש שמביא ראי' מפונקשת מדברי הרמב"ם ז"ל [ולפענ"ד צ"ע מדברי הש"ס סנהדרין ד"ס ע"א ואר"י א"ש אין קורעין אלא על שם המיוחד בלבד לאפוקי פינוי דלא ופליגא דר"ח בתרנוניהו דאר"ח השומע אפרה בזה"ז א"ח לקרוע כו' אלא פשיטא מעכו"ם ואי שם המיוחד מי גמירי אלא לאו בכינוי כו' הרי דקרי לכינוי ג"כ אפרה.

וע' ברכות כ"ח ע"ב ה"י י"ח פג"ד מי א"ר הלל ברי' דרשב"נ פג"ד י"ח אפרות שאמר דוד בהבו לד' בני אלים רב יוסף אמר פג"ד י"ח אפרות שבק"ש וצ"ע] ולפי"ז נוכל לאוקמי פגון שאמר הסופר תחלת האפרות היינו י"ה פתב שלא לשמן וכמ"ש התוס' במנחות מ"ב ע"א דהתם אין הפונה שכ' סתמא רק שפתב בפירוש של"ש והאותיות ו"ה שפסוק קידוש וא"כ א"א בתיקון דהשמות פולן א"א למוחקן דהא סופן הם קדושים ואי דנמחוק רק תחלתן ונכתוב אחרים במקומן הא יהי שלכ"ס ופסול ומינשב שפיר קוש' הרשב"ץ ה"ל: והנה לענין אי מהני קידוש בסוף השם באמת מבואר במשנת חכמים פ"ו מיסוה"ת בשם הרמ"ע מפאנו דמהני ובשו"ת מים רבים חיו"ד סי' כ"ז פלפל הרבה בזה ונשאר בספק אם עולה לקדושת השם בשלא פגון רק באות האחרון או לא אולם נוכל לומר דז"א רק באם לא פגון בהאותיות הראשונות פלל וכתבן סתמא ובהאות האחרון חישב לשם קדושת השם דבכה"ג מבואר בס' בני יונה ה"ל דאמרינו גמרו וקידושו באין כא' אבל היכי שבהאותיות הראשונות חישב בפ"י לשם חול נוכל לומר דאינו מועיל באמת דומיא דאמרי' בעירו בין י"ג ע"א ע"כ ל"ק ת"ק התם אלא פגון דאינתק לשם רחל תו לא הדרא מינתקא לשם לאה אבל גבי תורה דסתמא מיכתבה ה"נ דמחקינין ע"ש ורא' לזה נראה ממס' סופרים פ"ה הלכה ג' הי' צריף לכתוב את השם ונתפנין לכתוב יהוד' ולא הטיל בו ד' מוחק את השם וקשה למה יעלה הכוונה על השם פולו הרי יוכל למחוק רק ה"א האחרונה ויכתובה לשם קדושה א"ו פגון דבאותיות הראשונות פגון בפירוש לשם יהוד' בכה"ג אינו מועיל קידוש באות האחרון.

וגם מפ"ח הסברא נוכל לומר פן דבלא פגון באותיות הראשונות בפ"י לשם חול הא קי"ל בתמורה י"א ע"ב באומר רגלה של זו עולה שאם הקדיש דבר שהנשמה תלוי' בה פגון הירף וחלל שלה או למ"ד דבר שעושה אותה טריפה גם בלמעלה מן הארפובה אמרינו דפשיטה קדושה בכולה וא"כ ה"נ נהי דלא פגון בהאותיות הראשונות לשם קדושה מ"מ אם באות האחרון פגון לשם קדושה ממילא פשיטה קדושה בכל השם פגון דהשם לא יוכל להיות בלעדי אות זה ה"נ פהקדיש אבר שהנשמה תלוי' בה דפשיטה קדושה בכולה משא"כ אם פגון בפירוש לשם חול הא רצה שלא יתקדשו ממילא אינו מועיל וה"י כי הא דאמרי' בקידושין ז' ע"א מי דמי התם בהמה הקא דעת אחרת ע"ש בפירש"י ודמא ג"כ להא דאמרי' בעלמא כ"ש אין מקדשין שלא מדעת וז"ב.

נתחזר לנ"ד דכיון דנכתב נא"ו במקום יו"ד לא נתקדש פלל ורשאי לגרור הנא"ו ולכתוב יו"ד במקומה ואופן הגרירה הנה ראיתי בנב"י מהדו"ק חיו"ד סי' ע"ח שכ' בנידן שנשאל בס"ת שנמצא רגל השמאלי בה"א אחרונה שפשם בן ד' נוגע לגג ונראה פחית"ת כ' וז"ל.

אמנם דבר א' צריך אני להזהיר בתיקון זה מה שאינו מבואר בראשונים פאשר יגרור רגל השמאלי יתחיל לגרור ממטה למעלה לצד דבוקו בגג תיקוף פשיפרד הדיבוק פבר הוא ה"א ממש ואיך יגרור אח"כ וימחוק השם הרי למהרמ"פ ל"ה בריר לי' שיש בזה משום חק תוכות כו' הנה מבואר מדבריו דלכף הזהיר שלא להתחיל למעלה פיון דלמהרמ"פ ל"ה חק תוכות משמע שבאופן דהוי חק תוכות אין חשש בזה וא"כ בנ"ד רשאי לגרור הנא"ו ממטה למעלה ואי משנעשה יו"ד הרי איפא שם שלם הא בזה שמקצר הנא"ו ועושה אותה יו"ד בכה"ג הוי בנדאי חק תוכות.

והנה בענין מה שנראה מד' הנוב"י הנ"ל דהכי דהוי חק תוכות אין בו איסור מחיקת השם. וכן ראיתי בספר תורת גיטין לא"ז הגאון מליסא ו"ל בגיטין ד"ך ע"ב שכ' להדיא דשם הנעשה ע"י חק תוכות או ע"י רקימה אין בו איסור מחיקה ע"ש ולכאורה אפשר ליישב בזה מה שהקשה בתשו' מעיל צדקה סי' כ"ג על הא דאמר בסוטה ל"ה ע"ב פיצד פתבו ישראל את התורה רי"א ע"ג אבנים פתבוה בע' לשון כו' נאח"כ סדו אותן בסיד כו' האיך עברו על מחיקת השם.

ולתאמור י"ל דהי' ע"י החקיקה על האבנים וליפא איסור מחיקה אולם לפענ"ד יש לדון בזה טובא דאטו איסור מחיקה תליא אם נכתב בהכשר לס"ת ומה לי אם נעשה השם ע"י חק תוכות עכ"פ קדושת השם עליו נאסור למוחקו דלא גרע מהי' פתוב שם על ידות הפלים ועל פרעי המטה בערכין ו' וכן במ"ס פ"ה הי"ג על קרו הפרה ומפורש ברמב"ם פ"ו מיסוה"ת ה"ו וכן אם הי' שם חקוק בכלי מתכת או בכלי זכוכית והתיף הפלי ה"ז לוקה ולא חילק בין חק תוכות או ירכות וע' בגיטין ד"ך ע"א והא דיגרי זקה תוכות הו'.

וע' בסנהדרין נ"ו ע"א גבי נוקב שם דפריף ואימא מיברז הוא ואזהרת' מהכא ל"ת פן לד' אלתיכם כו' ואימא דחניק שם אפומא דספינא ובזע בה כו' הרי דגם בחקק שם אפומא דספינא עובר במחיקתו משום ל"ת פן.

והכי מוכח מדברי הש"ס סופה נ"ג בשעשה שפרה דוד שיתין קפא תהומא ובזעא למישטפא עלמא אמר דוד מי איפא דידע אי שרי למיכתב שם אחספא ונשדי' בתהומא ומנח כו' נשא אחיתנפל ק"ו בעצמו ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים לעשות שלום לכל העולם פולו עאכו"כ וקשה הו"ל למיכתב שם אחספא ע"י חק תוכות ולא יהי' איסור ל"ת פן הכי הי' מוכרח לכתוב השם באופן שיכשר לס"ת א"ו דגם ע"י חק תוכות איפא איסור מחיקה מדאורייתא ועוד יש לה"ר מש"ס שבת ק"ג ע"ב פתבה פשירה כו' או שפכת את האזפרות בזהב הרי אלו יגנזו ומביא הב"י בא"ח סי' ל"ב בשם הנ"י דהפונה שזרק זהב על כתב השמות שנכתבו בדיו אפ"ה פסול משום דס"ל כתב העליון כתב ומבטל התחתון וכ' הב"י דלכף נקט אזפרות דוקא משום דבאזפרות אסור להעביר את הזהב דהוי מוחק את השם ומש"ה יגנזו.

אָבֵל בְּשָׂאֵר תִּיבּוֹת א"צ לַגְנוֹז דְּמַעְבִּיר הַזֶּהב וְחוֹזֵר לְכַשְׁרוֹתוֹ ע"ש וּא"כ לְפִי זֶה בְּזֶרֶק
עִפְרוֹת זֶהב פֶּתַח זֶה בְּוֹדָאֵי אֵינּוּ פֶּשֶׁר לִס"ת דְּהָא אֵינּוּ פֶּשֶׁר אֶלְא דִּיּוּ וְאַפ"ה שְׂיִיף בִּי
אִיסוּ' מְחִיקָה וְכֵן מוּבָא בַּמ"ס מַעֲשֵׂה בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל אֶלְפִסְנֶדֶר שֶׁהִי אֲזַכְרוּתִיו בְּזֶהב וְאַמְרוּ
חֻכְמִים יַגְנוֹז וּא"כ ה"ה חֻק תּוֹכוֹת אִף דְּפִסּוּל לִס"ת מ"מ שֶׁמֶ מִיָּהָה הָיִי לְעַנְיָן שְׂאִסוּר
לְמוֹחֲקוֹ פִּינּוֹן שְׂנֻכְתָּב לְשִׁמּוֹ שֶׁל הַקַּב"ה וְע' בַּתְּשַׁב"ץ ח"ר ס' קכ"ז שֶׁכ' וְז"ל אָבֵל אִם
נִכְתְּבוּ בְּזֶהב פִּינּוֹן שְׂנֻכְתָּבוּ לְשִׁמּוֹן קִדְשֵׁי אַע"ג דִּס"ת נִפְסָל בְּכַף הֵינּוּ מְשׁוּם דְּלַעֲנִין פְּתִיבַת
ס"ת גְּמָרִי הִלְכָה דְּבַעֲיָי דִּיּוּ אָבֵל דְּלֹא לִיהוּי פֶּתַח לְעַנְיָן מְחִיקַת הַשֵּׁם לִיכָא לְמ"ד וְצִיץ
יּוֹכִיחַ שֶׁהוּא טַס שֶׁל זֶהב וְכִתִּיב בִּי פֶּתַח בִּפ' פְּקוּדֵי מְכַתֵּב פְּתוּחֵי חוֹתֵם קוֹדֵשׁ לֵה' וְטָרַח
תְּלַמוּדָא לְאַסּוּקֵי אֵי הָיִי חֻק תּוֹכוֹת אוֹ יִרְכוֹת פְּדָאֵי פ' הַמְּבִיא תְּנִיין וּמְשַׁמַּע דְּדִינֵי לְכָל
מִילֵי דְכִתְיָבָה כְּדִין לְבַד מְהַכְּשֵׁר ס"ת כּו' ע"ש וּבְקוּשְׂיָא שֶׁל בַּעַל מְעִיל צְדָקָה הַגְּז"ל
מְסוּטָה י"ל עִפְיִמ"ש מְהַרְשֵׁ"א שֶׁמֶ דְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ לֹא הִי בְּכָלֵל ע' לְשׁוֹן וּא"כ הָא מְבֹנָאֵר
בְּש"ף יו"ד ס' קע"ט ס"ק י"א דְשֵׁם שְׂנֻכְתָּב בְּלִשׁוֹן חוֹל אֵינּוּ שֵׁם כָּלֵל וּמוֹתֵר לְמוֹחֲקוֹ
ע"ש וּא"כ בַּלֵּא"ה לְק"מ.

שׁוֹב רְאִיתִי בַּס' בְּנֵי יוֹנָה ס' רַע"ו שְׂהִבִּיא בְּשֵׁם תְּשׁוּ' רַמ"ע שֶׁכ' בְּנִידָן שֶׁמֶ שְׂנֻכְבֵּק רִגְל
הַה"א לַגְּזָה צָרִיף לִיזְהַר לְגִרְרוּמְטָה לְמַעְלָה דְּאִם יִתְחִיל לְגִרְרוֹר מְלַמְעֵלָה סְמוּף לַגְּזָה
וְיִרְאָה הָאוֹת פֶּהוּגֵן אִף שְׂנֻכְסוּל לִס"ת דְּמִיקְרֵי חֻק תּוֹכוֹת וְצָרִיף לְגִרְרוֹר כָּל הַרְגֵּל
לְהַכְּשִׁירָה לִס"ת מ"מ לְעַנְיָן מְחִיקַת הַשֵּׁם הו"ל שֶׁמֶ גְּמוּר דְּאַסּוּר לְמוֹחֲקוֹ ע"ש וְגַם הַנוּב"י
הַגְּז"ל הִבִּיא בְּסוּף דְּבָרֵי תְּשׁוּ' רַמ"ע הַגְּז"ל וְכֵן בְּתִשׁוּ' נֻטַע שְׁעֲשׂוּעִים ס' כ"ו מְבִיא בְּשֵׁם
כְּמָה פּוֹסְקִים דְּאִף שְׁמוֹת שְׂנַעֲשׂוּ ע"י חֻק תּוֹכוֹת אִסוּר לְמוֹחֲקוֹ ע"ש אֲמַנְם אֶפְתִּי נוֹכַל
לֹמַר דְּאִי הָיִי חֻק תּוֹכוֹת דְּפִסּוּל שׁוֹב מוֹתֵר לְמוֹחֲקוֹ כְּדִי לְהַכְּשִׁירוֹ פִּינּוֹן דְּמְחִיקָה ע"מ
לְתַקֵּן כ' הַפּוֹסְקִים דְּשָׂרֵי כְּמִבְּנָאֵר בַּמ"ס פ"ה ה"ו הַמוֹחֵק אוֹת א' מִן הַשֵּׁם עוֹבֵר בַּל"ת
כּו' אָבֵל הִדִּיּוּ שְׂנַטְפָּה ע"ג הַפֶּתַח מוֹתֵר לְמוֹחֲקוֹ שְׁלֵא הִיְתָה פּוֹנָתוֹ אֶלְא לְתַקֵּן ע"ש וְע'
בְּט"ז א"ח ס' קנ"א סק"ג לְעַנְיָן בִּיהַכְּנ"ס דְּנִתְצָה ע"מ לְבָנוֹת בְּנִין מִיקְרֵי וּמ"ש בַּטו"ז
יו"ד ס' רַע"ו סק"ז רַאִי לְאַסּוּר מְחִיקָה בְּשֵׁם אֶפְי' ע"מ לְתַקֵּן ע' בְּתִשׁוּ' זְכָרוֹן יוֹסֵף חִי"ד
ס' י"ז מ"ש בְּזֶה דְּאִינָה הוֹכְחָה כ"כ וְע' בְּמֶרְדְּכִי פ' הַקּוּמֵץ וּבַש"ג פ"ד דְּשְׁבוּעוֹת וּבְתִשׁוּ'
הַרְמ"א ס' ק"ל שְׂפּוֹסְקִים ג"כ הַכִּי.

וְכֵן פּוֹסֵק הַעֲטָרַת זַקְנִים בַּה' קְרִיאַת הַתּוֹרָה דְּמוֹחֵק ע"מ לְתַקֵּן שְׂרִי'. וְע' בְּתִשׁוּ' מְהַר"ם
מְלוּבָלִין ס' קי"ב וּבַפְּרָט בַּנ"ד דְּהָא דַּעְתּוֹ לְמוֹחֲקָה כְּפֻלָּה וּמִתְחַלְתּוֹ לֹא הִי שֶׁמֶ וְעַתָּה
שְׂנַעֲשֵׂה שֶׁמֶ אֵינּוּ דַּעְתּוֹ לְקִדְשׁוֹ עַד שְׂיִמְחַקְנוּ לְגַמְרֵי וְיִכְתּוּב יוֹד בְּמִקוּמָה בַּכַּה"ג בְּוֹדָאֵי
שְׂרִי מְחִיקָה ע"מ לְתַקֵּן כְּמִבְּנָאֵר בְּש"ף שֶׁמֶ סַע"ק י"ב.

וְהִנֵּה בַּב"י ס' רַע"ו פֶּתַח בְּשֵׁם הַר"י אֶסְכְּנֶדְרֵי וְז"ל וְלִיכָא לְמִימַר דְּכָל מְחִיקָה שְׂהִיא
לְתִיקוֹן שְׂרִיא דְּהַנּוֹתֵץ אָבֵן מִן הַמְּזַבֵּחַ לֹא מִיִּסְיִיב אֶלְא בְּעוֹשֵׂה דְרָף הַשְּׁחַתָּה אָבֵל אִם
נִפְגְּמָה שְׂצָרִיף לְתַקֵּן אַחֲרַת בְּמִקוּמָה שְׂרִי שְׁכּוֹן מְצִינּוּ בְּנֵי חַשְׁמוּנָאֵי שְׂנַתְצוּ מְזַבֵּחַ שְׂבָנָה
עֶזְרָא מְפִנֵי שְׂטִימָאוּהוּ יוֹנִים דְּהֵתֵם שְׂאֲנֵי דַא"א לְנוּ בְּלֹא מְזַבֵּחַ וְגַם א"א לְנוּ לְבָנוֹת מְזַבֵּחַ
בַּמִּק"א בְּמִקְדָּשׁ שְׂמִקוּם הַמְּזַבֵּחַ מְכֻנּוֹן בְּיוֹתֵר פְּדָאֵי בְּיוֹמָא אָבֵל הִכָּא אֶפְשָׁר לַגְנוֹז הִרְיַעָה
עכ"ל.

והנה בתשוב' הרדב"ז ח"ב סי' תקצ"ו מביא דברי הר"י אספנדרני וכ' ע"ד וז"ל ומ"ש
שפן מצינו בגי חשמונאי שנתצו המזבח שפנה עזרא שטימאווהו יונים פדאי' ביומא נראה
שלא ראה העגן במקומו פ' ר' ישמעאל דא' התם קרא אשפח ודרוש ובאו בה פריצים
וחללוהו מפיו שנקנסו נכרים להיכל יצאו פליו לחולין וכיון דנפיק לחולין קנינהו
בהפקי'א והו"ל דידהו וכשנשתמשו בהו לע"א נאסרו א"כ המזבח פבר יצא לחולין
ופשיטא דמותר לנותצו שהרי לא נשאר קדושה ומה עגן זה לשם שעדיין נשאר בו
קדושה לפי דעתו פיון שקורין אותה ה"א עכ"ל.

והנה במה שדחה הרדב"ז הרמב"ם הנ"ל מפת דברי הש"ס שיצאו פליו לחולין לפענ"ד
דיחוי זו חזרת ונראה דע"כ אנו מוכרחין לומר דנדאי מתחלה פשנסו יונים להיכל
והכניסו עמהם ע"ז ותקונת ע"ז יצאו הפלים לחולין אמנם אח"כ פשפאו בני' לדביר
בית ה' ופינו את ההיכל וטיהרו את המקדש שוב חזרו לקדושתו דהרי בכ"ש יש מועל
אחר מועל ורק בעוד שהי' הטומאה בתוכו לא הי' עליו דין גבוה אבל פשגברה עליו בית
חשמונאי ונצחום חזרו לקדושתו והיה אסור לסתור אח"כ אבגי המזבח ועכצ"ל פן
דאל"ה תקשי למ"ש התוס' בסופה מ"ט ע"א וכ"כ המשנה למלך בפ"א מבית הבחירה
בשם הב"ש דלא תניף עליהם ברזל לא שניף אלא פשהם הקדש ולא פשעודם
חולין ע"ש א"כ מאי קא' הש"ס שם נסרינהו לא תניף עליהם ברזל א"ר ונהרי פיון דהם
חולין ל"ש בהו לאו דל"ת עליהם ברזל א"ו דאח"כ חזרו תיכף לקדושתו [נהא דא'
בגדרים ס"ב ע"א ומה בלשצר שנסתמש בכלי קודש שנעשו חול שנא' ובאו בה פריצים
וחללוהו ע"כ קאי אפלים שלא הי' עליהם תורת פלי שרת של"ה עליהם קדושת הגוף
שא"ב מועל אחר מועל ונפיר יצאו לחולין אבל לא מזבח וכ"ש שהם קדושים קדוה"ג
ולא הנה חולין רק באותה שעה שהיו היונים שם] וצדקו דברי הר"י אספנדרני: איברא
דראיתי באחרונים שקיהו ברא' זו דמנין לנו שהישראל בעצמם סתרו אבגי המזבח
דילמא עשו ע"י עכו"ם דהוי גרמא ושרי פדאי' בשבת ק"ד ע"ב לא תעשו פן עשני' הוא
דאסור הא גרמא שרי וע' בתוס' ישנים יומא ד"ח ע"א וע' בנוב"י מהדו"ת חא"ח סי' י"ז
וכשהניחו לסותרם ע"י עכו"ם הוי גרמא ושרי ע' ברא"ש ב"מ פ' הפועלים מ"ש בשם
הראב"ד ז"ל בעגן חסום פרתי ודוש בה עיי"ש.

אמנם נראה ליישב ג"ז דהנה באמת הקשה הריטב"א בחי' לע"ז שם על הא דקא' התם
נתברינהו אבנים שלקמות א"ר כו' מאי מועיל לנו בהאי דנתברינהו ונבטלינהו הרי יש
דיחוי אצל גבוה כדא' באשרה שביטלה ע"ש ונלפענ"ד ליישב דהנה התוס' בע"ז מ"ז
ע"א הקשו בהא דאיבעי' לן שם באשרה שביטלו לולבו מהו למצוה יש דיחוי אצל מצות
או לא אמאי לא פשיט לי' מהדס שענביו מרובין מעליו דאם מיפטן פשר אלמא אין דיחוי
ותי' דהתם בידו למעט אבל הקא אין בידו דע"י עכו"ם צריף לבטלה ע"ש ולפי"ז הרי
באמת פריף הש"ס בע"ז מ"ב למ"ד ע"ז שנסתברה מאל' מותרת אמאי אין ישראל
מבטל ע"ז של עכו"ם תיהוי כע"א שנסתברה מאל' ומשני רבא גזירה דילמא מגבה לה
נהדר מבטל לה והו"ל ע"א של ישראל ואינה בטיילה עולמית וא"כ לפי"ז נלפענ"ד דהקא
הוי מותר לבטל אפי' ע"י ישראל דדוקא ביחיד חיישינן דילמא מגבה ונהדר מבטל משא"כ
במילי דרבים הא אמרי' בכ"ז רבים מדכרי אהדדי ע' בעירוובין ג' ע"א סופה דליחיד לא
מידכר מבוי דלרבים מדכרי אהדדי וכן מצינו סברא זו בשבת קמ"ו ובפירש"י שם וע'

בפסחים ל"ו ע"א ומ"ש ממנחת העומר דתניא מנחת העומר לותתין אותה וצוברין אותה צבור שאני ופירש"י דק"צ הוא וכל עסקין שקלה נעשה עפ"י ב"ד והוי בזריזין ול"ח שנייחיה להחמיץ וע' סנפה מ"ג ע"ב א"ה גבי ערבה נמי נגזר מ'שום דרבה ומשני ערבה שלים ב"ד מיתתי לה וכו' הר"ן בשם י"מ דהואיל ונוטלין לפני הב"ד אימת ב"ד עליוהו ולהכי ל"ג מ'שום דרבה שקא יעבידנו ד"א ברה"ר ע"ש וע' טו"ז יו"ד ס' שפ"א סק"א.

וא"כ ה"נ במזבח שהיא ענינא דרבים ל"ח דילמא מגבה לה נהדר מבטל לה והי מותר באבני המזבח לבטל גם ע"י ישראל והשתא מינושב שפיר קושני הריטב"א ה"ל דמטעם דחיוי לא הי' האבנים נפסלים למזבח פינון דכל שבידו ל"ה דחיוי והכא ל"ה צריכין לבטלה ע"י עכו"ם פנ"ל וע"כ קא' מטעם אבנים שלמות אמר רחמנא וא"כ לפי"ז עולים יפה דברי הר"י אסכנדרני דהא דפריף הש"ס ונתבריניהו וקשה דהא נפסלו מטעם דחיוי וע"כ מ'שום דבידו ואי ל"ה מותר רק ע"י עכו"ם שיהי' גרמא א"כ ל"ה בידו פנ"ל ותיקדר הקושני לדנקתה דפסול בלא"ה מטעם דחיוי וע"כ מ'שום דהכא שרי גם ע"י ישראל ולא עברו על לא תעשון פן מ'שום דהוי ע"מ לתמן.

והנה התשב"ץ בחלק ראשון סי' ב' כ' ראי' דמוחק על מנת לתמן שרי ונ"ל. ועוד יש להביא ראיה לזה מענין נתיצת מזבח שהיא בלאו מדכתיב ונתצתם את מזבחותם ל"ת פן וגו' והוי הדין לסתירת אבן א' מן ההיכל או מן העזרה וכן כתב הרמב"ם ז"ל ומצינו שמוותר לסתור אבנים בהן כדי לתמן באפי' לסתור ההיכל פולו כדאשכחן לכבא בן בנטא שהשיא עצה להורדוס למסתרי' להיכלא ולמבניי' כדאי' ריש ב"ב וה"ה נמי למחיקת השם שאם הוא מתפנין לתמן שהיא מותר למחוק שהרי מחיקת השם ונתיצת המזבח וההיכל בחד לאו נפקי מל"ת פן עכ"ל הרי דמשני התשב"ץ נתיצת המזבח ומחיקת השם כחדא דכי היכי דבנתיצת מזבח שרי ע"מ לתמן ה"ה במחיקת השם ומ"ש הר"י אסכנדרני ראיתו ה"ל מ'שום דבמזבח א"א בע"א ובס"ת אפשר לגנוז היריעה הוא דחוק מאד דמה שאפשר לגנוז זה לא מיקרי אפשר דבשלמא אם אפשר בתיקון אחר שפיר אסור למחוק השם אפי' כדי לתמן כמ"ש הרדב"ז בתשובה ר"א סי' ע"ז דכיון דאפשר לתמן בלא מחיקה לפיכך אם מוחק אע"ג דנתפנין לצורף תיקון הוי דרף השחתה אכל אם א"א בתיקון אחר מה לי שאפשר לגנוזו אין לה בזיון השם גדול מזה.

וראי' לזה נראה ממה דתנינן בסנפה נ"א ע"א מבלאי מכנסי ומהמייניהן הי' מפקיעין ובהן הי' מדליקין וקשה לפימ"ש המג"א סי' קנ"ד סק"ט בשם הבאר שבע גבי ס"ת שקלה דטעינה גניזה דאסור לשורפן משם ל"ת פן לד' אלתיכם וכו' המג"א דה"ה בכל תשמישי קדושה הם בכלל ל"ת פן ומבואר בס' בני"י סי' רע"ו דאפי' אם לא נשאר רק אות א' מהשם וג' אותיותיו הקודמין כבר נמחק אפ"ה איכא במחיקת האות הנה מ'שום ל"ת פן דלא כמ"ש בח"ו דשם שבטל מקצתו בטל פולו ע"ש ולפי"ז האיה מותר לקרוע הבלאי בג"כ הרי עובר על ל"ת פן ול"ש לומר בזה לב ב"ד מתנה עליהן כמ"ש בתוס' שבת כ"א ע"א ד"ה שמחת ובתי שם ע"ש.

ואין לומר מ'שום דכיון דלכבוד הקרבן הי' עושין הוי צורף קרבן וכמ"ש בתוס' שם ואתי עשה דצורף קרבן ודחי לאו דל"ת פן ז"א דהא אפשר בפתילות אחרות ונהיכי דאפשר

שניהם לא אתי עשה ודחי לל"ת וע"כ דכינון דלצנרף קרפן הי' עושין ל"ה דרף השחתה ול"ה בכלל ל"ת פן ולא אצטרף לי' לעשה לדחותו.

אמנם אפתי קשה הא אפשר בגניזה כמו ס"ת שפלה אעכצ"ל דזה לא מיקרי אפשר: והנה פאשר בינתי בפפרים ראיתי בתשו' רח"כ חיו"ד סי' מ"ג שכתב דבנפסל אות א' מהאותיות של השם עד שבהנשארם אין שם לעצמן אזלא הקדושה גם מאותיות הנשארם ומותר למוחקן ע"ש אף בהג"ה שם מובא בשם גאון דורו שחלק עליו בזה.

ועלה בדעתי לחלק דאם נפסל עד"מ חיו"ד של השם פן ד' או א' של אלקים שוב אין קדושה בהנשארם פינו דא"א שיחזרו עוד לקדושתן משום דלא יוכל להשלים יו"ד או אל"ף אליהם להשלימם לשם שלם שיחזרו לקדושתן הראשונה פינו דיהי' שלא פסדו אבל אם נפסל האות האחרון מאותיות השם פינו דנוכל לכתוב האות הנחסר ודחי לאצטרופי שיהי' שם שלם עדיין לא פקעה קדושתה וא"כ לפ"ז לכאורה בבגדי פהונה שפלו ג"כ ליפא משום ל"ת פן פינו דקיי"ל בזבחים פ"ח דבבג"כ שנקרעו אין תופרין אותו וא"כ לא חזיין שיחזרו לקדושתן הראשונה וליפא בהו משום ל"ת פן כמו בנמחקו האותיות הראשונות מהשם וכנ"ל.

ואולם זה ליתא דהא קי"ל בקדושין נ"ד דכתנות פהונה שפלו מועלין בהן הרי דלא פרחה קדושייתהו מהן וע"כ דכינון דגלי רחמנא בבגדי כ"ג והניחם שם מלמד שטעונין גניזה פדאי' בינמא י"ב וה"ה דילפינן בגדי פהו הדיוט מינייהו וכמ"ש המשנה למלך בפ"ה מה מעילה ה' י"ד עי"ש במה שמסתפק לענין פלי שרת שניקבו או שנשפכו אם יהי' בהם דין מעילה הרי דגלי רחמנא דלא אזלי הקדושה מינייהו ונשפיר אית בהו ג"כ משום איסור ל"ת פן ובהיותי בענין זה אמרתי לבאר דברי התוס' בזבחים דף צ"ה ע"א גבי הא דאר"ל מעיל שננטמא מכניסו בפחות מג' על ג' ומכבסו משום שנאמר לא יקרע וגו' וכ' התוס' וז"ל אפי' למ"ד בריש פל הפסולין ביאה במקצת שמה ביאה שאני בגד הואיל ויכול לחתכו לא חשוב פאלו נכנס פולו עכ"ל.

ולכאורה צריף להבין הא כ' התוס' בכ"ד דכל היכא דהוי איסור לא מיקרי ביזו היכי נימא דלהכי לא שמה ביאה משום דביזו לחתכו הא אסור לחתכו משום לא יקרע ולא מיקרי ביזו אמנם הדבר נכון דהנה באמת צריף להבין לכאורה אמאי הדין במעיל שננטמא דמכניסו פחות מגע"ג ומכבסו ונהרי חזינן בשאר בגד שננטמא חוץ לקלעים קי"ל במשנה שם צ"ד ע"ב דקורעו רובו ונכנס ומכבסו ומדלא שרינן ליה ע"י פניסה בפחות מגע"ג ע"כ דלא הוי זה תקנה טובה כמו קריעת רובו א"כ גם המעיל אמאי לא נתירו בקריעת רובו ואי דעובר משום לא יקרעוהו דהוא ע"מ לתמן מ"מ הא כ' המ"ל בפ"ח ממעה"ק בשם בעל קרבן חגיגא דבמעיל עובר משום לא יקרע אפי' שלא כדרך השחתה ע"ש עכ"ז הא פינו שננטמא פסול היא לעבודה ובטל מתורת מעיל ולית ביה משום לא יקרע וע"כ צ"ל משום דעתיד להיות ניתר ע"י פניבוס לכה איפא עליה עדיין תורת מעיל ורכיב עלי' האיסור דלא יקרע ואע"ג דקיי"ל בזבחים דף פ"ח דבגדי פהונה מכובסין היכא שהוגעו לנתר ואהל פסולין לעבודה וה"נ הא קי"ל שם צ"ה דבגד שנימז עליו דם חטאת או שננטמא צריף ז' סממנים כמו בכתם א"כ הוי הוגעו לנתר ואהל וא"כ גם לאחר פניבוס יהי' פסול לעבודה.

ז"א דְהָא דְקו"ל בְּמַכְנִיבִין שְׁהוּגְעוּ לְנִתְר וְאִהֵל פְּסוּלִין לְעִבּוּדָה מְשׁוּם דְכָשְׁנִתְגַּעְלוּ גִיעוּל רַב בְּזָה שְׁהוּגְעוּ לִיזְקָק לְכִיבוּס נִתְר וְאִהֵל תּוּ לֹא מִתְקַן לְהוּ מְשׁוּם דְאִין עֲנִיּוֹת בְּמַקּוֹם עֲשִׂירוֹת וּא"כ בְּנִתְגַּעְלוּ וְנַעֲשׂוּ צוּאִין כ"כ אֲבָל אִם לֹא נִתְגַּעְלוּ רַק שְׁצָרִיכִין כִּיבוּס מְשׁוּם טוֹמְאָה וּמִצְנוֹת הַתּוֹרָה פֶּה הִיא לְכַבֵּס בְּנִתְר וְאִהֵל ל"ש בְּזָה לְפָסֵל מְשׁוּם אִין עֲנִיּוֹת בְּמַקּוֹם עֲשִׂירוֹת וּא"כ שְׁפִיר יִתְפָּשְׂרוּ אַחַר הַכִּיבוּס וּא"כ לֹא בְטִיל מִתּוֹרַת מְעִיל וְשְׁפִיר חָל עֲלֵי עֲדִינִין אִיסוּר לֹא יִקְרַע וּלפ"ז הַתִּיבָח לְאַחַר דִּינְדְעִינוּ דְמַהֲנֵי כִיבוּס מִשְׁא"כ לְאַחַר דְמִקְשֵׁי הַתּוֹס' דְלֹא יוֹעִיל כִּיבוּס מְשׁוּם בִּיאָה בְּמַקְצָת שְׁמָה בִּיאָה וּא"א לְהַכְנִיס בְּפָחוֹת מַגַּע"ג א"כ לִית לִי תִקְנָה וּא"כ בְטִיל מִתּוֹרַת מְעִיל ע"ז שְׁפִיר כ' הַתּוֹס' דְאִי נִימָא הִכִּי א"כ בְטִיל מִתּוֹרַת מְעִיל וּבִידוּ לְחִתְכוּ וְאִין עוֹבֵר מְשׁוּם לֹא יִקְרַע פִּינּוֹן דְלִית לִי וּא"כ ל"ש בִּיאָה וְשְׁפִיר פֶּשֶׁר לְהַכְנִיסוּ בְּפָחוֹת מַגַּע"ג וְאִף שְׁהַדְבָר חוּזֵר חֲלִילָה מְצִינוּ פִּינְצָא בְּזָה בְּתוֹס' בַּכ"ד וּמַהֲם בַּב"מ דָּף ל' ע"א ד"ה אָף עוֹבֵד דְנִיחָא לִי וּבְגִיטִין כ"ז ע"א וּבַב"ק ע"ו ע"א עש"ה: עוֹד י"ל דְהָא בְּאַמַּת יֵשׁ לְהַבִּין הֲלֹא בְּמְעִיל אִינוּ עוֹבֵר מְשׁוּם לֹא יִקְרַע רַק בְּקוֹרַע פִּי הַמְעִיל כְּמַבְנוֹאֵר בְּרַמְבַּ"ם פ"ט מַה' פְּלִי הַמְקַדֵּשׁ ה' ג' א"כ הָא אֲפָשֶׁר לְטַהְרוּ בְּקַרְיַעַת רְבוּ בְּאִנְפִּין שְׁלֹא נִקְרַע פִּי שְׁל הַמְעִיל.

אוּלַם בְּאַמַּת לַק"מ דְהָא אִי קוֹרְעוּ רְבוּ בְטִיל מִתּוֹרַת בְּגָד וְאִין עוֹד שֵׁם מְעִיל עֲלִיו וְהוּי כְּקַרַע פִּי הַמְעִיל דְאִי לִיכָא מְעִיל מִמִּילָא לִיכָא פִּי מְעִיל וּא"כ לפ"ז שְׁפִיר כ' הַתּוֹס' דְאִי מַכְנִיסוּ בְּפָחוֹת מַגַּע"ג לֹא חֲשָׁבִינוּ לִי כְּבִיאַת פְּלוּ מְשׁוּם דְעַל כָּל מַקְצָת שְׁמַכְנִיס אֲמַרִּינוּ דְבִידוּ לְחִתְכוּ וְאִינוּ עוֹבֵר מְשׁוּם לֹא יִקְרַע פִּינּוֹן דְאִינוּ עוֹבֵר רַק בְּקַרְיַעַת פִּי הַמְעִיל וּבְאוֹתוֹ מַקְצָת הָא אִינוּ בְטִיל מִתּוֹרַת בְּגָד.

אוּלַם אַפְתִּי הָא אִיסוּר מְשׁוּם ל"ת פֶּן לֵד' אֲלַקִּיכֶם וְאִין בִּידוּ לְחִתְכוּ א"ו דְכִינּוֹן דְהוּי דְרָף תִּיקוּן ל"ש בִּי אִיסוּרָא דְל"ת פֶּן וְהִבֵּן וּמַדִּי עֵינֵי בְּהִיא סוּגְיָא רְאִיתִי בַלח"מ פ"ח מַמְעָה"ק הִי"ט שְׁעָמַד שֵׁם בְּדַבְרֵי הַרְמַבַּ"ם ז"ל שְׁפָסַק בַּפ"ג מַה' פְּלִי שְׁנָא בְּתָרָא בְּחֻלִּין קַכ"ג בְּנִקְרַע רִנְבָה טְהוּרָה דְאַפִּי אִם שְׁיִיר בְּהַ פְּדִי מַעֲפֹרֶת טְהוּרָה וּבְסוּגְיִין פ' דִּם חֲטָאֵת פְּרִיף סְתָמָא דְגַמְרָא מְלִישְׁנָא קַמָּא שֵׁם דְאִם שְׁיִיר בְּהַ פְּדִי מַעֲפֹרֶת טְמָאָה וּכ' שֵׁם וְז"ל לְכָף נְרָאָה לְרַבִּינוּ ז"ל לְפָרֵשׁ דַּל"ק וּל"ב צַר"ה ל"פ לְעַנְן דִּינָא כו' וּבִין לְלִישְׁנָא קַמָּא וּבִין ל"ב בַּט"י טְהוּרָה אִפִּי שְׁיִיר פְּדִי מַעֲפֹרֶת וּבְשְׂאִינָה ט"י אִפִּי אִם לֹא שְׁיִיר פְּדִי מַעֲפֹרֶת טְהוּרָה וְאִי שְׁיִיר טְמָאָה וּבַפ' דִּם חֲטָאֵת גַּבִּי מִתְנִיתִין דְקוֹרְעוּ כו' מְשַׁמַּע לִי דְמִתְנִיתִין דְהִתָּם אִפִּי בְשְׂאִינָה ט"י וּמַפְנֵי פֶּה מַקְשָׁה דְכִינּוֹן דְשְׁיִיר פְּדִי מַעֲפֹרֶת טְמָאָה הִכָּא דְאִינָה ט"י דִּילְמָא לֹא אֲתִי לְמַקְרַעָה פְּלוּהָ כו' וּלְפַעַנ"ד נְרָאָה לְחִזְק הַדְּבָרִים דְבְּסוּגְיִין פ' דִּם חֲטָאֵת ע"כ מִיִּירִי בְּאִינָה טְבִילַת יוֹם עַפִּי"מ דְאִי שֵׁם צ"ח ע"ב אֲמַר רְבָא פְּשִׁיטָא לִי דִּם עַל בְּגָדוֹ חוּצָץ וּפִירִש"י לְעַנְן טְבִילָה בְּבָגַד שְׁנַטְמָא וּלְפִי"ז הָכָא מִיִּירִי שְׁנִיתָז דִּם עַל הַבְּגָד וְיִצָא חוּץ לְקַלְעִים א"כ א"א לְהַטְבִּילָה שְׁהָרִי הַדִּם חוּצָץ וְהַכִּיבוּס הָא צָרִיף לְהִיּוֹת בְּפָנִים א"כ ע"כ צָרִיף לְהִיּוֹת הַקְרִיעָה קוֹדָם הַטְבִּילָה וּא"א לֹא לֹא לְמַר פְּלִל דְמִיִּירִי בְּבָגַד ט"י].

וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּשׁו"ת חַת"ס חִיו"ד סִי' רַס"ד הִבִּיא שֵׁם רֵאִי דְמוֹחַק ע"מ לְתַקַּן מוֹתֵר מְהָא דְעָרְכִין ד"י ע"ב דְמַכְתָּשֶׁת שְׁל מְשָׁה נִתְפַּגְמָה וְהִבִּיא וְאִנְיָן מְאֻלְכָסִינְדְרִיא שְׁל מְצָרִים וְתִקְוִיָה וְלֹא הִיְתָה מְפֻטְמַת כְּמוֹ שְׁהִיְתָה נְטִלוּ תִיקוּוֹנָה וְהִיְתָה מְפֻטְמַת כְּמוֹ שְׁהִיְתָה וְקִשָּׁה

מי התיר ליטול תיקונה הלא מכתשת פלי שרת היא למסקנת הש"ס שבועות י"א ע"א או דמוחק ע"מ לתקן שרי ע"ש ואנכי לא אבין ראי' זו הלא באמת הקשו התוס' בשבועות שם האיד תיקונה הלא פינו דהוי כ"ש הא כ"ש ששנשברו אין מתקנין אותן ושניקבה אין מתיכין לתוכה אבר דאין עניות במקום עשירות ות' דשאני מכתשת של משה שהיתה מפטמת ביותר עיי"ש וא"כ גם זה לא קשיא דמכתשת של משה פינון שעם התקון לא היתה מפטמת כ"כ א"כ אדרבא הסרת תקון זה הוי כבוד גבוה ומה ענין זה לנתיצה ולדברי הי"מ שם הא המכתשת לא היתה כ"ש פלל אלא שהקטורת הי' קדוש קדוה"ג בדיבורו שהי' אומר יאה זה קטורת הי' חל עלי' קדוה"ג אחר פתישה במכתשת שהי' ראוי להקטר ע"ש ואפי' אי הוי כ"ש נמי ליפא ראי' עפי"מ דמבואר בפוסקים דבנטפלין לשם פינון דאינו אלא מדרבנן לכ"ע לית בהו איסור' במחיקה ע"מ לתקן ולפי"ז הא מבואר בירושלמי פ"ד דשקלים במכתשת עשאוה ככלי שרת ופי' המפרש דאינו אלא מדרבנן ע"ש וכינון דל"ה אלא מדרבנן לכ"ע ליפא איסור בע"מ לתקן: נחזור לנ"ד דבשאלתינו עכ"פ שרי למחוק הו"ו ולכתוב יו"ד במקומה אליבא דכל הדיעות פינון דמעיקרא לא הי' שם פלל ונ"ל להוסיף עוד ולומר דהא דהשוו אותיות ו"ה לאותיות א"ד דכשם דא"ד לד' ר"ח אינו נמחק ה"ה ו"ה נלפענ"ד דל"ד פלל עפי"ד המהרש"א בשבועות שכ' בכונת ר"ח דלהכי א"ד אינו נמחק משום דנקרא בא"ד כדאמרי' לא פשאני נכתב אני נקרא נכתב אני בי"ה ונקרא בא"ד א"כ א"ד הוא במקום י"ה וע"כ כמו אותיות י"ה אינו נמחקין שהוא שם בפ"ע ה"ה א"ד שהוא במקומו ג"כ אינו נמחק וא"כ ו"ה אף שהוא משם המיוחד מ"מ פינון שאינו שם בפ"ע אמאי לא יהי' נמחק.

ובאמת משמע הכי להדיא מדברי רש"י ז"ל בשבועות ל"ה ע"ב ד"ה כתב א"ל מאלקים שהתחיל לכתוב אלקים וכתב אל"ף למ"ד אין נמחקין אעפ"י שלא גמר השם שהרי ב' אותיות הללו שם לעצמו עכ"ל ומדכ' דוקא ב' אותיות הללו שהם שם לעצמו משמע הא לא"ה הי' נמחקין וע' בתה"ד בפו"כ סי' קע"א מ"ש לענין א"ד מאדני דוקא ב' אותיות אבל אות א' הי' מותר למחוק ע"ש לענין השני יודין שנכתב בסידורים במקום השם אם מותר למחוק עיי"ש: אף בזה יש עדיין להסתפק במה שיהי' השם נכתב שלא פסדר והנה בענין זה יש מבוכה בין האחרונים בנוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' ע"ה מובא שם תשו' הג' מו"ה טיאה ונייל ז"ל ודעתו שם דבשם פוסל אפי' בס"ת שלא פסדרן ומדשתיק לי' הנוב"י ולא דחה דבריו בזה ש"מ אודוני אודי לי' גם הביאו האחרונים פן בשם שו"ת גינת נרדים דבעי' בשם פסדרן והספיקו לדבריו בשו"ת מים רבים חיו"ד סי' נ"ט ובשו"ת מכתם לדוד סי' ל"ז ל"ח וכן בשו"ת שמש צדקה חיו"ד סי' נ"ב הביא ד' הגו"ר והסכים עמו.

והנה לכאורה יש לה"ר מפ"ק דמגילה ד"ח ע"ב במשנה דחשוב אין בין ספרים לתו"מ אלא שהספרים נכתבים בכל לשון ותו"מ אין נכתבין אלא אשורית ואמאי לא חשיב ג"כ הא דבס"ת ליפא פסול דש"ס משא"כ בתו"מ א"ו פינון דגם בס"ת איפא פסול דש"ס באזפרות ול"ה מילתא דפסיקא ולכך לא חשיב לי' אולם ראיתי בשו"ת חת"ס חא"ח סי' ח' שעמד בקושיא זו אמאי לא חשיב החילוק דש"ס וכ' וז"ל די"ל דהיינו שהספרים נכתבין בכל לשון כו' דהא לית לנו שום מקרא על שיהיו נכתבים פסדרן או שיהיו נכתבים בלה"ק אלא מדכתיב והיו בהנייתן יהיו והיינו הן הנייות לשונם והן הנייות פסדרן

והוּי פֶּאֱלוּ תַנּוּן בְּמַתְנִיתֵינוּ אִין בֵּין סְפָרִים לְתוֹמֵי אֱלָא שְׁהַסְפָּרִים ל"ב בְּהַנְיָתָן מִשָּׂא"כ
תוֹמֵי וְהִי נְכַלְל לְשׁוֹנָם וְסִדְרָן וְהַשְׁתָּא נְמִי תַדָּא מִינְיָהּ וְהוּ נִקְטַ וְהִי לְאִידָּךְ דַּפְח"ח.

וּא"כ לִיפָא רַאִי מְזָה דְבִשְׁמוֹת יְהִי פְסוּל שְׁלֹכ"ס דְּאִין אָנוּ צְרִיכִין לְתַרוּצֵי מִשׁוּם דְּקַתְנָ'
מִקְלָתָא דְּפִסְיָקָא פִּינּוּ דְּאִיפָא לְשִׁנּוּי כְּתִי הַחַת"ס הַנְּ"ל וּבְאַמַּת מְסַתִּימַת דְּבִרֵי הַטּוֹש"ע
נִרְאָה דְּאִינוּ פּוֹסֵל בְּס"ת בְּשֵׁם שְׁלֹכ"ס וְיָמָּה שְׁנַזְנַפְר בַּא"ח סִי ל"ב סִנ"ב בַּהַג"ה לְעֵשׂוֹת
שֵׁם שֶׁל שְׂדֵי פְסִדָּר הוּא רַק לְמַצְנָה מִן הַמְּוֹבָחָר לְכַתְחֻלָּה וְלֹא שְׂיָהֵי בְּזָה פְסוּל מְדִינָא
וּמְדִבְרֵי הַנוּב"י גּוֹפֵי בְּמַהדוּ"ת חִיו"ד סִי קַע"א נִרְאָה דְּס"ל דְּל"ב בְּשֵׁם פְסִדְרָן ע"ש
וּכ"נ מְדִבְרֵי הַמַּג"א בְּסִי ל"ב ס"ק נ"ז שְׁכ' לְעֵנִין דְּפּוֹס וְנ"ל וְל"נ דְּבַתוֹמֵי פְסוּל מִשׁוּם
דָּא"א לְצַמְצָם וְלְפַעֲמִים שְׁנַדְפֵס הָאוֹת הַשְּׁנִי קוֹנְדָם לְרִאשׁוֹן וְהוּ"ל שְׁלֹכ"ס כּו' וְאִי אִיתָא
הָא גַּם בְּס"ת פְסוּל מִשׁוּם הַשְּׁמוֹת דְּבַעֲיָ בְּהוּ פְסִדְרָן אַע"כ דְּמְדִינָא אִפִּי בְּשְׁמוֹת ל"ב
בְּס"ת פְסִדְרָן.

וְכֵן מְסַתִּימַת דְּבִרֵי הַרְמ"א בִּיּו"ד סִי רַע"ו סִי"א בַּהַג"ה נִרְאָה הֵכִי דְלַעֲנִין הִיא שֶׁל שֵׁם
שְׁפָרְעָה נוֹגַעַת בְּגִגָּה הִיא לְחֻלְק דְּבַה"א הָרִאשׁוֹנָה אִין תַּקְנָה מִשׁוּם שְׁלֹכ"ס. וְע' בַּא"ר
סִי ל"ב ס"ק ל"ג שְׁכ' רַאִי מְזָה לְשֵׁם אֱלָקִים ע"ש שְׁמַבְנוֹאָר מְדִבְרֵי דְּאִינוּ פְסוּל מִשׁוּם
שְׁלֹכ"ס וְיֵשׁ לְהַבִּיא עוֹד רַאִי מְהָא דְקָא בְּש"ס מְנַחֹת ד"ל ע"ב דְּהִלְכָּה פְר"ש שְׁזוּרֵי גְבִי
הַטּוֹעָה בְּשֵׁם דְּכָל הַשֵּׁם תּוֹלִין מְקַצְתוּ אִין תּוֹלִין.

וּכ" הַשְּׂ"ף בְּסִי רַע"ו ס"ק ז' בְּשֵׁם הָרִא"ש דְּהַטְעַם דְּמְקַצְתוּ אִין תּוֹלִין הוּא רַק מִשׁוּם שֶׁהוּא
גְּנָאִי לְהַשֵּׁם וְלִכְפֹּד אִין לְפְסוּל אֱלָא לְכַתְחֻלָּה ע"ש. וּכ"כ בְּתַשׁו' מ"ב סִי נ"ז דְּהָא דְאַרְש"ש
מְקַצַּת הַשֵּׁם אִין תּוֹלִין הוּא מְטַעַם דְּלָאוּ הַיְדוּר מְצָנָה הוּא לְהִיּוֹת קַצַּת מְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם
לְמַעַלָּה וְקַצַּתָּם לְמַטָּה וְאִי אִיתָא הָא מְקַצַּת הָרִאשׁוֹן שְׁבַשֵּׁם בְּלֹא"ה אִין תּוֹלִין מִשׁוּם
פְסִדְרָן.

אוּלָּם יֵשׁ לְדַחֹת רַאִי זֹו עִפִּי"ד הַפּמ"ג בַּא"ח סוּס"י ל"ח בְּמַש"ז שְׁכ' וְנ"ל גַּם פְּשִׁיטָא לִי
אִם כ' מְקַצַּת אוֹת וְאִת"כ כ' מְקוֹנְדָם מְשָׁלִים הָאוֹת וְל"ה שְׁלֹכ"ס דְּכָל שְׂאִין כּוֹתֵב אוֹת
שֵׁלֶם פְסִדְרָן מִקְרִי וְהִי הַדְּבָרִים פְסִדְרָן דְּבָר שֵׁלֶם בְּעִי לֹא חֲצִי דְבָר עַכ"ל וְע' בְּת"י
בְּהוֹרִיּוֹת ד"ד ע"א ד"ה קִרִי בִי וְנִגְעַלִם מְדָבָר בְּמָה שְׁחִילְקוּ דְּהִתָּם דְּרָשִׁי וְנִגְעַלִם דְּבָר
מְדָבָר וְלִגְבִי עֲדוֹת דְּרָשִׁי דְּבָר וְלֹא חֲצִי דְבָר ע"ש [א"כ נ"מ אִם לְאַחַר שְׁפַתְב חֲצִי אוֹת
שְׂאִחְרִיו נִזְכָּר שְׁשִׁכַח הָאוֹת הַקּוֹנְדָם בְּשֵׁם וְא"כ אִם יִתְלָה הָאוֹת שְׁלִפְנָיו מְטַעַם שְׁלֹכ"ס
לִיפָא פִּינּוּ דְלָא כ' אַחְרִיו רַק חֲצִי אוֹת וְלֹא פְסוּל שְׁלֹכ"ס בְּכַה"ג כ"ד הַפּמ"ג הַנְּ"ל
וְאַשְׁמַעֲיָ דָאפ"ה אָסוּר לְתַלוּ מְטַעַם גְּנָאִי הַשֵּׁם.

אַף מְדִבְרֵי הַמ"ב בְּס" נ"ז וְהַמַּג"א סִי ל"ב ס"ק י"ז הֶעֱתִיק דְּבָרֵינוּ דָּאִם שְׁכַח יו"ד מְאַלְקִינוּ
יֵשׁ לְתַלּוֹת הַיּו"ד מִשׁוּם דְּלָאוּ שְׁרָשִׁית הִיא ע"ש נִרְאָה דְּס"ל דְּל"ב פְסִדְרָן וּכ"כ הַרְדְּב"ז
בְּתַשׁו' סִי ב' אֱלָפִים קִס"א בְּפִירוּשׁ שִׂא"צ לְכַתּוּב אֵת הַשֵּׁם עַל הַסְדָּר ע"ש וְע' בְּתַשׁו'
זְכָרוֹן יוֹסֵף הַא"ח סִי ג'.

וּבִסְפָר יְהוֹשֻׁעַ חִיו"ד סִי נ"ו ה"ר דְּל"ב פְסִדְרָן בְּשֵׁם מִיּוֹמָא ל"ח דְּבָן קְמָצָר לֹא רָצָה
לְלַמֵּד עַל מַעֲשֵׂה הַפְּתָב שֶׁהִי קוֹשֵׁר ד' קוֹלְמָסִין וְכוֹתֵב שֵׁם בֶּן ד' אוֹתִיּוֹת ע"ש וְהִיא רַאִי
בְּרוּרָה וְיָמָּה שְׁהַבִּיאוּ הָאִחְרוּנֵי רַאִי מְשֻׁבְּעוֹת ל"ה הַנְּטָפְלִין לְשֵׁם שְׁלִפְנָיו נְמַחֵק לְאַחְרֵיו

אינו נמחק שפבר קדשו השם ואי איתא דמותר לכתוב שלכ"ס א"כ משפחת איפכא דשלפניו אינו נמחק אם כתבו למפרע לפענ"ד ליפא ראי' מזה דנוכל לומר דכונת הש"ס ביהיא דשלפניו ושלחריו היינו על הפתיכה ויהי' הפונה הנטפל שפתב הסופר לפני השם הוא נמחק ואפי' הוא לאחריו עד"מ אלקינו אם כ' נ"ו לפני פתיבת אלקי נמחק והנטפל שכ' הסופר לאחר השם אינו נמחק וכן מפורש יוצא מדברי הריטב"א בחי' לשבועות שם שכ' להדיא הטעם שבשעה שפותב הנטפל לאחריו פבר.

נכתב השם ומש"ה קדשוהו ע"ש הרי דבכתיבה תליא מלתא ואי דאפתי קשיא אידפסקי' בנטפלין שלפני השם דנמחקין דילמא כתבו הסופר למפרע וא"כ ההוא לפניו לאחריו הוא ז"א דאי מספקא לן שפיר פסקינן דמותר למחוק פיון דאיסור מחיקת נטפלין אינו אלא מדרבנן וסד"ר לקולא ועוד דרוב פתיכה הוא פסדר.

עוד נ"ל עפ"י ד שו"ת הרשב"ש סי' רס"ז שהאריה שם שאין שם העצם אלא שם הוי' ב"ה ושאר השמות המה כולם פינוים ותארים כפי מעשיו ית' אלא שיש הפרש בין פינוי לכינוי שפנוי של מרות ואדנות אסור למחוק ושאר פינוים מותר למוחקן ויצא לנו זה ממ"ש ל"ת פן לד' אלקיכם שלמדו ממנו בפ' הלוקין אנהרה למוחק את ה' ול"א ל"ת פן לה' בלבד שאלו אמר ל"ת כן לה' בלבד הי' לבע"ד לומר דוקא שם המיוחד אבל שאר פינוים נמחקין עכשיו שאמר אלקיכם כל שם אלקות בכלל ע"ש ולפי"ז נ"ל ג"כ בנ"ד דלהכי הנטפלין לאחריו אין נמחקין לפי דגלי לן רחמנא ל"ת פן לד' אלקיכם ומשמע דאלקיכם פולו אינו נמחק ונשמע מזה דהשם תופס קדושה להנטפל מלאחריו ולהכי אפי' בנכתב למפרע ג"כ אינו נמחק פיון דגלי קרא ודו"ק.

העולה מכל דברינו האמורים דשפיר יש תיקון בנ"ד לגרור הנ"ו מלמעלה למטה ולכתוב יו"ד במקומה ולקדשה יהי' עמו ויעל על במתי המעלה ושלום תורתו יגדל נא פנפשו ונפש ש"ב דור"ש באהבה: סי' ב בעזהש"י יום ב' י"א מנחם תר"מ לפ"ק סהריא שלום וברכה וכו"ס לכבוד הרב החריף המופלג בתורה וביראת ד' טהורה כש"מ יהושע נ"י אבד"ק דיהאלאר במדינת מאלנווי מכתבו הגיעני והנני לתשובתו בדבר הפתים של תפילין שדרדו הסופרים להניח עור א' בתוכן לחזקו ומדבקין אותם ע"י דבק פי העור החיצון דק.

ועלה ע"ד חכם א' לפסול מטעם שהעור הפנימי עם הדבק הוא מפסיק בין הפרשנית להפתים והוי כפני בתיים. וגם מפני שהדבק אינו ראוי לאכילה ואינו מן המותר בפיה.

עכ"ש: הנה פבר נסתפקו האחרונים לענין הפתים של התש"ר אי מותר לדבק ע"י גלד עורות נפרדות אי מועיל חיבור הדבק שיהיו כגוף א'. ומביאים בשם הגאון החסיד האלקי רבינו אליהו מוויילנא זצ"ל שה"ר ממס' פלים פ"ח משנה ח' תפלה ארבעה פלים התיר קציצה הראשונה ותקנה טמאה טמא מת וכן השני' וכן שלישית התיר את הרביעית טהורה מטמא מת אבל טמאה מגע ט"מ כו' וא"כ מדקתני התיר ותקנה מכלל דתקנה היא לתפילין ומתפשר בהכי אף שאינם מעור א' הרי דהדבק מחברם להיות אחד וכתבו ע"ז דנוכל לומר דהא דקתני התירה ותקנה לא שחתה הבית ממש מהעור אלא שהתירה מהקמט וכדקיי"ל גבי פלי עור דאם פשט העור נתבטל מתורת פלי ותקנה אח"כ שחזר ומתח העור על הדפוס ונעשה בית ולעולם מעור א' הוי עכ"ד והנה לכאורה יש להביא

ראי' לפירוש זה דהנה לכאורה קשה לפימ"ש התוס' בנבחים צ"ד ע"ב בהא שהקשו על דא דקא טלית שהתחיל בה לקורעה פיון שנקרע רובה שוב אינו חיבור וטהורה משמע לגמרי ואמאי אינה טמאה מגע מדרס כדא' בפ' בהמה המקשה כו' ואפי' מיירי הך דטלית בשלא נטמאת מדרס אלא מגע טומאה בעלמא מ"מ כל כמה דאשתייר בה גע"ג שהוא שיעור טומאת מגע לא פקעה מינ' טומאת מגע כו' ות' דטלית ובגד שאני שהם כלי ושם כלי עליהו וכן נקראו פיון דאזיל שם כלי מינייהו טהרו לגמרי אבל בבהמה המקשה מיירי בחתיכת בגד דעלמא ואין שם כלי עליו ואין טהור ממגע מדרס אעפ"י שטהור מן המדרס עיי"ש וא"כ לפי"ז אמאי פשהעביר הרביעית ותקנה אמרי' דטהורה מט"מ אבל טמאה מגע ט"מ פיון שהג' קציצות נגעו ברביעית פשהבירו הרי בשטה שהי' מחוברין עם הרביעית הי' עליהם גם טומאת ט"מ וכיון דנקצץ הרביעית הרי פקע שם כלי מינייהו פיון דהג' קציצות בלא הרביעית אינו כלום א"כ אזיל שם תפילה מינ' וכיון דנתבטל שם תפילה מינ' נימא דפקעה גם טומאת מגע מינייהו וכסברת התוס' הנ"ל לענין טלית אע"כ דמיירי שלא נחתכו מחיבורן רק שנתפשט א"כ עדיין לא פקעה שם תפילה מינייהו פיון דכל שעה ראוי למותחו על הדפוס וישוב להיות תש"ר משא"כ פשהנתה אפי' אם מחברו אח"כ הרי פנים חדשות באו לכאן ובשעה שנקצץ בטל שם תפילה מינייהו.

וא"כ לכאורה הי' מזה ראי' דהפירוש במשנה הוא רק שפשט העור ולא חתכו. אמנם באמת לאחר העיון אין להכריח מפח קושיא הנ"ל פירוש זה.

דהנה התוס' בסופה י"ב ע"ב הקשו ממשנה דכלים הנ"ל לפי"ד רש"י בסנהדרין ס"ח שפי' שם דבית קיבול העשוי למלאות ל"ש בית קיבול א"כ הא אין לה עשוי למלאות יותר מתפילין והאיך מקבלין טומאה.

ומה שרצו להכריח שם מפח זה דקיי"ל בית קיבול העשוי למלאות שמי' בית קיבול כפר הפליא בזה הגאון רי"ב ז"ל בהגהותיו דהתוס' גופייהו בשפת נ"ב ע"ב כ' דקיי"ל דל"ש בית קיבול אמנם שפיר כ' בזה בס' יד דוד בחי' שם דהיכי דמשפתמין קודם המילוי עולמית תשמיש אחר לשעה ל"ה עלי' שם בית קיבול העשוי למלאות וא"כ מיירי קודם שהניח הפרשיות בתוכן דהיו רגילין להשתמש בהן להניח בתוכן כתבי קודש ומילוי זה לא איכפת לן פיון שאינו מילוי עולם וסברתו הוא משום דכל עיקר הטעם דב"ק העשוי למלאות ל"ש ב"ק הוא משום דממ"נ אי מחשב' לי' פקודם המילוי הרי עדיין ל"ה עלי' שם כלי קיבול ואי לאחר המילוי הא פיון שנתמלא להיות שם עולמית הו"ל כאין לו בית קיבול כמבואר במפורשים והתניח כשהוא עשוי להתמלא עולמית משא"כ פשהנתמלא קודם לפי שעה הא פיון שנתמלא נקרא עלי' שם כלי קיבול וכיון דאינו מילוי עולמית שפיר הוי כלי קיבול והוא מוכן בסברא.

וע' במלא הרועים אות ק' שחידש דקודם שנתמלא מקבל טומאה אף בעשוי למלאות. וע' במשנה שפת ס"ו ע"א ואם עשוי לקבל כתיבתין טמא] וא"כ לפי"ז פיון דע"כ מיירי קודם שהניח הפרשיות בתוכן וא"כ קודם הנחת הפרשיות דהי' מיוחדין לתשמיש כתבי הקודש הא לענין תשמיש זה הוי על כל קציצה שם כלי בפ"ע ול"ש לומר דמבטל גם טומאת מגע מינייהו משום שנתבטל מהיות כלי פיון דכל חדא וחדא הוי כלי בפ"ע.

אָמנם האַ קאַוּרָה לַפּי"מ שְׁמֵתָבֵאָר בְּדַבְרֵי הַש"ס שְׁבַת מ"ח ע"ב וּבִתּוֹס' שָׁם ד"ה
אִי חִיבוֹר דל"ש לומר כָּל הַמְחַנְפֵּר לוֹ הָרִי הוּא כְּמוֹהוּ מְדַאוּרִינִי אֶלָּא בְּשִׁנְתָּתְחַבְרוּ שְׁנֵי
כָּלִים שְׁמֵשְׁמֵשִׁין שְׁנֵיהֶם תְּשֻׁמִּישׁ א' בְּשַׁעַת מְלֶאכֶתָן אֲבָל שְׁלֵא בְּשַׁעַת מְלֶאכֶתָן אֵינֶן חִיבוֹר
אֶלָּא מְדַרְבְּנֵן ע"ש וּב"ה"נ אִי מִיִּירֵי בְּשִׁלָּא הַנִּיחַ עֲדִינֵן הַפְּרָשִׁיּוֹת בְּתוֹכָן א"כ הָרִי שְׁלֵא
בְּשַׁעַת מְלֶאכֶתָן וּל"ה חִיבוֹר מְדַאוּרִינִי וּב"ה אִמְאֵי בְּשַׁעַת חִיבוֹרָן כְּנֶלְן טְמֵאִין ט"מ.

אָמנם י"ל פִּינֵן דא"א לְזַה בְּלֵא זַה דְּהָא צְרִיף לְהִיּוֹת ד' פְּרָשִׁיּוֹת בְּד' בְּתִים א"כ הַנִּינֵן כְּגוּף
א' פְּדָקָא' הַש"ס בְּמִנְחוֹת י"ד ע"ב דְּכִינֵן דא"א לְזַה בְּלֵא זַה הַכְּתוּב עֲשָׂאן גּוּף א' ע"ש
אוּלָּם ז"א דְּהָא רַק לְעַנְנֵן הַנִּחַת הַפְּרָשִׁיּוֹת בְּתוֹכָן הַנִּינֵן כְּגוּף א' פִּינֵן דא"א לְזַה בְּלֵא זַה
וְהָרִי מִכַּח הַנִּחַת הַפְּרָשִׁיּוֹת לֹא הִי"ל לְקַבֵּל טְוּמָאָה כְּלָל מְשׁוּם דְּהָרִי בֵּית קִיבוּל הָעֲשׂוּי
לְמִלְאוֹת וּע"כ רַק מְשׁוּם הַתְּשֻׁמִּישׁ שֶׁל הַכְּתָבִי קוֹדֵשׁ שְׁקוּדָם הַנִּחַת הַפְּרָשִׁיּוֹת הָא לְעַנְנֵן
זַה א"צ הַבְּתִים זַה לְזַה א"כ שׁוּב ל"ה חִיבוֹר אִפִּי בְּשַׁעַת מְלֶאכֶתָן וּכְמ"ש הַתּוֹס' בְּבִיזָה
כ"ג ע"ב בְּהָא דְּקִתְנֵי שָׁם בְּמִשְׁנֵה רַחִים שֶׁל פְּלִפְלִין טְמֵאָה מְשׁוּם ג' כָּלִים וְכ' הַתּוֹס' פִּי
אִם נְטֵמָא זַה לֹא נְטֵמָאָה זַה אִפִּי בְּשַׁעַת מְלֶאכֶה שֶׁהֵן כְּנֶלְן יַחַד הוֹאִיל וְכ"א רֵאֵוִי לְמִלְאָכָה
בְּלִבְדּוֹ ע"ש אָמנם בְּאַמַּת בְּעֵיקָר קוֹשְׁנֵי הַתּוֹס' הַנִּזְל י"ל עֲפִימ"ש הַתּוֹס' גּוֹפִינֵיהוּ בְּסוּפָה
שָׁם לְחַלֵּק דל"ה בֵּית קִיבוּל הָעֲשׂוּי לְמִלְאוֹת רַק הִיכִי שְׁעֲשׂוּי לְהַנִּיחַ שָׁם הַמִּילוּי עוֹלָמִית
אֲבָל אִם לְפַעְמִים נוֹטְלִין הַמִּילוּי ל"ה עֲשׂוּי לְמִלְאוֹת.

וְאַף שְׁכ' הַתּוֹס' שָׁם שֶׁהוּא דוֹחֵק מ"מ נִרְאֶה לוֹלֵא דְּבִרְיָהֶם ו"ל בְּהַבְּנַת הַסְּבָרָא הַלְזוּ.
דְּהַנָּה י"ל הַטַּעַם דב"ק הָעֲשׂוּי לְמִלְאוֹת ל"ש בֵּית קִיבוּל שֶׁהוּא מְשׁוּם שֶׁהַמִּילוּי בְּטִיל לְגַבֵּי
הַכְּלִי וְהָרִי כְּאֵלוֹ הַכְּלִי וְהַמִּילוּי הֵם א' וּב"כ אֵין לוֹ בֵּית קִיבוּל וְהַנָּה בְּש"ס עִירוּבִין ע"ח
ע"ב פְּרִיף שָׁם וְתָבֵן לֹא חִינֵץ וְהַנָּה חִינֵץ וְתָבֵן שְׁבִין ב' חֲצוֹת גְּבוּהַ י"ט מְעַרְבִין ב' וְאֵין
מְעַרְבִין א' אָמַר אֲבִי לְעַנְנֵן מְחִיצָה כ"ע ל"פ דְּהָרִי מְחִיצָה אֲבָל לְעַנְנֵן חֲצִיצָה אִי בְּטִילִי
חִינֵץ וְאֵין לֹא בְּטִילִי לֹא חִינֵץ וּפִירֵשׁ"י ו"ל לְעַנְנֵן מְחִיצָה אַע"ג דְּעַתִּיד לִיטְלוֹ כָּל כְּמָה
דְּהָרִי הָתָם הָרִי מְחִיצָה כו' אֲבָל לְעַנְנֵן חֲצִיצָה לְחוּץ בְּפִנֵי אֲוִיר הַחֲרִיץ וְלִידוֹן פְּסָתוֹם
דְּמִשְׁנֵי לִי כְּאַרְעָא אִי בְּטִילִי לְהַדְיָא וְאָמַר לֹא שְׁקִילְנָא לִי מְהֵכָא בְּטִיל וְאֵין לֹא עכ"ל
הָרִי דלְעַנְנֵן שְׁיָהֵן נִידוֹן פְּסָתוֹם בְּעִי בְּיִטוּל עוֹלָמִית וְכֵן מְבֹאָר בְּדַבְרֵי הַש"ס סוּפָה כ"ח
ע"א גְּבִי פִקָּק הַחֲלוֹן וְע' בְּתוֹס' שְׁבַת מ"ד ע"ב ד"ה וְאֵין מְצַלָּת וּלְפִי"ז שְׁפִיר מְבֹאָר
הַחֲלוֹק דְּבְּמִילוּי עוֹלָמִית שְׁפִיר אָמְרִי דל"ש בֵּית קִיבוּל מְשׁוּם דְּבְּטִיל לְגַבֵּי הַכְּלִי וְהָרִי
פְּסָתוֹם כְּמוֹ שְׁאֵין לוֹ תוֹף מְשֵׁא"כ בְּשַׁעַתִּיד לִיטְלוֹ מְשֵׁם הָא ל"ה פְּסָתוֹם וּב"כ גַּם אַחַר
הַמִּילוּי יֵשׁ לוֹ תוֹף.

אוּלָּם הַתִּינַח בְּשַׁאָר מִילוּי מְשֵׁא"כ הֵכָא בְּפְרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִילִין הָא לֹא נוֹכַל לִזְמַר דְּבְּטִילִי
לְגַבֵּי הַבְּתִים דַּע"כ צְרִיף לְהִיּוֹת הַבְּתִים בְּפ"ע וְהַפְּרָשִׁיּוֹת שְׁמוֹנְחִין בְּתוֹכָן בְּפ"ע גַּם הָא
צְרִיף לִיטְלוֹ הַפְּרָשִׁיּוֹת מִתּוֹכָן בְּאֵיזָה פַּעַם כְּדִי לְבֹדְקוֹן ע' בְּתוֹס' מְנַחֹת מ"ג ע"א בְּשֵׁם
שְׁיִמוּשָׁא רַבָּה שְׁמַצְרִיף לְבֹדְקוֹן פַּעְמִים בְּשְׁבוּעַ.

א"כ לֹא בְּטִילִי לְגַבֵּינֵיהוּ וּל"ה פְּסָתוֹם וְשְׁפִיר מְקַבְּלֵי טְוּמָאָה וּב"כ שְׁפִיר מִיִּירֵי הַמִּשְׁנָה
דְּכָלִים הַנִּזְל גַּם בְּשַׁכְּבָר הַנִּחְזוּ הַפְּרָשִׁיּוֹת בְּתוֹכָן וּב"כ הַזֵּר קוֹשֵׁא מַה שֶׁהַקְּשִׁינוּ לְעִיל
דְּנִימָא פִּינֵן דְּבִשְׁהוֹתָר הַקְּצִיצָה פִּקַּע שָׁם כְּלִי מִיִּנְיָ וְיָהֵן טְהוּרִין גַּם מְטוּמָאת מְגַע.

אולם באמת נראה דלק"מ דע"כ הבתים אף לאחר שהנחו הפרשיות בתוכן לא נחשבו ככלי א' דנימא שאם נחתה א' מהן יהי בטל שם פלי מן הנותרים פנין דאמרי בש"ס מנחות ל"ד ע"ב לטטפת לטטפת לטוטפת הרי פאן ד' הרי דהתורה הקפידה שיהי' ד' בתים דלכהי אמרי' שם דאם אין חריצן ניכר מבחוץ פסולות וע' בתוס' סנהדרין ד' ע"ב ד"ה טט בכתיפי שתיים.

א"כ חלקינהו רחמנא לד' פלים. וא"כ הוי כאו"א פלי בפ"ע דנהי דמטעם שא"א לזה בלא זה הוי צריכין למימר שיהיו ככלי א' פנ"ל והוי דומיא דאמרי' במנחות י"ד ע"ב לר' יוסי בשחט ב' פכשים לאכול א' מן החלות למחר הפתוב עשאן גוף א' והפתוב עשאן ב' גופים הפתוב עשאן גוף א' דמעפבי אהדדי והפתוב עשאן שני גופים דכתיב שתיים שני עשורונים דל"ה פגול רק הא' שחישב עליו וה"נ אמרי' עשאן הפתוב לד' בתים גוף א' כדקא' שם לזפרון בין עיניה זכרון א' אמרתי לה לענין דמעפבי אהדדי והפתוב עשאן ד' גופים דכתיב לטטפת כו' לענין שאם נחתה בית א' מהן לא נפקע שם תפילה מהאחרים שישארו לענין קבלת טומאה.

וא"כ לפי"ז מיירי שפיר המשנה דכלים הנ"ל בשחתה הבתים ואח"כ חיברו וכו' פלי באמת הרמב"ם ז"ל בפירושי המשניות שלו שם. ובאמת לשון המשנה דקתני התיירה ותקנה מוכח קצת פן דהנה התוס' בב"מ נ"ב ריש ע"ב פתבו בהא דמוכא שם המשנה דסלע שנספסלה והתקינה שיהא שוקל בה משקלות טמאה כ' התוס' ד"ה והתקינה וז"ל אם צריכה מעשה כמו חיתוף א"ש דנקט והתקינה דמידי דמתוסר מלאכה אין טמא במחשבה כדא' במרובה ואי אינה צריכה חיתוף הוי התקינה ל"ד כו' הרי דכ' התוס' דלשון התקינה משמעותו ע"י חיתוף וה"נ דקתני התיירה ותקנה משמע שחתכה.

ושפירמוכח הגאון ראו"ו ז"ל ממשנה זו דמהני הדבק לחברו שיהי' פאחד. וכן מוכח באמת מדברי התוס' במנחות ל"ב ע"א בהא דקא' שם ס"ת שבלה ותפילין שבלו אין עושין מהן מזוזה לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה הא מורידין עושין אמאי הקא סתומות והקא פתוחות ומשני דילמ' להשלים וכ' התוס' פירש בקונטרס שאם חסרה מזוזה שיט' א' אי לא דאין מורידין הי' נוטלין שיטה א' מס"ת ותופרין במזוזה והא דא' בירושלמי פ"ק דמגילה דתפילין ומזוזות אין נכתבין אלא על עור א' שהוא בשלא תפר העורות זב"ז ומדברי התוס' האלה למד המג"א בסי' ל"ב ס"ק נ"ב להבתיים של תפילין דע"י תפירה חשובין כגוף א' ע"ש ואע"ג דהתוס' בסוטה י"ח ע"א פתבו גבי גט דאם פתבו על שני דפין ותפרו יחד דפסול ול"א דליהוי כגוף א' פכר כ' הב"ש בסי' ק"ל סעק"ח דלא פסול אלא דוקא אם תפר או דיבק אחר הכתיבה אבל אם תפר קודם הכתיבה פשר ע"ש והא דכ' רש"י ז"ל במגילה ח' ע"ב ד"ה לתופרין בגידין כו' והלל"מ הוא בתפילין ומזוזות שיהי' תפורין בגידין ע"כ פונתו במזוזות כשיתפרן קודם הכתיבה] והא דפסול בדביק שבירי שופרות מטעם שופר א' א"ר כו' כ' התוס' בסוטה שם דשאני שופר דניכר התוספת ע"ש וע' תוס' ר"ה כ"ו.

[וע' בתוס' מנחות ל"ג ע"א ד"ה כתבה שכ' שם לחלק דבגט אם פתבו על ב' דפין פשר ובסוטה פסולה משום ב' ספרים משום דגבי גט כתיב ספר אבל גבי סוטה כתיב בספר דמשמע בספר המבורר ומיוחד למעוטי ב' דפין אפלי בהתיבה א' ע"ש ובמק"א פלפלתי

בְּדַבְרֵיהֶם בְּמַה דְּקָשָׁה לְכַאוֹרָה מִשׁ"ס גִּיטִין כ"א ע"ב דקא' ריה"ג ספר אין לי אלא ספר
מַנִּין לְרַבּוֹת פֶּל דְּבַר ת"ל וְכַתּוּב לָהּ מ"מ א"כ מַה ת"ל ספר מה ספר דְּבַר שְׁאִין בּו רוח
חַיִּים וְאִינוּ אֹכֵל אֶף פֶּל דְּבַר ש"א"ב רוח חַיִּים וְאִינוּ אֹכֵל וְרַבֵּנּוּ אֵי כְּתִיב בְּסֵפֶר פְּדֻקָּא מְרִתָּה
הַשְׁתָּא דְּכְתִיב סֵפֶר לְסִפְרֵי דְּבָרִים הוּא דְּאִתָּא.

ולד' התוס' הרי לא הי' יכול למכתב בספר דא"כ הוי פסול בכתיב גט על ב' דפין ואכ"מ]:
והנה האחרונים הקשו אי נימא דתפירה חיבור הוא מסנהדרין פ"ט ע"א דקא' א"ה
תפילין נמי אי עביד ארבעה פתי ואייתי אחריןא ואנח גבייהו האי לחודי' קאי והל"ק נאי
עביד ה' פתי גרוע ועומד הוא האמר ר"ז בית החיצון שא"ר את האויר פסול והשתא
הרי שפיר מצי לשנויי גגון דעביד ארבעה פתי ואייתי ביתא אחריןא ותפר גבייהו דאז
ל"ש הל"ק והל"ק פינון שמשוןבר ע"י תפירה דהוי חיבור.

ולפענ"ד אין מזה קנשיא דהנה התוס' בעירובין ל"א ע"ב בד"ה ונתן הפסוק כו' הקשו על
הא דקא' בוגין בחול ואח"כ מקדישין הרי הקדש אינו מתחלל ע"ג קרקע ות' דבזה תלוש
ולבסוף חברו הוי תלוש פינון דאי לא קדיש עומד לתלישה וכ"כ בב"מ נ"ד ע"א ע"ש
ולפי"ז ה"נ י"ל פן דלעולם בעלמא לענין הכשר הוי תפירה חיבור אבל הכא אי נימא
דהוי חיבור האיכא בל תוסיף ועומד לתלישה א"כ שוב ל"ה חיבור ולפי"ז ממילא מןושב
ג"כ דברי הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' ממרים שכ' וז"ל והוא שיעשה ד' בת' פהלקתו ויביא
חמישית וידבק בחיצון שהבית החיצון אינו רואה את האויר ופסול עכ"ל הרי מבואר
להדני' מדברי הרמב"ם ז"ל דאי לאו האי פסול שאין בה"ח רואה את האויר הוי פשר
משום דהל"ק כו' אע"ג שהוא כ' בפירוש בענין שהוא מחובר ע"י דבק ועכ"ל כדברינו
הנ"ל דכיון דאי נימא דהוי חיבור עומד לתלישה א"כ הוי פתלוש וכסברת התוס' הנ"ל
וכן העלו האחרונים להקל לדבק עורות גפרדים ויחזיו יהי' תמים על תש"ר ובאמת
מוכח בש"ס שהי' מעורות גפרדים מדקרי להו להבתים קצוצי ע' בגיטין נ"ח ע"א
ארבעים סאה קצוצי תפילין נמצאו בראשי הרוגי ביתר ופי' בערוף ערוף קץ דלהכי
נקראו קצוצי שכל בית קצוצי מחבירו ע"ש ונראה דאפי' הגאון בעל חת"ס ז"ל שמחמיר
בתשו' בדבוק הבתים ע"י דבק היינו באופן שהם מובדלים ומפרדים מעל"ע אבל היכי
שנעשו הד' בתים מעור א' רק שקורע אותן בקצוות למען יבא הריבוע מכונן כמו שעושין
הסופרים שלנו גם החת"ס ז"ל יודה דבכה"ג חשיב הדבק שמן הצדדין חיבור כדמצינו
בגיטין כ' ע"ב ותפוק לי' דספר א' א"ר ולא ב' וג' ספרים לא צריכא דמענרה הרי דהיכי
שהוא מענרה אף שהוא קרוע מכל צד חשיב חיבור ונהי' אשכחן חילוק זה בחולין י"א
ע"א נאי משום אותה לנתחיה ולא נתחיה לנתחים הנ"מ היכי דחתיה לי' לגמרי אבל היכי
דלייף לית לן בה.

וע' בסנפך י"א ע"ב דמוקי שם הברייתא בהדלה עלי' את הגפן כו' דשליפינהו שלופי
ופי' התוס' שם ד"ה דשליפינהו דמיירי כשנפסח ומענרה בקליפה וא"י להחיות כו' דאע"ג
דחשיב פתלוש מ"מ פינון דלא נקצץ לגמרי ל"א זהו עשני' ע"כ ומכ"ש בנ"ד כשלא נפרדו
לגמרי רק בצדדין פשמדבקו בדבק נעשה כבתחלה דומיא דאמרי' בחולין קכ"ג ע"ב
ל"ש אלא טלית אבל עור חלים ופירש"י חזק הוא ע"י אותו מקצת וכשחוזר ותופרו הרי
הוא כבתחלה כו' ע"ש.

וע' בְּשׁוֹת בַּר לִינְאֵי מֵאָא"ז הַגָּאוֹן נ"י חֵא"ח ס' ג': וּבְנִידוֹן שְׁאֵלְתֵינוּ הַדְּבָר פְּשׁוּט דְכִינוּן שְׁהָעוֹר הַפְּנִימִי עִם הַדְּבָק עֲשׂוּי רַק לְחֻזֵק הַבְּתִים בְּנֹדָאֵי בְטִיל לְגַבֵּי הַבְּתִים וְעַד פֶּאֶן לֹא מְחַלֵּק הַש"ס בְּסוּף תְּגִיגָה לְעִנְנֵן צִיפּוּי שְׁהַצִּיפּוּי יְבַטֵּל הַכְּלִי בֵּין צִיפּוּי עוֹמֵד לְצִיפּוּי שְׁאִינוּ עוֹמֵד אִי לְפִירֵשׁ"י אִי לְפִי הַתּוֹס' שֶׁם רַק הֵתֵם שְׁהַצִּפּוּי הוּא דְבָר בַּפ"ע אֲבָל בַּנ"ד שְׁפָל עֵיקָר פְּעוּלַת הָעוֹר וְהַדְּבָק הוּא בְּשִׁבִיל חִיזוּק הַבְּתִים בְּנֹדָאֵי בְטִיל לְגַבֵּינָהוּ.

וְהִנֵּה בְּמִנְחוֹת מ"ב ע"ב קא' צִיפּוֹן זָהָב אוֹ שְׁטֵלָה עֲלֵיהֶן עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה פְּסוּלוֹת וּפִירֵשׁ"י שְׁעֲשֵׂה הַבְּתִים מֵעוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה פְּסוּלוֹת מִשׁוּם דְּבַעֵי מִן הַמְּנוֹתָר בְּפִיָּה. מִיְהוּ בְּמַרְדְּכִי בַהֲל"ק ה' תְּפִילִין פִּי שֶׁם טָלָה עֲלֵיהֶם עוֹר הֵינְנוּ שְׁטֵלָה עֲלֵיהֶם עוֹר אַחַר וְלֹא מִיְפְּסֵל רַק מִשׁוּם דְּהָנִי מְבַהֵמָה טְמֵאָה אֲבָל אִי הִי מְבַהֵמָה טְהוֹרָה הִי פֶּשֶׁר דְּלֹא מִקְרִי יִתִּיר אֲלֵא אִי מִיְתֵר בֵּית ד' פְּהֵיָא דְהַנְּחָנְקִין אֲבָל זֶה הַקְּלָף הַמְּכַסֵּה לְהַגּוֹן בְּעֵלְמָא לֹא אֲשַׁפְּחוּן בְּהוּ פְּסוּל ע"ש וע"כ סְבָרְתוּ הוּא דְכִינוּן שְׁהוּא לְהַגּוֹן וְלְחַזְקוֹן ל"ש ב' פְּסוּל דְאִינוּ רּוֹאֵה אֵת הָאֹנִיר מִשׁוּם דְּכַחַד חֲשׁוּב.

ומ"ש לְהַסְתַּפֵּק בִּינוּן שְׁמַדְבָּקוֹן בְּהַקְרִיט ל"ה מִן הַמְּנוֹתָר בְּפִיָּה לְפִירֵשׁ"י וְהַר"ן ז"ל בְּהָא דְצִיפּוֹן זָהָב דְפְּסוּל מִשׁוּם שֵׁא"ר לְאַכִּילָה וְלֹא חֲשִׁיב מִן הַמְּנוֹתָר בְּפִיָּה ז"א דְהֵתֵם מִשׁוּם שְׁצִיפָה גּוּף הַבְּתִים בְּזָהָב וְהַשִּׁי"ן הוּא אוֹת מִהַשֵּׁם וְלִכְפֵּה צְרִיכָה לְהִיּוֹת כְּפִילָה מִן הַמְּנוֹתָר בְּפִיָּה דְגַלִּי קָרָא לְמַעַן תְּהִי תּוֹרַת ה' בְּפִיָּה אֲבָל בְּדָבָק שְׁבַבְּנִים בְּנֹדָאֵי לֹא אֵיכַפֵּת לָן מַה שְׁאִינוּ מְנוֹתָר בְּפִיָּה.

וּרְאִי לְזֶה מִש"ס שְׁפַת כ"ח בְּהָא דְלֹא הִנְכָּשְׁרוּ לְמִלְאֲכַת שְׁמִים אֲלֵא עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּלִבְד לְמֵאִי הִילְכְתָא לְתַפְּלִין תְּפִילִין בְּהַדְּיָא פְּתִיב בְּהוּ לְמַעַן תְּהִי תּוֹרַת ד' בְּפִיָּה אֲלֵא לְעוֹרָן כּו' וְהָאֵמֵר אַבְיִי שִׁי"ן שֶׁל תְּפִלִין הַלְלַמ"מ כּו' וְהַשְׁתָּא אִי נִימָא דְהַדְּבָק הַמְּחַזִּיק אֵת הַבְּתִים מִבְּפָנִים ג"כ צְרִיכָה לְהִיּוֹת מִן הַמְּנוֹתָר בְּפִיָּה נִימָא דְאַצְטְרִיָּה הָא דְלֹא הִנְכָּשְׁרוּ כּו' לְעִנְנֵן הַדְּבָק הַמְּעַמֵּדוֹן וּמְחַזְקוֹן אַע"כ דְּבַדְבָּק לֹא אֵיכַפֵּת לָן מַה שְׁאִינוּ מִן הַמְּנוֹתָר בְּפִיָּה וְדָמִי לְהָא דְמְבֹאָר בַּש"ע א"ח ס' תּרַכ"ט בַּמַּג"א סַק"ט דְּמַדִּינָא מְנוֹתָר לְהַעֲמִיד הַסְּכָף בְּדָבָר הַמְּקַבֵּל טְוִמָאָה וְרַק לְכַתְּחִלָּה אֲסוּר שְׁמָא יָבֵא לְסַכָּף בּו ע"ש.

וְהִנֵּה רְאִיתִי בִישִׁיע"ק בְּתִשׁוֹ נִכְדוֹ הַגָּאוֹן שֶׁכ' שֶׁם לְחַדֵּשׁ דְאַף דְדָבָק הָנִי חִיבּוֹר מ"מ ז"א רַק לְעִנְנֵן שְׁלֵא יְהִי חֲשׁוּב כְּפָשְׁנִים וּכְגוֹן בְּתַפְּלִין דְלִזְכָּרוֹן בֵּין עֵינֵיָה בַעֵי זְכָרוֹן א' וְלֹא ד' זְכָרוֹנוֹת דְלְזֶה מְהִנֵּי הַדְּיָבוּק שְׁלֵא יְהִי הַרְבֵּה זְכָרוֹנוֹת אֲבָל הֵיכָא דְבַעֵי שְׁלֵם דְּוָקָא ל"מ הַחִיבּוֹר שֶׁל הַדְּבָק לְהַשְׁוֹתוֹ כְּשֵׁלֵם מְשֵׁ.

אוּלָם רְאִיתִי בַמְהַרִּי"ק שׁוֹרֵשׁ קכ"ב שֶׁכ' בְּשֵׁם תּוֹס' מְשַׁאֲנֵץ הַיְפּוּף דְבָרִיו שֶׁכ' שֶׁם דְלִכְפֵּה מְהִנֵּי דְבָק בַּס"ת וּל"מ דְבָק לְשַׁבְּרֵי שׁוֹפְרוֹת מִשׁוּם דַּבְּס"ת א"צ עוֹר א' רַק סְפָר שְׁלֵם וְע"י הַדְּבָק יְהִי שְׁלֵם אֲבָל בְּשׁוֹפֵר דְקַפְדִּינֵן אֲשׁוּפֵר א' אִפִּי ע"י הַדְּבָק אִינוּ מְתַאַחַד וְשֵׁם שְׁנֵי שׁוֹפְרוֹת עֲלֵיהֶם ע"ש וּבְאֲמַת מִש"ס מְשַׁמַּע דְהִיכִי דְהוּא מְחַנְפֵּר הָנִי כְּגוּפּוֹ מְמַשׁ וְהוּא בְּסוּפָה ל"ז ע"א דְרוּצָה רְבָא לְדִיִּיק שֶׁם דְלִקְחָה ע"י ד"א שְׁמָה לְקִיחָה מִדְתַּנּוּן אֲזוּב קְצָר מְסַפְקוּ בְּחוּט וּבְכוּשׁ וְטוֹבֵל וּמַעֲלָה וְאוּחַז בְּאֲזוּב וּמְזָה וְאֵמָאֵי וְלִקְחָה וְטַבֵּל א"ר אֲלֵא ש"מ לְקִיחָה ע"י ד"א שְׁמָה לְקִיחָה וְדַחֵי מְמָאֵי דִילְמָא שֵׁא"ה בִּינוּן דְחַבְּרִי כְּגוּפּוֹ דְמִי ע"ש הָרִי דְחַשְׁבִּי לִי ע"י חִיבּוֹר כְּגוּפּוֹ מְמַשׁ וְעִי בְּנִזִּיר נ"א כַּה"ג לְעִנְנֵן גְּלַגְלִין לְמַת.

וניש להאריו הרבה בזה אף עת אין אתי ולדינא פבר ברתתי ת"ל שאין חשש על הפתים
לפוסלן וראיתי בשו"ת דברי חיים מש"ב הגאון מצאנז זצ"ל חא"ח סי' א' שגם הוא
העלה להכשיר בנידן זה.

דברי הדור"ש באהבה: סימן ג בעזה"י אור ליום ו' עש"ק כ"ח שקט תרמ"א לפ"ק סטריא
הנני נוטה פנהר שלום לכבוד ידיד"נ הרב הקריף ובקי בחד"ת כש"ת מוה' אליהו
גאטסיסמאן נ"י ראבד"ק דאלינא יצ"ו: יקרת מכתבו הגיעני ביום אמתמול פי יעבור והנני
לתשובתו נידן המקנה שעשה איש א' בביתו ומוצא מימיו הוא שגמשה מנהר קטן אשר
יכזבו מימיו לפרקים אם בימי הקיץ מהחום יחרב ויבש ואם בימי החורף מהקרח והפפור
יחסרו מימיו ובשבוע העבר הי' נראה לעין כל פי נשתו המים מהנהר ושיעור של המקנה
הלזו לפי החשבון מחזקת רק מעט יותר מן השיעור ולעת הקור שופך חמין מן היורה
לתוכה.

על פן צנה כ"ת להכריז פרוזא בחיל בביהכ"נ שלא תלכנה הנשים לטבול בהמקנה הלזו
עד אשר ילך כ"ת עם חכמי העיר לעיין בתקנתה וקמו עלי' מערערין שאין בידו להוציא
מקנה זו מחזקת פשרותה שקבר הכשירה הרב המנוח ז"ל בעודו בחיים חיותו ובאמת
הפלן הזה בנה המקנה מחדש ושינה תהלוכות מימיו ובעת שהכשירה הרב ז"ל אמר כי
מושך המים ממעין א' שחוצה לו ואחר שגבנה מחדש שינה הילוף המים ובפירוש הגיד
הרב ז"ל לכ"ת שמעת שגבנה מחדש לא הכשיר המקנה של הפלן הנ"ל וגם בתחלה לא
הכשירה רק מפני שלעת הזאת לא הי' מקנה אחרת בעיר ובשבוע העבר כאשר נחסרו
המים הניח לנשים לטבול במקנה שלו בלי שאלת פי חכם ואיננו שומע לקול מורים מפני
שנותן עיניו בממון שכר הטבילה והעיו פניו נגדו לבלתי נתון אותו לעיין בטוב המקנה
שע"כ חושש כ"ת שאין ליתן לו חזקת נאמנות עוד עכ"ש: הנה בש"ע פוסק המחבר בסי'
ר"א סכ"ד בנתן סאה ונטל סאה בשאובין אפי' עשה פן עד עולם פשר אף בש"ף שם
ס"ק ס"ג מביא דעת הרמב"ם והראב"ד ז"ל דעד רובו דוקא פשר ומביא שכ' הב"י בשם
הרשב"ץ שאע"פ שהאחרונים הסכימו להכשיר מ"מ אין ראוי להכניס הראש בין
המחלוקת והנה מקור דין זה נובע מדברי הש"ס ביבמות פ"ב ע"ב וסבר ר"י בדרבנן
ל"ב רבי' והא נתן מקנה שי"ב ארבעים סאה מכוננות נתן סאה ונטל סאה פשר ואריב"ש
א"ר אפי' אר"י עד רובו מאי לאו דנשתיר רובו לא דלא נשקול רובא ואבע"א שאני
הכא דאיכא למימר שאני אומר ע"כ ורש"י ותוס' שם פירשו וכן דעת הרא"ש דהיה
דנתן סאה ונטל סאה דאינו פשר אלא עד רובו מיירי דוקא במי פירות דלא חזי לטבילה
פלל דמקנה מים פתיב משא"כ בשאובין אפי' אלה סאה אינן פוסלין מקנה שלם שי"ב
מ' סאה ופוסק הב"י פנותיהו אמנם דעת הרמב"ם בפ"ד מה' מקנאות ה' ז' דהיה דינא
דקא' עד רובו קאי דוקא על שאובין ובכ"מ שם כ' דדעת רבינו הוא דבמי פירו' לא
מכשרינן אלא בנתן סאה א' ונטל סאה א' ולפי"ז היה דמייתי ביבמות שם אינו מתניתין
דמקנאות דהוא דמקנאות מיירי במ"פ והוא דיבמות במים שאובין והביא בשם הרא"ש
שדחה דעת הרמב"ם מהלכה וכ' דמיירי דוקא במ"פ כשי' ר"ת.

ובב"י הקשה בסתירת דברי הרמב"ם ומסיק דטעמא דהרמב"ם הוא דלכך פוסל בנתן סאה ונטל סאה בשאובין מפני מראית עין דגזרי' ביותר מרובו שפא יאמרו פולו שאוב הוא ע"ש והפוסקים התעוררו בדבריו דמנ"ל לבדות גזירות מלבדו.

ונלפענ"ד בהבנת הענין דלכך מוקי הרמב"ם ז"ל ההיא דיבמות בשאובין ולא במ"פ דהנה התוס' שם הקשו דמאי ראי' מניתי מהו דנתן סאה ונטל סאה דבדרבנן בעי' ג"כ רבני' הרי מי פירות פסולין מדאוריני' ותי' דמדאוריני' קמא קמא בטיל ואפ"ה בעי' רובא.

והנה הפנ"י בחי' לשפת ס"ה ע"ב פתב בהא דהקשו התוס' שם על הא דקא' דאבנה דשמואל עביד לבנתה' מקנאות ביומי ניסן ומפצי' ביומי תשרי סבר שלא ירבו הנוטפין על הזוחלין והקשו התו' אפי' אי ירבו הנוטפין נימא קמא קמא בטיל כדא' בע"ז המערה יי"נ מחבית לבור אפי' כל היום פולו ראשון ראשון בטל וכ' הפנ"י דלפר"ת וסייעתו דכולו שאוב דאורייתא וה"ה נוטפין שהם זוחלין פסולין מדאוריני' אין מקום לקוש' זו דרק ביי"נ דרבנן אמרי' קמא קמא בטיל ע"ש ולפי"ז י"ל דהרמב"ם ס"ל פסברא זו ולהכי לא מוקי במ"פ דכינן שהם פסולין מדאוריני' ל"א קמא קמא בטיל ותיקידר קוש' התוס' שם לדוכתה ולהכי מוקי לה בשאובין שהם מדרבנן ואמרי' שפיר קמא קמא בטיל ואפ"ה כי לא נשתייר רובא פסול כמ"ש התוס' בכורות נ"ו ע"א דמן הדין הי' לנו לומר קמא קמא בטיל אלא דמחמרינן מפני מראית עין משום גשמים ע"ש והה"נ גזרינן מפני מ"ע משום פולו שאוב ועולה יפה סברת הב"י הנ"ל ואף דהרמב"ם פסק דכולו שאוב אינו רק דרבנן עכ"ז הרי כבר הוכיח הש"ך ביו"ד סי' פ"ז בראות ברורות דאפי' באיסור דרבנן חיישינן ג"כ למראית עין ושפיר חיישינן למ"ע שייבאו להכשיר פולו שאוב.

אולם לכאורה לפי"ד התוס' ביבמות שם ד"ה אר"י ובשפת ס"ה ע"ב ובכ"ד שכ' דבגתרבה האיסור ל"א קמא קמא בטיל א"כ לא אצטרף לן לטעמא דמ"ע דבלא"ה א"ש מאי דפסול ביותר מרובו פינן דאי נתברו השאובין הא ל"א קמא קמא בטיל מדינא אף י"ל עפי"ד התוס' בחולין פ"ז ד"ה רואין שהקשו וז"ל וקשיא דאמרי' בפ' הלוקח בהמה.

הלוקח ציר מע"ה משיקן במים וטהור ממ"נ אי רובא מיא נינהו סלקא השקה ואי רובא ציר נינהו ציר לאו בר קבולי טומאה הוא ואי משום מיעוטא דמיא דבציר בטלי לה ברובא וקא' רב דימי בשם ר"ל ל"ש אלא לטבל פתו אבל לקדרה חוזר וניעור אלמא דאפי' טהרה מעוררת טומאה כ"ש דטומאה מעוררת טומאה כו' וכ"ש דאיסור מעורר איסור כדא' לעיל אם אמרו ס' טומאה לטהר כו' ובהערה נמי אמרי' נתן סאה ונטל סאה עד רובו אלמא דטפי מרובו ל"א ראשון ראשון בטיל אע"ג דהוי בהפסק וי"ל דבכ"מ אמרי' דחוזר וניעור אפי' בהפסק ובדמ' תבוסה דמפליג בין פסק ללא פסק משום דבדמ' תבוסה דרבנן הקילו ע"כ וא"כ יוצא לנו מדברי התוס' האלה דלהכי בנתן סאה ונטל סאה לא מכשרי' טפי מרובו משום דבדאוריני' אמרי' חוזר וניעור אפי' בהפסק ולפי"ז התייבח לשיטתיהו דמייירי במ"פ דפסולין מדאורי' משא"כ להרמב"ם דס"ל דמייירי בשאובין וס"ל דכולו שאוב דרבנן א"כ דמי לדמ' תבוסה דבהפסק אמרי' ראשון ראשון בטיל אפי' נתברכה האיסור ובעיקר דין זה אי אמרי' חוזר וניעור הוא פלוגתא בין הפוסקים וע' בש"ך יו"ד סי' צ"ט ס"ק כ"א שכ' דנוקא במבשא"מ הוא דאמרי' חוזר וניעור משום דבטעמא תליא מילתא וטעימתו זהו הכרתו ולהכי אם נתברכה אח"כ האיסור הוי פניפר

האיסור כמ"ש הרא"ש ז"ל בפג"ה וכן במב"מ בלח בלח דגזרו חז"ל אטו א"מ משא"כ במב"מ בביבש בביבש לכ"ע ל"א חו"נ ע"ש וא"כ לענן שאובין במקנה דבנדאי אינו תלוי בטעם הוי כמב"מ בביבש בביבש ואמאי נימא חוזר וניעור אולם באמת הפר"ח שם דוחה דברי הש"ף בראיות נכוחות וע' בחו"ד שם אמנם עכ"פ בשאובין דרבנן לפי"ד התוס' הג"ל הא אמרי' קמא קמא בטיל בהפסקא אפי' בנתרבה האיסור.

וע"כ מוכרחין אנו לומר פסקרת הב"י הג"ל דטעמא דהרמב"ם ביותר מרובו דפסול הוא משום מראית עין ונוכל להקריח עוד מטעם אחר שעל פתח טעמא דהרמב"ם ודעמי' הוא רק משום מ"ע דאי מפת חוזר וניעור פשרבו השאובין הרי קיי"ל בפסחים ל"ד ע"ב גבי מי הקג וכן בביצה י"ז ע"ב דלגבי מים טמאים מועיל השקה לטהרן וה"ה דמועיל לגבי השאובין שיהי' כמחנפרין פיון שבהשקה נזרעין ונעשין גוף א' וכמ"ש הרא"ש בה' מקנאות וכ"כ בתוס' מפות ד' ע"א ד"ה אר"י ע"ש וא"כ היכי נוכל לומר חוזר וניעור הרי סאה הראשונה הנשקה בתחלה ונעשה זרועה ונתחברה עם המ' סאה והוי פאלו הי' במקנה מתחלה מ"א סאה וכי נוטל אח"כ סאה ונשארו ארבעים סאה עדיין יש מקנה שלימה וכי נותן אח"כ עוד סאה נכשרת ג"כ בהשקה וכן לעולם והאיך נוכל לומר בהא חוזר וניעור הרי לא מתורת ביטול קאטיגין עליה.

והנה לכאורה הי' אפשר לומר עפי"ד הריטב"א בחי' למפות ד' ע"א שכ' בשם הרא"ה שהי' אומר בשם רבותיו ז"ל ובשמו של"א שהמים השאובין נטהרין בהשקה אלא כשהם בתוך מקנה או הים שמטהר דנקא פמותן והו"ל פמין א' אבל לגבי מעין שהוא מטהר בזוחליו הניין השאובין אינו מינו ואין נטהרין בהשקה ע"ש והובאה דיעה זו גם בב"י כבד"ה סי' ר"א וא"כ יש נ"מ שיהי' פסול נתן סאה ונטל סאה מרינא במעין.

אולם באמת א"א לומר הכי דהא ברמב"ם פ"ד דמקנאות מביא דין זה לגבי מקנה שהוא ממי גשמים ואדרבא במעין מבואר בפעל הנפש להראב"ד ז"ל דכשר נתן סאה ונטל סאה לכ"ע וכ"כ בדג"מ לפי"ד הב"י שפוסל משום מ"ע דבמעין ל"ש מ"ע שידוע שמעין זה אין דרכו להפסק ע"ש: והנה הרא"ש ז"ל בה' מקנאות הקשה על שי' הרמב"ם ז"ל דפוסל נסונ"ס בשאובין ממשנה דפ"ו דמקנאות ופסקה איהו גופי' שם הי' בעליון ארבעים סאה ובתחתון אין בו פלום ממלא בפתח ונותן בעליון עד שיירדו לתחתון מ' סאה הרי דכשר אעפ"י דאיכא רוב מים שאובין ונלפענ"ד ליישב עפימ"ש בטו"ז סי' ר"א סק"ג בשם התה"ד להקשות מ"ש נוטפין דפסלי זוחליו ברבייתו ומפקי להו מתורת זוחליו ומים שאובין דפסלי המקנה לגמרי ואפ"ה אם הי' פבר מקנה של מ' סאה ונפלו לתוכה אפי' אלף סאין בב"א לא יפסלוהו וכ' בשם הב"ח ז"ל לתרץ דשאני שאובין שהם פשרין מה"ת ואינן פוסלין אלא מדרבנן משא"כ פסול נוטפין הוא מה"ת ע"ש ובזה נלפענ"ד לפרש דברי רש"י ז"ל ביבמות ט"ו ע"א בהא דהובאה שם המשנה מעשה בשוקת יהוא שהיתה בירושלים והיתה נקובה למקנה וכל טהרות שהי' בירושלים נעשו על גבה ושלחו ב"ש והרחיבה ופירש"י שוקת אבן חלולה שתחת צנור המקלח מן החר והיתה נקראת שוקת יהוא כו' אבל מקנה שלם הי' במים שבצדה כו' והקשה בס' ערוף לגר ל"ל לפרש שדרה המשכה באו לשוקת הרי הו"מ לאוקמי שהי' מקנה פשר של מ'

סָאָה בְּצִדָּה וְאִזְ הַמִּים שְׂבִשְׁוֹקֶת אֶפְיִי שְׂאוּבִים יְכוּל לְהִיּוֹת דְּמִקְנָה פְּסוּל נְכָשֶׁר ע"י מְקָנָה כְּשֶׁר שְׂבִצְדוֹ אִם מְחֻבָּר לוֹ כְּשִׁפּוּפֶרֶת הַנּוֹד.

וְלִהְיוֹת יִתְיָשָׁב שְׂפִיר דְּהֵנָּה בְּב"ק ס"ג ע"א בְּהָא דְקָא' הֵתָם שְׂאֵנִי שְׂאֵיבָה דְרַבְּנָן פִּירֵשׁ"י וְנ"ל מֵה שְׂמִקְנָה נְפֹסֶל בְּג' לְוָגִין מִים שְׂאוּבִין דְרַבְּנָן הוּא ע"כ. א"כ מוֹכַח מְדַבְּרִיו דְס"ל דְרַבּוֹ אוֹ כְּלוֹ שְׂאוּב פְּסוּל מְדַאוּרֵייתָא א"כ אֵינּוּ מוֹעִיל בְּהַשְׂקָה כְּמוֹ דְאֵינּוּ מוֹעִיל בְּפְסוּל נּוֹטְפִין לְפִי שְׂהוּא מְדַאוּרֵייתָא וּלְפ"ז אֶפְיִי אֵי הִי מְקָנָה שְׁלָם בְּצִדּוֹ וְהַמִּים שְׂבִשְׁוֹקֶת הִיוּ שְׂאוּבִים לֹא הִי יְכוּלִין לְהַתְּכַשֶׁר ע"י הַשְׂקָה כִּינּוּן דְלִשְׁטֵת רִש"י וְנ"ל כְּלוֹ שְׂאוּב פְּסוּל מְדַאוּרֵיִי וְאֵינּוּ מוֹעִיל בּוֹ הַשְׂקָה כְּנ"ל.

וּלְכַף פִּירֵשׁ"י שֶׁהִי דְרַף הַמְשָׁקָה [וּבְתוֹס' תְּמוּרָה י"ב ע"ב מְסָקִי דְאֶפְיִי לְפִירֵשׁ"י שֶׁם כְּלוֹלָה בְּהַמְשָׁקָה פְּסוּל דְהִלְכָה כְּרַאב"י דְמִשְׁנֵתוֹ קָב וְנָקִי וְרַק בְּרַבֵּינִי וְהַמְשָׁקָה כְּשֶׁר] וְא"כ הָא כ' הַתּוֹס' ב"ב ס"ו ע"ב בְּשֵׁם הַר' מִלְּשָׁה מְפוּנְטִינָא דְאֶפְיִי לְמ"ד שְׂאוּבָה דְאוּרֵייתָא מ"מ ע"י הַמְשָׁקָה אֵינּוּ רַק דְרַבְּנָן ע"ש וְכִינּוּן שְׂהוּא דְרַבְּנָן שְׂפִיר מוֹעִיל הַשְׂקָה [וְע"כ ס"ל לְרִש"י וְנ"ל כְּהַדְרֵעָה שְׂבִש"ע סְעִיף נ"ג דְגַם בְּדְרַבְּנָן בְּעִי נָקָב כְּשִׁפּוּפֶרֶת הַנּוֹד] וְדו"ק וּלְפִי"ז י"ל דְזֵהוּ טַעְמָא דְהַרְמְב"ם וְנ"ל דְפּוֹסֶל בְּנִתְּנָן סָאָה וְנִט"ס בְּשְׂאוּבִין וְל"א כִּינּוּן דְהַנְשָׁקוֹ פַּעַם א' הָוִינּוּ כְּמַחְוֶבֶרִין מִשּׁוּם דְנֵהִי דְהַרְמְב"ם פּוֹסֶק דְשְׂאוּבִין דְרַבְּנָן מ"מ הָא כ' הַר"ש בְּפ"ב דְמִקְנָאוֹת וְכ"ה בְּר"ן פ"ב דְשְׂבוּעוֹת דְזֵה אֵינּוּ אֶלָּא כְּשִׁנְשָׂאָבוּ בְּכָלִים שְׂאֵינָם מְקַבְּלִים טוֹמְאָה אֶבֶל כְּשִׁנְשָׂאָבוּ בְּכָלִים הַמְק"ט לְכ"ע דְאוּרֵייתָא ע"ש וְא"כ אִזְ דִּינּוּן כְּנוֹטְפִין דְל"מ בְּהוֹ הַשְׂקָה וְא"כ קוֹדֶם שְׂנִיטֶל רַבּוֹ דְאִזְ מִיעוּטוֹ שְׂאוּב ל"ה רַק דְרַבְּנָן אֶפְיִי בְּכָלִים הַמְק"ט שְׂפִיר הִי מוֹעִיל הַשְׂקָה אֶבֶל בְּיִתֵּר מְרַבּוֹ הָא הוּי' דְאוּרֵייתָא מִשּׁוּם דְבַעֲיִי הַנְיִיתוֹ ע"י טְהָרָה וְא"כ נֵהִי דְמִקְנָדָם הִי מוֹעִיל הַשְׂקָה מִשּׁוּם שְׂאָז לֹא הִיוּ עֲדִינּוּן רַק פְּסוּל דְרַבְּנָן אֶבֶל לֹאח"כ שְׂנַעֲשֵׂה דְאוּרֵייתָא ל"מ הַשְׂקָה וְאִף דְבִש"ע שֶׁם סְעִי' נ"ב פְּסָקִי דְאֶפְיִי כִּי נְפֹסְקָה הַשְׂקָה נְשָׂאָרָה לְעוֹלָם בְּהַכְשִׁירָה וּבִש"ף ס"ק נ"ב כ' בְּשֵׁם רַבִּינוּ יְרוּחָם שְׂנִסְתַּפְקוּ הַמְפּוֹרְשֵׁי כְּשִׁנְפֹּסְקָה הַשְׂקָה אִם נְשָׂאָרָה הַמְקָנָה בְּהַכְשִׁירָה ע"ש הִינּוּ רַק בְּדְרַבְּנָן אֶבֶל בְּפְסוּל דְאוּרֵייתָא אֵינּוּ מוֹעִיל הַשְׂקָה לְעוֹלָם וְלִהְיוֹת כִּי נּוֹטֵל רַבּוֹ הִינּוּ לְד' הַנ"י בִּיבְמוֹת שֶׁם לְפִי חֲשָׁבוֹן אוֹ לְד' רִש"י שֶׁם כ"א סָאִין דְחִיִּישִׁינּוּ שְׂבִיטְלוֹ הַכְּשָׁרִים א"כ אֵיכָא פְּסוּל דְאוּרֵייתָא אִם נְשָׂאָבוּ בְּכָלִים הַמְק"ט אֶפְיִי לְהַרְמְב"ם וְהַשְׂקָה נְפֹסְקָה מִשּׁוּם דְאִזְ לִיכָא עוֹד שְׂעִינּוֹר מְקָנָה כְּשֶׁרָה וְלְכַף הִיא פְּסוּלָה וְהָא דֹאִי בִש"ע שֶׁם סְעִי' נ"ה וְהוּא מְהַמְשָׁנָה פ"ו דְמִקְנָאוֹת ג' מְקָנָאוֹת שְׂיֵשׁ בְּשָׁנִים בְּכ"א מְהֵן כ' סָאָה מִים כְּשָׁרִים וּבֹא' מְהֵן כ' סָאָה מִים שְׂאוּבִין וְעוֹמְדִין זֶה בְּצִד זֶה אִם הַשְׂאוּב מִן הַצַּד וְיִרְדּוּ ג' וְטָבְלוּ בְּהֵן וּמִתּוֹךְ כְּף גַּתְמִלְאוּ וְיִצְאוּ עַל שְׂפָתָם וְנִתְעַרְבוּ יַחַד הַנְּכָשֶׁר וְשִׁלְשָׁתָם כִּינּוּן שְׂפ"א הִיוּ מְחֻבְּרִין מ' סָאָה מִים כְּשָׁרִים וְהֵתָם מִיָּרִי ע"כ שְׂהַמִּים חֲזָרוּ לְמִקְוֵן דֹאִל"ה הו"ל זוֹחֲלִין וְכַמ"ש הַשְׂפ"ף שֶׁם הָרִי דְהַמְקָנָה שֶׁל שְׂאוּבִין ג"כ כְּשֶׁר שְׂאָם יִתְמַלֵּא אַח"כ בְּמִי גְשָׁמִים עַד מ' סָאָה אִף שְׂנַפְסֶק הַשְׂקָה וְהֵתָם הָוִי דְאוּרֵייתָא כִּינּוּן דְהוֹיָנּוּ מַע"מ וְא"כ אִיךָ יִפְרָגִס הַרְמְב"ם וְנ"ל מִשְׁנָה זֹה דְהָא בְּמִשְׁנָה תְּנִי סְתָמָא שְׂאוּבִין וּמִיָּרִי אִף בְּשְׂאוּבִין שְׂנַשְׂאָבוּ בְּכָלִים הַמְק"ט.

אֲמָנָם י"ל כִּינּוּן דְהַמְשָׁנָה מִיָּרִי בְּשֶׁהִיוּ בְּכ"א כ' סָאִין מְצוּמְצָמוֹת וְהַרְמְב"ם וְנ"ל לְשִׁטְתֵּי דְפֹסֶק בְּפ"ט מֵה רּוֹצֵחַ ה' ח' דְגַם בִּיְדֵי אָדָם א"א לְצַמְצָם דְלֹא כְּהַתּוֹס' בְּכ"ד וְא"כ י"ל

עפי"ד התוס' עירובין ד"ו ד"ה וספק דה"ט דפרוץ פְּעוּמָד מוֹתֵר מְשוּם דְּהוּי פְּעִין ס"ס
שְׁמָא עוּמָד מְרֻבָּה וְאִי פְּהַדְדִי גִינְהוּ גְּמִי מוֹתֵר וְה"נ הוּי פְּעִין ס"ס שְׁמָא לִיפָא כ' סָאִין
מִים שְׁאוּבִין וְהוּי מִי גְּשָׁמִים אַח"כ יוֹתֵר מִכ' סָאִין וּבְפִרְט דְּבִשְׁעָה שְׁנַתְּמִלְאוּ וְהִלְכוּ לְמִקְנָה
שְׁבַצְדָּה הֲלֵא נְחָסְרוּ מִהַשְׁאוּבִין וְא"כ כִּי נִתְמַלְאוּ אַח"כ הוּי רַבּוּ גְּשָׁמִים וּמִיעוּטוּ שְׁאוּב
דְּאִינוּ אֶלָּא דְרַבְּנָן וְלִגְבֵי פְּסוּל דְרַבְּנָן מוֹעִיל הַשְׁקָה אִפִּי כִּי נִפְסְקָה אַח"כ וּמִמִּילָא לִפ"ז
אֲזָדָא קוֹנְשֵׁי הָרָא"ש הַגְּ"ל מִהַמְשַׁנָּה דְּהִי בְּעֵלְיוֹן אַרְבַּעִים סָאָה וּבִתְחִתּוֹן אִין פְּלוּם כּו'
דְּלִפִּי דְּמִשְׁמַע מִדְּבַרֵי הַתּוֹס' בְּתַמּוּרָה י"ב ע"ב דְּהַמְשַׁנָּה שָׁם מִיְיָרִי פְּשֵׁהוּלָה ע"י הַמְשַׁכָּה
לְהַתְחַתּוֹן וְא"כ אִינוּ אֶלָּא דְרַבְּנָן וּבְפְּסוּל דְרַבְּנָן מוֹעִיל הַשְׁקָה שְׁהוּשְׁקוּ פְּעַם א' פְּשֵׁהוּ
הַשְׁאוּבִין בְּהַמְקָנָה הַעֲלִינָה הַכְּשֶׁרָה וְלֹא אַח"כ שְׁנַעֲשֶׂה רֹב ג"כ מְהֵנִי פִּינּוֹן דְּהִלְכוּ ע"י
הַמְשַׁכָּה וְאִפִּי כְּנֹלוּ בְּהַמְשַׁכָּה אִינוּ אֶלָּא מִדְּרַבְּנָן כְּנ"ל וְלִגְבֵיפְּסוּל דְרַבְּנָן מוֹעִיל הַשְׁקָה
גַּם לְאַחַר שְׁנִפְסְקָה פְּאָמּוּר וְדו"ק וְעַפ"י הָאָמּוּר הִנֵּה מְקוּם אֲתִי לִיְיָשֵׁב קוֹנְשֵׁי הַתּוֹס'
בִּיבְמוֹת פ"ב ע"ב ד"ה דְּלֵא נְשָׁקוּל רַבָּא בְּהָא דְּפָרְיָה שָׁם וְסָבֵר ר"י בְּדְרַבְּנָן ל"ב רַבִּינִי
וְהַתְנֵן מְקָנָה שִׁ"ב מ' סָאָה מְכֻוּנוֹת נִתְּנָן סָאָה וְנִטְלָה סָאָה פְּשֶׁר וְאַרְיָב"ש אַר"א אַר"י עַד
רַבּוּ מֵאִי לָאוּ דְּנִשְׁתַּיִיר רַבָּא לֹא דְּלֵא נְשָׁקוּל רַבָּא וְהַקְּשׁוּ מִמֶּס' מְקָנָאוֹת פ"ד מִי גְּשָׁמִים
וּמִים שְׁאוּבִין שְׁהֵם מִתְּעַרְבִין בְּחֻצָּר וּבְמַעְרָה עַד מַעְלוֹת הַמַּעְרָה אִם רֹב פְּשֶׁר פְּשֶׁר וְאִם
רֹב פְּסוּל פְּסוּל מַע"מ פְּסוּל כּו' מִשְׁמַע בְּהִדְיָא דְּשְׁאוּבִין דְרַבְּנָן בְּעֵי רַבִּינִי ע"כ וְנִלְפַעַנ"ד
דִּי"ל דְּאִין רֵאִי מִהֶתֶם דְּלַעוּלָם נוֹכַל לומר בְּשְׁאוּבִין דְרַבְּנָן ל"ב רַבִּינִי וְלִכְּךָ בְּנִתְּנָן סָאָה
וְנִט"ס בְּמַע"מ פְּשֶׁר וְאִי דֵא"א לְצַמְצָם וְא"כ הֵיכִי דְּאִיסוּר רַבָּה עַל הַהִיתָר גַּם ר"י מוֹדֵה
דִּל"א שְׁאֵנִי אֹמֵר גַּם בְּדְרַבְּנָן כְּדַקָּא דְּלֵא נְשָׁקוּל רַבָּא וְא"כ אִיךָ מוֹתֵר בְּמַע"מ וְהָא א"א
לְצַמְצָם י"ל עַפִּי"ד הַתּוֹס' עִירוּבִין הַגְּ"ל לְעַנְנֵן פְּרוּץ פְּעוּמָד דְּהוּי פְּעִין ס"ס וְה"נ הוּי ס"ס
דִּילְמָא מִים פְּשֶׁרִים גְּפִישֵׁי וְאִפִּי הוּא מַע"מ ג"כ פְּשֶׁר.

וּלִפ"ז הַתִּינַח בְּהָךְ דְּנִתְּנָן סָאָה וְנִט"ס שְׁאִירַע כֹּן דְּרָךְ מְקָרָה אֶבֶל בְּמַשְׁנָה דִּפ"ד דְּמִקְנָאוֹת
הַגְּ"ל הָא מִיְיָרִי לְעַנְנֵן שְׁיַעֲשׂוּ מְקָנָה כְּזוֹ לְכַתְּחִלָּה וְא"כ הָא קִי"ל דְּאִין עוֹשִׂין ס"ס בְּיָדִים
לְכַתְּחִלָּה כִּמ"ש הַפּוֹסְקִי ע' מִל"ל פ"י דְּמִקְנָאוֹת וְע' מִג"א ס' ת"ס"ז סק"ב.

אוּלָם דְּבַרְיֵנוּ הַגְּ"ל הוּא רַק לְפִלְפוּלָא וְלִהְלִכָּה מִשְׁמַע בְּאַמַּת מְסַתִּימַת דְּבַרֵי הַרְמַב"ם ז"ל
דְּפּוֹסֵל נְסוּנִט"ס אַף כְּשֶׁנֶּשְׂאָבוּ בְּכָלִים שְׁאִינָם מְקַבְּלִים טְוּמָאָה וְעַכְצ"ל כְּד' הַב"י הַגְּ"ל
שְׁהַפְּסוּל הוּא מְשוּם מ"ע: וּמִדִּי הַתְּבוּנָתִי בְּעַנְנֵן זֶה מֵאִין יֵצֵא לוֹ לְהַרְמַב"ם ז"ל דְּסוּגְיָא
דִּיבְמוֹת הַגְּ"ל בְּנִתְּנָן סָאָה וְנִט"ס מִיְיָרִי בְּשְׁאוּבִין אֲמַרְתִּי לְבָאָר זֶה בְּטוֹב טַעַם וְהוּא דְּהִנֵּה
פְּכָר הַבְּאֲתִי מִהַ שְׁהַקְּשׁוּ הַתּוֹס' שָׁם דְּמֵאִי רֵאִי מִיְיָתִי מִהָךְ דְּנְסוּנִט"ס דְּבְּדְרַבְּנָן בְּעֵי ג"כ
ד"י רַבִּינִי הָרִי מִי פִּירוֹת פְּסוּלִין מְדֹאֹרְיָתָא וְתִי דְּמְדֹאֹרְיָתָא קָמָא קָמָא בְּטַל וְאִפ"ה בְּעֵי
רַבָּא אֲמַנָם אִפְתִּי קֶשֶׁה לְכֹאֹרָה הָרִי פְּתָבוּ הָרֵאשׁוּנִים ז"ל דְּהָא דֹּאֵר"י בְּדְרַבְּנָן ל"ב רַבִּינִי
הִינּוּ בְּתַרוּמַת ח"ל שְׁאִין לָהּ עֵיקָר מִה"ת א"כ פְּסוּל דִּמ"פ נִהֵי דְּקָמָא קָמָא בְּטַל אֶבֶל
עַכ"פ יֵשׁ לוֹ עֵיקָר בְּדֹאֹרְיָתָא וְלִכְּךָ בְּעֵי רַבִּינִי וְע"כ פִּי הַרְמַב"ם ז"ל דְּפִירְכַּת הַש"ס הוּא
מְשְׁאוּבִין וְהַשְׁתָּא אֲתִי שְׁפִיר עַפִּימ"ש הַב"ש בֵּאֵה"ע ס' כ"ח סַע"ק נ"ב דְּתַרִי דְרַבְּנָן הוּי
כְּמוֹ אִיסוּר שְׁאִין לוֹ עֵיקָר בְּתוֹרָה ע"ש וְא"כ הַרְמַב"ם לְשִׁיטְתִּי דְּכֹלוּ שְׁאוּב דְרַבְּנָן וְגַם
מְדֹאֹרְיָתָא קָמ"ב א"כ הוּי תַרִי דְרַבְּנָן וְהוּי פְּאִיסוּר שְׁאִין לוֹ עֵיקָר מִה"ת וְאִפ"ה בְּעֵי רַבָּא
וּפְרִיף הַש"ס שְׁפִיר וְדו"ק.

והנה הקשו עוד על שיטת הרמב"ם הנ"ל מש"ס זבחים כ"ב ע"א אר"ל כל המשלים למי מקנה משלים למי פיור לרביעית אינו משלים למעוטי מאי אקלימא למעוטי טיט הנרוק כו' אר"פ למעוטי נתן סאה ונטל סאה דתנן מקנה שי"ב מ' סאה מכוננות נתן סאה ונט"ס ה"ז פשר ואריב"ש אר"א אר"י עד רובו וא"כ התם ע"כ קאי לענן מי פירות דאילו לענן שאובין הא לא נוכל לומר לרביעית אינו משלים ופרש"י לנט"י דאטו שאובין הם פסולין לנט"י ע' תי"ט פ"א דידים משנה ג'.

ולפענ"ד בפשיטות י"ל עפי"ד הרמב"ם ז"ל בכי"א דמקנאות ה' ט' שכ' וז"ל פלי שהי' בו רביעית מים פשרים לנט"י ונתן לתוכו מעט מים פסולים לנט"י הרי אלו פשרין נטל מן הפלי פשיעור שנתן ונשארה רביעית בלבד פשהיתה ה"ז פסולה מפני שהמים הפסולין השלימו שיעור הרביעית ע"כ.

הרי דהרמב"ם ז"ל מפרש מילתא דר"ל לענן מים פסולין ומיפרשא סוגיית הש"ס שפיר. ועוד י"ל דהנה התוס' שם בד"ה לרביעית אינו משלים כ' וז"ל פ"א בקונטרס לרביעית לנט"י וקצת תימה והי' נראה לפרש לרביעית היינו להטביל מחטין וצינורות דבהכי מייירי בסוף שמעתא ומיהו נראה כפי' הקונטרס דבימי ר"ל פבר בטלו רביעית דמקנה פדמוכח בנזיר פ' ג' מינים ע"כ וכ' ע"ז בחי' פנים מאירות לזבחים שם וז"ל והאמת יורה דרכו דאין פאן קוש' דהא ר"פ מפרש בסוף שמעתין אם קדח בו רביעית מטבילין מחטין וצינורות ואף דבימי ר"פ נמי בטלו ורא' לזה מדא' בפסחים י"ז ע"ב כו' הרי להדיא דבימי ר"פ פבר בטלו כו' ואיך תני ר"פ הקא מטבילין מחטין כו' אע"כ דכנלה סידרון הלכתא למשיחא ניהו כמו דמשלים למי פיור ע"כ ולפענ"ד דברי התוס' וכן דברי הפמ"א תמוהין דהרי הב"י בריש ה' מקנאות מביא בשם הראב"ד בס' בעה"נ וז"ל וכ' בס' בעה"נ לטבילת הפלים די במה שהן פדי שיוכלו להטבילין פנלו כא' ואפי' ברביעית לבד מטבילין ב' מחטין וצינורות מן ההלכה אלא שבטלו אותו חכמים ואמרו שאין טבילה עולה לשום דבר בפחות ממ' סאה והכי איתא בנזיר מיהו לא בטלו אותו אלא פשהוא בפ"ע אבל דהוי מקנה שלם וקדח ממנו רביעית לעוקה שבצדו על שפת המקנה אם יש בפרצה רוחב כשפופ"ה על גובה פקליפת השום מטבילין בו פלים קטנים ודוקא ברביעית אבל פחות מרביעית לא דלא חשיב פלל ובעי' שיעור מקנה קטן במקום טבילה דהיינו רביעית דהוי שיעור מה"ת וכן הוא שיעור טהרה לידים ואעפ"י שעשינו לאותו רביעית שקדח פמקנה שלם אם נתן בו שאובין ונטל ממנו פנגדן פסול משא"כ במקנה גדול שהכשרנו בענן זה עד רובו ודוקא בשקדחו לאותה רביעית ואח"כ ערבו בשאובין דפסול אבל אם עד שלא קדחו נתן שאובין במקנה פענן נתן סאה ונט"ס ואח"כ קדחו ומשך ממנו רביעית לעוקה שבצדו אעפ"י שהשאובין מעורבין בו פשר להטביל בו מחטין וצינורות מ"ט מהכשרו דמקנה קאתו והכי אי' בזבחים פ"ב עכ"ל.

הרי דהראב"ד מפרש נתן סאה ונט"ס גם בזבחים שם לענן שאובין ורביעית לעוקה שבצדו שיש בפרצה רוחב כשפופ"ה דכשר למחטין וצינורות אף לאחר שבטלו רביעית דמקנה וגם ההיא דר"פ קאי ג"כ לאחר שבטלו רביעית דאם קדח רביעית ממקנה גדול של נסונ"ס לעוקה שבצדו דכשר הואיל דמהכשרו דמקנה קאתו.

ומה ראה על פכה הרב בעל פמ"א ז"ל לפרש דברי ר"פ דקאי על קודם שבטלו רביעית דמקנה. עכ"פ ל"ק סוגי' זו לדברי הרמב"ם ז"ל דאיהו ג"כ מפרש סוגיא זו לענין שאובין וכ"ד הרמב"ד הנ"ל ולפירושי הנ"ל לא יהי קשה קושני' התוס' שם ד"ה נתן סאה שיקשו דגבי קרב וכרעים דרשי' במים ולא במזוג וקא גבי פיור פתיב במים ומכשרי' במזוג וזה קשה רק לפירושים דפי' נתן סאה לענין מי פירות אבל למאי דפי' לענין מים שאובין או מים פסולין י"ל דגם גבי פיור פסול מזוג: נחזור למ"ש למעלה להכריח בדעת הרמב"ם דע"כ הוא כמ"ש הב"י דמדינא מישרא שרי בכל גונוי אלא דהיכי דנתן סאה ונטל סאה פי הוי רבא מיחזי להו לאינשי שניטלו הפשרים ונכנסו השאובים תחתיהם ויבאו להכשיר בכלו שאוב לגמרי ולפיכך גזרו בו מפני ואף דרוב הפוסקים הסכימו להכשיר נסונו"ס בשאובין מ"מ הא כ' הש"ך בס"ק ס"ג בשם הב"ח דאין ראוי להכניס הרא"ש בין המחלוקת וע' בתשב"ץ ח"ג סי' י"ב שכ' דאין לסמוך להכשיר נתן סאה ונט"ס כ"א בשעת הדחק ע"ש ובפרט שכפי נידון שאלתו המקנה הלזו מעת שנסתנה הגלוכה עדין לא נמדדת ולא הוכשרה ע"פ ב"ד ואעפ"י שבתחלה הוחזקה להיות בה מ' סאה הרי מבואר בתשו' הר"ן סי' ס"ו שנסאל על מקנה שנובע שהוא מעיין ולא נמדד אבל הוחזק להיות בו מ' סאה וטבלו נשים בתוכו ולמחרת נמדד ונמצא פשיעור מכונן אם עלתה להן טבילה וכ' שם אם הוחזק להיות מימיו מתמעטין ולעמוד על פחות ממ' סאה קרוב הדבר שאין לסמוך על חזקתו הראשונה אעפ"י שעכשיו נמצא ג"כ שלם וצריכה לחזור ולטבול ומביא ראיה מסוגיא דקידושין ע"ט אתמר קדשה אבי' בדרה כו' ע"ש שמסיק דבכה"ג צריכ' לחזור ולטבול אלא אפי' אינו מוחזק להיות מימיו מתמעטין ולעמוד על פחות ממ' סאה רק לפעמים מימיו עולין ופעמים מימיו מתמעטין אף שבדיעבד בכה"ג א"צ לחזור ולטבול משום רי"ל אוקמין אחזקת' שהי' בו מ' סאה והא לא אתילידא ריעותא פלל מ"מ לכתחלה צריך לעיין קודם הטביל' אם י"ב מ' סאה אם לאו דאין סומכין על החזקות בדבר שאפשר להתברר כדא' פ"ק דפסחים ע"ש וא"כ עכ"פ צריך עיין והשגחת איש נאמן וכן תורה שאינו נוגע בדבר בכל פעם קודם טבילת הנשים.

ונרא' דאף להפוסקים שמכשירים בנתן סאה ונט"ס דלא פהרמב"ם היינו מפני דלית להו גזירה זו עפ"ימ"ש הריב"ש בתשו' סי' קכ"ה לענין רבי' והמשכ' דכשר לכ"ע כ' וז"ל ואין לגזור שמה יעשו שלא בהמשכ' או שלא ברבי' שאין לנו לגזור מעצמינו יותר ממה שגזרו חכמים ואפי' פשאינו בני תורה לפי שהכשר המקו' לא לכל מסור כ"א לזריזין ולחכמים עכ"ל.

והה"נ י"ל דס"ל להפוסקים המכשירין דאין לנו לגזור שיבאו להכשיר פולו שאוב לפי שהכשר המקו' לזריזין ולחכמים מסור והוי פהא דא' בפסחים י"ב ע"ב עדות מסורה לזריזין חמץ לכל מסור וכן בביצה' ה' ע"ב עדות מסור' לב"ד ביצה לכל מסור וגם ביבמות כ"ב ע"א ערוה לכל מסור' עדות לב"ד מסור' וע' בסוף מ"ג ע"ב א"ה ערבה נמי נגזור ערבה שלוחי ב"ד מיייתי לה לולב לכל מסור.

ע"ש.

וכינן שהפֿשר המקו' מסור לב"ד שהם זריזים ליפא למיגזר שפא יבאו להכשיר פֿולו שאוב והתינח במקו' שהוא עומד תחת השגחת הב"ד משא"כ בנידן שאלתנו שהוא מקנה של יחיד ואינו נותן רשות לב"ד לבא שם לעיין בתקנת' אפֿשר דגם שאר פֿוסקים יודו דאין להכשיר' בכה"ג וע' בב"י שהביאו בפֿשם הרשב"ץ שכ' בדברי התוספֿתא דמקו' שהניחו ריקן ומצאו מלא פֿשר שחזקת מקנאות פֿשר היינו מפני דרוך מצויים אצל מקנה מןמחין הם ע"ש וא"כ אין למקו' חזקת פֿשרות רק במקו' של צבור שהמתעסקים בה מןמחין הם אצל בנידן שאלתו שהכלן מוחה לבל יתנו הב"ד עין השגחתם עלי' אין להמקו' הלזו חזקת פֿשרות ויאשר פֿחו וחילו של כ"ת שהכריז בפֿומבי איסור לנשים לטבול במקו' זו.

ובזה הנני ידידו דור"ש באהב': סי' ד לבאר סוגיא דצנור שחקקו כו' ב"ק דף ס"ז ע"א ושינוי השם שאינו חוזר לברייתו מי הוי שינוי' והרי צנור דמעיקר' קציצתא והשתא צנורא ותניא צנור שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקו' קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקו' ואי אמרת שינוי השם מילתא הוא אפי' קבעו ולבסוף חקקו נמי ליפסל שאני שאיבה דמדרבנן הוא א"ה אפי' דרישא נמי התם איפא תורת פלי עליו בתלוש הקא אין תורת פלי עליו בתלוש: הנה המפנרשים הקשו על הא דפריה א"ה חקקו ולבסוף קבעו נמי הא בעי' שתהי' הנייתו ע"י טהרה ולא ע"י פלי המקבל טומא' וזה הוי מדאוריית' ולענן דאוריית' לא בטיל אג"ק בשלמא לפירש"י ז"ל שפי' מה שהמקו' נפסל בג' לוגין וקאי הקא לענן שיפסול ג' לוגין שבאו ע"י הצנור א"כ לא נתנהה פל המקו' ע"י הצנור משא"כ לשי' שאר ראשונים ז"ל שפי' דהכא מיירי לענן לעשות פל המקו' ע"י הצנור והוכיחו מזה דכולו שאוב הוא רק מדרבנן ע' בר"ן פ"ב דשבועות וא"כ לדבריהם שפיר קשיא הא לענן להביא פל המקו' ע"י הצנור הלז הא הוי הנייתו ע"י טומא' וזה הוי דאוריית' ובשלמא בקבעו ולבסוף חקקו ל"ש להקשות דהא בעי' הנייתו ע"י טהרה לפי"מ דר"ל משום דשינוי השם מילתא הוא דכינן דבשע' שנקבע גבטל לגבי קרקע תו אין יורד עליו תורת קבלת טומא' ורק לענן שאובין פריה הש"ס דכינן דשם צנור עליו ליהוי שאובין פינן דעכ"פ תורת פלי עליו משא"כ בחקקו ולבסוף קבעו קשיא.

והנלפענ"ד לתרץ בדרך פשוט עפי"מ דבאמת צריה להבין מאי דמחלק הש"ס התם איפא תורת פלי עליו בתלוש מה בקה עכ"פ הו"ל דרבנן ולענן דרבנן הא מחשבי' לי' להאי צנור פקרקע ואינו פוסל ונרא' בהבנת הענן דהנה קיי"ל פלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומא' משום שאינו מיטלטל וכלי עץ לענן טומא' הוקש לשק משום שנא' מכל פלי עץ או בגד או עור או שק וגו' מה שק מיטלטל מלא וריקן אף פלי עץ מיטלטל מלא וריקן ע' יומא כ"א וסוף חגיגה ובכ"ד וא"כ הדיא צנור שנקבע בבנן הא אינו מיטלטל והוי כ"ע העשוי לנחת ואינו מקבל טומא' בשלמא לענן שאובין הא מבואר בש"ס שבת ט"ז ע"ב המניח פלים תחת הצנור לקבל בהן מי גשמים א' פלים גדולים וא' פלים קטנים ופי' התוס' פלים גדולים שמרוב גודלן אינן מקבלין טומא' כגון פלי עץ שהם יתרים על ארבעים סאה שאינן מטלטלין מלא וריקן אפ"ה מיקרי שאוב' ע"ש וע' בתוס' פסחים ק"ט ע"ב שכ' בפֿשם הירושלמי דפריה בים שעשה שלמה והלא שאובין גינהו אף דהי' גדול ואינן מק"ט ע"ש וא"כ לענן שאובין מיקרי הצנור פלי אף שאינו מיטלטל אצל

לענן הַנִּיחַתוֹ ע"י טְהָרָה הָא הָי כ"ע הַעֲשׂוֹי לַנְּחַת שְׂאִינוּ מִק"ט אָמְנָם ז"א רַק בְּקִבְעוֹ וּלְבִסּוֹף חֲקָקוּ כִּינּוֹן שְׁלֵא נַעֲשֶׂה כְּלִי עַד שְׁנִקְבַע בְּבִנְיָן א"כ בְּשַׁעַה שְׁנַעֲשֵׂ' כְּלִי הָי עֲשׂוֹי לַנְּחַת מִשָּׂא"כ חֲקָקוּ וּלְבִסּוֹף קִבְעוּ כִּינּוֹן דְּבִשַׁע' שְׁחַחֲקוּ וְנַעֲשֵׂ' כְּלִי ל"ה עֲשׂוֹי לַנְּחַת וְיִרְדֶּה עָלָיו תּוֹרַת קְבָלַת טוֹמָא' תּוּ לֹא נִפְיָק מִיַּדִּי קְבָלַת טוֹמָא' וְדָאִי לְזֶה מְדַבְּרִי הַתּוֹס' חֲגִיגָה כ"ו ע"ב ד"ה כ"ע הַעֲשׂוֹי לַנְּחַת הוּא שְׁהַקְשׁוּ עַל הָא דְקָא' שָׁם עַל הַשְּׁלַחַן וְתִיפּוֹק לִי דְכ"ע הַעֲשׂוֹי לַנְּחַת הִיא הָרִי כָּל שְׁנִים שְׁהָי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר הִי מְטַלְטְלִים אוֹתוֹ א"כ אֵין עֲשׂוֹי לַנְּחַת וְתִי דְלָא אֲצַטְרִיף רַק לְנוֹב וְגַבְעוֹן וְשִׁילָה וּבֵית עוֹלָמִי' שְׁלֵא הָיְתָה מְטוֹלְטְלַת וְדָחִי הַתּוֹס' תִּי זֶה דְכִינּוֹן שְׁהָיְתָה מְטוֹלְטְלַת כְּבָר אַף מְשַׁבְּאוּ לְבֵית עוֹלָמִים נְמִי לֹא נִפְקָא מִיַּדִּי קְבָלַת טוֹמָא' רֵאשׁוֹנָ' ע"ש הָרִי לְהַדְיָא סְבָרָא זֹו וְא"כ שְׁפִיר אִיכָא בִי פְסוּל דְּאוֹרֵייתָ' מִשׁוּם דל"ה הַנִּיחַתוֹ ע"י טְהָרָה.

ולפי"ז מוכן שפיר דברי הש"ס אי הכי פלי דקאמרף דהוי רק מדרבנן וע"כ דהוי הַנִּיחַתוֹ ע"י טְהָרָה מִשׁוּם דְּהָי כ"ע הַעֲשׂוֹי לַנְּחַת א"כ חֲקָקוּ וּלְבִסּוֹף קִבְעוּ נְמִי לֹא נִפְסָל כִּינּוֹן שְׁנִקְבַע בְּבִנְיָן נַעֲשֶׂה לַנְּחַת וְלִיכָא רַק שְׂאוּבִין דְּרַבְּנָן וְלַעֲנִין דְּרַבְּנָן הָא מְחַשְׁבִּין לִי לְהֵיא צִינּוֹר כְּאַרְעָא סְמִיכְתָּא וּמְשַׁנֵּי הָתָם אִיכָא תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו בְּתַלּוּשׁ פִּי בְּשַׁעַה שְׁנַעֲשֵׂ' כְּלִי בְּתַלּוּשׁ הָא לֹא הִי עֲשׂוֹי לַנְּחַת וְכִינּוֹן שְׁכֹן יִרְדֶּה עָלָיו תּוֹרַת קְבָלַת טוֹמָא' וְא"כ אִיכָא בִי פְסוּלָא דְּאוֹרֵייתָ' מִשׁוּם דל"ה הַנִּיחַתוֹ ע"י טְהָרָה וְלַעֲנִין דְּאוֹרֵייתָ' הָא ל"מ מֵה שְׁנִקְבַע בְּקַרְקַע וּלְכַף פּוֹסֵל וְדו"ק: וּבְאִנּוֹן אַחַר נִרְאָה לִינִישׁב הַקְּשִׁיבַת הַנְּ"ל דְּהִנֵּה בְּנוֹב"י מִהַדו"ת חִי"ד ס' ק"ט הִבִּיא מֵה שְׁהַקְשֵׁ' לֹו א' לִפִּימ"ש בְּנוֹב"י מִהַדו"ק דְּכָל שְׁתַּחֲלַת עֲשִׂייתוֹ ע"מ לְשַׁמֵּשׁ עִם הַקְּרַקַע אֵינוֹ מְקַבֵּל טוֹמָא' וְהוּא מִהַמְשַׁנֵּה דִפִּי"א דִּמְס' כְּלִים מְשַׁנֵּה ב' וְכ"ה בְּרַמְבַּ"ם רִפ"ט מֵה' כְּלִים א"כ בְּצִינּוֹר שְׁחַחֲקוּ שְׁיֵשׁ חִילּוֹק בֵּין חֲקָקוּ וּלְבִסּוֹף קִבְעוּ וּבֵין קִבְעוּ וּלְבִסּוֹף חֲקָקוּ נִפְלוֹג בְּחֲקָקוּ וּלְבִסּוֹף קִבְעוּ בֵּין חֲקָקוּ ע"מ לְקַוְבַעוּ בְּקַרְקַע וּבֵין נִמְלֵךְ אַח"כ לְקַוְבַעוּ וְתִי דְשְׂאִיבָה תְּלוּי רַק בְּשֵׁם כְּלִי וּבִזְהָ ל"מ אִפִּי חֲקָקוּ ע"מ לְקַוְבַעוּ שְׂאֵף שְׂאֵינוֹ מְקַבֵּל טוֹמָא' מ"מ שָׁם כְּלִי עָלָיו [וְכ"כ בְּשׁו"ת חַת"ס חִי"ד ס' ר"ה] וּבִסּוֹף הַתְּשׁוּ' כ' לִינִישׁב וְנ"ל דַּע שְׁזֶה הַצִּינּוֹר אַף אַחַר שְׁקִבְעוּ מ"מ עֵיקַר תְּשַׁמִּישׁוּ לְהִיּוֹת בּוֹ מִים וְצִינּוֹר זֶה מִיָּרִי שְׁיֵשׁ לֹו לְבִזְבְּזִין מִד' רִחוּתִיו ע' בְּתוֹס' ב"ק ס"ז ע"א בְּד"ה צִינּוֹר וְאַפִּי לִפִּי הַר"י מְסִימְפּוֹנֵט שָׁם מ"מ עכ"פ גַּם בְּיֵשׁ לֹו לְבִזְבְּזִין מְכָל רִחוּתִיו מִיָּרִי וְא"כ אֵין הַקְּרַקַע מְסִינֵעַת בְּתַשְׁמִישׁוֹ וְלִכֵּן ל"מ מֵה שְׁחַחֲקוּ ע"מ לְקַוְבַעוּ עכ"ד ולפי"ז יתְיַשְׁבַּע שְׁפִיר דְּהִנֵּה י"ל גַּם לְדַבְּרֵי הָאוּמְרִים כְּנִלוֹ שְׂאוּב הוּא מְדְאוֹרֵייתָ' דְּגַם לְדִידְהוּ מִיָּרִי הִכָּא בְּכּוֹלוֹ שְׂאוּב וְאִי דָא"כ מֵאֵי מְשַׁנֵּי שְׂאִיבָה מְדְרַבְּנָן י"ל דְּהַגְמ' מוֹקִי לָהּ לְהֵיא בְּרִייתָא כְּשֶׁהֱמִים אֵינוֹ מְקַלֵּחַ לְהַדְיָא מִהַצִּינּוֹר לְתוֹף הַמְּקוֹ' וְנִמְשֵׁף קֶצֶת עִם הַקְּרַקַע כְּשִׁיעוֹר ג' טְפָחִים וְאִי דְהָא בְּעִי רַבֵּי' וְהַמְשַׁכ' ז"א דְהָא כ' הַתּוֹס' ב"ב ס"ו ע"ב בְּשֵׁם הַר מְשֶׁה מְפּוֹנְטִיזָא דְהָא דְשְׂאוּב' שְׁהַמְשִׁיכוֹהָ כְּנִלוֹהָ פְסוּל הוּא רַק מְדְרַבְּנָן וְזֶהוּ כּוֹנֵת הַש"ס שְׂאֵנִי שְׂאִיבָה מְדְרַבְּנָן פִּי הַמְשִׁיכוֹ' כְּנִלוֹהָ אֵינוֹ רַק מְדְרַבְּנָן וְלִפִּי"ז יתְיַשְׁבַּע שְׁפִיר הַקְּשִׁיבַת הַנְּ"ל דְהָא הַנִּיחַתוֹ ע"י טְהָרָה הוּא מְדְאוֹרֵייתָ' ז"א דְהָא בְּאַמַּת הֵיא צִינּוֹר אֵינוֹ מְקַבֵּל טוֹמָא' כִּינּוֹן שְׁנַעֲשֶׂה לְשַׁמֵּשׁ עִם הַקְּרַקַע נְהִי דְמִתּוֹרַת שְׂאוּבִין לֹא נִפְיָק מִכַּח זֶה כְּנ"ל אָבֵל אֵינוֹ בָּר קְבוּלִי טוֹמָא' וְע"כ מִשׁוּם שְׂאֵין הַקְּרַקַע מְסִינֵעַת בְּתַשְׁמִישׁוֹ כִּינּוֹן דְּבָלָאוּ הַקְּרַקַע הִי נִמְשֵׁף לְמַקְנָהּ.

אולם לְדַבְרֵינוּ הָא ע"כ הַקְרָקַע מְסִינָעַת בְּתַשְׁמִישׁוֹ דַּא"ה הִי כְּלוּל וְהִי פְּסוּל מְדַאֲרֵינָתָּ וְע"כ מְשׁוּם שְׁנַמְשָׁד קֶצֶת עִם הַקְרָקַע וְכֹלָהּ בְּהַמְשָׁכָה אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן א"כ הַקְרָקַע מְסִינָעַת בְּתַשְׁמִישׁוֹ דְּבִלְעָדֵי הַקְרָקַע לֹא הִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת תַּשְׁמִישׁוֹ לְהַכְשִׁיר הַמְקַנָּה וְא"כ הָיִי כְּלִי שְׁנַעֲשֶׂה לְשִׁמְשׁ עִם הַקְרָקַע דְּטָהוּר וְא"כ הָיִי שְׁפִיר הַנְּיָיְתוּ ע"י טְהָרָה וְהַבְּנָן: וְעוֹד בְּהַ שְׁלִישִׁי לִיְיָשֵׁב הַקְּוֹשְׁנִי הַנְּ"ל דְּהַגָּה נִרְאָה לִיְיָשֵׁב הַסּוּגִיָּא דְּאֲתִיָּא גַם לְמַ"ד כְּלוּל וְשָׂאוֹב דְּאֲוֹרֵינָתָּ וְהָא דְקָא' שְׂאֲנִי שְׂאֹבָה דְּרַבְּנָן נִרְאָה עַפִּי"ד הַרְאָב"ד ו"ל בְּהַשְׁגוּתֵי בַפ"ח מַה' מְקַנְאוֹת ה' ז וְנ"ל א"א בְּתוֹסְפָתָא וְאִם הִי הַסִּילוֹן כְּפוּף כ"ש פּוֹסֵל וְקִשְׂיָא לִי שְׁהָרִי אָמְרוּ בְּמַשְׁנֵה הַכְּלִים הַטְהוּרִים שֶׁבַכ"ח הַסִּילוֹנוֹת אַעפ"י שְׁהֵם כְּפוּפִים וְאַעפ"י שְׁמַקְבְּלִין וְאוּלַי אַעפ"י שְׁהֵן טְהוּרִין לַעֲצָמָן מ"מ כִּינּוּן שְׁבִי קַבְּלָה הֵן וּמַקְבְּלִין פְּסוּלִין לְמַקְנָה מִיַּד דְּהָיִי אֶקְלִי גְלָלִים וְכִינּוּצָא בְּהֵן מְפִי שְׁיִשׁ עֲלֵיהֶן תּוֹרַת כְּלִי קִיבּוּל עַכ"ל הָרִי דַס"ל לְהַרְאָב"ד וְנ"ל דְּאָפִי לֹא נְחָטְט בּוֹ בֵּית קִיבּוּל רַק שְׁהוּא כְּפוּף כ"ש פּוֹסֵל וְע"כ דְּפְסוּל זֶה גַם לַד' הַרְאָב"ד אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן גְּזִירָה אִטּוּ כְּלִי גְמוּר שְׁיִשׁ בּוֹ בֵּית קִיבּוּל וְע' בַּב"י סִי' ר"א שְׁכ' דְּבִסִּילוֹן כְּפוּף כְּשֶׁהוּא עֲשׂוּי ע"ד קִיבּוּל גַם הַרְמַב"ם מוֹדָה דְּפְסוּל מְשׁוּם שְׂאֹבִין וּמוֹקִי בְּהִכֵּי הַתּוֹסְפָתָּ דְּאִם הִי כְּפוּף כ"ש פּוֹסֵלוֹ ע"ש וּלְפִי"ז.

י"ל דְּהַשְׁתָּא דְּמַשְׁנֵי הַש"ס שְׂאִיבָה דְּרַבְּנָן מוֹקִי הֵן דְּחַקְקוּ וּלְבַסּוּף קִבְּעוּ דְּמִיָּרִי שְׁנַחְתְּקָא רַק לְהוֹלְכַת הַמַּיִם וְלֹא חָטְט בּוֹ לְקַבֵּל צְרוּרוֹת רַק שְׁהִי כְּפוּף דּוּמִיָּא דְּסִילוֹן וְקִבְּעוּ וּלְבַסּוּף חַקְקוּ הוּא שְׁקִבְּעוּ כְּשֶׁהִי קְצִיצַת עֵץ בְּעֵלְמָא וְלֹא חָרַח שְׁנַקְבַע נַחְתְּקָא לְמַעַבְרַת הַמַּיִם וְא"כ כִּינּוּן דְּלֹא הִי חֲטִיטָה לְקַבֵּל צְרוּרוֹת א"כ ל"ה שְׂאֹבִין גְּמוּרִין רַק דְּגְזִירֵינּוּ אִטּוּ כְּלִי גְמוּר מְשׁוּם שְׁלֹא חָרַח הַחַקִּיקָה נִקְרָא עֲלֵיו שֵׁם כְּלִי אִף דְּאִין לוֹ בֵּית קִיבּוּל וְהָא דְּמַתְמָה הַש"ס וְהָא קִי"ל דְּשְׂאִיבָה דְּרַבְּנָן ר"ל כִּינּוּן דְּסַתְמָא קַתְנִי בְּבִרְיָתָא וּמִיָּרִי אִפִּי בְּאִנְפֵּן שְׁלֹא נַחְטְט לְקַבֵּל צְרוּרוֹת כְּאִמּוֹר וְנָהוּ דְּפִרְיָה הַש"ס אַח"כ א"ה חַקְקוּ וּלְבַסּוּף קִבְּעוּ נְמִי כִּינּוּן דְּגַם בְּחַקְקוּ וּלְבַסּוּף קִבְּעוּ לֹא הִי כְּלִי גְמוּר בְּתַלּוּשׁ וּמַשְׁנֵי מְשׁוּם דַּעַכ"פ אִיכָּא עֲלֵיו תּוֹרַת כְּלִי בְּתַלּוּשׁ אִף שְׂאִינוּ כְּלִי גְמוּר מ"מ כִּינּוּן שְׁנַקְרָא עֲלֵיו שֵׁם כְּלִי אִינוּ כְּטַל אַגַּב קְרַקַע וְא"כ לְפִי"ז ל"ק נְמִי הַקְּוֹשְׁנִי הַנְּ"ל דְּהָא ל"ה הַנְּיָיְתוּ ע"י טְהָרָה דְּהָא כִּינּוּן דְּלֹא נְחָטְט בּוֹ לְקַבֵּל צְרוּרוֹת אִין מְקַבֵּל טוֹמְאָה רַק דְּלַגְבֵּי שְׂאֹבִין כ' הַרְאָב"ד דְּפּוֹסֵל הִיכִי דְּכְפוּף דְּגְזִירִי אִטּוּ כְּלִי גְמוּר מְשׁוּם דְּנִקְרָא עֲלֵיו שֵׁם כְּלִי וְכֵן לְשִׁיטַת הַרְמַב"ם וְנ"ל בְּעֲשׂוּי ע"ד לְקַבֵּל ג"כ בְּנֻדָּאֵי אִינוּ פְּסוּל רַק מְדַרְבְּנָן וְא"כ פְּרִיָּה שְׁפִיר דְּחַקְקוּ וּלְבַסּוּף קִבְּעוּ נְמִי לֹא יְפְסוּל אֶת הַמְקַנָּה וּמַשְׁנֵי מְשׁוּם שְׁיִשׁ עֲלֵיו תּוֹרַת כְּלִי בְּתַלּוּשׁ וְר"ל כִּינּוּן דְּאִיכָּא עֲלֵיו עַכ"פ תּוֹרַת כְּלִי אִף שְׂאִינוּ כְּלִי גְמוּר לֹא כְּטַל אַגַּב קְרַקַע וְהַבְּנָן וְעַפִּי"ז יִתְבָּאַר נְמִי סוּגִיָּת הַש"ס ב"ב ס"ו דְקָא' שֵׁם עַל הַבְּרִיָּתָּ דְּצִינּוֹר שְׁחַקְקוּ וּלְבַסּוּף קִבְּעוּ פּוֹסֵל אֶת הַמְקַנָּה קִבְּעוּ וּלְבַסּוּף חַקְקוּ אִינוּ פּוֹסֵל אֶת הַמְקַנָּה מְנִי לֹא ר"א וְלֹא רַבְּנָן הִי ר"א כו' אֶלָּא ר"א דְּדַף דְּתַנּוּ דַף שֶׁל נַחְתוּמִין שְׁקִבְּעוּ בְּפִתְלֵי ר"א מְטָהר וְחַכְמִים מְטָמְאִין מְנִי אִי ר"א אִפִּי חַקְקוּ וּלְבַסּוּף קִבְּעוּ אִי רַבְּנָן אִפִּי קִבְּעוּ וּלְבַסּוּף חַקְקוּ נְמִי לְעוֹלָם ר"א וְשְׂאֲנִי פְּשׁוּטִי כ"ע דְּרַבְּנָן מְכַלְל דְּשְׂאִיבָה דְּאֲוֹרֵינָתָּ וְהָא קִי"ל דְּרַבְּנָן.

וְעוֹד הָא אַרְיִב"ח בְּדַף שֶׁל מַתְּכַת מַחְלוּקַת לְעוֹלָם רַבְּנָן הוּא וְשְׂאֲנִי שְׂאִיבָה דְּרַבְּנָן א"ה אִפִּי חַקְקוּ וּלְבַסּוּף קִבְּעוּ נְמִי שֶׁא"ה דְּאִיכָּא עֲלֵיו תּוֹרַת כְּלִי בְּתַלּוּשׁ וּפִירְשַׁב"ם א"ה דְּלַרְבְּנָן הַפֵּל שְׁנֵה כו' וְגַבֵּי שְׂאִיבָה הוּא דְּאִקְלוּ לְבַטְלוּ אַג"ק אִפִּי חַקְקוּ וּלְבַסּוּף קִבְּעוּ נְמִי לְיִבְטַל אַג"ק וְהַקְּשָׁה בַס' תּוֹרַת חֲזִיִּים וְנ"ל וְקִשְׂיָה דַא"כ מַאי א"ה הָא אִפִּי אִי שְׂאִיבָה

דאָרײַת' תקשי נמי אגופא דברייית' דמ"ש קבעו ולבסוף חקקו מחקקו ולבסוף קבעו ועכצ"ל פדמשני דחקקו ולבסוף קבעו שאני הואיל ואיפא תורת פלי עליו בתלוש ולדברינו א"ש דבס"ד דהוי אמרי' דשאובה דאוריית' הא ל"ק משום דע"כ הא דחקקו ולבסוף קבעו מיירי שחטט בו לקבל צורות דאל"ה ל"ה דאוריית' וכיון שפון הוי פלי גמור קודם שנקבע ובכה"ג ידע הש"ס שפיר דלא בטיל אגב קרקע משא"כ השתא דמשני שאובה דרבנן הא ע"כ מיירי שלא חטט בו לקבל צורות ולא נפסל רק משום דהוי עליו שם פלי ובשאוובין גזרי' אטו פלי גמור א"כ בחקקו ולבסוף קבעו נמי יהי בטל אג"ק כיון דבאמת אינו פלי ומשני משום דע"כ פ איפא עליו תורת פלי בתלוש ואף שאינו פלי גמור מ"מ שם פלי יש עליו ולכך אינו בטל אג"ק וא"ש: אמנם עדיין קשה דהא גם מעיקרא הוי פשיטא לי' להש"ס דשאובין דרבנן דהא פריף על הא דקאמר לעולם ר"א דדף ושאני פשוטי כ"ע דרבנן מפלל דשאובה דאורייתא והא קיי"ל דרבנן הרי דגם מקודם הי' פשיטא לי' להש"ס דשאובה דרבנן א"כ אמאי נטר בפירכא זו דחקקו ולבסוף קבעו נמי עד דמשני הבריייתא אליבא דריב"ח דאמר בדרף של מתכת מחלוקת.

ונלפענ"ד ליישב ע"ד הפלפול דהנה לכאורה צריף להבין מאי דחיקא לי' לריב"ח לאוקמי פלוגתא דר"א ורבנן דדרף בדרף של מתכת משום דפשוטי כ"ע ל"ה רק דרבנן ע' בש"מ הרי מבואר במנחות צ"ו ע"ב והובא בתוס' ב"ב שם ד"ה ושאני פשוטי כ"ע דלדברי האומר מסגרתו של שלחן למטה היתה טבלא המתהפכת טמאה מדאוריית' דדרשי' השלחן הטהור מפלל שהוא טמא א"כ אמאי לא מוקי ריב"ח פלוגתייהו בדרף של עץ וכדברי האומר מסגרתו למטה היתה דטמא מדאוריית' אמנם נראה ליישב דהנה מוכח בגזיר י"ח דס"ל לריב"ח לילה לאו מחוסר זמן ע"ש באס"ז והנה ביומא כ"ט ע"ב פריף שם הש"ס למ"ד לילה לאו מחוסר זמן מהא דתנן סידר את הלחם ואת הבזיכין אחר השבת והקטיר את הבזיכין בשבת פסולה כיצד יעשה יניחנו לשבת הבאה שאפי' עמדה על השלחן ימים רבים אין בכך פלום ואמאי פי מטי בי שמשי דליל שבת תיקדוש ותפסול ומשני כיון שסדרו שלא כמצותו נעשה כמי שסדרו הקוף ופירש"י שלא מדעתו וע"כ משום דכ"ש אין מקדשין שלא לדעת.

והנה מבואר במנחות ע"ח ע"ב גבי תודה ששחטה על שמונים חלות אליבא דחזקני' דאמר קדשו ארבעים מתוך שמונים דאע"ג דכ"ש אין מקדשין שלא מדעת מ"מ ספין כיון דל"ל תוף ואלימא קדושת' משאר כ"ש דשאר כ"ש יש להם תוף וספין מקדש אע"ג דל"ל תוף ה"נ אלימא משאר כ"ש שמקדש ג"כ שלא מדעת בעלים ע"ש.

ולפ"ז יתיישב לפני הקושיא הנ"ל דמקודם דמשני הבריייתא אליבא דריב"ח לא הוי מצוי למיפרף חקקו ולבסוף קבעו נמי כיון דשאובה דרבנן דיכילנא לשנויי כמ"ד מסגרתו למטה היתה וטבלא המתהפכת טמאה מדאוריית' א"כ אפי' אי לא נחטט בהצינור לקבל צורות ג"כ טמא מדאורייתא וא"כ לכך חקקו ולבסוף קבעו לא בטיל אג"ק משום דמק"ט מדאורייתא והנייתו ע"י טהרה בעי' מדאורייתא ולענין דאורייתא הא לא בטיל אג"ק משא"כ לריב"ח הא לא נוכל לומר דס"ל כמ"ד מסגרתו למטה היתה דא"כ תקשי לדידי' המשנה דסידר את הלחם כו' פי מטי בי שמשי תקדוש ותפסול כיון דאיהו ס"ל לילה לאו מחו"ז וע"כ דנעשה כמי שסדרו קוף ואין כ"ש מקדש שלא מדעת פנ"ל והתייבח

אי ס"ל מסגרתו של שלחן למעלה היתה א"כ הי"ל להשלחן תוף ואינו מקדש שלא לדעת כשאר כ"ש משא"כ אי הוי ס"ל מסגרתו למטה היתה א"כ לא הי"ל להשלחן תוף וא"כ תיקדש נמי שלא לדעת כסברת הש"ס הנ"ל לענין ספין וא"כ תיחדר קושץ' לנפחה פי מטי בי שמשוי תקדוש ותפסול וא"כ עכצ"ל דריב"ח ס"ל כמ"ד מסגרתו למעלה היתה וא"כ ל"ה רק מדרבנן ונפיר פריה לאחר דמוקי לה אליבא דריב"ח א"ה חקקו ולבסוף נמי פיון דלענין דרבנן הא בטיל אג"ק ונכון הוא ע"ד החידוד: והנה התוס' בב"ב שם ס"ה ע"ב ד"ה צינור כו' כ' דמייירי שמהם נופלים מן הצינור להדיא למקנה אבל אם נפלו מצינור לקרקע ומקרקע למקנה המשכה היא ואינו פוסל המקנה והקשה המהרש"א שם דמהיכא פשיט' לי' להתוס' דהבריית' מייירי פשהמים נופלים מן הצינור להדיא למקנה אמאי לא מוקי התוס' דמייירי שנמשך עם הקרקע ורק דליכא במקנה כ"א סאין נאנו בעי רבי' והמשכה.

ולפענ"ד לתרץ בפשיטות דהתוס' הוכיחו פן מדקא' לקמן שאני פשוטי כ"ע דרבנן והוי ס"ד דשאיקה דאורייתא והתינח בשאוב גמור משא"כ ע"י המשכה הא לכ"ע דרבנן כמ"ש התוספות בשם הר"מ מפוטניזא הנ"ל אגמם הא קשיא דל"ל לאוקמי שנופל מהצינור להדיא למקנה הרי יש לאוקמי בנופל מן הצינור לקרקע ומן הקרקע למקנה ואי דא"כ הוי המשכה והיכי הוי ס"ד דהוא דאורייתא נוקמי דמייירי באופן דליכא פשיעור המשכה דהוא ג' טפחים כדקיי"ל ביו"ד סי' ר"א וכמוכא בב"י בשם הר"י בתשו' ובהגהות סמ"ק ובתשו' הריב"ש דלא כהרשב"א בתשו' שכ' דאין לה שיעור.

לכן נלפענ"ד דדבור התוס' הלזה קאי בשי' רבינו שמשון פ"ב דמקנאות הובא בב"י סי' ר"א וכ"כ בר"ן פ"ב דשבועות דכולו שאוב הוא דרבנן בכלים דלא מקבלי טומאה ורק בכלים דמקבלי טומאה הוי כולו שאוב דאוריית' משום דבעי הנייתו ע"י טהרה ולפי"ז מדס"ד דש"ס דשאיקה דאוריית' ע"כ דבס"ד הו"א דמייירי בשפול המקנה נעשה ע"י הצינור והש"ס דחי משום דמדקא' פוסל את המקנה משמע דאיכא מכבר רוב הכשר שיעור מקנה כמ"ש ברשב"ם ובתוס' שם וא"כ אי איתא דלא מייירי בשמהם נופלים להדיא מהצינור למקנה א"כ בכה"ג לא מיפסל משום הנייתו ע"י טהרה כדכ' הרא"ש בתשו' פלל ל"א סי' ז' ובסוף נדה להוכיח מדברי הש"ס זבחים כ"ה ע"ב דקבעי למיפשט דאור פלי פכלי דמי מהא דנתן ידו או רגלו כדי שיעברו מים לחבית משום דהנייתו ע"י טהרה בעי פי' דאי לאו פכלי דמי אמאי פסולין והא לא נפלו מידו לחבית אלא היו מקלחין מהלאה לידו ואח"כ נפלו לחבית מן האור ולא באו לחבית מדבר המק"ט א"ו דאור פלי פכלי דמי והוי כנפלו מידו לחבית ע"כ ומוכיח מזה הרא"ש דאעפ"י שהעביר את המים עד לחבית ע"י דבר המק"ט לא מיפסלי אם לא שגייע אותו דבר המק"ט עד אור הפלי ע"ש וא"כ לפי"ז מדהוי ס"ד דשאיקה דאוריית' וע"כ דקס"ד שפול המקנה נעשה ע"י הצינור ומשום דל"ה הנייתו ע"י טהרה וא"כ עכצ"ל דמייירי שהצינור הגיע עד אור המקנה וז"פ: ועפי"ד התוס' בשם הר"מ מפוטניזא הנ"ל אמרתי לבאר דברי הש"ס נזיר ל"ח ע"א אמר ר' אלעזר עשר רביעיות הן ונקיט ר"כ בידו חמש סומקתא וחמש חיוורתא כו' והאיכא מקנה בר מההיא דבטלוה רבנן ופירש"י בלישנא בתרא וז"ל לישנא אחרינא והאיכא מקנה כדתנן שהשאיקה מטהרת ברביעית ברבי' והמשכה שאם יש פאן כ' סאה ורביעית מימי גשמים הולך וממלא מן המעיין כ' סאה חסר רביעית

וזורקו לפני אותה מקנה כדי שימשכו המים לתוך המקנה דהא יש בהן מ"ס בר מההוא דבטלוה רבנן דהא קתני רישא רישא שיש בה כ"א סאה מימי גשמים עכ"ל והקשה בס' דברי אמת מהגאון מהר"י בכר דוד ז"ל בקונטרסו בענין מקנאות לפי"מ שפירש"י ז"ל ספ"ק דתמוך שפי' דברי ר' יוחנן שם אמר שאוב' שהמשיכוה פולה טהורה שאפ"ל פל המקנה ממים שאובין דרף המשכה פשר א"כ מ"פ והאיפא מקנה דילמא ר' אלעזר בשי' ר' יוחנן רבו אמרה דשאובה שהמשיכוה פולה טהורה ע"ש ונלפענ"ד לתרץ קושיא זו דהנה הב"י בה' מעין ומקנה סי' ר"א הביא בשם הרמב"ן ז"ל שכ' דמאן דמכשיר מקנה שפולה שאובה בהמשכה סובר דכולו שאוב לאו דאוריין' ומאן דפוסל ס"ל דכולו שאוב דאוריין' ע"ש ולפענ"ד להסביר הענין עפי"ד מהר"מ מפונטינא בתוס' הנ"ל שכ' דמאן דפוסל מקנה שאובה שהמשיכוה פולה הוא רק מדרבנן ונראה דכונתו הוא משום דגזרי' שפא יבאו להכשיר מקנה שאובה בלי המשכה ולפי"ז אי מקנה שכולו שאוב הוא מדאוריין' שפיר יש לגמור המשיכוה פולה אטו שאובה בלי המשכה דהוא פסול מדאוריין' משא"כ אי פולו שאוב ג"כ דרבנן לא נוכל למיגזר המשיכוה פולה אטו לא המשכה דהא אפי' מקנה שפולו שאוב אינו פסול רק מדרבנן א"כ הו"ל גזירה לגזירה ולפי"ז הא בפסחים ט"ז ע"א מובא שם ברייתא ס' משקין ליטמא טמא אחרים טהור דברי ר"מ וכן הי' ר' אלעזר אומר כדבריו כו' וסבר ר"א משקין אית להו טומאה בעולם והתניא ר"א אומר אין טומאה למשקין פל עיקר תדע שהרי העיד ר' יוסי בן יועזר איש צרידא על אייל קמצא דכן ועל משקין בית מטבחיא דכן הניחא לשמואל דאמר דכן מלטמא ט"א אבל טומאת עצמן יש להן שפיר אלא לרב דאמר דכן ממש מא"ל ארנב"י אהדא פירש"י הא דקאר"א כדבריו דר"מ אלטמא אחרים טהור דר"מ קאי אבל ליטמא טמא לא ס"ל פנותי'.

ולכתר הכי פריף שם הש"ס לרב דאמר דכן ממש מקרא דאף מעין ובור מקנה מים יהי טהור דמשמע הואיל ומחנפרין ניהו לא מיטמאי הא תלושין מקבלין טומאה ומשני מאי יהי טהור מטומאתו ופרש"י דה"ק אם יבא הטמא במעין ובור מקנה מים יהי טהור הואיל וטבל הא שאובין לא מטהרי לי' ע"ש ולפי"ז מיושב שפיר קושלי' בעל דברי אמת הנ"ל דע"כ לא נוכל לומר דר"א ס"ל כר"י בהא דשאובה שהמשיכוה פולה טהור דהא ע"כ טעמי' דר"י הוא רק משום דס"ל פולו שאוב מדרבנן פנ"ל משא"כ ר"א הא ס"ל אין טומאה למשקין פל עיקר וקשה לדידי' פירכת הש"ס מקרא דאף מעין ובור מקנה מים יהי טהור וע"כ דאתי למעט שאובין וא"כ ע"כ ס"ל דכולו שאוב פסול מדאוריין' א"כ ממילא ס"ל ג"כ דשאובה שהמשיכוה פולה פסול מדרבנן פנ"ל ושפיר פריף הש"ס ואף דהא דמתני' וברייתא ור"א דגמ' לאו חדא הם ע' רש"י גיטין ל"א ע"ב מ"מ הקא י"ל דהוי פשיטא לי' להש"ס דחד ר"א הוא.

[אמנם הא קשיא לפי הצעתנו זאת דהא באמת צריף להבין היכי נוכל למימר דכולו שאוב הוא רק מדרבנן הא ר' יוחנן גופי' דריש בזבחים כ"ה ע"ב אף מעין ובור מקנה מים יהי טהור הנייתו ע"י טהרה תהא א"כ פי נשאבו בכלי הוי הנייתו ע"י טומאה ופסול מדרבנן וע"כ דר"י לא ס"ל דכולו שאוב מדרבנן רק בשנשאבו בכלי גללים פלי אבנים דלא מק"ט וא"כ ממילא הא דאר"י שאובה שהמשיכוה פולה טהורה אינו רק בשאובין

ע"י פלים דלא מקבלי טמאה וכ"כ באמת הר"ש והר"ן הנ"ל דבשאוובין ע"י פלים המק"ט הוי דאוריין! ובכלים שאינם מק"ט ל"ה רק מדרבנן.

ולפי"ז קשה מ"פ בתמורה י"ב ע"ב שם מכלל דרבנן סברי ברבין! והמשכה לא אלא הא דכי אתא רבין אר"י שאובה שהמשיכה פולה טהורה מני לא רבנן ולא ר' אליעזר ולהאמור הרי ר"י ל"ק רק בכלים שאינם מק"ט ופלוגתא דר"א ורבנן הוא בכלים המק"ט וצע"ק] ועפ"ז אגדי לה ראית התוס' בתענית י"ג ע"א שהוכיחו שם דשאובה שהמשיכה פולה פסולה מהא דקא' התם על הברייתא דכל חייבי טבילות טובלין פדרפן בין בט"ב בין ביה"כ במאי אילימא בחמין טבילה בחמין מי איכא שאובין ניהו והקשו דהא משפחת טבילה בחמין פגון שהוחמו והנמשכו לבריכה א"ו דשאובה שהמשיכה פולה פסולה ולדברינו י"ל דאין ראי' דהגמ' פריה מסתם ברייתא דתקשי ל"ד טומאת משקין ל"ד וע"כ דיהי' טהור למעוטי שאובין וכינן דכולו שאוב דאוריין! המשיכה פולה עכ"פ מדרבנן פסול משא"כ לדידן דיש טומאה למשקין א"כ כולו שאוב אינו רק מדרבנן וא"כ נוכל לומר דע"י המשכה אפי' פולה פשיגה.

ובהצעה זו נוכל לדחות ג"כ ראית ר"ת בתוס' בב"ב הנ"ל שמביא ראי' דכולו שאוב פסול מדאוריין מדתנן במס' מקואות פ"ב רא"א רביעית בתחלה פוסל את המקנה וג' לוגין ע"פ המים ומדמחמיר בתחלה טפי מבסוף ש"מ דבתחלה פוסל מדאוריין! ולהאמור אין ראי' די"ל דר"א לשיטתו' בפ"ב דמקואות משנה ז' המניח קנקנים לראש הגג לנגבם ונתמלאו מים רא"א אם עונת גשמים הוא או אם יש בו כמעט מים בבור ישבר ופי' הר"ש שם הטעם דס"ל פולה בהמשכה פסולה ע"ש וא"כ פינן דס"ל פולה בהמשכה פסולה ע"כ ס"ל דכולו שאוב דאוריין! פנ"ל אבל לדידן נוכל לומר דכולו שאוב רק דרבנן אולם בלא"ה דחי התוס' שם ראי' זו.

ועם דברינו אלה יש לדחות ג"כ דברי הר"ש בפ"ח דמקואות שמביא תוספתא ארץ הכותים טהורה כו' א"ר אליעזר נאמנין על השאובין ואין נאמנין למדת מ' סאה דאין דורשין מה מעין בכ"ש אף מקנה בכ"ש וכ' הר"ש דמשמע מזה דכולו שאוב פסול מדאוריין! מדמודי בה כותים ולדברינו אין מכאן ראי' די"ל דר"א לשיטתו' דלדידן ע"כ כולו שאוב פסול מדאוריין! פנ"ל: אף מדברי ז"ל בחולין פ"ד ע"א משמע דהמשיכה פולה מדאוריין! פסולה דפריה שם בהא דקא' דלכא' אין בהמה בכלל חי' לכיסוי משום דא"ק על הארץ תשפכנו פמים מה מים ל"ב פיסוי אף האי נמי ל"ב פיסוי אלא מעתה יטבילו בו א"ק אף מעין ובור מקנה מים יהי' טהור הני אין מידי אחרין לא ואימא הנ"מ למעוטי שאר משקין דלא איקרי מים אבל דם דאיקרי מים ה"נ תרי מעוטי פתיבי מעין מים ובור מים אימא אגדי ואגדי למעוטי שאר משקין חד למעוטי זוחלין וחד למעוטי מכונסין ג' מעוטי פתיבי ופירש"י זוחלין שאר משקין שנתון במקום מדרון והזחילן למקנה דאלו גבי מים קיי"ל בתמורה פ"ק השאובה מיטהרת ברבין! והמשכה אם רבו מי גשמים עד כ"א סאין ממשיך לתוכן שאובין בזחילה י"ט סאין עכ"ל הרי דכולה בהמשכה מדאוריין! פסולה וכ"נ מדברי ר"י הובא בתוס' פסחים י"ז ע"ב ובב"ב בסוג' שם ובשאר דוכתי דהוכיח דכולו שאוב הוי דרבנן מדקא' בפסחים שם רש"א משקי בי מטבחיא בכלים טמאין בקרקע טהורין ואר"פ הא דקאמרת בקרקע טהורין ל"ש אלא

מים אָבֵל דָּם לֹא וּמִים נָמִי לֹא אָמְרוּ אֶלָּא דְהוּי רַב־יְעִית דְּחֻזֵי לְהִטְבִּיל בּוּ מְחֻטִּין וְצִינּוּרוֹת וּמְדַחֲלֵק בֵּין מִים לְדָם ע"כ שֶׁהוּן שְׂאוּבִין דַּאֲל"ה הו"ל לְחַלֵּק בְּמִים גּוּפֵי' בֵּין שְׂאוּבִין לְמְחַנְפְּרִין וְאַפ"ה קַא' דְּחֻזֵי לְהִטְבִּיל בַּהּ מְחֻטִּין וְצִינּוּרוֹת וְאִי אִיתָא דַּע"י הַמְשַׁכָּה לְעוֹלָם כְּשֶׁר א"כ נוֹכַל לֹמַר דְּלְעוֹלָם כְּלוּ שְׂאוּב פְּסוּל מְדַאֲרֵי' וְרַק לְכַף מְחַלֵּק בֵּין דָּם לְמִים דַּאֲפִי' נְמֻשָּׁה וְהוּא עֲתָה בְּקַרְקַע בְּמִים כְּשֶׁר דְּחֻזֵי לְטְבִילַת מְחֻטִּין וְצִינּוּרוֹת מִשָּׂא"כ בְּדָם דַּאֲפִי' ע"י הַמְשַׁכָּה פְּסוּל א"ו דְּאִי נִימָא דְכְּלוּ שְׂאוּב מְדַאֲרֵי' פְּסוּל ה"ה דְּבַהֲמְשַׁכָּה פְּסוּל מְדַאֲרֵי' אָמְנָם בְּלֹא"ה קַשְׂיָא בְּחֻלִּין שָׁם דַּל"ל לְמַעוּטֵי מְשַׁקִּין מְכַוְּנִין הָרִי בְּלֹא"ה הָא הוּנִין שְׂאוּבִין וְאַפִּי' הִי מִים הִי פְּסוּלִין וְאִי דְקָאִי שָׁם לְמַ"ד טוֹמְאָת מְשַׁקִּין דַּאֲרֵי' וּמְמִילָא דְכְּלוּ שְׂאוּב ג"כ דְּרַבְּנָן כְּנ"ל וְא"כ מְכ"ש דְּהַמְשִׁיכֵהּ כְּלוּלָה אִינוּ פְּסוּל רַק מְדַרְבְּנָן וְא"כ ל"ל לְרִשְׁי' וְל"ל לְפִרְש' בְּרַבְּי' וְהַמְשַׁכָּה וְצ"ע: וְהִנֵּה לְכַאֲרָה קַשְׂיָא לִי בְּסוּגְיָא זֹו מְמַשְׁנָה דְּחֻגִיגָה כ"ו ע"ב כָּל הַפְּלִים שְׁהִי בְּמַקְדָּשׁ טְעוּנִין טְבִילָה חוּץ מִמְזַבַּח הַזֶּהָב וּמְזַבַּח הַנְּחֹשֶׁת מְפָנִי שֶׁהוּן כְּקַרְקַע דְּבָרֵי ר"א וְחַכ"א מְפָנִי שֶׁהוּן מְצוּפִין וּמְפָרֵשׁ בַּגְּמ' שָׁם טְעָמָא דַּר"א דְּמְזַבַּח הַנְּחֹשֶׁת הַפְּתוּב קְרָאוּ אֲדָמָה דְּכַתִּי' מְזַבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וּמְזַבַּח הַזֶּהָב דְּכַתִּי' הַמְנוּרָה וְהַמְזַבְּחוֹת אִיתְקוּשׁ מְזַבְּחוֹת זַל"ז וְקַשְׂיָא ל"ל הַטְעַם מְפָנִי שֶׁהוּן כְּקַרְקַע שֶׁהַפְּתוּב קְרָאוּ אֲדָמָה הָרִי בְּלֹא"ה הָא ר"א אִית לִי כָּל הַמְחַנְפֵּר לְקַרְקַע כְּקַרְקַע וְהוּא בְּזַבְּחִים ס"א ע"ב דְּרִשְׁי' מְזַבַּח אֲדָמָה שִׁיְהִי' מְחַנְפֵּר בְּאֲדָמָה וְא"כ כִּינּוּן דְּמְחַנְפֵּר הוּא לְקַרְקַע בְּלֹא"ה לַר"א אִינוּ מְקַבֵּל טוֹמְאָה מִשׁוּם דַּר"א ס"ל כָּל הַמְחַנְפֵּר לְקַרְקַע ה"ה כְּקַרְקַע וְע' בַּב"י ס' ר"א שֶׁהִבִּיא בְּשֵׁם תְּשׁוּ' הַרְשָׁב"א שְׁכ' וְנ"ל בַּד"א כְּשִׂאִינוּ מְחַנְפֵּר לְקַרְקַע אָבֵל אִם הִי מְחַנְפֵּר לְקַרְקַע בְּטַל לְגַבֵּי קַרְקַע וְאִינוּ מְק"ט וְלֹא עוֹד אֶלָּא אַפִּי מְחַנְפֵּר לְדָבָר שֶׁמְחַנְפֵּר לְקַרְקַע כְּגוֹן טַבְעַת שֶׁבְּדִלְת אִינוּ מְק"ט כו' ע"ש.

וְהִנֵּה לְכַאֲרָה הִי נִרְא' לְתַרְץ עַפִּי"ד הַתּוֹס' בְּעִירוּבִין ל"א ע"ב בַּד"ה וְנִתְּן הַפְּסָף כו' שֶׁהַקְּשׁוּ עַל הָא דַּא' בּוֹנִין בַּחוּל וְאַח"כ מְקַדִּישִׁין הָרִי הַקְּדָשׁ אִינוּ מְתַחַלֵּל ע"ג קַרְקַע וְתִי' דְּבָזָה תְּלוּשׁ וּלְבִסּוּף חֲבָרוּ הוּי תְּלוּשׁ כִּינּוּן דְּאִי לֹא קְדִישׁ עוֹמֵד לְתַלְיָשָׁה ע"ש וְכ"כ בַּב"מ נ"ד ע"א וּלְפִי"ז ה"נ נוֹכַל לֹמַר בְּמְזַבַּח דְּכ"ע מוֹדוּ דְּחָשׁוּב תְּלוּשׁ כִּינּוּן דְּבּוֹדָאִי גַם הַמְזַבַּח הוּי בּוֹנִין בַּחוּל וְאַח"כ מְקַדִּישִׁין כִּינּוּן דְּקִי"ל בְּכַתְּנוּבוֹת ק"ו ע"ב דְּמְזַבַּח הַעוֹלָה [שֶׁהוּא מְזַבַּח הַנְּחֹשֶׁת כְּמַפְרָשׁ בַּפ' וַיִּקְהַל] בָּא מְקַדְּשֵׁי בַדָּה"ב וּפִירִשְׁי' וְנ"ל לְפִי שֶׁהוּא בּוֹנִין בָּא מְקַדְּשֵׁי בַדָּה"ב ע"ש וְא"כ ל"ש לֹמַר לֵב ב"ד מְתָנָה עֲלֵיהּ דְּרַק בְּאוֹתוֹן שְׂבָאִין מְתָרוּמַת הַלְשָׁפָה שֶׁהוּא נִדְבַת צְבוּר שִׁיְיָ לֵב ב"ד מְתָנָה כְּמַבְּרָא בְּתוֹס' מְעִילָה י"ד ע"א ד"ה בּוֹנִין כו' ע"ש וְא"כ ע"כ גַּם הַמְזַבַּח הִי בּוֹנִין בַּחוּל וְאַח"כ מְקַדִּישִׁין וְא"כ ע"כ חָשׁוּב כְּתְלוּשׁ דְּאִי הוּי חָשׁוּב כְּמְחַנְפֵּר הָא עוֹמֵד לִיְתַלֵּשׁ וְכִסְבַּרַת הַתּוֹס' הַנְּל: אָמְנָם בְּכ"ז קַשְׂיָא הַדְּבָר לֹמַר שְׂנִימָא לְעוֹלָם בְּכּוֹתְלֵי בֵיהֶם"ק וְהַמְזַבַּח שִׁיְיָ' כְּתְלוּשׁ דַּא"כ יְהִי מִיְטַמְּאִין בְּגִייעָה כְּשֶׁאָר כְּלִי וְע"כ דְּלֹא כ' הַתּוֹס' הָכִי רַק לְעַנְנֵי הַמְּעוֹת שֶׁחִלְלוּ עָלָיו דְּמַהְנֵי הַחִילּוּל לְאַחַר הַבְּנִין דְּכִינּוּן דְּכ"ז דַּל"ה הַקְּדָשׁ אִי נִימָא דַּל"מ חִילּוּל הַמְּעוֹת וְלֹא הַנִּיְקָדָשׁ הָא סוּפוּ לְמַעַקֵּר וְא"כ כְּתְלוּשׁ דְּמִי וּמְמִילָא מְהַנֵּי הַחִילּוּל מִכַּח אָבֵל לְאַחַר שֶׁחִילְלוּ הַמְּעוֹת עָלָיו וְכִבֵּר הוּי הַקְּדָשׁ בְּטַל לְשֵׁם עוֹלָמִית דְּהָא אָסוּר לְגַתְּנָן אָבּוּן מִן הַמְּקַדְּשׁ מִשׁוּם ל"ת כֵּן וְהוּי בּוֹדָאִי אַח"כ דִּינוּ כְּמְחַנְפֵּר לְכָל דְּבָר.

לְכֵן נִלְפַעַנ"ד לְתַרְץ. דְּהִנֵּה מְזַבַּח הַנְּחֹשֶׁת שֶׁהוּא מְזַבַּח הַעוֹלָה כְּתִיב בִּי' מְזַבַּח אֲדָמָה וְדַרְשִׁי שִׁיְהִיא מְחַנְפֵּר בְּאֲדָמָה אָבֵל מְזַבַּח הַזֶּהָב הָא לֹא הִי מְחַנְפֵּר לְקַרְקַע כְּדְמוּכַח בְּש"ס

פְּתוּבוֹת הַגָּל דְּאִמְרֵי שָׁם מִזְבַּח הַזֶּהָב וְכָלִי שֶׁרַת בָּאִין מִמּוֹתֵר נִסְכִּים וּפִירִשׁ"י מִזְבַּח
הַזֶּהָב כְּלִי הַיָּא וְלֹא בִנְיָן שְׂאִינוּ מִחֻנְפֵּר לְאֲדָמָה וִיכוּלִין לְטַלְטְלוֹ לְפִיכָּה נִידוֹן כְּכָלִי וּמִזְבַּח
הָעוֹלָה קֵא' שָׁם דְּבָא מִקְדָּשֵׁי בִדֵּה"ב וּפִירִשׁ"י לְפִי שֶׁהוּא בִנְיָן לְכָּהֶן בָּא מִקְדָּשֵׁי בִדֵּה"ב
וּצ"ע בְּזִבְחֵי ד"ס ע"א דְקֵא' בְּמֵאֵי פְּלִיגֵי מ"ס דְּנִין חוּץ מִחוּץ וְאִין דְּנִין חוּץ מִפְּנִים וּמ"ס
דְּנִין כְּלִי מִפְּלִי וְאִין דְּנִין כְּלִי מִבְּנִין וּפִירִשׁ"י מִזְבַּח הַזֶּהָב וְהַחֲנוּשֶׁת כְּלִים הֵם] הָרִי דְּמִזְבַּח
הַחֲנוּשֶׁת הִי בִנְיָן וּמִזְבַּח הַזֶּהָב הִי כְּלִי וְא"כ לִפ"ז י"ל דְּהֵינּוּ דְקֵא' הַש"ס בְּחִגְיָה הַגָּל
בְּטַעֲמָא דר"א מִזְבַּח הַחֲנוּשֶׁת דְּכִתִּיב מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִי ר"ל פִּינּוֹן דְּכִתִּיב מִזְבַּח אֲדָמָה
ע"כ שִׁיְהֵא מִחֻנְפֵּר בְּאֲדָמָה כְּדָרְשֶׁת הַש"ס זְבָחִים הַגָּל וְע' בְּנִדְרִים נ"ו ע"א גְּבִי נִגְעֵי
בְּתִים בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזּוֹתְכֶם כְּתִיב דְּמַחְפֵּר בְּאַרְעָא שְׁמִיָּה בֵּית כו' וְא"כ הָנִי מִחֻנְפֵּר לְקַרְקַע
וְה"ה כְּקַרְקַע וּמִזְבַּח הַזֶּהָב דְּהוּא כְּלִי אִפ"ה אִינוּ מְקַבְּלִי טוֹמְאָה מְשׁוּם דְּכִתִּיב הַמְּנוֹרָה
וְהַמִּזְבְּחוֹת אֵימְתִּקוּשׁ מִזְבְּחוֹת זל"ז אִוְלָם מְדַבְּרֵי רִשׁ"י ו"ל לֹא נִרְאָה כֵּן שְׁמִפְּרִשׁ בְּמִשְׁנֵה
וּבְגָמ' שָׁם דְּהַטַּעֲם הוּא שֶׁהַכְּתוּב קִרְאוּ אֲדָמָה וּמִשְׁמַע דְּלֹא מִטַּעֲם מִחֻנְפֵּר לְקַרְקַע קֵאֲתִי
עֲלֵה לְכֵן נִלְפַעֲנ"ד לְתַרְץ דְּבִאֲמַת פְּרִיף הַש"ס בְּב"ק ס"ז הַגָּל עַל הָא דְּצִינּוֹר שְׁקִבְעוּ
וּלְבִסוּף חֲקוּ אִמְאֵי הָנִי מִחֻנְפֵּר הָרִי אִי שִׁינּוּי הַשָּׁם הָנִי מִיִּלְתָּא לִיְהוּי כְּתוּלִישׁ וּקִבְעוּ
וּלְבִסוּף חֲקוּ נְמִי לִיִּפְסֵל וּמִשְׁנֵי שְׂאִנֵּי שְׂאִיבָה דְּמִדְּרַבָּנָן הוּא וְא"כ הָא אִמְרֵי הֵתָם הַגָּב
וְהַגְּזוֹן וְהַאָּס הַקְּדִישׁוֹן הַקְּדִישׁ מְשׁוּם דְּהָנִי שִׁינּוּי הַשָּׁם מַעֲיָקְרָא חוּלִין וְהַשְׂתָּא הַקְּדִישׁ וְא"כ
בְּמִזְבַּח פִּינּוֹן דְּהִי בּוֹנִין בַּחוּל וְאִת"פ מִקְדִּישֵׁי א"כ לְאַחַר שְׁנִבְנָה הַמִּזְבַּח אִיכָּא שִׁינּוּי הַשָּׁם
מַעֲיָקְרָא חוּלִין וְהַשְׂתָּא הַקְּדִישׁ וְעוֹד מַעֲיָקְרָא אֲבָנִים וְהַשְׂתָּא מִזְבַּח א"כ שִׁינּוּי הַשָּׁם הָא
עוֹשֶׂהוּ כְּתוּלִישׁ וּבְשִׁלְמָא לְעִנְיָן שְׂאִוְבִין דְּהוּא מְדַרְבָּנָן קֵא' בְּש"ס הַגָּל דְּל"מ הַשִּׁינּוּי הַשָּׁם
לְעִנְיָן שִׁיְהֵי חֲשׁוּב כְּתוּלִישׁ מִשָּׂא"כ לְגַבֵּי טוֹמְאָה דְּאוֹרֵייתָא שְׁפִיר הָנִי אִמְרֵי דְל"מ מֵה
שֶׁהוּא מִחֻנְפֵּר לְקַרְקַע מְשׁוּם דְּהַשִּׁינּוּי מְחַשְׁבּוּ כְּתוּלִישׁ וְלִהְיֵי שְׁפִיר אֲצִטְרִיף קֵרָא דְּמִזְבַּח
אֲדָמָה שֶׁהַכְּתוּב קִרְאוּ אֲדָמָה: אֲמָנָם הָא קִשְׂיָא לִי בְּסוּגְיָא זוֹ מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' בְּשִׁבְתָּ כ"ז ע"ב
בְּמִשְׁנֵי שָׁם דְּכָל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אִינוּ מִטַּמְא טוֹמְאָת אֵהָלִים אֵלָא פְּשִׁתָּן וְהַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' הָא
אִמְרֵי לְעִיל וְעַל עֲצָמָן בְּכָל שֶׁהוּ מִשְׁמַע דְּכָל הַכְּלִים נַעֲשִׂין אֵהָל לְקַבְּלִי טוֹמְאָה מִחֲמַת אֵהָל
וְתִי דְּהָכָא אִיגְרִי בְּדָבָר הַקְּבוּעַ שְׁחַבְּרוּ לְקַרְקַע אַע"ג שְׁמַתְחִלָּה הִי בְּגַד פִּינּוֹן שְׁחַבְּרוּ
לְאֵהָל בְּטוֹלֵי מִתּוֹרַת בְּגַד וְאִינוּ מִיִּטְמָא אֵלָא פְּשִׁתָּן אַעפ"י שֶׁהוּא מִחֻנְפֵּר כְּדִכְתִּיב וְהִזָּה עַל
הָאֵהָל וְגו' וְקִשְׂה לר"י דְּתַנּוּ בְּאֵהָלוֹת אִלוּ מְבִיאִין וְחוֹצְצִין הַשִּׁינּוּי וְהַתִּיבָּה כו' וְהַסְּדִינִים
שְׁהֵם עֲשׂוּיִם אֵהָלִים וְאִיף חוֹצְצִין סְדִינִים שֶׁל פְּשִׁתָּן בְּפִנֵי הַטּוֹמְאָ' וְהָא כָּל דְּבָר הַמְּקַבְּלִי
טוֹמְאָ' אִינוּ חוֹצְצִין בְּפִנֵי הַטּוֹמְאָ' וִי"ל דְּמִיגְרֵי בְּסְדִינִים שֶׁל מְשִׁי וּקְבוּעִין שְׂאִין מִיִּטְמָאִין
עַכ"ל הַתּוֹס' וְלְכֹאֹר' קִשְׂה הָאִיף נוֹכַח לומר דְּהַבְּגַד בְּטִיל לְגַבֵּי קַרְקַע הָרִי כ' הַרְשָׁב"א
בְּחִי גִיטִין כ"א ע"ב דְּאִפִּי לְמ"ד תְּלוּשׁ וּלְבִסוּף חֲבָרוּ הָנִי כְּמִחֻנְפֵּר אִינוּ אֵלָא כְּשִׁחְבְּרוּ
וּבְטָלוּ וְלֹא מְצִינוּ בְּשׁוּם מְקוֹם תְּלוּשׁ וּלְבִסוּף חֲבָרוּ וְלֹא בְּטָלוּ שִׁיְהֵי כְּמִחֻנְפֵּר ע"ש וְא"כ
הָא בְּגַד פִּינּוֹן דְּחֻזִי לִי לֹא מְבַטֵּל לִי דוֹמְיָא דְקֵא' הַש"ס חוּלִין ט"ז ע"ב גְּבִי סְפִין דְּלֹא
מְבַטֵּל לִי.

אוֹלָם לְק"מ דְּבִסְתָּם אִמְרֵי מֵאֵי דְּחֻזִי לִי לֹא מְבַטֵּל לִי אֲבָל כְּשִׁבְטָלוּ בְּפִירוּשׁ בּוֹדָאֵי בְּטִיל
לְגַבֵּי קַרְקַע אֲמָנָם הָא קִשְׂיָא עַל מֵה שְׁתִּי הַתּוֹס' דְּמִיגְרֵי שְׁחַבְּרוּ לְקַרְקַע וּבְטָלוּ אַג"ק וְהָרִי
זְהוּ רַק לר"א דס"ל כָּל הַמִּחֻנְפֵּר לְקַרְקַע הָרִי הוּא כְּקַרְקַע וְהֵלָא רַבָּנָן פְּלִיגֵי עֲלֵי.

ונלפענ'ד ב'כוננתם ד'הנה המשנ' למלה ב'פ'ה מטומאת מת הי"ב כ' דעיקר פונת התוס' להקשות מההיא דאהלות דאלו מביאין וחוצצין השידה כו' ולכה הקדימו התוס' לומר דאהל פשתן מיטמא אפי' פשהוא קבוע בקרקע דאל"ה הו"א דהא דסדינין מביאין וחוצצין היינו באהלים הקבועים דבטלי מתורת בגד ואינו מקבלין טומא' ע"ש.

והנה התוס' ב"ב י"ט ע"ב ד"ה רואין הביאו ממשנ' ותוספתא דר"א ורבנן פליגי בענין לחצוץ בפני הטומא' דלר"א אעפ"י שהיא כלי אם אינו מקבל טומא' הוא חוצץ בפני הטומא' ולרבנן אפי' אם אינו מק"ט פשהוא כלי אינו חוצץ בפני הטומא' ע"ש וא"כ ההוא משנ' דאלו מביאין וחוצצין השיד' והתיב' כו' ע"כ כר"א אתיא דס"ל אפי' כלי חוצץ.

וא"כ פיון דבלא"ה אתיא המשנ' רק אליבא דר"א לכה הקדימו התוס' תירוצים מקודם ג"כ אליבא דר"א פיון דעיקר פונת התוס' רק להקשות מההיא דאהלות כדברי המ"ל הנ"ל ודו"ק. ומדי שוטטו רעיוני בענינים האלה נתקשיתי בדברי רש"י ז"ל בב"ק ק"ד ע"ב בהא דר"פ הני מסיק תריסר אלפי זוזי בי חוזאי אקנינהו גיהל' לרב שמואל בר אבא אגב אסיפא דבית' ופירש"י בלשון ראשון מפתן ביתו דמחנך לקרקע ה"ה פקרקע וקש' דהא ר"פ גופי' קא' בחולין ט"ז ע"א דלכ"ע תלוש ולבסוף חברו הני תלוש ע"ש וא"כ האיה הני ר"פ מקני לי' אגב אסיפא דבית' הא לדידן' גופי' ל"ה פקרקע ואפ"ש דלענין קנין אגב שהוא רק מדרבנן אמרי' דהני פקרקע וצ"ע וע' בב"ק ק"א ע"ב רביעית דם שנגלע' בבית הבית טמא ופירש"י פלים שבבית דבית לא מק"ט דקרקע הוא ויש להרחיב הדיבור בענין זה אף לא עת האסף פה: סי' ה לק' גרידינג.

בעזהש"י יום א' ג' לירח סיון תרל"ט לפ"ק סטריא. ישפנת ד' שלום וברכה לכבוד הרב החרף המופלג ושנון מחודד ומפולפל כש"מ צבי הירש שטערנבערג נ"י מקתבו עם פלפולו בענינים שונים אחת הנה ואחת הנה הגעני ונהני לתשובתו וזה יצא ראשון: במה שהקש' ביומא ס"ז ע"א בהא דקתני שם במתניתין מה הי' עושה חולק לשון של זהורית חציו קשור בסלע וחקציו קשור בין שני קרניו כו' וכו' הת"י וא"ת למה ידחה הבאת הלשון חוץ לתחום וכי הני זה פמו דחזית השעיר בשבת וטומא' וי"ל שאין מביאין אותו ביה"כ שפכר הביאו אותו מאתמול א"נ על ראש השעיר מביאין אותו דמחמר פלאחר יד הוא כו' והקש' כבודו דהא פאן תיקו קושית הש"ס בפסחים והא קעביד עבוד' בקדשים ושם משני דעביד פהלל כו' משא"כ פאן הא ע"כ הי' השעיר קדוש שפכר קדשו הגורל.

הנה אי נימא דלשון של זהורית שהיו קושרין בשעת דחזיתו לצוק הוא אותו הלשון שהיו קושרין בעזרה בראש שעיר המשתלח פנגד בית שילוחו ולנשחט פנגד בית שחיטתו פמבואר במשנ' יומא מ"א ע"ב וכדמשמע שם בתוס' ד"ה שלש לשונות שהיא אותו הלשון גופי' עי"ש א"כ אפ"ש ליישב קושיתו דהא במקדש ע"כ הותר לקושרו ואף שא"א שלא היו מושכין אותו במקדש וכשמושכין אותו איפא איסור עבוד' כדאי בסוטה מ"ו ע"א מ"מ שם הי' בהיתר פדי שלא יתערבו זב"ז ולא יתערבו באחרים כדא' בגמ' שם וא"כ אף שלא הי' מסלקו מראש השעיר פשנשתלח לצוק אינו עובר בזה משום לא תעבד בבכור שורה לפי שאינו עושה פלום רק שאינו מסלקו דהנה הכ"מ פי"ב מה' ע"א כ' לענין לאו דלא תקיפו לגבי ניקף דאם לא סייע למקיף לא די שאינו לוקה אלא אפי' על לאו לא עבר פלל פיון שאינו עושה מעשה וכו' בנוב"י מהדו"ת חא"ח סי' ע"ו

בביאור הדברים דהא לכאור' פל לאו שא"ב מעשה נהי דאינו לוקה אבל עכ"פ איסורא איכא וכ' לחדש דהכלל הוא פה היכי דקפיד קרא גם בלי מעשה כגון בנותר דכתיב לא תותירו ממנו עד בוקר וכו' בתמין שצותה תורה להשבית חמץ ושכבר יש ברשותו ודאי שעובר על ל"ת אף דמלקות ליכא אבל בלאו דניקף דאיכא מעשה במסייע אמרינו דבלא מעשה לא קפדה רחמנא פלל וליכא איסורא ע"ש וה"נ נוכל לומר לענין עבוד' בקדשים דקפדה התור' שלא לעבוד בקדשים ע"י מעשה וכשאינו עושה מעשה ליכא איסורא פלל וא"כ פיון דבמקדש הנוח הלשון על השעיר בהיתר שהי' מוכרח פדי שלא יתערבו והוי דומיא דקיי"ל בשבת נ"ב ע"א דאם קשרה לפרה במוסר' דאם היא מורדת וצריכ' שימור לא הוי עול שתפסול וא"כ גם כשאינו מסלקו בשעת שילוח א"ע משום לא תעבוד בבכור שורף פיון דאח"כ לא קעביד מעשה ומ"ש במשנ' למלך פ"ג מה' ביאת מקדש ה' כ"א דכשה' תחלת הדבר ע"י מעשה אף שהי' בהיתר מ"מ כשאח"כ הוא אסור חשוב ע"י מעשה דמצרפינו מעשה דמעיקרא עיי"ש באורף הנה כבר העירו עליו מדברי הרמב"ם פ"א מחגיג' ופ"ה מה' מלכים ה' ח' ע"ש וע' בס' שושנת העמקים מהפמ"ג פלל ו' שהעיר מדברי התוס' יבמות ד"צ שמבואר היפוף דבריו ע"ש.

ושעפ"ז ביארתי דברי הש"ס פסחים ס"ו ע"ב שם דפריף והיכי מצי מקדש לי' והתנו אין מקדישין ואין מעריכין כו' פל אלו ביו"ט אמרו ק"ו בשבת וקשה הא לפי"מ דמשני הש"ס שם דמקדיש' בעזרה הא אין שבות במקדש שע"כ אמרתי בביאור הדבר עפ"י קוש' התוס' שם הא הוי חולין בעזרה ולפענ"ד דשינויא דש"ס שם הוא לאו דוקא שהקדישו בעזרה ממש רק קודם פניסתו מעט לעזרה וא"כ נכנס לעזרה כשהוא מקודש ובמה שמכניסו לעזרה אחר שמונח עליו הספין ליכא איסורא דכיון שהנוח עליו מתחלה בהיתר כשהי' חולין תו ליכא איסורא אח"כ פיון שאינו עושה מעשה וא"כ שפיר פריף היכי מצי מקדש לי' והא אין מקדישין כו' ול"ל דאין שבות במקדש פיון דע"כ מקדישו קודם פניסתו לעזרה וא"כ הוי שבות דמקדש במדינה ולא הותר ודו"ק אמנם בסוגיין א"א לומר פן כדכ' הת"י גופי' שם בא"ד דלשון של זהורית דהכא אין זה הלשון זהורית שהי' במקדש ע"כ נלפענ"ד דבשעיר המשלח ל"ש פלל איסור דגיזה ועבודה פיון דכל הקדשים ילפינו מבכור ובעי' דומיא דבכור שקרב לגבי מזבח ושעיר המשלח אינו קרב לגבי מזבח ואף בקדשי בדה"ב ליכא איסור דגיזה ועבודה רק מדרבנן כדאי' בבכורות י"ד וכ"ה דגזרי' אטו קדשי מזבח משא"כ בשעיר המשלח דלא מיחלף בקדשי מזבח נראה דאפי' איסור דרבנן ליכא והא ראי' דחזינון דל"ה פלל בכלל שארי קרבנות דבפ"ק דחולין י"א אמרינו דהא דטרופה פסול בשעיר המשלח הוא רק מטעם דאין הגורל קובע לעזאזל אלא בדבר הראוי לשם אבל בלא"ה הי' פשר וברמב"ם פ"ה מעבויה"כ ממעט לה מקרא דיעמד חי לענין אם נטרף לאחר הגרלה אבל לא מימעט מהא דממעטי' בשאר קרבנות טריפה ממן הבקר וכן ביומא ס"ג אצטרף קרא למעט בעל מום ומח"ז בשעיר המשלח וכן חיובא דש"ח ליכא גבי' הרי דנפיק מפלל שאר קדשים וה"ה דליכא איסור גיזה ועבודה גבי' וז"ב בעיני.

שוב הקשה וז"ל קשה לי בהא דמיתי הש"ס במס' שבת פמה פעמים דיש מלאכה א' מל"ט מלאכות שא"ח עלי' א"כ לאב"י א"י לחייב מיתה על שום מלאכה דילמא הוא אותה מלאכה שא"ח עלי' כו' א"כ קשה לי הא דא' בש"ס ב"ק גבי גנב וטבח בשבת וכן

במס' שבוועות גבי השורף גדישו של חבירו בשבת קלבד"מ ליחייבי' ממון מספק דילמא א"ח מיתה על מלאכה זו ואי דנימא הא כל ספק ממונא לקולא לנתבע ז"א דהא נודע קושני' מהר"י באסן על דא' בכ"מ ספק ממונא לקולא הרי הוי ס' גזל ות' משום דכל ספק איסורא אמרי' לחומרא דאם אנו מחמירין יוצאין אנו מחשש עבירה אבל בספק ממונא אם גזל לחומרא לחייבו דילמא האמת עם הנתבע א"כ שוב יהי' איסור גזל ביד התובע ולכה אמרי' כל היכא דקאי ממונא תיקום.

והנה ידוע מ"ש רש"י ז"ל דבכל קלבד"מ חייב לצאת י"ש ואי תפס לא מפקינן מיני' א"כ לפי"ז אמאי פוטרין בגנב וטבח בשבת וכן בשורף גדישו ש"ח מטעם קלבד"מ הא לאב"י הוי ספק דילמא א"ח מיתה על מלאכה זו א"כ חייב ממון וא"כ חייב מטעם ספק גזל פקושני' מהר"י באסן ולהפוך לא יהי' גזל פנין דאפי' מחויב מיתה וקלבד"מ מ"מ חייב עכ"פ לצי"ש ואי תפס לא מפקינן מיני' עכ"ל קושני' ונהנה נחשב וניזל כל הני דוכתי דאירי בהו בש"ס לענין קלבד"מ במלאכת שבת.

ראשון לציון בש"ס פתובות ל"א הזרק חץ מתחלת ד' לסוף ד' וקרע שיראין בהליכתו וכן גונב פיס בשבת הי' מגרר ויוצא פטור משום חייב מיתה דהוצאה מזה לא קשיא דבשבת צ"ו ע"ב אר"י א"ש דמקושש נהרג משום דמעביר ד"א ברה"ר הוי א"כ לא מספקא לי' לאב"י במלאכת הוצאה דאיכא חייב מיתה ומעביר ד"א ברה"ר וזורק ומושיט מבואר ברמב"ם פי"ג מה' שבת דתולדה דהוצאה ניהו א"כ בכל הני בנדאי איכא חייב מיתה ונשפיר אמרי' קלבד"מ גם בב"ק דף ע' ע"ב דמוקי הא דתניא גנב ומכר בשבת פטור באומר לו עקוץ תאנה מתאנתי ותקני לי גניבותיך נוכל ג"כ לומר דאתיא פהברייתא שהובאה בשבת שם דמקושש תולש הוי וא"כ גם במלאכת תולש ליכא לספוקי דאיכא חייב מיתה.

ועוד בב"ק דף ל"ד ע"ב במשנה שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב והוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור מפני שהוא מתחייב בנפשו י"ל לפי"ד התוס' בשבת ד"ו ע"ב ד"ה הא קמ"ל שכ' דהא דקא' אב"י דיש מלאכה א' שאין חייבין עלי' היינו סקילה אבל פרת וחטאת חייב על פולם ע"ש וכן מפני דבחידישי הר"ן שם בשם הרא"ה ולפי"ז י"ל דאב"י יתירץ משנה זו אליבא דרנבה"ק דס"ל דכרת פוטר מתשלומין פדמצינו במגילה ד"ז ע"ב דמוקי מתניתין דהתם כרנבה"ק וא"כ פנין דעכ"פ כרת איכא בכל המלאכות ולרנבה"ק פוטר כרת ג"כ מתשלומין וא"כ שפיר תתיישב המשנה דשם אליבא דרנבה"ק [וע' בחולין י"ד ע"א במשנה קתני הלשון מתחייב בנפשו גם על יו"כ דכרת] והנה במה שהקשה מב"ק דף ע"א דפריי' שם הש"ס אהא דאר"מ גנב וטבח בשבת חייב דו"ה והא ר"מ מת ומשלים ל"ל ומוקי לה בטובח ע"י אחר ונהרי בלא"ה לאב"י ליכא לפוטרו מטעם קלבד"מ דילמא הוא המלאכה שא"ח עלי' ולא אצטריי' לי' לאוקמי בטובח ע"י אחר.

ונלפענ"ד לתרץ עפי"מ דאית לי' לרב בשבת דף ע"ה דשוחט בשבת חייב משום נטילת נשמה ואף משום צובע והלקתא פרב באיסורי [ועל הרמב"ם ז"ל כפר תמהו באמת בזה] א"כ הא אב"י ס"ל דאיכא רק מלאכה א' שאין חייבין עלי' ועל השאר חייבין על פולם סקילה וא"כ אם בשחיטה איכא שתי מלאכות הא ממ"נ איכא בנדאי חייב סקילה על א' מהן ושפיר שייך קלבד"מ ועפי"ז אמרתי לנישב קושית הג' מהרב מלייפניק ז"ל בס'

עֲטַרְת חֲכָמִים בַּחַי לְחַוְלִין וְשֶׁהִקְשָׁה בָּהָא דְמוֹקֵי הַש"ס בְּטוֹבַח ע"י אַחַר דְּהָא אָמְרִי בְּש"ס שְׁבַת שָׁם צוֹבַע בְּמַאי נִיחָא לִי וּמִשְׁנֵי כִי הֵיכָא דְלִיתְנֻס בִּיה"ש דְּמָא וְלִיתוּ אִינְשֵׁי וְלִינְבְּנו מִינֵי וְכ' בְּבִיאור הַדְּבָר עִפִּי"ד הַסְּמ"ג דָּאם לֹא נִיחָא לִי הַצְּבִיעָה הָוִי כְּדָבָר שְׂאִין דְּרָכוּ לְצַבְּוֹעַ דְּלִיכָא אִיסוּר צְבִיעָה וְא"כ לִפִּי"ד שׁו"ת פְּנִי חַי"ד סִי' ג' דְּהָא דְּלֹא מִתְחַיֵּיב אָדָם כְּשֶׁמְצִוָה לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּשַׁבַּת מְשׁוּם דַּאשְׁלֵד"ע וְא"כ הָא מְבִנְיָא בְּב"מ ד"י דְּכָל הֵיכָא דְּהַשְׁלִיחַ לָאו בְּר חַיִּיבָא יֵשׁ שְׁלֵד"ע וְא"כ הָא הַשְׁלִיחַ לֹא נִיחָא לִי בְּהַצְּבִיעָה וְל"ש בִּי חַיִּיב הַצְּבִיעָה א"כ אִף בְּטוֹבַח ע"י אַחַר הָא בְּתַחֲלַת הַשְּׁחִיטָה חַיִּיב הַמְשַׁלַּח מְשׁוּם צוֹבַע וְקִלְבֵּד"מ וְכִינּוּן דְּעַל תַּחֲלַת שְׁחִיטָה לֹא נוֹכַל לְחַיִּיבוּ מִטַּעַם קִלְבֵּד"מ אִין לְחַיִּיבוּ דו"ה עַל סוּף שְׁחִיטָה לְבַדָּה דְּנֻטְבָּחוּ פְּלוּוּ בְּעֵינֵי ע"ש שְׁהֶאָרִיךְ וְלְדַבְּרֵינוּ הַגְּזֵל מִיּוֹשֵׁב שְׁפִיר דְּכִינּוּן דְּאֶצֶּל הַמְשַׁלַּח לִיכָא חַיִּיב נ"נ דַּאשְׁלֵד"ע וְרַק חַיִּיב צְבִיעָה בְּלַחוּד א"כ פִּינּוּ דָּאִין אֶצֶּלוּ רַק חַיִּיב מְלָאכָה א' לֹא נוֹכַל לְפִנוּטְרוּ מִטַּעַם קִלְבֵּד"מ לֹאב"י פִּינּוּ דְּחַיִּיב מְשׁוּם ס' גְּזֵל פְּקוּשְׁיָתוּ הַגְּזֵל פֶּן הִי' נ"ל לְכַאוּרָה.

אָמְנָם בְּאֵמַת נְעֵלָם מְמַנּוּ בְּזָה דְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּכַתּוּבוֹת ל"ג ע"ב שְׁכ' דְּהָא דְּבַקִּלְבֵּד"מ חַיִּיב לְצִי"ש הוּא רַק בְּמָמוֹן וְלֹא בְּקֶנֶס דְּקֶנֶס לֹא מִיחַיִּיב רַק עִפִּי"ב ב"ד כְּדָא אֲשֶׁר יִרְשִׁיעוּן אֲלָקִים פָּרְט לְמַרְשִׁיעַ א"ע ע"ש וְא"כ ל"ש לֹמַר גְּבִי תְּשַׁלּוּמֵי דו"ה חַיִּיב לְצִי"ש וּמִמִּילָא אִין הַתַּחֲלָה לְקוּשְׁיָתוּ בְּזָה דְּשְׁפִיר אָמְרִי סְפֵק מְמוֹנָא לְקוּלָא לְנַתְּבַע וְל"ש סְפֵק גְּזֵל דְּהָא לְצַד הַהִיפּוּף יִהִי ג"כ אִיסוּר גְּזֵל.

וְעוּד נִלְפַעֲנֵי"ד דְּגַם לְעַנְיָן מְמוֹן ל"ש לְהַקְשׁוֹת קוּשְׁיָתוּ עִפִּי"ש א"ז הַגְּאוּן חוּו"ד ז"ל בְּסִי' ק"י לְעַנְיָן מַה שְׁהַקְשׁוּ עַל הַרְמַב"ם שְׁכ' דְּסֵד"א רַק מְדַרְבְּנָן לְחוּמְרָא מְהָא דִּילְפִי' בְּחוּלִין י"א דְּאֶזְלִינּוּ בְּתַר רַבָּא מְפָסַח וְקַרְבָּנוֹת וְהָא בְּלֹא"ה כָּל סְפֵק מְוַתֵּר מַה"ת אִפִּי' לִיכָא רַבָּא וְכ' דְּהַרְמַב"ם הוֹצִיא דִּין זֶה מְסוּטָה כ"ט דָּא הָתָם רַב גִּידֵל רְמִי כְּתִיב וְהַבְּשֹׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכַל טָמֵא וְדָאִי הוּא דְּל"י אֲבָל סְפֵק יֵאָכַל וְכַתִּיב כָּל טְהוֹר יֵאָכַל בְּשֹׂר טְהוֹר וְדָאִי הוּא דִּיאָכַל אֲבָל סְפֵק לֹא יֵאָכַל כּו' אֲלֵמָא דְּכָל לִישְׁנָא דְּקָרָא מְשַׁמְעוּתוּ עַל הַנּוֹדָאִי וְלֹא עַל הַס' וּמַזָּה מוֹכַח דְּשְׁאֵנִי הֵיכָא דְּכ"ר קו"ע לְשׁוֹא"ת כְּגוֹן בְּכָל הַלְּאֹנִין דְּכ"ר אֵת זֶה ל"ת כְּגוֹן חֲזִיר וְחֵלֶב אָמְרִי חֲזִיר וְדָאִי וְחֵלֶב וְדָאִי ל"ת אֲבָל סְפֵק יֵאָכַל וּבְמָקוֹם דְּמַזְהִיר קָרָא דְּקו"ע כְּגוֹן בְּתוּלָה יִקּוּחַ אִשָּׁה וְכֵן לְקִיּוּחַ אֲתָרוּג וְאֲכִילַת מִצָּה אָמְרִינּוּ דְּמַחְזִיב שְׁיִהְיֵי בְּנֹדָאִי וְלֹא בְּס' וְל"ק קוּשְׁיָתוּ הַגְּזֵל דְּבְקַרְבָּנוֹת דְּרִשְׁיָנּוּ דְּטְרִיפָה פְּסוּל לְקַרְבָּן מְכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר פְּרִט לְטְרִיפָה שְׁאִינָה עוֹבְרַת דְּרִשְׁיָנּוּ אֲשֶׁר יַעֲבֹר וְדָאִי וְלֹא סְפֵק אִלוּ הִי' כְּתִיב כָּל שְׁאִינָה עוֹבְרַת לֹא יִקְדָּשׁ הָוִי דְּרִשְׁיָנּוּ אִיפְכָא הָא ס' יַעֲבֹר וְהַשְׁתָּא דְּכַתִּיב בְּקו"ע דְּרִשְׁיָנּוּ הָא סְפֵק פְּסוּל ע"ש וְלִפִּי"ז הָא מַאי דְּמִיתָה פּוּטֵר מִתְּשַׁלּוּמִין יְלִפִּינֵי מְהָא דְּכַתִּיב וְאִם לֹא יִהִי אָסוֹן עָנוּשׁ יַעֲנֹשׁ הָא יִהִי אָסוֹן לֹא יַעֲנֹשׁ וְא"כ אָמְרִינּוּ דְּרַק כְּשֶׁבְּנֹדָאִי לֹא יִהִי אָסוֹן עָנוּשׁ יַעֲנֹשׁ אֲבָל בְּס' חַיִּיב מִיתָה הוּא פְּטוּר מִתְּשַׁלּוּמִין וְז"ב בְּעֵינֵי.

שׁוּב מְצַתִּי בְּפִמ"ג א"ח בְּפִתְיָה לֵה' שְׁבַת שְׁמִסְתַּפֵּק בְּדִין זֶה אִי עֲשֵׂה א' מְהֵנִי מְלָאכּוֹת דְּמִסְפֵּקוֹן אִם חַיִּיב מִיתָה עֲלֵיהֶן אִי פְּטוּר מִתְּשַׁלּוּמִין דִּי"ל פִּינּוּ דְּהוּא סְפִיקָא דְּדִינָא לְכָל הָעוֹלָם אִין פּוּטְרִין אוֹתוֹ מְמָמוֹן ע"ש וְכֵן מְסוּפֵק שָׁם אִי תַּפְס הַגְּיָזָק אִם מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוּ וְהוּא רַק לְהַחֲלִיקִין עַל רִשְׁיָנֵי ז"ל אֲבָל לְד' רִשְׁיָנֵי הָא אִפִּי' בְּנֹדָאִי קִלְבֵּד"מ מְהֵנִי

תפיסה: ובנידון מה שהקשה מעלתו ברמב"ם פ"ה מה' עבויה"כ ה"א שפסק דכל עבודות שעובד בבגדי לבן בפנים בהיכל אם שינה סדרן מעכב ופוסק כר"י דבדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים מעכב סדרן ופי' בפנים היינו בהיכל וכו' הלח"מ שם דאף דבתחלה אמר בגמ' שם טעמא דר"י דכתיב אחת בשנה מקום שמתפפרין בו אחת בשנה והיינו לפני ולפנים דאי היכל הרי נכנסין בו כמה פעמים בשנה מ"מ אחר דדחנינן האי טעמא ואמרין טעמ' משום דכתיב תרי מיעוטי אחת וזאת חד למעוטי בגדי לבן בחוץ וחד למעוטי בגדי זָהב א"כ דברי ר"י אמורים אפי' בהיכל דאי לאו מיעוטי הוי מוקמינן עיפובא דחוקה אפולה פרשה אפי' הגרלה דהוי בעזרה השתא מוקמינן מיעוטיא בדבר הפחות יותר ואמרין דחד מיעט בגדי לבן בעזרה וחד מיעט בגדי זָהב אבל היכל כלפני ולפנים הוי רק דהקשת מש"ס נבחים ד"מ דא' גבי לפר זה יה"כ דנצרכה לר"י סד"א מדכסדרן לא מעכבי הזאות נמי לא מעכבי קמ"ל משמע דלר"י היכל פחוץ דמי פדברי רש"י ז"ל דאי בפנים דמי הא כל הזאות הפך בהיכל ולפני ולפנים הוי והיכי קא' דכסדרן לא מעכבי הא לר"י מעכבי דפנים והיכל פפנים דמי.

והקשה פבודו למה הוצרך הלח"מ להביא ממרחק לחמו אמאי לא הקשה מש"ס יומא ד"מ ע"א דא' שם לא דאקדים מתנות דפר במזבח מקמי מתנות דשעיר בהיכל ור"י הוא דא' דברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ לא מעכבי הרי להדיא דלר"י היכל פחוץ דמי.

הנה כבר קדמו בקושיא זו הפר"ח בס' מים חיים על הרמב"ם שם במקומו ע"ש שמינישב פסק הרמב"ם ז"ל בדרף פשרה לא כר' יהודא ולא כר' נחמיה ומה שנלפענ"ד בישוב דברי הרמב"ם ז"ל עד"ז דהנה בש"ס יומא דף נ"ז ע"א אמרי' נתערבו לו דמים בדמים אמר רבא נותן אחת למעלה ושבע למטה ועולה לו לכאן ולכאן אמרוה קמי' דר' ירמ' אמר בבבלי טפשיאי משום דדיירי בארעא דחשוכא אמרי' שמעתא דמחשכון הא קא יהיב למעלה דשעיר מקמי מטה דפר והתורה אמרה וכלה מכפר את הקודש פלה דם הפך ואח"כ פלה דם השעיר אלא א"ר ירמ' נותן א' למעלה ושבע למטה לשם הפך וחוזר ונותן א' למעלה ושבע למטה לשם השעיר והנה התוס' שם הקשו למה אצטריף לי' להביא שהוא קרא דנכלה מכפר את הקודש תיפוק לי' מדכתיב מתנות דם הפך ברישא וכתוב חוקה ונלפענ"ד דהנה לכאורה קשה הא קיי"ל ביומא ס"א ע"א דשעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר ל"ע ולא כלום א"כ היכי משכחת שנתערבו הדמים במתנות הראשונות שלפני ולפנים הרי אם נשחט השעיר קודם מתן דם הפך ל"מ וע"כ דמיירי לענין מתנות שעל הפרוכת בהיכל כמו דמשני שם על הא דפריף מהא דהקדים דם השעיר לדם הפך כו' וכן מצאתי בתוס' ישנים שכתבו להדיא הכי ע"ש.

ולפ"ז מינושב קושני' התוס' דלא הי' יכול הש"ס למיפרף מדכתיב מתנות דפר ברישא וכתוב חוקה דהא קיי"ל כר"י דלא כתיב חוקה אלא בדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים ועל מתנות שבהיכל לא כתיב חוקה לכן פריף הש"ס מהא דכתיב וכלה מכפר את הקודש א"כ גלי קרא דמעכב אף דלא קאי חוקה עלהיהו כמו דאמרין גבי הגרלה דמעכב פיון דגלי קרא אשר עלה תרי זימני ופריף שפיר פיון דגלי קרא דמעכב.

והנה בש"ס מנחות כ"ז ע"ב אמרי' וטהורים שנקנסו לפנין ממחיצתן להיכל פולו בארבעים מבית לפרוכת ואל פני הפפרות במיתה ר"י אומר פל היכל פולו ומבית

לפְּרוֹכֶת בְּאַרְבָּעִים וְאֶל פְּנֵי הַכַּפְּפוֹרֶת בְּמִיתָה בְּמֵאֵי קְמִיפְלָגִי בְּהֵאֵי קָרָא וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהְרֹן אַחִיךָ וְאֶל יִבְא בְּכ"ע אֶל הַקּוֹדֶשׁ מִבֵּית לְפָרוֹכֶת אֶל פְּנֵי הַכַּפְּפוֹרֶת אֲשֶׁר עַל הָאֹרֹן וְלֹא יָמוּת רַבֵּנּוּ סִבְרִי אֶל הַקּוֹדֶשׁ בְּלֹא יָבֵא מִבֵּית לְפָרוֹכֶת וְאֶל פְּנֵי הַכַּפְּפוֹרֶת בְּלֹא יָמוּת וּר' יְהוּדָא סִבֵּר אֶל הַקּוֹדֶשׁ וּמִבֵּית לְפָרוֹכֶת בְּלֹא יָבֵא וְאֶל פְּנֵי הַכַּפְּפוֹרֶת בְּלֹא יָמוּת מ"ט דְּרַבֵּנּוּ אִיס"ד בְּדִקְאָ' ר"י לְכַתּוּב רַחֲמֵנָא אֶל הַקּוֹדֶשׁ וְאֶל פְּנֵי הַכַּפְּפוֹרֶת וְלֹא בְּעֵי מִבֵּית לְפָרוֹכֶת וְאֵנָּא אֲמִינָא הֵיכַל מִיַּחְזִיב מִבֵּית לְפָרוֹכֶת מִיַּבְעֵינָא מִבֵּית לְפָרוֹכֶת דְּכ"ר ל"ל ש"מ בְּמִיתָה וּר"י אִי כ"ד אֶל הַקּוֹדֶשׁ וְלֹא פֶתַח מִבֵּית לְפָרוֹכֶת הו"א מֵאֵי קוֹדֶשׁ מִבֵּית לְפָרוֹכֶת אֲבָל הֵיכַל לָאו נָמִי לֹא וּרַבֵּנּוּ הֵהִיא לֹא מְצִית אֲמַרְתָּ דְּהֵיכַל פְּלוּ אִיקָרִי קוֹדֶשׁ שְׁנֵא וְהַבְּדִילָה הַפְּרוֹכֶת לָכֵם בֵּין הַקּוֹדֶשׁ וּבֵין קוֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים נִמְצָא לְמִידִין אָנוּ מְדַבְּרִי הַש"ס אֵלּוּ דְּלַרְבֵּנּוּ דְּר"י הֵיכַל אִיקָרִי קוֹדֶשׁ וּלְר"י קוֹדֶשׁ הוּא לְפָנֵי וּלְפָנִים וּא"כ הֵתָם דְּפָרִיף מְקָרָא דְּוֹכְלָה מְכַפֵּר אֶת הַקּוֹדֶשׁ דְּבְמַלְתָּ קוֹדֶשׁ נְכַלְל הֵיכַל [וְהָא דְקָא' שָׁם ס"א ע"א וְכֹלָה מְכַפֵּר אֶת הַקּוֹדֶשׁ זֶה לְפֹל"פ אֵהֵל מוֹעֵד זֶה הֵיכַל מוֹזֵבַח כְּמִשְׁמַעוּ הֵינְנוּ לְעֵנִין שְׁפוּלוֹן כְּפָרָה בַּפ"ע וְנִפְרָטוּ כ"א בַּפ"ע אֲבָל לְעוֹלָם בְּמַלְתָּ הַקּוֹדֶשׁ נְכַלְל ג"כ הֵיכַל] וּלְפ"ז מִיּוֹשְׁבֵים שְׁנֵי הַקּוֹשְׁיוֹת הַנ"ל דְּבָהָא דְקָאָמַר בְּזִבְחִים דָּף מ' ע"א עַל הָא דְקָא' לְפָר זֶה יֵה"כ לֹא נִצְרָכָא אֲלֵא לְר"י דָּאָמַר כִּי פְתִיבָא חֻקָּה אֲדַבְּרִים הַנְּעֻשִׁים בְּבִגְדֵי לָבָן בְּפָנִים שְׂאָם הַקְּדִים מַעֲשֵׂה לְחַבְּירוֹ ל"ע וְלֹא כְלוּם אֲבָל דְּבָרִים הַנְּעֻשִׁים בְּבִגְדֵי לָבָן בְּחוּץ הַקְּדִים מַעֲשֵׂה לְחַבְּירוֹ מַה שְׁעֻשָׂה עֲשׂוֹי אִימָא מְדַכְסְדְּרוֹ לֹא מְעַפְבִּי הַזְּאוֹת נָמִי לֹא מְעַפְבִּי וְהֵינְנוּ מְשׁוּם דְקָאֵי לְר' יְהוּדָא וּר"י לְשִׁיטְתֵי' בַּש"ס מְנַחוֹת הַנ"ל דְּהֵיכַל לֹא אִיקָרִי קוֹדֶשׁ וּא"כ לֹא נְכַלְל הֵהֵיכַל בְּהָא דְּוֹכְלָה מְכַפֵּר אֶת הַקּוֹדֶשׁ [וְאֵע"ג דְּכַתִּיב אַח"כ וְאֵת אֵה"מ שְׂהוּא הֵהֵיכַל מ"מ הָא ע"כ הָא דְּוֹכְלָה מְכַפֵּר לֹא קָאֵי אֲלֵא עַל הַקּוֹדֶשׁ דְּסַמִּיף לִי דְּהָא לֹא נוֹכַל לֹמַר דְקָאֵי גַם אֲדַבְּתֵרִי דְּהָא כ' ג"כ וְאֵת הַמְּזֻבַּח וְשָׁם ע"כ לֹא שִׁינְיָה דְּהַדְרָשָׁא דְּכֹלָה דָּם הַפָּר וְאַח"כ דָּם הַשְּׁעִיר פִּינּוֹן דְּבַמְתַּנּוֹת הַמְּזֻבַּח הִי מְעוֹרְבִין יַחַד דְּהָא תִּיְקַף לְאַחַר מַתַּנּוֹת הַפְּרוֹכֶת עֵינָה דָּם הַפָּר לְתוּף דָּם הַשְּׁעִיר] וּא"כ שְׁפִיר לְר"י סְדְרוֹן לֹא מְעַפְבִּי וּלְר"י אֲצֻטְרִיף הֵהוּא קָרָא דְּוֹכְלָה מְכַפֵּר אֶת הַקּוֹדֶשׁ לְמִילְתָּא אַחְרִיתָא בְּיוֹמָא ס' ע"ב לְעֵנִין שְׂאָם פְּלָה פִּיפֵר וְאֵם לֹא פְלָה לֹא פִיפֵר שְׂאָם חֶסֶר א' מִן הַמַּתַּנּוֹת לֹא עֲשָׂה וְלֹא כְלוּם ע"ש וּמִמִּילָא אֲזִידִי גַם הַקּוֹשְׁיָא הַשְּׁנִי' מִיוֹמָא ד"מ דְקָא' דְּאִקְדִים מַתַּנּוֹת דְּפָר בְּמַזְבֵּחַ מִקְמִי מַתַּנּוֹת דְּשְׁעִיר בְּהֵיכַל וּר"י הוּא וְכִינּוֹן דְּאֲתֵינָא אֲלִיבָא דְר"י שְׁפִיר לֹא מְעַכְבָּא פִּינּוֹן דְּלִידִידִין' חֻקָּה לֹא פְתִיב בִּי וּבְכֹלֵל קוֹדֶשׁ ג"כ לֹא הוּי שְׁיָהֵי' בְּכֹלֵל הַקָּרָא דְּוֹכְלָה מְכַפֵּר אֶת הַקּוֹדֶשׁ [וְהָא דְקָא' שָׁם לְעֵיל מִינֵי' בְּשִׁלְמָא פֵר מְעַכְבֵּר אֶת הַשְּׁעִיר דְּאִי אִקְדַּמְי' לְשְׁעִיר מִקְמִי פֵר ל"ע וְלֹא כְלוּם נוֹכַל לֹמַר דְּגַם בְּלֹאוֹ טַעֲמָא דְּחֻקָּה מְעַכְבֵּר מְטַעַם שְׁנֻשְׁחַט הַשְּׁעִיר קוֹדֶם מִתַּן דָּם שֶׁל הַפָּר] מִשָּׂא"כ הֶרְמַב"ם לְשִׁיטְתֵי' דְּפּוֹסֵק בַּפ"ב מִבִּיאַת מְקַדֵּשׁ פְּרַבֵּנּוּ דְר"י בַּש"ס מְנַחוֹת הַנ"ל דְּהֵיכַל בְּאַרְבָּעִים וּמִבֵּית לְפָרוֹכֶת וְאֶל פְּנֵי הַכַּפְּפוֹרֶת בְּמִיתָה ע"ש בְּכ"מ וּא"כ ע"כ ס"ל דְּהֵיכַל אִיקָרִי קוֹדֶשׁ פְּנ"ל [וְהָא דְכ' שָׁם בְּהִלְכָה ב' אֶל הַקּוֹדֶשׁ זֶה קוֹה"ק כו' כְּבָר הוֹגֵה שָׁם בְּדְפוּסֵי הֶרְמַב"ם הַתְּדוּשִׁים דְּצ"ל וְאֶל יָבֵא בְכ"ע אֶל הַקּוֹדֶשׁ זֶה הֵהֵיכַל מִבֵּית לְפָרוֹכֶת לְהַזְהִיר עַל קוֹה"ק] א"כ נִהֵי דְּחֻקָּה לֹא קָאֵי אֲדַבְּרִים שְׁנַעֲשִׂים בְּבִגְדֵי לָבָן בְּחוּץ וְגַם הֵהֵיכַל בְּכֹלֵל מ"מ הָא דְכ' אִם שְׁנֵה סְדְרוֹן מְעַכְבֵּר הֵינְנוּ כְּשֶׁהַקְּדִים מַתַּנּוֹת דְּשְׁעִיר מִקְמִי מַתַּנּוֹת דְּפָר וּא"כ נִהֵי דְּמְטַעַם חֻקָּה ל"ה מְצִינִין לְמִימַר דְּמְעַכְבֵּר פִּינּוֹן דְּפּוֹסֵק בְּזֶה כוּר"י מ"מ מְעַכְבֵּר מְשׁוּם שְׁנֵא וְכֹלָה מְכַפֵּר אֶת הַקּוֹדֶשׁ פְּלָה דָּם הַפָּר וְאַח"כ דָּם הַשְּׁעִיר

וגם היכל בכלל קונדש הוא פנ"ל [נהא דא' בְּזַבְחִים פ"ב ע"ב ת"ר הוּן לֹא הוּבָא אֶת דְּמָה אֶל הַקּוֹדֶשׁ פְּנִימָה אִין לִי אֵלָא פְּנִימָה הֵיכַל מִנִּין ת"ל אֶל הַקּוֹדֶשׁ יֵאמֵר קוֹדֶשׁ וְאֵל יֵאמֵר פְּנִימָה אָמַר רַבָּא בָּא זֶה וְלִימַד ע"ז ופירש"י דְּאִי פְּתַב קוֹדֶשׁ וְלֹא כ' פְּנִימָה הוּ"א קוֹדֶשׁ זֶה לְפוֹל"ם כו' וְקִשָּׁה לְמֵאִי דְקִי"ל פְּרַבְּנָן הָא בְּלֹא"ה הֵיכַל קוֹדֶשׁ אִיקְרִי כְּבָר תְּמָה בְּזֵה מֵהֵר"ח אֶלְפַנְדְּרִי בְּדִרְהַי הַקּוֹדֶשׁ וְגַם עַל פְּסָקֵי הֶרְמֵב"ם שְׁסוּתֵרִים א"ע בְּזֵה הוּבָא בְּס' עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל בְּדַפֵּי הַסְּפָר ק"נ ע"א שְׁהֶאֱרִיף מָאד] וְעַפִּי"ז נִלְפַעַנ"ד לִינְשֵׁב הָעֶרְתַּת הַמְהַרְשָׁ"א ו"ל בְּסִנְהֶדְרִין מ"ט ע"ב ר"פ אָמַר אַף סֵדֵר יוֹמָא דְתַנּוּן כָּל מַעֲשֵׂה יְה"כ הָאֲמוּר עַל הַסֵּדֵר אִם הַקִּדִּים מַעֲשֵׂה לְחִבְרֵי"ו ל"ע וְלֹא כְּלוּם וְכ' הַתּוֹס' וְז"ל לְמ"ד לֹא נֶאֱמַר חֻקָּה אֵלָא בְּדָבָרִים הַנְּעָשִׂים בְּבִגְדֵי לָבָן בְּפָנִים לֹא אִיִּירִי בְּדָבָרִים שְׁנַעֲשִׂים בְּבִגְדֵי זָהָב בְּחוּץ וְכ' הַמְהַרְשָׁ"א דִּלְר"י דִּס"ל דְּלֹא נֶאֱמַר חֻקָּה אֵלָא בְּבִגְדֵי לָבָן הַנְּעָשִׂים בְּפָנִים הוּל"ל רְבוּתָא טְפִי דְאָפִי בְּבִגְדֵי לָבָן בְּחוּץ לֹא אִיִּירִי וְלִכְפָּה הִגִּיהַ דְּצ"ל בְּבִגְדֵי לָבָן וְזָהָב בְּחוּץ וְהִינּוּ אֵלִיבָא דִּר"י וְכ' דְּזֵהוּ רַק לְהַתּוֹס' דִּס"ל בְּפ"ק דְּגִיטִין דְּאִימְתִי דִּר"י אִפִּי בְּבִרְיִיתָא אֶפְרָשׁ אֶבֶל לְמ"ש הַתּוֹס' בְּפ' חֲלוֹן וּבְפ' כִּסּוּי הַדָּם דְּאִימְתִי דִּר"י לְפָרֵשׁ דְּנֻקָּא בְּמַשְׁנָה אֶבֶל לֹא בְּבִרְיִיתָא ל"ה צְרִיכִי לְהִכִּי אֵלָא דְכָל מַעֲשֵׂה יְה"כ כו' כְּמַשְׁמַעוּ אַף בְּבִגְדֵי לָבָן וְזָהָב בְּחוּץ וְר"י פְּלִיג ע"ש וְא"כ צְרִיף בְּאֶמֶת לְהִבִּין לְסִבְרַת הַתּוֹס' גִּיטִין הִנְ"ל דְּאִימְתִי דִּר"י גַּם בְּבִרְיִיתָא לְפָרֵשׁ א"כ הָא כָּל מַעֲשֵׂה יְה"כ כו' מַשְׁמַעוּ אַף בְּהֵיכַל וְכַדְמוּקֵי בְּאֶמֶת בְּש"ס הִנְ"ל דְּהַקִּדִּים דָּם הַשְּׁעִיר לְדָם הַפָּר בְּמַתְנוֹת שְׁבֵהֵיכַל וְלִר"י דְּלֹא קָאִי חֻקָּה ע"ז הָא סֵדֵר הַמַּתְנוֹת בְּהֵיכַל לֹא מַעֲכָב דְּלֹא קָאִי חֻקָּה אֲמַתְנוֹת דְּהֵיכַל וְת"ק דְּמַתְנִיתִין וְדְבִרְיִיתָא מַשְׁמַע דְּאֶחָד הוּא.

וְלִדְבִרְיֵינוּ יְהִי נְכוּן דְּהָא בְּאֶמֶת גַּם לְדִידִן קִי"ל כִּר"י בְּהָא וְר"י לֹא בָּא פָּאן לֹאמֵר רַק דְּלֹא קָאִי חֻקָּה אֲדָבָרִים הַנְּעָשִׂים בְּחוּץ וְגַם אֲנִי קִי"ל בְּהָא פְּנוּתִי וְאִם הַקִּדִּים בְּמַתְנוֹת הַפָּר אוֹ הַשְּׁעִיר גּוֹפִי' מַתְנוֹת דְּלִמְטָה לְפָנֵי הַמַּתְנוֹת שְׁלִמְעָלָה בְּהֵיכַל בְּאֶמֶת לֹא מַעֲכָב רַק אִם הַקִּדִּים מַתְנוֹת שְׁלִי הַשְּׁעִיר לְפָנֵי הַמַּתְנוֹת שְׁלִי הַפָּר מַעֲכָב מִשּׁוּם הַקִּרְא דְּנֻכְלָה מְכַפֵּר אֶת הַקּוֹדֶשׁ כְּלָה דָּם הַפָּר וְאִח"כ דָּם הַשְּׁעִיר וְרַק לִר"י לְשִׁיטְתִי בְּש"ס מְנַחֲתֵי הִנְ"ל דְּהֵיכַל לֹא אִיקְרִי קוֹדֶשׁ לֹא הוּי מַתְנוֹת דְּהֵיכַל בְּכָלל קִרְא זֶה וְזֵה לֹא אִיִּירִי הָא וְכָאן לֹא בָּא לֹאמֵר רַק דְּחֻקָּה לֹא קָאִי אֲדָבָרִים הַנְּעָשִׂים בְּבִגְדֵי לָבָן בְּחוּץ וְבְזֵה לֹא פְּלִיגִי ת"ק וְר"י וְשִׁפִּיר הוּי הָאִי אִימְתִי לְפָרֵשׁ וְהַבּוֹן: וְיֵמָה שְׁהַקִּשָּׁה בְּש"ס כְּתוּבוֹת י"ח ע"ב הַעֲדִים שְׁאֲמָרוּ כִּת"י הוּא זֶה אֶבֶל אֲנוּסִים הִינּוּ כו' הָרִי אֵלּוּ נֶאֱמָנִים וְאִם כ"י יוֹצֵא מִמֶּק"א אִין אֵלּוּ נֶאֱמָנִים.

וְהַקִּשָּׁה כְּבוֹדוֹ לְפִימ"ש בְּש"ף ס' מ"ו סק"ט בְּשִׁי ר"א פִּהֵן דְּהֵיכַל דְּהַעֲדִים בְּפָנֵינוּ וְאוּמְרִים מְזוּנְיָה צְרִיף קִיּוּם מֵה"ת וְהַגָּה בְּש"ף ס' ס"ט הִבִּיא בְּשֵׁם רַב שְׁרִירָא גְּאוּן בְּתַשׁוּבָה דְּבִכְתָּב יְד פִּינּוֹן דְּצְרִיף קִיּוּם מְדֹאוּרִי' לֹא מְהַנִּי קִיּוּם ע"י דִּימוּי חֲתִימוֹת מִשּׁוּם דְּדִימוּי חֲתִימוֹת ל"מ רַק הֵיכִי דְלֹא צְרִיף קִיּוּם אֵלָא מְדַרְבְּנָן אֶבֶל בְּכ"י פִּינּוֹן דְּצְרִיף קִיּוּם מֵה"ת ל"מ קִיּוּם ע"י דִּימוּי חֲתִימוֹת וְלִפִּי"ז אֲמַאי בְּכ"י יוֹצֵא מִמֶּק"א אִינּוּ נֶאֱמָנִין לִיְהִמֵּן לְהוּ דֹּא"ב אֲמָרִי מְזוּנְיָה וְאִי דְלֹא יְהִי נֶאֱמָנִים מִשּׁוּם דְּכ"י יוֹצֵא מִמֶּק"א ז"א דְּאִי יֵאמְרוּ אִין זֵה כִּת"י לֹא יְהִי פְּלֵל כ"י יוֹצֵא מִמֶּק"א פִּינּוֹן דָּאִם אוּמְרִים מְזוּנְיָה בְּעֵי קִיּוּם מְדֹאוּרִי' וְג"מ דִּימוּי חֲתִימוֹת וְאִי דְהוּי מִיגוֹ דְּבִי תְרִי ז"א דְּהָרִי מִיגוֹ דְּבִי תְרִי דִל"א הוּא מִשּׁוּם דְּמַתְנִירָא שְׁמָא חִבְרֵי"ו לֹא יֵאמֵר כֵּן אֶבֶל הָא הָרִי אִם א' יֵאמֵר שְׁחַתִּימְתוּ מְזוּנְיָה א"כ יְהִי

צָרִיף חֲתִימָתוֹ קִיּוֹם מֵה"ת וּל"מ דִּימוּי חֲתִימוֹת א"כ אָף דֵּהב' לֹא יֵאמֵר פֶּן רַק דִּיאֵמֵר שֶׁהִי אֲנוֹס מִחֲמַת נְפֻשׁוֹת ג"כ יֵהִי הַשְּׁטֵר בְּטֵל מִשׁוּם דְּלֹא גָרַע מֵאֵם אוֹמֵר דְּאֵינוֹ זוֹכֵר הַהֲלֹנָא פִּינּוֹ דְּאוֹמֵר שֶׁלֹּא הִי כָּלֵל הַלְּנֹאָה שֶׁהִי אֲנוֹס לְחַתָּוּם וְאִי דְּבִכ"י יוֹצֵא מִמֶּק"א ל"מ מֵה שְׂאוֹמְרִים שְׂאִין זוֹכְרִין הַהֲלֹנָא ז"א דְּהָא מְבֹאָר בְּרַמ"א שֶׁס"י וּבִסְמ"ע דְּבַע"א אִפִּי כ"י יוֹצֵא מִמֶּק"א ל"מ אִם אוֹמֵר שְׂאֵינוֹ זוֹכֵר הַעֲדוּת וְהֵכָא פִּינּוֹ דֵּהא' יֵאמֵר שֶׁהוּא מְזוּנָף הָא עַכ"פ יְבַטֵּל הַשְּׁטֵר מִשׁוּם שֶׁלֹּא נִשְׂאָר אֶלָּא ע"א וּא"כ אִפִּי כְּשִׂיאֵמֵר שֶׁהִי אֲנוֹס מִחֲמַת נְפֻשׁוֹת הָא עַכ"פ אוֹמֵר שֶׁלֹּא לָנוּה וְכִשְׂאֵינוֹ זוֹכֵר הַהֲלֹנָא ל"מ בְּשְׁטֵר בַּע"א אִפִּי בְּכ"י יוֹצֵא מִמֶּק"א עַכ"ק.

הִנֵּה לְכַאוּרָה בְּהַשְׁפֵּל דִּיבְר אֲמַנֵּם בְּאַמַּת לִק"מ דְּהָא עַכ"פ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא חֲבִירוֹ יִקְנִים חֲתִימָתוֹ וְאִי דְּמְבֹאָר בְּרַמ"א סוּסִי מ"ו דְּבְשְׁטֵר בַּע"א ל"א כְּמִי שֶׁנְּחַקְרָה עֲדוּתוֹ בְּב"ד וְצָרִיף קִיּוֹם מֵה"ת וּא"כ ל"מ הָא דְּכ"י יוֹצֵא מִמֶּק"א ז"א דְּאִי רַק הוּא לְבַדּוֹ יֵאמֵר מְזוּנָף לֹא יֵהִי פּוֹעֵל עֲדוּתוֹ כְּלוּם אִם יֵהִי חֲבִירוֹ מְכַחֵשׁוּ מִשׁוּם דְּהַשְּׁטֵר כְּשָׂבָא לְפִנְיֵנוּ הוּא בְּחֻזְקַת פְּשׁוּת דְּלֹא חֲצִיף אֵינֶשׁ לְזִיּוּפֵי שְׁטֵרָא כְּמ"ש הַתּוֹס' רִישׁ גִּיטִין וּמְצִינוּ בְּגִיטִין ד"ט דְּפָרִיף הֵתָם עַל הָא דְּקַתְּנֵי הַמְּבִיא גִט בְּא"י א"צ שְׂיֵאמֵר בְּפִנ"כ וּבְפִנ"ח וְאִם יֵשׁ עָלָיו עוֹרְרִין יִתְקַיֵּם בְּחוֹתְמֵיו עֲרַעוֹר דְּמֵאֵי אֵילִימָא עֲרַעוֹר חַד וְהָאָר"י אֵין עֲרַעוֹר פְּחוּת מְב' וּא"כ ה"נ לֹא יֵהִי נֶאֱמָן ע"א לּוֹמֵר מְזוּנָף לְהוֹצִיא הַשְּׁטֵר מִחֻזְקָתוֹ וְעוֹד דְּנִימָא אוֹקִי חַד לְגַבֵּי חַד וְסִלֵּק עֲדוּתוֹן כְּמֵאֵן דְּלִית' ע' בְּש"ף ס' פ"ז ס"ק ט"ו וְעוֹד יֵשׁ לִיִּישׁב בְּכַמְהָ אֲנָפִין אָף לֹא יִרְשָׁנֵי הַזְּמַן לְהָאָרִיף.

וּמֵה שֶׁהִקְשָׁה ע"ד הַפּמ"ג יו"ד ס' ק"ב בְּמִש"ז סִק"ב שֶׁכ' דִּלְד' הַפְּרִישָׁה דִּל"ש דְּבָר שְׂבִמְנֵן אֶלָּא הֵכָא דְּאִיפָא אִיסוּר קְבוּעַ עֲלָהּ לֹא הֵיכִי שְׁלֵמְחָר תֵּהִי מוֹתֶרֶת ה"ה בְּשֵׂאָר דְּבָרִים הַחֲשׁוּבִים הֵיכִי שְׂיֵישׁ לוֹ הֵיִתֵר וְאֵינוֹ אִיסוּר קְבוּעַ לְעוֹלָם מִתְבַּטֵּל אִפִּי אִם הוּא דְּבָר חֲשׁוּב.

וְהַקְשָׁה מֵעֲלָתוֹ מִש"ס בִּיצָה ד"י ע"ב זִמְנָן שְׁנַיִם וּמְצָא ג' אִיסוּרִין מִמ"נ אִי אַחֲרִינֵי נִינְהוּ הָא אַחֲרִינֵי נִינְהוּ וְאִי לֹא אַחֲרִינֵי נִינְהוּ הָאִיפָא חַד בְּמַעְרַב בְּהוּ. וְהִק' הַתּוֹס' דְּלִיבְטֵל בְּרוּבָא וְתִי דְּבַע"ח לֹא בְּטִילֵי וְלִד' הַפּמ"ג הָא ל"ה אִיסוּר קְבוּעַ פִּינּוֹן שְׁלֵאֲחַר יו"ט יֵהִי מוֹתֵר.

נִלְפַעַנ"ד דְּהִנֵּה בְּאַמַּת בִּשְׁעָה מ"פ"ב מֵה' יו"ט נִתְקַשָּׁה בְּדַבְרֵי הַתּוֹס' הֲלָלוּ שֶׁכ' וְנ"ל דְּבַע"ח חֲשִׁיבֵי וְלֹא בְּטִילֵי א"נ הו"ל דְּשִׁיל"מ לְאַחַר יו"ט כו' וְתִמָּה דְּמֵאֵי קִשְׁיָא לְהוּ וְדִקְאָרֵי לְהוּ מֵאֵי קְאָרֵי לְהוּ הָא בְּהִדְיָא אֲמַרִינִין לְעִיל דְּכָל דְּשִׁיל"מ אִפִּי בְּדַרְבְּנּוֹן לֹא בְּטִיל וְנִלְפַעַנ"ד דְּשְׁנֵי הַתְּרוּצִים הֲלָלוּ אֲחַדְאֲחַד הֵם דְּהִנֵּה הַצֵּל"ח בְּחִדּוּשֵׁיו חִידּוּשׁ דְּבִאִיסוּר טִלְטוּל ל"ש דְּשִׁיל"מ פִּינּוֹן דְּטִלְטוּל שֶׁל הַיּוֹם לֹא יֵהִי נִיִּתֵר דְּהָא יוֹכֵל לְטִלְטֵל הַיּוֹם וְגַם לְמַחַר בְּשִׁלְמָא לְגַבֵּי אִיסוּר אֲכִילָה שְׂיִיף לּוֹמֵר דְּשִׁיל"מ פִּינּוֹן דְּלֹא יוֹכֵל לְאַכְלָהּ רַק פְּעַם א' אֲמַרִי עַד שֶׁתֵּאכְלָנָה בְּאִיסוּר תֵּאכְלָנָה בְּהִיִּתֵר מִשָּׂא"כ בְּטִלְטוּל הָא יִפְסִיד עַכ"פ הַטִּלְטוּל שֶׁל הַיּוֹם וּלְפִי"ז לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין אִיף י"ל מִטַּעַם דְּשִׁיל"מ לִישְׁתְּרֵי עַכ"פ בְּטִלְטוּל וּמִמְתְּנִיתִין מִשְׁמַע דְּגַם בְּטִלְטוּל אִיסוּרֵי וְנִלְפַעַנ"ד דְּלִקְוָה פְּתִבוּ הַתּוֹס' ב' הַתְּרוּצִים דְּבְטִלְטוּל אִיסוּרֵי מִטַּעַם דְּבַע"ח ל"ב וְטִלְטוּל שֶׁל הַיּוֹם הֵוִי אִיסוּר קְבוּעַ פִּינּוֹן דְּטִלְטוּל שֶׁל הַיּוֹם לֹא יֵהִי מוֹתֵר וְיִפְסִידוֹ וְאִי דְּכִינּוֹן דְּלְגַבֵּי אֲכִילָה ל"ש חֲשִׁיבוֹת בַּע"ח פִּינּוֹן דִּל"ה אִיסוּר

קבוע דיהי' מותר למחר וכיון דבטל לגבי אכילה ממילא מותר בטלטול ע"ז כ' התוס' א"נ הו"ל דשיל"מ ולגבי איסור אכילה ל"ב מטעם דשיל"מ: ועפ"ד הג"ל אמרתי לבאר הא דנסתפכו הפוסקים בהא דמבואר ביו"ד סי' ק' דעורף שנתנבל ל"ה ברי' אף אם נתנבל בשחיטה דלא נוצר באסורו הרי נוצר באיסור דשאינו זבוח ולקאמור י"ל דכיון דאיסור שאינו זבוח לא הוי איסור קבוע כיון דבכל שעה יש לסלקו בשחיטה לכה לא מיקרי נוצר באיסורו דמטעם איסור זה לא הי' מועיל לו חשיבות הברי' כיון שאינו איסור קבוע [אולם עדיין צ"ע כיון דלא יהי' נותר ממילא וראי' מהא דאר"ש חטה כברייתא וקא טבל ג"כ יש לו היתר אע"כ כיון דאינו בא ממילא] אמנם הא קשיא לי מהא דפסקינן בש"ע יו"ד סי' ט"ז סי"ב בהמה שגשחה אמה או בתה היום ונתערבה באחרות וצריף לשחוט מהם היום כיצד תקנתו נכפשינהו דניידי ממקום קביעותו כו' אבל כ"ז שהם ביחד ל"ב דבע"ח ל"ב ולד' הפמ"ג הא או"ב ל"ה איסור קבוע דלמחר יהי' מותר וכן יל"ע מדברי התוס' סוף מעילה גבי האומר פרוטה בכיס זה הקדש כיון שהוציא הראשונה מעל והקשו התוס' דליבטל בריבא כיון דשיל"מ רק מדרבנן ל"ב ותי' דמטבע חשיב ול"ב ולהג"ל הא ל"ה איסור קבוע כיון שיש לו מתירין עכ"פ ויש לחלק ואין פנאי פעת לעיין בזה.

דברי הפוסק בנחיצה רבה מתוך טירדא מרובה ודור"ש באהבה: סימן ו לק' סיאנאוואטץ מעבר לגבול מאלדוי בעזשה"י יום ג' ט"ז לירח שבט תרל"ג לפ"ק סערעטת רב שלום וברכה לכבוד האברהם המופלג ושנון.

זית רענון. ירא ושלום.

כש"מ שמעון שפירא נ"י נכד הרב אבד"ק ראדיוואטץ נ"י: מכתבה עם שאלתה הגיעני היום ע"י מוכ"ז ולאשר סבוני גם סבוני טרדות רבות בענינים עמוקים ומוכ"ז אץ עלי להיות עט ממחר חשתי ולא התמהמהתי כמעט רגע לתת לה מענה זה שעלה במצודת עיוני בחפזון נמרץ: בדבר השו"ב בק'.

שנחלק העם לשתי מפלגות קצתם פורתים בריתם עלי זובח הלז ויאכלו מבשר זבח והצד השני לא יבא בפיהם בשר שחיטתו וניבם גבוה אכלו לאמר זבחז מגנאל הוא מפאת שהרב דמתא אסרו ורו"מ אם פי לבו נכון בטוח בדברי הרב דמדינה שהתירו יען שלפניו נגלו מצפוני הענין עכ"ז הוא נזהר מלאכול מבשר שחיטתו יען מגמת חפצו להחזיק במעוז הרב שאסרו מפני פבודו וכן פל ב"ב חותנו המה נזהרים בזה על ידו רק מבלי הודע נלקח במקולין בשר משחיטת השו"ב הג"ל ונתבשל בכמה קדירות ולאחר מעל"ע נודע הדבר שהי' משחיטת השו"ב הג"ל ונסתפקת אם מותר לכם לאכול מבשולי הפלים האלה מן היום והלאה זהו תנן השאלה: הנה לפענ"ד הדבר פשוט דהפלים אינו נאסרין ככה"ג דהא בנדריים נ"ב מבואר דרק באמר קונם בשר זה עלי אסור בנ"ט ומפני' בך"ן שם הטעם דכיון דקא' זה שוי' על נפש' הקדש ואסור גם בהטעם היצא ממנו אבל לא בקונם בשר סתם דאז הטעם מותר ונהרי מצינו בנדריים נ"ז ע"א גבי האומר קונם פירות אלו עלי אסור בחילופיהו ובגידוליהו וכ' בך"ן שם דכיון שפרט אותם שוינהו הקדש וחליפי הקדש וגידוליו אסירי משא"כ בנודר סתם מן הענבים ומן התאנים כיון שלא פרט איזה מהן רק אסר עליו פל המין לא עצאם אלא הקדש שלא נתפזן אלא מאכילת

אותו מין ע"ש וא"כ בנ"ד ששמעלתו נוהג איסור בבשר ושחיטת השו"ב מחמת פבוד הרב לא עשה עליו הבשר הקדש שיהי' גם טעמו אסור דלא הוי פקונם בשר זה.

ובאמת בר"ן נדרים נ"ג ע"א מביא בשם איפא מ"ד דגיש חילוק בזה בין נדר לשבועה והסברא נותנת פה דרק בנדר דמיתסר חפצא אנפשי' שיהי' לומר דכשפונרט עליו הקדש משא"כ בשבועה דאיהו מיתסר נפשי' מן חפצא אין חילוק בין פונרט לאסור אלו או נשבע סתם.

ורא' לזה נראה מדברי הש"ס בשבועות כ"ג ע"ב דקא' שם על הא דקתני במשנה שבועה שלא אשתה יין ושמן ודבש ושתה חייב על כאו"א ופריה ודילמא למפטר נפשי' ממשקין אחרני קאתי אר"פ הכא במונחין לפניו עסקינן שהי' לו לומר שבועה שלא אשתה אלו כו' ע"ש וקשה דילמא לעולם למפטר נפשי' מאחרנייתא קאתי ואי דהיל"ל שבועה שלא אשתה אלו ז"א דהא קי"ל בש"ס נדרים הנ"ל דבפורט אלו אסור גם בטעמו ובסתם אינו אסור בנ"ט וא"כ דילמא לכך לא אמר אלו שאז היה אסו' גם בנ"ט והוא לא רצה לאסור ע"ע רק בעינייהו א"ו דבשבועה ל"ש לחלק פן ולעולם אינו אסור בנ"ט ומכ"ש בנ"ד שהוא מצד מנהג מחמת פבוד הרב בנדאי ל"ש לאסור הטעם שיש בהכלים ונראה דאף דלהרמב"ם ז"ל שהובא בר"ן שם שכ' דאין חילוק בין נדר לשבועה י"ל דגם הרמב"ם יודה בנ"ד ונראה ג"כ לדמות דין זה להא דמבואר בתוס' ע"ז דף ל"ה דמי שזנהר מפת עפ"ם מותר לאכול דכלי של בליעת טעם מפת עפ"ם דל"ג אלא היכי דאיתא בעיני' ע"ש וע' ביו"ד סי' ס"ד ס"ט בהג"ה וע' בתשו' הרדב"ז ח"ג סי' רצ"ו שכ' נידן שהחמירו קצת שלא לאכול משחיטת מקצת שוחטי הקהל מפני שאינם נזקרים כו' כ' ה"תם שהחמירו א"צ לחוש לגיעולי הפלים של האינם נזקרינן ע"ש שהאר"י בטעם הדבר וכן מבואר בתשו' ברית אברהם חיו"ד סי' י"ז דבתקנת הקהל וכדומה שנהגו איסור לסניג וגדר אין הטעם בכלל בשר דזה דמי לקונם בשר סתם דתלי' בלשון בנ"א ולא לקונם בשר זה שיהי' גם טעמו אסור ולכך כ' שם דהכלים מותרין ע"ש.

וע' בתשו' הרלב"ח סי' קכ"א בשם הרמב"ד ז"ל שאף שהי' מחמיר שלא לאכול הדבק עכ"ז הי' מתארח עם אוכלי הדבק והי' אוכל הבשר שנתבשל עם הדבק בכלי א' וכ' הרלב"ח טעמו משום שהי' איסור הדבק קל בעיניו ונוטה להיתר ונדקא בסירקא אמרי' אין סירקא בלא נקב אבל בדבק הוא מתחלת ברייתו ואפי' אם אינו מתחלת ברייתו הרי הוא כמו האונא לדופן דהיינו רביתא וכשיקרה מטעם שהדופן מגין עלי' ה"נ הדבוק לריאה באותן המקומות מגין עלי' וכשרה אלא שהי' לו ספק קצת לומר שאולי דינו פדין הסירקא ומפני זה הספק רצה להחמיר על עצמו וקבל עליו איסור הדבק לחתיכה בעצמה לא לפליטת והמתבשל עמה ומי שעושה פן מפני הספק הרשות בידו וכ"ש אם צדי הספק אינו שקולין ויליף שם לפל מקום היכי שהמאכל הוא מותר לדעת רבים מהפוסקים או לדעתו אם הוא אדם גדול כהראב"ד ז"ל אלא שיש לו ספק קצת יוכל להחמיר ע"ע ולקבל עליו איסור הדבר ההוא לענין גופו בעצמו ולהקל בתערובתו ופליטתו ע"ש וא"כ מכ"ש בנידן דמעלתו שאינו מחמיר מפני ספק איסור רק שנוהג פן לכבוד הרב בנדאי יוכל להקל בפליטת הפלים ובפרט שאם לא נודע לו הדבר עד לאחר מעל"ע מהבישול דמבואר בפוסקי' דאפי' בנתבשל בכלי ס' איסור תורה ולא נודע עד שהי' הפלי אב"י

דמונתר ואף שלבני בית חותנה נודע מקודם מ"מ ידיעתם ל"מ פיון דלהם היתר הוא וזה אינם נמנעו רק על ידה וא"כ מה בכה שהי נודע להם.

ויותר מזה הוכחתי בחידושי דאם נודע התערוכת קודם שנעשה איסור לא חשיב נודע פגון חמץ לפני זמן איסורו וחילא דילי מדברי התוס' בזבחים ק"ג ע"ב שהקשו על הא דא' בב"ק קי"א גבי נתן אשם ליהויריב וקספ לידעני דאם קדמו בני יהויריב והקריבו את האשם זכו במה שבידם ופריה למאי חזי אשם פסול הוא אמר רבא לעורו והקשו דהא היכי דנולד פסול קודם הפשט וקודם זריקה אין הדם מרצה על העור וא"כ התם נמי הא עורו גופי לא חזי דתחלת הבאתו בפסול ותי דהוי כמו שנמצא טריפה בבנ"מ לרחסנה"כ אף דהפסול הוא מקודם השחיטה מ"מ פיון שלא ניפר עד לאח"כ חשיב כמו שנפסל לאחר הפשט וה"נ פיון דקודם זריקה שהיא הפכה עדיין יכול להביא הפסול ורק לאחר זריקה חל הפסול לכה הוי פאלו לא הנפר הפסול עד אחר זריקה ע"ש על הגליון.

ולפי"ז הא הרא"ש בפג"ה סי' ל"ח מוכיח הא דהידיעה גורמת בין לאיסור בין להיתר מההוא דזבחים דאם נודע הפסול קודם זריקה יצא העור לבית השריפה ואם לא נודע עד לאחר זריקה העור לכהנים ע"ש וא"כ פיון דאמרי' שם דבכה"ג שלא חל עדיין האיסור פגון הביא האשם קודם הפסול פיון דקודם זריקה ליפא עדיין איסור ל"מ מה שהנפר אז והוי פלא נודע עד לאחר הזריקה הרי מוכח להדיא דל"מ נודע בזמן היתר ומכ"ש בנ"ד דל"מ מה שנודע להב"ב פיון שלהם היתר הוא ל"מ ידיעתם ודוק וכן נראה דאם בשעת הידיעה הי' סובר שהוא היתר ל"ח ידיעה ובזה תפול תמיתה הש"ך ביו"ד סי' צ"ט ס"ק ט"ו שתמה על האו"ה דס"ל דאפי' במקום דל"א חנ"נ אינו מותר פשריפה בשוגג אלא בלא נודע א"כ הא דתנון בפ"ה דתרומות סאה תרומה שנפלה לפחות מק' חולין ואח"כ נפלו בה עוד חולין אם שוגג מותר מזיד אסור וא"כ האי שוגג יהי מוכרח לפרש קודם שנודע וא"כ איך יפול שוב לומר ואם במזיד כו' איך שייך מזיד כשלא ידע ולדברינו אפטר לומר דהאי שוגג פי' שהי' אומר מותר וא"כ קא' שפיר ואם במזיד לאחר שנודע לו שהוא אסור והבין.

ומ"ש מעלתו בשם הלבושי שרד אי גם ידיעת אחר מועיל או בעי' דוקא ידיעת הבועלים עי' בספר הארוך מש"ך בסי' צ"ד שמביא דבירושלמי פ"ב דערלה הוא איבעני דלא איפשטא אי מהני לענגן נודע בינתים ידיעת חבירו או בעי' דוקא ידיעת הבועלים ע"ש ולפענ"ד הדבר מוכרע מש"ס זבחים ע"ד ע"א דפריה רבא לר"נ ממתניתין דכל הזבחים שנתערבו כו' ימותו פולן ואמאי נימא דאיסורא מית וקשה לפמ"ש המשנה למלך פי"ט מה' אבות הטומאות דהא דנפל א' מהן לים הותרו פולן אינו רק כשנפל קודם שנודע הספק אבל אם נפל לאחר שנודע פיון דכבר נאסרו פולן ל"מ נפל א' מהן לים ע"ש ולפי"ז במתניתין שפבר נודע היכי נוכל לומר דאיסורא מית ולהנ"ל יהי נכון דכיון דמתניתין סתמא קתני ואפי' אם בעלי הקרבן א"י מזה וא"כ פיון שלבועלים לא נודע אף שלאחרים נודע ל"ח נודע.

שוב מצאתי בנוב"י מהדו"ת חיו"ד סי' מ"ח שכ' וז"ל אמנם אם הקבלה זו הוי כמו בשור זה וינין זה המבואר בסי' רי"ו ס"ט ואסור בנ"ט לכן לדעתי פיון דאין האיסור ברורכ"כ ניחו הפלים כ"ד שעות שלא יהיו ב"י כפי לצאת ידי כל הספיקות עכ"ל הרי דהנוב"י

ז"ל מתיר בכה"ג לכתחלה בשהיית הפלים מעל"ע ומכ"ש בלא נודע עד אחר מעל"ע וגם הלא הוכחתי דזה לא דמי לבשר זה וא"כ לית דין צריף בושש דהפלים מותרין למעלתו בלי שום פקפוק דברי הפותב בכתב דהדור"ש באהבה: סי' ז בעזה"י יום ה' ג' לירח תמוז שנת תרל"ד לפ"ק סערעטה.

הנני נוטה פנהר שלום לכבוד בד"ז י"ט ויד"נ הרב הקריף ובקי חסיד ועניו בנש"ק. ירא ה' וחרד על דברו.

כש"ת מו"ה אברהם יוסף נ"י בהרהג"א המנוח אבד"ק זאלישטשיק ז"ל קונטרסו היקר הגיעני תמול שלשום ומה מאד שמח לפי בראותי כי ת"ל ידיו רב לו בתוה"ק להשפיל על דבר לזרות ולהבר ולא צדו צעדיו מלקת ברחובות הסוגיות להתחקות על שרשי ההלכה הברורה ולאשר אפפו עלי טרדות אין מספר למו בענינים שונים לא ירדתי אל עומק העיון להשיב לו על כל פרטי דבריו כאשר אותה נפשו ואף למען פבודו אמן לו מענה על אשר שאל בשמים ועלתה לו בתומה.

ואענה חלקי אמרה נפשי בקוצר אמרים כאשר תשיג יד בינתי הפכה. בעזר החונן לאדם דעה: גרסינין בש"ס מנחות ע"א ע"ב ת"ר טלית שפולה תכלת כל מיני צבעונין פותרין בה חוץ מקלא אילן מיתבי טלית אין פותר בה אלא מינה טלית שפולה תכלת מביא תכלת וד"א ותולה בה וקלא אילן לא יביא ואם הביא כשר ארנב"י ל"ק פאן בטלית בת ארבעה חוטין פאן בטלית בת שמנה חוטין שמעת מינה מתירין מנגד לנגד דילמא דאי עבד והקשה כ"ת חזא לפימ"ש התוס' שם דהא דס"ל לרב אין מתירין מנגד לנגד אפי' למ"ד חובת גברא משום דאין לבטל הטלית ממצותה וא"כ האף קא' שמעת מינה מתירין מנגד לנגד הלא בטלית בת שמנה לפי דעתו שישבור שפולה תכלת א"כ אף אי ישקול ארבעה חוטין אפתי לא יתבטל מצות הטלית ובכה"ג הלא גם רב מודה דמתירין מנגד לנגד תו הקשה לפימ"ש המג"א רס"י ט"ו בשיטת הרמב"ם שהובא בב"י דס"ל דג' חוטין היו לבן והם ני"ו ראשין והחוט הרביעי הי' מחצה תכלת ומחצה לבן וכיצד הי' עושה הי' לוקח חצי חוט דהיינו ראש א' לבן וחצי חוט דהיינו ראש א' תכלת והי' טוה השני חצאי חוטין באמצעיתן יחד והקשה המג"א דהלא מותר לקשור חוט אם נפסק שיהי' י"ב גודלין דקשירה הני חיבור מעלייתא וא"כ ל"ל טוי' וכ' דרק לכתחלה המצנה לטוותן יחד אבל אם נפסק חוט גם קשירה מועיל ולפי"ז מאי משני הגמ' דהא דאם הביא קלן אילן כשר מיירי בבת ד' הלא גם בבת ד' איכא למיחש שיפסק מהחוטין עד שיהי' נשאר כדי עניבה ויקשור הנתלש בחוטין של טלית אחר שהוא יספור שהם של תכלת להשלימם לי"ב גודלין ובאמת הוא קלא אילן ואי לכתחלה צריף טוי' ולא קשירה כדברי המג"א ז"א דהא גם בטלית בת שמנה אין החשש רק על דיעבד דלכתחלה הא אין מתירין מנגד לנגד עכ"ק: הנה בהשקפה ראשונה אמרתי ליישב בפשיטות דהנה באמת קשה לכאור' לפימ"ש התוס' בחולין כ"ט ע"ב דהיכי דלכתחלה אסור לעשות כן אף דבדיעבד כשר הוי מקלמא דלא שכיחא ע"ש ושעפ"י דבריהם אמרתי במק"א לבאר דברי הש"ס ביצה ד"ז ע"א וכ"ת לענין טומאה נמי נגזור אפוישי טומאה הוא ואפוישי טומאה מדרבנן לא מפשינן שלכאורה אינו מוכן דהא מצינו בכ"ד דגזרו רבנן גם לענין טומאה ע' פירש"י שם גם מהו הלשון אפוישי טומאה הוא כו' ולדברי התוס' י"ל דשם ל"ש לגזור טומאה

על האוכל משלל של ביצים מנבילת עוף פנין דלכתחלה אסור לו לאכול הוי מילתא דל"ש וא"כ ל"ש לומר רק שהוסיפו חכמים עוד טנמאה באם אכל משלל של ביצים דנבילת עוף א"כ הוי אפוישי טנמאה ואפוישי טנמאה מדרבנן לא מפשינין ודוק] וא"כ לכאורה אף בטלית בת ח' היכי גזרינן שמא יתיר חוטי קלא אילן מהבגד ויספור שהוא תכלת הרי פנין דלכתחלה אסור להתיר הוי מילתא דלא שכיחא וקיי"ל דלא גזרינן גזירה במילתא דלא שכיחא.

ע"כ נלפענ"ד דהפירוש בגמ' הוא פך דבאמת צריף להבין האף מוקמינן הברייתא בטלית בת ח' אף שמבואר בתוס' ר"פ התכלת שאין בל תוסיף במנין החוטין לשיטת הקונטרס עכ"פ היכי אתרמי זאת שיהי' טלית בת ח' ועכצ"ל לפימ"ש התוס' בשבת כ"ב דאפי' למ"ד מתירין מבגד לבגד אם אינו תולה אותן בבגד אחר לכ"ע אסור וא"כ לפי"ז יכול להיות שרצה להתיר הציצית מהבגד אולם אם לא יתלה אותם בבגד אחר הלא אסור להתיר ולכך תלאן בבגד הזה אף שהי' בו פכר ד' חוטין פנין דליכא אסור בזה ולפי"ז קא' הש"ס שפיר שמעת מינה מתירין מבגד לבגד דאל"ה היכי אתרמי טלית בת ח' ומשני דאי עבד אכל לא דקאי הגזירה ע"ז וא"כ ממילא מיושב שפיר קשיותו הנ"ל דהא באמת להתיר מטלית בת ח' לכ"ע אפי' לכתחלה מותר פנין שאין הטלית מתבטל ממציאותו וא"כ הוי שפיר הגזירה במילתא דכשר לכתחלה וממילא אנדא גם קושיותו השני' דבטלית בת ד' לא חיישינן שיקשר חצי חוט הנפסק בחצי חוט לכן וכדברי הרמב"ם הנ"ל דהא פנין דלכתחלה אין רשאי לעשות פן כמ"ש המג"א א"כ הוי מילתא דל"ש ול"ג פנ"ל.

וראיתי לש"ב הגאון בעל ישיע"ק ז"ל שביאר ג"כ בסגנון כזה דברי הש"ס אבל לא מטעמא דילי ולא דבריו דברינו ובאופן היותר מורנוח נלפענ"ד ליישב קושיותו הראשונה הנ"ל דהנה בתוס' ר"פ התכלת הנ"ל כתבו בשם הר"י דעד ח"ת כפולים שהם י"ו יכול להוסיף ואינו עובר על בל תוסיף ומבואר בתוס' שם ובפירוש הרא"ש על ה' ציצית בטעמא דמילתא דיקול להוסיף עד ח' משום דס"ל דאנן דרשינן גדיל שנים גדילים ד' וסובר דאי עביד מפל מין ומין גדילים דהיינו ד' חוטי לכן וד' חוטי תכלת גדילים קרינן בי' ולאו מוסיף הוא ע"ש שמבואר מדבריהם דדוקא בשני מינים תכלת ולכן יכול לעשות ד' שהן ח' ממין זה וכן ממין האחר משא"כ היכי דליכא אלא או תכלת או לכן לבד א"י להוסיף רק עד ד' כפולים שהן ח' ובטפי מהכי עובר על בל תוסיף וע' בטור וב"י א"ח סי' י"א.

ולפי"ז נוכל לומר בביאור דברי הש"ס ע"ד דהרי הטעם דטלית שכולו תכלת כל מיני צבעונין פוטרין בה חוץ מקלא אילן הוא משום דקלא אילן דומה לתכלת וזימנין דמזבין לה לאינש אחרניא] וסבר דכל החוטין הן תכלת וכי מצריף לטלית אחריתי שקיל תרי חוטין מהכא ונותן שם עם לכן ושדי קלא אילן עם לכן בציצית והוי פלאים שלא במקום מצוה כפירש"י ולפי"ז יהי' הפירוש בדברי הש"ס פאן בטלית בת שמנה חוטין היינו הברייתא דתני בה ואם הביא פשר דהא אי איכא שמנה חוטין הא ליכא למיחש שהאחר יספור שכל החוטין תכלת דהרי לדברי התוס' והרא"ש הנ"ל ביותר מארבעה חוטין ממין א' עובר על בל תוסיף פנ"ל וא"כ האחר רמי אנפשי' לזפור שבודאי יש פאן ארבעה

חוטין קלא אילן שְבִנְדַאי המוכר לא עבר על כל תוסֵיף וא"כ לא יקח מהחוטין הללו לטלית אחר וליפא למיחש למידי משא"כ הָא דְתַנִּי פְסוּל מִיַּיְרִי בְטָלִית בַּת ד' חוּטִין א"כ אִיפֵא חֲשֵׁשׁ דִּילְמָא יִסְבּוּר שְׁהוּן פּוֹלָן תְּכֵלֶת דִּהֲלֵא עַד ד' אִינוּ עוֹבֵר עַל ב"ת אפִּי פִּשְׁהוּן מִמֵּין א' וא"כ דִּילְמָא יִקַּח שְׁנַיִם מִהוּן הֵינּוּ הַקְּלָא אִילָן לְטָלִית אַחֲרִיתִי בְּמִקּוּם הַתְּכֵלֶת וַיְהִי פְלָאִים שְׁלֵא בְּמִקּוּם מְצוּה וּלְפִי"ז מִיִּנְשָׁב שְׁפִיר קוֹנְשֵׁיָתוּ הַנָּ"ל דִּהֲלֵא הָא דִּהַתְּכֵלֶת אִינְהָ מְעַפְכַּת הַלְבָן וְהַלְבָן אִינוּ מְעַכְבֵּי אֶת הַתְּכֵלֶת הֵינּוּ לְהִיּוֹת פֶּל הַד' מַלְבָּן אוּ מַתְּכֵלֶת אֲבָל בְּשַׁנֵּי חוּטִין הָא לֹא סָגִי כְּמִבְנָאָר בַּתּוֹס' ר"פ הַתְּכֵלֶת וא"כ כִּי חֲזִינְשֵׁינּוּ שְׁיִקַּח שְׁנֵי חוּטִין מִן הַד' חוּטִין לְטָלִית אַחֲרַת א"כ שְׁמַעְתָּ מִיָּנְהָ שְׁפִיר דְּמַתִּירִין מִכְּגַד לְכְּגַד דְּבַבַת ד' הָא מְתַבְטֵל הַטָּלִית מִמְצַנְתּוֹ וְאִפ"ה חֲזִינְשֵׁי שְׁיִקַּח ב' חוּטִין מִן הָאֲרַבְעָה לְטָלִית אַחֲרַת: וְעַפ"י דְּרַכִּינּוּ זֶה יִתְבָּאָרוּ הֵיטֵב דְּבָרֵי הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ"ב מֵה' צִיצִית ה' ח' שֶׁכ' סְתָמָא דְּבָקְלָא אִילָן פְּסוּל וְלֹא חִזְקָא בֵּין טָלִית בְּעֵלְת אַרְבְּעָה לְבַעֲלַת שְׁמֹנֶה כְּמוֹ שְׁחִילְקוּ בַּגְמ' וְכַבֵּר תְּמַה עָלָיו הַכ"מ מְזוּה.

ונלפענ"ד עפ"מ"ש הַר"ן בְּחִזְדוּשׁוֹ לְסִנְהֶדְרִין פ"ח בְּשֵׁם הַרְמַב"ם ז"ל דַּס"ל דְּבַמְנִין חוּטִי הַצִּיצִית אִין שְׁיִיף בַּל תּוֹסִיף וְיִכּוּל לְהוֹסִיף פְּמָה שְׁיִרְצָה ע"ש וּבְאַחֲרוֹנִים מְבִאָר דְּבָר זֶה אִי שְׁיִיף ב"ת בְּמִנְיָן חוּטִי הַצִּיצִית אוּ לֹא תִלְיָא בְּפִלּוּגְתָּא דְּתַנְיָא אִי דְרָשִׁי גְדִילִים הַרְבֵּה וְאִיפֵא מֵאן דְּדָרִישׁ לָהּ לְדָרְשָׁא אַחֲרִיתִי ע' בְּמֹת ה'.

וע' מְנַחֵת ל"ט דַּרְבַּב"ח דְרִישׁ לִי אוּ גְדִיל אוּ פְתִיל ע"ש וּלְפִי"ז הֲלֵא בְּיִאָרְנוּ דְּבָרֵי הַש"ס הַנָּ"ל פֶּאן בְּטָלִית בַּת ח' דְּכָשֵׁר בְּדִיעֵבַד מְשׁוּם דְּאִמְרִינוּ דְּבִנְדַאי יִשִּׁים אֶל לְבוֹ לְדַעַת שְׁיִשׁ פֶּאן ד' חוּטִין קְלָא אִילָן דְּבִנְדַאי הַמוֹכֵר לֹא עֹבֵר עַל ב"ת פְּנ"ל וְהַתִּינַח לְמֵאן דַּס"ל דִּישׁ ב"ת בְּמִנְיָן חוּטִי הַצִּיצִית דַּע"כ הַש"ס אֲזִיל אֵלִיפֵא דַמ"ד זֶה מִשְׁא"כ הַרְמַב"ם לְשִׁטְתּוֹ אֲזִיל דַּס"ל דָּאִין אִיסוּר ב"ת בְּמִנְיָן חוּטִי הַצִּיצִית א"כ גַּם בְּטָלִית בַּת שְׁמֹנֶה פְּסוּל וְלִהְכִי שְׁפִיר כ' סְתָמָא פְּסוּל בְּלִי שׁוּם חִזְלוּק פְּלָל וְע"ד הַחִזְדוּד הֵנָּה מְקוּם אַתִּי לִיִּישָׁב קוֹנְשֵׁיָתוּ הַשְּׁנֵי עַפ"י מְשַׁקְשׁוּ הַתּוֹס' בְּנִדְהָ ס"א ע"ב לְשִׁי רַש"י ז"ל דְּלֵא חֲשִׁיב פְּלָאִים עַד שְׁיִהָא שׁוּעַ כֹּא וְטוּי כֹּא א"כ ל"ל קָרָא לְהַתִּיר פְּלָאִים בְּצִיצִית הָא אִין הַטָּלִית וְהַצִּיצִית שׁוּעַ וְטוּי כֹּא וְתִי הָאֲחֲרוֹנִים דְּכִינּוּ דְקִי"ל קָשֵׁר עֲלִיוֹן דְּאִוְרִיָּת' א"כ פִּינּוּ דְמַהְנֵי הַקָּשֵׁר לְחַבְרָן לְגַבֵּי מְצוֹת צִיצִית הָיִי נְמִי הַקָּשֵׁר חִיבּוּר לְעַנְיָן פְּלָאִים כְּדֹא בְּעֵלְמָא מִיגוּ דְהָיִי דוֹפֵן כּו' וּלְפִי"ז הֲלֵא בְּאֵמַת שִׁטַּת הַתּוֹס' וְהֵרָא"ש הַנָּ"ל דַּעַד שְׁמֹנֶה הוּא בְּכֵלֶל מְצוּהָ שְׁהוּא בְּכֵלֶל גְּדִילִים וְיוֹתֵר מְשֻׁמְנָה אִינוּ בְּכֵלֶל הַמְצוּהָ וְעַפ"י"ז נוֹכַל לוֹמַר הַפִּי בַּגְמ' פֶּאן בְּטָלִית בַּת ד' א"כ אִף אִם יִסְבּוּר שְׁהוּן פּוֹלָן תְּכֵלֶת וַיִּקַּח ב' חוּטִין מִהוּן וַיִּתְלֶה אוֹתָן בְּטָלִית אַחֲרַת עִם ב' חוּטִי לְבָן בְּמִקּוּם תְּכֵלֶת לֹא יִהִי פְלָאִים שְׁלֵא בְּמִקּוּם מְצוּהָ דְלוּ יִהָא שְׁפֵל הָאֲרַבְעָה הֵם לְבָן הָיִי ג"כ בְּמִקּוּם מְצוּהָ מִשְׁא"כ בְּטָלִית בַּת ח' פְּשִׁיקַח ד' שְׁל קְלָא אִילָן לְטָלִית אַחֲרַת בְּמִקּוּם תְּכֵלֶת עִם ד' אַחֲרִים שְׁל לְבָן א"כ יִהִי שְׁמֹנֶה חוּטִין שְׁל לְבָן וַיְהִי פְלָאִים שְׁלֵא בְּמִקּוּם מְצוּהָ וְלְכֹאֲרָה לְד' רַש"י ז"ל דְּבַעֲי שְׁיִהָא שׁוּעַ כֹּא וְטוּי כֹּא א"כ אִינוּ אֵלָא פְּלָאִים דְּרַבְּנָן וְהָיִי סַד"ר וְלִקְוֹלָא אֲמַנְם לְמֵאֵי דְקִי"ל קָשֵׁר עֲלִיוֹן דְּאִוְרִיָּת' א"כ יִהִי פְּלָאִים דְּאִוְרִיָּת' וְשְׁפִיר חֲזִינְשֵׁינּוּ וּלְפִי"ז הַתִּינַח כְּדִחֲזִינְשֵׁינּוּ שְׁיִתְנַם בְּסוּף טָלִית אַחֲרַת עִם חוּטִין אַחֲרִים אֲמַנְם אִי לֹא חֲזִינְשֵׁינּוּ רַק שְׁיִתְלַשְׁם וְנִקְשְׂרִים בְּחוּטִין אַחֲרִים לְהַשְׁלִימָם לִי"ב גּוֹדְלִין פְּקוֹנְשֵׁיָתוּ א"כ הָא מְדֹאֲרִיָּת' צִיצִית סָגִי כ"ש וְרַק מְדַרְבְּנָן בַּעֲי י"ב גּוֹדְלִים עֵי"ב לְבו"ש א"ח סִי י"ב א"כ אִף אִי נִימָא בְּזוּהָ מִיגוּ דְמַהְנֵי הַקָּשֵׁר לְצִיצִית

להשלימם לי"ב גודליו הוי נמי חיבור לענני פלאים עכ"פ לא יהי רק פלאים דרבנו והוי סדר ולקולא ומינשב קושיותו ע"כ: והנה גם קושיותו הראשונה אפשר לתרץ באופן אחר דהנה באמת קשה היכי מוכיח הש"ס פאן דמתירין ציצית מבגד לבגד הרי לפי"ד הקדמונים הנ"ל שביותר מארבעה מפל מין הוי מוסיף גורע א"כ ע"כיהי מוכרח ליטלם מהבגד לפי"מ שיהי סובר שהם תכלת דאל"ה פסולים הציצית והיכי יכול למידק מזה דמותר להתיר ציצית פשרים מבגד לבגד.

ובפשיטות נוכל ליישב דהנה באמת צריף להבין לפי"מ דמוקי הא דאם הביא פשר בטלית בת ארבעה חוטין דליכא למיחש למידי כפירש"י לעיל מיני' וא"כ אמאי לכתחלה לא יביא תכלית וקלא אילן ול"ל משום דאשני מראות שבה קפדינו ואלו מראיהו שוין ז"א דהא זהו רק לל"ב דרש"י ולל"ק ליתא להאי טעמא וגם לל"ב הלא פסול מטעם זה אפי' בדיעבד ועכצ"ל דל"ק גם בד' חוטין איכא חשש דישקול תרי חוטין מהכא ויתנם בבגד אחר עם לכן כפירש"י לעיל מיני' וא"כ לפי"ז שפיר מדייק דמתירין מבגלב"ג מטלית בת ד' דכשר גם פשהוא פולו תכלת ופשיר מוכח דמתירין מבגד וממילא אנדא גם קושיותו הראשונה כיון דבטלית בת ד' הא מתבטל הטלית ממצותו ופשיר מוכח דמתירין מבגד לבגד: אולם לל"ב דרש"י ע"כ לא קאי דיוקא דהש"ס רק מטלית בת ח' דלהיא לישנא בטלית בת ד' אף בדיעבד פסול משום שהם שוין במראה [וע"כ לרבי דס"ל הלכן מעכב את התכלת] ובטלית בת ח' לא יביא משום חששא הנ"ל וללשון זה ע"כ הדיוק מטלית בת ח' וקשה כנ"ל אולם י"ל דרש"י לשיטתו' אגיל שהביא התוס' בר"פ התכלת ובר"ן סנהדרין הנ"ל בשמו דאין ב"ת במנין החוטין ומותר להוסיף כמה שירצה וגם לל"ב דרש"י הנ"ל שההוכחה היא מטלית בת ד' ג"כ קשה לכאורה הלא אפי' לפי"מ דקיי"ל מתירין מבגד לבגד מ"מ היכי שאינו מניחן בבגד האחר אסור כמבואר בתוס' שבת שהבאתי למעלה ובא"ח סי' ט"ו.

ואפ"ה היכי שרוצה לעשות ציצית נאים יותר מותר פדי לקיים מצוה מן המובחר זה אלי ואנוהו כמבואר בט"ז שם א"כ דילמא החשש שיתיר החוטין לפי שהוא סובר שפולן תכלת פדי ליתן תחתיהם חוטי לכן לקיים מצוה מן המובחר תכלת ולכן דנהי דתכלת ולכן א"מ ז"א אבל לכתחלה מצוה בתכלת ולכן א"כ פדי לקיים מצוה מן המובחר הא לכ"ע מתירין מבגד לבגד א"כ שפיר יתירם פדי לאקדומי לכן ברישא דגם בטלית של תכלת מצוה להקדים לכן ברישא פדמסיק בר"פ התכלת מידי ציבועא גרים וצ"ע בזה: עתה ידידי קח נא תודה מפי וארשת שפתי בל אמנע מאתך על הברכה אשר הובאת לי מנחת מרחשת אשר רחשו רעיוני גבר הוקם על לתורה ולתעודה א"ז אבי אבי רכב ישראל ופרשיו נאמן עם ה' ועם קדושו הגאון האמיתי מופת דורו גדול מרבנו שמו הקדוש והטהור מו"ה משה משולם איגרא זצוקלה"ה אבד"ק פ"ב אשר זה שנים רבות נשטפו בשטף הזמן מעת נפשו הטהור הסיירה את שמלת שבי מעלי' ותוער בגדי מעפרות תבל ושבה אל בית אביה השממה תורתו היתה מונחת בקרן זוית וסלקת מחורק ספון לא שזפתה עין רואי חידושו הנשגבים בבתי פלאים החבאו ועקבותיהם לא נודעו וזה כמה נפסוף נכספתי ורוח התשוקה התנוססה בקרבי וכמוני פל דורשי תושפי' ואוהבי התורה עמדו על פתח תקנה בכליון עינים ובתשוקה נמרצה בלתי מוגבלת לחזות בנועם

חידושי הגאון הנורא זצ"ל ולראות פצאת השמש בגבורתה מרפא בכנפי' לכל אשר תחת
קיקיון תוה"ק יחסה ויתלונן.

אמנם אחרי רואנו כי רבים וכן שלמים נשא לפם אותם לקרבה אל המלאכה הנכבדה
לקובעם פינן בדפוס חפץ ה' בידים לא הצליח אזי אמרנו נואש תוחלתינו נכזבה תקנותינו
נשארה מעל.

עד אשר העיר ד' את רוח כ"ת לקיים מילי דאבות ולתת למו מהלכים בין אלה העומדים
על משמרת התעודה למען לא תחטם התורה בלימודה והדברים העתיקים. חריפים
ומתיקים אשר הי' צפונים.

טמורים ונעלמים עתה פפכבים יאירו לנו נתיבות בתוה"ק. לכן בלב מלא רגשי עונג
והקדוה אקריב תודות לה באברכה בשם ה' ואמינא לפעלא טבא יישר חילה ואפריון נמט'
לה כי רצה ד' את מעשיה ויעזרה ע"ד כבוד שמו ית' לבצע זממה הטוב וזכות א"ז הגאון
זצ"ל תהי עליה סתרה ומשפרתה תהי כפולה.

ומדי דברי בה לא אחדול מהודיעה שעברתי בין בתרי הקונטרס מחלק ב' של הספר
איגרא רמה שהנחת אצלי ולקוצר הבנתי וחקלשת דעתי תעטר עלי באר פונתו פיה
ונשגבים מבינתי דבריו הקדושים בסוגיא דמנחות צ"ה ע"ב: הנה מ"ש א"ז הגאון זצ"ל
בישוב דברי הרמב"ם שפוסק דתנור מקדש ופוסק ג"כ דשתי הלחם ולחה"פ אין דוחין
את השבת.

והעלה שם עפימ"ש בישוב קוש' המפורשים על פינכת הש"ס במנחות צ"ה הא איפסלה
בלינה הלא פלי שרת אין מקדשין אלא לדעת. ותי' עפי"מ דאמרינן בשבועות י"א הקדוש
זכר לדמיו קדוש קדוה"ג דמיגו דנחתא ק"ד נחתא נמי קדוה"ג וא"כ ה"נ אפ' ניתן
השהל"ח ולחה"פ בתנור ע"מ שלא יתקדשו קדושת הגוף מ"מ מיגו דנחתא ק"ד נחתא
נמי קדוה"ג ולא זכיתי להבין דבריו הקדושים הלא בכ"מ דאמרינן אין כ"ש מקדשין
אלא לדעת ע"כ מייירי בשפכר נחתא על הדבר הנקדש ק"ד דהיינו קדושת פה דאל"ה
הא מבואר במנחות ע"ט ע"ב בתוס' שם ובתוס' פרייתות כ"ד ע"ב ד"ה קסבר דכ"ש אינו
מקדש דבר חול ע"ש ואינו מתקדש בכה"ג אפי' מדעת וא"כ בכ"מ אית לן למימר מיגו
דנחתא ק"ד נחתא נמי קדוה"ג והדבר מוכרע ומבואר בש"ס סוטה י"ד ע"ב גבי מנחות
דקא' שם ונותנה בכ"ש ומקדשה בכ"ש ופרי' שמעת מנה כ"ש אין מקדש אלא מדעת
ופירש"י וז"ל שהנותנו בהן צרי' שיתנה לשם פה וא"ת הרי מנחה קדושה ועומדת
שהקדושה בפה קדושת פה אינה אלא ק"ד ואינה נפסלת בט"י ובלינה כו' הרי להדיא
דאע"ג דהמנחה קדושה פכר ק"ד אפ"ה קא' שמעת מנה כ"ש אין מקדשין אלא מדעת
ול"א מיגו דנחתא ק"ד נחתא נמי קדוה"ג אעכצ"ל דהיא דרבא אינו ענין לכאן דהרי כ'
התוס' בהגיגה כ"ג ע"ב דהא דכ"ש אין מקדשין אלא לדעת ולפינן מדכתיב ולקחו את
פלי השרת ע"ש א"כ גלי רחמנא דבעינו דעת בעלים שיתקדש ע"י הפלי קדוה"ג ול"א
בי' מיגו דנחתא כו'.

ורק בהקדוש זכר לדמיו אמרינן דכיון דאיהו גופי' חזי לעולה אע"ג דהקדושו רק ק"ד
ממילא נחתא עליו קדוה"ג ואינו נתפס לדמיו. והנה מש"ש דבשני הלחם ל"ש מיגו

דְּנַחְתָּא ק"ד נַחְתָּא נְמִי קדוה"ג מְשׁוּם דְּבִאָמַת הַקְשׁוּ הַתּוֹס' הָרִי כ"ש אִין מְקַדְשִׁין שְׁלֵא
בְּזַמְנָן וְתִי דְלִילָה אִין מְחִסְרָא זְמַן וּא"כ לֹא יוּכַל לְחַוֵּל קדוה"ג רַק בְּלִילָה וּא"כ אַז אִין
חַל ק"ד לְמוֹכְרָם וְלִיקַח בְּעֵדָם שְׁתֵּי לְחָם אַחֲרִים פִּינּוּן דֵּא"ד אֵת הַשַּׁבָּת וְאִי שְׁרָאוּי לִיקַח
בְּעֵדָם שֶׁהֲל"ח עַל עֲצֻרַת שְׁל הַשְּׁנָה הַבָּאָה ז"א דַּע"כ לֹוֹקְחִין מִתְרוּמָה חֲדָשָׁה וְלֹא מִתְרוּמָה
יְשָׁנָה וְע"כ דְּהַקְנוּשְׁיָא הוּא רַק מִלַּחָה"פ שְׁרָאוּי לִיקַח עַל הַשַּׁבָּת הַבָּא.

וּבְזָה יִישָׁב דְּבָרֵי רַש"י ז"ל שֶׁם שְׁפִי מֵאִי מְבַפְנִים בְּמַקּוּם זְרִיזִין שְׁלֵא יַחֲמִיץ וְהַקְשָׁה
הֵא"ח הוּבָא בְּנוּב"י הֵלֵא בִּשְׁהֲל"ח חֲמִיץ תִּאֲפִינָה פְתִיב וְלְדְבָרֵיו הֵלֵא אִין הַקְנוּשְׁיָא רַק
מִלַּחָה"פ. וּמִיָּנֻשָׁב ג"כ בְּזָה דְּבָרֵי הָרַמְבַּ"ם הַנֵּ"ל מְשׁוּם דְּבִאָמַת הִיכִי אָמְרִי דְּבִלִילָה קְדוּשָׁה
קדוה"ג דְּלִילָה אִין מַח"ז אַע"ג דְּאִיָּפֵא אִיסוּר דְּלִין מ"מ מְצִינּוּ בְּלִין בְּאִימּוּרִים אִם עָלוּ לֹא
יָרְדוּ אָמְנָם לְעַנְנֵן לַחָה"פ דְּהִי מְצָה וְכִינּוּן דְּאִיסוּר מִפְּחַ לִינָה א"כ ל"ה מְצָה מְשׁוּמְרַת כַּמ"ש
הָרַמְבַּ"ם בְּעֵיסַת פְּלָבִים שְׁאִין הָרוּעִים אוֹכְלִים מְמַנָּה מְטַעַם שְׁאִינָה מְשׁוּמְרַת א"כ גַּם
מִלַּחָה"פ לִיָּפֵא קְנוּשְׁיָא וְלִכְּוֹ פֶּסֶק דְּאִפְיִיתוּן בְּפָנִים וּא"ד אֵת הַשַּׁבָּת עַכְדָּה.

הֵנָּה גַּם בְּזָה אֲזַלְת יָד בִּינְתִי מְלַעֲמוּד עַל תְּוֹכָן דְּעֵתוֹ הָרַמָּה דְּהִיכִי נוּכַל לֹוֹמַר בִּשְׁהֲל"ח
דִּיקְדָּשׁוּ קדוה"ג בְּלִילָה מְשׁוּם דְּלִילָה אִין מַח"ז הֵלֵא אִי נֶאֱפָה מַע"ש הִיּוּ רוֹדִין אוֹתָן
מִבַּע"י וְלֹא הִיּוּ בְּתַנּוּר בְּעֵרֵב וּבְתוֹס' מְנַחֲוֹת נ"א ע"א כ' שֶׁם זֶה לְעַנְנֵן הָא דְקֵא' בִּלַּחָה"פ
דְּבַחוּל אֲשַׁכְּחִינָהּ דְּקֵאָפוּ א"ל דְּרַף חוּל קֵאָפִיתוּ אַף פִּי הִיּוּם יְקַדֵּשׁ בְּלִינָה אִיפְסֵל לִי וְכ'
הַתּוֹס' שֶׁם דְּכִינּוּן דְּלֵאֲחַר הָאֲפִי' הִיּוּ נוֹתְנִין אוֹתָן בְּקַעְרוֹת זֶהָב וְהִיּוּ שֶׁם בְּלִילָה מִיפְסֵלִי
מְשׁוּם דְּלִילָה אִין מַח"ז ע"ש אָבֵל שֶׁהֲל"ח לֹא נִתְּנּוּ בְּקַעְרוֹת וּבִאָמַת לְעַנְנֵן שֶׁהֲל"ח כ'
הַתּוֹס' שֶׁם דְּכִינּוּן דְּלֵא דְחוּ שַׁבָּת א"כ מַע"ש זְמַנָּם רַק גְּבִי לַחָה"פ כ' שְׁפִיר פִּינּוּן דְּדָרְשִׁינּוּ
לְקַמּוּן צ"ז ע"א וְעֵשִׂיתָ קַעְרוֹתֵיו אֵלוּ דְּפוֹסִין א"כ הִיּוּ בְּדַפּוּס בְּלִילָה וְלַע"ע דְּבָרֵיו
הַקְדוּשִׁים נִפְלְאוּ מְמַנִּי וְלֹא אוֹכַל לְרַדַּת עַד הִיסוּד בָּם וְכַשְׂאֲנִי לְעֲצָמֵי אֹמֶר לִיִּישָׁב ד'
הָרַמְבַּ"ם הַנֵּ"ל גַּם ד' רַש"י ז"ל שְׁפִי בְּמַקּוּם זְרִיזִין שְׁלֵא יַחֲמִיץ שְׁתַּמָּה הֵא"ח הֵלֵא
שֶׁהֲל"ח הִיּוּ חֲמִיץ וְנִרְאָה בְּפִשְׁיטוֹת דְּהֵנָּה בִּאָמַת הַקְשׁוּ הַתּוֹס' בַּר"פ שְׁתֵּי הִלְחָם אֲמֵאִי
פְּרִיף הַש"ס רַק אִי נִימָא תַנּוּר מְקַדֵּשׁ הָרִי אֲפִי' לְמ"ד אִין תַּנּוּר מְקַדֵּשׁ הָא הַקַּעְרוֹת
נִתְקַדְּשׁוּ וְתִי שֶׁם דַּמ"ד קַעְרוֹתֵיו אֵלוּ הַדְּפוּסִין קְסָבֵר תַּנּוּר מְקַדֵּשׁ וּמ"ד אִין תַּנּוּר מְקַדֵּשׁ
מְפָרֵשׁ קַעְרוֹתֵיו הִיָּינוּ קַעְרוֹת שְׁהִיּוּ נוֹתְנִין בָּהֶם אֵת הִלְחָם עַל שְׁתֵּי שְׁלַחְנוֹת שְׁבָאוּלָם א'
מְכֻסָּף וּא' מְזֶהָב עַל שְׁל כְּסָף נוֹתְנִין לַחָה"פ בְּכִנִּיסְתָּן וְעַל שְׁל זֶהָב בִּיצִיאָתָן ע"ש וּלְפִי"ז
הָא בִּאָמַת קָשָׁה מ"פ וּא"ד אֵת הַשַּׁבָּת הָא אִיפְסֵלָה בְּלִינָה הָרִי כ' הַתּוֹס' בְּסוּכָה ד"נ ע"א
וּבַכ"ד דְּאֲפִי' אִי כ"ש מְקַדֵּשׁ שְׁלֵא מְדַעַת מ"מ שְׁלֵא בְּזַמְנֹו לַכ"ע אִין מְקַדֵּשׁ שְׁלֵא מְדַעַת
וּא"כ הִיכִי מִיְקַדְּשֵׁי קוֹנָם הַשַּׁבָּת הָא שִׁלְב"ז לַכ"ע אִין מְקַדֵּשׁ שְׁלֵא מְדַעַת וְע"כ דְּעֵיקַר
הַקְנוּשְׁיָא מִלַּחָה"פ הִיָּינוּ פִּינּוּן דַּמ"ד תַּנּוּר מְקַדֵּשׁ מְפָרֵשׁ וְעֵשִׂיתָ קַעְרוֹתֵיו אֵלוּ הַדְּפוּסִין כַּד'
הַתּוֹס' הַנֵּ"ל וּא"כ הֵלֵא הִיּוּ בְּדַפּוּס בְּלִילָה וְלִילָה אִין מַח"ז א"כ הִיּוּ בְּזַמְנֹו וּא"כ פְּרִיף
שְׁפִיר לְמ"ד כ"ש מְקַדֵּשׁ שְׁלֵא לְדַעַת אֲמֵאִי א"ד אֵת הַשַּׁבָּת הָא אִיפְסֵלָה בְּלִינָה וּא"כ לְפִי"ז
דְּהַקְנוּשְׁיָא ע"כ רַק מִלַּחָה"פ שְׁפִיר מְשַׁנֵּי מֵאִי מְבַפְנִים בְּמַקּוּם זְרִיזִין וּפִירַש"י שְׁלֵא יַחֲמִיץ
פִּינּוּן דִּלַּחָה"פ הִי מְצָה וּא"ש וְהַשְׁתָּא מְנוּשָׁב שְׁפִיר ד' הָרַמְבַּ"ם הַנֵּ"ל דְּהַתִּינַח לְמ"ד
דְּבַזְמְנֹו כ"ש מְקַדֵּשׁ אַף שְׁלֵא מְדַעַת מִשְׁא"כ הָרַמְבַּ"ם לְשִׁטְתֵּי' אֲזִיל דְּפוּסָק בַּ"ג מֵה'
פְּסוּהָ"ק דְּלַעוּלָם אִין כ"ש מְקַדְּשִׁין אֵלָא לְדַעַת א"כ גַּם מִלַּחָה"פ אִין קְנוּשְׁיָא כָּל עֵיקַר

ושפיר פסק דאפייטן בפנים ואי"ד את השבת: והנה בעיקר קושני התוס' שהקשו
דליפרוך אפי' למ"ד תנור אינו מקדש הרי הקערות שלאחר אפיי' נתקדשו.

בתחלה עלה במחשבו' לפני לתרץ עד"ז דהנה לעיל ד' מ"ה ע"ב במשנה ס"ל לר"ע ופסק
הרמב"ם פנותי' דהפכשים אין מעפבין את הלחם וס"ל לר"ב אשם דשתי לחם הפאות
בפ"ע לאכילה אתיין ומייתי לה מקרא ע"ש ורק משום גזירה דרבנן בעי עיבור צורה.

והנה אי' במנחות ע"ט דנסכים הפאין עם הגזבח אין מתקדשין אלא בשחיטת הגזבח
ופירש"י שם דאין נפסלין בלינה אפי' נתקדשו בכ"ש ואע"ג דהתוס' שם השיגו עליו
מ"מ בזבחים ד"ך ע"ב משמע דתופסים כשי' רש"י וע' כ"מ פי"ב מפסוה"מ ק ה"ו.

ולפי"ז הא בשתי הלחם הפכשים הן המתירין ולכאורה אין נפסלין בלינה קודם שחיטת
הפכשים פדין נסכים הפאין עם הגזבח אף י"ל דפירכת הש"ס הוא פיון דקתני סתמא
דשהל"ח אין דוחין את השבת ומשמע אף בבאין בפ"ע והיכי דבאין בפ"ע הא בנדאי
נפסלין בלינה פדין נסכים הפאין בפ"ע משא"כ מלחה"פ אין קושיא כל עיקר פיון
דלחה"פ יש לו מתירין הבזיכין והם מעפבין זא"ז כמבואר במשנ' מנחות פ"ז ע"א א"כ
הוי פנסכים הפאין עם הגזבח ואינו נפסל בלינה קודם הקטרת הבזיכין.

ואזדא לפי"ז קושני' המהרש"א פסחים מ"ו ע"ב שהקשה ע"ד התוס' שם דל"ל להוכיח
דתנור אינו מקדש מדלא דחי יו"ט ואמאי אינו מוכיח מלחה"פ שצאפה פדרכו בכל ע"ש
שיפסל בלינה אי נימא דתנור מקדש ולדברינו מלחה"פ אין קושיא כלל וא"כ ממילא
מינושב קושני' התוס' הנה' לדליפרוך הש"ס אפי' למ"ד תנור אינו מקדש דהא הקערות
נתקדשו ולהאמור הא מלחה"פ לא פריך מידי רק משהל"ח ובשהל"ח הא לא היו קערות
אולם באמת לא נוכל למימר הכי פיון דאי איתא דהקושיא הכי הוי הי"ל להש"ס לשנויי
דמתניתין אתיא כמ"ד דהפכשים מעפבין את הלחם ולא הול"ל תברא מי ששנה זו לא
שנה זו: לכן נלפענ"ד לתרץ קושני' התוס' הנה' ל עד"ז דהנה לכאורה צריך להבין מאי
דמסופק הש"ס בדרף צ"ה ע"ב ודרף ק' ע"ב אי תנור מקדש או לא ומשמע דאיכא פלוגתא
בזה ואמאי יגרע משאר כ"ש דילפינן בזבחים פ"ז מקרא דמקדשי [ואף דלא מצינו
שנמשח התנור שיהי' עליו דין כ"ש מ"ה הא לדורות עבודתן מחנכתן כדא' בשבועות
ט"ו ועכצ"ל דהאפיי' הי' בפהנים והויא עבודה פדמוכח מדברי הת"י יומא כ"ט דבשהל"ח
ולחה"פ שייך לומר פמי שאפאן קוף וע"כ שהי' בפהנים ובבג"כ דאל"ה ל"ש פמי שסדרו
קוף כמ"ש בת"י שם בא"ד ובתוס' סנפה ד"נ והכי מבואר ברש"י מנחות צ"ה ע"ב
דאפיי' לחה"פ הי' בפהנים] ע"כ נלפענ"ד דע"כ תנור לאו מתורת כ"ש מקדש דהרי
בכל כ"ש מקדש תיקף דבר המתקדש בשעת שימה לתוכו ולא מצינו בכ"ש שיקדש
לאחר זמן ואדרבא אמרי' ביומא כ"ט גבי לחה"פ שאם סדרו שלב"ז אינו מקדש אח"כ
דכיון שנסדר בזמן שלא הי' ראוי לקידוש נעשה פמי שסדרו קוף משא"כ בתנור הא
קיי"ל שאינו מקדש רק לאחר שיקרמו פני הלחם ולא בשעת שימה [ובאמת בתוס'
מעילה ח' ע"א הקשו ל"ל קרמו פניו מיד בכניסתו לתנור ליקדש דהא כ"ש מקדש
ותירוצם שם אין לו הבנה] ועכצ"ל דתנור שיקדש לא הוי מתורת כ"ש ומ"ד דתנור
מקדש הוא עפ"י דאית' בש"ס לעיל ס"ג ע"א ת"ר מאפה תנור ולא מאפה כופח כו' ר"ש
אומר תנור תנור שתי פעמים אחד שתהא אפייטן בתנור וא' שתהא הקדישן בתנור ומי

אית לי לר"ש שהוא סבא ונתנן רש"א לעולם הוי למוד לומר שתי הלחם ולחה"פ פשירות בעזרה ופשירות בבית פאגי אמר רבא שיהא הקדושין לשום תנור ע"כ ולפי"ז י"ל דמאן דס"ל דתנור מקדש נפקא לי מדכתוב ב' פעמים תנור ודריש שיהא הקדושין בתנור דהרי ר"ש דלא דריש הכי הוא רק מפני שסובר בנכתא אחריתא דתנור אינו מקדש מדמכשיר בבית פאגי אבל מ"ד דתנור מקדש שפיר י"ל דדריש תנור יתירא להכי וכיון שלא הי' במקדש רק תנור א' לכל המנחות ע' בתוס' שם א"כ הוא גילוי דעת דבכ"מ תנור מקדש ולא מתורת קידוש כ"ש רק מצד גזה"כ ולהכי מקדש בפשעת קרימה אף שפשעת שמה לתוכו לא הי' מקדש [וצ"ל דא' במנחות צ"ו ע"א ר"י ור"ש בגמ' פליגי מר גמיר לי מרב' דתנור מקדש ומר גמיר לי מרב' דתנור אינו מקדש י"ל דר"י גמיר לי מרב' למידרש תנור יתירא שיהא הקדושין בתנור ולהכי ס"ל דתנור מקדש ור"ש גמיר לי מרב' למידרשין שיהא הקדושין לשום תנור ולהכי ס"ל דתנור אינו מקדש] ולפי"ז מן שכתב קוש' המפורשים הנ"ל שהקשו מ"פ וא"ד את השבת הא איפסלה בלינה הלא כ"ש אינו מקדש אלא לדעת וא"כ יוכל לאפותם ע"מ שלא יתקדשו עד למחד.

ולדברינו א"ש עפי"ד התוס' חגיגה הנ"ל דהא דכ"ש אינו מקדש אלא מדעת ילפינו מדכתוב ולקחו את כל פלי השרת א"כ י"ל דל"ב דעת בעלים רק בדבר שהקידוש הוא מתורת כ"ש משא"כ תנור הא ע"כ לאו מתורת כ"ש הוא מדחזינן שמקדש אח"כ אף דבפשעת שמה לא הי' ראוי לקידוש וכנ"ל ולכך מקדש אף שלא לדעת וזהו לדעת סברת הא"ד במנחות ע"ח ע"ב דקא' דכ"ע כ"ש אין מקדשין אלא מדעת והכא בספין קמפליגי מ"ס ספין אלימא מכ"ש דאע"ג דל"ל תוף מקדש ופירש"י דכיון דבזה אלימא משאר כ"ש שמקדש אע"ג דל"ל תוף ה"נ בזה אלימא מכ"ש דמקדש גם שלא לדעת בעלים ע"ש והיינו פסברתינו דכיון דחזינו דמקדש אע"ג דל"ל תוף א"כ אין הקידוש מתורת כ"ש ולכך מקדש גם שלא מדעת בעלים וא"כ לפי"ז פריה הש"ס שפיר וא"ד את השבת הא איפסלי בלינה דליכא למימר מטעם דאין כ"ש מקדש שלא מדעת ז"א דהתינוח אי הקידוש הי' מתורת כ"ש משא"כ תנור הא ע"כ אין הקידוש מדין כ"ש רק מצד גזה"כ פנ"ל א"כ מקדש גם שלא לדעת ומעתה מן שכתב ע"נ קוש' התוס' הנ"ל דליפרוה אפי' אי תנור אין מקדש הא הקצרות נתקדשו.

ולהצעתנו נכון מאד דמטעם הקצרות לא הו"מ למיפרוה פינו דהקצרות מקדשין מדין כ"ש א"כ הוי יכול לשנויי משום דכ"ש אין מקדשין שלא מדעת ואין נפסלין בלינה [ועם האמור יהי לבאר דברי הש"ס במנחות ע"ד ע"ב בהא דתני שם במשנה כל המנחות הנעשות בכלי טעונות ג' מתנות כו' וקא' בגמ' למעוטי מאי אר"פ למעוטי מנחת מאפה וכ' התוס' וז"ל לא מיקרי נעשית בכלי דקסבר תנור אינו מקדש עכ"ל ולדברינו א"צ לדחוקי דקסבר תנור אינו מקדש דאפי' אי קסבר תנור מקדש ג"כ א"ש דכיון דע"כ אינו מקדש מתורת כ"ש רק מצד גזה"כ פנ"ל א"כ אינו בכלל המנחות הנעשות בכלי [ודוק] ובדרו זה יתבארו ג"כ דברי הרמב"ם הנ"ל שהקשו עליו בהא דמזכה שטרא לבי תרי דפוסק דאפייתו בפנים ופוסק ג"כ דא"ד את השבת וקשה עליו קוש' הגמ' דהא איפסלי בלינה.

ונראה דהנה באמת צריך להבין לדברינו הא דקא ר' יהוד' במנחות צ"ה שם דתנור מקדש ומסיק דר"י גמיר לי' מרב' דתנור מקדש ונהרי איהו ס"ל במנחות ס"ג דתנור יתירא הוא להכשיר מעשה פופח ולא שיהא הקדישן בתנור וא"כ מנ"ל דהתנור מקדש ועכצ"ל דר"י גמיר לי' מרב' דהתנור מקדש מדין כ"ש ואי דנימא פיון דלא קודש בשעת ההכנסה לתנור יהי אח"כ פמי שאפאן קוף כדא' בשאר כ"ש פנ"ל ע"כ דר"י גמיר לי' מרב' דאפיית לחה"פ וב' הלחם לא הי' בכהנים וא"כ ל"ש פמי שאפאן קוף כד' התוס' הנ"ל ושפיר מקדש פשאר כ"ש ולפי"ז הלא הרמב"ם פוסק בפ"ב ממעה"ק דכל מעשיהו פשרין בזר וא"כ ל"ש לומר פמי שאפאן קוף וא"כ לשיטתו שפיר י"ל דתנור מקדש מתורת כ"ש ול"ק לדידו פירכת הש"ס שיפסלו בלינה פיון דכ"ש אין מקדש אלא מדעת ולדידו קידוש התנור הוא ג"כ מדין כ"ש.

ואם כנים אנחנו בזה נבא ליישב עפ"י קושני התוס' בזבחים צ"ו ע"א אלא הא דאר"נ אמר רבה בר אבוא תנור של מקדש של מתכת הוי ניעביד דחרס דהיסקו מבפנים הוא פיון דאיכא שהל"ח ולחה"פ דאפייתו בתנור וקדושתו בתנור הו"ל פלי שרת וכ"ש דחרס לא עבדינו וקשו בתוס' תימה דשבק מנחת מאפה דכתיב בה תנור בהדיא כו'.

ולהנ"ל יתייבב שפיר דהכי מוכיח הש"ס הרי שהל"ח ולחה"פ דאפייתו בפנים בתנור וקשה א"כ אמאי א"ד את השבת הא אפסלי בלינה ועכצ"ל משום דאינו מקדש אלא לדעת וא"כ עכצ"ל משום דמעשיהו פשרין בזר ל"ש בהו פמי שאפאן קוף ושפיר מקדש התנור מדין כ"ש פנ"ל משא"כ ממאפה תנור לא הו"מ לאוכוחי דהתנור הוא כ"ש דהומ"ל דלאו מתורת כ"ש מקדש רק מצד גזה"כ דכתיב בה תנור יתירא וכנ"ל לקו מוכיח משהל"ח ולחה"פ דלפי ההלכתא ע"כ מתורת כ"ש מקדש דאל"ה מקדש גם שלא לדעת ונפסלו בלינה וכיון דע"כ כ"ש הוא כ"ש דחרס לא עבדינו.

והדברים נכונים ע"ד החידוד והפלפול: ובהיותי עוסק בהיא ענינא אמינא לתרץ קושני התוס' בפסחים ע"ז ע"א שהקשו בהא דקא' שם על המשנה ה' דברים באין בטומאה ואין נאכלין בטומאה העומר ושהל"ח ולחה"פ כו' סבריה דלכ"ע טומאה דחוי' בצבור ובצ"ע ציץ לרצות דליכא תנא דשמעת לי' דאמר טומאה הותרה בצבור אלא ר"י כו' והקשו התוס' מאי אןלמא דר"ש טפי מדר"י אדרבא אשפזן פמי שהוציא והו"ר"י ור"ש הלכה כר' יהוד' ונלפענ"ל דהנה לעיל מינ' שם קא' על המשנה הנ"ל למימרא דכולהו ממועד אתו מנה"מ כו' וכל הני ל"ל צריכי כו' ובתוס' שם ד"ה שפן יש בהן צד חמור כו' ולחה"פ.

אוריב"א מדכתיב תמיד ילפינו לי' דמשמע אפי' בשבת כו' וכ' המהרש"א שם דבנדאי לא על הערכת לחה"פ פונתו פיון דמפורש בקרא דבשבת הוא דכתיב ביום השבת יערכנו ועוד מה דחייבת שבת איכא בהערכתו וק"ל כ' דעל הקטרת בזיכנו קא' דדוחה שבת דהו"א שיהי' בע"ש פמו אפיית הלחם ואח"כ הקשה דנילף כולהי מלחה"פ דהיינו מבזיכין דדחי שבת ות' דא"א למילף מבזיכין דאיכא למקפריה שפן באין להתיר לחה"פ לפנהנים כדפריה בגמ' שם על עומר ושהל"ח ע"ש ולפי"ז הא בפסגיא דמנחות הנ"ל פליגי ר"י ור"ש אי אפיית לחה"פ דחי שבת דר"י סבר דדחי שבת ומפרש קרא והוא דרף חול אף פי היום יקדש בפלי דבחול אשפחינהו דקא אפי לי' א"ל דרף חול קאפיתו לי' אף פי היום יקדש בפלי אפסיל לי' בלינה ור"ש סבר בשבת אשפחינהו דקאפי לי' א"ל לא

דָּרָךְ חוֹל בְּעִיתוֹ לְמִינְעָבְדֵי מִיָּדֵי תַנּוּר מְקַדָּשׁ שֶׁלֶחַן הוּא דְמְקַדָּשׁ ע"ש ולפי"ז שפיר מְהַדָּר הגמ' לאוקמי הַמְשַׁנָּה דְּוָקָא כר"ש מְדַקְאָתוּ פוּלְהֵי מְמוּעַד דְּאִי לר' יהוד' פִּינּוּ דס"ל דְּאֶפְיִית לַחַה"פ דְּחֵי שְׁבֵת א"כ שפיר קָאִי הָרִיבּוּי דְתַמִּיד דְדוּחָה שְׁבֵת עַל הָאֶפְיִי' וא"כ תִּיָּהַדָּר קוֹשְׁי' הַמְהַרְשֵׁ"א לְדוּחָתָה נִילַף פוּלְהוּ מַלְחָה"פ דְהַשְׁתָּא לִיפָא לְמַדְחֵי שְׁכּוֹן מַתִּיר פִּינּוּ דְרַק הַבְּזִיכִין בָּאִין לְהַתִּיז וּלְכָךְ מְהַדָּד הַש"ס לְאוּקְמֵי הַמְשַׁנָּה דְּוָקָא כר"ש דס"ל דְּאִין אֶפְיִית לַחַה"פ דוּחָה שְׁבֵת וּע"כ לֹא קָאִי רַק אֲבִזְכִּין וּלְכָךְ לֹא נוּכַל לְמִילַף מַלְחָה"פ וְהַבּוֹ: וְהִנֵּה לְתַרְזַן קוֹשְׁי' הַתּוֹס' דְּמַנְחוֹת הַנָּ"ל דְּהָא הַקְּעָרוֹת נִתְקַדְּשׁוּ בְּאִנְפּוֹן הַיּוֹמֵר מְרוֹנּוּחַ גַּלְפַּענ"ד עפ"י"מ שְׁאוּמֵר לְיִישָׁב עוֹד הַפַּעַם קוֹשְׁי' הַמְפַּנְרֵשִׁי הַנָּ"ל עַל פִּירְכַּת הַש"ס וְאֶפְיִיתוּן בְּפָנִים אֶלְמָא תַנּוּר מְקַדָּשׁ וּא"ד אֵת הַשְׁבֵּת הָא אִיפְסָלָה בְּלִינָה וְהַקְּשׁוּ דִּילְמָא תַנָּא דְמַתְנִיתִין ס"ל כ"ש אִין מְקַדְּשִׁין אֶלְא לְדַעַת וְלֹא נִפְסְלוּ בְּלִינָה וְיֵמָה שְׁנַלְפַּענ"ד בְּזָה דְהִנֵּה בְּפִסְחִים מ"ז ע"א פְּרִיף שָׁם לְמ"ד צְוֹרְכֵי שְׁבֵת נַעֲשִׂין בִּיּו"ט מִהַמְשַׁנָּה דְלַחַם הַפָּנִים נֶאֱכַל לְתַשְׁעָה לַעֲשָׂרָה וּלְאַחַד עָשָׂר וְאִי אֲמַרְתָּ צְוֹרְכֵי שְׁבֵת נַעֲשִׂין בִּיּו"ט אֲמַאי לֹא דְחֵי יו"ט וּפִירֵשׁ"י וְנ"ל וְאִי מְדַאוּרֵינִי נַעֲשִׂין בִּיּו"ט בְּגַבּוּלִין וּמְדַרְבְּנִין הוּא דְאָסוּר הָא בְּמַקְדָּשׁ קִי"ל דל"ג עַל הַשְּׁבוּת וְאֲמַאי אִינוּ דוּחָה ע"כ.

וּלְכַאוּרָה קֹשֶׁה דְהָרִי מְבֹאָר בְּש"ס עִירוּבִין ק"ג ע"א בְּהָא דְפְרִיף שָׁם סְתָמָא דְחוֹתְכִין יְבָלַת בְּמַקְדָּשׁ וְגַבֵּי פִסַח תָּנּוּ סְתָמָא חֲתִיכַת יְבָלְתוּ א"ד אֵת הַשְּׁבֵת וּמְשַׁנֵּי רַב יוֹסֵף שְׁבוּת דְמַקְדָּשׁ בְּמַקְדָּשׁ הַתִּירוּ שְׁבוּת דְמַקְדָּשׁ בְּמַדְינָה לֹא הַתִּירוּ וּפִירֵשׁ"י שָׁם שְׁהַתְּמִידִין וְהַקְּרָבּוֹת צְבוּר בְּמַקְדָּשׁ הֵם מְבַקְרִין אוֹתוֹן וּבְפִסְחִים ה"ט דְאָסוּר אַע"ג דְשְׁבוּת הוּא וְצוּרְף מְקַדָּשׁ הוּא אַפ"ה פִּינּוּ דְכַאו"א מְבַקֵּר פִּסְחוֹ וּמְתַקְנֵהוּ בְּבֵיתוֹ וְאַח"כ מְבִיאֵהוּ לְמַקְדָּשׁ לֹא הַתִּירוּ וּבס' יז מְלֹאכֵי מְבִיא בְּשֵׁם ס' עַץ הַחַיִּים שֶׁכ' לְהַדְיָא הָכִי דל"ש אִין שְׁבוּת בְּמַקְדָּשׁ אֶלְא בְּמָה שְׁנַעֲשֶׂה בְּעִזְרָה אֶבֶל לֹא בְּמָה שְׁנַעֲשֶׂה חוּץ לְעִזְרָה אַפִּי הָיִי לְצוּרְף פָּנִים ע"ש ולפי"ז הָא מְבֹאָר בְּמַשְׁנָה לְקַמְן דְהַלִּישָׁה וְהַעֲרִיכָה הִי בְחוּץ וּא"כ הָאִיף הִי יְכוּלִין לַעֲשׂוֹת הַלִּישָׁה בִּיּו"ט אַפִּי אִי נִימָא מְדַאוּרֵינָא צְוֹרְכֵי שְׁבֵת נַעֲשִׂין בִּיּו"ט הִלֵּא הַלִּישָׁה הָיִיא אַב מְלֹאכָה [ע' פנ"י בִּיצָה כ"א שְׁתַּמָּה עַל שְׁהַשְׁמִיטוֹ הַפּוֹסְקִים דִּין דְלִישָׁה שְׁלֵא לְצוּרְף יו"ט] וּבְלִישָׁה הָא ל"ש אִין שְׁבוּת בְּמַקְדָּשׁ פִּינּוּ שְׁנַעֲשֶׂה חוּץ לְמַקְדָּשׁ כְּנ"ל וְאִי דְנִימָא שְׁהַלִּישָׁה תְּהִי מַעִיּו"ט וְהָאֶפְיִי' בִּיּו"ט ז"א דְהָא לַחַה"פ הִי מְצָה וּא"כ לֹא הִי אֶפְשָׁר לְלוּשׁ מַעִיּו"ט וְלְאַפּוֹת בִּיּו"ט שְׁיַחְמִיץ: אֲמַנְם גַּלְפַּענ"ד לְתַרְזַן דְהִנֵּה הַתּוֹס' בְּפִסְחִים מ"ו ע"ב הַקְּשׁוּ אֲמַאי אִין אֶפְיִית שְׁהַל"ח וּלְחַה"פ דוּחָה יו"ט נִימָא הוּאִיל וּא"ב פְּרִיקְדַע"כ ס"ל לְהַתְּנָא דְאִין תַנּוּר מְקַדָּשׁ שָׁאֵם הִי מְקַדָּשׁ יְפִסְלוּ בְּלִינָה אוּלָם י"ל דְלַעוּלָם ס"ל לְתַנָּא דְמַתְנִיתוּן תַנּוּר מְקַדָּשׁ וּס"ל ג"כ כ"ש מְקַדָּשׁ שְׁלֵא מְדַעַת רַק הִלֵּא כ' הַתּוֹס' בְּסוּפָה ד"ג וּבְמַנְחוֹת ד"ז ע"א דְבִשְׁלָא בְּזַמְנוֹ לַח"ע אִין מְקַדָּשׁ שְׁלֵא לְדַעַת וּלְפִי"ז הָא לֹא קוֹשְׁיָא מְהָא דְאֵם חָל יו"ט בַּע"ש הִי הַלְחָה"פ נֶאֱפָה בְּחַמִּישֵׁי שְׁיַפְסְלוּ בְּלִינָה דְהָרִי אֵם הִי דוּחִין אוֹתוֹ לְיוֹם ה' א"כ הִי יְכוּלִין לְאַפּוֹתוֹ ע"מ שְׁלֵא יִתְקַדָּשׁ כְּעַת בְּתַנּוּר וּשְׁלַב"ז לַח"ע אִין מְקַדָּשׁ שְׁלֵא לְדַעַת וּא"כ לֹא נִפְסְלוּ בְּלִינָה מִשָּׂא"כ אֵם יֵאָפוּ אוֹתוֹ בִּיּו"ט הִינּוּ בַּע"ש אַע"ג דְּנִדְחָה מְשַׁבֵּת מ"מ הָא כ' הַתּוֹס' בְּמַנְחוֹת נ"א ע"א דְכִינּוּן דְלֹא דְחֵי שְׁבֵת מַע"ש זְמַנְם וּר"ל דְכִינּוּן דְהָיִי כֵן בְּתַמִּידוֹת הָיִי הַזְמַן ע"ש וּא"כ ל"ק דְנִימָא הוּאִיל וּא"ב פְּרִיק וְיֵאָפוּהוּ בִּיּו"ט פִּינּוּ דְאֵם יֵאָפוּהוּ בִּיּו"ט שְׁפִיר תַנּוּר יְקַדָּשׁ אוֹתוֹ פִּינּוּ דְזַמְנוֹ תְּמִיד בַּע"ש הָיִי הַזְמַן ע"ש

משא"כ אם במקרה חל יו"ט בע"ש ודחיגין אפייתו ליום ה' שפיר הוי בתמישי שלא בזמנו.

ומינשב שפיר קוש' התוס' דלא נוכל לומר שיאפוהו ביו"ט מטעם הואיל וא"ב פריק פינן דבזמנו הא כ"ש מקדש שלא לדעת ול"ל פדיון. וא"כ לפי"ז מינשב ע"נ קושיתנו הנ"ל דהכי פריק הש"ס דאי אמרת מדאוריית' צורכי שבת נעשין ביו"ט א"כ האפי' תוכל שפיר להיות ביו"ט משום דאין שבות במקדש דהאפי' הי' בפנים ואי דהלישה לא הי' יכול להיות ביו"ט כנ"ל ז"א דלגבי הלישה שינה שפיר הואיל וא"ב פריק פינן דמדת יבש לא נתקדשה ולא נאסרת רק האפי' שאז התנור מקדש ול"ל פדיון ועל האפי' שינה שפיר אין שבות במקדש.

ולפי"ז יתיישב קוש' התוס' הנ"ל והכי פריק נאפייתו בפנים אלמא תנור מקדש א"כ אמאי א"ד את השבת הא איפסלה בלינה ואי דס"ל כ"ש אין מקדשין שלא מדעת א"כ אמאי לא דחי יו"ט נימא הואיל וא"ב פריק דל"ש לומר דתנור מקדש דהא אינו מקדש שלא לדעת והי' יכול לאפותו ביו"ט ע"מ שלא יתקדש עד גמר האפי' וע"כ דמקדש שלא לדעת א"כ איפסלי בלינה וא"כ פינן דע"כ המקשן ידע דא"ד יו"ט מטעם דא"א לומר הואיל וא"ב פריק משום דתנור מקדש א"כ ע"כ ס"ל תנור מקדש דאי פקוש' התוס' דתנור אינו מקדש ומטעם שהקערות נתקדשו א"כ ב"כ וב"כ תקשי אמאי לא דחי יו"ט נימא הואיל וא"ב פריק דהא בשעת האפי' עדיין לא נתקדש קדוה"ג דהקערות המקדשין לא הי' רק אחר האפי' דמדברי התוס' שם משמע דרק הקערות שלאחר האפי' נתקדשו דלא כפירש"י לקמן צ"ז וכ"נ להדיא מדברי התוס' מנחות נ"א ע"א סד"ה אפי לה עיי"ש וא"כ בשעת אפי' שינה שפיר הואיל וא"ב פריק נאמאי א"ד יו"ט וע"כ דפשיטא לי' להמקשן דתנור מקדש ודוק: אמנם הא קשי' לי ע"ד התוס' פסחים הנ"ל שכ' דנימא הואיל וא"ב פריק פינן שע"כ התנור אינו מקדש דאי מקדש יפסל בלינה וקשה ל"ל להתוס' להוכיח דתנור אינו מקדש הלא אפי' אי נימא תנור מקדש נ"כ קשה לפימ"ש התוס' במנחות נ"ז ע"ב ד"ה ושמענין וכן מבואר בדברי התויו"ט במעילה פ"ב משנה ו' דאין תנור מקדש אלא לאחר שיקרם פני הקחם ולפי"ז הרי מבואר במשנה שבת י"ט ע"ב דמותר ליתן פת לתנור עם חשיכה אם יודע שיקרמו פני' מבע"י והיינו משום דלאחר קרימת הפנים א"ע על איסור אפי' בשבת ובתוס' שם ד"כ ע"א ד"ה איבעי' להו מבואר בשם הירושלמי דלענין קרימת פנים של הלחה"פ בעי' קרימה מעליא היינו אף הפנים שפנגד האור משא"כ שיעור הקרימה שלא יעבור על איסור שבת די בקרימת פנים המדובקין בתנור וע' בט"ז א"ח סי' רנ"ד סק"ב א"כ לפי"ז אפי' אי נימא תנור מקדש ג"כ קשה נימא הואיל וא"ב פריק ואי דהתנור מקדש ול"ל פדיון ז"א דהא אין התנור מקדש רק לאחר שיקרמו שני פני' וא"כ ממ"נ עד הקרימת פנים המדובקין בתנור הא א"ע מטעם הואיל כו' ולאחר קרימת פנים זה הא שוב ליכא איסור אפי' ביו"ט פנ"ל ובהיותי בבית א"א הרב הגאון נ"י הראה לי שגם הוא העיר בזה אמנם לפענ"ד לק"מ דלקחם הפנים פינן שנאפה בדפוס ואין החמימות בא אליו רק מלמעלה שדופני הדפוס מפסיקין לכן לא נאפה מעל"ע עד שיקרמו פניו שלמעלה ושלמטה וכן מבואר בס' אבן העזר סי' הנ"ל ובישיע"ק שם ועיקר קוש' התוס' הוא מלחה"פ ובלא"ה

הָא רַק לר"א יֵשׁ חִילּוּק בֵּין קָרִימַת פְּנִים דְּשַׁבַּת וּבֵין קָרִימַת פְּנִים דְּלַחַה"פ אַבְל לַת"ק דר"א בַּסְפ"ק דְּשַׁבַּת שָׁם לְדִידֵי קָרִימַת פְּנִים דְּשַׁבַּת וּדְלַחַה"פ שְׁוִים ע"ש.

וע"ד הפלפול י"ל בְּיָשׁוּב הַקּוּשְׁיָה הַגְּ"ל עפ"י"מ דְּלַכְאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין קוּשְׁיָה הַתּוֹס' שֶׁהַקְּשׁוֹ נִימָא הוּאִיל וּא"ב פְּרִיק הָרִי גַם אִי אֲמָרִינָן הוּאִיל עכ"פ אִיסוּרָא דְרַבְנָן אִיכָא כַּמְפּוֹרָשׁ כַּפְנ"י שָׁם בְּסוּגְיָה וְנִרְאָה דְהִנֵּה כַּפְנ"ג בְּסוּפְרוֹ שׁוֹשְׁנַת הַעֲמָקִים הַקְּשָׁה אֲמַאי לֹא יְדָחָה הַעֲשָׂה דְאַפִּינִית שְׁתֵּי הַלָּחִים לְלֹא הֵבֵא מַכ"ע שֶׁל לָכֶם וְלֹא לְגְבוּהָ לַפְמ"ש הַרְשָׁב"א הוּבָא כַּש"מ פְּתוּבוֹת ד"מ וּבַמ"ל פ"א מַה' נ"ב דְּעֲשֶׂה דוּחָה לְלֹא הֵבֵא מַכ"ע וַיֵּאָפוּ אוֹתָם בִּיו"ט אֲמַנָּם נִרְאָה עפ"י"ד הַתּוֹס' בְּיָצָה י"ב ע"א שֶׁהַקְּשׁוֹ אֲמַאי מוֹקִי הָא דְהַשׁוּחַט עוֹלַת נְרָבָה בִּיו"ט לוֹקָה כַּב"ש וְהָא גַם ב"ה ס"ל נְדוּנ"ד א"ק בִּיו"ט וְתִי דְמַהִיכָא אֵית לְהוּ דְנְדוּנ"ד א"ק בִּיו"ט מַלְפָּם וְלֹא לְגַבִּיָּה א"כ הָנִי לָאו הֵבֵא מַכ"ע וְאִין לוֹקִין וְהַקְּשׁוֹ נִימָא פִּינּוּ דְאַהֲדַרְיָ אַהֲדַרְיָ לְאַיְסוּרָא קָמָא כְּמוּ בְּגוּזַז פְּסוּהַמ"ק וְתִי דְשִׂאנִי גִיזָה שְׁלֹא הוֹתֵרָה בַּפְּסוּהַמ"ק כְּלָל בְּהַדְרָי וּא"כ הוּאִיל וְאַשְׁתַּכַּח בְּהוּ סְמָךְ לְאַיְסוּרָא מוֹקְמִינּוּ לִי בְּאַיְסוּרָא קָמָא אַבְל הֵבֵא גַבִּי יו"ט דַּא"נ הוֹתֵר דְכַתִּי אֲשֶׁר יֶאֱכַל לְכָל נֶפֶשׁ וְגו' וְה"ה בְּנְדוּנ"ד מִתּוֹךְ שֶׁהוֹתֵרָה כּו' א"כ אֲשַׁפְחָנָא דְהוֹתֵרָה בְּהַדְרָי וְכִינּוּ דְאַשְׁפְחָנָא דְהוֹתֵרָה בְּהַדְרָי לְמַאי דְאַהֲדַרְיָ אַהֲדַרְיָ וְלַמַּאי דְלֹא אַהֲדַרְיָ לֹא אַהֲדַרְיָ וְקָאִי דוּקָא בַּעֲשֶׂה ע"ש.

וְהִנֵּה בְּשַׁבַּת כ"ד ע"ב בְּתוֹס' ד"ה לְפִי כ' בְּשֵׁם ר"י דְלַהֲכִי ל"א בְּאַפִּינִית ב' הַלָּחִים מִתּוֹךְ שֶׁהוֹתֵרָה כּו' מְשׁוּם שְׁאַחַר הָאַפִּינִי עוֹד צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּהֵן תְּנוּפָה ע"ש וּמְבַרְאָר בְּמְפּוֹרָשׁי טַעְמוֹ שֶׁל דְבַר דַּל"ש מִתּוֹךְ כּו' אֵלָּא הִיכִי שְׁבַשְׁעַת הַמְּלָאכָה הוּא יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ א"נ אַבְל הִיכִי שְׁבַשְׁעַת הַמְּלָאכָה א"י לַעֲשׂוֹתוֹ א"נ אַע"ג דְאַח"כ יְהִי א"נ ל"ו מִתּוֹךְ שֶׁהוֹתֵרָה כּו' וְהוּא מוֹתָאֵם עִם דְבָרֵי הַר"י שֶׁבְּתוֹס' פְּסָחִים ד"ה ע"א שְׁכ' דְכִינּוּ שְׁמַתְחַלַּת הַבְּעֵרָה א"י לְהִנּוֹת מִמֶּנּוּ אַע"ג שְׁיִכּוּל לְהִנּוֹת מִמֶּנּוּ אַח"כ אֲסוּר וּבְמַה שְׁמוֹכִיחַ רְבָא מְדַבְרֵי ר"ע ש"מ דַּל"א מִתּוֹךְ כּו' כְּבָר בְּיִאֲרָתִי בַּמֶּק"א וְע' מַג"א ס' תַּק"ז סַק"ג וּבְסוּגְיָן דַּמ"ז ע"א פִּירֵשׁ"י דְאַלְיָבָא דְרַבָּה לְכַף ל"א גַבִּי שְׁתֵּי הַלָּחִים הוּאִיל וְאִי מְקַלְעֵי אוֹרְחִים מְשׁוּם דְלֹא חָזוּ עַד שְׁיִשְׁחַטּוּ הַכְּבָשִׁים עֲלֵיהֶן וְפִי הַתּוֹס' שָׁם ד"ה וְאִי אֲמַרְתְּ דְכִינּוּ דְאִינוּ מְחֻסְרֵי מַעֲשֶׂה בְּגוּפָן וְאַפ"ה לֹא חֲזִינּוּ עַדִּין לְכַף ל"א בְּהוּ הוּאִיל כּו' ע"ש וְה"נ לַעֲנִין מִתּוֹךְ פִּינּוּ דְבַשְׁעַת הַמְּלָאכָה דְהִינּוּ הָאַפִּינִי דְאִין מְחֻסְרֵי שׁוּם מַעֲשֶׂה בְּגוּפָן וְאַפ"ה א"י לַעֲשׂוֹת מִהֵן א"נ בְּכַה"ג ל"א מִתּוֹךְ כּו' וְכ"כ הַמַּג"ש בְּחִידוּשָׁיו וְא"כ פִּינּוּ דְבַשְׁעַת הַל"ש מִתּוֹךְ א"כ שְׁפִיר אֲמָרִינּוּ אַהֲדַרְיָ לְאַיְסוּרָא קָמָא וְא"כ הָא בִּיו"ט אִיכָא עֲשֶׂה וְל"ת וְאִין עֲשֶׂה דְאַפִּינִית ב' הַלָּחִים דוּחָה ל"ת וְעֲשֶׂה דִיו"ט.

וּמְיֻנָּשׁב שְׁפִיר קוּשְׁיָה הַפְּמ"ג וְא"כ לְפִי"ז מְיֻנָּשׁב שְׁפִיר קוּשְׁיָתִינוּ הַגְּ"ל דְהִיכִי קָאִי קוּשְׁיָה הַתּוֹס' נִימָא הוּאִיל וּא"ב פְּרִיק וְאִי דְאַפְתִּי אִיכָא אִיסוּר דְרַבְנָן ז"א דְנִימָא דְעֲשֶׂה דְאַפִּינִית שְׁהַל"ח דְחִי לָאו הֵבֵא מַכ"ע דְלָכֶם וְלֹא לְגְבוּהָ וְאִי דְכִינּוּ דַל"ש מִתּוֹךְ כּו' אֲמָרִי אַהֲדַרְיָ לְאַיְסוּרָא קָמָא כְּנ"ל ז"א דְהָא הַטַּעַם דַּל"ש מִתּוֹךְ הוּא מְשׁוּם שֶׁא"י לַעֲשׂוֹתוֹ אֲנָכֶל נֶפֶשׁ בַּשְׁעַת הַמְּלָאכָה וְלְכַף הַקְּשׁוֹ הָא אִי בְּעֵי פְרִיק לְהוּ א"כ יְכוּל לַעֲשׂוֹתָם א"נ וְא"כ שְׁיִיךְ מִתּוֹךְ כּו' וְרַק הַתּוֹרָה מִיַּעֲטָה לָכֶם וְלֹא לְגְבוּהָ א"כ תְּדַחִי הַעֲשֶׂה דְאַפִּינִית שְׁהַל"ח לְלֹא הֵבֵא מַכ"ע דְלָכֶם וְלֹא לְגְבוּהָ וּמַעֲתָה מְיֻנָּשׁב שְׁפִיר גַם הַקּוּשְׁיָה הַגְּ"ל שֶׁהַקְּשִׁינוּ דְאַמַּאי לֹא הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' גַם אִי תַנּוּר מְקַדָּשׁ וְלַר"א דְקָרִימַת פְּנִים שֶׁל שְׁהַל"ח וְלַה"פ הוּא אַחַר

הקרימת פנים דשבת ומפח ממ"נ כנ"ל ולהאמור ז"א דכיון דע"כ פל עיקר קושץ התוס' הוא דנימא דעשה דאפינת שהל"ח דחי לל"ת דיו"ט א"כ התניח אי נימא דשזעור הקרימה של שויו"ט עם הקרימה של הלחה"פ שנים הם שפיר נוכל לומר דעשה דוחה ל"ת משא"כ אי נימא דמשום אפיני' שלא לצורך יו"ט עובר מיד בקרימת פנים המדובקין בתנור וקעשה דאפינת שהל"ח לא מיקיים רק אחר שנקרם גם הפנים שלגבי האור א"כ ל"ה בעידנא ואין העשה דוחה אותו.

והבן פי נכון הוא ע"ד הפלפול: והנה התוס' ז"ל תי' לקושץ הנ"ל דנימא הואיל כו' משום דל"א הואיל להתיר וניחא לי ליישב בזה מה דקשה לי לכאורה בדברי התוס' מנחות ר"פ שתי הלחם בד"ה ובדפוס הי' עושין שכ' וז"ל וא"א לבקר אם הי' מתקן הלחם חוץ לדפוס שהי' הדפוס בתוך הלחם או הלחם בפנים ומתוך הסבא נראה שהלחם בתוך הדפוס כו' ולכאורה קשה אמאי לא פשיט לי ממשנה דלקמן ד"ק ע"ב דקתני לחה"פ נאכל אין פחות מתשעה ולא יותר על י"א כו' ואינו דוחין לא את השבת ולא את יו"ט והקשה הכרו"פ בסי' ק"ח דהא קיי"ל פ"ש ב"א דאמר ממלאה אשה תנור פת אעפ"י שא"צ אלא לפת א' מפני שהפת נאפה יפה בזמן שהתנור מלא וא"כ הי"ל לאפותו עם שאר פת ותי' דכיון דאין תנור מקדש א"כ יש להם פדיון והו"ל דשיל"מ ובדבר האסור במשהו אפי' בתנור גדול ריחא מקלחא דמשהו מיהא איכא ע"ש וא"כ לפי"ז הא קיי"ל בש"ע יו"ד סי' ק"ח דדוקא בצלי נאפיני' אוסר ריחא ולא בבישול ע"ש וא"כ לפי"ז בלחה"פ אי נימא שהי' מונח בתוך הדפוס וקיי"ל כמ"ד שהי' פמין תיבה פרוצה כמבואר ברמב"ם פ"ה מה' תו"מ והוא פתיבה שניטל פיסויה' א"כ הוי כצלי קדר שאין אוסר בו ריחא והדרק"ל הי"ל לאפות הלחה"פ ביו"ט עם שאר פת א"ו שהלחם הי' חוץ לדפוס.

אמנם לד' התוס' הנ"ל ליכא מזה ראי' דבאמת מלחה"פ ליכא קושץ פלל דנהי דהאפיני' יכולה להיות ע"י שיאפם עם שאר פת אבל מה יעשה בהלישה שהוא אב מלאכה ואין קושץ הכרו"פ רק משתי הלחם שהי' יכול להיות הלישה מעיו"ט שהיא חמץ משא"כ הלחה"פ שהי' מצה לא הי' אפטר לעשות הלישה מעיו"ט והאפיני' ביו"ט שמתחמץ ודוחק לומר ע"י הטלה לצונן] ואי דנימא הואיל וא"ב פריק על הלישה שעדיין לא נתקדש ז"א דהא גם האפיני' היינו יכולין להתיר ע"י הואיל כד' התוס' הנ"ל וע"כ פדברי התוס' דל"ש הואיל להתיר וא"כ א"א לומר הואיל גם על הלישה מטעם זה: ומעתה נבא לבאר דברי הרמב"ם ז"ל פ"ה מה' תו"מ הי"ו שכ' אין אפינת לחה"פ דוחה את השבת ולא את יו"ט אלא בע"ש היו אופין אותו כו' ובפ"ח גבי שהל"ח כ' ואין עשייתו דוחה יו"ט ואצ"ל שבת אלא אופין אותו מעיו"ט שנא' הוא לבדו יעשה לכם לכם ולא לגבוה ע"כ והוא תמוה הלא במשנה צ"ה ע"ב וד"ק ע"ב פולל התנא שהל"ח ולחה"פ ביחד שאין אפינתו דוחה שויו"ט ולמה פלגינהו הרמב"ם ז"ל ומפסיק להו בספינא חריפא שהביא על שהל"ח הטעם ממיעוטא דקרא שמדאוריית' אין אופין אותו ביו"ט וגבי לחה"פ כ' סתם שאין אופין אותו ביו"ט דמשמע שהוא רק מדרבנן וכבר התעורר בזה בהגהות טעם המקור על השעה"מ פ"ג מה' יו"ט ה"ט בשם הרב ר"א פלעקלש ז"ל וכן בשו"ת רב משולם מדו"ז הגאון בן הח"צ ז"ל האריף לתמוה בזה ע"ש [והנה לכאורה עלה בדעתי ליישב ד' הרמב"ם עפ"י"ש רש"י בביצה כ"ג ע"ב ר"פ א"צ דגם באוכל נפש גופי' אינו מותר ביו"ט רק בשא"א לעשותו מעיו"ט כגון אפיני' שיותר טובפת חמה ע"ש בתוס']

ובמגילה ד"ז ע"ב וע' בפנ"י שכ' דלד' רש"י ז"ל באנכל נפש שאפשר לעשותו מעיו"ט
אסור מדאורייתא וא"כ אפשר לומר בלחם הפנים בלאו טעמא דלכם ולא לגבוה אסור
משום דאפשר לעשותו מעיו"ט ולא שיניך לומר שיותר טוב פת חמה דהא לחם הפנים
הי' בו נס שהי' חם פיום הלקחו וא"כ שפיר אפשר לעשותו מעיו"ט וע' בפסחים דף ס"ד
ע"ב דסבירא לי' לאב"י דסמכינן אנפסא ולקד אסור.

אמנם באמת משמע מכ"ד מדברי הרמב"ם ז"ל דלא סבירא לי' בהא פנש"י אלא דבאנכל
נפש גופי' אין חילוק בין אפשר לעשותו מעיו"ט או לא אפשר ורק במכשירין יש חילוק
וא"כ א"א למימר הכי] והגלפענ"ד ליישב בדרך נכון מאד עפי"ד הש"ס פסחים מ"ו ע"ב
שהבאתי למעלה דמתיב רבה לר"ח דאמר מדאוריית' צורכי שבת נעשין ביו"ט ורפנו
הוא דגורו שפא יאמרו אופין מיו"ט אף לחול ממתניתין דלחה"פ נאכל לתשעה לעשרה
ולאחד עשר כו' לפי שא"ד לא את השבת ולא את יו"ט וא"א מדאוריית' צורכי שבת
נעשין ביו"ט אמאי לא דחי יו"ט א"ל שבות קרובה התירו שבות רחוקה לא התירו.

ואח"כ מתיב רב מרי שתי הלחם אין נאכלות לא פחות משנים ולא יותר משלשה כו'
לפי שא"ד לא את שבת ולא את יו"ט וא"א צורכי שבת נעשין ביו"ט השתא דשבת ביו"ט
שרי דיו"ט ביו"ט לכ"ש שא"ה דא"ק לכם לכם ולא לגבוה ולכאורה יש לתמוה הלא
במנחות ד"ק נשנה במשנה שהל"ח קודם ללחה"פ וא"כ מאי ראה רבה להקשות מסיפא
דלחה"פ ולא הקשה מרישא משתי הלחם וע"כ דינע משנינויא דלכם ולא לגבוה ורב מרי
לא ינע א"כ לפי"ז מ"פ מלחה"פ הא איכא ג"כ לשנויי לכם ולא לגבוה כמו בשתי הלחם.

ומה שנראה לי בזה הוא דהנה באמת הקשו התוס' הנ"ל למה אין אפייתן דוחה יו"ט
גימא הואיל וא"ב פריק ותי' דל"א הואיל להתיר וע"כ הוא רק מדרבנן דמדאוריית' אין
לחלק בין לקולא או לחומרא כמ"ש התוס' בפסחים ס"ב ע"א ד"ה פי וכן קולין ד"י ע"ב
ד"ה אלא [] וצ"ע דברי הש"ס נדרים נ"ז ע"ב דילמא לחומרא שאני ולד' פי הרא"ש שם
בפי' הב' נראה דמחייב מדאוריית' [] וע' בכורות ד"כ ע"א בתד"ה ואבע"א וגם מדכ'
המהרש"א ז"ל בחי' דדיעבד אמרינן הואיל להתיר דאל"כ התוס' סתרי א"ע לדיבור
שלאח"ז נהרי מדאוריית' אין לחלק בין לכתחלה לדיעבד כמ"ש התוס' בגיטין ד"ג ד"ה
וכי לא בעי וכ"מ בש"ס ב"מ מ"ה ע"ב אא"א מדאוריית' פליגי מתחילין ולא מתחילין
מיבעי' לי' ע"ש וע' בתוס' סופה ד"מ ע"ב ד"ה על חיינ וכתוס' פסחים י"א ע"א לא כ'
רק שבמילי דאוריית' מצינו לכתחלה ודיעבד פגון קדשים אבל בעלמא לא וצ"ע בתוס'
פתובות ד"ל ע"א ד"ה א"ב] ולפי"ז לכאורה קשה פינן דרק מדרבנן ל"א הואיל להתיר
א"כ יהי' מותר לאפות משום דאין שבות במקדש בשלמא מלחה"פ לא קשיא פדמשני
בגמ' שבות קרובה התירו שבות רחוקה לא התירו במקדש ולחה"פ הי' שבות רחוקה
לדחות שבות יו"ט זה בשביל שבת שני' משא"כ בשתי הלחם הא הוי שבות קרובה
והדרק"ל אמאי לא דחי יו"ט משום לכם ולא לגבוה גימא הואיל וא"ב פריק ונהי לכם
נאי דל"א הואיל להתיר הא אינו רק מדרבנן וגימא אין שבות במקדש אמנם נראה ליישב
עפי"מ שהקשו התוס' שם בדיבור השני על הא דמצה של מע"ש א"י בה בפסח לר"מ
דסבר מע"ש ממון גבוה ול"ח מצתכם גימא הואיל וא"ב מיתשל מחשבין לה פשלו.

וכן מהא דאמר ר' אבא בר אבון של גבוה נימא הואיל וא"ב מיתשל עלי חשוב פשלו ות' ר"י דשאני הנהו דכתי' בהו לה' ולכך אע"ג דאיכא למימר הואיל חשבכם הכתו' של גבוה ומבואר בקידושין נ"ג ע"א דדוקא היכי דכתי' קודש לה' אז לא] חשיב ש' ע"ש וכן הגיה הג' ר"י ב"ו"ל בתוס' דצ"ל שאני הנהו דכתי' בהו קודש לה' ולפי"ז הלא גבי שתי הלחם בפ' אמור כתי' קודש יהי' לה' לפהו וְאֶמְרִינוּ בַּשֵּׁס מְנַחוֹת מ"ה ע"ב דלר"ע דס"ל שם בְּמִשְׁנֵה דַּאִין הַפְּכָשִׁים מְעַכְבִּין אֶת הַלֶּחֶם יְלִיף מִדְּכִתִּי קוֹדֵשׁ יְהִי לֵה' לִפְהוּ אִינְהוּ דְבַר שְׁכּוּלוֹ לִפְהוּ הָוֵי אוֹמֵר זֶה לֶחֶם וּבִן נֶס דס"ל דהפכשים מעכבין את הלחם ס"ל קודש יהי' לה' לפהו כתי' אינהו דְבַר שְׁמַקְצָתוֹ לֵה' וּמַקְצָתוֹ לִפְהוּ הָוֵי אוֹמֵר אֵילוּ כְּכֹשִׁים ור"ע אָמַר מִי כִתִּי קוֹדֵשׁ יְהִי לֵד' וְלִפְהוּ לֵה' לִפְהוּ כִתִּי כִדְר"ה דִּאר"ה קִנְאוֹ הַשֵּׁם וּנְתַנּוּ לִפְהוּ ע"ש.

והנה בדרב מ"ו ע"ב ס"ל לרבה כר"ע דלחם באות בפ"ע לאכילה ע"ש וע"כ גם איהו ס"ל דקודש יהי' לה' קאי על הלחם ולא על הפכשים ולפי"ז א"ש מאד דבשתי הלחם לא קשיא דנימא הואיל וא"ב פריק פינן דכתי' בהו קודש לה' חשיב של גבוה אף דאיכא למימר הואיל כסברת התוס' ה"ל וְשִׁפִּיר מְשַׁנֵּי גְבִי שֶׁהֲל"ח א"ק לְכֶם וְלֹא לְגְבוּהַ וְרַבָּה יָדַע מִזֶּה דְעַל שֶׁהֲל"ח אִיכָא לְשִׁנוּיֵי מְטַעַם לְכֶם וְלֹא לְגְבוּהַ וְהִינּוּ לְשִׁיטְתִּי אֲזִיל דס"ל כר"ע דלחם עיקר וקאי קודש יהיו לה' על הלחם פנ"ל ולכך ל"ל בהו הואיל פנ"ל משא"כ בלחה"פ הרי לא כתיב קודש לה' וא"כ ל"ה יכול לשנויי מטעם לְכֶם וְלֹא לְגְבוּהַ דאפתי איכא למימר הואיל וא"ב פריק והו' לְכֶם וְאִי דל"א הואיל להתיר הרי ל"ה רק מדרבנן פנ"ל ואין שבות במקדש פינן דבס"ד הו' ס"ל דגם שבות רחוקה התירו במקדש וז"נ וברור בס"ד.

ולפי"ז א"ש דברי הרמב"ם ה"ל דהרמב"ם ג"כ לשיטתו אֲזִיל דפוסק בפ"ח מה' תו"מ כר"ע דלחם עיקר וא"כ ע"כ קאי קודש לה' על שהל"ח וא"כ ל"ל בהו הואיל וא"ב פריק משא"כ בלחה"פ ע"כ ל"ל משום לְכֶם וְלֹא לְגְבוּהַ פינן דמדאורי' אית לן למימר הואיל וא"ב פריק ורק מדרבנן ל"א הואיל להתיר פנ"ל ולכך שפיר כ' בלחה"פ סתם אין אופין אותן ביו"ט והיינו מדרבנן דמדאורי' שייך שפיר הואיל וא"ב פריק אף דפסק דאפייטן בפנים א"כ תנור מקדש מ" לפי"ד הלח"מ בפ"ה מתו"מ ה' ז ש"כ דהרמב"ם לא פסק דתנור מקדש רק לענין שתהא אפייטן בפנים ולא לענין פסול לינה א"כ י"ל דפדיון ג"כ מהי פינן דאינו מקדש לגמרי.

ובשהל"ח דכתיב קודש לה' א"כ ל"ל בהו הואיל וא"ב פריק כס' התוס' ה"ל לְכֶם פֶּסֶק דשהל"ח מדאורי' אין אפייטן דוחה יו"ט משום לְכֶם וְלֹא לְגְבוּהַ פינן דל"ל בהו הואיל וא"ב פריק פאמור וא"ש ע"נ בעזה"י: וְאַרְנוּחַ לֵן בְּהָא לְבָאָר עוֹד הַפְּעַם סְגִייתַת הַשֵּׁס מְנַחוֹת הַנֶּזֶל דְּפָרִיף וְאַפְיִיתָן בְּפָנִים אֲלֵמָא תַּנּוּר מְקַדֵּשׁ וְא"ד אֶת הַשִּׁבְתָּ הָא אֲפִסְלָה בְּלִינָה וְהִנֵּה א"ז הַגָּאוֹן מְלִיסָא ו"ל בס' נחלת יעקב הקשה מש"ס שבועות י"א ע"א דקא' דלכך לא נפסלה קטורת בלינה הואיל וצורתה פל השנה פולה ופי' התוס' שעיקר מצותה בכך לעשותה פולה בתחלת השנה ולכך לא נפסלה בלינה א"כ מ"פ הש"ס בשהל"ח ולחה"פ דפסלו בלינה נימא דמצותה בכך שלא ידחו את השבת ולכך אין נפסלין בלינה.

וּלְדַרְכָּנוּ יִתְיַשֵּׁב שְׁפִיר דְּהֵנָּה הַתּוֹס' הַקָּשׁוּ בְּמַנְחוֹת ט"ו ע"ב עַל פִּירְש"י ז"ל שְׁפִי
בְּמַנְחוֹת ע"ט הָא דְאִי זְעִירִי אִין הִנְסְכִין מִתְקַדְשִׁין אֱלָא בְּשַׁחֲיִטַת הַזְּבַח לְעֵנְן שְׂאִין נְפֹסְלוֹן
בְּלִינָה א"כ מ"פ הַש"ס פָּאן בִּשְׁהַל"ח אֲמַאי א"ד אֶת הַשְּׁבֶת הָא אִיפְסְלִי בְּלִינָה נִימָא פִּינּוּן
דְּלָא נִשְׁחַטוּ עֲדִינּוּן הַכְּבָשִׁים עֲלֵיהֶן לָא מִיפְסְלוּ בְּלִינָה.

וּלְהָאֲמוּר י"ל דְּהִכִּי קָאִי פִּירְכַת הַש"ס וְאֲפִיִּיתוּ בְּפָנִים אֱלֵמָא תַנּוּר מְקַדֵּשׁ וְקָשָׁה קוֹשְׁיַת
הַתּוֹס' הַנְּ"ל אֲמַאי א"ד אֲפִיִּית שְׁהַל"ח אֶת יו"ט מִטַּעַם לְכֶם וְלָא לְגַבּוּהַ נִימָא הוּאִיל וַא"ב
פְּרִיק וְאִי דְלֵאֲחַר קְדוּשַׁת הַתַּנּוּר הָא ל"ל פְּדִיוֹן ז"א דְּהָא בִּשְׁהַל"ח שְׁיִינָה שְׁפִיר הוּאִיל
וַא"ב פְּרִיק גַּם אִי תַנּוּר מְקַדֵּשׁ פִּינּוּן דְּלַעֲנָן קְדוּשַׁת הַתַּנּוּר בְּעִי קְרִימָה מְעַלְיָא הִינּוּ
קְרִימַת שְׁתֵּי פָנִים וְלַעֲנָן אִיסוּר אֲפִינָי בִּיּו"ט הָא דִּי בְּשִׁנְקָרָם הַפָּנִים הַמְדוּבְקִין בְּתַנּוּר
כְּנ"ל וַא"כ עַד שְׁיַעוּר קְרִימַת הַפָּנִים הַמְדוּבְקִין בְּתַנּוּר הָא מְהֵנִי עֲדִינּוּן פְּדִיוֹן וְשְׁיִינָה שְׁפִיר
הוּאִיל וַא"ב פְּרִיק וְרַק גְּבִי לַחַה"פ כְּתַבְנוּ לְעִיל דַּל"ש זָה אֲבָל בִּשְׁהַל"ח שְׁיִינָה שְׁפִיר
הוּאִיל וַא"ב פְּרִיק אִפִּי אִי נִימָא דְּהַתַּנּוּר מְקַדֵּשׁ וַא"כ אֲמַאי א"ד יו"ט וַע"כ פְּסֻכְרַת הַתּוֹס'
הַנְּ"ל דַּל"א הוּאִיל לְהַתִּיר וְעֲדִינּוּן קָשָׁה הָא פִּינּוּן דַּע"כ אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן כְּנ"ל נִימָא אִין
שְׁבוּת בְּמְקַדֵּשׁ וְאִי דְאַתְיָא כְּמ"ד שְׁהַל"ח כְּשִׁירוֹת בְּבֵית פְּאִגִּי וְהוּי שְׁבוּת דְּמְקַדֵּשׁ בְּמַדִּינָה
דְּלָא הוּתַר ז"א דְּהָא פִּינּוּן דְּקַתְנִי וְאֲפִיִּיתוּ בְּפָנִים אֱלֵמָא דְאִינוּ כְּשֵׁר לְאַפּוֹת רַק בְּפָנִים
וְשְׁפִיר נִימָא אִין שְׁבוּת בְּמְקַדֵּשׁ וְעַכְצ"ל דְּהַמְשָׁנָה אֲתֵיָא כַר"ע דְּהַכְּבָשִׁים אִין מְעַכְבִּין אֶת
הַלְחָם מְשׁוּם דְּקוּדֵשׁ יְהִי לְהַי קָאִי עַל הַלְחָם וַא"כ ל"ש בִּי הוּאִיל כו' כְּנ"ל וַא"כ פִּינּוּן
דַּע"כ אֲתֵיָא הַמְשָׁנָה כַר"ע וּמְדַאוּרִיִּיתָא לְחָם בְּאוֹת בַּפ"ע וַא"כ אֲמַאי קְתַנִּי סְתֵמָא וַא"ד
אֶת הַשְּׁבֶת הָא אִיפְסְלִי בְּלִינָה וְהִינּוּ כְּשֵׁהַלְחָם בְּא בְּלֵא כְּבָשִׁים דְאִין לוֹ מַתִּירִין הָא אִיפְסְלוּ
בְּלִינָה וְאַזְדִּי קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' הַנְּ"ל עַל פִּירְש"י בְּהָא דְזַעֲרִי כְּנ"ל וּמִמִּילָא מִיְנֻשָׁב נְמִי קוֹשְׁיַת
א"ז הַגָּאוֹן הַנְּ"ל דְּנִימָא מְצוֹתוֹ בְּכָף וּלְהָאֲמוּר נִכּוֹן מְאֹד דְּהַתִּינַח אִי לֵא הִי יְכוּלִין לְאַפּוֹתוֹן
בְּלֵא פְסוּל לִינָה שְׁיִינָה שְׁפִיר מְצוֹתוֹ בְּכָף דּוּמְיָא דְקִטְוֶרַת מִשְׁא"כ הַשְּׁתָא הָא אִי הִיוּ בְּאִין
הַלְחָם עִם הַכְּבָשִׁים כְּסֻדְרוֹ הָא אִין נְפֹסְלוֹן בְּלִינָה דִישׁ לְהוֹן מַתִּירִין קְוֹשְׁיַת הַתּוֹס' הַנְּ"ל
וְרַק כְּשִׁאֲרַע דְּרָף מְקַרְהַ שְׁהִיוּ מְבִיאִין הַלְחָם בְּלֵא כְּבָשִׁים הָא בְּזָה ל"ש מְצוֹתוֹ בְּכָף
דְּהַמְקַרְהַ לֵא יִתְמִיד וְשְׁפִיר פְּרִיף הָא אֲפְסְלוּ בְּלִינָה וְאַזְדָּא נְמִי לַפ"ז קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' ר"פ
שְׁהַל"ח דְּלִכְפְּרִיף אִפִּי אִי תַנּוּר אִינוּ מְקַדֵּשׁ הָא הַקְּעָרוֹת נְתַקְדָּשׁוּ וְלְדַרְבְּנִינוּ ע"כ פִּירְכַת
הַש"ס הוּא רַק מִשְׁהַל"ח וּבִשְׁהַל"ח הָא לֵא הִי קְעָרוֹת וּמִיְנֻשָׁב נְמִי עוֹד הַפַּעַם פְּסְקִי
הַרְמַב"ם דְּפִסְק דְּאֲפִיִּיתוּ בְּפָנִים וּפְסַק ג"כ דַּא"ד אֶת הַשְּׁבֶת וּבְזָה נִכּוֹן הֵיטֵב דְּהַרְמַב"ם
כ' דִּינָי לְפִי הַהִלְכָה דְּהַלְחָם בְּאִין עִם הַכְּבָשִׁים דַּע"כ פ' מְדַרְבְּנָן אִין בְּאוֹת בַּפ"ע וַא"כ יֵשׁ
לְהוֹן מַתִּירִין וְאִין נְפֹסְלוֹן בְּלִינָה.

וְהֵנָּה בְּפִשְׁיטוֹת אֲפִשֵׁר לומר בְּיֻשׁוֹב קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' הַנְּ"ל דְּלִכְפְּרִיף הָא הַקְּעָרוֹת נְתַקְדָּשׁוּ
דַּע"כ אִין הַקְּוֹשְׁיַת רַק מִשְׁהַל"ח דְּהָא בְּאַמַּת הַקָּשׁוּ הַתּוֹס' הַנְּ"ל הִרִי פִּינּוּן דִישׁ לוֹ מַתִּירִין
הִינּוּ הַכְּבָשִׁים אִין נְפֹסְלוֹן בְּלִינָה אוּלָם י"ל עַפ"י מ' דְּמִבְּנֹאֵר בְּמִשְׁנָה זְבָחִים מ"ג ע"א
דְּבַמַּתִּיר ל"ש פִּיגוּל כְּגוֹן קוֹמֵץ וּלְבוֹנָה וְהַקָּשׁוּ הַתּוֹס' הִרִי אִיכָא פִּיגוּל בְּאִימּוּרִין וְכָל כְּמָה
דְּלָא מִיְקַטְרִי אִימּוּרִין לֵא מְתַאֲכַל בְּשֵׁר וְתִי פִּינּוּן דְאִילוּ נְטֵמָאוּ אִימּוּרִין אוּ שְׂאָבְדוּ מוֹתַר
לְאַכּוֹל הַבְּשֵׁר שׁוּב ל"ה מַתִּירִין ע"ש וַא"כ ה"נ י"ל פִּינּוּן דַּלר"ע אִין הַכְּבָשִׁים מְעַכְבִּין אֶת
הַלְחָם וְאִי אֲבָדוּ הַכְּבָשִׁים לֵא אֲבָד הַלְחָם ל"ה הַכְּבָשִׁים מַתִּירִין וְשְׁיִינָה שְׁפִיר גְּבִי הַלְחָם
פְסוּל לִינָה וּפְרִיף שְׁפִיר אֲלִיבָא דַר"ע וְהַתִּינַח בִּשְׁהַל"ח מִשְׁא"כ בַּלַּחַה"פ הָא הַבְּזִיכִין

מעפבין וא"כ אין בהלחה"פ פסול לינה עד שלא קרבו הבזיכין וא"כ ליכא קושיא על לחה"פ ובמסקילה זו נעלה ליישב קושני' התוס' פסחים ה"ל דגימא הואיל וא"ב פריק דע"כ ס"ל תנור אינו מקדש דאי תנור מקדש פסלו בלינה ולדברינו יתיישב שפיר דהנה הקשיתי זה רבות בשנים פד הוינא זוטרא במשנה מנחות ה"ל דקתני אין שהל"ח נאכלות פחות מב' ולא יותר על ג' לפי שא"ד יו"ט הרי לר"ע דאמר הפכשים אין מעפבין את הלחם ובאין לחם אף בלא כפשים משפחת לה דיהי' דוחה יו"ט לפי"ד התוס' בשבת כ"ד ע"ב שהבאתי למעלה שהקשו אמאי אין שורפין תרו"ט ביו"ט הרי יכול ליהנות ממנה בשעת שריפה ואטו משום שיש מצוה בשריפתה מגרע גרע ותי' הריב"א דנדיא גרע דכיון שאסרה תורה פל הנאות רק הנאת שריפה מותר א"כ אין הבצרה זו לצורך הנאותו אלא לשם מצות שריפה רק שהתורה לא הקפידה שיהנה ממנה בשעת שריפה ולהכי לא דתי' אין אפי' דוחה יו"ט מידי דהוי אנדונ"ד דא"ק ביו"ט למ"ד משלחן גבוה קזכו וכן שהל"ח לדידי' אין אפי' דוחה יו"ט אע"פ שיש בהן אכילת אדם משום דעיקרון לצורך גבוה כו' ולר"י נראה דל"ש בשריפת תרו"ט משלחן גבוה קזכוול"ד להשל"ח שהאפי' הי' צורך גבוה שהרי אחר האפי' צריך לעשות בהן תנופה וכן לאחר שחיטת נדונ"ד עושין מהו לגבוה אבל תרו"ט אין עושין ממנה לגבוה כו' ע"ש ולפי"ז לשיטת הר"י דכל הטעם דאין אפי' שהל"ח דוחה יו"ט משום דעיקרו הוי לצורך גבוה כיון שאחר האפי' הי' עושין מעשה לגבוה והיינו התנופה ולפי"ז היכי דהלחם בא בפ"ע בלא כפשים הא ליכא תנופה ול"ש בי' לומר עיקרו לצורך גבוה ושפיר היל"ל דידחה יו"ט וא"כ אמאי תני במתניין מילתא דפסיקא אין שהל"ח נאכל פחות מב' לפי שא"ד יו"ט הרי לר"ע דאמר לחם בא בפ"ע משפחת שפיר שידחה יו"ט היכי דבא בפ"ע דליכא תנופה ול"ש לומר עיקרו לגבוה פנ"ל וע"כ דהיא משנה אתיא אליבא דרבנן דפליגי על ר"ע וס"ל דהפכשים מעפבין את הלחם ואין הלחם בא בפ"ע.

וא"כ כיון דע"כ אתיא אליבא דרבנן מיישב קושני' התוס' ה"ל דגימא הואיל וא"ב פריק כיון דע"כ התנא ס"ל תנור אינו מקדש דאי מקדש איפסלה בלינה ז"א דהא למ"ד הפכשים מעפבין את הלחם הוי הפכשים מתירין וא"כ לא נפסלו שהל"ח לאחר האפי' בלינה כיון דלא קרבו עדיין המתירין והוי פנסכים הפאין עם הגבחת] ודוק כי חריץ הוא.

והנה ההצעה ה"ל תהי' לנו לעינים בבאיור דברי הש"ס ביצה ד"כ ע"ב אר"ה לדברי האומר נדונ"ד א"ק ביו"ט לא תימא מדאורי' מחזי חזי ורבנן הוא דגורו בהו שמה שמה אלא אפי' מדאורי' נמי לא חזי דהא שתי הלחם דחובת היום גינהו וליכא למגור בהו שמה שמה וא"ד לא את השבת ולא את יו"ט ולכאורה צריך להבין אמאי דייק ר"ה דוקא משהל"ח ולא מלחה"פ ולה"ל יהי' נכון דהא ר"ע אמרה לשמעתי' כר"ה דדריש קנאו השם ונתנו לפהו וע"כ ר"ה ס"ל ג"כ דקודש לה' קאי על הלחם וא"כ שפיר אין אפי' שהל"ח דוחה מדאורי' יו"ט מטעם לך ולא לגבוה כיון דל"ל בהו הואיל פנ"ל משא"כ מלחה"פ לא הו"מ לאוכוחי מידי דהא באמת הוא רק מדרבנן דמדאורי' אמרי' הואיל אפי' להתיר פנ"ל וע"כ מביא רק משהל"ח דמדאורי' לא דחי יו"ט.

ולפי"ז צודק שפיר הגירסא שבש"ס ביצה דגריס ר"ה דאזיל לשי' פנ"ל ולא כמו דאי הגי' במנחות ד"ק ע"ב רבינא. והתוס' בחגיגה רפ"ק ד"ה אינהו קטן מביאין שם ראי'

דנדונ"ד א"ק ביו"ט מדאורייתא מדחזינן דשהל"ח ולחה"פ לא דחי יו"ט היינו דהתוס' לשי' אולי דמבאר מדבריהם במנחות ד"ק ע"ב ד"ה ואינו דוחה דהמיעוט דלכם ולא לגבוה קאי על שהל"ח ולחה"פ ע"ש ולכך נקטו בדבריהם שהל"ח ולחה"פ והבן: ובאופן אחר נלפענ"ד ליישב הדקדוק הנ"ל בהא דלא מיייתי ר"ה ראי' מלחה"פ דהנה באמת הקשו המהרש"א והפנ"י דאיך הי' אפשר לומר דמדאורייתא מחזי חזי דהא מדמהדר להו ב"ש לב"ה נדונ"ד יוכיחו ע"כ דהוא מדאורייתא משום לכם ולא לגבוה.

ע"כ נראה דהא באמת קשה היכי נוכל למעט דנדונ"ד א"ק ביו"ט מלכם ולא לגבוה נימא הואיל א"ב מיתשל עלה מיחשב לכם ואי דיהי' חולין בעזרה התניח למ"ד חשנ"ב דאורייתא אלא למ"ד חשנ"ב דרבנן אמאי א"ק מדאורייתא ובאמת הקשה פן בט"א חגיגה ד"ז ע"ב שע"כ נראה דזהו שפ"ה לאפוקי דלא נימא דמדאורייתא מחזי חזי מטעם הואיל א"ב מיתשל עלה ורק לב"ש הוויין מדאורייתא פנין דס"ל בערכין כ"ג ע"א דאין שאלה בהקדש או למאן דל"ל הואיל לדידן' הוי ג"כ מדאורייתא אכל למאי דאמר' הואיל שפיר נדונ"ד מדאורייתא קרבין ביו"ט ורק רבנן הוא דגזרו וקא' הלא שתי הלחם אע"ג דל"ל הואיל וא"ב מיתשל פנין דבא מתרומת הלשכה וע' בט"א בר"ה כ"ח שכ' דבקרפנות צבור ליפא שאלה הואיל ושקלי פל ישראל מעורבין ולא אתבררו הבצלים.

מ"מ האפ"א למימר הואיל וא"ב פריק ואפ"ה אין אפיינתן דוחה יו"ט מדאורייתא ולפי"ז מתנישב שפיר הא דלא מביא מלחה"פ לפימ"ש רש"י ז"ל במנחות צ"ז ע"א על הא דקא' שם ופעשית קערותיו אלו דפוסין ופירש"י שגערך ונילש ונאפה בהן הרי דפשיטא לי' לרש"י ז"ל דגם הדפוס שקודם האפיי' בכלל הקערות דלא כמ"ש למעלה בשם התוס' דרק הקערות שלאחר האפיי' נתקדשו] וא"כ לשי' רש"י ז"ל לא הי' יכול להוכיח מלחה"פ פנין דבלחה"פ ל"ש לומר הואיל וא"ב פריק דנהי דתנור אינו מקדש אכל הא נתקדשו בהקערות הוא הדפוס של הלישה וא"כ ל"ש לומר בשעת האפיי' הואיל וא"ב פריק דל"ל פדיון משא"כ התוס' ברפ"ק דחגיגה הנ"ל שפיר גרסי שהל"ח ולחה"פ פנין דלשי' אולי דס"ל דהדפוס שקודם האפיי' אינו בכלל קערות וא"כ גם בלחה"פ שייך לומר הואיל וא"ב פריק ודוק.

מיהו בהא איכא לעיוני דאי הדפוס שבשעת אפיי' לא נתקדש א"כ איך יוכל התנור לקדש הא הוי הדפוס חציצה בין התנור להלחם וע' יומא נ"ח ע"א הניח מזרק בתוך מזרק וקבל בו את הדם מהו כו' ע"ש וצ"ע.

ועם סילוק ידי מתשו' זו עלה בדעתי שי"ל בקושני' התוס' הנ"ל דליפריך אפי' אי תנור אינו מקדש פנין שהקערות שלאחר אפיי' נתקדשו יפסלו בלינה ונראה עפ"ימ"ש התוס' בחגיגה כ"ו בהא שהקשו למ"ד דהי' הלחה"פ נאפה מע"ש הא כתיב חם פיום הלקחו ואי נאפה מע"ש ולא נסדר על המערכה עד יום השבת הא לא הי' חם וכו' דאי נימא דל"ד שבת עכצ"ל שגשאר בתנור לשמור חמו עד השבת בבוקר ע"ש וא"כ לא הי' יכול הש"ס למקפרי' אפי' אי תנור אינו מקדש הא נפסלו בלינה משום הקערות דהא ע"כ אי א"ד את השבת ע"כ הי' כל הלילה בתנור ולא ניתנו בהקערות עד שבת בבוקר וכיון שלא הי' בקערות בשעת עמוד השחר הא לא נפסלו בלינה וע"כ פריך הש"ס רק אי תנור מקדש וז"ב ובענין הקושני' על הרמב"ם דפסק דאפיינתן בפנים וא"ד את השבת

דקשה לדידי' קושני' הש"ס הא איפסלי בלינה עולה ברעיוני פעת עד"ז דהנה הרמב"ם בפ"ב מחגיגה ה' י"ג כ' לא יביא אדם תודה בי"ד מפני הקמץ שבה שאין מביאין קדשים לביה"פ ואם הביא יוצא בה י"ח שמחה והקשה הר"י קורקס ו"ל דהא תודה אינה נאכלת אלא ליום ולילה וא"כ תודה זו ששחטה ע"פ איך יוצא בה י"ח שמחה הא איפסלה בלינה וא"ל דין יוצא די שמחת לילה קא' שלא מצינו שיהא חייב בשמחה בלילה הראשון שא"כ יהא חייב לשחוט שלמי שמחה בערב הרגל לשמחת בלילה ות"י הלח"מ עפי"מ דבגמ' פסחים ד"ע הקשה רב יוסף לעולא דאמר בעי' זביחה בשעת שמחה מבריינתא דחגיגת י"ד יוצא בה משום שמחה ות"י ר"א שעניב ושחטה ואמר שם רב אשי ה"נ מסתברא דאלת"ה הא מתנית' מאן קתני לה בן תימא הא פסלה לה בלינה ש"מ והוקשה להרמב"ם ו"ל רב יוסף היכי הוי סליק אדעת' ששחטה בי"ד הא איפסלה בלינה וכמו שהקשה ר"א א"ו שהי' סבור דכיון דהוא מלינו כדי לצאת בו ידי שמחה הא לא חשיב לינה דלא אסרה תורה אלא לינה שלא לצורך מצנה אבל לצורך מצנה אסרת לא לינה הוא זהו טעמו של רב יוסף וכיון דאנן קיי"ל דל"ב זביחה בשעת שמחה פרב יוסף נקטי' ברייתא פפושטה כמו שפירשה רב יוסף ולא פסול לינה שהוא לצורך מצנה ולכך פסק הרמב"ם ו"ל גבי תודה דאינה נאכלת אלא ליום ולילה דאע"ג דהלינה לצורך שלמי שמחה אין בכך פלוג' עכ"ד.

ולפי"ז לכאורה קשה מ"פ וא"ד את השבת הא איפסלי בלינה הרי נהי דלכתחלה אין להביאם ע"מ להלינם למחר לשם מצות שהל"ח דעד פאן לא שרינו התם הלינה לשם מצנה רק אחר שפבר הביא התודה או חגיגה מ"מ הקא הא לא ידעינו אם היתה פונת התורה לאפותן בפנים וכדי שלא יפסלו בלינה תדחה אפייתן שבת או שיהי' נאפין מע"ש וכדי שלא יפסלו בלינה יאפו אותן מבחוץ בתנור חול ולפי"ז שפיר י"ל דא"ד את השבת משום דילמא הי' רצון התורה שיאפום מבחוץ בע"ש ולכך נאפין בע"ש ובחוץ לא נוכל לאפותן דילמא הי' פונת התורה שיאפו מבפנים ובשבת ולכך אופין אותן מבפנים ואפ"ה לא נפסלו בלינה דבאמת כדיעבד לא פסלה לינה לשם מצנה וכיון דא"א בע"א הוי כדיעבד וא"כ מ"פ הש"ס ועכצ"ל דהתם רב אשי מתרץ לההיא פירכא מאי מבפנים במקום זריזין וי"ל דהקושני' הוי ג"כ לר"א דס"ל בש"ס פסחים הנ"ל דאפי' לינה לשם מצנה פוסלת וא"כ מיושב שפיר ד' הרמב"ם הנ"ל דהרמב"ם לשי' דס"ל דבתודה בי"ד יוכל לצאת שלמי שמחה ולינה לצורך מצנה אינה פוסלת ושפיר פסק דאפייתן בפנים וא"ד את השבת.

ועפי"ז מיושב גמי מה דא' רבא במנחות נ"א ע"א גבי חביתי כ"ג דא"ד שבת דכתיב על מחבת מלמד ששעונה פלי ואי אפי לה מאתמול איפסלה בלינה דלכאורה הא רבא גופי' ס"ל דתנור מקדש כדא' על הפירכא הנ"ל הקשה אדם קשה כפרזל וא"כ ל"ל למימר מדכתיב על מחבת ע' בתוס' שם ולהנ"ל ניחא דמשעם תנור מקדש הא איכא לספוקי דילמא היתה פונת התורה בתנור חול וכיון דא"א בע"א הוי כדיעבד ושרי הלנה לצורך מצנה פנ"ל משא"כ מדכתיב על מחבת הא ע"כ נתקדשה וא"כ א"א לן לאפותה מע"ש דתפסול בלינה ושע"כ פסק הרמב"ם ג"כ בפ"ז מתו"מ ה' י"ח דחביתי כ"ג א"ד שבת שהמרחשת כ"ש היא ותפסול בלינה דלכתחלה לא שרינו הלנה לצורך מצנה ודוק.

אמנם בגוף הדבר שחינך הלח"מ דבדיעבד לא פסלה הלנה לצורך מצוה הקשיתי מדוכתי סגיאין בש"ס וכן פלפלתי הרבה במ"ש התוס' הנ"ל דל"א הואיל להתיר שלכאורה צ"ע מדברי הש"ס ביצה כ"א ע"א דקא' שם בעיסת פלבים בזמן שהרועין אוכלין ממנה נאפית ביו"ט ופריה וקא אפשר למפלגה בלישה ומשני הואיל ואפשר לפייסן בנבילה ופריה מי אית לי' לר"ח הואיל והאתמר האופה מיו"ט לחול כו' ומשני דלאו מטעם הואיל מותר אלא דמייירי פגון דאית לי' נבילה דבנדאי אפשר לפייסן בנבילה א"כ משמע דאי הוי ס"ל לר"ח הואיל הוי ניחא דמותר לאפותה ביו"ט מטעם הואיל ומוכח דלא אמרינן הואיל להתיר והארכתי לפלפל בזה אף קצר הזמן מהשתרע בו פלפולים עוד.

ועוד חזון למועד פאשר ירחיב ה' את גבולי או אז אנפף ידי להשיב לה ברצות ה' על כל פרטי דבריה וכעת אסתגר בזה אחת שאלתי מאתה אבקש להיות מן הזריזים להוציא לאור חיבור מר זקנינו הגאון האדיר רשכ"י זצוקללה"ה למען תמלא פני תכל תנובה והארץ תאירה מפודו וזכותו יגן בעדה ויהי נועם ה' עליה ומעשה ידיה יכונן.

יהי שלום בחילה ובהיכלה פבוד אומר פנלו פנפשה הטוהרה ונפש ש"ב דור"ש בלב תמים כל הימים: סי' ח בעזהש"י אור ליום ב' י"ד לירח תמוז תרל"ז פה"ק סערעט. שלום רב לכבוד ידיד"נ הרב הגדול חריף ופקי זף השכל כש"מ אברהם מענדיל שטיינבערג נ"י פעת אבד"ק סנאטין.

יקרת מכתבו הגיעני לעת נטו צללי ערב כו' והנה מה שהקשה בתוס' זבחים ע"ט ע"ב בד"ה במאי קמיפלגי שהקשו שם לימא דפליגי ברואה אני דר"א מכשיר לזרוק משום דאמרינן רואה אני דם הפסולים ודם התמצית פאלו הם מים ורפנן אסרי דל"ל רואה אני ואסור לזרוק דם פסולין למזבח והקשה לפימ"ש התוס' במנחות מ"ח ע"א בנתערב בדם התמצית נימא חטא בדם התמצית כדי שתזכה בדם הנפש ותי' דמשום גזירה הוא דאסור וא"כ מאי הקשו התוס' פאן דהא ע"כ אצטריה לטעמא דגזירין גזירה במקדש דאל"ה תקשי מאי בכף דרבנן ל"ל רואין נימא חטא כדי שתזכה.

הנה פכר קדמו בקושיא זו בס' טה"ק ומתריץ בפשיטות דא"כ אמאי דחי הש"ס אוקמתא דרב זביד דליערבינהו וליתנינהו דילמא לכף לא עריב להו משום דבעי לאשמעין דבנתערב בדם פסולין אינו מחמת אותו הטעם דבדם התמצית דבדם פסולין בלאו גזירה פסול משום דל"א רואין ומש"ה לא עריב ותני להו כדי שיהי' נ"מ בעלמא לרבנן דנדע דל"ל רואין בפסולין.

ולפענ"ד לא הועיל בתירוצו מאומה דהא בס"ד ס"ל להתוס' שם דמדס"ל לרבנן דר"א בסיפא גבי נתנין למטה שנתערבו בנתנין למעלה דל"א רואין אף ששניהם פשרין מכ"ש בפסולין דל"ל רואין וכן ס"ל באמת בתי' הא' וא"כ היכי נימא דלא עריב להו לאשמעין דל"ל רואין בפסולין הא בלא"ה גדע מדל"ל בסיפא רואין אפי' בכשרין.

אמנם לפענ"ד ליישב הקושיא בדרף פשוט דהנה באמת צריה להבין קוש' התוס' במנחות שם שהקשו דנימא חטא בדם התמצית כדי שתזכה בדם הנפש פיון דהוא באותו קרבן מנ"ל להתוס' דמייירי בדם התמצית של אותו קרבן הרי דומיא דנתערב בדם פסולין

קַתְנֵי דְמִיּוּרֵי בְּשַׁל בְּהֵמָה אַחֲרַת וְהָיָה דָם הַתְּמַצִּית שֶׁל בְּהֵמָה אַחֲרַת וּמִקְרָבָן לְקָרְבָן הָאֵל ל"א חֲטָא כְּדָאֵי שָׁם.

אוּלָם הַתּוֹסֵס הַקָּשׁוּי שֶׁפִּיר לְאוּקִימָתָא דַר"פ דְמוּקֵי פְּלוּגְתָא דַר"א וּרְבַנְן אִם דָּם הַתְּמַצִּית מְצוּי לְרַבּוֹת עַל דָּם הַנֶּפֶשׁ וּבְדָם פְּסוּלִין ל"פ דְלַכ"ע גּוֹזְרִין רַק בְּדָם הַתְּמַצִּית פְּלִיגֵי מ"ס שְׂכִיחַ וּמ"ס לָא שְׂכִיחַ וּא"כ ע"כ הוּא בְּדָם הַתְּמַצִּית שֶׁל אוֹתָהּ בְּהֵמָה דָּאֵי בְּשַׁל בְּהֵמָה אַחֲרַת מֵאֵי שְׂיִיף לֹאמֵר שְׂאִין דָּם הַתְּמַצִּית מְצוּי לְרַבּוֹת עַל דָּם הַנֶּפֶשׁ הָא דְמִי לְדָם פְּסוּלִין וַיּוּכַל לְהִיּוֹת בְּתַעְרוּבָת דָּם הַתְּמַצִּית שֶׁל בְּהֵמוֹת רַבּוֹת דְּבוּדָאֵי רַבִּין עַל דָּם הַנֶּפֶשׁ שֶׁל בְּהֵמָה א' וְע"כ דְּבָדָם הַתְּמַצִּית שֶׁל אוֹתָהּ בְּהֵמָה פְּלִיגֵי וְע"כ שֶׁפִּיר הַקָּשׁוּי דְּנִימָא חֲטָא כּו' כִּינּוּן דְּבִאוּתוֹ קָרְבָן עֲצָמוֹ אֲמַרִּינוּ חֲטָא כְּדִי שְׂתַזְכֵּה מִשָּׂא"כ לְאוּקִימָתָא דְרַב וּבִיד לִיפָא לְאִקְשׁוּי דְּנִימָא חֲטָא כּו' דְּלִדִּידִן הָא הַפְּלוּגְתָא דְנִתְעַרְבַּ בְּדָם הַתְּמַצִּית הוּא שְׁוֵה עִם נִתְעַרְבַּ בְּדָם פְּסוּלִין וּבְשִׁנְיָהֶם הַפְּלוּגְתָא אֵי גּוֹזְרִין גְּזִירָה בְּמַקְדָּשׁ וּפְלִיגֵי שֶׁפִּיר בְּנִתְעַרְבַּ בְּדָם הַתְּמַצִּית שֶׁל קָרְבָן אַחַר וּא"כ הָא ל"א חֲטָא בְּקָרְבָן אַחַר כְּדִי שְׂתַזְכֵּה בְּקָרְבָן זֶה וּא"כ שֶׁפִּיר הַקָּשׁוּי הַתּוֹסֵס דְּנִימָא דְּפְלִיגֵי בְּרוּאִין לְאוּקִימָתָא דְרַב וּבִיד.

וְנִכּוֹן הוּא לַפְעַנ"ד: וּבְדַבְרֵי הַתּוֹסֵס דְּמִנְחוֹת הַנֶּזֶל אֲמַרְתִּי לִיִּשְׁבַּב קְנוּשֵׁי מְהָר"י אֶלְפִנְדֵרִי הוּבָא בְּמִשְׁנֵה לְמַלְךָ פ"א מֵה' מְטַמְּאֵי מו"מ שֶׁהַקָּשָׁה ע"ד ר"מ בְּמַרְדְּכֵי דְהִיכִי שְׂתַחֲלַת בִּיאָתוֹ לְעוֹלָם ע"י תַּעְרוּבָת לָא שְׂיִיף בִּיטוּל מְהָא דְכ' הַתּוֹסֵס' בְּזַבְחִים דְכ"ו רִישׁ ע"א גְּבִי הִיא בְּפָנִים וּרְגְלֵי בַחֲוִץ שְׁחַט וְאַח"כ חֲתַף פְּסוּלָה וְכ' הַתּוֹסֵס' וְנ"ל דְּדָם פְּסוּל אֵינּוּ בְּטֵל בְּרוּב כְּדִמוּכַח פ' הַתַּעְרוּבָת דְּגוֹזְרִין גְּזִירָה בְּמַקְדָּשׁ ע"כ וְאֵי אֵימָא דְהִיכִי דְבָא לְעוֹלָם ע"י תַּעְרוּבָת ל"ש בִּיטוּל א"כ בְּלֵא"ה אֵינּוּ בְּטֵל הַדָּם הַפְּסוּל בְּדָם הַכָּשֵׁר כִּינּוּן שְׂמַתְחַלַּת בִּיאָתוֹ לְעוֹלָם הוּא מְעוּרָב.

אֲמַנָם לַד' הַתּוֹסֵס' דְּמִנְחוֹת הַנֶּזֶל ל"א ש' דְּלַטְעָם זֶה שְׂאִינוּ בְּטֵל אַכְתִּי מוֹתֵר לְזוּרְקוֹן מְטַעַם חֲטָא בְּדָם דְּפְסוּל יוֹצֵא כְּדִי שְׂתַזְכֵּה בְּדָם כְּשֶׁר דְּהָא בְּאוּתוֹ קָרְבָן עֲצָמוֹ אֲמַרִּינוּ חֲטָא וְלִהְיֵי הַוְכָרְחוּ הַתּוֹסֵס' לְפָרֵשׁ הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּגוֹזְרִין גְּזִירָה בְּמַקְדָּשׁ.

מִיְהוּ לַפְעַנ"ד בְּפִשְׁיטוֹת ל"ק קְנוּשֵׁי הַר"י אֶלְפִנְדֵרִי עַפ"י ד' הַתּוֹסֵס' זַבְחִים בְּסוּגְלֵי שְׂאֵנוּ עֲסוּקִין בְּה' שְׂכ' בְּתִי הַב' דְּבָדָם פְּסוּלִין וְדָם הַתְּמַצִּית כ"ע מוֹדוֹ דְּרִשְׁאֵי לְהַעֲלוֹתוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ לְשֵׁם מִים וּרְבַנְן דְּאַסְרֵי וּל"ל רוּאִין אֵינּוּ אֶלָּא בְּמִידֵי דְהַקְרָבָה כְּגוֹן נִתְּנִין לְמַעְלָה בְּנִתְּנִין לְמַטָּה דְכִינּוּן דְּשִׁנְיָהֶם דְּמִים כְּשֶׁרִין אֵין לָנוּ לְהַתִּיר לְשִׁנּוֹת בְּדָם כְּשֶׁר לְזוּרְקוֹן עַל הַמִּזְבֵּחַ אִפִּי לְשֵׁם מִים כְּדִי לְהַכְשִׁיר אֶת הָעֲלִיּוֹנִים אֲבָל בְּדָם פְּסוּלִין לָא חִיִּישׁ אֵי שְׂרֵי לְזוּרְקוֹן לְשֵׁם מִים עִם הַכְּשֶׁר כִּינּוּן דִּישׁ בְּיָלָה ע"ש וּלְפִי"ז הִיכִי שְׂיִיף לֹאמֵר דְּשַׁחַט וְאַח"כ חֲתַף פְּסוּלָה מִשּׁוּם דְּדָם פְּסוּל אֵינּוּ בְּטֵל דְּהוּי תַּחֲלַת בִּיאָתוֹ לְעוֹלָם ע"י תַּעְרוּבָת אַכְתִּי הָא יוּכַל לְזוּרְקוֹן וּלְהַתְּכַנּוּן שְׂיִיף הַדָּם הַפְּסוּל לְשׁוּם מִים וְהוּא בְּרוּר לַפְעַנ"ד.

וְהִנֵּה ע"ד הַקְּנוּשֵׁי שֶׁהוּבָא בְּמַכְתָּב כ"ת בְּשֵׁם הַט"ק עַל הַמִּשְׁנֵה דַע"ט ע"ב גְּבִי הַנִּתְּנִין לְמַטָּה שְׁנִתְעַרְבוּ בְּנִתְּנִין לְמַעְלָה כּו' וְחַכ"א יִשְׁפֹּף לְאַמָּה וְאִם לָא נִמְלָף וְנִתְּנִין כְּשֶׁר וְהַקָּשָׁה לְמֵאֵי דְאָמַר רַבָּא לְעִיל ע"ג ע"ב הַשְּׂתָא דְאָמוּר רַבְּנָן לָא לִיקָרְבַּ אֵי אֲקָרִיב לָא מְרַצָּה מְטַעַם דִּיחּוּי וּפְרִיף מְחַטָּאת שְׁנִתְעַרְבָה בְּעוֹלָה כּו' בַּד"א בְּכַהֵן נִמְלָף אֲבָל בְּכַהֵן שְׂאִינוּ נִמְלָף כּו' וּמִשְׁנֵי דְאֵתִיָּא כַּמ"ד בַּע"ח אֵינּוּ נִדְחִין וְא"כ בְּמִתְּנִיתִין בְּדָם שְׁנִתְעַרְבַּ בְּדָם דְּהוּא בְּשַׁחֲטִין קָשָׁה הִיכִי קַתְנֵי דָאֵם לָא נִמְלָף וְנִתְּנִין כְּשֶׁר הָא נִדְחָה.

הנה לכאורה נלפענ"ד ליישב עפ"י ד' התוס' בפסחים צ"ח ע"א שהקשו שם על הא דקא' ש"מ ד'חוי מעיקרו הני ד'חוי וש"מ יש ד'חוי ב'דמים הא פל ד'חוי מעיקרו הני ד'חוי ב'דמים וא"כ פ'דקא' ד'חוי מעיקרו הני ד'חוי שמעין נמי ד'יש ד'חוי ב'דמים ותי' דמשפחת ד'חוי מעיקרו בקדוש קדוה"ג פגון ששחט וקניבל הדם בכלי שיש בו מים דראשון ראשון ד'חוי הוא הלכה אפי' לבסוף רבה הדם ויש בו מראות דם הני ד'חוי ולהכי אצטרף תו לאשמעין דאפי' ב'דמים יש ד'חוי ע"ש ולפי"ז נוכל לומר דה"נ מייירי ב'ד'חוי מעיקרו פגון שהי' בכלו דם עולה ואח"כ קניבל לתוכה דם חטאת או איפכא וא"כ הני ד'חוי מעיקרו וקיי"ל ד'ד'חוי מעיקרו ל"ה ד'חוי.

אמנם הא קשיא לי דהא קיי"ל במשנה זבחים כ"ה ע"א נשפה הדם על הרצפה ואספו פסול דבעי' דם מהפך יקבלנו לתוך כ"ש וא"כ הא אמרינו ב'ד' כ"ד ע"א דבכ"ש בעינן שלא יהי' דבר חוצץ וה"ה בין דבר המתקדש לכ"ש ע' במנחות ד"ז ע"א וכי מהדר לי' קומץ לדוכת' תקדוש ולפסול וכ' התוס' אעפ"י ששירים מפסיקין בין הקומץ לפלי מין במינו אינו חוצץ וא"כ היכי כ' התוס' דמשפחת ד'חוי מעיקרו בקדוה"ג פגון שקניבל דם מהצנאר לתוך פלי שיש בו מים הרי בל"ז פסול הדם לזריקה מטעם דהמים מפסיקין בינו לכ"ש דמים עם דם הני מבשא"מ וחוצץ וא"כ הני פגושפה על הרצפה דל"מ אם אספו אח"כ ואף דמצינו בפסחים ס"פ תמיד נשחט דדם לח אינו חוצץ היינו בעד דבר גוש אבל בעד דבר לח בודאי הני חציצה [וע' במ"ל פ"ב מעבויה"כ שכ' שם דמים על בשורו של כ"ג בעלגיתו מן הטבילה חוצצין בין בג"כ לבשורו וצ"ע דהא לח אינו חוצץ וע' בפמ"ג יו"ד במש"ז סי' כ"ח סק"ה גבי פיסוי הבופ"ל דכ' הרמ"א דישחוט עוף ג"כ ויברך על הפיסוי וכ' הטו"ז דישחוט העוף אצלו אבל לא בתערובת עם דם הבופ"ל ומביא בשם התבו"ש הטעם פיון דבעינן עפר למטה ושמה דם הבופ"ל אין טעון פיסוי וחוצץ בין העפר שלמטה לדם העוף והוא ז"ל דחה דבריו משום דמב"מ אינו חוצץ ועכ"פ חזינו דהוי חציצה בכה"ג] ועוד הא כ' התוס' בזבחים ע"ח ע"ב ד"ה דלי שיש בו זין לבן או חלב והטבילו הולכין אחה"ר וז"ל ל"ד להא דתנן הדיו והחלב לחין אין חוצצין דהקא פיון דהוי דלי יש בו חלב עד רובו לא מחלחלי מיא כו' ע"כ.

הרי דהיכי דהחוצץ הוא הרוב חוצץ אפי' פשהוא לח וכ"נ מדברי התוס' שם להלן [ודלא פהבנת הטה"ק שם] וא"כ ה"נ בתחלה בשעה שמתחיל הדם לקלח מהצנאר הני המים הרוב וחוצצין וא"כ אפי' כשרבה אח"כ ומחלחל עד שולי הפלי מ"מ הוי פמי שאספו מן הארץ דבשעה שבה הדם מהצנאר לא נתקדש בכלי פיון דאז הי' המים חוצצין ואנו בעינן שיבא הדם מהצנאר לתוך כ"ש המקדשו וצ"ע.

ובעיקר קושני' הטה"ק הנ"ל אפשר לומר בפשיטות דבשלמא התם פריף שפיר מחטאת שנתערבה בעולה דהא התם אפי' בדיעבד בלא נמלה לא משפחת שיהי' פשר אלא מחצה האי דלמעלה או האי דלמטה כמבואר במשנה שם וא"כ על כ"א משניהם חל פסול דאם יקריבם פולם למעלה החטאת יפסול ואם יקריבם למטה תהי' העולה נפסלת וא"כ ע"ז שפיר פריף דהוי ד'חוי פיון דקודם ההקרבה על שניהם חל פסול דיעבד משא"כ ב'ד' עולה שנתערב ב'ד' חטאת הא אמרינו בגמ' פ"א ע"ב דבנתן למעלה ולא נמלה אלו ואלו מודים שיחזור ויתן למטה ואלו ואלו עולין לו וכ"פ הרמב"ם פ"ב מה' פסוהמ"ק א"כ

היכי שנייה לומר דנדחה הרי אי לא ימלה הפהו ניתו למעלה יוכל ליתן אח"כ למטה ויהיו שניהם פשרין עוד י"ל עפי"מ שמבואר בש"ס זבחים כ"ו דלענין פפירה מתפפר אפי' שלא במקומו ומקרא מלא דבר הכתוב ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר פינן שהגיע דם למזבח נתפפרו בעלים וכל מקומות המזבח שוין לענין פפירה רק דהבשר נפסל אם נתנו שלא במקומו וא"כ פינן דלענין ריצוי אין חילוק ל"ש דייחוי ועדן לא הובאו הדברים בכור הבחינה ולא ירשני הזמן להעמיק עיוני פעת בזה.

דברי ידידו דור"ש באהבה: סימן ט להרב הנ"ל בענין הנ"ל: מכתבו הגיעני כו' הנה מ"ש להסיר דחית המ"ל בפ"א ממו"מ שדחה קושני' הר"י אלפנדרי מד' התוס' בזבחים כ"ו די"ל דהתוס' קושטא דמילתא נקטי וכ' ר"מ דהא התוס' בזבחים ע"ט שם כ' דהגזירה היא דילמא יבא להכשיר אף אם יהי בפסול כדי לבטל הכשר ולא פריש"י שכ' דילמא אתא לאכשורי בעיני' דהא לאוקימתא דר"פ עכצ"ל פן וא"כ האיי' תי' התוס' משום דגזרין גזירה במקדש דע"כ דנכשיר אפי' היכי דיצא חלק גדול מן הבקמה שיהי' רוב נגד הכשר וקא בכאן בא לעולם ע"י תערוכת ואף שיהי' רוב מן הפסול לא יתבטל הכשר וא"כ ליכא גזירה א"ו יהי' מוכח פדברי מהר"י אלפנדרי דזה לא מיקרי בא לעולם ע"י תערוכת עכ"ד.

הנה לפענ"ד דחיי' זו חוזרת ונראה דשפיר גזרינן אטו אם יהי' חלק גדול מדם הפסול דאז יהי' אסור לזרקו על המזבח מפני שאסור להעלות דם פסול על המזבח בשלמא אם הפסול הוא המועט או אפי' הם מע"מ שרי לזרוק לשום מים עם הכשר פינן דיש בילה משא"כ כשיהי' חלק גדול מדם הפסול ומדם פשר רק מעט שפיר יהי' אסור לזרוקו מפני שאסור להעלותו על המזבח ועוד האי הכרח שכ' התוס' שם דצריף לפרש דגזרינן אטו רוב ולא אטו בעיני' מאוקימתא דר"פ דמוקי דפליגי אם דם התמצית מצוי לרבות על דם הנפש אינו מוכרח כ"כ דהנה הקשו התוס' שם היכי גזרינן אטו אם יהי' רוב הרי אפתי אין דם מבטל דם ולהאמור י"ל גם קושניא זו] וכ' בש"מ על מס' זבחים הנקרא מזבח פפירה לתרץ דלר"י איכא נמי ל"פ הכי דכיון דדם התמצית מצוי לרבות על דם הנפש איכא למיגזר אטו דם התמצית בעיני' דמיחלף בי' פינן שהוא מרובה אבל אם לא הי' מצוי ליכא למיגזר פלל דהא לא מיחלף בי' ומה"ט אפי' במיעוט איכא למגזר דגזרינן מיעוט אטו רוב ורובו אטו בעיני' וכולהו חזא גזירה היא ומאן דל"ל דר"י א"צ לגזור אלא אטו רוב עכ"ל א"כ מפניש יוצא מדבריו דשפיר גזרינן מיעוט אטו רוב וברוב אינו אסור משום דהמיעוט הכשר מתבטל דהא לר"י אין דם מבטל דם רק משום דרוב מיחלף בבעיני' וא"כ ה"נ בדם יוצא אף שפא לעולם ע"י תערוכת איכא למיגזר אטו רוב וברוב לא יהי' אסור משום דהכשר מתבטל רק משום דאמי למיחלף בדם יוצא בעין וכולהו חזא גזירה הוא וא"ש ד' המלמ"ל הנ"ל וממיל' אנדא גם קושניא שני' שהביא כ"ת במכתבו פמוכן והנה ע"ד הקושניא בתוס' פסחים צ"ח ע"א שכ' דמשפחת דייחוי מעיקרו בקדוה"ג פגון שקיבל הדם מצואר הבקמה לתוף פלי שיש בו מים והקשיתי ה' הני חציצה וכ' מעלתו שפבר העיר בזה תוספי הרא"ש הובא בשעה"מ ה' ק"פ.

הנה ע"ד התוס' באמת י"ל דל"ק עפי"דהש"ס יומא נ"ח ע"א בכה דבעי רמב"ח מר"ח הניח סיב בתוף המזרק וקיבל בו את הדם מהו מבשא"מ חוצץ א"ד פינן דמחלחל לא

תנין א"ל תנינא זולף והולף עד שמגיע לספוג ודחי שאני מיא דקלישי ופירש"י ויוצאות מפל עבריו ונכנסות בינו לבין הפלי אבל דם עב הוא ע"ש ולפי"ז י"ל דה"נ פיון דהמים קלישי והדם עב אין מיא דקלישי חוצצין מפני הדם שהוא עב ליפנס בשולי הפלי ולקף ל"ה חציצה.

והעירני לזה ידידי הרב מו"ה בנציון לנדא נ"מ מו"ץ דפה. אמנם במשנה דף ע"ח בנתערב בדם פסולין דקתני אם לא נמלה ונתן פשר שפיר קשה דהוי חציצה דהא ע"כ מיירי שנתקבל הדם פשר מצואר הבהמה לתוף הפלי שיש בו דם פסולין דאל"ה הא נדחה וכמ"ש בתשו' הקודמת וא"כ הוי חציצה ואי דמב"מ אינו חוצץ ז"א דהא סתמא קתני נתערב בדם פסולין ומיירי בכ"ע אפ"י בשאינו מינו [ע' בב"י סי' צ"ח בשם האגור דשור ואיל ועז ג' מינים הם] וא"כ הא מבשא"מ חוצץ.

[ועי' בתוס' סוף ל"ז ע"א דבמידי דלאו אורחין גם במב"מ חוצץ אולם נראה דלפי"מ דקיי"ל בר"ה י"ג ע"ב דבלח בלח יש בילה וא"כ פיון דיש בילה נכלל הפל ונעשה כגוף א' ע' במ"ל סוף ה' מעשר וע"כ ל"ה חציצה אף אפתי קשה להנה"מ דס"ל בזבחים פ"א דלר"א אין בילה דם בדם ע"ש א"כ קשה הרי הא דקתני אם לא נמלה ונתן פשר קאי על פלוגתת ר"א ורפנו וכינו דע"כ מיירי בנתקבל הדם מעיקרו לתוף דם פסולין ע"כ ר"א פליג בכה"ג ומכשיר ושפיר קשה הא הוי חציצה וע"כ נראה מזה ראי' לד' הרמב"ם פ"ב מפסוה"מ ק' ה' כ"ג שמבואר בדברים דהא דאם לא נמלה ונתן פשר אינו רק בנתערב בדם התמצית ולא בנתערב בדם פסולין ע"ש וכ"נ באמת מהמשנה בדרף ע"ט ע"ב דברישא בנתערב בדם במ"מ לא קא' אם לא נמלה ונתן פשר רק בסיפ' גבי דם חטאת שנתערבה בדם עולה ובזה ל"ק דנימא דפסול מטעם דיהוי כמו שכתוב בתשו' הקודמת ויהי' מזה סתירה למ"ש א"ז הגאון ז"ל ביו"ד סימן ק"א שיהבין דהא דאם לא נמלה ונתן פשר קאי גם כן בנתערב בדם פסולין ולקף הקשה מברייתא דפסחים פ"ח דחמשה שנתערבו עורות פסחיהן כו' ע"ש ולדברינו אנדא קושיותו כמובן.

[ולכאורה צל"ע לפ"ז דא"כ מ"פ בש"ס לרב זביד לערבינהו ולתנינהו דילמא לא עריב להו משום דחלוקין בדיניהם לענין לא נמלה אולם לק"מ דלאוקימתא דרב זביד באמת ליכא חילוק בין דם התמצית לדם פסולין ורק הרמב"ם פסק לחלק ביניהם למאי דאיתותב ר"ז ומסקינן פאוקימתא דר"פ אמנם לכאורה אפתי תקשי לפי"ד אמאי בדם התמצית אם לא נמלה ונתן פשר הא נדחה פיון דלכתחלה ישפף לאמה וליכא לאוקמי בדיחוי מעיקרו פיון דלאוקימתא דר"פ דפליגי אי דם התמצית מצוי לרבות על דם הנפיש ע"כ פליגי בדם התמצית של אותה בהמה וא"כ הדם הקלוח יורד לפלי קודם שיירד הדם התמצית שהוא שותת אחר מיתת הבהמה.

אמנם באמת בדם התמצית ל"ק פלל קושיא דדיחוי דהא דקא' רבא השתא דאמור רבנו לא ליקרב אי אקריב לא מרצה זה אינו אלא בתערובת פסולין שאסורין למזבח ואם עלו ירדו כגון ברובע ונרבע וכיון דאמרי רבנו שגם התערובת אינה קרובה לקף ל"מ אפי' בדיעבד מטעם דיהוי משא"כ בהנה"מ שאין אסורין למזבח ואם עלו לא ירדו ל"ש לומר שנדחה פיון דגם בעיני' אם עלו לא ירדו וא"כ ה"נ הא דם התמצית בעין אינו אסור

למנוח רק שאינו מרצה מטעם גזה"כ שאינו מכפר אלא דם הנפש וא"כ ל"ש דיקוי בהתערובת.

והנה לכאורה הי' נלפענ"ד ראי' למ"ש למעלה דמים אינן חוצצין בפני הדם פיון דמים קלישי ודם סמיה אפי' אי נימא דגם בלח אין בקלה מהא דא' בסוטה ט"ז ע"ב גבי דם צפור של מצורע דכתי' וטבל אותם בדם הצפור וגו' יכול בדם ולא במים ת"ל מים אי מים יכול במים ולא בדם ת"ל בדם הא פיצד מביא מים שדם צפור ניקר בהן וכמה רביעית והקשו בתוס' שם מהא דא' דהקומץ רבה לר"י דיליף דמב"מ ל"ב ממאי דכתי' ולקח מדם הפך ומדם השעיר הדבר ידוע שדמו של פר מרובה משל שעיר אלמא דמב"מ ל"ב ורבנו אמרי עולין א"מ זא"ז והא הכא הוי מבא"מ והדבר ידוע שהמים מרובין על הדם ואפ"ה כתי' בדם ות' פיון דממשותו ניקר הרי הוא בעין ע"כ.

ולכאורה קשה הא נהי דלענין ביטול ל"ב הדם במים משום שניקר הא עכ"פ המים חוצץ בין אדם להפלי בשלמא גבי דם פך ושעיר הוי מב"מ [ע' נוב"י מהד"ק ח"א סי' א' שהקשה גבי ס"ת דס"ל לר"י בגיטין נ"ד מעביר קולמס ומקדשו הרי הדיו הראשון חוצץ בין הפתב הב' לקלף ובעי' שיכתוב על הקלף ות' דמב"מ אינו חוצץ ע"ש].

ועוד פיון שדמו של פר מרובין הן יורדין עד לשולי הפלי ואינו חוצץ דם השעיר בעדו ע' לח"מ פ"א מפסוהמ"ק ה' כ"א. [ומינושב בזה קוש' הת"י ביומא נ"ז ע"ב דאמאי קתני עירה דם הפך לתוך דם השעיר ולא איפכא וגם האמור י"ל דדוקא נקט הכי לפי שדם הפך מרובין יורדין לשולי הפלי ואינו חוצץ אפי' למ"ד דגם מב"מ חוצץ] משא"כ הכא דם במים הא הוי מבשא"מ והדם פחות מהמים שפיר קשה הא ההזאה צריכה להיות מדם שבכ"ש והא הוי המים חציצה וקיי"ל בזבחים כ"ה ע"ב דהיכי דהוי אור שאין סופו לנוח אין אור הפלי מקדשו ותקשי מזה למ"ד לח בלח אין בקלה אעכצ"ל פיון דדם סמיה ומים קלישי לכן יורד הדם עד לשולי הפלי ונתקדש שפיר הדם בכ"ש: אמנם אחר העיון אין מזה ראי' עפי"ד התוס' בקידושין ל"ו ע"ב ד"ה מכניס שהקשו היכי אמרינן מכניס פהו ידו תחת יד הבועלים ומניף הא הוי חציצה כדא' במנחות צ"ד גבי אין תנופה בשנותפים דהיכי ליעבדי כו' ואי מנח חז מן השנותפים ידו תחת יד תבירו א"כ הוי חציצה אלמא דבכה"ג הוי חציצה ות' דה"ט דל"ה חציצה דכהן שמוניח ידו ת"י הבועלים פיון דגזה"כ הוא דבעי פהו ובעלים ומצנת התורה כף הוא אבל גבי שנותפים אין גזה"כ שיהיו שניהם מניפין ע"ש ולפי"ז מינושב שפיר קושיתנו הנ"ל דלכך ל"ה המים חציצה בין הדם להפלי פיון דכתבה התורה בדם ומים א"כ ע"כ מצנת התורה כף היא ול"ש חציצה וז"ב.

ולפי"ז מינושב מה דקשה לכאורה בש"ס חולין קל"ה ע"א דהובא שם בריית' דתניא פקפה של צמר היתה מונחת בראש כ"ג ועלי' ציץ נתון לקנים מה שנא' ושמת אותו על פתיל תכלת ע"ש וקשה מהא דא' בזבחים י"ט ע"א גבי בג"כ דכתי' ילבש על בשרו שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין בשרו וכן מצינו בכ"ד דהיכי דכתי' על בעי' שלא יהי' חציצה וא"כ הא בציץ כתי' והי' על מצח אהרן א"כ בעי' שלא יהי' חציצה וא"כ הא הפקפה של צמר חוצצת בין מצחו לציץ.

וילהאמור נכון דכיון דמצנת התורה כף היא כדדריש מדכתי' ושמת אותו על פתיל תכלת
לקף ל"ה חציצה: והנה ראיתי במכתב כ"ת שכ' בשם הטה"ק דבנתערב בפסולין שאם
עלו לא ירדו ל"ש לומר רואין פאלו הם מים דמה מהני מאי שנותן אותם לשם מים
מאחר שהמזבח יקדשם בע"כ ופלפל עפ"ז.

הנה דבריו תמוהין לי דהא עיקר הפלוגתא דרואין הוא בנתנין למטה שנתערבו בנתנין
למעלה וא' בש"ס זבחים כ"ו ע"ב דמתפר אפי' שלא במקומו דכתי' ואני נתתיו לכם
על המזבח לכפר פיון שהגיע דם למזבח נתכפרו בעלים וכל מקומות המזבח שוין לענין
כפרה רק דהבשר נפסל אם נתנו שלא במקומו ואפ"ה ס"ל לר"א שם דאמרין רואין
התחתונים למעלה פאלו הם מים ובאמת גם ברע"ב ובמב"ם מפרש ג"כ הפי' בדם
פסולין שגשגטו חוץ לזמנן או חוץ למקומן כפירש"י והני אם עלו לא ירדו ודרך אגב
ראיתי שם בס' טה"ק שדקדק באוקימתא דר"פ שם בזבחים ע"ט ע"ב דמוקי דפליגי ת"ק
ור"א אי דם התמצית מצוי לרבות על דם הנפש האיו אפשר לומר דפליגי במציאות.

והנלפענ"ד ליישב עפ"י ד הש"ס בכריתות כ"ב ע"א שמובא שם פלוגתת ר"י ור"ל דלר"י
הני דם הנפש רק דם הקלוח אבל ב' דמים האחרונים היינו דם השותת אחר הקלוח
ודם שיוצא לאחר מיתה שגם הוא שותת וכן ב' דמים הראשונים שהיא השחור השותת
והאדום השותת הוא ג"כ דם התמצית ע' פירש"י שם והכי קי"ל כר"י ולר"ל השותת
האדום הקלוח ושחר הוא ג"כ דם הנפש רק הטיפה המשחרת ודם היוצא לאחר מיתה
הוא בכלל דם התמצית ע"ש דקא' דפליגי בזה תנאי ולפי"ז ס"ל לר"פ דבפלוגתא זו
פליגי ג"כ ת"ק ור"א דת"ק ס"ל כר"י דרק דם הקלוח הוא דם הנפש שראוי לכפרה
וארבע מיני דמים האחרים הם בכלל דם התמצית וא"כ שכיח שירבה דם הפסול על דם
הנפש ולכך גזרינן שפיר דילמא אתי לאכשורי פשיה' הדם הפסול הרוב דכולם בכלל
דם התמצית הן במבואר ברש"י בכריתות שם משא"כ ס"ל כר"ל דגם דם שקנודם הקלוח
ושחר הקלוח ג"כ בכלל דם הנפש ודם הפסול אינו רק טיפה המשחרת ודם שותת
שיוצא לאח"מ (והא דמיתי שם ברייתא איזהו דם הנפש כ"ז שמקלח דברי ר"א שם
הוא ר' אלעזר דהוא ר"א בן שמוע מדפליג שם עם ר"ש שהי' חבירו ששניהם הי' תלמידי
ר"ע פדאי' יבמות ס"ב ע"ב וכן הוא ר"א בן הורקנוס].

וא"כ לא שכיח שירבה דם הפסול על הכשר פיון דמועט הוא ולכך לא גזרינן וא"כ לא
פליגי בענין מציאות והוא דבר נכון ומתקבל בס"ד: עוד ראיתי בס' טה"ק שם שהקשה
בהא דקא' דפליגי אי שכיח שירבה הדם התמצית על דם הנפש הא אפי' לא שכיח אמאי
מכשיר ר"א הא מודה בדם פסולין דגזרינן דילמא אתי להכשיר אפי' כשהפסול רבה
א"כ מ"ט פליג בדם התמצית הא גם בדם שנתערב במים לא שרינן לעיל כ"א כשנפלו
מים לתוך דם אבל נפל דם לתוך מים אמרי' קמא קמא בטיל א"כ בדם התמצית נהי
דל"ש שיהי' רבה על דם הנפש מ"מ מה"ת לא יגזור דילמא אתי לאכשורי אפי' בנפל
דם הנפש לתוך דם התמצית דאז קמא קמא בטיל שיהי' איסור זה דקמא קמא בטיל אינו
רק מפני שהפסול נקרא רוב נגד הכשר ומאחר שר"א מודה דחיישינן בדם פסולין דילמא
אתי למטעי ולאכשורי כשהפסול מרובה בדם התמצית נמי יש לגזור גזירה זו ממש
עכ"ק.

ונאני תמה על תמיהתו דהא התוס' בן חולין פ"ז ובכ"ד הקשו דאמאי ל"א חוזר ונגיעור אח"כ פשמתרבה הדם ומראה דם נזכר בו ותי' דאע"ג דאמרי' בעלמא חוזר ונגיעור מ"מ גבי קדשים פנין שנגדחה אינו חוזר ונראה וא"כ הא לעיל ע"ד ע"א אמרינו אהא דפריד על ר"א דקסבר אם קרב ראש של א' מהו יקרבו כל הראשין הא פנין דלכתחלה אסור לו להקריב נדחה כדקא' רבא פל דלכתחלה לא ליקרב אי אקריב לא מרצה ומשני דר"א ס"ל פתני המצרי דסובר גבי ב' שעירים שאם מת המשתלח אפי' דם שעיר הפנימי בכוס מביא חבירו ומזיג לו והיגו דאפי' בשחוטין ל"ל דייחוי ע"ש וא"כ ליכא קושטיא לר"א דיגזור אטו היכא דיפול דם הנפש לתוך דם התמצית דקמא קמא בטיל דהא לדידן' שפיר איכא למימר חוזר ונגיעור דהא דם הנפש רבה על דם התמצית א"כ אמרינו שפיר דחוזר ונגיעור ולדידן' אנדא תי' התוס' משום דייחוי דהא איהו ל"ל דייחוי פנ"ל יותר אין עתי אתי להאריד וה' שנותיו יאריד פנפשו ונפש הדור"ש באהבה: סי' י לק' סקאליט.

בעזהש"י אור ליום כ"ט לירח תמוז תרל"ז לפ"ק סערעט. רב ברכות יחולו עלי ראש כבוד ש"ב הרבני המנפ'ג ירא ה' בנש"ק מו"ה זאב הורוויץ נ"י בקרב המאוה"ג מוהר"א ז"ל האבד"ק זלאזין.

מכתבו הגיעני והנני לתשובתו בדבר אשר דרש ממני נידון עובדא דאיכלע באתרין' בש"ק העבר בשני לוי' שהיו להם יא"צ בש"ק העבר בקריאת סיום הספר וא' מהם הי' שקנוי לו עלית אחרון מכל שבתות השנה מקנת כספו רק שרצה ביום יא"צ של אביו לעלות לוי והטילו גורל ביניהם מי מהם יעלה לוי ועלה הגורל על האיש ששייך לו אחרון בקל השנה אח"כ שם אל לבו ונזכר שהיום הוא סיום הספר וחיבב יותר עלית אחרון מעלית לוי והי' בטעות כי אלו הי' נזכר מתחלה שהיום הוא סיום הספר לא הי' מתרצה בגורל כי בלא"ה שייך לו אחרון בקל השנה ונפל ספק בין חכמי ק' אם יוכל לחזור בו או לא וביקש מעמדי להודיעהו חו"ד בזה: הנה באמת דעת הר"א ש"ש הובא בח"מ סי' קע"ג דגורל אינו קונה רק מקבר החלקים ומתני רק לענין אם החזיק א' מהם בחלקו שלא יוכלו לחזור אכל לא כ"ז שלא החזיק אף א' מהם.

אמנם אפי' ל"ד דגורל הני קנין נלפענ"ד דבנ"ד ל"מ דהא בש"ס ב"ב ק"ו ע"ב ילפינו דגורל קונה מתחלת א"י שהי' בגורל ופריד' אי מה להלן בקלפי ואו"ת אף כאן בקלפי ואו"ת ומשני ר"א ביהוא הנאה דקא צייתו להדדי גמרי ומקנו להדדי ופרשב"ם מתוך שנגשמעין זל"ז לחלוק בגורל כדי שיטול כ"א חלקו בפ"ע ואין חפצים עוד בשותפות אינם רוצים שיהי' עוד עיכוב בדבר וגמרי ומקנו להדדי ע"ש והתינח באחין או שותפין שחלקו שפלא הטלת גורל הא תוכל להתקיים השותפות שיהי' בו יד שניהן בשנה ולכן פשמספמים על הגורל הא אינו אלא מרצונם וחפץ לבכם ושייך שפיר למימר מתוך שנגשמעין זל"ז גמרי ומקנו להדדי משא"כ בנ"ד הא הגורל אינו מצד הסכמתם ובע"כ הם מוכרחים להטיל גורל פמבנאר במג"א סי' רפ"ב דבשני חיובים בשנה צריכין להטיל גורל שיעלה זה או זה א"כ ל"ש בכה"ג למימר ביהוא הנאה כו' וא"כ אין לומר שיעשה גורל כזה קנין שלא יוכלו לחזור דבנידן כזה לא נוכל למילף מתחלת א"י שהי' בקלפי ואו"ת ובהוא הנאה כו' ל"ש כאן פנ"ל וא"כ פשיטא דבכה"ג אין הגורל עושה קנין [וזהו הפוך ממ"ש בשו"ת זכרון יוסף סי' א'] ומכ"ש בנ"ד שהי' בטעות ששכח שהיום

הוא סיום הספר ועליית אחרון חביבה יותר והר"ז דומה להא דא' ב"ב קל"ו וקמ"ו הרי
שקלה בנו למדה"י ושמע שמת בנו ועמד וכתב כל נכסיו לאחרים ואח"כ בא בנו ר"ש
בן מנסיא אומר אין מתנתו מתנה בידוע שאם ה' יודע שבנו קיים לא ה' פותח והכי
מצינו בכתובות צ"ז ע"א בההוא בצורקת דהוי בנהרדעי ובגינהו כ"ע לאפדנייהו לסוף
אתו חיטי א"ל ר"נ דינא הוא דהקרי אפדני למרייהו ומצינו ג"כ בב"מ ל"ה ע"א לענין
שומא בטעות בענין ההוא גברא דאפקיד פנפי גבי חברי' א"ל הב לי פנפי א"ל לא ידענא
היכי אותבינהו אתא לקמי' דר"נ א"ל כל לא ידענא פשיעותא הוא כו' אזל ר"נ אנגי'
לאפדני' מיני' לסוף אשתכח פנפי ואיקור אר"נ הקרא פנפי למרייהו והקרא אפדנא
למרה ומסיק משום דהוי שומא בטעות וע' בגיטין י"ד ע"א גבי הנהו גינאי דעביד
חושבנא בהדי הדדי כו' א"כ קנין בטעות הוא וכל קנין בטעות חוזר והה"נ אטו מי קא
חוזר מהגורל אלא כמו בהנהו גינאי אמרינן שם אטו האי מי קא' לא יחבינא דלית לך
גבאי קא' וה"נ בנ"ד לית לך גבאי קא' כיון דעליית אחרון שייך לי ומעיקרא לא הוינא
מעניל בהטלת גורל כשהייתי נזכר שהיום הוא סיום הספר וע' ברמב"ם פ"ו מסנהדרין
הלכה ה' שכ' וז"ל דין שטעה וחיוב שבועה למי שאינו חייב בה ועשה זה פשרה עם
בע"ד כדי שלא ישבע ואח"כ נודע לו שאין עליו שבועה אעפ"י שקנו מזדו על הפשרה עם
אינו פלוג שלא קבל כו' אלא כדי שיפטר משבועה שחייבו בה הטועה וכל קנין בטעות
חוזר ע"ש וע' בב"י ח"מ סי' י"ב ובש"ף סי' כ"ה וסי' מ' סק"א וכמו דקנין בטעות חוזר
ה"ה דגורל בטעות ג"כ ל"מ כדא' ב"ב ק"ו שם בשני אחין שחלקו עפ"י גורל ובא להן
אח ממדה"י וכן אם בא בע"ח ונטל חלקו של א' מהן קיי"ל כרב שם דס"ל בטלה מחלוקת
וכת' הרשב"ם שם דנהי דנפל גורל לא' מהן קנו פולן הנ"מ היכי דחלקו פראוי אבל הקא
דכ"א נטל יותר מחלקו חלוקה בטעות הוא והקרא ע"ש וכ"מ מדברי הש"ס קידושין
מ"ב ע"א אר"נ א"ש יתומים שבאו לחלק בנכסי אביהם ב"ד מעמידין להם אפטרופס
ובוררין להן חלק יפה ואם הגדילו יכולין למחות ור"נ דינ' אמר אם הגדילו א"י למחות
דא"כ מה פח ב"ד יפה ופריה ומי אית לי' לר"נ מה פח ב"ד יפה והתנן שום הדיינין
שפחתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל כו' ואר"נ הלכה פדברי חכמים ל"ק הא דטעו
הא דלא טעו ע"ש ונהרי התם כ' התוס' בד"ה ובוררין דהאי ובוררין להם חלק יפה היינו
ע"י גורל דנכי טריחותא להטיל גורלות וכ"כ בגיטין ל"ד ע"א ואפ"ה דוקא בלא טעו
אבל בטעו הגורל בטל ויכולין למחות וע"כ משום דגורל בטעות חוזר וא"כ בנ"ד נמי
הוי גורל בטעות ואם אמנם ראיתי מובא בשם שו"ת חות יאיר סי' ס"א שכ' דבהטלת
גורל השגחה עליונה דבוקה בו להוציא לאור אמיתתו ובאמת מתבאר פן מדברי הש"ס
סנהדרין י"ז ע"א שבשעה שא"ל הקב"ה למשה אספה לי שבועים איש מזקני ישראל
אמר משה כיצד אעשה אברור ששה מפל שבט נמצאו ב' יתירים כו' מה עשה בורר ו' ו'
והביא ע"ב פתקין על ע' כתב זמן וב' הניח חלק בללן ונתן בקלפי א"ל באו וטלו פתקיכם
כל מי שעלה בידו זמן אמר כבר קידשו שמים מי שעלה בידו חלק אמר המקום לא חפץ
בה אני מה אעשה לך ע"ש הרי דמשרע"ה בנה יסוד ע"ז האיה יעלה הגורל לענין מינוי
הסנהדרין וכל מי שעלה עליו הגורל זמן אמר כבר קידשו שמים הרי שהשגחה
העליונה דבוקה בגורל אמנם זהו רק כשנעשה פהוגן בלי שום טעות אבל בנ"ד הא נעשה
בטעות דאלו ה' נזכר שהיום סיום הספר לא ה' מספים על הגורל דהא שייך לו עליית

אחרון מכבר ול"ש בזה גורל דנימא שאם עלה עליו הגורל לעלות לוי שתהי' בן עפ"י
ההשגחה העליונה דהא הטלת גורל ל"ש אלא לבכר הספק וע"ז אם יעלה זה שקנוי לו
עליית אחרון מכבר היום לאחרון הא לא הי' ספק כלל ובכה"ג אין הגורל עושה שום
פעולה כלל כדמצינו בסנהדרין מ"ג ע"ב בפעשה שאמר הקב"ה ליהושע חטא ישראל
אמר לפניו רבש"ע מי חטא א"ל וכי דילטור אני לה הפל גורלות הלה והפיל גורלות
ונפל הגורל על עכן א"ל יהושע בגורל אתה בא עלי אתה ואלעזר הפהן שני גדולי הדור
אתם אם אני מפיל עליכם גורל על א' מכם הוא נופל א"ל בבקשה ממך אל תוציא לעז
על הגורלות שעתידה א"י שתתחלק בגורל שנה אף בגורל יחלק את הארץ וכו' התוס'
ונו"ל אע"ג דבחקלקת הארץ הוי או"ת ע"כ ונראה לפענ"ד דכוננתם דלק"מ דבגורל
שנעשה בלי טעות השגחה עליונה דבוקה בו כמ"ש החו"י הג"ל רק מה דפריה לי'
מיהושע ואלעזר שהי' ב' גדולי הדור ואם נפיל גורל יפול על א' מהם מגורל כזה לא
איכפת לן פיון דגורל ל"ש אלא לבכר הספק ועליהם שלא נכנסו תחת גדר הספק הטלת
גורל לא מעלה ולא מוריד אבל גורל שנעשה לבכר הספק בלי טעות השגחה עליונה
תדבק בו להוציא לאור אמתתו כמו גורל של חלקת א"י אף שהי' באו"ת וע' במהרש"א
בח"א שם: שוב מצאתי הדבר מפורש בשו"ת משאת בנימין סי' ז' דהיכי דעפ"י הדין לא
הי' צריכין לגורל ורק מפני שלא ידעו הדין הטילו גורל אין בגורל זה ממש והוי גורל
בטעות ויכולין לחזור ע"ש וע' ב"ב קכ"ב ע"א לענין חלקת א"י ולא נתחלקה אלא
לכספים שנה בין רב למעט למאי אי לימא לשופרא וסניא אטו בשופטני עסקינן אלא
לקרובה ורחוקה ופי' הרשב"ם ונו"ל הקרקעות הי' חולקין בשנה מי שלוקח מן הפחוש
נוטל יותר עד פדמי היפה אבל מי שעולה לו בגורלו בקרוב לירושלים מעלה מעות למי
שעלה בגורלו ברחוק מירושלים שהרחוק גרוע הוא מפני ב' דברים א' מפני שרחוק
מביהמ"ק וא' מפני שקרוב הוא לארץ העמים כו' ובשו"ת חת"ס ח"א סי' כ"ט נתקשה
בדבריו הא בשעת חלקת הארץ לא נודע מקום מקדש ולא הר המורץ איה הוא עד עפ"י
נביא בימי דוד הע"ה כמ"ש בתוס' ע"ז מ"ה ע"א ד"ה כ"מ כו' וכ' דבשעת חלקתה היו
דנים לפי רוחקא וקורבא דשילה ומ"מ אחר ד' מאות שנה פשנבנה ביהמ"ק בירושלים
היו צריכים להעלות בדמים הקרובים ואנשי ירושלים עצמם להרחוקים ע"ש ולכאורה
קשה אמאי לא יוכלו אנשי ירושלים והקרובים לה לומר להרחוקים מזלינו גרם שעלה
כף הגורל דהרי בגורל נחלקה הארץ ועכצ"ל פיון דאח"כ נתגלה ע"י הגבואה שזה מקום
המקדש למפרע ואגמ"ל שהיתה החלקה בטעות וגורל בטעות חוזר ונהי דהחלקה היתה
ג"כ ע"י או"ת מ"מ לענין ההעלאה י"ל דהוי גורל בטעות.

וע' בטיב גיטין בחי' לגיטין ל"ד שהביא בשם מפרשי תורה דהאו"ת הי' רק על חלקי
השבטים אבל בכל שבט החלוקות לבית אבות הי' עפ"י גורל כשאר חלוקות ע"ש. ומדי
עיוני בזה נתקשיתי בתוס' בכורות נ"ב ע"ב שהקשו האיה מצאנו ידינו ורגלינו בביהמ"ד
דקיי"ל האחין שחלקו לקוחות הן וגם ק"פ לאו כקה"ג דמי א"כ לא משכחת דמיייתי
בפורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון ותי' דרק ר"י הוא דס"ל דמתזירין זל"ז ביובל
אבל שאר אמוראי אע"ג דס"ל לקוחות הן אין מתזירין זל"ז ביובל משום דילפינן כל
חלקות ירושה מחלקת יהושע דירוששה הי' להם מאבותיהם ואפ"ה מודה בה ר"י דלא
חזרה ביובל כדקא' חד בר חד עד יהושע בן נון ולא למעלה דסבך' הוא דלא חזרה פיון

שחלקו עפ"י גביאים ואו"ת ע"ש ולכאורה קשה האידך נוכל למילף פל חלוקת ירושה מחלוקת יהושע לענין שלא תחזור ביוכל הא באמת פריה הש"ס ב"ב הג"ל לענין קנין גורל אי מה להלן באו"ת כו' ומשני בההוא הנאה דקא צייתו להדדי כו' והתייחד לענין גוף הקנין שיהי' חל משא"כ לענין שלא תחזור ביוכל היכי ילפינן הא בזה תהדר קושני' הש"ס לדנפתה אי מה להלן באו"ת כו' והכא ל"ש לשנויי בההוא הנאה דקא צייתו להדדי גמרי ומקני להדדי דקא לענין חזרת יוכל ל"מ מאי דגמרי ומקני דקא אפי' מכירה גמורה חזרת ביוכל וצ"ע ואין פנאי לעיין.

עכ"פ בגוף הדין הדבר ברור דהוי גורל בטעות וחזור. דברי ש"ב דור"ש באהבה: סי' יא בעזהש"י יום א' זיין מרחשון שנת תרע"ב לפ"ק סטריא שלום רב לכבוד דודי יד"ג הרב הגאון המפורסים כש"ת מוה' יעקב תאומים.

ני' אבד"ק טארניגראד יצ"ו במדינת פולין מכתבו הטעור הגיעני וענותו תרביני לדרוש מאתי ולשחר פני לתת לו מענה על הקושיא שהציע לפני ועד פה לא הרשני הזמן להשתעשע עמו בפולא דאורייתא עתה פניתי מעט מהמון טרדומי להשיב לו מפני כבודו כי רב הוא נאשר ישים אלקים בפי אנתו אשמור לדבר נאען ואומר בעזרתו יתעלה: ע"ד קושניתו ביומא ע"ג ע"ב ר"פ יוה"כ אסור באכילה ובשתי' כו' ובגמ' פריה אסור ענוש פרת הוא א"ר אילא ואיתימ' ר' ירמ' לא נצרכא אלא לח"ש הניחא למ"ד ח"ש אסור מה"ת אלא למ"ד ח"ש מותר מה"ת מא"ל דאתמר ח"ש ר"י אמר אסור מה"ת ר"ל אמר מותר מה"ת הניחא לר"י אלא לר"ל מא"ל כו' והקשה מעכ"ת הלא מאן סתמי' למתניתין רבי ונהרי בשבועות י"ג ע"ב מסקינן דלרבי דס"ל יוה"כ מכפר על שאינן שביין לא משפחת פרת דיומא לדידי' אלא באכל סמוך לשקיעת החמה דלא הו"ל שהות לכפורי וא"כ ע"כ גם במתניתין קאי סמוך לשקוה"ח דליכא שהות לכפורי לי' וא"כ ל"ש לאסור ח"ש דאינו אסור אלא משום דחזי לאצטרופי ובסוף היום הא לא חזי לאצטרופי כמ"ש בנוב"י מהד"ת חא"ח סי' נ"ג דבאסור התלוי בזמן פמו חמב"פ אם אכל ח"ש בסוף יום שביעי ש"פ ששוב אין פנאי לאכול יותר לא חזי לאצטרופי ואינו אסור ח"ש עכ"ק: הנה לכאורה יש לחזק קושניתו מדברי הש"ס יומא פ"ה ע"ב במשנה מיתה ויוה"כ מכפרין עם התשובה וקא' בגמ' נימא דלא פרבי דתניא רבי אומר על כל עבירות שבתורה בין עשה תשו' בין לא עשה תשו' יה"כ מכפר חוץ כו' אפי' תימא רבי תשו' בעי' יה"כ יה"כ ל"ב תשו' הרי דמהדר הש"ס לאוקמי סתמא דמתניתין שם פרבי א"כ גם ההיא סתמא בנדאי אתיא פרבי וקשה שפיד קושני' כת"ר.

אולם נראה דהנה דבר זה אי אסור ח"ש באיסור התלוי בזמן בסוף הזמן דל"ש חזי לאצטרופי י"ל דתליא בהספק שנסתפק הפמ"ג ביו"ד בפתיחתו לה' בב"ח וכן בא"ח סי' תמ"ב במש"ז סק"ה אי הפירוש דחזי לאצטרופי הוא דילמ' יאכל פזית בכא"פ ויספור שהוא יותר מכא"פ א"ד הפירוש דחזי לאצטרופי כפשוטו דראוי עתה להצטרף עם ח"ז אחר ויהי' שיעור שלם ע"ש ואי נימ' פהצד הב' ליתא לסברת הנוב"י הג"ל.

ונלפענ"ד דענין זה תלוי בפלוגת' דתנאי במשנה פריות י"ב ע"ב פמה ישא האוכלין פאלו אוכל קליות דברי ר"מ וחכ"א עד שישא מתוע"ס כדי אכילת פרס חייב ומסקינן בגמ' שם דר"מ לחומר' קא' פאלו אוכל קליות אחת אחת בסמוך זו לזו בההוא משערין

שָׂאם אָכַל כְּחֵצֵי זֵית וְהִפְסִיק וּלְאַחַר אוֹתָהּ שָׁעָה אָכַל ח"ו אַחַר אַף אִם שָׁהָה מִתּוֹע"ס יוֹתֵר מִכֹּא"פ מְצַטְרֵפִין וְאַפְּי' אִי הֵנִי הֵהוּא שְׁיַעוּר' כְּלוּל יוֹמָא ע"ש וּלְפִי"ז לְדַבְרֵי ר"מ לִיכָא לְמִימַר דְּאִסוּר ח"ש מִשּׁוּם דְּחֻזֵי לְאַצְטְרוּפֵי וְדִקְלָמ' יִטְעָה דְּזָהוּ שְׁיַיְהָ אִם הַשְׁיַעוּר הוּא רַק בְּכֹא"פ אָבֵל לר"מ דְּמִשְׁעָרֵינוּ כְּאִילוּ אוֹכֵל קְלִיּוֹת בְּהֵהוּא שְׁיַעוּר' הָא לִיכָא לְמִיחָשׁ דִּיטְעֵי בִי אֵינְשֵׁי וְע"כ לְדִידְנָי אִסוּר ח"ש מִשּׁוּם דְּחֻזֵי לְאַצְטְרוּפֵי בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה וְיִהְיֶה שְׁיַעוּר שְׁלָם כְּהַצַּד הַב' שֶׁל סְפִיקַת הַכֹּמ"ג הַנֶּ"ל וְא"כ לְדִידְנָי הָא אִפִּי בְּאִסוּר הַתְּלוּי בְּזִמָּן בְּסוּף הַזִּמָּן ג"כ אִסוּר ח"ש וְא"כ לְפִי"ז שְׁפִיר קֵא' הַש"ס הֵכָא לֹא נִצְרָכָא אֲלֵא לַח"ש וְאִי דְלַרְבֵּי ע"כ מִיַּיְרֵי בְּסוּף הַיּוֹם וְלִיכָא לְמִימַר חֻזֵי לְאַצְטְרוּפֵי ז"א דְהָא סָתָם מִתְנִיתִין ר"מ הוּא וּלְדַבְרֵי ר"מ הָא ע"כ חֻזֵי לְאַצְטְרוּפֵי בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה כְּנ"ל וְא"כ אִסוּר ח"ש גַּם בְּסוּף הַיּוֹם וְהַבֵּן.

אָמְנָם בְּאֵמַת קוֹשְׁיָתוֹ דְּמַר בְּלֹא"ה לִק"מ עִפִּי"ד הַש"ס כְּרִיתוֹת ח"י ע"ב פִּי מְכַפֵּר יוה"כ עַל כּוֹלָא שְׁיַעוּר' עַל פְּלָגָא דְשְׁיַעוּר' לֹא מְכַפֵּר א"כ פִּי מוֹקֵי לְמִתְנִיתִין לְעַנְיָן ח"ש שְׁפִיר יְכוּל לְאוּקְמֵי בְּאֵמַצֵּע הַיּוֹם וְעַל ח"ש הָא אֵין יוה"כ מְכַפֵּר.

וְאַף דְּאִיכָא בְּכִרְיָתוֹת שָׁם תְּרֵי שְׁיַנּוּיֵי עַל הָא דְּפִרְיָה שָׁם מִמִּתְנִיתִין דְּצִירָף אֶת הַמְעִילָה לְזִמָּן מְרַנְבָּה וְאֵמַאי הָא כִּיפֵר עֲלֵי יוה"כ וְשְׁיַנּוּיָא קָמָא הוּא דְּכִי מְכַפֵּר יוה"כ עַל אִסוּרָא אָמְמוֹנ' לֹא מְכַפֵּר וְלִהְיָא שְׁיַנּוּיָא מְכַפֵּר יוה"כ גַּם עַל ח"ש אִפִּי לְרַבֵּי אָמְנָם נִרְאָה דְּאִפִּי לִהְיָא שְׁיַנּוּיָא דִּיו"כ מְכַפֵּר עַל ח"ש מ"מ אֵינוֹ מְכַפֵּר אִפִּי לְרַבֵּי פִי אִם עַל הַשְּׂבִיִם אָבֵל לֹא לְשְׂאִינָם שְׂבִיִם וְהוּא עִפִּי"ד הַתּוֹס' יִשְׁנִים בְּיוֹמָא פ"ה ע"ב שֶׁכ' שָׁם דְּאִפִּי לְרַבֵּי אֵין יוה"כ מְכַפֵּר כְּפָרָה גְּמוּרָה פִּי אִם לְשְׂבִיִם וּל"מ יוה"כ לְכַפֵּר גַּם לְשְׂאִינָם שְׂבִיִם פִּי אִם לְמַעַט מְכַרְת אָבֵל אִסוּרָא נִשְׂאָר דְּכַפְרָה גְּמוּרָה בְּלֹא תְּשׁוּבָה לִיכָא דֹא"כ לְמָה חֲרַב הַבַּיִת בְּשִׁבִיל עֲוֹנוֹתֵינוּ כִּינּוּן שִׁיו"כ מְכַפֵּר חוּץ מִג' דְּבָרִים ע"ש וּלְפִי"ז בַּח"ש אֵין כְּפָרָה דִּיו"כ בְּלֹא תְּשׁוּבָה אֵין עַל מָה לְחוּל כִּינּוּן דַּע"כ פ' אִסוּר' נִשְׂאָר וּבַח"ש בְּלֹא"ה לִיכָא אֲלֵא אִסוּר' בְּעִלְמָי וְא"כ בְּוֹדָאֵי אֵין חָל כְּפָרַת יוה"כ בְּלֹא תְּשׁוּבָה פִּי אִם עַל שְׁיַעוּר שְׁלָם וְא"כ שְׁפִיר מוֹקֵי הַש"ס בַּח"ש אַף בְּאֵמַצֵּע הַיּוֹם גַּם לְרַבֵּי [וְנִתְדַע לָהּ דְּהַרֵי אָמְרֵי בְּיוֹמָא ע"ט ע"א דְּכֹחוֹתְבַת הוּא יוֹתֵר מְכַפֵּצָה וְאָמְרֵי שָׁם ד"פ ע"א דְּאֵין בֵּית הַבְּלִיעָה מְחֻזֵּיק יוֹתֵר מְבִיצַת תְּרַנְגוּלַת וְא"כ יוה"כ דְּשְׁיַעוּרוֹ בְּכֹחוֹתְבַת ע"כ א"א לְאֹנְכוֹלוֹ בְּפַעַם א' וְא"כ אִפִּי בְּסוּמוֹף לְשַׁקָּה ח"א לְאַשְׁכּוּחֵי כְּרַת דְּיוֹמָא לר' כִּינּוּן דַּע"כ בְּשְׁנֵי פְּעָמִים אוֹכוֹלוֹ וְא"כ מְכַפֵּר יוה"כ בְּאֵמַצֵּע וְע"כ דְּלְשְׂאִינָם שְׂבִיִם אֵין יו"כ מְכַפֵּר עַל ח"ש גַּם לְרַבֵּי.

אוּלָם י"ל דְּאֵין מְזָה רֵאִי דְּאַפְשָׁר לֹאמַר דְּלַעֲנָן כְּרַת דְּיוֹמָא גְּלִי רַחֲמָנָי דְּאֵין יו"כ מְכַפֵּר בְּאֵמַצֵּע עַל ח"ש דְּאִפִּי לִהְיָא שְׁיַנּוּיָא דִּיו"כ מְכַפֵּר עַל ח"ש הוּא דְּוֹקָא בְּאִסוּר דְּלֹא דְּיוֹמָא. וְשַׁעֲפִי"ז אָמְרֵי לִיִּישָׁב קוֹשְׁי' הַתּוֹס' בְּכִרְיָתוֹת ח"י ע"ב דְּקֵא' אֵילוּ אָבֵל כְּזִית חֵלֶב שְׁחָרִית וְכִזִּית חֵלֶב בְּמִנְחָה דְּאֵמַאי ל"ק אֲכִילַת הַיֵּתֵר וְלִהְיָא מוֹר יוה"כ נִכּוֹן דְּמְכַרְת דְּיוֹמָא לֹא הִי אָפְשָׁר לִה"ר דְּאֵין ס' יִדְעַת יוה"כ מְחַלְקַת דְּבְּכַרְת דְּיוֹמָא הָא א"א בַּע"א כִּינּוּן דְּשְׁיַעוּרוֹ בְּכֹחוֹתְבַת וְע"כ אוֹכוֹלוֹ בְּב' פְּעָמִים וְלֹא מְשַׁפַּחַת בַּע"א וְע"כ גְּלִי קָרָא וְלִהְיָי פְּרִיָה מְאָכַל כְּזִית חֵלֶב דַּל"ה כְּרַת דְּיוֹמָא אַף בְּאֵמַת הָא לִיתָא עִפִּי"ד הַפְּרִדְכֵי הוּבָא בְּמַג"א ס' תַּע"ה סָק"ד דְּהָא דְּאֵין בֵּית הַבְּלִיעָה מְחֻזֵּיק יוֹתֵר מִב' זִיתִים הוּא דְּוֹקָא כְּשֵׁהוּא שְׁלָם וְכִשְׁהוּא מְרוֹסָק הוּא יוֹתֵר מִג' זִיתִים ע"ש] וְנִלְפַעֲנָא דַּל"ה ר' לְדַבְרֵי הַת"י הַנֶּ"ל מְמַשְׁנָה

דְּכָרִיתוֹת ע"ב יֵשׁ אוֹכֵל אֲכִילָה א' וְחַיִּיב עֲלֵי ד' חֲטָאוֹת וְאִשָּׁם א' טָמֵא שְׂאֵכֵל חֵלֵב וְהִי נוֹתֵר מִן הַמְּוֹקֵדֵשִׁין בִּיה"כ רמ"א אף אִם הִי שֶׁבֶת וְהוֹצִיאוּ חַיִּיב וְקָשָׁה לְכַאוֹרָה הָרִי קִי"ל הִשָּׁב מִיִּדְעָתוֹ מִבֵּיא קָרְבָן עַל שִׁגְגָתוֹ אִין שָׁב מִיִּדְעָתוֹ אִינוּ מִבֵּיא קָרְבָן עַל שִׁגְגָתוֹ פִּי הִיכִי דְאִינוּ מִתְחַרֵּט אַחַר הַיְדִיעָה אִפִּי אִי הִי מְזִיד בְּכַה"ג אִינוּ מִבֵּיא קָרְבָן עַל שִׁגְגָתוֹ ע' שְׁבוּעוֹת כ"ו ע"ב נִשְׁבַּע עַל כֹּפֶר וּמִסְתַּכֵּן עֲלֵי מָהוּ כו' תְּנִינָא הִשָּׁב מִיִּדְעָתוֹ כו' וּא"כ הָרִי מִבְּנֵי אֶרֶץ בְּכָרִיתוֹת כ"ו ע"א דְעַל מְזִיד וְלֹא אֶתְרוּ בִי יו"כ מְכַפֵּר וְלִהְיֵי אִינוּ מְכַפֵּר עַל חַיִּיבֵי חֲטָאוֹת וְדִאִין מְשׁוּם דְמִיחַיִּיב מְמוֹן לְגִבּוּהַ וּבִתְשִׁלוּמֵי מְמוֹן ל"ש פְּפָרָה ע"ש וּא"כ אִפִּי אִי הִי מְזִיד לֹא הִי מִתְחַרֵּט פְּעַת פִּינּוֹן דְּכָבֵר פִּיפֵר עֲלֵי יו"כ וּא"כ בְּכַה"ג הָא אִינוּ מִבֵּיא קָרְבָן עַל שִׁגְגָתוֹ וְע"כ דְּגַם לְרַבֵּי דְמְכַפֵּר עַל שְׂאִינָם שְׁבִין מ"מ ל"ה פְּפָרָה גְּמוּרָה וְהִי שָׁב מִיִּדְעָתוֹ: אָמְנָם הָא קָשְׁיָא לִי לְכַאוֹרָה לְהַנְדָּה מ"ד בְּכָרִיתוֹת שָׁם דְּסַבְרֵי יְדִיעַת סָפֵק מְחַלְקוֹת לְחֲטָאוֹת וְיווה"כ הָנִי פִּיִּדְעַת סָפֵק וְקָשָׁה מִמְּשַׁנָּה דְּכָרִיתוֹת הַנְּלִי דְקָאֵר"מ אִם הִי שֶׁבֶת וְהוֹצִיאוּ חַיִּיב.

וְהָרִי הִיכִי דְהִי יְדִיעָה בֵּין הָעֵקִירָה לְהַהֲנַחָה בְּנֹדָאֵי לִיפָא חַיּוּבָא כו' בְּשֶׁבֶת ק"ה ע"א בְּמַעֲבִיר ב' אֲמוֹת בְּשׁוֹגֵג וּב' אֲמוֹת בְּמִזִּיד וּב' אֲמוֹת בְּשׁוֹגֵג וְהָא פִּינּוֹן דְּבִין הָעֵקִירָה לְהַהֲנַחָה אִיפָא פְּפָרַת יוה"כ הו"ל פִּיִּדְעַת סָפֵק דְּמַחְלָקַת כְּדָא שָׁם פָּאן שְׁנָה רַבִּי יְדִיעַת סָפֵק מְחַלְקַת לְחֲטָאוֹת וְאִפִּי לר"ג דְאָמַר בְּשֶׁבֶת שָׁם אִין יְדִיעָה לַח"ש הָא כ' בְּמִק"ח מֵא"ז הַגָּאוֹן מְלִיסָא ז"ל בְּסוּפּוֹ בַחִי עַל פְּרִיתוֹת מְאָבִיו הַגָּאוֹן ז"ל דְּבִיה"כ פִּינּוֹן דְאִיפְפֵר לִי לְגַמְרֵי גַם ר"ג מוֹדָה דְּבְכַה"ג יֵשׁ יְדִיעָה לַח"ש ע"ש וְאִי דְמִיִּירֵי בְּאִפְּוֹן דְּלִיפָא שְׁהוּת בֵּין הָעֵקִירָה לְהַנְחָה כְּגוֹן שְׁהוּא עוֹמֵד בְּרַה"ר וְגַחְיִין וְאֲכִיל מְרַה"י שְׁהָעֵקִירָה וְהַהֲנַחָה בְּאִין בְּרַגַע א' וּבְגַמְ' בְּסוּגְ' שָׁם מְשַׁמַּע דְּבַעֲי' שְׁהוּת קָצַת שְׁתַּחֲוִיל בְּכַפְּרַת יוה"כ ע' פְּרִיתוֹת י"ט ע"ב.

ז"א דְהָא בְּעִירוּבִין ד"ו ע"ב אָמְרֵי יְרוּשָׁלַיִם אֲלַמְלָא דְלִתּוּתֵי נְעוּלוֹת בְּלִלְהַ חַיִּיבִין עֲלֵי מְשׁוּם רַה"ר וּמְבֹאֵר הָתָם דְּלִיפָא דִין רַה"ר בִּירוּשָׁלַיִם וְרַק לְאַחַר שְׁנַפְרָצוּ בְּהַ פְּרָצוֹת קֵא' בְּעִירוּבִין ק"א דִּישׁ לָהּ דִין רַה"ר ע' תוּס' פְּסָחִים ס"ו ע"א ד"ה תוּחַב וּא"כ לִיפָא לְמִימַר שְׁהוֹצִיא חֵלֵב הַמְּוֹקֵדֵשִׁין רַק מִהַעֲזָרָה וְלַחוּץ פִּינּוֹן דִּירוּשָׁלַיִם קוֹדֵם שְׁנַפְרָצוּ בְּהַ פְּרָצוֹת ל"ה רַק פְּרָמְלִית וְלִיפָא חַיּוּב חֲטָאֵת דְּהוֹצְאָה וּא"כ דְמִיִּירֵי שְׁהוֹצִיאוּ חוּץ לְחוּמַת יְרוּשָׁלַיִם א"כ אִיפָא שְׁהוּת בֵּין הָעֵקִירָה לְהַהֲנַחָה [וּכְבֵר הוֹכַחְתִּי בְּמִק"א דְמִיִּירֵי ע"כ שְׁלַקְחוּ מִהַעֲזָרָה דל"ה מְקוֹדֵם אִיסוּר יוֹצֵא] וְשִׁפִּיר קָשָׁה נִימָא ס' יְדִיעָה דִּיה"כ מְחַלְקַת.

וְע' רַש"י שֶׁבֶת ד"ג דְעֵקִירָה בְּלֹא הַנְּחָה אִינוּ אֵלָא אִיסוּר דְרַבָּנָן וּבְמ"ל פַּח"י מַה' שֶׁבֶת פְּלִפְלֵ בְּזָה וְע' בְּשׁו"ת בְּרִית אֲבֵרָה חֲאָה"ע ס' קכ"א מ"ש שָׁם לְעַנְיָן אִי בְעֵקִירָה וְהַנְּחָה שְׁיִיף חֲזִי לְאַצְטְרוּפִי וְהִבִּיא שָׁם מְדַבְרֵי הַתּוֹס' בְּשֶׁבֶת קי"ז ע"א בְּהָא דְמִשְׁנֵי דְשִׁקִּיל לִי בְּבְרִזִי ע"ש] וְאִמָּאֵי יְתַחַיִּיב חֲטָאֵת עַל הַהוֹצְאָה: וְהִנֵּה לְכַאוֹרָה חֲשִׁבְתִּי לְתַרְץ גְּוָשְׁנִי זו ע"ד הַחִידוּד עִפ"ד הַתּוֹס' בְּשֶׁבוּעוֹת י"ג ע"א ד"ה דְעַבְדֵי סְמוּךְ לְשִׁקָה"ח דְכַבְּאֵת שְׂאֵר קְרַבְנוֹת אִין מְכַפְרִין עַל עֲבִירוֹת שְׂאֵחַר הַקְּרַבְתָּן אִפִּי בּוּ בְיוֹם כְּדָא בְּשֶׁבוּעוֹת ח' נ"מ לְטוּמְאָה שְׂאִירְעָה בֵּין זל"ז ומ"מ בּוּ"כ לֹא אֶפְשָׁר לְאוּקְמֵי שְׁעָבֵר לְאַחַר שְׁלִיחַת הַשְּׁעִיר מְשׁוּם דְשִׁאֲנֵי שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח דְכִתִּי בִי כִי בְיוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם מִכָּל חֲטָאוֹתֵיכֶם מְשַׁמַּע דְּכָל הַיּוֹם מְכַפֵּר ע"ש.

והנה בשבועות י"ד ע"א אמרינו דלכך פהגים לא מיכפרי בשעיר דלא קחסרי בי ממונא וכתא אשר לעם וכ' התוס' לא מיבעי' למ"ד שאין הפהגים מצווין לשקול דודאי לא אתי מדידהו אלא אפי' למ"ד שמצווין לשקול והשעיר בא מתרומת הלשכה מ"מ אם חסרו מעות הלשכה ובאו לגבות לצורך שעיר אין גובין משלהן ע"ש והנה הרי"ף בפ"ג דיבמות מביא בשם רבותיו שפי' המשנה דיש אוכל כו' דמייירי בקטן שהביא ב' שערות ביו"כ דהוי איסור ב"א וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפ"י המשנה פריתות שם ולפי"ז הא קיי"ל בפ"א דשקלים דקטנים ששקלו אין מקבלין מידם א"כ בשעיר יו"כ זה שנעשה גדול בו הא לא קחסר ממונא בי' ולא מיכפר בי' משום דכתיב אשר לעם ובעי' דאית לי חלק בו ושעיר המשלח הא איתקש לשעיר הפנימי כמבואר בגמ' שבועות שם וא"כ לית לי כפרה בשעיר המשלח וע"כ אינו מכפר עליו כ"א יו"כ עצמו ויו"כ גופי' הא אינו מכפר עד שתחשף כמבואר בתוס' שבועות הנ"ל בשם התוספתא וא"כ לא כפר עדיון בין העקירה להנחה ושפיר חייב חטאת משום הוצאה.

אמנם לקושטא דמילתא תי' זה ליתא דהרי"ף שם דחה פירוש זה של רבותיו וגם מגוף דברי הש"ס יבמות ל"ד ע"א נדחה פי' זה דא"כ היכי מוכיח הש"ס שם דר"מ אית לי איסור כולל ואיסור מוסף דילמא לית לי רק איסור ב"א ומייירי שלא הביא שתי שערות עד אחר שחלו עליו כל האיסורין וכולם חלו בהקאת ב' שערות בב"א.

ע"כ אהנה אשית לבי לתרץ באופן אחר דהנה באמת הקשו התוס' בכריתות י"ד ע"א ובכ"ד מאי סברת ר"מ דקתני אם הי' שבת והוציאו חייב מה שייך זה לענין אכילה ותי' משום דבליעתו היינו הנחתו פהא דמוציא דיו כדי לכתוב ב' אותיות וכתבן כשהוא מהלך חייב דכתבתו זהו הנחתו ע"ש ולכאורה קשה דהתייבח אי נימא מהלך לאו פעומד דמי ליכא הנחה קודם הבליעה אבל אי נימא מהלך פעומד דמי הא הויא ההנחה קודם הבליעה וע' בירושלמי דמסתפק שם אי אתיא המשנה אליבא דמ"ד מהלך פעומד דמי ונראה דאתיא גם למ"ד מהלך פעומד דמי ואפ"ה אינו חייב פי אם לאחר הבליעה דהנה באמת הקשה בשו"ת מהר"ם מיינץ בשם חכם א' דהא קיי"ל בשבת ע"ה ע"ב דבהוצאה אינו חייב פי אם היכי דכשר להצניעו ומצניעין כמזהו וקא' בגמ' לאפוקי עצי אשרה דא"ה נינהו ואין מצניעין כמזהו א"ח על הוצאתו וא"כ היכי מחויב על הוצאת נותר ופיגול.

אולם י"ל עפי"ד הש"ס שבת ק"ב ע"א דפריף על המשנה ריש אוכל כו' והא אין דרף הוצאה בכך אלא פיון דקמיפיון מחשבתו משוי' לי מקום ופירש"י שצריף לאונקלה בהליכתו ואחשבה להוצאה זו בפיו ע"ש וה"נ י"ל לענין זה דכיון דהוציאו בפיו לאוכלו אחשבה וחייב משום הוצאה אמנם אפתי קשה דהרי באמת צריף להבין לפי"ד התוס' בקידושין נ"ה ע"א דבהגבהה בלחוד מועל א"כ בא חיוב קרבן אשם מעילות עוד בשעת ההגבהה ואינו ענין לאכילה [ודחוק לאוקמי בכסבור שהוא שלו פיון דסתמא קתני] ועכצ"ל דמייירי שתחב לו חבירו לתוף פיו פענין דמוקי בש"ס פתובות ד"ל ע"ב וקיי"ל בשבת ד"ג ע"א בהטעינו חבירו אונקלין ומשקין והוציאן לחוץ חייב דעקירת גופו פעקירת חפץ ממקומו דמי וא"כ לפי"ז הא מבואר בשבת ע"ה שם דאם אינו כשר להצניעו והוכשר לזה והצניעו א"ח על הוצאתו אלא המצניע בלבד ולא אחר דלא כרשב"א שם ע"ש דע"ו ע"א בגמ'.

וא"כ הָקָא פִּינּוֹן דַּע"כ מִיָּיִרִי שְׁתַּחֲב לֹו חֲבִירוֹ לְתוֹף פִּיּוֹ וְהָאִיָּה מִיַּחְיִיב אִיהוּ אַח"פ עַל הוֹצָאָתוֹ וְעַכְצ"ל פִּינּוֹן דְּמַצִּי לְמִיָּהֲדָר וְלֹא אֶהְדָּרֵי וּבְלַעֲזוֹ א"כ הֶנְכָּשֶׁר לֹו בְּבַלְיַעְתוֹ וּלְכַף מִיַּחְיִיב שְׁפִיר עַל הוֹצָאָה וְא"כ גַּם לְמַ"ד מְהַלֵּף פְּעוּמָד דְּמִי ע"כ א"ח עַל הוֹצָאָה רַק בְּשַׁעַת הַבְּלִיעָה דָּאִז אַחְשָׁבֵי בְּבַלְיַעְתוֹ וְשַׁע"כ גַּם בְּפָחוֹת מִכְּגִירוּגְרָת מִיַּחְיִיב עַל הוֹצָאָה דְּכִינּוֹן דְּחֻשִׁיב כּוֹזֵית לַעֲנִין נוֹתֵר וּפְיָגוּל חֻשִׁיב נְמִי לַעֲנִין הוֹצָאָה דְּעַד פָּאן ל"א בְּשַׁבַּת צ"א ע"ב דְּשַׁה"ח וּלְחַה"פ שְׁיַעוּרָן בְּכְגִירוּגְרָת אֶלָּא מְשׁוּם דָּאִין בָּאִין כֹּא' דְּמִדְּאָפְקֵי חוּץ לְחֻמַּת הָעֲזָרָה אִיפְסֵל לִי בְּיוֹצָא אֲשַׁבַּת לֹא מִיַּחְיִיב עַד דְּמַפְיָק לִי לְרַה"ר אַבְל הָקָא הֲלֹא בָּאִין כֹּא' בְּשַׁעַת הַבְּלִיעָה.

וְהָרִי בְּאַמַּת הַקְּשָׁה הַרְשָׁבֵי א"א בַּחִי בְּשַׁבַּת שָׁם גְּבִי זָרַק כּוֹזֵית תְּרוּמָה לְבֵית טָמֵא כּו' נְהִי דְּמַצְטָרֵף לַעֲנִין טוֹמְאָה מ"מ אִיָּה יַחְיִיב עָלָיו מְשׁוּם שַׁבַּת בְּפָחוֹת מִכְּשִׁיעוּר הָרִי בְּעִינּוֹן עֲקִירָה וְהַנְּחָה בְּדָבָר חֻשׁוֹב וְנְהִי דְּהַנְּחָה בְּדָבָר חֻשׁוֹב מִיָּקָרִי פִּינּוֹן שְׁמַצְרָף לַעֲנִין טוֹמְאָה מ"מ הָא בְּשַׁעַת עֲקִירָה ל"ה דְּבָר חֻשׁוֹב וְתִי דְּלֹאח"כ פְּשַׁהֲנַח' הִיא בְּדָבָר חֻשׁוֹב מִיָּקָרִי הָעֲקִירָה נְמִי לְמַפְרַע בְּדָבָר חֻשׁוֹב פִּינּוֹן דְּהָעֲקִירָה צוּרָף הַנְּחָה הִיא עֵיש"ה וּלְפִי זֶה הָא מְבֹנָאָר בְּשַׁבַּת ק"ב ע"א דְּאָפִי לְרַבָּנּוֹ דְּאָמְרֵי יֵשׁ יְדִיעָה לַח"ש הֵינּוּ הִיכִי דְּבִידוֹ לְחִזוֹר אַבְל הִיכִי דָּאִין בִּידוֹ לְחִזוֹר כְּגוֹן בְּזוֹרַק כ"ע מוֹדוֹ דָּאִין יְדִיעָה לַח"ש ע"ש וּלְפִי"ז י"ל הִיכִי ג"כ לַעֲנִין ס' יְדִיעוֹת דְּכַפְרַת יו"כ דְּאָרְף בַּס"ד דְּאָמְרִינּוּ הִיכִי גַם בַּח"ש זֶהוּ דְּנוֹקָא הִיכִי דְּבִידוֹ שְׁלֹא לְהַשְׁלִימוֹ אַבְל הִיכִי דָּאִין בִּידוֹ לֹא וּלְפִי"ז הָקָא הָרִי בְּשַׁעַת הָעֲקִירָה עֲנִינּוֹן לֹא נִתְבָּרַר הַחֻיּוֹב דְּהָא בְּאַמַּת אִינּוֹ פֶּשֶׁר לְהַצְנִיעוֹ וּג"כ הוּא פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר וְרַק לְאַחַר שְׁבַלְעוֹ מִתְחַיִּיב לְמַפְרַע גַּם עַל הָעֲקִירָה וְא"כ לְאַחַר שְׁבַלְעוֹ שׁוֹב א"א לְמִיָּהֲדָר וְלֹא שְׁיָיִף לְזוֹמֵר דְּלְמַפְרַע כִּפְּרָר יו"כ עַל הָעֲקִירָה מְשׁוּם דְּלְאַחַר שְׁהַתְּחִיל הַחֻיּוֹב הָא אִין בִּידוֹ לְחִזוֹר וְנְהִי כְּמוֹ בְּזוֹרַק דְּלַכ"ע אִין יְדִיעָה לַח"ש וְה"ה דָּאִין ס' יְדִיעַת יוה"כ מְחַלְקַת וְא"ש וְדוּק.

וְהִנֵּה בְּהַשְׁקָפָה הָרֵאשׁוֹנָה הִי נִרְאָה לְכֹאֲוָרָה לְתַרְץ הַקְּוֹשְׁיָי הַנְּ"ל דְּנִימָא ס' יְדִיעוֹת יו"כ מְחַלְקַת עִפִּי"מ דְּקִי"ל בְּשַׁבַּת ס"ט ע"א כַּר"י דְּשַׁגַּג בְּכַרַת אַעֲפ"י שְׁהַזִּיד בְּלֹאוֹ הוּי' שְׁגָגָה לַעֲנִין קָרְבָּן וְא"כ י"ל דְּהַמְשָׁנָה דְּכַרִּיתוֹת מִיָּיִרִי שְׁהַזִּיד בְּלֹאוֹ דְּהוֹצָאָה וְשַׁגַּג בְּכַרַת שְׁבוֹ וְאִינּוֹ שָׁב עַל זְדוּנוֹ שֶׁל הֲלֹאוֹ וְא"כ הָא יו"כ אִינּוֹ מְכַפֵּר עַל שְׁאִינָם שָׁבִים וְאָפִי לְר' דְּאָמַר יו"כ מְכַפֵּר גַּם עַל שְׁאִינָם שָׁבִים הָא קֹא' רַבָּא בְּשַׁבְּעוֹת י"ג וּמוֹדָה רַבִּי בְּכַרַת דְּיוֹמָ' וְהָקָא הָא מְסִיק הַש"ס רִישׁ עִירוֹב' וְהוֹצָאָה לְיו"כ וְה"ק ר"מ אִם הִי שַׁבַּת וְהוֹצִיאוּ חֻיּוֹב אָרְף מְשׁוּם שַׁבַּת וְא"כ הוּי' כְּרַת דְּיוֹמָא וְאִין יו"כ מְכַפֵּר וְא"כ אִינָה מְחַלְקַת.

אוּלָּם אַחַר הָעִיּוֹן א"א לְזוֹמֵר הִיכִי דְּהָרִי כ' הַתּוֹסֵ' בְּשַׁבַּת שָׁם ד"ה פְּגוֹן שְׁשַׁגַּג כּו' דְּלְרַבִּי דְּנַפְקָי לִי מַגְז"ש דְּעַלְיָ' מוֹדָה ר"י דְּבַעֲי' שְׁשַׁגַּג בְּלֹאוֹ וְכַרַת דְּהָא כְּתִיב לֹאוֹ בְּהוּא קָרָא נְאֻשָׁה אֶל אַחֲוָתָהּ לֹא תִקַּח וְגו' ע"ש וְא"כ לְרַבִּי גּוֹפִי' דַּס"ל סַפְקָ יְדִיעוֹת מְחַלְקַת.

א"א לְאוּקְמִי שְׁהַזִּיד בְּלֹאוֹ דַּא"כ לֹא הִי מִיַּחְיִיב חֻטָּאת עַל הוֹצָאָה: וְנִלְפַעַנ"ד בְּיַשׁוּב הַקְּוֹשְׁיָי הַנְּ"ל בְּאִנְפּוֹן אַחַר עִפִּי"מ דְּנִרְאָה לְתַרְץ הַקְּוֹשְׁיָי הַנְּ"ל הָא מְדַאָּבְהֵי מְעַל וְאִינּוֹ מִן הַשָּׁם דְּאֶכִּילָה וְי"ל דְּהָא קִי"ל דְּבַקְדוּשַׁת הַגּוֹרֵף יֵשׁ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל וְא"כ אִיכָּא גַם בְּשַׁעַת אֶכִּילָה אֲשֶׁם מְעִילוֹת וְאִי דַּא"כ מֵאִי קַמ"ל בְּזָה י"ל דְּאֶתָּא לְאַפּוּקִי מְדַרְנַבָּה"ק דְּבַפְסָחִים כ"ט ע"א בְּאִנְכָל חֻמְץ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּמוֹעֵד י"א לֹא מְעַל וְקֹא' מֵאִן י"א רַנְבָּה"ק דַּס"ל כְּרַת פּוֹטֵר מִתְּשַׁלּוּמִין וְא"כ הוּא ג"כ הָקָא דְּחֻיּוֹבֵי כְּרִיתוֹת שׁוֹגְגִין פּוֹטֵר מִתְּשַׁלּוּמִין

ואם אין קרו אין חומש ואשם ולא יתחייב אשם מעילות על האכילה וקמ"ל לאפוקי מדרנבה"ק.

אמנם לכאורה עדיין קשה דהרי לרבי דס"ל הזיד במעילה במיתה ואפ"י הא ס"ל בכתובות פא"נ דאליב' דרנבה"ק גם מיתה בי"ש פוטרת מן התשלומין וא"כ נימא פ"י דגלי רחמנ' במעילה דחייבי מיתה בי"ש שוגגין אינו פוטר מתשלומין ה"ה דחייבי פ"יתות שוגגין אינו פוטר מתשלומין והדרק"ל מאי קמ"ל בחיוב דאשם מעילות שפשעת אכילה.

וכן הקשו באמת התוס' בפסחים שם ג"כ וע"כ פתרוצם שם דלא אתיא פ"ית ור"ה במשנה זו לא אתיא אליב' דרבי וא"כ ממיל' אדא קושיותינו הנ"ל דשפיר קאר"מ אם הי' שבת והוציאו חייב פ"י דהא דס' ידיעות מחלקת קא' בפ"יתות שם שהוא רק אליב' דרבי ומשנה זו ע"כ בלא"ה לא אתיא פ"ית.

ועפ"י תתיישב ג"כ קוש' הגר"ו שהוב' בצ"ח פסחים כ"ט על דקאר"מ אם הי' שבת והוציאו חייב דא"כ אמאי חייב אשם מעילות נימא דחייבי מיתות שוגגין דהוצאה בשבת יפטרנו מן התשלומין ואם אין קרו אין חומש ואשם.

ולקאמור מיושב שפיר דהא באמת ל"ש קלבד"מ פ"י דמעילה חייב בשו"פ אע"ג דלית בי' פ"ית כדקיי"ל בפסחים ל"ג וחייב דהוצאה אינו עד פגרוגרת ואינו פ"ית כא'. [ולראב"א דאמר בפ"יתות שם באכילה א' קמיי"ר היינו למאן דתני ה' סטאות] אלא דאפתי קשה לרבי דס"ל מעילה בכ"ז ונהי דהוצאה בכ"מ פגרוגרת מ"מ ה"כא יתחייב שפיר בכ"ז כדא' בש"ס שבת הנ"ל לענין זרק פ"ית תרומה לבית טמא וה"נ פ"ית כא' בשעת בליעה ואמרי' ג"כ מ"גו כו' והדרק"ל דהניין שניהם בכ"ז וב"ז פ"ית כא' אבל לדברינו דמשנה זו ע"כ בלא"ה לא אתיא פ"ית א"כ ל"ק פ"ית: אמנם אי קש"י הא קש"י מש"ס ר"ה ד"ל ע"א א"כ דמתני' להא דר"ה אהא דכתי' ביה"כ תעבירו שופר בכל ארצכם מלמד שכל יחיד ויחיד חייב לתקוע אר"ה ועם ב"ד מאי ועם ב"ד בזמן ב"ד לאפוקי שלא בזמן ב"ד דלא כו' אתמר נמי אר"ח בר גמדיא א"ר יוסי בן שאול אמר רבי אין תוקעין אלא כ"ז שב"ד יושבין וקשה דהרי נדאי דטעמא דשלא בזמן ב"ד דלא הוא משום גזירה שפ"א יעבירו ד"א ברה"ר דהכי נמי א' ה"תם בר"ה שחל להיות בשבת דבירושלים הי' תוקעין כ"ז שב"ד יושבין משום דאימת ב"ד עליהן ול"ח לשפ"א יעבירו וע' בשו"ת שאגת ארי' סי' ע'.

וה"כא שפיר קשה דאמאי חיישינן לרבי ביו"כ שפ"א יעבירו ד"א ברה"ר הרי לרבי גופי' דס"ל ס' ידיעות מחלקת וכפרת יו"כ ה"י כספק ידיעות וה"כ ע"כ ל"ח שפ"א יעבירו סמוך לשקה"ח פ"י דהחשש הוא שילך אצל בקי ללמוד התקיעות וע"כ יעבירו באמצע היום כ"ז שיהי' לו פנאי לתקוע וא"כ שפיר קשה דנימא ס' ידיעות מחלקת וה"י כמעביר ב' אמות בשוגג ונדע לו ואח"כ העביר עוד ב' אמות דא"ח סטאת והיכי דליכא רק איסור דרבנן הא כ' התוס' במגילה ד' ע"ב ד"ה ויעבירו דאין לגזור שפ"א יעבירו ד"א ברה"ר ע"ש: וכן קש"י לי בש"ס יבמות ל"ג ע"ב זר ששימש בשבת במאי אי בשחיטה שחיטה בזר פ"ית כו' אראב"י בשחיטת פרו של כ"ג וכדברי האומר שחיטת פרו של כ"ג בזר פסולה א"ה מאי איריא זר אפי' כהן הדייט נמי וקשה מ"פ דילמא ס"ל כמ"ד במכות כ"ב

אין חילוק מלאכות ליו"ט וה"ה דאין חילוק מלאכות ליו"כ ע' טורי אבן מגילה ז ע"ב ולפי"ז הא באמת בשוחט בשבת איפא שני חיובים לרב בשבת ע"ה משום צובע ומשום נטילת נשמה ורק דאנן לא קיי"ל לרב ביהא משום דרב ס"ל יש צביעה באונקלין ואנן קיי"ל אין צביעה באונקלין כמ"ש א"ז הח"צ בתשו' סי' צ"ב ע"ש ולפי"ז הא באמת הקשה המ"ל בפ"א מה' שבת ל"ל קרא דתקריב אפי' בשבת הא במליחת בשר ליפא איסור דאוריית' דאין עיבוד באונקלין ותי' דקרפון מוסף שבת פולו פליל ול"ה אןכל ע"ש וא"כ הא הפ' של כ"ג הי' נשרף ואיפא בי' ג"כ חיוב דצביעה וא"כ דילמא אשמעינן דהא דחייב משום שבת ומשום זרות היינו דחייב משום שבת ר"ל פל חיוב שיש בו משום צובע ומשום נטילת נשמה דכיון דפר כ"ג נשרף ול"ה אןכל ואיפא ג"כ חיוב צביעה ואי דאין חילוק מלאכות ליו"כ ואפ' עשה פמה מלאכות בהעלם א' א"ח אלא א' ז"א דהא בר קפרא ור' חייא אליבא דרב פליגי וכיון דחיוב דצביעה הוא בתחלת שחיטה וחיוב דנ"נ הוא בסוף השחיטה א"כ לרבי הא ס' ידיעת דיה"כ מחלקת והוי כמו בב' העלמות ושפיר איפא שני החיובים דשבת [נהא דקא' התם צובע במאי גיחא לי' כו' היינו למאן דס"ל משאצ"ל פטור אכל למ"ד משאצ"ל ג' חייב אפי' היכי דל"ש גיחא לי' דליתננס ביה"ש דמא כו' ג"כ חייב משום צובע] ולפי"ז דילמא להכי קתני זר דכיון דזרים יש להם פפרה בשעיר המשולח וכיון דשעיר המשולח דמרבנה פפרתו מכפר פל היום לכך שייך לומר דכפרת יוה"כ מחלקת ואיפא שפיר פל חיובי דשבת משא"כ אי הוי תני פהו הקדוט ל"ה עליו פל החיוב דשבת רק חיוב חטאת א' משום דאין חילוק מלאכות ליו"כ ואי דכפרת יו"כ מחלקת ז"א דהתינוח ישראלים אכל פהגים הא אין להם פפרה בשעיר המשולח רק בדם הפ' וא"כ כ"ז שלא נשחט הפ' ולא נזרק דמו אין להם פפרה עדיין וליפא לחיובי משום שבת רק חטאת א' ולהכי לא קתני כה"ד ששימש פי היכי דיוכל למינקט פל חיובי דשבת והיא קושיא מושפלת וצ"ע: והנה בעיקר קוש' הגר"ו הנ"ל נלפענ"ד דל"ש לומר דחיוב מיתת שוגגין יפטרנו מתשלומין פיון דבאמת גוף החטא דשוגג הא מכפר עלי' יו"כ ורק מחטאת אינו פטור פיון דאממונא לא מכפר פדברי הש"ס פרייתות הנ"ל וכיון דגוף החטא דחייבי מיתות שוגגין מכפר עלי' יוה"כ לכך ל"ש לפוטרו מתשלומין דל"ה שתי רשעיות פדמצינו במפות י"ג ע"ב חייבי פרייתות ישנן בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה ב"ד שלמעלה מוחלין להן ופירש"י לפי שייכול לפטור עצמו מעונש פרת ע"י תשובה ל"הב' רשעיות ועד פאן לא קדחי בגמ' שם אלא משום דהשתא מיהא עדיין לא עבדי תשובה ע"ש משא"כ יו"כ פיון דלרבי מכפר אפי' לשאינם שביים שפיר י"ל דל"ה ב' רשעיות וה"ז דומה למ"ש באס"ז פתובות ד"ל שהקשה שם בהא דפריה אי לא מצי לאהדורי אנוס הוא ונ"ל וא"ת נהא הו"ל חייבי מיתות שוגגין וד"א דפטירי י"ל חייבי מיתות שוגגין פטירי אכל חייבי מיתות אנוסין וד"א מיחייב כו' ע"ש והיינו דכעת הוא אנוס וליפא עליו שום עונש אע"ג דאלו אתרו בי' הי' חייב מיתה אינו פטור מתשלומין וה"נ אע"ג דאלו אתרו בי' והי' מיחייב מיתה הא לא הי' יו"כ פוטרו מ"מ עכשיו שהוא שוגג מכפר עלי' ול"ה ב' רשעיות דיהי' פטור עי"ז מתשלומין והבן.

ומדי עוסקי בההיא ענינא אמרתי לתרץ קוש' התוס' בב"ק דף ע"א ע"א ד"ה בטובח ע"י אחר ונ"ל וא"ת ולרבה דא' בפא"נ דלר"מ חידוש הוא שחידשה תורה בקנס דאע"ג דמקטל משלם היכי הוי משני מתניתין דאי כר"מ אפי' טובח בשבת נמי ובמהרש"א שם

כ' וז"ל דליפא לאוקמי מתניתין טבב ביה"כ משלם דו"ה ככ"ע ובטובח ע"י אחר דא"כ אפי' טובח בשבת נמי דקא ת"ק דמתניתין ס"ל שחייטה שא"ר שמה שחייטה אבל מדברי הרי"ף נראה דמתניתין טבב ביה"כ משלם דו"ה מוקמינן לה בטובח ע"י אחר וכ"כ ה"ר"א ש"ך וכל הסוגיא דשמעתין אינה מוכחת פן וצ"ע עכ"ל ונלפענ"ד לבאר הסוגיא כד' הרי"ף וה"ר"א ש"ך ונה"ל מ'נשב גם קוש' התוס' אליב' דרבה דאיהו שפיר מוקי המשנה דטבב ביוה"כ חייב בטובח ע"י אחר ואי דא"כ בשבת נמי חייב י"ל עפי"ד פירוש המשניות להרמב"ם ז"ל בפ"ק דחולין שכ' דמשניתחיל לשחוט ועושה חבורה הוי מומר ולחד שנינו בתוס' חולין י"ד ע"א מחלל שבת בפרהסי' אפי' בפעם א' חשיב מומר וכן הביא בטור וב"י יו"ד סי' י"א דכן הוא דעת הרמב"ם ע"ש ולפי"ז הא מבואר במשנה בחולין פ' או"ב דהיכי דהפסול הוא בגוף השחיטה גם ר"מ מודה דשחיטה שאינה ראוי ל"ש שחיטה ע' בפנ"י ולפי"ז י"ל דלקב בשבת פטור אף בטובח ע"י אחר משום דמתחלת שחטה נעשה מומר כששוחט בפרהסי' והוי שחיטת מומר דלכ"ע ל"ש שחיטה פנ"ל משא"כ בטבב ביוה"כ שפיר חייב פיון דמירי בלא אתרו בי' ולא נעשה מומר בתחלת השחיטה פיון דכיפר עלי' יוה"כ ואת' פרבי דס"ל יוה"כ מכפר אף לשאינם שבים ולקב שפיר חייב בטבב ע"י אחר ביה"כ בדו"ה ונה"ל: והנה ראיתי באחרונים שהבינו דקא דקא' בש"ס פרייתות הנ"ל דיה"כ אינו מכפר אפ'ל' דשיעור' דזהו דוקא לר"ל דס"ל דח"ש מותר מה"ת ואינו רק אסור דרבנן לקב אינו חשוב שתחול עלי' פפרת יה"כ משא"כ לר"י דס"ל ח"ש אסור מה"ת מכפר יוה"כ גם אפ'ל' דשיעור' ולפי"ז נלפענ"ד לבאר דברי רש"י ז"ל בש"ס יומא הנ"ל בהא דקא' לא נצרכ' אלא לחצי שיעור וז"ל פגון פחות מפותבת הגסה כו' וכי לא שלים שיעור' פרת ליפא אסור' איכ'.

ח"ש פלומר פחות משיעור אסור מה"ת לקמן בשמעת' דריש לי' מפל חלב ודברי רש"י ז"ל הללו לכאורה הם תמוהים דלמה דייק לפרש ח"ש בפחות מפותבת הא ח"ש הוי אפי' כ"ש ועוד למה הביא הדרש דכל חלב תימי מהי תימי.

ונלפענ"ד דהנה התוס' בסוגיין ד"ה פיון הקשו ל"ל לר"י לומר מעיקרא הטעם משום דחזי לאצטרופי פיון דאית לי' דרשא דכל חלב ות' דאי לאו טעמא דחזי לאצטרופי ל"ה דריש קרא דכל חלב לח"ש והו"א עיקר קרא לכוי אצטרופי וח"ש דרבנן ואסמכוה אקרא אבל השתא דאיכ' טעמא דחזי לאצטרופי סברא היא דדרשה גמורה היא לח"ש ונהנה מבואר בשו"ת א"ז ח"צ סי' פ"ו דסברא דחזי לאצטרופי ל"מ רק מפח אחשבי' שעושה דבר שפראה בו שמחשבו ולהכי באיסורין דל"ש בהו אחשבי' לא חזי לאצטרופי ע"ש.

ולכאורה הדברים צריכין תבלין דאפתי פיון דאיפא סברא דאחשבי' ל"ל לטעם דחזי לאצטרופי ונראה עפי"ד הר"ן פ"ק דקדושין דל"ש סברא דלדידי שונה לי רק היכי דשנה פרוטה בשום מקום לקב אף דכאן אינו שונה פרוטה מהני לדידי שונה לי משא"כ היכי שבשום מקום אינו שו"פ ל"מ סברת לדידי שונה לי דל"מ לשוני' מאינו ממון ממון ע"ש וע' ב"ש סי' ל"א.

ולפי"ז י"ל דזהו טעמו של ר"י דהוכרח לומר הטעם דחזי לאצטרופי דמטעם סברת אחשבי' שמחשבו לגבי דידי' לא הי' מהני פיון דל"מ סברא זו להחשיבו לגבי דידי' רק אי בשום מקום הי' אכילה משא"כ פחות מפותבת דל"ה אכילה בשום מקום ל"מ חשיבתו

וילכה אצטרף להטעם דחזי לאצטרופי וע"כ מהני ג"כ חשיבותו ולפי"ז ביה"כ אפי' לר"י דח"ש אסור מה"ת ג"כ מי ניתא הא ל"ש חזי לאצטרופי פיון דלר"י הא יוה"כ מכפר אפלג' דשיעורא ותקשי מתניתין לרבי דס"ל יה"כ מכפר גם לשאינם שפיים הא לא משפחת שיאסר ח"ש.

אמנם הדבר נכון דהתייגח בפחות מפזית דלא תשיב אכילה בשום מקום ול"מ סברת אחשבה בלחוד פנ"ל ע"כ מוכרחין לבא להסברא דחזי לאצטרופי ומש"ה פירש"י דהקא מייירי בח"ש שהוא רק פחות מפותבת אבל פזית איפא וא"כ פיון דכזית הוי' אכילה חשובה בשאר איסורין מהני שפיר הסברא דאחשבה בלחוד ובלאו טעמא דחזי לאצטרופי ג"כ אסור וזהו שפירש"י לקמן דריש לה מפל חלב פי' שעיקר האיסור אינו מטעם חזי לאצטרופי ול"ב טעמא דחזי לאצטרופי רק כדי להעמיד דרשא דכל חלב על ח"ש פסברת התוס' הנ"ל והיכי דאיפא סברא בלא"ה ל"צ טעמא דחזי לאצטרופי ודוק.

יותר עתי אין אתי להאריך אפס במה שהקשינו למעלה במשנה דיש אוכל כו' נימא מדאגב' מעל דע דל"ק אליבא דר"מ דס"ל בקידושין נ"ד ע"ב דאין חיוב קרבן מעילה אלא באכילה בלבד ע"ש וא"כ לר"מ א"ח קרבן מעילה על הגבהה וכן הנני ב"א דור"ש באהבה: סימן יב בעזה"י יום ג' א' דר"ח מרחשון תרמ"א לפ"ק סטריא שלום רב לכבוד ש"ב ומח' ידי"נ הרב הגדול חריף ובקי משנתו זך ונקי.

ירו"ש שהיו"ת כש"ת מו"ה שמואל באבד נ"י אבד"ק סאנדאווישנא יצ"ו: מכתבו הגיעני והנני להשיבו על אחר בדבר אשר שאל ממני חו"ד הלכה למעשה באשה א' שבאה לק' ורצונה להנשא. לאיש נידוע הוא בק' שבעלה מת בלא זרע ר"ל וחוששין שמא יש לבעלה אח וזקוקה לחליצה והיא אומרת שאין לו אחין אם היא נאמנת עכ"ש: הנה משנה שלימה שנינו ביבמות קי"ח ע"ב דהאשה אינה נאמנת לומר מת יבמי וא"כ נוכל לומר דה"ה דאינה נאמנת לומר שאין לו אח כדי לפטור א"ע מחליצה אולם באמת י"ל דאין ראי' מהתם דשא"ה פיון דעומדת בחזקת איסור לשוק א"נ לומר שמת כדי להוציא נפשה מחזקה אבל בנ"ד הרי אינה עומדת עדיין בחזקת איסור לשוק ובכה"ג בנדאי נאמנת אמנם אפתי י"ל לפמ"ש הרשב"א בחולין ד"ט ונ"ל הא דאר"ה בהמה בחיי' בחזקת איסור עומדת פירושו משום אבמ"ה ול"ק הרי יצאה מאיסור אבמ"ה דאפשר לומר פיון דמעיקרא בחזקת איסור אבמ"ה עומדת ועכשיו לא נתבאר אם נשחטה כהוגן הרי היא מוחזקת מאיסור לאיסור עכ"ל וכ"כ הרשב"א ביבמות ד"ל ונ"ל הא דאמר' אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת איפא דקשיא להו והא באיסור א"א קיימא הלכך פיון דבחז"א הוי קיימא השתא דמת נעמידנה בחז"א ואע"ג דאיסורא קמא אסתלק להו דדכונתה אשכחן בעלמא דמחזקי' מאיסור לאיסור כדאמר' בהמה בחיי' בחז"א עומדת פלומר בחזקת אבמ"ה עד שינודע לה במה נשחטה ואע"ג דמשעה שנשחטה נסתלק האיסור דאבמ"ה אפ"ה חוששין לה משום נבילה אלמא מחזקי' מאיסור לאיסור כו' עכ"ל הרי דמחזקי' מאיסור לאיסור וא"כ ה"נ פיון דידוע שמת בעלה בלי זרע כ"ז שלא נתברר שאין לו אחין עומדת האשה בחזקת איסור מפאת חז"א דא"א הקודמת דמחזיקין מאל"א ושעל פן כ' המהרי"ט בתשו' ח"א סי' פ"ב לפרש דברי הרשב"ם ב"ב קל"ה ע"א שכ' ונ"ל שהוא דהוי מוחזק לן בגוונ' דל"ל אחי חזקה בעלמא בלא עדים ויודעין היו בנדאי

דאין לוי בנים נאי לא דמוחזק לן דל"ל אחי הי"ל לאוסרה לשוק מספק פיון דנדאי אין לוי בנים עכ"ל וכ' המהרי"ט דסבירתו הוא מטעם מחזיקין מאל"א ונהי דכי לא אתחזק לא באחי ולא בבני שהי מטעם ס"ס ששם יש לו בנים ואת"ל אין לו ששם גם אחים אין לו אבל פיון דנדאי אין לו בנים שוב אפי' אי לא ידעינו אם יש לו אחין מחזיקין מאיסור לאיסור ע"ש: אמנם באמת הוא פלוגתא ישנה בין רש"י ותוס' בתולין ד"ט וביצה כ"ה ובתוס' פתובות ע"ה בשם ר"ת וכן בש"ע יו"ד סי' נ' אם מחזיקין מאיסור לאיסור ע' בש"ך שם סק"ג.

ואפי' לדעת הסוברין שם דמחזיקין מאיסור לאיסור היכי דאיכא ריעותא מחיים פבר כ' בתשו' נוב"י מהדו"ת חאה"ע סי' קמ"ה דשא"ה ששעולם לא הי' חזקת היתר לגמרי ששמיד משעה שנולדה הי' עלי' איסור שאינו טבוח אבל זו בשעה שהיתה פנוי' היתה מותרת לגמרי לכל אדם וגם לא היתה זקוקה לשום אדם וכשניסת ונאסרה לכל אדם משום אשת איש אפשר לומר כשמת בעלה חזרה להיתרה הראשון ואינה אסורה גם משום ס' יבום ולא עוד אלא ששעולם גם כשניסת לא סר ממנה חזקה שאינה זקוקה ליבום שחזקה זו היתה לה כשהיתה פנוי' ולעולם לא סר ממנה ע"ש.

אמנם מבואר בב"ש סי' קנ"ו סק"י ובסי' קנ"ז סק"ו דהוכיח בשי' רש"י ור"ן ונימוק"י דס"ל דבלא הוחזק באחין עא"נ לומר יש לו אחין וחולקין אהמחבר שם וס"ל דזה לא מיקרי אתחזק היתרא ע"ש וא"כ הוי זה עכ"פ דבר דלא אתחזק לא איסור' ולא היתר' דעא"נ וכל היכא דעא"נ באיסורין גם קרובים נאמנים כמבואר בתוס' סוטה ל"א ע"ב ד"ה הא חז כו' בשם הירושלמי וכ"פ הרמב"ם פ"ה מה' עדות ה' ג' וביו"ד סי' קכ"ז ס"א ברמ"א.

וכדברי הב"ש הנ"ל מוכח פשטא דסוגי' ב"ב קל"ה ע"א בשהוא דהוי מוחזק לן דל"ל אחי נאמר בשעת מיתה דל"ל אחי א"ר יוסף מאי ליחוש לה חזא דמוחזק לן דל"ל אחי ועוד האמר בשעת מיתה דל"ל ופירשב"ם ועוד אפי' אי מוחזק באחי נאמן להיתרה משום דקאי בשעת מיתה ומיגו דא"ב פטר לה בגיטא דאתי מיגו ומרע לה לחזקה ע"ש ומשמע דרק אי מוחזק באחי לן למיתי עלה מטעם מיגו דא"ב פטר לה בגיטא אבל אי לא הי' מוחזק דאית לי' אחי ל"ה צריכין לבא עלה מדין מיגו אע"ג דמיירי התם שיודעין בנדאי שאין לו בנים כמו שפי' רשב"ם שם אמנם אפתי י"ל דהתם בש"ס קאזיל אליבא דאב"י ואב"י אית' לי' בקידושין ס"ו גבי אשתה זינתה בע"א דנאמן ול"א אין דבר שבערונה פחות משנים אלא היכא דאיכ' הכחשה וכמ"ש בחי' הרשב"א שם משא"כ אנו הא קי"ל כרבא התם דאין עא"נ בדבר שבערונה אפי' היכי דליכ' הכחשה והא נודע דעת המרדכי בפ' מצות חליצה וכן דעת הנ"י גבי חליצה בינו לבינה הובא בשו"ת נט"ש חאה"ע סי' ס"ט דיבמה לשוק הוי דבר שבערונה וא"כ הי"ל דאין עא"נ מטעם דבר שבערונה ומכ"ש שהיא אינה נאמנת.

אולם באמת הא דעת כמה מן הראשונים דהא דאמרינו אין דבר שבערונה פחות משנים היאדוקא היכא דאתחזק איסורא אבל היכי דלא אתחזק איסורא ל"א אין דשב"ע פחות מב' וזהו לפענ"ד פלוגתת ר"א ורבינא ביבמות ל"ט ע"ב גבי אשתמודעינהו דאחיה דמיתנא מאבא ניהו ח"א בעדים וח"א אפי' קרוב ואפי' אשה ונראה דטעמא דצריכה

להיות ההפך בעדים פשרים משום דיבמה לשוק הוי דבר שבערונה וילפי דבר דבר ממון דאינו פחות משנים אפי' בליכא חזקה כדא' בב"מ פ' אלו מצאיאות סימנין וסימנין וע"א גיח ונתם ליכא חזקה ואפ"ה ל"מ ע"א וה"נ אע"ג דמה שאומר שהוא אחיו של המת אינו לנגד חזקת איסור וכמ"ש בקידושין ס"ג גבי קדשתי את בתי דאינו רק מברר הספק וה"נ מעיקרא הוחזקה שאסורה לכ"ע ולאיש א' מותרת והוא מברר שזהו האישה שמתרת לו וא"כ דס"ל דאפי' בלא אתחזק איסורא אין דשב"ע פחות משנים ואנן דקיי"ל דמהני ההפך ע"י קרוב ע"כ דס"ל דבלא אתחזק איסורא ל"א אין דשב"ע פחות מב' וכדמוכח באמת פשטא דגמ' רפ"ק דגיטין דקא' אבל הכא אתחזק איסור' דא"א הוי דשב"ע ואין דשב"ע פחות משנים משמע דאי לאו דהי' חזקת איסור דא"א לא הי' מועיל דשב"ע דליבעי תרי וע' בפנ"י בגיטין ל"ג בסוגיא דבטלו מבוטל שפיאר פונת התוס' שם דמסופקין אי בדשב"ע ע"א נ"ב בלא אתחזק איסור' ע"ש ובענין הלז השבתי לחכם א' במה שהקשה אותי בדברי התוס' בקידושין ס"ו ע"א ד"ה רבא אומר כו' וא"ת פנין דשותק ושתיקה פהודאה דמאי למה לא תאסור עליו וכי לא יוכל לעשותה עלי' חתיכה דאיסורא וי"ל דקסבר רבא דטעמא דשותק מהימן לאו משום דשתיקה פהודאה דמאי אלא משום דאיכא רגל"ד מהימני לי' וכיון שאין האיסור מפח עדות הבעל אלא מפח עדות העד לא מהימנינן לי' דע"א א"נ בדבר שבערונה עכ"ל והקשה החכם הנ"ל דא"כ מאי הוא סברא דאביי דאמר בשותק דנאמן וע"כ דס"ל דשתיקה פהודאה היינו שיודע ודאי שפן הוא ובאמת כ' התוס' בפירושו ביבמות פ"ח ע"א ד"ה דשתיקה כו' פי' פנין דשתיק נראה לו אמת ויודע קצת שיש רגל"ד אבל ל"ל הודאה ממש שיודע ודאי שפן הוא פנין שהוא שותק דא"כ בפ' האומר דאמר אי מהימן לך דלאו גזלנא הוא אפי' גזלן נמי מאחר שהוא שותק כו' וקשה דהא זה הוא לאביי שם בקידושין בעובדא דההיא סמיא ולדידך' שתיקה פהודאה ודאית לתרץ דאביי ורבא פליגי אי ע"א נ"ב בדבר שבערונה בלא אתחזק ושניהם מודים דשתיקה פהודאה אינה רק רגל"ד רק דלרבא אין ע"א נ"ב אפי' היכא דלא אתחזק ולכך אף שע"י רגל"ד אתרע החזקה כמ"ש התוס' בחולין ד"ט ע"ב ובכ"ד לענין קינוי וסתירה מ"מ אין דשב"ע פחות מב' ואביי ס"ל דבלא אתחזק ע"א נ"ב בדבר שבערונה וילכך פנין דשתיקה פהודאה הוי.

רגל"ד ואתרע החזקה ובלא אתחזק ע"א נ"ב והבין]: אמנם אפי' לדעת הסוברים בדשב"ע ל"מ ע"א אפי' בלא אתחזק איסורא וכ"ד ה"ר"ן בגיטין פ' התקבל גבי האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה אסור בכל הנשים שבעולם אפתי לא פסיקא לן הא מילתא דיבמה לשוק יהי' דבר שבערונה ובאמת בשו"ת נוב"י מהדו"ק חאה"ע סי' נ"ד תמה על המרדכי בזה ופשיט' לי' דלא מיקרי דבר שבערונה שהרי אינה לא במיתה ולא בכרת רק חייבי לאוין ע"ש וכ"נ להוכיח מד' המהרש"א ז"ל בקידושין ס"ד ע"ב בתד"ה רבי סבר כו' שהקשו אמאי מוקי מתניתין דלא מוחזק לן באחי אפי' מוחזק לן באחי יהי' נאמן במה שאומר יש לי בנים מטעמ' דפי' הקונטרס דאין אדם חוטא ולא לו ות' בתי' הב' דאי מוחזק לן באחי לא יהי' נאמן כמו כן פשאומר יש לו בנים דבשעת מיתה ל"ש לומר דא"ב פטר לה בגיטא דשמה אין לו פח והקשה המהרש"א דעכ"ז יהי' נאמן משום החזקה דאין אדם חוטא ולא לו ע"ש וקשה הרי מבואר בדברי ה"ר"ן ובפנ"י שם דס"ג בסוגיא דקדשתי את בתי כו' דגבי דבר שבערונה ל"מ החזקה דאין אדם חוטא ולא לו אע"כ דס"ל

למהרש"א דיבמה לשוק לא מיקרי דבר שבערנה ואין להביא ראי' מגיטין ס"ג ע"ב גבי
הוא גברא דשדר לה גיטא לדביתהו אזל שליחא אנשכחה כי יתבה וקא לישה א"ל הילך
גיטך א"ל ליהוי בידך כו' הא לא חזרה שליחות אצל הבעל ור"ח בר אבא אמר נתיישב
בדבר כי היכי דמספקא להו לדידהו ה"נ מספקא לה לדידן הוי דבר שבערנה ודבר
שבערנה חולצת א"כ משמע לכאורה דיבמה לשוק הוי דשב"ע אולם באמת הא ליחא
פנין דהתם הא נולד עיקר הספק בשעה שהי' הבעל חי אם חל הגט ולכך קא' דהוי
דשב"ע: אמנם לכאורה יש להוכיח דיבמה לשוק הוי דשב"ע מהא דאיבעי' לן ביבמות
צ"ג ע"ב אי מהימן ע"א למשרי יבמה לעלמא אי טעמא דע"א משום מילתא דעל"ג לא
משקרא ה"נ לא משקרא א"ד טעמא דע"א משום דאיהי דייקה ומינסבא והא לא דייקא
ומינסב' דמינסבא הוא דסנ' לי ליבם וקא' רבא שם עא"נ ביבמה מק"ו לאיסור פרת
התרת לאיסור לאו לכ"ש א"ל ההיא מרבנן לרבא היא עצמה תוכיח דלאיסור פרת התרת
לאיסור לאו לא התרת ואלא איהי מ"ט לא מהימנה דכיון דזימנן דסנ' לי לא דייקא
ומינסב' וקשה על מאי דקא' הש"ס דה"ט דאינה נאמנת לומר מתניבמי משום דזימנן
דסנ' לי ליבם לא דייקה הרי באמת כ' הרמב"ן בחידושי רפ"ק דגיטין על הקוש'ן
שהקשו גם התוס' שם דגילף דעא"נ באיסורין אפי' אתחזק איסור' מוספיה לה דהתם
אתחזק איסור' שאפי' פרסה נדה עמו במטה או שיולקת סופרת לעצמה ונאמנת על
טבילתה א"כ נגמור מינה דעא"נ באיסורין אפי' באתחזק איסור' ותי' הרמב"ן דשא"ה
לפי שאינה חשודה לקלקל עצמה שגם היא עושה איסור אם משמשתו נדה ע"ש ולפי"ז
לכאורה קשה א"כ למה אצטרף הש"ס לומר דאשה נאמנת לומר מת בעלי משום עיגונ'
אקילו בה רבנן ומבואר בפירש"י שבת קמ"ה דהיא מטעם אפקעינהו רבנן לקידושין
מינ' הרי מדאורי' נאמנת דילפי מוספיה לה היכי שהיא עושה איסור דאינה חשודה
לקלקל עצמה וע"כ דלענין איסור א"א ל"ה יכילנא למילף מוספיה לה משום דהוי דבר
שבערנה וא"כ התניח בא"א משא"כ במת יבמי אמאי לא תהי' נאמנת נהי דליכ' חזקת
דייק' דמיסנ' סנ' לי ואיכ' חז"א לשוק עכ"ז היכי שהיא מקלקלת עצמה הא נוכל לומר
דנאמנת אפי' באתחזק איסור' משום דילפי' מוספיה לה פנ"ל אע"כ דיבמה לשוק הוי
ג"כ דבר שבערנה.

אמנם באמת לדינא אין זה מוכרח דיש על קוש'ן התוס' הנ"ל תירוצים אחרים כמו שתי'
הם בעצמם משום דאינה בחזקת שתהא רואה פל שעה או משום דהוי בידו וי"ל דההי'
מילת' אי יבמה לשוק הוי דשב"ע תליא בפלוגת' דפליגי ביבמות י"ג אי מיתה מפלת או
נשואין מפילין דאי נימ' דהנשואין הראשונים שהאשה נשאת לבעלה מפילין אותה ליבום
א"כ הי' דנין על היבום משעה שנשאת לבעל א"כ מחזקינן מאיסור לאיסור פנין דהספק
של היבום נולד ביחד עם האיסור דא"א ובכה"ג גם התוס' מודו דמחזיקין מאל"א ע'
בתוס' יבמות ד"ל ע"ב ד"ה אשה זו כו' אבל למ"ד מיתה מפלת א"כ לא נולד הספק
דיבום עד לאחר שמת הבעל וכבר נסתלק איסור' א"א א"כ ל"ש לאחזוקי מאל"א ול"ש
לומר דיהי' יבמה דשב"ע עכ"פ לדידן דקיי"ל מיתה מפלת בנדאי ל"ה יבמה דשב"ע.

ועוד דאפי' אי נימ' דיבמה לשוק הוי דשב"ע עכ"ז נוכל לומר דהיינו דנקא היכי דאיכ'
בנדאי דשב"ע כמו באשה שאמרה מת יבמי דא"נ פנין דבנדאי הי' חל עלי' איסור להנשא
לשוק משא"כ בנ"ד הא ע"ז גופי' מעידה שלא הי' פלל דשב"ע ובכה"ג בנדאי לכ"ע

נֶאֱמָנָת וְכִמוּ שֶׁהוֹכִיחַ פְּעִין זֶה הַמַּהְרִי"ט בְּתִשׁוּבָה הַנִּלְבָּשׁ תִּשׁוּבָה מִיְּמוֹנֵי ה' אִישׁוֹת דְּהָא דְאִין עֵא"נ נֶגְדַּת הַחֲזָקָה הַיְיָנוּ בְּמוֹדָה דְּהַחֲזָקָה הוּא פְּדִין רַק שְׂמַצָּד אַחַר הוּא בָּא לְהַתִּיר אָבֵל אִם טוֹעֵן שֶׁהַחֲזָקָה מֵעֵיקָר הוּא שְׂלֵא פְּדִין נֶאֱמָן ע"א ע"ש וּא"כ הַה"נ י"ל סַבְר' זֶה פִּינוּן דְּלֵא מוֹחֲזֵק לֹו בְּאַחִין וְהִיא מְעִידָה שְׂלֵא הִי לֹו אַחִין מְעוֹלָם א"כ ע"ז גּוֹפֵא מְעִידָה שְׂאִין פֶּאן דְּבָר שְׂבַעְרָוּהָ פֶּלֶל וּבִכְה"ג בְּנֻדָּי נֶאֱמָנָת: וְלִבְר מִן פֶּל דִּין אִיכ' בּוֹ"ד טַעְמָא לְהַתִּיר' לְפִי"מ דְּמַסִּיק הַש"ס בִּיבְמוֹת הַנִּלְבָּשׁ לְדַלְכָּה אִין הָאֲשָׁה נֶאֱמָנָת לֹוּמַר מֵת יְבָמֵי מְשׁוּם דְּזִמְנִין דְּסָנְיָ לִי לֵא דִּינִיקָה וּמִינְסָבָא וְע"כ הָא דְּנֶאֱמָנָת לֹוּמַר מֵת בְּעָלֵי שְׂתַתְּנִיבָם וּל"א זִמְנִין דְּרַחֲמֵי לִי הוּא פְּסָבְרַת הַתּוֹס' שֵׁם ד"ה פִּי תִיבְעֵי לָךְ כּו' דְּמְשׁוּם דְּרַחֲמָה לִי לֵא שְׂבָקָה מְלַמִּידָק וּמְשׁוּם דְּסָנְיָ שְׂבָקָה טְפִי שְׂגָדוּלָה שְׂנֵאֵת הַשׁוֹנְאוֹת מֵאַהֲבַת הָאוֹהֲבוֹת וְשָׂכִיחַ טְפִי דְּסָנְיָ לִי מְדַרְחָמ' וְעוֹד שְׂוִיּוֹתֵר קָשָׁה לָהּ שְׂתַפּוֹל לְפָנָיו כְּשֶׁשׁוֹנְאוֹת אוֹתוֹ מֵמָה שְׂנוּחַ כְּשֶׁאוֹהֲבַת אוֹתוֹ דְּכְשֶׁאוֹהֲבַת אוֹתוֹ אִין לָהּ כ"כ נוּחַ כְּשֶׁתַּפּוֹל לְפָנָיו כִּי שְׂמָא יַחְלֹן וְאַפְּי' יִכְנָס אִינְהָ שְׂמָחָה כ"כ פִּי הַרְבֵּה יֵשׁ לָהּ לְמַצּוֹא כִּי"ב אוֹ טוֹבִים מְמַנּוּ אָבֵל אִם שׁוֹנְאוֹתוֹ א"י לְהַנְצִל מְמַנּוּ לְהַנְשֵׂא לְאַחַר אִם לֵא יַחְלֹן וְע"כ צְרִיכָה לִינְשֵׂא לְשִׁנּוּי לָהּ אוֹ תַתְּעֵגֵן ע"ש וּלְפִי זֶה פִּינוּן דְּעֵיקָר הַטַּעַם מְשׁוּם דְּזִמְנִין דְּסָנְיָ לִי לֵא דִּינִיקָה א"כ בְּזִמְנִין שְׂאִין מְיִיבָמִים שְׂפִיר נֶאֱמָנָת לֹוּמַר מֵת יְבָמֵי וְכ"כ בְּאַמַּת הַמְּהָר"י מִינְיָ הוֹבָא בּוֹ"ש סִי קַנ"ח ס"ב וְאַף דְּבִתְשׁוּבָה עֲבוּה"ג וְכֵן בְּתִשׁוּבָה צ"צ סִי פ"ח שְׂדָא בִי נֶרְגָא וְתַמָּה עָלָיו דְּהָא פֶּל עֵיקָר דְּאִקִּילוּ רַבְּנָן בְּמַת בְּעָלֵי הוּא מְשׁוּם פֶּל הַמְּקַדֵּשׁ אֲדַעְתָּא דְּרַבְּנָן מְקַדֵּשׁ כּו' וּבִיבְמָה דל"ש סְבָרָא דְּדִינִיקָה מְשׁוּם דְּסָנְיָ לִי אֹקְמ' אֲדַאוּרְיָת' א"כ אָף בּוֹזֵה"ז דל"ש סְבָרָא דְּסָנְיָ מ"מ מָה פַּח יָפָה בְּיַדְנֵינוּ לְהַתִּיר בַּע"א בִּיבְמָה פִּינוּן דְּחַז"ל לֵא רְצוּ בְּזֵה לְהַפְקִיעַ הַקִּידוּשִׁין ע"ש הִנֵּה מְלַבֵּד דִּי"ל עֲפִי"מ שְׂהָאֲרִיף בְּנוֹב"י מֵהַדוּ"ק חֵא"ה"ע סִי ל"ג דַּע"א בְּעֵדוֹת אֲשָׁה נֶאֱמָן מְדַאוּרְיָי וְהָא דְקָא בְּש"ס מְשׁוּם עֲגוּנָה אִקִּילוּ מְשׁוּם דְּהָנִי קָשָׁה מְדוּעַ לֵא הַחֲמִירוּ חֲכָמִים בַּא"א כְּמוֹ בְּעֵלְמָא אָף דְּמוֹתֵר מְדַאוּרְיָי וְלִהְכִי קָא דְּמְשׁוּם עֲגוּנָה הַקִּילוּ וְלֵא הוֹסִיפוּ חוּמְרָא אֲד"ת וְאֹקְמ' אֲדַאוּרְיָי ע"ש וּא"כ לִק"מ קוֹשְׁיָי הַצ"צ הַנִּלְבָּשׁ לְדַאֲרַבְּי מֵד"ת שְׂרִי רַק דְּחַז"ל הוֹסִיפוּ חוּמְרָא וְאַזְדָּא מְמִילָא לְפִי"ז גַּם קוֹשְׁיָי הַעֲבוּה"ג בְּסִי"ס וְזֶה שְׂהַקְשָׁה דְּהָא דְּבָר שְׂנַאֲסַר בְּמִנְיָ צְרִיף מִנְיָ אַחַר לְהַתִּירוּ וְאַף שְׂבַטֵל הַטַּעַם לֵא בְּטַל הַגְּזִירָה כַּמ"ש בְּרַא"ש פ"ק דְּבִיצָה ע"ש וּלְפִי"ז לִק"מ פְּמוּבָן.

וְעֲפִי"ז יֵשׁ לְבָאֵר סוּגְיָ דִּיבְמוֹת הַנִּלְבָּשׁ לְבַע"א בִּיבְמָה. אֶמְנָם אֲפִי לְדְבָרֵיהֶם עַכ"פ סוּגְיָ לְהִתְרָא הוּא וְעַל בְּבִית מֵאִיר סִי קַמ"ה שְׂהֵבִיא ד' הִיש"ש בְּעֵנִין הָא דְקָא בְּש"ס יְבָמוֹת קִי"ח ע"ב בְּמִזְפָּה גַט בְּמִקוּם יָבָם דְּחֹלְצָת מְשׁוּם סְפָק אִי סָנְיָ לִי לִיבָם וְזָכוֹת הוּא לָהּ אוֹ רַחֲמָא לִי וְכ' דְּבּוֹזֵה"ז דְּלִיפָא יְבוּם נֻדָּי הִגַּט זָכוֹת הוּא לָהּ דְּמִפְטָרָא מְזִיקַת הַיָּבָם וְעוֹד דְּבַמַּת יְבָמֵי הָא אִית לִי חֲזָקַת חַיִּים וְלִכְּהָ אִינְהָ נֶאֱמָנָת מִשָּׂא"כ בּוֹ"ד שְׂאוּמְרַת שְׂאִין לֹו אַח לִיפָא חֲזָקָה לֵא לְאִסּוּרָא וְלֵא לְהִתְרָא א"כ הָא כ' בְּנוֹב"י מֵהַדוּ"ק חֵא"ה"ע סִי כ"ז דְּהִיכִי דְּלִיפָא חַז"א גַּם נוֹגַע מְהִימָן הִיכִי דְּהוּא מְדַע"ל"ג ע"ש וְלִכְּהָ בְּנֻדָּי נֶאֱמָנָת בּוֹ"ד.

מְפָל הַלִּין טַעְמֵי יֵשׁ לְהַתִּיר אֲשָׁה זֶה לְהַנְשֵׂא לְכָל גָּבֵר. דְּבָרֵי ש"ב הַדוּ"ש בְּאַהֲבָה: סִימָן יג לְחַצֵּר זְאֲמַעְיָה בְּמַדִּינַת רוּסְיָא בַּעֲזַה"י יוֹם ד' ג' לְחֹנְדֵּשׁ אֲדָר תַּרְל"ט לִפ"ק סְטְרִיָא: יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילָךְ כְּבוֹד אֶהוּבֵי גִיסֵי הָאֲבָרָה הַחֲרִיף וְשִׁנוּן יָרָא וְשְׁלָם כַּש"מ גַּחְמָי וּוְיִינְטְרוּיֵב נ"י.

אגרתה החמודה באתני בעת אשר דעודו עלי המון טרדות מסביב ולא הרשוני לתפוש בנדי עט סופר ועתה אחרי העירותני פעמים ושלש מדוע אחרו פעמי תשובתי אמרתי אעברה נא בין בתרי אמרותיך ואשיב לך כיד ה' הטובה עלי: ע"ד שאלתך בישראל שהלנה לחבירו מעות חצי שנה על רנוחים עצה"ע פדת ובטרם בוא זמן הפירעון הלנה שנית להאיש הזה סך מה עוד על חצי שנה בשטר אחר ע"י שליח ישראל ושכח לרשום בהשטר השני שהוא ע"צ היתר עיסקא וכבוא השטר ליד המלנה הרגיש בזה וכ' המלנה בעצמו בלתי שאלת ודיעת הלנה עפ"י היתר עיסקא.

ועתה מסתפק ושואל אם מחויב הלנה ליתן הרנוחים מההלנאה השני' וגם אם המלנה רשאי לקבל עכ"ש: הנה הטו"ז בסי' קע"ז ס"ק ל"א כ' דבהלנה לזמן על היתר עיסקא ועבר הזמן צריף ליתן רווחים גם ממה שהתעכב אצלו המעות אחר זמן הפירעון וראייתו מב"מ ס"ט ע"א ת"ר השם בהמה לחבירו עד מתי חייב לטפל בנלדות בדקה ל' יום ובגסה נ' יום מפאן ואילך נוטל מחצה שלו וחצי מחצה משל חבירו א"כ חזינון דהמקבל נוטל מן הרנוח שמגיע אחר זמן הנקצב דהיינו ל' או נ' יום ול"א דלא מיקרי מקבל עיסקא מחבירו רק עד אותו זמן ומפאן ואילך יהי פקדון בידו ולא יטול מן הרנוח שמגיע אחר זמן הקצוב כלל דאין פאן עיסקא אע"כ דכ"ז שהעסק סתם בידו אף שפלה הזמן מ"מ מעכב העסק בידו אדעת' דמעיקר' ע"ש והנה לכאורה יש להבין ראי' זו של הט"ז הרי יש לחלק טובא דבשלמא התם דהמקבל הוא מוחזק שפיר נוטל חצי השבח מחלקו ש"ח אף ממה שאחר הזמן דיכול לומר לא נתעסקתי רק אדעת' דמעיקר' משא"כ בנ"ד דהלנה הוא מוחזק והמלנה בא להוציא ממנו הרנוחים הרי יכול לומר שלא השתמש במעות אדעת' דעיסק' רק הוי כולו פקדון והאיה יכול המלנה להוציא הרנוחים מידו וכ"כ באמת בדרישה באה"ע סי' קי"ד דהא דאמרי' ע"ד ראשונה הוא עושה הוא דוקא להחזיק מה שבידו ולא להוציא ע"ש ונלפענ"ד דהא באמת בח"מ סי' רצ"ב ס"ז ברמ"א כ' בפקדון של מעות אם הרויח בהן הוי הדין דאם בא בעל הפקדון כשהגיע הזמן וא"ל תן לי פקדוני ואני ארויח בהן לעצמי והלה מעכב בידו חייב ליתן הרנוח מפאן ולהפא ומבואר בסמ"ע שם דאין פאן משום רבית פינן דלא בא לידו בתורת הלנאה ע"ש וא"כ ה"נ חייב ליתן הרנוחים מפל הזמן שנתעכב אצלו המעות ואף דמבואר בש"ך סוס"י פ"א דבלא תבעו אינו חייב ליתן לו רנוחים זהו דוקא בבא לידו המעות בתורת פקדון ולא גילה דעתו שרוצה רנוחים משא"כ היכא דמעיקרא בתורת עיסקא בא לידו וגילה דעתו שהמעות עומדין לעליית רנוחים והוא הרויח בהן חייב ליתן לו רנוחים כפי שהתנה מעיקר' וכבר הוכחתי בחי' בכמה ראיות דמבטל פיסו ש"ח ל"ה רק היכי שפגור בעדו הדלת ומגעו מרנוחים דנה ל"ה רק גרמא ופטור משא"כ היכי שלקח מעות חבירו והרויח בהן הוי כנוטל רנוח של חבירו לעצמו וה"ז דומה לדר בחצר של חבירו שלא מדעתו דקיי"ל בסי' שס"ג דאם הוא קנימ' לאגרי' צריף לעלות לו שכר וה"נ כשנתן לו המעות בעיסקא א"כ מעותיו עומדין להעלות רנוחים א"כ כשהמקבל השתמש והרויח בהן חייב ליתן להנותן שכרו משא"כ בבא לידו בתורת פקדון הוי כחצר דלא קנימא לאגרי' דאפי' הוא גברא דעביד למיגר בלא א"ל צא א"צ להעלות לו שכר וה"נ אם נתעכב המעות של פקדון אצלו והרויח בהן א"צ ליתן להמפקיד מה שהרויח.

עכ"פּ בָּבָא מְעִיקָר' לִידוּ בְּתוּרַת עֵיִסְקָא הֲלֵא צָרִיךְ לִיתֵן לוֹ רְנוּחִים וְהַמְקַבֵּל עֵיִסְקָא הָא אֵינּוּ רַק כְּפּוֹעֵל עֵיִי בְּתוֹס' ב"מ ק"ה ע"א ד"ה הָיִי וּא"כ בְּלֵא קִיָּצִי הָא נוֹטֵל כְּפָחוֹת שְׂבִיבּוֹעֵלִים וְהַמּוֹתֵר שְׂיִיךְ כְּלוֹלֵה לְהַנּוֹתֵן וְרַק מִשּׁוּם שְׁהַתְנָה מְעִיקָר' כְּמָה יִתֵּן אֲמַרִּינוּ דַּא"צ לִיתֵן לוֹ עֵיִסְקָא רַק כְּפִי שְׂנָתֵן בְּרֵאשׁוֹנָה מִשּׁוּם כֹּל הָעוֹשֶׂה ע"ד רֵאשׁוֹנָה הוּא עוֹשֶׂה [ע' שְׁבַת צ"א רִישׁ ע"א קמ"ל כֹּל הָעוֹשֶׂה ע"ד רֵאשׁוֹנָה הוּא עוֹשֶׂה וּבְזַבְחִים ד"ב ע"ב לְשֵׁם פֶּסַח וּסְתָמָ' פֶּשֶׁר מִשּׁוּם דְּכָל הָעוֹשֶׂה ע"ד רֵאשׁוֹנָה הוּא עוֹשֶׂה] וּא"כ הָיִי זֶה שְׂפִיר לְהַחְזִיק: וּלְפַעֲנֵי דְּבָר זֶה דּוֹמָה לְהָא דְּמִבְּנָאָר בְּסִי' שֶׁל"ג ס"ח בְּהַג"ה בְּש"ץ שְׁהַשְׂפִיר עֲצָמוּ עִם מְנַהֲיָגִי עִיר לְשָׁנָה בְּתַנְאֵי כּו"כ וְאַח"כּ הַשְׂפִיר עֲצָמוּ לְבָנֵי הָעִיר הַזֹּאת עִם מְנַהֲיָגִים שְׂנֵיגִים וְלֹא הִתְנָה וְדַאי ע"ת הָרֵאשׁוֹן הַשְׂפִיר עֲצָמוּ.

וּכ"ה בַּח"מ סִי' קס"ג ס"ה בְּהַג"ה לְעַנְיָן אִם הִתְנָה עִם הַש"ץ שְׂיִהָא פְּטוּר מִמַּס וְאַח"כּ שְׂכָרוּהוּ סְתָם וְדַאי ע"ת הָרֵאשׁוֹן שְׂכָרוּהוּ וּכ"ה בְּרַמ"א רְסִי' ר"ז וְנ"ל וְכֵן אִם הִתְנָה תַּנְאֵי וְאַח"כּ נִכְתָּב שְׂטֵר סְתָם וְדַאי ע"ת הָרֵאשׁוֹן כְּתוּבָהּ וְה"נ בְּמַקְבֵּל עֵיִסְקָא דְּג"כ דִּין פּוֹעֵל יֵשׁ לוֹ כְּפִי' א"כ אִם לְאַחַר זְמַן נִשְׁתַּיֵּיר אֲצִלוּ הַמְּעוֹת הָיִי ע"ת הָרֵאשׁוֹן וְאַף דְּמִבְּנָאָר בְּסִי' שֶׁל"ג שְׁם דְּדוֹקָא בְּהַשְׂפִיר עֲצָמוּ בְּשָׁנָה שְׁנִי' אֲבָל אִם עֲמַד עֲמָהּ בְּשִׁתִּיקָה ל"א דְּנִשְׂאָר עַל תַּנְאֵי הָרֵאשׁוֹן.

הִנֵּה הַש"ף הֵינִיחַ זֶה בְּצ"ע דְּהָרִי בְּרִיב"ש מֵיִתִּי רֵאִי לְזֶה וְנ"ל בְּנִדּוֹן זֶה שְׂפִיר הַסְּכִימוּ שְׂנֵיגֵיהֶם שְׁנָה רֵאשׁוֹנָה א"כ בְּשָׁנֵי' הִי' דְּעָתָם ע"ד תַּנְאֵי הָרֵאשׁוֹן מִן הַסְּתָם וּכְמ"ש ר"ה גָּאוֹן וְנ"ל בְּתַשׁוּ' שְׁהַמְשָׁכִיר בֵּית לְחַבְרֵי' לְשָׁנָה לְסָף דְּדוּעַ וְעַמַּד שְׁם יוֹתֵר שֶׁא"ח לְפָרוּעַ מִמָּה שְׁעַמַּד אֲלֵא כְּמוֹ הַסָּף שֶׁל הַשָּׁנָה רֵאשׁוֹנָה כִּינּוּן שְׂשִׁתְּקוּ וְאַעֲפ"י שְׁהוּקֵר הַשְׂכִּירוֹת עַכ"ל וְהַש"ף שְׁם כ' אַח"כּ דְּאֲפִשֶׁר לְדַחֹת רֵאִי' זֹו דְּהָתָם כִּינּוּן שְׁהוּא דָר בְּבֵיתוֹ הָיִי כְּהַשְׂפִירוֹ בְּפִירוּשׁ דַּא"כ לֹא הו"ל לְהַנְיָחוֹ לְדוּר בְּבֵיתוֹ אֲלֵא הו"ל לְהַשְׂפִירוֹ לְאַחַר מִשָּׂא"כ בְּש"ץ יְכוּלִין לֹמֵר מָה הִי' לְנוּ הַיְזָק שְׁהֵיִתָּ ש"ץ שְׁלָנוּ וּכ' אַא"ז בְּנִתְה"מ שְׁם בְּאֵם הוֹזְלוּ שְׂכִירוֹת בְּתִים צָרִיךְ לְשַׁלֵּם הַשׁוֹכֵר כְּפִי הַפְּסִיקָה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהִי' בְּיוֹקֵר אַף דְּהַשׁוֹכֵר יוֹכֵל לֹמֵר לְהַמְשָׁכִיר מָה הַיְזָק הִי' לָהּ שְׁהַנְחַתְנִי לְדוּר בְּבֵיתָךְ ז"א דְּכַבֵּית יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם גָּזֵל כְּשֶׁדָר בּוֹ בְּלֵא שְׂכָר ע"ש וּלְפִי"ז נוֹכַח לֹמֵר דְּנ"ד שְׂפִיר דּוֹמָה לְשְׂכִירוֹת בֵּית דְּוִדַאי הִי' ע"ת הָרֵאשׁוֹן דַּא"ל"ה הִי"ל לְהַחְזִיר הַמְּעוֹת וְהִי' נוֹתְנָם לְאַחַר בְּעֵיִסְקָא וְאִי דִּישְׁטַעוֹן מָה הַיְזָק הִי' לָהּ שְׁעַסְקָתִי בְּמַעוֹתֶיךָ ז"א דְּגַם זֶה גָּזֵל כְּשֶׁנו"נ עִם מְעוֹת אַחֲרִים וּמְרוֹיִחַ בְּהֵן וְנוֹטֵל הַרְיָנֵחַ לְעַצְמוֹ וּכְמ"ש לְמַעְלָה דְּזֶה הָיִי הַיְזָק גָּמוּר וְלֹא גָרָמָא.

וְעַפִּי"ז מֵיִנְשָׁב נְמִי מַה דְּקָשְׁנִי לִי לְכַאוּרָה מְהָא דְּקִיִּי"ל בַּח"מ סִי' שֶׁמ"ג דְּשׁוֹמֵר שְׂכָר לְזְמַן כִּינּוּן שְׂפִילָה זְמַנּוֹ כְּלָתָה שְׂמִירָתוֹ וְאַפִּי' הוּא עֲדִינּוּ בְּבֵיתוֹ אֵינּוּ עֲלִי' אֲלֵא ש"ח וְאַמַּאי גִּימָא כִּינּוּן דְּחִיָּיב לְתַת לוֹ שְׂכָר כְּדַמְעִיקָר' מִשּׁוּם דְּכָל דְּעוֹשֶׂה ע"ד רֵאשׁוֹנָה הוּא עוֹשֶׂה [אִם לֹא דְּנִימָ' כְּחִילוֹק הַפְּרִישָׁה הַנָּל בֵּין מוֹחֲזָק לְבֵין אִם בָּא לְהוֹצִי' אוֹלָם חִילוֹקוֹ נִדְּחָה בְּפוֹסְקִים] וּא"כ לִיְהוּי ש"ש כְּדַמְעִיקָר'.

וְלְהַאֲמוּר נִכּוֹן דְּבִזָּה א"צ לִיתֵן לוֹ שְׂכָר דְּאֵין לֹמֵר דַּא"כ הִי"ל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּחֻזְרָה הַפְּקָדוֹן ז"א דְּיוֹכֵל לְטַעוֹן מַה הִי' לִי הַיְזָק שְׂשִׁמְרָתָּ פְּקָדוֹנִי בְּחֻזְמִי וּבְזֶה אֵינּוּ גָּזֵל כִּינּוּן דְּלֵא קְמַפְסִיד לִי מִיְדֵי וְדַמִּי שְׂפִיר לְש"ץ וְא"צ לִיתֵן לוֹ שְׂכָר שְׂיִמּוּר וְלָכָף ל"ה אֲלֵא ש"ח.

והנה ראיתי מובא בשם הגאון ר"ז מרגליות ו"ל דהקיתר של הט"ז הוא רק לפימ"ש הרמ"א דהקיתר הוא מפת פלגא מלנה פלגא פקדון ולכך אם נתעכב אחר זמן הפרעון חייב ג"כ ליתן הרווחים דהקיתר נמשך גם להבא אבל לפמ"ש בשטרי עיסק' פתיקון מור"ם ו"ל והוא תיקון שיתעסק בו תחלה לטובת הנותן ואחריותו עד שיעלה הרווח לאיזה סף וכשיעלה כף שוב יתעסק בו לטובת עצמו עד זמן פלוני כמבואר בסי' קס"ז בזה כל שנמשך אח"כ צריך הקיתר מחדש ואנכי בעניי לא אבין טעמו של חילוק זה ולפי דברינו לעולם אמרינו דהי' ע"ד תנאי ראשון בנתעכב אצלו אחר זמן המוגבל וע' בב"ש סי' קי"ד ס"ק ט"ו וע' בב"י יו"ד סי' ק"ס שהביא בשם שו"ת הרשב"א סי' תתקל"ח בראובן הפקיד מעות אצל שמעון ונתעסק בהן והרויח והחזיר הרווח לבעליו ואח"כ נתעסק עוד זמן רב ושוב א"ר ליתן אח"כ הרווח כ' שם הרשב"א דמחויב ליתן הרווח דכינן דגילה דעתו מתחילה שלצורך בעל המעות מתעסק מדנתן לו תחלה הרווח הלכך אח"כ כשהרויח עוד בסתם אמרי' דע"ד ראשונה נתעסק בהם להרויח לבעל המעות אא"כ אמר בפני עדים לעצמי אני מתעסק ע"ש וע' בתוס' ב"מ ס"ז ע"ב ד"ה במשלם שניא אילין כו' ויותר מזה נלפענ"ד דאפי' בפרע ואח"כ קיבל תיכף בחזרה המעות ממנו אע"ג שלא עשה הקיתר עמו אמרינו דע"ד תנאי הראשון קבלם ממנו כמו שמצינו בכתובות ס"פ הכותב ד"צ ע"א אם כתובה קודמת לגט אינו גובה אלא כתובה א' שהמגרש את אשתו והחזירה ע"מ כתובה הראשונה החזירה וכן באה"ע סוס"י צ"ב בהג"ה סלק עצמו מנכסי אשתו וגירשה ונחזר ונשא סתם ע"ת הראשון הוא מחזירה ע"ש והה"נ אם חזר וקיבל המעות שפרע לו פעת ע"ד הקיתר עיסק' הראשון החזירם ודונק לחלק בזה בין להחזיק או להוציא דלפי העולה מדברי הפוסקים דאין חילוק בזה.

וע' תשו' מהרשד"ם חח"מ סי' קע"ד בב' שותפים שחלקו וא' מהם עלה לא"י ואח"כ חזר לח"ל ונשתתף עמו בסתם כ' דע"ד תנאים הראשונים נשתתפו ע"ש וע' תשו' מהרי"ט חלק ראשון סי' ל"ה שכ' לענין מי שהלה למדה"י ובהיותו בביתו הי' מחולק עם אשתו בנתינת הגט בענין הזמן ונסע ולא נתן לה גט ובהיותו על פרק הנסיעה הוכיחוהו אנשים על שמניח אשתו עגונה ונתרצה ליתן לה גט אלא ששכח לומר ענין התנאי ואמר כתבו גט לאשתי סתם אי אמרי' דע"ד ראשונה אמר וה"ר מתוספתא בקידושין זה אומר במנה וז"א במאמתי והלה זה לביתו ואח"כ תבעו זא"ז וקדשו אם האיש תבע את האשה יעשו דברי האשה ואם האשה תבעה את האיש יעשו דברי האיש מוכח להדיא דלעולם אעפ"י שנעשה המעשה סתם ע"ד ראשונה נעשה ע"ש.

ונראה דבנ"ד אפי' לא קיבל אח"כ המעות בעצמו רק ששלח שליח ללוות עוד הפעם מהמלנה ואפי' מהמורשה של המלנה אמרי' דע"ד תנאי הראשון הלנה וא"צ לעשות הקיתר מחדש ואף דמבואר במנחות ט"ז ע"א דבשני דיעות ל"א פל העושה ע"ד ראשונה הוא עושה ע"ש נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה אמנם נרא' דהיכי דהוא שלוחו ל"ה ב' דיעות ורא' לנה דהנה בש"ס שם מקשה ת"ש בד"א בדמים הננתנין על מזבח החיצון כו' קתני מיהא פיגל בין בראשונה כו' וכ"ת ה"נ בב' דיעות הניחא ל"מ"ד בפר ואפי' בדמו של פר אלא ל"מ"ד בפר ולא בדמו של פר מא"ל ולכאורה קשה לפי"ד התוס' ישנים ביומא מ"ט ע"ב דאפי' ל"מ"ד בפר ולא בדמו של פר אינו רק היכא שמת הראשון אבל לא בנטמא ע"ש א"כ אמאי לא אוקמי בב' דיעות וכגון שנטמא הראשון

א"ו פִּינּוֹן דְּמִבְּנֵי אֶרֶץ בְּתַיִם שֶׁמֶט הַטַּעַם דְּבִנְיָמָא ל"א בְּדָמוֹ שֶׁל פֶּר מְשׁוּם דְּהָרָאוּן חַי וְהַקְרָבָן מְשָׁלוּ אֵין הַשְּׁנֵי אֱלָא כְּשֶׁלּוּחוֹ וּפְר עֲצָמוֹ קְרִינֵן בִּי ע"ש א"כ ל"ה ב' דְּיַעֲוֹת וְשִׁפְרִי תִּקְשִׁי דְּנִימָא כָּל הָעוֹשֶׂה ע"ד רֵאוּשָׁנָה הוּא עוֹשֶׂה וְרו"ק הָרִי דְּבִשְׁלוּחוֹ ל"ה ב' רִיעוּת וְה"ה בנ"ד.

וְע' בְּפִירֵשׁ"י ב"מ ק"א ע"ב ד"ה לְהוֹדִיעַ קְתָנִי כו' וְאִם לֹא הוֹדִיעוּ לֹא יֵצֵא אֱלָא נוֹתֵן לוֹ כְּמִשְׁפֵּט הָרָאוּשׁוֹן וְכ"כ לְעִיל מִינֵי וְחִיב לִיתֵן לוֹ בְּכָל חוֹדֶשׁ כְּשֶׁכָּר הַחוֹדֶשׁ הָרָאוּשׁוֹן ע"ש דַּע"כ טַעְמָא הוּא מְשׁוּם דְּבִסְתָמָא יָשֵׁב בְּשִׁכְרוֹת ע"ת הָרָאוּשׁוֹן וְכ"ז לְהַתְלַמֵּד בְּמִק"א אֲבָל בְּנִידוֹן שְׁלָנוּ שְׁעֵשָׂה עִמּוֹ הַלְוָאָה אַחֲרֵת וְקִיבַל שְׁטָר אַחֲרֵת מִמֶּנּוּ בְּנִדְאֵי אִם לֹא הִתְנָה עִמּוֹ ע"צ הָיִתָּר עֵיסקָא הָיִ רִיבִית קְצוּצָה וְל"מ מֵהַ שְׁהַמְלִנָה רָשָׁם לְעֲצָמוֹ שֶׁהוּא עֲצָה"ע וְל"ש פֶּאֶן הָיִתָּר שֶׁל רִשׁ"י שְׁהוּבָא בְּרַמ"א ס' ק"ס לְעִנֵּן אִם הִתְלַוָּה נְעֵשָׂה ע"י שְׁלִיחַ וְשִׁלַּח הָרִיבִית עַל יְדוֹ דְלֹא אֶסְרָה תוֹרָה אֱלָא רִיבִית הַבָּאָה מִיָּד לְנָה לְמַלְנָה פִּינּוֹן דְּמִבְּנֵי אֶרֶץ שֶׁמֶט דָּאִם עֲשָׂה שְׁטָר ע"ש הַמְלִנָה הָיִ כְּאֵלוֹ הַלְוָה לוֹ הַמְלִנָה עֲצָמוֹ וְאֶסְרוֹ אִפִּי עֲשָׂה הַשְּׁלִיחַ בְּלֹא דַעַת מְשָׁלוּחוֹ דְּהַשְּׁטָר עֲבִיד לָהּ עֵינְקָר הַתְלַוָּה וְהוּא נִכְתָּב ע"ש הַמְלִנָה ע"ש וּבִלְא"ה גוֹף הָיִתָּר שֶׁל רִשׁ"י ו'ל קָהוּ בּוֹ הַפּוֹסְקִים.

ע"כ אֵין אֲנִירוּאָה בְּזָה שׁוּם הָיִתָּר שְׁיִקְבַּל הַמְלִנָה הָרִיבִית אִפִּי אִם יִרְצָה הַלְוָה לִיתֵן לוֹ וְלָרֹב טְרִדוּתֵי דְּבָרֵי מְעֻטִים וְאִתָּהּ הַסְּלִיחָה. גִּיסָה דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִמָּן יָד בַּעֲזָה"י יוֹם כ"ג לְיָרַח אֱלוּל שְׁנַת תר"מ לפ"ק סְטָרִיא.

שְׁלוֹם רַב לְכַבּוֹד הָרַב הַגָּדוֹל חָרִיף וְשָׁנוּן. זִית רַעֲנָן חו"נ כַּש"ת מו"ה יְהוּדָא לִיב אֶתְרוּג נ"י אַבְד"ק גִּי אֶמָץ יצ"ו בְּמִדִּינַת מַאֲלָדוּי.

מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי וְלֹאֲשֶׁר הַיָּמִים הָאֵלֶּה יָמֵי בְּקוֹרֵי מַעֲשָׂה אֲנוּשׁ יוֹמֵי דְּחֻן־שְׁפָנָא אֲשֶׁר יַחֲשׁוּב הָאָדָם עִם קוּנְהוֹ ית"ש. יוֹמֵי אֵילָן דְּלֹא לְהַתְנַאֵה בְּהוֹן בְּפִלְפוּלִים לֹא אוֹכַל לְבַא בְּאַרְנוֹכָה וְרַק לְמַעַן כְּבוֹדוֹ לְבִלְתִּי הָשֵׁב פָּנָיו רִיקָם פְּנִינִי כְּשֶׁעָה חָדָא לְהַשִּׁיב לוֹ בְּדָבָר ה' זֶה הַלְכָה לְמַעֲשָׂה גִידוֹן הַמְשָׁפֵט שְׁבָא לְפָנָיו בְּרָאוּבֵן שְׁמֹכֵר לְשִׁמְעוֹן שְׁמִינִית לְאָז בְּרוּיִנְשׁוּוֹיִיגְעֵר וְהוּא מִתְחַלֵּק לְשִׁשָּׁה קְלָאֶסְסֵעוֹן וּבְכָל הַחֲמִשָּׁה קְלָאֶסְסֵעוֹן נָתַן לוֹ הַנּוֹמְעֵר שְׁקָנָה מֵאִתּוֹ אֶף בְּהַקְלָאֶסְסֵעוֹן הַשְּׁשִׁית טַעָה רָאוּבֵן וְנָתַן לְשִׁמְעוֹן הַלּוֹקֶם גְּנוּמֵר אַחֲרֵת וְאִם"כ יֵצֵא גְנוּמֵר זֶה מְחִיק הַגּוֹרֵל בְּרִינּוֹחַ.

וְכַאֲשֶׁר נֹדַע זֹאת לְהַמּוֹכֵר רִץ לְשִׁמְעוֹן הַלּוֹקֶם וְדָרַשׁ מִמֶּנּוּ שְׁיִחְזִיר לוֹ הַגְּנוּמֵר הַלְזוֹ וְיִתֵּן לוֹ תְּמוּרָתוֹ הַגְּנוּמֵר שְׁקָנָה כִּי מִשְׁגָּה הוּא מֵאִתּוֹ וְשִׁמְעוֹן מְמַאֵן מְלַהֲשִׁיב בְּאַמְרוֹ מְזָלָא דִּידֵי גָרָם.

עכ"ש: הַנָּה טָרָם יִצְמַח כָּל שִׁיחַ רִאִיתִי רִאִישִׁית לִי לְחַקוֹר בְּמָה נִקְנָה לְהַלּוֹקֶם הַלְזָז דְּלִכְאוּרָה י"ל הָרִי קִי"ל בַּח"מ ס' ס'וֹ כְּרַבְּנֵן דְּאוֹתִיּוֹת אֵינָן נִקְנִין אֱלָא בְּכַתִּיבָה וּמְסִירָה וּבִנְד"ד לֹא הִי אֱלָא מְסִירָה בְּלִבָּד וְא"כ פִּינּוֹן דְּלֹא קָנָה הַלּוֹקֶם הָרִי מְחֻיב לְהַחְזִיר לוֹ הַצְּעֻטִיל כְּדֵי שְׁיִגְבֶּה הַמּוֹכֵר הַמְּעוֹת שְׁהַרְוִיחַ כַּמ"ש בַּח"מ ס' ט"ז דְּהַתּוֹבֵעַ לְחַבְרֵרוֹ שְׁטָר שְׁבִיבָדָה זְכוּת יֵשׁ לִי בּוֹ חִיב לְהַרְאוֹתוֹ בְּפָנָיו ב"ד וְע' בְּש"ף ס' ס'וֹ סְק"ו שְׁכ' לְעִנֵּן אִם נָתַן לוֹ שְׁטָר בְּמִתְנָה דְּקָנָה הַנְּיָיר מֵיֵהַת בְּמְסִירָה בְּלַחוּד דְּחִיב לְהַרְאוֹתוֹ לְזְכוּתוֹ אֶמְנָם הָרִי מְבִנְיָר שֶׁמֶט ס"א בַּהַג"ה דְּשְׁטָר שְׁכַת' בּוֹ אֲנִי מְשַׁעְבֵּד לָהּ וְלִכְלֵל מִי שְׁמוּצִיאָו נִקְנָה

במסירה בלא פתיכה דהוי כשאר מטלטלין ואף שהש"ך שם סק"י השיג עליו וס"ל דלשון זה ולכל מי שמוציאו ל"מ רק לענין שא"צ הרשאה דהוי פאלו נכתב מי שיבא בשטר זה מחמת המלנה הוי כמלנה עצמו אבל איך יועיל לענין מכירה שלא יצטרף פתיכה שהרי כל זמן שלא כתב לו צריך לבא בכח המלנה והרי אינו אלא שלוחו של מלנה וא"כ לענין מכירה כ"ז שלא כתב לו קני לך כו' אין המכירה פלום והמוכר והלוקח שניהם יכולין לחזור בהן ע"ש.

ואולם כבר השיגו התנאים וכן אא"ז בנתה"מ שם כ' שראיית התנאים נגד הש"ך היא ראי' שאין עלי' תשובה והעלו פרמ"א ובאמת מפת הסברא נראה פו דהא מבואר ברשב"ם ב"ב ע"ו ע"א הטעם דאותיות אינו נקנין במסירה ובמשיכה כשאר מטלטלין משום דבמטלטלין מוסר לו גוף הדבר הנקנה אבל בשטר הרי השיעבוד שקונה אינו נמסר ולא נמשך רק הנזיר ולכך ל"מ ולפי"ז נ"ל דזהו רק בשאר שט"ח שהוא לנגד המלנה דל"ש קנין בגוף השטר פיון דאף לאחר שנקנת לו גוף השטר אינו גובה רק מפאת שפא מפת המלנה אבל בשטר שנקתב כל המוציא גובה לאחר שקנה לו גוף השטר ממילא נשתעבד לו למפרע והוי פאלו הוא המלנה פיון דמעיקר' נשתעבד לכל מי שמוציאו.

ומה דאתי עלה הרמב"ן ז"ל מדין בריה פבר השיג עליו הר"ן ז"ל בפ"ק דקידושין וכו' דל"ש בריה רק במילת' דאי דהאי לאו דהאי אבל הכא אפשר שיהי' משועבד לכל העולם בזא"ז ע"ש שע"כ כת' דבשטר פנה שנקתב בו כל המוציא גובה מהני מכירתו מדאוריית' והדבר מוטעם בסברא דהרי כ' התוס' ב"ב דע"ז ריש ע"א הטעם דל"מ מכירתו מה"ת דכמו שא"י להקדישו כדמוכח בפסחים ל"א פיון שהקרקעות אינם ברשותו פך א"י להקנותן מה"ת וא"כ התינוח בסתם שטר דבשטר עצמו ל"ש קנין ואין הקנין רק על השעבוד והשיעבוד אינו ברשותו משא"כ שטר שנקתב בו כל המוציא גובה הרי הקנין שפיר חל על גוף השטר וכיון שהוא המוציא ממיל' הוי איהו המלנה פנ"ל וממיל' אנדא קוש' התוס' שם ובכ"ד שהקשו ל"ל קרא דאין בשטרות אנאה הרי לא שייך בשטרות מוכר מדאוריית' וי"ל דאצטריך בשטר פנה שנקתב בו כל המוציא גובה דהוי מכירתו מדאוריית' וכן לא תקשי נמי קוש' התוס' בשבועות ד"ד ע"ב הרי בלא"ה קנין שטרות אינו אלא מדרבנן ולהאמור הא שפיר אצטריך בשטר שנקתב בו כל המוציא גובה דמהני בי' קנין מדאוריית' ואפ"ה ל"ה גופו ממון פיון דעומד לגבות החוב שכתוב בו [ולכאורה הי' אפשר לומר דלא תקשי לפי"ז גם קוש' הקצוה"ח והנתה"מ בסי' רל"ה ס"א שכ' שם גבי קטן שירש מאביו שט"ח דינו כמטלטלין ויכול למכרו או ליתנו לאחר והק' הרי בעי כומ"ס ואין שטר לקטן ולהנ"ל י"ל דמשפחת בשטר שנקתב בו כל המוציא גובה.

ואולם יהיו מוקשין לפי"ז דברי הסמ"ע שם ס"ק י"ז שכ' וז"ל קמ"ל דל"ת פיון דיש בו שע"ק ודין קרקע יש עליו כו' קמ"ל לאפוקי מד' הריטב"א הביאו הד"מ דס"ל דל"מ בקטן מכירת שט"ח פיון דמילי ניהו ול"מ תיקון כומ"ס כ"א בגדול ע"כ הרי דמיידי בשטר פנה דבעי כומ"ס]: והנה לכאורה הי' אפשר לומר דגם בשטר פנה ל"מ המכירה מדאוריית' אף דבכגון דא שייך לומר שמוכר לו גוף הנזיר והוא עפ"י ש' התוס' בגיטין

מ"ג ע"א בְּהָא דְאִיבְעִי לֵן שָׁם עֶבֶד שְׁמַכְרוּ רַבּוּ לְקַנְסֵי מְכוּר אוֹ אִינוּ מְכוּר תִּיבְעִי לר"מ תִּיבְעִי לרַבֵּנּוּ תִיבְעִי לר"מ ע"כ ל"ק ר"מ אָדָם מִקְנָה דְבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם אֲלֵא פְּגוּן פְּירוֹת דְקָל דְעֵבִידֵי דְאִתִּי כו' א"ר אָבָא ת"ש יְלִיד בֵּית מַה ת"ל מַה יְלִיד בֵּית אַעֲפִי שְׂאִינוּ שְׁנָה פְלוּם אוֹכֵל אַף קִנְיָן פְּסָפוּ אַעֲפִי שְׂאִינוּ שְׁנָה פְלוּם אוֹכֵל וְאִיס"ד עֶבֶד שְׁמַכְרוּ רַבּוּ לְקַנְסֵי מְכוּר מִי אִיפָּא עֶבְדָּא דְלֵא מְזַדְבֵּן לְקַנְסָא שְׁיֹכֵל לְמִןכְרוּ פְּלוּ לְגַמְרֵי כו' וְעוּי"ל דְאֲפִי מְכָרוּ פְּלוּ לְגַמְרֵי אִינוּ מְכוּר דְהָא אִינוּ שְׁנָה פְלוּם וְאִינוּ מוֹכְרוּ אֲלֵא לְקַנְסֵי וְלְקַנְסֵי אִינוּ מְכוּר עכ"ל.

הרי להדי' דאפי' אי מוכר העבד לגמרי פניו דמצד עצמו אינו שנה פלום רק מה שיגבה על ידו קנס וכיון דהקנס הוי דשלב"ל גם קנין העבד אינו מועיל וא"כ ה"נ פניו דאפי' בשטר שנתכתב פל המוציא או גובה אין בגוף הנזיר שיווי רק מה ששנה השעבוד שכתוב בו וכיון דעל השעבוד אינו מועיל קנין ה"ה דעל הנזיר אינו מועיל הקנין אָמַנְם בְּאֵמַת אִינוּ דוֹמָה פְּלָל לְהֵתֵם דְהֵתֵם גְּבִי עֶבֶד הָרִי בְשַׁעַת מְכִירָה אִין בּוּ עֲדִינְן שְׁוִוִי דְמִי הִקְנֵס וְכִינְן דְאִין בּוּ שְׁוִוִי מִצַּד הָעֶבְדוֹת אַף דִּיכּוֹל לְהִיּוֹת שְׁיִגְבָּה עַל יְדוּ קַנְסֵי מ"מ פִּינּוּ דְהַשְׁתָּא לִיפָּא עֲדִינְן שְׁוִוִי זֶה ל"מ בִּי הִקְנֵנּוּ מִשָּׂא"כ בִּשְׁט"ח הָרִי אִיפָּא הַשְׁתָּא שְׁוִוִי זֶה שְׁיִכּוֹל לְגַבּוֹת בּוּ וְא"כ בְּזֶה שְׁפִיר נְתַפְסֵי הִקְנֵנּוּ שְׁמִשְׁזוֹכָה בּוּ אִיהוּ הוּא הַמוֹצִיא וְאֲלִיוּ נִשְׁתַּעֲבַד פְּנ"ל.

אָמַנְם בְּהַצְעֵטִיל שֶׁל הֵלְאָז שְׂאֵנוּ עֲסוּקִין בִּי לְכַאוּרָה הִיל"ל דְלֵא יְהִי נְתַפְסֵי בּוּ קִנְיָן דְדְמִי שְׁפִיר לְעֶבֶד לְקַנְסֵי פִינּוּ דְבְשַׁעַת קִנְיָן הָרִי אִין בּוּ שְׁוִוִי פְּלָל רַק שְׁיֹכֵל לְהִיּוֹת שְׁיִעֲלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְרִינּוּחַ א"כ זֶה הָרִי דְשִׁלְב"ל וְהִיל"ל דְאִינוּ מוֹעִיל הִקְנֵנּוּ.

אוּלָם ג"ז יֵשׁ לְחַלֵּק מֵהָא דְמְכִירַת עֶבֶד לְקַנְסֵי דְבְשַׁלְמָא הֵתֵם הָרִי אִין הָעֶבֶד עוֹמֵד לְקַנְסֵי רַק לְהַשְׁתַּעֲבַד בּוּ וְכִינְן דְאִין בּוּ שְׁוִוִי מִצַּד הַשְׁעָבּוּד אַף שְׁיִכּוֹל לְהִיּוֹת שְׁיִגְבָּה עַל יְדוּ קַנְסֵי מ"מ אִין גּוּף הָעֶבֶד עוֹמֵד לְקַנְסֵי וְהָרִי הִקְנֵס עֲנִין אַחַר מְקַרְיֵי וְל"מ בִּי הִקְנֵנּוּ מִשָּׂא"כ בְּהַצְעֵטִילִין שֶׁל הֵלְאָזִין הָרִי גּוֹפּוּ שֶׁל הַפְּתָב הִלְזוּ עוֹמֵד לְזֶה שְׁבַחִיק יוֹטֵל הַגּוֹרֵל אִם לְרִינּוּחַ אִם לֹא בְּזֶה שְׁפִיר מְהִינֵי הִקְנֵנּוּ וְעוֹד דְבָזָה י"ל דְקִנְיָן מִטַּעַם סִיטוּמְתָא דְקִי"ל בְּב"מ ע"ד ע"א בְּחוֹתֵם שְׁרוּשְׁמִין הַחֲנֻנִים עַל הַחֲבִיּוֹת דְבַאֲתָרָא דְנִהִיגֵי לְמִקְנֵי מִמֶּשׁ קִנְיָן.

וּמִטַּעַם זֶה כ' הַתּוֹסֵף בְּב"מ ס"ו ע"א בְּקַנְסֵי שְׁעוֹשִׁין בְּשִׁדְדוּכִין דְמְהִינֵי אֲפִי לֹא קִנְוּ בְּב"ד חָשׁוּב פִּינּוּ דְנוֹהֲגִין בּוּ פֶּל הָעוֹלָם מִיָּדֵי דְהָרִי אֲסִיטוּמְתָא דְקִנְיָן ע"ש וְהָרִי פִינּוּ דְנִהִיגֵי כ"ע לְמִקְנֵי הֵלְאָזִין הָאֲלֵה בְּדִרְךָ זֶה הָרִי מְסִירַת הַצְעֵטִיל קִנְיָן וְע' בְּשׁו"ת הָרֵא"ש פְּלָל י"ג ס' כ' שְׁכ' דְמְהִינֵי קִנְיָן סִיטוּמְתָא בְּשִׁלְב"ל וְכ"כ בְּשׁו"ת הַרְש"ל ס' ל"ו דְמְהִינֵי קִנְיָן סִיטוּמְתָא בְּאוֹרְנָדֵי אַף דְהָרִי דְבָר שֵׁא"ב ע"ש וְכֵן הָעֵלוּ הָאֲחֵרוֹנִים ע' מְקו"ח ס' ת"ג וְע' בְּשַׁעֲרֵי מְשַׁפֵּט ס' קכ"ו סק"ה מ"ש בְּזֶה וְיִמָּה שְׁנָרָא מְדַבְרֵי הַגְהַמ"ר בְּשַׁבַּת ס"פ ר"א דְמִילָה דל"מ קִנְיָן סִיטוּמְתָא בְּשִׁלְב"ל פְּכָר פְּתוּב עַל סְפָרֵי הַפּוֹסְקִים חִילוּקִים שׁוֹנִים בְּזֶה וְאִין עֵת לְהַאֲרִיךְ.

וְעוֹד דְאֲפִי אִי נִימָא בְּדַעַת הַגְמ"ר דְכָלְלָא פְּנִיָל דְלְעוֹלָם בְּכ"מ שְׁלֵא נְתַפְסֵי שׁוּם קִנְיָן ל"מ קִנְיָן סִיטוּמְתָא בְּכ"ז י"ל דְבַנ"ד מְהִינֵי מִטַּעַם שְׁאָבָאָר וְהוּא דְהָא לְכַאוּרָה י"ל דְכ"א מֵהֵם גְּמַר וּמְקַנָּה לְמִי שְׁפִירוּיִחַ פְּדִי שְׁיִקְנָה הוּא כְּשִׁיעֲלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל כְּדִמְצִינוּ בְּכ"ד דְאָגַב דְבְעִי לְמִקְנֵי גְמַר וּמְקַנְיֵי וְכַמ"ש הָרַמְ"א בְּסִי' ר"ט ס' ח' בַּהַג"ה דַּאֲע"ג דַּא"מ דְשִׁלְב"ל מ"מ

אם הוא רוֹצֵה לקנות מקנה דאגב דְרוֹצֵה לקנות גַּמֵר וּמְקַנֵי וּמְטַעֵם זֶה הַעֲלָה בַס' שַׁע"מ
סי' ס"ו סק"ה בְּשׁוֹתֵפִים שְׁחֻלְקוּ בְּשִׁטְרוֹת א"צ כּוּמ"ס ע"ש אָף אַא"ז בּנְתָה"מ סי' קע"ו
סק"ג לְחֻלְקָא יֵצֵא דְבִדְבָר דְלֹא נִתְפַס בּוֹ קִנְיָן אַחֲרֵי אֲמָרִינּוּ סְבָרָא זֶה אֲבָל הֵיכִי דְאֶפְשָׁר
לְהִיּוֹת בּוֹ קִנְיָן אַחֲרֵי ל"ש סְבָרָא זֶה מִשּׁוּם דְאֵי אֵיתָא דְגַמֵר וּמְקַנֵי הֵי"ל לַעֲשׂוֹת קִנְיָן
הַמוֹעִיל ע"ש וַא"כ הֵכָא מִמ"נ הֵי קִנְיָן אֵי שִׁינְיָה בְּצַעֲטִיל שְׁל הֵלְאֵז שׁוּם קִנְיָן פְּגוֹן כּוּמ"ס
הָא בַכּה"ג דְמוֹעִיל אֵיזָה קִנְיָן מְהַנֵי מְטַעֵם סִיטוּמְתָא אָף לַד' הֵגַהֵמ"ר הַנ"ל וְאֵי נִימָא דְאֵינּוּ
מוֹעִיל שׁוּם קִנְיָן דְּוּמִיָא דְמְכִירַת עֶבֶד לְקַנְסֵי הַנ"ל הָא בַכּה"ג אֲמָרִינּוּ אַגַב דְבַעֲי לְקַנְוֹת
גַּמֵר וּמְקַנֵי אָף בְּלֵי קִנְיָן וְע' בַסִּמ"ע סי' קע"ג סק"ד וְהַנְּהָ מַה שְׁנִיְתָן לּוֹ הַגְּנוּמֵר הֵלְזוּ בְּטַעוֹת
שְׁפִיר פְּתַב מַעֲלָתוֹ דְאֶפְי' לַמ"ש הָאֲחֵרוֹנִים בְּעִנְיָן מ"ש בַסִּמ"ע סי' רל"ב סק"י דְבַהֲנֵי
יְכוּל לְהִבְחִינוּ לְאַלְתֵר וְלֹא הִקְפִיד לַעֲשׂוֹת כֵּן אֲמָרֵי דְמִסְתַּמָּא מַחִיל דְזַהוּ דְנוֹקָא בְּנִשְׁתַּמֵּשׁ
בּוֹ הַלּוֹקֵחַ בַּנ"ד מוֹדוֹ פִּינּוּ דְלַפְנֵי זְמַן הַפְּלַת הַגּוֹרְלוֹת אֵין חִילּוּק בֵּין גְּנוּמֵר זֶה אוֹ גְּנוּמֵר
אַחֵר פִּי מִי זֶה לִידּוֹ יִתְקַע אִם יָרוּיחַ זֶה אוֹ אַחֵר וְאֵין הַבְּדִל בְּנִימוּרִין וְלַכּוּף לֹא הִקְפִיד
לְהַשְׁגִּיחַ אֵיזָה גְּנוּמֵר שְׁיִתָּן לּוֹ וּבְנִדְאֵי מַחֵל לּוֹ גַּם אִם הִתְחַלִּיפוּ בְּאַחֵר וּמִקְלָתָא דְמִסְתַּבֵּר הוּא
וְלֹא עוֹד אֵלָא דְנִרְאָה דְבַכְּגוֹן דָּא רִשְׁאֵי לְהַמּוֹכֵר אָף לְכַתְחֻלָּה לִיתָן לּוֹ גְּנוּמֵר אַחֵר שְׁאֵינּוּ
מְאַנְהוּ בְּכּוּף וְתַדַּע לָהּ דְהָא תָּנּוּ בְּמִשְׁנָה ב"מ נ"ט ע"ב אֵין מְעַרְבִין פִּירוֹת בְּפִירוֹת כּו' וְקֹא'
עֲלָה בַגַּמ"ת ר"א א"צ לּוֹמֵר חֲדָשׁוֹת מַד' וַיִּשְׁנוֹת מַג' כּו' מְפַנֵי שְׁאָדָם רוֹצֵה לִישְׁנֹן ע' פִּרְש"י
שָׁם הָרִי דֶרֶק הֵיכִי דְאֵיפָא סְבָרָא דְנִיחָא לִי לְלוֹקֵחַ יוֹתֵר בְּחֻדָּא מְבֹאֵי דָף אֲסוּר לּוֹ לְעַרְב
אֲבָל בְּדָבָר דְלֵיפָא שׁוּם הִקְפָּדָה שְׁרִי גַם לְכַתְחֻלָּה וּמִשְׁנָה שְׁלִימָה שְׁנִינּוּ ב"ב פ"ג ע"ב
אַרְבַּע מֵדוֹת בְּמוֹכְרִין מְכַר לּוֹ חֲטִינִן יְפוֹת וְנִמְצְאוּ רַעוֹת הַלּוֹקֵחַ יְכוּל לְחַזּוֹר בּוֹ כּו' רַעוֹת
וְנִמְצְאוּ רַעוֹת יְפוֹת וְנִמְצְאוּ יְפוֹת אֵין א' מֵהֵן יְכוּל לְחַזּוֹר בּוֹ וְרַב בֵּינֵן וְנִמְצְאָ חוֹמֵץ חוֹמֵץ
וְנִמְצְאָ יֵין שְׁנִינְיָה יְכוּלִין בְּהֵן קֹא' בַגַּמ"ת שָׁם פ"ד ע"ב הַטַּעֵם דְאֵיפָא דְנִיחָא לִי בְּחֻלָּא
וְאֵיפָא דְנִיחָא לִי בְּחֻמְרָא וְהֵכִי מְצִינוּ בְּקִדְוִשִׁין מ"ח ע"ב דְקִי"ל שָׁם כַּת"ק דְאֶפְי' אִם
הַטַּעֵה לְשַׁבַּח אֵינָה מְקוֹדֶשֶׁת מִשּׁוּם דְאֵיפָא דְנִיחָא לִי בְּכִסְפָּא וְאֵיפָא דְנִיחָא לִי בְּדִהְבָּא
וּפִי'בְתוּס' שָׁם פְּגוֹן שְׁצָרִיכָה פְּסָף לְהַשְׁלִים תְּכַשִּׁיט שְׁל פְּסָף שְׁעוֹשָׂה הָרִי דַל"ה טַעוֹת
אֵלָא הֵיכָא דְאֵיפָא מִיָּדִי לְמַתְלֵי שְׁתַּהֲנֵי הִקְפָּדָה עֲלֵיו אֲבָל בַּלֵּא"ה ל"ה טַעוֹת פְּלִל וַא"כ
ה"ה בַּנ"ד פִּינּוּ שְׁבִשְׁעָה שְׁנַחֲלָפוּ הַצַּעֲטִלִין הָרִי לֹא הֵי חִילּוּק בֵּינֵיהֶם שְׁיַהֲנֵי שְׁיַהֲנֵי לְהִקְפִיד
שְׁרוֹצֵה דְנוֹקָא בְּזָה אָף דְאַח"כ יֵצֵא הַגְּנוּמֵר הָאֲחֵר בְּרִינוּחַ וְהַשְּׁנֵי הַפְּסִיד אֲמָרֵי מְזַלְי' גְּרִים
וְה"ז דוּמָה לַמ"ש בַּחו"מ סי' קע"ו ס"כ בְּרַמ"א דָּאֵם חֻלְקוּ הַשְׁוֹתֵפִין בְּשִׁטְרוֹת בְּשׁוּמַת
ב"ד אוֹ בְּגוֹד אוֹ אֲגוּד וְנִתְקַלְקַל אַח"כ הַחֹב שְׁל א' מְזַל רַע דִּידֵי' גְּרַם וְכֵן מְצִינוּ בַסִּי'
קַכ"ח ס"י בְּהַמְחָהוּ אֲצֵל חֲבִירוֹ וְהֵי עֲנִי ה"ז חוֹזֵר וְגוֹבָה מֵהַלְוָה מְפַנֵי שְׁהַטַּעֵהוּ אֲבָל אִם
יָדַע הַמְלַוָּה שְׁהֵי עֲשִׂיר בְּאוֹתָהּ שְׁעָה וְהַעֲנִי א"י לְחַזּוֹר בּוֹ מְפַנֵי שְׁיְכוּל לּוֹמֵר מְזַל רַע דִּידֵי'
גְּרַם וְע' בַסִּמ"ע סי' שכ"א סק"ו בְּשֵׁם מְהַר"ם מְפֻדְוָה שְׁכ' הַטַּעֵם דְבְּמַקָּח אִם נוֹלַד אַח"כ
מוּם א"י לְחַזּוֹר מִשּׁוּם דְיְכוּל לּוֹמֵר מְזַלְא דִּידֵי' גְּרַם מִשְׁא"כ בְּשִׁכִירוֹת הוּא מְפַנֵי
שְׁבַמְכִירָה פְּשִׁמְכַר לּוֹ הַמּוֹכֵר מְסוּלָק מְמַנּוּ וְאֵינוּ שְׁיַהֲנֵי בְּגוּיָה מִשְׁא"כ בְּשִׁכִירוֹת עֲדִינּוּ
הַמְשָׁפִיר שְׁיַהֲנֵי בְּגוּי' ע"ש.

עכ"פ זְכִינוּ לְדִין דְבַמְכִירָה כְּשִׁלָּא הֵי טַעוֹת בְּשַׁעַת הַקִּנְיָן אָף דְאַח"כ נוֹלַד מוּם אֲמָרִינּוּ
מְזַל רַע דִּידֵי' גְּרַם וְה"נ פִּינּוּ דְבִשְׁעָה שְׁקִיבֵל הַלּוֹקֵחַ הַגְּנוּמֵר שְׁהַרוּיחַ נִקְנָה לּוֹ כְּמוֹ
שְׁהוֹכַחְנוּ לְמַעֲלָה אֲמָרִינּוּ דְכְּשַׁעֲלָה אַח"כ בְּרִינוּחַ מְזַל יְפָה דִּידֵי' גְּרַם.

ובפרט שמבואר בשו"ת הרדב"ז ח"א סי' קל"ו דדברי הה"מ שהובא בסמ"ע הנ"ל דבהנ"ל יכול להבחינו מסתמ' מחיל הם דברים של טעם ואין חולק עליהם ובסי' קל"ט הוסיף עוד לומר דאפי' אם ימצא איזה חולק לא מפקינן ממונ' אפומי' ע"ש.

ובנ"ד י"ל ג"כ דאי איתא דהוא הי' מקפיד דוקא על נומר זה הלא שכיח שיתחלפו והי"ל לעיין ומדלא עיין סבר וקיבל איזה נומר שיק' וכה"ג כ' התוס' בכתובות נ"ח ע"א ד"ה קנהו גבי סמפון בעבדים ליפא נמצא גנב או קנביוסטוס הגיעו מאי איפא לסתום מזניין או מוכתב למלכות קנהו קלא אית להו ופי' בקונטרס סבר וקיבל והקשה ר"ת דבריש המוכר פירות אמרינו בהדיא לסטים מזניין או מוכתב למלכות א"ל הרש"ל ותי' בשם רבינו אליהו דהי' דקיבל המוכר מעות אמרי' מדלא בידק הלוקח קודם נתינת המעות הני מומין א"כ סבר וקיבל והא דאומר לו הרש"ל מייגרי קודם שנתן הלוקח מעות ע"ש.

וכה"ג מצינו בבכורות י"ג ע"ב גבי הלוקח גרוטאות מן העפוי"ם ומצא בהן ע"א כו' ואפי' אמר לך רישא מקח טעות דלא ידע דהא לא יתיב לי' זוזי סיפא לא מקח טעות הוא דכיון דיהיב זוזי כי קא משיקו איבעי לי' לעיוני וקדר ממשיקו ופירש"י דסתם תגר לא מעיין עד שעת מתן מעות משא"כ כי יתיב זוזי איבעי לעיוני ומדלא עיין אחולי אחיל ע"ש וא"כ תזניין דאפי' הי' מום בשעת המקח אם נתן מעות ולא עיין אחולי אחיל ומכ"ש בנ"ד דבשעה שקיבל הלאז לא הי' שום מום וכל הנומרין שוין.

ועוד דאפי' אי נתפוס דהי' בטעות ג"כ זכה בו הלוקח לפמ"ש בקצוה"ח סי' קמ"ב בשם הג"א פא"נ ונ"ל א"כ אדם שיש לו מומן ומוכר אותו לחבירו ומוחל לו אעפ"י שהוא בטעות זכה חבירו מידי דהוי אהפקיר' בעלמ' דחשיב הפקר א"כ שפנגדו קנה ביאוש בעלים וביאור הדברים משום דיאוש אפי' בטעות מהני דיאוש דאבידה נמי בטעות הוא דאילו הי' ידע היכן האבידה ל"ה מייאש ע"ש וע' בירושלמי ב"ק שילהי פ' שור שנגח דו"ה דהוא פלוגת' דר"י ור"ל לענין שור שהי' יוצא ליסקל ונמצאו עדים זוממין אי יאוש בטעות הוי יאוש אי לא וס"ל לר"י דהוי יאוש נאנן קיי"ל בכ"מ הלכה כר"י לגבי ר"ל לבר מתלת כדאי' ביבמות ל"ו.

וא"כ ה"נ אף שהוא בטעות מ"מ פיון דנתן לו חבירו הצעטיל של הנומר הנה איאוש מייאש מינ' וממיל' זוכה בו חבירו מטעם דחצרו וידו ש"א קונה לו שלא מדעתו והא דמוכר בסי' רל"ב סח"י בהג"ה דאם קנה הסרסור דבר בחזקת בדיל ומכרו נאח"פ נודע שהי' בו פסוף או נהב זכה הלוקח שלא זכה בו הסרסור מעולם הואיל ולא ידע בו היינו משום דהוי דבר שיכול להיות שלא ימצא דמבואר בתוס' ב"מ כ"ו ע"א דבכה"ג לא זכה לו חצרו ע"ש וע' בתשו' עבוה"ג סי' צ"ד ואף דקיי"ל כב"ה דבעי' הפקר לענניים ולעשירים כשמיטה ע' ח"מ סי' רע"ג ס"ה והכא אינו מפקיר רק לגבי הלוקח כפר כ' בנוב"י מהדו"ת חיו"ד סי' קנ"ד דהיינו בהפקירו לכל הענניים ולא לעשירים שאז שום עני לא יוכל לזכות בה אכל במפקיר זכותו נגד א' או שנים לנוכח מהני שהם יכולים לזכות בו ע"ש שמביא ראיות לזה וע' ברא"ש ס"פ הגוזל בתרא שמביא בשם רבינו אפרים שפסק באחד ששלח עם חבירו מעות לשלם לכותי ושפחן הכותי דזכה בו השליח משום דכיון דנתנו בכדי ליתן לפותי הרי איאוש מייאש וזכה השליח מן ההפקר ע"ש ואפי' לדעת התוס' פסחים נ"ז ע"א שכ' דהפקר בטעות ל"ה הפקר היינו היכא שידוע

שְׁבִשְׁעַת הַהֶפְקֵר הִי טְעוֹת וְאִילוּ הָיָה יָדַע ל"ה מִפְקִיר מִשָּׂא"כ הֵיכִי שְׁבִשְׁעַת הַהֶפְקֵר אִפִּי
אִי הָיָה יָדַע ג"כ הִי מִפְקִיר וְרַק אַחַ"כ נֹולַד רִיעוּת' בְּכַה"ג גַּם הַתּוֹס' מוֹדוֹ דְּהָיָה הֶפְקֵר וְכֵן
נִרְאֶה מִבְּנֵי מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' ב"מ ס"ו ע"ב ד"ה הֵתָם זְבִינֵי כו' ע"ש וְע' בְּש"ף ס'י שֵׁנ"ח
ס"ק"א [וְצ"ע מִדְּבָרֵי הַש"ס ב"ק כ"ח ע"א בְּבַע"ב שֶׁהֵנִיחַ פֶּאֶה מִצָּד א' וּבָאוּ עֲנִיִּים וְנִטְלוּ
מִצָּד אַחֵר זו"ז פֶּאֶה וּמְסִיק לְעֲנִינֵי לְפָנוֹתָם מִמְעַשֵּׂר מִטַּעַם הֶפְקֵר וְאַף דִּסְתָמ' דְּמִלְתִּי הִי
בְּדַעְתּוֹ שָׂאֵם יִטְלוּ הָעֲנִיִּים מִצָּד אַחֵר וְשָׂאֵם יִהְיֶה אוֹתוֹ צָד פֶּאֶה וְכַמְבֹּאֵר בְּתוֹס' שָׂם ד"ה
א"ה אִמָּאֵי כו' וְא"כ הָיָה הֶפְקֵר בְּטַעוֹת] וְהָיָה דְּבִשְׁעָה שֶׁנִּחְלְפוּ הַנוֹמְרִין לֹא הִי שׁוּם טַעַם
לוֹמֵר שְׁיִרְצֶה דְּנֹקָא בְּנוֹמֵר זֶה ע"כ קִנְיָן הַלּוֹקֵחַ בְּיָאוֹשׁ וּמְצִינּוֹ יָאוֹשׁ בְּשִׁטְרוֹת בְּתוֹס' ב"ב
ע"ו ע"ב שֶׁהִקְשׁוּ שָׂם דל"ל קָרָא לְמַעַט שִׁטְרוֹת מְאוֹנָאָה הָרִי בְּלֹא"ה קִנְיָן שִׁטְרוֹת אֵינּוּ
אֶלָּא מְדַרְבְּנָן וְתִי דְּאַצְטְרִיף אִם אֶבְדַּד הַמְּלָנָה אֵת הַשִּׁטְרֵי וּמְצָאוּ אַחֵר וְנִזְכָּה בּוֹ וּמְכָרוּ לְמַלְנָה
עֲצָמוֹ דְּאִזְ הָיָה הַמְּכִירָה מֵה"ת פִּינּוֹן שֶׁהִי הַשִּׁטְרֵי מִתְחַלְּקָה ע"ש הַמְּלָנָה ע"ש וְע' בְּש"ף ס'י
ס"ו ס"ק כ"ה וּבְתַנּוּמֵי שָׂם מ"ש בְּזָה.

הִינָּצָא לְנוּ לְדִינָא דְּהַלּוֹקֵחַ זָכָה בְּהַלְאָז וְהָרִינּוּחַ שְׁיִיף לּוֹ מִכָּל הַנִּי טַעְמֵי דְּאַמְרוֹן. יוֹשֵׁב חוּג
שָׂמִים.

יְחֻקְקָהוּ בְּסִפְרֵי לְחַיִּים. כְּנִפְשׁוֹ וְנִפְשׁוֹ הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִימָן טו בַּעֲזַה"י יוֹם א' ט"ו סִינּוֹן
תַּרְמ"א א' ל"פ"ק סִטְרִיָּא יִשְׁפּוֹת ה' שְׁלוֹם לְכַבּוֹד הַנְּגִידִים הַמְּוֹפְלָגִים יִרְאִי ה' רִאשֵׁי וְאַצְיָלִי
קִהַל עֲדַת בּוֹקְאָטְשְׁעוֹנִיץ יצ"ו: מִפְתָּח בְּאַמְצָעוֹת הַמְּוֹפְלָג הַנְּתִיק מו"ה אֶבְרָהָם שְׁלֵעֲגֵר
נ"י חֲתָן הָרַב הַחֲסִיד הַפְּנוּחַ מו"ה מְנַחֵם מַעֲנַדֵּל ז"ל מִק' הַגִּיעֵנִי וְלֹאֲשֶׁר הַעֲתַרְתֶּם עָלַי
דְּבָרֵיכֶם לְתַת לָכֶם מַעֲנָה וְלְחַרּוֹץ מִשְׁפָּט הַשׁו"ב שְׂאֵתֶם מִסְתַּפְקִים עָלַי לֹא אוֹכַל לְהַשִּׁיב
פְּנֵיכֶם רִיקָם וְאַשֶׁר יוֹרוּנִי מוֹדְעֵי לְבִי אֲשַׁמּוֹר לְדַבֵּר בְּעֵזֶר הָאֵל יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה: הִנֵּה גּוֹפֵא
דְּעוֹבָד' הֵכִי הָיָה זֶה כְּשֶׁנָּה עֲבָרָה וְגַם חֲלָפָה אֲשֶׁר רִאשֵׁי הַקְּהָל הַשְּׁפִירוֹ הַכְּנִסַּת זְבִיחַת
הַעוֹפּוֹת לְאִישׁ א' בְּאוֹפֵן שֶׁהַחֹכֵר יִשְׁלַם לְהַשׁוֹחֲטִים שְׁכִירוֹת קָצוּב חֵק לְשִׁבּוּעַ וְהִנֵּה מֵאֵז
יֵשׁ בִּק' שְׁנֵי שׁוֹחֲטִים קְבוּעִים וְלִסְבִּיבַת חֲוִלְשַׁת זְקִנְתָּם וְכַבֵּד מֵהֶם עוֹל מִעֲמֻסַּת הַזְּבִיחָה
לְקַחוּ לְמוֹ זֶה חֲמֻשָּׁה שְׁנָיִם שׁו"ב וְשְׁלִישֵׁי לְהִיּוֹת לָהֶם לְמַסִּיעַ וְנִתְּנוּ לוֹ שְׁכָרוֹ חֲלָף עֲבוֹדָתוֹ
חֲלָף חֲמִישִׁית מִהַזְּבִיחָה וְכֹאֲשֶׁר הַשְּׁפִירוֹ רַה"ק הַכְּנִסַּת זְבִיחַת הַעוֹפּוֹת לְמִירוֹת רְצוֹן
הַשׁו"ב כִּי לֹא יִנְתֵּן לָהֶם רַק דְּבָר מִיעוּט אֲרַבְעָה רִי"כ לְשִׁבּוּעַ וְהִי אֲנוּסִים עַפ"י הַדִּבְיּוֹר
שֶׁל רִאשֵׁי הַעֲדָה לְחַתּוֹם א"ע בְּכַתֵּב בְּאו"ש נֶגֶד הַחֹכֵר לְבַלְתִּי הָעֵלָם יַעֲלִימוּ מְאוּמָה
וְכֹאֲשֶׁר רְצָה הַחֹכֵר שְׁגַם הַשׁו"ב הַג' יִחַתּוֹם א"ע עַל הַכְּתָב מִיָּאֵן בְּדַבֵּר בְּאַמְרוֹ מֵאֵין יְבֵא
שְׁכָרֵי כִּי הַשׁו"ב הַגִּידוּ שֶׁלֹּא יוֹכְלוּ עוֹד תַּת לוֹ מִהַשְּׁכָר הַמִּיעוּט שֶׁנִּקְצַב לָהֶם מְאוּמָה וְעִי"ז
הַבְּטִיחַ לוֹ הַחֹכֵר לְתַת לוֹ חֲלָקוֹ מְדֵי שְׁבּוּעַ בְּשִׁבּוּעַ וְרִאשֵׁי הַקְּהָל נִתְּנוּ עָלָיו בְּקוֹלָם כִּי אִם
מֵאֵן יִמָּאֵן מִתַּת חֲתִימָתוֹ לֹא יִרְשׁוּהוּ לְהִיּוֹת שׁוֹחֵט בְּמִחְנָתָם כָּלֵל וְכָלֵל שְׁעַל כֵּן הַחֹכֵר
לְחַתּוֹם א"ע אוֹלָם הַחֹכֵר שִׁיקֵר בְּהַבְטָחָתוֹ וְהַתֵּל בּוֹ וְלֹא נִתֵּן לוֹ שְׁכִירוֹת אֶף אֲגוּרָה אַחַת
וְאַחֲרֵי רוֹאוֹ כִּי כָּל יִגִּיעוּ לְרִיק וְלֹא יִרְאֶה שְׁכָר בְּעַמְלוֹ חֲפִץ לְקַחַת נִקְמָתוֹ מִהַחֹכֵר עַל
אֲשֶׁר הִרַע עֲמָדוֹ עַל לֹא חֲמֵס בְּכַפּוֹ וְזֹאת עֲשָׂה לוֹ שֶׁלֹּא קָרַע הַקְּוִיטְלִיף אַחֵר הַשְּׁחִיטָה
וְנָרָה אוֹתָם הִלָּאָה אֶבֶל לֹא עֲשָׂה ח"ו שׁוּם הַעֲלָמָה לְשַׁחֲטֵי בְּלִי קוּוִיטְלֵי אוֹ לִיקַח לְעֲצָמוֹ
מַעוֹת שְׁחִיטָה רַק עֲשָׂה כַּנ"ל אוֹלֵי יִמְצָא עוֹד אַחֵר אֵת הַקְּוִיטְלֵי וְיִשְׁחֲטֵם שְׁנִית עַל סְמֵךְ
קוּוִיטְלֵי זֶה וְעֲשָׂה כֵּן יָמִים לֹא כְּבִירִים יַעַן אֶכּוֹן נוֹדַע הַדְּבָר תִּיכָף.

ועתה נפשכם בשאלתכם להודיע לכם מה דינו של השו"ב הזה כי הוא הצטדק את נפשו
באמתלאות האלו. א' שלא נזכר בהפכת שום רמז שמתייב א"ע לקרוע הקוויטל
לגזרים.

ושלא יעלים היתה פונתו שלא ליקח לעצמו מעות שחיטה ושלא לשחוט בלי קוויטל. ב'
הי' אנוס על החתימה פנ"ל.

ג' הלא בפירוש התנה עם החוכר שימתן לו שכרו משלם ובאופן זה נתן חתימתו והוא לא
שמר מוצא שפתיו ולא נתן לו מאומה ומעיקרא לאו אדעת' דהכי חתם א"ע על הפכת ד'
אומר שלא קרא בפיו את הפכת ולא עלה על דעתו שיהי' בזה חלות שבועה עליו עכת"ש:
ראשונה נתחקה על שרשי הדין אם מועיל שבועה בכתב כל שלא הוצי' בשפתיו והנה
ראש המדברים בזה הוא בעל ש"ב יעקב בתשו' חיו"ד סי' מ"ט והביא שם בשם חבילות
פוסקים דשבועה בכתב אינה שבועה דלבטא בשפתים פתיב ואי איכא ביטוי שפתים אין
ואי לא לא הוי שבועה והנה כבר העלותי בחי' ומצאתי שכ"כ בשו"ת משיבת נפש חיו"ד
סי' מ"ו דמלשון התורה לבטא בשפתים אין הכרח למעט שבועה בכתב דהא אמרי'
בשבועות כ"ו ע"ב גמר בלבד צריף שיוציא בשפתיו דכתי' לבטא בשפתים א"כ משמע
דלבט' בשפתים לא ממעט רק גמר בלבד והטעם שאין ידוע מה שבלבו אבל פירש דברים
שבלבו בכתב י"ל דהוי כמו ביטוי ואפ"ש דעדף מינ' ואף דביטוי היינו דיבור י"ל דלא
הקפידה תורה רק שתהא פונתו נודעת ע"י דיבורו וה"ה אם פונתו מודעת עפ"י הפכת
י"ל דהוי ג"כ נדר דלא גרע מביטוי שפתים וכן מציינו לגבי אונסים בנדרים כ"ח דאף
דדברים שבלב אינם דברים לגבי אונסין שאני דמוכחי והכי אשפחן בנדרים ע"ט דהפ"ה
בלב ל"מ ואפ"ה אם אמר לה טלי ואכלי מהני פיון שמורה על ההפ"ה שבלבו ע"ש דע"ז
ע"ב ובר"ן שם ואף דלשון זה ל"מ בהפ"ה מ"מ מורה שהפ"ה בלבד וא"כ ה"נ לענין
נדר נהי דממעטינין גמר בלבד מ"מ בכתב הוי מוכח טובי אפ"ש דמהני כמו דיבור לאסור
איסור על נפשו.

ושעפי"ז נלפענ"ד לדחות הר"א' שהביאו האחרונים וכן הבעל משיבת נפש הנ"ל אח"ז
דשבועה בכתב ל"מ מהא דאי' בשבועות כ"א ע"א א"ר יוחנן משום ריה"ג כל ל"ת
שבתורה ש"ב מעשה לוקין עליו וש"ב מ"מ אין לוקין עליו חוץ מנשבע ומימר ומקלל
חבירו בשם ופריף מנ"ל.

והנה המ"מ בפ"ג מה' שכירות כ' דלאו שאפ"ש לעבור במעשה אף בלא עשה מעשה
לוקין עליו וא"כ קשה הא נשבע נמי אפ"ש להיות במעשה שינשבע ע"י כתב דהוי מעשה
וא"כ דינא הוא שילקה אף בלא עשה מעשה א"ו דשבועה בכתב ל"מ אמנם להנ"ל ליכא
שום ראי' מזה דהא באמת עיקר השבועה או הנדר תלוי בלב כמו גבי תרומה וקדשים
אלא דגלי קרא דבעי' הוכחה גלוי' ונזכרת על קבלת השבועה בלבד ע"י שיוציא בפיו
וא"כ הוי פהא דסנהדרין ס"ה ע"א אמר רבא שאני מגדף הואיל וישנו בלב ופירש"י פיון
דעיקר החיוב תלוי בלב לכך ל"ה עקימת שפתיו מעשה ע"ש והה"נ פיון דעיקר השבועה
תלוי בהסכמת הלב והפתיכה אינה רק גילוי על מחשבתו בזה בודאי ל"ה הפתיכה מעשה
וכן אודא בזה קוש' התנאים בסי' צ"ו גם ממקלל חבירו בשם ע"ש וממיל' מיושב נמי
לפי"ז מה שהקשה בשו"ת חת"ס חיו"ד סי' רנ"ז מש"ס גיטין ל"ה בסוג' דנודרת דקא'

ניסת אין מדירין אותה מ"ט דמיפר לה בעל הא אפשר שתדור ע"י פתב דאז לא יוכל
הבעל להפר משום דל"א דיבור ומבטל מעשה בשלמ' בהתרת חכם שע"י פתח חרטה
י"ל אין הדיבור מבטל המעשה אלא שע"י פתחו נעקר הנדר למפרע והו"ל טעות מעיקר'
אבל בהפרת בעל דמיגז גניז קשה וא"ל שיפר ע"י פתב דא"כ תקשי קושני' התוס' שם
לימא הבעל קיים ליכי וא"ל כתי' שיפר לה בלחש ז"א דצריף להפר בכתב עכ"ק.

ולהאמור נכון דהפתיכה הא ל"ח ביהא מעשה פיון דהפתיכה היא רק הוכחה על המחשבה
שבלבו [וצ"ע אי הפרה מהני ע"י פתב מהא דאי בנדרים ע"ג ע"א בעי רמב"ח חרש
מהו שיפר לאשתו וכ' בפירוש הרא"ש וז"ל בחרש דקרא קאי שמדבר ואינו שומע כו'
אבל חרש דרבנו ברמיזה לא מצי מפקע נדר דאוריני' וקשה הא מצי להפר לה ע"י פתב]
ובלא"ה ל"ק עפי"ד תוס' ב"ק ס"ו ע"ב גבי עוצבא דלא חשיב הקצוע מעשה פיון שראוי'
להשתמש בלי קצוע ע"ש וא"כ ה"נ הא גוף הנדר אפשר בלי הפתיכה ע"י אמירת פה
רק שהבעל יכול להפר וא"כ פיון דגוף הנדר אפשר בלא פתיכה ל"ח הפתיכה מעשה.

ותפול נמי לפי"ז קושני' התומים בסי' כ"ח מסנהדרין ס"ה יצאו עדים זוממין דא"ב מעשה
והקשה דהא אף בהן מצינו מעשה דיקתבו עדותן וישלחו לב"ד ומפח זה הכריח דבד"נ
ל"מ מפי פתבם פיון שאין מקבלין עדות שלב"פ בע"ד ע"ש ולהאמור בלא"ה ניקח פיון
דאפשר להו להעיד בלא פתיכה ל"ח הפתיכה מעשה.

ובלא"ה תמה אני על התומים דאיף אשתמיט לי' הסוגיא במקומה דפריף מחסמה בקול
דר"י מחייב אלמא עקימת שפתיו הוי מעשה ומשני רבא שאני עדים זוממין הואיל וישנו
בראי' ופירש"י עיקר חיובם בא ע"י הראי' וראי' הא לית בה מעשה ועוד דגם בתירוצו
עדיין לא הועיל ליישב קושניתו דאפתי יוכלו לכתוב עדותן בב"ד בפני הבע"ד ולא יהי
שלב"פ בע"ד.

ועפ"י סברתנו י"ל ג"כ דבלא"ה ל"ק קושני' האחרונים הנ"ל מנשבע דחשיב לי' ללא
שא"ב מעשה דהא אפשר בכתב דהא ע"כ קאי התם על שבועה דלשעבר דבנשבע שלא
יאכל ואכל הא חשיב שפיר התם לאו שי"ב מעשה ובנשבע שיאכל ולא אכל נהי
דהפתיכה הוי מעשה עכ"ז הא לא עבר רק בשוא"ת ואל"ע.

וע' שבועות ד"ג ע"ב ובתוס' שם וע"כ דהקושני' הוי משבועה דלשעבר א"כ להנ"ל
לק"מ פיון דהפתיכה היא לגלויי מה שקיבל בלב נזה ל"ש רק בשבועה דלהבא שמקבל
עליו איסור משא"כ בשבועה דלשעבר הא ל"ש קבלה והוא מוכן בסבר' ונדחה נמי
לפי"ז ראית השב יעקב מהא דאי ברמב"ם ספ"ו מנדרים וביו"ד סי' רכ"א דהנודר
מלדבר עם חברו מותר לכתוב לו בכתב דבאמת פתיכה אינה בכלל דיבור רק דבשבועה
בפתב הוא חל משום שמורה על הקבלה שבלבו.

ול"ק נמי לפי"ז מש"ס זבחים כ"ט ע"ב א"ר ינאי מנין למחשב בקדשים שלוקה שנא'
לא יחשב ופרכינן והא לאו שאב"מ הוא ומשני הא מני ר"י הוא דאמר לאו שאב"מ לוקין
עליו ול"ל לדחוקי הרי איכא לאשכוחי שגילה מחשבת הפיגול ע"י פתב דאית בי' מעשה
דממ"נ לשי' התוס' פסחים ס"ג ע"א וב"מ מ"ג ע"ב דאינו פיגול עד שיוציא בשפתיו א"כ
הא פתיכה ל"ה כדיבור ול"מ הפיגול ולשי' רש"י ודעימי' דמחשבת פיגול תליא בלב

א"כ ל"ה הכתיבה מעשה שפן ישנו בלב כמו מגדף אף קושיא זו בלא"ה לא קשיא עפ"מ"ש בשו"ת ברית אברהם חיו"ד סי' נ"ט לתרץ הקושיא הנ"ל דאמאי חשיב נשבע לאו שא"ב מעשה הרי אפשר ע"י מעשה בכתב ותיגרץ דהענין מאי דמהני שבועה בכתב מבואר בתנאים סי' צ"ו ובתשו' נוב"י מהדו"ק חח"מ סי' ל' דהוא עפ"י שי' ר"ת בתוס' יבמות ל"א ע"ב וב"ב ד"מ ע"א דעדות שבשטר פשר מדאורינ' ומיקרי מפייהם פיון שאינו אולם דכל הראוי לביקה אין בקלה מעפכת בו אולם היכי שהוא דבר עבירה ל"ש כל הראוי כו' דהאיה נימא דהני ראוי פיון דהתורה אסרתו וא"כ הא התם בנשבע דחשיב לאו שאב"מ קאי בשבועה דלשעבר ולכך ל"מ בכתב פיון דבשעה שנשבע עושה עבירה ול"ש כל הראוי כו' ומינשב בזה נמי הקושיא מנודר מחבירו מלדבר עמו דמותר לכתוב לו בכתב מטעם זה ע"ש [וע' בצל"ח ברכות ד"כ ע"ב שהעיר לענין מהרהר ברכה לבטלה אם עובר משום לא תשא ע"ש ולהאמור הא מאי דאמרי' הרהור פדיבור דמי הוא מטעם כל הראוי לביקה כו' פמבואר בשו"ת שא"ר סי' ז' וא"כ הא לעבור על איסור ל"א כל הראוי כו'] וא"כ לפי"ז ל"ק נמי ממחשב בקדשים דנוקמי פגון שפכת בכתב דכיון דאי נימא דצריף להוציא הפיגול בשפכתיו ל"ש לחייב בכתב מטעם כל הראוי כו' פיון דבדבר שהוא עבירה הא ל"א הכי ובזה יהי' מינשב נמי מה שהקשה הגרע"א ז"ל בתשו' דאיה' הותר לכתוב השם הקדוש הא אי כתיבה פדיבור הני הוגה השם באותיותיו ולהנ"ל הא בדבר עבירה ל"א כל הראוי כו' וממילא ל"ה כתיבה פדיבור.

ודעת לנבון נקל ליישב בזה גם קוש' התנאים שם מהירושלמי סנהדרין פ' פהן גדול דפריף התם למה כ"ג לא דנין אותו ימנה אנטלר ות' הגע עצמה אם תתחייב כ"ג שבועה וכי ישבע אנטלר ואם בכתב הני שבועה א"כ יכתוב בכת"י אני נשבע כו"כ וישלחו לב"ד והני פנשבע בב"ד ואין פאן ביזוי פלל ונוכל לחזק הקושיא ביותר עפ"מ"ש הריטב"א פ"ק דמכות בשם ב"ה דגם החולקין על ר"ת ופוסלין עדות בכתב אינו אלא פשולחין לב"ד באגרת אבל אם נותן בכתב עדותו בב"ד ואומר מ"ש פאן אני מעיד מפייהם קרינין בי' והסביר דבריו בשו"ת פנסת יחזקאל סי' פ"ב דסברת הפוסלין עדות בכתב הוא משום שפפרשין ראוי לביקה תיקף באותה מעשה ראוי לביקה משא"כ לשלוח עדות פיון שאינו לפני ב"ד א"ר להגיד עדות ואם שראוי לילף לפני ב"ד ולהגיד פולי האי ל"א ראוי לביקה ע"ש ועפ"י"ז אנדא קוש' הט"ז בא"ח סי' מ"ז שהקשה על הא דפסקינין שם הפותב ד"ת צריף לברף הלא חזינין דגבי עדות ממעטינין מפייהם ולא מפי כתבם ולהריטב"א ניחא דהא כל הטעם דפסול פתב בעדות ול"א כל הראוי לביקה כו' הוא רק מפאת שהוא חוץ לב"ד א"כ בכותב ד"ת ל"ש זה ולכך שפיר צריף לברף מטעם כל הראוי לביקה כו' ובשלמא בהרהר ד"ת אפי' למ"ד פדיבור דמי אין לברף דומיא דכ' הב"י בא"ח סי' תל"ד דאין מברכין על הפיטול משום שהוא בלב ואין מברכין על דברים שפלב.

משא"כ בכותב דעביד מעשה שפיר פסקינין דצריף לברף דכל הראוי כו' וא"כ תינח לענין עדות משא"כ לענין שבועה גם שלב"פ ב"ד מהני וא"כ לכ"ע מועיל שישלח השבועה בכתב לב"ד מטעם כל הראוי כו' אמנם להנ"ל ניחא דהא שבועת בע"ד הוא על שעבר וא"כ דילמא הוא שקר ולא יעשה איסור משום דשבועה בכתב ל"ה שבועה רק משום כל הראוי כו' ובדבר עבירה הא ל"ש זה פנ"ל וא"כ לא יתברר האמת ע"י שבועה זו ועפ"י"ז נדחה נמי מה שרוצים להביא ראי' דשבועה בכתב מהני מש"ס גיטין דף ע"א

ע"א דקא' אם לא יגיד פֿרט לאלם ופירש"י שְאִינו חַיִּיב קֶרְבֵּן שְבוּעַת הָעֵדוּת אִם הַשְּׁבִיעוּהוּ וְהֶרְפִּין בְּרֵאשׁוֹ שְאִינו יוֹדַע וְהִקְשׁוּ מֵה צָרִיךְ קֶרֶא לְמַעַט מִקֶּרְבֵּן שְבוּעָה הָא אִין פֿאַן שְבוּעָה שֵׁא"י לְדַבֵּר כָּלֵל א"ו דְלַעֲנִין הַשְּׁבוּעָה הִי מְהֵנִי גַם בְּכֶתֶב אוֹלָם לְהַנְּלִי ז"א דְהָרִי הַסְּבָרָא דְמְהֵנִי בְּכֶתֶב מְטַעַם כָּל הָרֵאוּי כו' וּבְדַבֵּר עֲבִירָה הָא ל"ש זֶה אֲמָנָם בְּעֵינֵיךָ הַקְּנֻשָׁיָא יָפָה כ' בְּזֶה הַתְּנֻמִּים שֵׁם דְהָרִי שְבוּעַת הָעֵדוּת יְכוּל לְהִיּוֹת מִן־שְׁבַע מְפִי אַחֲרִים וְאַחֲרִים מְשִׁבִיעִין אוֹתוֹ וְהֵם מְדַבְּרִים וּמֵה בְּכָה שְׁהוּא א"י לְדַבֵּר פִּינֵן שְׁשׁוּמַע מֵה שְׁהֵם מְדַבְּרִים וְהָרֵאוּ לִי שְׁפִסְפֵר נְדָרֵי זְרִיזִין מֵהג' מֵהרש"ך ו"ל בְּסִי' ר"י הִבִּיא הַקְּנֻשָׁיָא וְהַתִּן בְּשֵׁם הַג' יִשִיע"ק אה"ע ס' נ'.

וְהַבְּעַל נ"ז תְּמָה דְהָרִי שְבוּעָה מְפִי אַחֲרִים אִינְהָ חִלָּה עַד שְׁיֵאמַר אֲמֵן וְהִינֵנו לְטַעַם דְאַמִּירַת אֲמֵן הָי פֿמוֹ שְבוּעָה א"כ סוֹף סוֹף אַמִּירַת אֲמֵן שְלוֹ הָי מְפִי הַפְּתַב וְאִי שְבוּעָה בְּכֶתֶב ל"מ גַּם אֲמֵן בְּכֶתֶב ל"מ וּבְלִי אֲמֵן אִינו חַיִּיב.

וְאִנִּי תְמָה עַל תְּמִיחָתוֹ דְמָה שְׁיִיךְ אַמִּירַת אֲמֵן גְּבִי שְבוּה"ע הָרִי גְּבִי שְבוּה"ע אִם הַתּוֹבֵעַ הַשְּׁבִיעוּ בְּב"ד חַיִּיב בְּלֵא עֲנִינִית אֲמֵן פֿמְבִּנְאָר בְּפ' שְבוּה"ע ע' תּוֹס' שֵׁם דְל"א ע"ב מְשׁוּם דְכְתִיב וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהֵי וְסָגִי בְשִׁמְעַת הַקּוֹל וְהַכְּפִירָה דְאִין אֲנו יוֹדְעִין לָה עֵדוּת בְּנֻדָּאֵי תּוֹכֵל לְהִיּוֹת בְּכֶתֶב פִּינֵן דְאִינו אֱלֵא גִילוּי מִקְלָתָא דְוּמָיָא דְמַצִּינוּ בְּר"ן נְדָרִים דָּף ח' ע"ב שְׁכ' בְּשֵׁם רַבִּינוּ שְׁמֻשׁוֹן ו"ל דְמִן־תֵּר הַנּוֹדֵר לְשִׁלּוּחַ חֲרָטָתוֹ בְּכֶתֶב לְב"ד וְהֵם מְתִירִין לוֹ וְעַד פֿאַן לֹא אֶסְתַּפֵּק הָר"ן ו"ל שֵׁם בְּהָא אֱלֵא מְשׁוּם דְהִתְקַיֵּם הוּא שְׁלֵא בִידִיעַת הַנּוֹדֵר אֲבָל מַצַּד הַפְּתַב כ"ע מוֹדִים פִּינֵן שְאִינוּ אֱלֵא לְגִלוּי דַעֲתוֹ שְׁמַתְחַרַט עַל נְדָרוֹ דְמוֹעִיל.

וְע' בְּשׁוּ"ת פֿרַח מְטָה אֶהְרֵן ח"א ס' ק"ז וְהֵ"נ אִם פּוֹתְבִין אִין אֲנו יוֹדְעִין לָה עֵדוּת בְּנֻדָּאֵי מְהֵנִי לְכ"ע וְעוֹד דְהָרִי נוֹדַע דַעַת הַרְמַב"ן ו"ל דְאָף בְּשׁוּתֵק בְּלֵא כְּפִירָה חַיִּיב קֶרְבֵּן שְבוּעָה וְנֵהִי דְשְׁאָרֵי קְדֻמוֹנִים וּמְפִלְלֵם הַרְמַב"ם ו"ל חוֹלְקִים וְס"ל דְבִשְׁתִּיקָה לִיפֵא חִיּוּב ק"ש אֱלֵא בְּכְפִירָה אֲבָל בְּהָא בְּנֻדָּאֵי לֹא יִחְלֹק אָדָם דְיּוֹכֵל לְכַתּוּב הַכְּפִירָה בְּכֶתֶב.

וּמִש"ש בְּעַל נ"ז בְּמִן־סָגֵר דְבְּכָאן פִּינֵן דְאִילָם א"י לְהַעִיד וְהָי כְּפִירַת דְבָרִים רַק דְהָי ס"ד דְאֵעֲפִי"כ יִתְחַיִּיב מִפְּחַ דְנִשְׁבַּע לְשִׁקֵּר בְּזֶה לֹא עֲדִיף מִשְׁבוּעַת בִּיטוּי וְהִי שְׁיִיךְ עַכ"פ עֲנִינִית אֲמֵן וּבְאִילָם לֹא מְשַׁפְּחַת לָה עַכ"ד.

הֵנָּה בְּמַחֲכַת"ה הַדְּבָרִים מְבַהִילִים עֵינֵי הַקּוֹרֵא דְהָרִי הַקְּנֻשָׁיָא הִיא דְל"ל אִם לֹא יִגִּיד פֿרַט לְאֵלָם שְׁמַצַּד הַגְּדַת הָעֵדוּת הוּא פֿסוּל תִּפּוּק לִי דְאַפִּי אִי הָי רֵאוּי לְעֵדוּת ע"י הַגְּדָה בְּכֶתֶב הָרִי הַשְּׁבוּעָה לֹא תּוֹכֵל לְהִיּוֹת בְּכֶתֶב א"כ קָאֵי הַקְּנֻשָׁיָא אִפִּי אִי הָי רֵאוּי לְעֵדוּת וְע"ז תִּי הַתְּנֻמִּים וְהִשִיע"ק שְׁפִיר פִּינֵן דְאַחֲרִים מְדַבְּרִין וְשְׁפִיר יּוֹכְלוּ לְהַשְּׁבִיעוּ אִם הִי רֵאוּי לְהַגְּדַת הָעֵדוּת וּמֵה זֶה שְׁכ' פִּינֵן דְאֵלָם א"ר לְעֵדוּת וְהָי כְּפִירַת דְבָרִים הָרִי הַשְּׁתֵא קִינִינִין אִי הָי רֵאוּי לְעֵדוּת מַצַּד הַגְּדַת עֵדוּת בְּכֶתֶב וְלֹא אֶסְתַּפֵּק לָן רַק מִפְּחַ הַשְּׁבוּעָה א"כ ל"ב עֲנִינִית אֲמֵן.

וְהִי אֲפֻשֵׁר לְהַעִיר עֲפִי"ד הַרְמַב"ם ו"ל רַפ"ט מֵה' שְבוּעוֹת דְמַחֲלֵק שֵׁם בֵּין אִם הִי הַשְּׁבוּעָה בְּב"ד וְהַכְּפִירָה בְּב"ד דְאָז ל"ב עֲנִינִית אֲמֵן אֲבָל אִם הִי הַשְּׁבוּעָה חוּץ לְב"ד אָף שְׁהִי הַכְּפִירָה בְּב"ד בְּעֵי עֲנִינִית אֲמֵן ע"ש בְּלַח"מ שְׁהַעֲרָה מְקוּם מוֹצֵא חִילוּק זֶה וְא"כ פִּינֵן דְהַפְּסוּק דָאִם לֹא יִגִּיד כּוֹלֵל בֵּין אִם הִתְהָה הַשְּׁבוּעָה בְּב"ד אוֹ חוּץ לְב"ד וְרַק שְׁהִתְהָה

הפפירה בב"ד במקום שאלו הי' מגיד הי' מועיל וא"כ בכה"ג שְהִיְתָה הַשְּׁבוּעָה חוּץ לַב"ד
הָא בעי' אַמִּירַת אָמֵן וּא"א בְּאֵלֶם.

אוּלָם ז"א פְּלוּם דַּעַכ"פ א"א לְהַקְשׁוֹת ל"ל קְרָא דָאָם לֹא יִגִּיד כּו' דְּשִׁפִּיר אִיִּצְטְרִיף לִי
הִיכָא דְהִיְתָה הַשְּׁבוּעָה ג"כ בַּב"ד דַּל"ב עֲנִיִּית אָמֵן וְאִפְשָׁר שִׁפִּיר לְהַשְׁבִּיעוּ וְאִפ"ה א"ח
קָרְבֵן שְׁבוּעָה מִצַּד הַגְּדַת הַעֲדוּת: אָמֵנָם הִישִׁיע"ק שֵׁם הַק' תּו קו' גְּדוּלָה דְהָא הַתּוֹס'
בְּגִיטִין שֵׁם ד"ה א"ר זִירָא כּו' הַקְשִׁי בְּהָא דְפִרְיָה לְרַב פְּהֵנָא דְאָמַר חֲרַשׁ שִׁיכּוּל לְדַבְּרָא
מִתּוּדָה הַפְתָּב כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין גִּט לְאִשְׁתּוֹ מְהָא דָאָם לֹא יִגִּיד פֶּרֶט לְאֵלֶם וְהָא יְכוּל לְדַבְּרָא
מִתּוּדָה הַפְתָּב תִּיקְשִׁי לִי אִמְתַּנִּי דְקַתְנִי בְּנִשְׁתַּתֵּק מִהֲנִי הִרְפְּנָה א"כ אִמְאִי מְמַעַט אֵלֶם הָרִי
יְכוּל לְהַגִּיד ע"י הִרְפְּנָה וְתִי בְּשֵׁם י"מ דְאִמְתַּנִּי ל"ק לִי דְאִיכָא לְמִימַר דְהָא דְקָא פֶּרֶט
לְאֵלֶם שֵׁא"י לְהַגִּיד הִינּוּ אֵלֶם שְׂאִינוּ שׁוּמַע דְהִינּוּ חֲרַשׁ וְא"כ בְּזָה שִׁפִּיר קָשָׁה הִיכִי הָוִי
אִמְרִי דְהַקְרָא קָאִי לְמַעַט אֵלֶם שְׁהוּא חֲרַשׁ מְקָרְבֵן שְׁבוּעַת הַעֲדוּת הָרִי בְּלֹא"ה אִינוּ יְכוּל
לְהַשְׁבִּיעוּ פִּינּוּן שְׂאִינוּ שׁוּמַע כ"א ע"י כְּתָב וְשְׁבוּעָה בְּכְתָב ל"מ.

וּלְחוּמָר הַנוּשָׂא נִלְפַעַנְד"ל דְהִנֵּה בְּתוֹס' ב"ק נ"ו ע"א ד"ה פְּשִׁיטָא כּו' הַקְשִׁי עַל הָא דְפִרְיָה
הַש"ס בְּמִאי דְחֻשְׁבִּיב הָתָם ר"י בִּין ד' דְבָרִים הַעוֹשָׂה אוֹתָן פְּטוּר מִד"א וְחֻשְׁבִּיב בַּד"ש הִיּוֹדַעַ
עֲדוּת לְחַבְרֵוּ וְאִינוּ מַעִיד לוֹ.

בַּמ"ע אִילִימָא בְּבִי תְרִי פְּשִׁיטָא דְאוֹרִיִּית' הוּא אִם לֹא יִגִּיד וְנִשָּׂא עוֹנוֹ וְהַקְשִׁי הָא אִם לֹא
יִגִּיד הוּא כְּשַׁעֲבַר עַל שְׁבוּעָתוֹ כְּדַכְתִּי וְשִׁמְעָה קוּל אֱלֹהִי. וְתִי דַה"ק פְּשַׁעוֹבַר בְּדַבְּרָא שְׂאֵם
לֹא יִגִּיד הִי נוּשָׂא עוֹן אַז יְבִיא ק"ש אֲבָל בְּלֹא שְׁבוּעָה נְמִי אִיכָא נְשִׂיאַת עוֹן וְהַסְבִּיר הַדְּבָר
בַּאס"ז שֵׁם דְהָא חֻשְׁבִּיב ק"ש בְּשִׁמְיעַת קוּל אֱלֹהִי בְּלַבַּד אַעפ"י שְׁלֹא עֲנָה אָמֵן.

וְאִם אִיתָא דְבְּלֹא שְׁבוּעָה וְכוּפֶר עֲדוּתוֹ בַּב"ד לִיכָא נְשִׂיאַת עוֹן וְלֹא חֻשְׁבִּיתוּ תוֹרָה לְהַעִיד
לְמָה מְבִיא קָרְבֵן עַל שִׁמְיעַת קוּל בְּלַבַּד אִטּוּ מִי שְׂיִאמַר לְחַבְרֵוּ מִשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלִיף שְׂתֵאמַר
כֵּן וְכֵן שְׂרֵאִית וְלֹא הִגִּיד מִי מִיחֻשְׁבִּיב וּמִדְּחֻשְׁבִּיב בְּשִׁמְיעַת קוּל אֱלֹהִי בְּלַבַּד ע"כ מוֹכַח] דְאִיכָא
נְשִׂיאַת חֻטָּא אִפִּי בְּלֹא שְׁבוּעָה ע"ש.

אָמֵנָם בִּירוּשְׁלַמִי פ' שְׁבוּעָה"ע מוֹכַח שֵׁם דַּר"י ס"ל דָּאָם לֹא יִגִּיד אִינוּ אֱלֹא ע"י שְׁבוּעָה
וּבְלֹא"ה לִיכָא נְשִׂיאַת עוֹן. וְכֵן לְמַד מִדְּבָרֵיו בַּס' עֲטָרַת חֲכָמִים מִהַג' מְלִיפִינִיק ז"ל בַּח'י
מַס' שְׁבוּעוֹת וְתִלִּי לָה שֵׁם בְּפִלּוּגְתָא דַּר"פ וְאַבְיִי דַּר"פ ס"ל כַּר"י דְבְּלֹא שְׁבוּעָה לִיכָא
נְשִׂיאַת עוֹן.

וְאַבְיִי שֵׁם פְּלִיג עֲלִי וְס"ל דְגַם בְּלֹא שְׁבוּעָה אִיכָא נְשִׂיאַת עוֹן ע"ש. וּלְפִי"ז י"ל דְרַש"י
ז"ל בְּגִיטִין שֵׁם דְפִי לְעַנְיָן ק"ש הִינּוּ מְשוּם דְרַצָּה לְפָרַשׁ אֲלִיב' דַּכ"ע דְגַם לַר"י נוֹכַל
לְוַמַר דְקָאִי הַמְּעוּט עַל ק"ש.

אֲבָל הַתּוֹס' מְתַרְצִים עַל קוֹשְׁיֵיהֶם שִׁפִּיר דְלִהְכִי לֹא פִרְיָה מִמְתַּנִּי דַּהוּ"מ לְתַרוּצֵי דְאֵלֶם
הִינּוּ חֲרַשׁ וְהַמְּעוּט דָּאָם לֹא יִגִּיד קָאִי לְעַנְיָן הַגְּדַת עֲדוּת בְּלַבַּד פִּינּוּן דְאַבְיִי מְשַׁנִּי לָה
לְקוֹשְׁי' ר"ז עֲדוּת קְאָמְרַת שְׂאִנִּי עֲדוּת דְרַחֲמֵנָא אָמַר מְפִיָּהֶם וְלֹא מְפִי כְּתָבָם וְא"כ הָא
אַבְיִי ס"ל דְאִיכָא נְשִׂיאַת עוֹן אִפִּי בְּלֹא שְׁבוּעָה וְלֹא קָאִי אִם לֹא יִגִּיד רַק עַל כְּבִישַׁת
הַעֲדוּת וְא"כ שִׁפִּיר הָוִי אִצְטְרִיף לְמַעוּטֵי חֲרַשׁ לְעַנְיָן הַגְּדַת הַעֲדוּת וְהַבּוֹן: וְהִנֵּה רְאִיתִי בַּס'

טיב גיטין בחי' לגיטין שם שהק' אחריו דמייעטה רחמנ' מפיהם ולא מפני כתבם א"כ ל"ל אם לא יגיד פרט לאלם וקא פל שאין תועלת בעדותו א"צ להגיד וממילא פטור מק"ש.

ונלפענד"ל דהנה אפ"ל לשי' ר"ת דמכשיר עדות בכתב היכי שראוי להגיד בפה מצד פל הראוי כו' נראה דהוא דוקא בד"מ עפ"מ"ש הפוסקים בענין פל הראוי כו' דהוא דוקא בדבר שאינו רק הכשר מצוה דומיא דבבב"ב דלילת המנחה שאינה אלא להכשר מצוה שיהי' פל הראוי כו' וכן לענין טבילת נדה דבית הסתרים ל"ב ביאת מים בעי' ראוי לביאת מים אבל בדבר שהוא עיקר המצוה ותכליתו הוא בשביל עצמו בזה ל"ש פל הראוי כו' דאטו נ"מא דאם לא הביא המנחה או לא טבל פלל פל הראוי כו' וכן מפירש ברשב"ם ב"ב פ"א ד"ה פל הראוי לביקלה כו' וא"כ ה"ה לענין הדין של הר"ת הנ"ל ל"ש רק בד"מ שא"צ העדים אלא לאמת הענין דלא איברי סהדי אלא לשקרא וצריף לכתחלה מפיהם אולם היכי שהו רק ראויין להגיד בפיהם יכולין ג"כ לכתוב עדותן בכתב משום פל הראוי כו' משא"כ בד"נ שהגדת העדות הוא עיקר הדבר שעל פיהם נידון המתחייב מיתה ואפ"ל הודאת הבע"ד עצמו לא הי' מועיל לחייבו מיתה בזה ל"ש פל הראוי כו' ולפי"ז י"ל דר"ת ס"ל דקא דממעטינו מפיהם ולא מפ"כ הוא מקרא דעפ"י שנים עדים כו' האמור בפ' שופטים בד"נ דה"נ דריש במשנה מכות ד"ו ע"ב מההיא עפ"י שנים עדים דכתי' בד"נ שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן ע"ש ותורגמן וכתבם מחד קרא שמעינן] ולא מהאמור בד"מ שם ולכך ממעטינו גבי ד"נ מפיהם ולא מפ"כ דפסול העדות לגמרי פל שהוא מפ"כ ול"מ מה שראויין להגיד בפה משא"כ אם לא יגיד קא קאי לענין ד"מ ולא ממעטינו רק פרט לאלם שא"ר להגיד בפה אבל פל שראוי להגיד עדותו בפה אף בכתב פשר מפאת פל הראוי כו' וז"ש אב"י שאני עדות דרחמנ' אמר מפיהם ולא מפ"כ א"כ חזינן דע"י פתב ל"ה הגדה לגבי ד"נ אפ"ל ראוי להגיד בע"פ א"כ גבי ממון בענין עכ"פ שיהא ראוי להגדה ולכך ממעטינו אלם להורות דעל פי דכתיב גבי ד"מ הוא רק לענין שיהא ראוי להגיד בפה אבל פל שאינו אלם פשר לשלוח עדותו בכתב ועפ"י ז' יבארו דברי התוס' בשבועות ד"ל ע"א ד"ה פל פבודה בת מלך פנימה שפתבו וז"ל וא"ת השת' נמי דאיירי בעדים מנ"ל למעוטי נשים דילמ' הא דנקט קרא אנשים משום פל פבודה בת מלך וי"ל דגבי עדים ע"כ צריכין לבא דאין עד מפ"ע פשר אבל לדין יכולה למסור טענותי בינד אחר ע"כ ולכאורה לד' ר"ת הא גם בעדים יכולין לשלוח עדותן בכתב ולדברינו מתנישב שפיר דכיון דקרא ועמדו שני אנשים פולל ג"כ ד"נ ובד"נ הא א"י לשלוח עדותן בכתב וא"כ ע"כ צריכין לבא.

וארוחנא בהא ליישב מה דקשי' לכאורה מסנהדרין דף נ"ו ע"א במשנה גבי מגדף דא"ח עד שיפרש השם אריב"ק בכל יום דנין את העדים בכינוי יפה יוסי את יוסי נגמר הדין לא הורגין בכינוי אלא מוציאין פל אדם לחוץ שואלין את הגדול שביניהם ואומר לו אמור מה ששמעת בפירוש והוא אומר והדיינין עומדין על רגליהן וקורעין ולא מאחין והב' אומר אף אני פמוהו והג' אומר אף אני פמוהו ובירושלמי שם פריף וכי אמרינו לי גדיף וכ' התויו"ט דגמ' דידן לא חשיב לי' פירכא דכשאומרין לו פן לא לגדוף מכוונין לא אנו ולא הוא אלא פדי לקיים מצות סקילה במברך השם ומצוותו אינה מתקיימת אלא בכך ולפיכך נתחייב לומר שיפרש מידי דהוי אסוטה שצוהה התורה בפירוש שימחוק

שמו הגדול במים ומפני הספק כ"ש הכ' שלעדים שמעידין ודאי הוא שמחויב מיתה ויש לנו לקיים המצוה להמיתו ונהרי אינה מתקיימת אלא בכך ע"ש.

ולכאורה קשה למה בפעם שהיו נושאין ונותנין בבדיקת העדים היו דנין בכינוי יוסי את יוסי ורק לפני אמירת הפס"ד הי' אומר הגדול שבעדים בפירוש מה ששמע והאחרים ענו אחריו כ"א אף אני כמוהו דקמדייק מיני' ר"ל בגמ' דאף אני כמוהו פשר בד"מ ובד"נ הרי היו העדים יכולין לכתוב כ"א כמו ששמע בכתב דהרי כבר הבאתי בשם הריטב"א פ"ק דמפות דכשפותבין עדותם בב"ד גם החולקים על ר"ת מודים דכשר דאמרי' פל הראוי כו' ולא נצטרף לדחוק למ"ש התי"ט הנ"ל משום שא"א בע"א דומי' דמחיקת השם דסוטה דהא לענין העבירה דגידוף הא ל"א פל הראוי כו' כמ"ש בשם שו"ת בר"א הנ"ל דלגבי עבירה ל"א פל הראוי כו' ולענין הכשר העדות כיון שהוא בב"ד הא כ"ע מודי דכשר ולא נוכל למיזק ג"כ דאף אני כמוהו יהי פשר בד"נ.

אמנם לדברינו נכון מאד דבד"נ כיון דהגדת העדות הוא ענין בפ"ע ואינו הכשר לברר האמת ולכך ל"א פל הראוי כו' ודו"ק. והנה בפשיטות י"ל בישוב קשי' בעל טיב גיטין הנ"ל עפ"י ד"ה ש"ס סנהדרין מ"ה ע"ב אמר שמואל נקטעה יד העדים פטור מ"ט דבעינין יד העדים תהי' בו בראשונה וליכא אלא מעתה עדים גידמין דמעיקר' ה"נ בפסול שא"ה דא"ק יד העדים שהיתה כבר ופירש"י יד שהיתה להם תהי' להם בפעם מיתה אבל גידמין מעיקרא לא משתמע מיני' דזו הוא יד שלהם ע"ש ולפ"ז ה"נ י"ל דשפיר אצטרף קרא דאם לא יגיד פרט לאלם דהו"א דהא דממעטינין מקרא מפיהם ולא מפי כתבם היינו עדים שיכולין לדבר בפה אבל אלם הו"א דהפתיבה היא פה שלו לכך אצטרף הקרא דאם לא יגיד פרט לאלם דאפי' אלם א"י להגיד עדותו בכתב וע' במלמ"ל פ"ב מה' גירושין ה' ט"ז שכ' באמת סברא זו דבפיקס כיון דיכול לדבר ל"ה פתיבה קולו אבל אלם כיון שא"י לדבר הוי הפתיבה קולו ע"ש ומ"ש בש"ב יעקב ראי' מש"ס מגילה י"ח ע"ב הי' כותבה דורשה ומגיהה אם כיון לבו יצא ה"ד אי דקא מסדר פסוקא וכתב לה פי כיון לבו מאי הוי על פה היא אלא דכתב פסוקא וקרי לי' כו' אלא דמנחה מגילה קמי' וקרי לה מינה פסוקא ופסוקא ול"ל לכ"ז הפתיבה עצמה הוי קריאה וע"כ דא"י בכתובה ידי קריאה משום דלאו כד"ד.

הנה בזה יפה טען הגאון בתנאים דאין מזה ראי' דהא במגילה פתיב נזכרים וילפינן שם גז"ש מזכור ודרש'י זכור בפה ואל תשפח בלב וכיון דזכירה הוי בפה פשיטא דכתיבה ל"מ אבל המקבל שבועה ע"ע בכתב י"ל מ"ש פותב מ"ש אמר.

ולפענד"נ עוד דהא באמת מוקמינן שם המשנה י"ט ע"ב דפסול חרש משום לא השמיע לאזנו א"כ בכתובה בלא"ה פסול משום שאינו משמיע לאזנו ואי משום דחרש א"י להשמיע לאזנו והוי א"ר לביקלה משא"כ בכתובה הא ראוי להשמיע לאזנו וכל הראוי לביקלה כו' ע' ט"ז א"ח סי' תרפ"ט ז"א דהא בכתובה גופה דהוי ראוי לקרות בפה ע"כ היא ג"כ מתורת פל הראוי כו' וא"כ הוי תרי פל הראוי כו' ולא אמרי' דומי' דאמרינן בעירובין י"ט ע"ב חז רואין אמרינן תרי רואין ל"א ע"ש וע' בפסחים ל"ח ע"א חז הואיל אמרי' תרי הואיל ל"א ובתוס' שם מ"ו ע"ב וע' בתוס' עירובין ל"ג ע"א ד"ה והא כו' וכולי האי ודאי ל"א הואיל וע"ד פלפול קצת י"ל עפ"י מ' שהקשו הראשונים ז"ל על

הַךְ מִתְנִיתִין דְּהִי פּוֹתְבָה כּו' אִם כִּינּוֹן לְבוֹ יֵצֵא הָרִי מִצּוֹת א"צ פְּנִנָה אוּלָם י"ל עִפִּימ"ש
הַרְבִּינוּ יוֹנָה ז"ל בַּפ"ב דְּבִרְכוֹת לְחַלֵּק דְּבִמְיָדֵי דְאַמִּירָה לְכ"ע בְּעִי פְּנִנָה דְבִמְצֻנָה שְׁעוּשָׁה
בְּמַעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה עוֹמֵד בְּמָקוֹם הַפְּנִנָה אֲבָל בְּאַמִּירָה בְּעִי פְּנִנָה וּא"כ ה"נ קְרִיאַת הַמְּגִילָה
שְׁהִיא בְּאַמִּירָה בְּעִי פְּנִנָה וּא"כ הַתִּינַח אֵי יֵצֵא ע"י קְרִיאָה בְּדִיבּוּר אֲבָל אֵי נִימ' דִּינָצָא
בְּכַתִּיבָה שְׁהוּא מַעֲשֵׂה א"כ תִּיְהִי־דֵר גּוֹשְׁנֵי הָרָאשׁוֹנֵי ז"ל לְדוֹנְפְתָה ל"ל כִּינּוֹן לְבוֹ הָרִי מִצּוֹת
א"צ פְּנִנָה: וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּתוֹמִים שֵׁם הַבֵּי בְּשֵׁם בְּעַל שְׁבוֹת יַעֲקֹב רְאִי מְהָא דְאַמְרִי בְּסוּטָה
כ"ז ע"ב דְּאַיְלָמַת אֵינָה שׁוֹתָה מְשׁוּם דְּכַתִּיב וְאַמְרָה וְתִיפּוֹק לִי דְאַיְנָה יְכוּלָה לַעֲשׂוֹת
שְׁבוּעָה אֲלָא ש"מ דִּיכּוּלָה לְקַבֵּל שְׁבוּעָה בְּכַתֵּב וְהַתְּנִיחַ תְּמָה עָלָיו דְּלֹא רָאָה דְבִרֵי הַתּוֹס'
שֵׁם ד"ה דְּכַתִּיב וְשִׁפְתָבוּ לְהִדְנֵי דְאַפִּי לְמ"ד דְּל"ב קְרִיאַת פְּדֻכְתִּיב מ"מ מוֹדָה דְּאַיְלָמַת אֵינָה
שׁוֹתָה מְשׁוּם דְּלֹא מְצִי לְקַבּוּלֵי עָלָה שְׁבוּעָה הָרִי לְהִדְנֵי לְהִיפּוּף דָּא"א לְקַבֵּל עָלָה שְׁבוּעָה
בְּכַתֵּב ע"ש אֲמָנָם בְּאַמַּת צְרִיף לְהִבִּין אֵי שְׁבוּעָה בְּכַתֵּב ל"מ ל"ל לְהַש"ס לְהִבִּי הַטַּעַם
דְּאַיְלָמַת אֵינָה שׁוֹתָה מְשׁוּם דְּכַתִּיב וְאַמְרָה אִפִּי לְמ"ד בְּעִינָן קְרִיאַת פְּדֻכְתִּיב הָרִי בְּלֹא"ה לֹא
מְצִי לְקַבּוּלֵי שְׁבוּעָה מְשׁוּם דְּשְׁבוּעָה בְּכַתֵּב ל"מ וְכֵן קָשָׁה מ"ד הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ"ב מֵה'
סוּטָה ה' ג' שְׁכַתֵּב וְאַמְרָה הָאִשָּׁה פָּרַט לְאַיְלָמַת נָהִי דְפּוֹסֵק בְּפִי"ד מֵה' סְנֵה־דְרִין בְּנִקְטָעָה
יַד הַעֲדִים דְּפִטוּר כְּשִׁמוּאֵל דְּבְעִי קְרִיאַת פְּדֻכְתִּיב וְכֵן גַּבִּי מְצוּרַע שְׁאַיִן לוֹ בְּוָהוּ יַד וְרָגְלֵי
דְּאַיִן לוֹ טְהֵרָה וְע' בְּלַח"מ פ"ה מְנַזִּירוֹת ה' ה' בְּכָל זֶה ל"ל לְמַעוּטֵי מְקַרָּא הָרִי הַרְמַב"ם
פָּסֵק גַּם גְּבִי עֲדוֹת דְּעֲדוֹת בְּכַתֵּב פְּסוּל מְדֹאֲרֵי וּא"כ מְכ"ש שְׁבוּעָה דְּלֹא מְצִי לְקַבֵּל עָלָי
בְּכַתֵּב.

וְהִנֵּה י"ל דְּזִנָה דְּהוּ"א דְּבִאֲלָמַת כְּתִיבָה הִינּוּ פִּה שְׁלָה כְּמוֹ שְׁהִבְאִתִּי מְש"ס סְנֵה־דְרִין הַנְּ"ל
גַּבִּי עֲדִים גִּיְדִמִין וְלִהְכִי אֲצֻטְרִיף לְמַעַט מְנֹאמְרָה דְּכָל הֵיכִי דְּכַתִּיב לְשׁוֹן אֲמִירָה בְּנֹדָאֵי
ל"ה כְּתִיבָה בְּכָלֵל כְּמ"ש הַתּוֹס' גִּיְטִין דָּף ע"א ע"א ד"ה וְהָא דְּכָל הֵיכִי דְּכַתִּיב לְשׁוֹן
אֲמִירָה בְּנֹדָאֵי ל"ה אֲלָא בְּפִה וְה"ר מִיְבָמוֹת ק"ד דְּמַמְעַט חֲרַשׁ וְחֲרַשְׁתָּ מִחֲלִיצָה לְפִי שְׁאַיִנו
בְּאַמְרָה וְאַמְרָה הָא יוֹכֵל לְהִיּוֹת עִפ"י כְּתַב א"ו דְּאַמִּירָה ל"ה אֲלָא בְּפִה.

וּלְפַעַנ"ד יֵשׁ לְהִבִּי עוֹד רְאִי לְסִבְרַת הַתּוֹס' הַלְזוּ מְש"ס סְנֵה־דְרִין מ"ה ע"ב לְעַנְיָן סו"מ
שְׁאֵם הִי' א' מְהָם אָבִיו אוֹ אִמּוֹ שֶׁל סו"מ גִּיְדָם אוֹ אִילָם כּו' אֵינּוּ נַעֲשֵׂה בֵּן סו"מ
שְׁנֵא וְתִפְשׁוּ בּוֹ וְלֹא גִיְדִמִין כּו' וְאַמְרוּ וְלֹא אִילָמִין כּו' וְאֵי אִיתָא דְּכַתִּיבָה הֵי בְּכָלֵל אֲמִירָה
א"כ הָאִיף מְמַעַט אִילָמִין מְלֹאמְרוּ הָא אֲפָשֵׁר לְהַתְּקִיָּם הָאֲמִירָה בְּכַתֵּב אַע"כ דְּכָל הֵיכִי
דְּכַתִּיב אֲמִירָה ל"ה אֲלָא בְּפִה: וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּשׁוֹ"ת חַת"ס חִי"ד סִי הַנְּ"ל שְׁכ' דְּאַיִן רְאִי
מְסוּטָה דְּל"מ שְׁבוּעָה בְּכַתֵּב דְּהֵתָם בְּנֹדָאֵי ל"מ כִּינּוֹן שְׁאֵם הָאִשָּׁה פּוֹתְבָת אֲמֵן אֵין מוֹכַח
מִתּוֹף הַכְּתָב עַל מֵה קָאֵי הָאֲמֵן וְאֵין לְהַסּוּטָה לְהוֹסִיף דְּבָרִים מֵה שְׁלֹא אֲמִירָה תּוֹרָה וְאֵין
לָה לְכַתְּנֹב אֲלָא תִּיבַת אֲמֵן וְאֵינוּ מוֹכַח מִתּוֹף הַכְּתָב אֵהִי קָאֵי אֲבָל הַכּוֹתֵב הָרִי נִשְׁבַּע
שְׁבוּעָה גְּמוּרָה הִיא ע"ש וְהִנֵּה לְכֹאֲוֹרָה הָא הַפְּהֵן פּוֹתֵב אֵת הָאֵלָה הַזֹּאת בְּסִפְרָה וְתוֹכֵל
לְכַתְּנֹב אֲמֵן בְּסִפְרָה לְמַטָּה מְשְׁבוּעַת הָאֵלָה וְאֵזִי יְהִי שְׁפִיר מוֹכַח מִתּוֹף הַכְּתָב דְּקָאֵי הָאֲמֵן
עַל הָאֵלָה.

אוּלָם בְּאַמַּת לְק"מ דְּהָא אֲמִירָנָן בְּסוּטָה י"ז ע"ב כְּתִיבָה קוֹדֵם שְׁתַּקְבֵּל עָלָי שְׁבוּעָה פְּסוּלָה
שְׁנֵא וְהַשְּׁבִיעַ וְאַח"כ וְכַתֵּב וּא"כ לֹא הִיְתָה נְכַתְּבַת מְגִילַת סוּטָה רַק אַחַר הַשְּׁבוּעָה אֲמָנָם
הַתּוֹס' שֵׁם בְּד"ה קוֹדֵם כּו' מְבִיא בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי דְּאַתְּפִלְגִין ר' יוֹחָנָן וּר"ל חַד אֲמֵר

משביע נאח"פ כותב וחד אמר כותב נאח"פ משביע ומפרש טעמא כדי לסמוך שבועה להשקאה ע"ש לידידי הרב הקריף וכו' מו"ה יהושע העליר נ"י מפה"ק העירני דבגמ' דינן בעירובין י"ג ע"א נמי משמע דרב ירמ' ס"ל אליב' דר"מ ג"כ הכי דקאר"מ לפל מטילין בנקנתום לתוך הדיו חוץ מפ' סוטה וקא' רב ירמ' דס"ל אם פא למחוק מגילת סוטה מן התורה מוחק ע"ש וע"כ דס"ל לר"מ דכותב נאח"פ משביע דבס"ת המגילה מפקר היא פתובה ועומדת וא"כ לפי"ז לכאורה עדיין תקשי אליב' דר"מ הרי גם אלקמת יכולה לקבל השבועה בכתב דכיון דס"ל כותב נאח"פ משביע א"כ תוכל לכותב אמן תחת המגילה ומוכח שפיר מתוך הפתב אהי קאי אמן.

ונלפענ"ד לנישב ע"ד חידוד דהרי באמת צריך להבין האיה הי מהני קבלת שבועה בכתב הא שבועת סוטה היתה על תנאי כמבואר בקידושין ס"ב ע"א דמשני שם אליבא דר"מ דל"ל מפלל לאו אתה שומע הן שהפכה הי כופל התנאי ע' בתוס' שם ד"ה הנקי פתיב וא"כ הא באמת נדר ושבועה ליתא ע"י שליח וא"א להטיל בו תנאי דתנאי שא"א לקיימו ע"י שליח התנאי בטל והמעשה קיים ותי' התוס' שבנזיר י"א ע"א ד"ה דהוי לענן נזירות ליתא גבי נדר ושבועה דליכא קרבן וכ' באס"ז שם בנזיר ובכתובות דהטעם דמהני תנאי בנדר ושבועה אף דלית בהו משפטי התנאים דאתי דיבור ומבטל דיבור וא"כ התינח בנדר ושבועה בדיבור משא"כ אי הי שבועת הסוטה ע"י פתב א"כ תיחדר קוש' לדנקתה הא הוי תנאי שא"א לקיימו ע"י שליח ואף דהתנאי הוא ג"כ בכתב מ"מ משמע מדברי התוס' כתובות ע"ד ע"א ד"ה תנאי כו' דבכל ענין ל"מ תנאי שא"א לקיימו ע"י שליח שכ' שם דהטעם דתנאי שא"א לקיימו ע"י שליח ל"מ משום דאם המעשה קל שפידו לקיימה גם ע"י שליח סברא הוא שיהי' בידו ג"כ להטיל בה תנאי אבל אם המעשה אלים כ"כ שאין בידו לקיימה ע"י שליח ל"ה בידו נמי למרמי בה תנאה נאפי' לא יתקיים התנאי יהי' המעשה קיים ע"ש וע' בפנ"י גיטין פרק מי שאחזו וא"כ כיון ששבועת סוטה הי' בתנאי לכאורה אפטר ל"ה יכול להיות בכתב דאז לא היתה יכולה לחול בתנאי.

אמנם הדבר נכון עפ"ימ"ש במשנה למלך פ"ו מה' אישות דבתנאי לשעבר לא בעינו משפטי התנאים וא"כ שבועת סוטה הא היתה על לשעבר וא"כ לפי"ז הא מבואר בסוטה י"ח ע"ב במשנה שם דר"מ ס"ל אמן שלא אטמא וא"כ לר"מ הוי תנאי דבלהב' ושפיר בעינו משפטי התנאים וא"כ לפי"ז מיושב שפיר קושיותנו הנ"ל דלר"מ דס"ל כותב נאח"פ משביע הא שפיר היתה יכולה לקבל השבועה בכתב תחת המגילה ז"א דהא לר"מ ל"מ בלא"ה בכתב משום דאיהו ס"ל דהי' תנאי להבא ובכתב דהוא מעשה הא בעינו משפטי התנאים וא"כ לא היתה יכולה לחול משום דהוי תנאי שא"א לקיימו ע"י שליח פנ"ל אמנם עדיין קשה דהרי אמרי' בשבועות ל"ו ע"ב דבאסור' ל"ב ר"מ תנאי כפול ובסוטה דבעי' תנאי כפול הוא משום דהוי אסור' דאית בי' ממונ' ופירש"י גביית פתובתה ע"ש וא"כ נהי דאמרינן בכתובות נ"ו ע"ב דקסבר ר"מ פתובה דאוריית' בכ"ז הא כ' התוס' בסוטה כ"ז ע"א ד"ה איש איש כו' דאפי' למ"ד פתובה דאוריית' לאו ממש דאוריית' אלא אית לי' סמך דאוריית' ע"ש וא"כ איה אפטר לומר דלר"מ טעם התורה שאמרה אלקמת אינה שותה הוא משום דא"א בכתב כיון דליכא משפטי התנאים הא מדאוריית' הוי אסור גריד' [כדמצינו באמת בקידושין כ"ז ע"ב מנין לגלגול שבועה מה"ת כו' אשכחן

סוטה דאספור' כו] ול"ב ת"כ מכ"ש שאר משפטי התנאים ע' בחי' ה"ר"ן והריטב' בגיטין פ' השולח גבי מש"ר.

אמנם התוס' בגיטין ע"ה ע"א ד"ה לאפוקי כתבו דסוטה הוי אסור' דאית בי' ממונ' דאיכ' שאר פסות ועונה ע"ש וא"כ י"ל דקסבר מזונות הבעל הוי דאורינ' והוי גם מה"ת אסור' דאית בי' ממונא.

והנה לכאורה יש להקשות לפי"מ דמשמע מדברי המהרי"ט ח"א סי' קכ"ז דבגדרים ושבועות והקדשות לכה"א ע"י שליח משום דמילי לא מימסרן לשליח א"כ תיחדר הקוש' לדנפתי הא לר"מ אפשר שתקבל השבועה בכתב ואי משום דהוי תנאי שא"א לקיימו ע"י שליח ז"א דהא ר"מ ס"ל בגיטין ע"א ע"ב דמילי מימסרן לשליח ע"ש וא"כ יכול להיות שבועה ע"י שליח.

ואולם ג"ז לאו פלוגה הוא דכבר נדחו דברי המהרי"ט הנ"ל בשו"ת נוב"י מהדו"ת חיו"ד סי' קמ"ז דא"א לומר מטעם מילי לא מימסרן לשליח דמילי לא מימסרן לשליח הפי' הוא שאין השליח יכול לעשות שליח אחר במקומו כמפני' ברש"י גיטין כ"ט ע"א ד"ה רבא אמר וע"כ דהסבר' דנדר ושבועה לית' ע"י שליח הוא פועל סברת התוס' רי"ד לענין מצוה שבגופו דל"מ שליחות וא"ש [אמנם בהא וצ"ע לכאורה דאיך אפשר לומר דאם קבלת השבועה בכתב הויא מעשה ול"א דיבור ומבטל מעשה הרי התוס' בגיטין ל"ב ע"ב ד"ה רב שישת הקשו בענין הא דקאי רב שישת בגט שבטלו ונמלך לחזור ולגרש בו דאינו חוזר ומגרש בו והקשו והא ל"א דיבור ומבטל מעשה וכתובת הגט לשמה הוי מעשה דאם כתב אדם ס"ת לשמה א"י לחזור ולבטל ות' דכ"ז שלא הגיע הגט ליד האשה ל"ח גמר מעשה ע"ש וא"כ ה"נ איך נוכל למיחש לקבלת השבועה מעשה הא כ' שלא היתה המחיקה וההשקא' בודאי ל"ח גמר מעשה ויש לחלק הענינים ואכמ"ל]: אמנם אפי' אי נימ' דשבועה בכתב הוי שבועה כפר' כ' בשו"ת נוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' ס"ח דזהו כשהבע"ד בעצמו כ' בכת"י ממש אבל היכי שהוא כת"י הסופר והבע"ד חותם א"ע בזה כ"ע מודים שאין לחוש אף לכתחלה שיתחשב כת"י הסופר לביטוי שפתיים של הבע"ד עיין שם אולם בשו"ת חת"ס הנ"ל יצא לחדש דאף שלא כתב השבועה בעצמו רק שחתם א"ע ונתנו לחבירו הוי כאילו נשבע בפירוש ממש ומדמה לה לגיטין דמבאר באה"ע סימן קל"ו דאם מסר לה הגט א"צ לומר לה שום דבר מדאורינ' בשעשה שמוסרו לידה ואפי' האשה כותבת את גיטה והבעל חותם וא"צ עדים מה"ת דהודאת בע"ד כק' עדים דמי כמ"ש רש"י בגיטין פ"ו ע"א.

ולפענ"ד במח"כ גאונו קירב את המרוחקים בזרוע דהתם בעי' ציווי הבעל שיהי' נכתב בשליחותו דאל"ה ל"ה לשמה ע' תוס' עירובין י"ג ע"א וגיטין כ"ב ע"ב וכיון דהוא מצוה ועושה שליח א"כ הסופר מכוי' בשעת פתיכתו שהוא בכתב הבעל ובשליחתו בזה שפיר מהני חתימת הבעל אבל אם א' כותב שבועה בלי שליחות ובא אח"כ הבע"ד וחותם א"ע בכה"ג אין שייכות לומר שיהי' פתיבת הסופר הרי נשבע כאלו נשבע הבע"ד בעצמו וע' ש"ך ח"מ סי' מ"ו ס"ק י"ט שכ' וז"ל ועו"ל בנידון זה פינן שלא חתם בצנואת הבעל שהוא בע"ד וגם לא מסר בידו השטר הו"ל מפייהם ולא מפ"כ עכ"ל ועוד מה ענין נדרים ושבועות לגיטין דהתם גזה"כ הוא דאשה מתגרשת בגט שנותן הבעל לידה ואפי' לא

חתם פֶּלֶל פֶּשְׁנָתָנוּ לָהּ בְּעֵידי מְסִירָה לְדִין דְּקִי"ל עֵידי מְסִירָה פְּרָתִי וּל"ב אֲמִירָה פֶּלֶל בְּשַׁעַת הַגִּירוּשִׁין רַק שְׁיָהָא גִיפְרָה שְׁהוּא מְתַפְנֵן בְּנִתְיָתוֹ לְשֵׁם גִּירוּשִׁין דְּלֹא נֶאֱמַר בְּקָרָא כ"א וְכַתְּבָה לָהּ סִפְרָה פְּרִיתוֹת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְהַעֲיָקָר הַחֹב הַמְּוֹטָל עַל הַבַּעַל הוּא נְתִינָת הַגִּט בְּיָדָהּ לְשֵׁם גִּירוּשִׁין וְהָיָה וְכַתְּבָה אִינוּ קָאִי פֶּלֶל עַל הַבַּעַל דְּלֹר"מ דְּעֵידי חֲתִימָה פְּרָתִי קָאִי עַל הָעֵדִים וְחַת"י הָיָה פְּעֻדִים וּלְר"א דְּעֵידי מְסִירָה פְּרָתִי קָאִי וְכַתְּבָה עַל הַסּוֹפֵר שְׂיִכְתָּבוּ לְשִׁמָּה ע' גִּיטִין כ"ג ע"א וְתַדַּע לָהּ דְּהָרִי בְּש"ס קִידוּשִׁין ד"ו ע"א קא' דְּבַעְסוּקִין בְּאוֹתוֹ עֲנֵן מְהֵי לְכָל הַדְּעוֹת אֲפִי שְׁנוֹתָן לָהּ אַח"כ בְּסִתְמָא א"כ חֲזִינֵן דְּלֹא תִּלִּי בְּאַמִּירַת הַבַּעַל ה"ז גִּיטָה וּע"כ פִּינָן שְׁנֹזְפֵר בְּגִט עֲנֵן הַגִּירוּשִׁין מוֹכַח בְּסִתְמָא בְּנִתְיָתוֹ לְיָדָהּ לְשֵׁם גִּירוּשִׁין אֲבָל בְּנִדְרִים וּשְׁבוּעוֹת הָרִי הַעֲיָקָר הוּא מַה שְׁנֹזֵר אוֹ נִשְׁבַּע בְּפִירוּשׁ אֲבָל חֲתִימָתוֹ אוֹ מַה שְׁנֹתָנוּ לְיָד חֲבִירוֹ אִינוּ פּוֹעֵל שׁוּם שְׁבוּעָה אוֹ נִדָּר פִּינָן דְּאִין עֲלִיו חַיִּיב נִגְדַּח חֲבִירוֹ פֶּלֶל רַק שְׁמוּטָל עֲלִיו לְקַיָּים שְׁבוּעָתוֹ מַה שְׁקִיבָל בְּפִירוּשׁ וְהַחֲתִימָה אִינְהָ מוֹרָה רַק שְׁהוּא בְּרִצּוֹנוֹ וְמַה מוֹעִיל זֶה לְעֲנֵן שְׂיִחּוּל עֲלִיו אִיסוּר הַשְׁבוּעָה וְהַנִּדָּר הָא קִי"ל גָּמַר בְּלָבוֹ צָרִיף שְׂיִוצִיא בְּשִׁפְתָיו כְּמַבְנָאָר בְּסִי רִי"ח בְּהִי מְסַרְהַב בּוֹ לְאַכּוֹל וְאָמַר קוֹנָם בֵּיתָהּ שְׂאֲנִי נִכְנָס טִיפַת צוֹנָן שְׂאֲנִי טוֹעֵם לָהּ דְּמִתְרַת לְכַנּוֹס לְבֵיתוֹ וְלִטְעוֹם לוֹ צוֹנָן שְׂלֹא נִתְפָּנֵן זֶה אֲלֵא לְשֵׁם אֲכִילָהּ וּשְׂתִי' מְרֻבָּה וְלִד' הָרֵא"ש וְהַטּוֹר שֵׁם אִפִּי בְּאֲכִילָהּ וּשְׂתִי' מְרֻבָּר פִּינָן שְׂלֹא הוֹצִיא בְּשִׁפְתָיו אֲפִי שְׂמוֹכַח שְׁהִי מְכֻוֵן בְּלָב לְאִיסוּר אֲכִילָהּ וּשְׂתִי' נְגַם לִד' הָרֵמְב"ם שְׂאוּסֵר הוּא מְטַעַם שְׂאוּסֵר אֲכִילָהּ וּשְׂתִי' הוּא בְּכָלֵל מַה שְׂהוֹצִיא בְּשִׁפְתָיו וְלִכְפֵּה נִרְאָה דְּלַעֲנֵן נִדָּר וּשְׁבוּעָה ל"מ חֲתִימָתוֹ וְרַק לְגַבִּי ד"מ וְכֵן לְעֲנֵן גִּיטִין מְצִינוּ בְּתוֹס' יְבָמוֹת ד"ל ע"ב בְּשֵׁם רִיב"ם דְּכָל הַיְכִי דְקִתְנִי פְּתַב בְּכַתְּבֵי יָדוֹ וְכֵן הוֹצִיא עֲלִיו פְּתַב יָדוֹ מְהֵי אִפִּי אִין פֶּאֵן אֲלֵא חֲתִימַת יָדוֹ וְה"ר מְפִתְּוֹבוֹת כ"א לֹא לִיחֻי אִינְשׁ חֲתִימַת יָדוֹ אֲלֵא אַחְסָפֵא אוֹ אֲרִישׁ' דְּמַגְלֵתָא דִּילְמָ' מְשַׁפַּח אִינְשׁ דְּלֹא מְעֵלִי וְתָנֵן הוֹצִיא עֲלִיו כַּת"י כו' ע"ש וְהִתְּם שְׁפִיר מְהֵי וְכַת"ל אֲבָל לְגַבִּי נִדָּר וּשְׁבוּעָה אֲפִי דְּבַכְתָּב יָדוֹ הִי מְהֵי שְׁבוּעָה לְדִין הַפּוֹסְקִים הַנִּז' לְאֲבָל לֹא בְּחֲתִימַת יָדוֹ וְגוֹף הַשְׁבוּעָה הוּא כַּת"י אַחֲרֵ: הֵן אֲמַת שְׂרֵאִיתִי בְּשׁוֹ"ת הַרְדָּב"ז ח"א ס' תַּקְפ"א בְּסוֹף הַתְּשׁוֹ' לְעֲנֵן שְׁהִי שֵׁם הַמְּעַשֶׂה שְׁחַתְמוּ עַל שְׁטַר הַשְׁבוּעָה כ' וז"ל אֲבָל לְגַבִּי דִּינָא דְעֵתִי הוּא שְׂיִשׁ עֲלֵיהֶם לְקַיָּים מַה שְׁחַתְמוּ דְּהָיָה פֶּאֱלִיו הַשְּׁבִיעוּהוּ אַחֲרֵים וְעֵנָה אֲמֵן דְּלֹא גָרַע חֲתִימָתוֹ מִקִּיּוֹם הַשְׁבוּעָה ע"כ הָרִי דְּפִשִׁיט' לִי לְהַרְדָּב"ז ז"ל דְּחֲתִימָה מְהֵי כְּמוֹ אֲמִירַת אֲמֵן.

וְכֵן מְפִנְרֵשׁ יוֹצֵא מְדַבְּרֵי תְשׁוֹ' הַרְאֵנ"ח ח"ב ס' נ"ח דְּלִמָּ"ד שְׁבוּעָה בְּכַתְּבֵי מְהֵי ה"ה אִם אַחֲרֵ כ' הַשְׁבוּעָה וְהוּא חֲתֵם א"ע הַחֲתִימָה חֲשׁוּבָה קְבֵלַת שְׁבוּעָה ע"ש וּבְעֵינֵי יְפֵלֵא הַדְּבָר לֹמַר שְׁהַחֲתִימָה הָיָה פְּעֻנִית אֲמֵן חֲדָא דְּדוֹק' עוֹנָה אֲמֵן לְמָדוּ רז"ל בְּשְׁבוּעוֹת כ"ו ע"ב דְּכְמוּצִי' שְׁבוּעָה מְפִיו דְּמִי מוֹאמְרָה הָאֲשֶׁה אֲמֵן דְּסוּטָה אֲבָל לֹא חֲתִימַת שְׁמוֹ וְאִפִּי' אִי נִימָא דְּגַם זֶה הָיָה פְּעֻנִית אֲמֵן וְכַת"ש בְּאַמַּת הָרֵמְב"ם ז"ל בְּלִשׁוֹנוֹ בְּכ"ב מַה' שְׁבוּעוֹת אוֹ דְּבָר שְׁעֲנִינָנוּ פְּעֻנִית אֲמֵן ג"כ תִּימָה בְּעֵינֵי דְּעֻנִית אֲמֵן ל"ש רַק כְּשְׂאוּמֵר לוֹ חֲבִירוֹ בְּלִשׁוֹן אֲנִי מְשַׁבִּיעָה אֲבָל בְּאִם יֹאמֵר א' בְּלִשׁוֹן אֲנִי נִשְׁבַּע כְּמַדְבֵּר בְּעֵדוֹ וְחֲבִירוֹ עֵנָה אַחֲרֵיו אֲמֵן בְּוֹדָאִי אִין פֶּאֵן שְׁבוּעָה פֶּלֶל וְאִפִּי' בְּאוֹפֵן שְׂצוּנָה לוֹ לְכַתְּבוּ אִין לֹמַר דְּהַתְּיָבָה שְׁפּוֹתַב חֲבִירוֹ דְּהָיָה שְׁלּוּחוֹ וְהָיָה כְּמוֹ שְׁפּוֹתַב הוּא בְּעֻצְמוֹ דְּהָרִי כְּכָר הַבְּאִתִּי מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' נְזִיר וְהַאס"ז הַנִּז' לְדְּבַנְדְּרִים וּשְׁבוּעוֹת ל"מ שְׁלִיחַ.

וע' בב"י או"ח סי' תל"ד שכ' דב'הפקר ל"מ שליחות דהוא מתורת גדר וקאומר לחבירו גדר בשבילי ל"א פלום ובדברי פסקי מהרא"י סי' רנ"ד דפשיטא לי' דמהני שבועה ע"י שליח כפר תמהו הפוסקים.

וכן מה שרצה ביש"ש פ' הגזול סי' ל"ז לה"ר דיוכל השליח להקים איסור על המשלח שיתקשר המשלח באותה שבועה מפ' השולח גבי הא דמיתתי ר"י ראי' מהא דנשבועו להם נשיאי העדה ראינהו נמי הוי אפטרופסים ושלוחים של העיר כפר כ' בקצוה"ח סי' קכ"ג סק"ד דאין מזה ראי' די"ל דשאני טובי העיר דיש להם פח דחרמניהו חרם וה"ה שבועתו שבועה ואפ"י בע"כ של בני העיר ע"ש.

וע' בתשו' נוב"י מהדו"ת חיו"ד סי' קמ"ו] ובפרט דאפשר לומר דאפ"י אי נימא דשבועה בכתב מהני מ"מ החתימה שתהי' נחשבת פעניית אמן אינה פועלת שיחול עליו איסור שבועה פינון דכל מה שנגחש עונה אמן כמוציא שבועה מפיו ילפי' מואמרה האשה אמן ואם פן הא כפר הבאתי בשם התוס' גיטין ע"א דכל היכא דכתי' לשון אמירה בנדאי ל"ה אלא בפה וראי' לדברינו נלפענ"ד מדברי תשו' הרשב"א שהובא ברמ"א אה"ע סי' צ"ו ס"א אלמנה שגששתקה ורמזה קודם מיתתה שלא נטלה פלום סגי בכך והוי כאילו נשבועה וכ' בח"מ ובב"ש שם דכונתו הוא בשבועת האלה וע"ז רמזה ורמזתה הוי כאילו אמרה אמן דכיון דשבועה זו אינה מה"ת אלא משום תקנת היתומים לכן כשא"י לישבע ולענות אמן משביעין אותה מפי אחרים ונוטלת הכתובה והגדוניה כדי שלא תפסוד ע"ש ולכאורה קשה הא לדעת פמה פוסקים הוי שבועה בכתב כדיבור ממש ואינו מטעם ראוי לביקלה ומהני אפ"י באלם ע' בפ"ד ח"מ סי' מ"ו ס"ק צ"ג א"כ שפיר הי' יכולין להשביעה והיא תכתוב אמן דדונק הוא לומר דמייני דנקא באשה שאינה יודעת לאמן ידיה במקלאת הכתיבה דא"כ הו"ל לפרש א"ו דאפ"י האומרים שבועה בכתב מהני אבל עניית אמן בכתב פינון דנפק' לן מואמרה ל"ה אלא בפה.

וע' בתשו' מהר"י בן לב ח"א פלל ו' סי' מ"א שכ' ונ"ל מילת' דפשיטא וא"צ לפנים דמשום שחתם ראובן באותו שטר ההודאה מהגזירות אין בחתימתו פלום שהרי לא הוציא שום גזירות בפיו ולא עוד אלא פתב בכ"י הרני מקבל נז"ש בן מגוח בעל דליה אם אעשה דבר פ' או לא אעשה וחתם שמו ע"ז אין בכתיבתו וחתמתו ממש ומנא אמינא לה כו'.

הרי דבבתימה בלבד פשיט' לי' דאינו פלום אפ"י אי נימא דמהני גזירות בכתב ול"א דהוי כאמירת אמן: והנה בנ"ד כפי שמבואר בהשאלה יש עוד היתר במה שאומר השו"ב שרק באופן זה התקשר נגדו שיתן לו שכירות חק לשבוע ואעפ"י שלא הזכיר תנאי זה בכתב וא"כ הא קיי"ל בחו"מ סי' ר"ז לענין מו"מ אם אמר תנאי הי' בלבד ל"מ משום דדברים שבלב אינו דברים זהו דנקא בד"מ אבל בגזרים הא קיי"ל דהולכין אחר פונת הנודר וכל הנודר או נשבע רואין הדברים שבגללן גדר או נשבע ולומדין מהם למה נתפנון והולכין אחר הענין ולא אחר משמעות הדבור כמבואר ביו"ד סי' רי"ח וכו' הרמ"א שם דבאומדנא דמוכח אמרינו הכי גם בגודר לחבירו ע"ש.

ובנ"ד ג"כ אומדנ' דמוכח הוא דאדעתא דהכי חתם א"ע על פתב השבועה שיתן לו שכירות שלו דאין סבא שישמעבד א"ע לטובת החוכר והוא ימות ברעב וע' ב"ב קמ"ו

ע"ב שכ"מ שכ' פל נכסיו לאחרים כו' לא שנייר קרקע כ"ש אין מתנתו קיימת ופירשב"ם
ואם עמד חוזר אפי' קנו מידו כו' דמדלא שנייר מידי אמרי' לאו אדעת' דהכי יתב לי' שאם
יעמוד מחליו ימות ברעב כו' ע"ש.

וע' בב"י סוס"י רכ"ח שהביא בשם הרשב"א בתשו' דכל אדם נאמן לעצמו לפרש פונתו
בעניני נדרים ושבועות מדלא אשקחן שיהי' צריף עדים נגד הפתח תרטה ע"ש ואע"ג
דבנשבע לחבירו אין לו נאמנות כ"כ וכמ"ש ברמ"א סי' רי"ח הנ"ל בכ"ז הא בנ"ד פבר
עבר זמן החכירות של הזביחה ואינו נוגע לחבירו רק לענין איסור' דרכיב עלי' בכה"ג
בנדאי נאמן מטעם דאדם נאמן ע"ע באיסורין והכי פסקי' בש"ע סי' רל"ב סי"ב ואף
דהחוכר טוען שהי' אנוס ע"י השני שו"ב האחרים שלא הרשוהו ליתן אפי' אם נתפוס
שזה הוי אנוס עכ"פ הא קיי"ל אנוס רחמנ' פטרי' אמרי' אנוס רחמנ' חייבי' ל"א.

ע' ש"ף ח"מ סי' כ"א וא"כ שוב לא הי' מחוייב השו"ב הזה לקיים מה שהוא התחייב א"ע
נגדו: עוד יש לפנינו היתר בנ"ד פיון שאומר ששבועתו היתה באנוס מצד איום ראשי
הקהל עליו שבאם לא יחתום א"ע יקפחו פרנסתו.

וישפרו מטה לחמו וקיי"ל דנאמן אדם לומר ששבועתו היתה באנוס וע' בתשו' רבינו
בצלאל אשפנזי סי' כ"ה דהיכי דהי' השבועה מסיבת פחד הקהל אין השבועה חלה ע"ש.
ואף דהש"ף ביו"ד סי' רל"ב ס"ק כ"ה כ' דה"ד בנדר או נשבע לעצמו נאמן לומר
ששבועתו היתה באנוס אבל בנשבע לחבירו אינו נאמן לומר אנוס היתי וכ"ה בחו"מ
סי' פ"ז סל"ד דא"נ לומר תנאי הי' בלבד רק במיגו ע"ש עכ"ז הא מסיק בש"ף שם דהיכי
דידענו באנוסו מהני גם בנשבע לחבירו וכן היכי דיש רגלים לדבר נאמן וע' במהרי"ט
בשניות סי' מ"ה לענין דברים שבלב דכל היכי שיזוע לכל מחשבתו לא מיקרי דברים
שבלב.

וא"כ בנ"ד אין לה רגל"ד גדול מזה ואין שום אדם מכחישו בזה וע' בט"ז סי' רל"ב שם
מ"ש לענין מש"כ הרמ"א שם דאנוס ממון הוי אנוס לענין שבועה והב"ח תמה דסותר
ד"ע בא"ח סי' תרנ"ו דמחוייב ליתן כל ממונו שלא יעבור בל"ת.

ותי' דטעמו של הרמ"א ז"ל הוא דלא בא להתיר איסור שבועה משום אנוס ממון אלא
דבכה"ג לא חלה השבועה פלל דאמדי' דעתו שע"ז שיהי' לו הפסד לא הי' נשבע ע"ש.
ובפרט דבנ"ד השתא שוב אינו נוגע לחבירו שפבר עבר זמן החכירות פנ"ל ואף שמבואר
ביו"ד סי' רל"ד דלענין טענת אנוס ל"מ אחר שעבר על השבועה.

ע' בש"ף חו"מ סי' ל"ד סק"ח שהשיג ע"ז. וע' בתשו' מהרי"ט ח"א סי' י"ד שפוסק ג"כ
הכי: והנה במה שהשו"ב מצטדק א"ע ונותן אמתלא שפדעתו הי' שאינו נכלל בכלל
השבועה לקרוע הקוויטליף הוא בנדאי נאמן בזה.

וגדולה מזו מצינו בתה"ד סי' שכ"ו הובא ביו"ד סי' רל"ב סי"ח בהג"ה דאם הודה בכת"י
שנשבע ואומר שלא נשבע ונותן אמתל' לזה נאמן. ואפי' כתוב שנשבע בפועל ממש
מהני אמתלא כמ"ש הט"ז בח"מ סי' ע"ג שלא פדברי הסמ"ע שם ואף די"ל דבנשבע
לחבירו בדבר שבממון ל"מ אמתל' פמבואר בפוסקי' וע' ברמ"א אה"ע סי' מ"ז מ"ש
בשם הר"ן מ"מ אמתלא גמורה בנדאי מהני אף בדברים שבממון דמצינו אמתלא

דהשבעה והשטאה לגבי ממון ואף שעשה מעשה שחתם א"ע על הפתב ע' בתוס' חולין מ"ד ע"ב בד"ה וכן העדים וכו' וא"ת ועדים א"ף רשאים ליקח כו' בשלמא חתומים על גט אשה או על שטר מקח לא חשו חכמים למעשה דמעשה לא עבדי כו' הרי דהחתימה חשוב מעשה] ומבואר ב"ד סי' קפ"ה בלבושה בגדי נדות פ"נן שעשתה מעשה ל"מ אמתלא הרי מבואר בש"ד שם בשם הב"ח דה"ט פ"נן שלא הנצרכה לעשות מעשה והי' די שתאמר טמאה אני ולכה ל"מ האמתלא אבל היכי שהי' מוכרח לעשות מעשה בכה"ג מהני אמתלא שע"כ מועיל אמתלא בטבח שעשה סי' בראש פכ"ש כו' בסי' א' סי"ג וע' בשמ"ח שם וע' ש"ד חו"מ סי' פ"א ס"ק י"ז וכסב"א זו מצינו בתוס' פתובות ק"ט ע"א בעורר על השדה והוא חתום עלי' בעד אדמון אומר השני נוח לי והראשון קשה הימנו וחכ"א איבד את זכותו וכ' התוס' שם אע"ג דלית הלכתא פאדמון ביה לא תיקשו דמסקי בחז"ה דמ"ג עלה דההוא מכר לו שדה אין מעיד לו עלה ומוקי לה בראובן שגזל משמעון ומכרה ללוי ואתא יהוד' וקא מערער דלא ליזל שמעון לאסהודי ללוי משום דניחא לי דתיקום ארעא ביז לוי דאמר הראשון נוח לי והשני קשה הימנו.

הכא לא הי' לו לחתום ולעשות דבר הנראה הודאה משום נזירותא דשני אבל התם לא הודאה הוא ע"כ הרי דל"מ האמתלא דהשני נוח לי היכי שחתם עלי' בעד משום דלא הו"ל לעשות מעשה לחתום א"ע אבל בנ"ד שהי' מוכרח בחתימתו ולא הי' סגי לי בלא"ה פ"נן שהחוכר לא רצה להבטיח לו שכירותו באופן אחר וגם מצד איום ראשי הקהל פנ"ל בכה"ג בנדאי מהני אמתלא.

ויותר מזה נראה דאפי' היכא דל"מ אמתלא לחזור מדבריו הראשונים מ"מ כל שאינו חוזר מדבריו הראשונים רק שמפרש דבריו אמתלא פזו מהני בכל ענין ורא' לזה נלפענ"ד מדברי התוס' פתובות כ"ב ע"א ד"ה מנין להפה שאסר הוא הפה שהתיר מה"ת שנא' את בתי נתתי כו' שכ' נז"ל משמע דאין האב נאמן להתיר את בתו פשאסרה אלא מחמת מיגו ותימה דאם בא א' ואמר קדשתי את בתי ולאחר שעה או למחר אמר לפלוגי קדשתי לא יהא נאמן פ"נן דהשתא ליכא מיגו ואר"י דבענין זה שאינו סותר דבריו הראשונים ולא בא אלא לפרש דבריו הראשונים מהימן אע"ג דליכא מיגו והכא דריש מאת בתי הפה שאסר הוא הפה שהתיר פגון דקאי האיש שקידש לו קמי' וקא' את בתי נתתי לאיש ושתיק דמשמע נדאי שאינו מפיר שזה חתנו מדל"א את בתי נתתי לזה או לאיש הזה ביחד בלא הפסק מרובה הלכך לא יהא נאמן אח"כ אלא תכ"ד דאיכא מיגו ע"כ הרי דהיכי שבא לפרש דבריו הראשונים אין אנו צריכין לאמתלא חשובה.

ועוד יש לה"ר לזה מש"ס סוטה ד"כ ע"א איבעיא להו אמרה איני שותה מחמת בריותא וחררה ואמרה שותה אני מאי פ"נן דאמרה איני שותה טמאה אני אמרה וכינן דאחזיק בפשה בטמאה ל"מ הדרה בה א"ד פ"נן דאמרה שותה אני גליא דעתה דמחמת ביעתותא היא דאמרה ולכאור' קשה פ"נן דאמרה מתחלה איני שותה הא שוי' אנפשה חד"א וא"כ א"ף מהני אח"כ גילוי דעתה הרי אפי' אי אמרה אמתלא בפירוש ל"מ היכי שהחזיקה עצמה בטמאה בפני רבים כמ"ש הט"ז יו"ד סי' קפ"ה וה"נ אמרה איני שותה בפני רבים אע"כ דלפרש דבריו מהני בכ"ע וה"ה בנ"ד נאמן השו"ב באמתלא לפרש דבריו שלא הי' נכלל בהפתב שנתן להמוכר לקרוע הקוויטליה: והנה אפי' אי באמת לא הי' הדין פן

מ"מ פיון דבשעוה שזרק הקוויטליה הי' סובר שבהיתר עושה לא נאסרה שחיתותו מטעם זה דכיון שסבור שאינו עובר על השבועה הני כנדרים שגגות כמבואר בנדרים כ"ה ובי"ד סי' רל"ב ס"ו וסי' רל"ט ס"ז באומר שלא אוכל כפר זה אם אוכל זה ובשעוה שאכל את התנאי שכח שנשבע מותר לכתחלה לאכול את השני שנשבע עליו פיון דבשעוה חלות השבועה שהוא בשעוה שאכל את התנאי הי' שוגג לא קרינו בי' האדם בשבועה כי לא הי' בדעתו שיחול עליו האיסור וה"נ בנ"ד בכל עת שזרק הקוויטליה הי' סובר שאינו עובר בזה על השבועה ולשון התנאי הוא שבאם יעבור אחר מאתנו כו' קונם ידנו לזביחתנו כו' ולפי דעתו הי' ברור בעינו שאינו עובר כלל בזה א"כ ממילא אינו חל עליו הנדר השני מטעם נדרים שגגות כי בעת חלות הנדר לא הי' סבור שתחול עליו האיסור וע' במח"א ה' נדרים סי' ג' ובתשו' הרלב"ח סי' קל"ז.

עוד יש לפתוח בכח דהיתרא להשו"ב הנה דאפי' אי נימא שעבר בנריקת הקוויטליה על השבועה מ"מ פיון שלא עבר רק על שבועה דלהבא ובשוא"תלא נעשה חשוד לשבועה כלל כמו שנתבאר בש"ע חו"מ סי' ל"ד ס"ה ובסמ"ע שם ס"ק י"ב ע"ש בהכרעת הריב"ש בטור סי' צ"ב ובש"ע שם ס"ב וע' בשו"ת מהר"ם מלובלין סי' נ"ח: ולבר מן כל דין פיון דאיכא למימר שהשו"ב הנה הי' מוחזק בדעתו שאינו עושה עבירה בזה אפי' אי באמת הי' עבירה לא נעשה חשוד בשביל זה דכל היכא דאיכא למיתלי בטעוה ואומר מותר אין לפוסלו כמבואר בש"ס פז"ב.

ובש"ע חו"מ סי' ל"ד ס"ד וסי"ב וסכ"ד וע' בתוס' ב"ק דף ל' ע"ב וב"מ דע"ב לענין שטר שנכלל בו קרן ורבית דהעדים אינם נפסלים דלא משמע להו דהלאו דלא תשימון חל גם עליהם ע"ש. וכן הביא בב"י סי' קי"ט בשם תשו' הרשב"א דהיכי דלא משמע להו לאינשי עבירה ל"ה חשוד ע"ש וע' בש"ע שם ס"ז וסח"י ברמ"א ומשמע הכי גם מדברי הש"ס ב"מ ד"ה ע"ב דרוצה לומר מיגו דחשוד אממונא חשוד אשבועתא ומביא שם ראיות לסתור מכמה ברייתות ומפרות דאמוראים ואמאי לא הביא ממשנה דשבועות מ"ה ואלו נשבעין שלא בטענה השותפין והאריסין כו' ונימא מיגו דחשוד אממונא חשוד אשבועתא אע"כ התם משום דמורי היתרא לנפשי' כדאי' שם מ"ח ע"ב הלכה לא נעשה חשוד והכי מפורש בסנהדרין כ"ו ע"ב ואר"נ גנב ניסן וגנב תשרי ל"ש גנב ומפרש שם באריסא ופירש"י דטרב בה ומורי היתרא ליטול דבר מועט יותר על חשבון מפני הטעות ע"ש הרי להדיא דהיכי דמורי היתרא לנפשי' כשר לעדות ובפרט כפי מכתב הרב ר' אברהם הנ"ל השו"ב מוחזק בחסידות ויראת ד' הוא אוצרו בנדאי יש לדנו לכה נכות ואפי' לענין טבח שהוציא טריפה מת"י כ' בש"ע סי' קי"ט ס"ק ל"ג בשם תשו' מהרי"ו באדם ידוע שהוא יר"ש ומדקדק במעשיו אין מעבירין אותו ואמרי' בנדאי משגה הוא עיין שם: מפל הלין טעמי יצא פנוגה משפט השו"ב הנה ועומד בחזקת כשרותו בלי שום בית מיחוש ואין כאן לא נדר ולא שבועה ולא שמתא.

וליתר שאת יתיר נדרו ע"י פתח וחרטה דרבו הסוברים דהנשבע לתועלת חבירו מהני היתר בדיעבד בפרט במקום שלא קיבל טובה מהמשביע וגם בעד"ר סוברים הרבה פוסקים דמהני התרה בדיעבד.

וגם כפי מכתב ה"ר אברהם הנ"ל יש בזה מצנה רבה שפל הזביחה הוא עפ"י השו"ב הלזה שהוא אומן מןפלא במלאכתו מלאכת שמנים ולדב"מ הא קי"ל דיש לו התרה. והיראים החרדים על דבר ד' שבק' כורתי בריתם עלי זובח הלז לא יגורו לנפשם ויוכלו לאכול משחיתתו משופרי דשופרא יאכלו עננים וישבעו.

וה' יפרנס סופת שלומו עליכם. וכל העם על מקומו יבא בשלום פנפש הדורש שלומו באהבה: סי' טז לק' שדה לכו בארץ רוסיא.

בעזהש"י יום ה' א' דר"ח טבת תרל"ט לק' סטריא. יטה ה' פנהר שלום לכבוד יד"נ הרב הקרירי ובקי ירא ושלם כש"מ מנחם מענדיל מייזילש פעת ראב"ד דק' הנ"ל.

מכתבו היקר הגיעני ולאשר ראיתי כי הדבר נחוצך לו ועיניו פיונים על אפיקי התקנה צופיות להקשיב מענה מאתי ולקראת תשובתי ייחל פעל מלקוש חשתי פיום ולא התמהמהתי לתת לו מענה את אשר הורוני מודעי לבבי בעזהש"י פעת עברי בעמק ההלכה שהציע לפני ע"ד שאלתו בעונדא דאתא לקמ' שני שותפים שנשתתפו בעסק קניית טעה מארץ אשכנז למפור ברוססלאנד וראובן נוסע לשם לקנות הסחורה ושמעון מוכרה בכאן ומדרך הסוחרים באשכנז שמושכין את ידיהם מלידתן בהקפה עד אחר שישאו ויתנו איזה פעמים ויראו כי איש אמונים הוא ונתנו לראובן על ונעקסל שלו סחורה בסך אלף ר"כ וכעת ברצון ראובן להפקיע הלואתו ושמעון טוען שאין רצונו בכך להיות לנה רשע אף שאינו חתום על השטר עכ"ז הוא גלוי ומפורסם שהוא שותף בדבר ואינו חפץ שיאבד נאמנותו והוא מוחזק בהמענות ורוצה לשלוח להמוכרים את שלהם איך לידני' להאי דינא עכת"ש: הנה לענן אם יש לשמעון חלק בגזלת שותפו הרמ"א בסי' קע"ו סי"ב פוסק דשותף שגנב או גזל צריך לחלוק עם חברו אולם בש"ך שם ס"ק ט"ז וכן הט"ז שם חולקין וס"ל דהוי לעצמו וע' בש"ך סי' ס"ב ס"ק י"ב ובתומים שם ובקצה"ח אף בספר יהושיע מהג' מט"פ ז"ל סי' קכ"ב כ' להוכיח דהיכא דע"י התעסקותו והשתדלותו בא איזה טעות או גניבה שייך להשתפות דהוי כשותף שביקש מהמוכר שימחול לו שמבואר בסי' ע"ז דאם ע"י פיוס מחל הוי כשותף שעוסק לצורך השותפות דהוי לאמצע.

אמנם לפענ"ד אינו דומה כלל להתם דבמקס פיון שהוא בסבת השותפות והוא השתדל ופייס עד שמחל לו הוי לאמצע אבל בגניבה או טעות בחשבון לא שייך לומר שהוא מחמת השותפות והדבר מבואר בתוס' פתובות דף צ"ח ע"ב ד"ה אר"פ גבי הא דפסקינן שם בשלח שליח ביש לו קצבה חולקין ובאין לו קצבה הפל לבעל המעות ומביא בתוס' תשו' ר"ת שהשיב לר' יעקב ישראל וכו' וז"ל ושוב חזר בו דכל טעות בין ע"י מקח בין שהטעה במנין הפל לבעל המעות ולרבי נראה שהפל לשליח שאם גזל וגנב והטעה את הנכרי מה טיבו של בעל הבית ואפי' אין חולקין אין שייך לומר משום דע"י מעותיו נשתפר דל"ד לשאר טעות שנזמן הפל בשביל המעות שסבור שהמעות שוות כל מה שנזמן לו אבל הכא טעות בעלמ' הוא ודבר בפ"ע הוא תדע דהא סברא הוא שאם הי' רוצה הי' מחזיר לנכרי כל מה שהטעהו כו' ע"ש הרי דזה אין לו שייכות כלל עם בעה"ב וה"ה עם שותף חברו דנימא שבא בסבת השותפות שיהי' לאמצע ורק באם א' סייע לחבירו בהטעאה לעכו"ם מבואר בח"מ סי' קפ"ג ס"ז בהג"ה שחולקין הרינוח ע"ש ועי'

בחו"מ סי' צ"ג סט"ז: ולכאורה נראה דיש לדמות נ"ד להא שמבנאר בח"מ סי' ע"ב סל"ח עכו"ם שהלנה לישראל על המשכון ונפל ממנו ומצאו ישראל חייב להשיבו לישראל וכ' בסמ"ע ובש"ף שם בשם הטור דאם בא לומר לשם קידוש השם אחזירנו לעכו"ם יקדש השם בשלו ולא יקדש השם בשל אחרים בלא דעתם ע"ש שפוסק הש"ף דאם החזירו לעכו"ם חייב לשלם לישראל וא"כ נוכל לומר דהה"נ אם יאמר שמעון שרוצה להחזיר לעכו"ם החובות כדי לקדש השם יאמר לו ראובן שנתפו תקדש השם בשלה ולא בשלי: אמנם אחר העיון יש לחלק דנ"ד שאני משום שמעון טוען שאינו רוצה שיאבד נאמנותו ויהי' שמו לשמצה על ידו פיון דמפורסם בין הסוחרים שהוא שנתף להעסק הלז ואינו רוצה להפסיד לראובן כלל משום שבאמת הוא חייב המעות להסוחרים ושאו"ה במשכון פיון דלא הי' לנכרי עליו אלא שעבוד וכיון שגאבד פקע שעבודו.

ורא' לזה מב"ק קי"ד ריש ע"א בישראל דידע סהדותא לעכו"ם באיפא שני עדים מותרים להעיד לו והקשו התוס' דהא הפקעת הלואתו שרי וא"כ מפסדין אותו דאם הי' רוצה הי' יכול לכפור ותי' דכיון דאין משלם ע"י אלא מה שחייב לו אין משמתינין לי ומבנאר בשיטה מקובצת שם דהיכי שהזמינו לעדות שהודה לו בפניו בכה"ג איפא חילול השם ומחוייב להעיד לכתחלה ע"ש וע' בטו"ז סי' כ"ח בשם רש"ל הרי דבכדי לקדש השם מותר להעיד אף דמפסיד לו שא"י להפקיע הלואתו ובפרט בנ"ד שיש לו טענה במה שאינו רוצה שיאבד חזקת נאמנותו.

וכדמות ראי' יש ג"כ לזה מדא' בב"מ י"ד ע"א בראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות ובא בע"ח דראובן וקא טריף לי מינ' אזיל ראובן ומשמעי דינא בהד' וכ' התוס' שם דנ"מ אם אמר שמעון אין לי עדים ואין לי ראי' ואח"כ מצא עדים או ראי' שהוא א"י להביא דאין הלכה כרשב"ג ברא' אחרונה וראובן יביאם ואזיל ומשמעי דינא בהדי דבע"ח להוציא ממנו השדה ולהחזירו בחזקת שמעון משום דא"ל לא ניחא לי דלהוי לשמעון תרעומת עלי הרי דבלאו האי טענה הי' השדה נשאך בחזקת הבע"ח משום דשמעון א"י להביא עוד ראי' ולראובן הומ"ל לאו בע"ד דידי את ואפ"ה בהיה טענה דלא ניחא לי דלהוי לשמעון תרעומת עלי אזיל ומשמעי דינא בהד' ומוציא ממנו השדה והה"נ בנ"ד י"ל דשמעון יוכל לטעון לא ניחא לי דלהוי להסוחרים תרעומת עלי ולהחזיק אותי בבלתי מהימן ויוכל להחזיר להם את המגיע להם ואף שאין ראי' גמורה משם ויש לחלק בקל בכ"ז הדין ברור מטעמי דכתובנא ואין נושא הענין הלז סובל אריכות לכן נקיטנא ידי בקצרה: ובדבר אשר דרש ממני להשיבו על אחר לבאר לו דברי הרמב"ם פ"ט מה' עדות ה' ד' וז"ל העבדים פסולין לעדות מה"ת שנא' ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו מפלל שאחיו פמוהו מה אחיו בן ברית אף העד בן ברית כו' והקשה הלח"מ עליו מש"ס ב"ק פ"ח ע"א דפריף התם לר"י דס"ל שם לענין פונשת דעבד לאו בכלל אחיו אלא מעתה זוממי עבד לא יתרוגו דכתי' ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ומשני א"ק ובערף הרע מקרבך מ"מ והשת' תימה ע"ד רבינו חנא דלרבנן דקיי"ל פנותיהו עבד בכלל אחיו וכן הקשה בכ"מ ועוד הא משני בגמ' א"ק ובערף הרע מקרבך מ"מ א"כ גלי קרא דנכנס בכלל אחיו ועוד דהי"ל לרבינו להביא הקרא דהנה עד שקר העד שקר ענה באחיו דהביאוהו שם בגמ' להאי קרא לגבי עדות ובתנאים סי' ל"ד תי'

הַקְּנֻשִׁי הָרֵאשׁוֹנָה דְּלִהְרַמְבַּ"ם הִיא קְנֻשָׁה לִי קְנֻשֵׁי הַתּוֹסֵ' ב"ב ק שם דְּמַפִּיק מִק"ו מִגְזֵלָן וְאִשָּׁה ע"כ מִמְזֵר יֵהִי פְסוּל לְעֵדוּת מִק"ו וְיֵמָּה גְזֵלָן שֶׁפָּשַׁר בְּקִהֵל פְּסוּל לְעֵדוּת מִכ"ש מִמְזֵר וְאִם תֵּאמַר מֵה לְגִזְלָן שֶׁפֶן מַעֲשֵׂיו גָרְמוּ לוֹ אִשָּׁה תּוֹכִיחַ כּו' וְתִירֶץ הַתּוֹסֵ' לֹא שְׂמִיעַ וְלֹא ס"ל לְהַרְמַב"ם וְלִכְּנֹן סְבִירָא לִיָּה לְהַרְמַב"ם דְּנֻדָּי ק"ו לֹא יוֹעִיל לְגְרוּעֵי קָרָא דְכִתִּיב לְאַחֵיו וּמִמְזֵר אָחִיו הוּא וְהָא דְמוֹעִיל בְּעֶבֶד וְדָאֵי אֵלּוּ לֹא הִיא הַפִּי אָחִיו רַק אָחִיו בְּמִצְוֹת א"כ גַּם עֶבֶד בְּכָלֵל וְלֹא הִיא מוֹעִיל הַק"ו וְרַק פִּינֵן דִּישׁ עוֹד פִּי אָחִיו בְּבִרְיַת וּל"ה עֶבֶד בְּכָלֵל וְאֵהָנִי לֵן הַק"ו לְפָרֵשׁ אָחִיו הֵינְנוּ בְּבִרְיַת וְלִהְיוֹצֵי עֶבֶד מִן הַכָּלֵל מִשָּׂא"כ בְּעֵלְמָ' דְלִיפָ' ק"ו דְרָשִׁינוּ אָחִיו סִתְמָא אָחִיו בְּמִצְוֹת וְהוּי גַּם הָעֶבֶד בְּכָלֵל ע"ש וְאַחַר כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה תִּפְּהָ כְּבוֹדוֹ עָלָיו מִשָּׁס גִּיטִין כ"ג ע"ב דְּמִבְּנֹאֵר לְהִדְיָא דְעֶבֶד הָוִי בֶּן בְּרִית: הִנֵּה לִפְעֻנָ'ד אֵין בְּזָה קְנֻשִׁי דְהֵתָם רוּצָה לְמַעַט מִמָּה דְמַרְבִּינוּ מִתְרִימוּ גַם אֲתָם לְרַבּוֹת שְׁלוּחָכְכֶם מָה אֲתָם יִשְׂרָאֵל אָף שְׁלוּחָכְכֶם יִשְׂרָאֵל וְלְמַעוּטֵי גַם עֶבֶד מְשַׁלְּחוֹת לְכָף קֹא' פִּינֵן דְּבִאֲמַת פְּשָׁרִיבָה הַפְּתוּב רִיבָה הַפֵּל וְכָל שְׁלוּחִים בְּכָלֵל דֵּי לָנוּ שְׁנַמְעַט אֲוֹתָם שְׂאִינָם ב"ב כָּלֵל מִשָּׂא"כ עֶבְדִּים הֵם ב"ב דְּכִתִּיב מְחוּטָב עֲצִיף וְגו' כְּפִירֵשׁ"י וְגַם שְׂיִיכִים בְּמִצְוֹת כְּדָא' בִּיבְמוֹת כ"ג ע"א וְאִי אֲשַׁמְעִינוּ נְכָרִית מִשׁוּם דְּלֹא שְׂיִיכָ' בְּמִצְוֹת אֲבָל שְׁפַחָה דְשְׂיִיכָה בְּמִצְוֹת אִימָא לֹא וְע"ש בְּפִירֵשׁ"י וְא"כ מִנ"ל לְמִדְרָשׁ מָה שְׁלוּחָכְכֶם יִשְׂרָאֵל וְלְמַעוּטֵי ג"כ עֶבְדִּים פִּינֵן דְּנוֹכַל לֹמַר דְּהִמְיָעוּט אָתִי עַל נְכָרִים מִשָּׂא"כ הֵכָא גְבִי עֵדוּת דְכִתִּיב אָחִיו מִשְׁמַע שְׁפִיר שְׂיִהָ' בְּדוּמָה לוֹ מְפָל צַד יִשְׂרָאֵל וּב"ב גְּמוּר הֵינְנוּ שְׁנַכְנַס בְּבִרְיַת קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה מִשָּׂא"כ עֶבְדִּים בְּנֵי חַיִּיבֵי רַק קִצַּת מִצְוֹת נִיגְהוּ וְא"ש ד' הַרְמַב"ם.

אוּלָם לְכֹאֲוֵרָה יֵשׁ לְעֵינֵי דְהָא הַתּוֹסֵ' בְּסִנְהֶדְרִין דִּף ע"ב ע"ב כ' גְּבִי רוּדְף שֶׁהִי רוּדְף אַחַר חֲבִירוֹ לְהוֹרְגוֹ אוֹמֵר לוֹ רֵאָה שְׂיִשְׂרָאֵל הוּא וּבֶן בְּרִית הוּא כּו' וְכִתְבוּ הַתּוֹסֵ' יִשְׂרָאֵל וְלֹא פוֹתֵי בֶּן בְּרִית וְלֹא מוֹמֵר ע"ש הָרִי דַס"ל לְהַתּוֹסֵ' דְמוֹמֵר ל"ה ב"ב וְאִפְ"ה אָמְרִי בַע"ז כ"ו ע"ב לְכָל אֲבִידַת אָחִיף לְרַבּוֹת אֵת הַמוֹמֵר א"כ חֲזִינִין דְמוֹמֵר אַע"ג דַּל"ה ב"ב מְפָל מְקוּם הוּא בְּכָלֵל אָחִיף וְאִם כֵּן עֶבְדִּים שְׁהֵם ב"ב מִכ"ש דְאִיתְגְּהוּ בְּכָלֵל אָחִיף.

אֲמָנָם הַדְּבָר נִכּוֹן עַפ"י מ"ש הַמַּג"א בַּא"ח ס' קפ"ט דְהָא דְמוֹמֵר ל"ה ב"ב הוּא דְנוֹקָא מוֹמֵר לְהַכְעִיס אֲבָל לֹא מוֹמֵר לְתִיאָבוֹן א"כ הָא אָמְרִינוּ בַע"ז שֶׁם דְהָא דְמַרְבִּינוּ מְפָל אֲבִידַת אָחִיף לְרַבּוֹת אֵת הַמוֹמֵר הוּא דְנוֹקָא מוֹמֵר לְתִיאָבוֹן וְלֹא מוֹמֵר לְהַכְעִיס ע"ש וְא"כ מִיּוֹשֵׁב שְׁפִיר דְמוֹמֵר לְהַכְעִיס שְׂאִינּוּ ב"ב מִכ"ש דַּל"ה בְּכָלֵל אָחִיף וִיל"ע מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם פ"ט מְעַבְדִּים ה' ז שֶׁ' דְעֶבְדִּים פְּנַעֲנִיִים אֲנוּ מְצֻוּנִין לְהַחֲיוֹתָן וּמִטַּעַם זֶה כ' א"ז הַחוּו"ד בְּסִי' קנ"ט סק"ב דְאָסוּר לְהַלּוֹת לוֹ בְּרִיבִית ע"ש א"כ חֲזִינֵן דְהוּא בְּכָלֵל וְחֵי אָחִיף עֲמָף אֲמָנָם הַמַּעֲיִין בְּדַבְּרֵי הַתּוֹסֵ' ב"ק פ"ח שֶׁם ד"ה דְכִתִּיב יִרְאָה שְׁהַרְגִישׁוּ בְּזָה וְנַעֲלַם מִחֲזִיו"ד דְבְּרִיָּהֶם אֵלֶּה וְעֵינֵי בְּסִנְהֶדְרִין פ"ו ע"א בְּגִנְבַח ח"ע וְחַב"ח דְמִיקְרֵי אָחִיו ע"ש וְע' בְּתוֹסֵ' ב"ב ד"ג ע"ב שְׁהַשִּׁיגוּ עַל פִּירֵשׁ"י בְּסוּטָה מ"א ע"א בְּמִשְׁנָה שֶׁם גְּבִי אֲגְרִיפֵס הַמְּלִיף דְכְּשֶׁהִגִּיעַ לְלֹא תוֹכַל לְתַת עָלֶיף אִישׁ נְכָרִי זָלְגוּ עֵינָיו דְמַעוֹת אָמְרוּ לוֹ אַל תִּתְיָרָא אֲגְרִיפֵס אָחִינוּ אָתָּה וּפִירֵשׁ"י דְאָמוּ הֵיָתָה מִיִּשְׂרָאֵל וְהַתּוֹסֵ' הִקְשׁוּ עָלָיו וּפִירֵשׁוּ דְלְכָף קָרָאוּהוּ אָחִינוּ לְפִי שְׁעֶבֶד אָחִינוּ הוּא בְּמִצְוֹת וְצ"ע מִב"ק פ"ח ע"א דְקֹא' אֵלֶּא לְרַבְּנָן יֵהִא עֶבֶד פֶּשֶׁר לְמַלְכוּת מִשׁוּם דְאָחִינוּ הוּא בְּמִצְוֹת וּמִשְׁנֵי דַא"ק מְקָרַב אָחִיף מִמְּבַחֵר שְׂבָאֲחִיף הָרִי דַל"מ הָא דְאָחִינוּ הוּא בְּמִצְוֹת לְעַגְנֵן שְׂיָהָ כְּשֶׁר לְמַלְכוּת] אֲמָנָם קִשְׂיָא לִי מִשָּׁס סִנְהֶדְרִין כ"ז ע"א מוֹמֵר לְהַכְעִיס אֲבִי אֲמַר פְּסוּל רְבָא אֲמַר פְּשֶׁר אֲבִי אֲמַר פְּסוּל דְהו"ל

רָשַׁע וְהַתּוֹרָה אֲמָרָה אֶל תְּשֵׁת רָשַׁע עַד וְרָבָא אָמַר כְּשֶׁר רָשַׁע דְחָמְס בְּעֵינָן וְקִשָּׁה דְהָא מוּמָר לְהַכְעִיס אֲמָרִי בְשׁ"ס ע"ז הַגְּזֵל דַּל"ה בְּכֻלָּל אֲחִיף וְגַם אֵינוּ ב"ב כַּד הַתּוֹס' הַגְּזֵל וְא"כ פְּסוּל.

אָמְנָם בְּאֵמַת פֶּד מְעֵינִין שְׁפִיר לַק"מ דְּהָא מוּמָר אַעפ"י שְׁחָטָא יִשְׂרָאֵל הוּא וְחֵיב בְּכָל מְצוֹת הַתּוֹרָה וְלִקְחָה קִי"ל דְּאָסוּר לִיתָן לֹו רִיבִית כְּמִבְנֵי בְּתוֹס' בַּע"ז שְׁם וְהָכִי קִי"ל בַּש"ע וְהָא דְאָנוּ מְוַתְרִין לִיקַח מִמֶּנּוּ רִיבִית הוּא מְשׁוּם דְאֵין אָנוּ מְצוּנִין לְהַחֲיוֹתוֹ דְמוֹרִידִין וְלֹא מְעֵלִין אֲבָל אֵיף אֲפֹשֶׁר לֹוּמַר דְיִשְׂרָאֵל אֵינוּ אֲחִיו שֶׁל הַמוּמָר דְלֹא יְהִי נֹוּהַג בּוּ הָאִיסוּר דְשִׁקְרָה עֲנָה בְּאֲחִיו וְע' בַּתה"ד ס' רַכ"ג מַש"ש בְּשֵׁם גְּדוּל א' וְהָא לִיכָא לְאֲקֻשׁוּי דְכִינּוֹן דַּעכ"פ מְוַתְרָה לְגַרְוִם לְאֲבָד מְמוֹנָו א"כ הו"ל עֲדוֹת שֶׁא"א יְכוּל לְהַזְיָמָה ע' בְּנוּב"י מַהד"ת חֲאָה"ע ס' פ"ח ז"א דְרָבָא לְשִׁיטַת' דַּס"ל בְּסִנְהֶדְרִין ע"ח ע"א דְעֵינִי טְרִיפָה שְׁהוֹנְמוּ נְהָרְגִין דַּל"ב שְׁיֵהוּ בְּזוּמְמֵי זוּמְמִין ע"ש וְלִהְיֵי מְכַשִּׁיר שְׁפִיר מוּמָר לְהַכְעִיס לְעֲדוֹת דַּל"ב זוּמְמֵי זוּמְמִין.

וַעפ"י דְבְרֵינוּ אֵלָה יִתְיַשְׁבוּ דְבָרֵי הַרְמַב"ם הַגְּזֵל שְׁנֵתְקֻשׁוּ בּוּ הַכ"מ וְהַלַּח"מ הַגְּזֵל דְּהָא דְפָרִיף הַש"ס ב"ק הַגְּזֵל אֵלָא מַעְתָּה יְהָא עֶבֶד כְּשֶׁר לְעֲדוֹת דְכַתִּיב הִנֵּה עַד שִׁקְרָה הָעַד שִׁקְרָה עֲנָה בְּאֲחִיו וְלַר"י גִּיחָא לִי דְאִיהוּ ס"ל דְעֶבֶד ל"ה בְּכֻלָּל אֲחִיו פְּלָל וְלִקְחָה פְּסוּל מַשֵּׁא"כ מְכַאֲשֶׁר זְמַם לְעֲשׂוֹת לְאֲחִיו ל"ה מְצִי פְרִיף דְהָא עֶבֶד הוּא בַר עוֹנָשִׁין כְּאֲשֶׁר דְגָמַר לָהּ לָהּ מֵאִשָּׁה וְאֵי הִי מוֹזֵם הָעֶבֶד שְׁפִיר מִיַּעֲנֵשׁ דְלַעֲנִין זֶה אָנוּ חוֹשְׁבִין לֹו כְּאֲחִין וְא"כ גַּם לַר"י תְּקֻשִׁי וְאֵי דַל"ה בְּזוּמְמֵי זוּמְמִין דְאֵי הִיוּ מוֹזְמִין זוּמְמִין לֹא יַעֲנֵשׁוּ פִינּוֹן דְכַאֲשֶׁר זְמַם לְעֲשׂוֹת לְאֲחִיו כְּתִיב ז"א דְהָא בְּאֵמַת הַקֻּשָּׁה שְׁם לְעֵיל מִינֵי אֵלָא מַעְתָּה לַר"י זוּמְמֵי עֶבֶד לֹא יִהְיֶהוּ דְכַתִּיב וְעֲשִׂיתֶם לֹו כְּאֲשֶׁר זְמַם לְעֲשׂוֹת לְאֲחִיו וּמְשַׁנֵּי רָבָא א"ק וּבַעֲרַת הָרַע מְקַרְבָּה א"כ פִּינּוֹן דְסוּגְיַת הַש"ס שְׁם אֲזִיל אֵלֵיב' דְרָבָא הָא אִיהוּ ס"ל בְּש"ס סִנְהֶדְרִין הַגְּזֵל דְעֵינִי טְרִיפָה שְׁהוֹנְמוּ נְהָרְגִין אַף שְׁאִינּוּ בְּזוּמְמֵי זוּמְמִין וּפִירַשׁ"י שְׁם מְשׁוּם דְכַתִּיב וּבַעֲרַת הָרַע מְקַרְבָּה א"כ לְרָבָא לְשִׁיטַת' לֹא הו"מ לְאֲקֻשׁוּי מְכַאֲשֶׁר זְמַם וְלֹא פְרִיף רַק מְקַרָא דְשִׁקְרָה עֲנָה בְּאֲחִיו מַשֵּׁא"כ הַרְמַב"ם ז"ל לְשִׁיטַת' אֲזִיל דְפּוֹסֵק בַּפ"כ מַה עֲדוֹת כְּרַב אֲשִׁי דְעֵינִי טְרִיפָה שְׁהוֹנְמוּ אֵין נְהָרְגִין לְפִי שְׁאִינּוּ בְּזוּמְמֵי זוּמְמִין וְשְׁפִיר פְּסִק דְעֶבְדִים פְּסוּלִין לְעֲדוֹת מְכַאֲשֶׁר זְמַם לְעֲשׂוֹת לְאֲחִיו וּמְטַעַם שְׁאִינּוּ בְּזוּמְמֵי זוּמְמִין וּמִינְשׁוּב ע"כ קוֹשְׁי הַכ"מ וְהַלַּח"מ הַגְּזֵל אָמְנָם לְכַאוּרָה קֻשָּׁה עַפ"י דְבְרֵינוּ מַש"ס מְפּוֹת דָּף ח' ע"ב דְפָרִיף שְׁם דְכְּוֹנְתִי גְבִי עֶבֶד שְׁהַעִיד בּוּ וְהוֹזֵם עֶבֶד בַּר עֲדוֹת הוּא וְקֻשָּׁה לְפַמ"ש הַתּוֹס' בְּרִישׁ הַמַּס' דְגְבִי עֲדוֹת דַּב"ג וְב"ח ל"ב עֲדוֹת שְׁאֵתָה יְכוּל לְהַזְיָמָה ע"ש וְא"כ פִּינּוֹן דְפְסוּלוֹ שֶׁל עֶבֶד הוּא מְטַעַם דְהָנִי עֲדוֹת שֶׁאֵאִילָה"ז וְא"כ בְּעֲדוֹת דַּב"ג וְב"ח יְהִי כְּשֶׁר עֲדוֹת עֶבֶד וְא"כ מְשַׁפְּחַת שְׁלוּקָה בְּעֲדוֹת ב"ג וְב"ח וְהוֹזֵם דְלוּקָה מְשׁוּם לֹא תַעֲנָה.

אוּלָם י"ל דְהַרְמַב"ם ס"ל כְּתִי הָא בְּתוֹס' רִישׁ מְפּוֹת הַגְּזֵל דְבְעֵינּוּ גַם בְּעֲדוֹת דַּב"ג וְב"ח עֲדוֹת שֶׁאֵילָה"ז וְשְׁפִיר פְרִיף עֶבֶד בַּר עֲדוֹת הוּא. וַעפ"י הָאֲמוֹר יֵשׁ לְהַצְדִּיק הַגִּירָס' דְגִרְסִי בַר"ה כ"ב ע"א בְּמִשְׁנֵה לְעֵנִין קִידוּשׁ הַחֻנְדָּשׁ אֵלוּ הֵן הַפְּסוּלִין כּו' וְעֶבְדִים וְע' בְּרִיטְב"א שְׁם שְׁיֵשׁ שְׁמַחְקוּהוּ מְשׁוּם דְהָנִי פְסוּלָא דְאוּרִינִי וּבְתוֹס' שְׁם כ' דְלֹא גִימָא מִינֵי דְהָנִי אֲקָרוּבִים דְכְּשֶׁר לַר"ש ע"ש וְלִהְרַמַּב"ם הַגְּזֵל י"ל דַּהוּ"א פִּינּוֹן דַּב"מ עֶבְדִים פְּסוּלִין מְשׁוּם שֶׁא"א יְכוּל לְהַזְיָמָה וְלַעֲנִין קִידוּשׁ הַחֻנְדָּשׁ פִּינּוֹן דַּהוּ"א לְקִיָּים דִּין הַזְיָמָה ל"ב רְאוּנִי

להזנימה וליפתכשרו ולהכי אצטרף לאשמעניו דאפ"ה פסולין מטעם שכ' התוס' בריש העמוד משום דכתיב משפט א' יהי לכם בדומין לכם מיוחסין פמותכם משא"כ עבד וע"כ כתי' הא' שבתוס' ריש מכות משום דמתקיים הזמה במלקות].

ובלא"ה אפשר לומר דהא כ' הרמב"ם פ"ב מקה"ח ה' ב' דאם קדשו ב"ד את החודש עפ"י עדים ונמצאו זוממין בעדות זו הר"ז מקודש ונהרי מפונש בירושלמי פ"ג דר"ה ה' א' ע"ש א"כ תזינן דבקה"ח ל"ב ילה"ז אף י"ל דרק בדיעבד מקודש אבל לכתחלה בעי' עשאיילה"ז: והנה אי ניקא דהרמב"ם אתי עלה למעט עבד מעדות משום שאינו אחיו ולא מטעם עשאיילה"ז וכהבנת התנאים הנ"ל יהי נכון לנישב מה ששמעתי מקשין במשנה הקודמת בר"ה שם א"ר יוסי מעשה בטובי' הרופא שראה את החודש בירושלים הוא ובנו ועבדו משוחרר וקבלו הפהגים אותו ואת בנו ופסלו את עבדו וכשפאו לפני ב"ד קבלו אותו ואת עבדו ופסלו את בנו ומקשין לפי"ד הש"ף בס"י ל"ו שכ' בהא דשואלין את הקרובים אם למיחזי אתו או לאסהודי אתו ואם באו רק לראות ולא פיונו להעיד אינו פוסלין דוקא אם הפשרים נתפנו להעיד אז אין הקא"פ שנתפנו לראות מבטל עדות הכשר שנתפנו להעיד אבל אם הפשרים ג"כ לא נתפנו להעיד עדותן בטילה ולפי"ז קשה דהב"ד של פהגים קבלו או"ב ופסלו את עבדו דעבד פסול א"כ איך קבלו או"ב הא נפסלין מטעם צירוף העבד ועכצ"ל דשאלוהו אם להעיד בא ונתברר שלא בא העבד אלא לראות ולא נפסלו או"ב בצירופו א"כ קשה כשפאו לב"ד וקבלו אותו ואת עבדו ופסלו את בנו ואיך קבלו או"ב הא נפסלו משום צירוף בנו ואי דבנו לא נתפנו רק לראות א"כ הא ע"כ גם העבד לא נתפנו להעיד דאל"כ לא היו מקבלין הפהגים או"ב כנ"ל וא"כ עתה שלא נתפנו שניהם להעיד בכה"ג בטל עדותן לפי"ד הש"ף הנ"ל אמנם אי נימ' דעבד נתמעט מאחיו א"כ הא מבואר בתנאים סי' ל"ו דאשה פיון שאינה בגדר עד ל"ש בה למימר נמצא קא"פ עדותן בטילה ולא מבטלת בצירופה שאר העדות.

וכ' א"ז בנתה"מ שם בבאיורים סק"י דה"ה עכו"ם וקטן אינו בגדר עדים דיהיו מבטלין בעדותן שאר העדים ע"ש וא"כ נוכל לומר דה"ה בעבד לא יוכל לבטל שאר העדים פיון שנתמעט מאחיו כמו עכו"ם ואינו בגדר עד משא"כ אי הוי מטעם עשאיילה"ז שפיר מבטל בצירופו שאר העדות כמ"ש התוס' פ' היו בודקין דהיכי דא' אמר א"י בחקירה עדותן בטלה וכ"מ מדברי התוס' יבמות כ"ד ריש ע"ב ובכ"ד שהביאו בשם ר"י דהכנהגה בקמה דפריף במכות ו' הרוג יציל דמיפסל משעה שנעשה טריפה דטריפה פסול להעיד ע"ש אלמא דאף דעידי טריפה דל"מ מבואר בסנהדרין ע"ח משום עשאיילה"ז מ"מ מבטל העדות משום נמצא קא"פ] וא"כ י"ל דלעולם מיירי שהעבד פיון להעיד ואי דא"כ איך קבלו הפהגים או"ב ז"א דכיון דהוא אינו בגדר עד אינו פוסל שאר העדים ויתנישב בזה דברי הירושלמי ביבמות פי"א גבי פהגת שנתערב ולדה בולד שפחתה בעי שם מה שיעידו עדות א' ותעלה להם כעד א' וקא' דל"מ משום דהוי עשאיילה"ז ע"ש ולכאורה קשה הרי בלא"ה ל"מ העדות מטעם נמצא א' מהן קרוב או פסול והתם הא ממ"נ א' מהן פסול הוא ולדברינו ניקא דולד שפחה פיון שאינו בגדר עד אינו פוסל מטעם נמצא א' קא"פ אמנם בלא"ה י"ל עפי"ד התוס' סנהדרין ל"א ע"א ד"ה שבש"א כו' שם דל"ה נמצא א' קא"פ שנתהי' עדותן בטלה אלא כשידוע מי הוא הפסול ע"ש והכא הא א"י מי הוא הפסול והבן ולהאמור בדברינו למעלה תפול קוש'י' האס"ז בב"ק ט"ו ע"א שהקשה

שם ל"ל קרא דאשר תשים לפניהם דהשנה הכתוב אשה לאיש לכל דינין שבתורה תיפוק
לי מדאצטריף למעטינהו מעדות אלמא שייכי בדינים דאל"כ ל"ל קרא אנשים ולא נשים
למעטינהו מעדות תיפוק לי משום דהוי עשאילה"ז ולהאמור ניתא דאצטריף קרא
דועמדו שני האנשים למעוטי שאינו בגדר עד פלל ולא יצטרפו לבטל עדים פשרים]:
ובהיותי מעיין בזה אמרתי לבאר דברי רש"י ז"ל במשנה שם אב ובנו שראו את החודש
ילכו לא שמצטרפין זה"ז אלא שאם יפסל א' מהן יצטרף השני עם אחר ופירש"י ז"ל
שאם יפסל יפשל בפיו פשיבדקוהו פדלקמן כ"ג עכ"ל ולכאורה דברי רש"י ז"ל תמוהים
דל"ל לפרש שיפסל בבדיקה ולא פ' שאם יפסל בגזלנותא ונלפענ"ד דהנה בבבא זו
הקשה בתוספת רי"ד ב"ב קי"ג ע"ב האיך יוכל השני להצטרף עם אחר פשיפסל הא'
הרי קי"ל נמצא א' מהן קא"פ עדותן בטלה והכא הקושיא יותר חזקה דשם בר' יוסי
שהביא עובדא דטובי' הרופא נוכל לומר דקאי בפשיטת ר' יוסי גופי' דס"ל במכות דף ו'
ע"א במשנה דנדקא בד"נ נמצא א' מהן קא"פ עדותן בטלה אבל בד"מ מתקנים העדות
בשאור ומבואר בתומים סי' ל"ו הטעם משום דבד"מ מהני ג"כ אנומנדא ולקף לא מבטל
הקא"פ את העדות משום דעכ"פ לא גרע מאנומנדא משא"כ בד"נ אינו מועיל אנומנדא
ע"ש ולפ"ז נוכל לומר דהא רש"י ז"ל כ' בר"ה כ"ה ע"ב דבקידוש החודש ל"ב עדות
גמורה משום דלא פתיב בי' עדות רק כנה ראה וקדש ע"ש והלקף י"ל דשנה קה"א בנה
לד"מ דל"א אליבא דר"י נמצא א' קא"פ עדותן בטילה משא"כ במילתא דת"ק באב ובנו
שראו את החודש שפיר הקשה התוס' רי"ד הרי אם יפסל הא' יהי גם עדות הב' בטל
מטעם נמצא א' קא"פ.

והנה התוס' רי"ד הוכיח מנה דאינו מבטל את העדות עד שיעיד הקרוב בב"ד ע"ש. אמנם
אפתי קשה לד' רש"י ז"ל בפ"ק דמכות והרשב"ם ב"ב פ' יש נוחלין דאם פינונו להעיד
בשעת ראיה אפי' כשלא העידו אח"כ נמצא א' קא"פ עדותן בטילה וא"כ הא קי"ל
בר"ה כ"ד ע"א שאם אמרו העדים ראינוהו מאלינו ושכנו לראותו מדעתנו ולא ראינוהו
אין מעידין עליו וע' פירש"י שפי' מדעתנו פדי להעיד עליו וכן מפורש ברמב"ם ז"ל
פ"ב מקה"ח דבעינן שיתכנונו בשעת ראיה הלכנה להעיד עליו [ועפי"ז יקשה קוש'י'
העולם הנ"ל בלאו דברי הש"ך הנ"ל דכיון דלהב"ד של פהנים נתברר שהעבד לא פינו
להעיד א"כ איך נתקבל אח"כ אצל הב"ד הא בקה"ח בעינן פניה להעיד] וא"כ איך יוכל
להצטרף השני עם אחר הא כבר נתבטל עדותן כשפיונו יחד בשעת ראיה להעיד עליו.

אולם נלפענ"ד עפימ"ש הש"ך בסי' ל"ו סק"ו לחלק דארף דלעגנן נמצא קא"פ עדותן
בטילה אפי' בלא העידו תכ"ד היינו בלא גיזם דכיון שאנו אומרים שאומר אמת א"כ
עדותן התחיל מראיה שלהן ואז נצטרפו ול"ב שוב ההגדה תכ"ד משא"כ כשניגזם א"כ
כיון שאינו אומר אמת לא מבטל עדותן אא"כ העידו תכ"ד ע"ש שהאריף בנה.

ולפ"ז א"ש דהא מבואר בר"ה כ"ג ע"ב במשנה פיצד בודקין את העדים כו' ואומרין לו
אמור פיצד ראית את הלכנה לפני החמה או לאחר החמה לצפונה או לדרומה כו' ומבואר
ברמב"ם ה' קידוש החודש שהב"ד מחשבין בדרכים שהאצטגנינין מחשבין בהם ויודעין
הלכנה כשנראה בחודש זה אם תהי' בצפון השמש או בדרומה ואם תהי' רחבה או קצרה
וכשיבאו העדים להעיד בודקין אותן אם נמצאו דבריהם מכוננין למה שזודע בחשבון

מקבלין אותם ואם לאו אין מקבלין אותם ע"ש וא"כ לפי"ז מבןארים שפיר דברי רש"י ז"ל במה שפ"י שאם יפסל יכשל בפיו פשיבדקוהו והיינו שימצאו דבריו סותרין למה שנודע בחשבון א"כ ע"כ הוא אומר שקר וא"כ לפי"ז כמ"ש הש"ך ה"ל להפוסקים דבעינו שיעידו לבסוף ורק תכ"ד לא בעי מ"מ פיון שניזם ואומר שקר לא נצטרף בשעת ראיה ובעי הגדה תכ"ד כמו כן נראה לדעת רש"י ז"ל דל"ב שיעידו לבסוף והיינו משום דכיון שאנו אומרים שאומר אמת והתחיל עדותו מראיה שלקח וכיון דכינונו אז יחד להעיד נבטל עדותו משא"כ היכי שנתברר ששקר בפיהם מודה רש"י ז"ל דבעי הגדה לבסוף וז"ש שפסל בפיו פשיבדקוהו היינו שימצאו דבריו סותרין למה שנודע בחשבון וא"כ הוא אומר שקר א"כ לא התחיל עדותו משעת ראיה ובעי הגדה לבסוף וא"כ כ"ז שלא העיד השני עמו יוכל להצטרף עם אחר ודו"ק.

והנה משפא לי שמעתתא קצת לענין אחר והמחנור בד' הרמב"ם ז"ל כמו שפכתנו דהוא מטעם עשאאילה"ז: ובעיקר מה שתמה כ"ת על לשון הרמב"ם דקרי לי לעבד אינו בן ברית ובפרט פכי הבנת התנאים ה"ל מש"ס גיטין ה"ל דקא דעבד הוא בכלל ב"ב הנה י"ל בפשיטות דהתם קא דלא נוכל למעט עבד משליחות כמו נכרי משום דלגבי נכרי הוי עבד ב"ב אבל לנגד ישראל שיהי בכלל אחיו י"ל דל"ה בכלל ב"ב פיון שעכ"פ לא נכנס בברית כל התורה ודומה לזה כ' בשו"ת חת"ס חא"ח סי' קט"ז לענין מומר דלגבי נכרי מיקרי בן ברית אבל לגבי ישראל שמקיים בריתו אינו ב"ב ע"ש וע' באבן העזר בא"ח סי' קפ"ט מ"ש בזה.

ועוד י"ל עפ"י ד הש"ס יבמות מ"ח ע"ב ת"ר מקיימין עבדים שאין מלין דברי ר"י רע"א אין מקיימין ומביא התוס' שם בשם ריב"ן דהא דאין מקיימין הוא מדרבנן שלא ינסף יינו והר"י חולק שם וס"ל דהוא מדאורייתא ומבןאר במפוךשים דתליא בפלוגתא דרבנן ורשב"א לעיל ע"א שם דרבנן ס"ל דכשם שא"א מל בן איש בע"כ פ"א א"א מל עבד איש בע"כ ולכך אמרינו דמצנות מילת העבד לא נאמרה רק פשירצה העבד למול ואם לא רצה יהי אצלו בתורת בן נח ולכך אמרינו דהא דאין מקיימין הוא רק חששא דרבנן אבל לרשב"א דס"ל דאתה מל עבד איש בע"כ ס"ל דהא דאין מקיימין הוא מדאורייתא ע"ש.

ולפי"ז הא הרמב"ם ז"ל בפ"ד מא"ב פוסק פרבנן דרשב"א א"כ הא דאין מקיימין הוא רק חששא דרבנן וא"כ גם פשהוא מהול לא מיקרי בן ברית פיון דמדאורייתא אפשר לו להיות עבד גם בלי מצנות מילה ולא מיקרי בר חיוב משא"כ בש"ס גיטין שם אזיל אליבא דרשב"א ולדידי' אין מקיימין הוא דאוריית' והוי שפיר בן ברית וע' בדברי רש"י ז"ל בערכין דף ג' ע"א בהא דקא נשים מזמנות לעצמן ועבדים מזמנין לעצמן ופירש"י וז"ל לפי שיש באנשים שאין בנשים ובעבדים שאין הנשים אומרות ברית ואין העבדים אומרים שהנחלת לאבותינו וצ"ע דאי איתא דעבד ל"ה בן ברית א"כ לימא גם בעבדים מפני שאין אומרים ברית וע"כ דלפי דלרשב"א הוי עבד בן ברית ולכך קא מפני שא"י לומר שהנחלת לאבותינו שהוא אליבא דכ"ע] ולפי"ז תנישב נמי מה שהקשיתי לכאורה בע"ז כ"ז ע"א אתמר מנין למילה בנכרי שהוא פסולה דרו בר פפי משמי' דרב אמר ואתה את בריתי תשמור ור"י המול ימול מאי ביניהו כו' וקשה לישני עבד מהול א"ב

דלמ"ד ואתה את בריתי תשמור איפא דהוא בן ברית ולמ"ד המולד זמול ליפא פיון דקא
שם בא"ה אצרג דמהילי כמאן דלא מהילי דמיא ולכך באמר קונם שאני נהנה מן הערלים
אסור במולי א"ה וע' בתשו' שא"ר ה' מילה.

ולקאמור י"ל דהתם אגיל אליבא דמ"ד דאין מקימין שאין מלין הוא רק מדרבנן א"כ
ל"ה בכלל את בריתי תשמור [אולם דבר זה ל"ע דא"כ להרמב"ם לא יהי עבד בכלל
שליחות מטעמא בן ברית] ועוד העיר אותי תלמידי המופלג וישנון כ' צבי הירש הויכמאן
שיהי' מדברי הש"ס ב"ק ט"ו ע"א דקא' התם על הא דקתני במשנה שם בני חורין ובני
ברית בנ"ח למעוטי עבדים ובני ברית למעוטי נכרים ואי איתא דעבד ל"ה בכלל ב"ב
ל"ל למיתני במשנה בנ"ח הא נמעטם מבני ברית וע' ברמב"ם פ"ח מה' נז"מ מ"ש בזה
ועדיין הדבר צריך שיקול בפלס מאזני הבחינה: אף הא קשיא לי דהיכי נימא דלהרמב"ם
לא יהי עבד בכלל ב"ב ואפי' דאיפא מ"ד דס"ל הכי א"כ תקשי מתרומות פ"ג משנה ד'
בד"א בשלא דבר אבל הרשה את בן ביתו או את עבדו או את שפחתו לתרון תרומתו
תרומה וקשה דהאיה מהני השליחות הא עבדים אינם בכלל ב"ב ואי דנימא דמייירי
בעבדו ושפחתו העברים ז"א דממ"נ אי איתא שתי שערות מאי בעיא גבי' ואי לא איתא
ב"ש א"כ עדיין קטנה היא והתם בפ"א קחשיב קטן מהחמשה לא יתרון ואם תרמו אין
תרומתם תרומה וכה"ג פריף הש"ס בגיטין ס"ד ע"ב וב"מ י"ב ע"ב.

אמנם להרמב"ם ז"ל דפוסק בפ"ד מה' תרומות לענין תרומה דקטן מןפלא סמוך לאיש
דאוריין' וא"כ משפחת לה במס"ל אולם עדיין קשה למ"ש התוס' בנדה מ"ו ע"ב וז"ל
וי"ל דר"י נמי אית לי דמס"ל דאוריין' ולהקל לתקן טבל לא אתרבי להיות כגדול עכ"ל
הרי דלענין תרומה ל"א מס"ל דאוריין'.

אולם י"ל עפ"מ"ש במח"א ה' שלוחין דאע"ג דאין שליחות לעכו"ם מ"מ בפועל יש
שליחות דידו פיד בעה"ב ע"ש א"כ בעבדו ושפחתו דידם פיד רבם מועיל שפיר שליחות
אפי' אי נימא דאינם ב"ב. ומינשב נמי לפי"ז מה דקשה לכאורה ג"כ ממשנה פסחים פ"ח
האומר לעבדו צא ושחוט עלי את הפסח כו' והתם על פרוך בע"כ מייירי מדפריף שם
בגמ' מה שקנה עבד קנה רבו וזה ל"ש בע"ע וא"כ הא אי ל"ה ב"ב ליתני בתורת שליחות
ולהנ"ל נכון דבעבדו יש שליחות דידו פיד רבו.

והנה לפי"מ שהעלינו למעלה בשי' הרמב"ם ז"ל דעבד פסול לעדות משום שאילה"ז
יתיישב נמי מה דקא' בש"ס כתובות כ"ח ע"ב וכו'ן אם הי' נכרי ונתגזיר עבד ונשתחרר
אינו נאמנין ומפרש שם הטעם פיון דנכרי הוי ל"ה דייק והעיר הש"ף בס"ל ל"ה סק"ז
דאמאי ל"ק הטעם משום דל"ה תחלתו בכשרות וכ' משום דמייירי התם במילתא דרבנן
קא' טעמא דלא דייק ע"ש ולדברינו קא' ההיא טעמא דלא דייק שיהי' שייף אפי' בעבד
ונשתחרר דגבי עבד ל"ש טעמא דל"ה תחלתו בכשרות פיון דכל פסולו ל"ה אלא משום
שאילה"ז ואם בשעת הגדה הוי ראוי להזימו מה לנו שבשעת ראוי' ל"ה ראוי להזימו
ושעפי"ז אמרתי ליישב דברי רש"י ז"ל בבא קמא פ"ח ע"א ד"ה פסולה לעדות כו' קטן
נמי מהקא נפקא לן דכתיב אנשים ולא קטנים ועוד דעדות שא"א יכול להזימה הוא דלאו
בר עונשין הוא עכ"ל ולכאורה פיון דאית לן טעמא דעדות שאילה"ז א"כ ל"ל קרא
דאנשים ולא קטנים ולהאמור נכון דנ"מ לענין עדות שראה בקטנותו שיהי' פשר

לְכַשְׁיגְדֵל דְּמַטְעַם אַאִילָה"ז הָא פִּינּוֹן דְּבִשְׁעַת הַגְּדָה יְכוּל לְהַזְמִימוּ מְהֵנִי מִשָּׂא"כ לְטַעְמָא דְּאַנְשִׁים וְלֹא קַטְנִים הָוֵי תַחְלָתוֹ בְּפָסוּל וְסוֹפּוֹ בְּכִשְׁרוֹת.

וְהִנֵּה הִרְאִינִי בְּסִפְרוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רִי"מ מְנוֹאֲרֶשְׁנִי ז"ל עַל ח"מ שְׂכ' דְּגַם מְטַעַם עִשְׂאִילָה"ז פָּסוּל בְּכַה"ג פִּינּוֹן דְּבִשְׁעַת רְאִינִי ל"ה רְאוּי לְהַגִּיד שׁוֹב פָּסוּל מְוַהֲנָא עַד כּו' ע"ש וּלְפַעַנ"ד לֹא נִרְאָה פֶּן וּמוֹכַח אִיפְכָּ' מִדְּבַרֵי הַמְהַרְשֵׁ"א ז"ל בְּסִנְהֶדְרִין מ"א ע"א שְׁהַקְשָׁה שָׁם בְּהָא דְּפָרִיף הַש"ס וְכִינּוֹן דְּאִינְהוּ לָא מִקְטְלֵי הָאִיף מִשְׁפַּחַת אִשָּׁה חֲבִירָה וְאַלְיָב' דְּרִיב"י שְׁיִתְחַיֵּיב מִיְתָה הָרִי הָוֵי עֲדוּת שִׂיאִילָה"ז פִּינּוֹן שְׁיִכּוּלִין הָעֲדִים לֹמַר לְאַנְסְרָה עַל בְּעָלָה בְּאִנּוּ וְהַקְשָׁה הַמְהַרְשֵׁ"א דְּהָא מִשְׁפַּחַת לָהּ כְּשִׁמְת בְּעָלָה בְּשְׁעַת עֲדוּת הָעֲדִים דְּלֹא יוֹכְלוּ לֹמַר לְאַנְסְרָה עַל בְּעָלָה בְּאִנּוּ וְהַשְׁתָּ' מֵאִי קוּשְׁיָא הִיא זֹו נִימָא פִּינּוֹן דְּבִשְׁעַת רְאִינִי הָוֵי פָּסוּלִים מְטַעַם עִשְׂאִילָה"ז שׁוֹב ל"מ עֲדוּתוֹ גַּם אַח"כ דְּהָוֵי תַחְלָתוֹ בְּפָסוּל א"ו דְּזָה ל"ה תַּחְלָתוֹ בְּפָסוּל וְיִתְיַשְׁב עֲפִי"ז קוּשְׁיָא הָעוֹלָם בְּכַתְּוֹבוֹת ט"ו ע"ב גְּבִי שְׁתוּקֵי מַע"מ יִשְׂרָאֵל לְמֵאִי הִלְכְתָּ' אר"ל לְנִזְקִין ה"ד אִי נִימָא דְּנִגְחִי' תוֹרָא דִּידֵן לְתוֹרָא דִּידֵן לִימָא לִי אִינְיָתִי רֵאִי דִּישְׂרָאֵל אַתָּה וְשִׁקוּל ל"צ דְּנִגְחִי' תוֹרָא דִּידֵן לְתוֹרָא דִּידֵן כּו' וּמְקַשִּׁין דְּאַמְאֵי אֶמְרֵי מַע"מ יִשְׂרָאֵל וּמְשַׁלֵּם ח"נ וְהָא הָוֵי עִשְׂאִילָה"ז דְּאִם יוֹזְמוּ לֹא יִהְיוּ צְרִיכִין לְשַׁלֵּם לוֹ דִּיאֶמְרוּ שְׁמָא נְכָרֵי אַתָּה וְאַפְי' לְדַעַת הַסּוֹבְרִין דְּבִמְמוֹן ל"ב עִשְׂאִילָה"ז מ"מ הָא פ"נ קְנָסָא וּבְעֵי' לַכ"ע עִשְׂאִילָה"ז וְלִהְאָמוֹר י"ל דַּנ"מ כְּגוֹן דְּאַחַר הַנְּגִיחָה טָבֵל לְשֵׁם גִּירוֹת וְאַח"כ הָעִידוּ וְהָוֵי הַשְׁתָּא עִשְׂאִילָה"ז דִּישְׂרָאֵל מְעַלְיָא הוּא וּבְכַה"ג לָא מִיקְרֵי תַחְלָתוֹ בְּפָסוּל כַּנ"ל.

יֹוֹתֵר לֹא יִרְשְׁנֵי הַזְּמַן לְהַאֲרִיף אַף עוֹד זֹאת אוֹדִיעָהוּ שְׂרָאִיתִי בְּסִפְרָא שׁו"ת בְּגִנּוֹן צִיּוֹן מַהֲרָה"ג מֵאִלְטִינִי ז"ל סִי' קט"ז שְׁהִבִּיא בְּשֵׁם ס' מִי נִפְתּוּחַ שְׁמִסְנוֹפֶק אִם עֶבֶד כְּנַעֲנִי מְטַמֵּא בְּאֵהָל פִּינּוֹן דְּאַמְרִינּוּ אִין עֲפּו"ם מְטַמֵּא בְּאֵהָל דְּאַתֵּם קְרוּיִים אָדָם א"כ עֶבֶד אִין לוֹ חֲטִיִּס דְּעַם הַדּוֹמָה לְחֲמוֹר כְּתִיב וְגַם מֵת עֶבֶד מוֹתֵר בְּהִנְיָה כַּמ"ש הַתּוֹס' ב"ק דָּף י' ע"א א"כ אִינוּ קְרוּי אָדָם א"ד פִּינּוֹן דְּחֲטִיב בְּמִצּוֹת שְׁהִאֲשָׁה חֲטִיבָתָהּ הוּא בְּכָלל אָדָם וְהוּא כ' לְפָשׁוּט סִפְק זָה מַמ"ש הַתּוֹס' בְּמַגִּילָה כ"ג ע"ב ד"ה וְאַדָם דְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי קְרוּי אָדָם.

וּלְפַעַנ"ד יֵשׁ לְפָשׁוּט מִהַבְּרִייתָ שְׁהוּבָאָה בְּפָסְחִים ד"ט וּבְכ"ד מַעֲשֵׂה בְּשִׁפְחָתוֹ שֶׁל מְצִיֵק א' בְּרִימּוֹן שְׁהִטִּילָה גֶּפֶל לְבוֹר וּבָא כְּהֵן וְהַצִּיץ בּוֹ לִידַע אִם זָכָר הוּא אִם נְקִיבָה וּבָא מַעֲשֵׂה לְפָנֵי חֲכָמִים וְטִיְהִירוּהוּ שְׁחוֹלְדָה וּבִרְדָּלָס מְצוּיִין שָׁם וּפִירִש"י שָׁם וְטִיְהִירוּהוּ מִמְאָהִיל עַל הַמֵּת וְע"ש בַּתְּד"ה הַכֶּם בְּשִׁפְחָתוֹ שְׁמִסְתַּפְקִים אִם הַנֶּפֶל שֶׁל שְׁפָחָה אוֹ שֶׁל גְּבִירָתָה ע"ש וְא"כ אִי אִיתָא דַּע"כ אִינוּ מְטַמֵּא בְּאֵהָל אֶמְאֵי לֹא דִּיִּיקוּ הַתּוֹס' דַּע"כ שֶׁל גְּבִירָתָה הִי דְּאִי שֶׁל הַשְׁפָּחָה הָא ע"כ אִינוּ מְטַמֵּא אַע"כ דַּע"כ מְטַמֵּא בְּאֵהָל דְּמִיקְרֵי אָדָם.

וְכֵן יל"ע בְּמָה שְׁהִבִּיא הַב"י בַּא"ח ס' קנ"ט בְּשֵׁם הַמְּנַהֵיג דְּאִין נוֹטְלִין לִידָים מַעֲפּו"ם וְעֶבֶד דְּבְעֵי מְפַח אָדָם וְהֵם אִינּוּ קְרוּיִין אָדָם וְע' בְּרַמְבַּ"ם פ"ט מַה' ט"ז ה"א דַּעֲפּו"ם אִינּוּ מְטַמֵּאִים בְּנִגְעִים מְדַכְּתִיב אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעֶבֶד מַחֲמ' בְּנִגְעִים הָרִי דְּעֶבֶד הוּא בְּכָלל אָדָם וְעִי' בַּתּוֹס' סִנְהֶדְרִין ט"ו ע"א ד"ה אָדָם מִי קָדִישׁ כ' וְז"ל וִי"ל דְּאָדָם לֹא מְשַׁמַּע לִי דְּקָאֵי אַעֲבָד וְע' בְּכָרִיתוֹת דָּף ז' ע"ב בְּמִשְׁנָה וְכֵן שְׁפָחָה שְׁהִפִּילָה כּו' וּבְגַמ' שָׁם שְׁפָחָה מִנ"ל כּו' ע"ש וְיֵשׁ לְדַבֵּר עוֹד בְּזָה אַף לֹא עֵת הָאֶסְרָא פְּהָ וְהַנְּנִי הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִימָן יז לִק' דְּאַלְיָנָא.

בעזהש"י יום ה' ג' תמוז תרמ"א לפ"ק סטריא. שלום רב לכבוד האברהם הקריף המפולפל ברם השנון זית רענן כש"מ אליעזר גרינשטיין נ"י.

מכתביהם היקרים עם חידו"ת פעמים ושלש הגיעוני ואתה הסליחה על אשר לא השבתי לה עד פה יען אפפוני טרדות רבות ועצומות הפתוחות לקונדש ולחול. ואבא היום אל העין.

ואען ואמר בס"ד: הנה העירות בדברי א"ז הגאון חו"ד ז"ל בסי' ק"א שה"ר לדעת הפוסקים דכבש שלם הוי ג"כ חה"ל מש"ס פסחים פ"ח ע"ב גבי חמשה שנתעברו עורות פסחיהן ונמצ' יבלת בא' מהן כולן יוצאין לבית השריפה ופטורין מלעשות פ"ש וקא' אפ"י התם ל"ש אלא שנתעברו לאחר זריקה אבל נתעברו לפני זריקה חייבין לעשות פ"ש פ"ן דבעידנ' דאזדרק דם ל"ה חזי לאכילה ואי נימ' דכבש שלם ל"ה חה"ל א"כ אמאי ל"ה חזי לאכילה הא נתבטל ברוב ופסח ע"כ שלם הוא וא"ל משום דם שנתעבר בדם הא משנה מפורשת היא בזבחים דאם לא נמלה ונתן פשר וא"ל משום דא"ר להקטיר האמורין דהוי פאברים פאברים דכולן יוצאין לבית השריפה כמבואר בזבחים דע"ז דז"א דלא יאה אלא נטמאו אמורין או אבדו דמותה הפשר באכילה א"ו דמטעם חה"ר ל אינה בטילה וכדעת הפוסקים דגם כבש שלם הוי חה"ל.

והקשית מדברי התוס' פסחים ס"ב ע"א ד"ה האי כו' שכ' וז"ל ואין להקשות אי מדרבנן הא"י דתחייב פסח אחר הא הוי חולין בעצרה לא היא פ"ן דלא נזרק הדם א"י ומותר לצאת באחר וא"כ אפי' לפי"ד החו"ד שפכת דמטעם חה"ל אינה בטילה אפתי תקשי בהא דפריה הש"ס שם בכמה אופנים דליתחייב בפ"ש הרי מייירי לאחר זריקה וא"כ פ"ן דמדאורי' בטיל ברוב ורק מדרבנן ל"ב א"כ א"י יביא פסח אחר הא הוי חולין בעצרה עכ"ל: הנה בטרם נבוא למטרת ישוב דברי א"ז הגאון זצ"ל ארדה נא ואראה מה שיש לעיין ולפלפל בסוגי' זו.

דהנה לכאורה אפתי קשה אפי' אי נימ' דכבש שלם הוי חה"ל לפמ"ש בשערי דורא שער ל"ט אות א' דבתחיתה שאינה אסורה רק מדרבנן אפי' הוי ראוי' להתכבד בטילה ע"ש והספיקו עמו עוד קצת פוסקים ע' בפרי תואר סי' ק"ו א"כ הא מבואר בתוס' זבחים דע"ז ע"ב ד"ה ורבנן כו' דגם רבנן דמתניתין דרשי מום בם לא ירצו בעינייהו הוא דלא ירצו הא ע"י תערוכת ירצו ורק לכתחלה אסור מדרבנן ע"ש וא"כ אפי' בחד בחד ליפא רק איסור דרבנן א"כ היל"ל דיהי' בטל דרוב כשאר איסור דרבנן אף שהוא חה"ל.

אמנם באמת לק"מ דמלבד דבאמת קיי"ל דחה"ל אפי' באיסור דרבנן אינה בטילה כמבואר ברמ"א סי' ק"א ס"א י"ל ג"כ דאתיא ההוא בריית' דפסחים פרבנן דבריית' דהתם דלא דרשי הך דרשא וס"ל דתערוכת בע"מ לא יקרבו מדאורי' אמנם הא קשיא לי דלכאורה יש להבין אמאי נקט אפ"י מילת' דפסיק' דבנתעברו לפני זריקה חייבין לעשות פ"ש משום דבשעת זריקת דם ל"ה חזי לאכילה הרי שפיר משפכת דגם בנתעברו לפני זריקה הוי פטורים מלעשות פ"ש היכי שפירשו ממקום קביעותן דהרי כ' התוס' בפסחים ד"ט ע"ב ד"ה היינו ט' חניות דבקבוע דרבנן אפי' פירשו לפנינו שנולד הספק במקום הקביעות ג"כ מותר ע"ש וא"כ ה"נ הא מדאורי' חד בתרי בטיל ול"ה אלא קבוע דרבנן והיל"ל דבפירשו ממקום קביעותן יהיו פטורין מלעשות פ"ש ואי דכ' התוס'

בנבחים ד"ע ע"ב ד"ה אפי' כו' דלגבי גבוה ל"א כל דפריש מרוב' קפריש מטעם גזירה
שפא יבאו י' פהנים בב"א ומסקי מן הקבוע למצבת ז"א דהתינח בדברים שעולים ע"ג
המצבת שנעשה ע"י פהנים שפיר אמרי' דכהנים זריזין הו' וינדרזו כ"א לעשות המצוה
ושפיר איכא למיחש לזה אבל לא לענין אכילת אדם וכנראה מלישנ' דגמ' שם ע"ג ע"ב
שפא יבאו עשרה פהנים בב"א כ' ע"ש ותדע לה דהרי דעת הרשב"א הובא בטיו"ד סי'
ק"ט דאף דיבש בטיב ברוך מ"מ אסור לאוכלן בב"א ואמאי לא גזרי' ג"כ התם
שפא יבא לאכלן בב"א א"ו דלגבי אי' אכילה ל"ש גזירה זו וא"כ הכא הרי העיקר היא
אם הוא ראוי לאכילה בשעת זריקה וכיון דלגבי אי' אכילה שייך מרובא פריש א"כ
שפיר יהי' מותר היכי דפירשו ממקום קביעותן והוי' ראוי לאכילה בשעת זריקה וממיל'
פטורין מלעשות פ"ש וע' ברא"ש פג"ה מ"ש בשם הרשב"א ז"ל ועכצ"ל לפמ"ש רש"י
ז"ל ברחוקין ק"ט ע"א דאבני קם בש"י ר"י דמב"מ במשהו וא"כ למאי דחזר בו ר"ת דאין
חילוק במב"מ בין לח ליבש ע' בתוס' נבחים דע"ג ע"א ד"ה רי"א וא"כ מדאורינ' לא
בטיל והו"ל קבוע דאורינ' ושפיר קא' אבני לשיטת' דבנתערבו לפני זריקה חייבין
לעשות פ"ש ז' פיון דלא חזי' לאכילה אפי' נתפשו ממקום קביעותן משום דהוי' קבוע
דאורינ' ואסור בנולד הספק במקום הקביעות אמנם באמת התוס' ברחוקין שם ובפסחים
ד"ל ע"א חולקין על רש"י ז"ל בזה והוכיחו מכ"ד דאליב' דאבני ורבא מב"מ בטיל ע"ש
ועוד הרי כ' התוס' בגיטין ס"ד ע"א ובגזיר' י"ב ע"א ד"ה אסור דכל היכי שאינו ניכר
האיסור במקומו ל"ה קבוע דאורינ' ע"ש א"כ אפי' אי ניא דס"ל לאבני מב"מ מה"ת
במשהו עכ"ז ל"ה קבוע דאורינ' פיון דאינו ניכר האיסור וא"כ הדרק"ל.

אמנם באמת הדבר נכון דלכאורה צריך להבין הא דפריש בגמ' נבחים ע"ג ע"א נכבשינהו
דניידי ונימ' כל דפריש מרובא פריש הרי אי בע"ח נדחין פיון שפכר נדחו איך נותרו
אח"כ ועכצ"ל עשום דקיי"ל כל שפידו ל"ה דיחוי וא"כ שפיר פריש פיון דכל שעה
בידו לתמן הדיחוי ול"ה דיחוי פלל וא"כ התינח התם בבע"ח דמהני תקנת נכבשינהו
דניידי משא"כ הכא הא פירש בידים אסור וע"כ לא יוכל להיות נותר רק ע"י שיהי'
נפרש ממיל' ול"ה בידי וא"כ פסול מטעם דיחוי.

והנה מ"ש א"ז הגאון בחו"ד הנ"ל בזה"ל וא"ל משום דא"כ להקטיר האמורין דהוי'
פאברים פאברים דכולן יוצאין לבית השריפה כמבואר בנבחים דע"ז ז"א דלא יהא אלא
נטמאו אמורין או שאבדו דמותר הבשר באכילה הנה לפענ"ד לא הי' צריך לפל זה דהא
באמת יש להבין גוף המשנה בנבחים ע"ז ע"ב שם אברים פאברים בע"מ אמאי יצאו
פולם לבית השריפה וגם לר"א לא שרי אלא בקרב ראשו של א' מהן הרי פירש"י התם
אברים של עולות הרבה פאברי עולת בע"מ וע"כ דהבע"מ אינה אלא א' מדקא' ר"א אם
קרב ראש א' מהן יקרבו כל הראשון ואי איתא דאיכ' יותר מא' מאי מהני מה שהקריב
ראש א' מהן הרי אפתי איכ' מן הראשים האסורין וא"כ אמאי לא יהי' בטל ברוב ולדעת
הפוסקים דחתיכה חי' ל"ה ראוי' להתפבד א"כ שפיר תוכל להתבטל ואי משום עולין
שאין מבטלין זא"ז הרי כ' התוס' בנבחים שם דלא שייך בהו עולין דכיון דהוא בע"מ לא
הוי עולין ועוד דיבש בטיב ל"ש לרבנן עולין אין מבטלין זא"ז כמו דל"ש במב"מ
ביבש לר"י ע"ש וע"כ כמ"ש התוס' ישנים ביומ' ס"ד ע"א דאתיא פתנא דליטר' קציעות
דאמר כל דבר שבמנין לא בטיל וע"כ כשי' הת"ח שהוב' בש"ף סי' ק"א סק"ז דאף

דמטעם חה"ל בטיילה אַבֿל מִפֿתֿ דָּבָר שְׁבִמְנֵן י"ל דל"ב וא"כ הו"נ י"ל בַּהֲבֵרֵית' דְּחַמְשָׁה שְׁנֵתֵעֲרְבוּ עוֹרוֹת פֿסְחֵיהֶן דְּאֲזִיל לַתְּנָא דְּלִיטְר' קְצִיעוֹת וּל"ב מִטְעֵם דְּבָר שְׁבִמְנֵן וּא"כ לֹא קָשָׁה גַם קוֹשְׁי' הַחוּו"ד לְעֵנִן הַבְּשָׂר רִי"ל דְּאָף דְּבִכְבֵּשׁ שְׁלֵם ל"ש חה"ל מ"מ אִינוּ בָּטֵל מִפֿתֿ דְּבָר שְׁבִמְנֵן כִּשִׁי הַת"ח הַגְּ"ל.

וּבְאֵמֶת מוֹכַח הָכִי מִדְּבָרֵי הַש"ס בְּזִבְחֵים דַּע"ב ע"ב דר"פ מְשַׁנֵּי הָתָם עַל הָא דְּפָרִיף אַמְאֵי יְמוֹתוֹ פְּוֹלָן וְנִבְטְלוּ בְּרוֹב הַהוּא תְּנָא תְּנָא דְּלִיטְר' קְצִיעוֹת הוּא דְּאָמַר כֹּל דְּבָר שְׁבִמְנֵן אִפִּי בְּדַרְבְּנֵן לֹא בָּטֵל וּמכ"ש בְּדִאֲוָרֵינ' הָרִי דְּגַם פְּכָשׁ בְּעוֹרוֹ הוּי דְּבָר שְׁבִמְנֵן: אַמְנָם הָא קוֹשְׁיָא לִי בְּהַדְּ מְשַׁנָּה דְּאֲבָרִים בְּאֲבָרִים דְּהִנֵּה הַצֵּל"ח בַּח' בְּפִסְחֵים שְׁם הַרְגִישׁ אַמְאֵי קֵא' בְּבֵרֵית' הַדִּין לְעֵנִן דְּפִטוּרִין מִפ"ש וְאַמְאֵי ל"ק הַדְּ דִּינָא לְעֵנִן אִם חֵיבִין לְהֵבִי פ"ר אַחַר כְּשֶׁנִּזְדַּע מִבְּעוֹד יוֹם וְאַמְרֵתִי לִיִּישׁב דְּהִנֵּה בְּאֵמֶת קָשָׁה הָרִי קִי"ל בְּקִבּוּעַ דְּרַבְּנֵן כְּשֶׁנִּפְלֵ א' מֵהֶן לִיִּם הַנְּתָרוּ פְּוֹלָן שְׁאֲנִי אֹמֵר דְּאִסוּר' נְפִיל וּא"כ אַמְאֵי יֵצְאוּ פְּוֹלָן לְבֵית הַשְּׂרִיפָה הָרִי כְּשֶׁנִּשְׂרַף א' יְהִי הָאֲחֵרִים מְוֹתְרִין וְאִי דְּבַהֲפִיל אֲסוּר ז"א דְּהָא בְּש"ס זְבָחִים ע"ד ע"א פְּרִיף שְׁם עַל הַמְּשַׁנָּה דְּכָל הַזְּבָחִים שְׁנֵתֵעֲרְבוּ כו' דְּאַמְאֵי יְמוֹתוֹ פְּוֹלָן בְּמֵת א' מֵהֶן נִימ' דְּאִסוּר' מִית וְהַנּוֹתְרִים יִקְרְבוּ וְהַקָּשָׁה הַבְּרָה"ז הָא בְּהַפִּיל בְּיַדִּים אֲסוּר וְתִי דְּכִינֵן דְּמַצּוּה לְהַמִּית הוּי כְּמַמִּיל' ע"ש וּא"כ ה"נ פִּינֵן דְּמַצּוּה לְשׁוֹרְפָן א"כ כְּשֶׁנִּשְׂרַף א' נִימָא דְּאִסוּר' נִשְׂרַף וְהַשְּׂאָר יְהִי מְוֹתְרִין וְאִי דְּהָא קֵא' בְּזִבְחֵים שְׁם דְּלֹא הַתִּיר ר"א אֶלָּא שְׁנֵים שְׁנֵים וְהַכ' א"א לְאֶכּוֹל ב' ב' פִּינֵן דְּיִהֵי' שְׁלֹא לְמַנּוּי אַפְתִּי קָשָׁה לְשִׁי הַרְמַב"ם בַּפ"ז מַה' ע"א דְּהָא דְּלֹא הַתִּיר ר"א אֶלָּא ב' ב' הִינּוּ דְּבַעֲי' שְׁיִפְלוּ שְׁנֵים לִיִּם [וג"ז הוּא רַק מְשׁוּם חוּמְר' דַּע"ז פְּמִבְּנָאָר בְּנו"כ שְׁם] אַבֿל מְוֹתְר' לְאֶכּוֹל א' א' ע"ש וְעַכְצ"ל דְּמִיִּירִי כְּשֶׁפְּכָר הוּא לִילָה וּא"כ הָא אִין שׁוֹרְפִין קְדָשִׁים בְּלִילָה וְע"כ לֹא יְהִי נִשְׂרַפִּין עַד יוֹם הַמַּחֲרָת וּא"כ מְמִיל' ע"כ יִשְׂרְפוּ פְּוֹלָן פִּינֵן שְׁנַעֲשׂוּ פְּוֹלָן נוֹתַר.

וּא"כ לִפִּי"ז שְׁפִיר קְתָנִי הַדִּין הַלְּזֵ רַק לְעֵנִן פ"ש דְּאֵלוּ לְעֵנִן פ"ר וּבְאֲנֹפֶן שְׁיֵשׁ עֲדִינֵן שְׁהוֹת לְשַׁחוּט פ"ר אַחַר הָא לֹא הִי צָרִיף לְשַׁרוּף פְּוֹלָן וְהִי דִי לְשַׁרוּף א' וְהַשְּׂאָר מְוֹתְר' כַּנ"ל וּמִיִּישׁב קוֹשְׁי' הַצֵּל"ח.

אַמְנָם הַתִּינַח הָתָם בְּבֵרֵית' הַגְּ"ל מִשְׁא"כ בְּמְשַׁנָּה דְּאֲבָרִים בְּאֲבָרִים שְׁפִיר קָשָׁה אַמְאֵי קֵא' ר"א דוּק' אִם קָרַב רֹאשׁ א' מֵהֶן וּפִירִש"י בְּיוֹמָא ס"ד ע"א קוֹדֵם שְׁהַרְגִישׁוּ בְּדָבָר וּמְשַׁמַּע דְּלֹאֲחַר שְׁפָכָר נִזְדַּע הַתְּעַרְוּבַת שׁוּב אִין לוֹ תַקְנָה בְּשׁוּם עֵנִן וּמוֹדָה לְחַכְמֵים דְּיֵצְאוּ פְּוֹלָן לְבֵית הַשְּׂרִיפָה ע' פּמ"א ח"א ס' ק"ה הָרִי הָתָם ג"כ ל"ה אֶלָּא קְבוּעַ דְּרַבְּנֵן מִטְעֵם דְּבָר שְׁבִמְנֵן כַּנ"ל וּא"כ יִשְׂרַף א' וְהַשְּׂאָר יְהִי מְוֹתְרִין.

וְיִהֵי' נִפְשֵׁט מִזֶּה מַה שְׁנִסְתַּפְקֵתִי בַּמַּק"א בְּהָא דְּקִי"ל בְּפִסְחֵים ל"ד וּבַכ"ד כֹּל שְׁפָסוּלוֹ בְּגוּפוֹ יִשְׂרַף מִיָּד בְּדָם וּבְכַפְעָלִים תְּעוּבָר צוּרְתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרִיפָה וּמִבְּנָאָר בַּצֵּל"ח פִּסְחֵים כ"ח דְּזָבַח שְׁנַפְסֵל הוּא בְּכָלֵל הַלְּאוּ דְּלֹא יוֹתִיר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר וּמִחֻיָּב לְשׁוֹרְפוֹ מִיָּד דַּל"ה עוּבָר עַל הַלְּאוּ [וע' נובי"ת חיו"ד סי' נ"ג] וְעַלָּה סְפַק בְּלַבִּי אִם נִתְעַרַב קָרְבָן שְׁפָסוּלוֹ בְּגוּפוֹ בִּין שְׂאָר זְבָחִים כְּשֶׁרִים וְאִינוּ נִיָּכָר בְּאֲנֹפֶן דְּלֹא בָּטֵיל דְּהַדִּין דִּישְׂרַפוּ פְּוֹלָן אִם נִימָא פִּינֵן דְּבִנְדָאֵי יֵשׁ א' שְׂצָרִיף לְשׁוֹרְפוֹ מִיָּד יִשְׂרַפוּ פְּוֹלָן מִיָּד כְּדִי שְׁלֹא יַעֲבֹר עַל הַלְּאוּ דְּלֹא יוֹתִיר פִּינֵן דְּהָא דְּפָסוּל סְפַק טְעוּן עֵיבּוּר צוּרָה הוּא רַק מְשׁוּם בְּזִיוֹן קְדָשִׁים א"כ פִּינֵן דְּהַשְּׂאָר אִין נִשְׂרַפִּין אֶלָּא מְסַפַּק בְּעוּ פְּוֹלָן עֵיבּוּר צוּרָה וּא"ע עַל הַלְּאוּ דְּלֹא

יותר פנין דחכז"ל אָמרו דְפסולסֶפֶק בְּעֵי עֵיבוֹר צוּרָה הָגוי אָנוס בתקנ"ח וכמ"ש התוס' בשבֹּת ד' ד'.

ומהכ' נפשט ספק זה דאי איתא דאמרי פנין דע"כ איכא בהתערובת א' שפסולו בגופו ישרפו פולן מיד א"כ קשה קושיותינו הנ"ל ישורף א' ואידך לשטרתי [וע' בתוס' מעילה ד"ז ע"ב דבדבר שפסולו בגופו אינו מועיל הוריקה להטעין עיבור צורה דלא כפירש"י שם] אע"כ דאפי' נתערב א' שפסולו בגופו פנין דהשאר אינו נשרפין אלא מספק בעו עיבור צורה וא"כ מיןשב שפיר דע"כ ישרפו פולן פשתעובר צורתן משום נותר [ובגוף סברת הצל"ח הנ"ל שחידש דאזקרת נותר שלא יותירו עד פוקר שינה ג"כ בזבח פסול ואי אינו שורפו ביום זבח קאי עליו בכל תותירו יל"ע לפענ"ד מש"ס שבֹּת נ"ד ע"ב בהא דמסתפק שם בגמ' מהיכן ילפינו דאין שורפין קדשים פסולין ביו"ט וקא' רבא מקרא דהוא לבדו ולא מילה שלב"ז ופירש"י ונ"ל וממילא שמעין מנה דמצנה שאין זמנה קבוע ויכול לעשותה למחר אינה דוחה יו"ט וה"ה לשריפת קדשים פסולין ע"כ וקשה הא בשריפת קדשים פסולין אם ימתין עד למחר יעבור על לאו דלא יותר כד' הצל"ח וצל"ע בזה] עכ"פ מה שרצה החו"ד לומר משום הקטרת אמורין דא"א כמו אברים באברים אינו מוכן פנ"ל ולכאורה אפשר לומר דכונתו מטעם עולין שא"מ זא"ז וקאי בשי' הכרו"פ בסי' ק"י ס"ק כ"ב שהעלה שם דהרמב"ם ז"ל חולק ע"ד התוס' שכ' דבע"מ ל"ה עולין נכתב דכמ"ש התוס' לענין חהר"ל אף דהיא עכשיו איסור הנאה מ"מ אם יתבטל יהי' חהר"ל אף עכשיו לא בטיל וכן הדבר בעולין אם יתבטל יהיו הפל בחזקת תמימין וירצו למזבח אף עכשיו קודם שמתבטלין הם נידונין ע"ש סופן וקרוי עולין ול"ב כמו חה"ל וגם מ"ש דביבש ביבש ל"ש אין עולין מבטלין זא"ז לא ס"ל פנותיהו דרק לגבי מב"מ יש הבדל בין לח ליבש דאין קרוי מב"מ כ"א בנבלל היטב וזה ל"ש בעולין ע"ש וא"כ שפיר נוכל לומר מטעם האמורין שא"א להקטירן משום דאין עולין מבטלין זא"ז.

אמנם לפי"ז לא יהי' שינה תי' החו"ד הנ"ל דמשום דא"א להקטיר האמורין עשאום כמי שנטמאו או שאבדו דהרי כ' התוס' ביומא כ"ט ע"א ד"ה אלא כו' דל"ש הך דעשאום כמי שנטמאו או שאבדו אלא היכי דהוי חזי מעיקר' פגון בשנשטה' לאחר התמיד פנין דהוי חזי להקריבו קודם התמיד אבל היכא דמעיקר' לא הי' חזי ל"ש הא דעשאום כמי שנטמאו או שאבדו ע"ש וא"כ ה"נ פנין דאמרינו דל"ב האמורין של בע"מ באינה וחל על פולם שם אמורי בע"מ וא"כ ל"ה חזי מעיקר' ול"ש עשאום כמי שנטמאו או שאבדו.

אולם באמת גוף דברי הפלתי אינם מוכנים פלל לפענ"ד דהרי כ' הר"ן בנדרים נ"ב ע"א בטעמ' דרבנו דדרשי מולקח מדם הפך ומדם השעיר דעולין א"מ ז"א ולא ס"ל כר"י דנריש מהאי קרא דמב"מ לא בטיל דכיון דזה איסור וזה היתר הוי מבשא"מ ורק היכי דזה וזה הוי היתר פגון בדשיל"מ או דשניהם עולין וכשרין לגבי מזבח בשנה בכה"ג ל"ב ע"ש וא"כ לפי"ז היכי דא' מהן פסול שוב ל"ה מב"מ ושפיר בטיל ומה זה ענין לחהר"ל דהתם הוא מטעם חשיבות ורק דאתה רוצה לסלק החשיבות מטעם שאסור בהנאה בזה שפיר כ' התוס' פנין דלאחר הבטול יהי' ראוי להתפבד אמרי' דל"ב משא"כ עולין בעולין אם א' מהן פסול הא הוי מב"מ ושפיר בטיל: והנה עוד כ' א"ז החו"ד

שם וז"ל וא"ל משום דם שנתערב בדם הא משנה מפורשת היא בזבחים דאם לא נמלה ונתן פשר.

הנה בנדאי כונתו להמשנה דזבחים ע"ח ע"א בדם התמצית ישפה לאמה ר"א מכשיר אם לא נמלה ונתן פשר ותמה אני על הדרת גאון יעקב ז"ל דאיהו אשתמיט לי דברי הגמ' שם דע"ט ע"ב דמוקי ר"פ שם פלוגתא דר"א ורבנן אם דם התמצית מצוי לרבות על דם הנפש אבל ברישא בנתערב בדם פסולין כ"ע מודו דישפה לאמה ורב וביד דמוקי שם פלוגת' דר"א ורבנן אי גזירין גזירה במקדש או לא הא איפרוה התם דא"כ ליערבינהו וליתנינהו נתערב בדם פסולין או בדם התמצית ישפה לאמה ומדפליג להו במשנה שם לתרי בבי ע"כ דל"פ רק בסיפ' בנתערב בדם התמצית אבל בדם פסולין כ"ע מודי דישפה לאמה וכן מצאתי מפורש בתוספתא דזבחים פ"ח דקתני ר"א מכשיר בדם התמצית הרי להדי' דל"פ ר"א רק בדם התמצית וא"כ ההוא דאם לא נמלה ונתן פשר לא קאי ג"כ רק על דם התמצית ולא על דם פסולין לכן מפורש יוצא מדברי הרמב"ם פ"ב מה' פסוהמ"ק ה' כ"ג שכ' וז"ל דם הקדשים שנתערב בדם פסולי המזבח או בדם קדשים שנספסלו בשחיטה ישפה הכל לאמה ואפי' קרבו כל הפוסות חוץ מא' ישפה לאמה וכל אותן הזבחים פסולין נתערב בדם התמצית ישפה לאמה ואם לא שאל ונתן פשר עכ"ל הרי דפוסק הרמב"ם ז"ל להדי' דבתערובת דם התמצית אם לא שאל ונתן פשר אמנם פד דייקין שפיר ליכא מדברי הרמב"ם ז"ל ראי' דכפי הנראה מלשונו שכ' ואפי' קרבו כל הפוסות כו' א"כ מייירי בנתערב פוס בכוסות ובזה יש מקום לומר דאפי' אם נקרבו פסולין דהנה התוס' בזבחים ע"ט ע"ב ד"ה במאי קמפלגי כו' ובכ"ד כ' דבפסולין כ"ע מודו דרשאי ליתנו לשם מים וכ' בס' מה"ק להסביר דבריהם עפי"מ דאמרינו בדר' ע"ז ע"א גבי שאור ודבש דגם רבנן מודו לאותה דרשא דאל המזבח כו' לריח גיחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשם עצים ונהי דרבנן דרשי שם מעוט' דאותם הוא דאתה מעלה לשם עצים אבל מידי אחרין' לא ה"ד בכשרים הוא דאסור לשנות בהם אבל פסולים שרי והא דאמרינו לכ"ע באברים שנתערבו להעלותן לשם עצים היינו מטעמ' דאמרינו שם ע"ב בגמ' לר"י אליב' דרבנן משום דמאיסי ולתנא דמתניתין אליב' דכ"ע ולקב' גם ר"א לא שרי אלא בקרב ראשו של א' מהם וע"כ סברי התוס' דהיא טעמ' דמאיסי לא שייך אלא כשהפסול בעיני' דומי' דאברים שנתערבו אבל בדם פסול שנתערב בדם פשר שאינו בעין ומצטרף לזה דיש בילה א"כ בכל הנזה יש בה מן הפשר ל"ש האי טעמ' דמאיסי משא"כ בתערובת אברים אף אם יקריב אותם שנים שנים מ"מ מאחר שהפסול הוא מוכדל ומופרד בפ"ע שייך בי' שפיר טעמ' דמאיסי ולקב' אפי' לר"א אין היתר כ"א בקרב ראשו של א' מהם דתלינו איסור' בי' ע"ש.

והנה רש"י ז"ל פי' התם במשנה על הא דאם לא נמלה ונתן פשר וז"ל אפי' לת"ק דאפי' לכתחלה אי לאו משום גזירה הי' מכשיר וכ"כ הר"ע מברטנורה דכיון דאינו אלא משום גזירה לקב' פשר בדיעבד ולפי"ז י"ל דבנתערב בדם פסולין פינו דמדינא הי' שייך רואין פאלו הו מים דמותר להעלותן לשם מים פינו דל"ש הטעם דמאיסי שאינו בעין ומצטרף דיש בילה פנ"ל וא"כ ע"כ דאיסור הקרבנות ג"כ אינו אלא מטעם גזירה ולקב' י"ל גם בהו דאם לא נמלה ונתן פשר משא"כ הרמב"ם ז"ל הא מייירי בנתערב פוס בכוסות דהוא

דָּבָר מְוַבָּדֵל וּמְפָרֵד וְהוּי כְּמוֹ אֲבָרִים בְּאֲבָרִים דְּשִׁינָה שְׁפִיר טַעַם דְּמַאֲסִי וְאִ"כ מְדִינָא אֲסוּר לְהַעֲלוֹתָן ע"ג הַמִּזְבֵּחַ כַּנִּל וּלְכַף שְׁפִיר כְּתֹב דָּאֵם עֲבַר וְהִקְרִיבֵן פְּסוּלִים.

וְנִרְאָה לְהַסְבִּיר הַדְּבָר בְּטַעַם דְּהִנְהוּ בַס' טה"ק הַקִּשָּׁה עַל הָא דָּאֵם לֹא נִמְלָךְ וְנִתְּנָה פֶשֶׁר הָרִי רָבָא אָמַר לְעֵיל דַּע"ג ע"ב פִּינּוּ דְאָמוּר רַבְּנָן לֹא לִיקָרֵב אִם הִקְרִיב לֹא מְרַצָּה מִטַּעַם דִּיקְחוּי וְאֲמַאי יוֹעִיל כָּאֵן מַה שְׁנִתְּנָה בְּדִיעֵבַד גִּימָא ג"כ דְּפָסוּל מִטַּעַם דִּיקְחוּי וְנִרְאָה לְפַעֲנָא ד' דְּלֹא קָשִׁי כָּלֵל דְּבִשְׁלָמָא בְּמִתְנִיתִין דַּר"פ בְּזִבְחִים שְׁנִתְּעַרְבוּ בְּחִטָּאוֹת הַמִּתּוֹת כּו' דְּכָכֵל הָנִי חָל עֲלֵינְהוּ הַשֵּׁת' אִיסוּר הַעֲלָאָה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ דְּנָהִי דַמַּה"ת הִיל"ל דְּיִבְטְלוּ בְּרוּב עַכ"ז פִּינּוּ דְאָמְרֵי חֲכָמִים דְּאִינוּ בְּטִיל הוּ"ל כְּאֵלוּ הִיא בְּעֵין וּלְכַף אִי אִקְרִיב לֹא מְרַצָּה מִטַּעַם דִּיקְחוּי מִשָּׂא"כ הִכָּא בְּנִתְעַרְבַּ בְּדָם הַתְּמַצִּית יֵת דְּאִין שׁוּם אִיסוּר בְּהַעֲלוֹתָן וְלַעֲנֵן שְׁיִכְפֹּר הָא אָמְרֵי בְּהֵן רוֹאִין כּו' כַּנִּל וְרַק מִשׁוּם דְּגוֹזְרִין גְּזִירָה בְּמִקְדָּשׁ דִּילְמָ' אֲתִי לְאֲכַשׁוּרֵי בְּעֵינֵי' אִו פְּשִׁיחֵי' דָּם הַתְּמַצִּית אִו דָּם הַפְּסוּל מְרֻנְבָּה בַכַּה"ג ל"ש דִּיקְחוּי פִּינּוּ דְכִמּוּ שְׁהוּא עֲתָה אִין שׁוּם אִיסוּר וְהִי פֶשֶׁר לְכַתְּחִלָּה לְכַפֵּרָה אִי לֹא הִגְזִירָה וְאִ"כ הַתִּינַח בְּנִתְעַרְבוּ דָּמִים בְּדָמִים אִפִּי' בְּדָם הַפְּסוּלִין פִּינּוּ דְּמִדִּינָא אָמְרִינוּ בְּהוּ רוֹאִין כּו' וְרַק מִשׁוּם גּוֹזְרִין גְּזִירָה בְּמִקְדָּשׁ לְכַף י"ל דָּאֵם לֹא נִמְלָךְ וְנִתְּנָה פֶשֶׁר מִשָּׂא"כ בְּנִתְעַרְבַּ פּוֹס בְּכוֹסוֹת דְּהָא גַם מִן הַדִּין אִין אִוְמְרִין בְּהוּ רוֹאִין פִּינּוּ שְׁהוּא מְוַבָּדֵל וּמְפָרֵד וְשִׁינָה בִי מְאִיס כַּנִּל וְאִ"כ שְׁיִינָה שְׁפִיר דִּיקְחוּי וּלְכַף פָּסֵק הַרְמַב"ם שְׁפִיר דְאָפִי' בְּדִיעֵבַד פְּסוּל וְאִ"כ י"ל דְּאִין רֹאִי מְהַרְמַב"ם דִּיהִי' גַם בְּתַעֲרוּבַת דָּמִים אִפִּי' בְּדִיעֵבַד פְּסוּל: וְהִנְהוּ לְכַאוּרָה הִי אֲפֶשֶׁר לוֹמַר דְאָפִי' אִי גִימָא דְהַמְשָׁנָה בְּנִתְעַרְבַּ בְּדָם פְּסוּלִין קָאִי הִיא דָּאֵם לֹא נִמְלָךְ וְנִתְּנָה פֶשֶׁר גַם עֲלִיו עַכ"ז י"ל דְּמִיִּירֵי בְּדָם פְּסוּלִין שֶׁל נִשְׁחַט חוּץ לְזִמְנֹו וְחוּץ לְמִקְוָמוּ דְהוּא מְהַנְהוּ דָּאֵם עֲלוּ לֹא יִרְדּוּ כְּמוֹ שְׁפִי' בְּאֵמַת הַר"ע מִבְּרִטְנוּרָה שֶׁם דְּלֹא כַפִּירִש"י ז"ל שְׁפִי' פֶּגוֹן בְּרוּבַע וְנִרְבַּע אִו בְּנִשְׁחַט חוּץ לְזִמְנֹו אִו חוּץ לְמִקְוָמוּ דַבַּר"ע מִבְּרִטְנוּרָה אִינוּ מְבִיא רַק חוּץ לְזִמְנֹו וְכִינּוּן שְׁהִדָּם פְּסוּל הוּא מְהַנְהוּ דְדִינָם שְׂאֵם עֲלוּ לֹא יִרְדּוּ ל"ש לוֹמַר דְּהִדָּם פֶּשֶׁר נִדְחָה כְּשִׁנְתְּעַרְבַּ עֲמוּ פִינּוּ דְבְּדָם הַפְּסוּל גּוֹפִי' גְּלִי קָרָא דַל"א בִי דִיקְחוּי וְאִם עֲלוּ לֹא יִרְדּוּ הָאִיִּדְ שְׁיִינָה לְמִיפְסֵל הַדָּם פֶּשֶׁר שְׁנִתְעַרְבַּ עֲמוּ בְּדִיעֵבַד וְע' פַּמ"ג א"ח ס' תַרמ"ו בַּמִּשָּׁנָה סַק"ו מ"ש בְּשֵׁם הַרִיטְבָ"א] מִשָּׂא"כ כְּשִׁנְתְעַרְבַּ בְּדָם בַּע"מ דְּהִדִּין בְּהוּ דָּאֵם עֲלוּ יִרְדּוּ לַכ"ע פְּסוּל אִפִּי' בְּדִיעֵבַד וּלְכַף סְתִים הַתְּנָא בְּמִשְׁנָה דַע"ט ע"ב וְקַתְנֵי דָּם תְּמִימִין בְּדָם בַּע"מ יִשְׁפֹּף לְאֵמָה וְל"מ הַקְרִבְתָּן אִפִּי' בְּדִיעֵבַד.

אָמְנָם הָא לִיתָא דְהָרִי בְּאֵמַת קִשָּׁה לְכַאוּרָה עַל הָא דַפִּירִש"י שֶׁם דָּם תְּמִימִין בְּדָם בַּע"מ מִקְלָת' דְּשִׁכִּיחָא הִיא וְיִשְׁפֹּף לְאֵמָה גְּזִירָה שְׂמָא לֹא יִרְבָּה עֲלִיו וְיִכְשִׁירוּהָ הָרִי כְּבַר הַבֵּאתִי בְּשֵׁם הַתּוֹס' דְּבִין ר"א וּבִין רַבְּנָן דְּמִתְנִיתִין אִית לְהוּ הַדְרָשָׁא דְמוּם בָּם לֹא יִרְצוּ בְּעֵינֵינְהוּ הוּא דְלֹא יִרְצוּ הָא ע"י תַעֲרוּבַת יִרְצוּ וְאִ"כ מְדַאוּרִינָת' בַּע"מ ע"י תַעֲרוּבַת מְרַצָּה וְרַק מְדַרְבְּנָן הוּא דְפָסוּל וְאִ"כ אִיִּדְ גּוֹזְרִין הָא הוּ"ל גְּזִירָה לְגְזִירָה.

אוּלָּם בְּאֵמַת הַדְּבָר נִכּוֹן דִּי"ל דְּלִהְכִי פִי' שֶׁם הַר"ע מִבְּרִטְנוּרָה בְּמִשְׁנָה דְלְכַף יִשְׁפֹּף לְאֵמָה דְעֲבַר בְּזִרְיָקְתוּ מִשׁוּם כָּל אֲשֶׁר בּוּ מוּם לֹא תִקְרִיבוּ וְנִרְאָה בְּכּוֹנְתוּ דְהָא בְּאֵמַת קִשָּׁה קוֹשִׁי' הַנִּל אִיִּדְ שְׁיִינָה לְגְזוֹר שְׂמָא לֹא יִרְבָּה וְיִכְשִׁירוּהוּ הָא אִפִּי' אִי לֹא רָבָה ל"ה רַק מְדַרְבְּנָן וְהוּי גּוֹלְג'ז כַּנִּל וְע"כ פִי' דְנָהִי דְמְדַאוּרִינָת' בַּע"מ ע"י תַעֲרוּבַת מְרַצָּה הִינְנוּ כְּשִׁעֲבַר וְהִקְרִיבוּ הוּא מְרַצָּה אָבֵל מ"מ כְּשִׁמְעֵלְהוּ אִפִּי' אִי דָּם הַכָּשֶׁר רָבָה עוֹבֵר מִשׁוּם כָּל אֲשֶׁר

בו מום לא תקריבו לפי"מ דאמרי בכורות כ"ג דלענין טומאת משא ל"ש ביטול ומשמע
שם דאפי' בלח בלח לא בטיל דהרי מיירי התם באפר פרה שנתערב באפר מקלה ואפר
באפר הוי לח בלח כמו בקמח כמ"ש במג"א סי' ש"י סק"ח וסי' תצ"ח ס"ק כ"ח
ע"ש ודלא כד' הכ"מ ספ"א מה' מטמאי מו"מ וע' במ"ל שם וא"כ שפיר יעבור על הלאו
דלא תקריבו דהעלאה לגבי מזבח הוא פענין טומאת משא דל"ש בי' ביטול וא"כ לפי"ז
שוב א"א לן למימר דבדמ תמימין שנתערב בדם בע"מ דפסול אפי' בדיעבד מטעם דיהוי
פינן דבע"מ אם עלו ירדו דהרי דרשי' ה' ע"י תערוכת ירצו אפי' חד בחד וא"כ אפי'
אי לא רבה עכ"פ לא יהי' הדין דיגרדו אולם לכאורה זה ליתא דאיך נוכל לומר דייעבור
בהעלאת תערוכת דמים משום אשר בו מום לא תקריבו דהרי אי אמרינן רואין כו' ליפא
לאו זה לפי"מ ש המשנה למלך בפ"א מה' איסורי מזבח ה' ד' גבי שחיטה זריקה והקטרה
של בע"מ דא"ט פי אם בעושה ההקרה לשם קרבן אבל שלא לשם קרבן א"ע בלאו
ע"ש והדבר מוכרע מפני דברי הרמב"ם בפט"ו מפסוה"ק ה' י"א שכ' דאף דבשאר
קדשים לאו בת מינה לא מחריב מ"מ בפסח אפי' לשם חולין פסול משום שגאמר
ואמרתם זבח פסח הוא לה' צריף להיות דוק' לה' ע"ש בכ"מ וא"כ הה"נ לענין הקרבת
בע"מ אי מקריב הבע"מ לשם עצים בודאי א"ע משום שנא' בהו לא תקריבו את אלה
לה' וא"ע כ"א פשמקריבן לה' וא"כ ה"נ אי אמרי' רואין דם הפסול כאלו הוא מים ואינו
מעלהו לשם ה' שוב א"ע משום לא תקריבו אף י"ל לפמ"ש בס' טה"ק בחי' לזבחים ע"ח
ע"א בפירש"י בד"ה דם פסולין דבהני דדינן אם עלו לא ירדו ל"ש רואין כו' דמה מהני
בהו שנותן אותם לשם מים מאחר שהמזבח יקדשם בע"כ דהא המזבח מקדש אפי' שלא
לדעת ע"ש ולפי"ז פינן דבתערוכת ירצו א"כ ל"ש רואין כו' ושוב עובר משום אשר בו
מום לא תקריבו משום דלענין הקרה ל"ש ביטול פנ"ל ועפי"ז יש לתרץ קושני' הטה"ק
בזבחים כו' ע"א בהא דאמרינן שם היא בפנים ורגלי' בחוץ חתף ואח"כ שחט פשיטה
שחט ואח"כ חתף פסולה ופירש"י שמשנשחטה נפסל דם הרגלים ביוצ' וכל דמי בהמה
יונקים זמ"ז ועלה יוצא דרף בית שחיטה ונתערב בדם המזרק ופסלו וכ' התוס' שם דדם
פסול אינו בטיל ברוב פדמוכח בפ' התערוכת דגזרין גזירה במקדש והקשה בטה"ק נהי
דהתם גזרי' שמה רבה הפסול על הכשר הוא משום דקא' שם דדם התמצית מצוי לרבות
על דם הנפש וא"כ פאן בודאי לא שכיח שיהי' הפסול רבה על הכשר וא"כ אמאי באמת
לא יהי' בטל ברוב ולהאמור נכון דהרי בזבחים דף פ"ד ע"א במשנה חשיב יוצא בין הני
דאם עלו לא ירדו [ואף לר"י דקא' התם בדם פסול אם עלה ירד בכ"ז הרי הקא מסקי'
קבל ואח"כ חתף פסולה ופריף שמעת מינה דם המובלע באברים דם הוא ומשני משום
שמנונית וא"כ ביוצא דבשר הרי מודה ר"י דאם עלה לא ירד] וא"כ פינן דאם עלו לא
ירדו ה' ל"ש רואין כו' פנ"ל וא"כ שוב ל"ש ביטול דהוי כמו טומאת משא דל"ש בי'
ביטול וא"כ אסור להעלות הדם ע"ג מזבח משום תערוכת הדם הפסול והבן.

אכן בלא"ה י"ל דבמשנ' דדם תמימין בדם בע"מ הגזיר' אינה משום דלמ' אתי לאכשורי
גם כשלא ירבה הכשר על הפסול אלא משום דילמ' אתי לאכשורי בעינייהו וכמו שפירש
באמת התם בתוס' ד"ה ה"ג כו' בדם פסולין נדם התמצית ע"ש וא"כ בדם בע"מ בעינייהו
הא אם עלו ירדו ולכך גם בתערוכת אפי' אם לא נמלך ונתן פסול.

אולם באמת המעיין בדברי התוס' זבחים ע"ז ע"ב בד"ה ורבנן כו' יראה בעליל דס"ל דכינן דהקילה התורה בתערוכת בע"מ דאפי' חד בחד שרי א"כ נהי דאחמיר רבנן דאפי' ברוב לא ליבטלי עכ"פ לא אחמרי כ"כ דאפי' עלו למערכה ירדו ע"ש וא"כ ה"נ דגזרינן אינו אלא לכתחלה אבל אם לא נמלך ונתן פשר אמנם כל זה היא לר"א ורבנן דמתניתין דאית להו הדרשא דע"י תערוכת ירצו אבל לרבנן דבריית' שם דל"ל הך דרשא לדידהו אפי' בדיעבד פסול וכמ"ש התוס' ה"ל שם ולדידהו י"ל באמת דהטעם משום גזירה דילמא אתי לאכשורי פשלא ירבה הכשר על הפסול וא"כ לפי"ז אין קושני' על הבריית' דחמשה שנתערבו עורות פסחיהן די"ל דההוא בריית' אגלא אליב' דרבנן דר"א דבריית' דלא ס"ל הדרשא דע"י תערוכת ירצו וא"כ הוא פסול מטעם דלא' אהני הגריקה משום שנתערבו הדמים לפני הגריקה.

ולכאורה אפשר להעיר עוד דהכא יהי מותר אפי' לכתחלה לזרוק דם התערוכת משום דעשה דפסח דוחה ל"ת דלא תקריבו למ"ד בזבחים צ"ז ע"ב דעשה דוחה גם ל"ת שבמקדש ואי דל"ה בעידנא ז"א דכינן דיש ביילה א"כ ע"כ בפעשה שמעלה דם בע"מ יש ג"כ מן הדם הכשר וא"כ הוי שפיר בעידנא.

אמנם באמת זה אינו פלוג דמלבד דעכ"פ ליכא קושני' על אפני די"ל דסובר כמ"ד אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש בלא"ה הא הבריית' שם ע"כ מייירי בתערוכת פוס בכוסות פיון דבכל פסח הא מקבל הדם בפוס בפ"ע וכיון שפן דהבריית' ע"כ מייירי בנתערב פוס בכוסות הא פבר הבאתי מד' הרמב"ם ז"ל דבכה"ג בנדאי בלא נמלך ונתן פסול פנ"ל ואי משום דאפשר לזרוק הדם של הבע"מ לשם חולין ולא יעבור משום לא תקריבו כד' המ"ל ה"ל ז"א דכינן דאינו ידוע לנו איזו מהכוסות הוא מדם הבע"מ א"כ ע"כ מוקרח לזרוק כ"א לשם פסח וא"כ עובר בנדאי בא' מהן משום לא תקריבו [ונדאמאן עלה נראה להביא ראי' לד' התוס' שהבאתי למעלה דהיכי שהוא מוכדל ומפךד לא אצטריף לן למיתי מטעם גזירה כו' רק מדינא פסול דל"ש רואין פיון דמאיסי והוא מהמשנה דזבחים ע"ט ע"ב פוס בכוסות ר"א אומר אם קרב פוס א' יקרבו כל הכוסות וחכ"א אפי' קרבו פולן חוץ מא' ישפף לאמה וקשה לפי"מ דמוקי רב זביד פלוגתא דר"א ורבנן במשנה דלעיל בדם התמצית ודם פסולין אי גזרינן גזירה במקדש ולהכי מכשיר ר"א משום דאין גזרינן גזירה במקדש וא"כ הכא בנתערב פוס דם של בע"מ בין פוסות של פשרין וע"כ מייירי פוס א' של בע"מ מדקאי ר"א אם קרב פוס א' יקרבו כל הכוסות וא"כ הי"ל לר"א לומר דבטל ברוב וכשר לכתחלה פדיון יבש ביבש דזה הוי יבש פלי בכלי ע' פמ"ג יו"ד סי' פ"א במש"ז סק"ד וז"ל אם נתערבו ג' פלים של חלב ולא נודע אינה מהן של הטריפה בלאו דין דאו"ה פלל ז' שרי פיון דהוי יבש ביבש פלי בכלי כו' ע"ש.

וא"כ ה"נ פוס בכוסות הוי יבש ביבש וליבטל ברוב ואי משום גזירה הא ר"א ס"ל אין גזרינן גזירה במקדש והי"ל לר"א להכשיר לכתחלה ואמאי מכשיר דוקא אם קרב פוס א' א"ו דדוקא בבטל צריכין לבא מפח גזירה שמה לא ירבה ויכשירוה פיון דבבטל שייף רואין כו' משא"כ פוס בכוס שהוא מוכדל ומפךד ושייף מאיס ל"א רואין כו' וא"כ מדינא הוא פסול והוא ראי' נכונה לפענ"ד ולפי"ז ממיל' לא קשה קושני' רו"מ דהרי פיון דמדאוריית' בטל ברוב האיה יוכל להביא פסח אחר הא הוי חולין בעזרה ולדברינו הא

איכא איסור דאורייתא משום בע"מ לא תקריבו דכיון דל"ש רואין כו' שוב ל"ש בי ביטול פדין טומאת משא וכנ"ל אמנם לכאורה עדיין יש לעיין דהרי באמת הקשו התוס' מנחות מ"ח ע"א ד"ה חטא כו' אמאי אם נתערב בדם התמצית ישפך לאמה נימא חטא בדם התמצית פדי שתנפה בדם הנפש ותי' דמשום גזירה הוי וא"כ ה"נ לכאורה י"ל חטא כבע"מ פדי שתנפה בק"פ הפשרים וע"כ משום גזירה א"כ תו הוי דרבנן והדק"ל איך יביא פסח אחר הא הוי חולין בעזרה.

ואולם באמת לק"מ דהכא א"א לומר חטא כו' דהרי חטא בקרבן זה בשביל שתנפה בקרבן אחר הא מבואר במנחות שם דל"א והתוס' הקשו רק על דם התמצית כיון דשניהם הדים התמצית ודם הכשר הויין מקרבן א' בזה שפיר הקשו דנימא חטא כו' משא"כ פאן בב' קרבנות הא ל"א חטא כו' ועוד הא הוי חטא פדי שינפה חבירה ולא אמרינן: אמנם באמת אף לדברי החו"ד ג"כ ל"ק קושל' רו"מ דאיך יביא פסח אחר כיון דמדאורייתא חזי לאכילה וינצא בפ"ר הא הוי חולין בעזרה דהלא פבר מבואר בפוסקים דהא דאמרינן אין פח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת בקו"ע ז"א רק היכי שתחלת תקנתם נוגע לד"ת אי אמרינן דאין פח ביד חז"ל לתקן לעקור דבר מה"ת משא"כ כשתחלת התקנה לא הי' לעקירת דבר מה"ת רק שמסתבב במקרה עקירת דבר מה"ת בזה אמרינן כיון דכבר חלה גזירת חכז"ל מועלת ג"כ לעקור דבר מה"ת ע' ב"ש סי' כ"ח סק"ו ולפ"ז התם בפסחים ס"ב לענין שחטו למולים ע"מ שיתכפרו בו ערלים בזריקה דדרשינן ונרצה לו לכפר עליו ולא על חבירו ודריש רבה התם חבירו דידי' מה הוא דבר פפריה אף חבירו דבר פפריה לאפוקי ערל דלאו בר פפריה אינו פוסל ור"ח פוסל דערל הוי ג"כ בר פפריה הואיל וא"ב מתקן נפש' דאמרינן הואיל לחומר' וע"ז שפיר הקשו התוס' דהא דאמרי' הכא הואיל לחומר' ע"כ אינו רק מדרבנן ואיך יכולין לומר פאן הואיל לחומר' כיון דאתי לידי קולא לעבור אדאורייתא ובהומר' זו עוקרים דבר מה"ת בקו"ע וכן מה שמצינו בפסחים ד"פ ע"ב גבי הא דקתני שם במשנה הפסח שגזרק דמו ואח"כ נודע שהוא טמא הציץ מרצה ומדייק בגמ' הא נודע ואח"כ גזרק לא מרצה כו' ושם הקשו ג"כ התוס' שפיר כיון דהא דלא מרצה ע"כ אינו אלא מדרבנן מדמחלק בין שוגג למזיד והיכי מיחייבי לי' רבנן בפ"ש כיון דמדאורייתא פטור הוי חב"ע ע"ש וקושיתם הוא דאיך יכולין חכמים לגזור דלא ירצה הציץ הא תיכף עוקרין דבר מה"ת דמיחייב להביא קרבן אחר והוי חב"ע משא"כ הכא הא פבר אמרו חכמים בתערוכת איסור בחולין דחתיכה הראוי' להתכבד אינה בטילה דהא בתערוכת חולין אינו נוגע כלל לעקירת דבר מה"ת וכיון דכבר חלה גזירת חז"ל בחולין שוב אמרי' הכי גם בקדשים דתקנת חכז"ל לא זזה ממקומה ופסולין כולם משום דבשעת זריקה ל"ה חזי לאכילה וממיל' חייבין לעשות פסח שני ועוי"ל דליכא לאקשויי לאב"י ד"ל דס"ל חולין בעזרה לאו דאורייתא ומבואר בתוס' פסחים כ"ב ע"א ד"ה חשנ"ב כו' ובזבחים ע"ז ע"ב בד"ה בדם בהמה כו' דבין השחיטה בין ההעלאה אינו רק מדרבנן ע"ש ומדברי אב"י בפסחים כ"ד אין הכרח דיספור חשנ"ב ע"ד דאורייתא די"ל דלריב"ל קא' ולי' לא ס"ל] וא"כ לפ"ז ליכא קושל' דאיך משום דרבנן יביא חולין לעזרה דהא גם חשנ"ב אינו רק מדרבנן והם אמרו והם אמרו: ומדי עיוני בסוגי' ד"ה שנתערבו עורות פסחיהן עלה במצודתי ליישב קושל' המפורשים שהקשו עמ"ש התוס' שם פ"ט ע"א ד"ה הנ"מ דיעבד בהא שהקשו בדברי הש"ס שם

דמשגי דלא אפשר להביא פ"ש ולהתנות בשלמים משום דקא ממעט באכילת שלמים או משום סמיכה או משום מתנות והקשו התוס' וכי בשביל דשמא יהי נותר או משום סמיכה דלא מעפבא או לא יעשו מתנות פהלכתן יכנס לידי ס' פרת ותי' דטוב שידחה ס' פרת בשוא"ת ממה שיעשו רובן שלא כהוגן כי פבר רובם עשו פסח והקשו מהא דלקמן צ"א ע"א דקא"ר יוחנן על המשנה שם דקתני המפקח את הגל ונמצא המת תחתיה חייב לעשות פ"ש ל"ש אלא גל עגול אבל גל ארוך פטור מלעשות פ"ש אימא טהור הי' בשעת שחיטה ופירש"י וכיון דספק יצא ס' לא יצא פטור משום דלא אפשר כדאמרו לעיל גבי ה' שנתערבו עורות פסחיהן והקשו דהא פאן שפיר יוכל להתנות בשלמים ואי משום סמיכה ומתנות הא פאן תיהדר קושני' התוס' לדוכתה וכי משום סמיכה דלא מעפבא או מתנות דלא מעפבי יכנס בס' פרת והקא ל"ש תי' התוס' הג"ל דרובן יעשו שלא כהוגן כיון דליכא רק א'.

והנה לכאורה אין התחלה לקושני' זו דהרי התם א"א להתנות בשלמים משום דאיכא חזקה ושוק דכהנים הוא דאכלי לי' וא"א לתת לכהן דשמא הוי פסח ונמצא מאכילו לכהן שלא נמנה עליו ובשלמא גבי ה' שנתערבו עורות פסחיהן משגי הש"ס שפיר דניתי כל חמשה חד פהן דלא עביד פסח ונימני עילוני' הני חמשה פסחים דממ"נ איכא חד דלא עביד פסח וקא נפיק בי' משא"כ במפקח את הגל הא ל"ש זה.

אמנם בכ"ז אפתי קשה דהרי באמת הקשו התוס' בד"ה האי פהן ה"ד כו' וניתי פהן קטן ותי' דעדיפא מיני' פריה וא"כ במפקח את הגל שפיר יוכל להביא עמו פהן קטן ולהתנות בשלמים דליכא בי' איסור דשלא למנויו.

ונלפענד"ל דהנה באמת הקשו התוס' ביומא ק"ט ע"ב ובמנחות מ"ט ע"ב האיה אפשר להתנות בשלמים דילמ' לאו פסח היא וקעבר בעשה דהשלמה. ונלפענד"ל עפי"ד הרמב"ן הובא בר"ן פר"א דמילה שכ' בינוקא דאשתפיה חמימי לפני המילה אף דמכשירי מילה אין דוחין את השבת ואם ימולו אותו יצטרף לדחות שבת להחם חמין מפני פ"נ מ"מ שרי למולו כיון דבתחלה מילה דוחה את השבת ואי דאח"כ יצטרף לדחות מפני מכשירין הרי אז פ"נ הוא דידחה ולא מכשירין ע"ש וה"נ י"ל פסברא זו דהנה קיי"ל חטא כדי שיזכה חבירה ל"א אבל חטא כדי שתזכה אמרי' ע' בקידושין נ"ה ומנחות מ"ח ולפי"ז י"ל דפירכת הש"ס הכי הוא דליתי פהן בהדיהו ויתנו והפהן הלזה יקטיר האמורין ונימא לי' חטא כדי שתזכה בפסח ואי דהא אפשר לי' להפהן להמנות על פסח שיהי' ברור לו שיצא בו ז"א דהא בשעת השחיטה והזריקה ליכא עדיין איסור השלמה דאין איסור דעלגי' השלם אלא בהקטרת האמורין וא"כ בשעת השחיטה והזריקה שפיר נמנה הפהן כיון דליכא עדיין העשה דהשלמה ולערב בשעת הקטרת האמורין הא א"א להפהן עוד להביא פסח אחר וא"כ שפיר אמרינו לי' חטא כדי שתזכה ולפי"ז יתיישב שפיר קושני' התוס' הג"ל דניתי פהן קטן ולדברינו זה ליתא דהא קיי"ל דקטן פסול לעבודה א"כ לא יקטיר הוא האמורין רק פהן אחר וא"כ יקשה שוב קושני' התוס' הג"ל דהא איכ' איסור דהשלמה וכיון דההקטרה עושה פהן שאינו מן המנויין הא אין אמורין לו לאדם חטא כדי שיזכה חבירה וא"כ לפי"ז ממילא ל"ק הקושני' הג"ל במפקח את הגל דע"כ הקושני' היא שביא עמו פהן קטן וכנ"ל וא"כ לא יוכל הוא בעצמו להקטיר

האמורין וע"כ פהן אחר יקטיר א"כ יעבור על איסור דהשלמה דשמא שלמים הוא ואין אומרין לו לאדם חטא פדי שינפה חבירה ונהבן: ובאופן אחר נלפענ"ד לנישב קושש' המפורשים הנ"ל דהנה עוד הקשו בפסחים שם פ"ח ע"ב לעיל מינן' שכח מה א"ל רבו כו' שלי מה שקנה עבד קנה רבו אמר אבני הולך אצל רועה הרגיל רבו אצלו דניחא לי בתקנתא דרב' ומקני לי חד מיניהו ע"מ שאין לרבו רשות בו ופירש"י דאין לו תקנה אחרת דהא לא מצוי למימר גדי שלו וטלה שלמים ואם טלה אמר לי רבי טלה שלו וגדי שלמים כמדמפ' לקמן כו' והקשו דהכא שפיר קשה אמאי לא אפשר וכי משום דשמא יהי נותר או משום מתנות דלא מעכבי יכנס אף בס' פרת והכא ל"ש תי' התוס' דיעשו רובן שלא כהוגן.

אמנם נלפענ"ד דהנה באמת הקשו התוס' ביומא ובמנחות הנ"ל איך אפשר להתנות בשלמים הא קעבר בעשה דהשלמה אמנם י"ל דאפשר ע"י מעלה ומלינה בראשו של מזבח כדמשני ר"פ בפסחים נ"ט ע"א וא"כ לפי"ז התינוח לקמן לענן פ"ש משא"כ הכא דמייירי בפר"א א"א לומר מעלה ומלינה בראשו של מזבח פינון דהא דאין לינה מועלת בראשו של מזבח מבוא' בזבחים פ"ו ע"א דהוא מטעם אם עלו לא ירדו וא"כ בפר"א הא ליל ט"ו הוא יו"ט ול"ש לומר מעלה ומלינה בראשו של מזבח וא"כ שפיר כ' רש"י דלא אפשר להתנות בשלמים ועפ"י"ז אונא נמי הקו' ממפקח את הגל דהתם ר' יוחנן הוא דקא' לה ולדידי' א"א לאתנויי בשלמים משום דקעבר בעשה דהשלמה כקו' התוס' הנ"ל ואי דמעלה ומלינה בראשו ש"מ ז"א דר"י ס"ל לינה מועלת בראשו ש"מ וכמו שהוכיח בחי' מהר"ם ברבי בחי' סוף יומא ע"ש: ומה שעלה ונסתפק מעלתו בנתערב אתרוג של ערלה עם אתרוג פשר חד בחד אם מותר לצאת ע"י שיטול שניהם ול"מ למ"ד לפי שא"ב דין קמון הר"ז י"ב ד"מ פינון דאפי' חד בחד שרי למכור חוץ מדמי איסור שבו אלא למ"ד לפי שא"ב היתר אכילה אי נימא פינון דאסור לאכלם הוי א"ב היתר אכילה א"ד פינון דא' יש בנדאי שהוא פשר לאוכלו ורק דאסור לאכול שניהם משום דאינו ניכרין וקמי שמיא גליא אפשר דיכול לצאת בהן י"ח.

הנה כבר נסתפק בזה בס' קהלת יעקב למחר"י אלגזי בתוספת דרבנן אות רל"ג ע"ש שישוד ספיקו הוא מפת דברי תשו' הר"ן סי' נ"ו שכ' לענן הא דאין מתירין את הגדר עד שיחול הגדר ומספקא לי' לענן דינא אם חל הגדר היום או אינו חל עד למחר ונסתפק הר"ן שם אם יכול להתיר היום מטעם דכיון דסד"א לחומר' הרי מספיקא צריף שינהוג איסור מהיום וא"כ חל הגדר מיקרי א"ד סו"ס פינון דמחמת ס' הוא א"י להתיר מהיום אא"כ חל הגדר וכ' דזה תליא אי אמרי' סד"א לחומרא מדאורי' א"כ פינון דמדאורי' מחויב לנהוג איסור מהיום חל הגדר מיקרי ויכול להתיר מהיום ע"ש.

וא"כ בנ"ד דאפי' לדעת הרמב"ם דס"ל סד"א רק מדרבנן לחומרא מ"מ באיקבע איסור' מודה וא"כ ה"ה הכא פינון דאיקבע איסור' דנודאי א' מהן אסור באכילה הרי שניהן אסורין לאכילה מה"ת ובשניהם לא קרינו בהו לכם הראוי לאכילתכם וכ' שם ג"כ לה"ר מסוג' דפסחים הנ"ל בשכח מה א"ל.

דאם שכח לפני זריקה חייבין לעשות פ"ש וצריף להבין דאמאי אם שכח קודם זריקה חייבין הרי אכילה לא מעכב' אלא דבעי' דבשעת זריקה יהא ראוי לאכילה א"כ הא עכ"פ

א' מהשנים ראוי לאכילה ויפטר עצמו בא' מב' ממ"נ דקמי שמיא גליא וע"כ צ"ל פיון דאסור לאכול משניהם מה"ת פיון דאיקבע אסור' חשוב פאלו ודאי אינו ראוי לאכילה ולא קרינו בשניהם איש לפי אכלו וה"ה הכא גבי אתרוג אי אפי' נטל שניהם פיון דסו"ס מספיק' אסורין שניהם באכילה מה"ת ולא קרינו בהו לך ע"ש.

ומה שה"ר מש"ס עירובין ל"ו ע"א בעי רב שמואל בר ר"י מר"ה היו לפנוי ב' פפרות א' טמאה וא' טהורה וא' עירבו לי' בטהורה בכ"מ שהוא מהו תיבעי לר"מ תיבעי לר"י כו' א"ל בין לר"מ בין לר"י בעינן סעודה הראוי' מבע"י וליכ' וא"כ חזינו דאע"ג דממ"נ א' מהפפרות ראוי' לאכילה מ"מ ל"ה סעודה הראוי'.

הנה לפענ"ד ל"ד זה לעירוב כלל דהתם חשבי' מקום הערוב כמקום דירתו משום דדעתו של אדם על פתו נאנן סהדי אילו הי' לו שם מקום לדור הי' דר שם ובעי' פשיעור מזון ב' סעודות ולכך מודדין לו תחמו ממוקום עירובו כמבוא' במשנה ובגמ' וא"כ עיקר הערוב הוא מפני שסעודתו הוא שם ואם א"ר לאכילה ל"ל דדעתו ש"א על פתו אף דקמי שמיא גליא מ"מ לפנוי מי גלוי וכינון שהוא א"י לאכול אין זה מקום סעודתו ולכך ל"ה ערוב משא"כ גבי אתרוג עיקר המצנה הוא הלקיחה רק שגזה"כ הוא דבעי' שיהי' בו היסור אכילה וא"כ שפיר י"ל פיון דבין השנים איכ' א' בבירור שהוא ראוי לאכילה וקמי שמיא גליא שפיר יוצא י"ח: ומה שהביא מדברי התוס' סוטה י"ח ע"א שכ' דאין ליקח ב' או ג' אתרוגים משום דפרי א' אמר רחמנ' ולא שנים או שלשה פירות הנה לפענ"ד אין פונת התוס' שם דלא יצא אם לוקח ב' אתרוגים דבאמת בסופה ל"ה ע"א שם ל"ק הכי אלא על פירכת הש"ס לינקט תרתי תלת שיהי' מחויב ליקח ב' וג' פדי שיהי' מינכר לקיחתה בס"ד דפריה ואימא פלפלין ע"ז משני פרי א' א"ר אבל לא דנימא שאם לוקח ב' אתרוגים שאינו יוצא וע' בשו"ת ברפת אברהם לכן הרמב"ם ז"ל בסי' ל"א שכ' בפ"י דליכא למשמע מהכא דא"י בלקיחת ב' אתרוגים משום דה"ק הש"ס מה דפרכת דלא תתעבד המצנה אלא בתרתי ותלת פלפלי הא פרי חדא א"ר מספיק למצנה ולא הנצרך הפתוב לב' וג' דהא כתיב פרי עץ א' ע"ש וכונת תוס' י"ל דהוא רק אם מתכוין שלא לצאת רק בהשני אתרוגים שלקח אז לא יצא כלל אבל בנ"ד שלוקח השנים מספק וכונתו לצאת בא' מהן שהוא פשר לאכילה בודאי יוצא בו.

ואף דהרמב"ם בפ"ז מה' סופה ולולב והראב"ד שם מחולקי' אם עובר על בל תוסיף בהוסיף על אתרוג ולולב. זהו דוקא בב' אתרוגים פשרים אבל הכא שממ"נ א' מהן פסול ליכא בל תוסיף פמו בב' זוגות תפילין דרש"י ודר"ת דכינון דאינו מניחן אלא מספק באיזה מהן שפשר עפ"י הדין לכך ל"ש בהו בל תוסיף וכמבוא' במג"א סי' ל"ד סק"ג ע"ש.

וע' בגיטין פ"ו ע"ב במשנה שנים ששלחו ב' גיטין שוין ונתערבו נותן שניהם לזו ושניהם לזו כו' וק' הא ספר א' א"ר ולא ב' וג' ספרים דהא מבואר בתוס' סוטה ה"ל דלאו דוקא ב' תצאי ספרים אלא ה"ה ב' ספרים שלמים וע"כ פיון דאינו מגרש בשניהם רק באיזה מהם שהוא פשר ל"ה ב' ספרים ודו"ק: ומה שהקשה ר"מ בש"ס שבת צ"א ע"א בעא מיני' רבא מר"נ זרק פזית תרומה לבית טמא מהו כו' מדמצטרף לענין טמאה מיחייב גמי לענין שבת א"ד כל לענין שבת כגרוגרת בעינן א"ל תניתוה אבא שאול אומר ב'

הלקחם ולחה"פ שיעורן פגרוגרת ואמאי לימא מדלענין יוצא בכזית לענין שבת נמי בכזית הכי השתא התימא מדאפקין חוץ לחומת העזרה איפסל לי' ביוצא אשבת לא מיחייב עד דמפיק לי' לרה"ר הקא שבת וטומאה בהדי הדדי קאתיין ע"כ והקשה דכיון דלאחר שגפסל ביוצא הא עומד לשריפה איך חייב תו על הוצאת שבת הא פתוהי מיקתת שיעורא וליפא שיעור פגרוגרת וכן הקשה במשנה פרייתות י"ג ע"ב יש אוכל אכילה א' כו' רמ"א אף אם הי' שבת והוציא חייב וגם פאן קשה איך מיחייב אהוצאה כיון דנותר מצנתו בשריפה איך חייב אהוצאתו הא בעי' שיעור פגרוגרת ונימא פתוהי מ"ש ואי דנימא כדמשני הש"ס במנחות ק"ב ע"ב על הא דפריה לר"ש דאמר פל העומד לשרוף פשרוהי דמי נותר ופרה אמאי מטמאין ט"א עפרא בעלמא ניהו ומשני חייבת הקודש מכשרתו וה"נ נימא דמהני חיבה"ק דלא נימא כמ"ש ז"א לפי"ד הרמב"ם בפ"ו מט"א הי"ו דחיבה"ק ל"מ אלא מדברייהם א"כ איך יתחייב בקרבן על הוצאה ע"י דרבנן דהא לגבי דאורייתא ל"מ חיבה"ק ונשפיר נימא כמ"ש עכ"ק הנה דומה לזה הקשה בשעה"מ פ"ד מגירושין מהא דגרסינן בפסחים י"ד ע"א אר"מ מדברייהם למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח אר"י כו' ואמרי' עלה בגמ' אר"י אין הנדון דומה לראי' אף אנו מודים על התרומה שנטמאת בו"ה ששורפין אותה עם התרומה שנטמאת בא"ה אבל איך נשרוף תלוי' עם הטמאה שפא יבא אליהו כו' ופירש"י ונמצ' שטמאנו תרומה בידיים והקשה דהרי תרו"ט הוא מן הנשרפין כדאי' בתמורה וא"כ איך קא' דדוק' תרומה שנטמאת בו"ה שורפין עם תרומה שנטמאת בא"ה הא אפי' תרומה טהורה מצי' לשרוף עם תרו"ט דכיון דלטמא אחרים בעי' שיעור' ותרו"ט כיון דמצנתה בשריפה פתוהי מיקתת שיעור' ולדברי התוס' בשבת כ"ה ע"א ד"ה פה שפכתו דתרו"ט אינה בשריפה רק מדרבנן ניחא אבל לאידך תירוץ' שכ' דהוא מדאוריית' מדאיקרי קודש קשה ותי' דנהי דתרו"ט מצנתה בשריפה מדאוריית' אבל מ"מ אינו מפורש בתורה פנותר ופיגול וכן ל"א בי' פל העומד לשרוף פשרוהי דמי ויהיבא פן בשם ס' משאת משה שיהכריח פן מסוגלי' הש"ס דמנחות שם בערלה וכה"ג מטמאין ט"א רש"א אין מטמאין ט"א וקא' טעמ' דר"ש מדכתוב מפל האוכל אשר יאכל וכל שא"י להאכילו לאחרים כו' ואמאי ל"ק טעמ' דר"ש משום פל העומד לשרוף פשרוהי דמי א"ו ערלה וכה"ג אע"ג דהוי מן הנשרפין אינו מפורש בתורה שמצנתו בשריפה פנותר ופיגול ולכך ל"ש בהו פל העומד כו' ע"ש והנה לפי סברא זו אפשר ג"כ ליישב הקושני' מש"ס שבת ה"ל עפי"ד הש"ס פסחים פ"ב ע"א בהא דקתני במשנה שם הפסח שיצא או שנטמ' ישרוף מייד ופריה בשלמא טמא פתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרוף אלא יוצא מגלן דכתי' הן לא הובא את דמה וגו' א"ל משה לאהרן מדוע לא אכלתם את החטאת שפא חוץ למחיצתה יצתה א"ל לאו בקודש היתה והן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה מדוע לא אכלתם אותה מפלל דאי נפקא בת שריפה היא ע"ש הרי דאסוריןוצא דהוא בשריפה רק מפלל שמיע לן וג"כ אינו מפורש בתורה פנותר ופיגול ולכך ל"ש בי' פל העומד לשרוף פשרוהי דמי.

אמנם אפתי תקשי במשנה דכריתות ה"ל מנותר. והנה לכאורה הי' נלפענ"ד ליישב עפימ"ש א"ז הגאון בתו"ג רס"י קכ"ד דל"ש פתוהי מ"ש רק בדבר שצריה שיהי' השיעור מחובר ביחד בשלימות פשוטה ולולב אבל בדבר שאף אם הוא פתות פשר ל"ש

לומר פתוּתֵי מִיָּכֶתֶת כְּמִבְּנֵי בְּחֻלִּין ס"פ כה"ד וּלְכָּה פְּרִיָּה הַש"ס בְּמִנְחֹת רַק לר"ש
אֲמַאי נֹתֵר וּפְרָה מְטַמְּאִין ט"א מְטַעַם דַּס"ל כָּל הָעוֹמֵד לְשִׁרְוֹן כְּשִׁרְוֹן דְּמִי וְכַמָּאן דְּלִיתָא
בְּעוֹלָם כָּלֵל דְּמִי אֲבָל לְרַבְּנָן ל"ק פִּינּוֹן דַּט"א בְּעֵי שְׁיַעוּר וְכַתּוּבֵי מ"ש פִּינּוֹן שְׁאֲפִי הוּא
מְפֻרָר מְטַמְּא ט"א כַּמ"ש הֶרְאָב"ד בַּפ"ו מַה' ט"א לְכָּה ל"ש בִּי פַתּוּתֵי מ"ש ע"ש וְע'
בְּרַמְב"ם פִּי"ג מַה' שְׁבֵת שְׁמֻחֻלְקָ שֶׁם הֶרְמַב"ם וְהֶרְאָב"ד לְעֻנְנֵי לְחֵי שֶׁל אֲשֶׁרָה בְּדָבָר
דְּבַעֵי שְׁיַעוּר רַק דְּסָגִי אִם נִשְׁבֵּר לְשִׁבְרֵים אִי שְׁיַיָּה בִּי פַתּוּתֵי מ"ש וְע' מ"ל פ"ד מַט"א
ה"ג] וּלְפִי"ז מִמִּילָא מְגֻנְשָׁבִים ג"כ קוֹשְׁיוֹתֵי הַג"ל פִּינּוֹן דְּלַעֲנִין אִסּוּר הוֹצָאָה ל"ב שְׁיַיָּה'
הַשְׁיַעוּר דְּוָקָא מְחֻבָּר בְּיַחַד בְּשִׁלְיָמוֹת וּלְכָּה ל"ש פַתּוּתֵי מ"ש.

אוּלָּם בְּאַמְתַּת גּוֹף סְבֵרַת א"ז הַגָּאוֹן הַג"ל נִסְתֵּר מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' סוּטָה כ"ה ע"ב ד"ה לָא
כְּגִבּוּי דְּמִי שְׁכ' וְצ"ע כְּלָאֵי הַפָּרָם אֲמַאי מְטַמְּאִין ט"א וְל"א פַתּוּתֵי מ"ש ע"ש הָרִי דְאַמְרִינּוּ
גַם לְעֻנְיָן ט"א הַסְבָּרָא דְכַתּוּבֵי מ"ש וְאַשְׁרֵי הַכְרִיחַ לָא"ז הַגָּאוֹן ו"ל לְסְבָרָא זֹו מִפְּחַ פִּינְרַכְתָּ
הַש"ס מְנַחֹת הַג"ל דְּפְרִיָּה מִנּוֹתֵר וּפְרָה אֲמַאי מְטַמְּאִין ט"א דְּוָקָא לר"ש וְלָא פְּרִיָּה לְרַבְּנָן
דְּנִימָא פַתּוּתֵי מ"ש י"ל לְפַעֲנָ"ד דְּבֻדְאֵי יָדַע הַש"ס מַהִּיא שְׁיַנּוּיָא דְחִיבַת הַקּוּדְשׁ
מְכַשְׁרֵתָן אֲבָל לָא הָוִי יָדַע דְּמִשּׁוּם חִיבַת הַקּוּדְשׁ יְהִי טְמֵא מְדַאֲרִינִי וְכַמּוֹ שֶׁהוּא בְּאַמְתַּת
דַּעַת הֶרְמַב"ם הַג"ל דְּחִיבָה"ק אִינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנָן וּלְפִי"ז לָא הָוִי קָשָׁה לִי לְרַבְּנָן פִּינּוֹן
דְּמִבְּנֵי בְּתוֹס' כַּכ"ד ע' שְׁבֵת צ"א וּפְסָחִים ל"ג ע"ב בְּשֶׁם רַש"י ו"ל דַּט"א מְדַאֲרִינִי
בְּכָל שֶׁהוּ וְרַק מְדַרְבְּנָן בְּעֵי כְּבִיצָה וְא"כ לִיפָא קוֹשְׁיָא לְרַבְּנָן דְּנִימָא פַתּוּתֵי מ"ש וְלִיפָא
שְׁיַעוּרָא דַּמַּמ"נ לְגַבֵּי דְאַוְרִינִי הָא סָגִי בְּכָל שֶׁהוּ וְל"ב שְׁיַעוּרָא וְאִי דְמְדַרְבְּנָן בְּעֵי שְׁיַעוּר
הָא לְגַבֵּי דְרַבְּנָן מַהֲנִי סְבֵרַת חִיבַת הַקּוּדְשׁ וּלְכָּה פְּרִיָּה לר"ש דַּס"ל כָּל הָעוֹמֵד כּו' וְא"כ
הָוִי כְּמָאן דְּלִיתְנָהוּ בְּעוֹלָם וְאַפִּי מְדַאֲרִינִי ל"ה בְּנֵי קַבּוּלֵי טוֹמְאָה וּמְשַׁנֵּי חִיבַת הַקּוּדְשׁ
מְכַשְׁרֵתָן אִפִּי לְגַבֵּי דְאַוְרִינִי וְעוּי"ל עַפ"י דְאַמְרִינּוּ בִּיבְמוֹת ק"ג ע"ב לְעֻנְיָן בֵּית הַמְּוֻחָלֵט
דְּמְטַמְּא בְּבִיאַה וְל"ש כְּדִמְיָכֶתֶת דְּמִי דְכִינּוֹן דְּכַתִּיב וְנִתְּן אֶת הַבַּיִת אִפִּי בְּשַׁעַת נְתִיבָה קְרוּי
בֵּית וְכֵן גַּבֵּי סַנְדַּל הַמְּוֻחָלֵט קָא דְחִלְצֵתָהּ כְּשִׁירָה דְכִינּוֹן דְּכַתִּיב וְשָׂרָף אֶת הַבְּגָד אִפִּי
בְּשַׁעַת שְׁרִיפָה קְרוּי בְּגָד [וּבַמַּק"א הַקְּשִׁיטִי ע"ד הַש"ס הִלְזוּ מְש"ס גִּיטִין מ"ב ע"א
וְדִילְמָא עֲבָדֵי שְׁהִי כְּבָר מִי לָא תָּנּוּ הַפּוֹתֵב כָּל נְכָסֵי לְעַבְדוֹ כּו' רַש"א לְעוֹלָם הוּא ב"ח
עַד שְׁאֲמַר כָּל נְכָסֵי נְתוּנִין לִפ' עֲבָדֵי חוּץ מֵא' מְרִיבּוֹא שְׁבָהָן טַעְמָא דַּאמ' חוּץ מֵא' מְרִיבּוֹ
שְׁבָהָן הָא לָא"ה קְנִי אֲמַאי וְהָא עֲבָד קָא קְרִי לִי אֵלָא עֲבָדֵי שְׁהִי כְּבָר ה"נ עֲבָדֵי שְׁהִי
כְּבָר ע"ש וְא"כ ה"נ נִימָא בְּגָד שְׁהִי כְּבָר אוֹ בֵּית שְׁהִי כְּבָר וְדוּמָה לְזָה הַקְּשָׁה בְּשׁוּ"ת
מַהֲרִי"ט ח"א ס' קכ"ב מְש"ס מְגִילָה פ' בְּנֵי הָעִיר דְּמַדְיִיק שֶׁם דְּבִיהֶכְנָס שְׁחַרְב
בְּקַדְוִשְׁתּוֹ קָאֵי מְדַכְתִּיב וְהַשְׁיַמּוּתֵי אֶת מְקַדְשֵׁיכֶם קְדוּשְׁתָּן אַרְף כְּשֶׁהוּ שׁוּמְמִין וְדִילְמָא
מְקַדְשֵׁיכֶם שְׁהִי כְּבָר וְתִירוּצוֹ שֶׁם ל"ש הֶכָא וְצ"ע] וְא"כ לְפִי"ז י"ל דְּלְכָּה לָא פְּרִיָּה לְרַבְּנָן
מְפָרָה דְּנִימָא פַתּוּתֵי מ"ש דִּי"ל פִּינּוֹן דְּכַתִּיב וְשָׂרָף אֶת הַפָּרָה אִפִּי בְּשַׁעַת שְׁרִיפָה קְרָאָה
רַחֲמָנָא פְּרָה מְשֵׁא"כ לר"ש מְטַעַם כָּל הָעוֹמֵד כּו' פְּרִיָּה שְׁפִיר דַּלְר"ש ל"ש סְבָרָא זֹו דְאַפִּי
בְּשַׁעַת שְׁרִיפָה כּו' כַּמ"ש בְּשַׁעַת מ"פ"ד מַה' גִּירוּשִׁין שֶׁם ע"ש.

וְעוֹד בְּהַ שְׁלִישֵׁי י"ל דְּלְכָּה לָא פְּרִיָּה הַש"ס שֶׁם לְרַבְּנָן. דְּהִנֵּה הַתּוֹס' בְּסוּטָה הַג"ל כ'
לְעֻנְיָן פַתּוּתֵי מ"ש דְּהַתִּינַח לר"ש דַּס"ל כָּל הָעוֹמֵד לְשִׁרְוֹן כְּשִׁרְוֹן דְּמִי אֲבָל לְרַבְּנָן מ"ט
אַמְרִינּוּ פַתּוּתֵי מ"ש וְכ' פִּינּוֹן דְּאִסּוּר הַנְּאָה הוּא לָא הָוִי אֵלָא כְּעַפְרָא דְאַרְעָא בְּעֻלְמָא ע"ש
וְא"כ לְפִי"ז י"ל עַפִּי"ד רַש"י ו"ל בְּכַרִּיתוֹת כ"ג ע"א ד"ה בְּגָסָה שְׁפִי שֶׁם דְּלְכָּה מוֹעֲלִין

בְּנוֹתָר אַע"ג דְּאִיסוּר הַנָּאָה הוּא וְלִית בִּי שׁו"פ מ"מ מוֹעֲלִין בְּשַׁאֲרָא כָּל הַקְּדוּשִׁים הָאִיסוּרִין בְּהַנָּאָה שְׁמוֹעֲלִין בְּהוּ דְּהָאִי נְמִי חָזִי לְגַבּוּהַ שְׁאָם עָלָה לֹא יֵרֵד ע"ש וּלְפִי"ז לֹא הוּ"מ לְמִיפְרָה לְרַבָּנָא מִנוֹתָר דְּנִימָא כְּתוּמִי מ"ש פִּינּוּ דְּכָל עֵיקָר מֵאִי דְּאִמְרִי לְרַבָּנָא כְּתוּמִי מ"ש הוּא מְשׁוּם דְּאִיהִ"נ הוּא וְהוּי כְּעַפְרָא בְּעֵלְמָא וְזֵהוּ תִּינַח בְּשַׁאֲרָא אִיהִ"נ שְׁיִיף בְּהוּ לֹמַר דְּהוּי כְּעַפְרָא בְּעֵלְמָא מִשְׁא"כ בְּנוֹתָר לֹא נוֹכַל לֹמַר דְּהוּי כְּעַפְרָא פִּינּוּ דְּחִזִּי לְגַבּוּהַ שְׁאָם עָלָה לֹא יֵרֵד שְׁלִכְהוּ מוֹעֲלִין בּוּ וּמִמִּילָא אֲזִידָא לְפִי"ז קוֹשְׁיָתוּ מִהַמְשַׁנְהַ דְּכָרִיתוּת דְּאִיף חִיב עַל הוֹצָאת שְׁבַת דְּבַעֲי פְּגִרוּגְרַת נִימָא כְּתוּמִי מ"ש ז"א דְּבְנוֹתָר ל"ש כְּתוּמִי מ"ש כְּנ"ל וּלְפִי"ז ל"ק נְמִי קוֹשְׁיָתוּ מִשְׁ"ס שְׁבַת הַנְּ"ל דְּנִימָא מְדַאֲפְסֵל בִּינְצָא בְּעֵי שְׁרִיפָה וְנִימָא כְּתוּמִי מ"ש וְלִקְאָמֹר נִכּוֹן דְּהָרִי קִי"ל בְּמִשְׁנַה זְבָחִים פ"ד ע"א בְּפִסּוּל יוֹצֵא אִם עָלָה לֹא יֵרֵד וּא"כ הָוִי נְמִי חָזִי לְגַבּוּהַ כְּמוֹ נוֹתָר לְפִירִשׁ"י הַנְּ"ל וּל"ש בִּי לֹמַר עַפְרָא בְּעֵלְמָא וְלִכְהוּ ל"א כְּתוּמִי מ"ש: עוֹד י"ל בְּיִשׁוּב קוֹשְׁיֹתוּ עִפְי"מ שְׁנִירָאָה לְפַעַנ"ד דְּנָהִי דְּכָבֵר הוֹכַחְנוּ דְּאִפִּי בְּדָבָר דְּל"ב שְׁיִהֵל מְחֻבָּר בְּשְׁלִימוּת יַחַד ג"כ אִמְרִינּוּ כְּתוּמִי מ"ש כְּדָבָרִי הַתּוֹ"ג הַנְּ"ל מ"מ נִרְאָה דְּהִיא דְּנִקָּא בְּדָבָר שֶׁא"א בְּשׁוּם עֲנָנָא לִיקְהַנּוֹת מְמַנּוּ אִפִּי שְׁלַכְדָה"נ אִזְ אִמְרִינּוּ דְּהוּי כְּעַפְרָא בְּעֵלְמָא אֲבָל הִיכִי דְּחִזִּי לִיקְהַנּוֹת שְׁלַכְדָה"נ ל"א כְּתוּמִי מ"ש וְהוּא דְּהִלָּא עֵיקָר רְאִימְתִּינּוּ הוּא מְדָבְרִי הַתּוֹס' סוּטָה הַנְּ"ל שְׁהַקְשׁוּ בַכּה"כ אִמְאִי מְטַמְאִין ט"א נִימָא כְּתוּמִי מ"ש וְלִכְאֹרְהַ יל"ד אִמְאִי לֹא הַקְשׁוּ הַתּוֹס' מְעַרְלָה דְּקַתְנִי בְּכַרְיִיתָא בְּמִנְחוֹת שְׁם וּבְכּוֹרוֹת ט' דְּמְטַמְא ט"א לְרַבָּנָא קוֹדֵם כַּה"כ וְאִמְאִי לֹא הַקְשׁוּ ג"כ דְּנִימָא כְּתוּמִי מ"ש וְע' בְּתוֹס' סוּפָה ל"ה ע"א שְׁכ' דְּעַרְלָה ג"כ מְצוּתָה בְּשְׁרִיפָה מְדַאֲרִינִי אַע"כ דְּעַרְלָה פִּינּוּ דְּחִזִּי לִיקְהַנּוֹת שְׁלַכְדָה"נ כְּדָא בְּפִסְחִים כ"ד ע"ב וְכֵן שְׁם כ"ה ע"ב מֵר בֵּר ר"א אֲשַׁכְחִי לְרַבִּינָא דְּשְׁיִיף לֵה לְבַרְתִּי בְּגִוְהַרְקִי דְּעַרְלָה א"ל אִימֹר דְּאִמֹר רַבָּנָא בְּשַׁעַת הַסְּפָנָה כו' א"ל מִיָּדִי דְּרַף הַנָּאָה קָא עֲבִידָנָא וּא"כ לֹא הוּ"מ הַתּוֹס' לְהַקְשׁוֹת מְעַרְלָה דְּכִינּוּ דְּחִזִּי לִיקְהַנּוֹת שְׁלַכְדָה"נ ל"ש בִּי כְּתוּמִי מ"ש מִשְׁא"כ מַכַּה"כ הַקְשׁוּ הַתּוֹס' שְׁפִיר מְשׁוּם דְּקִי"ל בְּפִסְחִים דְּהַפֵּל מוֹדִים בַּכּה"כ שְׁלֹקִין עֲלֵיהֶם אִפִּי שְׁלַכְדָה"נ מְשׁוּם דְּל"כ בִּי אֲכִילָה וּא"כ שְׁפִיר הוּל"ל כְּתוּמִי מ"ש וּא"כ לְפִי"ז אֲזִידִי קוֹשְׁיֹתוּ הַנְּ"ל דְּמִמְשַׁנְהַ דְּכָרִיתוּת פִּינּוּ דְּכְתִיב וְשִׁרְפֵת אֶת הַנּוֹתָר בְּאֵשׁ לֹא יֵאָכֵל פִּי קוֹדֵשׁ הִיא א"כ כְּתִיב לְשׁוֹן אֲכִילָה וּבְנֹדָאִי אִינוּ אִסוּר אֱלָא כְּדָרְהַ אֲכִילָה וְהַנָּאָה [וּמ"ש הַעֲנִי בְּקִידוּשִׁין נ"ו ע"ב דְּבִפְיִגּוּל וְנוֹתָר אִסוּר אִפִּי שְׁלַכְדָה"נ מְשׁוּם דְּכְתִיב בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ הוּא תְּמוּהַ דְּמַה בְּכָה דְּכְתִיב בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ הָרִי גַם בַּכּה"כ דְּכְתִיב תּוֹקֵד אֵשׁ אִי לֹאוּ דְּל"כ בִּי אֲכִילָה לֹא לְקִי אֱלָא כְּד"א וּא"כ בְּנוֹתָר דְּכְתִיב לְשׁוֹן אֲכִילָה וְכֵן בְּפִיגּוּל כְּתִיב וְאוֹכְלֵי עֹנּוּ יִשָּׂא בְּנֹדָאִי לֹא אִסוּר אֱלָא כְּדָה"נ.

וּבְלֵא"ה דְּבָרִי הַפְּנִי שְׁם תְּמוּהִים דְּכְתִיב שְׁם לְתַרְזַן קוֹשְׁיָה הַתּוֹס' דְּלֹא חֲשִׁיב חֲמִיץ בְּפִסְחָא מְשׁוּם דְּל"ח אֱלָא הָנִי דְּחִזִּי לִיקְהַנּוֹת בְּהוּ שְׁלַכְדָה"נ הָרִי חֲשִׁיב שְׁם דְּב"ח וְכַה"כ דְּלִקִּי בְּהוּ אַף שְׁלַכְדָה"נ וְגַם הָא בַּחֲמִיב"פ חָזִי לִיקְהַנּוֹת שְׁלַכְדָה"נ כְּמוֹ שְׁהַרְגִישׁ בְּעֵצָמוּ שְׁם] וּא"כ ל"ש בִּי כְּתוּמִי מ"ש וְכֵן מִשְׁ"ס שְׁבַת הַנְּ"ל מְפִסּוּל יוֹצֵא ג"כ ל"ק דְּהָא אִיסוּר יוֹצֵא נְפָקָא לָן בְּפִסְחִים כ"ד ע"א וּבַכ"ד מְדַכְתִּיב לֹא יֵאָכֵל פִּי קוֹדֵשׁ הוּא כָּל שְׁבִקוּדֵשׁ פִּסּוּל בָּא הַפְּתוּב לִיתָן ל"ת עַל אֲכִילָתָן וּא"כ כְּתִיב לְשׁוֹן אֲכִילָה וּבְנֹדָאִי אִינוּ אִסוּר אֱלָא כְּד"א.

וּא"כ ל"ק דְּנִימָא מְדַאֲפְסֵל בִּינְצָא עוֹמֵד לְשְׁרִיפָה וְכְתוּמִי מ"ש דְּכִינּוּ דְּחִזִּי לִיקְהַנּוֹת שְׁלַכְדָה"נ ל"א בִּי כְּמ"ש כְּנ"ל. וְאִם כְּנִים אֲנַחְנוּ בְּזֵה נְבֵא לִינִישׁב עוֹד הַפְּעַם מַה שְׁדַקְדַּק

א"ז הגאון בעל תו"ג בְּהַא דְּפְרִיָּה הַש"ס בְּמִנְחֹת הַגָּ' ל דוֹקָא לר"ש מְנוֹתָר וּפְרָה אַמְאֵי מְטַמְאֵין ט"א וְלֹא פְרִיָּה ג"כ לְרַבְּנָן דְּנִימָא כַּמ"ש דְּהֵנָּה מַה שְּׁחִילְקוּ דְּהִיכִי דְּחִזִּי לִיקְנֹת שְׁלֹכְדָה"נ ל"ש כַּמ"ש זְהוּ שְׁיָיָה דוֹקָא לְרַבְּנָן אַבְּל לר"ש פִּינּוֹן דַּס"ל פֶּל הָעוֹמֵד לְשׁוֹרָף פְּשָׁרוֹף דְּמִי דְּכִינּוֹן דְּמַצְנָה לְשׁוֹרְפוֹ כְּמֵאן דְּלִיתִי בְּעוֹלָם דְּמִי זְהוּ שְׁיָיָה בְּכָל עֲגוּנָא אִפִּי הִיכִי דְּחִזִּי לִיקְנֹת שְׁלֹכְדָה"נ וּרְאָ' לְדְּבָרֵינוּ מְדַבְּרֵי הַש"ס מְנַחֹת ק"א ע"ב וּמוֹדָה ר"ש בַּב"ח שְׁמַטְמָא ט"א הוּאִיל וְהִיתָה לוֹ שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר וְקָשָׁה אַמְאֵי ל"א וּמוֹדָה ר"ש בַּחֲמַב"פ שְׁמַטְמָא ט"א אַע"ג דְּלר"ש חַמְב"פ אָסוֹר בְּהִנְאָה כְּדֹא בְּפִסְחִים כ"ח אַפְּ"ה מְטַמְא ט"א מְשׁוּם שְׁהִיתָה לוֹ שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר קוֹדֵם פִּסְחָא וְעַכְצ"ל דַּבְּחַמְב"פ א"א לְוִמֵר דְּיִטְמָא ט"א לר"ש מְשׁוּם דַּס"ל אֵין בִּיעוֹר חֲמִץ אֲלֵא שְׁרִיפָה וְכָל הָעוֹמֵד לְשׁוֹרָף פְּשָׁרוֹף דְּמִי וְאִינוּ מְטַמְא ט"א מְשֵׁא"כ בַּב"ח דְּהוּא מִן הַנְּקִבְרִין וְל"ש פֶּל הָעוֹמֵד כו' וְכַמ"ש הַפְּר"ח דַּע"ז שְׁל יִשְׂרָאֵל פִּינּוֹן דְּאִינְהָ טְעוּנָה שְׁרִיפָה אֲלֵא גְּנִיזָה ל"א פֶּל הָעוֹמֵד כו' ע"ש וְכ"כ בַּשְּׁעָה"מ הַגָּ' ל.

ולפ"ז הרי כ' התוס' בפסחים ק"ה ע"א ד"ה מה לכה"כ כו' דבְּחֲמִץ בְּפִסְחָא פִּינּוֹן דְּכָתִיב בִּי אֲכִילָה לֹא אָסוֹר אֲלֵא כְּדָה"נ ע"ש וא"כ אַמְאֵי נִימָא בַּחֲמַב"פ פֶּל הָעוֹמֵד כו' הָא חִזִּי לִיקְנֹת שְׁלֹכְדָה"נ א"ו לר"ש ל"ש סְבָרָא זוּ וְלִקְבָה שְׁפִיר פְּרִיָּה הַגַּמ' לר"ש דוֹקָא אַמְאֵי נוֹתָר וּפְרָה מְטַמְאֵין ט"א וְלֹא לְרַבְּנָן וְא"ש ע"נ וְהַבְּנָן: וְהֵנָּה לְכַאוּרָה הִי גַלְפַענ"ד לְתַרְזֵן קוֹשְׁיִית מַעְלָתוֹ מִהַמְשַׁנָּה דְּכָרִיתוֹת דְּהֵנָּה הַתּוֹס' בְּכָרִיתוֹת י"ד ע"א ד"ה אִם וּבַכ"ד הַקְּשׁוֹ עַל הָא דֹאֵר"מ אִם הִי שְׁבַת וְהוֹצִיאֻ חֲיִיב דְּמַה שְׁיָיָה חֲיִיבָא דְּהוֹצֵאָה בְּהַדִּי חֲיִיבָא דְּאֲכִילָה מַה עֲגוּנָא זַא"ז.

ותי' משום דבְּשַׁעַת בְּלִיעָה אֲתִי נְמִי חֲיִיבָא דְּהוֹצֵאָה אַע"ג דְּאֲכַתִּי לֹא נַח מְשׁוּם דְּבִלְעֵתָן זְהוּ הַנְּחָתָן ע"ש ולפי"ז י"ל דְּהָא קִי"ל בְּעַמּוּד הַשְּׁחַר נַעֲשֶׂה נוֹתָר וְאֲפָשָׁר דַּס"ל כַּמ"ד אֲפָשָׁר לְצַמְצֵם וי"ל דְּמִיָּרִי דְּבִשְׁעָה דְּשִׁהָאִיר הַשְּׁחַר עֲשֶׂה הַבְּלִיעָה וְא"כ בְּאִסּוּר הַנוֹתָר עִם אִסּוּר הַהוֹצֵאָה בְּיַחַד וּבַכַּה"ג ל"ש פְּתוּמִי מ"ש דְּוִמְיָא דַּכ' הַרְ'ן ז"ל בַּע"ז פ' פֶּל הַצְּלָמִים גְּבִי הָא דְּאִין יִשְׂרָאֵל מְבַטֵּל ע"ז שְׁל נְכָרִי דִּילְמָא מְגַבַּה לֵה וְהַדָּר מְבַטֵּל לֵה וְכ' דְּאָרְף דְּאִין זְכִינָ' בִּאִיה"נ מ"מ מוֹעִיל זְכִינָתוֹ פִּינּוֹן דְּבַעוּדָה בְּיַד נְכָרִי וְיֵישׁ לֵה בְּיַטּוּל וּבְאִין הַקְּנָן וְהֵאִיה"נ כַּא' ע"ש.

והה"נ י"ל דַּל"ש פְּתוּמִי מ"ש פִּינּוֹן דְּחֲיִיב שְׁרִפָה וְהוֹצֵאָה בְּאִין כַּא'. אִילָם בְּאַמְתָּא א"א לְוִמֵר הִכִּי דְּהָרִי בְּכָרִיתוֹת ד"ז ע"א פְּרִיָּה הַש"ס בְּאַמְתָּא לְרַבִּי דְּאָמַר פֶּל עֲבִירוֹת שְׁבַתוֹרָה בֵּין עֲשֶׂה תְּשׁוּבָה בֵּין לֹא עֲשֶׂה תְּשׁוּבָה יו"כ מְכַפֵּר הִיכִי מְשַׁכַּחַת לֵה פֶּרַת דִּיוֵה"כ פִּינּוֹן דְּבָכַל שְׁעָתָא וְשַׁעָתָא מְכַפֵּר וּמְשַׁנֵּי כְּגוֹן דְּעִבִּיד עֲבִידְתִּי סְמוּךְ לְשַׁקִּיה"ח דַּל"ה שְׁהוֹת לְכַפּוּרִי א"כ א"א לְאוּקְמִי בְּשַׁגְמַר אֲכִילָתוֹ עִם עַמּוּד הַשְּׁחַר אַף בְּדַרְךָ זְה הֵנָּה מְקוּם אֲתִי לְיִישׁב עוֹד הַפְּעַם הַקְּנוּשָׁי מְשַׁנָּה דְּכָרִיתוֹת הַגָּ' ל עַפִּי"ד הַתּוֹס' בְּסוּפָה ל"א ע"ב ד"ה בְּאַשְׁרָה דְּמַשָּׂה שְׁכ' שָׁם דַּבַּע"ז דְּגוּי פִּינּוֹן דְּיֵישׁ לֵה בְּיַטּוּל פְּתוּמִי מ"ש ע"ש ולפי"ז י"ל עַפִּי"מ דְּקִי"ל בְּזַבְּחִים מ"ג ע"ב דְּהַפְּיָגוּל וְהַנוֹתָר שְׁהַעֲלֵן לְגַבִּי מְזַבַּח וּמְשַׁלָּה בְּהוֹן הָאוּר פִּקְעָה אִסּוּר מְהָן ע"ש וְא"כ בְּנוֹתָר וּפְיָגוּל יֵישׁ ג"כ תְּקַנְהָ לְאִסּוּרָן וְל"ש בְּהוֹן פְּתוּמִי מ"ש וְלַפִּי"ז מְיֻנָּשׁב מְמִילָא עוֹד הַפְּעַם קוֹשָׁי א"ז בַּעַל תו"ג הַגָּ' ל בְּהַא דְּפְרִיָּה הַש"ס בְּמִנְחֹת דוֹקָא לר"ש מְנוֹתָר וּפְרָה אַמְאֵי מְטַמְאֵין ט"א וְלֹא פְרִיָּה לְרַבְּנָן מְכַח פְּתוּמִי מ"ש דְּלְרַבְּנָן

לא הו"מ למפרך מנותר דלא יטמא ט"א משום פתותי מ"ש דכיון דיש תקנה לאיסורו ל"ש פתותי מ"ש משא"כ לר"ש פריד שפיר פיון דמצנה לשורפו וכל העומד בו וכמאן דליתו בעולם דמי והבן.

אף הא קשיא לפי הצעה זו דהרי בעירובין ד"ו ע"ב אמרי ירושלים אלמלא דלתותי ננעלות בליקה חייבין עלי משום רה"ר ומבואר דליכא דין רה"ר בירושלים ורק לאחר שגפרצו בה פרצות קא בעירובין ק"א דיש לה דין רה"ר ע' תוס' פסחים ס"ו ע"א ד"ה תוחב וא"כ במשנה דכריתות הנ"ל ליכא למימר דמייירי שיהוציא הבשר קודם רק מהעזרה ולחויץ פיון דירושלים קודם שגפרצו בה פרצות ל"ה רק פרמלית וליכא חיוב חטאת דהוצאה ועכצ"ל דמייירי שיהוציא והו חויץ לחומת ירושלים א"כ איכא איסור יוצא שיהוא ג"כ בשריפה ורק דאין איסור יוצא הקל יכול לחול על איסור נותר אבל איסור יוצא מתלי תלי וקאי כשיעלהו ע"ג המזבח ויפקע האיסור דנותר הדר חל איסור יוצא וג"כ עומד לשריפה וא"כ ממ"נ עומד לשריפה ולית לי תקנה ושוב א"א לומר פתירוצינו הנ"ל והדרק"ל דנימא פתותי מ"ש.

שוב הראו לי שפקנשי מעלתו מהמשנה דיש אוכל כו' פבר קדמו בשו"ת הר הפקמל מובא באחרונים ותי דמייירי באין כזית לפניו בב"א רק שאכל מעט מעט בשיעור כא"פ וכיון שלא הי' לפניו כזית שלם בב"א ל"ה מצותו בשריפה ובסוף פשמשלים לכזית שפיר חייב.

עיינ עליהם: ומה שהקשה מש"ס שבת ע"ה פל הפשר להצניע ומצניעין פמוהו כו' וא"כ נותר ויוצא אינו פשר להצניע פיון דמצותו בשריפה פבר קדמו פקנשיא זו בשו"ת מהר"ם מינץ מהגאון מהר"ם מאובין ז"ל ואינו תח"י פעת.

ומה שהעיר בבכורות ד"ט ע"ב ערלה וכה"כ ושוה"נ כו' פולן מטמאין ט"א והקשה הא ט"א פעי הקשר מים ובעי נחיותא דבעלים וקיי"ל דאיה"נ ל"ל בעלים וביותר קשה דחשיב שם ג"כ צפורי מצורע ואיך מהני בהו הקשר דהא לאו שלו הם אלא של הקדש ע' בקצוה"ח סי' ת"ו.

ואי דנימא חיבה"ק מכשיר ז"א דהא חיבה"ק לד' הרמב"ם אינו אלא מדרבנן ושם משמע דמטמאין ט"א מדאוריית' דיליף להו מקרא. הנה קנשיא הראשונה מהא דאיה"נ ל"ל בעלים ל"ק לפענ"ד דל"א הא דאיה"נ אין לו בעלים רק לענין דלא חשיב לךם פגון פאתרוג ולולב משום דהתורה אמרה לךם הראוי לךם פכל דרכי הנאתו.

וכיון דהיא איה"נ א"ר ליהנות ממנו וכן לענין דו"ה דקא' בב"ק שור הנסקל איה"נ הוא ולא דמארזי קטבח והיינו פיון שהעלים א"י ליהנות ממנו לא חייבה התורה בכה"ג להגב לשלם דו"ה אבל מ"מ לא פקע שם בעלים מינץ' דהרי חזינן פגיטין ד"כ דשלחי מתם פתב הגט על איה"נ פשר אף דבעי נכתב ונתן שיהא הנתינה משל הפעל ע' פמקנה בק"א לאה"ע סי' כ"ח וע"כ דלא פקע שם בעלים מינץ' ומבואר פרשב"א בחי' פסופה דכל דהוי שלו אף דאסור בהנאה שלו ולךם מיקרי אלא שא"ב דין פמון דמחמת אה"נ דרביע עלי' הו"ל דבר שאב"מ אבל בעלים מיהא אית לי' ע"ש וע' בב"ח א"ח סי' תרמ"ט ובפמ"ג שם בא"א סק"כ שהאריף בזה.

וע' בקצוה"ח סי' ת"ה סק"ב וע' בַּרְר"ן נְדָרִים פ"ה ע"א וע' בירושה פ"ט דב"ק סי' ס"א
מה שמשגיג עליו וע' בַּרְמַב"ם פ"א מציצית הי"א לעגנון שאין עושין ציצית מצמר של
אה"נ וכ' בכ"מ שם הטעם דכתותי מ"ש ולכאורה הא בלא"ה בציצית דרשי ועשו להם
משלהם ואיה"נ ל"ל בפעלים ולד' הרשב"א ושאָר קדמונים הנ"ל ניתא ומה שהקשה
מצפורי מצורע י"ל לפי"מ שהעליתי בחי' במק"א דגם בקדשים כ"ז שלא נזרק הדם
דיוכל עדיין לישאַל עליו כמבואר בתוס' פרייתות י"ג ע"ב לא נפקע שם בפעלים מעליו
ובלא"ה הא מצינו בחולין ד"מ ע"ב פינן דקנני' לכפרה פדידני' דמי וע' במנחות צ"ב ע"א
אר"ש ונהלא אין סמיכה אלא בפעלים כו' וא"כ מה שמכפר או שמכשר הוי ג"כ פדידני'
ועכ"פ הוי כמו שנתף שמבואר בתוס' ב"מ ד"ל ע"א ד"ה אף עובד דניתא לי' לעגנון עושה
מלאכה בפרת חטאת דניתא דשנתף ג"כ מהגני ע"ש ונהי דהרמב"ם פוסק בפ"ב מט"א
דבעי' רצון הפעלים דוקא שלא כד' הרשב"א הובא בכ"מ שם שכ' דרצון אחר ג"כ מהגני
מ"מ בכה"ג לא גרע משנתף דגם הרמב"ם מודה דמהגני וא"כ משפחת שנתכשר הצפור
תיקרף אחר השחיטה לפני ההזאה שעדיין לא נעשה מעשה המכשיר דאפתי מהגני שאלה
גם הא קני' לי' שמכשירו ושפיר מהגני אז ניתא דידני' וגם משפחת ע"י משקים טמאים
שפטמא ומכשיר שלא לרצון.

ועוד בכמה גוונני. ואין עת להאריף וה' יאריף ימיו ושנותיו כנפשו ונפש הדור"ש באהבה:
סימן יח בעזהש"י יום ה' כ"ב תמוז תר"מ לפ"ק סטריא.

שפעת שלום וברכה לכבוד ש"ב תלמידי ידיד"נ הרב הקריף ובקי מורג חרוץ נרא ה'
כש"ת מו"ה יצחק אייזיק נ"י אבד"ק דימינעשט יצ"ו במדינת מאלדונוי מקתבה היקר
הגיעני וששתי לראות מתוכו כי הצליח ד' דרפך ובאת אל המנוחה ואל הנחלה אשר
שפרה עליה להשביע בצחצחות תוה"ק נפשך.

וקח נא את ברכתי היוצאת ממעמקי לבבי. אלקים יחנה ויטן לה פח לעשות חיל לעסוק
בתורתו ועבודתו יומם וליל.

אמץ אונף רב העליליה. תחזיקנה ידיך ותעשינה תושיה.

ותזכה לנהל צדקה בשבט מישור. יעלוזו בך אוהבי תורה ושוחרי מוסר ועתה הגני לתת
לה מענה ע"ד שאלתך אשר תבקש ממני להשיב לה הלכה למעשה בעובדא דאתא לידך:
בדבר ס"ת שנקרעה יריעה בין דף לדף עד ששה שטין ושום אות לא נחלק אם מותר
לדבק מטלית מבחוץ כנגד הקרע.

והנה בש"ס מנחות דל"א ע"ב אמר רב זעירא א"ר קרע הבא בשני שיטין יתפור בשלש
אל יתפור א"ל רבה זוטי לר"א הכי א"ר ירמני' מדיפתי משמי' דרבא הא דאמרי' בג' אל
יתפור ל"א אלא בעתיקתא אכל בחדתתא לית לן ביה ולא עתיקתא עתיקתא ממש ולא
חדתתא חדתתא ממש אלא הא דלא אפיצון הא דאפיצון כו' בעי רב יהוד' בר אבא בין דף
לדף בין שיטה לשיטה מאי תיקו.

והנה בש"ע יו"ד סי' ר"פ ס"א הביא לשון הרמב"ם ז"ל וואם נקר הגויל שהוא עפיץ
תופר אפי' קרע הבא בתוף ג' וכ' בש"ף סק"ג בשם הב"ח וס"ת דידן לכ"ע יתפור שהרי
הגידין הן לבנות והקלפים שלנו ג"כ לבנים א"כ הדבר ידוע שאין התפירות ניקרות

בס"ת ואפ"י בג' יתפוך וכן לדבך קלף על הקרעים בדבך ע"ש והנה בין דף לדף שיהו
איבעיא דלא איפשטא כ' בטיו"ד שם דהוי ספיקא דאוריית' ולחומרא ובשם הרמב"ם כ'
שיתפוך וכ' הב"י שם דל"ה רק דרבנן ולכך פסק הרמב"ם לקולא והכי איפסק בש"ע
שם דבין דף לדף יתפוך אפי' בינן שאין עיפוצו ניקר.

והנה מ"ש הב"י דהוי סד"ר ולקולא נראה דלשיטתו אגיל משום דמבואר בפירש"י
במנחות שם דהטעם דבג' לא יתפוך משום דמיגנניא מילתא ובטו"ז סק"א סיים בשם
הנימוק"י ובעי' זה אלי ואנהו.

והנה הב"י בא"ח סי' תרנ"ו כ' בטעמא דהרא"ש ז"ל דפסק בפ"ק דב"ק דהדור מצוה
הוא שליש מלגו דספיקא דרבנן הוא ואזלינן לקולא ע"ש. הרי דס"ל להב"י דזה אלי
ואנהו התנאה לפניו במצות אינו אלא מדרבנן וא"כ ה"נ אינו אלא מדרבנן ולכך שפיר
פסק דאזלינן לקולא.

והנה גם מדברי התוס' בשבת ק"ד ע"ב נראה דס"ל דפסול דזה א"ו אינו רק מדרבנן.
דהנה בגמ' אר"ח על המשנה דקתני פתב ע"ג פתב פטור דלא כר"י דתניא הרי שהי'
צריך לכתוב את השם ונתפנין לכתוב יהוד' וטעה ולא הטיל בו דלת מעביר עליו קולמס
ומקדשו דברי ר"י וחכ"א אין השם מן המוכחר והקשו התוס' דהא בגיטין ד"ך אראב"י
ע"כ לא קאמרי רבנן התם אלא גבי תורה משום דכתיב זה אלי ואנהו אבל גבי גט מודו
רבנן דמהני העברת קולמס וכ' המהרש"א שם דלכך לא ניחא להתוס' לאוקמי המשנה
דהתם בס"ת משום דפשיטא להו להתוס' דבשביל זא"ו לא מיפסל מדאוריית' וא"כ לענין
חיוב שבת הוי פתב מן התורה ע"ש הרי דס"ל להתוס' דפסולא דזא"ו אינו רק מדרבנן.

ועוד נלפענ"ד ראי' דזא"ו אינו אלא מדרבנן ולא מיפסל בשביל כך בדיעבד מדברי התוס'
בסנהדרין מ"ח ע"ב ובגיטין ע"ב שכ' גבי הא דמוקי פלוגתא דאב"י ורבא בהזמנה אי
מילתא הוא בפלוגתא דרשב"ג ורבנן ופירש"י דאב"י דאמר מילתא היא פרב"ג דבעי
עיבוד לשמן והקשו התוס' דא"כ קשיא הלכתא אהלכתא דקיי"ל כרבא וקיי"ל פרב"ג
ומפרש ר"ת דאב"י פרבנן דל"ב עיבוד לשמה דסגי בשאר הזמנות ורבא פרב"ג דבעי
עיבוד לשמה ולא הזמנה מועטת ע"ש ולכאורה קשה הלא כ' התוס' במנחות ל"ב ע"ב
בשם ר"ת דס"ת צריכה שירטוט משום זה אלי ואנהו וא"כ למה כ' ר"ת דלאב"י ל"ב
העיבוד לשמה הרי ל"מ העיבוד לשמה פנין דבטוי לאריג הזמנה לאו מילתא היא וכל
הכי שמחוסר איזה מעשה לתקן שמעכב בדיעבד ל"ה הזמנה וא"כ מאי הועיל העיבוד
לשמה בשלמא לרבא קא' דבעי עיבוד לשמה דרק בהזמנה מועטת קא' דל"מ היא אבל
הזמנה גמורה פעיבוד מודה רבא דמילתא היא ובעי עיבוד לשמה אבל לאב"י שאינו
מחלק בין הזמנה דעיבוד לשאר הזמנות קשיא.

א"ו פנין דחיוב השרטוט אינו רק משום זה אלי ואנהו א"כ ל"ה אלא מדרבנן ואינו
מעכב בדיעבד ע' סנפה י"א לכן ל"ה כטוי לארוג ושפיר מועיל העיבוד לשמה [ומה
דקשה לשי' רש"י ז"ל שכ' במגילה ט"ז ע"ב דשירטוט בס"ת היא הלכה למ"מ וקשה
לפירושו הנ"ל הא הוי טוי לארוג פבר הארכתי בחי' ואכ"מ] ולפי"ז מוכן מה שהקשו
התוס' מנחות הנ"ל אחר שהביאו שיט' ר"ת הנ"ל אהא דיליף שם מזוזה מס"ת בגז"ש
פתיכה פתיכה לענין פתיבת אגרת אמאי לא ילפי' ס"ת ממזוזה לענין שירטוט.

ולכאורה צריף להבין למה לן למילף בגז"ש הלא איפא הטעם דזא"ו אעכצ"ל דטעם זה אינו אלא מדרבנן ומקשין התוס' שפיר דהי"ל למיפסל מדאורייתא דגילף ממזונה שהוא הללמ"מ. עוד נ"ל ראי' מסנהדרין פ"ח ע"ב והאיפא לולב כו' בלולב מאי ס"ל אי ס"ל דלולב א"צ אגד האי לחודי' קאי והאי לחודי' קאי וקשה הא מבואר בסנפה י"א דאף לרבנן דס"ל א"צ אגד מצנה לאוגדו משום זה אלי ואנוהו וא"כ פיון דגם לרבנן האגד הוא מן המצנה אמאי קא' הל"ק כו' אע"כ דזא"ו אינו אלא מדרבנן והתם בז"מ לא מיחייב רק בדאורייתא כמ"ש בתוס' שם ד"ה אי ס"ל ועם האמור יבוארו דברי רש"י ז"ל בסנפה ר"פ לולב הגזול שפי' במשנה דקתני לולב הגזול והיבש פסול וז"ל יבש דבעי' מצנה מהודר דכתיב ואנוהו והנה מה שהשיגו בתוס' על פירש"י ז"ל פבר האריכו המפורשים למעניתם בישבו אולם גוף פירושו צריף להבין מי הכריחו לרש"י ז"ל לפרש משום ואנוהו ולא משום דאימקש לאתרוג דכתיב בי' הדר ע' בכפ"ת.

ונלפענ"ד ליישב דהנה הפנ"י דקדק למה נקט גזול ויבש כחזק הי"ל למיתני גזול בהדי אשרה ועיר הנדחת שנגאסרו ג"כ ע"י מעשה אדם משא"כ יבש הני פסול בגופו אולם הדבר נכון דהנה ראיתי בס' יד דוד שהביא בשם ס' ארעא דרבנן שהקשה למ"ש הט"ז בס' תרנ"ה דלולב הני עשה דרבים ודחינין מקמי' אמירה לנכרי שבות דהני דרבנן ואפ' ביו"ט ב' דהני לולב ג"כ רק מדרבנן גם מצנה דרבים דרבנן דחי אמירה לנכרי דהני דרבנן וא"כ הא כ' התוס' בסנפה ט' דמזהב"ע אינו רק מדרבנן וא"כ למה גזול פסול ואפ' ביו"ט ב' יתפאר דהא מצנה דרבים דחי שאר עשה ומכ"ש מה"ב דהני דרבנן ות' בעל יד דוד דהא באמת בלאו הט"ז קשה פיון דמה"ב דרבנן האף דחינין מקמי' מצות לולב דיו"ט ראשון שהוא מה"ת ובעכצ"ל דיש פח בינדם לגזור פן בשוא"ת ופסלו מה"ב ובטלו מפני' פל המצות פיון דחמירא פולי האי א"כ אפי' אם יהי' מצנה דרבים מה בכך בשם שבטלו מ"ע גרידא ה"ה מ"ע דרבים ע' בדבריו.

ולפי"ז י"ל דהני קשה לי לרש"י ז"ל מה שהקשה הפנ"י הנ"ל מאי שייכות יש לגזול ויבש בהדי הדדי ולכך כ' דע"כ יבש לפסול משום ואנוהו ופסול דאנוהו אינו רק מדרבנן פנ"ל והאף דחינין מקמי' עשה דלולב ביו"ט ראשון שהוא דאורייתא וע"כ דהכי דראו חכמים פסול יש פח בינדם לגזור נגד דאוריית' בשוא"ת ושאפיר דמאי לגזול דג"כ הוא מטעם האמור פנ"ל ולכך תני להו כחזק דזא"ו וז"ש רש"י ז"ל דפסול דייבש היא משום ואנוהו מדקתני לי' עם גזול ביחד [ובמ"ש השא"ר בה' מילה סי' נ' להוכיח דזא"ו הוא מדאוריית' פבר תפס עליו בס' משנ"ח פ"ו מיסוה"ת והעלה שהוא מדרבנן ע"ש שכ' פללא דכ"מ שאמרו משום שנא' ול"א שנגאמר אינו אלא מדרבנן ונקטו קרא לאסמכתא] וא"כ פיון דפסול דזא"ו אינו אלא מדרבנן שפיר פסקינו בהאיבעי' דבין דף לזף לקולא דמותר לתפור בכל ענין: ודעת הטור שר"ל דהני ספיקא דאוריית' נראה בטעמו דהטור סובר דהא דקרא הבא בג' שיטין לא יתפור היא משום דמחזי כשני ספרים דספר א' א"ר ולא ב' וג' ספרים דומיא דכ' הטו"ז ביו"ד סי' רע"א בס"ת שנגכתבה מקצתה על הגניל ומקצתה על הקלף דפסולה משום דמחזי כשני ספרים והא דתופרין כמה יריעות בס"ת ביחד ולא מיפסל משום שנים ושלשה ספרים אף דבגט אם תפר ב' עורות ביחד פסול משום ב' ספרים כמ"ש בתוס' סוטה י"ח פבר ביארתי בתשו' לתרץ זה משום דילפי' מס"ת שכ' משרע"ה דקיי"ל בגיטין ד"ס ע"א כר"י שם דאמר מגילה מגילה ניתנה ואח"כ אינדבק

וע"כ אם יריעות וְשְׁלִימוֹת תְּפוּרִין בְּגִידֵינּוּ חֲשָׁבִינוּ לִי סֶפֶר א' וּכ"כ בְּשׁו"ת חת"ס חא"ח סי' ד' ע"ש.

אָבֵל אִם הִי קָרַע שָׁל ג' שִׁיטֵין בְּחֻדָּא יְרִיעָה שׁוּב ל"ה דְּוּמְיָא דס"ת שְׁכ' מִשְׁרַע"ה וּפְסוּלָה דְּאוּרְיָי מְשׁוּם סֶפֶר א' א"ר וְלֹא ב' וּג' סֶפֶרִים וּכ"נ קָצַת מִתְּשׁוּ' דְּבָרֵי אַמֶּת בְּקוֹנְטְרָסוּ בְּעֵנְוֵן גִּיטֵין שְׁהַפְסוּל בְּקָרַע שָׁל ג' שִׁיטֵין הִיא מְשׁוּם ב' סֶפֶרִים וּכ"נ נְמִי לְדַעַת הַטּוֹר וּלְקַף כ' שְׁהוּא סֶפְקָא דְּאוּרְיָי וְהָא דְּמַחְלְקֵי בֵּין אֲפִיָּצוֹן לְאִינוֹ אֲפִיָּצוֹן נִרְאָה עֲפִי"ד הַש"ס עִירוּבֵין פ"א לְעֵנְוֵן הַדִּין שְׁאַסּוֹר לְעָרֵב בְּפְרוּסָה וְא"ר חֲסֻדָּא תְּפָרָה בְּקִיסָם מְעָרְבֵין לוֹ בְּהַ וְהָא תְּנָיָא אִין מְעָרְבֵין לוֹ בְּהַ לֹּא קִשְׁיָא הָא דִּידוּעַ תְּיַפְרָה הָא דְּלֹא יְדוּעַ תְּיַפְרָה ע"ש הַרִי דְּהִיכִי דְּאִינוֹ נִיכָר הַתְּפִירָה יֵשׁ דִּין שְׁלָם וְהַה"נ לְעֵנְוֵן ס"ת אִם נִיכָר הַגְּוִיל שְׁהוּא עֲפִיץ תּוֹפֵר אֲפִי קָרַע בְּתוֹף ג' מְשׁוּם דְּאָז אִינוֹ נִיכָר הַתְּפִירָה וְהָוִי פִּירִיעָה שְׁלִימָה וְלֹא מִיְפְסֵל מְשׁוּם ב' סֶפֶרִים וְא"כ כֵּינֵן דְּלִד' הַטּוֹר הָוִי סֶפֶק דְּאוּרְיָי הַלְפָּף כ' דְּנִקְטִינֵן לְחוּמְרָא אוּלָם בְּאַמֶּת בְּכָל הֶרְאֻשׁוֹנִים מְבֹנָאָר דְּהוּא מְטַעַם דְּמִיגְנָיָא וְאִינוֹ אֲלָא מְדַרְבְּנֵן.

אַמְנָם בְּאַמֶּת אִין אָנוּ צְרִיכִין לִכ"ז דְּקִלְפִים שְׁלָנוּ אִין הַתְּפִירוֹת נִיכְרוֹת כַּמ"ש הַש"ף הַנ"ל וְא"כ מְוֹתֵר לְתַפְּוֹר אֲפִי קָרַע שָׁל ג': וְהִנֵּה בְּרַמ"א שָׁם מְבֹנָאָר בְּשֵׁם הַרִיב"ש דְּאַפִּי' בְּנִיכָר עֲפִיָּצוֹ מְוֹתֵר לְתַפְּוֹר רַק בְּתוֹף ג' אָבֵל לֹא יוֹתֵר וּמְדִיִּיק לְהַ מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם ז"ל שְׁכ' דְּהִיכִי דְּנִיכָר שְׁהוּא עֲפִיץ תּוֹפֵר אֲפִי קָרַע הַבָּא בְּתוֹף ג' וּמְשַׁמַּע אָבֵל יוֹתֵר מַג' לֹא אוּלָם בְּאַמֶּת בְּפִירִש"י ז"ל בְּמִנְחֹת שָׁם מְבֹנָאָר בְּהַבְעֵי דְּבֵין דָּף לְדָף דְּהַבְעֵי אִם יִכְשֵׁר אֲפִי יוֹתֵר מַג' דְּכ' שָׁם וְז"ל בֵּין דָּף לְדָף אִם נִקְרַע עַד כְּנֶגֶד הַפֶּתַח שְׁאִילוֹ הִי בְּפֶתַח הִי יוֹתֵר מַג' שִׁיטֵין הַרִי דְּהַבְעֵי גַם עַל יוֹתֵר מַג' שִׁיטֵין וְכֵינֵן דְּהָוִי סד"ר כַּנ"ל אֲזַלִּינוּ לְקוֹלָא אֲפִי בְּיוֹתֵר מַג' שִׁיטֵין וְכַבֵּר כ' הַפּוֹסְקִים דְּאִין לְדִיִּיק מְדַקָּא' הַמְסַפֵּר הַמוֹעֵט דְּהִיא דְּוִקָא אֲלָא ה"ה אֲפִי טוֹבָא וּמְבִיאִין רֵאִי מִיְבָמוֹת גְּבִי מֶלְ הָא' וּמַת כו' ג' לֹא תְּמוּל וְה"ה ד' וְה' נְכֵן מַפ"ב דְּגִיטֵין ר"י אֲמַר אֲפִי מְכָאן וְעַד עֲשָׂרָה יָמִים דְּפִשְׁטָא דְּעֲשָׂרָה ל"ד אֲלָא אֲפִי טוֹבָא וְכֵן מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' ס"פ מְרֻנְבָה שְׁכ' דִּי"ל דְּהָא דְּקָא' הֶתֶם אֲפִי ק' מִיל לֹא יִפְרוֹס לָאו דְּוִקָא ק' מִיל אֲלָא אֲפִי אֲלָף מִיל ע"ש וּמָה שְׁמְבִיאִין רֵאִי לְהַיְפּוּף מַפ' הִי קוּרָא דְּדִיִּיקִינֵן מְהָא דְּאַמְרֵי אֲפִי עַד מִיל אִינוֹ חוּזֵר הָא עַד מִיל חוּזֵר בְּזָה שְׁפִיר כ' בַּטו"ז יו"ד סי' ל"ו ס"ק י"ד לְעֵנְוֵן מ"ש הַרְמ"א שָׁם בְּשֵׁם אֶהֱל מוֹעֵד בְּחֲסָרוֹן מְבַפְנִים דָּאִם נִימְוָקָה יֵתֵר מְרַבִּיעֵית טְרִיפָה וְה"ר מְש"ס בְּרֻכּוֹת הַנ"ל וְכ' הַט"ז דל"ד דְּהֶתֶם שְׁפִיר דִּיִּיקִינֵן מַדל"א רְבוּתָא טְפִי אֲפִי פְּחוֹת מְמִיל אִינוֹ חוּזֵר ע"כ דְּהַרְבוּתָא אִינְהָ אֲלָא עַד שְׁיַעוֹר מִיל מִשָּׂא"כ הֶתֶם דְּקִים לְהוֹ לְחַכּו"ל דְּהַשְׁיַעוֹר הַיּוֹתֵר גְּדוֹל הוּא רְבִיעֵית וְכָל רִיעוּתָא שְׁיַשׁ בְּיוֹתֵר מְרַבִּיעֵית יִשְׁנוֹ בְּרַבִּיעֵית א"כ אִין רְבוּתָא טְפִי בְּיֵתֵר מְרַבִּיעֵית ע"ש.

וְהַה"נ י"ל הַכִּי דְּקִים לְהוֹ לְחַכּו"ל דְּבַג' שִׁיטֵין מִיגְנָיָא וְכָל רִיעוּתָא דְּגִנְאֵי שְׁיַשְׁנוֹ בְּיוֹתֵר מַג' שִׁיטֵין יִשְׁנוֹ ג"כ בַּג'. וְא"כ פְּדַכְתְּב הַרְמַב"ם אֲפִי בַג' יְתַפְּוֹר ה"ה אֲפ' טוֹבָא.

וְכֵן יֵשׁ לְדַחֹת בְּזָה מ"ש רֵאִי מַב"ב קמ"ו גְּבִי סְבִלוֹנוֹת אָכַל שָׁם סְעוּדַת חֲתָן אֲפִי בְּדִינָר אִין נִגְבִּין וְא' בַּגְמ' ל"א אֲלָא דִּינָר אָבֵל פְּחוֹת מְדִינָר לֹא וּמְקִשִׁי פְּשִׁיטָא דִּינָר תְּנֵן אֲלַמָּא דְּפִסְקָא לִי לְהַש"ס דְּהִיכִי דְּתַנִּי מְסַפֵּר הַמוֹעֵט הִיא דְּוִקָא וְלְהַאֲמוֹר י"ל דְּהֶתֶם דִּיִּיק מְשׁוּם דַּא"כ הו"ל לְמִיתְנֵי רְבוּתָא אֲפִי פְּחוֹת מְדִינָר.

וכן בך"ן פ' אלמנה נזונת גבי אם עשו אגרת בקורת אפי' מפדו שנה מנה בג' כו' ג"כ י"ל
הכי ואין להאריך בדברים פשוטים וכן פסק בשו"ת הרשב"ש סי' ק"נ דג' לאו דוקא
אלא ה"ה יותר מג' ע"ש ובנקה"כ חולק ג"כ ע"ד הרמ"א וכ' דג' לאו דוקא אלא ה"ה
יותר וע' בשו"ת דברי יוסף ממקור"י אירגס סי' מ' שהסכים ג"כ לזה וכ"פ בספר בל"י.

ומכ"ש בנידון שאלתינו לדבק מטלית מבחוץ בנדאי מותר דהרי הרא"ש בהלכות קטנות
ה' ס"ת סי' י"ד העלה דמותר לדבק אפי' במקום שאסור לתפור ומביא רא"י ממ"ש פ"ב
הללמ"מ ס"ת שנקרע מבחוץ טולה עלי' מטלית הרי דמותר לדבק דמסתמא הגיע עד
מקום שאסור לתפור וקא' דע"י טלאי של מטלית שמחבר את הקרעים יפה ואינו ניכר
שמותר.

והנה באמת בראי' זו יש לפקפק דלפי הגי' שנקרע מבחוץ הא נראה שהי' הקרע רק
מבחוץ ולא נתפולש מעבר לעבר ורק פדי שלא תתפשט הקריעה יותר עד שינתפולש
מעל"ע תולה מטלית עלי' מבחוץ וא"כ אין רא"י מזה שמותר לדבק במקום שאסור
לתפור.

אמנם הביא עוד רא"י דלמעלה מזו הפבא קתני אין דוקין בדבק ולא כותבין ע"ג מטלית
ורשב"א אומר משום ר"מ דוקין בדבק וכותבין ע"ג מטלית משמע שלא נחלקו אלא
בדבק קודם הפתיכה אבל ס"ת שנקרע מותר לדבק הקרעים יחד פיון שא"צ לכתוב על
הדבק ע"ש וכן הרשב"א בחי' למנחות שם העלה דלדבק שרי אפי' במקום שאסור תפירה
ע"ש וע' בש"ך שם סק"ו שכ' דכדאי הרא"ש לסמוך עליו בשעת הדחק.

ובבל"י כ' שנוהגין פהרא"ש אפי' שלא בשעת הדחק. ואחר כל החזון הזה בנידון שאלתינו
איכא טעמי טובי להכשיר לדבק מטלית חדא דילמא הלכה פהפוסקים דבניכר הגויל
שהוא עפיץ תופר אפי' יותר מג' ואת"ל דאין הלכה בזה דמותר בין האותות דילמא אף
הפוסקים שמחמירים אינו אלא בנקרע בין אות לאות אבל בין דף לדף מותר בכל ענין
ואף הריב"ש יודה בזה דמותר אפי' ביותר מג' ועוד דהא דעת הרשב"א והרא"ש דאפי'
במקום שאסור לתפור מותר לדבק מטלית ועוד איכא טעם להכשיר עפימ"ש בש"ך
סק"א בשם הב"ח דדוקא שהקרע התחיל בפריעה בגליון וכא' לו בתוף ג' שיטין אז לא
יתפור בדלא עפיצון אבל אם לא נקרע הגליון אלא שנקרע בתוף השיטין בלבד אפי' בג'
ד' וה' נמי יתפור ע"ש וא"כ מכ"ש בין דף לדף בנדאי מותר.

ע"כ יאמר לדבק טוב ונחלילה לסלק הפריעה ולהביא פמה שמות לידי גניזה. הנלפענ"ד
פכתתי דברי ש"ב מנרף הדור"ש באהבה ומברכה בכט"ס: סימן יט לק' קראקא בעזהש"י
יום א' ב' לירח מרחשון תר"מ לפ"ק סטריא: ישפנות ד' שלום ורב טוב לכבוד ב"ד יד"ג
הרב הגדול חריף ובקי דף השכל.

חכם ושלום. כש"ת מוה' חיים ארי' הלוי נ"י איש הורוויטץ פעת אבד"ק זאלקווי יצ"ו:
קונטרס דיקר הגיעני ומעלוננה פליותי עד מאד אחרי רואי פי ת"ל כביר מצאה ידך
להתלהף ברחבה.

בהיות דאבני ורבא והנני לתת לה מענה ולהודיעה את אשר מצאה יד בינתי מדי עברי
בין בתרי פלפולה למען הראות לה פי דברה מצאו חן בעיני. וזה יצאה ראשונה: מה

שְׁנֵת קִשְׁיֹת בְּדַבְרֵי הַשִּׁס סוֹפָה ל"ג ע"ב ת"ר הַתָּמָר אֲגָדוּ בְיו"ט אֲוָגְדוּ פְּאֲגוּדָה שֶׁל יָרֵק וְאֵמָי לְעֵנְבִי מִיְעֵנֵב הָא מַי ר"י הִיא דְאָמַר עֲנִיבָה קְשִׁירָה מְעַלְיָתָא הִיא מִי ר"י אֲגָד מְעַלְיָתָ בְּעֵי כו'.

וְהַקְשָׁה כ"ת מְדַבְרֵי הַתּוֹס' עִירוּבִין צ"ז ע"א ד"ה אר"ח שֶׁהִקְשִׁי בְּהָא דְקָא בְּגַמ' שָׁם הַמוֹצָא תְּפִילִין מְכַנִּסֵן זֹג זֹג אֶחָד חֲדָשׁוֹת וְא' יִשְׁנוֹת דְּבָרֵי ר"מ ר"י אוֹסֵר בְּחֲדָשׁוֹת וּמִתִּיר בְּיִשְׁנוֹת וְקָא אֵלּוּ הֵן יִשְׁנוֹת כֹּל שֶׁיֵּשׁ בְּהֵן רְצוּעוֹת וּמְקוֹשְׁרוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהֵן רְצוּעוֹת וְלֹא מְקוֹשְׁרוֹת וּפְרִיף וְלִיעֲנַבִּינְהוּ מִיְעֵנֵב וּמִשְׁנֵי ר"ח ז"א עֲנִיבָה פְּסוּלָה בְּתְּפִילִין וְאֲבֵי מִשְׁנֵי ר"י לְטַעְמֵי דְאָמַר עֲנִיבָה קְשִׁירָה מְעַלְיָתָא הִיא וְהַקְשִׁי הַתּוֹס' וְכִי לֹא יָדַע ר"ח דְּלִר"י עֲנִיבָה קְשִׁירָה מְעַלְיָתָא הִיא כְּדָקָא אֲבֵי וְתִי דְקִסְבֵּר ר"ח דְאָפִי לִר"י שְׁרִיא עֲנִיבָה דְסִתְמָא דְעֵתוֹ לְהַתִּיר וְלַעֲשׂוֹת קְשֶׁר גָּמוּר בְּחוּל.

וְהַקְשָׁה רו"מ דְּלִפ"ז אִיף יְפָרְנֵס ר"ח בְּרִיָּתָא דִּידֵן דְּהַתָּמָר אֲגָדוּ בְיו"ט דְאֲוָגְדוּ רַק פְּאֲגוּדָה שֶׁל יָרֵק הָרִי פִּינּוּ דְעֵיקָר מְצוֹתוֹ בְּקֶשֶׁר גָּמוּר אֲפִי לְרַבָּנּוּ וְכַדְפִּירֵשׁ"י בְּסוּגְיָנָא א"כ אָף אִי יַעֲבֹדוּ לֹא יִנְיָחוּ כֹּף פְּשִׁירָצָה בּוּ לְמַחֵר כְּמוֹ בְּתְּפִילִין וְא"כ אָף לִר"י דְעֲנִיבָה קְשִׁירָה מְעַלְיָתָ שְׁפִיר קְשָׁה וְלִיעֲנַבִּינְהוּ דְהָכִי מִיָּקִיִּים טְפִי כַפִּירֵשׁ"י ז"ל וְהַעֲנִיבָה ל"ה מְלֹאכָה פִּינּוּ דַע"כ יִתִּירָנוּ לְמַחֵר וְהָיִי קְשֶׁר שְׁאִינוּ שֶׁל קִיָּמָא כְּמוֹ בְּתְּפִילִין: וְהִנֵּה בְּפִשְׁטוֹת אֶפְשָׁר לְתַרְץ עֲפִי"ד הַתּוֹס' ז"ל בְּמִנְחוֹת כ"ז ע"א שְׁכ' בְּשֵׁם י"מ דְּבִי"ט שְׁנֵי אִין ד' מִיָּנִין מְעַפְכִּין זא"ז וְכ"כ בְּהַג"א פ"ג דְּסוּפָה בְּשֵׁם הָא"ז לְהִלְכָה ע"ש א"כ מְכ"ש דא"צ אֲגָד בְיו"ט שְׁנֵי וְיִכּוּל לְיִטְלֵן א' א' אֲפִי לְמ"ד לֹיֵלֵב צָרִיף אֲגָד וְא"כ לִפִּי"ז לֹא נוֹכַל לֹמַר דְּבִנְדָאִי יִתִּירָנוּ לְמַחֵר כְּדִי לְקַשׁוֹר קְשֶׁר גָּמוּר לְמָה יַעֲשֶׂה כֵּן פִּינּוּ דְלְמַחֵר לֹא יִהִי צָרִיף אֲגָד כָּלֵל אִיף בְּאֵמַת דִּיעָה זֹ דְחָאָה הַתּוֹס' שָׁם מְהִלְכָה א"כ שְׁפִיר לְמ"ד לֹיֵלֵב צָרִיף אֲגָד ה"ה דְּבִי"ט ב' בְּעֵי אֲגָד וְהַדְּרַק"ל.

ע"כ גַּלְפֵּעַנְד"ל דְּהִנֵּה קְשָׁה לִי לְכַאוּרָה מִש"ס יוֹמָא מ"א ע"ב גְּבִי לְשׁוֹן שֶׁל פְּרָה שְׁהִי כּוֹרְכִין לַעֲץ אֲרִז וְאֵזוֹב בְּשִׁירֵי לְשׁוֹן וְתַנְי' לְמָה כּוֹרְכִין כְּדִי שְׁיִהִי כּוֹלֵן בְּאֲגוּדָה א' וְכ' בְּתוֹס' יִשְׁנִים שָׁם בְּשֵׁם רִיב"א דִּילְפִינּוּ מְאֲגוּדָת אֵזוֹב דְּמַצְרִים לְקִיחָה לְקִיחָה פִי הֵתָם דְּכְתִיב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם אֲגוּדָת אֵזוֹב וּלְפִי"ז קְשָׁה לְכַאוּרָה מ"פ הַש"ס כָּאֵן אִי ר"י אֲגָד מְעַלְיָתָ בְּעֵי וּפִירֵשׁ"י מִשׁוּם דְּגָמַר מְאֲגוּדָת אֵזוֹב וְהִיא לָאוּ אֲגוּד הִיא הָרִי חֲזוּינָן גְּבִי פְּרָה דִּילְפִינּוּ ג"כ מְאֲגוּדָת אֵזוֹב דְּמַצְרִים וְאִפ"ה לֹא הִיא אֲגָד גָּמוּר רַק פְּרִיכָה כְּדִקְתַּנִּי הִיא כּוֹרְכִין בְּשִׁירֵי לְשׁוֹן וְא"כ אֵמָי לֹא יוֹעִיל כָּאֵן אֲוָגְדוּ פְּאֲגוּדָת יָרֵק דְּהוּא נָמִי בְּכַרִּיכָה כְּמוֹ שְׁפִירֵשׁ"י [וְהָא דְבְּפְרָה אִם לֹא אֲגָדוּ כְּשֶׁר וּבְלֹיֵלֵב אִם לֹא אֲגָדוּ פְּסוּל לִר"י כְּבָר תְּמָהוּ בְּזָה הַתּוֹס' בְּסוּפָה י"ג ע"א ד"ה מְצוֹת אֵזוֹב כו' ע"ש] וְהַנְּרָאָה לְתַרְץ זֶה דְּהִנֵּה בְּיִשׁוּב קוֹשְׁיָתָהּ הַנ"ל נְרָאָה עֲפִי"מ דְּמִבְּנָאָר בְּש"ע או"ח סי' שִׁי"ז דְּבְּקֶשֶׁר שְׁאִינוּ עֹשׂוּי לְהַתִּיר בְּאוֹתוֹ יוֹם עֲצָמוּ ע"כ פ' מְדַרְבָּנּוּ אֶסוּר ע' בְּמַג"א שָׁם ס"א וְלִפִּי"ז נוֹכַל לֹמַר דַּס"ל לִר"ח דְּהֵתָם גְּבִי תְּפִילִין פִּינּוּ דְּלִיכָא רַק אִי דְּרַבָּנּוּ הָיִי שְׁרִי מִשׁוּם בְּזִיוֹן תְּפִילִין מִשָּׂא"כ הִקָּא בְּאֲגָד דְּלֹיֵלֵב לְרַבָּנּוּ דַס"ל לֹיֵלֵב א"צ אֲגוּד וְרַק לְכַתְּחִלָּה מְצוּנָה לְאֲוָגְדוּ מִשׁוּם זֶה אֵלִי וְאִנְהוּ וּמִבְּנָאָר בְּמִהְרֵשׁ"א ז"ל בְּשִׁבְתָּ ק"ד ע"ב דְּזא"ו אִינוּ רַק מְדַרְבָּנּוּ וְא"כ לֹא נִדְּחָה אִסוּר דְּרַבָּנּוּ דִּי"ט שֶׁהוּא עֹשֶׂה וְל"ת מִשׁוּם מְצוֹת אֲגוּד דְּרַבָּנּוּ.

ועפ"י"ז מ'נשב ממילא ק'נש'י'ת'נ'ו ה'נ'ל ד'ה'נ'ה ב'ע'ר'ו'ב'י'ן ק"ב ע"ב פ'ר'י'ף ה'ת'ם ע'ל ה'מ'ש'נ'ה ד'ק'ו'ש'ר'י'ן נ'י'מ'א ב'מ'ק'ד'ש ו'ר'מ'י'נ'הו נ'י'מ'ת כ'נ'ו'ר ש'נ'פ'ס'ק'ה ל'א ה'י ק'ו'ש'ר'ה א'ל'א ע'ו'נ'ב'ה ו'מ'ש'נ'י ל"ק ה'א ר"י ה'א ר'ב'נ'ן ו'פ'ר'ש"י ל'ר"י ד'א'מ'ר ע'נ'י'ב'ה א'ב מ'ל'א'כ'ה א'י'ן ח'י'ל'ו'ק ב'י'ן ע'נ'י'ב'ה ל'ק'ש'ר'ה ו'ק'ו'ש'ר ד'ק'ס'ב'ר מ'כ'ש'י'ר'י מ'צ'ו'ה ד'ו'ח'י'ן כ'ו' ע"ש ו'ל'פ'י"ז א'י א'מ'ר'י'נ'ו ד'כ'ד'ל'פ'י'נ'ו מ'א'ג'ו'ד'ת א'ז'ו'ב ד'מ'צ'ר'י'ם מ'ת'פ'ש'ר ג'ם ב'כ'ר'י'כ'ה ו'א"כ ג'ם ה'פ'ר'י'כ'ה א'ב מ'ל'א'כ'ה ד'ר'ח'מ'נ'א א'ח'ש'ב'ה ד'ק'ר'א'ה א'ג'ו'ד'ה ו'כ'ס'ב'ר'ת ה'ג'ה"מ ב'פ"ק ד'ח'ו'ל'י'ן.

ו'ל'פ'י"ז ש'פ'יר פ'ר'י'ף ה'ש"ס א'י ר"י א'ג'ו'ד מ'ע'ל'י'ת'א ב'ע'י פ'י' פ'י'נ'ן ד'א'י'ה'ו ב'ע'י א'ג'ד מ'ד'א'ו'ר'י'ן' א"כ ג'ם ב'כ'ר'י'כ'ה א'י'פ'א א'י'ס'ו'ר'א ו'ע"כ ד'מ'כ'ש'י'ר'י'ן ש'א"א ל'ע'ש'ו'ת'ו מ'ע"ש ד'ו'ח'י'ן ש'ב'ת כ'ד'ס"ל ל'ר'ב'נ'ן ב'ע'ר'ו'ב'י'ן ש'ם ק"ב ע"א ב'ב'ן ל'ו'י ש'נ'פ'ס'ק'ה ל'ו' נ'י'מ'א ב'כ'נ'ו'ר ב'ש'ב'ת ע"ש ו'א"כ ש'ר'י ג'ם א'ג'ד מ'ע'ל'י'א ל'ד'י'ד'ן' ד'א'ע"ג ד'ג'ם פ'ד'ל'פ'י'נ'ו מ'א'ג'ו'ד'ת א'ז'ו'ב ד'מ'צ'ר'י'ם פ'ש'ר ג"כ פ'ר'י'כ'ה פ'נ"ל מ"מ פ'י'נ'ן ד'ג'ם ב'כ'ר'י'כ'ה א'י'פ'א א'י'ס'ו'ר'א ד'ר'ח'מ'נ'א א'ח'ש'ב'ה א"כ ש'ר'י ג'ם ק'ש'ר'ה פ'ס'ב'ר'ת ה'ש"ס ע'י'ר'ו'ב'י'ן ה'נ"ל ו'ע'פ'י"ז א'ז'ד'א ג"כ ק'ו'ש'י'ת ה'כ'פ"ת ב'ס'ו'ג'י'ןן ש'ה'ק'ש'ה ל'פ'ו'ם ס"ד ד'מ'ק'ש'ה ד'ה'ף ב'ר'י'ת'א ר"י ה'י'א ו'ס'ב'ר'ה ה'ב'ר'י'ת'א ד'ק'ש'ר פ'א'ג'ו'ד'ת י'ר'ק ס'ג'י ל'י' א'ב'ל ב'ל'א ק'ש'ר פ'ל'ל ל'א ס'ג'י א"כ א'י'ף י'כ'ו'ל ל'ק'ו'ש'ר'ו ב'י'ו"ט נ'ה'י ד'מ'ש'ו'ם ק'ש'ר'ה ל'י'כ'א ד'ה'ו'י ק'ש'ר ש'א'י'נ'ו ש'ל ק'י'מ'א מ"מ ה'ר'י ע"י ק'ש'ר ז'ה מ'ת'מ'ן מ'נ'א ד'ב'ל'א'ו ה'ף ק'ש'ר ל'א ה'י' י'ו'צ'א י"ח ד'ר"י ב'ע'י ק'ש'ר'ה מ'ד'א'ו'ר'י'ן' ו'ל'ד'ב'ר'י'נ'ו ה'נ"ל נ'י'ח'א ד'א'ת'י'א פ'ר'ב'נ'ן ד'ס"ל ב'ע'ר'ו'ב'י'ן ב'ב'ן ל'ו'י ש'נ'פ'ס'ק'ה ל'ו' נ'י'מ'א ב'כ'נ'ו'ר ב'ש'ב'ת ק'ו'ש'ר'ה פ'י'נ'ן ד'א"א ל'ע'ש'ו'ת'ה מ'ע"ש מ'ש'ו'ם ש'נ'פ'ס'ק'ה ב'ש'ב'ת ו'ה"ה ה'ק'א ב'י'ו"ט: ו'מ'ה נ'ע'י'ם ל'י'נ'י'ש'ב ע'פ'י"ז ד'ב'ר'י ה'ר'י"ף ו"ל ב'ס'ו'ג'י'ןן ש'כ' ו"ל ו'ה'ש'ת'א ד'ק'י"ל ל'ו'ל'ב א"צ א'ג'ד א'י ל'א א'ת'נ'ח'י' ב'ה'ו'ש'ע'נ'א מ'ע'י'ו"ט מ'נ'ח ל'י' ב'י'ו"ט ו'ש'פ'יר ד'מ'י נ'א'י א'ג'י'ד ל'י' ב'י'ו"ט ל'א א'ג'י'ד ל'י' א'ל'א פ'א'ג'ו'ד'ה ש'ל י'ר'ק.

ו'ל'כ'א'ו'ר'ה ה'ו'א ת'מ'ו'ה מ'ד'ו'ע ל'א ה'ב'י'א ה'ר'י"ף ו"ל ה'ד'י'ן פ'מ'ו' ש'ה'ו'א ב'ג'מ' ב'ה'ו'ת'ר א'ג'ד'ו' ב'י'ו"ט ו'ל'מ'ה נ'ק'ט ב'ל'א א'ת'נ'ח'י' ב'ה'ו'ש'ע'נ'א מ'ע'י'ו"ט ו'ל'ד'ב'ר'י'נ'ו י'ת'י'נ'י'ש'ב ש'פ'יר ד'ה'א ה'ר'ן ו"ל פ'ת'ב ש'ם ד'מ'א'י ד'כ'ת'ב ה'ר'י"ף ו'ה'ש'ת' ד'ק'י"ל ל'ו'ל'ב א"צ א'ג'ו'ד כ'ו' פ'י'ר'ו'ש'ו ד'א'לו ה'י' צ'ר'י'ף א'ג'ו'ד ה'ו'י מ'י'ת'ס'ר מ'ש'ו'ם מ'ל'א'כ'ה פ'י'נ'ן ד'ב'ל'א"ה ל'א מ'ת'פ'ש'ר ו'כ'ד'ת'נ'ן א'י'ן מ'מ'ע'ט'י'ן א'ו'ת'ן ב'י'ו"ט ע"ש ו'א"כ ה'ת'י'נ'ח ב'ל'א א'ת'נ'ח'י' ב'ה'ו'ש'ע'נ'א מ'ע'י'ו"ט ה'ו'י ה'ד'י'ן פ'מ'ו' ב'ב'ן ל'ו'י ש'נ'פ'ס'ק'ה ל'ו' נ'י'מ'א מ'ב'ע"י ד'כ'י'נ'ן ד'א'פ'ש'ר ל'ע'ש'ו'ת'ה מ'ע"ש ל'א ד'ח'י ו'ה"ה ה'ק'א ב'י'ו"ט מ'ש'א"כ א'י ה'ו'י נ'ק'ט ה'ד'י'ן ב'ה'ו'ת'ר א'ג'ד'ו' ב'י'ו"ט ה'ל'א ה'י' מ'ו'ת'ר א'פ'י' ל'מ"ד צ'ר'י'ף א'ג'ו'ד פ'י'נ'ן ד'א"א ל'ע'ש'ו'ת'ו מ'ע'י'ו"ט פ'נ"ל ו'ל'כ'ף י'פ'ה ע'ש'ה ה'ר'י"ף ו"ל ד'כ'ת'ב ד'י'נ'ן' ר'ק ב'ל'א א'ת'נ'ח'י' ב'ה'ו'ש'ע'נ'א ב'ע'י'ו"ט ו'דו"ק: ו'ה'נ'ה ה'ב'א'ת ב'ק'ו'נ'ט'ר'ס'ף מ'ה ש'ה'ק'ש'ה מ'ר א"ז ה'ג'א'ו'ן מ'א'ו'ר ה'ג'ו'ל'ה א'ב'ד"ק ס'ט'א'נ'י'ס'ל'א'ב ש'י' ב'ס'פ'רו ש'ו"ת ב'ר ל'י'נ'א'י ח'א'ה"ע ס'י ס"ז ב'ה'א ד'פ'ל'י'ג'י ר"א ו'ר"י ב'נ'ת'ע'ר'ב'ו מ'ת'ן א'ר'ב'ע'ה ב'מ'ת'ן א' ד'ר"א ס'ב'ר י'נ'ת'נ'ו ב'מ'ת'ן ד' ו'ר"י ס"ל י'נ'ת'נ'ו ב'מ'ת'ן א' ה'ר'י פ'י'נ'ן ד'ק'ת'נ'י מ'ת'ן ד' ב'מ'ת'ן א' ע"כ ש'ה'מ'ת'ן א' ה'ו'א ה'ר'ו'ב פ'ד'מ'ש'מ'ע ב'כ"ד ו'ב'ת'ו'ס' ש'ב'ת מ"ב ע"א ד"ה נ'ו'ת'ן כ'ו' א"כ א'י'ף י'ת'ן ל'ר"א מ'ת'ן ד' ל'י'ב'ט'ל ב'ר'ו'ב'א נ'א'י ד'ע'ו'ל'י'ן א'י'ן מ'ב'ט'ל'י'ן ז'א"ז ה'ר'י פ'ל ה'נ'ת'נ'י'ן ע'ל ה'מ'ז'ב'ח ה'ח'י'צ'ו'ן ש'נ'ת'נ'ן ב'מ'ת'נ'ה א' פ'י'פ'ר ו'א"כ פ'י'נ'ן ש'פ'י'פ'רו ב'נ'ת'י'נ'ה א' ת'ו ל"ה ע'ו'ל'י'ן ו'א"כ ל'י'ב'ט'ל מ'ת'ן ד' ב'מ'ת'ן א' ע'כ"ק.

ה'נ'ה ק'צ'ר'ה ד'ע'ת'י מ'ה'ב'י'ן ק'ו'ש'י'ן' ז'ו ה'ר'י ב'ז'ב'ח'י'ם ד"פ ע"ב מ'ו'ק'מ'י'נ'י'ן ל'מ"ד א'י'ן ב'י'ל'ה ה'א ד'נ'ת'נ'י'ן ל'מ'ע'ל'ה ש'נ'ת'ע'ר'ב'ו ב'נ'ת'נ'י'ן ל'מ'ט'ה ב'ש'ה'י'ו ע'ל'י'ו'נ'י'ם ר'ו'ב'א א'ר'ף ד'ק'ת'נ'י' ב'נ'ת'נ'י'ן ל'מ'ט'ה

וכן היא דנתעַרבו מתן ד' בַּמתן א' רוֹצָה לְאוֹקְמֵי שְׁם בְּנִתְעַרְבוּ מִשָּׁל עוֹלָה שְׁיַעוּר ד' מתנות בְּשְׁיַעוּר מִתָּן א' מִבְּכוֹר מְצֻמָּצֵם רַק דְּפָרִיף א"כ בַּל תּוֹסִיף אִיכָּא אַבְל בְּלֵא"ה הָוֵי א"ש וע"כ דָּאִין זֶה הָא דְקִתְנֵי נִתְעַרְבוּ מִתָּן ד' בַּמתן א' שְׁיַהֵא שָׁל מִתָּן א' הָרוּב.

והתוס' בְּשִׁבְתָּ שְׁם כ' מִדְּקִתְנֵי נוֹתֵן חֲמִין לְתוֹף צוּנוֹ שְׁמִשְׁמַע שְׁהַצּוּנִים שְׁלִמְטָה מְרוּבִין מִפְּנֵי שְׁדָרָף לִיתָן הַמַּעַט בְּמִרְוּבָה אַבְל מִדְּקִדּוּק הַלְשׁוֹן אִין הִכְרַח לְבָנוֹת קוֹשְׁלָ' ע"ז וע' בְּמִשְׁנֵה יוֹמָא נ"ג ע"ב דְּקִתְנֵי עֵינְהָ דָם הַפָּר לְתוֹף דָם הַשְּׁעִיר אַף שְׁהַדְבָר יְדוּעַ שְׁדָמוֹ שָׁל פֶּר מְרוּבָה מִשָּׁל שְׁעִיר וְהַתּוֹס' שְׁם נ"ז ע"ב לֹא הִקְשׁוּ רַק עַל מָה שְׁמַדְיִיק הַש"ס דְּעוֹלִין א"מ זא"ז מִדֵּה"ל לְדָם הַשְּׁעִיר לְהַבְטִיל בְּפָר וְאִיכָּא הו"ל לְמִיזְק דְּלִיבְטִיל דָם הַפָּר בְּשָׁל שְׁעִיר מִטַּעַם רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן בְּטִיל פִּינוֹן שְׁנָתָן דָם הַפָּר לְתוֹף דָם הַשְּׁעִיר אַבְל הַלְשׁוֹן שָׁל הַמִּשְׁנֵה נִיחָא לְהוּ לְהַתּוֹס' שְׁפִיר מָה דְנִקְט עֵינְהָ דָם הַפָּר לְתוֹף דָם הַשְּׁעִיר אַף שְׁדָם הַפָּר הִיא הָרוּב וע"כ דְּלֹא מִקְלָת' דְּפָסִיקָא הוּא דְכָל הֵיכִי דְתַנִּי כִי הֵהוּא לִישְׁנָ' שְׁיַהֵ' הַתְּחַתּוֹן הָרוּב [נֵאף דְּמַצִּינוֹ בְּסִנְהֶדְרִין ד"פ ע"ב דְּמַדְיִיק הַש"ס מְלִישְׁנָ' דְקִתְנֵי נְסַקְלִין בְּנִשְׁרָפִין דְּהַנְשָׁרְפִין הָוֵי הָרוּב וְכוּ לְהִפּוּף.

אולם הַמַּעֲיִין שְׁם יִרְאָה דָּאִין רֵאִי מִהֶתָּם לְדִיִּיק פֶּן בַּכ"מ. וע' בְּתוֹס' יְשָׁנִים יוֹמָא ס"ד ע"א ד"ה בְּאַבְרִי בַע"מ כו' שְׁכ' וְז"ל וְאֵע"ג דְּאַבְרִי בַע"מ מוֹעֲטִין קֵא' שְׁפִיר נִתְעַרְבוּ כו' בְּאַבְרִי בַע"מ כו' ע"ש) גַּם עֵינְתֵי שְׁם בְּגוּף הַתְּשׁוּבָה שָׁל זְקֻנִינוּ הַגָּאוֹן נ"י וְרֵאִיתִי שְׁכ' שְׁם וְז"ל אִילָם דְּלְכְאוּרָה קִשְׁם בְּלֵא"ה מָה מְקֻשָּׁה ר"י לר"א דְהָרִי הוּא עוֹבֵר בַּב"ת אִם יוֹסִיף עַל מִתָּן א' דְּהָא ע"כ צָרִיף לר"א לְהוֹסִיף מִשׁוּם דְּסִבֵּר יֵשׁ בִּילָה וְהַזָּאָה צָרִיכָה שְׁיַעוּר כו' נֵאף דְּאָנוּ מְסוּפְקִים בַּכ"א מִהַזָּאוֹת דִּילְמָא כְּבָר נִשְׁלַם הַשְּׁיַעוּר דְּהַזָּאת מִתָּן א' וְשׁוּב אִיכָּא לְאִיסוּר ב"ת ע"ז מִהֶרָאוּי לָן לֹמַר דְּרֹאִין הַזָּאָה דְּמִתָּן א' כְּאֵלוּ הוּא מִים וְשְׁפִיר הָוֵי עוֹלִין וְא"מ זא"ז וְב"ת לִיכָּא ע"כ גַּם הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שְׁגָבוּ מִפְּנֵי חֻדָּא דְהָרִי בְּזַרְיִקַת דָם שָׁל קְרֻבָּנוֹת ל"ב רַק שְׁיַהֵא רִישׁוּמוֹ נִיכָּר עַל הַקְּרָן וְכוּדָּאִי אִם יֵשׁ בִּילָה ע"כ אִיכָּא טִיפַת דָם וְל"ד לְהַזָּאָה דְּמִי חֲטָאת דְּבַעֲי שְׁיַעוּר מְסוּנִיִּים כְּדִי שְׁיִטְבּוּל רֵאִשִּׁי גְבַעוֹלִין וְיִזָּה.

גַּם אִי פְּנוֹת ר"א הוּא רַק שְׁמָא בַּמִּתָּן הָא' לִית עֲדִיִּין שְׁיַעוּר לְמִתָּן א' שָׁל בְּכוֹר הָא עַכ"פ דִּי בַב' מִתְּנוֹת וּמֵאִי מִתָּן ד' דְּנִקְט וְעוֹד הָא הִי דִּי שְׁיַתְּנָם בְּקָרָן א' דְּבַכָּה ג' לִיכָּא ב"ת כְּמִבְּנוֹר בְּתוֹס' ר"ה ט"ז ע"ב ד"ה וְתוֹקְעִים כו' ע"ש וְעוֹד הָאִיף שְׁיַיְף לְהַקְשׁוֹת לר"י דְּנִימ' רֹאִין הָא ר"י לִית לִי רֹאִין וְגַם אִי הִי ס"ל לר"י רֹאִין הָא אִפִּי בְּנוֹדָאִי בַּל תּוֹסִיף לִיכָּא אִיסוּר וְגַם מ"ש אַח"כ מִהָא דְכָל דְּשׁוּוֹ שְׁיַעוּרִיָּהוּ לְהַדְדִי מְצַטְרָפִין.

תָּם אֲנִי וְלֹא אֲדַע אִיף נוֹכַל לֹמַר פִּינוֹן דְּבַדִּיעֵבַד בְּמִתְּנָה א' כְּפִיפֶר מִקְרִי שְׁנֵי שְׁיַעוּרִיָּהוּ וְגַם גּוּף הַדְּמִיוֹן לְהָא דְכָל דְּשׁוּוֹ שְׁיַעוּרִיָּהוּ לְהַדְדִי שְׁאֲמָרוּ לְעַנְיָן טוֹמָאָה רַחוּק בְּעֵינֵי דְנִימָא ג"כ פֶּאן שְׁיַצְטְרָף דָם שָׁל עוֹלָה לְשְׁיַעוּר זְרִיקַת דָם שָׁל בְּכוֹר.

וְאִם כִּי הַעֲנִין שְׁכ' שְׁם א"ז הַגָּאוֹן נ"י הוּא תְּרִיץ וּמְחוּדָד אַבְל יֵשׁ לְפַקְפַק בְּדְבָרִים כְּאֲמוּר: וְהִנֵּה בְּרֵאשׁוֹנָה הַחַל בְּתְשׁוּבָה שְׁם לְהַקְשׁוֹת עַל הָא דְפִירִש"י בְּהָא דְקֵאָר"י יִנְתְּנוּ בְּמִתְּנָה א' וִידִי עוֹלָה יִצָּא דְכָל הַנִּתְנִין עַל מְזַבַּח הַחִיצוֹן שְׁנָתָן בְּמִתְּנָה א' כְּפִיפֶר.

והקשה מאי ראי' מיייתי מהא דכל הנייטגין על מזבח החיצון שנתן במתנה א' כיפר דלהכי יצא גם פאן במתן א' ונהלא שם ראוי לביקלה דראוי ליתן במתן ד' לכן גם אם נתנו במתנה א' כיפר משא"כ פאן אם נתערב מתן ד' במתן א' שאם נותן ד' הזאות הרי הוא עובר משום בל תוסיף לר"י וא"כ אינו ראוי לביקלה מיקרי וכל שא"ר לביקלה מיעבדת בו ואמאי יצא ידי עולה.

והקן' הלזו עצומה מאוד אמנם נלפענד"ל עפ"מ"ש בטו"ז או"ח סי' ל"ב ס"ק י"ט בשם הב"ח לענין אם נמצא בס"ת שנדבקה אות לאות שכ' הרשב"א שאין להוציא אחרת אפי' אינו גוררה כל שהוא יכול לגרור וכדר"ז דא' כל הראוי לביקלה כו' דאפי' בשבת שא"א לגררו מ"מ א"צ להוציא אחרת כיון שמעיקר דין ס"ת יש תקנה רק דאי' שבת רבוע עלה מיקרי שפיר ראוי לביקלה כו' ע"ש ונוכל להעמיס סברא זו בכונת התוס' פסחים צ"ד ע"ה ד"ה ואין ע"ש.

ואמרת לברך בזה דברי התוס' בתגיגה ד"ד ע"א ד"ה אלא שכ' שם על הא דפריה התם במאי דמעט טומטום מראי' וכי איצטרך קרא למעוטי ספיק' והיינו כיון דנשים פטורות והאי אימא אשה הוא ממיל' הוי פטרינו לי' פי היכי דלא לייתי חולין לעזרה והקשו דליייתי ע"ת אם אשה הוא ליהוי נדבה ותי' דמבטל לי' מסמיכה כו' ול"ד לערל וטמא משלחין קרבנותיהם וגם לקמן ממעטינו לי' משום דכל שישנו בביאה ישנו בהבאה ולא משום סמיכה דהתם גברא בר חיובא הוא ואר' הוא דרביע עלי' שא"י לסמוך אכל האי לאו בר חיובא הוא דאימ' איתתא הוא ע"כ ולפענ"ד פוננתם מבוארת עפ"מ שיקשו התוס' ביבמות ק"ד ע"ב ובכ"ד היכי ערל וטמא משלחין קרבנותיהם הא כיון דא"ר לסמיכה כל שא"ר לביקלה מיעבדת ולכך כ' התוס' הכא דכיון דגברא בר חיובא הוא ואר' הוא דרביע עלי' הוי שפיר ראוי לביקלה כדברי הב"ח הנ"ל.

משא"כ הכא דדלמ' אשה הוא והוי א"ר לביקלה וכה"ג מצינו ב"ב פ"א ע"ב גבי הקונה ב' אילנות בתוך של חבירו מביא בכורים ואינו קורא משום דספק הוא אי קנה קרקע או לא ופריה שם והא כל שא"ר לביקלה מיעבדת ע"ש הרי דחשיב א"ר לביקלה מטעם ס' דלמ' לא קנה קרקע ולא בכורים ניהו וא"ר לקרני' וה"נ הטומטום הוי א"ר לביקלה דילמ' אשה הוא.

והוא נכון בכונת דברי התוס' ולפי"ז ל"ק ג"כ קו' זקנינו הגאון הנ"ל כיון דהכא שפיר מצד עצמו הדים ראוי ליתנו במתן ד' רק דאיסו' ב"ת רביע מעלי' זה מיקרי שפיר ראוי לביקלה [אמנם בחי' הבאתי ראי' דגם בכה"ג מיקרי א"ר לביקלה כדברי א"ז הגנ"י מש"ס נדרים י"ט ע"ב דקא' כל שספיקו חמור מודאי לא מעייל נפשי' לספיק' דאילו נזיר נדאי מגלח ומביא קרבן ונאכל על ספיקו לא מצי מגלח והקשה הר"ן נהי דחטאת לא מצי לאתויי בתנאי משום שאין חטאת באה נדבה ליייתי עולה ושלמים ולייתני אם נזיר אני הרי אלו לחובתי ואם לאו יהא נדבה דהא קי"ל אם גלח על א' משלשתו יצא.

ותי' דהנ"מ דיעבד אכל לכתחלה לא מגלח אא"כ הקריב שלשתו הלכך ל"ל תקנת' לנזירות הבאה על הספק עיי"ש. ולכאורה קשה דהא כ' התוס' בפסחים ד"ל ע"א ד"ה לישוהוניהו דהיכי דל"ל תקנת' חשיב דיעבד ע"ש א"כ ה"נ אי נימ' דאינו מגלח כ"א על שלשתו ל"ל תקנת' א"כ חשיב דיעבד ונימ' דיצא בהבאת עולה ושלמים בלבד א"ו משום

דנהי דאם גילח על א' משלשון יצא עכ"פ ראוי לבקלה בעינו וכיון דבס' נזירות א"א לו להביא הסטאת והוי א"ר לבקלה וממיל' לא יצא והבין] והנה ראיתי פי ר"מ העלה בשוב קו' זקנינו הגאון הג"ל מה שהק' דע"כ מתן א' הוא הרוב ולקבטל מתן ד' במתן א' פיון דבמתנה א' פירוש שוב ל"ה עולין וכתבת דכיון דארף לאחר מתן א' איכ' בדם מצנות שיריים וארף דאין מעפבין פיון דעכ"פ מצנה איכ' א"כ לא יוכל לבטל דם העולה דמצנות א"מ זא"ז ובה העלית ליישב קו' הפמ"ג או"ח בפתיחה כוללת שהק' לפי"ד הרא"ם שכ' דהא דלעבור בזמנו ל"ב פונה היינו בסתמ' אבל אם נתפנון להיפוך ליפא ב"ת א"כ אם נתערבו מתן ד' במתן א' מאי ב"ת איכ' יכוין בפירוש לשם מים ומתן דם דחטאת לשום מתנות.

ועפ"י דבריה מנשב שפיר דאי יהי מתפנון לשם מים לא יהי עלי' שם שיריים פיון דמכיון להיפוך והוי כדבר הרשות וההד"ק לדוכת' יבטל מתן א' את המתן ד' עכ"ד הנה נעלם ממה דברי רש"י ותוס' בזבחים פ' ע"א שפי' להקד' דטעמ' דר"א משום דרואין המתנות היתירות הנותנות מדם הבכור פאלו הן מים ור"א השיב לפי דברי ר"י דל"ל רואין וכ"כ התוס' שם ד' פ"א ריש ע"ב וכן מבואר בדברי התוס' בכורות ס"א ע"א ד"ה והא בסה"ד ע"ש: והנה מדי התבוננתי בסוגיא זו עמדתי ע"ד רש"י ו"ל בעירובין ד"ק ע"א שפי' הא דאר"א ינתנו במתן ד' ו"ל דקסבר קום עשה מצנה עדיף אע"ג דבהאי מצנה איפא צד עבירה דעבר אבכור אב"ת אתי עשה דחטאת דכתיב ונתן על קרנות ודחי לב"ת דבכור עכ"ל ולכאורה הוא תמוה מדוע שינה רש"י ו"ל את טעמו דר"א בעירובין לפרש משום דאתי עשה ודחי לל"ת ובזבחים שם פי' משום רואין פאלו הוא מים וגם מה ראה רבינו רש"י ו"ל על פכה לבאר סוגי' דהתם בחטאת ובזבחים שם וכן בר"ה כ"ח ע"ב מפרש דמירי בעולה [והנה הא דהקשו התוס' שם דאיך איפשר לפרש בחטאת הרי אם נתערבה מתן חטאת בפסח או בבכור אין לו תקנה לפי שנה למעלה מחוט הסיקרא ונה למטה י"ל דהי' ניחא לי' לרש"י ו"ל פיון דבאמת ס"ל לר"א במשנה דזבחים שם בנתנין למעלה שנתערבו בנתנין למטה יתן למעלה ורואה אני את התחוננים מלמעלה פאלו הם מים ויחזור ויתן למטה ור"י לא פליג עליו בהא א"כ נוכל לומר גם אליפא דר"י דקא' ינתנו במתן א' היינו על קרן א' מקצתו למעלה מחוט הסיקרא ומקצתו למטה וא"כ יוצא ידי חטאת וגם בכור וב"ת ליפא בכה"ג פיון דהיכי שנותן ב' מתנות בקרן א' ליפא ב"ת כמו שהבאתי מתוס' דר"ה הג"ל.

אמנם שינוי פירושו מזבחים לעירובין קשה להבין] ונראה בבואור הדברים דהנה הא דכתבו רש"י ותוס' הג"ל דאם אמרינו רואין פאלו הוא מים ליפא אסור ב"ת הוא מטעם דכיון דמכיון לשם מים הוי פנתפנון בפירוש שלא לצאת [והו' שיטה שסוברת דגבי אסור ב"ת ליפא למימר רואין כו' ע"כ סוברת דגם במתפנון להיפוך איפא אסור ב"ת] והנה בעירובין שם רמי ברייתות אהדדי דתני חדא אם עלה ע"ג אילן בשבת מותר לירד ותני חדא אסור לירד ומסיק דבקנסו שוגג אטו מזיד קמפלגי כו' וקאר"ה ברי' דר"י פתנאי הנתנין במתנה א' שנתערבו כו' לר"א דאמר התם קום עשה עדיף ה"נ ירד לר"י דאמר התם שוא"ת עדיף ה"נ לא ירד דילמא לא היא ע"כ לא קא' ר"א התם אלא דקעביד מצנה כו' ולכאורה צריך להבין מאי ס"ד להשוות האי דינא דאם עלה ירד להא דר"א דנתנו במתן ד' הרי נוכל לומר דלר"א לכה' ינתנו במתן ד' דליפא ב"ת לדידך' דיכוון בפירוש שיהי' לשם מים והיכי דמכיון להקדא שלא לשום מצנה גם בזמנו ליפא ב"ת

פְּדָבְרֵי הָרֵאָאִים הַנִּזְלִים וּבְאַמַּת מְפֹרָשׁ הֵכִי בְּדָבְרֵי הַתּוֹסֵס מְנַחֲוֹת ד"מ ע"ב ד"ה מְמַאי כו' ע"ש וא"כ ל"ד פָּלַל לְאֵם עֲלֶיהָ יָרַד פִּינּוֹן דְּהֵתָם קַעְבִּיד אִיסוּרָא שְׂבִדְרָה וְרִידְתוּ הוּא מְשַׁתְּמֵשׁ בְּמַחְבֵּר מִשְׁא"כ בְּמַתַּן ד' פְּשָׁמְכוּנוֹן בְּפִי לְשֵׁם מִים לִיפָא אִיסוּר דְּב"ת פָּלַל.

וע"כ נִרְאֶה עֲפִימ"ש בְּסִפְרָא גָּאוֹן יַעֲקֹב עַל מִס' עִירוּבִין דְּצ"ו דְּלָמ"ד לְעֵבֹר אִפִּי שְׁלֵב"ז ל"ב פְּנֹנָה ה"ה דְּאִפִּי נְתַכְּוִין שְׁלֵא לְצִאת בְּזִמְנוֹ נִמ' עוֹבֵר עַל ב"ת פִּינּוֹן דְּחֻזִּינוֹן אִפִּי לְאוּ עֵינְדָא דְּמַצְנָה הִיא וְלֹאוּ מִיָּדִי קַעְבִּיד אִמְרִינוֹן דְּעֵבֵר בְּב"ת ה"ה דְּכִינוֹן שְׁלֵא לְצִאת בְּזִמְנוֹ נִמִּי עֵבֵר אֲבָל לְמַאי דְּקִי"ל לְעֵבֹר שְׁלֵב"ז בְּעֵי פְּנֹנָה וּבְזִמְנוֹ הוּא דְּל"ב פְּנֹנָה א"כ הֵיכִי דְּכִינוֹן שְׁלֵא לְצִאת אֲפֻשֶׁר דְּלֹא עֵבֵר פִּי הֵיכִי דְּלֹא יֵצֵא דְּהָא חֻזִּינוֹן דְּלְעֵבֹר בְּעֵי פְּנֹנָה טְפִי מְדַבְּעִינוֹן בְּלְצִאת מְדֹאֻקִּים שָׁם בְּחֻדָּא פִּירוּקָא לְצִאת לְכ"ע ל"ב פְּנֹנָה וּבְלְעֵבֹר קְמִיפְלָגִי עֵי"ש וּלְפִי"ז נֹכַח לֹמֵר דְּסוּגְיָנוֹן דְּעִירוּבִין אֲזֵלָא לְמ"ד דְּגַם לְעֵבֹר שְׁלֵב"ז ל"ב פְּנֹנָה וְא"כ בְּזִמְנוֹ אִפִּי פִּינּוֹן בְּפִירוּשׁ שְׁלֵא לְצִאת ג"כ עוֹבֵר בְּב"ת וְא"כ ל"מ שְׂיִהְיָ מְכֻנִין לְשֵׁם מִים דְּאִפִּי"ה אִיפָא אִיסוּר ב"ת וְלָכֵן לֹא נֹכַח דְּהֵטַעַם דְּר"א מְשׁוּם רֹאִין פְּאֵלוּ הוּא מִים דְּמְשׁוּם טַעַם זֶה לֹא אֲזִיל הָאִיסוּר דְּב"ת פְּנ"ל וְע"כ דְּטַעְמָא דְּר"א מְשׁוּם עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת וְא"כ הָאִיסוּר דְּב"ת אִיפָא רַק שְׁנִדְחָה וְא"כ שְׁפִיר ס"ד לְדַמּוּת הָא דִּינְתָנוּ בְּמַתַּן ד' לְהָא דָּאָם עֲלֶיהָ יָרַד פִּינּוֹן דְּגַם בְּמַתַּן ד' קַעְבִּיד אִיסוּרָא רַק שְׁנִדְחָה וְאִי דְּהֵתָם לִיפָא מ"ע לְדַחּוּתוֹ זֶהוּ בְּאַמַּת קְדָחֵי הַש"ס ע"כ לֹא קֵא' ר"א הֵתָם קִים עֲשֵׂה עֲדִיף אֲלֵא הֵיכִי דְּקַעְבִּיד מַצְנָה כו' וְע"כ שְׁפִיר פִּירֵשׁ"י הֵתָם דְּהוּא מְטַעַם עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת דְּע"כ סוּגְיָנוֹן דְּהֵתָם אֲזֵלָא בְּשִׁיטָה זֹו מִשְׁא"כ בְּזִבְחִים וּבְר"ה פִּי שְׁפִיר מְטַעַם רֹאִין כו' פִּינּוֹן דְּבְאַמַּת קִי"ל דְּלְעֵבֹר שְׁלֵב"ז בְּעֵי פְּנֹנָה וְא"כ בְּנְתַכְּוִין שְׁלֵא לְצִאת אִפִּי בְּזִמְנוֹ לִיפָא ב"ת וְא"כ א"ש טַעְמָא דְּר"א דְּקֵא' יִנְתָנוּ בְּמַתַּן ד' מְטַעַם רֹאִין פְּאֵלוּ הֵם מִים וְכִינוֹן דְּמְכֻנִין לְשֵׁם מִים לִיפָא ב"ת.

וְהַשְׁתָּא יִתְיַשְׁבַּב נִמִּי מַה דְּפִי בְּעִירוּבִין דְּמִיָּרִי בְּחֻטָּאת פִּינּוֹן דְּבְאַמַּת סְבֵרַת ר"י הִיא דְּאִין הָעֲשֵׂה דוּחָה ל"ת פִּינּוֹן דְּכָל הַנְּתַנִּין ע"ג הַמְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן שְׁנִתְּנָן בְּמַתְּנָה א' פִּיפֵר וְכִינוֹן דִּינְצָא בֵּא' לְמַה נְזַקִּיקְנוֹ קְנוֹ לִיתָן ד' כְּמ"ש הַתּוֹסֵס בְּר"ה כ"ח ע"ב ד"ה לֹא נֵא' כו' ע"ש וְהוּי אֲפֻשֶׁר לְקַיָּים שְׁנִיָּהֶם וְאִינוּ דוּחָה עֲשֵׂה ל"ת וְא"כ מ"ט דְּר"א דְּאָמֵר יִנְתָנוּ בְּמַתַּן ד' וְע"כ הִיא סוּגְיָא דְּהֵקָא סוּבְרַת דְּהִיא מְטַעַם עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת וְאִמַּאי הָרִי אֲפֻשֶׁר לְקַיָּים בְּלֹא דְּחִיָּי וְקִי"ל דְּכ"מ שְׁאֲפֻשֶׁר לְקַיָּים שְׁנִיָּהֶם אִין עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת ע' שְׁבַת קִל"ג ע"א.

אֲמַנָּם הַדְּבָר נִכּוֹן עֲפִי"מ דְּתַנּוֹן בְּזִבְחִים ר"פ ב"ש דְּל"ו ע"ב דְּבִי"ש ס"ל דְּכָל הַנְּתַנִּין עַל מְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן שְׁנִתְּנָן בְּמַתְּנָה א' פִּיפֵר אֲבָל בְּחֻטָּאת אִינוּ מְפֹרָר אֲלֵא בְּשִׁמְי מַתְּנוֹת וְא"כ הָא ר"א שְׁמוּתִי הוּא מְתַלְמִיָּדִי ב"ש כְּמ"ש הַתּוֹסֵס בְּשְׁבַת ק"ל ע"ב וּבְנִדְּהָ ד"ז ע"ב [וּמְבֹאֵר בְּרֵאשׁוֹנִים הַטַּעַם מְפִינִי שְׁהַתְּפָאָר שְׁל"א דְּבָר שְׁלֵא שְׁמַע מְפִי רְבוּ מְעוּלָם] א"כ פֶּל דְּבָרֵי דְּבָרִי שְׁמַאי וְא"כ ע"כ גַּם ר"א ס"ל דְּבְחֻטָּאת בְּעֵי גַם בְּדִיעְבַד ב' מַתְּנוֹת וְע"כ פִּירֵשׁ"י ז"ל שְׁפִיר בְּעִירוּבִין דְּלִפִּי סוּגְיָא דְּהֵתָם דְּע"כ הִיא מְטַעַם עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת ע"כ מִיָּרִי בְּחֻטָּאת וְא"כ לְר"א לְשִׁיטְתִּי ל"ה אֲפֻשֶׁר לְקַיָּים שְׁנִיָּהֶם פִּינּוֹן דְּבְמַתַּן א' בְּחֻטָּאת לֹא יֵצֵא וְע"כ בְּב' מַתְּנוֹת א"כ בְּמַתַּן הַב' אִיפָא ל"ת דְּבַל תוֹסִיף לְגַבִּי דָם דְּבַכּוֹר וְע"כ דְּהוּא מְטַעַם עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת וְכִינוֹן דְּע"כ אָנוּ צְרִיכִין לְבֹא לִיָּדִי דְּחִיָּי בְּמַתַּן הַב' א"כ שְׁפִיר מוֹתֵר לִיתָן גַּם אִתְּכֶם הַב' מַתְּנוֹת הָאֲחֵרוֹת אִף שְׁאִינוֹן מְעַפְּבִין הַכְּפָרָה פִּינּוֹן דְּבָר נִדְּחָה הַל"ת דְּבַל תוֹסִיף מְפִינִי הַמַּתַּן הַב' וְהוּי דוּמִיָּא דֵּא' בְּמַנְחוֹת ע"ב דְּהֵקָטֵר חֲלָבִים וְאִיבְרִים

אע"ג דכשרין כל הלילה לא היו ממתנין להם עד שתחשף ונקטרים בשבת משום חביבה מצוה בשעתה פיון שפבר דחתה שחיטה את השבת ע"ש וה"נ אף דמ"ע דד' קרנות הוא רק לכתחלה מ"מ דוחה לאיסור דב"ת פיון דכבר דחה המתן הב' את האיסור דב"ת לכן נדחה גם את"פ מפני הב' מתנות האחרות אף שהם רק לכתחלה דומיא דהתם שנדחה שבת ד"ש מפני חמ"ש משום שפבר דחתה שחיטה את השבת משא"כ ר"י ס"ל כב"ה במשנה דזבחים שם דגם בחטאת כיפר במתן א' וא"כ אפשר לקיים בלא דחי' כלל ולקב' קא' ינתנו במתן א' וע"כ שפיר פירש"י ו"ל דמתן ד' ע"כ מייירי בחטאת לפי סוגיא דהתם דע"כ סוברת דטעמא דר"א הוא משום עדול"ת פנ"ל דאי בעולה תיהדר קושיא לדוכתה אמאי לר"א ינתנו במתן ד' הרי בעולה גם ר"א מודה דסגי במתן א' וא"כ הוי אפשר לקיים שניהם.

נדויק היטב בזה. דברי ב"ד דור"ש באהבה ומברכה בכט"ס: סי' כ בעזהש"י יום ג' ד' פסליו תרמ"א לפ"ק סטריא.

למאן דלא קחזינא. ברוכי קא מברכינא פבוד הרב החריו המנפולג בתורה יראת ד' אוצרו.

כש"מ יוסף סג"ל רוטנבערג נ"י אבד"ק סוואליווע יצ"ו במדינת אוגריין. יטה ד' אליו פנהר שלום: מכתבו הגיעני והנני להשיבו על אתר בדבר שאלתו בזה"ל זה עשרים שנה אשר אנשי קהל סוואליווע שקרו מקום מן האדון הגראף והעמידו עליו ביהכנ"ס וזה שנים רבות שלא שלמו השכירות ולקח מהם בסיקונעסט את הביהכנ"ס ואעפ"כ התפללו בו עד שאירע להם מקרה רע ר"ל שנפלה העזרת נשים ונעשה הפל חרבה וא"א עוד להתפלל בו והקהל החליטו בדעתם שלא לפדות עוד הביהכנ"ס לאשר איננו שנה פל החוב שהם חייבים ולא חזי תו לביהכנ"ס וכעת רוצה האדון לעשות ליציטאציע על הביהכנ"ס אם רשאי אדם מישראל ללוקחו ולעשות בו פל צרכיו עכ"ל שאלתו: הנה גמרא שלימה שנינו במגילה כ"ו ע"א דהא דתנו שם במשנה דבני העיר שמכרו ביהכנ"ס לוקחין בעד הדמים תיבה כו' והדמים בקדושתיהו קיימי ל"ש אלא שלא מכרו ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר אבל מכרו זט"ה במא"ה אפי' למישתא בי' שיקרא שפיר דמי.

והנה עדת סוואליווע הלא עיר קטנה היא ואנשים בה מעט ד' ירחיב את גבולה בנדאי אין לו דין ביהכנ"ס של פרפים דקי"ל התם דביהכנ"ס של פרפים פיון דמעלמא אתי לא מצי מזבני ליה ויותר מזה מבואר בתשו' מ"ב סי' ל"ג ובתשו' פנ"י חא"ח ס"ז דבזה"ז אף דכרפים יכולין למכור עפ"י ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר דשאני טובי העיר שבזמננו מזמן הש"ס עי"ש וכן כתב הב"י בשם מרדכי ישן ובמג"א סי' קנ"ג ס"ק ל"ז עי"ש דהמג"א פוסק דעכ"פ כשבנאוהו משלהם בנדאי יכולין למכרו ובפרט עיר מצער בנדאי אין עליה דין פרה כמ"ש בשו"ת פנ"י שם וע' בר"ן שכ' להדיא פרה פי' עיר גדולה שבגדולות וכ"מ ברמב"ן בחי' שם עי"ש וביותר מ"ש רש"י ו"ל ביומא י"ב ריש ע"א ונ"ל דכרפים שהוא מקום שוקים ומתקבצים שם ממקומות הרבה והוא עשויה לכל הבא להתפלל ואין לה בעלים מיוחדים דכפרים פל בעליו ניפרים והרי הוא פבית השוקתים עכ"ל א"כ י"ל דבזמננו שמוכרים המקומות של ביהכנ"ס וניפרים הבעלים של המקומות הוי אפי' של פרפים דינו כשם כפרים שבזמן הש"ס ונוכל להטעים הדבר עפ"י

דברי התוס' ביומא דף נ' ע"ב גבי פרו של כ"ג מיבעיא ליה אחיו הפהנים בקביעותא מתפפרים או דילמא בקנפאי מתפפרים כ' התוס' שם בד"ה אחיו הפהנים וז"ל הקא משמע אי מקנפאי מתפפרים אז עושה תמורה אע"ג דאיפא טובא דמכפרי בה מקנפאי לא חשיב קרבן שותפים ועושה תמורה ותימה דאמרי' בנבחים בפ"ק הניח בהמה לשני בנאו ומת קריבה ואין ממירים בה משום דאין שותפים עושים תמורה אע"ג דמסיק התם דירוש לא מכפר אלא מקנפאי י"ל התם דליפא אלא יורשין דמכפרי בזה מקנפאי חשיב קרבן שותפים אבל הקא דאיפא כה"ג דמכפר ביה מקנפאי לא חשיבא כפירה דידהו פלום וכמאן דליתא דמי ולא חשיב קרבן שותפים וממיר בה עכ"ל ודומה לזה מציינו בתוס' סוטה כ"ג ע"א ד"ה כל הנשואות לפהנים כי שהקשו שם פיון דיש להבעל חלק במנחתה משום דמה שקנתה אשה קנה בעלה א"כ הו"ל מנחת שותפות ואין מנחה קריבה בשותפות ותירצו פיון דעיקר כפירה משום דידה ל"ה מנחת שותפות עי"ש ולפ"ז י"ל דה"ה בנ"ד פיון דעיקר בהכנ"ס שייך לבני העיר שקנו המקומות ורק לאחרים מעלמא יש ג"כ זכות לבוא להתפלל שם אין להם דין שותפים והיוין האחרים דמעלמא כמאן דליתניהו ונשפיר יוכלו בני העיר למכרו.

אף בהא איפא לעיונא דהרי מבואר ברמ"א סי' קנ"ג ס"ז דהא דשל כפריים נמכר דוקא כשיש להם בהכנ"ס אחרת אבל אם אין להם רק בהכנ"ס אחת אסור למכרו דהא אפי' לסותרו אסור עד שייבנו אחרת עי"ש.

ובדברי שאלתו לא פורש אם יש בקהלה זו בהכנ"ס אחרת ואם יש שם בהכנ"ס אחרת בודאי שריא להם להקהל להניח שימכר עפ"י ליצטאציע ואף שבמג"א שם ס"ק ט"ז כ' דדוקא שבנאו עכשו אחרת אבל כשיש להם שתי בתי פנסיות מקודם אסור דהא אפי' לסתור אחד אסור היינו משום דאיהו לשיטתו אזיל בריש סי' קנ"ב שכ' דביש שני בתי פנסיות אסור לסתור אחד אבל הט"ז שם הא מתיר כשיש שם בהכנ"ס קבוע אחרת וכ' שם דהא דאמרינו ב"ב דף ג' ע"ב אר"ח לא לסתור אינש בי' פנישתא עד דבני בי' פנישתא אחריתי א"ד משום פשיעותא וא"ד משום צלוני מאי בינייהו א"ב דאיפא בי' כנישתא אחריתי וכ' הר"ן דלמ"ד משום פשיעותא דמתרשלי מלבנותה ובימים שבבנתיים לא יהי' להם מקום קבוע להתפלל אבל ודאי כל שיש להם בהכנ"ס אחר קבוע לכ"ע שרי דהא ליפא משום צלוני ולא משום פשיעותא דאילו לפשיעותא שלא יבנו לעולם ליפא מאן דחייש לזה כו' וכ"כ בשם רשב"א ונ"י.

ונראה שגם התוס' ס"ל פן דהא כ' א"ב דאיפא דנכתא לצלוני משמע דוקא במקום ארעי לצלוני פליגי. אבל בי' כנישת' קבוע אחריתי כ"ע מתירין ע"ש דמסיק דהפל מודים בבה"כ קבוע דמותר לסתור האחרת: והנה בסוגי' דב"ב שם פריף הש"ס ובבא בן בוטי היכ' אסבי' לי' עצה להורדוס למסתרי' לבהמ"ק ונהאמר רב חסדא לא לסתור אינש בי' כנישת' עד דבני בי' כנישת' אחריתי איבע"א תינהא חזי בי' אבע"א מלכות' שאני דלא הדרא בי' דאמר שמואל אי אמר מלכותא עקננ' טורי עקר טורי ולא הדר בי' והק' בס' תורת חיים שם לפי שי' התוס' בסוגי' שם ד"ה בי' קייט' וסייעתיהו דלא חיישינו משום פשיעות רק לפשיעות זמן היינו שימשו איזה זמן מחמת התרשלות אבל לפשיעות' שלא יבנו פלל ליכ' למיחש והכ' דפריף על בבא בן בוטי משמע דהקושל' הוא דניחש שמה לא

יבנה פלל מדקמשני שאני מלכות' דלא הדר משמע דלא הדר לבלתי פגנתו דומי' דעקר טורי ולא הדר בי' דלעגנן שיבנה לאלתר לא אצטריו לי' למימר מלכות' שאני תפוק לי' דלי' למיחש שיפשע ויתעצל בפגנתו לפי שהי' צרי' להזדרז בפגנתו מיד משום אימת המלכות כדא' לקמן דשדר שליח וליזל שתא וליעפב שתא כו' ולפענד"נ לנישב שיטת הראשונים ז"ל בזה דהנה באמת צרי' להבין אמאי חיישינן רק לפשיעת זמן ולא לשלא יבנה פלל ונראה עפי"ד המרדכי במגילה פ' בני העיר הובא במג"א סי' קנ"ב שכ' דביהכנ"ס נקר' מקדש מעט ואסור לנתחן דבר מבהכנ"ס פגותחן אכן מהיכל או מעזרה שהוא בלא תעשון פן לד' אלקיכם ואם נתחן ע"מ לבנות שרי דהיא נתיצה פגנן מיקרי ע"ש ולפי"ז לעגנן שיפשעו ולא יבנו פלל לזה לא חיישינן משום דא"כ יעברו למפרע על הנתיצה משום ל"ת פן ולכך כ' הקדמונים שפיר דלא חיישינן רק להתרשלות אבל לא לשלא יבנו פלל דאחזקי אינשי ברשיעי לא מחזקינן ובפרט צבור שלם.

ולפי"ז פרי' שפיר על בבא בן בוטי היכי אנסיב עצה להורדס למסתר ביהמ"ק נהי דלצור' פגנן ליכ' לאו דל"ת פן ולשתא יתרשל בפגנן ג"כ ליכ' למיחש דע"כ יזדרז מאימת המלכות פנ"ל בכ"ז נחוש שמה יחזיר בו ולא יבנה פלל דהא מוחזק ברשע וסתם עבדים מזולזלין במצות ולא יחוש ללאו דל"ת פן ומשני שאני מלכות' דלא הדר ר"ל נהי דלאיסור' לא יחוש אבל הא מלך הוא וכיון דלא הדר שוב ליכ' למיחש גם לפשיעת זמן דבנדאי יזדרז בפגנתו מאימת המלכות פנ"ל ונהבן.

עכ"פ מפל האמור שמעינן פדברי הטו"ז הנ"ל דהיכי דאי' ביהכנ"ס קבוע לכ"ע שרי לסתור האחרת וכן מפורש יוצא מדברי הר"ן פ"ד דמגילה שכ' בשם הרמב"ן וז"ל ומ"מ פל שאין להם אלא ביהכנ"ס אחד אסור למוכרו פדאי' לא לסתור אינש פי פנישת' עד דבני פי כנישת' אחרית' הלכך בשיש להם אחרת מותר למוכרה דהו"ל כמפריש ז' אתרוגים לז' ימים דיוצ' בו ואוכלו ליומי' ע"ש הרי להדי' פדברי הט"ז וכן הספיק האלף רבה שם וע' בשו"ת שמש צדקה ח"א סי' א' שהאריך בזה וא"כ גם בנ"ד אם יש בקהלתכם בהכ"נ קבוע אחרת שרי להו להקהל למפור בהכ"נ זו עפ"י זט"ה במא"ה וע' ברמ"א סי' קנ"ג ס"ז שכ' דכל שז' טובי העיר מוכרים בפסוס מיקרי במא"ה וא"צ לומר הן או לאו ע"ש ושרי הלוקח לעשות בו אפי' א' מהארבעה דברים כמ"ש בש"ע שם מ"ט ובפרט בנ"ד שהבהכנ"ס פבר חרב פנדאי שרי למפור עפ"י זט"ה במא"ה אפי' אי הי' של פרכים דאף דגם בחורפנן הם קדושים פדילפי' בפשנה מגילה ק"ח מקרא דוהשימותי את מקדשיכם קדושתן אפי' פשהו שוממין מ"מ הלא מבואר שם בגמ' ע"ב דבתי פגסיות שפבבל על תנאי הם עשויות וכ' התוס' דכשחרב מהני התנאי והא דא' לעיל כ"ו ע"ב דרבינא דהו"ל תילא דבי כנישתא פארעי' וא"ל לרב אשי זיל זבנה מזט"ה ואמאי אצטריו לעשות פן אחר שפחורב היינו משום דזריעה הני קלות ראש פיותר ועגמת נפש ומש"ה אסור אפי' בחורבנה ע"ש ואף דבטור א"ח סי' קנ"א הובא במג"א שם ס"ק י"ב כ' דנוקא פבבל ע"ת עשויות ולא בשאר ארצות שבח"ל מ"מ הרי בא"ר שם ס"ק י"ז כ' בשם הרמב"ן והר"ן והג"א וכ"ה במהרי"ו ובשו"ת מ"ב דבכל ארצות שבח"ל ע"ת הן עשויות.

עכ"פ נראה דלאחר חורבן שרי למפור אפי' של פרפין עפ"י זט"ה במא"ה דהרי בלא"ה דעת המבי"ט הובא במג"א סי' קנ"ג ס"ק י"ב דאם אין מתפללין בתוכו מותר למפור אפי' של פרפין ע"ש הן אמת שהאחרונים חלקו עליו אמנם זהו אם עדיין ראוי להתפלל בתוכו אבל אם אינו ראוי עוד להתפלל בתוכו מבואר בשו"ת מהר"ם מלובלין סי' נ"ט לענין הביהכנ"ס שבק' לוקבא דמותר למפור אפי' של פרפין ע"ש.

ושעפ"י"ז נלפענ"ד לנישב מה שראיתי לאא"ז הגאון האמיתי אבד"ק סטאניסלאב שליט"א בספרו היקר שו"ת בר לינאי ח"א סי' ה' שהקשה ביומא י"ב ע"א דמוקי שם הא דתניא דביהכנ"ס אין מטמא בנגעים בביהכנ"ס דכרפים דל"ה בית ארץ אחרונה וזה דתניא דמטמא בנגעים בבהכ"נ דכפרים ופריף שם וביהכ"נ דכרפים אין מטמא בנגעים והתניא כו' והקשה מש"ס סנהדרין דף ע"א כמאן אגלא הא דתניא עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות כמאן כר"א דתניא רא"א עה"נ שיש בה אפי' מזוזה א' אינה נעשית עה"כ מ"ט א"ק ואת כל שגלה תקפן ושרפת באש וכיון דאיכא מזוזה א"א לשרוף דכתיב לא תעשון פן וגו' וא"כ קשה איהי"ה ס"ד דש"ס דבה"כ דכרפין מטמא בנגעים הרי בהכ"נ אסור לנתן מקרא דלת"כ וא"כ בבית המוחלט הא כתיב ונתן את הבית וממילא א"א לומר דבה"כ תיטמי בנגעים משום דא"א לנתן הבהכ"נ מקרא דלת"כ ולא יכולנא לקיים קרא פדכתיב וכמו בנקטעה יד העדים דפטור וכדומה בכ"ד בש"ס דהיכי דלא יכולנא לקיים קרא פדכתיב בטיל הדין גבי' בשלמא בשל פכרים הואיל ורשות ביד טובי העיר למכרה ולהוציאה לחולין שפיר יכולנא למימר דמטמי בנגעים כמו בקדשי בדה"ב בעה"נ פדפסק הרמב"ם בפ"ד מעכו"ם הי"ג דפודין אותן ואח"כ ישרפו וה"ה לענין טומאת נגעים משא"כ בשל פרפים דקדושתן קדושת עולם ואין בידן למוכרן היכי ס"ד דש"ס דישמו בנגעים ע"ש.

ולהאמור תתישב הקושא הלזו ע"נ. דהנה התוס' בערכין דכ"א ריש ע"א הוכיחו שם דבית המוחלט אסור בהנאה ע"ש וא"כ פי נחלט הבית הרי אסור ליכנס ולהתפלל בתוכו משום דאסור בהנאה וא"כ הרי כ' מהר"ם מלובלין הג"ל דהיכי דאינו ראוי עוד להתפלל בתוכו מותר למפור אפי' של פרפין ומבואר בפוסקי' דמכירה וסתירה שוין הם וכל היכי דמותר למפור מותר ג"כ לסתור וא"כ פי נחלט הבית דא"ר להתפלל עוד בתוכו מותר לסותרו ואין בנתיצתו משום ל"ת פן לד' אלקיכם והבן: ובדרך מורנוח יותר בסגנון זה אפשר לומר דהנה לפימ"ש מ"ש הר"ן במגילה פ' בני העיר וז"ל לפיכך נ"ל דביהכ"נ ודכנותי' פיון שעיקרו עשוי לומר בו דבר שבקדושה הטילו בו חכמים קדושה מדבריהם ואפי' התנו עליו זט"ה במא"ה א"א שתפקע קדושתו בכדי מפני פבוד הקדושה שיש בו מיהו לאחר שהוטלה קדושתו על הדמים קדושת דמים קלישא מקדושת בהכ"נ לפי שדמים אלו לא עמדו מעולם לדבר שבקדושה.

ועוד דהו"ל קדושה שני וקלישא מקדושה הראשונה פדאשפחן לר"י דס"ל הלכות בכסף מע"ש שנטמא יקבר דלא אלים ליתפס פדיוני' כמעשר גופי' עכ"ל א"כ נראה להדיא מדבריו דקדושת ביה"כ אינו אלא מדרבנן וא"כ ליכא אסור בנתיצתו רק מדרבנן וע' בפמ"ג א"ח סי' קנ"ב בא"א סק"ו שנסתפק בזה] וא"כ בפשיטות ל"ק הקו' הג"ל דכיון

דמדאורייתא אפֿשֿר לקנימ ונתוץ שפיר הו"א דמיטמי בנגעים אי לא דמיטמי קרא בית ארץ אַחַז ונתכם.

אַמְנֵם לְדַעַת הָרַמְבַּ"ן שֶׁהוּבָא בְּר"ן שֶׁשׁ שֶׁכ' דְּבִיה"כ עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּתַשְׁמִישֵׁי מִצְוֵה פְּסוּפָה וְלוּלֵב שְׁנִזְרָקִין לְאַחַר מִצְוֹתָן וּבְזִמְנ מִצְוֵה יֵשׁ בְּהֵן קְדוּשָׁה שֶׁל פְּבוֹד כּוּד' הָתָם אָסוּר לְהַרְצוֹת מְעוֹת כְּנֶגֶד נ"ח וּא' נְמִי דְנֻזֵי סוּפָה אָסוּר לְהַסְתַּפֵּק מִהֵן כֹּל ז' כּו' ע"ש וּא"כ פִּינֹן דְּמַתוֹרֶת בְּיֻזֵי מִצְוֵה אֲתִי עָלָה י"ל דֵּהוּא מְדַאֲרֵייתָא וְאַבְוֵהוּ דְּכוּלְהוּ דָם דְּכַתִּיב וְשִׁפְדָּה וְכִסָּה בְּמָה שֶׁשִׁפְדָּה וְכִסָּה שֶׁלֹּא יְכַסְּנוּ בְּרֶגֶל שֶׁלֹּא יְהוּ מִצְוֹת בְּזוּיּוֹת עָלָיו ע' שְׁבַת כ"ב ע"א וּבְתוֹס' שֶׁשׁ וּע' בַּחִי פנ"י בִּיצָה דָּף ל' ע"ב.

אַמְנֵם הָא מְבִנְיָא בְּתוֹס' בְּשְׁבַת שֶׁשׁ ד"ה סוּפָה תְּנִיָּא לְעִנְיָן נוֹי סוּפָה דְּמִשׁוּם בְּיֻזֵי מִצְוֵה לֹא מִיַּתְסְרוּ הִיכִי דְנָפְלוּ ע"ש וּא"כ לְאַחַר שְׁנִזְרָב הַבֵּהכ"נ לֹא נוּכַל לְאַסְוֹר מְכִירָה מֵה"ט מִשׁוּם שֶׁעֲבַר זְמַן מִצְוֹתוֹ וּא"כ בְּפִשְׁטוֹת נִיחָא דְלֵאחַר שְׁנִזְחֵלֵט הַבֵּית וּא"ר לְהַתְפַּלֵּל בּוֹ הָרִי עֲבַר זְמַן מִצְוֹתוֹ כְּאִילוּ נִזְרָב וְשׁוּב א"ב קְדוּשָׁה מְדַאֲרֵייתָא וְלִיכָא ל"ת כֵּן.

אַמְנֵם בְּאַמַּת הָרַמְבַּ"ן שֶׁשׁ כ' וְז"ל וְלִפְיָכָה בִּיהַכ"נ כ"ז שְׁבִנֵי הָעִיר רוּצִים נוֹהֲגִין בּוֹ קְדוּשָׁה אִפִּי בְּחֻזְרָבָנּוּ שְׁהָרִי עֲדִינִן לֹא עֲבַר זְמַן מִצְוֹת' וְרֵאזִי לְחֻזְרָב וְלִבְנוֹתוֹ עכ"ל. אוּלָם גּוּף דְּבָרֵינוּ צָרִיף לְהַבִּין הָרִי אִם יִחְזוֹר וְיִבְנֶנָּה הָרִי הָרִי כְּאִילוּ בּוֹנָה בַּה"כ חֲדָשָׁה וּפְנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן וְהִיכִי נוּכַל לֹאמַר דְּלֹא יְהִי מִשׁוּם זֶה עֲבַר זְמַן מִצְוֹתוֹ אַמְנֵם הַדְּבָר נִכּוֹן עִפִּי"ד הַתוֹס' בְּסוּפָה כ"ז ע"ב שֶׁכ' בְּהָא דְקֵא' וְשׁוֹיִן שָׂאֵם נִפְלָה שְׁחֻזְרָב וּבּוֹנָה אוֹתָהּ בַּחש"מ פְּשִׁיטָא מֵהוּ דְּמִימָא הָאִי אַחֲרִיתִי הוּא וּא"ר לְשִׁבְעָה קַמ"ל וְכ' הַתוֹס' וְז"ל וִי"ס שֶׁכ' בְּהֵן קַמ"ל פִּינֹן דְּבִזְנוּפְתָה קַעְבִּיד אִיהִי הִיא מִשְׁמַע לְפִי שְׁבוּנִין אוֹתָהּ בְּאוֹתָן עֲצִים עכ"ל הָרִי דֵּהִיכִי דְחֻזְרָב וּבּוֹנָה בְּאוֹתָן עֲצִים ל"א פְּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן וּא"כ ה"נ שְׁפִיר כ' הָרַמְבַּ"ן ז"ל דְּלֹא הָרִי זֶה עֲבַר זְמַן מִצְוֹתוֹ לְפִי שֶׁאֲפֿשֿר לְחֻזְרָב וְלִבְנוֹתָהּ בְּאוֹתָן עֲצִים וְאַבְנִים וְאִיהִי הִיא וּל"ה פְּנִים חֲדָשׁוֹת.

וּא"כ לְפִי"ז הַתִּינַח בְּבֵית טְהוֹר שְׁנִזְרָב מִשָּׂא"כ בְּבֵית הַמְּוִחֵלֵט דֵּא"ר לְשׁוּב עוֹד לְמִצְוֹתוֹ א"כ עֲבַר זְמַן מִצְוֹתוֹ וְלֹא חָל עָלָיו עוֹד הַקְדוּשָׁה וּגְדוּלָה מִזּוּ מְצִינוּ בְּיְרוּשָׁלַיִם פ"ד דְּסוּפָה ה"ד הוּבָא בְּב"י א"ח ס' תֵּרַס"ה דְּאַפִּי לְטַעְמָא דְאַתְקַצִּי לְמִצְוֹתוֹ אָמַר רַב אֶתְרוּג שְׁנַפְסֵל בְּיוֹם רֵאשׁוֹן מוֹתֵר לְאַנְכְלוֹ ע"ש וְהַה"נ פִּי נִזְחֵלֵט הַבֵּית שְׁנַפְסֵל מְלַהֲתַפְלֵל בּוֹ אִינוּ חָל קְדוּשָׁה עוֹד עָלָיו דְּלֵהֲרַמְבַּ"ן פְּקַעָה קְדוּשָׁה בְּכַדִּי וְלִיכָא מִשׁוּם לַת"כ וּא"ש ע"נ וְדו"ק: וְאַחַר כֹּל הַחֻזוֹן הַזֶּה שְׁמַעְנוּ דֵּהִיכִי דְאַיְנוּ רֵאזִי לְחֻזְרָב וְלִבְנוֹתוֹ נִמְכָּר אִפִּי שֶׁל כְּרַפִּין וּא"כ בנ"ד אָף שְׁרֵאזִי לְחֻזְרָב וְלִבְנוֹתוֹ מ"מ פִּינֹן דְּיַעֲלָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מְכַדִּי דְּמִיָּהוּ וְיִהְיֵה הַפְּסֵד לְהַקְהֵל דְּכְשִׁיבְנוּ בַּה"כ חֲדָשָׁה תֵּהִי הַהוּצָאָה מוּעָטָה מְכַאֲשֵׁר יְפֻדִיהָ כְּעַת בַּכּה"ג בְּנֻדָּאִי אִין חִיבִין לְפֻדוֹתָהּ גַּם אִי הִי בַּהכ"נ שֶׁל כְּרַפִּין וְגַם הָא הַטַּעַם שֶׁל הַפּוֹסְקִים דְּבִשְׁאָר אַרְצוֹת שְׁבַח"ל ל"א ע"ת עֲשׂוּיּוֹת מִשׁוּם דְּעֲתִידִין ב"כ וּבמ"ד שְׁבַח"ל שְׁיִזְקַבְעוּ בֵּא"י וּבְנִדָּן שְׁאַלְתֵּינּוּ הָא הַקְרָקַע הוּא בְּשִׁכְרוֹת מַעֲכּוּ"ם וְזֶה בְּנֻדָּאִי לֹא יִקְבַּע בֵּא"י עֵי"י בְּתִשׁוּ כְּנ"י ס' ט'.

וְיֵשׁ לְצַרְף גַּם מ"ש בְּתוֹסְפַת רִי"ד בַּחִי מְגִלָּה שֶׁשׁ דֵּהָא דְאַמַּר רַבָּא שֶׁשׁ ל"ש אֶלָּא שֶׁלֹּא מְכָרוּ זַט"ה וּבָלָא מֵא"ה כּו' זֶה קָאִי אִמְלִיתָא דְרַשְׁב"ן דְּקֵא' אֶבֶל שֶׁל כְּרַפִּים לֹא מְצִי מְזַבְנֵי לִי וְקֵא' רַבָּא שָׂאֵם מְכָרוּהוּ זַט"ה בַּמֵּא"ה מְכּוּר הוּא וְיִצָּא מְקַדְוֹשָׁתוֹ ע"ש וּא"כ

לְשִׁיט' זוּ גַם בַּה"כ שֶׁל פְּרָפִים נִמְכָּר לְעוֹלָם עַפ"י זַט"ה בַּמַּא"ה וְכ"מ מִדְּבָרֵי רַש"י שֶׁם שְׁנוּטָה לְפִירוּשׁ זֶה וְכ"מ מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' ב"ב דַּכ"ג סַע"א ד"ה אַחְוֵלִי אַחְוֵלִי גַבִּי עֵישׁ"ה וְלִכְאוּרָה נִרְאָה לְפַעַנ"ד רַאִי לְשִׁי זוּ מִמְשַׁנֵּה נְדָרִים מ"ח ע"א דְקַתְנֵי מוֹתָרִים בְּשֶׁל עוֹלֵי בָּבֶל וְאַסוּרִים בְּדָבָר שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר וְאִיזְהוּ דְבָר שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר פְּגוֹן הֶרְחָבָה וְהַמְרָחֵץ וְבַה"כ וְפִי הָר"ן מְפַנֵּי שְׂאִין לְאַנְשֵׁי עוֹד אַחֲרַת חֵלֶק בְּהוֹן שְׁהוֹן יְכוּלִין לְמַכְרוֹ זַט"ה בַּמַּא"ה וְהו"ל לְשׁוֹתְפִין שְׁהוֹן אוֹסְרִין זַע"ז וְלִכְאוּרָה קָשָׁה הֵיכִי קַתְנֵי מִקְלָתָא דְפְסִיקָא דְאַסוּרִין בְּבַה"כ הָאִיפָא בַּה"כ שֶׁל פְּרָפִין שֶׁא"י לְמִוּכְרוֹ זַט"ה וְא"כ יֵהִי מוֹתְרִין וְגַם הו"ל לְמִיחְשָׁב שֶׁל פְּרָפִין בְּרִישָׁא לְהִתְרָא עִם שֶׁל עוֹלֵי בָּבֶל א"ו דְגַם שֶׁל פְּרָפִין נִמְכָּר עַפ"י זַט"ה בַּמַּא"ה וְנִהִי דְמַסְקֵנָת הַפּוֹסְקִי לְהִלְכָה הוּא דְבַה"כ שֶׁל פְּרָפִים א"י לְמַפְּוֹר זַט"ה בַּמַּא"ה מ"מ יֵשׁ לְצַרְף דִּיעָה זוּ דְנִימָא דַּע"כ פ' הֵיכִי שְׂכָבָר נִחְרַב יֵהִי רַשְׂאִין לְמִוּכְרָהּ.

עוֹד יֵשׁ לְצַדָּד בַּנ"ד דִּיהִי רַשְׂאִין לְמִוּכְרָה אִפִּי יֵהִי שֶׁל פְּרָפִין פִּינּוֹן דְכָבָר נִתְמַשְׁפֵּן וְצָרִיף לְהוֹצִיא מַעוֹת הַרְבֵּה לְפְדוּתָהּ וְנִהִי כ' הַתּוֹס' בְּמַגִּילָה כ"ו ע"א ד"ה פִּינּוֹן הַטַּעַם דְשֶׁל פְּרָפִין אִין רַשְׂאִין לְמִוּכְרָה פִּינּוֹן שְׂרַבִּים מַעֲלָמָא נוֹתְנִים לְסִיעָה בְּבִנְיָנָה א"י לְמִוּכְרָה בְּלִי דַּעֲתָם.

אַמְנָם בַּכַּה"ג אֲמַדִּינּוּ דַּעֲתִיָּהּ דְבוּדָאֵי נִיחָא לְהוּ וְזַכְּוֹן לְאַדָּם שְׁלֵא בְּפָנָיו דְהָא הַמ"ב כ' בְּתִשׁוּ' סְבָרָא זוּ בְּחִזִּי בִי תִינּוּקָא רַק שֶׁהַמַּג"א בְּסִי' קַנ"ג סַק"ז מְפַקְפַק עֲלֵי דְאִיף אֲפָשָׁר לְמַפְּוֹר שֶׁל אַחֲרִים שְׁלֵא מִדַּעֲתָן הָרִי אֲסוּר לְגִזּוֹל ע"מ לְשַׁלֵּם יָפָה מִפְּנֵי ע"ש וְכ"ז נִיחָא הֵיכִי שְׁהִם רוֹצִים לְמַפְּוֹר לְכַתְחֵלָה מִשֶׁא"כ בַּנ"ד שְׁהַשָּׁר כָּבָר לְקַחָה בְּסִיקוּוֹעַסְט בְּוֹדָאֵי אִין מְחֻנְיָבִין לְשַׁלֵּם יָתֵר מִכְּדֵי דְמִיָּהוֹן כְּדֵי לְפְדוּתָהּ דְאַמְדִּינּוּ דַּעֲתִיָּהּ דְאַחֲרִים דְנִיחָא לְהוּ יוֹתֵר לְהַחֲלִיטָה וְלִבְבוֹת חֲדָשָׁה בְּסוּף פְּחוֹת מְזָה דְזַכּוּת הוּא וְזַכְּוֹן לְאַדָּם שְׁלֵא בְּפָנָיו.

אַמְנָם לְטַעַם הָרַאשׁוֹן שֶׁהוּבָא בְּתוֹס' שֶׁם פִּינּוֹן דְרַבִּים מִתְפַּלְלִים בּוֹ חֲמִירָא קְדוּשָׁתִי וְכ"כ הַפַּמ"ג בַּמַּש"ז סִי' קַנ"ג סַק"ו א"כ ל"ש סְבָרָא הַנְּ"ל דְלָאו מַטַּעַם שְׁמָא אִינָם מְרַוְצִים בְּמִכִּירָה קְאָתִינּוּ עֲלֵהּ. אוֹלָם נִרְאָה דְטַעַם זֶה דְחֲמִירָא קְדוּשָׁתִי ל"ש רַק הֵיכִי שֶׁהַבַּה"כ עוֹמֵד בְּבִנְיָנּוֹ שְׁמַתְפַּלְלִין בּוֹ עֲדִינּוּ אָבֶל כְּשֶׁכָּבָר חָרוּב ל"ש לֹאמֵר דְחֲמִירָא קְדוּשָׁתִי וְאֵע"ג דְמַצִּינוּ גַבִּי ס"ת שְׁבָלָה וְתַפְּלִין שְׁבָלוֹ אִין עוֹשִׂין מִהוֹן מְזוּזָה לְפִי שֶׁא"מ מִקְדוּשָׁה חֲמוּרָה לְקְדוּשָׁה קְלָה הֵי"ד בַּס"ת וְתַפְּלִין שְׁיֵשׁ בְּהוֹן קְדוּשָׁתָהּ הַגּוֹרֵף דְמִתְקַדְּשֵׁי בְּכַתִּיבָה מִשֶׁא"כ בַּה"כ"נ הָא אִינָה מִתְקַדְּשֵׁת אֲלָא בְּתַפְּלָה כְּדָאִי בַּש"ע סִי' קַנ"ג ס"ח ע"ש א"כ כְּשֶׁכָּבָר חָרוּב דַּא"א לְהַתְפַּלֵּל ל"ש לֹאמֵר דְחֲמִירָא קְדוּשָׁתִי וְזֶה בְּרוּר בְּסְבָרָא: וְכָל הַפְּלִפּוּל הַנְּ"ל לֹא צָרִיכִין רַק אִי הִי בִיה"כ שֶׁל פְּרָפִין מִשֶׁא"כ בְּנִידוֹן שְׂאֵלְתֵינוּ דְלָכָל הַדִּיעוֹת ל"ה רַק בַּה"כ שֶׁל כְּפָרִים פְּשִׁיטָא דְנִמְכָּר עַפ"ז זַט"ה בַּמַּא"ה וְאֵע"ג דְאִין הַקְּהָל מְקַבְּלִים עֲתָה מַעוֹת בְּעַד הַבַּה"כ וְלִיפָא דְבָר שְׁתַּחֲוֵל הַקְּדוּשָׁה עֲלֵיו דְהָא לְדַעַת הָר"ן שְׁהַבֵּאתִי לְמַעֲלָה הַקְּדוּשָׁה חֲלָה מִקְּוֹדָם עַל הַמַּעוֹת וְאַח"כ מְפַקִיעִין הַקְּדוּשָׁה מִהַדָּמִים מ"מ הָא לֹא גָרַע מִמִּתְנָה דְקִי"ל בְּסִי' קַנ"ג סִי' אִי דְמוֹתֵר מִשׁוּם דְאִי לָאו דְהו"ל הַנְּבִיאָה מִינֵי ל"ה יְהִי לִי הַדָּר הו"ל כְּמַכָּר אֵע"ג שְׁהַנְּבִיאָה זוּ כְּבָר חֲלָפָה וְהִי חוֹל הַה"נ מִתְחַלֵּל עַל הַנְּבִיאָה שֶׁל שְׂכִירוֹת הַמְּקוֹם מִהַשְּׁנִים שְׁעָבְרוּ.

וְלִבְר מִן כָּל דִּין הֵלָא הַמְּקוֹם הִי לְהֵם בְּשְׂכִירוֹת וְא"כ אִפִּי לְפִי"מ שֶׁהוּבָ' בְּתוֹס' עֲרַכִּין כ"א ע"א ד"ה ה"ק כו' בְּשֵׁם הַתּוֹסְפָת' דְהַקְדִּישָׁה שׁוֹכֵר מְקוֹדְשָׁתָהּ מ"מ אִינוּ חָל הַהַקְדָּשׁ רַק כָּל יְמֵי מְשִׁיף הַשְּׂכִירוֹת וְאַח"כ פְּקָעָה בְּכַדִּי כְּמַבְּוֹרָא שֶׁם וְע' נְדָרִים ל' (אִם לֹא שְׁנִימָא

דְּזָה הָיוּ פְּעִין מ"ש הָר"ן בְּנִדְרִים דמ"ז ריש ע"א ו"ל וּמְקַבֵּל בְּטַסְק' לָאוּ הִינְנוּ שְׁכִירוֹת
אֵלָּא הַקְּרָע הוּא וְשֶׁל מַחְזִיק לְעוֹלָם וּמִוְרִישׁוֹ לְבָנָיו אֵלָּא שְׁנוֹתָן דְּבָר יְדוּעַ בְּכָל שְׁנָה
לְבַעֲלִים הָרֵאשׁוֹנִים וְכָל כה"ג קִנְיָן הַגּוֹף מִקְרִי וְלֹא שִׁיעָבוֹד בְּלִבָּד כּו' ע"ש וּלְפִי"ז י"ל
דְּאֵם הַקְּהָל הָיוּ מַחְזִיקֵי הַמָּקוֹם מֵהַבְּהַכְנ"ס מֵהַשָּׂר עַל אֲנָפִן זֶה אֲפָשָׁר דְּבַכּה"ג פִּינָן דְּקַה"ג
מִקְרִי מֵהַנִּי הַקְּדָשׁ וּבכ"ז עֲדִינָן צ"ע אִי מוֹעִיל בְּכַה"ג הַקְּדָשׁ וְשֶׁל הַמַּחְזִיק דְּהָר"ן לֹא
כ' שֵׁם רַק דְּהַמְשָׁפִיר א"י לְהַקְדִישׁ בְּכַה"ג] וּא"כ לִית דִּין צָרִיף בּוֹשֵׁשׁ דְּרִשְׁאֵי לְהוּ לְהַקְהָל
לְהַחֲלִיט הַבְּהַכְנ"ס בְּיַד הַשָּׂר וְהַלּוֹקֶס רִשְׁאֵי לְשִׁמְשׁ בּוֹ פְּרָצוֹנוֹ מְטַעְמֵי דְאַמְרָן.

א"ד הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' כ' ל' ר' אֶהְיֶה. בְּעִזָּה ש"י יוֹם ה' כ"ה אֶלּוּל תַּרְל"ו לַפ"ק
סַעֲרֵעָה.

תַּחַל שְׁנָה וּבְרַכּוֹתֶיהָ לְכָבוֹד ב"ד יד"נ הָאֲבָרָה הַחֲרִיף הַמְּפֹאָר יָפָה פְּרִי תְּנָאָר כש"מ
שְׁלוֹם אֶלְטֵר הַלּוֹי נ"י אִישׁ הוֹרְוּיָן פְּעַת הָרַב הַגְּדוֹל אַבְד"ק טוֹיֶסְט יצ"ו מְקַתְבָּה הָרֵאשׁוֹן
גַּם מְשַׁנְהוּ קַבְּלָתִי לְנִכּוֹן.

וְלֹאֲשֶׁר הִגִּיעוּ הַיָּמִים אֲשֶׁר אֵין לְאָדָם חֲפֵץ בְּפִלְפוּלִים כִּי יוֹמֵי דְחַוְשׁוֹ בְּנֵי אִינוּן. וְהַיָּמִים יָמֵי
בִּיקוּר וּפְשׁוּשׁ מַעֲשֵׂה אָנוּשׁ שֶׁעַל פֶּן יִהְיוּ דְבָרֵי מוֹעֲטִים וְיִסְפּוּק נָא לָהּ הַקְּצוּר: ע"ד
הַרְמַב"ם שְׁפוֹסֶק בַּפ"ד מֵה' בִּיאַת מְקַדָּשׁ כּר"ש דְּטוֹמָאָה דְּחוּז' הִיא בְּצַבּוֹר וּפּוֹסֶק ג"כ
כּר"י דְּהַצִּיץ כְּשֶׁעוֹדָהּ עַל מְצַחוֹ מְרַצָּה אֵין עוֹדָהּ עַל מְצַחוֹ אִינוּ מְרַצָּה וְהַקְּשָׁה הַמְּהָר"י
קוֹרֶס מְדַבְּרֵי הַש"ס בְּיוֹמָא ד"ז ע"ב דְּקַא' לִי ר"ש לר"י כ"ג בִּיו"כ יוֹכִיחַ שְׁאֵין עוֹדָהּ
ע"מ וּמְרַצָּה וְהַשִּׁיב לוֹ ר"י הַנַּח לַכ"ג בִּיו"כ שְׁטוֹמָאָה הַנּוֹתְרָה לוֹ בְּצַבּוֹר.

וּא"כ פִּינָן דְּהַרְמַב"ם ז"ל פּוֹסֶק דְּטוֹמָאָה דְּחוּז' בְּצַבּוֹר שְׁבָה הַפִּירְכָּ' מַכ"ג בִּיו"כ לְמִקּוּמָה:
הִנֵּה כְּבָר הָאֲרַכְתִּי בְּחִידוּשֵׁי בִישׁוּב דְּבָרֵי הַרְמַב"ם הָאֵלָּה בְּפִלְפוּל עֲצוּם וְעַתָּה כְּאֲשֶׁר שְׁטו
עֵינֵי עוֹד הַפַּעַם בְּסוּגָי' זוֹ עָלָה בְּמַצוֹת עֵינֵי תל"י בִישׁוּב דְּבָרֵי מְחַדָּשׁ בְּדַרְכֵי נְאוּתִים.

וְהִנֵּה בְּתַחֲלָה עָלָה בְּמַחְשָׁבָה לְפָנֵי לְתַרְץ בְּפִשִּׁיטוֹת דְּהִנֵּה הַתּוֹס' בְּיוֹמָא שֵׁם הַקְּשׁוֹ מֵאֵי
רֵאִי מִיְיָתִי ר"ש מִיוֹה"כ דְּהַצִּיץ מְרַצָּה אִפִּי' קְשָׁאִינוּ עַל מְצַחוֹ דִּילְמָא לְעוֹלָם כְּשָׁאִינוּ ע"מ
אִינוּ מְרַצָּה וּבִיוֹה"כ ה"ט פִּינָן דַּא"א לְהִיּוֹת ע"מ וְלְרַצוּנֵי דְּחִיָּא טוֹמָאָה פִּינָן דְּקַרְבֵּן צַבּוֹר
הוּא דְּאַתָּא בְּטוֹמָאָה מִיַּדֵּי דְּהָנִי אֲטוֹמָאָת גַּבְרֵי דְּלֹא מְרַצִּי צִיץ עָלָה וְדְחִיָּא טוֹמָאָה.

וְהִנֵּה בְּאַמַּת צָרִיף לְהַבִּין קוּשְׁלֵי הַתּוֹס' הָרֵי מְבֹאָר בַּש"ס פְּסָחִים ע"ז ע"א דְּלַמ"ד טוֹמָאָה
דְּחוּז' בְּצַבּוֹר בְּעֵי צִיץ לְרַצוּנֵי וְאִי לָאוּ הַצִּיץ לֹא הִי נְדָחָה ע"ש בְּפִירַש"י וּמְבֹאָר בְּתוֹס'
מְנַחֹת ט"ו ע"א ד"ה וְהָכָא דְּדוֹק' בְּטוֹמָאָת הַגּוֹף דל"מ בִּי צִיץ אֲמַרִּינָן בִּי טוֹמָאָה דְּחוּז'
אִפִּי' בְּלֹא צִיץ מִשָּׂא"כ בְּטוֹמָאָת בְּשָׂר פִּינָן דְּמֵהַנִּי בִּי צִיץ לֹא נְדָחָה בְּלֹא צִיץ ע"ש וּא"כ
פִּינָן דְּכָלְלָא הוּא בְּיַדֵּינוּ דְּטוֹמָאָת בְּשָׂר אִינוּ נְדָחָה בְּלֹא רִצּוּי צִיץ אֲמַאי נִימָא דְּבָקְרָבּוֹת
שְׁלִפּוּל"פ שְׁלֹא הִי הַכ"ג לּוֹבֵשׁ הַצִּיץ יֵהִי נְדָחָה אִף טוֹמָאָת בְּשָׂר בְּלֹא רִצּוּי צִיץ אֲדַרְבָּא
גִּילְף מְכָאן דְּאַף שְׁאִינוּ ע"מ מְרַצָּה וְלֹא נְסַתּוֹר הַפְּלָל דְּטוֹמָאָת בְּשָׂר לֹא נְדָחָה בְּלִי רִצּוּי
צִיץ וְשִׁפִּיר פְּרִיף ר"ש.

אֲכַן יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּכּוֹנֵת קוּשְׁיַת הַתּוֹס' הִיא כְּפֵּה דְּנָהִי דְּבָכָל מְקוֹם פְּלָל זֶה מְסוּר בְּיַדֵּינוּ דְּאֵין
טוֹמָאָת בְּשָׂר נְדָחָה בְּלֹא רִצּוּי צִיץ הִינְנוּ מְשׁוּם דְּאַפְשָׁר בְּצִיץ אֲבָל כ"ג בִּיו"כ הִלֵּא א"א

בְּצִיץ א"כ יהי נְדָחָה בְּלִי רִיצוּי צִיץ וְלֹא יִהְיֶה זֶה סְתִירָה לְהַפְלִל דָּאִין טְוּמָאָת בְּשֵׁר נְדָחָה בְּלֹא רִיצוּי צִיץ מְשׁוּם דָּאִין דְּנִין אֲיִפְשָׁר מִשֵּׁא"א.

אוּלָם בְּאַמְת י"ל דל"ק דְּהָרִי ר"י ס"ל בִּיבְמוֹת מ"ז ע"ב דְּגַר בְּטְבִילָה לְחוּד סְגִי וְע"כ דְּיִלְרִף מְאֵהוֹת כְּמִבְנָאָר שָׁם וְע"כ דס"ל דְּנִין אֲפִשָׁר מִשֵּׁא"א ע"ש וא"כ שְׁפִיר פְּרִיף לִי ר"ש לר"י לְשִׁיטְתָהּ דס"ל דְּנִין אֲפִשָׁר מִשֵּׁא"א כ"ג בִּיו"כ יוֹכִיחַ וְשִׁיטְתָהּ ע"מ וּמְרָצָה וְאִי דְדִילְמָה הִטְעַם מְשׁוּם דְּחוּנִי בְּצַבּוּר פְּקוּשְׁנֵי הַתּוֹס' ז"א דְמַהֲיָכִי תִיִּתִי לֹמֵר כֵּן לְסִתּוֹר הַפְּלִל דְּטוּמָאָת בְּשֵׁר אִינוּ נְדָחָה בְּלֹא רִיצוּי צִיץ וְאִי מְשׁוּם דכ"ג בִּיו"כ א"א וְאִין דְּנִין אֲפִשָׁר מִשֵּׁא"א ז"א דְאִיהוּ גּוֹפִי' ס"ל דְּנִין אֲפִשָׁר מִשֵּׁא"א וְעַפִּי"ז מִמִּיל' ל"ק עַל הֶרְמֵב"ם ו"ל דְאִיהוּ יִסְבֵּר כְּסִתְמָ' דְש"ס בכ"ד דָּאִין דְּנִין אֲפִשָׁר מִשֵּׁא"א וְכ"ה מְסַקְנָת הַש"ס בְּסוּפָה ד"נ ע"ב דכ"ע ס"ל אִין דְּנִין אֲפִשָׁר מִשֵּׁא"א וְא"כ אִין רֵאִי מְכ"ג בִּיו"כ כְּפִאֵמֹר וּמְצִאֲתִי בַס' יֵד דָּוֵד שְׁכ' בְּשֵׁם גִּיסוּ ז"ל כְּסִגְנוֹן זֶה אוּלָם הִמְעִיִן יִרְאֶה כִּי לֹא דְבָרִיו דְּבָרִינוּ עוֹד נִרְאֶה בְּיָשׁוּב ד' הֶרְמֵב"ם עַפִּי"מ שְׁתִּי הַתּוֹס' לְקוּשְׁיָתָם הַנְּ"ל דְּדִילְמָה הִטְעַם בְּכ"ג בִּיו"כ מְשׁוּם דְּדְחוּנִי בְּצַבּוּר וְתִי דְהוֹכַחַת ר"ש הוּא מְשׁוּם דָּאִם נְטָמָא הֶקְרָבֵן בְּיָדוּ אִפִּי אִם יֵשׁ אַחֲרָת טְהוּרָה אִין א"ל הֶבְא אַחֲרָת תַּחֲתִי וְאִי אִין עוֹדְהוּ ע"מ אִינוּ מְרָצָה לִימָא לִי הֶבְא אַחֲרָת תַּחֲתִי כִינּוּן דְּטוּמָאָה דְּחוּנִי הִיא וְהַקְשׁוּ הַמְפּוֹרְשִׁים דְּהָרִי כְּשֵׁם שְׁטוּמָאָה דְּחוּנִי וְכַעֲי לְאַהֲדוּרִי אֲטָהֲרָה כֵּן שְׁבַת וִיו"כ דְּחוּנִי וְכַמ"ש הַכ"מ בַּפ"ב מֵה' שְׁבַת ע' יוֹמָא מ"ו ע"א דְנִרְאֶה דְתִלְיָא בְּפִלּוּגְתָ' דְרַבָּה וְר"ח שָׁם] וְא"כ מֵאִי חֲזִית לְאַהֲדוּרִי אֲטָהֲרָה דִילְמָה בְּעִינּוּ לְאַהֲדוּרִי עַל חִילּוּל יוה"כ דָּאִם מְבִיאִין קְרָבֵן אַחַר הָא אַבְמ"ל דְּשְׁחִיטַת קְרָבֵן רֵאשׁוֹן הִי שְׁלֵא לְצוּרָה וְהוּי חִילּוּל יוה"כ לְמַפְרַע אֲמָנָם נִרְאֶה לִינִישׁב עַפִּי"ד הַש"ס פְּסוּחִים ע"ג ע"א דְפָרִיף שָׁם לְדְבָרִי הָאוּמֵר מְקַלְקֵל בְּחַבּוּרָה פְּטוֹר הַשׁוֹחֵט בְּשַׁבַּת בַּחוּץ כו' מֵאִי תִיקוּן [ע' בַּתּוֹס' שָׁם דְּהַקְשׁוּיָא קָאִי גַם לר"ש דַּעכ"פ תִּיקוּן קֶצֶת בְּעִי] וּמִשְׁנֵי תִיקוּן לְהוֹצִיאֵו מִיַּדִּי אַבְמ"ה וּפִירִשׁ"י לַב"נ שְׁאֵם אֲכָלוּ אִינוּ נְהָרַג עָלָיו.

וּבְחִידוּשֵׁי כְּתִבְתִּי לְהַעִיר מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' שְׁבַת ק"ו ע"א שְׁכ' אֲלִיב' דר"י לֹא חֲשִׁיב מְתִקֵּן אֲלֵא הִיכִי שְׁבִשְׁעָה שְׁבָא הַקְלָקוּל בָּא הַתִּיקוּן אֲבָל אִם אִין הַתִּיקוּן בָּא בְּשַׁעַת הַקְלָקוּל ל"ה מְתִקֵּן א"כ ה"נ הָא אִין הַתִּיקוּן בָּא בְּשַׁעַת הַקְלָקוּל דְּהָרִי כ' הִרְאֵשׁוּנִים ו"ל דְּהִיכִי דְלִישְׁרָאֵל בְּלֹא ה' אָסוּר ל"ש מִי אִיפָא מִיַּדִּי כו' וְע' בַּפּר"ח וּבַתְבו"ש סִי' כ"ז דְּהִיכִי דְנִתְנַבְּלָה בְּשַׁחֲטָה דְאָסוּרָה בְּלֹא ה' לִישְׁרָאֵל אָסוּרִין הַבְנ"מ לְבָנֵי נֹחַ מְשׁוּם דל"ש מִי אִיכ' מִיַּדִּי כו' וְא"כ הָתָם הָא בְּלֹא ה' אָסוּר לִישְׁרָאֵל מְשׁוּם ע"ז אוּ מְשׁוּם ש"ח וְא"כ לְאַחַר הַשְּׁחִיטָה כְּשִׁהֲיָתָה מְפָרְכְּסַת עֲדִינּוּ הִתְהָ אָסוּרָה לַב"נ מְשׁוּם אַבְמ"ה וְלֹא בָּא הַתִּיקוּן עַד שְׁתִּמּוֹת א"כ הָא בְּכַה"ג ל"ח מְתִקֵּן.

וְכַתְבְּתִי לְתַרְץ עַפִּי"ד הַתּוֹס' בְּחֻלִּין פ"ד ע"א וּב"ק ע"ו שְׁכ' דְּבַעוּף ל"א מְפָרְכְּסַת ה"ה כַּחֲתִי [וְכ"כ הַבְּכ"ש בַּחֲתִי לְחֻלִּין ל"ג בְּדַעַת רַש"י וְכֵן הַעֲלָה בְּתִשׁוּ' בְּרִית אַבְרָהָם חִיו"ד סִי' כ"ה בְּדַעַת הֶרְמֵב"ם] וְא"כ הָא בְּחֻלִּין ד"מ מוֹקִיָּם לְבְרִיָּת' זוּ בְּחֻטָּאָת הַעוּף וְא"כ שְׁפִיר קָא' דְּתִיקוּן לְהוֹצִיא מִיַּדִּי אַבְמ"ה כִּינּוּן דְּבַעוּף לֹא מְפָרְכְּסַת ה"ה כַּחֲתִי וּבָא הַתִּיקוּן בְּשַׁעַת הַקְלָקוּל וְא"כ לַפִּי"ז מִינְשָׁב שְׁפִיר בְּסוּגְיָן דְקָא' ר"ש לר' יְהוּדָה לְשִׁיטְתָהּ דְּבַעֲעִי שְׁיָבֵא הַתִּיקוּן בְּשַׁעַת הַקְלָקוּל שְׁפִיר מוֹכַח מְכ"ג בִּיו"כ דְאִפִּי אִין עוֹדְהוּ ע"מ מְרָצָה מְדָלָא אֲמַרִּינוּ לִי הֶבְא אַחֲרָת תַּחֲתִי וְאִי דְצָרִיף לְאַהֲדוּרִי עַל חִילּוּל יו"כ ז"א דְאִי מְבִיא קְרָבֵן

אחר הא הי' על הראשון מקלקל ואי דתיקון להוציא מידי אבמ"ה ז"א דהא בבהמה אַמְרִינוּ מְפַרְפֶּסֶת ה"ה כחי' וה"נ בלא"ה אסור לישראל פִּינוּ דְנִשְׁרָפִין א"כ ל"ש מי איפא מידי כו' וְאִסוּרָה לִב"נ כְּשֶׁהִיא מְפַרְפֶּסֶת א"כ לֵאבָא הִתְיָקוּן בְּשַׁעַת הַקְּלָקוּל וְא"כ הוֹכַחַת ר"ש אִינְה אֶלָּא לר"י דְבַעֲי שְׂיֵהֵן הִתְיָקוּן בְּשַׁעַת הַקְּלָקוּל מִשָּׂא"כ הֶרְמַב"ם ז"ל הָא סוֹבֵר דְאִפִּי הִתְיָקוּן בָּא אַח"כ הָיִי מִתְקַן א"כ לֵיכָא רֵאִי מָהָא מְדָלָא א"ל הָבָא אַחֲרַת תַּחְתִּי דְאִיכָּא לְמִימַר מְשׁוּם דְצָרִיף לְאַהֲדוּרֵי עַל חִלּוּל יו"כ: עוֹד י"ל בְּיָשׁוּב ד' הֶרְמַב"ם ז"ל דִּהְנֵה בְּאַמַּת יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל תִּי הַתּוֹס' הַנֵּן לְשַׁפְתּוֹ דר"ש מוֹכִיחַ מְדָלָא א"ל הָבָא אַחֲרַת תַּחְתִּי הָרִי בְּאַמַּת יֵשׁ לְהַבִּין בְּמֵאֵי הַנְּכָשֶׁר בְּשֶׁר הַשְּׁעִיר הָרִי דָם קָדָשִׁים אִינוּ מְכָשִׁיר וְלֵיכָא לְמִימַר שְׁהַעֲבִירָה בְּנֶהָר וְעַדִּין מְשַׁקָּה טוֹפֵחַ עֲלֵי כֹדָא' בְּפִסְחִים ד"ך ז"א דְהָא הַכָּשֶׁר מִים בְּעֵי נִיחוּת' דְבַעֲלִים וְהַשְּׁעִיר פִּינוּ דְבָא מִתְרוּמַת הַלְשָׁפָה הָא ל"ל בְּעֵלִים ע' קְצוּה"ח סִימָן ת"ו וְעַכְצ"ל דְאִתְכָּשֶׁר בְּחִיבַת הַקּוֹדֶשׁ וְא"כ הֲלֵא הֶרְמַב"ן ז"ל פּוֹסֵק בַּפ"י מִט"א ה' י"ז דְחִיבַת הַקּוֹדֶשׁ אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן וְא"כ פִּינוּ דְאִינוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן הָאִיף נוֹכַל לומר לְהַבִּיא קָרְבָן אַחֲרֵי הֲלֵא בִיבְמוֹת ד"צ פְּרִיף הַש"ס הָאִיף יוֹכְלוּ חֲכָמִים לְעַקוֹר דְבָר מֵה"ת דְהָא חֲוָלִין שֵׁנִב"ע דְאוֹרֵינִת' וּמְשַׁנֵּי דְבַעֲלִים נִתְכַפְּרוּ וְכֵן בְּפִסְחִים ד"פ ע"ב הַקְּשׁוּ שֶׁם הַתּוֹס' דְהִיכִי מְחִיבִינוּ ע"י דְרַבְּנָן לְהַבִּיא פ"ש וְלְעַקוֹר אִיסוּר דַּחֲשַׁנ"ב שֶׁהוּא מֵה"ת בְּקו"ע וע' בַּצ"ק זְבָחִים מ"ה שְׁהַסְבִּיר דְבָרֵי הַכ"מ ספ"א מֵה' פְּסוּהַמ"ק שֶׁכ' דְבִטְוִמָאָה דְרַבְּנָן ל"ש רִצְוֵי צִיץ מְשׁוּם דַּע"י טְוִמָאָה דְרַבְּנָן לֹא יוֹכַל לְהַבִּיא חֲוָלִין בְּעֶזְרָה וְל"מ רִצְוֵי צִיץ ע"ש וְא"כ נִהֵי דְלַעֲנֵן חִלּוּל יו"כ אֶפְשָׁר לומר דְהָיִי מְקַלְקַל כְּדַרְבֵּינוּ הַנֵּן ל' מ"מ אִיסוּר דְחֲוָלִין בְּעֶזְרָה אִיכָּא וְעַכְצ"ל דר"ש פְּרִיף לר"י לְשִׁטְתֵּי בְּפִסְחִים כ"ב ע' בַּתּוֹס' שֶׁם דְחֲוָלִין שְׁנִשְׁחֲטוּ בְּעֶזְרָה לֹא דְאוֹרֵינִת' וְשִׁפִּיר פְּרִיף לְדִידֵי דְנִימָא לִי הָבָא קָרְבָן אַחֲרֵי וְכֵה"ג מְשַׁנֵּי הַש"ס בְּנִזִּיר ק"ט.

ולפי"ז מִינְשָׁב שִׁפִּיר דְבָרֵי הֶרְמַב"ם דְאִיהוּ לְשִׁטְתֵּי אֲזִיל דְפּוֹסֵק דְחֲוָלִין שֵׁנִב"ב דְאוֹרֵינִת' עֵיִי בְּלַח"מ פ"ב מֵה' שְׁחִיטָה וְא"כ לֵיכָא לְמִיפְרָף מַכ"ג בִּיו"כ דִּי"ל כְּקוֹשְׁי' הַתּוֹס' הַנֵּן ל' דְדִלְקָא מְטַעַם דַּא"א בְּצִיץ וְדַחֲוִי' הִיא נְאִי מְדָלָא א"ל הָבָא קָרְבָן אַחֲרֵי ז"א דְכִינוּ דַּע"כ הַטְוִמָאָה אִינְה רַק דְרַבְּנָן דַּחִיבָה"ק דְרַבְּנָן א"כ א"א לְנוּ לְצוּוֹת לְהַבִּיא קָרְבָן אַחֲרֵי דְחֲכָמִים א"י לְעַקוֹר אִיסוּר דַּחֲשַׁנ"ב שֶׁהוּא מֵה"ת: עוֹד הֵנָּה מְקוּם אִתִּי בְּיָשׁוּב דְבָרֵי הֶרְמַב"ם ז"ל דִּהְנֵה בְּקוֹשְׁי' הַמְּפֹרָשִׁים הַנֵּן ל' שְׁהַקְשׁוּ דְלָא אֶפְשָׁר לְמִימַר לִי לְהַבִּיא קָרְבָן אַחֲרֵי מְשׁוּם דְאִיכָּא חִלּוּל יו"כ י"ל דְהָרִי אֶפְשָׁר לְשַׁחֲטָה ע"י שְׁנַיִם דְהָא קִי"ל פְּחֲכָמִים דְרַבֵּי שְׁנַיִם שׁוֹחֲטִין זָבַח אֶחָד בְּחֲוָלִין ד"ל וְגַם קִי"ל לְעַנְיָן מְלָאכַת שְׁבַת שְׁנַיִם שְׁעֵשְׂאוּהָ פְּטוּרִין וְא"כ אֶפְשָׁר לְשַׁחֲטָה ע"י שְׁנַיִם שְׁחִיטָה עוֹד א' עִם הַכ"ג דְהָא קִי"ל כַּמ"ד בְּיוֹמָא מ"ב דְשַׁחֲטִית פְּרוּ שָׁל כ"ג בְּזֶר כְּשִׁירָה דְשַׁחֲטָה לֹא עֲבוּדָה הִיא וְא"כ לֹא יִהִי חִלּוּל יו"כ אֲמַנָּם אַפְתִּי אִינוּ מִינְשָׁב דְהַתִּיבַח לְעַנְיָן מְלָאכַת נ"נ דְהוּא מְשׁוּם שְׁמַתְקוֹן לְהוֹצִיא מִיַּדִּי אַבְמ"ה שִׁפִּיר י"ל דָּאֵם שׁוֹחֲטִין שְׁנַיִם הָיִי שְׁנַיִם שְׁעֵשְׂאוּהָ פִּינוּ דְהַתִּיבַח הֲלֵז נַעֲשֶׂה ע"י שְׁנַיִם.

אולם הָרִי בְּשַׁחֲטִית קָדָשִׁים דְצָרִיף לְדָם לְזִרְיָהָ הָא אִיכָּא ג"כ מְלָאכַת מְפָרַק ע' פנ"י בְּיָצָה י"ב וְא"כ לְגַבֵּי מְלָאכַת מְפָרַק אִפִּי' יִשְׁחֲטוּ שְׁנַיִם ל"ש שְׁנַיִם שְׁעֵשְׂאוּהָ פִּינוּ דַּכ"א עוֹשֶׂה מְלָאכַת הַפְּרִיָק בַּפ"ע שְׁמַפְרַק הַדָּם.

ואף דאם נפסל הקרבן הא א"צ שוב לדם מ"מ הא איהו סבר שיוכל לזרקו וע' בתוס' שבת ק"ו ע"א שכ' דחובל ומבעיר בא"ה הוי מלאכה הצ"ל פינן שהוא סבור שיוכל ליתן לכלבו או לבשל בו קדירה].

אמנם י"ל דהכא הא ר"ש קא' כ"ג ביו"כ יוכיח וא"כ הא מפרק הוי תולדה דדש ורבנן דר"י סברי בשבת ע"ה ע"א דאין דישה אלא בגידולי קרקע וסתם רבנן דר"י היא ר"ש ע' עירובין מ"ו ע"ב ופסחים י"א ע"א וא"כ ליכא לדידן' בשחיטת בהמת קדשים משום מפרק וא"ש וא"כ לפי"ז י"ל דהרמב"ם ז"ל לשיטתו' אגיל דס"ל בפ"ח מה' שבת ה"ז דחובל בחי חייב משום מפרק וא"כ ס"ל דגיש בחבלת בהמה משום מפרק וא"כ ליכא לדידן' התקנה לשחוט ע"י שנים וא"כ ל"ק לדידן' מכ"ג ביו"כ די"ל משום דא"א פקוש' התוס' ואי דאפשר להביא אחרת ז"א דהא לדידן' ע"כ יהי חילול יו"כ והוי לא אפשר ודוק: ובאופן היותר מורנוח אפ"ש לומר בישוב דברי הרמב"ם ז"ל עפ"מ שנאמר בקוש' התוס' ה"ל שהקשו דמאי ראי' מיייתי מכ"ג ביו"כ דילמ' משום דא"א להיות הציץ ע"מ ודחוי' היא בצבור.

ונראה עפ"מ דא' בגיטין נ"ד ע"ב כ"ג ביו"כ יוכיח דכי אמר פגול מהימן וביאר שם הפנ"י דדייק מגופו' דקרא דכתי' וכל אדם לא יהי באה"מ ואיס"ד דלא מהימן א"כ היכי דאתרמי דאמר כ"ג דפגול היכי ליבעבד פינן דכל העבודות אינן פשרות אלא בו והוא יודע בעצמו שפיגל בפנים תו לא מצי למיעבד שאר עבודות מתן דם על המזבח והקטרת האומורין דהא לגבי נפש' שוי' חד"א להקריב קרבנות שפכר נתפגלו וכל העבודות נפסלין שצריכין להיות על הסדר וא"כ היכי א"ת וכל אדם לא יהי באה"מ דהוי מקלת' דאתי לידי תקלה אע"כ דכ"ג מהימן ע"ש ולפי"ז הא באמת אין עא"נ באיסורין אלא היכי שהוא בידו וא"כ לפי"ז י"ל דה"נ הוכחת ר"ש הוא מכ"ג ביו"כ דהרי לא יהי נאמן כשיאמר שנשטמא משום דל"ה בידו שאין לו שרץ בעזרה שיהי' בידו לטמאות הקרבן והוי מקלת' דאתי לידי תקלה דאם יאמר הכ"ג שנשטמא השעיר ונאנחנו הא לא נאמין לו שיהי' צריף להביא קרבן אחר והכ"ג הא שוי' חד"א אי נימא דאין עודהו ע"מ אינה מרצה ושפיר מוכח דהציץ מרצה אפי' כשאינו ע"מ ולא אתי לידי תקלה.

אמנם לכאורה י"ל דז"א דהרי אפי' לומר שוי' חד"א דהא גם לפי דבריו שנשטמא דחוי' היא בצבור וא"כ הדרק"ל מאי ראי' מיייתי מכ"ג ביו"כ אמנם הדבר נכון עפ"מ דא' בפסחים ל"ד ע"א על המשנה דשתילי זיתים שנשטמאו ושתלן טהרו מלטמא ואסורין מלאכול ומפרש התם טעמ' דנפסלו בהיסח הדעת ופירש"י כשנשטמ' מתחלה הסיח דעתו מהם שוב מלשון מרן ונפסלו בהיסח הדעת וע' בפנ"י שם שהוציא מדברי רש"י ז"ל דס"ל דכל דבר שנשטמא ממיל' נפסל בהיסח הדעת ע"ש [וע' זבחים ד"כ ע"ב בהא דמביעני לן שם טומאה מהו שתועיל לקידוש ידים ורגלים כו' א"ד פינן דהדר חזי ע"י טבילה לא מסח דעתו' עיי"ש] ולפי"ז הא איכא שם פלוגת' דר"י ור"ל לענן הסה"ד דר"י ס"ל היסה"ד פסול טומאה הוי ור"ל ס"ל פסול הגוף הוי ולפי"ז י"ל דר"ש ס"ל כמ"ד פסול הגוף הוי וא"כ פריף שפיר כ"ג ביו"כ יוכיח דאי נימא דהציץ אינו מרצה כשאינו ע"מ אתי לידי תקלה כשיאמר הפהן שנשטמא דלא נאמין לו כנ"ל והאיף יוכל אח"כ להקריב הא שוי' אנפשי' חד"א ואי דעכ"ז יוכל להקריב משום דבאמת טומאה דחוי' בצבור

וּכְאִמּוֹר ז"א דְהָא חכ"ג כְּשֵׁאוֹמֵר שְׁנִטְמָא הָא סְבוּר שְׁיֵאֲמִינוּ לוֹ א"כ הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִהֶקְרָבָן דְכִינּוּ דְאִיפָא לְאַהֲדוּרֵי אֶטְהָרָה מִהֶדְרִינּוּ וְא"כ הֶקְרָבָן נִפְסֵל בְּהִיס"ד וְכִינּוּ דְהִסְה"ד פְּסוּל הַגּוּף הָיִי הָא פְּסוּל הַגּוּף לֹא נִדְחָה בְּצַבוּר וְע"כ מוּכַח מְזָה דְגַם כְּשֵׁאֲיִנוּ ע"מ מְרַצָּה וּל"צ לְאַהֲדוּרֵי אֶטְהָרָה וְא"כ לֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ.

וְדַחֵי לִי הַנּוּחַ לַח"ג בְּיו"כ שְׁטַנְמָאָה הַתְּרָה לוֹ בְּצַבוּר וּבְלֹא"ה א"צ לְאַהֲדוּרֵי אֶטְהָרָה וְלִיכ' הִיסַח הַדַּעַת וּמָה מְאֹד נִכּוֹן לְפִי"ז לְיִשְׁב. קוֹשְׁלֵי הַתּוֹס' יִשְׁנִים הוּבָא בְשַׁע"מ פ"ד מַה' בִּיאַת מְקַדָּשׁ שְׁהַקְשׁוּ עַל הָא דְמִשְׁנֵי הַנּוּחַ לַח"ג בְּיו"כ שְׁטַנְמָאָה הַתְּרָה בְּצַבוּר תִּינַח בְּשַׁעִיר בְּפֶר מֵא"ל דְהָא הָיִי קָרְבָן יָחִיד וְלֹהֲאִמּוֹר יִתְיַשְׁב שְׁפִיר דְהָא בְּפֶר שְׁפִיר אִיפָא לְמִימֵר מִטַּעַם דְחוּי' וְכַמְבֹּאֵר בְּמִשְׁנֵה רפ"ב דְתַמּוּרָה דְפָרוּ שֶׁל כ"ג דוּחָה אֶת הַטְּנַמָּאָה וְאִי דְנִפְסֵל בְּהִיסְה"ד פְּנ"ל ז"א דְהָא עַל הַפֶּר שְׁפִיר יְהִי נֶאֱמָן כִּינּוּ דְהַפֶּר בָּא מִשְׁלֹו וְהַבְּעָלִים נֶאֱמָנִים עַל שְׁלֵהֵן וְשְׁפִיר נִימָא לִי הֵבֵא קָרְבָן אַחַר וְהִבֵּן וְעַפִּי"ז מִיְנִישְׁב ע"נ ד' הֶרְמֵב"ם הַנ"ל דְאִיְהוּ לְשִׁטְתֵּי אֲזִיל דַּס"ל בְּפִי"ט מִפְסוּהֵמ"ק דְהִיסְה"ד פְּסוּל טְנַמָּאָה הָיִי וְכַדְקִי"ל בְּכ"מ הֶלְכָה כַר"י לְגַבֵּי ר"ל וְא"כ בְּלֹא"ה ל"ק דְאִין רֵאִי מַכ"ג בְּיו"כ דְנוּכַל לֹמֵר הַטַּעַם מִשׁוּם דְחוּי' הִיא בְּצַבוּר א"כ לֹא שׁוִי' חַד"א וְכַנ"ל וְאִי דְכִינּוּ דְאִיְהוּ סוּבֵר שְׁיֵאֲמִינוּ לוֹ מִסִּיחַ דַּעְתּוֹ ז"א דְהָא גַם הִסְה"ד אִינוּ רַק פְּסוּל טְנַמָּאָה וְכִינּוּ דְטְנַמָּאָה דְחוּי' בְּצַבוּר מִמִּיל' גַּם הִסְה"ד נִדְחָה בְּצַבוּר וְנִכּוֹן הוּא ע"ד הַחִידוּד וְדוּק וּמָה שְׁתַּמְהֵת עַל תִּי הַב' שֶׁל הַתּוֹס' שֶׁמֶ שְׁכ' דַּס"ל לְתַנָּא דְבְרִיִּית' כַּמ"ד אִין הַצִּיץ ע"מ א"מ דְהָא אִי דְחוּי' בְּצַבוּר ע"כ מְרַצָּה אִפִּי אִין הַצִּיץ ע"מ מִפְּחַ הוּכְחָה דַּכ"ג בְּיו"כ כְּקוֹשְׁלֵי הַר"י קוֹרְקֵס עַל הֶרְמֵב"ם.

כְּפָר קְדָמָה בְּזֵה הַשַּׁע"מ פ"ד מִבִּיאַת מְקַדָּשׁ וְלַמַּעַן הִרְאוּת לָהּ חַבִּיבוּתֵיהּ גַּבְנֵי הַנְּנִי לְהַעֲתִיק לָהּ מַה שְׁדַרְשֵׁתִי בְּעַנְיָן זֶה בְּיוֹמָא דְכָלָה בַּק' זְלֹאזִיטֵךְ בְּבִיהַכְנ"ס בְּשַׁנַּת תַּרל"ב בְּהִיּוֹתִי אַב"ד שְׁמָה וְזֵה תְּנִרְפָּה: סִימָן כַּב יוֹמָא דָּף ז' ע"ב תַּנָּאִי הִיא דְתַנָּאִי צִיץ בֵּין שְׁיִשְׁנֹו עַל מַצְחוֹ בֵּין שְׁאִינוּ ע"מ מְרַצָּה דְבָרֵי ר"ש ר' יְהוּדָ' אֹמֵר עוֹדְהוּ עַל מַצְחוֹ מְרַצָּה אִין עוֹדְהוּ ע"מ אִינוּ מְרַצָּה א"ל ר"ש כ"ג בְּיו"כ יוֹכִיחַ שְׁאִין עוֹדְהוּ ע"מ וּמְרַצָּה א"ל ר"י הַנּוּחַ לַח"ג בְּיו"כ שְׁטַנְמָאָה הַתְּרָה לוֹ בְּצַבוּר כו': הַקְשָׁה הַר"י קוֹרְקֵס הוּבָא בְּכ"מ בְּפ"ב מַה' בִּיאַת מְקַדָּשׁ שְׁלִפֵי דְבָרֵי הַש"ס פֶּאן יְהִי פֶּסְקֵי הֶרְמֵב"ם ז"ל סוֹתְרִין אֶהֱדִי שְׁהוּא פּוֹסֵק שֶׁמֶ דְצִיץ בְּשַׁעָה שְׁיִשְׁנֹו ע"מ מְרַצָּה וּבְשַׁעָה שְׁאִינוּ ע"מ אִינוּ מְרַצָּה וּפּוֹסֵק ג"כ דְטַנְמָאָה דְחוּי' בְּצַבוּר וְא"כ תַּשְׁאֵר לְדִידֵי' פִּירְכָתָה ר"ש כ"ג בְּיו"כ יוֹכִיחַ וְנִלְפַעַנ"ד לְתַרְץ דְהַנָּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת מ"פ ר"ש כ"ג בְּיו"כ יוֹכִיחַ הָרִי אִיְהוּ גוֹפֵל' ס"ל בְּתוֹסְפָתָא הוּבָאָה בְּתוֹס' ב"ק ע"ז ע"א ד"ה פֶּרָה דְפָרִים הַנְּשַׁרְפִים וְשַׁעִירִים הַנְּשַׁרְפִים אִינוּ מְטַמְּאִין ט"א הוּאִיל וְלֹא הִיְתָה לְהֵן שְׁעַת הַכּוֹשֵׁר וְא"כ הֵלֵא הֶקְרָבָנוֹת שְׁלֹא הִי לּוֹבֵשׁ בְּהֵן רַק בְּגָדֵי לְבָן הִי פָרוּ שֶׁל כ"ג וְשַׁעִיר הַפְּנִימִי הַנְּשַׁרְף וְא"כ אֵלִיבָא דַר"ש הָא לִיפָא טְנַמָּאָה כָּלָל בְּפֶר וְשַׁעִיר הַנְּשַׁרְף וְאִי דְמִשְׁכַּחַת טְנַמָּאָה גַּבֵּי הָאִמּוֹרִין וְכַמ"ש הַתּוֹס' בְּחוּלִין פ"א סוּף ע"א דְאֵלִיבָא דַר"ש אִמּוֹרֵי עוֹלָה מְטַמְּאִין ט"א מִשׁוּם דְאַכִּילַת מִזְבֵּחַ שְׁמָה אֲכִילָה.

ז"א דְמִלְבַד דְבַהֲקַטְרַת הָאִמּוֹרִין הָא הִי לּוֹבֵשׁ בְּגָדֵי זֶהָב כְּמִבְּנֹאֵר בְּרַמְב"ם פ"ד מַה' עֲבוּיָה"כ ה' ב' וְא"כ הִי לּוֹבֵשׁ ג"כ הַצִּיץ וְשַׁעִיר מְרַצָּה. אֲמָנָם אִפִּי לְמ"ד בְּיוֹמָא ס"ז ע"ב דְהַקְטֵרַת הָאִמּוֹרִין הִי אַחַר הוּצָאתָה כַּף וּמְחַתָּה וְא"כ לְכַאוּרָה הִי מְקוּם לֹמֵר שְׁאֵם נְטִמָּאוּ

האמורין בשעת הוצאת פה ומחפה ולא הי' הציץ עליו כדחו אפי' אם לובש את"כ הציץ
דכינן דאין בידו אז ללבוש הציץ נדחי מהקטרה ושוב אין חזרין ונראין.

אולם לו יהי' פן הרי קיי"ל בפסחים ע"ח נטמא החלב והבשר קינים זורק את הדם וא"כ
אף שנטמאו האמורין יכולין לזרוק הדם. וכבר העיר בקושפא זו א"ז הגאון מופת דורו
מו"ה שאול זצוקלה"ה אבד"ק אמשטרדם בספרו בנין אריאל אמנם נראה דהנה במשנה
פסחים פ' ע"ב מבואר שהציץ מרצה על טומאת הדם ובפיהמ"ש להמב"ם שם הקשה
דקא דם קדשים אין להם טומאה.

והוא ז"ל תי' דהך משנה נשנית קודם שהעיד יוסף פן יועזר על משקי בית מטבחין'
[דדכן] אולם הרי מבואר בסוגיא דרחסגה"כ דהך מילתא אי משקי בי' מטבחין' יש להן
טומאת עצמן או לא תליא בהא דלמ"ד טומאת משקין לטמא אחרים דאוריין' נתמעטו
משקי בי' מטבחין' רק מטומאת אחרים אבל טומאת עצמן יש להן ולמאן דאמר טומאת
משקין לטמא אחרים דרבנן נתמעטו משקי בי' מטבחין' גם מטומאת עצמן ואם פן לפי
זה לא קשה קושני' הפי' המשניות להרמב"ם הנ"ל די"ל דהמשנה דפסחים אתיא כמ"ד
ט"מ לט"א דאוריין' וא"כ דם קדשים יש לו טומאת עצמן.

וכן מצאתי בר"ע מברטנורה פ' בתרא דעדינות משנה ד' ע' בתיו"ט שם. ע"ש וכן צ"ל
ע"כ במשנה דזבחים ר"פ דם חטאת דקתני שם דם חטאת שנטמא אין טעון פביוס וע"כ
מייירי שנטמא מדאורייתא דאל"ה הי' טעון פביוס וכמ"ש התוס' שם ד"ה שלגה.

וע"כ דאתי' ג"כ כמ"ד דם קדשים יש לו ט"ע וא"כ לפי"ז הא ס"ל בפסחים ט"ז דט"מ
לטמא אחרים דאוריין' מדס"ל שם דספק משקין לכל טמא וגם ר"ש ס"ל ה"ת דהוא
דאוריין' ואף דאמרינן שם י"ז ע"ב דהדר בי' ר"י מ"מ הא מסיק שם דרק מפלים הוא
דהדר בי' אבל באוכלין כר' יוסי ור"ש ס"ל וא"כ לר"י ור"ש אמרינן שפיר דאתמעטי
משקי בי' מטבחין' רק מט"א אבל טומאת עצמן יש להן ולפי"ז שפיר א"ל ר"ש לר"י כ"ג
ביו"כ יוכיח היינו היכי שאירעה טומאה בדמן של הפר והשעיר דדמן טעון הזי' על בין
הבדים ועל הפרוכת ועל מזבח הזהב דשם אין נכנס בבגדי זהב ואין הציץ עליו ואפ"ה
מרצה ולשיטתינו דם קדשים אית לי' ט"ע פנ"ל ולפי"ז לכאורה י"ל דהרמב"ם לשיתני'
דס"ל בפ"א מפסוהמ"ק ה' ל"ו דדם קדשים אין מקבל טומאה פלל וע' בפ"י מט"א ה'
ט"ז וע' בצל"ח בשי' רחסגה"כ סי' פ"ג דמדייק מדברי הרמב"ם דס"ל דאפי' טומאה
דרבנן לית בי' וא"כ ליכא למימר לדידן' כ"ג ביו"כ יוכיח.

אולם הא בורכא דהתינח אליבא דר"ש ליכא טומאה בפר ושעיר של יו"כ רק בדם
משא"כ אליבא דהרמב"ם ז"ל דל"ל הא דר"ש דפרים ושעירים הנשרפין אינן מטמאין
ט"א פמבואר בדבריו בפ"א מט"א ה' כ"ה.

וא"כ שפיר משכחת בהו טומאה בבשר. אולם הדבר נכון עפי"מ דמבואר בכ"מ ספ"א
מה' פסוהמ"ק דרצוי ציץ ל"ש רק גבי טומאה דאוריין' ולא בטומאה דרבנן וא"כ לפי"ז
הלא ט"א ע"כ בעי הקשר ודם קדשים אינו מכשיר וא"כ במאי אתפשר הנה וע'
ברמב"ם פ"ג מה' א"ה ה"ג שפוסק דפרים ושעירים הנשרפין אעפ"י שסופן לטמא
טומאה חמורה צריכין הקשר ובכ"מ שם ביאר דבריו שמפרש דמה שאמרו בנדה דנ"א

צָרִיכִין הַכָּשֶׁר טִנְמָאָה מִמֶּק"א שֶׁאֵפ"י שֶׁאֵר"י שְׁמִי שְׁסוּפּוֹ לְטַמָּא טִנְמָאָה חֲמוּרָה א"צ
הַכָּשֶׁר ה"ד בְּמִי שֵׁיִשׁ לוֹ הַכָּשֶׁר טִנְמָאָה מִמֶּק"א דְּהֵיִינוּ שְׁהוּא מְטַמָּא אֶת הַנוֹגְעִים בּוֹ אִפְּי
בְּלֹא מִתְעַסְקִים לְאַפּוֹקֵי פְּרָה וּפְרִים שְׁאִינָם מְטַמָּאִים אֶת הַנוֹגְעִים בָּהֶם בְּלֹא מִתְעַסְקִים
ע"ש וע' בִּירוּשְׁלַמִי יוֹמָא פ"ו וע' בְּתִשׁוֹ א"ז הַח"צ ס' ק"ז מ"ש בְּזָהּ וְע"כ צ"ל כְּדִמְשׁוֹ
הַש"ס בְּפִסְחִים ד"ך ע"א גְּבִי מַחֲט ט"מ שְׁנִמְצָא בְּבִשְׁר קוֹדֵשׁ הַב"ע בְּפְרָה שֶׁל זְבָחִי
שְׁלָמִים וְהַעֲבִירָהּ בְּנֶהָר וְעֵדִינָן מִשְׁקָה טוֹפֵחַ עֲלֵי אוֹלָם הָרִי כְּתוּב בַּקְּצוּה"ח ס' ת"ו דו"א
רַק בְּקִדְשֵׁי קָלִים דְּכִינּוֹן דְּמִמּוֹן בְּעָלִים הֵן אִיכָּא בְּהוּ נִיחּוּת' דְּבַעֲלִים מִשָּׂא"כ בְּקִדְשֵׁי
קִדְשִׁים לֹא מִשְׁפַּחַת בְּהוּ הַכָּשֶׁר מִים פִּינּוֹן דְּל"ל בְּעָלִים ע"ש וע' בְּשׁו"ת חת"ס ח'ו"ד ס'י
ל"ט [ועפ"ז אֲמַרְתִּי לִיִּישָׁב קִנְשֵׁי הַתּוֹס' זְבָחִים ל"ד ע"א שְׁהַקְשׁוּ עַל הָא דְקָא' וְהַבְּקָר
לְרִבּוֹת עֲצִים וּלְבֹנָה דְּמִתְכַּשְׂרִי בַּחֲזִיבַת הַקּוֹדֵשׁ דִּילְמָ' דְּוִקָּא לְבִשְׁר קִאֲתִי דְּמַהֲנֵי בִי
חֲזִיבַת הַקּוֹדֵשׁ וְלֹא בְּעֵי הַכָּשֶׁר וְנִרְאָה לִיִּישָׁב דְּקָאִי לְמ"ד בְּזְבָחִים ק"א ע"א בְּחִטָּא דְּרֹאֵשׁ
חֲוֹדֵשׁ דְּכִתִּיב בִּי וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאֵת דְּרֹשׁ דְּרֹשׁ מִשָּׂה וְהִגֵּה שׁוֹרְף דִּס"ל לר"י ור"ל דְּמִפְּנֵי
טִנְמָאָה שְׁנִגְעָה בָּהּ שְׁרִפּוּהָ ע"ש וּא"כ מוֹכַח מְזָה דְּמַהֲנֵי בְּבִשְׁר הַכָּשֶׁר חֲזִיבַת הַקּוֹדֵשׁ בְּלֹא
הַכָּשֶׁר מִים דְּהָא שְׁעִיר ר"ח הוּא ק"ק וּל"מ בִּי הַכָּשֶׁר מִים כְּנ"ל וְע"כ דְּאֲתַכְּשֶׁר' בַּחֲזִיבַת הַקּוֹדֵשׁ
וּא"כ כְּבָר שְׁמַעֲנִין מְזָה דְּמַהֲנֵי בְּבִשְׁר הַכָּשֶׁר חֲזִיבַת הַקּוֹדֵשׁ וְע"כ אֲצִטְרִיף קָרָא דְּוִהַבְּשׁוֹ
לְרִבּוֹת עֲצִים וּלְבֹנָה דְּל"ב בְּהוּ הַכָּשֶׁר וּמִיִּישָׁב קִנְשֵׁי הַתּוֹס' ע"כ] וּא"כ הָא פֶּר וְשְׁעִיר
שֶׁל יו"כ הֵם קִדְשֵׁי קִדְשִׁים וְלִיכָּא בְּהוּ הַכָּשֶׁר מִים וְע"כ מְוַכְרְחִין אָנוּ לֹאמֵר דְּאֲתַכְּשֶׁרִי
בַּחֲזִיבַת הַקּוֹדֵשׁ וּא"כ הָא הֶרְמַב"ם ז"ל ס"ל בַּפ"י מַט"א דְּחֲזִיבַת הַקּוֹדֵשׁ מְכַשִּׁיר רַק
מְדַרְבְּנָן וְהַמְּכַרְשֵׁי הַעֲלוּ בְּדַעְתּוֹ דִּס"ל דְּאֵף דְּבַכ"מ מְהֵנֵי חֲזִיבַת הַקּוֹדֵשׁ מְדַאֲרִינָן אֲמַנְם בְּדָבָר
שְׁהוּא אוֹכֵל רַק שְׁאֲסוֹר בְּהִנְאָה וְעוֹמֵד לִישְׁרָף ל"מ לִי חֲזִיבַת הַקּוֹדֵשׁ רַק מְדַרְבְּנָן כְּעֵין חֲזִילוֹק
הַתּוֹס' בַּב"ק רִישׁ דָּף ע"ז ע"ש וע' בְּתוֹס' מְנַחֲתוֹ כ"א ע"א דְּל"ש חֲזִיבַת הַקּוֹדֵשׁ מְדַאֲרִינָן רַק
בְּעֲצֵי מַעֲרָכָה שֵׁיִשׁ בְּהֵן אֲכִילַת מְזַבַּח וְהָא דְּמִבְּנָאָר בְּרַמְב"ם ספ"א מַט"א דְּפְרִים וְשְׁעִירִים
הַנְּשַׁרְפִין מִתְטַמָּאִין ט"א ע"כ הוּא רַק מְדַרְבְּנָן פִּינּוֹן דְּהַכָּשֶׁר אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן וּבְטִנְמָאָה
דְּרַבְּנָן הָא ל"ש רִיצוּי צִיץ כְּדַבְּרֵי הַכ"מ הַנְּ"ל וּא"כ לְדַבְּרֵי הֶרְמַב"ם לֹא מִשְׁפַּחַת בְּפֶר
וְשְׁעִיר שֶׁל יו"כ טִנְמָאָה דְּנִיבְעֵי עֲלֵה רִיצוּי צִיץ וּא"כ שְׁפִיר פְּסִק עוֹדְהוּ ע"מ מְרָצָה אִין
עוֹדְהוּ ע"מ אִינוּ מְרָצָה אַע"ג דִּס"ל טִנְמָאָה דְּחִוּי' בְּצַבּוֹר מִשׁוּם דְּלִדְיָדִי ל"ל כ"ג בִּיו"כ
יֹכִיחַ פִּינּוֹן דְּלֹא מִשְׁפַּחַת לְדִידִי בְּפֶר וְשְׁעִיר שֶׁל יו"כ טִנְמָאָה דְּלִיבְעֵי עֲלֵה רִיצוּי צִיץ לֹא
בְּבִשְׁר וְחֻלָּב וְלֹא בְּדָם כְּאָמּוֹר: וְעַפ"י הַסְּבָרָא הַנְּ"ל אֲרֻנּוּחַ לֹן לְבָאָר סוּגְיַת הַש"ס בְּחֻלּוּן
דָּף ב' ע"ב אֲמַר רַבָּה בַר עֲזַרְיָה הָכִי קִתְּנֵי הַפֶּל שׁוֹחֲטִין וְאַפְּלִי טָמֵא בְּחֻלּוּן כו' וּבְמִוִּקְדָּשִׁין
לֹא יִשְׁחוּט שְׁמָא יִגַּע בְּבִשְׁר וְאִם שְׁחַט וְאוֹמֵר בְּרִי לִי שְׁלֵא נִגְעַתִּי שְׁחִיטָתוֹ כְּשִׁירָה כו' הָא
טָמֵא בְּמִוִּקְדָּשִׁין מִהֶכָּא נְפָקָא מִהֶתֵּם נְפָקָא דְּתַנּוּן פֶּל הַפְּסוּלִין שְׁשִׁחְטוּ שְׁחִיטָתוֹ כְּשִׁירָה
שְׁשִׁחִיטָה כְּשִׁירָה בְּזָרִים בְּנָשִׁים וּבְעַבְדִּים וּבְטַמָּאִים וְאַפְּלִי בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים וּבְלִבְדָּ שְׁלֵא
יְהִי טַמָּאִים נוֹגְעִין בְּבִשְׁר כו' הָא טָמֵא דְּאִיטְמָא בְּמֵאִי אִילִימ' דְּאִיטְמֵי בְּמַת בְּחֻלָּל חֲרַב
א"ר חֲרַב ה"ה כְּחֻלָּל א"ה הוּא לִיטְמֵי לְסַפִּין וְאַזְזִיל סַפִּין וְטַמִּיתִי לְבִשְׁר כו'.

וְדַקְדְּקוּ הַמְּפֹרְשִׁים דְּאִמָּאִי נָטַר לְהַקְשׁוֹת פִּירְכָּא זֹו הָא טָמֵא דְּאִיטְמֵי בְּמֵאִי כו' עַד אַחַר
שְׁהִבִּיא הַמְּשַׁנָּה דְּכָל הַפְּסוּלִין הִי"ל לְהַקְשׁוֹת מִיַּד כְּדַאֲוִקֵי רַבב"ע מִתְּנִיתִין דְּשְׁחִיטָתוֹ
כְּשִׁירָה בְּטָמֵא בְּמִוִּקְדָּשִׁין וְאוֹמֵר בְּרִי לִי הָא טָמֵא דְּאִיטְמֵי בְּמֵאִי כו'.

ונה פביר אמרתי לנישב עד"ז דהנה רש"י ז"ל הקשה האי חרב ה"ה פחלל לא אצטריף
דבלאה"נ מצי מטמא בשר דגברא הוי א"ה וספין ראשון ובשר שני. אולם י"ל דהנה
הר"ש בפכ"ט דכלים משנה ח' כ' בשם התוספתא ביה דחשיב שם במשנה שיעור ידות
הכלים דהיותר משיעור זה לא נטמא כשנטמא הכלי ומבי' בשם התוספתא יד בן חולף
חמשה טפחים ושל חולף עשרה ובמפרש שם חולף ספינא דאשפבת' כמו בית החליפות
בפר' אמר להו הממונה ששם מצניעין ספיניהן [ע' בתוס' שבת קכ"ג ע"ב דספינא
דאשפבתא הוי ספין של שחיטה] והנה מבואר ברמב"ם ה' כלים דבידות כלים ליפא
חילוק בין להכניס טומאה בין להוציא טומאה דהיכי דאתרבי לעגנו שיתטמא ע"י הכלי
אתרבי נמי לעגנו שיתטמא את הכלי וע' בפירש"י נדה כ"ו סע"א ובתוס' שם ד"ה מן
התנור טפח וע' במ"ל פי"ז מה' כלים ולפי"ז לכאורה מ"פ הש"ס ליטמיי' לספין ואזיל
ספין וטמית' לבשר הרי בלא"ה מוקמינו לה שם בספין ארנפה א"כ לוקמי בכה"ג שיד
הספין הוא ארוף יותר מעשרה טפחים שעדיין לא נקצץ היתר ואוחזו בהו חתיכה שהוא
יתר על שיעור היד ובכה"ג לא נטמא הספין פיון דשיעור יד הספין לעגנו דאתרבי שיהי'
ידו כמוהו הוא בחולף גדול עשרה טפחים ואם הוא אוחז כמה שהוא יתר על שיעור היד
הא לא נטמא הספין ואמרתי לתרץ דהנה לכאורה לדברי רבינא בחולין ע"ג ע"א דס"ל
כל העומד לחתוך פחתוף דמי ול"ה מגע ביה"ס [וע' ברמב"ם פ"ג מה' מקנאות שפוסק
כר"מ דבידות הכלים שהו ארנפין ועתיד לקוצצן אינו מטביל רק עד מקום המידה והיגו
אליבא דרבינא משום כל העומד לחתוך פחתוף דמי וע' שעה"מ פ"ד מגירושין] א"כ
לכאורה איך יפרנס כל הגי משניות דכלים דהיותר משיעור יד אינו חיבור לטומאה הרי
מיטמי ממילא מחמת נגיעה פיון דעומד לקצוץ פקצוץ דמי ול"ה מגע ביה"ס ועכצ"ל
דאליב' לא משכחת לה להו דינא רק בשנטמא בשרץ דאז לא יוכל להתטמ' מפח נגיעה
פיון דקיי"ל אין פלי מקבל טומאה אלא מא"ה משא"כ בט"מ שפיר נטמא גם היותר
מטעם נגיעה פיון דחרב ה"ה פחלל ונעשה א"ה.

ולפי"ז ל"ק קוש'י' רש"י ז"ל דע"כ אצטריף לומר מטעם חרב ה"ה פחלל דהשתא ליפא
לאוקמי פשה'י' הבית יד ארוף יותר מפשיעור פנ"ל פיון דמיטמי מחמת נגיעה לרבינא
דס"ל כל העומד כו' ול"ה מגע ביה"ס משא"כ אי ל"ה אמר חרב ה"ה פחלל והספין הי'
ראשון א"כ ל"ה מצי למיפרך מידי דנוקמי כשהבית יד אריף יותר מפשיעור ואי דמיטמי
מחמת נגיעה ז"א דאי הוי ראשון הא אין הספין מקבל טומאה ממנו דאין פלי מק"ט אלא
מא"ה.

ולפי"ז מיושב שפיר הא דהמתין בפירכא זו עד פאן ולא פריף מיד על רבה בר ענלא
משום דרבה מסתמא ס"ל כענלא אביו בחולין ע"ב ע"ב שם דרק בשעת פרישה מק"ט
אבל כ"ז שהוא מחובר אף דעתיד לקצוץ ל"א פקצוץ דמי והוי מגע בית הסתרים ע"ש
וא"כ לא הו"מ למיפרך ליטמיי' לספין כו' דנוכל לאוקמי שהבית יד ארוף יותר מפשיעור
וא"ל דכיון דחרב ה"ה פחלל מיטמי מחמת נגיעה ז"א דהתינח לרבינא דס"ל כל העומד
כו' ול"ה מגע ביה"ס אבל לענלא הא ס"ל דהוי מגע בית הסתרים וא"י לקבל טומאה
מחמת נגיעה א"כ בכה"ג הספין לא נטמא פלל וא"ש.

וכעת אומר בישוב קושני המפורשים הנ"ל עפ"י הצעתנו הקודמת דהנה בחי תורת חיים שם הקשה מ"פ ליטמיי לספין ואזיל ספין וטמיתי לבשר הלא באמת הקשו התוס' בסוגיין על דא דקא ובמוקדשין לא ישחוט שמה יגע בבשר הלא מפרפסת ה"ה כחי ואינה מקבלת טומאה ותי דחיישינן שמה יגע אחר פירפוס א"נ דוקא לענין העמדה והערכה כו' וא"כ מ"פ דילמ' ס"ל גם לענין טומאה מפרפסת ה"ה כחי וע"כ אצטריך לתי' הא' של התוס' דחיישינן שמה יגע אחר פירפוס א"כ לא קשה ליטמיי לספין כו' דקא א"י לטמאות רק אחר פירפוס ואז אינו אוחז הספין בידו ונראה דהנה באמת הקשו התוס' למה חיישינן שמה יגע בבשר הרי דם קדשים אינו מכשיר ותי דחיבת מכשיר ולכאורה קשה דהרי רש"י ז"ל כ' בסוגי' דחולין שם דלהכי בחולין שנעשו עטה"ק שוחט לכתחלה בספין ארנפה ובמוקדשין אסור לכתחלה אפי' בספין ארנפה שמה יגע בבשר משום דחולין שנעשו עטה"ק אינו מונהר רק מדרבנן ולא חיישינן משא"כ במוקדשין הוא מונהר מדאורי' שלא לטמאותו ולכך אסור לכתחלה וא"כ לפי"ד התוס' דמייירי שהוכשר בחיבת הקודש א"כ הא הכשר חיבה"ק אינו רק מדרבנן וא"כ גם במוקדשין הוא דרבנן ואמאי אסור לכתחלה וכבר הקשה פן הנוב"י בתשובותיו (ולד' המפורשים שהבאנו למעלה מ"ש בדעת הרמב"ם ניקח אמנם להחולקים עליו בזה קשה) אמנם י"ל דהדבר נכון עפ"י מ"ש בצ"ח פסחים בשי' רחסגה"כ סי' נ"ה שם לחלק יצא שאם הלבונה בשעה שמתקדשת בכלי שרת המקדשו קדושת הגוף והפלי הנה טמא או הכשר חיבת הקודש עם הטומאה באין כא' אז חיבת הקודש דאוריית' ונטמא הלבונה אפי' למנות בו ראשון ושני אבל אם אחר שנתקדשה בכלי אחר"כ נגע בו שרץ או דבר אחר אז לא מהני חיבת הקודש רק מדרבנן מעלה בעלמ' ע"ש וכ"כ סברא זו בחי לפסחים ע"ט.

וא"כ לפי"ז יתיישב שפיר דקא אמרינן במנחות ע"ח דספין מקדשה בכלי שרת וע' בסוטה י"ד ע"ב דקא מידי דהוי אדם דם אע"ג דקדושייתי ספין בצואר בהמה הדר מקדש לי בכ"ש וע' פירש"י שם.

ולפי"ז חיישינן שמה יגע בבשר עם הנשיטה בשעת פירפוס. דאז פניו דהספין המקדשו הוא המטמאו אז הא חיבה"ק מכשיר מדאורי' פנ"לוא"ש אולם התימא להאי תירוץ דתוס' דלענין טומאה ל"א מפרפסת ה"ה כחי משא"כ לתי' הא' דחיישינן שמה יגע אחר פירפוס א"כ אז חיבת הקודש אינו רק מדרבנן וא"כ הדרק"ל אמאי אסור במוקדשין לכתחלה אולם באמת נוכל לומר פתי הא' דחיישינן שמה יגע אחר פירפוס דבטומאה ג"כ אמרינן מפרפסת ה"ה כחי ואי דבמאי הוכשר נימא דמייירי שהעבירה בנהר ועדיין משקה טופח עלי' כתי' הב' של התוס' והנה כבר הבאנו מדברי הקצוה"ח דרק בקדשים קלים מהני הכשר מים ולא בק"ק ולפי"ז יתיישב שפיר קושני המפורשים הנ"ל דלהכי לא הו"מ להקשות מיד על רבה בר עולא די"ל דס"ל דבטומאה ג"כ אמרינן מפרפסת ה"ה כחי ול"ח רק שמה יגע אחר פירפוס ואז אינו אוחז הספין בידו ואי דתקשי במאי הוכשר דבחיבה"ק א"א לומר פניו דלאחר פירפוס אינו רק מדרבנן פנ"ל נימא שהעבירה בנהר ועדיין משקה טופח עלי' משא"כ ממשנה דכל הפסולין שפיר פריף ליטמיי לספין ואזיל ספין וטמיתי לבשר ואי דנימ' כתי' הא' של התוס' דבטומאה ג"כ אמרינן מפרפסת ה"ה כחי וחיישינן רק שמה יגע אחר פירפוס ואז הא אינו אוחז הספין בידו פקושני הת"ח ז"א דא"כ אמאי אסור לכתחלה בטמא במוקדשין כדקא' התם דנקט דיעבד משום

טמא במוקדשין הלא ההכשר הוא מחמת חיבת הקודש וחיבה"ק אינו אלא מדרבנן פירכוס פנ"ל נאי דנימא שהעבירה בנהר ז"א דהא במשנה שם קתני קדשי קדשים ובק"ק לא נוכל לומר שהעבירה בנהר פינו דל"ל בעלים ובהכשר מים בעי' רצון הבעלים פנ"ל וע"כ משום חיבת הקודש וא"כ לא נוכל לומר דבטומאה מפרקסת ה"ה כחי' וחי'שינו שמא יגע אחר פירכוס דהא אז חיבה"ק אינו אלא מדרבנן ושרי אף לכתחלה ועכצ"ל דבטומאה ל"א מפרקסת ה"ה כחי' ומקבלת טומאה אפי' בשעת פירכוס ושרי פריף ליטמיי' לספין כו' ודוק פי חריף ונכון הוא בס"ד: אמןם נלפענ"ד דגם בקדשי קדשים מהני ניהות' דבעלים של הקרבן דכיון דמשלו בא הקרבן והוא מתכפר בו עדיין שם בעלים עליו כדמצינו במנחות צ"ב ע"א אמר ר"ש והלא אין סמיכה אלא בבעלים וזה אהרן ובניו סומכין א"ל אף זה אהרן ובניו מתכפרין בו ע"ש הרי חזינו דכיון שמתכפרין בו מיקרו בעלים וע' חולין מ ע"ב פינו דמניא לי' לכפרה פדידני' דמי.

גם י"ל דהואיל ובידו ליתשל עלה קודם זריקה הו"ל עוד כבעלים עליו והא דמוקי הש"ס בפסחים דוק' בכרה של זבחי שלמים משום דהוא מילת' דפסיק' דשייף בהו בין ביחיד בין בצבור הכשר מים משא"כ בקדשי קדשים דל"ה בעלים רק מטעם שיש להם עוד פח לשאול עליו זה ל"מ רק בקרבן יחיד אבל קרבנות צבור שפאין מתרומת הלשפה הא ל"מ בהו שאלה כמבואר בטורי אבן בר"ה כ"ח דבק"צ הפאין מתרומת הלשפה שמעורב בהן שקלי כל ישראל לית להו בעלים מיוחדים ולהכי ליתא בשאלה ע"ש וליכף נלפענ"ד דל"מ ג"כ בהו הכשר מים דל"ל בעלים וע' בתוס' ישנים יומא י"ב ע"א ד"ה יצאו אלו שאין מיוחדין לו וז"ל ופליג אבריית' דלעיל דמסיב' בית השותפין במזוזה א"נ שאני הקא דלא נתברר חלקם מעולם עכ"ל הרי דהכי דלא נתברר חלקו של כאו"א ל"ה פשותפין והה"נ בק"צ שפאין מתרומת הלשפה שמעורב בו שקלי כל ישראל ל"ה פשותפין שיועיל ניהות' דהני שיש להם חלק בהשקלים משא"כ יחיד אף דהוא ק"ק ונלאו ממון בעלים הוא מ"מ פינו שיש לו עדיין פח לשאול עליו לא נסתלק שם בעלים ממנו ולא גרע משותף שמבואר בתוס' ב"מ ד"ל ע"א ד"ה אף עובד דניחא לי' לענן עושה מלאכה בכרת חטאת דניהות' דשותף ג"כ מהני ונהי דהרמב"ם פוסק בפ"ב מט"א דבעי' רצון הבעלים דוק' שלא פדברי הרשב"א שהוב' בכ"מ שם שכ' דרצון אחר ג"כ מהני מ"מ הקא לא גרע משותף דמהני אפי' לדעת הרמב"ם ז"ל ושעפי"ז יש ליישב מה שראיתי לאחד מחכמי דורנו בספרו שהקשה על הא דקא' בש"ס סוכה ל"ה ע"ב של מעשר שני לא יטול ואם נטל פשר וקא' עלה בגמ' ל"מ"ד מפני שמכשירה הרי מכשירה כו' ואם נטל פשר ל"מ"ד מפני שאין בה היתר אכילה דברי הפל ל"מ"ד לפי שאין בה ד"מ הא מני רבנן הוא.

והקשה הלא גם ל"מ"ד לפי שאין בה היתר אכילה נמי לא מיתוקמא אליב' דכ"ע דלר"מ דס"ל מע"ש ממון גבוה הוא לא א"ש הא דקתני לכתחלה לא יטול מפני שמכשירה הרי פינו דממון גבוה הוא ליכא ניהותא דבעלים אולם לפי"ד הנ"ל ניחא שפיר דנהי דהני ממון גבוה מ"מ הרי הוא בעלים לענן שתועיל ניהות' דידי' פינו דבידו ליתשל עלי' ועד פאן לא כ' התוס' בפסחים דמ"ו ע"ב רק דבמע"ש דכתיב קודש לה' ל"מ הואיל א"ב מיתשל לענן שיששב שלו אבל לא לענן שלא יתק ממנו שם בעלים דומיא דק"ק פאמור.

ואם כנים אָנחנוּ בְּהַצָּעָה זֹאת נְבֵא לְתַרְץ עוֹד הַפַּעַם דְּבָרֵי הַרְמָב"ם הַנ"ל בְּאִנְפֵּן אַחַר וּבִסְגָנוֹן הַנ"ל דְּהֵנָּה הַשְּׁעָה"מ בַּפ"ד מִבִּיאַת מְקַדָּשׁ מִבֵּיא בְּשֵׁם הַת"י שֶׁהִקְשׁוּ עַל הָא דֹאֲר"י תַּנַּח לַכ"ג בִּיּו"כ שֶׁטֹּמְאָה הַתְּתָרָה לוֹ בְּצַבּוֹר הָרִי פֶר שְׁלוֹ דִּיחִיד הוּא וְהִי לְפָנֵי וְלִפְנֵים וְלֹא הִי מְשַׁמֵּשׁ אֶלָּא ב"ד בְּגָדִים וְא"כ לֹא הִי הַצִּיץ עַל מְצָחוֹ.

וְהֵנָּרָא' בִּישׁוּב קוֹשֵׁיָא זֹו דְּהֵנָּה בְּאַמַּת הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' בְּסוֹגְיִין מ"פ מַכ"ג בִּיּו"כ דִּילְמָא פִּינּוֹ דֹא"א לְהִיּוֹת הַצִּיץ עַל מְצָחוֹ גְּדָחָה הַטֹּמְאָה בְּלֹא רִיצוּי צִיץ מִיַּד דְּהוּי אֶטְוּמָאָת גְּבָרָא דְלֹא מְרַצִּי צִיץ עַלָּה וְנִדְחִיא טֹמְאָה וְתִי' דֵּה"ק ר"ש כ"ג בִּיּו"כ יוֹכִיחַ דָּאִי נְטֻמָּא הַקְּרָבּוֹן אִין אוֹמְרִים לוֹ הֵבֵא אַחֲרָת תַּחְתִּי' וְע"כ דְּאַפִּי' אִין עוֹדְהוּ ע"מ מְרַצָּה.

וְהִקְשׁוּ הַמְּפֹרָשִׁים דִּילְמָא לְעוֹלָם דְּחוּי' הִיא וְהָא דְלֹא מְהַדְרִינּוּ לְהֵבֵיא אַחֲרָת מִשׁוּם דְּכִמוּ דְטֹמְאָה דְּחוּי' וּבְעִינּוּ לְאַהֲדוּרֵי אֶטְהָרָה ה"ה שְׁבַת וּיּו"כ דְּחוּי' הוּא וְא"כ מֵאִי חֲזִיַת לְאַהֲדוּרֵי אֶטְהָרָה דִּילְמָ' בְּעִי' לְאַהֲדוּרֵי עַל חִילּוּל יו"כ דְּע"י שְׁמִבִּיאִין אַחַר תַּחְתִּיּוֹ נְמַצָּא שְׁנַתְחַלֵּל יו"כ שְׁלֵא לְצוֹרָךְ.

אַמְנֵם י"ל דְּאַמְרִינּוּ עֲמוּד וְחֻטָּא בְּשִׁבִיל שְׁתַּנְזָּה וְכִינּוּ דְמַצָּנָה לְאַהֲדוּרֵי אֶטְהָרָה א"ל עֲמוּד וְחֻטָּא בְּחִילּוּל יו"כ כְּדֵי שְׁתַּנְזָּה בְּקָרְבָּן טְהוֹר וּגְדוּלָּה מְזוּ מְצִינּוּ בְּמַנְחוֹת ס"ד ע"א הִי לְפָנֵינוּ ב' חֻטָּאוֹת א' שְׁמִינָה וְא' כְּחוּשָׁה שְׁחַט כְּחוּשָׁה וְאַח"כ שְׁמִינָה פְטוּר וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁאוּמְרִים לוֹ הֵבֵא שְׁמִינָה לְכַתְחֻלָּה וּשְׁחוּט א"כ חֲזִינּוּ דֹא"ל עֲמוּד וְחֻטָּא בְּחִילּוּל שְׁבַת כְּדֵי שְׁתַּנְזָּה בְּחֻטָּאָת שְׁמִינָה וּמַכ"ש לְאַהֲדוּרֵי אֶטְהָרָה אִי טֹמְאָה דְּחוּי' בְּנֻדָּאִי א"ל עֲמוּד וְחֻטָּא בְּחִילּוּל יו"כ כְּדֵי שְׁתַּנְזָּה בְּחֻטָּאָת טְהוֹרָה.

אוּלָּם עֲדִינּוּ קוֹשֵׁה לְדַבְרֵי הַש"ס מְנַחוֹת מ"ח ע"א דל"א רַק עֲמוּד וְחֻטָּא כְּדֵי שְׁתַּנְזָּה בְּאוֹתוֹ קָרְבָּן אֶבֶל חֻטָּא בְּקָרְבָּן זֶה כְּדֵי שְׁתַּנְזָּה בְּקָרְבָּן אַחַר ל"א א"כ הָא מְבֹאֵר בִּיּוֹמָא ס"א ע"א דְשַׁעִיר שֶׁשְׁחַטוּ קוֹדֵם מִתֵּן דְּמוֹ שֶׁל פֶּר ל"ע וְלֹא כְּלוּם וּכ"פ הַרְמָב"ם פ"ה מֵעֲבוּיָה"כ א"כ הַתִּינַח הִיכִי שְׁאִירְעָה טֹמְאָה בְּשַׁעִיר הַפְּנִימִי שֶׁפִּיר פְּרִיף לִי ר"ש דְּאִינוּ ע"מ וּמְרַצָּה וְל"א לִי הֵבֵא אַחֲרָת תַּחְתִּי' דֵּהִיל"ל עֲמוּד וְחֻטָּא בְּחִילּוּל יו"כ בְּשַׁעִיר כְּדֵי שְׁיִזְכוּ הַצַּבּוֹר בְּשַׁעִיר טְהוֹר דְּהִיכִי דְלֹא פִּשַׁע הָא אֶמְרִינּוּ אִפִּי' חֻטָּא בְּשִׁבִיל שְׁיִזְכָּה חֲבִירָךְ מַכ"ש בְּשִׁבִיל שְׁיִזְכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל וְהוּא בְּתוֹכָם.

מִשָּׂא"כ אִם אִירְעָה טֹמְאָה בְּהַפֵּר הִיכִי שְׁכָבֵר נִשְׁחַט הַשַּׁעִיר א"כ אִם נִימָא לִי הֵבֵא פֶר אַחַר ע"כ וְנִצְרָךְ לְשַׁחוּט שְׁנִית גַּם שַׁעִיר אַחַר דְשַׁעִיר שֶׁנִּשְׁחַט קוֹדֵם מִתֵּן דְּמוֹ שֶׁל פֶּר ל"ע וְלֹא כְּלוּם א"כ נִימָא לִי עֲמוּד וְחֻטָּא בְּשַׁעִיר שֶׁל צַבּוֹר כְּדֵי שְׁתַּנְזָּה אַתָּה בְּפֶר זֶה הָא ל"א כַּנ"ל א"כ הוּי א"א בְּע"א דְּוּמְנִ' דַּט"ג וְעַל פְּרָחָךְ הַצִּיץ מְרַצָּה אַז בְּפֶר אַע"ג דְּאִין הַצִּיץ עַל מְצָחוֹ וְשׁוּב אֶמְרִינּוּ ג"כ אִפִּי' אִירְעָה טֹמְאָה בְּפֶר קוֹדֵם שְׁחִיטָת הַשַּׁעִיר ג"כ דְּהַצִּיץ מְרַצָּה דְּוּמְנִ' דְּאַמְרִינּוּ בְּעַלְמָ' הוּאִיל וְאַשְׁתָּרִי וְאַשְׁתָּרִי וְלִיכָ' לְמִיכָרְךָ מִיַּד מִפֶּר וְעַכְצ"ל דְּפִיבְרַכְתָּ ר"ש כ"ג בִּיּו"כ יוֹכִיחַ אִינוּ רַק מְשַׁעִיר הַפְּנִימִי וְע"ז שֶׁפִּיר מְשַׁנֵּי ר"י הַנַּח לַכ"ג בִּיּו"כ שֶׁטֹּמְאָה הַתְּתָרָה לוֹ בְּצַבּוֹר וּמִיּוֹשֵׁב קוֹשֵׁי' הַת"י הַנ"ל.

אַמְנֵם לִפִּי"ז קוֹשֵׁה בְּמֵאִי אֶתְכַשֵּׁר הַבְּשֵׁר שֶׁל הַשַּׁעִיר דְּהָא דָּם קְדָשִׁים אִינוּ מְכַשִּׁיר וְלִיכָ' לְמִימַר דַּר"ש לְשִׁטְתֵּי' דַּס"ל בְּחֻלְיִין ל"ג דְשַׁחֲטָה מְכַשֶּׁרֶת וְלֹא דָּם ז"א דְּהָא כ' הַתּוֹס' בְּחֻלְיִין ע"ג ע"ב דְּהָא דַּס"ל לַר"ש שֶׁשַׁחֲטָה מְכַשִּׁיר אִינוּ רַק מְדַרְבָּנּוּ וּבְדַרְבָּנּוּ הָא ל"ש

רִיצוּי צִיץ כַּמ"ש הַכ"מ הַנ"ל וּל"ל פְּשֵׁהֶעֱבִירוּ בְּנֶהֱרָה דְּהָא שְׁעִיר הַפְּנִימִי בְּאֵ מְשַׁל צְבוּר
וּבַק"צ הָא פְּכָר כְּתַבְנוּ דְּלִיפ' בְּהוּ הַכָּשֶׁר מִיָּם פִּינּוּ דַל"מ בְּהוּ שְׁאֵלָה וְאִין שָׁם בְּעֵלִים
עֲלִיהוֹן שְׁיִהְיֶה שְׁיִיךְ בְּהוּ נִיחוּת' דְּבְעֵלִים וְעַכְצ"ל דְּאֵתְכָשֶׁר בְּחִיבַת הַקּוּדֶשׁ וּפְרִיךְ ר"ש לר'
יְהוּדָא לְשִׁטְתֵּי דַע"כ ס"ל חִיבַת הַקּוּדֶשׁ דְּאוּרִינ' כְּמוֹ שְׁהוֹכִיחוּ הַמְּפֹרָשִׁים מְהָא דְּמִתְרַץ
בְּפִסְחִים הֵהוּא דְּמַחַט שְׁנַמְצ' בְּבִשָׁר קוּדֶשׁ שְׁהֶעֱבִירָה בְּנֶהֱרָה וְקִשָּׁה קוּשְׁל' רַש"י שָׁם מְקָרָא
דְּוִהֶבֶשׁ אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טָמֵא וְא"ל כְּתִי רַש"י דְּקָרָא אִינְרִי בְּשִׁלְמִים הַנְּאָכְלִין בְּכָל הָעִיר
דְּהָא הו"ל תְּלוּשִׁין וְתִלוּשִׁין מְדְאוּרִינ' אִין מְכַשִּׁירִין וְעַכְצ"ל דַּר"י ס"ל חִיבַת הַקּוּדֶשׁ דְּאוּרִינ'
ע' בְּסִפְרָא שְׁלֵשׁ שִׁטוֹת לְמַהֲרָא מְלֻקְאָטָשׁ ז"ל וְא"כ לְפִי"ז שְׁפִיר א"ל ר"ש לר"י לְשִׁי
דַס"ל חִיבַת הַקּוּדֶשׁ דְּאוּרִינ' א"כ אִיפָא טוּמְאָה בְּשְׁעִיר הַפְּנִימִי ע"י הַכָּשֶׁר חִיבַת הַקּוּדֶשׁ וְאֵפ"י
שְׁאִינוּ ע"מ מְרַצָּה וְהַתִּינַח אֲלֵיבָא דַר"י מִשָּׂא"כ לְשִׁי הַרְמַב"ם הָא ס"ל חִיבַת הַקּוּדֶשׁ אִינוּ
מְכַשִּׁיר רַק מְדַרְבְּנָן כְּנ"ל וְא"כ לִיתָא לְהֵוּא פִּירְכֵי דַכ"ג בִּיו"כ יוֹכִיחַ וְשְׁפִיר פִּסְקָא דְּאֵם
אִין הִצִּיץ ע"מ אִינוּ מְרַצָּה אַע"ג דַס"ל טוּמְאָה דְּחֻוּי' דְּלִיפ' לְמִיפְרָךְ מַכ"ג בִּיו"כ וְדו"ק
יְהִי ה' עֲמָה וִיחֻזַּק לְבָבָה לְתוֹרָתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ ית"ש תְּפַתֵּב וְתַחַתָּם בְּסִפְרָן שֶׁל צְדִיקִים לְיוֹם
הַפֶּסַח כִּי יָבֵא בְּכָלֵל כָּל יִשְׂרָאֵל כְּנִפְשָׁה וְנִפְשָׁה ב"ד הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' כַּג בַּעֲזַהֲשִׁי יוֹם
ג' י"ט כְּסִלּוֹ שְׁנַת תַּרְל"ד לַפ"ק סַעֲרַעֲט.

הַנְּנִי נוֹטָה כְּנֶהֱרָה שְׁלוֹם לְכַבוֹד ש"ב יִדִּיד"נ הָרַב הַגָּדוֹל מְעוֹז וּמַגְדוֹל חֲרִיף וּבָקִי בַחֲדַר"ת
חָכֵם וְשָׁלֵם אַבְגִּינַס בְּן אַבְגִּינַס כַּש"ת מוה' יְהוֹשֻׁעַ הוֹרְוּיץ נ"י בַּעֲמַח"ס עֲמָק הַלְכָה
פְּעַת הָרַב הַגָּאוֹן הַחֲסִיד הַמְּפֹרָסִים. אַבְד"ק דְּזִינְקָאב יַצּוּ.

תְּמוֹל שְׁלִשׁוֹם כְּבוֹאֵי מְדַרְבֵּי נַחְנִי ה' מְצַאֲתִי אֵת שְׁאֵהֶבָה נִפְשִׁי קוּנְטְרָסוֹ הִיקָר וְעֲרָבָה לִי
מִנְחָתוֹ הַטְּהוּרָה מְנַחַת מְרַחֶשֶׁת אֲשֶׁר רַחֲשׁוּ רַעֲיוֹנָיו הַטְּהוּרִים וְלִי מַה יְקָרוֹ אִמְרוּתִיו
הַנְּחַמְדִּים עַל אֲדָנִי הַשְּׁכָל וְהַתְּבוּנָה מִיּוֹסְדִים יְהִי ה' עִמּוֹ וַיַּעַל עַד מְלֵאוֹת מְקוֹם אֲבוֹתָיו
הַגָּאוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים בְּתוֹרָה וּבִירָאתָ ה' וְלֹא אַחֲשָׁה פִי מְלֵאוֹתֵיכֶם אֵת אֲשֶׁר עָלָה בְּמַצּוֹת
עִוְנֵי חַל"י מְרִי שׁוֹטְטוּ עֵינֵי בְּדַבְּרֵי הַיְקָרִים.

וְזֶה דְּבָרֵי בְּעֶזֶר צוּרֵי: פְּתַח דְּבָרֵי יַעֲיֵד בְּקוּשְׁל' הַגָּאוֹן קְצוּה"ח בַּס' ש"ש שְׁמַעְתָּ ו' פַּכ"ג
שְׁחַקֵּר אִי ע"א מְהִימָן בַּס"ט בְּרַה"י וְדַעְתוֹ דְּאִינוּ נְאָמָן מְטַעַם דְּכִינּוּן דְּחֻזְקַת ל"מ בַּס"ט
בְּרַה"י וְע"א גְּרַע מְחֻזְקָה דְּהָא א"נ בְּמְקוֹם חֻזְקָה וְהַקְּשָׁה ע"ז מַש"ס חוֹלִין ד"ג ע"ב
דְּפָרִיךְ וְכוּלָן שְׁשַׁחֲטוּ אֵהִי כו' וְאֵלָא אֲטַמָּא בְּמוֹקְדֵשִׁין בְּבָרִי לִי סְגִי דְּלִיתִי קַמֵּן דְּנִישְׁיִילָן
וְהַקְּשׁוּ הַתּוֹס' דְּהָא עֲזָרָה רַה"ר הוּא וְכָל ס"ט בְּרַה"ר סְפִיקוֹ טְהוֹר וְתִי דְּמִינְרִי בְּכַמָּה
וְא"כ לְפִי"ז הָאִיךְ מְהִימָן לֹמֵר בְּרִי לִי הָא בְּכַמָּה הֵוִי ס"ט בְּרַה"י וְאִין ע"א נְאָמָן וּמַה
שְׁתִּי שָׁם מְטַעַם בְּיָדוֹ הָאִרִיךְ כ"ת דְּהָכָא ל"ש הַסְּבָר' דְּבִידוֹ וְהִרְחִיב הַדְּבִיבּוֹר בְּיָשׁוּב
קוּשְׁיָא זוּ וּלְפַעַנְד"נ דְּבַפְּשִׁיטוֹת לַק"מ עַפִּי"מ דְּאַנְהָר לָן הַרִיטְב"א בְּעִירוּבִין ל"ו ע"א
בְּהָא דְּקָא שָׁם אָדָם זֶה בְּחֻזְקַת טָמֵא עוֹמֵד כו' וְהַקְּשָׁה לָמָּה לֹא מוֹקְמִינָן הַטְּהוּרִים אַחֲזַקְתָּן
וְכ' דַל"ש לְאוֹקְמֵי אַחֲזַקָה רַק דְּבָר הַמְּסוּפָק וְלֹא דְּבָר הַמְּסַתְבָּב ע"ש וְכ"כ בְּתַשׁוּבַת הַר"א
מְזַרְחֵי ס' כ"א וְא"כ הָכָא הֵלָא מְסַפְקִינָן עַל הַבְּהֵמָה וְעַל אֲמִירַתְהָעֵד בְּרִי שְׁלֵא נִגַע א"כ
שְׁפִיר אִית לָן לְאוֹקְמֵי הַבְּהֵמָה אַחֲזַקְתָּה שְׁלֵא נְטַמְאָה וְגַם בְּאֲמִירַת הָעֵד בְּרִי לִי מוֹקְמִינָן
לִי אַחֲזַקָה דְּכַשְׁרוֹת שְׁלֵא יַעֲבֹר בְּשִׂאט נִפְשָׁה לְהַאֲכִיל קְדָשִׁים טָמְאִים.

והגוי דומן דאמרין בעירובין שם התם תרי תזקי כו' ונהרי נודע מ"ש הריב"ש בתשו' הובא בנוב"י מהדו"ק חאה"ע סי' מ"ג דתרי תזקות עדיפי מרוב וא"כ פיון דרוב הא מהני בס"ט ברה"י ומכ"ש ב' תזקות וא"ש וארנוח לן ליישב בזה מה שהקשה רש"י ז"ל בסוגין על הא דקא בגמ' האי טמא דאיטמי במאי אילימא דאיטמי במת בתלל חרב א"ר חרב ה"ה פתלל אב הטומאה הוא ליטמי לזכין כו' והקשה רש"י ז"ל ל"ל להגמ' לומר חרב ה"ה פתלל דבלא"ה אם הני האי ספין ראשון הני הפשר שני.

ונלפענ"ד ליישב דהנה הת"ח הקשה מ"פ הגמ' דילמא הוא תנא ס"ל מפרקסות ה"ה כחי ואין חשש רק אלאחר פירכוס כמ"ש התוס' בסוגין וא"כ אז אינו אוזח הספין בידו וע"כ נראה דהנה באמת קשה האיה מהימן העד לומר ברי לי לאידך תירוץ דתוס' דרוב פעמים א"י לזזהר מליגע א"כ האיה מהימן ע"א נגד הרוב ואי דהוי בידו מלבד מה שהאריך כ"ת מילתא בטעמא דהכא ל"ש הסברא דבידו חוץ לזה הא כ' הראב"ד בפ"ט מה' פסוהמ"ק דהלכה כאפ"י דבעינון שיהי' עכשיו בידו ול"מ מה שהי' מקודם בידו ועכצ"ל פסקרתינו ה"ל דאיכא תרי תזקות חזקת פשרות של העד וחזקת הבהמה ולכך מהני אמירת ברי לי ונהנה הרדב"ז בתשו' כ' ומוכא במשנה למלך פ"י מגירושין דאם בא עלי' בנדתה ל"ש החזקה דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות דמדלא חש לאיסור נדה אינו חושש נמי לבעילת זנות ולפ"ז פריך הש"ס הכי א"ה היא ליטמי לזכין ואזיל ספין וטמית' לפשר ואי דדילמא ס"ל מפרקסות ה"ה כחי ואינו מטמא הפשר בשעת שחיטה עכ"ז הלא הספין נטמא ונהרי קיי"ל בסוף עירובין דהמכניס פלי טמא למקדש חייב וא"כ עבר משום מכניס פלי טמא למקדש דע"כ מייירי בידע שהוא טמא דאל"ה לא מהימן לומר ברי לי משום כל מילתא דלא רמיא עלי' דאינש לאו אדעת' וא"כ ל"ש לאוקמי אחזקת פשרות פסקרת הרדב"ז ה"ל וא"כ שוב לא מהימן לומר ברי לי פנ"ל וא"ש פירכת הש"ס וא"כ התינח פשנעשה הספין אב הטומאה דאז חייב המכניסו למקדש משא"כ בראשון לטומאה הרי ליכא רק איסור דרבנן כמבואר ברמב"ם פ"ג מביאת מקדש דלא פריש"י ז"ל סוף עירובין וע' במ"ל שם.

וא"כ שפיר שניי' לאוקמי להעד אחזקת פשרות דמשום דעבר על איסור דרבנן לא מפקינו לי מחזקתו שיעבור על איסור דאורייתא וא"כ לא הוי פריך הש"ס מידי ושפיר אצטריך להביא ההוא דחרב ה"ה פתלל שאז נעשה הספין א"ה וחיוב המכניסו למקדש וימושב קוש' רש"י ז"ל ע"כ.

ועפ"ז אמינא ליישב הקוש'א שהביא רומ"ע בקונטרסו ע"ד הצ"ח שרצה לחדש בסוגין דרחסגה"כ דכלי שרת מקבל טומאה אף מראשון ושני א"כ מאי אהני הש"ס במאי דמשני שנטמא בשרץ דהרי כ"ש מקבל טומאה אף מראשון.

ולדברינו נכון מאד דאי מייירי בנטמא בשרץ א"כ ליכא למיפרך מידי דאיכא למימר דס"ל מפרקסות ה"ה כחי ואינה מקבלת טומאה בשעת שחיטה ואי דלא מהימן לומר ברי לי משום דהוא נגד הרוב וליכא לאוקמי אחזקת פשרות משום דעבר על איסור מכניס פלי טמא למקדש ז"א דהתינח פשנעשה הספין א"ה דאז איכא איסור דאוריית' וכיון שעבר על איסור דאוריית' שוב ליכא לאוקמי' אחזקת פשרות לענין שלא יעבור על איסור מאכיל קדשים טמאים וכסברת הרדב"ז ל"ל משא"כ בנטמא בשרץ דהוי הספין שני

וּלְיָפָא רַק אִיסוּר דְרַבְּנָן כַּנ"ל א"כ שְפִיר מוֹקְמִינִין לִי אַחְזָקָת פְּשָׁרוֹת שְׁלֵא יַעֲבֹר עַל
אִיסוּר דְאִוְרֵייתָא לְהַאֲכִיל קַדְשִׁים טְמֵאִים מְשֹׁם דְמַבְנֵאָר בְּנִימוּקֵי יוֹסֵף בְּסִנְהֶדְרִין פ' זָה
בּוֹרֵר דְמְדַרְבְּנָן לְדְאִוְרֵייתָא ל"א מִיגוֹ דְחֻשִׁיד כּו' וְע' בַּהֲה"מ פ"א מְאִישׁוֹת ה"ד וְרַק
מְדַרְבְּנָן לְדְרַבְּנָן לֹא מוֹקְמִינִין לִי אַחְזָקָת פְּשָׁרוֹת דְהִיכִי דְעֵבֵר עַל אִיסוּר דְרַבְּנָן חֻשְׁדִּינִין
לִי שְׁיַעֲבֹר גַּם עַל הָאִיסוּר הָאֲחֵר שֶׁהוּא מְדַרְבְּנָן וְכַדְמַצִּינוּ בְּתוֹס' יְבָמוֹת ל"ו ע"ב ד"ה
וְלֹא קִתְּנִי יַפְרִישׁ לְעַנְנֵן מִי שְׁקִידֵשׁ מִינְקַת חֲבִירוֹ שְׂכ' הַר"י דְאִוְרֵייתָא שְׁלֵא לְהַצְרִיף גֹּט
אַלָּא הַפְּרָשָׁה בְּעֵלְמָא דְלֹא חִיִּישִׁינוּ שְׁמָא יָבֵא עֲלֵי מְשֹׁם דְכֻלָּה בְּלֹא בְרַכָּה אִיסוּרָה לְבַעֲלָהּ
כְּנֻדָּה וְדַחוּ הַתּוֹס' דְבָרֵיו דְמֵאֵי חוּמְרָא דְכֻלָּה בְּלֹא בְרַכָּה מִמִּינְקַת חֲבִירוֹ דְהָא תְּרַנּוּיֵיהּ
דְרַבְּנָן וְכִינּוּ דְעֵבֵר עַל אִיסוּר מִינְקַת חֲבִירוֹ יַעֲבֹר נְמִי עַל כֻּלָּה בְּלֹא בְרַכָּה וּבְרֵא"ש שְׁם
כ' מֵה לִי חַד אִיסוּר דְרַבְּנָן אוֹ תְּרֵי אִיסוּרֵי דְרַבְּנָן [וְגַם בְּזָה צ"ע מְש"ס תְּמוּרָה כ"ז ע"א
דְמִשְׁמַע שְׁם דְאַפְּי' בְּשֵׁנֵי אִיסוּרִין שְׁוִין ל"א הָכִי ע"ש] אָבֵל מְדַרְבְּנָן לְדְאִוְרֵייתָא שְׁפִיר
מוֹקְמִינֵן אַחְזָקָת פְּשָׁרוֹת וְשְׁפִיר מְהִימֵן לֹמֵר בְּרִי לִי שְׁלֵא נִגְעַתִּי [דְהֵלֵא בְּלֹא"ה ע"כ עֵבֵר
עַל אִיסוּר דְרַבְּנָן דֹּא"א לְשַׁחֲנוּט בְּסַפִּין אֲרַנּוֹפָה כ"כ מְהַר הַבֵּית עַד עֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וְכ' הַתּוֹס'
בְּזַבְּחִים ל"א בְּשֵׁם הַר"א דְמִיָּרִי בְּשַׁחַט דְרָף גִּגִּין וְעֲלִיּוֹת דְלֹא נִתְקַדְּשׁוּ ע"ש וְהֵלֵא גַם
בְּדְרָף גִּגִּין וְעֲלִיּוֹת עכ"פ אִיסוּר דְרַבְּנָן אִיכָּא כַּמ"ש הַרְמַב"ם בַּפ"ג מֵה' בֵּיאַת מְקַדְּשׁ
אֵע"כ דְמְשֹׁם אִיסוּר דְרַבְּנָן לֹא אִיתְרַע חו"כ דִּידְנִי לְעַנְנֵן דְאִוְרֵייתָא] וְז"ב וְנִכּוֹן ע"ד
הַפְּלוּל בַּס"ד: וְמָה שְׁכָּתַב כַּת"ר לְתַרְזֵן קוֹשְׁנֵי הַש"ס הַנ"ל דְנוֹכַל לְאוּקְמִי הֵהִיא בְּקַדְּשִׁים
קַלִּים וְאֵלִיפָא דְרִיָּה"ג דְאַמֵּר מְמוֹן בְּעֵלִים הֵן וּבְעֵלִים נְאַמְנִין עַל שְׁלֵהֵן.

וּלְפִי זָה קִשְׁיָא לִי עַל הַמְתַּנְיִתִּין דְכָל הַפְּסוּלִין דְקִתְּנִי שְׁם אִפְי' בְּקַדְּשֵׁי קַדְשִׁים וְהָרִי
בְּקַדְּשֵׁי קַדְשִׁים שׁוּב ל"ה מְמוֹן בְּעֵלִים וְאִיף הַשְּׁחִיטָה כְּשִׁירָה בְּדִיעֵבַד בְּאוּמֵר בְּרִי לִי.
הִנֵּה לְכַאוּרָה נִרְאָה דְעַל הַמְּשַׁנָּה דְזַבְּחִים לִיכָּא קוֹשְׁיָא כָּל עֵינָר דְהָא קִתְּנִי סְתָמָא וּבְלֵבַד
שְׁלֵא יַגַּע בְּבִשְׁרָה וְנוֹכַל לֹמֵר דְאִין הַפְּנֵנָה עַל פִּי אֲמִירַת בְּרִי לִי רַק שְׁאַחֲרִים רוֹאִין שְׁלֵא
נִגַּע וְעֵינָר קוֹשְׁנֵי הַש"ס אִינוּ רַק עַל רַבב"ע דְנִקְט לְהַדְנִי וְאֵם אָמַר בְּרִי לִי כו'.

אֲמַנְם אֲפִשֵׁר לְתַמְנֵן דְבָרֵיו דְמְדַפְרֵי הַש"ס מְעֵינָר' טְמָא בְּמוֹקְדִישִׁין מְהֵכָּא נִפְקָא מֵהֶתֵּם
נִפְקָא כּו' וּמְשַׁנֵּי הֵכָּא אִיִּדִי כּו' אוֹ הֶתֵּם אִיִּדִי כּו' וְהֵלֵא נוֹכַל לֹמֵר דְאַצְטְרִיף הֵכָּא
לְאַשְׁמְעִינוּ דְמֵהֵי אֲמִירַת בְּרִי לִי דְהַמְּשַׁנָּה דְזַבְּחִים אִיכָּא לְאוּקְמִי בְּאַחֲרִים רוֹאִין אוֹתוֹ.

וְעַכְצ"ל דְפְּשִׁיט' לִי לְהַש"ס דְגַם בְּמִתְנִיתִין דְכָל הַפְּסוּלִין מִיָּרִי ע"י אֲמִירַת בְּרִי לִי וּלְפִי"ז
עוֹלִין דְבָרֵיו כְּהוֹנֵן. וְהַשְׁת' דְאַתִּינָא לְהָכִי אֲמִינ' לִיִּשְׁב סוּגְנִי הַש"ס שְׁם בְּמָה שְׁדַקְדְּקוּ
הַמְּפִנְרִשִׁים דְאַמֵּי נְטַר הַש"ס בְּהַר פִּירְכָּא הָאֵי טְמָא דְאַיִטְמִי בְּמֵאֵי כּו' עַד לְאַחֵר שֶׁהִבִּיא
הַמְּשַׁנָּה דְכָל הַפְּסוּלִין וְלֹא פְרִיף מִדְּעַל רַבב"ע דְמוּקִי מִתְנִיתִין בְּטְמָא בְּמוֹקְדִישִׁין לִיפְרִיף
הָאֵי טְמָא דְאַיִטְמִי בְּמֵאֵי כּו' וְנִרְאָה דְהִנֵּה כְּבָר הַבֵּאתִי מֵה שֶׁהַקְּשָׁה הַת"ח דִּילְמָ' הֵהִיא
תְּנָא ס"ל מְפִרְכְּסַת ה"ה כַּח' וְלֹא חִיִּישִׁינוּ רַק שְׁיַגַּע אַחֵר פִּירְכּוּס וְאִז אִינוּ אוֹחֲזִי הַסַּפִּין
בְּיָדוֹ אוּלָּם בְּאַמְתָּ נוֹכַל לֹמֵר עַפ"י"מ שֶׁהַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' ל"ל בְּרִי לִי הָרִי עֶזְרָה רַה"ר וְס"ט
בְּרַה"ר סְפִיקוֹ טְהוֹר וְתִי דְרוּב פְּעָמִים א"י לִינְהָר וְלִיגַע.

וּלְפִי"ז הַתִּינַח אִם הַחֻשֵׁשׁ שְׁמָא נִגַּע בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה אִז נוֹכַל לֹמֵר דְבַעֲבִידְתִּי טְרוּד וַא"א
לְהִנְהָר מְלִיגַע מְשֵׁא"כ אַחֵר שְׁחִיטָה הֵלֵא בְּנֻדָּי אִיפְשֵׁר לוֹ לִינְהָר מְלִיגַע וַא"כ הַדְּק"ל
ל"ל בְּרִי לִי הָא ס"ט בְּרַה"ר סְפִיקוֹ טְהוֹר אֲמַנְם אֲכַתִּי הָא נוֹכַל לְאוּקְמִי בְּבִמָּה כְּאִידְף

תירוץ של התוס' אולם התניח אוקימת' דרבב"ע שפיר נוכל לאוקמי בבמה משא"כ המשנה דכל הפסולין הלא א"א לאוקמי בבמה דא"כ קשה למה נקט שם שהשחיטה פשרה בזרים הלא בבמה כל העבודות פשרים בזרים.

דאין פיהו בבמה וא"כ דבעזרה מיירי וא"כ הדרק"ל הא ס"ט ברה"ר ספקו טהור. וע"כ מוכרחין אנו לבא להך תירוץ דרוב פעמים א"י ליהנהר מליגע א"כ ע"כ ההוא תנא ס"ל דמפרקסת אינה כחי לעגנו ט"א והחשש הוא שלא יגע בשעת שחיטה דאז בעבידת' טרוד ורוב פעמים א"א לו להנהר מליגע דאי ס"ל מפרקסת ה"ה כחי והחשש הוא על לאחר שחיטה א"כ הדרק"ל ל"ל ברי לי הא ס"ט ברה"ר ספקו טהור ואי דרוב פעמים א"י ליהנהר מליגע ז"א דלאחר שחיטה ל"ש זה פנ"ל ולפי"ז שפיר נטר הש"ס בההוא פירקא עד לאחר שהביא מתניתין דכל הפסולין דא"א לאוקמי בבמה משא"כ על רבב"ע לא הוי מקשה הש"ס מידי דכיילנא לשנויי דס"ל מפרקסת ה"ה כחי לעגנו ט"א פקוש' הת"ח ה"ח ואי דתקשי ל"ל ברי לי הא ס"ט ברה"ר ספקו טהור דלאחר שחיטה הא ל"ש ההיא דרוב פעמים א"י ליהנהר מליגע ז"א דשפיר נוכל לאוקמי בבמה ולכן מקשה רק על המשנה דזבחים דא"א לן לאוקמי בבמה וא"ש ע"כ בס"ד: עוד אמינא ליישב הדקדוק של המפרשים ה"ל בסגנון זה באופן אחר עפי"מ שהקשה מעכ"ת בקונטרסו וג"א הייתי בר מזלו בקוש' זו מדברי התוס' בפסחים ע"ט ע"א שהקשו שישחוט ע"י שישחזו בפשוטי כלי עץ ותי' דאין פנאי לעשות פן לכל הפסחים והכא בסוגיין שפיר קשה מ"פ ליטמיי לספין כו' דילמ' מיירי שאחז ע"י פשוטי כ"ע אמנם הדבר נכון דהנה התוס' ביומ' נ"ח ע"א הקשו בהא דקיי"ל מין בשאינו מינו חוצץ והא בפ' לולב הגזול מסקינן דלקיחה ע"י ד"א שמה לקיחה ותי' בשם ריצב"א דגבי כלי שרת הוי חציצה משום דכתי' ולקח הפהו וכי איכא חציצה לא מיקרי בעצמו של פהו ע"ש ולפי"ז ע"כ קוש' התוס' בפסחים שם אזיל אי נימא דלשחיטת קדשים לא בעי כלי שרת משא"כ פירכת הש"ס בסוגיין קאי אי נימא דגם בשחיטה בעי כ"ש וא"כ א"א לאוקמי פשאחז ע"י פשוטי כ"ע דגבי כ"ש הוי חציצה כדברי הריצב"א ה"ל אמנם אפתי קשה דהא באמת הקשו התוס' ל"ל ברי לי הא ס"ט ברה"ר ס' טהור ועזרה הוי רה"ר ותי' דמיירי בבמה וא"כ הא מבואר בזבחים קי"ג דאין כ"ש בבמה וא"כ אפתי קשה דילמ' מיירי שאחז ע"י פשוטי כ"ע ואי משום דבכ"ש מבשא"מ חוצץ כסברת הריצב"א ה"ל ז"א דילמ' מיירי בבמה ואין כ"ש בבמה.

אמנם פירכת הש"ס היא על המשנה דכל הפסולין דע"כ מיירי בעזרה דאי בבמה ל"ל למיתני שהשחיטה פשרה בזרים הלא בבמה כל העבודות פשרות בזרים. וכיון דמיירי בעזרה הא בעי כ"ש א"כ מבשא"מ חוצץ וליכ' לשנויי שאחז ע"י פשוטי כ"ע ולפי"ז שפיר המתין הש"ס בפירקא זו עד לאחר שהביא המשנה דכל הפסולין [אמנם הא קשי לי מ"פ הש"ס ליטמיי לספין ואזיל ספין וטמית' לבשר הלא יכול לשחוט ע"י שיכרוך ידו במטלניות שאין בהם ג' על ג' דלא מקבלי טומאה וחוצצין בפני הטומאה ואי דא"כ הוי חציצה לגבי עבודה אי בעי כ"ש ז"א דהא מבואר בראב"ד פ"ו מה' כלי המקדש דפחות מג' על ג' אינו חוצץ אולם י"ל מיגו דהוי חציצה לגבי טומאה הוי נמי חציצה לגבי כ"ש ויל"ע בזה]: והנה במה שרצה כ"ת לחדש דכל עוד שבידו ליתשל על ההקדש מיקרי בעלים דהוי גורם לממון דבר זה יש לו סתירה מב"ק פ' מרובה ומפיד בש"ס

דמבואר דאליב' דר"ש רק קדשים שחיבב באחריותו מיקרי גל"מ לענין תשלומי דו"ה וכדומה ולסברתו הלא גם בקדשים שא"ח באחריותו כ"ז דנכול למיתשל מיקרי בעלים.

ובלא"ה הא זכילנא לאוקמי מתניתין דכל הפסולין דקתני בקדשי קדשים בקדשים שחיבב באחריותו ואלב' דר"ש דגם לדברי כ"ת לא מתוקמא רק אליב' דר"ש ורק בקרבנות יחיד דמועיל בהו שאלה ולכן במחילה מכ"ת אין להדברים האלה שורש ועיקר: וע"ד קושף' האחרונים שהקשו להו שיטה דחיבת הקודש מכשיר אינו רק מדרבנן איהו יפרנס הא דרבב"ע דמאי חילוק יש בין טמא במקדשין לחולין שנעשו עטה"ק דשניהם אינו רק מדרבנן.

כפר פתבתיבנה וכעת נלפענ"ד לנישב מד"ז דהנה התוס' בד"ה שפא יגע בפשר הקשו דאמאי לא קאמר דלא ישחוט משום דילמ' אתי לימשך בפנים דאפי' טהור גמור לכו זומא דאמר הנכנס למקדש טעון טבילה ואסור לשחוט בספין ארנפה דילמ' אתי לימשך ותי' בתי' הב' דלכו נקט הכא שפא יגע בפשר משום דבעי למימר ואם שחט ואמר פרי לי שלא נגעתי והנה אמרי' בסנהדרין י"ט ע"א גבי הא דקתני שם במשנה כ"ג שמת לו מת אינו יוצא אחר המטה אלא הו נכסין והוא נגלה הו נגלין והוא נכסה ויוצ' עמהן עד פתח שער העיר וקאמר דהיינו טעמ' דלא חיישינן דילמ' אתי למינגע ליטמא דכיון דאית לי' היפרא זכור הוא ולא אתי למינגע ע"ש ור"י שם לא פליג אלא משום דאגב מררין דילמ' מיקרי ואתי ליגע וכו' אשפחן בביצה י"ח ע"א גבי נדה מערמת וטובלת בבגדים ופריה ליגזר דילמא אתי לאטבולי בעינייהו ומשני מתוה שלא התרת לו אלא ע"י קיטוף זכור הוא וע' ר"ן נדרים ל"ט ע"א בהא דקא' ואבע"א כדר"ש בן אליקים גזירה שפא ישאה בעמידה ה"נ גזירה שפא ישאה בשיבה וכו' הר"ן וז"ל אבל בעמידה לא גזרי' שפא ישאה דכיון שאמה מצריכו לעמוד אית לי' היפרא כו' ע"ש ומצינו פאלה רבות בש"ס דהיכי דלא התיר לו אלא ע"י שינוי ל"ש למיגזר ולפי"ז ה"נ י"ל דבחולין שנעשו עטה"ק ל"ש למיגזר היכי ששחט בספין ארנפה דילמ' אתי ליגע בפשר דמתוה שלא התרה לו אלא ע"י ספין ארנפה זכור הוא ולא יגע בפשר והתייבח בחולין שנעשו עטה"ק משא"כ במקדשין הא אליב' דבן זומא גם טהור הנכנס למקדש טעון טבילה ומיבעי' לן שם ביומא אי מהני ספין ארנפה אבל עכ"פ בלא ספין ארנפה לא סגי לי' וא"כ גבי קדשים אין הספין ארנפה היפר לגבי' שהוא טמא ושפיר חיישינן לכתחלה שפא יגע בפשר.

(מיהא להו תירוץא דתוס' בסוגיין דמייירי בבמה ע"כ ס"ל חיבה"ק מכשיר מדאורייתא') ונכון הוא ע"ד החידוד: והנה ראיתי בקונטרסו שהביא קושף' בשם גדול א' שהקשה מ"פ הש"ס ואלא אטמא במקדשין בברי לי סגי דילמ' מייירי שלא ידע שהוא טמא ולא מהימן לומר פרי לי היכי דטרוד בעבידת' משום דכ"מ דלא רמיא עלי' דאינש לאו אדעת' לפענ"ד נבישוב קושף' זו עפי"ד התוס' שהקשו הא מפרפסת ה"ה כחי' ואמאי חיישינן שפא יגע בפשר וע"כ פנונת התוס' בקושף' דהא דמפרפסת מטמא ט"א אינו רק מדרבנן.

ובדרבנן ל"ח שפא יגע בפשר כמו בחולין שנעשו עטה"ק ותי' דחיישינן שפא יגע אחר פירפוס דאז הוי' מדאורייתא ולפי"ז יתישב שפיר דהא כ' המבי"ט הובא בפמ"ג יו"ד סי' צ"ד בשפ"ד ס"ק כ"ח דבדרבנן ל"א כ"מ דלא רמי' עלי' דאינש לאו אדעת' [ועפ"י

דְּבָרָיו אֲנֵדָא קוֹנְשֵׁי הַט"ז בִּיּו"ד סִי ק"צ סק"מ ע"ש] ולפיו"ז שפיר פְּרִיף הַש"ס דְּבָרָיו
לִי סְגִי דַמְמ"נ אִי תִּיְיָשִׁינּוּ לְשִׁמָּא נִגְע בְּשַׁעַת פִּינְרְכּוּס הֵלֵא אַז אִינוּ רַק מְדַרְבְּנּוּ וּל"א כ"מ
דְּלֵא דְמָיָא כּו' וְאִי דְתִיְיָשִׁינּוּ לְשִׁמָּא נִגְע אַחַר פִּינְרְכּוּס שְׁהוּא מְדַאֲרִינִי הֵלֵא אַז לֵא
בְּעֵבֶדְתִּי טְרוּד וּל"ש ג"כ כ"מ דְּלֵא רְמָיָא כּו' וְע' פּמ"ג יו"ד בַּשַּׁפ"ד סִי י"ח סק"ח.

וְיֵשׁ לִי לְפַלְפֵל הַרְבֵּה בְּדְבָרָיו הַיְקָרִים אֲפֹ לֹא יִרְשָׁנִי הַזְמַן וְעוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד. וְכַעַת אֶסְתַּגֵּר
בְּזֶה וְאֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בּוֹ יְדִידוֹ ש"ב הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִי כַד לְהַרְבּ הַגָּאוֹן הַגָּל.

גִּידוֹן מַה שְׁהַקְשָׁה עַמ"ש הַרְא"ם בְּסִמ"ג ה' חֲנֻכָּה בְּעֵנִין הַנֶּס דְחֲנֻכָּה דַע"ג שְׁהִיו עֲדִינּוּ
טְמָאִי מִתִּים י"ל שְׁהַדְלִיקוּ אֶת הַמְּנוֹרָה ע"י פְּשׁוּטֵי פְּלִי עֵץ וְהַקְשָׁה לְפִימ"ש הַצַּל"ח בְּשִׁי
רַחֲסָגָה"כ אֹת קל"ב בְּתַחֲלָה דְכָלִי שְׁרַת מְקַבֵּל טוֹמְאָה אַף מְרַאשׁוֹן פִּינוֹן דְאַתְרֵיבִי מִנְהַבְּשׁוֹר
לְרַבּוֹת עֲצִים וּלְבוֹנָה דְהָיו אֲנֹכֶל וְכִי גָרַע מְנוֹשׁ עֵץ וּא"כ הֵלֵא הַמְּדָה שְׁהִיו מְדַלִּיקִין בְּהַ
אֶת הַמְּנוֹרָה הִי כ"ש א"כ אַף פְּשׁוּטֵי כ"ע מְקַבֵּל טוֹמְאָה פִּינוֹן דְהָיו פְּאֲנֹכֶל מְטַעַם חֲזִיבַת
הַקּוֹדֵשׁ וְאִי דַחִיבָה"ק אִינוּ רַק מְדַרְבְּנּוּ הֵלֵא פִּינוֹן דַּכ"ש לְדוֹרוֹת עֲבוּדְתָן מְחַנְכְּתָן א"כ בָּא
קְדוּשַׁת הַכ"ש עִם הַטוֹמְאָה פְּאֲחָד וּבַכַּה"ג הֵלֵא כ' הַצַּל"ח דְהָיו דְאַרְיִינִי: הַנֶּה אִינִי רוֹאָה
בְּזֶה הַתַּחֲלַת קוֹנְשֵׁי דְאַטוֹ קוֹנְשֵׁי הַמְּנוֹרָה קָאִי עַל הַמְּדָה שְׁמוּדְדִין בְּהַ חֲצִי לֹג לְכָל נֵר
הֵלֵא זֶה לְשׁוֹנוֹ שֵׁם וּא"ת הָאִיף הַדְלִיקוּ הַמְּנוֹרָה בְּאוֹתָן ח' יָמִים שְׁעֲדִינּוּ הָיו ט"מ הָרִי
טְמָאוֹ אֶת הַשְּׁמֹן בְּהַדְלַקְתָּן וְמָה הַפְּרִשׁ יֵשׁ בֵּין הַשְּׁמֹן שֶׁל אוֹתוֹ פֶּה שְׁנַמְצָ' מְנַחַח בְּחוֹתְמוֹ
שֶׁל כ"ג וּבֵין שְׁאָר הַשְּׁמָנִים הַטְּמָאִים.

וְע"כ הוּא דְכִינּוּן שְׁהַנְרוֹת הָיו קְבוּעִין בְּמְנוֹרָה וְאֶסוּר לְהַדְלִיק בְּנֵר אַחַר מְשׁוּם בִּיזוּי' מְצָנָה
רַק שְׁהִי מוֹשֵׁף הַפְּתִילָה עַד שְׁמַדְלִיקָה בְּחַבְרָתָהּ וּמְחַזְרָהּ פְּמִבְּנֹאָר בְּשַׁבַּת כ"ב ע"ב
וּבְרַמְב"ם פ"ג מַה' תו"מ וּא"כ אִם הָיו ט"מ לֹא הָיו יְכוּלִין לְהַדְלִיקָה דְמִשְׁמֵשֵׁף הַפְּתִילָה
נְטִמָּאָה וְכֵן הִנֵּר מְעַרְבֵי אִם הִי מְדַלִּיק.

וּבְזֶה שְׁפִיר מְתַרְץ שְׁמֵשֵׁף הַפְּתִילוֹת וְהַחֲזִירָן ע"י פְּשׁוּטֵי כ"ע מְשֵׁא"כ עַל הַמְּדָה לֹא הִי
יְכוּל לְשׁוֹנִי ע"י פְּשׁוּט' כ"ע פִּינוֹן שְׁהִי מְדָה הֵלֵא נַעֲשֶׂה פְּלִי וְשְׁפִיר מְקַבֵּל טוֹמְאָה וְע"כ
שְׁהִינִתָּה שֶׁל כ"ח שְׁאִינוּ מְטַמְּא מְגַבּוֹ.

וּבְעֵינֵיקָר הַדְּבָר שְׁרָצָה כ"ת לֹאמֵר שְׁהִי כ"ש וְאַפְּלִי לְמ"ד אִין עוֹשִׁין כ"ש שֶׁל עֵץ הֵלֵא לֹא
הִי אֶפְשָׁר בַּע"א וְנִתְקַדֵּשׁ בְּשַׁעַת הַדְּלָקָה פִּינוֹן דְלְדוֹרוֹת עֲבוּדְתָן מְחַנְכְּתָן הַנֶּה בְּחִידוּשֵׁי
פְּתִיב אֶצְלֵי מְכַבֵּר דְהָא דְאַמְרִינּוּ כ"ש לְדוֹרוֹת עֲבוּדְתָן מְחַנְכְּתָן הִינּוּ הִיכִי שְׁפִלֵי זו
מִיּוֹחַדַת לְעֲבוּדָה זוּ וְתִשְׁאָר בְּתַשְׁמִישׁ עֲבוּדָה זוּ אֲבָל הִיכִי דְרַק דְרַף' מְקַרְהַ נַעֲשֶׂה בְּהַ
עֲבוּדָה זוּ מְפָנִי שְׁלֵא הִי אֶפְשָׁר בְּאַחֲרַת בַּכַּה"ג ל"ש עֲבוּדְתָן מְחַנְכְּתָן וְתַקְעַתִּי מְסַמְרוֹת
בְּסִבְרָא זוּ.

וּא"כ ה"נ הָא לְכַתְחֻלָּה אִין עוֹשִׁין פְּלִי שְׁרַת שֶׁל עֵץ וְרַק מְפָנִי שְׁלֵא הִי אֶפְשָׁר בַּע"א
הַנְּקַרְחוֹ לְעֲשׂוֹת שֶׁל עֵץ לְפִי שְׁעָה א"כ פִּינוֹן שְׁלֵא תִשְׁאָר בְּעֲבוּדְתָהּ לְעוֹלָם ל"ש עֲבוּדְתָן
מְחַנְכְּתָן וּז"ב. וְמָה שְׁהַבִּיא כ"ת בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מְהַר"ש ו"ל בֵּן הַצַּל"ח ו"ל שְׁכ' דְהָאִי וְהַבְּשׁוֹר
לְרַבּוֹת עֲצִים וּלְבוֹנָה ל"ש אֶלָּא בְּהִנֵּי שְׁעוֹלִים ע"ז מְנַבַּח.

הַנֶּה דְבָר זֶה מְפֹרָשׁ יִצְא מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' בְּמַנְחוֹת כ"א ע"א שְׁהַקְשׁוּ שֵׁם בְּהָא דַּא' בַּגְמ'
דְּתַנִּי ר' יִשְׁמַעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רִיב"ב אוֹמֵר מָה הַפְּרִט מְפֹרָשׁ דְבָר שְׁמַקְבֵּל טוֹמְאָה וְעוֹלָה

לאישים כו' יצאו עצים שאין מקבלים טומאה כו' והקשו דהא דרשינו והבשר לרבות
עצים ולבונה ותי' דהא דקא' יצאו עצים שאין מקבלים טומאה היינו בעצים דעלמ' ולא
בעצי המערכה ע"ש ודומה לזה כ' בפנ"י בחי' לב"ק דף ע"ז ע"א דאין שינוי לומר דאפר
פרה מקבל ט"א משום דחיבת הקודש מפשירתו דחיבה"ק ה"ד פ"עין מידי דהקרבנה
ובפרה גופה מ"מ שינוי הזאה ושאר עבודה משא"כ באפר ע"ש ועיני' בתשו' הרשב"א
סי' ל"א וע' בספר טורי אבן בחי' חגיגה כ"ג: והנה בדבר הקוש' שיהביא כ"ת בשם
הגאון בעל ספר מנחת חינוך שהקשה עמ"ש הצ"ח הנ"ל דכ"ש של עץ מקבל טומאה
אף מראשון ושני מש"ס חגיגה כ"ו ע"ב דפר"ק התם על הא דתני שם דאמרי לכהני
ע"ה הזקרו שלא תגעו בשלחן ותיפוק לי' דכ"ע העשוי לנחת הוא ולא מקבל טומאה
ומ"פ והלא בכ"ש מקבל טומאה כמו אונקל מתמת חיבת הקודש ולפענ"ד דעד פאן ל"ש
סברת הצ"ח דע"י חיבה"ק נימא דכ"ש יקבל טומאה אף מראשון ושני אלא מפני שגם
אם הי' פלי של חול הי' מיטמ' אם נגע בו א"ה ורק התורה מייעטה מדכתי' פל אשר בתוכו
יטמא וסמיך לי' מפל האונקל אשר יאכל וגו' אונקלין ומשקין מיטמאין מאויר כ"ח ואין
פלי מיטמ' מאויר כ"ח לפי שאינו נעשה א"ה לעולם.

אמנם אם הוא פלי של קודש עושהו חיבת הקודש שיקבל טומאה אף מראשון פאלו נגע
בו א"ה כמו דעושה חיבה"ק לעצים ולבונה הקרבים ע"ג המזבח שיהי' כמו הבשר לכו
בכל כ"ש אף שאין בו אכילת מזבח ול"ש לומר שיהי' פאונקל מ"מ פיון שאם הי' א"ה
הי' מקבל טומאה עושהו חיבה"ק פאלו נגע בטומאה חמורה משא"כ התם בחגיגה בשלחן
של מקדש שהיא כ"ע העשוי לנחת שאינו מקבל שום טומאה בזה בנדאי לא מהני חיבת
הקודש: ובדבר מה שמסתפק כ"ת בענין הא דקיי"ל דהפלי מצרף מה שבתוכו לקודש
היכי שיש בא' פביצה ובא' פחות מכביצה אי מצרפם הפלי לענין שיקבל גם הפחות
מכשיעור טומאה א"ד דעד פאן לא מועיל צירוף פלי רק היכי שגם פלי הצירוף פלי יכול
הטומאה לחול על כ"א משתייהן פגון שיש בכ"א פשיעור ורק שאנו דנין אם נטמא השני
בנגיעה הא' אז מהני צירוף הפלי אכל היכי דליכ' פשיעור בא' לא מהני צירוף הפלי פיון
דאנו פאין לדון על חלות הטומאה והאריף בזה כ"ת.

הנה בתחלה עלה במחשבה לפני לבאר עפ"י דברי התוס' בפולין כ"ד ע"ב ד"ה התורה
העידה על כ"ח ואפ"י מלא חרדל שכ' שם לפי"מ שמפרש ר"ת דאונקל פחות מכביצה
אינו מקבל טומאה ל"ד נקט חרדל אלא לומר ואפ"י מלא ביצים כו' והקשה רבינו אפרים
מנ"ל דהיינו מטעם אויר דילמ' הוי מטעם שכ"ח מצטרף כשפולן נוגעין זה בזה ונוגעין
בכלי אכל נתלין באויר לא.

וכ"ת א"כ צירוף דכתי' גבי קדשים ל"ל כו' ולכאורה אינו מוכן המשך דברי התוס' דלמה
הקדימו לפרש לומר ואפ"י מלא ביצים קודם קוש' הרבינו אפרים דמשמע שע"י
תתחזק הקוש' אמנם אי נימא דבכה"ג דליכ' שיעור טומאה אין הפלי מצרף יהי' נכון
דאי הוי מפרשינו כפשוטו ואפ"י מלא חרדל וכפירש"י שם שכ' ואי אתה יכול לומר שזה
מטמ' את זה שהרי אין פביצה בכ"א א"כ לא הוי קשה דילמ' מטעם צירוף דלענין זה הא
לא מהני צירוף להחשיבם חתיכה א' ולכך הקדימו דע"כ מוכרח לומר ואפ"י כמלא ביצים
דאל"ה אין מקבל טומאה וא"כ בזה שפיר הקשו דילמ' הטעם משום צירוף פלי: אמנם

נלפענ"ד ראי' דגם בכה"ג מהני צירוף פלי מדברי התוס' בתולין ל"ו ע"א ושהקשו בהא דבעי ר"ל שם אי צריד של מנחות מונין בו ראשון ושני או לא והקשו דיצטרף פלי לענין הכשר פאלו הוכשר פולו כמו שמצטרף לענין טומאה מדכתי' פ' א' עשה הפתוב לכל מה שפכפ' א' דמנחה נבללת בכ"ש ע"ש ולכאורה קשה דהא לשי' התוס' בפסחים ובחגיגה כ"ד ע"א דהא דדרשינן והבשר לרבות עצים ולבונה מהני נמי לענין שייטמ' אןכל אפי' למ"ד אין אןכל מטמא אןכל א"כ חזינן דיש לעצים ולבונה ע"י חיבה"ק עדיפות מאןכל א"כ מהני נמי חיבה"ק לענין זה דאפי' פחות מכפיצה יקבל טומאה ודלא כמו שהעלה השעה"מ פ"ו מה' ברכות דזה אינו עולה רק לשי' ה"ר אלקנן שם וכמו שהאריך בזה כ"ת בדברים נכונים וא"כ לפי"ז מאי הקשו התוס' דיהי' פאלו הוכשרו הצרידים של מנחות מטעם צירוף פלי הלא נ"מ אם אין בהקרטין פשיעור קבלת הכשר דאפי' למ"ד אןכל מקבל בפחות מכפיצה מ"מ הכשר אינו מקבל בפחות מכפיצה כמבואר בתוס' פסחים ל"ג ע"ב וא"כ מטעם חיבה"ק מהני דע"י חיבת הקודש יש לו עדיפות משאר אןכל פנ"ל משא"כ מטעם צירוף אינו מועיל היכי שאין בהצרידין פשיעור אע"כ דפשיטא לי' להתוס' דגם מפת צירוף מועיל אפי' היכי שאין באחד מהן פשיעור ובאמת הכי מסתבר דגם בכה"ג מועיל צירוף דומיא דמצינו הסל מצטרף לחלה דהוי הצירוף לענין שיעור חלה ע' פסחים מ"ח ע"ב ורקלענין אא שמקפיד על תעלתו מחלק בתה"ד סי' קפ"ט לענין צירוף סל בין דבר שאין בכ"א פשיעור לבין היכי שיש בתרנוייהו שיעור חלה ע"ש.

והנה בענין מה שמסתפק השעה"מ בפ"ו מה' ברכות אם אוכל קודש פחות מכפיצה מקבל טומאה אי מהני בזה חיבה"ק לפענ"ד יש להביא ראי' דחיבת הקודש ל"מ להשלים לכפיצה מדברי התוס' ב"ק ק"א ע"א שהובא שם בשם הקונטרס שהקשה על הא דקא' פרה מטמא ט"א הואיל והיתה לה שעת הפוש' ל"ל קבלת טומאה תיפוק לי' דהיא גופה מטמאה אדם ובגדים ותי' דבכה"ג מפרש בפ' דם שחיטה כגון בשר שחיטתו בפחות מכפיצה בצק כו' וכ' שם בא"ד וז"ל ואי גרסינן מיטמא צ"ל כמו שתי' רש"י פשיעורפה לפחות מכפיצה בצק שא"א לפרה לטמא בצק שאין מועיל מה שסופו לטמא טומאה חמורה אלא דהוי פנוגע בשרץ ואלו נגעה בשרץ לא היתה מטמאה את הבצק כיון שבשר פרה היא פחות מכפיצה לכך צריך קבלת טומאה ממק"א כדי שייטמא הבצק וקשה דלמאי נ"מ במה שמצטרף לפחות מכפיצה הלא בלא"ה אןכל מקבל טומאה בכל שיהו ואי לענין קבלת טומאה דאוריית' לשרון עליו את הגדשים הניחא אי חיבה"ק דפרה דאוריית' אעפ"י שאין בה קידוש פלי אכל אם מדרבנן ע"כ לא מקבלי טומאה הני אוכלין אלא מדרבנן דמדאוריית' פשוט דמי ועפרא בעלמא ניהו ע"כ וקשה דמשמע דניחא אי חיבת הקודש דפרה דאורייתא והלא אי חיבה"ק דפרה דאורייתא הדרק"ל ל"ל הטעם דהיתה לו שעת הפוש' הרי בל"ז מטמאה משום דסופה לטמא טומאה חמורה ואי משום דמה שסופה לטמא טומאה חמורה אינו מועיל אלא דהוי פנוגע בשרץ והו' בשר פרה גם אי היתה נוגעת בשרץ ג"כ לא היתה טמאה משום דהני' פחות מכפיצה וכדברי התוס' הנ"ל ז"א דהא השתא אי ס"ל דחיבה"ק דפרה דאוריית' גם בפחות מכפיצה מקבלת טומאה משום חיבת הקודש א"ו דחיבת הקודש ל"מ להשלים לכפיצה עוד נלפענ"ד להביא ראי' לזה מש"ס פסחים ל"ד ע"ב דמבעי' לי' שם לאפני אי בקדושת פה עבוד רבנן מעלה

ובְּעֵי לְמִיפְשֵׁט מָהָא דַּאר"א א"ר יוֹחָנָן עֲנָבִים שְׁנַטְמָאוּ דְרַכּוּן וְאַח"כּ הִקְדִּישׁוּן טְהוּרִין הִקְדִּישׁוּן וְאַח"כּ דְרַכּוּן טְמֵאִין וְהָא עֲנָבִים דִּקְדוּשָׁת פֶּה נִינְהוּ וְאַפ"ה עֲבוּד רַבְּנָן מֵעֵלָּה.

וְלְכַאוּרָה קָשָׁה לְפִימ"ש הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת ק"א ע"א ד"ה אע"ג דְּגַם בְּלִי קְדוּשָׁת פְּלִי אֲמַרִּין חִיבַת הַקּוֹדֶשׁ מְדַרְבְּנָן [שְׁעִפִּי"ז בִּיאָרְתִּי דְבָרֵי הַתּוֹס' פְּסָחִים דָּף כ' ע"א ד"ה אֵלָּא שֶׁהִקְשׁוּ אִי חִיבַת הַקּוֹדֶשׁ מִהֵנָּה לְמִימְנֵי בִּי רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי מֵאִי נִפְקָא מִינָּה דְהוּי מְשַׁקֵּין בֵּית מִטְבַּחֲיָא דְכוּן וְאִין מְכַשִּׁירִין וְלְכַאוּרָה הָא שְׁפִיר נ"מ בְּהָא דְמִשְׁקֵי בִּי מִטְבַּחֲיָא דְכוּן כְּשֶׁעֲדִין לֹא נִתְקַדְּשׁוּ בְּפִלִי רַק קְדוּשָׁת פֶּה דָּאז ל"ש חִיבָה"ק וְדְכוּן הֵם מִטְעַם מְשַׁקֵּי בִּי מִטְבַּחֲיָא וְלְדְבָרֵי הַתּוֹס' הַנ"ל נִיחָא דְגַם בְּקְדוּשָׁת פֶּה אֲמַרִּין חִיבָה"ק מְדַרְבְּנָן] וְאַמַּאי לֹא מִיפְשֵׁט לִי לְאַבְיֵי מִמְעַלָּה דְחִיבַת הַקּוֹדֶשׁ דְּהָא הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת שָׁם כְּתוּבוּ זֶה אֲלִיפָא דְאַבְיֵי ע"ש וְעַכְצ"ל דָּאִין רֵאִי מִמְעַלָּה דְחִיבַת הַקּוֹדֶשׁ דְּכִינּוּן דְּמִשְׁנַקְדָּשׁ בְּפִלִי אֵז מְכַשִּׁיר מְדַאוּרִינְתָּא בְּכַה"ג הוֹסִיפוּ רַבְּנָן מֵעֵלָּה גַם בְּלִי קְדוּשָׁת פְּלִי אֲבָל הֵיכִי דְלִיפָא מֵעֵלָּה דְאוּרִינְתָּא שְׁפִיר מִיבְעֵי לִי אִי אֲמַרִּין דְּלֹא עָשׂוּ מֵעֵלָּה רַק בְּקְדוּשָׁת פְּלִי וְלֹא בְּקְדוּשָׁת פֶּה דְגַם לְפִי פִי הַתּוֹס' שָׁם בַּד"ה וְנָתַן קִס"ד דָּאִין זְרִיעָה לְהַקְדִּישׁ הִיא רַק מֵעֵלָּה דְרַבְּנָן.

וְרַק רַבָּא הוּא דְבָא לְאַתּוּי בְּתַר הֵכִי דָּאִין הַשְּׁקָה לְהַקְדִּישׁ מַה"ת וְלַפ"ה גַם אֲלִיפָא דְמִסְקָנָא הוּא רַק מְדַרְבְּנָן וְכוּן מְבֹאָר בְּתוֹס' זְבָחִים ע"ח ע"ב ד"ה דְּלִי לְעַנְגִּין מִי חֲטָאֵת וְנ"ל דַּל"מ לְהוּי הַשְּׁקָה לְטַהָרֵם כַּמ"ש בְּקוּוֹטְרָס וְא"נ חוּמְרָא בְּעֵלְמָא מְשׁוּם דָּאִין זְרִיעָה לְהַקְדִּישׁ כְּדָאִי בַּפ' כ"ש ע"כ וְלַפִּי"ז קָשָׁה דַּמְנ"ל לְמִימַר דְּלִכְפֹּד הִקְדִּישׁוּן וְאַח"כּ דְרַכּוּן טְמֵאִים מְשׁוּם דְּעֲבוּד רַבְּנָן מֵעֵלָּה בְּקְדוּשִׁים דְּמִיטְמָא מְשַׁקָּה עִם הָאוּכָל וְל"א בְּהוּ מְשַׁקֵּין מִיפְקֵד פְּקוּדֵי דִילְמָא הַטְעַם דְּהִקְדִּישׁוּן וְאַח"כּ דְרַכּוּן טְמֵאִים מְשׁוּם דְּהָא מְבֹאָר בְּסִמּוּד דְצָרִיף לְדוֹרְכוּן פְּחוֹת פְּחוֹת מְכַבֵּיצָה דָּאִי יוֹתֵר הָא אִיטְמוּ מְשַׁקֵּין בְּכַבֵּיצָה מִיְצִיאַת טִיפָה הִרְאִישׁוּנָה ט"א וְהָרִי יֵשׁ בָּהּ כְּשִׁיעוֹר וְא"כ ע"כ מִיְיָרִי בְּשִׁדוּרְכוּן פְּחוֹת מְכַבֵּיצָה א"כ אִם אִינּוּ הִקְדִּישׁ בְּשַׁעַת דְּרִיכָה טְהוּרִין לְפִי שְׁפָחוֹת מְכַבֵּיצָה לֹא מִיטְמָא ט"א מִשָּׂא"כ בְּהִקְדִּישׁוּן וְאַח"כּ דְרַכּוּן אִפִּי פְּחוֹת מְכַבֵּיצָה מִיטְמָא מְשׁוּם חִיבַת הַקּוֹדֶשׁ מְכַשִּׁיר וּמִיטְמָא אִפִּי פְּחוֹת מְכַבֵּיצָה אֲבָל אִין הַטְעַם מְשׁוּם מֵעֵלָּה וְלָמָּה הִנְכַּרְח הַש"ס שָׁם לְאוּקְמֵי בְּעֲנָבִים שְׁל תְרוּמָה אע"כ דְּמַחְמַת חִיבַת הַקּוֹדֶשׁ אִינוּ מוֹעִיל בְּפְּחוֹת מְכַבֵּיצָה שְׁיִהְיֵי כְּאֵלוּ הִי בּוּ כְּשִׁיעוֹר: וְהִנֵּה בְּמִסְקָנָא דְשִׁמְעֵתָא בְּפִסְחִים שָׁם דְקָא רַבָּא אָף אֲנִי נְמִי תְנִינָא כּו' מְבֹאָר דְּגַם בְּקְדוּשָׁת פֶּה עֲבוּד רַבְּנָן מֵעֵלָּה וְכ"כ בַּכ"מ פִּי"ב מַה' תְּרוּמוֹת ה' י"א ע"ש וְעִפִּי"ז בִּיאָרְתִּי דְבָרֵי הַש"ס בְּנִדְהָ ה' ע"ב גּוּפָא אֲמַר זְעִירֵי מֵעַל"ע שְׁבַנְדָּה עוֹשֶׂה מְשַׁכְּב וּמוֹשֵׁב לְטַמָּא בְּגָדִים כּו' אֲמַר רַבָּא וְתַסְבְּרָא ק"ו הִיא וּמָה כ"ח הַמְּוָקֵף צְמִיד פְּתִיל הַנִּיצוֹל בְּאֵהָל הַמַּת אִינוּ נִיצוֹל בְּמֵעַל"ע שְׁבַנְדָּה מְשַׁכְּבוֹת וּמוֹשְׁבוֹת שְׁאִין נִיצוֹלִין בְּאֵהָל הַמַּת אִינוּ דִּין שְׁאִין נִיצוֹלִין בְּמֵעַל"ע שְׁבַנְדָּה וְקָשָׁה דְּהָא אֲמַרִּין לְקַמֵּן בְּשִׁמְעֵתָא שָׁם דַּמְעַל"ע שְׁבַנְדָּה לְקַדְּשִׁים אֲבָל לֹא לְתְרוּמָה א"כ לַפִּי"ז הָא קִי"ל אוּכְלִין שְׁל קוֹדֶשׁ אִין נִיצוֹלִין בַּצ"פ וְא"כ ל"ה ק"ו פִּינּוּן דְּבְמֵאִי דַּמְעַל"ע שְׁבַנְדָּה אִינוּ נִיצוֹל הֵינּוּ קְדוּשִׁים גַּם בְּאֵהָל הַמַּת אִינוּ נִיצוֹל פִּינּוּן דְּקְדוּשִׁים אִינּוּ נִיצוֹלִין בַּצ"פ וְכַבֵּר נִתְקַשׁוּ בְּנָה בְּתוֹס' חֲגִיגָה כ"ה ע"א וְתִירוּצָם שָׁם הוּא מְשׁוּלָּל הַבְּנָה ע"ש.

וּלְפַעַנְד"ג לִיְיָשׁב דְּהִנֵּה שְׁמַעְתִּי קוֹשִׁיא מִמְּחַן' הַגָּאוֹן הַמְּוָבֵּהק מוּה' שְׁנִיאֹר זְלָמָן נ"י אַבְד"ק לְוּלְבִלִין עַל הָא דָּא בְּשַׁבַּת פ' בְּמָה מְדַלִּיקִין בְּנִס דְּחַנּוּכָה שְׁפִשְׁנִכְסוּ הַיּוֹנִים לְהִיכֵל

טמאו פל השמנים שבהיכל ובדקו אח"כ ולא מצאו אלא פה א' של שמן שהי מונח בחותמו של כ"ג ולא הי' בו אלא להדליק יום א' נעשה גם והדליקו ממנו ח' ימים והקשה דהרי הכניסו ע"ז ותקרובת ע"ז להיכל א"כ נטמא גם הפה הזה לריב"ב דס"ל תקרובת ע"ז מטמא באהל ואי שהי מוקף צ"פ ז"א דהא משקין של קודש אין ניצולין בצ"פ ואמרתי בשוב הקושא הלזו ע"ד הפלפול בדרכים שונים ובפשיטות נראה לתרץ דהנה באמת צריך להבין מנ"ל דאוקלין ומשקין של קודש אין ניצולין בצ"פ הלא עיקר דבר זה נשנה במשנה גבי חטאת שהמים המקודשין אין ניצולין בצ"פ והתם יליף לה מדכתיב והניחו במקום טהור אבל בשאר קדשים מנ"ל דברמב"ם פי"ד דפירה ובכ"מ שם משמע שהוא ג"כ דאורייתא וע"כ דילפינן שאר קדשים מחטאת ולפי"ז י"ל דבעינן דומיא דחטאת דהיינו כמו במי חטאת בעינן שיהיו קדושין קדוה"ג שנתנו האפר עליהן אבל קודם זה ניצולין בצ"פ פן בשאר משקין של קודש בעינן עכ"פ שיהיו קדושין בכלי שרת ויהיו קדושין קדוה"ג אבל בעוד שלא ניתנו בכ"ש אף שפכר נתקדשו קדושת פה בנדאי ניצולין בצ"פ ולפי"ז ל"ק הקושא הנ"ל דהא כ"ז שלא ניתנו השמן במנורה שהוא הכ"ש שלו לא נתקדש עדיין קדוה"ג ושפיר ניצול הפה הזה בצמיד פתיל והשתא תתיישב נמי קושא התוס' הנ"ל דהא בש"ס פסחים הנ"ל מסקינן דעביד רבנן מעלה אפי' בקדושת פה וא"כ הא דעביד רבנן מעלה בקדשים במעל"ע שפנדא היינו אפי' בקדושת פה וא"כ איכא שפיר ק"ו ומה כ"ח המוקף צ"פ שניצול באהל המת אף בקדשים אם לא נקדש עדיין רק קדושת פה פנ"ל אינו ניצול במעל"ע שפנדא פנין דעביד רבנן מעלה אפי' בקדושת פה פנ"ל משכבות ומושבות שאין ניצולין באהל המת אינו דין שאינן ניצולין במעל"ע שפנדא והבן.

ובזה הנני ש"ב ידידו הדו"ש באהבה: סי' כה בעזהש"י יום ה' ד' לירח אדר תרל"ח לפ"ק סערעט: ישאו הרים שלום לכבוד ידידי הרב הגדול החריף וישנון זית רענן חכם ושלום כש"מ שמחה גינצבורג נ"י אבד"ק סטראזיניטץ יצ"ו.

מכתבו הגיעני בעת אשר תלאות וטרדות רבות אפפוני מסביב. ועתה פאשר הרחיב ה' לי מעט.

אמרתי להשיב לו על שאלתו בעובד דאתא לקמי' באיש א' שמו מ' אברהם דוב בן מו"ה ישראל הכהן נשא אשה שמה הענא וזה פשתי שנים ומחצה נשתטית ויצאה מדעתה ר"ל והיתה בבית החולים בקרית וויצען ועתה היא בבית החולים בעיר לבוב וכל הרופאים יצענו ויאמרו שא"א למצוא לה תרופה והאיש אסור בקבלי עבותות העיגון והולך עירי נדופק על פתחי כ"ת יום לנתק מעליו מוסרות חדרגמ"ה ז"ל ולהתיר לו לישא אשה אחרת עפ"י דתוה"ק עכ"ש: הנה הלכה פסוקה היא בש"ע אה"ע סי' א' ס"י בהג"ה דבמקום שאין הראשונה בת גירושין פגון שנסתטית או שהוא מן הדין לגרשה ואינה רוצה ליקח גט ממנו יש להקל להתיר לו לישא אשה אחרת ובב"ש שם כ' בשם הב"ח דצריך ליקח התרה ממאה רבנים מג' ארצות וישליש הפתובה ונדונ' ות"כ ובעד מזונות ביז הב"ד ויתן הגט ביז שליח הולכה שיהי' ביזו עד שתשפטה ויתגנו לה וסייב לייחד לה בית לשמור אותה ממנהג הפקר.

והנה לייחד לה בית בנ"ד נראה דכיון שהיא בבית החולים היא ממיל' משומרת עפ"י הממונים מטעם המלך קיר"ה וע' בט"ז אה"ע סי' קי"ט ס"ק י"ב מ"ש בפ"ש תשו' מהרי"ו ומה שחולק עליו דל"ש לא פליג היכי דליכ' תשש גרירה ע"ש.

ובנ"ד גם המהרי"ו יודה דזה הוי ממש פייחד לה בית: ולענן מסירת הגט בינד שליח הולכה לתת בינדה לכשתשתפּה. הנה האחרונים ז"ל קיהו בזה מהא דא' ביבמות נ"ב ע"ב האומר ללבקר פתוב גט לאשה דעלמ' לכשאכנסנה אגרשנה דאינו גט ומבואר ברמב"ם פ"ג מגירושין וכן ברש"א פחדושו שם ובגיטין ב"ו דהטעם משום שאינה בת גירושין ממנו בשעת פתיבה ונמצ' שנקתב הגט שלא לשמה וא"כ מאי מועיל האי גיטא שימסור השליח בינדה לאחר שפוי' הא פיון דבשעת פתיבה לא היתה ראוי' להתגרש נמצא שנקתב שלא לשמה.

ולפענ"ד נ' בישוב זה דהרי באמת ברמ"א הנ"ל פלל הדין דנשתטית עם היכי שהוא מן הדין לגרשה דבכה"ג לא גזר רגמ"ה ז"ל פלל וא"כ הוא מותר לישא אשה אחרת עלי' בלא גט פלל אף י"ל דזהו רק היכי דנשתטית בכה"ג שמדאוריית' אינה בת גירושין פגון שא"י לשמור את גיטה אבל היכי שיכולה לשמור את גיטה רק שא"י לשמור א"ע.

דד"ת שוטה פי האי מתגרשת ורק מדרבנן אינה מתגרשת משום גרירה פדאי' ביבמות קי"ג ע"ב בכה"ג פודאי צריף ליתן לה גט פיון דמדאוריית' יכולה להתגרש ובזה נתקנה הך תקנה שיתן הגט בינד שליח הולכה למסרו לה לכשתשתפּה אמנם פיון דבהיא שיעור' דא"י לשמור את גיטה יש פלוגת' בין הראשונים כמ"ש בתשו' רש"ל סי' ס"ה והובא בח"מ סי' קי"ט סק"ג ע"ש ואנו לא בקאינין בהיא שיעור' לכן תיקנו בכל ענין.

והנה דעת הרמב"ם והראב"ד בפ"י מגירושין וסייעתייהו דבשוטה דרבנן אם עבר וגירש מהני וכ"פ המחבר בסי' קי"ט ס"ו וזה תלי' בחילופי גירסאות שפירושלמי הובא בתוס' ביבמות קי"ג ע"ב ע"ש בב"ש ולפי"ז לא קשיא על תקנת הב"ח הנ"ל מדברי הרמב"ם והרשב"א שכתבו הטעם באומר ללבקר פתוב גט לאשה דעלמא לכשאכנסנה אגרשנה דל"ה גט משום של"ש וא"כ ה"נ הוי של"ש ולהאמור נכון דעד פאן ל"א התם דכיון דל"ה בת גירושין ממנו הוי של"ש אלא פיון דבשעת פתיבה אינה פלל בסוג גירושין ממנו וכן הי' שייף לומר בשוטה דאוריית' שא"י לשמור את גיטה דאפי' בדיעבד אינה מגורשת שפיר י"ל דהוי של"ש פיון דל"ה בת גירושין פלל משא"כ בשוטה דרבנן הא לד' הרמב"ם הנ"ל ודעימ' בדיעבד מגורשת א"כ שפיר מיקרי בת גירושין ע' רש"י חולין דף ע"ב דכיון דבדיעבד מותר מיקרי בר דמים וע' בתוס' קידושין ס"ד ע"ב בהג"ה מתוס' ישנים שם ע"ש וא"כ לפי"ז פח התקנה הלזו במסירת הגט בינד שליח ליתן לה לכשתשתפּה יפה אפי' אליבא דהרמב"ם והרשב"א הנ"ל ממ"נ אם הגיעה לשיעורא דא"י לשמור את גיטה ואינה בת גירושין מדאוריית' הא א"צ פלל לגרשה שלא גזר רגמ"ה בכה"ג פנ"ל ואי עדיין לא הגיעה לשיעור זה דא"י לשמור את גיטה א"כ מהני שפיר מה שמוסר הגט בינד שליח להולכה ליתן לה לכשתתרפא דהא בכה"ג רק מדרבנן א"י לגרשה ומהני בעבר וגירש א"כ הא הוא בת גירושין וחשיב שפיר לשמה פנ"ל ובהכי אנדא נמי מה שחששו בזה חכמי קוש"ט הובא בהגהות מ"ל פ"ו מגירושין ובפנ"י בחי' גיטין ע' ע"ב מטעם הא דאמרי' בפ"ב דנזיר כ"מ דל"מ עביד השתא ל"מ משוי

שליח ע"ש ולהג"ל יהי נכון עפ"מ"ש המ"ל בפ"ב מה' ביאת מקדש דהיכי דרק מדרבנן לא מצי עביד ל"ש כלל זה וסמוכין לדבריו נראה מהא דא' בפסחים צ' ע"ב מדאורייתא מחזי חזי ורבנן הוא דגזרי בי' ויש להסביר שם מטעם כ"מ דלמ"ע כו' ולכך פשאינו רק מדרבנן שוחטין וזורקין עליו דשוב ל"ש הא דכל מילתא דלמ"ע כו' פ"נ דמדאורייתא מחזי חזי כו' ויש להאריך בזה בפסוג' שם ואכ"מ.

א"כ בנ"ד מהני ממ"נ אי הויא שוטה מדאורייתא הא א"צ גט ואי ל"ה רק מדרבנן הא שפיר מצי משוי שליח. אמנם האי קושיא בלא"ה ליתא עפ"ד המח"א בה' שלוחין שכ' דהא דכ"מ דלמ"ע ל"מ משוי שליח ז"א אלא היכי דהדבר בעצם לא יוכל לעשותו כמו בגזיר י"ב בעושה שליח להפריש חלה בעודו קמח דא"י להפריש בעצמו פ"נ דבקמח ל"ש חלה וכן שם בעושה שליח לקדש אשה שיש לה עדיין בעל דאין בידו לעשות בעצמו עצם הקידושין אבל היכי דגם הוא מצי עביד תכלית הענין ורק איסורא הוא דרביע עלי' שפיר מצי משוי שליח ע"ש ולפענ"ד יש להוכיח זה מדא' בש"ס הטעם דדש"לד"ע משום דברי הרב ודה"ת דברי מי שומעין וקשה תיפוק לי' משום כ"מ דלמ"ע לא מצי משוי שליח ונרויח בזה דאפ"י אם יהי השליח שוגג לא תועיל השליחות א"ו דהיכי דרק איסורא הוא דרביע עלי' ל"ש לומר כ"מ דלמ"ע כו'.

ודומה לזה מצינו בתוס' פסחים דף פ' ע"א לענין כל דלא חזי בראשון לא חזי בשני דזה לא שייך אלא בטמא וחיגר דלא חזי בגופו בראשון לא חזי בשני אבל היכי שהוא בדרב רחוקה שא"י לבא לעזרה מחמת איסור דחוי' לתחום ע"ז לא מיקרי לא חזי דשפיר חזי רק איסורא הוא דרביע עלי' ע"ש וע' בתוס' חגיגה דף ב' ע"א ד"ה איזהו קטן שכ' שם לענין קטן שהגיע לחינוך דקרפן ראי' שלו אינו רק בתורת נדבה וא"ק ביו"ט למ"ד נדונ"ד א"ק ביו"ט ולא קרב עד למחר ואפ"ה לא מיקרי לא חזי בראשון פ"נ דגופו חזי אלא שאין היום ראוי עכשיו ע"ש ושם י"ז ע"א ד"ה יום טבוח.

וע' בפסחים ס"ט ע"ב גבי ט"מ שחל ז' שלו להיות שע"פ דהאי מחזי חזי ותקוני הוא דלא מיתקן והפנונה פ"נ דאלו עבר ועשה הנאה שפיר מיתקן וחזי לאכילה לכן שפיר מיקרי ראוי פ"נ דרק איסור הנאה דשבת רביע עלי' וע' עירובין ע"ח ע"ב עשאו לאשירה סולם מהו כו' א"ד אפ"י לרבנן פיתחא הויא ואר' דרביע עלי' ע"ש ודוגמא לזה מצינו בטו"ז א"ח סי' ל"ב ס"ק י"ט שכ' בשם הב"ח דהיכי דעצם הדבר ראוי ורק איסור שבת רכיב עלה מיקרי ראוי לבילה ע"ש וע' בתשו' שאגת ארי' סי' ו' שהאריך בזה [ובחז' אמרתי לבאר בזה דברי התוס' בחגיגה ד' ע"א ד"ה אלא שכ' שם על הא דפרי' התם במאי דממעט טומטום מראי' וכי אצטריך קרא למעוטי ספיקא והיינו דכ"נ דנשים פטורות והאי אימא אשה הוא ממיל' הוי פטרינן לי' פי היכי דלא ליתי חולין לעזרה והקשו דלייתי ע"ת ואם אשה היא ליהוי נדבה ות' דמבטל לי' מסמיכה כו' ול"ד לערל וטמא משלחין קרבנותיהם וגם לקמן ממעטינן לי' משום דכל שישנו בביאה ישנו בהבאה ולא משום סמיכה דהתם גברא בר חיובא היא ואר' הוא דרביע עלי' שא"י לסמוך אבל האי לאו בר חיובא הוי דאימא איתת' הוא ע"כ ואמרתי בכונתם עפ"מ שהקשו ביבמות ק"ד ע"ב ובכ"ד היכי ערל וטמא משלחין קרבנותיהם הא פ"נ דא"ר לסמיכה כל שא"ר לבילה בילה מעפכת ולכך כ' התוס' הכא דכ"נ דגבר' בר חיוב' הוא ואר' הוא דרביע

עלי' הוי שפיר ראוי לביקלה כד' הב"ת הַנ"ל משא"כ הַכָּא דְדִילְמָ' אִשָּׁה הוּא וְהוּי א"ר לביקלה וכה"ג מצינו בב"ב פ"א ע"ב גבי הקונה ב' אילנות בתוך של חבירו מביא בפורים ואינו קורא משום דספק הוא אי קנה קרקע או לא ופריה שם והא פל שא"ר לביקלה ביקלה מעפכת ע"ש הרי דחשיב א"ר לביקלה מטעם ספק דילמ' לא קנה קרקע ולא בפורים גינהו וא"ר לקריני' וה"נ הטומטום הוי א"ר לביקלה דילמ' אשה היא' וז"פ ובכורר] וע' תוס' פסחים צ"ד ע"ב ד"ה ואין ולפי"ז ה"נ איהו שפיר מצי לגרש ורק האשה ידה הוא דכאיב לה דומי' דא' ביבמות ס"ו ע"א ונהרי ערל וכל הטמאים שאינן אוכלין ומאכילין התם פומייהו פאיב להו ע"ש וע' בתוס' יבמות מ"ד ע"א שהקשו בהא דכל העולה ליבום כו' ונהרי חרש וחרשת שאינם עולין לחליצה ועולים ליבום ותו' דבגני חליצה גינהו אלא פומייהו הוא דכאיב להו ע"ש וה"נ בגשתטית י"ל דבת פרייתות הוא רק ידה הוא דכאיב לה ונהי ד"א גרם לו ולא מיקרי לא מצי עביד ושפיר מצי משוי שליח.

[גרם הא איכ' לעיוני מדברי הש"ס ב"מ ק"ב ע"א והשת' דאר"י א"ר אסור לזכות בביצה כ"ז שהאם רוכצת עליהם כו' אפ"ת דנפלה לה לחצרו פל היכא דאיהו מצי זכי חצרו גמי זכיא לי' וכל היכי דאיהו לא מצי זכי חצרו גמי לא זכיא לי' והשת' לפי סברא הַנ"ל הא חצר הוא מתורת שליחות ואם בכה"ג דתכלית הענין יש פח בידו לעשותו ורק איסור' רכיב עלי' מצי משוי שליח ה"ה דהיל"ל דחצרו גמי יזכה לו וע' באס"ז שם שכ' חצרו גמי לא זכי לי' פי' אפי' מדעתו ורצונו ובגניבה בלחוד הוא דרבי רחמנ' שיתחייב קפל ע"י חצרו מדכת' אם המצא תמצ' ע"ש.

ואפשר לומר דהתם אזיל אליב' דמ"ד חצר משום יד אתרבאי וצל"ע]: והנה לכאורה תקשי לפי"ד תמח"א הַנ"ל מ"ש"ס ב"ק ק"י ע"א אר"ש אם הי' פהו טמא בקרבן צבור נותנה לכל מי שירצה ועבודתה ועורה לאנשי משמר ה"ד אי דאיכ' טהורים טמאים מי מצי עבדי כו' ופירש"י וכינון דלא מצי עבדי שליח היכי משוי ולהַנ"ל קשה דהא אפי' לַמ"ד טומאה דחוי' בצבור ונהיכי דאיכ' טהורים טמאים לא מצי עבדי היינו לכתחלה אכל היכי שפבר קרב מרצה א"כ שפיר מיקרי מצי עביד דרק לכתחלה איסורי הוא דרכיב עלי' ובכה"ג לא מיקרי לא מצי עביד כו'.

אמנם נלפענ"ד דהדבר נכון עפי"מ שםבואר בתוס' יומא ד"ז ע"א ד"ה דם שנטמ' דלמ"ד טומאה דחוי' בצבור אין הבשר נאכל אם הקריבוהו טמאים גם היכי דלא נטמא הבשר ע"ש והסביר דברייהם בספר טה"ק בחי' לזבחים ט"ז ע"ב משום דמאחר שהי' ראוי שהקרבו יהי' מחולל לגמרי ע"י עבודת הטמא רק שגדחית מפני מצות קרבן צבור ודי במה שגיתר מה שצריך לרצות בצורך התקרבה אכל לא לאכילת הבשר משא"כ לַמ"ד הותרה א"כ אין פאן משום חילול עבודה פלל ולכן היכי דלא נטמא הבשר מותר היא באכילה ע"ש ולפ"ז שפיר מקשי הש"ס היכי מכשרינן הקרבן אפי' לאכילה הא איהו לא מצי להקריבו בענין שיהי' נאכל פיון דהתם אזיל לַמ"ד טומאה דחוי' בצבור פמבואר בתוס' שם ולמ"ד דחוי' אין הבשר נאכל אם הקריבו הטמא אפי' לא נטמ' הבשר פנ"ל וא"כ לענין זה לא מצי עביד ולא מצי משוי שליח וכן מפורש יוצא מדברי השיטה מקובצת שם ד"ה תגינ' בשם הרא"ש וז"ל וי"ל דאתא לאשמעינן אעפ"י שכל בני המשמר טמאין ואיזה מהן שעבד יפסל בשר הזבח לאכילה מחמת הטומאה וע"י הפהו

שאינו מן המשמר שנעשה שלים לעבודה הוא שהנכשר הבשר לאכילה הלכה יהא הבשר שלו כיון שא"א לו להיות ראוי לאכילה אלא ע"י קמ"ל עכ"ל הרי דס"ל דאם הי' נעשה ע"י הטמאין אף שהי' אפ"ש בענין שלא יטמא הבשר כיון דהפשט וניתוח פשר ב"ר ע' תוס' פסחים ע"ט ובמהרש"א שם.

עכ"ז כפסל הבשר לאכילה ושינוי' דהש"ס דנאכל לבע"מ טהורין מוכן לאשורו דבשלמא לענין שהפגנים פשרים יאכלו שפיר הי' מקשה כיון דאכילה זו היא עבודה דכהנים אוכלים ובעלים מתפפרים וע"ז לא הי' מהני השליחות שיוכשר לאכילת עבודה כיון דהם ל"מ עבדי באופן זה ל"מ משוי שלים משא"כ לענין אכילת בע"מ טהורין שאינו דרוך עבודה שפיר מצי אכיל כיון דלזה ל"ב שליחות דמהיכי תיתי דלא יוכשר הבשר לאכילה כיון שנקרב ע"י פהנים טהורים.

אמנם אפתי קשה לכאורה לפי המוכן מדברי הרא"ש הנ"ל דמייגרי התם באיכ' כהן טהור במשמר אחר הא התם קאי למ"ד דחוי בצבור וצריף לאהדורי אטקרה א"כ אפתי הקוש' במק"ע טמאין מי מצי עבדי והאיך יכול לעשות שלים.

וע"כ מוכרחין אנו לומר דהרא"ש קאי בשיטה זו דאף למ"ד ט"ד א"צ לאהדורי אפהן טהור שבמשמר אחר רק אטהורין שבבית אב אחר וכמו שהובא בספר מפה"י בב"ק שם בשם מהדורא בתרא דלא כד' הרמב"ם בפ"ז מב"מ וא"כ יכול גם הטמא להקריב ושפיר משוי שלים.

אף עדיין יש להקשות מהא דאר"נ ביומא ז' ע"א מדינא היכי דאיכ' שירים לאכילה אע"ג דמדינא ק"צ קרב בטומאה מ"מ במנחה דנקמצת מהדרינן לעשות בטקרה שיהיו שירים נאכלין וא"כ ה"נ אף דמדינא היכי דליכ' כהן טהור במשמר זה א"צ לאהדורי אטקרה מ"מ היכי דאיכ' אכילה הא צריף לאהדורי אטקרה משום דאין מביאין קדשים לבית הפסול וא"כ ה"ה הקא נהי דלענין ההקרה מצי עבדי גם אנשי משמר הטמאין מ"מ הא הקא איכא אכילה כדקתני עבודתה ועורה לא"מ וא"כ הא איכ' איסור דהפסד קדשים.

ולד' המח"א הנ"ל ניחא דכיון דגוף ההקרה מצי עבדי מדינא וא"צ לאהדורי אטקרה אע"ג דבדאיכ' אכילה איכא איסור דהפסד קדשים מ"מ הא זה אקרקפת' דגברא מנח ואר"י הוא דרביע עלי' וזה מיקרי מצי עביד ושפיר מצי משוי שלים והנה אפ"י אי נימא דבנ"ד מיקרי לא מצי עביד בעצם משום שאינה בת גירושין מכ"ז אפ"ש לומר עפי"ד הש"ס פסחים מ"ח ע"א וא"א איסור מוקצה דאוריית' מה לי איסור גופו מה לי איסור ד"א ע"ש יוצא מזה דהיכי שהוא דאוריית' מיקרי איסור גופו אף שהוא רק ע"י ד"א אפ"ס היכי שהוא רק דרבנן מיקרי איסור ד"א.

והכי אפ"ש לומר דכונת הש"ס פסחים ס"ט ע"ב שהבאתי למעלה דכיון דמדאוריית' מיקחי חזי ויכול ליטהר ע"י הנאה דאיסור הנאה בשבת אינו אלא מדרבנן שמה יעבירונו ד"א ברה"ר כדא' שם א"כ ל"ה רק איסור ד"א ולכ"ף ה"י שפיר לאוכליו וע' עירובין ל"ח ע"ב ע"כ לא פליגי רבנן על ריב"נ אלא בישן דלא מצי אמר אבל בגיעור דא"ב למימר מצי אמר אע"ג דל"א כמאן דאמר דמי וקשה דהא גם גיעור לא מצי אמר דהא תחלת

היום לא מצי מכוון פדקא' שם ובסוף היום הא אסור לי למימר מטעם הקנה וע"כ דכיון דהוא רק איסור דרבנן מיקרי מצי אמר דהוי איסור ד"א גרם לו ונתם ליפא רק אי דרבנן דאף דאזיל שם לרבה דס"ל הקנה דאוריית' מ"מ הא באמת תחלת היום קונה עירוב וליפ' רק האיסור דאמירה שאומר מבע"י זה ל"ה רק מדרבנן ומיקרי מצי אמר וה"נ לענין מצי עביד דהיכי דרק איסור דרבנן רביע עלי' שפיר מיקרי מצי עביד וגם לפי"ז שפיר מיושבת התקנה של הב"ח ה"ל למסור הגט ביז שליח הולכה שיתן לה לכשתשתפה דממ"נ אי הגיע לכלל א"י לשמור את גיטה והוי' שוטה דאוריית' הא ל"ב גט פלל פנ"ל ואי אינה רק שוטה דרבנן משום גרידה א"כ הא הוי איסור ד"א גרם לו ול"ש שהוא פללא דכ"מ דלמ"ע כו' ושפיר מצי משוי שליח: והנה הפוסקים הקשו ע"ד רמב"ם ורשב"א ה"ל ש"כ הטעם באומר ללבלר פתוב גט לאשה דעלמ' לכשאכנסנה אגרשנה דל"מ מטעם דהוי שלא לשמה מיבמות צ"ג ע"ב דרבא מוקי קרא דלא תסגיר עבד אל אדוניו בלוקח עבד ע"מ לשחררו וה"ד דכתב לי' לכשאקטף הרי עצמה קנוי לה מעכשיו.

היכי מועיל הא שטר שיקרו עבד בע' ג"כ לשמה א"כ בכה"ג הא בפשע פתיבת הג"ש אינו בר שיקרו ממנו והוי של"ש וראיתי בספר אבני מלואים סי' ל"ה ס"ק י"ג ש"כ לתרץ וז"ל ונראה דהתם בכותב לכשאקטף הרי את קנוי לה מעכשיו לאו להתירו בב"ח קא' אלא להקנות גופו דבזה א"צ לשמה דמה לי מכרו לאחר או מכרו לו לעצמו והא דצריך לשמה אינו אלא להתירו בב"ח דילפינן לה לה מאשה אבל למיקני גופי' לא גרע משאר שטרי קנני וכיון דקנה לעצמו קרינן בי' ל"ת עבד אל אדוניו עכ"ל וניחא לי בהא לבאר מה שיקשו התוס' ע"ז בקידושין ס"ג ע"א דכיון דרבי ס"ל אדם מקנה דשלב"ל ל"ל לומר מעכשיו דהא במילת' דר"מ גבי לאחר שאתגזיר כו' דאר"מ דמקודשת ול"ב מעכשיו כו' לכה"א ר"י דל"ד דלגבי קידושין ה"ט דל"ב למימר מעכשיו משום דסתם קידושין בכסף וקנין מעות לא מתבטל כדא' בא אחר וקדשה מקודשת ואע"ג דנתאכלו המעות אבל גבי עבד כיון דהקנין בשטר והו"א אם נתקבע השטר בתוך הזמן לא יהא העבד משוחרר להכי נקט לישנא דמהני בכ"ע ונאפי' נקבע השטר והיינו כשא"ל מעכשיו ע"ש וכ"כ הרשב"א בחי' שם ותמהו המפורשים דלמה לא נקט ג"כ גבי קידושין שם לישנ' דמעכשיו שיהי' מועיל אפי' בקידושי שטר ונקרע השטר ונ"ל דלא איירי התם בקידושי שטר.

ולמה"ל יתיישב היטב עפי"מ דקיי"ל בקידושין ט' ע"ב דשטר ארוסין שכתבו שלא לשמה לא מהני משום דמקשינן הוי ליציאה מה יציאה בעי' לשמה אף הוי בעי' לשמה. וא"כ הא התם קתני נמי ה"א מקודשת לי לאחר שימות בעליך וא"כ כ"ז שבעלה חי הא ל"ה בת קידושין וא"כ א"א לומר דמייירי בקידושי שטר דא"כ ל"מ משום דהוי שלא לשמה כמו בגט לכשאכנסנה אגרשנה דבשלמ' בעבד מועיל מטעם מכירה פנ"ל משא"כ בקידושין הא לא אפשר בזה בקידושי שטר וע"כ דמייירי בקידושי כסף ולכה"א לא נקט בי' מעכשיו והבן: והנה הפנ"י בקידושין שם הקשה מנ"ל לר"נ דסבר רבי אדם מקנה דשלב"ל דילמ' לעולם אימא לה דס"ל אין אדם מקנה דשלב"ל ונתם גבי עבד ה"ט משום שפרגע שהוא לוקחו מיד העבד זוכה בעצמו כמו שמיט ואכיל דמהני לכ"ע.

ולכאורה היא נראתה לומר דא"א למימר דהוא מטעם שדעבד תופס בעצמו דא"כ לא הי' מועיל השחרור דכיון דהקנן מהאדון אינו מועיל משום דהוי דשלב"ל ורק מפאת שהוא תופס בעצמו הא הוי טלי גיטף מע"ג קרקע שאינו בא מפי האדון והוי דומי' דתצרה הבאה לאחר מפאן בגיטין כ"א ע"א ע"פ פירש"י שם אמנם באמת בעבד מהני טלי גיטף מע"ג קרקע כמבואר בפוסקים.

אך בלא"ה י"ל דאין פאן קוש' דהא האי סברא דהעבד מוחזק בעצמו נובע מדברי התוס' בגיטין י"ז ע"א שכ' דלהכי תיקנו זמן בג"ש דאי ל"ה בי' זמן פועמים שאדם מוכר עבדו ואח"כ פותב לו ג"ש בלא זמן והי' אומר העבד לרבו ב' אייתי ראי' ששטר מוכר שלך קדם לשחרור שהעבד מוחזק בעצמו והלוקח בא להוציא ממנו השעבוד ע"ש וכבר כ' בקצוה"ח סי' רמ"א סק"ג דזהו דוקא התם פיון דלדברי העבד כבר יצא מרשות רבו ע"י שחרור וחקת מ"ק ל"ש גבי' פיון שפבר יצא מרשות רבו ראשון ממ"נ ע"י השחרור או ע"י מכירה לשני וא"כ פיון שהעבד מוחזק ואומר דכבר יצא מרבו א' קודם המכירה ודאי לא ישתעבד להב' מספק אבל היכי דליכ' ספיקא בכה"ג האיך שינוי לומר דהעבד מוחזק בעצמו והרי הוא אצל אדונו פשוטו ונמורו ע"ש וא"כ ה"נ הא לא חל השחרור אלא לאחר חלות הקנן וא"כ אחר שנקנה לאדונו הרי הוא פשוטו ונמורו ואי מדינא לא חל השחרור מטעם דשלב"ל ל"מ מטעם תפיסה פיון דלאחר שפבר הוא משועבד לאדונו ל"מ מה שתופס גופו פיון דאין לו יד לתפוס א"ע ולא דמי נמי להא דמבואר בב"י יו"ד סי' רס"ז דיציאת העבד בראשי אברים דנין בזה"ז אע"פ שהוא קנס ואין דנין דיני קנסות בזה"ז מ"מ פיון דתפס לא מפקינו מינו' ועבד הוא תופס א"ע ע"ש היינו משום דמד"ת יוצא העבד לחפשי בראשי אברים א"כ אין לו לאדון עליו שעבוד ורק שהב"ד בזה"ז אין נזקין לדיני קנסות ע"ז אמרינו שפיר פיון דמד"ת הוא משועבד מיד הוא תופס א"ע משא"כ ה"א האיך יתפוס העבד בגופו אם הוא משועבד ע"י הקנן והשחרור אינו מועיל מטעם דשלב"ל וע"כ דס"ל אדם מקנה דשלב"ל: אמנם לכאורה קשה לפימ"ש הרמ"א סי' ר"ט דבכתב לי' שטר ומסר לי' השטר כמאן דתפס דמ"א וא"כ מנ"ל דסובר רבי אדם מקנה דשלב"ל דילמ' לעולם ס"ל אא"מ דשלב"ל וה"א הא קא' דכתב לי' דילמ' מיירי דמסר לי' השטר ולכך מהני.

אולם הדבר נכון דהא באמת הקשו התוס' הנ"ל ל"ל מעכשיו ותי' דבעי מעכשיו לענין אם נקרא השטר וא"כ הא מבואר בטו"ז שם דצריך שיהי' השטר קיים בשעה שפא לעולם וא"כ האיך מהני אם נקרא השטר וע"כ דס"ל אדם מקנה דשלב"ל וניחא לי בזה לבאר דברי הש"ס גיטין מ"ה ע"א גבי ר"ח דצריך לי' עבדא לבי כותאי שלח להו הדרוה גיהלי שלחו לי' ל"ת עבד אל אדוניו שלח להו והוא בעבד שברח מח"ל וכדר"א ב"ר יאשיי ומ"ש דשלח להו כדראב"י ופירש"י דאמאי לא שלח להו כד' ע"ש וקשה נימא דמשה"ה לא שלח להו כר' משום דקיי"ל אין אדם מקנה דשלב"ל והא דר' ע"כ מיתוקמא כמ"ד אדם מקנה דשלב"ל ולהאמור ניחא דהא באמת גם לדין אם השטר שחרור קיים בשעה שפא לעולם ג"כ מהני דהוי כתפס רק דדייק מדנקט לישנ' דמעכשיו וע"כ לענין נקרא השטר כד' התוס' וא"כ לא נוכל לומר דהשטר הוי כתפס דא"כ בעינין שיהי' השטר קיים בשעה שפא לעולם ולא הי' מועיל נקרא השטר וא"כ שפיר פריף למה לא שלח להו כרבי ובלא מעכשיו והשטר קיים אחר שקנאו דאז מהני גם לדין דהוי כתפס.

ובעיקר הקושני הנ"ל שהקשו בהוא דלכשאקחה הרי עצמה קנוי לה הא לד' הרמב"ם והרשב"א הוי של"ש גלפענ"ד דלא קשי' עפ"מ"ש הפוסקים דבגט שיקרוור מהני טלי גיטף מע"ג קרקע וכדמוכח באמת מסוג' דגיטין ט' מדלא תשיב דשוו ביה לגיטין נשים ע"ש ואנכי הוספתי להביא ראיה מהא דהתעצמו בעלי התוס' בקידושין בקושני הנ"ל דאמאי צריף לומר מעכשיו הא בלא מעכשיו מהני ג"כ כמו בקידושין לר"מ דאמר אדם מקנה דשלב"ל ואמאי לא תי' עפ"מ"ש בכתובות פ"ו ע"ב ביה דאיבע' נשם בהר"ז גיטף ולא תתגרשי בו אלא לאחר ל' יום וכ' התוס' נשם דמייירי במעכשיו וכ' הרדב"ז בתשו' סי' תצ"ג משום דקושני' להו אי לא אמר מעכשיו הא הוי כטלי גיטף מע"ג קרקע דאינה מגורשת ע"ש שהאריף מאד וע' באס"ז שם.

וא"כ אמאי לא פתבו דלהכי בעי בג"ש שייאמר מעכשיו פי היכי דלא ליהוי כטלי גיטף מע"ג קרקע משא"כ בקידושין הא מהני טלי קידושין מע"ג קרקע ע' בב"ש סי' ר"ז ובמפורשים ובסי' ל' סק"א וע' בתשו' א"ז הח"צ שפספר רב משולם מבנו הגאון זצ"ל סי' ה' בשם הראנ"ח.

אע"כ דפשיט' להו להתוס' ו"ל דבג"ש ג"כ מהני טלי גיטף מע"ג קרקע. וא"כ לפי"ז בשלמ' בגט אשה דכתי' וכתב לה ודרשינן לשמה אצל הפתיבה א"כ פשכותב הגט קודם שנושאה ל"מ משא"כ בג"ש הא דרשינן מדכתיב או חופשה לא ניתן לה לשמה והא לא דרשינן דבעי לשמה רק אצל הנתינה ולא על הפתיבה וא"כ מאי איכפת לן דכתיב ל' הג"ש קודם שלקחו הא עכ"פ פ"נ שהג"ש בידו לאחר שקנאו יוצא בזה לחירות [וע' תוס' סוטה ד"כ ד"ה אבל תורה כו'] ואי דהא נמסר לידו קודם שלקחו והוי אח"כ טלי גיטף מע"ג קרקע הא כבר הוכחנו דבג"ש אינו פסול טלי גיטף מע"ג קרקע וא"ש.

והנה ראיתי מובא בשם שו"ת פמ"א ח"א סי' ד' שכ' בשם רב גדול אשכנזי א' דבנשתטית יש לזכות לה גט ע"י אחר עפ"י דתוה"ק ושתה"ק נידונית פפנוי' לא כא"א ובזה נוח לו לזכות לה גט דוקא פי אין אפטרופס לעריות והרבה יש לחוש לקלוקלא ובפרט שהיא מבולבלת בדעתה א"י לשמור א"ע והפמ"א דחה דבריו שאדברא אי נימא שהיא מתגרשת זו היא חובתה שכ"ז שאגידה בבעלה לא ינהגו בה מנהג הפקר כדאית' בר"פ חרש ומהי להיפך דזכות היא לה שלא תהא מגורשת.

ולכאורה בלא"ה א"א לזכות לה גט דהרי קיי"ל דזכי' היא מטעם שליחות כדא' בתוס' ב"מ ע"א ע"ב ד"ה בשלמ' ובתוס' פתובות י"א ע"א ד"ה מטבילין וברש"י גיטין ט' ד"ה יחזיר וקיי"ל דשוטה לאו בר שליחות הוא כדפרכינן בגיטין ובכ"ד על חש"ו והא לאו בני שליחות ניהו וע' בתוס' גיטין ס"ד ע"ב ונדריים ל"ו וסנהדרין ס"ח ואף דבקטן אע"ג דל"ל שליחות אית ל' זכי' מדרבנן כדא' ב"ב קנ"ו זכין לקטן מ"מ בשוטה י"ל דל"מ בי' זכי' דהא אמרי' בב"מ ע"ב ע"א דלהכי זכין לקטן פ"נ דאיתי לכלל שליחות אבל שוטה ל"ה איתי לכלל שליחות דלא סמיא בידן כדא' בגיטין ע' ע"ב משא"כ בקטן זמן ממיל' קאיתי [וברק לחד תי' בתוס' גיטין כ"ב ע"ב ד"ה והא לאו בני דיעה ניהו כ' דחרש מיקרי בר פרייתות הואיל לכשייתפקח ע"ש וע' בנוב"י מהד"ק חאה"ע סי' ס"ג] ואף דכ' הרמב"ם בפ"ד מה' זכי' הובא להלכה בח"מ סי' רמ"ג ס"ז דהמזכה לשוטה ע"י בן דעת זכה ע' במח"א ה' זכי' סי' ל"ב מ"ש בשם הרא"ש דל"מ רק בעתים חלים ואפי'

לד' הרמב"ם כ' שם הטעם כמ"ש הראשונים דבמתנה הוי שלוחו של בעל המזון ולכך יכול לזכות לו מתנה.

משא"כ לענין לזכות לה גט שתהי' מגורשת מיד בקבלת השליח את הגט ע"כ דנחשבי' שיהי' פאלו הוא שלוחו של האשה לקבלה א"כ הא אין שליח לשוטה וע' בס' קהלת יעקב בקונטרס תוספות דרבנן אות ז שהאריה בזה והביא ד' הירושלמי בקידושין די' פלוגתא בזה אם יש זכיי' לחרש ושוטה ע"ש וע' ב"מ ח' ע"א בשלמא חרש קנה דקא מגבה לה בן דעת כו' וע' בתשו' נוב"י מהדו"ק חאה"ע סי' ס"ח ובאמת נלפענ"ד להבי' ראוי דמהני זכיי' לחרש ושוטה מש"ס סוטה כ"ה ע"א דמייבצי' לו שם בעוברת ע"ד ורצה בעל לקיימה מקיימה או אין מקיימה וקא' ת"ש ואלו שב"ד מקנין להו מי שנתחרש בעלה או נשתטה כ' ואי' אמרת רצה בעל לקיימה מקיימה עבדינו ב"ד מידי דדילמ' לא ניחא לבעל ופירש"י והאריה אנו נעשים שלוחים לו בדבר שהוא חוב לו שאינו חפץ בו וקיי"ל דאין חבין לאדם שלב"פ ומשני סתמ' דמילת' פנין דעוברת ע"ד היא מינח ניחא לי' ומשמע דכיון דמינח ניחא לי' זכות היא לו ומקנין לו מטעם זכיי' דזכין לאדם שלב"פ הרי דמהני זכיי' לחרש ושוטה.

וגם בלא"ה י"ל דיקפה פח הזיכוי דהא טעם מסירת הגט בידי שליח מבואר בפוסקים דהוא פדי לכשתתפר' יהי' מוכן ליתן לה מיד ולא יחול עליו חדרג"ה וא"כ זיכוי הגט מועיל שפיר דלכשתתפר' לא יחול עליו אפי' רגע א' איסור חדרג"ה דהא לבסוף לכשתשתפה אגמ"ל דהויא עתידה להתרפאות וא"כ הויא אתיא לכלל שליחות א"כ שפיר הי' מועיל הזיכוי כמו בקטן דהשיפוי ממיל' קאתי כמו בקטן דזמן גזולתו ממיל' קאתי וע' בסנהדרין מ"ז ע"א גבי אכל חלב והפריש קרבן ונשתטה ונחור ונשתפה הואיל ונדחה דחה וצריכ' דאי אשמעינן קמייח' משום דאיהו דחה נפשי' בידים אבל האי דממיל' קא דחי אימא פישן דמי וכו' התוס' וז"ל פלומר פישן דמי דאפי' דל"ה חזי אין ראוי להיות דחוי משום דממיל' מיתער והא נמי ממיל' משתפי ע"ש וה"נ י"ל לענין דחשיב אתי לכלל שליחות דלכשתשתפה אגמ"ל דהי' עומד לכך דומה לזה מצינו בש"ס פרייתות כ"ד ע"ב אבל דהיא אין עומד לזרק ע' פירש"י שם וכן בתוס' חגיגה ד' ע"א ופסחים י"ג ע"ב ובכ"ד וא"כ ממ"נ לא יתלה קולר חר"ג בצוארו דאי לא תתפר' לעולם הא ל"ג רגמ"ה ול"ב גיטא פלל נאי תתפא הא אגמ"ל דהויא אתיא לכלל שליחות והי' מועיל הזיכוי כמו בקטן דמהני מטעם זה.

אמנם בכל זאת הואיל והפוסקים האחרונים מצינו בתקנת הזיכוי ובאמת יש בזה פמה עיקולי ופשוטי לכן ימסור הגט בידי שליח הולכה וישליש פתובה ות"כ ונדינא. ובעד מזונות הפל כמ"ש בב"ש ולצאת בזה מהחשש' שחששו חכמי קוש"ט הנ"ל מטעם כ"מ דלמ"ע כו' יעשה כמ"ש בנוב"י מהדו"ק חאה"ע סי' ג' ע"ש ואחר שיקיים פאמור הנני מסכים בשריות' דהוא גברא עפ"י התרה ממאה רבנים מג"א פאשר פבר התירו פרושים את הדבר וגם אנא מטינא שביא בהדיהו דברי הדור"ש באהבה: סימן כו בעזהש"י יום ב' ראה תרל"ט לפ"ק סטריא הנני מטה פנהר שלום לכבוד הרב הקריף ובקי חכם וסופר אשכול הכופר ערוגת הבושם כש"מ אברהם שלום מארקוס נ"י אבד"ק וועלדזיטש סמוך לדאלינא יצ"ו מכתבו מגילה עפה הגיענו יום אתמול ונערתתי לבקשתו

להשיב לו חיש מהר בלי התמהמה בדבר שאלתו בענין אשר אנשי עירו עם אנשי ישוב א' סמוך ונראה אליו הוא כפר מיזען מחזיקים זה שנים רבות שו"ב ביחד והי' אצלם שו"ב שנשלח להם מיד הרב הצדיק מזידיטשוב זצלה"ה ושניהם הטו שכם א' לסבול עול החזקת השו"ב עפ"י כ' שעשו ביניהם ואחרי עבור חמשה שנים החלו אנשי מיזען לעורר מדנים על השו"ב ולא רצו לאכול מזבחו ונהיאו להם השו"ב מק' דאלינ' ואנשי וועלדזיטש צעקו מרה על אשר יבגדו בפרית שבאו יחד להחזיק השו"ב פאחד והשו"ב הביא אז מכתב מש"ב הרב הגאון המובהק מלבוז זצ"ל שאין אנשי מיזען רשאים להפרד מוועלדזיטש והם לא אבו שמוע באמנם שדעתם הי' רק על שו"ב יר"ש מרבים ואחרי ראותם פי לא כן הוא מי זה יוכל להכריחם לאכול משחיטתו.

ונה שלש שנים שכ"ת נתמנה לרב אב"ד בוועלדזיטש הביא להם שו"ב אחר ירא ושלם וכן תורה אשר הוטב גם בעיני אנשי מיזען ונתן להשו"ב הישן שכר חזקתו שבעה מאות רי"כ ומכר לו את כל פחו וזכותו ומאז בא השו"ב הזה לגבולכם ותקע אהלו בוועלדזיטש יקחיהו אנשי מיזען לזבח להם את זבחהם באין מכלים דבר וכעת נתחדש שבאים שוחטי דאלינ' לישוב מיזען לשחוט ומגרעים פרנסתו ובאו אנשי וועלדזיטש בטענתם למה זה יתירו אגודת הקשר אשר פרתו בריתם עלי זובח הלז להיות מוצא מחיתו משני המקומות כא' נעתה מדוע ישפרו מטה לחמו והשו"ב צועק פכרוכיאי על השו"ב דדאלינ' שמשגיגים גבולו ואדעת' דהכי קנה החזקה של השו"ב הראשון שיהי' לו הזביחה משניהם עכת"ש: הנה לענין אי יש למחות בידי השו"ב דדאלינ' לבל ישגו גבולם של השו"ב הלז לפפענ"ד הדבר פשוט דאיכא בזה משום יורד לאומנתו של חבירו כמו במלמד שכ' התוס' בקידושין נ"ט ע"א שאסור למלמד להשפיר עצמו לבעה"ב שיש לו מלמד אחר בביתו כל זמן שהמלמד בביתו שמאחר שהוא שכור שם ילך המלמד במקום אחר להשתפר אם לא שיאמר הבעה"ב דאין רצונו לעכב המלמד שלו.

וכן הדין בשו"ב שבא לשחוט במקום שיש שם שו"ב קבוע מכבר איכא ג"כ איסור דפסקי' לחיותי'. ואף דמבואר בהג"ה ביו"ד סוס"י רמ"ה ברב היושב בעיר ולומד לרבים יכול חכם אחר לבא וללמוד ג"כ שם אפי' מקפח קצת פרנסת הראשון כגון שהקהל קבלו הראשון עליהם לרב ונוטל פרס מהם ע"ז אפ"ה יכול הב' לבא לדור שם ולהחזיק רבנות בכל דבר כמו הראשון אם הוא גדול וראוי לכך ע"ש ונהוא טעמ' שהובא בש"ך שם דל"ש איסור השגת גבול במה שמקפח פרנסתו בענין הפרס לפי שעל קיבול פרס זה אנו בוששים ובטורח למצוא היתר לרובן והאיך נחזיק אותו כולי האי להחשיבו פרנסה ומחזי' לבלתי ישיג אחר בהם ע"ש וא"כ גם במלמד שייך טעם זה דשייך בי' ג"כ מה אני בחנם כו' ע' בכורות כ"ט ע"א ובתוס' שם אמנם מבואר בתשו' חת"ס חיו"ד סי' ר"ל דאין דברים אלו נאמרים אלא בימיהם שלא קבלו הרב כפועל אלא כל ת"ח הנהיג בני עירו שהי' דר שם וממיל' הי' לו פרס קצוב מחופות וקידושין וכדומה אע"ג שד"ת הוא שת"ח בני עירו עושין לו מלאכתו מ"מ כיון שלא שפרוהו כפועל אלא שבחא דאתי' ממיל' א"כ אם יבא לשם אחר וינהיג גם הוא רבנות מי ימחה בידו אבל בזה"ז שמקבלים רב ועוקר דירתו ממקומו וקוצבים לו שכירתו כפועל וכתוף אותה הקצבה הוא שאר ההקנסות פשוט שהבא בגבולו לא טוב עשה בעמיו וה"ז כגוזל ממש ע"ש וא"כ ה"ה במלמד שקבלו הבעה"ב מתחלה ללמוד עם בנו בשכר מפני שמצא חן בעיניו והמלמד

סמך דעתו ע"ז ואליו הוא נושא את נפשו אסור למלמד אחר להשפיר עצמו להבעה"ב
הזה ומכ"ש בשו"ב דל"ש בי' איסור' דמה אני בחנם כו' היכי שנתקבל בעיר אסור
לשו"ב אחר לירד לאומנתו ולגרע מחיתו והוי עני המהפך בתורה כו'.

והנה לכאורה אפשר לומר לפי שי' ר"ת בתוס' קידושין הנ"ל דדין דעני המהפך בתורה
ל"ש אלא דוקא פשוטה העני להרויח בשכירות או פשוטה לקנות דבר א' וחקירו
מקדים לקנותו ומש"ה נקרא רשע פי למה מחזר על זאת שטרח בה חבירו ילף וישתפר
במק"א אבל בדבר הפקר ליפא איסור פי אם לא יזכה בזאת לא ימצא אחרת ע"ש ולפי"ז
נוכל לומר דה"ה בשו"ב בזמנינו שלא חיש מהר יקרה לשו"ב מקום שממנו ימצא טרף
לבייתו וכמה שו"ב שהמה יראי ה' מרבים ואומנים מופלאים ובקיאים בדינים נשאו
באפס מקום מטעמים וסיבות שונות שלא ניתנו לכתוב וא"כ י"ל בשו"ב אשר אלקי'
אינה לידו מקום פרנסה מהזביחה הוי בדבר הפקר דל"ש בי' עני המהפך בתורה ושרי
אפי' להשיג גבול חבירו דאם לא יזכה בזה מי יודע אם רינח יעמוד לו ממקום אחר.

אמנם באמת ז"א דהכי כ' התוס' בקידושין הנ"ל וביתר ביאור בב"ב כ"א ע"ב בהא
שהקשו על הא דמר חזקין מצודת הדג כו' לפר"ת דבדבר הפקר ל"ש דין עני המהפך
בתורה ואפי' רשע לא מיקרי ותי' דאומנתו בכך שאני הרי דהיכי דהוא אומנתו ויורד
לאומנתו אפי' בדבר הפקר שייך דין עני המהפך בתורה ועוד הרי הו' דינא דעני המהפך
בתורה ובא אחר ונטלו דנקר' רשע אבל גזלן ל"ה הוא דוקא פשוטה אחריו לקנותו
ועדיין לא זכה בו אבל היכי שפכר זכה בו הוי גזל גמור ואפי' בהפקר אף לפי שי' ר"ת.

ובפרט לפי"מ שמבואר בפסקי מהרא"י בסי' קכ"ח שממנו מקור הדין של הרמ"א בסי'
רמ"ה הנ"ל וז"ל ול"ד למי שהחזיק במצוה כמה שנים דמשמע מל' מהר"ם במרדכי
פחו"ה דאית לי' בה חזקה שלא יוכל אחר לדחותו דשא"ה דרגילין לקנות חזקה כה"ג
מן הצבור ולידור צדקות והקדישות על פכה להניח להם וליורשיהם לחזקה אבל פתר
תורה שררותה דידה הרי היא מנוחת ומנופתת לכל מי שרוצה לזכות בה עכ"ל והנה
באמת כ' המג"א סי' נ"ג בשם המהרשד"ם דבחכם הממונה להרביץ תורה או לדין אין
בנו יורש חזקתו ובשם עשרה מאמרות כ' דכל המינויין שהם פתר תורה אין בגניהם
קודמין רק מהלל הנשיא ואילף נהגו שבניהם קודמין עכ"ל ובאמת קיי"ל דבכל המינויים
הבנים יורשים חזקת אבותם ע' פתובות ק"ג ע"ב וא"כ גם הפסקי מהרא"י יודה דמי
שמחזק באיזה מינוי אין פח ביד אחר ליטלו ממנו והמשיג גבולו נקר' גזלן.

ובפרט השו"ב הלז שקנה מהשו"ב הראשון החזקה אדעתא דהכי קנאה וכבר הוחזק
לשחוט בשני המקומות לית דין צריף בושש שהשו"ב דק' דאלינ' אינם רשאים לשחוט
בשם לגרוע מחייתו שוב ראיתי באשל אברהם בא"ח סי' נ"ג שהביא בפירוש לענין
שו"ב שהחזיק במלאכתו שהבן יורש חזקתו ע"ש ולפענ"ד דבר פשוט הוא שבכל חזקות
במינויים ושררות וכדומה האבות מורישים לבניהם והוא מבואר בש"ס פתובות הנ"ל.

ובכנה"ג א"ח סי' נ"ג הביא חבילות פוסקים קדמונים שהעלו פן. בפרט ברב או שו"ב
שנוטל פרס מהקהל דהי' לו לאביו חזקה לענין ממון בנדאי יורש הבן חזקה זו וקצת
ראי' נראה ג"כ מהא דתנן בגיטין דף ל' המלנה מעות את הפהן ואת הלוי להיות מפריש
עליהן מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין מתו צריף ליטול רשות מן היורשים ופריף בגמ'

ואע"ג דלא מטי לידן ומשני במפירי פהונה ולון הרי מוכח מזה דמפירי פהונה ולון שיש להם חזקה שנוטלין תרומ"ע מאיש א' אע"ג דלא אתו לידניהו פמאן דמטי לידניהו דמי ובעה"ב יציא ידי נתינה וחקתם מועיל ליורשים דידהו מדקתני מתו צריף לישול רשות מן היורשים וסגי בנטילת רשות בלבד ומנהי גם לגביהו אע"ג דלא אתו לידניהו וע"כ דחקת האב שהי ממפירי פהונה מוריש לבנו והוי גם לגבן פמאן דמטי לידן וע' ב"ב קכ"ג דעד פאן לא מוקי התם בדאשפתחטי פחיי אפוקהו רק לעגנו פכור דאינו נוטל פי שנים פראוי אבל לגבי שאר יורשין ל"ב שתשחט הפרה פחיי אפוקהו אלא הבנים יורשים הזכות של אבותם שהי ממפירי פהונה ע"ש וע' פמרדכי ב"ק ס"פ החובל שכ' דשיניך ירושה אם א' יש לו זכות שאין שום אדם רשאי לבנות דבר בביהכ"נ וזולתו ומביא שם בשם הספרי דדרשינו למען יאריף ימים על מלאכתו הוא ובניו פקרב ישאל ע"כ הרי דכל מינויין ופירות מוריש אדם חזקת זכותו לבנו וע' בתשו' הרשב"א ר"א סוס"י ש' שלכל מינויין הן קודם לכל אדם אעפ"י שיש אחר טוב ממנו ע"ש ובתשו' מהרשד"ם חח"מ סי' שנ"ד.

וע' ב"ב מ"ו ע"ב דמוקי הא דאריסין אין להן חזקה באריסי פתי אבות ופרשב"ם שהיו רגילין אבותיהן להיות אריפין בשדה זו ולא היו יכולין להחליפן באריסין אחרים וע' בטוח"מ סי' קמ"ט שפיאר פו להדן הרי דשיניך חזקה בעגנו פזה וא"כ הא היכי שפנו אחריו יורש חזקתו גם הפסקי מהרא"י מודה דאסור לאחר להשיג גבולו ולירד לאומנתו [וצ"ע פמרדכי סוף מגילה שכת' וז"ל לעגנו יין הבדלה פל מי שיתן יתר לצדקה הרי הוא זוכה ול"ש ירושה במצות עכ"ל וצ"ל דשם ליכ' זכית ממון ולכף ל"ש ירושה] נהרי פדין של המלמד שהובא פתוס' קידושין ה"ל אפי' פבר פלה זמנו אסור למלמד אחר להשפיר עצמו אצל הבעה"ב דאי בת"ז בלא"ה אין הבעה"ב יכול לדחות מכ"ש בשו"ב שקבלו בני העיר שפסתמ' הוא על פל ימי חיו ע' תשו' חת"ס א"ח סי' ר"ה ר"י.

ק"ו שאין רשאי לשו"ב אחר להשיג גבולו: ולעגנו הדין שמוכא בא"א ה"ל פשוט שחזיק במלאכתו ומת והניח פנים קטנים ונהחזיק אחר בה וכשהגדילו תובעים חזקת אביהם אי טענתם טענה א"ד פיון דאדחי אדחי.

הנה נשאלתי בכי"ב זה שנים רבות מקהלה א' לעגנו רב שנדחה מחזקתו מחמת שבשעת מימת אביו לא הי' ראוי עדיין ונתקבל אחר ושמש פרבנות פמה שנים ואח"כ נעשה הראשון ראוי לאותה אצטלא ותבע חזקתו הראשונה מפח ירושת אביו.

ובהשקפה הראשונה אמרתי להוכיח דין זה מש"ס מפות י"ג ע"א פמשנה גבי רוצח שגלה וחזר לעירו פמימת כ"ג חזר לשררה שהי בה דברי ר"מ רי"א לא הי' חזר לשררה שהי בה ובגמ' שם מביא פריית' מאי וכן בגולה פדתנן ישוב הרוצח אל ארץ אחרתו לארץ אחרתו הוא שב ואינו שב למה שחזיקו אבותיו דברי ר"י רמ"א אף הוא שב למה שחזיקו אבותיו גמר שיבה שיבה מהתם פי' מע"ע].

והקשה הריטב"א ז"ל פחידושיו למה פמתניתין נקט פלוגתניהו דר"מ ור"י פשררה שחזיקו הוא עצמו ובמתנית' נקטוה פשהחזק אבותיו ותי' דמתניתין אשמעין פחו דר"י דאפי' למה שחזיקו הוא עצמו אינו חזר ונית' לי' למינקט פחו דר"י דהלכת' פנותן' ואלו פבריית' פעי' לאשמעין לר"מ שהוא חזר אפי' למה שחזיקו אבותיו אעפ"י שלא חזיקו

הוא עצמו ע"ש ולכאורה קשה מאי אשמעינן בברייתא אליבא דר"מ פנין דינדעינן ממתניתין שהיא ראוי וחוזר לשבתו ממיל' אם הוה חזקו אבותיו יורש מטעם ירושה אעכ"ל דאשמעינן דאפ"א אם נתמנה אחר במקומו ולא הי' ראוי אז ל"א פנין דאדחי אדחי ורבית' גדולה היא דבהא דהוא חוזר למה שהחזק הוא עצמו אין חידוש כ"כ אם חוזר לחזקתו אפ"א באפסקי' אחר אבל למה שהחזקו אבותיו פנין דאינו אלא מטעם ירושה הו"א דהיכי דאפסקי' אחר בשעת מיתת אביו מפאת שלא הי' ראוי לירש אפסקי' ירושתו ושוב אינו חוזר לחזקת אבותיו ואשמעינן דאפ"א חוזר ול"א פנין דאדחי בשעת מיתת אביו אדחי וא"כ לפי"ז ממיל' נשמע דאפ"א היכי דאפסקי' אחר חוזר לחזקת ירושתו ואף דלא קיי"ל כר"מ שם היינו רק בשפיכת דמים או שנמכר ונעשה עבד לאחרים שהם דברים מאוסים ונמורים מאד אבל בשאר עבירות דעלמ' קיי"ל פנותי' ולא פליג ר"י קלל כמבואר להדני' בריטב"א שם.

וא"כ מכ"ש אי נדחה מחמת קטנות דזמן ממיל' קאתי בנדאי ל"א פנין דאדחי אדחי ומצאתי במרדכי ב"ב פ' חז"ה אות תקל"ג שהעיר ג"כ בזה בכעין נידן שלנו ע"ש. עוד הי' נלפענ"ד להביא ראיה לזה מדברי התוס' ברכות ד' ע"א וז"ל לכה מפר"ת פדאי' בדה"י אחרי אחיתנפל יהינדיע בן בניהו זהו סנהדרין וכה"א ובניהו בן יהינדיע על הפרתי ועל הפלתי ופי' ר"ת דכרתי ופלתי היינו סנהדרין שכורתי דבריהן לאמיתן ופלתי שמופלאין בהוראה כמו מופלא שבב"ד וא"ת היכי פשיט יהינדיע בן בניהו מניהו בן יהינדיע וי"ל דמסתמ' ממלא מקום אביו הי' וכי היכי דאביו הי' מסנהדרין גם הוא הי' מהם עכ"ל.

ולכאורה קשה דילמ' לא מילא מקום אביו משום שלא הי' ראוי עדיין והפסיקו אחר וקרא משמע ה"י דכתי' ואחרי אחיתנפל יהינדיע בן בניהו והיינו אחרי מיתת אחיתנפל ולא אחרי מיתת אביו ודילמ' נתמנה אחר במקום אביו בינתיים לפי שלא הי' ראוי אז עדיין וא"כ גם אח"כ לא יוכל לירש התמנות של אביו אע"כ דגם היכי דאפסקי' אחר ג"כ יכול לבא אח"כ בטענת ירושה.

אמנם ראיתי בתוס' סנהדרין ט"ז ע"ב דחקו שם לפרש דתרי בניהו הי' ולא תי' פתירוצם פאן וכ' המהרש"א שם דחזרו מזה וא"כ אין להביא ראיה מדבריהם דברכות. ומבואר באמת בא"א ה"ל להיפוך בשוחט שהחזיק במלאכתו ומת והניח בנים קטנים והחזיק אחר בה וכשהגדילו תובעים חזקת אביהם אין טענתם טענה וראי' מת"כ פ' צו והכנה המש"ח תחתיו מבניו שפנו קודם לכל אדם יכול אעפ"י שאין ממלא מקום אבותיו ת"ל ואשר ימלא את ידו בזמן ששמלא מקומו אין ואם לאו יבא אחר וישמש ול"א ישמש תחתיו עד שיהא בנו ראוי משמע להדני' פנין דאדחי אדחי עכ"ל א"כ.

ה"ה בכל התמנות הדין ה"י דהיכי דאפסקי' אחר אבד חזקתו דומה לזה מצינו ב"ר"ן נדרים כ"ח ע"ב וד"ל ע"א גבי הא דאמר בר פדא שם על המשנה דהרי גטיות אלו קרבן עד שיקצצו כו' פדאן חזרות וקדושות פדאן חזרות וקדושות וקא' ר' יוחנן ל"ש אלא שפדאן הוא אבל פדאן אחר אין חזרות וקדושות וכו' ה"ר"ן שם בשם הרשב"א וז"ל דאפ"י חזר מקדיש זה וקנאן מן הפודה אינן חזרות וקדושות פנין דאפסקי' אחר ע"ש הרי דאף דאי לא הי' פדאן האחר לא הי' לקדושה הלזו הפסק ופדאן וחזרות וקדושות מ"מ פנין דאחר אפסקי' נפסקה הקדושה אפ"י אם בא אח"כ ליד המקדיש וה"ה לענין

יְרוּשָׁה י"ל אַף דָּאֵי לֹא הִי אַפְסָקְנִי אַחַר הָא יְרוּשָׁה אֵין לָהּ הַפְסָק וְהָאֲבוֹת מוֹרִישִׁין לְבְנֵיהֶן לְעוֹלָם מ"מ בֵּינוֹן דְּאַפְסָקְנִי אַחַר אַף שִׂאח"כ נִסְתַּלַּק הָאֲחַר לֹא חֲזָרָה הַיְרוּשָׁה לְהַבֵּן פְּנ"ל וְדוּק וְשִׁעֲפִי"ז אָמַר לְבָאָר דְּבָרֵי רִש"י ו"ל בַּר"ה ד"ב ע"ב מֵת בְּאַדָּר וְעָמַד אַחַר תַּחֲתִיו בְּנִיסָן מוֹנִין רֵאשׁוֹן לְרֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי לְשֵׁנִי פְּשִׁיט' לֹא צָרִיכָא דְאַיְמָנוּ עֲלֵי מְאָדָר וּמְלָה בֶן מְלָה הוּא מְהוּ דְתִימ' נִימְנוּ עֲלֵי תַרְתִּי שְׁנִין קמ"ל וּפִירִש"י ו"ל דָּאֵי מְשׁוּם דְאַיְמָנוּ עֲלֵי לֹא אֲצִטְרִיף לְאַשְׁמַעֲיָנוּ דְשִׁמְעִינוּ לָהּ מְרִיש' אַבְל הַשְׁת' דְּאִיפָא תַרְתִּי אִימָא נִימְנוּ לִי מִקְמִינָת' קמ"ל וְטַעְמוֹ שֶׁל דְּבָר לְפִי שֶׁהַמְלָכוֹת יְרוּשָׁה הִיא דְכַתִּי לְמַעַן יֵאָרִיף יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבְנָיו עכ"ל וְהִנֵּה כְּבָר תְּמָהוּ הַמְפָּרְשִׁים ע"ד רִש"י ו"ל בְּזָה דְקָא וְטַעְמוֹ שֶׁל דְּבָר אַחַר מֵלֶת קמ"ל דְּמִשְׁמַע שְׁנוֹתָן טַעַם לָמָּה ל"מ מֵה דְאַיְמָנוּ ע' מְאָדָר אֲדַרְבָּא זְהוּ טַעַם לְסִתּוֹר וּמְהַרְש"א ו"ל נִדְחָק בְּזָה כְּמִבּוֹאָר לְמַעֲיָן דְלְדְבָרֵינוּ אַפְתִּי תַקְשִׁי לָמָּה ל"מ בְּאַמַּת מְטַעַם יְרוּשָׁה.

וּלְפַעַנְד"נ דְּהִנֵּה לְפִי מֵאֵי דְמוֹקֵי הַש"ס כְּגוֹן שֶׁהוּא מְלָה בֶן מְלָה צָרִיף לְהִבִּין לָמָּה לֹא קָא וְעָמַד בְּנוֹ תַחֲתִיו בְּנִיסָן אַע"כ דְּאוֹתוֹ שְׁמַת לֹא הִי אָבִיו וְעַכְצ"ל דְּאָבִיו הִי מְלָה לְפָנֵי זֶה שְׁמַת וּלְפִי שֶׁלֹּא הִי רְאוּי אֲזַ נְתַמְנָה אַחַר תַּחֲתִיו וְלֹא בְנוֹ דְבָנוּ לֹא מִיְקָרִי אַחַר כְּדָאֵי בְעֶרְכִין כ"ה ע"ב א"כ אִיפְסָק יְרוּשָׁתוֹ וְכִינּוֹן דְּאֲדָחִי אֲדָחִי פְּנ"ל וּז"ש רִש"י וְטַעְמוֹ שֶׁל דְּבָר לְפִי שֶׁהַמְלָכוֹת יְרוּשָׁה הִיא הִינּוּ אִם רְאוּי לִירֵשׁ בְּשַׁעַת מִיתַת אָבִיו כְּדַכַּתִּי לְמַעַן יֵאָרִיף יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבְנָיו הִינּוּ פְּשִׁיטָא קָם מִיַּד אַחַר מִיתַת אָבִיו וְלֹא הִיכִי דְאַפְסָקְנִי אַחַר וְהִיא כְּנֻנָה נְכוּנָה בְּדְבָרֵי רִש"י ו"ל וּבְסִפְרָא שְׁנַדְפָּס מְחַדָּשׁ מְרַב גְּדוֹל ו"ל הִבִּיא לְהַעֲמִים הַפְּשִׁט בְּגַמ' דַּר"ה עֲפִי"ד הַא"א הַנ"ל וְצִיָּין ג"כ לְעִיָּין בְּרִיטְב"א מִכּוֹת וְסִיָּים וְלָזָה הַעִירָנִי קֶצֶת חָכָם א' וְתַמָּה אֲנִי עָלִיו שֶׁלֹּא הִזְכָּרִים בְּשָׁמִי לְהִדְלִי שְׁאֲנֻכִי כְּתַבְתִּי לוֹ כָּל זֶה עוֹד בְּשַׁנַּת תַּרְכ"ח: וְזֶה מְקָרוֹב גְּשָׁאֲלָתִי מִיִּשׁוּב א' שְׁהִי לָהֶם שׁו"ב וּבָאָה אִיזוֹ עֲלִילָה עָלָיו שֶׁבְּגִלְלָה נִלְקַח לְבֵית הָאֲסוּרִין וְלִקְחוּ לָהֶם בְּנֵי הַיִּשׁוּב שׁו"ב אַחַר וְנִתְּנוּ לוֹ הַפָּרָס אֲף בְּתַנָּאֵי שְׁכַאֲשֵׁר יֵצֵא הַשׁו"ב הָרֵאשׁוֹן חֲפָשִׁי יִשׁוּב לְעַבּוֹדָתוֹ וְלֹא יְהִי לוֹ עֲלֵיהֶם שׁוּם טו"מ וְאַחַר עֲבוּר אֵיזָה חֲדָשִׁים נִתְּבַרַר בְּנִימוּסִיָּהֶם שֶׁהַשׁו"ב חָף מְפָשַׁע וְלֹא עָוֹן לוֹ וְיֵצֵא חֲפָשִׁי וְהוֹשֵׁב עַל כְּנוֹ וְנִתְּנוּ לוֹ הַפָּרָס כְּמִקְדָּם אֲף הַשְּׁנִי גְשָׁאֲרָא שֶׁמִּיִּשׁוּב הִיא וְעָסַק בְּמִלְאֲכַת הַשׁו"ב בְּלִי פָּרָס וְהִי לוֹ לְהֵרֵאשׁוֹן לְמַסִּיעַ לְעַת מְצֻנָא בְּעִנְיָנֵי שׁו"ב.

וְאַח"כ נִפְטַר הַשׁו"ב הָרֵאשׁוֹן וְהַנִּיחַ בֶּן שְׁרָאוּי לְאוֹתָהּ אֲצִטְלָא לְהִיּוֹת שׁו"ב וּבָא בְּטַעְנַת חֲזָקַת יְרוּשָׁת אָבִיו וְהַשׁו"ב הַשְּׁנִי שְׁהִי לְמַסִּיעַ טוֹעֵן שְׁיָנְתָן לוֹ הַחֲזָקָה יַעַן שְׁכַבְרָא שְׁיָמַשׁ בְּמִלְאֲכַת שׁו"ב בְּיִשׁוּב הַהוּא וְגַם אַח"כ עָסַק הַרְבֵּה בְּעִנְיָנֵי שׁו"ב בְּיִשׁוּב הַלְזוֹ וְעִנְיָתִי וְאַמְרָתִי דִּישׁ לְדוֹן בְּזָה וְלוֹמַר שְׁאֵין לְהַבֵּן טַעְנַת יְרוּשָׁה בְּזָה מִפְּחַ דְּבָרֵי הַש"ס יוֹמָא י"ג ע"א גְּבִי פְּלוּגָת' דַּר"מ וּר"י בְּאִירַע בּוּ פְּסוּל בְּכ"ג וּמִינּוּ אַחַר תַּחֲתִיו רֵאשׁוֹן חוֹזֵר לְעַבּוֹדָתוֹ שְׁנֵי כָּל מְצוֹת כְּהִנְנָה גְּדוֹלָה עָלָיו דְּבָרֵי ר"מ וּר"י יוֹסִי אוֹמַר רֵאשׁוֹן חוֹזֵר לְעַבּוֹדָתוֹ שְׁנֵי אֵינוּ רְאוּי לֹא לְכ"ג וְלֹא לְכַה"ד כו' אָמַר רַב יְהוּדָא אָמַר רַב הִלְכָה כַּר"י וּמוֹדָה ר"י שְׁאֵם מֵת רֵאשׁוֹן שְׁחוֹזֵר לְעַבּוֹדָתוֹ פְּשִׁיט' מְהוּ דְתִימ' הו"ל צָרָה מִחַיִּים קמ"ל וְקָשָׁה מ"פ פְּשִׁיט' דִּילְמָא אֲשַׁמְעִינוּ שְׁאָפְנִי אִם מֵת רֵאשׁוֹן וְהַנִּיחַ בֶּן שְׁמַמְלָא מְקוּמוֹ ג"כ שְׁנֵי חוֹזֵר לְעַבּוֹדָתוֹ א"ו דְּגַם בְּכַה"ג פְּשִׁיט' שֶׁהַשְּׁנִי חוֹזֵר לְעַבּוֹדָתוֹ וְאֵין לְהַבֵּן טַעְנַת יְרוּשָׁה וְא"כ ה"ה לְשָׂאֵר מְנוּיִים וְחֲזָקוֹת אֵין לְהַבֵּן טַעְנַת יְרוּשָׁה בְּכַה"ג כַּמ"ש הַתּוֹסֵף שְׁם דַּנ"מ גַּם בּוּזָה"ז לְפָרְנָס הַמְּמוֹנָה עַל הַצְּבוּר ע"ש אָמְנָם לֹא מְפָנִי שְׁאֵנוּ מְדַמִּין נַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה בְּזָה

ובבאמת יש לחלק בין הנושאים וגם י"ל להיפוך דלקי פריה פשיט' ולא קא דאשמעין בכה"ג דיש להכ"ג הראשון בן משום דפשיט' לי להש"ס דכשיש להכ"ג הראשון בן שמשמלא מקומו בא הוא ומשמש תחתיו.

אמנם בכה"ג שלא הי' ראוי ה'בן בשעת מיתת אביו ונתקבל אחר בכה"ג בנדאי אמרינן כינן דאדחי אדחי וע' בש"ס הוריות י"א ע"ב אמר מר ואין מושחין מלה בן מלה מנ"ל אראב"י דכתי' למען יאריה ימים על ממלכתו הוא ובניו ירושה הוא לכם ופרש"י ונ"ל משמע ירושה היא להם פאדם שמוריש ירושה לבניו עכ"ל ומ"מ בשעת מחלוקת קא התם בש"ס דבן מלה טעון משיחה ולא פל דבעי מלפא מורית מלכותא לבני' וליף לה מקרא שם ע"ש וכן בבן כ"ג קא' שם דבעי משיחה וכל דלא משח לי' לאו כ"ג הוא ונראה מזה דנהי דירושה היא אבל כינן דאם איבע שמינו אחר שהבן לא הי' ראוי בשעת מיתת אביו הא אבדה לה זכותו של הבן ולכך ל"ה ירושה גמורה ובעי בן מלה בשעת מחלוקת משיחה וכן כ"ג טעון לעולם משיחה ושעפי"ז נלפענ"ד ליישב קוש' המרש"א ז"ל ביומא ע"ב ע"ב שמוכא ברש"י שם לכהן תחת אביו מלמד שהבן קודם לכל אדם.

יכול אעפ"י שאין ממלא את מקומו ת"ל ונאשר ימלא והקשה המהרש"א דהא בגמ' שם וכ"ה ברש"י שם בשם הת"כ יכול יהא בנו של משיח מלחמה משמש תחתיו כדרך שבנו של כ"ג משמש תחתיו ת"ל שבעת ימים ילבשם הפהן תחתיו מבניו אשר יבא אל אהל מועד מי שראוי לבא אל אהל מועד וא"כ מהאי קרא גופי' יכול ללמד דבנו של כ"ג הבא לאה"מ קודם לכל אדם ולפי"ד ניחא דלכך מביא ההיא קרא כדי ללמד דרק אשר ימלא את ידו לכהן תחת אביו אבל אם אינו ממלא מקומו בשעת מיתת אביו שוב אף שנעשה אח"כ ראוי אבד זכות ירושתו וכמ"ש הא"א הנ"ל ומהאי קרא דשבעת ימים ילבשם הפהן תחתיו מבניו הו"א דתמיד הוא קודם לכל אדם לכך מביא קרא דלכהן תחת אביו דכתי' גבי' נאשר ימלא וגו' ודוק והנה ברמב"ם פ"א מה' מלכים ה' ז' מבואר אם הי' הבן קטן משמרין לו המלוכה עד שיגדיל וסיים שם ולא המלכות בלבד אלא כל השטרות ומינויים.

אולם אפתי אין ראוי מזה משום שכ' המג"א הבאתיו למעלה בשם הרשד"ם דבכל מינויין של כתר תורה אין בניהם קודמין רק מהלל הנשיא ואילך נהגושבניהם קודמין וא"כ נוכל לומר דלא הי' המנהג רק באם ממלא מקום אביו מיד ולא כשנעשה אח"כ ראוי.

ואף שמבואר בח"מ סוס"י קמ"ט בהג"ה דאם מתמת אונס נתנה לאחר פשעבר האונס חוזר לחזקתו ע' בב"י א"ח סי' קנ"ג היינו בדבר שהוא נוגע רק לו לבדו ואינו נוגע לאחרים כגון בגליקה וכינצא משום איבה אבל ברב או שו"ב שהדבר נוגע להקהלה היכי שהשני נתקבל בהיתר שוב ביז הקהל לומר בו אנו חפצים ולא בהבן.

וגדולה מזו מצינו בתוס' נזיר מ"ז ע"א ר"פ כ"ג ונזיר שכ' דמשפחת משוח ומרובה בגדים בדור א' כגון שכ"ג גלה ומינו אחר תחתיו בריבוי בגדים כגון שנגזז השמן כפר ושימש פמה שנים שאף אם הראשון שב אינו חוזר לעבודתו שהרי זה שימש תחתיו פמה שנים ע"כ הרי דהיכ' דשימש פמה שנים אין הראשון חוזר לעבודתו ומכ"ש דהיכי שהרב או השו"ב שימש בכהונתו פמה שנים שאין פח ביז הבן שנעשה עכשיו ראוי

לדחותו מהתמנותו והוא ק"ו מנידן התוס' הנ"ל דהתם אפי' כ"ג גופי' שהי' כ"ג א"ג אינו חוזר לעבודתו ומכ"ש שאין למנות הבן לכתחלה וע' שעה"מ פ"א מעבויה"כ ה' ג'.

וכ"נ מתשו' הרדב"ז ח"א סי' שפ"ז שכ' לענין מי שה' לו חזקת הדלקת גרות בשבת בביהכ"ס ואח"כ מטה ידו וא"י להדליק כ' שלא איבד חזקתו ונותנין אותה לאחר ע"מ שפשיה' לו או לזרעו יכולת להדליק יחזור לו חזקתו ע"ש וקשה דלמה צריכין להתנות עם האחר ע"ז הרי ממיל' אם יהי' לו יכולת אח"כ יתבע חזקתו בדין א"ו דהיכי דאפסקין אחר לא יוכל לתבוע אח"כ חזקתו הראשונה: הנה עד פה דברנו מענין היכי דאפסקין אחר לחזקת גרושת המינוי אמרינו כיון דאדחי אדחי ורו"מ רצה לדון מדברי הא"א הנ"ל לנידן שלנו דכיון דאדחי ההתקשרות שעשו ביניהם אנשי וועלדזיטש ומיזען כפסקין השו"ב הראשון הותר הקשר ביניהם ושוב אינם משועבדים להחזיק שו"ב זה.

הנה אין דמיון זל"ז פלל וכמו שהרגיש מעלתו בעצמו דהתם כיון דנפסקה גרושתו ולא הי' ראוי בשעת מיתת אביו לירש אותו שוב ל"ש לומר שתהי' הגרושה חוזרת וניעורה אח"כ כשנעשה ראוי משא"כ בנ"ד מאין הרגלים לומר שפשיעה שנדחה השו"ב הראשון נתבטלה השותפות ביניהם מאן יימר לן שבצדק גרשוהו מהסתפח בנחלת פהונת הגבוח ואדרבא הביא מכתב מש"ב הגאון מלבוב ז"ל שבחזקת פשרותו עומד וגם הם לא הגידו שהוא פסול מן הדין להיות שו"ב רק שאמרו שאין רצונם בו שגראה להם שאינו יר"ש כ"כ.

נהלא מבואר בשו"ת הרשב"א הובא בב"י א"ח סוס"י נ"ג לענין חזן שאין מסלקין אותו מאומנותו אא"כ נמצא בו פסול ויש ראיות לדבר וליף לה מהא דתנו בגיטין נ"ט מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום ואוקימ' בגמ' משום חשדא ע"ש וטעם זה איפא ג"כ בשו"ב וע' בשו"ת רש"ל סי' ד' לענין חזן או שו"ב דהיכי שמן הדין אין טעם לפוסלו רק שהקהל אין רוצים בו מפני שמחמירים על עצמם נהי שיוכלו להעבירו מלהיות אצלם חזן או שו"ב אבל עכ"פ צריכין לשלם לו כל שכרו עד פלות זמנו שמינו אותו עליהם ע"ש והדין נותן שמחוייבים עכ"פ לשלם שכרו כפועל בטל כדקיי"ל בח"מ סי' של"ג דאם ב"ה חוזר והוא לפועלים דבר האבד צריך לשלם שכרם כפועל בטל ואם נשפרו בפחות צריך לשלם להם הפחת ע"ש וא"כ כיון שקבלת שו"ב בקהלה הוא לעולם פנ"ל א"כ נהי שיכולין להחמיר ע"ע לבלתי אכול מזבחו אפי' שלא מן הדין אבל עכ"פ שכרו שהי' לו הכנסה מהזביחה כל שבוש הם צריכין לשלם לו וא"כ עדיין לא אבד חזקתו לענין ממון וכיון שהשו"ב הב' קנה אצלו החזקה בתוקפה עומדת ואין רשאי אנשי מיזען להפרד משותפותם עם קהלת וועלדזיטש ולשחוט אצל שו"ב אחר אחרי שכבר נהי לקהל ועדה א' עפ"י הכתב שעשו ביניהם וחלילה להשו"ב דק' דאלינא לגרוע מחינתו ולקפח פרנסתו בפרט שהוא קנין כספו שנתן מעות בעד החזקה ואף דמבואר בש"ע א"ח סי' קנ"ג סי"ב מי שיש לו תנאי עם הקהל שלא יוכל לבנות ביהכ"ס כ"א הוא וזרעו א"י למפור לאחר היינו התם דליפא רק חזקת מצוה בלבד אבל לא היכא דאיפא דררא דממונא.

וגם בחזקת מצוה לענין חתן בראשית הביא המג"א בסי' קל"ו פלוגתא בזה ע"ש הנלפענ"ד פתבתי. דברי הדו"ש באהבה: סי' כז לק' סטראזניטן בעזהש"י יום ד' כ"ב לירח שבט תר"מ לפ"ק סטריא.

שְׁלוֹם וְיִשְׁע רַב לְכַבוֹד הָאֲבָרָה הַמְּנֻחָה וְשִׁנּוּן זִית רַעְנָן. כַּש"מ יַעֲקֹב דְּרוּמְעָר נ"י בְּן הָרַב
הַגָּאוֹן הַמְּנוּחַ מוהר"ש ז"ל אבד"ק סקאלא יצ"ו.

מִכְתָּבָה הַגִּיעַנִי בְּעֵת אֲשֶׁר סְבוּנֵי גַם סְבוּנֵי טְרָדוֹת שׁוֹנוֹת שְׁעַל כֵּן הִתְמַהֵמְהִיתִי בְּתִשְׁבּוּכְתִּי
עַד כֹּה כִּי הוּקַל עוֹל הַטְּרָדוֹת מֵעַל צְנֹאֲרֵי וְאַבָּא הַיּוֹם אֶל הָעֵינָן וְאַעֲנֶה וְאוֹמֵר בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם
יִתְבַּרַךְ וְיִתְעַלֶּה.

בְּדָבָר שְׁאַלְתָּהּ בִּס"ת שְׁנִמְצָ' מִיּוֹתֵר שֵׁם הַנְּיָה ב"ה וְהִלְךְ הַסּוֹפֵר וְקִלְפוֹ אִם יָאוֹת עֵבֶיד
וְאִם צָרִיף לְסֵלֶק הִירֵיעָה וְלִגְוֹנָה. הִנֵּה מְבוֹאֵר בְּבִד"ה בְּטוֹר יו"ד ס' רע"ו בְּשֵׁם הַתְּשֻׁב"ץ
לְאַסְוֹר קְלִיפָה בְּשֵׁם פִּי שְׁמָא עי"כ יִקְרַע הַקְּלָף וְיִמְחֹק הַשֵּׁם אוֹ שְׁמָא הַדְּיוֹ נְכַנְסָה בְּעוֹמֵק
עוֹבֵי הַקְּלָף וְכִשְׁיִקְלוֹף יִשְׁאַר רוֹשֵׁם חֲצֵי הַשֵּׁם בְּהַקְּלָף הַנִּשְׁאַר וְחֲצִיו בְּמָה שְׁנִקְלָף וְהוּי
כְּנֻחָלֶק הַשֵּׁם וְכֵן הַשֵּׁף ב' ער"ה סק"ג אוֹסֵר לְקַלּוֹף הַשֵּׁם.

וְהִנֵּה הַבָּאֵת בְּמִכְתָּבָה שֶׁהִשְׁגַּת תְּשׁוּבָה בְּזֶה מְכֻבֹּד א"ז הַגָּאוֹן הָאֲמִיתִי אבד"ק סְטַאנִּיִסְלָאָב
שְׁיִחְזִי וְכ' לְאַסְוֹר מֵטַעַם חֲצִיו עַל הַגְּוִיל וְחֲצִיו עַל הַקְּלָף שְׁמִבְּנֹאֵר בִּירוּשָׁלַיִם דְּפָסוּל וּמְטִי
בִּי מְשֻׁמֵן דֵּה־תְּשֻׁב"ץ וְע"ז הַגִּיד לָךְ רַב א' שֶׁא"ז הַגָּאוֹן שְׁלִיט"א טָעָה ח"ו בְּפִשְׁט דְּבָרֵי
הַתְּשֻׁב"ץ.

הִנֵּה כְּפִי הַנִּרְאָה הָרַב הִנֵּה לֹא הִי' לְמִרְאָה עֵינָיו רַק דְּבָרֵי הַתְּשֻׁב"ץ שְׁמִבְּוֹאִים בְּבִד"ה
שְׁבִטוֹר יו"ד ס' רע"ו. אוֹלָם הָרוֹאָה בְּגוֹף הַתְּשׁוּבָה שְׁבִתְשֻׁב"ץ ח"ר ס' קמ"ט יִרְאָה
מְבוֹאֵר לְהַדְּי' שֶׁכ' לְפָסוּל הַקְּלִיפָה מִשׁוּם דְּכִשְׁיִקְלָף מְקוֹם הַכְּתִיבָה מֵהַ שְׁנִשְׁאַר הוּא אוֹ
דוֹכְסוֹסְטוֹט דְּגוִיל לֹא הוּי אֶלָּא כְּשֶׁהוּא שְׁלֵם וְא"כ הוּי חֲצִיו עַל הַגְּוִיל וְחֲצִיו עַל הַקְּלָף אוֹ
עַל הַדוֹכְסוֹסְטוֹט וּפְסוּל כְּמִבְּנֹאֵר בִּירוּשָׁלַיִם ע"ש אֲמֵנָם בְּאַמַּת טַעַם זֶה לִיתָא לְפִי מְנַהֲגִינוּ
שְׁאַנּוּ נוֹהֲגִין לְכַתֹּב ס"ת עַל קְלָף כְּמִבְּנֹאֵר בִּס' רע"א ס"ג בַּהַג"ה וְאַזְדָּא הַחֲשִׁשָּׁא הַנֶּ"ל
וְכֵן הַעֵיד בְּנוֹ הַגָּאוֹן רע"א ז"ל בְּהַגְּהוֹתָיו לִיּו"ד ס' רע"ט שְׁלִפִי מְנַהֲגִינוּ לִיתָא לְטַעַם
הַתְּשֻׁב"ץ הַלְּזָה.

וּמֵה שְׁפָקְפֶק הָרַב הַנֶּ"ל אִמ"ש א"ז הַגָּאוֹן הַמְּנוּבָּהֵק שִׁי בְּשֵׁם הַתְּשֻׁב"ץ לְפָסוּל מֵטַעַם חֲצִיו
עַל הַגְּוִיל וְחֲצִיו עַל הַקְּלָף. דְּהָרִי הַטַּעַם דְּחֲצִיו עַל הַגְּוִיל וְחֲצִיו עַל הַקְּלָף פָּסוּל מִשׁוּם
דְּהוּי כְּשֵׁנֵי סְפָרִים כְּמִבְּנֹאֵר בִּטו"ז וְהָרִי מְפָרֵשׁ בְּתוֹס' סוּטָה י"ח דְּהִיכִי דְּהוּי מִתְּחַלֵּת
בְּרִייתוֹ כֵּן לֹא הוּי שְׁנֵי סְפָרִים הִנֵּה לֹא הִי' צָרִיף הָרַב הִנֵּה לְהַבִּיא מְמַרְחֵק לְחֻמוֹ וְעֵדִיפָא
מִינֵי הו"ל לְהַקְשׁוֹת אִם בִּס"ת פָּסוּל ב' סְפָרִים הָאֵיף תּוֹפְרִין כְּמָה עוֹרוֹת בִּס"ת בְּיַחַד
וְהָרִי בְּגַט פָּסוּל אִם תְּפַר שְׁנֵי עוֹרוֹת בְּיַחַד מִשׁוּם ב' סְפָרִים כַּמ"ס בְּתוֹס' שָׁם וְה"ה בִּס"ת
הו"ל לְפָסוּל מֵטַעַם זֶה.

וּבְאַמַּת נִתְקַשְׁהָ בְּזֶה בִּטו"ז אִה"ע ס' ק"ל סק"ו ע"ש וע"כ אָנוּ צָרִיכִין לֹאמֵר לְד' הַתּוֹס'
הַנֶּ"ל דְּבִס"ת לֹא מִמְעֻטִּינִין סְפָר א' וְלֹא ב' וְג' סְפָרִים מִשׁוּם דְּיִלְפִינּוּ מִס"ת שֶׁכ' מִשְׁרַע"ה
דְּקִי"ל בְּגִיטִין ד"ס ע"א כר"י שָׁם דְּאָמַר מְגִילָה מְגִילָה נִיתְּנָה וְאַח"כּ אִזְדְּבִק וְא"כ דְּבִס"ת
אִם הִירֵיעוֹת תְּפוּרִין בְּגִידִין חֲשֻׁבִינּוּ לִי סְפָר א' וְכ"כ בְּתִשׁוּ' חת"ס חא"ח ס' ד' ע"ש
שְׁבִיבָאֵר הַדְּבָר בְּאַרְיִכוֹת וְע' תּוֹס' מְנַחוֹת ל"ב ע"א ד"ה דְּיִלְמ' שֶׁכ' גַּם לְעֵנָן מְזוּנָה דֹּאע"ג
דְּמִבְּנֹאֵר בִּירוּשָׁלַיִם דְּתו"מ אֵין נְכַתְּבִין אֶלָּא עַל עוֹר א' מ"מ אִם תְּפַר ב' עוֹרוֹת חֲשִׁיב
כְּחַד ע"ש וע"ב ב"ש ס' ק"ל סק"ח שֶׁהַקְשָׁה ע"ד הַרְמ"א שָׁם שֶׁכ' דָּאֵם דְּבַק שְׁנֵי עוֹרוֹת

בַּיַחַד ע"י דְּבַק וְכַתֵּב עֲלֵיהֶם גִּט פְּסוּל מִסֵּפֶק וְהַקְשָׁה מִש"ס מְנַחוֹת ל"ד דְּמִבְּנֵי אֶרֶץ שָׁמַר דַּע"י
דְּבַק חֲשִׁיב פְּחַד וְכ' דְּאֵף הַתּוֹס' בְּסוּטָה י"ח שֶׁכ' לְפָסוּל בְּגִט אִם דְּבַק ב' עוֹרוֹת בַּיַחַד
מִטַּעַם ב' סְפָרִים הֵינּוּ אִם תִּפְרֹד אוֹ דְּבַק אַחַר הַפְּתִיבָה אֲבָל אִם תִּפְרֹד קוֹנֵדִים הַפְּתִיבָה כְּשֶׁר.

וְנִרְאֶה בְּכּוֹנְנָתוֹ דַּע"ד הַתּוֹס' לֹא קָשִׁי דְּאֵף דְּבַמְּנַחוֹת שָׁמַר גְּבִי תְּפִילִין מִכְּשֶׁרֵינּוּ גַם אַחַר
פְּתִיבָה כְּדָקָא' הָתָם אִם פְּתָבָן בְּד' עוֹרוֹת וְהֵינּוּ בְּבֵית א' יֵצֵא וְצָרִיךְ לְדַבְּקוֹן ע"ש וְא"כ
הִיל"ל דְּגְבִי גִט ג"כ מְהֵנִי דִּיבּוּק אַחַר הַפְּתִיבָה מ"מ לְעַנְּנָן זֶה נִרְאֶה דַּל"ד תְּפִילִין לְגִט.

וּמוּבָן הַדְּבָר עִפְי"ד הַש"ס סוּטָה ד"כ ע"ב דְּפָרִיךְ שָׁמַר הַש"ס א"ר אַחֲרֵי בַר יֵאֱשִׁי דַס"ל
דְּמַגִּילְתָּהּ כְּשִׁירָה לְהַשְׁקוֹת בָּהּ סוּטָה אַחֲרֵת מֵהָא דְתַנּוּן כְּתִב לְגַרְשׁ אֶת אֲשֶׁתוֹ וְנִמְלָךְ וּמִצְאוּ
בֶן עִירוֹ וְא"ל שְׁמִי כְּשֶׁמֶךְ וְשֵׁם אֲשֶׁתִּי כְּשֵׁם אֲשֶׁתְּךָ פְּסוּל לְגַרְשׁ בּוֹ וּמִשְׁנֵי הָתָם וְכַתֵּב לָהּ
א"ר הַלְּכֶךָ בְּעִי שְׂיֵהֵן' בְּשַׁעַת הַפְּתִיבָה לְשֶׁמָּה אֲבָל בְּמַגִּילַת סוּטָה לֹא פְתִיב רַק וְכַתֵּב וְלֹא
פְתִיב גְּבִי עֲשִׂינִי וְעֲשֵׂה לָהּ הַפְּתוֹן וְעֲשִׂינִי הֵינּוּ מַחֲזִיקָה הַלְּכֶךָ ל"ב רַק שְׂתֵהֵן' הַמַּחֲזִיקָה
לְשֶׁמָּה ע"ש וּלְפִי"ז זֶהוּ הַחֲזִילוּק שְׂבִין גִּט לְתְּפִילִין דְּבַגִּט פְּתִיב סְפָר גְּבִי וְכַתֵּב כְּדַכְתִּיב
וְכַתֵּב לָהּ סְפָר פְּרִיתוֹת הַלְּכֶךָ בְּעִי שְׂבִין הַפְּתִיבָה לֹא יֵהִי שְׁנֵי סְפָרִים אֲבָל גְּבִי תְּפִילִין
הַקְּפִידָא שְׂיֵהֵן' אוֹת אֶחָד כְּדַכְתִּי וְהֵיוּ לְאוֹת עַל יְדֵךְ א"כ לֹא קָפִיד קָרָא רַק בְּשַׁעַת הַנְּחִתָּן
שְׂיֵהֵן' אֶחָד וּלְכֶךָ שְׂפִיר מְהֵנִי לְדַבְּקוֹן אַחַר הַפְּתִיבָה וּז"ב.

אוּלָּם לְפִי"ז קָשָׁה לִי לְכַאוֹרָה בְּדַבְּרֵי הַתּוֹס' בְּסוּטָה שָׁמַר ד"ה אֲבָל תּוֹרָה כּו' שֶׁהַקְּשׁוֹ דְּהָא
בְּגִיטִין כ"ד מְפָרֵשׁ מ"ט פְּסוּלִין לְכָל הֵנִי גִיטִין אִי כְתִי וְנָתַן סְפָר פְּרִיתוֹת הו"א לְמַעוּטֵי
הָאִיךְ קָמָא שְׁנִיבְתִּיב שְׁלֹא לְשׁוּם אִשָּׁה כְּתִב רַחֲמָנִי וְכַתֵּב וְאִי לֹא כְתִי אֲלֵא וְכַתֵּב הו"א
לְמַעוּטֵי הָאִי דְלֹא אִיהוּ כְּתִב לָהּ אֲבָל יֵשׁ לוֹ ב' נְשִׁים דְּאִיהוּ קָא כְּתִב לָהּ כְּשֶׁר כ"ר וְכַתֵּב
לָהּ דְּמַמְעֻטִין הֵיוּ לוֹ ב' נְשִׁים כּו' אֲלֵמָא דְּמַמְעֻטֵי הָתָם מְנַכְתֵּב גְּרִידָא הֵיכִי דְנִכְתֵּב לְשֵׁם
אִשָּׁה אַחֲרֵת וְאֵמָאֵי לֹא מְמַעֻטֵי ג"כ בְּסוּטָה וְתִי דְשִׁאֲנִי הָתָם דְלֹא הֵוִי צָרִיךְ לְמִיכְתֵּב אֲלֵא
וְנָתַן לָהּ סְפָר פְּרִיתוֹת הַלְּכֶךָ הֵוִי וְכַתֵּב יִתִּירָא לְמַעוּטֵי וְכַתֵּב לְשֵׁם אִשָּׁה אַחֲרֵת אֲבָל בְּסוּטָה
לֹא מִיִּנְתֵּר הָאִי וְכַתֵּב הַלְּכֶךָ לֹא מְמַעֻטֵי אֲלֵא הֵיכִי דְלֹא אִיכְתֵּב לְשׁוּם אֲלוֹת בְּעוֹלָם ע"ש
וְלְדַבְּרֵינוּ קָשָׁה דְאַפְתִּי לֹא מִיִּנְתֵּר הָאִי וְכַתֵּב מִשׁוּם דְּאִי לֹא הֵוִי כְתִי אֲלֵא וְנָתַן לָהּ סְפָר
פְּרִיתוֹת הו"א דְלֹא קָפִיד קָרָא רַק דְּבַשַׁעַת הַנְּחִיבָה לֹא יֵהֵי ב' סְפָרִים וְאִם כְּתִב עַל ב'
עוֹרוֹת וְדַבְּקוֹן קוֹנֵדִים הַנְּחִיבָה כְּשֶׁר לְהֵכִי כְתִי וְכַתֵּב אֲצֵל סְפָר לְהוֹרוֹת דְּבַשַׁעַת פְּתִיבָה
צָרִיךְ לְהֵיוֹת מְדוּבָק וַיֵּשׁ לְפַלְפֵּל הַרְבֵּה בְּזֶה וְלֹא יִרְשָׁנִי הַזְּמַן לְהַאֲרִיךְ עַכ"פ בַּס"ת הִלָּא
כְתִי בַּפ' וַיִּלְךְ וַיְהִי כְּכֹלֹת מִשָּׁה לְכַתּוּב אֶת דְּבַרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סְפָר א"כ נִסְמָךְ סְפָר
לְכַתִּיבָה וְהִיל"ל דְּבַשַׁעַת פְּתִיבָה לֹא תֵהִי בַב' עוֹרוֹת וְע"כ דַּבְּס"ת לֹא מְמַעֻטֵי סְפָר א'
א"ר וְלֹא ב' וְג' סְפָרִים וּמ"ש הַט"ז בְּטַעַמ' דְּחֻצְיוֹ עַל הַגּוֹיִל וְחֻצְיוֹ עַל הַקְּלָף דְּפְסוּל מִשׁוּם
דְּהֵוִי כְּשֶׁנִּי סְפָרִים כּוֹנְנָתוֹ דְּמִיחֻזֵי כְּשֶׁתִּי תּוֹרוֹת ח"ו אִם חֻצֵי נִכְתְּבָה ע"ג גּוֹיִל וְחֻצֵי ע"ג
קְלָף וְלֹא מִטַּעַם דְּכְתִי סְפָר וּבְאַמַּת הוּבָא בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה סִי רַע"א בְּשֵׁם ס' חֲמוּדֵי דְנִיֵּאל
כ"י דְּדוּקָא מְקַצְתוֹ עַל הַגּוֹיִל וּמְקַצְתוֹ עַל הַקְּלָף פְּלוּמֵר הַרְבֵּה מְקַלְף וְהַרְבֵּה מְגוֹיִל אֲבָל
לְעֲשׂוֹת מְטִלִיתָא אוֹ שְׁנַיִם מְדוּכְסוּסוּס אוֹ מְקַלְף אִין קְפִידָא ע"ש וּלְפַעַנְד"נ רֵאִי לְדַבְּרֵינוּ
מִש"ס מְנַחוֹת ל"ב ע"א כִּי"ב ס"ת שְׂבִילָה וְתְּפִילִין שְׂבִילוֹ אִין עוֹשִׂין מֵהֵן מְזוּזָה לְפִי שְׂאִין
מורִידִין מְקַדְּוֶשָׁה חֲמוּרָה לְקַדְּוֶשָׁה קְלָה הָא מורִידִין עוֹשִׂין וְהַתְּנִי' הַלְּלַמ"מ תְּפִילִין עַל
הַקְּלָף מְזוּזָה עַל דוּכְסוּסוּס כּו' וְלַכַּאוֹרָה קָשָׁה דְּהָא מְבֹאֵר בְּתוֹס' שָׁמַר דְּמְזוּזָה פְּסוּלָה

אגויל וס"ת הללמ"מ נְשִׁיָהּ כְּשִׁירָה אַגְוִיל וּא"כ לִפְרוּךְ ג"כ אס"ת אִיךְ עוֹשִׁין מִס"ת
שְׁבִלָה מְזוּזָה וְהָא ס"ת כְּשִׁירָה אַגְוִיל וּמְזוּזָה פְּסוּלָה אַגְוִיל אַע"כ דבס"ת מִשְׁפַּחַת שְׁהִי
פ' נְשִׁמַע וְהִי כְּתִיבָה עַל מְטָלִית שֶׁל דּוּכְסוֹסְטוֹת דְּבַמְטָלִית א' או' ב' אִין קְפִידָא דְלַגְבֵי ס"ת
הָוִי זֶה דְּבַר מוֹעֵט וְלֹא פְּסֵל בִּירוּשְׁלָמִי רַק חֲצִי עַל הַגְּוִיל וְחֲצִי עַל דּוּכְסוֹסְטוֹס.

משא"כ מִתְּפִילִין פְּרִיךְ שְׁפִיר וְהִיא רֵאִי נְכוּנָה לְדַבְרֵי הַחֲמוּרֵי דְנִיָּאֵל. וּא"כ מִכ"ש בְּתִיבָה
א' שְׁנִכְתְּבָה עַל הַקְּלָף אוֹ עַל דּוּכְסוֹסְטוֹס בְּנֻדָּאֵי לֹא אִיכְפַת לֶן וְנָהוּ דְלֹא כְּהַתְּשִׁב"ץ הַנְּלָ:
וּלְעֲנִין לְקִדּוֹר הָאֲזַנְפָּרָה כְּבָר הַעֲלָה בְּשׁוֹ"ת הָרֵא"ש כְּלָל ג' סִי ז' לְאַסְוֹר וְאַחֲרֵיו נִמְשָׁךְ
הַרְמ"א בִּי"ד סִי ער"ה.

ובשׁו"ת הרלב"ח סִי ב' כ' בְּעֲנִין קְדִירָה דְאַף דְמִשְׁרָשִׁי הַהֲלָכָה הִי מוֹתֵר לְקִדּוֹר וְדוּחָה
שָׁם כָּל הַחֲשָׁשׁוֹת שְׁאִין מְקוּם לָהֶם עַפ"י דִּין עַכ"ז מְסִיק שְׁלִפֵי שְׁכ' הָרֵא"ש שְׁח"ו לְקִדּוֹר
הָאֲזַנְפָּרוֹת מְסַכִּים עִמּוֹ שְׁבָשׁוּם פְּנִים אִין רֵאוֹ לְעֲשׂוֹתוֹ וְטַעְמוֹ שֶׁל הָרֵא"ש הוּא מְשׁוּם
כְּבוֹד הַשָּׁם וְלִכְפֹּךְ אִין תִּיקוּן כ"א לְסַלֵּק הִירֵעָה ע"ש.

וְהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לַה"ר לְאַסְוֹר קְדִירָה בְּשֵׁם מִש"ס סְנֵהֲדֵרִין ע"א ע"א ר"א אוֹמֵר כָּל
עִיר שְׁיֵשׁ בָּהּ אִפִּי מְזוּזָה א' אִינָה נַעֲשֶׂה עִיר הַנְּדַחַת מ"ט א"ק וְאֵת כָּל שְׁלָלָה תִּקְבְּרֵן אֶל
תוֹף רְחֹבָה וְשִׁרְפֵת בְּאֵשׁ וְכִינּוּ דְאִיפָּא מְזוּזָה לֹא אֲפָשֵׁר דְּכִתִּיב ל"ת כֹּן לַד' אֶלְקִיכֶם
וּפִירֵשׁ"י שָׁם מְשׁוּם הָאֲזַנְפָּרוֹת שְׁכַתוּבִין בָּהּ.

וְקָשָׁה דְהָא אֲפָשֵׁר לְקִדּוֹר הָאֲזַנְפָּרוֹת וּלְגוּנָן. וְע"כ דְּקִדְרָה ג"כ אֶסוֹר.

אוּלָם י"ל דְּאִין מְזָה רֵאִי דְנוּכַל לֹמֵר דְּדָמִי לְהָא דֵא' בְּסֵנֵהֲדֵרִין קִי"ב ע"א גְּבִי שְׁיַעַר
נְשִׁים צְדִיקָנוֹת תִּקְבְּרֵן וְשִׁרְפֵת כְּתִיב מִי שְׁאִינוֹ מְחַנְּסֵר אֶלָּא קְבִיצָה וְשִׁרְיָפָה יֵצֵא זֶה
שְׁמַחְסוֹר קְבִיצָה תְּלִישָׁה וְשִׁרְיָפָה.

וְה"נ י"ל דְּמְחַנְּסֵר קְבִיצָה קְדִירָה וְשִׁרְיָפָה אֲמָנָם לְכַאוּרָה יֵשׁ לְאַסְוֹר קְדִירָה מִש"ס עֲרִכִין
דָּף ו' ע"א מִיתִיבֵי עַכּוּ"ם שְׁהַתְּנַדָּב קוּרָה וְשָׁם כְּתוּב עֲלֵי בּוֹדֵקִין אוֹתוֹ אִם אָמַר בְּדַעַת
יִשְׂרָאֵל הַפְּרָשְׁתִּי יִגְוֹד וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמוֹתֵר וְאִם לֹא טַעוּנָה גְּנִיזָה חִיִּישִׁינָן שְׁמָא בְּלָבוֹ לְשָׁמִים
טַעְמָא דְשָׁם כְּתוּב עֲלֵי דְבַעֲי גְּנִיזָה הָא אִין שָׁם כְּתוּב עֲלֵי ל"ב גְּנִיזָה ה"ה דֵאע"ג דְּאִין
שָׁם כְּתוּב עֲלֵי נְמִי בַעֲי גְּנִיזָה וְהָא קמ"ל דֵאע"ג דְשָׁם כְּתוּב עֲלֵי יִגְוֹד וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמוֹתֵר
דְשָׁם שְׁלֵא בְּמִקּוּמוֹ לֹא קְדוּשׁ וּפִירֵשׁ"י ז"ל בְּלִישְׁנָא בְּתֵרָא דְשָׁם שְׁלֵא בְּמִקּוּמוֹ כְּגוֹן ע"ג
קוּרוֹת וְכִלִּים לֹא קְדִישׁ דל"ה מְקוּמוֹ אֶלָּא עַל הַנְּיִיר וְשִׁיכְתוּב הַמְּקַרָּא עִם הַשָּׁם כְּנִתְיָנָתוֹ
ע"ש וצ"ע מד' הַש"ס סְנֵהֲדֵרִין נ"ו ע"א גְּבִי נוֹקֵב שָׁם וְאִימָא מִיבְּרִז הוּא וְאַנְהֲרֵתִי מְהֵקָא
וְאַבְדַתֶּם אֵת שְׁמֵם ל"ת כֹּן לַד' אֶלְקִיכֶם כו' וְאִימָא דְחִיִּיק שָׁם אֲפִנְמָא דְסַכִּינָא וּבִזַע בַּה כו'
וְקָשָׁה הָא לַד' רִש"י הָוִי שְׁלֵא בְּמִקּוּמוֹ וְלֹא קְדוּשׁ וְכֹן צ"ע מִש"ס שְׁבַת ק"כ גְּבִי הִי שָׁם
כְּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ כו' וְכֹן מְסוּפָה נ"ג ע"א לִיכְתוּב שָׁם אַחַסְפָּא כו' [הָרִי דְהִיכָא דְנִכְתַּב עַל
הַנְּיִיר וְעִם הַמְּקַרָּא קְדוּשׁ כָּל הַנְּיִיר וְכָל מְקוּם שְׁגוּזוֹ עוֹבֵר בל"ת כֹּן.

וְע' בְּסֵנֵהֲדֵרִין ק"ב ע"ב דְקֵא' עַל אַחְזִי שְׁהִי קוּדֵר אֲזַנְפָּרוֹת וְכוּתֵב ע"א תַּחְתִּיָּהוּ וּפִירֵשׁ"י
שְׁהִי מוֹחֵק שְׁמוֹת שְׁבַתוֹרָה וּמִשְׁמַע מְדַבְּרֵיו דְּקִדְרָה הָוִי מְחִיקָה וְע"כ מְשׁוּם שְׁקִדּוּשׁ כָּל
הַנְּיִיר שְׁהוּא כְּתוּב עָלָיו.

וע' בתוס' מ"ק כ"ו ע"א ד"ה קדר כל האזפרות אמנם לפ"ז קשה מש"ס שבת קט"ז ע"א הגליונים וספרי הצדוקים אין מצילין אותן מפני הדליקה ר' יוסי אומר בחול קודר את האזפרות שבהן וגונזן כו' ולפירש"י הג"ל מאי מרויח בזה שקודר את האזפרות וגונזן הרי אם חושש שנתקדש השם הלא נתקדש כל הקלף וא"כ עובר גם בקדירה משום ל"ת פן: ולכאורה נראה לומר דאע"ג דבקדירה יש איסור ל"ת פן מ"מ היכי שאי לא נתיר הקדירה הי' נשרף לגמרי ומעיקרא עומדת לשריפה ליכא בהקדירה איסור ל"ת פן ורא"י לזה נראה מש"ס ע"ז י"ג ע"ב דפריה שם בהא דאין מקדישין ואין מחרימין ואין מעריכין בזה"ז ואם הקדיש והחרים והעריף בהמה תיעקר כו' ואיזהו עיקור נועל דלת בפני' והיא מתה מאלי' ופריה שם אמאי לא סגי בעיקור דמנשר פרסותי' מן הארפובה ולמטה כמו בנו"נ בשוק של ע"ז דדי בעיקור זה ומשני אב"י שא"ה משום בזיון קדשים ונשחטי משחט אתי בהו לידי תקלה ולישני' גיסטרא אמר אב"י א"ק ונתצתם את מזבחותרם ל"ת פן לד' אלתיכם וקשה דאמאי ל"ק אב"י אלא פנין דהשתא לא קשיא נמי פירכת הש"ס דמעיקרא דינשר פרסותי' מן הארפובה ולמטה פנין דינעבור משום ל"ת פן א"ו דכיון דבלא"ה הי' נועל דלת בפני' ומתה מאלי' והיתה מתה לגמרי ומעיקרא משעה שהוקדשה היתה עומדת למיתה לכך ליכא בעקירת הפרסות משום ל"ת פן והה"נ בספרי הצדוקין שאי לא יקודר האזפרות מעיקרא עומדין לשריפה ליכא בהקדירה משום ל"ת פן והנה בגוף פירכת הש"ס בע"ז הג"ל הקשה לי בני המופלג כמר שאול שיחזי' דמ"פ הש"ס דנימא גבי מקדיש בזה"ז עיקור דמנשר פרסותי' כמו בנו"נ בשוק של ע"ז הלא שאני ושאני דהרי גבי נו"נ בשוק של ע"ז לאחר העיקור היא מותרת בהנאה כמ"ש התוס' בד"ה מנשר דסגי בקנסא דעיקור משא"כ בהקדיש בזה"ז הא גם לאחר שמכשר פרסותי' עדיין היא הקדש ואסורה בהנאה א"כ פנין דאינה מתה עד זמן מרובה פמבואר בפירש"י ד"ה התם משום בזיון קדשים ונ"ל דאי אמרת תיעקר אינה מתה מהרה ונראה בזיונה בזמן מרובה ע"כ א"כ הא איכא למיחש לתקלה קודם שתמות ולכך בעי לנעול דלת בפני' ותמות מאלי'.

והשבת' לו עפי"ד הש"ס יומא ס"ו ע"א דליכא למיחש לתקלה דגיזה ועבודה דא"כ כל רעיות נמי ניחוש לתקלה דגיזה ועבודה ול"ח רק לתקלה דהקרבה והנה דלאו בני הקרבה נינהו לא טריד בהו הך דבת הקרבה היא טרוד בה.

ולכאורה צריך להבין דבמקדיש בזה"ז מאי תקלה דהקרבה איכא ועכצ"ל משום דמהרה יבנה ביה מ"ק ויהי' עומדין להקרבה דהרי קיי"ל כמ"ד בע"ח אינן נדחין לכך מיקרו בני הקרבה וחישי' שיקריבם בזה"ז.

וא"כ פשישיר פרסותי' שוב ליכא תקלה דהרי מבואר בבכורות מ"ד ע"א דהיכי דניטלו טלפיים וזכרות עמהן פסולין וכ"פ הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' איסורי מצבת ה"ד ע"ש וא"כ פשמנשר פרסותי' חותף גם הזכרות וא"כ שוב לאו בני הקרבה נינהו ולא טרוד בהו וליכא למיחש שוב לתקלה ונשפיר פריה הש"ס דיועיל גם במקדיש בזה"ז העיקור דמנשר פרסותי' מן הארפובה ולמטה פנין דאח"כ שוב ליכא חשש תקלה.

אמנם לכאורה לפי"מ דנראה מדברי התוס' בזבחים ר"פ התערובת ובסנהדרין ד"פ ע"א הא חיישי' גם לתקלה דגיזה ועבודה. אף באמת בנוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' פ"ג נתקשה

בזה וכו' לחלק דבמקום שאסורים לגמרי בהנאה אפי' יפול בו מום חששו לתקלה דגינה ועבודה משא"כ בכל רעיות הואיל וע"י מום יש להם היתר לא חששו לגינה ועבודה וא"כ א"ש.

אמנם באמת בלא"ה הא מבואר בש"ס בכורות הנ"ל דהיכי דנעקר הזכרות מן הטלפנים פסול ונפדה א"כ לאחר שישיר פרסותיה הא יהי מום לפדות עליו ושוב ליכא למיחש לתקלה דיש תקנה בפדיון.

ובעיקר הקושיא י"ל עפי"מ דא' בביצה י"ח מתוך שלא הותר לו אלא ע"י שינוי זכור הוא וליכא למיחש לתקלה וע' לעיל סי' כ"ג א"כ הה"נ אי מנשר פרסותיה ליכא למיחש שישל ליהנות ממנה דכיון דהוא רואה בה שינוי שפרסותיה חתוכות מדכר דכיר שהוא הקדש ולא אתי לאתהנויי מינה]: ועוד נראה עפי"מ שי"ל דכונת רש"י ז"ל הוא דלקדש שם שלא במקומו לא קדוש הוא כיון דאין מקומו פאן ועתיד לגוזזו אמרינו כל העומד לגוזז פגוזו דמי ועד פאן ל"א דהשם מקדש כל הגליון שהוא פתוב עליו אלא היכא שנקתב מעיקרא במקום הראוי אז קנה מקומו וכאילו בטיל לגבי הגליון פולו ונתקדש פולו אבל היכא שמתחלת פתיבתו הי' בטעות או שהי' מוכרח מטעם אחר להסירו משם אז ל"א דבטיל לגבי הגליון לענין שתתפשט הקדושה בכל הגליון ונהי דלגבי גוף השם יש אף בכה"ג איסור ל"ת פן אמנם לענין שתתפשט הקדושה בהגליון לא מהני בכגון זה כיון דלא נבטל הקלף לגבי השם בכה"ג שתתפשט הקדושה בו וע' תוס' שבת מ"ד וב"ב ד"ך ע"א שכ' לענין הא דא' במגילה כ"ו ע"ב בהאי בי כנישתא דהוי פתוח להאי אידרונא דהוי מחזית בי' מת ונהו בעי פהני למיעל לצלוני התם א"ל לרבא א"ל דלו תיבותרא אותבוה דהו"ל פלי עץ העשוי לנחת כו' והוכיחו התוס' שם מזה דבכ"ע העשוי לנחת ל"ב ביטול כיון דע"כ הארון הקודש לא נבטל לשם כיון דע"כ סופו להסירו משם דמעלין בקודש ואין מורידין ע"ש וע' בתוס' שבת צ"ג ע"ב ד"ה ויכול שכ' דלהכי חייז אבן אע"ג דהוי מב"מ עם הרצפה משום דאבן לא מבטל לי' דאבן נתקלין בה ההולכים שם ע"ש והה"נ אמרינו דכל שמוכרח להסיר השם מן הגליון הנה יהי מאיזה טעם שיהי' לא נבטל לשם ולא נתקדש כל הגליון והו' דומיא דאי בחולין ע"ג ע"א ידות הפלים שהן ארופין ועתיד לקוצצן פקצוץ דמי וכן אמרי' שם חיבורי אוכלין כמאן דמכרת דמי וכו' התוס' שם דאותו אבר אסור והשאר מותר שלכך עתיד להפרידו משם ע"כ אמרינו כמאן דמכרתי דמי והה"נ בשם שנקתב ע"ג קורה כיון שאין זה מקומו וע"כ עתיד לגוזזו משם משום בזיון השם כמאן דגזיז מעיקרא דמי ולא נתקדש כל הקורה וכן יש להוכיח מדברי התוס' ערכין ל"ד ע"א ד"ה הן ומגרשיהן שכ' שם לענין הא דא' התם דהלויים גוזאלין לעולם שאין בתי ע"ח שלהן נחלטין ופריה שם בתי ע"ח ללוים מי אית להו כו' ומשני כגון שנפלו להן בגורל בימי יהושע הן ומגרשיהן כשהן מוקפות חומה ופריה הן ומגרשיהן למסתרניהו קנימי פדתניא ערים הללו אין עושין אותן לא פפרים קטנים ולא פפרים גדולים כו' והקשו התוס' מאי נ"מ אם נסרתו כיון שהן מוקפות חומה מעיקרא דהא תניא אשר לו חומה ואעפ"י שאין לו עכשיו והי' לו קודם לכן ותי' דשא"ה כיון שהם ראויות שלא יהא להם חומה אינו מועיל להם קדושת חומה שהי' קודם לכן והוי פאלו לא היתה מעולם ע"ש והה"נ י"ל כיון שהי' ראוי שלא יהי' נכתב השם במקום זה והי' עומד לקצוץ הוי פאלו לא הי' מעולם ולא נתקדש הקלף ואוסיף לה"ר לזה מש"ס

מפות י"א ע"א בְּשֵׁעָה שְׁפָרָה דָּוִד שְׁיָתֵן קָפָא תְּהוּמָא וּבְעָא לְמִשְׁטָפָא לְעֵלְמָא אָמַר מַהוּ
לְכַתְּנָן שֵׁם אַחְסָפָא וּמִיִּשְׁדָּא בְּתֵהוּמָא דְלִיקוּ אֲדוּכְתִּין כּו' נִשְׂא אַחִיתְנָפֶל ק"ו בְּעֵצְמוֹ אָמַר
וּמַה לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ אָמְרָה תּוֹרָה שְׁמִי שְׁנִכְתַּב בְּקִדְוִשָׁה יִמְחָה עַל הַמַּיִם
לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּל לַכ"ש.

וְקִשָּׁה לְכַאוּרָה דְבַתּוֹס' סוּטָה י"ז ע"ב כ' בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי ר' לְוִי בַר סִיסִי בְּעֵי קוּמ' רַבִּי
מְגִילַת סוּטָה מַהוּ שְׁתַּטְמָא אֶת הַיְדִים א"ל ה"ז שְׁאֵלָה א"ר יוֹסִי אֵינָה שְׁאֵלָה פְּלוּם גְּזָרוּ
עַל הַסְּפָרִים שְׁיִטְמָאוּ אֶת הַיְדִים לֹא מִפְּנֵי קִדְוִשְׁתָּן וְזוֹ לְמַחֲיָקָה נִתְּנָה ל"צ דְּלֹא הוּאִיל
וְנִתְּנָה לְמַחֲיָקָה ע' בְּמַהְרָשׁ"א שֵׁם.

הַרִי דְמַגִּילַת סוּטָה פִּינּוֹן דְּאִיפְתָּבָה ע"מ לְמוֹחֲקָה אִין בְּהַ קִדְוִשָׁה וּא"כ אִיף קֹא' שְׁמִי
שְׁנִכְתַּב בְּקִדְוִשָׁה יִמְחָה עַל הַמַּיִם וְהַרִי לַד' הִירוּשְׁלָמִי פִינּוֹן דְּלְמַחֲיָקָה קֹא' אִין בּוֹ קִדְוִשָׁה
וְעַכְצ"ל דְּכּוֹנֵנַת הִירוּשְׁלָמִי הוּא דְבַכְה"ג שְׁנִיִּתֵן לְמַחֲיָקָה לֹא נִתְּפַס קִדְוִשָׁה בְּהַגְלִיּוֹנוֹת
שְׁנִיִּמָא שְׁיִטְמָאוּ אֶת הַיְדִים אָבֵל גּוֹף הַכְּתָב הוּא קְדוּשׁ וּא"כ הַשֵּׁם בַּפ"ע הוּא קְדוּשׁ הַרִי
דְהִיכִי דְמַעֲיָקְרָא נִתְּנָה לְמַחֲיָקָה לֹא נִתְּפַסָּה הַקִּדְוִשָׁה בְּהַגְלִיּוֹלִין.

וה"ה היכי דמעיקרא קאי להסירו משם או לשורפן ליכאקדושה בהגוילין והיא ראי
ברורה לפענ"ד וא"כ לפי"ז אין בקדירת האזכרות מספרי הצדוקין איסור ל"ת כן ושפיר
מוטר לקודרן [אמנם קשיא לפי"ז דבתוס' סוטה הנ"ל כ' בשם הירושלמי דאין כותבין
מגילת סוטה על עור בהמה טמאה שמא תאמר איני שותה ונמצא השם גנוז על עור
בהמה טמאה וקשה הא מגילת סוטה פינו דמעיקרא ניתנה למחיקה הא לא נתקדש הגויל
וא"כ הא הי' יכולין לקדור האזכרה ולגונזה וצל"ע בזה]: אולם באמת רש"י ז"ל בערכין
שם תופס עיקר כפירוש הראשון שפי' שם שלא במקומו אינו קדוש פלומר אינו קדוש
אלא מקום השם ואותה חתיכה תיגנוז והשאר מותר וכן מדברי התוס' שם נראה
שפירשים הכי שכ' וז"ל יגוד וישתמש במותר משמע ע"י שיחתוף הקורה ולא יתנה
מאותה חתיכה שפנגד השם דבמקומו מיהא קידש השם ויש ליתגר כשפותבין ס"ת או
תפילין וגיררו מקום השם שאין לכתוב במקומו עכ"ל איברא שתמהו ע"ד התוס' הללו
המח"א בחי' לטיו"ד ה' ס"ת והנוב"י מהדו"ק סוס"י ע"ז מ"ש"ס שבת קט"ז ע"א דא' שם
דגליון אגב כתבא הוא דקדוש אנדא כתבא אנדא קדושת' ע"ש אולם היטב אשר דיבר
בזה בספר בני יונה סי' רע"ו לחלק דהתם לענין הצלה מן הדליקה דרף חצר שאינו
מעורב אתמר דבמינן קדושת השם עצמו ואף דאסור בהנאה מ"מ מותר לשורפו ואין בו
משום בזיון כתבי קודש ע"ש עכ"פ חזונו דאין בקלף קדושת הגוף רק שהמקום שפנגד
השם נאסר בהנאה.

וע' במלחמות פ"ק דסנפה שדחה דברי הראשונים ז"ל שכ' דהא דמהני עיבוד לשמה
אע"ג דהזמנה לאו מילתא הוא משום דהזמנה לגוף הקדושה מילתא ותמה ע"ז מ"ש"ס
שבת הנ"ל דקא' אנדא כתבא אנדא קדושת' הרי דהקלף ל"ה גוף הקדושה ע"ש.

והנה ראיתי במכתבך שהבאת בשם א"ז הגאון המובהק אבד"ק סטאניסלאב שיח' ראי
דאין בקלף קדושת הגוף מנדרים י"ד ע"ב הנודר בתורה ל"א פלום במה שכתוב בה
דבריו קיימין וקא' שם דבדנקיט לי' ביד' אפי' אמר בה דבריו קיימין פינו דנקיט לי'
ביד' דעת' על האזכרות מנחא אארעא דעת' אגויל ופי' הר"ן בשם הרב"ד ז"ל דכי

קתני נודר נודר ממש קא שאומר כפר זה עלי בתורה ול"א פלום לפי שאין זה מתפס אלא בגיילין אבל אמר במה שכתוב בה פלומר כפר זה עלי במה שכתוב בה ה"ז אסור כמתפס בדבר הנדור משום דדעתה' אהנפרות והנפרות נדורין הם שע"י הפתיכה והכנה לשם קדושה הם קדושות וא"כ אי נימא דבמקום האנפרות קדוש גם הקלף א"כ אפי' אמר בה הו"ל לאסור משום הקלף שקדוש במקום האנפרות והוי כמתפס בדבר הנדור אע"כ דאין הקלף קדוש אלא אגב כתבא וכשהוסר הפתב אלא הקדושה.

ראי' נכונה היא והדברים ראויין למי שאמרן. ולפענוד"נ להוסיף דאי איתא דהקדושה נשארת על הקלף לעולם אף לאחר שנמחק הפתב ממנו ה"ז דומה למאי דא' במשנה נדרים דף י' ע"ב נדר בא' מפל משמשי המזבח והיינו בכלי השרת אעפ"י שלא הזכיר קרבן ה"ז נדר ואף דקיי"ל בפ"ק דשבועות דכלי שרת לדורות עבודתן מחנכתן וכיון דנעשה בהן איזה עבודה קדשי ממילא ומ"מ הו"ל דבר הנדור וה"נ הוי ממש הקלף שהאנפרות פתובין עליו אי נימא דאית בי' קדושה מצד עצמו.

ואנכי בחידושי אמרתי להביא ראי' מש"ס נדרים הנ"ל למ"ש בט"ז יו"ד סי' רע"ו סק"ב בשם הגה"מ בשם רא"ם דשם שנכתב שלא מדעת אין בו קדושה פלל. וע' במח"א בחי' לטיו"ד ה' ס"ת מה שהאריף לפלפל בזה.

וע' בשו"ת תשב"ץ סי' קע"ד. ואנכי אמרתי להוכיח מש"ס הנ"ל דקא' דאי נקט לי' בינדי' דעתה' אהנפרות והוי דבר הנדור ואי נימא דשם.

שנכתב שלא מדעת ג"כ קדוש א"כ ה"ז דומה להא דא' בנדרים י"ג ע"א דאם אמר הרי עלי כבכור קאר"י דמותר והכי קיי"ל משום דאף דבכור מצונה להקדישו מ"מ פיון דגם אי לא מקדיש לי' ממילא קדוש ל"ה דבר הנדור ע"ש וא"כ ה"נ אף דמצונה לכונן בהאנפרות לשום קדושה מ"מ פיון דגם אי לא הקדישם ממילא האותיות הם קדושים א"כ לא הוי דבר הנדור אע"כ דבלא פונה אין בהאנפרות קדושה פלל והוי שפיר דבר הנדור ומוכח כהפוסקים הנ"ל דלא פהרדב"ז בתשו' ח"א סי' ע"ז שהעלה להלכה דאם כ' השם סתם שלא בכונה אסור למוחקו מפני שפתיבת האותיות מוליך אותן לקדושתן דומיא דא' בשוחט זבחים סתם דסכין מושכתן למה שהו ע"ש.

ונראה דאף התוס' ערכין הנ"ל שכ' דמקום השם נתקדש מעל"ע היינו היכי שלא הי' טעות בשם רק שנגרר משום שנפל עליו דיו וכדומה אבל אם נכתב שם בטעות גם התוס' מודו דלא נתקדש הקלף שפנגדו מעל"ע דונגמא לזה מציינו בסנהדרין מ"ח ע"א גבי מותר המת ליורשיו מאי דחזי לי' תפס ומאי דלא חזי לי' לא תפס והכי אשפחן בסופה מ"ט ע"ב גבי פלי שרת דיותר מפשיעור אין פלי שרת מקדש דהוי אינו ראוי לכלי ע"ש.

וכן מציינו בתוס' סופה ט' ע"א לענין פשם שחל ש"ש על החגיגה כה חל ש"ש על הסופה דאינו נאסר אלא פדי הכשר סופה ולא היותר מפדי הכשר ע"ש וה"נ אינו קדוש אלא חתיכת הקלף שע"כ נישלת עם הקליפה ויותר מזה אינו קדוש וע' בשעה"מ ה' ערכין שחידש דבמקדיש בע"מ למזבח ל"ש לומר פשטה קדושה בכולה פיון דאסור להקדיש בע"מ למזבח ונהי דרבי רחמנא ולנדר לא ירצה ארצויי הוא דלא מרצי הא מקדש קדשי אבל אינו קדוש רק מה שהקדיש להדיא אבל ל"א בי' פשטה קדושה בכולה פיון דהוי

הקדוש גרוע ע"ש והה"נ אם כל האזנפיה במקום שא"צ להיות נהי דהאזנפיה גופה קדושה מ"מ הקדוש גרוע הוא פנין שהי' בטעות ואינו גורר קדושת הקלף עמו שתתפשט מעל"ע וז"ב בעיני ועפ"ז יתיישב מה שתמהו הפוסקים ו"ל על הרא"ש שאוסר לקדור השם מהא ששנינו בפ"ה דמ"ס הפותב ב' שמות של קודש מקינים הראשון ומחטב האחרון והיינו שקודר האחרון הרי דקדירה מותר בשם.

ולתאמור יהי נכון דהנה בשו"ת שבות יעקב ח"א סי' פ"א כ' ע"ד הש"ך בסי' ער"ה סק"ג שהקשה על הרמ"א שכ' וז"ל כי אין לחתוך השם ולעשות נקבים ביריעה וכ' השבו"י דבשאר תיבות אפשר ע"י מחיקה או גרידה משא"כ בשם שא"א במחיקה או גרידה ע"כ אין לו תקנה אלא לעשות נקבים ביריעה וזה אסור ועוד דבשאר תיבות אפי' אם הקלף דק וקלוש בענין שא"א במחיקה וגרידה אלא ע"י שיעשה נקבים ביריעה מ"מ אפשר לתקן ע"י מטלית לדבוק על מקום הנקב משא"כ כשקודר השם סובר הרא"ש דאין לו תקנה רק להניח פן נקוב דכשידבוק עליו מטלית אתי למיכתב תיבה אחרת על מקום שהי' פתוב בו קודש ומקום שכ' בו קודש לא יכתוב בו חול כד' התוס' ערכין ה"ל וע"כ צריף להניח מקום השם נקוב ועומד ואין זה פבוד להשם ע"ש וא"כ לפי דבריו כל איסור קדירת השם הוא מטעם דא"א לדבק מטלית דאתי למיכתב עליו דבר חול דא"א להפיר אם היא מטלית וא"כ פנין דהתם במ"ס מייירי שנקתב בטעות שם מותר א"כ ככה"ג הא לא נתקדש הקלף מעל"ע כנ"ל וא"כ הי' מותר לכתוב גם על הקלף גופי' אחר שנקלף השם ומכ"ש על המטלית וא"כ שפיר מותר לקדורו ולהניח מטלית וזהו: אמנם באמת מוכח בב"י סי' רע"ו בשם הר"י בן הרא"ש ו"ל ביריעה שהיו בה אזפרות שתיים ואחת מיותרת כ' בשם אביו הרא"ש ו"ל לאסור ג"כ קדירה בזה הרי דהרא"ש אוסר קדירה גם בשם שנקתב בטעות.

והנה ראיתי שהבאת במקתבך בשם ס' שגות חיים מהגאון מהרש"ק ו"ל שכ' דהתוס' ערכין ה"ל שכ' דאסור לכתוב במקום השם היינו דבר של חול אבל לכתוב שאר תיבות קדושות מהתורה"ק שפיר דמי ונהנה אף שאין הספר הזה ת"י עכ"ז רואה אני דבריו ו"ל לענין אם נכתב שם בטעות וגררו דשפיר רשאי לכתב' תיבה אחרת וזה דומה להא דקיי"ל בסנהדרין מ"ח ע"א ההוא סודרא דאזמנ' למיצר בי' תפילין וצר בי' תפילין אסור למיצר בי' פשיטי אזמנ' ולא צר בי' צר בי' ולא אזמנ' שרי למיצר בי' פשיטי.

והה"נ הרי לא הוזמן הקלף בשעת עבוד רק לקדושת ס"ת וחתרכת הקלף של מקום השם לא הוזמן בשעת עיבוד לקדושת השם וא"כ אף שנקתב עליו אח"כ השם הקדוש בשלמא אם הי' ראוי להיות שם השם הקדוש שפיר הי' אסור לכתב' עליו תיבה אחרת דמעלין בקודש ואין מורידין אבל אם אין פאן מקומו של השם א"כ הוי כצר בי' ולא אזמנ' ומדינא הוי שרי לכתב' אף דבר חול.

וברק דבר חול אסור שלא יהי' גנאי להשם אבל איסור דאין מורידין ליפא ובלא"ה אינו מוכח מדברי הש"ס דערכין ה"ל הדין של התוס' פלל דהתם לא קא' רק דאינו מקדש השם אלא במקומו ול"א דצריף לגנוז כל הפלי שהשם פתוב עליו וקמ"ל דאינו מקדש למעל' או למטה ממקום השם ונוכל לומר דגם כנגד השם אינו מקדש רק החתיכת קלף

שְׁצַרְיָהּ לְנוֹטְלוֹ עִם הַקְּלִיפָּה בְּאֵן שֶׁלֹּא יִגְרַם מַחִיקָה לְהֵשֵׁם אֲבָל לֹא מַעֲבָר לְעֵבֶר וְע"כ דִּלָּא כִּי הַתּוֹסֵף הֵתָם רַק לְזִהִירוֹת יִתְיָרָא וְלֹא מִצַּד הַדִּין.

וְהִנֵּה בְּעֵינֵי קַדְוִיָּה כְּבָר הִבְאִיתִי בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים ז"ל שֶׁהִתְמִירוּ שֶׁלֹּא לְקַדְוֶר הַשֵּׁם אֶף דְּעַדִּיף מְקַלְיָהּ וְעַי בְּתִשׁוּי מִשְׁאֵת בְּנִימִין סִי נ"ב וּבַעֲבוּה"ג סִי צ"ה. וְלִכְאוּרְךָ נִלְפַעֲנִי ד' לְהוֹכִיחַ ג"כ דְּאָסוּר קַדְוִיָּה מְדַבְּרֵי הַשֵּׁ"ע יו"ד סִי רפ"א ס"ד ס"ת ש"כ מְמַזְרֵי יֵשׁ פּוֹסְלִין וּפִי הַב"י מוּבָא בְּטו"ז וְש"ך הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּכֻשְׁבָּא לְהַפְסוּק לֹא יָבֵא מְמַזְרֵי בְּקַהֲל ה' אֵינּוּ כּוֹתְבוּ לְשֵׁם קַדְוִיָּה וְאֶפְי' אָמַר גְּתִכּוֹנְתִי אֲנִי סְהַדִּי שֶׁלֹּא גְתִכּוֹנִין ע"ש וּ"כ אֵי נִימָא דְקַדְוִיָּה שְׂרִי נְהִי דְנִימָא כַּד' הַפּוֹסְקִים ז"ל דְּשֵׁם שְׁנִכְתָּב שֶׁלֹּא בְּקַדְוִיָּה ג"כ אָסוּר לְמוֹחֲקוֹ עַכ"פ הִי"ל לְתַמְנָן לְקַדְוֶר שֵׁם זֶה וְלְדַבּוּק מְטָלִית וְלִכְתָּן אַחַר בְּמַקּוּמוֹ.

אֲמַנָּם נוֹכַל לֹמַר מִשּׁוּם דְּמִבּוֹאָר בְּפּוֹסְקִים דְּאִין לְכַתָּן שֵׁם עַל הַמְטָלִית וְעַי ש"ס מְנַחוֹת ד"ל ע"ב הַטּוֹעָה בְּשֵׁם גּוֹרֵר כּו' וְעַי תִּשׁוּי בְּנִכְסֵי יְחִזְקֵאל סִי ל"ו. עַכ"פ אֶף שֶׁלֹּא טוֹב עֲשֵׂה סוֹפֵר בְּמַה שֶׁהַכְּנִיס א"ע לְקַלְוֶה הַשֵּׁם בְּלִי שְׂאֵלֶת פִּי חָכָם מ"מ בְּדִיעֵבַד א"צ לְסַלֵּק הַיְרִיעָה בִּינָן דְּבִדְעֵבַד יֵשׁ לָנוּ לְסַמְוֶה ע"ד הַמַּג"א סִי ל"ב ס"ק כ"ו שֶׁהִקְיָל בְּקַלְיָהּ וּמִשְׁמַע מְדַבְּרֵי דְעַדִּיף מְקַדְוִיָּה.

וְעַי בְּתִשׁוּי חַת"ס חִיו"ד סִי ר"ס הַנִּלְפַעֲנִי ד' כְּתַבְתִּי אֲבָרְכֶךָ בְּשֵׁם ה' אֱלֹקֵי יְחִנֶּה בְּנִי וְיִתֵּן לָךְ פֶּחַ לְעֲשׂוֹת חֵיל לְעֶסֶק בְּתוֹרְתוֹ יוֹמָם וְלֵיל תְּחַזְקֶנָּה יְדִיָּה וְתַעֲשִׂינָה תוֹשִׁיָּה כְּנִפְשֵׁי הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִי כַח בַּעֲזַה ש"י יוֹם ה' חֲזִי תַרמ"ב ל"פ סְטַרְיָא.

יְשָׁפוֹת ה' שְׁלוֹם וְרַב טוֹב לְכַבוֹד יְדִיד"נ וְלִבְבֵי הָרַב הַה"ג הַחֲרִיף וּבְקִי בַחֲדַר"ת חָכָם וְשָׁלֵם בְּנִש"ק כַּש"ת מוה' אֲבָרְהָם יְהוּדָא אֲשֶׁכְּנִזִּי נ"י אַבְד"ק פֶּשְׁעוּוֹאֲרַסְק יצ"ו. יְקַרְתִּי מְכַתְּבוּ הַגִּיעֵנִי וּמַעֲוֹמָס הַטְרָדוֹת וְהַתְּלָאוֹת אֲשֶׁר עֲמַד לְשִׁטָּן מְמוּלֵי גְמֻנַע מֵאִתִּי לְשׁוּם עֵין בְּדַבְּרֵי הַיְקָרִים וְאֶקְחָה הַיּוֹם מוֹעֵד לְעֵינֵי מַעֲט בְּדַבְּרֵי אֲשֶׁר הָעִיר אוֹתִי כ"ת בְּש"ס בְּרַכּוֹת ד"ך ע"ב א"ל רְבִינָא לְרַבָּא נְשִׁים בְּבַרְהַמ"ז דְּאוּרְיָי' אוּ דְרַבְּנָן לְמֵאִי נ"מ לְאַפּוֹקֵי רַבִּים י"ח אֵי אֲמַרְתָּ דְּאוּרְיָי' אִתִּי דְּאוּרְיָי' וּמִפִּיק דְּאוּרְיָי' וְאֵי אֲמַרְתָּ דְּרַבְּנָן הָוִי שְׂאִינוּ מְחַוְּבִי בְּדַבְּרֵי וְכָל שֵׁא"מ בְּדַבְּרֵי אֵינּוּ מוֹצִיא אֶת הַרַבִּים י"ח מֵאִי.

וְכִי הָרָא"ש שְׁמַדְלָכָן אֵי נְשִׁים בְּבַרְהַמ"ז דְּרַבְּנָן אֵינּוּ מוֹצִיאֵת הַרַבִּים י"ח מִשּׁוּם דְּנְשִׁים לִיתְנַהּוּ בְּכָלֵל עֲרֻבוֹת וְע"ז הַתְּפִלָּא כ"ת דַּע"כ מְקוֹר דִּין זֶה דְּאִין עֲרֻבוֹת בְּנְשִׁים הוּא מְש"ס סוּטָה ל"ז ע"ב דְּאֲמַרִּינָן אֵין לָךְ כָּל מַצָּוָה וּמַצָּוָה שְׁבַתוֹרָה שֶׁלֹּא נִכְרְתוּ עֲלֵי' מ"ח בְּרִיתוֹת שֶׁל ת"ר אֶלְף וְשִׁלְשֵׁת אֶלְפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים נְמַצָּא לַכ"א מִיְשְׁרָאֵל ת"ר אֶלְף וְג' אֶלְפִים וְה' מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים שְׁכּוּלָם גְּתַעֲרְבוּ זב"ז וּמְסַפֵּר זֶה הוּא לְבַד מְנַשִּׁים שְׁכָן הוֹכִיחוּ בְּתוֹסֵף קִידוּשֵׁין ד"ע ע"ב ג"כ לְעֵנֵין גְּרִים שְׂאִינָם בְּכָלֵל עֲרֻבוֹת וּלְפִי"ז מִפְּחַ הוֹכְחָה זֹו נִשְׁמַע שֶׁגַּם כְּהִנֵּים וְלוֹיִם אֵינָם בְּכָלֵל עֲרֻבוֹת שֶׁהָרִי מְסַפֵּר זֶה הוּא לְבַד מְשַׁבֵּט לִוִי וְא"כ יְהִי גַם דִּין כְּהִנֵּים שְׁנֵה בְּזֵה לְנְשִׁים עַכ"ק: הִנֵּה כְּבָר הָעִיר בְּזֵה הַצַּל"ח בַּח'י שֵׁם וְהָעֵמִיס כֹּן בְּקַוְשֵׁי הַתּוֹסֵף שֵׁם שֶׁהִקְשׁוּ עַל פִּירַש"י שְׁפִי דַס"ד דִּלָּא מִיְחַיְיבֵי נְשִׁים מַה"ת בְּבַרְהַמ"ז מִשּׁוּם דְּכַתִּיב עַל הָאֲרִץ הַטּוֹבָה וְנְשִׁים לֹא נָטְלוּ חֵלֶק בְּאֲרִץ וְהִקְשׁוּ הַתּוֹסֵף א"כ כְּהִנֵּים וְלוֹיִם נְמִי תִיבְעֵי שֶׁהָרִי לֹא נָטְלוּ חֵלֶק בְּאֲרִץ וְא"כ לֹא יוֹצִיאֵו אַחֲרֵימ"ז וְע"ז כִּי הַצַּל"ח דָּאָף דִּי"ל דְּבַכְהִנֵּים וְלוֹיִם לִיכָּא לְמִיבְעֵי שֶׁהֵם מוֹצִיאִים אַחֲרֵימ"ז אֵינָם מְחַוְּבִים מִטַּעַם עֲרֻבוֹת וְהָרִי גַם כְּהִנֵּים וְלוֹיִם נְמִי י"ל דְּאֵינָם בְּכָלֵל עֲרֻבוֹת מִפְּחַ הוֹכְחָה

מש"ס סוטה הנ"ל והוסיף עוד בהוכחות אחרות דכהנים ולוים לא נכנסו בערבות שפכה גריונים ונהר עיבל ע"ש.

ולפענד"נ לתרץ קושיא זו עפי"ד הפנ"י בחי' שפי' במתניתין דאיבעיא דרבינא הוא אי אתיא המשנה אליבא דר"מ ואיהו הא ס"ל בפ' המוצא תפילין דגם בתפילין נשים חייבות מדרבנן וא"כ מדקתני ברישא נשים פטורות מן התפילין ע"כ דקאי לענין דאוריין' א"כ בסיפא דקתני חייבות בברהמ"ז ע"כ חייבות מדאוריין' דאי מדרבנן גם בתפילין חייבות א"ד דאתיא פרבנן דמתפילין פטורות גם מדרבנן וי"ל דבבהמ"ז חייבות גם מדאוריין' ע"ש בדבריו ולפי"ז הרי בפ"ה דמע"ש משנה י"ד ס"ל לר"מ שם דכהנים ולוים אינם מתודים שלא נטלו חלק בארץ ור' יוסי ס"ל דמתודים משום שיש להם ערי מגרש ושפיר יכולין לומר ואת האדמה אשר נתת לנו.

וטעם פלוגתתן נראה עפי"ד הש"ס מכות י"ג ע"א דבמשנה שם ס"ל לר"י גבי ערי מקלט דמעלים היו ש"כר ללוים שהרוצחים היו שוכרים מהם את בתי הדירה ור"מ סבר לא היו מעלין להן ש"כר ומוקי רבא בגמ' שם מחלוקת בארבעים ושנים עיר אכל בשש ד"ה לא היו מעלין להן ש"כר וא"כ לר"מ בשום עיר לא היו מעלין להן ש"כר וע"כ קא' דאין הפהנים ולוים מתודים משום דא"י לומר האדמה אשר נתת לנו פנין דקנוינן להרוצחים לדירה בלי שום תשלום ש"כר והוי דומיא דא' ביומא י"ב ע"א גבי ירושלים דאי לא נתחלקה לשבטים לא מיקרי אחרונה ור"מ לשיטתו דס"ל בגיטין מ"ח וב"ק צ' ע"א דק"פ כקה"ג דמי ור' יוסי אע"ג דמספקא לי' אי ק"פ כקה"ג דמי מ"מ י"ל דס"ל כר' יהודא דהי' מעלין להן ש"כר ללוים וכיון דע"כ היו צריכין לשלם ש"כר בעד הדירה ממילא כ"ז שלא ש"כרו מהם הניין הערים מיוחדים ללוים ושפיר יכולין לומר האדמה אשר נתת לנו ולפי"ז הרי לדברי הפנ"י הנ"ל להך צד דמספקינן דדילמא אין נשים חייבות בברהמ"ז אלא מדרבנן ע"כ לא אתיא אליבא דר"מ דלדידן' א"א לומר מדרבנן דגם בתפילין חייבות מדרבנן לדידן' וא"כ לר' יוסי הא לא הי' יכול למיבעי פהנים ולוים אי מוציאין אחרים י"ח פנין דלר"י שפיר יכולין לומר על הארץ הטובה משום שיש להם ערי מגרש פנ"ל.

ועפי"ז יתיישב נמי מה שהקשו המפורשים דמאי מיבעי' לי' לרבינא הלא אפי' אי נשים בבהמ"ז דרבנן ג"כ יוצא השומע מהן פנין דאיהו גופי' קא' בסמוך הרהור פדיבור דמי ויוצא מטעם הרהור ולהנ"ל ניקח פנין דהא דקא' הרהור פדיבור דמי ע"כ הוא רק לת"ק דר"י בברכות ט"ו ע"א דס"ל הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא אכל לר' יוסי הא ס"ל שם דלא השמיע לאזנו לא יצא ומכ"ש דהרהור לאו כד"ד וא"כ הא להך צד דמספקינן דנשים מדרבנן ע"כ הוא רק לר' יוסי פנ"ל ולדידן' הא הרהור לאו פדיבור דמי.

אמנם אפתי יש לעורר עפי"ד הר"ן בנדרים מ"ו ע"ב בהא דקא' ה"ד דשרי דמקבל בטסקא וכ' הר"ן ואיפא למידק אשמעתין ואפי' כה"ג היכי שרי דהא מ"מ גוף הפרחץ של המשפיר הוא ויכול לאסור אותו על השוכר עצמו כדא' בערכין כו' ואחרים תירצו עוד דהא מושפירם דהא לאו מושפירם פועין שכירות אחר דעלמא דהא א' בגמ' ה"ד דשרי דמקבל בטסקא ומקבל בטסקא לאו היינו שכירות אלא הקרקע הוא של מחזיק

לעולם אלא שנותן לבועלים הראשונים דבר ידוע בכל שנה וכל כה"ג קה"ג מיקרי ולא
שיעבוד שיעפיקו קונם כו' ואפ"ה פיון דכל אימת דבעי למפרע לא מצי מסלק לי' איך
קנו הגוף יש לו בקרקע ומש"ה לא מצי אסר אבל בשכירות דעלמא מצי אסר ע"כ.

ולפי"ז ה"נ בערי מגרש אפי' למ"ד שהי' מעלין להם ללוים ש"כר הא מ"מ פיון שהתורה
נתנום לערי מקלט לרוצחים שיהיו להם לדירה ורק שיהיו מעלין ללוים דבר ידוע בכל
שנה הרי זה מיקרי קנו הגוף ולא קנו שיעבוד כד' הר"ן הג"ל וא"כ מ"ט דר' יוסי דס"ל
במעשר שני דמתנדים וע"כ צ"ל עפי"ד התוס' ב"ב ק"ז ע"א ד"ה ובנידויי שכ' ונ"ל פי'
בקונטרס דל"ג ובנידויי דלא פתיב במע"ש שום וידוי לא מארצה ולא מאדמה אשר נתת
לי אע"ג דכתיב וברך את עמך ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו לא שיהא לו חלק
אלא לכל ישראל כו' ע"ש ולפי"ז י"ל דהיינו טעמא דר' יוסי דאמר דכהנים ולוים מתנדים
במע"ש משום הערי מגרש דאע"ג דאין מיוחדין להן כמ"ש עפי"ד הר"ן הג"ל בכ"ז פיון
דבנידויי פתיב בלשון רבים האדמה אשר נתת לנו וקאי על האדמה דכל ישראל דמצינו
בפסחים ק"ג ע"א ואיך תרומתכם דכל ישראל קא' וכן קצירכם דכל ישראל משמע
וכיון דיש ללוים עכ"פ חלק וזכות בערי מגרש שהרי הרוצחים נותנים להם ש"כר דירה
שפיר יכולין לומר האדמה אשר נתת לנו בלשון רבים משא"כ בברכת המזון דכתיב
וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתת לנו בלשון יחיד שפיר נוכל למעט פהנים
ולוים והדרק"ל דהי"י.

למבעי גם בכהנים ולוים. אמנם באמת לק"מ דעד פאן ל"ק הר"ן התם אלא משום דמאן
דיהיב טסקא הוא שייך לו ולבניו אחריו ולכך שפיר כ' הר"ן דמיקרי קנו הגוף משא"כ
הכא הא בארבעים ושנים עיר ניתנו אף ללוים רק שעומדין ג"כ לנוס שמה פל רוצח
נפש בשגגה אבל גוף הערים הם של הלוים ונהרי כ' התוס' במפות שם דלהכי רוצחים
הבאים שם לדור צריכין להעלות מס וארנונא ללוים דלא תימא גזירת המלך על הלוים.

לעכב אותם בעירן ע"ש א"כ חזינו דגוף הערים שייכים באמת ללוים ועוד בלא"ה נהי
דהבתים הם משועבדים לרוצחים לדירה אבל בהשדות הא אין להם חלק ונחלה ונהרי
לר' יוסי דס"ל בעירובין ל"ו ע"א תחומין דרבנן ע"כ לא דריש הקרא דומדותם מחוץ
לעיר את פאת קדמה אלפים באמה אלפים אמה תחום שבת פדדריש ר"ע בסוטה כ"ז
ע"ב ר"פ פשם דזהו רק לר"ע לשיטת' דס"ל תחומין דאוריין' וע"כ דאיהו דריש כר"א
בנו של ריה"ג שם דאיהו דריש אלה אמה מגרש אלפים אמה שדות וכרמים ובהן אין
להרוצחים חלק וא"כ לא נוכל למעט פהנים ולוים מברהמ"ז: ברם הא קשיא לכאורה
דהרי נוכל למעט פהנים ולוים מברהמ"ז לפי שא"י לומר ועל ארץ חמדה טובה ורחבה
שהנחלת לאבותינו דאף דיש להם מ"ח עיר מ"מ הני ל"ה בדרה נחלה אלא בדרה נתינה
שע"כ מצינו בהוריות ד"ו ע"ב שבטו של לוי איקרי קהל דכתיב הנני מפרך והרביתך
ונתתיך לקהל עמים וגו' פל שיש לו אחרונה איקרי קהל וכל שאין לו אחרונה לא איקרו
קהל וע' פירש"י יומא ד"נ ע"א ד"ה דלא מיתו כו' פהנים ודאי לא איקרי קהל אלא
אותן שנטלו נחלה עכ"ל וע"כ דאף שיש להם ערי מגרש הני לא באו להם בתורת נחלה
אלא בדרה נתינה וא"כ א"י לומר שהנחלת לאבותינו אולם באמת ג"ז נכון דהנה רש"י
ז"ל בערכין ד"ג ע"א פי' בהא דקא' נשים מזמנות.

לעצמן ועבדים מוזמנין לעצמן פירש"י וז"ל לפי שיש באנשים שאין בנשים ועבדים שאין הנשים אומרות ברית ואין העבדים אומרים שהנחלת לאבותינו ולכאורה אמאי ל"ק גם בנשים שאין אומרות שהנחלת לאבותינו לפי שלא נטלו חלק בארץ ועכצ"ל עפי"ד התוס' ב"ב פ"א ע"א ד"ה למעוטי כו' שמוכא שם המשנה דבכורים דגר מביא ואינו קורא משום שא"י לומר אשר נשבע לאבותינו לתת לנו ומפח ההוא משנה לא הי' מניח ר"ת לגרים לברך ברפת זימון לפי שא"י לומר שהנחלת לאבותינו כו' ולר"י נראה דשפיר מצי אמר גר לאבותינו ולא קיי"ל פההוא משנה אלא כר"י דפליג עלה כדא' בירושלמי משום דא"ק פי אב המון גוים נתייהו לשעבר הי' אב לארם מפאן ואילך לכל גוים כו' והא דא' בפ"ב דמכות פיון דאיכא גר דבעי למימר אשר נשבע לאבותינו ולא מצי אמר א"ש כר"י וסמיה אסיפין דקרא לתת לנו ע"ש וא"כ פיון דגר יכול לומר לאבותינו מכ"ש נשים ולכך שפיר כ' רש"י בנשים הטעם משום שאין אומרות ברית וא"כ ה"ה פהגים ולוים שפיר יכולין לומר שהנחלת לאבותינו ולכך לא מיבעי' לרבינא על פהגים ולוים משום דפשיטא לי' דחייבין מדאורייתא וע"כ לא מבעי' לי' אלא נשים שא"י לומר על הארץ הטובה אשר נתן לה אבל פהגים ולוים שיכולין לומר אשר נתן לה משום הערי מגרש שפיר חייבין מדאורייתא ודלא כבעל שלטי גבורים ז"ל שכ' דלשי' רש"י ז"ל ה"ה פהגים ולוים אינו חייבין בבהמ"ז אלא מדרבנן.

ולפי"ז לא יהי' קשה נמי לשי' רש"י ז"ל מש"ס ערכין ד"ד ע"א בהא דקתני הפל מצטרפין לזימון פהגים ולוים וישאלים פשיטא ל"צ דקאכלי פהגים תרומה או קדשים וזר קאכיל חולין סד"א הואיל וא"ב זר למיכל בהדי פהן ל"מ אכיל אימא לא לצטרף קמ"ל נהי דזר בהדי פהן לא מצי אכיל פהן בהדי זר מצי אכיל ולכאורה קשה ממ"ש המג"א בסי' קצ"ו בשם הגמ"נ בשם מהר"ש ב' אוכלין בשור וא' חלב האוכל חלב מברך ומוציא השני לפי שהוא יכול לאכול עם חברו ולא להיפוך ע"ש.

והנה שם בברייתא קתני סתמא ומשמע אף דאכלי פולן שיעורא דאוריין' וא"כ הרי פיון דמצי אכיל בהדי זר ולא להיפוך ע"כ הפהן מברך ברפת הזימון ואי נימא דכהגים א"מ בברהמ"ז אלא מדרבנן האיה מוציא את הזר דאכיל שיעורא דאוריין' הרי לא אתי דרבנן ומפיק דאוריין' ולמה שהוכחנו דגם לרש"י ז"ל ע"כ פהגים מדאוריין' מחייבי דלא כהש"ג א"ש.

ולדברי הש"ג אפשר לומר דס"ל לחלק בין זר בתרומה להא דהגמ"נ בשם מהר"ש בשנים אוכלין בשור וא' חלב דהתם בשור א"א לו בשום אופן לאכול חלב משא"כ זר הא אפשר לי' לאכול התרומה ע"י שאילה ושפיר יכול הזר לזמן.

ולפמ"ש התוס' בסופה ל"ח ע"א ד"ה באמת וכ"ה בטור בסי' קצ"ט בשם הר"י פהן דאיבעינת הש"ס בנשים הוא רק לענין להוציא שאינו בקי אבל להצטרף פשיט' לי' דמצטרפין ג"כ לק"מ ולהאמור דהש"ס מייירי לענין להוציא שאינו בקי מיושב עוד הפעם קו' המפן ה"ל דאפי' אי נשים דרבנן יוצא השומע מטעם הרהור כד"ד דהרי מאי דהרהור כד"ד כ' בשו"ת שא"ר סי' ק' דהוא מטעם פל הראוי לביקה כו' וכיון שהוא אינו בקי הוי א"ר לביקה וע' בשבילי לקט פלל אלה אות ט' שכ' בשם ראב"ש בעומד בתפלה

וא"י לענות א"י בשמיעה דל"ח שומע פְּעוּנָה הואיל וא"י לענות בְּעֶצְמוֹ וע' בהג"א פ"ק דחולין שְׁמִסְתַּפֵּק בְּאֵלֶם שְׁשׁוּחַט אִי יוֹצֵא בְּשִׁמְיעַת הַבְּרָכוֹת מֵאַחַר ע"ש.

וי"ל דהוא ג"כ מטעם הַנ"ל דשומע פְּעוּנָה הוא ג"ב מטעם פֶּל הָרְאוּי כו' וכיון שא"י לענות הוי א"ר לביקלה לְכָה אִינוּ יוֹצֵא וְאִי דְקָשָׁן מִש"ס ר"ה כ"ט ע"א דקא' גְּבִי תַק"ש ח"ע וחב"ת אף לעצמו אינו מוציא וא"פ"ה יוצא פְּשִׁשׁוּמַע מֵאַחַר גִּימָא ג"כ פִּינּוּן שא"ר לביקלה ביקלה מְעַפְּכַת לַק"מ דְשִׁאנִי תַק"ש דְעִיָקָר הַמְצָנָה הִיא הַשְּׁמִיעָה דְהַבְּרָכָה נִתְקַנָּה לְשִׁמּוּעַ קוֹל שׁוֹפֵר וְלֹא לְתַקְוַע בְּשׁוֹפֵר וְאִין אָנוּ צְרִיכִין לְבֹא לְטַעֲמָא דְכָל הָרְאוּי כו' וְלִכְהֵן שְׁפִיר יוֹצֵא פְּשִׁשׁוּמַע מֵאַחַר אֲבָל בְּכ"מ שׁוֹמַע פְּעוּנָה הוּא מִטַּעַם פֶּל הָרְאוּי כו' וכיון שא"ר לענות ל"א שׁוֹמַע פְּעוּנָה]: וְהִנֵּה בַהֲג"א הַקְּשָׁה וְנ"ל תְּיָמָה לַהֲר' אֶלְחָנָן נָהִי דְגַר יְכוּל לִזְמַר בְּבַהמ"ז שֶׁהִנְחִלְתָּ לְאַבוֹתֵינוּ דְפִסְקִינָן כַּר"י דְאָמַר גַּר עֲצָמוּ מִבֵּיא וְקוֹרָא שְׁיִכּוּל לִזְמַר לְאַבוֹתֵינוּ דְכְּתִיב פִּי אַב הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְתִּיף לְשַׁעֲבַר הֵייתָ אַב לְאַרְם מִפְּאֵן וְאִילָף לְכָל גּוֹיִם מ"מ אִיף יוֹצִיאוּ אַחֲרֵימִי י"ח פִּינּוּן שְׁלֹא הִי' לְגַרִים חֶלֶק בְּאַרְץ וְדוּחַק לְחֶלֶק דְשִׁאנִי גַרִים שְׁהֵם זְכָרִים נְטִלוּ חֶלֶק בְּאַרְץ עַכ"ל וּבִיּוֹתֵר יֵשׁ לְחֶזֶק הַקְּוֹשִׁיָא עֲפִי"ד הַמְשָׁנָה לְמִלְכָה בַפ"ד מַה' בְּפוֹרִים שְׁמִבֵּיא בְּשֵׁם הַרְמַב"ח לְחֶלֶק דְּבִבְכוּרִים פְּתִיב לְתַת לָנוּ לְשׁוֹן עֲתִיד גַּם גַּר יְכוּל לִזְמַר דְלַע"ל יְטִלוּ הַגַּרִים חֶלֶק בְּאַרְץ כְּדֹא' בְּמִדְרַשׁ קַהֲלַת אֲבָל בְּוִידוּי מְעִשָׁר פְּתִיב אֲשֶׁר נִתְּתָ לָנוּ וְלִשְׁעֵבַר לֹא נְטִלוּ חֶלֶק בְּאַרְץ ע"ש וְא"כ ה"נ בְּבַרְהַמ"ז הָא כְּתִיב אֲשֶׁר נָתַן לָהּ לְשַׁעֲבַר וְא"י הַגַּר לִזְמַר שְׁלֹא נְטִל חֶלֶק בְּאַרְץ וְלְכַאוּרָה י"ל לְפִי"ד הָרֵא"ש שֵׁם שֶׁהַקְּשָׁה מְהֵא דֹא' בְּבְרָכוֹת מ"ח לְהוֹצִיא אֶת אַחֲרֵימִי י"ח עַד שְׁיִאֲכַל פְּזִיזַת דְּגָן וּבְשִׁיעוֹר פְּזִיזַת א"ח אֶלָּא מְדַרְבְּנָן וְאִפ"ה מוֹצִיא אַחֲרֵימִי שְׁאֲכָלוּ פְּדִי שְׁבִיעָה שְׁחִיבִין מַה"ת וְא"כ בְּאִשָּׁה נְמִי אַעֲפ"י שְׁאִינָה חִיבָתָ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן תּוֹצִיא אַחֲרֵימִי שְׁחִיבִין מַה"ת וְתִי' דַּל"ד דְאִישׁ אַע"ג שְׁלֹא אֲכָל פְּלוּם דִּין הוּא שְׁיִפְטוֹר אֶת אַחֲרֵימִי דְכָל יִשְׂרָאֵל עֲרַבִין זַב"ז אֶלָּא דְרַבְּנָן אָמְרוּ שְׁלֹא לְבַרְךָ בְּרַכַּת הַנְּהַנִּין בְּלֹא הַנָּאָה לְפִיכָה פְּשָׁאֲכַל פְּזִיזַת אַעֲפ"י שְׁלֹא נִתְחַיֵּב אֶלָּא מְדַרְבְּנָן מוֹצִיא אַחֲרֵימִי שְׁאֲכָלוּ פְּדִי שְׁבִיעָה שְׁעָרַב הוּא בְּעֵבוֹרָם וְעָלוּ הוּא לְהַצִּילוֹ מִן הָעוֹן וּלְפָנוּטְרוֹ מִן הַמְצָוֹת אֲבָל אִשָּׁה אִינָה בְּכָלֵל הָעֲרַבוּת לְכָה אִינָה מוֹצִיאָה אֶלָּא מִי שְׁחִיבוּ מְדַרְבְּנָן ע"ש וְאִפְשָׁר לִזְמַר דְזָהוּ טַעֲמוֹ שֶׁל רַש"י ז"ל בְּרִישׁ מְגִלָּה בַד"ה אֶלָּא שְׁהַפְּרִים מְקַדִּימִין לְיוֹם הַפְּנִיסָה כו' וְהַפְּרִים אִיכָן בַּר אִינּוּ בְּקִיָּאִין לְקִרוֹת וְצְרִיכִין שְׁיִקְרָאָנָה לָהֶם א' מְבַנֵּי הָעִיר וְהַר"ן הַקְּשָׁה עָלָיו דְהָא פֶּל שְׁאִינוּ מְחֻיָּב בְּדָבָר אִינוּ מוֹצֵא אַחֲרֵימִי י"ח וְלְהָאָמוֹר י"ל דְסִבְרַת רַש"י הוּא דְהָבֵן עִיר מוֹצִיא אֶת הָבֵן פְּפָר מִטַּעַם עֲרַבוּת] וְלִפִּי"ז הָרִי בְּנִדָה י"ג ע"ב מְבִיאִים שֵׁם רַש"י וְתוֹס' בְּשֵׁם י"א דְלִכְהֵן גַּרִים קָשִׁים לְיִשְׂרָאֵל פְּסַפְחַת לְפִי שְׁפָל יִשְׂרָאֵל עֲרַבִין זַב"ז א"כ חֲזִינוּ דְגַרִים הֵם בְּכָלֵל עֲרַבוּת וְלִכְהֵן לֹא בְּעֵי לְעַנְיָן גַּרִים.

ועפ"י"ד הָרֵא"ש הַנ"ל יֵשׁ לְבֹאֵר דְּבָרֵי הַש"ס בְּסוּגְיָן דְקֹא' ת"ש בְּאַמַּת אָמְרוּ בֵּן מְבָרַךְ לְאָבִיו וְעָבַד מְבָרַךְ לְרַבּוֹ וְאִשָּׁה מְבָרַכַת לְבַעֲלָהּ אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים כו' אַא"ב דְאוּרִיָּתָא אֲתִי דְאוּרִיָּי' וּמְפִיק דְאוּרִיָּי' אַא"א דְרַבְּנָן אֲתִי דְרַבְּנָן וּמְפִיק דְאוּרִיָּי' וְלִטַעֲמִיָה קָטָן בַּר חִיּוּבָא הוּא אֶלָּא הַב"ע פְּגוֹן דְאֲכָל שְׁיעוֹר' דְרַבְּנָן כו' וְדַקְדָּק בַּס' שְׁמֵן רוֹקַח בְּהָא דְקָאָמַר קָטָן בַּר חִיּוּבָא הוּא דְהִיל"ל קָטָן בַּר חִיּוּבָא דְאוּרִיָּתָא הוּא דְהָא בְּמַתְנִיתִין תְּנִי לְהַדְיָא דְקָטָן חִיבָא בְּבַרְהַמ"ז וְא"כ עִיָקָר הַפִּיָרְכָא אִינוּ אֶלָּא דְהַקָּטָן לָאו בַּר חִיּוּבָא דְאוּרִיָּתָא הוּא וְאִיף אָמַר סָתָם קָטָן בַּר חִיּוּבָא הוּא וְלְהָאָמוֹר מִיּוֹשֵׁב שְׁפִיר דְלְכַאוּרָה הִי' אִפְשָׁר לִזְמַר

דכינן דהבעי' בנשים אינו אלא משום דל"ה בכלל ערבות א"כ הי' אפשר לומר בקטן
פינן דזכרים הם בכלל ערבות שפיר מוצי' אחרים.

אולם הרי מבואר במג"א סי' קצ"ט סק"ו שכ' וז"ל דעיקר הטעם אעפ"י שיצא מוציא
משום שפ"ל ישראל ערבים ובקטן ל"ש ערבות עכ"ל ונהדר מוכן עפ"י ד רש"י ז"ל
בברכות מ"ח ע"א דבקטן שהגיע לחינוך עלי' דקטן ליכא חיוב' ולא מיקרי מחויב בדבר
שהוא אינו מחויב ועל' דאפנה הוא דרמי לחנוכי' ע"ש וע' ברש"י נדה מ"ו ע"ב ד"ה
איסור' כו' דקטן לאו בר קבולי עלי' תקנת' דרבנן הוא ע"ש וא"כ ל"ש בקטן ערבות פינן
דעל עצמו של קטן לא רמי חיובא ואינו בר קבולי ערבות וז"ש הש"ס קטן בר חיוב'
הוא ר"ל שאינו בר חיוב' מצד עצמו רק שעל אביו לחנכו וא"כ אינו בר ערבות אפס הא
קשיא לכאורה ע"ד הרא"ש ז"ל מש"ס פסחים קי"ו ע"ב אראב"י סומא פטור מלומר
הגדה כ' איני והאמר מרימר שאלתינהו לרבנן דבי רב יוסף מ"ד אגדתא בי ר"י אמרו
רב יוסף מ"ד אגדת' בי ר"ש אמרו רב שישת קסברי רבנן מצה בזה"ז דרבנן ולד' הרא"ש
קשיא אפי' אי מצה בזה"ז דאורי' ג"כ מוציאים אחרים י"ח מטעם ערבות פינן דזכרים
הם בכלל ערבות אולם י"ל דל"ש ערבות רק באיש שהוא מחויב בשאר מצות עכ"פ
משא"כ סומא פינן דפטור מפל המצות ל"ש בי' ערבות כלל: אמנם הא קשיא מה שהקשה
הרשב"א ז"ל בחי' דאמאי לא מיבעי' לענן עבדים ובשלקמא לשי' התוס' דהבעי' הוא
משום שאין הנשים אומרות ברית לא הי' יכול למיבעי בעבדים דהם אינם בני ברית
כמבואר בגיטין כ"ג ע"ב משא"כ לשי' רש"י ז"ל משום שלא נטלו חלק בארץ שפיר הי'
יכול למיבעי בעבדים ואי כד' הרא"ש משום דנשים ל"ה בכלל ערבות ועבדים זכרים
ישנם בכלל ערבות ז"א דהא כל דין ערבות ילפי' כ"ז ובשבועות ל"ט מדכתוב וקשלו
איש באחיו איש בעון אחיו מלמד שפ"ל ישראל ערבינן זב"ז ונהרי אמרי' בב"ק פ"ח ע"א
דלקה לר"י אין לעבד בנשת משום דכתיב פי' יצאו אנשים יחדיו איש ואחיו במי שיש לו
אחנה יצא עבד שאין לו אחנה א"כ לר"י ל"ה עבד בכלל אחיו וממיל' ל"ה בכלל ערבות.
אף באמת אנו קיי"ל כרבנן דר"י שם דס"ל אחיו הוא במצות וכן דברי הי"א הנ"ל דגרים
ישנם בכלל ערבות דחה רש"י ז"ל גופי' וכן בתוס' שם ובקדושין ד"ע ע"ב דחו דבר'
הי"א וקעלו דגרים אינן בכלל ערבות.

ואילו דמקסתפנא אמינא דגם הרא"ש לא כ' דנשים אינן בכלל ערבות כלל בשום מצוה
רק דהחילוק הוא כה דמי ששייך במצוה זו בשום פעם אף שעתה לא נתחייב מיקרי
מחויב בדבר מטעם ערבות ולכן מ' שאכל רק כזית אף שעתה אינו מחויב מה"ת מ"מ
פינן דאיתא בכלל חיוב בהמ"ז בשום פעם דהיינו כשאוכל פדי שביעה הוא בכלל ערבות
אבל מי שאינו שייך במצוה זו כלל כגון נשים אם בהמ"ז הן דרבנן הא ל"ש בהמ"ז
מה"ת כלל אינן בכלל ערבות במצות בהמ"ז וכן מפני' יוצא מדברי התוס' בברכות
מ"ח ע"ב ע"ש.

ותדע לה דאל"כ אף נפרנס משנה דגיטין ס"א ע"א משאלת אשה לחברתה החשודה על
שבועות נפה וכברה וריחיים ותנור אבל לא תבור ולא תטחון עמה ומבואר שם הטעם
משום דמסייעת ידי עוברי עברה ונהרי איסור למסייע כ' הריטב"א פ"ק דע"ז שהוא
מטעם ערבות ונשים אינן בכלל ערבות א"ו כדברינו דהיכי שהיא גופה מוזהרת על

האיסור מוזהר נמי על הערבות וסמוכין לסברא זו נראה ממ"ש האחרונים בשם שו"ת
אמונת שמואל שכ' דמי שאינו מוזהר בדבר מותר להושיט לחבירו האיסור אף שלגבי
חבירו הוי איסור וא"ע בלפני עור פיון דלגבי דידי' ליכא איסור ונהי דהאחרונים דחו
דבריו לענין לאו דלפ"ע מכ"פ נראה בהא שכ' התוס' בשבת ד"ג ע"א דאפי' היכי דליכא
תרי עברי דנהרי דליכא משום לפ"ע מ"מ איסור מסייע איכא נלפענ"ד לפימ"ש
הריטב"א בפ"ק דע"ז דהא דאסור מסייע ידי ע"ע הוא מטעם ערבות ע"כ נלפענ"ד דל"ש
איסור זה רק היכי דלגבי דידי' איכא ג"כ איסור משא"כ היכי דאיהו אינו עושה איסור
ליכא איסור דמסייע בשאינו בתרי עברי דנהרי פיון דבכה"ג דלגבי דידי' ליכא אי' ל"ש
ערבות ועפי"ז אנדא קו' התוס' בב"מ ד"י ע"ב בהא דקא' א"ב פהו דאמר לישאל צא
וקדש לי אשה גרושה ונקשו התוס' דהא הישראל הוי בר חיובא פיון שעובר על לפ"ע
וע"כ פונתם דאע"ג דאינו בתרי עברי דנהרי עכ"פ א' מסייע איכא ולדברינו ניקח דכיון
דהישראל אינו מוזהר על אי' גרושה ממילא ל"ש גבי ג"כ ערבות וליכא אי' דמסייע
והה"נ לענין להוציא אחרים י"ח שהוא מטעם ערבות היכי דאיהו אינו מחויב במצוה
ל"ש ערבות והא דלא מיבעי' לי' לרבינא בכהנים ולוים או בגרים י"ל כדוחק של ההג"א
הנ"ל דכיון דהם זכרים ושם זכרים נטלו חלק בארץ ואינו דוחק דסברא פזו מצינו ג"כ
בתוס' עירובין צ"ו ע"ב לענין הא דסומא אע"פ שהוא פטור ממצות חייב עכ"פ מדרבנן
ונשים דפטרינהו ממ"ע שהז"ג גם מדרבנן פטורי מפני דסומא הוא ממין בר חיובא ע"ש.

אמנם צריך להבין בהא דקא' ת"ש באמת אמרו בן מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה
מברכת לבעלה כו' ולטעמיה קטן בר חיובא הוא אלא הב"ע פגון דאכל שיעורא דרבנן.
ולכאורה קשה בס"ד דש"ס דמיירי בשיעורא דאוריית' מאיזה טעם הי' עולה על הדעת
שהאשה תוציא את בעלה דהרי אינה מחויבת אלא מדרבנן משום דא"י לומר על הארץ
אשר נתן לך ונראה דהי' ס"ד דהש"ס דתוציא את אחרים י"ח אע"ג שהיא אינה מחויבת
מטעם שליחות כמ"ש היש"ש פ' הגוזל סי' ל"ז בשם מהרא"י סי' נ"ד דגם בדיבור פגון
בשבועה מועיל שליחות ע"ש וע' בב"ח או"ח סי' תל"ד ובפמ"ג בפתיחה פוללת לא"ח
וא"כ ה"נ י"ל דמוציאה אחרים י"ח מטעם דשלוחו ש"א פמותו ול"ד להא דאמרי' אין
העבד נעשה שליח לקבל גט לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין משום דהתם אינו בתורת
גיטין וקידושין פלל אבל אשה בבהמ"ז היא אימה בשני הברכות האחרות בברכת הין
וברכת בונה ירושלים ממילא תוכל להעשות שליח על כל הג' ברכות פיון שעכ"פ ישנה
בחייב זה דבהמ"ז ועפי"ז מדוקדק מאוד לשון הגמ' דקא' וליטעמיה קטן בר חיובא הוא
ודקדק בס' שמן רוקח דהול"ל קטן בר חיובא דאורייתא הוא.

ולקאמור י"ל דהכי פריה דהנה באמת קי"ל אין שליחות לקטן רק התוס' בגיטין ס"ד
ע"ב ד"ה שאני כ' דאין למעט קטן משליחות אלא היכי דליתא בדנפשי' פגון בתרומה
דלית' בתרומה דנפשי' אבל היכא דאיתה בדנפשי' יש לקטן שליחות ע"ש וא"כ י"ל
בקטן שהגיע לחינוך פיון דאיתא החיוב בדנפשי' יכול להעשות שליח.

אולם הא כבר הבאתי בשם רש"י ז"ל ברכות מ"ח דגם בקטן שהגיע לחינוך אין החיוב
מוטל על גופו של קטן רק על אביו רמי לחנוכי' וז"ש הש"ס וליטעמיה האיה אתה יכול
לומר מטעם שליחות קטן בר חיובא הוא פי' פיון דקטן לאו בר חיובא מצד עצמו הוי

ליתא בְּדַנְפִּשְׁיָא וְאִ"כ הָאִיף מוֹצִיא אֶת אָבִיו הָאִין שְׁלִיחוֹת לְקַטֵּן וְדו"ק: וְהִנֵּה בְּמַפְוֹרְשִׁים מוֹבָא בְּשֵׁם א"ז הַגָּאוֹן בְּעַל שַׁעַר אֲפָרַיִם וְ"ל שְׁהַקְשָׁה ל"ל לְמִימַר נ"מ לְאַפּוֹקֵי רַבִּים י"ח אַמְאֵי ל"א נ"מ שְׂאָם הִיא מְסוּפָקַת אַם בְּיַרְכָּה בְּרַהֲמ"ו שְׂאָם הוּא דְאֹרְיִיט' צְרִיכָה לְבַרְךָ דְסַד"א לְחוּמְרָא וְאָם הוּא מְדַרְבְּנָן א"צ לְבַרְךָ מְסַפֵּק כְּדָא' הַש"ס בְּדָף כ"א ע"א גְּבִי קָרָא ק"ש א"צ לְחֻזְרָא וְלִקְרוֹת דְסַד"ר לְקוֹלָא וְתִי דְכִינָן דְמִשְׁאָכְל אִיפָא חֻזְקַת חַיִּיב לְבַרְךָ בְּרַהֲמ"ו אִין ס' מוֹצִיא מִיַּדִּי וְדָאִי דְלִתְנִי ב' שְׁל הַתּוֹס' פְּסָחִים ט' ע"א ד"ה פְּדִי שְׁתָּהָא בְּהִמְתּוֹ כו' גַּם בְּדַרְבְּנָן אֲמַרִּינָן אִין סָפֵק מוֹצִיא מִיַּדִּי וְדָאִי מִשְׂא"כ גְּבִי ק"ש אַע"ג דְאִיפָא חֻזְקַת חַיִּיב מ"מ פִּינָן דָּאִי ק"ש דְרַבְּנָן הָנִי אִין לֹו עֵיקָר בְּתוֹרָה וְכָל שְׂאִין לֹו עֵיקָר מַה"ת אִפִּי הִיכִי דְאִיפָא חֻזְקַת חַיִּיב אֲמַרִּי סַד"ר לְקוֹלָא ע' בַּצַּל"ח אֲמַנְם אֲפִתִּי קִשְׁיָא לִפְעַנ"ד דְהָרִי כ' הַב"ש בְּסִי' כ"ח דְהִיכִי דְהָנִי תְרִי דְרַבְּנָן חֲשִׁיב אִין לֹו עֵיקָר מַה"ת וְא"כ שְׁפִיר אִיפָא כ"ט בְּבַרְהֲמ"ו בְּנָשִׁים הִיכִי שְׁלָא אֲכָלָה רַק פְּזִיט וּמְסוּפָקַת אַם בְּיַרְכָּה בְּרַהֲמ"ו דָּאִי נָשִׁים בְּבַרְהֲמ"ו דְאֹרְיִיטָא חֲזִיבָת לְבַרְךָ פִּינָן דְאִיפָא חֻזְקַת חַיִּיב וְיִש לֹו עֵיקָר בְּדְאֹרְיִיט' פִּינָן דְבְּכָדִי שְׁבִיעָה הוּא מַה"ת מִשְׂא"כ אִי נָשִׁים בְּבַרְהֲמ"ו דְרַבְּנָן א"כ הָנִי תְרִי דְרַבְּנָן דְעֵיקָר הַחַיִּיב בְּנָשִׁים הוּא דְרַבְּנָן וְשִׁיעוֹר פְּזִיט הוּא ג"כ דְרַבְּנָן א"כ חֲשִׁיב פְּאִין לֹו עֵיקָר מַה"ת וְא"כ אַף דְאִיפָא חֻזְקַת חַיִּיב אִין צְרִיף לְבַרְךָ מְסַפֵּק וְנִלְפַעַנ"ד לְתַרְץ דְהִנֵּה הַפְּנ"י בְּחִידוּשֵׁי תַמָּה דְאִיף ס"ד דְנָשִׁים חֲזִיבוֹת בְּבַרְהֲמ"ו דְרַבְּנָן דְמַהֲיכִי תִימִי דְחֲזִיבוֹת מְדַרְבְּנָן פִּינָן דְמַעֲטִינָהוּ רַחֲמֵנִי דָא"י לֹוּמַר עַל הָאֲרָץ דָא"כ כָּל מ"ע גְּסִיבִינָהוּ מְדַרְבְּנָן כְּדַמְקָשָׁה בְּסוּמָף לְעַנְנֵי קִידוּשׁ הַיּוֹם.

וְנִלְפַעַנ"ד דְהִנֵּה בְּמַג"א סִי' קַצ"ד סַק"ג מְבִיא דַעַת הָרִי"ף וְ"ל דְסַדְר מְנַנְן ג' בְּרַכּוֹת שְׁל בְּרַהֲמ"ו הוּא דְאֹרְיִיט' וּמַעֲפּוֹת וְלִכְּנ מִי שְׂא"י לְבַרְךָ כָּל הַג' בְּרַכּוֹת רַק א' מִהֶן אִינוּ מְבַרְךָ כָּלָל ע"ש וְא"כ הָא דְמְסַפְקִינָן לְמַעַט נָשִׁים מְבַרְהֲמ"ו הִיא רַק מְבַרְכַת הָאֲרָץ אֲבָל בְּרַכַת הַיָּם וּבְרַכַת בּוֹנָה יְרוּשָׁלַיִם הֵם בְּנֹדָאִי דְאֹרְיִיט' גַּם בְּנָשִׁים.

וְע"כ תִּיקְנוּ חֲכָמִים שְׁתַּבְּרָךְ כָּל הַבְּרַכּוֹת פִּינָן דְאַצֵּל אֲנָשִׁים סַדְר ג' בְּרַכּוֹת מְעַפְּבוֹת זָא"ז לִכְּנ תִּיקְנוּ גַּם בְּנָשִׁים שְׁתַּבְּרָךְ כָּל הַג' בְּרַכּוֹת. וְלִפִּי"ז בְּסַפֵּק אַם בְּיַרְכָּה בְּרַהֲמ"ו שְׁפִיר חֲזִיבָת לְבַרְךָ גַּם בְּרַכַת הָאֲרָץ דְהָא כָּל עֵיקָר תַּקְנָה אֲצֵל נָשִׁים הִיא מְשוּם הַשְּׁנִי בְּרַכּוֹת אַחֲרוֹת שְׁהֵם דְאֹרְיִיט' וְכִינָן דְאִילוּ הַב' בְּרַכּוֹת צְרִיכוֹת לְבַרְךָ מְסַפֵּק שְׁהֵם דְאֹרְיִיטָא מְמִילָא צְרִיכָה ג"כ לְבַרְךָ בְּרַכַת הָאֲרָץ וְדוֹק וּבִזָּה הַנְּגִי יְדִידוֹ הַדוֹר"ש בְּלוֹנ"ח: סִי' כַּט בַּעֲזָה"י יוֹם ד' ו' לִירַח אֱלוּל תַרְל"ז לִפ"ק סַעֲרַעַט.

רוֹכֵב שָׁמַיִם יְחֻק בְּסַפֵּר לְחַיִּים. אֶת כְּבוֹד ש"ב יִד"נ הָרַב הַחֲרִיף וּבְקִי חֲכָם וְשָׁלֵם כַּש"ת מו"ה יְהוֹשֻׁעַ הַעֲשִׁיל וּוְאֵלְעָרְשִׁינָן נ"י מַפָּה"ק.

יְקַרְת מְכַתְּבוּ הַגִּיעֵנִי וְהַנְּנִי לְהַשִּׁיבוּ בְּקִיצוֹר נְמָרְץ לְרוֹב טְרַדוּמִי הַעוֹטְרוֹת אוֹתִי מִיַּמִּינִי וּמִשְׂמָאלִי וּבְמָה דְסִיִּים אֲפִתָּח: בְּדַבֵּר מַה שְׁנַתְעַצֵּם רו"מ בְּקוֹשְׁיִיתוֹ בְּר"ה ה' ע"ב לֹא תִאָּחַר לְשַׁלְמוֹ הוּא וְלֹא חִילּוּפִיו חִילּוּפִי מֵאִי כו' אֲלָא מֵאִי חִילּוּפִיו חִילּוּפִי תוֹדָה דְתַנִּי ר"ח תוֹדָה שְׁנַתְעַרְבָה בְּתַמּוּרְתָהּ וּמַתָּה א' מִהֶן חֲבַרְתָּהּ אִין לָהּ תַקְנָה.

הִיכִי לִיעֲבַד לִיקְרָבָה וְלִיקְרִיב לְחָם בְּהִזָּה דִילְמָ' תַמּוּרָה הִיא לִיקְרָבָה בְּלֹא לְחָם דִילְמָ' תוֹדָה הִיא וְהָא פִּינָן דְלֹאוּ בַת הַקְרָבָה הִיא קָרָא לְמַעוּטָה ל"ל. וְע"ז הַקְשָׁה כ"ת וְ"ל דְאִיף נוֹכַל לֹוּמַר דְגְּבִי תוֹדָה אִיפָא בִי נְמִי הִלָּאוּ דַב"ת לְרַבְּנָן בַּג' רְגָלִים אִפִּי שְׁלָא פְּסַדְרוּ הָא

אין מביאין תודה בְּחַג המצות מִפְּנֵי חֲמִץ שֶׁבָּהּ בְּשֶׁלֶמָא לר"מ דס"ל רַגְלֵי א' אֶפְשָׁר לומר
בְּהַפְרִישׁ קוֹדֵם הַחֵג אוֹ עֲצָרְתָּ וְכוּן לראב"י דס"ל בב' רַגְלִים נָמִי כְּגוֹן עֲצָרְתָּ וְסוּפוֹת אָבֵל
לת"ק ור"ש דס"ל ג' רַגְלִים קָשָׁה אִיךָ נִימָא דְכִתְבָהּ הַתּוֹרָה בְּחַג המצות כו' לב"ת בְּתוֹדָה
עכ"ל.

הִנֵּה אֵלֶיכָא דְרַבְּנָן לִיכָא קוֹנְשֵׁי בְּזָה דְהָא קוִי"ל בר"ה ו' ע"ב דְּבָכֵל הַקְּדוּשִׁים גַּם בְּשָׁנָה
בְּלֹא רַגְלִים עוֹבֵר בְּב"ת וְרַבִּים מִהַמְּפֹרְשִׁים פִּירְשׁוּ דְגַם בְּשָׁנָה בְּלֹא רַגְלִים אִיכָא הֲלָאוּ
דב"ת דְּלֹא פְּהַבְעֵל הַמְּאֹר שְׁפִי דְּבִשְׁנָה בְּלֹא רַגְלִים לִיכָא רַק עֲשֵׂה ע' בְּחִי רַשְׁבָּ"א וּפְנִי
א"כ שְׁפִיר מְשַׁכַּח לָהּ ב"ת בְּתוֹדָה בְּעֵבֶר עֲלֵי שָׁנָה דְּאִף דְּבְרַגְלִים הִי נֶאֱנָס דְּבַחַג המצות
לֹא הִי יָכוֹל לְהִבְיָאָה מ"מ אַחַר שֶׁעֲבָרָה שָׁנָה עוֹבֵר בְּב"ת וְאֶשְׁמְעִינוּ דְּבַחְלִיפִין לִיכָא ב"ת
וְכוּן אֶפְשָׁר לומר דְּמְשַׁכַּח בְּתוֹדָה חַיִּיב עַד מ"מ אִם נָדַר לְפָנֵי חַה"ס כְּשִׁיעֲבֹר סוּכוֹת וְאַח"כ
לֹא נִחְשָׁב רַגְלֵי דְּפָסַח רַק עֲצָרְתָּ אִי נְדוּנ"ד קְרַבִּין בִּי"ט וְאַח"כ כְּשִׁיעֲבֹר עוֹד חַה"ס
בְּנֻדָּאֵי עוֹבֵר בְּב"ת דְּגַם בְּסִירוּגִין שִׁיבָה ב"ת אוֹלָם אַפְתִּי תִיקְשֵׁי לר"ש דְּבַעֲי כְּסִדְרֵן פָּסַח
שְׁבוּעוֹת סוּכוֹת א"א לומר כֵּן וְכוּן בְּשָׁנָה בְּלֹא רַגְלִים לר"ש א"ע בְּב"ת כְּדָא בְּש"ס שָׁם
ד' ע"א וְא"כ אַפְתִּי תִיקְשֵׁי אֵלֶיכָא דר"ש.

וְהִנֵּה בְּפְשִׁיטוֹת אֶפְשָׁר לומר דְּכַוְנַת הַש"ס לֹא תִאָּחַר לְשִׁלְמוֹ הוּא הִינְנוּ הַקְּרַבָּנוֹת עֲצָמוֹן
הִנֵּי דְאִתְיָא מְדַרְשָׁא דְקָרָא שָׁם חֲטָאוֹת וְאֶשְׁמוֹת עוֹלוֹת וְשִׁלְמִים וְלֹא חֲלִיפֵי קְרַבָּן הִינְנוּ
חֲלִיפֵי תוֹדָה אִף דְּבַתּוֹדָה גּוֹפָה לֹא מְשַׁכַּח ב"ת כִּינּוּן דְּאִין מְבִיאִין תוֹדָה בְּחַג המצות אָבֵל
הַחֲלִיפִין ס"ד דְּאִית בִּי ב"ת מְשׁוּם דְּאִין חֲלִיפֵי תוֹדָה טְעוּנִים לְחַם וְאֶפְשָׁר לְהִבְיָאָה גַּם
בְּחַג המצות וְקמ"ל קְדָא דְּבַחְלִיפֵי קְרַבָּן לִיכָא ב"ת אֶמְנָם אִפִּי אִי נִימָא דְּלִיְשֵׁנִי דְקָא הוּא
וְלֹא חֲלִיפֵי מְשַׁתְּמַע דְּקָא הוּא אֶקְרַבָּן וְלֹא חֲלִיפֵי קְרַבָּן זֶה וְכַאֲמַת הִבִּיא כ"ת בְּשֵׁם הַט"א
בְּקוֹנְטְרַס אֲבָנֵי שׁוֹהֵם שֶׁהַקָּשָׁה כְּזֶה בְּכִיצָה י"ט ע"ב אִין מְבִיאִין תוֹדָה בְּחַג המצות מִפְּנֵי
חֲמִץ שֶׁבָּהּ וְלֹא בְּעֲצָרְתָּ מִפְּנֵי שֶׁהוּא יו"ט אָבֵל מְבִיא אֲדָם תוֹדָה בְּחַה"ס רש"א ה"ה אוֹמֵר
בְּחַג המצות וּבְחַג הַשְּׁבוּעוֹת וּבְחַה"ס כָּל שֶׁפָּא בְּחַג המצות בָּא בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת וּבְחַה"ס
וְכָל שֶׁלֹּא בָּא כו' וּמוֹקְמֵי שָׁם פְּלוֹגְתִּיהוּ לְעֵנִין ב"ת דת"ק סְבַר שְׁלֵשׁ רַגְלִים א"ר אִפִּי
שֵׁלכ"ס וְלִכְפֹּד אֶשְׁמְעִינוּ עֲצָה טוֹבָה כָּל מִי שִׁישׁ עָלָיו תוֹדָה יְבִיאָנָה בְּחַה"ס וְאַפִּי הוּא רַגְלֵי
רֵאשׁוֹן אַחַר נְדָרוֹ שֶׁאֵם לֹא יְבִיאָנָה עֲכָשְׁוֹ יִצְטָרֵף לְבָא בְּשִׁבְלָה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִרִי בְּעוֹלָתוֹ
לְרַגְלֵי בְּפָסַח לֹא יְבִיאָנָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא יו"ט נְמַצָּא שֶׁאִיִּתְרָה ג"ר שֵׁלכ"ס וְאַתָּא ר"ש לְמִימַר
ה"ה אוֹמֵר כו' כְּסִדְרֵן אִין שֵׁלכ"ס לֹא וְע"ז הַעִיר הַט"א הָא גַּבִּי תוֹדָה ל"ש ב"ת מִיָּדֵי
דְּהוּי הִיכִי שֶׁחֲלָה הַקְּרַבָּן בֵּא' מַג"ר דֵּא"ע בְּב"ת וּמ"ש כְּבוֹדוֹ דְּקוֹנְשֵׁי הַט"א אֶפְשָׁר לִיְיָשֵׁב
דְּמִיָּרֵי הַחֵם בְּחֲלִיפֵי תוֹדָה דל"ב לְחַם אֶתְמָהָא.

הֲלֹא עִיקַר הַפְּלוֹגְתָּ שָׁם דת"ק אֶשְׁמְעִינוּ עֲצָה טוֹבָה שֶׁיְבִיאָנָה בְּחַה"ס מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יוֹכֵל
לְהִבְיָאָה אַח"כ בְּעוֹלָתוֹ בְּרַגְלֵי בְּפָסַח מִפְּנֵי חֲמִץ שֶׁבָּהּ וְאִי מִיָּרֵי בְּחֲלִיפֵי תוֹדָה חַח ל"ב
לְחַם וְשְׁפִיר יוֹכֵל לְהִבְיָאָה בְּפָסַח.

וְאַגַּב שִׁיטְפִי שְׁגִיאָה יְצָאָה מִתַּחַת עֵטוֹ. [הִנֵּה אִין סְפָר ט"א כְּעַת ת"י לְעֵינֵי בּוֹ וּלְפַעַנ"ד
ל"ק עִפִּי"ד הַפְּנִי שֶׁהָאֵרִיף בְּסוּגְלֵי דר"ה שָׁם לְהוֹכִיחַ דְּלַעֲנִין הַעֲשֵׂה דְּנֹבֵאת שְׁמָה אִם
נֶאֱנָס בְּרַגְלֵי וְלֹא הִבִּיא כְּשֶׁעֲבַר הַרְגֵל תוֹ לִיכָא עָלָיו חַיִּיב עֲשֵׂה כָּלֵל מִשָּׂא"כ לְעֵנִין לָאוּ
דב"ת הָרִי קוִי"ל דְּבָכֵל יוֹם וְיוֹם עוֹבֵר בְּב"ת מִמִּיל' אִפִּי נֶאֱנָס בְּרַגְלֵי אִפִּי הַמְּשִׁהֲגִיעַ זְמַן

חייב אף לאחר הרגל צריף להביאו או לשלחו ע"י שליח ואם לאו עובר עליו ע"ש ולפי"ז שפיר קא' עצה טובה דביא בזה"ס דאי לאו אחר שיעבור פסח ועצרת יעבור בב"ת דלעגנו הלואו ל"מ מה שהי' אנוס ברגלים דהא אח"פ תיקף עובר בב"ת וע' בפנ"י שם שמשדש עוד דאף דלר"מ עובר ברגל א' בלאו מ"מ הא אינו רק מובאת שמה דהא ר"מ לא משמע לי' פלל קרא דבחג המצות לעגנו בב"ת וע"כ א"ע רק פשעלה לרגל אבל בהנהו דפטירי מלעלות לרגל א"ע לר"מ ע"ש ועפ"י"ז אנדא קוש'י המהרש"א שם ד' ע"א בתוס' ד"ה ומעשרות שתי' שם על מה שהקשו דלמה קבע הפתוב זמן ביעור מקצה שלש שנים דתנו ע"פ של ד' ושל ז' הי' ביעור הא בלא"ה איפא איסור בב"ת ותי' דאצטריף פגון שנתמרח בכרי בין רגל לביעור היינו בע"פ של ד' וז' דהשת' פשיבא פסח ליפא רק רגל א' ולא יעבור בב"ת והקשה המהרש"א דאפתי קשה ל"מ"ד דברגל א' עובר בב"ת ולד' הפנ"י ליפא קוש'י דהא אצטריף לקבוע ביעור למי שפטור מלעלות לרגל דאז ליפא לר"מ אח"פ פשיעבור פסח שום איסור פנ"ל ותמה אני על הפנ"י שהביא שם קוש'י המהרש"א ולא תי' עפ"י דברי עצמו.

מיהו עיקר ד' התוס' שם לכאורה צריף להבין דלמה אצטריף לתרץ בנתמרח בין רגל לביעור אפ"י נתמרח קודם מ"מ איף יעלה על הדעת שיעבור בב"ת כ"ז שלא ראה פני הבית שלא בא עדיין לכלל חיוב דהא אפשר להכניסו במוץ שלו כדר' אושעיא ויהי' פטור ממעשר ואפשר ליישב עפ"י ד' התוס' ב"מ פ"ח ובע"ז נ"ו ע"א ד"ה אעפ"י דיש דברים שנקבעין בעשיית הגורן ולא מיפטרי כי הכניסו במוץ שלהן ע"ש] עוד אפשר לומר ביישוב קוש'י ר"מ דהרי באמת לחד תי' במהרש"א פסחים ל"ח פל חלות תודה פינו דהוי מ"פ עם מים ל"ה רק נוקשה ע"ש וע' במק"ח סי' תס"ב מא"ז הגאון מליסא ז"ל שכ' לפימ"ש תוס' פסחים מ"ג דאיפא ב' ריבויים לח"נ במנחות לכן י"ל דאף דחמץ נוקשה לעגנו פסח הוי דרבנו אבל לעגנו מנחות הוי דאוריית' ולא ילפינו זה מזה ע"ש ולפי"ז פינו דלעגנו פסח ל"ה רק מדרבנו א"כ הא דאין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה ע"כ הוא רק מדרבנו פינו דהוי ח"נ ולעגנו פסח הוי דרבנו וא"כ לפי"ז הקרא דלא תאחר לשלמו דדרשינו הוא ולא חילופיו שפיר אפשר למיידרש ג"כ אתודה ואי דבפסח א"א להביאה ז"א דהא להאמור אינו רק מדרבנו והקרא אפשר שפיר למיידרש' על תודה דמדאוריית' מותר להביאה בחג המצות.

ובמק"א פתבתי דזה תלי' בפלוגתת ר"מ ור"י במנחות נ"ב ע"ב דלר"מ דס"ל דהי' בודה שאור מתוכן ומחמצן ל"ה רק ח"נ ולר"י דס"ל דהי' מביא שאור מתוך ביתו ומחמצו י"ל דהוי חמץ דאוריית': אולם באמת מילת' דא צריכא עיונא דלא מצינו שצריף נתינת שמן בחלות תודה רק לתוך השלשים של מצה הי' מביא חצי לוג וחוצהו חציו לחלות ולרקיין וחציו לרבוכה פמבואר במנחות פ"ט ע"א וברמב"ם פ"ט ממעה"ק וגם מבואר שם דרקיין לא הי' מושם אותם אלא לאחר אפ"י אבל לתוך העשרה של חמץ לא מצינו דבצי נתינת שמן.

ורא'י לזה נראה דל"ה נותנין שמן בתוך החלות של חמץ מדברי הש"ס ברכות ל"ז ע"ב בפריית' דהי' עומד ומקריב מנחות כו' ואם לקט פזית מכולן ואכלן אם חמץ הוא ענוש פרת ואם מצה הוא אדם יוצא בה י"ח בפסח ופירש"י שם דקאי אפתימי מנחות וע"כ

דקאי אלחמי תודה דהא פל המנחות באות מצה וכן ר"ל במעדני יו"ט על הרא"ש שם
וא"כ אי אית' שהי' בהו שמו א"כ הוי מ"פ עם מים ול"ה רק נוקשה ואמאי ענוש פרת
ודוק אפס הא קשי' לכאורה בסוגי' זו דמ"פ והא פיון דלאו בת הקרבה היא קרא למעוטה
ל"ל דהא באמת פרכינו במנחות ד"פ ע"ב על הא דר"ח דתודה שנתערבה בתמורתה
ומתה א' מהו חברתה אין לה תקנה לייתי לחם ולימא א' הו דקנימה תודה היא הא לחמה
אי לא ליפוק לחולין ומשני וכי מכניסין חולין לעזרה.

וא"כ לפ"ז הרי המשנה למלה בפ"ב מה' שחיטה הכריח בדעת הרמב"ם ז"ל דס"ל דאף
דשחיטת חולין בעזרה היא דאורייתא מ"מ הכנסת חולין בעזרה אפ"ל דרף הקרבה הוא
רק מדרבנן דלא פדעת התוס' בכ"ד דדרף הקרבה היא דאוריית' וא"כ שפיר אפ"ר
מדאוריית' להביא חברתה ולהקריבה.

אף באמת התוס' במנחות שם ובחולין ק"ל ע"ב ד"ה אי אגנאי כו' הוכיחו מש"ס מנחות
הנ"ל דהכנסת חב"ע הוא דאוריית' ובמק"א העליתי ישוב לד' הרמב"ם ז"ל שלא יקשה
עליו מסוגיא זו אף אכמ"ל: ומדי עברי בין בתרי הסוגיות בענין הלז אמרתי ליישב קושני'
המפורשים בפסחים י"ג ע"ב אמאי פסולות אר"ח מתוך שהיו מרובות נפסלות בלינה
דמתניא אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה פשיטא אראב"א הכא בארבעה
עשר עסקינין וקסבר אין מביאין קדשים לבית הפסול וכ"ע בי"ג מייתו להו ומתוך שהו
מרובות נפסלות בלינה והקשו המפורשי' דמ"פ פשיטא הלא לראב"י לקמן כ"ט דיליף
שאור דאכילה משאור דרא' וכי היכי דאתה רואה של אחרים ושל גבוה ה"נ אתה אוכל
של אחרים ושל גבוה א"כאי הקדיש תודה ולחמה קודם חג המצות למ"ד קדשים קלים
לאו ממון בעלים מותר להביאה בפסח ולאכלה בפסח ואף דהדר בי' ראב"י מ"מ שוב
ל"ש להקשות פשיטא והנלפענ"ד לתרץ דהנה באמת הקשו התוס' לקמן מ"ו ע"ב על
הא דדרשינן אבל אתה רואה של אחרים וש"ג והרי של גבוה נמי חשיב כשלו הואיל
א"ב מיתשיל עלי' ות' דהיכי דאתי ליד גזבר ל"א הואיל א"ב מיתשיל עלה והנה התוס'
בכריתות י"ג ע"ב פתבו שם דלאחר שנשחטו ונזרקו דמן פהלכתן ליתא בשאלה ומשמע
דלאחר השחיטה קודם הזריקה עדיין איתנהו בשאלה אף אחר שבא ליד גזבר ומבואר
ברי"ט אלגזי ה' בכורות דתלוי בפלוגתא דר"ש ור"י במעילה י"ט ע"א דר"ש ס"ל
דמשקהבאו לעזרה נפטר מאחריותו ור"י סבר דאחריותו עליו עד שיזרוק הדם ע"ש
וא"כ לר"ש דס"ל דמשקהבאו לעזרה נפטר מאחריותו א"כ משקהבאו לעזרה יד הבועלים
מסולקת מההקדש מפל וכל הלכה לא מצי תו למיתשל עלה פיון דנסתלק פחו ממנו
משא"כ אליבא דר"י דלעולם חייב באחריות עד שיזרוק הדם א"כ עד הזריקה עדיין לא
נסתלק פח הבועלים מההקדש ושפיר יכולים למיתשל עלה ולפי"ז הא ראב"י אליבא
דר"י קא' לה וא"כ הא קי"ל דאם אבדה התודה אין מביא תודה אחרת על אותו לחם
אלא פודין אותו ולוקחין לחם אחר תחתיו א"כ אי חייב באחריות התודה אליבא דר"י
ממילא גם אחריות הלחם עליו דלחם גלל תודה א"כ אף לאחר שבא ליד גזבר עדיין פח
הבועלים עליו ויכולים ליתשל עליו א"כ שפיר שניף למימר הואיל א"ב מיתשל עלה
ועובר אפ"ל לראב"י מטעם הואיל: ובאופן אחר נלפענ"ד לתרץ קושני' המפורשי' הנז'
דהנה בתוס' הנ"ל אחר שתי' בקא ליד גזבר הקשו דנימא הואיל וא"ב פריק לה ות'
דהואיל וא"ב פריק ל"א דא"כ הי' קונה אותו דאטו נחשוב חמץ של אחרים כשלו הואיל

וא"ב קנה לי וביאר ש"ב הגאון בס' ישיע"ק דכונת התוס' הוא פ' דלא חשבינן לי פשלו מטעם הואיל רק בדבר שהוא יש לו זכין' נוספת בזה יותר מאיש אחר כמו בהקדש הואיל וא"ב מיתשל עלה אינו שייך רק על הפעלים ולא על איש אחר ע"כ חשיב פשלו מטעם זה אבל בדבר שפולם שוין בזכיותו ל"ש לומר דנחשוב פשלו מטעם הזכות דאית לי בגוי' דהרי גם אנשים אחרים יש להם זכות זה ולכך לא חשיב חמץ של אחרים פשלו הואיל וא"ב קנה לי דהרי כל אנשים שפעולם יש להם זכות זה דא"ב קנה לי וכיון דכולם שוין בזכות זה לא חשיב פשלו עיי' בדבריו והנה אנו קיי"ל דבזה"ז יכול לחלל הקדש שנה מנה על שו"פ אפי' לכתחלה כמבואר בערכין כ"ט ובכ"ד והיינו משום דליפא פסידא להקדש משא"כ בזמן שביהמ"ק קיים אסור לכתחלה משום פסידא דהקדש.

אולם בגוונא דליפא פסידא להקדש הוי שרי אפי' בזמן המקדש כמבואר שם ובתוס' בסוגין ד"ה אין מביאין וכ"כ התוס' במעילה י"ד ע"ב להקדא. והנה התוס' במנחות ע"א ע"ב ד"ה ומתירין פתבו דדוקא בפעלים הוא דיכול לפדות שו"מ על שו"פ אבל לא אחר דאין סברא שיוכל כל א' לפדות הקדש חבירו שנה מנה על שו"פ ויסקחו לעצמו ע"ש.

ולפ"ז מיושב שפיר הקושיא הנ"ל דהכא בלחמי תודה אפי' לראב"י קודם דהדר בי' עובר מטעם הואיל ואי בעי פריק לה ואי דהפעלים אין להם זכין' נוספת פנ"ל ז"א דהא יש להם זכין' נוספת דיוכלו לחלל שו"מ על שו"פ ורק הפעלים יש להם זכות זה פדברי התוס' מנחות הנ"ל ואי דבזמן המקדש הא אסור לכתחלה לחלל שו"מ על שו"פ ז"א דהא הטעם משום פסידא דהקדש והכא ליפא פסידא להקדש דע"כ יביא להם אחר לחובתו והבן.

אכן לד' התוס' הנ"ל צ"ע מהא דכ' התוס' בביבמות פ"ח ע"א בהא דקא' שם הקדש נמי אי קדושת דמים משום דבידו לפדותו וכ' התוס' שם ונ"ל ואפי' דחברי' ול"ד לגטע רבעי דאין יכול לפדות אלא בעליו דחשיב ברשות בעלים אעפ"י שהוא ממון גבוה פיון שהם אוכלים אותו בירושלים אבל הקדש לא חשיב ברשות בעלים יותר משאר כל אדם ע"כ ולהנ"ל הא גם הקדש הוא ברשות בעלים יותר מכל אדם לענין חילול דבעלים יכולים לחלל שו"מ על שו"פ ולא אחר וכן מתוס' חולין קל"ה ע"א ד"ה ולפרוק וליתבי לי מבואר דאפי' אחר יכול לחלל שו"מ על שו"פ וכ"נ מדברי התוס' רי"ד קידושין נ"ח וע' שעה"מ פ"ה מה' אישות] ומה שתמה כבודו ע"ד התוס' בפסחים צ"ח ע"ב שתי' הדיא דר"א הפריש ב' חטאות לאחריות כו' דהכי גמירי לה דרועה הלא התוס' במנחות ד"פ ע"א תי' בפשיטות פגון שאמר תיקדוש א' מתוך השנים כמו קדשו ארבעים מתוך פ' בלחמי תודה.

הנה מלבד דאין שייך להקשות ע"ד התוס' ממקום למקום דדבריהם עניינים במקום א' ועשירים במק"א הנה באמת התוס' בפסחים שם דחו תי' זה דאם אמר תיקדוש א' מתוך הב' הא לא קדיש כלל הב' פשמקריב הא' ואמאי ירעה כמו בקדשו ארבעים מתוך פ' במנחות ע"ח ע"ב לא קדשי רק הני מ' שראויין לזבח ולא האחרים וע' תוס' מנחות פ"א ע"א ד"ה אם איתא לדחוקי' ומה שהעיר מדר' אושעיא פ' הדר ובביצה דמשמע דס"ל יש ברירה גם בדאורי'.
יש ברירה גם בדאורי'.

יְפֹה הַעִיר בְּזָה וְנִשׁ לִי לְפַלְפֵּל הַרְבֵּה בְּדַבְרֵי הַתּוֹסֵף שָׁם אַף לֹא יִרְשָׁנִי הַזְּמַן לְהַאַרִיף כַּעַת אֶפֶס מִפְּנֵי שְׁאֲנֹו עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עֲנִינָן דַּב"ת אֲעֲתִיק פֶּאן מַה שְׁהַעֲלֵתָה מִצְוֹדָת עֵינֵי בְּזָה בַּעֲזָה"י: ס"י ל נְדָרִים ד"ג ע"ב בַּל תֵּאָחֵר דְּנִזְרוֹת הִיכִי מִשְׁפַּחַת לֵה פִינָן דְּאָמַר הַרִינִי נִזִּיר הו"ל נִזִּיר אֲכַל קָם לִי בְּבַל יֵאָכַל מֵר זוּטָרָא בְרִי דְרַב מְרִי אָמַר בְּבַל תֵּאָחֵר קִרְבָּנוֹתֵיו וּמִן הֵכָא נִפְקָא לִי מִהֵתָם נִפְקָא לִי פִי דְרוּשׁ יִדְרָשְׁנוּ אֵלוּ חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת מֵהוּ דְתִימָא חִידוּשׁ הוּא שְׁחִידְשָׁה תּוֹרָה בְּנִזְרֵי מְאִי חִידוּשׁ כּו' וְאִבַּע"א מְאִי חִידוּשִׁי מִשּׁוּם דְלֹא מִתְפִּיסוּ בְּנִדָר וְהִיא דְקָא קְשִׁיָא לָךְ חֲטָאֵת חֲטָאֵת חֲטָאֵת חֲטָאֵת לְכַפְרָה חֲטָאֵת נִזִּיר לְמְאִי אֲתִיָא וְנִהְרֵי חֲטָאֵת יוֹלְדָת דְלֹא אֲתִיָא לְכַפְרָה וְעֵבֵר עָלֵה מִשּׁוּם בַּל תֵּאָחֵר הֵהוּא קָא שְׁרִיָא לֵה לְמִיכָל בְּקָדְשִׁים.

הַנְּה הַמְּפֹרְשִׁים הַקְּשׁוּ הַרִי בַר"ה ו' ע"ב מִיבַעְיָ לִי לֵר' זִיָּרָא אֲשֶׁה מֵהוּ בְּבַל תֵּאָחֵר מִי אֲמְרִינָן הָא לֹא מִיִּחְיִיבָה בְּרִאָי' א"ד הָא אֵיתָה בְּשִׁמְחָה וְלֹא בְּיִי שָׁם דַּס"ל אֲשֶׁה בַּעֲלָה מִשְׁמָחָה וְלֹא מִיִּחְיִיבָה ג"כ בְּשִׁמְחָה אֵינָה עוֹבְרָת בַּב"ת א"כ מ"פ פֶּאן וְנִהְרֵי חֲטָאֵת יוֹלְדָת הָלֵא הִיא קְרָבָו נְשִׁים וְאֲשֶׁה אֵינָה עוֹבְרָת בְּבַל תֵּאָחֵר וְהִשְׁאֲגַת אַרִי בְּתִשּׁוּי' ס"ו רוֹצֵה לְוֹמַר שָׁם דְּבַאֲמַת מִפֶּאן הוֹכִיחַ הַרְמַב"ם ז"ל דִּינִי שְׁפוֹסַק בְּפִי"ד מֵה' מַעַה"ק דְּאֲשֶׁה עוֹבְרָת בְּבַל תֵּאָחֵר מִדְּפָרִיף הֵכָא סְתָמָא דְגַמ' וְנִהְרֵי חֲטָאֵת יוֹלְדָת וּלְפַעַנְד"נ דְּאֲדַרְבָּא מִפֶּאן יִהִי רֵאִי דְאֲשֶׁה אֵינָה בְּבַל תֵּאָחֵר: דְּהַנְּה לְכַאֲוֹרָה קְשָׁה מִמְּשָׁנָה פְּרִיתוֹת ח' ע"א הָאֲשֶׁה שְׂיִשׁ עֲלֵי סִפְק' ה' לִידוֹת ס' ה' זִיבּוֹת מְבִיאָה קְרָבָו אָחַד וְאוֹכְלַת בְּזַבְּחִים וְאִין הַשְּׂאָר עֲלֵי חוֹבָה ה' זִיבּוֹת וְנִדְאוֹת וְה' לִידוֹת וְנִדְאוֹת מְבִיאָה קְרָבָו א' וְאוֹכְלַת בְּזַבְּחִים וְהַשְּׂאָר עֲלֵי חוֹבָה מַעֲשָׂה שְׁעָמְדוּ קִינִין בִּירוּשְׁלַיִם בְּדִינֵר זֶהָב אַרְשָׁב"ג הַמְּעוֹן הַזֶּה לֹא אֵלִין הַלְיָלָה עַד שְׂיִהָי' בְּדִינָרִין בְּסוּף נְכֻסֵי לַב"ד וְלַמָּד הָאֲשֶׁה שְׂיִשׁ עֲלֵי ה' לִידוֹת וְנִדְאוֹת ה' זִיבּוֹת וְנִדְאוֹת מְבִיאָה קְרָבָו א' וְאוֹכְלַת בְּזַבְּחִים וְאִין הַשְּׂאָר עֲלֵי חוֹבָה.

וְהַנְּה הַתּוֹסֵף בַּב"ב ד' קַס"ו ע"א הַקְּשׁוּ לְמָה הָיוּ עוֹמְדִים בְּדִינֵר זֶהָב פִּינָן שְׂיִכּוּלוֹת לְאָכּוֹל בְּקָדְשִׁים וְתִי מִשּׁוּם בַּל תֵּאָחֵר הָיוּ דוֹחֲקוֹת ע"ש. וּלְפִי"ז לְכַאֲוֹרָה קְשָׁה אֲמַאי דְּחִי הַש"ס הֵכָא הַפִּינְרָא וְנִהְרֵי חֲטָאֵת יוֹלְדָת מִשּׁוּם דְּקָא שְׁרִיָא לֵה לְמִיכָל בְּקָדְשִׁים הָלֵא מִשְׁפַּחַת חֲטָאֵת יוֹלְדָת שְׂאֵינָה מִתְרַת לְאָכּוֹל בְּקָדְשִׁים וְאַפ"ה אִיכָא בַּל תֵּאָחֵר כְּגוֹן אֲשֶׁה שְׂהִי עֲלֵי ה' לִידוֹת דְּכְשָׁמְבִיאָה קְרָבָו א' הָא מִתְרַת לְאָכּוֹל בְּקָדְשִׁים וּמ"מ הַשְּׂאָר עֲלֵי חוֹבָה וְעוֹבְרָת עָלֵהוּ בְּבַל תֵּאָחֵר בְּדַבְרֵי הַתּוֹסֵף הַנ"ל.

וּנְלַפְעַנ"ד לְתַרְזַץ דְּהַנְּה בְּמִשְׁנֵה נְגָעִים פִּי"ד מִי"ב א"ר יְהוּדָא אָדָם מְבִיא קְרָבָו עֲשִׂיר עַל אֲשֶׁתוֹ וְכֵן כָּל קְרָבָו שְׂהִיא חֲזִיבָת וּמוֹכָא בְּש"ס בַּכ"ד וּמְבֹאֵר בַּר"ש שָׁם בְּשֵׁם סְפָרֵי זוּטָא וְז"ל וְהִבִּיא אֶת קְרָבָנָה עֲלֵי יְכוּל אִף בְּזַמַּן שְׁחִלְלָה שֶׁבַת ת"ל קְרָבָנָה כְּשֶׁאָמַר אֶת קְרָבָנָה לְרַבּוֹת קְרָבָו נְגָעָה וְזִיבְתָהּ וּמָה רְאִיתָ לְרַבּוֹת אֶת אֵלוּ וְלַמְעַט אֶת אֵלוּ מְרַבָּה אֲנִי אֶת אֵלוּ שְׂהוּ בְּאִין לְטְהֵרָה וּמִמְעַט אֲנִי אֶת אֵלוּ שְׂאִין בְּאִין אֵלָא לְכַפְרָה עַכ"ל וְהַנְּה אִף דְּבַגְמ' דִּילָן בְּנְדָרִים ל"ו ע"א מוֹכַח דְּאִף חֲטָאֵת חֲלָב חֲזִיבָת ג"כ לְהִבִּיא הַבְּעַל בְּשֶׁבִיל אֲשֶׁתוֹ ע"ש מ"מ קְרָבָנוֹת שְׂאִינָן בְּאִין לֹא לְטְהֵרָה וְלֹא לְכַפְרָה וְלֹא לְהַתִּירָה לְאָכּוֹל בְּקָדְשִׁים רַק חוֹבָה בַּעֲלָמָא הֵם עֲלֵי י"ל דְּגַם לְש"ס דִּילָן אִין הַבְּעַל מְחוֹיָב לְהִבִּיא בְּשֶׁבִילָה וְהִי מוֹכַח לְהַדְיָא מִדְּבָרֵי הַתּוֹסֵףתָּא שְׂהוֹבָאָה בְּתוֹסֵף ב"מ ק"ד ע"א ד"ה ה"ג דְּוִנְקָא אוֹתָן קְרָבָנוֹת שְׂבָאִין לְכַפְרָה עֲלֵי אוֹ לְהַתִּירָה לְאָכּוֹל בְּקָדְשִׁים אוֹ בְּתַרוּמָה אוֹ לְשִׁתּוֹת יִין אִם הִיא נִזְרָה חֲזִיב

להביא בשבילה לא זולת ע"ש וע' בתוס' סוטה כ"ג ע"א ד"ה כל הנשואות לפניהם כו' והנה התוס' בר"ה שם כ' בקא דקא אבני אשה בעלה משמחה ופירש"י בבבל בבגדי צבעונים ובא"י בבגדי פשתן והקשו דנה דנקא בזה"ז אבל בזמן שביהמ"ק קנים אין שמחה אלא בבשר ומפר"ת בעלה משמחה שהחיוב על בעלה ולא עלי' לפיכך לא קרינין בה ובאת שמה ע"ש ולפי"ז ע"כ קא דבעי ר"ז שם אשה מהו בכל תאחר היינו אותן קרפנות שאין הבעל חייב להביא בשבילה שאין באין לא לכפרה ולא להתיר אכילת קדשים אבל אותן קרפנות שהבעל חייב להביא בשבילה א"כ קא הבעל עובר בכל תאחר משום דאיהו קא חייב בשמחה וחיוב הבאת הקרבן קא עליו רמא ולא דמי לירוש דממעטינן שם משום דכתיב מעמד פרט לירוש דליכא גבלי"ו ב"ת היינו פיון דהחיוב הי' חל מקודם על מורישו ולכך אח"כ פשמת והוא יורשו איכא למעטו מדכתיב מעמד משא"כ קא קא מעיקרא הי' מוטל על הבעל חיוב הבאת הקרבן והו"ל כאילו איהו הוא בעל הקרבן ואיתא גבלי"ו שפיר הלאו דבל תאחר ומעתה לפי"ז פריה הש"ס קא שפיר והרי חטאת יולדת אף דהיא קרבן נשים ואשה אינה עוברת בכל תאחר לאבני"ו ז"א דהא חטאת יולדת הבעל חייב להביא בשבילה וא"כ הו"ל כאילו איהו הוא בעל הקרבן ושפיר מותר בכל תאחר פיון דאיהו קא אית' ברא'י ובשמחה.

ועפי"ז מיושב שפיר קושיותינו מהמשנה דכריתות הו"ל דהש"ס שפיר משני הדין קא שריא לה למיכל בקדשים ואי דמשפחת ב"ת בחטאת יולדת אפי' אי פבר שריא למיכל בקדשים בלא"ה כגון בחמש לידות דכשמביאה קרבן א' אוכלת בזבחים ועוברת על השאר בב"ת פנ"ל ז"א דהרי אי שריא למיכל בקדשים א"כ הקרפנות האלו אינו באין לא לכפרה ולא להתיר אכילת קדשים א"כ שוב אין הבעל חייב להביא בשבילה ורק על האשה מוטל חיוב הבאת הקרפנות האלו א"כ ליכא כל תאחר דאשה אינה מוזהרת בב"ת והיא משנה דכריתות הו"ל ע"כ אתיא אליבא דר' יהודא בקידושין ל"ה ע"א דס"ל אשה חייבת בשמחה א"כ לדידי' גם אשה עוברת בב"ת.

אמנם סתמא דגמ' קא אזיל למאי דקיי"ל דאשה אינה חייבת בשמחה א"כ ליכא בכה"ג כל תאחר וא"ש. ואחר כל החזון הנה נשמע מסוגיית הש"ס הלז דרק חטאת יולדת וכדומה אית' בב"ת והיינו על הבעל אבל מה שהו"ו רק חוב על האשה בלבד איהי אינה מוזהרת בכל תאחר: אמנם קא קשיא לי לכאורה במשנה דכריתות הו"ל דקתני האשה שיש עלי' ס' ה' לידות ס' ה' זיבות מביאה קרבן א' ואוכלת בזבחים ואין השאר עלי' חובה ופירש"י שאף האחת בקושי התירו להקריבה ס' מליקת חולין למזבח שאל"כ אין לה תקנה להתירה בקדשים [וע' ברמב"ם פי"א מה' שגגות ה' ב' שכ' וז"ל יראה לי שאלו החייבים קרבן מספק אינו מביאין קרבן שמה יכניסו חולין לעזרה וא"ת והלא חטאת העוף באה על הספק ואינה נאכלת מפני שהמביא אותה מחוסר פפורים אסור לאכול בקדשים עד שיביא פפרתו אבל מי שאינו מחוסר פפורים אינו מביא קרבן מספק עכ"ל וצ"ע שכ' בלשון יראה לי הלא היא מבואר במשנה הלזו דמשום שבקרבן א' היא אוכלת בקדשים אינה מביאה שארי קרפנות ס' לידה ועו"ק דהיא חייבת במליקה משום חשונב"ע הרי בנותר ומעקר ליכא משום שחיתת הב"ע כמ"ש הרמב"ם ז"ל גופי' בפ"ב מה' שחיטה ה' ב' אמנם י"ל דאין פונת הרמב"ם ז"ל לשיה'י אסור שחיתת חולין בעזרה רק הכנסת

חולין בעזרה שהאריה המשנה למלך בה' שחיטה שם להוכיח שהוא מדאוריין וע' בשעה"מ שם.

אולם דברי הרמב"ם בפ"א ממחוסרי פרה הם תמוהים שכ' שם דלכך חטאת העוף הבאה על הספק אינה נאכלת ונשרפת שמה אינה חייבת חטאת ונמצאת חטאת זו חולין שנסחטו בעזרה שהן אסורין בהנאה.

ושם ע"כ מטעם שחיטת חולין בעזרה קאתי עלה לכה נלפענ"ד דעד פאן לא כ' הרמב"ם דנוחר ומעקר בעזרה פטור אלא מפני שאם הי' קדשים הא לא הי' מכשיר ולכה פשהוא חולין א"ע משום חשנ"ב משא"כ מליקת עוף הרי אי ידענון שחיבת חטאת הרי המליקה מכשירה לאכילה ולכה אית בי' שפיר משום חשנ"ב אי באה על הספק וכמו שמבואר באמת בתוס' נזיר כ"ט דמליקת עוף הוי כשחיטת חולין וע' בזבחים ס"ט ע"ב במשנה אר"מ ק"ו כו' מה מצינו בשחיטתו שהיא מכשרתו לאכילה כו' אף מליקתו שהיא מכשרת באכילה כו' ע"ש.

ובהכי מיושב נמי מאי דבלא"ה קשיא איך אפשר שיהי' במליקה איסור חשנ"ב דהרי הרמב"ם פסק כר"ש בקידושין נ"ח ע"א דהשוחט ונמצאת טריפה מותר בהנאה משום דהוי שחיטה שאינה ראוי' א"כ הא מליקה הוי' נבילה או טריפה והוי' שחיטה שא"ר ולהנ"ל א"ש דכיון דאילו הי' קדשים הי' מכשיר לכה איכא גבי' משום חשנ"ב] וקשה לכאורה הרי מבואר בפוסקים דמוטב לעבור איסור דרבנן בקו"ע מלעבור על איסור דאוריין בשוא"ת ע' משנה למלך פ"ד מה' מלנה ולנה שהאריה בזה וא"כ לפי"מ דאוקימנא ענא ההיא משנה כר' יהודא ור"י הא ס"ל בפסחים כ"ב ע"א דחשנ"ב לאו דאורייתא וא"כ אמאי אמרינן דלא תביא הד' קרבנות ס' לידה מחשש מליקת חולין בעזרה שהיא רק דרבנן הלא שמה היא מחויבת ועוברת בכל תאחר דאוריית' דהא לר"י אשה חייבת בשמחה ועוברת בב"ת פנ"ל וע' בתוס' זבחים ע"ז ע"ב ד"ה בדם שכ' שם בתחלה דאפי' למ"ד חשנ"ב לאו דאוריין היינו שחיטתו אכל להעלותו ע"ג מזבח אסור מדאוריין אמנם לבסוף מסקי דאפי' ההעלאה ע"ג מזבח אינו אלא מדרבנן ומביאים ראי' מש"ס נזיר כ"ט ע"ש וע' בתוס' פסחים כ"ב ששהיגו שם על רש"י ז"ל שפירא מדרבנן דרק איסור הנאת חשנ"ב דרבנן אכל אכילת חשנ"ב דאוריין והעלו דגם אי' אכילה הוא רק דרבנן וע' ברש"י קידושין נ"ח ע"א דמפורש שם דהפל הוא מדרבנן ויל"ע] ואין לומר דכיון דמדרבנן אסור מליקת חב"ע הוי' אנוסה בתקנ"ח דומיא דכ' התוס' בשבת ד' ע"א גבי התירו לו לרדותה ז"א דאפתי קשיא היכן מצינו דרבנן יגזרו שמה יבא לידי אי' דרבנן היכי שמיעקר איסור דאוריין ומלבד זה יש לחלק נידון דהכא מהא דהתירו לו לרדותה ע' בת"י שם.

ונלפענ"ד לתרץ בטוב טעם דהנה קיי"ל במשנה פרייתות כ"ה ע"א חייבי חטאות נאשמות ודאין שעבר עליהן יוה"כ חייבין להביא לאחר יה"כ וחיבי אשמות תלוין פטורין ומפרש התם בגמ' הטעם דכתי' מפל חטאתיכם לפני ד' וגו' חטא שאין מפיר בו אלא המקום יה"כ מכפר ופריד שם כ"ו ע"א אלא מעתה ס' יולדת שעבר עלי' יו"כ לא תייתי דהא פפר עלי' יו"כ דחטא שאין מפיר בו אלא המקום הוא אמר רב הושעיא לכל חטאתם ולא לכל טומאתם ולרשב"י דאמר יולדת חטאת היא מא"ל יולדת פי קא מייתי קרבן

לאשתרוני באכילת קדשים הוא ולא לכפרה מתא אר"א אף אנו נמי תגינא האשה שיש עלי חטאת העוף ס' ועבר עלי יו"כ חגיגת להביא לאחר יוה"כ מפני שמכשירה לאכול בזבחים ע"ש וע' תוס' שבועות ח' ע"א ד"ה ואימא יולדת.

ולפי"ז תינישב שפיר דנוכל לומר דהמשנה שיש עלי' ה' ס' לידות כו' אתיא כר"ש דס"ל דלענון בל תאחר בעינון ג' רגלים פסדון וכמו דסתם באמת בר"ה ד' ע"א המשנה דא' בניסן ר"ה לרגלים פנותי' וא"כ לא קשיא דתייתי גם הד' ס' קרבנות לידה האחרות מחשש אי' בל תאחר דהא פינון דלר"ש בעינון ג' רגלים פסדון ע"כ איפא יו"כ באמצע וא"כ יוה"כ מכפר דהוי חטא שאין מפיר בו אלא המקום וא"צ להביא הקרבנות ואי דע"כ צריכה להביא שפן מפשרתה לאכול בזבחים פדברי הש"ס הנ"ל ז"א דהא אחר שהקריבה הקרבן הא' כבר שריא לאכול בקדשים וא"כ שוב א"צ להביאן וליכא ב"ת וא"ש ע"כ אף כ"ז לפלפולא בעלמא ע"ד החידוד ובאמת אין דברים הללו עיקר דברי אי מוקמינו לה פ"ר"ש הא ר"ש ס"ל חשנ"ב דאוריג' ואי חשנ"ב דאוריג' אין התחלה להקושיא פלל.

גם הרי באמת קשה מש"ס תמורה י"א ע"ב בעא מיני' אבני מרב יוסף היא שלמים וולדה חולין ושחטה בפנים מהו למ"ד ולדות קדשים בהנזיתו הו' קדושין מי הוי חולין בעזרה או לא א"ל מי קרינון בי' פי רחוק ממך המקום וזבחת ופרש"י דמהתם נפקא לן דאסור לשחוט חב"ע דדרשינון בריחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקירוב מקום בעזרה ונקא מי קרינא בי' הכי הא א"י לשחוט בהמה זו אלא בעזרה שהרי שלמים הוא.

וא"כ לפי"ז היכי שניי' לומר שיהי' במליקת חטאת העוף הבאה על הספק איסור חולין שנ"ב הרי לא קרינון בי' פי רחוק ממך המקום וזבחת דא"א לשחוט חוץ לעזרה משום ס' שחוטין חוץ ועכצ"ל משום דהתם אבני' הוא דבעי להאי בעיא ואבני' לשיתתו דס"ל בקדושין נ"ז ע"ב דאיסור חשנ"ב הוא מקרא דנכי רחוק ממך המקום וזבחת ורש"י ז"ל דפי' פאן שיש במליקת ס' חטאת העוף משום חשנ"ב הוא לר"מ דס"ל בקידושין שם דאיסור חשנ"ב הוא משום מה שלי בשלף אסור אף שלף בשלי אסור וא"כ אסור חשנ"ב בכל ענין הוא וא"כ פינון דע"כ אליבא דר"מ הוא הא ר"מ ס"ל בר"ה פ"ק דברגל א' עובר בכל תאחר.

ובדברינו אלה תינישב נמי מה שפירש"י בכריתות כ"ו ע"ב ד"ה ובדין הוא דמוסרת בהנאה כו' ומשום חולין בעזרה נמי ליכא למימר דלא אסרה תורה אלא שחטה אכל מליקה לא כו' הרי שכ' רש"י ז"ל גופי' דבמליקת חטאת העוף הבאה על הספק ליכא איסור חב"ע ולקאמור י"ל דהתם פי' רש"י פן אליבא דמ"ד דאיסור חשנ"ב ע"כ הוא מפי רחוק ממך המקום וזבחת וליכא בזה איסור חשנ"ב ע"כ וקא דקא' בנזיר כ"ט דאיכא במליקת חטאת העוף הבאה על הספק איסור חב"ע ע"כ הוא אליבא דר"מ ולידיד' איכא שפיר משום חשנ"ב אף אפתי תקשי מפירש"י כריתות ד"ז ע"ב במשנה שם שפי' גבי מליקה וז"ל ומשום חולין על המזבח לא איכפת לן דכינון דאין למזבח אלא דמה לא חשיבה אכילה כו'.

הרי שדעת רש"י ז"ל דליכא במליקה פלל איסור חב"ע וע"כ אנו מוכרחין לומר שמה שפירש"י פאן דאיכא משום חב"ע אין פונתו משום חשנ"ב ע"כ רק משום איסור הכנסת

חולין בְּעֶזְרָה ע' שעה"מ פ"ב מה' שְׁחִיטָה וס"ל דְּאִינוּ אֶלָּא מְדַרְבָּנָן ע' ב"ב פ"א ע"ב אָבְל
מְדַאֲרֵינִי אִין אִיסוּר וּלְכַד אָמַר שְׁבִקְנִישֵׁי הַתִּירוּ פְּדֵי שְׁיֵהֵל מוֹתֵר לְאֹכֹל בְּקַדְשִׁים: וְהִנֵּה
בְּעֵינֵיךָ הַקְּנִישָׁא שֶׁל הַשְּׂאֵגָתָ אַרְי' הַנָּ"ל ע"ד הַרְאָב"ד שְׁפֹסֵק דְּאִשָּׁה אִינְהָ עוֹבְרַת בְּבָל
תְּאָחַר מְסוּגֵיָא דְנִדְרִים הַנָּ"ל דְּפָרִיף וְהָרִי חֲטָאָת יוֹלְדָת דְּמִשְׁמַע דְּאִיפָּא בְּקָרְבָן נְשִׁים בַּל
תְּאָחַר נִלְפַעֲנִי ד' לִינִישָׁב דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה קָשָׁה מ"פ וְהָרִי חֲטָאָת יוֹלְדָת דְּהָרִי יוֹלְדָת בְּלֵא"ה
עוֹבְרַת בְּבָל תְּאָחַר מִשׁוּם הָעוֹלָה שְׁצָרִיכָה לְהֵבִיא אַחַר הַחֲטָאָת דְּהָא בְּהָעוֹלָה בְּוֹדָאֵי אִיפָּא
ב"ת מִשׁוּם דְּמִיתְפֹּס בְּנִדְרָ.

וְשְׁיֵהֵל נ"מ דְּלִקְיָא ב' מְלִקְיֹת לִיפָּא לְמִימַר דְּהָא עַל בַּל תְּאָחַר בְּלֵא"ה אִין לֹקִין וְלְכַאוּרָה
הִי מְקוּם לֹמַר לְפִי"ד הַתּוֹס' בְּר"ה ו' ע"א ד"ה יִקְרִיב שְׂכ' שָׁם דְּהִיכִי דְעֵבֵר בְּבָל תְּאָחַר
אִפִּי חֲטָאָת וְאֲשָׁמוֹת מְמַשְׁפְּנִין ע"ש וּא"כ נ"מ דְּאִי עוֹבְרַת עַל הַחֲטָאָת בְּב"ת מְמַשְׁפְּנִין
הַחֲטָאָת ז"א דְּבֵלֵא"ה ע"כ מְמַשְׁפְּנִין הַחֲטָאָת פְּשִׁיגִיעוּ ג' רְגָלִים מִשׁוּם הָעוֹלָה אִפִּי אִי
נִימָא דְעוֹלָת יוֹלְדָת אִין מְמַשְׁפְּנִין כִּס"ד דְּש"ס עֲרָכִין כ"א ע"א דְּלֵא פְּרָבָא דְאָמַר לְמִקְרָאָה
הַקְּדִימָה הַפְּתוּב מ"מ הָא הִיכִי דְעוֹבֵר בְּב"ת לָא גְרָעָה מִחֲטָאָת וּא"כ מֵאִי נ"מ אִיפָּא אִי
יֵשׁ בְּחֲטָאָת יוֹלְדָת ב"ת.

אָף י"ל דְּהִנֵּה בְּאֲמַת בְּתוֹס' פְּסָחִים נ"ט ע"א ד"ה זֶה בְּנֵה אָב כו' וּבְקִידוּשִׁין י"ג ע"א ד"ה
הָאִשָּׁה כ' שָׁם דְּרַק לְכַתְּחִלָּה מְצוּהָ לְהִקְרִיב הַחֲטָאָת קוֹדֵם לְעוֹלָה אָבְל בְּדִיעֵבַד אַם
הַקְּדִימָה הָעוֹלָה קְרִיבָה הַחֲטָאָת אַחֲרֵי וְרַק בְּמִצְוַת אִפִּי בְּדִיעֵבַד לָא קְרִיבָה מִשׁוּם מְדַכְתִּי
בִּי הוּי' דְּהֵינּוּ עֵיפּוּבָא ע"ש וּא"כ י"ל שְׁפִיר דְנ"מ אַם כְּבָר הִקְרִיבָה הָעוֹלָה אֲמַנְם
הָרִיטְב"א בְּקִידוּשִׁין שָׁם הָעֵלָה דְאִפִּי בְּדִיעֵבַד ל"מ אַם קְרִיבָה הָעוֹלָה קוֹדֵם גַּם בְּיוֹלְדָת
ע"ש אִוְלָם מְבֹנָאָר בְּתוֹס' זְבָחִים ה' ע"א ד"ה עוֹלְתָה דְהָאִי דִינָא אִי הִקְרִיבָה הָעוֹלָה קוֹדֵם
הַחֲטָאָת אַם פְּשִׁיבָה בְּדִיעֵבַד אוֹ לָא תִלְיָא בְּפִלּוּגְתָּא אִי יֵשׁ מְחֻסָּר זְמַן לְבוּ בְּיוֹם אוֹ לָא
דְלָמ"ד יֵשׁ מְחֻסָּר זְמַן לְבוּ בְּיוֹם פְּסוּל אִפִּי בְּדִיעֵבַד אַם הִקְרִיבָה הַחֲטָאָת קוֹדֵם לְעוֹלָה
וְה"ר מְמַנְחוֹת ה' הַקְּדִים חֲטָאָתוֹ לְאֲשָׁמוֹ כו' ע"ש וּלְפִי"ז הָא ע"כ הִהִיא פִּירְכָּא וְהָרִי
חֲטָאָת יוֹלְדָת קָאִי לְר"ש דְּבְאֲמַת קֵא' הַש"ס תְּחִלָּה דְּהַחֲדוּשׁ הוּא דְאִי אָמַר הַרְנִי נְזִיר
אִפִּי מִן חֲרָצִין הוּי' נְזִיר לְפָל וְאִיפְרִיף מִשׁוּם דְלִר"ש דְאָמַר אִינוּ נְזִיר עַד שְׁיִזִּיר מְפֻלָּן
מֵא"ל [דְּהַפִּירְכָּא דְהָא חֲדוּשׁ לְחוּמְרָא הוּא לָאו פִּירְכָּא כ"כ פִּינּוּ דְמְצִינּוּ בְּעֵלְמָא חֲדוּשׁ
לְחוּמְרָא כְּגוֹן בְּעַד זֹמַם וְכַמ"ש בְּאֲמַת הַתּוֹס' יְשָׁנִים שָׁם] וּלְפִי"ז הָא אָמַרִי בְּחוּלִין פ"א
ע"א דְר"ש ס"ל דְרִשָׁא דְר' אִפּוּטְרוּקִי לִילָה לְקַדְוִשָׁה יוֹם לְהַרְצָאָה ע' בְּתוֹס' שָׁם ד"ה יוֹם
לְהַרְצָאָה וּא"כ ע"כ ס"ל לִילָה לָא הוּי' מְחֻסָּר זְמַן וּא"כ מְכ"ש דְאִין מְחֻסָּר זְמַן לְבוּ בְּיוֹם
וּא"כ פְּשֵׁר גַּם אַם הִקְרִיבָה הָעוֹלָה קוֹדֵם הַחֲטָאָת וְהַשְׁתָּא שְׁפִיר פְּרִיף הַש"ס וְהָרִי חֲטָאָת
יוֹלְדָת דְאִיפ' ב"ת אַם הַקְּדִימָה הָעוֹלָה קוֹדֵם דְכָשֵׁר לְר"ש וּא"ש וּא"כ לְפִי"ז לִיפָּא מְזוּהָ
קוֹנְשָׁיָא עַל הַרְאָב"ד ז"ל דִּי"ל דְאִיהוּ ס"ל יֵשׁ מְחֻסָּר זְמַן לְבוּ בְּיוֹם וּפְסוּל אִפִּי בְּדִיעֵבַד
אַם הִקְרִיבָה הָעוֹלָה קוֹדֵם הַחֲטָאָת וּא"כ ל"ה פִּירְכָּא זֹו דוֹהָרִי חֲטָאָת יוֹלְדָת אֲלִיפָּא
דְהִלְכְתָּ וְאִין לְהַקְשׁוֹת ע"ד הַרְאָב"ד מְהָא וְדוּק.

וּבְמָה שְׁהַקְשָׁה הַר"ן בְּנִדְרִים שָׁם דְמ"פ וְהָרִי חֲטָאָת יוֹלְדָת כו' הָא לְר"ש נִדְהָ דָף ל"א
קֵא' דְיוֹלְדָת חוּטָאָת הִיא דְבִשְׁעָה שְׁכּוֹרְעַת לִילָד קוֹפְצָת וְנִשְׁבַּעַת שְׁלֵא תִזְקַק לְכַבְעָלָה
וְלְכַאוּרָה נִלְפַעֲנִי ד' לְחֻזַּק קוֹנְשִׁיתוֹ דְהָא ע"כ כָּל הַפִּירְכָּא הוּא לְר"ש דְהָא בְּאֲמַת מְעִיקְרָא

הוי קא' הש"ס החידושי דאי אמר הרבני נזיר אפי' מן חרצן הוי נזיר לכל ואיפרוה משום דלר"ש דאמר אינו נזיר עד שיזיר מכולן מא"ל [דהפירק' וקא חידושי לחומר' היא לאו עיקרית היא דהרי מצינו כה"ג חידושי לחומר' בעד זומם כמ"ש באמת בתוס' ישנים שם וע' תוס' סנהדרין כ"ז ע"א ד"ה אין לה בו אלא חידושו.

ועיקר הפירכא הוא מר"ש [וא"כ פינן דע"כ קאי רק לר"ש ור"ש קא ס"ל יולדת חוטאת היא. ונלפענ"ד ליישב דר"ש לשיטתו דס"ל בפ"ק דר"ה לענן בל תאחר דבעינו שלשה רגלים פסדן וא"כ ע"כ באמצע הוא יו"כ וא"כ על חטא זה דקפצה ונשבצה קא איכפר עלה יוה"כ דנהי דלענן גוף הקרבן ע"כ מיימא משום דדרשינן מפשעיהם לכל חטאתם ולא לכל טומאתם אפי' בס' יולדת כדהבאתימש"ס פרייתות ה"ל מ"מ החטא הזה קא פיפר עלי' יו"כ וא"כ לר"ש לעולם פשחל איסור דבל תאחר אין עליה חטא דיוה"כ פיפר עלה ומינשב שפיר קושני' הר"ן והבן: סימן לא חולין ד"כ ע"א תוס' ד"ה לא אמרן אלא למ"ד כו' וקא בהתכלת גבי גבילה וטרופה לא יאכלו הפהנים דאצטריף סד"א הואיל ואשתי מליקה גבניהו אשתי נמי גבילה לאו דוקא דגבילה לא הוי פדמוכח לקמן כמ"ש בפ"ב אלא פלומר טרופה וקרא נקט גבילה אגב טרופה ע"כ הקשה בספר לב ארי' למה הוצרכו התוס' לדחוקי ולומר דגבילה דקרא הוא לאו דוקא למה לא נאמר דבאמת הו"מ דס"ל אין שחיטה לעוף מה"ת ס"ל כדר' יוחנן שם דפרשה זו אליהו עתיד לדורשה ורבינ' דא' שם פהנים אצטריכא לי' כו' לא בא ליישב רק למ"ד יש שחיטה לעוף מה"ת כדקיי"ל פן להלכתא: ונראה לפענ"ד ליישב דברי התוס' ו"ל דהנה באמת צריף להבין הו"מ דקא' ר"י פרשה זו אליהו עתיד לדורשה ואמאי לא נראה לו פדברי רבינא דקאמר פהנים אצטריכ' לי' פינן דאשתי מליקה לגבניהו כו' והלא ר' יוחנן גופי' ס"ל בנזיר כ"ט ע"א דיש שחיטה לעוף מה"ת.

וליישב זה נראה דהנה במנחות שם הקשו התוס' היכי קא' דסריא פינן דאשתי מליקה לגבניהו אשתי נמי גבילה נימא מה למליקה שפן מצוותו בכף פדפריף במנחות ה' ע"ב וכלאים נמי אסרינן להו אע"ג דאשתי אבנט של פלאים לגבניהו משום שמצוותו בכף.

אמנם נוכל ליישב ולומר דרבינ' ס"ל כמ"ד פאן בסוגיין אליבא דבני ר' חייא דמצות מליקה אף מחזיר סימנין לאחורי העורף וא"כ תוכל להתקיים המצוה ע"י חזרת הסימנין לאחורי העורף דאז הסימנין נחתכין קודם שבירת שזרה ומפרקת ומהסימנין סגי להו במליקה למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה ואפ"ה אשתי להם למלוק בלי חזרת הסימנין לאחורי העורף א"כ לא שייף לומר שפן מצוותו בכף פינן דהמצוה תוכל להעשות גם באופן שלא תהי' טרופה ושפיר קא' רבינ' דסד"א פינן דאשתי מליקה לגבניהו כו' אמנם אפתי קשה דהא גם אי מחזיר הסימנין לאחורי העורף קא מולק בצפון מחובר ושחיטה צריכה להיות בתלוש וכן קא מצות מליקה קוצץ ויורד בלי הולכה והובאה וא"כ א"א להיות באופן ההכשר א"כ הדרק"ל נימא מה למליקה שפן מצוותו בכף ועכצ"ל דרבינ' קאי למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה ולא בעי רק נחירה בסימנין ואין צריף בעוף הכשר שחיטה א"כ אי מחזיר הסימנין אחורי העורף שפיר הוי באופן ההכשר וא"כ פינן דהמצוה תוכל להעשות באופן שלא תהי' טרופה לא שייף למיפרף שפן מצוותו בכף ומינשב היטב קושני' בעל לב ארי' ה"ל.

דע"כ רבינו אֶזְרֵל אֶלְיָא דמ"ד א"ש לעוף מה"ת פנ"ל וא"כ ע"כ נבילה לאו דוקא וממיל' לא קשה נמי מאי דלא קאי ר"י פּרְבִּינָא פִּינּוֹן דְּאִיהוּ ס"ל יֵשׁ שְׁחִיטָה לעוף מה"ת וא"כ אף אם יחזיר הסימנין לאחורי הענף תהי' השחיטה נבילה פִּינּוֹן דְּאִי יֵשׁ שְׁחִיטָה לעוף מה"ת הא פוסל מחובר ומליקה הא צריכה להיות בעצמו של פהו וכן בלי הולכה והובאה וכ"כ להדי' בתוס' לקמן כ"ח ע"א ד"ה רבי היא כו' וא"כ לא משפחת באופן ההכשר ולא נוכל למימר דסד"א פִּינּוֹן דְּאֶשְׁתְּרִי מְלִיקָה לְגַבְיָהּ אֶשְׁתְּרִי נְמִי נְבִילָה דְּאֶיפָא לְמִפְרָדָּה מֵהָ לְמִלְיקָה שְׁפָן מְצֻנָתוֹ בְּכָדָּה פנ"ל.

ובאופן אחר נלפענ"ד ב'שוב קושני' בעל לב ארי' הנ"ל דהנה הא"ח הקשה בפ"ב דפסחים דל"ל קרא דנבילה וטריפה לא יאכלו הפהנים דכהנים אסורין בנבילה הא בלא"ה ידענן דאל"כ ל"ל דכ"ר ד'בוא אי' נבילה ויחול על אי' חלב לשנינויא דר"י ב'יומא ל"ו דנבילה הוי לאו הנל"ע ואין לוקין עליו ומאי נ"מ בהא דחל אסור נבילה על חלב וע"כ דנ"מ לגבי פהנים דלקי על לאו הנל"ע וא"כ אי איתא דכהנים מותרין לאכול נבילות תיחדר קושניא לדוכתה.

אולם באמת לפענ"ד הדבר נכון דהא כ' התוס' ב'יומא שם ד"ה לאו כו' דלאו דטריפה לכ"ע לא חשיב ניתק לעשה פִּינּוֹן דְּלֹא נִיטַק כָּל מָה שְׁפָלָאוּ דְּבָלָאוּ הִזָּה דְּבָשָׁר בְּשׂוּדָה טְרִיפָה ל"ת כולל נמי קדשים שיצאו חוץ למחיצתו ואהנה לא קאי לכלב משליכון ע"ש והוא פִּעִין סְבֵרַת הַרְמַב"ם ז"ל בפ"א מה' תמורה גבי לאו דתמורה דלהכי ל"א נל"ע דהלאו כולל יותר מעשה דצבור ושותפין אין עושין תמורה ע"ש.

ולפי"ז י"ל דרבינא קאי למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת א"כ לא הוי במליקה רק טריפה ושפיר קא' דסד"א דכהנים מותרין בטריפה דעל טריפה הוי צריך שפיר קרא דחל על חלב פִּינּוֹן דְּעַל טְרִיפָה לוקין דל"ה נל"ע פנ"ל ולא הוי מוכרחין לאוקמי דוקא על פהנים ואף לפי"מ שהובא בתוס' שם בשם ספר א' דגם טריפה הוי נל"ע מ"מ הא בטריפה לא מצרכינן קרא דחל על אי' חלב רק בנבילה וא"כ שפיר קא' רבינא דכהנים אצטריכא לי' דהו"א דמותרין בטריפה למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת וא"כ לפי"ז מיושב שפיר קושני' חלב ארי' הנ"ל דהתוס' שפיר פתבו דנבילה לאו דוקא דליכא למימר דרבינא אֶזְרֵל דוקא למ"ד יֵשׁ שְׁחִיטָה לעוף מה"ת ז"א דלדידי' הא הוי מליקה נבילה וא"כ הא על נבילה א"צ קרא פקושני' בעל א"ח הנ"ל והבן: אָמְנָם הָא קוּשְׁיָא לִי ע"ד התוס' דמה יענו להא דקא' לקמן ק"כ ע"א בהא דקא' ר"ל הָתָם נָפֵשׁ לְרַבּוֹת הַשּׁוֹמֵה גַבֵּי נְבִילַת עוֹף טְהוֹר וּבַחֲלָב וּבַחֲמִץ וְקֹא' שָׁם לֹא לִיכְתוּב רַחֲמָנָא בְּחֲלָב וְתִיתִי מֵהֵנָּה מֵהָ לְהֵנָּה שְׁפָן לֹא הוֹתֵרוּ מְפָלְגִין כו' אי חלב חי' להדיוט נבילה נמי אשתרי מליקה דחטאת העוף לפהנים.

וקשה הא ר"ל גופי' ס"ל בש"ס נזיר הנ"ל דאין שחיטה לעוף מה"ת וא"כ אפי' אי אינו מחזיר הסימנין לאחורי הענף ל"ה אלא טריפה והתם קאי לענן נבילה דוקא [וא"ל דס"ל כר' יוסי במשנה זבחים ס"ט ע"ב דמלק את הטריפה אינו מטהר מידי נבילה וא"כ פי תבר שדרה ומפרקת הוי' טריפה וכי מלק אח"כ אינו מטהר מידי נבילה וא"כ שפיר אשתרי נבילה לפהנים ז"א דהא לקמן כ"ח ע"א מוקמינן ההוא דמלק בספין מטמא בגדים בבית הבליעה כמ"ד דיש שחיטה לעוף מה"ת וא"כ ע"כ ר' יוסי נמי אֶזְרֵל אי יש שחיטה לעוף מה"ת] וצע"ק.

והנה התוס' לעיל בסוגיין הקשו על הא דקא' התם על מימרא דבני ר"ח דמצנות מליקה מחזיר סימנין לאחורי הענרף ומולק א"ד אף מחזיר וא"ד מחזיר דוקא ומסתברא כמ"ד אף מחזיר ממאי מדקתני השוחט מן הענרף שחיטתו פסולה המולק מן הענרף מליקתו פשיטה ואי ס"ד מחזיר דוקא מאי איריא מולק אפי' שוחט נמי והקשו התוס' דלא הו"ל למימר מסתברא דהא חייבתא גמורה היא ממתניתין למ"ד מחזיר דוקא.

ונראה ליישב קושיא זו דהנה באמת קשה לפי"ד הב"ח ביו"ד סי' כ' דאפי' בהחזיר רק שלא ידע אם חתף המפרקת קודם הסימנין אם לא הוא פסול וא"כ דילמא לעולם מייירי מתניתין בהחזיר רק שלא ידע אם לא חתף המפרקת קודם ובכו"פ סי' כ' הרגיש בזה אולם הדבר נכון לפמ"ש האחרונים בטעם שיטה זו דבלא ידע הוא פסול אף דרוב פעמים הסימנין נשחטין לפני המפרקת מ"מ משום דבהמה בחי' בחזקת איסור עומדת לקף חישיבון שפא נשחטו הסימנין אח"כ עינין בס' ישע"ק ולפי"ז יתיישב שפיר דהא מייירי השוחט דומיא דהמולק בעוף וא"כ הא פתבו גדולי הפוסקים דלמ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת וליכא גבי' עשה דשאינו זבוח רק אבמה"ח מחיים ל"ש גבי' חזקת איסור פלל דמאבמ"ה לא מחזקינין איסור וכ"כ הפמ"ג בפתיחה לה' שחיטה ע"ש ולפ"ז נוכל לומר דהכא אזיל אי אין שחיטה לעוף מה"ת ולכך קא' ומסתברא דליכא לאוקמי בהחזיר ולא ידע דעכ"פ בעוף הי"ל להכשיר משום דרוב פעמים הסימנין נשחטין קודם פניו דבעוף ליכא חזקת איסור למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת פנ"ל אבל תיובתא גמורה ליכא לאקשויי דאיכא למימר דהאי א"ד ס"ל כמ"ד יש שחיטה לעוף מה"ת וא"כ איכא גם בעוף חזקת איסור ושפיר מיתוקמא מתניתין בהחזיר ולא ידע ונהבן.

ולאשר בעת העסקתי את הדברים האלה לדפוס השיב בענין זה חתני הגאון מוה' שמעון נ"י תשובה לאחד מתלמידיו אמרתי להציגה פאן: סי' לב שיל"ת יום ג' לסדר מה טובו אהליה יעקב תרמ"ב סטריא לכבוד תלמידי יקירי האברהם המופלג ושגון זית רענן מוה' מיכאל הפהן נ"י בראווער.

יקרת מכתבו לנכון השיגה ידי ואחר עד עתה מלהשיבו לאשר לא הי' הזמן מספיק לעיין בדבריו ועתה בהגית ה' לי מסביב מכל טרדותי לקחתי לי מועד לעיין בדבריו ועתה הנני להשיבו פפי מה שנלע"ד וזה החלי: מה שהקשה לראב"י דאמר בחולין ל"ג אין מזמנין עפ"ם על בני מעים משום דלדידהו במיתה תליא מלתא וכמאן דמנח בדקוילא דמיא א"כ למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה א"כ יאסור לנו בני מעים של עוף פניו דאין לה שחיטה ובמיתה תליא מלתא ובפעולה מפרקסת ה"ה פחיה ונהוי בני מעים כמאן דמנחי בדקילא.

וכ' שמצא אח"כ בשו"ת ברית אברהם שנתעורר בזה ותי' דעוף חיותו קלוש ול"א מפרקסת ה"ה פחיה וכ"ת חשב זה לדונק. הנה הדבר מפורש בתוס' חולין פ"ד בשם רבינו שמעיה דבעוף ל"א מפרקסת ה"ה פחיה וא"כ תירוצו נכון.

אף בלא"ה הדבר ברור אף דאין שחיטה לעמה"ת מ"מ פניו דרבנן תקנו שחיטה פעין דאורייתא תקנו כמו דמהני שחיטה בבהמה ה"ה בעוף פן ושוב אין איסור בעוף פשהוא מפרקסת ואין לומר שהשחיטה לא תתיר את הכל ויהי' הבני מעים באיסור אבר מן החי דזה נדאי אינו דכל שהשחיטה מתרת בעינין שפתיר את הכל ועי' סנהדרין קי"ב.

ועי' כרו"פ סי' כ"ז: והנה מ"ש אח"כ בענין שחיטה פשרה בזה והביא מה שהקשו התוס' זבחים ל"ב ע"א לרבנן למ"ל והקריבו הא נויכל ללמוד מןסמך ושחט כר"ש במנחות י"ט ותי' משום דהו"א דהוא בכלל תשמרו את פהונתכם לכל דבר המזבח וכו' עי"ש וע"ז הקשה דא"כ איך יליף ר"ש מןסמך ושחט.

וכ' לתרץ קושיתו דלסברת הר"י מאורלני"ש בהא דשחיטה לאו עבודה משום דגם בחולין בעי שחיטה ולא משום עבודה צנה המקום שחיטה בקדשים עי' זבחים י"ד ע"ב תוס' ד"ה שחיטה לאו עבודה) ולפ"ז שפיר מצי למילף מןסמך ושחט מחמת שהסברא נותנת שאין זה בכלל לכל דבר המזבח.

ורק דרבנן ס"ל דבשר נחירה הותר במדבר ומיכח בגמרא חולין י"ז דבקדשים מודי ר"ע דבעי שחיטה וא"כ ממילא ליתא לסברת הר"י מאורלני"ש דהרי אז בחולין לא הוצרכו שחיטה וע"כ לא מצי יליף מןסמך ושחט ור"ש לשיתתו דסובר בספרי כר"י דבא להתיר להם בשר תאנה וע"כ יליף שפיר מןסמך ושחט וכו' והאריף לפלפל עפ"ז בסברת רש"י ותוס' בהא דשחיטה לאו עבודה נכון הדבר בזה ובפשיטות אפטר לומר דהרי התוס' בחגיגה ט"ז ע"ב פתבו דהיקש דסמך ושחט הוא רק דרבנן וע"כ דכתבנו פן רק לרבנן דר"ש דאילו לר"ש מבוואר במנחות י"ט דהוי דאוריית' והיינו טעמא דר"ש ס"ל וי"ו מוסיף על ענין ראשון והיל"ל דשחיטה פסולה בזה פנין דכתי' ושחט וגו' והקריבו וע"כ דאתי היקש' דוסמך ושחט ומפקע לי' ללמד שהשחיטה פשרה בזה ולר"ש פנין דהוי היקש גמור מפקע גם ממשמעות דלכל דבר המזבח משא"כ לרבנן שפיר פתבו דהו"א דהוא בכלל תשמרו את פהונתכם לכל דבר המזבח פנין דלדידהו הוי ההיקש רק מדרבנן כד' התוס' הנ"ל עו"ייל עפ"י ד' הש"ס מנחות ס"ב ע"ב רש"א ג' מינין טעונין ג' מצות כו' אשם מצורע טעון סמיכה כו' וע' בתוס' נדה ע' ע"ב משמע דלר"ש סמיכת אשם מצורע דאוריית' והנה בזבחים ל"ג ע"א מיתבי וסמך ושחט מה סמיכה בטהורין אף שחיטה בטהורין ואי אמרת תיכף לסמיכה שחיטה ל"ד בטמאין נמי משפחת לה אלא איכא סמיכת אשם מצורע לאו דאוריית' ומיכף לסמיכה שחיטה דאוריית' ולפי"ז י"ל דלרבנן שפיר פתב התוס' דהו"א דהוא בכלל תשמרו את פהונתכם לכל דבר המזבח ואי דא"כ היקשא למאי אתיא י"ל דמורה על מה סמיכה בטהורין אף שחיטה בטהורין וזה תינח לרבנן משא"כ לר"ש א"א לומר הכי פנין דס"ל סמיכת אשם מצורע דאוריית' א"כ איכא סמיכה גם בטמאין וע"כ דאתי להורות מה סמיכה בבבועלים כו' ועוד יש אתי פמה דרכים בזה אף לא אוכל להאריף כעת: והנה יען שידעתי כי צמאה נפשו לשמוע ממנו דבר הלכה בענין זה ע"כ אמרתי בל אמןע מהודיעהו מה שנתחדש לי זה מקרוב בהא דזבחים פ"ח דמקשה הש"ס אי נימא אויר מזבח ל"ה כמזבח חטאת העוף פסולה האריף מזה מדמה הא הו"ל ירוד פירש"י חטאת העוף שמלקה שלא לשמה בראש המזבח והיכא דמלקה בפסול בראש המזבח וקימ"ל דכל הפסולין אם עלו לא ירדו אף שרי להזות מדמה הרי מגביה ומתיז בה ומזה והו"ל ירוד והתוס' הקשו דמנ"ל דקודם זריקה אם עלו לא ירדו דילמ' היינו לאחר זריקה וכ' דיש קצת ראיה מהא דחטאת העוף דאין מטמא בבית הבליעה משום שמתרת את האיסור ואם אין יכול לזרוק לכתחלה במה מתרת את האכילה דלענין אם זרק הדם לא יקנחנו ל"ק דאפילו למ"ד תרד לא יקנחנו ע"ש.

וּדְבָרֵיהֶם מִיְסוּדֵיהֶם עַל דְּבָרֵי הַש"ס וְנִבְחִים דָּף ס"ט יֵצֵא מְלִיקָה שֶׁהִיא לְפָנִים הוֹאִיל וּמִתְרַת
אֶת הָאִסוּר אֵינוֹ מְטַמֵּא וְע"כ כִּתְבוּ דַע"כ מִתִּיר לְזָרוּק הַדָּם לְכַתְחֻלָּה דָּאֵם לְאוּ פִינּוֹן דָּאִין
מִתִּיר אֶת הָאִסוּר תְּהֵא מְטַמֵּא בְּגָדִים כִּן פְּנֹת דְּבָרֵי הַתּוֹס' וְא"כ קִשָּׁה לִי לְפִי מַה דְּאָמְרִינוּ
בְּמִסְכַּת מְעִילָה דָּף ד' דְּפָלְגִי בְּכָל שְׁיֵישׁ לוֹ שְׁעַת הֵיתֵר לְכַהֲנִים אֵין מוֹעֲלִין בּוֹ אִי הֵיתֵר
שְׁחִיטָה שְׁנִינוּ אוֹ הֵיתֵר זְרִיקָה וְהַקְשׁוֹ הַתּוֹס' דַּלְפ"ז בְּשַׁחַט בְּיוֹם וְנָרַק בְּלִילָה הָא הֵנוּ
הֵיתֵר שְׁחִיטָה וְתִרְצוּ דְּאִיִּירִי שְׁשַׁחַט סְמוּךְ לְשַׁקָּה"ח דְּבַכָּה"ג דְּבִשְׁעַת שְׁחִיטָה ל"ה הֵיתֵר
זְרִיקָה מוֹדָה עִי"ש וְא"כ תִּקְשִׁי גְבִי חֲטָאֵת הָעוֹף אִם מְלַק סְמוּךְ לְשַׁקָּה"ח דְּבַכָּה"ג לְפִי
סְבֵרַת תּוֹס' דְּמְעִילָה ל"ה הֵיתֵר זְרִיקָה וְא"כ פִּינּוֹן שְׁאִין מִתְרַת אֶת הָאִסוּר תְּהֵא מְטַמֵּא
בְּגָדִים בְּבֵית הַבְּלִיעָה וְהִיא הָעֶרָה גְּדוּלָּה וְקִשָּׁה בְּעֵינֵי לוֹמֵר כִּן לְפִי הָאָמֵת.

אָף נ"ל לְבָאָר סְבֵרַת הַתּוֹס' זְבָחִים הַנ"ל דְּלְכֹאֲוָרָה מַה לְנוּ דָּאִין מִתְרַת לְזָרוּק לְכַתְחֻלָּה
הָא פִינּוֹן דַּע"כ"פ מִתִּיר בְּכָה"ג דָּאֵם זָרַק הַנְּרָצָה ג"כ תְּטַהַר מִיַּדֵּי טוֹמְאָה פִינּוֹן שַׁע"כ"פ יֵשׁ
הֵיתֵר זְרִיקָה וְנִרְאָה עַפ"י הַש"ס בְּחֻלְיִין דָּף כ' דְּפָרִיף עַל זְעִירֵי דְאָמֵר וְשִׁבְרָה מְפָרְקַת
וְרוֹב בְּשָׂר עֲמָה נְבִילָה וְכִי מִתָּה עוֹמֵד וּמוֹלֵק וּפִירִש"י דָּאֵם ל"ה רַק טְרִיפָה אֵין קוֹשְׁנִי
דְּכִי טְרִפָה עוֹמֵד וּמוֹלֵק דְּדָרְף הַכֶּשֶׁר מְלִיקָה בְּכַף וְכִמוּ בְּשְׁחִיטָה דְּתַחֲלַת הַשְׁחִיטָה הֵנוּ
נְקִיבַת הַנְּשֻׁט עִי"ש וְא"כ בְּחֲטָאֵת הָעוֹף שְׁמֻלְקָה לְמַעְלָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה א"נ דָּאִין הַהַכֶּשֶׁר
רַק לְאַחַר הַזָּאָה א"כ הֵנוּ הַמְּלִיקָה גּוֹפֵא אֵין הַכֶּשֶׁר בְּכַף פִינּוֹן שְׁאִינוּ מִתִּיר לְהַזוֹת לְכַתְחֻלָּה
וְתִקְשִׁי קוֹשְׁנֵי הַש"ס בְּמְלִיקָה זוֹ וְכִי טְרִפָה עוֹמֵד וּמוֹלֵק.

כִּן נִרְאָה לְהַעֲמִיס בְּטַעַם הַדְּבָרִים אֲבָל ז"א רַק לְמ"ד דָּאִין מִחֲזִיר סִימְנִים אַחֲרֵי הָעוֹנָף
אֲבָל אִם נִימָא דְּמִצְוֹת מְלִיקָה לְהַחֲזִיר סִימְנִים אֵין לוֹמֵר כִּן דְּהָרִי אֵין כָּאֵן טְרִיפָה כָּלֵל
וְאִפְתִּי אֲפָשֶׁר פִּינּוֹן דְּבִשְׁחִיטָה בְּכָה"ג פְּסוּל מִשּׁוּם דְּהָנוּ בְּצַפְנָרָן וְא"כ צְרִיף שְׁיָהָא דָּרְף
הַכֶּשֶׁר מְלִיקָה שְׁיָהָא הַכֶּשֶׁר הַהַזָּאָה לְכַתְחֻלָּה.

וְלַפ"ז יֵשׁ לוֹמֵר לְמ"ד אֵין שְׁחִיטָה לְעוֹף מִן הַתּוֹרָה וְלִדְיָדִיָּה אָף שְׁאִין הַמְּלִיקָה מְכַשְׁרַת
לְכַתְחֻלָּה לְהַזָּאָה הֵנוּ מְלִיקָה כְּשֶׁרָה וְל"ב שְׁיָהָי מְכַשְׁרַת הַהַזָּאָה פִינּוֹן דְּבִלָּא"ה הַמְּלִיקָה
רַק לְמִצְוֹה דְּעוֹף ל"ב שְׁחִיטָה בְּחֻלְיִין כָּלֵל וְא"כ גַּם כְּשִׁינֵי הַמְּלִיקָה מְכַשִּׁיר לְהַזָּאָה מְטַהַר
מִיַּדֵּי טוֹמְאָה וְז"ב וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַעֲרִיר עַל סְבֵרַת הַתּוֹס' בְּמַעֲלָה הַנ"ל דְּהָא דְּהֵיתֵר שְׁחִיטָה
לְחוּד מוֹעִיל לְהוֹצִיא מִיַּדֵּי מְעִילָה אֵינוֹ רַק כְּשֶׁעוֹמֵד לְהַזָּאָה הָרִי כָּל שְׁחִיטַת קְדוּשִׁים עַפ"י"מ
דְּמוּכַח מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' כְּרִיתוֹת י"ג דְּרַק לְאַחַר זְרִיקָה לִיתָא בְּשִׁאֲלָה אֲבָל לְאַחַר שְׁחִיטָה
אִיתָא בְּשִׁאֲלָה וְא"כ בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה ל"ה רָאוּי לְהַזָּאָה דִּילְמָ' יִשְׁאֵל עַל הַהַקְדָּשׁ וְאֵין לוֹמֵר
דְּלִיכָא לְמִימַר דַּל"ה רָאוּי מִשּׁוּם דְּאִיתָהּ בְּשִׁאֲלָה דְּהָרִי זֶה מִשּׁוּם זֶה א"א שְׁיָהָי מְעִילָה
דָּאֵם יִשְׁאֵל הָרִי בִלָּא"ה חֻלְיִין וְאִיכָ' לְמִימַר מִמֵּנ"פ אִם לֹא יִשְׁאֵל הָרִי עוֹמֵד לְזְרִיקָה
וְאִם יִשְׁאֵל בִּלָּא"ה לִיכָא מְעִילָה הִנֵּה מְצִינוּ שְׁיִטַת הַרְשָׁד"ם בְּתִשּׁוּבָה גְבִי חֲלִיצָה דָּאֵם מִת
הַנִּלְד תּוֹף ל' יוֹם הֵנוּ חֲלִיצָה פְּסוּלָה מִשּׁוּם דְּאֵינוּ רָאוּי לְיָבוּם וְהַח"צ בְּתִשּׁוּבָה תָּמָה ע"ז
דְּהָרִי מִמֵּנ"פ אִם הוּא וְנִלְד א"צ חֲלִיצָה כָּלֵל וְאִם לֹא הֵנוּ חֲלִיצָה כְּשֶׁרָה ע"ש וְא"כ סְבֵרַת
רְשָׁד"ם דָּאֵף דְּאִיכָא לְמִימַר מִמֵּנ"פ מ"מ אָמְרִינוּ בְּסִפְיָא כַּה"ג אֵינוּ רָאוּי מְקַרֵּי וְהַאֲרַכְתִּי
בְּזָה בְּמִק"א וְא"כ ה"נ אָף דָּאֵם יִשְׁאֵל בִּלָּא"ה לִיכָא מְעִילָה מ"מ מְסִפְיָא דְּשִׁמָּא יִשְׁאֵל
מְקַרֵּי א"ר לְזְרִיקָה וְהוּא מְמַשׁ כְּעֵין סְבֵרַת רְשָׁד"ם הַנ"ל.

אָבֵל הַדָּבָר נֶכּוֹן לִפְנֵי מִשְׁרָאֵי הַדְּבָרִים הַחֲרוּגִים דְּהָא אִם מְהֵנִי שְׂאֵלָה לְאַחַר שְׁחִיטָה תְּלִי בְּהָא אִי שְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה בְּזֶר י"ל דְּמְהֵנִי שְׂאֵלָה אָבֵל אִי בְּעֵי פְּהוּנָה י"ל דְּהוּי כְּבֵא לִיד פְּהוּ וּא"י לְשֵׂאוֹל עָלָיו וְכִבֵּר כְּתָבוּ ג"כ דְּלְשִׁיטַת הַר"י מֵאוּרֵלְנִי"ש דְּהָא דְשְׁחִיטָה בְּזֶר כְּשֶׁרָה מִשּׁוּם דְּגַם בְּחֻלְיִין בְּעֵי שְׁחִיטָה וּא"כ לְמ"ד אִין שְׁחִיטָה לְעוֹף מֵה"ת וְשְׁחִיטַת עוֹף לִיכָא בְּחֻלְיִין לְכַף בְּקַדְשִׁים בְּעֵי פְּהוּנָה עֵי בְּדַבְרֵיהֶם וּמַעֲתָה הַדָּבָר נֶכּוֹן דִּמ"ד יֵשׁ שְׁחִיטָה לְעוֹף מֵה"ת א"כ לְדִידֵי פִינּוֹן דְשְׁחִיטָה אֵיתָא בְּחֻלְיִין וְסוֹבֵר ע"כ דְשְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה בְּזֶר וְשׁוֹב אֶפְשֵׁר בְּשֵׂאֵלָה וּא"כ הָרִי מְנַכְרַח דִּל"ב שְׂיֵהָא מְשַׁעַת שְׁחִיטָה עוֹמֵד לְזַרְיקָה וְכִמ"ש וְאִם נִימָא אִין שְׁחִיטָה לְעוֹף מֵה"ת א"כ בִּלְא"ה לֹא בְּעֵינּוּ שְׂתֵהָא מְלִיקָה מִתְּרַת לְזַרְיקָה וְגַם אִם אֵינָה מִתְּרַת אֵינָה מְטַמָּא וְכִמ"ש וּמְנַשֵּׁב קוֹנְשִׁינּוּ בַעֲזָה"י וְעֵי תוֹס' חֻלְיִין דְּרַף כ' וּאִכ"מ אַרְיִכוּת: וּבְפִשְׁטוּת עֲלָה בְּרַעֲיוֹנֵי דְיֵשׁ לְחַלְקֵי דְהָא דְכְּתָבוּ הַתּוֹס' בְּמַעֲלָה דְסָמוּךְ לְשִׁקָה"ח ל"ה הֵיטֵר זַרְיקָה הוּא רַק בְּבִהְמָה דְאִיכָא הַקְטָרָה וְשִׁינְיָ עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה מִשָּׂא"כ בְּעוֹף דְלִיכָא רַק הַזָּאת הַדָּם וּל"ש הַשְׁלָמָה וּא"כ הָא יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַדָּם בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ כְּדִאֲמַרְי מַעֲלָה וּמְלִינָה בְּרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ אֶף ז"א דְהָרִי הֵיכָא דְבְּעֵינּוּ שְׂיֵהָא רָאוּי ע"כ דְבְּעֵינּוּ דְבִשְׁעַת מַעֲשֵׂה יְהֵא רָאוּי וּבִכָּה"ג ל"ה רָאוּי בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה וְכִמ"ש בְּשׁו"ת פְּנִסֵּת יְחֻזְקָאֵל סִי פ"ב דְלְשִׁיטַת הַפּוֹסְקִים דְבְּעֵינּוּ שְׂיֵהָי' רָאוּי לְהַעֲיֵד בְּעֵינּוּ שְׂיֵהָי' תְּיַכְרֵךְ רָאוּי לְהַעֲיֵד אָבֵל הָא דִּיכּוֹל לִילְכֵךְ וּלְהַעֲיֵד זֶה אֵינּוּ נִקְרָא רָאוּי עֵי"ש וּא"כ ה"נ הָכָא ל"ש לּוֹמֵר דְּהוּי רָאוּי לְזַרְיקָה מֵה דִּיכּוֹל לְהַעֲלוֹת הַדָּם בְּרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וְזֶה בְּרוּר וְהֵנָּה בְּפִסְחִים דְּרַף נ"ט דָּאֵר"ח הָכָא בְּחַטָּאת הָעוֹף עֲסָקִינּוּ שְׂאִין לְמִזְבֵּחַ אֲלֵא דְמָה וְכו' וְרַב פְּפָא אָמַר מַעֲלָה וּמְלִינָה בְּרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וּא"כ מוֹכַח דָּר"ח לִית לִי הָא דְמַעֲלָה וּמְלִינָה בְּרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וּא"כ לְדִידֵיהָ ל"ש לּוֹמֵר מַעֲלָה וּמְלִינָה אֶף אֶף כִּי כֵּן נִרְאָה לְכָאוּרָה מ"מ כִּד מַעֲיִינִית בְּהָ שְׁפִיר נִרְאָה הֶכְרַח דְסָבְרָא זֶה סוֹבֵר ר"ח ג"כ דְהֵנָּה הַמְהַרְשֵׁ"א בְּפִסְחִים שְׁם הַקֶּשֶׁה לְשִׁי תוֹס' דְלֹא חָשִׁיב רַק מִיַּד דְהַקְטָרָה וּא"כ הֵיכִי חָשׁוּב חַטָּאת הָעוֹף דִּל"ש בְּהָ הַקְטָרָה וְאִיךְ אָמַר ר"ח הָכָא בְּחַטָּאת הָעוֹף עֲסָקִינּוּ וְכו' דְלִפִּי מַה דְמוֹקְמִינּוּ בְּגַמְר' כְּשִׁנְתוּתָרוּ וְהֵינּוּ כְּשִׁהֲזָה דְמָה אֲזַ כֵּל הַלִּילָה יֵלִין בִּכָּה"ג הוּי הַזָּאת הַדָּם כְּהַקְטָרָה פִּינּוֹן דַּע"י הַזָּאת הַדָּם יוֹצֵא מִיַּד עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה וּא"כ לְדַעַת הַמְהַרְשֵׁ"א הַנֶּ"ל דְבִכָּה"ג הַזָּאת הַדָּם שְׁקוֹדֵם הַתְּמִיד נֶחֱשֵׁב לְהַקְטָרָה דַּע"י מִתִּיר שְׂלֵא יְהִי שְׂיֵיךְ בְּאַבְרִיִם עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה וּלִפ"ז הָרִי הֵרָאָב"ן ו"ל כְּתָב דְּגַם בְּשְׁחִיטָה אֶף דְלֹא כְּתִי גְבַה עָלֶיהָ הַשְׁלָמָה בְּכ"ז שְׂיֵיךְ עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה וּא"כ אֶף אִם לֹא נִימָא כְּדַבְּרֵי אָבֵל בְּהַזָּאָה פִּינּוֹן דַּע"י פ' שְׂיֵיךְ בְּהָ שְׂיֵהָא כְּהַקְטָרָה וְכִמ"ש מְהַרְשֵׁ"א דְבִכָּה"ג הַזָּאָה שְׁקוֹדֵם הַתְּמִיד נֶחֱשֵׁב כְּהַקְטָרָה אִם נִימָא שְׂיֵהָא שְׂיֵיךְ גְבַה עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה שְׂלֵא יְהִי יָכוֹל לְהַזָּאת הַדָּם אַחַר הַתְּמִיד.

אָבֵל י"ל דָּא"א לְדַמּוּת הַזָּאת הַדָּם דְחַטָּאת הָעוֹף לְהַקְטָרָה דִּלִּפ"ז שׁוֹב יְהִי חֲמוּר הַזָּאָה מִהַקְטָרָה דָּאִם פּוֹסֵל בְּהַזָּאָה עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה א"כ כְּשִׁמְלֵק סָמוּךְ לְהַקְרַבַת הַתְּמִיד לֹא תִטְהַר הַטְּרִיפוֹת מִטְּוִמָאָה פִּינּוֹן דָּא"ר לְהַזָּאת הַדָּם וְכִנ"ל וּא"ל דְמַעֲלָה וּמְלִינָה בְּרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ דְהָרִי בְּעֵינּוּ שְׂיֵהָי' רָאוּי לְהַזָּאָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה וְכִמ"ש מְקוֹדֵם.

מִשָּׂא"כ בְּהַקְטָרָה דְמְהֵנִי מַעֲלָה וּמְלִינָה בְּרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. וּא"כ אִם נֹאמַר דְבְּהַזָּאת הַדָּם פּוֹסֵל עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה יְהִי חֲמוּר הַזָּאָה מִהַקְטָרָה.

וע"כ דבהזאת הדם אין פוסל עשה דהשלקמה. ולפ"ז התניח אם אמרינו דבהקטרה מעלה ומלינה ולכך שפיר אמרינו אף דהזאת הדם דמי להקטרה מ"מ אין פוסל בו עשה דהשלקמה אבל אם נימא דגם בהקטרה לא מהני מעלה ומלינה וא"כ שוב נימא פיון דמדמי הש"ס הזאה להקטרה שפיר יפסול עשה דהשלקמה גם בהזאה ומעתה ר"ח דקאמר הכא בחטאת העוף עסקינו שאין למזבח אלא דמה וסובר דבהזאה ליפא עשה דהשלקמה וא"כ ע"כ סובר דמהני מעלה ומלינה בראש המזבח ובזה א"ש קושית התוס' בביצה דף ה' ועי' מהרש"א שם.

וראיתי בס' חת"ס בנוספות שכ' ג"כ להוכיח דר"ח ג"כ סובר מעלה ומלינה עי"ש ומחורתא פדכתובין: ומדי דברי אמרתי להעיר בש"ס זבחים שהבאתי דפרכינו הא הוי לי' ירוד קשה לכאורה מ"פ הש"ס הא הזאה הוא למעלה וירוד למקומה וא"כ אף שהיא באויר המזבח הא קימ"ל אויר שאין סופו לנוח ל"ה פמונח וע"כ דס"ל להגמ' הכא דלעגנו זה גם פשהוא באויר שאין סופו לנוח פוסל ועי' בש"ס זבחים דף כ"ה ובב"מ דף כ"ב ולפ"ז י"ל דבר חדש לעגנו הא דקמבע"ל בש"ס זבחים דף ל"ד טמא עושה שירים או אין עושה שירים עי"ש ומעתה לפמ"ש הלח"מ פ"ב מה' מעשה קרבנות דהא דאמרינו טמא עושה שירים אינו אלא במקומו אבל שלא במקומו אף דבמקומו הוא אינו עושה שירים ע"ש וא"כ תקשה הא בכל הזאה הוי הדם באויר המזבח והוי שלא במקומו ואף שלא נח שם הא לעגנו זה דהוי שלא במקומו אמרינו דאף שלא נח הוי פמונח וא"כ לא משפחת שיעשה שירים רק פעין הא אמרינו בזבחים פ"ח ע"ש והוא הערה חדשה לפע"ד ואין להאריך פעת: והנה בעיקר המהלכות גבי מליקה אי מחזיר הסימנים.

הנה בש"ס חולין דף כ' אמרי בני ר"ח מצנת מליקה מחזיר סימנים מאחורי העורף א"ד אף מחזיר וא"ד מחזיר דוקא ומסתברא כמ"ד אף מחזיר דקתני השוחט מן העורף שחיטתו פסולה וכו' א"ר ינאי יקבלו הרובין את תשובתו דקתני פשר בשחיטה פנגדו במליקה פסול למעוטי מאי לאו למעוטי מחזיר סימנים וכו' עי"ש והנה קשה לי מה פריד הגמ' למעוטי מאי הרי בגמ' דף כ"ט דפריד הש"ס אמאי תני רוב אחד הרי בעולת העורף בעי' שיהא רוב שנים ומשני משום דאיכא חטאת העורף לא פסיקא לי' ע"ש.

הרי דמתניתין תני רוב אחד העיקר משום חטאת העורף וא"כ קשה הכא לפירש"י בדרף כ"א דבחטאת העורף דכתיב לא יבדיל אמרי פיון דהכשרו בסימן אחד כל כמה דשחט יותר מסימן א' הוי הבדלה עי"ש.

וא"כ י"ל פשר בשחיטה פסול במליקה היינו ברוב שנים דבשחיטה פשר ובמליקה אסור למלוך רוב שנים רק סימן אחד בחטאת העורף דכתי' ולא יבדיל והוא הערה גכונה לכאורה. אמנם י"ל דסוגית הש"ס קאי אליבא דר"א בר"ש דסובר דזבחים ס"ו מבדילין בחטאת העורף עי"ש א"כ שוב אין לומר דאתי למעט זה פיון דאין איסור פלל.

אף בזבחים שם מפרש בגמ' דפליגי אי מיצוי חטאת העורף מעכב דמ"ד דמותר להבדיל סובר מיצוי חטאת העורף לא מעכב וא"כ כי לא ממצה ל"א דקעביד מעשה עולה בחטאת ע"ש. (וקצ"ע דהרי ברור דאף אם מיצוי חטאת העורף לא מעכב מ"מ בעינו שיהא ראוי למיצוי הדם וכמ"ש תוס' בכמה דוכתי לעגנו סמיכה והכא פיון דאם יבדיל אסור שוב למצות הדם דאם ימצא הדם יעשה מעשה עולה בחטאת וא"כ בכה"ג הו"ל לומר דמעכב

וצ"ל דבשעת מליקת הראשון הא הו"ל ראוי למיצוי הדם ואף דאח"כ ל"ה ראוי למיצוי לא משגחינו בנה דאחר מליקת סי' ראשון הוי כמחנה בפשר בעלמ' וז"פ וברור.

וכה"ג כתבו התוס' זבחים ס"ז וגם צ"ע בנה במעילה ד"ח ע"ש). אולם סברת הש"ס צריכה ביאור קצת דמדוע נאמר דכשאינו ממצה הדם אח"כ אמרינו דמליקת הסי' השני הוי מחנה בפשר בעלמ' הרי בשעת מליקה עושה מעשה עולה בחטאת ואמאי נימא דאח"כ כשאינו ממצה הוי כמחנה בפשר בעלמ'.

ואשר ע"כ עכ"פ י"ל בנה דלא אמרינו הכי רק אם נימא דאינו מחזיר הסימנים ושובר שדרה ומפרקת וע"כ אמרינו פיון דא"צ למליקת הסי' השני הוי כשבירת שדרה ומפרקת אבל אם נימא דמחזיר דוקא ואינו מולק רק הסימנים וא"כ א"א לומר על מליקת השני דהוי כמחנה בפשר בעלמ' פיון דאינו מולק רק הסימנים ואינו מחנה בפשר כלל וז"ב בסברא.

ומעתה יבואו על נכון דברי הגמ' דמתחלה אמר מסתברא כמ"ד אף מחזיר ואח"כ אמר יקבלו הרובין את תשובתן ולכאורה קשה הלא הקושני תגדל יותר למ"ד מחזיר דוקא אמנם לדברנו א"ש דלמ"ד מחזיר דוקא א"כ ע"כ דהאי ולא יבדיל דאסור להבדיל דכיון דאינו מחנה בפשר במליקה כלל רק מולק הסימנים א"כ ל"ש לומר דהוי כמחנה בפשר בעלמ' וא"כ אסור להבדיל משום דאינו ראוי למיצוי וכנ"ל וא"כ לדידיה לא יקשה הקושני דיש ליישב דמתניתין אחי למעט מליקה יותר מסי' אחד בחטאת העוף פיון דאסור להבדיל אבל פיון דאמרינו אף מחזיר וא"כ עכ"פ גם אם אינו מחזיר פשר א"כ שפיר י"ל דאין אסור להבדיל פיון דמליקת הסי' השני הוי כמחנה בפשר וא"כ אין לומר דמתניתין אחי למעט יותר מסימן אחד פיון דאין אסור להבדיל וע"כ אחי למעט מחזיר סימנים ולכך דוקא אחר שאמרו בגמ' מסתבר' כמ"ד אף מחזיר הקשה ר' ינאי קושיתו ודוק: והנה עפ"י הדברים האלה נראה לפע"ד לומר דר' ינאי לא מקשה רק לשיטתו ובאמת לשיטת בני ר"ח סרה מהר קושית ר' ינאי והוא עפ"י ד הש"ס זבחים דף ט"ו דפליגי בני ר"ח ור' ינאי בהולכה הולכו זר והחזירו פהו וחסור והולכו חזר אמר פשר דאפשר לתקונה וח"א פסול דלא אפשר לתקונה עי"ש.

ונראה דפולגתיהו דמ"ד פשר סובר דהולכה אף אם פסולה בזר מ"מ ל"ה עבודה כשאר עבודות דאם עשה זר פסול רק דאפשר לתקונה ומ"ד פסול סובר דהולכה הוי כשאר עבודות: והנה שם לא נתברר מי סובר פשר ומי סובר פסול עי"ש והנה לעיל בגמ' שם פריה הגמ' אי נימא דהולכה שלא ברגל לא הוי עבודה א"כ חטאת העוף דפסלה בה מחשבה היכא משפחת אי דחשיב מקמי דליפוק דם לאו פלוס ואי בתר דנפק אתעבידא לי מצותו ומשני דכל דלא מטא למזבח לא אתעבידא לה מצותו עדיין.

וא"כ אם נאמר דמצות הנזה נגמר תיקף א"כ יקשה עדיין דאם הולכה לאו עבודה היא האיה פסלה מחשבה וא"כ י"ל דהוא יסבור דמיצוי חטאת העוף מעכב ולכך לא נגמר מצותו עדיין ומש"ה פוסל מחשבה ועי' במעילה דף ח' דמשני הנה דמה או מיצה דמה והוא נגמר תיקף משעת הנזה או דבעי מיצוי הדם עי"ש ומעתה י"ל דבני ר"ח אינהו סברי בזבחים שם דכשר בהולכת זר והחזירו פהו משום דהולכה ל"ה עבודה חשובה כל כך וא"כ תיקשי לדידהו האיה משפחת פסול מחשבה בחטאת העוף וע"כ דסוברים

דמיצוי חטאת העוף מעפב וא"כ לא נגמר מצנתו עדיין ומשפחת פסול מחשבה וא"כ לדידהו א"א לומר דהאי ולא יבדיל דא"צ אבל מותר להבדיל דהרי לפ"ד הש"ס זבחים שם דמ"ד מיצוי מעפב א"כ א"א לומר דמותר להבדיל דקעביד מעשה עולה בחטאת.

וכיון דסוברים דאסור להבדיל שוב ל"ק לדידהו מתניתין די"ל דאתי למעוטי דאסור למלוך יותר מסימן אחד משום ולא יבדיל אבל ר' איהו סובר בזבחים שם פסול וא"כ סובר דהולכה חשיב עבודה ותו ל"ק חטאת העוף דפסלה בה מחשבה האיה משפחת דהרי הולכה חשובה עבודה ופסול בה מחשבה וא"כ לדידנ' י"ל דסובר מיצוי חטאת העוף לא מעפב וא"כ שפיר מותר להבדיל בחטאת העוף ותו אי אפשר לומר דמתניתין אתי למעט הבדלה.

ולקף פריה ר' ינאי למעוטי מאי וכו' ע"ש ואפשר דלפי דברינו יהי מפאן הוכחה מאן מכשיר שם ומאן פוסל. ודוק: ועפ"ז אתי שפיר מה הרש"ל ביש"ש להסוברים מוליה ומביא פשר במליקה וסוברים נמי דמחזיר סימנים דא"כ מתניתין למעוטי מאי דשם בגמ' מתרץ למ"ד מחזיר סימנים דאתי למעוטי מוליה ומביא וא"כ אם מוליה ומביא פשר הדרא קושית הגמרא לדנקתה אמן לפי דברנו יינתן דקושית ר' ינאי אינה רק למאי דסבירא לן דמותר להבדיל כראב"ש משא"כ לדידנן ל"ק קושית ר' ינאי די"ל דמתניתין אתי למעט שלא ימלוך יותר מסימן אחד משום ולא יבדיל והבן פי הדברים נכונים בעזה"י.

יותר לא ירשני הזמן להאריה וה' שנותיו יאריה ויהי' ה' אלקיו עמו ויצליח בתורה ויראה כחפץ הדור"ש באהבה. הק' שמעון סאסניץ.

סי' לג בעזהש"י יום ה' כ"ח לירח טבת תרמ"א לפ"ק סטריא. רב ברכות יחולו עלי ראש פבוד הרב הקריף וקיי כו' כש"מ נפתלי הירץ נ"י אבד"ק בארדיזען יצ"ו במדינת מאלדוי מכתבו הגיעני ויען שהוא לאפרושי מאיסור' חשתי ולא התמהמתי להשיבו על אחר בדבר שאלתו בריאה שנמצא בה סירקא שלא כסדרן והטבח בהליכתו בספין לא השגיח ונקרע הסירקא והריאה והורה מורה א' שהוא פשר ועבד עובדא בנפשי' שצונה לבשל לו מבשר הבהמה הלזו ואכל ממנו אחר שכ"ת הורה לאיסור עם מי הצדק ומה דינו של הפלים.

עכ"ש: הנה נפלאות היא בעיני איך מלאו לבו של המורה רעה הלזה לעשות נבלה פזאת להורות היתר בדבר שפרור איסורו ולא חש לקמאי ודיבורא אמר ומעשה עביד להחזיק הוראתו שלא בקדושה.

והנה אפי' אי ה' מיעוה מקודם והי' נקרע עור הריאה קודם בדיקת הרוק הי' תלוי בפלוגמת התבו"ש והפמ"ג דהנה בשמ"ח סי' ל"ו סי"א כ' שם בנמצא נקב בסירקא שעברה ע"י מעו"מ טריפה דהטעם משום שע"י המשמוש בלבד אין אנו מתירין אלא בצירוף הבדיקה שאחר המשמוש מש"ה הבדיקה מעפבת והעמיס כן בדברי הב"ח רס"י ל"ז ע"ש אמן הפמ"ג שם במש"ז סק"ז פי' דברי הב"ח בדרה אחר דכיון דיש סירקא והמיעוה קולא גדולה היא לסמוך עלי' לכן לא תלינו הנקב במשמוש ידא דטבחא ולפי דבריו אם לאחר שעברה ע"י מיעוה נקרע העור בבירור מפת הטבח פשר בהפ"מ

כמש"ש דרך לתלות אין תולין אבל אם ידעינו בנדאי שנעשה מפת הטבח פינון שעברה הסירקא ע"י מיעוץ אין בדיקת הרוק מעפכת בהפ"מ.

אולם להשמ"ח הוא טריפה פינון דלדידן בדיקת הרוק מעפכת ולכאורה צריך להבין הרי כ' הטו"ז בסי' ל"ט סק"ו דמה שאנו בודקין בנפיחה ושמן רוק על הסירקא וסומכין ע"ז להכשיר אף שאין אנו בקיאים בבדיקת נפיחה היינו לפי שפבר עברה הסירקא ע"י משמוש ממיל' לא היתה פאן סירקא כלל בזה אנו מצריכין בדיקה לחומר' דאם תבצבץ תהי' טריפה ואם לא תבצבץ פשר מן הדין פינון שאין פאן סירקא ע"ש וא"כ לפי"ז היל"ל דלא תעכב הבדיקה פינון שאינה רק לחומר' אמנם פבר ביאר השמ"ח בסי' ל"ט סל"ו דבדיקה זו עצמיה חובה ומעפכת שאם לא בדק פן טריפה הואיל ועיקר היתר מיעוץ סירכות קולא גדולה היא אלא שנהגו וכבר קבילו עליהו במדינות אלו נגד קולא דמעו"מ שאין להכשיר בלא בדיקה עכ"פ אפי' בדיעבד ע"ש.

ולכאורה הי' נלפענ"ד להכריח פדברי הפמ"ג ה"ל דהנה התוס' בןתולין מ"ו ע"ב ד"ה היינו רביתייהו כתבו על הא דא' בגמ' שם ואמר רבא הני תרמי אונאי דסריכו להדדי לית להו בדיקה ולא אמרן אלא שלא פסדון אבל פסדון היינו רביתייהו וכ' התוס' ונ"ל על פי' הקונטרס דפי' דהסירקא מחמת נקב הוא פא קשה לר"י דאמאי פסדון כשירה נהי דאינה נמשכת לכאן ולכאן לא יהא אלא קרום שעלה מחמת מפה בריאה שאינו קרום אעפ"י שאין הקרום דבוק למקום אחר כו' ונלפענ"ד לתרץ קושני' התוס' על רש"י ו"ל דהנה הפוסקים כתבו דגם לדעת רש"י ו"ל אין סירקא ונדאי טריפה רק ספק משום דיש סירקא שהיא בלא נקב ג"כ ע' פמ"ג בפתיחה לסי' ל"ט.

והנה התבו"ש כ' בסי' כ"ט דהא דכ' הרמ"א בסי' נון דבריעות' מחיים ל"א נשחטה הותרה משום דבשלמ' אם נולד ספק שנוכל לתלות שנעשה אחר שחיתה כגון זאב שנטל בנ"מ והחזירן נקובים בהא אמרינן סתם בהמות בריאות וכשירות מפל הטרופות ומעולם לא יצתה מהרוב ואין פאן ריעותא להוציא מהרוב דאי נימא ניזל בתר רובא ונקב זה מהזאב פא לא אתרע רובא כלל אבל אם נעשה מחיים כגון מים במנח דאתרע רובא דכה"ג אמרי' בכ"ד ומקם בכתובות פ"ב רוב נשים בתולות נשאות וכל הנשאות בתולה יש לה קול וזו הואיל ואין לה קול אתרע לה רובא וה"נ בנ"ד רוב בהמות פשרות ורוב הפשרות אין להם מים במנח והאי מדאית לה מים במנח הא אינה מהרוב ואתרע לה רובא ולכך ל"א נשחטה הותרה עכ"ד.

ולפ"ז ה"נ בסירכות אף שספק הוא דילמ' באים מחמת נקב מ"מ ל"א נשחטה הותרה פינון דהרוב הפשרות אין להם סירכות דאף דמחוייבין לבדוק אחר סירכות הוא מפני שהוא מיעוט המצוי אבל רוב אין להם סירכות ואתרע לה רובא ולכך ל"א נשחטה הותרה והסיני בסירכות שלכ"ס משא"כ בכסדרן פינון דרביתייהו בהכי א"כ שוב אמרינן נשחטה הותרה ומיושב קושני' התוס'.

ולחכי ניחא נמי מה שהובא בתוס' שם בשם ה' טריפות של רבינו גרשום ותשובות הגאונים שכ' הרב ר' יוסף ט"ע דסירקא בכסדרן בעי בדיקת נפיחה דכינון דהטעם דכסדרן פשרה משום נשחטה הותרה והיינו מטעם דרוב בהמות פשרות ונהרי קי"ל כל היקא

דאיפ' לברורי לא סמכינן ארנבא וה"נ פנינ דאפאר למיבדקה ע"י נפיקה לא סמכינן ארנבא.

ולפי"ז י"ל דזהו הטעם שאנו מתירין סירכא שלכ"ס שעברה ע"י מיעוה ומשמוש פנינ דנהי דאיפא סברא דיצאה מהרוב משום הסירכא ואמרינן דהוא מחמת נקב הרי פשעברה ע"י מעו"מ איפא ג"כ הוכחה להיפוח דהרי סירכא גמורה שהיא מחמת נקב אף אם ימשמש בה אדם כל היום לא תנתן וזו הואיל שעברה ע"י מעו"מ הרי חזינן דאינה מן הסירכות הגמורות והיא הפשטת ליתה דרביתא דריאה בהכי לפי שהיא שואבת כל מיני משקה וא"כ שפיר אמרינן בה נשחטה הותרה ואפ"ה צריכה בדיקת נפיקה אחר המעו"מ משום דכל היכא דאיפא לברורי לא סמכינן ארנבא והתינח היכי דבידנו לגופחה ולמבדקה משא"כ אי נאבדה או נקרע עור הריאה אחר המשמוש שפיר סמכינן אחזקה דנשחטה הותרה וכשינה כד' הפמ"ג ה"ל [ועפ"י הדברים האמורים אמרתי ליישב מה שראיתי מי שהקשה על הא דפסקינן בש"ע יו"ד סי' ל"ו בנמצאו תולעי על הריאה שנקבוקה וא"י אם מחיים או לאח"ש פשיך' משום דמורנ' לאחר שחיט' פריש ומובא בט"ז בשם הפלפול הטעם דבחייה בהמה א"א לתולעת שינקוב מחמת טירדת הריאה שפירחפת תמיד בלי הפסקונועוד שדרה שפשהתולע מרגיש בקרירות הבהמה מחמת מותנה דוחק לצאת ומבקש חמימות דהרי אמרו בחולין ל"ג דכיון שנשחט הקנה הריאה כמאן דמנחא בדיקולא דמיא וא"כ לאחר שנשחט הקנה שוב אין הריאה מרחפת על הלב וגם אפס ממנה החמימות וניחוש שמה ניקב התולע אז דהא דרה הקנה לישחט קודם הנישט וקיי"ל ביו"ד סי' כ"ו דאם שחט הקנה וניקבה הריאה קודם ששחט הנישט טריפה.

ולתאמור י"ל עפ"י"מ שמצינו בטו"ז סי' נ"ג סק"ט בשם או"ה לענין נשפר הגף סמוך לגוף אם יודע בנדאי שהעור הובא לפניו שלם לשחוט ומרגיש השוחט באצבעותיו שבשעת שחיטה נשפר גפו מחמת הפירכוס פשר דאין לחוש בשעה מועטת כזו לנקיבת הריאה פנינ דלא שכיח ע"ש וא"כ לפי"ז הה"נ י"ל דאף דל"ש לומר נשחטה הותרה משום דבהמה זו יצאה מן הרוב דנמצא נקב בריאה בכ"ז הא איפא סברא כנגדו דבחייה א"א לנקוב מחמת רחיפתה על הלב ובשעת שחיטה בין סימן לסימן הא ל"ש.

וא"כ שפיר אמרי' נשחטה הותרה וז"פ אולם בלא"ה ל"ק הקושני' ה"ל ל"מ להטעם שאחר שפירגיש שאפס חים הטבעי דוחק לצאת א"כ נהי דאחר שנשחט הקנה פסקה החיות מהריאה אבל החום הטבעי עדיין שולט בו.

אלא אפי' להטעם האחר משום שהריאה מרחפת על הלב והסברא נותנת שמשנשחט הקנה שחי הריאה תלויים בו שוב אינה מניפה על הלב עכ"ז ל"ק דהרי מבאר בסי' כ"ו דאם ניקבה הריאה אחר שנשחט הקנה אינו אלא ספק טריפה כמ"ש הרא"ש דכיון דדברי ר"ל סותרין אהדדי ולא ידענא האי דאתרנייתא הוא לכה פסקי' לחומרא אבל אי הי ברור לנו דהלכה כמימרא דר"ל דאמר דמשנשחט הקנה הריאה כמאן דמנחא בדיקולא דמיא לא הי מטריפנינן וא"כ לפי"ז ממ"נ אי אמרי' דמנחא בדיקולא א"כ פשניקב התולע אז הא פשר הוא ואי לא כמנחא בדיקולא הא ל"ח שינקוב אז התולע ובעיקר קו' זו פבר קדמו בשו"ת ברית אברהם חיו"ד סי' כ"ט ע"ש מה שמפלפל בזה.

וע' בְּרִשְׁבָּ"א בתה"א שכ' דְּהִלְנָא אי יִשְׁנָה לְשַׁחֲטָה מתוע"ס ואע"ג דאר"ל בפ' השוחט אינה לשחיטה אלא לבסוף שהוא משמין דלוי אַמְרָה כו'. ועוד מדפני רבא מימרא דר"ל ש"מ פְּנוּתִי ס"ל ע"ש ודְּבָרֵי תְּמוּהִים דְּהָא מְבֻנָּא בְּתוּס' חוּלִין כ"ט ד"ה אר"ל דְּרָבָא ס"ל דְּאִינָה לְשַׁחֲטָה אַלְא לְבִסּוּף וְגַם לְפִי"ז דְּבָרֵי הֶרְמֵב"ם סוּתְרִין אֶהְדְּדִי דְּפֶסֶק בְּפ"א מה' פסוהו"ק דִּישְׁנָה לְשַׁחֲטָה מתוע"ס וְאֶפ"ה פֶּסֶק בְּפ"ז מה' שַׁחֲטָה דָּאם נִיקְבָה הֶרְיָאָה לְאַחַר שַׁחֲטָה הֶקְנָה טְרִיפָה וצ"ע: וְכֵן בְּשׁו"ת גְּבַעַת שְׂאוּל ס' מ"ט הַעֲלָה לְהַכְשִׁיר בְּנִקְרַע עוֹר הֶרְיָאָה אַחַר הַמַּעו"מ בַּהֲפ"מ וּמְדַמָּה לָהּ לַמ"ש הַב"ח בִּיּו"ד ס' מ"ח גְּבִי בַה"כ שְׁנִיקְבָה מִב' צְדָדִין דְּבַעֲי ק"ד סְבִיבוֹת הַמַּחֲט וּבְהוֹדַח וְנִמְלַח קוֹנָדָם בְּדִיקָה פִּינּוּן דַּמְב' צְדָדִין בְּחֻזְקָת אִי עוֹמְדָת וְהַבְּדִיקָה הוּא לְהוֹצִיאָה מִחֻזְקָת אִי הִיא טְרִיפָה דַּא"א לְמַבְדְּקָה מִשָּׂא"כ הִכִּי דְנִיקְבָה מִצ"א וְנִמְלַח וְהוֹדַח קוֹנָדָם הַבְּדִיקָה אִם יֵשׁ ק"ד נֶגֶד הַמַּחֲט דְכִינּוּן דְנִיקְבָה רַק מִצ"א הַבְּדִיקָה הוּא לְהוֹצִיאָה מִחֻזְקָת פְּשׁוּרוֹת לְכָף הִכִּי דַּא"א לְמַבְדְּקָה עֲתָה אִין לְהוֹצִיאָה מִחֻזְקָת פְּשׁוּרוֹת וְה"ה בִּנ"ד פִּינּוּן דְּכָל סִירְכָא הָעוֹבְרָת ע"י מַעו"מ מִחֻזְקָי אוֹתָהּ לְהַפְשִׁיט לִיקְחָה וְהַבְּדִיקָה ע"י רוּחַ הוּא לְחוּמְרָא לְהוֹצִיאָה מִחֻזְקָת הַיִּתְרָא א"כ הִכִּי דַּא"א לְמַבְדֵּק תְּלִינּוּ לְקוּלָא עַכ"ד.

וְדוּמָה לְסִבְרָא זוּ מְצִינּוּ לְהַט"ז בְּסִי' נ"ב סק"ט שכ' שֵׁם לְתַמּוּהָ עַמ"ש הַמַּחֲבֵר שֵׁם גְּבִי נִפְלָה לְאוּר דְּאִין יִרְקוֹת פּוֹסֵל בְּכַבֵּד שֶׁל עוֹף בְּיִתִּי שֵׁיִשׁ בְּמִינָם מְדַבְּרֵי שֶׁפֶל הַמְדַבְּרֵיִים כְּבָדוֹן יְרוּק כְּכַרְתִּי וְתַמָּה הַט"ז ע"ז דְּבִשְׁלָמָא אִם לֹא הִי מוֹצֵאִין בּוֹ אִי אַלְא מִצַּד יִרְקוֹת הַכְּבֵד א"כ אִתָּה בָּא לְהוֹצִיאָה מִחֻזְקָת פְּשׁוּרוֹת שְׁפִיר אֶמְרִי דְּאִין יְכוּלִין לְהוֹצִיאָה בְּזָה מִחֻזְקָת פְּשׁוּרוֹתָה דְּתַתְּלָה הִירְקוֹת בְּמַדְבְּרֵיִים מִשָּׂא"כ בְּנִפְיָלָה לְאוּר הָא בְּחֻזְקָת אִי קִינְמָא עַד שֵׁיִתְבַּרְר הַהִיתָר וְכ"ז שֶׁלֹּא נִתְבַּרְר הַהִיתָר ל"מ הַתְּלוּי' בְּמַדְבְּרֵיִים וְהוּי כַּא"א לְמַבְדְּקָה וְאַסוּרָה עֵי"ש וְע' בַּח' הֶרְשֵׁב"א יְבָמוֹת ל"ב ע"ב שֵׁם בְּבִיאוּר הָעֲנִין דְּכָל ס' בְּשַׁחֲטָה פֶּסוּל וְנִשְׁחַטָה בְּחֻזְקָת הַיִּתְרָא עוֹמְדָת כּו' דְכִינּוּן דְּהַשְׁחֲטָה הוּא דְבַר הַמַּכְשִׁיר צְרִיף לְהִיּוֹת הַמַּכְשִׁיר בְּרוּר וְאִם נוֹלַד ס' בְּדָבָר הַמַּתִּיר אֶמְרִי דְלֹא נַעֲשָׂה הַמַּכְשִׁיר כַּהֲגוֹן אֶבֶל כְּשֶׁהַמַּתִּיר נַעֲשָׂה בְּעֲנֵן הֶרְאוּי אַלְא שַׁד"א גוֹרָם לְאִי אֶמְרִי לְהִפּוּף עֲלֵיף הֶרְאוּי שְׁנַעֲשָׂה דְבַר הַאִי כְּמוֹ כֵן בְּהַדְּרָה דְצָרַת עֲרוּהָ שֵׁם פִּינּוּן דְּהִיתָה הָאִשָּׁה בְּחֻזְקָה זוּ שְׂאָם יָמוּת בַּעֲלָהּ תַּהִי מוֹתֶרֶת לְשׁוּק אוֹ לִיבָם וְהִירִי מֵת וּקְבָרוֹ מוֹכִיחַ וְנַעֲשָׂה מַעֲשֵׂה הַהִיתָר אַלְא שְׂאִתָּה אוֹמֵר שְׁנַעֲשָׂה מַעֲשֵׂה הַקִּידוּשִׁין לְאַסוּר אוֹתָהּ לִיבָם אוֹ מַעֲשֵׂה הַגִּירוּשִׁין לְאוּסָר אוֹתָהּ לְשׁוּק עֲלֵיף הֶרְאוּי שְׁכֵן הוּא וְה"נ פִּינּוּן שְׁנַעֲשָׂה מַעֲשֵׂה הַמַּתִּיר כְּדִינָא וְעַבְרָה הַסִּירְכָא אַלְא שְׂאִתָּה אוֹמֵר שְׁתַּבְּצַבֵּץ עֲלֵיף הֶרְאוּי שְׁכֵן הוּא וְכִינּוּן שַׂא"א לְמַבְדְּקָה בְּחֻזְקָת הַיִּתְרָא עוֹמְדָת וְע' בְּנִזִּיר ס"ה ע"ב בְּס' נְגַעִים עַד שֶׁלֹּא נִזְקַק לְטוּמְאָה טְהוֹר מִשְׁנֻזְקַק לְטוּמְאָה טְמֵא וְהוּא ג"כ דְּמִיּוֹן לְסִבְרָא הַנ"ל וְע' בְּתוּס' פְּתוּבוֹת ע"ה ע"ב ד"ה ס' טְמֵא.

וְשַׁעֲפִי"ז נִלְפַעֲנֵנ"ד לְבָאָר דְּבָרֵי הַתּוּס' בְּחוּלִין נ"א ע"א גְּבִי הִיא אִימְרָתָא דְּהוּי בִּי רַב חֲבִיבָא דְּהוּי שְׁדָרוֹן פְּרַעֲי' בְּתַרְיָתָא אֶמֶר רַב יִימָר הִיא שְׁגִרִינָא נִקְטָה וְכו' שְׁגִרִינָא שְׁכִיחַ חוּט הַשְּׁדָרָה ל"ש וְכ' הַתּוּס' לֹא בְּנִפְיָלָה מִיָּרִי וְכֻנְנַת הַתּוּס' הוּא כְּדַבְּרֵי הַש"ף בִּיּו"ד סוּס"י ל"ב דְּהִיכִי דְנִפְלָה אַע"ג דְּהִלְכָה א"צ בְּדִיקָה מ"מ הִילּוּף כְּזָה שְׁגוּרְרַת רַגְלֵי ל"מ וְצְרִיכָה בְּדִיקָה וְטַעֲמָא דְּמִילְתָּא הוּא דְּבִשְׁלָמָא בַּא"י שְׁנַפְלָה פִּינּוּן דְּבְּחֻזְקָת פְּשׁוּרוֹת עוֹמְדָת לְהִכִּי כ"ז שֶׁלֹּא נִתְבַּרְר שְׁנַפְסַק חוּט הַשְּׁדָרָה אִין לְהוֹצִיאָה מִחֻזְקָת פְּשׁוּרוֹת מִשָּׂא"כ כְּשֶׁנִּפְלָה אַע"ג דִּי"ל דְּגַם בְּנִפְיָלָה מְצוּי שְׁגִרִינָא עַכ"פ כְּמוֹ פְּסִיקָת הַחוּט מ"מ פִּינּוּן

דכשנפלה בְּחִזְקַת אִי עוֹמֶדֶת רַק שְׁאַתָּה אוֹמֵר שְׁנִקְטָה שְׁגָרִינָא עֲלֵיךְ הֲרָאֵל שְׁפִן הוּא: אֲמַנְם כ"ז הוּא בַּמְעוֹ"מ שְׁלֵהֶם שְׁהוּא ע"י גִּלְגוּל אֲצַבַּע אֲבָל מִיַּעוֹף דִּינָן שְׁמִסְרִין הַסִּירְכָא ע"י קְלִיפָה וּמְקוֹר הֵיתֵר זֶה כ' בַּב"א מַש"ב הַגָּאוֹן ר"ז מְרַגְלִיּוֹת ו"ל בְּפָרִי תְּבוּאָה סִי ל"ט ס"ק קנ"ג בְּשֵׁם דּוּדוּ הַגָּאוֹן ר"ס מְסֻאָטְנוּב ו"ל שְׁהוּא לִפְי"מ שְׁהוּבָא בַּט"ז סִי ל"ה עוֹבְדָא בְּרִינּוּס שְׁהִי קְרוּם פְּרוּס עַל הַרְיָאָה וְקִלְפוּהָ מְמַנָּה וְנִמְצָאָת הַרְיָאָה שְׁלִימָה וְהַכְשִׁירוּהָ וַא"כ כָּל שְׁקוּלְפִין הַסִּירְכָא וְנִקְלָפֶת מְעַל הַרְיָאָה אִין זֶה רַק קְרוּם שְׁהִתְחִיל לְהִתְקַרֵּב עַל הַרְיָאָה שְׁמַחְמַת זֶה הוּא נִקְלָפֶת לְגַמְרִי מִן הַרְיָאָה וּמ"ל קְרוּם ע"פ כָּל הַרְיָאָה מ"ל קְרוּם עַל מְקַצָּתָה בְּלַבַּד וּמְבִנְאָר בְּפוֹסְקִים שְׁאַף אִם הַקְרוּם הַמְכַסֶּה הוּא דְּבוּק לְאִיזָה מְקוּם פֶּשֶׁר פִּינּוֹן דְּקְרוּם זֶה מְעַלְמָא אֲתִי ע"ש וּלִפ"מ הֲרִי מְבִנְאָר בַּשִּׁמ"ח סִי ל"ה סַמ"ב בְּמַעֲשֵׂה דְרִינּוּס דְּלָא מִתְכַּשְׂרָא כ"א אַחַר הַסֵּרֶת הַקְרוּם אַחַר שְׁנִפְחוּהָ וְרָאוּ שְׁאִין בְּהָ שׁוּם טְרִיפּוֹת דְּאִי לֹא נִפְחוּהָ יֵשׁ לְחוּשׁ שְׁמָא מְחַמַּת נֶקֶב שְׁבָה אוֹ שְׁאָר טְרִיפּוֹת קְרָם עֲלֵי עוֹר זֶה ע"ש וְע' בַּפְר"ת סִי ל"ט סְעִיף קנ"ח וְ"ל אִם לֹא בְּדַק וְקִלְפָה הַבְּשָׂר בְּלוּי לְרֵאוֹת תַּחְתִּי וּב"כ נֶאֱבָדָה הַרְיָאָה אוֹ שְׁקִלְפָה וּמְצָא נֶקֶב אֲלֵא שְׁיֵשׁ לְתַלּוֹת שְׁנַעֲשֵׂה אִיזָה נֶקֶב ע"י הַטְּבַח יֵשׁ לְהַטְרִיף וּבִרָא"פ ס"ק קפ"ז שְׁם מְחַלֵּק דְּכַשְׁקִלְפָה בְּנַחַת יֵשׁ לְהַקְל בַּהִפ"מ אֲבָל כְּשֶׁהוֹצֵרָה לְקוּלְפוֹ בְּכַח הַנְּפִיחָה מְעַפְכָּת בְּכָל גּוֹנְנֵי אִפִּי בְּדִיעְבַּד ע"ש.

והטו"ז בסוס"י ל"ט אינו חולק ע"ז רק שכ' להתיר באם קלף הקרום ונמצא הרִיָּאָה תַּחְתִּיו שְׁלֵם רַק שְׁהִי קַמֵּט דְּאִין זֶה בְּכָלֵל הַתְּנָאִי שְׁל הַרְמ"א שְׁיֵהִי שְׁלֵם וְיָפָה אֲבָל בְּלֹא בְּדָקָה אַחַר הַקְלִיפָה אִם הוּא שְׁלִימָה אוֹ נֶקֶבָה גַּם הַט"ז מוֹדֵה שְׁהוּא טְרִיפָה וּכ"כ בְּלַבּוּשׁ סִי ל"ח ס"ק ע"ע לְהַטְרִיף בְּלֹא בְּדַק אַחַר בְּשָׂר בְּלוּי ע"ש וַא"כ קְלִיפַת הַסִּירְכָא דִּינָן שְׁהוּא מְדִין קְלִיפַת בְּשָׂר בְּלוּי אִי נֶאֱבָדָה בְּלֹא בְּדִיקָה כ"ע מוֹדֵי שְׁהוּא טְרִיפָה וְחִידוּשׁ בְּעֵינֵי עַל הַפּמ"ג שְׁהַנִּיחַ דִּין זֶה בַּצ"ע.

וגם בלא"ה הָא בְּאַמַּת דְּעַת בַּה"ג הוּבָא בַּב"י דְּצָרִיף לְנַפְחוֹן כָּל רִיָּאָה מְחַשֵּׁשׁ נֶקֶבִים וְנִהִי דְּלֹא קִי"ל כְּפוֹתֵי מְטַעַם דְּאִם הִי נֶקֶב הִי יוֹצֵא סִירְכָא מְמַנּוּ כְּמְבִנְאָר בְּפוֹסְקֵי אֲבָל הִיאָ שְׁהִי סִירְכָא וְעַבְרָה ע"י מִיַּעוֹף בְּנוֹדָי הַבְּדִיקָה חִיּוּבִית וּמְעַפְכָּת.

ובגנין השאלה שכ"ת נשאל עלי' הדבר הזה לזרא בעיני איך יעלה ע"ד אדם שיש לו ידיעת בית רבו מעט בפוסקי' להכשיר בזה. והמורה הלזה עתיד ליתן את הדין על שחטא והחטיא את הרבים.

והפלים שנתבשר בהן מהבשר הזה פלים שאפשר להכשירם יכשירו וכ"ח ישבר. דברי דידו הדור"ש: ס' לד לישוב קאמינעשט בגלילות בוקאנוינא בעזהש"י יום ו' עש"ק כ"ה תמוז תרמ"א לפ"ק סטריא: שלום להרבני המופלג הנתיק ירא ה' מוה' דוב בעריל נ"י שו"ב: מכתבו הגיעני ונפשו בשאלתו גידן העופות שנקרע עור הצואר שלהם מנקירת פה עופות שהשוחטים שפסביבותיו מכשירין אותם ומעלתו שאוסר הוא בעיני הרואים כמתעמע ועל פן חילה פני לחוות דעי את מי הצדק: הגה בנחמה כל העור אפי' לא יצא דם מבואר בש"פ ס' כ"ג סק"ד וס"ק כ"א להטריף אף בהפ"מ אף בלא נקרע העור רק במקצת לא מעבר לעבר אפי' בציצא דם כתב הש"פ שם להכשיר בהפ"מ רק בטו"ז שם סק"ח כ' דבעוף אפי' נחמה מקצת העור טריפה ובפמ"ג שם כ' להחמיר בעוף כל שנקרע בידי אדם אף מקצת העור ומשמע דה"ה ניקור פה עופות וכן מבואר בשו"ת

נוב"י מהדורא תנינא חיו"ד סי' כ"ג ונ"ל בתשו' שם להשואל עוף שניקרו עופות עור
הראש ממול עורף והורה להתיר יפה הורה פי מי התזיר הסימנין אחריו העורף לחוש
לנקיבת הנשט ממול עורף אף צריף לו להשגיח בהניקור אם לא נכנס בעומק מן הצדדין
אבל אם לא נראה שום ריעותא בבשר שמן הצדדין בעומק פשיטא שאין פאן חשש
נקיבת הנשט כלל עכ"ל הרי דלא הכשיר רק בשניקרו הראש ממול עורף אבל בנידון
שאלתינו שניקרו הצנאר פנגד הסימנים בנדאי יש לחוש לנקיבת הנשט והנה בנמצא גרד
יבש ואין מכירין ממה הוא כתב בטו"ז שם דבעי בדיקה מצד השני וכ' בפמ"ג שם
דמשמע דאם בדיקו בפנים ונמצא שניקב מעל"ע טריפהאף דהוי ס"ס ושם ע"י חולי
ושם לא ניקב הנשט אפ"ה אסור מטעם דס"ס במקום חזקה ל"מ דכל שניקב הנשט
במקום שחיטה הוי פסול בשחיטה ואיפא חזקת איסור שאינו זבוח והנה הפמ"ג קאי
בשיטתו שסובר דבספק נקיבת הנשט איפא חזקת איסור דשאינו זבוח כמ"ש בסי' ל"ג
ובכללי ס"ס אות כ"ט בשם תשו' פמ"א סי' א' ותשו' מהר"ם זיסקינד וכ"ה באמת דעת
הכרו"פ לענן אנוזות הלעוטים וכ"כ בשו"ת נוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' ח'.

אולם בשב שמתת' שמעתא ה' פ"ו העלה דגם בספק נקיבת הסימנין ליפא חז"א שאינו
זבוח ואדרבא אמרינן בהמה זו בחזקת היתר עומדת שלכתשחט שחיטה ראוי' תהי'
מוותרת דומי' דאמר רבה ביבמות ל' ע"ב אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת והיינו
שעומדת אף בחיי בעלה בחזקת היתר שלאחר מות בעלה תהי' מותרת לשוק פן לאחר
מימת בעלה אל תאסרנה מספק ודכונותה בס' נקיבת הנשט פיון דבהמה זו היתה עומדת
בחזקת היתר שלכתשחט שחיטה ראוי' פזו תהי' מותרת ה"ה לאחר שנשחטה אל
תאסרנה מספק והא דאמרינן זה הכלל כל ס' בשחיטה פסול היינו היכי דהוא ספק בגוף
מעשה השחיטה אם היתה פראוי פגון ס' ששה או דרס או שמוטה דכל שנשחט שלא
פראוי הרי מעולם לא אתחזקה שתהי' מותרת בשחיטה שאינה פראוי אבל נקיבת
הסימנין אותה שחיטה עצמה ששחט עכשיו אם הי' שחיטה פזו קודם שנולד הספק
בסימנין היתה מותרת בשחיטה ראוי' עכשיו אל תאסרנה בשחיטה הגונה ע"ש וכן העלה
בשו"ת ברית אברהם חיו"ד סי' כ"ב ובתשו' חת"ס חיו"ד סי' כ"ד ע"ש ומצינו עוד דומה
לסברא זו בנדה י"ח ע"א דאר"י בג' מקומות הלכו בו חכמים אחר הרוב ועשאום פנדאי
מקור שליח חתיכה וע' בתוס' שם ד"ה שליח בבית כו' וקצת נראה דאדרבא אריש' סמיה
כו' ע"ש ולפי"ז קאי ר"י אריש' דתנן המפלת סנדל או שליח תשב לזכר ולנקיבה אלמ'
דרובא אינו נימוקין קודם יציאה.

והנה התוס' כ' שם דבכל הני דחשיב ר"י איכ' חזקה פנגדן ובשליח איפא חזקת טהרה
ע"ש ולכאורה קשה מאי חזקת טהרה איכ' בזה הרי האשה בלא"ה טמאה דקיי"ל א"א
לפתיחת הקבר בלי דם ועכצ"ל דעכ"פ עומדת בחזקה זו שלכתשחטבול לאחר ספירת ז"נ
תהי' טהורה ואין מטמאינין לה בטומאת לידה ולכך הוא פנגד החזקה הרי דאמרינן חזקה
פזו והה"נ לענן ספק נקיבת הנשט פיון דלא נולד ספק במעשה השחיטה אמרינן שפיר
דבהמה זו בחיי' היתה עומדת בחזקת היתר שלכתשחט שחיטה הגונה תהי' מותרת גם
עכשיו אל תאסרנה מספק וכן העלה בשו"ת בר"א הנ"ל וכ' שם דזהו סברת הריב"א
בתוס' חולין כ"ח שכת' דלנקב יש לנשט בדיקה מבחוץ ולא חיישינן דטיפת דם סותם
הנקב משום דס"ל דעכ"פ כשיבדוק הנשט מבחוץ כלפי החששא דנסתם הנקב הוי עכ"פ

לא שכיח לאיסור והדר אמרינו נשחטה הותרה פיון דכ' התוס' ביבמות פד"א דה"ט דל"א בינשבו לו קוץ בנשט נשחטה הותרה משום דשכיח לאיסור וס"ל להריב"א דאי בודק מבחוץ וליכ' נקב ורק דניחויש שמה נכנס טיפת דם בנקב וסתמו זה ל"ה עכ"פ שכיח לאיסור' ושפיר אמרינו נשחטה הותרה ע"ש וגם מצד הסברא נלפענ"ד דל"ש בספק נקיבת הנשט חזקת איסור שאינו זבוח דהנה באמת חמשה הלכות שחיטה דנצטוה משה בע"פ ילפינו מנובחת פאשר צויתיה וא"כ אם שוחט פהנגן וליכ' א' מהחמשה דברים הפוסלים בשחיטה היא נתקנים העשה דנובחת רק שאם יש נקב בנשט לא אהני השחיטה והני נבילה אבל איסור העשה דנובחת פבר חלף הלה לו וליכ' אלא איסור דנבילה גרידא ובשלמ' באיכא ספק במעשה השחיטה א"כ לא נתקנים עדיין העשה דנובחת ואיכ' שפיר חזקת איסור שאינו זבוח.

שע"כ הקשו התוס' שפיר בבכורות כ' ע"ב בהא דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הו גימא סמוך מיעוט' דאינו מומחין לחזקת איסור שאינו זבוח פיון דאם אינו מומחה הא יש להסתפק שמה לא שחט פראוי ולא נתקנים עדיין העשה דנובחת משא"כ היכי דבמעשה השחיטה ליכ' ספק רק שמסתפקין שמה נקב הנשט בכה"ג שפיר יש לאוקמה אחזקת היתר פנ"ל: ונראה לפענ"ד לה"ר לד' הפוסקים הנ"ל דבספק נקיבת הנשט ליכא חזקת איסור שאינו זבוח מש"ס חולין מ"ג ע"א דקא' לענין נקבו שני העורות זה שלא פנגד זה בנשט פסול בקורקבו פשר וקא' הטעם משום דבנשט פיון דאכלה בי ופעל' בי גמדא לי ופשטה לי זמנין דמינהדזין בהדי הדדי קורקבו דמינח גיח פדקאי קאי ע"ש ואי אית' דבס' נקיבת הנשט איכא חז"א א"כ אפ"י אי הוי גם בקורקבו חשש דמיתרמי אהדדי ג"כ יש לחלק בין נשט לקורקבו דבנשט פסול משום דילמ' מתרמי אהדדי ומוקמינן לה בחז"א דשאנו זבוח משא"כ בקורקבו אף דאיכא ספק אמרינו נשחטה הותרה א"ו דגם בס' נקיבת הנשט איכא לאוקמי אחזקת היתר פנ"ל אי הי' ספק השקול ומדלא מוקמינן אחזקת היתר ע"כ דהוי שכיח יותר לאיסור א"כ גם בקורקבו א"א לומר נשחטה הותרה ולכך הוצרך לחלק משום דקורקבו מינח גיח.

והבן: אמנם באמת מדברי התוס' ב"מ כ' ע"ב ד"ה איסורא מממונא משמע דס"ל דגם בספק נקיבת הנשט איכא חזקת איסור שהקשו שם על הא דאמרינו איסור' מממונא לא ילפינו הרי מחמירין טפי בממונא דהא אין אנו הולכין בממונא אחר הרוב ובאיסורא אזלינן פתר רובא אפ"י היכי דאיכא חזקה דאיסורא פנגד הרוב ולא חיישינן שמה במקום נקב קא שחיט הרי דסוברים דבס' נקיבת הנשט איכא חז"א ומאי דדחי בשו"ת בר"א ובחז"ס הנ"ל דאין ראי' מד' התוס' האלה הוא דחוק (ויש להטעים דבריהם דכונת התוס' שם דעומדת רק בחזקת איסור נבילה פל זמן שלא נתברר שלא הי' נקב בנשט פיון דלא היתה מעולם ראי' לאכילה השתא דלא ידעינן עדיין דאזלי' בר"ר וליכא למימר רק דנעמידה בחז"א נבילה אבל לא בחז"א דשאנו זבוח פיון דעשה דנובחת מתקיימת פשלא נולד ספק בגוף מעשה השחיטה וכמ"ש למעלה ושעפי"ז אמרתי ליישב מה דקשה לכאורה לפמ"ש הריב"ש בתשו' דשני חזקות חשיבי פרוב א"כ פפרה אדומה ניחויש דילמא במקום נקב קא שחיט ואי פרוב בהמות פשרות הו ז"א דהא איכא ב' חזקות חזקת איסור וגם חזקה דגברא שמתהרתו שהוא בחזקת טמא וכבר הרגיש פזה הנוב"י במהדו"ק חאה"ע סי' מ"ג.

וְלִהְיוֹת לַיְתִיּוֹשֵׁב שְׁפִיר עֲפִי"ד הַתּוֹסֵ' יְבָמוֹת ל"ג ע"א ד"ה אֶלָּא דאי נְבִילָה לָא תְּנִיל עַל
אי מְעִילָה דְחָמִיר מִיְנֵי ע"ש וּא"כ הָא קי"ל בַּפ"ד דְּפָרָה דְּבַפְרָה מוֹעֲלִין לְעוֹלָם וּא"כ
אינו חל איסור נְבִילָה כָּלֵל מִשָּׂא"כ אי גִּימָא חז"א שְׂאִינוּ זְבוּחַ תְּיִהְדֵּר קוֹשֵׁיָא לְדוֹפְתָה
דְּהָא אִיסוּר אִינוּ זְבוּחַ חַל קוֹדֵם הָאִי דְמְעִילָה וְיִהְיֵי מְזָה רֵאִי לַמ"ש הַש"ף בְּסִי ל"ג
סָק"ד דְנִקְיַבַת הַנֶּשֶׁט ל"ה נְבִילָה מְחִיִּים] וּמָה שֶׁהֵבִיא הַש"ש הַנ"ל מְהָא דְרַבָּה בִּיבָמוֹת
פַּד"א דְאָמַר אִשָּׁה זֹו בְּחֻזְקַת הַיָּתֵר לְשׁוּק עוֹמְדָת וּמוֹכַח דְאִמְרִינוּ חֻזְקָה עַל אִפְּוּ זֶה פַּנ"ל
הִנֵּה רַב רַבָּה הוּא דֵא' הֵכִי אָבְל אֲבִי וְרַבָּא הָא פְּלִיגֵי עֲלֵי הֵתָם וְכֹן בְּש"ף יו"ד סִי נוֹן
עֲשֵׂה פְּלוֹגְמָא בְּזֶה בֵּין רַבָּה לְאֲבִי וְרַבָּא לְעִנְיָן אִי אִמְרִינוּ בְּרִיעוּתָא מְחִיִּים נִשְׁחָטָה
הַתְּרָה.

וְחִיתִי לִי שְׁעִפִי"ז יְתִיּוֹשֵׁב פִּירִש"י ו"ל בְּחֻזְלִין כ"ח ע"א גְּבִי הֵיָא בְּר אֲנוּזָא דְהוּי בֵּי רַבָּא
אֲתָא כִּי מִמְסָמֵס קוֹעֵי דְמָא אָמַר רַבָּא הֵיָכִי נַעֲבֹד נִשְׁחָטִין וְהֵדֵר נְבִדְקִין דִּילְמָא בְּמָקוּם
נָקֵב קָא שְׁחִיט נְבִדְקִין וְהֵדֵר נִשְׁחָטִין הָאִמַר רַבָּה וְשֵׁט אִין לֹו בְּדִיקָה מִבְּחוּץ אֶלָּא מִבְּפָנִים
וּפִירִש"י שָׁם וְצָרִיף בְּדִיקָה בְּסִימָנִין שְׁמָא נִפְסַק הַקְּנָה אוֹ נִיקֵב הַנֶּשֶׁט וּמִשׁוּם ס' דְרוּסָה
ל"ב בְּדִיקָה דְתִלְיָנוּ בְּכִלְבָּא אוֹ בְּקִנְיָה וְהִקְשׁוּ בְּתוֹסֵ' שָׁם לְשִׁי רִש"י הַנּוֹז' דְבַס' נִיקֵב ג"כ
אִין בְּנֶשֶׁט בְּדִיקָה מִבְּחוּץ א"כ קִשָּׁה בְּהָא דֵאִי הֵתָם הֵתָם מ"ג ע"א אָמַר רַבָּה וְשֵׁט אִין לֹו
בְּדִיקָה מִבְּחוּץ אֶלָּא מִבְּפָנִים לְמֵאִי נ"מ לְסַפֵּק דְרוּסָה וְאִמָּאִי לָא קֵא' נ"מ לַס' נְקוּבָה
וּלְהָאִמּוֹר יְתִיּוֹשֵׁב שְׁפִיר דְעַל רַבָּה לִיכָא קוֹשֵׁיָא פִּינּוּ דְלְרַבָּה יֵשׁ בַּס' נְקִיבַת הַנֶּשֶׁט חֻזְקַת
הַיָּתֵר הַנ"ל א"ר בְּנָקֵב כְּשִׁבּוּדִקִין מִבְּחוּץ הָא מוֹעִיל עַכ"פ לְעִנְיָן זֶה דְלָא נְחוּשׁ שְׁמָא נְכַנְס
טִיפַת דָּם וְסַתָּם הַנָּקֵב פִּינּוּ דְהַשְׁתָּא ל"ה שְׁכִיחַ לְאִיסוּרָא וְאִמְרִינוּ נִשְׁחָטָה הַתְּרָה וְכִמוֹ
שֶׁהֵבִיאִי בְּשֵׁם שׁו"ת בַּר"א הַנ"ל מִשָּׂא"כ מָרָא דְעוֹבְדָא דְמִמְסָמֵס קוֹעֵי דְמָא הָא הוּא
רַבָּא וְאִיהוּ הָא פְּלִיג עֲלֵי דְרַבָּה בִּיבָמוֹת שָׁם וּא"כ ל"ש לֹוּמַר לְדִידִין בַּס' נְקִיבַת הַסִּימָנִין
דְנַעֲמִידָנָה בְּחֻזְקַת הַיָּתֵר פַּנ"ל א"כ שְׁפִיר גַּם לְעִנְיָן נָקֵב אִין לְנֶשֶׁט בְּדִיקָה מִבְּחוּץ לְדִידִין
דְחִיּוּשֵׁינּוּ שְׁמָא נְכַנְס טִיפַת דָּם וְסַתָּמוּ לְנָקֵב.

וְהַבּוֹן: אִיבְרָא לְכַאוּרָה קִשָּׁה לְפִי"ז מִש"ס חֻזְלִין מ"ג ע"ב אָמַר עוֹלָא יֵשׁב לֹו קוּץ בְּנֶשֶׁט
אִין חוֹשְׁשֵׁין שְׁמָא הִבְרִיא וּפְרִיף מ"ש מְסַפֵּק דְרוּסָה קְסַבְר עוֹלָא אִין חוֹשְׁשֵׁין לַס' דְרוּסָה
וּמ"ש מְב' חֲתִיכוֹת א' שֶׁל חֵלֵב וּא' שֶׁל שׁוֹמֵן הֵתָם אֲתַחְזֹק אִיסוּרָא וְכ' הַתּוֹסֵ' שָׁם וּבְחֲתִיכָה
א' ס' שֶׁל חֵלֵב ס' שֶׁל שׁוֹמֵן אַע"ג דְלָא אֲתַחְזֹק אִיסוּרָא לָא אֲתַחְזֹק נְמִי הַיָּתֵרָא אָבְל הֵכָא
מְעִיקְרָא הֵיָתֵה בְּחֻזְקַת כְּשָׂרָה ע"כ הָרִי לְהַדְיָא דְמוֹקִימִינוּ אֲחֻזְקַת הַיָּתֵר אַף בַּס' נְקוּבָה
הַנֶּשֶׁט אָמְנָם נִלְפַעַנ"ד לְתַרְץ ע"ד דְהִנֵּה בְּפִירִש"י שָׁם כ' וְקוֹרֵט דָּם אִין בָּהּ בְּפָנִים וּא"כ
לְכַאוּרָה בְּהָא דִּישְׁב לֹו קוּץ בְּנֶשֶׁט אִיכָא ס"ס ס' נִיקֵב אַחַר שְׁחִיטָה וְאֲת"ל קוֹדֵם שְׁחִיטָה
שְׁמָא לָא הִבְרִיא וְלֹא נִיקֵב רַק הַפְּנִימִי בְּלִבְד בְּשֶׁלְמָא בְּיֵשׁ ק"ד לִיכָא הֵיָא ס' דִּילְמָא
לְאַחַר שְׁחִיטָה כְּדֵא' בְּדָף נ"א ע"א בְּהַמְסָס נְמָצָא עֲלֵי ק"ד בְּיָדוּעַ שְׁלַפְנֵי שְׁחִיטָה מִשָּׂא"כ
בְּלִיכָא ק"ד אִיכָא שְׁפִיר ס"ס וּמְצָאִי בְּנוּב"י מִהַדוּ"ק חִיו"ד סִי ח' שֶׁהֵבִיא פֶּן בְּשֵׁם
הַשׁוֹאֵל דְזֵהוּ בְּאַמַּת טַעֲמִי דְעוֹלָא.

אוּלָם הוּא ו"ל דְחָה דְבְרִיו דֵא"כ מ"פ מ"ש מְב' חֲתִיכוֹת הָא הֵתָם לִיכָא רַק חֻזְא סְפִיקָא.
אוּלָם נִלְפַעַנ"ד לְיִישָׁב ע"נ לְפִי"ד הַפּוֹסְקִים הַנ"ל דְבְסַפֵּק נְקִיבַת הַנֶּשֶׁט אִיכָא חז"א
דְשָׂאִינוּ זְבוּחַ א"כ לְכַאוּרָה ל"מ ס"ס דְהָא קִי"ל דַּס"ס בְּמָקוּם חז"א ל"מ אָכֵן לְפִי"ד

הש"ך בכללי ס"ס דג' ספיקות מהני אף במקום חזקת איסור דסליק חזקה לגבי חזקת
ספיקא ונשאר ס"ס להתיר ע"ש א"כ ה"נ אמרינן סליק חזקת האיסור לגבי חד ספק
וכיין דנסתלק חזקת איסור שוב אמרינן לגבי הספק השני נשחטה הותרה וא"כ לפי"ז
שפיר פתבו התוס' דגם בחזקת חתיכה עכ"פ לא אתתזק היתרא משא"כ הכא אי סליק
חז"א הא נשאר חזקת פשיירה [והא דפלי התוס' שם דמייירי אפלי ב"ש ק"ד מבפנים היינו
לעיקר הדין ס"ל דא' א"ח שפא הבריא אפלי ב"ש קיר בפנים פשר אבל הסוגיא ע"כ
מייירי באין ק"ד בפנים ודו"ק]: ובעיקר דברי רש"י ה"ל שפלי ואין ק"ד בפנים ובתוס'
שם כ' ד"כול להיות אפלי יש ק"ד מבפנים העליתי בחי' טעם פלוגתתו בזה דהנה באמת
תמהו המפורשים בהא שכ' התוס' ה"ל אבל הכא מעיקר היתר בחזקת פשיירה מדבריהם
לעיל י"א ע"א ד"ה אתיא מפ"א שכ' דכל חזקה שלא נתבררה ולא נודעה אפלי שעה א'
לא אזלינן בתרה והתבו"ש בסי' כ"ט רצה לומר דהכא הוי חזקה מבוררת פיון
שקריעות' הוא ע"י קוץ או מחט ובשעה שנולדה לא הי' קוץ או מחט אמנם א"ז החוו"ד
בסי' טו השיג עליו דהא אין אנו דנין על הקוץ רק על הנקב ושפא נקובה היתה בשעה
שנולדה.

ואולם לפענ"ד י"ל עפ"מ"ש התוס' בשבת ל"ו סע"א דהיכי דאכלה הבהמה מחט ושחטוה
מיד ל"ח שפא הבריא דבזמן מועט פנה לא יתרפא וא"כ אם באנו לחוש לשפא הבריא
ע"כ אנו דנין שפא הקוץ הוא מזמן רב דאם הוא מזמן קרוב לא הי' יכול להרפא וא"כ
פיון שאנו באין לדון על הקוץ שפיר נוכל לאוקמי אחזקה ולומר דהקוץ בא מזמן מועט
קודם השחיטה וממיל' ל"ח שפא הבריא וא"כ שפיר הוי חזקה מבוררת דבשעה שנולדה
לא הי' לה קוץ אמנם התייבח להלשון ראשון של רש"י שפלי שפא הבריא נתרפא הוי
שפיר חזקת פשרות משא"כ ללשון ב' של רש"י שפלי שפא הבריא ניקב א"כ אין אנו
דנין רק על הנקב וזה ל"ה חזקה מבוררת דשפא נקובה היתה בשעה שנולדה פדמצינו
בגדה כ"ג ע"ב ושטו נקוב אמו טמאה לידה וא"כ עכצ"ל דהחזקתו הוא מפת רוב דרוב
בהמות פשירות הן וא"כ התייבח באין ק"ד משא"כ ב"ש ק"ד מבפנים א"כ ליפא למימר
בזה רוב בהמות פשרות הן פיון דברוב בהמות לית בושטן ק"ד מבפנים ע"ט י"ז סי'
ל"ג א"כ אתרע לה רובא כמ"ש התבו"ש ה"ל לענין מים בראש.

וע"כ פירש"י דלהיא לישינ' ע"כ מייירי באין ק"ד מבפנים משא"כ התוס' לשי' דס"ל
בשבת שם ובחולין נ' ע"ב ד"ה מחט כפלי הבריא נתרפא ובלא"ה תרי לפי"מ שהעלו
בתוס' דף כ"ח ה"ל כפלי ריב"א דבנקב יש לנשט בדיקה מבחוץ א"כ ע"כ ס"ל כפלי
הבריא נתרפא וע"כ כ' שפיר לפי שיטתם דמייירי אפלי ב"ש ק"ד מבפנים דלדידהו לא
אצטריף לן לומר דהחזקה הוא מפת רוב נשים דלהיא פירושא דשפא הבריא נתרפא
הוי שפיר חזקה מבוררת שנ"ל דלפי"ז יתבאר דברי התוס' שם ד"ה קסבר שהקשו
דאמאי פסקינן חוששין לס' דרוסה ואמאי לא נימא העמידנה בחזקת שאינה דרוסה
ותמהו המפורשים דקוש' זו לא שייכה הכא רק לקמן בעיקר הדין דפסקינן חוששין לס'
דרוסה ה"ה ה"ל לאקשוניי הך קוש' ולהאמור יתיישב שפיר דהנה בטו"ז סי' ע"ט סק"ה
כ' בשם מהר"פ ז"ל שנסתפק בדרוסה האם אי מזיק טיפת הדרוסה והנה לפי"ד ה"ל
דלשיטה התוס' הוי בקוץ בושט חזקה מבוררת.

לכאורה צריך להבין דא"כ מ"פ ומ"ש מספק דרוסה נימא דהתם ל"ה חזקה מבוררת דאפשר שנולדה פשהיתה דרוסה משום שגדרסה האם ועכצ"ל דפשיט' לי להש"ס דגם בדרוסה הוי חזקה מבוררת דגדרסה האם אינו מזיק מיפת הדריסה לילד שפיר הקשו התוס' דנוקמה אחזקה שאינה דריסה משא"כ לקמן לא הו"מ לאקשוני דנוקמה אחזקה שאינה דרוסה משום דהוי מצי לשנוני דהו"מ חזקה שאינה מבוררת דגדרסה האם מזיק טיפת הדריסה לילד משא"כ בסוג' דהקא ע"כ מוכח פהצד דאין טיפת הדריסה מזיק לילד פנ"ל שפיר הקשו דנעמידנה בתזקת שאינה דרוסה והבן ועפ"י האמור יש ליישב דברי המהרש"א ז"ל בתוס' חולין כ"ח ה"ג ל שהקשו בשם ה"ר אלחנן אי נימא דלענין נקב יש לושט בדיקה מבחון א"כ מ"פ לעיל י"א ע"ב ור"מ היכי אכיל בישרא דילמ' במקום נקב קא שחיט ואימא דהוי אכיל ע"י בדיקה ותי' שיש שום חולי שיאדים כמו דרוסה והקשה המהרש"א ל"ל להתוס' לומר שיש שום חולי שיאדים כמו דרוסה הרי נוכל לומר דפירכת הש"ס היא דניחוש משום דרוסה גופה והק' עליו בשו"ת גאוני בתראי דהרי לדרוסה ליפא למיחש משום דאיפא לאוקמה אחזקה שלא נולדה דרוסה דגדרסה האם אינו מזיק טיפת הדריסה לילד ולהאמור דברי המהרש"א נכונים דנהי דאיפא חזקת פשרות הא בחשש דריסת הנשט איפא פנגד זה חזקת איסור דשאינו זבוה: והנה המפורשים דקדקו על קוש' התוס' שם דאמאי הקשו על ר"מ ולא הקשו מרב אשי דאמר לעיל מיני' אתיא משחיטה עצמה דאמר רחמנ' שחוט יאכול וליחוש שמה במקום נקב קא שחיט אלא משום דאזלינין ב"ר ואי איתא דלענין נקב יש לושט בדיקה מבחון דילמ' קאמרה רחמנ' דניכול ע"י בדיקה.

ולפענד"נ ליישב בפשיטות עפ"י מ' שדקדקו המפורשים על הלשון של רב אשי דקא משחיטה עצמה היל"ל אתיא משחיטה ונראה דרב אשי קאי אמוראי דילפי לעיל מיני' מראשו של עולה או מק"פ או מאלי' וכן שאר אמוראי דילפי משאר קרבנות קא' הוא דילפינו מהקרבנות משחיטה עצמה של הקרבנות דניחוש דילמ' במקום נקב קא שחיט וא"כ הי' פשיט' להו להתוס' דל"ק דאימא חותף העור ובדק את הנשט מבחון דא"כ אין לה מום גדול מזה כתי' הב' של התוס' וכן פי' באמת הר"ן בחידושו שם משא"כ לר"מ לא אסקי התוס' אדעתיהו דקאי על קדשים ומתראצי התוס' בת'י הב' דבאמת זו היא פנות הש"ס גם לר"מ וכ"ת ה"נ דל"ה אכיל בלא בדיקה פסח וקדשים מא"ל דא"א להפריד העור ולבדוק דאין לה מום גדול מזה ובהכי רוחא לן שמעתתא ליישב גם מה שהעירו המפורשים אמאי לא ילפי שארי אמוראי משחיטה עצמה כמו רב אשי.

ונראה דהנה לכאורה הקשיתי על הא דיליף ר"א משחיטה עצמה דלא היו יכולין לבדוק ע"י חתיכת העור משום דנעשה בע"מ פנ"ל והיכי מוכח מהא דאזלינן ב"ר הרי חתיכת העור ל"ה עכ"פ רק מום עובר דהדר חלים ומתראפא וא"כ דילמ' היינו טעמ' משום דאיפ' ג"כ חזקת פשרות ואי דהוי חזקה שלא נתבררה דילמ' הכשר שחיטה דקדשים הוא בכה"ג שחותף העור מקודם ורואה מבחון שהנשט שלם וממתין עד שמתראפא ואח"כ שוחטו דהשת' החזקת פשרות הוא חזקה מבוררת דראה פעם א' הנשט שהי' שלם ושפיר איכ' לאוקמ' אחזקה וכן קשה מ"פ לר"מ דהרי התוס' כ' בנ"ד דהיכ' דאיפ' רובא דחזקה הוי המיעוט מיעוט' דמיעוט' ולא חייש ר"מ וא"כ דילמ' אכיל פסח וקדשים בכה"ג שחתף העור מקודם וראה שהנשט שלם והמתין עד שנתראפא ואח"כ שחטו דאז יש רובא וחזקה

כִּינּוּן דְהוּי חֲזָקָה שְׁנֵת־בְּרָרָה דְהוּי הַמְּיֻעוּט מְיֻעוּט' דְּמִיֻעוּט' וְלֹא חֲזָקָה ר"מ וְאִי דְכִינּוּן דְחֻמְתָּהּ
הָעוֹר עוֹשֶׂהוּ בַע"מ וְקָעֵבֵר מְשׁוּם מְטִיל מוּם בְּקַדְשֵׁים אִפִּי' בְּמוּם עוֹבֵר ז"א דְהָא יָכוֹל
לְחַתּוּךְ הָעוֹר בְּעוֹדוֹ חֻלְיִין קוֹדֵם שְׁנַעֲשֶׂה הַקָּדָשׁ.

אָמְנָם אִי בַס גִּיבָב הַנְּשֻׁט אִיכ' חֲזָקָת אִיסוּר דְּשִׂאִינוּ זְבוּחַ אֲתִי שְׁפִיר דְּנָהִי דְאִיכ' חֲזָקָת
בְּשֵׁרוֹת כְּנָגֵד זֶה אִיכ' חז"א דְּשִׂאִינוּ זְבוּחַ וְהוּי חֲזָקָת בְּשֵׁרוֹת כְּמֵאן דְּלִיתָא וְלִיכ' רַק
רְנָבָא בְּלַחוּד וּא"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּשִׂאֵר אָמוּרָאִי סְבָרִי כְּרַבָּה בִּיבְמוֹת פּד"א הַנְּ"ל דְּלִדִּידָן'
אִיכ' גַּם בַּס' נְקִיבַת הַנְּשֻׁט חֲזָקָת בְּשֵׁרוֹת כְּנ"ל וּא"כ לִיכָא לְמִילָף מְשַׁחֲטָה עֲצָמָה וְהַבְּנָ:
וְהִנֵּה הַמְּהַרְשֵׁ"א בְּכַחוּרֹת ד' ע"ב הַקָּשָׁה אֲמַאי פְּרִיף הַש"ס דְּנֻקָא הִיכִי אָכִיל בְּשִׂרָא
וְאֲמַאי לֹא פְּרִיף אֲנִן הִיכִי אָכִילִינָן בְּשִׂרָא דְּחֲזָקָה דְּבַהֲמָה בַחז"א עוֹמְדָת עַד שְׁלֹא נִשְׁחַטָה
מְסִייעָתוֹ לְהַמְּיֻעוּט וְנִימָא סְמוּךְ מִיֻעוּט' לְחֲזָקָה וְאֲתַרְע לֵה רְנָבָא וְתִי' דְּהָד דְּשִׂמָא בְּמִקּוּם
נְקִב קָא שְׁחִיט לֹא בַחז"א שְׁלֹא נִשְׁחַטָה עוֹמְדָת דְּהָא אָף נִשְׁחַטָה בְּמִקּוּם נְקִב נִשְׁחַטָה
כְּרָאוּי לֹא מִיְקָרִי אֱלָא טְרִיפָה שְׁנַשְׁחַטָה וּל"ה נְבִילָה ע"ש וְהִנֵּה הַפּמ"ג בַּס' ל"ג בַּשּׁפ"ד
סַק"ה תַּמָּה ע"ד הַמְּהַרְשֵׁ"א דְּהָרִי מְבוֹאָר בְּכָל הַפּוֹסְקִים' דְּנִיבָב הַנְּשֻׁט נְבִילָה לְאַחַר
שְׁחִיטָה עַכ"פ הוּי וְלְכַאוּרָה הִי' נ"ל לִינִישָׁב ד' הַמְּהַרְשֵׁ"א לְפִימ"ש הָרָא"ש בַּפ"ב דְּחֻלְיִין
סִי' ו' גְּבִי שְׁהָה בְּמִיֻעוּט סִימְנִים דְּהָא דְּבִנְקִיבַת הַנְּשֻׁט הוּי נְבִילָה דוּק' בְּנְקִיבַת רֹב הַנְּשֻׁט
אָבֵל בְּמַשְׁהוּ לֹא נִתְנַבְּלָה בִּי' וְהוּי רַק טְרִיפָה וְשַׁע"כ כ' הַטּוֹר בַּס' ל"ג נִשְׁט שְׁנִיבָב בַּכ"ש
טְרִיפָה וְלֹא כ' נְבִילָה אִוְלָם זֶהוּ דוּק' לְרַשְׁב"ל דְּמַתְרִץ בְּחֻלְיִין ל"ב ע"ב עַל מַתְנִיתִין
דוּא"ט דְּמִיְרִי שְׁשַׁחַט שְׁלֹא בְּמִקּוּם חֲתָף וּבַכָּה"ג ל"ה נְבִילָה רַק טְרִיפָה דְּהוּי כִּי ד"א גְּרַם
לֵה לִיפְסֵל אִוְלָם בְּרַמְבַּ"ם בַּפ"ג מַה' שְׁחִיטָה ה' ו' מְבוֹאָר דְּגַם בְּנִיבָב הַנְּשֻׁט בַּכ"ש וְשַׁחַט
בַּמַּק"א הוּי נְבִילָה וְכֵן הוּא דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים דְּלֹא קִי"ל כְּאוּקִימַת' דְּרַשְׁב"ל.

לְכֵן גַּלְפַּענ"ד לִינִישָׁב ד' הַמְּהַרְשֵׁ"א ו"ל דְּהִנֵּה בְּאַמַּת קָשָׁה לְפִי"ד הַרְשָׁפ"א ו"ל וְדַעֲמִין'
בְּחֻלְיִין דְּבְּמִקּוּם יְדוּע יֵשׁ לְנִשְׁט בְּדִיקָה מְבַחוּץ דְּכִינּוּן דַּא"צ לְהִיּוֹת עֵינּוּ מְשׁוּטֵט בְּכָל הַנְּשֻׁט
רַק עַל מְקוּם א' שְׁפִיר מְצִי דִיִּיק לְבָדוּק אַחַר נְקִב וּא"כ יוֹכֵל קוֹדֵם הַשְׁחִיטָה עוֹר הַחִיצוֹן
בְּמִקּוּם שְׁדַעְתוֹ לְשַׁחוּט שְׁהוּא מְקוּם יְדוּע וְאַחַר הַשְׁחִיטָה יִהְיֶה הַנְּשֻׁט וְיִבְדָּקוּ כְּלוּ
מְבַפְּנִים וְאִם לֹא יִמָּצָא נְקִב יֵהִי כְּשֵׁר דְּמָה בְּכָף שְׁמַבְּחוּץ נְקִב כִּינּוּן שְׁהַפְּנִימִי שְׁלָם וּבְמִקּוּם
הַשְׁחִיטָה שִׁישׁ לּוֹמֵר הַפְּנִימִי נִיבָב וְשַׁחַט בְּמִקּוּם נְקִב הָרִי הַחִיצוֹן לֹא נִיבָב דְּהָא בְּדִיק לִי'
וְעַכְצ"ל מְשׁוּם דְּבִנְקִיבָה זֶה שְׁלֹא כְּנָגֵד זֶה ג"כ בְּנִשְׁט טְרִיפָה וּא"כ הָא יוֹכֵל לְהִיּוֹת שְׁעוֹר
הַפְּנִימִי שְׁל הַנְּשֻׁט בְּמִקּוּם הַשְׁחִיטָה נִיבָב וְהָעוֹר הַחִיצוֹן נִיבָב בַּמַּק"א וּא"כ צְרִיף לְבָדוּק
כָּל הָעוֹר הַחִיצוֹן וְכֻלוֹ א"א לְבָדוּקוֹ מְבַחוּץ וּלְפִי"ז הָרִי כ' הַכּרוּ"פ בַּס' ל"ג סַעַק"ב דְּזֶה
מַה שְׁנַעֲשֶׂה נְבִילָה מַחֲיִים בְּנְקִיבַת הַנְּשֻׁט ע"כ הַטַּעַם דְּכָבֵר גְּבֵר הַחֻלְשָׁא כְּאִלוּ כְּבָר מִתָּה
וְזֶהוּ לֹא יִתְכֵן בְּנִיבָבָה זֶה שְׁלֹא כְּנָגֵד זֶה דְּבְּאַמַּת מַגִּין א' עַל חֲבִירוֹ רַק הוּאִיל דְּמַזְדָּמֵן לְהַדִּידִי
אִיסוּרָה דִּיהִי' נְבִילָה וְהָא כ"ז שְׁלֹא יִזְדָּמֵן אִין כְּפֵן תְּכִלִּית הַחֻלְשָׁא שְׁיִקְרָא נְבִילָה וְכֵאלוּ
כְּבָר מִתָּה דְּהָא אִלוּ יִתְקַיֵּים כְּף וְלֹא יִזְדָּמֵן הָרִי הוּא כְּשֵׁר לְגַמְרִי וּבְשִׁבִיל שְׁהַתּוֹרָה אִסְרָה
מְפָנִי שְׁסוּפָה לְהַזְדָּמֵן בְּשִׁבִיל כְּף אִין כְּפֵן תְּכִלִּית הַחֻלְשָׁא שְׁיִהִי' נְבִילָה וְנִי שְׁיִהִי' טְרִיפָה
ע"ש וְע"כ לְפִי"ז שְׁפִיר כ' הַמְּהַרְשֵׁ"א דַּא"א לּוֹמֵר סְמוּךְ מִיֻעוּט' לְחֲזָקָת אִיסוּר שְׂאִינוּ
זְבוּחַ כִּינּוּן דְּבְּאַמַּת אִיפְשָׁר לְבָדוּק כְּנ"ל וְע"כ מְטַעַם חֲשֵׁשׁ נִיבָב זֶה שְׁלֹא כְּנָגֵד זֶה וּא"כ
בַּכָּה"ג שְׁהַטְרִיפּוֹת הוּא מְשׁוּם סוּפָה הָא לֹא הוּי רַק טְרִיפָה.

ובזה נלפענ"ד לנישב קושני' הר"ן והרא"ש ו"ל בְּהָא דא' חולין מ"ג נשט אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים למנ"מ לס' דרוסה והקשו מה מהני הבדיקה מבפנים הא בסימנים עד שיאדמו סימנים עצמן אבל האדמו עכ"פ טריפה א"כ אף שמבפנים אינו ניכר מ"מ שפא האדים מבחוץ וטריפה דסופו לחלחל לפנימי ע"ש ולהנ"ל יתיישב שפיר דהא באמת הקשו התוס' בספק דרוסה נימא נשחטה הותרה ותי' דדרוסה שכיח לאיסור יותר מלהתיר וא"כ לפי"ז אי בודקין מבפנים ולא ניכר הדריסה לענין שניחוש דילמ' האדים מבחוץ עכ"פ ל"ה בזה שכיח יותר לאיסור ובפרט דסימנין קשין הו אצל דרוסה וא"כ פנין דהוי ספק השקול שפיר אמרינו נשחטה הותרה ואי דהוי חשש נקיבת הנשט ואיפ' כנגדו חז"א דשאינו זבוח ז"א לפי"ד הכרו"פ הנ"ל דכל היכי שהטריפות משום סופו לא נוכל לומר דיהי' נבילה וא"כ פנין דאנו רואין שבפנימי לא שלטה הדריסה ורק דחיישנן שפא האדים מבחוץ וסופו לחלחל ולירד לפנימי ובכה"ג ל"ה רק טריפה ושפיר אמרינו נשחטה הותרה: אמנם הא קשי' לי לכאורה לפי"מ דס"ל לר' יוסי בזבחים ס"ט ע"ב במשנה דאם מלק עוף טריפה אינו מטהר מידי נבילה א"כ לפי"ז הא ביבמות ס"ז לענין עופר אוסר את העבדים לאכול בתרומה ס"ל לר' יוסי שם דחיישנן למיעוט' ומבואר בתוס' חולין פ"ו ע"ב וביבמות קי"ט ע"א דאף דמאן דחייש למיעוט' אינו רק מדרבנן היכי דאיכא חזקה בהדי מיעוט חייש מדאוריית' ורק לדידן דלא חיישנן למיעוט' ולכך היכי דאיכא חזקה המסייעתו אמרינו סמוך מיעוט' לחזקה רק מדרבנן משא"כ למאן דחייש למיעוט' אמרינו סמוך מיעוט' לחזקה כו' מדאוריית' ע"ש ולפי"ז תקשי לר' יוסי היכי אכיל פהו מליקה ומכ"ש אי ס"ל מחזיר סימנין אחורי העורף דוק' וקיי"ל מצות מליקה קוצץ וירד נחוש דילמ' במקום נקב קא מליק ואי דאזלינו בתר רובא נימא סמוך מיעוט' לחזקה פקושני' המהרש"א הנ"ל ואי כתי' דנקב בנשט ל"ה אלא טריפה ז"א דהא לר' יוסי מלק את הטריפה אינו מטהר מידי נבילה וא"כ אפי' אי נקב הנשט ל"ה אלא טריפה מ"מ במליקה הוי נבילה.

ויש לתרץ דהא באמת הקשו התוס' הנ"ל הא אפשר להפריד העור ולבדוק ותי' דהוי מום א"כ התינח בבהמה משא"כ בעוף הא קיי"ל תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות ואינו פוסל מום בעוף רק מחוסר אבר א"כ שפיר יוכל להפריד העור מקודם ולבדוק עוד י"ל לפי"מ שרוצה הפמ"ג בפתיחה לה' שחיטה לומר דבעוף ליכ' עשה דונבחה ע"ש א"כ ליכ' גבי עוף חזקת איסור שאינו זבוח: נחזור לענין שאלתנו דידוע בנדאי שהוא מניקור פה עופות ורואין שהוא מעל"ע בנדאי הוא טריפה ומכ"ש ביצא דם דברמ"א סי' כ"ג מחמיר אפי' בתלישת נוצות ביצא דם וכ' בט"ז שם בשם מהר"ם פדואה הטעם דמאן דחזי סבר להתיר גם בר אונזא דממסמס קועי' דמא ובנ"ד י"ל דהוא ממש דין דממסמס קועי' דמא דמבואר ברמ"א סי' ל"ג ס"ח דנהגינן להטריף כל עוף שצנארו מלונכף בדם דחיישנן לנקיבת הנשט דכיון דצריף לבדוק כל אורף ורוחב מקום המלונכף חשיב מקום שאינו ידוע ואין אנו בקיאים בכה"ג גם בבדיקת הנשט מצד פנים ע"ש ע"כ יפה נוהג מעלתו להטריף והמכשירים צתידים ליתן את הדין.

ובזה הנני הדור"ש. סי' לה לק' דאלינא בעזהש"י יום ו' עש"ק ט"ו לירח טבת תרל"ט לפ"ק סטריא.

יְפָרוֹס ד' אֶת סוֹפֵת שְׁלוֹמוֹ עָלַי רֵאשׁ כְּבוֹד הָאֲבָרָה הַמְּנֻפֶּלֶג וְשִׁנוֹן זֵית רַעֲנָן כַּש"מ יִשְׂרָאֵל מִיִּזְלֵשׁ נ"י. מִכְתָּבָה עִם ח"ת הַגִּיעֵנִי וְאִם אֲמַנֵּם לֹא יִרְשָׁנִי הַזְּמָן לְהִשָּׁיב עַל פְּלוֹלִים בְּלִתֵּי מְנוֹסְדִים עַל אֲדָנִי הַהֲלָכָה אֲדָה לְמַעַן הִלְהִיב לְבָבָה לְתוֹרָה וְלִתְעוּדָה הַעֲבַרְתִּי עֵינַי עַל דְּבָרֶיהָ וּבֵאתִי הַיּוֹם אֶל הָעֵיוֹן לְהִשָּׁיב לָהּ כִּפְּי אֲשֶׁר תַּעֲלֶה מְצוּדַת שְׁכָלִי בַּעֲזַהש"י: פְּתַח דְּבָרֶיהָ יָעִיר בְּחֻלִּין ד"מ אר"ה הִיָּתָה בְּהַמַּת חֲבִירוֹ רְבִיצָה לְפָנַי ע"א פִּינּוֹן שְׁשַׁחַט בָּהּ סִימָן אֶחָד אֲסָרָה סָבַר לֵהּ פִּי הָא דְאָמַר עֲוֹלָא א"ר יוֹחָנָן אַעפ"י שְׁאָמְרוּ הַמְּשַׁתְּחָוּהָ לְבְּהַמַּת חֲבִירוֹ לֹא אֲסָרָה עֲשֶׂה בָּהּ מַעֲשֶׂה אֲסָרָה אֵינְתִּבִּי ר"נ הַשּׁוֹחֵט חֲטָאָת בְּשַׁבַּת בַּחוּץ לַע"ז חֲזִיב שְׁלֵשׁ חֲטָאוֹת וְאִי אֲמַרְתָּ פִּינּוֹן שְׁשַׁחַט בָּהּ סִי אֶחָד אֲסָרָה אֲש"ח לֹא לִיחֲזִיב מִחֲתָפָה בְּעֶפְרָה הוּא אר"פ הֵכָא דְחֲטָאָת הָעוֹף עֲסָקִינוּ דְכֹלְהוּ בְּהַדִּי אֶהְדִּי קָא אֲתִיָּנוּ מְכַדִּי ר"ה כְּמֵאן אֲמַרְהָ לְשִׁמְעֵתִי כְּעֲוֹלָא וְעֲוֹלָא מַעֲשֶׂה כ"ד קא' אֵלָא בְּאוֹמַר בְּגַמַר זְבִיחָה הוּא עוֹבְדָה וּפִירִש"י אֲפִי בְּחֲטָאָת בְּהַמָּה מִתּוֹקֵמ' וּבְאוֹמַר אֲנִי רוּצָה לַעֲבֹד ע"א בְּשַׁחֲטָה זֹו עַד שְׁתַּגְּמַר כו' וְהַקְּשִׁיתָ דְּמִשְׁמַע מְדַבְּרֵי רִש"י ז"ל דְּמִיָּרִי בְּאוֹמַר כָּהּ בְּתַחֲלַת שַׁחֲטָה וְקָשָׁה מִמָּאֵי דְאָמַר ר"י לְעִיל ל"ט דְּמִחֲשָׁבִין מַעֲבֹדָה לַעֲבֹדָה וּבְשׁוֹחֵט בְּהַמָּה ע"מ לְזְרוֹק דְּמָה לַע"א פְּסוּלָה וְאֲפִי לֹא זָרַק אֲח"כ נְאֻמָּה מִיָּד בְּשַׁחֲטָה זֹו וְא"כ מַכַּש"כ אִם חָשַׁב בְּתַחֲלַת הַשַּׁחֲטָה לַעֲבֹד ע"ז בְּגַמַר הַשַּׁחֲטָה דְּנְאֻמָּה מִיָּד בְּתַחֲלָתָהּ וְא"כ מָאֵי מְהַנִּי הָא דְאוֹמַר בְּגַמַר זְבִיחָה הוּא עוֹבְדָה דְּמ"מ נְאֻמָּה מִיָּד בְּתַחֲלָתָהּ.

הִנֵּה כְּבָר קְדָמָה בְּקוֹשְׁלִי זֹו בְּסִפְרָה לֵב אַרְיִי שֶׁם וְנִפְּהָ כ' לְחֶלֶק דְּזוֹנָק' מַעֲבֹדָה לַעֲבֹדָה מְהַנִּי מִחֲשָׁבָה דְּאֲשַׁפְּחוֹן דְּכְנוּתִי בְּפִיגוּל אֶבֶל בַּעֲבֹדָה א' מִתַּחֲלָתָה לְסוּפָה ל"מ מִחֲשָׁבָה דְּלֹא אֲשַׁפְּחוֹן כְּזֹה בְּפִיגוּל וְלֹא נְאֻסַר עַד שְׁתַּגְּמַר הַשַּׁחֲטָה עֵינִי בְּדְבָרֶיךָ וְגַם בְּלֹא"ה לַפַּע"ד אֵינּוּ מְנוֹכַח בְּדַבְּרֵי רִש"י ז"ל שְׁיִהְיֶה מִיָּרִי כְּאֵן דוֹק' בְּאוֹמַר בְּתַחֲלַת הַשַּׁחֲטָה שְׁרַצוֹנוֹ שְׁתַּהֲלִי לַע"ז בְּגַמַר הַזְּבִיחָה דְּמַהֲיָכִי תִּיָּתִי לָן לְמִיָּמַר הֵכִי וְעוֹד דֹּא"כ הו"ל בְּתַחֲלַת הַשַּׁחֲטָה מְנוֹקָצָה לַע"ז וְקִי"ל בְּתַמּוּרָה דָּף כ"ח ע"א דְּהַמְּנוֹקָצָה אֲסוּרָה לְגְבוּהָ וְא"כ בְּתַחֲלַת שַׁחֲטָה א"ר לְפַתַּח אַה"מ וְהִיכִי מְחִיב עָלָה מְשׁוּם ש"ח וּבְכַתְּנֻבוֹת ל"ד וּבְב"ק ע"א פִּירִש"י ז"ל לְהַדִּי דְּמִיָּרִי שְׁעוֹבֵד לַע"א רַק בְּסוּף הַשַּׁחֲטָה ע"ש: אֲמַנֵּם אִי קָשִׁי הָא קָשִׁי לִי בְּהָא דְהו"ל ר"נ לְהַקְּשׁוֹת פִּינּוֹן שְׁשַׁחַט בָּהּ סִימָן אֶחָד אֲסָרָה אֲש"ח לֹא לִיחֲזִיב מִחֲתָפָה בְּעֶפְרָה הוּא הָא לְפִי מַה דְּאָמְרִינוּ לְעִיל דָּף ל"ט דְּלָכָה ס"ל לר"י בְּשׁוֹחֵט בְּהַמָּה ע"מ לְזְרוֹק דְּמָה לַע"ז אֲסָרָה מְשׁוּם דְּיִלְפִינּוּ חוּץ מִפְּנִים כְּמוֹ דְּפִיגוּל הוּא כְּשִׁשׁוֹחֵט ע"מ לְזְרוֹק דְּמָה לְמַחַר כְּמוֹ כֵּן בְּמִחֲשָׁבַת חוּץ וְע"ש בְּתוֹס' דְּאֲפִי אִי יָדוּעַ לָנוּ שְׁלֹא יִזְרוֹק חֲשִׁיב עוֹבֵד ע"א בְּשַׁחֲטָה זֹו כְּד' הַתּוֹס' הַנֶּ"ל וְא"כ הָא קִי"ל בְּזִבְחִים מ"א ע"ב כְּחֲכָמִים שֶׁם דַּס"ל פִּיגוּל בְּקוֹמָץ וְלֹא פִיגוּל בְּלְבוֹנָה אוֹ אִיפְכָא דל"מ פִּינּוֹן דְּהוּא חֲצִי מִתִּיר וְכ' בְּתוֹס' שֶׁם דָּאֵם פִּיגוּל רַק בְּסִימָן אֶחָד אֲפִי פְּסוּל לִיכ' עֵינִי ש"ו וְא"כ שְׁפִיר נוֹכַל לְאוֹקְמֵי בְּשׁוֹחֵט ע"מ לְזְרוֹק דְּמָה לַע"א וְאִית' כְּמ"ד דוֹן מִיָּנָה וּמִיָּנָה עֵינִי סְנֵהְרִין ע"ה ע"ב וּבְבֵרָה"ז מְנַחֲתוֹת ק"ז וְשׁוֹב לֹא נוֹכַל לְמִיָּכְרָה פִּינּוֹן שְׁשַׁחַט בָּהּ סִימָן א' אֲסָרָה פִּינּוֹן דְּהָא דְּמִחֲשָׁבִין מַעֲבֹדָה לַעֲבֹדָה הָא יִלְפִינּוּ חוּץ מִפְּנִים וְכִינּוֹן דְּפִיגוּל ל"מ בְּחֲצִי מִתִּיר וְהִיָּנוּ בְּסִי א' אֲפִי פְּסוּל לִיכָּא ה"ה דל"מ ג"כ בְּמִחֲשָׁבַת חוּץ כְּשִׁשׁוֹחֵט ע"מ לְזְרוֹק דְּמָה לַע"א בְּסִי אֶחָד לְמ"ד דוֹן מִיָּנָה וּמִיָּנָה וְאִי דְּבַע"ז תְּלִי הָאִיסוּר בְּמַעֲשֶׂה וְלֹא בְּשַׁחֲטָה וְהִיכִי נִימָא דל"מ בְּסִי אֶחָד פ"ג דְּהָא מְבוֹאָר בְּרִש"י ע"ז דל"ד ע"ב דְּלָמ"ד אֵינּוּ לְשַׁחֲטָה אֵלָא לְבַסּוּף לֹא נְאֻמָּה הַבְּהַמָּה כְּשִׁחֲשָׁב לַע"א בְּתַחֲלַת הַשַּׁחֲטָה וְא"כ חֲזִינִין דְּגַם בַּע"ז שְׁיָיֵךְ לְאוֹמַר דְּתַלְיָ בְּשַׁחֲטָה וְעֵינִי

בט"ז יו"ד ס"ס ב' שפוסק דבחושב לע"ז לא נאסר רק בשחיטה ואפ"י אי נימא דבכל דהו
אסרה היינו במעשה שחיטה כשעושה אותה נבילה ועי"י פירש"י סנהדרין ס"ב ע"ב ד"ה
תפ"ל מאחת מהנה עייש"ה: ומה שנלפע"ד ב'שוב קוש"י זו הוא דהנה לכאורה הקשיתי
עוד דהא קיי"ל דבטטאת מועלין משנהקדש עד שיזרוק הדם עיי' מעילה ט' וא"כ לפי"ז
הא התוס' בב"ק ע"א ע"ב הקשו לענגן דו"ה כל טובח לאו דמאר"י קא טבח דמפי שחט
בי פורת' קני' בשינוי מעשה ות"י דלא חשיב שינוי מעשה לקנותה בכף והסבירו
המפורשי' פונתם דהוי בשינוי החוזר לברייתו עיי' בדבריהם [ועי"י ב"ספר גאון צבי בסוף
ספרו בתשו' לא"ח סי' תס"ט שמבואר בדבריו להד"י הכי] והנה א"ז הגאון מליסא ז"ל
בנתה"מ סי' ל"ד כ' בטעמ' דשינוי החוזר לברייתו אינו קונה אפי' בשינוי דידים הוא
משום שעובר בשעו' שמשנה ג"כ על לאו דלא תגזול דהוי גזילה מחדש ואמרינן כ"מ
דא"ר ל"ת א"ע ל"מ משא"כ בשינוי שאינו חוזר לא שינה לומר אעל"מ פיון דגם שינוי
דממיל' קניא עיי"ש והנה התוס' בחולין דף כ"ח ע"ב פתבו בהא דהקשו דאי יש לנשט
בדיקה מבחוץ לענגן נקב א"כ מאי פריה בדר' י"א ור"מ היכי אכיל בשרא נימא דהוי
אכיל ע"י בדיקה ותירץ דזהו דקאמר התם וכ"ת דלא הוי אכיל בלא בדיקה פסח וקדשים
מא"ל להפריד העור ולבדוק דאין לה מום גדול מזה ע"ש ועי"י בחולין דף ע"א גהי
דאידיחי מפסח מדמי פסח מי אידיחי והיינו דבתחלת שחיטה נעשה בע"מ וראוי לפדות
ולהוציא לחולין ע"ש ועי"י בתוס' ב"ק ע"ו ע"א.

והנה קיי"ל בקדשים בע"מ פיון דמהני בה פדיון אין בהן מועיל אחר מועיל ועי"י במעילה
נ"ט ע"ב פלוגת' דרבי ורבנן בקדשים תמימין ונעשו בע"מ ששחטן אם יש בהן מועיל
אחר מועיל עיי' פירש"י ותוס' ולפי"ז ל"ל להש"ס למיפרי' לר"ה פיון ששחט בה סי'
אחד אסרה הרי אפי' אי נימא דלא נאסר משום ע"ז רק בגמר שחיטה ג"כ קשה פיון
דהוא בריית' ע"כ מייירי בשוגג שלא ידע שהוא הקדש מדחייב חטאת דליכ' למימר
דמייירי דכסבור שמוטר לשחוט קדשים בחוץ דהא פתבו התוס' בזבחים דף כ"ח ע"ב
ד"ה שוגג דלענגן ש"ח הוי אומר מותר אנוס ופטור מקרת וכן מקרבן עיי"ש וע"כ מייירי
שלא ידע שהוא הקדש וכיון דסתמא קתני משמע אפי' בכה"ג שסבור שהוא של חבירו
ורצה לגזלה א"כ פיון דהשחיטה הוי שלא פהלקתה הא נעשה בע"מ מחתיכת העור וא"כ
מפי שחט בה פורתא שעשה בה מעשה טריפה הוי שינוי כמ"ש התוס' הג"ל ורק דלא
חשיב שינוי לקנותה בכף אבל עכ"פ הוי בשינוי החוזר וא"כ משעו' שמשנה הוי כגזלה
מחדש בדברי הג"ל וא"כ פיון דאז פבר הוי בע"מ הוי בת פדיון א"כ פיון דמעל
בה נפקא לחולין ותו לא מחייב עלה משום ש"ח ובשלמ' בכל ש"ח ל"ק מידי כמ"ש
התוס' ב"ק דף ע"ב ע"א ד"ה דאי דכיון דאין פאן פסול אחר אלא דש"ח איפא למימר
דבהכי חייבה רתמנ' דאל"ה לא יהי משפחת פלל חיוב חטאת דש"ח או דנימא דמשפחת
בכה"ג ששגג בהקדש וקסבור שהוא שלו דכה"ג ליפא מעילה דהוצאה ולא הוי אלא
מזיק את ההקדש דפטור] משא"כ היכי שיש איסור אחר מעורב עמו הא מבואר בתוס'
שם דלא אחרינו אהכי חייבי רתמנ' א"כ ה"א נהי דנימא דאיסור ע"ז ליפא בתחלת
שחיטה אבל עכ"פ איסור שבת איפא לד' הפיהמ"ש להרמב"ם ז"ל בפ"ק דחולין וגם
פיון דלא ידע שהוא של הקדש וקסבור שהוא של חולין הא משום חולין קיי"ל דפטול
בטטאת וא"כ ל"ש לומר בהכי חייבי רתמנ' ובשלמ' מטעם שוחט בע"מ בחוץ ל"ש

להקשות דנפטר' דנוכל לאוקמי כר"ע פדמוקי בבכורות ט"ז ע"א המשנה דהתם דקתני בקדשים שקדמו הקדישן את מומן השוחטן בחוץ חייב בדיקון שבעין וכו' ע"ד דאמר אם עלו לא ירדו והתוס' בנבחים ל"ה ע"ב ודף ע"ז ע"ב כתבו דלאו דוקא דיקון שבעין דה"ה שאר מומין לדידי' אם עלו לא ירדו וממיל' השוחטן בחוץ חייב מלבד מחוסר אבר ע"ש וא"כ ליכא למיפטר' משום שוחט בע"מ בחוץ וכו' ליכא למפטר' לדידי' משום שוחט בע"מ לע"ז מה"ט כמובן אבל קושיותינו הן"ל שפיר קשי' דמפי שחט בה פורתא ששינה אותה מעל ונפק' לחולין פינו דאז הוי' פבר בת פדיון וא"כ לא מיחייב עלה משום ש"ח והיא קוש' מושפלת.

אמנם נלפענ"ד עפ"י ד התוס' פסחים כ"ט ע"א גבי האוכל חמץ של הקדש במועד י"א לא מעל מאן י"א רנבה"ק כו' והקשו התוס' דהא קלבד"מ לא פטר מקרבן ות' פינו דפטור מקרבן וחומש פטור נמי מקרבן שאין אשם מעילות בא אלא פשיש קרבן וחומש.

והנה הרמב"ם פ"ו מה' מעילה כ' דהיכי דאינו חייב בקרבן מעילה אינו יוצא לחולין ולפי"ז מיושב שפיר דהא ר"י ס"ל חייבי מיתות שוגגין פטורין מתשלומין וא"כ ה"נ הא בתחלת שחיטה היא בר חיוב מיתת שוגג משום ע"א א"כ פטור מתשלומין וממיל' לא מיחייב ג"כ אשם מעילות פינו דאין אשם מעילות בא אלא פשיש קרבן וחומש וכינו דאינו חייב בקרבן לא נתחלל ועפי"ז מיושב לנכון גם קושיותינו הראשונה הן"ל דנימא דמיי'ר הבריי'ת' פשוט ע"מ לזרוק דמה לע"ז ולא נאסרה בסי' א' פנ"ל ולהאמור נכון דאי נוקמה בכה"ג תיהדר קוש' לדוכתה הא מעל פשעשה בה מעשה טריפה ונפק' לחולין וא"ח משום ש"ח וכו' לאי דא"ח קרבן משום דמיתה פותרתו וליכא קרבן ולא נתחלל ז"א דהתינה בשוחט לע"ז סתם משא"כ השת' דמוקמינו בשוחט ע"מ לזרוק דמה לע"ז וכינו דאתיא כמ"ד דון מינה ומינה א"כ פינו דאין פיגול בחצי מתיר ממיל' א"ח מיתה משום ע"ז עד גמר שחיטה ותשלומין הא מתחייב משעה שעשה בה מעשה טריפה ומשום שבה פודאי אינו חייב עד גמר שחיטה שאז בא התיקון א"כ אינו באין כא' ול"ש קלבד"מ א"כ תיהדר קו' לדוכתה פינו דמעל בה נפקא לחולין וא"ח משום שחוטאי חוץ וא"ש: ועפי"ז יתיישב לנכון מה שדקדקו המפורשים בסוגיין דאמאי נטר הש"ס עד אחר דמוקי ר"פ בחטאת העוף להקשות מפדי ר"ה כמאן אמרה לשמעתי' פענולא וענולא מעשה כ"ד קא' אטו לא ידע מעיקר' דענולא אסר פל דהו ולמה התחיל להקשות פינו ששחט בה סימן א' אסרה ולהנ"ל יהי' נכון מאד דהא באמת נוכל להקשות עדיין דילמ' מיי'רי בשוחט ע"מ לזרוק דמה לע"א ולא נאסר רק בגמר שחיטה משום דאין פיגול בחצי מתיר ואי דתקשי א"כ מעל ונפק' לחולין פנ"ל ז"א דאכתי נוכל לומר דאתיא כר"מ דס"ל בקידושין נ"ד הקדש במזיד מתחלל בשוגג אינו מתחלל והכא פינו דמיי'רי בשוגג לא נפק' לחולין וגם לר"מ הא אין מעילה אלא באכילה ולא בהוצאה מרשות לרשות.

אף באמת לק"מ דאי אתיא כר"מ בלא"ה לא קשה הקוש' הן"ל משום דאיהו הא ס"ל יש פיגול בחצי מתיר ולפי"ז לא הו"מ להקשות בתחלה דכינו דענולא מעשה כ"ד קא' פינו ששחט מיד אסרה דהוי מצין שפיר למימר דמיי'רי פשוט ע"מ לזרוק דמה לע"ז ואי דא"כ יהי' קשה הא מעל ונפק' לחולין פנ"ל ז"א דנוקמי כר"מ דלא מתחלל אליב' וא' דאיהו הא ס"ל יש פיגול בחצי מתיר ז"א דהא כתבו התוס' פסחים ס"ב ע"ב ד"ה

עָרְלִים וּבְזִבְחִים ל' ע"א דָּאָפִי ר"מ דס"ל מְפָגְלִין בְּחֻצֵי מַתִּיר מ"מ מוֹדָה בְּחֻצֵי סִי דל"ה פִּיגוּל מִשּׁוּם דַּע"כ פ דָּבַר הַמְסוּנִים וְשֵׁלֶם בְּעֵינָן ע"ש וא"כ פִּי הוּי פְּרִיָּה פִּינּוּן שְׁשׁוּחַט בָּהּ כ"ד אָסְרָה שְׁפִיר הו"מ לְאוּקְמֵי כר"מ וא' דְּהָא ס"ל יֵשׁ פִּיגוּל בְּחֻצֵי מַתִּיר אָא דְּבַחֲצֵי סִי הָא מוֹדָה ר"מ מִשָּׂא"כ לְאַחַר דְּמוּקִי ר"פ בְּחֻטָּא הָעוּף פְּרִיָּה שְׁפִיר הָא בְּמַעֲשֵׂה כ"ד אָסְרָה וְאִי דְּנוּקְמֵי בְּשׁוּחַט ע"מ לְזֶרוּק וְכנ"ל ז"א דְּהַתִּינַח בְּבִהְמָה שְׁפִיר נוּכַל לְמִילָף דְּמַחְשְׁבִינוּ מְעַבְדָּה לְעַבְדָּה חוּץ מִפְּנִים מִשָּׂא"כ בְּעוּף הָא בְּפְנִים לִיכ' שְׁחִיבָה רַק מְלִיקָה וְעַם הַמְפָּרְקָת וְאִיָּהּ נוּכַל לְמִילָף דְּמַחְשְׁבִין בְּשִׁחִיטַת עוּף מְעַבְדָּה לְעַבְדָּה פִּינּוּן דְּלִיפ' דְּכַוְנָתָה בְּפְנִים וְפְרִיָּה שְׁפִיר וְהָא עוֹלָא מַעֲשֵׂה כ"ד קא' וְדוּק פִּי נִכּוּן הָא ע"ד הַחִידוּד: עֵתָה נְבֵא לְמָה שְׁהַקְשִׁית בְּבִיצָה ג' ע"ב מִיְתְּבֵי א' בִּיצָה שְׁנוּלְדָה בְּשִׁבְתָּ וְא' בִּיצָה שְׁנוּלְדָה בִּיּו"ט אֵין מְטֻלְטֵלִין אוֹתָהּ לֹא לְכַסּוֹת בָּהּ אֶת הַפְּלִי וְלֹא לְסַמְּוָהּ בָּהּ פְּרַעֲי הַמְטָה כּו' וְסַפִּיקָה אָסוּרָה וְאִם נִתְעַרְבָה בְּאַלְף כּוֹלֵן אָסוּרִים בְּשִׁלְמ' לְרַבָּה דָא' מִשּׁוּם הֶכְנָה הוּי סד"א לְחוּמְר' אֶלָּא לר"י ור"י דְּאָמְרֵי מִשּׁוּם גְּזִירָה סד"ר הוּא וְכָל סד"ר לְקוֹלָא וְכ' בְּמַהֲרָש"א בְּשֵׁם הַת"י וְז"ל אֶבֶל לר"נ לֹא פְּרִיָּה דְּמוּקְצָה חֲמִירָא וְהוּי פְּעִין דְּאוּרְיִית' וְהַקְשִׁית לִפְי"ז מֵאִי מַקְשָׁה אֵלֵיךְ דר"י ור"י דְּיִלְמ' ר"י ור"י נְמִי מוּקֵי הַבְּרִיִּית' בְּתַרְנַגְלוּת הָעוּמְרָת לְגַדֵּל בִּיצִים וּמִשּׁוּם מוּקְצָה וְרַק דְּמַתְּנִיתִין מוּקֵי מִשּׁוּם גְּזִירָה וְלֹא מִשּׁוּם מוּקְצָה כְּדָא' הֵתָם כּוֹלְהוּ כר"נ לֹא אָמְרֵי פִי קוֹשְׁיִין דְּלִפְלִגֵי בְּתַרְנַגְלוּת גּוּפָה אֶבֶל הַבְּרִיִּית' שְׁפִיר מוּקֵי בְּתַרְנַגְלוּת הָעוּמְדָת לְגַדֵּל בִּיצִים וּמִשּׁוּם מוּקְצָה וְסַפִּיקָה אָסוּרָה דְּחִמְרָא פְּעִין דְּאוּרְיִית' וְהִקָּא לֹא תַקְשִׁי דְּלִיתְנִי בְּתַרְנַגְלוּת גּוּפָה דְּהָא מְבֹאָר בִּיּו"ד סִי ט"ז גְּבִי או"ב בְּשִׁחַט אָמָה א' בְּתָהּ וְנִתְעַרְבָה הַשְּׁנִי בְּאַחֲרוֹת וְצָרִיף לְשַׁחֵט בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם פִּיצַד תַּקְנָתוֹן נִכְבְּשִׁינְהוּ דְּנִיָּדֵי וְנִיָּמָא כָּל דְּפָרִישׁ מְרוּבָא פְּרִישׁ א"כ חֲזִינוּן דְּאַף דְּשִׁיל"מ אָמְרִינוּן כָּל דְּפָרִישׁ מְרוּבָא פְּרִישׁ וְא"כ לֹא הו"מ לְמַנְקֻט הָאִי דִּינָא בְּתַרְנַגְלוּת גּוּפָה דָא"כ אָמָאי אִם נִתְעַרְבָה בְּאַלְף כּוֹלֵן אָסוּרוֹת דְּמִשְׁמַע דס"ל תַּקְנָה וּבְתַרְנַגְלוּת שְׁנִתְעַרְבָה בְּאַחֲרִים שְׁפִיר אִיכ' תַּקְנָה ע"י נִכְבְּשִׁינְהוּ דְּנִיָּדֵי כִי טכ"ק.

הִנֵּה לֹא נֶעְלַם מִמֶּךָ שְׁכָבֵר הַקְשָׁה בְּב"ח רַק אִיהוּ כ' דְּבַבְרִית' לִיכָא לְמִפְּרִיָּה דְּלִיתְנִי בְּתַרְנַגְלוּת שְׁהָרִי רָצָה לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׁהַטְלִטוּל אִפִּי לְצוּרָה גּוּפּוֹ אָסוּר שְׁבִנָּה חֲמוּר יוֹתֵר מְפִלֵי שְׁמֵלָאֲכָתוֹ לְאִסוּר וְזָה ל"ש רַק בְּבִיצָה וְעוֹד דְּבַעֲי לְמִיתְנִי נִתְעַרְבָה בְּאַלְף כּוֹלֵן אָסוּרוֹת מִשּׁוּם דְּשִׁיל"מ וּבְתַרְנַגְלוּת בְּלֹא"ה אֵינָה בְּטִילָה מִשּׁוּם דְּבַע"ח חֲשִׁיבֵי וְכֵן הִרְגִישׁ בְּזָה הַפְּנִי אַף אֵתָה הוֹסַפְת דְּמִטְעַם זָה ל"ש לְמִפְּרִיָּה בְּבְרִיִּית' לִיתְנִי בְּתַרְנַגְלוּת פִּינּוּן דְּאִיכָּ תַּקְנָת' דְּנִכְבְּשִׁינְהוּ דְּנִיָּדֵי כּו'.

וְהִנֵּה בְּצִל"ח הַקְשָׁה בְּאַמַּת שָׁם ד' ע"ב בְּבִי זִימְן ב' וּמְצָא ג' אָסוּרִין מִמ"נ אִי אַחֲרִינִי נִינְהוּ הָא אַחֲרִינִי נִינְהוּ וְאִי לֹא אַחֲרִינִי נִינְהוּ הָא אִיכָּא חַד דְּמַעֲרַב בְּהוּ וְהַקְשָׁה נִכְבְּשִׁינְהוּ דְּנִיָּדֵי וְנִיָּמָא כָּל דְּפָרִישׁ מְרוּבָא פְּרִישׁ וְתִי דְּאָסוּר בִּיּו"ט מִשּׁוּם דְּהוּי כְּמַתְקֵן כִּמ"ש הַמַּג"א גְּבִי בִּטּוּל אִסוּר בִּיּו"ט וְכֵן הַקְשָׁה בְּשַׁע"מ פ"ב מֵה' יו"כ בְּשֵׁם מְהָר"י אֲשַׁכְּנִי וְתִי כֵן א"כ גַּם הִקָּא נוּכַל לְמִימַר הַכִּי.

אַף הֵתָם אָמַרְתִּי לִיִּישָׁב קוֹשְׁיִיתָם דְּהָא בְּאַמַּת אִית לֵן לְסַפּוּקֵי גַם בְּהָא דְּדִילְמ' כּוֹלְהוּ אַחֲרִינִי נִינְהוּ וְא"כ הוּי עַל כָּל א' ס"ס לְאִסוּר' חֲדָא דִּילְמ' כּוֹלְהֵי אַחֲרִינִי נִינְהוּ וְל"ל מְרוּבָא פְּרִישׁ וְאִת"ל דְּלֹא כּוֹלְהֵי אַחֲרִינִי נִינְהוּ דִּילְמ' זָה הוּא הָא' שְׁלֹא הוֹזְמֵן וּבַכַּה"ג

דאיפ' ס"ס לאיסור' ל"א מרנבא קא פריש פיון דגם ס"ס הוא מטעם רוב אמנם לכאורה זה ליתא דהרי כמו דבס"ס להיתרא קיי"ל דבעינו שיהי' ספק א' מתיר יותר מחבירו פן בס"ס לאיסור' בעינו שיהי' ספק א' אוסר יותר מחבירו והכא הלא בב' הספיקות האיסור רק מטעם מוקצה א"כ ל"ה ס"ס.

אולם הדבר נכון דהרי באמת הקשו התוס' התם על הא דקא' איכ' חד דמערב בהו ליבטל ברנבא ות' בת'י הב' דהו"ל דשיל"מ דאפי' באלף ל"ב [והת'י הא' דבע"ח ל"ב אינו לר"פ בפ' כל הזבחים שנתערבו דמשני התם האי תנא דליטרא קציעות הוא ור"א משני בע"ח חשיבי ול"ב א"כ ע"כ ס"ל לר"פ דגם בע"ח בטילי ולכך כ' הת'י הב' משום דשיל"מ] וא"כ הא חידוש לן הצ"ח בחידושו בפסחים ובביצה דשיל"מ ל"ש רק לענין איסור אכילה ולא לגבי' אי' טלטול פיון דל"ש עד שתטלטלנה באיסור תטלטלנה בהיתר פיון דמפסיד עכ"פ הטלטול של היום משום דיכול לטלטל היום ומחר וא"כ לפי"ז בהך צד דמספקינו דלאו פולהי אחריוני ניהו רק שפא.

זהו הא' שלא הוזמן עכ"פ בטלטול מותר פיון דלענין זה שיהי' שפיר לומר שבטל ברוב משום דלענין טלטול ל"ש דשיל"מ משא"כ בהך צד דמספקינו דילמ' פולה' אחריוני ניהו א"כ גם בטלטול אסור וא"כ ספק א' אוסר יותר מחבירו והוי שפיר ס"ס לאיסור' ולכך ל"א פל דפריש מרנבא פריש והבין: והנה בפשיטות אפשר לומר בישוב קושיותה אף לפי"מ שהבינו הפנ"י והצ"ח לפי"מ דאמרין שם לעיל מינ' דאף ר' יוחנן סבר גזירה משום משקין שזבו ובשבת ס"פ מי שהחשיף הא קא' דר"י ל"ל מוקצה ביו"ט וכ"כ הרמב"ן במלחמת בסוג' דאפרוח וע' בתוס' שם וא"כ אפתי תקשי לדיד' הגר"ת הלזו וכן מוכרחין אנו לומר בהא דקפריף אלא למ"ד את שדרכו למנות שנינו מא"ל ולכאורה צריף להבין דילמ' ר"י ור"י אית להו פל שדרכו למנות אבל אי הקוש' קאי לר' יוחנן ניקח דהא איהו גופי' ס"ל ביבמות פ"ב את שדרכו למנות ומה שנלפענ"ד בישוב קוש' הת"י הג"ל דאמאי לא פריף לר"נ.

ע"ד הפלפול הוא דהנה לכאורה קשה מ"פ הש"ס לר"י ור"י דאמרי משום גזירה סד"ר הוא סד"ר לקולא דילמ' מיירי הא דספיקה אסורה כשהיו שתי ביצים א' ודאי נולדה ביו"ט וא' נדאי נולדה בחול וא"י איזו היא ואיפא על פל א' ספק דילמ' זו היא שנולדה בי"ט והא כ' הש"ף ביו"ד סי' ק"י דבאתחזק איסור' גם סד"ר לחומר' וא"כ ככה"ג הוי אתחזק איסור' ולכך אפילו לר"י ור"י אסורה אולם לק"מ דהא קתני אח"כ ואם נתערבה באלף פולן אסורות וא"כ ל"ל למיתני וספיקה אסורה בתערובת חד בחד פיון דקתני דאפי' נתערבה באלף פולן אסורות.

אמנם עדיין קשה לכאורה עפי"מ דמבואר בבכורות כ"ג ע"א לענין אם נתערבה גבילה בשחוטה ויש בשחוטה פדי לבטל הגבילה אף דיצא מפלל איסור ומותר באכילה לענין מגע מ"מ לענין טומאת משא עדיין שם איסור עליו פיון ש"מ הוא נושא הגבילה כמו שהי' בתחלה דדוק' לענין אכילה בטל פיון שנתערב בהיתר ויש שיעור לבטל האיסור וכל מה שהוא אנוכל אין עליו שם איסור פלל פיון שבטל במיעוטו אבל לגבי טומאת משא מה לי אם נושא הגבילה לבדה או אם היא מעורב בהיתר ע"ש וע' ביש"ש פ"ק דביצה סי' ז' וע' מג"א רס"י תמ"ב ובפמ"ג בפתיחה שם ולפי"ז נוכל לומר דהא דקתני

ואם נתעַרְבָה בְּאֵלֶיךָ פְּלוֹן אֲסוּרוֹת אֵין הַטַּעַם מְשׁוּם דְּשִׁיל"מ דְּנוּכַל לֹמַר דְּבִאֲמַת ל"מ דְּשִׁיל"מ בְּדַרְבְּנֵן וּכְדִס"ל בְּאֲמַת לְרַב פֶּפְא וְכוּ מְוַכְרְחִין לֹמַר ע"כ לְפִי טַעַם הָר"ן בְּדְשִׁיל"מ מְשׁוּם דְּהוּי מַב"מ וּבְתוֹס' חֻלּוּן צ"ט ע"ב מְבֹנָאָר דְּבְדַרְבְּנֵן גַּם ר"י מוֹדֵה דַּמְב"מ בְּטַל וְהָא דְנִתְעַרְבָה בְּאֵלֶיךָ פְּלוֹן אֲסוּרוֹת הַכּוֹנֵה דְאָסוּר לְטַלְטְלָם פְּלוֹן כֵּא' פִּינּוּ דְלַעֲנִין טַלְטוּל ל"ש בְּיִטוּל כְּמוֹ לַעֲנִין מְשָׂא מְשׁוּם דַּמ"מ הוּא מְטַלְטַל הַמְּוַקְצָה וּמָה לָּנוּ אַם נוֹשֵׂא הַבִּיצָה שְׁנוּלְדָה בִּיו"ט בַּפ"ע אוֹ פְּשָׂהִיא מְעַנְרַבַת בְּשָׂאָר בִּיצִים וְהָא דְסַפִּיקָה אֲסוּרָה הִיא בַּכּה"ג שְׁהִיוּ שְׁנֵי בִיצִים וַא' מֵהֵן נוּלְדָה בִּיו"ט וְאִשְׁמַעֲיָנָן דְּבַחַד בַּחַד אַפִּי' כ"א מֵהֵן בַּפ"ע אֲסוּרָה בְּטַלְטוּל פִּינּוּ דְאִתְחַזַּק אִיסוּרָא: אֲמַנְם נִלְפַעְנָד עַפִּימ"ש הָרֵא"ש בְּחֻלּוּן פַּג"ה ס' ל"ח לַעֲנִין הִיכִי שְׁנִתְבַּטַּל חַד בְּתַרִי מוֹתֵר לְאֲכָלָם כֵּא' וְהַקְּשָׁה שֵׁם מְש"ס בְּכוּרוֹת הַנ"ל דֵּא' דְלִטְוּמָאָת מְשָׂא ל"ב וְכַת' לְחַלְק דְּהֵתָם הוּי ב' אִיסוּרִים נְפָרְדִים אֲכִילָה וְטוּמָאָה לְכַף אֲמַרִינּוּ לַעֲנִין אֲכִילָה בְּטַל וְלֹא לְטוּמָאָת מְשָׂא אֲבָל כָּאן שְׂאִינּוּ רַק אִיסוּר אֲכִילָה פִּינּוּ דְבְטִיל בְּטִיל לְגַמְרִי פִּינּוּ דְתִלְיָא זב"ז ע"ש.

וְהִנֵּה לְכֹאֲרָה צְרִיף לְהַבִּין לְפִי"ד הַתּוֹס' בְּשַׁבַּת מ"ה ע"ב שְׁכ' דְלָמ"ד גְּזִירָה מְשׁוּם מְשַׁקִּין שְׁזָבוּ אֵין לְאָסוּר רַק בְּאֲכִילָה וְלֹא בְּטַלְטוּל ע"ש א"כ אֲמַאי אֲצִטְרִיף הַש"ס לְהַקְּשׁוֹת לְר"י וְר"י מְסִיפָא דְסַפִּיקָה אֲסוּרָה הו"ל לְמִיפְרָף מְרִישָׁא דְקַתְנֵי אֵין מְטַלְטְלִין כּו' וְלִדְיָדְהוּ הָא מוֹתֵר בְּטַלְטוּל אוּלָם בְּאֲמַת הוּא נְכוּן דְעַד כָּאן לֹא כ' הַתּוֹס' שֵׁם דְמוֹתֵר בְּטַלְטוּל לְדִידְהוּ רַק לְר"ש דַּל"ל מְוַקְצָה אֲבָל אֵי אֵית לָן מְוַקְצָה הָא מְמִילָא פִּינּוּ שְׂאָסוּר בְּאֲכִילָה מְשׁוּם גְּזִירַת פִּירוֹת הַנּוֹשְׁרִין אוֹ מְשַׁקִּין שְׁזָבוּ הָא מְמִילָא אֲסוּר ג"כ בְּטַלְטוּל דְכָל דְבָר הָאָסוּר בְּאֲכִילָה מְוַקְצָה הוּא וְכ"כ בַּצַּל"ח וַע' בְּרֵא"ש סוּף בִּיצָה שְׁמְבֹנָאָר בְּדַבְרֵיו הִיכִי [ע' כְּרו"פ ס' ק"ב] וְלִפִּי"ז יִתְיַשְׁבַּ שְׁפִיר דְהִיכִי פְרִיף הַש"ס סַפִּיקָא דְרַבְנֵן הוּא וְאֵי דְמִיָּרִי בְּשְׁנֵי בִיצִים וְהוּי אִתְחַזַּק אִיסוּרָא כְּנ"ל ז"א דַּל"ל לְמִיתְנֵי הָא הָרֵי קַתְנֵי בְּסִיפָא דְאִפִּי' נִתְעַרְבָה בְּאֵלֶיךָ פְּלוֹן אֲסוּרוֹת וּמַכ"ש חַד בַּחַד וְאֵי דְבְסִיפָא מִיָּרִי לַעֲנִין לְטַלְטְלָם פְּלוֹן כֵּא' לַעֲנִין זֶה ל"ש בְּיִטוּל דְלַגְבֵי מְשָׂא ל"ב כְּנ"ל ז"א דְהָא לְר"י וְר"י מִיָּרִי בְּתַרְנַגּוּלַת הַעוֹמְדַת לְאֲכִילָה וּבִאֲמַת אֵינָה מְוַקְצָה וְרַק מְשׁוּם גְּזִירָה אֲסוּר וְאִינּוּ אֲסוּר אֲלֵא בְּאֲכִילָה כַּד הַתּוֹס' הַנ"ל אֲלֵא מְשׁוּם שְׂאָסוּר בְּאֲכִילָה הוּי עִי"ז מְוַקְצָה וְאֲסוּרָה גַּם בְּטַלְטוּל א"כ תְּלוּי אִיסוּר הַטַּלְטוּל בְּאִיסוּר אֲכִילָה וְהוּי כְּמוֹ לַעֲנִין לְאֲכָלָם כֵּא' שְׁכ' הָרֵא"ש הַנ"ל דְּהוּי דְבָר א' פִּינּוּ דְתִלְיָא זב"ז וְכִינּוּ דְבְטִיל לְגַמְרִי בְּטַל וַע"כ דְּמִיָּרִי לַעֲנִין דְשִׁיל"מ וְאֲסוּרָה כָּל בִּיצָה בַּפ"ע לְטַלְטְלָה וַא"כ לֹא נוּכַל לֹמַר דְהָא דְסַפִּיקָה אֲסוּרָה מִיָּרִי בְּב' בִּיצִים וְכַנ"ל פִּינּוּ דְקַתְנֵי אַח"כ דְאִפִּי' נִתְעַרְבָה בְּאֵלֶיךָ פְּלוֹן אֲסוּרוֹת מַכ"ש חַד בַּחַד כְּנ"ל וַע"כ דְּמִיָּרִי בְּבִיצָה א' ס' יו"ט ס' חוּל א"כ הו"ל סַד"ר וְכָל סַד"ר לְקוּלָא וְהַשְׁתָּ' מִיּוֹשֵׁב שְׁפִיר קוּשְׁיָ' הַת"י הַנ"ל דְּהַתִּיבַח לְר"י וְר"י א"א לְאוּקְמֵי בַכּה"ג מְשֵׂא"כ לְר"נ הָא מִיָּרִי בְּתַרְנַגּוּלַת הַעוֹמְדַת לְקַבַּל בִּיצִים וְהוּי אִיסוּר אֲכִילָה וְטַלְטוּל ב' אִיסוּרִים נְפָרְדִים א"כ שְׁפִיר שְׁפִיר נוּכַל לֹמַר דְהָא דְסַפִּיקָה אֲסוּרָה הוּא בְּב' בִּיצִים וּמְשׁוּם אִתְחַזַּק אִיסוּרָא וְהָא דְקַתְנֵי אַח"כ וְאֵם נִתְעַרְבָה בְּאֵלֶיךָ פְּלוֹן אֲסוּרוֹת הֵינּוּ לְטַלְטְלָם פְּלוֹן כֵּא' וּמְשׁוּם דְלַעֲנִין מְשָׂא ל"ב כְּנ"ל פִּינּוּ דְאֲלִיב' דַּר"נ לֹא תִלְיָא אִיסוּר טַלְטוּל בְּאִיסוּר אֲכִילָה וְשְׁפִיר אֲפִשְׁר לֹמַר דְלַעֲנִין מְשָׂא ל"ב כְּנ"ל וַא"כ לֹא הו"מ הַש"ס לְמִפְרָף מִיָּדֵי אֲלִיבָא דַּר"נ וְדוּק: הִנֵּה תַתְּבֹאָר נְמִי סוּגְיַת הַש"ס לְקַמְן ד' ע"ב עֲצִים שְׁנִשְׁרוּ מִן הַדְּקַל לְתוֹף הַתַּנּוּר בִּיו"ט מְרַבָּה עֲלֵיהֶן עֲצִים מוּכַנְגִים וּמְסִיקוּן וְהָא קָא מְהַפֵּף בְּאִיסוּר' פִּינּוּ

דְּרַוְבָּא דְהִיתְרָא נִיגְהוּ כִּי קָא מְהַפֵּךְ בְּהִיתְרָא קָא מְהַפֵּךְ וְלִכְאוּרָה תַּמִּי לִי דְאִיָּה מְוֹתֵר
לְהַפֵּךְ בְּעֵצִים נְהִי דְנִתְבַטְלוּ בְּרוּב עֵצִים אוֹכְלִים עַכ"ז הָא בְּשַׁעָה שְׁמַהֲפֵךְ הוּא נוֹשֵׂא
וּמְטַלְטֵל גַּם עֵצִי אִיסוּר וְלַעֲנִן זֶה ל"מ בִּיטוּל כַּד הַש"ס הַנ"ל לַעֲנִן טְוִמְאָת מִשָּׂא דל"ב
וְלִהְיָא מוֹר יִתְיַשֵּׁב שְׁפִיר דְהִנְה לְקַמֵּן ל"ג ע"ב בְּבִרְיָת' דְאִין סוּמְכִין קְדִירָה בְּבִקְעַת לְפִי
שְׂלָא נִיתְנוּ עֵצִים אֲלָא לְהַסְקָה הַקְּשָׁה הַמְהַרְשָׁא ו"ל לַפּמ"ש הַתּוֹס' בַּכ"ד דְטַלְטוּל
מְוַקְצָה מְוֹתֵר בְּשָׁבִיל אֲנָכְל נְכָשׁ וְשִׁמְחַת יו"ט א"כ אֲמַאי יְהִי אִיסוּר וְתִי דְלָא הִתִּירוּ אֲלָא
לְסַלֵּק הַמְוַקְצָה פְּגוּן גְּרִיפַת תַּנּוּר וּפְחִיתַת לְבָנִים הִתִּירוּ מִשׁוּם או"נ אֲבָל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּדָבָר
מְוַקְצָה כְּסִמִּיכַת קְדִירָה בְּבִקְעַת וְדָאִי אִיסוּר לְטַלְטֵל דְתַשְׁמִישׁוּ וְטַלְטוּלוּ זֶהוּ כְּעִנְיָן אֲכִילְתוּ
הָאִיסוּר ע"ש וַא"כ לְפִי"ז ה"נ הַטַּלְטוּל שֶׁל הָעֵצִים בְּשָׁבִיל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ הִינְנוּ לְאַפּוֹת בְּהֵם
בְּוֹדָאִי אִיסוּר וַא"כ לְפִי"ז נִכּוֹן מְאֹד דְהָא בְּזֵה ג"כ אִיסוּר הַטַּלְטוּל תְּלוּי רַק בְּאִיסוּר
הַתַּשְׁמִישׁ שֶׁהוּא הָאֲפִי' וְכִינּוּ דְהָאֲפִי' שְׁרִי מִשׁוּם שְׁנִתְבַטְלוּ בְּרוּב מִמִּילָא הַטַּלְטוּל שְׁרִי
וּל"ש בְּזֵה לֹמֵר לַעֲנִן מִשָּׂא ל"ב כִּינּוּ דְכָל הֵיכָא דְתַלְלִי זַב"ז אִם אִיסוּר אֲכִילָה אֲנִידָא לָהּ
מִמִּיל' לִיכָא גַם אִיסוּר מִשָּׂא כַּנ"ל וּמִמִּיל' יִתְיַשֵּׁב נְמִי לְפִי"ז מַה שְׁנִתְקַשׁוּ הַמְכַרְשִׁים שָׁם
בְּהָא דְמִשְׁנֵי הָתָם עַל הָא דְפָרִיָּה וְלר"א דְאָמַר כָּל דְשִׁיל"מ אֲפִי בְּדַרְבְּנָן ל"ב מַא"ל וּמִשְׁנֵי
הָא מְקַלִּי קְלִי אִיסוּר' וְאִפְתִּי קְשָׁה הָאִיָּה הַתֵּר לֹו לְהַפֵּךְ בְּעֵצִים טָרַם שְׁנִקְלָה הָאִיסוּר
וְלְדַבְּרִינוּ נִכּוֹן מְאֹד דְכִינּוּ דְבִשְׁעַת אֲפִי' מְקַלִּי קְלִי וּבִטְל א"כ הַתַּשְׁמִישׁ דְהִינְנוּ הָאֲפִי'
מְוֹתֵר וְכִינּוּ דְהַתַּשְׁמִישׁ מְוֹתֵר מִמִּילָא קָא מְהַפֵּךְ בְּהִיתְרָא מִשׁוּם דְטַלְטוּל הָא שְׁרִי לְצוּרָה
אֲנָכְל נְכָשׁ וְהַדְּבָרִים נִכּוֹנִים ע"ד הַחִידוּד וְהַפְּלוּל בַּס"ד: וְהִנְה בְּהָא דְתִי הַת"י דְלָכָה לָא
פָּרִיָּה לר"נ מִשׁוּם דְמְוַקְצָה חִמִּירָא וְהוּי כְּעִין דְאוּרִיָּת' יֵשׁ לְהִבִּין דַּעַכ"ז אִין שְׁיָה לֹוּמֵר
שְׁנִלָּה בְּסַפִּיקָא לְחוּמְר' כְּבַדְאוּרִיָּת' דְהָא קִי"ל אֲפִי בְּדַרְבְּנָן שְׁעִיָּקְרוּ מַה"ת סַפִּיקָא
לְקוּלָא וּמַכ"ש מְוַקְצָה דל"ה עִיָּקְרוּ דְאוּרִיָּת' כַּמ"ש הַתּוֹס' דָּף ד' ע"ב שָׁם וְנִרְאָה לְהַסְבִּיר
דְבָרֵינוּ דְבִאֲמַת יַדַּע הַש"ס מְדִין דְשִׁיל"מ דְסַפִּיקוּ אִיסוּר כְּמוֹ דְמַחְמְרִינִין בְּבִיטוּלוֹ כְּמוֹ
דְמַסִּיק ר"א רַק דְהִי ס"ד דְבַדְּרַבְּנָן מְוֹתֵר מִשׁוּם דְהָא דְשִׁיל"מ ל"ב הוּא לַד' הַר"ן מְטַעַם
מַב"מ וְהָא כ' הַתּוֹס' בְּחוּלִין צ"ט מ"ב דַּמְב"מ בְּדַרְבְּנָן בְּטִיל אֲפִי לר"י [וְהָא דְקָא בְּשִׁלְמָא
ס' יו"ט ס' חוּל הו"ל דְשִׁיל"מ כו' כְּוָנְתוּ דְהוּי נִיחָא לְרַבָּה דַּס"ל מְוַקְצָה דְאוּרִיָּת'] וַא"כ
כִּינּוּ דְלִית לָן לְהַחְמִיר בְּדַרְבְּנָן בְּדְשִׁיל"מ לַעֲנִן בִּיטוּל א"כ גַּם לְסַפִּיקוּ הִיל"ל דְמְוֹתֵר
וַא"כ לְפִי"ז הָא כ' הַתּוֹס' בְּנִדָּה ע"א ע"ב לַעֲנִן דַּם תְּבוּסָה דְכִינּוּ דְשְׁיָה בִי טְוִמְאָה
דְאוּרִיָּת' בְּרַבִּיעִית דַּם דְמַטְמָא בְּאֵהֶל לְכָה רְאוּי לְהַחְמִיר בּוּ יוֹתֵר וְלֹוּמֵר דל"ב בְּרַוְבוּ
בְּמִינוּ ע"ש וְלְפִי"ז ס"ל לְהַת"י דְמְוַקְצָה כִּינּוּ דְהוּי כְּעִין דְאוּרִיָּת' לְכָה רְאוּי לֹוּמֵר בּוּ
דַּמְב"מ ל"ב וַא"כ שְׁיָה דְשִׁיל"מ לַעֲנִן בִּיטוּל וַע"כ רְאוּי לְהַחְמִיר גַּם בְּסַפִּיקוּ וְלָכָה לָא
פָּרִיָּה לר"נ.

וַיֵּשׁ לְפַלְפֵּל עַפִּי"ז הַרְבֵּה בְּסוּגְיָא שָׁם תַּן לְחַכְּם וְגו' הָאֲרַכְתִּי מְעַט לְמַעַן רוּנַת צְמָאוּנָה
לְהִרְאוּת לָהּ כִּי לֹא הִשְׁלַכְתִּי דְבָרִיָּה אַחֲרֵי גוּי וְקִיָּמְתִי בָּהּ נֶגֶד זְקִנָּה הַנְּכַבֵּד נ"י כְּבוֹד.
וְעַתָּה בְּנִי חֲזַק וְאַמִּץ לְשִׁקוּד עַל דְלַתִּי הַתּוֹרָה וְהַתּוֹשָׁפִי וְלִשְׁמוֹר מְזוּזוֹת פְּתַחִי אִיָּה בְּיִרְאָת
ד' כָּל הַיּוֹם אֲז תַּצְלִיחַ וְאֲז תַּשְׁפִּיל וְהִיִּית רַק לְמַעְלָה כְּנִפְשָׁה וְנִפְשָׁה הַדּוֹר"ש מְבָרַכָּה
כַּט"ס: ס' לֹו לְק' פְּאַלְטוּשְׁעֵן בְּמִדִּינַת מְאַלְדוּי.

בַּעֲזַה"י יוֹם ו' עַש"ק לְסִדְר הַנְּגִי נִוְתַן לֹו אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם תְּרַכ"ח לַפ"ק סַעְרָעַט. בִּין
הַמְּצָרִים יִזְרַח אוֹר לְיִשְׂרָאֵל.

ובתוכם פְּבוֹד יד"נ רצוי לְבָבִי הָרַב הַחֲרִיף יָרָא ד' חֲכָם וְנָבוֹן כַּש"מ פְּנֹחַס שְׁפִירָא נ"י.
הֵיָקָר הַגִּיעַנִי תְמוֹל שְׁלִשׁוֹם.

וּמְחֻזְקֵי קְנָא טִיבוּתָא מְלֵא קִנְיָטְרָסוֹ חֲפְנוּתָא וְאַפְרִיזוֹן נְמֻטְיָנִי לִי אַחְרֵי רוּאֵי כִי הֵעִיר ד' אֶת
רוּחָהּ וְנִשְׂא לְבָהּ אוֹתָהּ בְּחֻמְהָ לְאַדְפוּסֵי אַדְרָא קִנְיָטְרָס אֲסִיפַת חֲכָמִים מְכַל חֲכָמֵי דִּוְרָנוּ
שְׁיִחְיוּ לְאַסְוֹר אִיסוֹר עַל נָשִׁי עֲמָנוּ לְבַל תִּשְׁאַנְהָ עַל רֵאשֵׁן פְּאָה נְכָרִית הַנִּקְרָא שְׁיִיטְעַל.

וְגַם אוֹתֵי קְרֵאתָ לְהִיּוֹת אֲמַרְתִּי צְרוּפָה בְּצִירוּפָא דְרַבְּנָן לְחוֹת לוֹ דְעֵי עַפ"י דְתוּה"ק
וְחֻשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהֲמַתִּי לְמִלְאוֹת מִשְׁאַלְתּוֹ וְאַעֲנֶה אֶף אֲנֹכִי חֲלָקִי אֲמָרָה נְפִשִׁי בְעֶזְר צוּרֵי
יִת"ש: הֵן רֵאשׁ הַמְדַבְּרִים בְּזָה הוּא הַשְּׁלֻטִי גְבוּרִים בְּשִׁבְת פ' בְּמָה אֲשֶׁה שֶׁה"ר לְהִקְטֹר
מִש"ס שְׁבַת ס"ד ע"ב דְתַנּוּ יוֹצֵאָה אֲשֶׁה בְּפֵאָה נְכָרִית לְחֻצָר וְכֵן מְנַזֵּר כ"ח ע"ב ד'א' שָׁם
וּת"ק אֲמַר לָךְ אֲפֻשֶׁר בְּפֵאָה נְכָרִית וּבְגִלְיוֹן הַש"ס נְזִיר מוּבָא בְּשֵׁם שׁו"ת בָּאָר שְׁבַע
שְׁדָחָה רְאִיוֹתֵי אֶף אֵין הַשׁו"ת ב"ש ת"י לְעֵינֵי בּוֹ טַעְמוֹ וְנִימוּקוֹ.

אוּלָם נִרְאָה בְעֵלִיל הַתְּמַהוֹן שְׁיִישׁ בְּרֵאִיוֹתֵי הָאֵלָה דְהָרִי בְּמִשְׁנֵה שְׁבַת שָׁם הָא מִיָּרִי לְחֻצָר
וּבְחֻצָר הָא אֲפִי בְשִׁעְרוֹת דִּינְדָה אֵין בָּהּ מִשׁוּם פְּרוּעַ רֵאשׁ כְּדַמוּכַח פְּשֻׁטָא דְגַמ' פְּתוּבוֹת
ע"ב ע"ב אר"א אר"י קְלֵתָה אֵין בָּהּ מִשׁוּם פ"ר הָנִי בָּהּ ר"ז הֵיכָא אֵי לִימָא בְּשׁוּק דִּת
יְהוּדִית הוּא וְאַלָּא בְּחֻצָר א"כ לֹא הִנְחַתְתָּ בֵּת לֹא אֲשִׁישְׁבַת תַּחַת בְּעֵלָה וּפִי רִש"י וְתוֹס'
דְּבַחֲצָר הָא אֲפִי בְּלֹא קְלֵתָה נְמִי אֵין בָּהּ מִשׁוּם פ"ר שָׁאֵם לֹא כֵן לֹא הִנְחַתְתָּ בֵּת לֹא א"א וְכ"כ
הָר"ן שָׁם וְכֵן סָתֵם בִּשְׁ"ע אֲבָן הָעֶזְר סִי' כ"א דְרַק בְּשׁוּק אֲסוֹר פ"ר וְאַף לִפְמ"ש בִּב"ש
סִי' קט"ו סק"ט בְּשֵׁם הַסְּמ"ג שְׁכ' בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלָמִי דְאַפִּי בְּחֻצָר יֵשׁ אִיסוֹר דְּפְרוּעַ רֵאשׁ
וְע' בְּר"ן בְּכַתּוּבוֹת פ' הַמְדִיר שְׁפִי דְבָרֵי הַיְרוּשְׁלָמִי ג"כ בְּאַנְפֵן דְּבַחֲצָר אֲפִי בְּלֹא קְלֵתָה
אֵין בָּהּ מִשׁוּם פ"ר וְע' בַּכְּנֵה"ג סִי' כ"א שָׁם] עַכ"פ לֹא מוּכַח מְזָה שְׁלֹא יְהִי אִיסוֹר בְּפֵאָה
נְכָרִית מִשׁוּם מְרֵאִית עֵין שְׁנַרְאֵין פְּשִׁעְרוֹת דִּינְדָה מְחֻבְּרִין וּלְכַף בְּחֻצָר דְּלִיכָא לְמִיחַשׁ
לִמ"ע שְׁרִי דְאַף דְקִי"ל כ"מ שְׁאַסְרוּ חֲכָמִים מְפָנִי מ"ע אֲפִי בְּחֻצְרֵי חֲדָרִים אֲסוֹר בְּכ"ז
הָרִי כ' הַתּוֹס' בְּשִׁבְת ס"א וּבְכַתּוּבוֹת ס' ע"א ד"ה מְמַעְכֵן וּבְכ"ד [וְע' תוֹס' מ"ק ח' ע"ב
ד"ה מוֹסְרֵן] דל"א כֵן אֲלָא הֵיכִי שְׁנוּכַל לְמִיחַשְׁדֵּי שְׁעוּבָר עַל אִיסוֹר דְּאוֹרֵיית' אֲז אֲסְרוּ
גַם בְּחֻצְרֵי חֲדָרִים וְהִינּוּ שְׁמָא יְהִיוּ רוּאִים גַּם שָׁם אֲבָל אֵם לִיכָא לְמִיחַשְׁדֵּי רַק עַל אִיסוֹר
דְּרַבְּנָן לֹא אֲסְרוּ בַח"ח וְלֹא חֻשְׁשׁוּ כְּפֻלֵי הָאֵי שְׁמָא יְהִיוּ שָׁם רוּאִים ע"ש וְא"כ ה"נ נְהִי
דְּבִשׁוּק אֲסוֹר פְּרוּעַ רֵאשׁ דְּאוֹרֵיית' אֲבָל בְּחֻצָר הָא מְבוּנָר בְּפוֹסְקִים דְאַפִּי מְחֻצָר לְחֻצָר
דְרָךְ מְבוּי ל"ה אֲלָא מְדַרְבְּנָן ע' טו"ז אה"ע סִי' קט"ו וְא"כ בְּחֻצָר שְׁפִיר י"ל דְשְׁרֵי פְּאָה
נְכָרִית כִּינּוּ דְאַפִּי יְבֹאוּ לְשֵׁם אֲנָשִׁים לֹא יוּכְלוּ לְמִיחַשְׁדָּה רַק עַל אִיסוֹר דְּרַבְּנָן כִּינּוּ דְגַם
בְּשִׁעְרוֹת דִּינְדָה מְחֻבְּרִין לִיכָא אִיסוֹר בְּחֻצָר רַק מְדַרְבְּנָן וְא"כ הָא לֹא חֻשְׁשׁוּ בַכּה"ג שְׁמָא
יְטַעו הָרוּאִים גַּם שָׁם כְּנ"ל וְגַם הָא בְּחֻצָר שְׁאֵין רַבִּים בּוֹקְעֵין בּוֹ אֲפִי לִד' הַיְרוּשְׁלָמִי שְׁרִי
[וּבִיּוּמָא מ"ז דְאַמְרָה קְמַחִית מִימֵי לֹא רָאוּ שְׁעָרוֹת רֵאשִׁי קוֹרוֹת בֵּיתֵי זֶה הִיָּתָה אֲצֵלָה
צְנִיעוּת יְתִירָה] י"ל דְמִיָּרִי בְּחֻצָר כַּה"ג.

וְתַפּוּל בְּזָה קוֹשְׁיָהּ הַתּוֹס' בְּשִׁבְת נ"ז ע"ב ד"ה אֵי כְּבִלָּא כו' דְאַמָּאֵי לֹא חֻשְׁיָב פְּאָה נְכָרִית
בְּרִישָׁא בְּהַדִּי כְּבוֹל דְאַיִן יוֹצֵאֵין בְּהֵן לְרַה"ר וּלְהָאֲמוֹר הָא בְּרַה"ר בְּלֹא"ה אֲסוּרָה לְצֵאת
בְּפֵאָה נְכָרִית מִשׁוּם מ"ע שְׁסַבְּרוּ שְׁהֵם שְׁעָרוֹת דִּינְדָה מְמֻשׁ.

אָמְנָם בַּחַי' הָרַ"ן לְשִׁבְתַּ שָׁם כ' וַיֵּלֶךְ דְּאֶמְרֵי לְקַמֵּן כָּל שְׁאֲסָרוּ חֲכָמִים לְצֵאת בּוֹ לַרְה"ר אָסוּר לְצֵאת בּוֹ לְחַצְרֵי חוּץ מִכְבוֹל וּפְאָה נְכָרִית וּפְרִישָׁנָא טַעַמ' כְּדִי שְׁלֵא תִתְגַּנֵּה עַל בְּעֵלָה אִפְאָה נְכָרִית הוּא וְלֹא אֶכְבוֹל דְּבִכְבוֹל מְפָרְשִׁינָן בִּירוּשְׁלָמִי טַעַמ' אַחֲרֵינָא וְכֵן פִּי הָרַא"ה ז"ל עכ"ל וַאֲכ"כ פִּינּוֹן דְּהָאֵי חוּץ רַק אִפְאָה נְכָרִית קָאֵי וְהִינּוּ דְּפְאָה נְכָרִית אָסוּר לְצֵאת לַרְה"ר וְאִפְ"ה בְּחַצְרֵי שְׂרִי וְאֵי אִיתָא דְּפְאָה נְכָרִית בְּרַה"ר אָסוּר א"כ ל"ה דְּוּמְיָא דְּהִנְיָ דְּאֶסְרֵי בְּרַה"ר וּבְחַצְרֵי הָא אָסְרוּם בְּרַה"ה מְשׁוּם אִסּוּר שְׁבִית וּבְפְאָה נְכָרִית הָא ל"ש לְאָסוּר בְּרַה"ר בְּשִׁבְתַּ פִּינּוֹן דְּגַם בְּחוּל אָסוּר וַאֲכ"כ יְהִי מוּכַח מְזַה דְּפְאָה נְכָרִית גַּם בְּרַה"ר שְׂרִי.

אָמְנָם י"ל דְּמִיָּרִי הָתָם תַּחַת הַשְּׂבָכָה וְעוֹשׂוֹת כֵּן כְּדִי שְׁתַּתְּעֵבָה הַשְּׂבָכָה וְתִרְאָה בְּעֵלַת שְׂעֵר דְּוּמְיָא דְּכְבוֹל דְּתַנִּי בְּהִדְנָי דְּהָרִי פִירֵשׁ"י הָתָם דְּהָרֵי פְּבוֹל דְּסִיפָא לַכ"ע הִיא כִּיפָה שְׁלֵא צָמַר וְהוּא תַּחַת הַשְּׂבָכָה וְכ' בְּרִיטְבָ"א בַּחַי' שָׁם דְּמִיָּרִי שְׁהִכִּיפָה יוֹצֵאת קֶצֶת חוּץ לְשְׂבָכָה וְאֶפְשָׁר לִיטְלָה בְּעוֹד שְׁהַשְּׂבָכָה עַל רֵאשִׁי וְאִיפָא לְמִיחַשׁ דִּילְמָ' שְׁלִפָה וּמְחִינָא וְאִינָה פּוֹרְעַת רֵאשִׁי ע"ש.

וְה"ה דְּכּוֹנְסִי בְּפְאָה נְכָרִית מִיָּרִי כְּשִׁיּוֹצֵאוֹת קֶצֶת חוּץ לְשְׂבָכָה דְּבִאֲנֹפֶן כְּזֶה מְבֹנָר בְּמַהֲרִי"ק דְּאִין אִסּוּר פ"ר אִפִּי בְּשַׁעֲרוֹת דִּינְדָה כְּשִׁיּוֹצֵאוֹת קֶצֶת מִבְּעַד לְצַמְתָּן וּמַכ"ש דְּבְּפְאָה נְכָרִית לִיכָא אִסּוּר בְּעֵנְיָן זֶה וְגַם בְּש"ס נְזִיר הַנ"ל אִיפָא לְאוּקְמִי בַכּה"ג.

וְלֹא יְהִי רֵאִי גַם מַסְפִּיק דְּעֶרְכִּין גְּבִי תַנּוּ שְׁעָרֵי לְבַתִּי וּמַסְנֵהֶדְרִין קִי"ב ע"ב גְּבִי עַה"נ שְׁיַעַר שְׁלֵי נְשִׁים צְדִיקָנוֹת מֵהוּ דְּמְפָרֵשׁ לָהּ רַבָּא בְּפְאָה נְכָרִית ע"ש עוֹד י"ל דְּמִיָּרִי בְּכָל הַנִּי דְּוִכְתִּי בְּבַתּוֹלוֹת דְּמִתְרוֹת לִילְיָ פְּרוּעַ רֵאשׁ וְאַף דְּבִנְזִיר שָׁם מִיָּרִי לְעֵנְיָן הַפְּרַת בְּעֵלָה וְכֵן בְּשִׁבְתַּ שָׁם אָמַר מ"ש הַנִּי כְּדִי שְׁלֵא תִתְגַּנֵּה עַל בְּעֵלָה בַכ"ז הָא אֶפְשָׁר לְאוּקְמִי בְּאַרוּסָה וְאַרוּסָה מְשַׁמַּע דְּמִתְרַת לִילְיָ בְּגִילּוֹי רֵאשׁ דְּהִנְהַ חַח"מ בַּא"ה ע"ס כ"א מְבִיא רֵאִי דְּבַתּוֹלָה מְתַרְתַּ לִילְיָ בְּגִילּוֹי רֵאשׁ מְהָא דְּתַנּוּ אִם יֵצְאָה בְּהִינוּמָא וְרֵאשִׁי פְּרוּעַ וְהִלָּא בִּימֵי הַמְּשָׁנָה הָיוּ מְקַדְּשִׁין קוֹדֶם הַחֲנוּפָה וְע"כ דְּגַם אַרוּסָה מְתַרְתַּ לִילְיָ בְּגִילּוֹי שְׁעָרָה וְכֵן מְבֹנָר בַּאֲס"ז פְּתוּבוֹת ט"ו לְחַלֵּק בֵּין אַרוּסָה לְנִשְׂוָאָה וַאֲכ"כ שְׁפִיר אֶפְשָׁר לְאוּקְמִי בְּמִקּוּמוֹת הַנְּ"ל בְּאַרוּסָה וְתַנּוּ נְדָרִים ס"ו ע"ב נְעָרָה הַמְּאֹרְסָה אִבִּי וּבְעֵלָה מְפִירִין נְדָרִי: וְהִנְהַ רֵאִיתִי לְרו"מ בְּקוֹנְטְרַסוֹ שְׁמִבִּיא שְׁיֵשׁ אִסּוּר בְּזֶה מְשׁוּם שְׁעַל הָרֹב הַשְּׁעָרוֹת הִלְלוּ שְׁעוֹשִׁין מְהֵן פְּאָה נְכָרִית הִמָּה מְמַתִּי עַכּו"ם וּמְבֹנָר בִּי"ד ס' שִׁמ"ט דְּגַם מֵת עַכּו"ם אָסוּר בְּהִנְאָה הִנְהַ הָאֵי מִיִּלְתָּא דְּגַם מֵת עַכּו"ם אָסוּר בְּהִנְאָה לֹא הִלְכְּתָא פְּסִיקְתָּא הִיא וּבְאַמַּת בְּתוּס' ב"ק י' ע"א ד"ה שְׁהַשׁוּר כ' בְּהָא שְׁהַקְשׁוּ שָׁם ל"ל שׁוּר וְלֹא אָדָם תִּפְוֹק לִי מוֹהֲמַת יְהִי לוֹ מִי שְׁהַמַּת שְׁלוֹ כְּדְּפִטְרִינָן שׁוּר פְּסוּהַמ"ק דְּמַת אָסוּר בְּהִנְאָה וְתִי דְּשׁוּר וְלֹא אָדָם אֶצְטְרִיף לְעַבְדַּ וּלְנְכָרִי הַקְּנוֹי לִישְׁרָאֵל שְׁנַפְּל לְבוּר דְּהָוָא שְׂרִי בְּהִנְאָה וּבְאַמַּת גּוּף פְּסִק הַב"י דְּמַת עַכּו"ם אָסוּר בְּהִנְאָה נוֹבַע מְמִקּוּר דְּבָרֵי הַרְשָׁבָ"א בְּתַשׁוּ' ס' שִׁמ"ה וְהַרְשָׁבָ"א גּוּפִי בְּחִידוּשֵׁי בַב"ק שָׁם תִּי ג"כ כְּתִי הַתּוּס' הַנְּ"ל הָרִי דְּהַרְשָׁבָ"א גּוּפִי ג"כ סוֹבֵר דְּמַת עַכּו"ם מְתַר בְּהִנְאָה וְהִנְהַ רֵאִיתִי בְּמִקְנָה בַּחַי' בְּקִידוּשִׁין כ"ו שְׁכ' דְּכּוֹנֵת הַתּוּס' הַנְּ"ל הוּא עַפִּי"ד הַתּוּס' זְבָחִים ע"א ע"ב ד"ה וּבְטָרִיפְתָּכוּ וַיֵּלֶךְ וּמְשׁוּם עוֹר לְחוּדְנִי אֶצְטְרִיף שׁוּר וְלֹא אָדָם דְּחַשְׁבִּיב הַמַּת שְׁלוֹ מְשׁוּם עוֹר דְּשְׂרִי בְּהִנְאָה מְדַאוּרִיית' כו' וּבְסִנְהֶדְרִין מ"ח ע"א בְּד"ה מְשַׁמְשִׁין כו' כ' הַתּוּס' שָׁם דְּעוֹרוֹ שְׁלֵי מֵת לֹא גָרַע מִתְכַּרְכִּי

המת ע"ש וא"כ לפי"ז י"ל דכוננת התוס' הוא בעבד ונכרי הקנוי לישראל דעכ"פ עורו
מותר דהא אינו אסור רק משום דהוי פתכריכי המת והוי דומיא דא' ביבמות ס"ו ע"ב
גבי ההוא אצטלא דפרוסה אמיתנא קניא מיתנא וכיון דאינו אלא משום קנין המת א"כ
עבד נכרי שהיא קנוי לישראל דאין לעבד קנין בלא רבו ממילא העור מותר בהנאה
ושפיר הוי מתקנים והמת יהי' לו כמ"ש התוס' בזבחים ע"ש דפח"ח.

ונראה דבזה תהי' נדחית ראית המשנה למלך בפ"ד מה' אבל ובשו"ת צ"צ סי' י"ב
בהג"ה דמת עפ"ם מותר בהנאה מסנהדרין י"ט ע"ב דא"ל שאול לדוד בעית דאתן לך
מיכל זיל אייתי לי מאה ערלות פלשתים כו' שאול סבר לא חזי ולא מידי ודוד סבר חזי
לכלבא ושונונרא ואי אסור הנאה היא הא לא חזי לכלבא ושונונרא ואינו שו"פ א"ו דמת
עפ"ם מותר בהנאה ולפי"ד המקנה י"ל דהנה הברה"ז בזבחים ע"א כ' שם דערלות הוי
כמו עור וא"כ עור של נכרי הקנוי לישראל הא מותר כד' המקנה הנ"ל וא"כ הא משעה
שפיבש דוד היו הפלשתים נקנים לו בחזקה כמ"ש התוס' בגיטין ל"ח ע"א ד"ה אבל
בחזקה כו' דבחזקה של פיבוש מלחמה איירי ע"ש וא"כ לא הי' הערלות אסור הנאה
ועפי"ז תתחזק הקושני שראיתי בשו"ת יד אליהו סי' ס"ז שהקשה מש"ס פתובות ע"ט
ע"ב דקא' אי חיישינן למיתה אפי' נלד בהמת מלוג נמי לא נאי לא חיישי למיתה אפי'
נלד שפחת מלוג נמי לעולם חיישי למיתה ושאני בהמה דאיכא עורה.

והקשה אי נימא דמת גוי מותר בהנאה הא בשפחת מלוג נמי איכא עורה כהנ אפי' אי
נימא מת גוי אסור בהנאה נמי תקשי דהא עכ"פ עור של עבד ושפחה הא מותר בהנאה
וא"כ גם בשפחת מלוג איכא עורה.

והנה בדה נ"ה ע"א א' שם עור אדם ד"ת טהור ומ"ט אמרו טמא גזירה שפא יעשה אדם
עורות אביו ואמו שטיחין לתמור והקשו התוס' הא מת אסור בהנאה ות"י בת"י הא'
דטומאה חמירא להו לאינשי טפי ות"י הב' דעור אינו בכלל בפשר ליאסר בהנאה פיון דמת
ילפינן שם שם מע"ע וע"ע נמי לא נפק' לן אלא מדכתי' בה פפרה פקדשים וכמו דעור
קדשים מותר בהנאה ה"ה עור המת ונראה דהני שני תירווצים תלי' בתרי לישני דמיייתי
התם בנדה דל"ק דעור גזעו מחליף והא דעולא אריש' אתמר ועור אדם טהור מדאוריית'
אף בלא עיבדו וע"כ דל"ח כפשר לכה אינו אסור בהנאה כמו עור קדשים משא"כ לל"ב
שם דעור אין גזעו מחליף ועולא קאי אסיפ' דרק עור אדם שעובדו טהור מדאוריית'
אבל בלא עיבדו טמא מה"ת דחשיב כפשר א"כ לפום ההוא לישנ' העור אסור ג"כ בהנאה
ול"ד לעור קדשים דעור האדם הוא רף וחשיב כפשר.

ולפי הצעה זו ג"כ תסתער עוד הפעם קושני' היד אליהו הנ"ל דהא גם גבי שפחת מלוג
איכא שניר עורה ואין לומר דקאי התם לההיא לישנ' דחשיב עור אדם כפשר ואסור
בהנאה ז"א דהנה לכאורה קשה לפי פר"ח בתוס' שם ע"א דהיכי דאין גזעו מחליף פי'
שאם יהי' נקצץ לא יגדל אחר תחתיו הוי פולה פירא שלקח בהן קרקע ע"ש א"כ היכי
נימא דיהי' העור חשיב קרו' הא אי מגדל העור אין גזעו מחליף לל"ב דש"ס נדה הנ"ל
וע"כ דקאי התם לל"ק דעור גזעו מחליף א"כ הא לההיא לישנא העור מותר בהנאה
וא"כ איכא גם גבי שפחת מלוג שיוור עורה אמנם באמת לק"מ דאפי' אי נימא דהעור
מותר בהנאה ושע"כ חשיב המת שלו פיון דאיכא בי' דבר שמותר בהנאה מ"מ פיון דאין

דָּרָךְ לְהַפְשִׁיט הָעוֹר מִן הַמֶּת הַגּוֹי כְּלִיא קַרְנָא אֲבָל עוֹר הַבְּהֵמָה וְדַאי חָשִׁיב שְׂיֹר וּמִן שְׂוֹב
נְמִי עִפְיִ"ז מַה שְׂיֵשׁ לְהַעִיר לְכַאוּרָה מִדְּבַרֵי הָרֶ"ן בְּנִדְרִים ל"ח ע"ב תנ"י 'יְהוֹשֻׁעַ אִישׁ עֲזָא
אוֹמֵר זֶן עֲבָדְיוּ וְשִׁפְחוֹתָיו הִכְנַעְתִּים וְלֹא יִזוּן אֶת בְּהֵמָתוֹ בֵּין טְמֵאָה בֵּין טְהוֹרָה מ"ט עֲבָדְיוּ
וְשִׁפְחוֹתָיו הִכְנַעְנִים לְמַנְחָרוֹתָא עֲבִידֵן בְּהֵמָה לְפִטוּמָא עֲבִידָא וּפִי' הָרֶ"ן לְמַנְחָרוֹתָא כְּלוּמַר
שְׂאִין עוֹמְדִין לְאֲכִילָה אֲלֵא לְנַחֲרָה בְּעֵלְמָ' שְׂפִשְׁהוּן מִתִּין מְנִיחִין אוֹתָן וְאִין אָדָם אוֹכְלִין
עכ"ד וְלְכַאוּרָה קָשָׁה דְּהָא אִפְתִּי גִיחָא לִיהֵם בְּפִטוּמָא דְּגַם הָעוֹר מְנֻשְׁבַּח ע"י הַפְּיִטוּם
וְעוֹר הַמֶּת שֶׁל עֶבֶד וְשִׁפְחָה הָא מְוֹתֵר בְּהֵנָאָה וְעַכְצ"ל מִשׁוּם דְּאִין דָּרָךְ לְהַתְעַסֵּק בְּהַפְּשִׁטַּת
עוֹר מֵת אָדָם וּל"ק נְמִי מִתּוֹס' עֲרַכִּין ד' ע"א בְּהָא דְקָא' נְפִשׁוֹת וְלֹא הַמֶּת וְהַקְּשׁוֹ הַתּוֹס'
ל"ל קָרָא תִּיפּוּק לִי דְאָסוּר בְּהֵנָאָה מֵה"ת וְאִינוּ בְּדָמִים וְלִהְיֵ"ל הָא אֲצִטְרִיף לְעֶבֶד מֵת
דְּהָא גַם עֶבֶד נֶעְרַף וּסד"א דְאִית' גַּם עֶבֶד מֵת בְּעֲרַכִּין מִשׁוּם הָעוֹר דְּמְוֹתֵר לְפִי"ד הַמְקַנְהָ
הַנְּ"ל וְע"כ דְּכִינּוּן דְּאִין דָּרָךְ לְהַתְעַסֵּק בְּהַפְּשִׁטַּת עוֹר מֵת ל"ה בַּר דָּמִים וְרַק לְעַנְנֵן הַמֶּת
שְׁלוֹ חָשִׁיב פִּינּוּן דְאִית עָלָיו דְּבַר דְּשָׂרִי לִיהֵנוֹת מְמַנּוּ: וְהִנֵּה בַחֲזִי' הָרֶ"ן חֻלּוּין קכ"ב ע"א
הַבִּיא תִי' הַב' דְּתוֹס' נִדָּה הַנְּ"ל דְּעוֹר הַמֶּת שָׂרִי בְּהֵנָאָה וּכ' וְנ"ל וְיֵשׁ שְׂתִירְצוֹ שְׁפָל דְּבַר
מִן הַמֶּת שְׂגֻזְעוֹ מִחֲלִיף וְאִינוּ מְטַמָּא אִינוּ אָסוּר בְּהֵנָאָה כּו' וְהַקְּשָׁה ע"ז דְּהָא שְׂיַעַר אִינוּ
מְטַמָּא וְנִחְלָקוּ בּוֹ בַפ"ק דְּעֲרַכִּין אִם הוּא אָסוּר בְּהֵנָאָה.

וְלְכַאוּרָה נִרְאָה לִיִּישָׁב עִפְיִ"מ דְקָא' בְּעֲרַכִּין שָׁם לְרַנְב"י מ"ט בְּהֵמָה שְׂנֵהֲרָגָה אָסוּר גַּם
שְׂעֵרָה בְּהֵנָאָה וְאִשָּׁה שְׂמֵתָה נִהְיִין בְּשְׂעֵרָה וּמִשְׁנֵי זֶה מִיתְתָּה אוֹסְרָתָה וְשְׂיַעַר לָאוּ בַר
מִיתָה הוּא. וְזוֹ גַּמַר דִּינָה אוֹסְרָתָה מִחַיִּים הַלְּפָדָה כָּל דְּמַחְנוּבָר בָּהּ בְּשַׁעַת גַּמַר דִּין מִתְסַר
בְּהֵדָה וּבְאֵמַת צְרִיף לְעִינֵין הֵלֵא בְּפִשְׁיטוֹת הַגּוֹי מְצִי לְחַלֵּק וְלוֹמַר שֶׁא"ה דְּגִלִי רַחֲמָנִי וּבַעַל
הַשׁוֹר נָקִי לְהֵנָאָת עוֹרוֹ וְה"ה דְּשְׂמַעִינּוּ מִינִי' הֵנָאָת שְׂעֵרוֹ כְּאָדָם שְׂאוּמַר לְחַבְרִירוֹ יֵצֵא
פְלוּנִי נָקִי מִנְכֻסָיו וְאִין לוֹ בְּהֵם הֵנָאָה שֶׁל כְּלוּם וּכְמוֹ שְׂפִירַש"י בְּאֵמַת בְּמִשְׁנָה שָׁם.

וּלְמ"ש רש"י ז"ל בַּגַּמ' דְּכִינּוּן דְּתִלוּי בַּגַּמ"ד הַלְּפָדָה כָּל דְּמַחְנוּבָר בָּהּ בְּשַׁעַת גַּמ"ד מִתְסַר
א"כ ל"ל קָרָא לְהֵנָאָת עוֹרוֹ דְּהָרִי אִף לְעַנְנֵן הֵנָאָת הָעוֹר שְׂיַיָּף הִיחָא סְבָרָא דְּכִינּוּן דְּתִלוּי
בַּגַּמ"ד כָּל מַה שְׂמַחְנוּבָר בָּהּ בְּשַׁעַת גַּמ"ד מִתְסַר בְּהֵדָה דְּהָרִי הָעוֹר חֲמוּר מְשִׁיעַר דְּהָא
בְּתִשׁוּ' הַרְשָׁב"א סִי' ש"ה לְמַד דְּעוֹר הַמֶּת אָסוּר בְּהֵנָאָה ק"ו מְשִׁיעַר ע"ש וְא"כ חֲזִינּוּן
דְּעוֹר הוּא יוֹתֵר מְחַנּוּבָר וּבְאֵמַת מְצִינּוּ כֵּן בְּש"ס עִירוּבִין כ"ז ע"ב לְעַנְנֵן לִיקַח בְּכֻסָּף
מִצְעָר בְּבָקָר מְלַמֵּד שְׁלוֹקְחִין בְּקָר ע"ג עוֹרוֹ בְּצִאָן מְלַמֵּד שְׁלוֹקְחִין צִאָן ע"ג גִּינְזָתָה כּו'
צְרִיכִי דְאִי כ"ר בְּבָקָר הו"א בְּקָר הוּא דְּמֻזְדָּבֵן ע"ג עוֹרוֹ מִשׁוּם דְּגוּפִי' הוּא אֲבָל צִאָן ע"ג
גִּינְזָתָה דְּלָאוּ גוּפִי' הוּא אִימָא לָא וּפִירַש"י עוֹר מְחַנּוּבָר לְבָשָׂר וְא"י לְהַפְּשִׁיטוֹ מִחַיִּים אֲבָל
גִּינְזָה יָכוֹל לְגֻזְזָה מִחַיִּים ע"ש הָרִי דְּהָעוֹר הַגּוֹי יוֹתֵר כְּגוּפוֹ מִהַשְׂיַעַר וְהָא דָא' בְּנִזְרִי נ"א
כְּעִי ר"א בְּרִי' דְּרַב אִיקָא עוֹרוֹ מֵאִי שְׂיַעֲשֵׂה גִלְגְּלִין לְמַת אִף דְּשָׁם ע"א מִיבְעֵי' לִי לְחֻזְקִי'
רַק בְּשַׁעֲרוֹ הָעוֹמֵד לִיגְזוֹ אִי נַעֲשֵׂה גִלְגְּלִין אֲבָל בְּאִינוּ עוֹמֵד לִיגְזוֹ פְּשִׁטָא לִי דְנַעֲשֵׂה
גִלְגְּלִין לְמַת הָרִי דְשְׂיַעַר הַגּוֹי יוֹתֵר מְחַנּוּבָר מְעוֹרוֹ עַכְצ"ל דר"א ב"א פְּלִיג בְּזָה עַל חֻזְקִי'
וְכֵן מְבֹאָר בְּשִׁטָּה מְקוּבָצַת שָׁם ע"ש וְא"כ עכ"פ פִּינּוּן דְּעוֹר הַגּוֹי יוֹתֵר מְחַנּוּבָר מְשִׁיעַר
ל"ל קָרָא דְנָקִי לְהֵנָאָת עוֹרוֹ וְאִפְשָׁר דְּהָא דָא' בְּשִׁיעַר כָּל דְּמַחְנוּבָר בְּהֵדָה מִתְסַר לָאוּ מִפְּחַ
הַסְּבָרָא אֲלֵא אַחַר דְּדָרְשִׁי' נָקִי לְהֵנָאָת עוֹרוֹ וְצ"ע [ולפ"ז נִרְאָה דְּפְלוּגָת' דְּרַנְב"י וְלוֹי
שָׁם תִּלִּי' בְּפְלוּגָת' דְּפְלִיגִי בְּחֻלּוּין פ"ב וּבְכַרִּיתוֹת כ"ה אִי עֲגָלָה עָרוּפָה מְשַׁעַת יְרִידָה לְנַחַל
אִיתָן אָסוּרָה אוֹ מְשַׁעַת עָרוּפָה דְּלוֹי דס"ל שְׂיַעַר הַמֶּת אָסוּר בְּהֵנָאָה הוּא מִשׁוּם דְּיִלְפִי'

מעגלה ערופה וס"ל דע"ע נאסרה מחיים משעת ירידה לנחל איתן הלכה כל דמחנפר בה משעת ירידה לנחל איתן מיתסר בהדה א"כ גם השיער אסור וה"ה שיער המת ג"כ אסור משא"כ רנב"י ס"ל דע"ע עריפתה אוסרתה א"כ השיער מותר דשיער לאו בר ערופה הוי וע"כ גם שיער המת מותר בהנאה.

ולפי"ז הא בנדה שם קאי על מימרא דעולא דאמר שמא יעשה עורות אביו ואמו שטיחין ועולא מסתמא כר"י רבי ס"ל דא' בש"ס חולין שם דע"ע משעת ערופה נאסרה עיי' תוס' סנהדרין מ"ז ע"ב וא"כ אין העור נאסר בהנאה כמו השיער משום דלאו בר ערופה הוא דאינו עשוי להשתנות [ובאמת הא שכ' רש"י בשיער דלאו בר מיתה הוא שאינו עשוי להשתנות צ"ע מב"ב קנ"ד ע"א דקא' ועוד סימנים עשויים להשתנות לאחר מיתה וכ' התוס' שם בשם ר"ת דבחייו הי' השערות לבנות ולאח"מ נעשו שחורות ע"ש וה"ה העור שאינו נאסר בהנאה מה"ט.

ושעפי"ז הי' נראה לכאורה לבאר דברי הרמב"ם ז"ל בפ"ג מה' ט"מ הי"א וז"ל עור האדם כבשרו ואם עבדו כ"צ כו' אבל מדבריהם מטמא בכזית כבשר המת גזירה שלא להרגיל בנ"א לעבוד עורות האדם וישתמשו בהן עכ"ל ולכאורה תמוה מדוע שינה הרמב"ם מל' הש"ס שא' שמא יעשה עורות אביו ואמו שטיחין ולהנ"ל י"ל דהרמב"ם הנה ק' לי' קו' התוס' הנ"ל הא עור המת אסור בהנאה וע"כ משום דעולא לטעמי' דס"ל כר"י רבי דע"ע לאחר ערופה נאסרה ולכה לא נאסר העור כנ"ל אמנם הרמב"ם הא פסק בפ"ח מה' רוצח דירידתה לנחל איתן אוסרתה א"כ גם העור נאסר והדק"ל [ונהוא דחמירא לי' לאינש טומאה נראה לו לרמב"ם לדוחק] ועכ"ל דס"ל פדעת השואל בתשו' הרשב"א סי' שס"ה דהגזירה שמא יעשה עורות אביו עבד או גוי שטיחין דליכא איסור הנאה ע"ש וא"כ אם החפש משום עורות גוי אצל אביו דהא כל הטעם דנקט עולא אביו משום דחמיר טובא דמכבדו במותו משא"כ אביו גוי א"ח בכיבוד וע"כ שאין האי' רק משום אכזריות המעשה שלא להרגיל בנ"א בעיבוד עורות אדם שהוא מגונה מאוד ולכה שפיר כ' הרמב"ם במתק לשונו שלא להרגיל בנ"א לעבוד עורות האדם ולהשתמש בהם ולא נקט אביו ואמו שהוא רק אליב' דעולא כנ"ל: אף כ"ז לפלפולא ולאחר העיון דא בורכא היא דלענין העור א"א לומר דתלי' בפלוגתא הנ"ל דאפי' למ"ד עריפתה אוסרתה ג"כ שייך לומר דהעור נאסר עפי"מ דא' בחולין י"א ע"א גבי ע"ע פנין דכפרה כתי' בה פקדשים פסולה כשהוא טריפה ואפי' לאחר עריפה בעי' שתהא שלימה ע' בתוס' שם וא"כ גם העור הוא בכלל ערופה דבלאו העור הוא גלודה והוי' טריפה ופסולה לערופה וא"כ גם העור נאסר בשעת ערופה: והנה לענין הלכה בשיער המת בפהמ"ש להרמב"ם בערכין נראה שנוטה לאיסור אולם בחיבורו הגדול פ"ד מה' אבל חזר בו וכו' להדי' להיתר וכן בתוס' ב"ק הנ"ל מבואר להדי' להיתר ובפרט לפי"ד התוס' בנדה הנ"ל דעור המת מותר בהנאה וכ"כ בזבחים ע"א ע"ב ע"ש [אלא שלשונם שם צ"ע שכ' דמדאוריית' העור שרי בהנאה רק מדרבנן אסרו בהנאה גזירה שמא יעשה עורות אביו ואמו שטיחין ובאמת לא מצינו שיגזרו חכמים אי' הנאה מטעם זה רק טומאה גזרו עליהן משום הכי] וא"כ פנין דעורו מותר מכ"ש שערו דהרי בעור המת דעת הרמב"ם שאסור בהנאה ובשערו כ' דמותר כמ"ש בשו"ת צ"צ סי' בדתו וכן משמע באמת מפשטא דש"ס סנהדרין קי"ב ע"א דשיער נשים אפי' ברשעניות מותר דל"ה בכלל שללה ואי הי'

אסורין לאת"מ הו"ל לאנסרן בהנאה מטעם פל העומד כו' אף בש"ע יו"ד סי' שמ"ט פסקי דשיעור המת אסור בהנאה וכ"פ הרשב"א בתשו' סי' ש"ל ע"ש שהאריך קצת וגם נראה להקדנ' פן מדברי התוס' זבחים ע"ב ע"א ד"ה אלא שהקשו דאמאי לא תשיב בסוף ע"ז במשנה אלו אסורין כו' שיעור המת ע"ש הרי דפשיט' להו דהלכה כמ"ד שיעור המת אסור בהנאה ולכאורה צ"ע אמאי ל"ק בערכין שם דהפלוגתא אי שיעור המת אסור בהנאה תלוי בפלוגת' דרשב"ג ורפנן בסנהדרין ט"ו ע"א בהקדוש עבדו אם מועלין בשערו ופליגי שם אי שערו העומד ליגזז פגזוז דמי או לא וע' בנדרים ס"ה ע"ב וברא"ש שם היטב (ויש להעיר שם לפי"ד התוס' במס' נדה ע"א ד"ה הקדש אינו מתחלל על הקרקע ונ"ל ה' דא' שמואל לקמן בונין בחול ואח"כ מקדישין למ"ד תלוש ולבסוף חברו הני תלוש א"ש ואפ"ל למ"ד דחשיב כמתקובר מ"מ פיון דאם ל"ה קדוש סופו ליעקר מיקרי תלוש וכ"כ בעירובין ל"א ע"ב ולפי"ז קשה עפי"ד התוס' גיטין ל"ח ע"ב וכ"כ הרשב"א בתשובה דאף דאין מעילה במקובר לקרקע מ"מ איסורא דאוריית' מיהא איפא וא"כ איך נימא דאין מועלין משום דשיעור העומד ליגזז לאו פגזוז דמי והוי מתקובר הרי פיון דעכ"פ איסור' איפא ושיעור כל כמה דשביק להו אשבוחי משבח וע"כ סופן ליגזז וא"כ הוי פגזוז כסברת התוס' הנ"ל והיל"ל דמועלין מדאוריית' ויש לחלק] וה"נ לענין שיעור המת היל"ל דתלוי אי שיעור העומד ליגזז פגזוז דמי או לאו ולכאורה חשבת' לומר עפי"ד התוס' חגיגה ד' ע"א שהקשו בהא דאיבעי' לן בגיטין מי שח"ע אם יש לו קנס שלשים שקלים? תן לאדוניו א"ר והאי אדון והקשו נימא פיון דעומד לכוף את רבו כמאן דמשוחרר דמי ותי' פיון דמית אגמ"ל דל"ה עומד לשיחרור וה"נ י"ל פיון דמתה האשה אגמ"ל דלא הי' השיעור עומד ליגזז מחיים אף לא משמע פן מש"ס נזיר נ"א שהבאתי למעלה דשם מספקינן בשיעור העומד ליגלח אי הוי כשאר חיבורין במת וטמא או פגזוז דמי ולא מטמא במת אף במקובר ע' בתוס' שם הרי דל"א סברא זו וע' בפסקי תוס' בערכין שם שכ' ונ"ל האשה שמתה נהנין משערה העומד לינשר בחפיפה וסריקה הרי דשם מיירי בשערות העומדין ליתלש וצל"ע בזה: והנה לענין מת עכו"ם אי מותר בהנאה האריך בזה המשנה למלך בה' אבל הנ"ל וכ' להוכיח מש"ס פרייתות כ"א דשקיל וטרי שם הש"ס היכי משפחת לה שבבבילה יהי' טומאה קלה ובמת לא ותי' כגון דאיפא פחות מפזית נבילה וצרפה לפחות מפביצה אןכלין כו' לאפוקי מת דאע"ג דמליא לי' לא מטמא ט"א דבטלה דעתו ורב חנניא אמר כגון שחפיהו בצק כו' והשת' לימא דמהלכי שתיים אינו מטמא ט"א משום דהוא איסור הנאה ובריית' זו ר"ש הוא דאית לי' מכל האןכל אשר יאכל אןכל שאמה מאכיל לאחרים קרוי אןכל דמה"ט איה"נ אינו מטמא ט"א כדא' בפ"ק דבכורות א"ו דמת עכו"ם מותר בהנאה ומש"ה הוצרכו לחלק בין בהמה למהלכי שתיים ע"ש ולפענ"ד יש לדחות ראי' זו ע"ד הפלפול דהנה הרשב"א בתשו' סי' שס"ה הקשה אי אית' דמת עכו"ם מותר בהנאה א"כ מנ"ל לאסור תקרובת עכו"ם מדאמתקש למת דכתי' ויאכלו זבחי מתים דילמ' איתקש למת עכו"ם ותי' דא"כ היקישא למאי ע"ש ובהגהות טעם המלך על השעה"מ פ"ה מה' אישות העיר הלא לריב"ב דא' תקרובת ע"ז מטמא באהל א"כ איפא למימר שפיר דאיתקש למת נכרי לענין טומאה אבל לעולם מותר בהנאה אמנם באמת היא ר"ש ס"ל דמת עכו"ם אינו מטמא באהל דכתי' אדם פי ימות באהל וגו' ומבואר בספר יראים ובהגמ"י פ"ג מה' אבל ובטוש"ע יו"ד סי' שע"ב דאפ"י

במגע ובמשא נמי אינו מטמא [וכ' בתשו' פמ"א ח"א סי' נ"ו דפוסקים כתי' קמא ביבמות
ס"א ולא פרכינא שם דאמר נהי דמעטינהו מטומאת אהל במגע ובמשא מיהא מטמאין]
וא"כ א"א לומר דאיתקש לטומאה למת נכרי דהא אינו מטמא כלל אמנם לרשב"ג
באהלות פ"ח משנה ט' דפליג על ר"ש וס"ל דמת עפ"ם ג"כ מטמא באהל א"כ לדידן
שפיר י"ל דאיתקש למת ושרי בהנאה וההיקש מועיל לענין טומאה וע"כ לדידן מוכח
דמת עפ"ם ג"כ אסור בהנאה דאל"כ מנ"ל דתקרוכת ע"ז אסור בהנאה וא"כ יהי תלוי
בזה דלקנה פוסקים דפסקי כר"ש דמת עפ"ם אינו מטמא לדידהו י"ל מת עפ"ם מותר
בהנאה אולם להנה דפסקי פ"ג משום דהלכה פרשב"ג במשנתנו ע"כ דס"ל מת
עפ"ם אסור בהנאה ולפי"ז אין ראי' מש"ס פרייתות ה"ל דכיון דקונשי המ"ל הוא
דנוקמי כר"ש ולר"ש שפיר איכא לשנויי דמת עפ"ם שרי בהנאה.

אבל אפתי אינו מוכח שיהי' לכ"ע מותר בהנאה דהא איכא פוסקים דפסקי פרשב"ג וגם
אזדי לפי"ז הראי' השני' שהביא המשנה למלה מהירושלמי בשבת פ' המצניע דמוקי
במת עפ"ם דשרי בהנאה כיון דשם קאי לר"ש כמבואר התם ולר"ש שפיר י"ל דמת
עפ"ם שרי בהנאה: אמנם באמת לא יתכנו דברינו עפ"י ההלכה דהא אף למ"ד פרשב"ג
עכ"פ מנלן לומר דיפסוק ג"כ כריב"ב דתקרוכת ע"ז.

מטמא באהל דלית הלכתא פנותי' כמ"ש הרמב"ם פ"ו מאה"ט. ולפענ"ד יש לה"ר דמת
עפ"ם שרי בהנאה מדברי הת"כ שהובא בתוס' ערכין כ' ע"ב ד"ה אעפ"י דיליף דבגד
מנוגע אסור בהנאה מדכתי' צרעת ממארת תן בו מארה שאסור בהנאה ע"ש ולכאורה
קשה למאי דא' ביבמות ק"ג ע"ב דבגד מנוגע אעפ"י שאין בו גע"ג מטמא בכזית משום
דמצורע איתקש למת [וע' ברמב"ם פי"ד מה' ט"ז ה' י"ד דגם מוסגר איתקש וע' במ"ל
שם] וא"כ ל"ל קרא מיוחד על אסור הנאה הרי נוכל למילף מדאיתקש למת דאסור
בהנאה דאין היקש למחצה ועכצ"ל משום דמאיתקש למת אין ראי' די"ל דמאי דכתי'
במצורע אל נא תהי כמת היינו דאיתקש למת נכרי ואי דא"כ היקשא ל"ל ז"א דהא אהני
שפיר ההיקש לענין דמטמא בכזית כמת דהא אף מת נכרי מטמא לרשב"ג וגם לר"ש
לפי תי' דרכינא ביבמות שם עכ"פ במגע ובמשא מטמא ולכ"ף אצטריף קרא דממארת
שאסור בהנאה ואי דתקשי א"כ ל"ל למילף מת מע"ע דאסור בהנאה הלא נוכל למילף
מדאיתקש מצורע למת וה"ה איכא נקיש מת למצורע דאסור בהנאה דכתי' בי' ממארת
ז"א דאצטריף הילפותא מע"ע לענין דבהזמנה מיתסרא כדא' בסנהדרין מ"ז ע"ב דזוק
וכן הוא גם דעת הרדב"ז בתשו' סוס"י תשמ"א דמת עפ"ם מותר בהנאה ובתשו'
הרשב"א ח"ג סי' תקמ"ט כ' דמת עפ"ם מותר משום דכתי' אשר בשר חמורים בשרם
ונחשיב בשר הנכרי כבשר חמור: והנה מדי התבוננתי בדברי התוס' ערכין ה"ל נתיקשיתי
במאי דמשמע מדברייהם דרק מוחלט אסור בהנאה ולא מוסגרת והלא משנה מפורשת
היא בפ"א ממס' נגעים בגד המוסגר שקצצו ועשאו מוכין טהור ומותר בהנייתו ומשמע
דקודם שעשאו מוכין אסור בהנאה ובת"כ דריש לי' להדי' צרעת ממארת תן בו מארה
ואל תהנה בו אין לי אלא מוחלט מוסגר מנין ת"ל פי צרעת פי' דבקרא דבתרי' כתי' פי
צרעת ממארת היא ודריש לי' על מוסגר ועוד צ"ע לפענ"ד בהא דהתוס' שם מביאין ראי'
דבית המוחלט אסור בהנאה מדחזינו דבגד המוחלט אסור בהנאה ה"ה בית והלא
בירושלמי מס' ערלה קא' שם אבנים המנוגעות שעשאן סיד אית תנויי תנו עלו מידי

טוּמְאָתוֹ וְאִית תְּנוּיַי תְּנִי לֹא עָלוּ מִיַּד טוּמְאָתוֹ מ"ד עָלוּ וּמ"ד לֹא עָלוּ אֲסוּרוֹת דְּכַתִּי צָרַעַת מִמְאָרְתָּהּ הִיא תָּן בּוֹ מְאָרְהָ וְאֵל תִּהְיֶה בּוֹ וּר"י מְסִיק שֵׁם דְּאֲסוּר בְּהִנְאָה מְדַכְתִּי בִּי נְתִיצָה וְהוּבָא בְּרַמְבַּ"ן עַה"ת ס"פ תְּזַרְיעַ וְא"כ ל"ל לְהַתּוֹס' לַה"ר מְנַגְעֵי בְּתִים לְנֹגְעֵי בְּגָדִים וְצַע"ק.

וּבְדַרְךָ אֲנִי אֶמְרָתִי לְבָאָר דְּבָרֵי הַרְמַב"ם וְ"ל בְּפִי"ו מַה ט"צ שְׂכ' בֵּית הַמְּנוּגָע אָב מֵאֵה"ט כּו' שְׂפָוֶלֶן מְטַמְּאִין בְּבִיאַה פְּאָדָם מְצוּרַע וְכוּלָן אֲסוּרִין בְּהִנְאָה וְאִם שְׂרָפָן וְעֵשָׂה מִהֵן סִיד ה"ז אֲסוּר בְּהִנְאָה שְׂנֵאָמַר צָרַעַת מִמְאָרְתָּהּ תָּן בּוֹ מְאָרְהָ וְאֵל תִּהְיֶה בּוֹ עַכ"ל וּבְפִי"א מְנַגְעִים בְּמִשְׁנֵה י"ב כ' בְּפִיהֶם"ש שְׁלוֹ וְ"ל זֶה מְבוֹאָר לְפִי שְׂבָגָד מְנוּגָע אֲסוּר בְּהִנְאָה לְאָמְרוֹ יִתְעַלָּה בְּאֵשׁ יִשְׂרָף עַכ"ל א"כ חֲזִינָן דְּאִיהוּ לֹא יִלְיָף מְצָרַעַת מִמְאָרְתָּהּ וּבְאֵמַת בְּר"ש שֵׁם מְבִיא קָרָא דַּת"כ מְצָרַעַת מִמְאָרְתָּהּ וְלָמָּה בְּנֹגְעֵי בֵּית הַבֵּיא הַקָּרָא דְּצָרַעַת מִמְאָרְתָּהּ.

וּנְלַפְעַנְד"ל עִפִּי"ד הַתּוֹס' בְּתַמּוּרָה ל"ג ע"ב שְׂכ' בְּשֵׁם הַרְמ"ר דְּהַטְעַם דְּנִשְׂרָפִין אֶפְרָן מוֹתָר וְנִקְבְּרִין אֶפְרָן אֲסוּר מִשּׁוּם דְּנִשְׂרָפִין כִּינּוּן שְׂצֻנָּה הַפְּתוּב לְשׁוֹרְפָן אַחַר שְׂעֵשָׂה פְּאָלוּ נַעֲשִׂית מְצוֹתָן וְאִין לָהּ דְּבָר שְׂנַעֲשִׂית מְצוֹתוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ ה"נ כִּינּוּן שְׂנַעֲשִׂית מְצוֹתָן וְנִשְׂרָף הֵלֶךְ אִיסוּרֵי אֲבָל הַנִּקְבְּרִין דְּלֹא הִטְעִין הַפְּתוּב לְשׁוֹרְפָן מִשּׁוּף אִיסוּרֵי יְהוּ לַעוֹלָם ע"ש וּלְפִי"ז קָשָׁה אֲמַאי יְהִי אֲסוּר לִיְהִנּוֹת מִהַבֵּית אַחַר שְׂנַשְׂרָף וְנַעֲשֵׂה סִיד הֵלֵא כִּינּוּן דַּכ"ר וְנִתְּץ אֵת הַבֵּית א"כ הַמְּצֻנָּה הִיא הַנְּתִיצָה וְנִדְמִי לְנִשְׂרָפִין דְּאֶפְרָן מוֹתָר מִשּׁוּם דְּאִין לָהּ דְּבָר שְׂנַעֲשִׂית מְצוֹתוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ וְה"נ אַחַר הַנְּתִיצָה הָיִי נַעֲשֵׂה מְצוֹתוֹ וְלָכֶּה הַבֵּיא שְׂפִיר הַרְמַב"ם וְ"ל בְּזֶה הַטְעַם דְּכַתִּיב צָרַעַת מִמְאָרְתָּהּ תָּן בּוֹ מְאָרְהָ וְאֵל תִּהְיֶה בּוֹ א"כ מְדַקְפָּדָה רַחֲמָנָא וּכְתִבָּה צָרַעַת מִמְאָרְתָּהּ לִידַע שְׂנֵאָסְרָה בְּהִנְאָה וְהֵלֵא מִמִּילָא גִידַע מְדַצְוֹתָהּ הַתּוֹרָה לְנִתְּוֹן וְכַמ"ש הַרְמַב"ם וְ"ל בְּבָגָד מְנוּגָע מְדַבְעֵי שְׂרִיפָה אֲסוּר לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ וְעַכְצ"ל דְּקַפִּידַת הַתּוֹרָה הִיא שְׂלֵא לִיְהִנּוֹת אִפִּי אַחַר הַנְּתִיצָה וְא"כ א"ש ע"נ דְּבָרֵי הַרְמַב"ם וְ"ל דְּבָבָגָד מְנוּגָע מְבִיא הַקָּרָא דְּבָאֵשׁ תִּשְׂרָף עַל אִיסוּר הַנְּאָה קוֹדָם שְׂרִיפָה וְהָכָא הַבֵּיא מִן צָרַעַת מִמְאָרְתָּהּ לַעֲנִין אִם שְׂרָפָן וְעֵשָׂה מִהֵן סִיד דְּהוּ"א דְּכִינּוּן דְּכָבֵר נַעֲשִׂית מְצוֹתוֹ מוֹתָר לִיְהִנּוֹת מִמֶּנּוּ אֲבָל קוֹדָם הַנְּתִיצָה יִדְעִינוּ שְׂאֲסוּר בְּהִנְאָה מְדַכְתִּיב וְנִתְּץ וְגו' וְלָכֶה פְּשַׁתְּב מִקוֹדָם וְכוּלָן אֲסוּרִין בְּהִנְאָה לֹא הַבֵּיא הֵהִיא קָרָא כִּינּוּן דְּקוֹדָם הַנְּתִיצָה מִמִּילָא יִדְעִינוּ מְדַבְעֵי נְתִיצָה כְּמוֹ בְּבָגָד מְנוּגָע.

וּבָאוּ דְּבָרֵי הַרְמַב"ם וְ"ל בְּדַקְדוּק הַיֵּטֵב: וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּשׁו"ת חַת"ס חִיו"ד סִי' שֵׁל"ו הַקְּשָׁה לְשִׁיטַת הַסּוֹבְרִין דְּמַת עַפּו"ם מוֹתָר בְּהִנְאָה מִש"ס גִּיטִין מ"ב ע"א דְּמִשְׁנֵי בְּמִנְוֹל וּמִכָּה שְׁחִין שְׁחִין וְקָשָׁה אִפְתִּי חֲזִי לְמוֹכְרוֹ לְהַאֲכִילוֹ לְכָלְבִים לְאַחַר מִיתָה אוֹ לְלִמּוּד הַנִּיתוּחַ כּו' ע"ש וּלְפַעַנ"ד אִינִי רוֹאָה בְּזֶה תִּיּוֹבְתָא דְּבִשְׂלָמָא לַעֲנִין לְמוֹכְרוֹ לְקַנְסֵי אִם יִגְחַצּוּ שׁוֹר כִּינּוּן דְּהַתּוֹרָה זְכָתָהּ לוֹ שְׂלֵשִׁים שָׁל עֶבֶד פְּדֻכְתִּיב שְׂלֵשִׁים שְׂקָלִים יִתָּן לְאִדּוֹנֵי וְהִינּוּ אַע"ג דְּהַקְּנָס בָּא לְאַחַר מִיתַת הָעֶבֶד וְאִזְ אִינוּ קָרִי אֲדוֹן עָלָיו כִּינּוּן דְּאִינוּ נִקְנָה לוֹ אֲלֵא לַעֲבוּדָה וְלֹא לְאַחַר מִיתָה מ"מ כִּינּוּן דְּהַקְּנָס דְּשְׂלֵשִׁים שְׂקָלִים אִינוּ רַק מִשּׁוּם שְׂהוּא עֶבֶד דַּבְּ"ח לִיתָא לָכֶה שְׂפִיר שְׂיִיף לְהַאֲדוֹן אֲבָל לַעֲנִין לְמוֹכְרוֹ לְכָלְבִים לְאַחַר מִיתָה מִינּוּ לָנוּ לוֹמַר שְׂיִהֵל נִקְנָה לְהַאֲדוֹן גַּם לְאַחַר מִיתָה דְּהָא אִזְ אִינוּ קָרוּי אֲדוֹן עָלָיו דְּבַמְתִּים חֲפְשֵׁי וְאִין אֲדוֹנִים לְאֵלָהּ (וְעַפִּי"ז נִדְחִין נְמִי דְּבָרֵי סֵפֶר הַמְּקַנָּה שְׂהַבְּאִתִּי לְמַעְלָה כְּמוֹכּוֹ) א"כ לֹא יוֹכֵל לְמַפּוֹר הַהִנְאוֹת שְׂלֵאֲחַר מִיתָה דְּאִזְ יֵד כָּל אֲדָם שְׂנָה בּוֹ וְשְׂפִיר קֵא' הַתָּם

דמשפחת עבד שאינו שנה פסך בטריפה ומגנול ומנפה שחין דאינו ראוי לכלום וז"ב בעיני עד שאני תמה על הגאון חת"ס ז"ל שהקשה פן ותבט עיני בשו"ר בדרך העברה בשו"ת חסד לאברהם מדידי הרב הגאון מבויטשאטש ז"ל בחיו"ד סי' ק"ט שרוצה לה"ר להסוברים דמת עפוי"ם אסור בהנאה מכתובות ט"ו ע"ב ויומא פ"ה גבי מצא תינוק מושלף בשוק אם רוב נכרים נכרים למאי הלכתא אר"פ להאכילו נבילות והקשה אמאי לא קא' נ"מ אם מת דקשהו ישראל אסור בהנאה ואם רוב נכרים נכרי ומותר בהנאה אע"כ דגם מת עפוי"ם אסור בהנאה ע"ש ולפענ"ד אין מפאן ראוי דהרי אפי' אינימא דמת עפוי"ם אסור בהנאה בכ"ז נ"מ לענן טומאה דקברי עפוי"ם אינן מטמאין באהל ולמה לא קא' נ"מ זו וגם לענן מת מצנה בטומאת כהן ונזיר פברמ"א סי' שע"ד ס"ג ע"ש וכדומה הרבה וע"כ דהש"ס רוצה למצוא נפקותא בעודו בחיים חיותו.

ויש בכ"א מהם רבותא כמ"ש התוס' שם וא"כ ליכא לאקשויי מידי: והנה ראיתי בעטרת זקנים שסביב הש"ע א"ח סי' ע"ה שכ' שם דאפי' מאן דמתיר בפאה נכרית אכל שיער של עצמה אף שנתכו וחקרו בראשה כדי שתהא נראה בעלת שיער אית בה משום פ"ר ע"ש ויש לבאר בזה דברי התוס' כתובות ע"ב ע"ב גבי הא דאר"א אר"י קלטה אין בה משום פ"ר כו' ע"ש.

וע' בכנה"ג אה"ע סי' כ"א שהביא בשם משא מלך וז"ל ויש מקצת נשים שלוקחין משי שחור ומשימין בפדחתן כדי להתייפות ואפי' בזה רע עלי המעשה שבנ"א טועין וחושידין שהם שערות שלקו אלא הנח להם לישראל כו' הרי חזינו דהרע בעיניו המנהג שמשמין משי שחור על פדחתן ומכ"ש הפאה נכרית שראתה כשערה ממש בנדאי ראוי להחמיר מלבד החשש הנ"ל שעושיין אותן משערות של מתי עפוי"ם ובפמ"ג יו"ד סי' ע"ט תופס להלכה כהמחמירין לאסור בהנאה מת עפוי"ם.

יותר לא אוכל להאריך פעת. ה' יהי בעזרו על דבר כבוד שמו ית' על מי מנוחות ונהלהו ובמעגלי צדק ינחהו ויאמץ לבו לתורתו ועבודתו ית"ש כנפשו ונפש ידידו הדור"ש באהבה: סימן לז בעזהש"י יום ב' י"ד לירח תמוז תרל"ח לפ"ק סטריא: ישפות ד' שלום וכ"ט לכבוד הרב החרף ובקי זך הרעיון חכם ושלם כש"ת מוה' אליהו גאטיסמאן נ"י ראבד"ק דאלינא יצ"ו: מכתבו עם שאלתו שאלת חכם חצי תשובה הגיעני במוצ"ק העבר ואם אמנם סבוני גם סבוני טרדות המונים בענינים שונים בכל זאת פניתי להשיב לו מפני כבודו יען מפותלי מכתבו ניכר לי כי ידו הדה לתורה ולתעודה: בדבר אשר קרה שמה מקרה בלתי טהור במשרתת בתולה שהיתה אצל בעה"ב ד' שבועות והרגישה הבעה"ב שהמשרתת הרה לזנונים וגירשה אותה מביתה.

והודיעה להב"ד להתחקות על שרשי החקירה אודות התועבה הזאת וכאשר נתפרסם הדבר בשערי העיר בא לפני הב"ד איש א' ע"ה ובור והתודה שממנו נתעברה כי בעת בואה שמה היתה בביתו ערוך שמונה עשרה ירחים שהיא קרובתה של אשתו ומפתי היתה אוכלת.

ונה פחמשה חדשים אשר פתה אותה ובעלה כמה פעמים וברור לו שנתעברה ממני ועתה רוצה הבעל הנה לגרש את אשתו בכדי לקחת אותה לו לאשה בחפוב"ק וגם אשתו באה לב"ד ואמרה שרצונה לקבל ג"פ מבעלה למען תהי' לו הזונה הלזו לאשה.

וגם הזונה באה לפני ב"ד ואמרה כי לאיש הנ"ל היא הרה ולא ידעה איש זולתו עכת"ש:
הנה מקור דין זה נובע מדברי הש"ס פתובות ד"ג סע"ב והיא ארוס וארוסתו דא"ת
לקמן' דרב יוסף היא אמרה מינ' והוא אמר אין מינאי אר"י למאי ניוחש לה תדא דקא
מודה ועוד הא אר"י א"ש הלכה כר"ג ומוכחים התוס' שם וביתר ביאור בחי' הריטב"א
שם מדקא' תדא דקא מודה משמע דהיכי דהיא מודה שממנו נתעברה ל"א מדאפקרה
נפשה לגבי זה אפקרה נפשה נמי לגבי אחר דאלת"ה מאי נ"מ דקמודה הא אפתי נוכל
לומר מדאפקרה נפשה לגבי ארוס אפקרה נפשה נמי לגבי אחרים א"ו דכיון דקא מודה
בתרי' דידי' שדינו לי' וא"כ ה"א בנ"ד ששניהם מודים אמרינו דנדאי מינ' נתעברה
וליא חשש דמעונבת חבירו נאפי' אי נימא דשאני דין מהתם פיון דמיירי בארוס
וארוסתו לכה הסבא נותנת דבתר הארוס שדינו משא"כ באיש זר עכ"ז הא כ' התוס'
שם הטעם דכיון שפא עלי' ביאות הרבה ורגיל אצלה תמיד הוי פהא דאמרינו בעלמא
רוב בעילות אחרי הבעל וא"כ בנ"ד שיהיה בביתו ופא עלי' ביאות הרבה כמו שגזפר
במכתב כ"ת שפיר דומה לארוס ובלא"ה נוכל לומר דהא ביבמות ס"ט ע"ב אמרינו בכהן
שפא על בת ישראל וילדה תאכל בתרומה ואיפא תרי לישני התם בגמ' לל"ק דוקא בדלא
דיימא מעלמא ולל"ב אע"ג דדיימא מעלמא תאכל בתרומה אליפא דרבא והתוס' בע"ז
ד"ז ע"א כ' בשם ר"ת דבכל איפא דאמרי בש"ס בשל תורה הלך אחר המחמיר ובדרבנן
לקולא עי"ש וה"נ אף דעונדא דארוס וארוסתו דאיפא חשש אי' סוטה דאורי' הו"ל
למיזל לחומרא מ"מ גבי נ"ד לענין חשש אי' דמעונבת חבירו שהוא דרבנן אזלינו לקולא
ואמרי' שממנו הוא ובאמת פסק פן הב"ש בסי' י"ג סק"ו וס"ק כ"ג דאם שניהם מודים
לא חיישינו שפא זינתה עם אחר וליפא אי' דמעונבת חבירו רק בסי' ד' סכ"ו ובסי' קנ"ו
מובא ד' הרמב"ם ז"ל דאפי' אם מודה שנבעלה לו חיישינו שפא פשם שזינתה עם זה
כה זינתה עם אחר.

והב"ש הביא בשם המ"מ שהקשה דהרמב"ם ז"ל פסק בפ"ח מה' תרומות דכהן שפא על
ב"י וילדה תאכל בתרומה ול"ח שפא זינתה עם אחר ג"כ ומביא בשם הב"ש שתי' דדוקא
בחשש אי' דאורי' חייש הרמב"ם שפא זינתה עם אחר פגון לענין יבום אבל בה' תרומות
אירי בתרומה דרבנן לא חייש עיי"ש וע' בשו"ת תשב"ץ ח"ב סי' י"ט עכ"פ בנ"ד לענין
אי' דמעונבת חבירו שהוא דרבנן לכ"ע ל"ח שפא זינתה עם אחר ומכ"ש בנ"ד שהי'
עמה שמונה עשרה חדשים בבית א' בנדאי שני' לומר דשדינו בתרי' אפי' דיימא גם
מאחר דהני רוב ומצוי וכהוא דאמרי' ב"ב כ"ד לענין רוב וקרוב דברוב ומצוי ליפא
למ"ד דעדיף מקרוב וה"נ פיון שהי' בבית א' משו' זמן ארוך הוי מצוי כמו שמצינו
בסנהדרין פ"ח ע"א גבי הגונב את בנו פטור דא"ק כי ימצא פרט למצוי ופרי' אלא
מעתה כי ימצא איש שנוכב עם אישה בעולת בעל ה"נ כי ימצא פרט למצוי פגון של בית
פלוגי דשכיתן גביהו ופירש"י שהי' דרין בבית א' אנשים ונשים והי' מצויין תמיד עם
נשי חבריהן עיי"ש הרי דקרי לי' מצוי.

וע' בסוטה דמ"ה לענין ע"ע דאם נמצא ההרוג סמיך לעיר שרובה עכו"ם אין מודדין
דכתיב פי ימצא פרט למצוי עיי"ש. ובזה נלפענ"ד לפרש פלוגתא דאביי ורבא ביבמות
ס"ט שם דקא רבא בלא דיימא מעלמא בתרא דארוס שדינו לי' ומייתי לי' מהא דקתני

כהן שפא על ב"י וילדה תאכל בתרומה וע"כ בלא דינימא מעלמא דבדינימא מעלמא אמאי תאכל וברי לי אבני דמתני' מנירי פגון שהי שניהם חבושין בבית האסורין.

ונ"ל לבאר טעם פלוגתתן דהא באמת בחולין י"א ע"ב אמרי' על הא דקא' ודילמא פגון שהי אביו ואמו חבושין בבה"א אפ"ה אין אפטורופס לעריות אמנם נראה דסברת אבני הוא דכיון דהי' שניהם ביחד בבה"א הוי רוב ומצוי ולעולם היכי דליכא כ"א הרוב לחודי' פגון בארוס שפא עלי' כמה פעמים לא אזלינן בתרי' וזה הוי מצוי פשהי' שניהם בבית א' פנ"ל משא"כ רבא לשיטתהי' דבש"ס ב"ב ה"ג"ל אמרי' הדר בי רבא מההוא וס"ל דאין חילוק בין רוב ומצוי לרוב לחודי' א"כ ליכא לשנויי פגון שהי אביו ואמו חבושין בבה"א דאפתי ליכא למיזן אלא מטעם רוב דמצוי אינו מעלה לסייע להרוב לדידי' ובארוס הא איכא ג"כ רוב כד' התוס' ה"ג"ל בכתובות ובשיטה זו אזיל ג"כ הש"ס בחולין ה"ג"ל והבן.

ועיין בב"ש סי' קנ"ו סק"א וסי' קנ"ז סק"א: וקשאני לעצמי אומר בישוב ד' הרמב"ם ה"ג"ל דהנה בחגיגה י"ד סע"ב שאלו את בן זומא בתולה שעברה מהו לכ"ג מי חיישין לדשמואל דאמר שמואל יכול אני לבעול כמה בעילות בלא דם כו' והקשו התוס' דמשמע אי שכיחא דשמואל מהימנא והלא לר"י לא מפיה אנו חייין והתם משמע דקמיבעיא אליבא דכ"ע ות"י דכיון שאף היא בכלל האיסור פדכתיב והוא אשה בבתוליה יקח קרי' בי' יקח נאמנת והיינו דמתוך שהיא נאמנת לגבי עצמה דאדם נאמן ע"ע יותר מק' עדים נאמנת נמי לגבי אחרים והיינו ע"כ פסברת התוס' בשם הר"א ממיץ בסוף גדרים דזונה אינה מותרת להנשא לכהן ע"ש וכסברא זו כ' הרמב"ן בר"פ האשה בתרא על קוש' התוס' דגילף מוספיה לה לעצמה דע"א נאמן באיסורין אף באתחזק איסורא ות"י משום דנאמנת לגבי עצמה דאינה חשודה לקלקל א"ע נאמנת נמי לגבי הבעל וכ"כ הפנ"י בריש גיטין ביתר ביאור וסעד לסברא זו נראה מש"ס בכורות ל"ו ע"א א"ר נאמן הפהן לומר בכור זה נתן לי ישאל במומו מ"ט כל מילתא דעבידא לגלויי לא משקרי בה אנשי אר"א אף אנו נמי תנינא נאמן הפהן לומר הראיתי בכור זה ובע"מ הוא מ"ט לאו משום דאמרין כ"מ דעבידא לגלויי כו' התם הוא דקדשים בחוץ לא אכיל כו' ולכאורה קשה אי נימא מילתא דעבידא לאגלויי ג"כ משקרי אנשי א"כ היכי נאמן הפהן הלא פיון דינענון שהוא בכור הא אתחזק איסורא ואין עא"נ באתחזק איסורא ע' בר"ש פ"ב דנגעים אע"כ פיון דלא מקלקל נפש' לאכול קדשים בחוץ לכהן מהימן אפי' נגד חזקת איסור [וע' בירושלמי ביומא ר"פ אר"ה הממונה גבי הא דפרי' שם איה נאמן הרואה לומר ברקאי הא אין עא"נ ומשני מדעל"ג הוא וכן נאמן ע"א לומר שחשיכה מ"ש ונולד בשבת שמלין על פיו ע"ש בתיו"ט) יתיישב שפיר ד' הרמב"ם ה"ג"ל דבשלקמא לגבי עצמה שהיא תאכל בתרומה ע"י העובר אמרינן חזקה שאינה מקלקלת נפשה ולכהן נאמנת בהא שאמרת שהעובר הוא מהכהן משא"כ התם לענין שתועיל נאמנות שלה לענין שתפטור את אשתו מן היבום זה ל"א ולא מיבעיא אם היא לא נשאת לו רק לענין שתפטור מחליצה אשה אחרת שיש לו הא לא מספקינן רק על האשה האחרת בנדאי אינה נאמנת אלא אפי' היא עצמה ניסת לו מ"מ השתא פשהיא מעוברת הא אין אנו דנין עלי' דעדיין לא מת א"כ ל"ש לאוקמי' אתחזקה וכן הולך פסק הרמב"ם דהוא ס' ממזר משום דחזקת האם ל"מ לגבי הבת פשאין אנו דנין על האם ע' תוס' קידושין ס"ו ע"א וע' בהפלאה פתובות כ"ו

ע"ב בתד"ה אנו אחתינו דהכל תלוי אם אנו דנין על האם ג"כ אז מהני חזקתה לגבי הבת ולא פשאין אנו דנין על האם ע"ש.

ולפי"ז נראה נמי בנ"ד לענין חשש מעופרת חבירו פיון שגם עלי' חל האיסור פדמצינו בכתובות ס' ע"ב לענין מינקת בגמלה את בנה דאמרה היא סבתא בדידי הוי עובדא ואסור לי ר"נ משמע דהאיסור גם עלי' וא"כ בזה אפי' לר"י נאמנת להנשא לו פשהיא מעופרת פסברת התוס' הנ"ל: ועוד יש לצדד להתיר בנ"ד דליכא איסור מעופרת חבירו אף דאיכא חשש שפא אפקרה נפשה לגבי אחרים משום דהא הרמב"ם ז"ל כ' דטעמא דדחוסא הוא עיקר וקא כ' הנוב"י במהדו"ק חאה"ע סי' כ"ג דהיכי שיהא מסופק שפא הוא בנו חייס עליו ומביא ראי' מיבמות מ"ב (ובקושיותו שם פבר קדמו הרמב"ן שם ע"ש) וה"נ פיון דהבועל בא עלי' כמה פעמים אף דמספקינו שפא גם אחר בא עלי' עכ"פ ליכא איסור דמעופרת חבירו פיון דעכ"פ מסופק הוא שפא הוא בנו וראי' לד' הנוב"י כנלפענ"ד מש"ס פתובות י"ג ע"א דפריה התם לרב אסי דאמר מאי מדברת נבעלה ל"ל למיתני תרתי בבא דמדברת ומעופרת ומשני חדא להכשיר בה וחדא להכשיר בבתה ופריה למ"ד לדברי המכשיר בה פוסל בבתה מא"ל כו' וקשה לישני לעולם ס"ל כמ"ד לדברי המכשיר בה פוסל בבתה ואפ"ה אצטריך למיתני בבא דמעופרת דכשאמרה מאיש פלוני וכהן הוא נאמנת להנשא לו אפי' עכשיו פשהיא מעופרת ולא שניי' איסור דמעופרת חבירו דמרישא לא הוי ידעינו זאתדהו"א דרק היכי דרוב פשרין אצלה מכשיר ר"ג כמו שיהא באמת לחד מ"ד בגמ' התם משא"כ לענין איסור מעופרת חבירו הא רוב פסולין אצלה דממי שיהא מעופרת אפי' מכשר אסורה לינשא לו דעכ"פ הויא מעופרת חבירו ואשמעינו שפיר דנאמנת לינשא לו אף עכשיו שיהא מעופרת וס"ל לר"א כמ"ד דר"ג מכשיר אפי' ברוב פסולין אעכ"ל דכיון דע"כ מיירי שמודה הוא ג"כ דאי מכחישיה הו"ל פרי וברי וא"נ אפי' לד"ג כמ"ש הראשונים לקמן בעובדא דארוס וארוסתו וא"כ פיון דעכ"פ נבעלה גם לו שוב ל"ש לאשמעינו בהא דנאמנת דאף שלא תהי' נאמנת וניחוש שפא נבעלה גם מאחר עכ"פ גם על ספק בנו נמי חייס ול"ש חששא דדחוסא ואפי' לפי הטעם דסתם מעופרת למניקה קיימא ושפא יעפר חלקה ולא ימסמס לה בביעי וחלב ליכא חשש בנ"ד שפא יתברר לו אחר הליתה לפי חשבון זמן ביאתו עלי' דהעונבר אינו ממנה ואפקרה נפשה לגבי אחרים קודם שפא עלי' ושפא יעפר חלקה ולא ימסמס לה בביעי וחלב ז"א דכיון דהוא מודה לפנינו פעת שממנו היא הרה א"כ הוא חייב במזונות הולד פמבואר בסוס"י ע"א ועי' בשו"ת ש"ב יעקב ח"ב סי' ג' ובתה"ד בפסקיו סי' ל"ז א"כ ע"כ יתחייב למסמס לו בביעי וחלב ומבואר היתר זה בשו"ת עבוה"ג סי' א' ע"ש ושפטעם זה נראה בהא דקא בש"ס פתובות הנ"ל חדא דקא מודה ולכאורה קשה דהא אין אדם מע"ר דכלה בלא ברכה אסורה לבעלה פנדה וכמה פוסקים ס"ל דאפי' באיסור דרבנן ג"כ אמרינו אין אדם מע"ר ע' תשו' פמ"א ח"ב סי' ק"ה ולהאמור י"ל דכיון דע"י הודאתו מתחייב א"ע במזונות הולד אמרינו הודאת בע"ד כק' עדים דמי שכן מפורש יוצא מדברי הר"ן בכתובות פ' המדיר גבי מאכילתו שאינו מעונש דפריה ה"ד אי דלא ידע מנא ידע כו' והקשה הראב"ד לוקמה במודה ותי' משום דאין אדם מע"ר ודחה הר"ן ז"ל דכיון דקמפסדת ממון בהודאה אמרינו הודאת בע"ד כק' עדים דמי ע"ש והה"נ: אמנם בעובדא דידן א"צ לכל זה דרגלים לדבר שנתעברה הימנו פיון שהיתה

בביתו שמונה עשרה חדשים והיתה מנוקדת לו וע' בדברי הרא"ש בתשו' פלל פ"ב סי' א' שכ' ונ"ל ובגדון זה שהיתה האשה משרתת בביתו ומנוקדת נראה דאפ"ל לאפ"י בתרין דידי' שדינין לה וכ"כ ר"ש בפ"ק דכתובות כו' ע"ש ואפ"ל לד' הנ"י שהובא באה"ע סי' קנ"ו דאפ"ל במנוקדת חיישינן שמא זינתה עם אחר נראה דהיינו דוקא לענין איסור יבמה לשויק דאוריית' ולא לענין מעוברת חבירו דרבנן: והנה הא ליכא למימר דניחוש בנ"ד שאומר פן פדי לישא אותה שמא עיניו נתן בה דבשלמא בארוס וארוסתו ל"ש חשש זה דאם הי' יודע דלא מיני' הוא א"כ זינתה תחתיו ומאוסה היא בעיניו כדאית' בסי' קי"ד ס"א בהג"ה משא"כ בנ"ד איכא לכאורה חשש זה אמנם יפה כת' בזה בנוב"י מהדו"ת חאה"ע סי' ק"ז בהגהת בנו הג' ונ"ל דבשלמא בשבוי' או בעד המעיד לאשה שמת בעלה וכדומה שנסארה עליו לעולם חיישינן שמא עיניו נתן בה משא"כ במעוברת לענין שנאמין לו שממנו היא הרה אין זה איסור עולם דלאחר כ"ד חודש בלא"ה תהי' מותרת לו ל"א שמא משקר בשביל כ"ד חודש ע"ש דנגמא לזה מציינו בסוטה ז' ע"א גבי מוסרין לו שני ת"ח שמא יבא עלי' בדרך רי"א בעלה נאמן עלי' מק"ו ומה נדה שהיא בכרת בעלה נאמן עלי' סוטה שהיא בלאו לא כ"ש א"ל לא אם אמרת בנדה שפן יש לה היתר תאמר בסוטה שאין לה היתר ע"ש וע' בתוס' קידושין כ"א ע"א ד"ה שלא ילחצנה במלחמה כו' ויש מינישבים פי' הקונטרס ולק"מ מה שהקשה איך נתפייס יצרו דאיכא למימר דבטל הימנו יצה"ר פיון שיש לו פת בסלו שסופה להיות מותרת לו לאחר כל המעשים ע"כ ומ"ש כ"ת בחשש הב' ונ"ל כפי המבואר ביש"ש ביבמות על המשנה דהנטען על השפחה לא יכנס ונ"ל ונ"ב היכי דנחשד עם פנוי' שהגיעה לעונת נסת נדה אסור לקונסה דיש פאן חשש איסור פרת וגרע מנטען על השפחה שאין שם אלא איסור לאו עכ"ל: הנה לא ידענא מאי חששא איכא בזה דהא כל הטעם בנטען על השפחה היינו שנחשד שטוענים עליו דברי לעז דא' שם כ"ד ע"ב דאסור לישאנה משום הסר ממך עקשות פה ולזות שפתיים וגו' ופירש"י דאתו לאחזוקי לקלא קמא ויאמרו אמת הי' הקול הראשון וזה הוא היכי שבאמת לא בא עלי' משא"כ בנ"ד הלא מילא בפיו לאמר שבא עלי' כמה פעמים מאי הסר ממך עקשות פה איכא וכ"כ להד"י סברא זו המהרי"ק בשורש קכ"ט ע"ש.

ואדרבא הא מבואר בתוס' שם דבנטען על הפנוי' מצוה לקונסה משום ולו תהי' לאשה ואף דבש"ע אה"ע סי' קע"ז ס"ה בהג"ה מבואר דהסברא הראשונה עיקר דבנטען אסור לקונסה מ"מ הא כ' שם דזהו דוקא בקול בעלמ' אבל אם נדאי בא עלי' מצוה לקונסה ע"ש אפס בנ"ד פיון שהבועל יש לו אשה הא אסורה עליו משום חדרגמ"ה א"כ ליכא מ"ע דולו תהי' לאשה דל"ה ראוי' לקיימה ואף דהוא רוצה לגרש את אשתו ולאחר הגירושין תהי' ראוי' לו מ"מ פיון דהשת' אינה ראוי' לו אין אני קורא בו ולו תהי' לאשה כמבואר בירושלמי פ"ג דכתובות הי' נשוי את אחותה כבר נפטר מתה כבר נפטרה.

ואף דיש לחלק דהתם לא היתה ראוי' לו מצד איסור אחות אשה שהיא ח"כ ואפ"ל בדיעבד לא תפסו קידושין משא"כ הכא דאינו רק מצד חדר"ג ובדיעבד הא היו תופסין הקידושין מ"מ הא מבואר בתוס' פתובות ל' ע"א ד"ה א"ב דאפ"ל אי בדיעבד אם נשא נשוי מ"מ פיון דלכתחלה אינה ראוי' לו ל"ה ראוי' לקיימה ע"ש וה"נ הא השת' אינה ראוי' לו ול"ה ראוי' לקיימה ואטו נימא דמחניב לגרש את אשתו פדי שיקיים מצות ולו תהי' לאשה

הרי מבואר בתוס' חולין פ"ד ע"א ד"ה וליפרקינהו לעגנן פיסוי דאינו מחויב לפדות את הקדשים כדי שיתחייב בכיסוי ע"ש פריטב"א ב"ת רביאור.

איברא דיש לעיין מש"ס חולין קל"ה ע"א גבי ראשית הגז דאי לאו קרא דפוטר קדשים מראשית הגז הו"א לפרוק ולתוב לי' ואמאי ל"א פיון דהשת' הא לא רמיא עליו המ"ע דראשית הגז דאסור בגיזה ואטו מחויב להכניס א"ע במצות ראשית הגז.

אולם י"ל דהתם הא מוקי לה בקדשי בדה"ב דאינו אסור בגיזה רק מדרבנן א"כ פיון דמדאוריית' מחויב בגתת י"ל דמחויב להכניס א"ע משא"כ גבי פיסוי הא מה"ת הקדש פטור מפיסוי אינו מחויב להכניס א"ע בחיוב.

ובנ"ד י"ל פיון דהרבה פוסקים סברי דחרם הוי דאוריית' הוי ג"כ מעופב מחמת דאוריית' ואינו מחויב להביא א"ע לידי חיוב מ"ע דולו תהי' לאשה וצע"ק מדברי הרמב"ם פ"ד מע"ז גבי עיה"נ שפוסק דבקדשי בדה"ב פודין ואח"כ שורפין.

ואמאי הרי פיון דמדאוריית' אינו מחויב לשורפן עתה משום שללה ולא שלל שמים אמאי יתחייב להביא א"ע לידי מ"ע דתקפון ושרפת וע' מקו"ח בפתיחה לה' פסח ואכמ"ל] וכיון דתיכף לאחר שבעלה לא רמיא עליו המ"ע דולו תהי' לאשה שוב אפי' אחר שגירש את אשתו אין מצוה עליו לכונסה וע' ברא"ש ס"פ ואלו מגלחין שחולק שם על הר"מ ז"ל במ"ש מי שמת אביו ואמו והי' קטן באותה שעה וקודם שעברו ל' יום נעשה בן י"ג שנה ויום א' דחייב להתאבל משעה שהגדיל דאין דחוי אצל מצות וכת' ע"ז הרא"ש דכיון דבשעת חיוב האבילות הי' דחוי נפטר אח"כ נמי ואע"ג דאין דחוי אצל מצות היינו משום דהאדם לא נדחה לעשותה אבל אם הי' האדם דחוי בשעת חיוב המצוה נדחית ממנו לעולם ע"ש ונראה דבנ"ד אפ' הר"מ ז"ל יודה דבשלמא התם בקטן פיון דסופו ליגדל וזמן ממיל' קאתי כדא' בפסחים צ' ע"ב שמשא ממיל' ערבא והוי פהא דא' דכל שבדו ל"ה דחוי פדאשפסון בתוס' קידושין ס"ד לעגנן הא דנאמן האב לומר בני זה בן י"ג שנים ויום א' דכיון דסופו ליגדל עשאוהו כמו שבדו ע"ש ומבואר בתוס' זבחים נ"ט דכל היכי שהיא בדו ל"ה רק במחוסר זמן וע"כ שפיר פסק הר"מ ז"ל דמחויב להתאבל משעה שהגדיל משא"כ בנ"ד הלא אינו בדו לגרשה פיון דבזה"ז שיש חדרגמ"ה שלא לגרש בע"כ דילמ' לא תרצה אשתו לקבל גט וע' בתוס' ע"ז מ"ז ע"א לעגנן ע"ז של עפ"ם דלא הוי בדו לבטלה פיון דע"י עפ"ם צריף לבטלה ונידון דידן דומה להא דא' בבכורות מ"ו גבי גיורת שיצא פדחת ולדה בהיותה עפ"ם ואח"כ נתגיירה אפ"ה אין נותנין לה ימי טומאה וימי טהרה ואינה מביאה קרבן לידה וע"כ משום שבשעה שהתחיל החיוב לא היתה בת חיובא וכיון דנדחית תו לא הדרה חזיא ומבואר בקידושין ס"ב דגר ל"ה בדו פיון דצריף שלשה משפט כתי' בי' וה"נ פיון דלאחר הבעילה שהתחיל חיוב מ"ע דולו תהי' לאשה לא חזיא לי' מפאת שהי' לו אשה שוב אף לאחר שגירשה אינה מוטלת עליו עוד המצוה דל"ה בדו לגרשה כנ"ל: והנה לעגנן החשש שהיא חשודה על איסור נדות במה שזינתה עמו בנדויתה והלא משמשתו נדה היא בכלל עוברת ע"ד והוא איבעיא בש"ס סוטה כ"ה ע"א אי רשאי לקיימה ונהי דאיפסק בש"ע סי' קט"ו ס"ד שאין כופין אותה להוציא עכ"פ הא מבואר שם שמצוה היא שיוציאה ומכ"ש שאין לישא אותה לכתחלה הנה העיר בזה בהפלאה שם סק"י וכ' דאם מקבלת עלי' מן הוא

והלאה לשמור נדות מועיל תשובתה לדור עמה וגם נראה פיון דבעיני העולם לא תמיר
איסור נדות פנויות כמו נדה הנשואה לבעלה אף שפאמת אין חילוק בזה כי גם הפא על
נדה פנוי חייב פרת פמבואר ביו"ד סי' קפ"ג מ"מ פיון שבעיני ההמון לא תמיר כ"כ הוי
בכלל הדברים דלא משמע להו לאינשי איסורא דקיי"ל דלא מיקרי חשוד בשביל זה וגם
בלא"ה לית עלה דין חשוד על הנדות דמעיקר' שהי' בננות יצרה תוקפה משום מים
גנובים ומתקו כמ"ש א"ז החו"ד בסי' קפ"ה שהובא במכתב כ"ת: ומ"ש ר"מ דאיפא
חשש בזה עפי"מ דקיי"ל באה"ע סי' קמ"ג סט"ו דאם גירשה ע"מ שלא תנשא לפלוגי
ה"ז לא תנשא לו שפא יאמרו נשותיהן נתנו במתנה זה לזה וכו' פרמ"א שם ואפ"י לא
התנה עמה בפ"י אלא שניכר שגירשה משום זה אסורה לינשא וכו' דכיון שעכשיו שיש
חר"ג על הבעל שלא לינשא ב' נשים שנה בכמה דברים להאשה גם בנ"ד איפא חששא
שלא יאמרו בעליהן נתנו במתנה זל"ז שהבעל השליש חפצים לבטחון שאחר הגרושין
יקח את הזונה: לפענ"ד אין הדמיון עולה יפה דנהי דמצינו חששא זו לגבי האשה שהיא
קנינו של הבעל ושייף עלי' חששא הלזו משא"כ הבעל אינו דבר הנקנה והוא קונה
והגירושין תלויין בו ולא בה ואיף שייף לומר שהיא מקבלת הגט כדי להקנות בעלה
במתנה להזונה: אמנם אחר פל הדברים האמורין למעלה אינו פדאי לצדד היתרים בזה
יען שניכרין הדברים שהבועל ערום יערים יען לבו הזונה נפתה על הנערה על פן יאמר
פי צדקה היא ממנו למען יוכל לקחתה לבצע מזימות לבו המתנעב ואף אם אמת נכון
הדבר פי בשלו הרעה הזאת ראוי לאוסרה עליו לסגור דלת בפני עושה עולה המגנול
הלזה.

והעולה על רוח עושים הנסוכה בקרבו היו לא תהי' למען לא תהיינה בנות ישראל הפקר
ח"ו ומצוה עליו לשפר מלתעות הרשעים להפר עצתם ולקלקל מחשבבתם לבליעשו
המזומתה. אם לא פי בעיניו יראה ולכו בו יבין שיוכל להסתבב מזה מכשולות ותיפוק
מינ' חורבא אם לא ישאו זא"ז בחפוב"ק אזי יוכל להתירם מפל הני טעמי דאמרן ומוטב
שיאכלו בשור תמותות כו' כב"ש"ס קידושין כ"ב ע"א.

אף יראו הב"ד בצירוף טובי העדה לקנסם פראוי להם ולהודיע להם חומר האיסור למען
ידעו פי יש אלקים שופטים בארץ וגם בענין זהירות איסור נדות על להפא תקבל האשה
ע"ע בשבועה להיות נזהרת בימת שאת ויתר עז פדיו חשוד לא"ד בסי' קי"ט ואף שמדינא
א"צ פנ"ל בקל זה פל מאי דאית לן לחקורי טפי עדיף ובזה הנני או"ש לו ידידו דור"ש
באהבה: סי' לח לק' שדה לכו בארץ רוסיא.

בעזהש"י יום ד' כ"ז לירח סיון שנת ה' אורי וישעי לפ"ק סטריא. ישאו הרים שלום
לכבוד ידידי הרב החריף ובקי ירא ושלם כש"מ מנחם מענדל מייזלש נ"י פעת ראבד"ק
הנ"ל.

יקרת מכתבו הגיעני והנה נפשו בשאלתו דבר ה' זו הלכה באשה אחת אשר זה ארבעה
שנים לא טבלה א"ע לנדויתה ושמשיה עם בעלה בנדתה וכעת שלחה אל הב"ד לשאול
באם יתירו לה לטבול ביום אז תטבול א"ע ובאם לא תחזיק ברשעתה פמקדם אם נכון
להתיר לה לטבול ביום בכדי שלא תעבור על איסור פרת דנדה וגם יש לחוש דתיפוק
מינ' חורבא שששים אחרות תעשינה ג"כ כמו לטבול א"ע ביום עכת"ש: הנה בש"ס

בכורות ל' ע"ב אמרינו שם בן לוי שפא לקבל דברי לוי וכהו שפא לקבל דברי כהונה
חוץ מדקדוק א' אין מקבלין אותן ומבואר שם דאפלי חוץ מדקדוק א' מדברי סופרים אין
מקבלין אותו הרי דאף דאם לא נתיר לו הקומרא דרבנן לא יהי נוהג גם איסורים שהם
מדאורייתא מ"מ אין מקבלין אותו אולם באמת אין ראי' משם דהתם מיירי לענן ליתן
לו מתנות כהונה ולוי' אם בא לקבל עליו חוץ מדבר א' ממעטינו לי' מקרא דכתי' המקריב
את דם השלמים וגו' בזמן שהפגנים עושים רצונו של מקום מה כתי' בהם חלקם נתתי
אותם מאישי וכשאין ערש"מ מה כתי' בהו מי גם בכם ויסגור דלתים ואין ראי' מזה
למק"א.

והנה לצורך שעה מצינו דמתירין איסור כדי שלא לעבור על איסור הקמור ממנו
כדאשכחן יבמות צ' ע"ב דפריה שם למ"ד אין ב"ד מתנין לעקור דבר מה"ת מהא דא'
גבי נביא אמת אליו תשמעון אפלי' אומר לה עבור על א' מפל מצות שבתורה כגון אליהו
בהר הכרמל הכל לפי שעה שמע לו ומשני שא"ה דכתי' אליו תשמעון ופריה ולגמר
מיני' וקא' מיגדר מילתא שאני ופירש"י לעשות גדר ונתקנה פי התם שהושיבם ע"י בן
מע"א הרי דהותר איסור פרת דש"ח ודהעלאה כדי שלא יעברו על ע"א.

אמנם שא"ה דהוא רק הוראת שעה וצריה להתיר היכי שרואין שיצמח מזה קלקול חמור
מיני' כדמצינו בגיטין נ"ו ע"א דשדר מלכא קורבנא דהוי בי' מום בדוקין שפעין וסבור
רבנן למקריבי משום שלום מלכותא א"ל ר' זכרי' בן אבוקולס יאמרו בע"מ קרבין לגבי
מזבח ואר"י ענותנותו של ר"ז בן אבוקולס התריבה את ביתנו כו' הרי דר"י הקפיד על
ר"ז במה שאסר להקריב בע"מ למזבח אחרי שראה שיצמח מזה חורבן וקלקול גדול
[וע' בתוספתא שבת פ"ז בה"א מגביהין מעל השולחן עצמות וקליפין כו' ר"ז בן
אבוקולס לא הי' נוהג לא פדברי ב"ש ולא פדברי ב"ה כו' אר"י ענותנותו של ר"ז בן
אבוקולס שרפה את ההיכל והוא מוכן עפ"י ד הש"ס גיטין הנ"ל וגם דברי הש"ס שבת
קמ"ג ע"א ופירש"י שם ע"ש].

וכל זה הוא רק היכי שהזמן גורם להתיר לפי שעה אבל בנ"ד להתיר לה שתתנהג ככה
כל ימי לעבור בשט נפש על איסור דרבנן לטבול ביום בכדי שלא תעבור על איסור
דאורייתא בכה"ג חלילה לנו להתיר לפרוץ גדר חכז"ל והא דמצינו בשבת קנ"ג מי
שהחשיף לו בדרך נותן פיסו לנכרי וקא' בגמ' מ"ט שרו לי' רבנן למיתב פיסו לנכרי
קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו אי לא שרית לי' אתי לאתויי ד"א
ברה"ר ע"ש התם דמתירין אי' דרבנן משום חשש שלא יעבור על איסור דאורייתא הוא
ג"כ משום שהוא רק דרך אקראי ומשום דאדם בהול על ממונו אבל לא בע"א.

ורא' לזה נראה מדברי רש"י ז"ל דסוטה מ"ח ע"א א"ר יוסף זמרי גברי וענו נשי
פריצותא זמרי נשי וענו גברא פאש בגעורת למאי נ"מ לבטולי הא מקמי הא ופירש"י
אם אין שומעין לנו לבטל את שניהם נקדים לבטל את זה שהוא פאש בגעורת ולכאורה
קשה אמאי לא פלי בפשיטות לענן אם אחד מהנהו מוכרח להיות אם שיהי' האנשים
מזמרין והנשים עונין או הנשים מזמרות והאנשים עונין עדיף להתיר שיהיו האנשים
מזמרין והנשים עונות כדי שלא יעשו איסור חמור ממנו שתהיינה הנשים מזמרות
והאנשים עונין שהוא פאש בגעורת והוא עבירה חמורה א"ו דלהתיר פריצות אף שעי"ז

תתבטל עבירה תמורה מזו אין אנו רשאים ולכך פיל רק לענון שנקדים לבטל קודם העבירה התמורה ואח"כ הקלה ממנה והכו: והא דכ' הטו"ז ביו"ד סי' של"ד לתלוק על הרמ"א שהביא בשם פסקי מהרא"י דמנדין למי שחייב נדוי ואפ"י יש לחוש שע"י פן יצא לתרבות רעה אין לחוש בכך והוא ז"ל חולק עליו שם וכ' שאין לעשות מעשה היכי שיש חשש שיגדל מזה קלקול נראה דהוא דוקא לעונשו ולקנסו על מה שעבר אז היכי דאיכא חשש שיבא עי"ז לאיסור חמור לא מענישין לי' והוא דומה למאי דמבואר בשבת ג' בהיו ידיו מלאים פירות והוציאם לחוץ דאם הוציאם משחשיכה לא קנסוהו רבנן שמה שיליכם מידו ויבא לידי חיוב חטאת ויש בזה פלוגתת הראשונים בש"ע א"ח סי' שמ"ח וזה הוא דוקא בדבר שהוא לעונש ולקנס שינה לומר דלא קנסין לי' כדי שלא יבא לעבור על איסור החמור ממנו אבל להתיר לעבור על איסור דרבנן בכדי שלא יבא לעבור על איסור דאורייתא אין להוכיח משם והא דא' בשבת ד' דהדביק פת בתנור התירו לו לרדותה כדי שלא יבא לידי איסור סקילה שא"ה דהפת תהי' ממילא נאפה ואם לא ירדנה ע"כ יבא לידי חיוב סקילה בכה"ג אמרינן מוטב שיעשה איסורא זוטא ולא לייעבד איסורא רבא ע' תשובת הרשב"א א"ח סי' תתקל"ח ובתוס' מנחות מ"ח ע"א אבל היכי שיוכל לעשות בהיתר רק אם לא ניקל לו באיסור הקל יעבור בשאט בנפש על איסור חמור אין לנו לחוש בכך ובכ"ב קיי"ל פרשב"ג ב"ק ס"ט ע"א דא' הלעיטהו לרשע וימות ושוטה שיקלקל עתיד ליתן את הדין.

וע' בתשו' הרשב"א ח"א סי' תשנ"ה שכ' וז"ל מי שנושבע שלא לשחוק בקוביא ובא לישאל על נדרו ואומר שירא שמה יתקפנו יצרו ולא יוכל להעמיד עצמו ונמצא עושה שמים רעות שוחק ועובר על שבועתו מסתברא דאין נזקקין לו ששחוק הוא עבירה ואין מתירין לו נדר לעבור ואם מפני שלא יכשילנו יצרו לעבור על שבועתו ישביע את יצרו ואין לומר שישקו לעבירה שלא יעשה עבירה גדולה עכ"ל וע' בתשו' רדב"ז ח"א סי' קפ"ז שנושאל באלו הפריצים העוברים עבירות ביז רמה ובשאט נפש וכשבאים לייסר אותם אמרים שימירו האם יייסר אותם ולא נחוש אם לא והשיב של התיר להם דבר איסור בכדי שלא יצאו לתרבות רעה בודאי אין להתיר אלא אף שחייבים אנחנו לייסרם ולהענישם בכל מה שיש בידינו וכי היכי דקיי"ל אין מעבירין על המצות אין מדקדקין אם זו קלה או תמורה כף אין מעבירין על העבירות אעפ"י שזו קלה וזו תמורה וכיון שמוטל עלינו לייסרו על עבירה זו שבאה לידינו אין מעבירין עלי' מפני חשש שיבא לידי עבירה תמורה ומביא שם מהא דאמר רבינו הקדוש בשעת פטירתו בדרף גבואה בקידושין ע"ב] דר' אחא בר אבשיעא שמתנהו להנהו דאקפי פירא דכונרא ונחלו שבת ואשתמוד משום דשמתנהו ולמאי הלכתא ניבא דבר זה אלא לאשמענו דאפ"י אם נראה לחכמים שמפני שהם מנדין או מחרימין יצא לתרבות רעה לא יניחו בעבור זה מלדון ולעשות פהלקה ולפי הנראה לא הי' שם חלול שבת מה"ת אלא מדרבנן מדשמתנהו ותו לא ואפ"ה לא חשש ע"ש וסיים ואע"ג שכתבתי כ"ז להלכה מ"מ יש למנהיג הדור להיות מתון בדברים פאלה לפי שאין כל העונשים שווין ולא כל העבירות שוות כו' והפ"ל לפי ראות עיני הדיין המנהיג ובלבד שיהיו כל מעשיו לשם שמים עכ"ל הטהור.

והנה הראי' מש"ס קידושין ה"ל כ' ג"כ בפסקי מהרא"י בשם הקובץ מובא בט"ז יו"ד סי' של"ד ה"ל והט"ז שם דחה ראי' זו וכ' דהתם משמע שרבינו הקדוש בא להזהיר את

השומעים שיידעו שיש פסולים בבבל כמו שאמר ה'ם טובא דיש מקום שפולם ממזרים ויש מקום שיש ב' אחים שמחליפים נשותיהם זל"ז וע"ז אמר ג"כ שיש מקום בבבל שפירו היום מאחרי המקום ב"ה דשמתינהו רב אהא כו' וע"כ יש להתרחק מהם כו' ע"ש שחולק על המהרא"י בזה ומה שהביא בט"ז שם ראי' לדבריו מקודושין ד' במי שנמפר לעפום שלא לדחות האבן אחר הנפל ע' בתשו' חו"י סי' קמ"א שדחה ראי' זו בדברים של טעם.

ומש"ש ראי' מתשו' מהר"י מינין שכ' להתיר מינקת חבירו בשהיא מופקרת לזנות הנה המהר"י מינין שם בסי' ה' ה"ר לזה מגיטין ל"ח ההיא אמתא דהויה בפומבדיתא דקעבדי בה אינשי איסור' אמר אב"י אי לא דאר"י א"ש פל המשחרר עבדו עובר בעשה הוי כייפינין לי למארה לכתוב לה גיטה דחירותא רבינא אמר כי הא מודה ר"י משום מילתא דאיסור' כו' הרי דמתירין בשביל שלא תהא מופקרת לזנות ואפי' אב"י מודה בכה"ג דעד כאן לא קאסר ה'ם אלא במקום שצריך לעבור על איסור דאוריית' כדמשמע מדבריו אי לא דאר"י א"ש המשחרר עבדו עובר בעשה כו' משמע אי לא הוי עשה אלא חששא דרבנן כגידון דמינקת חבירו דהוי' גזירה דרבנן מודה אב"י דכופין כו' ע"ש והנה ראיתי בשו"ת חת"ס חיו"ד סי' שכ"ב שכ' לדחות ראי' זו דה'ם להציל אחרים דהאמתא הסי'ם לעבירה אבל משום קלקול העובר לא חיישינן.

ובאמת משמע כדבריו להדי' מדברי התוס' גיטין מ"א ע"ב ד"ה כופין ובכ"ד שהקשו על הא דח"ש וחב"ח דכפו את רבה נעשאה ב"ח הלא היכי דפשע אין אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חבירו כמו בהדביק פת בתנור וכ' התוס' דכיון שהיתה מחזרת אחריהו ומשדלתן לזנות חשיבי כאנוסין ואכתי הרי האמתא פשעה וע"כ דהעיקר הוא כדי להציל אנשים אחרים אבל לא משום זכות דידה עוד נראה ראי' לדברי הגאון בעל חת"ס הנ"ל דהנה הקשו התוס' בגיטין מ"א ע"א שם אמאי קא' לישא ב"ח א"י כו' לייתי עשה דפו"ר ולידחי לאו דל"י קדש [ע' מהר"ם לובלין בחי' שם] ותי' דבדידה ליכא עשה והקשה א"ז הגאון מליסא ז"ל בס' תו"ג נ"מא לה חטא כדי שיזכה הוא במצות פו"ר ואמתי ליישב דהנה פל הטעם דאמרינו חטא כדי שיזכה חבירו הוא מטעם ערבות שפל ישראל ערבים זל"ז ולכך אומרים לו להאדון חטא במ"ע דלעולם בהם תעבדו אף דעבדים אינן בכלל ערבות כמ"ש בפמ"ג א"ח בפתיחה פוללת מ"מ הרי הוא חציו ב"ח ואמרינו לי' להאדון חטא כדי שיזכה הצד חירות וע' בתוס' קודושין ע' ע"ב יש ב' דיעות אי ישראל נתערבו בשביל הגרים וע' במהרי"ט בחי' בקודושין שם שהארי' להוכיח בראיות דגר אית' בערבות וע' בא"ח סי' נ"ג דגר ראוי להיות ש"ץ ובפמ"ג שם הוכיח מזה דגר אית' בערבות מדמוציא אחרים במידי דאוריית' ואעפ"י שיצא ע"ש] וא"כ אודא לה קוש' א"ז הגאון הנ"ל דלכך אין אומרים להאשה חטא כדי שיזכה הוא במצות פו"ר משום דכ' הרא"ש במס' ברכות ד"כ דנשים אינן בכלל ערבות וא"כ לפי"ז התניח אי הוי הפפ"י בח"ש וחב"ח הנ"ל בשביל שיזכו האנשים האחרים שנכשלו בעבירה על ידה משא"כ בשביל זכות דידה הא א"א לומר להאדון חטא כו' כיון דנשים לאו בכלל ערבות נינהו כנ"ל [ואף דבד"מ א"ח סי' רע"א מסופק אולי ל"א הרא"ש אלא דנשים לא נכנסו בערבות עם אנשים אבל אנשים נכנסו בערבות עם הנשים מ"מ שארי אחרונים הינלו דליכא ערבות בין אנשים לנשים בשום צד ע' א"ר שם].

והנה הרשב"א בחי' לשבת ד' תי' על הקוש' הנ"ל דהאיך פופין את רבו בח"ע וחב"ח
הא אין אומרים לו לאדם חטא פדי שיזפה חבירך ותי' דבח"ע וחב"ח ל"ש העשה דלעולם
בהם מעבדו ותמהו פולם מהא דפריך הכא ואפיי משום איסור' לא האמר רב חנינא בר
רב קטינא א"ר יצחק מעשה באשה א' שחצ'י שפחה וחצ'י ב"ח וכפו את רבה ועשה
ב"ח וארנב"י מנהג הפקר נהגו בה וילדברי הרשב"א הנ"ל הא בח"ש וחב"ח ליכא עשה
דלעולם בהם מעבדו.

ונלפענ"ד בישוב דבריו עפי"מ שגראה בטעם סברת הרשב"א ו"ל דבח"ע וחב"ח ליכא
עשה דלבה"ת עפ"י דברי הר"ן ו"ל שכ' דהטעם שאמרה תורה לעולם בהם מעבדו הוא
משום לא תחנם שאסור ליתן להם מתנת חנם ולפי"ז הא כ' התוס' ב"ב מ"ח ע"א בהא
שהקשו דאמאי לא ילפינן מהא דתנ' יקריב אותו מלמד שפופין אותו דאפי' תלוני וניהיב
נמי הוי מתנה ותי' דכל דבר שמחנניב לעשות הוי כמו מ'קר ע"ש ולפי"ז לכה בח"ע
וחב"ח ליכא עשה דלעולם בהם מעבדו דכיון דבלא"ה יש חיוב על האדון לשחררו
משום דלישא שפחה א"י לישא ב"ח א"י וכל דבר שמחנניב לעשות הוי כמו מ'קר ול"ה
מתנה וליכא לא תחנם ומינושב נמי עפי"ז הא דא' בגיטין מ' במי שאמר בשעת מיתתו
פלוגית שפחתי אל ישתעבדו בה דאי אמר לשון שחרור פופין את היורשים לכתוב לה
ג"ש והקשו התוס' הא כל המשחרר עבדו עובר בעשה ועם האמור יהי נכון דכיון
דהיורשים מחנניבים בדבר משום מצוה לקיים דברי המת א"כ הוי כמ'ר וליכא לא תחנם
ולפי"ז ליכא קוש' מדברי הש"ס הנ"ל על הרשב"א דשפיר פריך ואפיי משום איסור'
לא מההוא מעשה דח"ש וחב"ח כו' דכיון דאיתתא לא מיפקדה אפ"ר ואם לאפיי לא
איכפת לן גם מה שנוהגין בה מנהג הפקר האיך כפו את רבה לעשות אותה ב"ח הא
עובר בעשה: אמנם הא קשי' לי דהאיך איפשר לומר דהעשה דלעולם בהם מעבדו הוא
מטעם לא תחנם הרי התוס' בכתובות י"א ע"א הקשו על הא דא' התם גר קטן מטבילין
אותו ע"ד ב"ד משום דזכות הוא לו הא זכני' הוי מטעם שליחות א"כ האיך זפין לקטן
הלא אין שליחות לקטן ועוד דאפתי נכרי וא' במס' ב"מ דקטן דאתי לכלל שליחות אית
לי זכני' מדרבנן נכרי דלא אתי לכלל שליחות אפי' זכני' מדרבנן לית לי' ותי' דכיון
דבהך זכני' נעשה ישראל הו"ל פישראל גמור לענין זכני' ולפי"ז אמאי יאסר השחרור
מצד לא תחנם הרי כיון דבהשחרור נעשה ישראל מותר ליתן לו מתנה ואי דעדיין בעי
טבילה ז"א דהא כ' התוס' ביבמות מ"ז ע"ב שהטבילה של שחרור היא קודמת לגט
וברשב"א שם כ' בשם הצרפתיים דעבד ל"ב כלל טבילה כשמשתחרר ועולה לו טבילה
קמייטא כשנעשה עבד וא"כ עם השחרור נעשה ישראל ושפיר שרי ליתן לו מתנה
וצע"ק.

ומדי שוטטו רעיוני בענין זה עלה בלבי לומר טעם לסברת הרשב"א הנ"ל דבח"ט וחב"ח
ליכא עשה דלבה"ת דהנה לכאורה צריך להבין דברי הר"ן ו"ל שכת' דלעולם בהם
מעבדו הוא מטעם לא תחנם הרי כ' התוס' בפסחים כ"ב ובכ"ד דנכרי המפירו שרי ליתן
לו מתנה מפני שהוא פמוכרו לו וא"כ אין לה נכרי המפירו גדול מזה שהוא עבדו כן
ביתו אמנם באמת לק"מ דהא הטעם דנכרי המפירו הוא משום דכודאי יגמול לו טובה
וא"כ בעד השחרור לא איפשר שיגמול לו טובה כזו הלא בהיותו עבד הא כל מה שקנה
עבד קנה רבו.

וְזֶה שִׁינָה בְּעֶבֶד גְּמוּר מִשָּׂא"כ בַּח"ע וְחַב"ח הָא גַם בְּהִיּוֹתוֹ עֶבֶד יוֹם שֶׁל עֶצְמוֹ לְעֶצְמוֹ
א"כ שִׁינָה שְׁפִיר שִׁיחֲזִיק לוֹ טוֹבָה וְאִכ"מ לְהֶאֱרִיךָ בְּזֶה: נְחֻזֵר לִנ"ד הִנֵּה כָּבֵד הִבְאִתִּי
מִדְּבָרֵי תִשׁוּ' הַרְשָׁפִ"א וְהֶרְדָּב"ז שֶׁכ' לְהִדְלִ' דְּאֶפְלִ' אִם יֵשׁ חֲשֵׁשׁ שְׂיָבֵא מִזֶּה קִלְקוּל עֲבִירָה
חֲמוּרָה אֵין לְהִשְׁגִּיחַ ע"ז לְהַתִּיר בְּשִׁבִיל זֶה אֶפְלִ' אִסּוּר דְּרַבְּנָן וְע' מ"ק ט' ע"א כַּת"י פֶּלֶס
מִעֲגָל רִגְלִיךָ וְכַתִּי אֲנִיחַ חַיִּים פֶּן תִּפְלֵס כּו' ע' פִּירֵשׁ"י שָׁם.

וּבְפֶרֶט שְׂכָפִי מִכְתָּבוֹ יֵשׁ חֲשֵׁשׁ שָׂאֵם נִתִּיר לְהֶאֱשֶׁה הַזֹּאת לְטָבֹל בְּיוֹם תַּתְרַבֶּה הַמְכַשְׁלָה
כִּי יִלְמְדוּ מִמֶּנָּה נְשִׁים אַחֲרוֹת לְטָבֹל א"ע ג"כ בְּיוֹם יִיכָשְׁלוּ מִכְּלֵי דַעַת בְּאִסּוּר דְּרַבְּנָן
א"כ הָאִיךָ נִגְרוֹם חֲטָא לְנָשִׁים אַחֲרוֹת בְּשִׁבִיל זְכוּת דִּינָה הִרִי אֵין אוֹמְרִים לְאָדָם חֲטָא
כְּדִי שִׁינָפָה חֲבִירָה [אֶפְלִ' אִי נִימָא דְנָשִׁים ג"כ בְּכֻלָּל עֲרֻבוֹת נִינְהוּ] וְהָא דְמַצִּינוּ בְּעִירוּבִין
ל"ב גְּבִי לְקוּט פִּלְפִּלָה שֶׁל תְּאָנִים מִתְּאָנִי נִיחָא לִי לְחִבְר דְּלִיעֶבֶד אִסּוּר' קִלִּילָא דְתוֹרָם
שְׁלָא מִן הַמְּוִקָּצָה כְּדִי דְלָא לִיעֶבֶד ע"ה אִסּוּר' רַבָּה שֶׁל אֲכִילַת טָבֹל וּמִשְׁמַע אֶפְלִ' בְּשִׁבִיל
אִי דְרַבְּנָן דְּהָא מִיִּירִי בְּתִנְאִים וְתִרּוּמוֹת פִּירוֹת אֵינוֹ אֶלָּא דְרַבְּנָן א"כ ל"ה רַק טָבֹל דְרַבְּנָן
כָּבֵד כ' הַתּוֹס' שָׁם וּבַכ"ד דְּזִהוּ דְּוָקָא הֵתָם מִחֲמַת דְּחִיּוּשִׁינָן שְׁהָע"ה יַעֲבֹר בְּגִרְמָתוֹ שֶׁל
חִבְר וְהִיכִי דְלָא פִּשְׁעַ מַצִּינוּ בְּשִׁבֶת ד' דָּא"א לוֹ לְאָדָם חֲטָא כְּדִי שִׁינָפָה חֲבִירָה.

וּבְהִירֵטְבִ"א עִירוּבִין שָׁם מְבֻנָּא דְהֵתָם אֲמִרִינוּ רַק דְנִיחָא לִי לְחִבְר כּו' אֲבָל לְהוֹרוֹת אֵין
מוֹרִין פֶּן ע"ש וְעַפ"י דְּבָרֵינוּ אֲמִרְתִּי לְבָאָר דְּבָרֵי הַש"ס קִידוּשִׁין נ"ה תִּנּוּ הֵתָם בְּהֵמָה
שְׁנַמְצָאֵת מִירוּשָׁלַיִם לְמַגְדֵּל עֶדֶר וְכַמְדָּתָה לְכָל רוּחַ זְכָרִים עוֹלוֹת נְקִיבוֹת זְבָחֵי שְׁלָמִים
זְכָרִים עוֹלוֹת הוּא דְהוּי זְבָחֵי שְׁלָמִים לָא הוּי א"ר אוֹשְׁעֵינָא הָכָא בְּבָא לְחֹב בְּדַמִּיָּהוּ
עֶסְקִינִין וְה"ק חִיּוּשִׁינָן שְׁמָא עוֹלוֹת וּר"מ הוּא דְאָמַר הַקִּדְשׁ בְּמִזִּיד מִתְחַלֵּל כּו' תְּהִי בָּהּ
ר"י וְכִי אוֹמְרִים לוֹ לְאָדָם חֲטָא כְּדִי שִׁינָפָה וְהִנֵּה לְכָאוּרָה צָרִיךְ לְהִבִּין הֵלָא רַק חֲטָא כְּדִי
שִׁינָפָה חֲבִירָא ל"א אֲבָל חֲטָא כְּדִי שִׁינָפָה בְּעֶצְמָהּ אֲמִרִינוּ כְּדָאָמַר מְנַחֲוֹת מ"ח אוּלָם נְכוּן
הַדְּבָר דְּהָא אֲמִרִינוּ שָׁם חֲטָא בְּחֲטָאֵת כְּדִי שִׁינָפָה בְּחֲטָאֵת אֲמִרִי חֲטָא בְּחֲטָאֵת כְּדִי שִׁינָפָה
בְּעוֹלָה ל"א וְא"כ הָכָא מִיִּירִי שְׁמַחֲלֵל הַבְּהֵמָה תְּמִימָה וּמִבִּיא אַחֲרָת א"כ הָא חוּטָא בְּקִרְבֵּן
זֶה שְׁמַחֲלֵל תְּמִימָה כְּדִי שִׁינָפָה בְּאַחַר וְהוּי כְּמוֹ חֲטָא כְּדִי שִׁינָפָה חֲבִירָה דל"א אוּלָם
בְּמִסְנֶרֶת הַש"ס שָׁם נִרְשָׁם וְצ"ע כִּי בְּעִירוּבִין ל"ב א' נִיחָא לִי לְחִבְר דְּלִיעֶבֶד אִסּוּר'
זוּטָא וְלָא לִיעֶבֶד ע"ה אִסּוּר' רַבָּה אִיךָ לְדְבָרֵי הַרִיטְבִ"א הַנְּ"ל יְהִי נְכוּן דְּהָא עַכ"פ אֵין
מוֹרִין לוֹ פֶּן וּלְכַךְ פָּרִיךְ וְכִי אוֹמְרִים לוֹ לְאָדָם כּו' פִּי אִיךָ דְדִינָא הָכִי אֲמַנְם הִיכִי מוֹתֵר
לְהוֹרוֹת פֶּן.

וְע' בְּתוֹס' פְּסָחִים פ"ט ע"א דְמוּטָב שִׁינָפָה לְגַבִּי א' ס' פֶּרֶת בִּשְׂוֹא"ת מִשְׁיַעֲשׂוּ רְנוּבָם שְׁלָא
כַּהוֹגֵן אִיךָ עֲנִין שְׂאִינוּ רַק לְכַתְחֵלָה ע"ש. וְהִנֵּה מַצִּינוּ בַש"ע או"ח סוֹס"י ש"ו לְעֲנִין מִי
שְׁשָׁלְחוּ לוֹ שְׁהוֹצִיאוּ בְתוֹ בְּשִׁבֶת לְהַמִּירָה מַצְנָה לְשׁוּם לְדָרָךְ פְּעַמִּיו לְהַשְׁתַּדֵּל בְּהַצְלָתָהּ
אֶפְלִ' חוּץ לַג' פְּרָסְאוֹת וְכ' הַמַּג"א דְּוָקָא לְהַצְלִיחָה מִהַמְרָה דְמַצְנָה לְחַלֵּל שִׁבֶת א' כְּדִי
שִׁינָפָה מוֹר שִׁבֶתוֹת הַרְבֵּה אֲבָל אִם רוּצִים לְאֲנָסָה לְעֲבִירָה אַחֲרָת אֶפְלִ' לְעֶבֶד ע"א פְּעַם א'
אֵין מְחַלְלִין עֲלֵי שִׁבֶת בְּמִלְאָכָה דְאוּרִינִי' וְע' בַּסִּי שֶׁכ"ח בְּרַמְ"א דְמִי שְׂרוּצִים לְאֲנָסוּ
שִׁינָפָה עֲבִירָה גְדוּלָה אֵין מְחַלְלִין עֲלֵיו אֵת הַשִּׁבֶת כְּדִי לְהַצְלִיחוֹ וְע' תּוֹס' כְּתוּבוֹת ג' ע"ב
בְּהָא דְקָא' וְלִידְרוּשׁ לְהוּ דְאוּנָס שְׂרִי ע"ש.

ומכ"ש בני"ד שאפ"ש להאשה הלזו שתטבול בלילה רק שהיא מזלזלת מרצונה ומזדון לבה באיסור הגזא להתיר לה להתחלה איסור דרבנן בשביל זה בפרט בדור פרוץ פנה המקום ירחם עלינו ואדרבא מצינו ביבמות צ' שב"ד מפין ועונשין שלא מן הדין היכי שרואין העם פרוצים בעבירות פדי לעשות סיג לתורה וע' סנהדרין מ"ו ע"א ובפירש"י שם וע' בשיטה מקוננת ביצה כ' לענן הא דא' מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין כ' בשם הר"טב"א שהעיד בשם רבותיו הצרפתים שלא נאמרו דברים הללו אלא לדורותם אבל בדור הזה שמקילין בכמה דברים ראוי לעשות סיג לתורה אפי' בדרבנן מחיננין וקנסנין להו עד דלא ליצטדן לא בשוגג ולא במזיד וישפן הוא במדרש ירושלמי ע"ש ואם פה עלתה בימיהם אנו מה נענין אבתריהו וע' תשב"ץ ח"ב סי' מ"ז בענין מוטב שיהיו כו' שכ' ונ"ל ונ"ל ג"כ שזה לא נאמר אלא בדבר שפולם שוגגין פההיא דפ' חזקת בענין רבו פרושים בישראל אבל בדבר שמיעוטן שוגגין מצוה למחות בידם ואף אם יבאו להיות מזידין פדי להזהיר לאחרים שלא יבאו לידי מכשול דילפי מקלקלתא ולא ילפי מתקנתא כדא' בירושלמי דמשקין והמורה הוראות אם הזהיר את העם והם לא הוזהרו עליו נאמר אתה את נפשך הצלת עכ"ל: והנה לכאורה הי' נראה להתיר לה עכ"פ שתטבול ביום ח' ביום דהנה בנדה ס"ז ע"ב פריה הש"ס מפדי האידנא פילהו ספק זבות שוינהו רבנן ליתבלינהו ביממא דשבועא ומשני משום דר"ש אחר תטהר אחר מעשה תטהר אבל אמרו חכמים אסור לעשות פן שמא תבא לידי ספק שתשמש בו ביום ותראה מי' לאחר תשמיש ונמצא סותרת כל שלפני' וטבילתה פסולה וכ' בתוס' שם דמטעם זה אפי' נשי דידן גם ביום ח' אסורות לטבול ביום משום סרף בתה ול"א דרק גבי נדה פיון דבחשש סרף בתה שסבורה שטבילה בשביעי ואיכא חשש פרת משא"כ גבי זבה אפי' אם סבורה בתה שהוא שביעי ליכא איסורא דאוריית' אלא חששא בעלמ' שמא תראה אחר שטבילה בשביעי ותסתר ל"ח משום סרף בתה ז"א דהא חזינו דהתם התירו רק משום חשש אריותא או גנב' לטבול בשמיני ביום הא אי לא"ה ביום שמיני אפי' אחר חומרא דר"ז ע"ש ומ"מ אפ"ש שתטבול סמוך לחשיכה דמבואר בדברי התוס': הנ"ל בשם ר"ת דמותר דליכא למיחש שבתה תטבול בעוד היום דמרגשת היא בכף שתטבול סמוך לחשיכה כאמה.

ובשו"ת ח"צ ובעבוה"ג סי' ד' הבינו בדעת ר"ת דאפי' ביום ז' סמוך לחשיכה מותר ובטוש"ע סי' קצ"ו שכ' דר"ת אינו מתיר רק ביום ח' הא כ' שם טעמי משום דל"ח לב' טעיות שתסבור שהוא שביעי ולא תרגיש שאמה טבילה סמוך לחשיכה אבל בז' סמוך לחשיכה מודה ר"ת דאסור דאיכא סרף בתה שלא תרגיש באמה שטבילה סמוך לחשיכה ואפי' לפי"ד הא חשש סרף בתה שרינין במקום אונס דאריותא וגנבי ומותר במקום אונס אפי' בז' סמוך לחשיכה ומכ"ש ביום ח' סמוך לחשיכה דלכ"ע מותר ועכ"פ תהי' ההצלה שתנצל מאיסור פרת דנדה חשוכה כמו במקום אונס.

ועכ"פ הי' נ"ל להתיר לה שתטבול ביום ח' סמוך לחשיכה ותתעבב אחר הטבילה אצל שכנתה ולא תבא לביתה עד לילה דבכה"ג מיקל הב"ח ע' בסדרי טהרה. ואפי' לדבריהחולקין בנזד פדי להנצל מעבירה חמורה אפ"ש דגם החולקין יודו וגם ליכא חשש שיבאו נשים אחרות לזלזל באיסור דכיון דלא נתיר לה אלא ע"י שינוי תזכור שמשום זה אנו מתירין לה פדמצינו בביצה י"ח ובס"ד דהיכי שאינו מותר רק ע"י שינוי

זכור הוא ודבר זה תלוי בראות עיני המורה לשקול בפלס מאזני שכלו אם להתיר לה
ארץ באופן זה שלא יצמח מזה מכשול ח"ו.

ירחץ ה' את צואת בנות ציון ויבער הקוצים מפרמו ברוח משפט וברוח בער וקרן התורה
ירום ונשא וגבה מאד פנפוש המעטיר ידידו הדו"ש באהבה. סי' לט בעזהש"י יום א' ט'
שבת תרמ"ב לפ"ק סטריא.

שלום רב לכבוד הרב המאוה"ג חריף ובקי כש"מ מאיר נ"י אבד"ק באלשוועטץ יצ"ו.
מכתבו הגיעני תוכו רצוף שאלה בעונבדא דאתא לקמ'י באשה שנתאלמנה מבעלה וישבה
גלמודה ערה ב' שנים והיתה מןחזקת בכשרות והלכה והיתה לאיש אחר שלא זכה
להבנות מאשתו הראשונה והנשואין היו ח' ימים לירח טבת והיתה חופת נדה ובחצי
חודש טבלה לנדוטה ונתעברה תיקף מביאה ראשונה לפי דברי' ודרה עמו עוד ארבעה
שבועות ואח"כ נפל קטטה ביניהם ושם לה הבעל עלילות דברים לאמר שהעובר אינו
ממנו ועזב אותה ושב אל מקומו וילדה בן בט' באב והשנה היתה מעוברת והי' ח' חדשים
פחות שבווע' א' מעת טבילתה ולפי דבריה הוא בן ז' ואשתהי יותר מז' ג' שבועות ואי
שיפורא גרים אפשר שהוא בן ט' חדשים אבל בעלה החזיק בדיבורו גם אחר לידת הנולד
וטען לפני ב"ד שאינו ממנו ואח"כ מת בעלה והניח אחיו.

ושלשה הטה נפלאו ממנו א' אם היא צריכה חליצה מן האחיו. ב' אם א"צ חליצה אי
מותרת לכהן.

ג' אי מותר הבן לבא בקהל. עכת"ש: הנה משנה שלימה שנינו קידושין ע"ח ע"ב האומר
בני זה ממזר כו' ר"י אומר נאמן ובגמ' דריש יכיר יכירנו לאחרים מכאן אר"י נאמן אדם
לומר זה בני בכור וכשם שנאמן לומר זה בני בכור כף נאמן לומר זה בני ב"ג וב"ח
וקי"ל פנות'.

והנה אי מהימן האב אפי' כשאשתו מכחישתו או לא נסתפק בזה הש"ך ביו"ד סי' ש"ה
ס"ק כ"ג ע"ש ובתוס' רי"ד בקידושין ע"ח מבואר דהא דנאמן האב לפסול את בנו הוא
רק היכא דלא קיימה אם ומכחישתו אבל אי מכחישתו איהי מהימנה ע"ש ולכאורה י"ל
דלא מיבעי' כשאב האב והאם יחד לב"ד והאב אומר שהוא ממזר והאם טענה כחשו
בפניו הרי לא יפה פח האב מע"א דעלמ' במקום שהאמינתו תורה דקי"ל ע"א בהכחשה
לאו פלום הוא וא' בסוטה ל"א ע"ב לענין ע"א אומר נטמאת כו' דהא דא' עולא כ"מ
שהאמינה תורה ע"א הרי הוא פשנים ה"ד בבאו בזא"ז ולא כשאב בכ"א וכן א' שם
מ"ז ע"ב לענין ע"א אומר ראיתי ההורג ע"ש אלא אפי' כשאב בזא"ז הרי דעת הרבה
מן הראשונים ז"ל שכ' ממשמעות דברי הש"ס יבמות קי"ז ע"ב דל"א כ"מ שהאמינה
תורה ע"א הרי הוא כב' רק היכי שפבר יצאה ההוראה מהב"ד על פי עדותו אבל כל זמן
שלא הורו ב"ד על פיו לא הו"ל פשנים דלא פתוס' פתובות כ"ב ע"ב וסוטה ל"א שם.

וא"כ עכ"פ כל זמן שלא הורו ב"ד על פי דיבורו של האב שהוא ממזר שפיר מהני
הכחשת האב אף י"ל עפ"מ"ש הב"ש בסי' י"ז ס"ק ק"ט ליישב דמ"ש בע"א אומר מת
בעלה בעיניו דוקא התירוה לנשא ובסי' קע"ח לענין סוטה פסק הטור אפי' לא פסקו
הדין עפ"י העד מ"מ הרי הוא פשנים ות"י דשא"ה בסוטה דעא"נ מדאוריית' לכהן העד

נחשב כב' אפ' לא איפסק הדין על פיו אבל בדבר שאינו נאמן מדאוריית' אלא מדרבנן אז ל"ה כב' אלא כשפסקו הדין על פיו ע"ש והוא פהחילוק שכ' התוס' ביבמות קי"ז ע"ב אליב' דעולא פן הוא חילוק זה גם פן לדין דקיי"ל כר"ח [ומ"ש הב"ש שם סברתו בשם התוס' הוא תמוה ע' ב"מ] וכ"כ הש"ך ביו"ד סי' קכ"ז סס"ק י"ד.

וא"כ פיון דנאמנות האב על בנו לומר שהוא ממזר הוא מדאוריית' מדכתי' יפיר יפירנו א"כ שפיר הו"ל עדותו כב' אפ' קודם שהורו ב"ד על פיו ולא מהימנא האם להכחישו. ואין לפקפק לשי' הר"ן הובא בב"ש סי' ד' ס"ק ס' דהא דא' כ"מ שהאמינה תורה כו' הוא דוקא במילתא דעלא הכא ל"ה מדעל"ג ול"א כ"מ שהאמינה כו' ג"ז אינו לפמ"ש הב"ש שם דדוקא להוציא דבר מחזקתו בעינין מילתא דעל"נ וא"כ הכא הא אינו להוציא דבר מחזקה כדא' בכתובות י"ג ע"ב איהי אית לה חזקה דכשרות בטה ל"ל חזקה דכשרות וא"כ שפיר אמרינן כ"מ שהאמינה תורה ע"א ה"ה פשנים: והנה לכאורה עדיין יש לדון בזה עפ"י דברי הריטב"א שהובא בנימוק"י ר"פ האשה רבה שכ' דהא דא' עולא כ"מ שהאמינה תורה ע"א כו' ה"ד היכי דבעי' שנים פגון בדבר ערוה פשהאמינה תורה ע"א ה"ה כב' דעומד במקומם אבל באיסור דעלמ' דסגי פחד פיון שלא האמינוהו אלא פחד פי אתא אחרניא ואכחיש לי' הוי הכחשה פחד לגבי חד ע"ש.

ומפח סברת הריטב"א הלזו חולקים היש"ש והב"ח עמ"ש בש"ע יו"ד סי' א' בשם מהרי"ק בשוחט שאמר ששחט פהגן והב' מכחישו דהשוחט נאמן משום דכ"מ שהאמינה כו' והם חולקין עליו דבאסורין שנאמן ע"א לא הו"ל פשנים ע"ש וא"כ ה"נ לכאורה ביהא דנאמן האב לומר זה בני ממזר ורוצה לאנסרו לבא בקהל ל"ש בי' לומר כ"מ שהאמינה כו' פיון דא"צ להאמינו רק פחד פיון שגם ע"א נאמן באסורין אמנם באמת ג"ז ליתא עפ"י דהמח"א בה' עדות סי' י"ג שכ' דהא דעא"נ באסורין ה"ד היכי שמעיד על הדבר לאנסרו לאחרים פגון חלב הוא זה או גרושה היא זו שמעיד על הדבר פדי שלא ניוכלו אחרים לאנסרו או לבעול אותה אבל להעיד על האדם פדי לפוסלו אין ע"א נאמן דלפסול אדם בעינין שנים פיון שאין זה מעיד לומר דבר האסור הוא ע"ש וכ"כ בפר"ח סי' קי"ט וא"כ ה"נ פיון שרוצה לפסול הבן לומר שהוא ממזר ע"כ האמינתו תורה פשנים ושייך שפיר לומר כ"מ שהאמינה כו' וא"נ האם להכחישו כשפאה אח"כ וגם י"ל עפ"י דהפנ"י בקידושין ע"ג דממזר מיקרי דבר שבערוה א"כ שפיר האמינתו התורה פשנים ובלא"ה הא הש"ך ביו"ד סי' קכ"ז האריף בסתירת דברי הריטב"א הנ"ל אמנם כל זה בבאה האשה אח"כ ומכחישתו.

אבל בבאו יחד לב"ד צריף להבין דמהיכי פיתי שיאמן האב בשאשתו מכחישתו נגד הפלל המסור בידינו דע"א בהכחשה ל"מ: והנה התוס' בקידושין ע"ד ע"א וב"ב קכ"ז ע"ב הקשו על הא דאר"י פשם שנאמן אדם לומר זה בני בכור כו' מנ"ל לר"י הא דנאמן לומר זה בני ב"ג וב"ח בשלמ' זה בני בכור דין היא שיהא נאמן עליו משום דהוי טוב לולד שע"כ יטול פי שנים אבל לפוסלו אמאי נאמן ות' דהא דנאמן לומר זה בני בכור מיירי בתינוק בין הבנים דאמר על קטן שפבניו שנה בכור ואפ"ה נאמן ואע"ג שע"י שמעיד על זה שהוא בכור מחזיק את הגדולים לממזרים ורבינו אליהו מפרש דה"ט דנאמן משום דכתי' פי את הבכור פן השנואה יפיר ואמרינן שנואה בנישואיה פלומר

שְׁהוּא בְּלֹא וְקֵאֵי יִפִּיר אַתְרֵנוּיָהּ יִפִּיר שְׁהוּא בְּכוּר וְיִפִּיר שְׁהוּא ב"ג וְחִלּוּצָה דְשִׁנוּאָה בְּנִשְׁוֹאֵי וְכ"כ בִּיבְמוֹת מ"ז ע"א וְהִנֵּה לְפִי תִי הֲר"א מְבֹנָאָר בְּמִפְנֵי רְשִׁים דְּמִיָּרִי פְּגוֹן שְׁיָדוּעַ שְׁפָן א' מְבִנְיוּ הוּא בְּן הַשִּׁנוּאָה וְא"י אֵינָה הוּא דַּל"ה שְׁלֵא נִדְעָ לְנוּ שְׁאֲשֵׁתוּ הִיא שְׁנוּאָה בְּנִשְׁוֹאֵי פִי אִם עַל פִּי הָא אֵין אָדָם מְע"ר א"כ לְפִי"ז לִיכָא חֲזַקַת פְּשָׁרוֹת לֹא דָאָם וְלֹא דְבָן א"כ אִפִּי אֵי נִימָא כַּד הַפְּנִי הַנְּ"ל דְּמִמְזָר מִיִּקְרִי דְּבָר שְׁבַעְרָוּה מ"מ הָא מְבֹנָאָר בְּתוֹס' רִישׁ גִּיטִין דְּהָא דָּאִין דְּשַׁב"ע פְּחוֹת מַב' ה"ד הִיכִי דְּאַתְחִזֵּק אִיסוּר' וְא"כ ל"ל קָרָא דְּהָאָב נְאָמֵן בַּל"ז הִיכִי דָּאִינוּ לְהוֹצִיא מִחֲזַקָה קִי"ל דְּעַא"נ וְע"כ דְּרַבִּי קָרָא אִפִּי הִיכִי שְׁאֲשֵׁתוּ מְכַחֲשֵׁתוּ וְשִׁפִּיר אַצְטְרִיף הַקָּרָא.

וְשַׁעֲפִי"ז יִתְבָּאָרוּ דְּבָרֵי הַתוֹס' בְּכַתְּנֻבוֹת י"ג ע"ב הִהוּא אָרוּס וְאָרוּסְתוּ דְּאַתּוּ לְקַמְּי' דְּר"י הִיא אֲמָרָה מִיָּנִי וְהוּא אָמַר אֵין מִיָּנִאי אֲר"י לְמֵאֵי נִיחֻוֹשׁ לֵה חֲדָא דְּהָא קָא מוֹדָה וְעוֹד הָא אֲר"י א"ש הִלְכָה כִּר"ג וְכ' הַתוֹס' שָׁם בַּד"ה חֲדָא דְּקָא מוֹדָה וְז"ל וְהִשְׁתָּ הָוִי וְעוֹד כְּפִשׁוּטוֹ וְעוֹד דְּאַפִּי לֹא יוֹדָה וְלֹא דְקָא דְלֹא מִיָּנִי דְּבָהָא לֹא מְכָשֵׁר ר"ג פִּינּוֹן דְּהָוִי בְּרִי וְבָרִי כַּדָּא בְּרַפ"ב אֲלָא פְּגוֹן שְׁמַת כּו' וְלִכְאוּרָה ל"ל לְהַתוֹס' ז"ל לֹמַר דַּל"ל דְּהַפְּנִי דְלֹא מִיָּנִי מְשׁוּם דְּבָבְרִי וְבָרִי ר"ג מוֹדָה הָרִי בַּלֹּא"ה הַתוֹרָה הָאֲמִינָתוּ מְדַכְתִּי יִפִּיר וְלְדְּבָרֵינוּ הַנְּ"ל נִיחָא דְּמַעֲיָקָר' הָיוּ רוֹצִים הַתוֹס' שָׁם לְפָרֵשׁ וְעוֹד אִפִּי לִיכָא טַעַמ' דְּמוֹדָה פְּגוֹן לְאַבְיִי ס"פ אֲלֻמְנָה לְכ"ג מְדַאֲפַקְרָה נְפִשָׁה לְגַבִּי אָרוּס מְפַקְרָה נְפִשָׁה נְמִי לְגַבִּי עֲלֻמָּא וְנָהִי דְּהַתוֹס' שָׁם דְּחוּ פִי זֶה אֲבָל עַכ"פ רוֹצִים לְפָרֵשׁ שְׁיִתְכַּנּוּ דְּבָרֵי ר"י אֲלִיב' דְּאַבְיִי [וְגַם מְדַקָּא' הַתָּם א"ל אֲבִי וְבָהָא פִי לֹא מוֹדָה כּו'] וְא"כ הָא אֲבִיִי ס"ל בְּגִיטִין נ"ד ע"ב דָּאִין ע"א נְאָמֵן בְּאִיסוּרִין אִפִּי לֹא אַתְחִזֵּק רַק הִיכִי שְׁבִידוֹ פְּמוּ שְׁמַתְבָּאָר מְדַבְּרֵי הַתוֹס' וְהֲרֵא"ש שָׁם ע"ש וְא"כ לְדִידְנִי שְׁפִיר אַצְטְרִיף קָרָא דְּיִפִּיר אִפִּי הִיכִי שְׁאֵין הָאֲשָׁה מְכַחֲשֵׁתוּ וְא"כ לְדִידְנִי שְׁפִיר י"ל דְּהָא דְּהַתוֹרָה הָאֲמִינָתוּ לְאַב לֹמַר עַל בְּנוּ שְׁהוּא מְמָזֵר ה"ד בְּשְׁאֵין הָאֲשָׁה מְכַחֲשֵׁתוּ וְא"כ ע"כ הִנְכַּרְחוּ הַתוֹס' לְפָרֵשׁ מְטַעַם דָּאִי הִי אֹמַר בְּבָרִי שְׁאֵינוּ בְּנוּ לֹא הָוִי מְכָשִׁיר ר"ג אֹוּלָם הָא קָשִׁי בְּהָא דְקָא' וְעוֹד הָאָר"י א"ש הִלְכָה כִּר"ג וְא"ל אֲבִי וְבָהָא פִי לֹא מוֹדָה מְכָשֵׁר ר"ג כּו' הָרִי אֲבִיִי ס"ל בִּיבְמוֹת ל"ה ע"א דְּחֲזַקָה אֲשָׁה מְזַנָּה מְתַהַפְּכַת פְּדִי שְׁלֵא תַתְּעַבֵּר דְּגִנָּאי הוּא לֵה שְׁתַּתְּעַבֵּר בְּזִנּוֹת א"כ דִּילְמָ' הָא דְּמְכָשִׁיר ר"ג בְּהִיטָה מְעוֹבְרַת אִפִּי בְּרוּב פְּסוּלִין הוּא מְשׁוּם דְּבִהְדִי חֲזַקַת פְּשָׁרוֹת אִיכָא ג"כ חֲזַקָה דְּאַשָׁה מְזַנָּה מְתַהַפְּכַת שְׁלֵא תַתְּעַבֵּר וְשְׁנֵי חֲזַקוֹת עֲדִיפִי מְרוּב ע' פַּמ"ג סוּס"י ק"י מִשְׁא"כ הָכָא בְּאָרוּס הָא לִיכָא חֲזַקָה דְּמְתַהַפְּכַת לְפִי"מ דְּמְבֹנָאָר בְּמַהְרָשׁ"א קִידּוּשִׁין ע"ג בְּתוֹס' ד"ה מֵאֵי דָּאָף שְׁיִכּוּלָה לְתַלוּת הַנִּלְד בְּאָרוּס מְשַׁלִּיכְתוּ דְּבוּשָׁה מְשׁוּם דְּהָוִי דְּרָף זְנוּת פְּמוּ בְּפִנּוּי' שְׁזִינְתָה דָּאָף דְּהַנִּלְד פֶּשֶׁר מְשַׁלִּיכְתוּ מְשׁוּם גְּנָאי ע"ש וְא"כ לִיכָא חֲזַקָה דְּמְתַהַפְּכַת דְּהָא חֲזִינּוּ דָּאִינוּ גְּנָאי לֵה וְא"כ בְּכַה"ג לֹא מְכָשִׁיר ר"ג בְּרוּב פְּסוּלִין.

וְצַע"כ: אֲמַנְם בְּעֵינָקָר פִּי דְּבָרֵי הַגַּמ' וְעוֹד הָאָר"י א"ש כּו' מְבֹנָאָר בְּרֵא"ש שָׁם דַּל"ה יְכוּלִין לְפָרֵשׁ וְעוֹד אֵי לֹא הִי מוֹדָה דַּא"כ הִי הָאָב נְאָמֵן מְשׁוּם שְׁהַתוֹרָה הָאֲמִינָתוּ מְדַכְתִּי יִפִּיר וְכֵן מְבֹנָאָר בְּנִימוּק"י יְבְמוֹת ס"פ אֲלֻמְנָה לְכ"ג בְּשֵׁם הַרִיטְב"א וְכ"כ בַּטַּא"ה סִי' ד' דְּאַפִּי כְּשֶׁהָאֲשָׁה מְכַחֲשֵׁתוּ הָאָב נְאָמֵן.

וּבְאַמַּת כ' בַּשַּׁע"מ פַּט"ו מַה' א"ב שְׁדַבְּרֵי הַתוֹס' רִי"ד הַנְּ"ל שְׁכ' דְּכְשֶׁהָאֲשָׁה מְכַחֲשֵׁתוּ לֹא הָאֲמִינָה תוֹרָה לְאַב נְדַחִין מְפָל הַפּוֹסְקִים שְׁחוּלְקִין עֲלֵיו וְתַמָּה עַל הַשְּׁ"ף הַנְּ"ל שְׁהַנִּיחַ

הדָּבָר בַּצ"ע ע"ש. אַכּוּן נִרְאֶה דְּזֵהוּ דְּנִקְא בְּשִׂאוּמֵר הָאָב שְׂאִינוּ בְּנוּ וְהִיא מִכְחִישְׁתּוּ וְאוּמֵרְתְּשִׁמְנוּ נִתְעַבְרָה כְּעוֹבְדָא דְּאָרוּס וְאָרוּסְתּוּ דְּהִיא אֲמֵרָה מִיַּנְי' אַבְל כְּשִׂאוּמֵרְת סֶתֶם לְכִשְׁר נִבְעֵלְתִי אוּ שְׂאוּמֵרְת א"י ל"ה הַנִּלְד מְמֹזֵר וּי"ל דל"ה רַק ס' מְמֹזֵר כַּמ"ש בַּב"ש ס' ד' ס"ק נ"ב בְּדַעַת הַרְמַב"ם דְּשִׁמְא מְכוּתִי נִתְעַבְרָה וְנִכְרִי וְעָבַד הַבָּא עַל ב"י הַנִּלְד כְּשִׁר וּבְשִׁלְמָא כְּשִׂאוּמֵרָה מִיַּנְי' הָא הִיא בְּעַצְמָהּ מוֹדִית שְׁלֵא נִתְעַבְרָה מְכוּתִי וְהוּי כְּהָא דְקִי"ל שְׁבוּעוֹת מ"א ע"ב כֹּל הָאוּמֵר לֹא לְוִיתִי כְּאוּמֵר לֹא פְרַעְתִּי דְּמִי אַבְל בְּסֶתֶם י"ל דְּשִׁמְא נִתְעַבְרָה מְכוּתִי וַעֲפִי"ז י"ל בְּיֹאזֵר ד' הַתּוֹס' הַנִּלְד שְׁכ' בְּתִי הָא' דְּמוֹכַח שְׁהָאוּמֵר בְּנִי זֶה מְמֹזֵר נְאָמֵן מְדַקְאֵמִינְתּוּ תוֹרָה אַף בְּאוּמֵר עַל בֶּן קָטָן שְׁהוּא בְּכוֹר וּמְמִילָא הַוִּיזִן הַגְּדוֹלִים מְמֹזְרִים וְהַתְּעוֹרְרוּ הַמְּפֹנְרִשִׁים הָא י"ל דְּשִׁמְא מְכוּתִי וְעָבַד נִתְעַבְרָה וְנִכְרִי וְעָבַד הַבָּא עַל ב"י הַנִּלְד כְּשִׁר וְלִדְבְּרִינוּ נִיחָא דְּהָא דְּהַתּוֹרָה הָאֵמִינְתּוּ סֶתֶמָא אַף שְׁהִיא אוּמֵרְת שְׁמִמְנוּ נִתְעַבְרָה דְּבַכָּה"ג הוּי מְמֹזֵר דְּהִיא בְּעַצְמָהּ מוֹדִית שְׁלֵא נִתְעַבְרָה מְכוּתִי וְהוּי כְּהָא דְּאוּמֵר לֹא לְוִיתִי כְּאוּמֵר לֹא פְרַעְתִּי דְּמִי וּמִתְבָּאָר בְּזֵה גַם דְּבְרִי הַרְמַב"ם פט"ו מ"א ב' ה' ו' שְׁכ' וְז"ל וְכֵן אִם הִיתָה אֲשֶׁתּוּ מְעוֹנְבֵרְת נְאָמֵן לוֹמֵר עוֹבֵר זֶה אִינוּ בְּנִי וּמְמֹזֵר הוּא וְיִהְיִי מְמֹזֵר וְדָאִי וְלִכְאוּרָה הוּא תְּמוּהָ דְּהָרִי לְשִׁי הַרְמַב"ם גּוֹפִי' אִינוּ רַק ס' מְמֹזֵר וְלִדְבְּרִינוּ א"ש דְּדִין זֶה מִיַּרְי בְּגוֹנוֹנָא שְׁהָאֲשָׁה אוּמֵרְת שְׁמִמְנוּ נִתְעַבְרָה דְּבַכָּה"ג הוּי מְמֹזֵר וְדָאִי נְדוּק וְעוּי"ל דְּדָאִין לְתַלוּת בְּנִכְרִי דְּנִהִי דְּר"י פְּלִיג עַל ר"ג דס"ל אֲשָׁה מְזוּנָה בּוֹרְקָה וּמְזוּנָה אַבְל לְנִכְרִי אִיכָּא חִזְקָה דְּאִינָה מְזוּלְזָלָה נִפְשָׁה לְגַבִּי' וְאִינוּ נִכְנָס בְּגֵדֵר סֶפֶק כֹּלֵל דַּלְת"ה תְּקִשִׁי מִכְתוּבוֹת ט' ע"א הָאוּמֵר פ"פ מְצָאִי נְאָמֵן לְאוּסְרָה עֲלִיו וּפְרִיָּה ס"ס הוּא וּמְשַׁנִּי בַּא"כ אוּ בַּא"י וְקִיבֵל בְּהָ אַבִּי קִידוּשִׁין פְּחוּתָה מְב"ג וְתִקְשִׁי לְשִׁי ר"ת כְּתוּבוֹת ג' ע"ב ד"ה וְלִיְדְרוּשׁ שְׁכ' דְּבִבִּיאַת נִכְרִי ל"ש א' לְבַעַל וַא' לְבוּעֵל דְּרַחֲמֵנִי אֲפַקְרִי לְזֹרְעִי וְהוּי כְּבִיאַת בְּהֵמָה וַא"כ אֲכַתִּי אִיכָּא ס"ס דִּילְמָ' בְּאוּנוֹס וַאֲת"ל בְּרַצוֹן דִּילְמָ' מְנִכְרִי א"ו דְּזֵה אִינוּ נִכְנָס בְּגֵדֵר סֶפֶק דְּסֶתֶם בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אִינֵן מוֹסְרוֹת עֲצָמֵן לְבִיאָה לְנִכְרִי וְכֵן רְאִיתִי כִּי בְּשׁוּ"ת חַת"ס ס' ט' י' שְׁכ"כ בְּשֵׁם מֵהֵרָא"י דְּפִסְלוּת דִּישְׂרָאֵל עֲדִיף לָהּ מִכְּשִׁרוֹת דְּגוּי כִּי חֲרָפָה הִיא לְנוּ וּמְטוּ בְּהָ מְשַׁמִּי דְּבַעַל עַא"ר בְּסִי"כ כ"ה סק"ב ע"ש וְז"ש רַש"י ז"ל בִּיבְמוֹת ס"ט ע"ב גַּבִּי בָּא עַל אָרוּסְתּוּ בְּבֵית חָמִיו רַב אֲמַר הַנִּלְד מְמֹזֵר כּו' אֲמַר רַבָּא מְסַתְּבָרָא מִיְלֵת' דְּרַב דְּזִיִּימָא מְעֵלְמָ' וּפִירַש"י מְסַתְּבָר' מִיְלֵת' דְּרַב דְּמְשׁוּי לִי מְמֹזֵר וְדָאִי וְקִשָּׁה דִּילְמָ' מְכוּתִי וְעָבַד וְאֲמַאי יְהִי מְמֹזֵר וְדָאִי א"ו דְּלִנְכְרִי ל"ח] וַע' בְּגִיטִין פ"ט ע"א גַּבִּי יָצָא עֲלֵי שֵׁם מְזוּנָה בְּעִיר מַה שְׁמַחְוֹלְקִים רַש"י וְתוֹס' שֵׁם וַעֲפִי"ז נִלְפַעְנָד לִיִּישֵׁב מַה שְׁנִתְקַשָּׁה בְּשׁוּ"ת נוֹב"י מֵהַדוּ"ק חַא"ה"ע ס' ז' בְּמַאי דְּחֻשְׁבִּיב בְּקִידוּשִׁין ע"ג ע"ב כְּמָה גּוֹנוּי שְׂאִין בּוּ מְשׁוּם אֲסוּפִי דְּהִיִּינוּ מְצָאוּ מַהוּל אוּ מְשִׁלְטִי הַדְּמִי אוּ שְׁיִיף מְשַׁחָא וְכִי"ב הָרִי בְּדִין אִיסוּר לְבַא בְּקָהֵל אִין חִילוּק בֵּין שְׁתּוּקִי לְאֲסוּפִי וַא"כ כֹּל אֲסוּפִי מְלַבֵּד שְׁהוּא אֲסוּפִי הוּא ג"כ שְׁתּוּקִי שְׁהָרִי לֹא נִבְדְּקָה אִמּוּ וְלֹא אֲמֵרָה מְמִי נִתְעַבְרָה וְיִלְדָה אִטּוּ מְשׁוּם דְּגַם אֵת אִמּוּ לֹא יִדְעֵנוּ יָפָה פָּחוּ וַא"כ מַה בְּכָהּ דְּבַכָּל הַנִּי לִית בְּהוּ מְשׁוּם אֲסוּפִי אֲכַתִּי שְׁתּוּקִי הוּא וּלְהָאֵמֹר י"ל דְּהָרִי בְּאֵמֵת יֵשׁ לְהַבִּין דְּלֵמָה לֹא נִתְלָה הַנִּלְד שְׁהוּא מְרוּבָא דְּעֵלְמָ' דְּנִכְרִים הֵם דְּנִהִי דְּלִגְבִי דִּידָה חִיִּישִׁינֵן דִּילְמָ' אֲזֵלָה אִיְהִי לְגַבִּיִּיהוּ וְהוּי קְבוּעַ וְכַמְע"מ דְּמִי אַבְל הַנִּלְד הָא הוּי פִּירִישׁ וְנִימָא כֹּל דְּפִירִישׁ מְרוּבָא קָא פְּרִישׁ וַע"כ מְשׁוּם דְּאִין לְהַסְתַּפֵּק שְׁמָא מְנִכְרִי מְשׁוּם דְּכָל אֲשָׁה בֵּת יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחֻזְקָת שְׂאִינָה מוֹסְרַת עֲצָמָה לְהַבְעֵל לְנִכְרִי וְעֲדִיף לָהּ פְּסוּל דִּישְׂרָאֵל מִכְּשִׁרוֹת דְּנִכְרִי וְהִנֵּה הַתּוֹס' בְּסוּף ב"מ כ' לְעַנְיָן

אחזוקי אינשי בגנבי לא מחזקין דנהו דוק' אם אנו דנין על איש פרטי אבל אם דנין על כלל העולם כמה גנבי איכא בשוקא ע"ש ולפי"ז י"ל דרק בשתוקי שידעין מי היא אמו אז אמרינו דנדאי לאו מפותי ילדתו דאוקמינו לה אחזקה דבדקה שלא להפעל לערל משא"כ אם אין האם לפנינו שפיר תלינן התינוק ברוב העולם שהם נכרים וכשר הוא ול"ש לומר דחזקה שלא זלזלה נפשה להפעל לנכרי דהא אם אנו דנין על כלל העולם כמה פרוצות איכא בעולם שמזנין גם עם נכרים ול"ש לאוקמ' אחזקה ודוק: והנה בתשו' נוב"י ה"ל ראייתי שלחלק יצא דבאסופי פיון שאין אנו דנין על האם אמרינו על הולד כל דפריש מרובא פריש משא"כ בשתוקי פיון שאנו דנין גם על האם והאם הויא קבוע דילמ' אזלה איהי לגבייהו לכה אסרו גם הולד לבא בקהל והקשה תו לר"א דא' בכתובות י"ג דאף לדברי המכשיר בה פוסל בבתה וקשה פיון דמכשיר בה למה נפסול הולד ואי משום שהאם יש לה ח"כ הרי רובא עדיף מחזקה והאם יש לה חזקה ולא רוב דדילמ' אזלה איהי לגבייהו והו"ל קבוע והולד נקרא פירש ומרובא פסול ואיך נימא דהמכשיר בה משום חזקה יהי פוסל בבתה והלא לגבי הבת אמרינו מרובא פריש ועדיף מחזקה ותי' דהא דאר"א המכשיר בה פוסל בבתה לא מייירי ברוב פשרים אלא במע"מ ע"ש אולם המעיין בסוגי' שם וכן בקידושין ע"ג ע"א יראה להדי' דקאי גם ברוב פשרין.

לכן נלפענ"ד דהנה רש"י בכתובות שם פי' דפלוגת' דר"א ור"י אי המכשיר בה מכשיר בבתה או פוסל בבתה קאי לענין שתנשא לכהונה ולפי"ז הרי באמת ל"ש לומר על הולד דמיקרי פירש ומרובא קא פריש פיון שהספק נולד במקום הקביעות ודמי לנמצא בינד פיקח שלא במקום הקבוע אמנם מבואר במקנה בחי' לקידושין ובהפלאה בכתובות דנה אינו רק לר"ג דס"ל נאמנת וא"כ פיון שהאם היתה נאמנת אם בודקין אותה הוי פנוולד הספק במקום הקביעות משא"כ לר"י דס"ל אינה נאמנת שפיר קיי"ל דמרובא קא פריש ע"ש והנה הרמב"ם בפט"ו מא"ב פוסק בפנוי' שנתעברה דהאם נאמנת להכשיר בתה פשאומרת לכשר נבעלה ואינה נאמנת לפוסלה לומר לפסול נבעלה וכ' הה"מ הטעם דלכה נאמנת להכשיר משום דבלא עדותה ג"כ פשר הולד דהתורה גילתה ממזר ונדאי הוא דלא יבא הא ספק ממזר יבא רק מדרבנן פסולה משום מעלת יוחסין ולגבי דרבנן מועיל עדות האם להכשיר משא"כ לפוסלה א"נ פיון שמה"ת מותר וא"נ לפוסלו לישא ממזרת ונדאי וכ"כ בר"ן וא"כ לפי"ז י"ל דהתייבח לענין פסולי קהל ישאל פיון דמה"ת ס' ממזר מותר ורק מדרבנן משום מעלת יוחסין אסור ע"כ לא הי' מועיל נאמנות האם לפוסלה וגם להכשירה פיון דס' ממזר הוי דשב"ע כד' הפנ"י ה"ל לכה הוי שפיר פירש ומרובא קא פריש משא"כ לענין איסור פהונה הא לא גילתה רחמנ' דספק מותר וא"כ שפיר הי' מועיל נאמנות האם לפוסלו פדין עא"נ באיסורין ומבואר במח"א ה' עדות סי' י"ב דאיסור פהונה ל"ה דשב"ע ע"ש א"כ הוי פנוולד הספק במקום הקביעות ולכה ל"א כל דפריש מרובא קפריש וע"כ ס"ל שפיר לר"א לדברי המכשיר בה פוסל בבתה ודוק: ועפ"י הדברים האלה אמרתי ליישב מה שהקשו המפורשים בכתובות שם י" ע"א ומי אר"י אינה נאמנת ורמינהו העיד ר"י וריב"ב על אלמנת עיסה שהיא פשירה לפהונה כו'.

אמר רבא דר"י אדר"י קשי' דר"ג אדר"ג לא קשי' והא קתני סיפא א"ל ר"ג כו' והקשו דמאי קושיא דר"ג אדר"ג דילמ' הא דמכשיר ר"ג בראוה מזברת לזעירי דא' נסתרה משום דאיכא מיגו דלא נבעלתי משא"כ באלמנת עיסה ליכא מיגו ואי דפריה מהיתה

מְעוֹבְרֵת א"כ מ"פ בְּפִשְׁטוֹת דר"י אדר"י קשי' דר"ג אדר"ג ל"ק דִּילְמ' לְכָה פְּרִיָּה מר"י דוֹקָא מְשׁוּם דְּלִדְיָדְנ' קשי' גַּם מְרִיש' דְּהִיָּתָה מְדַבְּרַת וְנִרְאָה דְּהִנְהָה הַקְּשִׁיתִי בְּהָא דְּפִירִיש' אֵלְמַנְת עֵיסָה שְׁהִיא בָּאָה מִכַּח ס' חָלָל כְּדִלְקָמֵן שְׁנַטְטַמַּע בְּהָ ס' חָלָל כְּגוֹן שְׁזַרְק בְּעַל אִמּוֹ הִרְאִישׁוֹן לְהָ גַּט ס' קְרוּב לּוֹ ס' קְרוּב לְהָ וּמַת וְנִמְצְאָת זֹו ס' גְּרוּשָׁה ס' אֵלְמַנְה וְנִשְׁאָה פְּהוֹן וְהוֹלִיד מְמַנְה בֵּן זְהוֹ ס' חָלָל וְהַעִיד ר"י עַל אֵלְמַנְתּוֹ שֶׁל זֶה שְׁהִיא פְּשִׁירָה לְכַהֲנָה אֵלְמָא מוֹקְמִינּוּ לְהָ אַחְזָקָה וְאַמְרִינּוּ אַל תְּפַסְלָנָה לְזוּ מַס' פְּלוּמַר שְׁמָא בְּעֵלָה חָלָל הִי עַכ"ל וְלְכַאוּרָה קְשָׁה דְּהַרִי הֶרְמֵב"ן ו"ל בְּגִיטִין פ' הַזּוֹרֵק הַקְּשָׁה הַאִיָּה מִתְגַּרְשֶׁת פְּשִׁירָה לְהָ הַט בְּתוּף ד' אִמּוּתִי הָא קִנְיָן ד"א אִינוּ אֵלָא דְרַבְּנָן וְהַאִיָּה יְכוּל לְהַפְקִיעַ א"א דְּאוּרִיָּת' וְתִי מְשׁוּם כָּל מְקַדָּשׁ אֲדַעְתָּא דְרַבְּנָן מְקַדָּשׁ וְאַפְקַעֲיָנָהוּ רַבְּנָן לְקִידוּשִׁין מִיָּנָי וְהִנְהָה הַשִּׁטָּה מְקַנְבָצַת בְּכַתְּוֹבוֹת י"ג ע"א הִבִּיא בְּשֵׁם הֶרְמֵב"ן שְׁהַקְּשָׁה עַל הָא דְאַמְרִי אֲפַקְעִינָהוּ רַבְּנָן לְקִידוּשִׁין מִיָּנָי וְכִי אִינְהָ אֲסוּרָה לְכַהֲנָה וְלְקְרוּבִים וְתִי דְלַעוּלָם הַקְּדוּשִׁין נֶעְקְרִין לְגַמְרִי וְאַסוּר' דְּכַהֵן וְדְקְרוּבִים הוּא רַק מְדַבְּרִיהֶם ע"ש וְע' פנ"י פְּתוּבוֹת בַּק"א.

וּלְפִי"ז קְשָׁה לְכַאוּרָה מ"פ הֵכָא דר"י אדר"י דִּילְמ' הָא דְקִאָר"י אִינְהָ נְאֻמְתָּ וּל"א אִוְקָמָה אַחְזָקָה הִינְנוּ לְעַנְנֵן דְּאוּרִיָּת' מְשֵׁא"כ בְּהָא דְאַלְמַנְת עֵיסָה הָא אִמּוֹ לֹא הִיָּתָה פְּסוּלָה אֵלָא מְדַרְבְּנָן אִפִּי אִם הוּי יְדַעֲיָנָן בְּנֻדְאִי שְׁקְרוּב לְהָ הִי פִינּוּ דַע"כ אֲתִינִין לְהַסְבְּרָא דְאַפְקַעֲיָנָהוּ רַבְּנָן לְקִידוּשִׁין מִיָּנָי כַּד' הֶרְמֵב"ן הַנְּ"ל וְהִיכִי דְאַפְקַעֲיָנָהוּ רַבְּנָן לְקִידוּשִׁין מִיָּנָי אִינְהָ נְאֻסְרַת לְכַהֵן אֵלָא מְדַרְבְּנָן כַּנְּ"ל וְכִינּוּ דל"ה אֵלָא חֲשַׁשׁ פְּסוּל דְרַבְּנָן לְכֹן מוֹקְמִינּוּ אוֹתָהּ אַחְזָקָה שְׁלֵא לְפִינְסָלָה מְסַפֵּק וְע' בְּשִׁטָּה מְקַנְבָצַת כְּתוּבוֹת בְּסוּגֵי דְאַלְמַנְת עֵיסָה שְׁמִבִּיא בְּשֵׁם הֶרְיָטְב"א דְאַפִּי לְפִי הַתּוֹס' דְקִאִי אֲמַשְׁפָּחָה שְׁנַטְטַמַּע בְּהָ ס' חָלָל ג"כ הַכְּנָנָה ס' חָלָל כְּגוֹן מִי שְׁגִירִשׁ אֶת אֲשֶׁתּוֹ בְּגַט ס' קְרוּב לּוֹ וּמַת כּו' ע"ש וְעַכְצ"ל דְּהַקְּשִׁישִׁי הִיא מְהִיָּתָה מְעוֹבְרַת דְּהָא בְּאַמַּת שְׁתוּקִי מְדְאוּרִיָּת' פְּשֵׁר מְשׁוּם כָּל דְּפִרִישׁ מְרֻבָּא קָא פְּרִישׁ וְרַק מְדַרְבְּנָן אֲסוּר מְשׁוּם דִּילְמ' אֲזִלָּה אִיְהִי לְגַבִּיָּהוּ וְהוּי קְבוּעַ כַּמְע"מ וַא"כ פְּסוּל הַעוֹבְרָ ג"כ אִינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנָן וְאַפ"ה ס"ל לר"י דְאִינְהָ נְאֻמְתָּ וּלְכָה פְּרִיָּה שְׁפִיר מְאַלְמַנְת עֵיסָה וּלְפִי"ז מִיָּנֻשְׁב קוּשְׁנִי הַמְּפִנְרִישִׁים הַנְּ"ל דְשְׁפִיר קְמַתְמָה רַבָּא דר"י אדר"י קשי' וְע"כ דְּמַסִּיפ' דְּהִיָּתָה מְעוֹבְרַת הוּי הַקּוּשְׁנִי כַּנְּ"ל א"כ גַּם דר"ג אדר"ג קשי' וְדוּק: וְהִנְהָ לְפִי"ד הִי"מ בְּתוֹס' הַנְּ"ל דְטַעַמ' דר"י שְׁאַמַר שְׁנַאָמֵן לוֹמַר זֶה בְּנִי מְזוּר מְדַכְתִּי יִפִּיר מְשׁוּם דְּמַשְׁמַע לִי קִרָא דְנַאָמֵן אָדָם לוֹמַר זֶה בְּנִי בְּכוֹר אִפִּי עַל תִּינּוֹק בֵּין הַבְּנִים וּכְשֶׁאוֹמַר עַל הַקְּטָן שְׁהוּא בְּכוֹר ע"כ הִרְאִישׁוֹן מְזוּר אֵלְמ' דְנַאָמֵן לְפִינְסָלוֹ וְכ' הַמְּפִנְרִישִׁים דְלְכָה קִאָר"י בְּבִרְיָת' כְּשֵׁם שְׁנַאָמֵן אָדָם לוֹמַר זֶה בְּנִי בְּכוֹר כְּהָ נַאָמֵן לוֹמַר זֶה בְּנִי ב"ג וּב"ח לְמָה סְנִי לִי לְמִינְקַט הַלְשׁוֹן כְּהָ נַאָמֵן לוֹמַר זֶה בְּנִי מְזוּר וְכַתְּבוּ דְבַאָמַת פִּינּוּ דְאִינוּ מְזוּר רַק מְשׁוּם שְׁאַמַר שְׁהַקְּטָן הוּא הַבְּכוֹר א"כ הָא כ' בַּב"ש ס' ד' ס"ק נ"ב דִּי"ל שְׁאִינוּ מְזוּר דְאִיפָא לְמִתְלִי בְּכוּתִי וַא"כ מַנְ"ל לְמִילְפָּה שְׁנַאָמֵן לוֹמַר שְׁהוּא מְזוּר הַרִי אִיפָא לְמִתְלִי בְּכוּתִי וּמַכ"ש דְּמַשְׁפַּחַת לְהָ בְּעִיר שְׁפִילָה כּוּתִים וְע"כ מְשׁוּם דְּנִלְד מְכוּתִי פְּגוּם לְכַהֲנָה וַא"כ פּוֹסְלוֹ מְכַהֲנָה וְזֶהוּ שְׁדִיִּיק ר"י כְּשֵׁם שְׁנַאָמֵן לוֹמַר זֶה בְּנִי בְּכוֹר כְּהָ נַאָמֵן לוֹמַר זֶה בְּנִי וּב"ח וּפּוֹסְלוֹ מְכַהֲנָה מְקִרָא הַנְּ"ל וּר"י קָא בְּאַמַּת כְּמַתְנִיתִין דְנַאָמֵן לוֹמַר זֶה בְּנִי מְזוּר פִּינּוּ דְאִיְהוּ לְשִׁיטְתִי אֲזִיל דְאִיְהוּ ס"ל בְּסַנְהֶדְרִין נ"ג ע"א דְבַחֲזִיבִי לְאוּיִן הַנְּלָד מְזוּר א"כ אִפִּי הוּי מְכוּתִי הַנְּלָד מְזוּר וּבְרִיָּת' קָא מִילְת' דְפְּסִיקָא דַב"ג וּב"ח לְפִינְסָלוֹ מְכַהֲנָה נַאָמֵן

לומר אפי' אי ל"ה הולד ממזר מח"ל וע' בתוס' יבמות ע"ד ע"ב ד"ה מאי קמ"ל דאין
הכרע בדברי ר"י היכי ס"ל וע' בתשו' ברית אברהם באה"ע סי' ב' ובמקנה בקידושין.

ובאמת בתוס' יבמות מ"ז וב"ב קכ"ז ע"ב ד"ה פה נאמן כו' מוכא בשם בה"ג ור"ת דס"ל
דאינו נאמן לפסול בנו פי אם ע"י הפרת בכורה ע"ש ועפי"ז נלפענ"ד ליישב מה
ששמעתי מקשין בריש מפות כיצד העדים נעשין זוממין מעידין אנו באיש פ' שהוא ב"ג
וב"ח אין אומרים יעשה זה ב"ג וב"ח תחתיו אלא לוקה ארבעים ובגמ' שם מנה"מ
אריב"ל דא"ק נעשיתם לו כפאשר זמם לו ולא לזרעו וליפסלוה לדידן' ולא ליפסלוה
לזרעו' בעינין כפאשר זמם לעשות וליכא והקשו לפי"מ דא' ביבמות מ"ז ע"א נאמן אתה
לפסול בניה וא"א נאמן לפסול בני בניה ופי' התוס' שם פשיש' לו בני בנים אינו נאמן
לפסול אפי' בני דאין סברא לומר שיהיו בניו פסולין ובני בניו פשרין וא"כ משפחת
שפיר שיתקנים בהעדים דין הזמה פגון שהעידו בפנינו אמר אביו עליו שהוא ב"ג וב"ח
וא"כ רצו לפסולו וגם הם יפסלו ובזה ל"ש לו ולא לזרעו דהא לעולם לא רצו לפסולו
רק אי אין לו זרעו דבייש לו בלא"ה לא הועיל עדותן פלום ובשלמ' בפשיטות ל"ק על
הגמ' הא משפחת דין הזמה באין לעדים בנים או בשלא היו לו בנים דלא רצו לפסול
לזרעו די"ל פיון דלפעמים לא אפשר לעשות בהם דין הזמה פגון ביש לו בנים לא
מחלקיניו בכף וכ"כ באמת הריטב"א שם וצ"ע בתוס' סנהדרין פ"א ע"א] אבל בכה"ג
לעולם ישנו דין הזמה היכי שהי' עדותם מועיל דהא הם לא העידו לפסולו רק באין לו
בנים ובזה ל"ש לעולם למעט מלו ולא לזרעו.

ולהאמור יתיישב שפיר דע"כ מייירי שמעידין שאמר אביו פן ע"י הפרת בכורה דהיינו
שאומר שאין זה הכבור שהוא ב"ג דכי היכי שלעשות את שאינו בכור לכבור הימנוהו
לעשות המוןזק לכבור לשאינו בכור ג"כ נאמן וזהו הוי ג"כ ע"י הפרת בכורה דהכי
מפנרש יוצא מדברי הש"ס ב"ב קכ"ו ע"ב שכ' ליישב מה שהקשה על הבה"ג הנ"ל
מש"ס יבמות הנ"ל דפריה ואבנים לא מהימן והתנן' יפיר יפירנו לאחרים ולבה"ג מ"פ
והא שם ליכא הפרת בכורה ות' דיש שם הפרת בכורה דאם נתגזיר בינו לב"ע אין דין
בכורה לכותי ע"ש וא"כ בכה"ג הא רצו להפסידו חלק ירושת בכורה ושפיר רצו
להפסידו ממון וא"כ הא שפיר יוכל להתקנים ירן הזמה לשלם לו מה שרצו להפסידו
חלק בכורה ודוק אולם באמת אנו לא קי"ל בהא כבה"ג ופסקינן דנאמן האב לומר זה
בני ממזר אפי' שלא ע"י הפרת בכורה וכן נאמן לומר בסתמ' בני זה ב"ג וב"ח: וע"כ
נראה ביישוב הקוש' הנ"ל בדרך הפלפול על אופן זה דהנה התוס' שם הקשו אמאי לקי
אעדות דב"ג וב"ח הא הוי עדות שא"א יכול להזימה ונלפענ"ד לתרץ עפ"מ"ש התנאים
לענין מה שהקשו הראשונים בגיטין י"ז בהא דאמרין מפני מה תקנו זמן בגיטין הרי
מדאוריית' צריך שיהא בו זמן דאל"ה הו"ל עדות שא"א יכול להזימה וכ' התנאים ליישב
דכינן דאיכא פתובה למשקל מינ' כד"מ דמיא ובד"מ ל"ב עדות שאילה"ז ע"ש ולפי"ז
הרי באמת הקשו הראשונים הא העדים הפסידוהו תרומות ושאר מתנות פהונה ומ"ט
לא יתחייבו לשלם בשלמ' על להבא ל"ה הפסד משום דהוי פסידא דלא ברי דמי יימר
דיהבי לי' תרומה ומתנות פהונה אבל התרומה שפבר קיבל הא הרמב"ם פסק דארף
דבנדע שהוא ב"ג פטור מחומש אבל מ"מ צריך לשלם את הקרן וע' תוס' יבמות ל"ד
וא"כ ממון בעי לשלומי פשהוזמו ולא מלקות ע' בשעה"מ סוף ה' ביאת מקדש אף י"ל

דגהי דאיהו צריה לשלם אבל העדים פשהומו אינו חייבין לשלם מתורת הנזמה דיוכלו לומר לא לחייבו ממון באנו דלא ידענו שפבר קיבל תרומה ומ"כ כדא בסנהדרין מ"א לאנסרה על בעלה באנו וכ"כ בס' ערוה לזר עכ"פ פיון דיש לו הפסד ממון בעדות א"כ פתיכא בי' ממונא ובד"מ ל"ב עדות שאילה"ז ומנושב קושני' התוס' וא"כ לפי"ז התינח פשמעידין בפירוש שהוא ב"ג שאומרים בפנינו נתגרשה אמו כפירש"י משא"כ פשמעידין שאמר האב בני זה ב"ג הרי פיון דנאמנות האב חידוש הוא הא אינו נאמן רק על להבא ולא על למפרע כדא' בב"ק ע"ב בעד זומם פיון דחידוש הוא אינו נפסל אלא מפאן ולהבא וע' בפ"ד יו"ד סי' ק"י מ"ש בשם הר"ן לענין קבוע דל"א למפרע פיון דחידוש הוא [ובענין זה אמרתי לתקוע מסמרות בדברי המהרש"א ז"ל בריש גדה דהתוס' שם הקשו בהא דמסיק בגמ' שם דאפי' הלל אינו מטמא מעל"ע רק לתרומה וקדשים אבל לחולין מודה דדי' שעטה והקשו התוס' אמאי ל"ה טומאה ודאית גם לחולין פיון דכל ספיקי טומאה ברה"י ודאי טמא אפי' היכי דאיכא חזקת טהרה דילפינו מסוטה ותי' דלא ילפי' מסוטה לטומאה למפרע אלא להבא ונקא ילפינו דומי' דסוטה שהיא להבא ואח"כ הקשו התוס' דאמאי בקדשים ותרומה מחמרי ב"ה ואפי' ברה"ר ואמאי הרי ס"ט ברה"ר טהור אפי' היכי דליכא חזקה דילפינו מסוטה ותי' פיון דהשת' טמאה ודאי ל"ד לסוטה ונתקשה המהרש"א הרי פבר כ' התוס' דלא ילפינו על למפרע דל"ד לסוטה וכי היכי דל"י למפרע ברה"י ה"נ לא ילפינו ברה"ר פיון דל"ד לסוטה ותי' דאע"ג דל"י מסוטה לטומאה למפרע שיהי' בו טומאה ודאית ה"ד היכי דאיכא חזקת טהרה אבל היכא דליכא חזקת טהרה שפיר ילפינו מסוטה שתהי' טומאה ודאית אפי' בטומאה דלמפרע.

ובחי' מהר"ם לובלין שם כ' דאפי' היכי דליכא חזקת טהרה ל"י פלל טומאה דלמפרע מסוטה לטומאה ודאית ואינו אלא ספק פיון דל"י מסוטה לטומאה דלמפרע ע"ש ובש"ש ששמעתא א' פ"י חתר למצוא טעם לד' המהרש"א ז"ל במ"ש דרק היכי דאיכא חזקת טהרה לא ילפינו טומאה דלמפרע.

ולפענד"נ עפ"י דהתוס' ב"ב נ"ה ע"ב ד"ה ר"א שכ' שם בשם ר"ת בטעמ' דר"א בהמשנה דהנכנס לבקעה כו' ר"א מטהר וז"ל ור"ת מפרש דפליגי דרבנן מטמאי אפי' בכמה ספיקות משום דמן הדין אפי' בחזא ספיקא טהור דאוקמי' אחזקה וילפינו מסוטה דטמא א"כ מה לי חזא ספיקא מה לי תרי ספיקי דהא אפי' בחזא ספיקא הול"ל דטהור ור"א סבר אין לה בו אלא חידושו ודוק' חזא ספיקא טמא ע"כ ולפי"ז י"ל גבי טומאה דלמפרע אע"ג דלענין ס"ס לא יסברו ב"ה פנותי' דר"א דמה לי חזא ספיקא מה לי תרי ספיקי אולם לענין טומאה דלמפרע שפיר י"ל פיון דמה"ד הו"ל לאוקמ' אחזקה רק דילפינו מסוטה דמ"מ טמא ע"כ אין לה בו אלא חידושו דרק להבא טמא ולא למפרע דומי' דאמרי' בהנזמה ובקבוע וא"כ תינח היכי דאיכא חזקת טהרה הוי חידוש משום דמה"ד הו"ל לאוקמ' אחזקה כד' התוס' ה"ל משא"כ היכי דליכא חזקת טהרה הא ל"ה חידוש שפיר אית לן למימר דגם למפרע ס"ט ברה"י ספיקו טמא וצדקו דברי המהרש"א ז"ל] וא"כ פיון דל"מ נאמנות האב על למפרע א"צ לשלם בעד התרומה שפבר אכל ועל להבא הא ל"ה הפסד פנ"ל וא"כ לא פתיכא בי' ממונא ותיהדר קושני' לדוכתה הא הו"ל עדות שאאיה"ז: ולהלכה דעת בה"ג ור"ת ה"ל ג' נדחה קראו לה בתוס' וברא"ש ובשאר

קדמונים ופסקו דנאמן אפי' שלא ע"י הפרת בכורה ובשוי"ת מהרשד"ם חח"מ סי' ש"ה כ' שראוי לפסוק הלכה למעשה דבכ"ע נאמן אפי' שלא ע"י הפרת בכורה ע"ש וכן מ"ש בש"ג שילהי קידושין ובספ"ק דכתובות דלא האמינתו תורה לאב אלא לומר שהוא בנו רק שנולד בפסול שאשתו אינה פשירה לו אבל לומר שאשתו זינתה וזה אינו בנו לא מהימן גם דיעה זו איננה מהלכה ובד"מ אה"ע סי' ד' הביאה וכ' עלי' דדעת יחיד הוא וגם משמעטא דיבמות ה"ל היא מופרכת דמ"פ ומי אר"י דאבנים לא מהימן כו' הרי פינון שלפי מה שאומר שנתגייר בינו לב"ע הא אינו בנו דבנה הבא מן הנכרית אינו קרוי בנה אלא בנה ולומר שאינו בנו הא לא מהימן א"ו דגם בזה מהימן.

והנה ראיתי בקצוה"ח סי' רע"ז סק"ב שכ' שם להשוות דעת התוס' והרשב"ם ב"ב קל"ד שכ' דאין האב נאמן בתורת יפיר אלא פשהחזק בבנו לומר בכור הוא אבל אם אינו מוחזק בבנו אינו נאמן בתורת הפרה אלא מפח מגו דא"ב יחייב לי' פולי נכסי עם דעת הש"ג ה"ל דלהכי גם לענן בני זה ממזר א"נ אלא פשידוע שהוא בנו ע"ש נאני תמה עליו דמדברי התוס' בכתובות גבי ארוס וארוסתו נראה דגם לומר שאינו בנו ג"כ נאמן בלא מגו וכן מבואר בדבריהם בכתובות ק"ה ע"ב ד"ה הרי שאמר בני זה וכהן הוא ע"ש וכן להפ' תירוץ בתוס' ה"ל דההוכחה היא מפח דנאמן לומר על תינוק בין הבנים שהוא בכור ע"כ אומר שהגדולים אינם ממנו והכי מבואר ברמב"ם פ"ד מנחלות שנאמן לומר שאינו בנו וכ"כ בנימוק"י יבמות פ' אלמנה לכ"ג ע"ש וכ"כ הריב"ש סי' מא"ב וכן בשוי"ת מהרשד"ם ה"ל פסק פן ע"ש שהאריה: והנה אם האב נאמן פשאומר זה בני ממזר לפסול את אשתו עי"ז ולהצריכה חליצה הנה מבואר בנימוק"י ס"פ אלמנה לכ"ג בשם הריטב"א וז"ל אפי' כשהיא אומרת דמארוסה הוא אם הארוס מכחישה בכרי ואומר שלא בא עלי' פלל אינו נאמן הוא לפוסלה אבל נאמן הוא על הבן דהא פרי וברי הוא והתורה האמינה את האב על הבן לומר שהוא ממזר כו' עכ"ל הרי דאפי' בארוס כ' שא"נ לפוסלה מכ"ש בבעל דרוב בעילות אחרי הבעל שאינו פן בארוס פמבואר בתוס' סוטה כ"ז וכ"כ היש"ש שם סי' י"א והכי מבואר ברמב"ם פט"ו מא"ב ה' י"ז ע"ש וע' בתשב"ץ ח"ב סי' י"ט שכ' וז"ל ועוד שהאב א"נ אלא על בנו לפוסלו לומר שהוא ממזר אבל לפסול שאינו בנו נאמן כא' פ' החולץ אף אתה אל תתמה לענן חייב ממון אם נאמן להפסידו ירושתו א"נ להפסיד אמו שכן הנקמה שהנאמנות שהאמינה תורה לאב אינו אלא על הבן לבדו לפוסלו או להפסידו לא לפוסלו אחרים ולהפסידם עכ"ל וכ"כ בתשו' מבי"ט ח"א סי' שכ"ג ע"ש וע' בטו"ז אה"ע סי' ז' סק"ט שהביא בשם הפרישה שהקשה בהא דא"י שם האב שאמר נשבית בתי ופדיתי' בין שהיא גדולה בין שהיא קטנה א"נ לאוסרה וסיים בטור שלא האמינתו תורה לאומרה אלא בענן אישות דכתי' את בתי נתתי לאיש הנה ובה אוסרה על שאר האנשים אבל לא לפוסלה משום זנות והקשה הפרישה מסי' ד' שנאמן האב לומר על א' מבניו שאינו בנו והוי ממזר על פיו ות' דשא"ה דהתורה האמינתו דכתי' יפיר ובאמת גם שם אינו נאמן לפוסלו האשה עכ"ל הרי דכ' להדני' שא"נ לפוסלו האשה.

והכי מבואר בסי' ד' סכ"ז בארוסה שנתעברה והוא מכחישה שאינו ממנו דאם ניסת לכהן ל"ת וכ' בח"מ ס"ק כ"ח דלאחר מיתת הארוס היא פשירה לכהונה לכתחלה ע"ש וכןותי' פוסקים האחרונים דלא כב"ש שחולק עליו בזה.

וי"ל מפת הסברא דלגבי דידה א"נ לפוסלה משום דאל"כ האיך יהי נאמן האיש אף לגבי ה"ב פשהאשה מכחישתו הרי אית לה מיגו דא"ב אמרה מפותי מיעברה דאף דרוב נשים אינן מוסרות עצמן לביאה לפותי מ"מ הא נראה מד' התוס' ב"ב צ"ב ע"ב ד"ה ואמאי כו' דמיגו מהני נגד רובא ע"ש וע' בתומים בכללי מיגו אות ל"ה וע"כ משום דאז הוי מופסלה נפשה מפהונה וְהוי מיגו לחצי טענה וא"כ התינח אי השת' אינה פוסלת א"ע מפהונה ל"ה זה מיגו וכדא' בתנבות ט"ז ע"א אבל אי אמרינן דהשת' היא ג"כ פסולה מפהונה א"כ שפיר יש לה מיגו דבין כף וב"כ היא פסולה לכהונה וא"כ לא הי' לנו להאמינו אף נגד ה"ב אע"כ דא"נ לפוסלה מזהפהונה.

ועוד מדאיפלגי רב ושמואל ביבמות ס"ט וקידושין ע"ה בבא על ארוסתו בבית חמיו אי הוי הולד ממזר או שתוקי ואמאי לא פליגי לענין אי פשירה לארוס שהיא פהו אי נימא דמארוס נתעברה וכשירה לו או תלינן באחר שפא עלי' ואסורה עליו אע"כ דלגבי דידה אין לחוש כל שאומרת שממנו נתעברה ושהוא בא עלי' ואין לחוש אלא על הולד שאין לו חזקת פשרות ולהכי שפיר קאר"י לא מפ' אנו חיינן עד שתביא רא' לדברי' וכל שמתביאה רא' שפשר בא עלי' פשירה לכהונה ול"א דילמ' פי היכי דאפקרה נפשה לגבי האי אפקרה נמי לגבי אחרני' כדא' שם לענין הולד ויותר מזה נלפענ"ד דבכה"ג שאומר שבונו ממזר מחמת שאשתו זינתה ואשתו קיימת אף על בנו אינו נאמן דלאו כל כמיני' להוציא אשתו מח"כ שלה וע' בתוס' קידושין ס"ו גבי ינאי המלך מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני פי' ואמאי בקשו ולא מצאו והקשו רש"י ותוס' לנא אוקי איתתא בחז"כ ות' אי הוי' איהי קמן הוי מוקמי' לה אח"כ אבל כשאינה לפנינו אין אנו דנין אלא על ה"ב והוא אין לו ח"כ ע"ש הרי דהיכי דהאם קיימת עיקר אא נופל עלי' ומוקמינן לה בח"כ.

והכי מבואר בסמ"ע סי' רע"ט סק"י. ובקצוה"ח שם הקשה דא"כ כשאומר בני זה בן גרושה הרי פוסל אמו מפהונה ות' א"ז בנתה"מ דלכך נאמן משום דבידו לגרשה ולפוסלה מפהונה ע"ש והנה ה"ר"ן בקידושין פ' האומר הקשה דאמאי אין האב נאמן כשאומר נשפית בתי ופדיתי' יהי נאמן במיגו דא"ב אמר קדשתי' וגירשתי' דג"כ פסולה לכהונה ות' דמיגו לחצאין הוא דגרושה מותרת בתרומה ופסולה לכהונה אבל שבוני' פסולה לשניהן ע"ש ולפי"ז ה"נ כשאומר בני זה ממזר מחמת שאשתו זינתה א"נ לפי שמוציא האם מח"כ דכהונה דאפי' נבעלה מפותי ג"כ פסולה לכהונה כמבואר בס"ד ד"ה ואי משום מיגו דבידו לגרשה ז"א דהא הוי מיגו לחצאין דאילו הי' מגרשה היתה מותרת בתרומה וע' במהרי"ט סי' קמ"ט שהחזיק בדעת מהרשד"ם שחידש דכיון דכהני זמנינו אינם רק פהני ספק ולכן הקיל בדין שבוני' לכהן דדי אם אנו אוסרים בנדאי זונה לא בספק דסד"ר לקולא ע"ש: והנה לענין אי נאמן לומר שאינו בנו לענין שתינתק לחליצה הדבר פשוט שאינה זקוקה לחליצה מפת ממ"נ דאי לא זינתה וזהו ה"ב בנדאי אינה זקוקה ואי זינתה תחתיו ה"א קיי"ל ביבמות י"א ובאה"ע סי' קע"ג סי"א דסוטה פטורה מן היבום ומן החליצה דטומאה כתיב בה פעריות וכן מובא ממ"נ זה בתשב"ץ ח"ג סי' רי"ז בשם הדיין מתונס ע"ש שהאריף בהויכוח שבין הדיין מקסומטינא לבין הדיין שפתונס ובגוף הדין בנ"ד אין להסתפק כלל שיהי' נאמן האב בדיבורו שלא נתעברה ממנו דעד כאן לא האמינתו תורה רק היכי שלפי דברי' בנדאי אינו ממנו כגון שאומר שבמשך הזמן הלז לא בא עלי' שיתפק לומר שהולד ממנו וע"כ מאחר נתעברה

אָבֵל אִם הוּא מוֹדֵה שְׂבֵא עֲלֵי רַק שְׂאוּמֵר שִׁמ"מ אֵין הָעוֹבֵר מִמֶּנּוּ בְכֵה"ג בְּנֹדָאֵי אֵין בְּדַבְרֵיו מִמֶּשׁ לוֹמֵר שֶׁהוּא מְמַזֵּר דַּע"כ"פ סִפְקָא שְׁלוֹ לֹא עֲשָׂאוּ תוֹרָה בְּנֹדָאֵי וְע' בַּתְּשִׁב"ץ ח"ב סי' י"ט ש"כ' וְז"ל וּמִיָּהָ נֶאֱמָנוּתוֹ הוּא כְּשְׂאוּמֵר שֶׁהוּא לֹא בָּא עַל אִשְׁתּוֹ מִיּוֹם שֶׁהוֹחֲזִיקָה שְׂאִינָה מְעוֹבְרָת דָּאָז וְדָאֵי זֶה הֵבֵן מִמֶּזֶר הוּא וְיִכּוֹל הָאֵב לְטַעוֹן כּוֹן בְּבָרֵי אָבֵל אִם בָּא עֲלֵי בָאוּתוֹ זְמַן שְׁנַתְעַבְרָה לֹא כָּל הַיָּמִנָה לְהַחְזִיקוֹ מִמֶּזֶר שְׂפִינֵן שְׂבֵא עֲלֵי אַעפ"י שְׂבֵאוֹ עֲלֵי אַחֲרִים אֵינוֹ בְּרוּר לוֹ שֶׁהוּא מְמַזֵּר וּמַה"ת כְּשֶׁר הוּא דְמַמְזֵר וְדָאֵי אֶסְרָה תוֹרָה וְלֹא מִמֶּזֶר סִפְקָא דְכִינּוֹן שְׂאִינוֹ בְּרוּר לוֹ אִיךָ יַחְזִיקֵנוּ מִמֶּזֶר וְהֵיכֵן הָאֲמִינָתוֹ תוֹרָה בְּזֵה אֲדַרְבָּא בְּתַרְלִי דִּידְנִי שְׂדִינִין לִי דְרוּב בְּעִילוֹת אַחֲרֵי הַבְּעַל ע"כ"ל וּבִנ"ד הָרִי אֵיכָּא לְמִתְלֵי שֶׁהוּא בֶּן ט' לְפִי"מ דְקִי"ל בֵּא"ה ע"ס' ד' סִי"ד בַּהֲג"ה וְז"ל אִשָּׁה שְׁנַתְעַבְרָה מִבְּעֻלָּה סוּף סִינּוֹ וְיִלְדָה תַּחֲלַת כְּסֻלְיוֹ אַעפ"י שְׂאִין בִּינֵיהֶם רַק ה' חֲדָשִׁים ל"ח לְבָנָה שֶׁהִיְתָה מְעוֹבְרָת קוֹדֵם לְכּוֹן דְּהַחֲדָשִׁים גּוֹרְמִים וְהו"ל בֶּן ז' וְהוּא נוֹבַע מִתְשׁוֹ מְהַר"י מִינּוֹן סִי' ו' וְשֵׁם הֵבִיא ג"כ בְּשֵׁם הָאֲגוּדָה נִמְצָא בְּתִשְׁבִּי אִשָּׁה נִתְעַבְרָה סוּף גִּיסוֹ וְיִלְדָה תַּחֲלַת כְּסֻלְיוֹ וּבְעֻלָּה הִי בְּאֶרֶץ רְחוֹקָה עַד סוּף גִּיסוֹ שְׁנַתְעַבְרָה וְהָיוּ מְרַנְּנִים אַחֲרֵי הַנִּלְדָּה וְהַגְּדוּלִים הַכְּשִׁירוּהָ דְשִׁיפוּרָא גְרִים ע"כ"ל הָרִי דְאָפִי בְּיִלְדָתָה לֹט' דְּהוּא פְּלוּגָת' אִי יוֹלְדָתָה לְמִקְוֵטְעִין פְּסִקִּינִין שִׁיפוּרָא גְרִים כִּר"י בְּנִדָּה ל"ח ע"א מ"כ"ש בְּיִלְדָתָה לֹז' דִּלְכ"ע יוֹלְדָתָה לְמִקְוֵטְעִין בְּנֹדָאֵי אֲמַרִּינֵן שִׁיפוּרָא גְרִים דְּהָרִי אֲפִי שְׂמוּאֵל דִּס"ל בְּנִדָּה שֵׁם דָּאִין אִשָּׁה יוֹלְדָתָה אֶלָּא לִרַע"א וְלִרַע"ב וְלִרַע"ג וְקֵא' שֵׁם דִּס"ל כְּחֻסִּידִים הָרֵאשׁוֹנִים מִשׁוּם דִּס"ל יוֹלְדָתָה לֹט' אֵינָה יוֹלְדָתָה לְמִקְוֵטְעִין אָבֵל בּוֹ דִּלְכ"ע יוֹלְדָתָה לְמִקְוֵטְעִין פְּשִׁיט' דְּאֲמַרִּינֵן שִׁיפוּרָא גְרִים וּמִיַּחְשָׁב לֹז' ע"י שִׁיפוּרָא וְא"כ לְפִמ"ש בֵּא"ה ע"ס' קנ"ו בְּרַמ"א דְּעַכְשָׁיו נִשְׁתַּנָּה הָעֲנָן וְגַם יוֹלְדָתָה לֹט' יוֹלְדָתָה לְמִקְוֵטְעִין א"כ אֲמַרִּינֵן שִׁיפוּרָא גְרִים בְּכָל עֲנָן וְא"כ כִּינּוֹן דְּהוּא מוֹדֵה ע"כ"פ שְׂבֵא עֲלֵי וְנוֹכַל לְתַלוֹת בְּדִידְנִי שְׂפִיר אֲמַרִּינֵן דְּמַבְעִילַת בְּעֻלָּה נִתְעַבְרָה דְרוּב גְּשִׁים מִתְעַבְרוֹת וְיוֹלְדָתָה וְאֵין לוֹמֵר דְּכִינּוֹן דְּכָבֵר שָׁהָ עִם אִשְׁתּוֹ רֵאשׁוֹנָה כְּמָה שְׁנִים וְלֹא נִתְעַבְרָה הֵימְנוּ לְכַף אֵין לְתַלוֹת שֶׁהָאִשָּׁה הַזֹּאת נִתְעַבְרָה מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא יֵצֵא מִן הָרוּב דְּוָמָל' דְּכ' הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת ל"ז ע"א ד"ה וְזוֹ כו' וְז"ל וְכ"ת דְּאֵיכָּא רַבָּא אַחֲרֵינָא דְרוּב גְּשִׁים מִתְעַבְרָת וְיוֹלְדָתָה לְפִיכָף יֵשׁ לְהַחְזִיקָה כְּמַעֲבֹרָת מִן הָרֵאשׁוֹן דָּאִין סְבָרָא כְּלָל לוֹמֵר בְּנָשִׁים שֶׁשָּׂהוּ עִם בְּעֻלְיָהוּן כְּמָה שְׁנִים וְלֹא עֵיבְרוּ וּמִתּוֹ בְּעֻלְיָהוּן דְרוּב מְעוֹבְרָת ע"כ"ל דְּשֵׁא"ה דְּהַסְפֵּק הוּא לְפָנֵינוּ אִם הוּא בֶּן ט' לְרֵאשׁוֹן אוֹ בֶּן ז' לְאַחֲרוֹן וְשְׂפִיר הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' שֵׁם דְּנֹדְקֵי אוֹתָהּ בְּחֻזְקָתָהּ לֵיבָם וְלֹא יִתְחַיֵּב א"ת אָבֵל בִּנ"ד הָא לֵיכָּא סִפְקָא כְּלָל אִי אֲמַרִּי שִׁיפוּרָא גְרִים וְגַם בֵּלֵא"ה ל"ד לְהֵתֵם דְּכִינּוֹן דְּבַעַל זֶה שָׁהָ עִם אִשָּׁה זֹאת כְּמָה שְׁנִים וְלֹא נִתְעַבְרָה מִמֶּנּוּ שְׂפִיר אִיְתַרַע גְּבִייהוּ הָרוּב דְּמִתְעַבְרוֹת מִשֵּׁא"כ בִּנ"ד הָא הָאִשָּׁה הַזֹּאת מֵאִשָּׁה הָרֵאשׁוֹן הִי לָהּ בָּנִים א"כ עֲדִינֵן גְּבָהּ הָרוּב בְּתַקְפוֹ וְהַבְּעַל מַה בְּכָף שְׂמֵאִשְׁתּוֹ הָרֵאשׁוֹנָה לֹא זָכָה לְהַבְנוֹת מִכִּינּוֹן שְׂנֵשָׂא אִשָּׁה אַחֲרָת שְׂפִיר אֵיכָּא גְּבָהּ הָרוּב דְּמִתְעַבְרוֹת: וּמִדֵּי עֵיוֹנֵי קִצָּת בְּזֵה אֲמַרְתִּי לִיִּשְׁבֵּב קוֹשְׁיֵית הַרְשָׁב"א וְז"ל בִּיבְמוֹת י"ב ע"ב בָּנִים עֲדִיפֵי מְסִימָנִים לְמֵאֵי נ"מ דְּאָפִי לִר"י דְּאֲמַר עַד שְׂרִבָּה הַשְּׁחוֹר בְּבָנִים מוֹדֵה וְהַקְּשָׁה הַרְשָׁב"א דְּהָרִי ר"י מוֹדֵה דְּבוּגְרָת אֵינָה מְמַאֲנָת וְכִינּוֹן דְּבִשְׁעַת עֵיבוּר נַעֲרָה ע"כ בְּשַׁעַת לִידָה בּוּגְרָת כְּמִבּוּאָר בְּכַתְּוּבוֹת ל"ט ע"א דְּקֵא' וּבְשִׁתָּא יְרַחֲמֵי מִי קָא יִלְדָה הָאֲמַר שְׂמוּאֵל אֵין בֵּין נַעֲרוֹת לְבוּגְרָת אֶלָּא ו' חֲדָשִׁים בְּלִבָּד.

וּנְרָאָה דְהִנֵּה בְּאַמַּת הַקִּשָּׁה הַחֲלֵקֶת מְחֻקֶּק בְּאֵה"ע ס"ד ד' לוד' הַמְּהַר"י מִינְיָן מְש"ס פְּתוּבוֹת הַגָּ"ל דְּהָרִי לְדַבְרֵי מִשְׁפַּחַת שְׁפִיר שְׁתַּלְד בּו' חֲדָשִׁים שְׁבִין נְעוּרוֹת לְבוּגְרַת דְּמִשְׁפַּחַת הַעֵיבוֹר אִינוּ אֶלָּא ה' חֲדָשִׁים וּב' יָמִים אֶמְנָם בְּאַמַּת י"ל דְּדַבְרֵי זֶה שְׁתַּלְד לֵה' חֲדָשִׁים וּב' יָמִים אִינוּ אֶלָּא מִיַּעוּט' וְרַק מִשׁוּם שְׁמֻסְיַע רֹב בְּעֵילוֹת אַחֲרֵי הַבְּעַל וְגַם ח"פ שֶׁל הָאִשָּׁה לְכַף תְּלִינִין הָעוֹבֵר בְּבַעֲלָהּ בְּאוֹפֶן זֶה מִשָּׂא"כ בְּכַתוּבוֹת שֶׁם הָא ע"כ מִיַּרְי שְׁיִלְדָה בְּזִנּוּת דְּבִנְשֵׂאֵת הָא בְּלֵא"ה הַקִּנְס לְעֲצָמָה וּבְזִנּוּת דְּל"ש רֹב בְּעֵילוֹת כּו' שְׁפִיר ל"ח לְמִיַּעוּט הִנֵּה וְתִלְיָנִין דְּנִתְעַבְרָה מִקוֹדֶם וְשְׁפִיר פְּרִיף הַש"ס וּמִצָּאֵתִי שֶׁכ"כ בְּסִפְרֵי הַפְּלָאָה וְא"כ לְפִי"ז מְמִיל' אֲזָדָא קוֹשֵׁי' הַרְשָׁב"א ז"ל דְּהִתְיַנַּח בְּכַתוּבוֹת שֶׁם דְּמִיַּרְי לְעַנְנֵי זִנּוּת מִשָּׂא"כ בִּיבְמוֹת דְּמִיַּרְי ע"י נִשְׂוֹאִין מִשְׁפַּחַת שְׁפִיר דְּהִי הַלִּידָה קוֹדֶם שְׁפָגְרָה בְּמִשְׁפַּחַת ה' חֲדָשִׁים וּב' יָמִים כּד' הַמְּהַר"י מִינְיָן הַגָּ"ל וְע' בְּמַהֲרִי"ט בְּשִׁנְיֹת חָאָה"ע ס"ד ט"ו וְע' בְּש"ס סְנֵהֲדָרִין ס"ט ע"א יְתִיב ר"י מְנַהֵר פְּקוּד כּו' ש"מ מְדָר' פְּרִינְסְפָדָי א"ר שְׁבִתִי יוֹלְדָת לִז' אִין עוֹבְרָה נִיפְרָ לְשִׁלִּישׁ יָמִים דָּאִי ס"ד עוֹבְרָה נִיפְרָ לְשִׁלִּישׁ יָמִים ל"ל ג' בְּתַרִי וְתִלְתָּא סְגִיָא א"ל לְעוֹלָם אִימָא לָהּ עוֹבְרָה נִיפְרָ לְשִׁלִּישׁ יָמִים זִיל בְּתַר רַבָּא וְקִשָּׁה נְהִי דְאַזְלִינֵן ב"ר דְּיוֹלְדָת לִט' אֶפְתִּי לָמָּה צְרִיף שְׁשָׂה חֲדָשִׁים בְּבִין סו"מ שְׂאָז רָאוּי לְקָרוֹתוֹ אָב הָרִי אִי אֶמְרִי שְׁיַפּוּרָא גְרִים הֵנִי שְׁיַעוּר הָרִינֵן בּוֹ חֲדָשִׁים וְתַרִי יוֹמִי וְא"כ אֶפְתִּי הֵנִי שְׁלִישׁ יָמִים בְּתַרִי וְתִלְתָּא וְלְדַבְרֵינוּ דְרֹב לָא הֵנִי הָכִי א"כ י"ל גַּם בְּזָה שְׁיַנְוִיָא דְגַמ' זִיל בְּתַר רַבָּא וְכֹן שֶׁם ע"ב צ"ל פֶּן בְּהָא דְקָא וְדוֹרוֹת הָרָאשׁוֹנִים מִנ"ל דְּאוֹלִיד כּו' דֵּל תַּרְתִּי שְׁנִי לְתַלְתָּא עֵיבוֹרִי אֲשַׁתְּכַח דְּכֵל חַד וְחַד בְּתַמְנֵי אוֹלִיד וְע"ש בְּתוֹס' ד"ה דֵּל כּו' לְכַף נְרָאָה דְלָא דַק בְּשִׁבִיל חוֹדֶשׁ וְקִשָּׁה הָרִי אִי נִימָא שְׁיַפּוּרָא גְרִים א"צ לְתַלְתָּא עֵיבוֹרִי רַק ט"ו חֲדָשִׁים וְשְׁשָׂה יָמִים וְעַכְצ"ל דְּרַבָּא לָא הֵנִינִי הָכִי וְדוֹק אַחַר פֶּל הַחֲזוֹן הִנֵּה נִלְפַעֲנִי דְּבִנְיָד אִין לְפַקְפַק שְׁהִבֵּן כְּשֶׁר הוּא וְהָאִשָּׁה אִינָה נִזְקָקֶת לְחִלְצָהּ וּמְוַתֵּרֶת לְכַהֲנָה בְּפִרְט דִּישׁ סְבָרָא ג"כ לְתַלוֹת שְׁהוּא בִּין ז' וְאֲשַׁתְּהוּי אֲשַׁתְּהִי פְּעוֹבְדָא דִּיבְמוֹת פ' ע"ב וּפְסַק הַרְמ"א בְּאֵה"ע ס"ד ד' ס"ד דְּבַתוֹף י"ב חוֹדֶשׁ אֶמְרִינֵן אֲשַׁתְּהִי וְנְהִי דְּהַתוֹס' בְּנִדָּה ל"ח ע"א כ' דְּלָא קִי"ל פְּרָבָה עַכ"ז יֵשׁ לְצַרְף וּלְסִיַּע פְּחָא דְּהִיִּתְרָא וּבְזָה הַנְּנִי יְדִידוֹ הַדוֹר"ש בְּלוֹנ"ח.

ס"ד מ' ל'ק' זִידִיטְשׁוּב. בְּעֵזָה"י יוֹם ד' כ"ח לִירַח תַּמוּז תר"מ ל'פ"ק סְטְרִיָא.

זִהִי נְוַעַם ד' עָלֵי רֵאשׁ הָאֲבָרָה הַמְּוִפְלָג וְשָׁנוֹן זִית רַעְנָן כַּש"מ שְׂאוּל פ"ץ נ"י. מְכַתְּבָהּ הַגֵּיעֵנִי וְטְרַדוֹת רַבּוֹת מִנְעוֹנֵי מַגְשָׁת אֶל הָעַנְנֵן שְׁהַצַּעַת לְפָנַי עַד הַיּוֹם.

עֲתָה אֶמְרִתִּי אֶקַּח מוֹעֵד לְתַת לָהּ מַעֲנָה לְשִׁלְמֵי נְדָרֵי אֲשֶׁר עַל הַתְּשׁוּבָה מְרֵאשׁ הַבְּטָחָתִּי. וְע"ד קוֹשֵׁיִתָּהּ בְּמַכּוֹת ט"ו ע"א אָמַר עֲנָלָא לֵאמֹר וְלוֹ תְהִי לְאִשָּׁה בְּאוֹנֵס וְלִיגְמַר מִמֶּש"ר וְמֵה מִש"ר שְׁלָא עָשָׂה מַעֲשָׂה א"ר וְלוֹ תְהִי לְאִשָּׁה אוֹנֵס לֵאמֹר כ"ש אִם אִינוּ עֲנִין לְפָנָיו כּו' וּמִש"ר מְאוֹנֵס נְמִי לֵאמֹר דְּאִיפ' לְמִיפְרָהּ מֵה לְאוֹנֵס שְׁכֹן עָשָׂה מַעֲשָׂה כּו' וְאִימָא וְאִם אִינוּ עֲנִין לְפָנָיו דְּמִש"ר תְּנַהֵו עֲנִין לְאַחֲרֵיו דִּידִי דְלָא לְקִי אֵה"נ וְאִתִּי אוֹנֵס וְגַמְרֵן מִינֵי' בְּמֵאִי גְמִיר מִינֵי' אִי בְק"ו אִי בְמ"מ אִיפָא לְמִיפְרָהּ מֵה לְמִש"ר שְׁכֹן לֵא עָשָׂה מַעֲשָׂה.

וְהַקְּשִׁית מְש"ס סְנֵהֲדָרִין ס"ה ע"ב מְתִיב ר"ז יְצָאוּ עֲדִים זוֹמְמִין שֵׁא"ב מַעֲשָׂה וְאִמָּא וְהָא לִיתְנַהֵו בְּלָב א"ר שְׂאֵנִי עֲדִים זוֹמְמִין הוֹאִיל וְיִשְׁנֵן בְּקוֹל וְקוֹל לר"י לָאוּ מַעֲשָׂה הוּא וְהָא אֶתְמַר חֲסָמָה בְּקוֹל וְהִנְהִיגָה בְּקוֹל ר"י אָמַר חֲתִיב ור"ל אָמַר פְּטוֹר ר"י אָמַר חֲתִיב עֲקִימַת

פיו הוי מעשה כו' א"ר שאני עדים זוממין הואיל וישנן בראי' ופירש"י עיקר חיובא בא ע"י הראי' שמעידין שראו וראי' לית בה מעשה והתוס' שם בד"ה הואיל כ' וז"ל וכי פריה וקול לר"י לאו מעשה היא לא פריה אלא מעדים זוממין לתנא דמודה ר"י בכולהי דקול לאו מעשה הוא אלא ונקא גבי חסמה משום דבדיבורו קעביד מעשה פשהבהמה שוחה לאכול והוא גוער בה זוקפת ראשה וה"נ עדים זוממין בדיבוריהו עבדי מעשה לחייב הנידון כו' וא"כ לפי"מ דס"ל לר' יוחנן בכתובות מ"ו דמש"ר אינו חייב אלא פשעל א"כ הכא במפות הא קאי לר' יוחנן ואמאי קא' דמש"ר לא עשה מעשה הא בדיבורו קא עביד מעשה שמחייב הנידון פעדים זוממין ובעדים זוממין משני שפיר הואיל ועיקר חיובן בא ע"י ראי' שמעידין שראו משא"כ מש"ר הא לר"י אינו חייב אלא פשעל א"כ שפיר י"ל דבדיבורו קעביד מעשה עכ"ק: הנה מ"ש מעלתו דכיון דאינו חייב אלא פשעל הוי הפעילה מעשה הן אמת שבב"ק דף ה' ע"א גבי הא דתני ר"ח כ"ד אבות נזיקין כו' פריה וליתני מוסר ומשני שפיר מוסר דדיבורא הוא ובדיבורא לא קמירי ופריה והא מש"ר דדיבורא הוא וקתני ומשני דיבורא דאית בי' מעשה הוא ופירש"י וכן בתוס' דהפעילה הוי מעשה אמנם הריטב"א בחי' למפות ד' ע"ב פי' דלהכי הוי דיבורא דאית בי' מעשה משום דאיתי לידי מעשה עפ"י ב"ד ע"ש והקשה מהסוג' דמפות שם דילפי עולא ור"ל דלאו שאב"מ לוקין עליו ממש"ר ומעדים זוממין מבינייהו ולדברי הש"ס ב"ק ה"ל הא מש"ר דיבורא דאית בי' מעשה הוא ואמאי חשיב לי' לאו שאב"מ ונדחק הריטב"א ז"ל לומר דהסוגיות חלוקות.

אמנם לפענ"ד נכון הדבר דהנה נראה דהיא סברא דאם הב"ד עושין מעשה על פיו חשיב מעשה ע"כ כ"ע ס"ל הכי דהנה בש"ס גיטין ס"ז ע"א אמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ולפ' ופ' ויחתמו אר"ה א"ר פשר ולא תעשה כזאת בישראל א"ל עולא לר"נ ואמרי לה ר"נ לעולא מאחר דכשר אמאי לא תעשה זאת בישראל א"ל חיישין שפא תשפור עדים ומי חיישין והתנ' עדים החתומים על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים לדבר ה מעשה לא עבדי דיבורא קאמרי והקשו בתוס' והא דא' ספ"ב דיבמות גבי מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא ב"ד ופריה בגמ' טעמ' דב"ד הא פי תרי לא והתנ' עדים החתומים על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים כו' ומאי קושני' לישני דיבורא אמרי מעשה לא עבדי וי"ל כיון דהתם ע"י דיבורא נגמר הדבר שע"י פן ניסת לשוק מעשה גמור חשיב לי' אבל הכא אינו נגמר על ידם ואינו אלא דיבור בעלמא.

וביתר ביאור כ' בתוס' חולין מ"ד ע"ב ד"ה וכן וז"ל דכל דבר שנגמר על פיהם חשיב מעשה אבל התם שאינו אלא דיבור בעלמ' אומרים מן הבעל אל הסופר לכתוב ולעדים לחתום ואפשר שהם לא יעשו ולא תתגרש וגם אם אין גומרין הדבר אין חוששין ע"ש הרי דפשיט' להו דהכי שע"י אמירת פיהם עושים הב"ד מעשה חשיב פאלו הם בעצמם עושין מעשה גמורה וזהו שפרא מוסכמת אליב' דכ"ע אפי' למ"ד עקימת פיו ל"ה מעשה וע' בתוס' ב"ק ק' ע"א ד"ה טיהר דהכי דקם דינא בדיבור חשיב כמעשה ולא כגרמא ע"ש וע' בתוס' שבועות ל' ע"ב ד"ה אבל דאפי' כשהוא שוא"ת עושין איסור על ידו ל"ה שוא"ת אלא קום ועשה ע"ש א"כ חזינו מפורש דלא מטעם עקימת שפתיו הוא.

וא"כ מאי דקא בפ"ס ב"ק ה"ל דמש"ר הוי דייבורא דאית בי מעשה הוא לד"ה וא"כ לפי"ז יתיישב שפיר סוגיא דמכות ה"ל דר"ל לשיטתו א"ז דס"ל בכתובות מ' ע"ב דהמש"ר על הקטנה פטור משום שצאמר ונתנו לאבי הנערה נערה מלא דבר הפתוב וכ"פ הרמב"ם פ" מה נערה וא"כ ע"כ מוכח מזה דלאו שאב"מ לוקין עליו דאיס"ד אין לוקין וע"כ הא דלוקין במש"ר משום דדיבורא דאית בי מעשה היא שהאשה נסקלת ע"י ואף דלא ס"ל לר"ל עקימת שפתיו הוי מעשה מ"מ בכה': הוי מעשה לכ"ע פנ"ל א"כ למה כ"ר נערה מלא להורות דבקטנה אין דין מש"ר הרי בלא"ה ידעינן אפי' אי נימא דאתקפתא דראב"א שם אינו קושני' כ"כ דהומ"ל דה"ה בקטנה כמו בפ"א על קטנה המאורסה דהוי בסקילה לרבנן פקושני' התוס' שם מ"מ הוי ידעינן דאין דין מש"ר בקטנה כיון דלאו בת עונשין היא א"כ לא אתעביד בדיבורי' מעשה וא"כ אינו חייב מלקות וכל היכא דפטור מלקות פטור ג"כ ממאה סלע כמ"ש השיטה מקובצת בפסוקי' שם דילפינן זה מזה וא"כ ממיל' הוי ידעינן דליכא דין מש"ר בקטנה וע"כ מרכ"ר מיעוט בקטנה מוכרחין לומר דגם על לאו שאב"מ לוקין וא"כ בלאו קרא לא הוי ידעינן וא"כ שפיר יליף ר"ל דלוקין על לאו שאב"מ מעש"ר ור"ל מדכ"ר נערה מלא ע"כ מוכח מיני' דלאו שאב"מ לוקין עליו.

אמנם באמת אפי' אי נימא דבב"ק שם הפונה כמו שפירש"י ותוס' התם דהמעשה הוי הבעילה מ"מ אין זה ענין לשיהי' ע"י"ז לאו שיש בו מעשה דבשלמא בב"ק שם לענין חיוב ממון קא' שפיר דכיון דאינו חייב אלא פשעל נמצא שחיובו ע"י מעשה היא אבל מה ענין הבעילה לחטאו דהנאה ש"ר הבעילה אינה אסורה אדרבא מצנה איכא בהבעילה ואיך נחשבה עם העבירה וראי' לזה מש"ס זבחים כ"ט ע"ב דא"ר ינאי מנין למחשב בקדשים שהוא לוקה ת"ל לא יחשב א"ל רב אשי לרב מרי לאו שאב"מ הוא וכל לאו שאב"מ אין לוקין עליו א"ל ר' יהוד' הוא דאמר לאו שאב"מ לוקין עליו והשת' אמאי מחשבו לאו שאב"מ הא האיסור דלא יחשב אינו אלא בעבודה ועבודה היא מעשה א"כ בא הפסול ע"י מעשה וא"כ הול"ל לשיהי' לאו שיי"ב מעשה ולמה יגרע משוחט לע"ז ש'לוקה [וע' בנוב"י מהדו"ת חיו"ד סי' קס"ח שהעיר לשי' התוס' בכ"ד דפיגול הוי רק בדיבור א"כ הוי עקימת שפתיו מעשה והו"ל לאוקמי כר' יוחנן דס"ל עקימת פיו הוי מעשה ע"ש וע' בשו"ת ספר יהושע חיו"ד סי' נ"א] וע"כ דלא נוכל למיחשב מעשה העבודה כגון הזביחה עם האיסור שיהי' ע"י"ז לאו שיי"ב מעשה משום דהזביחה גופא הא הויא מצנה ואין לה יחס עם העבירה.

ולענין חיוב תשלומין כ' בפ"ד ח"מ סי' כ"ה בשם הרשב"א וז"ל וא"ת מ"ש מפגול דהוי במחשבה כו' ותו' בתוס' דשא"ה שבשעה שמפגל עושה מעשה ע"ש הרי דאף דלענין חיוב ממון מחשבינין לי' מעשה כיון דעושה האיסור בשעה שעושה מעשה אפ"ה לענין חיוב מלקות לא מחשבינין לי' לאו שיש בו מעשה והה"נ במש"ר לא נוכל למיחשב הבעילה להאיסור דמש"ר כיון דהבעילה גופה הוי' מצנה ועד כאן לא מצינו דהמעשה שעשה קודם מצטרפת עם האיסור שעושה אח"כ רק לענין לבישת פלאים בשעה כדי לפשוט וללבוש שכתבו התוס' בשבועות י"ז ע"א דכיון דתחלת הלבישה הי' ע"י מעשה חשיב לאו שיי"ב מעשה והיינו משום דהלבישה היא איסור וכן בגזיר י"ז שכ' התוס' שם דאפי' הפניסה היטה בהיתר מ"מ מה שאינו יוצא מביה"ק פשוט דר בגזיר חשיב מעשה

ע"ש והינינו דגם התם אם הי' נזיר מקונדם הלא הי'תה גם הפניסה איסור ולהכי מצטרפת עתה להאיסור לתקשבו פלאו שיב"מ [ותיוהא קא חזינא בזה בדברי המ"ל פ"ג מביאת מקדש הכ"א שכ' ע"ד התוס' הלז וז"ל ע"כ שאין פונת התוס' דס"ל דעקימת פיו שנודר בנזיר חשיב מעשה דהא קיי"ל דעקימת פיו ל"ח מעשה כו' ע"ש וקשה דהא בנזיר איירי הסוג' התם לד' ר' יוחנן ור"י הא ס"ל עקימת פיו הוי מעשה וה"נ בדבור' מתעביד מעשה שע"י דיבורו נאסר בתגלחת ונין וטומאה והוי פמימר דחשיב מעשה כמה שנתקדשה הבהמה ע"י דיבורו] אבל הכא הבעילה היא מצוה ואיך נוכל לצרפה עם האיסור דמש"ר לתשבו פלאו שי"ב מעשה וגדולה מזו כ' התוס' בפסוקות כ"א ע"א ד"ה חוץ דאפי' לר"י דאמר עד שישפוך עדים ג"כ ל"ח מש"ר לאו שי"ב מעשה ע"ש: וגם מה שפדמה מעלתו מש"ר לעדים זוממין לענין דבדבור' אתעביד מעשה שיהי' עי"ז לאו שי"ב מעשה ג"כ אין הדמיון עולה יפה עפי"ד התוס' בכתובות ל"ב ע"א ד"ה דאין שכ' בשם הירושלמי דבמש"ר חידוש הוא דבדבור גרידא מיחייב אע"ג דעדים זוממין נמי בדבוריהו מיחייבי מ"מ ל"ה חידוש פולי האי דע"י דיבורם הי' נפסד אבל מש"ר לא אתעביד מעשה בדבורו אלא ע"י עדים ע"ש והא דפרי' בש"ס ערכין ט"ו ע"א על המשנה שם דקתני גבי מש"ר נמצא האומר בפיו חמור מן העושה מעשה ממאי דילמ' משום דקא גרים לה קטלא ומשמע דע"י דיבורו מתחייבת מיתה היינו משום דמבואר בכתובות מ"ו דכשלא אמר לעדים באו והעידוני והן מעידין אותו מאליהן הוא אינו לוקה ואינו נותן ק' סלעים ולר"י שם בעי שישפוך עדים א"כ לא באו העדים רק על ידו ולכך קא' דקא גרים לה קטלא.

ועוי"ל דהא החיוב סקילה הוא רק עפ"י הוצאת ש"ר דהא אמרינן בכתובות מ"ה ע"א דמש"ר חידוש הוא דהא נכנסה לחופה ולא נבעלה בעלמ' זינתה בחנק ואלו מש"ר בסקילה עיי' בתוס' שם בשם ר"ש החיוב של סקילה היא רק על ידו ועכ"פ לעדים זוממין לא דמי דבעדים זוממין כל עיקר החיוב הוא רק עפ"י דיבורם והבן.

ובעיקר קושיות' א"צ לכ"ז דבלא"ה י"ל דהתם במכות ל"ק הש"ס רק דליכא למילף אונס ממש"ר דבמש"ר ליכא מעשה גמור משא"כ באונס איכא מעשה גמור דאע"ג דגם במש"ר בדבור' אתעביד מעשה או אפי' נימא דיהי' ע"י הבעילה מעשה עכ"פ ל"ד לאונס דגוף העבירה הוא מעשה גמורה וליכא למילף מיני'.

עוי"ל לפמ"ש התוס' בכריתות ד' ע"א בשם הספרי שאני עדים זוממין הואיל וינשנו באם פ'י באם לא יגיד ומפרש בפ' שבועת העדות דאינם מתחייבים אלא בב"ד ולהכי בעקימת שפתיים לא מיחייבי דא"כ אפי' חוץ לב"ד נמי אלמא דהעדתן לחוד דהינינו פיהם לא גרמא להו ע"ש ולפי"ז במכש"ר נמי איכא למימר הכי דכיון דל"ה מש"ר אלא בב"ד ולא חוץ לב"ד הרי דיבור פיו בלחוד מדבעי' בב"ד ול"ק קוש' מעלתו: ומדי עיוני בההיא עניינא אמרתי ליישב דברי הרמב"ם ז"ל בסוף ה' נערה שפסק שם בה"י דמש"ר אינו חייב אלא כשבעל.

ובה' י"ב שם כ' דמה שנאמר בתורה ופרשו השמלה הוא לשון כבוד שנושאין ונותנין בסתר הדבר ותמה הכ"מ שם דבגמ' ל"ק הכי אלא לרפנן דראב"י דס"ל דהוצאת ש"ר

הוא בין בָּעַל בין לֹא בָּעַל אֲבָל לראב"י דא' דאינו חייב אלא כְּשֶׁבַעל אַמְרֵי דְדַבְרִים כְּכַתְּבֵן שְׁמֵלָה מִמֶּשׁ.

ונלפענ"ד ליישב דהנה בסוג' שם דמ"ו פריף בשלמא לראב"י היינו דכתיב ופרשו השמלה אלא לרבנן מאי ופרשו השמלה כו' והקשו התוס' לראב"י מי ניחא הא ע"כ ביש עדים שזינתה איירי דמשום שלא נמצאו על השמלה דם בתולים אין להרגה א"כ מה תועלת יש בפרישת השמלה דפשיטא דלא מתפחשו עדים בשביל כף דיש לתלות שהנזאף הטא ומביא באס"ז תי' בשם הרמב"ן דאצטריף פרישת השמלה דאם יביא האב עדים וניזמו לעידי הבעל שהעידו על זנותה לא יוכל הבעל לטעון פ"פ לאוסרה ולהפסידה כתובתה עייש"ה.

והנה באמת דעת הרמב"ם דאפי' במצא דם יוכל לטעון שפ"פ מצא כמ"ש בש"ע אה"ע סי' ס"ח ס"ו בשמו. וא"כ אפתי פרישת השמלה ל"ל ובשלמא לענין להפסידה כתובתה לא יהי נאמן משום דעכ"פ אם נמצא דם מילתא דלא שכיח הוא שיהי' פ"פ ורק דלהכי נותנין לכתולה ד' לילות ותלינין בדם בתולים וכן קטנה עד שתחי' המפה משום דנדאי כשבבעל נהדר בעל ונמצא דם דם תלינין בדם בתולים פי דם נדה לא שכיח שלא בשעת נסת אב"י אם נבעלת אמרי' דאם נמצא דם לא שכיח שיהי' פתחה פתוח כמ"ש הב"ש בסי' ס"ח סק"ג ע"ש.

אמנם לענין איסור מה בכף דלא שכיח הא שוי' אנפשא חד"א וא"כ לענין אי' אין נפ"מ בפרישת השמלה ואי לענין הפתובה הא בלא"ה לא יוכל להפסידה לפי"ד התוס' ככתובות ד"י ע"אדלמ"ד כתובה דאוריית' אינו נאמן להפסידה כתובתה עיי"ש.

וא"כ ה"א דקיימינו על הקרא ע"כ דכתובה דאוריית' וא"כ בלאו פרישת השמלה לא יוכל להפסידה כתובתה ואם לאוסרה הא גם אם ימצא דם על השמלה יהי' נאמן אח"כ לטעון פ"פ לאוסרה לפי"ד הרמב"ם הנ"ל.

אולם באמת הדבר נכון דהא בכתובות ד"ט פריף על ר"א דקא' האומר פ"פ מצאתי נאמן לאוסרה עליו אמאי והא ס"ס הוא. ומשני באשת פהן או בקיבל ביה אבי קידושין פחותה מבת ג' דליכא אלא חדא ספיקא והקשו הקדמונים אפתי נצרך ס' דלמא מוכת עץ היא ויהי' ס"ס ותי' הר"ן וה"ה דמוכת עץ לא שכיח א"כ תינח בלא מצא דם אב"י במצא דם פנין דגם זה שיהי' פ"פ וימצא דם הא ל"ש שוב מצרפי' גם הס' דמוכ"ע ושרי מפח ס"ס אמנם הא התוס' בד"ט ע"א ד"ה ואב"ע תי' דאם איתא דמוכת עץ הוא הני טוענת דאין גנאי בדבר ומדלא טענה אין להסתפק בכף ע"ש אולם הא כ' בס' ההפלאה דתי' התוס' שם לא אתי אליבא דלישנא קמא דש"ס כתובות י"ב ע"ב דטעמ' דר"ג אינו אלא משום מיגו ובמוכ"ע אני תחתיף באמת אינה נאמנת וא"כ ל"ש לומר מדלא טענה דמ"ע היא דממ"נ אם תאמר מ"ע אני קודם שנתארסה תפסיד מנה ואם תאמר מ"ע אני תחתיף תפסיד לגמרי ע"ש וא"כ לפי"ז שפיר י"ל דפרישת השמלה אליב' דראב"י הוא כדי שלא יוכל לטעון פ"פ ואי דאפי' יהי' דם יטעון פ"פ.

ז"א דהא יהי' גם ס' מוכ"ע ולא יוכל לאוסרה משום דיהי' ס"ס ואי מדלא טענה דלמא משום הפתובה דלא תפסיד כנ"ל והתינח לראב"י. משא"כ הרמב"ם הא פסק בפ"י מה'

אישות דְּכַתְּוּבָהּ הוּא רַק מְדַרְבְּנָן א"כ לא יוכל לומר דְּכַוְנַת הַתּוֹרָה בְּפְרִישַׁת הַשְּׁמֵלָה הוּא מְשׁוּם זֶה וְשִׁפִּיר כ' דְּכַוְנַת הַתּוֹרָה הוּא לְבַרר הַדְּבָרִים פְּשָׁמְלָה פְּדִיקָא' הַש"ס לְרַבְּנָן דְּרַאב"י וְהַבּוֹ: אֲמַנְם הָא קָשִׁי לִי עַל תִּי הֶרְמֵב"ן הַנ"ל שֶׁכ' דְּצָרִיף פְּרִישַׁת הַשְּׁמֵלָה פְּדִיקָא שְׁלֵא יוּכַל לְטַעוֹן פ"פ לְאַנְסָרָה עֲלִיו הָרִי בְּאַמַּת פְּרִיף הַש"ס הַנ"ל דְּהָא ס"ס הוּא וּמְשַׁנִּי בְּאַשְׁת פֶּהֵן אוּ בְּאַשְׁת יִשְׂרָאֵל וּכְגוֹן דְּקַבֵּיל בְּהָ אַבִּיָּה קִידוּשִׁין פְּחוּתָה מִבַּת ג' שְׁנַיִם.

וְהִנֵּה בְּאַשְׁת פֶּהֵן לֹא נוּכַל לְאַוּקְמָה קְרֵא בְּמוֹש"ר פִּינּוֹן דְּכַתִּי בִּי לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָה כָּל יָמָיו וְדָרְשִׁי כָּל יָמֵי בְּעַמּוּד וְהַחֲזוֹר קָאֵי וּבֵא"כ הָא לֹא נוּכַל לֹא מְרַב בְּעַמּוּד וְהַחֲזוֹר קָאֵי וְע"כ בְּאַשְׁת יִשְׂרָאֵל וּכְגוֹן דְּקַבֵּיל בְּהָ אַבִּי קִידוּשִׁין פְּחוּתָה מִבְּג"ש וְלִיכָא רַק ס' דִּילְמָא בְּאַנְסָ אֲמַנְם הָא בְּאַמַּת הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' נּוֹקְמָא בְּחֻזְקַת הַיִּתְרָה שֶׁהִי בְּאַנְסָ וְתִי דְּאַנְסָא קְלָא אִית לָהּ וְהַשְּׁתָא דְּלִיכָא קְלָא הו"ל רְצוֹן רַבָּא וּמִיעוּט אֲנָס וְרַבָּא וְחֻזְקָה רַבָּא עֲדִיר.

וְהַקְּשׁוֹ תּוֹ דֵּא"כ אִפִּי בַּס"ס יֵאָסֵר וְתִי דְּהָאֵי רַבָּא דְּבְרָצוֹן אִינוּ רַבֵּי גְמוּר אֵלָא מְדַרְבְּנָן וְהַלְכָּהּ בְּמָקוֹם ס"ס שְׁרִי עֵי"ש. וְא"כ הַדְּק"ל ל"ל פְּרִישַׁת הַשְּׁמֵלָה וְאֵי פְּדִיקָא שְׁלֵא יִטַּעוֹן פ"פ לְאַנְסָרָה עֲלִיו הָרִי תִּהִי מְוַתְרַת מְטַעַם ס"ס וְאֵי בְּקִיבֵל בְּהָ אַבִּי קִידוּשִׁין פְּחוּתָה מִבְּג"ש אֲכַתִּי נּוֹקְמָא אוֹתָהּ בְּחֻזְקַת הַיִּתְרָה שֶׁהִי בְּאַנְסָ וְאֵי דְּאַנְסָ קְלָא אִית לִי וְהָרִי רְצוֹן רַבָּא כְּנ"ל ז"א דְּהַתִּינַח הֶתֶם מְדַרְבְּנָן שְׁפִיר אֲמַרִי דְּאִיכָא רַבֵּי רְצוֹן מִשָּׂא"כ הֵכָא לְעִנְיָן דְּאוֹרֵיית' הָא ל"מ רַבֵּי הִנֵּה פִּינּוֹן דְּאִינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנָן כְּמ"ש הַתּוֹס' וְשִׁפִּיר נוֹקִי אוֹתָהּ בְּחֻזְקַת הַיִּתְרָה וְצַע"כ: וְהִנֵּה בְּדְבָרֵי הַתּוֹס' חֻזְלִין הַנ"ל שֶׁכ' דְּלָכָּהּ בְּאוֹמֵר אֲמַרְו חִיּוּשִׁי שְׁמָא תִּשְׁפֹּר עֲדִים מְשׁוּם שְׁאִינוּ אֵלָא דִּיבּוּר בְּעֵלְמָ' אוֹמְרִים מִן הַבְּעַל אֶל הַסּוֹפֵר לְכַתּוּב וְלַעֲדִים שְׁיַחֲתָמוּ וְאֲפֹשֶׁר שְׁהֵם לֹא יַעֲשׂוּ וְלֹא תִתְגַּרֵּשׁ וְהִיכִי שַׁע"י דִּיבּוּרָם לֹא נִגְמַר הַמְעַשָּׂה בְּנֹדָא אֲזִי ל"ה אֵלָא דִּיבּוּר בְּעֵלְמָא וְדִיבּוּר מִיְקָרִי וְאֲמַרִי וְקָשָׁה לִי לִפְנֵי"ז מְש"ס מְכוֹת ד"ו ע"א דְּקָא' שְׁם עַל הָא דְּקַתְּנִי בְּמִשְׁנָה אִם נִמְצָא א' מִהֵן קְרוּב אוּ פְּסוּל עֲדוּתָן בְּטָלָה וְאִימְתִי בְּזִמְן שֶׁהִתְרוּ בְּהֵן אֲבָל בְּזִמְן שְׁלֵא הִתְרוּ בְּהֵן מַה יַעֲשׂוּ שְׁנֵי אַחִין שְׁרָאוּ בֵּא' שְׁהַרְג אֶת הַנֶּפֶשׁ וּק' בַּגְּמ' הִיכִי אֲמַרִי לְהוּ וּפִירִש"י לְקָא"פ לְמַבְדִּיקֵיהוּ אִם מִתְחַלָּה לְעֲדוּת נִתְפָּוֶנוּ אֲמַר רַבָּא הִכִּי אֲמַרִינּוּ לְהוּ לְמִיחְזִי אֲתִיתוּ אוּ לְאַסְהוּדִי אֲתִיתוּ אֵי אֲמַרִי לְאַסְהוּדִי אֲתוּ נִמְצָא א' מִהֵן קָא"פ עֲדוּתָן בְּטָלָה אֵי אֲמַרִינּוּ לְמִיחְזִי אֲתוּ מַה יַעֲשׂוּ ב' אַחִין שְׁרָאוּ בֵּא' שְׁהַרְג אֶת הַנֶּפֶשׁ וְקָשָׁה לִפְנֵי"ד הַתּוֹס' הַנ"ל בְּכַה"ג אֵיף נְאַמְנִים הַכְּשָׁרִים אִפִּי אֵי אֲמַרִי אַח"כ הַקָּא"פ לְמִיחְזִי אֲתוּ הָרִי בְּשַׁעָה שְׁהַעֲיִדוּ הַכְּשָׁרִים עֲדִין לֹא נִגְמַר עַל פִּיָּהֶם עַד שְׁנַבְּדָקוּ אַח"כ הַקָּא"פ אֵי אֲתוּ לְמִיחְזִי אוּ לְאַסְהוּרְד וְא"כ ל"ה אֵלָא דִּיבּוּרָא בְּעֵלְמָ' דְּאַפְּשֶׁר שֶׁהַקָּא"פ יֵאָמְרוּ לְאַסְהוּדִי אֲתוּ וְלֹא יוֹעִיל עֲדוּתָן וְדִיבּוּר' מִיְקָרִי וְאֲמַרִי אִף שְׁאִינוּ כְּנ"ל וְנִלְפַעַנְד"ל דְּהִנֵּה רְאִיתִי מוּבָא בְּשֵׁם ס' שַׁעֲרֵי תוֹדָה שְׁמַבִּיא קוּשְׁי' בְּשֵׁם גְּדוּל א' לִפְנֵי"מ דְּמַסְקִי כְּרַבִּי דְּאַף בְּד"מ נִמְצָא א' מִהֵן קָא"פ עֲדוּתָן בְּטָלָה הָרִי אֲמַרִי בְּשָׁבוּעוֹת דְּמ"א ע"ב דְּכָל הָאוֹמֵר לֹא לְוִיתִי כְּאוֹמֵר לֹא פְּרַעַתִי דְּמִי וְא"כ הֵכָא דְּבַע"כ מִיְרִי שְׁהַלְוָה מְכַחֵישׁ הַהַלְוָה לְגַמְרִי א"כ לִפְנֵי דְּבָרָיו לֹא הִי הַפְּסוּלִין כְּשֶׁהַלְוָה א"כ יֵהָא נְאַמְן לְחוּבָתוֹ יוֹתֵר מְעַדִּים כְּשָׁרִים שְׁאוֹמְרִים שְׁגַם פְּסוּלִים הִי בְּאוֹתוֹ מְעַשָּׂה וְאַף שְׁהוּא אוֹמֵר שְׁגַם הַכְּשָׁרִים לֹא יִדְעוּ פִּינּוֹן שְׁלֵא לְוָה כְּלוּם הֵלֵא נִגְדַּד הַכְּשָׁרִים אִינוּ נְאַמְן וְיִהְי' חִיב לְשַׁלֵּם.

אָמְנָם בְּאַמַּת לַק"מ לַפּי"ד הַתּוֹס' קִידוּשֵׁין מ"ג ע"ב ד"ה וְהִשְׁתַּ' שְׁפָתָיו שֶׁם דְּעַד הַצָּרִיף
שְׁבוּעָה אֵינוֹ עַד מְשׁוּם דְּרַחֲמָנִי אָמַר עַפ"י שְׁנַיִם עֲדִים יְקוּם דְּבַר דְּמִשְׁמַע שְׁיִהְיוּ נְאֻמֵּי
בְּדִיבּוּר בְּלִבָּד וּא"כ ה"נ הָרִי אֵין הַעֲדָאת הַעֲדִים מוֹעֵלַת כ"א בְּצִירוּף הַבַּע"ד שְׁאוּמַר
שְׁלֵא לְנָה וְהָיִי פְאוּמַר לֹא הָיוּ הַפְּסוּלִים פְּאֵן בְּשִׁלְמָ' לְעֵנָן פֶּל הַאוּמַר לֹא לְוִיתִי הָא מוֹעִיל
הַעֲדוֹת לְעֵנָן הַהִלְנָאָה מִשָּׂא"כ הָכָא לֹא הִי שׁוּם תּוֹעֵלַת בְּעִדּוּתָן אֵי לֹאוּ הַבַּע"ד מְשׁוּם
דְּנִמְצָא א' מִהֵן קֵא"פ עִדּוּתָן בְּטִיָּלָה וּלְפִי"ז מִיְנֻשָּׁב קוֹשְׁיָתִי הַנְּ"ל דְּהַסְתַּיְנַח פְּשָׁאוּמַרִּים
לְאַסְהוּדֵי אָתוּ הָרִי הִי הַעֲדוֹת בְּטִל אִפִּי הִי אָמַת הַדְּבַר מִטַּעַם גּוּזָה"כ דְּנִמְצָא א' מִהֵן קֵא"פ
וְלֹא נִתְקַיְּמִים הַעֲדוֹת רַק בְּמָה שְׁאוּמַר הַבַּע"ד לֹא לְוִיתִי מִשָּׂא"כ פְּשָׁאוּמַרִּים לְאַסְהוּדֵי קֵאָתוּ
א"כ הַעֲדוֹת פְּמוֹ שְׁהוּא לְפָנֵינוּ הוּא קֵיִים וְרַק שְׁאָנוּ מְסַפְקִינָן שְׁמָא מְפָנִי שְׁהָיוּ הַעֲדִים
סוּבְרִים שְׁהַקְרוּבִים יֵאֱמָרוּ שְׁלֵאֲסִהוּדֵי אָתוּ לְכֹף אָמְרוּ עִדּוּתָן אָף שְׁהוּא שְׁקַר דְּדִיבּוּרָא
מִיקָרִי וְאָמְרִי כְּנ"ל ז"א דְּהָא לְעֵנָן זָה הָרִי מְהֵנִי שְׁפִיר הוּדְעָאת הַבַּע"ד שְׁאוּמַר שְׁלֵא לְנָה
וְלֹא הָיוּ הַפְּסוּלִים שְׁם א"כ לֹא הִי עוֹלָה עַל דְּעֵתָם שְׁיֵאֱמָרוּ דְּבַר שְׁאֵינוּ מְשׁוּם שְׁלֵא נְגַמַר
עֲדִינָן פִּינּוֹן דְּלִפִּי"ד הַלְנָה שְׁלֵא הִי הַפְּסוּלִים א"כ ע"כ נְגַמַר הַדְּבַר בְּעִדּוֹת הַפְּשָׁרִים וְכִינּוֹן
דְּל"ה הוּדְעָאת הַבַּע"ד רַק לְסַלֵּק הַנְּגִיעָה שׁוּב נְאֻמֵּי הַעֲדִים הַפְּשָׁרִים וְהָיִי שְׁפִיר עַפ"י
דִּיבּוּרָם וְהַבּוֹ: וְמָה שְׁהַקְשִׁית בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת כ"ג ע"א ד"ה עִדֵי טוּמְאָה אָתְמַר שְׁהַקְשׁוּ
מִפ"ק דְּקִידוּשֵׁין גְּבִי הָהוּא גְּבָרָא דְּקִדְּוִישׁ בְּאַבְנָא דְּכּוּחָלָא יְתִיב ר"ח וְקֵא מְשַׁעַר אֵי אֵית
בֵּה שׁו"פ אֵי לֹא וּמְסִיק לֹאוּ הֵינּוּ דַר' חֲנִינָא דְּאָמַר עֲדִים בְּצַד אָסְתָּן וְתִיָּאֲסַר וְקֵא אֲבִי
וְרָבָא לֹא ס"ל הָא דַר"ח אִם הַקְּלוּ בְּשִׁבוּי' נִיָּקַל בַּא"א וּפִירַשׁ"י אִם הַקְּלוּ בְּשִׁבוּי'
דְּאִיסוּר לֹאוּ נִקַּל בַּא"א דְּאִיסוּר מִיְתָה וְהַקְּשׁוּ דְּשִׁבוּי' נְמִי אִיפָא אִיסוּר סְקִילָה אִם נְשִׂאת
לְכַהֵן שְׁיִשְׁמַשׁ בְּנָה ע"ג הַמְזַבַּח בְּשִׁבְתָּ וְע"ז הַקְּשִׁית דְּהָא קִי"ל חָלַל שְׁעֵבַד עֲבוּדְתוֹ
פְּשִׁירָה וּא"כ לִיפָא חִלּוּל שְׁבַת הֵנָּה פְּכַר קְדָמָךְ בְּזָה בַס' הַהַפְּלָאָה בַחִי שְׁם וְכֵן הַקְּשָׁה
הַפַּר"ח בַּס' מִיָּם חֵיִים בְּיַלְקוּטִים וְע' בַּשַּׁע"מ פ"ו מְבִיאַת מְקַדָּשׁ שְׁמַבִּיא דִּיעוֹת בְּזָה
וּמְרַשׁ"י יְבַמּוֹת ל"ג ע"ב בְּהָא דְּפָרִיף זָר שְׁשִׁימָשׁ בְּשִׁבְתָּ בְּמֵאֵי אֵי בְּשַׁחֲטָה שְׁחִיטָה בְּזָר
פְּשִׁירָה וּפִירַשׁ"י וְאֵין פְּאֵן מְשׁוּם זָרוֹת נְרָאָה מְדַבְּרִי דְּמְשׁוּם שְׁבַת מִחֲזִיב אַע"ג דְּשַׁחֲטָה
בְּזָר פְּשִׁירָה גַּם הִבִּיא דַּעַת הַרְמַב"ן ז"ל דְּבָן גְּרוּשָׁה לֹא הַכְּשִׁירָה תּוֹרָה לְמַפְרַע אֲלֵא
בְּשִׁנְמָצָא סְפַק חָלַל אֲבָל וְדֵאֵי חָלַל עֲבוּדְתוֹ פְּסוּלָה וּא"כ י"ל דְּגַם דַּעַת הַר"ת הוּא כֵּן וְע'
בְּתוֹס' רִישׁ מַפּוֹת שִׁכ' לְחַלֵּק דְּבַעֲדֵי נַעֲרָה הַמְּאֹנְרָסָה פִּינּוֹן שְׁזַמְמוּ לְהַרְגַּ אֵת הַנְּפֶשׁ וּלְחִיִּיב
מִיְתָה בְּאוּ לְכֹף לֹא מִיקָיִים פְּאָשֶׁר זָמַם בְּמַלְקוֹת מִשָּׂא"כ בְּעִדּוֹת דְּב"ג וּב"ח דְּלֹא פִּינּוֹנוּ
אֲלֵא לְשׁוּנֵי' ב"ג וּב"ח דְּלִיפ' כ"א לֹאוּ בְּעֵלְמ' פִּינּוֹן שְׁלָקוּ חֲשִׁיב שְׁפִיר עִדּוֹת שְׁאָתָה יְכוּל
לְהַזְיָמָה וְגַם הָתָם יל"ע דְּהָא גַּם בְּב"ג וּב"ח אִיכ' אִיסוּר מִיְתָה אִם יִשְׁמַשׁ ע"ג הַמְזַבַּח
בְּשִׁבְתָּ וְע"כ דְּהַתּוֹס' שְׁם סְבָרִי כְּהַשְׁיטָה הַשְּׁנֵי' שְׁמוּבָא בַּשַּׁע"מ שְׁם דְּכִינּוֹן דְּעֲבוּדְתוֹ
פְּשִׁירָה לִיפָא חִלּוּל שְׁבַת וְע' שׁו"ת א"ז ח"צ ס' מ"ד: וְמָה שְׁהַקְשִׁית דְּאֵמַאי ל"א מָה
לִי אִיסוּר לֹאוּ מָה לִי אִיסוּר פְּרַת הֵנָּה בְּאַמַּת כ' בַּפַּמ"ג יו"ד בְּפִתִּיחָה לַה' טְרִיפּוֹת דְּהִיכִי
דְּאִיפָא לְאוּקְמִי אַחְזָקָה מוֹקְמִינָן בְּאִיסוּר לֹאוּ וְלֹא בְּאִיסוּר פְּרַת.

אוּלָּם דְּבָרֵינוּ תְּמוּהֵינּוּ מְסוּנְגִי דִּיבְמּוֹת קִי"ט ע' בְּפִירַשׁ"י שְׁם דְּמַחְלֵק בֵּין הַרְחָקָה דְּעֵבִיד
יּוֹתֵר לְאִיסוּר פְּרַת מְאִיסוּר לֹאוּ אֲבָל לֹא בְּגִזְיָה וְע' מֵהַרִּי"ק שְׁוֹרֶשׁ ע"ב וְע' תּוֹס' קִידוּשֵׁין
י"ד ע"א ד"ה וְתָהּ א"א יּוֹצֵאָה בְּחִלְצָה וּבְחִי' מֵהַרִּי"ט שְׁם וְע' בְּמַגִּיָּה מְשַׁנָּה לְמַלְכָּה פִּי"ג
מָה שְׁגָגוֹת ה' ה' מ"ש בְּזָה וְהֵנָּה רְאִיתִי שְׁם בְּתוֹף פְּלִפּוּלוּ יֵצֵא לְחַדָּשׁ דְּהָא דְּאָמְרִינָן

חתיכה נעשה נבילה אינו אלא באיסור פרת ולא באיסור לאו ויש לבאר עפ"י דברי רש"י ו"ל סוף ע"ז רמי לי רב עמרם לרב ששת תנן השפודין והאספלא מלבנו באור והתנו גבי קדשים השפוד והאספלא מגעילן בחמין א"ל עמרם ברי מה ענון קדשים אצל גע"נ הקא היתרא בלע התם איסור' בלע ופירש"י ד"ה גבי קדשים השפוד והאספלא שצלה בהו בשר קודש משום דכי אתי למחר הוי נותר וכי הדר מבשל בשר קודש למחר פליט שפוד בגנ' טעמ' ונותר איסור פרת הוא עכ"ל ולכאורה הא דמסיים ונותר איסור פרת הוא אף למותר הוא ונלפענ"ד דהנה לכאורה צריף להבין אטו לא ידע רב עמרם החילוק דבקדשים היתרא בלע שפודינו בכ"ד בש"ס דמחלק בהכי ונראה דהנה באמת קשה אמאי הוי היתרא בלע הא המים שקיבלו טעם מן השפוד נעשין נבילה וחוזרין ואוסרין את השפוד וא"כ הוי איסור' בלע.

אף באמת לק"מ דהרי שיטת רש"י ו"ל דלינת לילה פוגמת א"כ לאחר שנעשה נותר הוי נוטל"פ וכ' הרא"ש דבנותר גזיה"כ הוא שאוסר נוטל"פ. אולם נראה דנהי דהוי גזיה"כ בנותר שאוסר נוטל"פ אבל מ"מ א"א לומר שהמים יהיו נעשין נבילה דהא חנ"נ בשאר איסורין הוא משום לתא דבב"ח ולא נ"נ אלא בטעם מושבח דבבב"ח הא אינו אסור נוטל"פ ונפיר קאמר רב ששת דהוי היתרא בלע אבל רב עמרם לא סליק אדעת' שתהי' לינת לילה פוגמת והי' סובר דגם קדשים הוי איסור' בלע מפאת שהמים נעשין נבילה וחוזרין ואוסרין את השפוד והשת' א"ש מ"ש רש"י ו"ל ונותר איסור פרת הוא היינו פינון דקושיות רב עמרם הוא רק מטעם שהמים נ"נ א"כ לפי"ד המגיה מ"ל הג"ל הא ל"א חנ"נ אלא באיסור פרת וע"ז כתב דנותר איסור פרת הוא ושייף בי' חנ"נ וע' משנה למלך פ"א מה' יו"ט ה' י"ז שמונה והולך סוגיות חלוקות בש"ס דלפעמים מצינו דמחלקין בין איסור לאו לכרת ולפעמים אמרי' מה לי איסור לאו מה לי איסור פרת והביא שם חבילות דיעות קדמונים שפחלקין בסברא זו וע' שו"ת נוב"י מהדו"ק חא"ח סי' כ"א והדברים עתיקין ובזה הנני הדור"ש: סי' מא לק' גלינא.

בעזה"ש יום א' י"ט שבט תרל"ג לפ"ק זלאזיץ: יצו ה' את הברכה עלי ראש ב"ד אהובי מחמד נפשי הרב החרף מחודד ומפולפל כש"ת מו"ה נפתלי הירץ תאומים נ"י פעת הרב הגדול אבד"ק וויעלקאטש יצ"ו. וקונטרס דהיקר הגיעני ולרוב טרדומי אשר יעיקו צוארי פעגלה המלאה לה עמיר לא מצינא למסגי בהדף לטייל אתה בפלפול בארנפה כאשר אותה נפשי ואף למען הראות לה כי יקרת בעיני נכבדת הנני להשיב לה את אשר העלתה מצודת עיוני בעזה"ש מדי עברי בין בתרי אמרותיך הנחמדים.

ונה החלי בעזר צנרי ית"ש: ראש דברך אשר הנחת ליסוד פלפולך הוא ליישב קוש' התוס' ב"ב מ"ה ע"ב מתיב רבא לסיעי לרבה הנותן טליתו לאומן ואומן שתיים קצצת לי ונהלה אומר לא קצצתי לה אלא אחת בזמן שהטלית בידי אומן על בעה"ב להביא ראי' נתנה לו בזמנו נשבע ונוטל עבר זמנו הממע"ה ה"ד אי דאיכא עדים נחזי עדים מאי קאמרי אלא לאו דליכ' עדים וקתני אומן מהימן מיגו דא"ב אטר לקוח הוא בידי מהימן נמי אאגרי' לא לעולם דליכא עדים והוא דלא ראה.

והקשו התוס' דעדיפ' מיני' הו"ל למיפרך דאי גימא דאיכ' עדים ונראה דאפתי לא ס"ד דמיירי בלא ראה א"כ אומן מהימן והארכת בדברי חזן וטעם ליישב קוש' התוס' הלזו.

ואשר לבי אומר לי בְּיָשׁוּב הַדָּבָר דֵּהֵנָּה רְאִיתִי בְּסֵפֶר מַעֲשֵׂה חוֹשֵׁב עַל מִס' שְׁבוּעוֹת שֶׁהִקְשָׁה מ"פ הַש"ס הֵכָא דִּילְמָא סְבָרָה הִבְרִיית' אֲנֹמֵן קוֹנָה בְּשִׁבְחָה כְּלִי וְא"כ נֶאֱמַן עַל הַקְצִיצָה אַף בְּלֹא מִיגוּ דְלִהְד"ם כְּמוֹ מְלִנְהָ עַל הַמְשָׁכּוֹן שְׁמַחְוֹלְקִין עַל סָד הַהִלְנָאָה דְנֶאֱמַן הַמְלִנְהָ אַף אֵי לִית לִי מִיגוּ רַק מִטְעַם בַּע"ח קוֹנָה מְשָׁכּוֹן ע' ש"ד ס' ע"ב ס"ק ק"א וְה"ה גַּם אֲנֹמֵן מְהִימֵן אֵי קוֹנָה בְּשִׁבְחָה כְּלִי וְהֶאֱרִיךְ קֶצֶת בְּקוֹשְׁי' זו.

אֲמַנְם לְכַאוּרָה א"א לֹמַר דֵּהִבְרִיית' סוֹכְרַת אֲנֹמֵן קוֹנָה בְּשִׁבְחָה כְּלִי דַא"כ אֲמַאי קְתָנִי בְּנִתְנָה לוֹ עֹבֵר זְמַנּוֹ הַמְמַע"ה מִטְעַם חֲזָקָה אֵין בַּע"ב עוֹבֵר בְּבַל תְּלִין וְאֵי אֲנֹמֵן קוֹנָה בַש"כ הָא לִיכָא בַל תְּלִין וְהֵנָּה לְכַאוּרָה חֲשַׁבְתִּי לֹמַר עֲפִיד הַש"ס ב"מ ק"י"ב ע"א בְּהָא דִּהִמְחָהוּ אֲצֵל חֲנֻנִי וְאֲצֵל שְׁלוּחְנֵי אֵינוּ עוֹבֵר אִיבְעֵנִי לְהוּ חוֹזֵר אוֹ אֵינוּ חוֹזֵר רַב שִׁשְׁתָּא אֲמַר אֵינוּ חוֹזֵר וְרַבָּה אֲמַר חוֹזֵר וְכ' הַתּוֹס' שָׁם ד"ה חוֹזֵר דְּפִלְגִּיתָּן הוּא לְעֻנְיָן בַּל תְּלִין כְּשִׁחְזוֹר בּוֹ עוֹד בְּיוֹם רֵאשׁוֹן עַל הַבַּע"ב דְּלַר"ש אֵינוּ חוֹזֵר עָלָיו לְעֻנְיָן לְהַתְּחִיב בְּבַל תְּלִין פִּינּוֹן דְּנִיתָּק שְׁעָה אַחַת מִמְּנֵוּ כְּשִׁעֲמַד אֲצֵל שְׁלוּחְנֵי שׁוּב אֵינוּ חוֹזֵר לְאִיסוּר בַּל תְּלִין וְרַבָּה אֲמַר פִּינּוֹן דְּתוֹף זְמַנּוֹ חוֹזֵר הוּי כְּדַמְעֵיקְר' ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּלַרְבָּה אַף אֵי אֲנֹמֵן קוֹנָה בַש"כ מ"מ אִם מְחִזִּיר לוֹ הָאֲנֹמֵן הַכְּלִי תוֹף זְמַנּוֹ וְקִנְאוֹ הַבַּע"ב הֲדַר חָל עָלָיו הָאִיסוּר דְּבַל תְּלִין וְא"כ הֵכָא דְאֲזִיל לְרַבָּה י"ל בְּנִתְנָה לוֹ תוֹף זְמַנּוֹ אִיכָא שְׁפִיר הַחֲזָקָה דְאֵין בַּע"ב עוֹבֵר בְּבַל תְּלִין.

אוּלָּם לְקוֹשְׁט' דְּמִילְת' מְלַבַּד דִּיש לְחַלְקָא בֵּין הָא דִּהִמְחָהוּ אֲצֵל חֲנֻנִי לְבִין הָאֵי דְאֲנֹמֵן קוֹנָה בַש"כ דְּבַהִמְחָהוּ כִּי חוֹזֵר הוּי כְּפֹאֵלוֹ לֹא הִמְחָהוּ כְּלָל מִשָּׂא"כ אֵי אֲנֹמֵן קוֹנָה בַש"כ לְכַשְׁמַחְזִירָה הוּי כְּמוֹכְרָה לוֹ.

לְבַר מִן דִּין הָא קִי"ל דְאֵינוּ עוֹבֵר בְּבַל תְּלִין רַק כְּשִׁתְּבַעוּ כְּמִבְּוֹאָר בְּמִשְׁנָה בַב"מ שָׁם וּבַח"מ ס' ש"ל"ט א"כ כִּי מְחִזִּיר לוֹ הַכְּלִי וְתוֹבְעוּ שְׁכָרוֹ הֲרִי הָאֲנֹמֵן עֵינִיל וְנִפְקֵי אַזוּזֵי וְהִיכִי דְעֵינִיל וְנִפְקֵי אַזוּזֵי הָא קִי"ל בַב"מ ע"ב וּבַח"מ ס' ק"צ דְלֹא קָנָה הַלּוֹקֵחַ וְא"כ ה"נ אֵי תוֹבְעוּ הָאֲנֹמֵן הַמְעוֹת הו"ל עֵינִיל וְנִפְקֵי אַזוּזֵי וְלֹא קָנָה הַבַּע"ב אֶת הַכְּלִי קוֹדֵם שְׁיִתָּן לוֹ הַדָּמִים וְא"כ עֲדִינִין הוּא שֶׁל הָאֲנֹמֵן וְלִיכָא ב"ת וְא"כ מ"מ"נ לִיכָא ב"ת אֵי אֵין הָאֲנֹמֵן תוֹבְעוּ הָא לִיכָא ב"ת כְּדִילְפִינּוֹן שָׁם מְקַרָּא וְאֵי תְּבַעוּ הָא לֹא קָנָה עֲדִינִין הַבַּע"ב אֶת הַטְּלִית וְעֲדִינִין הוּא שֶׁל הָאֲנֹמֵן לִיכָא ג"כ בַּל תְּלִין וְהִבּוּ אֲמַנְם בְּאַמְתָּא י"ל עֲפִיד הַש"ס ב"ק צ"ט ע"א ת"ש הַנּוֹתָן טְלִיתוֹ לְאֲנֹמֵן גְּמָרוֹ וְהוֹדִיעוּ כו' וְאִיס"ד אֲנֹמֵן קוֹנָה בְּשִׁבְחָה כְּלִי אֲמַאי עוֹבֵר מִשׁוּם בַּל תְּלִין כו' ל"צ דְאֲגָרִי לְבִיטְשֵׁי בִיטְשָׁא בִיטְשָׁא בְּמַעְתָּא וְכ' הַתּוֹס' ד"ה דְאֲגָרִי כו' וִי"מ דְכִי אֲגָרִי לְבִיטְשֵׁי עוֹבֵר מִשׁוּם בַּל תְּלִין אֲבִיטְשָׁא קַמִּית' דְּבַהִיא לִיכ' שְׁבַחָא וּלְפִי"ז י"ל דֵּהִיא בְּרִיית' מִיִּירֵי בְּאֲנֹפֵן דֵּהַבַּע"ב אֲמַר לֹא קֶצֶתִי לָהּ אֶלָּא א' וְגַם הָא שְׁמוּדָה פָּרַע לוֹ וְהָאֲנֹמֵן אֲמַר שְׁקֶצֶץ לוֹ שְׁתִּים וְלֹא פָּרַע לוֹ כְּלוּם דֵּהַשְׁת' שְׁיִיךְ שְׁפִיר לֹמַר בְּעֵבֵר זְמַנּוֹ חֲזָקָה דְאֵין בַּע"ב עוֹבֵר מִשׁוּם בַּל תְּלִין פִּינּוֹן דְּלִפִּי טַעֲנָתוֹ אֵינוּ רוֹצֵה לִיתָן לוֹ כְּלוּם וְלְדַבְרֵי הָאֲנֹמֵן שְׁלֹא פָּרַע לוֹ כְּלוּם עַכ"פ אִיכָא מִשׁוּם בַּל תְּלִין עַל שְׁכָר בִּיטְשָׁא קַמִּית' דְּלִיכָא עֲדִינִין שְׁבַחָא וְשְׁפִיר קְאָמַר חֲזָקָה אֵין בַּע"ב עוֹבֵר מִשׁוּם בַּל תְּלִין.

אֲמַנְם בְּאַמְתָּא א"א לְמִימַר הֵכִי דִּהְרִי שָׁם ב"ב מ"ו ע"א בְּתוֹס' ד"ה אֶלָּא הִקְשׁוּ לְמַאי דְמוֹקִי דְלִיכ' עֲדִים א"כ אֲמַאי בְּזְמַנּוֹ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל הֲרִי אֵי שְׁכָרוֹ שְׁלֹא בְּעֲדִים מִתּוֹף שְׁכִיכּוֹל לֹמַר

לא שְׁכַרְתִּיהָ וְנִתְתִּי לָהּ שְׁכָרָה וְתִי דָאִין זֶה מִיגוּ פִּינּוֹן שְׁמוּדָה בְּמִקְצֵת וְאִי אָמַר לֹא שְׁכַרְתִּיהָ מְעוֹלָם הָיָה כּוֹפֵר הַפֶּל וְאִיכָּ' חֲזָקָה דָאִין אָדָם מְעִיז פִּנּוֹן בְּפָנֵי בַע"ח וּלְפִי"ז הַתִּינַח אִי אֹמֵר הַבַּע"ה בְּשֵׁלֹא חֲצִץ לֹא אֵלָא א' וְעַדִּינָן לֹא פָרַע לֹא מִשָּׂא"כ אִי אֹמֵר שְׂאָף הָא' פָּרַע לֹא א"כ הָיָה גַם הַשֵּׁת' כּוֹפֵר הַפֶּל וְתִיְהִידֵר קֹנְשֵׁי' לְדוֹנְפֵתָה הָא אֵית לִי מִיגוּ דְלֹא שְׁכַרְתִּיהָ וְא"כ ע"כ מִיְיָרִי בְּאֹמֵר שְׁעַדִּינָן לֹא פָרַע לֹא הָא' וְא"א לֹא מִיגוּ פִּנּוֹן לֹא תִינַח לְמֵאִי דְאֹקִימָנָ' דְלִיכָּ' עֲדִים מִשָּׂא"כ לְמֵאִי דַס"ד דְּמִיְיָרִי דְאִיכָּא עֲדִים לִיכָּא לְהַקְשׁוֹת דַּא"כ אֲמֵאִי מְהִימָן הָאָנְמָן בְּזִמְנָן שְׁהַטְלִית בְּיָדוֹ וְרָאָה דְשִׁפִּיר אִיכָּא לְמִימֵר מְטַעַם אָנְמָן קוֹנָה בַש"כ כְּקֹנְשֵׁי' הַמ"ח הַגְּ"ל וְאִי דַא"כ אֲמֵאִי בְּעֵבֵר זִמְנָו אִינוּ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל י"ל דְּמִיְיָרִי דְאֶגְרִי' לְבִיטְשֵׁי וּמִיְיָרִי שְׂאֹמֵר הַבַּע"ה בְּשְׂאָף הָא' כְּבָר פָּרַע לֹא פִנּוֹן דְּהַשֵּׁת' לִיכָּא לְהַקְשׁוֹת דִּיהֵי' הַבַּע"ה בְּנֶאֱמָן בְּנִתְנָו לֹא בְּזִמְנָו מְטַעַם מִיגוּ דְלֹא שְׁכַרְתִּיהָ דְהָא פִּינּוֹן דְאִיכָּא עֲדִים עַל הַשְּׁכִירוֹת הָא ל"ל מִיגוּ וּמִיְיָרִי שְׁפִיר קֹנְשֵׁי' הַתּוֹס' וְהִנֵּה בְּפִשִּׁיטוֹת אֶפְשָׁר לֹא מִיגוּ בְּיָשׁוּב קֹנְשֵׁי' הַתּוֹס' הַגְּ"ל כְּפֹ דְהִנֵּה בְּאֶמְתָּ קִשָּׁה קֹנְשֵׁי' הַמ"ח הַגְּ"ל מ"פ לְאֲבִי דִילְמָ' אֲתִי כַמ"ד אָנְמָן קוֹנָה בַש"כ וְלִכְפֹּ הָאָנְמָן מְהִימָן כְּשִׁהַטְלִית בְּיָדוֹ.

וְאִי דַא"כ אֲמֵאִי בְּעֵבֵר זִמְנָו הַמְמַע"ה הָא לִיכָּא בַל תְּלִין פִּנּוֹן ל' ז"א דְהָא בְּאֶמְתָּ סְגִי לֹן הַטַּעַם דְּחֲזָקָה אִין שְׁכִיר מְשָׁהָא שְׁכָרוֹ וְאִי דְאִיכָּ' בְּשְׁכִיר חֲזָקָה דַא"ע בְּבַל תִּגְזוֹל כְּדִפְרִי' הַש"ס בְּשִׁבּוּעוֹת מ"ה הָא גַם בַּבַּע"ה ב' אִיכ' חֲזָקָה דַא"ע בְּבַל תִּגְזוֹל כְּקֹנְשֵׁי' הַתּוֹס' בְּשִׁבּוּעוֹת שֵׁם רַק דְּכְתָבוֹ דְּעַדִּיכָּ' מִשְׁנֵי אֶבֶל לְאֲבִי בְּאֶמְתָּ אִיכָּא לְשִׁנּוּי הַכִּי אֹלָם י"ל דְּהִנֵּה בְּאֶמְתָּ הַקְשׁוֹת הַתּוֹס' הַגְּ"ל לְמֵאִי דְמוֹקִי דְלִיכָּ' עֲדִים הָא אִיכָּא מִיגוּ דְלֹא שְׁכַרְתִּיהָ וְתִי' דְהָיָה מִיגוּ מִן מַב"מ לְכּוֹפ"ה דְהָיָה מִיגוּ דְהַעֲזָה וְקִשָּׁה הָא קִי"ל מְאִינּוֹ שְׁכִיחַ לְמַעִיז אֶמְרִינָן מִיגוּ ע' סמ"ע ס' ק"ח וְהִנֵּה בַב"מ ק"ג רִישׁ ע"א פְּשִׁיט שֵׁם דְּעַבִּיד אִינְשׁ דְּפָרַע בְּיוֹמָ' דְּמִיְיָשְׁלָם זִמְנָנָ' מְהָא דְשְׁכִיר בְּזִמְנָו נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל כּו' וְהִנֵּה מְבֹאָר בְּרֵאשׁוֹנִים דְּנָהִי דְפָרַע בְּיוֹמָ' דְּמִיְיָשְׁלָם זִמְנָנָ' אֶבֶל מִקְלָת' דְלֹא שְׁכִיחָא הוּא וְלֹא טַעֲנִינָן פִּן לִיתְמֵי וְא"כ אֲפִתִי קִשָּׁה אֲמֵאִי בְּזִמְנָו נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל הָא אֵית לִי מִיגוּ דְלֹא שְׁכַרְתִּיהָ וְאִי דְהָיָה מִיגוּ דְהַעֲזָה הָא מְאִינּוֹ שְׁכִיחַ לְמַעִיז אֶמְרִינָן שְׁפִיר מִיגוּ אֹלָם בְּאֶמְתָּ לְק"מ דְהָא בְּשְׁכִיר בְּאֶמְתָּ הָיָה שְׁכִיחַ דְּפֹרַע בְּיוֹמָ' כְּדִי שְׁלֹא יַעֲבֹר עַל בַּל תְּלִין וְהָא דְמוֹכִיחַ הַש"ס ב"מ הַגְּ"ל מְהָא דְעַבִּיד אִינְשׁ דְּפָרַע בְּיוֹמָ' דְּמִיְיָשְׁלָם זִמְנָנָ' כְּבָר כ' בַּאס"ז שֵׁם בְּשֵׁם הָרָאב"ד דְּדִיִּיק דְּסִתְמָ' קִתְנֵי אַף שְׁטוּעֵן בְּרַגַּע הָאֲחֵרוֹנָה שֶׁל הַיּוֹם תֵּן לִי שְׁכָרִי וְהוּא אֹמֵר פְּרַעְתִּיהָ דְּנֹדָאִי טוּעֵן שְׁפָרַע מִבַּע"י קוֹנָדָם שְׁגָמַר מְלֹאכְתּוֹ וְהָיָה יוֹמָא דְּמִיְיָשְׁלָם זִמְנָנָ' ע"ש אֶבֶל עַכ"פ בְּשְׁכִיר הוּא שְׁכִיחַ וְשְׁכִיחַ שְׁמַקְדִּים א"ע לְפָרוּע כְּדִי שְׁלֹא יָבֹא לְאִסּוּר בַּל תְּלִין וְא"ש וְא"כ הַתִּינַח אִי ל"א אָנְמָן קוֹנָה בַש"כ מִשָּׂא"כ אִי הָיָה אֲתֵיָא הַבְּרִיִת' כַּמ"ד אָנְמָן קוֹנָה בַש"כ הַדֵּר קִשֵׁי' קֹנְשֵׁי' הַתּוֹס' הָא אִיכָּא מִיגוּ דְלֹא שְׁכַרְתִּיהָ וְא"כ כָּל זֶה הוּא רַק לְמֵאִי דְּמִסְקִינָן דְּמִיְיָרִי בְּלִיכָּ' עֲדִים מִשָּׂא"כ לְמֵאִי דַס"ד דְּמִיְיָרִי בְּדִאִיכָּ' עֲדִים שְׁפִיר י"ל דְּלִכְפֹּ הָאָנְמָן מְהִימָן בְּזִמְנָן שְׁהַטְלִית בְּיָדוֹ מְטַעַם אָנְמָן קוֹנָה בַש"כ וְל"ק קֹנְשֵׁי' הַתּוֹס': וּבְאֹנְפֵן אַחֵר י"ל בְּיָשׁוּב קֹנְשֵׁי' הַתּוֹס' וּבְסִגְנוֹן הַגְּ"ל עַפ"י הַקֹּנְשֵׁי' הַגְּ"ל דַּמ"פ דִּילְמָ' אֲתֵיָא הַבְּרִיִת' כַּמ"ד אָנְמָן קוֹנָה בַש"כ וְלִכְפֹּ מְהִימָן.

אִי י"ל קֹנְשֵׁי' הַתּוֹס' הַגְּ"ל יְהִי נֶאֱמָן הַבַּע"ה בְּמִיגוּ דְלֹא שְׁכַרְתִּיהָ וְתִי' דְהָיָה מִיגוּ מִן מַב"מ לְכּוֹפ"ה וְא"כ לְפִי"ז אִין לֹא מִיגוּ דְאֶתְיָא כַּמ"ד אָנְמָן קוֹנָה בַש"כ דְּהָרִי דַּעַת הַרְבֵּה מִן הַקְדָּמוֹנִים דְּמִשְׁכּוֹן חֲשִׁיב הִילָּךְ וְא"כ מַכ"ש אִי נִימָא דְאָנְמָן קוֹנָה בַש"כ בְּנֹדָאִי הָיָה

דְּהַשְׁתָּ שְׁטוּעַן לְהַדָּם וְאוֹמֵר שְׁקֵר בְּנֹדָי טָפִי הִי"ל לְמִיטְעֵן מְלוּהַ נֹדָי דַּע"כ פ' שְׁמָא
מְגִיעַ לוֹ הַמְלִינָה וְהוּי ע"כ פ' טַעֲנָתוֹ בְּסַפֵּק אֲמַת מְשִׁיטְעוֹן נֹדָי שְׁקֵר.

וּבְקוֹנְטְרָסָה הַבֵּאת בְּשֵׁם הָאֲתְרוּנִים שְׁתִּי לִפִּי"ד הַש"ס פְּתוּבוֹת ק"י גְּבִי שְׁנִים שְׁהוּצִיאוּ
שֵׁט"ח זַע"ז הִיכָא דְאִית לִי לְחַד עִידִית וְלְחַד זִיבוּרִית זֶה גּוֹבָה וְזֶה גּוֹבָה וְלִזְה מְשַׁקֵּר
וְאוֹמֵר לְהַדָּם שְׁחֹשֵׁשׁ שְׁלֵא יִגְבֶּה חֲבִירוֹ עִידִית אוֹ בִּינוּנִית וְהוּא זִיבוּרִית אֲמַנָּם קִשִּׁי
לְכֹאֲרָה הָא לְמִ"ד שְׁיַעֲבוּדָא דְאוֹרְיִתָא הַקָּשׁוֹ הַתּוֹס' בְּכ"ד הִיכִי מְשַׁפְּחַת שְׁבוּעָה הָא אֵין
נְשַׁבְּעִין עַל כְּפִירַת שַׁע"ק וְתִי דְאֵין לוֹ לְלוֹהַ קְרַקַע וְא"כ פִּינּוֹן דַּע"כ אֵין לוֹ קְרַקַע הַדָּר
קִשִּׁי נִימָא מִיגוֹ דְחֻשִׁיד כּו' וְאֵי מְשׁוּם סִמ"י יִטְעוֹן פְּנ"ל וְאֵי דְחֹשֵׁשׁ לְזֶה גּוֹבָה וְזֶה גּוֹבָה
הָא ע"כ מִיִּירִי בְּאֵין לוֹ קְרַקַע וְלִיכָא חֻשֵׁשׁ זֶה אֲמַנָּם הָא הַתּוֹס' ב"ב קַע"ה ע"א תִּי דְהָא
דְשִׁיעֲבוּד' דְאוֹרְיִת' הִינּוּ בְּעֵדִים אֲבָל בְּלֵא עֵדִים שְׁיַעֲבוּדָא ל"ד וְא"ש.

אֲמַנָּם לְמֵאֵי דְמוֹקְמִינוּ דְמִיִּירִי סְנַגְיָן בְּדֹאִיכָא עִידִי מְלֹאכָה א"כ אִיכָא עֵדִים עַל חֵיבוֹב
פְּחוֹת שְׁבִשְׁכִירוֹת ע"כ פ' וְהַדָּר קִשִּׁי אִיךָ נְשַׁבְּעַ הַבַּעַה"ב הָא מִיגוֹ דְחֻשִׁיד כּו' וְאֵי מְשׁוּם
סִמ"י יִטְעוֹן פְּנ"ל וְלִיכָא לְמִימַר דְחֹשֵׁשׁ שְׁלֵא יָבֵא לִידֵי זֶה גּוֹבָה וְז"ג הָא ע"כ מִיִּירִי בְּלִית
לִי קְרַקַע לְשַׁכִּיר פִּינּוֹן דְבְּדֹאִיכָא עֵדִים שְׁיַעֲבוּדָא דְאוֹרְיִת' וְאֵין נְשַׁבְּעִין עַל כְּפִירַת שַׁע"ק
וְע' בַּהֲג"א פ"ק דְב"מ בְּשֵׁם הָא"ז דְאִפִּי שְׁבוּעַת הַיִּסֹּת אֵין נְשַׁבְּעִין עַל כְּפִירַת שַׁע"ק
וְבַע"כ דְל"ל קְרַקַע אֲמַנָּם כ"ז הוּא רַק לְחֻדוּדֵי בְּעֵלְמ' אֲבָל בְּאֲמַת הָא אִיכָא עוֹד תִּירוּצִים
לְקוֹשְׁי' הַתּוֹס' הַנ"ל וְגַם הָא כ' הַש"ף בְּסִי' פ"ה דְגַם בְּל"ל קְרַקַע פְּעַת שְׁיִיךָ זְגוּז"ג דְדִילְמָ'
יְהִי לוֹ נְכֻסִים אַח"כ ע"ש]: וְהִנֵּה בְּעִיקַר הַקּוֹשְׁי' הַנ"ל שְׁהַקָּשׁוֹ דִּילְמָ' מְטַעַם הַתַּקְנָה עַל
הַבַּעַה"ב לְהִבִּיא רֵאִי כְּשֶׁהַטְּלִית בְּיַד הָאֲנָן וּמְטַעַם מְשׁוֹאִיל"מ פְּנ"ל נִרְאֶה דְהִנֵּה בְּאֲמַת
פְּתוּבוֹ הַתּוֹס' בְּב"מ צ"ז ע"ב וְכַכ"ד דְהִיכִי דְלָא הוּ"ל לְמִידַע ל"א מְשׁוֹאִיל"מ וְא"כ הִכָּא
פִּינּוֹן שֶׁהַבַּעַה"ב טְרוּד בְּפוּעֲלֵיו הָא לָא הוּ"ל לְמִידַע וְל"א מְשׁוֹאִיל"מ אוּלָּם נִרְאֶה דְהִנֵּה
הַתּוֹס' ב"ב ל"ד ע"א פְּתוּבוֹ בְּשֵׁם ר' דְהָא דְמְשׁוֹאִיל"מ לָא מְקַרָּא אֱלָא מִכַּח סְבָרָא בְּעֵלְמ'
ע"ש וְנִרְאֶה דְהַסְבָּרָא הוּא עִפִּי"ד הַש"ס ב"מ ל"ה ע"א גְּבִי הַהוּא דְאִפְקִיד פִּיפִי גְּבִי חֲבֵרִי
כּו' אֲתָא לְקַמִּי דְר"נ א"ל כֹּל לָא יִדְעָנָא פְּשִׁיעוּתָא הוּא זִיל שְׁלִים וְלִפִּי"ז י"ל דְלִכְרָה
בְּחֻמְשִׁין יִדְעָנָא וְחֻמְשִׁין לָא יִדְעָנָא אֲמַרִי מְשׁוֹאִיל"מ פִּינּוֹן דְלָא יִדְעָנָא פְּשִׁיעוּתָא הוּא
וְלִפִּי"ז תִּינַח הִיכִי דְהוּ"ל לְמִידַע מְשֵׁא"כ בְּלֵא הוּ"ל לְמִידַע ל"א מְשׁוֹאִיל"מ פִּינּוֹן דְאֵי לָא
הוּ"ל לְמִידַע הָא לָא פְּשִׁיעוּתָא הוּא מֵה שְׁאִינוּ יוֹדַע.

וְלִפִּי"ז י"ל הִכָּא בְּבַעַה"ב לְגַבִּי שְׁכִיר הוּ"ל לְמַרְמֵי אַנְפְּשִׁי וְלִזְפוֹר כְּדִי שְׁלֵא יַעֲבֹר בְּבָל
תְּלִין וְשִׁפִּיר הוּ"ל לְמִידַע וְכְשִׁאִינוּ זוֹכֵר פְּשִׁיעוּתָא הוּא וְשִׁפִּיר אֲמַרִינּוּ מְשׁוֹאִיל"מ וְא"כ
הַתִּינַח כְּשֶׁהַטְּלִית הַטְּלִית לְהַבַּעַה"ב מְשֵׁא"כ כְּשֶׁהַטְּלִית בְּיַד הָאֲנָן הָא לִיכָא בַל
תְּלִין וּמְבֹנָר בְּאִס"ז ב"מ קי"ב ע"א דְאִפִּי א"ל אֲנָן לְבַעַה"ב טוֹל פְּלִיךָ וְהִבָּא מְעוֹת
א"ט בְּבָל תְּלִין מְשׁוּם דְלָא קָרִינוּ בִּי פְּעוּלַת שְׁכִיר אֲתָה שְׁהִרִי אֵין פְּעוּלַתוֹ אֲצִלְהָ ע"ש
וְא"כ פִּינּוֹן דְלִיכָא בַל תְּלִין כ"ז שְׁהַטְּלִית בְּיַד הָאֲנָן א"כ לָא הוּ"ל לְמַרְמֵי אַנְפְּשִׁי וְלָא
הוּ"ל לְמִידַע מְחַמַּת טִירְדָא דְפוּעֲלִים וְכִינּוֹן דְלָא הוּ"ל לְמִידַע הָא ל"א מְשׁוֹאִיל"מ וְהַדָּר"ק
הַתּוֹס' לְזוֹכְתָה דְהָא הוּ"ל א"י אִם נְתַחֲיִבְתִּי וְשִׁפִּיר מוֹכִיחַ דַּע"כ הָאֲנָן מְהִימֵן מְטַעַם
מִיגוֹ וְדוּק [אִךָ בְּהָא אִיכָא לְעִיוָנָא דְהִרִי קִי"ל ב"ק קי"ח דַּע"ג דַּע"ג דַּע"ג אִם נְתַחֲיִבְתִּי פְּטוּר
מ"מ אִם בָּא לְצִי"ש יִשְׁלַם וּמְבֹנָר בְּש"ף סִי' ע"ה ס"ק כ"ו בְּשֵׁם הַרִיב"ש דְאֵי תְּפִס

התובע לא מפקינן מינן' וא"כ פשהטלית ביז האמן ולמאי דמוקמינן בדליפא עדים הא הוי תפיסה שלא בעדים דמהני.

אפס עיקר הנושן דהוי א"י אם נתחייבתי לפענ"ד יש מקום ליישב עפי"ד הנימוק"י בב"מ שכ' דמש"ה א"י אם נתחייבתי פטור וא"י אם פרתיה חייב דלעולם היכי דמספקינן אם נעשה המעשה או לא מוקמינן אתחזקה דבנדאי לא נעשה דאם נעשה בנדאי הי' זוכר ולכך פשההלואה היא נדאית ונאנו מספקין על הפירעון אמרינן דבנדאי לא נעשה מעשה הפירעון משא"כ בא"י אם נתחייבתי דאנו מספקין אם נעשה מעשה ההלואה ג"כ אמרינן דבנדאי לא נעשה ולכך פטור ע"ש ולפי"ז הכא בקציצה הרי אין אנו מספקין כלל אם נעשה הקציצה דהרי גם הבעה"ב מודה שקצץ לו רק שאומר שלא קצץ לו אלא א' וכינון דהקציצה בנדאי נעשה ל"ש לומר בכה"ג א"י אם נתחייבתי פטור]: ובהיותי מעיין קצת בסוגי' זו אמרתי לבאר דברי הש"ס בשבועות שם דפריה אי הכי אפי' קצץ נמי ודקדקו התוס' על הלשון אי הכי הלא גם מעיקר' הי' יכול למיפרה פירכא זו ונראה דהנה התוס' שם הקשו מ"פ מהא דהנותן טליתו לאמן כו' לוקמא פגון ששכרו שלא בעדים ונאמן מטעם מיגו שיכול לומר לא שכרתי מעולם יכול לומר נמי שכרתי ונתתי לה שכרה והנראה ביישוב נושן' זו דהנה הר"ן שם הקשה בהא דאמר רמב"ח ל"ש אלא ששכרו בעדים אבל שכרו שלא בעדים מתוך שיכול לומר לא שכרתי מעולם כו' הרי מיגו לאפטורי משבועה לא אמרינן דהא מדינא חל על הבעה"ב השבועה.

ולפענ"ד ליישב עפימ"ש בטו"ז ח"מ סי' רצ"ו דהטעם דל"א מיגו לאפטורי משבועה הוא משום דכמו דקיי"ל דאף דאזלינן בתר רובא מ"מ היכי דאיפא לברורי לא סמכינן ארובא פמו כן במיגו נהי דע"י המיגו מהימנינן לי שאומר אמת מ"מ משבעינין לי כדי לברר הדבר ע"ש והנה באמת הקשו התוס' מה מועיל מיגו זו דאין שיהא אלא לענין שלא לחושדו שמשקר במזיד אבל הכא שפיר מהימנינן לי דנדאי הוא סבור שפרע אלא שאנו תולין ששכח לפי שהוא טרוד בפועליו דאטו משום מיגו יהא נזכר יותר ותי' וז"ל וי"ל דהכא פינו דאין טוען שמה אלא ברי ואומר נדאי שלא שכח אין לנו להחזיקו במשקר פינו דאית לי מיגו אבל פשאין לו מיגו אינו נאמן דשמה שכח מחמת שהוא טרוד בפועליו ומחמת שסבור שפרע טוען ברי אעפ"י שהוא מסופק עכ"ל וע' מהרש"א שם מה שתמה בדבריהם ומה שנלפענ"ד להטעים דבריהם דהנה התוס' שם בד"ה וניחב לי בלא שבועה כ' וז"ל וא"ת אפתי אמאי ניחב לי בלא שבועה וכי א"א להיות בשום פעם שיהי' ברי שלו טוב דפעמים יהי' בדבריו דהא ר' יהודא לא מיחייב אלא בהודאה במקצת ותי' דנהי דר' יהודא לא חשיב לי לגמרי פאינו יודע רבנן מיהא חשבי לי בנדאי שכח עכ"ל ולפי"ז דכונת התוס' ה"ל היא דהתם קאי אליב' דר' יהוד' דלא מחשיב לי בנדאי שכח רק ספק שכח וא"כ מפאת המיגו מחשבינן לי בנדאי לא שכח ול"ה מיגו בדדמי ולפי"ז מיושב נושן' הר"ן ה"ל שהקשה דהא הוי מיגו לאפטורי משבועה דהרי הטעם הוא משום דאיפ' לברורי ע"י השבועה לכך לא סמכינן אמיגו כד' הט"ז ה"ל והכא הא ע"י השבועה לא יתברר פינו דאנו חוששין שהוא טרוד בפועליו ומחמת שסבור שפרעו טוען ברי אעפ"י שהוא מסופק ולדעתו באמת ישבע ורק ע"י המיגו מחשבינן לי בנדאי לא שכח פנ"ל א"כ ע"י השבועה לא יתברר כלל דגם אחר השבועה ע"כ אנו צריכין להמיגו וא"כ ל"ה איפא לברורי ומהימן שפיר במיגו גם בלא השבועה ולפי"ז מיושב שפיר נושן'

התוס' הג"ל ש'הקשו דלוקמ' פגון ששכרו שלא בעדים ונאמן מטעם מיגו ולדברינו א"ש דהא הכא מדפריד ונותב ל"י בלא שבועה ומשני שהוא רק פדי להפיס דעתו של בעה"ב ע"כ דקאי לרבנן דמתקשיבי ל"י פנדאי שכח פדברי התוס' הג"ל וא"כ אליב' דרבנן הא ל"ש המיגו פיון דהוי מיגו בידמי ורק אליב' דר"י דמתקשיב ל"י רק פספק שכח שפיר י"ל דע"י המיגו אמרינו דנדאי לא שכח משא"כ לרבנן דאמרי דהוא נדאי שוכח א"כ ל"ש מיגו פלל דהוי מיגו בידמי וז"ש הש"ס אי הכי פ"י דקאמרת דהשבועה הוא רק פדי להפיס דעתו של בעה"ב ע"כ פרבנן דתקשיב הבעה"ב נדאי שכח א"כ קצין נמי וא"א לאוקמי ששכרו שלא בעדים פיון דהוי מיגו בידמי פנ"ל משא"כ בלא"ה לא הו"מ למיפרד קצין נמי דה"א אפשר לשנויי ששכרו שלא בעדים ומטעם מיגו פקושניית התוס' הג"ל.

יותר לא ירשנו הזמן להאריך ואשים קנציי למלי ואדברא נא שלום בך. ב"ד אוהבך ומרחמך מתעלם בתקמתך וצופה לגדולתך: סימן מב לק' זאלאזיטין: בעזהש"י יום א' ר"ח סיון תרמ"א לפ"ק סטריא שלום וכט"ס לכבוד ש"ב ידידי הרבני הפופלג הנותיק ירא ה' מו"ה זאב הורוויץ נ"י בהרב המאוה"ג מוהר"א ז"ל ראבד"ק הג"ל יצ"ו: מכתבו הגיעני בפניא דמעלי שבתא ונהני לתשובתו בדרך אשר דרש ממני לחוות דעי ע"ד המקרה רע ר"ל שאירע בק' פי אש יצאה מאת ד' ותגע בארבע פינות העיר ובתים רבים לשמה היו ואיש א' השליש גדונית בניו אצל אחד אשר כל הונו ורכושו הי' למאכלת האש עד בלתי השאיר לו שריד והשליש לא הי' אז בביתו פי הלה לדרכו רק זוגתו ובניו נשארו ולמחרתו הלה המשליש עם עוד איזה אנשים לחפש שמה אולי ימצאו חפצים מוצלים מאש ומצא המשליש שלשים כסף מזומנים וגם פפות של כסף קצתם היו של המשליש אשר השלישם אצלו עם מעות הגדונית וקצתם היו של השליש ולקח כל זה לעצמו להחזיק עבור מעותיו וכעת רוצה השליש להוציא הנמלט מאש מידו באמרו ששלו הוא והמשליש טוען פיון שלא הי' השליש בביתו אולי לקח עמו צרור הכסף המושלש וגם אפי' נשאר בביתו מאן מוכח שנשרף המעות שלו עכ"ש: הנה שאלתו באה סתומה ולא ביאר כל הצורך דהנה הלכה פסוקה היא ברמ"א ח"מ סי' ש"ג ס"ג אם נפלה דליקה בעיר ונשרפו החפצים שהי' ש"ש עליהן הוי אונס אם לא הי' יכול להציל בעצמו ולא ע"י אחרים וא"כ אם הי' שריפה גדולה כ"כ שלא הי' באפשרי להציל אפי' במקום שנותנין ש"כר בעד השלישות והוי ש"ש בכ"ז פטור פיון שהי' אונס ולא הי' יכול להציל אפי' בש"כר נאפי' באופן דא"י בבירור שנשרפו רק שיוכל להיות שעפ"ם גנבום מבואר בנתה"מ שם דא"ח לשלם דכיון דא"י להציל הפקירא הוא וכל הדוחק עצמו ומציל זכה בו פדין מציל מן הדליקה ולא גנבים הם וכדין זכו ועוד הא בלאו הגנבים הי' נשרף ואמאי יתחייב פמבואר כל זה בנתה"מ שם סק"ו דלא פסתימת הרמ"א שם.

ומה שטען המשליש דילמא לקח המושלש עמו ושלו נשרף הנה הדין מבואר בח"מ סי' רצ"ד סעי' ד' מי שהפקידו אצלו גלימא וטוען שפאנסה והביא עדים שפאנסה לו גלימא אע"פ שלא ידעו אם הי' גלימת המפקיד פטור פיון שאלו הי' גלימא בידו ומפקיד אומר לא זו היא ונפקד אומר זו היא נאמן בש"ה ואם המפקיד אומר שפא ונהפקד אומר פרי אפי' הי' ליכא ודא פיון דהמפקיד לא ידע האי גלימא דאתניס אי דידי' היא אי

לא הנפקד נאמן ע"ש ולפ"ז ה"נ פינון שידוע בעדים שגשרף וגם המשליש מאמין לו שגשרף א"כ שפיר יוכל השליש לומר שלף גשרף.

והנה בש"ף נשם הביא קוש' הב"ח שהקשה על דינו של המחבר הנ"ל מש"ס ב"מ ל"ה ע"א דפריה נשם על ר"ה דקא ומשביעין אותו שבועה שא"ב מהא דקתני מי נשבע מי שהפקדון אצלו כו' דמוקי שמואל דקאי אפי' דרישא סלע הלוייתיה שקל הי' שנה ונהלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו ג' דינרים הי' שנה חייב דשבועה גבי לנה הוא ואמור רבנו לשפתע מלנה שפא ישבע זה ויוציא הלה את הפקדון ואם איתא לדר"ה פינון דמשפתע מלנה שא"ב היכי מצי מפיק לי' ומוקי רבה שיש עדים שגשרף ופריה א"ה מהיכי מיייתי לי' והקשה הב"ח לוקמא פשיש עדים שגשרף לו גלימא רק שא"י אם זהו של הלנה דנאמן המלנה לומר שלף גשרף ובאמת יוכל להיות שאינו פן ויוכל להוציאנו אח"כ ויפסלנו לעדות ולשבועה (ומה שהכריח הש"ף ז"ל מפת זה דהעדים צריכין לידע שהוא ממש פנה ששואל המפקיד אפתי אינו נכון דמאן ימר לן דהעדים בקיאים בשומא ועוד דנהי דיודעין שהוא ממש פסימנים שנותן המפקיד בבגדו עכ"ז הא יכול להיות שהוא ישן ומקורע ולא יוכל לדעת שויו.

ועוד דא"כ תיקשי לרב יוסף דמשני שיש עדים שנגנבה הא ג"כ מפירים הבגד ויודעים כמה הי' שנה) ונלפענ"ד דל"ק דהנה הר"ן כפ' שבועת הדיינין הביא בשם הרמב"ן ז"ל שהקשה בבבא דסיפא דרישא הנ"ל דאמאי יהי הלנה כשאומר ג' דינרים הי' שנה מודה במקצת דהרי אם אית' למשפון ביד' דמלנה לא מיחייב לי' למלנה פלום עד דמהדר לי' משכונ' וכיון שפן הקא שא"י אם אבד אם לאו אין כאן הודאה במקצת אלא הו"ל לנה כאומר דינר מאותו שקל שאמה תובע ידענא דלית לה שג' דינרים הי' שנה המשפון ודינר א' לא ידענא פלומר אם נאבד המשפון כמו שאמה אומר ובעינא לשלומי לה או אם ישנו ברשותה ואינו חייב לה פלום עד שמתחזיר לי המשפון והו"ל כאומר חמשין לית לה ושמשין לא ידענא דפטור ותי' דכיון שהוא מודה לו בעיקר החיוב שאפי' ישנו לפקדון בידו מ"מ הוא חייב לו באותו העונף שעל פדי דמיו ואם אבד נמי חייב לו בהם אעפ"י שאם לא אבד אינו גובה ממנו עד שיחזיר לו פינון שהוא נאמן בכף בשבועה מודה מקצת הוא ע"ש ולפ"ז ליפא לאוקמי ביש עדים שגשרפה רק שא"י אינה גלימא דא"כ תיהדר קו' הרמב"ן לדנקמה דאמאי יהי הלנה ע"י הדינר שמודה לו מודה במקצת הא האי דינר ג"כ אינו מודה לו בנדאי פינון שאומר לו אפשר דאית משפוני גבך ואיני חייב לה עד דתיהדר לי משפוני דהא לגבי זה הדינר שוב ל"ש סברת המחבר הנ"ל דיהי' נאמן דהא ל"ש טעמו מ"ש פינון שאילו היתה גלימא בידו ומפקיד אומר לא זו היא והנפקד אומר זו היא נאמן בשבועת הדין דז"א דאינו נאמן בשבועה רק לפטור א"ע אבל לא שישבע ויטול היכי שנה מכחישו בכרי וה"נ בא המלנה ליתול הדינר שהודה ומינשב שפיר קו' הב"ח דלא מוקי לה בכה"ג וע"ד פלפול קצת י"ל הכ' דהנה לכאורה הקשיתי דלמה לי' להש"ס לאוקמי פשיש עדים שגשרפה דמשמע שני עדים הרי לענין לפוטרו משבועה שאינו ברשותו גם ע"א סגי פינון דקיי"ל עד המסייע פוטר משבועה (בשלמא בדינא דהמחבר בסי' רצ"ד הנ"ל ליפא לאקשוני ל"ל ב' עדים תיסגי בע"א לפוטרו משבועה משום דדין זה כ' הטור בשם הרמ"ה ושי' הרמ"ה היא דעד דמסייע אינו פוטר משבועה אבל מדברי הש"ס קשיא) אמנם הדבר נכון דהנה הקשו המפורשי' אמאי לא אוקי הש"ס

כגון שהלנה הי' במעמד בשעה שנשרף בשלמא במאמינו לא מוקי בבא זו פיון שבוודאי לא ירצה להאמינו שעי"כ לא יוכל ליטבע כמ"ש בתוס' שם אבל פשה' במעמד שנשרף יוכל לאוקמי שפטור יתי' דבאמת קשה אהאי בבא דקתני סלע הלוייתה עליו וה' דינרים הי' שנה והלנה אומר שפתיים הי' שנה דחייב המלנה ליטבע שבועה דאוריין' הרי יש להמלנה מיגו דא"ב אמר נאנסו ויתחייב הלנה לשלם לו הפל דהא בנאנסו לא יצטרף ליטבע פיון דלר"י גם בשומרין צריכין הודאה במקצת ע' בב"ק ק"י ובתוס' שם נאי דהוי מיגו ממודה במקצת לכופר הפל דל"א דז"א דהא הטעם דל"א מיגו ממודה במקצת לכופר הפל הוא משום חזקה דא"א מעיז והכא ל"ש זה דהרי גם השתא מעיז וע"כ משום דהוי מיגו במקום עדים פיון דאיכא עדים שנשרף בפשיעה וא"כ ביש עדים שנשרפה.

משא"כ אם הוי מוקמינו שהלנה הי' במעמד שנשרף שרף הדר תיקשי אמאי חייב ש"ד הא יש לו מיגו ולפי"ז ע"כ מוקי הש"ס כשיש שני עדים שנשרף דאי ליכא רק ע"א א"כ שוב אית לי' להמלנה מיגו דהא הרבה פוסקים כתבו דמיגו במקום ע"א אמרי' ע' תוס' בב"ב ל"ד ע"א ובכנה"ג ח"מ ס"ח פ"ב ובש"ס סי' נ"ח ולפי"ז ממילא אודא קו' הב"ח ה"ל דאי הוי מוקמי' בכה"ג דאיכא עדים שנשרף לו גלימא רק שאין יודעין אם הוא זה הממושפן א"כ תיהדר הקושני' לדוכתא דאמאי חייב המלנה ש"ד הא אית לי' מיגו דא"ב אמר שהמושפן נשרף באונס והוא נשרף העדים שנשרף בפשיעה היא אחרת ובכה"ג ל"ה מיגו במקום עדים פיון שא"י גלימא של מי הוא.

והבן: והנה אם הי' חפצי המשליש מעורבין עם של השליש הוא מבואר בח"מ סי' רצ"ב ס"ו דבמעוה חשביון ההפסד לפי ערה וצריף השליש ליטבע פמה מעוה הי' שלו ויהי' נחשב לפי ערה לענין השלשים ריי"כ שנמצאו ולענין החפצים כגון כפות של כסף אם של שניהם היו שונים הרי מבואר ברמ"א שם דיכול הפוחזק לומר לשאינו מוחזק דילמא שלף נאבד ע"ש וה"נ יוכל השליש לומר להמשליש דילמא שלף נשרף [והא דהמשליש תפס לא מיקרי תפיסה פיון שהי' בעדים] ודומה לזה מצינו בבכורות ח"י ע"ב באחד שהפקיד בהמה אצל בעה"ב והניחה בעדרו ומתה בהמה א' בעדרו ואומר שלף מתה והלה אומר אחת מאותן שלף מתה המוציא מחבירו עליו הראי' ע"ש ובתוס' בב"מ ד"ק ע"א ד"ה וליחזי' כ' שם דהא דמועלת חזקה של בעה"ב אע"פ שטוען ספק פיון דהי' מוחזק בנדאי בטלה חי מעיקר' ע"ש וה"נ בנ"ד באם הי' מוחזק שהי' לו להשליש כפות כסף כאילו פשה' מעורבין עם של המשליש ונשרפו אינה מהן יוכל השליש לומר להמשליש שלף נשרפו וא"י המשליש לתופסן: וכן מצינו בגיטין ס"ו ע"א גבי גניבא יוצא בקולר הוי פי קא נפיק אמר הבו ד' מאה זוזי לר' אבינ' מחמרא דנהר פניא כו' אלא ר' אבא הכי קא קשי' לי' חמרא ל"ק דמי חמרא ל"ק מחמרא קא' ואידה' מחמרא כדי ליפות את פוחו ופירש"י לכה' לא פירש לא זו ולא זו כדי ליפות את פוחו שאם אמר תנו לו יין אם החמיץ מן היין מאה חביות הי' היורשין אומרים לו שלף החמיץ נאי אמר דמי חמרא ומכרו ממנו קצת ואבדו המעות אומרים לו אבדו מעוה' הלה אמר מחמרא' דמשמע יין ודמיו שהפל אחריות לו ע"ש הרי דכינון דהיורשים הם מוחזקים יוכלו לומר לו שלף החמיץ או מעוה' נאבדו ונהי דהתוס' והרא"ש שם פליגי בזה על רש"י וכ' דכינון דאינו מבואר חלקו לעולם אינו מפסיד אלא לפי חשבון אמןם הא כ' שם הרא"ש דבהפקיד דבר אצל חבירו מודה דיכול לומר לו שלף מת ע"ש וכן מוכח מדברי הר"ן

ז"ל שם שכ' בפירושו דברי התוס' במ"ש דאינו מפסיד אלא לפי חשבון וז"ל פירושו לפירושו דאע"ג דאמרי' בית בביתי או שור בשנרי אני מוכר לה נמת א' או נפל מראהו מת ומראהו נפל כדא' במנחות ק"ח התם ה"ט לפי שכל בית וכל שור עומדין בפ"ע ומש"ה מראהו מת ונפל אבל הכא שלא זכה לו חביות כו"כ אלא סמרא הרי היין פלו מןרוב והאיך יאמרו לו שלף החמיץ ע"ש וכ"כ בחי' הרשב"א שם הרי דבדבר מבןרר שפיר יוכל לומר לו שלף נאבד.

אכן קשי' לכאורה בדברי הש"ס גיטין ה"ג ל דקא' שאם הי' אומר תנו לו יין אם החמיץ מן היין מאה חביות הי' היורשין אומרין לו שלף החמיץ וקשה מש"ס ב"מ ע"ג ע"ב דא"ל רבא מברנניש לרב אשי חזי מר רבנן דקאכלי ריביתא דיהיב זוזי אסמרא בתשרי ומבחרי לה בטבת א"ל אינהו נמי אסמרא קנהיבי אכלא לא קנהיבי מעיקרא דסמרא סמרא דחלא חלא ופירש"י קלקולו בתוכו הוא אלא שאינו נזכר ויין המקולקל לא לקח הימנו ע"כ ולפי"ז ה"נ אפי' אי הוי אמר גניבא למיהב סמרא לר' אבינ' לא הי' יכולין היורשין לומר לו שלף החמיץ פינן דהוא צנה ליתן לו סמרא וזהו פינן דהשתא חומץ הוא קלקולו בתוכו אלא שאינו נזכר ומעיקרא נמי חומץ הוי ואיהו צנה ליתן לו יין ולא חומץ והדברים ק"ו דאם התם בב"מ גבי מכירה אמרינן הכי אף דמוכר בעין רעה מוכר מכ"ש הכא במתנה דקיי"ל נותן בעין יפה נותן א"כ בנדאי לא הי' פונתו על מה שנעשה אס"כ חומץ וא"כ איך יכולין היורשים לומר לו שלף החמיץ.

והנה אי לאו דברי רש"י ז"ל בגיטין ה"ג ל הוי יכילנא ליישב דלא תקשי בגוף דברי הש"ס עפי"ד התוס' ב"מ ס"ד ע"א ד"ה אי תקפה שהקשו שם בהא דקא' אביי שרי לי' לאינש למימר לחברי' הילך ד' זוזי אסבית' דסמרא' אי תקפה ברשותך אי יקרא אי זולא ברשותי והקשו התוס' שם כי לא אתני נמי יכול לחזור בו אי תקפה דמקח טעות הוא כדא' גבי רבנן דיהבי זוז אסמרא' בתשרי ומבחרי להו בטבת אסמרא יתבי ואחל' לא יתבי ואין לחלק בין מוכר בתשרי ולקח בטבת לשאר השנה כו' ותי' דתקפה דהתם לאו היינו שהחמיץ אלא קלקול בעלמא כמו יין הנמכר בחנות דהמוכר פירות דאותו שהחמיץ אחר תשרי מתשרי הי' עומד להתחמץ ואותו הוי מקח טעות אבל תקיף אין הקלקול ראוי לעמוד מתשרי ואין זה מקח טעות ועלי' יתבי זוזי ע"ש ולפי"ז אי לאו פירש"י ז"ל י"ל דלקה לא אמר גניבא סמרא כדי ליפות את פחו לענגן אי תקיף מאה חביות סמרא דבתקיף ל"ש לומר שהקלקול בתוכו מקנדם כמ"ש התוס' ה"ג ל וא"כ הי' היורשין יכולין למימר לי' שלף תקיף וע' בתוס' ב"מ ס"ד ע"ב ד"ה האי קרוב לשכר לענגן הני רבנן דיהבי זוזי אסמרא כו' דקלקול אחר בר מחימוץ הוי מקבל לפי שהיו סומכין על יין של בעלי בתים דוקא ולא היו יכולין לקנות אחר מן השוק וליתן להם ע"ש ובפנ"י בחי' וה"נ פינן דאמר מסמרא דנהר פניא אי הוי אמר מסמרא איתקיף היו היורשין יכולין למימר לי' שלף תקיף משא"כ רש"י ז"ל שביאר להדיא לענגן החמיץ שפיר קשיא.

לכן נלפענ"ד ליישב שי' רש"י ז"ל דהנה שם בב"מ ע"ג ע"ב בהא דאמר רבא מברנניש לרב אשי דרבנן קא אכלי ריביתא דיהיב זוזי אסמרא בתשרי ומבחרי לה בטבת פירש"י ואי הוו שקלי לה מתשרי דילמא הוי מחמיץ ואשתכח דמשום דאקדימו מעות בתשרי ועדיין לא יצא השער קיבל עליו המוכר אחריות ול"ד להוא דלעיל דיש לו חזיטין לפי

שְׁהֵינָן רְגִיל לְהַחְמִיץ וְשָׂמָא שְׁלֵהוּ הַחְמִיץ ע"כ וְלְכַאוּרָה הוּא תְּמוּהָ דְהַרִי מְצִינּוּ בַב"מ ע"ה ע"א תְּנִי ר' חֲזִיָא יֵשׁ לּוֹ טִיפַת יַיִן לְוָה עֲלֵי פְמָה טִיפִין וְכֵן בַּר"פ א"נ קַתְנִי בְּמִשְׁנָה א"ל תֵּן לִי חִיטִין שְׂאֵנִי רוּצָה לְמִוּכְרָן כּו' וְהַרִי לָהּ אֶצְלֵי בְּהוּ יַיִן וַיַּיִן אֵין לּוֹ וְקֵא' בַּגְמ' דָּאֵם יֵשׁ לּוֹ יַיִן פּוֹסֵק הָרִי דָּגַם בְּיַיִן מְהַיִי יֵשׁ לּוֹ כְּמוֹ בְּיֵשׁ לּוֹ חִיטִין וְע"כ דְּקוֹשְׁיַת רַבָּא מִבְּרַנִּישׁ הֵיטְהָ גַם אֲלִיב' דְּאַמַּת אַמַּאי יְהִי שְׂרִי דְכִינּוּ דִינּוּ שְׂכִיחַ לְהַחְמִיץ וְאַפְּי' לֹא הַחְמִיץ רַק עַד אַחַר זְמַן מ"מ קְלָקוּלוּ בְּתוֹכוֹ א"כ יוּכַל לְהֵיזֵב שְׂבִשְׁעַת קִנְיָן הוּא חוֹמֵץ א"כ הָוִי כְּאֵין לּוֹ יַיִן כִּינּוּן שְׂהוּא חוֹמֵץ וְקֵא מְשַׁנֵּי לִי רַב אֲשֵׁי לְפִי סְבָרְתוּ שְׂרָגִיל לְהֵיזֵב בְּתוֹכוֹ קְלָקוּלוּ רַק שְׂאֵינּוּ נִיכָר א"כ אֲדַרְבֵּי שְׂפִיר עֲבָדֵי רַבְּנָן דְּמִבְּחָרֵי לְהוּ בְּטַבְּת דְּכִינּוּ דְאוֹתוֹ שְׂהוּא חוֹמֵץ הִי גַם מִקְּוֹדֵם חוֹמֵץ וְאִינְהוּ אַחְמָר' יְהִיבֵי זוּזֵי וְלֹא אַחְלָא וְא"כ לִיכָא חֲשֵׁשׁ אִיסוּר רִיבִית בְּשָׁבִיל זֶה אֲבָל אֲלִיבָא דְאַמַּת לְעֵנִין דִּינָא אִם מְכַר לּוֹ עֲשָׂר חֲבִיּוֹת יַיִן מִיַּיִן שְׂבִמְרַתָּף זֶה וְאַח"כ הַחְמִיצוּ אִיזָה חֲבִיּוֹת יַיִן יוּכַל הַמְּוַחֲזֵק לֹמַר שְׁלֵהוּ הַחְמִיצוּ אוֹ לְפִי חֲשָׁבוֹן בְּדָבָר הַנִּבְלָל לְפִי הַשִּׁטוֹת הַנִּבְלָל: עכ"פ בְּהָא סְלִיקְנָא לְעֵנִין שְׂאֲלַתִּינוּ דָּאֵם הָיוּ מְעוֹת מְעוֹרְבִין הַהֶפְסֵד הוּא לְפִי חֲשָׁבוֹן וְהַכְּפוֹת שֶׁל כֶּסֶף יוּכַל לְמִימַר לִי שְׁלֵהוּ נְשָׂרְפוּ וְאוֹתָן כְּפוֹת כֶּסֶף שְׁהִיוּ נִכְרִין בְּסִימָן שְׁהֵם שֶׁל הַמְּשַׁלִּישׁ פְּשִׁיט' דִּיכּוֹל לִיטְלֵם וְהוּא יִטּוֹל כְּנֻגְדוֹ כְּדְמִצִּינוּ בַב"מ קט"ז ע"ב הַבֵּית וְהַעֲלִינֵי שֶׁל שְׁנַיִם שְׂנַפְלוּ כּו' אִם הִי א' מִהֵן מְפִיר מְקַצָּת אֲבָנֵיו נוֹטְלָן וְעוֹלוֹת לּוֹ מִן הַחֲשָׁבוֹן ע"ש וְהִנֵּה זֶה פְּשׁוּט דְּבִזְהָ"ז ל"ש הָא דֵּא' בַּגְמ' כְּסָפִים אֵין לְהֵם שְׂמִירָה אֲלֵא בְּקַרְקַע כַּמ"ש בַּח"מ ס' רצ"א סע"י י"ח רַק שְׂיַנְיַחַם בְּמִקְוֹם הַמְּשַׁתְּמַר כְּפִי דְרַף הַמְּקוֹם וְכִפִּי הַזְּמַן שְׂהוּא מְפָקִיד וְע' בְּש"ף שְׁמ"ס ק"כ וְדָאֵם הַנִּיחַם בְּאַרְגֵּז שְׂמִנִּיחַ מְעוֹתָיו דְּפָטוּר ע"ש וְגַם זֶה פְּשׁוּט דַּל"ה תַּחֲלָתוֹ בְּפִשְׁעֵה מַה שְׂלֵא לְקַחֵן עִמּוֹ וְהַשְׂאִירָן בִּיד אֲשֶׁתּוֹ וְכִנְיּוֹ דְהַרִי קִי"ל בַב"מ פ' הַמְּפָקִיד ע"ד אֲשֶׁתּוֹ וְכִנְיּוֹ הוּא מְפָקִיד וְכֵן בַּב"ק נ"ו ע"ב אוֹרְחֵי דְרוּעָה לְמִימְסַר לְבַרְזִילֵי ע"ש וְלְעֵנִין לְהַשְׁבִּיעַ לְהַשְׁלִישׁ שְׂבוּעָה שְׂאִינְהוּ בְּרִשׁוֹתוֹ אוֹלֵי לְקַחֵן עִמּוֹ כְּבָר פְּתַבְתִּי דָּאֵם יֵשׁ עֲדִים שְׂנַשְׂרְפוּ אֶצְלוֹ כּו"כ מְעוֹת יוּכַל לֹמַר שְׁלֵהוּ נְשָׂרְפוּ.

אֲמַנְם מְבוֹאָר בַּקְצוּה"ח ס' רצ"ד דְּשְׂבוּעָה שְׂאִינְהוּ בְּרִשׁוֹתוֹ עכ"פ צָרִיף לִישְׁבַע דְּרַק מְשִׁבּוּעַת שׁוּמְרִין הַפְּתוּב בְּתוֹרָה מִיְפָטָר אֲבָל שְׂבוּעָה דַּר"ה דְּהוּא מִתְקַנָּח שְׂמָא עֵינּוּ נְתָן בְּהָ א"כ כָּל שְׂלֵא רָאוּ עֲדִים אִם נְשָׂרְף זֶה שְׂהַפְקִיד אֶצְלוֹ אַכְתִּי לֹא יֵצֵא מִחֲשָׁשׁ דְּשָׂמָא עֵינּוּ נְתָן בּוֹ ע"ש וְע' בְּש"ף ס' ס"ו ס"ק קכ"ד וְא"כ נִרְאֵה דַּעכ"פ שְׂבוּעָה שְׂאִינְהוּ בְּרִשׁוֹתוֹ יוּכַל לְהַשְׁבִּיעַ לְהַשְׁלִישׁ כ"ז נִלְפַעַנ"ד בְּרוּר וְיַחּוּג אֶת הַחֵג הַקְּדוּשׁ הַבַּע"ל בְּשִׁמְחָה כְּנֻפְשׁוֹ וְנִפְשׁ ש"ב הַדּו"ש בְּאַהֲבָה מְבָרְכוֹ בַּכַּס"ס: ס' מַג לֵק' בְּאַלְעָחוּב בַּעֲזַה ש"י יוֹם א' כ"ח מְרַחֲשׁוֹן תְּרַל"ח לַפ"ק סַעֲרַעֲט.

יְשָׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְכַבוֹד מַח' יד"ג הַרְבּ הַגְּדוֹל חֲרִיף וְשִׁנּוּן זֵית רַעְנָן יִרְאָ וְשְׁלוֹם. כַּש"מ יוֹסֵף פְּנַחֵס סָג"ל לְנֵדָא נ"י.

מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי בַעַש"ק הָעֵבֶר וְלֹאֲשֶׁר נִפְשׁוּ בְּשִׂאֲלָתוֹ כִּי עַד מְהֵרָה אֲרִיץ דְּבָרֵי תְּשׁוּבָתִי אֲלֵיו יַעַן נַחוּץ לּוֹ לְדַעַת הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה חֲשֵׁתִי וְלֹא הִתְמַהֲמַתִּי לְתַת לּוֹ מַעֲנָה וְאַנְקוּט יָדֵי בַּקְצָרָה. נִידָן עוֹבְדָא דְאַתָּא לְקַמִּי' בְּאַחַד שְׂתַבַּע מַחְבִּירוֹ בְּטַעֲנַת בְּרִי שְׂחִיבֵי לּוֹ בְּעַד סַחוּרָה שְׁלֵקַח מִמֶּנּוּ כְּמָה פְּעָמִים בְּהַקְפָּה כְּפִי הַרְשׁוּם בְּפִנְקָסוֹ וְהִלָּה טוֹעֵן עַל אִיזָה דְּבָרִים טַעֲנַת בְּרִי שְׂלֵא קִיבַל וְעַל מְקַצָּת טוֹעֵן שְׂכַמְדְּנוּמָה בְּעֵינָיו שְׂהוּסִיף בְּפִנְקָסוֹ וּמְקַצָּת הַחֹב

מוֹדָה שְׁחֵיב לוֹ וּע"ז כ' מַעֲלָתוֹ בַּזֶּה ל' הִנֵּה הַדִּין מְפֹרָשׁ בְּש"ף סי' ע"ב ס"ק קכ"ח וּבְסִי' ע"ה ס"ק נ"ג דְּהֵיכִי דְטַעֲנוּ ק"ן וּמוֹדָה בְּנ' וְכִפָּר בְּנ' וְטוֹעֵן בְּנ' א"י אַע"ג דְּעַל הַנ' שְׁאוּמֵר א"י הו"ל מִשְׁוֹאֵיל"מ מ"מ בְּנ' שְׁכָפֵר בְּכָרִי נְשָׁבַע ש"ד וּמִיִּפְטֵר דְּלֹא כַהֲסַמ"ע עכ"ל.

וְכַנְּתוּ הֵיא בְּנֹדָאֵי לְדַבְּרֵי הַסַּמ"ע בְּסִי' ע"ב ס"ק צ"א גַּבִּי רְאוּבֵן מְשָׁכֵן מְשָׁכוֹן בְּיַד שְׁמַעוֹן וְהִלֵּךְ שְׁמַעוֹן וּמִשְׁפָּנוּ לְלוֹי וְנֶאֱמַר מִיָּד לְוִי וְתוֹבַע רְאוּבֵן מְשָׁכוֹנוֹ מִיָּד שְׁמַעוֹן וְאוּמֵר סְלַע הִי שְׁנֵה וְלֹא הִלְוֶה לוֹ עָלָיו אֲלֵא ב' דִּינָרִים וְשָׂאֵל מִמֶּנּוּ ב' דִּינָרִים וְשְׁמַעוֹן אוּמֵר שְׁלֵא הִנֵּה שְׁנֵה אֲלֵא ג' דִּינָרִים וּא"ח לוֹ אֲלֵא דִינָר נִמְצָא שְׁמַעוֹן מוֹדָה מְקַצֵּת וְצָרִיף לִישָׁבַע שְׁלֵא הִי שְׁנֵה אֲלֵא ג' דִּינָרִים גַּם צָרִיף לִישָׁבַע שֵׁא"ב וְשִׁנְאָנְס וְזֵה א"א לוֹ לִישָׁבַע פִּינּוֹן שְׁלֵא נֶאֱמַר בְּיָדוֹ כּו' הִלְכָּה הו"ל מִשְׁוֹאֵיל"מ וּע"ז כ' הַסַּמ"ע שָׁם וּמִשְׁלֵם כָּל תְּבִיעֵתוֹ דְּהֵינּוּ ב' דִּינָרִים וְאֵעִפ"י שְׁשָׁבֻעַת מוֹדָה בְּמְקַצֵּת יָכוֹל לִישָׁבַע דְּהֵא הִי מִתְחַלָּה בְּיָדוֹ וְרָאָה מַה שְׁהִי שְׁנֵה וּבְשָׁבִיל שֵׁא"י לִישָׁבַע שֵׁא"ב וְשְׁלֵא פִשְׁעֵי אֵין סְבָרָא שְׁיֵהֵא מְשַׁלֵּם יוֹתֵר מְשׁוּנִי מ"מ פִּינּוֹן דְּג' שְׁבֻעוֹת הִלְלוּ בְּאֵין כֹּא' ע"י טַעֲנָתוֹ בְּעִנְיָן זֵה וְא"י לִישָׁבַע פְּלוּם דִּינִינִין לִי פֹאֵלוֹ א"י לִישָׁבַע גַּם לִשְׁבֻעַת מוֹדָה בְּמְקַצֵּת דְּהֵינּוּ שְׁלֵא הִי שְׁנֵה יוֹתֵר מַג' דִּינָרִים וְצָרִיף לְשַׁלֵּם לוֹ ב' דִּינָרִים עכ"ד וְחִישָׁב מַעֲלָתוֹ שְׁדַבְּרֵי הַסַּמ"ע הֵאֱלָה הֵמָּה לְנִגְדַּד דַּבְּרֵי הַש"ף הַנ"ל וּבִמְח"כ שְׁגָה בְּזֵה כִּי בְּנִידוֹן הַש"ף בְּתַבְעֵן ק"ן וּמוֹדָה בְּנ' וְכִפָּר בְּנ' וְנ' אוּמֵר א"י בְּזֵה גַם הַסַּמ"ע יוֹדָה דְּעַל הַנ' שְׁכָפֵר יוֹכֵל לִישָׁבַע שְׁבֻעַת מוֹדָה בְּמְקַצֵּת וְיִפְטֵר פִּינּוֹן דְּהֵם דְּבָרִים נְפָרְדִּים בְּשַׁלְמָ' הֵתָם כָּל הַג' שְׁבֻעוֹת הֵם עַל הַחֲפִץ הַמְּמֹנְשָׁפֵן הִלְזוּ וְאִפְּי' אִם יִשָּׁבַע שְׁבֻעַת מוֹדָה בְּמְקַצֵּת הֵא לֹא מִיִּפְטֵר מְשָׁבֻעָה שֵׁא"ב וְאִם נְשָׁבַע שְׁנֶאֱמַר הֵא פִטוּר גַּם מִהַדִּינָר שְׁהוֹדָה א"כ כִּפְדָּא דִּינִינִין לִי וְכִינּוֹן שֵׁא"י לִישָׁבַע שֵׁא"ב וְשְׁלֵא פִשְׁעֵי מְחֻיב לְשַׁלֵּם הַפֵּל מִשֵׁא"כ בְּתוֹבְעוֹ ק"ן כּו' הֵא הַנ' שְׁכּוֹפֵר אֵין תְּלוּיִים כָּלֵל בַּהַנ' שְׁאוּמֵר עָלֵיהֶם א"י וְמַה לָּנוּ שֵׁא"י לִישָׁבַע עַל הַנ' שְׁל א"י פִּינּוֹן שְׁיָכוֹל לִישָׁבַע עַל הַנ' שְׁל כְּפִירָה שְׁטוֹעֵן כְּרִי בְּנֹדָאֵי נְשָׁבַע ש"ד וּמִיִּפְטֵר וְהֵיא גְמָרָא עֲרוּכָה ב"מ צ"ח ע"א עַל הַמְּשֻׁנָּה דְּשָׂאֵלָה חֲצִי יוֹם וְשָׁכְרָה חֲצִי יוֹם כּו' דְּמוּקֵי כְּפִישֵׁי עֶסֶק שְׁבֻעָה בִּינֵיהֶם וְלִרְמַב"ח דְּאָמַר ד' שוּמְרִים צָרִיכִין כְּפִירָה בְּמְקַצֵּת וְהוֹדָאָה בְּמְקַצֵּת מְשַׁכַּחַת לֵה רִישָׁא בְּג' סִפָּא בְּד' רִישָׁא בְּג' דֹּא"ל ג' פְּרוֹת נִתְתִי לָהּ פִּלְגָא דִּיּוֹמָא בְּשָׂאֵלָה וּפְלִגִי דִּיּוֹמָ' בְּשִׁכִּירוֹת א"נ חֲד יוֹמָא בְּשָׂאֵלָה וְחֲד יוֹמָא בְּשִׁכִּירוֹת וּמִתּוֹ ג' פּוֹלְהֵי בְּעִידָן שָׂאֵלָה וּא"ל שוֹאֵל חֲדָא לֹא הִי דְּבָרִים מַעוֹלָם וְחֲדָא אֵין בְּעִידָן שָׂאֵלָה מִתָּה וְאִידִּף לֹא יִדְעָנָא אֵי בְּעִידָן שָׂאֵלָה מִתָּה וְאֵי בְּעִידָן שְׁכִירוֹת מִתָּה דְּמִתּוֹף שֵׁאֵיל"מ כּו' הַרִי דֹּאע"ג דְּעַל הַפְּרָה שְׁטוֹעֵן א"י הֵנִי מִשְׁוֹאֵיל"מ מ"מ מְשַׁתְּבַע עַל שְׁל כְּפִירָה שְׁבֻעַת הַשׁוּמְרִין: וְמַה שְׁהֵבִיא מַעֲלָתוֹ בְּשֵׁם שׁו"ת שׁו"מ ח"ב סי' ק"צ שְׁבָאָה עוֹבְדָא כְּזוֹ לְפָנָיו בְּצִירוּף ב"ד וְדַעַתּוֹ נוֹטָה דל"ה מִשְׁוֹאֵיל"מ פִּינּוֹן דְּלִקִּיחַת הַסְּחוּרָה הִי בְּזַמְנִים מְחֻנְלָפִים וּע"כ כ"א הֵנִי הִלְוֵאָה בַּפ"ע וְל"ש בְּזֵה מְב"מ דְּמַה בְּזֵה שְׁהוֹדָה שְׁלֵוָה בַּפ"א הֵא ע"ז לֹא נִחְלְקוּ הִנֵּה דְּכָר זֵה מְבַהִיל עֵינֵי רֹאָה וְתַמָּה תַּמָּה יִקְרָא הַקּוּרָא בּוֹ וְשִׁגְגָה יִצָּאָה מִלְּפָנָי יוֹסֵף הַשְּׁלִיט ש"ב הַגָּאוֹן זצ"ל לֹאמֵר דְּכָר שְׁאֵין לוֹ שַׁחַר וּמְבֹאָר הַיְּפוּף זֵה בְּסִי' פ"ח סל"א תְּבַעוּ מְנָה הַלְוִיָּתָהּ בְּנִיסָן וּמְנָה בְּתִשְׁרִי וְהוֹדָה לוֹ בֵּא' מִהֶם חֲשִׁיב שְׁפִיר מְמִין הַטַּעֲנָה אֵעִפ"י שְׁלֵא הִלְוֵהוּ כֹּא' וְיָפָה אָמַר ר' ר' מ' שְׁכָן מוֹכַח ג"כ מִהַדִּין שְׁל הַר"ן הַמּוֹבָא בְּסִי' פ"ז בְּסַמ"ע ס"ב וּבְש"ף ס"ק י"ג גַּבִּי נ' דְּחֻבְלָה וְנ' דְּהִלְוֵאָה דְּאָף דְּהֵם ב' עֲנִינִים נְפָרְדִּים וּמִשְׁתַּמ' לֹא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁחַבֵּל בּוֹ הִלְוֵה לוֹ עכ"ז חֲשִׁיב מְב"מ וּע"ב בַּאס"ז ב"מ ג' ע"א בְּדִינָא דר"ח קַמִּיִּתָּא שְׁכ' נִמְצָא שְׁאֵין חֲיוֹב שְׁבֻעָה בְּהֵא

דר"ח קמ"ח אלא בְּדַטְעוֹן מְלוּה לְלוּה דְאוֹזְפִי בְשָׁנֵי פְעָמִים חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים וְהִלָּה אוֹמֵר
לֹא לְוִיתִי כָּלֵל וְהַעֲדִים מְעִידִים שְׁהֵמָּה רָאוּ שְׁהִלְלוּה לֹו חֲמִשִּׁים כּו' ע"ש אֶלְמָא דְמִטְעֵם
הַעֲדָת עֲדִים מְחֻיָּב שְׁבוּעָה אִף שְׁהֵם בְּזִמְנִים מְחֻלְפִים וְהַעֲדָת עֲדִים הָא יִלְפִינן מִפּוּ
וְאִי נִימָא דְבַהוּדָת עֲצָמוּ לֹא חֲשִׁיב הוּדָאָה בְּזִמְנִים מְחֻלְפִים א"כ בְּוֹדָאֵי גַם בְּהַעֲדָת
עֲדִים ל"ה בְּכַה"ג מְחֻיָּב שְׁבוּעָה.

וְהָכִי מְבֻנָּהר מְדַבְרֵי הַפּוֹסְקִים הַב"ח וְהַט"ז וְהַש"ךְ בַּח"מ ס"א ל' ס"ג רְאוּבֵן תְּבַע מְשֻׁמְעוֹן
אֶלְפֵי וְת"ק זְהוּבִים וּמְבִיא ה' עֲדִים כּו' אִם הַעֲדִי כ"א מְהֵם בְּעֲדוֹת מְיֻחָדָת פְּגוֹן שְׁאֵמֵר
הֶרְאִישׁוֹן בֵּא' בְּנִיטוֹן בְּשָׁנָה הֶרְאִישׁוֹנָה וְהַב' אוֹמֵר בְּזִמְנֵן אַחַר וְכֵן פְּוֹלָם מְשַׁלֵּם ת"ש וְיִשְׁבַּע
ש"ד עַל מְאָה כּו' וְהַקְּשָׁה אֲמַאי לֹא יִשְׁבַּע עַל הַכֵּל מִפְּחַ דְר"ח ע"ש וְהָא הֵתֵם הִי' בְּזִמְנִים
מְחֻלְפִים וְלֹא הִי' נִשְׁבַּע בְּהוּדָת פּוּ וּמְמִיל' ל"מ ג"כ בְּהַעֲדָת עֲדִים וְע"כ דְּבַכְל עֲנָן
חֲשִׁיב מוֹדָה בְּמַקְצָת וּמְוָרַח נְמִי הָכִי מְהָא דְכ' הֶרְאִישׁוֹנִים וְל' בַּפ"ק דְּב"מ בְּהָא שְׁהַקְּשׁוּ
דְּכָל מוֹדָה בְּמַקְצָת יְהֵא נְאֻמָּן בְּמִיגוֹ דֵּא"ב הָוִי אֵמֵר הִילְךְ לְמַאי דְקִי"ל הִילְךְ פְּטוּר וְתִי'
דְּשָׁמָא אִין מְזוּמָּן בְּיָדוֹ לִיתָן מִיָּד וְאִי נִימָא דְבְּזִמְנִים מְחֻלְפִים ל"ה מְב"מ א"כ יֵשׁ לֹו מִיגוֹ
דֵּא"ב הָוִי אֵמֵר חֲיִיב אֲנִי לְהַ מַקְצָת רַק מְזוּמָּן אַחַר דְּאִזְזֵ לֹא יְהִי לֹו דִּין מְב"מ וְעַכְצ"ל דְּגַם
בְּכַה"ג מִיְקָרִי מוֹדָה בְּמַקְצָת וְיֵשׁ לְהַכְרִיחַ פֶּן מְמַקְוֹמוֹת רַבּוֹת אִין מְסַפֵּר אֲמָנָם הַדְּבַר
פְּשׁוּט בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוֹת וְא"צ לְרֵאָז' כָּלֵל וְגִדּוּלָה מְזוּ מְצִינּוּ בַש"ע ס"א פ"ח ס"ט מְנָה
לִי בְּיָדְךָ הַלְוָאָה לְהַד"ם וְלֹא לְוִיתִי מִמָּה אֶבֶל חֲמִשִּׁים דִּינָרִים יֵשׁ לְךָ בְּיָדִי פְקֻדוֹן וְכִיּוֹצֵא
ה"ז מוֹדָה בְּמַקְצָת וְיִשְׁבַּע שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה וְהִי' שְׁאֵלָה וְשְׁכִירוֹת וְכֵן בְּתַבְעוֹ חוֹב שֶׁל אָבִיו
וְהוּדָה לֹו בְּחוֹב שֶׁל עֲצָמוֹ פְּסָקִינן שֶׁם סַע"א כ' דְּהָוִי מְב"מ הָוִי מְפֻרְשׁ יוֹצֵא דְגַם בְּעֲנִינִים
וְזִמְנִים מְחֻלְפִים חֲשִׁיב מוֹדָה בְּמַקְצָת.

וּמָה שְׁמִסְתַּפֵּק וְשׁוֹאֵל בְּאֵם הַנְּתַבַּע מְבִיא הַמְעוֹת לְב"ד אִם יוּכַל לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הַמְלָוָה
הַיִּסְתֵּת אִם חֲשִׁיב לְאַחַר פִּירְעוֹן דְּמְבֻנָּהר בְּסִי' ע"א דִּיכּוֹל לְהַשְׁבִּיעוֹ הַיִּסְתֵּת לְאַחַר הַפְּרַעוֹן.
הֵנָּה הַדְּבַר מְבֻנָּהר בְּאו"ת ס"א פ"ז שְׁכ' וְז"ל וְדַע כִּי בְּבוֹאֵי לְךָ פְּרָאג רְאִיתִי מוֹרִים אִפִּי
בַש"ד יְכוֹל לְהַפְּדֵי עַל הַתּוֹבַע הַיִּסְתֵּת וְשְׁאֵלָתִי לְזַנְגִים וּמְוָרַחִים שְׁבַדוֹר מָה רָאוּ עַל כִּכָּה
לְפָסוּק הַיְפוּד בַש"ד וְהַשִּׁיבוּ לִי שְׁכָף קַבְלָה בְּיָדָם וְאֶפְשֵׁר כִּי בְּזִמְנִינוּ אִין נִשְׁבַּע עַד שְׁמַנִּיחַ
מְעוֹת הַתְּבִיעָה בְּיָד ב"ד מְוָרַח עַד אַחַר שְׁבוּעָה וְא"כ מְיֻחָשׁב זֶה כְּפֻרְעוֹן הוֹאִיל וְהוּא
בְּיָד ב"ד כְּאוֹתָהּ שְׁאֵמֵרוּ חוֹלֵשׁ מְעוֹתָיו לְלִשְׁפָה וְא"כ ה"ז יְכוֹל אַח"כ לְתַבְעוֹ הַשְׁבַּע לִי
הַיִּסְתֵּת שְׁלֵא פְרַעְתִּיהָ שְׁלֵא כְּדִין עַכ"ד וְכ"ה בְּנִתְה"מ שֶׁם וְע' בְּשׁו"ת גְּבַעַת פְּנַחֵס
מִהַהַפְּלָאָה ז"ל וּבְשׁו"ת בֵּית אֶפְרַיִם חַח"מ ס"א ז': וְלֹאֲשֵׁר אִין בִּיהַמ"ד בְּלִי חִידוּשׁ אֶכְתָּוֵב
מָה שְׁנִתְחַדַּשׁ לִי מְדִי שׁוֹטְטִי רַעֲיוֹנֵי בְּסוּגֵי הַש"ס ב"מ ר"פ הַמְּפָקִיד שְׁיָלָם וְלֹא רָצָה
לִישְׁבַע שְׁהָרִי אֵמֵרוּ ש"ח נִשְׁבַּע וְיוֹצֵא נְמָצָא הַגָּנֵב מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי דו"ה לְמִי מְשַׁלֵּם לְמִי
שְׁהַפְּקֻדוֹן אֶצְלוֹ וְקָשָׁה לְפִי"מ דֵּאִי' לְקַמֵּן בְּשִׁמְעָתִין שׁוֹאֵל שְׁאֵמֵר הַרִינִי מְשַׁלֵּם לֹא מְקַנֵּי
ל' כְּפִילָא בְּמַאי הו"ל לְמִיפְטֵר נְפִשֵׁי' בְּמִתָּה מְחַמַּת מְלָאכָה מִתָּה מְחַמַּת מְלָאכָה לֹא שְׁכִיחַ
וְהַקְּשָׁה בְּשִׁיטָה מְקוֹנְבָצָת דְּהָא אִי בְּעֵי פְטֵר נְפִשֵׁי' בְּלֵהַד"ם אוֹהַחְזִירְתִּי וְתִי' דְּלֹא מְקַנֵּי לִי
הַכְּפֵל אֶלָּא בְּדֵאִית לִי לְמִפְטֵר בְּטַעֲנַת שׁוּמְרִים וְכִנְנָתוֹ מְבֻנָּהר דְּבִשְׁלָמָא בְּטַעֲנַת שׁוּמְרִים
נְגַנְבָה וְנֶאֱנָסָה הָא לֹא יָדַע הַמְּפָקִיד אוֹלֵי כְּדְבָרֵינוּ פֶּן הוּא וְא"כ אִם מְשַׁלֵּם לֹו וְאִינוּ נִשְׁבַּע
שְׁפִיר מְקַנֵּי לִי בְּגִלְלָה זֶה הַכְּפֵל אֶבֶל בְּטַעֲנַת לְהַד"ם אוֹ הַחְזִירְתִּי הָרִי הַמְּפָקִיד יוֹדַע הָאֲמַת
שְׁמִשְׁקֵר א"כ אִף שְׁמִשְׁלֵם לֹו אִינוּ מְקַנָּה לֹו מְחַמַּת זֶה הַכְּפֵל דַּע"כ מְשַׁלֵּם לֹו שְׁאִינוּ יְכוֹל

לְיִשְׁבַע ע"ז ולפי"ז קשי' לי לרמב"ח דס"ל ד' שוּמְרִים צָרִיכִין כְּפִירָה בְּמִקְצַת וְהוֹדָאָה בְּמִקְצַת וּפְרָכִינֵן לְדִידֵי' בּב"מ ה' ע"א הָא הָא פְּרָה דְהוֹדָאָה הו"ל הִילָךְ וּמִשְׁנֵי דא"ל ג' פְּרוֹת מְסֻרְתֵי לָהּ וּמָתוּ כּוּלְהֵי בְּפִשְׁעָה וּא"ל אִיהוּ חָדָא לְהֶד"ם וּנְחָדָא מִתָּה בְּאַנְסֵי וּנְחָדָא מִתָּה בְּפִשְׁעָה דְבַעֲיָנָא שְׁלוּמֵי לָהּ דְלָאוּ הִילָךְ הוּא וּבִיָּאָר הַפְּנִי' בַּחֲוִי' שִׁם דְלֶהֱכִי מִןכְּרַח לְאוּקְמֵי בְּאַנְפֵן שְׁטַבְעוּ בְּבָרֵי שְׁמָתוּ כּוּלְהֵי בְּפִשְׁעָה דא"ל"ה ל"ה חֲזִיב שְׁבוּעָה לְרַמְב"ח מִשׁוּם דְעַל פְּרָה זֹו שְׁמוּדָה שְׁמָתָה בְּפִשְׁעָה הָוִי מְשִׁיב אַבְיָדָה דא"ב הִי טוּעֵן גַּם עַלִי נְאֻנְסָה דְנְאֻנְסָה וּדְאִי ל"ה הָעֵזָה פִּינֵן דְאִין חֲבִירוֹ מְכִיר בְּשִׁקְרוֹ כְּפִי רִיב"א ב"ק ק"ז וע"כ מוּקִי כְּשִׁטּוּעֵן בְּבָרֵי שְׁמָתוּ כּוּלְהֵי בְּפִשְׁעָה וּלְכַף הָוִי כְּכֹל מוּדָה בְּמִקְצַת דל"ה מְשִׁיב אַבְיָדָה דא"א מְעִיז לְכַפְּנֵר הַפֵּל ע"ש וּלְפִי"ז קִשָּׁה הָאִיף יְפָרְנֵס רַמְב"ח הַמְּשַׁנָּה הַנ"ל לְמִי מְשַׁלֵּם לְמִי שְׁהַפְּקִדוֹן אֶצְלוֹ הָא אֲלֵיבִי' לֹא מְשַׁכַּחַת שְׁבוּעַת שׁוּמְרִין רַק כְּשִׁטּוּעֵן הַמְּפָקִיד בְּרִי שְׁמָתוּ כּוּלְהֵי בְּפִשְׁעָה א"כ לֹא מְקַנֵי לִי כְּפִילָא כְּמוֹ בְּשׂוֹאֵל דְלֹא מְקַנֵי לִי כְּפִילָא מִשׁוּם טַעֲנַת לְהֶד"ם פְּנ"ל וּל"ד אָמַר אֶלָּא אֲפִי' בְּשִׁילָם כַּמ"ש בַּאס"ז שִׁם בְּשִׁם הַר"ח [דַּאף דִּיכּוּל לְמִיפְטֵר נְפִשְׁי' בְּלֶהֱד"ם אוֹ הַחֲזוּרְתֵי פִינֵן דְהַמְּפָקִיד יוֹדַע בְּבָרֵי שְׁמִשְׁקֵר לֹא מְקַנֵי לִי עִי"ז הַפֵּל וְעַכְצ"ל הִכִּי דא"ל"ה יְקִשָּׁה קוּשְׁי' הַאס"ז הַנ"ל הָא יְכוּל לְמִיפְטֵר נְפִשְׁי' בְּלֶהֱד"ם וּא"כ ה"נ לְרַמְב"ח דְבְּכָל הַשׁוּמְרִין לֹא מְשַׁכַּחַת שְׁבוּעָה רַק כְּטוּעֵן הַמְּפָקִיד בְּרִי וּא"כ לֹא מְשַׁכַּחַת כָּלֵל לְדִידֵי' דְמְקַנֵי לִי כְּפִילָא: אָמְנָם נִלְפַעֲנ"ד לְתַרְץ עַפִּי"ד הַש"ס שְׁבוּעוֹת מ"ה ע"ב אר"נ אָמַר שְׁמוּאֵל ל"ש אֶלָּא שְׁשִׁכְרוּ בְּעֵדִים אֶבֶל שְׁכָרוּ שְׁלֹא בְּעֵדִים מִתּוּף שְׁיִכּוּל לֹא מִר לֹא שְׁכַרְתִּיף מְעוּלָם יְכוּל לֹא מִר לֹא שְׁכַרְתִּיף וְנִתְתִּיף לָהּ שְׁכַרְתִּיף כּו' אָמַר רַמְב"ח כְּמָה מְעַלְיָא הָא שְׁמַעְתָּא א"ל רְבָא מֵאִי מְעַלְיוּתָא א"כ שְׁבוּעַת שׁוּמְרִין דְחֲזִיב רַחֲמָנָא הִיכִי מְשַׁכַּחַת לָהּ מִתּוּף שְׁיִכּוּל לֹא מִר לֹא הִי דְבָרִים מְעוּלָם יְכוּל לֹא מִר לֹא נְאֻנְסוּ דְאֶפְקִיד לִי בְּעֵדִים כּו' דְאֶפְקִיד לִי בְּשִׁטְרָא.

וְלְכַאוּרָה קִשָּׁה מִש"ס ב"ב ד"ע ע"ב שְׁטֵר פִּיס הַיּוֹצֵא עַל הַיְתוּמִים דִּינֵי גוּלָה אָמְרֵי נְשָׁבַע וְגוּבָה פְּלוֹ וְדִינֵי א"י אָמְרֵי נְשָׁבַע וְגוּבָה מְחַצָּה כּו' רְבָא אָמַר הִלְכְתָּא נְשָׁבַע וְגוּבָה מְחַצָּה אָמַר מִר זוּטְרָא הִלְכְתָּא פְּדִינֵי גוּלָה א"ל רְבִינָא לְמִר זוּטְרָא הָא אָמַר רְבָא נְשָׁבַע וְגוּבָה מְחַצָּה א"ל אָנֹן דְדִינֵי גוּלָה אִיפְכָא מִתְנַיִנֵן לָהּ וּא"כ לְפִי הַמְּסַקְנָא ס"ל לְדִינֵי גוּלָה נְשָׁבַע וְגוּבָה מְחַצָּה דְהַמְּפָקִיד אֶצְלַ חֲבִירוֹ בְּשִׁטְרָא מְהִימֵן לֹא מִר הַחֲזוּרְתֵי בְּמִיגוֹ דְנְאֻנְסוּ וּא"כ הָא דִינֵי גוּלָה הֵם שְׁמוּאֵל וְקַרְנָא וּא"כ פִּינֵן דְבַעַל הַמִּימְרָא דל"ש אֶלָּא שְׁשִׁכְרוּ בְּעֵדִים כּו' הוּא שְׁמוּאֵל וּא"כ תְּקִשֵׁי לְדִידֵי' פִּירְכָתָּ רְבָא ש"ש דְחֲזִיב רַחֲמָנָא הִיכִי מְשַׁכַּחַת לָהּ מִתּוּף שְׁיִכּוּל לֹא מִר לְהֶד"ם יְכוּל לֹא מִר נְאֻנְסוּ וּלְדִידֵי' הָא לִיכָא לְשִׁנּוּי דְאֶפְקִיד לִי בְּשִׁטְרָא פִינֵן דַּס"ל דְגַם בְּאֶפְקִיד בְּשִׁטְרָא נְאֻמֵן לֹא מִר הַחֲזוּרְתֵי בְּמִיגוֹ דְנְאֻנְסוּ וְהַרְשָׁב"ם בּב"ב שִׁם מְקִשֵׁי דְרְבָא אֲדַרְבָּא אֶהְדְּדִי דְהֵתָם קֹא רְבָא הִלְכְתָּא נְשָׁבַע וְגוּבָה מְחַצָּה וּא"כ הִיכִי מְשַׁנֵּי עַל פִּירְכָתָּ רְבָא דְפְרִיף ש"ש דְחֲזִיב רַחֲמָנָא הַמ"ל דְאֶפְקִיד בְּשִׁטְרָא הָרִי לְדִידֵי' גוּפִי' ל"מ הַפְּקִיד בְּשִׁטְרָא.

וְהַנְּלַפְעֵנ"ד דְהִנֵּה לְכַאוּרָה אִינוּ מוּבָן אֲמַאי פְּרִיף רְבָא פִּירְכָא זֹו רַק לְאַחַר דְקֹא רַמְב"ח כְּמָה מְעַלְיָא הָא שְׁמַעְתָּא וְאֲמַאי לֹא פְּרִיף מִיָּד עַל הָא דְקֹא שְׁמוּאֵל ל"ש אֶלָּא שְׁשִׁכְרוּ בְּעֵדִים כּו'. וְנִרְאָה דְהִנֵּה בְּאֶמַת הַקְּשׁוֹ הַרְאִשׁוּנִים ז"ל מֵאִי קוּשְׁיָא הִיא זֹו דִילְמָא הָא דְקֹא בְּשִׁכְרוּ שְׁלֹא בְּעֵדִים מִיגוֹ דְלֶהֱד"ם אָף דְהָוִי מִיגוֹ דְהָעֵזָה הוּא מִשׁוּם דְגַם כְּטַעֲנָה שְׁל עַכְשָׁיו שְׁטוּעֵן נִתְתִיף לָהּ שְׁכַרְתִּיף הוּא מְעִיז נְגִדוֹ וּמְמַעִיז לְמַעִיז אָמְרִינֵן מִיגוֹ מִשָּׂא"כ

בשומרין הא טענת נאנסו ל"ה העצה דאין חבירו מכיר בשקרו ל"א מיגו דלהד"ם משום דהוי מיגו דהעצה ע' תוס' ב"ק ק"ז ע"א ד"ה עירוב פרושיות ובר"ן בשבועות שם.

אולם לדברי הפנ"י הג"ל נכון מאד דהא לרמב"ח ע"כ שבועת שומרין דכתבה רחמנא היא בשטויענו המפקיד בברי שמתו פולחי בפשיעה דאל"ה לא הוי מודה במקצת פנ"ל א"כ גם בטענת נאנסו הוי העצה והוי גם בשומרים מיגו ממעיו למעיו ונשפיר פריה ש"ש דכ"ר לרמב"ח היכי משפחת לה ולקח המתין רבא למיפרה פירכא זו עד אחר ששמע לרמב"ח דאמר פמה מעליא הא שמעתא ופריה לדידי' הא לא משפחת ש"ש פנין דלדידי' ע"כ מיירי בטויענו ברי א"כ הוי גם זה מיגו ממעיו למעיו א"כ שפיר דמיא לשקרו שלא בעדים דאמרינו מיגו דלהד"ם ולפי"ז ממילא ל"ק קושיותינו הג"ל דהא שמואל גופי' דהוא מדייני גולה ס"ל דנשבוע וגובה מחצה א"כ ל"מ לדידי' דאפקיד לי' בשטרא וקשה לדידי' פירכת רבא ולהאמור זה ליתא דשמואל הא ל"ק דכינו דאיהו לא ס"ל דבשומרין בעי' הודאה במקצת א"כ לא מיירי בטויענו ברי והוי מיגו משאינו מעיו למעיו דל"א ואזא ממילא קוש' הרשב"ם הג"ל דל"ק דרבא אדרבא פנ"ל פנין דלרבא גופי' ל"ק קוש'א זו רק לרמב"ח.

ולקח קיי"ל באמת דשבועת שומרין הוא אפי' בלא אפקיד לי' בשטר פנין דאנו לא קיי"ל כרמב"ח דשומרין צריכין כפירה במקצת והודאה במקצת וסבירא לן כמ"ד עירוב פרושיות פתיב פאן א"כ ל"ק לדידן פירכת רבא ולא אצטריה לשנויא דאפקיד לי' בשטר ולפי"ז פנין דלרמב"ח ע"כ לא משפחת ש"ש רק באפקיד לי' בשטר או בעדים וא"כ ל"ק אליבא דרמב"ח קוש' השיטה מקונצת הג"ל דהא שואל יכול למיפטר נפש' בלהד"ם פנין דלדידי' ע"כ ש"ש דכ"ר הוא באפקיד לי' בעדים או בשטר א"כ ליכא מיגו דלהד"ם וממילא לדידי' א"צ לתי' השיטה מקונצת הג"ל ונשפיר י"ל לדידי' אפי' ביכול למיפטר נעש' בטענה שהמפקיד יודע בברי שמשקר ג"כ מקנה לי' הכפל וא"ש גם לדידי' הא דקתני למי משלם למי שהפקדון אצלו ולא קשה קוש'א קוש'יתנו הג"ל.

וגדולה מזו כ' בשיטה מקונצת שם בשם הירושלמי והקדמונים דאפי' בהוצרה לשלם עפ"י עדים שהעידו שפשע ג"כ מקני לי' כפילא ונהי דהש"ף בסי' רצ"ה דחה זה מהלכה מ"מ נוכל לומר עכ"פ לרמב"ח דבתובעו בטענת ברי ג"כ מקני לי' כפילא ולדידן הא פסק הש"ף בסי' ע"ב ס"ק קט"ו דאדרבא בטויענו טענת ברי ליכא ש"ש משום חזקה דא"א מעיו וזה אינו סתירה לד' הפנ"י הג"ל דהש"ף לא כ"כ אלא למאי דקיי"ל דכי הוא זה קאי דוקא אמלנה ולא אפקדון ולקח אינו חייב בכופר הפל רק בטוען המפקיד שפא דל"ד למלנה דליכא העצה משא"כ בטוען ברי ואיכא העצה דמיא למלנה ואמרינו דפטור מש"ד בכופ"ה משום חזקה דא"א מעיו והתייבח לדידן משא"כ לרמב"ח דא"ח בש"ש רק במודה במקצת א"כ לא גרע ממלנה דבטויענו ברי ומב"מ חייב ש"ד ה"ה בשומרין ודו"ק: והנה באס"ז שם ר"פ המפקיד הקשה ל"ל דהבעלים מקני לי' הכפל לשומר הרי לר"ש דס"ל גורם לממון כממון דמי יהי השומר חשיב בעלים ותי' דלא דמי שמייה לקבלת אחריות פנין דבשמירה איכא אנפי דלא מיחייב עלה ע"ש ונשאילתי מדברי הש"ס ב"ק ע"א ע"ב שוה"נ איסורי הנאה נינהו לאו דמאר' קטבח אמר רבא הב"ע כגון שמסרו לשומר והזיק בבית שומר והועד בבית שומר ונגמר דינו בבית שומר ור"מ ס"ל כר'

יעקב וס"ל כר"ש ס"ל כר' יעקב דאמר אף משנגמר דינו הוזירו שומר לבעלים מוחזר וס"ל כר"ש דאמר דבר הגורם לממון כממון דמי הרי דאמרין הכא דהשומר הוי בעלים שתיב לו תשלומי דו"ה.

ונלפענ"ד לתרץ דהתם שפיר כתב האס"ז דמשום חיוב אחריות דשומר לא נוכל לומר שיהי' הוא הבעלים ולא המפקיד שהוא בעלים גמורים דומיא דמצינו בתוס' יבמות ל"ו ע"ב דאע"ג דקנן פירות פקנן הגוף דמי מ"מ לא אלים לבטל לגמרי קנן הגוף ע"ש וע' תוס' ב"ב נ' ע"א דמדמי שם חיוב אחריות לקנן פירות ע"ש וא"כ ה"נ לא אלים גל"מ דשומר שהוא חיוב אחריות דדמי' לק"פ לבטל קנן הגוף של הבעלים הגמורים משא"כ בש"ס ב"ק ה"ל הרי כיון דשור הנסקל איסור הנאה הוא הא נפקע הקה"נ של הבעלים הגמורים מיני' ורק אצל השומר מיחשב עדיין ממון מטעם גל"מ ע"כ אמרינן שפיר דמיחשב השומר הבעלים וצדקו דברי האס"ז ה"ל דהיכי דאיפא בעלים לא מיחשב השומר בעלים מפאת חיוב האחריות כיון דאיפא אנפי דלא מיחייב עלה לא אלים חיוב אחריות דידן' למיחשב כבעלים דומיא דכתבו התוס' ב"ב כ"ז ע"א ד"ה לא לענן ק"פ כקה"ג דמי דדוקא היכי שקנוי לו הקרקע לזמן קבוע אבל בקונה אילן א' אם יתייבש האילן אין לו בקרקע פלוס וכן ל"א דקה"ג דמי אלא היכי שקנוי לו הקרקע לכל דבר להשטח בה פירי ולמזרע בה סילקא ונרקא אבל גבי אילן אין לו אלא יניקה לבדה ע"ש וחילוק זה הוא ג"כ לענן חיוב אחריות דאם מקבל עליו כל אחריות דעלמא אז אפשר דאלים חיוב אחריות זה לשיהי' נקרא הוא הבעלים משא"כ בשומר דאיפא אנפי דלא מיחייב לא אלים חיוב אחריות דידן' למיחשב' כבעלים היכי דלא נפקע עדיין הבעלים הראשונים ממנו: עוד אמרתי בישוב הקושיא ה"ל דהנה לכאורה יל"ד על לשון הגמ' בב"ק שם דקא' הב"ע כגון שמכרו לשומר והזיק בבית שומר והועד בבית שומר ונג"ד בבית שומר ל"ל להאריך כ"כ היל"ל כגון שהזיק ונג"ד בבית שומר ולפענ"ד דהא באמת קיי"ל דאינו נעשה שור הנסקל אלא עד שיגמור דינו בפני בעלים ואפי' לר' יעקב דס"ל גומרינן דינו של שור שלא בפניו היינו שלא בפני השור כדא' לעיל מ"ה ע"א אלא שור בר טענתא הוא אבל מודה דבעי' הועד בפני בעלים של שור פדכתוב והועד בבעליו וכדא' בב"ק כ"ד א"כ נוכל לומר דשומר כיון דאיפא אנפי דלא מיחייב עלה הוי ספק אי מיקררי בעלים או לא ולכך אינו שייך הפסל לשומר מספק אם לא שהבעלים הקנו לו.

אבל התם בב"ק שפיר קא' דהגנב מיחייב עכ"פ ברו"ה פשהועד בבית שומר ולא היו הבעלים הגמורים בשעת העדאה דממ"נ אי הוי השומר בעלים א"כ שפיר משלם לו דו"ה דלגבי דידן' שניא ממון מטעם גל"מ דאם הוזירו לבעליו מוחזר ואי לא הוי השומר בעלים א"כ לא נעשה שור הנסקל דאינו נעשה שוה"נ עד שיעידו בו בפני בעלים וכיון ששהועד בבית שומר לא הי' בפני בעלים וא"כ לאו איסורי הנאה הוא ושפיר משלם תשלומי דו"ה לבעלים ונכון הוא ע"ד החידוד: והנה באס"ז ה"ל הביא הקושיא ה"ל דליחשבי' לשומר בעלים מטעם גל"מ ול"ל שהבעלים יקנו לו את הפסל בשם הראב"ד וי"ל דאיהו לשיטת' אזיל שהובא בש"ס סי' שפ"ו ס"ק שכ' שדעתו נוטה לקבוע מסמורות כר"ש דדבר הגל"מ כממון דמי וכיון דקבע הלכתא כר"ש לכה קשיא לי' הא אבל לפמ"ש הש"ס שם דרוב הפוסקים הסכימו דהלכה דרבנן ושפן עיקר א"כ ל"ק קושיא ה"ל

דנוכל לומר דבאמת לר"ש מייחשב השומר בעלים בלא"ה וא"צ לומר דהבעלים מקני
לי כפילא.

ושעפיי"ז נלפענ"ד ליישב מה דקשיא לכאורה לפי"מ דא' רבא גופי' שם בב"מ ל"ד ע"א
ל"ב דנעשה כאומר לשתגנוב ותרצה ותשלימני פרתי קנוי' לה סמוך לגניבתה וא"כ
פאן ל"ש זה דקא קיי"ל משנגמר דינו מ'כרו אינו מכור וא"כ איך ישלם הפל דו"ה
להשומר וקרא לי חכם א' שפבר הובא קושיא זו בשו"ת שו"מ.

ולדברינו הנ"ל יהי נכון דעד פאן לא אצטריף להא דנעשה כאומר כו' אלא לדין דקי"ל
כרבנן משא"כ לפי"מ דמוקי התם דר"מ ס"ל כר"ש דדבר הגל"מ פממון דמי א"כ לא
אצטריף נעשה כאומר כו' דבלא"ה מייחשב בעלים מטעם גל"מ פממון דמי.

אף הא קשיא לי דהאיך מיייתי הש"ס בב"ק שם ראי' דמשום גל"מ הוי השומר בעלים
מדמחייב ר"ש בגונב קדשים שחייב באחריותן הרי לפמ"ש התוס' בפסחים ו' ע"א ד"ה
התם דמצי מסלק לי וז"ל הקשה ר"י דבפא"נ אמרי' דהמקבל צ"ב מן הנכרים הנלדות
פטורין מן הבכורה אע"ג דמצי מסלק לי לנכרי בזווי כו' ותי' ר"י דשא"ה שמתחלה
היתה הבהמה של נכרי וכיון דאי בעי זוי ולא משכח שקיל בהמה לא נפקא מרשותי'
אבל כשהבהמה של ישראל ומצי מסלק לי לנכרי בזווי לא נכנסה לרשותו עכ"ל ולפי"ז
מאי ראי' מקדשים שחייב באחריות לכאן דילמא שא"ה פינון דמתחלה היתה הבהמה של
הבעלים רק שהקדישה בזה שפיר אמרינו פינון דחייבין עדיין באחריות לא נפקא
מרשותי' משום דאית לי עדיין בה זכות גל"מ אבל בשומר שלא היתה שלו מעולם ורק
ע"י גל"מ נחשיב לי כבעלים אפטר לענין זה ל"מ הזכות דגל"מ וצע"כ ואין פנאי לעיין:
ומה שתמה ר"מ ע"ד רש"י ז"ל בקידושין ח' ע"א אר"י מנא אמינא לה דתניא עגל זה
לפדיון בני טלית זה לפדיון בני ל"א פלוס עגל זה בחמש סלעים לפדיון בני טלית זה
בחמש סלעים לפדיון בני בנו פדוי ה"ד אילמא דלא שוי כל פמינא אלא לאו אף על גב
דשוי וכיון דלא קניצי לא כו' ופירש"י לא פלוס אפי' נתנו לכהן ותמה מעלתו ע"ז
דפשיטא דאם לא יהיב לכהן אינו מועיל הפדיון ומה בעי רש"י בזה.

ונלפענ"ד ליישב עפיי"ש הברכ"י ביו"ד סי' ש"ה בשם הבני יעקב דאם פודה את בנו
ונתחייב לתת לכהן ה' סלעים ונתן לפהו משכונ עליהם אין בנו פדוי דמשכונ אינו פרעון
אלא הבטחה בעלמא ובפדיון נתינה אלימתא בעינן אבל אם נתן לפהו משכונ שיגבה
ממנו ה' סלעים בלי שום שומא או שעשה שומא לכלי ואמר לו שיפרע ממנו בכה"ג בנו
פדוי ע"ש ולפי"ז לכאורה יש להקשות דמאי מייית' ר"י סייעתא מההוא ברייתא דצריף
שומא דילמא לעולם היכי שנתן לו גוף החפץ במתנה א"צ שומא מקודם ואם נישום
אח"כ ושוה ה' סלעים מהני אבל הבריית' דילמא מייירי ברישא דאמר עגל זה לפדיון בני
טלית זה לפדיון בני היינו שיהי' למשכונ אצל הכהן ל"א פלוס כד' הבנ"י הנ"ל דבפדיון
ל"מ משכונ דנתינה אלימתא בעינן אבל אם אמר מגל זה בחמש סלעים לפדיון בני היינו
בלי שום שומא רק שנתן לו גוף העגל או שנישום וא"ל לפהו שיפרע ממנו ה' סלעים
בנו פדוי ולכך פירש"י ס"ל אפי' נתנו לפהו ר"ל דמסתימת לשון הברייתא משמע דבעגל
זה לפדיון בני ל"א פלוס אפי' מזנו במתנה לכהן ולא במשכונ ואפ"ה אין בנו פדוי וע"כ
פינון דלא קניצי לא.

עו"ל עפמ"ש ברי"ט אַלְגִּזִי ה' בְּכוֹרוֹת פ"ח לְהַקְשׁוֹת ע"ד הַרְש"ל שֶׁכ' דָּאָם אֵין פֶּהוּ
בְּעִיר יְכוֹל לְכַוֵּן הַפְּדִיּוֹן ע"י אַחַר וּבְנוּ פְּדוּי וְהַקְשָׁה עִפּו"ד הַע"י שֶׁכ' בְּסוּגְלִי שָׁם דְּמִיִּתִי
ר"י סִינְעֵתָא מְבַרְיִיתָא דְעַגְלָה זֶה לְפִדְיוֹן בְּנֵי כו' וְכ' הַתּוֹסֵף דַּל"ק דְּפִלְיָגִי בֵּא"ל בְּחֻמְשֵׁין
וְשׁוּו' נ' מִיִּתִי רֵאִי דְהָא הֵכָא אַע"ג דְּשָׁנָה ה' סְלַעִים כָּל שְׁלָא שְׁמוּהוּ בְּתַחֲלָה אֵין בְּנוּ פְּדוּי
וְהַקְשָׁה דְהָא עֵיקַר הַפְּדִיּוֹן תְּלוּי בְּיַד הַנּוֹתֵן א"כ כִּינּוּן שְׁהַנּוֹתֵן יוֹדַע שְׁשָׁנָה ה' סְלַעִים וְזִנְיָה
אוֹתָם לְכַהֵן מֵה לְנוּ בִּידְעֵת הַפֶּהוּ כִּינּוּן שְׁעֵיקַר הַמְצָנָה הִיא הַנְּתִינָה וְכִבְרָ נָתַן לוֹ ה' סְלַעִים
וְתִי' וְז"ל כִּינּוּן שְׁהַפֶּהוּ הוּא אֲדוֹן בְּכוֹר זֶה אִם אֵין לוֹ יְדִיעָה בְּשִׁוּוֵי הַדְּמִים אֵין ב"פ וְצָרִיף
דַּעַת כְּמוֹ שְׁצָרִיכָה הָאִשָּׁה לְיַדַע שְׁיַעוּר קִידוּשֵׁי ע"כ.

וּא"כ לִפְי"ז מֵאֵי מְהֵי זְכִיּוֹת הַה' סְלַעִים ע"י אַחַר כִּינּוּן שְׁבֹדָאֵי יְרָצָה הַפֶּהוּ שְׁיִהְיֵי בְּנוּ
פְּדוּי ע"י הַה' סְלַעִים דְּמַהֲכִי תִּיתִי לֹמַר שְׁלָא יְתַרְצָה שְׁיִקְיִים זֶה מְצָנָת פֶּה"ב וְהַתִּינַח
הִיכִי שְׁנוֹתָן ה"ס מִשָּׂא"כ בִּשְׁו"כ שְׁעֵדִינּוּ לֹא נִישָׁם אִם שְׁוָה ה' סְלַעִים מְנָא יְדַעִינוּ
שְׁיִתְרָצָה הַפֶּהוּ דִּילְמָא לֹא יְרָצָה לְקַבְּלוֹ בְּעַד ה' סְלַעִים אֲבָל כְּשִׁפְכָר שְׁמֵאֻוְהוּ בַּה' סְלַעִים
אַמְרִינוּ דְּמִסְתְּמָא יְתַרְצָה הַפֶּהוּ לְקַבְּלוֹ ג"כ בַּה"ס וּא"כ מֵאֵי רֵאִי מִיִּתִי מֵהֵאֵי בְּרִיִּיתָא
דִּילְמָא מִיִּירִי כְּשִׁמְזָפָה לְכַהֵן ע"י אַחַר וְאָמַר עַגְלָה זֶה לְפִדְיוֹן בְּנֵי בַכָּה"ג ל"מ דְּדִילְמָא לֹא
יְתַרְצָה הַפֶּהוּ לְקַבְּלוֹ בְּחֻמְשָׁה סְלַעִים כִּינּוּן דְּבַעִינוּ דַּעַת פֶּהוּ כְּנ"ל אֲבָל כְּשִׁאָמַר עַגְלָה זֶה
בַּה"ס לְפִדְיוֹן בְּנֵי הֵינּוּ שְׁפְכָר נִישָׁם בַּכָּה"ג מְהֵי אִפִּי' בְּזִנְיָפוּי ע"י אַחַר כְּנ"ל וְלַעוֹלָם אִם
נּוֹתְנוּ לַפֶּהוּ גּוּפִי' וּמְקַבְּלוֹ בַּה"ס בְּכ"ע מְהֵי וְלִכְּפִי פִירִש"י ל"א כְּלוּם אִפִּי' נָתְנוּ לְכַהֵן
הֵינּוּ דְּמִסְתְּמָא הַבְּרִיִּיתָא מִיִּירִי בְּכ"ע אִפִּי' נָתְנוּ לְכַהֵן גּוּפִי' וְלֹא דִּנְקָא כְּשִׁמְזָפָה לוֹ ע"י
אַחַר וּא"כ אִיפָא שְׁפִיר סִינְעֵתָא לר": יוֹתֵר אֵין הַזְּמַן מְסַפִּים לְהַאָרִיף וְהִי' בְּזָה שְׁלוּם
מֵאֲדָה יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִימָן מֵד בַּעֲזָה ש"י יוֹם ג' כ"ב תְּמוּזָה תְּרַמ"א סְטְרִיָא יִשְׁפֹּת
ה' שְׁלוּם וּבְרָכָה לְכַבּוֹד ש"ב הֵרַב הַמֵּאָה"ג חו"ב דו"ח בְּנִשְׁ"ק כִּש"מ יַעֲקֹב יִצְחָק הַלּוּי
נ"י אִישׁ הוֹרֵיץ אַבְד"ק רֵאֲדִימִישְׁלַע: מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי וְהַנְּנִי לְהַשִּׁיבֻ עַל אֲתֵר בְּדַבְרֵי הַשׁו"ב
שְׁוָה כְּחֻמְשָׁה עֵשֶׂר שָׁנִים עֲשׂוּ הַקְּהָל תַּקְּנָה בְּהַסְכָּמַת הֵרַב הַמְּנוּחַ ז"ל וְקַצְבוּ שְׁכַר שְׁחִיטָה
לְהַשׁו"ב עִם עוֹד פּוֹנְקֻטֵעַן וְהַשׁו"ב סִירַב מְלַקְּבֵל עָלָיו חֻקֵי הַתַּקְּנָה וּפְסִק מְלִשְׁחֻט שְׁהִי'
אַז שו"ב יְחִידֵי בְּעִירוֹ וּבְהַיְשׁוּבִים הַשְּׁיִיכִים לָהּ וְקַבְּלוּ אֶז הֵרַב וְהַקְּהָל שו"ב אַחַר וְאַח"ז
פִּיִּיס הַשׁו"ב לְהֵרַב וְלִרְאִשֵׁי הַעֲדָה וְנָתַן לָהֶם כְּתָב שֶׁהוּא מְחִיב א"ע לְכַנּוֹס בְּתַקְּנוֹת הַקְּהָל
לְבַלְתִּי סוּר מִהַחֻקִּים אֲשֶׁר עֲשׂוּ וְנִשְׁלַח הַשׁו"ב הַב' מְהַעִיר וְאַחֲרֵי אֲשֶׁר עָבְרוּ וְגַם חֲלָפוּ
אִיזָה שָׁנִים אַחֲרֵי פְטִירַת הֵרַב הַמְּנוּחַ ז"ל הַתְּעוֹרֵר הַשׁו"ב מְחַדֵּשׁ וְלֹא רָצָה לְשַׁחֲטָה עַל
פָּרֶס הַנְּקָצָב בְּהַתַּקְּנָה וְהַכְּתָב שְׁנָתַן ע"ע לְהֵרַב ז"ל נֶאֱבָד אוֹ אִוִּילֵי הַשׁו"ב בְּעַצְמוֹ שְׁלַח
יְדוֹ בּוֹ וְצָעֲקוּ הַרְּבֵה אֲנָשִׁים מְרָה ע"ז כִּי כְּתַב הַתַּקְּנָה עֲדִינּוּ הִי' בְּיַדָם וּפְסִקוּ מְלֵאכֻל
מְשַׁחֲטוֹת וּקְצַת אֲנָשִׁים הַחֻזִיקוּ בְּיָדוֹ וְנִחְלַקָה הַעֲדָה לְשָׁנֵי מַחְנוֹת וְאַחֲרֵי אֲשֶׁר כ"ת רָאָה
כִּי פָּשָׂה תַפְּשָׁה מְסַפַּחַת הַמְּרִיבָה בְּעֲדַתוֹ חָלָה פְּנֵי הֵרַב הַגָּאוֹן מְלָבוֹב ז"ל לְחַפֵּשׁ דְּרָף
הַיִּתֵר לְהַרְשׁוֹת לְהַשׁו"ב שְׁיִקְבֵּל שְׁכַר שְׁחִיטָה כְּרָצוֹנוֹ לְמַעַן הַשְׁקֵט הֵרַיב אוֹלָם הַגָּאוֹן ז"ל
מֵאֵן בְּדַבְרֵי וְהַנִּיף יְדוֹ בְּעוֹז רֹחוֹ לְגִזּוֹר עַל הַשׁו"ב שְׁיִקְיִים כְּפִי הַכְּתָב וְהַשׁו"ב הַקְּשָׁה
עָרְפוּ לְבַלְתִּי שְׁמוֹעַ בְּקוֹלוֹ וְהַצַּד שְׁלוֹ תִמְכוּ בְּיָדוֹ וְעוֹרְרוּ מְדַנִּים וְשַׁלְחוּ הַקְּהָל אַחַר שו"ב
אַחַר וְנָתְנוּ לְהַשׁו"ב כְּתָב כְּפִי הַכְּתָב וְנִכְתָּב בְּפִירוּשׁ שְׁמִקְבָּלִים עֲלֵיהֶם בְּאו"ש לְבָלִי לְאַכּוֹל
מְשַׁחֲטוֹת הַשׁו"ב הִישָׁן מְפָאֵת שֶׁהוּא מְסַרְב מְלִשְׁמוֹעַ בְּקוֹל הַגָּאוֹן ר' יוֹסֵף שְׂאוּל אַבְד"ק
לְבוֹב וְכַעַת הַשׁו"ב מְתַנַּחֵם עַל רַעְתּוֹ וְחַפְצּוֹ לְכוּף כְּפִי הַשׁו"ב רֵאֲשׁוּ לְשִׁמּוֹעַ בְּקוֹל מוֹרִים

ורוצה ליתן פתוב וחתום באוהי"מ לחוק וְלא יעבור שְׂיִצְיִית פֶּאֶשֶׁר יִגְזְרוּ עָלָיו כ"ת וְרֹאשֵׁי הָעֵדָה מְבָלִי נְטוּת יָמִין וְשִׁמְאֵל וּבִקְשׁ כ"ת לְהִרְאוֹת לוֹ פְּתָא דְהִתְיָרָא כִּי בְּרוּר הוּא שְׂאֵלוֹ הִי הַגָּאוֹן מְלָבוּב ו"ל בְּחַיִּים וְהִי הַשׁו"ב מְכַנִּיעַ א"ע הִי פּוֹרֵשׁ עָלָיו כְּנִפִי הַחֲמֵלָה כִּי טְפָלִי תְּלִי בִּי וְנִיְעָבַד אֲנִי שְׁלִיחוּתִיהָ וּבִפְרִט כִּי עֵינֵי הַקְּטָנוֹת שֶׁהִי אֶז נִסְתַּבְּבוּ מִפְּנֵי שֶׁהִי אֶז שׁו"ב יְחִידִי וְהִי סוּמָה א"ע עַל פְּחוּ שֶׁל זָקֵן רַב וְצָדִיק שֶׁהִי סְמוּךְ לְעֵינֵי מִי שֶׁהוּא בְּאֶסְיֶפֶת חֲסִידָיו פְּרָתוֹ בְּרִית עָלֵי זוֹבַח הַלֵּז וְעַתָּה יִשְׁנֵם שְׁנֵי שׁו"ב וְהִרְהֵ"צ הַגָּ"ל עֲזַב אֶת מְקוֹמוֹ וְתָקַע אֶהְלוֹ חוּץ לְמִדְיָנְתָנוּ וְגַם בְּעֵינֵי שְׂכַר הַשְּׁחִיטָה נִקְצַב כְּעַת לַהֲשׁו"ב חֶזֶק לְשִׁבּוּעַ וְנִרְאִין הַדְּבָרִים כִּי לֹא יִשְׁנָה עוֹד בְּאַנְלֵת יֵשׁ בְּהִתְרַזֵּה זֶה מִצְנָה רַבָּה כִּי אֶז תְּקוּם סְעֵרַת הַפְּרִיבָה לְדַמָּה וְכָל הָעַם עַל מְקוֹמוֹ יִבְנוּ בְּשִׁלּוּם ע"כ ת"ש: הִנֵּה רְאִיתִי רֵאשִׁית לִי לְהַתְחַקוֹת עַל שְׂרָשֵׁי הַחֲקִירָה אִם יִכְנֹלַת בִּיד אֲנִשִּׁי הַקְּהֵלָה לְהַתִּיר לָהֶם שְׁבֻעוֹתֵם בְּהַתְּרַת ב"ד עפ"י פְּתַח וְחֲרָטָה יַעַן הַסִּיפָה אֲשֶׁר הִנִּיעָה אוֹתָם לִישְׁבַע ע"ז הִיתָה מִפְּאֵת קְנֵאת ה' צְבָאוֹת שְׁקָנָאוּ בְּעֵבוֹר כְּבוֹד הַגָּאוֹן מְלָבוּב ו"ל שֶׁהִמְרָה אֶת פִּיו וְעַתָּה יוֹסֵף אֵינְנוּ כִּי הֵלֵךְ לְמִנוּחוֹת וְחַיִּים שְׂבַק לָן וּלְכָל יִשְׂרָאֵל.

וְהִנֵּה גְמָרָא עֲרוּכָה הִיא בְּנִדְרִים ס"ה ע"א הַנּוֹדֵר לְדַעַת חֲבִירוֹ אֵין מִתִּירִין לוֹ אֶלָּא בְּפָנָיו וּמִיִּיתִי רֵאִי מְשֻׁבְּעַת מִשָּׁה לִיתְרוֹ לְבִלְתִּי שׁוּב מְצַרְיָמָה מִפְּנֵי הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים לְהַרְגוֹ שְׂאֵמֵר לוֹ הַקַּב"ה בְּמִדְּוֹן לָךְ שׁוּב מְצַרְיָמָה כִּי מִתּוֹ כָּל הָאֲנָשִׁים א"ל בְּמִדְּוֹן נִדְרָתְךָ לָךְ וְהַתִּיר נִדְרֵיךָ בְּמִדְּוֹן וְכֵן מְשֻׁבְּעַת צְדָקָתָהּ לִנ"ב וּבְכ"ן שָׁם מִיִּיתִי דְּפָלִיגִי בִּירוּשְׁלַיִם בְּטַעֲמָא דְּאֵין מִתִּירִין לוֹ אֶלָּא בְּפָנָיו ח"א מִפְּנֵי הַבּוּשָׁה וְח"א מִפְּנֵי הַחֲשָׁד וְטַעֲמָא דְּמִפְּנֵי הַבּוּשָׁה לֹא שְׂיָיָךְ רַק כְּשֶׁהַנּוֹדֵר הִי לְהַנְּאֹתָהּ הִיא לֹא הִיא מִתִּירִין אֶף שְׂאֵלָא בְּפָנָיו וְלָמ"ד מִפְּנֵי הַחֲשָׁד אִפִּי שְׂאֵלָא לְהַנְּאֹת חֲבִירוֹ אֵין מִתִּירִין לוֹ אֶלָּא בְּפָנָיו דְּאִיכָּא חֲשָׁדָא וּבְחֹסֶ' שָׁם כ' דְּהִיא טַעֲמָא דְּמִפְּנֵי הַחֲשָׁד לֹא בְּעֵינֵי רַק שְׂיִוְדִיעָהּ וְאִפִּי בַע"כ שֶׁל חֲבִירוֹ וְא"א דַּעַתוֹ וְאִפִּי בְּקִיבֵל טוֹבָה מִחֲבִירוֹ וְכִתְבוּ שְׂהַעֲיָקֵר כְּהַטְעַם דְּמִפְּנֵי הַחֲשָׁד וְא"צ רַק לְהוֹדִיעַ לְחֲבִירוֹ וְכ"נ מְדַבְּרֵי הַתּוֹסֶ' גִּיטִין ל"ה ע"ב ד"ה לִיחֻוֹשׁ (וְצ"ע מְדַבְּרֵי הַתּוֹסֶ' סוּטָה ל"ו ד"ה אִיתְּשַׁל) וְכֵן בְּרַמְבַּ"ם פ"ו מֵה' שְׁבֻטָּעוֹת ה"ז וּבִש"ע ס' רַכ"ח ס"כ סֵתָם כְּהִיא טַעֲמָא דְּחֲשָׁדָא וְעִי' בְּר"ן נְדָרִים דָּף ז' ע"ב ד"ה נִידָהּוּ בְּפָנָיו ע"ש וְא"כ הִיא מְבֹאָר בְּרַמְבַּ"ם שָׁם דָּאֵם כְּפָר מֵת שֶׁא"א לְהוֹדִיעָהּ מִתִּירִין לוֹ דְּשׁוּב לִיכָּא חֲשָׁדָא וְעוֹד הָרִי בְּטִי"ד ס"ק כ"ט וּבְש"ף שָׁם ס"ק מ"ג כ' בְּשֵׁם רִיב"ש דְּכָל שְׂאֵין חֲבִירוֹ מְדִירוֹ וְאִע"פ שְׁנִשְׁבַּע לְתוֹעֲלַת חֲבִירוֹ לְכ"ע א"צ דַּעַת חֲבִירוֹ וְא"כ בְּנ"ד שֶׁהַגָּאוֹן מְלָבוּב ו"ל ל' לֹא הַשְּׁבִיעַם וְגַם הִיא כְּפָר נְפִטֵר בְּנִדָּא יְכוּלִין לְהַתִּיר נִדְרוֹ אֲמָנָם בְּש"ף שָׁם ס"ק נ"ג מְבֹאָר דְּכ"ז בְּלֹא קִבֵּל טוֹבָה דְּלִיכָּא אֶלָּא טַעֲמָא דְּחֲשָׁדָא וְכִינּוּן שְׂמַת לִיכָּא טַעֲמָא דְּחֲשָׁדָא מִשֶּׁא"כ בְּעֵשָׂה לוֹ טוֹבָה דְּאֶז אֵין יְכוּל לְהַתִּיר אֶלָּא מִדַּעַתוֹ וְהַסְּפָמְתוֹ וְכִינּוּן שְׂמַת אֵינּוּ יְכוּל לְהַתִּיר לוֹ עִי"ש וְא"כ אֶפְשָׁר שֶׁבְּנ"ד אֲנִשִּׁי הַקְּהֵלָה קִבְּלוּ אֵיזָה טוֹבָה מִהַגָּאוֹן ו"ל הִנֵּה מְלָבַד מ"ש הַש"ף ס"ק מ"א בְּשֵׁם רִיב"ש דְּלֹא מְקָרִי בְּשִׁבִיל טוֹבָה רַק אִם הַטוֹבָה הִיא בְּשִׁבִיל הַשְּׁבֻעָה אֲכָל מֵה שְׁהִיטִיב לוֹ מִצַּד אַחֵר לֹא נִקְרָא בְּשִׁבִיל זֶה מְקַבֵּל טוֹבָה עִי"ש לְבַר מִן דִּין אִפִּי לְדַעַת מְהַר"ם אֶלְשֶׁקֶר שֶׁהוּבָא בְּש"ף שָׁם דְּלֹא בְּעֵינֵי דְּנִקְרָא טוֹבָה מִחֲמַת הַשְּׁבֻעָה מ"מ הִיא בְּעֵינֵי דְּבְרֵי הַש"ף הַגָּ"ל תְּמָה עָלָיו הַשְּׁעָה מ"פ"ו מְשֻׁבְּעוֹת עִי"ש שְׁהוֹכִיחַ הַיְּפוּךְ מְדַבְּרֵיו גַּם בְּעֵינֵי נִרְאָה דִּישׁ לֹאֵר דְּמָה שֶׁהִבִּיא הַש"ף רֵאִי לְדְּבָרָיו מְסוּטָה ל"ו ע"ב שֶׁא"ל פְּרָעָה לְיוֹסֵף זֵיל אִיתְּשַׁל אֲשֻׁבְּעָתָךְ מִשָּׁם נִרְאָה לְפַעַנ"ד רֵאִי לְהַיְּפוּךְ דְּהִיא שָׁם

קיבל יוסף טובה מיצקב אביו בשביל השבועה כמבואר בפירוש"י בחנומש"פ ויחי על הפסוק ואני נתתי לה שכם אחד על אחיה פירוש רש"י לפי שאמה טורח להתעסק בקבורתי כו' עיי"ש וא"כ קיבל יוסף טובה מאביו ואפשר שעוד בשעת השבועה הבטיח יצקב ליוסף לתת לו הבכורה בגלל זה ואפילו הכי אמר לי זיל איתשל אשבועתך אם פן מוכח דאפילו בקיבל טובה ג"כ מהני התרה אחריו מותו גם בלא"ה הלא מרא דשמעתא בסוטה שם הוא ר' יוחנן ור' יוחנן הוא ס"ל בירושלמי טעמא דמפני הבושה ע"ש וע' תוס' גיטין ל"ה ע"ב וברא"ש שם]: ברם הא איפא לעיוני פיון שלשון הפתב הי' שאוסרים עליהם שחיטת השו"ב מפני ששוחט שלא ברשות הגאון מלבוב ויש לדמותו לכאורה לקא דמבואר בהג"ה סי' רט"ז ס"ז ובמחבר סי' רכ"ח ס"מ מי שהשביע את בנו או חבירו שלא ילנה מעותיו לאחרים פי אם ברשות ראובן ושמעון ומת א' מהן מותר להלוות ברשות הב' דכ"מ שנגמר פ' ופ' משמע אפי' א' מהם עד שיפרוט לה שניהם ביחד ע"ש ומשמע דאם מתו שניהם אין לו רשות להלוות אף שאינם בעולם שיתנו לו רשות א"כ ה"נ בנ"ד שאין הגאון ז"ל בעולם שיתן לו רשות.

אולם ז"א דהנה מבואר בתשו' הר"ן סי' י"ז במה שחילק שם בין אם אמר ע"ד רבים לבין אם אמר ע"ד א' או ב' דבאמר ע"ד א' או שנים פירושו לשתף דעת אחרת עם דעתו שלא יוכל להתיר פי אם בדעת שניהם ואין פירושו אלא כאומר ע"מ שלא ימחה אכל כשאומר ע"ד רבים אנו מפרשים דבריו שפיון לשתף דעת אחרת לדעתו ולפיכך אין לו הפרה ע"ש והנה מבואר בדברי הש"ס קידושין ס"ג ע"ב לענין המקדש ע"מ שינרצה אבא דהיכי דהתנאי הי' שיאמר אבא בפירוש הן אם מת קודם ששמע לא נתקיים התנאי ואם התנאי הי' שישתוק בשעת שמיעה ומת קודם השמיעה ה"ז נתקיים התנאי וכ"פ באהע"ז סי' ל"ח וה"ה היכא דהתנאי הי' ע"מ שלא ימחה ומת קודם ששמע נתקיים התנאי כאשר מפורש יוצא מדברי התוס' שם ד"ה ע"מ כו' ואמר ר"מ דיש לחלק בין היכא דמחוסר אמירה להיכא דלא מחוסר אלא שתיקה ע"ש הרי מדכתבו הטעם משום שמשחוסר אמירה משמע דכל היכי דלא מחוסר אלא שתיקה ה"ז מקודשת וא"כ לפי"ז בשלמא התם בהשביעו שלא ילנה פי אם ברשות ראובן ושמעון הוי כאומר ע"מ שיאמר אבא הן ולכך במתו אסור להלוות משא"כ בנ"ד שנגשבעו ע"ד הגאון מלבוב ז"ל הא כו' הר"ן הנ"ל דבגשבע ע"ד א' הוי כאומר ע"מ שלא ימחה ובכה"ג הא במת נתקיים התנאי פנ"ל ויכולין להתיר להם השבועה: והנה לכאורה קשה בהא דבעינן קרא בגדרים ע' ע"א בגערה המאונרסה שאם מת האב לא נתרקנה רשות לבעל משום דא"ק בגערה בית אבי הרי בלא"ה ידעינן זה דהא מאי דבעל מיפר נדרי אשתו הוא משום פל הנודרת ע"ד בעלה היא נודרת ומבואר בתוס' נדה מ"ו ע"ב ד"ה אא"ב דמשום דקא' רחמנא דבעל מיפר נדרי לכך לעולם על דעתו היא נודרת ע"ש וא"כ בגערה המאונרסה שאמרה תורה דאבי' ובעלה מפירין נדרי' אי משום ילפותא דרבה בגדרים ס"ז ע"א מקרא דאם הי' תהי' לאיש ונדרי' עלי' כו' אי משום ילפותא דבי ר"י שם ס"ח ע"א מבין איש לאשתו בין אב לבתו דערבינהו קרא להורות שצריף להיות הפרת שניהם וא"כ כשהנערה המאונרסה נודרת היא נודרת ע"ד אבי' ובעלה בתנאי שלא ימחו הם [וע' בדרישה סי' רל"ד דגם גפי' אב שיקף פל הנודרת ע"ד אבי' נודרת כמו גפי' בעלה] וא"כ כשמת האב ולא מחה הא נתקיים התנאי ואיך מהני הפרת הבעל ול"ל קרא ע"ז ואין לומר דמסתמא

לא היתה דעתה לכשימות א' מהם תהי' אסורה עולמית וכסברת הטו"ז בסי' רכ"ח ס"ק מ"ט ז"א דהקא הא לא תיאסר עולמית דלכשתנשא יפר לה הבעל אולם באמת לק"מ דהא אצטריף הקרא דאפי' היכי ששמע האב והיפר לה ג"כ ל"מ הפרת הבעל לאחר מיתת האב כמבואר בנדרים ס"ח ע"ב דמשום דלא נגמרה ההפדה בחיי האב לכך פשמת נתבטלה הפדה דילן' ע' בפירוש הרא"ש שם: והנה אפי' לדעת הש"ך ז"ל דא"י להתיר בקיבל טובה אף שמת ה"ד היכי דבהשבועה איפא תועלת למי שגשבע לו אחר מותו כי הא דשבועת יוסף ליעקב שכל עיקר פונתו של אותו צדיק הי' להיות קבור בא"י במערת המכפלה וא"כ עיקר התועלת היא אחרי מותו ולכך י"ל דבכה"ג בקיבל טובה לא מצי להתיר לו אחרי מותו אבל בנ"ד הא עיקר שבועתם הי' בשביל ששחט למרות עיני כבוד הגאון מלכות ז"ל ועשו פן בשביל יקרא דאורייתא להפיס דעתו של הג' ז"ל וא"כ אפי' אי נימא דבחיים חיותו של הגאון ז"ל הי' לו לתועלת ולניח נפשא אמנם עכשיו אחרי פטירתו מה לאדם לחוש על כבודו אחרי מותו הלא לא ירד אחריו כבודו וקטון וגדול שם הוא א"כ בודאי יוכלו להתיר שבועתם.

דומה לזה מצינו בתוס' פתובות מ"ז ע"ב שכתבו בהא דפריף בש"ס ב"ק ק"י יבמה שגפלה לפני מו"ש תיפוק בלא חליצה דאדעתא דהכי לא קידשה נפשה ואמאי לא פריף מאשה שנעשה בעלה בע"מ תיפוק בלא גט דאדעתא דהכי לא קידשה נפשה ותי' משום דתלוי ג"כ בדעת המקדש ול"ש אומדנא משא"כ מיבמה שגפלה לפני מו"ש פריף שפיר משום דתלוי רק בדידה שברור לנו שהבעל לא יעכב בשביל שום דבר שאירע אחרי מיתתו כי אינו חושש במה שיהי' אחרי מותו ע"ש.

ומכ"ש בנ"ד שברור לנו שהגאון ז"ל לא חש על מה שיהי' גירעון לכבודו אחרי מותו בפרט שאין זה גירעון פלל לכבודו של הג' ז"ל ח"ו. ומבוארין עפ"י ז' דברי הרמ"א ביו"ד סי' רל"ב סי"ז אשה שגדרה לבעלה בחלו' שלא תנשא אחרי מותו כו' אם עשו זה משום הפצרת החולה שלא תטרף דעתו עליו הוי כגדר אונס אבל אם לא עשה פן מפני זה אלא מפני דבר אחר הוי כגדר ע"ד חבירו ע"ש וקשה הרי בלא"ה פשמת מי שגדר בשבילו מתירין לו וא"כ כי מת הבעל יוכלו להתיר לה.

אולם להאמור י"ל דהתם ג"כ עיקר התועלת היא רק אחרי מותו שחושש בתקנת בניו אחריו שלא תנשא לאחר לטובת בניו שיירשו נחלת אמם וכשתנשא לאחר הא תסוב הנחלה לגבר אחרא דהבעל יורש את אשתו וכיון דעיקר התועלת היא אחר מיתה בכה"ג אין מתירין לה בלי דעת היורשים כמבואר ברמ"א סי' רכ"ח ס"כ דבכה"ג שהיא לתועלת חבירו באי פחו ויורשיו הם במקומו ע"ש וע' סי' רל"ב סי"ט.

עכ"פ בנ"ד שאין עוד פעת תועלת להגאון ז"ל ועיקר פונת שבועתם הי' פדי שהשו"ב יכניע א"ע תחת פקונדתו ולהפיס דעת הג' ז"ל ועתה שגפטר לעולמו ואין לו למי לפייס הא לא אצטריף לי' ויכלו להתיר להם שבועתם דומיא דא' בש"ס גיטין ע"ה ע"ב באומר ה"ז גיטך ע"מ שתניקי את בני או שתשמשי את אבא דאם מת הבן או האב ה"ז מגורשת לרשב"ג ועד פאן ל"פ רבנן עלי' אלא בגט משום דלצעורא קמפנין אבל הקא דלהרנחה קמפנין כ"ע מודי דהא לא אצטריף וע"ש בתוס' ד"ה רשב"ג ושם ע"ד ע"ב.

וה"נ פינן שגפטר הג' ז"ל הא לא אצטרף לי לפיוסי ונתקיים התנאי [ובפרט למ"ש הר"ן בנדרים ס"ה שם דבגיטין ל"ה בנודרת ליתומים לא תשיב לתועלת היתומים דמה תועלת יש לתינוקות באיסור פירותי ע"ש דאף דגוף הנדר מכוון לתועלת היתומים כדי שתועלתם לא תפסד אלא תועלתם תהיה באיסור הפירות אין להיתומים כלום לא מיקרי לתועלת חבירו מכ"ש בנ"ד מה תועלת יש להג' ז"ל באיסור אכילתם מזבחו של השו"ב] ועוד יש להוסיף דהרי חזינו דגם בעד"ר לדבר מצוה יש לו התרה משום דמסתמא ניחא להו לרבים בקיום המצוה א"כ הא מבואר בפ"ה סי' רכ"ח ס"ק ס"ג דלכחל מן חלוקת הוי דבר מצוה דגדול השלום וא"כ אמרינן דמסתמא ניחא לי להג' ז"ל בהתרה ואנו שליחותא דידן קא עבדינן: והנה נידן ההיתר פינן שהאיסור הוא חל על כל בני העיר אין ב"ד שפאותה עיר יכולין להתיר נדר זה פינן דהוי נוגעין פמבואר ברמב"ם פ"ז מה' נדרים ה' ז' ע' כ"מ שם וע' במאירי נדרים פ"א ע"ב שכ' וז"ל קונם הננייתי על בני עירי אינו נשאל לזקן שיש שם שהרי נוגע הוא בדבר והרי הוא פמתיר נדרים של עצמו אחר שהוא ניתר בהנאת המדיר מצד היתרו כו' ע"ש וכ"כ בשיטה מקוננות שם והוא מהירושלמי וכ"כ הריב"ש סי' ת"ו ובתשב"ץ ח"ב סי' קס"ג ואיפסק הכי בש"ע סי' רכ"ח ס"ה.

ולכאורה הי' נלפענ"ד להביא עוד ראיה לדין זה מנדרים צ' ע"ב במשנה בראשונה הי' אומרים ג' נשים יוצאות ונוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך שמים ביני לבינך ונטולה אני מן היהודים חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיני' באחר ומקלקלת על בעלה האומרת טא"ל תביא ראיה לדברי' השמים ביני לבינך יעשו דרך בקשה ונטולה אני מן היהודים יפר חלקו ותהא משמשתו ותהא נטולה מן היהודים ופ"ה הר"ן שם על שלא תהא עיני' נותנת באחר כו' דשמא תלך למקום שאין מפירין בה ובנדרה ותנשא וקשה ל"ל לפרש דחיישינן שתנשא באיסור נדר הרי חיישינן דמשום שעניני' נותנת באחר לאחר שתתגרש תלך אצל חכם ויתיר לה את נדרה בשלמא השתא לא יוכל החכם להתיר פינן דאין חכם מתיר אלא בחרטה והיא אומרת עתה שאינה מתחרטת וא"כ חיישינן דלאחר שתתגרש אזלה לגבי חכם ותאמר שהיא מתחרטת על נדרה ושרי לה ותנשא בהיתר [וע' בר"ן נדרים ע"ב ע"א שהביא בשם הרשב"א ז"ל דאיפשטא הבעיא שם דגירושין לאו פהקמה דמ"א ע"ש] ואי משום דקיי"ל צריף לפרט את הנדר ותהי' מוכרחת לפרש שפירש בעודה תחת בעלה משום שהי' התשמיש קשה לה ויראה החכם שבערמה עשה תחבולה זו להפקיע א"ע מבעלה ולא ירצה להתיר לה ז"א דהרי כ' התוס' בערכין כ"ג ע"א ד"ה מ"ס כו' דנהי דצריף לפרט את הנדר מ"מ א"צ לפרט כי אם הלשון שפירש בו אבל לא הסיפה שבגללה נדר ע"ש א"כ כשתפרט הלשון שפירש לא יפיר החכם ערמימותה ויתיר לה ואין לומר דהר"ן רוצה לפרש דאפ"ל אם נדרה עד"ר באופן שהחכם לא יוכל להתיר לה ג"כ חיישינן שמא ענ"ב ז"א דהרי גם בעד"ר קיי"ל לדב"מ יש לו התרה א"כ תבא לפני החכם ותאמר לשון הנדר נטולה אני מן היהודים ואז אפ"ל אי הי' עד"ר פינן שהיא רוצה להנשא לאיש ואף דאשה אינה מצוה על פו"ר מ"מ מצוה דשבת איכא גבה וא"כ הא לדב"מ יש לו התרה וישפיר יתיר לה החכם אע"כ פינן דאסרה הנאתה על כל העולם כמ"ש הרמב"ם בפירוש המשניות במשנה שם שאסרה הנאת עצמה על כל היהודים ויהיו מודרין הנאה ממנה וכ"כ בחיבורו הגדול פי"ב מנדרים ה' ח' ובאמת

לשון נטולה אני מן היהודים אינו סובל שיהי' משמעותו רק הנאת תשמיש בלבד וא"כ לפי"ז שום חכם לא יוכל להתיר לה משום דהוי פנדרעי עצמו פנ"ל אולם באמת א"א לומר הכי דהרי מבואר בפ"ה סי' רכ"ח ס"ק י"א בשם הרלב"ח דכיון דבדיעבד אם נשאל לזקן שבאותה עיר והתיר לו נדרו מותר באסור ע"ע הנאת כל ישראל פינן דא"א לישאל הוי פדיעבד ע"ש ומינשב לפי"ז קושני' המ"ל בפ"ז מנדריים ה"ט ולפי"ז ה"נ פינן שאסרה הנאתה על כל היהודים יוכל חכם להתיר לה משום דהוי פדיעבד ובמה שהוצרך הר"ן ו"ל לפרש דהחשש הוא שתנשא באיסור היטב אשר דיבר בזה ידידי הרבני דהריף ובקי מוה' יהושע העליר נ"י מפה"ק דאילו לא הי' החשש רק שתנשא בהיתר ע"י שאלה לחכם הי' יכול לגרשה ע"מ שלא תתיר לה את נדרה שהרי אפי' אי אמר לה בסתם משום נדר אני מוציאך דעת רש"י ו"ל בגיטין מ"ו ע"א דאיכא קלקולא מדינא שלאחר שתנשא לאחר יאמר הבעל אילו הייתי יודע שהנדר יש לו הפרה אפי' הי' נותנין לי מאה מנה לא הייתי מגרשה ונמצא גט בטל ובג"מ מן השני ממזרין ואפי' לדעת התוס' שם ד"ה אי דאינו פי אם חשש לעזו בעלמא עכ"פ באמר ע"מ וכפלי' לתנאי גם התוס' מורים דאם תתיר הנדר אצל החכם יהי' הגט בטל וע"כ פי' הר"ן ו"ל דבכל גוונא איכא חששא דענ"ב דתנשא באיסור: ועם האמור למעלה אמרתי ע"ד החידוד ליישב קושני' העולם במשנה דנדריים שם דהנה הר"ן שם הקשה פינן דמדינא אי אמרה טא"ל מיתסרא אבעלה כמ"ר איך התירוה משום שמה ענ"ב וכי איסור שבה להיכן הלך ותי' משום כל המקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושין מיני' ומקשין דמה הועילו חכמים בתקנתו הא תוכל למיטען טמאה אני לה ונטולה אני מן היהודים דאי יפקיעו הקידושין ותהא פנוי' הא תהי' אסורה עליו משום נטולה אני מן היהודים פינן דשוב לא יוכל להפר דאי מפקיעין הקידושין אינו בעלה וא"י להפר נדרה ויצא בעל ברית אברהם חאה"עסי' נ"ט לחדש דבכ"מ דאמרינן אפקעינהו רבנן לקידושין מיני' היינו משום מי איכא מידי דמדאורייתא אסורה ומדרבנן שרי א"א לעלמא אכל אלו הוית רק א"א דרבנן לא הי' צריכין להפקעת הקידושין רק הם אמרו והם אמרו וא"כ אמרינן גם עתה דלא הפקיעו רבנן הקידושין לגמרי שיהי' פנוי' רק שהפקיעו הקידושין דאוריית' וישארו קידושין דרבנן וכיון דנשארו קידושין דרבנן שפיר יוכל להפר לה ולפענ"ד עדיין קשה דהרי באמת פריה הש"ס בנדה מ"ו ע"ב וכי אתו נשואי דרבנן ומבטלי נדרא דאורייתא ומשני כדר"פ משמין דרבא כל הנודרת.

ע"ד בעלה היא נודרת ופי' התוס' שם משום דהיא סבורה שבידו להפר כמו בשאר נשים לקה היא נודרת על דעתו ע"ש ולפ"ז התניח התם משא"כ ה"א הא כל התקנה דיפר חלקו הוא משום החשש דשמה ענ"ב ורוצית להפקיע א"ע מבעלה וכיון דכיונה בנדרה להפקיע א"ע מבעלה הא לא היתה סבורה שבידו להפר ממילא אינו מועיל ההפרה משום דלא אתו נשואין דרבנן ומבטלי נדרא דאורייתא אמנם להנ"ל יהי' נכון דהרי באמת חכם יכול להתיר דכיון דאסרה הנאת כל ישראל הוי פדיעבד וכנ"ל רק משום דקיי"ל אין חכם מתיר נדר אלא בתרטה וכיון שאומרת כעת שאינה מתחרטית א"י החכם להתיר לה אמנם הא פתב המבי"ט בתשו' ח"א סי' צ"ח דהא דבעינן חרטת הנודר אינו רק מדרבנן ומדאוריית' יכול החכם להתיר אפי' בלי דעת הנודר כלל כמו שמתירין נדויים וחרמות ולפי"ז שפיר הועילו חכמים בתקנתו דיפר חלקו ואי דתאמר טא"ל ונטולה מן

היהודים ולא יוכל הבעל להפר משום דע"כ אפקעינהו לקידושין משום טא"ל ואינו בעלה ז"א דהא ישארו קידושין דרבנן ואי דאיך אתו קידושין דרבנן ומבטלי נדרא דאורייתא ז"א דהא לענן שלא יהי נדר דאורייתא הרי יוכל החכם להתיר בלי דעתה פלל ולא נשאר רק נדר דרבנן משום דמדרבנן בעינן חרטת הנודר וא"כ אתו קידושי דרבנן ומבטלי נדרא דרבנן אולם כ"ז הוא רק ע"ד החידוד נאמיתת הדברים כבר מבואר אצלי בחי' דמעולם לא עלה ע"ד המבי"ט ז"ל לומר שמדאורייתא יוכל החכם להתיר אפי' בע"כ של נודר ולא כתב רק דמדאורייתא ל"ב שיפרש חרטתו אבל רצונו מיהא בעינן וא"כ כשלא תרצה האשה בהתרת החכם איך יוכל החכם להתיר לה בע"כ.

ובעיקר קושני העולם הנ"ל כבר פתבתי ליישב עפי"מ שהובא באס"ז ריש פתובות בשם חד מן קמייא ז"ל דל"א אפקעינהו רבנן לקידושין מיני' רק מפאן ולהבא ולא למפרע ע' בטיב גיטין בחי' לגיטין ע"ג ע"א מ"ש בזה.

וא"כ פיון דלא נפקעו הקידושין למפרע שפיר יוכל להפר לה פיון דעל דעתו נדרה ועוד הארכתי ביישוב קושני' זו בכמה אנפין אכמ"ל: והנה ראיתי בספר מתנה לוי שהקשה מש"ס נדרים פ"ג ע"ב בהא דקתני במשנה שם קונם שאני נהנה לבריות א"י להפר ויכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה וקא' רבא לעולם בעל בכלל בריות הוא ומה טעם קא' מה טעם א"י להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה והקשה דאי בעל בכלל בריות מאי איריא דא"י להפר משום שיכולה ליהנות בלשו"פ תיפוק לי' דאינו רשאי להפר משום שהוא נהנה בהפרתו דהלא מבואר ביו"ד סי' רכ"ח דאם אסר ע"ע הנניית בני העיר אסור להשאיל על נדרו לחכם מבני אותה העיר משום דהוי כמהנהו ורוצה ג"כ לה"ר לד' המהרלב"ח הנ"ל דמשום דא"א להשאיל הוי כדעבד ע"ש הנה באמת בתשו' הריב"ש הנ"ל מבואר דרק באסר הנאתו על בני העיר אז אינו נשאל לזמן שפאותה עיר פיון דנהנה בהתרתו שע"כ יהי מותר לו ליהנות ממנו והוי נוגע בדבר וא"י להתיר דהו"ל כנדרי עצמו משא"כ באמר קונם הנאת בני עירי עלי שהוא נאסר מליהנות משלהם אין בני העיר נוגעים בדבר דמה הנאה יש להם כשהוא ינהה משלהם אף הכ"מ בפ"ז מנדרים ה' ט' מביא דברי הריב"ש האלה ותמה עליו דהא גבי קונם הנאת בני עירי עלי הרי הוא נהנה בהיתר זה שע"כ מותר לו ליהנות מהם והאיך יהי מותר לו לישאל לחכם שבעיר הרי הוא נהנה מאותו חכם בהיתר ההוא והוא אסר עליו הנאת בני העיר ע"ש והנה אם כי לפענ"ד אין בזה כ"כ תמי' על הריב"ש דאפשר לומר דהיתרו ונהנתו באין כא' דומי' דאמרי' גיטו ונחצרו באין כא' וה"נ הא הנהנה היא באה ע"י היתר ובאין הנהנה והיתר כא' אמנם הא באמת בש"ע סי' רכ"ח ס"ה איפסק הכי דאפי' אסר הנניית בני העיר עליו אסור להשאיל על נדרו לחכם מבני אותה העיר אבל קושני' המתנה לוי לפענ"ד בלא"ה ל"ק דהרי הבעל מיפר נדרה משום כל הנודרת ע"ד בעלה היא נודרת ואם הבעל אינו רוצה ממיל' הנדר בטל ובשלמ' בחכם שהוא פותח פתח להתיר את הנדר י"ל דהוא מהנהו בזה אבל הבעל הא אינו עושה מאומה רק שלילת הרצון ועוד פיון דהבעל מיפר נדרי אשתו בעל פרוחה הא הוי' הנאה הבאה לו לאדם בעל פרוחו דל"ה הנאה משא"כ החכם הא אינו מתיר אלא מרצון הנודר שמתקרט על נדרו שפיר אסור משום שמהנה אותו וז"ב: אף אי קשי' הא קשי' לי לפי"ז מדברי הש"ס גיטין ל"ה ע"ב על המשנה דקתני התקין ר"ג הגון שתהא נודרת ליתומים כל מה שימצו וגובה

כַּתְּוֹבָתָהּ וְאֵר"ה עָלֶיהָ ל"ש אֶלָּא בְּשֵׁלָא גִיסַת אַבְל גִּיסַת אֵין מְדִירִין אוֹתָהּ גִיסַת מ"ט דְּמִיפְר לַה בְּעַל פִּי לֹא גִיסַת נְמִי לְכִי מִינְסָבָא מִיפְר לַה בְּעַל אֵין הַבְּעַל מִיפְר בְּקוּדְמִין וְנִיחֻוּשׁ דִּילְמָ' אֲזִלָּה לְגַבִּי חָכְם וְשָׂרָא לַה כּו' וְקִשָּׁה מ' הַש"ס הָא נּוּכַל לְהִדְרִיָּה שְׁתִּיאָסֵר עֲלֵי הַנְּאִת כָּל יִשְׂרָאֵל אִם נְהִינִית מְכַתְּוֹבָתָה דְּאִז לֹא תּוּכַל לְהַשְׂאִיל לְחָכְם מְשׁוּם שְׁנִיגְהִית מְמַנּוּ מִשָּׂא"כ בְּשִׁנִּיסַת שְׁפִיר חִיָּשִׁינוּ דְּיִפְר לַה בְּעָלָה פִּינוּ דְּהִפְרַת בְּעַל הָא אִיתָה אִפִּי בְּכַה"ג פּו"ל וְכֵן יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּכּוּרֹת מ"ה ע"ב גַּבִּי פִּהֵן הַנוּשָׂא נְשִׁים בְּעַבְרָה תְּנָא נּוֹדֵר וְעוֹבֵד יוֹרֵד וּמְגַרֵּשׁ וּפְרִיָּד וְלִיחֻוּשׁ דִּילְמָ' אֲזִיל לְגַבִּי חָכְם וְשָׂרָא לִי וְקִשָּׁה הָא אֶפְשָׁר שְׁיִהִי נּוֹדֵר וְאוֹסֵר עָלֵיו הַנְּאִת כָּל יִשְׂרָאֵל אִם לֹא יִגְרַשְׁנָה דְּאִז א"א לְהַשְׂאִיל עַל גְּדוּרָא.

אַמְנָם הִיכִי שְׂאָסֵר ע"ע הַנְּיִית כָּל יִשְׂרָאֵל לִפְעַנ"ד אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְסַבְּרַת הַרְלַב"ח דְּמְשׁוּם דֹּא"א לְהַשְׂאִיל הָנוּי פְּדִיעֵבֵד דְּבִלֵּא"ה י"ל עִפִּי"ד הַש"ס גְּדָרִים נ"ט ע"א דְּנְדָרִים מְצֻנָּה לְאִיתְשׁוּלֵי עַלְיָהּ א"כ מֵאִי אִיכְפַת לָן מַה שְׁנִיגְהִי מִהִתְרָה הָא קִי"ל מְצוֹת לָאו לְיִהְנוֹת גִּיתָנוּ בְּשֵׁלְמָ' בְּקוּנָם הַנְּאִת בְּנִי הָעִיר אֵינוּ נְשָׂאֵל לְזִקְנָא שְׂבָאוֹתָהּ עִיר דִּל"ש לּוֹמֵר מְצַל"נ פִּינוּ דְּאֶפְשָׁר לְהַשְׂאִיל אֶצְל חָכְם שְׂבָעִיר אַחֲרַת דּוּמְלָ' דְכַת' הַרְשָׁבָ"א בְּנְדָרִים ט"ו ע"ב בְּהָא שְׁהַקְשָׁה פִּי אָמַר קוּנָם הַנְּאִת תְּשְׁמִישָׁךְ עָלֵי אִמָּאִי מִתְסַר וְהָא מְצַל"נ וְתִי פִּינוּ דְּאֶפְשָׁר לְקַיָּים מְצוֹת פּו"ר בְּאִשָּׁה אַחֲרַת הָרִי דְּהִיכִי דְּאֶפְשָׁר בְּעַנְיָן אַחֵר ל"א מְצַל"נ וְהָא"נ מִשָּׂא"כ בְּאוֹסֵר הַנְּיִית כָּל יִשְׂרָאֵל הָא א"א לְהַשְׂאִיל בְּהִתְרָה שְׁפִיר אֶמְרִינוּ מְצַל"נ.

וְאִזְדָּא נְמִי לִפִּי"ז קוּשְׁיָ' הַגָּאוֹן רַע"א ו"ל בְּגִלְיוֹן הַיּו"ד שְׁם שְׁהַקְשָׁה מְש"ס גְּדָרִים פ"ט ע"ב הָהוּא גְּבָרָא דְּאִיתְסַר הַנְּיִיתָא דְּעַלְמָ' עֲלֵי אֵי נְסִיב אִיתְתָּ' פִּי לֹא תְּנִינָ' הַלְכַתְּ רַהִיט בְּגַפָּא וְתוּבִיל' וְלֹא אִמְצִי לְמִיתְנָא אֶתָּא רַב אַחָא בַר ר"ה וְשְׂבָשְׁיָ' וְאִינְסָב אִיתְתָּ' וְשָׂרְקִי טִינָא וְאִתְיִי לְקַמְלִי דַר"ח אָמַר רַבָּא מֵאֵן חַפְּיִים לְמִיעֵבֵד פִּי הָא מִלְתָּ' כּו' פִּי בְּמַה שְׁהַשְׂאִיאוּ אִשָּׁה כְּדִי שְׁיַחְוִיל הַגְּדָר וְיִוּכַל לְאִיתְשַׁל עֲלֵי דְּאֵין מְתִירִין אֶת הַגְּדָר עַד שְׁיַחְוִיל וְהַקְשָׁה פִּינוּ דְּמִיתְסַר הַנְּאִת עֲלֵי הָאִיָּד יְכוּל לְמִיתְשַׁל עָלָה וְלְהַאֲמוּר נְכוּן דְּכִינוּ דֹּא"א לְהַשְׂאִיל בְּהִתְרָה אֶצְל שׁוּם חָכְם שְׂבָעוּלָם שְׁפִיר אֶמְרִינוּ מְצוֹת לָאו לְיִהְנוֹת גִּיתָנוּ: וְהַגָּה רֵאִיתִי בְּשׁו"ת מִהַרִּי"ט ח"א ס' י"ט שְׁהַקְשָׁה בְּסוּגָ' דְּנְדָרִים הַנְּ"ל מְש"ס שְׂבָעוֹת כ"ח ע"א דְּאָמַר רַבָּא אֶכְלָה לְרֵאשׁוֹנָה בְּשׁוּגָ' וְהַשְׁנִינָ' בְּמִזִּיד פְּטוּר וּמִתְרָה פִּינוּ דְּבִשְׁעָה שְׁהִיתָה הַשְׂבָּעָה רֵאוּנָ' לְחֻוֹל הִי שׁוּכַח וְלֹא מִיקְרִי הָאֲדָם בְּשְׂבָעָה וְא"כ ה"נ הָא ר"א הִטְעָהוּ שְׂלָא יָאָסֵר וְהִי שׁוּגָ' בְּשְׂעָה שְׁהִיתָה רֵאוּנָ' לְחֻוֹל וְל"ה הָאֲדָם בְּשְׂבָעָה וְתִי דַר"א הִטְעָהוּ שְׂלָא יָאָסֵר בְּהַנְּאָה לְעוֹלָם אֶלָּא אוֹתוּ יוֹם וְלֹא אַח"כ ע"ש.

וְלְכַאוּרָה צְרִיָּד לְהַבִּין בְּאִיזוּ סְבָרָא הִטְעָהוּ שְׂלָא יְהִי אָסוּר אֶלָּא בְּאוֹתוּ יוֹם וְנִלְפַעַנ"ד עִפִּי"ד הַתּוֹס' בְּגִיטִין ל"ה ע"א שְׁהַקְשׁוּ לְמָה שְׂרָקִי בְּטִינָא הָא מִיָּד עָבַר עַל כָּל יַחַל פִּינוּ דְּהָנוּ דְּבַר שֵׂא"א לְקַיָּמוֹ כְּמוֹ קוּנָם עֵינִי בְּשִׁינָה ג' יָמִים דְּמַכִּין אוֹתוּ וְיִשְׁן לְאַלְתֵּר וְתִי דְדוּקָ' בְּשַׁעַת הַגְּדָר אִם לֹא הִי אֶפְשָׁר לְקַיָּמוֹ עוֹבֵר לְאַלְתֵּר אַבְל הֵתָם בְּשַׁעַת הַגְּדָר הִי יְכוּל לְקַיָּים דְּאֶפְשָׁר שְׂלָא יִשָּׂא אַע"ג דְּמַכִּי אֲנָסְבִי' א"א לְקַיָּים אֵינוּ עוֹבֵר לְאַלְתֵּר עַד שְׁיִהְנָה וְע"ש בַּתּוֹס' שְׂכַתְּבוּ דְלִהְכִי ל"ג בְּאַלְמָנָה שְׁנוּדְרַת לִיתּוּמִים וְאוֹסְרַת כָּל פִּירוֹת שְׂבָעוּלָם דֹּא"כ הָנוּי דְּבַר שֵׂא"א לְקַיָּים וְעוֹבְרַת לְאַלְתֵּר וְלֵאח"כ אֵינָה עוֹבְרַת עוֹד כְּדֹא מַכִּין אוֹתוּ וְיִשְׁן לְאַלְתֵּר וְכִינוּ שְׂלָא תַעֲמוּד בְּאִיסוּר כָּל יְמֵי אֵינָה חוֹשְׁשַׁת וְלִפִּי"ז נּוּכַל לּוֹמֵר דַּר"א הִטְעָהוּ לְהַהוּא גְּבָרָא שְׂלָא יָאָסֵר כָּל יְמֵיו פִּינוּ דְּהָנוּ דְּבַר שֵׂא"א לְקַיָּים וְהָנוּי

כמו קונם עיני בְּשִׁינָה ל"י וא"כ לא יַעֲבֹר רק פעם א' על בל יחל וכיון שלא יַעֲמוֹד בְּאִסוּר כָּל יָמָיו לא הי' חושש אולם בְּאַמַּת הוא עומד בְּאִסוּר פִּינּוֹן שְׁבִשְׁעַת הַנֶּדֶר הי' אֲפֹשֶׁר לְקַיֵּם כתי' התוס' ולקב' הַנֶּדֶר לְשִׂאוֹל על הַנֶּדֶר וְהָא דְסָבוּר שְׁלֵא יַעֲמוֹד בְּאִסוּרוֹ לֹא חָשִׁיב אֲנֹס בְּשִׁבוּעָה כמ"ש התוס' בְּשִׁבְתָּ ס"ט ע"ב ד"ה הָא מַנִּי דְמַהֲאָדָם בְּשִׁבוּעָה לֹא מְמַעֵט אֲלֵא הִיכִי שְׁכָסְבוּר שְׁבִהִיתָר גְּמוּר נִשְׁבַּע אֲבָל הִיכִי שְׁיֵשׁ אִיזָה אִסוּר חָשִׁיב הָאָדָם בְּשִׁבוּעָה: עכ"פ זְכִינוּ לְדִין דְּאִסוּר לְבָנֵי הַקְּהֵלָה לְשִׂאוֹל על נֶדֶרָם אֲצֵל ב"ד שְׁבַעֲרִים.

ולכאורה הי' נלפענ"ד מִקְלָת' חֲדָתָא דְכִינּוֹן דְעַל הַפְּתָב שְׁקִיבְלוּ עֲלֵיהֶם הָאִסוּר לְבִלְתִּי אֲכֹל מִשְׁחִיטַת הַשּׁו"ב הַנ"ל לא היו חֲתוּמִים כָּל אֲנָשֵׁי הָעֵדָה רק רַבָּם אֲלֵא דְמַמִּיל' חל הָאִסוּר גַּם על הַמְּיָעוּט מְפֹאֵת שְׁהַמְּיָעוּט נִגְרַר לְעוֹלָם אַחַר הָרֹב א"כ י"ל דְּיִנְכְלוּ לְשִׂאוֹל על נֶדֶרָם לְפָנֵי שְׁלִשָׁה מִהַמְּיָעוּט שְׁלֵא קִיבְלוּ עֲלֵיהֶם בְּפִירוּשׁ הָאִסוּר וְהֵם לֹא הָיוּ כְּמַתִּירֵין נֶדְרֵי עֲצָמוֹן דְּהָא עֵיקַר הַהִיתָר הוּא לְהָרֹב שְׁהֵם נֶדְרוּ בְּפִירוּשׁ וְרַק דְּמַמִּיל' מוֹתֵרִים גַּם הֵם בְּכַה"ג ל"ה כְּמַתִּירִים נֶדְרֵי עֲצָמוֹן וְרֵאָנִי לְזָה נִלְפַעְנָ"ד מִדְּבַרֵי הַתּוֹס' בְּנִזְיָר כ"א ע"ב ד"ה אֲלֵא ש"מ כו' שְׁכ' לְעַנְנֵן אֲשֶׁה שְׁאֲמָרָה הַרְיֵנִי נִזְיָרָה וְשָׁמַע בְּעֵלָה וְאָמַר וְאֵנִי אֵין לוֹמַר דְּהַבְּעַל א"י לְהַפְּרֵ לָהּ נֶדְרָה מִטַּעַם פִּינּוֹן דְּבִהִיתָר זָה גַּם הוּא מוֹתֵר אֵי נִימָא בְּעַל מִיַּעְקָר עָקָר וְהוּי מִיַּפְר נֶדְרֵי עֲצָמוֹ דְכִינּוֹן דְּהוּא מִיַּפְר לְאֲשֶׁתוֹ שְׁעֵלִי חַל עֵיקַר הַנֶּדֶר וְרַק הוּא מַמִּיל' מוֹתֵר בְּכַה"ג ל"ה מַתִּיר נֶדְרֵי עֲצָמוֹ ע"ש וְצָרִיף לוֹמַר דְּלֹא תִקְשִׁי מֵהָא דְקוֹנָם הַנִּינְיָתִי על בְּנֵי עִירֵי אֵינוֹ נִשְׁאָל לְזַקֵּן שְׁבַעֲרֵי מִטַּעַם נוֹגַע וְאִף דְּהוּא מַמִּיל' מוֹתֵר פִּינּוֹן דְּהֵתָם הָא עֵיקַר הַנֶּדֶר הוּא בְּשִׁבְלֵי בְּנֵי הָעִיר לְכַף א"י לְהַתִּיר מִשָּׂא"כ הֵתָם בְּנִזְיָר עֵיקַר הַנֶּדֶר נֶדְרָה הָאֲשֶׁה וּלְפִי"ז הַדְּבָרִים ק"ו לְנִידוֹן דִּידוֹן דְּמָה הֵתָם בְּנִזְיָר שְׁהַבְּעַל הַתְּפִיס בְּפִירוּשׁ וְאָמַר וְאֵנִי אִפ"ה פִּינּוֹן שְׁעֵיקַר הַהִיתָר הוּא לְגַבֵּי הָאֲשֶׁה ל"ה מִיַּפְר נֶדְרֵי עֲצָמוֹ מְכ"ש בנ"ד שְׁהַמְּיָעוּט לֹא קִיבְלוּ עֲלֵיהֶם כָּלֵל רַק שְׁמַמִּיל' רוֹבֵץ עֲלֵיהֶם הָאִסוּר מְפֹאֵת שְׁהַמְּיָעוּט נִגְרַר אַחַר הָרֹב בְּכַה"ג בְּנִדְאֵי ל"ה מַתִּירֵין נֶדְרֵי עֲצָמוֹ.

אִפֹּס לְאֲשֶׁר רְאִיתִי בְּמִשְׁנָה לְמִלְכָּה פ"ב מְנִזְיָרוֹת ה' ד' שְׁהַנִּיחַ בְּצ"ע לְדִינָא בְּכַעֲיֵן זָה ע"ש לְכֹן מְסַתְּפִינֵי לְהַקְּל בְּאִסוּר נֶדֶר: עֲתָה נִפְּן לְדַבֵּר אִיף יְהִי אֲנֹפֵן הַהִיתָר שְׂאֵם שְׁפָל בְּנֵי הַקְּהֵלָה יִסְעוּ לְב"ד שְׁבַעֲרֵי אַחֲרַת זָה בְּנִדְאֵי דְבָר שָׂא"א וְגַם שְׁיִקְרָאוּ לְעִירָם ב"ד מְמָקוֹם אַחַר כְּפִי מְכַתֵּב כ"ת הַדְּבָר כְּבִד לְפָנֵיהֶם מְאִיזָה סִיבָה א"כ א"א פִּי אֵם ע"י שְׁלִיחַ אֲמָנָם הָא מְבוֹאָר בְּר"ן ח' ע"ב בְּשֵׁם הַרְמַב"ם ז"ל דְּדוֹק' בְּבַעַל הוּא דְאִיבְעֵי לֹן הֵתָם אֵם נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְחַרְטַת אֲשֶׁתוֹ מְפָנֵי שְׁהַבְּעַל כְּאֲשֶׁתוֹ אֲבָל אָדָם אַחַר פְּשִׁיט' לֹן שְׂאִינוֹ נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ דְּצָרִיף שְׁיָהָא הַנּוֹדֵר בְּפָנֵי הַמַּתִּירֵין וְהוֹכִיחַ ג"כ הִכִּי מְהִירוֹשְׁלָמִי וְאִיפְסַק לְהִלְכָה בְּש"ע ס' רכ"ח סט"ז.

וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּשׁו"ת חת"ס חיו"ד ס' ר"כ בְּעַנְיָן כְּזָה שְׁכ' שְׁיִשְׁלַחוּ א' מְבָנֵי הַקְּהֵלָה לְב"ד שְׁבַעֲרֵי אַחֲרַת וְאִף פִּי אֵין לְהַתִּיר ע"י שְׁלִיחַ מ"מ פִּינּוֹן שְׁהוּא מְאֲנָשֵׁי קְהֵל עֲצָמָם אֵינוֹ בְּגֶדֶר שְׁלִיחַ כְּדְמַצִּינוּ בְּש"ס רפ"ב דְּקִידוּשֵׁין שָׂא"ה דְאִית לִי שְׁנוֹתְפוֹת בְּגוּוֹה ע"ש וּלְפַעְנָ"ד דְּבָרֵינוֹ צ"ע דְּמָה עַנְיָן זָה לְהָא דָא' שָׂא"ה דְאִית לִי שְׁנוֹתְפוֹת בְּגוּוֹה דְּמָה לָנוּ אֵם הַשְׁלִיחַ ג"כ מַתִּיר נֶדְרוֹ דְּהָרֵי רַק אֵם פְּתָחָם וְחַרְטָתָם שְׁנָה יְכוּלִין הַמַּתִּירֵין לְהַתִּיר בְּנֹלָם בְּיַחַד

ואם לאו מתירין לכ"א פפי פתחו וחרטתו כמבואר בש"ע שם סעי' ל' א"כ נדר של כאו"א הוא ענין בפ"ע.

דבשלמ' התם בקדושים דרוצה הש"ס למילף שליחות בקדשים מןשחטו אותו פל קהל עדת ישראל וגו' דחי שפיר דילמ' שא"ה דאית לי' שנתפוח בגוה ונהוי השוחט ג"כ בעלים משא"כ ה"כא לא נוכל למימר דיהי' שם בעלים על השליח שרוצה להתיר נדר של אחרים מטעם שהוא מתיר גם נדרו ונהרי בנדר בעינין שיהא הנודר עומד בפני המתירין ומה לנו אם השליח של הנודר עומד אם אין המשלחין הנודרין עומדין לפני המתירין ועד פאן לא התיר בירושלמי ע"י תורגמן אלא משום דהבעל דבר נמי תמן קאי אבל לא ע"י שליח כמבואר בר"ן שם.

אמנם יש להתיר ע"י כתב כמבואר שם בר"ן בשם ר"ש ז"ל ששולח אדם חרטת נדרו בכתב לב"ד ונהם מתירין לו ע"ש ואף שראיתי בטו"ז סי' רכ"ח סק"כ שפוסק דגם ע"י כתב אוסר דבת יפתח יוכיח דאל"כ הו"ל ליפתח ג"כ לשלוח כתב ע"ש הנה באמת מבואר פן בשו"ת הריב"ש סי' ש"ע להדני' דגם ע"י כתב אוסר מפת הך ראי' דיפתח.

אולם לפענ"ד לולא דבריהם הקדושים ז"ל ה' נלפענ"ד דאין ראי' משם די"ל דלכתוב לפנחס ג"כ ה' נגד כבודו ושל על פן מצינו בש"ס גיטין מ"ו ע"א דקא' טעמ' דר"א דקא' שם במתניתין במוציא אשתו משום נדר דלא יחזיר דלא אסרו זה אלא מפני זה וק' בגמ' דל"א צריף חקירת חכם אלא מפני שא"צ משום דקסבר אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד ופירש"י דבצריף לא ה' לנו לחוש לקלוקול לפי שא"י לומר אלו הייתי יודע שחכם יכול להתירו לא הייתי מגרש דאנן סהדי דאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד בפני חכם לילה לבית דינו ולישאל על נדרה כו' וקשה הא תוכל לשלוח כתב לב"ד וע"כ דגם בכתב הני בזיון לפני' וכ"ה בהדני' בריטב"א ר"פ בתרא דנדרים להוכיח מהא דא' בכתובות גבי מכירת אלמנה למזונות אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד אע"ג דאפשר לה ע"י שליח וה"ה הא דאמרינן גבי נדרים א"א רוצה שתתבזה אשתו בב"ד גם ע"י שליח איפא בזיונא ע"ש ומהא גופא יש להוכיח דגם ע"י כתב איכ' בזיון דאל"ה קשה הא אפשר לשלוח בכתב וכנ"ל וגם בשו"ת חת"ס הנ"ל הוכיח פן מר"פ שבועת העדות דצורף' מרבנן א"צ לילה לב"ד דזוטר לאסהודי אע"ג דלר"ת יכול לשלוח עדותו בכתב לב"ד וכן קשה ממה' וכ"ג וע"כ דגם ע"י כתב הוא נגד כבודו וכבר הרגיש בזה התנאים בסי' כ"ח ס"ק ט"ו ע"ש ע"כ נראה בנ"ד שישלחו כתב לאיזה ב"ד שבעיר אחרת ויהי' מפניו ב' חרטתם ויחתמו תחתיו טובי הקהל כמבואר בש"ע סעי' ל"א ברמ"א דאם נתנו רשות לטובי העיר הם במקום פל הקהל ויש לצרף ג"כ מה שמוכא בר"ן שם בשם התוס' דדוק' גבי אשתו מיבעי' לי' אם נעשה שליח לחרטת אשתו דחיישינן שמא יוסיף דברים מדעתו בתרטה מתוך שהוא חפץ בהתרה אבל באינש דעלמ' פשיט' לן דנעשה שליח לחרטת חבריו דליכ' למיחוש שמא יוסיף פלום מדעתו ע"ש וכן פי' באמת הרא"ש שם וכ"כ בריטב"א ר"פ בתר' דנדרים בשם איכ' דסברי וגם בריב"ש סי' ש"ע מביא בשם התוס' והרשב"א ז"ל שכ' הכי ואף דהרמב"ם ונהר"ן והריטב"א ז"ל לא פסקו הכי בכ"ז הא עכ"פ ע"י כתב מסכימים שם דמהני וע' מ"ל פ"ד מה' בכורות וא"כ יש לסמוך להתיר לשלוח אחד מאנשי העדה עם כתב פתוחי חותם ראשי הקהלה לב"ד שבעיר

אחרת ולהשאיל על נדרם: ובענין תשובת השו"ב להיות חוזר לכשרותו לספקהו אל פהונת הגב פבראשונה אף דמבואר בש"ס פז"ב ובש"ע דבעינן דוק' שילך למקום שאין מפירין אותו כו' זהו דוק' בטבח שקשוד לא"ד להאכיל נו"ט אבל בנ"ד הא אינו רק קשוד על השבועה ולא נכחד ממני מ"ש הרא"ש בתשו' הובא ביו"ד סי' א' סי"א גבי קהל שהטילו חרם דשחיטתו אסורה מטעם דדמי לקשוד לא"ד פיון שקשוד לעבור על השבועה בענין השחיטה.

אמנם הא מבואר בפוסקים דאינו רק קנסא בעלמ' וגם זה הוא רק על מה שעבר ושחט וע' בתבו"ש סי' ב' דכ' להתיר בהפ"מ. אבל לא לענין לקושבו טבח שהוציא טריפה מת"י ומלבד זה פיון דהי' סומך א"ע על הצד שתמכו אותו והי' שוחט מן הצדדין שהחזיקו בידו חסידים ואנשי מעשה אשר גברה עליהם מדת הנצחון ודיברו על לבבו לאמר שאינו עושה איסור בזה א"כ הא אפי' קשוד לא מיקרי בדבר שרבים מקילין בו כמבואר ביו"ד סי' קי"ט ובח"מ סי' ל"ד.

ועוד פיון שבשעת ששחט על הפרס שישר בעיניו הי' סובר שבהיתר הוא עושה לא נאסרה שחיטתו דכיון שהי' מוחזק בדעתו שאינו עושה איסור הוי כדברי שגגות כמבואר בנדרים כ"ה ובי"ד סי' רל"ב סי' וסי' רל"ט ס"ט"ז באומר שלא אוכל כפר זה אם אוכל זה ובשעה שאכל את התנאי שכח שנשבע מותר לכתחלה לאכול את השני שנשבע עליו פיון דבשעת חלות השבועה הי' שוגג לא קרינן בי' האדם בשבועה פי לא הי' בדעתו שיחול עליו איסור והה"נ בנ"ד עכ"פ לפענ"ד אין על השו"ב פי אם לקבל עליו דברי חבירות לפני הב"ד שלא יהי' שונה באנלתו ולא ישוב לכסלה עוד ובלא"ה הא כ' הפמ"ג ביו"ד סי' ב' בשפ"ד ס"ק י"א דבזה"ז שא"א להעמיד הדת על תילו סגי בקבלת ד"ח וע' בשו"ת הר"א מזרחי סי' כ"ד שהאריך הרבה בזה.

כ"ז נלפענ"ד להלכה ולא למעשה עד אשר יסכימו עמי תרי רבנן דפקיע שמיהו דברי ש"ב דור"ש באהבה: סימן סימן מה לק' גלינא. בעזה"י יום א' כ' לירח פסליו שנת תרל"ה לפ"ק סערעט.

שלום רב לכבוד ב"ד יד"נ מחמד לבכי הרב הקריף ושנון מפולפל טובא חכם ושלם איש חמודות כש"ת מו"ה נפתלי הירץ תאומים נ"י פעת הרב הגדול כו' אבד"ק וויעלקאטש יצ"ו. מכתבך היקר הגיעני ולא אשר סבוגי כמים כל היום הקיפו עלי יחד טרדות רבות ועצומות נתאחרה תשובתי עד היום ועתה פניתי מעט להשיב לה מפני הכבוד.

בדבר אשר העירות בפסחים ע"א ע"ב במשנה הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת חייב עליו חטאת ושאר כל הזבחים ששחטן לשם פסח אם אינו ראויין חייב ואם ראויין הן ר"א מחייב חטאת ור"י פוטר ופירש"י דקסבר טעה בדבר מצנה ועשה מצנה כ"ד פטור מחיוב חטאת שבה וזה עשה מצנה שהקריב קרבן וכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן פשרין ואף הנשחטין לשם הפסח ר"י מכשר להו בפת"נ ע"כ וכתבת לעורר מדברי הר"ן בפ"ג דר"ה שכ' בענין הא דמחזקין התינוקת לתקוע דהתוקע א"י בזה י"ח תק"ש דגרע מתוקע לשיר ודמאי להא דא' בזבחים ג' דבת מינה מחריב בה דלאו בת מינה לא מחריב בה וה"נ אם נתפנין למצנה אחרת כזו לא יצא י"ח.

ולפי"ז אמאי מיקרי עשה מצנה הלא אם שוחט שאר קרבנות לשם פסח הוי בת מינה ומחריב בה ול"י מצנות הקרבת הקרבן עכ"ק. הנה לפי בתוכו ישתומם על רוחב בינתה איה נפשך לשאול הגיעה שאלה שלא כהוגן פזאת דמה ענגו זל"ז דלגבי מצות שפיר כ' הר"ן דבת מינה מחריב בה דומ' דא' בפסח וחסאת אבל שארי קרבנות הא ילפינו בריש זבחים מקראי דכשנזבחו של"ש פשרין וגם בת מינייהו לא מחריב בהו ומיקרי שפיר עשה מצנה כ"ד פדי לפנטרו מחיוב חסאת ואין להקשות ג"כ דמדוע למד הר"ן מפסח וחסאת הי"ל ללמוד משארי קרבנות דאף מינייהו לא מחריב בהו ז"א דעיקר הוכחת הר"ן ז"ל הוא דאף אי נימ' מצות א"צ פונה ואפ' פיון בפירוש שלא לצאת ג"כ יצא כמ"ש הרבה מן הראשונים ז"ל [והא דתוס' ורבינו יונה בברכות י"ב בנקיט פסא דשיכר' כו' י"ל דהוי כמחשב לשם מצנה דבת מינה דמחריב בה] בכ"ז אם פיון למצנה אחרת כזו יצא דומ' דמצינו בפסח וחסאת דאף דשחטה לשם חולין פשירה משום דלאו בת מינייהו לא מחריב בהו מ"מ אם שחטן לשם קרבן אחר פסולין דמינה מחריב בהו וה"נ גבי מצות אף דבכיון שלא לצאת דהוי כלשם חולין יצא היינו משום דלאו בת מינה לא מחריב בה אבל פיון לשם מצנה אחרת הוי בת מינה ומחריב בה ול"י.

ואין ללמוד משאר קרבנות דלא מחריב בהו גם בת מינייהו דבהו גלי קרא דאין פוסל זביחה של"ש פנ"ל וז"ב ופשוט בתכלית הפשיטות ודבר שפתיים אף למותר בזה: אפס למען רוות צמאון נפשך השוקקה לשמוע מפי דבר ה' זו הלכה אדברה וירוח לי בנידן מה שנסתפקו האחרונים בענין טעה בדב"מ ועשה מצנה פטור מקרבן היכי שמדאוריית' קיים המצנה ורק דרבנן אמרו שלא יצא י"ח אי חייב חסאת מטעם שמדרבנן ל"ע מצנה א"ד פיון דמדאוריית' קיים המצנה הוי טעה בדב"מ ועשה מצנה ופטור [ע' גיטין נ"ה פרת שע"י דבריהם בא לו והחילוק בזה קל להבין].

והנה בהשקפה ראשונה אמרתי שיש לפשוט ספק זה מש"ס סנפה מ"ב ע"א דקא' אב"י שם על הא דקתני במשנה ר' יוסי אומר יו"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת ושכח והוציא את הלולב לרה"ר פטור מפני שהוציא ברשות וקא' אב"י ל"ש אלא שלא יצא בו אבל יצא בו חייב ופריה הא מדאגבה' נפק בי' אמר אב"י כשהפכו ובתוס' שם הקשו מ"פ והא מדאגבה' נפק בי' הרי אב"י ס"ל בר"ה כ"ח מצות צריכות פונה א"כ בעינן פונה לצאת וגם לפי תי' התוס' שם דאב"י קיבלה מרבא דמצות אצ"כ עכ"ז הא שם לר' יוסי קאי ור"י ס"ל בפסחים קט"ו דמצות צריכות פונה וכן מקשין מפאן ע"ד הרי"ף וסייעת' דפוסקים להלכה דמצות צריכות פונה וע"כ נלפענ"ד לתרץ עפי"מ שהובא בפמ"ג א"ח בפתחה פוללת ובא"א ס' ס' דאפ' למ"ד מצות צריכות פונה אינו אלא מדרבנן אבל מדאוריית' יוצא גם בלא פונה א"כ פריה שפיר הש"ס הא מדאגב' נפק בי' מדאוריית' אף בלי פונה אף דמדרבנן לא יצא בלא פונה מ"מ הוי טעה בדבר מצנה וארנוחנא בהא ליישב מה שהקשו המפורשים בר"ה כ"ח ע"א אר"י בשופר של עולה לא יתקע ואם יתקע לא יתקע ואם יתקע לא יצא מ"ט עולה בת מעילה היא פיון דמעל בה נפקא לחולין כו' מתקנה לה רבא אימת מעל לבתר דתקע פי קא תקע באיסור' תקע והקשו המפורשים מ"פ אימת מעל לבתר דתקע כו' דילמ' פוננת ר"י דיצא התקיעות דרבנן פיון דבתקיעות דאוריית' כפר יצא לחולין ונראה דהנה באמת הקשו האחרונים דהרי פיון דמעילה היא בשוגג הא הוי טעה בדב"מ דפטור מקרבן

מעילה וכיון דפטור מקרבן לא נפקא לחולין ותי' דהרי הוי ל"ע מצנה כיון דאפי' אי אינו מביא קרבן מעילה עכ"פ איסור' דאוריית' איפא וקו' מצנה הפאה בעבירה.

אולם למ"ש התוס' בסנפה ט' ע"א דמהב"ע אינו אלא מדרבנן א"כ כיון דמדאוריית' יצא הא הוי עשה מצנה פנ"ל וע"כ דמה שאמר ר"י כיון דמעל בה נפקא לחולין היינו בהתקיעות דרבנן דכיון שנהנה בהתקיעות דרבנן מעל ואי דהוי טעה בדב"מ ז"א דהא כיון דהוי מה"ב הא לא עשה מצנה ול"ש לומר כיון דמדאוריית' יצא הוי עשה מצנה דהא כל תקיעות אלו אינם אלא מדרבנן וז"ש רבא אימת מעל לבתר דתקע ר"ל לבתר דתקע גם התקיעות דרבנן דאלו בהתקיעות דאוריית' הא ליפא עדיין מעילה משום דהוי טעה בדב"מ ועשה מצנה פנ"ל ודוק: עוד יש לפשוט הספק הג' ל' ממשנתנו הג' ל' דס"ל לר' יהושע בשאר זבחים ששחטן לשם פסח אם ראויין הן פטור ופירש"י דקסבר טעה בדב"מ ועשה מצנה כ"ד פטור וזה עשה מצנה שהקריב קרבן וכל הזבחים שנוזחו של"ש פשרין ולכאורה קשה דהיכי מיירי מתניתין אי בששחטו קודם התמיד של בין הערבים הלא אז ל"ש טרוד ובהיל כיון דלאו זמן שחיטת הפסח אז ואף שמבואר במשנה ס"א ע"א דבדיעבד אם נשחט קודם התמיד פשר מ"מ הא לאו זמן שחיטת הפסח הוא לכתחלה כדא' יאןחר דבר שגאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד וא"כ בששחטו קודם לתמיד ל"ה טרוד עדיין ולאו טועה הוא ואף שמבואר בתוס' פסחים ה' ע"א ד"ה לא תשחט דכיון דבדיעבד פשר קודם התמיד חשיב זמן שחיטה מחצות ואילך מ"מ הוי דומי' דאמורי צבור שיש להן קצבה ולאו טועה הוא ובפסח מבואר במשנתנו הטעם משום שאין לו קצבה ופירש"י שפיון שהוא רואה אחרים הרבה עסוקין בשחיטת הפסח וטרוד להתעסק במצנה ואפי' שחט הוא פסחו פבר ומצא זבח זה בעזרה וכסבור שהוא פסח ושחטו לשם מי שהוא וטעה על כף הלכך טועה בדב"מ הוא ע"כ וא"כ מיירי בשעה שהכל עסוקין בשחיטת הפסח דהיינו אחר התמיד שהוא זמן המוגבל לשחיטת הפסח לכתחלה וא"כ הקרבן פסול משום עשה דעל' השלם וכמו שהחליטו התוס' בהוריות ד' דמשום עשה דהשלמה אפי' בדיעבד מיפסל וא"כ הוי טעה בדב"מ ול"ע מצנה ואמאי פוטר ר"י ועכצ"ל לפי"ד התוס' פסחים נ"ח ע"ב ומנחות מ"ט ובריש עירובין ד"ה שלמים שכתבו דהא דא' בתוספת' דקרבנות שעיקבן אחר תשבה"ע פסולין הוא רק מדרבנן וא"כ כיון דמדאוריית' פשר שפיר הוי עשה מצנה לענין שיפטור מחטאת וא"ש: ולפענ"ד להביא רא' לדברי התוס' הג' ל' דקרבנות שעיקבן אחר תמיד של בין הערבים אינן פסולין רק מדרבנן דלא כמו שר"ל ביומא כ"ט ובתוס' הוריות הג' ל' דפסולין מדאוריית' מהא דא' פסחים ס"ב ע"ב בשוחט אחרים לשם פסח בזמנו ר"א פוסל ור"י מכשיר וקא' טעמ' דר"א משום דא"ק נאמרתם זבח פסח הוא הוא בהננייתו לא הוא לשם אחרים ולא אחרים לשמו ע"ש ולכאורה קשה היכי מיירי התם אי בששחט אחרים לשם פסח קודם התמיד א"כ ע"ז לא צריך קרא דפסח ששחטו לשם אחרים פסול כיון דאפי' שחטו בסתמא ג"כ פסול דהלא כל הטעם משום דסתמ' לשמו קאי ומבואר בדרישה בא"ח סי' סמך לענין מצ"כ דאף דקיי"ל מצות א"צ פונה היינו פשעושה אותה בזמן ובאופן הראוי לכתחלה דאז אמרינן דהמעשה עומד במקום הפונה וסתמ' לשמה קאי אבל אם נעשה בזמן או באופן שא"ר לכתחלה אז כשאנו מכונן אפי' בדיעבד ל"מ דל"א סתמא לשמה קאי דאדרבא סתמ' שלא לשמה דהרי נעשית שלא

באופן הראוי ע"ש ובחן' דנתי מזה לענין קרבנות דאמרינן בהו סתמא לשמה קאי הוי
ג"כ הכי דאם נעשה שלא בזמן הראוי לו לכתחלה בסתמ' ג"כ פסול והעירותי עפ"י
ממשנה פסחים ס"ג בשוחט הפסח טה"ח וישם בגמ' ס"ד ע"א ואכ"מ] והוא מוכן מאד
בסברא ולפי"ז ל"ל קרא בפסח ששחטו קודם התמיד לשם קרבן אחר דהוא פסול הלא
בכה"ג אפי' בסתמ' ג"כ פסול פנין דמאנתו לכתחלה אחר התשבה"ע פנ"ל אע"כ
דאצטריף הקרא בששחטו אחר התמיד לשם קרבן אחר דפסול וא"כ תקשי בכה"ג לא
אצטריף לאחרים ששחטו לשמו דפסול הרי בל"ז פסול משום עשה דהשלמה וגם היכי
מכשיר ר"י בזה אעכצ"ל דהא דפסול משום עשה דהשלמה הוא רק מדרבנן וישפיר
אצטריף הקרא למעוטי דמדאוריית' פסול [ור"י דמכשיר אפ"ש דס"ל כמ"ד דאחר
שחיטת תשבה"ע בלבד ליפא איסור דהשלמה רק אחר ההקטרה והוא פלוגתא בפסחים
נ"ט ע"א ע"א ח"ש וע"ט א"ר"ה ל'] : והנה הצ"ח בפסחים שם הקשה מדוע פוטר ר"י
משום דהוי טעה בדב"מ ונעשה מצוה הרי מבואר בביצה ובמנחות גבי כבשי עצרת
ששחטו של"ש או לפ"ז ולאח"ז אם היתה שבת לא יזרוק א"כ יפסול הדם בשקיעת
החמה ויפסל הזבח א"כ לא עשה מצוה ואמאי יפטר מחטאת ובלפענ"ד לחזק קושיותו
דהנה במנחות מ"ח ע"א פריף שם על ההוא בריית' דתנן' כבשי עצרת ששחטו של"ש
או ששחטו בין לפ"ז ולאח"ז הדם יזרק והבשר יאכל ואם היתה שבת לא יזרוק ואם זרק
הזרחה ע"מ להקטיר אמורין לערב ואמאי לימא עמוד חטא בשביל שתזכה ומשני עמוד
חטא בשבת בשביל שתזכה בשבת אמרינן עמוד חטא בשבת כדי שתזכה בחול ל"א
והקשו התוס' שם ואמאי לא יזרוק כדי לאכלו חי ויהי' חטא בשבת כדי שתזכה בשבת
ותי' דאין זה זכות לאכול בשר חי ואין לחטוא בכף ע"ש ובצל"ח ביצה כ' ע"ב כ' שם
דהרמב"ם ז"ל ל"ל סברת התוס' הלזו אלא דגם אכילת בשר חי מיקרי זכות וקאמת י"ל
דתנן' בפלוגת' דר"י ור"ל בשבת ע"ו אי אכילה ע"י הדחק שמה אכילה או לא דלמ"ד
שמה אכילה חשיב גם אכילת בשר חי זכות [ויל"ע לפי"ז בתוס' ביצה כ"א ע"ב ד"ה
הני סופלי לחיותא היכי שדינין כו' וי"ל דהני גרעיני תמרה אינן ראויין לבהמה אלא ע"י
תיקון גדול כו' ומ"מ ראויין כמו שהם ע"י הדחק והואיל ואינן ראויין להיות עיקר מאכל
בהמה אלא ע"י תיקון גדול היכי שדינין כו' הרי דמה שראוי לאכילת בהמה ע"י הדחק
לא מיקרי ראוי שיהי' מותר בטלטול וא"כ היכי אמרינן בשבת קכ"ח דבשר תפל מותר
לטלטלו משום דחזי לאימצא הרי לפי"ד אכילת בשר חי הוא ע"י הדחק ולא מיקרי ראוי
וצריף לחלק דבשר עוף משום דרפיף ל"ה ע"י הדחק וע' ביצה כ"ד במתניתין השוחט
בהמה מסוכנת ביו"ט רע"א אם יכול לאכול פזית חי מבית טביחתה כו' ואכ"מ] וא"כ
אפשר לפום ריהטא לומר דר"י יסבור כמ"ד אכילה ע"י הדחק שמה אכילה וישפיר רשאי
לזרוק הדם כדי לאכול בשר חי.

אמנם עדיין יש להקשות דהנה באמת צריף להבין קושני' התוס' הנ"ל דיזרוק הדם כדי
לאכול בשר חי הרי האמורין אינן נקטרין עד לערב וכל פמה דלא מקטרי אמורין לא
מתאכיל בשר אולם הדבר נכון דהרי אמרינן בש"ס פסחים נ"ט ע"ב דכיון דלא אפשר
להקטיר האמורין עשאום כמי שנטמאו או שאבדו ורשאי לאכול הבשר א"כ ה"נ פנין
דלא אפשר להקטיר האמורין בשבת שפיר הקשו התוס' דיהיו כמו שנטמאו האמורין או
שאבדו ויזרוק הדם כדי לאכול הבשר חי.

והנה התוס' ביומא כ"ט ע"א הקשו שם בהא דא' בפסחים ע"ג שחטו ונודע שמשכו
הבעלים את ידם יצא לבית השריפה אמאי נשתרי בפשר בנריקת דם בלא הקטרת אמורין
דכיין דלא אפשר להקטיר עצאום פמי שנטמאו או שאבדו ותי' דשא"ה דכיין דמשכו
הבעלים את ידם לא חזי מעיקרא האמורין להקרבה והלכה לא משתרי בפשר בנריקת דם
לחודי' אבל התם פיון דהוי חזי להקריבו קודם התמיד אעפ"י שהמתין עד אחר התמיד
והשתא לא מצי לקרובי' אמרינן שפיר דעצאום פמי שנטמאו או שאבדו ע"ש ולפי"ז
התם במנחות שפיר הקשו התוס' דזרוק הדם פדי לאכול הפשר חי פיון דהאי ואם היתה
שבת לא יזרוק קאי אשלא לשמן כמו שפירש"י התם להדיא א"כ בשלא לשמן הלא הוי
חזו מעיקרא להקרבה אם הי' שוחטן לשמן פיון דכבשי עצרת הוי ק"צ הקבוע להן זמן
ודחיא שבת ורק הוא שחטן של"ש בכה"ג שפיר אמרינן פיון דלא אפשר עצאום פמי
שנטמאו או שאבדו והוי דומיא דשחטו אחר התמיד משא"כ במשנתנו ממ"נ היכי מיירי
אי בק"צ הרי לא משפחת רק בעולת שבת או עולת תמיד א"כ הא בעולה ליפא אכילת
בשר ולא אפשר לזרוק הדם בשביל אכילת בשר פיון דכולה פליל וע"כ מיירי בקרבנות
יחיד ששחטן לשם פסח דאיפא בהו אכילת בשר א"כ קרבן יחיד הא מעיקרא לא חזיא
להקרבה בשבת והוי פפסח שמשכו הבעלים את ידם ממנו דכיין דמעיקרא לא חזי ל"א
בי' עצאום פמי שנטמאו או שאבדו פנ"ל וא"כ פיון דהכא לא אפשר לזרוק הדם לכ"ע
שפיר הקשה הצ"ח דהרי יפסל הדם בשקה"ח ויפסל הגזבח ול"ע מצנה ואמאי פוטר ר'
מחטאת.

ועוד מטעם אחר א"א לומר דר"י יספור כמ"ד אכילה ע"י הדחק שמה אכילה וישתרי
לזרוק הדם פדי לאכול בשר חי עפ"י"מ שהוכחנו בסמוך דע"כ מיירי בנשחטו אחר
התשבה"ע דאל"ה ל"ה טעה בדב"מ פנ"ל וא"כ הרי כ' התוס' ביומא כ"ט ע"ב דבקרפון
שנשחט אחר התשבה"ע נהי דאינו נפסל רק מדרבנן היינו לעגן זה שמדאורייתא
הבעלים נתפפרו אבל מ"מ אסור לאכול הפשר ע"ש וא"כ לפי"ז ממיילא בלא"ה א"א
לומר דמוטר לזרוק הדם פדי לאכול בשר חי פיון דאסור באכילה משום שנשחט אחר
תשבה"ע וא"כ קוש' הצ"ח עצומה מאד דכיין דמפסל הדם בשקה"ח הוי ל"ע מצנה
ומדוע פוטר ר"י מחטאת: ומה שנלפענ"ד בישוב קוש'א זו היא בשנקדים לישב דברי
רש"י ז"ל במנחות הנ"ל שפי' האי דאם היתה שבת לא יזרוק דקאי אשל"ש והוא תמוה
דמנ"ל דקאי דוקא אשל"ש ולא אלפ"ז ולא ח"ז.

ונראה עפ"י"מ שהקשו התוס' שם משבת ד' דהתירו לרדותה קודם שיבא לידי חיוב שבת
והתוס' שם פתבו דלא דמי להתם וסתמו דברייהם ולא ביארו החילוק בזה. והצ"ח
בפסחים כ' דהתם פשוטה לא נגמרה הפלאכה ולא יתחייב חטאת משא"כ בשחיטת
כבשי עצרת של"ש הא כבר נתחייב חטאת ולא יפטר גם אם יזרוק עיי"ש.

אמנם לפי"ז נוכל להקשות עוד דהרי באמת בשוחט בשבת איפא גם חיוב דצובע והא
דלא פסק הרמב"ם משום צובע כתב א"ז החכם צבי בתשובה דהוא משום דקיי"ל אין
צביעה באוכלין וא"כ לפי"ז התנה פשוטה הדם ומוטר לאכול הפשר והוי אוכל משא"כ
בשלא יזרוק הא נפסל הקרבן ול"ה אוכל דהרי באמת בכל שחיטת קדשים בשעת
השחיטה הא ל"ה צדיין אוכל משום דכל כפה דלא זריק דם לא משתרי בפשר רק פשוטה

אח"כ הוי למפרע אנכל משא"כ פשלא יזרוק הא נפסל הגזבח ועומד לשריפה ול"ה אנכל כמ"ש המ"ל בפ"א מה' תמידין לענין קרבן מוסף שבת דכליל ל"ה אנכל א"כ יתחייב משום צובע א"כ לפי"ז שפיר קשה דנתיר לו לזרוק הדם כדי שיהי' אנכל ולא יתחייב משום צובע ודמי שפיר להא דהתירו לולרדוטה.

ע"כ נלפענ"ד לתרץ בדרך זה דהרי באמת לא התירו לו שם רק כדי שלא יבא לידי חיוב חטאת או לידי חיוב סקילה כמו שמבואר בתשו' בית יוסף חאה"ע ריש דיני פתובה הובא בספר מחזיק ברכה מהגאון רחיד"א ז"ל בא"ח סי' רנ"ד וא"כ נוכל לומר דהאי ברייתא דכבשי עצרת מיירי שטעה וסבור שהוא זבח אחר או ששכח שהוא שבת כבמשנה סנפה מ"א ע"ב לר"י א"כ הוי טעה בדבר מצוה ועשה מצוה ופטור מחטאת וא"כ דבלא"ה פטור מחטאת שוב ל"ש לומר שהתירו לו לזרוק כדי שלא יבא לידי חיוב חטאת.

אמנם אפתי קשה דהרי אי לא נתיר לו לזרוק א"כ יפסל הדם בשקיעת החמה ויפסל הגזבח א"כ לא עשה מצוה ויתחייב חטאת וכשיזרוק יפטור מחטאת דצובע אולם ז"א דאפי' אי יפסל הדם בשקה"ח מ"מ לא יפסל הגזבח דקיי"ל פלי שרת מקדש פסולין אפי' ליקרוב וכמו שפוסק הרמב"ם פ"ג מפסוהמ"ק ומבואר בתוס' מנחות ז' ע"א דהא דא' בפסחים נטמא הדם לא יזרוק וכן בדם פסולין ישפך לאמה וכדומה בכ"ד הי"ד פשעירה אח"כ לכלי חול אבל פשהוא בהכ"ש מקדש אפי' ליקרוב ע"ש [ועפי"ז אמרתי לתרץ מה דקשה לכאורה בזבחים כ"ה ובכורות ל"ט ש' תמים זכר בן שנה יהי' לכם שיהא תמים בן שנה בשעת שחיטה ומנין הקבלה והולכה והזני' ת"ל יהי' שיהיו כל הניזתיו תם וכן שנה כו' ומא"מ דבשעת שחיטה הוי בן שנה ובשעת קבלה והולכה ב"ש אמר רבא ז"א שעות פוסלות בקדשים וקשה דא"כ ל"ל קרא בערכין י"ח ע"ב שנתו שלו ולא שנתו של מנין עולם תיפוק לי' דאי חשבנינו למנין עולם הא לעולם פלטה שנה ביציאת יום ער"ה והא"י משפחת שיהא בשעת שחיטה בן שנה ובשעת זריקה בן ב' שנים וכבר העיר בזה בט"א ר"ה ט' ע"ב ולהאמור יהי' נכון דאצטריף הקרא היכי ששחטו ער"ה וזרקו בליל ר"ה נאי דבלא"ה הא הדם נפסל בשקה"ח ז"א דמשפחת היכי שהדם הוא בכוס ולא עירה אותו לכלי חול א"כ הא פלי שרת מקדש פסולין ולא נפסל מטעם זה מהקרבה] ולפי"ז אפי' אי יפסל הדם בשקה"ח מ"מ יהי' הקרבן פשר והא דפריף בגמ' שם דנימא חטא כדי שתזכה אע"ג דבלא"ה הקרבן פשר היינו משום דאע"ג דכ"ש מקדש פסולין היינו רק לזרוק את הדם ולהקטיר את האמורין אבל הפשר פסול ואינו נאכל כמ"ש בספר טה"ק בזבחים פ"ז ע"ב ע"ש וז"ש רש"י שם בד"ה בשביל שתזכה להקטיר האמורין ותאכל בשר שלכאורה שפת יתר הוא ולדברינו יובן דהקרוב פשר בלא"ה רק שהזכות הוא שתאכל הפשר.

ועוד י"ל דכיון דהא דכ"ש מקדש פסולין הוא מטעם אם עלו לא ירדו שפיר פריף דנימא עמוד ונטא בשבות דזריקה כדי שיהי' פשר הקרבן ולא נצטרף לבא לאם עלו לא ירדו וגדולה מזו מצינו במנחות ס"ד ע"א דאפי' לצורך קרבן מן המוכתר דחינין שבת ע"ש [והוי שפיר זכות א"כ לפי"ז א"ש מאד דל"ד להא דהתירו לו לרדוטה דהתם לא התירו רק כדי שלא יבא לידי חיוב חטאת פנ"ל והקא הא בלא"ה פטור מחטאת משום דהוי טעה בדב"מ פנ"ל ושפיר קא דלא יזרוק.

ולפי"ז מתבארין יפה דברי רש"י הג"ל שפי' דהאי דאם היתה שבת לא יזרוק קאי
אשל"ש ולא אלפ"ז ולאח"ז משום דהוי קשה לי' קושני' התוס' דנימא דהתירו לזרוק כדי
שלא יבא לידי חיוב חטאת וע"כ דבלא"ה פטור מחטאת משום דהוי טעה בדבר מצוה
ועשה מצוה כנ"ל א"כ התינוח בכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן ועצרת ושבת הוא דכיון
דהוי זמנו בהיל וטרוד במצותו וכיון דטעה וסבור שזבח אחר הוא או ששכח שהוא שבת
שפיר הוי טעה בדב"מ משא"כ בלפ"ז או לאח"ז כיון דלאו זמנו היום הרי לא בהיל ול"ש
טרוד במצוה כמו במל שלאחר השבת בשבת ולא הי' לו תינוק שזמנו למול בשבת דלכ"ע
ל"ה טרוד במצוה והדרק"ל אמאי לא יזרוק כדי שיפטור מחיוב חטאת דצובע כנ"ל וע"כ
פי' דקאי רק אשלא לשמן והבן.

ולפי הצעה זו אצדא קושני' הצל"ח הג"ל דהכא במשנתנו לר' יהושע שפיר יוכל לזרוק
כדי שלא יבא לידי חיוב חטאת כמו שהתירו לו לרדוהיה כדי שלא יבא לידי חיוב חטאת
ואי דאף אם לא יזרוק יהי' ג"כ פשר הקרבן ויפטור מחטאת משום דהוי טעה בדב"מ
וע"מ כנ"ל ז"א דהא יפסל הדם בשקה"ח ויפסל הזבח ואי דהקרבן יהי' פשר משום
דכ"ש מקדש פסולין ז"א דהא הטעם הוא משום דאם עלו לא ירדו ונהלא מבואר בזבחים
פ"ג ע"א ר"פ המזבח מקדש במשנה שם דס"ל לר' יהושע גופי' דרק כל שהוא ראוי
לאישים אם עלה לא ירד אבל בדם פסול ירד ע"ש וא"כ אם יפסל הדם יפסל הקרבן
כיון דלר"י לשיטתו לא נוכל למימר בזה כ"ש מקדש פסולין וא"כ ל"ע מצוה ויתחייב
חטאת א"כ לדידו שפיר התירו לו לזרוק כדי שלא יבא לידי חיוב חטאת כמו שהתירו
לו לרדוהיה ול"ק קושני' הצל"ח הג"ל ודו"ק: ובאופן אחר נלפענ"ד לתרץ דברי רש"י
הג"ל שפי' דהא דאם היתה שבת לא יזרוק קאי רק אשלא לשמן עפי"ד הש"ס פסחים
נ"ט ע"ב רב פהנא רמי פתיב לא ילין חלב חגי עד פוקר עד פוקר הוא דלא ילין הא כל
הליגה ילין וכתוב והקטיר עלי' חלבי השלמים עלי' השלם כל הקרבנות כולן הוא מותר
להוא מפרק לה פשוטותו ופירש"י מקרבנות שזנרק דמן קודם התמיד ולא הספיקו
להקריב דכיון דנראה להקריבה קודם לכן על תמיד של שחר הוא מושלם וא"כ קשה
לכאורה האיה קא' פאן בכבשי עצרת ואם זרק הורצה ע"מ להקטיר אמורין לערב הרי
אסור להקטירן לערב משום עשה דהשלמה כיון דלא הי' נראין להקריבה היום וא"כ
ליפא למימר דעל תמיד של שחר הוא מושלם ועכצ"ל דבשלא לשמן הלא היו נראין
ועומדין להקריבה היום אם הי' שוחטן לשמן כיון דכבשי עצרת דחייב שבת רק הוא שחטן
של"ש וילכו שפיר על תמיד של שחר הוא מושלם והוא פועין סברת התוס' הג"ל לענין
אם שחטן אחר תשבה"ע כיון דאם הי' שחטו קודם התמיד הי' ראוי מקרי חזי להקריבה
אפי' אם שחטו אחר התמיד ולפי"ז שפיר פירש"י ז"ל דהיא בבא דאם היתה שבת לא
יזרוק קאי רק אשלא לשמן דבזה שייך שפיר לומר על תמיד של שחר הוא מושלם
ומותר להקטיר האמורין לערב משא"כ בלפ"ז או לאח"ז הרי לא היו עומדין כלל
להקריבה היום וא"כ הדרק"ל איה נוכל להקטיר האמורין לערב הא קעבר משום עשה
דעלי' השלם פפירכת הש"ס הג"ל וע"כ דקאי רק אשלא לשמן והבן: והנה לכאורה יש
להקשות במשנה פסחים הג"ל דסתם ותני פסח ששחטו של"ש בשבת חייב חטאת
דמשמע בכל ענין חייב חטאת לכ"ע הרי גם בפסח משפחת דיפלוג ר"י ויפטור מחטאת
כגון ששחטו לשם חולין דמבואר בזבחים מ"ו ע"ב דכשר גם בפסח וחטאת דאין חולין

מחללין קדושים רק שאינו מרצה ומיירי שטעה ושכח שהוא שבת כבמשנה סופה מ"א
ע"ב ה"ל וסבור שמוטר לשחוט גם לשם חולין ע' במהרש"א בסוגיין וא"כ הוי גם
בפסח טעה בדב"מ ועשה מצוה ואמאי פליגי ר"א ור"י דוקא בשארי קרבנות ולא בפסח
ונלפענ"ד ליישב ע"ד החידוד עפ"י קושני הצ"ח ה"ל בקא דפטר ר"י הלא קי"ל דאם
היתה שבת לא יזרוק וכינון שלא יזרוק יפסל הדם בשקה"ח ויפסל הזבח א"כ ל"ע מצוה
ואמאי פוטר ר"י אולם יש לתרץ עפ"י משהכריח השאגת ארי' בתשובה סוסי"י י"ז מפמה
ראיות דלא נפסל הדם משקיעה ואילך אלא בפסח לבד כדי לזרזם בפסח והעמידו רבנו
דבריהם במקום פרת ולא בשארי קרבנות ע"ש שהאריה בזה וע' בט"א חגיגה ז' ע"ב
ולפי"ז היא בשבת ל"ד ע"ב איפליגי תנאים ואמוראים בשיעור ביה"ש ומסקנת הרי"ף
והרמב"ם והרא"ש דשיעור ביה"ש הוי תיכף משתשקע החמה מעל הארץ ע"ש א"כ היא
קי"ל בכ"ד דכל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו ביה"ש בפרט במקום מצוה [ואף
שבמג"א סי' שמ"ב מסתפק אי גם במ"ש ל"ג על שבות בכ"ז מסקנת האחרונים דאף
במו"ש ל"ג על שבות ביה"ש] וא"כ בשארי קרבנות ששחטן בשבת לשם פסח יוכל
לזרוק בשבת ביה"ש דאז ליפא איסור שבת גבי זריקה רק שהוא שבות והדם עדיין לא
נפסל אז בשארי קרבנות עד צה"כ פשיטת התוס' ה"ל ונפיר פשר הזבח וא"כ התינוח
בשארי קרבנות ששחטן לשם פסח משא"כ ברישא בפסח ששחטו לשם חולין לא יפלוג
ר"י פיון דל"ה עשה מצוה משום דלא יוכל לזרוק הדם ויפסל בשקה"ח ואי דיזרוק
ביה"ש פנ"ל ז"א דהא גבי פסח נפסל הדם מתחלת שקיעה פנ"ל [אמנם קשה לפי"ז בקא
דפריה בש"ס מנחות ה"ל גבי כבשי עצרת דיזרוק בשבת כדי שיזכה בקרבן הרי לשיטת
התוס' אפשר לזרוק ביה"ש בשאר קרבנות פנ"ל ואולי ברייתא דהתם אתיא כר"י דס"ל
בשבת ל"ד ע"ב דשיעור ביה"ש פהרף עין זה נכנס וזה יוצא] אף כ"ז הוא ע"ד החידוד
אמנם לקושטא דמילתא אין עיקר לדברים האלה דאם שחט הפסח לשם חולין היא לא
נתפנין למצוה ול"ש בכה"ג טעה בדב"מ וצל"ע עוד בזה: והנה בעיקר קושני הצ"ח
ה"ל שהקשה דהא בשבת לא יזרוק ויפסל בשקה"ח י"ל עד"ז דהנה התוס' בזבחים נ"ו
ע"א ד"ה מנין הקשו בקא דקא' התם מנין לדם שנגפסל בשקה"ח שנא' ביום הקריבו את
זבחו יאכל כו' הניח' למ"ד אין לינה מועלת בראשו של מזבח אלא למ"ד מועלת ל"ל
קרא בלינה א"י לזרוק דביום צוותו כתי' ולמחר מיפסל בעמוד השחר פאמורין כו' ותי'
דשקיעת החמה היינו מתחלת שקיעה ע"ש וא"כ לפי"ז היא דדם נפסל בתחלת שקיעה
הוא רק למ"ד לינה מועלת בראשו של מזבח משא"כ אי לינה אינה מועלת שפיר י"ל
דדם אינו נפסל רק בצאת הככבים דלפי"ז היא פבר הקשינו דהא ע"כ היא דשאר כל
הזבחים ששחטן לשם פסח מיירי בזמן פסח שהפל שוחטין פסחיהן דאז טרוד ובה"ל
וא"כ א"י להקטיר האמורין משום העשה דעלי' השלם אף י"ל דמעלה ומלינה בראשו
של מזבח פשינויא דר"פ בפסחים נ"ט ע"א ואתיא כמ"ד אין לינה מועלת בראשו ש"מ
וא"כ היא לדידן' שפיר י"ל דלא נפסל הדם רק בצאת הככבים וא"כ שפיר יוכל לזרוק
הדם ביה"ש שהוא ג' רבעי מיל קודם צה"כ דכל דבר שהוא משום שבת ל"ג עליו ביה"ש
וכנ"ל ודוק (ויש לעיין לד' השא"ר ה"ל בתוס' שבת כ' ע"א ד"ה למשרי שכתבו דהא
דקא' ולא עולת חול בשבת ע"כ ממעט אברים ופדרים דחול דשחיטה וזריקה עבר זמנו
בשקה"ח ע"ש ולכאורה לד' השא"ר היא י"ל דקאי לאסור הזריקה של עולת חול בשבת

היינו בתוספת שבת שהוא מדאורייתא פדכתבו התוס' בכתובות מ"ז ע"א ובכ"ד וע' יומא פ"א ובשאר קרבנות הא לא נפסל הדם עד צה"כ פנ"ל.

אמנם באמת הא ע"כ הא דכתבו התוס' וזריקה אגב גררא נקט משום דבזריקה הא ליפא איסור דאורייתא בשבת דאינה אלא שבות]: והנה פאשר בינותי בפסחים ראיתי להגאון ר"ע איגר ז"ל בס' דרוש וחידיוש שהתפלא ע"ד הרמב"ן ז"ל במלחמות בפ"ג דר"ה בסוג' דמצ"כ שכ' דשוחט חטאת לשם חולין פשר ועולה לבעלים לשם חובה והוא נגד ש"ס ערוף בזבחים מ"ו ע"ב דמסקינן פשר ואינו מרצה והוא תימה רבה ולחומר הנושא נלפענ"ד ליישב בפשיטות עפי"ד הש"ס זבחים ג' ע"א תו רמי מילת' אחריתי מי אר"י א"ר חטאת ששחטה לשם עולה פסולה שחטה לשם חולין פשיטה אלמא דמינה מתריב בה דלאו מינה לא מתריב בה ורמינהי כו' קדשים דל חולין מינייהו הו"ל סתמא וסתמא פשרים.

ולכאורה ישלהבין לפי"מ דמסיק הש"ס זבחים הנ"ל דכשר ואינו מרצה א"כ חזינן דגם לאו מינה מתריב בה מדאינו מרצה לכך נלפענ"ד דהא דא' שם דכשר ואינו מרצה היינו לפי"מ דמסיק שם דטעמ' דרב הוא מקרא דולא יחלו קדשי בני"י קדשים מחללין קדשים ואין חולין מחללין קדשים וכיון דהטעם הוא רק משום דאין חולין מחללין קדשים לא נוכל למילף רק שאין הקרבן נפסל ומתחלל אבל לעולם דאינו מרצה משא"כ לפי הס"ד דטעמ' דרב אינו מקרא רק מסברא דלאו בת מינה לא מתריב בה שפיר קא' דל חולין מיני' והו"ל סתמ' וסתמ' פשר לגמרי ועפי"ז יתיישב קוש' הברה"ז על הרמב"ם ז"ל בפט"ו מה' פסוהמ"ק ה' י"א שכ' וז"ל פסח ששחטו במחשבת שינוי השם בין ששינה שמו לשם זבח אחר בין ששינהו לשם חולין פסול שצאמר ואמרתם זבח פסח הוא לה' ותמה הברה"ז דא"כ איך מוכיח הש"ס הנ"ל מהא דחטאת ששחטה לשם חולין פשרה דלאו בת מינה לא מתריב לידוק מפסח דגם לאו בת מינה מתריב ולהאמור יהי נכון דהנה טעמא דהרמב"ם ז"ל דחילק בין חטאת לפסח י"ל עפי"ד הש"ס זבחים ד"ז ע"ב פסח מנלן כו' אלא א"ר סברא וזבחת פסח לכדר"נ כו' ואמרתם זבח פסח בשינוי בעלים למצוה הוא לעכב בין הכא ובין הכא וז"ל הוא משמע פסח הוא בהננייתו לשמו פשר שלא לשמו פסול ע"כ.

א"כ חזינן דממעטינן ממלת הוא דבפסח מוכרח להיות פהננייתו וכמצותו לכתחלה ואם נעשית שלא כמצוותו לכתחלה הוא פסול. א"כ לפי"ז שפיר פסק הרמב"ם ז"ל דהמיעוט דולא יחלו קדשי בני"י דאין חולין מחללין קדשים לא קאי רק על חטאת ששחטה לשם חולין דאילו בפסח פיון דלא נעשה כמצותו לכתחלה אית לן מיעוט' דהוא שהוא פסול וזה שהביא הרמב"ם ז"ל הפסוק שנא' ואמרתם זבח פסח הוא דמשמע שלא פהננייתו פסול ולפי"ז תינח למאי דמסקינן דלשם חולין פשר מקרא דולא יחלו וכו' שפיר הני דדין דבחטאת פשר ואינו מרצה ובפסח פסול לגמרי משא"כ למאי דס"ד דהטעם הוא משום דלאו בת מינה לא מתריב בה א"כ בחטאת פשר ומרצה ה"ה גם בפסח דכשר ומרצה דכיון דלאו בת מינה לא מתריב דל חולין מינייהו הו"ל סתמא וסתמא פשר לגמרי והני שפיר פהננייתו ולא נוכל למעט מהוא וא"ש.

והשפ' מיושבין שפיר דברי הרמב"ן ז"ל במלקחמות הנ"ל דמביא ראי' שם דבקדשים
ל"ב פונה מדס"ד דש"ס דהטעם דחטאת ששחטה לשם חולין כשיגרה דלאו בת מינה לא
מתריב בה חזינו דבקדשים ל"ב פונה דהרי לפי הס"ד פשר ומרצה ואילו במצות הא
בכינון שלא לצאת לא יצא ואי הוי אמרינו דגם בקדשים בעי פונה היכי הוי ס"ד לומר
דבחטאת לשם חולין יהי פשר ומרצה הרי הי' בלא פונה ומזה הוכיח דבקדשים ל"ב
פונה עיי"ש ותרצה שדברינו צודקים בבואור דבריו ועפי"ז יתיישבו שפיר דברי הר"ן
שהבאנו למעלה שכ' דבכינון לשם מצנה אחרת פזו לא יצא אפי' אי מצות א"צ פונה מ"מ
הא מינה מתריב בה ורק בכינון לדבר אחר פגון בתוקע לשיר אז יוצא אי מצות א"צ פונה
משום דלאו בת מינה לא מתריב בה ולכאורה הוא תמוה דהרי מדחזינו דגם בחטאת לשם
חולין פשר ואינו מרצה א"כ חזינו דגם לאו בת מינה מתריב מדלא יצא י"ח קרבנו וע"כ
דהר"ן ז"ל הוכיח זה מהס"ד דש"ס דהוא מטעם לאו בת מינה לא מתריב הא אמרינו
שפיר דכשר ומרצה פנ"ל והא דאינו מרצה הוא רק לפי המסקנא דהוא מגזה"כ דולא
יחללו וגו' וז"ב לפענ"ד: והנה לפי דברי הרמב"ם הנ"ל דפסח ששחטו לשם חולין פסול
יתבארו דברי התוס' בב"ק ע"ו ע"א רש"א קדשים שחייב באחריותו חייב מ"ט קרינא
בי' וגונב מבית האיש כו' מפדי שמעינין לי' לר"ש דאמר שחיטה שא"ר ל"ש שחיטה
קדשים נמי שחיטה שא"ר הוא פי אתא רב דימי אר"י בשוחט תמימים מבפנים לשם
בעלים והרי חזרה קרו לבעלים א"ר יצחק בר אבין שגשפה הדם.

פי אתא רבין אר"י בשוחט תמימים בפנים שלא לשם בעלים וכו' התוס' וז"ל וה"ה שלא
לשמן כו' ונראה לו דוחק להעמיד בגשפה הדם ורב דימי דאוקמ' כשגשפה הדם משום
דניחא לי' לאוקמ' בכל קדשים שחייב באחריותו דבשלא לשם בעלים לא מתוקמא
בפסח וחסאת דמפסלי שלא לשמן ע"כ ולכאורה לפי"ד הש"ס זבחים הנ"ל דחטאת
ששחטה לשם חולין פשיגרה ומסקינין דכשר ואינו מרצה וא"כ שפיר מתוקמא בפסח
וחטאת בלשם חולין דכשר ולא חזרה קרו לבעלים משום דאינו מרצה ולד' הרמב"ם
ז"ל הנ"ל ניחא דאף בלשם חולין אפתי לא מתוקמ' בפסח דפסול אפי' בלשם חולין
ולכך מוקים רב דימי בגשפה הדם כדי שיתיישב בכל הקרבנות.

אמנם עדיין קשה לכאורה דהרי גם לפי אוקימתא דרב דימי ע"כ לא יתיישב בפסח דהא
באמת פרכינו בסמוך וכי שחיטה מתרת ונהלא זריקה מתרת פי' והוי שחיטה שא"ר
והקושיא היא רק לרב דימי דמוקי כשגשפה הדם כמבואר בתוס' ומשני פל העומד לזרוק
פזרוק דמי וא"כ לפי"ז הא ר"ש ס"ל בפסחים פ"ט ע"א במשנה דבפסח מושכין את
זדיהן ממנו עד שיזרק הדם ולכאורה הא פל העומד לזרוק פזרוק דמי וע"כ דבפסח גלי
קרא דכתיב מהיות משה ודרשינו מחיותי' דשה וע"כ דל"א בי' פזרוק דמי וכן מובא
בצל"ח פסחים בסוף הספר בשם חתנו והוא מסכים ע"י בנה א"כ בפסח תיחדר קושני'
הגמ' לדונתה וכי שחיטה מתרת ונהלא זריקה מתרת והוי שחיטה שא"ר ואי דכל העומד
לזרוק כו' ז"א דהא ר"ש גופי' ע"כ ס"ל דבפסח ל"א פל העומד לזרוק כו' פנ"ל ונלפענ"ד
לתרץ עפי"מ שראיתי בספר מעין החכמה על המצות מהגאון בעל עא"ר ז"ל שתמה על
הא דהרמב"ם ז"ל מונה למצות שחיטת הפסח למצנה מיוחדת הלא אחר שאנו מצווים
על אכילתו א"א לכזית פשר בלא שחיטה ובחטאת נמי פתיב תשחט החטאת וכתוב הפהן
המחטא אותה יאכלנו וכן באשם ובשלמים ואפ"ה לא נחשבו השחיטה והאכילה לשני

מצות ונשאר בצ"ע אולם באמת טעמו של דבר מבואר ומוכן בסבא דבשלמא בשאר קרבנות הוי שפיר הטעם משום דא"א למיכל בלא שחיטה פנין דמצנות אכילת הגזבח הוא מיז ביום זבחו משא"כ בקרבן פסח הלא זמן שחיטתו הוא בין הערבים ואסור לאוכלו אז רק בלילה הלא נראה בעליל דע"כ מצנות התורה על השחיטה היא מ"ע בפ"ע ואין לה שייכות עם האכילה וז"ב.

ולפי"ז נהי דמצינו בתולין פ' דפרקי הש"ס ושם שחיטת קדשים שחיטה שא"ר הוא דכל כמה דלא אודרק דם לא משתרי בש"ר והיגנו משום שאין השחיטה מתרת תיקף באכילה וטעמא דמילתא הוא פנין דבשאר קרבנות השחיטה הוא משום האכילה דא"א לכזית בש"ר בלא שחיטה וכינן דאינה מתרת מיז הו"ל שחיטה שא"ר משא"כ בק"פ אם השחיטה בעצמותה היא פהכשירה וכהלכתה מאי איכפת לן אם בשעה זו עדיין א"ר לאכלה הלא זמן האכילה בלא"ה הוא רק בלילה וע"כ לא שייך בק"פ למיכרף שחיטה שא"ר היא ונדקא היכי דהשחיטה בעצם אינה ראוי' לכל כמו במשנה פסחים ס"ג ע"א אז הוי שחיטה שא"ר משא"כ בסוגיין הלא היתה השחיטה פהלכתה ורק אח"כ נשפף הדם ולא נוכל לזרוק ובק"פ הא אין אנו צריכין שהשחיטה תתיר באכילה מיז וע"כ לא אצטריף לן בק"פ למיתי מדין כל העומד לזרוק ושפיר מיןשב שינויא דרב דימי בק"פ משא"כ בשל"ש לא א"ש בק"פ ודו"ק אף הא קשיא לי לפי המתבאר מסוגיא דקידושין מ"ב דאף דבשחיטת שא"ר קדשים ל"ב שליחות מ"מ בפסח פנין דהמצנה היא על הבעלים פדכתיב ושחטו אותו כל קהל עדת וגו' לכה בעינין שליחות של הבעלים ופסח שנשחט בלי שליחת הבעלים ע' בפנ"י ובמקנה שם וא"כ גם לרב דימי א"א לאוקמי בפסח פנין שהגנב שחטו בלי שליחת הבעלים והוי שחיטה שא"ר וע' בב"ק ס"ו ע"ב קרבנו ולא הגזול ה"ד אי לימא לפני יאוש כו' ה"נ דגזול קרבן דחברי' ופירש"י שם בלישנא קמא ונ"ל לעולם לפני יאוש ואצטריף לאשמעינו דאינו עולה לרצון כלל ואפי' לבעלים הראשונים ואע"ג דלא הי' יאוש.

והנה בתוס' שם הקשו ל"ל קרא אי בחטאת הא אפי' הוא עצמו אי אכל חלב אתמול והפריש קרבן אינו מתפטר באותו קרבן על חלב שאכל היום ואי בעולה ושלמים הא המוכר עולתו ושלמיו ל"ע ולא כלום ותי' דאצטריף הקרא בפסח שיכול למנות אחרים עמו על פסחו ולמוןכרו והנה אף דהתוס' ע"כ מפרשים כל"ב דרש"י ז"ל דמייירי לאחר יאוש בכ"ז גם לל"ק דרש"י ז"ל אצטריף לאוקמי בפסח דאל"ה מה לי לפני יאוש או לאחר יאוש והוי אחר יאוש כמו לפני יאוש פנין דשארי קרבנות ליתנהו במכירה ולא משפחת שיקנה הגזלן וע"כ דגם לל"ק דרש"י ז"ל מייירי בפסח דשייך בי' מכירה א"כ לפ"ז ל"ל קרא שאינו עולה לבעלים הראשונים פששחטו הגזלן הרי בל"ז פסח שנשחט בלי שליחת הבעלים פסול אמנם באמת הא ל"ק די"ל דרש"י ז"ל מוקי לה בקדשים קלים ואלקבא דריה"ג דאמר קדשים קלים ממון בעלים הן ושפיר אית' במכירה כמו שתי' באמת באס"ז ובפנ"י שם גם אפ"ש לומר ה"מ דמייירי שהי' לו חלק בהקרבן וגזול חלק חבירו אמנם בגמ' ה"ל א"א לאוקמי בשהוא שותף משום דא' בב"ק ע"ח ע"ב דשותף שגנב מחבירו פטור מדו"ה משום דבעינן וטבחו פולו ואפ"ש לומר דרב דימי ס"ל כר"א בירושלמי רפ"ב דקידושין דס"ל שם שחט אדם פסחו של חבירו שלא מדעתי ולפי"מ שהעלינו דהיא דקרבנו ולא הגזול מייירי שיש לו חלק בו מיןשב ג"כ מאי

דקשניא לכאורה על הלשון השני של רש"י שכ' בזה"ל ל"א דגזל קרפן דחברין הלפף אפי' לאחר יאוש ל"ק דקרפן אינה נגזלת דכל היכי דאית' בי גזא דרחמנא אית' ע"כ וקשה לפי"ד התוס' הנ"ל דע"כ בפסח מייירי א"כ הא כ' התוס' בפסחים ע"ג ע"ב ד"ה פסולו דהא דנמנין ומושכין את ידיהן ממנו עד שישחט אינו אלא פשנשארא א' מבני החבורה עליו אבל אם פולן משכו ידיהן ממנו ונשארא לגמרי בלי בעלים פסול ולא חזי תו לפסח ע"ש וע' בפסחים צ"ט ע"א ובתוס' פסחים פ"ט ע"א ד"ה ונטרחו ולפי"ז למאי אצטרף למימר דל"ק הגזלן הרי אפי' אי קנאו ג"כ לא חזי לי לפסח פיון שהבעלים הראשונים התניאשו ממנו א"כ הוי כמשכו את ידיהן ממנו ונשארא בלי בעלים ובלא"ה פסול ולמ"ש דמייירי שגם הוא נמנה עליו א"כ לא נשארא בלי בעלים וא"ש ויש לפלפל עפי"ז הרבה אף מאפיסת הפנאי מוכרח אני לקצור וה' שנותיה יאריה פנפשה ונפש ב"ד הדור"ש בלונ"ח: סי' מו שנית להרב הנ"ל בענין הנ"ל.

קונטרס היקר קבלתי והנה במה דסיימת אפתח במה שתמהת ע"ד רש"י ו"ל במנחות מ"ח ע"א גבי כבשי עצרת ששחטן של"ש או לפ"ז ולאח"ז הדם יזרק והבשר יאכל ופירש"י התם יזרק שלא לשמן ונפלאה הלא מבואר בריש זבחים בעולה ששחטה שלא לשמה אסור לזרוק דמה של"ש אבע"א סבא אבע"א קרא אבע"א סבא משום דשני בה כל הני לישני בה וליזל כו' א"כ ה"א הא"י מותר לזרוק דמן של"ש.

הנה אדמותבת על פירש"י ו"ל מדוע לא תנתב על גמרא ערוכה בנזיר כ"ח ע"ב ששבואר שם להדיא דזרוק דמן של"ש. אמנם במח"כ שגית בזה ואין פאן קושניא מעיקרא כלל וטעמא דמילתא הוא פיון דקיי"ל אם הונוקו זה לזה מעכבין זא"ז ואיזה הוא זיקה שלקו שחיטה וא"כ אם השחיטה היתה של"ש היא לא נתקדש הלחם כמבואר בגמ' שם וא"כ צריף להביא לחם אחר וכי אבד הלחם אבדו הפכשים והיו הפכשים יוצאין לבית השריפה אם לא הי' זורק דמן של"ש לשם שלמי נדבה ושם מ"ז ע"ב מיבעיא לן בכבשי עצרת ששחטן לשמן ואבד הלחם מהו שיזרוק דמן של"ש להתיר בשר באכילה ועד פאן לא מיבעיא לן התם אלא משום שפראה לשמו ונשחט לשמו ונדחה מלשמו אבל היכי ששחט של"ש פשיטא דשרי לזרוק דמן של"ש פדי להתיר הבשר באכילה.

ויש להסביר הענין עפי"ד הרמב"ם פח"י מה' פסוה"מ ק' ה' ב' שכ' וז"ל מפי השמועה למדו שבכלל דין זה שלא יפסיד הקדשים במחשבה שהר"ז דומה למטיל מום בקדשים וא"כ לפי"ז לכאורה אפשר לומר דהו' מילתא אי נשחט של"ש אי שרי לזרוק דמה של"ש תלוי בפלוגתא דר"מ ונחמ"ם בבכורות ל"ג אי מטיל מום בבע"מ עובר מה"ת והא דמתמה הש"ס בריש זבחים בפשיטות משום דשני בה כל הני לישני בה וליזל היינו משום דסתם מתניתין ר"מ ולר"מ מטיל מום בבע"מ עובר מה"ת והנה בע"ז י"ג ע"ב ולישני' גיסטרא כו' רבא אמר מפני שפראה כמטיל מום בקדשים נראה מום מעליה הוי ה"מ בזמן שביהמ"ק קיים כו' וליהוי כמטיל מום בבע"מ דאע"ג דלא חזי להקרה אסור בע"מ נהי דלא חזי לגופי' לדמי חזי לאפוקי הכא דלא לגופי' חזי ולא לדמי חזי ע"ש הרי מבואר דהיכי דאי לא יעשה המום לא יהי' ראוי לא לגופי' ולא לדמי א"ע מה"ת כמטיל מום בבע"מ לכ"ע ולפי"ז ה"נ אי לא יעשה הזריקה של"ש הי' יוצא לבית השריפה ליפא איסור דאורי' פשוט דהם של"ש דל"ה רק כמטיל מום בבע"מ במקום שבלא"ה לא

הי' ראוי פֶּלֶל וְהִלְכָה פְּדִי לְהַתִּיר הַבֶּשֶׂר הַתִּירוֹ אִסּוּר דְּרַבְנָן וְהָא דא' בְּרִישׁ זְבָחִים דְּאִסּוּר לְמַיְעָבֵד בַּהּ שִׁינּוּיָא אַחֲרֵינִי הִינּוּ הֵיכִי שְׂרָאֵי לְקַרְבָּן זֶה שְׁהוּפְרִישׁ לְשִׂמּוֹ לְנִדְבָה פְּגוּן בְּעוֹלָה יוּכַל לְהִיּוֹת עוֹלַת נְדָבָה אִם לֹא הוּרָצוּ הַבְּעָלִים מִשֵּׁא"כ הֵכָא פִּינּוּ דְּאִינּוּ רְאוּיִין לְכַבְשֵׁי עֲצָרַת שְׁפִיר מְוֹתֵר לְזִרוּק דְּמִן שַׁל"ש מְפָנִי הַפְּסֵד הַבֶּשֶׂר וּז"פ וּבְרִיר: וּמָה שְׁכַתְבַּתְּ לְהַטְעִים דְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּיוֹמָא כ"ט שְׁכ' דְּפִסְחָא שְׁנֵי מְוֹתֵר לְשׁוֹחֲטוֹ קוֹדֵם הַתְּמִיד וְאִם יִרְצֶה שְׂרִי לְשׁוֹחֲטוֹ אַחֵר הַתְּמִיד דַּמְמ"נ אִי זְמַנּוּ קוֹדֵם הַתְּמִיד הָא קַעְבֵּר עַל הָעֲשֵׂה דַעֲלִי הַשְּׁלָמִים אִם שׁוֹחֲטוֹ אַחֵר הַתְּמִיד וְכַתְבַּתְּ עִפְי"ד הַרְמַב"ן שְׁמוּבָא בְּר"ן פּר"א דְּמִילָה בְּיִנּוּקָא דְּאִשְׁתְּפוּף חֲמִימֵי לְפָנֵי הַמִּילָה אַף דְּמַכְשִׁירֵי מִילָה א"ד אֵת הַשְּׁבִתָּה וְאִם יְמוּלוּ אוֹתוֹ יִצְטַרְף לְדַחוֹת אֵת הַשְּׁבִתָּה לְהַחֵם חֲמִין מְפָנִי פ"נ מ"מ שְׂרִי לְמוּלוּ פִּינּוּ דַעֲתָה מִילָה דּוּחָה אֵת הַשְּׁבִתָּה וְאִי דְּאִח"פ יִצְטַרְף לְדַחוֹת מְפָנִי מַכְשִׁירִין הֲלֵא אַז פ"נ הוּא דִּינְדָּחָה וְלֹא מַכְשִׁירִין וְהָא"נ הָא מִתְחַלָּה צְרִיף לְשַׁחוּט קוֹדֵם אֵת הַתְּמִיד מִשּׁוּם דְּתַדִּיר קוֹדֵם וְאִי דְּאִח"פ יִצְטַרְף לְעַבְרָן עַל הָעֲשֵׂה דְּהַשְּׁלָמָה הָא כ' הַתּוֹס' בְּבִיצָה ה' דְּהֵיכִי דְּלֹא אֶפְשָׁר לִיפָא עֲשֵׂה דְּהַשְּׁלָמָה א"כ אִח"פ יֵהִי לֹא אֶפְשָׁר וְלֹא יֵהִי הָאִסּוּר דְּהַשְּׁלָמָה עַכ"ד הִנֵּה אִם פִּי דְּבַר חֲכָמָה אֲמַרְתָּ בַּכ"ז לֹא נוּכַל לְהַסֵּב מִטְּרַת פְּנוּת הַתּוֹס' לְסִבְרַת הַרְמַב"ן וְהַבְּדִל רַב יֵשׁ בִּינֵינוּ דְּבַשְׁלָמָא הַתָּם הֲלֵא לְפָנֵינוּ אִין פֶּאן דְּבַר שְׁיִדְחָה אֵת הַמִּילָה שְׁפִיר אֲמַרִּינוּ דְּכָשֶׁר לְמוּלוּ וְאִח"פ פְּשִׁנְצְטַרְף לְהַחֵם חֲמִין אַחֵר הַמִּילָה הֲלֵא יֵהִי פ"נ וְשְׁבִתָּה הַתְּרָה אֲצֵל פ"נ פְּמַבְוֹאָר בְּרֵאשׁוֹנִים וְלֹא יֵהִי אִסּוּר פֶּלֶל מִשֵּׁא"כ פֶּאן הֵיכִי נִימָא דִּישְׁחוּט אֵת הַתְּמִיד מִקּוֹדֵם וְהַפ"ש יִשְׁחַט אִח"פ מְפָנִי שְׁיֵהִי לֹא אֶפְשָׁר הֵיכִי מִשּׁוּם לֹא אֶפְשָׁר יֵהִי הֵיטֵר וְכּוֹנֵת הַתּוֹס' י"ל דְּהֵיכִי דְּלֹא אֶפְשָׁר נִדְחָה הָעֲשֵׂה דְּהַשְּׁלָמָה בְּשִׁבִיל הָעֲשֵׂה דְּהַקְרָבָה לְפִימ"ש הַרְשָׁב"א בְּכַתּוּבּוֹת פֶּא"נ הַבּוּבָא בַּמ"ל פ"א מֵה' נ"ב דְּלֹאוּ הַבָּא מַכ"ע לֹא עֲדִיף מַל"ת גְּרִידָא וְא"כ הָאִסּוּר דְּהַשְּׁלָמָה הָא הָנִי לֹאוּ הַבָּא מַכ"ע וְלִכְּנֵי עֲשֵׂה דּוּחָה אוֹתוֹ אֲבָל א"א לּוֹמֵר שְׁיֵהִי הֵיטֵר וְא"כ הָאִיף נוּכַל לְמַשְׁרִי לְהַבִּיא לִידֵי דְּחִינִי הֲלֵא אֲדַרְבָּא מְצִינוּ בְּכַתּוּבּוֹת מ' פִּינּוּ דְּאִי אֲמָרָה לֹא בְּעֵינָא מִי אִיתָא לְעֲשֵׂה פֶּלֶל לְכַף מְלַמְדִין אוֹתָהּ לּוֹמֵר אִינִי רוּצָה וְעוֹד הֲלֵא בְּאַמַּת גַּם בַּפ"ר הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' בְּפִסְחִים נ"ט רִישׁ ע"א ל"ל קָרָא דְּתְמִיד קוֹדֵם לְפִסְחָא הֲלֵא בְּלֵא"ה תְּדִיר קוֹדֵם וְתִי דְּהוּ"א שְׁהַפְּסַח יְקָדֵם מִשּׁוּם עֲשֵׂה דְּהַשְּׁלָמָה וְלִדְכָרִיף הָאִיף הוּ"א שְׁהַפְּסַח יְקָדֵם מִשּׁוּם עֲשֵׂה דְּהַשְּׁלָמָה הֲלֵא לַע"ע צְרִיף לְשַׁחוּט הַתְּדִיר קוֹדֵם וְאִח"פ יֵהִי לֹא אֶפְשָׁר א"ו פְּדַבְרֵינוּ דְּסִבְרַת הַרְמַב"ן לֹא נְאֻמְרָה בְּאִנְפֵּן שְׁצָרִיף לְבֵא אִח"פ לִידֵי דְּחִינִי [וְיֵשׁ לְהַבִּיא עוֹד סְמוּכִין לְזֶה מִדְּבָרֵי הַש"ס בִּיצָה ח' כּוּי אִין שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ בִּיו"ט וְאִם שְׁחַטוּ אִין מְכַסִּין אֵת דְּמוֹ וּפְרִיף וְהָא מְדַקְתְּנִי שְׁיַפָּא וְאִם שְׁחַטוּ כּו' וּפִירִש"י וְתוֹס' דְּאִי קָאִי אֲרִישָׁא הוּ"א דְּלִשְׁחוּט וְלֹא לְכַסֵּינִי מִשּׁוּם שְׁמַחַת יו"ט כּו' וְקָשָׁה אֲמַאי בְּאַמַּת אִין שׁוֹחֲטִין בִּיו"ט הָא עֲתָה עֲדִינִין א"צ לְכַסּוֹת וְלֵאחֵר הַשְּׁחִיטָה הָא שְׂרִי לְאַכּוֹל בְּלֵא פִּסּוּי א"ו דְּבַכָּה"ג לֹא נְאֻמְרָה סִבְרַת הַרְמַב"ן פּנ"ל] שׁוּב הָרֵאנִי אֲחַד מִתְּלַמִּידֵי שְׁבַסְפָּר מְצוּת חִינּוּף מִהֲרַב הַגָּאוֹן מְטֹאֲרַנִּיפָּאל זצ"ל הָעִיר בְּזֶה עִפְי"ד הַרְמַב"ן הַנ"ל שְׁיִשְׁחוּט הַתְּמִיד שְׁהוּא תְּדִיר בְּרִישׁ' וְאִח"פ יְדַחָה עֲשֵׂה דְּפִסְחָא שִׁי"ב פֶּרַת לְהָעֲשֵׂה לְהַשְּׁלָמָה.

וְלִדְבָרֵינוּ חִילּוּק גָּדוֹל יֵשׁ בֵּין הַנּוֹשְׂאִים. אַף בְּאַמַּת רְאִיתִי בְּדְבָרֵי הַמְּפֹרָשִׁים שְׁלֹא נִחְתּוּ לְחַלֵּק בְּזֶה וְכּוּן מוֹרָה רְאִיתִי הַר"ן ז"ל שֶׁם נִגְדַּד דַּעַת הַרְמַב"ן מְפִסּוּי ע"ש שְׁעַל פֶּן גַּם אֲנִכִי אֵלֶיךָ בְּעַקְבוֹתֵיהֶם וְאוֹמֵר לְבָאָר דְּבָרֵי הַתּוֹס' בִּיצָה הַנ"ל שֶׁם גַּבִּי נִתְקַלְקְלוּ הַלּוּיִים בְּשִׁיר הַקְּשָׁה ה"ר פֶּרֶץ וְהָאִיכָא קְלָקוּל גַּבִּי מוֹסְפִין וְאֲמַאי לֹא חָשׂוּ אֲלֵא עַל עֲבוֹדַת הַתְּמִיד

דלכְּשָׁאוּ עֵדִים מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעַלָּה כָּבֵד תִּקְרִיבוּ הַתְּמִיד וְאִ"כ א"י לְהַקְרִיב הַמוֹסָפִין דְּכַתִּי וְהַקְטִיר עֲלֵי חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים וְדָרְשִׁינוּ עֲלֵי הַשְּׁלָמִים כָּל הַקְּרָבֹת פְּנֹלָן שְׂאִין קָרְבָן קָרֵב לְאַחֲרֵי וְתִי דְאַפִּי לֹא בָּאוּ עַד לְאַחַר הַקְּרַבַּת הַתְּמִיד מ"מ הַמוֹסָפִין קָרְבִין דְּהִיכִי דְלֹא אֶפְשָׁר שְׂאֵנִי מִיַּדִּי דְהוּי אִמְח"כ בַּע"פ שְׂמַבִּיא פְּפָרְתוֹ לְאַחַר הַקְּרַבַּת הַתְּמִיד שְׁל בַּה"ע וְאוֹכֵל פְּסָחוֹ בְּעָרֵב וְהִי אֶמְרִינָן בַּפ' תְּמִיד נִשְׁחַט וְע' בְּמַהֲרָשׁ"א שְׂתַמָּה בְּזוֹה דְהָא בַּפְת"נ ל"א טַעְמָא מְשׁוּם דְלֹא אֶפְשָׁר רַק מְשׁוּם דְאַתִּי עָשִׂה דְפָסַח שִׁי"ב פָּרַת וְדַחֵי הָעֲשִׂיה דְהַשְּׁלָמָה וּלְכֹף הַגִּיּוֹה בְּדַבְרֵי הַתּוֹס'.

ולפענ"ד נראה ליישב הגירסא כמו שהיא לפנינו דהנה בפסחים שם פרכינו בשלמא לת"ק יבא עשה דפסח שי"ב פרת ויגדה עשה דהשלמה שא"ב פרת אלא לר"י בנו של ריב"ב מאי אולמין דהאי עשה מהאי עשה והקשו בתוס' שם הא בעינא דמעיקר עשה דהשלמה לא מיקיים עשה דאכילת פסח דאינה אלא בליגה ותי' דמייירי שישחטו פסח עליו קודם שיגדה עשה דהשלמה דשו"ז על טבו"י ומח"כ לכ"ע אפי' לא יאכל לבסוף הואיל ובגידו תלוי ופטור מפסח שני אפי' לא אכל הלכך פשמקריב בפרתו מיקיים עשה דפסח דאז הוי ראוי לאכול שאם לא הי' יכול להקריבה לא יהי' ראוי לאכול לערב והפסח פסול ע"כ ולכאורה יש לתמוה לפי דברייהם דמייירי דכבר שחטו הפסח עליו וא"כ הא כבר יצא ידי פסח דשוחטין וזורקין על מחוסר פפורים ופטור מפסח שני וא"כ שוב לית בי' פרת וא"כ אמאי א' בגמ' יבא עשה דפסח שי"ב פרת ויגדה עשה דהשלמה שא"ב פרת הרי אפי' אם לא יקריב פפרתו ליכא פרת רק שלא יקיים מצות אכילת פסחים ונראה דהנה בפסחים צ' ע"ב פריף שם לרב דאמר שוחטין וזורקין על טב"י ומח"כ ואין שו"ז על ט"ש מ"ש ט"י דחזי לאורתא ט"ש נמי חזי לאורתא כו' מחוסר פפורים נמי הא מחוסר פפרה שקינו בגידו ט"ש נמי הרי מקנה לפניו דילמ' פשע א"ה מח"כ נמי דילמ' פשע בגון דמסרינהו לב"ד וכדרב שמעי' כו' נשמע מד' הש"ס הללו דלהכי שו"ז על מח"כ משום דחזי לאורתא פיון דכבר מסר קינו ביד ב"ד ובנדאי יקריבוה אמןם אפתי קשה הא עדיין אינו חזי לאורתא פיון דלא יוכלו להקריב פפרתו משום עשה דהשלמה ועכצ"ל דקודם שחיטת הפסח הא שרי לשוחטו פיון דעשה דפסח שי"ב פרת דוחה עשה דהשלמה ושפיר חזי לאורתא ואי דלאחר שחיטת וזריקת הפסח הא שוב לא יהי' בו פרת וליכ' רק עשה גרידא ומאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה ולא יוכלו להקריבה א"כ שוב לא חזי לאורתא וא"כ אמאי שו"ז עלי' ועכצ"ל משום דלאחר השחיטה והזריקה הא אם לא יקריב פפרתו יפסל הפסח שלא יוכל לאוכלו א"כ הוי לא אפשר וליכ' עשה דהשלמה וא"כ שפיר שו"ז עליו ממ"נ דקודם השחיטה והזריקה שרי מצד דעשה דפסח שי"ב פרת דחי עשה דהשלמה ולאחר השו"ז הא ליכא עשה דהשלמה מצד דלא אפשר וא"כ שפיר קאמר בגמרא בשלמא לת"ק יבא עשה דפסח שי"ב פרת ויגדה עשה דהשלמה שא"ב פרת היינו שחיטת הפסח ולאחר כף דליכא פרת שרי מצד לא אפשר וא"ש גירסת התוספות דהיכי דלא אפשר שאני מידי דהוי אמח"כ כ"ע עוד יש ליישב ולקיים הגירסא הלזו.

דהנה התוס' במנחות מ"ט ע"ב הוכיחו מסוגיא דשם דמשום עשה דהשלמה לא מיפסל הקרבן בגיעבד דאי נימא דמיפסל בדיעבד מאי דחזי' שינוף הא אי מיפסל ליכא עשה ע"ש וע"כ דאזיל בסוגיא שם למ"ד כ"מ דא"ר לא תעביד א"ע מהני דאי למ"ד א"ע לא מהני

אמאי לא יפסל [וצל"ע דהא בקדשים בעינין שינה עליו הפתוב לעפב וכ"ע מודי דא"ע מהני ע' שעה"מ פ"א מק"פ] והנה בר"ה דף ל' הקשו ג"כ התוס' שם והאיפא קלקול גבי מוספין וכתבו וא"ל דמעלה ומלינה בראשו של מזבח תינח למ"ד אין לינה פוסלת בראשו של מזבח אלא למ"ד לינה פוסלת בראשו ש"מ מא"ל וע"כ דקושני' התוס' דאיפא קלקול גבי מוספין קאי למ"ד לינה פוסלת בראשו של מזבח והוא שיטת רבא בזבחים פ"ז ע"א ולפי"ז לרבא שפיר תי' דע"כ הטעם דמת"כ בע"פ מביא פפרתו אחר תשבה"ע משום דלא איפשר דליפא למימר משום דעשה שי"ב פרת דוחה עשה דהשלמה דהא רבא ס"ל א"ע לא מהני וא"כ פסול משום השלמה אפי' בדיעבד וא"כ מאי דחיני' שנייה פנ"ל וע"כ דהטעם הוא משום דאי אפשר וליפא איסור השלמה: נחזור לדברינו הג"ל דלכאורה אפי' אי נימא דגם היכי שיבא אח"כ לידי דחיני' ג"כ שנייה סברת הרמב"ן הג"ל לכאורה צריף להבין דברי התוס' ביומא הג"ל במ"ש דבפ"ש הי מינייהו דבעי קדים ועביד ברישא הלא קושני' התוס' שם אינו רק דאיף אפשר לאתנויי הא מיפסל משום העשה דהשלמה הלא הי' להם לומר ולתרץ דהיכי דלא אפשר ליפא משום העשה דהשלמה ומי דהקריחם לזה לחדש דפ"ש יכול להקריב גם קודם התמיד דמה צריף זה לתירוץ גם לפי דבריף הג"ל.

ונלפענ"ד לומר ע"ד פלפול קצת דהתוס' ע"כ הוצריכו לזה לענין ישוב קושנייתם הראשונה דאי נימא דמשום עשה דהשלמה מיפסל א"כ לכאורה האיף נימא דמותר להקריב פ"ש בתנאי אחר התמיד משום דלא אפשר ודחי העשה דק"פ ללא הפא מכ"ע דהשלמה הרי אי אמרינו דמיפסל בשביל השלמה הא ל"ש בזה עשה דוחה ל"ת וכמ"ש באמת בתוס' מנחות הג"ל וע"מ"ל פ"א מה' תו"מ מ"ש בזה אמנם י"ל למאי דקיי"ל אין לינה מועלת בראשו של מזבח א"כ הא לחד תי' בתוס' א"ע בעשה דהשלמה אלא בהקטרה ולא בשחיטה רק השחיטה אסורה מדרבנן משום גזירה דהקטרה א"כ הלא יוכל לשו"טו אחר התמיד וידחה העשה דהקטרה להשלמה דרבנן ואי דמיפסלי ול"ש בזה דחיני' פנ"ל ז"א דהא יוכל להעלות האמורין ע"ג המזבח ע"מ להקטירן למחר דאין לינה מועלת בראשו ש"מ ולא יפסל ואי דלא יוכל לאכול הבשר דכל פמה דלא מיקטרי אמורין לא מתאכיל בשר וא"כ א"י ידי פסח פיון שא"ר לאכילת בשר הא אמרינו בפסחים נ"ט פיון דלא אפשר להקטיר עשאום פמי שנטמאו או שאבדו ולפי"ז הרי פתבו התוס' ביומא דהיכי דלא חזי מעיקרא ל"ש לומר עשאום פמי שנטמאו או שאבדו וא"כ לפי"ז ע"כ פתבו התוס' דגם קודם התמיד מותר להקריב פ"ש וא"כ חזי מעיקרא ושנייה שפיר לומר עשאום פמי שנטמאו ושפיר מתורץ דלא מיפסל משום דאפשר להלין בראשו ש"מ ואי דלא יוכל לאכול הבשר הא פיון דגם קודם התמיד שרי להקריב שנייה שפיר אח"כ לומר עשאום פמי שנטמאו או שאבדו והבן: ומדי התבוננתי קצת בעניינים האלה אמרתי לבאר מה שיש לפלפל בזה בחגיגה י"ז ע"א במשנה עצרת שחל להיות בע"ש בש"א יום טבוח אחר השבת ובה"א אין יום טבוח אחר השבת.

וכ' התוס' ד"ה יום טבוח אחה"ש ונ"ל פירש"י קרבנות ראני' ותגיגה שאין קרבין לא ביו"ט ולא בשבת ולא יתכן לומר דתגיגה אמאי לא ומ"ש משלמים לב"ש והנה באמת בשלמים דס"ל לב"ש דמביאין הא לכאורה לא הותר מלאכה רק בבשר אבל הקטרת האמורין אסור לדידהו דקא' אבל לא עולות מטעם דדרשי לכם ולא לגבוה וא"כ הקטרת

אמורין ע"ג המנפח אפי' דשלימים אסור לדידהו משום לכם ולא לגבוה וע"כ הא דקא' מביאין שלימים ביו"ט היינו ע"מ להקטיר אימורין לערב ואי דא"א לאכול הפשר משום פל פמה דלא מקטרי אמורין לא מתאכיל בשר ז"א דכיון דא"א להקטיר האמורין מבע"י עשאום פמי שנטמאו או שאבדו וכמו שתי' התוס' בביצה כ' ע"ב ד"ה מאי בינייהו כו' אליבא דרבא דקא' למ"ד נדונ"ד א"ק ביו"ט אם עבד ושחט זורק את הדם ע"מ להקטיר בשר באכילה והקשו התוס' האיה נאכל הפשר הא א"י להקטיר האמורין ותי' דכיון דא"א להקטיר מבע"י עשאום פמי שנטמאו או שאבדו וא"כ לכאורה י"ל דהתינה ביו"ט דעלמא משא"כ בעצרת שחל להיות ע"ש הא א"א להקטיר האמורין בליילה פיון דבליילה הוא שבת וא"כ יפסלו האמורין בלינה והעירני לזה ח"א דלפי"ז אפשר לומר דלקף לא קרבה אז גם החגיגה לב"ש אמנם הא אפשר להעלות האמורין ולהלינם בראשו ש"מ אף לרבא דס"ל בזבחים פ"ז דלינה מועלת בראשו ש"מ נרק אם עלו לא ירדו הא אסור להעלותם ע"ג המנפח ולהביא לאסור לאו דלא ילין ולפוסלן אף י"ל דהא באמת למ"ד הבערה ללא יצאת הא כ' התוס' בפסחים ה' ע"ב בשם ריב"א דלדידן' לא נאסרה פלל הבערה ביו"ט דאין שם מלאכה עלי' ומבואר בהה"מ ריש ה' יו"ט הטעם משום דכתיב לא תבערו אש ביום השבת הא ביו"ט שרי נרק לרבא שפיר הקשו התוס' הנ"ל דאסור להקטיר האמורין ביו"ט משום דאיהו קא' שם ש"מ מדר"ע הבערה לחלק יצאת ולא פליג עלי' ומסתמא פנותי' ס"ל וכיון דס"ל הבערה לחלק יצאת הא מורה ביום השבת דרק בשבת יש חילוק מלאכות ואין חילוק מלאכות ליו"ט אבל הבערה נאסרה ביו"ט משא"כ לב"ש י"ל דס"ל הבערה ללא יצאת ומותר להקטיר האמורין ביו"ט משום דהבערה מותרת ביו"ט ואי דבבישרא אגומרי חייב משום מכבה זה אינו אלא למ"ד משאצ"ל חייב משא"כ אי משאצ"ל פטור הא אינו חייב בכיבוי אלא אם צריף לעשות פחמין או פתילה וכיון דליכא רק אסור דרבנן הא הוי כמו זריקה דשריא פיון שאינה אלא שבות.

אף הרי המ"ל בפ"א מה' שבת ובפ"א מתו"מ הקשה בהא דתניא על פל קרבנך תקריב מלח אפי' בשבת דהרי הא דהמולח בשר בשבת חייב משום מעבד הוא רק למ"ד יש עיבוד באונקלין אבל אנו הא קיי"ל אין עיבוד באונקלין וכ' בשעה"מ פ"ג מה' יו"ט ששעלם מהם דברי רש"י ונהר"ן והמאירי בפ"ק דביצה דמבואר שם דגבי חלבים יש עיבוד מה"ת וא"כ אצטריף תקריב להקטיר מליחת חלבים ע"ש וא"כ פיון דבהקטרת אימורין יש אסור מעבד א"כ אסור להקטיר האמורין ביו"ט משום מעבד אמנם עדיין אינו נכון דהרי קיי"ל במנחות כ"א ע"א תקריב אפי' פל שהוא ופסק הרמב"ם בפ"ה מה' אסורי מנפח ה' י"א דאפי' גרגיר א' מלח פשר וא"כ הא קיי"ל בשבת ע"ט דשיעור עיבוד הוא פדי לעשות קמיע וא"כ יכול למלוח רק בגרגיר מלח באופן שלא יהי' שיעור עיבוד ובזה ל"ש ח"ש אסור מה"ת דכיון דליכא שיעור עיבוד ל"ה שם מלאכה עלה ונהי' כמו מעביר ב' אמות בשבת דליכא אסורא אולם י"ל פיון דרתמנא אחשבה מליחה לענין מצות על פל קרבנך תקריב מלח הוי' נמי מליחה לגבי אסור עיבוד ביו"ט דומיא דא' מגז דהוי' דופן כו' אף י"ל דמ"מ שפיר הקשו התוס' על רש"י י"ל דאפי' אי נימא דאיכא אסור מעבד מדאורייתא בהקטרת האמורין בכל זאת מנ"ל לרש"י דלב"ש לא הוי מקריבין החגיגה בעצרת שחל להיות בע"ש הרי פיון דא"א להקטיר האמורין בליילה וכל פמה

דלא מקטרי האומורין לא מתאכיל בשר הא הוי כמו מכשירי א"נ ודילקא ס"ל כר"י דמכשירי א"נ הותר ביו"ט ושרי לדידן אפי' לכבות את הבקעת בשביל שלא יתעשן הבית ע' ביצה כ"ב וא"כ בנדאי שרי להקטיר האומורין ואי דבלא"ה הא הי"ג כ"ג מותר לאכול הבשר משום דלא אפשר עשאום כמו שנטמאו או שאבדו ז"א דהא כ' התוס' יומא הנ"ל דהיכי דלא חזי מעיקרא ל"א עשאום כמו שנטמאו בשלמא בתוס' ביצה הנ"ל שפיר פתבו דבדונ"ד הא באמת יוכל לצאת בהם משום שלמי שמחה כמו שהקשו התוס' בחגיגה ז ע"ב ד"ה עולות ות' דאיפא לאוקמי הא דנדונ"ד א"ק ביו"ט פשכר קרב שלמי שמחה ע"ש וא"כ הוי חזי קודם הקרבת שלמי שמחה ושייף שפיר למימר עשאום כמי שנטמאו משא"כ הכא לא חזי מעיקרא ושרי הוי כמו מכשירי א"נ וא"ש קושני התוס' על רש"י ז"ל.

עו"ל דהרי באמת צריך להבין אמאי אמרי' בביצה שם בנדונ"ד עבר ושחטן ביו"ט זורק את הדם ע"מ להקטיר האומורין לערב אמאי ל"א חטא באיסור הקטרה ביו"ט כדי שתנפה כדא' במנחות מ"ח וע"כ פיון דאפשר להמתין עד לערב ל"א חטא.

וא"כ הכא בעצרת שחל להיות ע"ש דא"א להמתין עד לערב דבלילה הוא שבת א"כ שפיר י"ל חטא כדי שתנפה ושרי להקטיר ביו"ט וצדקו דברי התוס': ובדבר מה שתמהת עלי במ"ש בתשובתי הקודמת להקשות ממשיגה דפסחים דבלא"ה פסול משום שנטמא אחר התשבה"ע ונפלאות דהרי ליכא איסור דהשלמה רק בהקטרה ולא בשחיטה הנה יש דיעות חלוקות בזה ע' ראב"ן ר"ה ל' שמשבאר בדבריו דגם בשחיטה אחר התמיד איכא איסור דהשלמה מדאורייתא וכ"מ מדברי רש"י פסחים ע"ד גבי שחטו ונודע שמשכו הבעלים כו' וע' מ"ל פ"א מתו"מ שהאריך בזה וע' בטורי אבן ר"ה ל' דתלי לה בפלוגתא דתנאי דר"י בנו של ריב"ב דמתיר מחו"כ כל ימות השנה בחטאת העוף או במעלה ומלינה סובר דאין איסור בשחיטה אחר התמיד אלא בהקרבה והת"ק שאינו מתיר אלא בע"פ ע"כ ס"ל דאף שחיטה אחר התמיד אסור מדאוריית' לכה אוסר במחו"כ בשאר ימות השנה ע"ש וכ"כ בא"ח פסחים שם.

ומה שפתבת שאין אתה ידוע מקור הסברא שהובא בתשובתי דלא התירו לרדות רק כדי שלא יבא לידי איסור סקילה או חטאת ולא משום איסור לחוד הנה אסברא לך טעמ' דמילת'.

דהנה באמת צריך להבין אמאי התירו לו לרדותה ולמה לא העמידו חכמים דבריהם הכא כמו בערל הנאה ואיזמל אולם לק"מ עפמ"ש הראב"ד בפ"ו מה' ק"פ דרק בשבות שיכול לבא לידי איסור פרת העמידו חכמים דבריהם דהאי פרת והאי פרת אבל לא בשבות בעלמ' ע"ש וה"נ הלא רדיית הפת ל"ה רק שבות בעלמא ולכן לא העמידו חכמים דבריהם במקום שיכול לבא לידי חיוב סקילה או חטאת משא"כ אי הי' גם בדאוריית' רק איסור בעלמ' הלא אמרינו בעלמ' חכמים עשו חיזוק לדבריהם פשל תורה: ומה שהקשית בכבשי עצרת ששחטן של"ש הדם יזרק והבשר יאכל נימא א"ע לא מהני אתמה מאד על רחב בינתה אף שגית בזה הלא מבואר בנבחים פ"ק דילפינו דכל הנבחים שנובחו של"ש פשרין מקרא דמוצא שפתיך תשמור וגו' א"כ גלי קרא דלא נימא בי' אעל"מ מטעם של"ש ומה שהעירות בתוספתא פ"ה דפסחים יפה תמהת וגם

אנכי נפלאתי בדרך עיוני בדברי התוספת' הלזו שפך דברי' שם מתחלתו ועד סוף מקנשי
הבנה המה ומצאתי שפך העיר עלי' בס' חסדי דוד על התוספתא ויש מלין בפי ליישבה
ע"ד הפלפול אף הנני עומד פעת בענינים אחרים.

ונתר דברי פלפולה ראיתי פי על אדני השכל מנסדים פולם מתמדים ורק לפי שבענינים
האלה פך הארכתי במקומות מפונרות בחי' פמעט על פל קוז' כו' בדברים חריפים
ונשגבים תל"י לכן מנעתי מהרבות עוד שיח הפעם והי' פאשר יבאו דברי' אלי בענינים
חדשים ומועילים הנני להשיבה ברצה"י פיד ה' הטובה עלי דברי' ב"ד אוהבה מקרב ולב
עמוק: סי' מז רמב"ם פ"ג מה' קידוש החודש הלכה ה' פראשונה היו מקבלין עדות
החודש בכל יום שלשים פ"א נשתהו העדים מלבא עד בין הערבים ונתקלקלו במקדש
ולא ידעו מה יעשו אם יעשו עולה של בה"ע שפא יבאו העדים וא"א שיקריבו מוסף
היום אחר תשבה"ע עמדו ב"ד והתקינו שלא יהיו מקבלים עדות החודש אלא עד המנחה
פדי שיהא שהות ביום להקריב מוספין ותשבה"ע ונספיהם ע"כ ע' בלח"ח שתמה על
רבינו דבגמ' קא' שהי' הקלוקל בפשיר ח"א של"א שירה פל עיקר וח"א שאמרו שיר של
חול עם תשבה"ע אכל הקלוקל בהקרבת המוסף לא נזכר בגמ' ומה ראה רבינו ז"ל על
פכה לכתוב טעם שלא נזכר בגמ' והניח בצ"ע.

ונלפענ"ד בישוב דבריו ז"ל דהנה פאמת הקשו בתוס' ר"ה שם אמאי לא חשיב קלוקל
של מוסף שלא הקריבו מוסף של ר"ח שאחר התמיד א"י להקריבו וכ"ת דמעלה ומלינה
בראשו של מזבח דעלי' השלם ל"ש אלא בהקטרה ואין מקטיר עד למחר הניחא למ"ד
אין לינה מועלת בראשו של מזבח אלא למ"ד מועלת מא"ל וליישב קושני' התוס' אמינא
בשנקדים לבאר דברי הש"ס פסחים נ"ט ע"א ת"ר אין לה דבר שקודם לתמיד של שחר
אלא קטורת בלבד כו' ואין לה דבר שמתעכב אחר תשבה"ע אלא קטורת ונרות ופסח
ומחוסר פפורים בע"פ שטובל שנית ואוכל את פסחו לערב ר' ישמעאל בנו של ריב"ב
אומר אף מח"פ בשאר ימות השנה שטובל ואוכל את פסחו לערב בשלמא לת"ק יבא
עשה דפסח שי"ב פרת וידחה עשה דהשלמה שא"ב פרת אלא לר"י בנו של ריב"ב מאי
אולמי' דהאי עשה מהאי עשה אמר רבינא א"ר חסדא הכא בחטאת העוף עסקינו שאין
למזבח אלא דמה ר"פ אמר אפ"ת בחטאת בהמה מעלה ומלינה בראשו של מזבח
ופירש"י פדכתיב והקריבו לפני ה' וכפר עלי' ולמחר יקטירה לאחר תמיד של שחר ולינה
אינה פוסלת בראשו של מזבח כדא' בזבחים פ' המזבח מקדש לד"ה דלא ירדו ע"כ
והקשו המפורשים דהא אי נימא לינה מועלת בראש המזבח א"כ בנדאי אסור להעלות
על המזבח ולהביא לאיסור לאו דלא ילין ולפסול דהא דלד"ה לא ירדו היינו אחר שפך
עלו דהמזבח מקדש פסולין אבל לכתחלה בנדאי אסור להעלות ולהביאם לידי פסול דהא
אם ירדו לא יעלו וא"כ מאי בעי רש"י בזה דכתב לד"ה לא ירדו הא ר"פ ע"כ לא אתי
כמ"ד לינה מועלת בראש המזבח דלדידי' אסור להעלות וגם לפי"ז צריה להבין דא"כ
במאי פליג ת"ק עלי' דר"י אם איהו קאי לכ"ע באינה סברא פליג עלי' גם הובא
במפורשים קושני' העולם שהקשו בהא דפריה בסמוך לר"ח דמוקי בחטאת העוף והאיפא
עולה והקשו דילמא ר"ח ג"כ ס"ל הא דמעלה ומלינה רק דהי' קשה לי' פירכת הש"ס
שם והא פל כמה דכהנים לא אכלי בעלים לא מתפרי והא דר"פ משני דכינון דלא אפשר
עשאום כמי שנטמאו או שאבדו לא ס"ל לר"ח לכה מוקי לה בחטאת העוף אבל בעולה

דליפא אכילת בשר ליפא למיפרך והא פל פמה כו' ממילא יכול להקריב העולה אחר תשבה"ע ומעלה ומלינה בראשו ש"מ: ובנישוב כ נלפענ"ד עפי"ד הש"ס מנחות כ"ו ע"ב אתמר קומץ מאימתי מתיר שירים באכילה ר' חנינא אומר משמשלה בו את האור ר' יוחנן אומר משתצית בו את האור ברובו כו' א"ל רבין בר רב אדא לרבא אמרי תלמידך א"ר עמרם תניא אין לי אלא דברים שדרך לקרב בלילה כו' דברים שדרך לקרב ביום פגון הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת פהנים ומנחת פהן משויח ומנחת נסכים שפעלן ומקטירן מבוא השמש והאמרת דרך לקרב ביום אלא עם בא השמש ומתעפלן והולכין כל הלילה מנין ת"ל זאת תורת העולה ריבה והא עם בא השמש לא משפחת לה שתצית האור ברובו לא קשיא פאן לקלוט פאן להתיר ופירש"י לקלוט שתהא מזבח קולטו שלא יפסל בלילה הניא משמשלה בו האור להתיר שירי' ל"ה הקטרה עד שתצית האור ברובו ומבואר בתוס' שם דלאו דוקא לענין הקטרת קומץ אלא ה"ה לענין הקטרת האימורין להתיר בשר באכילה נמי הוי הדין פן לר"י ל"ה הקטרה עד שתצית האור ברובו ע"ש וטעמא דמילתא דלענין לקלוט שלא יפסל בלינה סגי משמשלה בו האור פל דהו משום דמשמשלה בו האור במקצת נעשה לחמו של מזבח וכן מצינו בזבחים פ"ה ע"ב בהנה פסולין שאם עלו לא ירדו דמבואר במשנה שם דאם ירדו לא יעלו וקא' עולא ל"ש אלא שלא משלה בהן האור אבל אם משלה בהן האור אפי' אם ירדו יעלו ופירש"י שם הטעם משום דנעשו לחמו של מזבח.

והנה מבואר במשנה למלך פ"ג מה' פסוהמ"ק ה"ו דמשלה בו האור ל"מ אלא להעלות חד דרגא דהיינו בהנה פסולין שאם עלו לא ירדו מועיל הא דמשלה בו האור שאם אפי' אם ירדו יעלו ובהני דדינן שאם עלו ירדו מועיל משלה בו האור שאם עלו לא ירדו אבל לא תרי דרגי שאם ירדו יעלו ע"ש ולפי"ז י"ל דה"ה לענין לקלוט שלא יפסל בלינה הא במנחות שם קאי לרבא ורבא הא ס"ל בזבחים פ"ז דלינה מועלת בראשו של מזבח היינו דאם ירדו לא יעלו לכה מועיל אם אי אסקי' ע"ג מערכה ומשלה בו האור כ"ד שלא יחול עליו פסול לינה פלל שאפי' ירדו יעלו ועפי"ז יתנישב פירש"י פסחים ה"ג ל שפונתו פיון דלד"ה אם עלו לא ירדו א"כ מהני שפיר אם מעלה האימורין בראשו של מזבח בענין שתמשול האור במקצת ונעשו לחמו של מזבח ולא יחול עליהם פסול לינה פלל דבשלמא אם הי' הדין דהלנה בראש המזבח מועיל אפי' לענין שאם עלו ירדו אז לא הי' מועיל הא דמשלה בהן האור במקצת רק לאסוקי חד דרגא שאם עלו לא ירדו אבל לא שלא יחול עליהם פסול לינה פלל שאפי' ירדו יעלו דלאסוקי תרי דרגי אינו מועיל כמ"ש המ"ל ה"ג ולכה מביא רש"י ז"ל הא דלד"ה אם עלו לא ירדו לכה מועיל לן פמשלה בהן האור כ"ד שלא יחול עליהם פסול לינה פלל [ונאפי' פמשלה בהן האור מ"מ צריך שילינו בראש המזבח דאי הורידן מעל המזבח נדאי חל עליהן פסול לינה אפי' משלה בהן האור ברובן פדמוכח בזבחים ובכריתות י"ד ע"א וע' תוס' זבחים מ"ב ע"ב ד"ה הקומץ כו' ובמ"ל פ"ג מפסוהמ"ק ה' ט' וע' במשנה רפ"ב דתמיד ובמפרש שם וכ"כ במקור חיים בחידושים על מס' פרייתות מאביו הגאון ז"ל להדיא ע"ש] ונעשה דעל' השלם הא ליפא בשליטת האור כ"ד פיון דלענין שיהי' הקטרה הא קיי"ל דל"ה עד שתצית האור ברובו כד' התוס' ה"ג ל דה"ה לענין הקטרת אימורין א"כ משמשלה בהן האור כ"ד עדיין לא מתקנים מצות ההקטרה דאינו מתיר עדיין הבשר באכילה וא"כ א"ע

בְּזֶה אֶעֱשֶׂה דְהַשְׁלָמָה וְעַפִּי"ז תִּתְיַשֵּׁב נָמִי קְוֹשֵׁי הַשָּׁנִי שֶׁהִקְשׁוּ הַמְּפֹרָשִׁי עַל פִּירֵשׁ"י דְכִינּוּן דְהוּי לַד"ה א"כ בְּאִינָה סְבָרָא פְּלִיג ת"ק עַל ר"י וּס"ל דְשָׁאָר מַחוּ"כ אִינוּ מְבִיא כְּפָרְתוֹ אַחַר הַתְּשֻׁבָה"ע: וְנִרְאֶה דְהֵנָּה בְּאִמַּת צָרִיף לְהַבִּין הֵיכִי נוּכַל לְמִימַר הֵכָּא דְנַעֲשׂוּ לְחַמוּ שְׁל מְזַבְחַ מְשַׁמְשְׁלָה בְּהוּ הָאוּר בְּמִקְצַת הָרִי הַהַקְטָרָה כּוֹלָה לֹא תוּכַל לְהִיּוֹת עֲכָשׁוּ מִשׁוּם דִּינַעֲבֹר בְּעֵשֶׂה דְהַשְׁלָמָה וְא"כ הוּי שְׁלֹא בְּזַמְנֵנוּ וְהֵיכִי מְצִינּוּ לְמִימַר דְנַעֲשׂוּ כַּעַת לְחַמוּ שְׁל מְזַבְחַ הָרִי קִי"ל פְּלִי שְׁרַת אִין מְקַדְשִׁין אֶלְא בְּזַמְנֵנוּ וּמְזַבְחַ הַפְּנִימִי קֵא' בַּש"ס זְבָחִים כ"ז ע"ב דְהוּי כ"ש וְנִמְשַׁח וּבַחֹס' שֶׁם פְּתַבּוּ דְמְזַבְחַ עֲדִיף מְכ"ש בְּהָא דְמְזַבְחַ מְקַדְשׁ פְּסוּלִין וּמִמִּל' לְמֵאִי דְקִי"ל דָּגַם כ"ש מְקַדְשׁ פְּסוּלִין לִיפָּא עֲדִיפּוֹת לְמְזַבְחַ עַל כ"ש וְכִדְחֻזֵּנוּ בְּאִמַּת בַּש"ס זְבָחִים פ"ז ע"א דְבַעֲא מִינֵי ר"ל מַר"י כ"ש מַהוּ שְׁיִקְדַּשׁ פְּסוּלִין וְא"ל תְּנִיתוּהָ פְּשֵׁם שֶׁהַמְּזַבְחַ מְקַדְשׁ אֶת הָרְאוּי לּוּ כְּפֵּה הַפְּלִים מְקַדְשִׁין וְר"ל דְמֵזֶה מְשַׁמַּע דְכ"ש הוּי לְגַמְרֵי דְוָמִיָּא דְמְזַבְחַ וּלְכַף מְקַדְשׁ אִפִּי פְּסוּלִין וְא"כ הַסְּבָרָא נוֹתַנָּת דְאָם כ"ש אִין מְקַדְשׁ שְׁלֹא בְּזַמְנֵנוּ ה"ה דְאִין הַמְּזַבְחַ קוֹלֵט שְׁלֹא בְּזַמְנֵנוּ לְעַנְיָן שְׁיַעֲשֶׂה לְחַמוּ שְׁל מְזַבְחַ וְע' בַּחֹס' זְבָחִים שֶׁם לְעַנְיָן לְחַם הַפְּנִים דְאָם נִסְדַּר שְׁלֹא כְּהִלְכְתוֹ לֹא נַעֲשֶׂה לְחַמוּ שְׁל שְׁלַחָן וְא"כ מֵאִי יוֹעִיל לָן הֵכָּא מְשַׁלָּה בְּהוּ הָאוּר הָא פִּינוּ דְכָל הַהַקְטָרָה לֹא תוּכַל לְהִיּוֹת כַּעַת הוּי שְׁלֹא בְּזַמְנֵנוּ וְלֹא נַעֲשִׂין לְחַמוּ שְׁל מְזַבְחַ.

אוּלָּם י"ל דְר"פ לְשִׁיטְתֵי דַס"ל בְּזְבָחִים י"ב ע"א דְלִילָה אִין מְחֻסָּר זְמַן א"כ ה"נ פִּינוּ דְלִמְחָר הִי רְאוּי לְהַקְטָרָה אִפִּי לֹא הִי מְשַׁלָּה בְּהוּ הָאוּר פִּינוּ דְאָם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ לְכַף לֹא הוּי הַשֵּׁת' שְׁלֹא בְּזַמְנֵנוּ דְלִילָה אִין מְחֻסָּר זְמַן וּלְפִי"ז י"ל דְזֵהוּ טַעַם פְּלִיגְתָּתָן דַּת"ק וְר"י בְּנוּ שְׁל רִיב"ב דְר"י ס"ל לִילָה ל"ה מְחֻסָּר זְמַן לְכַף מְהַנִּי מַעֲלָה וּמְלִינָה בְּעַנְיָן שְׁתַּמְשׁוּל הָאוּר בְּמִקְצַת וְת"ק ס"ל דְלִילָה הוּי מְחֻסָּר זְמַן א"כ הוּי שְׁלֹא בְּזַמְנֵנוּ וְלֹא נַעֲשֶׂה לְחַמוּ שְׁל מְזַבְחַ וּלְכַף אֲסוּר לְהַעֲלוֹתָן לְכַתְחֻלָּה וְלְהַבִּיאָן לִידֵי פְּסוּלִין לֹא דְלִין וּמַעֲתָה מִיּוֹשֵׁב לְנִכּוֹן קְוֹשֵׁי הָעוֹלָם הַנְּ"ל שְׁמַקְשִׁין דַּמ"פ וְהֵאִיפָּא עוֹלָה דִּילְמָ' ס"ל לְר"ח מַעֲלָה וּמְלִינָה וְרַב דְלֹא מְשַׁנֵּי הֵכִי מִשׁוּם פִּירְכַת הַש"ס וְהָא פֶּל כְּמָה כו' מִשָּׂא"כ בְּעוֹלָה דְלִיפָּא אֲכִילַת בְּשָׂר שְׁפִיר מְהַנִּי מַעֲלָה וּמְלִינָה וְלַהַנְּ"ל יִתְיַשֵּׁב ע"נ דְהֵנָּה הַחֹס' בְּיוֹמָא כ"ט ע"א הִקְשׁוּ עַל הָא דְקֵא' בְּפִסְחִים ע"ג שְׁחָטוּ וְנוֹדַע שְׁמִשְׁכּוּ הַבְּעֻלִים אֶת יָדָם יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרִיפָה וְא"א ל"ב עֲקִירָה פְּסוּלוֹ מְחַמַּת מֵאִי קָא הוּי מִשׁוּם דְשְׁחָטוּ אַחַר תְּמִיד שְׁל בַּה"ע כו' וְהִקְשׁוּ הַחֹס' יַעֲלוּ וְיִלִּין אוֹתָם בְּרֵאשׁוֹ שְׁל מְזַבְחַ וְתִי' דַּס"ל כַּמ"ד לִינָה מוֹעֲלַת בְּרֵאשׁוֹ ש"מ וְקִשָּׁה לְפִי"ד הַנְּ"ל הָא אֲכַתִּי יוּכַל לְהַעֲלוֹתָן ע"ג מְזַבְחַ בְּעַנְיָן שְׁתַּמְשׁוּל בְּהוּ הָאוּר בְּמִקְצַת וְלִיפָּא לֹא דְלֹא דְנַעֲשׂוּ לְחַמוּ שְׁל מְזַבְחַ וְעֵשֶׂה דְהַשְׁלָמָה לִיפָּא דְלַעֲנִין שְׁתַּהֲנִי הַקְטָרָה הָא בְּעִינֵינוּ שְׁתַּצִּית הָאוּר בְּרֹבּוֹ כַּנְּ"ל וְעַכְצ"ל עַפִּי"מ דַּא' בְּנִזִּיר י"ח ע"ב דְרַב חֲסֵדָא לֹא ס"ל הָא דְלִילָה אִין מַחוּ"ז ע"ש וּלְפִי"ז הָא שָׁם ר"ח הוּא דְמוֹתֵיב הָא דְשְׁחָטוּ וְנוֹדַע שְׁמִשְׁכּוּ הַבְּעֻלִים אֶת יָדָם כו' א"כ לְדִידֵי' לִיפָּא לְמִימַר דִּיַעֲלוּ וְיִלִּין אוֹתָם בְּרֵאשׁוֹ הַמְּזַבְחַ בְּעַנְיָן שְׁתַּשְׁלֹט הָאוּר בְּמִקְצַת וְיַהֲנִי' לְחַמוּ שְׁל מְזַבְחַ דְכִינּוּ דְקַסְבַּר לִילָה מְחֻסָּר זְמַן הוּי א"כ הוּי הַשְׁתָּא שְׁלֹב"ז וְלֹא נַעֲשׂוּ לְחַמוּ שְׁל מְזַבְחַ כְּאִמּוּר וְא"כ לְפִי"ז ה"נ ל"ל דַּס"ל לְר"ח גְּבִי עוֹלָה הַהִיא שְׁיִנּוּיָא דְמַעֲלָה וּמְלִינָה מִשׁוּם דְתִתְיַדַּר קְוֹשֵׁי לְדוֹפְתָה הָא אֲסוּר לְהַעֲלוֹתָן לְכַתְחֻלָּה וְלְהַבִּיאָן לִידֵי פְּסוּלִין לִינָה לְמֵאִי דְקִי"ל לִינָה מוֹעֲלַת בְּרֵאשׁוֹ שְׁל מְזַבְחַ וְאִי דִיַעֲלוּ בְּעַנְיָן שְׁתַּמְשׁוּל בְּהוּ הָאוּר בְּמִקְצַת ז"א דְהָא פִּינוּ דְקַסְבַּר לִילָה הוּי מְחֻסָּר זְמַן הָא לֹא נַעֲשֶׂה לְחַמוּ שְׁל מְזַבְחַ וְל"מ מְשַׁלָּה בּוּ הָאוּר כְּלָל.

ועפ"י הצעה זו ממילא מיושב קונש' התוס' בר"ה הנ"ל שהקשו דאמאי קא דהקלוקל
הי' בשיר של תמיד הא איכא קלוקל גם במוסף משום עשה דהשקמה ולהנ"ל א"ש דהי'
יכולין להעלות האימורין ע"ג המזבח עד למחר ואי דתקשי הא קי"ל לינה מועלת בראש
המזבח ואסור להעלותן לכתחלה ולהביא לידי פסול לינה (וע' בס' כפולת בקונטרס יום
תרועה על ר"ה שתמה על התוס' שם במ"ש למ"ד לינה מועלת מא"ל וקלא גם למ"ד
לינה מועלת אם הם בראש המזבח מקטר והולך עד לעולם.

ובמחכ"ת אין פאן תמי' פלל דהא למ"ד לינה מועלת עכ"פ פסול לינה איכא רק דמקטר
והולך מטעם שאם עלו לא ירדו דהמזבח מקדש פסולין אבל עכ"פ חל עליהו פסול לינה
ואם ירדו לא יעלו והיכי נוכל להעלותם לכתחלה ולהביאם לידי פסול לינה ומצאתי
במ"ל פ"א ומתו"מ ה"ו שביאר פן להדיא ותמה ע"ד רש"י בפסחים הנ"ל בזה) ז"א דהא
יוכל להעלותם בענין שתמשול בהן האור כ"ד ויהי' המזבח קולטן שלא יחול עליהם לאו
דלא יליו והקטרה ל"ה עד שתצית האור ברחבו כנ"ל ואי דהוי שלא בזמנו ולא נעשו
לחמו של מזבח.

י"ל דשם אגיל למ"ד לינה אין מחוסר זמן א"כ ל"ה שלא בזמנו כנ"ל. ואחרי הודיע
אלקים אותנו כל זאת מיושבים ממילא דברי רבינו הנ"ל דאיהו ז"ל לשיטתו אגיל דס"ל
בפ"ג מה' מחוסרי פפ"ה ה"ד שהלילה מחוסר זמן היא לכל וא"כ ל"מ לדידן' להעלות
האימורין ע"ג המזבח בענין שתמשול בהן האור במקצת דהא לא יהי' לחמו של מזבח
מטעם דהוי שלב"ז משום העשה דהשקמה ואין המזבח קולטו כנ"ל ואיהו הא פסק דלילה
הוי מחוסר זמן ולכך פתב שפיר רבינו הקלוקל של הקרבת המוסף ודוק [וע' ברש"י ז"ל
פסחים פ"ח ע"ב ד"ה בתקנתא דרבי' שכ' וז"ל שאין לו תקנה אחרת דהא לא מצי למימר
גדי שלו וטלה שלמים ואם טלה א"ל רבי טלה שלו וגדי שלמים פדמפרש לקמן כו'
והקשה בשעה"מ פ"ג מה' ק"פ דהא התוס' ביומא כ"ט ע"ב הקשו בפרייתא דלקמן גבי
ה' שנתערבו עורות פסחיהו דפריה דליתני בשלמים האיהו אפשר לאתנויי בשלמים הא
איכא איסור דעל' השלם ותי' דפסח ב' מותר לשוחטו קודם התמיד וא"כ ה"א דבפסח
ראשון מייירי בלא"ה א"א לאתנויי בשלמים משום איסור דהשקמה ולהנ"ל א"ש דהא
אביי שם קא הולך אצל רועה כו' וא"כ לדידן' שפיר אפשר לאתנויי בשלמים ולהעלות
האימורין ולהלינם בראשו של מזבח באופן שתמשול בהן האור כ"ד ונעשו לחמו של
מזבח ואי דהוי שלב"ז ז"א דהא אביי בזבחים שם ס"ל לילה ל"ה מח"ז א"כ ל"ה שלב"ז
ונעשו לחמו של מזבח וליכא איסור דהשקמה]: וארווחא בהא לבאר עפ"י הצעתנו
דברי הש"ס בזבחים פ"ז ריש ע"א גבי פירשו קודם חצות והחזירו אחר חצות רבה אמר
חצות שני עוכלתן ורב חסדא אמר עמוד השחר עוכלתן אמרי בי רב מ"ט דר"ח ומה
חצות שאין עושה לינה עושה עיכול עמוד השחר שעושה לינה אינו דין שעושה עיכול
וכ' התוס' שם בד"ה מה חצות כו' וז"ל ורבה לטעמי' דאית לי' בסמוך אין לינה מועלת
בראשו של מזבח ולית לי' ק"ו דר"ח דאיכא למיפרך מה לחצות שפן עושה עיכול בראשו
של מזבח דאם פקע לא יחזיר תאמר בעמוד השחר שאין לינה פוסלת בראשו של מזבח
ע"כ וא"כ רב חסדא דאמר האי ק"ו ע"כ אית לי' לינה מועלת בראשו ש"מ וא"כ הי'
יכול הש"ס לומר טעם פשוט דלכך ס"ל לר"ח דעמוד השחר עושה עיכול לענין שלא
יחזרו אותן שפקעו מע"ג מזבח פינן דס"ל לינה מועלת בראשו ש"מ ואם ירדולא יעלו

ולדברינו ניחא דלא הוי מצי למימר האי טעמא פיון דהתם קאי בשרירי ר"ל שנתקשו מחמת האש ששולטה בהן וא"כ כבר נעשו לחמו של מזבח ואפי' אם ירדו יעלו: ובהיותי מעיין קצת בזה אמרתי לבאר דברי הש"ס פסחים שם רב פהנא רמי פתיב לא ילין חלב חגי עד בוקר עד בוקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין וכתוב והקטיר עלי חלבי השלמים עלי השלם כל הקרבנות פולן הוא מותיב לה והוא מפרק לה פשנותותרו ודקדקו המפורשים דמשמע מלשון זה דמשום דאיהו קא מותיב לה קא משני הכי אבל לדין ל"צ לההיא שינויא וצריף להבין טעמו של דבר ונראה לנישב ע"ד החידוד עפי"מ שנתראה עוד הפעם לנישב קושיותינו הנ"ל במאי דקא' מעלה ומלינה בראשו של מזבח וכתבנו דע"כ הכונה בענין שתמשול האור במקצתו ונעשין לחמו של מזבח והקשיתי ע"ז הרי ל"ה זמנו פעת משום העשה דהשלמה והוי שלב"ז ולא נעשו לחמו של מזבח כנ"ל ויש לתרץ עפי"מ ש התוס' פסחים ה' ע"א ד"ה לא תשחט דכיון דדיעבד אם שחט הפסח קודם לתמיד פשר תשיב זמן שחיטה מחצות ואילף ע"ש ולפי"ז הא כ' התוס' ביומא כ"ט ובמנחות דמשום עשה דהשלמה לא מיפסל הקרבן בדיעבד ע"ש וכיון דדיעבד פשר אפי' אם הי' מקטירם השתא תשיב גם עכשיו זמן הקטרה ול"ה שלא בזמנו ונעשה שפיר לחמו של מזבח ולפי"ז הא לכאורה יל"ד מאי פריף רב פהנא הא כל הלילה ילין וכתוב עלי השלם דילמא ה"ק קרא לא ילין עד הבוקר כדי שלא יפסול בלינה הא כל הלילה אם הקטירו בדיעבד פשרין שבשבייל עשה דהשלמה לא מיפסל כנ"ל ועכצ"ל דרב פהנא ס"ל דאפי' בדיעבד פסול משום עשה דהשלמה והנה במהרש"א שם על התוס' ד"ה אין לה כו' הקשה לר"ח דמוקי לה בחטאת העוף א"כ אמאי קתשיב רק מידי דהקטרה הא בחטאת העוף ליכא מידי דהקטרה אלא דמה למזבח ותי' דכיון דינצא בזריקת דמה מידי עשה דהשלמה דמשני פשנותותרו והיינו פיון דנזרק דמן קודם לתמיד ונראין להקרה קודם לכן על תמיד של שחר הוא מושלם לכך תשיב מידי דהקטרה ע"ש ולפי"ז יתבארו שפיר דברי הש"ס דה"ק איהו מותיב לה וקשה מאי פירכא היא זו דילמא קאמר קרא דלא ילין כדי שלא יפסול בדיעבד אע"כ דרב פהנא ס"ל דגם משום השלמה מיפסל בדיעבד וא"כ ליכא לשנויי לדידן' מעלה ומלינה דכיון דלינה מועלת בראשו של מזבח הא אסור לכתחלה להעלותם ולהביאם לידי פסול כנ"ל ואי דיעלה אותם בענין שימשול האור בהן כנ"ל ז"א דהא הוי שלא בזמנו ולא נעשו לחמו של מזבח ואי משום דכיון דדיעבד פשר הוי זמנו כנ"ל ז"א דהא ע"כ רב פהנא ס"ל דמשום השלמה מיפסל אפי' בדיעבד דאל"כ ל"ק קושיותו כנ"ל וא"כ ע"כ מוקי כר"ח בחטאת העוף וקשה קושני' מהרש"א הנ"ל דהא קתשיב רק מידי דהקטרה וע"כ דזריקת דם פיון שמוציא מידי עשה דהשלמה כדקא' פשנותותרו הוי מידי דהקטרה וא"כ שפיר קא' דרב פהנא דמותיב לה שפיר מוקי פשנותותרו דהא ע"כ ס"ל הכי דבכה"ג על תמיד של שחר הוא מושלם מפת קושיותו פאמור: ודעת לנבון נקל להבין עפי"ז מה דקא' אח"כ רמי לי' רב ספרא לרבא [כ"ה הגי' הנכונה כדכ' בהגהות הרי"ב ז' ו"ל וכ"א בילקוט] כתי' לא ילין לבוקר זבח חג הפסח לבוקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין והכתוב עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת כו' ולכאורה הרי כ' התוס' בשבת ד' ע"א ד"ה למשרי דהא דדרשינו בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד היינו פשמשלה בהן האור מותר להקטיר האברים ופזרים אפי' של חול בשבת ע"ש

וא"כ דילמא אצטריף לא ילין לענגן היכי שמשלה בהן האור דמטעם עולת חול בשבת שרי פנ"ל ואפ"ה פסול מטעם לאו דלא ילין ומצאתי שהרגיש בזה בגליון הש"ס והניח בצ"ע ולהאמור נכון דלכך רמי רב ספרא שהוא רומיא רק לרבא דס"ל בש"ס מנחות הנ"ל דלקלוט היינו שתהא המזבח קולטו שלא יפסל בלינה סגי פמשלה בו האור במקצת וא"כ אי הי משלה בהן האור לא הי' בו ג"כ פסול לינה וע"כ דקרא דלא ילין לא מייירי פמשלה בהן האור דבכה"ג הא ליפא פסול לינה לדברי רבא הנ"ל ולכך פריף שפיר.

וניש לבאר בזה דברי רש"י ז"ל ריש ברכות הקטר חלבים ואברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר וז"ל ואין נפסלין בלינה עד שיעלה עמוד השחר והן למטה מן המזבח דכתי' לא ילין לבןקר עכ"ל ולכאורה תמוה דהרי לפי ההלכה הא לינה פוסלת גם בראש המזבח רק פשהוא על המזבח מקטר והולף דאם עלו לא ירדו אמנם אם ירדו הא קיי"ל דלא יעלו.

ולהנ"ל י"ל דרש"י ז"ל נקט מילת' דפסיקא דכשהן למטה מן המזבח לעולם נפסלין בלינה אבל פשהם בראשו של מזבח הא יוכל להיות שלא יפסל כגון שמשלה בהן האור וכנ"ל: סי' מח לק' באלשוועטץ.

בעזה"י יום א' לסדר וישוב תר"מ לפ"ק סטריא. שלום רב לכבוד ידיד"נ הרב החרוף ובקי משפיל על דבר.

לזרות ולהבר ירו"ש כש"מ יהושע העליר נ"י. מכתבך עם פלפולך היקר הגיעני והנני להשיב לך בקיצור נמרץ לרגלי הטודות אשר סבבוני מכל צד.

ראשונה הקשית בר"ה ה' ע"ב אמר מר לא תאחר לשלמו הוא ולא חליפיו חליפי מאי אי חילופי עולה ושלמים מקרב קרבי אי חילופי חטאת למיתה אולה כו' אר"ש לעולם למעוטי חליפי עולה ושלמים והב"ע פגון שעברו עליו ב' רגלים והומם וחללו על אחר ועבר עליו רגל א' סד"א הואיל ומפח קמא קאתי פמאן דעברו עליו ג' רגלים דמאי קמ"ל והקשית דהא לפי"מ דמוקי בהומם וחללו על אחר גם בחטאת הי' יכול לאוקמי פן דהא רק באבדה והפריש אחרת תחתי' לא אפשר לאוקמי בחטאת דהוא מחמש חטאות המתות ומצינו גם בחטאת דמהני הומם וחללו על אחר דמוקמי ביומא ס"ג ע"ב הא דאצטריף לרבות דשעיר המשלח אינו קדוש במקחוסר זמן כגון שהומם וחללו על אחר דאין צריף להגדיל עליו וא"כ מאי עולה ושלמים דוקא דנקט הרי הי' יכול לאוקמי גם בחטאת הכי עכ"ק הנה לפענ"ד אין פאן קושף' דהרי באמת צריף להבין מאי מהני הא דהומם וחללו על אחר הרי עכ"פ הי' מחויב להביא הקרבן עוד לפני ג' רגלים וממיל' עובר בב"ת אף אי לא הי' מפריש הקרבן.

וע"כ דמייירי בעולת נדבה ושלמי נדבה דאין עליו חיוב אלא מפח ההפרשה דא"כ ממיל' לא הי' יכול לאוקמי בחטאת פיון דאין החטאת באה נדבה וז"ב: ומה שהקשה בקידושין נ"ה ע"ב דפריף התם על המשנה דבהמה שנמצאת מירושלים למגדל עדר כו' ודילמ' חטאת היא ומשני חטאת בת שנתה ואשתכח בת ב' שנים ופריף אשתכח בת שנתה מאי תני' חנני' פן חכינאי אומר עז בת שנתה לחטאת לחטאת ס"ד אלא אמר אבוי' בחטאת

כּוֹנֶסֶה לְכִיפָה וְהוּא מִתָּה מְאֵלִיָּה וְהַקְשָׁה מְעַלְתּוֹ דְּהָרִי גַם בְּחֻטָּאת מְהִי חִילוּל יִמְתֵּן עַד שְׁתוּמָם וְיִחַלְלֶה אַח"כּ פּוּגֵי דְקֶאֱמָרִי לְעֵיל מִיּוֹנִי מִמְתִּין עַד שְׁתוּמָם כּו'.

הִנֵּה שְׁגָה בְּרוּאָה בְּזָה דְּהָא לְעֵיל מִיּוֹנִי שְׁפִיר קֵא' מִמְתִּין לֵה עַד שְׁתוּמָם וּמִיּוֹנִי ב' בְּהַמּוֹת קָדָא לְעוּלָה וְחָדָא לְשִׁלְמִים וּמִתְנָה אִם זֹו עוּלָה תְּהָא זֹו שְׁלְמִים תְּחַתִּי וְחָבְרָתָה שְׁלְמִי נְדָבָה. וְאִם זֹו שְׁלְמִים תְּהָא זֹו שְׁלְמִים תְּחַתִּי וְחָבְרָתָה עוּלָת נְדָבָה וְהַתִּינַח בְּהִי קְרַבְנוֹת שְׁבָאִין נְדָבָה מִשָּׂא"כּ בְּחֻטָּאת דְּאִינָה בְּאָה נְדָבָה אִם יִחַלְלֵ אַח"כּ וַיֹּאמֶר אִם הִיְתָה זֹו חֻטָּאת הֲר"ז תַּחַת זֹו וְדִילְמָ' לֹא הִי חֻטָּאת א"כּ הֵינָא חֻטָּאת שְׂאִין לֵה בְּעָלִים דְּלִמִּיתָה אֲזֵלָא וְהוּא פְּשוּט וַא"צ לְאַרְיִכוֹת: וּמְדִי הַתְּבוּנָתִי מְעַט בְּסוּגְנִי זֹו רְאִיתִי לְבָאָר דְּבָרֵי הַתּוֹס' שְׁם ד"ה וְדִילְמָא אָשֵׁם הוּא וַו"ל וַא"ת וַיְתְּנָה בְּאוֹתָן שֶׁל שְׁלְמִים דְּהָא שְׁוִי בְּמִתְנּוֹת וְאִי מְשׁוּם סְמִיכָה כּו' וַו"ל דְּאִין לְהַתְּנוֹת אָשֵׁם בְּשִׁלְמִים שְׁהָרִי שְׁלְמִים טְעוּנִין נְסָכִים וְאָשֵׁם אִינוּ טְעוּן נְסָכִים וְאִין לּוֹמֵר שְׁיִתְּנָה לְנְסָכִים וַיֹּאמֶר אִם הוּא שְׁלְמִים מוּטָב וְאִם לֹא יֵהִי נְסָכִי נְדָבָה שְׁהָרִי אִין נְסָכִי חוּבָה וְנְסָכִי נְדָבָה שְׁוִין שְׁנְסָכִי חוּבָה לְסְפָלִים וְנְסָכִי נְדָבָה מְזֻלְפוֹ ע"ג הָאִישִׁים וְלְכֹאֲרָה דְּבָרֵיהֶם תְּמוּהֵיהֶם דְּהָא קִי"ל בְּנְבָחִים צ"א ע"ב דְּנְסָכִי נְדָבָה לְסְפָלִים וְרַק שְׁמוּאֵל קֵא' הָתָם הַמְּתַנְדָּב יִין מְזֻלְפוֹ ע"ג הָאִישִׁים אָבֵל אָנּוּ קִי"ל דְּהוּא לְסְפָלִים וְכ"פ הָרַמְבַּ"ם ז"ל פִּט"ז מֵה' מַעַה"ק [וְמָה שְׁקָשָׁה מְחֻס' מְנַחוֹת צ"א וְחֻלְיִין כ"ש כ' דְּהִיכִי דְּמִפְרִישׁ לְסְפָלִים לְכ"ע לְסְפָלִים כְּבָר הָעִיר בְּזָה הַגְּרִי"פ ז"ל בְּגִלְיוֹן הַש"ס] אִוְלָם הַדְּבָר נְכוּן דְּהִנֵּה הַתּוֹס' שְׁם כ' בַּא"ד וּבְדִיבּוּר הַקְּדִים דְּהוּא תְּנָא ג"כ סְבַר דְּמִבִּיאִין קְדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל מְדֻקָּא פְּסַח שֶׁלֹּב"ז שְׁלְמִים וְאֵע"ג דְּפְסַח אִינוּ נְאָכֵל אֲלֵא לְיוֹם וְלִילָה וּשְׁלְמִים נְאָכֵלִין לְב' יָמִים וְלִילָה ע"ש וַא"כּ ע"כ קֵאִי בְּשִׁי ר"ש דִּס"ל הִכִּי בְּמִשְׁנֵה דְּנְבָחִים ד' ע"ה ע"ב דְּמִבִּיאִין קְדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל וַא"כּ הָא קֵא' הָתָם בְּשִׁמְעָתָא דְּנְבָחִים צ"א הַנ"ל דְּשְׁמוּאֵל דְּאָמַר הַמְּתַנְדָּב יִין מְזֻלְפוֹ ע"ג הָאִישִׁים וְהַכְּתִיב לֹא תִכְבֶּה וּמִשְׁנֵי דְקֵא' לֵה אֲלִיבָא דְר"ש רִס"ל דְּבָר שְׂאִינוּ מְתַפְּיִין מוֹתֵר ע"ש וַא"כּ שְׁפִיר תִּי הַתּוֹס' דְּכִינּוּן דַּע"כּ הִכָּא קֵאִי אֲלִיבָא דְר"ש דַּא' מִבִּיאִין קְדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל וַא"כּ לְדִידִי נְסָכִי נְדָבָה מְזֻלְפוֹ ע"ג אִישִׁים.

וְאַרְנוּחַ לֹן לְיִישָׁב בְּזָה מֵאִי דְקָשָׁה לְכֹאֲרָה דְּהִנֵּה בְּש"ס פְּרִיף הָתָם וְדִילְמָא תּוֹדָה הִיא. וּמִשְׁנֵי דְּמִיּוֹנִי תּוֹדָה.

וְהָא בְּעֵי לְחָם דְּמִיּוֹנִי נְמִי לְחָם. וְהַקְשׁוֹ הַתּוֹס' וְאַמְאִי צְרִיף לְהִבִּיא בְּהִמָּה אַחֲרַת לְתוֹדָה בְּאוֹתָהּ עֲצָמָה שְׁתַּעֲשֶׂה זְבָחֵי שְׁלְמִים יִתְּנָה וַיֹּאמֶר אִם אִינָה שְׁלְמִים תְּהָא תּוֹדָה כּו' וְתִי מְשׁוּם דְּתּוֹדָה בְּעֵי לְחָם וַא"ת לִיְתִי לְחָם וַיְתְּנָה אִם הִיא תּוֹדָה הָרִי הוּא לְחָמָה וְאִם הוּא שְׁלְמִים תְּהָא הַלְּחָם נְדָבָה הָא אִין הַלְּחָם בָּא נְדָבָה וְחַב"ע הוּא וְקָשָׁה דְּהָא הַתּוֹס' בְּד"ה וְדִילְמָא אָשֵׁם נְזִיר וְאָשֵׁם מְצוֹרֵעַ הוּא הַקְשׁוֹ וַא"ת אָשֵׁם מְצוֹרֵעַ מִיְהָא יִתְּנָה בְּשִׁלְמִים שְׁהָרִי שְׁוִין הֵן בְּנְסָכִים וְתִי בְּשֵׁם הֲר"ש מְקוֹצֵי דְאִין לּוֹמֵר שְׁיִתְּנָה אָשֵׁם בְּשִׁלְמִים דְּשְׁמָא הַיּוֹם אִו לְמַחֵר יַדַּע בְּעַל הָאָשֵׁם שְׁנַאָבֵד וּמִבִּיא אַחֲרַת תְּחַתִּיו וְלֹא יַדַּע שְׁנַמְצָא וַיְהִי אוֹתוֹ שְׁיָבִיא חוּלִין בְּעֶזְרָה מְשׁוּם דְּהוּי אָשֵׁם שְׁנַתְּכַפְּרוּ בְּעָלָיו בְּאַחֲר.

וּלְפִי"ז הָרִי קִי"ל בְּמְנַחוֹת ע"ט ע"ב בְּהַפְּרִישׁ תּוֹדָה וְאַבְדָּה וְהַפְּרִישׁ אַחֲרַת תְּחַתִּי וְנִמְצָאת הָרֵאשׁוֹנָה דָּאִם הוּא לְאַחֲרַת פְּפָרָה אִפִּי בְּתוֹדַת חוּבָה אִין הַשְּׁנִי טְעוּנָה לְחָם ע"ש וַא"כּ אִפִּי אִי מִבִּיא בְּהִמָּה אַחֲרַת עִם לְחָם לְתוֹדָה ג"כ אִינוּ יוֹצֵא מְחַשֵּׁשׁ חוּלִין בְּעֶזְרָה דְּהָא

אפתי איפא למיחש דשמא היום או למחר ידע בעל התודה שגאבדה התודה ויביא אחרת תחתיה ולא ידע שגמא פדברי הר"ש מקוצי הג"ל לענגן אשם וא"כ הא השג"ל אינה טעונה לחם ויהי' הלחם חולין בעזרה וא"כ בין כף ובין כף לא יצאנו מחשש ספק חולין בעזרה.

ולקאמור יתנישב שפיר דהנה בספר המקנה כ' בכונת תי' הר"ש מקוצי הג"ל במ"ש דשמא היום או למחר ידע כו' דמהיכי תיתי לחשוש שימקרו הבעלים כ"כ להביא קודם שיהי' נודע לו שגמא וכ' פגון שלא ירצו לעבור בכל תאחר ע"ש ולפי"ז התניח באשם משא"כ בתודה פיון דע"כ לר"ש קנימין פנ"ל וכיון דר"ש האס"ל בפ"ק דר"ה דלענגן ב"ת בעינגן ג' רגלים פסדרן ובתודה הא א"א דאין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה וא"כ לא משפחת ב"ת לדידן בתודה [ומה שיל"ע בזה בדברי רש"י ז"ל ביצה י"ט ע"ב פבר העיר בס' ט"א בקונטרס אבני שוקם] וכבר פלפלתי בענגן זה בתשו' לש"ב הרב החר"ף מו"ה יהושע העשיל וואללערשטיין נ"י מק' סערעט וא"כ ליתא לחשש זה שימקרו הבעלים להביא אחרת קודם שיהי' נודע להם שגמא הראשונה דמהיכי תיתי ימקרו כ"כ פיון דלר"ש ע"כ ליפא ב"ת בתודה.

ומה שהקשה רומ"מ בש"ס יומא הג"ל דמוקי הא דאצטריף לרבות דשעיר המשפלת אינו קדוש במחו"ז פגון שהומם וחללו על אחר הרי אי בתמורה כ"ד היו לפניו ב' חטאות א' תמימה וא' בע"מ תמימה תקרב בע"מ תפדה נשחטה בע"מ עד שלא נזרק דמה של תמימה מותרת משנזרק דמה של תמימה מותרת משנזרק דמה של תמימה אסורה ראב"ש אומר אפי' בשר בע"מ בקדירה ונזרק דמה של תמימה יוצא לבית השריפה.

ולפי"ז הרי הקא ביו"כ לא יוכל לשחוט השעיר בע"מ והשעיר השני יהי' נדחה היום לצוק ודחיתו לצוק זהו שחיתו וא"כ יהי' השעיר בע"מ אסור בהנאה וקא אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים והארכת לפלפל בזה.

הנה לדברי התוס' שם במקומו בד"ה ראב"ש בנדאי לא קשי' שפכתו שם וז"ל וא"ת מ"ש הקא ממתניתין דאמרי רבנן בהאי דמתניתין דאפי' נזרק דמה דשג"ל בעוד ראשונה בע"מ קנימא אין לה דין מיתה והקא אמר דאם נשחט בע"מ משנזרק דם תמימה אסורה כו' וכתב לחלק דבההוא דמתניתין פיון דהיתה פבר בע"מ קודם הפרשה של זו אין עלי' קדושה כ"כ ע"ש ולפי"ז הא ה"נ השעיר הראשון הומם ואח"כ חללו א"כ הא בכה"ג אין עלי' קדושה כ"כ ואפי' הוא קנימת אחר שנתפפרו בשעיר השני לא נאסר אולם אפי' לפי"מ דמשמע מפירש"י ה"תם דגם שם מייירי בהיתה בע"מ בשעת הפרשה עכ"ז לק"מ דהא משנה ערוכה היא בר"פ שני שעירים דאין חטאת צבור מטה ועד פאן לא קמייירי ה"תם בפלוגת' דראב"ש ורבנן אלא בחטאת יחיד דאפי' באפריק אפתי בקדושת' קנימא שיהי' עליו דין חטאת שמתו בעלי' אבל בחטאת צבור הא הדין דירעה עד שייסתאב וכיון דזה הי' פבר בע"מ ונתחלל בנדאי מותר בהנאה: וגם בלא"ה ל"ק פלל דאיף נוכל לומר דלא נחלל השעיר המשפלת שהומם מטעם דאין פודין כו' הא ע"כ אנו צריכים להביא שעיר המשפלת ואין תקנה אחרת אלא בחילול ודמאי להא דתנו בזבחים ע"ה ע"ב במשנה שהבאתי למעלה בהא דפליגי ר"ש ורבנן שם אי מביאין קדשים לבית הפסול ובסיפא דנתערבו חתיכות קדשי קדשים בקדשים קלים אפי' רבנן מודו דמותר להביא

קְדָשִׁים לְבֵית הַפֶּסוּל מִשׁוּם דְּלִית לִי תַקְנֶתָא אַחֲרֵיתָא כַּמְבֹרָךְ בַּגְמ' שָׁם וְה"נ כִּינּוּן דְּלִית לָן תַּקְנָה אַחֲרָת לַכ"ע פּוֹדִין אֶת הַקְּדָשִׁים לְהַאֲכִיל לְכֻלָּבִים וְיוֹתֵר מִזֶּה מְצִינוּ בְּתוֹס' זְבָחִים ע"ה וְגִיטִין כ"ח וּבכ"ד דְּמִןתָּר לְבַטֵּל מ"ע דְּסְמִיכָה הֵיכִי דְלִיכָא תַקְנֶתָא אַחֲרֵיתִי וּמכ"ש אִיסוּר דְּפְדִיית קְדָשִׁים לְהַאֲכִיל לְכֻלָּבִים שְׂאִינוּ רַק לְאוּ הֵבָא מְפַלֵּל עֲשֵׂה ע' בְּכוֹרוֹת ט"ו ע"ב: וְעוֹד הָא בְּשַׁעַת הַחִילּוּל עֲדִינּוּ אִינוּ אֶסוּר הַשְּׁעִיר בַּע"מ וְרַק לְאַחַר שְׂיִהְי' גְּדֻחָה הַשְּׁעִיר הַשְּׂנִי לְצוּק יְהִי נֶאֱסָר לְפִי דְבָרֵי מַעֲלָתוֹ וּבכָה"ג בְּנֻדָּאֵי לִיכָא אִיסוּר' וְגִדּוּלָה מִזֶּה כ' הַתוֹס' בְּזָבָחִים ע"א ע"ב ד"ה וּבִטְרִיפָה דְהָא דְאִין פּוֹדִין אֶת הַקְּדָשִׁים לְהַאֲכִיל לְכֻלָּבִים דְּנֻקָא הֵיכִי דְלָא חֲזִי מַחְמַת עֲצָמוֹ אֶלָּא לְכֻלָּבִים כְּגוֹן קְדָשִׁים שְׂמַתוֹ אוּ נְטָרְפוּ אַבְל הֵיכִי שִׁמְצ"ע רְאוּי אֶלָּא שְׂאִיסוּר ד"א גְּרָם לֹו כְּגוֹן מַחְמַת תַּעֲרוּבָת וְאֵלּוּ הִי מְפִיר הַקְּדָשִׁים גּוֹפְיָהּוּ חֲזִי לְדִידִי שְׂרִי גַם לְהַאֲכִיל לְכֻלָּבִים ע"ש וְע' שִׂיטָה מְקוּבָצָת ב"ק נ"ג ע"ב וְה"נ הָרִי הַשְּׁעִיר בְּזֶה מִצַּד עֲצָמוֹ אִינוּ אִיסוּר הַנְּאָה וְהָרִי בְּשַׁעַת חִילּוּל הוּא מִןתָּר רַק אַח"כ ד"א גְּרָם לֹו הוּא דְחִיית הַשְּׁעִיר הַשְּׂנִי לְצוּק בְּכָה"ג בְּנֻדָּאֵי ל"ש הָאִיסוּר דְאִין פּוֹדִין כו'.

וּמָה שְׂהַקְשָׁה בַר"ה ז' ע"ב בְּהָא דְפָרִיף וְתַנָּא דִּין אַמַּאי לָא קַחְשִׁיב בַּא' בְּנִיסָן ר"ה לְתַרוּמַת שְׁקָלִים וְהַקְשִׁית לְפִי"מ שְׁנֹסְתַפֵּק בַּעַל חֻקְרֵי לֵב הוּבָא בַס' יָד דָּוָד בַּח' יוֹמָא ס"ה ע"א בָּאָם שְׁקָל ב' אוּ ג' חֻצָּאֵי שְׁקָלִים לְכָל כֶּף שְׁנַיִם אֵי יָצָא י"ח לְכָל אֵלּוּ הַשְּׁנַיִם א"ד שְׂאִין עוֹלִין אֶלָּא לְאוֹתָהּ שְׁנָה בְּלִבָּד וְאֵי נִימָא דְמַהֲנִי כְּשֵׁהֲפָרִישׁ בְּפַעַם א' שְׁקָלִים לְכַמָּה שְׁנַיִם א"כ נִימָא דְלִכְף לָא קַחְשִׁיב לִי תַנָּא דִּין מִשׁוּם דַּל"ד לר"ה דְּמַעֲשֵׂר דַּא"י לַעֲשֹׂר מִן הַחֲדָשׁ עַל הַיָּשׁוֹן וְצָרִיף לְהַפְרִישׁ בְּכָל שְׁנָה מַעֲשֵׂר מִתְּבוּאָה חֲדָשָׁה אַבְל בְּתַרוּמַת שְׁקָלִים יְכוּל לְהַתְנוּת בְּפַעַם א' לְכַמָּה שְׁנַיִם וּלְכָף לָא קַחְשִׁיב לִי'.

הִנֵּה בַמַּח"כ אִין כָּאן קוֹשְׁי' דְמַאי בְּכָף דַּל"ד לְמַעֲשֵׂר עכ"פ אִפִּי הַפְרִישׁ בְּפַעַם א' לֵב' שְׁנַיִם הָרִי הַשְּׁקָל הַב' יָנְתָן לְתַקְלִין חֲדָתִין וְיִהְי' נִחְשָׁב לְתַרוּמָה חֲדָשָׁה וּמָה לָנוּ אִם הוּא הַפְרִישׁוֹ אֲשַׁמְקֵד עכ"פ מַא' בְּנִיסָן הַתְּחִילָה הַתְּרוּמָה הַחֲדָשָׁה וְשִׁפִּיר הִי"ל לְתַנָּא דִּין לְמַתְנֵי כְּמוֹ דְתַנִּי לִי בְּבִרְיָת' וְהוּא פְּשׁוּט: וּמָה שְׂהֵבִיא בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מַהֲרַש"ק ז"ל בַּס' טטו"ד שְׂהַקְשָׁה בְּהָא דְקָא בְּחוֹלִין צ"ח ע"ב בְּסוּגֵי דְזָרוּעַ בְּשֵׁלָה אָמַר אַבְיִי לָא נִצְרָכָא אֶלָּא לר"י דְאָמַר מִין בְּמִינוֹ לָא בְּטִיל קַמ"ל דְּהֵכָא בְּטִיל וְלִיגְמַר מִינָה גְּלִי רַחֲמָנָא וְלַקְחַ מִדָּם הַפֶּר וּמִדָּם הַשְּׁעִיר תַּרְנוּנֵיהוּ בְּהַדִּי הַדְּדִי נִינְהוּ וְלָא בְּטִילִי.

וְהַקְשָׁה דְדִילְמָ' הֵתָם מִשׁוּם דְּרַק דָּם הַפֶּר מְרוּבָה עַל דָּם הַשְּׁעִיר וְאִיכָא רֹוב אַבְל ס' לִיכָא וְדִילְמָא הֵיכָא דְאִיכָא ס' בְּטִיל שִׁפִּיר דְגְמָרִינוּ מְזָרוּעַ בְּשֵׁלָה. הִנֵּה תַמָּה אֲנִי עַל הַגָּאוֹן הַנָּז"ל שְׁלָא זָכַר שְׂהִיא קוֹשְׁי' הַרְמָב"ן הוּבָא בְּחִידוּשֵׁי הַרְשָׁפ"א בְּמַקוֹמוֹ ע"ש שְׁתִי דְכִינוּן דְּמַדְאֹרְיָת' חַד בְּתַרִי בְּטִיל וְגְלִי רַחֲמָנָא בְּדָם הַפֶּר וּבְדָם הַשְּׁעִיר דַּל"ב אַע"ג דְּדָם הַפֶּר מְרוּבָה מִדָּם הַשְּׁעִיר אֵי גְמָרִי מַז"ב דַּבַּס' בְּטִיל הו"ל קוֹלָא וְלַקוֹלָא לָא גְמָרִינוּ מִינָי' ע"ש וְלִילָא דְבִרְיָהֶם הַקְדוּשִׁים ז"ל אֲמִינָא לִיִּישָׁב קוֹשְׁי' זֹו עִפִּי"ד הַתוֹס' סוּטָה ט"ז ע"ב שְׂהַקְשׁוּ שָׁם עַל הָא דְקָא גְבִי צְפוּר מְצוּרַע מְבִיא מִים שְׂדָם צְפוּר נִיכָר בְּהָן וְכַמָּה רְבִיעִית וְהַקְשׁוּ הַתוֹס' דְהָא ר"י יְלִיף דַּמב"מ לָא בְּטִיל מְדַכְתִּיב וְלַקְחַ מִדָּם הַפֶּר וּמִדָּם הַשְּׁעִיר הַדְּבָר יְדוּעַ שְׂדָמוֹ שָׁל פֶּר מְרוּבָה מְשָׁל שְׁעִיר וְכֵן רַבְּנָן דִּיִּיקִי מְכָאן דְּעוֹלִין אִין מְבַטְלִין זַא"ז וְהָא הֵתָם דְהָוִי מְבַא"מ וְהַדְּבָר יְדוּעַ שְׂהַמִּים מְרוּבִין עַל הַדָּם וְאַפ"ה כְּתִיב בְּדָם וְתִי דְכִינוּן דְּמַמְשׁוֹ נִיכָר הָרִי הוּא בְּעִין וְהַקְשׁוּ הַפּוֹסְקִים ל"ל לְמִימַר מִשׁוּם שְׂהַמְשׁוֹ נִיכָר הָרִי

חזותא ג"כ לא בטיל ולהרבה דיעות הוא מדאורייתא ע' במנחת יעקב ובאמת הא מהני בדם קדשים אם יש לו רק מראית דם ולא בעי' ממשות הדם ניקר.

ועכצ"ל דכוננת התוס' היא דעיקר הוכחת ר"י דמב"מ ל"ב או לרבנן דאין עולין מבטלין זא"ז הוא מדכתוב ולקח מדם הפך ומדמ השעיר שאלו הי' שנייה ביטול לא הי' קורהו הפסוק מדם ומדכתוב ולקח מדם הפך ומדמ השעיר ולא כתיב מדם הפך והשעיר בנדאי ל"ש בו עירוב כלל ולכך הוכרחו התוס' לומר דהתם ממשות הדם ניקר משום דהתם הא דם במים הוי מבא"מ ושנייה בי' ביטול ולכך אצטריף לן לומר שלכך קראו הפסוק בדם כיון דמשות הדם ניקר ומצאתי שפי' כן פונת התוס' בס' טהרת הקודש נבחים ע"ח ע"ב ע"ש שמיניש בזה שלא תקשי מדברי התוס' ב"מ נ"ג ע"א ד"ה ועולה שכ' דבמב"מ בלח פחות מס' הוי דאורייתא וע' פמ"ג יו"ד בפתיחה לה' תערוכות ח"ב פ"א ולפי"ז ממילא מיושב קושלי' הרמב"ן הנ"ל דע"כ מוכרחין אנו לומר דל"ש כלל ביטול דאי הי' שנייה ביטול ורק משום דליכא ס' לא הי' קראו רחמנא ומדמ השעיר.

ומה נעים ליישב בזה מה דקשה לכאורה למ"ד מב"מ בטיל דס"ל אין מערבין לקרנות הרי כ' התוס' ביומא נ"ז דעל טהרו של מזבח לדברי הכל מערבין וא"כ מוכח מהזריקות דעל טהרו של מזבח דמב"מ ל"ב ובת"י שם הרגיש בזה.

וגם הא התוס' הקשו למ"ד אין מערבין לקרנות מנ"ל דעולין אין מבטלין זא"ז ונדחקו לתרץ דיליף מדם דם ולמה לא תי' דיליף מהזריקות שעל טהרו של מזבח דשם הי' מערבין לדברי הכל ולדברינו מיושב ע"נ דמהזריקות שעל טהרו של מזבח אע"ג דמערבין ליכא ראי' דל"ש ביטול דדילמא בס' בטיל שפיר ובדם הפך ליכא רק רוב נגד הדם השעיר פקושני' הרמב"ן הנ"ל והתייחד מהזריקות שעל הקרנות מוכיח שפיר מדקראו רחמנא ומדמ בנדאי ל"ש בי' ביטול כלל כנ"ל משא"כ בהנהג' זריקות שעל טהרו של מזבח הא לא כתיב ומדמ הא ליכא ראי' כלל דאימא דבטיל שפיר בס' וז"נ בס"ד.

ודעת לנבון נקל ליישב ג"כ מה דקשה לכאורה האיה ילפינן מולקח מדם הפך ומדמ השעיר דמב"מ ל"ב או דעולין א"מ זא"ז דילמא שאני התם דמצותו בכך אמןם למ"ש אין ראי' מעיקר הדין דאיה מהני הזריקה אלא מדקראי רחמנא ומדמ וממילא לפי"ז אצטריף נמי הקושיות הנ"ל דל"ק מהא דמערבין בטהרו של מזבח משום דאיכא למימר דמשם אין ראי' דמצותו בכך.

ובאופן אחר אומר בישוב הקושיא הנ"ל דנימא שא"ה דמצותו בכך עפי"מ שנלפענ"ד לתרץ קושלי' התוס' ביומא נ"ז ע"ב שם האיה דריש ר"י מדם הפך ומדמ השעיר דמב"מ לא בטיל הרי כיון דס"ל בזהוילין ע"ט כחנניא וחנניא ס"ל כר' יונתן דל"ב או לחלק כדקא' התם וכיון דס"ל כר' יונתן הא אין מערבין לקרנות ונראה ליישב עפי"מ שהקשו התוס' שם נ"ח ע"א וקא ר' יונתן אית לי' דמשמע שניהם כא' ומשמע א' א' בפ"ע ואמאי אית לי' הקא דקא מזה בפ"ע ומזה בפ"ע ותי' דכיון דמשמע הכי ומשמע הכי ולמד סתום מן המפורש כי היכי דלפני ולפנים ובהיכל נותן מזה בעצמו ומזה בעצמו ה"נ לקרנות דכתיב מדם הפך ומדמ השעיר מסתמא מזה בעצמו ומזה בעצמו וא"כ נוכל לומר דר' יהודא ס"ל כר' יונתן רק כדקא' בעלמא דמשמע שניהם כא' ומשמע נמי כ"א בפ"ע ולא ס"ל הסברא דילמד סתום מן המפורש וא"כ כיון דע"כ מערבין ג"כ משמע דמב"מ ל"ב.

ועפ"י"ז מ'ינשב שפיר הקנש'א הנ"ל עפ"י"ד התוס' ביבמות ג' ע"ב ש'הקשו שם אמאי לא ילפינן דעשה דוחה ל"ת ש"י"ב פרת מעשה דיבום דדחי ל"ת ש"יש בו פרת דאשת אח ותי' ר"י דמאשת אח לא מצי למילף בעלמא דלידחי עשה ל"ת ש"י"ב פרת דשאני אשת אח דמאנתו בקדוה וא"א בענין אחר לקיים מצות יבום דאל"כ בטלה מצות יבום אבל מפלאים בציצית ילפינן שפיר בעלמא דאי לא מיסקיימא מצות תכלת בפשתים מיסקיימא בצמר ואפ"ה דחי ע"ש נשמע מדברי התוס' הללו דהיכא דהוי אפטר בהיתר ואפ"ה היתרה התורה באופן האסור ל"ש לומר מצותו בקדוה ולפי"ז ה"נ שפיר יליף ר"י דמב"מ ל"ב מולקח מדם הפך ומדם השעיר ול"ש למיפרך דמצותו בקדוה פנין דע"כ ר"י ס"ל פדקא' ר' יונתן בעלמא דמשמע כא' ומשמע נמי בפ"ע פנ"ל וא"כ פנין דהמצוה יכולה להיות ג"כ בלי עירוב הדמים ואפ"ה אמרה תורה שמעריבין ג"כ א"כ ל"ש לומר דמצותו בקדוה פדברי התוס' הנ"ל והבן.

וטרוטמי העצומות לא ירשוני להאריף בפלפול עוד והי' בזה שלום מאד"ה דברי הדור"ש בלונ"ח כה"י: סימן מט בעזה"י יום ה' כ"ו למב"י תר"מ לפ"ק סטריא. בשלשה נעשרים למגן.

אשיב לשואל פענין פבוד ב"ד יד"נ הרב הגדול חריף ובקי וף השכל כש"מ שלום אלטר הלוי איש הורוויץ נ"י פעת אבד"ק טויסט יצ"ו. קונטרס מגילה עפה.

בפלפול יפה. הגיעני ונשיתי לראות מתוכו פי ת"ל ידך הדה לתורה ולתעודה ואת אשר מצאה ידי די השב לה מדי עברי בין בתרי הענין שהצעת לפני אענה ואערפה לעיניך: בדבר קנש' הברכת הנבחר על הרמב"ם ז"ל פ"ח מה' מעה"ק שפוסק דדוקא בחטאת הצריכה התורה שבירה בכ"ח ולא בשאר קדשים מדברי הש"ס זבחים צ"ה ע"ב בעי רמב"ח תלאו באויר התנור מהו אבישול ובילוע הוא דקפיד רחמנא או דילמא אבישול בלא בילוע כו' ת"ש דאמר ר"נ אמר רבה בר אבנהו תנור של מקדש של מתכת הי' ואס"ד בישול בלא בילוע לא קפיד נעביד של חרס פנין דאיכא שיורי מנחות דאפייתן בתנור ואיכא בישול ובילוע עבדינן של מתכת ולדברי הרמב"ם ז"ל מאי משני פנין דאיכא שיורי מנחות והוי בישול ובילוע הרי בשאר קדשים ל"ב שבירה בכ"ח ואי משום מנחת חוטא הרי מנחת חוטא לא הי' שמן: הנה בהשקפה ראשונה הי' נלפע"ד לתרץ דהנה במנחות דף ו' ובסוטה ט"ו אר"ש בדין הוא שתהא מנחת חוטא טעונה שמן ולבונה שלא יהא חוטא נשפר ומפני מה אינה טעונה שלא יהא קרבנו מהודר ולכאורה צריף להבין דא"כ פנין דאי לא קרא הי' בדין שיהא קרבנו טעון שמן א"כ מנ"ל דלא ישים עליה שמן דכתיב במנחת חוטא הוא לאו דילמא היא רק שלילה שא"צ להביא שמן למנחת חוטא מפני שאין אנו צריכין לחוש שיהא קרבנו מהודר כדס"ל לראב"ש בזבחים ס"ו דאין מבדילין בחטאת העוף ומאי לא יבדיל שאין צריף להבדיל וכ' התוס' שם ד"ה אלא כו' פלל גדול בדין לראב"ש דהיכא דמסברא החיצונה הו"א לחיוב מורה הקדא שא"צ ועכצ"ל דהא דפסקינן דהלאו דלא ישים עלי' שמן הוא לאו גמור ולוקין עליו פמבואר ברמב"ם פי"ב ממעה"ק ע"כ משום דאנן פסקינן באמת פרבנן דראב"ש דסברי דגם לא יבדיל הוא לאו ולא שלילה אבל לראב"ש נוכל לומר דאה"נ דגם לא ישים עלי' שמן הוא רק שלילה והנה בספר צאן קדשים הקשה בזבחים צ"ו שם דמ"פ הש"ס פאן

ואיס"ד בישול בלא בילוע לא קפיד ניעבד של חרס נימא משום דאין עושין פלי שרת של חרס ותי דאזיל למ"ד תנור אינו מקדש ול"ה כ"ש ונהנה לא מצינו תנא שיאמר תנור אינו מקדש אלא ר"ש דס"ל במנחות ס"ג לעולם הוי למוד לומר שתי הלחם ולחה"פ פשירות בעזרה ופשירות אבית פאגי וקא' שם דדריש תנור ב"פ שיהא הקדשן לשום תנור ולא שיהא הקדשן בתנור.

וע' מנחות צ"ו ע"א ר"י ור"ש בגמרא פליגי ובפירש"י שם. וא"כ פיון דע"כ אזיל אליבא דר"ש והוא ס"ל דבדין הי' שיהא מנחת חוטא טעונה שמן ומסתמא קאי ג"כ בשי' ברי' דר"א דהיכי דהסברא החיצונה היא לחיוב ל"ה הלאו רק שלילה וא"כ ע"כ לא ישים עלי' שמן הוא שלילה שא"צ וא"כ לדידנ' שפיר משני משום מנחת חוטא דאפייתה בתנור נאי דלא ישים עלי' שמן פתיב ול"ה בישול ובילוע ז"א דכיון דשולל רק החיוב אבל רשאי ליתן שמן א"כ חיישינן דילמא יתן שמן במנחת חוטא ויצטרף שבירה פן הי' נ"ל לכאורה אבל באמת ז"א דאילו הי' תנא דס"ל דלאו דלא ישים עלי' שמן הוא רק שלילה לא הוי שתיק הש"ס מלהשמיענו חידוש פנה בהדיא וע"כ דלכ"ע לאו גמור היא: לכן אהנה אשית לבי לתרץ באופן אחר דהנה הלח"מ הקשה עוד שם דאמאי כ' הרמב"ם שם דהא דהקפידה התורה אבישול בלא בילוע הוא רק גבי שבירה דכ"ח ולא במו"ש דכ"ח מנ"ל לרבינו הא ונראה דהנה מקור דברי הרמב"ם ז"ל מה שמחלק בין חטאת לשאר קדשים לענין שבירת כ"ח נובע מהמשנה זבחים צ"ג ע"ב והפיבוס במקום קדוש ושבירת כ"ח במקום קדוש ומו"ש בכ"ח במקום קדוש זה הומר בחטאת מבקדשי קדשים ופירש"י אפיבוס קאי.

אולם הרמב"ם ז"ל מפרש דקאי גם על מה שצריך שבירה בכ"ח שנה דוקא בחטאת ולא בשאר ק"ק וכ"כ בפיהמ"ש שם להדיא וכמו שהקפידה תורה בכגד שניתז עליו דם חטאת שטעון פיבוס שלא ישאר על הכגד יותר מבשאר ק"ק כמו כן החמירה תורה בבליעה בכ"ח שא"א לצאת מהפלי להצריך שבירה במקום קדוש יותר מבשאר ק"ק וטעמא דמילתא דמישף שייכי בהדדי נראה דהנה הקשו התוס' ר"פ דם חטאת צ"ב ע"א וז"ל ותימה דבסוף פירקין מרבה מזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת מה חטאת מתקדשת בבלוע אף כל מתקדש בבלוע והשתא מנ"ל דאתיא היקשא לרבות כל הקדשים בחטאת לענין בליעה ומיעוטא דהכא לענין פיבוס אימא איפכא וי"ל פיון דאשפחן דכל קדשים טעונין מו"ש מדאצטריך אותה למעוטי תרומה סבא הוא לאוקמי היקשא לענין להתקדש בבלוע מאחר דאשפחן דטעונין מו"ש מטעם בליעת פלי ע"ש.

והנה באמת הקשו הראשונים ז"ל למ"ד לינת לילה פוגמת אמאי הצריכה התורה בקדשים מו"ש בכ"ח ושבירה בכ"ח הרי אימת נעשה נותר בעמוד השחר ואז הוא נפגם ותי' דנהי דהבליעה כשפאה לתבשיל היא פוגמת אבל בפ"ע פשהיא בקדירה היא מושבתת ולכך צריך לבער בליעת הנותר מן העולם אולם התינח מו"ש דבכ"ח משא"כ בכ"ח דאמרה תורה ישבר הא בנה לא מתבער הנותר מן העולם פיון שהתרסין בעולם וכמ"ש באמת בתוס' זבחים צ"ו ע"א ד"ה אלא וכן הקשה הפמ"א ודברי הר"ן ז"ל סוף ע"ז בנה דחוקים ועכצ"ל דבאמת צורך השבירה בכ"ח הוא פדי שלא יאסר המתבשל נאי דהוי נטל"פ ז"א דכיון דהקפידה תורה גם אבישול בלי בילוע ונהי דלענין מו"ש

בְּשָׂאָר כְּלִים פִּינּוֹן דְּנוּכַל לֹמַר דְּהוּא לְבַעַר הַבְּלִיעָה מִן הָעוֹלָם ע"כ אֵינוֹ רַק בְּבִישׁוּל וּבִילּוּעַ אֲבָל בַּכ"ח מְוַכְרַחֵין אֵנוּ לֹמַר דְּכָף גְּזִירַת הַתּוֹרָה דְּגַם בִּישׁוּל בְּלֹא בִילּוּעַ אֲסוּר וּא"כ מַה בְּכָף שְׁנוּתָן טַעַם לְפָנֵם הָא אפִי' בִּישׁוּל בְּלֹא בִילּוּעַ צָרִיךְ שְׂבִירָה וְכִינּוֹן שְׂכּוֹן דַּבְכ"ת לֹא תִלְיָא בְּבִלְעָה א"כ שְׂפִיר מְיַמְעֵט מְזֹאת כְּמוֹ כִּיבוּס דְּהוּא רַק בְּחֻטְאָת וְלֹא בִישׁוּר ק"ק דְּהָא כְּתוּבוֹ הַתּוֹס' הַגְּ"ל דְּהָא דְלֹא מְמַעְטִינּוּן מְזֹאת מו"ש בִּישׁוּר קְדָשִׁים הוּא מְשׁוּם דְּבִבְלִיעָה תִּלְיָא מִקְלָתָא א"א לְחַלְקָ בֵּין חֻטְאָת לְשָׂאָר קְדָשִׁים וְהַתִּינַח מו"ש דַּבְכ"ת מְשֹׁא"כ שְׂבִירָה דַּבְכ"ת פִּינּוֹן דְּקַפְדָּה רַחֲמָנָא גַם אֲבִישׁוּל בְּלֹא בִילּוּעַ א"כ לֹא תִלְיָא בְּבִלְעָה וְשְׂפִיר מְיַמְעֵט מְזֹאת כְּמוֹ כִּיבוּס וּלְכָף נִקְטִינְהוּ בְּמַשְׁנֵה הַגְּ"ל פְּאָחַד דְּחֲמִיר בְּהוּ חֻטְאָת מְשֹׁאָר קְדָשִׁים וּא"כ לְפִי"ז הַתִּינַח לְמֵאֵי דִינְדַעִינּוּן דְּגַם בִּישׁוּל בְּלֹא בִילּוּעַ אֲסוּר נוּכַל שְׂפִיר לֹמַר דְּאִימְעֵט שְׂבִירָה דַּבְכ"ת מְזֹאת דְּאִינוּ נוֹהֵג רַק בְּחֻטְאָת מְשֹׁא"כ הַשְׂתָּא דַּס"ד דְּבִישׁוּל בְּלֹא בִילּוּעַ אֵינוֹ אוֹסֵר אפִי' בַּכ"ח וְעַכְצ"ל דְּהָא דְּהֶצְרִיכָה הַתּוֹרָה שְׂבִירָה בַּכ"ח ג"כ הוּא מְשׁוּם הַבְּלִיעָה וְאִי דְּהוּי נִטְל"פ עַכְצ"ל פְּסֻכְרַת הַתּוֹס' פְּסֻחִים ל' ע"א דְּחֶרֶס א"י לְהַתְקַנַּח יָפָה וְנִשְׂאָר לְעוֹלָם שְׂמֻנוּתִית בְּעֵין אפִי' אַחַר הַהִיָּסָק ע"ש וְכִינּוֹן דְּנִשְׂאָר לְעוֹלָם בְּעֵין הָא שְׂמֻנוּתִית בְּעֵין אֵינוֹ נִפְגָּם וְצָרִיךְ שְׂבִירָה וּא"כ הַשְׂתָּא בַּס"ד לֹא נוּכַל לְמַעַט מְזֹאת שְׂאָר קְדָשִׁים אפִי' לְעַנְנֵן שְׂבִירַת כ"ח פִּינּוֹן דְּהַשְׂתָּא קִינְיָמִינוּ דְּגַם בִּישְׂבִירָה דַּבְכ"ת הוּא מִתּוֹרַת בִּישׁוּל וּבִילּוּעַ וּא"כ אֵין חִילּוּק בֵּין חֻטְאָת לְשָׂאָר קְדָשִׁים וּל"ש לְמַעוּטֵי מְזֹאת כְּתִי הַתּוֹס' הַגְּ"ל לְעַנְנֵן מו"ש דְּכָלִי מִתְּכַת וְנָהוּ לַס"ד דְּגַמ' שָׁם אֲבָל אֲלִיבָא דְּמִסְקָנָא בְּאַמְתָּ ס"ל לְהַרְמַב"ם דְּלֹא נוּכַל לֹמַר דְּשְׂבִירָה דַּבְכ"ת הוּא מְשׁוּם בִּישׁוּל וּבִילּוּעַ וּמְטַעְמָא דְּבַעִין אֵינוֹ נִפְגָּם פִּינּוֹן דְּהַרְמַב"ם לְשִׁיטְתִי' דַּס"ל דְּגַם טִיחָה בְּעֵין שַׁע"ג פְּלִי נִפְגָּם כַּמ"ש בַּטִּי"ד סִי קַכ"ב בְּשָׂמוּ וְע"כ דְּהַקְפִּידָה תּוֹרָה בִּישְׂבִירָה דַּבְכ"ת גַם אֲבִישׁוּל בְּלֹא בִילּוּעַ וְכִינּוֹן דְּלֹא תִלְיָא בְּבִלְעָה שְׂפִיר מְמַעֵט שְׂאָר ק"ק מְזֹאת כְּמוֹ כִּיבוּס מְשֹׁא"כ מו"ש דַּבְכ"ת פִּינּוֹן דְּלֹא הַקְפִּידָה תּוֹרָה רַק בְּבִישׁוּל שְׂפִיר אֲתֵרְבִי גַם שְׂאָר ק"ק מִהַהִיָּקֵשׁ דְּזֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה כו' כְּתִי הַתּוֹס' הַגְּ"ל וְע' בְּצִאֵן קְדָשִׁים בַּחֲוִי לְזַבְחִים צ"ג ע"א שְׂכ' לְהַדְּנָ' בְּדַעַת הַרְמַב"ם דַּס"ל דְּשָׂאָר קְדָשִׁים טְעוּנִין מו"ש מְשׁוּם דְּאִימְקַשׁ זֹאת הַתּוֹרָה כו' לְעַנְנֵן בְּלִיעָה ה"ה לְעַנְנֵן מו"ש דַּמּו"ש מְטַעַם בְּלִיעַת פְּלִי אֲתֵיָא ע"ש וְדוּק: וּבִאֲוֹן אַחַר אוֹמַר בְּיָשׁוּב ד' הַרְמַב"ם ז"ל דְּהִנֵּה בְּאַמְתָּ הַקְשָׁה הַרְאָב"ד ז"ל עָלָיו בְּהַשְׁגוֹת מִתּוֹסְפָתָא דְּמִבְּנֵי אֲר"ש אוֹמַר קַק"ל אֵין טְעוּנִין מו"ש אֲלֵא מְדִיחוּ בְּמִים מְשׁוּם נ"ט וְכ"ח יִשְׁבֵּר הַרִי דְּאִפִי' בְּקְדָשִׁים קְלִים צָרִיךְ שְׂבִירָה בַּכ"ח מְכ"ש קְדָשִׁי קְדָשִׁים.

וְנִרְאָה בְּיָשׁוּב זֶה דְּהִנֵּה בְּסִפְרָ צִאֵן קְדָשִׁים כְּתוּב דְּהַטַּעַם מַה שְׂחִילְק הַרְמַב"ם ז"ל בֵּין חֻטְאָת לְשָׂאָר קְדָשִׁים הוּא פִּינּוֹן דְּבְחֻטְאָת אוֹסֵר בְּמַשְׁהוּ לְכָף אֵינוֹ מוֹעִיל מו"ש דְּאִפִּיתִי נִשְׂאָר מַשְׁהוּ מְשֹׁא"כ שְׂאָר קְדָשִׁים אֵין אוֹסְרִין בְּמַשְׁהוּ.

וְהִנֵּה בְּאַמְתָּ הַקְשׁוּ הַתּוֹס' בְּזַבְחִים צ"ו ע"א וּבְחֻלִּין קי"ב ע"א עַל הָא דְקֵא' כָּל יוֹם נְיוּם נַעֲשֶׂה גִיעוּל לְחַבְרִי הַיְכִי קִשְׁרֵי לְבִשְׁל חֻטְאָת וְהַדֵּר שְׂלָמִים הַרִי מְמַעֵט בְּאַכִּילְתָּן דְּמִיִּסְרֵי לְזָרִים לְנָשִׁים וְלַעֲבָדִים וְתִי' פִּינּוֹן דְּמִדְּאוּרִיָּתָא בְּטַל מַב"מ בְּרוּב וּבְפִלִי מְקַדָּשׁ אוֹקְמוּהָ אֲדִאוּרִיָּתִ' וְכ' הַפַּמ"ג בַּס' רֵאשׁ יוֹסֵף בַּחֲוִי חֻלִּין שָׁם דְּלֹא כ' פִּן רַק לְמֵאֵי דְּבַעִי לְמִימַר בְּפְסֻחִים בַּפֵּא"ע דִּיקְדָּשׁ אֲתָא לְהִתֵּר מְצַטְרַף לְאִיסוּר וְכַפִּירָה שָׁם וּבְזַבְחִים צ"ז ע"ב דְּמִיָּרִי שְׂסֻכּוּ בְּשָׂמֵן שֶׁל חֻטְאָת שְׂלָמִים דְּהוּי בְּעֵין וְקַמ"ל דְּהִתֵּר מְצַטְרַף לְאִיסוּר וּא"כ אַה"נ דַּמְב"מ בְּטִיל בְּרוּב מְשֹׁא"כ לְהַדְּנָה סוּגְיָא דְּנָזִיר ל"ז ע"ב דְּאִתִּי לְטַכ"ע מְשָׁמַע

אֲשֶׁר יַגַע בְּבִשְׂרָה אַף בְּמִינוֹ ג"כ אֲסוּר וְאֲסוּר בְּמִינוֹ גַם בְּמִשְׁהוֹ דְּאִי גְבַלְע רַק טַעַם ע"כ דְּאִיפָּא רֹב וְהִנֵּה ר"ש ס"ל כ"ש לְמַפּוֹת וּל"א פְּנִיּוֹת אֱלָא לְקַרְבָּן וּכ' הַתּוֹסֵף בַּע"ז ס"ו דְּלִדְבָרֵי ר"ש אֲתָא מְשַׁרְת לטכ"ע וְלֹא לְהַמְל"א דל"ל צִירוּף הָא כ"ש לְמַפּוֹת וְאִם מְשַׁרְת אֲתָא לטכ"ע בַּע"כ אֲתִי יִקְדַּשׁ לְהַמְל"א וְלַעֲנֵן קַרְבָּן וְהִינּוּ שְׂאֵם פְּשָׂרָה הִיא תֹאכַל כְּתָמוּר שְׂבֵה דְּאִיפָּא פָּרַת וְקַרְבָּן דְּלִטכ"ע ל"צ דְּמַצֵּי יְלִיף ק"ו מְמַשְׁרֵת וְכִינּוּן דְּלִר"ש אֲתָא יִקְדַּשׁ לְהַמְל"א מְהִיכֵי תִּיתִי לֹמֵר דְּבַחְטָאֵת מַב"מ בְּמִשְׁהוֹ וְע"כ דְּבַטִּיל מַב"מ בְּרֹב מַה"ת פְּשָׂרָא אִיסוּרִין וּא"כ לִיפָּא סְבָרָא לְחַלְק בֵּין חֲטָאֵת לְשָׂרָא קְדָשִׁים וְקָאֵי כ"ח יִשְׁבֵּר אַכְל הַקְּדָשִׁים וְלִכְּה ס"ל שְׁפִיר לִר"ש לְשִׁטְתֵּי דְּגַם בְּשָׂרֵי קְדָשִׁים כ"ח יִשְׁבֵּר מִשָּׂא"כ הֶרְמַב"ם ז"ל סוֹבֵר דִּיקְדַּשׁ אֲתָא לטכ"ע וּמוֹכַח דְּאֲסוּר בַּכ"ש וְשְׁפִיר אִיפָּא טַעַם לְחַלְק בֵּין חֲטָאֵת לְשָׂרָא קְדָשִׁים.

וּמַעֲתָה מִיּוֹשֵׁב שְׁפִיר סוֹגֵיָא דְּנִבְחִים הֲנָ"ל דְּכָבֵר הִבְאֵנוּ מַה שְׁהַקְשָׁה הַצ"ק דַּמ"פ נִיעֵבַד שֶׁל חֶרֶס הָא אֵין עוֹשִׂין כְּלֵי שְׁרַת שֶׁל חֶרֶס וְע"כ דְּקָאֵי לְמ"ד תַּנּוּר אֵינוֹ מְקַדַּשׁ וְהוּא ר"ש דַּס"ל שְׁתֵּי הֶלְחָם וְלַחֵה"פ כְּשִׁירוֹת בַּעֲזָרָה וְכְשִׁירוֹת אַבִּית פֶּאֲגִי כַּנ"ל וּא"כ כִּינּוּן דְּקָאֵי הַפִּיֶרְכָּא ע"כ לִר"ש שְׁפִיר מְשַׁנֵּי כִּינּוּן דְּאִיפָּא מְנַחֵת דְּאִפְיִתָּן בְּתַנּוּר דְּלִר"ש לְשִׁטְתֵּי אֵין חִילוּק בֵּין חֲטָאֵת לְשָׂרָא קְדָשִׁים כַּנ"ל וְדו"ק: וְהִנֵּה הַבְּרַכַּת הַזֵּבַח הַקְשָׁה עוֹד ע"ד הֶרְמַב"ם דַּס"ל דְּהָא דְּאִמְרָה תוֹרָה בְּכָלִי חֶרֶשׁ יִשְׁבֵּר הוּא דְּנִקָּא בְּחֲטָאֵת וְלֹא בְּשָׂרֵי קְדָשִׁים א"כ הִיכֵי יִלְפִינּוּ דַּכ"ח א"י מִיַּדֵּי דְּפִיּוֹ מִחֲטָאֵת הָרִי ע"כ גִּזְה"כ הוּא מַדְל"ב שְׁפִינְדָה בְּשָׂרָא קְדָשִׁים.

וְנִרְאֶה דְּהִנֵּה כְּבֵר הַבְּאֵתִי מ"ש הַצ"ק הַטַּעַם דְּבַחְטָאֵת טַעוֹן כ"ח שְׁבִירָה הוּא מְשׁוּם דְּבַחְטָאֵת אִיסֵר בְּמִשְׁהוֹ וְלִכְאוּרָה צְרִיף לְהַבִּין דְּאִפְתִּי אַמְאֵי יְהִי טַעוֹן שְׁבִירָה הָרִי בְּאַמַּת הָרִי נִטל"פ דְּלִינַת לִילָה פּוֹגְמַת וְע"כ כְּסִבְרַת הָרַאשׁוֹנִים הֲנָ"ל דְּהַבְּלִיעָה כְּשֵׁהִיא בְּקִדְוָה הִיא מְשַׁבַּחַת וְצְרִיף לְכַעַר הַנּוֹתֵר מִן הָעוֹלָם.

וְהִנֵּה בְּאַמַּת יֵשׁ לְחַקוֹר הָרִי הַבְּלִיעָה כְּשֵׁהִיא בְּדוֹפְנֵי הַקְּדוּרָה אֵין לָהּ בִּיעוּר גְּדוֹל מִזֶּה ע' בְּשׁו"ת חַת"ס חִיו"ד ס' קי"ד. בְּשֶׁלְמָא כְּשֵׁיִשׁ בְּהַ פְּדֵי נ"ט נְהִי דְּהוּי טַעַם פְּגוּם מ"מ הָרִי אֵינוֹ מְבוּעֵר מִן הָעוֹלָם מִשָּׂא"כ בְּמִשְׁהוֹ לֹא יוֹכַל לְבַא לְעוֹלָם לִיַּדֵּי נ"ט וְשְׁפִיר הָרִי בִּיעוּר כְּשֵׁהִיא מְוִבְלַע בְּדוֹפְנֵי הַקְּדוּרָה אִוְלָם הַדְּבָר נִכּוֹן דְּהָרִי מְבוּאֵר בַּש"ע יו"ד ס' צ"ח דַּבְּכ"ח גּוּף הַכְּלִי נַעֲשֶׂה נְבִילָה וְנִהִי דְּלֹא פְּסָקִינּוּן הִכִּי אֱלָא בַּבְּכ"ח וְלֹא בְּשָׂרָא אִיסוּרִין מְשׁוּם דַּל"א בְּהוּ נַעֲשֶׂה נְבִילָה רַק מְדַרְבָּנָן ע"ש.

אַמְנָם הָא כ' הַרְשָׁפ"א בְּסוֹגֵיָא דְּזִרְוֵעַ בְּשֶׁלְמָא דְּבַקְדָּשִׁים כִּינּוּן דְּקִי"ל הִתֵּר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר וְהִתֵּר נְהַפֵּף לְהִיּוֹת אִיסוּר אֲמִרְיָנִין חַנ"ג מְדְאוּרֵיָתָא ע"ש וּא"כ אֲמִרְיָנִין שְׁפִיר דְּבַקְדָּשִׁים בַּכ"ח גּוּף הַכְּלִי נַעֲשֶׂה נְבִילָה כְּמוֹ בַּב"ח וּמִמִּילָא ל"ה בִּיעוּר מַה שְׁמֻנְבְּלַע בְּהַקְדוּרָה כִּינּוּן דְּגוּף הַחֶרֶס נַעֲשֶׂה נְבִילָה וְלִכְּה אֲמְרָה תוֹרָה יִשְׁבֵּר לְבַטְלוֹ מִתּוֹרַת כְּלֵי שְׁזָהוּ בִּיעוּרוֹ וּמ"מ בְּשָׂרָא קְדָשִׁים מְהַנִּי מו"ש כִּינּוּן דְּאֲחַר מו"ש לֹא נִשְׂאָר רַק מִשְׁהוֹ וּבְשָׂרָא קְדָשִׁים אֵינוֹ אִיסֵר בְּמִשְׁהוֹ וּא"כ לִפִּי"ז שְׁפִיר דֵּיִיק דַּכ"ח אֵינוֹ יוֹצֵא מִיַּדֵּי דְּפִיּוֹ דְּאִי הָרִי יְכוֹל לְצַאֵת מִיַּדֵּי דְּפִיּוֹ הָרִי קִי"ל כָּל שְׁיִכוֹל לְהַפְרִיד הָאִיסוּר לֹא נַעֲשֶׂה נְבִילָה כַּמ"ש בַּש"ע שְׁם וְלֹא הָרִי אֲמִרְיָ כ"ח יִשְׁבֵּר גַּם בְּחֲטָאֵת וְהַבֵּן.

את זה ראיתי להשיב לה בקצרה לפי מסת הפנאי ולרוב טרדוטי לא אוכל לרשום עלי גליון אשר הגו שרעפי מדי העברתי עין בוחנת עלי דבריה היקרים. ואתה הסליחה ב"ד הדור"ש כה"י באהבה: סי' נ לק' רישא.

בעזה"י יום א' נישב תרמ"ב לפ"ק סטרנא. שלום רב לכבוד האברך הקריר המופלג שנון מוה' אבא אפפעלבוים נ"י.

מכתבך מגילה עפה הגיעני וטרדות שונות העמוסות עלי ומנעוני מלענין בדבריה אף לאשר דפקת על דלתותי פעמים ושלש והפצרת בי לתת לה מענה הנני למלאות חפצך ולהשיבך פאשר רוח מבינתי יענני בעזר צורי ית"ש: ע"ד פלפולך בש"ס פסחים מ"ד ע"ב ור"ע טכ"ע מנ"ל ילקף מבב"ח כו' ור"ע נמי בב"ח ודאי חידוש הוא אלא יליף מגיעולי נכרים גע"נ לאו טעמא בעלמא הוא ואסור ה"נ ל"ש ורפנן גע"נ נמי חידוש הוא דהא פל נטל"פ מותר דגמרינן מנבילה והכא אסור ור"ע פדרב חייא ברי' דר"ה דאמר לא אסרה תורה אלא קדירה ב"י הלכה לאו נטל"פ הוא ורפנן קדירה ב"י נמי א"א דלא פגמה פורתא והקשה המהרש"א בתד"ה ורפנן אמאי ל"ק דר"ע ס"ל כר"מ דנטל"פ אסור ושפיר יליף טכ"ע מגע"נ דלאו חידוש הוא פיון דבכ"מ נטל"פ אסור ונלפענ"ד ליישב דהנה באמת הקשה הפנ"י איה ילפינן מגיעולי מדין דילמא צוניה התורה להגעיל משום בב"ח ומבב"ח אין למילף משום דחידוש הוא.

אמנם י"ל דהנה לענין דניחוש שמה בישראל העכו"ם בב"ח ואנן נבשל שאר דברים א"א לומר דכיון דאחר שנאסרו הכלים משום בב"ח תו הוי כשאר איסורים כמ"ש הש"ך בסי' צ"ד ואם דניחוש שמה בישראל העכו"ם בש"ר ואנן נבשל חלב ג"כ ליכא למיחש עפי"מ דמבואר בש"ס חולין קי"ד במבשל חלב בחלב ר' אמי ור' אסי ח"א לוקה וח"א אינו לוקה ומסיק הש"ס מר אמר חדא ומא"ח וקא פליגי מ"ד לוקה קאי אבישול דחדא איסורא הוא ומ"ד אינו לוקה קאי אאכילה ופירש"י דאם לא התרו בו משום חלב אלא משום בב"ח אינו לוקה דלא אתי איסור בב"ח חיייל אאיסור חלב וכ"פ הרמב"ם בפ"ט מה' מאכלות אסורות ה' ו' ע"ש.

וע' בפיהמ"ש פ"ג דכריתות וע' דגמ' סי' פ"ז ומצינו בש"ס חולין ק"א ע"ב דס"ל לר"ע דאין איסור חל על איסור אפי' באיסור ב"א ועיני' בתוס' שם וא"כ א"א לומר אליבא דר"ע דגע"מ הי' משום בב"ח דהיינו שהם בישראל בש"ר ואנן חלב פיון דבשר שלהם הוא נבילה ואין איסור בב"ח חל על איסור נבילה וע"כ דדילמא בישראל הם חלב ואנן נבשל בש"ר ולפי"ז ממ"נ אם לחוש שמה נבשל בש"ר בלא מים הרי הוי צלי קדר ומבואר בפסחים מ"א ע"א לדעת רש"י שם הוי צלי לענין ק"פ ולדעת התוס' שם הוי צלי מחמת ד"א ע"ש וא"כ הא דעת רש"י ותוס' בסנהדרין ד' דצלי לא חשיב דרוך בישול לענין בב"ח ואינו אסור מה"ת וכ"כ הר"ן שם וע"כ דהחשש שמה נבשל בש"ר עם מים א"כ הא מבואר בתוס' נכחים צ"ו ע"א ד"ה ואם טש דבבישול עם מים חשיב ג' נ"ט דהיינו לקדירה ומקדירה למים וממים לבשר וע' במהר"ם שי"ף חולין קי"א ומבואר בחו"ד סי' צ"ה סק"ד דאף דמפלי יוצא בלא רוטב ויכול המאכל לקבל טעם מן הקדירה שלא באמצעות רוטב מ"מ עיקר הטעם נתפשט יותר ברוטב ע"ש שכ"כ בשם הרשב"א בתה"א וא"כ ה"נ אם נבשל הבשר עם מים פיון דהשתא סבירא לן דלגבי שאר דברים

טכ"ע ל"ד א"כ לא תִּשְׁבִּינִין הַמִּים כֹּאֲלוֹ הוּא בְּשֵׁר וּא"כ הָיִי נ"ט בַּר נ"ט וּמִמִּילָא א"א לָן לֹמַר דַּגְע"מ הִיא מְשׁוּם בַּב"ח וּא"כ לִפּי"ז הָא מְבִנְיָא בְּפִּוּסְקִים דְּלִמ"ד נַטְל"פ אָסוּר מַכ"ש דַּנ"ט בַּר נ"ט אָסוּר דְּהָרִי תִּזְנִינִין דְּרַב ס"ל בְּחֻלְיִין קִי"א ע"ב דַּנ"ט בַּר נ"ט אָסוּר וּבְנַטְל"פ סְפוּקִי מְסַפְקָא לִי בַע"ז ס"ז ע"ב וּא"כ לִפּי"ז מִיְנוּשְׁבִי קִוְשֵׁי הַמְהַרְשֵׁ"א הַגָּ"ל דַּא"א לָן לֹמַר דַּר"ע ס"ל נַטְל"פ אָסוּר דַּא"כ ה"ה דַּנ"ט בַּר נ"ט אָסוּר וְתִיְהִי דַר קִוְשֵׁי הַפְנִ"י הַגָּ"ל לְדַן פְּתָה הִיכִי מוּכַח מַגַּע"מ דְּיִלְמָא צְוִתָּה הַתּוֹרָה לְהַגְעִיל מְשׁוּם בַּב"ח פְּנִ"ל: עוּד י"ל בְּיִשׁוּבִי קִוְשֵׁי הַמְהַרְשֵׁ"א ו"ל דְּהִנֵּה הַתּוֹס' בְּחֻלְיִין ק' ע"ב וּק"ח ע"ב הִקְשׁוּ בְּמָה שְׂצוֹנָתָה הַתּוֹרָה לְהַגְעִיל פְּלִי מְדִין דְּהִשְׁתָּא יוֹרָה גְדוּלָּה שַׁא"א לְהַגְעִיל בְּתוֹף פְּלִי אַחַר הִיכִי מְשַׁתְּרִיא הָא אֵין בְּמִים ס' לְבַטֵּל הָאִסוּר וְאִי שְׂיִחְזוֹר וְיִגְעִילָנָה בְּשִׁנְיָי' הָא הַמִּים הָרַאשׁוּנִים נַעֲשׂוּ גְבִילָה וְחֻזְרִין וְאִסְרִין וְהוֹכִיחוּ מִזֵּה כְּשִׁי הִרְבִּינוּ אֶפְרַיִם דַּל"א חַנַּ"נ אֱלָא בַּבב"ח וַע' כְּרו"פ ס' צ"ב דְּהָא אֶמְרִי חַנַּ"נ בְּשַׁאֲרֵי אִסוּרִים תְּלִיא בְּפְלוּגְתָּא דְּאִמְרָאֵי וְהִנֵּה הִקְשׁוּ הַמְפֻרְשִׁים לִשְׁי' הַר"י מְאוּרְלִינְשׁ דַּאֲע"ג דְּטַעַם פְּעִיקָר דְּאוּרְיִיתָא מ"מ לָא לְקִי אֲטַעַם מְשׁוּם דְּיִלְפִינִן מַגְיַעוּלִי פּוֹתִים וְלִיכָּא אֱלָא עֲשֵׂה דַתְעִבִּירוּ בְּאֵשׁ דְּצָרִיף לִיבּוֹן וְהַגְעִלָּה וּא"כ מַנ"ל לַר"ע מִמְשַׁרְתָּ דְּהִתֵּר מְצַטְרֵף לְאִסוּר דְּיִלְמָא אֲתָא לַטְכ"ע וְאִי דְּכָבֵר נְשַׁמַּע מַגַּע"מ ז"א דַּמַּגַּע"מ לֹא הִי חֲזִיב מְלַקוֹת עַל הַטַּעַם לְכַף אֲתָא מְשַׁרְתָּ לְחֲזִיבוּ מְלַקוֹת אֲמַנָּם נִרְאָה דְּלֹא קִשְׂיָא דְּהָרִי בְּאֲמַתָּה הָא דְּהָרִי אֲמִינָא טכ"ע לָאו דְּאוּרְיִיתָא הוּא מְשׁוּם דְּמְדַאוּרְיִיתָא פֶּל אִסוּר בְּטִיל בְּרוּב הִתֵּר דְּכַתִּיב אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת פְּמִבְּנִיָּא בְּפִירִש"י חֻלְיִין צ"ח ע"ב [וְשַׁעֲפִי"ז נִרְאָה לִינְשֵׁב מַה שְׁהַקְשָׁה ר"ת עַל ר"י דְּאוּרְלִינְשׁ הַגָּ"ל גִּימָא אֶהְדְּרִי לְאִסוּרָא קַמָּא כְּמוֹ בַּגּוֹז פְּסוּהַמ"ק וִי"ל עֲפִי"ד הַתּוֹס' בְּיַצְהָ י"ב ע"א גְּבִי הַשׁוֹחֵט ע"נ בִּי"ט דְּהִיכִי דְּהִתֵּר מְפֻרְשׁ ל"א אֶהְדְּרִי לְאִסוּרָא קַמָּא ע"ש וּא"כ ה"נ פִּינּוּ דַּאִי לָאו קָרָא דְּגַלִּי טכ"ע הָא הִתֵּר מְפֻרְשׁ אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת וְנִהִי דְּיִלְפִינִן דְּטַעֲמִתּוּ וְהוּוּ הַפְּרָתוּ בַּכ"ז אֶמְרִינוּ לְמַאי דְּאֶהְדְּרִי אֶהְדְּרִי וְלְמַאי דְּלֹא אֶהְדְּרִי לֹא אֶהְדְּרִי וְאִינוּ לֹקְהָ וּבְהִכִי אֲזַדָּא קִוְשֵׁי הַפְּנִ"י פְּסָחִים כ"ד ע"ב בַּתְּד"ה אֱלָא שְׁהַקְשׁוּ הַתּוֹס' שְׁם אֲמַאי אֲמַר דְּזִנְעָה בְּעִלְמָא הוּא וְהָא טכ"ע דְּאוּרְיִיתָא וְהַקְשָׁה הַפְּנִ"י דְּהָא טכ"ע אִינוּ אֱלָא עֲשֵׂה וְאֵין לֹקִין עָלָיו וְלִדְבָרֵינוּ א"ש דְּהָא הַטַּעַם דְּלֹא אֶהְדְּרִי לֹא"ק הוּא פִּינּוּ שְׁנַכְתַּב הִתֵּר בְּפִירוּשׁ אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת וְהִיל"ל דְּבַטֵּל בְּרוּב וּלִפּי"ז הַתִּינַח הִיכִי שְׁהוּא בְּתַעֲרוּכַת מַשָּׂא"כ בְּמִשְׁקִין הַיּוֹצְאִין מִהַפְּיֹרוֹת שְׁפִיר הַקְשׁוּ הַתּוֹס' דְּכִינּוּ דַּאִיכָּא טַעַם בְּעִין שְׁל הַפְּיֹרוֹת הִיל"ל דְּלֹקְהָ מְשׁוּם טכ"ע וְהָא דְּאֶצְטְרִיף הַטַּמְאִין לְאָסוּר צִירוּ וְרוּטְבוּ הָרִי כ' הַתּוֹס' בְּחֻלְיִין צ"ט וּקִי"ב וּבְכּוֹרוֹת ו' דְּעִיקָר קָרָא לֹא אֶצְטְרִיף אֱלָא לְצִירוּ וְלְרוּטְבוּ ל"צ קָרָא פִּינּוּ דְּמִמִּילָא נְשַׁמַּע דַּטְכ"ע דְּאוּרְיִיתָא] וּלִפּי"ז אַחֲרֵי דִּנְדַעֲנִין מַגְיַעוּלִי מְדִין דְּטַעַם פְּעִיקָר א"כ אֶמְרִינוּ חֲתִיכָה נַעֲשֵׂה גְבִילָה וְלִיכָּא הִתֵּר דְּלִיכָּטֵל הָאִסוּר בְּתוֹכוֹ דְּשְׁנִיָּהּ הַיּוֹנִין אִסוּר וּשְׁנֵי אִסוּרִים שְׁוִין הָא אֵין מְבַטְלִין זַא"ז מִמִּילָא הָיִי פִּינְשׁוּ לְאִסוּרָא בְּעִנָּא וּשְׁפִיר לֹקִין אִפִּי בְּלָאו קָרָא דְּמְשַׁרְתָּ וַע"כ דְּאֲתִיא לְהִתֵּר מְצַטְרֵף לְאִסוּר אוּלָּם לִפּי"ז תַּקְשֵׁי לְכַאוּרָה לַר"ע דְּלִדְיָדִי ע"כ גַּם בְּשַׁאֲרֵי אִסוּרִין אֶמְרִי חַנַּ"נ דַּא"ה מַנ"ל לַר"ע הַמַּל"א גִּימָא דְּמְשַׁרְתָּ אֲתָא לַטְכ"ע וְלְמַלְקוֹת וְכִינּוּ דְּלִדְיָדִי גַּם בְּשַׁאֲרֵי אִסוּרִין חַנַּ"נ הִדְרָא קִשְׂיָא לְדִידִי הָאִיף הַגְעִילוּ יוֹרָה גְדוּלָּה וַע"כ כַּמ"ש הַשְּׁ"ף בְּסִי צ"ה ס"ק כ"א דְּהִי יְכוּלִין לְהַגְעִיל ע"י אֶפְרָ וְהָיִי נַטְל"פ ע"ש וּא"כ מִיְנוּשְׁבִי שְׁפִיר קִוְשֵׁי הַמְהַרְשֵׁ"א הַגָּ"ל דְּהַתִּינַח אִי אֶמְרִינוּ דְּלֹא אֶסְרָה תּוֹרָה אֱלָא קְדִירָה ב"י מַשָּׂא"כ אִי הוּא דְּגַם נַטְל"פ אָסוּר

תְּהִי־דַר הַקּוֹשֵׁי לְדוֹכָתָה הָאֵיף הִי מְגַעֲלִין יוֹרָה גְדוּלָה וּמְמִילָא תְּתִיבֵי־נָמִי לְפִי־ז קוֹשֵׁי הַפְּנִי הַגָּל דִּילְמָא מְשׁוּם בְּב"ח עֲפַמ"ש בְּכַרו"פ סִי פ"ז דְּבַב"ח גַּם נְטִל"פ אָסוּר פִּינּוּן שְׁלוּקִין אִפִּי שְׁלַכְד"א ע"ש וּא"כ אִי אִיתָא דְּהִגְעָלָה הִי־תָה מְשׁוּם בְּב"ח הַדְּרַק"ל הָאֵיף הִי מְגַעֲלִין יוֹרָה גְדוּלָה ו ע"י אָפֶר הָא בְּבַב"ח גַּם נְטִל"פ אָסוּר.

ועפ"י דְּבְרִינוּ אֵלָה מִיִּנְשָׁב נָמִי מַה דְּקָשָׁה לְכַאוּרָה לְפִי־ד הַתּוֹס' פְּסָחִים מ"ד ע"ב ד"ה אֵלָא כּו' שְׁהִקְשׁוּ הִיכִי יְלִיף ר"ע טכ"ע בְּנִזִיר מִגַּע"נ הָא נִזִיר קַל מְכַל אִיסוּרִין שְׁבַתוּרָה שְׂאִין אִיסוּרוֹ אִיסוּר עוֹלָם וַיֵּשׁ הִי־תֵר לְאִיסוּרוֹ וְתִי דְּבַמְדִּין נָמִי הִיוּ פְּלִיָּהֶם בְּלוּעִים מִיִּן וְאִיסוּרִין לְנִזִיר וְקָשָׁה לְפַמ"ש הַתּוֹס' בְּנִזִיר ל"ז סוּף ע"א דְּאִי אֲמַרִינוּ הִי־תֵר מְצַטְרַף לְאִיסוּר מַכ"ש דְּאֲמַרִינוּ טַעַם פְּעִיקָר דְּטַעַם חֲמִיר מְצַרְוֹף פִּינּוּן דְּיֵשׁ בְּאִיסוּר עֲצָמוּ פְּזִית רַק שְׂאִינוּ בְּעִין אֵלָא הַטַּעַם ע"ש וּא"כ הֲרִי הַמַּל"א יְלִיף ר"ע מְמַשְׁרַת וְחִיב מְלַקוֹת כְּדָא נִזִיר שְׁשָׂרָה פְּתוּ בְּיִין וי"ב פְּדִי לְצַרְף פְּזִית חִיב וְאִף דְּהוּי ק"ו וְאִין מְזַהֲרִין מַה"ד פְּכָר כ' בַּר"ש פ"ב דְּטַב"י דַּל"ה רַק גִּילּוּי מְקִלְתָא וְחִיב מְלַקוֹת כְּדָא בִּיבְמוֹת ס"ח וע' סְנֵהֲדִרִין ע"ו] וּבְטַכ"ע אִי יְלִיף גַּם בְּנִזִיר מִגַּע"מ הָא אִין לּוֹקִין פִּינּוּן דְּאִינוּ אֵלָא עֲשָׂה וְאֲמַאי הֲרִי טַעַם חֲמוּר מְצַרְוֹף וְאִם בַּהַמַּל"א בְּנִזִיר לּוֹקִין מַכ"ש בְּטַכ"ע הִיל"ל דְּלוֹקִין בְּנִזִיר וּלְהֲאָמוּר יִתְיַיִשָּׁב ע"נ דְּהִנֵּה הַרְשָׁפ"א בְּתִי לְחֻלִין צ"ח כ' דְּבַקְדָּשִׁים דְּאֲמַרִינוּ הִי־תֵר מְצַטְרַף לְאִיסוּר אֲמַרִינוּ חֲתִיכָה נַעֲשָׂה נְבִילָה מַה"ת פְּמוּ גְבִי בְּב"ח דְּכִינּוּ דְּשְׁנִיָּהֶם נַעֲשׂוּ אִיסוּר צְרִיף שְׁשִׁים נִגְד פְּלוּ ה"נ הִיכִי דַּהַמַּל"א אֲמַרִינוּ נְהַפֵּף הִי־תֵר לְהִיּוֹת אִיסוּר וְלוֹקִין אִף עַל חֶלֶק הִי־תֵר ע"ש וּבִיּוֹתֵר בִּיָּאֵר הַרְשָׁפ"א ז"ל הַדְּבָר בְּמַשְׁמַרְת הַבֵּית בְּהַסְבְּרַת הָעֲנִין דַּל"א חַנ"נ אֵלָא בְּבַב"ח מְשׁוּם דְּבַב"ח הָאִיסוּר חַל עַל שְׁנִיָּהֶם וְח"ז מְזַה וּמְזַה לּוֹקָה הוּי פְּעֻצָם אִיסוּר א' אֲבָל בְּשָׂאֵר אִיסוּרִין אִינוּ לּוֹקָה פִּי אִם פְּשָׂאֲכַל כְּזִית שְׁלַם מִן הָאִיסוּר וְאִין הִי־תֵר מְצַטְרַף אֵלָיו אֲלֵמָא שְׂאִין בְּהִי־תֵר שׁוּם אִיסוּר רַק מְחַמַּת שְׁנַבְלַע בּוּ אִיסוּר לְכַף ל"א בְּהוּ חַנ"נ ע"ש וּלְפִי־ז בְּנִזִיר פִּינּוּן דְּגִלִי רַחֲמָנָא וְכַל מְשַׁרְת עֲנַבִּים לֹא יִשְׁתָּה דְּהִינּוּ דְּחַל הָאִיסוּר גַּם עַל הַמִּים שְׁשׁוּרִין בְּהֶם הָעֲנַבִּים וּא"כ שְׁפִיר אֲמַרִינוּ חַנ"נ מַה"ת וְלוֹקִין עַל טַכ"ע דְּכִינּוּ דְּיִלְפִינוּ מִגַּע"מ דְּאֲמַרִינוּ טַעַם פְּעִיקָר אִף דְּאִינוּ אֵלָא עֲשָׂה מ"מ בְּנִזִיר פִּינּוּן דַּהַמַּל"א הָא אֲמַרִינוּ חַנ"נ דְּאוּרִינִי וְשְׁפִיר לּוֹקִין גַּם עַל הַטַּעַם דְּכִינּוּ דְּגַם הִי־תֵר אִיסוּר הוּא שׁוּב אִין בְּטָלִים זב"ז פְּנ"ל וְדו"ק [וְתַתְּבָאֵר בְּזַה קוֹשֵׁי הַתּוֹס' זְבַחִים ע"ח ע"א בְּהָא דַּאֲר"ל הַפְּגוּל וְהַנּוֹתֵר וְהַטְּמֵא שְׁבַלְלֵן זב"ז וְאֲכַלְן פְּטוּר א"א שְׁלֵא יִרְבֵּה מִיִּן עַל חֲבִירוֹ וּיְבַטְלֵנוּ וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' אֲמַאי לֹא מְקָשָׁה הַש"ס עַל ר"ל מְכַל הַתּוֹרָה דְּקִי"ל טַכ"ע וְלְכַאוּרָה אִינוּ מוּבָן הָא אִפִּי אִי טַכ"ע דְּאוּרִיָּתָא אִינוּ רַק עֲשָׂה וְאִין לּוֹקִין וּלְהֲאָמוּר י"ל פִּינּוּן דְּבַקְדָּשִׁים קִי"ל דְּהִי־תֵר מְצַטְרַף לְאִיסוּר מְמִילָא לּוֹקִין גַּם עַל טַכ"ע פְּנ"ל]: וְהַשְׁתָּא דְּאֲתִינָא לְהִכִּי נָבֵא לִיִּיִשָּׁב עֲפִי־ז גַּם קוֹשֵׁי הַתּוֹס' בַּע"ז ס"ז ע"ב שְׁהִקְשׁוּ דְּאִי ס"ל לַר"ש קְדוּרָה ב"י לֹא פְּגָמָה פְּלָל א"כ גִּיעוּלִי מְדִין דְּכ"ר ל"ל פְּשִׁיטָא פִּינּוּן דְּהוּי לְשַׁבַּח דְּמִיתְסַר דְּטַעַם פְּעִיקָר וְכ"ת לְהַאי גּוּפִי אֲצַטְרִיף דְּטַכ"ע א"א לּוֹמַר פִּן דַּא"כ תְּקַשִּׁי לַר"ש מְשַׁרְת דְּכ"ר ל"ל דְּלֹא אֲצַטְרִיף לְטַכ"ע פִּינּוּן דְּמִגַּע"נ יְלִיף לִי וְאִין לּוֹמַר דְּאִצְטְרִיף מְשַׁרְת לְהִי־תֵר מְצַטְרַף לְאִיסוּר ז"א דְּהָא שְׁמַעֲיִנּוּ לִי לַר"ש דַּס"ל כ"ש לְמַלְקוֹת וּא"כ ל"ל צִירוּף וְלַהַגָּל יִתְיַיִשָּׁב שְׁפִיר דְּהִנֵּה בְּאֲמַת הָא דְּכַתְּבוּ הַתּוֹס' דְּלֹא אֲצַטְרִיף גַּע"מ לְטַכ"ע פִּינּוּן דְּשְׁמַעֲיִנּוּ לִי מְמַשְׁרַת י"ל עֲפִי־ז הַפְּמ"ג בְּפִתְיָה לַה בְּב"ח ד"ה טַכ"ע פִּיצַד כּו' שְׁכ' שָׁם דְּבַאֲמַת בְּקְדוּרָה שְׁבִיִּשָׁל בְּהַ בְּשָׂר וְאִח"כ חֶלֶב אוּ לְהִפּוּף י"ל לְמ"ד טַכ"ע

ל"ד ה"ה בב"ח פן ונהי דגלי קרא במבשל גוף הבשר והחלב יחד טכ"ע ד"ת וְלֹא בְטִיל
חד בב' דְחִיקָה אֶכְלֵ יִטְעֵם כּמ"ש הַרְשֵׁב"א אַבְל בְּקִדְיָה דְאִיקְלֵשׁ טַעְמֵי דְהוּי נ"ט בַּר נ"ט
טעם א' בְּקִדְיָה וְטַעֵם ב' לְבָשָׁר נְהִי דְהוּי טַעֵם ב' לְאִיסוּרָא מ"מ אִין לְנוּ רֵאִי דְלִיקְהוּי
ד"ת פִּי אֵם לְדִידֵן דְיִלְפִינֵן טכ"ע מַגַּע"מ אֶלְמָא טַעֵם שְׁנִי פְּמַמֵּשׁ חָשׁוּב מִשְׂא"כ לְמַ"ד
טכ"ע ל"ד ול"י מַגַּע"מ ה"ה בב"ח מִהַקְדִּירָה לְתַבְשִׁיל לָאו ד"ת ע"ש [וע' בַּר"ן פכ"ה
שְׁהִבִיא בְּאַמַּת בָּשָׂם יֵשׁ מִי שְׁפּוֹסֵק דְטַעֵם ב' ג"כ מְוַתֵּר רַק אִיהוּ ז"ל דְחָה מְהָא דְתַנּוּ
קִדְיָה שְׁבִיטָל בְּהַ בְּשָׂר לֹא יִבְשָׁל בְּהַ חֶלֶב ע"ש] וע' כְּרו"פ סי' צ"ח וּבַחַת"ס חִי"ד סי'
פ"ו מ"ש בָּשָׂם מְהַר"ם א"ש וּלְפִי"ז הָא שְׁפִיר אֶצְטְרִיף הָא דַּגַּע"מ לְגַלּוּת דְנ"ט בַּר נ"ט
דְאִיסוּרָא אָסוּר מֵה"ת אַף דְאַכְתִּי תַקְשִׁי דֵא"כ לר"ש מְשַׁרְת ל"ל הָא מַגַּע"מ יִלְיָף לָהּ פִּינּוּן
דְלִדְיָה ע"כ לֹא אֶצְטְרִיף לִי לְהַמְל"א מְשׁוּם דַּס"ל כ"ש לְמַלְקוּת.

אוּלַם לְהַאֲמוּר נִיחָא דְלִדְיָה שְׁפִיר י"ל דְאַצְטְרִיף קְרָא דְמְשַׁרְת לְחַיּוּב מַלְקוּת דַּמַּגַּע"מ
ל"ה רַק עֲשֵׂה וְאִין לֹקִינ וּלְדִידְיָה לִיכָא לְמִימַר פִּינּוּן דְבַנְזִיר הַמְל"א הָוִי חֲנ"נ מְדַאֲרִייתָא
וּמְמִילָא לֹקִינ פְּנ"ל ז"א דְהָא לר"ש ע"כ לֹא דְרָשִׁי קְרָא עַל צִירוּף פִּינּוּן דְלִדְיָה ל"ש
צִירוּף מְשׁוּם דְאִית לִי כ"ש לְמַכּוּת וְהוּי שְׁפִיר חֲנ"נ רַק מְדַרְבְּנָן פְּמוּ בְּשָׂאֵר אִיסוּרִים
וּא"כ לֹא הָוִי יְדַעִינֵן דְחַיִּיב מַלְקוּת וְאַצְטְרִיף שְׁפִיר קְרָא דְמְשַׁרְת לר"ש לְחַיּוּב מַלְקוּת
וְדוּק: עוֹד י"ל בְּיָשׁוּב קְוָשְׁיָה הַתּוֹס' הַנ"ל שְׁהַקְשׁוּ דל"ל מְשַׁרְת לר"ש הָא נְפָקָא לִי טכ"ע
מַגַּע"מ דְהִנְהָה כְּבָר הַבְּאִתִּי קְוָשְׁיָה הַפְּנ"י שְׁהַקְשָׁה הִיכִי יִלְיָף ר"ע טכ"ע מַגַּע"מ דְיִלְמָא
צְוֹתָה תּוֹרָה לְהַגְעִיל כְּלִי מְדִין מְשׁוּם בַּב"ח וּמַבְב"ח ל"י דְחִידוּשׁ הוּא אָמְנָם י"ל עִפִּימ"ש
הַר"ן בע"ז פ' הַשׁוֹכֵר אֵת הַפּוֹעֵל בָּשָׂם קְדֻמוֹנִים דל"ש טכ"ע דְאִוְרִייתָא אֶלָּא לְעַנְיָן אֶכִּילָהּ
דְשִׁיף בִּי טַעְמָא דְחִיקָה אֶכְלֵ יִטְעֵם אַבְל לְעַנְיָן אִיסוּר הַנְּאָה ל"א טכ"ע וְחַד בְּתַרִּי בְטִיל
ע"ש.

וע' בר"ש פ"ג דְטַב"י כ' ג"כ דל"ש טכ"ע אֶלָּא גַבִּי אֶכִּילָהּ וְלֹא לְעַנְיָן טְוִמָאָה וְכֵן בַּחֲק
יַעֲקֹב סִי תַמ"ב הַכְרִיעַ דל"א טכ"ע בְּחֻמְזָא אֶלָּא גַבִּי אֶכִּילָהּ אַבְל לֹא לְעַנְיָן עֲבִירַת ב"י
פִּינּוּן דְלֹא תִלְיָא בְּטַעְמָא ע"ש וּעִפִּי"ז נִרְאָה דְגַם לְעַנְיָן אִיסוּר בְּיָשׁוּל בַּב"ח ל"ש לֹמַר
טכ"ע וּא"כ לְפִי"ז י"ל דר"ע ס"ל כר"א בְּחֻלִּין קו"ד ע"ב דְאִיסוּר אֶכִּילַת בַּב"ח נִלְמַד
מִלָּא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה כָּל שְׁתַּיְעֵבְתִי לָהּ הָרִי הוּא בְּבַל תֹּאכַל וּא"כ כָּל אִיסוּר אֶכִּילַת
בַּב"ח הוּא מְשׁוּם שְׁנַעֲשֵׂה תִיעוּב בְּהַבְּיָשׁוּל וְע' בַּכ"מ פ"א מְטוֹמָאֵת מַת ה"ב וּלְפִי"ז לִיכָא
לְמִימַר בַּגַּע"מ שְׁהִיא מְשׁוּם בַּב"ח דַּע"כ א"א לֹמַר שְׁהַעֲפּוּם בְּשָׁלוּ בַּב"ח דֵּא"כ הָוִי
כְּשָׂאֵר אִיסוּרִים וְע"כ הַחֲשָׁשׁ הוּא שְׂמָא הַעֲפּוּם בְּיָשׁוּל וְאִנּוּן חֶלֶב אוּ אִיפְכָא וּא"כ
פִּינּוּן דְלֹא יְהִי אִיסוּר בְּיָשׁוּל מְשׁוּם הַטַּעֵם שְׁבִקְדִירָה פִּינּוּן דְלַגְבִּי אִיסוּר בְּיָשׁוּל הָא ל"ש
טכ"ע פְּנ"ל מְמִילָא לֹא יְהִי נְמִי אִיסוּר אֶכִּילָהּ פִּינּוּן דְאִיסוּר אֶכִּילָהּ הוּא מְשׁוּם שְׁנַעֲשֵׂה
תִיעוּב בְּהַבְּיָשׁוּל וְכִינּוּן דְאִיסוּר בְּיָשׁוּל לִיכָא בְּטַעֵם מְמִילָא אִיסוּר אֶכִּילָהּ ג"כ לִיכָא וּלְפִי"ז
מִיּוֹשֵׁב לְנִכּוֹן קְוָשְׁיָה הַתּוֹס' הַנ"ל דְלַר"ש מְשַׁרְת ל"ל הָא טכ"ע נִשְׁמַע מַגַּע"מ וְלַהַאֲמוּר
ז"א דְלַר"ש שְׁפִיר י"ל דְהָא דְצְוֹתָה תּוֹרָה לְהַגְעִיל כְּלִי מְדִין הוּא מְשׁוּם בַּב"ח וּמַבְב"ח
ל"י דְחִידוּשׁ הוּא דְהָרִי לר"ש נְפָקָא לִי בְּחֻלִּין קו"ד ע"א אִיסוּר בַּב"ח מְשׁוּם שְׁנֵא' פִּי
עַם קְדוּשׁ אַתָּה וְנִאֲמַר לְהַלֵּן וְאִנְשֵׁי קוּדְשׁ תַּהֲיוּ לִי מֵהַ לְהַלֵּן אִיסוּר בְּאֶכִּילָהּ וּמְוַתֵּר בְּהַנְּאָה
אַף כָּאֵן אָסוּר בְּאֶכִּילָהּ וּמְוַתֵּר בְּהַנְּאָה וּא"כ פִּינּוּן דְלֹא נְפָקָא לִי מַל"ת כָּל תּוֹעֵבָה שְׁפִיר
י"ל דַּגַּע"מ הוּא מְשׁוּם בַּב"ח וְלַכָּף אֶצְטְרִיף שְׁפִיר מְשַׁרְת: וְהִנְהָה בְּעִיקָר קְוָשְׁיָה הַפְּנ"י הַנ"ל

דאיף זליף ר"ע טכ"ע מגע"מ דילקמא משום בב"ח י"ל אפי' אי נימא דהקשש שמה בישלו
העפומ"ם בב"ח וכהסברא שכ' הש"ף בסי' צ"ד ס"ק כ"ב בש"י הב"י והב"ח דכיון דבא
מבב"ח כבב"ח דיינינו לי' בכל זה י"ל דמטעם זה ל"ה צריכה התורה לצוות על הגעלת
פלי מדין פיון דגוף ענין ההקשר הא הוי ידעינו מסברא דכבכ"פ וכמ"ש בצל"ח ובב"ת
הא פבר ידעינו טעם פעיקר מדכ"ר לא תבשל גדי בחלב אמו דרף בישול אסרה תורה
שיתנו טעם זב"ז ובס' לב ארי' חולין ק"ח אסבר לה מדכ"ר לא תבשל גדי בחלב אמו
ולא כתבה עם חלב אמו משמע דהגדי והחלב פשהם נפרדים ג"כ אסורים משום הטעם
ע"ש וא"כ גע"מ ל"ל ואי דל"ה ידעינו דנ"ט בר נ"ט דאיסורא אסור מדאורייתא וכנ"ל
ז"א דהרי כ' הש"ף בשם הסמ"ק דהטעם דנ"ט בר נ"ט דאיסורא אסור הוא משום חנ"נ
וא"כ הא בב"ח לכ"ע חנ"נ מדאורייתא וממילא הוי ידעינו דנ"ט בר נ"ט ג"כ אסור
ושעפ"י"ז נלפענ"ד ליישב קוש' המפורשים בפסחים מ"ג ע"א בהא דר"נ לא מתרץ פרב
יהודא דאתיא כר"מ דרק בגוקשה מחיב ר"מ ולא בתערוכת דגוקשה חמיר מתערוכת
והקשו דהאיך אפשר למימר דר"מ לית לי' תערוכת לאיסור והינו טכ"ע דהא טעמא
זהב והרי לר"ע פעי הש"ס למילף טכ"ע מגע"מ נדחי דגע"מ חידוש הוא דבעלקמא נטל"פ
שרי והא אסור וכיון דר"מ ס"ל בע"ז ס"ז דגם בעלקמא נטל"פ אסור א"כ ל"ה גע"מ
חידוש ושפיר יש למילף טכ"ע מגע"מ ולדברינו נכון מאד דלר"מ א"א למילף מגע"מ
פקוש' הפנ"י דדילקמא משום בב"ח ואי דא"כ גע"מ ל"ל וכנ"ל ז"א דהא לר"מ אצטריף
גע"מ לגלות דנותן טעם לפגם אסור וא"כ י"ל דבאמת ס"ל טכ"ע ל"ד: והנה לכאורה
הי' נלפענ"ד ליישב קוש' המפורשים הנ"ל דהא לר"מ מוכח טכ"ע מגע"מ בד"א דהנה
בישוב קוש' הפנ"י דילקמא משום בב"ח י"ל עוד בא"א דהנה באמת פתבו האחרונים
דע"כ עיקר הקשש הוא שמה בישלו העפומ"ם בשר ואנו חלב או להיפוף דאי בישל
העפומ"ם בב"ח שוב הוי פשא אסורים וכמ"ש הש"ף בסי' צ"ד סק"ד ובסי' ק"ג ס"ק
י"ח וע"כ י"ל דהנה באמת הקשה הרמב"ן הובא בתשו' הרדב"ז סי' שני אלפים ר"ה
ובתשו' פמ"א ח"א סי' ס"ד אמאי לא צונית התורה על' הגעלה מקודם בעת שפכשו סיחון
ועוג ותי' דארץ סיחון ועוג מפלל פיבוש הארץ הוא ובשבע שפכשו וז' שחלקו הא
דרשינו בחולין י"ז ע"א ובתים מלאים פל טוב אפי' קדלי דחזירי אשתרי אבל מדין לא
הי' נחשב בכלל ז' עממין אלא שרצו לעשות נקמה במדן ולכף נאסרו פליהם ע"ש אמנם
באמת צריף להבין לפמ"ש הרמב"ם בהלכות מלכים דלא אשתרי רק היכי דלא הי'
אפשר בהיתר אבל אי הי' אפשר בהיתר לא הותר להם וא"כ נהי דהגעלה ל"ה אפשר
בהיתר פמבואר ביו"ד סי' ק"ב דל"ה דשיל"מ לפי שצריף להוציא הוצאות להגעילו
עכ"ז הא אפשר להשהותו עד למחר שיהי' אינו ב"י ויהי' נטל"פ אמנם י"ל דזה ג"כ ל"ה
אפשר בהיתר פיון דכ' הרשב"א ז"ל דנוטל"פ מטעם בישול ברוב הוא וכיון דע"כ צריף
לבא לביטול ברוב שוב ל"ה אפשר בהיתר בפרט לשי' הראב"ד ז"ל דאיסור דא"מ איסור
לכתחלה הוא מה"ת והנה הריטב"א בחי' לחולין צ"ז הקשה אהא דתנו קדירה שבישל
בה תרומה לא יבשל בה חולין מאי קמ"ל בזה וחיידש דכיון דהיתרא בלע שרי לאסר
מעל"ע נטל"פ לכתחלה ע"ש וא"כ לפי"ז מיושב שפיר דלא נוכל למימר דכונת התורה
בגיעולי פלי מדין משום שמה בישל העפומ"ם בשר ואנו חלב או להיפוף דא"כ תקשי
למה לא נצטוו ישראל על הגעלה בכיבוש סיחון ועוג ואי דקדלי דחזירי אשתרי ז"א

דְּהָא אֶפְשָׁר בְּהִיתָר לְהַשְׁהוּתָן שְׁיֵהֵי אב"י וְכִינּוּ דְהִיתָרָא בְּלַע הָא הֵוֵי לְאַחַר מַעַל"ע הִיתָר
גְּמוּר לְד' הָרִיטָב"א הַנְּ"ל וְא"כ הַתִּינַח לר"ע דַּנְטַל"פ בְּאַמַּת מְוֹתָר מִשְׁא"כ לר"מ דַּס"ל
בכ"מ נַטְל"פ אָסוּר וְהֵוֵי לְדִידֵי טַעַם מִמֶּשׁ א"כ אֵין לְחֻלְק בֵּין הִיתָרָא בְּלַע אוֹ לֹא וְשׁוּב
אֵין רֵאִי מַגַּע"מ דְּאֶפְשָׁר לֹמַר מְשׁוּם בַּב"ח אָמְנָם בְּאַמַּת גַּם לר"מ א"א לֹמַר דַּגַּע"מ
הוּא מְשׁוּם בַּב"ח שְׁמָא הַעֲפוּ"ם בְּיִשְׁל בְּשָׁר וְאָנּוּ חֻלְב אוֹ אִיפְכָא מְטַעַם הָאָמוּר דַּא"כ
אָמַאי לֹא נְצֻטּוּ בְּכִיבוּשׁ סִיחּוֹן וְעוּג וְאֵי דְקָדְלֵי דְחֻזְרֵי אֶשְׁתָּרֵי ז"א דְהָא אֶפְשָׁר לְהַשְׁהוּתָן
בְּהִיתָר שְׁיֵהֵי אב"י וְאֵי דַלְר"מ נַטְל"פ אָסוּר ז"א דְהָרֵי מְבֹנָאָר בַּע"ז בְּסוּגְיָא שְׁמַם דְּגַם
לר"מ סְרוּחָה מְעַיְקָרָא שְׁרֵי וְא"כ בְּשִׁהַעֲפוּ"ם בְּיִשְׁל רַק בְּשָׁר לְחוּד אוֹ חֻלְב לְחוּד הָא
בְּעִינֵין שְׁיִחּוּל עַל הַטַּעַם לְפָגַם אִסוּר חֻדָּשׁ א"כ הֵוֵי סְרוּחָה מְעַיְקָרָא וְגַם לר"מ שְׁרֵי
וְדו"ק: עוֹד הֵנָּה מְקוּם אֲתֵי לְיִישָׁב קוֹשְׁנֵי הַמְהַרְשָׁ"א וְ"ל הַנְּ"ל דְּאָמַאי ל"ק רר"ע ס"ל
כַּר"מ דַּנְטַל"פ אָסוּר וְל"ה גַּע"מ חִידוּשׁ דְּהֵנָּה בְּאַמַּת הַקֶּשֶׁה הַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ"סִי תַצ"ז
הֵיכִי מוֹכִיחַ ר"מ מַגַּע"מ דַּנְטַל"פ אָסוּר דִּילְמָא הַטַּעַם דְּצוּתָה הַתוֹרָה עַל הַגְּעֻלַת כ"מ
מְשׁוּם שְׁמָא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּדָבָר חֲרִיף דְקִי"ל חוֹרְפָא מְחַלְיָא לִי לְשִׁבַח וְע' בְּתִשׁוּ"סִי פַמ"א הַנְּ"ל
אָךְ י"ל דַּר"מ ס"ל דִּילְפִינּוּ טַכ"ע מְמַשְׁרַת וְקֶשֶׁה א"כ גַּע"מ ל"ל וְע"כ לְהוֹרוֹת דַּנ"ט בַּר
נ"ט דְּאִסוּרָא אָסוּר מַה"ת וְכַמ"ש לְמַעְלָה וְא"כ ע"כ מוֹכַח דַּנְטַל"פ אָסוּר דְּאֵי אִיתָא דְּאֵין
הַחֻשׁ רַק שְׁמָא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּדָבָר חֲרִיף א"כ הָא קִי"ל בַּסִּי צ"ה דְּבַדְבָר חֲרִיף ל"ש נ"ט
בַּר נ"ט דַּד"ת מוֹצִיא גּוּף הַטַּעַם א"כ ל"ה נ"ט בַּר נ"ט וְהַדְרַק"ל גַּע"מ ל"ל וְא"כ הַתִּינַח
לר"מ מִשְׁא"כ לר"ע שְׁפִיר י"ל דְּאֵינוּ מוֹכַח מַגַּע"מ דַּנְטַל"פ אָסוּר דְּאֶפְשָׁר לֹמַר דְּהַטַּעַם
הוּא שְׁמָא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּדָבָר חֲרִיף וּמְחַלְיָא לִי לְשִׁבַח וְאֵי דַא"כ גַּע"מ ל"ל הָא מְמַשְׁרַת יִלְפִינּוּ
לָה ז"א דְהָא לר"ע מְשַׁרְת מוֹרָה עַל הַמַּל"א וְשְׁפִיר אֶצְטְרִיף גַּע"מ עַל טַכ"ע.

וְהֵנָּה בַּש"ס ע"ז ס"ח ע"ב הֵיכִי עַכְבְּרָא דְנָפַל לְחַבִּיתָא דְשִׁיכְרָא אֶסְרֵי רַב לְהוּא שְׁיִכְרָא
אֶמְרוּהָ רַבִּין קַמִּי דַּר"ש גִּימָא קְסָבֵר נַטְל"פ אָסוּר א"ל ר"ש בְּעֻלְמָא סָבֵר רַב נַטְל"פ
מְוֹתָר וְהָא חִידוּשׁ הוּא דְהָא מִימָאָס מְאִיס וּבְדִילֵי אֵינְשֵׁי מִינֵי נַאפ"ה אֶסְרֵי רַחֲמָנָא הַלְפָּד
נַטְל"פ נְמִי אָסוּר וּפִירֵשׁ"י דְהָא מִימָאָס וּבְלָאוּ אֶזְהָרָה בְּדִילֵי אֵינְשֵׁי מִינֵי וְלָמָּה לִי דְאֶזְהִיר
רַחֲמָנָא עֲלֵי ש"מ אֶפִּי נַטְל"פ אָסוּר וְלְכַאוּרָה קֶשֶׁה דִּילְמָא הַנְּצָרְכָה הַתוֹרָה לְהַזְהִיר מְשׁוּם
הַטַּעַם דְּאֵינוּ מְאִיס וְס"ל טַכ"ע דְּאוֹרֵינְתָא דִּילְפִינּוּ מַגַּע"מ כַּר"ה תַּלְמִידֵי דְלָא אָסְרָה
תוֹרָה אֶלָּא קוֹדְרָה ב"י וְל"ה גַּע"מ חִידוּשׁ וְכֵן הַעִיר בַּס' מְלֵא הַרְוּעִים וְנַלְפַעֲנֵ"ד לְתַרְזֵן
בְּטוּב טַעַם דְּהֵנָּה כְּבָר הַבְּאֲתֵי קוֹשְׁנֵי הַפְּנִי אֵיף יִלְיָף ר"ע מַגַּע"מ דִּילְמָא מְשׁוּם בַּב"ח
וְהֵינּוּ שְׁהֵם בְּיִשְׁלוּ בְּשָׁר וְאָנּוּ חֻלְב אוֹ אִיפְכָא כַּנְּ"ל וְרוּאָה אֲנִי בְּזָה אֶת דְּבָרֵי א"ז הַגְּאוּן
מְלִיסָא וְ"ל בַּחוּ"ד סִי פ"ז שְׁתִּי עֶפִי"מ דְּבַסוּף ע"ז רְמִי הַש"ס אֶהָא דְתַנִּי הַשְּׁפוּד
וְהַאֶסְפְּלָא מַגְעִילָן מְקָרָא דְתַעֲבִירוּ בְּאִשׁ וּמְשַׁנֵּי הָכָא הִיתָרָא בְּלַע וְהַתָּם אִסוּרָא בְּלַע
וּמוֹכַח מְקָרָא סְבָרָא זֹו דְהָא בְּקֻדְשִׁים לֹא כ"ר רַק מְרִיקָה וְלֹא חִילְק בֵּין דְּבָר הַבּוֹלַע ע"י
הָאֵשׁ כְּמוֹ בַּגַּע"מ וְכ' הַרְשָׁב"א הֵבִיאוּ הַטוּר סִי צ"ג הַטַּעַם מְשׁוּם דְּאִיקְלַשׁ הַטַּעַם וְאֶטַעַם
קְלוּשׁ א"י לְחוּל עֲלִיו אִסוּר חֻדָּשׁ דְּוּמִיָּא דַּנ"ט בַּר נ"ט דַּא"י לְחוּל עֲלִיו אִסוּר חֻדָּשׁ שְׁל
בַּב"ח ע"ש אֶלְמָא בְּהִיתָרָא בְּלַע בְּהַגְעֻלָה סְגִי וְא"כ מְבַשֵּׁר לְחֻלְב אוֹ לְהִיפּוּף הָא הֵוֵי
הִיתָרָא בְּלַע וְא"י לְחוּל אֶטַעַם קְלוּשׁ אִסוּר בַּב"ח וְאַחַר הַגְּעֻלָה לִיכָּא רַק טַעַם קְלוּשׁ
כַּמ"ש הַרְשָׁב"א וְקֶשֶׁה קָרָא דְתַעֲבִירוּ בְּאִשׁ וְע"כ דַּגַּע"מ הוּא מְשׁוּם שְׁאָר אִסוּרִים
וְשְׁפִיר מוֹכַח טַכ"ע דְּאוֹרֵינְתָא עַכ"ד וְא"כ לְפִי"ז הָא רַב ס"ל בְּחֻלְיִן קִי"א ע"ב דְּדָגִים

שְׁעָלוּ בַקְעָרָה אֶסוּר לְאַנְכֵלָן בְּכוּתָח אַע"ג דְּהוּי נ"ט בַּר נ"ט וּא"כ ס"ל לַרְב דְּאַטְעָם קְלוּשׁ
יְכוּל לְחוּל אִיסוּר חֲדָשׁ שָׁל בַּב"ח וּא"כ לֹא מוֹכַח לְדִידָן טכ"ע מַגְע"מ דִּי"ל מְשוּם בַּב"ח
דְּלִידָן ל"ש תִּי חוּו"ד הַנְּ"ל וּא"כ לֹא נוֹכַל לומר דְּהֶצְרִיכָה הַתּוֹרָה לְהַזְהִיר מְשוּם
הַטְעָם דְּאִינוּ מְאִיס פִּינָן דְּלִידָן טכ"ע ל"ד וַע"כ שְׁפִיר קֵא' דְּחִידוּשׁ הוּא: וְהִנֵּה בְּהֵא דְקֵא'
הַש"ס בַּב"ח חִידוּשׁ הוּא דְּאִי תְּרִי לִי פְּלוּי יוֹמָא בְּחֻלְבָּא שְׁרִי בְּשִׁיל לִי בְּשׁוּלֵי אֶסוּר
הַקְשָׁה הַנוּב"י בְּתִשׁוּ' לְמָה לִי הַסִּיּוּם דְּאִי בְּשׁוּל אֶסוּר הָא זֶה לָאו חִידוּשׁ הוּא וְהַחִידוּשׁ
אִינוּ רַק הָא דְּכַבוּשׁ שְׁרִי וַע"ק הָא גַּם זֶה לָאו חִידוּשׁ הוּא דְּמַצִּינוּ בְּצִיר דְּגִים טְמֵאִים
דְּהִיּוּצָא ע"י כְּבוּשׁ מְנוֹתָר מַה"ת וְהִיּוּצָא ע"י בְּשׁוּל אֶסוּר מַה"ת כְּמִבְּנוֹרָא בְּש"ף ס' פ"ג
וּק"ט.

וְנִרְאָה לְיִישׁב דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה יל"ד בְּדַבְּרֵי רַש"י בַּב"ח תְּרִי לִי וְנ"ל שׁוֹרְהוּ בְּחֻלְבָּא פֶּל
הַיּוֹם שְׁרִי פְּלוּמַר מְנוֹתָר לְשִׁרְוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ וְאִינוּ עוֹבֵר עָלָיו וְאַפִּי' עַל אֲכִילְתּוֹ דְּלֹא אֶסְרָה
תּוֹרָה אֲלֵא דְרַף בְּשׁוּל כו' וְצָרִיף לְהַבִּין לְאִינְזָה עֲנִין כ' רַש"י דְּמְנוֹתָר לְכַתְּחֵלָה לְשִׁרְוֹת
בְּתוֹכוֹ וּבַד"ה בְּשִׁיל לִי בְּשׁוּלֵי כו' וְנ"ל עוֹבֵר עַל בְּשׁוּלוֹ וְעוֹבֵר עַל אֲכִילְתּוֹ וּג"ז צ"ע
דְּלְמָה לִי לְרַש"י ו"ל לְפָרֵשׁ דְּעוֹבֵר עַל בְּשׁוּלוֹ וְנִרְאָה דְּהִנֵּה בְּאַמְתָּהּ הַקְשׁוֹ הַפּוֹסְקִים לַמ"ש
הַב"י ס' ק"ה בְּשֵׁם רַש"י ו"ל דְּכַבוּשׁ אִינוּ אֲלֵא בַּג' יָמִים א"כ מְאִי חִידוּשׁ הוּא בַּב"ח
דְּאִי תְּרִי לִי פְּלוּי יוֹמָא בְּחֻלְבָּא הָרִי גַּם בְּשָׂאָר אִיסוּרִים אִינוּ אֶסוּר כְּבוּשׁ אֲלֵא בַּג' יָמִים
וּי"ל דְּאִף דְּבַעֲי' ג' יָמִים מ"מ בּוֹלְעַ בְּמִשְׁפָּה הַזְּמַן מְעַט מְעַט וְכֵן הַעֲמִיסוּ הַמְּפָרְשִׁים בְּכַנְנַת
רַש"י ע"ז כ"ט גְּבִי נוֹדוֹת הַנְּכָרִים דְּמְפָרֵשׁ רַש"י שְׁהַכְּנִיסָה לְקִיּוּם דְּלֹא כְּהָרָא"ש שֵׁם
שְׁשׁוּהָא מַע"ל דְּרַש"י לְשִׁטְתָּן דְּאִין כְּבוּשׁ אֲלֵא בְּחוּמָן וְצִיר וּמ"מ בְּמִשְׁפָּה זְמַן מְרוּבָה
בּוֹלְעַ מְעַט מְעַט ע' בַּס' בְּרוּף טַעַם שְׁעַר הַתַּעֲרוּבָת פ"א.

וּלְפִי"ז לְשִׁי הָרָאָב"ד ו"ל דְּאִין מְבַטְלִין אִיסוּר לְכַתְּחֵלָה הוּא מַה"ת קְשָׁה אִיף מְנוֹתָר
לְכַבּוּשׁ לְכַתְּחֵלָה בַּב"ח פְּלוּי יוֹמָא הָרִי עַכ"פ בְּמִשְׁפָּה הַזְּמַן בּוֹלְעַ מְעַט מְעַט נְהִי דְּבַטְלִי
קָמָא קָמָא הָא א"מ אִיסוּר לְכַתְּחֵלָה וְאִי מְשוּם דְּקִי"ל דְּהִתֵּר בְּהִתֵּר מְנוֹתָר לְבַטְלִי
לְכַתְּחֵלָה כ"ז שְׁהוּא הִתֵּר ז"א דְּהָא הַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ' ס' תַּתְל"א כ' בְּטַעֲמָא דְּבַעוּד שְׁהוּא
הִתֵּר ל"ש בְּשׁוּל כְּדֵא' בְּנִדְרִים ע"ו ע"א אָמְרוּ לוֹ לַר"א אִם מְטַבִּילִין פְּלוּי טְמֵא לְיִטְהַר
יְטַבִּילוּ פְּלוּי טְהוֹר לְכַשְׁיִטְמָא יְטַהְרִי הָרִי דְּהִיכִי דַּא"צ לְבִיטוּל ל"ש בְּשׁוּל וּא"כ הָרִי
מְבִנְוֹר בְּתוֹס' מְנַחוֹת ק"א ע"ב ד"ה פִּיגַל בְּמַנְחָה דָּאם נְכַבֵּשׁ בְּשָׂר בְּחֻלְבָּא אֶסוּר אַח"כ
לְבַשֵּׁל הַבְּשָׂר מְדֹאֲרִיָּת' וּא"כ בְּשַׁעַת כְּבִישָׁה הָא צָרִיף לְבִיטוּל לְעֲנִין שְׁלֵא יֶאֱסֵר לְבַשְׁלוֹ
וְיִצְטָרֵף לְאַנְכֵלוֹ חִי וְז"ש דְּאִי תְּרִי לִי פְּלוּי יוֹמָא בְּחֻלְבָּא שְׁרִי וּפִירַש"י דְּמְנוֹתָר לְשִׁרְוֹת
בְּתוֹכוֹ לְכַתְּחֵלָה וְהָרִי עַכ"פ נְבַלְעַ בְּתוֹכוֹ מְעַט מְעַט וּא"מ אִיסוּר לְכַתְּחֵלָה וְאִי דְּהוּי הִתֵּר
בְּהִתֵּר וְשְׁרִי לְבַטְלִי ז"א דְּהָרִי הַטְעָם הוּא מְשוּם דַּא"צ לְבִיטוּל וְהִכָּא הָא בְּשַׁעַת כְּבִישׁ
צָרִיף לְבִיטוּל דַּא"ל"ה הָא יְהִי מְנוֹכַרְח לְאַנְכֵלוֹ חִי וְז"ש וְאִי בְּשִׁיל לִי בְּשׁוּלֵי אֶסוּר
וּפִירַש"י דְּעוֹבֵר עַל בְּשׁוּלוֹ וְעַל אֲכִילְתּוֹ וְכִינּוּ דְּצָרִיף לְבִיטוּל הָא א"מ אִיסוּר לְכַתְּחֵלָה
[וְהָא דְּכ' הַרְשָׁב"א שֵׁם בְּשָׂכָר בִּינּוּ רַל"ב פְּלֵל וְאֶסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ בְּפִסְחָה חִיּוּק קַל לְהַבִּין
דְּשִׂאֲנֵי חִמְזִין דְּשָׁמוּ עָלָיו] וּא"ש פִּירַש"י ו"ל בְּדַקְדוּק הִיטְב וּמִמִּילָא אֲנִדָּא נְמִי מַה שְׁהַקְשָׁה
הַנוּב"י הַנְּ"ל הֵלֵא אִינוּ חִידוּשׁ פִּינָן דְּבַצִּיר דְּגִים טְמֵאִים הוּי ג"כ הַדִּין הָכִי וְלְהָאֲמוֹר ז"א
דְּרַק בַּבב"ח הַדִּין דְּאֶסוּר לְבַשְׁלוֹ מַה"ת אַחַר שְׁנַכְבֵּשׁ מַשֵּׁא"כ בְּצִיר דְּגִים טְמֵאִים פִּינָן
דְּמַה שְׁיּוּצָא ע"י כְּבוּשׁ ל"ה אֲלֵא זִיעָה בְּעֻלְמָא שְׁרִי לְבַשְׁלוֹ וְכֵן הוֹצָרָה הַש"ס ע"כ לְסִינִים

ואי בשליל לי' בשולי אסור פיון דגם זה הוא מהחידוש [וצל"ע מדברי התוס' ע"ז ל"ה ע"א גבי גבינות עפ"י דקא' שמואל מפני שמעמידין אותה בעור קיבת נבילה והקשו התוס' מאי איריא נבילה אפי' שחוטה אסורה משום בב"ת ות"י דדוקא נקט נבילה דאיפא אסור דאורייתא אבל בשחוטה הא בכבוש בב"ח ליפא אסור דאורייתא ולהאמור קשה דקא גם בשחוטה איפא אסור דאורייתא' לבשלו אחר שנקבש אולם י"ל דנקט נבילה דהוי בכל ענין דאורייתא אפי' בלא בישול]: ועם דברי התוס' מנחות ה"ל אמרתי לבאר הסוגיא עוד בא"א ויתבארו ג"כ דברי הש"ס חולין ק"ח ע"א אמר אב"י טעמו ולא ממשו בעלמא דאורייתא דאיס"ד דרבנן מבב"ח מ"ט ל"ג דחידוש הוא אי חידוש הוא אפי' כי ליפא נ"ט נמי א"ל רבא דרף בישול אסרה תורה והקשה הכו"פ דאמאי ל"ק גם בהא דקא' גע"מ חידוש הוא אי חידוש הוא אפי' כי ליפא נ"ט נמי והנה רש"י ז"ל פ"ה התם דחידוש הוא דשניהם מין היתר זה לבדו וזה לבדו וכשנתערבו שניהם נאסרו והקשו התוס' דקא טעם זה דחי בפסחים ובגזיר דלא נוכל לומר החידוש דהיינו חידושו דאי תרי לי' פולי יומא בחלבא שרי בשליל לי' בישולי אסור ונראה בכונת דברי הש"ס וטעם פלוגתא דאב"י ורבא דהנה בפסחים ובגזיר דלא נוכל לומר החידוש דהיינו חידושו דאי תרי לי' פולי יומא משום דכלאי הפך נמי האי לחוד' שרי והאי לחוד' שרי ובהדי הדדי אסור ולכך קא' החידוש דאי תרי לי' כו' ולפי"ז י"ל פיון דבאמת אב"י לא ס"ל הא דרף בישול אסרה תורה א"כ ליפא רק חידושה דכ"א בפ"ע שרי וקשה הרי איפא פלאי הפך וע"כ מוכרחין לומר דבכה"כ מהני בישול משא"כ בב"ח אינו מועיל בישול וז"ש אב"י אי חידוש הוא ר"ל אי נתפס דבב"ח חידוש הוא והא איפא כה"כ וע"כ נצטרף לומר דבב"ח אינו מועיל בישול א"כ אפי' כי ליפא נ"ט נמי ומשני לי' רבא הא חידושה דרף בישול אסרה תורה פ"ה דבב"ח שאני מכה"כ שפן כה"כ לא היתה לו שעת הפוך משא"כ בב"ח היתה לו שעת הפוך דאי נכפש מעיקרא בחלב אע"ג דפשיטא לן דכבוש נ"ט והי' מעורב בב"ח מ"מ הי' מותר וכמ"ש התוס' מנחות ה"ל משא"כ כה"כ לא היתה לו שעת הפוך דהא דמותר קודם השרשה כדא' פסחים כ"ה ע"א משום דקודם השרשה הו' פמונחים בכדא והא דלא פריף שם הש"ס מה לכה"כ שפן לא היתה לו שעת הפוך משבא לכלל כה"כ פיון דהתם לאב"י אזיל כמבואר שם א"כ פיון דאיהו לא ס"ל דרף בישול אסרה תורה לא נוכל לומר תאמר בבב"ח שיהיתה לו שעת הפוך והיינו אי תרי לי' פולא יומא בחלבא פיון דאיהו ס"ל דגם פבוש אסור בב"ח מה"ת וקודם שנתנו טעם זב"ז הא עדיין לא בא לכלל בב"ח וע"כ שפיר אמר דגם פבוש אסור כה"כ היתה לו שעת הפוך פזה והיינו קודם ששורשו [ודברי הי"מ שבפירש"י שם הא כ' רש"י ז"ל דהם מגומגמין ע"ש] משא"כ רבא לשיטתו ס"ל דרף בישול אסרה תורה א"כ פבוש מותר בבב"ח וא"כ שפיר י"ל דחידוש הוא דכ"א בפ"ע שרי ואי דאיפא כה"כ ז"א דכה"כ לא היתה להן שעה"כ משבאו לכלל כה"כ משא"כ בב"ח היתה לו שעת הפוך משבא לכלל בב"ח והיינו דאי תרי לי' פולי יומא בחלבא ואח"כ בישלו ומיושב נמי לדברינו מה שהקשו הראשונים ז"ל דהא הוי חידוש לקולא ע' תוס' סנהדרין כ"ז ע"א ד"ה אין.

ולדברינו ניחא דעיקר החידוש הוא מה דכ"א בפ"ע שרי ובהדי הדדי אסור והו' שפיר חידוש לחומרא. עוד י"ל בטעם פלוגתא דאב"י ורבא במאי דלא ס"ל לאב"י פרבא בהא דרף בישול אסרה תורה עפ"י ש"ה התוס' בפסחים כ"ו ע"א דלרבא פיון דילפינו חטא

חטא מתרומה ובתרומה פתיב אכילה הו"ל פאילו פתיב אכילה בגופי' ואין לוקין אלא פדרה אכילה ואב"י ס"ל שם כ"ה ע"א דלהכי לא פתיב אכילה בב"ח לומר שלוקין אפי שלא פדרה אכילה וא"כ לפי"ז כל חד לשיטתו' אגיל דלאב"י דס"ל דבב"ח לוקין אפי שלא כד"א משום דלא פתיב בי' אכילה וא"כ לא מוכח פדרה בישול אסרה תורה מדהוציא אכילה בלשון בישול די"ל דהא אי הוי פתיב אכילה לא הי' אסור שלכד"א משא"כ רבא לשיטתו' אגיל דס"ל דבב"ח פיון דגמר גז"ש מנבילה הו"ל פאלו פתיב אכילה בגופי' ואינו אסור אלא כד"א וא"כ למה פתבה רחמנא לאכילה בלשון בישול ע"כ לומר שאינו אסור אלא פדרה בישול: עוד אמרתי בבב"ח לומר לשון הש"ס בב"ח חידוש הוא דאי תרי לי פולי יומא בתלבא שרי בישול לי בשולי אסור שהקשה הנוב"י דל"ל לסיגים בשיל לי בשולי אסור ועוד דהא מצינו פנה בציר דגים טמאים דהיוצא ע"י פבוש מותר מה"ת והיוצא ע"י בישול אסור מה"ת גם קוש' התוס' דהא החידוש הוא לקולא ושפיר ילפינו חומרא מינ' והנלפענ"ד דהנה הפנ"י בפסחים בסוגיא שם הקשה היכי מצינו למילף טכ"ע מבב"ח לשאר איסורים נימא מה לבב"ח שחמור שאסור אף בבישול ובהנאה ותי' דמאן דיליף טכ"ע מבב"ח משום דמשמע לי' איסור אכילת בב"ח מל"ת כל תועבה כדאר"א בחולין קי"ד ע"ב וא"כ מצינו למימר דהה' מילתא דטכ"ע לא הוי אלא גילוי מילתא בעלמא פיון דאשפחן דאפי' בטעמא קראוהו רחמנא אכילה והכי אשפחן דילפינו שתי' בכלל אכילה לכל איסורין שבתורה מהא דכתיב ואכלת דגנה ותירוש דתירוש חמרא הוא וקרינו ואכלת אע"ג דההוא קרא דנאכלת דגנה תירוש לא מייירי כלל לענן איסור אע"כ דכה"ג גילוי מילתא בעלמא וה"נ לענן טכ"ע ל"ה אלא גילוי מילתא בעלמא ושפיר ילפינו מבב"ח ע"ש.

והנה התוס' בחולין קט"ו ע"א הקשו דאמאי לא נימא דמבשל בשבת יתסר משום תיעבתי לה כמו בישול בב"ח שבבישול בשבת ג"כ התיעוב הוא בגוף הדבר ותי' דבבישול בשבת אינו ניכר התועבה משא"כ בבישול בב"ח וצריה לומר דניכר התיעוב בבב"ח במה שפירגישין הטעם של הפשר בהחלב אמנם אי אמרינו דלא אסרה תורה רק דרה בישול וכבוש מותר מה"ת א"כ אינו ראי' מהטעם שנעשה בו תיעוב דאפשר שגכבשו יחד וא"כ אינו ניכר התיעוב והשתא שפיר קא' הש"ס דזהו חידושו דאי תרי לי פולי יומא בתלבא שרי ואפ"ה בשיל לי בשולי אסור מטעם ל"ת כל תועבה אף שאינו ניכר התיעוב דטעימתו לא זהו הפרתו פיון דאפשר שפירגישין בהחלב טעם בשר משום שגכבשו יחד וכבוש הא מותר מה"ת ויתבאר נמי לפי"ז מה שפירש"י בחולין שם בהא דקא' דקסבר רב אפשר לסוחטו אסור דנלמד מינה גם לשאר איסורין והעירו המפרשים דילמא קא' רב דוקא בב"ח שנעשה גוף איסור משא"כ בשאר איסורים שאינו רק בלוע אמרינו אפשר לסוחטו מותר וכדס"ל לרבינו אפרים באמת לחלק בין בב"ח לשאר איסורים לענן חתיכה נעשה נבילה ה"ה לדודן נחלק בהכי לענן אפשר לסוחטו ולהנ"ל יתיישב ע"נ דכיון דקסבר רב אפשר לסוחטו אסור ואף שנסחט כל החלב כמ"ש הר"ן בפכ"ה דלא כמ"ש בתוס' חולין צ"ז ע"ב ד"ה וכתל מן המנן ודף קי"ב ד"ה גללי דמילתא דהיכי דנסחט לגמרי ל"א אפשר לסוחטו אסור וכ"כ הפוסקים ביו"ד סי' ק"ה בשם המרדכי] וקשה הא לאחר שנסחט שוב אין מרגישין טעם החלב וליכא תיעוב וע"כ דס"ל לרב פיון דתיכף משנתבשלהי ניכר התיעוב שהי' בו טעם הבישול ונאסר שוב אף לאחר זמן

שָׂאִין מְרַגְּשִׁין בּוֹ הַטַּעַם אֵינּוּ חוֹזֵר לְהִתְרוֹ עוֹד וּא"כ לִפְי"ז לִיכָּא חִידוּשׁ לְדִידֵךְ בְּמֵאֵי דְכַבּוּשׁ מוֹתֵר וְהִיל"ל דְּגַם בְּיִשׁוּל מוֹתֵר מְשׁוּם דִּיכוּל לְהִיּוֹת דְּהַטַּעַם הוּא מְכַבּוּשׁ דְּהִתְרוֹרָא כְּנ"ל ז"א דְּלִרְב פִּינּוֹן דְּתִיכְרָף מְשַׁנְתָּבְשָׁל מְרַגְּשִׁין טַעַם הַבִּישׁוּל וְחַל עָלָיו שֵׁם אִיסוּר שׁוֹב אֵינּוּ חוֹזֵר לְהִתְרוֹ וּא"כ לִפְי"ז לְדִידֵךְ שְׁפִיר יִכִּילְנָא לְמִילָף טכ"ע בְּשַׁאֲר אִיסוּרִין מִבְּב"ח פִּינּוֹן דְּלָאו חִידוּשׁ הוּא וְה"ה דְּלִמְדִין מִבְּב"ח ג"כ דְּאֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ אִיסוּר וְעַפ"י הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה נִרְאֶה לִינִישׁב מֵה שְׁהַקְשָׁה הַמְהַר"ם שִׁי"ף בְּסוּגְיָא דְּחֻלְיִן שָׁם וְסָבֵר רַב אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ אִיסוּר וְהֵאֱתֵמֵר כְּזִית בְּשָׂר שְׁנַפְל לְתוֹף יוֹרֵה שֶׁל חֵלֶב אָמַר רַב בְּשָׂר אִיסוּר וְחֵלֶב מוֹתֵר חֵלֶב אֲמַאי מוֹתֵר חֵלֶב נְבִילָה הוּא וּפִירִש"י וְנ"ל הֵרִי חֵלֶב מְעַט שְׁנַבְלַע בְּבְשָׂר נַעֲשֶׂה נְבִילָה וְנִאָסֵר וְכִשְׁחֹזֵר וְנִפְלֵט בְּשַׁאֲר הַחֵלֶב הו"ל מִב"מ חֵלֶב אִיסוּר בְּחֵלֶב הִתְרוֹ וְרַב אֵית לִי מִב"מ לֹא בְּטִיל עַכ"ל וּמְשַׁנֵּי לְעוֹלָם קְסָבֵר רַב אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ אִיסוּר וְשֵׁא"ה דֵּא"ק לֹא תִבְשָׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אֲמוֹ גְּדִי אָסְרָה תוֹרָה וְלֹא חֵלֶב וְהַקְשָׁה בַּחֲזִי מְהַר"ם שִׁי"ף ל"ל לְהַש"ס לְהַקְשׁוֹת עַל רַב מְדַקְסָבֵר אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ אִיסוּר אֲמַאי לֹא הַקְשָׁה בְּקִצְרָה מְדַמְצָרָף חֲצִי זִית בְּשָׂר וְחֲצִי זִית חֵלֶב ש"מ דְּהוּי הַפֵּל.

נְבִילָה מְדֹאֹרֵייתָ א"כ חֵלֶב נְבִילָה הוּא וְנִאָסֵר שַׁאֲר הַחֵלֶב וְאָף אֵי ס"ל אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ מוֹתֵר מ"מ כ"ז שְׁהַבְּשָׂר וְהַחֵלֶב הֵם בְּיַחַד הוֹנִינּוּ גוֹף א' וּפְשִׁיטָא דְּאִיסוּר וְנִלְפַעַנ"ד לִינִישׁב דְּהֵנָּה הַקְשׁוֹ הָאֲחֵרוֹנִים מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת כ"ג ע"ב שְׁכַתְּבוּ שֵׁם לְעַנְיָן הָא דְּנְבִילָה שְׁנַתְּעַרְבָה בְּשַׁחֲוֵטָה הוּי מִב"מ מְשׁוּם דְּאֶפְשָׁר לְבַטֵּל לְהִיּוֹת כְּמַבְטֵל דְּלִכִּי תִסְרַחַה הַנְּבִילָה וְתִפְגְּמָה תִּהְיִי מוֹתֵרַת וְכ' בְּתוֹס' שֵׁם דְּבַמְשָׁקָה שֶׁל אִיסוּר ל"ש לֹאמַר סְבָרָא זֹו דְּלִכִּי פְּגָמָה תִּהְיִי מוֹתֵרַת מְשׁוּם דְּכְשַׁנְּפָגְמָה אֵינּוּ עוֹד שֵׁם מְשָׁקָה עֲלֵי ע"ש וּלְפִי"ז מ"פ חֵלֶב נְבִילָה הוּא דִּילְמָא ס"ל לְרַב דְּאֶזְלִינּוּ בְּתֵר בְּטֵל וּא"כ א"א לְהַחֵלֶב הַנְּבִילָה לְהִיּוֹת הִתְרוֹ מְשׁוּם דְּחֵלֶב הוּי מְשָׁקָה וְלִכִּי נְפָגְמָה אֵינּוּ עוֹד שֵׁם מְשָׁקָה עֲלֵי וְלִהְיָאֵמֹר י"ל פִּינּוֹן דַּס"ל לְרַב אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ אִיסוּר וְע"כ דְּקַפִּידַת הַתּוֹרָה הִיא רַק מְשׁוּם שְׁנַעֲשֶׂה עֲבִירָה בְּשַׁעַת הַבִּישׁוּל וְאָף שֵׁא"ח כִּי נִסְתַּלַּק הַטַּעַם אֵינּוּ חוֹזֵר לְהִתְרוֹ לִפְי"ז נִרְאֶה דֵּה"ה כְּשַׁנְּעֲשֶׂה לְפָגַם ג"כ אִיסוּר פִּינּוֹן דְּקוֹדֵם שְׁנַעֲשֶׂה לְפָגַם נַעֲבָדָה בּוֹ עֲבִירָה וְנִאָסֵר מְכַל שְׁתִּיעֲבַתִּי כּו' וּלְפִי"ז שְׁפִיר פְּרִיף דְּאֵי קְסָבֵר רַב אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ אִיסוּר חֵלֶב אֲמַאי מוֹתֵר חֵלֶב נְבִילָה הִיא וְאֵי דְּדִילְמָא ס"ל לְרַב דְּאֶזְלִינּוּ בְּתֵר בְּטֵל וְכַמְשָׁקָה ל"ש זֵה כְּנ"ל ז"א מְדַקְאָמֵר רַב בְּסוּגְיָין פִּינּוֹן שֵׁנ"ט בְּחַתִּיכָה חַתִּיכָה עֲצָמָה נ"נ וְאוֹסְרַת כֹּל הַחַתִּיכוֹת כְּוֹלָן מְפַנֵּי שְׁהֵן מִינָה וּא"כ אֵי אֵיתָא דְּאֶזְזִיל בְּתֵר בְּטֵל הֵרִי א"א לְבַטֵּל לְהִיּוֹת כְּמַבְטֵל פִּינּוֹן דַּס"ל אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ אִיסוּר וְע"כ לֹא תִלְיָא רַק אֵי נַעֲשֶׂה עֲבִירָה בְּשַׁעַת הַבִּישׁוּל וְאֶפְי' נְפָגְמָה אַח"כ ג"כ אִיסוּר כְּנ"ל וְכִינּוֹן דְּלֹא תִהְיִי נִיִּתְרַת לְאַחַר שְׁנַפְגְּמָה הִיא א"א לְבַטֵּל לְהִיּוֹת כְּמַבְטֵל וְע"כ דַּס"ל דְּבְּתֵר מְבַטֵּל אֶזְלִינּוּ וְהַמְבַטֵּל הִתְרוֹת אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת אִיסוּר כְּשִׁיִּקְבֵּל טַעַם אִיסוּר פִּינּוֹן דַּס"ל ע"כ דְּאֹרֵייתָ הִתְרוֹת נִהְפְּדוּ לְהִיּוֹת אִיסוּר וּא"כ שְׁפִיר חֵלֶב נְבִילָה הוּא פִּינּוֹן דַּע"כ רַב אֶזְזִיל בְּתֵר מְבַטֵּל וְה"נ אֶפְשָׁר לְהַחֵלֶב הִתְרוֹת הַמְבַטֵּל לְהִיּוֹת כְּמַבְטֵל כְּשִׁיִּקְבֵּל גַּם הוּא טַעַם בְּשָׂר וּא"כ הוּי שְׁפִיר מִב"מ וּלְפִי"ז אֶזְזִיא קוֹנֵשׁי הַמְהַר"ש הַנ"ל דַּע"כ הַפִּירְכָּא אֵינָה אֵלָא אֵי סָבֵר רַב אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ אִיסוּר דְּאֶזְזִי מוֹכְרַחִין לֹאמַר דְּאֶזְזִיל בְּתֵר מְבַטֵּל כְּנ"ל מִשָּׂא"כ אֵי נִיִּמָא דְּקְסָבֵר אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ מוֹתֵר לִיכָּא לְמַפְרֹף מִיִּדֵי דְּאֶפְשָׁר לְשַׁנּוּנֵי דְּרַב אֶזְזִיל בְּתֵר בְּטֵל וְכַחֲלָב שְׁהוּא מְשָׁקָה ל"ש אֶפְשָׁר לְבַטֵּל כּו' וּא"כ ל"ה מִב"מ.

וארונחנא בְּהָא לְיִישׁב מַה שְׁהִקְשׁוּ הַתּוֹס' בְּחֻלִּין שָׁם בַּד"ה אַמַּאי מְוֹתֵר עַל הַר"ש שְׁדַקְדָּק
מִפְּאֵן דְּלָמ"ד מַב"מ ל"ב צָרִיף תְּרֵי שְׁשִׁים ס' בְּרוֹטָב לְבַטֵּל טַעַם חֲתִיכַת גְּבִילָה וּס'
בְּחֲתִיכַת הֵיטֵר לְבַטֵּל טַעַם הָרוֹטָב הַיּוֹצֵא מִן הַגְּבִילָה וְהַקְשָׁה הַר"י לְדַבְּרֵי מַאי מְשַׁנֵּי גְדֵי
אָסְרָה תּוֹרָה וְלֹא חֶלֶב וְהֵלֵא בְּעֵלְמָא חֲתִיכָה שֶׁל הֵיטֵר נַעֲשֶׂה גְבִילָה מְדַרְבְּנֵן וְצָרִיף ס'
כְּנֶגֶד כּוֹלָה דְּמִדְּאוֹרֵייתָ א"צ ס' אֶלֶּא כְּנֶגֶד הָאִיסוּר הַנִּבְלָע בְּה א"כ אַע"ג דְּגְדֵי אָסְרָה
תּוֹרָה וְלֹא חֶלֶב מ"מ מְדַרְבְּנֵן הַחֶלֶב עֲצָמָה נְאָסֵר כְּשֶׁאֵר אִיסוּרֵין דַּמ"ש מְשַׁאֵר אִיסוּרֵין
וְאִיסוּר כָּל הַחֶלֶב שְׁפִיזָה וְנִלְפַעֲנֵד"ל דְּהֵנָּה הִקְשׁוּ הַפּוֹסְקִים עַל הָא דַּתְנֵן קְדִירָה שְׁבִישׁוּל
בְּה בְּשָׂר לֹא יִבְשַׁל בְּה חֶלֶב וְאֵם בִּישׁוּל בַּנ"ט וְאַמַּאי מְהַנֵּי נ"ט גִּימָא דְּמִתְחַלָּה גְּבִלָע חֶלֶב
בְּהִקְדִירָה וְנַעֲשֶׂה הַחֶלֶב גְּבִילָה וְשׁוּב נִפְלֵט וְלִיכָא לְמִיקָם אִטְעֵמִי כִּינֹן דְּהוּא מַב"מ וְתִי'
דְּהַבְּלִיעָה שְׁבִקְדִירָה מְקוֹשֵׁר עִם מַה שְׁבִדְנֹפְנֵי הַקְדִירָה וְלֹא נַעֲשֶׂה גְבִילָה וְהִקְשׁוּ דַא"כ
מ"פ הַש"ס הֵכָא חֶלֶב גְּבִילָה הוּא גִימָא מְקוֹשֵׁר וְהַעֲלוּ לְחֶלֶק בֵּין אֲנֹכֶל לְכִלֵּי ע' מְרַדְּכֵי
פַּג"ה וְתַה"ד סִי קַפ"ג וּבַפַּמ"ג סִי צ"ג בַּשַּׁפ"ד וּבַחֲוִו"ד שָׁם [וּבְהָא סְבָרָא דְּמְקוֹשֵׁר
אַמְרֵתִי לְיִישׁב מַה שְׁהִקְשָׁה הַר"ן בְּאַלְפָּסִי חֻלִּין פַּג"ה ע"ד הַרִי"ף שָׁם דַּכ' אַע"ג דְּקִי"ל
דְּלֹא מְשַׁעְרִינֵין לֹא בְּקְדִירָה עֲצָמָה וְלֹא בְּמַאי דְּבִלְעָה קְדִירָה מִן הֵיטֵר לְפִי שְׁאָף הָאִיסוּר
גְּבִלָע וְנִתְמַעֵט מִכְּמוֹת שֶׁהִי דְּאִטּוּ הֵיטֵרָא בְּלַע אִיסוּרָא לֹא בְּלַע מ"מ אִם רְאִינוּ הָאִיסוּר
בְּשַׁעַת גְּפִילָתוֹ וְלֹא נִתְמַעֵט בְּשִׁיעוּר א' עִם הֵיטֵר כְּגוֹן זֶה מְשַׁעְרִינֵן הֵיטֵר שְׁנִבְלָע
בְּקְדִירָה וּמְצַטְרִפִין אוֹתָהּ לְמַה שְׁבִתּוּכָה וּמְשַׁעְרִינֵן הָאִיסוּר כְּשַׁעַת גְּפִילָתוֹ לְתוֹף הֵיטֵר
וְכ' הַר"ן ע"ז וְנ"ל וְאִיכָא לְמִדָּק כִּינֹן שְׁעַכְשָׁיו אֵין ס' בְּהֵיטֵר לְמָה אֵינוּ חוֹזֵר הָאִיסוּר
לְאַסוּר אֶת הֵיטֵר שְׁהָרֵי אֵילוֹ נִפְל לְקְדִירָה אַחֲרַת כְּעֵינֵן ס' כִּיּוֹצֵא בּוֹ וּמ"ש קְדִירָה זֹו
מְקְדִירָה דְּעֵלְמָא וְלְסַבְּרַת הַפּוֹסְקִים הַנְּ"ל דְּאַמְרִינֵן מְקוֹשֵׁר לְק"מ דְּנוֹכַל לֹמַר דְּאַף שְׁעַתָּה
אֵין בְּהֵיטֵר ס' בְּכְמוֹת שֶׁהִיא לְפָנֵינוּ מ"מ אֵינוּ נְאָסֵר הֵיטֵר מִן הָאִיסוּר כְּעַת כִּינֹן
שְׁהַבְּלִיעָה שְׁבִקְדִירָה מְקוֹשֵׁר הוּא עִם הֵיטֵר שְׁבִקְדִירָה וְלֹא יוֹכַל לְיֹאסֵר מִן הָאִיסוּר]
אַמְנֵם לַפַּעֲנֵד"נ דְּבְּאַמַּת קָשָׁה לְכְּאוּרָה לַפַּמ"ש הַתּוֹס' בְּחֻלִּין ק' ע"א ד"ה בְּשִׁקְדָּם וְסִילְקוּ
דְּכַל דְּרָף הִילּוּכוֹ ל"א דְּנַעֲשֶׂה גְבִילָה וְלִכְף בְּטִיפַת חֶלֶב שְׁכַפְלָה עַל חֲתִיכַת בְּשָׂר אִם אֵין
נ"ט מְוֹתֵר אַעפ"י שְׁקוֹדָם שְׁתַּתְּפִשֵׁט הַטִּיפָה נוֹתֵן טַעַם בְּמִקוּם גְּפִילָתוֹ ל"א שְׁיַעֲשֶׂה אוֹתוֹ
הַבְּשָׂר גְּבִילָה כִּינֹן דְּסוּף הַטִּיפָה לְהַתְּפִשֵׁט בְּכָל הַחֲתִיכָה ע"ש וַא"כ מ"ט הֵכָא חֶלֶב גְּבִילָה
הוּא הָרֵי סוּפָה שְׁתַּפְּלוּט וּבַכַּה"ג ל"א דַּנ"נ אוּלָם לְדַבְּרֵינוּ הַנְּ"ל א"ש דְּבִשְׁלָמָא לְדִידֵן
דְּתִלוּי רַק בְּנִתְיַנַּת טַעַם שְׁפִיר כ' הַתּוֹס' דַּל"א כִּינֹן שְׁבִשַׁעַת גְּפִילַת הַטִּיפָה נ"ט יַעֲשֶׂה
הַבְּשָׂר מִיָּד גְּבִילָה אַף שְׁסוּפָה לְהַתְּפִשֵׁט דְּכִינֹן דְּאֵין הָאִיסוּר רַק כָּל זְמַן שֶׁהַטַּעַם בְּתוֹכוֹ
וְהֵם בְּיַחַד וְכִי אֲזִיל הַטַּעַם אֲזִיל הָאִיסוּר א"כ לֹא נוֹכַל לֹמַר דַּנ"נ כִּינֹן דְּסוּף הַטִּיפָה
לְהַתְּפִשֵׁט מִשָּׂא"כ אֲלִיבָא דְּרַב דְּסוּבֵר אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ אִיסוּר א"כ לְדִידֵי הָא אֶמְרִינֵן דְּכִינֹן
דְּחַל רַגַע א' בְּשַׁעַת הַבִּישׁוּל הָאִיסוּר דְּלֹא תִבְשַׁל בַּב"ח שׁוּב נְאָסְרוּ כ"א בַּפ"ע מְשׁוּם כָּל
שְׁתִּיעֲבָתִי כּו' כַּנ"ל א"כ מַה לָּנוּ אִם סוּף הַטִּיפָה לְחוֹזֵר וְלַפְלוּט מ"מ כ"ז שֶׁהִי הַחֶלֶב
גְּבִלָע בְּתוֹף הַחֲתִיכָה כְּדִי נ"ט כְּרַגַע זֹו חַל אִיסוּר בִּישׁוּל וְאַף לְאַחַר שְׁתַּפְּלוּט אֵינָה חוֹזֵרַת
לְהֵיטֵרָה וּמִמִּילָא ל"ק ג"כ הַקְּוֹשֵׁיָא הַנְּ"ל דְּנִימָא מְקוֹשֵׁר דְּבִשְׁלָמָא בְּהָא דְּקְדִירָה שְׁבִישׁוּל
בְּה בְּשָׂר לֹא יִבְשַׁל בְּה חֶלֶב דְּבִלְיַעַת הַבְּשָׂר אֵינָה כְּעֵין וְגַם בְּלִיעַת הַחֶלֶב אֵינָה כְּעֵין א"כ
ל"ש כְּזֶה לֹמַר דְּיֹאסֵר מִטַּעַם שְׁנַעֲשֶׂה בּוֹ תִיעוּב הָאִיסוּר דְּבִישׁוּל בַּב"ח דְּהָרֵי לְמ"ד מַל"ת
כ"ת ע"כ לֹא הִקְפִידָה הַתּוֹרָה רַק שְׁלֹא יִבְשַׁל בְּשָׂר כְּעֵין בְּחֶלֶב כְּעֵין וְרַק מְפָנֵי שְׁדַרְף

בְּיָשׁוּל אֶסְרָה תּוֹרָה בְּעִי שְׂיָהָא בּוּ פְּדֵי נ"ט שְׁמַתְתֶּקֶן עִמּוֹ כַּפִּירֵשׁ"י וּמִמִּילָא בְּמִבְשָׁל בְּשׂוֹר
בְּקִדְרָה שִׁי"ב טַעַם חֶלֶב אוֹ אִיפְכָּא אִין אִיסוֹר עַפ"י הַתּוֹרָה לְדִידִי פִינּוּ שִׁמ"מ אִינוּ מִבְשָׁל
הַבְּשׂוֹר בְּהַחֲלֵב וְהַתּוֹרָה לֹא הִקְפִידָה עַל הַטַּעַם רַק לְעִנְנֵי שְׂיָהָי בְּיָשׁוּל הַמִּתְקֵן אֲבָל הַטַּעַם
אִינוּ עֶצֶם הָאִיסוֹר וְא"כ אִי מִבְשָׁל חֶלֶב בְּקִדְרָה שְׂבִיבָל בְּהַבְּשׂוֹר לִיכָּא לְמִידָן עֲלֵהּ מִשׁוּם
ל"ת כָּל תּוֹעֵבָה וְא"כ לֹא נוֹכַל לִזְמַר שְׂכַשְׁנִיכְסָה הַחֶלֶב בְּהַקְדִּירָה נ"נ וְאַח"כ חוֹזֵר וְאוֹסֵר
שְׂאֵר הַחֶלֶב פִּינּוּ דְמִקְוִשְׁר הָגוֹי כְּמוֹ דְרַף הִילּוּכוֹ דַּל"א דַּנ"נ מִשְׂא"כ הֵכָּא בְּכּוֹזֵת בְּשׂוֹר
שְׂנַפְל לְתוֹף יוֹרָה שֶׁל חֶלֶב דְּאִיפָּא בְּיָשׁוּל בְּשׂוֹר מִמֶּשׁ בְּחֶלֶב מִמֶּשׁ פְּרִיף שְׂפִיר דְּכַשְׁנִיכְסָה
הַחֶלֶב לְתוֹף הַבְּשׂוֹר אֲזַ בְּרַגְעַ זֶה חָל עַל הַטִּיפָה הַהִיא אִיסוֹר לֹא תִבְשָׁל א"כ מַה בְּכַף שְׂהוּא
מִקְוִשְׁר עַכ"פ נְאֻסְרָה מִשׁוּם ל"ת כ"ת וְכִי חוֹזֵר אַח"כ לְתוֹף הַקְדִּירָה אִפִּי אִינְהּ מוֹלִיכָה
עִמָּה אַח"כ טַעַם הַבְּשׂוֹר מ"מ נְאֻסְרָה מִכָּל שְׂתִיעֵבְתִּי כו' וְהַשְׂתָּא מִינְשָׁב שְׂפִיר קוֹשְׁיָהּ הַר"י
עַל הַר"ש הַגָּ' לְעַל הָא דְמִשְׁנֵי גְדֵי אֶסְרָה תּוֹרָה וְלֹא חֶלֶב דְּנִימָא הַחֶלֶב כְּשֶׁהָיָה בְּתוֹף הַבְּשׂוֹר
נ"נ וְיֻאָסֵר אַח"כ שְׂאֵר הַחֶלֶב מִטַּעַם מִב"מ וְלִהְיָמוֹר נִכּוֹן מְאֹד דְּהִתְיַנַּח לְמֵאֵי דִידְעִינּוּ
דְּהַחֲלֵב ג"כ אֶסְרָה תּוֹרָה שְׂפִיר אֲמַרִינּוּ פִינּוּ שְׂחַל פַּעַם א' עַל הַחֶלֶב אִיסוֹר לֹא תִבְשָׁל
וְנְאֻסְרָה מִשׁוּם תּוֹעֵבָה שׁוּב אִף לְאַחַר שְׂתַפְרֵד מִן הַבְּשׂוֹר אִינְהּ חוֹזֵר לְהִתְרָה מִשְׂא"כ
לְמֵאֵי דְקֵא' גְדֵי א"ת וְלֹא חֶלֶב א"כ לִיכָּא תּוֹעֵבָה עַל הַחֶלֶב בַּפ"ע וְרַק דְּנִימָא חַנ"נ בְּזֵה
שׁוּב אֲמַרִינּוּ כָּל שְׂדֵרָף הִילּוּכוֹ לֹא נ"נ וְבִהְיוֹתִי בְּזֵה אֲמַרְתִּי לְבָאֵר מַה שְׂיֵשׁ לְהַעִיר בְּדַבְרֵי
הַט"ז בִּינ"ד ס' צ"ח סק"ח שְׂרַצָּה לִזְמַר לְפִי"ד הַמְרַדְכֵי דְבְּכָלִי חֶרֶס אֲמַרִינּוּ שְׂגוּף הַכָּלִי
נ"נ וְלִכְּף אִפִּי בַכ"ח חֲדָשׁ בַּבב"ח צְרִיף לְשַׁעַר נֶגֶד הַחֶרֶסִית כְּלוֹ וְלַפְעַנ"ד יִפְלֵא מְאֹד
דַּא"כ דְּאֲמַרִינּוּ דְחָל שֵׁם אִיסוֹר עַל גּוּף הַחֶרֶס וְצְרִיף לְשַׁעַר נֶגֶד הַחֶרֶסוֹת א"כ לְמָה לֹא
יֻאָסֵר בַּכ"ח מְדַאוֹרֵינְתָא אִפִּי אַב"י דְּאִיף שְׂיָיף לִזְמַר נוֹטל"פ אִם חָל שֵׁם אִיסוֹר עַל גּוּף
הַחֶרֶסִית הֲלֹא הַחֶרֶס כְּאֲשֶׁר הִי מִקְוֶדֶם כֵּן הוּא עֲכָשְׁיוֹ וְנִרְאָה דִּיהָיָה מְזֵה רֵאִי לַד' הַג'
מִלִּיסָא ז"ל בַּחוּו"ד שֵׁם סק"ו שְׂכ' לְחֲדָשׁ אַחַר שְׂהַרְבָּה לְתַמּוּהָ שֵׁם ע"ד הַטו"ז הַגָּ' לְ
תְמִיחוֹת עֲצוּמוֹת וְהַעֲלָה דְּוֹדָאֵי לֹא עָלָה ע"ד הַמְרַדְכֵי דְגּוּף הַחֶרֶס נ"נ לְהַצְרִיף ס' נֶגֶד
כְּלוֹ דְהָא אִין בְּחֶרֶס בַּנ"ט רַק כְּוִנְתּוֹ עַפ"י דְבָרֵי הַמְרַדְכֵי וְתַה"ד הַגָּ' לְ דְאֲמַרִינּוּ מִקְוִשְׁר
וְהִבִּיא שֵׁם בְּשֵׁם תְּשׁוּ' מְהַר"ם דְּלֵא ס' לְהַ סְבָרָא דְמִקְוִשְׁר וְהִבִּיאוּ הַטו"ז בַּס' צ"ב ס' ס' ק
י"ט דַּלד' מְהַר"ם אִפִּי נֶפֶל נֶגֶד הַרוֹטֵב בְּעִינּוּ ס' פְּעָמִים ס' וְסוּבֵר הַמְרַדְכֵי שְׂהִבִּיאוּ הַטו"ז
כְּאֵן דְּוִקָא בַכ"ח שְׂבוּלַע כְּוִזֵּת בְּשׂוֹר פִּינּוּ דְאִין הַבְּשׂוֹר סוּפוֹ לְצִאת נַעֲשֵׂה הַחֶלֶב שְׂנַכְנַס
לְתוֹכוֹ נְבִילָה פִינּוּ דְלֵא ס' לְ סְבָרָא דְמִקְוִשְׁר מִשְׂא"כ בְּכָלִי מִתְּכַת דְּנִפְרַד הָאִיסוֹר ע"י
הַגְּעָלָה וְדָאֵי דְסוּפוֹ לְצִאת ע"י בְּיָשׁוּל גְּדוּל ל"א דַּנ"נ כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּחֻלִּין ד"ק ד"ה
בְּשִׁקְדָם וְסִלְקוּ דְכָל שְׂסוּפוֹ לְצִאת אִף שְׂלֵא יִצָּא עֲדִינּוּ לֹא נ"נ וְהַנ"נ הוּא מִמֶּשׁ דְּכְוִנְתִּי
ע"ש וְלִפִּי"ז אֲנֻדָּא מִמִּילָא הַסְּפֵק הַגָּ' לְ דְלָמָּה יִהִי מְוִתֵּר כ"ח שִׂאב"י וְלַד' הַחוּו"ד נִיחָא
מְאֹד דְהָא ל"א דְגּוּף הַחֶרֶס נ"נ רַק מִשׁוּם דְלֵא ס' לְ סְבָרָא דְמִקְוִשְׁר וְנַעֲשֵׂוּ הַבְּלִיעוֹת בְּתוֹף
הַקְדִּירָה נְבִילָה]: וְבִאֲפִינּוּ אַחַר נִלְפַעַנ"ד לִינְשָׁב קוֹשְׁיָהּ הַר"י עַל הַר"ש הַגָּ' לְ דְהִנְהָ לְכֹאוֹרָה
קִשָּׂה מ"פ חֶלֶב נְבִילָה הוּא דִילְמָא מִיִּירֵי שְׂנַתְבְּשָׁל בְּפָחוֹת מִכַּמְאב"ד דַּל"ה בַּב"ח רַק
מְדַרְבְּנָן כַּמ"ש הַפַּר"ח בַּס' פ"ז וְא"כ בְּדַרְבְּנָן הָא ל"א מִב"מ לֹא בְּטִיֵּל כַּמ"ש הַתּוֹס'
בְּחֻלִּין צ"ט ע"ב אִף י"ל עַפִּי"ד א"ז הַחוּו"ד בַּס' צ"א שְׂכ' דְרַק לְגַבֵּי הַבְּשׂוֹר שְׂיָיף לִזְמַר
דְּלֵא חָל עַלִּי אִיסוֹר בַּב"ח בְּפָחוֹת מִכַּמְאב"ד אֲבָל הַחֶלֶב מִתְבְּשָׁל מִיָּד כְּשֶׁנְּכַנַּס בּוֹ טַעַם
הַבְּשׂוֹר ע"ש וְא"כ פְּרִיף שְׂפִיר חֶלֶב נְבִילָה הוּא וְהִתְיַנַּח לְמֵאֵי דְאֲמַרִינּוּ דְאֶסְרָה תּוֹרָה גַּם

הַחֶלֶב מִשֶּׂאֵי כֹל לְמֵאֵי דִס"ד הַשֶּׁמֶת דְּגָדִי אֶסְרָה תּוֹרָה וְלֹא חֶלֶב הָאֵין עַל הַחֶלֶב אִיסוּר
רַק לְאַחַר שְׁנֵי אֶסְרֵי הַבֶּשֶׂר א"כ לִיכָא קוּשְׁיָא דְחֶלֶב גְּבִילָה הוּא דְאֶפְשָׁר לְשַׁנוּי דְמִינֵי
כְּשֶׁנִּתְבַּטַּל בְּפָחוֹת מִכְּמֵאֶכְל בֶּן דְּרוּסָא דְלֹא חֵל עַל הַבֶּשֶׂר אִיסוּר רַק מְדַרְבְּנָן וּל"ש לֹמַר
מב"מ לא בְּטִיל כַּנ"ל.

וְהִנֵּה בְּגַמ' שֵׁם פְּרִיָה וְסִבְרָה רַב גְּדִי אֶסְרָה תּוֹרָה וְלֹא חֶלֶב וְהָא אֶתְמַר חֲצִי זֵית בֶּשֶׂר וְחֲצִי
זֵית חֶלֶב שְׁבִינְשָׁלָן זַע"ז אָמַר רַב לֹקְהָ עַל אֲכִילָתוֹ וְאִינוּ לֹקְהָ עַל בִּישׁוּלוֹ וְאִיס"ד גְּדִי
א"ת וְלֹא חֶלֶב אֲאָכִילָה אֲמַאי לֹקְהָ ח"ש הוּא וְהַקְשׁוּ לִשְׂי הַטּוֹר בַּא"ח סִי תַמ"ב וְתַנ"ב
וּכ"ה דַּעַת ר"ת דַּטְכ"ע הַקְּיָרָה נְהַפְּךָ לְאִיסוּר וְלֹקְהָ בְּכַוִּינָתָא מִן הַקְּיָרָה מֵא' קוּשְׁיָא לִי אִימָא
דְּגָדִי א"ת וְלֹא חֶלֶב וְהָא' דְּחִיב עַל ח"ז חֶלֶב וּבֶשֶׂר מִשׁוּם דִּישׁ בְּחֶלֶב טַעַם בֶּשֶׂר שְׁהוּא
גוּף הָאִיסוּר וְטַכ"ע הַקְּיָרָה נְהַפְּךָ לְאִיסוּר מִיַּדִּי דְהוּי אַחְזִיר וּנְבִילָה שְׁנִבְלַע בְּהַקְּיָרָה וְאָכַל
כְּזֵית מִן הַקְּיָרָה דְלֹקְהָ דְנְהַפְּךָ כְּנִלּוֹ לְאִיסוּר לִשְׂי ר"ת וְדַעֲמִינ' וְנִלְפַעַנְד"ל דְּבִאֲמַת הָא
דְּאֶמְרִינָן בַּטְכ"ע הַקְּיָרָה לְהִיּוֹת אִיסוּר הִינּוּ רַק אִי יִלְפִינָן טַכ"ע מִבֶּשֶׂר בְּחֶלֶב אָכַל
אִי יִלְפִינָן מַגַּע"מ הָא לֹא שְׁמַעֲינָן דְנְהַפְּךָ הַקְּיָרָה לְהִיּוֹת אִיסוּר וְגַם ל"ש מְלַקְוֹת דְאִינוּ רַק
עֲשֵׂה דַמְעַבִּירוּ בְּאֵשׁ וְע"כ דְלִהְיוּסְקִים הַנְּ"ל יִלְפִינָן טַכ"ע מַבְּ"ח וְכַמְבֹּאֵר בַּמַּהְרִי"ק
וְע"כ דְלֹא חִידוּשׁ הוּא הָא דְאִי תַרִּי לִי כְּנִלּוֹ יוֹמָא כּו' מִשׁוּם דְּבִאֲמַת ס"ל לר"י בְּחֻלְיִן
קִי"א ע"ב דְּכַבּוּשׁ אִינוּ כְּמַבְּנִשׁל גַּם בֶּשֶׂר אִיסוּרִין וְאִי דְאֶבְיִי קֵא' שֵׁם הָא דְרַבִּין לִיתָא
כּו' הִינּוּ לְעַנְיָן מְלִיחָה וְלֹא לְעַנְיָן כְּבוּשׁ אֲמַנָּם עֲדִינָן צְרִיף לְהַבִּין הַרִי בְּאֲמַת מְבֹאֵר
בְּפוּסְקִים דְּכַבּוּשׁ בְּאִיסוּר צְלוּל כ"ע מוֹדִי דְהַיְבִישׁ בּוֹלַע מְאִיסוּר צְלוּל שְׁאֲצִלוּ דּוּמְיָא
דְאִי בַּהַג"ה יו"ד סִי צ"א ס"ה בְּטָהוֹר מְלוּחַ וְהַטְמָא תַּפְּל דְאֵם הוּא דְבַר צְלוּל נְאָסֵר
הַטְהוֹר ע"ש וְא"כ ה"נ הָא בּוֹלַע הַבֶּשֶׂר מִהַחֶלֶב הַצְלוּל אֶפִי בְּצוּנָן וְעַכְצ"ל מִשׁוּם דִּי"ל
דְהָא דְמִיעֲטָה הַתּוֹרָה כְּבוּשׁ הִינּוּ לְגַבִּי הַחֶלֶב דְרַק דְרַף בִּישׁוּל אִיסוּרִין שְׁנִיָּהֶם אָכַל
בְּכַבּוּשׁ אִינוּ נְאָסֵר רַק הַבֶּשֶׂר בְּלִבְד וְלֹא חִידוּשׁ הוּא וְא"כ הַתִּינַח לְמֵאֵי דְקִי"ל דְּבַדְרָף
בִּישׁוּל אִיסוּרִים שְׁנִיָּהֶם הַבֶּשֶׂר וְהַחֶלֶב י"ל דְּמִיעוּטָא דְכַבּוּשׁ אִינוּ אֶלָּא לְגַבִּי הַחֶלֶב מִשֶּׂאֵי כֹל
לְמֵאֵי דְקֵא' גַר' א"ת וְלֹא חֶלֶב א"כ עַל הַחֶלֶב לִיכָא אִיסוּר אֶפִי בְּדְרָף בִּישׁוּל וְע"כ דְּמִיעוּט
דְכַבּוּשׁ קֵאֵי עַל הַבֶּשֶׂר וְא"כ שְׁפִיר חִידוּשׁ הוּא דְהַבֶּשֶׂר הָא בּוֹלַע מִהַחֶלֶב הַצְלוּל [וְכֹן
מְפֹרֵשׁ בְּאֲמַת בְּתוּס' חֻלְיִן ק"ח ע"א ד"ה דְחִידוּשׁ הוּא וְנ"ל אַע"ג שְׁנִבְלַע הַחֶלֶב בְּבֶשֶׂר
אַעפ"י שְׁהוּא צוּנָן לְפִי שְׁהוּא צְלוּל וְהַבֶּשֶׂר שׁוּהָא בְּתוּכּוֹ ע"כ הַרִי דְהַחִידוּשׁ הוּא לְגַבִּי
הַבֶּשֶׂר] וְא"כ לִיכָא לְמִילָף שְׂאָר אִיסוּרִין מַבְּ"ח וְשְׁפִיר פְּרִיָה אֲאָכִילָה אֲמַאי לְקִי דְלִיכָא
לְמִימַר מִשׁוּם טַכ"ע וְהַקְּיָרָה לְהִיּוֹת אִיסוּר כַּנ"ל דְזָה אִינוּ רַק לְמֵאֵי דְיִלְיָף מַבְּ"ח
דְלֹא חִידוּשׁ הוּא מִשֶּׂאֵי כֹל הַשֶּׁמֶת דִּס"ד גְּדִי א"ת וְלֹא חֶלֶב ע"כ בַּב"ח חִידוּשׁ הוּא וְע"כ
גְּלִיף רַק מַגַּע"מ וְא"כ ל"א הַקְּיָרָה נְהַפְּךָ לְהִיּוֹת אִיסוּר וְא"ש.

וּבְזָה מִיְנוּשָׁב נְמִי דְבַרִי הַתּוּס' הַנְּ"ל שְׁהַקְשׁוּ וְנ"ל וְקִשְׁה לר"י לְדַבְרֵי דְמִשְׁנֵי גְדִי א"ת
וְלֹא חֶלֶב וְהָא בְּעֵלְמָא חֲתִיכָה שְׁל הַקְּיָרָה נ"נ מְדַרְבְּנָן כּו' וּבְפִלְיָתִי סִי צ"ב הַקְּשָׁה דְבַרִי
הַתּוּס' אֶהְדְּדִי דְהִכָּא כ' בְּפִשְׁטוּת דַּחַנ"נ בֶּשֶׂר אִיסוּרִין רַק מְדַרְבְּנָן וּבַפְּג"ה וְכֹן לְקַמָּן כ'
דְהֵאִיף צוּתָה הַתּוֹרָה לְהַגְעִיל יוֹרָה גְדוּלָה דְהָא הַמִּים נ"נ וְחוֹזְרִים וְנִבְלָעִים בְּיֹרָה מִשְׁמַע
דִּס"ל דְגַם בֶּשֶׂר אִיסוּרִים נ"נ מְדַאֲרִיָּתָא.

וְלִדְבָרֵינוּ נִכּוֹן מְאֹד דְּבַאֲמַת אֵי יִלְפִינָן טכ"ע מִבְּב"ח לְשַׁאֲר אִיסוּרִים ה"ת דְּאִמְרִינָן חנ"נ
מְדַאֲרִינִתָּ בְּשַׁאֲר אִיסוּרִים כְּמוֹ בְּב"ח אֶלָּא דְּזִהוּ רַק לְמַאי דְּקִי"ל דְּאִסוּר הִגְדִּי וְהִחְלַב
וְאִינוּ מְוַכְרַח לֹמֵר דְּב"ח חִידוּשׁ הוּא פנ"ל שְׁפִיר יִלְפִינָן מִבְּב"ח מִשְׁא"כ לְמַאי דְּקִיא
הַשְׁתָּא גְּדִי אֶסְרָה תוֹרָה וְלֹא חֵלֵב ע"כ בְּב"ח חִידוּשׁ הוּא פנ"ל וְא"כ לֹא יִלְפִינָן מִבְּב"ח
שְׁפִיר כ' הַתּוֹס' לְמַאי דְּס"ד הַשְׁתָּא דְּבַשַׁאֲר אִיסוּרִים חנ"נ רַק מְדַרְבְּנָן וְהִנֵּה בְּמַה
שְׁהַקְשִׁיתִי לְמַעְלָה מ"פ חֵלֵב נְבִילָה הוּא דִּילְמָא מִיָּרִי שְׁנִתְּבַשְׁל בְּפָחוֹת מִכְמַאב"ד דְּל"ה
רַק מְדַרְבְּנָן רְאִיתִי בְּכו"פ ס' צ"ב שְׁהַעִיר בְּזֵה וְהִבִּיא שְׁם מִהַתּוֹסְפִתָּא דְּהִיא אֵי אִסוּר
בְּב"ח בְּאֶכִּילָה בְּפָחוֹת מִכְמַאב"ד תִּלְיָא בְּפִלוּגְתָּא זֹו אִם חֵיב בְּב"ח בְּשִׁלְכַד"א דְּלְמָאן
דְּדַרְיֵשׁ אִיסוּר אֶכִּילַת בְּב"ח מְלֵא תִּאֲכַלְנוּ בְּאִם אִינוּ עֲנָן הָא ס"ל דְּאִינוּ חֵיב אֶלָּא בְּכַד"א
ה"ה דְּס"ל נְמִי דְּבְּפָחוֹת מִכְמַאב"ד לִיכָּא אִיסוּר תוֹרָה דְּאִם אֶכְלוּ חֵי בְּפָחוֹת מִכְמַאב"ד
הָוִי שִׁלְכַד"א וְי"ל דְּהִכָּא אֶזְיֵל לְמ"ד דְּחֵיב בְּב"ח גַּם שִׁלְכַד"א א"כ גַּם בְּפָחוֹת מִכְמַאב"ד
אִיכָּא אִיסוּר דְּאִוְרִינִתָּא וּלְפַעֲנ"ד מְמִימְרָא דְּרַב גּוֹפֵה דְּקִיא ח"ז בְּשַׁר וּח"ז חֵלֵב שְׁבַשְׁלָן
זַע"ז לֹוְקָה עַל אֶכִּילָתוֹ א"כ פִּינָן דְּס"ל דְּאִיכָּא מְלָקוֹת בְּאֶכִּילַת בְּב"ח ע"כ דְּלֵא דְּרִישׁ
מְלֵא תִּאֲכַלְנוּ בְּאִם ע"כ דֵּא"כ לֹא הִי לֹוְקִין כְּדֵא בְּפִסְחִים כ"ד ע"א וְע"כ דְּס"ל דְּב"ח
חֵיב אֶף שִׁלְכַד"א וְה"ה דְּאִסוּר מְדַאֲרִינִתָּ בְּפָחוֹת מִכְמַאב"ד וּלְפִי"ז דְּעַת לְנִבּוֹן נִקְל
לִיִּישֵׁב גַּם הַקּוֹשְׁיָא שְׁהַקְשִׁינוּ לְעִיל מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' דְּכָל שְׁבַדְרָה הִילּוּכוּ לֹא נַעֲשֶׂה נְבִילָה
דְּהִנֵּה הַפּמ"ג בְּס' צ"ב בְּשַׁפ"ד ס' ב' כ' וְנ"ל טַעֲמָא לֹא יִדְעָנָא בְּשַׁלְמָא שַׁאֲר אִיסוּרִין
דְּרַבְּנָן י"ל דְּלֵא גְּזַרוּ פֶּל דְּרָה הִילּוּכוּ אֶבְל בְּב"ח אֶפְשָׁר לְסוּחְטוּ ד"ת עכ"ל.

אֲמַנָּם י"ל פִּינָן דְּבַשַׁלָּא נְתַבְשַׁל כְּמַאב"ד לִיכָּא אִיסוּר דְּאִוְרִינִתָּא גַּם בְּב"ח וּלְכָה ל"ג פֶּל
דְּרָה הִילּוּכוּ וּלְפִי"ז הִכָּא הָא ע"כ אֶזְיֵל לְמ"ד דְּגַם בְּפָחוֹת מִכְמַאב"ד אִיכָּא אִיסוּר תוֹרָה
א"כ ל"ש לֹוְמֵר ג"כ פֶּל שְׁבַדְרָה הִילּוּכוּ לֹא נ"נ פנ"ל וּמְמִילָא אֶזְיֵא קוֹשְׁיָא הַמְהַר"ם שִׁי"ף
הַנ"ל לְמַה פְּרִיָּה דְּנִקָּא אֵי אֶפְשָׁר לְסוּחְטוּ אִסוּר הָרִי אֶפִּי אֵי אֶפְשָׁר לְסוּחְטוּ מוֹתֵר ג"כ
קוֹשֶׂה פנ"ל וְלִהְאָמוּר א"ש דְּאֵי הָוִי אֲמִרִינָן גַּם בְּב"ח אֶפְשָׁר לְסוּחְטוּ מוֹתֵר א"כ גַּם
בְּב"ח דְּאִוְרִינִתָּ הָוִי שְׁיָיָה לֹוְמֵר פֶּל דְּרָה הִילּוּכוּ לֹא נ"נ וְכַנ"ל: וְעַם דְּבָרֵינוּ הָאִמְרוּרָאִים
יֵשׁ לִיִּישֵׁב עוֹד הַפַּעַם קוֹשְׁיָא בְּעַל רֵאשׁ יוֹסֵף הַנ"ל שְׁהַקְשֶׂה דְּמ"פ אֶאֶכִּילָה אֲמַאי לֹוְקָה
דִּילְמָא מִשׁוּם טכ"ע וְהִינּוּ ע"כ מִשׁוּם דְּנִימָא דְּאֶתְיָא כְּאֶבְיִי דְּב"ח לֹאוּ חִידוּשׁ הוּא
וְגַמְרִינָן טכ"ע מִבְּב"ח וְנִהְפֵּה הַהִיתֵר לֵהִיּוֹת אִיסוּר וְלִהְאָמוּר י"ל דְּהִנֵּה מְדַמְוִכְרַח הַש"ס
לְשׁוֹנֵי גְּדִי א"ת וְלֹא חֵלֵב וְלֹא מְשַׁנֵּי דְּמִיָּרִי שְׁנִתְּבַשְׁל בְּפָחוֹת מִכְמַאב"ד.

ע"כ דְּהַש"ס אֶזְיֵל אֵי גַם בְּפָחוֹת מִכְמַאב"ד אִיכָּא אִיסוּר דְּאִוְרִינִתָּא וְהִנֵּה הַתּוֹס' בְּנִדָּה ס"א
ע"ב הַקְשׁוּ אֵהָא דְּתַנּוּ בְּגַד שְׁאֲבַד בּוּ פְּלָאִים ה"ז לֹא יִמְכְּרֵנוּ לְנִכְרִי לִיבְטַל בְּרוּבָא וְתִי
דְּהִיתֵר בְּהִיתֵר לֹא בְּטִיל וְהַקְשׁוּ דֵּא"כ בְּב"ח אֲמַאי בְּטִיל הָא הָוִי הִיתֵר בְּהִיתֵר וְתִי דְּדַרְה
בִּישׁוּל אֶסְרָה תוֹרָה וּבְעֵינָן בְּנ"ט וְלִכְאוּרָה קוֹשֶׂה דֵּא"כ לֹאבְיִי דְּלֵא ס"ל דְּרָה בִּישׁוּל אֶסְרָה
תוֹרָה הַדְּרִק"ל דְּאֲמַאי בְּב"ח מוֹעִיל בִּישׁוּל הָא הָוִי הִיתֵר בְּהִיתֵר וְעַכְצ"ל עִפְי"מ דְּמִבְּנוֹרָא
בְּפ"ט דְּכִלָּאִים מְשַׁנָּה א' צְמֵר גְּמִלִים וְצְמֵר רְחִלִים שְׁטַרְפָן זב"ז אִם רֹוב מִן הַגְּמִלִים מוֹתֵר
וְהוּא מְטַעַם דְּנִתְּבַטַּל הַצְּמֵר רְחִלִים בְּצְמֵר גְּמִלִים קוֹדֵם שְׁבָא לִידֵי אִיסוּר שׁוֹב מוֹתֵר אַחַר
כָּה אֶף עַם פְּשַׁתָּן וְהוּא נ"י לְדְּכִינָן דְּקוֹדֵם שְׁנִתְּבַשְׁל כְּמַאב"ד דְּעִדְיָן לִיכָּא אִיסוּר בְּב"ח
דְּאִוְרִינִתָּ נְתַבְטַל מְמִילָא מוֹתֵר ג"כ אַח"פ וְא"כ ע"כ לֹאבְיִי לִיכָּא אִיסוּר בְּב"ח דְּאִוְרִינִתָּא
רַק בְּשְׁנִתְּבַשְׁל כְּמַאב"ד וְא"כ שְׁפִיר פְּרִיָּה הַש"ס אֶאֶכִּילָה אֲמַאי לְקִי וְאֵי מִשׁוּם טכ"ע

דילפינו מבב"ח וכאפ"י דבב"ח לאו חידוש הוא ז"א דהרי ע"כ ה"א לא איתא אליבא דאפ"י דמדלא משני דמייירי בפחות מכאב"ד ע"כ דגם בפחות מכאב"ד אסור וא"כ אי איתא רבב"ח לאו חידוש הוא ול"א דרף בישול אסרה תורה א"כ תיזדר קושיא לדפוסה אמאי קא' דהחלב מותר נהי דאיכא ביורה שיעור ס' פנגד הפשר הא היתר בהיתר לא בטיל וע"כ דדרף בישול אסרה תורה וא"כ בב"ח חידוש הוא ולא ילפינו מבב"ח ממילא ל"א היתר נהפך להיות אסור ונפיר פריף אאכילה אמאי לוקה וממילא אנדא נמי קוש' הר"י על הר"ש ה"ל פמוכן ודו"ק: עוד י"ל בישוב הקושיות ה"ל דהנה פבר פתבתי למעלה דאי אמרינו טכ"ע ההיתר נהפך להיות אסור ע"כ הוא רק אי ילפינו מבב"ח ונשימא דלא חידוש הוא משום דגם בשאר אסורין פבוש אינו כמבוסל וכנ"ל ולכאורה הא איכא האי חידושא דכאו"א שרי וכשנתערבו נאסרו וע"כ משום דאיכא פלאים וקשה לכאורה דהרי ל"ד לכלאים משום דבכלאים פשחותף אותו צד שאין בו פשמן הא מותר להתפסות בו ע' ש"ף סי' ק"ה ס"ק י"ז מ"ש בשם מהרא"י וכן בכה"כ ה"ט משום דינוקי מיהדי וא"א להפרידן אבל אם הי' אפשר להפרידן הי' מותר משא"כ בב"ח הא לד' ה"ר"ן גם אפשר לסוחטו לגמרי אסור וע"כ דהף סנגיא דדחי פלאים נמי סוברת דאפשר לסוחטו מותר גם בבב"ח ולפי"ז ה"א הא קאי לרב דס"ל אפשר לסוחטו אסור וא"כ שפיר בב"ח חידוש הוא משום דכל חד וחד בפ"ע שרי ובהדי הדדי אסור ול"ד בב"ח לכה"כ משום דבב"ח גם אפשר לסוחטו לגמרי אסור וא"כ פינו דלדיד' ע"כ בב"ח חידוש הוא ולא ילפינו מינ' טכ"ע א"כ ל"א היתר נהפך להיות אסור ומעתה מיושב עוד הפעם קוש' המהרמ"ש ה"ל ששהקשה דל"ל למפרף דוקא אי ס"ל לרב אפשר לסוחטו אסור הו"ל למיפרף בקצרה משום דבב"ח הני גופו של אסור ולהאמור נכון מאד דלהכי פריף דוקא אי ס"ל אפשר לסוחטו אסור כדי להקשות מח"ז בשר וח"ז חלב כו' דאי ס"ל אפשר לסוחטו מותר לא הי' בב"ח חידוש פנ"ל וא"כ שפיר הני ילפינו טכ"ע מבב"ח והו"א היתר נהפך להיות אסור ולא הו"מ להקשות אאכילה אמאי לקי דדילמא משום טכ"ע.

ובהדי דסיימנא לא אחדול מלרשום עלי גליון מה שעולה על רעיוני פעת ליישב קצת קוש' הפנ"י שהבאתי למעלה דאיף ילפינו טכ"ע מגע"מ דילמא משום בב"ח והיינו שמא השתמשו הם בשר ואנן חלב או איפכא ונראה עפמ"ש ה"ר"ן בפ"ב דפסחים בשם הראב"ד ז"ל דההכשר צריף להיות קודם הטבילה דאל"ה הו"ל פטובל ושרץ פי'דו ומוכח לה מקרא דכתיב תעבירו באש ואח"כ נטהר וא"כ אי איתא דההכשר הוא שמא השתמשו הם בשר ואנן חלב או להיפוף א"כ למה כ"ר ההכשר קודם הטבילה בכדי שלא יהי טובל ושרץ פי'דו הא היתר הוא ול"ה פטובל ושרץ פי'דו ונפיר תוכל להיות הטבילה קודם ההכשר זה אשר מצאה ידי די השב לה בעזשה"י ויותר לא ירשני הזמן להאריף והי' בזה שלום מאד"ח דברי הדו"ש באהבה: סי' נא לק' גלינא בעזשה"י יום ד' נא"ו מנחם תר"מ לפ"ק סטריא.

בין המצרים יתרום קרן ישרים ויזפו לשמוע קול מבשר בראש הרים ובתוכם פבוד תלמידי יקירי האברה החרירי המופלג בתורה. וביראת ד' טהורה כש"מ יונה גאלדבערג נ"י מכתבה הגיעני ונשתי מאד לשמוע פי הביאף ד' אל המנוחה ואל הנחלה לשקוד על דלתי התורה והתושי' באין מפר ומפריע פן ייטיב ד' חסדו עמדה ונתהי זאת מנוחתה עדי עד ויופיע עליף אור חסדו ונאמתו כל הימים.

וע"ד שהצעת לפני מה שנסתפק הפמ"ג ביו"ד סי' צ"ד נידן היכי שהתירו הפוסקים לצורך שבת אם ניתנת מתבשיל זה לחול אי מותר לאכול ממנו. הנה בכיוצא בזה נסתפק בס' ברפי יוסף א"ח סי' תקנ"א בענין מה שנוהגין שלא לאכול בשר מ"ח אב ואילה עד אחר ט"ב רק בשבת מותר לאכול בשר אם נשתתף מבשר מבושל מסעודת שבת לאחר שבת אם רשאי לאכול ממנו ומביא בשם יש מי שה"ר להתיר מחולין י"ז ע"א דמביעיא לן באבר בשר נחירה שהכניסו עמהן ישראל לארץ אי אמרינן הואיל ואשתרי אשתרי וכ' ה"ר"ש שם דנ"מ בזה"ז לאדם שאסר עצמו בא' מן המינין מזמן ידוע ואילה וכשהגיע הזמן הי' לו מאותו המין שהי' אוכל והולך עד שהגיע הזמן אם מותר לאכול מה שניתנת בידו ע"ש וכיון דנשאר שם בתיקו כ' הפוסקים דבדרבנן נקטינן להקל ולכך רוצים להקל שם אולם לפענ"ד אין הנדון דומה לרא"י דבשלמא התם בבשר נחירה מעיקרא לאהי' חלות איסור נחירה כלל ונחירתו הי' שחיתתו וא"כ כיון שניתרו הבהמה וזאת היתה השחיטה אז א"כ לא הי' אסור בעולם עדיין ושפיר שנייף לומר הואיל ואשתרי אשתרי וכן מי שאסר עצמו בא' מן המינין מזמן ידוע ואילה כיון דבשעה שמתחיל לאכול אין חלות איסור הנדר עדיין בעולם לכך שפיר שנייף לומר הואיל ואשתרי אשתרי משא"כ בנדון הברכ"י ה' מעיקרא כשהתחיל האיסור הי' רק על ימות החול ובשבת לא יהי' איסור א"כ כשעבר שבת חזר האיסור למקומו והרא"י דבש"ס חולין שם לא קמביעיא רק בנחירות ובאות מן המדבר לא"י אליבא דכ"ע מאי ואמאי לא קמביעיא גם אליבא דר' ישמעאל הרי מודה דבשבע שפכשו אפי' קדלי דחזירי אשתרי א"כ ליבעי אם נטל בשר נחורה של עכו"ם בז' שפכשו ונשתתף א"ח"פ אי שרי או לא וא"כ כיון דאז כבר נצטוו על השחיטה נרק בשבע שפכשו שריא רחמנא בנדאי אמרינן דלא התירה התורה רק על משך הזמן שהוא ומה שנשאר א"ח"פ אסור ושעפי"ז נלפענ"ד ליישב מה דקשה לכאורה אמאי צוניתה תורה על גיעולי פלים במלחמות מדין ולא צוניתה על גיעולי הפלים בשעת מ"ת דהא פליהם היו בלועות מאיסור ואמאי לא צוניתה רחמנא להגעיל הפלים אחר שניתנה התורה ונאסרו מאכלות אסורות ולהאמור מיושב שפיר דכיון דקודם מ"ת לא הי' חלות איסור בעולם שפיר אמרינן הואיל ואשתרי אשתרי.

עוד ראי' לזה נלפענ"ד מפ"ח דתרומות משנה ב' בהא דקתני שם האשה שהיתה אוכלת בתרומה באו וא"ל מת בעליה או גרשה וכן העבד שהי' אוכל בתרומה ובאו וא"ל מת רבך כו' וכולם שהיתה תרומה בתוך פיהם ר"א אומר יבלעו ור"י אומר פלוטו וקיי"ל כר"י פמבאר ברמב"ם פ"י מתרומות וא"כ אמאי לא פשיט הש"ס בחולין שם מכאן דל"א הואיל ואשתרי אשתרי וכן שם במשנה ג' הי' אוכל באשכול ונכנס מן הגינה לחצר רא"א יגמור ורי"א לא יגמור וכן פליגי התם בחשכה לילי שבת אלמא דאפי' באמצע אכילה ל"א הואיל ואשתרי אשתרי א"ו כיון דמעיקרא הי' ידוע שבבוא זמן הכנסת התבואה לחצר או פשיכנס שבת יחול האיסור וכן באשה ועבד כשימות בעלה או אדונו בכה"ג ל"א הואיל ואשתרי אשתרי.

ובזה יבוארו דברי הירושלמי ספ"ק דעירובין בהא דתנו ד' דברים פטרו במחנה כו' ומדמאי נכנסו עמהן לעיר כבר נפטרו כו' וכתב בקה"ע שם דלהירושלמי פשיטא לי' דלא כר' ירמ' בפ"ק דחולין ע"ש ולדברינו א"ש דבכה"ג לא קאי בעינת ר' ירמ' כלל

פינון דמאי הא גם מעיקרא הי' אסור אלא דאשתרי במלחמה ובכה"ג ל"א הואיל ואשתרי אשתרי [וע' בתוס' ע"ז ל"ה ע"א ד"ה חדא קתני שכ' דומה לסברא זו לענין דבר שנאסר במנין כו' ע"ש וה"ה הקא להיפוד] וע' בפ"ק דערלה משנה ב' עת שבאו אבותינו לארץ ומצאו נטוע פטור והקשה הגרע"א ז"ל הא בשבע שבשו אפי' פתלי דחזירי אשתרי ותי' דנ"מ אם נשארו הפירות לאחר הכיבוש וקשה נימא הואיל ואשתרי אשתרי א"ו פנ"ל.

אולם י"ל דבלא"ה ל"ק דהא מבואר שם במשנה זו דסמדר מותר בערלה והיינו כ"ז שלא הגיע לכפול הלכן וא"כ נ"מ אם מצאו נטוע והפירות הי' עדיין סמדר וא"כ נעשה האיסור פשה' פבר ביד ישראל והוי שלל דידן ושלל דידן לא אשתרי וע' בתוס' ר"ה י"ג ע"א ד"ה ולא קציר נכרי שהקשו דהא א"י מוחזקת היא לנו מאבותינו ותי' דמ"מ יש להם בקמה שזרע וע' בטורי אבן שכ' דהוי פשה' שישראל ונכרי שותפין בה א"כ בלא"ה ל"ק ודו"ק.

וכן יש לה"ר מחגיגה כ"ו ע"א במשנה הפותח את חביתו והמתחיל בעיסתו על גב הרגל ר"י אומר יגמור וחכ"א לא יגמור וקיי"ל פתחמים א"כ חזינון דארף דמגע ע"ה ברגל טהור מ"מ פשעבר הרגל חוזר לטומאתו ואפילו ר"י דאמר יגמור אמרינו בביצה י"א ע"ב דהטעם הוא דהתירו סופן משום תחילתן אבל בלא"ה לא הי' מותר מטעם הואיל ואשתרי אשתרי א"ו פינון דמעיקרא הוי ידעינו דכשיעבור הרגל הדר יחול טומאת מגע ע"ה ורק ברגל גלי קרא פאיש אחד חברים הפתוב עשאן פולם חברים לכן פשיעבור הרגל הדר האיסור למקומו וע' במ"ל פט"ז ממ"א שכ' דעיקר טעמא דחכמים שאמרו לא יגמור הוא לפי שחכמים לא רצו לגזור טומאה על ע"ה ברגל משום שהכל מתקבצין בירושלים ואם היינו גוזרין עליהם טומאה הוי אתו לאנצויי והי' כאו"א עושה בקמה לעצמו ומצאו טעם להיתר זה לפי שהכל מטהרין עצמן ברגל אבל לאחר הרגל שבטל עיקר הטעם חזר הדבר למקומו ע"ש וע' בש"ע א"ח סי' שכ"ח סי"ט חולה שאין בו ספנה מותר בבקשוילי עפ"ם וכ' בטו"ז ס"ק י"ד ואם נשאר למ"ש אסור לבריא ואפ' לדידנ' אם הבריא ע"ש ול"א הואיל ואשתרי אשתרי.

וע' ביבמות נ"ו ע"א בת ישראל פקחת שנתארסה לכהן פקח ולא הספיק לכוונסה עד שנתחרש אינה אוכלת בתרומה נולד לה בן אוכלת מת הבן ר"נ אומר אוכלת וחכ"א אינה אוכלת מ"ט דר"נ אמר רבה הואיל שפבר אכלה א"ל אבני אלא מעתה כו' אלא פינון דמית לי' פקע קדושת' מיני' ה"נ פינון דמית לי' פקע קדושת' מינה וקשה אמאי ל"א הואיל ואשתרי אשתרי ותהי' מותרת לאכול בתרומה אפי' אחר מיתת הבן א"ו פינון שהי' ידוע מעיקרא שלאחר מיתת הבן תחזור לאיסורה וכסברתנו הנ"ל וע' ביבמות נ"ז ע"א דפליגי שם אבני ורבא דרבא ס"ל דאמרינו הואיל וקבר אכלה ואבני סבר שפבר אכלה ל"א דאלת"ה בת ישראל שניסת לכהן ומית תיכול שפבר אכלה ורבא התם פקע קניני' כו' ע"ש וע' בתוס' שם ד"ה אבני אמר כו' ומכ"ש בנ"ד דע"כ יעבור שבת ויודע שבחול הדר חל עליו האיסור וע' פועין זה בתוס' עירובין ס"ה ע"ב ד"ה דאתא נכרי בשבתא כו' אע"ג דבספינות א' במס' שבת ספינות קשורות זו בזו מערבין ומטלטלין מזו לזו נפקו נאסרו חזרו ונתקשרו חזרו להיתרן הראשון שא"ה דמתחלה כשעשה העירוב אין סופו להתקיים כל השבת שעתיד הנכרי לבא אבל התם אין הספינות עומדות להפסק

ע"ש אַמנָם נִרְאָה דְבַנִּידָן הַפּמ"ג פֿשוט הַדְבָר לְהִיתָר דְכִינּוּ דְנִתְהַנֶּה הָאִיסוּר בְּשַׁעַה שְׁהִי צוֹרֵךְ שְׁבֵת א"כ גַּם כְּשֶׁהָיָה עֲדִינּוּ חוּל לֹא הִתְחִיל הָאִיסוּר כְּלָל וְאִמְרִינוּ שְׁפִיר דְהוּא מוֹתֵר לְעוֹלָם וְאִפְי' מֵה שְׁנֹשְׁתִּיר אַחַר שְׁבֵת מוֹתֵר וּגְדוּלָה מְזוּ מְצִינוּ בַש"ע א"ת ס' קס"ח ס"ה דָּאָם בַּעַ"ב נִזְהָר מִפֶּת שֶׁל עִכּוּ"ם וַיִּשְׁרָאֵל שְׁאִינוּ נִזְהָר בְּכַף מִיִּסָּב עִמּוֹ עַל הַשְּׁלֶחֶן פִּינוּ דְמַצּוּה מְוֹטְלֵת עַל בַּעַ"ב יִבְצַע מִן הַיָּפֶה שֶׁל עִכּוּ"ם וְכִינּוּ שְׁהוֹתֵר לְבָצוּעַ הוֹתֵר לְכָל הַסְּעוּדָה ע"ש וְכ"ה בִּי"ד ס' קי"ב וְהוּא כ"ש לְנִידָן הַפּמ"ג וְע' בְּתוֹס' עִירוּבִין כ"א ע"א ד"ה מִיָּדִי שֶׁכ' לְעִנְנֵי פִּסִּי בִּירְאוֹת דְלֹא הוֹתֵר אֱלָא לְבִהְמָה בְּלִבְד אֲבָל אָדָם מְטַפֵּס וְעוֹלָה מְטַפֵּס וְיוֹרֵד וּמ"מ מִיָּדִי דְחֹזֵי לְאָדָם בְּעִינֵי וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' פִּינוּ דְלֹא שְׂרִי אֱלָא לְצוֹרֵךְ בְּהִמָּה אִמְאִי בְּעִינֵי מִיָּדִי דְחֹזֵי לְאָדָם וְתִי' שְׁאָם דְלֹא לְצוֹרֵךְ בְּהִמָּה וְנִשְׁתִּירוּ שֵׁם שְׂרִי לְאָדָם ע"ש יוֹתֵר לֹא יִרְשְׁנֵי הַזְּמַן לְהַאַרְיָה וְה' שְׁנוֹתֶיהָ יִאַרְיָה בְּטוֹב וּבִנְעִימִים כְּנִפְשָׁהּ וְנִפְשׁ רַבָּה הַדוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִימָן נב ל' הָרֶאָבָאֲנִיץ בְּמִדִּינַת הַגֵּר.

בַּעֲזַה"י יוֹם ג' שְׁלַח תֵּר"מ לַפ"ק סְטְרִיָּא. שְׁלוֹם רַב לְכָבוֹד הַרְבֵּנִי הַחֲרִיף הַמְּוֹפְלָג בְּתוֹרָה וּבִירְאוֹת ה' טְהוֹרָה הַנִּתְיָק כַּש"מ שְׁמוּאֵל דוֹד פְּרִידְמָאן נ"י.

מְכַתְּבוֹ עִם שְׁאֵלוֹתָיו הַגִּיעֵנִי בְּעֵת אֲשֶׁר סְבוּנִי גַם סְבִיבוּנִי טְרָדוֹת רַבּוֹת וְעֲצוּמוֹת וְלֹא יִכְוֹלְתִי לִיקַח מוֹעֵד לְתַת לוֹ מַעֲנֶה וְעֵתָה אֲמַרְתִּי לְהַשִּׁיב לוֹ מִפְּנֵי הַכְּבוֹד. ע"ד שְׁאֵלְתוֹ בְּאַחַד שְׁהִי לוֹ בֵּית הַכֶּסֶּא סְמוּךְ לְבֵיתוֹ וְנִמְלָךְ וּפִינוּ הַצּוֹאָה וְהַתִּיבָה שְׁעֵשׂוּי לִישִׁיבָה וְסַתֵּם הַחֲפִירָה בְּעֶפְרַר וְרִצְפוּהוּ בְּנִסְרִים וְהַדְּפָנוֹת סִייד בְּסִיד וְשׁוֹאֵל וּמְסַתְּפֵק אִם רִשְׁאֵי לְקָרוֹת ק"ש וְלִהְתַּפְּלֵל עֵתָה בְּחֶדֶר זֶה וּמַעֲלָתוֹ מְבִיא דְבָרֵי תִשׁוּ' פּמ"א ח"א ס' פ"ז הוּבָא בְּבֵרַכ"י א"ח ס' פ"ה שֶׁכ' לְעִנְנֵי מְרַחֵץ דָּאָם שִׁינְהוּ וְעָקֵר הַתַּנּוּר וְהַסְּפָסְלִים וּבִיטְלוּ שְׁלֵא לְרַחֵץ בּוֹ עוֹד וְעֵשָׂה מְמַנּוּ בֵּית דִּירָה מוֹתֵר לְקָרוֹת ק"ש וְלִהְתַּפְּלֵל בְּתוֹכוֹ אֲבָל י"ל דְּבִיהַכ"ס חֲמִיר מְרַחֵץ דְּהָא קִי"ל דְּאִיסוּר לְהַתַּפְּלֵל כְּנִגְדַּ בִּיהַכ"ס מִשְׁא"כ בְּמְרַחֵץ וְא"כ י"ל דְּבִיהַכ"ס ל"מ בְּיִטּוֹל כְּלָל עַכְתָּ"ש: הִנֵּה לְכַאוּרָה נִרְאָה לְהַבִּיא רֵאִי' דְלֹא מוֹעִיל מֵה שְׁבִיטְלוּ מְהִיּוֹת עוֹד בִּיהַכ"ס מְהָא דֹא' בְּבִרְכוֹת כ"ו ע"א כְּמָה יִרְחִיק מְהֵן וּמִן הַצּוֹאָה ד"א אֲמַר רַבָּא אֲמַר רַב סְחוּרָה אַר"ה ל"ש אֱלָא לְאַחֲרֵי אֲבָל לְפָנָיו מְרַחֵק מְלֵא עֵינָיו וְכֵן לְתַפְּלָה אִינִי וְהָאֵמַר רַבְרָם בַּר פֶּפְאָ אַר"ח עוֹמֵד אָדָם כְּנִגְדַּ בִּיהַכ"ס וּמִתַּפְּלֵל הַב"ע בְּבִיהַכ"ס שְׁאִין בּוֹ צוֹאָה אִינִי וְהָאֵרִיב"ח בִּיהַכ"ס שְׁאֵמְרוּ אַעֲפ"י שְׁאִין בּוֹ צוֹאָה וּבֵית הַמְּרַחֵץ שְׁאֵמְרוּ אַעֲפ"י שְׁאִין בּוֹ אָדָם אֱלָא הַב"ע בְּחֶדֶתִּי וְהָא מִיִּבְעֵי לִי לְרַבָּא הַזְּמִינוּ לְבֵית הַכֶּסֶּא מְהוּ יֵשׁ זִמּוֹן אוֹ אִין זִמּוֹן כו' וְלְכַאוּרָה קִשְׁיָה לְוִקְמָא בְּשַׁחֲשִׁיב שְׁלֵא יְהִי עוֹד בִּיהַכ"ס דְּהָא בְּקִידוּשֵׁין נ"ט פְּרִיָּה שֵׁם לר"י דְּאֲמַר אֲתִי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל דִּיבּוּר מְהָא דְכָל הַפְּלִים יוֹרְדִין לִיָּדִי טוֹמְאָתוֹן בְּמַחְשָׁבָה וְאִין עוֹלִין מִיָּדִי טוֹמְאָתוֹן אֱלָא בְּשִׁינּוּי מַעֲשָׂה מַעֲשָׂה מוֹצִיא עוֹד מַעֲשָׂה וּמִיָּד מַחְשָׁב' מַחְשָׁבָה אִינְהּ מוֹצִיאָה לֹא מִיָּד מַעֲשָׂה וְלֹא מִיָּד מַחְשָׁב' בְּשִׁלְמָא בְּיָד מַעֲשָׂה לֹא מַפְקָה דְלֹא אֲתִי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל מַעֲשָׂה אֱלָא מִיָּד מַחְשָׁבָה מִיָּהָא תַּפְּיָק שְׁאִנִּי מַחְשָׁבָה דְּטוֹמְאָה דְּכִי מַעֲשָׂה דְּמִי וְכַד"ר פ' דר"פ רַמִּי כְּתִיב פִּי יִתֵּן וְקָרִינוּ פִּי יִתֵּן הָא פִּיצַד פִּי יִתֵּן דּוֹמְיָא דְּכִי יִתֵּן מֵה יִתֵּן דְּנִיחָא לִי אַף יִתֵּן דְּנִיחָא לִי ע"ש וְא"כ הַתִּינַח גְּבִי מַחְשָׁבָה דְּטוֹמְאָה דְּרַחֲמָנָא קָרִיא מַעֲשָׂה אֲבָל כָּאֵן בְּבֵית הַכֶּסֶּא נִימָא דְמֵה שְׁמַחְשִׁיב אַח"כ לְבַטְלוּ מְהִיּוֹת עוֹד בִּיהַכ"ס מְבַטְלֵת מַחְשָׁבָה הָרֵאוּשׁוּנָה א"ו פִּינוּ דְּהַזְּמִינוּ בְּמַחְשָׁבָתוֹ לְבִיהַכ"ס בְּזִינָא מִקְלֵתָא לְהַתַּפְּלֵל עוֹד נִגְדַּ בֵּית זֶה וְא"כ ה"ה בְּבִיהַכ"ס יִשְׁן שְׁנַעֲשָׂה מַעֲשָׂה אַף פִּי עוֹשָׂה מַעֲשָׂה אַח"כ לְבַטְלוּ מְהִיּוֹת עוֹד בִּיהַכ"ס ג"כ ל"מ לְעִנְנֵי

לקרות ק"ש ולהתפלל בתוכו דמאים ואיפא משום והי' מחנה קדוש אולם באמת אין ראי' מהתם דמדקא' ר"ח הלשון עומד אדם פנגד בהכ"ס ומתפלל מדקרי לי' בית הפסא משמע שלא נתבטל מלהיות ביהכ"ס אבל היכי דעשה שינוי מעשה ובטלו בנדאי אין לו שוב דין ביהכ"ס.

והנה בתשו' פמ"א יא הנ"ל מבואר דין זה גם לענין ביהכ"ס ונ"ל ואעפ"י שאמרו ביהכ"ס אעפ"י שאין בו צואה היתם לא עקרו שם ביהכ"ס מינ' אף שפינו הצואה ממנו מ"מ בדעתם שישתמשו בו לביהכ"ס כמו שהי' לפנים אבל אם רצו לבטל הביהכ"ס לגמרי ולעשות ממנו בית דירה נראה דמותר דמידי דהוי אבית שהקצוהו לע"ז דאינו מותר אלא א"כ הוציאה משם דרך ביטול דהיינו שלא להכניס עוד שם ע"ז כמבואר ביו"ד סי' קמ"ה ס"ג בהג"ה ואף דבית שהקצוהו לע"ז הי' משמשי אלילים דנאסר מה"ת מהני ביטול אם מבטל באופן שלא להכניס עוד שם ע"ז ק"ו לביהכ"ס כו' ע"ש ובאמת מבואר במג"א סי' קנ"ד ס"ק י"ז בשם הרא"ם דאפי' נעבד בבית ע"א בקבע מותר להתפלל בתוכו ע"ש איברא דלפענד"נ דיש לחלק בין אם מאיס מחמת שנעבדה בו עבירה לבין אם מאיס מחמת עצמו דבמאים מחמת עבירה נוכל לומר דמהני שינוי פדמוכח בש"ס ע"ז נ"ב ע"ב גבי אבני מזבח ששקצום אנשי יון דפריה היכי נעביד נתברינהו אבנים שלימות א"ר כו' ולכאורת קשה לשי' ר"ת בתוס' סופה ל"ב ע"א דאפי' לאחר ביטול נמי מאיס לגבוה א"כ איך יחזור ויבנה בהן המזבח א"ו משום דאשתני ופנים חדשות באו לכאן ול"א דמאים לגבוה.

וזהו דוקא במאים מחמת איסור משא"כ אם המיאוס הוא בעצם הדבר ל"מ שינוי וראי' לזה נלענ"ד מש"ס מנחות ס"ט ע"א בעי רמב"ח חטין שבגללי בקר ושעורין שבגללי בהמה מאי למאי כו' אלא למנחות פשיטא דלא הקריבהו נא לפחתה הירצה או הישא פניה לא צריכא דנקטינהו ונרעינהו וקא בעי לאתניי מנחות מינייהו מאי תיקו וקשה לכאורה דהא בב"ק ס"ה ע"ב גבי נתן לה חטין באתונה ועשאן סולת קיי"ל כב"ה דדרשי הם ולא שינוייהם וכ' בתוס' שם דכיון דשינוי קונה א"כ ראוי הוא להתיר שינוי באתנן לגבוה דחשיב פאחר ואין זה אותו שפא לידה בתורת אתנן ומיאוס נמי לא מאיס ע"ש וא"כ חזינן דבחטין ועשאן סולת כיון דנשתנה ל"ש בי' מאיס וא"כ ל"ל להגמ' הנ"ל למיבעי' בכגון דנקטינהו ונרעינהו הרי בלא"ה נמי מצי למיבעי אי משום מאיסותא הוא וכיון דנעשה סולת אזלי למיאוסותיהו א"ד משום פחישותא כו' א"ו דשינוי ל"מ לענין מאיס רק אם הוא מאוס מחמת שנעשה בו איסור [דומיא דמצינו במחלות החטאים בעדת קרח שעשו מהם ציפוי למזבח אף דנעבדה בהן עבירה וע"כ משום דנשתנו וע' מנחות צ"ט ע"א וע' תוס' ע"ז כ"ד ע"א ד"ה ישראל הי' משמרין כו' דכיון דאשתני לא מיגבר ולא בזיא מילתא ע"ש] אבל היכי שגוף הדבר מאיס ל"מ בי' שינוי.

ואולם בכל זה נראה כיון דכבר נסתם החפירה וגיטל התיבה שעשו לשיבה וסיידו המחיצות בסיד ופנים חדשות באו לכאן בשינוי רבה כזו בנדאי הוי ממש פבית אחר ואין סברא לאסור לומר בו דברים שפקדושה וע' עירובין ע"ח ע"ב דבמילאו עפר ואין עתיד לפנותו מהני אפי' לא ביטלו בפירוש מכ"ש בנ"ד שרצפוהו בנסרים וע' בב"י יו"ד סי' ר"א מ"ש בשם ספר היראים ובפרט שמבואר ברבינו יונה ספ"ג דברכות דהא דאמרין

ביהכ"ס אעפ"י שאין בו צואה אינו רק מדרבנן וע' ב"ר"ן נדרים ז ע"א דזימון אינו אלא דרבנן] א"כ בנדאי מהני שינוי מעשה וביטול ומ"ש מעלתו דאין ראי' ממרחץ לביהכ"ס דביהכ"ס תמיר ממרחץ דהא אסור להתפלל פנגד ביהכ"ס משא"כ במרחץ שגה בזה דהא אמרינן בבבב"ב כ"ו ע"א הני בתי פסאי דפרסאי אע"ג דאית בי' צואה פסתומין דמי וכ"פ בש"ע או"ח סי' פ"ג סעי' ד' והוא בתי פסאות שלנו וא"כ הני שרי לקרות ולהתפלל בתוכו רק שכי' פרמ"א שם דאם משתינים בהם לפעמים אסור להרהר בהם בד"ת וכ"ש לקרות ק"ש אולם הא כ' בטו"ז שם סק"ג דמ"מ אין לזה דין ביהכ"ס לענין הרחקה מפנגדו דהא במ"ר אין אסור מה"ת אלא פנגד הקילוח לבד ע"ש וא"כ בתי פסאות שלנו אין להם דין הרחקה פנגדו.

ומ"ש בתוס' מגילה ו' ע"א ד"ה טראטריות י"מ בתי ע"א כו' וקרקסאות ר"ל בית הפסא בלשון ערב וקשה לומר שאותן מקומות יטלום ללמוד שם תורה כו' ולכאורה הא אפ"ש ע"י שינוי אין להוכיח משם דגם ע"י שינוי אסור דכונת התוס' הוא שקשה הדבר לומר שדוקא אותן בתיים המטונפות יהי' עתידין שרי יהוד' ללמוד שם תורה ברבים אבל לא משום אסור דנדאי היכי שנשתנה ופנים חדשות באו לכאן וכבר נתבטל לית דין צריף בושש שיש לו דין שאר בית דירה ומותר לומר בו כל דבר שבקדושה: ואשר שאל באחד שהלך בשבת לצורך חולה שיש בו סכנה איזה פרסאות אי מותר לקבל ש"כ דהוי ש"כ שבת ואת"ל דמותר ליטול ש"כ אי חייב ליתן לו ש"כ דאף שמבואר בח"מ סי' רס"ד ס"ד בהג"ה דכל אדם שעושה פעולה עם חבירו לא יוכל לומר בחנם עשות עמדי הואיל ולא צויתיה אלא צריף ליתן לו ש"כ מ"מ פיון דבזה עשה מצנה דכל הגריז ה"ז משנפח יוכל לומר משום המצנה עשית ואיני צריף ליתן לה ש"כ.

הנה לא פורש במכתבו אם הי' איש זה רופא שהלך לרפאות את החולה דאז אף שמבואר בש"ע יו"ד סי' של"ו דאסור ליקח ש"כ רפואה רק ש"כ בטילה והוא מבואר במשנה בכורות כ"ט ע"א לענין הנוטל ש"כ להזות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה אם הי' פהו מטמאהו מתרומתו כו' ונותן לו ש"כ פועל בטל וע"ש ע"ב בתוס' ד"ה פועל בטל וכן בב"מ ל"א ע"ב גבי השבת אבידה ועיין בתוס' פתובות ק"ה ע"א ד"ה גזרי גזירות כו' וא"כ הא בשבת ל"ש ש"כ בטילה דבלא"ה בטל הוא ממלאכה וא"כ אסור ליקח ש"כ אולם הא מבואר בתוס' פתובות ובכורות כ"ט ע"א וברא"ש שם דהיכי דכל עסקו הוא רק בזה ובאומנתו יחי' שרי לי' ליטול ש"כ דאין לו אומנות אחרת להתפרנס ממנו ע"ש וא"כ ברופא שאומנתו בכך בנדאי נחית אדעתא לקבל ש"כ ובנדאי שרי ליטול ש"כ לפי"ד הג"א בכתובות פ' אעפ"י דלקיום מצנה שרי ליטול ש"כ ול"ה ש"כ שבת.

אף גם באיש אחר שאינו רופא יש להתיר בנ"ד פיון דהלך לצורכו איזה פרסאות והוי מילתא דטריחא ומותר ליקח ש"כ בשביל הטריחא ודומה לזה מבואר בספ"ב דקידושין דאף דאסור ליטול ש"כ על הנאה וקידוש מ"מ בשביל הבאה ומילוי מותר ליטול ש"כ ופירש"י דמילתא דטריחא הוא ושרי למשקל אגרא ע"ש ותפול בזה קוש' התוס' פתובות ק"ו ע"א ד"ה מבקרי מומין כו' ע"ש וא"כ ה"נ פיון דקטרח כל הני פרסי ואזיל י"ל דשרי ליטול ש"כ לפי"ד הג"א הנ"ל.

והנה ראיתי למעלתו שכתב דכיון דכל הנריז ה"ז משופח הוי מצנה וא"צ ליתן לו שְכר. ולכאורה בתורה המצנה דנריזות להציל נפש ישראל בטירחא גופה הוי מצנה ונהלא יותר מזה מבואר במרדכי ב"ק פ' הגוזל ובסנהדרין פז"ב דבכל מילי דמצנה אפי' פשאדם מבטיח לחבירו שְכר פגון מי שאמר לחתנו תלמוד עם בנה ואני אשלם לה פטור דיכול לומר משטה אני בה ורא' מיבמות ק"ו בתליצה מוטעת דאמרה לו חלוי ע"מ שאמתן לה מאתים וזו יכולה לומר משטה אני בה והובא להלכה בח"מ סי' פ"א וסי' של"ו ועיין ביש"ש ב"ק שם סי' ל"ח דדוקא היכי דיש הפסד להמציל בהצלתו א"י לומר משטה אני בה וא"כ ה"נ פינו דמצנות פקוח נפש חלה על כ"א מישראל לטרונם ולהצילה ונריז ה"ז משופח א"כ אפי' אי הי' מבטיח לו שְכר לא הי' יכול לתובעו מכ"ש בלא הבטיח לו פלל אמנם י"ל דהא מבואר ביו"ד סי' רמ"ו ס"ה בהג"ה בשם הגמ"י דעל מצנה דרבנן מותר ליטול שְכר ול"ש מה אני בחנם כו' ע"ש ונהי מבואר בנדרים ל"ז ע"א דשרי ליטול שְכר על פיסוק טעמים ומבואר בך"ן שם הטעם דהוי רק מדרבנן א"כ ביש אחרים שיעשו עבור החולה הא דכל הנריז ה"ז משופח אינו אלא מדרבנן וי"ל דשרי ליטול שְכר וא"כ ממילא מחויב הוא ליתן לו כמו בעד שאר פועלה.

אמנם דא עקא דבאמת הוי שְכר שבת ובטו"ז א"ח סי' תקפ"ו סק"ז כ' ע"ד המרדכי שכ' דמותר לקבל שְכר היכי דאיכא מצנה ול"ה שְכר שבת דזהו דוקא במצנה התלו' בשבת עצמו ואינה שייכה לימות החול ע"ש א"כ מצנות הרפואה אינו דוקא בשבת ואף דמבואר בא"ח סי' תקכ"ו לענין חופר קבר מת ביו"ט ב' מותר ליטול שְכר אף דהוי שְכר שבת משום דלגבי מת פחול שניו' רבנן לכל עניניו ונהי נמי חול לענין קבלת שְכר וא"כ י"ל דה"ה בחולה שיי"ב ספנה פינו דהותרה מלאכת שבת בשבילו ה"ה לענין קבלת שְכר אמנם ז"א דזהו דוקא לענין מת ביו"ט ב' דמש' פחול שניו' רבנן אף למיגז לי גלימא ולמיגז לי אסא אבל גבי חולה לא הותר רק מה שהוא נחוצ' בשביל החולה שא"א לו בלעדו ונהי הוא פלוגתא בין הראשונים ז"ל אי הוי הותרה או דחוי' ועיין יומא מ"ו ע"ב ונהי בב"מ נ"ח ע"א בהשוכר את הפועל לשמור את הפרה כו' אין נותנין לו שְכר שבת אף דהשמירה בנדאי מותר בשבת וע' בט"ז בס"י תקכ"ו הנ"ל סק"ג שכ' דזהו אם לא נמצא מי שיתעסק בחנם מותר ליתן לו אבל אותו שאינו רוצה לעשות פי אם בשְכר הוא בכלל המונעים א"ע מן המצנה ולא תהא פזאת בישראל ומביא בשם רש"ל שכ' אם הי' מעשה בא לידי שלא הי' רוצה לעסוק כ"א בשְכר הייתי מטעהו כמו שמטעין בתליצה ע"ש א"כ מכ"ש בנ"ד שלא הבטיח לו פלל בנדאי אינו חייב ליתן לו וע' בע"ז כ"ו ע"א סבר רב יוסף למימר אולודי עכו"ם בשבתא בשְכר שרי משום איבה וכ' הריטב"א בחי' שם דצריף לזרוק השְכר לים משום דהוי שְכר שבת ע"ש וע' במג"א סי' של"ד ס"ק י"ב גבי נפלה דליקה בשבת דיכול להציל פדי מזון ג' סעודות כו' ואומר לאחרים באו והצילו לכם כ"א מזון ג' סעודות ויכולים לקבל כל מה שיוכלו לקבל ואם רוצים זוכים בו מן ההפקר פינו שאמר הצילו לכם ואם אינם רוצים לזכות אלא רוצים להחזירו לקבל שְכר על הצלתם הרשות בידם ול"ה שְכר שבת וכ' המג"א ע"ז בשם הש"ג דאם החזירו לו ואח"כ מבקשים שְכר אסור להם ליטול דשוב לא יכלו לומר מהפקירא קא זכינו כמ"ש בח"מ סי' קפ"ג כו' ואע"ג דבחול כה"ג צריף לשלם לו כמ"ש בח"מ סי' רס"ד הקא אסור משום שְכר שבת ע"ש.

וילעגן השאלה בְּמִי שְׁפָדָה בְּנוֹ בְּכוֹרוֹ בְּשֵׁבֶת הַדְּבָר פְּשוּט דְּמַהְגֵּי הַפְּדִיּוֹן דְּקִי"ל מְקַח
שְׁנַעְשָׂה בְּשֵׁבֶת הַמְּקַח קִי"ם כְּבַח"מ ס"י קצ"ה ורל"ה וְכֵן הוּבְאָה שְׁאֵלָה זוֹ בְּשׁו"ת שְׁבוֹת
יעקב ח"ב ס"י ק"ז וּפְסֵק דְּמַהְגֵּי הַפְּדִיּוֹן וְסִי"ם וּמ"מ פִּינּוֹן שְׁאֵינֶן בְּגִי תוֹרָה רְאוּי לְגִזֹּר עַל
אָבִיו שְׁפָדָה וְעַל הַפֶּה לְהַתְעַנּוֹת שְׁנֵי נְחֵמִישֵׁי וְשְׁנֵי פְדֵי שְׁלֹא יָבֹאוּ לְזַלְזֵל בְּאִסּוּר שְׁבֵת.

כ"ז רְאִיתִי לְהַשִּׁיב לוֹ לְמַעַן מְלֹאוֹת שְׁאֵלְתוֹ וְהִי בְּזֵה שְׁלוֹם מֵאֵד"ה דְּבָרֵי הַדּוֹר"ש בְּאֵהָבָה:
ס"י נג לק' דְּאֵלִינָא. בַּעֲזַה"י יוֹם ד' י"א לַמְב"י תר"מ לפ"ק סְטְרִיָא.

יְשׁוּת ה' שְׁלוֹם וְרַב טוֹב לְכַבּוֹד מַח' הָאֲבָרָה הַמְּוַפְּלֵג הַחֲרִיף זֵית רַעְנָן יָרָא וְשְׁלוֹם כַּש"מ
שְׁלוֹם אַבִּיגְדוֹר נ"י בַּהֲרַה"ג מוה' יַעֲקֹב נ"י רֵאבֵד"ק בְּרֵאדִי יצ"ו. מְכַתְּבָה הַגִּיעֵנִי וְהַנְּנִי
לְמִלְאוֹת חֶפְצָה וּבְקִשְׁתָּהּ לְתַת לָהּ מַעֲנֵה הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה בְּדָבָר אֲשֶׁה א' שְׁעֵמְדָה מְלֻדָת
וְהַלְכָה אֲצֵל רוּפָא לְדְרוֹשׁ סִיבַת הַדְּבָר אֲשֶׁר נִמְנַע מִמֶּנָּה פְּרִי בְטָן וּבְדָקָה הָרוּפָא ע"י
מֵאֲשִׁיעַן וְנִסְתַּפְקַת אִם הָאֲשֶׁה הַלְזוֹ טְמֵאָה נְדָה אַחַר הַבְּדִיקָה מִשׁוּם דְּאִי אֲפֹשֶׁר לְפַתִּיחַת
הַקְּבֵר בְּלִי דָם: הִנֵּה דְבָר זֶה אָנוּ לְמַדִּין מִדְּבָרֵי הַב"י בִּיּו"ד ס"י קפ"ח שְׁכ' עמ"ש הַטּוֹר
שֵׁם הַכְּנִיסָה שְׁפוּפְרַת וְהוֹצִיאָה דָם טְהוֹרָה וְכֵן אִם רְאֵתָה דָם בְּחַתִּיכָה אִפִּי אִם הִיא
מְבֻקְעַת כּו' וְדוּקָא חַתִּיכוֹת קְטַנּוֹת דְּוּמִיָּא דְשְׁפוּפְרַת אַבְל חַתִּיכָה גְדוּלָה טְמֵאָה אִפִּי לֹא
רְאֵתָה פְלוֹם שֵׁא"א לְפַתִּיחַת הַקְּבֵר בְּלִי דָם וְכ' הַב"י וְנ"ל וְלִקְוָה חִילָק רַבִּינוּ בֵּין חַתִּיכָה
קְטַנָּה לְגְדוּלָה דְקְטַנָּה אִין בְּהַ פְתִיחַת הַקְּבֵר שְׁנֵאֲמַר שֵׁא"א לָהּ בְּלֹא דָם וְתַדַּע דְּהֵא
דְאֲמַרִּינוּ דְרַבְּנֵינוּ סְבָרִי אִין דְרַכָּה שֶׁל אֲשֶׁה לְרֵאוֹת דָם בְּחַתִּיכָה בְּחַתִּיכָה קְטַנָּה קְאָמְרִי וְלֹא
בְגְדוּלָה דְהֵא פִינּוֹן דְמִיִּיתִי לָהּ בַּגְמ' אִיבְעֵיָא דְשְׁפוּפְרַת מְשַׁמַּע בְּחַתִּיכָה קְטַנָּה קְאָמְרִי דְוּמִיָּא
דְשְׁפוּפְרַת קְאָמְרִי ע"כ וְהִכִּי מְבֻנָּאָר בְּאֲמַת בְּדָבָרֵי הַתּוֹס' נְדָה כ"ב ע"ב דְּבְדָבָרִים קְטַנִּים
ל"ש בְּהוּ פְתִיחַת הַקְּבֵר וְכ"כ הַפְּרִישָׁה ע"ד הַטּוֹר בְּסִי' קצ"ד דְמִיִּירִי שְׁהַפִּילָה וְלָד קְטָן
פְּמוֹ שְׁפוּפְרַת דְל"ש בִּי לֹמַר א"א לְפַתִּיחַת קְבֵר בְּלִי דָם וְע' בְּשְׁאֵלְתוֹת דְרַב אַחַאי גְאֹון
בִּפ' תְּזַרִיעַ סוּסִי פ"ה שְׁכ' דְהֵא דְאֲמַרִּינוּ א"א לְפַה"ק בְּלֹא דָם הִי"ד בּוֹלֵד שְׁנַגְמְרָה
צוּרְתוֹ אַבְל הִיכִי דְלֹא נַגְמְרָה צוּרְתוֹ דְוֹלֵד לֹא מִקְפָּתַח טְפִי וְאֲפֹשֶׁר לְפַה"ק בְּלֹא דָם וְסִי"ם
וְכֵן הַלְכָתָא וְשַׁעֲפִי"ז נְרָאָה לִיִּישָׁב דְבָרֵי הַש"ס נְדָה מ"ב ע"ב בְּהֵא דְקֵא' הַתָּם הַנְּדָה
וְהַזְבָּה וְהִיּוֹלְדָת בְּוֹלֵן מְטַמְּאוֹת בְּפָנִים פְּבַחוּץ וּפְרִיף יוֹלְדָת אִי בִימֵי נְדָה נְדָה אִי בִימֵי זִיבָה
זִיבָה וּמִשְׁנֵי הַב"ע בְּלִידָה יִבְשָׁתָא לִידָה יִבְשָׁתָא מֵאִי מְטַמָּא בְּפָנִים פְּבַחוּץ אִיפָא פְּגוֹן
שְׁהוֹצִיא וְלָד רֵאשׁוֹ חוּץ לְפְרוּזְדוֹר וְכַד"ר א"א כּו' וְקִשָּׁה הֵא אִפִּי בְּלִידָה יִבְשָׁתָא א"א לְפַה"ק
בְּלֹא דָם וְאֲפִתִי קִשָּׁה אִי בִימֵי נְדָה נְדָה אִי בִימֵי זִיבָה וְע' בְּדָבָרֵי הַתּוֹס' שֵׁם שְׁפַתְבו
דְּבְפְרוּזְדוֹר עֲצֻמוֹ טְהוֹרָה וְהַקְּשׁוֹ מְהֵא דְקֵא' בִּפ"ק דָם הַנְּמַצָּא בְּפְרוּזְדוֹר סְפְקוֹ טְמֵא וְתִי
דִישׁ לְחַלֵּק בֵּין לִידָה לְדָם נְדָה וְהֵרִי א"א לְפַה"ק בְּלֹא דָם וְאִיפָא דָם נְדָה [ע' בִּפִּירֵש"י
נְדָה ל' ע"א ד"ה תִּשָּׁב לְזִכָּר וְדו"ק] וְע"כ מְוַכְרַחִין אָנוּ ג"כ לְאוּקְמִי אוֹ כַד' הַפְּרִישָׁה הַנְּל'
פְּשֵׁה־פִילָה וְלָד קְטָן פְּשְׁפוּפְרַת אוֹ שְׁלֹא נַגְמְרָה צוּרְתוֹ דְל"ש בִּי פְתִיחַת הַקְּבֵר כַד'
הַשְׁאֵלְתוֹת הַנְּל' וְנִיחָא לִי לִיִּישָׁב בְּזֵה ג"כ קוֹשְׁי' הַתּוֹס' בְּדָף ל"ז ע"א בְּהֵא דְקֵא' רְבָא
שֵׁם דְלִידָה אִינָה סוּתְרַת בְּזִיבָה וְעוֹלָה וְהַקְּשׁוֹ דְהֵא רְבָא גּוּפִי' ס"ל א"א לְפַה"ק בְּלֹא דָם
וְא"כ תְּסוּתוֹר דְהֵא בְּעֵינֵן שְׁבַעָה נְקִיִּים מְדָם וְלְהֵאֲמוֹר שְׁפִיר אֲפֹשֶׁר לְאֲשַׁכּוּחֵי בְּאוּפְנִים
הַנְּל' דְל"ש א"א לְפַה"ק בְּלֹא דָם וְא"כ לְפִי"ז בְּנ"ד תְּלִיא נְמִי אִם הַמֵּאֲשִׁיעַן שְׁנַבְּדָקָה בּוֹ
הִיא גְדוּלָה אוֹ קְטַנָּה פְּשְׁפוּפְרַת דְאָז ל"ש בִּי פְתִיחַת הַקְּבֵר: אָמְנָם א"ז הַגְּאֹון בַּחוּו"ד ס"י
קצ"ד כ' ע"ד תְּשׁוֹ נַחֲלַת שְׁבַעָה שְׁפּוֹסֵק בְּאֲשֶׁה שְׁיִשְׁבָּה עַל הַמִּשְׁבֵּר וּפְסִקוֹ הַחֲבָלִים

ונצירים דצריכה זו נקיים משום דהוי פתיחת הקבר וא"א לפה"ק בלא דם וא"ז הג' ו"ל השיג עליו דהא דא' א"א לפה"ק בלא דם היי"ד בשהפילה אינה דבר דנפתח הקבר כ"כ עד שישא ממנה אז אמרין דא"א בלא דם אבל פשנפתח הקבר ולא יצא ממנה אף דם אינו יוצא ע"ש וכ"מ באמת מלשון הפיהמ"ש להרמב"ם ר"פ המפלת שכ' וז"ל מעת שישא מהרחם דבר א"א בלא דם ולא פתב מעת פתיחת הרחם וע' בב"י סי' קצ"ד שכ' בשם הרשב"א וז"ל וכו' הרשב"א בת"ה דכל שמפלת פחות ממ"א אינה חוששת משום נדה אם לא ראתה ואפי' למ"ד א"א לפה"ק בלא דם דכל שהוא פחות ממ"א מציא בעלמא הוא ולית לי' פתיחת הקבר וראי' מדא' פ"ד ממחנפרי כפרה כו' הרי דאפי' בהפילה רק שהוא פחות ממ"א ל"ל פתיחת הקבר ומכ"ש בלא יצא ממנה כלל והנה אף שלענגן חילול שבת פסקין בש"ע א"ח סי' ש"ל דישיבה על המשבר הוי פתיחת הקבר ומחללין עלי' את השבת פבר מבואר באחרונים דהוא רק מטעם ספק דישיבה על המשבר הוי ספק פתיחת הקבר ובאמת באותה שעה צריך הבעל לפרוש ממנה דשמא נפתח רחמה וילעגן חילול שבת קיי"ל ספק נפשות להקל אבל אם אח"כ פסקו החבלים ממנה אגלאי מילתא למפרע דלא הי' הקבר פתוח וא"צ זו נקיים ע' בכו"פ וסדרי טהרה.

וגדולה מזו נראה להכריח מתוך דברי הרי"ף ו"ל דסובר דגם לענגן שבת אין עולה על הדעת לומר דישיבה על המשבר יהי אפי' ס' פתה"ק דהנה כ' בהא דאי' בשבת קכ"ט ע"א בזמן שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני בין לא אמרה צריכה אני מחללין עלי' את השבת וקא' התם מאימת פתיחת הקבר אמר אבני משתשב על המשבר ר"ה ברי' דר"י אמר משעה שהדם שותת ויורד ואמרי לה משעה שחברותי נושאות אותה באגפי' וכו' הרי"ף שם וכאבני עבדינין ולא מחללין עלי' שבת עד שיהא הדם שותת ויורד ותשב על המשבר.

ולכאורה הוא תמוה דהא בדברי אבני לא נזכר הדם שותת ויורד רק ישיבה על המשבר בלחוד וכבר נתקשה בזה בט"ז א"ח סי' ש"ל וע"כ נראה דהוי פשיטא לי' להרי"ף ו"ל דאין סברא לומר דאבני יסבור דישיבה על המשבר בלחוד יהי' מיקרי פתיחת הקבר ואף דאנן פסקינן בש"ע סי' הנ"ל דגם בחזא מינייהו הוי פה"ק לענגן שבת היינו משום דס"ל דעכ"פ ס' פה"ק איכא דנדרך האשה פי יבא חבל לה ויושבת על המשבר שתלד ואיכא חשש דבהקשותה ילדתה נפתח הרחם ולכך לענגן ספנת נפשות אזלינן להקל.

אמנם לענגן איסור נדות נהי דבשעה שישבה על המשבר הי' צריך לפרוש ממנה מטעם ס' פה"ק מ"מ אח"כ פשנפסקו החבלים אגמ"ל דחבלי שוא הי' ולא חבלי לידה א"כ לא הי' כלל פתה"ק: והנה ליישב קוש' התוס' בדרף ל"ז הנ"ל שהקשו הא"י מצי רבא למימר דלידה אינה סותרת בזיבה ועולה הא איהו גופי' ס"ל א"א לפה"ק בלא דם נראה בפשיטות דנהי דא"א בלא דם היינו דאי לא חזיא פלל איכא למיחש שמה הי' דם טמא ונאבד דרוב דמים באשה טמאין אבל אינו אומר שיהי' דוקא דם טמא ואיכא לאשכוחי שילדה ונפתח קברה עם דם טהור והוי שפיר נקיים מדם טמא וניחא לי' ליישב בזה קוש' התוס' בנדה י"ח ע"ב בהא דקא' התם בג' מקומות הלכו ב' חכמים אחר הרוב ועשאום פנדאי וקא' למעוטי רובא דר' יהודא דתנן המפלת חתיכה כו' והקשו התוס' ללישנא אחריןא דפ' המפלת דקאד"י טעמא דר"י משום דא"א לפתיחת קבר בלא דם

ולא משום רוב למעוטי מאי ולדברינו מיושב שפיר דהא אפי' אי הוי הטעם משום דא"א לפה"ק בלא דם ג"כ ע"כ צריכין לומר מטעם רוב דהא אפשר שהי' דם טהור וע"כ משום דרוב דמים באשה טמאין א"כ שפיר קא' למעוטי דר"י ומה נכון ליישב בזה קושני' הרא"ש בנדה כ"ב ע"א דקא' בשפופרת כ"ע ל"פ פ' פליגי בתתיכה מר סבר דרפה של אשה לראות דם בתתיכה ומ"ס אין דרפה של אשה לראות דם בתתיכה רבא אמר דכ"ע אין דרפה של אשה לראות דם בתתיכה והכא באשה טהורה ומקור מקומו טמא קמפלגי כו' והקשה הרא"ש ז"ל הרי רבא גופי' ס"ל דא"א לפה"ק בלי דם ולהאמור יתייבב שפיר דהא באמת אין זה ברור שיהי' נפתח הקבר ונקא בדם טמא ואפשר שהיה טהור וע"כ משום דרוב דמים באשה טמאין והתייבב פשוטה דרף ראי' כשאר נשים משא"כ בתתיכה או שפופרת הא ל"ה דרף ראי' בכך כמ"ש התוס' והרא"ש שם בשם רבינו שמשון וכ"כ הרמב"ם פ"ה מה' א"ב ה' ט"ז ע"ש והוי דומיא דקא' הש"ס בפ"ב דכתובות אף דרוב נשים בתולות נשאות מ"מ כל הנשאות בתולה יש לה קול וזו הואיל ואין לה קול אתרע לה רנבא וע' בתבו"ש סי' ל' וא"כ לפי"ז ה"נ במפלת חתיכה איכא למימר דילמא הי' הדם האחר שלא נראה לפנינו דם טהור ודילמא לא ארגשה דהא הרגשה שפיר נחתיכה לאו הרגשה הוא כמ"ש הר"ן וע' בבית מאיר בקונטרס התשובות סי' י"ג שפלפל בדברי הר"ן האלה] והוי ס"ס בדאורי' וס' א' בדרבנן דאזלינן לקולא כמ"ש הש"ך בסי' פ"ג וסי' ק"י גבי ציר דגים טמאים ע"ש וע' סדרי טהרה רס"י קפ"ג ואי דרוב דמים שבאשה טמאין ול"ה ס"ס ז"א דרוב הרואה דם טמא רואה דרף ראי' וזו הואיל ולא ראתה דרף ראי' אתרע לה רנבא והוא נכון לפענ"ד ואין אנו צריכין לדברי הב"י סי' קפ"ח הנ"ל והבן ואזנא נמי לפי דברינו קושני' התוס' בכריתות י' ע"א שהקשו למ"ד א"א לפתה"ק בלא דם למה פתבה רחמנא ביולדת זכר וטמאה שבעת ימים הא בלא"ה טמאה משום נדה ולהאמור י"ל דאצטריף היכי שילדה ויצא ממנה דם טהור דאינה טמאה רק משום לידה: ולדברי הגהלת שבעה הנ"ל דמשעוה שאחזוה צירים ונחבלים היינו ישיבה על המשבר [ע' פיהמ"ש להרמב"ם פ"ד דנדה] הוי פה"ק לענין נדה אפשר ליישב קושני' הרא"ש הנ"ל באופן אחר דהנה בנדה ל"ח ע"ב במשנה ס"ל לרבנן דר"א שם המקשה בתוך שמנים של נקיבה פל דמים שהיא רואה טהורין עד שיצא הנלד וא"כ משפחת בקשטה ביום שמנים ולא שפחה וביום פ"א הפילה חתיכה דאי משום דא"א לפה"ק בלי דם הרי נפתח הקבר תוך ימי טוהר משקשטה דישיבה על המשבר ולא הי' אז עלי' איסור נדות מטעם פה"ק וביום פ"א שהיא אחר ימי טוהר אשמעינן דטהורה משום דאין דרפה של אשה לראות דם בתתיכה והקבר כבר נפתח מקודם וכן מיושב לפי"ז ג"כ קושני' התוס' דכריתות הנ"ל אמנם הא קשיא לי במשנה הנ"ל דפירש"י שם המקשה בתוך פ' שנתעברה בימי טוהר או שנשפתה ולד אחר חבירו ב' חדשים וקשה דאי מייירי שנתעברה בימי טוהר א"כ הוי נפל ונהרי קיי"ל אין קישוי לנפלים ול"ל לר"א לדחות לרבנן מטעם שלא הקלו עלי' רק מטומאת זיבה ולא מטומאת נדה הרי בלא"ה ליכא למימר שניקל בדם הקישוי מטעם דאין קישוי לנפלים בשלמא לפי' ב' של רש"י שנשפתה ולד אחר חבירו ב' חדשים י"ל דהוי ולד מעליא משא"כ לפי הא' קשה וצע"כ: והנה האחרונים הקשו ע"ד הנ"ש הנ"ל דישיבה על משבר הוי פתיחת הקבר מהברייתא דפ' המפלת ד' כ"א דתניא קשטה שנים ולשלישי הפילה וא"י מה הפילה ה"ז ס' לידה ס'

זיבה מביאה קרפון ואינו נאכל ר' יהושע אומר מביאה קרפון ונאכל שא"א לפתיחת הקבר בלי דם ולדברי הנ"ש ל"ל לר"י ונחמדים לאפלוגי בהפילה הרי היו יכולין לפלוגי גם בקשטה לחוד דהיינו ישיבה על המשבר דלת"ק מביאה קרפון ואינו נאכל משום דאפשר שלא היא זיבה פלל ולר"י מביאה קרפון זיבה ונאכל דא"א לפתה"ק בלי דם והנה בפשיטות אפשר לומר דלק"מ משום דנוכל לומר דבעי לאשמעין דס"ל יש קישוי לנפלים כמ"ש התוס' שם ד"ה ואינו נאכל ובדרף פלפול קצת י"ל דהנה הראב"ד ו"ל בס' בעל הנפש שער הנסות ד"ה עתה אפרש אותן דייק לענין נסות דרוב דמים באשה טמאין דלא פיש מי שכתב שהביא לעיל מיני' והוא מסוגיא זו דלר' יהושע מביאה קרפון ונאכל ואמאי לא נחוש לתרי איסורי נבילה ונחולין בעזרה נהי דא"א בלא דם מ"מ שפא דם טהור הוא אע"כ דרוב דמים טמאין עכ"ד ולפענ"ד נראה לתרץ דברי היש מ"ש דלא תקשי עליו מפאן משום די"ל דאיכא ס"ס לאיסורא ס' דילמא ליגדה היא ואת"ל דלא ליגדה דילמא זיבה היא וס"ס הוי פרוב ולכך מביאה קרפון ונאכל וא"כ התייחד למאי דפליגי בהפילה משא"כ אי לא יפלגו רק בקשטה א"כ לא יהי רק ספק א' ותייחד קושיא לדפוקתה אמאי מביאה קרפון ונאכל דילמא דם טהור הוא ולא חיישינן לתרי איסורי נבילה וחב"ע ולפי"מ שהבאנו למעלה דישבה על המשבר ל"ה רק ס' פתיחת הקבר בלא"ה ל"ק קושיא האחרונים הנ"ל דלא הי' יכול ר"י למימר מביאה קרפון ונאכל משום דדילמא ל"ה פתיחת הקבר פלל.

והנה נלפענ"ד ראי' לדברי א"ז החו"ד הנ"ל דל"א א"א לפה"ק בלא דם רק היכא שפבר יצא ממנה איזה דבר מש"ס ב"ק י"א ע"א ואמר עולא אר"א שליא שיצתה מקצתה ביום ראשון ומקצתה ביום שני מונין לו מן הראשון א"ל רבא מאי דעתיך לחומרא חומרא דאתי לידי קולא הוא דקא מטהרת לה מראשון אלא אמר רבא לחוש חוששת מימנא לא ממנא אלא לשני מאי קמ"ל דאין מקצת שליא בלא נלד תנינא כו' וקשה היכי מוכיח דהא דחוששת מראשון הוא מטעם דאין מקצת שליא בלא נלד הרי בל"ז טמאה מיום ראשון אפי' הוא ליגדה יבשתא משום דא"א לפה"ק בלא דם כדס"ל לרבא בנדה ס"ו ע"א אע"כ דכיון דלא יצאה פולה אין עדיין עלי' דין פה"ק שיהי' נימא דא"א בלא דם אמנם עדיין קשה הרי כבר הוכחנו דישבה על המשבר עכ"פ הוי ס' פתיחת הקבר וא"כ אפי' אי יש מקצת שליא בלא נלד איכא ס"ס לאיסורא דילמא יצא רוב נלד וטמאה משום יולדת ואת"ל דלא יצא דילמא בישבה על המשבר הוי פתיחת הקבר וא"א בלא דם וטמאה משום נדות.

אמנם ל"ק דהא רבא ס"ל התם אין קישוי לנפלים וא"כ בקישוי דנפלים ליכא אפי' ס' פתיחת הקבר. אמנם אכתי קשה מ"פ על ר"א מאי קמ"ל תנינא כו' דילמא ס"ל לר"א יש קישוי לנפלים כדס"ל לר"י ורבנן בנדה כ"א הנ"ל ולכך ביום הראשון טמאה דילמא הוי פתיחת הקבר וימי טהרה מונה משני דילמא ל"ה ביום הראשון פה"ק.

אולם באמת הא לא קשיא דע"כ אזיל פאן אליבא דהלכתא דאין קישוי לנפלים דאל"ה ל"ל לרבא למיפרך חומרא דאתי לידי קולא הוא דקא מטהרת לה מראשון ודחקו התוס' בד"ה דקא מטהרת כו' לפרש דלא מציינין לטהר משום ס"ס דהוי תרתי ס"ס דסתרי אהדדי הי"ל למיפרך בלא"ה דאת' לידי קולא לפי"מ דקיי"ל בנדה ל"ו ע"ב דקשטה ג'

ימים בתוך י"א ימים שבין נדה לנדה אם שפטה מעל"ע ה"ז יולדת בזוב ואם לאו ל"ה
נכה דדרשנין דמה מחמת עצמה ולא מחמת נלד א"כ אתי לידי קולא אי מנגנין הלידה
מראשון דאם קשטה ג"י קודם ולא שפטה מעל"ע לפני יום הראשון א"כ נימא דל"ה
נכה ואי נחשוב משני יהי שפטה מעל"ע והניא נכה א"ו משום דאזיל אליבא דהלכתא
דקיי"ל אין קישוי לנפלים.

ואחר פל החזון הלזה אף שלחןמרת הנ"ש אין מקום לחוש כמו שהבאתי בשם הפוסקים
הנ"ל ויש מקום לומר דגם בשעת ישיבה על המשבר ליפא למיחש לאיסור נדות משום
דהוי ס"ס דילמא ל"ה פלל פה"ק ואת"ל דהוי פה"ק דילמא הלכה פהרמב"ם שכ' בפ"ה
מה' א"ב וכ"כ הר"ע מברטנורה ר"פ המפלת דאפשר לפתה"ק בלא דם וכמסקנא דש"ס
פריתות י' ע"א אבל בבדקה הרופא ע"י מאשיען בהא אין מקום להסתפק שלא יהי פה"ק
וע' בנוב"י מהדו"ת חיו"ד סי' ק"כ שכ' דהא דאמרין אין פה"ק בלי דם אין חילוק בין
אם גרם הפתיחה הי' מבפנים או מבחוץ שהרופא הכניס אצבעו או איזה פלי ופתח פי
המקור תמיד אין פה"ק בלי דם ע"ש ונהי דבבדיקת המילדת באצבע הורו הפוסקים
להקל שאין מגעת אצבע המילדת לשם ע' בכרו"פ ובל"י.

וע' בשו"ת חת"ס חיו"ד סי' קע"ט שכ' דעל תחיבת אצבע אין מקום פלל לחוש לפה"ק
פי לעולם לא תגיע אצבע הנשים לפה"ק שהיא המקור אלא בביה"ח ואין המילדת יכולה
להכניס אצבעה בפנים בשום אופן עד שתפתח בטבע וזה נקרא פה"ק שא"א בלא דם
ע"ש מ"מ מלבד שגם בזה אין הדבר פשוט כ"כ אצלי להקל אולם ע"י מאשיען לפענ"ד
לית דין צריך בושש דהוי פה"ק ולא בעינו שיצא ממנה איזה דבר כמ"ש א"ז החו"ד
הנ"ל ואפשר שלא כ' זה אלא לשלול דעת הנ"ש שרופא להחמיר בישיבה על המשבר
אבל בנבדקה ע"י הרופא במאשיען בנדאי צריכה ז' נקיים הנלפענ"ד פתבתי דברי מח'
הדור"ש כה"י: סי' נד לק' גריידינג בעזה"י ח"י אדר תרמ"א לפ"ק סטריא שלום רב
לכבוד האברך הקריף המופלג ושמון זית רענן כש"מ זלקא לעכאוויטש נ"י.

מכתבו הגיעני ולאשר השתרגו על צוארי המון טרדות מסביב להשיב שאלות נחוצות
הלכה למעשה התמהמהתי בתשובתי ואחר עד עתה והיום פניתי מעט לתת לו מענה
כאשר תשיג יד שפלי בעזר צורי ומחוללי.

וראיתי ראשית לי ליישב מה שהעיר בנדה ר"פ הרואה נ"ז ע"ב אמר שמואל בדקה
קרקע עולם וישבה עלי' ומצאה דם עלי' טהורה שנאמר בבשרה עד שתרגיש בבשרה
כו' ת"ש נמצאת אתה אומר ג' ספקות באשה על בשרה ס' טמא ס' טהור טמא על חלוקה
ס' טמא ס' טהור ובמגעות ובהסטות הלך אחה"ר מאי הלך אחר הרוב לאו אם רוב
ימי' טמאין טמאה ואע"ג דלא ארגשה ועוד תנן הרואה פתם על בשרה פנגד בית התנורפה
טמאה ואע"ג דלא הרגשה אמר רב רמ' מדפתי מודה שמואל שהיא טמאה מדרבנן
ופירש"י דלמא ארגשה ולא אדעתה ובתוס' שם השיגו על רש"י ז"ל וכו' דאפי' מוחזק
לה שלא הרגשה טמאה מדרבנן הואיל וראתה דם נדות ונתקשה מעלתו הרי התוס'
הקשו שם מאי מהדר הש"ס התם אפירכות על שמואל הא פמה משניות בפ' בא סימן
נדם הנדה בדיני פתמים ולפרוץ מינייהו ול"ש לשנויי עלייהו לא הרגשת עד ולא הרגשת
שמש ואו' הר"י דמדיני פתמים ליפא למיפרך דהיינו יכולין להעמיד שיש זמן מרובה

משעת הפיבוס ואימור הרגישוה וְלֹא אֲדַעְתָּה אֲבָל בְּשִׁמְעֶתִין פְּרִיךְ מִפְתָּמִים דְּבִבְשָׁרָה דְּאִין רְגִילוֹת לְשָׁהוֹת פְּתָם בְּבִשְׂרָה בְּלֹא דַעְתָּה שְׁלֹא יִיבֵשׁ וְיִפְּוֹל וְאִכּוּ לְפִי מִ"ש רִש"י בְּשִׁינוּיָא דְּרַב יְרֵמְיָה דְּמוֹדָה שְׁמוּאֵל שְׁהִיא טְמֵאָה מְדַרְבְּנֵן דְּהוּא מְטַעַם דִּילְמָא אַרְגָּשָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה אִכּוּ ע"כ בְּבִשְׂרָה נְמִי שְׁיִיךְ אַרְגָּשָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה אִכּוּ בַס"ד לֹא יָדַע מַה־הוּא סְבָרָא כָּלִל תִּיְהִיֵּדֵר קוֹשְׁיָא הַתּוֹס' לְדוֹנְפְתָה הִי"ל לְמִיפְרֵךְ מִמְשַׁנְיּוֹת דְּכַתְּמִים וְאִי דְּנִימָא דְּבַס"ד הִי סוֹבֵר הַמְקַשֵּׁן דְּבִבְשָׁרָה ל"ש אַרְגָּשָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה וּמְשַׁנְיָא לִי רַב יְרֵמְיָה דְּבִבְשָׁרָה ג"כ שְׁיִיךְ אַרְגָּשָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה מְלַבֵּד שְׁאִין פֶּן דְּרַךְ הַש"ס אִף גַּם דְּוֹחֵק הוּא לּוֹמֵר פֶּן דְּבִאִינוּה סְבָרָא פְּלִיגִי הַמְקַשֵּׁן וְהַתְּרַצֵּן עַכ"ק נִלְפַעֲנֵ"ד לְתַרְצֵן ע"ד פְּלִפּוּל קֶצֶת דְּהֵנָּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין לְפִי"מ דְּמַסִּיק שְׁהִיא טְמֵאָה מְדַרְבְּנֵן אִכּוּ אֲמַאי עַל בְּשָׂרָה ס' טְמֵא ס' טְהוֹר טְמֵא הָרִי הָרִי סִפְק דְּרַבְּנֵן וְהִי"ל לְהַקֵּל פִּינוּן דְּאַפְּיָא אִם בְּוֹדָאִי הוּא מְבִשְׂרָה ל"ה אֵלָּא מְדַרְבְּנֵן פִּינוּן דְּלֹא הַרְגִישָׁה אֲמַנָּם הַדְּבָר נִכּוֹן דְּהֵנָּה בְּאַמְתַּת סְבֵרַת הַתּוֹס' נְכוּנָה הִיא דְּמִזְמַן קְרוֹב ל"ש אַרְגָּשָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה אִף הָרִי כ' הַרְמַב"ם ו"ל בַּפ"ט מַה' אִיסוּרִי בִּיאָה דְּחֻזְקַת דָּם בָּא בְּהַרְגָּשָׁה אִכּוּ אִף שְׁהוּא דְּבָר שְׁאִינוּ מְצוּי לּוֹמֵר בְּזִמְנֵן קְרוֹב אַרְגָּשָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה עַכ"ז אָנוּ מְוַכְרְחִין לּוֹמֵר פֶּן מְטַעַם הַחֻזְקָה דְּחֻזְקַת דְּמִים בָּאִין בְּהַרְגָּשָׁה אֲמַנָּם לְכַאוּרָה הָא פְּגִיד הַחֻזְקָה דְּבָא בְּהַרְגָּשָׁה הָרִי יֵשׁ לְהַאֲשִׁיחַ חֻזְקַת טְהָרָה אִף י"ל עַפִּי"ד הַמַּהֲרִי"ט בְּתַשׁוּ' ח"א ס' מ"א שֶׁכ' לַעֲנֵן קִטְנָה שְׁנִתְקַדְּשָׁה וְנִסְתַּפְּקוּ בְּמַסְפַּר שְׁנוֹתַי אִי הוּי' גְּדוּלָּה ל"מ חֻזְקַת פְּנוּיָא פִּינוּן דַּע"כ פ' אִיסוּר דְּרַבְּנֵן עָלָה שׁוּב ל"ש לְאוֹקְמָה אֲחֻזְקַת פְּנוּיָא גַּם מְדַאוּרֵייתָ' ע"ש וּלְפ"ז הַ"נ י"ל הָכִי לְפִי"מ דְּמַסְקִינִין דְּגַם בְּלֹא הַרְגָּשָׁה הוּנָא טְמֵאָה מְדַרְבְּנֵן שׁוּב חֲזִישִׁינוּ דִּילְמָא אַרְגָּשָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה אִף שְׁאִינוּ מְצוּי לְתַלּוֹת הָכִי מְזִמְנֵן קְרוֹב עַכ"ז חֲזִישִׁינוּ לְזֵה מְטַעַם הַחֻזְקָה דְּחֻזְקַת דְּמִים בָּאִין בְּהַרְגָּשָׁה וְאִי דְּאִיכָּא לְגַגְד זֵה חֻזְקַת טְהָרָה ז"א דְּכִינֵן דַּע"כ פ' טְמֵאָה מְדַרְבְּנֵן שׁוּב ל"ש לְאוֹקְמָה אֲחֻזְקָה גַּם מְדַאוּרֵייתָ' כַּנ"ל וְגַם רִש"י ז"ל סוֹבֵר פְּשִׁיט' הַתּוֹס' דְּגַם בְּוֹדָאִי לֹא הַרְגִישָׁה הִיא טְמֵאָה מְדַרְבְּנֵן רַק דְּלֵהַכִּי פִי דִּילְמָא אַרְגָּשָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה כְּדִי לְתַרְצֵן הָא דַּעַל בְּשָׂרָה ס' טְמֵא ס' טְהוֹר טְמֵא הָרִי הָרִי סְד"ר כַּנ"ל וְלֵהַכִּי פִי דְּהַשְׁתָּא דְּמַסְקִינִין דְּטְמֵאָה מְדַרְבְּנֵן אִפִּי בְּלֹא הַרְגָּשָׁה שׁוּב חֲזִישִׁינוּ דִּילְמָא אַרְגָּשָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה כַּנ"ל וְאִיכָּא ס' דְּאוּרֵייתָ' וְלִכְךָ א"ש הָא דְּקַתְּנִי עַל בְּשָׂרָה ס' טְמֵא ס' טְהוֹר טְמֵא.

וּמִמִּילָא לְפִי"ז מִיְנוֹשֵׁב שְׁפִיר קוֹשְׁיָא מַעֲלָתוֹ דְּהַמְקַשֵּׁן בַּס"ד דְּהוּי סוֹבֵר דְּשְׁמוּאֵל מְטַהֵר בְּלֹא הַרְגָּשָׁה אִפִּי מְדַרְבְּנֵן שְׁפִיר הִי סוֹבֵר דְּלֹא חֲזִישִׁינוּ בְּכַתְּמֵם שְׁבִבְשָׂרָה דְּהוּא מְזִמְנֵן קְרוֹב לְדִילְמָא אַרְגָּשָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה פִּינוּן שְׁהוּא דְּבָר שְׁאִינוּ מְצוּי וְאִי מְטַעַם חֻזְקַת דְּמִים בָּאִין בְּהַרְגָּשָׁה הָא כְּנִגְדַּד זֵה אִיכָּא חֻזְקַת טְהָרָה דְּבַס"ד דְּבָלָא הַרְגָּשָׁה אִפִּי טוֹמְאָה דְּרַבְּנֵן לִיכָּא שְׁפִיר אִיכָּא לְאוֹקְמָה אֲחֻזְקַת טְהָרָה מִשְׁא"כ לְהַתְּרַצֵּן דְּאִיכָּא עַכ"פ טוֹמְאָה דְּרַבְּנֵן ל"ש לְאוֹקְמָה אֲחֻזְקַת טְהָרָה כַּנ"ל וְשְׁפִיר חֲזִישִׁינוּ דִּילְמָא אַרְגָּשָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה וְעַפ"י הַדְּבָרִים הָאֵלָּה נִלְפַעֲנֵ"ד לְבָאֵר פִּירִש"י ז"ל בְּנִדְהָ ג' ע"א שְׁפִי בְּהָא דְּקָא הָתָם טַעְמָא דְּשַׁמְאִי דַס"ל כָּל הַנְּשִׁים דִּינֵן שְׁעָתָן מְשׁוּם שְׁכֹן אִשָּׁה מְרַגְּשָׁתָּ בְּעֶצְמָה וּפְרִיךְ וְהֵאִיכָּא כְּתָמִים לִימָא תְּנֵן כְּתָמִים דְּלֹא כְּשַׁמְאִי וּפְרִש"י וְהֵאִיכָּא כְּתָמִים הָרוּאָה כְּתָם דְּקִי"ל לְקַמֵּן מְטַמְאָה לְמַפְרַע עַד שְׁתַּאֲמַר בְּדִקְתִי חֲלוּק זֵה כּו' וּל"א אִי נְפִיק מְגוּפָה הוּי' מְרַגְּשָׁתָּ וְהַקְּשָׁה הַמְהַרְשָׁ"א ז"ל דְּאֲמַאי פִּירִש"י דְּפִירְכַתְּ הַש"ס קָאִי דְּוֹקָא עַל טוֹמְאָה לְמַפְרַע וְלֹא עַל טוֹמְאָה לְהַבָּא כְּמוֹ שְׁפִי בְּאַמְתַּת הַתּוֹס' שְׁם וְנִרְאָה דְּהֵנָּה הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' שְׁם עַל הַטַּעַם דְּאִשָּׁה

מְרַגְּשֵׁת בְּעֶצְמָהּ דא"כ כִּי בְּדָקָה עֶצְמָהּ וּמִצָּאָה טְמֵאָה וְלֹא הִרְגִּישָׁה מ"ט דְּשִׁמְאֵי נִימָא כְּמוֹ
שְׁלֹא הִרְגִּישָׁה עֲכָשְׁיוּ כִּי נִימָא שְׁמָא נִעְקְרָה מֵאֲתָמוּל וְלֹא הִרְגִּישָׁה כּוּ' וְרִש"י פִּי' מַה
שְׁעֲכָשְׁיוּ לֹא הִרְגִּישָׁה כְּסְבוּרָה הִרְגִּישָׁת עַד הוּא וְקִישָׁה מֵאֲתָמוּל נְמִי נִימָא הָא דְלֹא הִרְגִּישָׁה
אִם שְׁמֵשָׁה כְּסְבוּרָה הִרְגִּישָׁת שְׁמֵשׁ הוּא וְאִמָּאֵי מְטַהְרִין לְמַפְרַע אֱלָא שְׁמָאֵי אֵית לִי
דְלַעוּלָם אִשָּׁה מְרַגְּשָׁת וְאִינָה חוֹשֶׁשֶׁת בְּהִרְגִּישָׁת עַד וְשִׁמְשׁ כְּמוֹ שְׁאִינָה חוֹשֶׁשֶׁת בְּהִרְגִּישָׁת
מ"ר ע"כ וְהֵאֲחֵרוּנִים הִקְשׁוּ לִפִּי"ז תִּקְשִׁי לְשִׁמְאֵי הַמְּשֻׁנָּה דְנִמְצָא עַל שְׁלוֹ טְמֵאִין וְחִיבִין
בְּקִרְבָּן נִמְצָא עַל שְׁלָה לֹאח"ז טְמֵאִין מִס' וּפְטוּרִין מִן הַקֶּרֶבֶן וּפְרִיָּה בְּסוּגְיָא דר"פ הַרְוָאָה
ה"ד אֵי דְאֲרַגְּשָׁה לֹאח"ז אִמָּאֵי פְטוּרִין מִן הַקֶּרֶבֶן אֱלָא לֹא דְלֹא אֲרַגְּשָׁה וְקִתְנֵי נִמְצָא
עַל שְׁלָה אוֹתִיוֹם טְמֵאִין וְחִיבִין בְּקִרְבָּן וּמְשֻׁנֵי לְעוֹלָם דְאֲרַגְּשָׁה וְאִימָא הִרְגִּישָׁת שְׁמֵשׁ הָוִי
וּא"כ לְשִׁמְאֵי דִס"ל דְהֵאֲשָׁה אִינָה טוֹעָה בֵּין הִרְגִּישָׁת פְּתִיחַת הַמְּקוֹר לְהִרְגִּישָׁת שְׁמֵשׁ
הַדְר"ק הַגַּמ' לְדוֹנְפְתָה אֲמָנָם לִפְעֻנְד"נ לְיִשָּׁב דְבְרֵי רִש"י ז"ל דְבִקְאָמַת הָתָם י"ל דְלִכְךָ לֹא
הִרְגִּישָׁה עֲכָשְׁיוּ מְשׁוּם דְסִבְרָה הִרְגִּישָׁת עַד הָוִי דְבִקְאָמַת לְשִׁמְאֵי ג"כ י"ל הֵהִיא סִבְרָא
דְתוּכַל הָאִשָּׁה לְטַעוֹת בְּכַךְ אִף שְׁאִינוּ מְצוּי מ"מ אֲמַרִּין הֵכִי מִפְּחַ הַחֲזִיקָה דְרוּב דְמִים
בְּאִין בְּהִרְגִּישָׁה וְאֵי דא"כ נִימָא דְגַם מֵאֲתָמוּל טְמֵאָה דְכְּסְבוּרָה הִרְגִּישָׁת שְׁמֵשׁ הָוִי ז"א דְעַד
עֲכָשְׁיוּ שְׁפִיר מוֹקְמִינִין לָהּ בְּחֻזְקַת טְהָרָה וְאֵי דְהָא פִּינּוּ דַעכ"פ טְמֵאָה מְדַרְבְּנָן אִיתְרַע
חֻזְקַת טְהָרָה שְׁלָה ז"א דְהִתְיַנַּח לְעַנְיָן טְמֵאָה דְלִהְבָּא דְהִיא טְמֵאָה עכ"פ מְדַרְבְּנָן שׁוּב
אִתְרַע הַחֻזְקַת טְהָרָה מִשָּׂא"כ לְעַנְיָן לְמַפְרַע שְׁפִיר מוֹקְמִינִין לָהּ אִתְחַזְקַת טְהָרָה כְּדִמְצִינוּ
לְעַנְיָן בְּהֵמָה שְׁנוּלֵד בְּהַ טְרִיפּוֹת דְמוֹקְמִינִין לָהּ אִתְחַזְקַת דְעֲכָשְׁיוּ הוּא דְנִטְרַף אִף דְהִשְׁתָּא
יִצָּאָה מִן הָרוּב בְּהֵמוֹת כְּשֵׁרוֹת בְּכ"ז אֲמַרִּין דְעַד הִשְׁתָּא לֹא יִצָּאָה עַדִּין מִן הָרוּב וְא"כ
לִפִּי"ז מִמִּילָא א"ש מַה דְקִתְנֵי נִמְצָא עַל שְׁלָה אוֹתִיוֹם טְמֵאִין וְחִיבִין בְּקִרְבָּן פִּינּוּ דְעֲכָשְׁיוּ
לֹא הִרְגִּישָׁה ע"כ בָּא בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ וְטַעַתָּה בְּהִרְגִּישָׁת שְׁמֵשׁ מְשׁוּם דְחֻזְקַת דָּם בָּא
בְּהִרְגִּישָׁה וְאֵי דִישׁ לָהּ חֻזְקַת טְהָרָה ז"א דְהָא בְּשִׁבּוּעוֹת י"ח מוֹקְמִינִין לָהּ לְהֵהִיא מְשֻׁנָּה
דְמִיָּרִי בְּסִמּוּף לִוְסִתָּה ע"ש א"כ ל"ל חֻזְקַת טְהָרָה דְאֲדַרְבָּא חֻזְקַת אוֹרַח בְּזִמְנוּ בָּא וּלִפִּי"ז
א"ש נְמִי דְבְרֵי רִש"י הַגַּמ' לְשִׁפִּי דְפִירְכַת הַש"ס מְכַתְּמִים הוּא מִפְּחַ טְמֵאָה דְלִמְפְרַע דְאֵי
מְכָאן וְלִהְבָּא שְׁפִיר מְטַמְּאִין לָהּ אִף לְשִׁמְאֵי מִפְּחַ דִּילְמָא אֲרַגְּשָׁה וְלֹא אֲדַעַתָּה וְאִף שְׁאִינוּ
מְצוּי מ"מ אֲמַרִּין הֵכִי מִפְּחַ חֻזְקַת דְמִים דְבָאִין בְּהִרְגִּישָׁה וְאֵי דְאִיכָּא כְּנֻגָּד זֶה הַחֻזְקַת
טְהָרָה ז"א פִּינּוּ דַעכ"פ טְמֵאָה מְדַרְבְּנָן אִיתְרַע חֻזְקַת טְהָרָה שְׁלָה כְּנ"ל וְהִתְיַנַּח
לְעַנְיָנוּטְמֵאָה דְלִהְבָּא מִשָּׂא"כ מְטַמְּאָה דְלִמְפְרַע פְּרִיָּה שְׁפִיר אִמָּאֵי מְטַמְּאִין לְמַפְרַע הָא
לֹא הִרְגִּישָׁה וְאֵי דִילְמָא אֲרַגְּשָׁה וְלֹא אֲדַעַתָּה ז"א דְלְשִׁמְאֵי הוּא דְכָר שְׁאִינוּ מְצוּי שְׁתַּרְגִּישׁ
וְלֹא יְהִי רַמִּי עֲלָה וְאֵי דַע"כ נִימָא הֵכִי מִפְּחַ חֻזְקַת דָּם בָּא בְּהִרְגִּישָׁה ז"א מְשׁוּם דְאִיכָּא
כְּנֻגָּדָה חֻזְקַת טְהָרָה וְאֵי דְהָא עכ"פ טְמֵאָה מְדַרְבְּנָן וְאִתְרַע הַחֻזְקַת טְהָרָה ז"א דְעַל לְמַפְרַע
שְׁפִיר אִיכָּא לְאוּקְמָה אִתְחַזְקַת טְהָרָה וְלֹא תְהִי טְמֵאָה אִפִּי' מְדַרְבְּנָן כְּנ"ל: וְעַפ"י הָאֲמוּר
נִלְפַעֲנָד לְבָאָר דְבְרֵי הַרְמֵב"ם ז"ל בְּפ"א מַה' עֲבוּיָה"כ שִׁכ' ז' יָמִים קוֹדֵם יוֹה"כ מְפָרִישִׁין
כ"ג מְבִיתוֹ לְלִשְׁכָּתוֹ שְׁבִמְקַדָּשׁ וְדָבָר זֶה קִבְּלָהּ מִמְּשָׁה רַבִּינוּ וּמְפָרִישִׁין אוֹתוֹ מֵאֲשֵׁתוֹ כֹּל
ז' יָמִים אֲלוֹ שְׁמָא תִמְצָא אֲשֵׁתוֹ נִגְדָה וְנִמְצָא טְמֵא ז' יָמִים וְא"י לְעַבְדוֹ ע"כ וְתִמְהוּ עָלָיו
דְהָרִי בְיוֹמָא ו' ע"א אֲרִיב"ב שְׁמָא תִמְצָא אֲשֵׁתוֹ סִכְף נִגְדָה וְלָמָּה שְׁיִנָּה הַרְמֵב"ם אֵת טַעְמוֹ
וְכַתֵּב וְדָאֵי נִגְדָה וּבִקְאָמַת הִקְשׁוּ הַתּוֹס' בְּנִגְדָה ט"ו ע"א אִמָּאֵי קֹא' שְׁמָא תִמְצָא ס' נִגְדָה הִיל"ל
וְדָאֵי נִגְדָה אִם תְּבַדּוּק שְׁיַעוּר וְסִת סְמוּף לְבַעֲלִילָה וְתִי' דְהָא לֹא שְׁכִיחָא ע"ש הָרִי דַל"ח

לְשֵׁמָא תַמְצָא בְּתוֹף אוֹתְיוֹם שְׁהִיא וְדַאי נְדָה וְהַנְלַפְעַנ"ד דְּהֵנָּה הַתּוֹס' בְּנִדָּה ס' ע"ב ד"ה
אִימָא הַקְשׁוּ אַמְאִי אַם נִמְצָא עַל שְׁלָה אוֹתְיוֹם טְמָאִין וְסִיבִין בְּקֶרְבָּן הָרִי פִּינּוּ דִיכּוּל
לְהִיּוֹת דַּאע"ג דְּנִמְצָא כְּשִׁיעוּר נֶסֶת שְׁלֵא הִי' דָּם בְּשַׁעַת בִּיאָה כְּדַא' שָׁם א"כ אַמְאִי בַּעֲלָה
בְּחֻטָּאת הָא סָפֵק הוּא וְתִי' פִּינּוּ דְרוּב פְּעֻמִּים בָּא מְקוּדָם וּבְתַשְׁמִישׁ דְּאִיפָא לְמִיתְלִי בְּעִיכּוּב
שְׁמֵשׁ טְמָא מַה"ת ע"ש וְלִכְאוּרָה קָשָׁה דְּהָרִי כ' הַב"י בְּסִי' קפ"ז לְעַנְנֵי הַבְּדִיקָה בְּרוּאָה
דָּם מ"ת שְׁהַקְשָׁה פִּינּוּ דַאִין כָּל אֲצַבְעוֹת שׁוּוֹת א"כ אִימָא הַשְּׁפוּפֶרֶת אִינוּ עֵב כְּמוֹ אֲצַבְע
וְתִי' פִּינּוּ דְרוּב נְשִׁים אִין רוּאוֹת מְחַמַּת תַּשְׁמִישׁ ל"א לְחֻמְרָא אִין כָּל אֲצַבְעוֹת שׁוּוֹת ע"ש
וּא"כ חֲזִינֵן דְּרוּב נְשִׁים אִין רוּאוֹת מ"ת וְאִיף כ' הַתּוֹס' דְּרוּב פְּעֻמִּים בָּא מְקוּדָם אֲמַנָּם י"ל
דְּכּוֹנַת הַתּוֹס' הוּא פִּינּוּ דְּהַשְׁתָּא מְצָאָה דָּם וְלֹא הַרְגִּישָׁה וְרוּב דְּמִים בָּאִין בְּהַרְגָּשָׁה ע"כ
בָּא בְּשַׁעַת תַּשְׁמִישׁ וְסִבְרָה הַרְגִּישָׁת שְׁמֵשׁ הוּא וְע"כ שְׁפִיר כְּתִבּוּ דְּרוּב פְּעֻמִּים בָּא מְקוּדָם
אֲמַנָּם אִפְתִּי קָשָׁה דְּלִפִּי"ז הִיל"ל דְּגַם לְאַחַר אוֹתְיוֹם טְמָאָה וְדַאי מְשׁוּם דְּרוּב דְּמִים בָּאִין
בְּהַרְגָּשָׁה אוּלָם י"ל בְּלֹאחַר אוֹתְיוֹם אֲמַרִּינּוּ סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחֻזְקָה וְאִתְרַע לָהּ רַנְבָּא
בְּשִׁלְמָא בְּתוֹף אוֹתְיוֹם הָנִי כְּמִיעוּטָא דְּמִיעוּט' פִּינּוּ דְּגַם בְּלֹא טְעָמָא דְּהַרְגָּשָׁה אִיפָא הוֹכְחָה
קֶצֶת שְׁהִיא מְשַׁעַת תַּשְׁמִישׁ וְהָנִי כְּמוֹ מִיעוּטָא דְּמִיעוּט' מִשָּׂא"כ לֹאח"ז שְׁפִיר י"ל סְמוּךְ
מִיעוּט' דְּשְׁלֵא בְּהַרְגָּשָׁה לְחֻזְקַת טְהָרָה וְאִתְרַע לָהּ רַנְבָּא אֲמַנָּם קָשָׁה לִפִּי"מ שְׁנוּדַע מ"ש
הִרְאוּשׁוּנִים ז"ל בְּעַנְנֵי הָא דְּאֲמַרִּינּוּ רוּב מְצוּיִין אֲצֵל שְׁחִיטָה מְוַמְחִין הֵם וְהַקְשׁוּ נִימָא סְמוּךְ
מִיעוּט' דַּאִינָם מְוַמְחִין לְחֻזְקַת אִינוּ זְבוּחַ וְאִתְרַע לָהּ רַנְבָּא וְתִי' פִּינּוּ דְּגַם הַמִּיעוּט עוֹסֵק
לְסַלֵּק הַחֻזְקָה דַּאִינוּ זְבוּחַ לְכַף ל"ש לְמִימַר סְמוּךְ כו' וְלִפִּי"ז ה"נ הָרִי אִפִּי' ע"י הַמִּיעוּט
דְּשְׁלֵא בְּהַרְגָּשָׁה מְסַלֵּק חֻזְקַת טְהָרָה שְׁלָה פִּינּוּ דְּמְקוּר מְקוּמוֹ טְמָא וּא"כ ל"ש לְמִימַר
סְמוּךְ כו' וְהִדְרַק"ל וְע"כ דְּאִתְיָא כַּמ"ד מְקוּר מְקוּמוֹ טְהוֹר וְשִׁינְיָא שְׁפִיר לְמִימַר סְמוּךְ כו'
וְלִהְכִי הוּי' שְׁפִיר לֹאח"ז רַק סָפֵק טְנוּמָאָה מִשָּׂא"כ הִרְמַב"ם ז"ל לְשִׁיטְתִּי בְּפִסְק בַּפ"א
מַה' מְטַמְאִי מו"מ דְּמְקוּר מְקוּמוֹ טְמָא וּא"כ ל"ש לְמִימַר סְמוּךְ כו' וּא"כ הָנִיא גַם לֹאח"ז
וְדַאי טְמָאָה וְלְכַף כְּתִבּוּ שְׁמָא תַמְצָא נְדָה הִינּוּ וְדַאי נְדָה אִפִּי' לְאַחַר אוֹתְיוֹם: וּבְדֶרֶךְ זֶה
יְתַבְּאוּ לָנוּ דְּבָרֵי הַש"ס נְדָה י"ב ע"א בְּעָא מִינְי' ר"א מַר"ה אִשָּׁה מַהוּ שְׁתַּבְּדוּק עֲצָמָה
כְּשִׁיעוּר נֶסֶת כְּדִי לְחַיִּיב בַּעֲלָה חֻטָּאת כו' א"ד הִכִּי בְּעָא מִינְי' אִשָּׁה מַהוּ שְׁתַּבְּדוּק עֲצָמָה
כְּדִי לְחַיִּיב בַּעֲלָה א"ת א"ל לֹא תַבְּדוּק וְתַבְּדוּק וּמַה בְּכַף א"כ לְבוּ נוֹקְפוּ וּפּוֹרֵשׁ וְהַקְשָׁה
בְּסִדְרֵי טְהָרָה אַמְאִי בְּעִי רַק כְּדִי לְחַיִּיב בַּעֲלָה חֻטָּאת וּא"ת הָרִי מְשַׁנָּה שְׁלִמָה שְׁנִינוּ
דְּשַׁנְיָהֶם חֲזִיבִין בְּקֶרְבָּן אֲמַנָּם לְהַאֲמוֹר יְהִי' נְכוּן דְּהָרִי הַטַּעַם דְּבִאוֹתְיוֹם אֲמַרִּינּוּ דְּהָנִיא
וְדַאי טְמָאָה הוּא מְשׁוּם רוּב דְּמִים בָּאִין בְּהַרְגָּשָׁה וּבְנִדָּאִי הִי' בְּשַׁעַת תַּשְׁמִישׁ וּמַעֲתָה
וְסִבְרָה הַרְגִּישָׁת שְׁמֵשׁ הוּא וְלִפִּי"ז הָרִי כְּתִבּוּ הַתּוֹס' ב"ק כ"ז ע"א ר"פ הַמְנִיחַ דְּאִפִּי' רַב
דַּס"ל גְּבִי הַמוֹכֵר שׁוֹר לְחֻבְיָרוּ וְנִמְצָא נִגְחָן דְּאֲזַלִּין בְּתַר רַנְבָּא מ"מ הֵתָם בְּרוּבָא קָרִי לָהּ
לְכַדָּא כְּדָא וְלְחֻבִיתָא חֻבִיתָא וְאִיפָא נְמִי דְּקָרִי לְחֻבִיתָא כְּדָא וְלְכַדָּא חֻבִיתָא מוּדָה שְׁיִכּוּל
הַמְנוּחָזֵק לוֹמַר אַעפ"י שְׁהָרוּב מְסִינְעָה לֹא תוּצִיא מְמַנִּי מְמוֹן דְּקִים לִי בְּנִפְשָׁאִי שְׁאֲנִי מִן
הַמִּיעוּט אֲבָל בְּנִמְצָא נִגְחָן לֹא מְצִי אֲמַר מוֹכֵר קִים לִי בְּנִפְשָׁה שְׁאֲתָה מִן הַמִּיעוּט דְּזַבְּנִי
לְנִכְסָתָא דְּאֲדַרְבָּא יֹאמֵר הַלּוֹקֵחַ לְמוֹכֵר אֲתָה הַטַּעַתְנִי דְּקִים לִי בְּנִפְשָׁאִי שְׁאֲנִי מִן הָרוּב
דְּזַבְּנִי לְרַדְיָא ע"ש וְלִפִּי"ז ה"נ הָרִי ע"כ מִינְי' שְׁלֵא הַרְגִּישָׁה דַּאי הַרְגִּישָׁה אִיף שְׁיִיף שְׁלֵא
יְהִי לְבוּ נוֹקְפוּ וּפּוֹרֵשׁ יְפָרוּשׁ וְיְפָרוּשׁ וּא"כ א"א לְחַיִּיב הָאִשָּׁה חֻטָּאת פִּינּוּ דְּהִיא אוֹמְרַת
שְׁלֵא הַרְגִּישָׁה וְלֹא טַעַתָּה בְּהַרְגִּישָׁת שְׁמֵשׁ וְתוּכַל לוֹמַר קִים לִי שְׁאֲנִי מִן הַמִּיעוּט וְרַאֲתָה

שלא בהרגשה וכן בלאח"ז אינה חייבת א"ת פיון דאין לבה נוקפה וכדמצינו בכתובות כ"ב ע"ב דמשני באומרת פרי לי שאלו הי' חי הי' פא ולכך לא קנימא בא"ת הרי דגם באמירת פרי לי רק מפת אומדנא ליכא חיוב א"ת ומכ"ש הקא משא"כ הבעל שפיר חייב א"ת בלאח"ז ובאותיום חטאת פיון דרוב דמים באין בהרגשה ואמרינו דטענה וכסבורה הרגשת שמש הוא: ועפ"י דרפנו זה הנה מקום אתי ליישב מה דקשה לכאורה בדברי הש"ס נדה ס' ע"ב דאי' שם במשנה ג' נשים שהיו ישנות במטה א' ונמצא דם פחת א' מהן פולו טמאות בדקה א' מהן ונמצאת טמאה היא טמאה וישתיהן טהורות וקא' בגמ' אר"י א"ר והוא שבדקה עצמה פשיעור נסת סבר לה כבר פדא דאמר פל שבעלה בחטאת טהרותי טמאות בעלה בא"ת טהרותי תלויות ור' אושעיא אמר אפי' בעלה בחטאת טהרותי תלויות ופירש"י ומתניתין נמי דקתני היא טמאה וכולן טהורות אלמא נדאי בדידה מחזקינן דמטהרינן להנהו אלמא כבר פדא הוא דמשוי לטהרות טומאה נדאית ולכאורה קשה הרי אמרינן שם טמא א' דאפי' טהור ותלוי שהלכו בשני שבילין א' טמא וא' טהור תולה טמא בתלוי וטהור בטהור ע"ש א"כ ה"נ אפי' לר' אושעיא הו"ל למיתלי הטומאה באותה שבדקה פשיעור נסת דהיא תלוי' לר"א אמנם להנ"ל יהי' נכון דכיון דע"כ מייירי בשלא הרגישה אף א' מהן וא"כ לר' אושעיא דהויא ספק הקא לא הו"ל למיתלי בה דכיון דחזקת דמים באין בהרגשה ואידי פיון דלא הרגישה מקודם אף דהיתה ישנה הא אמרינן בנדה ג' ע"א ישנה נמי אגב צערה מתערה וא"כ אדרבא הו"ל לומר דהשתא יצא הדם ומאי דלא הרגישה כסבורה הרגשת עד הוא ונהיכי נוכל לתלות הדם בה ולטהר האחרות בשלמא לעגן הטהרות דתלינן נוכל לומר דהוא בכלל גזירת מעל"ע שבנדה אבל איך נימא להקל ג"כ דרא' זו שרואית כעת בשעת הבדיקה מקודם בא הרי לא הרגישה ואדרבא יותר ראוי לתלות שהדם בא בעת הבדיקה ובהרגשה דכסבורה הרגשת עד הוא ולכך קא' דס"ל כבר פדא דבאותיום ליכא ספק פלל ובא בנדאי מקודם ושפיר תלינן בה ומטהרינן האחרות: ובדבר מה שפלפל בנדה ס"ו ע"א ונאמנת אשה לומר כו' הנה עלה בדעתי חדא פלפלא טבא במעט עיון לבאר קצת דברי הגמ' שם דהכי איתא התם ת"ר הרואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם הראשונה שני' ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד שתתגרש ותנשא לאחר כו' מכאן ואילך לא תשמש עד שבדוק עצמה פיצד בודקת א"ע מביאה שפופרת ובתוכה מכחול כו' ואם יש לה מכה באותו מקום תולה במכתה ואם יש לה נסת תולה בנסתה כו' ונאמנת אשה לומר מכה יש לי במקור שממנה דם יוצא דברי רבי רשב"ג אומר דם מכה הבא מן המקור טמא ורבותינו העידו על דם המכה הבא מן המקור שהוא טהור כו' ופירש"י ד"ה דברי רבי ונ"ל הך מלתא לחודא דנאמנת אשה קא' רבי אבל רישא פוליה רבן שמעון הוא עכ"ל וכו' התוס' בד"ה ונאמנת ונ"ל פירש"י דדוקא הך סיפא דנאמנת פרבי אבל פוליה רישא פרשב"ג דס"ל בג' זמני הוי חזקה ור"י מפרש דאפי' רבי מודה ברואה מחמת תשמיש דבעי ג' זמנין לאחזוקה דומיא דהך דלעיל דא' לימים שנים ולמה שלא מנו חכמים ג' פגון אכלה שום או פלפלין דאפילו לרבי בעי תלת זמני עכ"ל.

ולכאורה הוא תימה על רש"י ז"ל דלמה פי' דרישא אתיא כר"ש הרי לפי"מ דא' לעיל ס"ג ע"ב דבאכלה שום או פלפלין וראתה דכיון דעל ידי מעשה הם אינו נסת גמור ואפי' ר' מודה דבעינן ג' זמני א"כ שפיר מצי אתיא גם הרישא פרבי ולמה דחק רש"י ז"ל

א"ע לפרש דרק הך דנאמנת אתיא כרבי ולפענ"ד לולא דברי רבותינו בעלי התוס' ו"ל
היה נ"ל פונה אחרת בדברי רש"י ו"ל כמ"ש דרישא פרשב"ג הוא והוא עפי"מ שדקדקו
הראשונים ו"ל דיוקא דרישא וסיפא דסתרי אהדדי דברי שא קאמר ואם יש לה מפה
בא"מ תולה במפתה דמשמע אפי' אם אינו ידוע שמפתה מוציאה דם ובסיפא קתני
ונאמנת אשה לומר מפה יש לי במקור שממנה דם יוצא משמע דבעינו שתדע שמפתה
מוציאה דם ונראה בישוב זה דהנה א"ז הסכם צבי בתשובה סי' מ"ו תמה אמרשי הטור
שהבינו בדעת הרשב"א ו"ל דאפי' אינה יודעת שמפתה מוציאה דם בשום פעם אפי' ה
תולין בה ממשנה דלעיל נ"ח ע"ב מעשה באשה אחת שבאתה לפני ר"ע אמרה לו ראיתי
כתם א"ל שפא מפה היתה בידך א"ל הן וחיטה א"ל שפא יכולה להגלע ולהוציא דם א"ל
הן וטהרה ר"ע ראה תלמידיו מסתפלין זב"ז א"ל מה הדבר קשה בעיניכם שלא אמרו
חכמים הדבר להחמיר אלא להקל שנאמר ואשה כי תהי' זבה דם יהי' זונה בבשרה דם
ולא כתם ע"כ הרי דרק בכתם היקל ר"ע באם א"י שמפתה מוציאה דם אבל לא ברואה
ממש וא"כ איך נוכל להקל ברואה לתלות במפה בא"י שמוציאה דם וכו' בשו"ת נוב"י
מהדו"ק חיו"ד סי' מ"א לתרץ דטעמו של הרשב"א הוא משום דהוי ס"ס ספק מן הצדדין
ואת"ל מן המקור שפא דם מפה הוא ובזה א"צ מתהפף לפי שמתחלה אתה צריך ע"כ
להספק אם הוא מן המקור או מן הצדדין דהרי א"א לספק בדם נדה רק אם תחליט תחלה
שהוא מן המקור וכדכרך שכ' הש"ך בכללי ס"ס דין ט"ו גבי נמצא צפון ארי בגבו של
שור ואי דהוי משם א' פיון דאין ספק א' מתיר יותר מחבירו ז"א דהא פיון דקיי"ל מקור
מקומו טמא וא"כ אם הוא מן המקור אף שהוא דם מפה ואינו דם נדה והאשה טהורה
מ"מ הדם טמא א"כ ההוא ספק דמן הצדדין מתיר יותר והוי שפיר ס"ס משא"כ התם
גבי אשה שבאה לפני ר"ע ודאי המפה שלה לא הי' במקור עצמו דבמקור עצמו א"א
להבחין אם יכולה להגלע דאין ידי ועיני' שם וכמ"ש הח"צ בעצמו וא"כ מפה שלה
מבחוץ הי' ולא במקור לכן נסתפלו תלמידיו זב"ז טרם שנודע שכתמים דרבנן דאי
דאוריית' אין להקל שם דהרי ליכא רק ספק א' שפא מן המקור דאם המפה אינה במקור
בשני הספקות האשה נהדמ טהורין ע"ש ולפי"ז יתיישב הפל ע"נ דלכך קא' רש"י ו"ל
דרישא אתיא כר"ש דהוי קשיא ליה אמאי דקתני ברישא ואם יש לה מפה תולה במפתה
דמשמע אפי' אם א"י שמוציאה דם ואמאי תולין פקושי' הנ"ל וע"כ הוא מטעם ס"ס
וקשה הא הוי משם אחד וע"כ פיון דמקור מקומו טמא הספק דמן הצדדין מתיר יותר
וא"כ ע"כ אתיא פרשב"ג דס"ל הכא מקור מקומו טמא משא"כ רבי הא ס"ל לעיל דף
ט"ז ע"א מקור מקומו טהור ולכך קתני ונאמנת אשה לומר מפה יש לי במקור שממנה
דם יוצא היינו שידוע שמוציאה דם דאל"ה הא לדידך ליכא ס"ס פיון דהוי משם אחד
ומינשב קושי' הראשונים ו"ל וכן פונת רש"י ו"ל במאי דקא' דרישא אתיא כר"ש לא
מטעם דס"ל דבג' זימני הוי חזקה רק משום ההוא בבא דואם יש לה מפה בא"מ וכנ"ל:
ובענין מ"ש הש"ך בה' נדה סי' קפ"ז ס"ק י"ד ונ"ל ולפענ"ד נ דאין להורות בדיקה בפעל
הראשון דהא הרמב"ם ורש"י אוסרין ובספרי פתבתי דבהכי יש לינישב מה שהניחו התו'
ס"ו ע"א בתימה אבל אי נימ' דמהני בדיקה בפעל הא' א"א לינישב כו' ורבים נתקשו
בהבנת דברי הש"ך האלה אל מה ירמזון מליו לפענ"ד בבקאור הדברים דהנה שם בגמ'
א"ל ר"ל לר"י ותבדוק עצמה בביאה שלישית של בעל הראשון א"ל לפי שאין פל

האצבעות שוות ופירש"י דהפירכא היא למה תתגרש מבעלה הראשון אחר ג"פ תשמש ע"י בדיקה ומשני לפי שאין כל אצבעות שוות ושמה בבעל אחר לא תצטרך בדיקה ומוטב שתתגרש ולא תבא לידי פרת הלכה מתגרשת עד שתתחזק בג' אצבעות ובתוס' פירשו שתהי' אסורה לבעל שני בלא בדיקה אבל בבדיקה שריא אפי' לראשון ואח"כ פריה ותבדוק עצמה בביאה ראשונה של בעל שלישי ומשני לפי שאין כל הפחות שוות והקשו התוס' תימה למאי דלא ידע שינויא דאין כל הפחות שוות לפרוה דתבדוק עצמה בביאה שני של בעל שני דלענין אצבע שלו אין לומר לא כל האצבעות שוות שהרי כבר ראתה פעם ראשונה ע"י בעילתו ומשום חזקת פחות אין להתייר שהרי הוחזקה בג' פחות של בעל הא' ואין להתייר אלא מטעם זה דאין כל הפחות שוין ואין חזקת פחו של ראשון מועלת לשני ואפתי לא ידענין הו' טעמא ע"כ ונראה דלדברי רש"י הג"ל תתיישב שפיר קנשינת התוס' הלזו דהנה באמת הא דמוותרת לבעל הב' והג' הוא מטעם ס"ס דילמא לא תראה ע"י תשמיש השני או הג' לפי שאין כל האצבעות שוות ואת"ל שתראה גם מחמת אצבע שלו דילמא ראיות הללו הם שלא בהרגשה ומה שהרגישה היא הרגשת שמש וטהורה מדאורי' והני ס"ס בדאורי' וספק א' בדרבנן דשרי כמ"ש הש"ך בסי' פ"ג וק"י גבי ציר דגים ואי דרוב דמים באין בהרגשה ז"א דכיין דאשה זו שינתה לראות מחמת תשמיש שלא כדרך שאר נשים יצאה מן הרוב דומיא דא' כל הנשאת בתולה כו' ואי דהא היכא דאיכא לברורי לא סמכינן אס"ס פדאי' בסי' ק"י ז"א דהא האי ספיקא שמה לא תראה ע"י אצבע שלו ליכא לברורי דאין כל אצבעות שוות וכיין שלא יוכלו להתברר שני הספיקות בכה"ג ל"א היכי דאיכא לברורי כו' כמ"ש בשו"ת נוב"י מהדו"ת חיו"ד סי' כ"א משא"כ לבעלה הראשון ס"ל לרש"י ז"ל דאסורה אפי' ע"י בדיקה דס"ל דבדיקת שפופרת ל"ה בירור גמור דאין דומה שפופרת לאצבע מדקא' מוטב שתתגרש ולא תבא לידי פרת ורק אחר שנתחזקה בכל האצבעות סמכינן אבדיקת השפופרת וא"כ הני ס"ס לאיסורא שמה בדיקת השפופרת לאו בדיקה מעלייתא הוא ואת"ל דבדיקה מעלייתא היא דילמא ע"י אצבע שלו תראה דאין כל אצבעות שוות ולכה' אסורה לבעל הראשון אחר ג"פ אפי' ע"י בדיקה ולכה' פריה שפיר אח"כ ותבדוק עצמה בביאה ראשונה מבעל שלישי משפא עלי' פעם א' לא תשמש בלי בדיקה שהרי הוחזקה בג' אצבעות וא"כ ע"י בדיקת השפופרת איכא לברורי וא"כ לא סמכינן אס"ס ומינשב ממילא קנשי' התוס' דלא הוי יכול הש"ס למיפרך דתבדוק עצמה בביאה שני של בעל שני דבבעל שני פיון דאפתי לא נתחזקה בכל האצבעות א"כ אין בדיקת השפופרת בירור ול"ש לומר כל היכא דאיכא לברורי כו' פנ"ל ונשפיר סמכינן אס"ס והתייבח לשי' רש"י ז"ל דכ"ז שלא נתחזקה בג' אצבעות ל"ה בדיקת השפופרת בירור וא"כ בבעל שני עדיין ליכא בירור בשפופרת ול"ש לומר כל היכי דאיכא לברורי כו' משא"כ לשי' התוס' דבדיקה דשפופרת מהני גם בבעל הראשון אחר ג"פ וע"כ דהוא בירור גמור אף קודם שנתחזקה בכל האצבעות וא"כ שפיר תמיהת התוס' קיימת דלפרוה דתבדוק עצמה בביאה שני של בעל שני וזהו פונת הש"ך ז"ל שכ' אבל אי נימא דמהני בדיקה בבעל הא' א"א לינישב כו' כ"ז ראיתי לבאר ויותר לא ירשני הזמן לבא באריכות וה' שנותיו יאריה ויאר עיניו בתורתו כנפשו ונפש הדור"ש באהבה: סימן נה לק' דראהביטש: בעזה"י יום א' ה' לירח שבט תר"מ לפ"ק סטריא.

הגני נוטה פנהר שלום לכבוד מח' ידיד"נ הרב הגדול התריף המןפולג חכם ושלם. יקר רוח איש תבונות אבגינס פן אבגינס גביר לאחיו כש"ת מו"ה יצחק ליב סופר נ"י פן לאותו צדיק הגאון המפורסים כו' מוה' אברהם שמואל בנימין אבד"ק פּרעשבורג צללה"ה.

היום בהגניח לי מעט מטרוזתי מסביב אמרתי אקח מועד לתת לו מענה על הקושיא שהגיד לי כ"ת בשם גדול אקח בבקרו אותי באכסניא מדי היותי בדראביטש וזאת תורת העולה במצודת עיוני מדי עברי בין בתרי הענין הלז בעזהש"י: הקשה לשאל ע"ד תשו' מבי"ט סי' צ"ח שכתב וז"ל ואפשר דמדאורייתא אפי' בלא חרטה נמי הו"מ למישרי נדר ושבועה משום דכתיב לא יחל דברו אבל אחרים מוחלין לו דמשמע אף בלא חרטה כו' דהא בתרמות ונידוויים אפי' פשהם מדאורייתא כמו ע"י מלך ישראל או סנהדרין במעמד רוב ישראל דתייב העובר מיתה יש בו צד קל שמתירין לו בלא פתח וחרטה וכמ"ש הרמב"ן ז"ל בס' תה"א ולא מצינו שום סמך להתר נדרים ושבועות ותרמות אלא מדכתיב לא יחל אבל אחרים מוחלין לו ואי בעי' חרטה מדאורייתא לכולהו בתרמות אמאי ל"ב חרטה אלא משמע דמדאורייתא אפי' בלא חרטה הוי שריגין אלא דחשו חכמים שלא להתיר אלא בחרטה ע"כ והקשה מש"ס גיטין פ"ג ע"ב גופא מודה ר"א במגרש אשתו וא"ל ה"א מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונשאת לא' מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמוותרת לזה שנאסרה עליו השיב רשב"א תשובה לדברי ר"א היכן מצינו שזה אוסר וזה מתיר ולא נהרי יבמה כו' הרי נדרים דנודר אוסר וחקם מתיר הא"ר יוחנן אין חכם מתיר פלום אלא בחרטה ע"כ ולדברי המבי"ט הג"ל ה"א מדאורייתא החכם מתיר בלא חרטה וא"כ שפיר מצינו מדאורייתא שזה אוסר וזה מתיר: הנה לפענ"ד אפשר ליישב קושיא זו דפירכת רשב"א הוי דהיכן מצינו שזה אוסר וזה מתיר אפי' מדרבנן ובגדר לא מצינו שיהא ניתר ע"י התרת חכם בלא חרטה מדרבנן ואי דמה"ת ה"א מתיר החכם גם בלי חרטה וא"כ חזינן שיוכל להיות שהא' אוסר והשני יתיר ז"א דהא פריף התם ג"כ נהרי הפרת בעל דאשה נודרת ובעל מיפר ומשני פל הנודרת ע"ד בעלה היא נודרת ופירש"י שהוא כמו תנאי שאם לא ירצה הבעל לא יהי נדר והנה התוס' בגדה מ"ו ע"ב כ' בתי' הב' דמשום דאמרה תורה שהבעל מיפר לכו' היא נודרת לעולם על דעתו ע"ש א"כ לכאורה גם לענין היתר החכם נימא דמשום דאמרה תורה שהחכם מתיר הנודר נודר לעולם ע"ד חכם ועכצ"ל דבשלמא באשה שהבעל מיפר בלא חרטה דינדה שניף שפיר לומר שנודרת על תנאי אם ירצה הבעל משא"כ בחכם ל"ש לומר פן דהא בשעת הגדר עדיין אין לו חרטה וכמו שהוא בשעת הגדר הלא אין בידי החכם להתיר א"כ ע"כ לא נדר ע"ד חכם והתייבח לאחר שאמרו חכמים דאין נדר ניתר בלי חרטה משא"כ לענין דאורייתא שהחכם מתיר בלא חרטה שוב לא לא הוי זה אוסר וזה מתיר דנוכל שפיר לומר פל הנודר ע"ד חכם הוא נודר שאם ירצה החכם יתיר לו אף בלי חרטה והוי על תנאי כמו בהפרת בעל.

ונראה ליישב עפי"ד המבי"ט ז"ל קושיא המפורשים במפות כ"ב ע"א גבי יש חורש תלם א' ותייב עליו משום שמנה לאוין דפריף התם וליחשוב נמי כגון דאמר שבועה שלא אחרוש בין בחול בין ביו"ט דמיגו דחלה עלי' שבועה בחול חלה עלי' נמי ביו"ט ומשני

מידי דאיתא בשאלה לא קתני והקשו דהא יכול למיחשב בנשבע ע"ד רבים דלא מהני שאלה לחכם.

ולד' המבי"ט הג"ל יהי נכון דהנה הרשב"א ז"ל בחי' גיטין ל"ו כ' הטעם דבעל דעת רבים לא מהני התרת חכם משום דהחכם אינו מתיר אלא ע"י פתחים ועד"ר פתחו של זה אינו פתחו של זה ולכך א"י להתיר וע"כ בהפרת בעל דל"ב פתח מועיל ג"כ בעד"ר ע"ש ולפי"ז הא שם קאי לענין חיוב מלקות מדאוריין שפיר קאמר דאיתא בשאלה בכל ענין פנין דמה"ת ל"ב פתחים ממילא מועיל ג"כ בעד"ר וליכא חיוב מלקות וע' בפנ"י בחי' לגיטין בסוגיא שם שכ' להדיא דהא דבעד"ר אינו מועיל ל"מ שאלה אינו רק מדרבנן ובהצעה זו אמרתי לבאר דברי רש"י ז"ל במפות ט"ז ע"א דפריה התם לר"י דאמר בטלו ולא בטלו מהא דתניא אונס שגירש אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה ואם פהן הוא לוקה ואינו מחזיר היכי משפחת באונס בטלו ול"ב אי דקטלה קלבד"מ ומשני פגון שהדירה עד"ר דע"ד רבים אין לו הפרה ופירש"י ע"ד"ר שמצא בה עון שאסורה לו והדירה עד"ר והקשו התוס' דא"כ אינו מצווה לקיימה וכ' הריטב"א בחי' בכוננת רש"י ז"ל שמתחלה הדירה לפי שמצא בה דבר ערוה לפי דעתו ולכך גירשה ולאח"כ נמצא שלא הי' שם רע אמת אולם אפתי אינו מוכן מי דחקו לרש"י ז"ל לפרש פן ולהאמור יתיישב שפיר דהא באמת קשה הרי פנין דעד"ר מדאורייתא יש לו התרה פנ"ל א"כ מדאוריין ראוי' לו וצדיקין לא ביטל העשה במה שהדירה כדא' בכתובות ל"ו ע"א גבי שניות מדברי סופרים פנין דסנין לי' מדאורייתא קרינן בי' ולו תהי' לאשה ולכך פרש"י ז"ל שהדירה לפי שמצא בה דבר ערוה לפי דעתו וא"כ הא הטעם דמדאוריין אפי' עד"ר יש לו התרה הוא משום דמה"ת ל"ב פתחים ול"ש טעמו של הרשב"א הג"ל פאמור והא דמה"ת החכם מתיר בלי חרטה אף דלא מצינו זה אוסר וזה מתיר ע"כ הוא משום דמדאוריין אמרינן דנודר ע"ד החכם שאם לא ירצה לא יהי' נדר פנ"ל והתינח פשנדר סתם בדבר הרשות שייך שפיר לומר דמסתמא בשעת הנדר הי' במחשבתו שאם ירצה החכם יתיר לו הנדר והוי פתנאי כמו בהפרת בעל משא"כ כשהדירה משום שמצא בה דבר ערוה לפי דעתו א"כ לא נוכל לומר שחישב בשעת הנדר שאם יתיר לו החכם לא יהי'.

נדר דהא לפי דעתו אסורה לו ומאי מהני לזה התרת החכם כמבואר בש"ע יו"ד סי' רכ"ח דבנדר של איסור ל"מ התרה וא"כ שפיר לא יוכל החכם להתיר לו אח"כ בלי פתח וחרטה מפני שלא מצינו זה אוסר וזה מתיר פנ"ל וכינון דע"כ יהי' צריך לפתח וחרטה אף מדאוריין שוב ל"מ התרה בעד"ר גם מדאוריין כטעמו של הרשב"א הג"ל: והנה עוד הקשו המפורשים בסוגיא דמפות הג"ל דפריה התם על הא דקא' מידי דאיתא בשאלה לא קתני והרי הקדוש ומוקי לה בבכור והקשו דאמאי לא מוקי בבא ליד גזבר דלא מצי לאיתשולי עלי' ונלפענ"ד לדהנה בנוב"י מהדו"ת חיו"ד סי' קנ"ד פקפק שם על גוף דין זה דהיכי דבא ליד גזבר א"י לשאול דמלבד דמאי דקא' נדרים נ"ט בתרומה בי"ד פהן דל"מ שאלה אינו מוסכם להלכה אלא שחזק ג"כ בין תרומה להקדוש ולבסוף העלה דטעמא של הסופרים דכשהוא בי"ד פהן או בי"ד גבאי א"י לישאל הוא משום דכל שאלה ופתח הוא שהנודר אומר אילמלי הייתי יודע דבר זה לא הייתי נודר אמנם אם אין האמת כדבריו והוא משקר ובאמת אף אם הי' יודע שהי' כן ג"כ הי' נודר אין לו התרה אלא

שָׂאִין אָנוּ צָרִיכִין לְחַוְשָׁדוּ בְּזֶה וְהַחֲכֵם הַמְתִּיר שׁוֹמֵעַ דְּבָרָיו וּמְתִיר לוֹ אֲבָל הַפֶּה אוֹ הַגְּזֵר
אֵינוֹ מְחַנֵּב לְהֶאֱמִינוּ וְיִכּוֹל לֹמַר לוֹ אוֹלֵי אֶתָּה מְשַׁקֵּר לְפִי שְׂאֵתָה רוּצָה לִיקַח מִמֶּנִּי
הַתְּרוּמָה אוֹ הַקְּדֻשׁ ע"ש וּלְפִי"ז שְׁפִיר פָּרִיף הַש"ס הֵכָא וְהָרִי הַקְּדֻשׁ אַף דְּאִתָּה בְּשֵׂאלָה
וְיִכּוֹל לְפָטוֹר עֲצָמוֹ מִמְּלָקוֹת ע"י שְׂאֵלָה וְאֵי דְנוֹקְמֵי בְּבָא לִיד גְּזֵר ז"א דְהַתִּינַח לְעֵנָן
לְהוֹצִיא הַתְּרוּמָה מִיַּד הַפֶּה אוֹ הַקְּדֻשׁ מִיַּד הַגְּזֵר שְׁנִיף שְׁפִיר הַסְּבָרָא דְאֵינוֹ מֵאֲמִינוּ
שְׂמַתְחַרְט בְּעֵיקַר הַגְּזֵר מִשָּׂא"כ לְעֵנָן מְלָקוֹת הָא לֹא נוֹכַל לְהַלְקוֹתוֹ מְסַפֵּק וְשְׁפִיר הָוֵי
אִיתָא בְּשֵׂאלָה.

אָמְנָם לְכַאוּרָה קָשָׁה מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' פְּסָחִים מ"ו ע"ב שְׁהַקְּשׁוּ שֵׁם אֲמָאֵי אֲמָרִינוּ שְׁלָה אֵי
אֶתָּה רוּאָה אֲבָל אֶתָּה רוּאָה שְׁל גְבוּהַ גִּימָא הוּאִיל וְאֵי בְּעֵי מִיתְּשֵׁל וְתִי בְתִי הַשְּׁנִי דְהִיכִי
דְּבָא לִיד גְּזֵר ל"א הוּאִיל וְא"ב מִיתְּשֵׁל וְלְכַאוּרָה לְעֵנָן אִיסוּר הָא יַעֲבֹר פְּשֵׁהוּא בְּאַמְת
מַתְחַרְט בְּעֵיקַר הַגְּזֵר וְאִיפָא לְמִימַר שְׁפִיר הוּאִיל כו' וְאֲמָאֵי ק'א אֲבָל אֶתָּה רוּאָה שְׁל
גְבוּהַ.

אוּלָם הַדְּבָר נֶכּוֹן דְּהָא כָּל מַה דְּעוֹבֵר בְּב"י הוּא רַק אִם הַחֲמִץ הוּא שְׁלוֹ וְכִינּוֹן דְּאַפְּי אִם
יִשְׂאֵל לֹא יוֹכַל לְהוֹצִיאֵו מִיַּד הַגְּזֵר דְהַגְּזֵר לֹא יֵאֱמִין לוֹ פְּנ"ל וְא"כ לֹא יוֹכַל לְהִיּוֹת שְׁלוֹ
וּמִמִּילָא אֵינוֹ עוֹבֵר בְּב"י אָמְנָם לְד' הַמְּבִי"ט הַג"ל תְּקַשֵּׁי דְהַתִּינַח לְאַחַר שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמִים
דְּהִיחַר חֲכָם בְּעֵי פְתַח וְחֲרָטָה אֲבָל מְדַאוּרְיִית' דְּמַתִּיר בְּדִיבּוּר בְּעֵלְמ' א"כ ל"ש הַסְּבָרָא
שְׁל הַנוֹב"י הַג"ל שְׂהַגְּזֵר לֹא יֵאֱמִין לוֹ פְּנ"ל וְא"כ אִפִּי לְאַחַר שְׂבָא לִיד גְּזֵר מוֹעִיל
שְׂאֵלָה וְהַדְּרַק"ל דְּאִיף מְמַעֲטִינּוּ מְקַרָא דְלֹא יִרְאָה לָהּ שְׁלָה א"א רוּאָה אֲבָל אֶתָּה רוּאָה
שְׁל גְבוּהַ הָא מְדַאוּרְיִית' נִיחַר בְּלִי פְתַח וְחֲרָטָה וּמוֹעִיל שְׂאֵלָה אִפִּי בְּבָא לִיד גְּזֵר וְא"כ
גִּימָא הוּאִיל וְא"ב מִיתְּשֵׁל.

אָמְנָם נוֹכַל לֹמַר בְּכּוֹנֵת הַתּוֹס' לְד' הַמְּבִי"ט עִפִּי"ד דְּרָף הָר"ן בְּגְדָרִים פ"ה ע"א שְׁכ' וְנ"ל
וּמָהָא שְׁמַעִינּוּ שְׁהַאִוְסַר הַנְּאֵת פִּירוֹת ע"ע יְכוּלִין אַחֲרִים לִיטְוֹל אוֹתָן בַּע"כ וְא"י לְעַכְב
אֵעִפִּי שְׁיִכּוֹל לִישְׂאֵל עַל גְּדָרוֹ פִּינּוֹ דְהַשְׂתָּא מִיָּהָא הָא לֹא אִיתְּשֵׁל מִיָּהוּ הֵיכָא דְאִיתְּשֵׁל
חִיבִין לְשַׁלֵּם דְּכִינּוֹן דְּחֲכָם עוֹקֵר הַגְּזֵר מְעַקְרוֹ פִּינּוֹ דְאִתְּשֵׁל הוּיִין לְהוּ הַנְּה פִּירֵי כְּאֵלוֹ
לֹא אִיתְּסָרוֹ עֲלֵי מְעוּלָם כו' וְאֵנִי מְסַתְּפֵק בְּזֶה לְפִי שְׂמַשְׁעָה שְׂאֲסָרוֹ ע"ע הַפְּקִירוֹ וְכָל
שְׂזָקָה בּוֹ אַחַר קְנָה כְּזוֹקָה מִן הַהַפְּקָר וְאֵעִפִּי שְׂאִיסוּר שְׂבּוֹ הֵלָף ע"י שְׂאֵלָה קְנָנּוּ מְמוֹנוֹ
שְׁל זֶה אֵינוֹ בְּטַל שְׂאֵינוֹ מוֹצֵא שְׂאֵלָה בְּהַפְּקָר כו' וּלְפִי"ז נוֹכַל לֹמַר דְּזֵהוּ ג"כ סְבָרַת הַתּוֹס'
דְּכְשָׁמְסָרוֹ לִיד גְּזֵר נְהִי דְמַהֲנֵי שְׂאֵלָה לְהַפְּקִיעַ מִמֶּנּוּ אִיסוּר הַקְּדֻשׁ אֲבָל זְכוּת מְמוֹנוֹ שְׁל
הַקְּדֻשׁ אֵינוֹ בְּטַל וְכִינּוֹן דְּאַפְּי לְאַחַר הַשְׂאֵלָה הָוֵי עֲדִינּוֹ מְמוֹן הַקְּדֻשׁ וְאֵינוֹ שְׁלוֹ א"כ אֵינוֹ
עוֹבֵר עָלָיו בְּב"י וּמִמִּיל' אֲזַדָּא לְפִי"ז גַּם קוֹשְׁי' הַמְּפּוֹרְשִׁים בְּש"ס מְפוֹת הַג"ל כְּמוֹכּוֹן.

וְאַרְנוּחַ לָן לִיִּישָׁב עִפִּי"י דְבָרִינוּ אֵלָה קוֹשְׁי' הַמְּשַׁנָּה לְמִלְּהָ בְּפִי"ד מַה' מַעַה"ק שְׁהַקְּשָׁה
ע"ד הַתּוֹס' בְּסוּטָה ו' ע"ב גְּבִי וְאֵלוֹ שְׂמַנְחוּתִיהֶן נְשַׁרְפַת הָאוּמָרַת ט"א ל' וְשְׂבָאוֹ לָהּ עֲדִים
שְׁהִיא טְמֵאָה דְאָתוֹ עֲדִים אִימַת אִילִימָא מְקַמֵי דְתַקְדוּשׁ תִּיפּוּק לְחֻלִין אֵלָא לְבַתֵּר דְקָדוּשׁ
א"ב מִים בּוֹדְקִין אוֹתָהּ אֵלְמָא בַּת מִיְקָדֻשׁ וּמִיְקָרָב הוּא וְכִי קָדוּשׁ מְעַיְקָר' שְׁפִיר קָדוּשׁ
מִש"ה נְשַׁרְפַת כו' וְהַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' אֲמָאֵי נְשַׁרְפַת הָא קִי"ל כב"ה דִּישׁ שְׂאֵלָה בְּהַקְּדֻשׁ לְמָה
אֵינוֹ נְשַׁאֵל עֲלֵי וְתַצָּא לְחֻלִין וְהַקְּשָׁה הַמ"ל דְּהָא בְּבָא לִיד גְּזֵר ל"מ שְׂאֵלָה וְלְהֶאֱמֹר
נִיחָא דְהָרִי כָּל הַטַּעַם הוּא מְשׁוּם דַּע"י שְׂאֵלָה שְׁל זֶה אֵינוֹ בְּטַל זְכוּת מְמוֹן הַקְּדֻשׁ וְהֵתָם

הרי אפי' אם לא יהי' נשאל עלי' ג"כ לא יהי' להקדש במנחה זו פלוס דהא מנחתה נשרפת וע"כ שפיר הקשו התוס' דישאל עלי' ומצא לחולין וכן לד' הנוב"י הג"ל סרה מהר קושני' המ"ל הלזו פמוכן: ויותר מזה נראה בדברי התוס' פסחים הג"ל דלד' המבי"ט לא נצטרף לדחוקי ולאוקמי הא דאפה רואה של גבוה בשומסר ליד גזבר דהרי באמת הקשה בתשו' ר' בצלאל אשכנזי סי' ט"ו הרי קיי"ל אמירה לגבוה פמסירה להדיוט א"כ הוי תמיד פנמסר ליד גזבר ול"מ שאלה ותי' דכששואל על ההקדש הא הו"ל הקדש טעות א"כ ל"ש לומר אמירה לגבוה כו' פינו דאם הוא שואל נמצא שהי' אמירה בטעות ע"ש וע' בש"ף ח"מ סי' רנ"ה וא"כ הא דהוי פנדר טעות ע"כ הוא רק פשמוצא פתח לנדרו וכמ"ש הר"ן בפ"ג דנדרים בשם הרמב"ן והתייבח לאחר שתקנו חכמים דבעי פתח ונרטה משא"כ מדאוריית' הא לדעת המבי"ט הג"ל ל"ב פתח ונרטה וא"כ ל"ש להקשות דנימא הואיל וא"ב מיתשל פינו דאמירה לגבוה פמסירה להדיוט וא"כ הוי לעולם פנמסר ליד ההקדש ולא בטיל ע"י שאלה של זה זכות ממונו דהקדש וא"ע בב"י פינו דאפי' לאחר שאלה ל"ה דידן' ואי דא"כ אמאי אמרינו התם גפי חלה הואיל א"ב מיתשל הרי כ' התוס' יבמות צ"ג ע"א דגם בתרומה אמרינו אמירה לגבוה כו' ז"א דהא בחלה אי מיתשל הדר לטיבלי' וסגיב להפריש חלה אחרת א"כ אינו מפקיע ממונו של פהו בהשאלה וא"כ הוי לאחר השאלה דידן' ולהכי שפיר קא' דעובר בב"י מטעם הואיל וא"ב מיתשל: עוד נלפענ"ד לכאורה בישוב קושני' הגדול הג"ל ע"ד המבי"ט הג"ל דהנה לכאורה יש לתמוה ע"ד המבי"ט מש"ס נדרים ס"ד ע"ב דר"א דייק דפותחין בנולד מדכתיב פי מתו פל האנשים והא מיתה נולד הוא והתיר הקב"ה למשה שבועת יתרו מפת פתח זה לפי שלא נשבע אלא מתוך שהי' ירא מדתן ואבירם ולד' המבי"ט דמדאוריית' א"צ פלל פתח ונרטה הא אין ראי' מהתם דאפשר אחרי שאמרו חכמים דהיתר נדרים בעי פתח ונרטה אין פותחין בנולד [והא דהוצרך הקב"ה לומר לו פי מתו וגו' היינו פינו שלא נשבע אלא משום דתן ואבירם וכינון דמתו ל"ב היתר] ועוק"ל מש"ס נדרים ע"ז ע"ב דאמרינו שם חכם שאמר בלשון בעל ובעל שאמר בלשון חכם ל"א פלוס דתנן' זה הדבר החכם מתיר ואין הבעל מתיר כו' ומבואר ברש"פ"ם ב"ב ק"כ ע"ב הטעם משום דבחכם ל"ש רק לשון התרה שהתיר לו האיסור ע"י הוראה וטענה גמורה ע"י חרטה שמצא ובבעל ל"ש לשון התרה רק לשון הפרה שמפר לאשתו ביום שמעו בלא שום חרטה מגזה"כ כמו הפרו את בריתי פל דבר קיום הנצחק ומתבטל בלא טעם קרוי הפרה ע"ש וע' בתוס' שם בתי' הב' שכתבו דגם ב"ה דרשי הכי מזה הדבר וכ"כ בש"מ שם בשם הרשב"א ותוספי הרא"ש.

א"כ חזינו דמדאוריית' צריך החכם לומר בלשון התרה שהוא הוראה להתיר ע"י חרטה וא"כ נשמע דמדאוריית' צריך חרטה. וליישוב כ"ז נלפענ"ד דהא דכתב המבי"ט דמדאוריית' א"צ חרטה היינו דא"צ לפרש לפני החכם שמתחרט רק דמוקמינו לי' אחזקה שבנדאי פשבא לפני החכם להתיר לו נדרו בנדאי הוא מתחרט בלב שלם פינו דכל הנודר פאלו בונה במה והמקיימו פאלו הקריב עליו קרבן מוקמינו ליה אחזקתו שאינו רוצה לעשות איסור לקיים נדרו ובנדאי יש לו חרטה רק דחכמים תיקנו שצריך לפרש בפני החכם שהוא מתחרט ע"ד דקיי"ל דאין סומכין על החזקה היכי דאיכא לברורי שכתבו הפוסקים שאינו אלא מדרבנן אבל מה"ת סומכין על החזקה שבנדאי הוא מתחרט וא"כ גם מדאוריית' התרת החכם הוא מפאת החרטה וע' במ"ל פ"ו מהל' שבועות ה"ד שכ' בשם

הריב"ש שֶׁהביא בְּשֵׁם רַבֵּינוּ שְׁמִשׁוֹן ז"ל דְּכָל שְׁהַחֲכָם יוֹדֵעַ שֶׁהַנּוֹדֵר מִתְחַרֵּט וְחַפֵּץ בְּהַתְּרַת הַחֲכָם מִתִּירוֹ שְׁלֵא מִדַּעַת הַנּוֹדֵר וּמִתֵּר דְּהַתְּרַת חֲכָם כִּפְהִפְרַת בְּעַל וְתַנְיָא אִשָּׁה הַפָּרֵם וּד' יִסְלַח לָהּ.

וכו הביא הָר"ן בְּנִדְרִים ח' ע"ב בְּשֵׁם רַש"י ז"ל וּא"כ כ"ש דְּנוֹכַל לֹמַר דְּמִדְּאֻרְיֵיף ל"ב לְפָרֵשׁ חֲרָטָתוֹ לְפָנֵי הַחֲכָם דְּמוֹקְמִינֵן לִי אַחְזַקְתּוּ שְׁאִינוּ רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת אִיסוּר] וְאֻדִי הַקְּנֻשִׁיּוֹת מִדְּבָרֵי הַש"ס הַנְּ"ל וְגַם קְנֻשֵׁי הַגְּדוֹל הַנְּ"ל מִמִּיל' נָפַל בְּבִירָא דְשִׁפּוּר קֵא' הַש"ס פְּלוּם אֵין הַחֲכָם מִתִּיר אֱלָא בְּחֲרָטָה ר"ל דְּכָל הַיֵּתֵר הַחֲכָם הוּא מִצַּד שְׁיֵישׁ לוֹ חֲרָטָה דְּמַעֲיָקָר' אִם מֵה"ת מוֹקְמִינֵן לִי אַחְזַקָה אוּ מִדְּרַבְּנֵן צְרִיף לְפָרֵשׁ חֲרָטָתוֹ וּא"כ נַעֲקָר הַנְּדָר לְמַפְרַע וְלֹא הִי פֶּאן אִיסוּר א"כ ל"ה זֶה אוֹסֵר וְזֶה מִתִּיר: אָמְנָם בְּאַמַּת הַמַּעֲיָיִן בְּדְבָרֵי הַמְּבִי"ט בְּתִשׁוּבָה שֶׁם יִרְאֶה דְּדַעַתּוֹ הוּא דְּמִדְּאֻרְיֵיף א"צ בְּהַתְּרַת חֲכָם שְׁיִתְחַרֵּט הַנּוֹדֵר פְּלָל וְדַמְיָ לְנִידוּיִים וְחֲרָמוֹת דל"ב בְּהוּ חֲרָטָה וְלִכְאוּרָה יֵישׁ לְתַמּוּהָ עוֹד דְּהָרֵי הַתּוֹס' בְּגִיטִין ל"ג ע"א הַקְּשׁוּ דְאַמַּי נְזִיר שֶׁהִי שׁוֹמֵה יֵין וּמִיטַמ' לְמַתִּים לֹקְהָ וְהָא הַתְּרַאֵת סַפֵּק הוּא שְׁמָא יִשְׁאַל עַל נְזִירָתוֹ וְתִי דְכָמוֹ שְׁלֵא שְׁאַל עַד עַכְשָׁיו כֵּן לֹא יִשְׁאַל עוֹד לְהַבָּא וְהַקְּשָׁה הַמְּהַרְש"א ז"ל דְּהָא וְדָאֵי יִשְׁאַל עַל נְזִירָתוֹ וְהֵיכָן מְצִינוּ נְזִיר לֹקְהָ וּל"ש בְּזֶה לְאוּקְמֵי אַחְזַקָה וְתִירוּצוֹ שֶׁל הַמְּהַרְש"א שֶׁם דְּחָה הַטו"ז בִּי"ד ס'י שֶׁכ"ג סִ"ב וְכַתֵּב הוּא ז"ל לְתַרְץ דְּדָבָר בְּרוּר הוּא דְּמַחֲמַת יִרְאֵת הַעוֹנֵשׁ אֵין לוֹ הַיֵּתֵר פְּלָל לְשִׁאוּל עַל נְזִירָתוֹ אֱלָא דוּק' אִם יֵהִי לוֹ בְּאַמַּת פְּתַח וְחֲרָטָה מִצַּד עֲצָמוֹ עַל הַנְּדָר וּע"ז פְּתַבוּ הַתּוֹס' שְׁפִיר דְּהו"ל הַתְּר"ס דְּשְׁמָא יִמְצָא פְּתַח וְחֲרָטָה דְּכָל שְׁאוּמֵר מִצַּד עֲצָמוֹ שֶׁהוּא מִתְחַרֵּט מַעֲיָקָר הַנְּדָר אִף אִם לֹא הִי עוֹבֵר עָלָיו וְנָתַן טַעַם לְחֻזְרָה שְׁלוֹ וְדָאֵי אֵינוּ לֹקְהָ ע"ש וְלֹד' הַמְּבִי"ט דְּמִדְּאֻרְיֵיף ל"ב חֲרָטָה פְּלָל א"כ הַדְּרַק"ל הֵיכִי מִשְׁפַּחַת נְזִיר לֹקְהָ דְּבִנְדָאֵי יִלְךָ אֲצֵל חֲכָם לְהַתִּיר לוֹ פְּדֵי לְפִטוֹר מִמְּלָקוֹת.

אוּלָם בְּאַמַּת לִק"מ דְּהָא ע"כ מֵאֵי דְאַמְרִינֵן מִדְּאֻרְיֵיף א"צ בְּהַתְּרַת חֲכָם פְּתַח וְחֲרָטָה הוּי דִּינוּ פְּמוֹ נִידוּיִים וְחֲרָמִים דְּמִבְּנָאָר בִּי"ד ס'י רַכ"ח ס"ח דְּגַם בְּיַחֲזִיד שְׁקִיבֵל חֲרָם ע"ע הו"ל פְּחֲרָמֵי צִיבוּר דְּנִיְתָרִין בְּלֹא פְּתַח וְחֲרָטָה וְהָרֵי מִבְּנָאָר שֶׁהָ דָאֵין נִיְתָרִין אֱלָא מִכָּאן וְלִהַבָּא אֲבָל אֵינוּ נַעֲקָר לְמַפְרַע וּא"כ אֲזַדָּא קְנֻשֵׁי הַנְּ"ל דָּא"א לְפִטוֹר א"ע מִמְּלָקוֹת פְּשִׁישְׁאַל לְחֲכָם בְּלִי פְּתַח וְחֲרָטָה דָּאֵז לֹא יֵהִי נִיְתָר רַק מִכָּאן וְלִהַבָּא וְלֹא יִנְפַקַע מִמְּנוּ חַיִּיב מְלָקוֹת.

וְנִרְאֶה שְׁלִכּוֹנָה זֶה תַּסּוּב ג"כ דַּעַת רַש"י ז"ל בְּפִסְחִים מ"ד ע"ב בְּהָא דְקֵא' מְשַׁרְת לִיְתָן טַעַם פְּעִיקָר כּו' מִכָּאן אַתָּה דָן לִכְה"ת פְּנֻלָה וּמָה נְזִיר שְׁאֵין אִיסוּרוֹ אִיסוּר לְעוֹלָם וְאֵין אִיסוּרוֹ אִיסוּר הַנְּאָה וְיֵישׁ הַיֵּתֵר לְאִיסוּרוֹ עֲשֵׂה בּוֹ טַעַם פְּעִיקָר כּו' וּפִירַש"י ז"ל יֵישׁ הַיֵּתֵר לְאִיסוּרוֹ אִף תּוֹף זְמַן ע"י הַתְּרַת חֲכָם.

וְלִכְאוּרָה הָרֵי אֵין זֶה הַיֵּתֵר לְדָבָר שְׁנֹאֵסֵר שְׁהַחֲכָם עוֹקֵר הַנְּדָר מַעֲיָקָרוֹ וְנִמְצָא שְׁלֵא נֹאֵסֵר מִעוֹלָם וּכְמ"ש בְּאַמַּת בְּתוֹס' שֶׁם ד"ה וְה"ה לְעַרְלָה בְּשִׁתִּים לְפָר"י ע"ש אוּלָם אֵי נִימָא כְּד' הַמְּבִי"ט הַנְּ"ל נִיחָא דְהָא מִדְּאֻרְיֵיף הַחֲכָם מִתִּיר בְּלֹא פְּתַח וְחֲרָטָה וְאֵינוּ מִתִּיר אֱלָא מִכָּאן וְלִהַבָּא וּא"כ שְׁפִיר מִיְקָרֵי יֵישׁ הַיֵּתֵר לְאִיסוּרוֹ.

וְלִהַצְעָה זֶה תַּתְּבָּאָר ג"כ קְנֻשֵׁי הַתּוֹס' דְּסוּטָה הַנְּ"ל שְׁהַקְּשׁוּ אַמַּי מְנַחְתָּה נְשַׁרְפַת לְמָה אֵינוּ נִשְׁאַל עָלֵי וְתַצָּא לְחוּלִין וְלִכְאוּרָה יֵישׁ לְהַקְּשׁוֹת עַל תְּמִיחָתָם לְפָמ"ש בַּמַּח"א ה'

צדקה סי' ה' להוכיח מפמה דוכתי דנדר הקדש אינו ניתר בתרטה בלבד רק ע"י פתח וא"כ דילמ' הא דמנחתה נשרפת בשאין לה פתח ואי דנעשה פתח מזה שנודע לו שזינתה לאחר ההקדש הרי קיי"ל דאין פותחין בנולד שאינו מצוי וזנות לא נשכיחא מכ"ש זנות בעדים ע' תוס' גיטין י"ז ע"ב ועוד הרי קיי"ל ביו"ד סי' רכ"ח סט"ו דאין מתירין נדר של איסור וא"כ פשישאל יעקר ההקדש למפרע ועובר על איסור הכנסתחולין בעזרה דבדרה הקרבה הוי להרבה דיעות מדאוריית' ע' מ"ל פ"ב מה' שחיטה ולהאמור יהי נכון דקושני' התוס' הוא דכינון דמדאוריית' א"צ בהתרת חכם פתח ותרטה דאחרים מוחלין לו בדיבור בעלמ' וא"כ אמאי נשרוף המנחה בכדי פינון דמה"ת אפשר למצוא היתר להקדש ע"י והשתא ל"ה נדר של איסור פינון דאי נשאל בלי פתח ותרטה הוי חולין רק מפאן ולהבא ולא למפרע נמצא שלא הכניס חולין בעזרה והר"ז דומה להא דא' במנחות מ"ח ע"א גבי פריקת הקדש דחולין ממיל' קא הניין [ובלא"ה יש לנישב קושני'תינו על התוס' עפי"ד המח"א בעצמו שכ' שם דהיכי דאין הפסד להקדש ל"ב מה"ת פתח א"כ ה"נ לא יהי הפסד להקדש דבלא"ה נשרפת פנ"ל ועפי"ד המח"א האלה יש לנישב קושני' התוס' ביצה י"ב ע"א תני תנא קמי' דר"י בר אבדימי השוחט ע"נ ביו"ט לוקה א"ל דאמר לך מני ב"ש היא כו' והקשו התוס' פינון דמוקי כב"ש נימ' השוחט עולה חובה ביו"ט לוקה דהא ס"ל וסגותם חגיגה חגיגה אין עולת ראגי' לא.

ולהאמור י"ל דהרי באמת הקשה הט"א בחגיגה אמאי לוקה הא בידו ליתשל על ההקדש אמןם י"ל דילמ' אין לו פתח וא"כ התינוח בעולת נדבה דאם נשאל יהי הפסד להקדש שפיר בעי פתח משא"כ בעולת חובה תיהדר קושני' לדנפתה הא בידו לשאול על ההפקר ובעולת חובה הא לא יהי הפסד להקדש דע"כ יצטרף להביא אחרת לחובתו א"כ ל"ב פתח אולם באמת זה טעות דהא ב"ש ס"ל אין שאלה בהקדש ויש לפלפל עפי"ז בפסג' שם אף אכ"מ]: ובמסילה זו נעלה לבאר דברי הירושלמי הובא ברא"ש נדרים פ' הנודר מן המבושל וז"ל זה הפלל הי' ר"ש אומר משום ר"י כל דבר שיל"מ כגון טבל ומע"ש והקדש וחדש לא נתנו להם חכמים שיעור אלא במב"מ בכ"ש ושללא במינו בנ"ט וכל שאין לו מתירין כגון חלה ותרומה וערלה וכה"כ נתנו להם חכמים שיעור בין במינו בין שא"מ בנ"ט ואלו נדרים מה אתעביד להון כדשיל"מ או כדשאל"מ מסתבר' מי עבדינו כדשיל"מ הא תני תמן שהחכם עוקר את הנדר מעיקרו פלומר וכינון שעוקר אותו מעיקרו נמצא שלא נאסר מעולם ול"ה דשיל"מ ואית אמרי אין עוקרו אלא מפאן ולהבא פלומר עיקר העוקר מפאן ולהבא שהרי הי' אסור עד עתה ואעפ"י שעוקרו מעיקרו מ"מ הי' אסור עד היום הלכך חשיב דשיל"מ ע"ש ובשיטה מקונצת שם שהביא ברייתות ירושלמיות חלוקות בזה אי נדרים חשיב דשיל"מ או לא ולהבין עיקר טעם פלוגתתן נראה עפי"מ שהובא בר"ן פ"ב דפסחים ב' דיעות לענן חמץ אי הוי דשיל"מ שיש אומרים דלהכי הוי דשיל"מ אף דלאחר הפסח עדיין אסור מדרבנן מ"מ לא באו חכמים להקל עליו אלא להחמיר עליו והר"ן חולק פינון דכל דשיל"מ אינו אלא מדרבנן וכינון דרבנן אסרו חמץ שעבר עליו הפסח ל"ח דשיל"מ ע"ש ולפי"ז נוכל לומר דבזה מחולקין הברייתות הנ"ל לענן נדר אי הוי דשיל"מ דמ"ד דהוי דשיל"מ מ"ס"ל דאף דחכמים תיקנו פתח ותרטה ושעוקר הנדר למפרע וא"כ ל"ה דשיל"מ פינון דנמצא שלא נאסר מעולם מ"מ פינון דמדאוריית' הוי היתר חכם מפאן ולהבא וא"כ חכמים שתקנו דבעי פתח לא

באו להקל עליו אלא להחמיר עליו ומ"ד דל"ה דשיל"מ ס"ל דכינן דדשיל"מ אינו אלא מדרבנן הלכך פינו דתיקנו לכמים דבעי פתח וחרטה ושעי"ז נעקר הנדר למפרע ונמצא שלא נאסר מעולם ע"כ ל"ה דשיל"מ: ובאופן אחר בסגנון זה י"ל דהא באמת כ' הרש"ל הובא בפ"ה יו"ד סי' ק"ב סק"ח דהיכי דמחוסר מעשה ל"ה דשיל"מ ע"ש ושאלה הוי מחוסר מעשה כמ"ש הריטב"א בחי' שבועות ד' ע"א וכ"כ הרמב"ן במלקמות פסחים פא"ע א"כ ל"ה נדרים דשיל"מ.

אמנם נוכל לומר דהא קיי"ל בכתובות נ"ט פל' שבידו לאו כמחוסר מעשה דמי וא"כ פינו דבידו לילך אצל חכם לישראל על נדרו לאו כמחוסר מעשה דמי ושפיר הוי דשיל"מ אולם התינוח לענין דאוריית' דהחכם מתיר בלי שום פתח וחרטה שפיר הוי בידו אבל לאחר שתיקנו חכמים דבעי פתח ע' בעירובין ס"ד ונדרים ע"ז דפליגי אי פותחין בחרטה ע"ש] א"כ מי יימר שימצא פתח לנדרו וזה לא הוי בידו אבל לפי הסברא הנ"ל דחכמים לא באו להקל עליו אלא להחמיר עליו א"כ אף דמדרבנן ל"ה בידו פינו דמדאוריית' הוי בידו שפיר הוי דשיל"מ והבריית' האחרת דס"ל דנדרים ל"ה דשיל"מ ס"ל כד' הר"ן הנ"ל דכינן דדשיל"מ אינו אלא מדרבנן הלכך פינו דמדרבנן ל"ה בידו לא חשיב דשיל"מ ומתבאר נמי עפי"ז מ"ש הראשונים ז"ל בנדרים ט"ז שהקשו בהא דקונמות חלין ע"ד מצוה נימא דאתי עשה ודחי ל"ת דבל יחל ותי' דאיכ' ג"כ עשה דככל הינצא מפיו יעשה ודבריהם תמוהים מדברי הש"ס יבמות ה' ע"א דקא' הלכך לא גמרינן דעשה דוחה ל"ת ועשה מהא דתנן ראשו מה ת"ל לפי שנאמר תער לא יעבור על ראשו שומע אני אף נזיר מצורע כן ת"ל ראשו אלמ' דעשה דגילוח מצורע דחי ל"ת ועשה דנזיר ומשני דאיכ' למפרע שכן ישנו בשאלה וא"כ הדרק"ל נימא דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה דנדרים משום שישנו בשאלה וכבר תמה בזה הפרשת דרכים ולהאמור תינישב שפיר דהתם ביבמות קאי על דאוריית' שפיר קא' דראשו אתי להכי להורות דדחי עשה דמצורע ל"ת ועשה דנזיר משום שישנו בשאלה פינו דמדאוריית' א"צ פתח והוי תמיד ישנו בשאלה שילך אצל חכם ויתיר לו משא"כ אחר שתיקנו חכמים דבעי פתח וחרטה א"כ לא הוי לעולם אפטר בשאלה דהא יוכל להיות שאין לו פתח ולא יתיר לו החכם: עוי"ל בכונת הפלוגת' שבירושלמי הנ"ל דבעל המאמר שם הוא ר"ש ור"ש ס"ל בכל מקום פל' העומד לזרוק וכן פל' העומד לפדות כזרוק וכפדוי דמי וכן בכל מקום שיש מצוה לעשותו אמרינן פל' העומד לעשות כעשוי דמי והיינו היכי דנעשה לבסוף וכמ"ש התוס' בנ"ד ולכך ס"ל שם דנדרים ל"ה דשיל"מ פינו דנדרים מצוה לאיתשולי עליהו לכך כשהתירו אח"כ החכם אגמ"ל דהי' עומד לכך וא"כ לא הי' אסור מעולם ול"ה דשיל"מ פינו דנמצא שלא נאסר מעולם והמ"ד השני ס"ל דל"א פל' העומד כו' ולכך עד שלא התירו החכם הי' אסור ורק אח"כ ס"ל כשהתירו החכם עוקר הנדר למפרע הלכך הוי דשיל"מ ותתישב בזה קושני השב שמתת' שמתת' ו' פ"ד שהקשו לפימ"ש בתשו' מיימוני דע"כ ל"א דבאתחזק איסור' אין ע"א נאמן אלא דוק' היכא דאף לפי דברי העד מודה דמעיקר' אסור הי' והקשה מהא דא' ביבמות ר"פ האשה רבה מידי דהוי אטבל והקדוש וקונמות כו' קונמות אי דידי' משום דבידו לאיתשולי עלי' אי דאחר ואמר ידענ' דאיתפל מאר' עלי' היא גופה מנ"ל ונתם פאיתשל מאר' עלי' הרי החכם עוקר הנדר מעיקרו וא"כ לדברי העד לא אתחזק איסור' פינו דלפי דברי העד לא הי' אסור מעולם ולהנ"ל מיושב שפיר דהא דא'

דְּכַשְׁהֶחֱכֵם עוֹקֵר הַנֶּזֶד מְעִיקְרוּ נִמְצָא שְׁלֵא הִי אִיסוּר מְעוֹלָם זְהוּ דוֹק' לר"ש דס"ל פל
הַעוֹמֵד כּו' אָבֵל לַמ"ד דל"א פֶּל הַעוֹמֵד כּו' ל"א סְבָרָא זֹו וּא"כ אֲזִילי שְׁפִיר פִּירְכַתְּ הַש"ס
הַתֵּם לַמ"ד דל"א פֶּל הַעוֹמֵד כּו' וּבְפֶרֶט בְּהַקְדָּשׁ בְּנֻדָּי פִּירְכַתְּ הַש"ס עוֹלָה יָפָה פִּינּוּ
דְּבִהַקְדָּשׁ לָאוּ מִצְנָה לְאִיתְשׁוּלִי עֲלִי וְאֶדְרַבָּא הָא קִי"ל דְּאִין נִשְׁאֲלִין עַל הַהַקְדָּשׁוֹת אֲלָא
מִדּוֹחֵק פְּדֻכְתִּיב נְדָרֵי לַד' אֲשֶׁלֶם וּא"כ ל"ש פֶּל הַעוֹמֵד כּו': אֲמַנְם הָא קִשִּׁי לִי לִפִּי"ד
הַרְשָׁב"א בְּתֻשׁוּבוֹת הַמִּינְחָסוֹת הוֹבָא בְּשַׁע"מ פ"ו מְשׁוּבְעוֹת שְׁפַתְּב דְּכָל נְדָר שְׁנֵדָר שְׁלֵא
מִחֲמַת עֲצָמוֹ אֲלָא מִחֲמַת קִנְס קִיל מְשָׁאָר נְדָרִים וְנִיתָר ע"י חֲרָטָה דְּהַשְׁתָּ' וְהִבִּיא רֵאִי
מִגִּיטִין ל"ה וְלִיחֻשׁ דִּילְמָ' אֲזִלָּה לְגַבִּי חֲכָם וְשָׂרִי לָהּ דְּהִיא וְדָאֵי ע"י חֲרָטָה דְּהַשְׁתָּ' הוּא
דָּאֵי לֹא הִיתָה נּוֹדְרַת לֹא הִיתָה נּוֹטְלַת הַפְּתוּבָה ע"ש וּא"כ שְׁפִיר מְצִינּוּ זְה אִיסוּר וְזֶה מִתִּיר
פָּגוּן שְׁנֵדָר שְׁלֵא מִחֲמַת עֲצָמוֹ דְּאִזּוּ יוֹכֵל לִיתְשַׁל בְּחֲרָטָה דְּהַשְׁתָּ' וּא"כ ל"ש תִּי הַש"ס
פְּלוּם אִין הֶחֱכֵם מִתִּיר אֲלָא בְּחֲרָטָה וּפִירִשׁ"י וְנִמְצָא שְׁלֵא הִי פָּאן אִיסוּר פְּלָל דְּהָא בְּכַה"ג
אִין הֶחֱכֵם עוֹקֵר הַנֶּזֶד מְעִיקְרוּ כַּמ"ש בְּשַׁע"מ שֶׁם וְכֵן צ"ע ע"ד תְּשׁוּ' הַרְשָׁב"א מְהָא
דְּקָא' בְּש"ס מִכּוֹת הַנֶּזֶל מִיָּדֵי דְּאִיתָ' בְּשָׂאֵלָה לָא קְתָנִי וּפִי הַרִיטְבָּ"א דְּחֶכֶם עוֹקֵר הַנֶּזֶד
מְעִיקְרוּ וְנִמְצָא שְׁאִין פָּאן לָאוּ פְּלָל ע"ש וְלִהַרְשָׁב"א הַנֶּזֶל הָרִי הִי יְכוֹל לְמִיחְשָׁב בְּכַגּוֹן
שְׁנִשְׁבַּע שְׁלֵא מִחֲמַת עֲצָמוֹ דְּנִיתָר בְּחֲרָטָה דְּהַשְׁתָּ' מְכָאן וְלִהַבָּא וּל"ש לֹמֵר נִמְצָא שְׁלֵא
הִי פָּאן לָאוּ פְּלָל וְיִשׁ לִינִישְׁב] אֲמַנְם יִשׁ לֹמֵר וְלִינִישְׁב ד' הַרְשָׁב"א דְּהִנֵּה הַרִשׁ"ל בְּחִידוּשֵׁי
בְּגִיטִין שֶׁם הַקְּשָׁה עַל פִּירְכַתְּ הַש"ס הָרִי נְדָרִים כּו' וּנ"ל קְוָשְׁנִי דְּחִיקָא הוּא שְׁהָרִי דוֹק'
זְה אִיסוּר וְזֶה מִתִּיר בְּעִנְיָן אֶחָד קְאָמֵר שְׁהַפֵּל מְאִישׁוֹת שְׁהָא' אוֹסֵר בְּאִישׁוֹת וְהִב' מִתִּיר
בְּאִישׁוֹת כְּמוֹ שְׁפִירִשׁ"י מִשָּׂא"כ בְּנְדָרִים שְׁזֶה אוֹסֵר עָלָיו וְהֶחֱכֵם בָּא לְהַתִּיר בְּשֶׁלְמָ' גְּבִי
יְכֻמָּה אִיקָא לְמִימֵר נְמִי כַּה"ג שְׁהִיבְכֵם מִתִּיר בְּאִישׁוֹת כְּשִׁיבְכֵם אוֹתָהּ פִּקַּע זִיקַת הַיָּבוּם
עכ"ל.

אוּלָם אֲפֻשֵׁר לֹמֵר דְּקוֹשִׁי הַגַּמ' הוּא דְּהוּי תְּדָא עֲנִינָא שְׁזֶה אוֹסֵר עָלָיו בְּדִיבּוּר בְּלַחוּד
וְזֶה מִתִּיר לוֹ בְּדִיבּוּר בְּלַבֵּד וְאִינוּ דוֹמָה לְהָא דְּאֲמַרִינּוּ בְּקִידוּשִׁין ה' ע"א מִיָּלִי דְּהָאֵי שְׁטָרָא
לַחוּד וּמִיָּלִי דְּהָאֵי שְׁטָרָא לַחוּד דְּהָאֵא אִין הַמְכַנּוּן רַק שְׁבַעֲנִין שְׁזֶה אוֹסֵר זְה מִתִּיר וּפְרִיָּד
שְׁפִיר מְנְדָרִים.

וּא"כ לִפִּי"ז מְשַׁנֵּי שְׁפִיר פְּלוּם אִין הֶחֱכֵם מִתִּיר אֲלָא בְּחֲרָטָה וְאִי דְּמִשְׁפַּחַת בְּעִנְיָן שְׁנִיתָר
בְּחֲרָטָה דְּהַשְׁתָּא וְכַנ"ל ז"א דַּעֲכ"פ שׁוּב אִין דוֹמָה הַהִיתָר לְהַאִיסוּר פִּינּוּ שְׁאִין הַתְּרַת
הֶחֱכֵם בְּדִיבּוּרוֹ בְּלַבֵּד דְּהָא בְּעִינּוּ ג"כ חֲרַטַת הַנּוֹדֵר א"כ ל"ה בְּעִנְיָן שְׁזֶה אוֹסֵר וְזֶה מִתִּיר
וּא"ש.

אִי הָא קִשִּׁי לְכַאוּרָה מְדַבְּרֵי הַש"ס פְּתוּבוֹת ע"ד ע"ב עַל הַמְשַׁנָּה דְּהַמְקַדָּשׁ אֶת הָאִשָּׁה
ע"מ שְׁאִין עֲלִי' נְדָרִים וְנִמְצָאוּ עֲלִי' נְדָרִים אִינָה מְקוֹדָשֶׁת כּו' ע"מ שְׁאִין בָּהּ מוּמִין כּו'
הַלְכָה אֲצֵל חֲכָם וְהִתִּירָה מְקוֹדָשֶׁת הַלְכָה אֲצֵל רוּפָא וְרִפָּא אוֹתָהּ אִינָה מְקוֹדָשֶׁת מַה בֵּין
חֲכָם לְרוּפָא חֲכָם עוֹקֵר הַנֶּזֶד מְעִיקְרוּ רוּפָא אִינוּ מְרַפָּא אֲלָא מְכָאן וְלִהַבָּא וְקָשָׁה אֲמַאי
תְּנִי מִילְתָּ' דְּפִסְיָא דְּבִהַתְּרַת חֲכָם לְעוֹלָם מְקוֹדָשֶׁת הָרִי מְשַׁפַּחַת דְּגַם ע"י הַתְּרַת חֲכָם
אִינָה מְקוֹדָשֶׁת פָּגוּן שְׁהִי עֲלִי' נְדָרִים שְׁקִיבְלָה עֲלִי' לְקִנְס וְכַדוּמָה דְּלִיפָא בְּהוּ רַק חֲרָטָה
דְּהַשְׁתָּ' דָּאֵי אִין הֶחֱכֵם מִתִּיר אֲלָא מְכָאן וְלִהַבָּא א"כ נִמְצָא שְׁהִי עֲלִי' נְדָרִים בְּשַׁעַת

קידושין וכו' כדפריה והתנן הלכה אצל חכם והתירה אינה מקודשת לישני דמירי בכה"ג
ויש אתי דרכים שונים ליישב שי הרשב"א אף אין עתי אתי להאריה פעת.

ומדי עיוני בדברי תשו' המבי"ט הנ"ל ראיתי שחידש שם אחר זה דבגדר שניטר ע"י
פתח לא בעי התרת חכם כלל מדאוריית' רק מדרבנן וקשה לי מדברי הש"ס נזיר א"א
ע"א ור' אליעזר מ"ט יליף מראשו דתנן ראשו מה ת"ל לפי שצאמר תער לא יעבור על
ראשו יכול אף נזיר מצורע פן ת"ל ראשו ובש"ס יבמות הנ"ל פריה דנילף מפאן דעשה
דחי ל"ת ועשה ומשני שכן אפשר בשאלה וקשה דהא ע"כ מירי שהי נזיר ונצטרע
וכ"ה ברמב"ם פ"ז מגזירות ה' ט"ו נזיר שצטרע ונרפא כו' דאם נצטרע קודם וקיבל
עליו גזירות אח"כ אפי' בימי הסגר לא אתי עשה דגילוח מצורע ודחי גזירות פנין דהי
ע"י פשיעה דהו"ל למיסק אדעת' דאפשר יהי מוחלט ויצטרף תגלחת ולמה קיבל עליו
גזירות ובכה"ג שפא ע"י פשיעה אין עשה דוחה ל"ת כמ"ש בתוס' עירובין ק' וכן ראיתי
שהרגיש בזה בס' מנחת חינוך מש"ב הרה"ג מטארניפאל זצ"ל בפ' נשא.

וא"כ קשה הא ר"א גופי' ס"ל בגדרים ס"ד דפותחין בגולד א"כ זהו גופא שצטרע אח"כ
הוי פתח לגזירותו לר"א ול"ב היתר חכם מדאוריית' וממיל' הוא מותר ולמה הצטרף
ע"ז ראשו וצע"כ וע' בתשו' מהרי"ט ח"ב סי' כ"ו.

יותר לא ירשני הזמן להאריה דברי ידיו מח' דור"ש באהבה כה"י: סימן נו בעזהש"י
יום א' כ"ו לירח שבט תרל"ג לפ"ק זלאזין. שלום וברכה וכט"ס לכבוד ידידי הרב
המאוה"ג המןפלג בתורה חכם ושלם כש"ת מו"ה מאיר קרא נ"י אבד"ק טויסט יצ"ו.

מכתבו היקר נמסר לידי ע"י מח' המןפלג הנתיק הנגיד נ"י מפה"ק אתמול בפש"ק והנני
למלאות חפצו להחיש תשובתי אליו ע"ד אשר הקשה רו"מ בסוטה ט"ו ע"ב בעי רבא
נתאפמו והחזירן לתוף כפשוטו האש ונתלבנו מהו מי אמרינן פנין דאדחו אדחו א"ד פנין
דהדור הדור והקשו בתוס' מ"ש מהא דא' בזבחים פ"ב בגדי כהונה שהיו מקורעין או
מטושטשין ועבד עבודתו פסולה ואפ"ה אם כיבס טשטוש וגיעול שלהן חזרו להיתרן
כדמייתי בריית' פ' המזבח מקדש כו' נתגעלו אין מכבסין אותן לא בנתר ולא באהל
ופרכינן הא במים מכבסין אמר אביי ה"ק הוגעו למים מכבסין אותן בנתר אלמא
דמכבסין אותן ול"א דנדחו ע"כ והקשה הפה"ש"א דמאי קשי' הא איכא לאוקמי האי
דמטושטשין עבודתו פסולה בהוגעו לנתר ואהל דאין מכבסין אותן אפי' במים וע"ז
הקשה כ"ת מדברי הש"ס פסחים ס"פ תמיד נשחט דקא' שבת הוא לבני אהרן שילכו עד
ארבובותיהם בדם כו' והא קא מתווס' מאנייהו ותנן' היו בגדיו מטושטשין ועבד עבודתו
פסולה וכ"ת דמדלו להו למאנייהו כו' ולדברי הפה"ש"א הנ"ל קשה דאי נימא דהאי
דעבודתו פסולה מירי בהוגעו לנתר ואהל א"כ ה"א בדם לח לא הוגעו לנתר ואהל
עכ"ק: הנה בהשקפה ראשונה אמרתי דבפשטות לק"מ דהרי מצינו בזבחים צ"ה ע"א
לענין דם חטאת שניתז על הבגד דלא מתכשר עד שמעבירין עליו שבעת סממנין ומבואר
ברמב"ם פ"ח מה' מעה"ק דאפילו נתכבס עד שאין נראה שום רישום דם מ"מ בעי ז'
סממנים להוציא הפלוע מהבגד ואין שום חילוק בין דם לח ליבש ע"ש וכן מצינו בגדה
ס"ב לענין פתמים שמעבירין עליהן ז' סממנים ובכלל הז' סממנים הוא ג"כ נתר פמבואר
שם במשנה א"כ פי מתווס' מאנייהו בדם ממיל' הוי הוגעו לנתר ונפיר פריה הש"ס.

וַיַּעַן חַזִּיתָא לְדַעְתֵּי דְלַחְדוּדֵי קָא בְּעֵי אַמִּינָא ע"ד פְּלָפּוּל קִצָּת וְאַקְדִּים מַה שְּׁעֵלָה בְּדַעְתֵּי
בְּיָשׁוּב קְוִשְׁלֵי הַתּוֹס' סוּטָה הַנְּ"ל דְּהִנְהָ בְּאַמְתָּ קִשָּׁה לְכַאוּרָה עַל מַאי דְמִבְעֵי לָן שָׁם
בְּנַתְאֲפִמוּ וְהַחֲזִירָן לַתּוֹף כְּבָשָׁן הָאֵשׁ אֵי אַמְרִינָן כִּינּוּן דְּאֲדַחֵי אֲדַחֵי הָרִי קִי"ל בְּזַבְחִים ל"ד
ע"ב וּבכ"ד דְּכָל שְׁבִידוֹ ל"ה דִּיחֻי א"כ כְּשִׁנְתָּאֲפִמוּ לֹא נִדְחוּ עֲדִינָן מִשׁוּם דְּבִידוֹ לְהַחֲזִירָן
לַתּוֹף כְּבָשָׁן הָאֵשׁ אוֹלָם נִלְפַנ"ד לְיִישָׁב עִפִּי"ד הַרְשָׁב"א בַּחֲזִי לְקִידוּשֵׁין נ"ו ע"ב שְׁכ'
לְעַנְנָן כֹּל שְׁבִידוֹ לָאוּ כְּמַחְסָר מַעֲשָׂה דְמִי וְז"ל וְאֵע"ג דְּאַסִּיקְנָ' גְּבִי הָרִי אֶת מְקוֹדְשָׁת
לְאַחַר שְׁאֲתַגְיִיר דְּכָל שְׁבִידוֹ לָאוּ כְּמַחְסָר מַעֲשָׂה דְמִי הֵתָם הוּא דְאִין הַגּוּף מִשְׁתַּנָּה אֲבָל
הָכָא שְׁהַגּוּף מִשְׁתַּנָּה לֹא עכ"ל וְע' בְּקִידוּשֵׁין ס"ב דְּלֹא מְהַי סְבָרָא דְּבִידוֹ גְּבִי הָאוּמֵר
לְשִׁפְחָתוֹ כו' דְּמַעֲיָקְר' בְּהֵמָה וְהַשְׁתָּ' דַּעַת אַחֲרַת ע"ש וְכִמּוֹ פִּן נִימ' לְעַנְנָן כֹּל שְׁבִידוֹ ל"ה
דִּיחֻי דל"א פִּן אֲלֵא הִיכִי שְׁבִידוֹ לְתַמְנָן הַדִּיחֻי מְבִלִי שְׁיִשְׁתַּנָּה הַגּוּף אֲבָל כֹּל שְׁיִשְׁתַּנָּה
הַגּוּף עִי"ז בַּכַּה"ג לֹא חָשִׁיב בִּידוֹ וְע' בַּב"ק צ"ו ע"ב לְעַנְנָן גְּזַל לְבִינַת' וְעַבְדִּי עֶפְרָא קִנִּי
וּל"ה שְׁיִנּוּי הַחֲזוּר דְּבִידוֹ לְמִיְהַדֵּר וְלְמִיְעַבֵּד לִי לְבִינַת' כִּינּוּן דְּהֵיִא לְבִינַת' אַחֲרִיתִי הוּא
וּפְנִימִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן וְכֹן גְּזַל זִוְי וְעַבְדִּינְהוּ נְסָכָא קִנִּי וּכ"ת הֲדַר עֲבִיד לְהוּ זִוְי פְּנִימִים
חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן ע"ש וְהִנְהָ הַתּו' בְּפִסְחִים ל' ע"ב כְּתָבוּ עַל הָא דְאַמְרִינָן הַתּוֹר' הַעֲיֵדָה
עַל פְּלִי חֲרָס שְׁאִינוּ יוֹצֵא מִיַּדִּי דְּפִיּוֹ לְעוֹלָם וְהַקְשׁוּ הֲלֵא יוֹצֵא מִיַּדִּי דְּפִיּוֹ ע"י כְּבָשׁוֹנוֹת
דְּבִזְבְּחִים פ' דָּם חֲטָאֵת פְּרִיָּה וְלִיְהַדְרִינְהוּ לְכַבְּשׁוֹנוֹת כו' וְתִי דְאִין זֶה חָשִׁיב יוֹצֵא מִיַּדִּי
דְּפִיּוֹ דְּכִינּוּן שְׁהַחְסוּ וְעֵשׂוּ כְּכִלִּי חֲרָס דְּבִקְדִירָה שְׁאִין דְּרַפָּה לְהַסִּיק כְּשִׁמְחֲזִירָה לְכַבְּשָׁן אֲז
פְּנִימִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן ע"ש (וְאַף דְּהַתּוֹס' בְּזַבְּחִים צ"ו ע"א מְקַשִּׁים עַל סְבָרָא זֹו מְסוּגִינָן
דְּסוּטָה דְאִי הָנִי פְּנִימִים חֲדָשׁוֹת לֹא הוּל"ל דְּאֲדַחֵי ע"ש כְּבָר תְּמָהוּ הַמְּפֹרָשִׁים ע"ד דְּמָה
בְּכַף שְׁנַעֲשׂוּ בְּפְנִימִים חֲדָשׁוֹת עכ"פ הַחֲרָסִית נִדְחָה וּבַחֲזִידוּשֵׁי בִּיאָרְתִי בְּעַנְנָן זֶה דְּבָרִי
הַרְמַב"ם ז"ל שְׁפָסַק בַּכַּה"ג מַה סוּטָה דְאֵם הַחֲזִירָן לְכַבְּשָׁן כְּשֵׁר וְהוּא תְּמוּהָ דְהוּא אֵיבְעֵי
דְלֵא אֵיפְשָׁטָא וְאִכְמ"ל) וּלְפִי"ז נִיח' דְלֵא חָשִׁיב בִּידוֹ מַה שְׁבִידוֹ לְהַחֲזִירָן לַתּוֹף כְּבָשָׁן
הָאֵשׁ מִשׁוּם דְּהִיכִי דִּיְהִי הַשְׁתַּנּוּת הַגּוּף הָא לֹא מִקְרִי בִּידוֹ וְה"נ יְהִי פְּנִימִים חֲדָשׁוֹת וְלֹא
חָשִׁיב בִּידוֹ וּלְפִי"ז מְמִילָא מִיְנֻשָׁב קְוִשְׁלֵי הַתּוֹס' דְּבַבְּגָדִים מְטוֹשְׁטִשֵׁין בְּהוֹגְעוּ לְמִים ל"ה
דִּיחֻי כִּינּוּן שְׁבִידוֹ לְכַבְּסָן וְכָל שְׁבִידוֹ ל"ה דִּיחֻי וְע"י כִּיבוּס הָא לֹא יְהִי הַשְׁתַּנּוּת הַגּוּף
וּלְכַף שְׁפִיר כִּי נִתְפַּסֵּס טְשֻׁטוּשׁ וְגִיעוּל שְׁלֵהָן חֲזָרוּ לְהִתְתָּרוּ דְכָל שְׁבִידוֹ ל"ה דִּיחֻי.

וּמַעֲתָה נָשִׁיב לְדְבָרֵי הַמְּהַרְשָׁא הַנְּ"ל שְׁהַקְשָׁה דִּיקְלָמ' מִיָּרִי הָא דְמְטוֹשְׁטִשֵׁין עֲבוּדָתוֹ
פְּסוּלָה בְּהוֹגְעוּ לְנִתְר אֲבָל בְּהוֹגְעוּ לְמִים מְכַבְּסִין אוֹתָן כִּינּוּן שְׁאֵף קוּדָם כִּיבוּס אִין עֲבוּדָתוֹ
פְּסוּלָה וְלְכַאוּרָה צְרִיָּה לְהַבִּין דְּהָא עכ"פ בְּשַׁעָה שְׁהָן מְטוֹשְׁטִשֵׁין אֲסוּר לְכַתְּחֻלָּה לְעַבְדוֹ
בְּהָן עֲבוּדָה א"כ נִדְחוּ וְהָאִיָּה נְרָאִין שׁוּב ע"י כִּיבוּס אֲמָנָם נְכוּן הַדְּבָר עִפִּי"ד הַרִיטְב"א
הוּבָא בַּכַּה"ג א"ח ס' תַּרְמ"ו בַּמַּש"ז סק"ו דְּדְבָר דְּבִדְעֵבֵד כְּשֵׁר וּלְכַתְּחֻלָּה פְּסוּל כְּשִׁחֲזוּר
לְהַכְשִׁירוֹ ל"א דְּנִדְחָה ע"ש וְהִכִּי אֵי בְּרִשְׁבָּ"א סוּכָה ל"א גְּבִי לוּלֵב שָׁל ע"ז שָׁל נְכָרִי
אַחַר שְׁבִטְלוֹ ל"א דְּנִדְחָה כִּינּוּן דְּגַם קוּדָם שְׁבִיטְלוֹ לֹא אֲמָרוּ רַק לְכַתְּחֻלָּה לֹא יִטּוֹל וּבְדִיעֵבֵד
יָצָא וְע"י מַה שְׁלַכְתְּחֻלָּה לֹא יִטּוֹל ל"א דְּנִדְחָה וְה"נ י"ל בְּכֹנֶת קוֹשְׁלֵי הַמְּהַרְשָׁא ז"ל
דְּנִימָא הָא דְעֲבוּדָתוֹ פְּסוּלָה אִפִּי בְּדִיעֵבֵד מִיָּרִי בְּהוֹגְעוּ לְנִתְר אֲבָל בְּהוֹגְעוּ לְמִים עֲבוּדָתוֹ
כְּשִׁירָה בְּדִיעֵבֵד וְרַק דְּלְכַתְּחֻלָּה אֲסוּר לְעַבְדוֹ בְּהָן א"כ כִּינּוּן דְּדִיעֵבֵד כְּשֵׁר שׁוּב מִתְּפִשְׁרִין
ע"י כִּיבוּס אֵף לְכַתְּחֻלָּה כִּינּוּן דְּגַם קוּדָם כִּיבוּס בְּדִיעֵבֵד כְּשִׁירִין ל"א דְּנִדְחוּ כְּנ"ל וּלְפִי"ז
מְמִילָא ל"ק קוֹשְׁשִׁית מַעֲלָתוֹ דְּהֵתָם בְּפִסְחִים פְּרִיָּה הַש"ס וְהָא קָא מְתוּנְסִי מְאִנְיָהוּ א"כ

אף אי נימ' דבדמ לח ל"ה הוגעו לנתר בכ"ז הרי הפהנים הולכין לעבוד ביהו עבודה נהרי עכ"פ לכתחלה פסולין לעבודה והמהרש"א ז"ל לא קאמר רק דלפי שפדיעבד פשר מהני פיבוס אבל לכתחלה הא פסולין לעבודה בכל ענין: איברא דעל סברת הרשב"א והריטב"א הנה"ל לכאורה יש להעיר מדברי הש"ס זבחים ע"ג ע"ב דאמר רבא השתא דאמור רבנן לא נקריב אי נקריב לא מרצי ופירש"י שם פנין דלכתחלה אסור להקריב נדחה (ומה דקשה ע"ז מפמה משניות דקתני לא יזרוק ואם זרק הורצה וכן לא יביא ואם הביא פשר גם מצינו בפ' התערובת אם לא נמלה ונתן פשר הנה פבר התעורר קצת בזה הגאון טורי און בקונטרס אבני שוהם בחי' ר"ה כ"ח ע"א ע"ש וע' בתוס' חולין מ ע"א ד"ה חייב ג' חטאות וז"ל וא"ת ואמאי חייב משום ש"ח והא אינו מתקבל בפנים דחטאת העורף ליתא אלא ביחיד ואין קרבן יחיד קרב בשבת וי"ל פנין דאם זרק הורצה פדאשפסון בפ"ב דביצה כו' יש לו להתחייב משום ש"ח דבפ' השוחט והמעלה מרבינו מקראי לחייב בחוץ על פל הפסולין שאם עלו לא ירדו כו' וגם בזה קשה נימא דנדחה ודרף אגב נתקשיתי בדברי התוס' הלזו מדברי התוס' ביומ' ס"ג ע"א שהקשו שם אמאי פטור בשלמים ששחטן בחוץ קודם פתיחת דלתות ההיכל לפי"מ שפירש"י בפ' ק"ק גבי קודם שיעמידו לזים את המשכן ולאחר שיפרקו דדוק' שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין אבל שאר קדשים לא א"כ פנין דפסילו בקודש שיש לו היתר בשאר קדשים אם עלו לא ירדו מידי דהוי אפסח וחסטאת ששחטן של"ש בחוץ דחייב עליהם כדא' בפ' בתרא דזבחים משום דמתקבל בפנים שיש לו היתר בשאר זבחים ותי' דהתם הבהמה ראוי' לשחטה בפנים בהיה שעמא לשמה אבל הכא אינם ראויים לפנים קודם פתיחת הדלתות ע"ש ולפי"ז קשה הרי חטאת יחיד בשבת ג"כ אינו ראוי בשום פנים לכתחלה ואמאי יהי' חייב משום ש"ח וצל"ע בזה אף אכ"מ) א"כ חזינו דאף משום לכתחלה שייך דיהוי אולם יש לחלק בין דיהוי דהקרבה לדיחוי דמצות דהלא כתב הפנ"י בחי' סנפה ל"ג דמאי דאיבעיא לן אי יש דיהוי אצל מצות או לא הוא רק מדרבנן דמדאורייתא בודאי אין דיהוי פלל אצל מצות דבקדשים קרא פתיב ולא ילפינו מינ' למצות ע"ש וע' בתוס' פסחים צ"ח ע"א שחלקו לענין דיהוי מעיקר' בין דיהוי דהקרבה לדיחוי דמצות דבדיחוי דמצות ל"ה דיהוי דהקרבה הוי דיהוי וע' ברא"ש שיליה מועד קטן וא"כ י"ל דה"ה לענין זה דאף דבהקרבה ס"ל לרבא דכל דלכתחלה לא נקריב אי הקריב לא מרצה לענין דיהוי דמצות בכה"ג ל"ה דיהוי.

דרכ בקדשים דיש בהו דיהוי מדאורייתא אמרינן דגם משום אסור לכתחלה נדחה אבל לא לענין מצות וה"ה בבבבדי פהונה פדמצינו בתוס' יומא כ"ג ע"ב ד"ה ילבש שפתבו שם לענין הא דאמרינן דבקדשים אין דבר הלמד בהיקוש חוזר ומלמד בהיקוש פתבו דלא מיקרי קדשים אלא גופי הקרבנות אבל בבבדי פהונה חוזרין ומלמדין בהיקוש ע"ש וה"ה לענין דיהוי ל"ה בג"כ בכלל קדשים.

והנה לכאורה אמרתי להביא ראי' לדברי התוס' פסחים הנה"ל דבדיחוי דמצות לכ"ע דיהוי מעיקרו ל"ה דיהוי דלא פנראה מפירש"י ז"ל שם והוא מש"ס סוטה ט"ז ע"ב דקא' שם ר"י לענין צפור של מצורע ששחטו אל פלי חרש על מים חיים צריף שלא יתן מים אלא פדי שיהא דם צפור נפר ביהו מ"ט דר"י דכתיב וטבל אותם בדם הצפור וגו' ומניא בדם יכול בדם ולא במים ת"ל מים יכול במים ולא בדם ת"ל בדם הא פיצד מביא מים

שְׂדֵם צְפוֹר נִיכָר בְּהֵן וְכַמָּה רַבִּיעִית וּבְחוּס' שֵׁם הַקָּשׁוּ מִמְּנַחוֹת ל"ב וּלְרַבֵּן אֵין עוֹלִין
מִבְּטָלִין זא"ז וְהָא הֵכָא דְהוּי מְבֵא"מ וְהַדְבָר יְדוּעַ שְׁהַמִּים מְרוֹבִין עַל הַדָּם וְאִפ"ה פְּתִיב
בְּדָם וְתִי דְכִינֵן דְּמִמְשׁוֹתוֹ נִיכָר הָרִי הוּא בְּעֵין ע"ש וְלִכְאוּרָה קָשָׁה הָרִי אֲמַרִינֵן בְּחוֹלִין
פ"ז דְּבִנְפֵל דָּם לְחוּף מִים רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן בְּטָל וְאֵע"ג דְּנִתְרַבָּה עַד שְׁיִשׁ מְרֵאִית דָּם מ"מ
לֹא חוּזַר וְנִיגְעוֹר מִשׁוּם דְּכִינֵן דְּנִדְחָה אֵינוֹ חוּזַר וְנִרְאָה ע"ש וּלְפָנֵי ה"נ הָרִי מְבִנְאָר
בְּרַמְב"ם פִּי"א מֵה' טְנִמְאָת צָרַעַת דְּמִמְצָה הַדָּם עַד שְׁיִהָא נִיכָר בְּמִים ע"ש וְא"כ הָרִי
מִתְחַלָּה בְּטָל קָמָא קָמָא וּמֵה מְהֵנִי שְׁנִרְאָה אַח"כ מִמְשׁוֹת הַדָּם הֲלֵא נִדְחָה וְהֵאִיף חוּזַר
וְנִרְאָה וְעַכְצ"ל דְּכִינֵן דְּמִצְוֹתוֹ שְׁיִהְי' הַדָּם בְּמִים א"כ מְעִיקְרוֹ לֹא אַחְזִי פְּלֵל וְהוּי כְּדִיחוּי
מְעִיקְרוֹ אוּלָם אַפְתִּי תְקִשִׁי לְמ"ד דִּיחוּי מְעִיקְרוֹ הוּי דִּיחוּי וְעַכְצ"ל דְּבִמְצוֹת לֹכ"ע דִּיחוּי
מְעִיקְרוֹ ל"ה דִּיחוּי: וְהֵנָּה לְכְאוּרָה יֵשׁ לְהַתְּבַוֵּן לְפִי"ד הַרְשָׁב"א הוּבָא בִש"ע יו"ד ס'י
קל"ד דְּמִשְׁקִין הַנְּעֻשִׁין מְחוּמָּץ יֵין וְדָבָשׁ אֲסוּרִין וְא"ת שְׁנִתְעַרְבַּ הַחוּמָּץ עִם הַדְּבָשׁ וּבְטָל
בְּמִיעוּטוֹ ז"א דְּכָל שְׁעִיקְרוֹ כֶּף אֵינוֹ בְּטָל כְּעֵינֵן ד' מִינֵי מְדִינָה דְּדוּקָא כֹּל שְׁנִתְעַרְבַּ דְּרָף
מְקָרָה לֹא הִחְמִירוּ בּוֹ עַד שְׁיִהָא נ"ט אָבָל כֹּל שְׁדַעְתוֹ לַעֲשׂוֹת כֹּן אֲסָרוּ וְאֵינוֹ בְּטָל בְּמִיעוּטוֹ
וְהוּבָא גַם בִּמְג"א ס'י תִמ"ב ע"ש וּלְפ"ז הֵיכִי מוּכַח מְקָרָא דְּוִלְקַח מְדָם הַפָּר וּמְדָם הַשְּׁעִיר
דִּמְב"מ לֹא בְּטָל אוֹ דְּעוֹלִין אֵין מְבִטְלִין זא"ז דִּילְמָא שֵׁא"ה לְפִי שְׁעִיקְרוֹ כֶּף דְּכָף הוּא
הַמְצָנָה דְּמְעַרְבִין לְקַרְנוֹתוֹלְכָה לֹא בְּטָל אֲמַנְם בְּאַמְתַּ לְק"מ דְּזָה ל"ש אֲלֵא בִּמְבִשָׁא"מ
דְּתִלּוּי בְּטַעְמָא לְכֹן כֹּל שְׁעִיקְרוֹ כֶּף הוּי כְּעֵין מִילְתָּא דְּעֵבִידָא לְטַעְמָא מִשֵׁא"כ בְּדָם בְּדָם
שְׁהוּא מְב"מ מֵה לְנוֹ שְׁעִיקְרוֹ כֶּף בְּכ"ז הִי לֹא שְׁעִיר לְהִיּוֹת בְּטָל בְּמִיעוּטוֹ (וְכֹן אֲנוּ
צָרִיכִין לֹמַר בְּחוֹלִין צ"ח גְּבִי זְרוּעַ בְּשִׁלְהָ דְּבְטָלָה בְּהֵאִיל אֵע"ג דְּעִיקְרָא מְצוֹתוֹ כֶּף הִיא)
אוּלָם בְּדָם צְפוֹר שֶׁל מְצוֹרַע הָא נֹכַח שְׁפִיר לֹמַר דל"ב הַדָּם בְּמִים מִשׁוּם דְּהוּי דְּבָר
שְׁעִיקְרוֹ כֶּף דְּכָף הוּא גְזִירַת הַתּוֹרָה וְא"כ אֲנִדָּא לָהּ רֵאִיְתָנוּ הַנְּ"ל וְנִרְאָה לְהוֹסִיף רֵאִי
לְמָה שְׁחִילְקֵנוּ בְּדַעַת הַרְשָׁב"א ז"ל דְּזָה ל"ה רַק בְּדָבָר שְׁתִּלּוּי בְּטַעַם וְהוּא מְדַבְּרֵי הַתּוֹס'
בְּשִׁבְתַּ כ"א ע"א שְׁהַקָּשׁוּ בְּהָא דְּפָרִיף הַתָּם עַל הָא דְּתַנֵּן מְבִלְאֵי מְכַנְסֵי כְּהֵנִים וּמִהִמְיָנִיָּהוּ
הֵיוּ מְפָקִיעִין וּמִהֵם מְדַלִּיקִין הֲלֵא הָאֲבָנִט הִי שֶׁל כְּלָאִים וְצָמֵר אֵין מְדַלִּיקִין בּוֹ וְהַקָּשׁוּ
הַתּוֹס' הֲלֵא הִי בְּהֵן פִּשְׁתָּן דְּכְתִיב תְּכַלֵּת וְאֲרַגְמָן וְתוֹלַעַת שְׁנִי וְשֵׁשׁ מְשָׁזֵר וְטוֹב לְפִתִּילָהּ
דְּהוּי כְּכָרָף דְּבָר שְׁמְדַלִּיקִין בּוֹ ע"ג דְּבָר שְׁאִין מְדַלִּיקִין בּוֹ וְתִי דְּכִינֵן שְׁאִין מִן הַפִּשְׁתָּן
אֲלֵא רַבִּיעַ בְּטָל בְּשָׂר מִינִים וְהוּי כְּאֵלוֹ אֵין בּוֹ פִּשְׁתָּן פְּלֵל ע"ש וְקָשָׁה דְּהָרִי מְצוֹת הַתּוֹרָה
הִיא שְׁיִהְי' כֹּל הָאֲרַבַּע מִינֵין הֲלֵלוֹ א"כ הוּי כְּדָבָר שְׁעִיקְרוֹ כֶּף דל"ב אֵע"כ דְּכִינֵן דְּלֵא
תִלִּי בְּטַעְמָא ל"ש לֹמַר דְּבָר שְׁעִיקְרוֹ כֶּף וְשְׁפִיר בְּטָל הַפִּשְׁתָּן בְּמִיעוּטוֹ וְא"כ לְעֵנֵן דָּם
צְפוֹר שֶׁל מְצוֹרַע דְּכִינֵן דְּבַעֵינֵן שְׁיִהְי' מִמְשׁוֹת הַדָּם נִיכָר אֲפָשֵׁר לֹמַר לְכְאוּרָה דְּהוּא מְטַעַם
דְּבָר שְׁעִיקְרוֹ כֶּף אוּלָם ג"ז לִיתָא עִפִּימ"ש בִּס' מְחִצִּית הַשְּׁקָל ס'י תִמ"ז ס"ק מ"ה דְּלֵא
נְאֻמְרָה סְבַרַת הַרְשָׁב"א הַנְּ"ל אֲלֵא הֵיכִי שְׁבָא לְתַמְנֵן הַטַּעַם מִשֵׁא"כ הֵיכִי שְׁלֵא בָּא אֲלֵא
לְתַמְנֵן הַמְרָאָה בְּטָל שְׁפִיר דְּחִזּוּתָא לֹא מִילְתָּא הוּא ע"ש וּלְפִי"ז ה"נ הָרִי לֹא בְּעֵינֵין אֲלֵא
שְׁיִהָא הַדָּם נִיכָר אֵע"ג דל"מ מְרֵאִית דָּם בְּלַחוּד רַק בְּעֵינֵן מִמְשׁוֹת הַדָּם נִיכָר כְּמְבִנְאָר
בְּתוֹס' שֵׁם עַכ"פ הָא לֹא תִלְיָא בְּטַעְמָא וּל"ש סְבַרַת הַרְשָׁב"א וְקָמָה גַם נְצָבָה רֵאִיְתָנוּ
לד' בְּתוֹס' הַנְּ"ל.

וְהֵנָּה נִרְאָה לְהִבְיָא סְמוּכִין לד' הַרְשָׁב"א מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' פְּסַחִים קִי"ד ע"א ד"ה אֵעִפ"י
שְׁאִין חֲרוֹסַת מְצוֹנָה וְז"ל וְא"ת אֲמַאי לֹא אֲתִי חֲרוֹסַת דְּרִשׁוֹת וּמְבִטְלַת חֲזָרַת דְּמְצוֹנָה וִי"ל

דכינן דכל עיקר מרור לא נתקן רק בטויבול בתרוסת משום קפא לא מיקרי ביטול בכף
עכ"ל הרי להדיא פסברא הנ"ל דהוי פדבר שעיקרו כף לא בטיל ובזה מיושב קוש"י
המהרש"א שם קט"ו ע"א בתוס' ד"ה אלא אר"א שהקשה שם דמי הכריח להתוס' לומר
דס"ל להלל דבדיעבד נפיק אפי' בלא פריכה ולקאמור נכון דאי נימא דס"ל להלל דאפי'
בדיעבד לא נפיק בלא פריכה א"כ איך מוכיח הש"ס שם דס"ל להלל מצות אין מבטלות
זא"ז דילמא שא"ה פיון שעיקרו כף לא בטיל אע"כ דפשיטא לי' להש"ס דגם להלל
בדיעבד נפיק בלא פריכה א"כ לא חשיב עיקרו כף ושפיר מוכח דס"ל מצות אין מבטלות
זא"ז ויש לפלפל עפ"י הרבה בסוגיא שם אף אכ"מ ובזה הנני ידו דור"ש באהבה
מברכו בכט"ס: סימן נז לק' גריידינג בעזהש"י אור ליום ב' כ"ח לירח סימן תר"מ לפ"ק
סטר"א.

שלום וישע רב לכבוד הרבני המנפלא ושנון. זית רענו.

כש"מ ארי' אפיסדארץ נ"י. מכתבו הגיעני והנני להשיבו אף בקונצ'ר האפשרי פפי מסת
הפנאי אף כמצייץ מחרפי הטרודות אשר השתרגו עלו על צוארי בין בתרי אמרותיו נאני
פנתב על הספר את אשר רוח מבינתי יענני ונשמח שדי תבינני בעזהש"י: פתח דבריו
יעיר בדברי הש"ס ב"ק ע"א ע"ב דפריף שור הנסקל איסורי הנאה הוא ולא דמאר"י
קא טבח אמר רבא הב"ע פגון שמסרו לשומר כו' והקשה לפימ"ש התוס' בכריתות כ"ד
ע"א ד"ה דא"ל נרבע שורו בשם רבינו אפרים דרובע ונרבע אינו אסור בהנאה דל"ג
לי' מנוגח וכו' ליישב הא דא' שם שיהנ"ס שהונמו עדיו כל המחזיק בו זכה בו דה"פ דזכה
בו בדמי השור במה ששנה בחייו יותר מאחר מיתה דלא אפקרי' רק שיעשה בו מיתת
ב"ד אבל לא מדמי הנבילה ע"ש וא"כ לפי"ז לוקי נמי הא דאר"מ גנב שוה"נ וטבח
משלם דו"ה מייירי ג"כ ברובע ונרבע פדאוקמינן בכריתות הא דקאר"י שוהנ"ס שהונמו
עדיו כו' בנרבע וכ"כ להדיא במהרש"א בקידושין נ"ז ע"ב דבסתם שוה"נ דקא' הש"ס
הוא ג"כ רובע ונרבע וא"כ מ"פ הש"ס שור הנסקל איסור הנאה הוא לישני דמייירי
ברובע ונרבע דהוא ג"כ שוהנ"ס דמותר בהנאה לדעת הר"א הנ"ל עכ"ק: הנה לכאורה
עלה במחשבה לפני לתרץ בפשיטות דהא לדעת רבינו אפרים דסובר דלא ילפינן רובע
ונרבע מנוגח א"כ בשחטו לאחר שנגמר דינו מותר באכילה ג"כ דהא בב"ק מ"א דרשינן
בנוגח מלא יאכל את בשרו דאע"ג דעבד' כעין בשר דשחט' אסור וברובע ונרבע דליפא
קרא ומנוגח לא ילפינן ממילא דאי שחטו לאחר שנגמר דינו גם באכילה מותר והא דכ'
התוס' בלשונם הנאה היינו משום דבהנאה מותר אפי' לאחר סקילה וא"כ לפי"ז ל"ה
מצי לשנויי דמייירי ברובע ונרבע דא"כ תקשי הא דתקמים פוטרין משום דהוי שחיטה
שאינה ראוי' ואי מייירי ברובע ונרבע דמותר באכילה לד' הר"א הנ"ל א"כ הוי שפיר
שחיטה ראוי' וא"ש: אמנם לכאורה קשה מש"ס סנהדרין קי"ב ע"א בעי ר"ח בהמת עיר
הנודחת מהו דמהני בה שחיטה לטהרה מידי נבילה לפי חרב א"ר ל"ש שחטה משחט
ל"ש קטלה מקטל א"ד פיון דשחטה מהניא לה שחיטה ופירש"י וז"ל דבין בשחיטה ובין
בהריגה קרינן בי' לפי חרב דאפי' שחטה מיתה בעלמא היא ולא מהני מידי א"ד לפי חרב
היינו שלא פדרף שחיטה אבל דרף שחיטה מהניא לה לטהרה מידי נבילה כו' ע"ש והנה
התוס' בע"ז י"א ע"א ד"ה ואי חוקה היא כו' פתבו שם דלשון הריגה דקרא הוא כולל
הפל בין חרב בין קופיץ ע"ש וא"כ לפי"ז הדרק"ל לוקמא ברובע ונרבע ואי דכינן דלא

פתיב קרא בְּרוּבַע וְנִרְבַּע הוּא מוֹתֵר בְּאֲכִילָה פְּשִׁיעוֹתוֹ ז"א דְּהָא בְּרוּבַע וְנִרְבַּע פְּתִיב וְאֵת הַבְּהֵמָה תִּהְיוּ וּבִלְשׁוֹן הַרִיגָה נְכַלֵּל ג"כ קוֹפִיץ וּא"כ נוֹכַל לְאוֹקְמִי פְּגוֹן שְׁשִׁיעוֹתוֹ בְּקוֹפִיץ כְּדִמְצִינוּ בְּפִסְחִים ע' ע"א דְּשׁוֹחֲטִין גַּם בְּקוֹפִיץ וּא"כ פִּי שְׁחִטָּה בְּקוֹפִיץ נִתְקַיְמָה מְצוֹת הַרִיגָה דְּבִקְרָא וּמָה לִּי מִשְׁחָט שְׁחִטָּה מָה לִּי מִקְטָל קְטֹלָה כְּמוֹ דְּבַעֲי הַש"ס הַנ"ל לְמִימַר בְּבִהְמַת עִיר הַנְּדַחַת וְהוּא שָׁם אֵיבְעֵיָא דְּלֹא אֵיפְשָׁטָא וּלְחוּמְרָא בְּשִׁלְמָא הָא דְּבַעֲיָנוּ בְּשׁוּהַנ"ס דְּנוֹגַח קְרָא דְּאֵת בְּשָׂרוֹ דְּשְׁחִטּוֹ אַחַר שִׁנְג"ד אָסוּר י"ל דְּעִיקָר הַקְּרָא אֲצִטְרִיף הִיכִי שְׁשִׁיעוֹתוֹ בְּסִפִּין דְּהָא בְּנוֹגַח פְּתִיב סְקוּל יְסָקַל הַשׁוֹר וּמְצוֹת סְקִילָה אֵינָה אֲלֵא בְּאַבְנִים וְהִיכִי דְּבִדָּק צוּר וְשָׁחַט בָּהּ דְּעַבְדִּי כְּעִין סְקִילָה אֲפֹשֶׁר לוֹמַר דְּבִלְאוּ קְרָא הָוִי יְדַעֲיָנוּ שְׁאָסוּר כְּמוֹ דְּבַעֲי הַש"ס שָׁם לְמִימַר וְע' בְּתוֹס' שָׁם ד"ה הִיכָא כו' רַק דְּדַחֵי שָׁם פִּינּוּ דְּמָאֵת בְּשָׂרוֹ מִשְׁתַּמַּע רַק דְּעַבְדִּי כְּעִין בְּשָׂר דְּשְׁחִטִּי וְכִינּוּ דְּשְׁחִיטָה בְּצוּר פֶּשֶׁר לְכַתְּחִלָּה כְּמוֹ בְּסִפִּין אֵין לְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּכֹנֶנַת הַתּוֹרָה דְּנֻקָא בְּכַה"ג אֲבָל בְּאַמַּת בְּבִדָּק צוּר וְשָׁחַט בּוֹ בְּלְאוּ קְרָא הָוִי יְדַעֲיָנוּ דְּאָסוּר וְהוּא הַנ"נ בְּרוּבַע וְנִרְבַּע דְּלֹא פְּתִיב קְרָא בְּשִׁיעוֹתוֹ בְּקוֹפִיץ דְּעַבְדִּי כְּעִין הַרִיגָה נִימָא דְּאָסוּר בְּאֲכִילָה וְהַדְּרַק"ל אֲמַנְם יֵשׁ לְחַלֵּק דְּעַד פֶּאֶן ל"ק הַש"ס סְבָרָא זוּ מָה לִּי מִשְׁחָט שְׁחִטָּה וּמָה לִּי מִקְטָל קְטֹלָה אֲלֵא בְּבִהְמַת עַהֲנ"ד פִּינּוּ דְּאָסוּרָה מְחִיִּים בְּהִנְאָה וְלֹא עֲשִׂתָּה הַשְׁחִיטָה שׁוּם הַכָּשֶׁר שְׁפִיר נוֹכַל לוֹמַר דְּבִשְׁחִיטָה קְרִינּוּ בִּי לְפִי חֶרֶב דְּמִיתָה בְּעִלְמָא הִיא וְלֹא אַהֲנִי מִיּוֹדִי אֲבָל בְּרוּבַע וְנִרְבַּע פִּינּוּ דְּמְחִיִּים אֵין חַל עֲלֵי אִיסוּר הַנְּאָה רַק שְׁצִרִיף לְקִיָּים בָּהּ מְצוֹת הַרִיגָה א"כ כִּי שְׁחִטָּה שְׁפִיר י"ל דְּהַכְּשִׁירָה שְׁחִיטָה זוּ אֲפִי בְּאֲכִילָה וּמִינְשֵׁב שְׁפִיר.

אוּלַּם קָשָׁה לְכַאוּרָה מַש"ס זְבָחִים ע' ע"ב אֵין לִי אֲלֵא חֵלֶב שְׁאָסוּר בְּאֲכִילָה וּמוֹתֵר בְּהִנְאָה חֵלֶב שֶׁל שׁוֹר הַנְּסָקֵל וְעַגְלָה עֲרוּפָה מִנִּין ת"ל כָּל חֵלֶב וְאִיס"ד עַגְלָה עֲרוּפָה טְהוּרָה הִיא הִיא טְהוּרָה וְחֵלְבָה טָמֵא הִיכָא דְּעַרְף מִיְעַרְף לֹא אֲצִטְרִיכִי לִי כִּי אֲצִטְרִיכִי הִיכָא דְּשְׁחִטָּה מִיְשָׁחַט וְתִיְהִי לָהּ שְׁחִיטָה לְטְהוּרָה מִיּוֹדִי נְבִילָה ל"צ שְׁמַתָּה וּפִירִש"י בַּד"ה וְתִיְהִי לָהּ שְׁחִיטָתָה תְּטַהְרוּהָ מִלְּטָמָא דְּאֵין לָהּ שְׁחִיטָה בְּבִהְמָה טְהוּרָה שְׁמַטְמָאָה ע"ש וְקָשָׁה הִיא פִּינּוּ דְּהֵתֵם קְאָזִיל הַש"ס דְּעַגְלָה עֲרוּפָה מְחִיִּים נְאָסְרָה בְּהִנְאָה א"כ לֹא הִתִּירָה הַשְׁחִיטָה כְּלוּם וּא"כ מֵאֵי אֲצִטְרִיף לִי לְהַש"ס לְהַקְשׁוֹת דְּתַהֲנִי לָהּ הַשְׁחִיטָה לְטְהוּרָה מִיּוֹדִי נְבִילָה וְהִינּוּ דְּהַשְׁחִיטָה תְּטַהַר אַע"ג דְּאֵינָה מְתַרַת לֹא בְּאֲכִילָה וְלֹא בְּהִנְאָה מְשׁוּם דְּאֵין לָהּ שְׁחִיטָה בְּבִהְמָה טְהוּרָה שְׁמַטְמָאָה הִיא אַדְרַבָּא פִּינּוּ דְּלֹא הִתִּירָה הַשְׁחִיטָה מִיּוֹדִי נִימָא מָה לִּי מִיְעַרְף עֲרָפָה מ"ל מִיְשָׁחַט שְׁחִטָּה וְתִיְהִי כְּאֵלוֹ נְעַרְפָה וְתִטְהַר מִיּוֹדִי נְבִילָה לְפִי"מ דְּקָאָזִיל שָׁם דְּסְבָרָא דְּעַרְיָפָה מְטַהְרַת מִיּוֹדִי נְבִילָה כְּדָקָא בְּבִהְמַת עַהֲנ"ד כְּנ"ל אֲמַנְם בְּאַמַּת ג"ז נְכוּן עַפִּי"ד הַש"ס חֲוָלִין כ"ד ע"א וְתָהּ אֲעַגְלָה כְּשִׁירָה בְּשְׁחִיטָה בְּק"ו וּמָה פָּרָה שְׁלֵא הִנְכְּשָׁרָה בְּעַרְיָפָה כְּשִׁרָה בְּשְׁחִיטָה עַגְלָה שְׁכֻשָׁרָה בְּעַרְיָפָה א"ד שְׁהִנְכְּשָׁרָה בְּשְׁחִיטָה א"ק וְעַרְפוֹ הַעַגְלָה בְּעַרְיָפָה אֵין בְּשְׁחִיטָה לֹא ע"ש וְכִינּוּ דְּחִזְיָנוּ דְּמִיעֲטָה הַתּוֹרָה עַגְלָה מִשְׁחִיטָה א"כ ל"ש לְמִימַר מָה לִּי מִיְעַרְף עֲרָפָה כו' וְשְׁפִיר פְּרִיף הַש"ס דְּתִיְהִי לָהּ הַשְׁחִיטָה לְטְהוּרָה מִיּוֹדִי נְבִילָה וְכִפִּירִש"י ז"ל דְּאֵין לָהּ שְׁחִיטָה בְּבִהְמָה טְהוּרָה שְׁמַטְמָאָה אֲמַנְם עַדִּין קָשָׁה לְכַאוּרָה דְּאֲמֵאֵי אֲצִטְרִיף קְרָא בְּשׁוּהַנ"ס דְּאֵם שְׁחִטּוֹ לְאַחַר שִׁנְג"ד אָסוּר תִּיפּוֹק לִי מְכַל שְׁתִּיעֲבַתִּי לָהּ ה"ה בְּבַל תֹּאכַל אֶף בְּאַמַּת לֵק"מ דְּהָא כ' בְּתוֹס' חֲוָלִין קט"ו ע"א גִּירְסָא בְּבִרְיָתִי שָׁם גְּבִי חוֹרֵשׁ בְּשׁוֹר וְחִמּוֹר כו" הַשְׁתָּא לְגְבוּהַ שְׁרִי לְהַדְּיוֹט מִיְבַעֲיָא וּלְגְבִיָּהּ מִנ"ל דְּשְׁרִי דְּכִתִּיב וּמִיּוֹדִי בֶּן נֶכֶר לֹא תִקְרִיבוּ אֵת לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל אֲלֵה מִכָּל

אלה אי אתה מקריב פ' מעוף וכתות ונתוק וכרות אבל אתה מקריב קדשים ששעבדה
בהן עבירה וגם מדמיצט רחמנא מן הבהמה להוציא הרובע מפלל דלהדיוט שרי ול"ש
פל שתיעבתי לה כו' ע"ש וע' בסוטה מ"ו ע"א דילפינו שם מקראי דקדשים ששעבדה
בהן עבירה לא מפסלי מהקרבה וממילא נלמוד מינן להדיוט דבע"ח אין נאסרין להדיוט
מפני ששעבדה בהן עבירה דהשתא לגבוה שרי להדיוט מיבעיא וא"כ ה"ה לעגנן שור
הנסקל י"ל דלקחי אצטריה קרא דשחטו לאחר שנג"ד אסור דבלא"ה לא הוי אסרינו
מפל שתיעבתי לה פיון דבע"ח ששעבדו בהן עבירה לא אסרינו מפל שתיעבתי לה כו'
אולם בתוס' בכורות ל"ד ע"א ד"ה ומי קניס כו' כ' בשם הספרי פ' ראה דס"ל לר"א שם
דהמטיל מום בבכור ואוכלו עובר משום ל"ת כל תועבה ע"ש וע"כ דס"ל לר"א דגם
בעלי חיים ששעבדה בהן עבירה איפא משום ל"ת כל תועבה (וסוגיא דב"ק הג"ל דבעי'
קרא בשחטו לאחר שנג"ד ע"כ לא אגזיל אליבא דר"א) א"כ שפיר קשה מפ' שור הנסקל
א"ה הוא גימא דמיירי ברובע דאינו איה"נ לדעת הר"א ואי דא"כ גם באכילה מותר
ומ"ט דתקמים דפטרני כנ"ל ז"א דילמא אזלי שם אליבא דר"א דשייך בבעלי חיים
ששעבדה בהן עבירה משום ל"ת כל תועבה וא"כ אסור בשחטו משום פל שתיעבתי לה
ה"ה בבל תאכל אולם ג"ז נכון דהא ר"מ ס"ל בפסחים כ"א ע"ב כר"א דכ"מ ששעבד
לא יאכל ל"ת אהד אסור אכילה וא' איה"נ במשמע א"כ שובגם בהנאה אסור וכמו
דס"ל לרב אשי בחולין קי"ד לעגנן בב"ח וא"כ שפיר פריה הש"ס שוה"נ איסורי הנאה
היא ולא דמארי' קטבח: ובאופן אחר נראה בישוב קושיות מעלתו דהנה באמת הקשו
התוס' בזבחים ע"א ע"א על הא שפכתו שם מקודם דרובע ונרבע אסורין בהנאה מנול
הא פי כתיב קרא בנוגח כתיב ולא ילפי מהדדי כדא' בפ' שור שנגח דו"ה שיש בנוגח
שאין ברובע ויש ברובע שאין בנוגח ושפא איפא שום דרש ולא ביארו התוס' פלום
מאיזה דרש.

ונראה דתליא בפלוגתא דתנאי בתמורה כ"ח דחד גליף ממן הבהמה להוציא רובע ונרבע
ומן הצאן להוציא את בנוגח וא"כ לדידן' פיון דאיפא בכל חד מייעוטא בפ"ע ולא ילפי
מהדדי בנדאי אין לנו למילף שיהא רובע ונרבע אסורין בהנאה פיון דלא פללינהו קרא
כאחד משא"כ להך תנא דמפיק ה"ם רובע ונרבע מקרא דכי משחתם בהם מום כ"מ
ששעבדו השחתה אינו אלא דבר ערונה ועכו"ם וע"כ גם שור שהמית ג"כ בכלל זה
דשפיכת דמים בנדאי הוא השחתה והש"ס לא הוצרך לפרש רק דבר ערונה ועכו"ם דהוי
ס"ד דל"ש בהו לשון השחתה וע"כ נוגח בכלל דהא קא' ה"ם דהאי תנא דריש מן הבהמה
מן הכקר ומן הצאן פרט לחולה זקן ומזוהם וע"כ דנוגח ילפי מפי משחתם בהם וגו' וכן
מפורש ברמב"ם פ"ג מאיסורי מזבח ה"ו דכולהי ילפינו מפי משחתם בהם מום כ"מ ע"ש
וא"כ פיון דלהיא תנא פללינהו בחד קרא א"כ כמו דנוגח אסור בהנאה ה"ה רובע ונרבע
אסור בהנאה.

והנה בב"ק מ' ע"ב קא' שם אם נאמר רובע למה נא' נוגח ואם נאמר נוגח למה נא' רובע
מפני שיש ברובע שאין בנוגח ויש בנוגח שאין ברובע כו' נוגח משלם פןפר רובע אינו
משלם פןפר כו' אומר מר נוגח משלם את הפןפר רובע אינו משלם את הפןפר ה"ד
אילימא דרבעה וקטלה מה לי קטלה בקרנא מ"ל קטלה ברביעה ואלא דרבעה ולא קטלה
האי דלא משלם פןפר משום דלא קטלה הוא אומר אפני לעולם דרבעה ולא קטלה דאתייה

לב"ד וקטלוייה מהו דתימא פמאן דקטלה דמי קמ"ל רבא אמר לעולם דרבעה וקטלה ודקא קשיא לה מ"ל קטלה בקרנים מ"ל קטלה ברביעה קרן פונתו להזיק האי פונתו להנאת עצמו הוא במאי פליגי ברגל שדרסה ע"ג תינוק בתצר הניזק לאבני משלם פופר לרבא לא משלם פופר.

והנה התוס' שם כ"ו ע"א כ' דרבא בעצמו ס"ל דרגל שדרסה ע"ג תינוק בתצר הניזק משלם פופר ורק אליבין דההוא תנא דקא' יש בנוגח שאין ברובע קא' דס"ל דלא משלם פופר וע"כ דרבא לא ס"ל פההיא תנא דדריש נוגח ורובע משני מיעוטין וע"כ דס"ל כי היא תנא דדריש מקרא דכי משחתם בהם מום בם וגו' א"כ ממילא לרבא רובע ונרבע אסורין בהנאה פנ"ל וא"כ הא רבא משני התם פגון שמסרו לשומר כו' א"כ נוכל לומר דהפירכא הוא ג"כ מדברי רבא [כעין שכ' בתוס' ביצה ל"ח ע"א ד"ה וא"ר יוחנן ובכ"ד] וא"כ שפיר פריף לשיטתו אפי' שוהנ"ס דרובע ונרבע אסורי הנאה הוא ולא דמארני קטבח: ויבדדף זה אמרתי ליישב מה שנשאילתי מחכם אחד על דברי השיטה מקובצת ב"ק מ"ה ע"א בהא דקא' שור שהמית עד שלא נגמר דינו מכרו מכור הקדישו מוקדש וכ' בש"מ בשם המאירי ונ"ל הקדישו מוקדש וב"ד מכריחין אותו לפדותו בשויו וליתן דמיו לבדה"ב שהרי לא ירדה עליו קדושת מזבח שהנוגח שהמית פסול כו' ע"ש והקשה החכם הנ"ל מש"ס תמורה הנז' דקא' שם הרובע והנרבע כו' הם פקדשים שקדם מום עובר להקדישו וצריכין מום קבוע לפדות עליהו הרי להדיא דחל עלייהו קדושת מזבח ולדרפנו הנ"ל מיושב שפיר דלההוא תנא דממעטינן רובע ונרבע ונוגח ממן הבהמה ומן הצאן ממעטינן דלא חל עלייהו קדושת מזבח ובשיטה זו קאי המאירי משא"כ התם בתמורה הא קאי שם בדברי התנא דדריש מפי משחתם בהם הא לא פתיב שם רק לא ירצו לכם דאינן מכפרין אבל קדושת מזבח שפיר חל עלייהו ולכך צריכין מום קבוע לפדות עליהו: אמנם הא קשיא לי לר"א דס"ל בספרי הנ"ל דבעלי חיים שנעבדה בהו עבירה אסורין מדאוריית' משום לא תאכל כל תועבה כו' א"כ ל"ל קרא לנוגח ורובע ונרבע דאסורין לגבוה הרי בלא"ה פיון דאסורין משום ל"ת כל תועבה א"כ אסורין להדיוט וממילא אסורין לגבוה משום ממשקה ישראל מן המותר לישראל בשלמא הא דאצטרף בש"ס ב"ק הנ"ל קרא דלא יאכל את בשרו דאע"ג דשחטי' כעין בשר אסור י"ל דאצטרף לענין ללקות עליו דמל"ת כל תועבה לא הי' לוקין משום דהוי לאו שבקלות אבל הא דאצטרף קרא לאוסרו לגבוה שפיר קשה דהא בין כף ובין כף אין לוקין דהא השתא נמי דילפינן ממן הבהמה ל"ה ג"כ רק לאו הפא מכ"ע ואין לוקין עליו ואי דנימא דר"א ס"ל כי הוה תנא דיליף להו מפי משחתם בהם מום בם לא ירצו דהוי לאו ולוקין עליו פיון דלאו זה ל"ה לאו שבקלות כמ"ש בתוס' מכות ח"י ע"א דלאו דנבשר בשדה טריפה ל"ת ל"ה לאו שבקלות אף שכולל פמה דברים פיון דל"ה לאו שבקלות אלא פגון כי אם צלי אש שכולל נא ומבושל וכן כל שבקודש פסול דיוצא וטמא ופסולין אחרים שהם ב' שמות אבל הכא שכולל כל יוצא לבד ושם יוצא חד הוא רק דהוי בכמה דרכים ל"ה לאו שבקלות ע"ש וא"כ ה"נ כולל כל שהוא השחתה ושם השחתה חד הוא ועוד דהרי לד' הרמב"ם בלאו שבקלות אין לוקין שתיים אבל על כל א' לוקין מדחשיב הרמב"ם בשורש ט' לאו דעמוני ומואבי ולא תאכל ממנו נא לאו שבקלות ואפ"ה כ' בסנהדרין פי"ט דלוקין על לאוין אלו רק דשנים אין לוקין א"ו

דבאכל נא ומבונשל אין לוקה שפנים אכל לעולם על פל א' לוקה [וע' בס' ערוף לנר
במות י"א ע"ב] וא"כ אצטריך גם לענן גבוה ללקות עליו ז"א דהא אמרינו בזבחים
ע"ז א"ר יהודא לא נחלקו ר"א ונחמים על אברי חטאת שנתערבו באברי עולה שיקרבו
ברובע ונרבע שלא יקרבו על מה נחלקו על אברי עולה תמימה שנתערבו באברי בע"מ
שר"א אומר יקרבו ורואה אני למעלה פאלו הן עצים וחכ"א לא יקרבו ור"א מ"ש רובע
ונרבע דלא חזי בעלת מום נמי לא חזי כו' אלא טעמי' דר"א מיעט רחמנא מום בם הוא
דלא ירצו הא תערובת ירצו וא"כ מדקא' בבע"מ דע"י תערובת ירצו וברובע ונרבע הא
מודה שלא יקרבו ואי איתא דממעט רובע ונרבע מפי משחתם ביהם מום בם א"כ גם
ברובע ונרבע היל"ל דיקרבו מפח ההוא קרא גופי' מום בם הוא דלא ירצו הא ע"י
תערובת ירצו אע"כ דר"א יליף ממן הבהמה ומן הצאן א"כ הדרק"ל ל"ל קרא הא בלא"ה
מוכח מל"ת פל תועבה ול"ה ממשקה ישאל ונלפענ"ד לתרץ דהנה באמת י"ל לר"א
דס"ל דרובע ונרבע אסור משום דאסור באכילה מל"ת פל תועבה כו' ול"ה ממשקה
ישאל ומן הבהמה מן הפקר ומן הצאן אינו מותר דנוכל לומר דדריש לי' פרט לחולה
זקן ומזוהם כמו דס"ל לתנא דר"י בתמורה שם והא דמשמע התם דליפא שום תנא דלא
ידרוש למעט רובע ונרבע מחד מהני תרי קראי אי ממן הבהמה אי מפי משחתם ביהם וגו'
נראה דיתנישב שפיר אפי' לר"א דאיכא נפקותא בהא דדריש לי' ממן הבהמה או מאידך
קרא דהנה בזבחים ע"ג פריף שם הש"ס על המשנה דכל הזבחים שנתערבו בחטאות
המתות או בשוה"נ אפי' א' בריבוא ימותו פולן נכבשינהו דניידי ונימא פל דפריש מרנבא
פריש ומשני גזירה שפא יקח מקבוע ומביאים התוס' בראש הפרק שם בשם ר"ת דזהו
דוקא לגבי גבוה גזרינן שפא יקח מקבוע אכל בחולין ע"ש וא"כ איכא נפקותא גדולה
בהא דדריש לי' ממן הבהמה ולא מקרא דממשקה ישאל פגון שנתערב רובע בין שאר
בהמות ואינו ניקר דאילו הי' רק מטעם שאסור להדיוט ול"ה ממשקה ישאל הלא אז
הי' מותר ע"י נכבשינהו דניידי פינו דלגבי חולין הא שפיר אמרינו פל דפריש מרנבא
פריש וממילא פינו דלהדיוט מותר תו הוי שפיר ממשקה ישאל משא"כ השתא
דממעטין לי' לגבוה ממן הבהמה הא ל"מ דנכבשינהו דניידי פינו דלגבי גבוה הא גזרינן
שפא יקח מקבוע ודעת לנבון נקל ליישב בזה קוש' התוס' בתמורה שם כ"ח ע"א דת"ר
מן הבהמה להוציא רובע ונרבע והלא דין הוא ומה בע"מ שלא נתעבדה בה עבירה פסול
לגבי מזבח רובע ונרבע שנתעבדה בה עבירה א"ד שאסורין לגבי מזבח כו' טול לה מה
שהבאת הרי שנתעבדה בה עבירה בשני עדים כו' ופירש"י שם טול לה מה שהבאת לאו
פירקא הוא מה"ט הרי שנתעבדה בה עבירה בב' עדים פלומר הרי יש לה להביא בדין
זה אותו שב' עדים מעידין בו שרבע או שרבע דהא ודאי חייב מיתה ואסור לגבוה עפ"י
ע"א או עפ"י הפעלים דליפא מיתה מנ"ל דאסורין לגבוה אי לאו קרא והקשו התוס'
וא"ת ל"ל ק"ו לרובע ונרבע עפ"י ב' עדים תיפוק לי' ממשקה ישאל דדרשינו מן המותר
לישראל והאי הרי הוא אסור בהנאה ולדברינו מיושב שפיר דנ"מ בהא דמביא מק"ו
לענן אם נתערב אם יהי' מותר ע"י נכבשינהו דניידי דמטעם ממשקה ישאל הי' מותר
ומפח הק"ו אסור וכנ"ל: עוד י"ל ביישוב קוש' מיעט מעלתו דהנה הקשו המפורשים לשי'
ר"ת בזבחים ובסנהדרין דשור הנסקל אינו נאסר בהנאה מחיים א"כ מ"פ שור הנסקל
איסורי הנאה הוא הרי אינו אסור עדיין מחיים ונראה ליישב לפי"מ דאי' במכילתא פ'

משפטים דילפינו דשור הנסקל אסור בהנאה מק"ו מעגלה ערופה מה עגלה ערופה שלא נעבדה בה עבירה אסורה בהנאה שוהנ"ס שנעבדה בו עבירה לא כ"ש שאסור בהנאה וא"כ י"ל דפריה התם להיא מ"ד וא"כ היא מוכח בש"ס זבחים ע' ע"ב שהבאתי למעלה דר"מ ס"ל עגלה ערופה נאסרה מחיים בהנאה ע"ש בפירש"י וא"כ ממילא גם שוהנ"ס אסור מחיים בהנאה וא"כ לפי"ז פיון דע"כ אגזל למ"ד דיליף בק"ו מעגלה ערופה א"כ ממילא גם רובע ונרבע איפא למילף מהאי ק"ו שאסור בהנאה אפי' מחיים ופריה שפיר שוהנ"ס א"ה הוא.

משא"כ הרבינו אפרים דפוסק דמותר בהנאה הוא לפי שיט' הש"ס ב"ק הנ"ל דיליף בנגזח מאת בשרו וכיון דל"י רובע מנגזח ממילא דמותר בהנאה. אחר זמן מצאתי דאתא לידי ספר שער המלך וראיתי בפ"ה מה' מאכלות אסורות שהקשה קושיותינו הנ"ל דל"ל קרא בשוה"נ בשחטו לאחר שנג"ד שאסור תפוק לי' מל"ת כל תועבה ות' דדוקא בלאו המפורש בתורה אמרינו כל שתיעבתי כו' אבל בלאו הבא מכ"ע לא מיקרי דבר שתיעבתי לה ע"ש.

ומ"ש מעלתו ליישב דברי הרמב"ם בפ"ה מאיסורי מזבח ה"א במה שתמהו עליו הכ"מ והלח"מ בהא שפוסק כאב"י דיש הקטרה בפחות מפזית וגם סותר ד"ע שכתב דאין הקטרה פחותה מפזית וכתב מעלתו דכונת הרמב"ם במ"ש דאסור בכל שהו היינו אם היתר משלים לכזית ופוסק כזעירי דבשאור כל תקטירו היתר מצטרף לאיסור.

הנה פבר קדמו בזה בס' מעין החכמה על התרני"ג מצות מהגאון בעל עאר במלת של כל שאור וכל דבש וגו' וע' בשעה"מ פ"א מחו"מ ה"ו ובשו"ת יד אליהו סי' כ"ב יותר לא ירשני הזמן להאריך עוד ואסתגר בזה דברי הדור"ש: סי' נח לק' פאלטושען במדינת מאלדוי.

בעזה"ש יום א' ער"ח מנ"א תרל"ט לפ"ק סטריא. יראה בנחמה בכפלים.

בבנין ציון וירושלים. ה"ה פבוד ידיד"נ הרב החרף ובקי נגיד נרב תבונות.

כש"מ פנתס שפירא נ"י. יום אתמול קראתי לשבת עונג בהשיגי מכתבו היקר וחשתי פיום להשיבו ע"ד שאלתו בימים אלו שאסורין לאכול בשר מר"ח ועד התענית אשר מקדם קדמתה המנהג בקהלתכם שלא לשחוט בהמות בלתי ביום ד' כמ"ש בס' תקנ"א ועתה נשאל מבני קהלתו היות שבמים האלה עיקר יומא דשוקא הגדול ורבו כמו רבו פושעים אשר תגבר עליהם התאנה לאכול בשר וע"י שאינם מוצאים בשר שחיטה אוכלים טריפות אם יש להתיר לשחוט בהמות פדי שיהא מצוי להם בשר פשר ולא שבקי היתרא ואכלי איסורא עכ"ש: הנה פבר השבתי לק' שזדה לבן בענין פינוצא בזה [ענין לעיל סי' ל"ח] ושם באתי במשפט על כל נעלם להוכיח בראיות נכוחות שאין להתיר איסור קל היכי שיש חשש שיעברו בשאט בנפש על איסור חמור ממנו אף בעיקר הדין הלז אם יהי שייך לפ"ע במה שמוכרין להם בשר בימים אלו הנה בש"ס ע"ז ו' ע"א מיבעיא לן שם לענין הא דאסור לישא וליתן עם העכו"ם לפני אידיהן הוא משום הרנוחא א"ד משום ולפ"ע לא תתן מכשול מאי נ"מ דאית לי' בהמה לדידך' אי אמרת משום הרנוחא הא קא מרנוח לי' א"א משום ולפ"ע ל"ת מכשול הא אית לי' לדידך' וכי אית לי'

ל"ע וְהַתְּנִיחַ אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֵמָה יוֹשֵׁיט אֶדְמָה פֹּסֵם יַיִן לְנֹזֵר כּוֹ הַבַּיִת דְּקָאֵי בְּתַרֵי עֲבָרֵי דְנִהָרָא
הָרִי דְהִיכִי דַל"ה בְּתַרֵי עֲבָרֵי דְנִהָרָא לִיכָא מְשׁוּם לַפ"ע א"כ בְּנִדְהִי שְׁרִי פִינֵן דָּאֵם אָנוּ
לֹא נִמְכָּר לָהֶם יִקְחוּ אֶצְלָא נְכָרֵי בְּשָׂר טְרַיְפָה.

אָמְנָם הָא כ' הַתּוֹס' בְּשַׁבַּת ג' ע"א דְאָפִי הִיכִי דְלֹא הָוִי בְּתַרֵי עֲבָרֵי דְנִהָרָא עַכ"פ אִיסוּר
דְרַבְּנָן אִיכָא שְׁמִסִּיעַ יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבִירָה ע"ש וּכ"נ מַד' הַתּוֹס' ב"מ י' ע"ב שְׁהִקְשׁוּ שָׁם
בְּכֹהֵן שְׁאָמַר לְיִשְׂרָאֵל צֵא וְקִדַּשׁ לִי אִשָּׁה גְרוּשָׁה הָא הַיִּשְׂרָאֵל עֲבַר אַלְפ"ע וְקִשָּׁה נִימָא
דְמִיָּרִי בְּעִנְיָן שְׁהִכְהֵן יָכוֹל לְקִדְשָׁה בְּעִצְמוֹ וְע"כ דַּע"פ אִיסוּר דְרַבְּנָן דְמִסִּיעַ אִיכָא] אָכּוּ
בְּאֵמַת יל"ע דְהַתּוֹס' סוֹתְרִים א"ע לַמ"ש בְּש"ס ע"ז הַנ"ל ד"ה מִנֵּן דְהָא דְאִיסוּר לְהוֹשִׁיט
לְמוֹמְרִים דְבַר אִיסוּר הוּא רַק בְּדְקָאֵי בְּמָקוֹם שְׁלֵמָה יוֹכֵל לִיקַח אִם לֹא יוֹשִׁיט לוֹ זֶה נִהָרִי
גַם בְּמָקוֹם שְׁיֻכַּל לִיקַח בְּעִצְמוֹ עַכ"פ אִיסוּר דְרַבְּנָן אִיכָא.

אוּלָם בְּש"ף יו"ד ס' קנ"א יִיָּשֵׁב זֶה דְרַק בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא חַיִּיב לְהַפְרִישׁוּ מֵאִיסוּר אִיכָא
אִיסוּר דְרַבְּנָן עַכ"פ אָבָל בְּעַפְוִיָּם וְיִשְׂרָאֵל מוֹמְרָא שֶׁאִיכָא לְהַפְרִישׁוּ לִיכָא אִפִּי אִיסוּר דְרַבְּנָן
ע"ש וְהַדְג"מ שָׁם תְּמָה ע"ד הַש"ף דְהָרִי גַם יִשְׂרָאֵל מוֹמְרָא אַעפ"י שְׁחִטָא יִשְׂרָאֵל הוּא
וְחַיִּיב לְהַפְרִישׁוּ מֵאִיסוּר אָמְנָם בְּאֵמַת הַדְּבָר נִכּוֹן עַפ"י מ"ד דַּס"ל לְרַשְׁבַּי ג' בְּמִשְׁנֵה דַּפ"ה
דַּמַּע"ש הוֹבָאָה בַּב"ק ס"ט ע"א כָּרַם רְבָעִי הָיוּ מְצַיִינִין אוֹתוֹ בְּקוֹזוּזוֹת אֲדָמָה כּוֹ אַרְשָׁבָג
בַּד"א בְּשַׁבִּיעִית דְהַפְקָר נִינְהוּ אָבָל בְּשָׂרָא שְׁנִי שְׁבוּעַ הַלְעִיטָהוּ לְרַשָּׁע וְיָמוּת א"כ י"ל
בְּסִבְרַת הַש"ף דְכִינֵן דְקִי"ל פְּרַשְׁבָּג א"כ בְּמוֹמְרָא א"א חַיִּיבִין לְהַפְרִישׁוּ הָאִיסוּר
דְהַלְעִיטָהוּ לְרַשָּׁע וְיָמוּת וּבְשַׁלְמָא בַּלְפ"ע אָנוּ מְצוּוִין כִּי אַעפ"י שְׁחִטָא יִשְׂרָאֵל הוּא אָבָל
הִיכָא דְלִיכָא מְשׁוּם לַפ"ע רַק מְשׁוּם חַיִּיב אֲפֻרְוִי מֵאִיסוּרָא ל"ש זֶה בְּמוֹמְרָא וְשַׁעפ"י
אֲמַרְתִּי לְיִיָּשֵׁב קוֹשְׁנֵי הַמְהַרְשָׁא ז"ל בַּע"ז כ"א ע"ב בְּתוֹס' ד"ה אָבָל לְנְכָרֵי מֵא' שְׁרִי
תִּימָה מֵאִי קָא דְיִיק דִּילְמָא נִקְטַת כּוֹי וְכ"ש נְכָרֵי כּוֹי ע"י דַּס"ל דַּע"כ בְּנְכָרֵי שְׁרִי מְדַאֲיָרִי
בְּכוֹתֵי דָאִי בְּנְכָרֵי אִיסוּר לְיִשְׁמַעֲיָן נְכָרֵי דְלִית בֵּי אֵלָא חֲדָא דְנִקְרָאָת עַל שְׁמוֹ וְכ"ש כּוֹתֵי
דָאִית בֵּי תַרְתֵי דָאִית בֵּי נְמִי לַפ"ע כְּדָא בְּסִמּוּף וְהַקְשָׁה הַמְהַרְשָׁא ז"ל א"כ הִיכִי מְדַיִיק
שָׁם בְּהָא דְאַרְשָׁבָג לְעֵיל מִינֵי לֹא יִשְׁפִיר אֲדָם מְרַחְצוּ לְנְכָרֵי מְפִנֵי שְׁנִקְרָא עַל שְׁמוֹ וְנְכָרֵי
זֶה עוֹשָׂה בּוֹ מְלָאכָה בְּשַׁבְּתוֹת וִי"ט אָבָל לְכוֹתֵי מֵאִי שְׁרִי כּוֹי לִימָא דַּכ"ש כּוֹתֵי דָאִית בֵּי
ג"כ לַפ"ע.

וְנִרְאָה דְהִנְהוּ א' שָׁם בְּגַמ' תְּנִיָּא רַשְׁבַּי אֹמְרָא לֹא יִשְׁפִיר אֲדָם שְׁדָהוּ לְכוֹתֵי מְפִנֵי שְׁנִקְרָאָת
עַל שְׁמוֹ וְכוֹתֵי זֶה עוֹשָׂה בּוֹ מְלָאכָה בַּחש"מ אָבָל נְכָרֵי מֵאִי שְׁרִי כּוֹי אֵלָא נְכָרֵי מ"ט מוֹתֵר
דְאֲמַרִינֵן לִי וְצִיָּית כּוֹתֵי לֹא צִיָּית דְאֲמַר אָנָּא גְמִירְנָא טְפִי מִינֵי א"ה מֵאִי אִירְיָא מְפִנֵי
שְׁנִקְרָאָת ע"ש תִּפְּוֹק לִי מְשׁוּם לַפ"ע לֹא תַתֵּן מְכַשְׁוֹל וְהַקְשׁוּ בְּתוֹס' אֲמַאי קָא א"ה
דְאֲמִילְתִּי דְרַשְׁבַּי אֹמְרִי הָוִי יָכוֹל לְהַקְשׁוֹת תִּפְּוֹק לִי מְשׁוּם לַפ"ע וְנִרְאָה עַפ"י מְשׁוּם שְׁהַקְשָׁה
בַּס' טוֹרֵי אָבָן בְּחִגְיָה י"ג מ"פ תִּפְּוֹק לִי מְשׁוּם לַפ"ע לִימָא נ"מ בְּדָאִית לִי לְכוֹתֵי זֶה
שְׁדָה אַחֲרַת דְלִיכָא לַפ"ע אוּלָם לְדְבָרֵי הַתּוֹס' הַנ"ל נִיחָא דַּע"כ פ' אִיסוּר דְמִסִּיעַ אִיכָא
שֶׁהוּא מְסַתְעָר מְלָאוּ דַּלְפ"ע.

וְהִנְהוּ בְּשִׁטָּה מְקוֹבְצָת ב"מ ה' גְּבִי אָנּוּ חַיִּוּתָא לְרוּעָה הִיכִי מְסַרִינֵן כְּתַב שָׁם דְהָא דְאִיסוּר
מְשׁוּם מְסִיעַ אִפִּי בְּלֹא קָאֵי בְּתַרֵי עֲבָרֵי דְנִהָרָא הִינְנוּ דְנִקָּא הִיכִי שְׁעוֹשָׂה אִיסוּר וְדָאִי
אָבָל כְּשֶׁהוּא סָפֵק נִהִי דְבְּתַרֵי עֲבָרֵי דְנִהָרָא אִיכָא אִיסוּר לַפ"ע אִפִּי בְּסָפֵק מ"מ אִיסוּר

דְּמִסְיֵיעַ יְדִי ע"ע בכה"ג ליכא עש"ה ולפ"ז לא הוּי מְצִי הַש"ס שְׁם לְמִפְרָךְ עַל רִשְׁבָּ"א גּוֹפֵל דְּהוּי יְכוּל לְתַרְץ דְּהֵלֵא יוּכַל לְהִיּוֹת שְׁהַכּוֹתִי יִשְׁמַע לָנוּ שְׁלֵא יַעֲשֶׂה מְלָאכָה בַּחש"מ וּל"ה רַק סְפֵק אִיסוּר וְלִיכָא מְשׁוּם מְסִייעַ מִשְׁא"כ אַחֲרֵי דְקָא' פּוֹתִי לֹא צְיִינִת דְּאָמַר אָנָּא גְמִירְנָא טְפִי מִינְךָ א"כ בְּנֻדָּאֵי יַעֲשֶׂה מְלָאכָה בַּחש"מ וְאִיכָא שְׁפִיר אִיסוּר דְּמִסְיֵיעַ אָמְנָם לְכַאוּרָה אַפְתִּי קִשְׂה מ"פ הָא אִיסוּר דְּמִסְיֵיעַ אֵינּוּ אֶלָּא בְּמִי שְׁאָנוּ חֲזִיבִין לְהַפְרִישׁוּ מֵאִיסוּר אַבְל בְּכּוֹתִי פִּינּוּן דַּל"ל מְדַרְשֵׁי חַז"ל שְׁיִיךְ שְׁפִיר לְמִימַר הַלְעִיטְהוּ לְרִשְׁעֵי וְיָמוּת וּכְמ"ש הַש"ף הַגָּ' לְבִישְׂרָאֵל מוּמַר וּע"כ דְּהַפְרִיכָא קָאֵי לְמָאן דְּפְלִיג אַרְשֻׁבָּ"ג וּל"ל הַלְעִיטְהוּ כּו' א"כ מִיּוֹשֵׁב שְׁפִיר קוֹנְשֵׁי הַמְהַרְשֵׁ"א הַגָּ' לְדִשְׁפִיר דְּיִיק הַש"ס אַבְל לְכוֹתִי שְׁפִיר דְּלִיכָא לְמִימַר דְּכ"ש פּוֹתִי דְּאִית בִּי תַרְתִּי גַם מְשׁוּם לַפ"ע דְּהָא בְּאִית לִי שְׁדָה אַחֲרַת לִיכָא בְּכּוֹתִי ג"כ רַק חֻדָּא וְאִי דְּאִיכָא אִיסוּר דְּמִסְיֵיעַ ז"א דְּרִשְׁבָּ"ג לְשִׁטְתֵּי הָא אִית לִי הַלְעִיטְהוּ לְרִשְׁעֵי וְיָמוּת א"כ אֵין אָנוּ חֲזִיבִין לְהַפְרִישׁוּ מֵאִיסוּר וּא"כ בְּאִית לִי שְׁדָה אַחֲרַת אַזְדָּא לִי הָאִיסוּר דַּלפ"ע גַּם מְסִייעַ וְשְׁפִיר מְדִיִיק הַש"ס: אָמְנָם לְכַאוּרָה יֵשׁ לְעִינֵין לַפִּי"ד הַרִיטְבָּ"א בַּפ"ק דַּע"ז דְּהָא דְּאִיסוּר לְסִייעַ לַפִּי שְׁחֲזִיבִין לְהַפְרִישׁוּ מֵאִיסוּר מִטַּעַם עַרְבוּת א"כ ל"ש בְּכּוֹתִי לֹמַר שְׁחֲזִיבִין לְהַפְרִישׁוּ מֵאִיסוּר אַפִּי לְמָאן דְּפְלִיג אַרְשֻׁבָּ"ג דְּאָפִי אִי נִימָא דְּכּוֹתִים גְּיָרִי אָמַת הֵן הָרִי כ' הַתּוֹס' בְּקִדּוּשֵׁין ע' ע"ב דְּגָרִים לִיתְנָהוּ בְּכָלֵל עַרְבוּת.

אָמְנָם בְּאָמַת לַפִּי"ד הַמַּג"א בְּסִי שִׁמ"ז סַק"ד שְׁהִבִּיא שְׁם מְדַבְרֵי רִשְׁיֵי דְּאָפִי בְּעַפּו"ם אִיסוּר לְסִייעַ בְּדַרְךָ שְׁנַצְטָנָה וְכֵן מְפֻרְשׁ בְּתוֹס' שְׁבַת ג' הַגָּ' לְ וּבְרָא"ש שְׁם. וְע' בַּב"י סוּס"י קַל"ט לְעִנֵּין מְכִירַת קַלְפִּים דְּאִיסוּר מְשׁוּם מְסִייעַ ע"ש וְע' בַּב"ח סִי הַגָּ' לְ שְׁהַקְשָׁה מְהָא דַּא' בַּפ' הַמְצַנֵּיעַ מְסִייעַ אֵיב מְמַשׁ וְע' בְּתוֹס' בְּשְׁבַת צ"ד שְׁם וּבְתוֹס' בִּיצָה כ"ג ע"א וּבְרִיטְבָּ"א בַּחֲי' שְׁם וְע' בְּטו"ז יו"ד סִי קַצ"ח ס"ק כ"א וּבְנִקּוּה"כ שְׁם] א"כ ע"כ א"א לֹמַר דְּמִטַּעַם עַרְבוּת אִיסוּר מְסִייעַ.

וְנִרְאָה לְהִבִּיא עוֹד רֵאִי לְזָה מְדַבְרֵי הַש"ס בְּנֻדְרִים ס"ב ע"ב רַב אֲשִׁי הו"ל הָהוּא אָבָא זְבַנְי' לְבִי נוּרָא א"ל רְבִינָא לַר"א הָאִיכָא לַפְנֵי עוֹר לֹא תַתֵּן מְכָשׁוּל א"ל רֹב עַצִּים לְהַסְקָה נִיתְנוּ וְלְכַאוּרָה צְרִיךְ לְהַבִּין וְכִי לֹא הִי"ל עַצִּים לְקַנּוּת אֶלָּא מִיעַר שְׁל רַב אֲשִׁי וּבְאִיכָא לְקַנּוּת בַּמַּק"א הָא לִיכָא אִיסוּר לַפְנֵי עוֹר וְע"כ דַּע"כ פ' אִיסוּר מְשׁוּם מְסִייעַ שְׁהוּא מְסַתְעָף מְלָאוּ דַּלפ"ע וּלְכַד מְשַׁנֵּי רֹב עַצִּים לְהַסְקָה נִיתְנוּ וְכִינּוּן דְּאִיכָא לְמִיתְלִי בְּהִיתַר לִיכָא אִיסוּר דְּמִסְיֵיעַ אַפִּי הִיכִי דְּאִיכָא רַגְל"ד לְאִיסוּר כַּמ"ש בְּרִיטְבָּ"א ע"ז ט"ו ע"ב.

א"כ חֲזִינּוּ דְּגַם בְּעַפּו"ם אִיכָא אִיסוּר מְסִייעַ וְעוֹד רֵאִי מְתוֹס' ע"ז נ"ה ע"א שְׁפַתְבוּ וּמְשׁוּם מְסִייעַ לִיכָא שְׁהַנְכְרִי לֹא נַצְטָנָה כּו' הָרִי דְּבַדְכֵר שְׁנַצְטָנָה אָנוּ מְוַזְהָרִין שְׁלֵא לְסִייעַ. עוֹד יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מְזַבְחִים קַט"ז ע"ב דַּת"ר דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנִי מְצַוִּין עַל ש"ח וְאֵין הַנְכְרִים מְצַוִּין עַל ש"ח כּו' א"ר יַעֲקֹב בַּר אַחָא א"ר אַסִּי אִיסוּר לְסִייעַ ע"ש הָרִי דְּגַם בְּנְכְרֵי אִיכָא אִיסוּר מְסִייעַ וְע' בְּרִיטְבָּ"א יְבָמוֹת פ"ד שְׁהַקְשָׁה בְּהָא דְּקָא' שְׁם כָּל הִיכָא דְּאִיהוּ מְוַזְהָר אִיהִי מְוַזְהָרַת נְפָקָא לִי מִדָּאָר"י אָמַר רַב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כּו' וְהַקְשָׁה הָרִי בְּלֹא"ה אִיכָא מְשׁוּם לַפ"ע וְקִשְׂה הָא נ"מ דַּלפ"ע אֵינּוּ רַק בְּתָרֵי עַבְרֵי דְּנַהֲרָא וְעַכְצ"ל מְשׁוּם דְּגַם בְּלֹא קָאֵי בְּתָרֵי עַבְרֵי דְּנַהֲרָא הָא אִיכָא אִיסוּר מְסִייעַ וְהָרִי הָרָא"ש בְּבְרָכוֹת ד' כ' דְּנָשִׁים אֵינּוּ בְּכָלֵל עַרְבוּת וְגַם בְּלֹא"ה אִם הִיא אֵינָה מְצַוָּנָה אִיךְ שְׁיִיךְ עַרְבוּת וְע"כ

דגם הריטב"א גופני' אינו סובר בהחלט דמסייע יהי מתורת ערבות] נחזור לנ"ד הנה באמת אף אי ליכא לאו דלפ"ע מ"מ יהי איסור דמסייע ידי עוברי עבירה.

אף באמת אף דאיסור לפ"ע שייך גם בדרבנן כמ"ש התוס' בע"ז כ"ב ע"א מ"מ היכא דליכא משום לפ"ע רק משום מסייע הא כ' בפמ"ג א"ח סי' קס"ג בא"א סק"ב דאיסור מסייע ליכא רק באיסור דאוריית' ולא בדרבנן דהני גזלג"ז ע"ש [ולפי"ד הריטב"א הנ"ל הי' מקום להטעים הסברא הלזו דכיון הא דחייב להפרישו מאיסור הוא מתורת ערבות ונהרי כ' הצ"ח ברכות מ"ח דבדרבנן ל"ש ערבות ע"ש א"כ ממיל' ליכא גם איסור מסייע אכן הא פבר הוכחנו דגם הריטב"א לא ס"ל בהחלט פנ"ל] ולפענ"ד יש להביא סייעת' לדבריו מש"ס ערכין י"א ע"ב תנאי היא דתנאי מעשה בר' יהושע בן חנני' שקלה לסייע בהגפת דלתות אצל ר' יוחנן בן גודגדא א"ל בני חזור לאחוריה שאתה מן המשוררים ולא מן המשוערים מאי לאו דהא קמיפלגי דמ"ס מיתה היא וגזרו בה רבנן ומ"ס אזהרה היא ולא גזרו בה ופירש"י ותוס' שם ר"י בן גודגדא סבר משורר ששיער במיתה פשהיא מגיף לבדו וגזרו רבנן במסייע דלא לייתי למיעבד לחודי' ור"י סבר אפי' כי עביד לחודי' אינו אלא באזהרה ולא גזרו רבנן במסייע ומסיק דכ"ע אזהרה היא מ"ס מסייע גזרו בי רבנן ומ"ס לא גזרו בי רבנן ע"ש הרי דבס"ד הוי סבר הש"ס דהיכי שיהא רק באזהרה וליכ' מיתה לא גזרו רבנן במסייע ולמסקנ' קא' דפליגי גם היכי שיהא באזהרה עכ"פ נראה דרק היכי דאיכ' איסור דאוריית' גזרו במסייע ולא בדרבנן אמנם לכאורה יש לעיין לפי"ז מש"ס ע"ז הנ"ל דפריה א"ה תיפוק לי' משום לפ"ע וע"כ משום דאף באית לי' שדה אחרת איכ' איסור מסייע ונהרי פתבו התוס' שם בשם ר"ת דמלאכת חוה"מ אינה אלא מדרבנן א"כ משמע דגם באיסור דרבנן שייך מסייע.

אולם י"ל דמלאכת חוה"מ הא יש לה אסמכת' מה"ת א"נ יש לו עיקר מה"ת דאיכ' למיגזר אטו יו"ט כמ"ש בתוס' שם דלהכי קא' במ"ק י"א ע"ב בגמ' דמלאכת חוה"מ דאוריית' אבל באיסור דרבנן גמור שפיר צדקו דברי הפמ"ג הנ"ל דליכ' איסור מסייע וא"כ כיון דהאיסור שלא לאכול בשך בנים אלו אינו רק דרבנן ליכ' איסור דמסייע גם י"ל דהיכי שיש לחוש לקלקול גדול מזה ליכ' איסור מסייע ע' במחה"ש בסי' קס"ג שפבואר פן בדבריו גם הרי מבואר בגיטין ס"א גבי מתניתין דמשאלת אשה לחברתה החשודה על השביעית כו' בין לאוקימת' דאפיי בין לאוקימת' דרבא שם דאיסור דמסייע שלא בשעת מעשה העבירה שרי מפני דרכי שלום ע"ש א"כ מכ"ש היכי שיש חשש שיעברו על איסור אכילת נו"ט דאוריית' בנדאי יש להתיר איסור דמסייע בזה ובפרט שבשעה שמוכרים לו איכ' ספק שמא קונה לצורך חולה ויולדת מכל הלין טעמי נראה שפותר לשחוט בבית המטבחיים בק' להשיב רבים מעון חמור של אכילת נו"ט.

את זה ראיתי להשיבו במעט עיון ה' יזכנו לראות בנחמה בבגן ה' שמה. פעתירת ידידו הדור"ש באהבה כותב בשברון רוח על פרצת הדור בעוה"ר ה' ירחם עלינו במהרה: סי' נט לק' גלינא בעזהש"י יום ד' ח"י למב"י תר"מ לפ"ק סטריא.

לה"ה המופלג ופנון מו"ה נחמני' אליעזר באסעכיס נ"י. מכתבו הגיעני אדמהו אכנהו ולא ידעתיו.

אָפּס לַהֲפָצֶרֶת מִחַ' יד"נ הַגְּבִיר הַחֲרִיף מו"ה מְנַחֵם מְאַנִּיס נ"י מִק' אֲשֶׁר הֶעֱתִיר בִּי וַיִּפְקֵן רָצוֹן מִמֶּנִּי לְהַשִּׁיבֹו אֶף בְּקִיצוֹר נִמְרָץ לִפִּי מִסֵּת הַפְּנָאִי: בְּדַבֵּר קוֹשְׁיָא הַפְּלִתי בְּסִי' ס"ב בְּש"ס פְּסָחִים כ"ב ע"ב דְּפָרִיף וְהָרִי אַבְמ"ה דְּרַחֲמֵנִי אָמַר לֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר וְתִנְנִי ר"נ אֹמֵר מִנֵּין שְׁלֹא יוֹשִׁיט אָדָם פּוֹס יַיִן לְנִזִּיר וַאֲבַמ"ה לִב"נ ת"ל לִפ"ע לֹא תִתֵּן מְכָשׁוֹל הָא לְכָלְבִּים שְׂרִי וְהַקְּשָׁה לִפִּי"מ דֹּא' בְּחֻלִּין דְּחֻכְמִים דִּר"י ס"ל דְּאִין אַבְמ"ה נוֹהֵג בְּטַמְאָה דְּכֻתִּיב לֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר מִי שְׂבָשְׂרוּ מוֹתֵר אַתָּה מְצַנְוּה עַל אַבְרָיו כּו' וּמִסְקִינֵן בְּגַמ' שָׁם הַנ"מ לִישְׂרָאֵל אָבֵל לִב"נ ד"ה מוֹנֵהָר עַל הַטְּמֵאִין פְּטָהוֹרִין וַאֲ"כ דִּילְמָ' ר"נ מִיִּירִי מַאֲבַמ"ה שְׁל טַמְאָה דְּאִין יִשְׂרָאֵל מוֹנֵהָר עָלָיו מִשׁוּם אַבְמ"ה וְשְׂרִי לִי בַּהֲנָאָה רַק דְּאִסוּר לִיתֵן לִב"נ מִשׁוּם לִפ"ע פִּינֵן דִּלְב"נ אִסוּר בְּטַמְאָה וּמ"ש מַעֲלָתוֹ בְּיִשׁוּב קוֹשְׁיָא זֹו כְּבָר קִדְמוֹ בְּס' אֹור חֲדָשׁ וְכֵן בְּחִידוּשֵׁי רַע"א עַל פְּסָחִים שָׁם וְגַם אָנֹכִי בְּעִנְיֵי הָאֲרַכְתִּי כְּבָר לִישְׁב קוֹשְׁיָא זֹו בְּאוֹפְנִים שׁוֹנִים וְאֶף לִמְעַן לֹא אֲשִׁים פְּנִי רִיקָם שְׁמִתִּי עִיוִנִי עוֹד הַפְּעַם לִישְׁב קוֹשְׁיָא זֹו עוֹד בְּאִנְפֵּן אַחַר דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה אֲפִשְׁר לֹומר פִּינֵן דְּהַשְׁתָּ עֲדִינִן לֹא יָדַע הַש"ס דְּטַמְאָה מוֹתֵר בַּהֲנָאָה מְדַכְתִּיב גְּבִי שְׂרָצִים לְכֵם א"כ י"ל דְּלֹא הִי יָכוֹל לְאוּקְמִי בְּטַמְאָה דְּגַם בְּטַמְאָה אִסוּר בַּהֲנָאָה מִשָּׁם שְׂנֵאֲמַר בְּשְׂרָצִים לֹא יֹאכַל אוּלָם אַכְתִּי קֶשֶׁה דְּהָרִי קִי"ל בַּאֲבַמ"ה אִסוּר בְּמַשְׁהוּ בְּשֹׁר וְגִידִין וְעֲצָמוֹת מְשֻׁלִּימִין לְכֻזִּית א"כ הָאִסוּר דְּטַמְאָה לִיכ' רַק עַל הָאִסוּר דְּבִגִּידִין וְעֲצָמוֹת לִיכ' טַעַם טַמָּא וַאֲ"כ לִיכ' שְׂעִוְרָ' וְע' בְּצַל"ח דְּגַם לְעַנְנֵן הַנָּאָה בְּעִינֵן שְׂעִוְרָ' וַאֲ"כ הַדְּרַק"ל.

אַמְנֵם י"ל דְּהִנֵּה מְבוֹאֵר בְּפִירֵש"י ז"ל בְּחֻלִּין ק"ב סוּף ע"א דְּלֵהֲכִי אֲמַרִּינֵן דְּסִגִּי בַּאֲבַמ"ה בְּמַשְׁהוּ בְּשֹׁר וְגִידִין וְעֲצָמוֹת מְשֻׁלִּימִין לְכֻזִּית מְדַפְלִגִּינְהוּ רַחֲמֵנִי לַאֲבַמ"ה וְכַמֵּה"ח וְלֹא כְּתָבָם בְּחֻד לָאו ע"כ לְאוּרִוִּי דְּמִחְזִיב אַאֲבָר אַע"ג דְּאִין שְׂעִוְרָ בְּשֹׁר וְאֲבָשָׁר אַעפ"י שְׂאִין שְׂעִוְרָ אֲבָר ע"ש וּלְפִי"ז הַתִּינַח לְמֵאִי דִּיְדַעְעִינֵן דַּאֲבַמ"ה מוֹתֵר בַּהֲנָאָה וְקֶשֶׁה אִי בְּעִינֵן בְּאֲבָר שְׂעִוְרָ בְּלֹא"ה חֲזִיב מִשׁוּם בְּשֹׁר מַה"ח וְע"כ דְּחֲזִיב בְּמַשְׁהוּ בְּשֹׁר אָבֵל הַשֵּׁת' דַּס"ד דַּאֲבַמ"ה אִסוּר א"כ שְׂפִיר בְּעִי כְּזִית בְּשֹׁר דְּאֲכִילָה כְּתִיב בִּי וְאִי דֹא"כ ל"ל לְאִיחֻוּבֵי מִשׁוּם אַבְמ"ה הָא בְּלֹא"ה חֲזִיב מִשׁוּם בְּשֹׁר מַה"ח ז"א דְּמִשׁוּם בְּמַה"ח הָא הָנִי מוֹתֵר בַּהֲנָאָה פִּינֵן דִּילְיָף מוּבָשָׁר בְּשֻׁדָּה טְרִיפָה ל"ת וְשָׁם פְּרֻטָה הַתּוֹרָה הִתֵּר הַנָּאָה לְפָלֵב תְּשֻׁלִּיכוֹן אוֹתוֹ וּלְכָף אֲצֻטְרִיף לְכַתוּב קָרָא מִיְחוּד עַל אַבְמ"ה לְהוֹרוֹת דְּאִסוּר בַּהֲנָאָה וַאֲ"כ שְׂפִיר בַּאֲבַמ"ה בְּעִי כְּזִית וַאֲ"כ לִיכ' לְאוּקְמִי בְּטַמְאָה דְּהָא פִּינֵן דְּאֲכִתִּי לֹא יָדַעְעִינֵן הִתֵּר הַנָּאָה בְּטַמְאָה הָא אִסוּר בַּהֲנָאָה מִשׁוּם טַמְאָה וְאִי דְּטַמְאָה הָנִי ח"ש ז"א דְּהָא הַשֵּׁת' דַּס"ד דַּאֲבַמ"ה אִסוּר בַּהֲנָאָה הָא בְּעִי כְּזִית בְּשֹׁר בַּאֲבַמ"ה פְּנ"ל וַאֲ"כ אִיכ' שְׂעִוְרָ שְׁלָם וּמִיְחוּב שְׂפִיר קוֹשְׁיָא הַפְּלִתי: וְמַה שְׂהִבִּיא בְּשָׁם סִפְר מְנַחֵם חִינוּף דְּבְמִכְשִׁיל לְחַבְרִו בְּאִסוּר דְּרַבְּנָן עוֹבֵר בְּלִפְנֵי עוֹר מְדַאוּרִיָּת' דְּלֹא גִרַע מִמֵּינִים לוֹ אֲבָן בְּדִרְף אוּ מִשְׂאֵי לְחַבְרִו עֲצָה שְׂאִינָה הוֹגְגַת.

בְּאֵמֶת כְּתָב כֵּן בְּשׁו"ת פְּנִי חַח"מ סִי' ט' ע"ש וְע' בְּתִשׁוּ' בֵּית אֲפָרִים חַח"מ סוֹס"י ל"ו שְׂהַנִּיחַ זֶה בְּצ"ע וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּיא רֵאִי לְזֶה מְדַבְרֵי הַש"ס ע"ז כ"ב ע"א בְּהָא דְּאַרְשָׁב"א לֹא יִשְׂפִיר אָדָם שְׂגָדָה לְכּוֹתִי מִפְּנֵי שְׂנֵקְרַאת עַל שְׁמוֹ וְכּוֹתִי זֶה עוֹשֶׂה בּוֹ מְלֻאכָה בַּחש"מ וְקָא פְּרִיף מֵאִי אִירָא מִפְּנֵי שְׂנֵקְרַאת ע"ש תִּפּוּק לִי מִשׁוּם לְפָנֵי עוֹר וְלְכַאוּרָה קֶשֶׁה מ"פ תִּפּוּק לִי מִשׁוּם לִפ"ע הָרִי קֹא' לְעֵיל ו' ע"א דְּהִיכִי דְּאִית לִי בְּהֵמָה לְדִידִין' ל"ש לִפ"ע וַאֲ"ע בְּלִפ"ע רַק בְּדִקְאֵי בְּתָרִי עֲבָרֵי דְּנִהָר' וַאֲ"כ דִּילְמָ' קֹא' רְשָׁב"א הִהִיא

טעמ' דנקראת על שמו בכה"ג דאית לי' שדה לדידי' ועכצ"ל דקוששית הגמ' הוא למה קא' רשב"א הטעם דנקראת ע"ש דמשמע דליכא לעולם פי אם איסור חשד דרבנן הרי איכא אופן שיהי' איסור דאוריית' כגון בלית לי' שדה לדידי' דאז יש איסור לפ"ע דאוריית' וא"כ ע"כ משמע מזה דגם במכשיל באיסור דרבנן שיהי' לפני עור דאוריית' דהא מלאכת חה"מ אינו רק מדרבנן כמ"ש התוס' שם בשם ר"ת ולזה העירני בני היקר המופלג ושנון כמר שאול שליט"א.

ועוד יש לה"ר מדברי התוס' ב"מ י' ע"ב שכתבו וא"ת מאי נ"מ בין ל"ד אי בעי עביד ובין ל"ד שלים בר חיובא לא לקי על הקידושין לרבא דאמר בי' יוחסין קידש אינו לוקה בעל לוקה כו' א"נ י"ל דאף לרבא נ"מ דאי יש שליחות חלין הקידושין ואי אין שליחות אין חלין הקידושין ולכאורה קשה הרי כ' התוס' ביבמות י' ע"א דבקידושין בלא ביאה ליכ' אלא איסור דרבנן וא"כ אמאי נימ' דאי אין שליחות אין חלין הקידושין אפי' לרבא דס"ל כ"מ דארל"ת א"ע ל"מ מ"מ באיסור דרבנן הא פתבו הפוסקים דמהני וא"כ פינון דלא אתעביד פאן רק איסור דרבנן היל"ל דהקידושין מועילין אע"כ פינון דהשליח עבר מדאוריית' משום לפני עור לכן אמרינן שפיר אעל"מ ולכך אי אין שליחות לדב"ע ל"מ הקידושין משום איסור השליח דהוא דאוריית'.

ועוד יש לה"ר מדברי רש"י ז"ל בשפת ק"נ ע"א במשנה ולא יאמר אדם לחבירו לשפוך לו פועלים וז"ל בגמ' פריה פשיט' פינון דהוא אסור חבירו נמי אסור דהא ישאל הוא והשולחו עובר משום לפ"ע לא תתן מכשול ולכאורה קשה דל"ל למימר משום לפ"ע הרי פתבו הפוסקים דבאיסור דרבנן יש שלד"ע א"כ הוא בעצמו עובר על השבות דשכירות פועלים בשפת אע"כ דאפי' באיסור דרבנן איכ' לפ"ע דאוריית' ולכך נקט רש"י ז"ל רבות' יותר דאפי' איסור דאוריית' איכ' אולם יש להוכיח איכ' מדברי הש"ס ב"מ ס"ח ע"ב בני רב עיליש נפק עלניהו ההוא שטר' דהוי פתיב בי' פלג' באגר פלג' בהפסד אמר רבא רב עיליש גבר' רבא הוא ואיסור' לאינשי לא הוי ספי ממ"נ אי פלג' באגר תרי תילתי בהפסד כו' והוכיח מכאן הרשב"א ז"ל בחקידושיו דבאבק ריבית אינו עובר רק המלנה ולא הלנה דאל"ה אמאי לא קאמר ואיסור' לא הוי עביד.

ולכאורה אפתי אמאי קאמר רב עיליש גבר' רבא הוא הלא גם באינש מאן דהו אמרינן אחזוקי אינשי ברשיעי לא מחזקינן ובנדאי הי' בדרה היתר ומפרשין לשון השטר אי פלג' באגר תרי תילתי בהפסד כו' וע"כ כמ"ש הה"מ בפ"א מה' אישות דרבנן ליכ' לאוקמ' אחזקת פשרות דרבנן קילא להו לאינשי ולא זהירי בהו ולכך שפיר קא' רב עיליש גבר' רבא הוא ואוקמינן לי' אחזקת פשרות שלא יעבור גם אדרבנן פינון דא"ר אינו רק דרבנן והשת' אי נימ' דגם באיסור דרבנן המכשיל עובר בלפני עור מדאוריית' תיהדר קוש' לדופתה ל"ל למימר רב עיליש דגבר' רבא הוא א"ו דבאיסור' דרבנן אינו עובר בלפני עור פי אם מדרבנן.

וכן יש לה"ר מדברי הש"ס בכורות ל' ע"א גבי החשוד על הטהרות אינו חשוד על המעשרות ושביעית וקא' בגמ' טעמ' דנהי דחשוד אדרבנן לא חשיד אדאוריית' ע"ש ואי נימ' דבמכשיל חבירו באיסור דרבנן עובר בלפני עור דאוריית' א"כ פי חשוד להכשיל באיסור דרבנן הא עושה איסור דאוריית' דלפני עור א"ו דרבנן ליכ' לפני עור

מדאורייתא וע' בתוס' חגיגה ח"י ע"א ד"ה חש"מ כו' וע' בשו"ת הרשב"א סי' תתקל"ח
ובשו"ת ברית אברהם חיו"ד סי' ג' וסי' כ"ד.

יותר אין הפנאי מסכים עמדי להאריך והי' בזה שלום מאד"ה דברי הדור"ש: סי' ס
בעזהש"י יום ה' ר' מרחשונין תר"מ לפ"ק סטריא. ישאו הרים שלום לכבוד ידידי הרב
הגדול המופלג הקריף חכם ונבון כש"ת מו"ה נפתלי גאטליב אבד"ק קומפלינג פעת
דומ"ץ דק' יאס יצ"ו מקתבו הגיעני ולמען הפק רצונו אחוש ולא אתמהמה להשיבו בדבר
נגיד א' מק' אשר הביא את בתו במסורת ברית החיתון עם בחור א' מק' פלוני וכעת נפק
עליו קלא דלא פסיק שהוא דר עם נכרית ויש לו נלד ממנה ר"ל וע"כ הפלה ממאנת
להחזיק עוד בכנה הקשר עם המגנול הלזה ובא אבי הפלה לפני הבד"צ דקהלתכם
וערכתם מקתב להרב אבד"ק פלוני שישמין הבחור הזה לק' יאס לד"ת וקבעתם לו זמן
וכן עשה והזמינו לד"ת שיקריב משפטו עם הפלה ואבי' לפני הבד"צ דק' יאס וכן עשיתם
איזו פעמים והוא סירב ולא בא ועי"ז נתתם מקתב ביד אבי הפלה לאות פי ניתק הקשר
והרשות בידו לעשות שידוך אחר ובכל זאת אחרי אשר ראיתם שאא"ז הגאון האמיתי
אבד"ק סטאניסלאב שליט"א בספרו היקר שו"ת בר לינאי דעתו הגדולה נוטה שהצד
שרוצה לנתק הקשר מיקרי תובע ומחייב לילך ולדון במקומו של הצד המקיים פקדתם
על אבי הפלה לעמוד לדין עמו בק' פלוני ושמע לקולכם ושלח איש עתי עם כו"ה לעמוד
את הבחור הנ"ל למשפט לתרע בי דינא דק' פלוני והקשה ערפו ג"כ בשם ושלחו אחריו
ג"פ וסירב מלבא וניתן בידו פתב סירוב ועתה נפשו בשאלתו אם יש עוד ממש בהקשר
הלז עפ"י דתוה"ק: הנה אראה ראשית לי לחקור בדין זה מי מהצדדים מיקרי תובע
בכה"ג שיהי' מחויב לילך אחר הנתבע ולכאורה אפשר לומר דכיון דגוף הקנן שישאו
זא"ז הא באמת ל"מ מפני שהוא קנן אמן ואין חיוב עליו אלא מחמת הבושת ולכן הוא
פטור אם נותן את הקנס כמו שהאריך בזה הב"ש בסי' נ"א סק"י ע"ש וע' בח"מ סי'
רמ"ג ס"ז בהג"ה א"כ הא הקנס אינו מתחייב רק כשיעשה שידוך אחר ואז יהי' הצד
השני התובע ויהי' מחויב לדון במקום הצד שפיטל השידוך ושיוכל הצד השני לכופו
שלא יעשה שידוך אחר זה לא שמענו ואי בשביל החכם הנה באמת דעת הסמ"ע בסי'
רמ"ה דאם נותן הקנס הוא פטור מהחכם אף שכתוב בתנאים בפירוש והקנס לאיפטר
את החכם ואפ"י להטו"ז ביו"ד סי' רל"ו שפוסק דמ"מ צריך התרה הנה באמת דעת
הרבה פוסקים דא"י הב"ד לכוף למי שעובר על החכם רק דמיקרי עבריינא ואפ"י למה
שנראה מדברי הב"ש הנ"ל דהרשות ביד ב"ד לכופו עכ"פ אם הבת ממאנת הא האב
פטור מקנס כמבואר בתשו' הרשב"א הובא בפוסקים באה"ע סי' נ' משום דאונס רחמנא
פטרי דכי תרקבא דינרי בעי למיתב לה עד שיפייסה שתראה והכי אמרינן בגיטין ל'
ע"א בהוא דאמר אי לא פייסינא לה עד תלתין יומין ליהוי גיטא אזל פייסה ולא איפייסה
וקא' שם לא"ד דאטו תרקבא דינרי בעי למיתב לה ע"ש ואף דבתשו' הרשב"א שם
מסיים הלב יודע אם לעקל כו' היינו בענין שממאנת בסתם ואינה נותנת אמתלא מבוררת
וחיישינן שמה האב הגורם בדבר שתמאן אמנם בנ"ד שלפי מקתב כ"ת כבר נגלה ערות
הבחור הזה בקהל ושיחו בו יושבי שער וגלוי ומפורסם לכל הנבלה אשר עושה אין לה
אמתלא מבוררת גדולה מזו דבכה"ג הני פאלו הב"ד ראו ויודעין מזה.

כְּדַמְצִינוּ בְּתוֹס' יְבָמוֹת מ"ה ע"ב ד"ה מִי לֹא טְבֵלָה לְגִדּוּתָהּ שֶׁהִקְשׁוּ דְהָא גַר צָרִיף וְשִׁלְשָׁה מִשְׁפֵּט פְּתִיב בִּי וְתִי בְּשֵׁם י"מ דְּכִינּוֹן דְּיָדוּעַ לְכָל שְׁטַבְלָה כְּאֵלוֹ עוֹמְדִים שָׁם דְּמִי ע"ש הָרִי דְּבִדְבָר הַגְּלוּי לְכָל הָרִי כְּאֵלוֹ הַב"ד עֲמָדוֹ אֶצֶל הַדְּבָר הַזֶּה וְרָאוּ בְּעֵינֵיהֶם וְהָיָה בְּנ"ד.

וְע' בְּשׁו"ת תַּפְאָרֶת צָבִי מִש"ב הַגָּאוֹן מִהַמְּבְרוּג ו'ל חָאה"ע ס' ע"ח ש"כ ג"כ בְּפִשְׁיטוֹת דְּאִין הַצַּד שְׁרוּצָה לְבַטֵּל הַשְּׂיָדוּף מִיְקָרִי תוֹבֵעַ שְׂיָהֲנִי מְחַנְיָב לְהַגִּישׁ מִשְׁפֵּטוֹ לְפָנֵי הַב"ד שְׁבַמְקוֹם הַצַּד הַב' ע"ש וַא"כ לְפִי"ז גַּם בַּג"פ הָרָאשׁוֹנִים שֶׁהָרַב דִּק' פ' הַזְּמִינוּ שִׁילָף לְדִין בַּק' יָאִסִּי וְהוּא סִינְרַב מְלַעֲמֻד לַד"ת הִי דִינוֹ כְּמִסְרַב וְאַף שֶׁלֹּא הִנְזַמְן מֵהַב"ד דִּק' יָאִס רַק מְהָרַב דִּק' פ' שְׂיָדוֹן א"ע בַּק' יָאִסִּי הִנֵּה גַם בְּאִפְּנֵי זֶה הָיָה הַזְּמִנָּה כְּדַמְצִינוּ בְּש"ס ב"ק ט"ו ע"ב דֹּאע"ג דְּאִין דְּנִין דִּינִי קְנִסוֹת בְּבָבֶל מ"מ אִי אָמַר קְבָעוּ לִי זִמְנָא דְאֶזְלִינָא לְאַרְעָא דִישְׂרָאֵל קְבָעִינוּ לִי וְאִי לֹא אֶזְזִיל מְשַׁמְתִּינוּ לִי ע"ש א"כ חֲזִינוּ עוֹד גְּדוּלָה מְזוֹ דֹּאע"ג דְּדִינִי בְּבָבֶל א"י לְדוֹן דִּינִי קְנִסוֹת מְשׁוּם דְּלִיפָא סְמוּכִין אַפ"ה אִם הַזְּמִינוּהוּ דִינִי בְּבָבֶל שִׁילָף לְדוֹן לְפָנֵי הַסְּמוּכִין שְׂבֵא"י הוּי' הַזְּמִנָּה וְאִי לֹא אֶזְזִיל פְּתִיחָא עֲלִי וְע' בְּש"ף ח"מ ס' י"א סק"א ש"כ בְּשֵׁם מְהַרְשָׁ"ל דְּבַמְקוֹמוֹת שְׂאִין שָׁם ב"ד אִי תָּבַע אָדָם לְחַבְרֵי מְמוֹן וְהַנְּתָבַע אֹמֵר הִבִּיא לִי הַזְּמִנָּה מְמָקוֹם שְׂיָשׁ ב"ד וְאִז אֵלָף עִמָּה שְׂיָכּוּלִין בְּנֵי עִירוֹ לְקַבְּוֹעַ לוֹ זְמַן ע"ש אָפֶס דְּלִכְאוּרָה קִשְׂיָא לִי ע"ז מְש"ס סְנֵהֲדֵרִין ס"פ זֶה בּוֹרֵר שְׁלַחוּ לִי לְמַר עֲוֹקְבָא לְדִזְיוֹ לִי כְּבַר בְּתִי שְׁלָם עֲוֹקְבָן הַבְּבֵלִי קְבַל גְּדַמְנָא יְרַמְנִי אַחֲזִי הַעֲבִיר עָלִי אֶת הַדְּרָף אִמְרוּ לוֹ הַשְּׂיָאוּהוּ וְיִרְאֵה פְּנִינוּ בְּטַבְרִיא הָא גּוֹפֵה קִשְׂיָא אֲמַרְתָּ אִמְרוּ לוֹ אֲלֵמָא דִינִינוּהּ אֲתוֹן הַשְּׂיָאוּהוּ וְיִרְאֵה פְּנִינוּ בְּטַבְרִיא אֲלֵמָא שְׂדֵרוּהוּ הֵכָא כּו' ר"א אָמַר דִּינִי קְנִסוֹת הָרִי וּבְבָבֶל לֹא דִינִי קְנִסוֹת וְהָא דְשִׁלְחוּ לִי הֵכִי כְּדִי לְחַלּוֹק כְּבוֹד לְמַר עֲוֹקְבָא וְקִשְׂיָה דְלֵמָאִי אֲצִטְרִיף לִי לֹמַר כְּדִי לְחַלּוֹק כְּבוֹד לְמַר עֲוֹקְבָא דִילְמָא קֵא"ל הַשְּׂיָאוּהוּ הִינְנוּ שְׂיָקְבָעוּ לִי זִמְנָא דְהָא אַע"ג דְּבָבֶל לֹא דִינִי קְנִסוֹת מ"מ יוֹכְלוּ לְהַזְמִינוּ שְׂיָדוֹן לְפָנֵי דִינִי א"י פְּנ"ל וַא"כ אִמְרִי שְׂפִיר הַשְּׂיָאוּהוּ הִינְנוּ הַזְּמִינוּהוּ שְׂיָרְאֵה פְּנִינוּ בְּטַבְרִיא וְיָדוֹן כְּאֵן אֲמַנְם י"ל דְּלֵא הִי נִרְאֵה לוֹ לִר"א שְׂיָהֲנִי מְכַנּוֹן בְּלִשׁוֹן הַשְּׂיָאוּהוּ הַזְּמִנָּה וְעַדִּיפָא מִינֵי קֵאֲמַר שְׂהוּא כְּדִי לְחַלּוֹק כְּבוֹד לְמַר עֲוֹקְבָא עַכ"פ בְּנ"ד בּוֹדָאִי הִיָּתָה מוֹעֲלַת הַזְּמִנָּה שְׁל הָרַב דִּק' פ' שְׂיָדוֹן בַּק' יָאִס וְכִינּוֹן שְׂמִיָּאן לְלַכְתָּ יֵשׁ לוֹ דִין מְסָרַב וְהַמְעִיָּן בְּתַשׁוּבַת אַא"ז הַגָּאוֹן הַמְּוֹבָהֵק שְׂיָהֲנִי יִרְאֵה שְׁלֹא הַחֲלִיט לְחַיִּיב הַצַּד שְׁרוּצָה לְבַטֵּל הַשְּׂיָדוּף לִילָף לְמָקוֹם הַצַּד הַשְּׂנִי לְדִין מְטַעַם שְׂנַקְרָא תוֹבֵעַ בְּלַחוּד רַק בְּצִירוּף הַטַּעַם שְׁהִי דְרִין שָׁם שְׂנִיָּהֶם תַּחֲלָה כְּשֶׁהַתַּחֲתָנוּ א"ע וְהַשְּׂלִישׁוֹ שָׁם הַנְּדוּנָיָא וּמְבִיא שָׁם בְּשֵׁם הַכְּנֵה ג"ח ח"מ ס' י"ד דִּיכּוּלִין הַב"ד שְׁהֶם בְּמָקוֹם שְׁהִי בְּתַחֲלָה דְרִין שָׁם לְהַכְרִיחַ אִפִּי לְהַנְּתָבַע לְמָקוֹם הַתּוֹבֵעַ וְגַם לֹא הִי שָׁם טַעְנָה מְבֹרָרַת לְהַמְיָאוֹן שְׂמִיָּאָנוּ בְּהַשְּׂיָדוּף: וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּתַשׁוּבַת אַא"ז הַגָּאוֹן הַאֲמִיתִי נ"י הַנְּ"ל שְׂרָצָה לְהַבִּיא רֵאִי דְאוֹתוֹ הָאִישׁ שְׁרוּצָה לְפִטְוֹר א"ע מִהַחֲרָם הַרְבּוּץ עָלָיו מִיְקָרִי תוֹבֵעַ מְש"ס קִידוּשִׁין ע' הֵהוּא גְּבָרָא דְמִנְהַרְדְּעָא דְעָל לְבִי מְטַבְּחָיָא בְּפִנְיֵהּ בְּדִיתָא א"ל הַבּו לִי בִישְׂרָא א"ל גִּטְר עַד דְּשָׁקִיל לְשַׁמְעִי דִר"י בַר יְחִזְקֵאל וְנִתְיָב לָף אָמַר מֵאֵן יְהוּד' בַּר שְׁוִיִּסְקָאֵל דְּקִזְדִּים לִי דְשָׁקֵל מִן קַמָּאִי אֶזְלִי א"ל לִר"י שְׂמִתְנִי אִמְרִי רַגִּיל דְקָרִי אִינְשִׁי עַבְדִּי אַכְרִיז עֲלִי דְעַבְדָּא הוּא אֶזְלֵה הוּא אֶזְמִנֵּי לְדִינָא לְקַמְנִי דִר"נ אִיִּיתִי פִּיתְקָא דְהַזְּמִנָּה כּו' וְהַקְשָׁה לְפִי"ד הַפּוֹסְקִים דְרַק הַתּוֹבֵעַ יְכוּל לְכוּף אֶת הַנְּתָבַע לִילָף לְב"ד הַגְּדוּל אֲבָל לֹא הַנְּתָבַע וַא"כ אִיף כְּפָה ר"ל אֶת ר"י שְׁהִי מְפּוֹמְבְּדִית' וְשִׁלַּח לִי פִּיתְקָא דְאֶזְמִנִּיתָא שְׂיָבֵא לְהַנְּדְעָא לְדוֹן לְפָנָיו עִם הֵהוּא גְּבָרָא הָרִי אִף שִׁר"נ דִין ב"ד

הגדול הי' לו שהי' חתנא דבי נשיאָה מ"מ האּהּ ההוא גבֵרָא בְּעֵי לְמִיפְטָר א"ע מִהַשְׁמָתָא וְהָלֵא אִין הַנְּתַבֵּעַ יְכוּל לְכוּף אֶת הַתּוֹבֵעַ לִילָף לִב"ד הַגְּדוּל א"ו שְׁזָה שְׁמַנְטֵל עֲלֵיו הַחֶרֶם וְעֲלֵיו לְבָרֵר אִם חָל עֲלֵיו הַשְׁמָתָא אוּ לֹא זֶה מִיקָרִי תוֹבֵעַ וְיְכוּל לְכוּף אֶת שְׁפַנְגָּדוּ לִילָף עִמּוּ לִב"ד הַגְּדוּל וּלְפַעַנ"ד י"ל דָּאִין מְשֵׁם רֵאִי דָּאִיפָא לְמִימַר מַה שְׁהַזְמִינוּ ר"נ לְבֵא לְפָנָיו לְדִין הוּא פִינָן שַׁר"י הִי רֵאֵשׁ בְּפוּמְבְּדִיתָא וְכָל בְּנֵי הָעִיר הִי כְּפוּפִים תַּחֲתֵיו לְכוּ לֹא הָיוּ כְּשָׂרִים דִּינֵי עִירוּ לְמִדְיֵינֵי מִפְּאֵת שְׁהִי יְכוּל לְטַעוֹן שְׁחֹשֶׁשׁ שְׁלֵא יִסְתַּתְמוּ טַעֲנוּתֵיו כְּמִבְּנָאָר בְּשׁו"ת עֲבוּה"ג ס' מ"ז דְּהִיכִי שְׁהַתּוֹבֵעַ טוֹעֵן שְׁלִבּוּ נּוֹקְפוּ לְדוֹן בְּעִירוּ שְׁל הַנְּתַבֵּעַ שְׁלֵא יִסְתַּתְמוּ טַעֲנוּתֵיו מְחֻיָּב הַנְּתַבֵּעַ לִילָף לְמַקּוֹם הַתּוֹבֵעַ ע"ש וְע' בְּרַמ"א ס' י"ד דְּמִי שְׁהוּא מְחַזֵּק וְאֵלֶם בְּעִירוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ לְדוֹן בְּעִיר אַחֲרַת אִפִּי לִב"ד קֶטֶן מִהֵב"ד שְׁבַעֲעִירוּ וּמַכ"ש ר"י שְׁבַנֵי עִירוּ הִי יִרְאִים מְלַפְנֵי יִרְאֵת הַכְּבוֹד וְלֹא הִי יְכוּל לְדוֹן עִמּוּ בְּעִירוּ וְלִכְף הִי מְזַמְּנֵי ר"נ לְבֵא לְפָנָיו וְעוֹד הִיכִי נוֹכַל לְמִימַר הִיכִי הִר' מְבִנָּאָר בְּרֵאשׁוֹנִים דְּלִהִיכִי כָּל הַתּוֹבֵעִים מְצוּ כִּיפִי לְמִיזֵל לִב"ד הַגְּדוּל אִפִּי בְּנִגְזֵל וְנִגְזֵק אָף דִּל"ש בְּהוּ טַעַם דְּאִמְרִינָן בְּסִנְהֶדְרִין ל"א מְשׁוּם דְּעָבַד לָנָה לְאִישׁ מְלָוָה מ"מ י"ל טַעַם אַחַר דְּבִשְׁלָמָא הַתּוֹבֵעַ לֹא יוֹצִיא מְעוּתֵיו בְּחֻצָּה שְׁהִי גַם אִם יִזְכֶּה בְּדִין אִין שְׁפַנְגָּדוּ מְחֻיָּב לְהַחֲזִיר לוֹ הַהוֹצָאָה אֲבָל לְהַנְּתַבֵּעַ אִין שׁוֹמְעֵין לְפִי שְׁמָה שְׁרוּצָה לְפָזַר מְעוּת הוּא כְּמַעֲרִים כְּדִי לְפִטּוֹר א"ע מִהַמְּלָוָה ע' בְּתוֹס' ב"ק קי"ב ע"ב ד"ה מְצִי טַעֲנִין כו' וּבְמֶרְדְּכִי פ' ז"ב וּא"כ לְפִי"ז בְּאִין הַתּוֹבֵעַ עוֹשֶׂה הוֹצָאָה כְּגוֹן שְׂיֵשׁ לוֹ בְּלֵא"ה דְּרָף לְשֵׁם גַם הַתּוֹבֵעַ לֹא מְצִי כִּיפִי לְהַנְּתַבֵּעַ לִילָף לִב"ד הַגְּדוּל וְכֵן מְפָרֵשׁ בְּב"י ס' י"ד בְּשֵׁם תְּשׁוּ הַרְשָׁב"א וּבְסַמ"ע שָׁם ס' ח בְּשֵׁם הַרְמַב"ן וְע' בְּקִצּוֹה"ח שָׁם וּא"כ הָא הוּא גְּבֵרָא מְנַהֲרָדְעָא הִי וּבְלֵא"ה הֵלָף לְנַהֲרָדְעָא וּא"כ אָף לְפִי סְבַרְתָּ א"ז הַגָּאוֹן נ"י שְׁהוּא מִיקָרִי תוֹבֵעַ לֹא הִי יְכוּל לְהַזְמִינוּ וְכֵן מ"ש אַח"כ א"ז הַגָּאוֹן הַנ"ל לְדַחוּת דְּאִדְרָב' הוּא גְּבֵרָא דְּאִזְמַנְי' לַר"י לְדִינָא הוּא מְשׁוּם שְׁקִרָאוּ עָבַד וְקִי"ל כָּל הַקּוֹרָא לְחַבְּרֵי עָבַד יְהֵא בְּנִדּוּי וּא"כ הוּא גְּבֵרָא הַתּוֹבֵעַ לֹא הִי צְרִיף לָזֶה דְּהָא פִינָן שְׁלִפִי דְּעַתּוֹ שְׁלֵא הִי חִיבֵי נְדוּי הָא קִי"ל בְּמ"ק י"ז ע"א דְּהַמְּנַדָּה לְמִי שְׁאִינוּ חִיבֵי נְדוּי אִיהוּ גּוֹפְלִי בְּר נְדוּי הוּא וּא"כ הִי הוּא גְּבֵרָא הַתּוֹבֵעַ.

אוּלָּם בְּאַמַּת נְלַפְעַנ"ד דְּהֵתֶם לָאוּ מְדִין ב"ד הַגְּדוּל קְאָתִינָן עֲלֵהּ רַק דְּהוּא גְּבֵרָא תְּבַע עֲלִבּוֹנוּ לְפָנָיו ר"נ וְהַזְמִינוּ לְדִין פִינָן שְׁלֵא הִי דִּינֵי עִירוּ כְּשָׂרִים לְמִדְיֵינֵי פְנ"ל וְע' בְּשׁו"ת בְּרִית אֲבָרְהָם חֲאָה"ע ס' צ"ב בְּהַג"ה דְּלַעֲנָן הַחֶרֶם הָיוּ הַב"ד הַבַּע"ד ע"ש וּבְעֵיקָר רְאִיָּת א"ז הַגָּאוֹן נ"י מְש"ס קְדוּשִׁין הַנ"ל הַרְגִישׁ בְּזָה בְּשׁו"ת הַרְשָׁב"ש ס' ת"כ לְהוֹכִיחַ מְפָאן דְּגַם בְּשָׂרֵי עֲנִינִים בְּטַעֲנוֹת בְּזִיוּנוֹת וְכַדוּמָה הִי שׁוֹלְחִין פְּתִיקָא דְּאִזְמַנוּתָא וְהִי דִין הַמְּסַרְבַּ כְּמוֹ בְּטַעֲנוֹת מְמוֹן ע"ש עכ"פ בְּנ"ד הַדִּין בְּרוּר שְׁהַרְשׁוּת בְּיַד הַב"ד דְּק' יֵאֵס לְיָתֵן רְשׁוּת לְאַבִי הַכֶּלֶה לְנַתֵּק הַקְּשָׁר וּלְשַׁדֵּף אֶת בֵּיתוֹ לְאִישׁ אַחַר מְטַעְמֵי דְּאַמְרָן.

וְע' בְּב"י ס' שפ"ח בְּשֵׁם שׁו"ת הַרְשָׁב"א דְּבַכָּה"ג שְׁשָׁלְחוּ אַחֲרָיו וְלֹא בָּא דְנִין אֶת הָאָדָם שְׁלֵא בְּפָנָיו. וּבְזָה הַנְּנִי יְדִידוֹ דּוֹרְש"ת: סִימָן סָא בְּנִידָן שְׁבָא לְפָנָיו אִישׁ אַחַד לְהַזְמִין אִישׁ רִיבּוּ לְד"ת וְשְׁלַחְתִּי אֵלָיו פְּתִיקָא דְּאִזְמַנוּתָא וּבָאוּ לְפָנָיו הַגִּיד שְׁרִצוֹנוּ לְדוֹן דְּוָקָא בּוּבְל"א זוּבְל"א וְהַבַּע"ד שְׁפַנְגָּדוּ מִיָּאן בְּזָה וְאִמְרַתִּי שְׁאִין רְשׁוּת בְּיָדוֹ לוֹמַר שְׁרוּצָה דְּוָקָא בּוּבְל"א מְפָנֵי שְׂיֵשׁ פָּה ב"ד קְבוּעַ וּמְבִנָּאָר בְּרַמ"א ס' ג' דְּהִיכָא דְּאִיפָא דִּינֵי קְבוּעִים בְּעִיר לֹא יוֹכַל לוֹמַר לֹא אָדוֹן לְפָנֵיהֶם רַק בְּזָה בּוֹרֵר ע"ש וְלֹאֲשֶׁר שְׁמַעָה אֲזַנֵּי כִי אִישׁ אַחַד חָכֵם

בְּעֵינָיו מְעַרְעֵר ע"ז לְכֹן אֶפְרַשׁ שִׁיחֹתַי לְכָרֶר הַדְּבָרִים כְּשֶׁמְלֶה בְּעֶזֶר הַחֹנֶן לְאָדָם דַּעַת
מִמְקוֹר הַחֲכָמָה נֹבְעֶת: הִנֵּה בְּפִסְקוֹ שֶׁל הַרְמֵ"א הַנְּ"ל כְּבָר הַחֲזִיק בְּתוֹיּוֹ"ט פ"ג בְּסִנְהֶדְרִין
וּבְשׁוֹ"ת ב"ח ס"י נ"ט ע"ש וּגְדוּלָה מִזֶּה מְבִינִים בְּשׁוֹ"ת שֶׁב יַעֲקֹב דָּאף לְהוֹסִיף בְּדִינָיִם
א"י הִכִּי שְׂיֵשׁ ב"ד קְבוּעַ.

אוּלָם בְּאוֹ"ת ס"י י"ג הִשְׁיֵג עַל הַשֵּׁב יַעֲקֹב בְּזֶה וְכַתֵּב הַטַּעַם דְּהָא מְצִי אָמַר גִּיזֵל לִב"ד
הַגְּדוֹל דְּבָזוּ לֹא שְׁמַעְנוּ חִילוּק בֵּין ב"ד קְבוּעַ לְאִינוּ קְבוּעַ וְהַרְמֵ"א בְּס"א פְּתַב
דְּבַעוּה"ר אֵין לְנוּ דִּין ב"ד הַגְּדוֹל אֲבָל בְּזוּלַת זֶה לֹא שְׁמַעְנוּ דְּלֹא מְצִי אָמַר מִב"ד קְבוּעַ
לִב"ד הַגְּדוֹל וְא"כ הוֹסֵפָה בְּדִינָיִם הֵינּוּ ב"ד הַגְּדוֹל ע"ש וְרָא' לְדַבְרֵי הַתְּנֻמִּים נִרְאֶה
דָּאף מִב"ד קְבוּעַ יְכוּל לְכוּפּוֹ לְלֶכֶת לִב"ד הַגְּדוֹל מִדְּבָרֵי הַש"ס בְּר"ה ל"א ע"ב הֵיחָא
אִתְתַּמָּה דְּאִתְּמַנְהָ לְדִינָא קְמִי דְּאִמְיָר בְּנֶהְרְדַעִי אֲזַל אִמְיָר לְמַחֲזִיא וְלֹא אֲזַלָּה בְּתַרְיָן פְּתַב
פְּתִיחָא עֵילְנוּהָ א"ל רַב אֲשִׁי לְאִמְיָר וְהָאֲנִי תַנּוּן אִפִּי רֵאשׁ ב"ד בְּכָל מְקוֹם שְׁלֹא יְהוּ
הַעֲדִים הוֹלְכִין אֲלָא לְמְקוֹם הַנוּעֵד א"ל הַנ"מ לְעִנּוּן עֲדוּת הַחֻנְדָּשׁ כּו' אֲבָל הֵכָא עֶבֶד לְוָה
לְאִישׁ מְלִיחָה ע"כ וְלְכַאוּרָה קֶשֶׁה מ"פ הַש"ס מְהָא דְקֵא' שְׁלֹא יְהוּ הַעֲדִים הוֹלְכִין אֲלָא
לְמְקוֹם הַנוּעֵד דִּילְמָא שְׁאִנִּי הָתָם שְׁהַסְנֶהְרִין הֵיּוּ קְבוּעֵין בְּמְקוֹם וְעַד שֶׁל יִשְׁיבָה וּלְכַף
א"צ לְלֶכֶת אַחֲרֵי רֵאשׁ ב"ד מִשָּׂא"כ בְּאִמְיָר הֵיחָא צְרִיכָה לְלֶכֶת לְרַבָּב"ד פִּינּוּן שְׁלֹא
נִשְׁאַרוּ בְּנֶהְרְדַעִי דִּינָיִם קְבוּעֵין אַעֲכָצ"ל דְּפִשְׁטָא לִי לְהַש"ס פִּינּוּן דְּאִמְיָר הִי רֵאשׁ ב"ד
מִסְתַּמָּה הִי ב"ד קְבוּעַ חוּץ מִמֶּנּוּ וְנִשְׁאַרוּ בְּנֶהְרְדַעִי וּלְכַף פְּרִיף שְׁפִיר וְא"כ קֶשֶׁה לְפִי"ז
אִמְאִי פְתַב אִמְיָר עָלָה שְׁטַר שְׁמַתָּא מְפִנִי שְׁלֹא הִלְכָה אַחֲרָיו הִלָּא הֵיּוּ דִינָיִם קְבוּעִים
בְּנֶהְרְדַעִי א"ו דְּאִפִּי הִיכָא דְאִיכָא דִינָיִם קְבוּעִים בְּעִיר יוֹכֵל לְכוּפּוֹ לִילָף לִב"ד הַגְּדוֹל
וְא"כ אִמְיָר פִּינּוּן שְׁהִי רֵאשׁ ב"ד הֵי כִב"ד הַגְּדוֹל דִּיכּוּל לְכוּפּוֹ לְלֶכֶת אַחֲרָיו וּלְכַף פְּתַב
פְּתִיחָא עֵילְנוּהָ וְכִינּוּן שְׂיֵשׁ טַעֲנַת גִּלְף לִב"ד הַגְּדוֹל בְּב"ד קְבוּעַ ה"ה דִּיכּוּל לְהוֹסִיף דִּינָיִם
אֲבָל לֹמַר שְׂרוּצָה לְדוֹן לְפָנֵי דִינָיִם אַחֲרִים בִּזְבֻל"א בְּנִדְאִי אִינוּ יְכוּל: עוֹד נִלְפַעַנ"ד רֵאשׁ
לְדַבְרֵי הַרְמֵ"א וּכְדַבְרֵי הַתְּנֻמִּים הַנְּ"ל מִדְּבָרֵי הַש"ס ס"פ ז"ב שְׁלַחוּ לִי לְמַר עֲוֹקְבָא לְדָוִן
לִי כְּבָר בְּתִי שְׁלָם עֲוֹקְבָן הַבְּבִלִי קָבַל קְדַמְנָא יְרֵמְיָא אַחֲזִי הַעֲבִיר עָלַי אֶת הַדְּרָף אִמְרוּ לוֹ
הַשְׂיֵאוּהוּ וְנִרְאֶה פְּנִינוּ בְּטְבָרְיָא הָא גּוּפָה קֶשֶׁת אִמְרַת אִמְרוּ לוֹ אֲלַמָּא דִּינִינוּהָ אַתּוֹן
הַשְׂיֵאוּהוּ וְנִרְאֶה פְּנִינוּ בְּטְבָרְיָא אֲלַמָּא שְׁדַרוּהוּ הֵכָא אֲלָא ה"ק א"ל דִּינִינוּהָ אַתּוֹן אִי צְיִית
צְיִית וְאִי לֹא הַשְׂיֵאוּהוּ וְנִרְאֶה פְּנִינוּ בְּטְבָרְיָא וּפִירִשׁ"י מֶר עֲוֹקְבָא אַב ב"ד הֵי וְלְכַאוּרָה
מֵאִי בְּעִי רִשׁ"י ז"ל בְּזֶה וְנִלְפַעַנ"ד דְּהֵי קֶשֶׁה לִי לְרִשׁ"י ז"ל עַל הָא דְקֵא' אִי צְיִית צְיִית
וְאִי לֹא צְיִית יִירְאֶה פְּנִינוּ בְּטְבָרְיָא דִּילְמָא יִרְצָה לְדוֹן שָׁם לְפָנֵי דִינָיִם אַחֲרִים וְלָמָּה לִי
לְלֶכֶת לְטְבָרְיָא וְלִהְכִי פִירִשׁ"י דְּמַר עֲוֹקְבָא אַב"ד הֵי א"כ הִי אֲצִלוּ ב"ד קְבוּעַ וְהִכִּי
דְאִיכָא ב"ד קְבוּעַ אִינוּ יְכוּל לֹמַר לֹא אֲדוֹן לְפָנֵיהֶם כְּדַבְרֵי הַרְמֵ"א וְהִנֵּה הַתּוֹס' שָׁם
מְפָרְשִׁים וְאִי לֹא צְיִית כְּגוֹן שְׂיֵאמַר לִב"ד הַגְּדוֹל קְאִזִּילְנָא.

הֵרִי דָּאף שְׁהִי אֲצִל מֶר עֲוֹקְבָא ב"ד קְבוּעַ בְּכ"ז הִי יְכוּל לֹמַר לִב"ד הַגְּדוֹל קְאִזִּילְנָא
וְעַפ"י הַדְּבָרִים הָאֵלָּה נִרְאֶה לְבָאָר דְּבָרֵי הַש"ס פְּתַנְבוּת צ"ד ע"ב אִמִּי דְרַמְב"ח
פְּתַבְתִּינְהוּ לְנִכְסֵה לְרַמְב"ח בְּצַפְרָא לְאוּרְתָא פְּתַבְתִּינְהוּ לְמַר עֲוֹקְבָא בְּרַ חֲמָא אֶתָּא רַמְב"ח
לְקַמְיָן דְּרַב שְׁשֵׁת אוֹקְמִי בְּנִיכְסָא אֶתָּא מֶר עֲוֹקְבָא לְקַמְיָן דְּר"נ אוֹקְמִי בְּנִיכְסָא אֶתָּא רַב
שְׁשֵׁת לְקַמְיָן דְּר"נ א"ל מ"ט עֶבֶד מֶר הֵכִי א"ל וּמ"ט עֶבֶד מֶר הֵכִי א"ל דְּקַדִּים א"ל אֲטוּ
בִירוּשָׁלַיִם יִתְבַּיְנוּ דְּכַתְּבִינוּ שְׁעוֹת אֲלָא מֶר מ"ט עֶבֶד הֵכִי א"ל שׁוּדָא דִּינִינוּ א"ל אֲנָא נְמִי

שוֹדָא דְדִינֵי א"ל חָדָא דְאָנָא דִינָא וּמָר לָאו דִינָא כּו' וּפִירֵשׁ בְּשִׁטָּה מְקַוְבָצַת שְׁם אָנָא דִינָא בְּהֵיא דְנִכְתָּא שְׁהֵדִין הֵזֶה הִי בְּמִקּוּמוֹ שְׁל ר"נ וּא"ל אָנָא דִינָא קְבוּעַ בְּמִקּוּם הַהוּא וְלֹא הִי לּוֹ לְרַב שְׁשֵׁת לַעֲשׂוֹת שׁוֹדָא דְדִינֵי ע"ש וְלִכְאוּרָה צָרִיף לְהִבִּין מִדּוּעַ יִגְרַע כַּחוֹ מְלַעֲשׂוֹת שׁוֹדָא דְדִינֵי וּלְהָאִמּוֹר י"ל מִשׁוּם דְּמִבְּנִינָא בְּמִפְּנֵי שִׁימִים וְכֵן מוֹרָה לְשׁוֹן הַש"ס דְּרַב שְׁשֵׁת דִּן ע"י כְּפִינִי וּבַע"כ אוֹקְמִי לְרַמב"ח בְּנִיכְסָא א"כ שְׁפִיר קא"ל ר"נ אָנָא דִינָא קְבוּעַ בְּמִקּוּם הֵזֶה א"כ אִין לָהּ רְשׁוּת לְדוֹן ע"י כְּפִינִי וְלַעֲשׂוֹת שׁוֹדָא דְדִינֵי פִינִין דָּאִם יֵשׁ ב"ד קְבוּעַ בְּעִיר אִין רְשׁוּת בְּיָדוֹ לְבָרוּךְ דִינֵי אֲחֵרִים כּד' הָרַמְ"א הַגָּ"ל וְה"ה לְדוֹן ע"י כְּפִינִי וְלַעֲשׂוֹת שׁוֹדָא דְדִינֵי בְּנִדְאֵי א"י.

כ"ז מְצַאֲתִי אֶת עֲצָמֵי מִתְחַנְּבֵי לְרִשׁוֹם עָלֵי גְלִיזִין לְמַעַן הוֹצִיא מִלֵּב הַמִּתְעַקֵּשׁ אִם כִּי הַדְּבָר בְּרוּר וְגִלּוּי לְכָל יוֹדְעֵי דֵת וְדִין. וְה' יִרְאֵנוּ בְּתוֹרָתוֹ נִפְלְאוֹת וַיַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ לְטוֹבָה אוֹת דְּבָרֵי הַכּו"ח פֶּה וְלֶאֱזַיֵץ יוֹם א' כ"ו לִירַח שְׁבַט תַּרל"ג לַפ"ק: ס' סב בַּעֲזַה"י יוֹם א' לְסִדְרַת זֹאת חֻקֵּת הַתּוֹרָה תַּרל"ט לַפ"ק סְטְרִיא.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה. מְאַלְקֵי הַמַּעֲרָכָה.

לְכַבּוֹד יְדִיד ה' וִיד"נ הָרַב הַמְּאֹוה"ג הַיְשִׁישׁ הַמְּנִפְלֵג בְּתוֹרָה וּבַחֲסִידוֹת יֵרָא וְחֻרַד לְדַבֵּר ה' כַּש"ת מו"ה יְהוּדָא צְבִי נ"י אַבְד"ק סְקַאֲלִיעַ יצ"ו. מְכַתְּבוֹ הַטְּהוֹר הַגִּיעֵנִי הַיּוֹם וְלֶאֱשֶׁר רְאִיתִי מִתּוֹכוֹ כִּי הַדְּבָר נִחְזָק לְהִלְכָה לְמַעֲשֵׂה חֲשָׁתִי פִיּוֹם וְלֹא הִתְמַהֵמְהִיתִי לְהַשִּׁיבוֹ עַל אֲתֵר: בְּדַבָּר אִישׁ א' ר' מְעַנְדֵּל לִיפְשִׁיטֵץ שֶׁהִי מַחְזִיק הָאֲוֶרְנָדָא בְּכַפֵּר טַאֲכִלִיעַ זֶה כְּמָה שְׁנִים וְזֶה שְׁשֵׁה שְׁנִים אֲשֶׁר אֶחָד שָׁכַר הַפְּרָאֲפִינְאֲצִיעַ מִהָעִיר וּמְכַל הַכְּפָרִים לְטוֹבַת הַמַּחְזִיקִים מְכַבֵּר וְכַמְעַט בְּשִׁלְיַחוֹתָם וְלֵאחֵר כְּלוֹת הַשֵּׁשׁ שְׁנִים עִמָּדוֹ יְהוּדִים אֲחֵרִים וְשָׁכְרוּ הָעַסְק וְהַכְּבִידוֹ עוֹל עַל הָאוֶרְנָדָרִיס בְּהוֹסְפַת שְׁכִירוֹת אַף לר' מְעַנְדֵּל הַגָּ"ל הַשְּׁפִירוֹ בְּסֵתֶם וְלֹא הִתְנוּ עִמּוֹ לְתַת לָהֶם הוֹסְפָה וְעָשָׂה עִמָּהֶם ת"כ וְנָתַן לָהֶם רַאטַע וְקַאֲפִצִיעַ וְאֲחֵר כְּמָה שְׁבוּעוֹת בָּאוּ לְכַתּוּב קַאֲנִטְרַאֲקֻט וְרָצוּ גַם מִמֶּנּוּ הוֹסְפָה וְהַתְּנִיצַל לְפִנְיָהֶם בְּאֶמְרוֹ שְׁלֹא יוֹכַל לִיתֵן לָהֶם הוֹסְפָה וּבְתוֹף דְּבָרֵי הַתְּנִיצַלוֹתוֹ אָמַר לָהֶם שְׁיִוְכְלוּ לְהַשְׁפִּיר הָאֲוֶרְנָדָא לְכָל מִי שְׁיִרְצוּ וְהֵם נִתְפָּסוּ בְּדַבְּרֵי וּמִשְׁכּוֹ אוֹתוֹ בְּדַבְּרִים עַד שְׁנִטְלוּ מִמֶּנּוּ ת"כ ע"ז שְׁיִוְכְלוּ לְהַשְׁפִּיר לְמִי שְׁיִרְצוּ וְתִיָּקֵף בָּא אִישׁ א' וְהַשְּׁפִירוֹ לוֹ הָאֲוֶרְנָדָא בְּפִנְיֵוֹ וְשִׁתַּק מִתְחַלָּה בְּחֻשְׁבוֹ שֶׁהוּא רַק לְהַפְחִידוֹ וְכַאֲשֶׁר רָאָה כִּי אָמַת נִכּוֹן הַדְּבָר שְׁרוּצָה הָאִישׁ הִלְזוּ לְהַשִּׁיג גְּבוּלוֹ בְּעוֹד הָיוּ עֲסוּקִין עִמּוֹ בְּעִנְיַן הַשְּׁכִירוֹת הַתְּחִיל לְצַעֲנוֹק מֵר וְחֻזַר בּוֹ וְעוֹב הָאִישׁ הַהוּא אֶת הָעַסְק וְאֵח"כ חִדְּשׁוּ עָלָיו הַשׁוֹכְרִים הַחֲדָשִׁים פִּינְקֻטִין חֲדָשִׁים וְעוֹד הוֹסְפָה סָף מַה לְשִׁנָּה וְכַרְאוֹתוֹ כִּי כְּלָתָה אֵלָיו הָרַעָה מֵאֵת הַשׁוֹכְרִים עָשָׂה מְסִירַת מוֹדְעָא כְּדִינָא וְאֵח"כ עָשָׂה עִמָּהֶם קַאֲנִטְרַאֲקֻט כְּרָצוֹנָם עכ"ש: הֵנָּה לַפַּעַם ד' הַדְּבָר פְּשוּט דְּכִינֵן דְּמִתְחַלָּה הַשְּׁפִירוֹ לר' מְעַנְדֵּל בְּסֵתֶם וְלֹא הִזְכִּירוֹ לוֹ מִהוֹסְפָה מְסִתְמָא עַל דְּמִי הַשְּׁכִירוֹת הָרַאשׁוֹן הַשְּׁפִירוֹ לוֹ כְּמִבְּנִינָא בַח"מ ס' ש"ל"ג בַּש"ץ שֶׁהַשְּׁפִיר עֲצָמוֹ עִם מְנַהֲיֵי הָעִיר לְשִׁנָּה בְּתַנְאֵי כו"כ וְאֵח"כ הַשְּׁפִיר עֲצָמוֹ לְבִנֵי הָעִיר הַזֹּאת עִם מְנַהֲיֵי שְׁנִיִּים וְלֹא הִתְנָה וְדָאֵי ע"ת הָרַאשׁוֹן הַשְּׁפִיר עֲצָמוֹ וּמִצִּינוֹ כְּסִבְרָא זֹו בְּכַתְּבוֹת צ' ע"א וּבכ"ד [עֵינִין לְעֵיל ס' י"ג] וְא"כ אַף שֶׁאֵח"כ בְּשָׁעָה שְׁרָצוּ מִמֶּנּוּ הוֹסְפָה הַגִּיד לָהֶם שֶׁהֲרִשׁוֹת בְּיָדָם לְהַשְׁפִּיר לְמִי שְׁיִרְצוּ וְעָשׂוּ עִמּוֹ הָאֲנִדְשָׁלָאג ע"ז הֵנָּה כְּפִי שְׁמִבְּנִינָא בְּמִכְתָּב כ"ת לָא נְהִיגִי בְּאַתְרֵי לְקַנּוֹת בְּהַאֲנִדְשָׁלָאג א"כ לֹא הִי הַקְּנָאָה וּמִטְעַם מְחִלָּה לָא מְהִינִי כְּמִבְּנִינָא בְּרַמְ"א ס' קפ"ט בְּשֵׁם תה"ד

ורבי"ש דאם קנה בא' מהדרכים ומחל אח"כ ל"מ עד שיחזור ויקנה בא' מהקנינים וכ"כ בסמ"ע סי' שט"ו סק"ב בהג"ה וסיים ע"ז משא"כ בפועל כמ"ש בס"ס של"ג עכ"ל וכונתו הוא דברמ"א סוס"י של"ג מבואר דבפועל אם אמר לו בפני ב' לה מעמדי מהני והחילוק מבואר דבשלמא בפועל אין לו עליו אלא שעבוד בעלמא לכה מהני כשהבעה"ב מסלק א"ע ומחל לו השעבוד שיש לו עליו משא"כ כשקנה איזה דבר מחבירו ונקנה לו הרי גוף הדבר קנוי לו ול"מ מחילה רק חזרת הקנאה.

וגדולה מזו מצינו בהרא"ש פ' לולב הגדול שכ' דבמתנה על מנת להחזיר בעינו חזרת הקנאה אף שהתנה עמ"ל ומביא ראיה מהא דא' שם מ"ו ע"ב לא ליקני אינש לוליבא לינוקא ביומא טבא קמא דינוקא מקני קני אקנוי לא מקני ואם אינו צריך לחזור ולהקנות לו במתנה נהי דקטן לאו בר אקנוי הוא ליקני לי' עד שיצא בו ולחזור לו ממילא א"ו צריך לחזור ולהקנות לו וקטן לאו בר אקנוי הוא ע"ש וא"כ פינו דאפי' התנה בפירוש עמ"ל בעינו חזרת הקנאה מכ"ש בקנין עולמית כי חוזר בו ל"מ מחילה ובעי' חזרת הקנאה.

[והא דס"ד בש"ס בכריתות כ"ד ריש ע"ב גבי מקבל מתנה שאמר לאחר שפאת מתנה לידו אי אפשי בה כו' מאי לאו דבריו קיימין דהדרא למרה אף דליכא חזרת הקנאה היינו דהתם הא ר"ל דכונתו כשקבלתי לאו לשם מתנה קיבלתי והודאת בע"ד כק' עדים א"כ לא הי' חלות מתנה פלל אבל כשכבר נקנה לו בעינו חזרת הקנאה] וביותר יש להסביר החילוק בין פועל דמהני מחילה לבין שאר דבר הנקנה עפי"ד התוס' קידושין ט"ז ע"א ד"ה והרב שפחל על גרעונו ונ"ל אבל אם לא הי' גופו קנוי היתה מחילה מועלת ויש לדקדק מכאן דמחילה ל"ב קנין ומיהו יש לדחות דכינון שהוא מוחזק בגופו אין לה קנין גדול מזה עכ"ל.

ולפי"ז י"ל דבפועל כשהבעה"ב מסתלק משעבודו שוב אין לו עליו פלום ולענין שיקנה הוא עצמו בחזרה מרשות הבעה"ב הא הוא מוחזק בגופו ואין לה קנין גדול מזה משא"כ בחפץ הנקנה להלוקח נהי דכי מסתלק שוב אין לו זכות אצלו הא לענין שיקנה המוכר בחזרה במאי קנה לי' לכה שפיר בעי קנין.

וכעין זה חילקו התוס' בכתובות פ"ג ע"א ד"ה ואין דלכה גבי שדה ל"מ כי אמר אין לי עסק בה ובקבד מהני משום דעבד מוחזק בגופו ויכול לזכות בעצמו אבל שדה איך יזכה בעצמו ע"ש וע' בר"ן ר"פ אלו נערו מ"ש בשם הרמב"ן דדין מחילה וסילוק שוין הם וע' בב"ש סי' צ"ב סק"ד ולכאורה י"ל עוד דמטעם אחר לא אהניא בנ"ד המחילה פינו דמבואר בח"מ סי' ע"ג סי"ט ובסי' רמ"א ס"ב בהג"ה דבדבר בעין פגון פקדון לא מהני מחילה ע"ש וענין במשנה למלה פ"ג מה' זכיה וא"כ הלא מבואר בתשו' מהר"ם מלובלין סי' ס"ב דכינון שנתפשט המנהג במדינות אלו שכל מי שהוא מוחזק באיזו אורגא אסור לשום בר ישראל לשוברה להשיג גבול המוחזק בה א"כ כל חזקת אורגדי חשבינו לי' כמזון גמור של המחזיק ע"ש וע' בתשו' אהלי יעקב להמהר"י קאשטרו סוס"י ג'.

א"כ י"ל דל"מ בזה מחילה אולם באמת ל"ש לומר באותן חזקות שיהי' פדבר בעין דהרי באמת הני דבר שא"ב ממש ע' בתשו' מהרמ"ע מפאנו סי' ס"ז ורק לענין שיהי' נתפס בה קנין היא תקנת גאוני קדמאי אבל לא שיהי' פדבר בעין ויהי' רק בעין זכות ט"ה

וְשׁוּיָא מְמוֹן שְׁמִשְׁלָמִין בְּעַד חֲזָקוֹת הָאֵלֶּה וְע' בַּמ"ל בַּכ"ג מַה' אִישׁוֹת שְׁמִבִּיא בְּשֵׁם שׁוֹ"ת רַש"ל דְּחֲזָקוֹת דִּינָן בְּדִיבּוּר בְּעֵלְמָא מְסַתְלָק וּל"ד לְבָן הַמְצָר ע"ש וְהוּי פְּחוּב בְּעֵלְמָא דְמַהְגִּי בִי מְחִילָה וְגַדוּלָה מְזוּ מְצִינּוּ בְּתוֹס' קִידוּשִׁין י"ט ע"א ד"ה בְּמִלְוָה בְּמִקְדָּשׁ בְּמִלְוָה שְׁיֵשׁ עֲלֵי מִשְׁפּוֹן מְקוֹדֶשֶׁת בְּמִחְזִילַת הַמִּלְוָה וְאֵעִפ"י שְׁהַמְשִׁכּוֹן בְּיָדוֹ אֵע"ג דַּב"ח קוּנָה מִשְׁפּוֹן קִנְיָן גָּמוּר ע' תוֹס' קִידוּשִׁין ח' ע"ב וּל"א דְהוּי פְּדָבָר בְּעִין אֵע"כ פִּינּוֹן דְעֵיקָר הַמְחִילָה הִיא עַל הַמִּלְוָה ל"ה פְּדָבָר בְּעִין וּמַכ"ש בְּחֲזָקוֹת דַּל"ה פְּדָבָר בְּעִין וְהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַעִיר מְדַבְרֵי הַש"ס ב"ק ל"ה ע"ב עַל הַמְשָׁנָה דַּא' גְּדוּל וְא' קָטָן הַנִּינְקָא אוֹמֵר גְּדוּל הַזֵּיק וְהַמְזִיק אוֹמֵר לֹא פִי אֵלָא קָטָן הַזֵּיק כּו' וְשֵׁם בַּגַּמ' לִימָא תְּהוּי תְּיּוּבְתָא דְרַבָּה בַּר נַחֲמָן דְאָמַר טְעֵנוּ חֲטִים וְהוֹדָה לוֹ בְּשַׁעוֹרֵין פְּטוּר וְקָשָׁה הָרִי ע"כ פִּינְרַכְתָּ הַש"ס שֵׁם אֲזִיל לַר"ע דַּס"ל שֵׁם ל"ג יְנוּחֶלֶט הַשּׁוֹר דְאֵילּוּ לַר"י דְאָמַר בַּע"ח הוּא זְוּזִי הוּא דְמַסִּיק בִּי לֹא מְצִי לְמִיפְרָף פִּינּוֹן דְמִבְּנָאָר בְּש"ף ס' פ"ח ס"ק כ"ז דְכָל הַיְכִי דִיכּוֹל לְסַלּוּקִי בְּזוּזִי ל"ה טְעֵנוּ חֲטִין וְהוֹדָה לוֹ בְּשַׁעוֹרֵין דְהוּי הוֹדָאָה מִמִּין הַטְעָנָה ע"ש וְא"כ לַר"ע דְאָמַר יְנוּחֶלֶט הַשּׁוֹר הָא הוּי תִּיכְפָּה הַשּׁוֹר שֶׁל הַנִּינְקָא וְאֵינוֹ אֵצֶל הַמְזִיק רַק בְּפִקְדוֹן א"כ בְּפִקְדוֹן הָא ל"מ מְחִילָה וּלְפִירַש"י וְתוֹס' הָא הוּי טְעָמָא דְטְעֵנוּ חֲטִין וְהוֹדָה לוֹ בְּשַׁעוֹרֵין פְּטוּר מִשּׁוֹם מְחִילָה וְהָא הָא ל"מ מְחִילָה וּמ"פ הַש"ס.

אֲמַנָּם י"ל דְכִינּוֹן דְמַעֲיָקְרָא הִי הַשּׁוֹר שֶׁל מְזִיק וְעֵדִינּוֹן לֹא נִכְנַס לְרִשׁוֹת הַנִּינְקָא נְהִי דְהַתּוֹרָה הַחֲלִיטְתוּ לְנִינְקָא מ"מ מְהַגִּי סִילּוּק הַנִּינְקָא כְּשֶׁהוּא מוּחֲלוֹ לְמַזִּיק וּמְסַתְלָק מִמֶּנּוּ. [בְּרַם הָא אִיכ' לְעִיּוּנֵי מְדַבְרֵי הַפְּנ"י ב"ק ק"י ע"ב בְּתוֹס' ד"ה פְּסָף מְכַפֵּר כּו' כָּאֵן נִרְאָה דְכֵהֵן א"י לְמַחּוּל עַכ"ל וְכ' הַפְּנ"י וְנ"ל וְק"ק דְהָא בְּגִזְלוֹן דְאֵינְשׁ בְּעֵלְמָ' קִי"ל בְּפִשְׁיטוֹת לְעִיל דִיכּוֹל לְמַחּוּל אֵע"ג דְהַקְרָן מְעַכְבַּב פְּפָרָה וְעַכְצ"ל דְכִינּוֹן שְׁמוּחֶל לוֹ הו"ל פְּאֵלוּ נָטְלוּ מִמֶּנּוּ וְחִזּוּר וְנִתְּנוּ לוֹ וְהו"ל פְּפָרָה בְּזָה וְא"כ בְּכֵהֵן נִמִּי נִימ' הַיְכִי וַיֵּשׁ לִיִּישָׁב דְבִשְׁלָמָ' כְּשֶׁהַחֲפָץ הִי שְׁלוֹ כְּבָר א"כ אֲמַרִינּוּ שְׁפִיר דְהו"ל פְּאֵלוּ נָתְנוּ לוֹ עַכְשָׁיו בְּמַתְנָה אֲבָל הָכָא שְׁהַכְּהֵן לֹא זָכָה בּוֹ כְּלָל א"כ א"י לִיתָן לוֹ בְּמַתְנָה כֹּל שְׁלֹא זָכָה בּוֹ עֵדִינּוֹן וְא"כ כ"ש דְבַמְחִילָה גְרִיד' לֹא הו"ל פְּפָרָה עַכ"ל הָרִי דְבַכְה"ג שְׁלֹא בָּא עֵדִינּוֹן לִידוֹ מְעוּלָם ל"מ מְחִילָה וְא"כ הַתָּם נִמִּי שְׁלֹא בָּא עֵדִינּוֹן לִידוֹ ל"מ מְחִילָה אֲף יל"ע לְפִי"ז מִש"ס נְדָרִים כ"ד ע"א הָאוֹמֵר לְחַבְרֵי קוֹנָם שְׁאִתָּה נְהַגִּית לִי אִם אֵי אִתָּה נוֹתָן לְבְנֵי כְּנָר שֶׁל חֲטִין וְב' חֲבִיּוֹת שֶׁל יֵין כּו' וְחַכ"א אֲף זֶה יְכוֹל לְהַתִּיר אֶת נְדָרוֹ שְׁלֹא עַפ"י חֲכָם שְׁיִכּוֹל לֹאמַר הָרְנִי פְּאֵלוּ הַתְּקַבְּלָתִי וְפִי הָר"ן שְׁיִכּוֹל לֹאמַר הָרְנִי פְּאֵלוּ הַתְּקַבְּלָתִי וְהַחֲזוּרְתִּיף דְאִפּוּכִי מִטְרַתָּא לְמָה לִי ע"ש הָרִי דְבַכְה"ג שְׁלֹא בָּא מְעוּלָם לִידוֹ יְכוֹל לֹאמַר הָרְנִי פְּאֵלוּ הַתְּקַבְּלָתִי וְחֲזוּרְתִּי וְנִתְּמִי לָךְ.

וְע' בְּגִיטִין ע"ד ע"ב בְּעָא מִינֵי ר"א מַר"י הַר"ז גִּיטָף ע"מ שְׁתַּתְּנִי לִי מְאִתִּים זְוּז וְחִזּוּר וְא"ל מְחוּלִים לָךְ מַהוּ כּו' ע"ש]. אֲמַנָּם בְּלֹא ה' אֵינוֹ מוֹעִיל כָּאֵן מְחִילָה כְּמִבְּנָאָר בְּתָשׁוּ' מִבִּי"ט ח"ב ס' קי"ג וּבְתָשׁוּ' מִהַרְשָׁד"ם חַח"מ ס' רל"ה וְרַע"ח בְּחֲזָקוֹת אֵלוּ פִינּוֹן דִּישׁ לְהֵם דִּין קָרְקַע ל"מ בְּהוּ מְחִילָה וְכ"כ בְּש"ף ס' רל"ה סק"ב דִּישׁ לְחֲזָקוֹת הַלְלוֹ דִּין קָרְקַע וְאֲף שַׁבְב"ש ס' צ' ס"ק נ"א הִבִּיא מְחִלּוֹקַת הַפּוֹסְקִים בְּזָה מ"מ בַּנ"ד פִּינּוֹן שַׁר' מְעַנְדֵּל הוּא מוֹחֲזֵק בְּהַעֲסָק יוֹכֵל לְטַעוֹן קִים לִי כְּהִנֵּי פּוֹסְקִים דַּס"ל דְּחֲזָקוֹת אֵלוּ דִּין קָרְקַע יֵשׁ לְהֵם וְהִנֵּה אִפִּי אֵי הוּי אֲמַרִינּוּ דְמוֹעִיל מְחִילָה בַּכְה"ג מ"מ אֵלוּ הִי יוֹדַע ר' מְעַנְדֵּל שַׁעֲפ"י הַדִּין יְכוֹל לְכּוֹפּוֹלְבֵל יוֹסִיף עָלָיו דְמִי שְׁכִירוֹת לֹא הִי מוּחֲל לוֹ א"כ הוּי מְחִילָה בְּטַעוֹת דְּמוֹנֵי דְמַצִּינּוּ ב"ב מ"א ע"א רַב עָנָן שְׁקַל בִּינְדָק' דְאַרְעֵי' כּו' א"ל וְהָא אַחִיל דְאַתָּא

וסייע בגודא בהדאי א"ל מחילה בטעות היא כו' והכי אשפחן בגיטין י"ד ע"א בהנהו גינאי וע' בתוס' ב"מ סי' ע"ב ד"ה התם זביני כו' וכה"ג כ' הרא"ש בב"מ קי"ב ע"א לענן פשרה צריכה קנין וע' בב"י ח"מ סי' י"ב ובשו"ת מ"ב סי' ז'.

וגם י"ל לפמ"ש ברמ"א סי' רל"ז ד"ש חר"ג שלא להשיג גבול בשכירות בתים מעפוי"ם וע' בתשו' מהרשד"ם ח"מ סי' רכ"ד דכל כמה דלא מתזיר להראשון קאי בחרם ע"ש וא"כ הא קיי"ל ביו"ד סי' רכ"ח בנשבע לפרוע לתבירו אם מוחל לו לא נפקע ממנו איסור שבועה בהמחילה עד שיאמר הרני פאלו התקבלתי וה"נ פיון דהחרם הי' להתזיר להראשון א"כ כמה שמחל לו לא נפקע ממנו איסור חר"ג.

וא"כ פיון דלא היתה מועלת המחילה שמקודם ממילא ל"מ מה שעשה עמהם קאנטראקט מחדש כרצונם פיון שהי' אנוס בזה ומסר מודעה ניותר מזה נראה דאפי' מסירת מודעה לא הי' צריף למה שמבואר בח"מ סי' ר"ה ס"ח בגזל שדה והוחזק בגזלן ואח"כ לקח השדה שגזל א"צ המוכר למסור מודעה ע"ש והה"נ ע"כ הדין ברור דר"מ עומד בתוקתו כמקדמ וא"צ ליתן לו רק כדמי השכירות הראשון מכל הני טעמי דאמרו.

ולאשר הנושא הלז אינו סובל אריכות וצר לי המקום הלז מהתהלך ברחבה בהניות דאפי' ורבא. דברי מעטים.

דידו דור"ש באהבה: סי' סג לק' העליטש בעזהש"י יום ד' ח' אלול תרמ"ב לפ"ק סטריא. עושה עש כסיל וכימה.

ייטיב הפתיכה והחתימה. לכבוד ידידי הרב החרף ושבנו.

זית רענון. המפולפל ירו"ש כש"ת מו"ה שמואל שפירא נ"י.

מכתבו היקר הגיעני ולאשר הימים האלה ימי רצון ותחנונים לא אוכל לבא בארנפה. ואף למען כבודו ולמען לימודו הנני משיב לו אף בקוצר האפשרי כאשר תעלה מצודת עיוני זעיר שם בעזה"י: בדבר שאלתו ראובן מוכר חצי בית שלו לשמעון לדור עמו בשנותפות ובא לוי המצטרף לערער מכח דינא דבר מצרא ונסתפק אם יכול המצטרף לסלקו אם לא מפאת די"ל דלא תיקנו מצרנות במוכר היכי דאית לי' פסיד' וא"כ בזה יכול המוכר לומר זה נוח לי והמצטרף קשה הימנו עכ"ש: הנה לכאורה יש לה"ר לדין זה מדברי התוס' ב"ק ט' ע"א גבי אחים שחלקו ובא בע"ח ונטל חלקו של א' מהם רב אמר בטלה מחלוקת וכ' התוס' משמע דלא מצוי לסלוקי לי' בזווי כו' וא"ת מ"מ יתן מעות ויפדה הקרקע מבע"ח דקיי"ל בפ' המפקיד דשומא הדרא לעולם ולכאורה מאי קוש' הרי האח הב' לא יתן לו מעות רק כפי חלקו ולא יוכל לפדות רק מקצת הקרקע וא"כ הרי הא דשומא הדר' הוא ג"כ מצד ועשית הישר והטוב כמו מצרנות ואיך יוכל לפדות מקצת הקרקע ולהיות שותף עמו הרי יוכל האח הב' לומר פיון דאין עלי חייב רק מצד הישר והטוב אינו נוח לי להיות שותף עמו א"ו דל"מ טענה זו למנוע א"ע מעשות הישר והטוב אמנם באמת ליכ' מזה ראי' די"ל דכי תיקנו רבנו דשומא הדרא אם בא הלנה לפדות את קרקעו היי"ד כשפא לפדותה כולה כא' ומעיקר' לא היתה התקנה שיפדה לחצאין כדמצינו בשדה אחונה דקיי"ל בקידושין ובערכין ל' ע"ב שאינו גואל לחצאין שלא נתנה לו תורה למוכר שדה אחונה זכות רק אם בא לגאלה כולה כא' וה"נ תקנ"ח היתה פן

ואין מזה ראי' לדין מצרנות שיהי' בזה טענת אין השני נוח לי ותתיישב עפ"י קושני' הב"ח בח"מ סי' ק"ג שהקשה בכתובות צ"ח ע"א דאר"ז אר"נ אלמנה ששמה לעצמה לא עשתה ולא פלוג ופירש"י ואם רצו היתומים להגבותה מעות אחר זמן חזרין ונוטלין אותה והקשה הב"ח תיפוק לי' דהאר"נ שומא הדרה ובלא"ה חוזרת הקרקע אם נותנין לה מעות והביא מזה ראי' דלגבי פרעון כתובה ל"א שומא הדרה ע"ש ולהאמור י"ל דנ"מ דאי מטעם שומא הדרה לא היו יכולין לסלקה רק פשוטותין לה כל מעות פתובתה ומסלקין אותה לגמרי מהקרקע פנ"ל משא"כ השת' דמצד הדין ל"ע ולא פלוג שפיר יוכלו ליתן לה פלגא זוי ופלג' קרקע.

עוד יש להביא ראי' דהיכי דאינו פודה כל השדה ל"א שומא הדרה מב"מ ק"י ע"ב דאר"נ א"ש ג' שמין להן את השבח ואלו הן בכור לפשוט וב"ח וכתובת אשה ליתומים ובע"ח ללקוחות כו' וכי לא מסיק שיעור ארעא ושבתא דיהיב לי' זוי ללוקח ומסלק לי' הניחא למ"ד אי אית לי' זוי ללוקח לא מצי מסלק לי' לבע"ח שפיר אלא למ"ד אית לי' זוי ללוקח מצי מסלק לי' לבע"ח ונימא לי' אי הוי לי' זוי הוי מסליקנא לה מכולה ארעא השת' דלית לי' זוי הב לי' גרינא דארע' בארעאי שיעור שבתאי ולכאורה קשה דמשמע דלמ"ד לוקח לא מצי מסלק לי' שפיר הרי אפתי אינו מנישב הא דבע"ח ליתומים דהרי היתומים בנדאי מצי סלוקי לי' בזוי מטעם שומא הדרה א"כ יאמרו הב לנו גרינא דארע' שיעור השבח א"ו פיון דהא דהו"מ סלוקי לי' הוא רק מטעם ועשית הישר והטוב ולא תיקנו רק כשמשלק לי' מכולה ארע' ולא כשפודה רק מקצת פנ"ל אמנם לכאורה יש לה"ר מדברי הרמ"א בס"י ק"ג ס"י לענגן הא דבהורישא לא אמרינן שומא הדרה וכתב הרמ"א דאם מת וליכ' אלא יורש א' חוזרת אכל באיכא אחיו הרבה פיון דאחיו שחלקו פלקוחות הן ובלוקח לא הדרה שומא ומשמע דאפי' אי ליכ' רק ב' אחיו ונפלו להם ב' שדות ג"כ דינ' דלא הדרה השומא ולכאורה הרי באלו הב' שדות כל א' יורש המחצה ורק כשחלקו שזה נטל שדה וזה נטל שדה הוי על מחצה לוקח שלפי שאחיו נתן לו מחציתו משדה זו נתן הוא לו מחצה שלו מהשדה השני' א"כ הוי מחצה יורש ומחצה לוקח ונימ' דיתזיר לו עכ"פ חצי שדה והכא ליכ' למימר דלא היתה תקנת חכמים לעשות הישר והטוב רק כשבא לפדותה כולה ולא לתצאין ז"א דהא הכא איהו הי' רוצה לפדותה כולה רק שעל המחצה שאחיו הוי עלי' לוקח אין לו זכות וא"כ אמאי לא יוכל לפדות החצי דהו"ל עלי' דין יורש אע"כ דליכ' בזה משום ועשית הישר והטוב פיון דיוכל לטעון שאינו רוצה להיות שותף עמו אמנם באמת ליכ' ראי' מזה דמלבד די"ל דכיון דעיקר תקנת"ח דשומא הדרה לא היתה רק כשפודה כל השדה לא פלוג רבנן בתקנתו דאפי' היכי דא"א לפדות כולה ל"א שומ' הדרה לבר מן דין אין משם ראי' לדין מצרנות דהרי חזינו דמצרנות אלים מהתקנה דשומ' הדרה דהא בזבנה או אורתה ל"א שומא הדרה וזכות מצרנות לא אבד כשזבנה הלוקח או אורתה ובאמת משמע מכ"ד דאין חילוק לענגן מצרנות בין כל השדה או חצי ול"ח זה טענה מה שאינו רוצה להיות שותף עמו לדחותו עי"ז מדין מצרנות.

ונוכל ג"כ להוכיח זה מדברי האס"ז ב"ב י"ב ע"ב תרי ארעתי אחד נגרא א"ר יוסף פגון זה כופין על מדת סדום כ' באס"ז וז"ל ודוק' כשאין א' מהם בן המיצר לא מהם דאלו הא' בן המיצר יכול הוא לומר רוצה אני לחלוק בכל א' וא' כדי שיגיעני מחצית שדה זה

למיצור שלי ואלו היינו חולקים שדה פנגד שדה בגורל אולי לא יגעני זה שעל המיצר שלי ע"כ וקשה הרי יכול השני לומר לא ניח' לי להיות שנתף עמה נהרי הא דכופין על מדת סדום הוא גריע' מטעמ' דנעשית הישר והטוב דהרי באס"ז שם לעיל מינ' הקשה בכה דקא' שם פגון זה כופין על מדות סדום אמאי לא פי' טעמ' משום נעשית הישר והטוב כדא' גבי דינ' דב"מ ותי' דהתם לית לי' ללוקח מידי ביהאי ארע' ומשום נעשית הישר והטוב אמרינן לי' שיקנה ממק"א ויניח לנה לקנות אצל מצר שלו אבל בכאן שיש לו חלק בגוף הקרקע ואנו אומרים לו לנתת את דינו ל"ש פאן משום הישר והטוב אלא משום דנה נהנה ונה אינו חסר ע"כ ולפי"ז אי הוי אמרינן דאין מטיל עליו לעשות הישר והטוב היכי שיש לו טענה דאינו רוצה להיות שנתף עמו מכ"ש דמדת סדום לא הוי ולא הי' לנו לכופו לנתת את דינו א"ו דלא חשיב זה טענה וגם הסבך' נותנת דבשדה ל"ש לומר לא ניח' לי להיות שנתף עמה דהרי אינו מוכרח שיהי' לו השתתפות עמו דהא אותו החלק שקונה ממנו יוכל לגדרו להיות שדה בפ"ע ומה לו אם הוא אדם קשה.

וה"ה לענין בית נראה דאף שאינו מוכר לו כל הבית מ"מ יוכל המצרן לעכב עליו באופן שהוא מוכר לו חדרים ידועים בביתו ואין תשמישתן שנה שניהם פאחד בהבית שכן מפורש יוצא מדברי הרמ"א בסי' קע"ה סנ"ז המלנה על בית ולא הלנה על המרתף שתחתיו אין לו שייכות במרתף ואם קנה המרתף המצרן מסלקו הרי דבכה"ג ל"ש לומר זה נוח לי ואתה קשה הימנו ולפענ"ד להביא ראיה לנה מדברי התוס' ב"מ ע"ג ע"ב רב מרי בר רחל משפן לי' ההוא נכרי ביתא הדר זבנה לרבא כו' והקשו התוס' מפח דינ' דבר מצרא הי"ל לרב מרי להוציא מיד רבא כו' וקשה דהרי באמת הקשו התוס' שם בד"ה השת' ובערכין כ"א ע"א הא אמרינן בפ' אעפ"י ובפ"ב דנדירים בית שמשפנתי לה לכשאפדנה ממה תקדוש קדשה משמע כ"ז שיהיא ממושפנת אינו יכול להקדיש וה"ה דא"י למפור ותי' דמה שהוא יתר על החוב יכול למפור וא"כ פינן דע"כ מיירי שלא מכר הנכרי לרבא רק חלק הבית שהוא יתר על החוב וא"כ דילמ' מיירי שאומר הנכרי שלא ניח' לי להיות שנתף עם רב מרי וא"כ בכה"ג אפי' אי הי' ישראל לא הי' בנה דין מצרנות מכ"ש שלא נוכל להטיל חיוב מצרנות בלוקח ישראל בכגון זה ומאי הקשו התוס' א"ו דמיירי שמכר לרבא חדר ידוע מהבית ובכה"ג ל"ש טענה זו ושייך שפיר דין מצרנות וא"ש קוש' התוס': אמנם מדי עיוני בנה נתקשיתי במה שראיתי באס"ז ב"מ ק"ח ע"ב וז"ל פתב רבינו ברוך ז"ל בספר החכמה וז"ל משפנתא לית בה משום דינא דב"מ דכי היכי דעביד בי' האי מלנה טוב וישר דאזנפ' אית לי' ללנה נמי למיעבד הטוב והישר למפור לו אותו משכון בנדמים שרוצים אחרים ליתן לו ע"ש הרי מבואר מדבריו דעיקר מה שהמלנה הוא מצרן בשביל שעשה לו טוב וישר דאזנפ' ולא במה שהמשכון הוא ת"י ובאמת משמע הכי מסוג' הש"ס בב"מ שם ארעא דחד ובתי דחד מרי ארעא מעכב אמרי בתי מרי בתי לא מעכב אמרי דארעא ופירש"י דמרי בתי לא חשיב שכן לכשיגיעו שני' עומד להסתלק מינ' וא"כ דמשפנתא נמי הרי המלנה עומד להסתלק מינ' ולמה יקרא מצרן אע"כ דעיקר הטעם הוא משום דהוא נמי עשה עמו הטוב והישר ונה נראה נמי להעמיס בדברי התוס' ערכין כ"א ע"ב במש"ש דאחר השומא יכול המלנה לעכב לעצמו אם ירצה ע"ש.

ולכאורה אף אי נימ' דכינן דנישוןם בכה זה לא יעלה עוד איש בדרמים מפכי מה שנישוןם מאיזה טעם יוכל המלנה לעכב לעצמו דילמ' ירצה הלנה שיקנהו אוהבו או קרובו במחיר זה ולהאמור י"ל דמלנה יוכל לסלק אחר שפא לקנותו מדין מצרנות פיון דהוא עשה עם הלנה טוב וישר דאזפן' אמןם לפי"ז קשה מכתובות צ"א ע"ב בעובדא דתרי אפדני דפליגי רמב"ח ורבא שם אי מצי הלוקח לסלוקי לי בזווי ע' בתוס' שם ד"ה מאי פסידא כו' הרי המלנה מסלק ללוקח מדין מצרנות פיון דעשה עמו טוב וישר ואי דהלוקח מערים ואומר אי שניא לך אלפא זויי כו' כדא' התם הרי מבואר בב"מ ק"ח שם ובח"מ סי' קע"ה ס"ט וסכ"ח וסנ"ח דאם ניכר שיהא הערמה מעמדין הקרקע בחדקת המצרן ע"ש וע' ברא"ש בב"מ שם שכ' וז"ל וכן כל כ"ב שיראה לדיינים שיהא הערמה אינו מבטל פח המצרן.

גם צ"ע בקהא דמובא בסי' ק"ג ס"ט חלוקי דיעות אי גם אצל הלוקח אמרינן שומא הדרה ואמאי יתחייב המלנה לעשות עם הלוקח הישר והטוב הרי פיון דשעבודו קדים יש לו זכות לקנות הקרקע מצד הישר והטוב דמצרנות שיהא אלים יותר מהתקנה דשומ' הדרה כנ"ל וצ"ע בזה: אפס בקהא מודינא דהיכי דמוכר תצי בית באופן שיהי' תשמישו בהבית שנה פאחד עם הלוקח בנדאי א"י המצרן לסלקו דבכה"ג בנדאי יכול המוכר לומר הלוקח נוח לי והמצרן קשה הימנו פדמצינו ב"ב מ"ג ובכ"ד ובכה"ג שיש קפידיא אצל מוכר בנדאי לא תקנו דין דמצרנות כמבואר בב"מ שם הני זויי טבי והני זויי תקולי הני ציירו והני שרי או במוכר בהמתנה וכדומה לית בי' משום דינא דב"מ מה"ט ובפרט בבית הא מובא בתוס' ב"מ שם בשם ר"ת שכתב דחזרונו על כל הצדדים ומעולם לא שמענו שיהי' בכתים דין מצרנות ובאמת בש"ע סעי' נ"ג מובא דיעות בזה וע' בסמ"ע שם ס"ק צ"ח וברמ"א שם פתב וז"ל וכן בכל מטלטלין אעפ"י שאין בהם דין מצרנות מ"מ שותפין במטלטלין ואחד מוכר חלקו יכול השותף השני לסלק הלוקח אם נראה לב"ד שאין השותף הב' נוח לו פראשון וכיוצא בזה כ' בקצוה"ח שם לענין מ"ש הטו"ז דבשכירות שיהי' מצרנות שהשוכר שישב בה הוא מצרן נגד הב' שפא לשפור וכ' דהיינו דוק' אם אין בני בית של הא' מרובין מהב' אבל אם בני ביתו מרובין מהשני ל"ש בזה דין מצרן פיון דאפ"י השוכר אינו רשאי להשפיר למי שב"ב מרובין ול"ה בזה שלוחו וגם ל"ש בזה ופעשית הישר והטוב פיון דהבעלים אומרים אין אנו נוחין להשפיר לזה שב"ב מרובין וקפידיא גדולה בדבר זה ע"כ והכי מפורש בדרישה שם ע"ש הרי דהיכי דשייך טענה זו דהשני נוח לי נדחה טענות מצרנות: והנה מ"ש מעלתו ראי' לדינו מסוג' דפ' המקבל שם דלא יכול הש"ס לאשפוחי דין הברחת מצרנות בערמה רק במקור לו גרינא דארעא באמצע שדהו ואח"כ מוכר לו קרקע בצד אותה שדה שבאמצע כו' והו"ל להש"ס לצייר הברחת מצרנות באופן זה אע"כ דיש בזה דין מצרנות עכ"ד הנה מזה אין ראי' כלל דאטו הש"ס שם מהדר למצוא אופן הברחת מצרנות בערמה והרי כמה גונוי הברחת מצרנות בערמה איכ' רק דהש"ס אשמעינו בדין זה באיזה אופן יהי' ניכר לדיינים שיהא ערמה שבאם השדה הראשונה אינה דומה לשאר שדה והיא נמכרת בפ"ע אין מצרני המוכר יכולין לסלק ללוקח ואם לאו איצרומי קא מערים ויכולין לסלקו אולם במקירת תצי שדה או בית אין אנו יכולין להפיר ההערמה וי"ל דשפיר אינו נוהג דין מצרנות בכה"ג ואם המצרן יטעון בתחלה מכור לי תצי שדה פי שפא פנונתה להערים הלא מבואר

בסעי' נ"ח אם בתחלת המשכונא בא המצרך לערער לעכב ולומר אני אלוה לך כי שמא כוננתה להערים למכור למלנה א"י לעכב בידו כי יאמר בעל השדה זה נוח לי ואתה קשה ממנו וע' באס"ז ב"מ פ' המקבל שם ובדף ס"ח ע"א שהביא פלוגתת הראשונים ז"ל בזה וה"נ שיהי טענה זו.

בהא סלקינן ובהא נחתינן דבנידן שאילת ר"מ שמכר חצי הבית שיהי תשמישו עם הלוקח בשנה בכה"ג הדין ברור שאין המצרך יכול לסלק ללוקח ובזה הנני הדור"ש באהבה: סימן סד בעזה"י יום א' ח' סיון תרל"א לפ"ק סערעט.

לעלם נחמד יד"נ המל"ג חריף ונשנון זית רענן ירו"ש פמר שלמה נ"י [חבל על ההוא שופרא דבלי בארעא ונקטף בימי עלומיו תהי מנוחתו כבוד ונפשו צרורה בצרור החיים] בהגאון מופה"ד מהרש"ז נ"י אבד"ק לובלין והגליל יצ"ו מכתבה היקר הגיעני והנני לתשובתך ע"ד הקושני שהצעת לפני בב"מ ט"ו ע"א מתקוף לה רמב"ח מפדי לוקח במאי קני לה להווא ארעא בהווא שטרך ההוא שטרך חספא בעלמ' הוא וכ' התוס' וא"ת מעותיו שהיו תחלה מלנה נעשה עתה מכר כו' א"נ במלנה א"י לקנות כו' ובמכר לא קנה כו' והקשית לדעת הרמב"ם פ"ז ממכירה דפוסק דמלנה קונה במכר הדרך קושני התוס' לדנקתה ותי' הראשון הוא דוחק במבואר במהר"ם שי"ף שם ופלפלת בזה בחכמה ובמקצת דבריך קדמך בס' אב"מ אה"ע סי' כ"ח: הנה מה שנלפענ"ד בישוב קושני זו עפמ"ש להסביר טעמ' דהרמב"ם דס"ל דמלנה קונה במכר ויגבי קידושין פוסק דאינה מקודשת עפי"ד הריטב"א בקידושין י"ג שכ' בטעמ' דמ"ד שיעבודא לאו דאוריית' משום דקנין השעבוד אינו קנין גמורה דאין קנין לחצאין ומ"ד שיעבודא דאוריית' ס"ל יש קנין לחצאין ע"ש וא"כ הא הרמב"ם פוסק בפ"א ממלנה ובפי"א ממחוקרי פפ"ה דשיעבודא דאוריית' וכיון דשעבוד קנין לחצאין הוא א"כ מתחלה משעת הלואה נקנו נכסי הלנה מדין פסד קנין שעבוד רק שאינו אלא קנין לחצאין ומש"ה אס"פ כי מקנה לו בעד דמי ההלואה איזה קרקע קונה שפיר מדין פסד פנין שלא בא עכשיו לעשות קנין חדש שפיר בשעת ההלואה בעוד הוה המעות בעין הי' קנוי לו קרקע זו בכלל שעבוד שאר נכסי הלנה אלא שלא הי' רק קנין לחצאין ועכשיו הוא גמר קנין וכל כי האי שאינו אלא גמר קנין מהני ג"כ מלנה משא"כ בקידושין אפי' אי ש"ד אינה מקודשת במלנה פנין דגוף האשה לא נשתעבד להתקדש לו מחמת ההלואה וא"כ עכשיו שפאה להתקדש מחדש בהמלנה אמרינן דהלואה לא חשיבא פסד לעשות קנין חדש ומצאתי סברא זו בס' קהלת יעקב בתוספות דרבנן אות ש' וע' בקידושין ד' ע"ב מה ליבמה שפן זקוקה ועומדת וע' בפרש"י שם ובתוס' בשם הר"א משנז"א שפן זקוקה ועומדת שביאה זו אינה עושה אלא גומרת קידושי הראשון ומשום דאשפחן ביאה גומרת לא נאמר שתקנה תחלת קנין ע"כ וה"ה הקא אם מלנה עושה גמר קנין אולם לא חשיב לעשות תחלת קנין וא"כ התינוח בשאר הלואה אמרינן שפיר פנין דבשעת המלנה היתה ג"כ קרקע זו קנוי לו מפח השעבוד מהני ג"כ אס"פ לגמור הקנין משא"כ הקא שמכר לו קרקע גזולה ובשעה שנתן הלוקח המעות להמוכר לא היתה הקרקע שלו א"כ לא נוכל לומר דהיתה הקרקע הלזו מעיקרא בשעת ההלואה משועבדת לו בכלל נכסיו פנין שלא היתה הקרקע שלו וא"כ בא עכשיו לעשות קנין חדש על קרקע זו מפח ההלואה וזה ל"מ אפי' לד' הרמב"ם: עוד י"ל בישוב קושני זו עפי"מ הראשונים ז"ל בפ"ב בקידושין בהא דהמקדש במלנה אינה

מקודשת הלא אם מקדשה במלנה נהי דבמעוה המלנה לא תוכל להתקדש משום דלהוצאה ניתנו עכ"פ תתקדש בהנאת מחילת המלנה דשוניא פרוטה ותי' הר"ן דאיהי אין דעתה על הנאת מחילה המלנה אלא אזווי ולא יתיב לה מידי אולם אפתי קשה דהא קי"ל מלנה ופרוטה דעתה אפרוטה וה"נ במלנה ופרוטה דמי.

אמנם הדבר נכון דבשלמ' אם מקדשה בפירוש במלנה ופרוטה אמרינו פיון דדעתה אפרוטה מקודשת משא"כ באמר לה שהוא מקדשה רק במלנה נהי דבלבה דעתה אהנאת מחילת המלנה מ"מ העדים הא אינם יודעים רק מקידושי מלנה עצמה א"כ הוי פמקדש בלא עדים דא"ח לקידושי [עוד אפשר לומר דהא בעי' נתן הוא ואמר הוא והכא כי אמר הוא רק במלנה אף דדעתה להתקדש בהנאת המחילה מ"מ הא לא אמר הוא ואנו בעינו כי יקח שתתני' כל הקיחה ממנו וע' בחי' רש"א לקידושי ו'] ולפי"ז לכך פסק הרמב"ם דבמכר קנה משום דדעתו אהנאת המחילה דמהני [ע' בתוס' ב"מ מ"ו ע"ב] דהא בקנין אי שניהם מודים אף בלא עדים משא"כ בקידושי הוי פמקדש בלא עדים פנ"ל והסינח במלנה דקונה במקר שייך לומר פיון דאיהו חייב לו מעוה ואי אית לי' זווי לא מצי לסלוקי אלא בזווי כמ"ש התוס' ב"ק ט' ע"א שייך שפיר לומר דכיון דהי' צריך ליתן פרוטה לא' שייפייס את המלנה למחול לו ההלואה לכך נקנה לו הדבר שמקנה לו בהנאת פרוטה זו משא"כ הכא הא מעיקר' ההוא לוקח נתן לו המעוה אשדה זו שקנה ממנו וא"כ ל"ש לומר שנקנה לו השדה בהנאת מחילת המעוה הא לא יוכל לתבוע ממנו אלא השדה וא"כ שפיר פריה הש"ס במאי קני לה להווא ארעא כו': אמנם הא קשי' לכאורה מדברי הש"ס קידושי נ"ט ע"א לא בא אחר וקודשה בתוך שלשים מהו רב ושמואל דאמרי דתרנוייהו מקודשת ואעפ"י שנתעפלו המעוה מ"ט הני זווי לא למלנה דמי ולא לפקדון דמי לפקדון לא דמי פקדון ברשותא דמרא קא מתאפלי ונהי ברשותא דידיה קא מתאפלי למלנה נמי לא דמי מלנה להוצאה ניתנה הני בתורת קידושי יתבינהו גיילה ופירש"י מלנה להוצאה ניתנה מקמי דנתחלי קידושי וכי א"ל התקדשי לי בה לאו דידיה הוא ולא מידי יתיב לה אבל אלו לא ניתנה לה להוציאן אלא ע"מ שתתקדש בהן ולהכי פי אכלה דידיה אכלה ולכי מטה זמנה מקדש ע"כ וברש"א בחי' ביאר יותר ונ"ל וטעמ' דמילת' דכיון דלשם קידושי ניתנו בתחלתן אעפ"י שבשעה שראויין לחול אינו בעולם מ"מ פיון שאם לא נגמר הקנין יש עלי' להחזירן רואין אותם פאלו הם בעין ובאותה הנאה היא מתקדשת וכענין שהיא מתקדשת בהנאת מלנה משא"כ במלנה דעלמ' הואיל ובשעת מתן מעוה לא ניתנו לקידושי אלא להלואה כו' ע"כ וא"כ לפי"ז אמאי לא נימא הכא שיקנה הלוקח עכשיו הקרקע באותן המעוה שנתן המוכר מתחלה לשם מכר דהא ל"ד להלואה פנ"ל וצע"כ: והנה מדי עיוני בסוגי' שם נתקשיתי בדברי התוס' ד"ה דמית לוקח ונ"ל ומית גזלן צ"ל שהי' חולה או גוסס בשעה שלקחה מגזלן עכ"ל ולכאורה צריך להבין דהא גוסס הרי הוא פחי לכל דבריו וא"כ הוא בר קנין וא"כ אפתי קשה דהא פיון שקנאה הגזלן מיד זכה בה הלוקח ואטו משום דמית בתר הכי פקע פחו ועכצ"ל בכונת התוס' שהי' חולה או גוסס באופן שאינו בר קנין פגון שלא הי' יכול לדבר ובניו גמרו את הקנין ומ"מ חזינו דרצה לאוקמה אצל הלוקח פי היכי דליקו בהימנותא או דלא ליקרני' גזלנא ורק ארי' הוא דרביע עלי' שאינו בר קנין וכל פי האי מילתין דל"ב רק גילוי דעת מבואר בתשו' הרדב"ז סי' תר"ח דמהני בגוסס ע"ש וע' בס' עין

יהוסף על ב"מ וא"כ לפי"ז קשה הא באמת פריד הש"ס לקמנהיכי אמרינו דמכר לו ראשון לשני כל זכות שתבא לידו מ"ש מהא דמה שאירש מאבא מכור לך מה שתעלה מצודתי מכור לך ל"א פלום ומשני הכא סמך דעתך דאזיל טרח ומייתי לי כי היכי דלא נקריי' גזלנא הכא לא סמך דעתך וא"כ הכא בכה"ג שבשעת שלקחה לא הי' בר קנין אפי' אי סמך דעתך ל"מ דהא כ' התוס' ב"ב קנ"ט ע"א ובקידושין ע"ח ע"ב וכ"כ באס"ז ב"ב קכ"ז בשם הרשב"א והראב"ד דאפי' לר"מ דאמר אדם מקנה דשלב"ל היינו אם בשעה שפא לעולם המזכה הוא בעולם אבל אם בשעה שפא הדבר לעולם אין המזכה בעולם לא קנה הזוכה ומייתי לה מה דמוקי שם קרא דנכיר אליב' דר"מ בנכסים שנפלו לו פשהוא גוסס ע"ש וא"כ לפי"ז היכי רצה לומר הש"ס פאן דנ"מ בינייהו דמית גזלן וכמ"ש התוס' שהי' גוסס הא תיהדר קוש' לזנפתה היכי נימא דלמ"ד ניחא ליה דליקו בהימנותא אע"ג דמית ניחא לי' אפתי היכי זכה הלוקח הא גילוי דעתו שרוצה לאוקמי השדה ע"י לקיחה מהבעלים אצל הלוקח הי' פשהוא גוסס וא"כ האיד זכה הלוקח הא אפי' אי נימא בס"ד דהש"ס אליב' דר"מ דאמר אדם מקנה דשלב"ל היינו אם בשעה שפא לעולם המזכה הוא בעולם אבל פשהוא גוסס ל"מ פנ"ל וא"כ הכא אפי' למ"ד ניח' לי' דליקו בהימנות' לא קנה הלוקח.

אמנם נלפענ"ד דל"ק עפימ"ש המחנה אפרים בה' זכני' סי' י"ו לענין אם נמן לחבריו מתנה וא"ל קנה לאחר ל' יום ואז נעשה גוסס דל"מ הקנין היי"ד בדבר שלא הי' בידו להקנותו תיכף אבל בדבר שהי' בידו להקנותו מיד מועיל בכה"ג ע"ש דבריו פי נעמו וא"כ ה"נ הא כ' באס"ז בסוג' גבי הא דקא הכא סמך דעתך כו' אף דמי יימר דמזבן לה נגזל ניהלה וליכ' ספק כלל ע"ש ולפי"ז הא הי' בידו להקנותו תיכף מהנגזל ולהקנותו ללוקח לכן מהני אף שבשעה שלקחה הי' גוסס פנין דבתחלת המכירה הי' בידו להקנותו והי' בר קנין: עוד העירותי בסוג' זו בהא דמתיב ר"ש ממה שאירש מאבא מכור לך ל"א פלום הלא כ' המבי"ט בתשו' הובא בשעה"מ פכ"ב מה' מכירה דבבנו אדם מקנה דשלב"ל משום דדעתו של אדם קרובה אצל בנו גמר ומקני לי' בסברת הגמ' לענין לדשלב"ל גבי מזכה לעובר ע"ש וע' בסמ"ע סי' ר"י סק"ב הרי דתל' בגמירת דעת המקנה וא"כ פדמשני הש"ס על מה דפריד במאי קנה לוקח כו' תהא במאמינו בההוא הנאה דלא קא"ל מידי וקא סמך עלי' טרח ומייתי לי' גמר ומקני לי' וכיון דהמקנה גומר ומקנה ממילא מועיל אף לענין דשלב"ל וצ"ע בזה.

עוד אמרתי להעיר בההוא ענינא דמה שאירש מאבא מכור לך מש"ס נדה מ"ד ע"א בן יום א' נוחל ומנחיל ופריד נוחל ממאן מאביו ומנחיל למאן לאחיו מאביו אי בעי מאביו לירתי ואי בעי מיני' לירתי וקשה דהא נ"מ גדולה דהלא אם אמר מה שאירש מאבא היום מכור לך דבריו קיימין וכן לפימ"ש התוס' פתובות צ"א ע"ב ד"ה דזבנה בשם ר"ת דהא דמה שאירש מאבא מכור לך ל"א פלום הנ"מ בסתם אבל פשמברר המקח שאמר שדה זו שאירש מאבא דבריו קיימין וגם הלא קיי"ל בח"מ סי' ס' דאדם יכול לחייב א"ע בדשלב"ל ע' בתוס' ר"פ אעפ"י וא"כ מ"פ אי בעי מיני' לירתי א"ב מאביו לירתי הרי נ"מ בשאמר אחיו הגדול לאחד מה שאירש מאבא היום או שדה זו או בדרך חייב מכור לו א"כ אי נימא דהירוששה הוא רק מאביו שייך הירוששה ללוקח משא"כ אי נימא דהעובר נוחל ומנחיל א"כ שייך החלק של אחיו העובר לעצמו פנין דלא זבין לו רק מה שירש

מאביו ולא מאחיו עו"ק ממה ששנינו בב"ק ק"ח ע"ב האומר לבנו קונם אי אתה נהנה משלי בתיי ובמותי לא ירשנו וא"כ נ"מ אם אומר אביו קונם אי אתה נהנה משלי בתיי ובמותי א"כ אם נימא דענבר נוחל ומנחיל שפיר יוכל לירש מצד אחיו ואי נימא דמאבנה לירת הא הדין דלא ירשנו.

אף באמת יש למצוא הרבה נפקותות וכמ"ש א"ז בנתה"מ סי' ר"י נ"מ לענן קידושין ע"ש אלא שהש"ס לא נחית לזה. את זה ראיתי להשיב לה במעט עיון והנני בזה המל"ג הדור"ש כה"י: סי' סה לק"ק האראבניטץ במקדינת הגר בעזהש"י יום ה' ער"ח מרחשון תרמ"ג לפ"ק סטריא.

שלום רב לכבוד הרב הקריף המופלג הנותיק. מלא עתיק.

נרא ה' כש"ת מו"ה שמואל דוד פרידמאן נ"י: לשלמי נדרי אשר על התושבה מראש הבטחתיו הנני להשיב לו ואף בקיצור נמרץ יען מכתבו נאבד ממני. בדבר אשר דרש ממני לחוות דעי בנידן שבא לפניו באחד שקנה חזקת מזיגה בפפר מאת אחד שבא בהרשאת אחיו בעל החזקה ונתן השליח המוכר כתב ביד הקונה לרא' שמכר לו החזקה של אחיו בכח הרשאה שיש לו ממנו וקיבל דמים ואח"כ עברו חלפו שמנה שנים ובמשך הזמן הלז נשאו ונתנו האחים עם הקונה ה' שנים והי' הקונה תובע מהם ממון שהי' חייבים לו מהמסחר ועמדו עמו לד"ת ונתנו לו וועקסלין ועתה עמד המחזיק הראשון ומערער שמעולם לא צנה לאחיו למכור החזקה רק שיקבל ממנו דמים עד שיהי' לו פנאי לדבר עמו בעצמו והקונה הוציא הכ"י שנתן אחיו בידו כנ"ל וטוען שהי' לבו נכון בטוח בתומת וישרת לב אחיו שדבר אמת בפיו והלה טוען שהכתב הוא ברמי' עכ"ש: והנה מעלתו הביא בשם אחד שאומר שהוא חזקה שאין עמה טענה ודברי מעלתו צדקו בזה דלפי"מ שמבאר מדברי הגמ' ב"ב מ"א ע"ב והראשונים ז"ל בההוא גברא דדר בקשתא בעיליתא כו' דהתם בעינן דאית לי סהדי דדר בי' המוכר חד יומא משום דהוא מילתא דלא שכיחא דאי איתא דזבנה המוכר מהמערער הי' רואין בנ"א שדר בו לפחות יום א' ומדלא דר בו יום א' טענה קלישותא הוא אכל פשטוען שמכרה לו ע"י שליח ל"ה חזקה שאין עמה טענה דהוא מילתא דשכיחא כמבאר בהרא"ש ר"פ חז"ה ושפיר הוי חזקה שיש עמה טענה ורואה אני בזה את דברי ר"מ דבשלקמא בעובדא דגמ' הנ"ל קיי"ל כו' חייא שם משום דהתם הוי פטוען תמורת המנהג דלא עבד אינש דזבן ארעא ולא ידור בו אפי' יום א' משא"כ ע"י שליח הא מצינו בש"ע ח"מ סי' קמ"ו סי"ב דשלא בשעת חירום אע"ג דא"ל זבינית ממך ביום פלוני לא בעי לאתויי ראי' דההוא יומא הוי בהד"ל דדילמא מכר לו ע"י שליח ואחזוקי אינשי ברמאי לא מחזקינן שיאמר שאחיו הרשהו והוא לא הרשהו לזה דומיא דמצינו לא חציף אינש לזיופי שטרא ע' רש"י ז"ל ריש גיטין.

וגדולה מזו כתב בשו"ת מהרי"ט ח"מ סי' כ"ז דבאית לי שטרא שקנאו מהמוכר סגי דהא דבעי לאתויי ראי' דדר בו המוכר חד יומא הוא כפי שנדע שהוא לוקח דאל"ה דילמא גזלן הוא ע"ש ואף דהקצוה"ח בס"י קמ"ו חולק עליו בכ"ז בנ"ד פיון שהמוכר מודה שרצה למכרו וצנה לאחיו לקבל ממנו הממון על אופן זה רק שאומר שהגיד לו שלא יגמור המכירה עד שיזכר הוא בעצמו עמו פא"פ בכה"ג גם הקצוה"ח יודה דאין

טענות המערער טענה וכיון שעברו כמה שנים ולא תבע התזקה בתורה אומדנא גדולה היא שהרשה את אחיו לגמור המכירה והרי נתפשטה התקנה במדינתנו דבעומדת ג' שנים ריקנית אבדה חזקתו וע' בכנה"ג ח"מ סי' ק"מ בהגהות הטור אות ק"ו שמביא בשם כמה מהראשונים ז"ל דבעל התזקה שעמד כמה שנים ולא תבע חזקתו אבד זכות חזקתו וע' בתשו' פמ"א ח"ב סי' פ"ו שכ' דהיכי דיש רגלים לדבר שלא תבע המלנה זמן ארוך והי' מעות של הלנה פחת ידו והחזיר לו באומדנא אלימתא פי האי מוציאין ממון ע"ש וא"כ מכ"ש הקא בנ"ד שהי' ביניהם סכסוכים ונגשו למשפט ולא תבעו בעד התזקה שיאמר יש לי בינך פנגדם.

הוי חזקה אלימתא שפבר מכרה לו ואף דמבואר ברסי' ק"מ דהמתזיק צריף לישבע ולעמוד בשלו ובס' שערי משפט שם העלה דאין להב"ד רק להטיל עליו חרם סתם מ"מ בנ"ד פטור מכלום בפרט שהאח המורשה מעיד שפדבריו פן הוא ואין לו שום נגיעה בזה ואפי' אי נימא דבשעה שהרשה את אחיו לא החליט בדעתו לגמור המכירה מ"מ פיון שראוהו מוזג כמה שנים ול"א לו כלום בנדאי מחל לו ואף דמבואר בשו"ת מהרשד"ם סי' רל"ה דבתזקות ל"ש מחילה משום דבקרע ל"ש אלא או מכירה או מתנה ולא מחילה ופן מבואר בשו"ת מבי"ט ח"ב סי' ק"ל דבעינו בהו חזקה שיש עמה טענה ע"ש מ"מ הא כמה מרבנותא סוכרים דיש להתזקות האלו דין מטלטלין ע' בב"ש סי' צ' ס"ק נ"א ובכנה"ג סי' ק"מ אות ב' האריף להביא מחלוקת בין הראשונים ז"ל בזה וא"כ יוכל המורחזק לומר קים לי פהני פוסקים דס"ל דדין מטלטלים יש להם: והנה מה שפראה מדברי המהרשד"ם בתשו' הנ"ל דאף אי הי' להם דין מטלטלין ל"מ מחילה פיון דבדבר שהוא בעין ל"ש מחילה לפענ"ד בנ"ד לא חשיב דבר בעין פיון שאין זה רק זכות בעלמא והוא דבר שאין בו ממש כמ"ש באמת בתשו' רש"ל סי' ל"ו בעניני אורנדא דהוי דשלב"ל וכ"כ בט"ז א"ח סי' ת"נ ע"ש במק"ח אלא שכ' בתשו' מנחם עזר' סי' ס"ז דמתקני התקנות עצמו חזקות פקרקע לענין שיהי' נקנין בכסף ובשטר ובחזקה והגאון ש"ב בעל ספר יהושע ז"ל העלה לענין חלוקת פפרים דאע"ג דהוי דשלב"ל מ"מ מהני בהו קנין פיון שהוא ממנהג המדינה מדין סיטומתא כמ"ש בתשו' הרא"ש פלל י"ג ע"ש אבל עכ"פ לא נוכל לומר בזה שיהי' חשיב פדבר שהוא בעין שלא תועיל בהו מחילה וכן מצאתי בשו"ת פרח מטה אהרן ח"א סי' צ"ב שהעלה דאי חזקות אלו דין מטלטלין יש להן שפיר מועיל בהו מחילה פיון שענין החזקות פורח באויר ואין להם על מה שייסמוכו א"כ אין פאן פי אם שעבוד בעלמא ומהני מחילה ע"ש שכתב שכ"כ מהר"ם מטראני ז"ל ועוד נלפענ"ד דאף להפוסקים דחזקות אלו דין קרקע יש להם היי"ד בחזקת פתים ונחיות כמ"ש בש"ף סי' רל"ה סק"ב דאלו דין קרקע יש להם והיינו פיון שהחזקות האלה הנה על גוף הקרקע וכתב המהרי"ט בפניות חח"מ סי' ל' דזה דמאי למה שמצינו בנדחים מ"ו גפי הנודר מחבירו ויש לו מרחץ ובית הבד מושפדים בעיר אם יש לו בהם תפיסת יד אסור ומפרש בגמ' דנקט המקבל בטסקא וכ' הר"ן בשם י"מ דמושפדים דהתם היינו שנותן דבר ידוע לבעלים ומורישים לבניהם וכל פי האי קנין הגוף מיקרי ולא שעבוד ע"ש וכיון שהחזקה הוא על גוף הקרקע שפיר י"ל דדינה פקרקע משא"כ חזקת מזיגה בפפר הא אינה תלויה בקרקע שהיא רק זכות בעלמא שבלעדו אין רשות לאחר למזוג אבל הוא יכול למזוג בכל מקום שימצא חזקה זו בנדאי דינה פמטלטלין והר"ז

דומה למ"ש המהרי"ט ט"א סי' ט"ז בשם המהרי"ק סוף שורש כ' בענין חנינות שְמלוין בהם דלית בהו דינא דבר מצרא דאין זה חשיב פקרקע אלא כמטלטלין בעלמא מאחר שאין המקום גורם זכות הלואת התנות אלא הרמנא דמלפא בעלמא שהאדון נותן רשות להלוות ע"ש וה"ה בנ"ד בתוקת המזיגה.

וכן מפורש בשו"ת רדב"ז ח"ב סי' תקנ"ג דתוקת פזו דינה כמטלטלין דמהני בה יאוש ול"א אין יאוש מועיל לקרקעות ע"ש והה"נ אפי' אי לא נגמרה אז המכירה מ"מ פגון שפבר עברו כמה שנים נתניאש המתזיק הראשון מתוקתו ומצינו ג"כ דבתוקת מועיל יאוש בש"ע א"ח סי' קנ"ג והוא מהמרדכי אדם שהי' רגיל בשום מצוה פגון גלילה ואירעו אונס או עוני ונתנו הקהל המצוה לאחר ואח"כ העשיר רצה שיתזרו לו המצוה וע' במג"א שם ס"ק מ"ט שאם יש ראי' ברורה שנתניאש ממנה אבד תוקתו ע"ש הרי דיאוש מהני גבי תוקת וע' ברמ"א ח"מ סוס"י קנ"ו מכל הלין טעמי נראה שאין יכולת בינד המערער המתזיק הראשון להוציא התוקת ממי שהיא בינדו עכשיו.

דברי הדור"ש פותב בנחיצה רבה מתוך טירדא מרובה: סימן סו לק"ק לזענסק. בעזה"י יום ה' תבא תרמ"ב לפ"ק סטריא.

השומע קול שופר. יחוק לחיים טובים בספר.

את פבוד הרב החרף הנתיק וכו' כש"מ פנחס הורוויץ נ"י. מכתבו הגיעני בפ"ש"ק העבר ואחרו פעמי תשובתי מפאת רוב הטרידות וגם פי הימים האלה ימי בקורי מעשה אנוש אפס להפיק רצון כ"ת ולמלאות שאלתו ובקשתו הנני להשיב לו לחוות דעתי הקלושה בנידן שהציע לפני ואען ואומר מאשר ישים ה' בפי בעזרתו יתברך ויתעלה: בדבר אשה אחת שנגדרה בהספמת בעלה בעת היתה בתה העלמה מוטלת על ערש דני כל בגדי בתה לצדקה והי' זה קודם חג הפסח והי' מוכנים איזה מיני סחורה אשר נלקח בשביל הבת הנ"ל לעשות לה בגדי חול ויו"ט יש שעדיין לא התחילו לתופרו ויש שהתחילו לתופרו ועתה נפשה בשאלתה אם פולן הם בכלל הנדר או לא עכ"ש: הנה משנה צרוכה היא בערכין כ"ד ע"א אהד המקדיש נכסיו וא' המעריף עצמו אין לו לא בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחון לשמן ופירש"י רבותא קמ"ל דאע"ג דעדיין לא נעלם הרי הן בתוקתן משעת לקיחה והנה בב"ק ע"ב רוצה הש"ס מעיקרא לומר משום דאיהו שליחותיהו דאשתו ובניו עביד וכיד אשתו ובניו דמי ולקף זכו הם משעת לקיחה כמו בשלח שלוחו לקנות לו חטין ולקח חטין דשליחותי' דבעה"ב קעביד ואח"כ מסיק ר' אבא שם דהטעם משום כל המקדיש נכסיו נעשה כמי שהקנה לו כסות אשתו ובניו מעיקרא והנה בש"ף סי' ע"ב ס"ק כ"ו הביא בשם תשו' הרשב"א דהבעל יכול להשפין בגדי אשתו שהוא עשאו לה ולמכרו שלא מדעתה ורק הבגדים שהיא הכניסה לו א"י להשפין ולמכור אכן בב"ש אה"ע סי' צ' ס"ק נ"ב חולק ע"ז ודעתו דאף אותן בגדים שעשאון לה הבעל א"י להשפין ולמכור ובהא שהביא הרשב"א ו"ל ראי' מדאמרין המקדיש נכסיו סתם אין דעתו על כסות אשתו ובניו משמע הא אם הי' דעתו עליהם יש לו בכסות אשתו ובניו ראיתי בהפלאה בק"א שתמה שם דהלא בגמ' ב"ק שם בתחל' משני הכי אין דעתו על כסות אשתו ומתקיף עלה ר' אושעיא והלא חייבי ערכין שנו פאן אלא א"ר אבא כל המקדיש נכסיו נעשה כמי שהקנה להם

פסות אשתו מעיקר' ואנכי אינני רואה תמיהא בזה דבאמת בחי' הרשב"א שם הביא פירוש א' ב'הא דהמקדיש נכסיו נעשה כמי שהקנה כו' דלאו משום הקנאה הוא אלא משום דאין אדם נותן דעתו על מה שפך לקח לצורך אשתו להקדישן ע"ש שכ' שנה נראה לו עיקר וא"כ לפירוש זה אם הקדישן או מכרן בפירוש שפיר מועיל והנה לכאורה יש להקשות בסוגיא דב"ק שם ב'הא דס"ד מעיקרא דהוא משום דשליחותיהו קעביד מהדין שהובא בח"מ סי' קפ"ג ס"ד דאם א' נתן מעות שלו למוכר וא"ל שלצורך פלוני רוצה לקנות וקודם משיכה חזר בו ואמר שרוצה לקנות לעצמו קנאו הבעל המעות דדעתו של מוכר לאקנוני לכל מי שהוא בעל המעות ובסמ"ע שם כ' דדוקא היכי דיהיב המעות סתמא הוא דיכול לחזור בו קודם משיכה אבל אם נתנם בהדיא בשמא דחברין' א"י לחזור והט"ז חולק עליו וכ' דאפי' באמר בפירוש בשמא דחברין' יכול לחזור והנה ב'הא דרוצה הש"ס בב"ק שם לה"ר דשליחותין קעביד מהמשנה דא' המקדיש נכסיו כו' לכאורה מאי ראי' משם דהתם לכך אין לו בכסות אשתו שפיון שחייב לה פסות ופרע לה החוב של הפסות ונתן לה הבגדים בנדאי שוב א"י הגזבר למשכנו דאין בע"ח טורף ממטלטלין שפך נפרעו לבע"ח מאןחר דלא גרע מתפיסה וע"כ דהרא"ל הוא מהבגדים שלקחון לשמה ולא באו עדיין לידה והכי מבואר במפנרשים ולפי"ז אפי' אי נימא דהו"ל פאלו הודיע בשעת קניין' שקונה בשביל אשתו ע' בתוס' שם ד"ה שאני בכל זה התינוח לשיט' הסמ"ע הנ"ל דבכה"ג לא מצי הדר בי' שפיר אינו חל עליהם ההקדש משא"כ לשי' הט"ז דבכל ענין יכול לחזור משליחותו א"כ לפי הס"ד דדעתו גם על פסות אשתו ובניו אפי' אי נימא בשעת קניין' שליחותיהו קעביד מ"מ פיון דאיהו הוא הבעל המעות הא יכול לחזור משליחותו וא"כ לפי"ד המשנה פסחים צ"ח ע"ב חבורה שאבד פסחה ואמרו לאחד צא ובקש ושחוט עלינו כו' אמר להן אם אחרתי צאו ושחטו עלי הלא ומצא ושחט והן לקחו ושחטו אם שלקחון נשחט ראשון הן אוכלין משלקחון והוא אוכל עמהן ופירש"י וז"ל ושליו שרף דכיון שהימנוהו על שלקחון הרי נמשך מן הראשון וחזר בו משליחותו ע"כ וע' בב"י ח"מ סי' ק"ד שכתב בשם שו"ת הרשב"א ז"ל במי שהשפיעוהו ב"ד שכל מה שפירוש יתן לבע"ח והוא מאןחר דכיון דנשבע פן גלי דעתין שחזר בו מהראשון לבתרא משמעבד לראשון לא משמעבד ע"ש וע' בשו"ת מהרי"ט ח"א סי' קכ"ח ולפי"ז ה"נ נהי דשליחותיהו קעביד מ"מ פיון דחזרה מהני הא פשמקדיש אח"כ הוא חזר משליחותו [ע' ב"מ ו' ע"א הקדישה בלא תקפה מהו כו'] וממילא הוי דהקדש אולם י"ל דבאמת מטעם זה דחי ר' אבא שם דבאמת הטעם התם משום דאין דעתו על פסות אשתו ובניו וכמו שהקנה להם מעיקרא ור"ל דאפי' אי נימא גבי ליקח לו חטין וליקח חטין דשליחותין קעביד וא"י לחזור היינו פיון שהמשלח הוא בעל המעות משא"כ התם שהבעל הוא נותן המעות אפי' אי שליחותין קעביד הא הי' מועיל חזרה ובמה שפקדיש הוא גופין' הוי חזרה פנ"ל וע"כ דכמי שהקנה להם מעיקרא ואין דעתו עליהם ואף דמועיל חזרה אפ"ה אמרינן אין דעתו עליהם פדמצינו בנדרים מ"ג ע"ב פל הנודר אין דעתו על מה שפקיר ואף דתוך ג"י עדיין יכול לחזור ומכ"ש לר"י שם לא חל ההפקר פלל פל דלא אתי לרשות זוכה וע"כ דגם בכה"ג אמרינן אין דעתו כו' והנה פהפין' של הרשב"א הנ"ל הוכח ג"כ מדברי מהרי"ח בהג"א בב"ק שם שכ' דהא דר' אבא נעשה כמי שהקנה כו' הוא דוקא במקדיש ומעריף אבל גבי בע"ח לא וא"כ אי בע"ח מצי גבי

מכ"ש אי מוכר בפירוש בנדאי מועיל והנה בשיטה מקובצת בב"ק נשם הקשה לשי' זו
מפתחות נ"ד ע"א אתמר אלמנה רב אמר שמין מה שעלי' ושמואל אמר אין שמין מה
שעלי' כו' אר"נ אע"ג דתנן במתניתין פנותי' דשמואל הלכתא פנותי' דרב דתנן אהד
המקדיש נכסיו וא' המעריף א"ע אין לו לא בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע
שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקח לשמן א"ל לכאורה פשמואל רהיטא כי מעיינת
בה הלכתא פנותי' דרב מ"ט כי אקני לה אדעת' למיקם קמי' אדעתא למיקשל ולמיקפ
לא אקני לה והקשה הקצוה"ח דאי נימא דדוקא מקדיש ומעריף אכל בע"ח לא וה"ה
כסות אשתו מצי מוכר א"כ ודאי ה"ה הורישן לבניו דזוכין בכסות אשתו וא"כ מ"פ לרב
ממתניתין.

ונלפענ"ד דהנה באמת יש להאשה קנין בהפסות מצד שהקנה לה הבעל בכחנכתה אוכלם
הנוב"י במהד"ת חאה"ע סי' ק' חקר שם דתינח הפסות שהקנה לה בשעת נשואין משא"כ
הבגדים שקונה אחר התנונה כמה זכתה הרי א"א ליתן במתנה דבר שא"ב וכתב עפ"י"מ
דמבואר בסי' ר"ט ס"ד שאם קדם ותפס אחר שפא לעולם אין מוציאין מידו ולהכי גם
האשה בשעה שלובשת המלבושים הרי הם פבר ברשות הבעל וכיון שעדיין לא חזר בו
זכתה בהם בתפיסתה והרי הם שלה רק שמפקפק שם לד' הש"ף בסי' ס"ו ס"ק ס"ו ובסי'
ר"ט סק"ה דהוא דוקא פשידע המוכר שזה תופס ומטעם מחילה וזה שייך במוכר ולוחק
אבל הבגדים שאשתו לובשת בהן לא מוכח מדהניחה ללבוש בהן דמחיל לה בתורת קנין
ורק שתהא מלובשת בהן ע"ש ולפי"ז י"ל דשפיר פריף ממתניתין דאמרינן נעשה כמי
שהקנה לה והיינו אפי' מה שלקחן לשמן ע"כ דרצון הבעל להקנותן בתורת קנין דאל"ה
לא הו"א גם במקדיש ומעריף נעשה כמי שהקנה להם פינן דל"א רק עשו שאינו זוכה
פזוכה והוא רק פשרצון הבעל להקנותם וא"כ פינן דהוא בתורת קנין האייף שמין מה
שעלי' הרי לא מיבעיא לדברי רב גופי' ביבמות צ"ג ובב"מ ט"ז ע"ב דס"ל אדם מקנה
דשלב"ל הרי קנתה מפח שהקנה לה בכחנכתה אלא אפי' אי אמרינן דדברי רב הם למ"ד
אין אדם מקנה דשלב"ל הא מ"מ בתפס מהני וכיון שפבר לבשתן הא תפסה אותן ובתפס
מהני בדשלב"ל מטעם מחילה פינן דחזינן דעת הבעל להקנותן פנ"ל ובזה מיושב גמי
מה שהקשה הלח"מ בפ"א מה' מלנה דאמאי לא פריף הש"ס גם לשמואל דקא' אין שמין
מה שעלי' ומשמע דוקא מה שעלי' אין שמין אבל בגדים שלקח לשמה שמין ואלו במשנה
קתני דאפי' מבגדים שלקח לשמה אין גובין ולהנ"ל נכון דהא מסנדלים שלקח לשמן
ליכא קושיא פינן דהוא רק מטעם נעשה כמי שהקנה להם מעיקרא וזה ל"ש רק בהקדש
פנ"ל והנה לכאורה יש לה"ר להפ"י הנ"ל דנעשה כמי שהקנה להם מעיקרא הוא משום
דאין אדם נותן דעתו להקדיש מה שפבר לקח בשביל אשתו ובניו דאי איתא דבלקחתן
לשמן פבר זכו בהו א"כ קשה בש"ס ב"ק י"א ע"ב האחין שחלקו מה שעליהן שמין מה
שעל בנייהן ובנותיהן אין שמין וכ' באס"ז שם טעם משום דמה שלוקחין בשביל בנייהן
ובנותיהן מחלי אהדדי ע"ש וא"כ אמאי קא' דוקא מה שעל בנייהן ובנותיהן הרי אפי' מה
שלקחו לשמן היל"ל דאין שמין דכבר זכו בהו אע"כ דמה שלוקחין בשבילן עדיין אינו
שלחן רק דלענין הקדש אמרינן דאין אדם נותן דעתו להקדיש מה שפבר לקח בשבילן
אמנם באמת אין משם ראי' די"ל דבאמת פונת הש"ס כפי' הא' של הרשב"א ז"ל וכמ"ש
באס"ז בב"ק שם משום דאנן סהדי דדעת' לאקנויי להו כלים שלקח בשבילם ואעפ"י

שלא הקנה להם בפירוש ומשום דאמדינן ליה לדעתיה נעשה כמי שהקנה דומיא דאמרו בר"פ המפקיד נעשה כאומר לו לכשתגוב פרתיה ותרצה ותשלמני הרי היא קנויה לך סמוך לגניבתה או משום שדעתו קרובה להן הרבה גמר דעתו להקנות ולזכות להם דומיא דאמרו בע"ז ר"פ השוכר את הפועל גבי חנוני המקיפו פיון דאורחין לאוקופי מקני ליה דינר בכיסין ע"ש: ונענו הקנו במה קנאום אשתו ובניו אף שלא באו לידם ושלא מדעתם י"ל פיון דהמוכר יודע שהבעל קנאם בשביל אשתו קנתה היא בהפסד שקיבל המוכר מהבעל כדמצינו בקידושין ז' ע"א הילך מנה והתקדשי לפ' מקודשת מדין עבד פנעני ע"כ לאו אע"ג דלא קתסר ולא מידי כו' ואמר רבא התם וכו' לענין ממונא.

ושם כ"ג ע"א קאמר רבא לענין עבד פנעני דאפי' ר"מ דס"ל חוב הוא לעבד שיצא מיד רבו לחירות אפ"ה קונה עצמו בכסף ע"י אחרים אפי' שלא מדעתו דכסף קבלת רבו גרמה לו ופרש"י ואין אחרים הללו חבין אלא קבלת הרב שמקבל רבו הפסד גרמה לו להשתחרר מאליו וא"כ פיון דלענין ממונא ג"כ הדין כן אמרינו דמה שמקבל רבו הפסד מקנהו לאחרים ממילא ולא בתורת זכין ושליחות ואפי' שלא מדעתו כמו בעבד פנעני דקיי"ל בכסף ע"י אחרים אפי' שלא מדעתו של עבד וא"כ ה"נ באשתו ובניו פיון דדעתו קרובה אצלו אף שלא פירש הבעל שקונה בשבילן חשבינו כאלו פירש וקונין בהפסד שמקבל המוכר מהבעל והלכך בב"מ ט"ז ע"א פריה הש"ס התם מפדי האי לוקח במאי קני ליה הוא ארעא בהווא שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא והקשה בא"ס"ז שם גימא פיון דניחא ליה דליקו בהימנותא לא בעי קנין כמו באשתו ובניו פשלקח בגדים בשבילן ולהאמור י"ל דגם באשתו ובניו איפא קנין כסף פנ"ל משא"כ התם הא באמת הקשו התוס' שם מעותיו שהי' תחלה מלנה עתה נעשו מכר ותי' דמייירי באתרא דלא קנו בכסף ע"ש וא"כ פיון דאין ללוקח במה לקנות שפיר פריה הש"ס וא"כ לפי"ז נדחה נמי ראיייתי הנ"ל דהתינח לענין הבגדים שקנה הבעל בשביל אשתו או בשביל בניו דאיפא קנין כסף י"ל פנ"ל משא"כ באחין שחלקו דליכא כסף לית להו להבנים במה לקנות ולכך אין שמין רק מה שעליהן ולא מה שחלקו בשבילן וא"כ לפי"ז פיון דמדין קנין נגעו בה שהאשה והבנים זוכין תיכף פשלקוח לשמן א"כ אפי' מוכרן הבעל בפירוש לא מהני וכו' הביא הב"י בח"מ סי' צ"ז בשם הרמב"ן ז"ל דהבעל זוכה להן תיכף וא"י למוכרו ולהקדישו.

והכי מבואר בשו"ת מהר"א ששון סי' ק"י שכ' וז"ל משום דבשעת העשית הקנה אותם לאשתו ובניו וכדאסקינן פ' הגוזל קמא פל המקדיש נכסיו נעשה כמי שהקנה להם מעיקרא ומשעה ראשונה זכו בהם ואין לו פח ליתגם לאחר ע"ש עכ"פ נפלג בפלוגתא דרבנותא בזה ויהי' תלוי בפלוגתא הראשונים ז"ל בר"ן נדרים ז' ע"א אם ספק צדקה הוי ס' ממונא או ס' איסורא ע"ש.

אמנם כל זה בבגדי חול מה שלא יוכלו להיות בלעדן משא"כ בבגדי שבת ויו"ט הא כ' התוס' בב"ק י"א ע"ב שם בשם הירושלמי גבי אחין שחלקו דשמין אף מה שעל בנייהן ובנותיהן וכו' לענין בע"ח כ' הרמב"ם ז"ל הובא בח"מ סי' צ"ז סכ"ו דגובה מבגדי שבת ויו"ט של אשתו ובניו וכן בגרושה פסק המחבר באה"ע סי' צ"ט דשמין בגדי רגל ושבת שעלי' בכתובתה ועכ"פ טפעות של כסף ושל זהב בנדאי אינו מקנה הבעל לאשתו וכו'.

להבנים שיהי' שלהו לגמרי ונפיר יוכל להקדישן ולמנכרן ומבואר בתוס' נזיר נ"ד ע"ב ד"ה ת"ש דתכשיטי פלי מתכת מיקרי בגדים פדכתיב בבגדי פהונה אלה הבגדים אשר יעשו ויחשב ציץ ע"ש וכן בסופה ו' ריש ע"א גבי הנכנס לבית המנוגע הי' לבוש פליו וסנדלי' ברגליו וטבעותיו באצבעותיו ופירש"י דאיקרו להו בגדיו ע"ש הרי דהטבעות בכלל בגדים הן וכבר פתבו התוס' בע"ז כ"ז ע"א ובכ"ז דהיכי דלא נתפרר לנו לשון בני אדם אזלינו גם בנדרים בתר לשון המקרא ע"ש וכינון דמצינו בלישנא דקרא דטבעות הם בכלל בגדים ממילא פשהקדישה הבגדים גם הטבעות הם בכלל: ומה שנסתפק אי הסחורה שקנה בשבילה על מלבושים אי הוי בכלל בגדי' הנה הדבר מבואר בתשו' צ"צ סי' ג' באשה שיש לה שטר פתובה שפתוב בה שתקח כל מלבושי' השניכים לגופה יתר על סך פתובתה ומת בעלה ונמצא בעזבונו עשר אמות משי שקנה לעשות לאשתו מלבוש פסק שם שגם זה הוא בכלל מלבושים וע"ש בהגהת בנו ז"ל שכ' דמלשון המשנה משמע דאפי' מחוסר תיקון ותפירה ג"כ נכתה ע"ש.

והנה לכאורה הי' מקום לומר דאף דהוי בכלל לשון מלבושים מ"מ בכלל בגדים אינו דלשון מלבוש יתכן לומר אף על דבר שאינו מתכסה בו משא"כ בגד דהרי מצינו בשבת ס"א ע"א גבי תפילין קא' אפי' למ"ד שבת לאו זמן תפילין הוא א"ח חטאת מ"ט דרף מלבוש עבידא הרי דתפילין קרי להו מלבוש ואפ"ה בכלל בגד אינו פדמצינו בזבחים י"ט גבי הא דבעי תפילין מהו שיחוצו כו' ופירש"י שם וז"ל ותנא דאצטריף לאשמעינן אם אם הניחן אין חוצצות משום יתור בגדים הוא דאצטריף לאשמעינן דלאו בגד הוא עכ"ל א"כ חזינו דתפילין לאו בכלל בגד הרי דלשון מלבוש כולל יותר אף דבר שאינו מתעטף בו ולכאורה הי' מקום לה"ר מש"ס זבחים צ"ד ע"ב גבי הא דקתני במשנה שם בגד שנטמא חוץ לקלעים קורעו נכנס ומכבסו במקום קדוש ופריף קורעו בגד א"ר והא לאו בגד הוא ומשני דשייר בה פדי מעפורת אלמא דהיכי דאינו משייר פדי מעפורת לאו בגד חשוב אף דדעתו לתפרו אחר הכיבוס אולם באמת משם אין ראי' דהא מתחלה קורעו פדי לבטלו מתורת בגד ולטהרו מטומאתו א"כ שפיר פריף דע"כ אין שם בגד עליו בשעת כיבוס דהא עי"ז נטהר מטומאתו.

והנה יש לה"ר מדברי הריא"ז הובא בש"ג ב"מ פ' המקביל לענין לאו דלא תחבול בגד אלמנה שכ' וז"ל ונראה בעיני שלא אסרה תורה אלא בגד כגון בגדי לבישתה ומצעותי וכי"ב אבל אם היו לה שאר פלים כגון פוסות של כסף וכי"ב או שהי' לה בהמות ראוי למשפן אותם ממנה שאין אלו בכלל בגד עכ"ל הרי שכ' דגם מצעות הני בכלל בגד וה"ה בגדים שלא נתפרו.

גם הרי חזינו בעירו בין ק"ג וזבחים י"ט לענין יתור בגדים חשבנין חתיכת בגד של ג' על ג' בכלל יתור בגדים ורק לענין טומאה אמרינן דכל שלא נגמרה ל"ח בגד כגון בזבחים צ"ד ע"א בבגד שחשב עליו לצורה אמרינן כל זמן שלא ציירה לאו בגד הוא וע' בתוס' שם ד"ה מנין כו' אבל לענין שאר דברים חשיב שפיר בגד: ומה שעלה ונסתפק אם נימא דלא חל הנדר על אותן בגדים שלבשה שאינם שלה י"ל דלא חל גם על בגדים שעדיין לא לבשה כהספק של קול יעקב שהובא בשעה"מ פי"ב מה' נדרים בפי' שהיו לפניו ב' בהמות ונדר ואמר הרי אלו עולה ונמצאת א' מהם בעלת מום או טמאה מי

אמרנו כינו דעל אותה בהמה אינו חל הנדר אף על האחרת לא חל דהו"ל נדל שהותר מקצתו הותר כולו א"ד ע"כ ל"א נדר שהותר מקצתו כו' אלא כשחר הנדר מעיקרו ושוב הותר מקצתו ע"י פתח אמנם אי מעיקרא אין מקום לחול על מקצתו כלל בכה"ג אפשר דקרינו בי' ככל הינצא מפיו יעשה ע"ש הנה בספיקות הקול יעקב הנ"ל פבר הרביתי חזון בחידושי והוכחתי במישור מדוכתי סגי אין בש"ס דבכה"ג ל"א נדר שהותר מקצתו כו' נכעת אומר לפשוט מש"ס זבחים ק"ג ע"א בהא דקאמר עולת איש פרט לעולת הקדש כו' ר' אייבי א"ר ינאי פרט למתפס עולה לבדה"ב לא מיבעיא למ"ד קדשי בדה"ב תפסי מדאורייתא אלא אפי' למ"ד לא תפסי הנ"מ בשור אבל עור תפסי ופירש"י בשור דשל מזבח הוא ואין קדושה חלה על שאינו שלו על פיו אבל עור דלאו ממון מזבח הוא וכהנים אפתי לא זכו בי' תפסי ע"כ וקשה נימא דמיגו דאינו חל הקדשו על הבשר לפי שאינו שלו לא חל נמי על העור משום דנדר שהותר מקצתו הותר כולו אע"כ דבכה"ג ל"א נדר שהותר מקצתו כו': והנה לענין הבגדים שעדיין לא לבשה י"ל דאין מקום להסתפק כלל דכינן דהוא רק מתורת אומדנא שהקנה להם הבגדים שלקח בשבילן כמ"ש בשם הא"ס"ז הנ"ל הו' פנגד זה איפא אומדנא דמוכח דבשעת נדרה גם בתה הספימה להנדר פדי להצילה ממנת לחיים דהרי בכתובות מ"ח ע"א מצינו דאפי' בנשחטה אולינו בתר אומדנא ליתן צדקה מנכסיו מכ"ש בשביל חולה וע' בשו"ת מהרי"ט ח"א סי' קכ"ז שכ' ונ"ל ועוד מטעמא אחרת יש לאפטרופסין רשות בכה"ג משום דאומדנא דמוכח הוא שאם הי' היתום גדול בעת חליו הי' נותן לצדקה יותר על פן דכל אשר לאיש יתן בעד נפשו כו' ע"ש וא"כ לפי"ז ה"נ אומדינו דעתה דהבת דנדאי הספימה דעתה בעת חלי' ליתן מלבושים לעניים ונדאי חייבת האם לקיים נדרה כ"ז ראיתי להשיב לו בהתפזי לגודל הטורות.

חוקקהו ה' בספרן של צדיקים לחיים טובים ארוכים ומתוקנים דשנים ורענים כנפ"ש הדור"ש באהבה: סי' סז בעזהש"י יום ו' עש"ק י"ג סיון שנת תרל"א לפ"ק סערעט: שלום רב לכבוד יד"נ הרב הגדול החריף המופלג ירו"ש כש"ת מוה' צבי ארי' וויינשטיין נ"י אבד"ק סלאטווינא יצ"ו: הנני להשיב לו במה שהעיר אותי כ"ת לחוות דעי בנידן שבה לפניו ישראל ששכר שדה מעפ"ם על ג' שנים ובתוף הג' שנים הלך ומכר אותה שדה לישראל אחר נעתה השוכר בא בטענה לסלק הלוקח מדין מצרנות שהוא בעל מיצר כינון ששוכרה היא לו ואפי' אי לא יהי' לו דין מצרנות עכ"פ הוא רוצה להחזיק השדה כל ימי משך שכירותו מהגוי שפדיניהם כח הקנין מבטל כח השכירות עכ"ש: הנה ש"ס ערוף הוא בב"מ ק"ח ע"ב דזבן מנכרי לית בי' משום דינא דבר מיצרא דא"ל ארי' אברחא לך ממצרה אולם בתוס' ב"מ ע"ג ע"ב בעובדא דרב מרי בר רחל משפן לי' ההוא נכרי ביתא הדר זבנה לרבא נטר תריסר ירחי שקל אגר ביתא אמטי לי' לרבא כו' פתבו שם התוס' ונ"ל וא"ת מפח דינא דבר מצרא הי' לו לרב מרי להוציא מיד רבא כו' והא דמסקינו לקמן דזבן מנכרי לית בה משום דינא דב"מ היינו משום דמצי א"ל ארי אברחי לך ממצרה אבל הכא רב מרי שלא הי' לו בית אצל בית הנכרי ל"ש ההיא טעמא ואדרבא הפסידו שכ"ז שלא קנאו רבא הי' דר בו רב מרי בשביל ריבית א"כ ה"נ בנ"ד שאין לו לשוכר רק שדה זו בנדאי אית בה משום דינא דבר מצרא: והנה בתשובת אבכת רוכל להב"י בסי' קי"ח מובא שם תשו' מהר"א אלשקר שרוצה לומר דהרמב"ם ו"ל

אינו סובר סברת התוס' מדכ' סתם הלוקח מן הגוי אין בו דין המיצר ולא פ' דטעמא
הוא משום דא"ל ארי' אברחי ממצריה וקוי משתמע מינ' דדוקא היכי דשינה ה' טעמא
לית ב'ה משום דינא דב"מ אכל היכי דל"ש ה' טעמא אית בי' דדב"מ משמע דס"ל דבכל
גונוני לית ב'ה משום דינא דב"מ ולא פלוג רבנן בדין זה פ'נן שהוא דין רפוף כמ"ש
הרשב"א ז"ל בתשו' אכן הב"י שם בתשו' קי"ט דחה דבריו בשתי ידים וכתב דמה שלא
כ' הרמב"ם הטעם היינו משום דדבר פשוט הוא הטעם הזה וקיצר במוכן א"נ משום
דבסתם זבן מגוי ל"ש דב"מ אמלא בדרה רחוקה פי ההיא דרב מרי לא הוצרה לכתוב
הטעם פ'נן דלא נפקא לן מידי אם לא למילתא דל"ש וגם מהר"א אלשיקר כ' אח"כ ונ"ל
ועוד אפי' את"ל שפ'נן שהתוס' עשו זה החילוק בפירושו והפ'רדכי מביא סברתם בלי
שום חולק שאין לנו פ'ח לומר שהרמב"ם ז"ל יחלוק עליהם אפ"ה בנ"ד כו' ע"ש: איברא
שראיתי בשיטה מקונצת ובריטב"א בעובדא דרב מרי שם תי' בשם התוס' דלא פלוג
רבנן ובכל ענין אמור רבנן דזבן מגוי לית ב'ה דינא דב"מ אף הלא כב' הובא להלכה
בש"ע סי' קע"ה דבכה"ג אית ב'ה דינא דב"מ בלי שום חולק אולם בתשובת ב"י הנ"ל
מבואר שהשיב למהר"א אלשיקר בכעובדא דידן ממש כ' ונ"ל ועוד שבמגאזין השכור
בידו מהגוי הי' יכול להעליל עליו בשכירותו ועתה שקנה שמעון מהגוי הבית שבכלל
המאגאזין ארי' אברח מעילו' ול"ד לדרב מרי אעפ"י שרב מארי הי' דר בבית כמ"ש
התוס' דהתם כו' וא"ת אפתי אברח ארי' מהבית הממושפן לרב מרי כשם שאתה אומר
בנ"ד דאברח ארי' מהמאגאזין המושפך לראובן י"ל דשא"ה שפשה' הבית ממושפן לרב
מרי הי' מרויח שהי' דר בו בחנם מפני ריבית המעות וכשקנאו רבא הפסידו השכירות
וא"כ האיהו א"ל ארי אברחי ממצריה דמצי א"ל מארי שקול טיבותיה ושד' אחיזרי
דאדרבא אפסדתן אגב ביתא ובהיא ארי' הוי ניחא לי דמקימנא מהאןכל יצא מאכל
והשכר הי' נדאי ונהניג ספק אכל בנ"ד כשם שפורע שכירות לישראל הי' פורע לגוי
ושפיר מצי א"ל ארי אברחא ממצרה עכ"ל א"כ ה"נ בנ"ד מצי א"ל ישראל הקונה
לישראל השוכר ארי אברחי לה ממצריה דכשם שהי' פורע לגוי הוא פורע ג"כ לישראל
והגוי הי' יכול להעליל עליו להזיקו בשכירותו וכדומה ודוקא בדרב מרי הקשו שפיר
התוס' שהי' יכול לסלק לרבא משום מצרנות לפי שמקודם פשה' הבית ממושפן אצלו
הי' דר בו בחנם כד' הב"י הנ"ל.

וכדמות ראי' הי' נלפענ"ד לכאורה לד' הב"י מש"ס ב"ב נ"ד ע"ב אר"י אמר שמואל
נכסי נכרים ה"ה פמדבר מ"ט נכרי מפי מטי זוזי ליד' אסתלק לי ישראל לא קני עד
דמטא שטר' ליד' הלכה ה"ה פמדבר וכל המחזיק בהן זכה בהן ע"ש בתוס' והובא
בש"ע ח"מ סי' קצ"ד בישראל שלקח שדה מעכו"ם ונתן דמים ונהל ישראל אחר ונהניג
בה זכה אחרון וכ' בהג"ה שם דאפי' החזיק בה ראשון זכה האחרון דלא סמך דעת'
דראשון בלא שטר וס"ל שם להרמב"ם וסייעתו דמחזיר לראשון הדמים וטעמם דאף
דלא קנהו מ"מ בתורת משפונא באו לידו עד שיתחזיר הדמים ע"ש ולכאורה קשה פ'נן
דנקטינו דיש זכני' להראשון בשדה זו בתורת משפונא א"כ אע"ג דהחזיק האחרון יוכל
הראשון לסלקו מטעם מצרנות ורק בדרב מרי בר רחל תי' התוס' שפיר שלא רצה רב
מרי לקנות אכל הקא הי' רוצה לקנותו א"כ עכ"פ הוא בעל המיצר [ע' תוס' ב"ב כ"א
ע"ב סד"ה מרחיקין ובמהרש"א שם] ואע"ג דבהפקר לית בי' דין מצרנות פמבואר בסי'

קע"ה סעי' נ"ד בכ"ז הא' כ' התוס' בב"מ ק"ח הטעם פ"ן שגם הוא הי' יכול לזכות למיהב טסקא ולא קש וע' בחי' אנשי שם שסביב הרי"ף בב"מ פ' המקבל שם והתינוח בעלמא בשדה הפקר ממש משא"כ הכא הלא חזינו דטרח אבתרה לקנותה רק שלא עלתה בידו וטעה שנתן המעות קודם השטר בכה"ג שפיר קשה אמאי לא יהי' שנייה דין מצרנות א"ו כד' הב"י ה"ל דבמשפנתא בעלמא מנכרי וקנאו ישראל אחר ל"ש דין מצרנות דשנייה ארי אברחי ממצרה פנ"ל ורק בדבר מרי שהי' דר בו בשעה שהי' ממנושפן אצלו בחנם ל"ש ארי אברחי ממצרה וא"כ אף שהי' לישראל הראשון זכין' בהשדה בתורת משפנתא אפ"ה לית בי' דין מצרנות אפס מסתימת דברי הפוסקים משמע שלא נראה להו לחלק בהכי ובהג"ה בסעי' נ"ט מובא בסתם המלנה לעכו"ם על שדהו או ביתו ובא אחר וקנאו המלנה מסלקו ואינו מחלק בין אם המלנה דר בו בשביל ריבית או לא א"ו דאין חילוק בזה וה"ה בשכירות וכמ"ש הסמ"ע שם בס"ק קט"ו דאפי' קודם אחר וקנאו יכול השוכר להוציא מידו וע' לאא"ז הגאון בנתיחה"מ סי' רל"ז שכו' לענן מ"ש בהג"ה שיש חר"ג שלא להשיג גבול בשכירות בתים כ' הוא ו"ל שהוא ג"כ מדינא משום שיש בו דינא דבר מיצרא ומביא ראי' מד' התוס' ב"מ ה"ל: והנה ראיתי לאחד מגדולי דורנו בספרו שקיהה בהא דמדמי הפוסקים שכירות למשפנתא לענן דינא דב"מ מש"ס ע"ז ע"ה דרב אשי משפן לי' נכרי פסא דכספא נאטבלה להשתמש בו דקא' שם מר ברי' דלא ידע אי משום דס"ל משפנתא כזביני או משום דחזא דדעת' דנכרי לשקועי' ביד' ואלו בשכירות פלים מנכרי קי"ל דלכ"ע א"צ טבילה א"כ חזינו דמשפנתא חשיב יותר זביני משכירות ולפענ"ד לא קרב זה אל זה דהלא באמת מבואר ברמב"ן במלחמות פ' כל הנשבעין גבי אומן דלמ"ד אומן קונה בשבח פלי עדיף אומן יותר ממשפנתא והר"ן ו"ל חולק עליו ואמר דלא גרע משפנתא מאומן ואלו לענן טבילה לא קי"ל הכי ע' ביו"ד סי' ק"כ וע"כ דמטבילת פלים אין ראי' דהתם בשאולין ושפורין לכה"א צ טבילה משום דל"ה דומיא דמעשה שהי' פ"ן דבשאולין ושפורין אין שום אופן שלא יהי' חוזר אצל עכו"ם ובנדאי פשיעבור זמן השאלה או השכירות יהי' חוזר אצל העכו"ם ואפי' אי נימא שכירות ליומא ממפר הוא מ"מ ל"ב טבילה אלא באם הוא דומיא דמעשה שהי' כדמצינו בחגיגה כ"ג ע"א גבי הנושא את המדרס אינו נושא את הקודש דקא' ר' חנינא בן עקבא דכל היכא דגזרו חכמים משום מעשה שהי' לא גזרו אלא פדוגמת המעשה וכאותו דבר וכ"פ הרמב"ם פי"ב מאה"ט ה' ג' ע"ש וי"ל דה"ה לענן ט"כ אף שהיא מדאורי' לאיזה דיעות פ"ן דקא' בסוף ע"ז דלא צריה טבילה אלא כמעשה שהי' ובמשפנתא הלא תפיס לי' אחובי' וכן אומן תפיס לי' אאגרי' ויוכל להיות שלא יהי' מעות ביד נכרי לפדותם וינחלט אצלם לכה צריכין טבילה מספק ע' מג"א סי' תמ"א.

משא"כ לענן מצרנות דתקנו חכז"ל משום ועשית הישר והטוב דלא ליפסדי לבעל המיצר בזה אדרבא נראה דעדיף שכירות ממשפנתא פ"ן דבמשפנתא לא תפיס לי' רק אחובי' ולא גלי אדעת' שרוצה בשדה זו לקנותה רק שהוא אצלו לבטחון מעותיו ובמשכון בשעת הלואה הלא אין לו שום קנן רק שעבוד אפ"ה יש בו דין מצרנות מכ"ש בשכירות דחזינו שרוצה בשדה זו וטרח אבתרה לשוכרה בנדאי שנייה בי' ועשית הישר והטוב ויוכל לסלק ללוקח או לשוכר הכא אחריו מדין מצרנות [וכן מבואר בתשו' אבקת רוכל ה"ל דעדיף הרבה שכירות ממשפנתא וכן בב"י סי' קע"ה מביא בשם הה"מ ועוד

ראשונים דשכירות ק"ו הוא ממשפנתא ע"ש] ורק לענגן טבילת פלים טעמא אחרנא איפא דמשפנתא עדיפא משום שלא תחזור אל הלנה בלא מעות א"כ יוכל להיות שיוחלט וכו"ל אבל לענגן שפינא גבי עדיף יותר שכירות ממשפנתא וכו"ג מחלקים התוס' בערכין כ"א ע"א ד"ה ה"ק ביהא שהקשו אמאי יוכל המשפיר להקדיש ביתו פשהשפירו והלנה לא מצוי להקדיש משפנתא דידי' וכ' וז"ל ויש מחלקין בין משפיר ללנה דדוקא לנה שלא תחזור אליו בלא פדיון מעות ההוא ודאי לא מצוי להקדיש אבל משפיר שלאחר השלמת זמן השכירות תחזור לו בחנם יכול הוא להקדיש ע"ש ואף שראיתי להרש"ל בתשו' סי' מ"ג שהאריך שם לומר דבשכירות לית בה דינא דב"מ עפ"י ד התוס' פ"ק דע"ז דל"א שכירות ליומא ממכר הוא רק גבי אונאה דכתיב בי' ממכר מיותר ע"ש שכ' דמשפנתא עדיפא משכירות וכן ראיתי בת"ח בחי' לב"מ נ"ו ע"ב בתוס' ד"ה והאי ביומין מכירה הוא שהקשה ג"כ על הרא"ש שפסק דבשכירות יש בה דינא דב"מ הרי ל"א שכירות ליומין ממכר הוא רק באונאה אף לדברינו הנ"ל נהי דבשאר דברים ל"ה ממכר מ"מ לענגן מצרנות שפינא גבי מקרי ועדיף יותר לענגן זה שכירות ממשפנתא וכד' הראשונים הנ"ל וע' שו"ת ריב"ש סי' שנ"ה ובש"ף ח"מ סי' שי"ג ובמג"א סי' רמ"ו סק"ח: והנה אפ"י אם נרצה לדון בזה ולומר דכיון דקיי"ל בסי' קע"ה סעי' מ"ה פרמב"ם ורא"ש דבכ"מ דאינ' ספק אי זוכה המצרן וכן במקום שהפוסקים מחלקין אין מוציאין מיד הלוקח הואיל והוא חשיב מוחזק וגם קנינו קנין מה"ת ע' ברמ"א אה"ע סי' קי"ח ס"ו דבכל ספק בתקנה אוקמוה אדינא וע' בב"ש שם ובסי' נ"ג ס"ק י"ז ובסמ"ע סי' ח"י סק"י ובתשו' רדב"ז ח"ב סי' תרע"ג והאריך בזה המשנה למלך בפכ"א ממלנה הכ"א ובפ"א מנחלות ה' ח' וע' בתוס' ב"ב ל"ב שכ' דבספיקא דדינא ל"א אוקי ארעא בחזקת מ"ק אלא היכא דקיימא ארעא תיקום א"כ אפ"י לד' הב"י בסי' קע"ה מחודש ל' דשובר חשיב מק' לגבי הלוקח מ"מ בספיקא דדינא אין להוציא מיד הלוקח] וא"כ הה"נ יוכל הלוקח לומר קים לי כהני פוסקים דס"ל דבשכירות מעכו"ם ל"ש דינא רב"מ ואף אי רוב הפוסקי' לא ס"ל הכי וכו"ל מ"מ הא כ' האחרונים דאפי' במיעוט נגד הרוב שייך טענת קים לי משום דא"ה במקומו אחה"ר [דלא פהתומים בת"כ שלו שכ' דבפלוגת' דרבנות' הולכין גם במקומו אחה"ר משום דבזה המיעוט כמאן דלית' ע"ש שכ' לפרש בזה דברי התוס' ריש המניח] עכ"פ אין בידי ישראל הקונה לדחות את השוכר ולסלקו קודם שיכלה זמן השכירות שפן כתב מהר"א אלשקר ז"ל בתשו' אבקת רוכל הנ"ל אפי' למאי דרצה לומר שם דבשכירות מעכו"ם לית בה דינא דב"מ וז"ל נקטינן מהאי שקלא וטריא בנ"ד שפשיכלה הזמן שהשפיר הגוי המאגאזין ליהודי חייב היהודי לצאת מן הבית ולית בה דינא דב"מ ומקמי הכי אינו חייב היהודי לצאת דא"ל היהודי לשמעון לא עדיף את ממאן דאתית מחמת' שהרי הגוי בעצמו לא יכול להוציא ע"כ וא"כ ה"נ בנ"ד לא יוכל לדחותו מקמי דמישלם זמן השכירות אפי' אי נימא דיכול למימר קים לי דבשכירות מעכו"ם לית בה דינא דב"מ: ומה שכתב כ"ת לדון בזה עפ"י ד הרדב"ז והמהרי"ט שהובא במ"ל פט"ו מטוען דכל שאין הישראל יכול להוציא מן העכו"ם בדיניהם והעכו"ם מקרה ישראל אין הישראל יכול להוציא מיד הישראל השני אפילו בדינינו שיכול לומר לו אתינא מפח מאן דלא מצית לאשתעווי דינא בהד' שמעתי ולא אבין דבשלמ' התם בדיניהם לא הי' יכול העכו"ם להוציא ממנו לכך גם לישראל הבא מפחו א"י לתבוע

משא"כ בנ"ד אם ייחזר השדה להעפום המוכר הא גם בדיניהם לא הי יכול להוציא קודם הג' שנים ורק פשמכרה בדיניהם המכירה מפקיע פח השכירות אבל פשה' ביד העפום הראשון לא הי יכול לסלקו קודם זמנו וע"כ דכונת כ"ת היא רק דמפת אלמותי דהעפום הי מסלק הישראל הזה משכירותו.

אולם בכה"ג בנדאי לא דיינינו לי לישראל הבא מפחו פמוהו שפן פתב א"ז הגאון בנתה"מ סי' רל"ו ונ"ל אבל אזיל קביל רק שהעפום לא רצה לעמוד בדיניהם מחמת אלמותו יכול להוציא מיד הלוקח דל"ש לומר שקנה כל זכות פיון דהראשון לא מצד זכות זוכה רק מצד גזילה זוכה עכ"ל ומכ"ש בנ"ד שהעפום לא גילה לו שרוצה לסלקו רק שהישראל יטעון אתינא מפת מאן דלא מצית לאשתעוני דינא בהד' מפני שהוא אלם זה בנדאי לא אמרינו ואדרבא נראה דאסור לו להישראל להחזיר המקח לנכרי כדי שישלקנו באלמותו פדמצינו בתוס' ב"ב נ"ד ע"ב סד"ה וישראל ונ"ל אבל אם המחזיק בא לפרוע לזמעותיו אם נפקיע הראשון מידו הקרקע ע"י נכרי נראה דהו"ל מסור ממש עכ"ל והה"נ אסור לו להישראל הקונה להחזיר המקח לנכרי בכדי שישלקנו הנכרי באלמותו: והנה חילקי דהרדב"ז הנ"ל הוא מש"ס פתובות ק"ט גבי מי שהלה למדה"י ואבדה לו דרף' שדהו דס"ל לרבנו דאדמון שם פחד דאתא מפת ד' דכיון דכל א' מהד' פשה' בידם היו יכולין לדחותו מצי גם הוא לומר לו אי שתקת שתקת ואי לא מהדרינא שטרא למאר' ע"ש.

אולם באמת בפירש"י ז"ל שם מבאר דקא"ל אי שתקת שתקת ואזיל גב'ו. והטעם משום דדוקא היכי דיה' לאידך רינח במאי דלא יחזיר שטרא למאר' מצי א"ל אי שתקת שתקת פגון בהיה דכתובות שם דהשתא מוזיל גבי' ואי יחדר שטרא למאר' לא יוכל לקנות מהם בזול ולהכי בב"ק ח' פריף שם גבי מכרן לא' או לג' בנ"א פאחד פולן נכנסו תחת הבעלים כו' דלימא לי' לניזק אי בעית לשקול בינונית שקול ואי לא אהדר שטרא דזיבורית למאר' אבל על בע"ח לא פריף דלימא לי' הכי אי בעית לשקול זיבורית שקול כו' כדפירש"י פיון דבלא"ה גם עתה אינו רוצה לפרוע לו רק מזיבורית ואין לו רינח במה שאינו מחזיר שפיר מצי א"ל לכי תיהדר עיי' בתוס' שם ד"ה אי שתקת וכ"כ בכסף משנה פ"ז מערכין ה' ט"ו בדעת הרמב"ם [וע' בתשו' עבודת הגרשוני סי' פ"ד שנצלם ממנו זאת] וא"כ ה"נ בנ"ד עכ"פ אין לו רינח במאי דלא מהדר שטרא למאר' א"כ מצי א"ל לכי תיהדר: עוי"ל דהרי הא דהבא מפת העפום הרי הוא פכעפום הוא פלוגמת הראשונים ז"ל אם אמרינו גם למעליותא ודעת המחבר בסי' קנ"ד דל"א פן רק לגריעותא ולא למעליותא ואף דברמ"א שם מביא תשו' הרא"ש דאמרינו הכי אף למעליותא מ"מ הי"ד התם שאינו מוציא את שלו מידו רק שבונה בשלו ומאפיל חלונות ישראל חבירו אבל להוציא את של חבירו מידו ומחזקתו בכה"ג ל"א הבא מפת העפום ה"ה פכעפום.

וע' ברמ"א סי' קע"א ס"ג בהג"ה ג' שהי שותפין בפית ולשנים הי' בהן דין חלוקה ולא אין בו כדי חלוקה וקנה א' מהן חלקו של הא' שאין בו כדי חלוקה א"י לבטל החלוקה אעפ"י שיכול המוכר לבטלה ול"א אי בעי מהדר שטרא למאר' דל"א פן אלא להחזיק מה שבדו ולא להוציא ע"ש וכ"כ בתשו' מיימוני לס' קנין סי' י"ז ועפ"י"ז מנושב נמי קוש' הרא"ש ז"ל על הא דקא' דזבן מנכרי לית בה משום דינא דב"מ משום דא"ל ארי

אברחית ממצריה תיפוק לי משום דא"ל אי שתקת כו' ולקאמור נכון דלענין להוציא בעל המיצר מחזקתו ל"א אי שתקת כו' והה"נ בנ"ד שהישראל הוא בחזקת שכירותו על ג' שנים בכה"ג ל"א אי שתקת כו' כדי להוציא השוכר מחזקתו בפרט דהיכי דלא יהי לו הניגזק יותר אם יהדר שטרה למארי' ממה שהוה עכשיו בי'דו הא יוכל לומר לו לכי תיהדר וכנ"ל.

וניש להביא עוד ראיה לזה ממשנה פתובות צ"ה ע"א מי שהי נשוי ב' נשים ומכר את שדהו וכתבה ראשונה ללוקח דו"ד אין לי עמך השני' מוציאה מהלוקח וראשונה מן השני' כו' וקשה הרי השני' יכולה לומר אי שתקת שתקת כו' וכן קשה מבכורות מ"ח ע"א א"ר ירמ' ז"א שני יב"ש שהיו בעיר א' ולקחו שדה בשנתפוח בע"ח גובה אותה מהם דא"ל אי בדידה מסיקנא מנתא דידך קא שקילנא ואי בסכרה מסיקנא מנתא דסכרה קא שקילנא אמר רבא מפדי נכסי דבר אינש אינון ערבין בי' כו'.

ולכאורה הא בלא"ה מצי א"ל אי שתקת כו' א"ו פיון דגם אי יתחזר המקח למארי' לא יהי לו הניגזק יותר מכשהוה עכשיו בי'ד הלוקח מצי א"ל לכי תיהדר: והנה בקושני' הרא"ש הנ"ל שהקשה בהא דזבן מנכרי לית פה משום דדב"מ דא"ל ארי אברחית ממצריה תיפוק לי דא"ל אי שתקת כו' י"ל עוד עפ"י דהרמב"ן בכתובות פ' שני דייני גבי פלוגתא דאדמון ורבנן במי שאבדה לו דרה שדהו דהא דא"ל אי שתקת כו' הוא מטעם מה מכר לו ראשון לשני כל זכות שתבא לידו א"כ זהו דנקא היכי דהי' שייך חיוב זה גם אצל המוכר רק שלא יכול לתובעו מדינא לכה אמרינן דגם הלוקח קנה זכות זה שא"י לתבוע גם אותו אבל אי אצל המוכר לא הי' שייך חיוב זה ל"ש לומר מה מכר ראשון לשני כו' פיון דאצלו לא הי' שייך חיוב זה פלל וכן ל"ש לומר בכה"ג אתינא מפח גברא דלא מצית לאשתעווי דינא בהד' כמו שבאר במהרי"ט בשניות חח"מ סי' ל"ח מדברי הש"ס בבכורות י"א ע"ב בהלוקח טבלים ממנרזחין מיד העפ"ם כו' וכן מורה באמת לשון התוס' שם ד"ה דמרחינהו כו' ונראה לפרש מרחינהו ישראל ברשות עפ"ם אחר שלקח ישראל וה"ק הלוקח טבלין מן העפ"ם והו עכשיו ממנרזחין ע"כ ולכאורה לפי התוס' למה אצטריף לומר שהן ממנרזחין דפשיטא דקודם מירוח אינו חייב במעשר א"ו דהיכי דלא הי' חל החיוב פלל אצל המוכר ל"ש אתינא מפח גברא כו'.

והכי מוכח נמי מדברי הש"ס בכורות מ"ז ע"ב פהן שמת והניח בן חלל ר"ח אמר הבן חייב לפדות א"ע רבה בר ר"ה אמר אין חייב לפדות א"ע כל היכא דמת האב לאחר ל' דכ"ע ל"פ דאין הבן חייב לפדות א"ע שהרי זכה אביו בפדיונו פי פליגי היכי דמת האב בתוך ל' יום ר"ח אמר הבן חייב לפדות א"ע דהא לא זכה אביו לפדיונו רבה בר ר"ה אמר אינו חייב לפדות עצמו דא"ל אתינא מפח גברא דלא מצית לאשתעווי דינא בהד' וקיי"ל פיו"ד סי' ש"ה סי"ט כר"ח וע"כ דמשום דאצל אביו לא הי' חל החיוב עדיין ל"ש אתינא מפח גברא כו' וא"כ ה"ה לענין מצרנות ל"ש למימר מה מכר לו כו' או אתינא מפח גברא כו' פיון דאצל עפ"ם לא שייך תקנתא דמצרנות פלל ובהא דמצינו בסי' מ"ה סי"ז דהבא מחמת עפ"ם ה"ה פמוהו לגבות בשטר שעדיו מרונקין ב' שיטין כ' הסמ"ע שם משום דאין אנו רואין בו שום זיוף אלא שפסלוהו בישראל משום שהי' יכולין לזייפו ובשל עפ"ם לא תקינו להפקיע ממנו של זה הבא מחמת העפ"ם וכן בסי' ס"ו סכ"ה

בַּעֲפֹ"ם שְׁמַכְר שֵׁט"ח לְיִשְׂרָאֵל וְחֹזֵר וּמְחַלּוֹ אֵינּוּ מְחֹל הַיָּינוּ מְשׁוּם דְּכִינּוֹן דְּקִנְיָה מְמַנּוּ
הַשֵּׁט"ח לְאוּ כָּל כְּמִינָה לְהַזִּיקוֹ בְּיָדָיִם בְּמַחֲלָתוֹ אוֹ כַּמ"ש הַט"ז בְּסִי קַנ"ד דְּכָל הַיָּכָא
שְׁיִשְׂרָאֵל מְחַיֵּיב עֲצָמוֹ נֶגֶד הָעֵפֹ"ם לֹא מִפְקַע חוֹב שְׁלוֹ בְּכָל מִקְלֵי שְׁהִי לֹא אֶף אִם בָּא לְיַד
יִשְׂרָאֵל וְשָׁעַל כֵּן י"ל נְמִי בְּהָא דְּפִסְקִינָן בְּסוּס"י שֵׁט"ח בְּיִשְׂרָאֵל שְׁהִי חַיֵּיב לְעַפּוֹ"ם
וְהָעֵפֹ"ם מְכַר הַשְּׁטָר לְיִשְׂרָאֵל אַעֲפ"י שְׁאָסוּר לְדוֹן עִם יִשְׂרָאֵל חֲבִירוֹ בְּפָנֵי עַפּוֹ"ם וְאַעֲפ"י
שְׁבָא מִפְּחַ עַפּוֹ"ם מ"מ דִּינֵי יִשְׂרָאֵל יִפְסְקוּ לְיִשְׂרָאֵל זֶה מַה שְׁהִי הָעַפּוֹ"ם מְרוּיַח לְפָנֵי
דִּינֵי עַפּוֹ"ם דְּהוּאִיל וְיִשְׂרָאֵל זֶה בָּא מִפְּחַ עַפּוֹ"ם ה"ה כְּמוֹהוּ וְהַיָּינוּ נְמִי כַּמ"ש הַט"ז הַנְּ"ל
דִּיִשְׂרָאֵל מִתְחַלֵּה כְּשֶׁנִּשְׁתַּעֲבָד לְעַפּוֹ"ם נִשְׁתַּעֲבָד לֹא כְּפִי דִינֵיהֶם וְלֹא נִפְקַע שְׁעַבּוּדוֹ ע"י
שְׁמַכְר הָעַפּוֹ"ם הַשְּׁטָר לְיִשְׂרָאֵל וְא"כ בְּנ"ד אִפִּי אִי הִי הָעַפּוֹ"ם יָכוֹל לְהוֹצִיא הַיִּשְׂרָאֵל
בְּעַרְפְּאוֹתֵיהֶם מִחֻזְקַת שְׁכִירוֹתוֹ מ"מ אֵין יִשְׂרָאֵל הֵבֵא מִפְּחוֹ יָכוֹל לְסַלְקוֹ כִּינּוֹן דְּאִיהוּ לֹא
הַתְּחַיֵּיב א"ע כְּלוּם לְעַפּוֹ"ם אֲדַרְבָּא הָעַפּוֹ"ם שְׁעַבּוּד א"ע לְיִשְׂרָאֵל לְהַעֲמִידוֹ בְּשְׁכִירוֹת
הַשְּׁדָה שְׁהַשְּׁכִיר לֹא עַל ג' שָׁנִים: וְהִנֵּה מְבֹנָאָר בְּרַאשׁוֹנֵי ז"ל דְּהַסְבָּרָא דְּאִי שְׁתַּמַּת כו' ל"מ
רַק מִטַּעַם קָם דִּינָא ע' בְּנִימוֹק"י פ' הַחֹלֵץ וּבִיש"ש שְׁם וּבְרַא"ש שְׁם מוּבָא פְּלוּגְתָא אִי
קִי"ל קָם דִּינָא כַּר"א אוֹ הֲדַר דִּינָא כַּר"י וְע' ב"ש ס' קס"ג סק"ח וְע' בַּתְּה"ד ס' ש"י
דְּקָם דִּינָא הוּא מְתוּרַת יָאוּשׁ בְּעָלִים וְהוּבָא לְהַלְכָה בַּח"מ ס' רס"ח וְעַפ"י ז' יִתְיַשְׁבּוּ דְּבָרֵי
הַרְמַב"ם פ"ז מְעַרְכִין ה' י"ד וְז"ל הַמְקַדֵּשׁ כָּל נְכָסָיו וְהִיטָה עָלָיו כְּתוּבַת אֲשֶׁה אוֹ שְׁטָרֵי
בַּע"ח אֵין הָאֲשֶׁה יָכוֹלָה לְגַבּוֹת כְּתוּבַתָּה מִן הַהַקְדָּשׁ וְלֹא בַּע"ח אֶת חוּבּוֹ שְׁהַהַקְדָּשׁ מִפְּקִיעַ
הַשְּׁעַבּוּד שְׁקָדָם אָבֵל כְּשֶׁיִּמְכֹּר הַהַקְדָּשׁ שְׁלוֹ וְתַצֵּא הַשְּׁדָה לְחֻלִין יֵשׁ לְבַע"ח וְלֹאֲשֶׁה
לְגַבּוֹת מִן הַפּוּדָה שְׁהִרֵי שְׁעַבּוּדָה עוֹמֵד עַל קַרְקַע זֶה הָא לְמַה זֶה דוּמָה כו' וְהַשִּׁיג עָלָיו
הַרְאָב"ד שְׁם דְּהָא יוֹכַל לֹאמַר לָהּ אִי שְׁתַּמַּת כו' וְלִהְיָמוֹר י"ל דְּהַתָּם כִּינּוֹן דְּהַקְדָּשׁ קְדוּשַׁת
דְּמִים ע"כ לְדָמֵי קִינְיָא לְמַכֹּר א"כ יוֹדַע הַבַּע"ח שְׁלֵבְסוּף ע"כ תַּצֵּא הַשְּׁדָה לְחֻלִין א"כ
אֵינוּ מְתִיבָא מִינֵי כִינּוֹן דְּאוּמַר בְּלַבּוֹ שְׁיִטְרַפְנוּ מִיָּד מִי שְׁיִקְחָנוּ מִן הַהַקְדָּשׁ וְכִינּוֹן דַּל"ש
יָאוּשׁ א"כ מְמִילָא א"י לֹאמַר אִי שְׁתַּמַּת כו' כַּנ"ל וּמִינְשׁוּב נְמִי לִפִּי ז' קוּשְׁנֵי הַגָּאוֹן מַהֲר"צ
ז"ל מְבַאֲנֵהֵיט בַּס' טִיב גִּיטִין שְׁהַקְשָׁה בַּפ' הַנִּזְקִין בְּסוּגֵיָא דְּסִיקְרִיקוֹן לְד' הַרְדָּב"ז הַנְּ"ל
מְש"ס ב"ב ל"ו גְּבִי נְכָרֵי שְׁלֵקַח שְׁדָה מִיִּשְׂרָאֵל וְחֹזֵר וּמְכָרָהּ לְיִשְׂרָאֵל דְּאִמְרִינוּן הַתָּם
דְּעַפּוֹ"ם אֵין לֹא חֻזְקָה כִּי אִם בְּשְׁטָר וְה"ה יִשְׂרָאֵל הֵבֵא מִפְּחוֹ וְאִי הַחֻזְקָה ג' שָׁנִים וְאִמַר
קַמְאֵי דִידֵי זְבֻנָה מִינֵי הָעַפּוֹ"ם נֶאֱמָן בְּמִיגוֹ דַּא"ב אִמַר אֲנָא זְבִינְתִּי מִינֵי וְאֶכְלֵתִי שְׁנֵי
חֻזְקָה וְהַקְשָׁה הִרֵי הַמִּיגוֹ גְּרוּעַ דְּאִי יִאמַר מִינֵי זְבִינְתִּי חוֹל עָלָיו שְׁעַבּוּד בַּע"ח שֶׁל הַמּוֹכֵר
מִשָּׂא"כ בְּלִקְחָהּ מִעַפּוֹ"ם דְּפִטוֹר מְכָל שְׁעַבּוּד בַּע"ח לְשִׁיטַת הַרְדָּב"ז הַנְּ"ל דַּא"ל אִי שְׁתַּמַּת
כו' וְלִהְיָמוֹר נְכוּן דְּכִינּוֹן דְּהַטַּעַם דְּאִי שְׁתַּמַּת כו' ל"מ רַק מְשׁוּם קָם דִּינָא וְא"כ הָא כ'
הַסַּמ"ע בְּסִי קַמ"ט ס"ק ס"ו דְּהַהוּא מִיָּרֵי שְׁיָדוּעַ שְׁבָא לְיָדוֹ מְהַעֲפּוֹ"ם וְהַטַּעַם כ' בְּסִי
ק"נ כִּינּוֹן דְּהַחֻזְקָה בְּה' ג"ש וְנִשְׁתַּנָּה שְׁמָם וְעַנְיָנָם לְמִי שְׁבָא לְהֶם מִיָּדָם וְהוּ"ל לְמַחֻת ע"ש
וְכִינּוֹן דְּיָדוּעַ הוּא שְׁבָא לְיָדוֹ מִעַפּוֹ"ם רַק שְׁנֶאֱמָן מְשׁוּם דְּהוּ"ל לְמַחֻת א"כ עַכ"פ קָם דִּינָא
וְאִיאֲוִשֵׁי מִיָּאֲשׁ בַּע"ח מִינֵי בְּשַׁעָה שְׁבָא לְיָד הָעַפּוֹ"ם א"כ בַּכ"ע אֵין עָלָיו טְרִיפַת בַּע"ח
וּבַמִּק"א הָאֲרַכְתִּי הַרְבֵּה לְפַלְפֵּל עַפ"י ז' בְּש"ס בְּכוּרוֹת מ"ח הַנְּ"ל גְּבִי הָא דְקַא רְבָא מְכָדֵי
נְכָסֵי דְּבַר אֵינְשׁ כו' וְתִפּוֹק לִי מִטַּעַם אִי שְׁתַּמַּת כו' וְכַנ"ל וְלִהְיָמוֹר י"ל דְּהָא אִי שְׁתַּמַּת
ל"מ רַק הַיָּכָא דְּקָם דִּינָא וְכִינּוֹן דְּקָם דִּינָא הוּא מִטַּעַם יָאוּשׁ וּבְאֲמַת הָא בְּחוּב ל"מ יָאוּשׁ
ע' בַּח"מ ס' קס"ג וּבַט"ז וּבְמַגִּיָּה שְׁם וְע' בְּסִי רַס"ב אֲמָנָם אֲפִתֵי תַקְשֵׁי לְשִׁיטַת הַסּוּבְרִים

דגם בחוב מהני יאוש אולם הרי מבואר בפוסקים דלענין לגבות מהלנה גופי' שהוא שעבוד הגוף בנדאי ל"מ יאוש משום דהוי פקדע ואין יאוש מועיל לקרקעות ע' בנתה"מ שם ורק היאוש מועיל לענין גביית משועבדים ולפי"ז הא התם בפכורות נהפוך היא דע"כ א"א לומר דהיאוש הוא רק על גופו של הלנה פיון דהאיך יוכל להתפרר אינה יב"ש הוא הלנה ומיאוש א"ע מהשעבוד הגוף אבל מהנכסים לא נתיאש וחושב בדעתו שאם ימפור יב"ש א' לתבירו שדהו יטרון מפת ממ"נ אי בדידה מסיקנא כו' פדקא' התם וא"כ פיון דא"א למימר רק שנתיאש משעבוד הגוף של הלנה ולענין שעבוד הגוף הלא אין מועיל יאוש וא"כ ל"ש התם למימר קם דינא.

והרבה הארכתי בזה אף אין פאן מקומו עכ"פ זכינו לדין דאין ביד הישראל הקונה לסלק לישראל השוכר משכירותו קודם פלות הג' שנים ששכרו מהגוי ואפשר דגם דינא דב"מ שייך בי' פכל הדברים האמורים למעלה.

וע' בפ"ש ח"מ סי' נ"ח סע"ק ט"ו ובתנאים שם ובסמ"ע סי' קע"ה ס"ק ל"א ובנתה"מ שם סק"ה. וע' בתשו' הרא"ש פל' י"ח סי' י"ד ט"ו ובזה הנני ידידו דור"ש באהבה: סימן סח לק' הראבני ט"ז במדינת הגר.

בעזה"י יום ג' ט"ז לירח תמוז תרל"ט לפ"ק סטריא. שלום וישע רב לכבוד האברך החרף ופנון התיק ירו"ש כש"מ שמואל דוד נ"י פרידמאן.

מכתבו עם ח"ת הגיעני והנני לתשובתו בדבר השאלה אשה א' שבהקשותה בלדתה נדרה לחלק מלבושי' לעניים ואח"כ כשמוע אישה מזה שתק ועתה נפשה בשאלתה אם יכולה ליאוש בגדי' ולחלק לעניים דמי שניין עכ"ש: הנה שאלתו באה סתומה ולא ביאר אם הבעל ממאן פעת בנדרה אם לא ואם הבעל מוחה לא מיבעיא שאם הבגדים הם משלו בנדאי יכול למחות פמבואר בב"ק קי"ט ע"א שאין מקבלין מן הנשים צדקה רק דבר מועט שפסותמא אין הבעל מקפיד עליו אבל אם מוחה בפירוש אסור אפי' כ"ש וכ"כ להדיא ביו"ד סי' רמ"ח ואי משום שנדרה והבעל החריש לה ביום שמעו מ"מ הא מבואר בתוס' ב"מ ק"ד ע"א שאין הבעל חייב לשלם בעדה נדרים ונדבות שאם הי' חייב לשלם היתה מפסדת לו פמה וכמה דאפי' יכול להפר דחשיב פדברים שבינו לבינה משום הפסד ממונו יש לחוש שפא תדור ותפרע קודם שישמע ואפי' ישמע זמנין דמיטריד ע"ש וא"כ ה"נ אפי' הנדר קיים מ"מ לא תוכל לשלם נדרה מהבגדים שהם משלו אמןם אפי' אם הבגדים משל האשה מ"מ כמו שאינה יכולה למפור נכסי מלוג בחיי בעלה כמו כן אינה יכולה להקדישם אע"ג דהקדש מפקיע מידי שעבוד הא אלמוה רבנו לשיעבודא דבעל דהרי קי"ל ביו"ד סי' רס"ז דעבדי מלוג אין יוצאין בשן ועין לא לאיש ולא לאשה דאע"ג דשחרור מפקיע מידי שעבוד מ"מ אלמוהו רבנו לשעבודא דבעל וכן מבואר באה"ע סי' צ"ט בהג"ה דאין חילוק בין אם מקרה הנכסים או הקדישה אותו ואף דמבואר שם בס"ו בהג"ה שאם צותה בעת חלי' לתת כו"כ ממלבושי' ונתרצה הבעל אם נתנה לעניים א"י לחזור וכ"כ בח"מ סי' רמ"ג ס"ב בהג"ה וא"כ ה"נ בנ"ד פיון ששתק הבעל פששמע א"כ נתרצה להנדר ז"א דהלא מבואר בטו"ז שם דהא דמועיל נתרצה הבעל הוא מטעם נדר וכופין לקיים הנדר ומש"ה צ"ל מ"ש ונתרצה הבעל ליתן המלבושים היינו דאמר

בפירוש אין אבל אם שתק לא מיקרי נדר ע"ש וא"כ בנ"ד שהיא המעשה ששתק הבעל
כששמע זה לא מיקרי גתרצה להנדר.

והנה בב"ש סק"מ כ' עמ"ש בהג"ה דאין חילוק בין מכירה להקדש ונ"ל אע"ג אם פרוש
למת נצ"ב שלה יכולין לאסור כמ"ש בסימן פ"ה מ"מ היא א"י לאסור עליו דידו עדיפא
מידה או הקדש דמים שאני ונ"מ אם היא פרושה על המת גלימא של נ"מ א"כ לתירץ
השני דידו עדיפא מידה שהוא מדברי התוס' כתובות נ"ט ע"ב ד"ה קונמות אינו חל אפי'
בקדוה"ג משום דאלמוהו רבנן לשעבודא דבעל דידו עדיפא מידה.

איברא דלכאורה הוא סותר למ"ש התוס' שם ע"א ד"ה רע"א יפר גבי קונם שאני עושה
לפיה א"צ להפר רע"א יפר שמה תעדיף עליו יותר מן הראוי לו והקשו התוס' איך יכול
להפר והא אין זה מדברים שבינו לבינה פיון דהעדרה שע"י הדחק הני לאשה ותי' דגם
חלקה משעבוד לבעל שילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות והקשו תו א"כ איך יכולה
להדירו פיון שמשועבדת לו דאלמוהו רבנן לשעבודא דבעל ותי' דדוקא בעיקר מעשה
ידי' הוא דאלמוהו שהם לבעל לגמרי אבל הכא דלאו דידן' נינהו אלא לפירות בעלמא לא
אלמוהו ע"כ הרי דכתבו התוס' דבפירות לא אלמוהו ואנכי אמרתי להסביר סברת התוס'
טעמם וננימוקם במ"ש דלפירות לא אלמוהו לשעבוד' עפ"י מ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ב
מה' נדרים ה"ו וז"ל אמרה יקדשו ידי לעושיהם או שנדרה שלא יהנה במע"י אינו נאסר
במע"י מפני שידי' משועבדים לו אעפ"י שאמרו השחרור והחמץ וההקדש מפקיעין
השעבוד חכמים עשו חזיוק לשעבוד הבעל שא"י להפקיעו מפני שהוא מדבריהם עכ"ל
הרי דכל הטעם דאלמוהו לשעבודא דבעל במע"י הוא מפני שהוא רק מדרבנן וחכמים
עשו חזיוק לדבריהם יותר משל תורה וכן מפורש בשיטה מקוננת ר"פ המדיר ע"ש
והנה בכתובות פ"ג ע"ב לענין מאי דס"ל לרשב"ג במשנה שם שאם כתב לה דו"ד אין
לי בנכסיה כו' אינו אוכל פירות בחי' ואם מתה ירשנה וקא' רב הלכה פרשב"ג ולא
משעמי' דאילו רשב"ג סבר מתנה עמ"ש בתורה תנאו בטל ורב סבר תנאו קיים וקסבר
ירושל' הבעל דרבנן וחכמים עשו חזיוק לדבריהם יותר משל תורה והקשו התוס' בפירות
אמאי תנאו קיים לכ"ע ותי' דבפירות דלא שכיחי לא עבדו רבנן חזיוק אבל ירוש' הבעל
שכיחא דנצ"ב שכיחי טפי מנ"מ ע"ש.

ולפי"ז י"ל דזהו סברת התוס' במה שכתבו דבפירות לא אלמוהו דהא כל הטעם דאלמוהו
לשעבוד' דבעל במע"י פיון דהוא דרבנן וחכמים עשו חזיוק לדבריהם יותר משל תורה
פנ"ל וא"כ תינח במע"י אבל בפירות דלא שכיחי הא לא עבדו רבנן חזיוק פדברי התוס'
הנ"ל.

אמנם באמת הא זה תליא בפלוגתא דתנאי ב"ק צ' ע"א דלמ"ד שם דעבדי מלוג יוצאין
בשו"ע לאשה ע"כ ס"ל דבפירות לא אלמוהו לשעבוד' ויסבור ר"ע ג"כ פנותי' משא"כ
אנן דקיי"ל דא"י בשו"ע לא לאיש ולא לאשה ע"כ דס"ל דגם בפירות אלמוהו פשיטת
רש"י ז"ל בכתובות פ"ד ע"א דאין חילוק בין פירות לשאר דרבנן ע"ש.

ולקושטא דמילתא נראה בכונת דברי התוס' הנ"ל שכתבו דבפירות לא אלמוהו דבשלמא
בנ"מ שפבר יש לו להבעל זכות בהם שפיר אלמוהו לשעבוד' דשויו' פלוקח וידו עדיפא
מידה אבל לענין העדרה שע"י הדחק קודם שעשתה הרי אין להבעל עדיין שום זכות

ונהי דיש לו שעבוד על הידים לר"ל דס"ל דכול לכופה למע"י ואינה יכולה לומר איני
גוזלת ואיני עושה מ"מ אטו מחויבת לעשות לו העדפה ע"י הדחק פדי שיהי' לו פירות
אבל היכא שיש לו מכבר זכות בנ"מ שלא אמרינן לכ"ע אלא מהו לשעבודי' וגבי נ"מ
ל"ה הטעם משום שעשו חכמים חיזוק לדבריהם יותר משל תורה דהא בפירות דלא
שכיחי ל"ע חיזוק לדעת התוס' הנ"ל אלא פנין דידו עדיפא מינה אין לה פח להקדישם
דאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו וע' בתשו' תה"ד סי' רע"ב: והנה מדכתב הרמ"א ואין
חילוק בין אם מקרה הנכסים או אם הקדישה אותן דשנה ממש אם הקדישה לדין מקרה
נ"מ שהדין לפי הדיעה הראשונה בש"ע שם שהוא דעת הרמב"ם שהבעל מוציא פירות
מיד הלקוחות כל ימי חי' אבל לא גוף הקרקע וה"נ בהקדש שיגוף גוף הקרקע להקדש
והפירות הם לבעל.

אמנם בב"ש שם כתב דבהקדש מודה הרמב"ם דגם הגוף מוציא הבעל מיד ההקדש דהא
אם יהי' הגוף הקדש תו לא יוכל להוציא הפירות וע"כ לא חל ההקדש כלל. וע' בהפלאה
מה שהקשה מתוס' ערכין כ"א ע"א שהביאו בשם התוספתא דבהקדיש המשפיר מותר
השוכר לדור בו פשהקדים לו שפרו וע' בפ"י יו"ד סי' רכ"א ס"ק מ"ה] ועפ"י דבריו
אלה אמרתי לבאר דברי הש"ס נזיר כ"ד ע"ב דפריו שם על הא דקתני במשנה האשה
שנדרה בנזיר והפרישה את בהמתה ואח"כ היפר לה בעלה אם שלו היתה הבהמה תצא
ותרעה בעדר ואם שלה היתה הבהמה החטאת תמות כו' ופריו בגמ' היא מנא לה האמרת
מה שקנתה אשה קנה בעלה וקשה לכאורה מדברי התוס' בסוטה כ"ג ע"א שהקשו בהא
דקא' שם כל הנשואות לכהנים מנחותיהן ונשפחות ופירש"י אחד מנחת סוטה וא' מנחת
נדבה והקשו מנחת נדבה מה חלק יש לו בה והא אפ"י ר"י דא' בפ' אין בין המנדר אדם
מביא על אשתו כל קרבנות שהיא חייבת כו' אבל מנחת נדבה מודה ר"י שאינו מביא
ותי' דמש"ה יש לו חלק דקיי"ל מה שקנתה אשה קנה בעלה והקשה תו דמאחר שיש לו
חלק בה א"כ הו"ל מנחת שנתפוח ואין מנחה באה בשנתפוח משום דכתיב בה נפש ותי'
דכיון דעיקר פפרה משום דידה נפש קרינן בי' ע"ש ולפי"ז קשה לכאורה מ"פ הכא
הש"ס מה שקנתה אשה קנה בעלה הרי התוס' כתבו בקידושין כ"ד ע"א דהא דאין קנין
לאשה בלא בעלה היינו שהבעל אוכל פירות אבל הגוף לאשה וע' רש"י גיטין ר"פ הזורק
וא"כ הוי שפיר בהמתה משום ששייף לה גוף הבהמה ואי דא"כ הוי קרבן שנתפוח
דהבעל יש לו חלק ק"פ ז"א לפי"ד התוס' סוטה הנ"ל דלהכי ל"ה מנחת שנתפוח פנין
דעיקר פפרה משום דידה א"כ ה"נ שהיא נזירה ועיקר הוא משום דידה אף שיש לו בה
ק"פ ל"ה קרבן שנתפוח.

ונלפענ"ד ליישב דהנה לכאורה צריך להבין דברי התוס' סוטה הנ"ל שכתבו דיש לו
חלק בה דמה שקנתה אשה קנה בעלה הרי לא היתה יכולה להקדיש כלל משום ק"פ
דבעל לפמ"ש הב"ש הנ"ל דגם הגוף אינו קדוש ואפ"י בקדוה"ג לפי תי' השני הנ"ל
אמנם באמת לק"מ דמייירי ששניהם הבעל והאשה הספימו על ההקדש וקיי"ל בש"ע
אה"ע סי' צ' סעיף ט"ז דאיש ואשה שמכרו בנ"מ המכירה קנימת וה"ה הקדש שניהם
ג"כ מהני ולפי"ז יתישב שפיר קושיותינו הנ"ל דה"פ מה שקנתה אשה קנה בעלה וכיון
דיש להבעל ק"פ לא היתה האשה יכולה להקדיש גם הגוף לפי"ד הב"ש הנ"ל דכיון דאי
מועיל הקדוה"ג לא יכול הבעל להוציא הפירות ואי דמשפחת ששניהם הספימו על

ההקדש והבעל הקדוש גם ק"פ שלו ז"א דאי הוי ידע הבעל מההקדש א"כ הו"ל הקמה והאיך הוי מצי למיתני ואח"כ היפר לה בעלה דהא פיון שהקים לה שוב א"י להפר לה וע"כ דמיתני פשלא ידע הבעל מההקדש ונשפיר פריה הש"ס מה שקנתה אשה קנה בעלה ואינו מועיל פלל הקדישה גם לגבי הגוף פנ"ל [וא"ל דהא קיי"ל ב"ב נ"א ע"ב במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות ז"א דהא כ' התוס' שם בשם ר"י דהיי"ד שאינו אוכל הפירות אבל נ"מ הם אותם פירות וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות ע"ש וא"ש וע' בתוס' גיטין ע"ז ע"ב]: אמנם הא קשיא לי הרי באמת מה"ת פיון דאין לו לבעל רק ק"פ הא קדוה"ג מפקיע מידי שיעבוד והוי הדין דתמות דהלל"מ דחטאת שמתו בעלי למיתה אזלה ורק חכמים אלמוה לשעבודא דבעל ואמרו דידו עדיפא מידה האיה יכלו חכמים לעקור דבר מה"ת בקום ועשה וה"ה החרף מוה' יהושע העליר נ"י מפה"ק העירני שמדברי התוס' דסוטה הנ"ל ג"כ קשיא במ"ש דלהכי הנשיאות לפהגים מנחותיהן נשרפות אפי' מנחת נדבה משום שיש לבעליהן חלק בהן פיון דמה שקנתה אשה קנה בעלה הלא אין לבעל רק ק"פ ומה"ת קדוה"ג מפקיע מידי שיעבוד וצריף להיות מנחתה נאכלת והאיה נימא דמשום דרבנן אלמוה לשעבודי' דבעל תהי' מנחתה נשרפת והאיה עקרו רבנן דבר מה"ת בקו"ע ובלא"ה אין להקשות דהרי מבואר בתוספי הרא"ש יבמות ס"ו ע"א דהא דמה שקנתה אשה קנה בעלה אינו אלא מדרבנן דמד"ת אין לבעל בנכסי אשתו כלום א"כ אמאי אין מנחתה נאכלת מפני שיש לו חלק בה ומסיק דשירים מתפזרין על בית הדשן והאיה נימא דשירים מתפזרין לאיבוד משום דבר שאינו אלא מדרבנן אף זה לק"מ עפי"ד התוס' בגיטין מ"ז ע"ב שהקשו על הא דקא' וילביתיה מלמד שאדם מביא בפורי אשתו והרי מה"ת אין לבעל פירות בנכסי אשתו אלא תקנתא דרבנן בעלמא הוא ות' פיון דדרף נשים שנותנות פירות לבעליהן הוי פדאורייתא ע"ש וא"כ הה"נ י"ל פן אף זה אמרתי להעיר לכאורה בגמ' דסוטה שם דקא' אלא הקומץ קרב בעצמו והשירים קרבינו בעצמן ופריה איקרי פאן פל שהוא ממנו לאישים ה"ה בבל תקטירו אר"י ברי' דר"ש בן פזי דמסיק להו לשם עצים כר"א כו' ופירש"י דנימא הכי אם ראויין הם להקטיר ולא היתה ראוי' ליקמץ פדיו מנחת פהו ה"ז הקטרה לשמה וקמיצה לא מעלה ולא מורד ואם ראוי' היתה ליקמץ ואלו שירים הרי הן כשאר עצי המערכה ע"כ.

ולכאורה יש להעיר עפי"ד התוס' ב"ב פ"א ע"ב ד"ה דמקדיש שהקשו אמאי לא פריף דליקדש לי ע"ת שאם אינה תודה יקדש הלחם לבדה"ב או לדמי נסכים ות' דגבי תודה פיון שעשה מ' חלות מד' מינים מוכחא מילתא שלשם תודה מביאם ולהכי אפי' הקדש ע"ת חשיב חב"ע כו' ולפי"ז מאי מהני הכא תנאי פיון דמוכחא מילתא שאינה מנחת פהו מדקמץ אותה ומנחת פהו אינה נקמצת אולם באמת ג"ז לק"מ דשם התנאי הוא בלחם וכיון דבלחם גופי' מוכחא מילתא שלשם תודה מביאם ל"מ תנאי משא"כ הכא הא התנאי הוא בשירים ובשירים גופייהו ליכא היכרא שאינה בתורת מנחת פהו פיון שהקומץ כפר נקמץ].

אמנם הדבר נכון עפימ"ש הש"ף ביו"ד סי' רט"ו ס"ק י"א דהיכא דיש לחוש שתתבטל תקנתם לגמרי יכולין לעקור אף בקו"ע פדי לקיים דבריהם ע"ש [ומש"ש הש"ף בשם הב"י דהיכי דראו חכמים טעם לדבריהם יכלו לעקור דבר מה"ת אף בקו"ע לא הי' צריף להביא זאת בשם הב"י דהרי הוא מבואר בתוס' בכ"ד ומהם ביבמות פ"ח ע"א ד"ה מתוך

ובבזיר מ"ג ע"א ד"ה וְהַי וּבַע"ז י"ג ע"א ד"ה אָמַר] וא"כ ה"נ נוכל לומר דכיון דאי
גימא דהקדש מפקיע מידי שעבוד לעולם תוכל להפקיע ממנו הפירות ותבטל תקנ"ח
שיתקנו לו פירות תחת פרקונה ולכך יש פח ביגדם אפי' נגד ד"ת בקו"ע.

ועפ"י נראה לומר עוד טעם נכון לסברת התוס' הנ"ל שפיתבו דלא אלמוה לשעבודין
אלא בגוף מע"י אבל המותר פינו שאינו אלא לפירות לא אלמוה דהנה לכאורה הקשיתי
בגמ' שם דקא' בְּהָא דְתַנְּנָן קִנְיָנָם שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה לְפִיָּה א"צ להפר רע"א יפר שְׁמָא תַעְדִּיף
עָלָיו יֵתֵר מִן הֶרְאוּי לֹא רִיב"נ אֹמֵר יִפְרֵי שְׁמָא יִגְרָשְׁנָה וְתֵהָא אֲסוּרָה לְחִזּוֹר לֹא וּמוֹקֵי שָׁם
בְּאוֹמְרָת יִקְדָּשׁוּ יְדֵי לְעוֹשֵׂיהֶם דִּינְדִים אֵיתְנָהוּ בְּעוֹלָם וְלֵהֲכִי חַל הַגָּדֵר אַע"ג דְּהוּי דְשִׁלְב"ל
פִּינוּ דְלָא יוֹכֵל לְחוּל רַק אַחַר שְׁתַּתְּגַרְשׁ וּפְרִיָּה וְכִי קְאָמְרָה הֲכִי מִי מְקַדְּשִׁי הָא מִיִּשְׁעֵבְדָּא
לִי וּמְתַרְץ רַב אֲשֵׁי קוֹנְמוֹת מְפַקִּיעִין מִיְדֵי שְׁעֵבֹד וּפְרִיָּה וְנִקְדָּשִׁי מִהֲשִׁתָּא וּמִשְׁנֵי אֲלֵמוֹה
רַבְּנָן לְשְׁעֵבְדָּא דְבַעַל וְהָתָם ג"כ קְשִׁיָּא אִיָּהּ יְכָלוּ חֲכָמִים לְאַלֵּם שְׁיַעְבּוּדוֹ שְׁיַעְקֹר עֵי"ז
נָדָר דְּאוֹרְיִיתָא הָרִי מְצִינּוּ בַב"מ מ"ח ע"א בְּסוּגִיָּא דְמַעוֹת קוֹנוֹת נִתְּנָה לְסִיטוֹן מְעַל
דְּמִשּׁוּם דְּמַה"ת מְעוֹת קוֹנוֹת לֹא יְכָלוּ חֲכָמִים לְפִטְרוֹ מְמַעֲיָלָה וְאִי דְנִימָא עֵפִי"ד הַשְּׁ"ף
הַנְּ"ל שְׁכ' דְּכָדִי שְׁלֵא יִתְבַּטֵּל תְּקַנְתָּם יְכָלוּ לְעַקֹּר דְּבָר מַה"ת אָף בְּקו"ע ז"א דְהָא הֲכָא
בְּלֵא"ה תוֹכֵל לֹמֵר אִינִי גִיזוּנָת וְאִינִי עוֹשֶׂה אֲבָל בְּאַמַּת לִק"מ דְּהָרִי בְּאַמַּת רְצָה הַשְּׁ"ס
לְשִׁנּוּי שָׁם עַל הָא דְפְרִיָּה הָא מִיִּשְׁעֵבְדָּה לִי דְאָמְרָה לְכִי מִיִּגְרָשָׁה וּפְרִיָּה מִי אִיפָּא מִיְדֵי
דְּהִשְׁתָּא לֹא קָדִישׁ וְלִקְמִי קָדוֹשׁ וּמִשְׁנֵי אֲלֵמָה לֹא אִילּוּ הָאוּמֵר לְחִבְרִי שְׁדָה זֹו שְׁאֵנִי
מוֹכֵר לָהּ לְכַשְׁאֲקֻסָּה מִמָּה תִּיקְדָּשׁ מִי לֹא קָדָשָׁה וּפְרִיָּה מִי דְמִי הָתָם בְּיָדוֹ לְהַקְדִּישָׁה הֲכָא
אִין בְּיָדָה לְגַרְשׁ עֲצָמָה וְהַקְשׁוֹ הַתּוֹס' דְהָא בְּיָדָה לֹמֵר אִינִי גִיזוּנָת וְאִינִי עוֹשֶׂה דְרוּצָה לְיִישָׁב
גַּם אֲלִיפָא דַר"ל דַּס"ל דַּא"י לֹמֵר אֲנוּ"ע א"כ שְׁפִיר קְאָמֵר דְּאַלְמוּהָ לְשְׁעֵבְדִי שְׁלֵא
תוֹכֵל לְעַקֹּר בְּקוֹנָם דְּכָדִי לְקַיָּים דְּבַרְיָהּ שְׁלֵא תַעְקֹר תְּקַנְתָּם יְכָלוּ לְעַקֹּר דְּבָר מַה"ת גַּם
בְּקו"ע וְא"כ לְפִי"ז א"ש סְבֵרַת הַתּוֹס' הַנְּ"ל דְּבִמְוֹתָר לֹא אֲלֵמוּהָ דְּהַתִּינַח בְּגוֹף מַע"י שְׁפִיר
אַלְמוּהָ פְּדִי לְקַיָּים תְּקַנְתָּם מִשָּׂא"כ בְּמוֹתֵר הָא פְּתַב בְּשִׁטָּה מְקוֹבְצָת בְּסוּגִיָּא שָׁם בְּשָׁם
הַרְשָׁפ' א' וְהַרְמַב"ן דְּגַם ר"ל מוֹדָה דַּא"י לְכוּפָה עַל הַמְּוֹתֵר וְכ"כ בְּתוֹס' ב"ב קל"ט ע"ב
ע"ש וְא"כ לֹא יְכָלוּ לְאַלֵּם הַשְׁעֵבֹד שְׁיַתְבַּטֵּל עֵי"ז נָדָר דְּאוֹרְיָי וְאִי דְעַקֹּר תְּקַנְתָּם ז"א
דְּהָא בְּלֵא"ה יְכוּלָה לְעַקֹּר הַתְּקַנָּה שְׁתֵּאמֵר אִינִי נוֹטְלָת מְעָה פְּסוּף וְאִינִי נוֹתְנָת מוֹתֵר וְא"כ
לֹא יוֹעִילוּ פְלוֹם בְּמָה שְׁיֵאמְרוּ שְׁאִין הַגָּדֵר חַל וְא"כ שְׁפִיר א"י לְעַקֹּר דְּבָר מַה"ת בְּקו"ע:
ועפ"י דְרַבְּנּוּ זֶה אֲנִי מְבִין דְּבַרֵי הַשְּׁ"ס יְבָמוֹת צ"ג דְּקֵא' הָתָם ר"ל בְּשִׁי ר"ע דַּס"ל אִין
אָדָם מְקַנָּה דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם וְהָא דַּאֲר"ע קוֹנָם שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה לְפִיָּה יִפְרֵי שְׁמָא תַעְדִּיף
עָלָיו יֵתֵר מִן הֶרְאוּי לֹא מוֹקֵים לָהּ בְּאוֹמְרָת יִקְדָּשׁוּ יְדֵי לְעוֹשֵׂיהֶן וְקֵא' וּפְלִיגָא דְרַב"י
דַּאֲרַב"י ר"ה פְּרַב וְרַב כַּר' יִנְאִי כו' וְרַב"י כַּר"ע דְּאָמֵר אָדָם מְקַנָּה דְשִׁלְב"ל וְהַקְשׁוֹ
הַמְּפִנְרָשִׁים דְּאַמְאִי לֹא מוֹקֵי ר"נ בְּאַמַּת הַמְּשִׁנָּה דְקוֹנָם שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה לְפִיָּה בְּאוֹמְרָת יִקְדָּשׁוּ
יְדֵי לְעוֹשֵׂיהֶן וּבְאַיְזָה סְבָרָא קְמִיפְלִגִי ר"ל וְרַב"י וְנִרְאָה דְהֵנָּה בְּאַמַּת אִם אָמְרָה קוֹנָם
שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה לְפִיָּה הוּי דְּבָר שֵׂא"ב מְמַשׁ וְאִין הַגָּדֵר חַל רַק מְדַרְבְּנָן כַּמ"ש הַשְּׁ"ף בִּי"ד
סִי' רל"ד רַק שָׂאֵם אָמְרָה יִקְדָּשׁוּ יְדֵי לְעוֹשֵׂיהֶן שְׁהַזְכִּירָה הַחֲפִץ הוּי יֵשׁ בּוֹ מְמַשׁ כַּד' הַר"ן
בְּנִדְרִים ט"ז ע"ב וְלִפִּי"ז נוֹכֵל לֹמֵר דַּר"נ ס"ל פְּרַב דְּאֲשָׁה יְכוּלָה לֹמֵר אִינִי גִיזוּנָת וְאִינִי
עוֹשֶׂה א"כ תְּקַשִׁי לְדִידִי וְנִקְדָּשׁוּ מִהֲשִׁתָּא וְאִי דְאַלְמוּהָ רַבְּנָן לְשְׁעֵבְדָּא דְבַעַל ז"א דְהָאִיָּהּ
יְכָלוּ לְעַקֹּר דְּבָר מַה"ת בְּקו"ע (וְלַר"נ לֹא נִרְאָה לֹא לֹמֵר זֶה דְהֲכָא הוּי בְּיָדָה שְׁתוֹכֵל

לומר אנו"ע פִּינן דַּאינו דוּמָה לְהָא דְהָאוּמָר לְחַבְרֵירוּ שְׂדָה זֹו לְכַשְׁאֲקַחְנָה מִמָּה תִּקְדָּשׁ פִּינן דְּהָתָם הֵיִיא שְׁרוּצָה שְׁיַחֲוֵל אָף שֶׁלֵּב"ל הוּא בְּיָדוֹ דְּבִידוֹ לְהַקְדִּישׁוּ מִשָּׂא"כ הֵכָא מָה לָּנוּ שְׁתוּכַל לֹמַר אֲנוּ"ע עַכ"פּ הַקּוֹנָם אֵין בְּיָדָה עֲכָשְׁיוּ וְכֵן תְּמָהוּ בְּאַמְתּוֹ הַמְּפֹרָשִׁים ע' בְּשִׁיטָה מְקוּבָצֵת] וְאִי דְכָדִי שְׁלֵא תַתְּבַטֵּל תְּקַנְתָּם יְכוּלִין לְעַקְוֹר בְּקוּ"ע ז"א דְּהָא בְּלֵא"ה תוּכַל לְבַטֵּל שְׁתֵּאמַר אֲנוּעַ וְע"כ ס"ל דְּלֵא מִיתוּקְמָא הַמְּשֻׁנָה בְּאוּמָרְתּוֹ יְקַדְּשׁוּ יְדֵי לְעוֹשֵׂיהֶן רַק שְׁאֲעֵנָה אוּלָם שְׁאֲנִי עוֹשֶׂה לְפִיָּה א"כ הוּי דְּבַר שֵׂא"ב מִמֶּשׁ וְא"כ ל"ה הַגְּדֵר רַק מְדַרְבְּנָן וְא"כ שְׁפִיר יְכוּלִין חֲכוּ"ל לְאֵלָם שְׁעַבּוּדִי פְּדִי לְעַקְוֹר נְדָרָא דְּרַבְּנָן מִשָּׂא"כ ר"ל לְשִׁטְתִּי דַּס"ל דַּא"י לֹמַר אֲנוּ"ע א"כ שְׁפִיר מוּקִים הַמְּשֻׁנָה בְּאוּמָרְתּוֹ יְקַדְּשׁוּ יְדֵי לְעוֹשֵׂיהֶן וְאִי דַּאִיָּה יְכוּלִין לְעַקְוֹר דְּבַר מַה"ת בְּקוּ"ע ז"א דְּהָא פִּינן דְּסוּבְּרַ דַּא"י לֹמַר אֲנוּ"ע א"כ שְׁפִיר יְכָלוּ לְעַקְוֹר דְּבַר מַה"ת פְּדִי לְקַנְיִים תְּקַנְתָּם וְכַנְ"ל: אָמְנָם הָא קָשְׂיָא לִי בְּסוּגְיָא זֹו בְּהָא דְּפָרְיָה לְבַתֵּר דְּמִשְׁנֵי ר"א קוֹנָמוֹת מְפַקִיעִין מִיָּדִי שְׁעַבּוּד וְנִקְדְּשׁוּ מִהַשְׁתָּא דִּילְמָא לְעוּלָם חָל הַקּוֹנָם גַּם מִהַשְׁתָּא דְּמְפַקִיעַ מִיָּדִי שְׁעַבּוּד וְאִי דַּא"כ לְמָה אֲצֻטְרִיכוּ לְהוּ לְמִימַר שְׁמָא תַעֲדִיף אוּ שְׁמָא יְגַרְשָׁנָה נוּכַל לֹמַר עַפִּי"מ דַּאִיָּת' בְּמִשְׁנָה גִיטִין מ בְּעַבְדָּ שְׁעַשְׂאוּ רַבּוּ אֲפוֹתִיקִי לְאַחֲרִים וְשַׁחֲרָרוּ דְּחִיבֵי הַמְּשַׁחֲרַר לְרַשְׁבֵּ"ג מְטַעַם דְּחִיק שְׁיַעֲבּוּדוּ שְׁל חַבְרֵירוּ וְאַנְוּ קִי"ל הִלְכָה פְּרַשְׁבֵּ"ג בְּמִשְׁנֵתֵינוּ וְהִנֵּה הַמַּהֲרִי"ט בְּתִשְׁבָּה ח"א ס' ה' פְּתַב דְּהָא דְּקוֹנָם מְפַקִיעַ דְּוָקָא מַע"י שְׁעוֹשֶׂה בְּצִמְרָא מְשׁוּם דִּיכּוּלָּה לְסַלְקוּ בְּמַעוֹת וּלְכַף קוֹנָם מְפַקִיעַ אָבַל ז' מְלָאכוֹת דְּמַחְוִיבַת כָּל אִשָּׁה לְעַשׂוֹת לְבַעֲלָהּ אֵין קוֹנָם מְפַקִיעַ מִפְּנֵי שֵׂא"י לְסַלְקוּ בְּמַעוֹת.

וְהִנֵּה הַתּוֹס' בְּב"ק ק' ע"א פְּתַבוּ דְּהִיכִי דְּקָם דִּינָא בְּדִיבּוּר חֲשִׁיב מְזִיק מִמֶּשׁ וְא"כ מְחַוִּיבַת הָאִשָּׁה שְׁאֲסָרָה מַע"י עַל בְּעֵלָהּ בְּקוֹנָם לְשַׁלֵּם לוֹ מְטַעַם מְזִיק שְׁעַבּוּדוּ שְׁל חַבְרֵירוּ דְּהָא ע"כ קָאִי לְר"ל דַּא"י לֹמַר אֲנוּ"ע כַּד' הַתּוֹס' הַנֵּ"ל וְחִיבִיבַת לְשַׁלֵּם לְבַעֲלָהּ כְּמוֹ הַמְּשַׁחֲרַר דְּחִיבֵי אָף דְּשַׁחֲרֹר מְפַקִיעַ מִיָּדִי שְׁעַבּוּד כְּנ"ל וְהִנֵּה בְּנִדְרִים פ"ה ע"ב אָמַר שְׁמוּאֵל נְדָרָה מִב' כְּפָרוֹת בְּאַחַת מִתְּעַנָּה וּבְאַחַת אֵין מִתְּעַנָּה מִתּוֹף שְׁהוּא מִפְּר לְמַתְּעַנָּה מִפְּר לְשִׂאֵין מִתְּעַנָּה וְא"כ הָא הֵכָא הַסּוּגְיָא אֲזֵלָא לְשְׁמוּאֵל וּלְפִי"ז מ"פ הַש"ס וְנִקְדְּשׁוּ מִהַשְׁתָּא דִּילְמָא בְּאַמְתּוֹ קַדִּישׁ מַע"י מִהַשְׁתָּא וְהִינּוּ מָה שְׁיִכּוּלָּה לְסַלְקוּ בְּמַעוֹת וּמִיָּרִי דַּאִיָּת לָהּ נְכָסִים שְׁנִקְנוּ לָהּ ע"מ שְׂאֵין לְבַעֲלָהּ רְשׁוּת בְּהֵן וְא"כ הָא הָאִשָּׁה חִיבִיבַת לְשַׁלֵּם לְבַעֲלָהּ בְּעַד מַעֲשֵׂה יְדֵי פְּדִין מְזִיק שְׁעַבּוּדוּ ש"ח דְּקָם דִּינָא בְּדִיבּוּר הוּי מְזִיק מִמֶּשׁ וְגוּבָה נְזָקוֹ מִהֵנָּה נְכָסִים שְׂאֵין לְהַבְעֵל רְשׁוּת בְּהֵן א"כ נְדָר זֶה ל"ה דְּבָרִים שְׁבִינּוּ לְבִינָה מְשׁוּם שְׂאֵין לְהַבְעֵל הַפְּסֻד וְא"כ אֵינוּ מוֹעִיל הַהִפְרָה וּלְכַף קֵאֵר"ע שְׁמָא תַעֲדִיף דְּהַעֲדָפָה שַׁע"י הַדְּחַק הוּי לְאִשָּׁה וַיֵּשׁ לוֹ הַפְּסֻד כַּמ"ש הַתּוֹס' בַּד"ה רַע"א יִפְר וְהוּי שְׁפִיר דְּבָרִים שְׁבִינּוּ לְבִינָה פִּינן דְּבַעֲבוּר זֶה אֵינָה צְרִיכָה לְשַׁלֵּם לוֹ מְשׁוּם דַּאִינָה מְשׁוּעָבְדַת לוֹ לְעַשׂוֹת הַעֲדָפָה ע"י הַדְּחַק וְגַם לֹא בְּרִי הִיזְקָא וְכֵן שְׁמָא יְגַרְשָׁנָה דַּאִיָּה יְהִי דְּבָרִים שְׁבִינּוּ לְבִינָה וְכִינּוּ דְּמִיפְר לָהּ עַל הַהַעֲדָפָה וְכֵן עַל אַחַר גִּירוּשֵׁין דְּהוּי דְּבָרִים שְׁבִינּוּ לְבִינָה וּמִתּוֹף שְׁהוּא מִיפְר לָהּ עַל חֲלוּת הַגְּדֵר אֲזַ מִיפְר ג"כ עַל דְּהַשְׁתָּא אָף שְׂאֵינוּ נְדָר בֵּינוּ לְבִינָה כְּנ"ל.

וְכַדָּאֵר שְׁמוּאֵל לְעַנֵּן נְדָרֵי ע"נ דְּמִתּוֹף שְׁמִיפְר לְמַתְּעַנָּה מִיפְר לְשִׂאֵינוּ מִתְּעַנָּה וְת"ק ס"ל דַּא"צ לְהַפְר פִּינן דְּקוֹנָמוֹת אֵין מְפַקִיעִין מִיָּדִי שְׁעַבּוּד וְכַמ"ש הַר"ן בְּנִדְרִים פ"ה בְּטַעְמָא דַּת"ק וְנִלְפַענ"ד לְתַרְץ עַפִּי"מ שְׁהַקְשָׁה הַר"ן בְּסוּגְיָא בְּשֵׁם רַבּוּתֵינוּ ז"ל הָאִיָּה יִפְר מְשׁוּם שְׁמָא יְגַרְשָׁנָה וְהָא אֵין הַבְעֵל מִיפְר אֲלֵא נְדָרֵי ע"נ וְדְבָרִים שְׁבִינּוּ לְבִינָה וְהֵכָא פִּינן שְׂאֵין

הַנְּדָר חָל אֲלֵא לְאַחַר שְׁיִגְרָשְׁנָה הָאִיף הוּא יָכוֹל לְהַפֵּר וְתִי פִינּוֹן דְּמַדִּינָא חֲזִיל קוֹנֵם
מַעֲכָשׁוּי אֲלֵא מְשׁוּם דְּאֶלְמוּהָ לְשַׁעְבוּדָא דְּבַעַל דְּלֵא לִיחֻוּל מְהַשְׁתָּא כִּי אֶלְמוּהָ לְזִכּוּתִי הוּא
דְּאֶלְמוּהָ וְלֵא לְאַפְקוּעֵי זְכוּתִי בְּמֵאֵי דְּהוּי מְצִי מִיפֵר מְדִינָא וְע' בִּשְׁעָה"מ פִּי"ב מְנֻדְרִים
שְׁהִבִיא בְּשֵׁם הַנ"מ דְּהָא דְּאַצְטְרִיכוּ לְתַרְזֵן הֵכִי מְשׁוּם דַּע"כ ס"ל דְּהָא דָּאֵר"ע בְּנֻדְרִים
פ"ט בְּאוֹמְרַת הַרְנִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁאַתְגְּרֵשׁ דְּהַבְּעַל מִיפֵר אִינוּ אֲלֵא לְגַבֵּי נְדָרֵי ע"נ אֲבָל
דְּבָרִים שְׁבִינוּ לְבִינָה כֹּל שֶׁהוּא לְאַחַר גְּיֻרוּשֵׁין אִין זֹו דְּבָרִים שְׁבִינוּ לְבִינָה ע"ש וַא"כ
לפִּי"ז מְנוֹשֵׁב קוֹשְׁיִתְנוּ הַנ"ל דַּע"כ אֲצְטְרִיף הַש"ס לְתַרְזֵן מְשׁוּם דְּאֶלְמוּהָ לְשַׁעְבוּדָן
דְּבַעַל דָּאִי הוּא"א דְּבִאָמַת מְפָקִיעַ מִיַּדִּי שַׁעְבוּד וְרַק מְשׁוּם שְׁחִיבְתָּ לְשֵׁלֵם ל"ה דְּבָרִים
שְׁבִינוּ לְבִינָה א"כ הָאִיף קֵא' יִפֵּר שְׁמָא יִגְרָשְׁנָה נְהִי דָּאֵח"פ יֵהִי דְּבָרִים שְׁבִינוּ לְבִינָה הָא
לַע"ע ל"ה דְּבָרִים שְׁבִינוּ לְבִינָה וְהָאִיף מְצִי לְהַפֵּר עוּי"ל עִפִּימ"ש הַר"ן בְּשִׁמְעָתִין דְּגַם
לְמֵאֵי דְּמִסְקִינּוּ שְׁאֵנִי קוֹנְמוֹת דְּמִפְקִיעִין מִיַּדִּי שַׁעְבוּד ג"כ צְרִיכִין לְאוּקְמִי בְּאוֹמְרַת יִקְדָּשׁוּ
יַדִּי לְעוֹשְׁיָהֶן דָּאֵל"כ אִין אָדָם מְקַדִּישׁ דְּשֵׁלֵב"ל וְכ"כ הַטּוֹר בִּיּוֹ"ד סוּס"י רל"ד ע"ש דְּלֵא
כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּקִיּוּשֵׁין ס"ג וַא"כ הָא פְּתִבוּ הַתּוֹ בְּכַתְּנֻבוֹת מ"ז דַּע"כ אִין לְהַבְּעַל זְכוּת
בְּגוּף הַיָּדִים רַק לְאַחַר שְׁעֲשֻׁתָּה זֹוּכָה בְּמַעֲשֵׂה יַדֵּי ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּזֹה לֵא הוּי מְזִיק
שַׁעְבוּדוֹ פִּינּוֹן שֶׁהִיא הַקְּדִישָׁה הַיָּדִים הָא בְּשֵׁלָה הִיא עוֹשֶׂה וּמַע"י מְמִילָא נְאָסְרוּ וְכִסְבָּרָא
זֹו פְּתַב הַתּוֹמִים בְּסִי' כ"ה לִיִּשְׁבֵּב קוֹשְׁיָא הַגְּרַח"י ז"ל לְעַנְנֵן מוֹכֵר שֵׁט"ח לְחַבְרִיּוֹ וְחִזּוֹר
וּמְחִלוֹ מְחוּל עִי"ש: נְחִזּוֹר לְמֵאֵי דְּאֵתְאֵן עֲלָה דָּאִין יְכוֹלַת בְּיַד הָאִשָּׁה לְהַקְדִּישׁ מִלְּבוּשֵׁי
כְּשֶׁהַבְּעַל אִינוּ מְתַרְצָה בְּדָבָר דְּאֶלְמוּהָ לְשַׁעְבוּדָא דְּבַעַל דָּאִין הַקְּדָשׁ מְפָקִיעוּ אִפִּי' בַּקְּדוּהָ ג'
וּמַכ"ש בְּהַקְדָּשׁ דְּמִים הָא פְּסִקִינּוּ בַח"מ סִי' קִי"ח דָּאִין ק"ד מְפָקִיעַ שׁוּם שַׁעְבוּד וּבְפִרְט
הַקְּדִישׁוֹת דִּידָן דְּמִבְּנָאָר בַּח"מ סִי' רִי"ב ס"ח דְּהָאִידְנָא כֹּל הַקְּדָשׁ יֵשׁ לוֹ דִּין חֻלִּין שְׁאִין
הַקְּדָשׁ עֲתָה לְבַדָּה"ב וְאִינוּ אֲלֵא לְצַדִּיקָה וִי"ל שְׁאִפִּי' הַפּוֹסְקִים דַּס"ל דְּגַם הַקְּדָשׁ דְּמִים
מְפָקִיעַ מִיַּדִּי שַׁעְבוּד אֲבָל הַקְּדִישׁוֹת דִּידָן מוֹדוּ דָּאִין מְפָקִיעִין מִיַּדִּי שַׁעְבוּד וְכֵן מְצִאתִי
מְפֻרָשׁ בְּשׁו"ת מִבִּי"ט ח"א סִי' רַע"ד שֵׁכ' וְז"ל וְכָל זֶה הוּא אִפִּי' הִי הַקְּדָשׁ זֶה לְבַדָּה"ב
אֲבָל כְּבָר פְּתִבוּ הַמְּפֻרָשִׁים ז"ל דְּסִתְּמֵם הַקְּדִישׁוֹת בִּזְה"ז הֵם לְעַנְיִים וְאִין הַקְּדָשׁ זֶה מְפָקִיעַ
מִיַּדִּי שַׁעְבוּד וְכֵמוּ שֶׁהִשִּׁיב הַרְמַב"ן ז"ל תְּשׁוּ רַס"ט וְכֵן הַרְשֵׁב"א ז"ל סִי' תְּרִי"ח עַל מִי
שֶׁהַקְּדָשׁ נְכָסִיו וְהִי חֵיב לְחַבְרִיּוֹ מְנָה הִשִּׁיב דְּמִלּוֹה גּוֹבָה מִן הַקְּדָשׁ דְּסִתְּמֵם הַקְּדָשׁ לְעַנְיִים
וְנִרְאָה דַּא"צ שׁוּם פְּדִיוֹן אִפִּי' בְּדָבָר מוּעָט כַּק"ד בְּבַדָּה"ב דְּהַקְּדָשׁ עַנְיִים אִין בּוֹ שׁוּם
קְדוּשָׁה דְּמִמּוֹן הַדְּיוּט הוּא וְאִסּוּר לְהַלּוֹתוֹ בְּרִיבִית כּו' וְנ"מ דְּהַקְּדָשׁ עַנְיִים הוּי כְּשֵׁל הַדְּיוּט
וְאִינוּ מְפָקִיעַ מִיַּדִּי שַׁעְבוּד וְלֵא יִצְטָרֵף שׁוּם פְּדִיוֹן לְגַבּוֹת מְמַנּוּ הַב"ח כְּשֵׁאִין לוֹ נְכָסִים
אַחֲרִים לְפָרוֹעַ מִהֵם הַחֹב עַכ"ל הַרִי נְשַׁמַּע מַכ"ז דְּבַהַקְדָּשׁ עַנְיִים אִין שׁוּם סִפְק לּוֹמֵר
שִׁיפְקִיעַ מִיַּדִּי שַׁעְבוּד וַא"כ אִם הַבְּעַל מוֹחָה אִפִּי' בְּבַגְדֵי מְלוּג שְׁלָה ל"מ הַקְּדִישָׁה וְע'
בְּתִשׁוּ' נּוּב"י מַהדו"ת חִי"ד סִי' קנ"ט שְׁמִסְתַּפֵּק בְּזֶה וּלְפַעַע"ד הַדְּבָר פְּשׁוּט דָּאִינוּ מוֹעִיל
הַקְּדִישָׁה בְּלִי הַסְּכָמַת הַבְּעַל: וְהִנֵּה אִם לֵא הִי נְדָר גְּדוֹל כְּזֶה לְחַלֵּק כֹּל מִלְּבוּשֵׁי לְעַנְיִים
פִּינּוֹן שֶׁהִי בְּעַת שֶׁהִיָּתָה מְקֻשָּׁה לִילֵד וְצַדִּיקָה מְצַלֵּת מִמִּיתָה הוּי נּוֹכַל לּוֹמֵר דְּהוּא בְּכָלֵל
רְפוּאָה שְׁחִיב בְּעֲלָה לְשֵׁלֵם ע' מַהרִי"ט ח"א סִי' קכ"ז לְעַנְנֵן אֲפִטְרוֹפֵס.

אוּ דְּהוּי נּוֹכַל לְדַמּוֹת לְהָא דְּמִבְּנָאָר בַּאֵה ע"ז סִי' צ"ב ס"ד בְּרַמ"א בְּאִשָּׁה שַׁעְבָּרָה עַל
הַתְּקִנָּה דְּהַבְּעַל חֵיב לְשֵׁלֵם קִנְס בְּעֵדָה דְּהוּי פְּפָרָה אֲמָנָם בְּנְדָר גְּדוֹל כְּזֶה לֵא מְסַתְּפֵר
לְמִימֵר הֵכִי אִם לֵא שֶׁהִיא נּוֹשֵׂאת וְנוֹתְנַת בְּתוֹף הַבֵּית דְּמִבְּנָאָר בַּב"ש סִי' צ"ב ס"ק י"ג

בַּשֵּׁם מַהֲרִי מִיַּפְנֵי שָׂאם נִדְרָה לְצַדִּיקָה צָרִיף הַבַּעַל לְשֵׁלֵם בְּעֶדָה וּמִבְּנֵי בִתְשׁוֹ שֵׁם
הַטַּעַם דִּלְא יִגְרַע כַּח הַקְדָּשׁ מִפְּחַ הַקְדְּיוֹט פִּינָן דְּבִהַדְּיוֹט מְמַפְרָה מְמַפְרָה גַם בְּהַקְדָּשׁ מוֹעִיל
הַקְדִּישָׁה וְעַל שֵׁם ח"מ סוּס"י צ"ו מ"ש בַּשֵּׁם תִּשׁוּ הָרָא"שׁ: אֵף בְּעִיֶקֶר הַדִּין אִי הָיִי גַם
הַסְפַּמַּת הַבַּעַל בְּזָה אִם יְכוּלָה לְהַעֲרִיף הַבְּגָדִים וְלַתַּת דְּמִים תְּמוֹרַתָּם הִנֵּה מְקוּר דִּין זֶה
נוֹבַע מִשֵּׁם גִּישֵׁי ע"ד גְּבִי הַר"ז גִּישָׁה ע"מ שְׁתַּתְּנִי לִי אֶצְטֵלִיתִי וְאָבָדָה אֶצְטֵלִיתִי
אֶצְטֵלִיתָ דְּנָקָא קָא' רִשְׁבַּג"א תַתָּן לוֹ אֶת דְּמִי וְהָתָם פְּסֻקִינָן פַּחְכְּמִים דַּל"מ נְתִיבַת דְּמִים
וְאֵף דְּמִבְּנֵי בַשֵּׁם שֵׁם לְחַלְק דְּדְּנָקָא בְּגִישֵׁי ל"מ נְתִיבַת דְּמִים מִשׁוּם דְּלֻצְעוּרָה קַמִּיפּוּנָן
וּבְנִתְיַבַּת דְּמִים אִין לָהּ צַעַר כ"כ עכ"ז הַרִי רַשֶׁבַּ"ג ל"ל הַסְּבָרָא דְּלֻצְעוּרִי וְאֶפ"ה קָא הָתָם
ע"ה ע"א דְּעַד קָאָן ל"ק רַשֶׁבַּ"ג דְּמַהֲנֵי נְתִיבַת דְּמִים אֶלָּא הֵיכָא דְּלִיתָא בְּעִינְיָ אַבְל הֵיכָא
דְּאִיתָא הַחֲפָץ בְּעִין ל"מ נְתִיבַת דְּמִים ע"ש א"כ בַּנ"ד דְּאִיתְּנָהוּ הַבְּגָדִים בְּעִינְיָהוּ מְחַוְּיַבַּת
לִיתָן הַבְּגָדִים וְלֹא דְמִיֶּהֱן וְכ"כ בְּפִירוּשׁ בִּתְשׁוֹ תַה"ד ס' שִׁי"א ע"ש שְׁכ' וְז"ל אַבְל
בְּעֵלְמָא דְּצָרִיף לְקִינִים הַתְּנֵאִי מִפְּחַ קִנְיָן אִין ת"כ אִין נְדָר לְצַדִּיקָה הֵיכָא דְּהַחֲפָץ בְּעִינְיָ צָרִיף
לַתַּת לוֹ וְלֹא מְצִי לְסַלְקוֹ בְּדְמִים עכ"ל וּמ"ש בְּהַג"ה ח"מ ס' רַמ"א ס"ז דְּהַמַּתְּנָה עִם
חַבְּרִי לַתַּת לוֹ חֲפָץ פ' יְכוּל לִיתָן לוֹ דְּמִי ע"כ מִיַּרְי בְּלִיתָא בְּעִינְיָ וְעַל בַּקְצוּה"ח שֵׁם
שְׁפָתַי דְּדְּנָקָא פְּשִׁמְכְרוּ אִין נְתִיבַת אִין הַקְדִּישׁוּ פִּינָן דְּכֶבֶר קְנָה הַלּוּקָח וְהַמְקַבֵּל וְכֵן הַקְדָּשׁ
וְכֶבֶר הוֹצִיאֻ מְרִשׁוֹתוֹ הָיִי פְּלִיתָא בְּעִינְיָ וְיְכוּל לִיתָן דְּמִי כַמ"ש הָרָא"שׁ בַּפ"ק דְּקִידוּשֵׁין
אַבְל אִם נְדָר חֲפָץ זֶה לִיתָן לְצַדִּיקָה פִּינָן דְּהַצְדָּקָה לֹא קְנָה עֲדִינָן גּוּף הַחֲפָץ דְּבִצְדָּקָה לְעַנְיִים
ל"א ב' אֲמִירָה לְגְבוּהַ כַּמְסִירָה לְהַדְּיוֹט דְּמִי הָיִי פְּלִיתָא בְּעִינְיָ דְּחַיִּיב לִיתָן גּוּף הַחֲפָץ
ע"ש אֲמָנָם בְּשׁוֹ"ת שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"ב ס' פ"ג פְּתַב דְּהָא דָא' דְּהֵיכָא דְּאִיתָא בְּעִינְיָ גַם
רַשֶׁבַּ"ג מוֹדָה דַּא"י לִיתָן לוֹ דְּמִים מִשׁוּם דְּלֻצְעוּרָה קַמִּיפּוּנָן וְרַק הֵיכָא דְּנָאָבַד מַמְנָה סָבַר
רַשֶׁבַּ"ג דְּסָגִי בְּהַרְוּחָא דִּידָן' וּמוֹחֵל עַל הַצַּעַר פִּינָן שְׁנָאָבַד מַמְנָה מִשַׂא"כ הֵיכָא דַּל"ש
לְצַעוּרִי רַק לְהַרְוּחָא אִם נוֹתָן הַדְּמִים סָגִי אַלְיָבָא דַּכ"ע וְכַה"ג אֲמָרִינָן בַּשֵּׁם ס"ב ס"ג
מָה לִי הֵן מָה לִי דְמִיֶּהֱן וְלַכּוֹף פּוֹסְק הַשְׁבּוּ"י שֵׁם דְּבַנְדָּר לַתַּת מְלַבּוּשָׁיו לְעַנְיִים יוֹצֵא
בְּנְתִיבַת דְּמִיֶּהֱן וּבְאַמְתַּת מְסַתִּימַת לְשׁוֹן הַרַמְ"א ח"מ ס' רַמ"א מִשְׁמַע דְּאַפִּי אִיתָא בְּעִין
יְכוּל לִיתָן דְּמִי וְכֵן בְּסִי שְׁל"ב בַּה"ב שְׁשַׁכֵּר פּוּעָלִים וַא"ל לִיתָן לוֹ חֲפָץ בְּשַׁכְרוּ יְכוּל
לִיתָן לוֹ אַח"כ דְּמִי וּמִשְׁמַע אַפִּי בְּאִיתָא בְּעִינְיָ וְאֵף שְׁבָשׁו"ת בֵּית אֶפְרַיִם חַי"ד ס' נ"ו
קִיָּהה בְּדְבָרֵי הַשְׁבּוּ"י מ"מ יֵשׁ לְדְבָרֵי עֵיקָר בְּהַלְכָה וּבְדִרָה אֲגַב רְאִיתִי שְׁתַּמָּה בְּשׁוֹ"ת
ב"א הַנ"ל ע"ד הָרָא"שׁ שְׁכ' בְּגִישֵׁי גְבִי ע"מ שְׁתַּתְּנִי לִי אֶצְטֵלִיתִי וְיַרְאָה שָׂאם קַבְלָם
מִדְּעֵתוֹ הָיִי גַט וְז"ל וְבִלְא"ה יֵשׁ מְקוּם תִּימָה עַל הָרָא"שׁ דַּס"ל דְּמִדְּעֵתוֹ הָיִי גַט אַפִּי
לְרַבָּנָן דְּהָא בְּגִישֵׁי גְבִי ע"מ שְׁתַּתְּנִי לִי אֶת הַנְּיָר אַר"ח הָא מְנִי רַשֶׁבַּ"ג הָיִי כו' אֶפְשָׁר
דְּמִפְּיִסָה לָהּ בְּדְמִי וְלַפְמ"ש הָרָא"שׁ אַפִּי פְּרַבְּנָן גְּמִי אֶתְנָא דְּהָא לְדִידָן' גַּם לְרַבָּנָן מְהַנְּי
פִּיִּס בְּדְמִי כו' וְתִימָה עַל הַמְּפּוֹרְשִׁים שְׁלֹא נְתַעוּרְרוּ בְּזָה וּבְמַחֲכַת"ה אֶשְׁתַּמִּיט לִי דְבָרֵי
הַתּוֹסֶ' עֲרִכִין ל"ב ע"א ד"ה מְדַאָּצְטְרִיף הַלְל כו' שְׁהַקְשׁוּ שֵׁם מִשֵּׁם גִּישֵׁי הַנ"ל דְּהָא ע"כ
הָא דְאַמְרֵי רַבָּנָן אֶצְטֵלִיתָא דְּנָקָא בַּע"כ מִיַּרְי דְּאִי מִדְּעֵתוֹ לֹא גָרַע מִמְּחַוְּלִין לָהּ וְאַפ"ה
קֹאֵרשְׁב"ג תַתָּן לוֹ דְּמִי אֶלְמָא ס"ל לְרַשֶׁבַּ"ג דְּנְתִיבַת בַּע"כ הָיָא נְתִיבַת וַא"כ הֵיכָא קְאָמֵר
רַבָּא דְּנְתִיבַת בַּע"כ ל"ה נְתִיבַת וְתִי דְּלְרַבָּא מִיַּרְי הָתָם דָא' רַשֶׁבַּ"ג: תַתָּן דְּמִי מִדְּעֵתָן
וְאַפ"ה לְרַבָּנָן אֶצְטֵלִיתָא דְּנָקָא קָא' וְאִינְהּ מְגוֹרְשֶׁת וּבַע"ל דְּהָתָם בַּהַר"ז גִּישָׁה ע"מ שְׁתַּתְּנִי
לִי ר' זְוִי וְזוֹר וַא"ל מְחַוְּלִין לָהּ מָהוּ כו' אִינְהּ אֶלְיָבָא דְּרַבָּא דְּרַבָּא וְדָאִי אֶלְיָבָא דְּרַבָּנָן

אפי' מחולין לך ל"מ ע"ש הרי דיש פלוגתא בזה אם פלוגתת רשב"ג ורבנן הוא בבע"כ או במדעתיה.

ובמ"ש הב"א שם דבאמר ליתן בגדיו לעניים פיון דאמירתו לגבוה פמסירתו להדיוט נקנו גוף הפגדים לעניים ול"א מה לי הו מה לי דמיהו הנה אם אמרינו בהקדש עניים אמירתו לגבוה פמסירתו להדיוט נבוכו בזה הפוסקים הקדמונים ודעת הרמב"ן והרשב"א הובא במתנה אפרים ה' נדרים סי' ח' דל"א בהקדש עניים אמירה לגבוה כו' וכ"כ בה' צדקה סי' ב' בשם הרבנינו ירוחם וע' בקצוה"ח סי' רי"ב שכתב דדעת רוב הפוסקים דבצדקה ל"א אמירה לגבוה כו' וע' ב"ק ל"ו ע"ב ואפי' לדעת הפוסקים דגם בצדקה אמרינו אמל"ג פמסירה להדיוט מ"מ היכא דליכא לעניים רנוחא בזה ל"ש לומר אמירה לגבוה כ' לכ"ע ע' תוס' קידושין כ"ט ע"א וב"ב קל"ג וע' בקצוה"ח סי' רנ"ז.

ע"כ נלפענ"ד לדינא דיכולה האשה להעריף המלבושים עפ"י ב' פקיאם בשומא ולתת דמיהם לצדקה פמבואר ביו"ד סי' רנ"ט ס"א בהג"ה. דברי הדור"ש באהבה: סי' סט בעזהש"י יום ד' י"ג לירח אלול תרל"ח לפ"ק סטריא התולה ארץ על פלימה ייטיב הפתיכה והחתימה לכבוד הרב העריף ובקי המפלפל כש"מ יחזקאל זילבער נ"י דומ"ץ דק"ק אוליינאב יצ"ו: מכתבו היקר עם ח"ת הגיעני ואם אמנם הימים האלה מקודשים הם לשמים ולא עת היא להגות בפוללים אף יען חזקו עלי דברי שאלתו לתת לו מענה לא אוכל השב פניו ריקם ואבא היום אל העיון בדבריו היקרים ואשר ישים ד' בפי אשמוך לדבר בעזרתו י"ת ויתעלה: נפשו היפה בשאלתו נידן איש אחד משם שהלך למנוחות זה ה' שנים והניח אחריו עזבון בית צר שהי' דר בו ונשארו ממנו שבועה בנים ואשתו האלמנה דרה בהבית הלז פי עדיין לא תבעה פתובתה וזה פשתי שנים לקחה האלמנה לביתה אחד מבני' שהי' לה מבעלה המנוח שיזור הוא וב"ב עמה בעבור ההסקה שיתן ככל הצורך ועתה קם אחד מהאחים והדיר הנאת דירת הבית על אחיו ועל האלמנה ועל כל בני השוק שלא יזירו ולא יפנסו בהבית הלז וכעת בן האלמנה מסתפק ושואל אם יש למצוא לו היתר לדור בהבית פי אין ידו משגת לשכור לו דירה אחרת והוא ת"ח גרא וחרד לדבר ה' ומורא יעלה על ראשו לבל יפשל באיסור קונם ח"ו עכ"ש: הנה לא מיבעי' דעל האלמנה אין בכחו לאסור הדירה פיון דמבואר בש"ע אה"ע סי' צ"ד דכל זמן שאינה תובעת הפתובה חייבין היורשים ליתן לה מדור לפי כבוד א"כ אם היורשים נתנו לה המדור הלז הוי שילה כ"ז שלא תבעה פתובתה ואף דבמשפיר ביתו הובא בש"ע יו"ד סי' רכ"א דעת י"א דאם אוסר בפירוש הנאת ביתו על השוכר חל איסור הקונם על השוכר מ"מ הקא נראה דכ"ע מודו דאין האיסור חל על האשה עפמ"ש התוס' בערכין כ"א ע"א בשם יש מחלקין והרא"ש בנדרים פ' השנותפין לענין מה שהקשו בהא דמשמע התי' דמצי המשפיר להקדיש ביתו המושפך ובכתובות פ' אעפ"י קא' דהאומר שדה זו שמשפנתי לכשאפדנה תיקדש קדשה משמע דוק' משום דקא' לכשאפדנה אכל לאלתר לא מצי להקדיש ותי' דדוק' לנה שלא תחזור אליו בלא פרעון מעות שהוא ודאי לא מצי להקדיש אכל משפיר שלאחר זמן השכירות תחזור לו בחנם יכול הוא להקדישה ע"ש וא"כ הה"נ הבית הנה לא תחזור להיורשים עד שיתנו לה הפתובה בודאי אינו יכול להקדישו כמו במשפנתא ועדיף מיני' דהא הקא אי אין האלמנה תובעת הפתובה לעולם אין יכולת ביד היורשים לדחותה מהדירה.

ועוד נוכל לחלק נ"ד ממשפיר בית לחבירו עפ"מ"ש התוס' פסחים ו' ע"א גבי בהמת ארנונא פל היכי דמצי מסלק לי בזוזי חייבת בבכורה והקשו התוס' מפ' אינהו נשף דהמקבל צאן ברזל מן הנכרים הנולדות פטורין מן הבכורה אע"ג דמצי מסלק לי לנכרי בזוזי כדא' התם פיון דאלו בעי נכרי זוזי ולא משפח שקיל בהמה ותי' דשא"ה שמתחלה היתה בהמה של נכרי וכיון דאי בעי זוזי ולא משפח שקיל בהמה לא נפקא מרשותי' אבל פשהבהמה של ישראל ומצי מסלק לי לנכרי בזוזי לא נכנסה לרשותו וכה"ג מחלקים התוס' ב"ב נ' ע"א ד"ה קסבר לעגון ק"פ כקה"ג דלא דמי ק"פ דבעל שלא הי' לו בגוף פלוס מעולם לק"פ דמוכר עבדו ע"מ שישמשנו ל' יום שמתחלה הי' הפל שלו ועדיין לא יצא מת"י שהפירות שלו ולכך הראשון ישנו בדין יום או יומים ע"ש ובחנ' אמרתי ליישב בזה קושנ' הרשב"א בחי' גיטין ע"ז ע"ב ההוא שכ"מ דכתב לה גיטא לדביתהו בהדי פניא דמעלי שבתא ולא הספיק למיתב' לה למחר תקיף לי עלמא אתי לקמ' דרבא א"ל זילו אמרו לי ליקני' ניהליה ליהוא דנכתב דיתב בי גיטא ומיזל ומיזוד ותפתח כו' א"ל רב עיליש לרבא מה שקנתה אשה קנה בעלה איכסיף לסוף איגלי מילת' דארוסה הואי כו' וכתב הרשב"א בחדושי' וז"ל ומיהו בעיקר המעשה איפא תימה והא אנו תנו הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או תוך חצרה ה"ז מתגרשת וביתה הא קנוי לי לאכילא פירות ואפ"ה מתגרשת ולהנ"ל אפשר ליישב דהנה באמת צריך להבין פירכת הש"ס שם לעיל מינ' על הזורק לתוך חצרה מה שקנתה אשה קנה בעלה הלא גוף החצר הוא שלה ולבעל אין לו רק הפירות א"כ ליהוי פחצר המושכר דקיי"ל בח"מ סי' שי"ג דקונה למשפיר וה"נ קונה החצר את הגט לאשה שהגוף שלה כמו למשפיר.

אמנם נוכל לומר דהתם פריף הש"ס שפיר דסובר המקשן דאלמוהו רבנן לשעבודי' דבעל וק"פ שלו עדיפא מק"פ דשוכר וע' בתה"ד סי' רע"ב דגם בק"פ אלמוהו רבנן לשעבודא דבעל ע"ש. והנה בתוס' הנ"ל הא מבואר דכל היכא שהי' הגוף שלו ומכרו ואפתי נשאר לו ק"פ לא נפסק גם הגוף מרשותי' עדיין ולפי זה מיושב שפיר תמיהת הרשב"א הנ"ל דרב עיליש לא הוי קשי' לי על המתניתין דהזורק לתוך חצרה דנימא מה שקנתה אשה קנה בעלה דניחא ליה שפיר דהחצר קונה לאשה כמו חצר המושכר שקונה להמשפיר כנ"ל ודחיקא ליה מילתא לומר בזה אלמוהו רבנן לשעבודא דבעל פיון דעכ"פ אין לו רק ק"פ ומבואר באמת בתוס' פתובות נ"ט ע"א דהיכי דאינו שלו רק לק"פ לא אלמוהו לשעבודי' משא"כ בההוא עובדא פריף רב עיליש שפיר פיון דהקא מייירי שהבעל מקנה לה החצר א"כ הי' הגוף של הבעל מקודם וכיון שהי' הגוף שלו פריף שפיר דנימא מה שקנתה אשה קנה בעלה והיינו פיון דיש פעת עדיין ק"פ והגוף ג"כ הי' שלו מקודם א"כ עדיין לא נפיק גם הגוף מרשותו וכסברת התוס' ב"ב הנ"ל דבמוכר עבדו ע"מ שישמשנו ל' יום מהני שיהי' הוא האדון לעגון שיהי' רק בו דין יום או יומים ולא לגבי השני מכ"ש שמועיל לעגון זה דנימא מה שקנתה אשה קנה בעלה פיון דבכה"ג גם הגוף עדיין לא נפיק מרשותו: ולפי"ז בנ"ד שהאשה דרה בהבית הלז שהיתה דרה עם הבעל בעודו בחיים חיותו והוא שלה מתנאי פתובה שפך פתב לה בכחופתה ואת' תהא יתבת בביתי כל ימי מיגר ארמלותי וא"כ כ"ז שאינה תובעת פתובה הדירה עדיין הוא שלה ולא נכנס לרשות היורשים ואין יכולת ביד הבן היורש לאסור עלי' הדירה בקונם פיון דהיא אתיא מכח הבעל ואף שהבנים יורשים אביהם מ"מ כ"ז שיש להאשה

ק"פ בבית זה דהיינו זכות הדירה עדיין לא נתרוקן זכותה שיש לה מפת בעלה ולא נכנס עדיין פלל לרשות היורשים וכמו דקיי"ל שא"י למפך מדור שלה פה אין יכולים לאסור עלי' וזהו נראה בכונת דברי הש"ס פתובות ק"ג ע"א יתומים שמכרו מדור אלמנה ל"ע ולא כלום.

ומ"ש מדר"א אר"י יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו התם לא משמעדי לה מחיים הקא משמעדי לה מחיים והיינו פיון דמחיים משמעדי לה השתא נמי כל זמן שלא גבתה הפתובה לא נפיק מרשותה ולא נכנס לרשות היורשים וע' תוס' סוטה כ"א ע"ב ד"ה יתומים דמייירי שבבית זה עצמו דרה בחיי הבעל וא"כ פיון שיש לה עדיין ק"פ הוא דירת הבית מתנאי פתובה מפת הבעל היא באה ולא נכנס לרשות היורשים וה"נ בנ"ד שגשגרה דרה באותו בית עצמו שהיתה דרה ביחד עם בעלה כל זמן שאינה תובעת הפתובה לא נפיק מרשותה ואין פת ביז היתומים למוכרו ולאסור עלי' בקונם ואף שהיא אינה רשאי להשפיר דירתה לאחרים כמבואר בש"ע סי' צ"ד שם וא"כ לכאורה היל"ל דעל הבן שדר עמה חל עכ"פ האיסור פיון דאין לה רשות להשפיר לו [ואף דא' בערכין כ"ה ע"ב לאחר ולא לבן מ"מ הא כ' התוס' בסוטה ה' ע"ב לענין לאחר ולא ליבם דדוקא באחר דקרא אין האח בכלל אבל לענין תנאי ב"ד הני האח פאחר וע' תוספות פתובות פ"א ע"א שכ' דיש חילוק בזה בין ללשון תורה ללשון חכמים ע"ש ובפרט הקא דכל עיקר התקנה לא היתה אלא כדי שלא תתבנה לה לבד תיקנו אבל א"י להשפיר לשום אדם] אולם באמת גם עליו א"י לאסור דהא הוא שותף בבית הזה פאחד משאר היורשים וקיי"ל כראב"י דס"ל בחצר שאין בו דין חלוקה כל אחד יכול לומר לתוף שלי אני נכנס כמבואר בש"ע יו"ד סי' רכ"ו: ומדי התבוננתי מעט בענין זה עלה בלבי איזו הערות ולא אהדול מלרשום אותם עלי גליון הנה בב"מ ו' ע"א קא' הקדישה בלא תקפה מהו פיון דאמר מר אמירתו לגבוה כמסירתו להדיט כמאן דתקפה דמי א"ד השתא מיהא הא לא תקפה וכתיב ואיש פי יקדיש את ביתו וגו' מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו לאפוקי האי דלא ברשותו ת"ש דההוא מסותא דהו מניצו עלי' פי תרי האי אמר דידי הוא והאי אמר דידי הוא קם חד מינייהו אקדישה פרושי מינה רב חנניא ור' אושעיא וכולהי רבנן.

וקשה דמנ"ל להוכיח מההוא דהקדישה בלא תקפה מהני דילמא לעולם הקדש ל"ה פתקפה וזה דפרשי רבנן מההיא מסותא משום דעכ"פ על חלקו חל ההקדש וממילא נאסר המסותא מחמת חלקו ומצאתי שהקשה פן באס"ז שם ות' בשם מורו משום דקיי"ל במס' נדרים גבי השותפים שגדרו הנאה זה מזה שהלכה כראב"י דאמר דמותרין ליכנס לחצר שא"ב דין חלוקה שיכול לומר לחלקי אני נכנס ואיני נכנס לתוף שלה וה"ה דאינש דעלמא יכול ליכנס שם ואומר לתוף של חברה אני נכנס אמנם לענ"ד קשה ע"ז דהרי באמת הקשה הר"ן בנדרים ריש השותפין שם דאמאי קיי"ל כראב"י וזה בעלמא קיי"ל בדאוריית' אין ברירה ות' דברירה זו עדיפא מברירה דעלמא לפי שעיקרו של דבר מתברר משעה ראשונה ומיעוטו לאחר מכן לפי שאף משעה ראשונה אין אנו מספקין שלא יזכה כ"א מהן בגוף כל חצר זה ואין אנו מספקין ג"כ שמא אפי' ירצה לזכות פלוני לא יזכה בה שהרי משעה ראשונה אנו יודעין שעתיד כל אחד לזכות בכל גוף חצר זה ושיזכה בו כל שעה שירצה ששותפין הללו בשעה שלקחו החצר ע"ד פן לקחיה שבשעה

שִׁישְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ א' מִהֶם תְּהֵא פְּלוּ שְׁלוֹ לְתַשְׁמִישׁ הַלֶּכֶף פִּינּוֹן שְׁעִיקָרוֹ שֶׁל דָּבָר מִתְּבַרֵּר מִתְחַלְתּוֹ וּמָה שֶׁהוּא מִתְּבַרֵּר לְאַחַר מִכָּאן שֶׁלֹּא נִתְּבַרֵּר מִתְחַלְתָּה אֵינּוּ אֶלָּא מִיַּעוּטָא דְהֵינּוּ הַזְּמַן שֶׁרָצָה לְזַפּוֹת בְּגוּפוֹ שֶׁל חֲצַר וְזָכָה בּוֹ כָּל כַּה"ג יֵשׁ בְּרִיָּה שְׂאִין הַמִּיעוּט הַמְּסוּפָּק מִתְחַלְתּוֹ וּמִתְּבַרֵּר לְאַחַר מִכָּאן מְעַכֵּב אֶת הָרוּב שֶׁהִי בְּרוּר מִתְחַלְתּוֹ וּמִשׁ"ה נְהִי דְבַעֲלָמָא ס"ל דְּבִדְאוּרְיִית' אֵין בְּרִיָּה פְּסָקִינּוֹן הֶכָא כְּרַאב"י דְּבָכִי הָא יֵשׁ בְּרִיָּה ע"ש וּלְפִי"ז הִתִּינַח בְּשׁוֹתְפִין שְׁקִנּוֹ חֲצַר בִּיחַד שְׁיִיף הֵהִיא סְבָרָא דְּמַעֲיָקְרָא נִשְׁתַּתְּפוּ ע"ד פֶּן וּמִתְּבַרֵּר עֵיקָרוֹ שֶׁל דָּבָר מִתְחַלְתּוֹ מִשָּׂא"כ הֵתֵם בְּהֵהוּא מִסּוּתָא הָא הָאִי אָמַר פְּלוּ דִידִי הוּא וְהָאִי אָמַר פְּלוּ דִידִי הוּא נְהִי דְּמִסְפִּיקָא אָמְרִינּוּ דְּפִלְגָא הָוִי דִידִין' וּפִלְגָא הָוִי דִידִין' עכ"פ פְּשֶׁהֲקֵדִישׁ א' חֲלָקוֹ הִיל"ל דְּנָאֶסֶר פְּלוּ מִטַּעַם דְּבִדְאוּרְיִית' אֵין בְּרִיָּה וּנְלַפְעַנ"ד לְתַרְץ עִפִּי"מ שֶׁהַקְּשָׁה הָר"ן שֶׁם בִּתְחִלְתּוֹ דְּנְהִי דְּקִסְבָּרִי רַבְּנּוֹ דְּרַאב"י דְּאֵין בְּרִיָּה אֲמַאי אֲסוּרִין לִיְפָנֵס לְחֲצַר הָרִי פִּינּוֹן דְּחֲצַר שָׂא"ב דִּין חֲלֻקָּה הִיא וְאֵין שְׁוֹתְף יָכוֹל לְכוּף אֶת חֲבִירוֹ לְחֲלֻקָּה וְלֹא לַעֲכָב עָלָיו שֶׁלֹּא לִיְפָנֵס לְחֲצַר הָאֵיף הוּא יָכוֹל לְאַסְרָה עָלָיו הָא אֵין אָדָם אוֹסֵר דְּשָׂא"ש וְאִפִּי' נִדְרוֹ ג"כ הֵן עֲצָמָן לְמָה הֵן אֲסוּרִין הָרִי פְּשָׁפֶל א' נִכְנָס לְחֲצַר מִשְׁלוֹ הוּא נִהְנָה וְלֹא מִשְׁלַח חֲבִירוֹ פִּינּוֹן שְׂאִין הֵלָּה יָכוֹל לַעֲכָב עָלָיו וְתִי' דַּה"ט דְּרַבְּנּוֹן מִשּׁוּם דְּכִינּוֹן דַּא"א לֹא מֵר דְּכָל חַד קָנִי לְכוּלָּה חֲצַר קַה"ג לְעוֹלָם דָּאִי דְּמַר לָאו דְּמַר וַא"ל ג"כ דְּבִשְׁעָה שְׁמִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֲגַמ"ל דְּבִשְׁעַת קִנְיָן קָנִי לָהּ לְהֵהוּא שְׁעֵתָא קַה"ג דְּאֵין בְּרִיָּה אֶלָּא פֶּל אֶחָד מִהֶנּוּ שְׁוֹתְפִין יֵשׁ לוֹ לְעוֹלָם בְּחֲצַר זֶה קַה"ג דְּהֵינּוּ חֲלָקוֹ וְקִנְיָן שְׁעֵבוּד בְּחֲלָקוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שְׂאִין הֵלָּה יָכוֹל לַעֲכָב עָלָיו מִן הַדִּין אַע"כ דְּלֹא קָנִי לָהּ גּוּפָא הַלֶּכֶף קִסְבָּרִי רַבְּנּוֹ דְּאוּתוֹ קִנְיָן שְׁעֵבוּד שְׂיֵשׁ לוֹ עַל חֲלָקוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ קוֹנְמוֹת מְפָקִיעִין אוּתוֹ וּמִשׁ"ה אֲסוּר דְּקוֹנְמוֹת מְפָקִיעִין מִיַּדִּי שְׁעֵבוּד ע"ש וּלְפִי"ז הִתִּינַח בְּקוֹנְמוֹת דְּקוֹנְשֵׁת הַגּוּף נִינְהוּ מִשָּׂא"כ בְּהַקְּדָשׁ הָא פְּתִיב רִש"י וְתוֹס' גִּיטִין מ ע"ב וּבכ"ד דְּרַק קוֹנְשֵׁת הַגּוּף מְפָקִיעַ מִיַּדִּי שְׁעֵבוּד אֶבֶל קוֹנְשֵׁת דְּמִים אֵינּוּ מְפָקִיעַ מִיַּדִּי שְׁעֵבוּד וַא"כ הַקְּדָשׁ הַמְּסוּתָא ע"כ קוֹנְשֵׁת דְּמִים הָוִי וַא"כ אֵינּוּ מְפָקִיעַ מִיַּדִּי שְׁעֵבוּד וַע"כ שְׁפִיר מוֹכִיחַ דַּע"כ הַקְּדִישָׁה פְּתִקְפָּה דָּאִי לָא הָוִי הַקְּדָשׁ פְּתִקְפָּה וְרַק לְהַכִּי פְּרָשִׁי מִיָּנָה מִשּׁוּם שְׁעַל חֲלָקוֹ חַל עכ"פ הַהַקְּדָשׁ וְנָאֶסֶר פְּלוּלָה מִשּׁוּם חֲלָקוֹ הָרִי אִי לֹא יָכוֹל הַהַקְּדָשׁ לְחוּל עַל פְּלוּלָה גַּם עַל חֲלָקוֹ אֵינּוּ חַל מִטַּעַם אֵין אָדָם אוֹסֵר דְּשָׂא"ש פְּקוֹשֵׁי הָר"ן הַנֶּ"ל וְהֶכָא ל"ש לֹא מֵר כְּתִי הַנֶּ"ל פִּינּוֹן דְּקוֹנְשֵׁת דְּמִים הָא אֵינּוּ מְפָקִיעַ מִיַּדִּי שְׁעֵבוּד אוּלָּם בְּאַמַּת נִרְאָה דְּבִהַקְּדָשׁ ל"ש קוֹשֵׁי הָר"ן הַנֶּ"ל דְּנִימָא אֵין אָדָם אוֹסֵר דְּשָׂא"ש דְּבִשְׁלָמָא בְּקוֹנָם שֶׁלֹּא אֲסֵר רַק הַהִנְאָה שְׁיִיף שְׁפִיר לְהַקְּשׁוֹת הָא אֵין אָדָם אוֹסֵר דְּשָׂא"ש דְּבִשְׁעָה שְׁנִכְנָס לְהַשְׁתַּמֵּשׁ שְׁיִיף לוֹ הַנְּאֵת שְׁיִמּוּשׁ פְּלוּלָה מִשָּׂא"כ בְּהַקְּדָשׁ שְׁמִקְדִּישׁ גּוּף הַדָּבָר הָא בְּאַמַּת יֵשׁ לוֹ חֲלָק בּוֹ וּמִהֵנִי שְׁפִיר הַהַקְּדָשׁ וְחִילּוּק זֶה מְפֻרָּשׁ בְּרַא"ש ב"ק פ' שוֹר שְׁנַגַּח אֶת הַפָּרָה.

אָמְנָם אֲפִתִּי י"ל דְּהָרִי הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת ע"א ע"ב הַקְּשׁוֹ שֶׁם עַל הַהוּא דִּינָא דְּמִסּוּתָא אֲמַאי פְּרָשִׁי מִיָּנָה חֲלָלוֹ שְׁוָה מְנָה עַל שׁו"פ דְּבוּזָה"ז שְׁרִי אִפִּי לְכַתְּחֻלָּה וְתִי' דְּמִיָּרִי דְּאַסְרָה בְּקוֹנָם ע"ש וַא"כ פִּינּוֹן דְּמִיָּרִי בְּקוֹנָם א"כ לְפִי"ז י"ל עִפִּימ"ש בְּמִחְנָה אֶפְרַיִם ה' גְּבִיית חוֹב סִי' ג' בְּשִׁי הֵרָאשׁוּנִים ז"ל דס"ל קוֹנְשֵׁת דְּמִים אֵינּוּ מְפָקִיעַ מִיַּדִּי שְׁעֵבוּד אָמְרִינּוֹן לְעַנְיָן קוֹנְמוֹת בְּקוֹנָם פְּלָלִי פִּינּוֹן דְּאֵין בּוֹ קְדוּהָ"ג שְׁהָרִי יֵשׁ לוֹ פְּדִיוֹן אֵינּוּ מְפָקִיעַ מִי"ש וַא"ל קוֹנְמוֹת מְפָקִיעִין מִיַּדִּי שְׁעֵבוּד אֶלָּא בְּקוֹנָם פְּרָטִי שְׂאִין לוֹ פְּדִיוֹן וְהֵנִי קְדוּהָ"ג וְהוּא אִיפְכָא מִסְבֵּרַת הָר"ן בְּנִדְרִים פ' הַשְׁוֹתְפִין ע"ש וּכ"כ בְּקִצּוֹה"ח סִי' קִי"ז סק"ה וּלְפִי"ז

היא בההיא מסותא אסרה בקונם אכ"ע מדפראשי מינה רבנן והוי קונם פללי ואינו מפקיע מידי שעבוד וא"כ אי לא הי' יכול הקונם לחול רק על חלקו לא מצי לחול פלל דהא אין אדם אוסר דשא"ש אמןם לפי"ז תהדר קושלי' התוס' דמנחות הנ"ל לדנפחה יחללו שו"מ על שו"פ פנין דקונם פללי יש לו פדיון ע' ב"ר"ן נדרים ל"ה.

ע"א ובתוס' יבמות פ"ח ע"א ד"ה אי קסבר אם לא שנימא דרבו של השיטה מקובצת יספור כתי' הב' של התוס' מנחות הנ"ל דרק בעלים יכולין לחלל שו"מ על שו"פ ואפ"ה ס"ל ג"כ דמייירי בקונם משום הקושלי' הנ"ל וגם י"ל עפי"ד המשנה למלה פ"ד מה' מעילה ה' ט' ע"ש: והנה בעיקר קושלי' הר"ן הנ"ל שהקשה הא קיי"ל בדאורייתא אין ברירה והאיך פסקינן כראב"י דזה נכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו עלה בדעתו לומר דכינן דהא דויתר אסור במודר הנאה מבואר בפוסקים דאינו רק מדרבנן ובדרבנן הא קיי"ל דיש ברירה ובחצר שי"ב דין חלוקה דאסור הוא מטעם דכינן דאפשר בחלוקה לא נצטרף לסמוך אברירה ויתנישב לפי"ז מה שהקשה הר"ן בנדרים שם מ"ו ע"ב ע"ד הרמב"ם ז"ל שפסק דבחצר שי"ב דין חלוקה אסור עד שיחלקו ולאחר החלוקה שרי והקשו דהא לאחר החלוקה אפתי אנו צריכין לברירה וקיי"ל בדאורייתא אין ברירה ולהאמור נכון דבאמת לאחר החלוקה מדינא שרי פנין דלא חל האיסור רק מדרבנן דויתור דאסור במודר הנאה אינו רק דרבנן ובדרבנן יש ברירה ורק קודם החלוקה אסורנו פנין דאפשר בחלוקה ואי נאסור לאחר החלוקה א"כ א"א בחלוקה והדר הדין דבדרבנן יש ברירה ואפי' קודם החלוקה שרי' ושעפי"ז אמרתי לבאר דברי התוס' בערכין כ"א ע"א שהקשו שם גבי המשפיר בית לחבירו ואח"כ הקדישו הדר בו מעלה ש"כר להקדש ופריף שם הקדישו משפיר היכי דזיר בי' במעילה קאי כו' והקשו שם התוס' דהיכי מצי המשפיר להקדיש כשהוא מושפיר לשוכר הא בכחובות גבי האומר שדה זו שמשכנתי לה לכשאפדנה תיקדוש משמע דקודם לא מצי להקדיש ותי' דמייירי שהקדיש מה ששנה הבית יותר מדמי השכירות והא דקא' הדר בו מעלה ש"כר להקדש הוא משום דהוא והקדש שותפים בו ואין פל' א' יכול לברר חלקו וכ"כ בכחובות נ"ט ע"ב ע"ש ולכאורה קשה דא"כ היכי פריף היכי דזיר בי' במעילה קאי הלא נהי דהוא והקדש שותפים בו הרי קיי"ל כראב"י דיכול לומר לתוך שלי אני נכנס ולהאמור נחא דבהקדש פל' הנאה אסורה מדאורייתא וגם ויתור אסור מה"ת א"כ הא בדאורייתא אין ברירה אמןם נראה דבשוכר ל"ש לומר לתוך שלי אני נכנס וע"כ לא קא' ראב"י הכי אלא בשני שותפין שיש לכל א' חלק בגוף החצר משא"כ בשכירות הא כ' התוס' בב"מ נ"ו ובע"ז ט"ו ע"א דרק באונאה דכתיב ממפר מיתור קיי"ל דשכירות קניא ובעלמא שכירות לא קניא וא"כ פשהמשפיר הקדיש גוף הבית היינו חלק הפותר על דמיהשכירות שפיר פריף הש"ס היכי דזיר בי' וגדולה מזו נראה דאפי' הקדישו השוכר דמבואר בתוס' שם בשם התוספתא דקדוש פל' מי שכירותו אין המשפיר רשאי לדור בו במשף זמן השכירות ואף דהמותר מדמי השכירות הוא שלו ויכול לומר לתוך שלי אני נכנס ז"א דהא פנין דהשוכר יש לו ק"פ וכמבואר ב"ר"ן נדרים ל' ע"א דכל קנין לזמן הוי ק"פ א"כ ל"ד לשותפין דעלמא וה"ז דומה למאי דמבואר ברש"י ותוס' ב"ק צ' ע"א גבי איש ואשה שפכרו בנ"מ ל"ע ולא פלום דל"ד לשותפין דעלמא שיש לכל א' חלק בגוף ובפירות משא"כ הכא לזה יש פל' הגוף ולזה פל' הפירות ולא הוי מיוחד לשום אחד משניהן ע"ש

והה"נ נוכל לומר לענגן זה דלא יוכל שום א' משניהן לומר לתוך שלי אני נכנס: אמנם
הא קשיא לי בסוגיא שם על הא דפריה התם הקדישו הדר בו היכי מצי מקדיש לה איש
פי יקדיש את ביתו קודש א"ר מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו והקשו התוס' דהא
בתוספתא תניא אם הקדישו מקודשת ותי' דה"נ השוכר מצי מקדיש לה כ"ז שהוא
ברשותו והא דפריה היכי מצי מקדיש לה אהאי דקא' מעלה שְכַר להקדש פרכינן וה"פ
היכי מצי מקדיש לענגן דמעלה שְכַר הא אינו ברשותו וקשה דהא בב"ק ס"ח ע"ב פליגי
ר"י ור"ל אי יכול להקדיש דבר שא"ב ור"ל ס"ל דיכול להקדיש דבר שא"ב וכן צנועין
ור' דוסא שם ס"ט ס"ל הכי א"כ לוקמא ההוא ברייתא כמ"ד דיכול להקדיש דבר שא"ב
ול"ל לשנויי בגון שהקדישו משפיר וכו' דס"ל אדם מקדיש דשלב"ל הא יכול לאוקמי
שהקדישו שוכר וכמ"ד אדם מקדיש דבר שא"ב.

עוד אמרתי לעיני בענגן זה בדברי התוס' ב"ב פ"ז ע"ב ד"ה הלוקח פלי מבית האומן גבי
ההוא גברא דאיתי קארו לפום נהרא אתי כ"ע שקול קרא קרא א"ל ה"ה מוקדשין
לשמים אתו לקמי' דר"כ א"ל א"א מקדיש דבר שא"ש וכו' התוס' ונ"ל ואי שואל הוי
אמאי לא יוכל להקדיש מה שהשאל ביד אחרים כמו שהמשפיר יכול להקדיש כדא' בפ'
האומר משקלי עלי עכ"ל וקשה לכמ"ש התוס' ב"מ ק"ג ע"א ד"ה פרידיסי דבמטלטלין
מיקרי השואל מוחזק אף שסופו לחזור למשאל וברקע לא מיקרי מוחזק פינו דבחזקת
בעלי קיימא ע"ש וא"כ מאי ראי' מיימי מסוגיא דשמעתין דהמשפיר יכול להקדיש ביתו
המושכר משום דרקע בחזקת בעלים קיימא משא"כ התם בהני קארי במטלטלין בנדאי
א"י להקדיש ויש לפלפל הרבה בזה אף לא עת האסר פה: והנה התוס' בערכין שם הקשו
מ"פ היכי מצי דייר בי' במעילה קאי הא אין מועלין במחנף ותי' דהו סוגיא אתיא כרב
דאמר תלוש ולבסוף חברו הוי תלוש.

והנה לכאורה יש להעיר בטעמא דמ"ד דאפי' בבבאוי ולבסוף הקדישו מועלין דתלוש
ולבסוף חברו הוי תלוש הלא במס' מעילה ח"י ע"ב נפקא לן דאין מועלין במחנף משום
דילפינן חטא חטא מתרומה ותרומה אינה נוהגת אלא בתלוש דכתיב ראשית דגנך היינו
דאיזנן וא"כ מנ"ל דיהי' מעילה בתלוש ולבסוף חברו הרי לא מצינו תרומה בכה"ג.

אולם נראה עפ"י ד"ה ש"ס מנחות ע' ע"א בעי ר"א שפולת שמרחה בכרי ושתלה וקרא
עלי' שם במחנף מהו פינו דמרחא טבלא לה פי קרא עלי' שם קדשא לה א"ד פינו
דשתלה פקע לי טבלא מינ' א"ל רבנן לאבני א"כ מצינו תרומה במחנף לרקע ותנן
לא מצינו תרומה במחנף לרקע א"ל פי תניא הריא לענגן אחיובי מיתה וחומש דאי
תלש ואכיל תלוש הוא ואי גחין ואכיל בטלה דעתו אצל כל אדם פירש"י ול"ה דרף
אכילה ע"ש ולפי"ז הרי מצינו תרומה בתלוש ולבסוף חברו רק דלענגן חיוב מיתה
וחומש ל"מ משום דהוי שלכד"א אולם לענגן דייה בבית של הקדש דהוי דרף הנאתו
שפיר איכא מעילה ושעפי"ז אמיןא לבאר דברי הש"ס פסחים כ"ו ע"א דקא' שם דפליגי
בלא אפשר וקמיפניו דאבני שרא ורְבָא אסר וקא' אבני מנא אמיןא לה דתניא אמרו עליו
על ריב"ז שהי' יושב בצלו של היכל ודורש כל היום פלוו והא הָכָא דלא אפשר ומיפניו
ושרי ורְבָא אמר שאני היכל דלתוכו עשוי ופירש"י ואין הנאת צלו נאסרת דאין זה דרף
הנאתו והקשו התוס' והא לא כתיב אכילה ואפי' שלכדה"נ יהי' אסור ותי' דמעילה ילפינן

חטא חטא מתרומה ובתרומה פתיב אכילה והקשה הצל"ח בחי' ל"ק דאמרינו דבדלא אפשר ומיפניו כ"ע ל"פ דאסור א"כ תקשי לאבני מריב"ז שהי' יושב ודורש בצלו של היכל וליפא לשנויי לדידן' משום דלתוכו עשוי דהא אבני ס"ל בבב"ת דלהכי לא פתיב אכילה בגופי' לומר שלוקין עליו אפי' שלכד"א א"כ גם גבי מעילה נימא הכי ונלפענ"ד לנישב דבאמת הקשה השעה"מ בהלכות מעילה הא הביהמ"ק הי' בונין בחול ואח"כ מקדישין א"כ בהקדשו ולבסוף בנאו הא קיי"ל דהוי מחנך דאין מועלין ועכצ"ל דהיא סוגיא אלא אליבא דמ"ד תלוש ולבסוף חבירו הוי תלוש ולכאורה קשה דהא אין מעילה במחנך ילפינו חטא חטא מתרומה ותרומה הא לא מציינו בתלוש ולבסוף חבירו וע"כ צריך לומר דמציינו בשפולת שמרחה בכרי ושתלה וקרא עלי' שם במחנך ורק שם ליפא חיוב מיתה וחומש דהוי שלכדה"נ ודירת בית הוי דרך הנאתו וזהו דקא' התם שאני היכל דלתוכו עשוי והוי שלכדה"נ וא"כ שוב ליפא מעילה גבי' מטעם אין מעילה במחנך: אמנם באמת אע"ג דאין מעילה במחנך איסורא מיהא איפא כדמוכח בפסחים נ"ו ע"ב לענין גידולי הקדש וכ"כ התוס' בגיטין ל"ח ע"ב ד"ה גופי' לא קדיש ובשו"ת הרשב"א הובא בב"י יו"ד סי' רכ"א.

וע' בקידושין נ"ד ע"א רמ"א מועלין אף בעתיקין שהי' רמ"א מועלין בשירי הלשפה ואמאי נימא הואיל וניתנו ליהנות לפי שלא ניתנה תורה למלאכי השרת דהא חומת העיר ומגדלותי' משירי הלשפה אתו כו' וכ' הריטב"א בחי' שם ונ"ל פירש"י ו"ל וזהו נדאי חומת העיר ומגדלותי' אין בהן מעילה שאין אדם זהיר מליהנות מן החומה מלשפב עלי' או לישב עלי' ובצלה שלא ניתנה תורה למה"ש א"ו הותרה שגגתו ואפ"ה מועלין בשירי הלשפה כו' ולא נהירא דמאי ראי' מיייתי מחומת העיר שיהי' מה"ד אין בהן מעילה לפי שאין מעילה במחנך משום הקדש כו'.

ולתנ"ל ל"ק פלל דמוכח מדחזינו דהותרה הנאתו והרי אע"ג דאין מעילה במחנך איסורא מיהא איפא ונימא מדאשתי קצת הנאה אשתי לגמרי] והא דהוכרחו התוס' פאן בערכין לאוקמי פרב דס"ל תלוש ולבסוף חבירו הוי תלוש הוא מדפריך התם ותו פינו דמעל בי' נפיק לחולין ואם אינו חייב קרבן מעילה הא אין ההקדש מתחלל כמ"ש הרמב"ם פ"ו מה' מעילה ושעפי"ז נראה ליישב דברי הירושלמי שהובא בש"ך יו"ד סי' רכ"א ס"ק מ"ה המשפיר בית לחבירו ועמד והקדישו ה"ז דר בתוכו חנם והתוס' והרא"ש בנדרים הבינו שהירושלמי מחלק דכשלא הקדים לו שכו' יוכל להקדישו וכשקדים לו שכו' איי להקדישו שאינו ברשות המשפיר וכ' הש"ך ונ"ל ותימה לפי הבנתם האיר קא' אימתי פשלא הקדים לו שכו' הוי הקדש וכינון דהוי הקדש היכי מצי דייר בי' כדפריך בערכין במעילה קאי ונלפענ"ד ליישב דהא באמת ההיא פירכא היכי דייר בה אינה פירכא כ"כ דנוכל לשנויי דמירי שהשוכר לא ידע שהקדישו המשפיר ולאחר שדר זמן השכירות נודע לו שהמשפיר הקדישו וקא' דצריך להעלות השוכר להקדש רק דבערכין שם פריך מפח ממ"נ דאי מירי שהשוכר הוא מזיד ויודע שהמשפיר הקדישו היכי דייר בי' נאי מירי שהי' שוגג ועבר זמן השכירות ונודע לו שהמשפיר הקדישו א"כ מעיל בי' ונפיק לחולין ואמאי מעלה השוכר להקדש וקשה הא קיי"ל אין מעילה במחנך נאי דמדרבנו מעל הא ע"י מעילה דרבנו לא נפיק לחולין פנ"ל ועכצ"ל דאתיא כמ"ד תלוש ולבסוף חבירו הוי תלוש ומעל מדאוריית' כמ"ש בתוס' ה"ל משא"כ הירושלמי אנול

אליב' דהלכתא דקיי"ל בתלוש ולבסוף חברו ליפא מעילה דאורייתא וע' בש"ף ח"מ סי' צ"ה דלענין ממון הוי כמחנך ולגבי איסור' הוי בתלוש וקא קיי"ל אם אין קרן אין חומש ואשם] א"כ שפיר איפא לאוקמי בשקנ' השוכר שוגג ולא ידע ושהוא הקדש וכשעבר זמן השכירות נודע לו שהקדישו לכך מעלה השכר להקדש וע' תוס' סנהדרין ט"ו ע"א ד"ה אין מועלין: והנה ראיתי להשעה"מ בפ"ג מה' אישות שפתב דקא אי גש מעילה בתלוש ולבסוף חברו גש חילוק בין מעילה דהוצאה מרשות לרשות גש מעילה פנין דזה ילפינן מע"ז ובע"ז הוי תלוש משא"כ מעילה דהנאה ילפינן מתרומה ותרומה לא מצינו בתלוש ולבסוף חברו.

וקא דפריה הש"ס היכי דייגרי בי' הפננה פנין דשכירות ליומא ממכר הוא וקוי מוציא מרשות לרשות. ותוכן פננתו נעלמה מאתי דהרי כתבו התוס' בקידושין נ"ה ע"א דהיכי שסבור שהוא שלו לא נפיק לחולין במעילה דהוצאה וא"כ מ"פ פנין דמעל נפיק לחולין הלא ע"כ אזיל בענין ששגג ולא ידע שהמשכיר הקדישו דבמזיד אינו מתחלל וא"כ סבור שהוא שלו דשכירות ליומא ממכר הוא א"כ לא נפיק לחולין עכ"פ לדינא הדבר פשוט דבנ"ד אין איסור קונם חל על האלמנה ובנה הנ"ל והי' זה שלום לו כא"נ ונפש הדור"ש ומברכו בברכת השנים לחיים ארוכים ומתקנים: סי' ע בעזהש"י יום ו' עש"ק ב' דר"ח אלול תרמ"א לפ"ק סטריא עושה עש פסיל וכימה ייטיב הפתיכה והסתימה.

לכבוד ב"ד יד"נ הרב האב"ד החר"ף ופננו. זית רענו.

מנפלא ושלם ערוגת הבושם. כש"מ דוד הלוי נ"י איש הורוויץ חתן הרב הגאב"ד ק מקולוניטץ יצ"ו: מכתבה הגיעני ולא הרשני הזמן לשום עין בוחנת על דבריה עד היום פי ארגיעה מעט מהמון טרדוטי הפתוחות לקודש ולחול ואמרתי להשיב לה למען פבודך ולמען לימודך ובמה דסיימת אפתח: הקשית בש"ס חגיגה י"ד ע"ב שאלו את בן זומא בתולה שעייברה מהו לכ"ג מי חיישינן לדשמואל דאמר שמואל יכול אני לבעול פמה בעילות בלא דם א"ד דשמואל לא שכיח א"ל דשמואל ל"ש וחיישינן פן שמוא באמבטי עייברה ופירש"י שם שהיא אומרת בתולה אני ואי שכיחא דשמואל מהימנא והקשית מנש"ס שבת ס"ה ע"א אבוה דשמואל לא שביק להו לבנת' גניאן גבי הדדי וקא' לימא מסייע לי לר"ה דאר"ה נשים המסוללות זו בזו פסולות לפהונה כו' ופירש"י ז"ל דדוקא לכ"ג פסולות דל"ה בתולה שלמה ובתוס' שם כ' בשם י"מ דפסולות אף לכהן הדיוט.

א"כ לפי"ז מאי שאילה היא זו דשאלו את ב"ז בתולה שעייברה מהו לכ"ג הרי אף אי שכיח דשמואל ובעלה אדם אחר בהט"י הרי לא גרע מנשים המסוללות זו בזו דלשי' הי"מ פסולות אף לכהן הדיוט וגם לשי' רש"י קא עכ"פ לכ"ג פסולות ומכ"ש היכי שנבעלה מאיש והיא מעוברת עכ"ק הנה תמה אני על תמיהתך הרי ביבמות ע"ו ע"א אמר רבא שם דלית הלכתא לא ככרא ולא פאבא ומייתי קא דאר"ה נשים המסוללות זב"ז פסולות לכהונה ואפי' לר"א דאמר פנוי הבא על הפנוי שלא לשם אישות עשאה זונה הנ"מ איש אבל אשה פריצותא בעלמא הרי דלית הלכתא כר"ה בדין זה משום דל"ה אלא פריצותא וע' יבמות נ"ה ע"ב וסוטה כ"ו ע"ב דקא' רבא שם שכבת זרע דכתיב בסוטה למעוטי בשקנינא לה דרף אברים ופריה לי' אבני פריצותא אסר רחמנא ומשני אצטריף סד"א בקפידא דבעל תלה רחמנא וקא קפיד קמ"ל הרי דרק לענין קינוי

אצטריף הקרא משום דתליא בקפידת הבעל אכל לאנסרה על בעלה מטעם זנות אין סבא כלל לאסרה משום פריצותא אפי' דאיש ואשה ומכ"ש בפריצותא דשתי נשים ואיש לא ידעה וא"כ פיון דדין זה דר"ה אינדיקא מהלכה אין להקשות ממנו על הא דשאלו את בן זומא אמנם הא איכא לאקשוני על דינא דר"ה דהרי אמרינו ביבמות נ"ט ע"ב דרב ס"ל כר"א דמכשיר כ"ג בבוגרת ולא ס"ל דבעינן בתולה שלימה ואדרבא דריש בתולי אפי' מקצת בתולים ומצינו בש"ס שבת כ"ח ע"א דפריף מרב על ר"ה לפי שהי' תלמידין דרב ע"ש וע' תוס' ב"ב קנ"ג ע"א ד"ה שלחו לי מבי רב כו' א"כ היכי קאר"ה נשים המסוללות זב"ז פסולות לכהונה ופירש"י לכ"ג משום דל"ה בתולה שלימה הרי רב רבי ס"ל כר"א דמכשיר כ"ג בבוגרת ול"ב בתולה שלימה אולם י"ל דלק"מ לפי"מ דמחלק הש"ס בכתובות י"א ע"ב בוגרת לא אתעביד בה מעשה כלל הא אתעביד בה מעשה ע"ש וה"נ י"ל הכי דבשלקא בבוגרת מכשיר אף דל"ה בתולה שלימה משום דלא אתעביד בה מעשה כלל משא"כ בנשים המסוללות הא אתעביד בה מעשה ופוסל שפיר מטעם דל"ה בתולה שלימה ואדרבא י"ל דר"ה ס"ל פרב רבי בכתובות שם דסובר קטן שפא על הגדולה עשאה מוכ"ע ופליג אדשמואל דאמר אין מוכ"ע בבשר אדם ומבואר בתוס' שם ד"ה ושמואל דמיירי בלא השיר בתולין דאי בהשיר בתולין לכ"ע לא גרעה ממוכ"ע ואפי' בלי השרת בתולין ס"ל לרב דעשאה מוכ"ע ולקף קאר"ה דה"ה בנשים המסוללות וא"כ הרי כתב הרא"ש שם דהלכה כשמואל דמתיר אף לכ"ג דאף דהלכתא פרב באיסורי מ"מ פיון דאתשיל שם לענין פתובה והלפא כשמואל בדיני הלכתא פנותי' ג"כ לענין האיסור דאיכא גבי' ע"ש (וע' בא"ס"ז שם שמביא בשם שיטה ישנה דאפי' בהשרת בתולין קיי"ל כשמואל דאמר אין מוכ"ע בבשר ומביא ג"כ בשם הירושלמי דאם נבעלה לקטן ולמי שאינו איש פשרה לכ"ג אף בהשרת בתולים) וממילא כ"ש הוא דאין הלכה כר"ה בהא דנשים המסוללות ועוד הרי קיי"ל ביבמות נ"ט ע"ב דנבעלה לבהמה ולמי שאינו איש אעפ"י שפסקילה פשרה לכהונה ומעשה פריכה א' בהיתלו שהיתה מכבדת את הבית ורבעה פלב פופרי מאחורי' והכשירה רבי לכהונה אמר שמואל ולכ"ג הרי דאף דקיי"ל דגם בנבעלה שלכ"ד אסורה לכ"ג בכ"ז ממי שאינו איש פשרה לכ"ג ומכ"ש בלא בעילה כלל רק נשים המסוללות פשיט' שאין לאסרן לכהונה ובפרט לפי"מ שפי התוס' בכתובות ו' ע"ב ד"ה רוב בקיאיין כו' דהכי פי' בעניית הגמ' מי חיישינן לדשמואל וא"כ הרי היא בעולה ואף דל"ה השרת בתולים אסורה לכ"ג מידי דהוי אשלא פדרפה א"ד דשמואל לא שכיח וזו נתעברה באמבטי ושריא לכ"ג וכ"כ התוס' בנדה ס"ה א"כ לפי"ז בנדאי ליכא לאקשוני מידי דהא לפום ההוא פירושא להף צד דחיישינן לדשמואל אסורה לכ"ג רק אי נתעברה באמבטי שריא לכ"ג וע' במ"ל פי"ז מה' איסורי ביאה מה שהאריף לתמוה בסוגיא זו וכן בשעה"מ שם: ומדי עיוני מעט בענין זה נתקשיתי בדבר הרמב"ם ז"ל פי"ט מה' א"ב ה"ד שכתב שם דאם פהן גדול בעל בעולה בלא נשואין לא חייללה וכ' המגיד משנה שם הטעם משום דכתיב והוא אשה בבתולי' יקח מדכתיב לשון קיחה משמע דאינו מוזהר רק ע"י נשואין אבל אם בא על הבעולה שלא פדרף נשואין אינו מוזהר יותר מאדם אחר וכן אמרו בפ' הבע"י בגמ' לא ישא אדם אנוסת חבירו ומפומת חבירו ואם נשא הנלד חלל ומשמע דוקא נשואין ע"ש וקשה דא"כ איך קיי"ל דקידושין תופסין בבעולה לכ"ג הרי באמת הקשו התוס' בקידושין נ"א ע"א האריף

קידושין תופסין בתיבי לאוין הרי הוי קידושין שאין מסורין לביאה ותי' דקידושין שא"מ לביאה ל"ה כי אם היכי שאיסור הביאה בא ע"י הקידושין והיינו היכי דקידושין א' מב' אחיות בסתם שמקנדם הקידושין היתה כ"א מהן מותרת ועכשיו ע"י קידושין נאסרו שתייהן אבל בתיבי לאוין איסור הביאה לא בא ע"י הקידושין שהרי מקנדם לכן נאסרו בביאה כמו אחר הקידושין ע"ש ולפי"ז בבעולה לכ"ג הדרק"ל דהוי קידושין שאין מסורין לביאה והכא איסור הביאה בא ע"י הקידושין שבלאו הקידושין הא הי' מותר לבא עלי' כד' הרמב"ם ה"ל ונלפענ"ד דיהי' מזה ראי' למ"ש המקנה בקידושין שם דל"ש קידושין שא"מ לביאה אלא בקידושי כסף ושטר שלפני הביאה אבל המקדש בביאה עצמה אף שהיא ביאה אסורה אינו בכלל הנה ע"ש ויש להרחיב הדיבור בזה בסוגיא דקידושין ס"ח דמוקי לקרא דכי תהינן וגו' אליבא דר"ע בבעולה לכ"ג ע"ש אף עתי אין אתי להאריך פ'עת.

נדע דלפי"ד המ"מ ה"ל יהי' ראי' למ"ש הרדב"ז בתשובה לענין מעונפת חבירו דא"ע רק ע"י נשואין אבל בבעילה לבד ליכא איסור מעונפת חבירו ויהי' ראי' מלשון הגמ' ביבמות ובכתובות דקא' לא ישא אדם מעונפת חבירו משמע ע"י נשואין כד' המ"מ ה"ל: ומה שהקשית בש"ס שבת ל"ד ע"א ואמר רבא אמרו לו שנים צא וערב עלינו לא עירב עליו מבע"י כו' ממ"נ אי ביה"ש ימא הוא בתרא ליקני קמא לא ליקני ואי ביה"ש לילה הוא קמא ליקני בתרא לא ליקני ביה"ש ספיקא הוא וספיקא דרבנן לקולא והקשית לפי"ד התוס' בב"ק ובגדה גבי ס"ס דהיכי דיש ס"ס משני צדדין ויהי' תרי קולי דסתרי אהדדי אוליגו בתרייהו לחומרא א"כ ספק א' במילתא דרבנן שנה כמו ס"ס בדאורייתא וכיון דגבי ס"ס בדאורייתא ל"א היכי דסתרי אהדדי ה"ה בספק א' במילתא דרבנן לא הי' לנו לומר היכי דסותר אהדדי הנה אין דמיונה עולה יפה דהתם שני הס"ס הם באותה אשה דלענין ימי טומאה נימא דיכלו בשבעת ימים מטעם ס"ס ושם זכר הוא וביום מ"א נימא ושם נקיבה היא ולא פלו עדיין ימי טוהר א"כ באותה אשה עצמה נימא תרתי ס"ס דסתרי אהדדי כה"ג ל"א משא"כ הכא ששנים עירבו ולגבי פל' א' איכא ספק אמרינן בכל' א' מהן ספיקא דרבנן לקולא ולא איכפת לן אי סתרי אהדדי כיון דאין אנו דנין שני הספקות באדם א' ובאמת בשעה"מ ה' מקנאות הקשה מדברי התוס' ה"ל לענין ספק עירוב פ'ש דמירי באדם א' ע"ש.

וע' ברכות כ"ז ע"א גבי זמן תפלת המנחה דלר"י היא עד פלג המנחה ומכאן ואילך זמן ערבית ולרבנן עד הערב ואמרינן השתא דלא אתמר הלכתא לא פ'ר ולא פ'ר דעבד פ'ר עבד ודעבד פ'ר עביד הרי דאף דזה מתפלל ערבית מפלג המנחה וחשיב לה לילה וזה מתפלל מנחה וחשיב לה יום א"כ הוי תרי קולי דסתרי אהדדי וע"כ דבתרי גברי לא איכפת לן והא דמצינו בנדה פ' הרוואה פתם לענין פתמים דבטהורה אינה תולה משום דמאי חזית דמקלקא לאידך טפי מחברתה ול"א בכ"א ספקא דרבנן לקולא אע"ג דבתרי גברי אמרינן סד"ר לקולא אע"ג דסתרי אהדדי היינו משום דאם אנו דנין על אחת אמרינן שחברתה טמאה והיא טהורה ואח"כ פשדנין על חברתה אמרינן שחברתה טהורה והיא טמאה א"כ דמ'א מילי דרבנן פחוכא ואטולא בכה"ג בנדאי ל"א אבל היכי שאין אנו צריכין לדון בכל פעם על שניהם אמרינן בכ"ע בפ"ע סד"ר לקולא.

ומה שֶׁהִבֵּאת ראי דגם סד"ר לקולא ל"א היכי דסתרי אהדדי מר"ה י"ד מהא דר"ע
שליקט אתרוג בא' בשבט ונהג בו ב' עישורין דגמרא אסתפק לי' ולא ידע אי ב"ה בא'
בשבט אמרו או בט"ו בשבט אמרו ונהרי מעשר אילנות ונירק אינו אלא מדרבנן ולא הו"ל
להפריש פלל.

תמה אני עליך איך שיניך בזה לומר סד"ר לקולא הרי איפא על האתרוג הזה חזקת חיוב
הפרישה ואיך יעלה על הדעת דמתמת שמספק בדעת ב"ה אי באחד בשבט אמרו או
בט"ו בשבט אמרו לא יפריש פלל ואין צריך למיתי עלה מטעם תרי ספיקי דסתרי אהדדי
והר"ז דומה למאי דא' בפסחים ק"ח ע"א גבי ד' כוסות אמרי לה תרי פסי קמאי בעו
הסיבה בתראי ל"ב הסיבה ואמרי לה תרי פסי בתראי בעו הסיבה קמאי ל"ב הסיבה
ואמרינו והשתא דאתמר הכי ואתמר הכי אידי ואידי בעו הסיבה וכ' ה"ן ו"ל אע"ג
דקיי"ל סד"ר לקולא הקא ע"כ פולהו בעי הסיבה דאי ניזול לקולא אמאי ניזול בהני טפי
מהני ואי ניזול בתרנוניהו לקולא הא נעקרה מצות הסיבה ע"ש.

וגדולה מזו מבואר בתוס' פתובות כ"ח ע"ב ד"ה ביה"פ דהא דביה"פ טמא מדרבנן אף
דבעלמא טיהרו חכמים ס"ט ברה"ר היינו פשהספק הוא באקראי ולא פשהספק איקבע
לעולם ע"ש: ומה שהקשית בש"ס פסחים מ"ח ע"א גבי המבשל ג"ה בחלב ביו"ט כו'
אפיק הבערה ועייל עצי אשרה ואזרה מהכא לא ידבק בידה מאומה מן החרם ופריף
ונלקי נמי משום ולא תביא תועבה אל ביתך ומשני אפיק הבערה ועייל עצי הקדש כו'
והקשית לפי"ד התוס' בע"ז כ' ע"א ד"ה אף במקום שאמרו כו' דכשאמרה תורה ולא
תביא תועבה אל ביתך לא אסר אלא בבית ישראל עצמו שהוא דר בו וא"כ מ"פ ונלקי
נמי משום ולא תביא תועבה וגו' הרי יוכל להיות פשמבשל בבית שאינו שלו דליכא רק
לאו דלא ידבק ולא תביא תועבה ליכא פיון שאינו ביתו הנה לכאורה חשבתה לכאור
עפי"ד התוס' דע"ז ה"ל דברי הש"ס במכות כ"ב ע"א דמקודם גבי המבשל ג"ה בחלב
ביו"ט ואוכלו לוקה ה' קא' אפיק הבערה ועייל עצי אשרה ואזרתה' מהכא ולא ידבק
בידה וגו' ופריף ולילקי נמי משום לא תביא תועבה אל ביתך אלא הב"ע שפשו לו בעצי
הקדש כו' ואח"כ פריף גבי יש חורש תלם א' וסגיב עליו משום שמנה לאוין וליחשוב
נמי החורש בעצי אשרה ואזרתה' מהכא ולא ידבק בידה.

והקשו המפורשים דאמאי לא פריף יותר מזה דמשום חורש בעצי אשרה בלבד יתחייב
ב' משום ולא ידבק ומשום ולא תביא תועבה אל ביתך ויהי' עשרה מלקיות. ואמינא
לתרץ עפי"ד התוס' ה"ל דאינו חייב משום ולא תביא תועבה אל ביתך רק בבית שלו
וא"כ הא במתניתין דיש חורש כו' קחשיב נמי שביעית וא"כ הא אמרינו בנדורים מ"ב
ע"ב מ"ש דאוכל מן הנוטות דפרי דהפקירא אינון ארעא נמי אפקרה ע"ש א"כ חזינו
דקרקע השדה בשביעית הפקר וע' בשו"ת מהרי"ט בראשונות חאה"ע סי' מ"ג שהאריף
בזה או דהא קחשיב נמי פלאי הפךם ונהרי אמרינו במ"ק ד"ו ע"ב דשדה שיש פלאים
ב"ד מפקירין פל השדה ובסמ"ע סי' רע"ג ס"ק כ"ז כתב בשם הטור דממילא הוא הפקר
ע"ש וא"כ אינו עובר משום ולא תביא תועבה אל ביתך פיון דאין השדה שלו ולכך מביא
רק משום ולא ידבק וגו' אמנם באמת גוף קושיותה לק"מ דאין פננת הש"ס שילקה משום
שהביא ע"ז לתוך ביתו דא"כ בלאו דברי התוס' הי' יכול להקשות דמשפחת שלא יהי

איסור זה פגון אם אחר הביא לביתו או שבישל ברה"ר דבנדאי א"ע אבל פונת הש"ס הוא שבהנאתו מע"ז שבישל בעצי אשרה איפא ג"כ לאו דלא תביא תועבה וכמ"ש הרמב"ם ז"ל להדיא בפ"ז מע"ז ה' ב' וז"ל וכל הנהגה בא' מפל אלו לוקה שמים א' משום ולא תביא וא' משום ולא ידבק בידך וגו' וכ"כ בספר המצות לאונן כ"ב ועמ"ש הרמב"ן בסה"מ שורש ט' ומש"ש במגילת אסתר אות ו' וע' בחי' הרמב"ן בע"ז כ"א שם במה דקתני התם אף במקום שאמרו להשפיר לא לבית דירה אמרו מפני שמכניס לתוכה ע"ז שנא' לא תביא תועבה אל ביתך וכ' הרמב"ן וז"ל דבא"י אנו מצווין שלא להכניס ע"ז בארצנו ותייבין לעוקרה משם בכל מקום שהיא ברשותנו וגזרינו סוריא אמו א"י כ' ומיהו הרחקה דרפנו היא דקרא בהבאת ישראל עצמו פתיב דאסורה בהנאה וע' בס' החינוך מצוה תכ"ט שלא נדבוק שום דבר מע"ז עם ממונינו וברשותינו ליהנות בו וע"ז נאמר ולא תביא תועבה אל ביתך וגו' וביארו ז"ל שהמשל בעצי אשרה לוקה ב' משום ול"ת תועבה וגו' ומשום ולא ידבק וגו' שב' ענינים הם א' המכניס דבר ע"ז ברשותו פדי ליהנות בו וא' הנהגה בו שבישניהם מראה האדם בנפשו החפץ אלי' ולוקה על שניהם כמ"ש ואעפ"י ששניהם עיקר א' להם והוא ההנאה שהרי אינו לוקה אלא בשביל ההנאה מ"מ מפיון שנהגה לוקה ב' עכ"ד מפל הדברים האלה אתה רואה שעיקר פונת הקרא דולא תביא תועבה הוא ההנאה.

ובאמת י"ל דכונת הש"ס פדפרידו וליחשוב נמי החורש בעצי אשרה דיתחייב שמים דמשום ההנאה לוקה נמי משום ולא תביא תועבה וגו'. יותר אין הפנאי מספים להרחיב הדיבור עוד והנני בזה ב"ד אוהבך ומרחמך מיחל להרמת קרנך: ס' עא הנה הלח"מ בפח"י מה' סנהדרין ה' ב' הקשה על הרמב"ם ז"ל שכתב בספר המצות שורש י"ד דלא ענש הפתוב מיתה או פרת אא"כ הנהיר שזה היפוך מדברי הש"ס במכות י"ג ע"ב דפרידו התם על ר"ע דקא' לאו שניפן לאזהרת מיתת ב"ד אין לוקין עליו א"ה חייבי פרייתות נמי לאו שניפן לאזהרת פרת הוא א"ל רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמ' דרבא חייבי כריתות ל"צ התראה שהרי פסח ומילה ענש אעפ"י שלא הנהיר ודילמא אזהרה לקרבו דהא פסח ומילה דלית בהו' אזהרה לא מיייתי קרבו התם לאו היינו טעמא אלא משום דאיתקש כה"ת פולה לע"א מה ע"א שוא"ת אף פל שוא"ת לאפוקי הני דקום עשה ע"כ הרי להדיא מסקנת הש"ס דח"פ ל"צ אזהרה ותי' דרבינו ס"ל פשינויא דרבינא במפות שם דמשני דלכו לאו שנלאמ"ד אין לוקין עליו משום דהוי שתי רשעיות משא"כ חייבי פרייתות ל"ה שתי רשעיות משום דלא פסיקא מילתא לכרת שאם עשו תשובה ב"ד שלמעלה מוחלין להן ע"ש.

ולכאורה צריך להבין דאפתי מנ"ל לרבינו הרמב"ם ז"ל לפסוק פשינויא דרבינא ולדחות שיוניא דרבא מההלכה. והנלפענ"ד לתרץ בטיב טעם דהנה בשבת ס"ח ע"ב ס"ל למונבז שם דתינוק שנשבה לבין הנכרים וגר שנתגזיר בין הנכרים ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה פטור מחטאת וכו' הי' מונבז דן לפני ר"ע הואיל ומזיד קרוי חוטא ושוגג קרוי חוטא מה מזיד שהיתה לו ידיעה אף שוגג שהיתה לו ידיעה א"ל ר"ע הרני מוסיף על דבריו אי מה מזיד שהיתה הידיעה בשעת מעשה אף שוגג שהיתה לו הידיעה בשעת מעשה א"ל הן וכ"ש שהוספת א"ל לדבריו אין זה קרוי שוגג אלא מזיד כו' מ"ט דמונבז דכתיב תורה א' יהי' לכם לעושה בשגגה וסמיה' לי' והנפיש אשר תעשה ביד רמה הקיש

שוּגַג לְמִזִּיד מֵה מִזִּיד שְׁהִיְתָה לוֹ יְדִיעָה אֶף שׁוּגַג שְׁהִיְתָה לוֹ יְדִיעָה וְרַבָּנָן הָאֵי תוֹרַת אַחַת
מֵאֵי עֲבָדֵי לִי מִיְבָעֵי לְהוּ לְכַדְמַקְרֵי לִי רִיבִי"ל לְבַרְנִי תוֹרָה א' יְהִי לְכֶם לְעוֹשֶׂה בְּשִׁגְגָה
וּכְתִיב וְכִי תִשְׁגוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה וּכְתִיב וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיַד רָמָה
הַקּוֹשֵׁוּ פֹלֶן לַע"א מֵה לְהֵלֶן דְּבַר שְׁחִיבִין עַל זְדוֹנוֹ פֶּרֶת וְשִׁגְגָתוֹ חֲטָאת אֶף כָּל דְּבַר
שְׁחִיבִין עַל זְדוֹנוֹ פֶּרֶת וְשִׁגְגָתוֹ חֲטָאת וְהִקְשׂוּ הַתּוֹס' שֶׁם דְּהָא רַבָּנָן דְּמוֹנְבֹז הוּא ר"ע
וּר"ע אֵית לִי בַפ"ק דְּכַרִּיתוֹת דְּקָרָא דְּמַגְדַּף בְּמַבְרַךְ אֶת הַשֵּׁם פְּתִיב וְתִי' דְּהָא לִישְׁנָא
נִקְט לְרַבָּנָן וּלְר"ע בְּאַמַּת אֵית לֶן לְמִימַר דְּהִקְשָׁה כָּל הַתּוֹרָה לְמַבְרַךְ אֶת הַשֵּׁם וְהִקְשׂוּ
שֶׁם מִנ"ל לְמוֹנְבֹז דְּרִשָּׁא דְּרִיבִי"ל וְתִי' דְּנִפְקָא לִי כְּדִרְיִשׁ רַבִּי בַפ"ק דִּיבְמוֹת נֶאֱמַר פֶּאן
וְנוֹדְעָה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חֲטָאוּ עֲלֵי' נֶאֱמַר לְהֵלֶן וְאִשָּׁה אֶל אַחֻתָּה לֹא תִקַּח לְצָרוֹר לְגִלוֹת
עֶרְוַתָּה עֲלֵי' מֵה לְהֵלֶן דְּבַר שְׁחִיבִין עַל זְדוֹנוֹ פֶּרֶת וְשִׁגְגָתוֹ חֲטָאת אֶף פֶּאן דְּבַר שְׁחִיבִין
עַל זְדוֹנוֹ פֶּרֶת וְשִׁגְגָתוֹ חֲטָאת ע"ש.

וְהִנֵּה הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת שֶׁם ט' ע"א ד"ה מֵה ע"א כו' וְכֵן בְּיוֹמָא פ"ו ע"א כ' שֶׁם דַּנ"מ בִּין
הַנִּי דְּרִשׁוֹת דְּלִמָּאן דְּדְרִישׁ מִדְּהִקְשָׁה כַּה"ת פְּלוֹהָ לַע"א וְשֶׁם לֹא פְתִיב לָאוּ לְכַף לֹא בְּעֵינָן
אַלָּא דְּבַר שְׁחִיבִין עַל זְדוֹנוֹ פֶּרֶת בְּלִבְד וְלֹא לָאוּ וְכַרְת מִשָּׂא"כ לְרַבִּי דְּדְרִישׁ מַגְז"ש דְּעֵלְנִי'
לִיפָא חִיּוּב קָרְבָּן אֶלָּא הִכִּי דְּאִיפָא לָאוּ וְכַרְת כְּמוֹ בְּאַחֻת אִשָּׁה ע"ש.

וּלְפִי"ז יִתְיַשְׁב שְׁפִיר דְּמַעֲיָקְרָא כְּדִאֲקָשִׁי הַש"ס בְּמַכּוֹת שֶׁם וְדִילְמָא אֲזַהְרָה לְקָרְבָּן הִי
ס"ד דְּש"ס מְשׁוּם דְּכָל הַקְּרִבּוֹת יִלְפִינָן מַגְז"ש דְּעֵלְנִי' כְּרַבִּי וְא"כ בְּעֵינָן לָאוּ וְכַרְת כְּמוֹ
בְּאַחֻת אִשָּׁה וְזֵהוּ הַטַּעַם דְּבִפְסוּח וּמִיִּלְהָ לִיפָא קָרְבָּן מְשׁוּם דְּלֹא פְתִיב לָאוּ גְבִיְהוּ וּמְשׁוּנֵי
הַש"ס שְׁפִיר כִּינּוּן דְּלַר"ע קְוִימִינָן וְא"כ לְדִידִנִי' הֵתָם לֹא ה"ט דְּהָא אִיהוּ דְּרִישׁ מִדְּאִיִּתְקַשׁ
כַּה"ת פְּלוֹהָ לַע"א וְהִינּוּ מְבַרְךְ אֶת הַשֵּׁם כְּדְבַרִּי הַתּו' שְׁבַת הַנ"ל וְהֵתָם בְּהִיא פְּרִשָּׁה
הָא לֹא פְתִיב לָאוּ וְא"כ ל"ב לָאוּ וְכַרְת פֶּנ"ל וְע"כ דְּהַטַּעַם דְּבִפְסוּח וּמִיִּלְהָ לִיפָא קָרְבָּן הוּא
מְשׁוּם דְּמָה ע"א שׁוֹא"ת אֶף כָּל שׁוֹא"ת לְאַפּוֹקֵי הַנִּי דְּקוּם וְעֲשֶׂה נִינְהוּ.

וְהַשְׁתָּא מְנוֹשֵׁב שְׁפִיר ד' הַרְמַב"ם בְּסֵה"מ הַנ"ל דְּאִיהוּ ע"כ לִית לִי שְׁיִנּוּיָא דְּרַבָּא רַק
שְׁיִנּוּיָא דְּרַבִּינָא דְּהָא הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ"ו מִיְבּוּם ה' ט' פְּסִק דִּיבְמָה שְׁהִיא עֶרְוָה עַל יְבָמָה
פְּטוּרָה מִן הַיְבּוּם וּמִן הַחֲלִיצָה וְאִין לוֹ עֲלֵי' זִיקָה פְּלֵל שְׁנֵא' וּלְקַחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיָבָמָה כו'
וְהִינּוּ כְּרַבִּי בִיבְמוֹת שֶׁם וְא"כ דְּרִישׁ עֲלֵי' לַגְז"ש דְּכָל שְׁזָדוֹנוֹ פֶּרֶת חִיבִין עַל שִׁגְגָתוֹ
חֲטָאת וְשַׁעַל כֵּן פְּסִק בַּפ"א מְשִׁגְגוֹת ה' ה' דְּתוֹרָה אַחַת יְהִי לְכֶם מוֹרָה שְׁלֹא לְחַלֵּק בִּין
יְחִיד שְׁעָבֵד ע"ז לְמַרְבִּין וְהוּא כְּדְרִשְׁת רַבִּי בִיבְמוֹת שֶׁם וְא"כ ע"כ לְדִידִנִי' בְּעֵינָן בְּחִיּוּב
קָרְבָּן דְּבַר שְׁחִיבִין עֲלֵיו לָאוּ וְכַרְת פֶּנ"ל וּלְכַף שְׁפִיר פְּסִק הַרְמַב"ם בַּפ"א מְשִׁגְגוֹת ה' ב'
דְּלְכַף פו"מ אִין בְּהֵן חִיּוּב קָרְבָּן לְפִי שְׁאִין בְּהֵן ל"ת ע"ש וְה"ט דְּאִיהוּ לְשִׁיטְתִי' אֲזִיל
דְּאִיהוּ דְּרִישׁ מַגְז"ש דְּעֵלְנִי' עֲלֵי' וּבְעֵינָן לָאוּ וְכַרְת פֶּנ"ל וְא"כ א"ש דְּבַרִּי הַרְמַב"ם הַנ"ל
דְּשִׁינּוּיָא דְּרַבָּא בְּמַכּוֹת שֶׁם אֲזִיל אֲלִיבָא דְּרִיעַ וְהַרְמַב"ם לְשִׁיטְתִי' ע"כ לֹא ס"ל הִכִּי וְהִלְכָף
פְּסִק שְׁפִיר דְּבְעֵינָן אֲזַהְרָה לְכַרְת וּר"ל לְקָרְבָּן: וְעַפ"י הַצָּעָה זֹאת תִּתְיַשְׁב נְמִי קוֹשְׁנִי הַתּוֹס'
בְּמַכּוֹת שֶׁם ד"ה לְאַפּוֹקֵי הַנִּי שְׁהִקְשׂוּ וְז"ל קִשָּׁה ל"ל הִיִּקְשָׁא לְאַפּוֹקֵי פְּסוּח וּמִיִּלְהָ תִּפּוּק
לִי מִדְּאִמְרִינָן בַּת"כ וְעֲשֶׂה אַחַת יִצָּא מִסִּית וּמִדִּית וּמְקַלֵּל או"א וְעֲדִים זֹמְמִין שׁוֹא"ב
מְעֲשֶׂה דְּאִין בְּהֵן קָרְבָּן וְה"ה פְּסוּח וּמִיִּלְהָ דְּאִי מִיְמַנְע וְלֹא עֲבִיד לִיפָא מְעֲשָׂה.

ועוד יש להקשות מש"ס שבת קנ"ג ע"ב דקא רבא גופי' התם על הא דא' רמב"ח המחמר
אחר בהמתו בשבת בשוגג חייב חטאת ואמר רבא נשתי תשובות בדרך חדא דכתיב תורה
אחת יהי לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה הוקשה כה"ת פולה לע"א
מה ע"א עד דעביד מעשה בגופי' ה"נ עד דעביד מעשה בגופי' כו' א"כ חזינו דרבא גופי'
קא' דאינו חייב קרבן עד דעביד מעשה בגופי' וא"כ היל"ל ה"ט בפסח ומילה.

ולתאמור יתנישב שפיר משום דהכא קאי אליבא דר"ע א"כ הא ר"ע ס"ל בכריתות ז'
דמגדף מביא קרבן אע"ג דלית בי' מעשה דהא ס"ל מגדף היינו מברך את השם וא"כ לא
הוי יכול למימר שם במכות בפו"מ הטעם משום דא"ב מעשה פיון דאזיל אליבא דר"ע
ור"ע ס"ל מגדף היינו מברך את השם ומביא קרבן אע"ג דלית בי' מעשה משא"כ בשבת
שם קאזיל רבא אליבא דנפשי' דאיהו ס"ל מגדף היינו עע"ז ומברך את השם אינו מביא
קרבן ולכך אמר דמחמר אינו חייב קרבן משום דלא קעביד מעשה בגופי' אמןם הא קשי'
לי לכאורה מש"ס שבת קנ"ד ע"א דקא' ר' יוחנן שם המחמר אחר בהמתו בשוגג לא
מייחייב חטאת דהוקשה כה"ת פולה לע"א דעד דעביד מעשה בגופי' ע"ש וקשה דהנה
התוס' בסנהדרין ס"ה ע"א ד"ה מאן תנא כו' הקשו בגמ' שם דפריה אמאי שניר
בהמתניתין דכריתות דעונוי ולא קתני רק אוב ומשני ר' יוחנן הואיל ושניהן בלאו א'
נאמרו ור"ל אמר דעונוי לפי שא"ב מעשה ופריה ור"י מ"ט ל"א כר"ל ומשני אמר לך
מתניתין דכריתות ר"ע היא דאמר ל"ב מעשה והקשו בתוס' שם הא לא מחייב ר"ע
במגדף אלא משום דכתיב פרת במקום קרבן וא"כ דעונוי אמאי חייב הא לא פתיב בי'
פרת במקום קרבן.

אולם לפענ"ד י"ל עפי"ד הש"ס פרייתות ג' ע"א דפריה שם תנא במאי קא חשיב אי
בגברי דל האשה הנרבעת ובצרא לה חדא אי בגנאי קא חשיב דל מינהון הפא על הזכר
ועל הבהמה ובצרי להו תרתי א"ר יוחנן לעולם תנא גברי קא חשיב ותני הכי הפא על
הזכר והביא זכר עליו ור' ישמעאל היא דאמר חייב שתיים והא מדקתני מגדף בסיפא
ומוקמינן לה כר"ע כו' אלא רישא ר' ישמעאל ובמגדף ס"ל כר"ע.

והנה באמת רש"י ותוס' פתבו בסנהדרין ס"ד ע"ב דר' ישמעאל ס"ל מגדף היינו עובד
ע"ז ע"ש וא"כ היכי אפשר לומר דהמגדף ס"ל כר"ע דהא איהו לא מחייב במגדף אלא
משום דכתיב בי' פרת במקום קרבן וס"ל מגדף היינו מברך את השם ועכצ"ל דר' יוחנן
מוקי מתניתין כר' ישמעאל ובמגדף ס"ל כר"ע דחייב קרבן ולא מטעמין אלא דס"ל
דחייב קרבן אף דלית בי' מעשה וביותר י"ל עפי"מ דפירש"י במשנה ריש פרייתות
ובפסחים צ"ג ע"ב וסנהדרין ס"ד ע"ב דלמ"ד מגדף עע"ז ר"ל מזמר ומשורר לע"ז א"כ
י"ל דר"י לשיטתן עקימת שפתי' הוי מעשה] וא"כ מיושב שפיר קושני' התוס' הנ"ל דהא
לר' יוחנן לשיטתן כפי מה דמוקי המשנה דכריתות שם הא ס"ל דמייחייב קרבן אפי'
היכי דלית בי' מעשה וא"כ גם בידעונוי חייב מה"ט ולפי"ז קשה היכי קא' ר' יוחנן בש"ס
שבת הנ"ל דמחמר פטור מקרבן משום דלא קעביד מעשה בגופי' הא לדידן ל"ב מעשה
פנ"ל.

אולם י"ל דר' יוחנן מוקי למתניתין דכריתות הכי אבל איהו לנפשי' לא ס"ל הכי דהרי
באמת בש"ס שבת ס"ח ע"ב ס"ל לר' יוחנן פמונבו ואיהו הא לא ס"ל ההיקש דריב"ל

דְּהוֹקְשָׁה כַּה"ת לַע"ז וע"כ דַּאִין כּוֹנֵן ר' יוֹחָנָן שֶׁם עַל הַהִיקָשׁ הַפְּשוּט רַק דְּסוֹבֵר דְּבַעֲיָנוּ
בְּכָל הַקְּרָבָנוֹת מַעֲשֵׂה כְּמוֹ ע"ז דְּגַלִּי רַחֲמָנָא דְּכִתִּיב בִּי וְעֲשֵׂה דְּבַעֲיָנוּ מַעֲשֵׂה ה"ה לְשַׁאֲר
שׁוֹגְגִין.

וע' בס' יז דְּוֹד בַּחֲי' בְּשִׁבְתָּ שֶׁם שְׁהָאֲרִיף בְּזָה וְתַדַּע לָהּ שֶׁכֵּן הוּא דְּהֵלֵא בְּשִׁבְתָּ קַל"ז ע"א
פְּלִיגִי ר"א ור"י הֵתָם אִי טְרוּד בְּמַצְנָה פְּטוּר מִחֻטְאָת וְקֵא' הֵתָם וּשְׁנִיָּהֶם לֹא לְמַדוּהָ אֶלֶּא
מַע"א כּו' וּפִירֶשׁ"י ז"ל שְׁהוֹקְשׁוּ כָּל חֻטְאֹת שְׁבִיתוּרָה לְחֻטְאָת ע"ז דְּכִתִּיב תוֹרָה א' יֵהִי
לְהֵם וּג' בַּפ' שְׁלַח לָהּ גַּבִּי קָרְבָּן ע"א ע"ש וּב' תַּקְשִׁי לְמֵאן דְּיִלְיָף בְּגוֹז"ש דְּעַלְיָ וּמַצְרִיף
תוֹרָה א' יֵהִי לְכֵם דְּכִתִּיב בַּע"ז שְׁלֵא לְחַלֵּק בְּקָרְבָּנוֹת בֵּין יָחִיד לְמְרַבִּין א"כ מַנ"ל דְּטְרוּד
בְּמַצְנָה פְּטוּר וְהָרִי ר"י ס"ל כְּמוֹנְבּוֹז ע"כ דְּיִלְיָף מַגּוֹז"ש דְּעַלְיָ וּמַצְרִיף תוֹרָה א' אִם
לְהוֹרוֹת דְּבַעֲיָנוּ שְׁהִי לֹו יְדִיעָה אוֹ שְׁלֵא לְחַלֵּק בֵּין יָחִיד לְמְרַבִּין וְאִפ"ה ס"ל בְּפִסְחִים
ע"ב יְבַמְתוּ נֹדָה בְּעַל פְּטוּר מִשׁוּם דְּהָנִי טְעָה בַּדב"מ ע"כ דְּיִלְיָף מִתוֹרָה א' יֵהִי לְכֵם
דְּכִתִּיב בְּקָרְבָּן ע"ז וְקִשָּׁה הָרִי אֶצְטְרִיף לְדִידְנִי לְדָרְשָׁא אַחֲרֵת כְּנ"ל ע"כ דְּיִלְפּוּתָא זֹו אִינְהָ
אֶלֶּא גִילּוּי מִיִּלְתָּא בְּעַלְמָא וְלֵאוּ הִיקָשׁ גְּמוּר הוּא: וְאַחֲרֵי הוּדִיעַ אֱלֻקִּים אוֹתָנוּ אֵת כָּל זֹאת
אֲנִימֵר לְיִישָׁב עַפ"י דְּרַכְּנֵנוּ מַה שְׁהִקְשָׁה אוֹתִי יְדִידֵי הָרַב הַמַּאוּה"ג מו"ה הִירְצֵל לֵאנְדָּא נ"י
אֲבִד"ק סְטֵרעֵלִיסק בְּהִיוֹתוֹ אֶצְלֵי בְּבִיתִי אֶתְמוּל יוֹם ה' כ"ב פְּסָלִיו תֵּרַמ"א לַפ"ק.

ע"ד הַרְמַב"ם ז"ל בְּרִישׁ ה' שְׁגָגוֹת דְּמַגְדָּף אִינוּ חַיִּיב קָרְבָּן לְפִי שֵׁא"ב מַעֲשֵׂה אַף דְּפִסְק
דְּמַגְדָּף הִיָּינוּ מְבַרְרָה אֵת הַשֵּׁם ע' בַּלַּח"מ שֶׁם א"כ קִשָּׁה מִש"ס שְׁבִתָּ ס"ט הַנ"ל דְּיִלְיָף שֶׁם
דְּכָל דְּבָר שְׁזוֹדוֹנוּ פֶּרֶת חַיִּיבִין עַל שְׁגָגָתוֹ חֻטְאָת מִתוֹרָה א' יֵהִי לְכֵם וְהָרִי לְדִידְנִי בְּמַגְדָּף
א"ח קָרְבָּן וּב' לֹא קָאִי כָּלֵל חַיִּיב קָרְבָּן עַל מַגְדָּף וּב' מַנ"ל הָא דְּכָל דְּבָר שְׁזוֹדוֹנוּ פֶּרֶת
חַיִּיבִין עַל שְׁגָגָתוֹ חֻטְאָת וְאִי דְּנִפְקָא לִי מַגּוֹז"ש דְּעַלְיָ עֲלִי ז"א דְּהָרִי אֶמְרִינֵן שֶׁם בַּגְמ'
וְרַבְּנָן שְׁגָגָה בְּמֵאִי ר"י אֶמְרֵן כִּינֹן שְׁשָׁגַג בְּכֶרֶת אַעֲפ"י שְׁהִזִּיד בְּלֵאוּ וּר"ל אֶמְרֵן עַד שְׁיִשְׁגֹּג
בְּלֵאוּ וּבְכֶרֶת וְקֵא' רְבֵא מ"ט דר"ל כו' וְכ' שֶׁם הַתּוֹס' בַּד"ה כְּגוֹן וְצ"ל דר' יוֹחָנָן מִיָּרִי
אֶלְיָבָא דְּרַבְּנָן דַּאִית לְהוּ הִיקָשָׁא דְּרִיב"ל אֶבְל לְרַבִּי דְּנִפְקָא לֵן מַגּוֹז"ש דְּעַלְיָ מוֹדָה ר"י
דְּבַעֲיָ עַד שְׁיִשְׁגֹּג בְּלֵאוּ וּבְכֶרֶת דְּהָא כְּתִיב לֵאוּ בְּהֵיֵא קָרָא דְּנֹאשָׁה אֶל אַחֻוּתָהּ לֹא תִקַּח
וּגו' וּב' כִּינֹן דְּהַרְמַב"ם פּוֹסֵק בַּפ"ב מַה' שְׁגָגוֹת דְּשָׁגַג בְּכֶרֶת אַעֲפ"י שְׁהִזִּיד בְּלֵאוּ ע"כ
דְּלֵא יִלְיָף מַגּוֹז"ש דְּעַלְיָ וְנִלְפַעֲנ"ד לְתַרְצַן וְנִצְיַע דְּבָרֵי הַגַּמ' בְּשִׁבְתָּ שֶׁם עִם דְּיַבּוּר הַתּוֹס'
הַנ"ל דְּקֵא' הֵתָם וְרַבְּנָן שְׁגָגָה בְּמֵאִי ר' יוֹחָנָן אֶמְרֵן כִּינֹן שְׁשָׁגַג בְּכֶרֶת אַעֲפ"י שְׁהִזִּיד בְּלֵאוּ
וּר"ל אֶמְרֵן עַד שְׁיִשְׁגֹּג בְּלֵאוּ וְכֶרֶת אֶמְרֵן רְבֵא מ"ט דר"ל א"ק אֶשְׁרֵר לֹא תַעֲשִׂינָה בְּשָׁגָה
וְאִשָּׁם עַד שְׁיִשְׁגֹּג בְּלֵאוּ וְכֶרֶת שְׁבָה וּר' יוֹחָנָן הָאִי קָרָא דְּרַשְׁב"ל מֵאִי עֲבִיד לִי מִיָּבַעֲי לִי
לְכַדְתַּנְיָא מִעַם הָאֲרָץ פֶּרֶט לְמוּמְרֵן רַשָּׁב"א אוֹמְרֵן מִשׁוּם ר"ש אֶשְׁרֵר לֹא תַעֲשִׂינָה בְּשָׁגָה
וְאִשָּׁם הַשֵּׁב מִיִּדְעָתוֹ מִבֵּיא קָרְבָּן עַל שְׁגָגָתוֹ אִינוּ שָׁב מִיִּדְעָתוֹ אִינוּ מִבֵּיא קָרְבָּן עַל שְׁגָגָתוֹ
וְכ' הַתּוֹס' שֶׁם ד"ה כְּגוֹן שְׁשָׁגַג בְּכֶרֶת אַעֲפ"י שְׁהִזִּיד בְּלֵאוּ וְצ"ל וְטַעֲמָא דר"י מִשׁוּם דְּלֵא
כְּתִיב לֵאוּ בְּהִיקָשָׁא דר' יְהוֹשֻׁעַ וְלֵא כְּתִיב אֶלֶּא כְּרֵת בְּהֵוֵא עֲנִינָא וְלֵהֲכִי בְּעֵי מ"ט דר"ל
וְלֵא בְּעֵי מ"ט דר"י וְצ"ל דר"י מִיָּרִי אֶלְיָבָא דְּרַבְּנָן דַּאִית לְהוּ הִיקָשָׁא דְּרִיב"ל כו' ע"כ
וְהֵנָּה לְכַאוּרָה צְרִיף לְהַבִּין לְמָה הִי פְּשִׁטָּא כ"כ לר"י אִטוּ לֹא יָדַע קָרָא דְּלֵא תַעֲשִׂינָה
וְאִשָּׁם דְּמוֹכַח עַד שְׁיִשְׁגֹּג בְּלֵאוּ וּבְכֶרֶת.

שעל פן נראה לי דגם מעיקרא ידע מההוא קרא דלא תעשינה ואשם ואפ"ה הי' ניתא לי להש"ס מילתא דר"י וקרא פ"א אי' מצות ה' שומע אני אפי' עשה ת"ל אשר לא תעשינה ולפי"ז בס"ד עד דלא ידע מהדרשא דשב מידיעתו כו' הו"א דקרא דאשר לא תעשינה ואשם מורה דבקרפן בעי אזהרת לאו דכיון דקאי אליבא דרבנן דמונבו דדרשי מהיקש דהתורה א' יהי לכם ושמ לא פתיב לאו ומורה קרא דלא תעשינה דאינו מביא קרפן רק על אזהרת לאו פדרשא דת"כ ה"ל אכל לענון השגגה ל"ב רק שישגוג בכרת כמו שפירש"י ו"ל שם משום דכתיב לעושה בשגגה וסמיה ל"י והנפש אשר תעשה וגו' ולפי"ז שפיר פתב דע"כ ר' יוחנן לא מייירי רק אליבא דרבנן דאי אליבא דרבי פינן דנפקא לי' מגז"ש דעל"י א"כ מההוא גז"ש ידעינן דקרפן בעי אזהרת לאו כמו שהבאתי למעלה בשם התוס' וא"כ הי"ל לפרוך מ"ט דר"י פינן דע"כ אצטריף לא תעשינה ואשם שישגוג בלאו וכרת פינן דלאזהרת לאו לא אצטריף.

אבל אחרי דמסיק הש"ס דלר' יוחנן אצטריף קרא דרשב"ל לענון שוב מידיעתו כו' א"כ גם אי נפקי מגז"ש דעל"י ג"כ ל"ב שישגוג בלאו ובכרת פינן דגלי קרא לעושה בשגגה וסמיה ל"י והנפש אשר תעשה וילפינן מינ' גילוי מילתא דבכ"מ לא בעינן שישגוג רק בכרת ומינשבים דברי הרמב"ם ו"ל ע"נ בס"ד: סי' עב לק' זוראוננא.

בעזה"י יום ו' ע"ש אסרו חג ש"פ תרל"ד לפ"ק סערעט שלומים רבים פטל וכרביבים. לכבוד גיסי יד"נ הרב האברהם החרוף הפופלג ושנון וזית רענון מורג חרוץ.

נטע שעשועים נצר מגזע היחס כש"מ פנחס הלוי נ"י איש הורוויץ יקרת מכתבך הגיעני בע"פ העבר ונדי הי' אסורות בעבנותות הדין מתת לה מענה. והיום שטו רעיוני בדבריך היקרים בסוגיא דאקרויב עומר.

נאען ואומר. בעזר האל עלי גומר: ראשון לציון עלה במצודת העיון.

לבאר ה' דאמרינן במנחות ס"ו ע"א פתוב אחד אומר ששית ימים תאכל מצות וכתוב א' אומר שבעת ימים מצות תאכלו ה' פיצד מצה שאי אתה יכול לאוכלה שבעה מן החדש אתה יכול לאוכלה ששה מן החדש.

והנה לכאורה קשה דהלא בקידושין ל"ח ע"א בהא דדריש שם ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול אקרויב עומר ונהדר אכול. מביא התוס' שם בשם הירושלמי דמקשה לייתי עשה דבערב תאכלו מצות וידחה ל"ת דחדש ולמה לא אכלו מצה מחדש ומתיר דאין עשה דקודם הדיבור דוחה ל"ת שלאחר הדיבור א"נ גזירה כזית ראשון אטו כזית שני.

והנה בפסחים כ"ח ע"ב דריש ר"ש לא תאכלו עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות בשעה שישנו בקום אכול מצה ישנו בבל תאכל חמץ ובשעה שאינו בקום אכול מצה אינו בבל תאכל חמץ והקשה הפנ"י דהאף אפשר לומר בשעה שאינו בקום אכול מצה אינו בב"ת חמץ דהא בכל שבעת הימים אינו בקום אכול מצה לבר מלילה הראשונה דהוי חובה ות"ל דלר"ש בכל שבעת ימים אכילת מצה מצוה כפשוטא דקרא ע"ש ולפי"ז ה' דדרשינן ששה מן החדש ע"כ לר"ש דס"ל דמצות מצה בכל ז' ימים דלדידך ליפא למידרש כדדריש בסוף ע"פ מה שביעי רשות אף ששה רשות א"כ לכאורה קשה אמאי

אינו יכול לאוכלה שבועה מן החדש הרי הכא תיקו קוש' הירושלמי יבא עשה דבערב תאכלו מצות וידחה ל"ת דחדש ול"ש לשנוני גזירה פזית ראשון אטו פזית שני דהא אקרא קנימינו ואי דנימא משום דאין עשה שלפני הדיבור דוחה ל"ת שלאחר הדיבור ז"א דהא לר"ש דס"ל דבכל שבועת הימים מצוה לאכול מצוה ולאו רשות הוא א"כ הלא נשנה העשה לאחר הדיבור בפ' משפטים ובפ' אמור וא"כ הוי עשה שלאחר הדיבור ונפיר יקשה ידחה ל"ת דחדש וניכול שבועה מן החדש.

אמנם נלפענ"ד לתרץ דהנה באמת הקשו המפורשים הלא בפסחים ל"ה ע"ב ילפינו דאין יוצאין במצה של טבל משום דכתיב לא תאכל עליו חמץ שבועת ימים תאכל עליו מצות מי שאיסורו משום בל תאכל חמץ יצא זה שאין איסורו משום ב"ת חמץ אלא משום ב"ת טבל וא"כ ה"נ האיך מקשה בירושלמי שיאכלו מצוה של חדש משום דעשה ידחה ל"ת דחדש הלא בזה שייך נמי לומר מי שאיסורו משום ב"ת חמץ יצא זה שאין איסורו משום ב"ת חמץ אלא משום ב"ת חמץ.

אולם הדבר נכון דהרי באמת פריך הש"ס בפסחים שם ואיסורא דחמץ להיכן אזלא ומשני רב שישתהא מני ר"ש הוא דאמר אין איסור קל על איסור ולית לי כולל א"כ לפי"ז י"ל דקושיות הירושלמי היא למאי דקיי"ל דבכולל איסור קל על איסור א"כ יהי גם איסור חמץ.

וא"כ לפי"ז מנושב ע"נ קושיותנו ה"ל דלר"ש לשיטתו ליכא למיפריה קוש' הירושלמי דלית עשה דמצוה ולדחי ל"ת דחדש משום דמ"מ אין יוצאין לפי שאין איסורו משום ב"ת חמץ אלא משום ב"ת חמץ ואי דאיסורא דחמץ להיכן אזיל הא לר"ש לשיטתו דלית לי כולל לא יחול איסור חמץ ונפיר אין יוצאין כמו.

במצוה של טבל לדידך: ובאופן אחר יש לומר בשוב הקושיות ה"ל ונקדים קוש' הרב בעל טעם המלך בהגהות שעה"מ בפ"ו מחו"מ ופ"ג מנדרים שהקשה דהרי אמרינו בפסחים ל"ח דמצוה שאינה ראי' לשבועה אין יוצאין בה י"ח א"כ האיך פריך בירושלמי שהי' להם לצאת במצוה של חדש מטעם עשה דוחה ל"ת הלא אחר לילה הראשונה ליכא עשה א"כ אינה ראויה לשבועה.

ומה שנלפענ"ד בזה דהנה לכאורה קשה הרי מבואר בירושלמי פ"ק דחלה הלכה ג' דתבואה שלא הביאה שלישי פינון שהיא באה לידי חימוץ יוצאין בה ידי מצוה וא"כ הלא משום חדש א"ע קודם שהביאה פמבואר התיב בירושלמי דבעי מהו שחייבין על לחם שלו משום חדש וקא' דאין חייבין משום חדש פינון דכתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו את שחייבין על קלי משום חדש חייבין על לחם שלו משום חדש אבל דבר שאין חייבין על קלי שלו משום חדש אין חייבין על לחם שלו משום חדש וע' בפני משה שם דאין קלי בתבואה שלא הביאה שלישי ולכך אין חייבין ג"כ על לחם משום חדש דל"ה לחם לגבי חדש רק בדבר דשייך בי' קלי ע"ש וכ"מ בתוס' פסחים כ"ג ע"א ד"ה קוצר לשחת דא"ע משום חדש בתבואה שלא הביאה שלישי ע"ש וא"כ לפי"ז אמאי אקרוי עומר והדר אכול הרי הוי יכולין לצאת במצוה מתבואה שלא הביאה שלישי דאין עוברין עליו משום חדש וידי חובת מצוה יוצאין פנ"ל.

אָמַנְם י"ל דְּהַנָּה מְבֹנָאָר בְּכַרִּיתוֹת ה' דְּהַאֹכֵל לָחֶם קָלִי וְכַרְמֶל לוֹקָה ג' דְּהַמָּה לְאֹנִן
חֲלוּקִין דְּכָל חַד לֹא אֲתִי מְחַבְרִין ע"ש ולפי"ז י"ל דְּלֹא הָיוּ יְכוּלִין לְצַאֵת בְּמִצֵּה שֶׁל חֲדָשׁ
מִתְּבוּאָה שְׁלֹא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ מִשּׁוּם דְּנִהִי דְּבִשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה לִיכָא אִיסוּר חֲדָשׁ בְּלָחֶם
מִתְּבוּאָה שְׁלֹא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ אוּלָם פְּשׁוּרָא לְצַאֵת בֵּה י"ח מִצֵּה הָא בְּמִצֵּה לָחֶם עֲוֹנֵי
פְּתִיב אָמְרִינְן מִיגוּ דְּהוּי לָחֶם לְעֲנִין מִצֵּה הוּי נְמִי לָחֶם לְגַבֵּי אִיסוּר חֲדָשׁ כְּעֲנִין הָא דֵּא
בְּסוּפָה ו' מִיגוּ דְּהוּי דוּפִין כו' וְכֹאֲלָה רַבּוֹת בְּש"ס וּלְפִי"ז יתְיַשְׁבוּ ע"נ הַקְּוִשְׁיוֹת הַנ"ל עַל
הִירוּשְׁלַמִי דְּהָכִי מִקְשָׁה הִירוּשְׁלַמִי דְּהִי לָהֶם לְאֶכּוֹל מִצּוֹת מִתְּבוּאָה שְׁלֹא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ
וְאִי דְּלֹא יִצְאוּ מִשּׁוּם דְּיִהְיֶה אִיסוּר חֲדָשׁ מִטַּעַם מִיגוּ כ' כַּנ"ל ז"א דְּלִיתִי עֲשֵׂה דְּמִצֵּה וְלִדְחִי
ל"ת דְּחֲדָשׁ וְאִי דִאֲפִתִי לֹא יִצְאוּ מִשּׁוּם שְׂאִין אִיסוּרוֹ מִשּׁוּם ב"ת חֲמִץ אֱלֹא מִשּׁוּם ב"ת
חֲדָשׁ ז"א דְּהָא לְכַשְׁיִתְחַמֵּץ הָא אֲזַל לֹא יִהִי רְאוּי עוֹד לְצַאֵת בּוֹ י"ח מִצֵּה הָא ל"ש מִיגוּ כו'
א"כ לֹא יִהִי אִיסוּר חֲדָשׁ וְיִתְחַיֵּב שְׁפִיר מִשּׁוּם חֲמִץ וְשְׁפִיר הָיוּ יְכוּלִין לְצַאֵת בְּמִצֵּה
מִתְּבוּאָה שְׁלֹא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ.

וּמִמִּילָא אֲזִידָא נְמִי קוֹשְׁיָא בְּעַל טַעַם מ הַנ"ל דְּהָא הוּי מִצֵּה שֶׁא"ר לְשַׁבְּעָה מִשּׁוּם דְּלֹאֲחַר
לִילָה הִרְאִישׁוּנָה לִיכָא עֲשֵׂה וּלְהֶאֱמֹר נִכּוֹן דְּהִלָּא בְּאֵמַת בְּתִבוּאָה שְׁלֹא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ
דְּעֲלָמָא לִיכָא אִיסוּר חֲדָשׁ וְרַק בְּשַׁעָה שְׂרָאוּי לְצַאֵת בּוֹ י"ח מִצֵּה י"ל מִיגוּ דְּהוּי לָחֶם כו'
כַּנ"ל וְהִתְיַבַּח בְּלִילָה הִרְאִישׁוּנָה מִשֶׁא"כ אַח"כ שֶׁא"ר עוֹד לְצַאֵת י"ח הָא ל"ש מִיגוּ א"כ
לִית בֵּה אִיסוּר חֲדָשׁ וְשְׁפִיר הוּי מִצֵּה הַנְּאָכְלָת לְשַׁבְּעָה.

וּלְפִי"ז לֹא יִהִי קוֹשְׁיָא נְמִי דְּאִיִּד הוּי נוֹכַל לוֹמַר דְּיִהְיֶה יוֹצְאִין בְּמִצֵּה שֶׁל חֲדָשׁ מִטַּעַם עֲשֵׂה
דוֹחָה ל"ת הָרִי מְלַבֵּד הַל"ת דְּחֲדָשׁ אִיכָא נְמִי ל"ת דְּטָבֵל דְּהָרִי לֹא הִי יְכוּל לְהַפְרִישׁ
תְּרוּמָה מִשּׁוּם דְּבַעֲיָנָן רֵאשִׁית שְׁיִהְיֶה שִׁירֵי נִיפְרִין ע' פְּסָחִים ל"ג וְהִכָּא הָא לֹא יִהִי שִׁירֵי
נִיפְרִין דְּגַם אַחַר הַהַפְרָשָׁה יִהִי אִיסוּר מִשּׁוּם חֲדָשׁ וּלְהֶאֱמֹר לֵק"מ פִּינּוֹן דְּהַקְּוִשְׁיָא קִיא
בְּתִבוּאָה שְׁלֹא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ הָא לֹא הִגִּיעָה לְעוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת וְלִיכָא אִיסוּר טָבֵל כָּלֵל
כְּמִבְּנָאָר בְּרַמְב"ם פ"ב מֵה' מַעֲשֵׂר וּמַעֲתָה מִיּוֹשֵׁב שְׁפִיר קוֹשְׁיִיתִינוּ הַנ"ל מִש"ס מְנַחֲוֹת
דְּאֵמַאי דְּרִשְׁיָנָן שְׁשֵׁה מִן הַחֲדָשׁ הָרִי יוֹכֵל לְאֶכּוֹל שַׁבְּעָה מִן הַחֲדָשׁ מִטַּעַם עֲשֵׂה דוֹחָה ל"ת
כַּנ"ל וְלִהַנ"ל נִיחָא שְׁפִיר דְּכּוֹנֵת ש"ס דִּילָן הוּא דֵּא"י לְאֶכּוֹל שַׁבְּעָה מִן הַחֲדָשׁ בְּתִבוּאָה
שְׂאִיסוּרָה מִשּׁוּם חֲדָשׁ שְׁפִיר הִבִּיאָה שְׁלִישׁ.

וְעַפ"י הַצָּעָה זֹו מִיּוֹשֵׁב נְמִי מֵה שְׁהַקְשׁוּ הָאֲחֵרוֹנִים הָרִי בְּשַׁבְּעָה שְׁכַבְשׁוּ אִפִּי קְדָלִי דְּחֲזִירִי
אֲשִׁתִּירִי א"כ גַּם אִיסוּר חֲדָשׁ הַנּוֹתֵר וּא"כ הִי יְכוּלִין לְאֶכּוֹל קוֹדֵם הַקְּרִבַת הָעוֹמֵר (וְהַנָּה
רְאִיתִי בִּס' טוֹרֵי אָבֵן עַל ר"ה שְׁגַם הוּא נִתְקַשָּׁה בְּזָה וּבִק"א שָׁם מוּבָא בְּשֵׁם או"ח תי'
ע"ז דְּמִש"ה לֹא אָכְלוּ מִצֵּה מִחֲדָשׁ דְּהִי לָהֶם אִיסוּר קְצִירָה קוֹדֵם לְעוֹמֵר דְּכַתִּיב רֵאשִׁית
קְצִירְכֶם אֵל הַפֶּהֶן כְּדֵא' בְּמִנְחוֹת ע"א וְלֹא הַנּוֹתֵר לָהֶם אֱלֹא מֵה שְׁנַמְצָאוּ דְּבָר מוּכָן פְּדַכְתִּיב
וּבְתִים מְלֵאִים כָּל טוֹב ע"ש וּלְפַעַם"ד אֵין תִּירוּץ זֶה מְסַפִּיק דְּהָא א' בְּמִשְׁנֵה פְּסָחִים נ"ה
ע"ב ו' דְּבָרִים עֲשׂוּ אֲנָשִׁי יְרִיחוֹ עַל ג' מִיחוּ בְּיָדָם וְעַל ג' לֹא מִיחוּ בְּיָדָם וְאֵלוּ הֵן שְׁלֹא
מִיחוּ בְּיָדָם מְרַפִּיבִין דְּקָלִים כָּל הַיּוֹם וְכוּרְכִין אֵת שְׁמַע וְקוֹצְרִין וְגוֹדְשִׁין לְפָנֵי הָעוֹמֵר
וּפִירִש"י וְקוֹצְרִין ל"ג דְּהָא הִיתֵר גְּמוּר הוּא דְּקִי"ל בְּמִנְחוֹת פּר"י מְמָקוֹם שְׂאִי אֲתָה מְבִיא
אֲתָה קוֹצֵר וְתִבוּאֵת יְרִיחוֹ שֶׁל עֲמָקִים הִי וְאִינָה כְּשֶׁרָה לְמִנְחוֹת דְּתַנּוּ אֵין מְבִיאִין סוּלָת
לְמִנְחָה לֹא מִבֵּית הַשְּׁלַחִין וְלֹא מִבֵּית הָעֲמָק כו' וְלִהַכִּי אִינָה כְּשֶׁרָה לְעוֹמֵר דֵּאֵין מְנַחְתוֹ

בָּאָה מִמְּנוּ דְּבַעֲיָנוּ מִשְׁבַּח א"י דִּילְפִינָן גּוֹשׁ אַרְיָן אַרְיָן עכ"ל וא"כ הָאֵי קָרָא דְּוַיֵּאָכְלוּ מִעֵבֹר הָאָרְיָן כְּתִיב בִּיהוֹשֻׁעַ כְּשֶׁהָיוּ בְּעַרְבוֹת וְרִיחוֹ א"כ הִי מוֹתֵר לָהֶם הַקְּצִירָה מִשׁוּם דִּירִיחוֹ הִיא מְקוּם שְׂאֵי אֶתָּה מְבִיא וּמוֹתֵר לַקְּצוֹר כְּאִמּוֹר].

אָמְנָם לַהֲנַ"ל נִכּוֹן דְּהֵנָּה בְּאֵמֶת נוֹכַל לוֹמַר דְּהָא מַה שְׁנַתְּמַלְאָה הַתְּבוּאָה מַעַת בּוֹאֵם לְאָרְיָן הֲלֵא הָיוּ שְׁלַל דִּידְהוּ וְשְׁלַל דִּידְהוּ לֵא אֲשַׁתְּרִי כְּמִבְּנֹאֵר בְּחֻלְיִן י"ז אָף הֲלֵא לַעֲנִינָן אִם יִרְצוּ לְצִאת י"ח מְצָה הָא גַם קוֹדֵם הִבָּאת שְׁלִישׁ חָל אִיסוּר חֲדָשׁ וּמִשׁוּם לָאו דְּלַחֵם וּמִטַּעֵם מִיגֹו כּו' פּנ"ל אָמְנָם ז"א דא"כ לֹא הִתְחִיל אִיסוּר דְּחֲדָשׁ לְחוּל רַק כְּשֶׁקָּרְמוּ פְּנִי בְּתַנּוּר דְּאִזּוּ הָיוּ לַחֵם וְרֵאוּי לְצִאת בּו' י"ח מְצָה וְשִׁינְיָה מִיגֹו כּו' פּנ"ל א"כ הָיוּ כְּנֻעַשָׁה הָאִיסוּר בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְא"כ הָיוּ שְׁלַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֲשַׁתְּרִי: וּבְדַבְרֵי מַה שֶׁהִבָּאתִי קוֹשֵׁיָא הַמְּפֹרָסֶמֶת בְּשֵׁם הַגָּאוֹן ר' יְהוֹנָתָן זְצִלָּה"ה עַל קוֹשֵׁיָא הִירוּשְׁלֵמִי הַנְּ"ל דְּהָרִי בִימֵי אָבְלוּ שֶׁל מְשָׁה נִשְׁתַּפְּחוּ שְׁלֵשֶׁת אֲלָפִים הַלְכוֹת וְחַד מִינְיָהוּ שְׁעִיעוּרִין א"כ לֹא יָכְלוּ לְאָכְלוּ מְצָה שֶׁל חֲדָשׁ מִטַּעֵם עֲשָׂה דוּחָה ל"ת דַּמְמ"נ אִי הָיוּ אוֹכְלִין זֵית אֶחָד דִּילְמָא הַשְׁעִיעוּר שֶׁל מְצָה שְׁנֵי זֵיתִים א"כ לֹא קִיַּיְמוּ הַמְצָנָה וְח"ש ג"כ אִסוּר מַה"ת וְאִי הָיוּ אוֹכְלִין ב' זֵיתִים דִּילְמָא הַשְׁעִיעוּר רַק זֵית א' וְא"כ אָכְלוּ הַזֵּית הַשְּׁנֵי בְּאִיסוּר.

הֵנָּה כְּבָר נִדְפַס מִשְׁמֵי בְּהַקְדָּמָתִי לְסִפְרָא דְּמַר אַבָּא הָרַב הַגָּאוֹן נ"י הַנְּקוּב בְּשֵׁם תּוֹלְדוֹת יִצְחָק יֵשׁוּב נִכּוֹן לְקוֹשֵׁיָא זֹו וְכַעַת נִרְאָה עַד"ז דְּהֵנָּה בְּאֵמֶת י"ל דְּאִין פְּאֵן קוֹשֵׁיָא כָּל עֵיקַר עִפְיָמ"ש א"ז הַחֲכָם צָבִי בְּתִשׁו' סִי מ"ו דַּח"ש אִסוּר מִטַּעֵם אַחְשָׁבִי וְא"כ הָא בְּשׁוֹגֵג ל"ש אַחְשָׁבִי כַּמ"ש הָרִיטְבִ"א בְּמַפּוֹת י"ז בְּשֵׁם מוֹרוֹ.

וְע' בַּמַּג"א סִי תַמ"ב ס"ק ט"ו א"כ לִפִּי"ז שְׁפִיר הָיוּ יְכוּלִין לְאָכְלוּ זֵית א' וְאִי דְּדִילְמָא הַשְׁעִיעוּר שְׁנֵי זֵיתִים וְעָבְרוּ עַל אִיסוּר דְּחֲדָשׁ דְּגַם ח"ש אִסוּר מַה"ת ז"א דְּהָא כָּל הַטַּעֵם דַּח"ש אִסוּר הוּא מִטַּעֵם אַחְשָׁבִי וְהוּא הָא לֹא אַחְשָׁבִי רַק מִשׁוּם דְּכִסְבוּר שְׁיִוצֵא בּו' י"ח מְצָה וְאִי בְּאֵמֶת אִינוּ יוֹצֵא הָא לֹא אַחְשָׁבִי אָמְנָם אֶפְתִּי קֹשֶׁה דְּכִינּוּן דְּנִשְׁתַּפְּחוּ הַשְׁעִיעוּרִין דִּילְמָא שְׁעִיעוּר מ"ע דְּאָכִילַת מְצָה הוּא ב' זֵיתִים וְשְׁעִיעוּר אִיסוּר דְּאָכִילַת חֲדָשׁ הוּא רַק זֵית א' א"כ יֵשׁ שְׁעִיעוּר שְׁלֵם לַעֲנִינָן הָאִיסוּר אָכֵן י"ל עִפְי"ד הַתּוֹס' בַּר"ה י"ג ע"א שְׁהַקְּשׁוּ בְּהָא דְּפָרִיף בַּגְמ' שֵׁם מְהִיכֵן הַקְּרִיבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֹנֶמֶר בְּכַנִּיסְתָּו לְאָרְיָן הֲלֵא קְצִירָה אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא קְצִיר נְכָרִי וְהַקְּשׁוּ הַתּוֹס' דְּהָא א"י מְוַחֲזָקֶת הִיא לָנוּ מְאֹבּוֹתֵינוּ וְתִי דַמְמ"מ יֵשׁ לוֹ לְנְכָרִי בְּמַה שְׁזָרַע.

וְהָרִי זֶה דוּמָה לְהָא דְּאִמְרִינּוּ בְּגִיטִין מ"ז יִשְׂרָאֵל וְנְכָרִי שְׁלִקְחוּ שְׂדֵה בְּשׁוֹתְפוֹת טָבַל וְחֻלְיִין מְעוֹרְבִין זֶה בְּזֶה וּפִירָשׁ"י שֵׁם דְּכָל חֲטָה וְחֲטָה חֲצִיָּה טָבַל וְחֲצִיָּה חֻלְיִין וְא"כ ה"נ כָּל חֲטָה וְחֲטָה הָיוּ חֲצִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחֲצִי שֶׁל עַפְו"ם וּלְפִי"ז מִיְּנֻשָׁב לְנִכּוֹן קוֹשֵׁיָא הַגָּאוֹן ר' יְהוֹנָתָן הַנְּ"ל דְּשְׁפִיר הָיוּ יְכוּלִין לְאָכְלוּ שְׁנֵי זֵיתִים וְאִי דְּדִילְמָא הַשְׁעִיעוּר רַק זֵית א' וְא"כ כְּשֶׁאָכַל הַזֵּית הָרֵאשׁוֹן הָאִיף יְכוּל לְאָכְלוּ הַזֵּית הַשְּׁנֵי ז"א דְּהָאִי בְּשֵׁל עַפְו"ם לִיכָּא אִיסוּר חֲדָשׁ לַד' הַב"ח ז"ל וְא"כ בְּזֵית הַשְּׁנֵי הָיוּ חֲצִי שֶׁל נְכָרִי וְחֲצִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְלֹא אִסוּר רַק הַחֲצִי זֵית שֶׁהוּא חֲלָקוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל א"כ אִינוּ רַק ח"ש וְכִינּוּן דַּח"ש אִינוּ אִסוּר רַק מִטַּעֵם אַחְשָׁבִי וּבְשׁוֹגֵג הָא ל"ש אַחְשָׁבִי וְהִכָּא הֲלֵא אִינוּ אוֹכֵל רַק מִשׁוּם שְׁסָבוּר שְׁצָרִיף לְקַיָּים מ"ע דְּמְצָה בַב' זֵיתִים וְאֵלוּ הִי יוֹדַע שֶׁא"צ רַק זֵית א' לֹא הִי מְחַשְׁבֵּוּ א"כ שְׁפִיר הַקְּשָׁה הִירוּשְׁלֵמִי דַמְמ"נ לִיכָּא אִיסוּר דָּאִם בְּאֵמֶת צָרִיף שְׁנֵי זֵיתִים א"כ הֲלֵא עֲשָׂה דְּמְצָה דוּחָה

ל"ת ואי א"צ רק וית א' הא ליפא רק ח"ש פנ"ל ובשוגג הא ל"ש אחשכילי וכן עד"ז הי' יכולין לאכול וית א' ול"ק פנ"ל דדיקלמא איסור דחדש הוא בוית א' ואיפא שיעור שלם משום דחצי' הוי של נכרי וליפא בי' איסור דחדש וממילא ל"ה אלא ח"ש.

ומה שהעלית בישוב קושני הגאון מהר"י הנ"ל וכתבת בכונת קושני הירושלמי שהיא אליבא דר"א דמשמע בפסחים ל"ח ע"ב דס"ל דלחמי תודה נאכלין בנזב וגבעון וגם ל"ל הדרשא דמצה הנאכלת לשבעה כו' א"כ לדידנא ל"ל קרא במנחות ה' דמנחות ונסכים פסולין מן החדש מדכתוב ממשקה ישראל הרי בלא"ה ידעינן מדלא אכלו ישראל מצה קודם הקרבת העומר הי' להם לאכול וית א' חולין ונית א' מסלות תודה דבאין בנדבה וממ"נ אי השיעור הוא וית א' א"כ יוצא בהזית של חולין משום דעשה דוחה ל"ת ועל הזית הב' א"ע משום חדש פיון דאי לאו קרא מביאין מנחות מן החדש ואי בעינן ב' זיתים א"כ יוצא גם בהזית הב' משום הואיל א"ב מיתשל ויהי' חולין ויוצא משום עדול"ת.

הנה גיסי יקירי אם פי דבריה נאמרו בהשכל עוד טל ילדות עליה ואין מקום לדברים האלה מפמה טעמים חדא מאי דפשיטא לה מש"ס פסחים דר"א ל"ל כל הני דרשות דדריש הש"ס שא"י בחלות תודה.

לא נשמע משם כלל דהא דלא השיב ר"א מטעם הדרשות הללו היינו מפני שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם כדמצינו בסנפך כ"ח ע"א ובכ"ד ולכה אמר ולא שמעתי ועוד היכי סלקא אדעתך לומר דקושני הירושלמי הוא שכל ישראל יצאו י"ח מצה בחלות תודה הלא אמרינן בפסחים י"ג ע"ב דאין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה אם כן יביאו קדשים לבית הפסול.

ועוד מה זו קושניא למה לי קרא דממשקה ישראל הכי רק על זה מורה הקרא דאין מביאין מנחות מן החדש הלא הרבה דרשות נפיק במנחות שם ובתמורה מקרא דממשקה ישראל ובאמת בש"ס דילן נמחקו הני שלש תיבות דבעינן ממשקה ישראל ובאמת ברמב"ם פ"ה מה' איסורי מזבח כתב שם הטעם משום דהוי מהבב"ע.

ויתר דברי פלפולך ראיתי וגכונים המה וישרים למוצאי דעת אין בהם נפתל ומגרעת לשמחתי לראות כי מימיה חדים ומתוקים וקראתי עליה דולה מים מבורות עמוקים כן חזק ה' לכה לתורתו ועבודתו ית"ש פנפנשה ונפש גיסה הדור"ש באהבה צופה לגדולתך: סי' עג מנחות ע"א במשנה קצרוהו ונתנוהו בקנפות כו' נתנוהו לריחנים של גרוסות והוציאו ממנו עשורון שהיא מנופה בי"ג נפה והשאר נפדה ונאכל לכל אדם וחיוב בחלה ופטור מן המעשר ר"ע מחייב בחלה ובמעשרות.

שם ע"ב בגמ' אמר רב פהנא אומר הי' ר"ע מירוח הקדש אינו פוטר וכתבו התוס' וז"ל הו"מ למיפרך היכי אתי משאינו מעושר הא בעינן ממשקה ישראל דבאינו מעושר עסקינן מדקתני באותן שנפדו חיוב מעשר עכ"ל.

הקשו האחרונים מהא דפסחים ל"ג דקא' ר"ה ברי' דר"י דלכה בהפריש חמץ תרומה אינה קדושה אפי' באחמין בתלוש משום דא"ק ראשית ששירי' נזכרין לישראל יצתה זו שאין שירי' נזכרין ופירש"י שם במפריש תרומת חמץ מה היתר יש בשירי' שתהא ראשיתן עושה שיריים פי הוי מעיקרא טבל הוי שרי בהנאה ואסורין באכילה השתא

נְמִי שָׂרִי בַּהֲנָאָה וְאֶסוּרִין בְּאֶכִּילָה מְשׁוּם חֲמִין וְע"כ מְשׁוּם דְּמַצְנֻתָה בְּכַף כְּדָאִי לְעֵיל ה' ע"ב א"כ מֵאֵי הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' דל"ה מִמְּשָׁקָה יִשְׂרָאֵל פִּינּוּן שְׁלֵא הִי מְעוֹשָׁר הָרִי לֹא הִי אֶפְשָׁר לְעוֹשָׁר מְשׁוּם שְׂאִין שִׁירִי נִזְכָּרִין דְּשִׁירִים יְהִי עֲדִינּוּן אֶסוּרִין בְּאֶכִּילָה מְשׁוּם חֲדָשׁ וְא"כ פִּינּוּן דְּלֹא אֶפְשָׁר לְעוֹשָׁר שׁוֹב שָׂרִי לְהַקְרִיב מְשָׂאִינוּ מְעוֹשָׁר מְשׁוּם דְּמַצְנֻתוֹ בְּכַף.

וְנִלְפַעַנ"ד בְּיָשׁוּב דְּבָרֵי הַתּוֹס' עִפִּי"ד הַש"ס לְקַמֵּן פ"ד ע"א דְקֵא' שָׁם עַל הָא דְקַתְנֵי הַתָּם בְּמִשְׁנֵה בְּעוֹמֵר וְשִׁמֵי הַלְחָם אֵינּוּן בְּאִין אֶלָּא מִן הָאֲרִץ כְּמֵאֵן דְּלֹא כְּהִי תַנָּא דְתַנָּא רִיב"י אֹמֵר עוֹמֵר בְּאֵ מַח"ל כו' וְקִסְבֵּר חֲדָשׁ בַּח"ל דְּאֹרְזִינִי הִיא דְכֵתִיב מִמּוֹשְׁבֵיכֶם כ"מ שְׂאֵתָם יוֹשְׁבִים מְשַׁמַּע וְכִי תָבֵאוּ זְמַן בִּיאָה הִיא וְכִינּוּן דְּאֹרְזִינִי הִיא אֶקְרוּבִי נְמִי מְקַרִּיבִין ע"ש וְא"כ לִפִּי"ז הָא בְּקִידוּשֵׁין ל"ז ע"א ס"ל לר"ע שָׁם דְּחֲדָשׁ נוֹהֵג בַּח"ל וְאֶפִּי לְמֵאֵי דְמִסְפָּקִינוּן לְעֵיל ה' ע"ב אֶלִּיבָא דר"ע אֵי חֲדָשׁ בַּחוּ"ל דְּאֹרְזִינִי תֵא [דְּהָא קְאָזִיל שָׁם אֶלִּיבָא דר"ע דס"ל סְפִיחִין אֶסוּרִין בְּשְׂבִיעִית וְאֶפִּי"ה קֵא' וְאֶפִּי חֲדָשׁ בַּח"ל לֹא דְאֹרְזִינִי וּמְשַׁמַּע דְּסִפּוּקֵי מְסַפָּקֵא לִי אֵי אֶלִּיבָא דר"ע חֲדָשׁ בַּח"ל דְּאֹרְזִינִי וּמוֹשְׁבֹת אֶתָּא לְתַבּוּאָת א"י שְׂיָצְאָה לַח"ל וְכַמ"ש בַּפְנִי"י מִהִירוּשָׁלַיִם ע"ש] עכ"ז הָא רַב כְּהֵנָּא קְאָמֵר לָהּ הַכָּא.

וְבַר"ה י"ג ע"א קְדָרְשֵׁי רַב כְּהֵנָּא וְחֲבָרִי מוֹיָאֲכֵלוּ מְעַבּוֹר הָאֲרִץ מִמְּחַרְת הַפְּסַח אֶקְרוּב עוֹמֵר נִהְדָר אֶכּוּל וּבְקִידוּשֵׁין ל"ח ע"א פְּרִיף אֵי מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לְאַחַר יְרוּשָׁה וְיִשְׁבָּה מְשַׁמַּע נִיכּוּל לְאַתֵּר וּמְשַׁנֵּי דְלֹא הָוִי צְרִיכֵי שְׁהִי מְסַתְּפָקִין מִמֵּן שְׂבִכְלִיָּהֶם ע"ש וְא"כ אֵי רַב כְּהֵנָּא דְרִישׁ מְמַחַרְת הַפְּסַח אֶכּוּל מְעַיְקָרָא לֹא אֶכִּיל מְשׁוּם חֲדָשׁ ע"כ דס"ל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כ"מ שְׂאֵתָם יוֹשְׁבִים מְשַׁמַּע וְא"כ ס"ל חֲדָשׁ בַּחוּ"ל דְּאֹרְזִינִי וְכִינּוּן דְּהָוִי דְּאֹרְזִינִי הָא מְקַרִּיבִין עוֹמֵר ג"כ מַח"ל כְּדָבְרֵי הַש"ס הַנ"ל אֶלִּיבָא דְרִיב"י וְע' תּוֹס' מְנַחֲוֹת מ"ה ע"ב ד"ה קְרַבּוּ שְׂכ' דְלר"ע קְרַבּוּ עוֹמֵר וְשִׁהַל"ח בְּמַדְבָּר מְשׁוּם דס"ל כִּי תָבֵאוּ לֹא דְוִקָּא ע"ש] וְא"כ לִפִּי"ז שְׁפִיר הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' אֶלִּיבָא דר"ע וְרַב כְּהֵנָּא הָאִיף הִי מְקַרִּיבִין הָעוֹמֵר מְשָׂאִינוּ מְעוֹשָׁר הָא ל"ה מִמְּשָׁקָה יִשְׂרָאֵל וְאֵי דְכִינּוּן דְלֹא הִי אֶפְשָׁר לְעוֹשָׁר הָוִי מַצְנֻתוֹ בְּכַף ז"א דְּהָא לְדִידְהוּ הִי אֶפְשָׁר לְהֵבִיא עוֹמֵר מַח"ל וְלֹא בְּעֵי עֲשׂוּרֵי דְכִינּוּן דס"ל חֲדָשׁ בַּח"ל דְּאֹרְזִינִי מְקַרִּיבִין נְמִי עוֹמֵר מַח"ל וְא"כ פִּינּוּן דְּהִי אֶפְשָׁר בְּאֶנְפֵּן שְׁלֵא הִי צְרִיכִין לְעוֹשָׁר שׁוֹב ל"ה מַצְנֻתוֹ בְּכַף א"כ שְׁפִיר הַקְּשׁוֹ דל"ה מִמְּשָׁקָה יִשְׂרָאֵל אֶמְנָם קִשְׂיָא לְכַאוּרָה לְפִי דְבָרֵינוּ מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' לְקַמֵּן פ"ד ע"א שְׁהַקְּשׁוּ בְּהָא דְתַנּוּ שׁוּמְרֵי סְפִיחֵי שְׂבִיעִית נוֹטְלִין שְׂכָרָן מִתְרוּמַת הַלְשֵׁפָה וְכ' וְז"ל וְא"ת לר"ע דְאָמֵר סְפִיחִין אֶסוּרִין הָא בְּעֵי מִמְּשָׁקָה יִשְׂרָאֵל לֹא פִירְכָּא הוּא דְבִשְׂאָר שְׁנִים נְמִי לֹא מִמְּשָׁקָה יִשְׂרָאֵל הוּא וְשִׁרְזִינִי רַחֲמָנָא כְּדָא בַּפ"ק מְשׁוּם דְּמַצְנֻתָה בְּכַף שְׂאֵנִי בְּשְׂבִיעִית נְמִי לר"ע הָרִי מַצְנֻתָה בְּכַף ע"כ וְלַהֲנַל"ל דְלר"ע מְבִיאִין עוֹמֵר גַּם מַח"ל א"כ אֶמֵאִי הָוִי בְּשְׂבִיעִית לר"ע מַצְנֻתָה בְּכַף הָא אֶפְשָׁר לְהֵבִיא מַח"ל וְלֹא יְהִי אֶסוּר שְׂבִיעִית אִילָם בְּאַמַּת הַדְּבָר נִכּוּן דְּהַתּוֹס' כָּאֵן לֹא כְּתַבִּי רַק דְּהוּ"מ לְמִיפְרָף הִיכִי הוּ"מ לְהַקְרִיב מְשָׂאִינוּ מְעוֹשָׁר אֶבֶל פִּירְכָּא גְמוּרָה אֵינָה דְכִינּוּן דְאֶסוּר חֲדָשׁ ע"כ א"א בְּע"א וְצְרִיכִין לְהַסְבָּרָא דְמַצְנֻתָה בְּכַף וְא"כ אֶף דְאֵיכָּא נְמִי אֶסוּר טְבֵל מֵה לִי אֶסוּר א' מֵה לִי שְׁנֵי אֶסוּרִים וְה"נ נוֹכַל לוֹמֵר לְעֵנִין שְׂבִיעִית דְאֶף דְּבִשְׁנַת שְׂבִיעִית אֵיכָּא עוֹד אֶסוּר שְׂבִיעִית מֵה לִי חַד אֶסוּר מֵה לִי תְרֵי אֶסוּרִים כְּדָאֶמְרִינוּן בְּעֵלְמָא מֵה לִי חַד לֹא מֵה לִי תְרֵי לְאוּוּן.

ועפ"י"ז נלפענ"ד ליינשט מה שראיתי בספר ישע"ק א"ח סי' תפ"ט שיהביא קושיא בשם ס"פ"מ בש"ס פסחים כ"ג ונהריחדש דרחתמנא אמר לחם קלי וכרמל ל"ת עד עצם היום הזה ותנו קוצר לשחת ומאכיל לבהמה ומשני שא"ה דא"ק קצירכם שלכם יהא וכו' התוס' דאע"ג דבעי' למעט קציר מצוה הו"ל למיכתב קצירך והקשה לפי"ד הש"ס חולין קל"ו דהיכי דכתב מארצה ממעטינו ח"ל והיכי דכתב מארצכם אף ח"ל בכלל וא"כ למ"ד מביאין עומר מתבואת ח"ל דילמא לכה לא פתיב קצירך דלא נימא דדוקא מתבואת הארץ מביאין עומר אבל פינו דכתב קצירכם לא ממעטינו ח"ל ולפענ"ד דהנה באמת יש להעיר היכי הוי יכילנא למעט מקצירך תבואת ח"ל הא מצינו למימר להיפוך דקצירך אתא לרבוויי הבאת העומר בשנת שביעית אף מתבואת א"י דהו"א דבשנת שביעית לא יביא העומר רק מתבואת ח"ל דלית בי' איסור שביעית וקמ"ל קרא דלעולם שרי קציר א"י אף בשנת שביעית וכן העיר בזה בישע"ק שם.

אמנם באמת א"א למימר ה"י דהיכי נוכל לומר דיהי' מותר להביא מא"י אם אפשר מח"ל דהא פבר גלי לו קרא דבעינו בכל הקרבנות ממשקה ישראל מן המותר לישראל ואם א"א בע"א הא מצותו בקה משא"כ פשאפשר בע"א נתמעט שפיר מקרא דמשקה ישראל אולם להאמור אפשר לומר דכיון דבלא"ה בכל שנה איכא איסור דחדש א"כ מה לי חד איסור מה לי שני איסורים.

אמנם אי נימא אפי' בזמן שביהמ"ק קנים האיר המזרח מתיר א"כ משום איסור דחדש ליכא למעט מקרא דמשקה ישראל וא"כ לא אפשר לו לומר דהקרא יורה ע"ז דאף שאפשר להקריב בלאו איסור דשביעית יהי' שרי להקריב באיסור דהא ל"ה ממשקה ישראל אולם הדבר נכון עפ"מ"ש הצ"ח בפסחים שם איך נימא דקצירכם אתא להתיר חדש בהנאה הרי הבאת העומר הי' ביום ט"ז וכבר האיר המזרח א"כ למ"ד האיר המזרח מתיר פבר הוא מותר באכילה ול"ל קרא דקצירכם להתיר בהנאה וע"כ דהסוגיא אזלא למ"ד דבזמן שביהמ"ק קנים העומר מתיר ולא האיר המזרח וא"כ בכל שנה ע"כ אתינו להסבא דמצותו בקה ושפיר משני דקצירכם להתיר בהנאה ואי דאצטריף למעט קציר מצוה ז"א דהא נשמע מקצירך ואי דמקצירך הוי ממעטינו ח"ל ז"א דאדרבא הו"א דאתא לרבוויי אף א"י בשנת שביעית ואי דל"ה ממשקה ישראל פינו דאפשר בע"א ז"א דכיון דהכא ע"כ אזיל למ"ד דבזמן שביהמ"ק קנים אין מתיר האיר המזרח וא"כ בכל שנה הוא באיסור וע"כ דמצות בקה וא"כ גם בשנת שביעית מה לי איסור א' מה לי ב' איסורים.

אולם אחר העיון נלפענ"ד דל"ש לומר הואיל ובלא"ה איסור משום חדש מה לי אם יצטרף עוד איסור דהרי חדש פינו דגלי רחמנא דהמצוה היא שיהי' בא מן החדש הוי פאלו לא הי' פאן איסור פלל דומה לזה כ' הרשב"א בחי' ברכות י"ט גבי ולאחותו ע"ש א"כ איך שייך לומר שיוכל להיות גם באיסור שביעית אף שאפשר בלעדו וגם הסבא דהואיל ואשתרי אשתרי ל"ש היכי שהאיסור הב' אפשר בהיתר ועפ"י הדרך הלז הנה מקום אתי ליישב דברי הרמב"ם ז"ל בפ"ד מה' קידוש החדש ה' ט"ו אין מעברין את השנה בשנת רעבון כו' ואין מעברין בשביעית שיד הכל שולטין על הספיחין ולא ימצאו לקרב העומר ושתי הלחם ורגילין היו לעבר בערב שביעית עכ"ל והנה באמת בסנהדרין

י"ב ע"א אַמרינו אין מעברין אַת השנה לא בשביעית ולא במוצאי שביעית והרמב"ם לא
כתב מוצאי שביעית משום דס"ל כמ"ד נשם דבמ"ש מעברין ותליא בפלוגתא אי מביאין
יָרָק מִחַ"ל דמ"ד אין מעברין במ"ש דקסבר אין מביאין יָרָק מִחַ"ל דחוששין לגוששיהו
שָמָא יביא עמה מגוש ארץ העמים שְמַטָּא בְּאֵהָל ויטמא טְהוֹרוֹת א"י וְלִקְרָה אין מעברין
במ"ש לפי שפלה הישן ומאריכין עליהם איסור החדש משא"כ הרמב"ם ז"ל ס"ל
דמביאין יָרָק מִחַ"ל לְקָרָה לָא ס"ל הָא דאין מעברין במ"ש.

אמנם בזה תמהו עליו דמהירושלמי שם ובגדרים פ"ו מוכח דלמ"ד מביאין יָרָק מִחַ"ל
ארץ בשביעית מעברין ולמה מחלק הרמב"ם ז"ל בין שביעית למ"ש. ונלפענ"ד דהנה
באמת צריף להבין למה חיישינו שלא ימצאו להקריב עומר ושהל"ח משום שיד הפל
שולטין על הספיחין הרי היו שומרין אותן לצורך הקרבת עומר וב' הלחם.

אולם הדבר נכון דהנה הקשו התוס' במנחות פ"ד הנ"ל על הא דתנו שומרי ספיחין
בשביעית נוטלין שְכָרָן מתרומת הלשפה הלא דרשינו בת"כ ואת ענבי גזירף לא תבצור
מן המשומר אי אתה בוצר אַבְל אתה בוצר מן המופקר וא"כ איף שריא להביא מספיחין
המשומרין הָא בעינו ממשקה ישראל מן המותר לישראל ותי' דשומרי ספיחים לא הי'
מונעים בנ"א מליקח אַבְל הָיו מודיעים להם וְהֵם פּוֹרְשִׁין מֵאֲלֵיהֶן וא"כ פִּינּוֹן דְלֵא הִי'
שְמִירָה גְמוּרָה א"כ חיישינו לאינשי דלא מעלי שלא יפרשו א"ע אם יודיעו להם.

והנה באמת צריף להבין קוש' התוס' הנ"ל ששהקשו הָא הִי' על הספיחין איסור שביעית
מפני שהי' משומרין הלא בכל מנחת העומר בשביעית איפא איסור דלאַכְלָה ולא לשריפה
שקטירין הקומץ ע"ג המזבח כפירכת הש"ס הָתָם וּמְשַׁנֵּי דגלי קרא לדורותיכם וא"כ
מה לנו אם הי' עוד גם איסור דמשומר נימא הואיל ואשתירי האיסור דלאַכְלָה ולא
לשריפה אשתירי נמי האיסור דמשומר בשביעית.

אולם נכון הדבר דהאיסור דלאַכְלָה ולא לשריפה פִּינּוֹן דא"א בע"א והתורה אמרה
לדורותיכם הָיו פָּאֵלוּ לָא הִי' אִיסוֹר פְּלָל וְכַ"ל משא"כ באיסור דמשומר הָא אֶפְשָׁר מִן
המופקר אמנם הָא לְכַאוּרָה אֶפְשָׁר מִתְבוּאָה שְׁל נְכָרֵי דמבואר ברמב"ם פ"ה מה' שמיטה
ה' כ"ט דבזריעת נְכָרֵי לִיפָא אִיסוֹר שְׁבִיעִית וא"כ גם האיסור דלאַכְלָה ולא לשריפה
אֶפְשָׁר בְּהִיתָר וְהִדְרַק"ל אולם ז"א דהָא קי"ל קצירף ולא קציר נְכָרֵי כמבואר בר"ה י"ג
ע"א אף התינח אי נימא דאין חדש נוהג בשל נְכָרֵי משא"כ אי נימא חדש נוהג בשל נְכָרֵי
א"כ גם העומר מביאין מקציר נְכָרֵי כמבואר בש"ס מנחות הנ"ל לענן ח"ל וכן מפורש
בב"ח דתליא הָא בְּהָא וא"כ לפי"ז הָא כ' התוס' בקידושין ל"ז ריש ע"א בשם הירושלמי
דחדש נוהג בשל נְכָרֵי א"כ גם העומר מביאין מִמֶּנּוּ וא"כ לשי' הירושלמי שפיר הי'
יכולין לשמור הספיחין של שביעית לצורך העומר שְמִירָה מְעֵלְיָא נְאִי דאיפא איסור
דמשומר בשביעית ז"א דהָא בלא"ה איפא איסור דלאַכְלָה ולא לשריפה נְאֶפְ"ה שריא
רתמנא לצורך העומר וא"כ מה לי אם יהי' עוד איסור וא"כ פִּינּוֹן דהִי' יכולים לשומרם
היטב שפיר הָיו יכולין לעבר בשביעית דליפא חשש שיד הפל שולטים בהם מפני שהי'
נשמרים משא"כ הרמב"ם ז"ל יספור דאסור להביא מקציר נְכָרֵי א"כ האיסור דלאַכְלָה
ולא לשריפה פִּינּוֹן שא"א בע"א הָיו הִיתָר וְאִיסוֹר לְהִבִּיא מִן הַמְּשוּמָר וע"כ כתי' התוס'
הנ"ל שלא הי' שְמִירָה מִמֶּשׁ א"כ שפיר כתב דאין מעברין בשביעית: ומעתה נחזור

לראש דברינו בסוגיא שאנו עוסקין בה לבאר דברי התוס' הג'ל במה שהקשו דאיך שרי להביא העומר משאינו מעושר הא ל"ה ממשקה ישראל.

הנה ידעתי שיש מקום לפקפק בדברינו הג'ל שכ' דר"כ ור"ע פיון דס"ל חדש בח"ל דאוריית' גם העומר מקריבין מח"ל דבאמת אין סוגיית הש"ס דמנחות הג'ל מוכרחת בזה בהא דקא' דאי חדש בח"ל דאוריית' מותר ג"כ להביא עומר מח"ל וכמו שפוסק באמת הרמב"ם ז"ל דחדש בח"ל דאוריית' ואפ"ה פוסק בפ"ג מה' תו"מ דהעומר אינו בא אלא מן הארץ (וע' בפנ"י בק"א לקידושין בפסקו בענין חדש שנתקשה בסתירת דברי הרמב"ם הללו והנה ראיתי בישיע"ק א"ח סי' תפ"ט שכ' דהרמב"ם הוכיח דינו דאע"ג דחדש בח"ל דאוריית' אפ"ה אין מקריבין עומר מתבואת ח"ל מסוגיית הש"ס דר"ה הג'ל דפריף עומר שהקריבו ישראל בכניסתן לארץ מהיכן הקריבו וקשה דילמא הביאו מארץ סיחון ועוג אע"כ משום דארץ סיחון ועוג לאו מא"י הוא ולכך לא הביאו עומר משם וקשה פיון דהך סוגיא אתיא כמ"ד מושבות בכ"מ שאתם יושבין משמע דחדש נוהג בח"ל א"כ מביאין ג"כ עומר מח"ל א"ו דאף אם נוהג איסור חדש בח"ל מ"מ אין מביאין עומר משם ע"ש.

ולפענ"ד אין מפאן ראי' דהא אמרינן בש"ס מנחות הג'ל דלריב"י דס"ל מושבותיכם בכ"מ שאתם יושבין משמע וחדש בח"ל דאוריית' היא ומביאין עומר מח"ל והא דכתיב גבי עומר כי תבאו זמן ביאה הוא ע"ש וא"כ לא היו מביאין מח"ל אלא לאחר שבאו לארץ וא"כ היינו יכולין לומר שהקריבו מארץ סו"ע דאי ל"ה בכלל אי' א"כ לא הי' אפשר להביא דזמן ביאה בעינינו].

ע"כ נלפענ"ד בישוב הקושיא ע"ד התוס' הג'ל בדרף זה דהנה הקשיתי לכאורה על הא דאר"ע דהמותר מהעשרון חייב במעשרות הרי קי"ל דאם הכניס התבואה במוץ שלה פטורה מן המעשר ומבואר בתוס' לקמן ס"ז ע"ב ד"ה פדי דכיון שנופטר בה בשעה שנוכסה לבית תו לא אתיא לידי חיוב לעולם אפי' אם ממרחה ומוציאה וחוזר ומכניסה ורואה פני הבית ל"מ ע"ש.

ולפי"ז הא ר"ע ס"ל בחולין ק"א ע"ב דאין איסור חל על איסור אפי' בב"א ומכ"ש בזא"ז באיסור חמור ע' בתוס' שם ולפי"ז הא מתחלה אינו חל איסור טבל על איסור חדש הקדום מטעם אין אחע"א ואי דאיסור טבל מתלוי תלוי וקאי ולאחר הקרבת העומר שהותר חדש מושפך רוןחא וחייל ז"א דכיון דלא הי' חל איסור טבל בשעת ראית פני הבית תו לא אתיא לידי חיוב כמו בהכניסה במוץ שלה דלא אתיא לעולם לידי חיוב.

[ודוסק לחלק בין אם היא פטורה מחמת עצמה או מחמת ד"א היא האיסור דרביע עליה]. ועכצ"ל דר"ע ס"ל כר"י ור"ל לעיל ה' דאפי' בזמן שביהמ"ק קניינים האיר המזרח מתיר ומבואר בתוס' שם דבהאיר המזרח אפי' איסור עשה ליכא קודם הקרבת העומר אלא מצוה מן המובחר בעלמ' ע"ש וא"כ הא התוס' בשבועות כ"ג ע"ב ד"ה דמוקי כ' דבח"ש פיון דליכא לאו ולא עשה אלא איסור בעלמ' לא חשיב מושבע ועומד וחייל איסור עלי' ע"ש וא"כ ה"נ שפיר הי' חל עליו איסור טבל גם מקודם פיון דמשאהיר המזרח ליכא אפי' עשה שפיר חל עליו איסור טבל דומיא דח"ש וא"כ שפיר הקשו התוס' דהו"ל למיפרף דמשאינו מעושר ל"ה ממשקה ישראל ואי דלא הי' אפשר לעשר דאין שירי

ניפְרין וְהוּי מְצַנְתוּ בְּכַף ז"א דְכִינּוֹן דַּר"ע ע"כ ס"ל כַּר"י וּר"ל דְאַפְי' בְּזִמְנֵי שְׁבִיהֵמ"ק קָיִים
הָאִיר הַמְזַרְחַ מִתִּיר פְּנ"ל א"כ לִיכָא אֲלָא מְצוּנָה מִן הַמְּוֹבָחָר בְּעֵלְמָ' וְהוּי שְׁפִיר שְׁיָרִי
נִיפְרִין: וְהִנֵּה פְּאֻשָׁר בִּינּוּתֵי בְּסִפְרִים רְאִיתִי בְּשׁו"ת שְׁאֲגַת אַרְי' הַחֲדָשׁוֹת בְּדִינֵי חֲדָשׁ סִי
ו' שֶׁכ' בְּיָשׁוּב קוֹשְׁנֵי הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת ה' הַנְּ"ל שְׁהִקְשׁוּ עַל הָא דְקֵא' שֵׁם טַעְמָא דַּרְשֵׁב"ל
דְאַמַר מְנַחֵת הָעוֹמֵר שְׁמַקְצָה שֶׁל"ש פְּשָׁרָה דְהוּי מִן הַמְּוֹתֵר לְיִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם דְקָסְבַר הָאִיר
הַמְזַרְחַ מִתִּיר הֵלֵא מ"מ אָסוּר מְדַאֲוֵרִינֵת' מִשּׁוּם הָעֲשָׂה דְעַד הַבִּיאָכֶם וְשֵׁם ר"ל דְהוּי רַק
לְמַצְוָה מִן הַמְּוֹבָחָר פְּנ"ל אַף בְּדַף ס"ח סוֹף ע"א לֹא פְתָבוּ הָכִי וְנִשְׁאַרוּ בְּתִמְהָה וְכ' בִּשְׁא"ר
לְחֲדָשׁ דִּל"ש מִמְשַׁקָּה יִשְׂרָאֵל אֲלָא בְּדָבָר שְׁאִיִּסוּרוֹ בְּלָאוּ דְוָמִיָּא דְעָרְלָה דְאַיְיִרִי בְּהָאִי
קָרָא דְמִן הַמְּאֵתִים מוֹתֵר שְׁנֵי מְאוֹת שְׁנַשְׁתִּיִּירוּ בְּבוּר וְיִלְפִינּוּ מִיָּגוּל מִכָּאן לְעָרְלָה שְׁבִטְלָה
בְּמְאֵתִים בְּפִסְחִים פֵּא"ע אֲבָל בְּמָה שְׁאִיִּסוּרוֹ אִינוּ אֲלָא בְּעֲשָׂה בְּעֵלְמָ' וְקִיל מִיְלִתְנִי' מֵלֵא
תַּעֲשֶׂה כְּדָא' בִּיבְמוֹת בְּסוּגֵי' דְעֵלְגִי' פְּשָׁר לְהַקְרָבָה ע"ש שְׁהִבִּיא רֵאִי בְּרוּרָה לְזָה וְעַפ"י
דְבָרֵי יִשְׁבְּתֵי קוֹשְׁנֵי הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת ס"ח ע"ב בְּהָא דְקָתְנִי שֵׁם אִין מְבִיאִין מְנַחֵת קוֹדֵם
לְעוֹמֵר וְאִם הִבִּיא פְּסוּל קוֹדֵם לְשִׁתִּי הִלְחֵם לֹא יָבִיא וְאִם הִבִּיא פְּשָׁר וּבְגַמ' שֵׁם יְתִיב ר"ט
וְקָא קִשִׁי' לִיָּה מַה בֵּין קוֹדֵם לְעוֹמֵר לְקוֹדֵם לְשִׁתִּי הִלְחֵם כּו' לֹא אִם אֲמַרְתָּ קוֹדֵם לְעוֹמֵר
שְׁכֹן לֹא הוֹתֵר מְפָלְלוֹ אֲצֵל הַדְּיוּט וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' לְמָה נִקְטַת הָאִי לְיִשְׁנָ' הִיל"ל קוֹדֵם לְעוֹמֵר
אָסוּר מִשּׁוּם דְבָעִי' מִמְשַׁקָּה יִשְׂרָאֵל וְלֵהֲשֵׁא"ר הַנְּ"ל נִיחָא דְנִקְטַת הָאִי לְיִשְׁנָא אִפִּי' לְמ"ד
דְגַם בְּזִמְנֵי שְׁבִיהֵמ"ק קָיִים הָאִיר הַמְזַרְחַ מִתִּיר דְלִיכָא רַק עֲשָׂה וְל"ש הַ מְמַשְׁקָה יִשְׂרָאֵל
וּמ"מ לֹא הוֹתֵר מְפָלְלוֹ לְהַדְּיוּט דְאִיכָּא אִיִּסוּר עֲשָׂה וְאִנְדָּא נְמִי לִפִּי"ז קוֹשְׁנֵי הַתּוֹס' בְּדַף
פ"ד הַנְּ"ל שְׁהִקְשׁוּ עַל הָא דְתַנּוּ שׁוּמְרֵי סְפִיחֵי שְׁבִיעִית נוֹטְלִין שְׁכָרְן מִתְּרוּמַת הַלְשָׁפָה
לְר"ע דְסְפִיחֵי שְׁבִיעִית אָסוּרִין הָא ל"ה מִמְשַׁקָּה יִשְׂרָאֵל וְלֵהֲאָמוּר נִיחָא דְכִינּוֹן דְבִשְׁבִיעִית
ל"ה אֲלָא אִיִּסוּר עֲשָׂה לֹא נִתְמַעַט מִקְרָא דְמִמְשַׁקָּה יִשְׂרָאֵל וְנִיחָא לִי נְמִי לְיִיִּשֵׁב בְּהָא מַה
שְׁנַשְׁאֲלֵתִי בְּש"ס פְּסָחִים מ"ז ע"ב דְדָרְיֵשׁ שָׁה וְלֹא הַבְּכוֹר ל"ל מִיעוּט מְנוּחָד עַל בְּכוֹר
לִפִּי שִׁי' רַש"י ז"ל בְּזִבְחִים פ"ח ע"א גְּבִי מְדוּמָע דְכִינּוֹן דְאַסוּר לְזָרִים אַף שְׁמוֹתֵר לְכַהֲנָיִם
ל"ה מִמְשַׁקָּה יִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם דְבָעִינּוּ מוֹתֵר לְכָל יִשְׂרָאֵל א"כ הָא בְּכוֹר תָּם אָסוּר לְזָרִים
וּמִתְמַעַט שְׁפִיר מְהָא דְמִמְשַׁקָּה יִשְׂרָאֵל וְלֵד' הֲשֵׁא"ר יְהִי נְכוֹן דְכִינּוֹן דְאַיִסוּר בְּכוֹר לְזָרִים
הוּא אִיִּסוּר עֲשָׂה מְדַכְתִּיב אֲתָהּ וּבְנִיָּהּ וּבְנִתְיָהּ אֲתָהּ ע' רַש"י בְּכוֹרוֹת ל"ב סע"ב וְא"כ
אִיִּסוּר עֲשָׂה לֹא נוֹכַל לְמַעַט מִמְשַׁקָּה יִשְׂרָאֵל וְע"ע בִּשְׁא"ר שֵׁם סִי' י"ב מַה שְׁהִרְחִיב
הַדְּבִיבּוֹר אִי שְׁרִי לְהַפְרִישׁ חֵלָה מִתְּבוּאָה שֶׁל חֲדָשׁ וְהָאִירֵהּ בְּעֵנִין זֶה אִי הוּי שְׁיָרִי' נִיפְרִין:
סִי' עַד מְנַחֵת ה' ע"א וְרַשֵׁב"ל אָמַר מְנַחֵת הָעוֹמֵר שְׁנַקְמָצָה שְׁלֵא לְשָׁמָה פְּשִׁירָה וּשְׁיָרִיָּה
אִין נְאָכְלִין עַד שְׁתִּבִּיא מְנַחֵת הָעוֹמֵר אַחֲרֵת וּמִתִּירָנָה מְקָרֵב הִיכִי קָרְבָּה מִמְשַׁקָּה יִשְׂרָאֵל
מִן הַמְּוֹתֵר לְיִשְׂרָאֵל אָמַר רַב אֲדָא בַר אֶהֱבָה קָסְבַר ר"ל אִין מְחַוְּסָר זִמְנֵי לְבוֹ בְּיוֹם כּו'
מִתִּיב ר"פ הַקְּדִים חֲטָאֲתוּ לְאַשְׁמוּ לֹא יְהִי אַחַר מְמָרְס בְּדָמָה אֲלָא תְּעוּבָר צוּרְתָהּ וְתַצָּא
לְבֵית הַשְּׁרִיפָה כּו' וְאִי אִין מַחוּ"ז לְבוֹ בְּיוֹם יְהִי אַחַר מְמָרְס בְּדָמָה וְלִקְרַב אֲשֵׁם וְהִזְדַּר
לְקָרֵב חֲטָאֲתָא אֲלָא אַר"פ ה"ט דַּר"ל דְקָסְבַר הָאִיר הַמְזַרְחַ מִתִּיר דַּר"י וּר"ל דְאַמְרֵי
תַּרְנוּנֵיהוּ אִפִּי' בְּזִמְנֵי שְׁבִיהֵמ"ק קָיִים הָאִיר הַמְזַרְחַ מִתִּיר וְהָא דַּר"ל לָאוּ בְּפִירּוּשׁ אֲתָמַר
אֲלָא מְפָלְלָא אִיתָמַר דְתַנּוּ אִין מְבִיאִין מְנַחֵת בְּכוֹרִים וּמְנַחֵת בְּהֵמָה קוֹדֵם לְעוֹמֵר וְאִם
הִבִּיא פְּסוּל קוֹדֵם לְשִׁתִּי הִלְחֵם לֹא יָבִיא וְאִם הִבִּיא פְּשָׁר וְא"ר יִצְחָק אַר"ל ל"ש אֲלָא
בְּאַרְבְּעָה עֲשָׂר וּבְחַמְשָׁה עֲשָׂר אֲבָל בְּשֵׁשָׁה עֲשָׂר אִם הִבִּיא פְּשָׁר אֲלֵמָּא קָסְבַר הָאִיר הַמְזַרְחַ

מתיר הנה לכאורה יש להקשות מאי מוכח טפי מהא דאר"ל ל"ש אלא בי"ד ובט"ו כו' דקסבר האיר המזרח מתיר יותר ממה שמוכח מהא דאר"ל מנחת העומר שנקמצה של"ש פשיטה דגם מזה מוכח דקסבר האיר המזרח מתיר ואם תרצה לדחות דדילמא ה"ט דנקמצה של"ש פשיטה דהוא משום שאין מח"ז לבו ביום א"כ גם מהתם לא מוכח מידי די"ל ג"כ שם הטעם דבי"ו אם הביא פשר משום שאין מח"ז לבו ביום ונלפענ"ד לנישב ומקודם נבאר מה דלכאורה קשה אמאי אצטריף לי לר"פ לשנויי דר"ל ס"ל האיר המזרח מתיר אפי' בזמן שביהמ"ק קנים הרי אפי' אי ס"ל דרק בזמן שאין בהמ"ק קנים האיר המזרח מתיר משום דא"א להקריב העומר הרי אם אין העומר מתירו הוי כמו בזמן שאין ביהמ"ק קנים דליכא הקרבת העומר וממיל' האיר המזרח מתיר אולם נראה דהנה הרשב"א ז"ל בחידושו פתב דמאי דקא' רב לעיל ד' ע"א דמנחת העומר שקמצה של"ש פסולה הואיל ובאת להתיר ולא התירה וכ' דהספד טעמ' דמילת' דכיון דס"ל יש מח"ז לבו ביום ולא קרינא בי' ממשקה ישראל והיגו מאי דקא' הואיל ובאת להתיר ולא התירה ר"ל דלא התירה פלום אפי' לעצמה ע"ש וקשה הלא ס"ל לרב לקמן ס"ח ע"א דבזמן שאין ביהמ"ק קנים דליכא עומר האיר המזרח מתיר וא"כ פיון דאין העומר מתיר המנחה שנקמצה של"ש ממיל' הו"ל פליכא עומר והאיר המזרח מתיר אולם הדבר נכון דכיון דנקצר לשם עומר ונתקדשה בפלי ומצות העומר להיות דוקא מן החדש א"כ לא התירו האיר המזרח וליכא נפסלה כשנקמצה של"ש משום ממשקה ישראל ול"א דכי נפסלה אח"כ שוב למפרע התיר האיר המזרח דכיון דבשעת הארת המזרח לא התירו שוב ל"א דמתירו אח"כ למפרע וראי' לזה מהא דא' בר"ה ל' ע"א גבי הא דהתקין ריב"ז שיהא יום הגזן פולו אסור מ"ט מהרה יבנה ביהמ"ק ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו ביהאיר המזרח עכשוו נמי ניכול ולא ידעי דאשתקד לא הוי עומר האיר המזרח התיר השת' דאיכא עומר עומר מתיר דמייבני אימת אי לימא דאיבני בשיתסר הרי האיר המזרח התיר אלא דאיבני בתמיסר מחצות היום ולהלן לישתרי דהא תנו הרחוקים מותרין מחצות היום ולהלן לפי שאין ב"ד מתעצלין בו ל"צ דאיבני בתמיסר סמוך לשקה"ח א"נ דאיבני פלייא ע"ש וא"כ מדפריף אי דאיבני בשיתסר הרי התיר האיר המזרח ול"א פיון דאח"כ באותו יום נבנה ביהמ"ק ואיכא עומר יחזור איסור חדש למקומו דהא בזמן דאיכא ביהמ"ק היתר דחדש פלוי רק בהקרבת העומר הרי דאפי' להקל אמרינו פיון דבשעה שהאיר המזרח לא הי' עדיין עומר התיר האיר המזרח ושוב אינו חוזר האיסור דחדש מחמת שנבנה הביהמ"ק באותו יום וכ"ש דאמרינו סברא זו לחומרא דכיון דבשעה שהאיר המזרח לא התירו האיר המזרח והי' חל עליו איסור חדש לא אמרינו דכיון שנקמצה המנחה אח"כ שלא לשמה יהי' חוזר וניעור כח היתר דהאיר המזרח למפרע וביותר יש להביא ראי' לזה מדקא' בסמוך אמר רב משום דאיכא למימר מנחת העומר תוכיח שאסורה להדיוט ומותרת לגבוה מה למנחת העומר שפן מתרת חדש בשביעית שביעית נמי שפן מתרת ספיחין בשביעית כר"ע דאמר ספיחין אסורין בשביעית א"ל רב אחא בר אבא לרב אשי לר"ע נמי לפרוץ מה למנחת העומר שפן מתרת חדש בח"ל ואפי' למ"ד חדש בח"ל לאו דאוריית' שפן באה להתיר לאו שבתוכה ופירש"י דמתרת לאו שבתוכה לאו דלקחם וקלי וכרמל לא תאכלו שבתוך המנחה עצמה שאם נאכלו שירינים לא יעבור האוכלן משום חדש ע"ש ולכאורה מ"פ הרי אפי' אם לא יקרר העומר יהי'

מותר השיריים למפרע משעה שהאיר המזרח דהרי אליבא דרב קיימינו ואיהו ס"ל דאפ"ל בזמן שביהמ"ק קנים האיר המזרח מתיר א"כ אין העומר מועיל פלום להתיר לאו שבתוכה א"ו פ"ן דבמנחת העומר גופ"ל ששפ"תו להיות חדש ובשעה שהאיר המזרח ע"כ לא התירו האיר המזרח א"כ שוב אפ"ל אם אח"כ לא יהי קרב העומר או יפסל לא ישוב עוד ההיתר של האיר המזרח למפרע וא"כ שפיר קא' רב דמנחת העומר שנקמצה שלא לשמה פסולה פ"ן דבאת להתיר פ"ל פ"ן דבשעה שהאיר המזרח היתה באה להתיר והי' מצותה שתהי' דוקא חדש א"כ ע"כ לא התירה האיר המזרח ושוב אינו חוזר ונייעור ההיתר של האיר המזרח למפרע פנ"ל ולכ"ה פסולה וממיל' ניקא ג"כ מאי דקא"ר פפא ג"כ בטעמ' דר"ל דס"ל דוקא דהאיר המזרח מתיר אפ"ל בזמן דאיכא עומר דאל"ה לא הי' מועיל פשנפסלה אח"כ המנחה שיהי' כמו בזמן דליכא עומר ויחזור ההיתר דהאיר המזרח למפרע למקומו פאמור וע"כ רק משום דס"ל דאפ"ל בזמן שביהמ"ק קנים האיר המזרח מתיר ועכצ"ל כמ"ש בשו"ת שא"ר התדשות בדיני חדש סי' ו' דאיכא באיסור חדש שני מתירין האיר המזרח והקרב העומר ובשעה שהאיר המזרח מקליש קליש לאיסור' דומיא דא' בנדרי' ס"ח ובבב"ב ק"י וכינן דכשהאיר המזרח מקליש קליש לאיסור' דחדש ולא נשתייר לאו גמור לאיסור' אחר שהאיר המזרח אלא מצנה בעלמ' להמתין עד הקרב העומר שהוא המתיר השני דתלה רחמנא שריותא דחדש בהו וכינן דליכא אלא איסור' בעלמ' למצנה ולא גמור א"כ לפי"ז א"ש מאי דקא' הקא"ר פ"כ בטעמ' דר"ל משום דקסבר האיר המזרח מתיר אפ"ל בזמן שביהמ"ק קנים וכינן דהאיר המזרח מקליש קליש לאיסור' ל"ה דומיא דערלה וכה"כ דאיסורין מעליין המה משא"כ בחדש לאחר האיר המזרח דמקליש קליש לאיסורא ל"ש בי' ממשקה ישאל: והנה לכאורה יש להעיר בהא דקאר"ל לא שנו אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר אבל בששה עשר אם הביא פשר הרי בפירוש המשניות להרמב"ם ז"ל מבואר במשנה שם הטעם דקודם לעומר לא יביא ואם הביא פסול משום שאסור לקצור קודם העומר וא"כ לפמ"ש הכ"מ בפ"ז מה' תמידין ומוספין דהלכה הוא דאסור לקצור קודם הבאת העומר אף לאחר קצירת העומר ע"ש והוא פלוגתא במנחות ע' ע"ב ע"ש.

ולפי"ז אף בששה עשר אמאי אם הביא פשר הרי עבר בשעת הקצירה איסור דראשית קצירכם אל הפהו וא"כ נאסר מכל פל שתיעבתי לה וע' בתוס' חולין קט"ו ע"א ד"ה מדאסר כו' שפתבו דמדלהדיוט אסור מכל פל שתיעבתי כו' כ"ש דלגבוה אסור וה"נ יהי' פסול אפ"ל בי"ו קודם לעומר מכל פל שתיעבתי כו' והעיר קצת בזה בתשו' שא"ר אמן למאי דס"ל לר"ל דאפ"ל בזמן שביהמ"ק קנים האיר המזרח מתיר א"כ בהאיר המזרח כבר נקלש האיסור ול"ש בזה פל שתיעבתי פנ"ל וא"כ לפי"ז ע"כ מוכח מזה דס"ל לר"ל דאפ"ל בזמן שביהמ"ק קנים האיר המזרח מתיר ואין לומר משום דאין מח"ז לבו ביום דהתינוח לענין ההקרה אבל לענין איסור הקצירה ל"ש לומר אין מח"ז לבו ביום פ"ן דאי אסור לקצור קודם הבאת העומר נעשה איסור בהקצירה וממילא הי' אסור מכל פל שתיעבתי כו' משא"כ מהא דאר"ל מנחת העומר שקמצה של"ש פשיה ליכא לאוכוחי דאיכא לדחויי משום דאין מח"ז לבו ביום ואין להקשות דכינן דנקמצה של"ש אין שם מנחת העומר עלה א"כ פסולה מטעם שנקצרה קודם לעומר ונאסרה מכל פל שתיעבתי כו' וכנ"ל ז"א פ"ן דבשעת קצירה הי' בהיתר לשם מנחת העומר ואעפ"י

שְׁנֵפְסָלָה אַח"כּ מִחֶמֶת שְׁנֵקְמָצָה שֶׁל"ש מ"מ לֹא נֹכַל לְאַסְרָה מְשֹׁם ל"ת כָּל תּוֹעֵבָה כּו' בִּינּוּן שְׁלֵא נִקְצָרָה בְּאִסּוּר אֲדָרְבָּא קִצְרִית מְצֻנָּה הֵימָּה וְאִין לְפָרוּךְ אֵלָּא הֵיכִי קִרְבָּה ע"ז שְׁפִיר יֵשׁ לְשִׁנּוּי אִין מַח"ז לְבוּ בְיוֹם וְהִלְכָּה שְׁפִיר קֹא' וְהָא דר"ל לֹא בְּפִירוּשׁ אִתְּמַר אֵלָּא מִכָּל דְּבָרֵי אֲמִתְנִיתִין דְּלִקְמָן וְתוּ לֹא מִיָּדִי: סִי' עֵה לִק"ק הָאֲרִידְעָנְקָא בַעֲזַהש"י יוֹם ד' כ' לִירַח טַבַּת תַּרל"ט לִפ"ק סְטָרְיָא.

אַלְקִים יְחַנְּנָה בְּן דּוּדֵי רַחֲמֵימָא דְנִפְשָׁאֵי הָאֲבָרָה הֶחְרִיף וְשִׁנּוּן זֵית רַעֲנָן מְשִׁפִּיל וְשָׁלֵם כֶּש"מ דְּוֹד תְּאֻמִּים נ"י: מִכְתָּבָה עִם חֲדו"ת הַגִּיעַנִי וַיַּעַן הִקִּיפוּ עָלַי יַחַד טְרָדוֹת עֲצוּמוֹת לֹא יִכְלִיתִי תַת לָהּ מַעֲנָה עַד פַּה וְעַתָּה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֵעִירוּתִי פְעָמִים וְשָׁלַשׁ לַרְוֹת נִפְשָׁהּ הַשְׁוֹקָה וּמִיחֻלַּת לִקְרֹאת תְּשׁוּבָתִי אֲמַרְתִּי אֶקַּח מוֹעֵד לְשׁוּם עֵין בְּקִוְרַת עַל דְּבָרֵיהּ וְאֵת אֲשֶׁר תַּעֲלֶה מְצוּדַת עֵינֵי הַיּוֹם בַּעֲזַהש"י אֲשַׁמּוּר לְדַבֵּר: הַקְּשִׁית לְשִׂאֹל בְּש"ס מְנַחוֹת י"א ע"ב חִסְרָה לְבוֹנְתָה פְּסוּלָה הָא יִתִּיר בְּשִׁירָה וְהִתְנַיָּא יִתִּיר פְּסוּלָה אֲמַר רַמב"ח פְּגוּן שְׁהַפְּרִישׁ לָהּ שְׁנֵי קְמָצִין וְאֲמַר רַמב"ח הַפְּרִישׁ לָהּ ב' קְמָצִין וְאֲבָד א' מִהוּ קוֹדֵם קְמִיצָה לֹא הִוָּקְבְּעוּ אַחֲרֵי קְמִיצָה הִוָּקְבְּעוּ וְאֲרַמב"ח הַפְּרִישׁ ד' קְמָצִין לְשְׁנֵי בְּזִיכִין וְאֲבָדוּ שְׁנַיִם מִהוּ קוֹדֵם סִילּוּק בְּזִיכִין לֹא הִוָּקְבְּעוּ לְאַחֲרֵי סִילּוּק בְּזִיכִין הִוָּקְבְּעוּ הָא תּוּ לָמָּה לִי הִיָּינוּ הֵךְ מַהוּ דְּמִימָא בִּינּוּן דְּבָרִיר קוֹמֵץ דִּידָהּ בִּינּוּן שְׁהַגִּיעַ זְמַן לְפָרוּקָה כְּמֵאן דְּפָרִיקָה דְּמִימָא קמ"ל וְהַקְּשִׁית מִלְּעִיל ח' ע"א דְּתַנַּיָּא עַד שְׁלֵא פָּרְקָה גְּפָרַס לְחֻמָּה הִלְחָם פְּסוּל וְאִין מִקְטִיר עָלָיו אֵת הַבְּזִיכִין מִשְׁפָּרְקָה גְּפָרַס לְחֻמָּה הִלְחָם פְּסוּל וּמִקְטִיר עָלָיו אֵת הַבְּזִיכִין וְאֲר"א לֹא פָּרְקָה מִמֶּשׁ אֵלָּא בִּינּוּן שְׁהַגִּיעַ זְמַנָּה לְפָרַק אַעפ"י שְׁלֵא פָּרְקָה כְּמִי שְׁפָּרְקָה דְּמִימָא וְאֲמַאי תַּהֲוֵי כְּמִנְחָה שְׁחֻסְרָה קוֹדֵם קְמִיצָה הָא ל"ק מְנַחָה לֹא בְּרִיר בְּרִירָא קוֹמֵץ דִּידָן' וְהָא בְּרִיר בְּרִירָה קוֹמֵץ דִּידָן' וְכִינּוּן שְׁהַגִּיעַ זְמַנָּה לְפָרַק כְּמֵאן דְּפָרִיקָה דְּמִימָא ע"כ הָרִי דְּאֲמַרִּינוּ שֶׁם סְבָרָא זֹו גַבִּי מַעֲרַכַת לַחַה"פ דְּכִינּוּן שְׁהַגִּיעַ זְמַנָּה לְפָרַק כְּמֵאן דְּפָרִיקָה דְּמִימָא וְאֲמַאי ל"א הֵכִי בְּהַפְּרִישׁ ד' קְמָצִין לְשְׁנֵי בְּזִיכִין עכ"ק: הִנֵּה כְּבָר הַקְּשָׁה קוֹשְׁיָא זֹו הֲרָשְׁבָ"א ו"ל בְּחִידוּשֵׁי לְמַנְחוֹת שְׁנַדְפָּס מְחַדָּשׁ וְכַתֵּב לְתַרְץ דְּדוֹקָא גַבִּי גְּפָרַס לְחֻמָּה דְּנִשְׁנָה לְהוּ לְשִׁירֵיִם שְׁחֻסְרוּ בִּין קְמִיצָה לְהַקְטִירָה אֲמַרִּינוּ בִּינּוּן דְּבָרִיר קוֹמֵץ דִּידָהּ בְּשְׁהַגִּיעַ זְמַנָּה לִפְרַק דְּכְמֵאן דְּפָרִיקָה דְּמִימָא בִּינּוּן דְּהַקוֹמֵץ שְׁהֵם הַבְּזִיכִין וְהִלְחָם שְׁהוּא הַשִּׁירֵיִם הָיוּ כְּחַד גּוּפָא אֲבָל לְגַבִּי מִיָּלִי דְּלִיתְנָהוּ מְגוּפִי' פְּגוּן לַעֲנִין רִיבָה לְבוֹנָה אוּ הַקְטִירָה בְּבִזִּיכִין יוֹתֵר מְשִׁיעוּרָם דְּנִימָא כְּשִׁהַגִּיעַ זְמַנָּה לִפְרַק כְּמֵאן דְּפָרִיקָה וְכֵאלּוּ זְמַנָּה לְקַבְּוֹעַ מַה שְׁאִינוּ מְגוּפָה כְּאֵלוּ הוּא מְגוּפָה וְלוֹמַר דְּהָיוּ יֵתֵר אוּ אִם אֲבָד דְּלִהְיוּ חֹסֵר לְגַבִּי הָא ל"א כְּמֵאן דְּפָרִיקָה דְּמִי דָּאִין לְנוּ לַעֲשׂוֹת רְאוּיּוֹת זְמַן קְמִיצָה כְּקְמִיצָה לְקַבְּוֹעַ מַה שְׁאִינוּ מְגוּפָה לְהִיּוֹת כְּגוּפָה עַד שְׁנַעֲשֶׂה הַקְּמִיצָה עֲצָמָה דְּנִקְבַע לְהוּ עכ"ד.

וַעפ"י ד' הֲרָשְׁבָ"א הָאֵלָּה מִיָּנֻשְׁבַּ מַאי דְּהָיוּ קוֹשְׁיָא לִי בְּמַנְחוֹת מ"ח ע"א גַבִּי שְׁחַט ב' כְּבָשִׂים עַל ד' חֲלוֹת מוֹשֶׁד שְׁתִּים מִהוּ וּמְנִיפִין וְהַשְׁאָר נֶאֱכַלַת בְּפִדְיוֹן אֲמַרוּהָ רַבֵּנּוּ קמ"י דר"ח הָא דְּלֹא כְּרַבִּי דָּאִי כְּרַבִּי בִּינּוּן דְּאֲמַר שְׁחִיטָה מְקַדָּשָׁה דְּפָרִיק לָהּ הִכָּא כּו' הָא וְדָאִי רַאב"ש הִיא כּו' וְהַקְּשִׁיתִי דְּהָא בְּאֲמַת הַקְּשׁוּ הַתּוֹס' לְעִיל מ"ז ע"א עַל הָא דְּאֲמַר רַאב"ש לְעוֹלָם אִינוּ קְדוּשׁ עַד שְׁיִשְׁחַןוּט לְשִׁמּוֹן וְיִזְרוּק דָּמָן לְשִׁמּוֹן וְהַקְּשׁוּ דְּהָא בִּפ"ק דְּפִסְחִים קֹא' דְּרַאב"ש ס"ל כְּפִאֲבוּהַ דְּאֲמַר כָּל הָעוֹמֵד לְזְרוּק כְּזְרוּק דְּמִי וְתִי' בְּתִי' הִב' דֵּה"נ בְּעֵי לְמִימַר וְיִהְיִי רְאוּי לְזְרִיקָה ע' שׁוֹא"כ הִכָּא אִפִּי' אִי מוֹקְמִינוּ לָהּ כְּרַאב"ש ג"כ קוֹשָׁה הָא בְּשַׁעֲהַ שְׁפוּדָה אוֹתָן כְּבָר נִתְקַבַּל הַדָּם בְּפּוֹס וְרְאוּי לְזְרִיקָה וְא"כ גִּימָא כָּל הָעוֹמֵד לְזְרוּק כְּזְרוּק דְּמִי

והוקבעו פמו דאמרינו בבזיכי לחה"פ דכינן שהגיע זמנה ליפרק פמאן דפריק דמיא ונקבעו עיי"ז וה"נ הוקבעו אפי' לראב"ש והאיך מותר לפדות בחוץ הא איפסלו ביוצא ולדברי הרשב"א הנ"ל ניחא דל"א הכי רק לקבוע מה שהוא מגופו אבל לא לקבוע מה שאינו מגופו וא"כ ה"נ אותן שתי חלות היתרות לא שייכי עם הפכשי עצרת והוי מילי דלאו מגופו ול"ש בזה לומר כל העומד לזרוק פזרוק דמי לקבוע מטעם זה מה שאינו מגופו פגופו אם לא שפבר גזרק הדם אז הוקבעו בזריקה: ואשר אני אהנה בשוב קושית הרשב"א הנ"ל הוא עפי"ד התוס' חגיגה ד' ע"א שהקשו שם בהא דקא' הש"ס התם דחציו עבד וחציו ב"ח לפי משנה אחרונה דכופין את רבו לשחררו הוא חייב בראי' שאין לו אלא אדון א' ואלו בגיטין ריש השולח מיבעי' לי' מי שח"ע אם יש לו קנס שלשים שקלים יתן לאדונו א"כ והאי אדון הוא ולפי משנה אחרונה קאי התם תי' דהא דאמרינו התם דילמא חייב בראי' היינו משום שעומד לכוף את רבו לשחרר פמאן דשחרר דמי אבל התם פינו דמית אגלאי מילתא דל"ה עומד לשחרר ע"ש וכה"ג מצינו בכריתות כ"ד ע"ב גבי המביא אשם תלוי ונודע לו שלא חטא קאר"י אפי' הדם בפוס הדם יזרק והבשר יאכל ורצה רבא לומר הטעם דס"ל כר"ש פל העומד לזרוק פזרוק דמי ופריף עלי' אימר דאר"ש במידי דעומד ליזרק אבל האי אין עומד ליזרק ופירש"י דהא לא חטא ואגמ"ל דאינו עומד ליזרק ע"ש ולפי"ז א"ש דבשלמא לעיל בנפרס לחמה שלא הי' אלא הב' קמצין שראונו להיות אמרינו שפיר פינו דקיימי לפרוק פמאן דפריק דמי דע"כ הם קיימי לפרוק שמצותו בכף ואף שנפרס הלחם הוי פנשפף הדם דאמרינו בי' פל העומד לזרוק כו' וה"נ אמרינו פל העומד כו' משא"כ הלא הלא אינו ראויין רק שני קמצין ובאמת מיירי שאמר יקדשו שנים מתוך ארבע כמ"ש התוס' פאן רק פשפילקו פולן הוקבעו פל הארבעה ונפסלו מטעם ריבה לבונה משא"כ לפני הסילוק הא לא הי' עומדין לפרוק רק שנים מהם אלא שלא ידעו אינה מהן שיקטרו וא"כ פי אבדו שנים מהן אגמ"ל דהני לא הי' עומדין לפריקה וע"כ פי נאבדו קודם סילוק הבזיכין לא נפסלו השנים שנשארו: הנה התוס' שם הקשו על פירש"י שפי' דהא דתניא יתיר פסולה מוקי פגון שהפריש לה שני קמצין מהא דקתני אבד א' מהן קודם קמיצה לא הוקבעו פי' וכשרה אבד לאחר קמיצה הוקבעו והויא יתירה ופסולה והקשו דא"כ אמאי נקט אבד פינו דבלא אבד פסולה.

ונלפענ"ד לתרץ דהנה התוס' הקשו שם בדיבור הקדום בהא דמוקי פגון שהפריש לה שני קמצין האיך קדשי אי בב"א הא אמרינו בפ' התודה תודה ששחטה על פ' חלות לא קדשי לר"י ואי בזא"ז הא אמרינו בפ"ב בקידושין פל שאינו בזא"ז אפי' בב"א אינו והא פינו דלית' בב"א כ"ש בזא"ז ותי' דמיירי שאמר יקדש קומץ א' מתוך ב' קמצים ולכאורה צריף להבין דא"כ אמאי לאחר קמיצה הוקבעו ופסולה הא בכה"ג ל"ה ריבה לבונה דהא לא קדיש רק קומץ א'.

ונלפענ"ד לבאר דהנה לכאורה קשה לי מדברי התוס' לעיל ט' ע"א שפתבו בהא דקא' אם חסר הלוג עד שלא יצק ימלאנו וז"ל משמע הא משיצק לא ימלאנו ותימה דלעיל תניא הקדים מתן שמן למתן דם ימלאנו שמן כו' והיינו לאחר יציקה וי"ל דהיינו כר"ש דפליג במס' נגעים כו' שאם חסר עד שלא נתן שיימלאנו נאפי' לאחר יציקה ואע"פ שפבר נתן קודם מתן דם הואיל דבפסול נעשית ל"ש מתנה ומה"ט אתיא נמי כת"ק דיציקה

הנעשית בפסול ל"ש יקירה עכ"ל וא"כ לכאורה קשה ה"נ אמאי במנחה לאחר קמיצה או בלחה"פ לאחר סילוק הוקבעו נימא כמו ביציקה ובנתינה פשעשית בפסול ל"ש מתנה ול"ש יציקה לענגן שיקבע ה"נ פיון שנעשית בפסול נימא דל"ש קמיצה ול"ש סילוק לענגן שיקבע ונראה בשוב כל זה דהנה למן ע"ח ע"ב גבי הא דאר"ז הפל מודים היכא דאמר ליקדשי ארבעים מתוך שמנים קדשי כ' התוס' וז"ל אע"ג דר' יוחנן ל"ל בריה בריש פל הגט היינו היכא שאינו מתברר לבסוף דלאו פלוס עביד אבל הכא קדשי פל היכא דאיתנהו כו' וכתב בספר צאן קדשים בכונתם דדוקא ביהווא דאמר ללבקר פתוב לאיזו שארצה אגרש ס"ל דא"ב פיון דלבסוף אינו מתברר אם הי' ג"כ בשעת פתיבת הגט דעתו לזו וכתב לה לשמה ע"ש ודבריו תמוהין דהא מצינו בכ"ד מלבד הא בפ' כל הגט דס"ל לר"י אין בריה ובביצה ל"ח ע"א גבי אם פא חכם למזרח עירובי למזרח כו' ואר"י וכבר פא חכם קא' שם דאפי' בדרבנן ס"ל אין בריה לכן נלפענ"ד לקיים הגירסא שהיבא שם דכי אר"י א"ב דוקא פשמברר לבסוף כו' ונראה בביאור הענגן דעד פאן ל"א דא"ב אלא היכא דצריף לברורי לבסוף פגון פאומר שני לוגין שאני עתיד להפריש ה"ה תרומה דע"כ הוא מוכרח לברר לבסוף התרומה מתוך החולין דאל"ה שתה טבלים וכדומה פל היכא דצריף לברר שיחול הדבר למפרע אז אמרינו בדאורי' א"ב משא"כ הכא הא א"צ לברורי דהא הארבעים לחמי תודה פל היכי דאיתנהו קדשי גם פשהו מעורבין ול"ל לברורי ואי לענגן הד' לחמים שצריף לתרום מפל מין הא יוכל להפריש י"א מפל מין ונפיק מספיקא וא"צ לברורי ולכך אין שייף זה לברירה וכן מפורש בתוס' עירובין נ' ע"ב ע"ש ולפי"ז התייחד התם בלחמי תודה משא"כ הכא פקומץ המנחה או בבזיכי לחה"פ אף שאמר יקדש קומץ א' מתוך ב' או ב' מתוך ד' הא מייירי שאבד קומץ א' מהמנחה או ב' מהבזיכין וליכא למימר דקדשי פל היכא דאיתנהו פיון דנאבדו מהתערובת וא"כ אותן שנשארו הא לא ידעינן אי הגי הוא דהוקבעו א"כ ע"כ אנו צריכין לברירה לומר הוכבר הדבר למפרע דהגי הוא דהוקבעו ולכך פסול מטעם אין בריה ולפי"ז ממילא אנדא קוש' התוס' הנ"ל שהקשו ל"ל למינקט אבד פיון דאפי' בלא אבד פסול מטעם ריבה לבונה ז"א דהא אי לא הי' נאבדו הי' פשר פל היכא דאיתנהו בתערובתן כמו בלחמי תודה פיון דבכה"ג א"צ לברורין וע"כ שפיר הוכרח למינקט אבד דאל"ה הי' פשר גם לאחר סילוק בזיכין פנ"ל והשתא מיושב לפי"ז גם מה שהקשיתי דנימא פיון שנעשה בפסול ל"ש קמיצה ול"ש סילוק לענגן שיקבע כמו ביציקה ונתינה ולהאמור נכון מאד דהא בשעת הסילוק והקמיצה קונדס שנאבד הא הי' פשר עדיין פיון דמייירי שאמר ליקדש א' מתוך ב' או ב' מתוך ד' וקדשי פל היכי דאיתנהו בתערובתן כמו בלחמי תודה ורק משום שנאבדו אנו צריכין לברירה פנ"ל א"כ הא עכ"פ הקמיצה והסילוק לא נעשה בפסול ולכך שפיר הוקבעו: ומה נכון לבאר עפי"ז דברי התוס' מנחות מ"ח ע"א ד"ה מושף שהקשו שם גבי שחט ד' פבשים על ב' חלות מושף שמים מהן זזורק דמן של"ש וז"ל תימה הא פיון דהונוקו בשחיטה אבד הלחם אבדו הפבשים אבדו הפבשי אבד הלחם וי"ל דשחיטה דהנהו פבשים לא קבעה פיון דלא נתברר מי הם המקודשים וכולהי לא חזי עכ"ל ולכאורה יש להבין דא"כ אמאי אמרינו לעיל מנין בפשט ב' פבשים על ד' חלות דאתיא כראב"ש דאי פרבי פיון דהונוקו בשחיטה דפריק לה היכא אי דפריק להו מאבראי איפסלי להו פינצא ונימא פיון דלא

נתברר איזה מהסלות הן המקודשין שחיטה לא קבועה וגם הלא מצינו הכא דסילוק בזיכנו
ויקמיצת המנחה קבועה אע"ג דלא נתברר איזו הן המקודשין.

ולדברינו ניקח דבשלמא בשחט ד' פבשים הא שחט להו פולן לשם פבשי עצרת א"כ
פולהי לא תזי ונעשו בפסול ואין להן תקנה אם לא שיזרוק שנים מהן שלא לשמן א"כ
כל זמן שלא נעשתה התקנה הא פסולין הן פיון דכולהי לא חזינון ובכה"ג שנעשה בפסול
הא לא קבועה כמו ביציקה וניתנה הנ"ל משא"כ בשחט ב' פבשים על ד' חלות הא מוקי
לה בגמ' שם דאמר ליקדוש תרתי מתוך ארבע א"כ השנים הא כל היכא דאינתנהו קדשי
ולא מיקרי בפסול כנ"ל א"כ שפיר שחיטה קבועה אליבא דרבי וליהי שפיר קאמר דלא
אתיא פנותי וכן מסוגיין לק"מ פמובון: והנה ראיתי שפכתבת לתרץ הקושיא הנ"ל בהא
דל"א בהפריש ד' קמצין לשני בזיכנו פיון שהגיע זמנה לפרקה כמאן דפריק דמיא כמו
לעיל בנפרס לחמה עפ"י ד' התוס' שכ' בכ"ד דל"א כל העומד לזרוק כו' וכן כל העומד
לפדות כו' רק היכי דמצנה לזרוק ולפדות אבל היכא דליכא מצנה ומכ"ש כפשיש איסור
ל"א כל העומד כו' וא"כ א"ש בשלמא התם בנפרס לחמה דמיירי דליכא רק שני קמצין
לב' בזיכנו פהלקתן שפיר אמרינון כל העומד לפרוק כמאן דפריק דמי משא"כ הכא
בהפריש ד' קמצין הא איכא איסור לפרוק פולן משום ריבה לבונה לקף ל"א כמאן דפריק
דמיא יפה פכתבתזוה וכן עלה ברעיוני בהשקפה ראשונה ובהיותי מעיין קצת בענין הלז
דכל העומד כו' אמרתי לבאר סוגיית הש"ס בחולין ב' ע"ב האי טמא דאטמי במאי אי
לימא דאטמי במת בחלל חרב אמר רחמנא חרב ה"ה פחלל א"ה הוא ליטמיי' לספין ואזל
ספין וטמית' לבשר כו' ונדקדק בספר ת"ח אמאי נקט הש"ס הך פירכא פאן הי"ל למיפרך
פירכא זו בזבחים ר"פ כל הפסולין דקתני בהדיא שהשחיטה פשירה בטמאים דהכא לאו
בהדיא קתני לה אלא אוקימתא בעלמא וכ"ש להיא שינויא דהתם עיקר דבקדשין קאי
ונלפענ"ד לתרץ עפ"י מ שהעיר עוד דהא באמת הקשו התוס' שם בהא דקתני ובמקודשין
לא ישחוט שפא יגע בבשר הרי קיי"ל מפרכסת הרי היא כחי' ותי' דחיישינון שפא יגע
אחר פירכוס א"כ מ"פ הש"ס ליטמיי' לספין כו' ספין מאי בעי הכא הרי החשש הוא רק
שפא יגע הוא בעצמו אחר פירכוס ואז אין הספין ביזו.

ונלפענ"ד דהנה הקשו התוס' עוד במאי הוכשר הבשר הא דם קדשים אינו מכשיר ותי'
חיבת הקודש מכשיר א"נ שהעבירה בנהר ועדיין משקה טופח עלי' והנה התי' הראשון
לא כתבו התוס' רק למ"ד חיבת הקודש דאוריית' דלמ"ד חיבה"ק דרבנן א"א לינישב פאן
עפ"י מ"ש רש"י ז"ל שם בהא דבמקודשין הדין דלכתחלה לא ישחוט ובחולין שנעשו
עטה"ק שוחט לכתחלה אף דס"ל לרבב"ע חולין שנעשו עטה"ק פקודש דמי פיון
דבקדשים מונהר מה"ת שלא יטמא ולכך גזרו לכתחלה שפא יגע בבשר אבל חולין
שנעשו עטה"ק דאינו אלא מדרבנן לקף שוחט לכתחלה וא"כ אי נימא דבקדשים לא
מטמי רק משום חיבה"ק ולמ"ד חיבה"ק דרבנן א"כ גם קדשים אינו אלא מדרבנן וא"כ
הדר תקשי מ"ש קדשים מחולין שנעשו עטה"ק וא"כ לדעת רבים מהראשונים ז"ל
שכתבו דחיבת הקודש אינו אלא מדרבנן וע"כ מוקמינו לה בהעבירה בנהר ועדיין משקה
טופח עלי'.

והנה הקצוה"ח ז"ל בסי' ת"ו פתב בְּהָא דְמוֹקְמִינְן בְּפִסְחִים ד' הֵיִיא דְמַחַט ט"מ שְׁנַמְצָא בְּבִשְׂר קוֹדֵשׁ הַב"ע בְּפֶרֶה שֶׁל זְבָחֵי שְׁלָמִים וְהַעֲבִירָה בְּנֶהָר וְעַדִּין מִשְׁקָה טוֹפֵחַ עֲלֵי וְדַקְדָּק רַש"י ז"ל לְמָה נִקְט פֶּרֶה שֶׁל זְבָחֵי שְׁלָמִים וְתִי דְבִהֲכָשֶׁר מִיָּא בְּעֵינָן נִיחוּתָא דְבַעֲלִים וְלִכְּה מוֹקֵי לָהּ בְּזִבְחֵי שְׁלָמִים וְאַלְיָבָא דְרִיָּה ג' דס"ל קְדָשִׁים קְלִים מְמוֹן בְּעֵלִים הֵן וְאַיָּא נִיחוּתָא דְבַעֲלִים מִשָּׂא"כ בְּקְדָשֵׁי קְדָשִׁים דְּאִינוּ מְמוֹן בְּעֵלִים ל"מ הֲכָשֶׁר מִים ע"ש.

והנה התוס' בְּחולין פ"א ע"ב ד"ה הוֹאִיל כו' הִקְשׁוּ אַמְאֵי ל"א דְּכָל הַקְּדָשִׁים יִקְבְּלוּ טוֹמְאָה מַחֲיִים פִּינּוֹן דְּמַצְנָה לְשׁוֹחֲטֵן וְנִימָא כָּל הָעוֹמֵד לִישְׁחֹט כְּשֹׁחֹט דְּמִי וְתִי דְאַפִּי נִשְׁחַט ל"א דְכְּזָרוּק דְּמִי עַד שְׁיִתְקַבֵּל בְּכוֹס כ"ש כְּשֶׁעַדִּין לֹא נִשְׁחַט וְהִקְשׁוּ תוּ שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח יִטְמָא מַחֲיִים ט"א לְמָאן דְּשָׂרִי אַבְרָם בְּהִנָּאָה לר"ש דְּכִינּוֹן דְּעוֹמֵד לְדָחוּת לְצוּק פְּדָחוּי דְּמִי וְתִי מִיִּדֵי דְהוּי אָבֹן פְּקוּעָה וְדָגִים שֶׁהֵן מְוַתְרִין בְּלֹא שְׁחִיטָה וְאַפ"ה חֵיוֹתָה מְטַהֲרָתָה וְהֵנָּה בְּחולין ע"ה ע"א פְּלִיגֵי בְּזָה רִיָּה ג' וְרַבְּנָן בְּב"פ דְרִיָּה ג' ס"ל מְטַמָּא ט"א וְצָרִיף הֲכָשֶׁר וְחַכ"א אִינוּ מְטַמָּא ט"א מְפֻנֵי שֶׁהוּא חֵי וְכָל שֶׁהוּא חֵי אִינוּ מְטַמָּא ט"א ע"ש וּלְפִי"ז לְכַאוּרָה בְּכָל הַקְּדָשִׁים אַמְאֵי לֹא יִטְמָא ט"א בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה הָא מַצְנָה לְמָרְק כְּדָא בְּחולין כ"ט ע"ב וְנִימָא כָּל הָעוֹמֵד לְמָרְק כְּמָרוּק דְּמִי וְכָאֵלוּ כְּבָר יִצְאָה נִפְשָׁה בְּשִׁלְמָא מַחֲיִים ל"ק אֲלִיבָא דר"ש לְפִי"מ דס"ל לר"ש בְּחולין קכ"ט בְּאַבְרָ וְכָשֶׁר הַמְדוּלְדָּלִין דְּאִינוּ מְטַמָּא ט"א מְשׁוּם דְּכַתִּיב מְכַל הָאֲנָכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲנָכָל שְׂאֵתָה יְכוּל לְהַאֲכִילוֹ לְאַחֲרִים קְרוּי אֲנָכָל שְׂאִין אֵתָה יְכוּל לְהַאֲכִיל לְאַחֲרִים הֵינּוּ עֲפוּ"ם מְשׁוּם אַבְמ"ה אִינוּ קְרוּי אֲנָכָל וְה"נ מַחֲיִים לִיכָּא קְוָשֵׁי אֲלִיבָא דר"ש מְשׁוּם דל"ה אֲנָכָל שְׂאֵתָה יְכוּל לְהַאֲכִילוֹ לְאַחֲרִים מְשׁוּם אַבְמ"ה מִשָּׂא"כ בְּמִפְרָפֶסֶת נְהִי דְאַסוּר ג"כ לְב"נ מְשׁוּם אַבְמ"ה מ"מ נִימָא כָּל הָעוֹמֵד לְמָרְק כְּמָרוּק דְּמִי וְלר"י בְּב"ק ע"ו אֲפִי לֹא נִתְקַבֵּל הַדָּם בְּכוֹס נְמִי אֲמָרִינוּ כָּל הָעוֹמֵד כו' וְרַק לר"א שֶׁם ל"א כָּל הָעוֹמֵד כו' רַק כְּשֶׁנִּתְקַבֵּל הַדָּם בְּכוֹס וְע"כ מִיִּדֵי דְהוּי אָבֹן פְּקוּעָה דְכִינּוֹן שֶׁהוּא חֵי אִינוּ מְטַמָּא ט"א וְה"נ בְּמִפְרָפֶסֶת פִּינּוֹן שֶׁהוּא כַחֵי לֹא מִיִּטְמִי ט"א וּלְפִי"ז ל"ק בְּהָא דְפָרִיף הַש"ס לִיְטַמִּי לְסַפִּין דִּילְמָא אֲתִיָּא כַמ"ד מְפָרְפֶסֶת ה"ה כַחֵי גַם לְעַנְנֵן ט"א וְלֹא חֵיִישִׁינּוּ רַק שְׂמָא יִגַע אַחַר פִּירְכוּס וְאַז אִין הַסַּפִּין בִּידוֹ.

ז"א דְהָא לְכַאוּרָה קָשָׁה בְּמֵאֵי הַוְכָשֶׁר וְהָכָא ל"ל מְשׁוּם חִיבָה"ק פְּנ"ל וְע"כ שֶׁהַעֲבִירָה בְּנֶהָר עַדִּין מִשְׁקָה טוֹפֵחַ עֲלֵי וְע"כ דְּמִיִּרִי בְּקְדָשִׁים קְלִים וְאַתְיָא כְּרִיָּה ג' דְאַמַר קָק"ל מְמוֹן בְּעֵלִים הוּא פְּנ"ל וְכִינּוֹן דְאַתְיָא כְּרִיָּה ג' א"כ שְׁפִיר יוֹכֵל הַסַּפִּין לִיִּטְמָאוֹת בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה מְשׁוּם דְּכָל הָעוֹמֵד לְמָרְק כְּמָאן דְּמָרוּק דְּמִי וְאִי דְכָל שֶׁהוּא חֵי אִינוּ מְטַמָּא ט"א ז"א דְהַתִּינַח לְרַבְּנָן מִשָּׂא"כ כָּאֵן הָא ע"כ מוֹקְמִינְן כְּרִיָּה ג' וְרִיָּה ג' הָא ס"ל גַם בְּב"פ דְּמְטַמָּא ט"א וְא"כ שְׁפִיר גַם בְּשַׁעַת פִּירְכוּס מְקַבְּלַת טוֹמְאָה וּפָרִיף שְׁפִיר לִיְטַמִּי לְסַפִּין כו' וּלְפִי"ז מְמִיל' אֲזָדָא קְוָשֵׁי הַת"ח הַנ"ל בְּהָא דְלֹא פָרִיף הַש"ס הָכִי בְּר"פ כָּל הַפְּסוּלִין דְהָרִי הֵתָם קִתְנֵי בְּמִשְׁנֵה שֶׁהַשְׁחִיטָה כְּשִׁירָה בְּזָרִים בְּנָשִׁים בְּעַבְדִים וּבְטַמְאִים וְאַפִּי' בְּקְדָשֵׁי קְדָשִׁים וּבַק"ק הָא ל"ל שֶׁהַעֲבִירָה בְּנֶהָר מְשׁוּם דְּלִיכָּא נִיחוּתָא דְבַעֲלִים וְע"כ מוֹקְמִינּוּ כַמ"ד חִיבָה"ק דְאַוְרִיָּת' וְהוֹכָשֶׁר בְּחִיבָה"ק א"כ אִין אָנוּ מְוַכְרְחִין לְאוּקְמֵי כְּרִיָּה ג' וְא"כ לֹא נוֹכֵל לְהַקְשׁוֹת הֵתָם לִיְטַמִּי לְסַפִּין כו' דְהָא שְׁפִיר נוֹכֵל לְשַׁנּוּי כַמ"ד מְפָרְפֶסֶת ה"ה כַחֵי וְאִינָהּ מְקַבְּלַת ט"א בְּשַׁעַת פִּירְכוּס וְלֹא חֵיִישִׁינּוּ רַק שְׂמָא יִגַע אַחַר פִּירְכוּס וְאַז אִין הַסַּפִּין בִּידוֹ וְאִי דְנִימָא כָּל הָעוֹמֵד לְמָרְק כְּמָרוּק דְּמִי ז"א דְהָא קִי"ל

כַּרְבֵּן דְּכָל שְׁהוּא חַי אֵינוֹ מְטָמָא ט"א וְהָתָם הָא לָא אֶצְטְרִיף לֵן לְאוֹקְמֵי כְרִייה"ג וְשְׁפִיר
אֵינָהּ בֵּת קְבוּלֵי טוֹמְאָה בְּשַׁעַת פְּיָרְכּוּס.

כ"ז אֲמַרְתִּי לְחֻדוּדֵי בְּעַלְמִי אִף שְׂדַעְתִּי שְׁיֵשׁ הַרְבֵּה לְפַקְפֵּק בְּדַבְרֵינוּ וְאִף לְמַעַן הִפְקֵ רְצוֹנָהּ
יַעַן חֲזִיתָא לְדַעְתָּהּ דְּלַחֲדוּדֵי קָא בְּעֵית. וְהִנְגִי חוֹתָם בְּבִרְכָה יָאֵר ה' פְּנֵיו אֵלֵיךָ וַיִּנְטְלֵךָ
וַיִּנְשְׂאֵךָ מֵעֵלָה לְמַעְלָה בְּתוֹרָה וּבְגִדוּלָה.

כְּנַפְשָׁהּ וְנִפְשָׁהּ וּב"ד דּוֹרֵשׁ בְּאַהֲבָה: ס"י עוֹ תְּשׁוּבָה לְחַכְמָא אֶחָד ע"ד מַה שְׁהַקְשָׁה כ"ת בְּש"ס
חֻלְיִין ג' ע"ב וּבְמִוֹקְדָשִׁין לָא יִשְׁחַחְט שְׁמָא יַגַּע בְּבִשְׂרָא וְאִם שְׁחַחְט וְאִם בְּרִי לִי שְׁלֵא נִגְעַתִּי
שְׁחִיטָתָהּ כְּשִׁירָה וְהַקְשׁוּ הַתּוֹס' בְּמַאי הִנְכָשֵׁר הָא קִי"ל דָּם קְדָשִׁים אֵינוֹ מְכָשִׁיר וְע"ז
הַקְשָׁה כְּבוֹדוֹ נִימָא דְאַתְיָא כַּר"ש לְקַמֵּן ל"ג דְּשְׁחִיטָה מְכָשֶׁרֶת: הִנֵּה נִלְפַעַנ"ד דְּלִק"מ
עִפִּי"מ דְּמִשְׁמַע לְקַמֵּן ל"ו ע"ב וּכ"כ הַתּוֹס' לְהַדְנָי לְקַמֵּן ע"ג ע"ב ד"ה הִנְכָשֵׁרוּ בְּדָמִים
דְּמֵאוֹרֵייתָ לָא מְכָשֶׁרָה שְׁחִיטָה לַר"ש רַק מְדַרְבְּנָן וְא"כ הָא פְּתַב רַש"י ז"ל בְּשִׁמְעָתִין
דְּלִקְךָ בְּחֻלְיִין שְׁנַעְשׂוּ עֵטָה"ק שׁוֹחֲט לְכַתְּחִלָּה בְּסַכִּין אַרְנוֹפָה כְּדַמוּקֵי רַבב"ע הָאֵי דְהַפְלִ
שׁוֹחֲטִין לְכַתְּחִלָּה בְּחֻלְיִין שְׁנַעְשׂוּ עֵטָה"ק וּבְמִוֹקְדָשִׁין אֲסוּר לְכַתְּחִלָּה מִשׁוּם דְּחֻלְיִין
שְׁנַעְשׂוּ עֵטָה"ק אֵינוֹ רַק מְדַרְבְּנָן וְלִקְךָ לָא חִיְיָשִׁין שְׁמָא יַגַּע בְּבִשְׂרָא מִשְׁא"כ מְוֹקְדָשִׁין
דְּהוּא מְדֵאוֹרֵייתָ חִיְיָשִׁין לְכַתְּחִלָּה שְׁמָא יַגַּע בְּבִשְׂרָא א"כ אֵי נִימָא דְּבְמִוֹקְדָשִׁין הִנְכָשֵׁר
הוּא בְּשְׁחִיטָה וְכִינּוּ דְהַקְשֵׁר דְּשְׁחִיטָה אֵינוֹ רַק מְדַרְבְּנָן א"כ תִּיְהִיֶּדֶר קוֹשְׁיָ לְדוֹפְתָה מ"ש
טָמֵא בְּמִוֹקְדָשִׁין מְחֻלְיִין שְׁנַעְשׂוּ עֵטָה"ק וְלִקְךָ לָא מְצִי הַתּוֹס' לְשִׁנוּיֵי הֵכִי וְהוּא פְּשׁוּט
וּבְרִיר.

וּלְפַעַנ"ד אֶפְשָׁר לִיְיָשֵׁב קוֹשְׁיָ הַתּוֹס' ע"ד הַחִיְדוּד דְּהִנֵּה לְכֹאֲרָה קוֹשָׁה לְמַה אֲמַר
בְּמִוֹקְדָשִׁין הַטַּעַם שְׁמָא יַגַּע בְּבִשְׂרָא וְלָא קָא שְׁמָא יַגַּע בְּדָם דְּהָרִי שְׁמוּאֵל ס"ל בְּפִסְחִים
ט"ז ע"א מְשַׁקֵּי בֵי מְטַבְּחֵי דְכּוֹן מְלִטְמָא טוֹמְאָת אַחֲרִים אֲבָל טוֹמְאָת עֲצָמֵן יֵשׁ לְהוֹ אִפִּי
לְאַחַר עֲדוּת יוֹסֵף בֶּן יוֹעֶזֶר עַל מְשַׁקֵּי מְטַבְּחֵי דְכָאֵן א"כ אֲמַאי לָא נִיחֻוֹשׁ שְׁמָא יַגַּע בְּדָם
הַעוֹמֵד לְזִרְיָקָה אוֹלָם בְּאַמְתָּ לַק"מ דְּהָא אֲמַרִּין בְּכַמָּה דְּוִכְתֵּי דָם שְׁנַטְמָא וְזִרְקוּ בְּשׁוֹגֵג
הַנּוֹרְצָה וְא"כ אֲמַאי אֲמַרִּין אֵי לִיתֵי קָמוּ דְּנִיְשְׁיֵילֵי שְׁיֵאֲמַר בְּרִי לִי שְׁלֵא נִגְעַתִּי וְלִיכָא
אַחֲרִים רוֹאִין ל"מ פִּינּוּ דְלָא נִודַע שְׁנַגַּע א"כ אִפִּי אֵי יוֹדַע אַח"כ שְׁטִימָא אֶת הַדָּם הָא דָּם
שְׁנַטְמָא וְזִרְקוּ בְּשׁוֹגֵג הַנּוֹרְצָה.

וּלְפִי"ז הָא מְבִנְיָא בְּתוֹס' פְּסָחִים י"ז רִישׁ ע"ב ד"ה אֲבָל דָּם לָא דְהָא דָּם קְדָשִׁים אֵינוֹ
מְכָשִׁיר הוּא רַק בְּזָבַח כָּשֵׁר פִּינּוּ דְאֵינוֹ נִשְׁפָּף כַּמִּים אֵינוֹ מְכָשִׁיר אֲבָל דָּם זָבַח שְׁנַפְסֵל הָוִי
נִשְׁפָּף כַּמִּים וּמְכָשִׁיר וּמְבִנְיָא בְּצַל"ח בַּח"י שֵׁם ס"י פ"ו דָּם זָבַח שְׁנַפְסֵל לָא הָוִי אִפִּי
בְּכָלֵל מְשַׁקֵּי בֵי מְטַבְּחֵי דְלָא דְמִי לְמִים שְׁל מְטַבְּחֵי שְׁרֵאוּיִים לְתַשְׁמִישׁ הַקְּדָשִׁים
וְצָרִיכִים הֵם לְתַשְׁמִישׁ הַקְּדָשִׁים לָא גְזָרוּ עֲלֵיהֶם טוֹמְאָה בְּשִׁבִיל הַפְּסָד קְדָשִׁים אֲבָל דָּם
שְׁנַפְסֵל לָא חָשׂוּ עֲלֵיו וְהָרִי הוּא בְּכָלֵל שְׁאָר מְשַׁקָּה וְכַתְּבֵי שֵׁם עוֹד שְׁלִפִּי"ז אִם נְטָמָא
הַבְּשָׂר וְהַחֲלָב פִּינּוּ שְׁלַכְתְּחִלָּה לָא יִזְרוּק הַדָּם אִף שְׁאֵם זָרַק הַנּוֹרְצָה מ"מ פִּינּוּ דְלַכְתְּחִלָּה
לָא יִזְרוּק ל"ה בְּכָלֵל מְשַׁקֵּי מְטַבְּחֵי ע"ש וּלְפִי"ז מִיְיָשֵׁב שְׁפִיר קוֹשְׁיָ הַתּוֹס' הַנְּל
דְּחִיְיָשִׁין שְׁמָא יַגַּע בְּבִשְׂרָא וְגַם בְּדָם וְכִינּוּ דְהָדָם נְטָמָא הָא אֵינוֹ רָאוּי לְזִרְיָקָה לְכַתְּחִלָּה
א"כ הָוִי דָּם זָבַח שְׁנַפְסֵל וְהָוִי נִשְׁפָּף כַּמִּים וְגַם אֵינוֹ בְּכָלֵל מְשַׁקֵּי מְטַבְּחֵי פְנ"ל א"כ
שְׁפִיר מְכָשִׁיר הַדָּם לְהַבְּשָׂר וּמְקַבֵּל הַבְּשָׂר טוֹמְאָה מִחֲמַת הַכָּשֵׁר הַדָּם.

ובבשלהם באפסחים כ' ע"א גבי מחט שנמצאת בבשר פריה שפיר האי בשאר דאתכשר במאי אי בדם הא דם קדשים אינו מכשיר כיון דשם בנדאי לא נטמא הדם משום שנמצאת המחט תחובה בבשר פנימה ולא היתה אצל הדם א"כ ההוא דם ראוי לזריקה ואינו נשפך כמים ופריה שפיר הא דם קדשים אינו מכשיר משא"כ הכא שפיר אפשר לשנויי פנ"ל דהכשר הבשר הוא משום הדם.

עוד אפשר לכאורה בישוב קושני התוס' הנ"ל עפמ"ש הפנ"י בחידושו לפסחים י"ז ע"ב דהא דדם קדשים אינו מכשיר היינו דוקא אותו הדם שנתקבל בכלי אבל שאר דם נדאי נשפך כמים ומכשיר א"כ אפשר הבשר להתכשר בשאר הדם דהא בשעת שחיטה ד' מיני דמים יוצאין (ע' פרייתות כ"ג ע"א ובפירש"י פסחים כ"ב ע"ב) ואינו פשר לזריקה אלא דם הנפש וא"כ הבשר מוכשר בשאר הדם [נאף דדם התמצית אינו מכשר כדאי חולין ל"ו מ"מ הא גם דם הנפש א"א שיתקבל כולו שלא ישאר מאומה א"כ ההיא טיפה שלא נתקבל מכשיר ועוד לפי"מ דס"ל לר"י במשנה פרייתות כ' ע"ב ר"פ דם שחיטה דחייב פרת בדם התמצית א"כ כיון דס"ל דקרוי דם לענין פרת ה"ה דדם התמצית קרוי דם לענין הכשר וכן מסתפק בזה בס' ערוף לגר בחי' פרייתות כ"ב ע"א ע"ש) אמנם הא מבואר בפנ"י דעכ"פ ממשקי מטבחיא לא נפיק שלא כד' הצלח הנ"ל דאפי' משקי מטבחיא ל"ה.

אולם הא כ' התוס' בפסחים כ' ע"א ד"ה לא דיין דטעמא דמשקי בית מטבחיא אין מכשירין משום דס"ל דתלושין אין מכשירי' דדריש' יטמא דכתיב גבי משקין יטמא ממש ולא הכשר וליכא אלא חד קר' בהכשר וס"ל לאוקמי טפי במחנפרין מבתלושין ע"ש וא"כ הא שם ט"ז ע"א פריה ותלושין מי מכשירין והאריב"ח כו' ופירש"י אמים הוא דמתמה משום דמים תלושין לא חשיבי אבל אשאר משקין לא מתמה דכולהו תלושין גינהו ע"ש במהרש"א וא"כ לפי"ז מיושב שפיר קושני התוס' הנ"ל דנוכל לומר דהבשר אתכשר בשאר הדם שאינו מתקבל בפלי ונשפך כמים ומכשיר ואי דהוי עכ"פ משקי מטבחיא ז"א דהא הטעם דמשקה מטבחיא אינו מכשיר משום דהוי תלושין וזה שייך במים אבל בדם שפיר מכשיר דבשאר משקין ליכא למ"ד דיפסול תלושין והא דלא קא' התם גבי מחט שנמצא בבשר קודש דאתכשר בשאר דם שלא נתקבל בכלי נוכל לומר דקאי לר"פ רס"ל התם י"ז פ"ב דמשקי בית מטבחיא הלכתא גמירי לה דדכן וה"ה הא דאין מכשירין הלכה למ"מ וכמבואר ברמב"ם פ"י מה' ט"א ה' י'.

וא"כ לא מטעם תלושין אתי ע"ה ואינו מכשיר גם שארי דמים מטעם משקי מטבחיא שהוא הללמ"מ [נהא דכ' התוס' הנ"ל שם הטעם משום תלושין באמת צ"ע וי"ל דקאי התם למ"ד בחולין קי"ח דאין יד להכשר א"כ נהי דהביה"ש הוכשר מדם שלא נתקבל בכלי אבל שאר הבשר שנמצא שם המחט במאי אתכשר הלא אין יד להכשר] עכ"פ קושית התוס' הנ"ל מיושבת שפיר דהכא קאזיל אליבא דשמואל דדריש' יטמא דכתיב גבי משקין יטמא ממש ולא הכשר ולדידן' תלושין אין מכשירין וזהו הטעם לדידן' דמשקי מטבחיא אין מכשירין דמוקי לקרא במחנפרין דוקא פנ"ל וזה שייך רק במים ולא בדם וא"כ שאר דם שלא נתקבל בכלי לדידן' שפיר מכשיר ונהנה בפסחים שם גבי מחט שנמצא בבשר קודש משני כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים והעבירה בנהר ושחטה

ועדיין משקה טופח עלי' ופירש"י וא"א שלא יפול מן המשקה על הבשר כל שהוא בשעת הפשט וכ' התוס' ע"ז ואין נראה דא"כ הו"ל תלושין ותלושין לא מכשירין פינון דדרוש שמואל יטמא ממש ליכא אלא חד קרא בהכשר והוא מוקי לה במחנפריים ולהכי נקט והעבירה בנהר משום דבעי הכשר מן הנהר שהוא מחנפר דע"י העור הוכשר הבשר דבהעור והרוטב פליגי אי יש יד להכשר אבל לכ"ע יש שומר להכשר ובכל העור פאו מים בעודם מחנפריים עכ"ל ולפענ"ד יש לתמוה מדברי הש"ס חולין קכ"ח ע"א אר"י פה הי' ר"ע שונה חלב שחוטף בכפרים צריף מחשבה וא"צ הכשר שפבר הוכשר בשחיטה אמרתי לפניו למדתנו רבינו עולשין שלקטן והדיחן לבהמה ונמלה עליהו לאדם צריכות הכשר שני וחזר ר"ע להיות שונה כר"י ע"ש הרי דההכשר שקודם שנעשה אוקל ל"מ אט"פ וא"כ אפי' עדיין משקה טופח אחר שחיטה עכ"פ פינון דמחיים לא הי' מהני ההכשר להבשר במה שהעבירה בנהר דלאו בר קבולי טומאה הוא א"כ אחר שחיטה שנעשה אוקל הא צריף הכשר שני והא עדיין משקה טופח עלי' ל"מ פינון דהו"ל תלושין לדעת התוס' דלשמואל תלושין אין מכשירין וצע"כ.

ועפ"י דברי התוס' האלה שכתבו דהא אי מים תלושין מכשירין או לא תלוי בפלוגתא דרב ושמואל דלשמואל דליכא אלא חד קרא בהכשר ולכך תלושין אין מכשירין דמוקי לה דוקא במחנפריין ולרב איכא תרי קראי להכשר ומוקי חד במחנפריין וחד בתלושין ולכך גם תלושין מכשירין ע"ש בצל"ח.

עם זה נראה לי ליישב דברי הטו"ז ביו"ד סי' ס"ט שהקשה שם על הרמ"א שכתב בהדחה ראשונה אסור להדיח במי פירות והקשה מדברי התוס' חולין ל"ג ע"א שכ' על המשנה שם השוחט בהמה חי ועורף ולא יצא מהן דם כשרין ונאכלין בידיים מסואבות וכ' התוס' דלכך לא הוכשר בהדחה דמיירי בהודח במי פירות ואי איתא בהדחה ראשונה אסור להדיח במ"פ א"כ אפתי קשה דהא הוכשר בהדחה ראשונה והביא בשם יש מי שתירץ דתוס' ס"ל דלא הי' צריף להדחה ראשונה דס"ל טעם הדחה ראשונה משום דם שע"פ הבשר וכאן אין דם שהרי לא הוכשר והט"ז דחה דבריו דאין שום דם מכשיר אלא דם שחיטה ותמה בס' ישועות יעקב על דבריו דהרי הש"ס קא' שם ממאי דבחולין עסקינן דילמא בקדשים וקא' דאילו בקדשים מאי איריא שלא יצא מהן דם אפי' כי יצא נמי אינו מוכשר דדם קדשים אינו מכשיר ולפי"ז קשה דילמא לכה נקט לא יצא מהן דם דאם יצא מהן דם שוב צריף הדחה ראשונה משום דם ואף שאין הדם מכשיר מ"מ מי הדחה מכשירין ותמה מאד על הט"ז שלא הרגיש בתמי' זו.

ולנהנ"ל אפשר לומר דהא באמת קשה מאי הקשו התוס' שהוכשר בהדחה דהא מים תלושין אין מכשירין ועכצ"ל דקושיותם הוא דא"כ תקשי לרב דס"ל תלושין מכשירין וסתם משנה ע"כ מיתוקמא אליבא דכ"ע א"כ לפי"ז אנדא תמיהת הישיע"ק הנהנ"ל דשפיר פריף בגמ' שם כי יצא מהן דם נמי ואי דנימא דלכה קתני לא יצא מהן דם דאי יצא דם הא בעי הדחה והוכשר בהדחה ז"א דא"כ ע"כ שמענו מהאי מתניתין דתלושין מכשירין דאל"ה לא הוכשר בהדחה ול"ל לא יצא מהן דם וא"כ תקשי לשמואל דס"ל תלושין אין מכשירין ואין פאן תמי' על הטו"ז בנה.

והנה לכאורה אפֿשר להקשות שם בסוגיא דמחט שְנַמְצָא בַּפֿשֶׁר דְּפִרְיָהּ הַאי בַּשֶּׁר דַּאֲתַכְשֶׁר בְּמַאי אַמַּאי לֹא מְשַׁנֵּי דְאֲתִיָּא כּו"ש דְּשַׁחֲטָהּ מְכַשֶּׁרֶת אוּלַם בְּאַמַּת לַק"מ דְּהַגְמָ' שֶׁם רוּצָה לְאוּקְמֵי הַמְשַׁנֵּה דְעֵדוּת אֲלִיבָא דְהִלְכְתָּא דְבַאֲמַת אֵין הִלְכָה פֶר"ש בְּזָה וּלְכַף מְשַׁנֵּי בְּשֶׁהֶעֱבִירָה בְּנֵהָר וְעֵדוּת מְשַׁקָּה טוּפַח עֲלֵי אָמְנָם הָא קַשְׂיָא לִי ע"ד הַתּוֹס' חוּלִין הַנ"ל שֶׁהַקְשׁוֹ הָאִיךָ מְשַׁפַּחַת הָא דְנֶאֱכָלִין בְּיָדִים מְסוּאָבוֹת הָא הַקְשֶׁר בְּהִדְחָה וְהַנְּחָרְכוּ לְדַחֲוֹק לְצִלֵי אוּ בַמ"פ הָרִי לִפְי"ד הַר"י בְּתוֹס' פְּסָחִים ל"ג ע"ב ד"ה לְאִימַת שֶׁכ' דַּאֲע"ג דַּאֲנֹכֶל מְקַבֵּל טוּמְאָה בְּמַשְׁהוּ מ"מ אֵינוֹ מְקַבֵּל הַכְּשֶׁר בְּפָחוֹת מִכְּפִיצָה וַא"כ מְשַׁפַּחַת שְׁפִיר כְּשֶׁהַבְּשֶׁר נֶחְתַּף לְחִתִּיכוֹת פָּחוֹת פָּחוֹת מִכְּפִיצָה וְלֹא אֲתַכְשֶׁרִי בְּהִדְחָה וְאַף שְׁנוּגְעִין זב"ז לֹא מְצֻטְרָפִי כַּמְבּוּאָר בְּתוֹס' חוּלִין קי"ח ע"ב ד"ה אֵין יָד כּו' וּבְשֶׁלְמָא לְדַבְרֵי הַתּוֹס' כְּרִיתוֹת י"ג ע"א דְמַדְרַבְּנָן מְקַבֵּל הַכְּשֶׁר אִפִּי בְּפָחוֹת מִכְּפִיצָה נִיחָא אוּלַם לְדַבְרֵי הַמְהַרְשֵׁ"א ז"ל בְּפְסָחִים שֶׁם שֶׁכ' דַּאֲפִי מְדַרְבְּנָן לֹא מְקַבֵּל הַכְּשֶׁר בְּפָחוֹת מִכְּפִיצָה צ"ע: סִי' עז רַמְבַּ"ם פ"ה מַה בְּכוּרוֹת ה' ט' אֲבָל הַלּוּקַח בְּהֵמָה מִפִּירוֹת שְׁבִיעִית ה"ז פְּטוּרָה מִן הַבְּכוּרָה לְפִי שְׁאִינוֹ רִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת סְחוּרָה בְּפִירוֹת שְׁבִיעִית שְׁהָרִי נֶאֱמַר בָּהּ לְאַכְלָהּ לְאַכְלָהּ וְלֹא לְסְחוּרָה וְאִם תְּהִי חֲזִיבָת בְּבְכוּרָה ה"ז מְשַׁתְּפֵר בְּבְכוּרָה שְׁהָרִי יֵצֵא מִתּוֹרַת פִּירוֹת שְׁבִיעִית וְכ' בְּהַשְׁגוֹת הַרְאָב"ד א"א בַּגְמ' מְפָרֵשׁ מְשׁוּם דְלְאַכְלָהּ א"ר וְלֹא לְשִׁרְיָפָה וְקָא בְּעֵי לְאַקְטוּרִי אִימּוּרִין ע"כ וְכ' הַכ"מ שְׁבִיבּוֹסְחַת הַרְמַב"ם הִי כְּתוּב לְאַכְלָהּ וְלֹא לְסְחוּרָה וְהַקְשָׁה הַלַּח"מ דַּא"כ הִיכִי פְרִיךְ מְהָא דְהָאוּכֵל מְעִיסַת שְׁבִיעִית עַד שְׁלֹא הוֹרְמָה חֲלָתָה חֲזִיב מִתָּה וְאַמַּאי כִּינּוּן דַּאֲלוּ מִיִּטְמֵא בַת שְׁרִיפָה הִיא לְאַכְלָהּ א"ר וְלֹא לְשִׁרְיָפָה וְלְדַבְרֵי הַרְמַב"ם הָא הִי הַגִּירְסָא בְּדַבְרֵי ר"ח לְאַכְלָהּ וְלֹא לְסְחוּרָה וּמ"פ לִי מְהָא וְכ' דַּה"פ דְכִי הִיכִי דְדַרְיֵשׁ הֵכָא לְאַכְלָהּ וְלֹא לְסְחוּרָה גְדוּשׁ גְּמִי הֵתָם לְאַכְלָהּ וְלֹא לְשִׁרְיָפָה וּבַאֲמַת הוּא תְמוּהָ דַּא"כ אַמַּאי לֹא פְרִיךְ גְּמִי עַל ר"ח דְלָמָּה נֶקַט מְטַעַם וְלֹא לְסְחוּרָה הִיל"ל מְטַעַם וְלֹא לְשִׁרְיָפָה מְשׁוּם הַקְטָרַת הָאִמּוּרִין דְלְשִׁרְיָפָה קִינִימִי וְכֵן הָעִיר הַרִי"ט אֶלְגָזִי ז"ל.

וּנְלַפְעַנ"ד דְּהֵנָּה בְּתוֹס' שֶׁם נִתְקַשְׁוּ בְּהָא דַּא' בַּגְמ' שֶׁם שַׁא"ה דְּכַתִּי לְדוּרוּתִיכֶם חֲכ"ה כּו' וְלִיגְמַר מִיָּזָה הֵתָם עֵיקַר לְאַכִּילָהּ הֵכָא עֵיקַר לְשִׁרְיָפָה וְהַקְשׁוֹ הַתּוֹס' נִילַף מְעוֹנְמַר דְּעֵיקַר לְשִׁרְיָפָה וְאַמְרִי בַפ' כֹּל קְרַבְנוֹת שׁוּמְרֵי סְפִיחִין בְּשְׁבִיעִית הָיוּ נוֹטְלִין שְׁכָרְן מִתְרוּמַת הַלְשָׁפָה וּפְרִיךְ הִיכִי מִיִּתִי עוֹנְמַר מִפִּירוֹת שְׁבִיעִית לְאַכְלָהּ א"ר וְלֹא לְשִׁרְיָפָה וּמְשַׁנֵּי א"ק לְדוּרוּתִיכֶם וְלִינִישׁב זֶה נֶרְאָה דְּהֵנָּה לְכַאוּרָה קֶשֶׁה מ"פ הֵתָם לְאַכְלָהּ א"ר וְלֹא לְשִׁרְיָפָה וּבְמַנְחַת עוֹנְמַר אֵיכָא קוֹנְמִז שְׁקָרַב לְגַבֵּי מְזַבַּח הָרִי אֶמְרִינוּ בְּזַבְּחִים י"ג ע"ב וּבַכ"ד דַּאֲכִילַת מְזַבַּח שְׁמָה אֲכִילָהּ וַא"כ הִיכִי נוֹכַל לְמַעַט מְלֶאכְלָהּ דְּבַר הַנְּשָׂרָף ע"ג הַמְזַבַּח הָרִי ג"ז הָיוּ בְּכָלֵל אֲכִילָהּ שְׁעַל כֵּן נֶרְאָה עַפִּי"מ דְּקִי"ל בְּמַשְׁנֵה פְּסָחִים ע"ו ע"ב חַמְשָׁה דְּבָרִים בְּאֵין בְּטוּמְאָה וְאֵין נֶאֱכָלִין בְּטוּמְאָה הָעוֹמֵר וְשִׁתִּי הִלְחָם כּו' וּלְפִי"ז פְּרִיךְ הַש"ס הִיכִי מִיִּתִי עוֹנְמַר בְּשְׁבִיעִית הָרִי אֵי מִיִּטְמֵא בַת שְׁרִיפָה הִיא כִּינּוּן דַּאֲינוּ נֶאֱכָל בְּטוּמְאָה וְלֹאכְלָהּ א"ר וְלֹא לְשִׁרְיָפָה דּוּמְיָא דְּפְרִיךְ בְּבְכוּרוֹת גְּבִי עִיסַת שְׁבִיעִית כִּינּוּן דַּאֲלוּ מִיִּטְמֵא בַת שְׁרִיפָה [וְאַף דְּמַצִּינוּ בְּזַבְּחִים ל"א ע"א דַּאֲכִילַת אֵשׁ שֶׁל הַדְּיוֹט מִיְקָרִי גְּמִי אֲכִילָהּ דְּכַתִּי תַאֲכָלְהוּ אֵשׁ לֹא נּוּפַח ה"ד לְעַנְנֵן פִּיגוּל בְּחִישׁב עָלָיו בְּלִשׁוֹן אֲכִילָהּ שְׁתַּאֲכָלְהוּ אֵשׁ לְמַחַר אֲבָל לֹא נִכְלָל בְּסֵתָם אֲכִילָהּ דְּקָרָא רַק אֲכִילַת מְזַבַּח ע' תּוֹס' מְנַחוֹת ז' ע"ב] וּמְשַׁנֵּי ג"כ א"ק לְדוּרוּתִיכֶם כְּמוֹ דְּמְשַׁנֵּי בְּעִיסַת שְׁבִיעִית אֲבָל מְטַעַם הַקּוֹנְמִז שְׁקָרַב ע"ג הַמְזַבַּח לִיכָא

למעטי' משום דגם אכילת מזבח שמה אכילה והשתא מינשב קושית התוס' דלא הי' יכול למיגמר מעומר בשביעית פיון דגם התם עיקרו לאכילה והפירכא אינה אלא פי מיטמיא בת שריפה היא כמו בחלה אבל גם בהמת שביעית לענין בכורה שפיר גרסינו לאכלה ולא לסחורה דמטעם האומורין ליפא למיפטרין' משום לאכלה ולא לשריפה דכיון דהאומורין קרובין ע"ג המזבח הא אכילת מזבח שמה אכילה ולא הנה יכול למיפטר על ר"ח דאמאי קא' משום ולא לסחורה ולא קא' משום לאכלה ולא לשריפה פקושני הלח"מ הנ"ל דכיון דבזה ל"ה יכול למעט מלאכלה ולא לשריפה פיון דגם אכילת מזבח שמה אכילה פאמור וצודקת שפיר גירסת הרמב"ם ז"ל דגריס לאכלה ולא לסחורה: והנה בש"ס בכורות הנ"ל על הא דקא משני התם שא"ה דכתיב לדורותיכם פירש"י ונ"ל לדורותיכם כתי' בחלה משמע אפי' בשביעית וכת' מראשית עריסותיכם וגו' ע"כ.

ובתוספות יום טוב בפ"ט דשביעית תמה ע"ד רש"י הללו דלמה הוצרך להביא הך קרא דמראשית עריסותיכם פיון דמקרא דלדורותיכם דרשינו אפילו בשביעית והנה ר"ע מברטנורה שם כ' על המשנה דהאכל מעיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה חייב מיתה ונ"ל דלא תימא אין חלה בשביעית משום דכתי' לאכלה ולא לשריפה וחלה אם נטמאת טעונה שריפה קמ"ל דראשית עריסותיכם אמרה תורה מאיזה עיסה שתהי' חלה תרימו עכ"ל וכ"כ הר"מ בפירוש המשניות שם והוא תמוה מדוע שינו את טעמם ממה שאמרו בגמ' מקרא דלדורותיכם.

ונלפענ"ד בישוב פל זה עפי"מ דלכאורה קשה הרי קי"ל דמדאורייתא חלה אין לה שיעור ובהפירשת עיסה כל שהו נפקה העיסה מתורת טבל כמבואר בפ"ב דחלה וברמב"ם פ"ה מה' בכורים וא"כ אמאי נימא דעיסת שביעית לאו בת חיוב חלה היא פיון דאלו מיטמא בת שריפה היא הא אפטר להפריש כל שהוא וטומאת אוכלין הוא בכביצה א"כ לא תהי' בת שריפה אם תגע בה טומאה אמןם הא באמת דעת רש"י ז"ל בפסחים ל"ג ובכ"ד וכן דעת הרמב"ם בפ"ה מה' ט"א דרק לטמא אחרים בעינו כביצה אבל לטומאת עצמן בכ"ש א"כ אפי' אי יפריש כ"ש תהי' בת שריפה אם תטמא וכבר הרגיש בזה ברי"ט אלגזי על ה' חלה להרמב"ן ע"ש אמןם אפתי קשה דהא משנה ערוכה היא בפ"ב דחלה משנה ב' עיסה שנילושה במי פירות חייבת בחלה ונאכלת ביזים מסואבות וכן פסק הרשב"א בתשו' סי' תס"ד כסתמא דהאי משנה ואחריו החזיק בבית יוסף יו"ד סי' שכ"ט וכ"ש כ"ד הרמב"ם ע"ש דלא פהרא"ש ה' חלה [ובחידושי הקשיתי ממשנה פ"ב דחלה הובאה בסוטה ל' ר"א אומר חלה נישלת מן הטורה על הטמאה פיצד ב' עיסות א' טורה וא' טמאה נוטל כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן פחות מכביצה באמצע כדי ליתול מן הפוקף וחקמים אוסרין ומוקי שם בגמ' דפליגי אי חולין הטבולין לחלה כחלה דמי או לא וקשה הרי אפי' אי נימא חולין הטבולין לחלה כחלה דמי יוכל לעשות עיסה טורה היינו של מי פירות שלא הוכשרה לקבל טומאה ויוכל שפיר להקיף ולא תקבל טומאה והא גם עיסה שנילושה במי פירות חייבת בחלה פנ"ל ובחז' הארכתי ואכ"מ] ולפי"ז קשה מאי קא' שא"ה דכתי' לדורותיכם משמע אפי' בעיסת שביעית הלא שפיר משפחת עיסת שביעית שחייבת בחלה בעיסה שנילושה במי פירות ולא הוכשרה א"כ ל"ש למימר פיון דאלו מיטמיא בת שריפה היא דהא יכול להפריש כל שהו ואי דטומאת עצמן היא בכ"ש ז"א דהא כתבו התוס' בפסחים שם דאף דמקבל טומאה בפחות מכביצה מ"מ

אין מקבל הַכָּשֵׁר בַּפְּחוֹת מִכְּבִיצָה ע"ש וע' בשעה"מ פ"ו מה' בְּרָכוֹת א"כ הָא עֵינָהּ זו עֲדִינָן לֹא הִנְיָהּ פִּינּוֹן שְׁנִילוּשָׁה ב"מ"פ וְהַחֲלָה שֶׁהוֹפְרָשָׁה אֵינָה מִקְבֵּלֶת הַכָּשֵׁר פִּינּוֹן דְּפָחוֹת מִכְּבִיצָה ל"כ"ע אֵינָה מִקְבֵּלֶת הַכָּשֵׁר ע"כ נלפענ"ד דְּמִנְהָ נִזְהַר רַש"י ו"ל וְכַתִּיב מֵרֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם דְּמִשְׁמַע מֵאֵינָה עֵינָה שְׁתֵּהֲנִי כ"מ"ש ה"ר"ע וְהַרְמַב"ם הַנ"ל וְר"ל דְּמִשְׁמַע אִפִּי עֵינָה שְׁנִילוּשָׁה בְּמִים וְלֹא בְּמֵי פִירוֹת ג"כ חֲזִיבֵת בְּחֲלָה בְּעֵיסַת שְׁבִיעִית וּבִזְהָ שִׁינְיָהּ שְׁפִיר לְחוּשׁ דִּילְמָא מִיטְמָנָא וְהוֹנָא בַּת שְׁרִיפָה וְא"כ שְׁפִיר מִשְׁמַע מִלְדוֹרוֹתֵיכֶם דַּגְזָה"כ הִיא דְּעֵיסַת שְׁבִיעִית חֲזִיבֵת בְּחֲלָה וְא"כ ע"כ אֶצְטְרִיף רַש"י ו"ל לְהִבִּיא הַקָּרָא דְּעֲרִיסוֹתֵיכֶם דְּמִשְׁמַע מֵאֵיזוֹ עֵינָה שְׁתֵּהֲנִי דְּלוּלָא הִיא קָרָא הו"א דְּלִיפָא רֵאשִׁי מִלְדוֹרוֹתֵיכֶם אִפִּי עֵינָת שְׁבִיעִית דְּהוּמ"ל דְּאֵינּוּ חֲזִיב בְּעֵיסַת שְׁבִיעִית רַק עֵינָה שְׁנִילוּשָׁה ב"מ"פ וְלִכְפֵּה הִבִּיא קָרָא דְּרֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם דְּמִשְׁמַע מֵאֵיזוֹ עֵינָה שְׁתֵּהֲנִי אִפִּי לֹא נִילוּשָׁה רַק בְּמִים ג"כ חֲזִיבֵת בְּחֲלָה וְא"ש ג"כ ד' ה"ר"ע וְהַרְמַב"ם הַנ"ל דְּעֵינָהּ הַהוֹכָחָה הִיא מִקָּרָא דְּרֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם כְּנ"ל.

וּבְמָה שֶׁהִקְשָׁה הַר"ט אֶלְגָּזִי שֵׁם בְּהָא דְקֵאָר"ח דְּבִהְמַת שְׁבִיעִית פְּטוּרָה מִן הַבְּכוּרָה מִשּׁוּם לֹאֲכָלָהּ וְלֹא לְשְׁרִיפָה לִיתִי עֲשֵׂה דְּבָכוֹר וְלִידְחִי הַעֲשֵׂה דְּלֹאֲכָלָהּ וְלֹא לְשְׁרִיפָה. לִפְעַנ"ד לִק"מ דְּהוּי דוֹמָנָא דֹא' בְּכַתְּנֻבוֹת מ' גְּבִי עֲשֵׂה דוּלוּ תְהִי לֹאֲשָׁה פִינּוֹן דְּאֵי אֲמָרָה לֹא בְּעֵינָא מִי אֵימָא לַעֲשֵׂה כָּלֵל לֹא אֵלִים עֲשֵׂה זֹ לְדַחוֹת אֶת ל"ת וְה"נ הָא בְּיָדוֹ לְמַכּוֹר הַבְּהֵמָה לְנִכְרִי אוֹ לְהַפְקִירָה וְלֹא תַחוּל עֲלֵי קְדוּשַׁת בְּכוּרָה.

וְגַם י"ל עֲפִי"ד הַתּוֹסֵף עִירוּבֵין ק' דְּעֲשֵׂה דְּפִשְׁעָה אֵינָה דוּחָה אֶת ל"ת וְה"נ אֵין עֲשֵׂה דְּבָכוֹר דוּחָה הַעֲשֵׂה דְּלֹאֲכָלָהּ וְלֹא לְשְׁרִיפָה אֶף שֶׁכ' הַרְשָׁפָא הוּבָא ב"מ"ל פ"א מֵה' נְעֵרָה בְּתוּלָה דְּעֲשֵׂה דוּחָה לֹא הֵבֵא מ"כ"ע עֵי"ש הָכָא אֵינּוּ דוּחָה מִטְעָמֵי דְאַמְרָן: ס' עַח לִק' סְטֵאנִיסְלָאב בַּעֲזָה"ש יוֹם א' י"ט כְּסִלְיוֹ תַרל"ט לִפ"ק סְטֵרִיָא שְׁלוֹם אָשִׁיב.

לְמָאן דְּבַתְּוֹנָא דְּלְבָאֵי יְתִיב. כְּבוֹד דוּדֵי יוֹד"נ הָרַב הַחֲרִיף וּבְקִי.

חֲכָם וְשְׁלוֹם. כַּש"ת מו"ה יוֹסֵף הַלֵּוִי נ"י אִישׁ הוֹרְוּיָן.

מִכְּתָבָהּ הִיקָר הַגִּיעֵנִי תוֹכוֹ רְצוּף דְּבָרֵי פְּלִפּוּל אֲשֶׁר הַתּוֹכַחַת עִם רַב אֶחָד בְּדָבָר ה' זֹו הַלְכָה. גִּידָן יי"ש שֶׁל חֲמִץ שַׁעֲנָה"פ מֵאֲדוֹן א' אֲשֶׁר אִמּוֹ הִיא מִישְׁרָאֵל וְהַמִּירָה דְּתָה וְיִלְדָה אוֹתוֹ מֵעַכְשָׁיו וּמְדֵי שְׁנָה בְּשָׁנָה הוּא מוֹכֵר חֲמִצּוֹ לְעַכְשָׁיו"ם קוֹנְדָם הַפְּסַח כְּדָת וְאֶף בְּשָׁנָה הַזֹּאת נְסוּג אַחֲזוֹר לְבַלְתִּי מְכֹרֵר אֶת הַיִּי"ש וְיִשְׂרָאֵל א' קָנָה אֶצֶל הָאֲדוֹן הַלְזוֹ עוֹד קוֹנְדָם פְּסַח הָעֶבֶר ג' אֶלְפִים טַעַפ יי"ש וְרַק לֹא מְכָרוּ בְּפִירוּשׁ לְעַכְשָׁיו"ם בְּשִׁטְר מְכִירַת חֲמִץ שְׁלוֹ אֶף זֹאת נִזְכָּר בַּהֲשֵׁט"מ שְׁמוֹכֵר לוֹ כָּל הַחֲמוּצִים שְׁלוֹ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֵם וְהַיִּי"ש הֵהוּא נִתְעַרַב אַחַר הַפְּסַח עִם יי"ש אַחַר שְׁנוּלֵד אַחַר פְּסַח וְנִתְבַטַּל בְּרוּב ע"כ תַּרְרָף הַשְּׂאֵלָה: הִנֵּה לֹא הוֹדַעְתִּנִי מִי הוּא זֶה הָרַב הַמּוֹרָה אֲשֶׁר כּוֹנֵנֶת חֲצֵי הַשְּׂגוּתִיָּה עַל יְתֵד תְּשׁוּבָתָהּ נִגְדוּ.

אֲכֹן בַּד"ת דְּכַתִּי בַּה אֶמֶת לֹא אֶשָּׂא פְּנֵי אִישׁ אֶף אִם יְהִי רַב גּוֹבְרִים. וְהִנֵּה בְּזָה יֵצֵא רֵאשׁוֹנָה הָרַב הַמּוֹרָה וּמְקוּלוֹ יִגִּיד לוֹ לְהַתִּיר כָּל הַיִּי"ש עֲפִי"ד הַרְבִּינוּ יוֹנָה בִּפ' כִּיִּצַד מְבָרְכִין לְעַנְיָן מוֹסָג שֶׁהִיא חִי' יְדוּעָה וְיֵשׁ לָהּ חֲטוּטְרוֹת בְּצוֹנָרָה וְלִשְׁם מִתְקַבְּצִין בְּתַחֲלָה כְּעֵין דָּם וְאַח"כּ חוֹזֵר וְנִעְשָׂה מוֹש"ק וְכ' הַר"י טַעַם לְהִתֵּר דֹּאֲעַפ"י שְׁמַתְחָלָה הוּא דָּם

לא חיישינו להכי דבטר השמא אזלינו מדע שְהרי הדבש אם נפל בו חתיכה של איסור אין הדבש אסור אעפ"י שהאיסור נמוח בתוך הדבש פינון שְדַרף הדבש להתזיר הדבך שִנְפַל לתוכו דבש כמו דבש דיינינו ליה ומותר ה"נ אעפ"י שמתחלה הי' דם פינון שעכשיו יצא מתורת דם בטר השמא אזלינו ואעפ"י שנתן בתבשיל טעם לשבח מותר והה"נ מותר הי"ש פינון שנשתנה הקמץ מברייתו עכ"ד.

הנה בהיתר זה של הר"י פְּבַר קהו בי' הפוסקים הראשונים והאחרונים ע' ברא"ש פ' פיצד מברכין שם ובר"ן פ"ב דע"ז גבי דבש למאי נחוש לה אי משום אערוכי מסרי סרי וע' במג"א סי' רט"ז סק"ג מה שהקשה עליו מש"ס בכורות ו' ומתמורה ל"א וע' בח"י סי' תס"ז.

וע' בש"ס ע"ז ל"ג ע"א דקא' שם בהוא נכרי דשדא חמרא לבי מלחי דישראל שרי משום דאזיל לאיבוד שהמלח שורפו ומפלהו. וכתבו שם התוס' דמתוך כך מתירין המלח אעפ"י שרגילין שמשמין עליו דם בשעת רתיחה ללבנו משום שנשרף ונכלה ולד' הר"י הנ"ל הא בלא"ה שרי משום שנשתנה מברייתו והרבה פלפלתי בזה במק"א והעליתי דסברא זו של הר"י לא שייקא רק באיסורי אכילה פינון דאם נשתנת אינו אוכל האיסור ממש (וע' במג"א סי' תס"ב סק"ג שכ' בשם הכ"ה דבגנתערב מים ביין בעודו תירוש פינון שתוסס אח"כ חזר המים להיות יין דאשתני מברייתו ולא חשיב כמ"פ עם מים ואינו מחמיץ ע"ש) משא"כ באיסורי הנאה מה בכך דנשתנה מ"מ הוא נהנה מהאיסור פינון דע"י פח האיסור נתהוה המשקה הלזו הרי נהנה מהאיסור וכיוצא בזה כתבו התוס' בפסחים כ"ו ע"ב ד"ה חדש יומץ ובע"ז סי' ע"ב ד"ה אמר רבא דל"ש יש שבח עצים בפת אלא דוקא באיסורי הנאה היינו שבח הנאה דעצים בתוך הפת וחשיב נהנה מן העצים והלכך תנור שהסיקוהו בקליפי ערלה ואפה בו את הפת אסורה למ"ד יש שבח עצים בפת משא"כ באיסורי אכילה אין לאסור מטעם יש שבח עצים בפת ומש"ה המבשל בשבת בשוגג יאכל אע"ג דהעצים מוקצה ניהו ויש שבח עצים בפת משום דמקצה מותר בהנאה ע"ש ודוגמא לזה מציינו ג"כ בתוס' ע"ז מ"ט ע"א שחילקו שם בין גידולי ערלה לגידולי טבל ותרומה דערלה שאסורה בהנאה יש לאסור הגידולין שגם זה הנאה הוא אבל באיסור אכילה אין לאסור הגידולין שאינו אוכל האיסור עצמו ע"ש ולפי"ז הה"נ י"ל דבאיסור שנשתנה מברייתו שכ' הר"י דמותר הוא דוקא באיסור אכילה פינון שאם נתהפך לדבך המותר הא אינו אוכל האיסור משא"כ באיסור הנאה מה בכך שנשתנה למשקה המותר בכל זה הלא ע"י פח האיסור נתהוה המשקה הלזו א"כ הרי נהנה מאיסור הנאה (וצל"ע עפ"י"ז בטו"ז סי' תס"ז סק"ד במש"ש בשם תשו' הרא"ש) והאחרונים ז"ל חלקו עליו אף באיסורי אכילה.

ומה שכ' מעלתו בשם המורה הנ"ל שהביא ראי' לד' הר"י מפריתות ה' ע"א נכתוב קלי ולא לכתוב לחם ונילף מקלי לחם מקלי לא אתי משום דקלי איתן' בעיני' לחם לא איתן' בעיני' הרי דצריך קרא לדבר איסור שנשתנה מברייתו הנה פְּבַר קדמו ברא' זו א"ז הגאון מקו"ח סי' תס"ז סק"ד.

אולם לפענ"ד אין משם ראי' דעוד כאן ל"ק התם אלא דאי פתבה רחמנא קלי לחודא לא הוי נוכל למילף לחם מיני' משום דהו"א דבעיני' דומיא דקלי שלא נשתנה מברייתו

כְּדַמְצִינוּ בַע"ז ל"ז ע"ב לַעֲנִין שְׁלֵקוֹת שֶׁל עֲפוּ"ם מִנֵּה"מ אֲרַחֲב"א אַר"י אָמַר קָרָא אֲנֹכֶל
בַּפֶּסֶף תִּשְׁבִּירְנִי וְאֲכַלְתִּי וּמִים בַּפֶּסֶף תִּתֵּן לִי וְשִׁיתִי כַּמִּים מֵה מִים שְׁלֵא נִשְׁתַּנּוּ אֶף אֲנֹכֶל
שְׁלֵא נִשְׁתַּנּוּ אֲלֵא מַעֲתָה חֲטִין וְעִשְׂאָן קִלְיוֹת ה"נ דְּאִסּוּרִין וּכ"ת ה"נ וְהַתְּנִיָּא כּו' אֲלֵא
כַּמִּים מֵה מִים שְׁלֵא נִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתָן אֶף אֲנֹכֶל שְׁלֵא נִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתוֹ אֲלֵא מַעֲתָה חֲטִין
וְעִשְׂאָן סוּלָת ה"נ כּו' הָרִי דְקִלְיוֹת ל"ה נִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתָן וְלָחֵם הוּא נִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתוֹ וּא"כ
אִי הוּא פְתֻבָּה רַחֲמָנָא קְלִי הוּא דְמַעֲיָקְרָא לֵא חֵל אִיסּוּר חֲדָשׁ בַּק עַל תְּבוּאָה שְׁלֵא נִשְׁתַּנּוּ
מִבְּרִייתָהּ וְכּוּ מְצִינוּ בְּסוּטָה ט"ו ע"ב גְּבִי כ"ח דְּסוּטָה שְׁנַתְּאֲפִמוּ פְּנִי דְרִישׁ נְמִי מֵה מִים
שְׁלֵא נִשְׁתַּנּוּ אֶף פְּלִי שְׁלֵא נִשְׁתַּנּוּ וְהָכִי אֲשַׁכְּחִן נְמִי בְּמַנְחוֹת פ"ו ע"א דִּינִין וְשָׁמֶן מְבוּשָׁל
פְּסוּל לְנִסְכִּים וּכ' הָרָא"ש ב"ב צ"ו ע"ב דַּמ"מ לַעֲנִין קִידוּשׁ פֶּשֶׁר פִּינּוֹן דְּאֲשַׁתְּנִי לְמַעֲלִיּוּתָא
מִשְׁא"כ לַעֲנִין נִסְכִּים אֶף דְּאֲשַׁתְּנִי לְמַעֲלִיּוּתָא מ"מ פִּינּוֹן דְּנִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתוֹ פְּסוּל לְנִסְכִּים
כּוּדָא בְּכוּרוֹת י"ז הַדְּלָה גָּפֶן ע"ג תְּאֵנָה פְּסוּל לְנִסְכִּים דְּכַתִּי זְבַח וְנִסְכִּים מֵה זְבַח שְׁלֵא
נִשְׁתַּנּוּ אֶף נִסְכִּים שְׁלֵא נִשְׁתַּנּוּ ע"ש אָמְנָם אֲפִתִי אֵין רֵאִי מְזָה לֹמַר דְּדָבָר שֶׁהוּא אִסּוּר
וְעוֹמֵד יֵהִי חוּזָר לְהִיתָר עַל יְדֵי שְׁנִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתוֹ אָמְנָם אֲפִי אִי יִהְיִבְנָא לֵהוּ לְהַפּוֹסְקִים
שִׁיטְתִּיָּהוּ דָּב דְּבַנְשַׁתְּנָה מִבְּרִייתוֹ פִּקַּע אִיסּוּרִיָּה מִינֵי ז"א אֲלֵא בְּאִיסּוּרֵי אֲכִילָה וְלֵא
בְּאִיסּוּרֵי הִנְאָה כַּנ"ל וּא"כ בְּחֻמְצָא א"א לֹמַר סְבָרָא זֹו פִּינּוֹן דֵּאִיה"נ הִיא וּכ"ש הוּא מְשָׁאָר
אִיה"נ פִּינּוֹן דְּחֻזִּינּוּ דְּאֲפִי אֲפָרוּ אִסּוּר כַּמְבוּנָאָר בְּרֵא"ש פְּסָחִים פ' כ"ש וְאִיֶּפְסֵק לְהַלְכָה
בַּש"ע א"ח ס' תַּמ"ה וְהָרִי אֵין לָהּ נִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתוֹ גְּדוּל מְזָה שְׁנַעֲשֵׂה אֲפָר וְאִפ"ה אִסּוּר
אִם לֵא שְׁנִימָא דְּכִינּוֹן דְּהַשִּׁיבֵנוּ מִבְּרִייתוֹ הִנֵּה עוֹד קוּדָם פֶּסַח הוּא פְּתָרְכוּ קוּדָם זְמַנּוּ דְּשָׂרִי
לְאַחַר זְמַנּוּ.

אֶף לְבַר מִן דִּין גַּלְפֵּעַנ"ד דַּל"ש פְּלָל בְּחֻמְצָא לְהִתִּיר מְטַעַם שְׁנִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתוֹ עֲפִי"ד הַש"ס
חֻלְיִין ק"ד בְּהַמְחָה חֻמְצָא וְגַמְעוּ דְּעִנוּשׁ פְּרַת מְשׁוּם דְּדַרְשִׁינּוּ נֶפֶשׁ לְרַבּוֹת הַשׁוֹמָה וּכ'
הַרְשָׁב"א שֶׁם דְּלֵא אֲצִטְרִיף קָרָא ע"ז הָא בְּלֵא"ה שְׁתִּי בְּכֻלָּל אֲכִילָה וְתִי דְדוּקָא בְּדָבָר
שְׁדָרְכוּ לַעֲשׂוֹתוֹ מְשָׁקָה אֲבָל בְּדָבָר שְׁאֵין דְּרָף לַעֲשׂוֹתוֹ מְשָׁקָה וְהַמְחָה דְּנִשְׁתַּנּוּ מְדָרְף
בְּרִייתוֹ אִי לֵאָו קָרָא הוּא דְּפִטּוֹר קַמ"ל דְּבָקֵל עֲנִין חֲזִיב ע"ש הָרִי דְּבַחֲמִץ מְרַבִּינּוּ מְקָרָא
דְּאִסּוּר אֲפִי כְּשִׁנְשַׁתְּנָה מְדָרְף בְּרִייתוֹ.

וּמ"ש ר"מ דְּבַחֲמִץ ל"ש נִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתוֹ עֲפִימ"ש הַתּוֹס' ע"ז ס"ו דְּבַחֲמִב"פ דְּבַמְשָׁהוּ
הוּא רִיחָא מִקְלָתָא וּא"כ רִיחַ הַנְּכַנְס מִמְאָכֵל לְמִמְאָכֵל בְּוֹדָאֵי נִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתוֹ וְאִפ"ה אִסּוּר
בַּחֲמִב"פ עַכ"ד הִנֵּה בַּחֲמ"כ טְעוֹת בְּדַמְיוּנָהּ דְּאִיזָה שְׁיִנּוּי מִבְּרִייתוֹ יֵשׁ פֶּאֶן בְּרִיחַ הַבָּא
מִחֻמְצָא הֵלֵא זֶה דְּרַכּוּ וְטָבְעוּ וְעוֹד רִיחַ אִסּוּר בַּחֲמִב"פ מְדִאֲוִרִייתָא הֵלֵא אֵינּוּ אֲלֵא
חֻמְרָא בְּעֵלְמָא וּבְמִקּוּם הַפְּסָד מְקִילִין כַּמְבוּנָאָר בֵּא"ח ס' תַּמ"ו וּבִי"ד ס' ק"ח וְאִם לֵא
נִחְשׁוּב חֻמְצָא זֶה בְּרִיחַ הַבָּא הֵלֵא יִהְיֵה מְוֹתֵר לֵאחֵה"פ אֶף בְּזָה יִפְהַ פְּתַבְתָּ מִמְשַׁנָּה ר"פ
א"ע דְּקַחְשִׁיב שְׁכָר הַמְּדִי אֶף שְׁנִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתוֹ וְהַנְּגִי מוּסִיף לְחֻזְקָא דְּבְרִיָּה מְדַקָּא בַּגְּמ'
שֶׁם שְׁכָר הַמְּדִי דְּרַמּוּ בִי מִי שְׁעָרֵי וּפִירֵשׁ"י שְׁמֵטִילִין לְתוֹכוֹ מִי שְׁעוּרִין פְּגוֹן שְׁכָר שְׁלָנוּ
וְשִׁי רַש"י שֶׁם דְּאֵלוּ עוֹבְרִין הִינּוּ בַּב"י וּכ"כ בַּפִּיהַמ"ש לְהַרְמַב"ם.

אָמְנָם אֵין אֲנּוּ צְרִיכִין לַכ"ז דְּבֵלֵא"ה לִיתְנָהוּ לְדַבְרֵי רַבִּינוּ יוֹנָה לַעֲנִין חַמְב"פ מְטַעַמִי
דְּאֲמָרֵן. וְע' בַּע"ז כ"ט ע"ב וְהַחֻמְצָא שֶׁל נְכָרִים שֶׁהִי מִתְחַלְתּוֹ יֵין פְּשִׁיטָא מְשׁוּם דְּאֲחֻמְצָא

פקע לי'איסורי' ולד' הר"י קנשה נימא דאשמעינו דאף שגשגתה מבריתו שנעשה חנומן אפ"ה אסור.

וע"כ דכיון דיי"נ איסור הנאה הוא לא אהגי לן פלום מה שגשגתה מבריתו. והעירנו לזה חתני הגאון נ"י בעת העתקתי הדברים לביהד"פ): ומעתה נבא להקטר השני שכתבת בשם המורה מטעם שהמשקה היוצא מן התבואה אינו אלא זיעה בעלמא הנה לא נוכל לתקוע עצמנו בדבר הלכה זו אשר כבר הורה זקן א"ז הגאון חכם צבי ז"ל בתשו' סי' ד' דחלילה לומר בזה דלא הוי רק זיעה ועד פאן ל"ק דהוי זיעה רק לענין ברכה בש"ס ברכות ל"ח שהוא דנבשא דתמרי מברכינו עלי' שהפל מ"ט זיעה בעלמא הוא וה"ד לענין ברכה דלא מיקרי פירי אבל לענין איסורא דבתר טעמא אזלינן פשיטא דאסור כגוף האיסור ובפרט בחמב"פ לפי"מ דמוכח מדברי הש"ס בפ' העור והרוטב דף ק"ד דאתרבי שיהי' משקין היוצאין ממנו כמותו דומיא דשרצים דדרשינן בהו הטמאים לאסור צירן ורוטבן ע"ש שהאריך בראיות וסיים וז"ל ואף שגשגתה טעם המאלץ אין בקו פלום פיון שפול עיקרו של מאלץ זה הוא לעשות ממנו זה הי"ש הו"ל כפירות עפוצים מאד שאין ראויין לאכילה כלל כשהן חיים ונאכלין על ידי בישול במים או במיני דבש וצוקר דאף שגשגתה טעמן לאחר בישולן וטיגולן במילתיהו קיימי לכ"ד ה"נ מאלץ זה פיון שפול עיקרו אינו נאכל ונשתה אלא כשהוא יי"ש הרי הוא כמאלץ עצמו פיון שפול הוכחנו שהזיעה העולה ע"י האש הרי הוא כמות הדבר שהוא שממנו עולה הזיעה א"כ יי"ש זה פירי הוא כגוף הדבר שנתבשל ונשתה טעמו למעליותא דבנדאי במילתו קאי כו' ע"ש.

וגם מדין שכר המדי הנ"ל מוכח דל"א לגבי חמץ זיעה בעלמא הוא. וביותר י"ל דאף אי נימא דגם לענין איסור מי פירות הם פזיעה בעלמא מ"מ היכי שעיקרו עשוי בשביל משקה היוצא ממנו בכה"ג ל"א דזיעה בעלמא הוא דומה לזה פתבו התוס' בע"ז י"ב ע"ב ד"ה אלא לענין ריחא דאף דריחא לאו מילתא הוא מ"מ בנרד ונדס דעיקרניהו לריחא קיימי ריחא מילתא הוא ע"ש ושעפי"ז נראה לבאר דברי התוס' פסחים כ"ד ע"ב דאי שם אר"א אר"י פל איסורין שבתורה אין לוקין עליהם אלא דרוך הנאתן כו' אר"ז אף אנו נמי תנינא אין סופגין את הארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזית ומן הענבים בלבד ואלו מתותים תאנים ורמונים לא מ"ט לאו משום דלא קאכיל להו דרוך הנאתן א"ל אב"י בשלמא אי אשמעינן פירא גופא דלא קאכיל להו דרוך הנאתה שפיר אלא הכא משום דזיעה בעלמא הוא והקשו התוס' וז"ל ותמה לר"י דבהעור והרוטב יליף מקרא דאינו חייב משום ערלה אלא על היוצא מזיתים וענבים דגמר ערלה פירי פירי מבפורים ובפורים מתרומה ובתרומה כתי' תירוש ויצהר אם פן אמאי אצטריך למימר הכא זיעה בעלמא הוא וי"ל דהא דאצטריך למילף התם פרי פרי מבפורים לאו למעוטי שאר משקין אצטריך דמה"ד אפי' תירוש ויצהר לא הו"ל ליתשב למשקין פרי דזיעה בעלמא הוא כדא' הכא ונתם אצטריך למילף שפחשב משקה של תירוש ויצהר כמו הפרי והשתא א"ש הא דא' בשמעתינן דזיעה בעלמא הוא דמה"ט הוא דאשמעינן דמשקין אינו כפרי עכ"ל ולכאורה צריך להבין תירוש התוס' הלזה דבתירוש ויצהר הו"ל גם פן למימר דהוי זיעה וליהכי אצטריך תירוש ויצהר ולא למעוטי שאר פירות א"כ אפתי קשה דאמאי אמרי' באמת במשקין היוצאין משאר פירות דהוי זיעה בעלמא נימא מדגלי רחמנא

בזיתים וענבים דמשקין היוצאין מהן אסורין א"כ תזינין דאסרה רחמנא זיעה ונימא דה"ה בשאר פירות משקין היוצאין מהן כמותן וקא דכ"ר תירוש וניצהר משום דתרומת שאר פירות אינו רק מדרבנן אמנם להנ"ל י"ל דמזיתים וענבים לא נוכל למילף על שאר פירות דנימא גם בהן משקין היוצאין מהן כמותן ולא נימא דהוי זיעה בעלמא דבשלמא בזיתים וענבים פינו דלמשקין קיימי ועיקרן הוא לסחוט משקין שלקו ע' שבת קמ"ג ע"ב וחקולין י"ד ע"ב א"כ פינו דעיקרן עומד לקף ל"א בהו דהוי זיעה בעלמא משא"כ בשאר פירות שאינן עומדין למשקין אמרינן דמשקה היוצא מהו ל"ה רק זיעה בעלמא והכי מציינו ג"כ לענין ברכה בש"ס ברכות ל"ט ע"א אר"פ פשיטא לי מיא דסלקא פסלקא כו' וכתבו התוס' וז"ל מברכים עלי' בפה"א אע"פ שאין בה אלא מים וטעם הירקות מברך עליהן פאשר יברך על הירקות אע"ג דאמרינן לעיל דמי פירות זיעה בעלמא הוא יש לחלק ומבואר ברשב"א שם החילוק דבשלמא סלקא ושבתא פינו דרוב אכילתן ע"י שליטה לקף הוי מי שליפתן כמותן הא פל מידי דלית דרכי' למשלקא ולא למסחטי' אלא למיכלי' בעיני' בהנהו ל"א שיהי' מימיהן כמותן והובא בב"י א"ח סי' ר"ב ע"ש א"כ תזינן דהוי דדרך לסוחטן הוי מימיהן כמותן ול"א בהו דהוי זיעה בעלמא (וע' בכורות ז ע"א גבי מ"ד של חמור דקא' כי קא מיבעי' לי דחמור דעכירא ודמיא לחלב מאי מגופא קא מתמצה ואסירא א"ד מיא עייל מיא נפיק) וה"נ המאלץ הזה פינו דעומד למשקה הוי הי"ש היוצא ממנו כמותו ועוברין עליו מדאורייתא וע' בתוס' ב"ק ק"א ע"א בד"ה ולא יצבע שכ' לענין ערלה בהא דקא' דביוצא משאר פירות ליכא מלקות ה"ה דאפי' איסור עשה ליכא ואינו רק איסור דרבנן.

והנה בחולין צ"ט ע"ב פריף שם על הא דאר"י ציר דג טמא רביעית בסאתים והאר"י מב"מ לא בטיל ומשני שאני ציר זיעה בעלמא היא ופי' התוס' ואינו אסור אלא מדרבנן ומיהו ציר שרצים אסור מדאורייתא דתניא בהעו"ע הטמאים לאסור צירו ורוטבו וקיפה שלקו ודרשא גמורה היא אולם בתוס' ע"ז מ' ע"א ד"ה מחלוקת בצירן אבל בגופן לא כ' וז"ל וא"ת והא צירן נמי איסור דאורייתא הוא כדא' בחולין קי"ב הטמאים לאסור צירן ורוטבו הרי דפשיטא להו להתוס' שם דציר דגים טמאים נמי אסור מדאורייתא אמנם נוכל לומר דהא דכ' התוס' בחולין צ"ט דציר דגים טמאים הוא רק דרבנן היינו ביוצא ע"י מליחה אבל מה שיוצא ע"י בישול הוא מדאורייתא פינו דע"י בישול יוצא גוף הטעם משא"כ ע"י מליחה אינו רק זיעה בעלמא וכ"כ ברשב"א חולין קי"ב דצירן הוי אסמכתא וקרא לאסור קיפה ורוטבו וע' בר"ן שם דציר הוי היוצא ע"י מליחה ורוטבו הוי מה שיוצא ע"י בישול וכ"כ ברא"ש פ"ב דע"ז סי' מ"ב וכן בש"ף יו"ד סי' ק"ז מובא בשם פמה פוסקים דציר היוצא ע"י מליחה דרבנן משא"כ ע"י בישול הוא מה"ת דלא כת"ח שם (וע' בתשו' חת"ס חיו"ד סי' פ"א וסי' קי"ד שהעלה ג"כ בענין משקין היוצאין מהן כמותן דע"י בישול הוא דאורייתא וע"י מליחה ל"ה רק זיעה) ובחידושי אמרתי להביא ראי' ע"ד הפלפול מש"ס חולין צ"ז ע"א אמר רבא מריש הוי קא קשיא לי הא דתניא קודירה שבישל בה בשור לא יבשל בה חלב ואם בשל בנ"ט תרומה לא יבשל בה חולין ואם בשל בנ"ט בשלמא תרומה טעים לה כהן אלא בב"ח מאן טעים לי השתא דא"ר יוחנן סמכינן אקפילא ארמאה ה"נ סמכינן אקפילא ארמאה והקשו בתוס' שם דאמאי לא פריף אמתניתין דירך שנתבשל בה ג"ה מאן טעים לה ונלפע"ד דהנה ממאי דקתני התם במשנה

וכן חתיכה של גבילה וכן חתיכה של דג טמא שנתבשלו עם החתיכות בזמן שפירן
בנ"ט כו' לא הו"מ להקשות דליפרוך מאן טעים לה דהנה באמת הקשה התה"ד הובא
בטו"ז נש"ך יו"ד סי' צ"ח האיה מהני טעימת עפוו"ם מסל"ת הרי קיי"ל אין עפוו"ם
מסל"ת נאמן אלא בעדות אשה בלבד ותי' דטעם פעיקר אינו אלא מדרבנן ובדרבנן מהני
מסלפ"ת והש"ך הקשה עליו דהרי הרשב"א פוסק כר"ת דטכ"ע דאוריית' ופוסק נמי
דמהני טעימת עפוו"ם ותי' דדוקא היכי דליכא למיקם עלה דמילתא הוא דא"נ מסלפ"ת
באיסור תורה אבל היכא דאיכא למיקם עלה דמילתא להטעימו לקפילא סמכינן עלי'
ע"ש ולפי"ז מהאי בבא דוכן חתיכה של גבילה כו' לא הו"מ לאקשוניי מאן טעים לה
משום דרבא שפיר הוי ידע דבדרבנן מהני מסל"ת וא"כ מצנינן לישנויי דטכ"ע לאו
דאוריית' ושפיר מהני מסל"ת משא"כ מירך שנתבשל בה ג"ה שפיר הקשו התוס' דליפרוך
מאן טעים לה וע"ז ליכא לישנויי דאיתא כמ"ד טכ"ע ל"ד דהנה לעיל פ"ט ע"ב קא' שם
נסבר תנא דידן אין בגידין בנ"ט ונתנו ירך שנתבשל בה ג"ה אם יש בה בנ"ט הר"ז
אסורה והקשו התוס' שם דילמא אסורה משום שומן הגיד אבל בגידין אין בהן בנ"ט
ובפשיטות מצינו ליישב עפי"ד הג"א שכתב ליישב מה שהקשו בתוס' על הא דקתני אם
יש בה בנ"ט דמשמע בירך לבה נאין הקיפה והרוטב מצטרפין לס' ולמה לא יצטרפו
ותי' משום דהגיד הוא דבוק בירך ואמרינן חנ"נ ולפי"ז מיושב קושלי' התוס' דלא נוכל
לומר משום שומן הגיד דא"כ תקשי אמאי לא יצטרפו והקיפה נאי דחנ"נ הא
שומן הגיד אינו רק מדרבנן ובדרבנן הא ל"א חנ"נ ע' ט"ז סי' צ' סק"ד ובפר"ח סי' צ"ב
וע"כ משום הגיד עצמו דהוא מדאורייתא ושפיר פריך הש"ס דשמעין דיש בגידין בנ"ט
ולפי"ז שפיר הקשו התוס' פאן על הא דירך שנתבשל בה ג"ה דליפרוך מאן קטעים לה
נאי דטכ"ע לאו דאורייתא ז"א דא"כ היכי אמרינן בי' חנ"נ.

אמנם עכ"ז יש ליישב קושלי' התוס' דהנה מבואר בפוסקים דפלוגמת ר"א ודעימי' לענין
אי אמרינן בשאר איסורים חנ"נ תליא בפלוגמת אפיי ורבא לענין טכ"ע דלאפיי דיליף
טעמו ולא ממשו מבב"ח ולית לי' חידוש הוא שפיר ילפינן גם חנ"נ בשאר איסורין
מבב"ח משא"כ לרבא דס"ל דליכא למילף מבב"ח דחידוש הוא א"כ מנ"ל למימר בשאר
איסורים חנ"נ פלל ע' כו"פ סי' צ"ב ולפי"ז תיישב שפיר דלהכי לא פריך רבא אמתניתין
דירך שנתבשל בה ג"ה מאן טעים לה פיון דרבא הא ל"ל חנ"נ בשאר איסורין פלל פנ"ל
וע"כ דס"ל דהא דקתני מתניתין אם יש בה בנ"ט הוא לאו דוקא וכמ"ש באמת התוס'
דה"ה הקיפה והרוטב מצטרפין וא"כ לפי"ז ליכא למיפרך מאן טעים לה פיון דאיכא
לאוקמי בשמנו של גיד דכיון דהוא רק דרבנן מהני עפוו"ם מסל"ת בלא קפילא משא"כ
מבב"ח דלכ"ע טכ"ע דאורייתא ולא מהני בי' מסל"ת פריך שפיר מאן טעים לה ומשני
השתא דא"ר יוחנן סמכינן אקפילא ארמאה ור"י הא ס"ל טכ"ע דאוריית' כמו שהאריכו
בתוס' חולין צ"ח ע"ב ובע"ז ס"ז ע"א וע"כ פיון דאיכא למיקם עלה דמילתא להטעימו
לקפילא וכמו שתי' הש"ך הנ"ל וה"נ בבב"ח סמכינן אקפילא ארמאה ולכאורה קשה הא
ר' יוחנן אמר לה להא דסמכינן אקפילא ארמאה בכלכית באילפס והיא דג טמא כפירש"י
בסו"ף וא"כ הא ציר דגים טמאים אינו אלא מדרבנן ודילמא רק באיסור דרבנן אר"י
סמכינן אקפילא אע"כ דע"י בישול הוי ציר דגים טמאים מדאורייתא ועי' מנח"י פלל כ'
אות ר' מ"ש בזה אמנם בלא בישול הוי רק זיעה בעלמא וכן משקה משאר פירות שאינן

עומדין למשקה אינו רק מדרבנן פנ"ל ויותר מזה נראה מדברי התוס' ברחוקין קי"ב ע"ב לענן ציר דגים דגוף הדגים עצמן פשנימוחו ונעשו משקה מותר מה"ת וכ"כ בנוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' כ"ו ע"ש שהאר"י בזה איברא דקשה לפענ"ד מהמשנה שהובא במנחות נ"ד ע"א תפוח של תרומה שרסקו ונתנו בתוך העיסה וחימצה ה"ז אסורה וע"ש בתוס' שהביאו דברי הירושלמי ר' יוסי מתיר כו' מה פליגי במחמץ במימי' כו' ע"ש וקשה הלא עיקר ילפותא דאין סופגין על הערלה אלא על הינצא מזיתים וענבים משום דגמר ערלה פרי פרי מבפורים ובפורים מתרומה ובתרומה פתיב תירוש וינצקה וכבר הבאתי בשם התוס' פסחים הג"ל דאי לאו דכ"ר תירוש וינצקה הו"א דאינו רק זיעה בעלמא ולא גלי רחמנ' אלא בתירוש וינצקה אבל בשאר פירות לא הוי רק זיעה בעלמא וא"כ אמאי אסור הכא בתפוח שרסקו וחימצו את העיסה נהי דהוי דבר המעמידע' פר"ח יו"ד סי' צ"ח דעיסה שנתחמצה אינו אסור משום הטעם רק מצד מעמיד' מ"מ הא מבואר בפוסקים דבדרבנן שאין לו עיקר מה"ת אינו אסור מעמיד ע' בתשו' נט"ש חיו"ד סי' י"ח וא"כ הא כ' הב"ש בס"י כ"ח דתרי דרבנן חשיב אין לו עיקר מה"ת א"כ הא תרומת פירות קיי"ל דאינו אלא מדרבנן ומשקה משאר פירות אינו אלא זיעה בעלמא' וג"כ אינו רק מדרבנן [וברחוקין ק"ד ע"ב מוקי סתמי משניות כר"י דס"ל דביין תפוחים של תרומה א"ח קו"ח ולא כר"א דאית לי' דגם בשאר משקין חייב קו"ח] ותרי דרבנן הא הוי אין לו עיקר מה"ת ואינו אסור מעמיד ואפשר לומר פיון דהוי מעמיד ל"א דהוי זיעה בעלמא' והוי כממשו של איסור כדא' בע"ז ל"ה ע"א פיון דאוקמי קא מוקים חשיב לי' כמאן דאית' לאיסור' בעיני' והדבר צריך עיון וביקור ואין הפנאי מסכים להעמיק עיוני פעת בזה עכ"פ לפי"מ שהוכחנו למעלה היכי שעומד למשקה ל"א דהוי רק זיעה והוי משקה היוצא ממנו כמותו ובפרט ביוצא ע"י בישול וה"נ הי"ש היוצא מן המאלץ הוי כגוף המאלץ: עתה נבא אל העיון אם יש מקום להתיר הי"ש פיון שעיקרו מתפוחי אדמה ורק חלק קטן מעורב תבואה מחומצת ונמצא שאין בתערובת פזית בכא"פ והנה לד' הרמב"ם דס"ל דכל שאין בתערובת פזית בכא"פ טכ"ע לאו דאוריית' א"כ לא עבר מדאוריית' בב"י וכ"כ באמת הה"מ פ"ד מה' חו"מ וכ"כ בסמ"ג ובתשו' הרדב"ז סי' קמ"א ע"ש.

אמנם הכ"מ בשם הרמ"ך כתב והעתיקו המג"א ברס"י תמ"ב דאע"ג דאין בו פזית בכא"פ ואינו לוקה באכילתו מ"מ עובר בב"י מפני שהוא מצורף ממיל' וע' בח"י שםביא ג"כ שהספיקו לזה האחרונים דבמשא"מ אפ"ל ליכא פזית בכא"פ עובר בב"י והפמ"ג שם הביא תבלין לזה מבכורות כ"ג ע"א לענן נבילה בשחוטה דלטומאת משא לא שנייד בישול וה"נ איכא עכ"פ פזית חמץ בתערובת זה ע"ש.

אמנם לכאורה משמע כד' הפוסקים דהיכי דאינו עובר באכילה א"ע ג"כ בב"י מהא דכתב הר"ן ברפ"ק דפסחים דהא דהחמירה תורה לעבור בחמץ בב"י משום שלא יבא לאכלו פיון דלא בדילי מינ' ואי דא"כ יהי' אסור נזיר להשהות יין בביתו פיון דלא בדיל מינ' מ"מ הא בחמץ איכא ג"כ חיוב פרת ע"ש בחידושי אנשי שם.

ולפי"ז היכי נוכל לומר דבדליכא פזית בכא"פ מותר באכילה מדאוריית' ובב"י עובר הא קל עיקר ב"י אינו אלא משום דילמא אתי למיכל מינ' וכיון דאינו עובר באכילה א"ע

בב"י. אָמְנָם בְּאֵמֶת גַּם לְשָׂאָר פּוֹסְקִים קָשָׁה דַּע"פ בְּאִיפָא פְּזִית בְּכַא"פ עוֹבֵר בְּב"י וְאֵמַאי הָא חֲנֻמְרַת ב"י הוּא רַק מִטְעָם דְּבַחְמַב"פ אִיפָא פְּרַת וּלְקָדָּה פְּתַב הֶר"ן דְּבַחְמַזְן גְּנוּקְשָׁה לִיפָא ב"י אַע"ג דְּאִיפָא לָאו בְּאִכְיָלְתוּ וְע"כ דְּעֵיקָר הַחֲנֻמְרָא מְשׁוּם דְּאִיפָא פְּרַת וּמַה"ט נְמִי א"ע בְּב"י בַּע"פ מְשׁוּם דְּלִיפָא פְּרַת וְא"כ אִפִּי' אִי אִיפָא פְּזִית בְּכַא"פ הָא לִיפָא פְּרַת בְּתַעְרוּבָת חֲמִז לָא אֲתַרְבִּי מְפָל רַק לְמַלְקוֹת וְלֹא לְכַרְת ע' בְּטוֹר א"ח ס' תמ"ב וּבְנו"כ שָׁם.

וּא"כ תְּקַשִּׁי נְמִי אֵמַאי עוֹבֵר בְּב"י גַּם כִּי אִיפָא פְּזִית בְּכַא"פ וְכֵן יְהִי קָשָׁה לִפְי"ז ג"כ מְש"ס עֲרַכִּין י"ח ע"א דְּתַנְי' מִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן וְעַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי יְכוּל רֵאשׁוֹן וְלֹא רֵאשׁוֹן בְּפָלְל שְׁבִיעִי וְלֹא שְׁבִיעִי בְּפָלְל כְּעֵנְוֵן הַנְּאָמֵר מְרֵאשׁוֹ וְעַד רֵגְלִיו מְרֵאשׁוֹ וְלֹא רֵאשׁוֹ בְּפָלְל רֵגְלִיו וְלֹא רֵגְלִיו בְּפָלְל ת"ל עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֵשְׂרִי' לְחֻדְשׁ בְּעָרְב וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' שָׁם הִיכִי ס"ד לֹמֵר כֵּן וְהִכְתִּיב שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצֹּת וי"ל דְּלַחֲיוּב פְּרַת קֵא' דְּכַרְת בְּהוּא קְרָא פְּתִיב דְּכְתִיב כִּי פֶל אֹכַל מִחֻמְצָת וְנִכְרְתָהּ מִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן וְעַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי וּמְש"ה מִיְיָתִי ת"ל עַד יוֹם הָא' וְעֵשְׂרִים בְּעָרְב וְהוּא קְרָא פְּרַת נְמִי פְּתִיב בִּי' עכ"ל וְאִי תֵא דְּעֵיקָר מַה שְׁהִחְמִירָה תוֹרָה בְּב"י הוּא מְשׁוּם חֲיוּב פְּרַת דְּאִית בִּי' דְּכִינּוֹן דַּג"כ לֹא בְּדִיל מִיְיָתִי חֲיִישִׁינּוֹן שְׁמָא יְבֵא לְאֹכְלוֹ א"כ הָא בְּב"י פְּתִיב לֹא יִרְאֶה לָּהּ שְׂאוֹר בְּכָל גְּבוּלָהּ שְׁבַעַת יָמִים וְא"כ הָא יְהִי ס"ד לֹמֵר דְּכִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן לִיפָא פְּרַת דֹּא"כ הָא יְהִי הִי עוֹבֵרִין בְּב"י כִּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן אַע"כ דְּטַעַם זֶה אֵינּוּ עֵיקָר לְכַוֵּנַת הַתּוֹרָה שְׁהִחְמִירָה בְּחֻמְז לַעֲבֹר בְּב"י וְלֹא נוֹכַל לְמִילַף קוֹלָא מִיְיָתִי מְשׁוּם דְּלֹא קִי"ל כַּר"ש דְּדַרְיֵש טַעֲמָא דְּקָרָא בְּב"מ קט"ו ע"א כְּמִבְּנָאָר בַּח"מ ס' צ"ז ס"ד וּמְצָאִי בְּשׁו"ת חַת"ס חַא"ח ס' ק"ח שְׁפַתְב ג"כ דְּהֶר"ן פְּתַב כֵּן רַק לְמַסְבַּר קְרָאִי וְלֹא לְמִילַף מִיְיָתִי מִיְיָתִי לְדִינָא לְהַקְל וְהוֹסִיף עוֹד דְּהַתִּיבַח הֶר"ן לְשִׁיטְתוֹ דַּס"ל ר"פ א"ע כְּשִׁי' הַתּוֹס' אֵלּוּ מִתְבַּעְרִין מִן הָעוֹלָם מְדַרְבְּנָן אַף לְרַש"י וְהַסְפַּמַת רֹב הַפּוֹסְקִים וְהַש"ע פְּנוּתִי' דְּאֵלּוּ עוֹבֵרִין בְּב"י אַע"ג דְּתַעְרוּבָת חֲמִז לִית בִּי' אֶלָּא לָאו ע"כ אוֹ דְּלֹא ס"ל פְּהֶר"ן הַנְּ"ל אוֹ דְּנִימָא דְּנָהִי דְּתַחֲלַת אִיסוֹר ב"י הִי מְשׁוּם צִירוּף ב' הַטְעָמִים פְּרַת וְלֹא בְּדִילִי מִיְיָתִי מ"מ הַשְׁתָּא שְׁנַאָסֵר חֲמִז בְּב"י נְאָסֵר מְשׁוּם טַעַם דְּלֹא בְּדִילִי לְחוּד ע"ש אָמְנָם הָא קָשִׁי לִי ע"ד תּוֹס' עֲרַכִּין הַנְּ"ל מְש"ס בִּיצָה ז ע"ב וּב"ש ל"ל דַּר"ז דַּר"ז פְּתַח הַפְּתוּב בְּשְׂאוֹר פִּירַש"י שְׁבַעַת יָמִים שְׂאוֹר לֹא יִמְצָא בְּכַתִּיכָם וְסִיִּים בְּחֻמְז כִּי לֹא אֹכַל מִחֻמְצָת וְנִכְרְתָהּ לֹמֵר לָּהּ זֶהוּ שְׂאוֹר זֶהוּ חֲמִז לַעֲנִין אִכְיָה כ"ע לֹא פְּלִיגִי כו' וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' כִּינּוֹן דְּאִית לְהוּ הַצְּרִיכוֹתוֹת ל"ל דַּר"ז וְתִי' דְּלֹא הִיְיָתִי מְשִׁים פְּרַת אֶלָּא בְּחֻמְז דְּכְתִיב בִּי' פְּרַת וּלְקָדָּה אֲצַטְרִיף דַּר"ז דְּכַרְת דְּחֻמְז קָאִי נְמִי עַל שְׂאוֹר וְזֶהוּ שְׂאוֹר זֶהוּ חֲמִז [וְגַם מַד' הַתּוֹס' הִלְלוּ אִיפָא לְמִשְׁמַע דְּלֹא פְּהֶר"ן הַנְּ"ל] וְא"כ לִפְי"ז אֲפִתִי קָשָׁה ל"ל קְרָא ע"ז דְּרֵאשׁוֹן וְשְׁבִיעִי בְּכָלְל לַעֲנִין פְּרַת הָא מְמִילָא יְדַעְנָא לְמַאי דְּקֵאֵר"ז פְּתַח הַפְּתוּב בְּשְׂאוֹר וְהִינּוּ שְׁבַעַת יָמִים שְׂאוֹר ל"י בְּכַתִּיכָם וּמְסִיִּים בְּחֻמְז הִינּוּ כִּי פֶל אֹכַל מִחֻמְצָת וְנִכְרְתָהּ לֹמֵר לָּהּ זֶהוּ שְׂאוֹר זֶהוּ חֲמִז וְקָאִי וְנִכְרְתָהּ גַּם עַל הַשְּׂאוֹר א"כ הָא בְּשְׂאוֹר פְּתִיב שְׁבַעַת יָמִים וְהִיכִי ס"ד דְּלִיפָא פְּרַת בְּרֵאשׁוֹן וְשְׁבִיעִי וְצַע"כ]: אִיבְרָא דְּאֲפִתִי אִיפָא לַעֲיוּנִי דְּהִלָּא לִפְי"ד הַפּמ"ג הַנְּ"ל טַעַם הַפּוֹסְקִים שְׁפַתְבוּ דְּב"י עוֹבֵר אַף בְּלִיפָא פְּזִית בְּכַא"פ הוּא נוֹבַע מְש"ס בְּכוֹרוֹת הַנְּ"ל דְּקֵא' דְּלַעֲנִין טוֹמָאֵת מְשָׂא לֹא בְּטִיִל וְהִנֵּה הָרֵא"ש בְּחֻלִּין פ' ג"ה כ' דְּזֶהוּ דוֹקָא לַעֲנִין ב' דְּבָרִים אִיסוֹר וְטוֹמָאֵה אֶבֶל בְּדָבָר א' ל"ש זֶה וְהִלְקָדָּה פּוֹסֵק יְבֵשׁ בְּיָבֵשׁ שְׁנַתְבַּטַּל חַד בְּתַרִּי מוֹתֵר לְאוֹכְלוֹן כֹּא' דֹּאֵף דְּלַעֲנִין טוֹמָאֵת

משא ל"ב וה"נ איפא חד דאיסור' מ"מ ל"א פן רק התם דהמה שגיי ענינים נפרדים אכילה וטומאה שפיר נוכל לומר דלענין אכילה בטיל ולענין טומאה ל"ב משא"כ לענין אכילה בלחוד כשבטל לגמרי הוא נהפך להיתר ע"ש.

ולפי"ז יהי דין זה של נ"ד תלי' בפלוגתת הרמב"ן והבעהמ"א דהבעהמ"א פוסק בפ"ב דפסחים דלר"ש בע"פ אחר שיש איפא תשביתו ואעפ"כ מותר באכילה דבאכילה מקנים תשביתו והרמב"ן דחה דבריו דתשביתו הוא שלא פדרה אכילה ע"ש ולפ"ז להרמב"ן הא תליא חדא באידך דאי נימא דלא בטיל לענין ב"י ותשביתו א"כ ממילא יהי אסור באכילה ג"כ וממילא פינו דלענין אכילה בטיל וא"ע באין בו פזית בכא"פ שוב בטל גם לענין ב"י ותשביתו דהוי ענין א' כמ"ש הרא"ש הנ"ל אף להבעהמ"א אף דבאכילה מותר מ"מ יכול להיות שיהי' מחויב בב"י ובתשביתו.

ואולם לענין שיהי' אסור לאחר הפסח לא ברירא אף לשי' הפוסקים שעובר בב"י כמו דא' התם דלענין משא ל"ב עכ"פ הא פתבו התוס' בבכורות שם דזהו ל"ה רק מדרבנן א"כ עכ"פ לאחה"פ יהי' מותר כמו חמץ גוקשה.

אמנם הפמ"ג העיר בזה וכתב שמהרמב"ם משמע שהוא מה"ת ע"ש בפתיחה לסי' תמ"ב אכן הא פתב א"ז הגאון מקו"ח בסי' תמ"ב דהא דכתבו הפוסקים באין בו פזית בכא"פ עובר בב"י הוא רק לשי' הר"ן פג"ה דטעמו וממשו אפי' ביותר מכא"פ יש בו איסור ח"ש אלמא דלא נתבטל מש"ה חייב בב"י פינו דמצורף הוא אכל להרמב"ם שפוסק בפ"ה מה' גזירות דאפי' איסור דאוריית' ליכא פשיש בתערובת יותר מכא"פ אלמא דנתבטל האיסור כשאין בו כא"פ אף בב"י א"ע ע"ש א"כ להרמב"ם בלא"ה ליכא איסור בב"י ביותר מכא"פ: והנה יש להעיר עוד לפי"מ דקיי"ל כב"ה דשאור וחמץ בכזית משום דילפינן ביעור מאכילה פדמסקינן בביצה ז' ע"ב א"כ פינו דהושוה ביעור לאכילה לגמרי הושוה בין לחומרא בין לקולא וכינו דביותר מפדי א"פ ליכא איסור אכילה ה"ה דליכא איסור בב"י וחיוב ביעור וע' בפנ"י ר"פ א"ע שכ"כ באמת בשיטת רש"י ז"ל.

אמנם ראיתי בחק יעקב סי' תמ"ב סק"א שכ' וז"ל והיכא דליכא שום ממשות חמץ רק טעם חמץ בלבד כ' בע"ש ג"כ דעובר בב"י ולדעתי ראוי להסתפק בדין זה מאד דמשמעות הפוסקים אינו פן וכ"כ במ"כ ס' התערובת דס"ג ע"ב ונ"ל דאף למ"ד טכ"ע בלא ממשות דאוריית' ה"ד לענין אכילה דילפינן ממשרת אכל לעבור בב"י פינו שאין פאן צורת חמץ קלל ואע"ג דב"ה ילפי ביעור מאכילה בריש ביצה מ"מ לאו לקל מילי הושוה עכ"ל הרי שכתב דהיא ילפותא דביעור מאכילה לא לקל מילי הוא (וכ"נ באמת מסוגיית הש"ס פסחים ל' בהא דקא' רב קדירות בפסח ישברו ופריה לישנהו אחזה"פ וליעבד בהו שלא במינו ומ"פ דילמא לכה ישברו משום טעם החמץ שיש בקדירה ובטכ"ע עובר בב"י ואסור לאחה"פ א"ו דבטעמו ולא ממשו א"ע בב"י ויש לדחות) והנה בעיקר הדין הוכחתי בחידושי כד' הע"ש הנ"ל וביארת עפי"ז ד' הש"ס פסחים ט"ו ע"ב גבי פלוגתא דר"מ ור"י לענין לשרוף תרומה טהורה עם הטמאה בפסח אר"א אר"י מחלוקת בשש אכל בשבע ד"ה שורפין והקשה בס' א"ח לשי' רש"י ז"ל לעיל י"ב ע"ב דאפי' לר"י דאמר אין ביעור חמץ אלא שריפה הי"ד בזמן היתר אכל בז"א גם לר"י הו"ל מן הנקברין א"כ הא כל הנקברין לא ישרפו (ולמ"ש המג"א בסי' תמ"ה סק"א

ניחא אַמנָם דְּבָרֵינוּ צ"ע דְּהַרְמָב"ם סוף ה' פסוהמ"ק כ' כְּמוֹ דְּאִי בְּמִשְׁנֵה דְּתַמוּרָה שֶׁא"ל
אֵין רִשְׁאֵי לְשִׁנּוֹת ע"ש).

וּנְלַפְעַנְד"ל דְּהֵנָּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין אַמַּאי קא' מְחַלְוֹקַת בְּשֵׁשׁ דְּכִינּוֹן דְּהוּי רַק אִיסוּר
דְּרַבְּנָן אִיסוּר לְגֵרוּם טְוּמָאָה דְּאוּרְיָי' וְהָא אֵין אִינְךָ מְטַמָּא אִינְךָ מְדַאוּרְיָי' לְמ"ד לְעֵיל י"ד
ע"א בְּחֻלְיִין וּבְתַרוּמָה אוֹ לְמ"ד מְקַרָּא מְלֵא דְיִבְר הַפְּתוּב ל"ש חֻלְיִין ל"ש תְּרוּמָה ל"ש
קְדָשִׁים אֵינוֹ עוֹשֶׂה פִּיּוּצָא בּוֹ וְע"כ אֵינוֹ מְטַמָּא רַק מְדַרְבְּנָן וְא"כ מוֹתֵר לְגֵרוּם טְוּמָאָה
דְּרַבְּנָן לְאִיסוּר דְּרַבְּנָן וְעַכְצ"ל דְּמִינְיָי כְּשֶׁא' מְהֵן הוּא מְשַׁקָּה וְאִינְךָ מְטַמָּא מְשַׁקָּה
מְדַאוּרְיָיִתָּא וְהֵנָּה לֹא נוֹכַל לומר דְּהַטְמָאָה הוּא מְשַׁקָּה פִּינּוֹן דַּס"ל לר"מ גּוֹפְי' לְקַמּוֹן טְוּמָאָת
מְשַׁקִּין לְטַמָּא אַחֲרֵים דְּרַבְּנָן וְע"כ שְׁהַטְהוּרָה הִיא מְשַׁקָּה וְאִינְךָ מְטַמָּא מְשַׁקָּה מְדַאוּרְיָי'
וְהַמְשַׁקָּה הַטְהוּרָה נְשַׁרְפֵת מִשׁוּם חַמְב"פ וְא"כ הָא הַטַּעַם דְּכָל הַנְּקַבְּרִין לֹא יִשְׁרְפוּ מִשׁוּם
דִּילְמָא אַתִּי לְהִנּוֹת מְאָפְרִין וְזֵה ל"ש רַק בְּאִינְךָ דְּאִיכָּא אַפֵּר מִשֶׁא"כ בְּמִשְׁקָה ל"ש זֵה
וּמִינְיָי ע"נ קוֹשְׁיָי הָא"ח דְּשִׁפִּיר יוֹכַל לְהִיּוֹת שְׁרִיפָה דְּלִיכָּא לְמִיחַשׁ לְמִינְיָי.

וְהֵנָּה שְׁיֵהִיו הַמְשַׁקִּין גּוֹפְיָיִהוּ חֲמִיץ לֹא מְשַׁכַּחַת כָּלָל וְע"כ שְׁקַבְּלוּ טַעַם חֲמִיץ א"כ מְמִילָא
מוֹכַח דְּאִי בְּאֵין בּוֹ מְשֻׁשׁוֹת חֲמִיץ עוֹבֵר בְּב"י וּבְעֵי שְׁרִיפָה מְדַאוּרְיָיִתָּא דַּל"ה אָף בְּשַׁבַּע
יְהִי שְׁיֵיף פְּלוּגְתָּא דר"מ ור"י וּמְמִילָא אֲנִדָּא לְפִי"ז גַּם קוֹשְׁיַת הַמְהַרְשֵׁ"א ז"ל בְּסוּגְיָא
שָׁם י"ד ע"א בְּתַד"ה דְּאִיכָּא מְשַׁקִּין שְׁכ' וּלְפִי"ז צ"ל דְּאִפְתִּי לֹא אִסִּיק אֲדַעְתָּי' שְׁאוּכַל
יְטַמָּא אִינְךָ אִפְי' מְדַרְבְּנָן וְכ' הַמְהַרְשֵׁ"א ז"ל וְק"ק תְּקַשִּׁי לִי נְמִי לְמ"ד תְּרוּמָה א"ע
פִּיּוּצָא בּוֹ לְכוּם סְבָרָא דְּהַשְׁתָּא דְּאִפְי' מְדַרְבְּנָן אֵין אִינְךָ מְטַמָּא אִינְךָ וְלִמָּה חָשׁוּ כָּלָל
בְּמַתְנִיתִין לְשִׁרְוֵי טְוּמָאָה עִם הַטְהוּרָה וְלְדַבְּרֵינוּ נִכּוֹן דְּמִשְׁכַּחַת כְּשֶׁהַטְהוּרָה הוּא מְשַׁקָּה
וְנְשַׁרְפֵת מִשׁוּם טַעַם חֲמִיץ שְׁכַחוּתָּהּ וּמְצַאֲתִי שֶׁע"ד הַמְהַרְשֵׁ"א כְּבָר הֵעִיר בְּצַל"ח
שָׁם: וְהֵנָּה לְכַאוּרָה בַּב"ד אֵין אֲנִי צְרִיכִין לְכָל זֵה דְּאִפְי' אִי נִימָא דְּבִי"ש לֹא חָשִׁיב רַק
טַעַם מ"מ פִּינּוֹן דְּהוּי דְּבָר הַמְעַמִּיד חָשִׁיב כְּאֵלוֹ הוּא בְּעֵין כְּמוֹ שְׁהַבְּאֲתִי לְמַעְלָה מִש"ס ע"ז
הַנְּ"ל וְע' בַּמַּג"א ס' תַּמ"ב לְהַכְרִיחַ דְּלְהַטוּר דְּבָר הַמְעַמִּיד מְדַאוּרְיָיִתָּא לֹא בְּטִיל שֶׁע"כ
נִרְאָה דְּאִפְלוּ הַפּוֹסְקִים דְּמְקוּלִין בְּלִיכָּא כְּזִית בְּכַא"פ מ"מ בְּכַגּוֹן דָּא שְׁהוּא דְּבָר הַמְעַמִּיד
כ"ע מוֹדוֹ דְּעוֹבֵר בְּב"י וּמְצִינוּ כִּי"ב דְּדְבָר הַמְעַמִּיד חֲמוּר מִנ"ט בְּחֻלְיִין ו' דְּאִמְרִי שָׁם
דַּל"ג עַל תְּעַרְוֹבַת דְּמַאי וּפְרִיף מְהָא דְּאִם אֲמַר לְשַׁכְּנָתוֹ עֲשִׂי לִיכִי מְשַׁלְּכִי חוֹשֵׁשׁ לְשְׁאוּר
וְתַבְלִין שְׁבָה וּמְשַׁנֵּי רַפְרָם שְׁאֵנִי שְׁאוּר דְּלְטַעְמָא עֲבִידִי וְטַעְמָא ל"ב הָרִי דַּע"ג דַּל"ג עַל
תְּעַרְוֹבַת דְּמַאי אִפְי' בַּנ"ט אַפ"ה בְּשְׁאוּר אִיסוּר וְע' בְּתוֹס' ע"ז ס"ו ע"א ד"ה תַּבְלִין שָׁל ב'
וְג' שְׁמוֹת אִיסוּרִין וּמְצַטְרָפִין ע"ש וְכֵן תַּפְשׁ בְּפִשְׁיִטוֹת הַב"י בִּי"ד רַס"י קי"ב אוֹלָם מְדַבְּרִי
הַמְרַרְכִי בַּפ"ב דַּע"ז נִרְאָה דְּדְבָר הַמְעַמִּיד לֹא חֲמִיר מִטַּעַם מְשֻׁשׁ וּבַח"י ס' תַּמ"ב סַק"ט
כ' דַּאֵם נ"ט מְשֻׁשׁ מוֹתֵר אִם הוּא מְעַמִּיד לֹא תוֹסִיף תַּת כְּזָה וְכ"כ גִּיסוֹ בְּעַל אֵלִי רַבָּה
שָׁם.

וְהֵלֵא בְּעֵיקָר דִּין דְּבָר הַמְעַמִּיד כ' הַרש"ל בְּחֻלְיִין פ' כ"ה דְּהָא דְּדְבָר הַמְעַמִּיד ל"ב לֹא
הִלְכָה פְּסוּקָה הִיא וְרַבִּים חוֹלְקִים וְנִדְעָתָם שְׁבַטְל בַּס' ע"ש. אָפֶס בַּנ"ד בִּי"ש הֵלֵא כְּבָר
הַעֲלִינוּ דְּבַכָּה"ג מְשַׁקָּה הִיּוּצָא מִמֶּנּוּ כְּמוֹתוֹ א"כ הוּי כְּמִשְׁשׁוֹ שְׁל אִיסוּר ע' בְּתִשׁוֹ מ"ב ס'י
נ"ח וְכִינּוֹן דְּשִׁיעוּר בִּיטוּל לִיכָּא הוּי לְכ"ע דְּאוּרְיָיִת' וְאִיכָּא אִיסוּר ב"י: אַמְנָם בְּהָא אִיכָּא
לְמִינְיָי בַּנ"ד לְהִתְרָא דְּאִפְשָׁר שְׁהַחְלִיף הַמוּמָר הִי"ש דְּאִי דְּהָא דַּא' בְּחֻלְיִין ד' חֲמִצּוֹן שְׁל

ע"ע מותר מיד מפני שהו מחליפין הוא דוקא במומר לתואבון דלא שביק היתרא ואכיל איסורא ובנדאי הקליף פדקא' שם מי קתני שאני אומר הקליפו מפני שמחליפין קתני דנדאי מחליפין וזהו דוקא במומר לתואבון אבל מומרים של עכשיו מומרים להכעיס הו כמ"ש בתוס' ע"ז כ"ו ע"ב ד"ה אני שונה וע' בח"י סי' תמ"ח מ"מ הא כ' בתשו' רח"כ חא"ח סי' י"ג דהא דאצטריך לי' להש"ס למימר שנדאי מחליפין היינו משום דבעי למימר שם דאף בדאורי' מקליניו אבל בדרבנן שפיר סגי לומר שאני אומר הקליפו אף שאינו נדאי וה"נ חמץ שעעה"פ דרבנן ויותר מזה פתב שא"א לומר שנודע עפ"י יהודים שעעה"פ דאטו לא נזה ידם מהמומר שיוכלו לידע בבירור שזה הוא הי"ש שקנה הישראל אחר הפסח הוא אותו הי"ש שעעה"פ ואי שנודע ע"י המומר עצמו הוא אינו נאמן לאסור פדאי' באו"ב גבי גוי שמכר ב' בהמות ואח"כ אמר במסל"ת שהן או"ב א"נ כמה שאמר לאחר שמכרם ונצאו מת"י אף פאן א"נ לאחר שמכר הי"ש לומר שעעה"פ ע"ש גם יש לצרף עוד היתר בנ"ד כמה שפתוב בהשט"מ שמוכר לו כל התמוצים אף שא"י לו דאף דהוי דבר שאינו מסוניים מ"מ הא באמת הקשה הסמ"ע בס"י ר"ט סק"ב אמאי ל"מ בא"ל כל מה שיש בבית זה אני מוכר לך לפמ"ש הרמ"א דבמשחק בקוביא לית בי' משום אסמכתא דגמרי ומקני אהדדי ותו' דדוק' התם שאין שום א' יודע על מה לסמוך אמרינו דגמרי ומקני אהדדי משא"כ הא דהמוכר יודע מה מכר והלוקח א"י מה קנה ולפי"ז אם המוכר ג"כ א"י מה שיש לו בבית שפיר קנה ורק הש"ף חולק ע"ש בנתה"מ בכ"ז הא כ' בתשו' ח"ס לחלק אם נכתב בפשט כל הפטלטלין ל"מ אבל אם נכתב כל התמוצים מהני דנה הוי כמינו ידוע ואם פי לפענ"ד נראין דברי א"ז המק"ח בס"י תמ"ח דגם בכה"ג הוי דבר שאינו מסוניים בכ"ז חזי לאצטרופי להיתרא ולסמוך ע"ז בנ"ד בצירוף סניפי היתר הנ"ל וגם שדעת ש"ב הגאון בתשו' בית אפרים נוטה דמאלץ שנפסל לגמרי מאכילת אדם הוי רק חמץ ונקשה להתיר אותו הי"ש שנתערב אחה"פ ביי"ש אחר ברוב לפימ"ש במג"א סי' תמ"ז ס"ק מ"ד דלא בעי ס' וסגי ברוב וכן הספימו האחרונים ואף שעירב אותו האדון במזיד מ"מ לפי שלא עירבו בכינון פדי לבטל האיסור אין זה בכלל ביטל איסור במזיד כמ"ש בכ"ז בש"ע.

ולעננן מה שהאדון הוא בן ישראלית שילדתו מנכרי הו אמת שבתוס' קידושין ע"ה ע"ב ד"ה ור' ישמעאל נראה דס"ל דהא דנכרי הבא על ב"י הולד פשר הוא דוקא אחר שיתגייר אולם המהרש"א ז"ל צידד שם בדבריהם להכשיר הולד לגמרי וכ"נ באמת מדבריהם ביבמות מ ע"ב ד"ה פיון דאמו וע' בשעה"מ פט"ו מא"ב ה' ג' שהאריף לפלפל בזה ומביא ראיות לכאן ולכאן וכן בספר פרשת דרכים בתחלת הס' פלפל בזה בחקמה.

והקושיות שהבאת בשם החכם השואל הדברים עתיקין ואין פדאי לבלות זמן בקושיות פאלה. דברי ב"א דור"ש באהבה בלב תמים כל הימים: סי' עט לק' מעליטץ בעזהש"י יום ה' טית פסליו תרל"ט לפ"ק סטריא.

פרוס ד' את סוכת שלומו עלי ראש פבוד ש"ב הרב וכו' כש"ת מוה' יחיאל מיכל פהנא נ"י. מכתבו עם קונטרסו היקר גדול ורחב ידים הגיעני בעת בעת אשר סבוני גם סבבוני טרדות המונים בענינים שונים.

והנה לא ידעתי אכנהו אם הוא רב העיר או ת"ח צורב. אפס לאשר מדי עברי בין בתרי אמרותיו ראיתי כי ידו הדה לתורה ולתעודה ותשוקה עזה מתנוססת בקרבו לשמוע איזה חידוש מבית מדרשי ודבר מה אראהו בקעניו שהציע לפני אמרתי להשיבו מפני הכבוד כאשר רוח מבינתי יענני ונשמת שדי תבינני: פתח דבריו יעיר ע"ד השאר בס' ע"ו בענין אין איסור חל על איסור אם האיסור הב' הוא איסור מוסף שלא פדרה הנאה אי מיקרי איסור מוסף וכתב להוכיח זה מש"ס פרייתות כ"ג מדפריד שם הש"ס על הא דמחייב ר"ש באוכל חלב ונותר משום שנייהם מהאנכל גבילה ביוה"כ והקשו בתוס' דילמא שאני יוה"כ דלא חל על איסור גבילה משום דאינו רק איסור כולל אבל נותר הוי איסור מוסף ונימא אע"ג דר"ש ל"ל איסור כולל מ"מ איסור מוסף אית לי וע"ז חידוש השאר דע"כ ר"ש ל"ל נמי איסור מוסף דיוה"כ הוי איסור מוסף לגבי גבילה משום דקיי"ל פל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא פדרה אכילה והנאה מטעם דאכילה פתיב בהו וגבי יוה"כ דלא פתיב אכילה ממילא דאסור אף שלכד"א ומש"ה הוי איסור מוסף עכ"ד ורו"מ פלפל בדבריו: הנה לכאורה נלפענ"ד ראי' לד' השאר מדברי הש"ס יומא ע"ד ע"ב תנא אינך תענו את נפשותיכם יכול ישב בחמה ובצינה ויצטער ת"ל וכל מלאכה לא תעשו מה מלאכה דבר שחייבין עליו במקום אחר אף עינוי נפש שחייבין עליו במק"א ואיזה זה פיגול ונותר אביא פיגול ונותר שהן בכרת ולא אביא את הטבל שאינו בכרת ת"ל תענו ועניתם את נפשותיכם ריבה ופי' המפורשים דהו"א דא"ח ביוה"כ רק על פיגול ונותר ולקוחות שמים פנין דחייבי פרייתות לוקין וקשה הלא אמרינן בכריתות י"ד ע"א דלכך חל יוה"כ על נותר משום מיגו דאיתוסף בי' איסור לגבי חולין איתוסף בי' איסור לגבי גבוה וא"כ התינת למאי דידעין דביוה"כ אסור לאכול אפי' דבר שאין חייבין עליו במקום אחר משא"כ למאי דס"ד דאינו אסור ביו"כ רק פיגול ונותר א"כ ל"ש מיגו דאיתוסף כו' וא"כ היכי חל יו"כ על פיגול ונותר הא אין איסור חל על איסור ואי דמשפחת פגון שנעשה נותר או נתפגל ביו"כ דהוי ב"א ז"א דלא מיבעי לד' הי"מ שהובא בריטב"א קידושין ע"ז שפתיב דבנתנבלה ביו"כ לכך ל"ה ב"א משום דאיסור גבילה בא קודם לאיסור יו"כ ול"ה ב"א דגבילה שיעורה בכזית ויו"כ שיעור בכפותכת ע"ש א"כ ה"נ ל"ה איסור ב"א מה"ט אלא אפי' למאי דדחי שם דברי הי"מ מ"מ יש להקשות עד"ז דהנה באמת הקשה התוספת רי"ד בקידושין נ' אמאי איסור בת אחת חל נימא פל שאינו בזא"ז אפי' בב"א אינו ות' דהאי מינייהו מפקת והוכיחו מזה האחרונים דבאיסור ב"א בגונא שא' מהן יכול לחול על החתיכה גם אם קדם לו חלות האיסור הב' ואותו האיסור הב' הי' מונע מלחול אם הי' מוקדם לו האיסור האחר שפיר יש לדחות איסור זה שאינו בזא"ז מפני האיסור שיכול לחול אף בזא"ז ואינו חל על החתיכה רק האיסור שישנו גם בזא"ז ולא האיסור שאינו בזא"ז דשייך בי' לומר פל שאינו בזא"ז אפי' בב"א אינו ע' בס' פרוה טעם שער הכולל דין ב' ולפי"ז ה"נ הא איסור פיגול הי' יכול לחול על יו"כ גם אם הי' איסור יו"כ קדמו משום דאיסור פיגול הוא בכזית ובכזית ליפא עדיין איסור יו"כ אלא בכפותכת דהוא ב' זיתים או ג' ובכה"ג חל וע' במקנה קידושין ע"ז משא"כ איסור יו"כ אינו יכול לחול על איסור פיגול אם קדמו וא"כ שייך שפיר למימר פל שאינו בזא"ז אפי' בב"א אינו ואינו חל רק איסור פיגול ולא אי' יו"כ פנ"ל [נהנה ראיתי להרש"ל בבבאוריו לסמ"ג מל"ת ה' יוה"כ שהקשה בדברי

הש"ס יומא הנ"ל למה צריך קרא על פיגול ונותר הרי בלא יו"כ נמי חייב פרת ותי' דמייירי בח"ש פיגול ונותר ע"ש ולפי"ז ל"ק קושניתי דהרי בח"ש אַמרינן אהע"א כמ"ש התוס' בשבועות כ"ג אַמנם באמת תי' זה תמוה דהרי פיגול ונותר שיעורן בכזית ויוה"כ שיעורו בככותבת וא"כ ממ"נ אם הי' רק ח"ז מפיוגול ומנותר אפתי ליפא פפוחבת וא"ח משום יוה"כ ואם הי' בכ"א פזית דאיפא שיעורא דככותבת ב' זיתים לגבי יוה"כ א"כ הדר קשיא הרי בלא"ה חייב פרת משום פיגול ונותר ומצאתי דאתא לידי שו"ת זכרון יצחק וראיתי שעמד ע"ד הרש"ל בסי' פ"ה ותי' הוא לקושני' הרש"ל עפי"ד הש"ס שבועות י"ג ע"א רבי אומר על כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה בין ל"ע תשובה יוה"כ מכפר ואמרינן שם דמודה רבי בכרת דיומא דאלת"ה פרת דיו"כ לרבי ל"ל לפי"ז שפיר אצטריך קרא על פיגול ונותר.

שייתחייב על אכילתן פרת משום יוה"כ דאי לאו קרא הי' יו"כ מכפר על פיגול ונותר משא"כ עכשיו הני פרת דיומא ואין יו"כ מכפר עכ"ד פח"ח. וגם לפי"ד אלה לכאורה אנדא קושניתינו דכי מכפר יו"כ על הפרת דפיגול ונותר הדר משפח איסור דאכילת יו"כ רנוחא וחייל אולם באמת ז"א דהא נהי דאיכפר גברא אבל על החתיכה כ"ז שהיא בעין אין יכולין לחול עלי' שני האיסורין] ולד' השא"ר הנ"ל יהי נכון דהא באמת הקשה השא"ר שם אמאי ל"א התם בכריתות דיוה"כ הני איסור מוסיף משום דאסור שלכד"א ותי' דמעילה בקדשים נמי איפא אף בשלכד"א משום דאע"ג דילפינן חטא חטא מתרומה ובתרומה פתיב אכילה מ"מ להכי לא פתיב אכילה בגופו לומר לה שולוקין עליו אפי' שלכד"א ע"ש וא"כ י"ל דהש"ס ביומא שם אגזיל אליבא דמ"ד בפסחים כ"ה דבב"ח פיון דקגמר לה גז"ש מנבילה אף דבב"ח גופי' ל"כ אכילה מ"מ פיון דיליף בגז"ש מנבילה ובנבילה פתיב אכילה לכה אין לוקין אלא כד"א וא"כ ה"נ לענין מעילה דהקדש פיון דיליף בגז"ש חטא חטא מתרומה ובתרומה פתיב אכילה לכה א"ח אלא בכד"א וכמ"ש באמת בתוס' פסחים כ"ו ע"א ד"ה שאני היכל אליבא דרבא וע' במהרש"א שם וא"כ שפיר י"ל דיוה"כ הני איסור מוסיף משום דאסור גם בשלכד"א פדברי השא"ר הנ"ל וזה י"ל לדעת' בדברי הש"ס פסחים ל"ב ע"ב ונחטאה בשגגה פרט למזיד ונחטא דין הוא ומה שאר מצות שחייב בהן פרת פוטר בהן את המזיד מעילה שא"ב פרת א"ד שפטר את המזיד לא אם אמרת בשאר מצות שפן לא חייב בהן מיתה תאמר במעילה שחייב בה מיתה כו' וא"ל ה"ק לא אם אמרת בשאר מצות שפן לא חייב בהן מיתה בפחות מפזית כו'.

ולכאורה קשה דאמאי לא קא' לא אם אמרת בשאר מצות שפן לא חייב בהו בשלכד"א תאמר במעילה שחייב בשלכד"א ולהאמור י"ל דבאמת הקשו התוס' שם ל"ג ע"א בד"ה ומינה אמאי אין מפרש לא אם אמרת בשאר מצות שלא חייב מיתה עד דהוי פזית בכא"פ תאמר במעילה דצירף את המעילה אפי' לזמן מרובה ותי' דאיכא נמי למיפרף דגילף מתרומה שלא יצטרף וא"כ לפי"ז י"ל ה"ה לענין שלכד"א איכא למימר דכיון דיליף חטא חטא מתרומה גילף נמי לענין שלכד"א דאינו חייב כמו בתרומה ואזלא הסוגיא התם אליבא דרבא: ובדרף זה אומר לתרץ מה שהקשיתי בחולין פ"ט ע"ב אלא ה"ק בולדות קדשים עסקינן וקסבר נוהג בשליל וקסבר ולדות קדשים במעיי אמן הו קדושים דאיסור גיד ואיסור מוקדשין בהדי הדדי קאתו וקשה ל"ל לאוקמי דהכא מייירי בולדות

קדושים הרי לפי"מ דקא' דסבר האי תנא ג"ה נוהג בשליל וולדות קדושים במעי אמן הו
קדושים שוב לא אצטריף לאוקמי בולדות קדושים דהנה בכריתות כ"ג ע"ב קא' דפליגי
תנאי אי בקדושים אסור חל על אסור לר"ש או לא ופריה שם ל"ד דבקדושים נמי אין
אחע"א האי קרא דכל חלב לד' דנרשינין מינן' לרבנות אימורי קדושים קלים למעילה
דמוכח מינן' דבקדושים אסור חל על אסור מאי עביד לי' ומשני דמוקי לי' בולדות
קדושים וקסבר בהנייתן הו קדושים דתרונן יהו בהדי הדדי קאתו וא"כ ה"א דקסבר תנא
דינן וולדות קדושים במעי אמן הו קדושים ע"כ ס"ל דבקדושים אחע"א וא"כ אפי' אי לא
מיירי ה"א בולדות קדושים נמי א"ש דאע"ג דאסור גיד קדים אפ"ה אתי אסור מוקדשין
וחייל עלה משום דל"ד וולדות קדושים במעי אמן הו קדושים ע"כ בקדושים אסור חל
על אסור פנ"ל.

[והי' אפ"ש לנישב עפי"ד התוס' בנבחים מ"ה ע"ב ד"ה אבל העצים שכ' דה"ה דהו"מ
לשנוני בכריתות שם דמשפחת לה בב"א פגון שיהביא ב' שערות אח"כ פדמשני ביבמות
ל"ג רק דבלא"ה שפיר קמשני ע"ש וא"כ אינו מוכרח דיסבור דוקא דבקדושים אסור
חל על אסור.

אולם לפענ"ד אחרי נשיקות פפות רגלי בעלי התוס' ז"ל דוחק הוא לומר פן דבשלמא
התם ביבמות באסור זרות ושבת או בע"מ ששימש בטומאה דהאסורין חלין אגברא
שפיר אמר התם דמשפחת לה דחלין כא' פשהביא ב' שערות היום אבל ה"א דהאסור
חל על החתיכה מה לי שיהביא היום ב' שערות אם האסור חלב חל מכבר איך יכול לחול
השטא אסור דמעילה] ולהנ"ל יתישב שפיר דהתם במעילה קאי ל"ד דמעילה פיון
דילפינו חטא חטא מתרומה ובתרומה פתיב אכילה להכי גם במעילה אין לוקין אלא
פדרה אכילה וא"כ ליכא אסור מוסיף ולכה מוכיח ע"כ דבקדושים אחע"א משא"כ
בסוגיא דחלין התם קאי ל"ד דכיון דלא פתיב אכילה בגופי' להכי לוקין במעילה אפי'
שלכד"א וא"כ ליכא ראי' מפל חלב לד' דאיכא למימר דהתם מש"ה חל אסור מעילה
על אסור חלב משום דכיון דמעילה לוקין אפי' שלכד"א הוי אסור מוסיף פדברי
השא"ר הנ"ל ולהכי הוכרח הש"ס לאוקמי בולדות קדושים: ובהיותי בענין זה אמרתי
לבאר דברי רש"י ז"ל בפסחים כ"ט ע"א האוכל חמץ של הקדש במועד מעל וי"א לא
מעל מאן י"א אר"י רנבה"ק היא דתניא רנבה"ק הי' עושה את יו"כ כשבת לתשלומין
כו' ופירש"י בד"ה מעל וז"ל חייב קרבן מעילה דקסבר חמץ דהקדש בפסח בר דמים
הוא ואפסדי להקדש כר"ש דאמר חמץ לאחה"פ מותר כו' ותמהו המפורשים דמי דחקו
לרש"י ז"ל לפרש דאתיא ההוא ברייתא אליבא דר"ש הרי הי' יכול לאוקמי כריה"ג
דאמר חמב"פ מותר בהנאה וכמו דמוקי שם ל"ב ע"א המשנה דהאוכל תרומת חמץ
בפסח כריה"ג ע' במהרש"א וכבר העליתי ישובים שונים לדברי רש"י הללו בחידושי
וכעת נראה דהנה הצ"ח בחי' שם הקשה הלא אפי' מאן דל"ל דרנבה"ק אמאי מתייב
מעילה בחמץ של הקדש הרי מלקות דחמץ פוטרו מתשלומין ונראה עפי"מ דקשה
לכאורה הרי באמת הקשו התוס' שם ד"ה מאן י"א למאן דיליף אסון אסון בריש א"נ
ואית לי' מיתה ב"ש פוטר מתשלומין לר"נ א"כ לרבי דאמר הזיד במעילה במיתה אמאי
פוטר פרת מתשלומין והלא אע"ג דבעלמא פוטר מיתה מתשלומין ה"א לא פטרה דגלי
לן קרא דבשוגג חייב וה"ה פרת ואע"ג דבכרת הוא במזיד בשוגג יתחייב ותי' דבמיתה

דגלי לן קרא דלא פטר ממשלומין גלי בכרת דלא גלי לא גלי וקשה לפי"ד הש"ס פרייתות ה"ל דדרשינן מפל חלב לד' לרבות אימורי קדשים קלים למעילה א"כ חזינן מזה דגלי קרא דבמעילה אין פרת פוטר ממשלומין דאל"ה היכי חייב מעילה באוכל אימורי קדשים קלים הא פרת דחלב פוטר ממשלומין וא"כ מצינו דגלי קרא גם בכרת דאינו פוטר ממשלומי מעילה אולם הדבר נכון דהנה לכאורה הקשיתי בהא דפריה בכריתות שם להווא תנא דאית לי אליבא דר"ש דגם בקדשים אין אחע"א האי פל חלב לד' מאי עביד לי הלא מבואר במשנה מעילה כ' ע"א דמעילה מצטרפת אפי' לזמן מרובה א"כ דילמא ריבתה התורה אימורי קדשים קלים למעילה בכה"ג שאכל חצי זית ולאחר שהי' יותר מכא"פ אכל עוד ח"ז דמשום מעילה איפא פינון דמצטרפת אפי' לזמן מרובה ומשום חלב ליפא פינון דלא אכל בכל פעם אלא ח"ש ובתוס' שבועות כ"ג ע"ב מבואר דאיסור חל על ח"ש דכיון דליפא אלא איסור בעלמא לאו מןשבע ועומד חשיב לה ע"ש ובחולין ק"ב ע"ב ד"ה שאין בו פזית ואי דא"כ קרא למה לי הלא אצטריה לרבות הא גופה דאיפא מעילה בקדשים קלים פדאית' חולין קי"ז ע"א אמנם הדבר נכון דהא התם לר"ש קיימין ור"ש הא ס"ל כ"ש למפות וא"כ פינון דאיפא מלקות אין אחע"א ושפיר פריה הש"ס שם דע"כ מוכח דס"ל דבקדשים אחע"א וממיל' ל"ק עפי"ז קושניתי מחולין פ"ט ע"ב ה"ל דע"כ מוכרח לאוקמי בנולדות קדשים דרק לר"ש מוכח מהאי קרא דבקדשים אחע"א אבל לדין שפיר איפא לאוקמי באכל ח"ז ולאחר שהי' עוד ח"ז פנ"ל וליפא למשמע דבקדשים אחע"א].

וא"כ לפ"ז אנדא קושנינו ה"ל דלא נוכל לומר דגלי קרא דכרת אינו פוטר ממשלומי מעילה דהא אפשר לאוקמי הקרא בכה"ג שאכל ח"ז ולאחר שהי' יותר מכדי א"פ אכל עוד ח"ז דנהי דאחע"א דייקנין מינה לר"ש דס"ל כ"ש למלקות אבל עכ"פ חייב פרת ליפא וא"כ אינו מוכח מזה דגלי קרא דכרת אינו פוטר ממשלומי מעילה.

ועפי"ז מיושב ממיל' קושני' הצ"ח ה"ל דגם לת"ק יפטר מלקות דחמץ ממשלומי מעילה ולהאמור נכון דהא מלקות מצינו שפיר דגלי קרא דאינו פוטר ממשלומי מעילה מדחייב מעילה באוכל אימורי קדשים קלים דאפי' באוכל ח"ז עכ"פ לר"ש הא ס"ל כ"ש למלקות וא"כ שפיר י"ל דהת"ק הוא ר"ש ולדידנ' אינו פוטר מלקות ממשלומי מעילה פינון דגלי גלי ולפי"ז א"ש מאד דברי רש"י ה"ל דע"כ בלא"ה אתיא הת"ק דבריית' כר"ש פדי דלא תקשי קושני' הצ"ח דפטר מלקות דחמץ ממשלומין ע"כ שפיר פתב דלר"ש הני חמב"פ בר דמים מטעם גל"מ: אמנם הא קשי' לכאורה לד' השא"ר ה"ל מש"ס חולין קי"ז ע"ב אתמר המבשל חלב בחלב ר' אמי ור' אסי ח"א לוקה וח"א אינו לוקה כו' אאכילה כ"ע לא פליגי דלא לקי פי פליגי אבישול כו' וקשה אמאי נימא בזה אין אחע"א נהי דתנאה ל"ה איסור מוסיף בבב"ח מטעם שפתב בפיהמ"ש לכריתות פ' אמרו לו או כמ"ש הלח"מ פ"ט מהל' מ"א משום שאין לוקין על הנאה לא הוי מוסיף בכ"ז הא שלכד"א הוי מוסיף דהרי קיי"ל דבב"ח לוקין אף שלכד"א משום דלא פתיב בי' אכילה ונתם הא קאי למאן דמפיק מג' לא תבשל כדפליגי בלהכי אפקה לאכילה בלשון בישול למר לקולא ולמר לחומרי' וא"כ לוקין אף שלכד"א אף י"ל דלק"מ בפשיטות דהא באמת העיר הפמ"ג ברס"י פ"ז בשפ"ד במאי דפליגי במבשל חלב בחלב דח"א להכי אפקה לאכילה בלשון בישול לומר לה פשם שלוקה על בישולו כף לוקה על

אכילתו וח"א להיפוך הרי אצטרף הא דאפקה לאכילה בלשון בישול לומר שלוקין אף שלכד"א ות"י דהג"י אמוראי סב"ר דבב"ב דאין לוקין שלכד"א ע"ש א"כ ממילא ל"ה א"מ מטעם זה.

או י"ל ב"ב"ב' ג' קושיות הנ"ל לאידך גיסא דהכי אמוראי יסברו כמ"ד בפסחים כ"ה ע"א דגם בבב"ב אין לוקה רק פד"ר אכילה פ"ן דקאמר לה מנבילה מה נבילה דרף הנאטה אף בב"ב דרף הנאטה ואף דמשמע דקאי לתדר"י דמפיק לי' מג"פ לא תבשל מדד"רשי הא דאפקה לאכילה בלשון בישול עכ"ז גם לאב"י דגמר מנבילה קודש קודש מ"מ קאי אמה דמפ"רש לעיל מ"נ' בפסוק ל"ת גדי בחלב אמו פי עם קדוש אתה ונל"ף גז"ש ומוכח שפיר מדאפקי ללאו דאכילה בלשון בישול למר פד"ר לי' ולמר פד"ר לי' ושלכד"א אין לוקין משום דעכ"פ גמר מנבילה דכתיב בי' אכילה וע' בספר ג"ו הבעל פרי מגדים בפתיחת הספר שכ"כ לענ"ן דרף בישול: והנה הפמ"ג בסי' פ"ז שם הקשה עוד דהכי דייקי ר"א מדאפקה רחמ"ן לאכילה בלשון בישול הלא אצטרף שאינו אסור אלא דרף בישול למעט פבוש ומליחה.

אמנם י"ל לפימ"ש בספר א"ח בפסחים כ"ד דרבא דאמר לא אסרה תורה אלא דרף בישול לשיטת' אג"ל דס"ל דבב"ב אין לוקין אלא כד"א משא"כ לאב"י דס"ל דב"ב הא דהוציא לאכילה בלשון בישול שלוקין אף שלכד"א סובר דבב"ב א"כ גם שלא פד"ר בישול אסור ע"ש דפח"ח.

ולפי"ז י"ל דהג"י אמוראי נמי אזלי בשיטה זו דאסור בב"ב א"כ גם שלכ"ד בישול ושעפי"ז אני אומר לבאר דברי הש"ס ביצה י"ב תני תנא קמי' דר"י המבשל גה"נ בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש לוקה משום מבשל גיד ביו"ט ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום מבשל בב"ב ח ולוקה משום אוכל בב"ב ח ולוקה משום הבצירה א"ל פוק תני לב"ב הבצירה וב"ב ח ולוקה משום אוכל בב"ב ח ולוקה משום הבצירה א"ל פוק תני לב"ב ח ולוקה משום הבצירה ונתתה הבצירה לצורה כו' דאי ב"ה פ"ן דאמר מתוך כו' ה"נ מתוך כו' ה"נ ל"א מתוך שנתתה הבצירה לצורה נמי שלא לצורה ודקדקו המפורשים דפתח בתרתי הבצירה וב"ב ח ולוקה משום אוכל בב"ב ח ולוקה משום הבצירה לחוד.

ונלפענד"ל דהנה בחי' הגרע"א ו"ל הקשה אמאי ל"ק הא מני ר"ע היא דל"ל מתוך כו' פ"ן דקדקו התוס' לעיל גבי השוחט ע"כ ביו"ט לוקה והתם ת"י משום דב"ש אית להו הכי בהד"י ט"פ אכל פ"ן קשה אמאי ל"ק ר"ע היא דאז לא הני שייך למימר אינה משנה ד"ר כ"ש במקום ב"ה אינה משנה.

ואולם הדבר נכון דהנה התוס' בפסחים מ"ז ע"ב הקשו ליתני נמי ג"ה של נבילה וילקה נמי משום נבילה אמנם י"ל דהוא תנא ס"ל אין אהע"א ולכ"ף אינו חל איסור נבילה על איסור גיד משא"כ בב"ב ח שפיר חל משום דבהחלב פשנכנס בה טעם הגיד חלין איסור בב"ב ח ואיסור גיד כא' א"כ הני איסור ב"ה שפיר חל וא"כ לפי"ז מנא שפיר דהא כ' התוס' בחולין ק"א ע"ב ד"ה א"ח אלא א' דר"ע ס"ל אין איסור חע"א אפילו באיסור ב"ה וא"כ לא מצי למימר הא מני ר"מ היא פ"ן דס"ל דאפי' בב"ב אין אהע"א א"כ הכי חל איסור בב"ב ח על או' גיד.

אָמָנָם עֲדִינָן קָשָׁה דְּנִימָא דִּילְמָ' לְעוֹלָם ר"ע הִיא וְאַפ"ה לֹוּקָה מְשׁוּם גִּיד וּמְשׁוּם בִּב"ח דּוּמְנָ' דְּחֻלְבַּב בְּחֻלְבַּב דְּדִרְשִׁינָן מְדַאפְקָה לְאַכִּילָה בְּלִשׁוֹן בִּישׁוּל פְּשִׁם שְׁלוּקָה עַל בִּישׁוּלוֹ פְּךָ לֹוּקָה עַל אַכִּילָתוֹ וְה"נ נִימָא הָכִי אֹוּלָם ז"א דְּהִנְהָ בְּאַמְתָּ קָשָׁה אַמְאִי לֹא קִתְּנִי הַצּוּלָה גִּיד בְּחֻלְבַּב וְיִלְקָה שֵׁשׁ דְּבַצְלִי יֵשׁ עוֹד נוֹסְף אִיסוּר א' דְּמִנְחָ בִּישְׁרָא אַגְנֹמְרִי חִיִּיב מְשׁוּם מְכַבֵּה וּמְצִאָתִי שְׁהַקְשָׁה פֶּן בִּישִׁיע"ק א"ח סִי תַצ"ה אַע"כ מוֹכַח מְזִה פְּדַעַת רִש"י וְתוֹס' בְּסִנְהֶדְרִין ד' וְכ"ה דַּעַת הָר"ן ז"ל דְּצָלִי בִּבְב"ח אִינוּ מַה"ת דְּלֹא הָוִי דְּרָף בִּישׁוּל וְא"כ לִפִּי"ז לִיפָא לְמִימַר דְּהִיכָא אֲזִיגֵל אֲלִיבָא דַּמ"ד דְּדִרְשִׁי מְדַאפְקָה רַחֲמֵנָ' לְאַכִּילָה בְּלִשׁוֹן בִּישׁוּל פְּשִׁם שְׁלוּקָה עַל בִּישׁוּלוֹ פְּךָ לֹוּקָה עַל אַכִּילָתוֹ דַּא"כ הָא אֲסוּר גַּם שְׁלַכ"ד בִּישׁוּל וְתִיְהִי דִרְשָׁנָ' לְדוּכְתָה לִיתְנִי הַצּוּלָה.

וְע"כ דְּכָאן חָל מְטַעַם ב"א וְא"כ ל"ל דְּאֲתִי כַר"ע וְע"כ אֲתִי כַב"ש א"כ אִינְהָ מְשֻׁנָּה. וְלִפִּי"ז יִתְפָּרֵשׁ הַיֵּטֵב לִשׁוֹן הַגַּמ' דְּפִתַּח בְּתַרְתִּי הַבְּעָרָה וּבִישׁוּל אִינְהָ מְשֻׁנָּה וְסִיָּים בְּחֻדָּא וְיִהְיֶה שִׁיעוֹר הַדְּבָרִים פְּךָ פּוֹק תְּנִי לְכִרָא הַבְּעָרָה עִם לִשׁוֹן בִּישׁוּל דְּנִקְט אִינְהָ מְשֻׁנָּה וְהִינְנוּ מְשׁוּם דַּע"כ אֲתִי כַב"ש דְּאִי כַר"ע דַּס"ל אִין אַחַע"א אִפִּי בַב"א וְרַק בִּבְב"ח מְשׁוּם פְּשִׁם שְׁלוּקָה כּו' א"כ גַּם שְׁלֹא פְּדִרְף בִּישׁוּל מַה"ת פְּנ"ל וְהַדְרַק"ל לִיתְנִי הַצּוּלָה [וּמְפָאן יִהְיֶה רִאִי שְׁלֹא כַד' הַשֶּׁא"ר הַנְּ"ל דִּלְהַשֶּׁא"ר הָא י"ל דַּבְּב"ח הָוִי מוֹסִיף מְשׁוּם דְּלוֹקִין אַף שְׁלַכְד"א וְע"כ דַּשְׁלַכְד"א ל"ה מוֹסִיף]: אָמָנָם לְכֹאֹרָה קָשָׁה לִפִּי"ז הַנְּ"ל דְּהִנְהָ הַתוֹס' בְּחֻלְבַּב שֶׁם בְּסוּגֵי דְּהַמְבַּשֵּׁל חֻלְבַּב בְּחֻלְבַּב הַקְשׁוֹ אַמ"ד הֶתֵּם לְהָכִי רַחֲמֵנָ' לְאַכִּילָה בְּלִשׁוֹן בִּישׁוּל לֹוּמַר לָךְ פְּשִׁם שְׁאִינוּ לֹוּקָה עַל אַכִּילָתוֹ פְּךָ אִינוּ לֹוּקָה עַל בִּישׁוּלוֹ וְנ"ל תִּימָה אִימָא אִיפְכָא כַדָּא בְּסוּמָף פִּינָן דְּאַבִּישׁוּל לְקִי אַאֲכִילָה נְמִי לְקִי וְכּוֹנְתָם דְּהו"ל לְמִדְרַשׁ לְחוּמְרָ' וְתִי הַרִיטְבָ' אִי שֶׁם דְּלִהָכִי לֹא דְרִשׁ הָכִי פְּדִי שְׁלֹא נְסִתָּוּר הַפְּלֵל מֵאִי דְּאַמְרִינָן בְּעֻלְמָ' אִין אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר וּבִבְב"ח נִימָא דַּאחַע"א לְהָכִי דְּרִשִׁינָן טְפִי לְקוּלָא ע"ש וְהִנְהָ הַתוֹס' בְּחֻלְבַּב ק"א ע"ב ד"ה ת"ל כ' וְנ"ל וְהָא דְּאַמַר הֶתֵּם בְּעֻלְמָ' קְסַבֵּר שְׁמוּאֵל אִין אַחַע"א וְגַבִּי בַב"ח שְׁאִינִי דְּגִלִי קְרָא גְדִי לְרַבּוֹת הַמַּתָּה וְלֹא יִלִּיף מִבְּב"ח לְחוּמְרָ' הִינְנוּ מְשׁוּם דַּבְּב"ח חִידוּשׁ הוּא וְאִית סְפָרִים דְּגָרְס הֶתֵּם וְנִגְמַר מִינָי' חִידוּשׁ הוּא עַכ"ל.

וְא"כ לִפִּי"ז הָא אֲמַרִינָן בְּפִסְחִים מ"ד ע"ב דְּהָא דַּבְּב"ח חִידוּשׁ הוּא דְּאִי תְּרִי לִי פְּוִלִי יוּמָא בְּחֻלְבַּב שְׁרִי וְכִי בִּישְׁוִל לִי בִּישׁוּלִי אֲסוּר וְא"כ לִפִּי"ז הַנְּ"ל דְּהִנְי אַמְוִרָאִי ע"כ ס"ל דְּגַם שְׁלֹא פְּדִרְף בִּישׁוּל אֲסוּר א"כ פְּכּוּשׁ ג"כ אֲסוּר מַה"ת וְל"ה בַּב"ח חִידוּשׁ וְא"כ הַדְרַק"ל עַל מ"ד דְּדִרְשִׁי פְּשִׁם שְׁאִין לֹוּקָה כּו' נְדְרוּשׁ אִיפְכָא לְחוּמְרָ' וְאִי מְשׁוּם שְׁלֹא יִשְׁתַּנָּה דִּין בַּב"ח מְשֻׁאָר אִיסוּרִים דְּבְעֻלְמָ' אֲמַרִינָן אִין אַחַע"א וּבִבְב"ח אַחַע"א כְּתִי הַרִיטְבָ' אַ הַנְּ"ל ז"א דְּשִׁפִּיר גִּילְף גַּם בְּשֻׁאָר אִיסוּרִין מִבְּב"ח דְּנִימָא בְּכָל מְקוּם אַחַע"א וְאִי דַּמְבַּב"ח לֹא נוֹכַל לְמִילְף מְשׁוּם דְּחִידוּשׁ הוּא ז"א דְּהַתִּינַח אִי לֹא אֲסָרָה תוֹרָה אֲלֹא דְּרָף בִּישׁוּל שְׁפִיר הוּ' בַּב"ח חִידוּשׁ מְשֻׁאָר כ' הָף מ"ד הָא ע"כ ס"ל דְּשְׁלֹא פְּדִרְף בִּישׁוּל ג"כ אֲסוּר א"כ ל"ה חִידוּשׁ וְשִׁפִּיר נְגַמּוֹר מִבְּב"ח לְשֻׁאָר אִיסוּרִין דְּנִימָא אַחַע"א וְיִהְיֶה בַּב"ח עִם שְׁאָר אִיסוּרִין דִּין א' לְהֵם וְא"כ הַדְרַק"ל נְדְרוּשׁ לְחוּמְרָ'.

אָמָנָם הַדְּבָר נְכוּן עִפִּי"ד רִש"י ז"ל בְּחֻלְבַּב ק"ח ד"ה מִבְּב"ח מ"ט ל"ג מְשׁוּם דְּחִידוּשׁ הוּא וְנ"ל דְּשִׁנְיָהֶם מִיָּן הִימַר זֶה לְבִדּוֹ וְזֶה לְבִדּוֹ וְכִשְׁנִיתָעֲרָבוּ נְאָסְרוּ וְעוֹד שְׁדִרְף בִּישׁוּל נְאָסְרוּ בְּלֹא אַכִּילָה הַלְכָף לֹא גְמַרִינָן חוּמְרָ' מִינְיָהוּ עַכ"ל הָרִי דְּרִש"י ז"ל תוֹפְסֵי שְׁנֵי הַטְּעָמִים

בְּהָא דבב"ח חִידוּשׁ הוּא וּבמק"א בִּיאָרְתִי דְבָרֵי הַש"ס פְּסָחִים מ"ד דְּגַם לְמִסְקָנָא קִינְמָא
הָךְ טַעְמָא דכ"א הֵיִתֵּר בַּפ"ע] וְא"כ אפ"י לְמ"ד דבב"ח אָסוּר גַּם שֶׁלפִי"ד בִּישׁוּל עכ"פ
אִיפָא הַטַּעַם דְּכָל חַד וְחַד בְּאַנְפֵי נַפְשֵׁי שְׂרִי וּכְשִׁנְתָּעֲרְבוּ נְאָסְרוּ.

וּפפ"י הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה נְבֵא לְבָאָר סְוֵגִיָּת הַש"ס בְּכוֹרוֹת ו' ע"ב וְחֻלְב דְּבַהֲמָה טְהוֹרָה מִנ"ל
דְּשְׂרִי אִי לִימָא מְדָאָסֵר רַחֲמֵנִי בַב"ח הָא חֻלְב לְחוּדְנִי שְׂרִי וְאִימָא חֻלְב לְחוּדְנִי אָסוּר
בְּאֲכִילָה וּמִןתֵּר בַּהֲנָאָה בַב"ח בַּהֲנָאָה נְמִי אָסוּר וְקָשָׁה לְדַעַת הֶרְמֵב"ם בַּפִּיהַמ"ש
בְּכָרִיתוֹת י"ג דְּהֲנָאָה ל"ה אִסוּר מוֹסִיף בַּבב"ח א"כ הָאִיף ס"ד לְמִימֵר דְּהַחֻלְב אָסוּר
מִשׁוּם אַבְמ"ה א"כ הֵיכִי חָל אִסוּר בַּב"ח עַל הָאִסוּר שֶׁל הַחֻלְב הָא אֵין אַחַע"א וְמָה
שְׂאָסוּר בַּב"ח בַּהֲנָאָה ל"ה מוֹסִיף וּכְבָר הֶרְגִישׁ בְּזָה קֶצֶת הַפּמ"ג בְּסִפְרוֹ גִּינַת וְרָדִים פְּלִל
נ"ח וְהִנֵּה אֵין לְתַרְץ כְּמוֹ שְׂתִירְצָנוּ לְעִיל פִּינּוֹן דְּהוּי אִסוּר ב"א דְּלַתוּף הַבְּשָׂר בְּאֵין שְׂנִי
הָאִסוּרִים פְּאָחַד ז"א דְּהַתִּינַח הֶתֶם בְּמִבְשָׁל גִיד בְּחֻלְב יִכְיָלְנָא לּוֹמֵר דְּלַתוּף הַחֻלְב בְּאֵין
ב' הָאִסוּרִים בַּב"א פִּינּוֹן דְּהַחֻלְב נְאָסְרָה מִיָּד מִטַּעַם בַּב"ח דְּאָף דַּבְּב"ח בְּעִינּוֹן שְׂתִיבְשָׁל
פְּמֵאָכַל ב"ד פְּכָר כ' א"ז הַחוּו"ד בְּסִי צ"א סק"ז דְּהִינּוּ רַק הַבְּשָׂר אֵינוֹ נְאָסֵר בְּתַחֲלַת
הַבִּישׁוּל אֲבָל הַחֻלְב מִתְבַּשָּׁל מִיָּד וְהַטַּעַם שֶׁל הַבְּשָׂר הַנִּבְלָע בְּתוֹכָהּ ג"כ נִתְבַּשָּׁל כְּעִין שֶׁכ'
הָרֵא"ש הוּבָא בַט"ז יו"ד ס' ס"ט ס"ק כ"ג דְּאָפִי הַלְחָלוּחִית מִתְבַּשָּׁל מַכ"ש דְּהַטַּעַם
הַבְּלוּע נִתְבַּשָּׁל וְהַבְּשָׂר בְּתַחֲלַת בִּישׁוּלוֹ הוּא רַק מְבַלִּיעַ וּמְפִלִיט וְלֹא קְרוּי מְבוּשָׁל עַד
שְׂמַגִיעַ לְכַמְאָב"ד ע"ש.

וּלפִי"ז הֶתֶם לְעַנְנֵי הַחֻלְב שְׂפִיר כְּתִיבְנָא דְאִסוּר בַּב"ח וְגִיד בְּאֵין כֹּא' לְתוֹכָהּ מִשָּׂא"כ
הָכָא לְעַנְנֵי שְׂאָסֵר הַבְּשָׂר מִהַחֻלְב הָא ל"ה בַּב"א פִּינּוֹן דְּמַכַּח אִסוּר אַבְמ"ה נְאָסֵר הַבְּשָׂר
מִיָּד וְאִסוּר בַּב"ח אֵינוֹ חָל עַד שְׂמַגִיעַ לְכַמְאָב"ד דְּמְדָאוּרִיָּת' בְּעִינּוֹן דְּרָף בִּישׁוּל דִּוְקָא
וְשְׂפִיר קָשָׁה הָא אֵין אִסוּר חַע"א וְלְדַרְכָּנוּ תִּינְשֵׁב שְׂפִיר דְּהָא בְּאַמַּת אִיפָא מ"ד דְּדַרְשִׁישׁ
לְעַנְנֵי חֻלְב בְּחֻלְב מְדָאָפְקָה רַחֲמֵנִי לְאֲכִילָה בְּלִשׁוֹן בִּישׁוּל כְּשֵׁם שְׁלוּקָה עַל בִּישׁוּלוֹ כְּף
לוֹקָה עַל אֲכִילָתוֹ וְרַק לְהֵכִי לֹא דְרִישׁ הֵכִי בל"ק מִשׁוּם שְׁלֹא יִשְׁתַּנֵּה דִין בַּב"ח מְשָׂאָר
אִסוּרִין דְּבַעֲלָמָ' גִּימָא אֵין אַחַע"א וּבַבב"ח חָל וְלִכְאוּרָה הָא גַּם בְּשָׂאָר אִסוּרִין נוֹכַח
לְמִילָף מַבב"ח דְּחָל וְע"כ כְּתִי הַתּוֹס' הַנ"ל מִשׁוּם דְּחִידוּשׁ הוּא וְקָשָׁה הָא לְמ"ד זָה גַּם
שֶׁלכ"ד בִּישׁוּל אָסוּר וְלִיפָא חִידוּשׁ בַּבב"ח וְע"כ דְּאָפְתִי אִיפָא חִידוּשָׁא דכ"א בַּפ"ע שְׂרִי
כַּנ"ל.

אַמְנָם הַתִּינַח לְמֵאֵי דִינְדַעִינּוֹ דְּהַחֻלְב בַּפ"ע מִןתֵּר מִשָּׂא"כ לְמֵאֵי דַס"ד הַשְּׂתָא דְּהַחֻלְב בַּפ"ע
אָסוּר מִשׁוּם אַבְמ"ה א"כ לִיפָא חִידוּשׁ פְּלִל וְא"כ לַכ"ע נוֹכַח לְמִיָּדְרֵשׁ מְדָאָפְקָה רַחֲמֵנָא
לְאֲכִילָה בְּלִשׁוֹן בִּישׁוּל כְּשֵׁם שְׁלוּקָה עַל בִּישׁוּלוֹ כְּף לוֹקָה עַל אֲכִילָתוֹ וְע' בְּסִפְר ג"ו
מִהַפּמ"ג בְּפִתִּיחַת הַס' שְׂפִתְב דְּסוּגִי דְּבְכוֹרוֹת אֲזִיל אֲלִיב' דְּתַדְר"י דְּמַפִּיק מַג"פ לֹא תְבַשָּׁל
ע"ש וְהוּא דְּלֹא כְּהָרַב מְהָר"י אֲלֶגְזִי ו"ל בַּח'י שֵׁם] וְאִי דִישְׁתַּנֵּה דִין בַּב"ח מְשָׂאָר אִסוּרִים
ז"א דְּלֵמֵאֵי דַס"ד הַשְּׂתָא דְּהַחֻלְב בַּפ"ע אָסוּר א"כ.

לִיפָא חִידוּשׁ וְנִילָף גַּם בְּשָׂאָר אִסוּרִין מַבב"ח דַּאחַע"א: וְהִנֵּה מְשָׂאָ לִי שְׂמַעְתָּא קֶצֶת
וְנַחְזוֹר לְרֵאשׁ דְּבָרֵינוּ בְּמָה שְׂחִידוּשׁ הַשָּׂא"ר ו"ל דְּבִיה"כ אָסוּר אִפִּי שֶׁלכַד"א ע' בַּפּמ"ג
א"ח סס"י תְּרִי"ח בַּמִּש"ז שֵׁם שְׂרָצָה גַּם כֵּן לּוֹמֵר כֵּן וְהַעִיר ע"ז מִש"ס יוֹמָא פ"א ע"א
וְכֵן הַתְּעוֹרֵר בְּסִפְר בְּרוּף טַעַם שְׂעַר הַכּוֹלֵל דִּין א' וְעִינֵן בְּנוֹב"י מִהַדוּ"ת חַא"ח ס' קט"ו

שְׁמַבִּיא ג"כ דְּבָרֵי הַשֵּׁא"ר וְחֹלֵק עֲלָיו וְעַ' בַּס' שׁוֹשְׁנַת הָעֵמְקִים מֵהַפִּמ"ג כָּלֵל ט' שְׁפֹתָב עֲלָיו דְּמִסְתִּימַת הַפּוֹסְקִים לֹא מִשְׁמַע הֵכִי וְגַם לַפְעַנ"ד הַסְּבָרָא נוֹתְנַת פֶּן דְּהָרִי בִיּוּה"כ בְּיַתְּוֵי דְעֵתָא תִּלְיָא מְלִתָּא וְהִיכִי שְׁיִיף לְמִימַר דְּבִשְׁלַכְד"א מְיִתְבָּא דְעֵתָי וְהִיכִי מוֹכַח לְהִדְיָא מְדָבְרֵי הַרְמַב"ם ו"ל פ"ה מִיִּסוּה"ת ה"ח ו"ל בַּד"א שְׁאִין מְתַרְפְּאִין בְּשָׂאָר אִיסוּרִין אֵלָּא בְּמָקוֹם סַפְנָה בְּזִמְן שְׁהוּ דְרַף הַנְּאָתָן פֶּגוֹן שְׁמַאֲכִילִין אֶת הַחֹלָה שְׁקֻצִים וְרַמְשִׁים אוֹ חֲמַב"פ אוֹ שְׁמַאֲכִילִין אוֹתוֹ בִּיּוּה"כ אֶבֶל שְׁלַכְדָּה"נ כּו' ה"ז מְוַתֵּר אִפִּי שְׁלֹא בְּמָקוֹם סַפְנָה כּו' הָרִי דְהַרְמַב"ם ו"ל כָּלֵל יוּה"כ עִם שְׂאָר אִיסוּרִין לְעַנְנֵן שְׁלַכְד"א וְעִיקָר תִּירוּצוֹ שְׁלֵ הַשֵּׁא"ר עַל קְוִשְׁנֵי הַתּוֹס' דְּכָרִיתוֹת הַנְּ"ל דִּיּוּה"כ לְגַבֵּי נְבִילָה הָיִי אִיסוּר מוֹסִיף מִשׁוּם דִּיּוּה"כ חֲזִיב גַּם בְּשְׁלַכְד"א וּמוֹכַח שְׁפִיר דַּר"ש ל"ל מוֹסִיף הוּא תְּמוּהָ דְהָרִי לִפִּי"מ שְׁמַתְבָּאָר מַד' הַתּוֹס' בְּשִׁבּוּעוֹת כ"ג ע"ב לִפִּי"מ שְׁהִבִּין הַמְהַרְשֵׁ"ל בַּח'י שְׁם בְּכֻנְתָּם הָא לַר"ש דְּאִית לִי בַכ"מ כ"ש לְמַלְקוֹת ה"ה דְּחֲזִיב נְמִי בְּכָל הָאִיסוּרִין בְּשְׁלַכְד"א וַא"כ ל"ה יו"כ מוֹסִיף: וְהִנֵּה מַה שְׁהַקְשָׁה כ"ת בְּדָבְרֵי הַשֵּׁ"ס חֻלִּין ק"ב ע"א דְּפָרִיף שְׁם לַר"י ל"ל קָרָא לְדִידְנִי דַּאֲבַמ"ה נוֹהֵג בְּטַמְאָה מִשׁוּם כָּל שְׁאֵתָה מְצַנְוּהָ עַל דְּמוֹ אֵתָה מְצַנְוּהָ עַל אֲבָרִיו לִיְתִי אִיסוּר אַבְמ"ה לִיחֹוּל עַל אִיסוּר טְוִמְאָה שְׁכֵן אִיסוּרוֹ נוֹהֵג בְּב"נ וְהַקְשָׁה הָרִי בְּאֵתָה הַקְשׁוֹ הַתּוֹס' שְׁם אַחַר דְּמִשְׁנֵי כִי אֲצֻטְרִיף קָרָא לַר"א הָרִי אִי ס"ל בְּהִמָּה בְּחֵי' לְאֲבָרִים עוֹמְדָת א"כ אִיסוּר ב"א הוּא וְתִי דְאִיסוּר טְוִמְאָה קָדִים בְּעוֹד שְׁלֹא נִקְשְׁרוּ אֲבָרִיו בְּגִידִין וְהַסְּנַח לְעַנְנֵן אַבְמ"ה אֶבֶל בַּמַּה"ח עַכ"פ הָא חָל בְּב"א עִם טְוִמְאָה וַא"כ הָא כ' רַש"י ו"ל דְּאִפִּי לְמ"ד לָאו לְאֲבָרִים עוֹמְדָת מ"מ לְחַתִּיכַת בְּשָׂר עוֹמְדָת בְּחֵי' וַא"כ מ"פ לִיְתִי אִיסוּר אַבְמ"ה וְיַחֲוִיל עַל טְוִמְאָה שְׁכֵן נוֹהֵג בְּב"נ וְהָיִי מוֹסִיף הֵלֵא מְעִיקָרָא הִי ג"כ אִיסוּר לַב"נ מִשׁוּם בַּמַּה"ח וְלֹא נִיְתַנְסַף עַל הַחַתִּיכָה הַלְזוֹ שׁוּם אִיסוּר מַה שְׁלֹא הִי מְקוֹדָם.

הִנֵּה אִין אֲנִי רוֹאָה קְוִשְׁיָא בְּזָה מְכַמָּה טְעָמִים חֲדָא דְהָא הַתּוֹס' שְׁם ע"ב כ' דַּה"ה דְּלָאו לְחַתִּיכַת בְּשָׂר עוֹמְדָת וּבְשֵׁם הַר"י כ' דְּאִפִּי לְמ"ד בְּחֵי' לְאֲבָרִים עוֹמְדָת מ"מ לָאו לְחַתִּיכַת בְּשָׂר עוֹמְדָת בְּחֵי' וְנָהִי דַּרְש"י ו"ל כְּתַב לְהַיְפּוּף עַכ"פ הָא גַּם בְּזָה אִיכָּא מְבוּכָה בִּין הָרַאשׁוּנִים אִי ב"נ מְצַנְוּהָ עַל בַּעַה"ח וְאֶפְשָׁר דַּס"ל לַרַש"י ו"ל דְּאִינוּ מְצַנְוּהָ נְעוֹד בְּפִשְׁטוּת הו"ל לְאֶקְשׁוּנֵי אִיף חָל לְעוֹלָם אַבְמ"ה עַל בַּמַּה"ח פִּינּוֹן דְּאִיסוּר אֲבָר בָּא אַח"כ וְל"ה אִיסוּר מוֹסִיף פִּינּוֹן שְׁגַם בַּמַּה"ח אִיסוּר לַב"נ וְעַכְצ"ל מִשׁוּם דַּא"א לְחֹוּל בַּע"א וּבְהִיכִי חֲזִיבִי רַחֲמָנָא כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּחֻלִּין צ' ע"א ד"ה אֶלְמָא לְעַנְנֵן אִיסוּר גִּיד עַל אַבְמַה"ח ע"ש (וְצַל"ע בְּתוֹס' שְׁבִיּוּעוֹת כ"ד ע"א ד"ה הָאוּכַל לְעַנְנֵן אִיף חָל אַבְמ"ה עַל עֲשֵׂה דְשְׁאִינוּ זְבוּחַ) וַא"כ שְׁפִיר פְּרִיף דִּיחֹוּל אִיסוּר אֲבָר עַל אִיסוּר טְוִמְאָה שְׁכֵן נוֹהֵג בְּב"נ וְאִי דְהָא כְּבָר אִיסוּר וְעוֹמְדָת לַב"נ מִשׁוּם בַּשְּׁמַה"ח ז"א דְּהָרִי אִיסוּר בַּמַּה"ח לֹא מְצִי לְעַכְבֵּי אִיסוּר אֲבָר מְלַחֲוִיל עֲלָיו פִּינּוֹן דַּא"א בַּע"א וְלְעַנְנֵן אִיסוּר טְוִמְאָה הָאִיכָּא מוֹסִיף לַב"נ גַּם י"ל דְּהָא לְגַבֵּי בַמַּה"ח אִיכָּא ג"כ חֻנְמֵר בַּאֲבַמ"ה שְׁעוֹבֵר בְּמִשְׁהוּ בְּשָׂר וְכַמ"ש בְּתוֹס' יְבָמוֹת ל"ג ע"ב חֻנְמֵרָא זו.

וּבְדָרְךָ פְּלַפּוּל קֻצַּת י"ל עִפִּי"מ שְׁהַקְשָׁה הַרְשֵׁב"א בְּחֻלִּין קכ"א ע"ב אֲמַאי יֶאֱסֵר בַּשְּׁמ"ה לַב"נ לַר"י הָרִי פִּינּוֹן דְּלֹא נִלְמַד רַק מוֹבְשָׁר בְּשִׁדָּה טְרִיפָה א"כ הָא טְרִיפָה עֲצָמָה מְוַתֵּרַת לַב"נ וְתִי דְקָרָא דְנוֹבְשָׁר בְּשִׁדָּה טְרִפָה לְרַבּוֹת בַּמ"ה לְיִשְׂרָאֵל אֶבֶל בְּב"נ אֲתַרְבִּי מְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבְּשָׂר ע"ש וְהִנֵּה מְבוֹאֵר בְּמִפְנֵי רִשִׁים בְּדַעַת רַש"י ו"ל שְׁכ' דְּאָף אִי לָאו לְאֲבָרִים עוֹמְדָת לְחַתִּיכַת בְּשָׂר עוֹמְדָת הוּא דְנוֹקָא לַר"י דְּמַפִּיק כָּל א' מְקָרָא מִיְנוּחַד אֶבֶל

לר"ל דמפיק אבמ"ה ובשמ"ה מחד קרא ונדאי דאין לחלק בין אבמה"ח לבשמה"ח ע' בס' לב ארי' ולפי"ז י"ל דקא דכ' רש"י ז"ל דמ"מ לחתיכת בשר עומדת הוא דוקא לישראל אבל לגבי ב"נ דנתרבו שניהם מחד קרא כי היכי דלאו לאברים עומדת ה"נ לאו לחתיכת בשר עומדת ואינו חל איסור במה"ח בחי' לגבי ב"נ וא"כ ל"ק קושני' רומ"מ דשפיר הוי איסור מוסיף באבמ"ה על טומאה לב"נ פיון דלגבי ב"נ חלין אבמ"ה ובמה"ח בב"א כנ"ל: אמנם באמת שארי קדמונים ז"ל כתבו דלר"י דמפיק במה"ח מובשר בשדה טרפה ל"ת כמו דאין ב"נ מצווה על טריפה ה"ה עלבמה"ח ע' כ"מ פ"ז מה' מלכים (ומה שקשה בזה מברייתא חולין קכ"ט פבר האריכו המפרשים למענייתם בישוב הדברים) ושעפי"ז אמרתי לבאר באופן אחר דברי הש"ס בכורות ו' ע"ב הנ"ל דבהמה טהורה מנ"ל דשרי אילמא מדאסרה תורה בב"ח כו' ודילמא בב"ח אסור בין באכילה בין בהנאה וחלב לחודי' אסור באכילה ומותר בהנאה והקשינו היכי ס"ד למימר הכי הא אין אחע"א אולם באמת הדבר נכון עפ"י ש"ס התוס' ביבמות ל"ג ע"ב דאיסור טריפה לגבי איסור אבמ"ה חשיב חמור על קל דבטריפה פיון שנטרפה שוב אין לה היתר אבל איסור אבמ"ה אתיא שחיטה ומפקע לי' ע"ש וע' בחולין ק"א ע"א דטומאת בשר פיון שאין לו טהרה במקנה הוי איסור חמור פנגד טומאת הגוף מפני שיש לו טהרה במקנה (ולכאורה צ"ע לפי"ז מפריתות י"ד ע"א דקא' דלקח חל יו"כ על נותר ופיגול משום מיגו דאיתוסף איסורא לגבי חולין כו' מדייק מזה דר"מ ס"ל איסור מוסיף וע' בתוס' חולין ק"א ע"א ד"ה באיסור כולל דילמא היינו טעמא דחל משום דיו"כ הוי חמור פיון דאין היתר לאיסורו משא"כ נותר ופיגול הוי איסור קל דיש היתר לאיסורן משום דאם העלה אבר לגבי מזבח משמשלה בו אור פקע פיגולו כדאי' בכריתות שם ובזבחים מ"ג ויש להאריך בזה אכ"מ) וה"נ נוכל לומר דבב"ח חיייל על איסור אבמ"ה פיון דאיסור אבר קיל דיש היתר לאיסורו וע' בט"ז שפתב דאף דהשתא אין היתר לאיסורו מ"מ פיון דאיסור זה יש לו היתר בשום פעם מיקרי יש היתר לאיסורו וכ"כ האחרונים לענין נדר דמיקרי יש היתר לאיסורו אף שהוא בעד"ר שאין לו פעת היתר מ"מ איסור נדר בעלמא יש לו היתר ע' בישיע"ק חאה"ע סי' קס"ה בתשובת בנו הגאון ז"ל וה"נ פיון דהחלב מכח איסור אבמ"ה אנו באין לאוסרה ואיסור אבמ"ה בעלמא קיל דיש היתר לאיסורו לכך אתי איסור בב"ח וחייל עלה אמנם התינוח למ"ד בהמה בחי' לאברים עומדת משא"כ למ"ד לאו לאברים עומדת א"כ איסור אבמ"ה אינו חל' בעודה בחייתה בשלימות רק לאחר שחתכה וא"כ גם איסור אבמ"ה אין היתר לאיסורו פיון דמשעה שמתחיל לחול היינו משחתה האבר מן הבהמה שוב אין לו היתר ע"י שחיטה וע' בתוס' פסחים מ"ד ע"ב ד"ה וה"ה לערלה בשמים.

אולם הדבר נכון עפ"י דרש"י ז"ל הנ"ל דאפי' למ"ד לאו לאברים עומדת מ"מ לחתיכת בשר עומדת והקא הא בלא"ה לא מספקא הש"ס למיסר החלב משום אבמ"ה פיון דאינו אבר אלא מתורת במה"ח וא"כ איסור בשמה"ח חל שפיר בעודה בחייתה ומיקרי יש היתר לאיסורו ע"י שחיטה אמנם הרי באמת דעת רש"י ז"ל אינו רק לר"י דמפיק אבמ"ה מלא תאכל הנפש עם הבשר ובמה"ח מובשר בשדה טרפה ל"ת אבל לר"ל דמפיק שניהם מחד קרא הא אין חילוק וגם במה"ח אינו חל רק לאחר שחתכה מן הבהמה כנ"ל וא"כ אפתי תקשי לר"ל ל"ל קרא למיסר בב"ח למאי דס"ד דחלב אסור הא בלא"ה ידעין

משום דאין אחע"א וילדידן' גם במה"ח אין היתר לאיסורו פנ"ל אולם הדבר נכון דהנה
בשיטה מקובצת על בכורות הנקוב בשם מזבח פפרה הקשה אמאי לא ילפינן דחלב שרי
מדכתיב גפי אברהם ויקח חמאה וחלב וכו' לא האכילום איסור דקנים אברהם כה"ת
פולה ות' בשם הר"י דהי' סבור שהם ב"נ ולא נצטוו על פה פי אין זה ממצות ב"נ
שקיבלו עליהם ע"ש ולכאורה הא ב"נ מצווה על אבמ"ה שהוא א' מז' מצות וע"כ משום
דעל במה"ח לא נצטוו ב"נ ונהחלב הא הי' ס"ד למיסר משום איסור במה"ח ונהנה פבר
פתבנו בשם הראשונים ו"ל דהא דאמרין דב"נ מצווה רק על אבמ"ה ולא על במה"ח
הוא רק לר"י דס"ל דבמה"ח ילפינן מובשר בשדה טרפה ל"ת א"כ פי היכי דלא נצטוו
על טריפה פה לא נאסר להם ג"כ בהמ"ח אכל לר"ל דס"ל דאבמ"ה ובמה"ח ילפינן
שניהם מחד קרא א"כ נצטוו ב"נ ג"כ על במה"ח וא"כ הדרכ"ל דנילף דחלב שריא
מאברהם וא"כ לפי"ז ממ"נ א"ש דלר"י דס"ל דאבמה"ח ובמה"ח לאו מחד קרא נאסרו
א"כ שפיר אמרינן לחתיכת בשר עומדת כד' רש"י ו"ל וא"כ במה"ח יש היתר לאיסורו
ושפיר הני איסור קל ונחל עלי' בב"ח ולר"ל דס"ל דשניהם מחד קרא נאסרו א"כ ב"נ
נצטוו ג"כ על במה"ח א"כ יש ראי' בלא"ה דחלב שריא מאברהם פנ"ל: ועם האמור יש
ליישוב קושני' העולם בפסחים כ"ג ע"ב דפריף לר"א דאמר כ"מ שפאמר לא יאכל ל"ת
ל"ח אחר איסור אכילה וא' איסור הנאה במשמע ונהרי אבמ"ה דכתיב ל"ת הנפש עם
הבשר ותניא ר"נ אומר מנין שלא יושיט אדם פוס יין לנזיר ואבמ"ה לב"נ ת"ל לפ"ע
לא תתן משנול הא לכלבים שרי ומקשין לפי"מ דקיי"ל דאין אבמ"ה נוהג אלא בטהורין
ולא בטמאין ואמרין בחולין ק"ב ע"א דב"נ ד"ה מונהר על הטמאין פטהורין א"כ קשה
דילמא מיירי ר"נ באבמ"ה דטמאין דלגבי ישראל אינו נוהג איסור אבמ"ה ושרי לו
ליהנות ממנו ולב"נ אסור משום אבמ"ה ועובר משום לפ"ע ונלפענ"ד דהנה באמת נוכל
לומר דהך דב"נ אסור בטמאין לאו ד"ה היא פיון דמ"ד דמפרסת מותר לב"נ אף דלדידן'
במיתה תליא מילתא משום מי איפא מידי דלישראל שרי ולנכרי אסור וא"כ ה"ה בטמאה
ומ"ש התוס' בחולין ל"ג פיון דבלא"ה אסור לישראל משום טמאה ל"ש מא"מ כו' זה
נ"ל להגמ' לדוחק דעכ"פ לגבי איסורא דאבמ"ה שייף מא"מ (ובפרט לס"ד דגמ' בפסחים
דאבמ"ה אסור בהנאה אפתי איפא מא"מ כו' דנהי דאיפא גם לגבי ישראל איסור טומאה
אינו רק באכילה אכל איסור הנאה הא ליפא בישראל] אולם כ"ז ניחא למאי דקא' בש"ס
שם הטעם דאבמ"ה אינו נוהג בטמאין משום דכתיב ל"ת הנפש עם הבשר אלא בשר
לחוד' כל שבשרו מותר אמה מצווה על אבריו וכל שאין בשרו מותר אי אמה מצווה
על אבריו וא"כ שייף לומר דגם גפי ב"נ נוהג איסור אבמ"ה בטמאין משום מח"מ כו'
אמנם הא איפא למימר דבישראל אין אבמ"ה נוהג בטמאין משום דלא אתי איסור אבמ"ה
וחל על איסור טומאה וא"כ ל"ש מא"מ פיון דאיפא טעם בישראל מה שאינו בב"נ כמ"ש
פל זה בפלתי סי' ס"ב אולם הא באמת מטעם זה לא נוכל למימר פיון דאבמ"ה לגבי
טומאה הני חמור משום שאסור במשהו בשר וגידין ועצמות ונוהג בב"נ אכל ז"א דהא
לגד זה איפא חומר בטומאה שאין היתר לאיסורו משא"כ אבמ"ה יש היתר לאיסורו
וכד' התוס' יבמות הנ"ל וא"כ שפיר איפא למימר מטעם אין אחע"א ובב"נ דל"ש האי
טעמא דליפא בהו איסור טומאה שפיר חל לגביהו אבמ"ה ול"ש מא"מ פיון דאיפא
טעמא פנ"ל אולם התינח למ"ד בהמה בחיי' לאברים עומדת ויש היתר לאיסורו משא"כ

למ"ד לאו לאברים עומדת א"כ אין היתר לאיסורו ושפיר הוי אבמ"ה לגבי טומאה איסור
חמור ולכה אצטריף גזה"כ דכל שבשורו מותר אתה מצווה על אבריו כו' דבלא"ה הי'
חל אבמ"ה על טמאה וכיון דאיכא גזה"כ שפיר נוכל לומר דלמאן דאית לי' מא"מ כו'
גם גבי ב"נ ל"ש אבמ"ה בטמאין וא"כ לפי"ז מןושב שפיר קושני' העולם הנ"ל דהנה
ההוא סוגיא ע"כ אןלא אליבא דמ"ד בהמה בחי' לאו לאברים עומדת דלמ"ד לאברים
עומדת בלא"ה שמעין היתר באבמ"ה מקרא דומכרו את השור החי וכן מטבחו או מכרו
וכדומה כמו שהקשה כ"ז בחי' הגרע"א ו"ל [ומה שתי' בזה דחוק הוא] וע"כ דאןלא
הסוגיא למ"ד בהמה בחי' לאו לאברים עומדת וליכא איסור אבמ"ה בעודה פולה
בשלימותה רק בתלש אבר וא"כ הוי אבמ"ה ג"כ אין היתר לאיסורו וא"כ ל"ל מטעם
אין אחע"א וע"כ מטעם גזה"כ וא"כ ממילא למאן דאית לי' מי איכא מדי כו' גם בב"נ
אינו נוהג אבמה"ח בטמאין ולק"מ: ולענין מה שהביא ר"מ בשם הפמ"ג בסי' ס"ב
שנסתפק אי באבמ"ה אסור שלכד"א מדחזינו דגידין ועצמות מצטרפין אף דלית בהו
טעם הרי חייבה התורה שלכד"א א"ד מדכתבה התורה אכילה א"ח אלא בכדורף אכילה.

לפענד"נ דיהי' תלוי בפלוגתת ר"י ור"ל אי בהמה בחי' לאברים עומדת או לאו לאברים
עומדת דהנה באמת הקשו התוס' בחולין צ"ו ע"ב על הא דא' שם ק"ב דאבמ"ה צריף
פזית מ"ט אכילה פתיב בי' דילמא הא דכתיב בי' אכילה למימרא דמיחייב בכזית אע"ג
דאית בהאבר פלו' ד' או ה' זיתים אבל אבר שלם סגי בכ"ש משום דהוי ברי' (ובפמ"ג
הקשה קושני' דנפשי' ונעלם ממנו לשעתו ד' התוס' אלו) ותי' דלעולם לא
מיחייב עד שיאכל אבר שלם דהינו בשר גידין ועצמות מדלא אשכחן בס"פ לר"ל דפטר
חלקו מבפנים דמיחייב אלא בגרומיתא זעירתא כו' ע"ש ולכאורה לפמ"ש הרמב"ם
בפ"ה ממ"א דל"ב אבר שלם וגם אם חתף מקצת אבר עם גידין ועצמות חייב משום
אבמ"ה וע"כ לדעת הרמב"ם הא דקא' לר"ל לא משפחת אלא בגרומיתא זעירתא ולא
קא' בפשיטות במקצת אבר עם גידין ועצמות היינו משום דר"ל לשיטתו' פיון דפטר
אפי' חלקו מבפנים חזינו דס"ל דהקפידה תורה על אבר שלם וקא' אבל לדין דקיי"ל
כר"י ל"ב שיאכל האבר פלו' וכ"כ המפרשים וא"כ לשיט' הרמב"ם ו"ל הדרק"ל דליסגי
באבר שלם בכ"ש ותי' בס' ראש יוסף דהרמב"ם לשיטתו' דפוסק דבהמה בחי' לאו
לאברים עומדת ולא מיקרי נוצר באיסורו פיון דאינו חל האיסור עד שתלשו ול"ה ברי'
ע"ש ולפי"ז לר"י דס"ל בהמה בחי' לאברים עומדת א"כ מיקרי נוצר באיסורו והוי
ברי' וסגי בכ"ש (ולפי"ז יתורץ תמיהת התיו"ט בפ"א דמס' טהרות על הרע"ב והר"מ
שכ' למ"ד אבמה"ח א"צ פזית וקא' ליכא למ"ד דפליג עלי' דרב ולדברינו ניקא דלר"י
הי' חייב באבמ"ה בכ"ש) וא"כ הא כ' המהריב"ל והרש"ל בשבועות כ"ג דמשוהו עם
שלכד"א שוין דכל היכא דמשוהו אסור גם שלכד"א אסור וא"כ לר"י יהי' אסור באבמ"ה
שלכד"א ולפמ"ש יתבארו דברי המהרש"א בתוס' חולין ק"ג ע"א ד"ה ומ"ס לאו
לאברים עומדת כו' וא"ת פמאן ס"ל אי כר"א דאמר לעיל כל שאתה מצווה על דמו כו'
וי"ל דדרשינו כל מין שבשורו מותר וכ' המהרש"א ו"ל ואין להקשות לתירוץ דאפתי
פיון דר"ל פרבנו לעיל בטמאה משום דכל שבשורו כו' הא בלאו ה"ט נמי לא מיחייב
דלאו לאברים עומדת איסור טומאה קדים כו' והקשה בפלתי סי' ס"ב דאמאי לא הקשה

זֶה גַם לר"י וְלַהַגָּל נִכּוֹן מֵאֵד דְּלר"י לֹא הוּמ לְהַקְשׁוֹת דְּלדִידְן' שְׁפִיר אֲצֻטְרִיף קָרָא
בְּשֵׁאֲכָלוּ שְׁלכד"א דְּלִיפָא אִיסוּר טְנֻמָּאָה וְאִיסוּר אַבמ"ה אִיפָא לְדִידְן'.

אַף בְּשֵׁלכד"א מִשֵּׁא"כ לר"ל ע"כ אַבמ"ה צֻרִיף כְּזִית אִפִּי אִי יִסְבֹּר לְאַכְרִים עוֹמְדָת
מְדַכְתְּבָה הַתּוֹרָה אֲכִילָה וְל"ק לְדִידְן' קוֹשְׁנִי הַתּוֹס' דִּילְמָא אֲצֻטְרִיף לְמִיכְתָּב אֲכִילָה לְהִיכָא
דְּאִיפָא בְּאַכְר ד' או' ה' זִיתִים וְחַתְּף מְקַצְתוּ דְּלדִידְן' הָא א"ח עַד שְׂיֵאכֵל הָאכְר כְּלוּ מְדָלָא
מִשְׁפַּח לְדִידְן' אֲלָא בְּגֵרוּמִיתָא זְעִירָתָא כְּנ"ל וְמָה נְעִים לִינִישְׁב בְּזָה קוֹשְׁנִי הַתּוֹס' בְּפִסְחִים
כ"ד ע"ב אר"א אר"י כֹּל הָאִיסוּרִין שְׁבַתּוֹרָה אִין לוֹקִין עֲלֵיהֶם אֲלָא דְרָף אֲכִילָתוֹן לְמַעוּטִי
מֵאִי א"ר שְׂמִי בְּר אֲשִׁי לְמַעוּטִי שְׂאָם אֲכָל חֵלֵב חֵי שְׁפִטוּר וְהַקְשׁוּ הַתּוֹס' מְחֻלִּין ק"ב
אֲכָל צְפוּר טְהוֹרָה בְּחִי' בְּכ"ש וְהָא הָוִי שְׁלכד"א וְלְדַכְרִינוּ יְהִי נִכּוֹן פִּינּוֹן דְּהַתָּם אֲזִיל
אֲלִיפָא דר"י וְהָא לְדִידְן' הָוִי אַבמ"ה בְּרִי' נְסָגִי בְּכ"ש וְאִיסוּר גַּם שְׁלכד"א וְל"ק מְאָכֵל
צְפוּר טְהוֹרָה בְּחִי' בְּכ"ש דְּלדִידְן' לֹא נִצְטְרָף לֹמֵר כְּדִמּוֹקִי בְּגַמ' שְׁם בְּגִידִין וְעֲצָמוֹת
מְשֻׁלְמִין לְכְזִית אֲלָא דְגַם מְשֵׁהוּ אִיסוּר וּמִמִּילָא גַם שְׁלָא כְּדָרָף אֲכִילָה אִיסוּר כְּנ"ל: וְכִיִּישׁוּב
קוֹשְׁנִי הַמְּהַרְשֵׁ"א הַגָּל נִרְאָה עֲפִימ"ש הַפִּר"ח בְּסִי' ס"ב דְּבַעֲרָקוּם שְׂאִין בּוּ בְּשׁוּר פְּלָל
כ"א עוֹר וְגִידִין חֲזִיב ג"כ מִשׁוּם אַבמ"ה [וְכַחֲחֻלִּין ק"כ"ח ע"ב אִיפָא פְּלוּגְתָא דְּתַנְאִי בְּזָה
לְעַנְוִין טְנֻמָּאת אַבמ"ה] וְכַתְּבָ בְּסִפְר בְּרוּף טַעַם דְּהָא מִילְתָּא תְּלִיא בְּפִלּוּגְתָּת ר"י וְר"ל
דְּלר"י דִּילְפִינּוֹן אַבמ"ה מְלֵא תֵּאכֵל הַנְּפֵשׁ עִם הַבְּשָׂר וּבמ"ה יִלְפִינּוֹן מוּבְשָׂר בְּשֻׁדָּה טְרַפָּה
ל"ת וּא"כ פִּינּוֹן דְּל"ת הַנְּפֵשׁ עִם הַבְּשָׂר לֹא קָאִי רַק עַל אַבמ"ה בְּלַבַּד וְכִינּוֹן דְּכַתִּיב גַּבִּי
אֲכִילָה וְעֲרָקוּם אִינוּ בְּר אֲכִילָה מְחַמַּת דְּאִין בּוּ בְּשׁוּר אֲלָא עֲצָם בְּלַבַּד מִמִּילָא דְּלִיפָא
בְּעֲרָקוּם אִיסוּר אַבמ"ה אֲבָל לר"ל דְּס"ל דַּאבמ"ה וּבמָה"ח תְּרַנּוּיָהוּ יִלְפִינּוֹן מְלֵא תֵּאכֵל
הַנְּפֵשׁ עִם הַבְּשָׂר נוֹכַל לֹמֵר דְּגַם בְּעֲרָקוּם שְׂמִיף אַבמָה"ח וְלִשׁוֹן אֲכִילָה קָאִי עַל בְּמָה"ח
ע"ש וּלְפִי"ז הָא הַקּוֹשְׁנִי ע"כ רַק לר"ל כְּנ"ל א"כ לְפִי זֶה אֲצֻטְרִיף שְׁפִיר הַדְּרָשָׁא דְּכָל
שְׁבָשְׂרוּ מוֹתָר כּו' לְעַנְוִין הַעֲרָקוּם שְׂאִין בּוּ כ"א גִּידִין וְעֲצָמוֹת דְּלִיפָא אִיסוּר טְנֻמָּאָה בִּי
כְּמִבְּנָאָר בְּרַמְבַּ"ם פ"ח מ"א הִלְכָה ה' מִשׁוּם שְׂאִין הַגִּידִין בְּכָלֵל בְּשׁוּר וְע' רש"י חוֹלִין
ק"ב סוּף ע"א וּבַתּוֹס' פְּסָחִים פ"ד ע"א ד"ה אֲלָא הַדֵּר כּו' וּא"כ מְטַעַם אִין אַחַע"א הִי
חֲזִיב מִשׁוּם אַבמ"ה עַל הַעֲרָקוּם וְלָכֵף אֲצֻטְרִיף הָא דְּכָל שְׁבָשְׂרוּ מוֹתָר כּו' שְׂאִינוּ חֲזִיב
פְּלָל בְּטַמְאָה מִשׁוּם אַבמָה"ח: וּמִדִּי עִיוֹנִי בְּזָה רְאִיתִי בְּנוּב"י מֵהַדוּ"ק חִיו"ד ס' ה' שְׁמִשְׁגִּי
שְׁם ע"ד הַת"ח בְּחוֹלִין ק"כ שְׁכ' דְּבַלְיַעָה הָוִי שְׁלכד"א מְש"ס ס"פ ג"ה הַגָּל דְּאֲמַרִּינּוּ
שְׁם דְּלר"ל לֹא מְשַׁכַּחַת שְׁיִלְקָה מִשׁוּם אַבמ"ה רַק בְּגֵרוּמִיתָא זְעִירָתָא שְׁבָלְעוּ כְּלוּ כֹא'
וּלְפִי"ז י"ל לְכַאוּרָה אִיפָא מ"ש לְמַעְלָה דְּלר"ל יְהִי חֲזִיב בַּאבמ"ה גַּם בְּשֵׁלכד"א פִּינּוֹן
דְּלר"ל הָוִי בַּאבמ"ה לְעוֹלָם שְׁלכד"א מִשֵּׁא"כ לר"י אִיפָא לְמִימֵר דַּאבמ"ה מוֹתָר
שְׁלכד"א מִשׁוּם דְּאֲכִילָה כְּתִיב בִּי וְגַם עֲפִי"ז אֲזַדָּא קוֹשְׁנִי הַמְּהַרְשֵׁ"א הַגָּל לְפִמ"ש בְּפִלְתִּי
ס' ס"ב דַּע"כ הַקּוֹשְׁנִי רַק לר"ל א"כ הָא לר"ל חֲזִיב בַּאבמ"ה שְׁלכד"א וּא"כ אֲצֻטְרִיף
שְׁפִיר הָא דְּכָל שְׁבָשְׂרוּ מוֹתָר כּו' דְּמַטַּעַם אִין אַחַע"א לֹא הָוִי יְכוּל לְמִימֵר פִּינּוֹן דַּע"כ אֲכָלוּ
שְׁלכד"א וְאִין כְּאִין אִיסוּר טְנֻמָּאָה.

אַמְנָם בְּאַמְת אִין מְכָאן רֵאִי דְּבְּגֵרוּמִיתָא פִּינּוֹן דְּאִין אָדָם לוֹעֶסוּ אֲלָא בּוֹלְעוּ כְּמ"ש בְּרִש"י
וּבַתּוֹס' שְׁם א"כ הָוִי הַבְּלִיַעָה דְּרָף אֲכִילָה וְכֵן דְּחָה בְּאַמְת הַנוּב"י שְׁם. אוֹלָם אִי קוֹשְׁנִי הָא
קוֹשְׁנִי לִי בְּחוֹלִין ק"ג ע"א אֲכָל אַבמ"ה מִן הַטְּרִפָּה ר"י אָמַר חֲזִיב שְׂתִים ר"ל אָמַר א"ח
אֲלָא אַחַת כּו' בְּמֵאִי פְּלִיגִי אָמַר אַבְיִי פְּגוֹן שְׁנַטְרָפָה עִם יְצִיאַת רִנְבָה מ"ס בְּהַמָּה בְּחִי'.

לאברים עומדת ואיסור טריפה ואיסור אבר בהדי הדדי קאתי ומ"ס בהמה בחי' לאו
לאברים עומדת ולא אתי איסור אבר וחייל ואיסור טריפה וקשה לפמ"ש התוס' לעיל
ק"ב ע"ב ד"ה שא"ב פזית דע"כ מייירי שיש באבר זה פזית בשר דאל"ה אמאי לא חייל
איסור אבמ"ה עלי' פיון דליכא מטריפה אלא ח"ש ע"ש וא"כ פיון דע"כ מייירי שיש על
האבר הנה פזית בשר א"כ קשה דהיכי מייירי אי בשלעסו ואכלו א"כ ל"ל לר"ל לומר
הטעם משום דלאו לאברים עומדת ואין אחע"א הא בלא"ה לדידן' חלקו מבפנים פטור
ואי בשלעסו הא פיון דמייירי ביש פזית בשר ובשר הא דרכו בלעיסה והוי בליעה
שלכד"א וליכא איסור טריפה ובגרומיתא ליכא לאוקמי פיון שאין בו רק משהו בשר
וגיד ועצם משלימו לכזית ובגיד ועצם אין בו איסור טריפה פיון דיש פוסקים ביו"ד סי'
צ"ט דאף עצמות הרפין מצטרפין להיתר וגם גיד אין בו בנ"ט וא"כ ע"כ מייירי שיש
פזית בשר וא"כ דרכו בלעיסה והוי הבליעה שלכד"א וליכא איסור טריפה ונלפענוד"ל
לפמ"ש הרשב"א בתשובה עמ"ש הרמב"ם בגה"נ של עולה חייב ב' אע"ג דפוסק אין
בגידין בנ"ט מ"מ פיון דהוי אכילה לגבי גיד הוי נמי אכילה לענין עולה וה"נ י"ל דלעולם
מייירי בשלעסו ואי דא"כ ליכא איסור טריפה דהוי שלכד"א ז"א דמיגזו דחשיב אכילה
לגבי אבמ"ה דלר"ל חייב באבמ"ה שלכד"א חשיב נמי אכילה לגבי טריפה וכיון דחל
איסור טריפה והוא קדום ממילא לא יוכל איסור אבר לחול דאין איסור חל על איסור:
והנה ראיתי בנוב"י שם שהביא בשם הרב השואל בד' רש"י בפסחים ל"ה המחהו וגמעו
אם חמץ הוא ענוש פרת ואם מצה היא אין אדם יוצא בה י"ח בפסח דלאו דרף אכילה
קאכיל לה ורצה השואל לפרש דהוי שלכד"א.

הנה מלבד שבמח"כ שגה בכונת רש"י ז"ל דכונתו הוא רק דנה הוי דרף שתי' ולא אכילה
פמבואר בנוב"י אף גם זאת תמוה בעיני איך עלה ע"ד לומר פן דא"כ אמאי אם חמץ
הוא ענוש פרת והא בחמץ ע"כ אינו חייב אלא פדרף אכילה פמבואר בתוס' פסחים כ"ה
ע"א ד"ה מה לכה"כ כו' ע"ש והכי מבואר ברמב"ם פ"ה מיסוה"ת ומה שהקשה כ"ת
בתוס' חולין ק"ב ע"א ד"ה ור"י ל"ל כו' שהקשו דדילמא מהכא יליף והלוא התוס' לעיל
ק"א ע"ב בד"ה ת"ל שבת היא כו' הקשו על הא דקא' בדרף קי"ד בעלמא קסבר אין
אחע"א וגבי בב"ח שאני דגלי קרא והקשה דאמאי לא יליף בעלמא מבב"ח ות"ל דבב"ח
חידוש הוא ולא ילפיון מייני' וא"כ מאי הקשו פאן הרי גם אבמ"ה חידוש הוא פמבואר
ס"פ ג"ה וא"כ היכי גילף מייני' בעלמא לפענ"ד לק"מ דאם אבמ"ה הוי חידוש משום
דגידין ועצמות מצטרפין לכזית א"כ גם ג"ה הוי חידוש דעץ הוא והתורה אסרתו וע'
פמ"ג סי' ס"ה במש"ז סק"ד וא"כ שפיר הקשו התוס' דדילמא יליף ר"י ג"ה מאבמה"ח.

ואתו הסליחה אשר לא מלאתי בקשתי להשיב לו על כל פרטי דבריו יען הנני טרוד מאד
להשיב לשואלי דבר ה' זו הלכה הנחוץ למעשה דברי הדור"ש באהבה: סי' פ בעזה"י
יום ו' עש"ק ט"ו לירח אלול תרל"ז לפ"ק סערעט פתקוע שופר יחזק לחיים בספר.

פבד ש"ב יד"נ הרב החרף ובקי חה"ש איש תמודות כש"ת מוה' יהושע העשיל
וואללערשטיין נ"י מכתבו עם פלפולו היקר הגיעני והנני לתשובתו בדבר מה שכתב
פבדו לתרץ קושני' התוס' חצונות הובא בשעה"מ פ"ה מה' אישות בהא דאיבעיא להו
פבכורות י"א הפודה פ"ח של חבירו אם פדיונו לפודה או פדיונו לפעלים אליבא דר"ש

לא תיבְעֵי לָךְ פִּינּוֹן דְאָמַר מוֹתֵר בְּהִנָּאָה מְמוֹנָא דְבְעֵלִים הוּא כִּי תִיבְעֵי אֲלִיבָא דַר"י דְאָמַר
אֲסוּר בְּהִנָּאָה לְהַקְדֵּשׁ מְדַמֵּי לִי וְרַחֲמֵנָא אָמַר וְנִתְּנָן הַפְסָרָה וְקָם לּוֹ א"ד פִּינּוֹן דְקִנְיָ לְהוּ בְּבִינֵי
וּבִינֵי ל"ד לְהַקְדֵּשׁ וְהַקְשׁוּ הַתּוֹס' הַנ"ל הָא פֶּל הַקְדֵּשׁ נָמִי אִיכָא דְבִינֵי בִינֵי דְהָא אָמַרִּינוּ
בְעֵלְמָא הַקְדֵּשׁ שְׁנָה מְנָה שְׁחַלְלוּ עַל שׁו"פ מְחֻלְלָל.

וְכַתֵּב מְעַלְתוּ לִינִישָׁב עֲפִי"ד הַט"א בְּמַגִּילָה דְהָא דְבְעֵלִים יְכוּלִים לְחַלְלוּ עַל שׁו"פ הוּא
מְטַעַם דְבִידּוֹ לִיתְשַׁל עַל הַהַקְדֵּשׁ וְהִיכִי שְׂבָא לִיד גִּזְבָּר דַּא"א בְּשִׂאלָה אִינוּ יְכוּל לְחַלְלָ
שׁו"מ עַל שׁו"פ וַא"כ קַא' הַש"ס שְׁפִיר דַּל"ד לְהַקְדֵּשׁ שְׂבָא לִיד גִּזְבָּר דְלִיכָא בִינֵי וּבִינֵי
עַכ"ד.

הִנֵּה ס' ט"א אִינוּ פְעַת ת"י אַף פֶּסְבָּרָא הַלְזוּ רְאִיתִי בַאס"ז ב"מ נ"ז ע"א בְּשֵׁם הַר' אֶלְחָנָן
רַק דְהוּא פְתַב שְׁם דְאָף דַּא' דַּל"א הַקְדֵּשׁ שׁו"מ שְׁחַלְלוּ עַל שׁו"פ מְחֻלְלָל רַק בְּדִיעֵבַד וְלֹא
לְכַתְחֵלָה הוּא דוֹקָא פְשִׁפְכָר בָּא לִיד גִּזְבָּר אָבָל קוֹדֵם שְׂבָא לִיד גִּזְבָּר פִּינּוֹן דְאָפְשָׁר לּוֹ
לִישְׂאֵל עֲלִיו מְחַלְלָ אִפִּי לְכַתְחֵלָה שׁו"מ עַל שׁו"פ ע"ש אָכֵן מַה שְׁהִבִּיא פְכוּדוֹ בְּשֵׁם הַט"א
דְלֹא חָר שְׂבָא לִיד גִּזְבָּר לִיתָא לְהָא דְשְׂמוּאֵל וְאַפְי' בְּדִיעֵבַד אִינוּ מְחֻלְלָ לְפַעַנ"ד יֵשׁ לְפַקְפַּק
בְּזָה טוֹבָא וְלֹא מְשַׁמַּע הָכִי מַכ"ד בְּש"ס א' מְדַבְרֵי הַש"ס ב"מ בְּהָא דְקַא' שְׁם בְּהַקְדֵּשׁוֹת
לִיכָא אִפִּי בִיטוּל מְקַח מְשׁוּם דְשְׂמוּאֵל דְאָמַר הַקְדֵּשׁ שׁו"מ שְׁחַלְלוּ עַל שׁו"פ מְחֻלְלָ וּפְרִיף
מְהָא דַתְנּוֹן אִם הִי קוֹדֵשׁ בַּע"מ יִצָּא לְחֻלְלִין וְצָרִיף לַעֲשׂוֹת לּוֹ דְמִים וְאִי כַד' הַט"א לִישְׁנֵי
דְהֵתֵם מִיִּנְיָ בְּהַקְדֵּשׁ שְׂבָא לִיד גִּזְבָּר דַּל"מ חִילּוּל שׁו"מ עַל שׁו"פ לְכָף צָרִיף לַעֲשׂוֹת לּוֹ
דְמִים.

גַּם מְש"ס עֲרַכִּין כ"ט ע"א הֵהוּא גְבָרָא דְאָחַר מִינְהוּ לְנַכְסֵי בְּפִנּוּמְבִדִיתָא אַתָּא לְקַמְי' דַּר"י
א"ל זִיל שְׁקוּל ד' זוּזֵי וְשְׁדִינְהוּ בְּנִהְרָא וְלִישְׁתְּרֵי לָךְ כּו' פְּמַאן כְּשְׂמוּאֵל דְאָמַר הַקְדֵּשׁ
שׁו"מ שְׁחַלְלוּ עַל שׁו"פ מְחֻלְלָל כּו' וְקִשְׂהָ אַמְאֵי לֹא נִתְּנָן לּוֹ ר"י עֲצָה שְׂיִשְׂאֵל עַל הַקְדֵּשׁוֹ
וַע"כ דְמִיִּנְיָ בְּמָטָא לִיד גִּזְבָּר וַאֲע"ג דְמִיִּנְיָ בְּמַקְרָקֵי ע"כ מִיִּנְיָ שְׁהַחְזִיק בְּהוֹן גִּזְבָּר
א"כ חֲזִינָן דְאָפ"ה חִילּוּל מוֹעִיל וְכֵן בְּמַעֲלָה י"ד ע"ב דְפְרִיף שְׁם לִיחֵלָה לְמוֹתֵר הַקְטָנוֹת
עַל הַבְּנִין שְׁהִי בּוֹנִין בְּחוּל וּמְשַׁנֵּי דְלִיכָא בְּנִין כְּשִׁיעוּר מְעוֹת וּפְרִיף וְהָאֵמַר שְׂמוּאֵל הַקְדֵּשׁ
שׁו"מ שְׁחַלְלוּ עַל שׁו"פ מְחֻלְלָל וְלַד' הַט"א קִשְׂהָ הָא הֵתֵם כְּבָר בָּא לִיד גִּזְבָּר וְאַפ"ה מְהַנֵּי
חִילּוּל שׁו"מ עַל שׁו"פ וְגַם בְּלֹא"ה הָא לִיכָא הֵתֵם שְׂאֵלָה דְאִין הַבְעֵלִים מְבִנְרִין וְכ"נ מַד'
הַתּוֹס' ב"מ נ"ד ע"א שְׁהַקְשׁוּ שְׁם בְּהִיָּא דְמִיבְעֵי לָן אִי חוֹמֶשׁ מְעַכָּב אוֹ אִינוּ מְעַכָּב
וְהַקְשׁוּ דְהָא אִפִּי שׁו"מ שְׁחַלְלוּ עַל שׁו"פ מְחֻלְלָל [וַע' בְּתוֹס' ר"ה ל"א ע"ב שְׁכ' שְׁם
דְבְמַעֲשָׂר ל"ש דִּין זֶה אָמְנָם בְּשֵׁם הַשְׂאֵלְתוֹת כְּתִבּוּ שְׁם דְגַם בְּמַעֲשָׂר שְׁיִיף הֵהוּא דִינָא וַע'
בְּתוֹס' בְּכוֹרוֹת ל' ע"א ד"ה בְּאַתְרֵי דַר"י שְׁכְתָבוּ בְּפִשְׁטוֹת דְגַם בְּמַע"ש שְׁיִיף דִּין זֶה וַע'
בְּתו"י יוֹמָא ט' וַע' בִּירוּשְׁלַמֵי פ"ק דְסִנְהֶדְרִין דְמְבִנְוָר שְׁם דְלָמ"ד מַעֲשָׂר מְמוֹן הַדְיוֹט א"י
לְחַלְלָ רַק כְּפִי שְׁיוּי וַע' בְּקִצּוּה"ח ס' ס"א] וְלִסְבְּרַת הַט"א לָא הָנִי מְקַשִּׁין מִיַּדִּי דְאַכְתִּי
מִיבְעֵיָא לָן בְּאִם כְּבָר בָּא לִיד גִּזְבָּר דְאָז אִינוּ מְחֻלְלָ שׁו"מ עַל שׁו"פ א"י דְבְדִיעֵבַד עַכ"פ
מְהַנֵּי וְשְׁפִיר הַקְשׁוּ עַל מַאי דְמִיבְעֵי אִי חוֹמֶשׁ מְעַכָּב הָא בְּדִיעֵבַד עַכ"פ מְהַנֵּי גַם חִילּוּל
שׁו"מ עַל שׁו"פ וְנוֹכַח לּוֹמַר דְהֵתֵם אִפִּי לְכַתְחֵלָה יוֹעִיל חִילּוּל שׁו"מ עַל שׁו"פ דְהָא בְּאַמַּת
אִיסוּר הַקְדֵּשׁ נִפְקַע בְּחִילּוּל שׁו"פ בְּכ"ע רַק דְרַבְּנָן גְּזָרוּ לְכַתְחֵלָה מְשׁוּם פְּסִידָא דְהַקְדֵּשׁ
וְהַתִּיבְנַח בְּהַקְדֵּשׁ מִשְׂא"כ הֵתֵם קְאִי לְעִנְיָן מַע"ש ל"ש הַפְסָד שְׁהָרִי כְּמָה שְׁיִתְּנָן לֹא יִהְיֶה

רק הוא לבדו דהלא כמה שימתן יאכל הפל בירושלים ואין בו אלא מצנות פדני' שלא יאכלנו בגבולין בלא פדיון ע' ערכין כ"ז ע"ב ולענין זה הא מהני אפילו לכתחלה כדמצינו בהקדש דהי' מועיל גם לכתחלה אי לאו פסידא דהקדש וצ"ע ברמב"ם פ"ב מה' מע"ש ה' ב' ע"ש] וכ"נ מפסחים י"ג ע"ב בתוס' שם שפ"ה הא דפריה בלחמי תודה ונפרקינהו היינו שנה מנה על שו"פ ולישני בקא ליד גזבר דל"מ וע"כ דפשיט' להו בדיעבד מהני בכ"ע ודכי מוכח מד' התוס' תמורה כ"ז ע"ב ד"ה לא אמרו שהקשו שם מסנהדרין פ"ח גבי צנורא של הקדש צריה עשרה בנ"א לפדותו ולמה לא תי' דהתם מיירי ג"כ בהקדש שלו רק משום שפבר בא ליד גזבר ל"מ פחות משני' וכ"נ מתוס' חולין קל"ה ע"א שכ' שם בהא דפריה דליפרק וליתב לי' ומרויח שיכול לפדות בשו"פ ודרי היכי שבא ליד גזבר ל"מ אע"כ דדיעבד עכ"פ מהני ושרי התם לכתחלה פדי לקיים מצנות ראשית הגז ודכי מבנאר באס"ז ב"מכ"ו בשם הרשב"א וסברת התוס' במנחות ע"א ע"ב שחילקו בין בעלים לאחר לענין לפדות שו"מ על שו"פ מבנאר בתוס' שם שהוא מטעם דאחר לא יוכל לפדות שו"מ על שו"פ דאין סברא שיוכל כל א' לפדות הקדש של חבירו שו"מ על שו"פ ויקחנו לעצמו משא"כ הבעלים הלא הי' בידם שלא להקדיש כלל שעל פנ אף שפבר הקדישו יכולים לחלל שו"מ על שו"פ דל"ש לומר דעושים סחורה לעצמן בדבר דהלא מי הכריחם להקדש.

אבל איש אחר ל"ש לומר שיעשה לו סחורה בהקדש. ורק לסברת הר' אלקנה הג"ל בשלא בא ליד גזבר יוכל גם לכתחלה לחלל שו"מ על שו"פ מיגז דא"ב מיתשל עלה: והנה לו יתיבא לי' דסברא זו ניתנת להאמר דבבא ליד גזבר אפילו בדיעבד אינו מחולק שו"מ על שו"פ אפתי לא מתיישבת בהא קושני' התוס' חיצוניות הג"ל דעכ"פ קשי' מאי קא' הש"ס א"ד פיון דקני להו ביני ביני ל"ד להקדש הלא אפתי איכא למילף מהקדש שלא בא ליד גזבר עדיין פגון שהפרישו ואמר ה"ז להקדש ובא אחר ופדאו דנדאי גם ככה"ג שיני' הפדיון לפודה אע"ג דאז אית לי' לבעלים זכני' דביני ביני דיוכל לחלל שו"מ על שו"פ ומצאתי בחי' הר"ט אלגזי על ה' בכורות להרמב"ן פרק ראשון שעמד ע"ד התוס' חיצוניות הג"ל כמה שהקשו ונהא גם בהקדש איכא ביני ביני הא שמואל רק בדיעבד קאמר וא"כ ל"ד פדיון פ"ח להקדש דבפ"ח ביז הבעלים לפדותו בשה לכתחלה ולזכות במאי דביני ביני מש"ה מסתבר דלאו כל פמיני' דפודה להפקיע זכותו משא"כ בהקדש דאין ביז הבעלים לפדותו בפחות משני' לכתחלה ואם הפודה עבר ופדאו בפחות לא הפסיד לבעלים פלום פיון דאין ביזם לכתחלה לפדות בפחות והפודה שעבר סברא הוא דאיהו זכה בהוא טופינא ותי' דכוננת התוס' חיצוניות בקושני' עפ"ד הר"א שהבאתי דהיכי דלא בא ליד גזבר אפילו לכתחלה יכולים הבעלים לפדותו בפחות משני' וא"כ שפיר הקשו דפדיון פ"ח דמי להקדש שלא בא ליד גזבר דג"כ איכא דביני ביני דביז הבעלים לפדותו לכתחלה אמנם בגוף תמיהת הריט"א שתמה על קושני' התו"ח הג"ל דהא לכתחלה אסור לחלל שו"מ על שו"פ וא"כ לית להו לבעלים זכות דביני ביני נראה דאין זה קושני' כ"כ עפ"ד רש"י ז"ל בחולין ד' ע"ב שכ' דאף דלכתחלה אסור ליהנות מ"מ פיון דדיעבד הנאתו מותרת מיקרי בר דמים ע"ש ונהי דהתוס' שם חולקים עליו מ"מ אין זה תימה אם התו"ח עומדים בשי' רש"י ז"ל וא"כ פיון דדיעבד מחולק מיקרי דמים אצל הבעלים.

ונדחה בזה ג"כ מה שתמה אח"ז על התוס' רי"ד בקידושין שכ' בקידוש בְּהַקְדָּשׁ בְּמִזִּיד
אף דיכולה לחלל שו"מ על שו"פ כו' ות"ע הא לכתחלה אסור ע"ש והנה הריט"א שם
מביא ד' התוס' רי"ד בקידושין בְּהָא דבפ"ח אינה מקודשת שכ' ואעפ"י שְׁהֵאֵשָׁה יְכוּלָה
לפדותו בְּשָׂה וְלִהְיוֹת מוֹתֶרֶת בּוֹ אַעפ"י כ"ז שְׁלֹא פְדָאתוּ הָוֵי א"ה וְנִמְצָא שְׁלֹא נִתַּן לָהּ
פְלוּם כּו' וע"ז תמה דְּהָא אפ"י לר"י דא' פ"ח אסור בְּהִנָּאָה אֲמַרִּינַן בְּבִכּוּרוֹת דָּאם קִדְשָׁה
בּוֹ מְקוּדָּשָׁת בְּהָדָּ דְּבִינֵי בִינֵי כּו' ע"ש וְאֲנֹכִי בְּעָנְיִי אֵינִי רוֹאֶה בְּזָה תְּמִיל כ"כ דְּהָא לְלִישְׁנָא
בְּתָרָא בְּבִכּוּרוֹת ט' ע"ב דקא' דר"י ור"ש בְּקָרָא דְּנֹלָא תְּגִזּוּ בְּכוֹר צֹאנָה פְּלִיגִי וְלֹא
אַצְטְרִיף לְמִימַר לְהֵאֵי לִישְׁנָא דר"י כדר"א דא' אֵשָׁה יוֹדַעַת שְׂאִין מַע"ש מִתְחַלֵּל ע"י כּו'
וא"כ לְלִישׁוֹן זֶה לֹא מְיֻקְדָּשָׁא לר"י בְּהָדָּ דְּבִינֵי בִינֵי וּבְאַמַּת פְּשֻטָּא דְּהַש"ס בְּקִדּוּשֵׁינָן נ"ז
ע"ב דא' על הַמְשָׁנָה דְּהַמְקֻדָּשׁ בַּפ"ח אֵינָה מְקוּדָּשָׁת נִימָא מִתְּנִיתִין דְּלֹא פְר"ש מִשְׁמַע
דְּכֵר"י שְׁפִיר אֲתִי וּבְכ"ע אֵינָה מְקוּדָּשָׁת וְע"כ דְּהַש"ס אֲזִיל לל"ב דְּבִכּוּרוֹת שָׁם וְכֵן
מְבֹאָר בַּפְּנ"י שָׁם וּבְחֻמֵּי הַגְּדִיל הַתִּימָה עַל הַתּוֹס' רי"ד: וְהֵנָּה בְּשַׁע"מ הַנ"ל רְאִיתִי
שְׁמַבִּיא שָׁם קְוֹשְׁי' עַל הָא דא' בְּבִכּוּרוֹת י' ע"ב אֵיכָּא דְּמִתְּנֵי לָהּ לְהָא דר"נ אֵהָא הַמְקֻדָּשׁ
בַּפ"ח אֵינָה מְקוּדָּשָׁת לִימָא מִתְּנִיתִין לֹא ר"י וְלֹא ר"ש אֵי ר"ש תִּיקְדָּשׁ בְּכֹלּוֹ אֵי ר"י
תִּיקְדָּשׁ בְּמֵאֵי דְּבִינֵי וּבִינֵי וּמִשְׁנֵי אֲמַר רַבָּה בַר אֲבוּהֵי אר"נ לְעוֹלָם ר"י וְכִגוֹן שְׂאִינּוּ שְׁנָה
אֵלָּא שְׁקַל וְהַקְשָׁה לַפִּי"ד הַתּוֹס' בְּקִדּוּשֵׁינָן נ"ו שְׁהַקְשָׁה בְּמִשְׁנָה שָׁם הַמְקֻדָּשׁ בְּעַרְלָה כּו'
אֵינָה מְקוּדָּשָׁת הָא יְכוּלָה לִיקְהוֹת שְׁלֹכְד"ה וְתִי בְּתִי הַב' דְּכִינּוֹן שְׂאִיֵּהי סְבוּרָה לִיקְהוֹת
דְּרָף הִנָּאֲתוּ וְאִינּוּ כֵּן הָוֵי קִידוּשֵׁי טְעוֹת וּלְפִי"ז מ"פ תִּיקְדָּשׁ בְּמֵאֵי דְּבִינֵי בִינֵי הָא הָוֵי
קִידוּשֵׁי טְעוֹת דְּסְבוּרָה לִיקְהוֹת בְּחִמּוֹר זֶה בְּלֵי פְדִיּוֹן שְׁהָרִי אֵינָה יוֹדַעַת דַּפ"ח הוּא זֶה.

וְהֵנָּה לְכֹאֲוָרָה אֵין הַקְוֹשְׁי' חֲזוּקָה כ"כ דְּהָא אֵיכָּא לְתַרְצֵי כְּתִי הָא' שֶׁל הַתּוֹס' שָׁם דְּמִיִּירֵי
דְּלִיכָּא שׁו"פ אֵלָּא כד"ה וא"כ מִיִּירֵי שְׁפִיר מִתְּנִיתִין בְּשִׂידְעָה שְׁהִיא א"ה אֲמַנְם יֵשׁ לְחֻזַּק
הַקְוֹשְׁי' דְּהֵנָּה לְכֹאֲוָרָה צְרִיף לְהַבִּין דְּבִרֵי הַתּוֹס' מִנ"ל דְּהַמְשָׁנָה מִיִּירֵי כְּגוֹן שְׂאִינָה יוֹדַעַת
שְׁהִיא א"ה הֵלֵא סְתָמָא קְתַנִּי וְהִי לְהֵם לְעַמּוּד בְּתִירוּצִים הָא' דְּמִיִּירֵי דְּלִיכ' שׁו"פ אֵלָּא
כד"ה וְלֹא לְהוֹצִיא הַמְשָׁנָה מִמִּשְׁמַעוֹתָהּ וְנִרְאָה מִשׁוּם דְּהָוֵי קִשִׁי לְהוּ הָא אֵף שְׁבַפְּנִינוּ
אִינוּ שׁו"פ בְּשִׁלְכַד"ה מ"מ נִימָא שְׁמָא שׁו"פ בְּמִדֵּי בְּשִׁלְכַד"ה וְהִי"ל בְּהַתְקַדָּשׁ מְסַפֵּק.

אֲמַנְם הָא מְבֹאָר בְּסִפְרֵי הַמְקֻנָּה בְּקִדּוּשֵׁינָן י"ב ע"א דְּהָא דְּחִיִּישֵׁינָן שְׁמָא שׁו"פ בְּמִדֵּי הוּא
דוּק' בְּשִׁהֵאֵשָׁה יוֹדַעַת שְׂאִינּוּ שׁו"פ וּמִתְרַצִּית לְהַתְקַדָּשׁ בּוֹ. אֲבָל כְּשִׂאֵינָה יוֹדַעַת שְׂאִינּוּ
שׁו"פ וְלֹא יָדַעִין אֵי נִתְרַצִּית ל"מ מֵהַ שְׁשׁוּה פְּרוּטָה בְּמִדֵּי ע"ש וא"כ הָא דְּתִי הַתּוֹס'
דְּמִיִּירֵי דְּלִיכָּא שׁו"פ ע"כ מִיִּירֵי בְּאֵינָה יוֹדַעַת שְׁהוּא א"ה א"כ לֹא יָדַעָה שְׂאִינּוּ שׁו"פ
בְּכד"ה א"כ אֵף שְׁשׁו"פ בְּמִדֵּי שְׁלֹכְד"ה ל"מ פְּנ"ל וא"כ גַּם לְתִי הָא' ע"כ מִיִּירֵי שְׁלֹא
יָדַעָה שְׁהִיא א"ה וְעז"כ שְׁפִיר דְּכִינּוֹן דְּגַם לְתִי זֶה ע"כ מִיִּירֵי בְּשִׁלְכַד"ה יָדַעָה שְׁהוּא א"ה א"כ
אֵף בְּשׁו"פ שְׁלֹכְד"ה ג"כ אֵינָה מְקוּדָּשָׁת מִשׁוּם דְּהָוֵי קִידוּשֵׁי טְעוֹת וא"כ עַפ"י"ז נִתְחַזַּק
הַקְוֹשְׁי' הַנ"ל דְּהָא לְשִׁנֵּי הַתִּירוּצִים ע"כ מִיִּירֵי הַמְשָׁנָה שְׁלֹא יָדַעָה שְׁהוּא א"ה וא"כ מ"פ
תִּקְדוּשׁ בְּמֵאֵי דְּבִינֵי בִינֵי הָא כִּינּוֹן שְׁסְבוּרָה לִיקְהוֹת מְכֹלּוֹ הָוֵי קִידוּשֵׁי טְעוֹת.

וְמָה שְׁנִלְפַעַנ"ד בְּיָשׁוּב קְוֹשְׁי' זֶה הוּא דְּהֵנָּה בְּאַמַּת צְרִיף לְהַבִּין הָא דְּמִשְׁנֵי הֵתָם בְּבִכּוּרוֹת
עַל הָדָּ פִּירְכָּא דְּתִיקְדָּשׁ בִּינֵי בִינֵי דְּמִיִּירֵי כְּשִׂאֵינּוּ שְׁנָה אֵלָּא שְׁקַל אֲפַתִּי קִשָׁה הִי"ל לְהִיּוֹת
מְקוּדָּשָׁת מְסַפֵּק שְׁמָא שְׁנָה פְּרוּטָה יוֹתֵר מְשָׁקַל בְּמִדֵּי וְתִתְקַדָּשׁ בְּמֵאֵי דְּבִינֵי בִינֵי וְע"כ

דאזיל אליב' דר"ח דל"ל דשמואל ולא חנייש שמו שו"פ במדי ולכאורה איך יתרו דלא פהלקת דברי באמת קיי"ל פשמואל דחניישו שמו שו"פ במדי אולם הדבר נכון להצעתנו הנ"ל דהא באמת קשה הקושל' הנ"ל איך תתקדש במאי דביני ביני הא פיון שאיהי סבורה ליהנות בכולו הוי קידושי טעות ועכצ"ל לפי דברינו הנ"ל שהסברנו דהא דמתרצי התוס' בקידושין דמיירי בלא ידעה שהוא א"ה משום הקושל' דא"כ היתה יכולה להתקדש במה שתוכל ליהנות שלכד"ה ולכאורה הא יש לנו תי' הא' שבתוס' הנ"ל דליפא שו"פ בשלכד"ה וע"כ משום דאפתי קשה שמו במדי שו"פ שלכד"ה וע"כ בלא ידעה פנ"ל.

אמנם לר"ח דל"ל שמו שו"פ במדי הא ל"צ לדחוקי לאוקמי מתניתין בשלא ידעה שתאי א"ה ושפיר מוקמי בידעה שהיא א"ה ולכך פריה בבכורות שם תקדוש במאי דביני ביני אליב' דר"ח דלדידן' הא ל"ה קידוש טעות כיון דאליב' מיירי מתניתין שפיר בידעת שהיא א"ה וא"כ לפי"ז משני שפיר בשאינו שנה אלא שקל ואי דשמו שנה פרוטה יותר במדי ז"א דמשני מפי' אליב' דשמואל הא ל"ק הא דתיקדש במאי דביני ביני פיון דלדידן' הא ע"כ מוקמי מתניתין בשלא ידעה שהיא א"ה א"כ הוי קידושי טעות פנ"ל וע"כ דהקושל' היא לר"ח דל"ל דשמואל א"כ שפיר משני בשאינו שנה אלא שקל פיון דלדידן' לית ל' הך חששא דשמו שנה יותר במדי ומינושב הפל ע"נ בעזה"י: ועפ"י דברי התוס' קידושין הנ"ל אמרתי לבאר דברי התוס' בע"ז ס"ב ע"א מ"ט שפירו אסור אי לימא הואיל ויי"נ אסור בהנאה שפירו נמי אסור הרי ערלה וכה"כ דאסורין בהנאה ותנו מכרו וקידוש בדמיהו מקודשת אלא הואיל ותופס את דמיו כע"א כו' וכ' בתוס' ד"ה והתנו ונ"ל תימה לפמ"ש בקונטרס לעיל כר"י דונק' לקדש אשה התיירו אבל לאתהנויי מינייהו אסור מדרבנן אבל לאינש אחרניא שרי אותן מעות כו' מאי קא פריה הא דקא אסור במתניתין הי"ד לפועל ואסורין הן כמו למוכר דוקא וי"ל דאסור דמתניתין משמע לכ"ע מיהו תימה מה קא פריה שאני התם דהיינו בדיעבד פדמוכח בגדרים פ' השותפין אבל לכתחלה אסור ומתניתין לכתחלה איירי ע"כ ולכאורה דברי התוס' האלה קשים להולמן הלא די להם בתירוץ על קשי' ראשונה דאסור דמתניתין משמע לכ"ע והתם בערלה וכה"כ אינו אסור רק למחליף וכבר תמה עליהם במשנה למלך פ"ה מה' אישות ולד' התוס' הנ"ל יתיישב שפיר עם דברי א"ה הגאון בנתה"מ סי' רל"ד שכתב דבאכל אסור דרבנן בשוגג א"צ שום פפירה וכאלו לא עבר דמי מדא' בעירובין מ"ז דרבנן עבדינן עובדא ונהדר מיתבינן תיובת' ואילו הי' נענש על השוגג האיהי' מניחין לו לעבור ולקבל עונש א"ו דאינו נענש כלל על השוגג באסור דרבנן [ונוכל לומר דזהו פונת הטור שהובא במג"א סי' תל"ד סק"ה במה שחילק שם בלא ידע שיש חמץ בביתו בין ביטלו ללא ביטלו והיינו משום דבביטלו הא אינו רק דרבנן ואין צריה פפירה וע' בש"ף יו"ד סי' שע"ב סק"ג ובמק"א פתבתי לתרוץ בזה דברי הרמב"ם פ"ב מה' סוטה ה' ח' כל איש שבה ביאה אסורה מימיו אחר שהגדיל אין המים המאריין בודקין את אשתו ואפ"י בא על ארוסתו בבית חמו שמואל מדברי סופרים אין המים בודקין את אשתו שנה' ונקה האיש מעון כו' והראב"ד בהשגות פתב שהיא דלא פהלקתא משמעטא דריש ארוסה ושומרת יבם וע' בכ"מ מה שהעמיס בכונתו וע' במשנה למלך מה שתמה עליו בזה ובאמת פונת הראב"ד ז"ל הוא דלדברי הרמב"ם ז"ל קשה על המשנה שם ל"ל למיהב

טעמא דארוסה אינה שותת משום דכתיב תחת אישה תיפוק לי' דלא קדמה שכיבת בעל ואי דבא עלי ארוס בבית אבי א"כ אינו מנוקה מעון וכ"כ באור חדש בקידושין כ"ג ע"ב שם.

ולפענ"ד לתרץ ד' הרמב"ם עפ"י ד' הנתה"מ ה"ל דבאיסור דרבנן בשוגג א"צ שום כפרה לפי"ז יהי נכון דאף דכתבו התוס' בקידושין שם ד"ה ונקה דגם בביאת שוגג הוי אינו מנוקה מעון היכי שידע בשעת השקאה שעבר מקודם בשוגג ע"ש ה"ד בביאה שאסורה מדאוריית' דכיון דאף שוגג צריך כפרה הוי אינו מנוקה מעון משא"כ התם במשנה שפיר אצטריך למעוטי מתחת אישה היכי שבא עלי הארוס בבית אבי בשוגג דקדמה שכיבת בעל ואי דבלא"ה הא אינו מנוקה מעון ז"א דכיון דארוסתו בבית חמיו אינו אסור אלא מדרבנן א"כ בשוגג הוי פאלו לא עבר כנ"ל והוי שפיר מנוקה מעון].

ולפי"ז יתבאר שפיר ד' התוס' דאי נימא דדיעבד מותר החליפין ע"כ דהא דלכתחלה אסור היא רק דרבנן מדאוריית' אין לחלק בין לכתחלה לדיעבד כמ"ש התוס' בגיטין ג' ע"א ד"ה וכי לא בעי וא"כ לפי"ד התוס' ה"ל ע"כ מיירי המשנה שם שהאשה לא ידעה שהיא א"ה דאל"ה הא תוכל ליהנות בשלכד"ה וא"כ פיון שהיא אינה יודעת שהיא א"ה א"כ אי דייעבד תהי הנאתה מותרת אף דלכתחלה אסור מ"מ הא איהי אינה יודעת שהיא א"ה והוא אינו מחויב להגיד לה פיון דבאיסור דרבנן בשוגג ליפא שום עבירה כנ"ל א"כ שפיר תוכל ליהנות המנו וא"כ ל"ק מהא דמכרן וקידש בדמיהו מקודשת: ובאופן היותר מורנוח אפשר לומר בבבאור דברי התוס' ה"ל דהנה ראיתי במפורשים שכתבו דע"כ ע"ז גופה לא פריך הש"ס דלמה ביי"נ אסור לכ"ע ובשאר א"ה אינו אסור רק למחליף דזה הוי ידע המקשן דיי"נ חמירא לעגנון זה כע"ז דכתיב בי' לא ידבק בידך מאומה וכ"מ בתוס' ד"ה מ"ט שצ"ט אסור] וכ"ע אסירי ליהנות מחליפיהו משא"כ התם קנס חכמים היא ולא קנסו רק למחליף וע"כ דכונת המקשן הוא דלמה בערלה וכלאי הפגם דייעבד מכרן וקידש בדמיהו מקודשת והכא אסור אפי' דייעבד ולכך הקשו שפיר דילמ' שצ"ט אסור דמתניתין ג"כ אינו רק לכתחלה אמנם קשה לי לכאורה דהא התוס' בקידושין הקשו דאמאי לא קחשיב שם במשנה ג"כ ע"ז ות' משום דלא שייך למיתני בי' מכרן וקידש בדמיהו מקודשת שהרי ע"ז תופסת דמי' ולפי"ז מאי הקשו התו' פאן על פירכת הגמ' דילמ' שצ"ט אסור דמתניתין היינו לכתחלה נימ' דהכי פונת המקשן הרי ערלה וכה"כ דאסורין בהנאה ותנן מכרן וקידש בדמיהו מקודשת ואי נימא דשצ"ט אסור הוא רק לכתחלה א"כ הדרא קושית התוס' ה"ל לזנפתה ליתני ג"כ ע"ז ויי"נ ושייך למיתני בי' שפיר מכרן וקידש בדמיהו מקודשת.

והנלפענ"ד בישוב קושיא זו ונבין ג"כ המשנה דברי התוס' ה"ל לשהוכרחו מקודם לכתוב קושיתם ותירוץם הא' נאס"פ להקשות קושיתם השני' דהנה כבר הבאתי קושית התוס' דקידושין ה"ל וכן הקשו התם בע"ז בדיבור שאח"ז אמאי אינה מקודשת הא תוכל ליהנות שלכד"ה ות' בת' הא' דמיירי דלית ביה שו"פ בשלכד"ה ולכאורה קשה כנ"ל עכ"פ תהי מקודשת מספק דניחוש שמא שו"פ בשלכד"ה במדי.

אולם הדבר נכון דהנה המפרשים פתבו הטעם דמהני אי שו"פ במק"א אע"ג דאין להקדש אלא מקומו ושעתו היינו משום דהא דבעי' שו"פ בקידושי אשה הוא מב' טעמים א' דבעינו פספ דילפינו קיחה קיחה משד"ע ופחות משו"פ לא מיקרי פספ.

ב' דאין אשה מקניא נפשה בפחות משו"פ ולפי"ז א"ש דמקודשת אי שו"פ במק"א דכיון ששנה פרוטה במדי הוי פספ מדאורי' ע' בפנ"י ואי דאשה בפחות משו"פ לא מקניא נפשה פיון דפשוטה ידה וקבלה קידושין ל"ש טעם זה פמבואר בקידושין י"א.

ולפי"ז מיושב ע"נ הקושיא הנ"ל דהא אמרי' בש"ס שם דהא דאי פשוטה ידה וקבלה קידושין ל"ש טעם דלא מקניא נפשה היינו פשקבלה בעצמה הקידושין אבל ע"י שליח לא [נהא דאי שם קידשה בלידה אינו לפי ההלכה פמבואר במקנה ובמפרשים שם וגם האיה שייך לומר בזה שקידשה בלידה דמאי נ"מ בשלמא במטבע ובשאר דבר דבאמת אינו שו"פ י"ל דבלידה היתה סבורה ששו"פ וביום היתה מכירה שאינו שו"פ משא"כ בדבר שהוא אסור בהנאה דבאמת אי לאו שהוא א"ה הנה שנה הרבה א"כ האיה היתה מכירה ביום] וא"כ נוכל לומר דהמשנה דהמקדש בערלה כו' מייירי בקידשה ע"י שליח דל"ש החשש שפא שו"פ במדי פיון דאין להקדש אלא מקומו ושעתו ואשה בפחות משו"פ לא מקניא נפשה.

אמנם לפי"ז תקשי לכאורה האיה קתני בסיפא מכרו וקידש בדמיהו מקודשת הלא לחד תירוץא בתוס' ב"מ י' ע"ב היכי דאין שלד"ע המעשה בטל א"כ הא כ' רש"י ז"ל דחליפי א"ה אסורין למחליף וא"כ הנה אסור לו לכתחלה לקדש אותה והאיה הי מהני ע"י שליח הא פיון דאשלד"ע המעשה בטל.

אכן באמת לק"מ לפימ"ש הקצוה"ח בסי' ק"ה סק"א דהיכי דהמשלח אינו עושה עבירה ל"א אשלד"ע וא"כ ה"נ שניתן' איה שליח והיא אינה עושה עבירה פיון דחליפי א"ה אינו אסור רק למחליף פנ"ל ואפי' אי נימא דהיכי דיש עבירה במעשה הלזו אמרינו אשלד"ע אפי' אי אין עבירה למשלח ג"כ א"ש לפמ"ש הפמ"א בתשובה ח"א סי' ל"ד לענין כ"מ דארל"ת א"ע לא מהני דזה לא יתכן רק פשאדם א' עושה איסור ואין לחבירו חלק בו או בדבר הנוגע לב' בנ"א ושניהם עושים איסור בזה קנסה רחמנא לבטל מעשיהם משא"כ בנשבע שלא למפור ועבר ומכר דהמוכר לבד עושה איסור והלוקח א"ע איסור פלל א"כ יאמר הלוקח מאי איכפת לי באיסורא דינדך לבטל מקחי שקניתי בהיתר ע"ש.

וכן דן אנכי לענין אשלד"ע דהמעשה בטל היינו היכי דשניהם עושים איסור משא"כ הקא דרק המקדש עושה איסור בכה"ג ל"א דהמעשה בטל ולפי"ז מיושב שפיר ד' התוס' הנ"ל דלא נוכל לומר דכוננת המקשן הי' דליחשבי' בין שאר א"ה לפי"מ שהקדימו דגם המקשן ידע מזה דבע"ז ויי"נ גם לאחרים אסור משום חןמרא דע"ז א"כ לא יכול למיתני מכרו וקידש בדמיהו מקודשת דכיון דע"כ המשנה מייירי בקידושי שליח דאל"ה גם בא"ה גופי' מותר משום דהאשה תוכל ליהנות שלכד"ה [וע' בתוס' ע"ז מ"ח ע"ב ד"ה לא ישב בצלה דלת' הא' גם בע"ז מותר שלכדה"נ לגמרי פשאר א"ה וע' מ"ל פ"ה מיסוה"ת] ואי דכיון דאין האשה עושה איסור ל"ש לומר דהמעשה בטל ז"א דהא פבר הקדימו התוס' דזה ידע המקשן דבע"ז לכתחלה אסור לכ"ע וא"כ גם האשה עושה

איסור ולא יוכל למיתני מקרן וקידוש בדמיהן מקודשת משום דאשד"ע והמעשה בטל ולפי"ז מוכן שפיר המשה ד' התוס' דע"כ הקדומו קושית הא' ותירוץ דשכרו אסור דע"ז משמע גם לאחרים כדי לחזק קושיתם שמקשין אח"כ דילמא רק לכתחלה דאל"ה אין מקום לקושיתם פנ"ל.

ולפי הסברא שפיתנו דהיכי דהדבר תלוי בב' בנ"א ורק א' עושה איסור ל"א דאשד"ע והמעשה בטל ניחא לי לנישב קושית א"ז גאון הגאונים מו"ה יצחק אבד"ק אה"ו זוקללה"ה והובא בספר המקנה בקידושין נ"ב דא' שם על המתניתין דמעשה בה' נשים ובהן ב' אחרות ולקט אדם א' כלפלה של תאנים ושלחו היתה ושל שביעית היתה ואמר הרי כולנו מקודשות לי בכלפלה זו וקיבלה א' מהן ע"י כולן ואמרו חכמים אין אחרות מקודשות וקא' בגמ' שם ש"מ אשה נעשית שליח לחברתה ואפ"י במקום שנעשית לה צרה והקשה זקני הגאון הג"ל לפמ"ש רש"י ותוס' דאיכא איסורא דכתיב לאכלה ולא לסחורה אלא דבדיעבד הקידושין תופסין א"כ לפמ"ש התוס' ב"מ הג"ל דהיכי דאשד"ע המעשה בטל א"כ למה תופסין הקידושין בדיעבד ולהאמור ניחא דהא באמת התוס' בסוגי' ד"ה נמצא ר"ל דאפ"י לכתחלה מותר לקדש בפירות שביעית משום דע"י מצות פו"ר אקילו רבנן ורק דדחו דנוכל לומר דוקא בדיעבד ונראה בטעמא דמילתא משום דהאשה הא אינה מצויה על פו"ר א"כ היא עושה איסור ולפי"ז ממילא ל"ק הקושית הג"ל דא"א לומר דבדיעבד ל"מ הקידושין מטעם אשד"ע פ"י דהאיש הא אינו עושה איסור משום דבשביל מצות פו"ר אקילו רבנן ורק משום לתא דידה פנ"ל א"כ לא נוכל לבטל עי"ז הקידושין פנ"ל: ובדבר מה שתי' התוס' חיצוניות על הקושית הג"ל דדוק' בפעלים יכולים לחלו על שו"פ ולא אחר וכתב ר"מ בשם המפורשים שתמהו ע"ז שדבריהם סתומים דאפתי קשי' אם הפעלים יכולים לחלו על שו"פ א"כ איכ' ביני ביני ויש להם זכות יותר מאחר ואפ"ה יכול האחר לפדות א"כ גם גבי פ"ח נימ' הכי.

הנה בריט"א מבואר פירוש דבריהם דכ"י דאין האחר יכול לפדות בפחות לכתחלה א"כ אינו בכלל הקרא דונתן הפסוק וא"כ י"ל דאפ"י אם פדאו בדיעבד דפדוי הוא לעולם דפדונו לבפעלים פ"י דאית לי' לבפעלים זכות בגו' במאי דביני ביני דאיהו רשאי לפדות לכתחלה בפחות ואיך יפקיע זכותו ע"ש.

ולפענד"ג דכונת התוס' היא דאחר א"י לחלו על שו"פ ואפ"י בדיעבד ל"מ וכונתם הוא פ"י פ"י דאחר א"י לחלו על שו"פ וע"כ מיירי הקרא שפדאו בשו"י ולכ"י שייך לפודה דמהיכי פ"י נימ' שיהי' שייך לבפעלים פ"י דנתן דמי שו"י הוי כאלו לקחו ונהי דהפעלים אית להו פסיד' מ"מ זה הוי דומי' דמבטל פ"י של חבירו דמניעת הריוח לא מיקרי הפסד ונגד זה איכ' רוחא להקדש ול"ד לפ"ח שפדאו חבירו בש"ד דכ"י דאית להו לבפעלים זכות דביני ביני הוי כאלו לקח הריוח מהפעלים לעצמו והנה ראיתי בריט"א שם שפ"ל ב"ה דא' בגמ' שם הגונב פ"ח של חבירו משלם תשלומי כפל שאם אין לו עכשיו יש לו לאחר מכאן והעיר דא"כ בקדשי בדה"ב שלא בא ליד גזבר דביד הפעלים לפדותו לכתחלה על שו"פ ואית לי' זכ"י בגוה למאי דביני ביני ואנן קיי"ל פרבנן דר"ש דגם בקדשים שחיבין באחריות אין משלמין כפל ואמאי לא יהי' בכלל רעהו כמ"ו פ"ח ע"ש.

ולפענד"ג דאין פאן קושני' דהתם בפטר חמור מ"ע היא בתורה פל פט"ח תפדה בשה וקיי"ל מצות פדי' קודמת למצות עריפה וא"כ פיון דעומד לפדות פדוי דמי ותיכי דהוא מצוה אמרינו פל העומד כו' פמבואר במנחות ק"א ע"ב ובתוס' ב"ק ע"ו ובכ"ד משא"כ הקדש בדה"ב הא אין מצוה לפדותו ואמרינו פל זמן שלא פדאו הני הקדש.

ועוד יש להתעורר בזה עפי"מ דקיי"ל דלענין חיוב פפל פעינו שיעשה הגנב קנין פמבואר בב"ק ע"ט ובכ"ד והא מבואר בתוס' בכורות י"ג ע"ב דבהקדש ל"ש משיכה דכל היכא דאית' בי גזא דרחמנ' אית' א"כ לא משכחת פפל בגנב והקר' דרעהו אצטריף לענין שומר בפשגנו מידו וט"ג דהו"א דמתחייב פפל ומשיכה בשומרים ל"ה רק תשנה' דרבנן משא"כ בפ"ח שפיר מתחייב פפל דכיון דיש לו לאחר מפאן מיקרי רעהו ושניף בי"ג"כ קנין משיכה וצל"ע בזה.

דברי ש"ב דור"ש באהבה: סי' פא לק' בראדי בעזה"י יום ה' דר"ח איר תרמ"ב לפ"ק סטריא. ברכות שמים מעל יחולו על ראש פבוד מח' האברה הקריף ושנון זית רענו.

גבון דבר. כש"מ אברהם לענוין נ"י נכד הרה"ג מהרי"א נ"י ראבד"ק הג"ל יצ"ו.

מכתב הגיעני ולרגל הטודות העמוסות עלי לעיפה לא אוכל לבא בארופה ואף למען הפק רצונה ולמלאות בקשתה אשיב לה בקיצור נמרץ: ע"ד אשר נשאלת בש"ץ שהי עובר לפני התיבה ונפסקה אחת מציציות טליתו בין גאולה לתפלה אם צריף להסיר טליתו מעליו או לא: הנה בש"ע א"ח סי' י"ג ס"ג בהג"ה פתב וה"ה אם נפסק א' מן הציציות ומתבייש לישוב בלא טלית דיוכל לקנבשו בלא ברכה מפכ פבוד הבריות ונדקא בשבת דאסור לעשות ציצית אכל בחול כה"ג אסור והובא במג"א שם שפתב בב"י בשם המרדכי דאע"ג דציצית מ"ע דאורייתא ואיסור דאוריית' לא דחינין מפני פבוד הבריות מ"מ שרי בשבת דל"א תורה לא תלבש בגד בלא ציצית אלא מ"ע להטיל בו ציצית וכיון שבשבת א"י להטיל בו ציצית א"ע ופשוט דעכ"פ איסורא דרבנן איפא ולכה לא שרי אלא מפני פבוד הבריות אכל בחול ודאי עובר פל שעה בעשה דהטל בו ציצית פשלוכשו ותדע דאטו פמזונה ומעקה אסור ליפנס לבית שא"ב מזונה אלא פעמוד ועשה קאי ותו לא עכ"ל א"כ נראה מזה דבחול מחויב לפושטו.

אמנם"ל דהרי באמת הקשה המג"א שם דאמאי לא יהי מותר גם בחול הרי אמרינו בברכות כ' ע"א דגם איסור דאורייתא שהוא בשוא"ת נדחה מפני פבוד הבריות וא"כ לפי"ד התוס' ביבמות צ' ע"ב דכשלוכש סדין בלא ציצית מיקרי שוא"ת וא"כ שפיר נדחה מפני פבוד הבריות ותי' לפי"ד התוס' שבועות ל' ע"ב דהא דנדחה איסור דאוריית' בשוא"ת מפני כ"ה אינו רק היכי שהוא גנאי גדול א"כ לישוב בלא טלית הני גנאי קטן ע"ש וא"כ בש"ץ שעומד לפני התיבה נראה דהני גנאי גדול דנהי דמשמע מדברי המג"א שם דרק הפשטת ט"ק ברה"ר הני גנאי גדול ע"ש מ"מ בכה"ג בש"ץ שהוא עומד ומתפלל לפני התיבה בנדאי הני לגבני' גנאי גדול פשיסיר הטלית מעליו וא"כ א"צ לפושטו.

והנה חזינא לש"ב הגאון בעל ישע"ק סי' י"ג שם שתמה ע"ד המרדכי הג"ל שפתב דל"א תורה לא תלבש בגד בלא ציצית כו' מדברי הש"ס מנחות ל"ז ע"ב בהא דפליגי ר'

ישמעאל ורפנון אי ד' ציצית מעפבין זא"ז שארבעטן מצנה א' הן אי אינו מעפבין וקא' הש"ס מאי בינייהו ואמרין לענין בעלת חמש או לענין לצאת בו לרה"ר ואמאי ל"ק בפשיטות אם אין לו רק בגד שא"א להטיל בו יותר מא' אם יש מצנה בלבישתו דאי נימא דכ"א חשוכה מצנה א"כ אף שאין לו יותר מצנה להטיל בו א' עכ"פ ואי נימא שמעפבין אין מצנה להטיל בה א' וכתב שהוא תימה גדולה ומפח זה הוכיח כד' מהר"ש טרויש במרדכי שם דס"ל דאסור ללבוש בגד ד"כ בלא ציצית א"כ נהי דר"י ס"ל דד' מצות הן וא"מ זא"ז אבל פשיטא דאסור ללבוש בגד עד שיטיל בה כל הד' א"כ שפיר קא' מאי בינייהו פ"ן דב"כ וב"כ אסור בלבישה ואם אינו לובש הטלית אינו מחוייב ללבוש ציצית וא"כ אין נ"מ ע"ש ולפענ"ד אין בזה קושיא על המרדכי שכ' שם פ"ן בשם ר"י והוא מוכן עם דברי ר"י שבתוס' יבמות צ' הכ"ל שהקשו שם סדין בציצית היכי הוי שוא"ת דכי מיפסי בטלית דבת חיובא הוא ואין בו ציצית הרי עובר בידים ות' דבשעת עיטוף אפתי לא מחייב עד אחר שנתעטף דכסותה משמע שאתה מכוסה בה כפר ולאחר שנתעטף דמתחייב שוא"ת הוא.

והנה בשו"ת שאגת ארי' ה' ציצית סי' ל"ב תמה ע"ד התוס' דמה בקף דחייבא דציצית הוי אחר העיטוף הרי פ"ן דתחלת העיטוף הי' ע"י מעשה אף שהי' המעשה בהיתר גם השנה' חשוב מעשה כדא' בגזיר י"ז בגזיר שנקנס לביה"ק בשידה תיבה ומגדל וקא חבירו ופרע עלי' את המעזיבה דאם שהא שם חייב אף שהשנה' א"ב מעשה מ"מ פ"ן שפתלת הפניסה הי' ע"י מעשה אף שהי' בהיתר מיחשב גם השנה' פמעשה ע"ש [וע' בתוס' שבועות י"ז ע"א ד"ה א"צ שהי' למלקות וע' מ"ל פ"ג מביאת מקדש שהאריף בענין זה] אמנם באמת הדבר נכון דהרי בריטב"א מפות כ"א ע"ב ובכ"מ פ"י מה' פלאים כ' לענין הא דתנן הי' לבוש פלאים וא"ל אל תלבש אל תלבש חייב עכאו"א ואר"א בגמ' לא פושט ולובש ממש אלא אפי' שהא כדי לפשוט וללבוש נמי חייב והקשו הא א"ב מעשה ואמאי לוקה ות' דכ"ן ד"כ"ל לפשוט ואינו פושט חשבינן לי' פעושה מעשה ולובשו עתה מחדש פ"ן שפתלתו הי' ע"י מעשה ע"ש ולפי"ז זהו שניף דוקא בכלאים שאם הי' לובשו עתה מחדש יעבור על האיסור במעשה חשבינן לי' גם עתה פעושה מעשה ושע"כ ניחא נמי הא דא' רב בבבב"א שם המוצא פלאים בבגדו פושטו אפי' בשוק אף דהוא כפר מלבוש בכלאים ואין כאן קום ונעשה ושוא"ת הא נדחה מפני כ"ה מ"מ פ"ן דאם הי' לובש עתה הי' עושה מעשה באיסור חשבינן גם כל משך זמן הלבישה כאלו לובשו מחדש והי' קו"ע אבל גבי ציצית הרי ליכא לאשפוחי כלל שיעבור ע"י מעשה פ"ן דלעולם בתחלת הלבישה לא רמיא עליו עדיין חובת מצנת ציצית רק אחר שנתעטף וא"כ אף שנימא דע"י ששואה עליו בגד בת ד' פנפות בלא ציצית הוי פלובשו מחדש בכ"ז הרי גם אם יחזור וילבשו אינו חייב בציצית בשעה שעושה מעשה העיטוף ורק אחר שנתעטף בא החיוב א"כ הא לית בי' מעשה ותדע לה דבכה"ג דלא משפחת לעולם ע"י מעשה ל"ח קו"ע אף שיכול לסלק האיסור דאל"כ איף חשיב נותר ונשבע שאוכל ולא אכל א"ב מעשה הרי בידו להסיר האיסור ע"י שיאכלנו א"ו בכה"ג ל"ח י"ב מעשה פ"ן דאף אם נחשבונו פעובר מחדש אפתי אין בו מעשה ולזה פ"ן ג"כ הר"י שבמרדכי הנ"ל דל"א תורה ל"ת בגד ד"כ בלא ציצית ואין החיוב רק אחר העיטוף לזה הוי שוא"ת וא"כ לפי"ז ל"ה מצי הש"ס למימר נ"מ לענין ללבוש בגד בת ד' ע"י שיטיל

ציצית בא' דהרי אף דאין מעפבין זא"ז מ"מ אחר העיטוף הא שפיר חל עליו האיסור דלבישת בגד ד"כ בלא ציצית ורמ"א עליו להטיל ציצית בכל הד"כ ושפיר אסור לו לקבשו מפני שגורם לעצמו ביטול מצות ציצית אחר העיטוף: ומה שכתב מעלתה דבנ"ד פיון דאסור לו לעשות ציצית בשעה זו משום הפסק בין גאולה לתפלה הוי פהסבא שכתב המרדכי שהובא במג"א הנ"ל גבי שבת פיון דא"י לעשות אז ציצית הוי פאין זמנו אז ופטור מציצית והה"נ כשא"י לעשות משום סמיכות גל"ת הוי פאלו אין זמנו אז.

אין דמיונה עולה יפה דבשבת אסור עשיית ציצית לכל אדם ושפיר שייך לומר דאין זמנו אז משא"כ באדם שעומד בין גאולה לתפלה נהי דלדידן אסור להפסיק עכ"פ הוי זמן עשיית ציצית לשאר בנ"א דומה לזה מצינו בר"ה כ"ח ע"א הכי השתא התם לילה לאו זמן חיובא הוא פלל הכא בור מקום חיובא הוא לאותן העומדין בבור ע"ש וע' בתוס' חולין ק"י ע"ב ד"ה טלית שאולה חילוק כ"ב ונהנה ראיתי במכתבך שהעירות ע"ד המרדכי הנ"ל דאמאי אמרינו פיון שאין יכול לעשות ציצית בשבת ל"ה זמנו אז הרי באמת אפ"ר לקשור הציצית בשבת ע"מ להתיר למ"ש דבכה"ג ליכא איסור דאוריית' ואי דאפתי אסור מדרבנן וכמו שתי באמת הפמ"ג בסי' שי"ז הרי עכ"ז פיון דמדאוריית' יכול לקשור בכה"ג למה נימא דל"ה זמן ציצית אז.

הנה מלבד שמבואר בתוס' שבת ד' ע"א לענין הא דבעי שם הדביק פת בתנור התיירו לו לרדותה או לא והקשו התוס' הא לא ישמע לנו אם נאסור לו פיון שיתחייב סקילה ות"י דכיון שפניח מלרדות ע"י איסור דרבנן לא מיחייב סקילה דאניס היא בתקנ"ח דומיא דא' ערל הנזא ואינמל העמידו דבריהם במקום פרת אלמא לא מיחייב פרת הואיל ורבנן הוא דאסרי לי' למיעבד פסח ע"ש והה"נ פיון דרבנן אסרי לי' לקשור בשבת הוי אנוס בתקנ"ח ופטור ממ"ע דציצית מדאוריית' וז"פ וע"ד פלפול קצת י"ל דהנה דברי המרדכי בנויים ע"ד ש"ס מנחות ל"ז ע"ב רבינא הוי קאזיל אבתרן דמר בר ר"א בשבתא דריגלא איפסק קרא דחוטי' ול"א לי' ולא מידי כו' ולא ד"ש א"ל והשיב לו מאי דעתך למשדני' והאמר מר גדול כה"ב שדוחה את ל"ת שבתורה ופר"ך והא תרגומה רב בר שבא קמי' דר"כ בלאו דלא תסור ומשני ה"נ פרמלית דרבנן היא והקשה המרדכי הא הי"ל להודיעו פדי להצילו מביטול מ"ע דציצית ונהנה הה"מ בפ"ט מה' שבת הלכה כ' פתב דההוא עובדא מיירי שגפסק חוט א' מן הציצית ע"ש ונהנה נודע דעת הרמב"ם ז"ל בפ"א מה' ציצית דחוטי ציצית אין להם מנין מה"ת ע"ש וא"כ לפי"ז שפיר כ' המרדכי ע"ד ממ"נ דאי אגזלת בתר דאוריית' הא ליכא ביטול מצות ציצית פיון שגם אם נפסק חוט א' פ"ש מה"ת ואי אגזלת בתר דרבנן הרי מדרבנן אסור קושר ע"מ להתיר וא"כ ל"ה זמן ציצית היום ולא הי' צריך להודיעו.

ולענין דינא נראה ברור שאין הש"צ צריך להסיר הטלית מעליו מפני כ"ה שלגבי ש"ץ שעומד לפני התיבה הוי גנאי גדול בפ"ט די"ל לפ"מ"ש המג"א בסי' ס"ו ס"ק י"ג דהנחת הטלית גופה הוי הפסק וה"ה הסרת הטלית וא"כ פשיסירו יהי ג"כ איסורא דהפסק בין גל"ת ורבנדי א"צ להסירו זהו מה שנלפענ"ד בזה: ובדבר אשר הקשית בש"ס ערכין כ"ג ע"א במתניתין המקדיש נכסיו והיתה עליו פתובת אשה ר"א אומר כשיגרשנה ידור הנאה ר' יהושע אומר א"צ כו' ושם בגמ' מאי קמיפלגי ר"א סבר אדם עושה קנוניא על

הקדוש כו' א"ד בבריא כ"ע ל"פ דאדם עושה קנוניא על ההקדש כו' אלא הקא בשאלה
דהקדש קמפלגי והתניא המקדיש נכסיו והיתה עליו פתובת אשה רא"א פשהוא מגרשה
ידור הנאה רי"א א"צ ואראב"ש הן הן דברי ב"ש הן הן דברי ב"ה שבש"א הקדש טעות
הקדש ובה"א הקדש טעות אינו הקדש.

והקשית דאמאי לר"י א"צ משום דס"ל דיש שאלה בהקדש ובנדאי א"ע קנוניא דאי
משום קנוניא הוי עביד הוי מיתשל על נדרי' ול"ב לגרש הרי לפי שי' רב האי הובא
בש"ע ח"מ סי' ק"ד דמלנה ע"פ מוקדמת קודמת למלנה בשטר המאחרת א"כ דילמא
איכא על הבעל מלנה ע"פ בעדים שהיא מוקדמת לכתובתה וליכא לאשתלומי מהנכסים
כ"א א' מהן וא"כ כ"ז שהיא הקדש הא הבע"ח של המלנה ע"פ לא יוכל לגבות דהא
הקדש דינו כמכר ומלנה ע"פ אינו גובה ממשעבדי ולא תגבה רק האשה את כתובתה
משא"כ אם ישאל על ההקדש הא יהי הבע"ח של המלנה ע"פ קודם להכתובה עכ"ל:
הנה נלפענ"ד בישוב קושניא זו עד"ז דהנה שם בערכין ע"ב אי' במשנה המקדיש נכסיו
והיתה עליו פתובת אשה ובע"ח אין האשה יכולה להגבות פתובתה מן ההקדש ולא בע"ח
את חובו אלא הפודה פודה ע"מ ליתן לאשה בכתובתה ולבע"ח את חובו הקדיש תשעים
מנה והי' חובו מאה מנה מוסיף עוד דינר ופודה את הנכסים האלו כו' וישם בגמ' ל"ל
למימר הפודה פודה משום דר' אבהו שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון ובתוס' שם
ד"ה מוסיף עוד דינר כו' פירש"י בע"ח יוסיף להלוותו דינר ופודה הנכסים האלו משמע
לפירושו שהבע"ח עצמו פודה ואין לשון המשנה משמע פן דקתני ע"מ ליתן כו' לכן
נראה לפרש שהלנה יוסיף להלוות עוד דינר ופודה הנכסים האלו כדי ליתן לאשה
כתובתה ולבע"ח את חובו.

ונלפענ"ד להחזיק פירוש זה דהבעל הוא הפודה דהנה לכאורה הקשיתי הלא פשתבא
האשה לגבות מן ההקדש פתובתה ע"כ אינה גובה אלא בשבועה פדין בא ליפרע מנכסים
משועבדים וכדא' בשבועות מ"ב ע"ב מה לי משועבד להדיוט מה לי משועבד לגבוה
וא"כ הא באמת פריך הש"ס בב"מ ו' גימא מיגו דחשוד אממונא חשוד אשבועתא ומשני
אביי שפא ספק מלנה ישנה יש לו עליו דפרשי אינשי מספק שבועה ולא פרשי מספק
ממונא וקא' טעמא דממונא איתא בחזרה שבועה ליתא בחזרה וא"כ התייחד בהדיוט
משא"כ ה"א בהקדש תיהדר קושניא לדוכתה גימא מיגו דחשודה אממונא חשודה
אשבועתא ול"ש לשנויי שפא סמ"י יש לה עליו דא"כ גם מס' שבועה לא תפרוש כמו
דלא פרשה מס' ממונא ואי דממונא אי' בחזרה ז"א דהא בהקדש איכא איסור מעילה וע'
בתוס' גיטין ל"ח ע"ב דגם במקורב לקרקע אע"ג דאין מעילה איסורא איכא וכ"כ בתשו'
הרשב"א הובא בב"י יו"ד סי' רכ"א וע' פסחים נ"ו ע"ב לענין גידולי הקדש] וזה ליתא
בחזרה אכן באמת לק"מ דהא פנין דע"כ מוסיף עוד דינר ופודה א"כ הא קיי"ל הקדש
שו"מ שחללו על שו"פ מחולל וממילא ליכא איסור מעילה וא"כ לפי"ז הא כ' התוס'
במנחות ע"א ע"ב דרק בבבליים מהני חילול שו"מ על שו"פ ולא באחר ע"ש וא"כ ע"כ
ה"נ הבעל פודה הנכסים דאז לא יהי' איסור מעילה מטעם הקדש שו"מ שחללו על שו"פ
מחולל משא"כ אי' ה"ה הבע"ח פודה הדרק"ל דהא ל"מ השבועה מטעם מיגו דחשיד כו'
וכנ"ל וא"כ פנין דע"כ הבעל בעצמו יפדה הנכסים א"כ אי' ה"ה עליו מלוה ע"פ מוקדמת
הא חזר השעבוד של הבעל מלנה ע"פ למקומו פנין דאז יהי' בנ"ח ויהי' הוא מוקדם

וּיִגְבֶה שְׁפִיר דְהָא כ' הַרְמַב"ם פ"ז מְעַרְכִין ה' י"ד הַמְקַדֵּשׁ כָּל נְכָסָיו וְהֵיחָד עָלָיו כְּתוּבָה
אִשָּׁה אוֹ שְׁטָרֵי בַע"ח אֵין הָאִשָּׁה יְכוּלָה לְגַבּוֹת כְּתוּבָתָה מִן הַהֶקְדָּשׁ וְלֹא בַע"ח אֶת חוּבוֹ
שֶׁהַהֶקְדָּשׁ מִפְקִיעַ הַשְּׁעָבוּד שְׁקָדָם אֲבָל כְּשִׁימְפֹרֵר הַהֶקְדָּשׁ הַקָּרָע שָׁלוֹ וְנִמְצָא הַשְּׂדֵה
לְחֻלְיֵין יֵשׁ לַבַּע"ח וְלֹאִשָּׁה לְגַבּוֹת מִן הַפּוּדָה שֶׁהִי שְׁעָבוּדָם עוֹמֵד עַל קָרָע זֹו עַכ"ל א"כ
חֲזִינָן מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם הָאֵלֶּה דְהַשְּׁעָבוּד מִתְּלֵי תְלוּי וְקֹאֵי שְׁאָם הַהֶקְדָּשׁ מוֹכֵר הַשְּׂדֵה לְאַחַר
חוֹזֵר הַשְּׁעָבוּד לְמִקוּמוֹ וְא"כ הַבַּע"ח שֶׁל הַמְלֻנָּה ע"פ שְׁפִיר יֵשׁ לוֹ דִּין מְוָקָדָם כְּשֶׁפּוּדָה
הַבַּעַל הַנְּכָסִים כִּינּוֹן דַּל"ה דְאֶקְנִי מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁעָבוּד שָׁלוֹ קוֹדֵם הַהֶקְדָּשׁ חוֹזֵר וְשְׁפִיר יֵשׁ לוֹ
דִּין קְדִימָה וְא"כ אֵי אֵיתָא שְׁיֵשׁ עָלָיו עוֹד מְלֻנָּה ע"כ מְוָקָדָת לֹא הוֹעִיל כְּלוּם בְּהַגְרִירוּשֵׁין
דְּבִין כֶּה וּב"כ יִגְבֶה הַבַּע"ח שֶׁל הַמְלֻנָּה ע"כ וְאֵי דְהַבַּעַל יִפְדֶּה הַנְּכָסִים מִיַּד הַהֶקְדָּשׁ וְיִזְכֶּה
תִּיכְף עֲבוּר הָאִשָּׁה בְּכַתּוּבָתָה ז"א דְהָא קִי"ל הַתּוֹפְס לַבַּע"ח בְּמִקוּם שְׁחָב לְאַחֲרִים לֹא
קָנָה וּמִינְשֵׁב שְׁפִיר קוֹשְׁיֵיתָהּ (אֶפְסֵי הָא קֹשְׁיָא לְכַאוּרָה דֹא"כ אִמָּאי לֹר"א כְּשֶׁמְגַרְשָׁה יְדוּר
הַנָּאָה הִרִי לֹר"א הִדְרָא קוֹשְׁיֵיתָהּ הַנְּ"ל הָאֵיךְ תּוּכַל הָאִשָּׁה לְגַבּוֹת כְּתוּבָתָה מִן הַהֶקְדָּשׁ
בְּשִׁבּוּעָה נִימָא מִיגוֹ דְחֻשִׁיד אֶמְמוּנָא כו' וּבְהֶקְדָּשׁ לִיתָא בְּחֻזְרָה מִשּׁוּם מְעִילָה כְּנ"ל וְאֵי
מִשּׁוּם דְמוֹסִיף עוֹד דִּינָר וְהִי הֶקְדָּשׁ שׁו"מ שְׁחֻלְלוֹ עַל שׁו"פ כְּנ"ל הֵלֵא לְכִי"מ שְׁכַתְב
הַט"א בְּמִגְלָה הוּבָא בְּדְבָרֵינוּ לְעִיל ס' פ' דְרַק הֵיכִי דִיכּוּל לִישְׂאֵל מְהֵנִי חִילוּל הַהֶקְדָּשׁ
שׁו"מ עַל שׁו"פ וְא"כ הָא ר"א ס"ל הֶקְדָּשׁ טְעוּת הֵי הֶקְדָּשׁ וּל"מ שְׂאֵלָה בְּהֶקְדָּשׁ וְא"כ
מִמִּילָא ל"מ ג"כ חִילוּל וְהַדְרַק"ל נִימָא מִיגוֹ דְחֻשׁוּדָה אֶמְמוּנָא כו' אוּלָם הָא כְּבָר הוֹכַחְנוּ
שָׁם בְּמִישׁוּר שְׂלֵא כד' הַט"א הַנְּ"ל מְדוּכְתִי סְגִיָאִין בַּש"ס): עוֹד אֶפְשָׁר לִישְׂבֵי קוֹשְׁיֵיתָהּ
בְּפִשְׁטוּת עִפְי"מ דְקֹא' בְּגַמ' שָׁם ע"ב מִתְנִיתִין דְלֹא כְרִשְׁבָּ"ג דְתַנְיָא רִשְׁבַּג"א אִם הִי חוּבוֹ
כְּנֻגַד הֶקְדָּשׁוֹ פּוּדָה וְאִם לֹא אוּיֵנוּ פּוּדָה וְכַתְבוּ בְּתוֹס' ד"ה וְאִם לֹא וְנ"ל פִּירִש"י וְאִם לֹא
דְחוּבוֹ יוֹתֵר מִהֶקְדָּשׁוֹ לֹא אֲדַעְתָּא דְהֵכִי אוֹזְנֵי אֵלָא הַמְנוּיִי הִימְנֵי הַלְכָּה לֹא גְבִי מִהֶקְדָּשׁ
ל"א וְאִם לֹא אוּיֵנוּ פּוּדָה אֵלָא בְּלֹא פְדִיוֹן יִקַּח וְהִרְאִשׁוֹן שְׁמַעְתִּי וְהוּא עֵיקָר עַכ"ל אֲבָל
בְּתוֹסְפֵתָא דְמְכִילְתִּין מִשְׁמַע כְּלִישְׁנָא בְּתֵרָא דְתַנִּי בְּהִדְיָא וְאִם לֹא אֵין הֶקְדָּשׁוֹ כְּלוּם עַכ"ל
וְא"כ לְכִי"ז שׁוֹב א"א לְמִיחַשׁ דִּילְמָא עוֹשֶׂה קְנוּנְיָא עַל הַהֶקְדָּשׁ וְאֵי דִיכּוּל לְמִיתְשַׁל דִּילְמָא
יֵשׁ עָלָיו מְלֻנָּה ע"פ מְוָקָדָת לְכַתּוּבָתָה וְלִיכָּא לְאַשְׁמֻלוּמֵי שְׁנִיָּהֶם וְיִגְבֶה הַבַּעַל מַע"פ
שֶׁהוּא מְוָקָדָם כְּשִׁי רַב הָאֵי ז"א דְהָא בְּמִשְׁנֵיתָהּ קְתַנִּי נְמִי אֲרִשְׁבָּ"ג אַף הָעָרַב לְאַשָּׁה
בְּכַתּוּבָתָה א"כ ע"כ קֹאֵי הַמְשַׁנָּה אֲלִיכָּא דְרִשְׁבָּ"ג וְהָא אִיהוּ ס"ל דְאִם חוּבוֹ יוֹתֵר מִהֶקְדָּשׁוֹ
אֵין הַהֶקְדָּשׁ כְּלוּם א"כ אֵי אֵיתָא שְׁיֵשׁ עָלָיו מְלֻנָּה ע"פ א"כ גַּם הַשְּׁעָבוּד שֶׁל הַבַּעַל מְלֻנָּה
ע"פ עוֹמֵד עַל הַנְּכָסִים הָאֵלוֹ דְהָא רַב הָאֵי ע"כ ס"ל דְשְׁעָבוּדָא דְאוּרִיָּי כַּמ"ש בַּסַּמ"ע
וְש"ך שָׁם וְא"כ הִי חוּבוֹ יוֹתֵר מִהֶקְדָּשׁ וּל"מ כְּלָל הַהֶקְדָּשׁ לְרִשְׁבָּ"ג (וְדוּחַק לוֹמַר
דְרִשְׁבָּ"ג ל"ק הֵכִי רַק כְּשֶׁהַהֶקְדָּשׁ הִי אַחַר הַגְרִירוּשֵׁין שְׁכַבְרֵי הִי חָל עָלָיו חַיּוּב פְּרַעוֹן
הַכְּתוּבָה דְמִסְתִּימַת לְשׁוֹן הַש"ס שָׁם לֹא מִשְׁמַע הֵכִי) וְא"כ הִנְיִין הַנְּכָסִים בַּנ"ח וּבְכָל עַנְיָן
יִגְבֶה הַבַּעַל מְלֻנָּה ע"פ שֶׁהוּא מְוָקָדָם וְלִיכָּא קְנוּנְיָא כְּנ"ל וְא"ש: וְמָה שֶׁהַקְּשִׁיתָ אִמָּאי
אֲר"א כְּשֶׁמְגַרְשָׁה יְדוּר הַנָּאָה מִמְנָה כְּדִי שְׂלֵא יוּכַל לְהַחְזִירָה הִרִי בְּאַמַּת הַקְּשָׁה בִּירוּשְׁלָמֵי
הוּבָא בְּתוֹס' גִּיטִין צ' ע"א לַב"ש דַּס"ל דְאָסוּר לְגַרְשׁ אֲא"כ מְצָא בָּהּ עֲרוֹת דְבָר ל"ל קָרָא
דְלֹא יוּכַל בְּעִלָּה אֲשֶׁר שְׁלַחָה לְשׁוֹב לְקַחְתָּהּ תִּפּוּק לִי דְאָסוּר לְהַחְזִיר סוּטָתוֹ וּמִשְׁנֵי
לְעַבְדוֹר בַּב' לְאוּיָן וְא"כ הָא בְּתוֹס' סוּטָה ג' ע"א הוּבָא בְּשָׁם הִירוּשְׁלָמֵי דֹר"א ס"ל כַּב"ש
דְלֹא יִגְרֵשׁ אֲא"כ מְצָא ע"ד א"כ בַּלֹּא"ה יֵהִי אָסוּר לְהַחְזִירָה מִשּׁוּם מַחְזִיר סוּטָתוֹ וּל"ל

להדירה הנה דע לה בני ונקנט הדיא פללא בנדך דגם לב"ש איכא פמה גונוי דמוטר לגרש אפי' בלי ערות דבר פגון שמוגרשה מרצונה כמ"ש הר"ן פ' המגרש והאגודה הובאו בהגהת רמ"א אה"ע סי' קי"ט ס"ג גם המהרשד"ם בתשו' חאה"ע סי' ס' הובא במ"ל פ"י מגירושין פתב דרק בנשואה ס"ל לב"ש דלא יגרש בלי ערות דבר אבל בארוסה לכ"ע מותר לגרשה אפי' מצא אחרת נאה הימנה וכן איכא לאשפיהי ברואה ג"פ מחמת תשמיש דהדין הוא דתתגרש ואח"כ פשפדקה בשפופרת ולא נמצא על ראש המוה שוב התרה אף לבעלה הראשון להרבה פוסקים בש"ע יו"ד סי' קפ"ז וכן יוכל לעשות ערמה שישטעון פ"פ מצאתי ור"א ס"ל בכתובות ט' דנאמן לאסורה עליו אבל לא להפסידה פתובתה ע"ש פירש"י ויגרש אותה ותגבה פתובתה מן ההקדש ואח"כ יוציא המפה שיש בה דם ואגמ"ל שהיא מותרת לו ויחזירנה וכן איכא לאשפיהי גונוי טובא וקושני הירושלמי הוא פנין דבההוא קרא דלא יוכל בעלה אשר שלחה פתיב פי מצא בה ערות דבר וא"כ ההוא קרא לא מייירי רק בגירשה ע"י ע"ד וכ"כ בנוב"י מהדו"ת חאה"ע סי' קכ"ט בהג"ה מבנו הגאון ז"ל וינישב בזה קושני הנוב"י וכן הקשה המהר"ם שי"ף בגיטין שם דאמאי לא פריה לב"ש ל"ל דכ"ר לאסור גרושה לכהן תיפוק לי' משום זונה וע"כ דקרא דגרושה לכהן מייירי באופן שנתגרשה בלי ע"ד וא"כ פנין דאיכא אופנים שגם לב"ש יוכל לגרשה בלי ע"ד נוכח שפיר לאוקמי משנתנו דינעשה קנוניא עמה ויגרשה באופן ההיתר בלי ע"ד ויחזירנה ושפיר קאמר ר"א דידור הנאה ממנה (נדע דמדברי הירושלמי שהובא בתוס' גיטין ה"ג' דמשני דקרא דלא יוכל בעלה הראשון וגו' אצטריה לעבור בב' לאנין מפל להביא סייעתא לד' התוס' יבמות י"א ע"ב ד"ה מאי נסתרה שכ' שאם בא עלי בעלה בדרך לוקה ותמהו המפורשים שלא נמצא בשום מקום ומיהירושלמי ה"ג' ל' יש ראי' לזה עפ"י ד' התוס' בב"מ ס"א ע"א דהיכי דליכא מלקות ל"ש לעבור בב' לאנין א"כ ע"כ צ"ל דבבא על סוּטתו לוקה דאל"ה לא הוי מוקמינו לעבור בב' לאנין) ובעת פתיב הראוני שפיקושיתתה הראשונה כבר קדמה בספר ההפלאה בחידושים מבנו הגאון ז"ל: וע"ד שאלתה ראובן שלנה מעות משמעון ע"י שלוחו שנתן שמעון המעות לשלוחו שיתן לראובן בהלואה והשליח הזה סבור שראובן דיבר כבר עם שמעון שיהי' על צד היתר עיסקא שעל פן לא דיבר הוא עמו שיהי' על צד היתר עיסקא ובמשה זמן ההלואה שלח ראובן לשמעון הרבית ביני וביני ובהגיע תור הפירעון רוצה ראובן לנפות הרבית מהחוב מפאת שהוא רבית קצוצה איה לדיני' להא דינא פנין שמבואר בש"ע יו"ד סי' ק"ס סט"ז בהג"ה בשם רש"י ז"ל דמוטר ללוות ברבית ע"י שליח משום דאין שלד"ע א"ד פנין שהי' השליח שוגג שפובר שהי' בהיתר ל"ש אשלד"ע: הנה בב"י תמה על ההיתר זה של רש"י ז"ל והחליט לומר שתלמיד טועה פתב פן ונתלה באילן גדול ובר"מ מתרץ ולחלק יצא בין אם גוף ההלואה נעשית ע"י שליח אז שייך היתר זה משא"כ פשההלואה נעשית ע"י הלנה בעצמו רק שהרבית שולח ע"י שליח בזה ליכא למאן דשרי והט"ז תמה גם ע"ז דאם אין בנתינת הרבית שנותן לשליח עבירה מה עבירה יש באם הוא לוקם ההלואה בידו מן המלנה דהא בההלואה אין איסור אף אם יאמר הלנה לי ברבית מ"מ אם אינו נותן לו אח"כ רבית מה חטאו ומה פשעו ואת"ל שיש באמירה זו חטא פנין שמזכיר לו רבית ממילא אם לא הי' מזכיר לו רבית רק סתם הלנה לי אין כאן איסור דהא ההלואה בהיתר הוא ונתינת הרבית ליד שליח אינו פלום ותימה ע"ז דמשנה

מפונרשת היא בס"פ איזהו נשף בריבית מוקדמת ומאונקרת הי משלח לו בשביל שתלונגי מעותיה או בריבית מאונקרת בשביל מעותיה שהי בטילות אצלי וקא התם בשעת ההלנאה לא ידעו כלום מן הריבית ואפ"ה אסור ע"י שליח שמביא הריבית ועו"ק מ"ש ממנודר הנאה דאמרינן בסי' רכ"א ס"ח דאסור לו ליתן ע"י שלוחו ול"א בזה אשדל"ע ומתוך כך העלה הט"ז דקא דאשדל"ע ל"מ אלא לענגן לפנטרו מחיוב פרת בש"ח או ממלקות לענגן מקיף ע"י אחר אבל מ"מ איסור יש שהוא עושה איסור ונתקנימה מחשבתו ע"י שליח אף בש"ה שם ס"ק כ"ב הקוזיק בהיתר זה.

והנה הקושיא הראשונה של הט"ז מריבית מוקדמת ומאונקרת כבר תי' במשנה למלך פ"ה מה' מלנה ה' י"ד עפ"מ"ש המהרי"ט דבאיסור דרבנן יש שלד"ע וכיון דריבית מוקדמת ומאונקרת אינו רק איסור דרבנן אף ע"י שליח אסור ולדעת יתנישב נמי בזה מה שהקשה בגידולי תרומה שער מ"ו ח"ד דין י"ד (הובא גם במ"ל שם) מש"ס ב"מ ס"ט ע"ב מהא דאבא מר ברי' דר"פ הוי שקיל אונגא דקירא מקיראי וא"ל לאבוה אונפינהו וזי' א"ל רבנן לר"פ אכיל ברי' דמר ריביתא א"ל כל פי האי ריביתא ניכול לא אסרה תורה אלא ריבית הבאה מיד לנה למלנה הקא שכר אמירה קא שקיל ע"כ ולד' רש"י ל"ל למימר משום דאינו אלא שכר אמירה תיפוק לי' דהוי באמצעות שליח ולהאמור לק"מ פיון דאף אם יהי' ריבית הא אינו אלא ריבית מוקדמת ע' בש"ע סי' ק"ס ס"ו א"כ אינו אלא דרבנן ובאיסור דרבנן הא יש שלד"ע אמנם הא שפיר תפס בזה השעה"מ על המ"ל דל"ש לומר דבריבית דרבנן יהי' אסור ע"י שליח אפי' אי נימא דבדרבנן.

שלד"ע דקא כל איסור הריבית שאסרו מדרבנן היא משום גזירה שמא יבא לידי דאורי' וא"כ י"ל דדוקא בריבית הבא מיד לנה למלנה גזרו שמא יבא לידי דאורי' אבל בריבית ע"י שליח הא לא יוכל לבא לידי דאורי' פיון דבריבית דאורי' הא אשדל"ע וליכא איסור א"כ רבנן לא גזרו בהא ודפח"ח אולם בלא"ה י"ל דל"ק קוש' הטו"ז הנ"ל עפ"מ"ש בהגהות אשרי במשנה דריבית מוקדמת ומאונקרת הנ"ל וז"ל ודוקא פשלא פירש לו לשם ריבית וא"כ פיון דע"כ מייירי שלא פי' לשם ריבית א"כ הא אין השליח יודע שהוא ריבית ובכה"ג יש שלד"ע כמ"ש בתוס' ב"ק ע"ט ע"א ד"ה נתנו לבכורות בנו כו' לפרש בשי' רש"י שפי' שם דמתחייב האב במשיכת השומר משום דהשומר לא ידע שגנוב הוא אתו ובכה"ג יש שלד"ע ע"ש וא"כ רש"י ז"ל לשיטתו אגיל דבשוגג יש שלד"ע ובהא דאבא מרי ברי' דר"פ הנ"ל אף שהוא הי' יודע שהוא בשביל שילנהו הנה מלבד מ"ש בד"מ דדיני' דרש"י ז"ל הוא רק אם ההלנאה נעשה ג"כ ע"י שליח אבל אם ההלנאה נעשה בעצמו של לנה ורק הריבית שולח ע"י שליח אסור וקא ההלנאה עשו הם בעצמם התם וא"כ אי לאו דשכר אמירה קא שקיל הי' אסור אולם מלבד זה הא באמת כ' הריטב"א בחידושי' שם דה"ה דהומ"ל דל"ה ריבית הבאה מיד לנה למלנה אלא דעדיפא מיני' קא' דאפי' ריבית ל"ה פלל אלא שכר אמירה ע"ש וע' באס"ז שם ובדבר הקושיא השני' שהקשה הטו"ז מ"ש ממנודר הנאה בסי' רכ"א דאסור ליתן לו ע"י שלוחו ול"א אשדל"ע הנה מלבד די"ל דל"ק עפ"מ"ש הפוסקים דל"ש אין שלד"ע רק היכי דהוי איסור גופו אבל היכי שהמעשה בעצמה מותרת רק ארי' דרביע עלי' מחמת נדר ל"ש אשדל"ע א"כ לק"מ ואזדי ממילא נמי הקושיא שהקשה במ"ל הנ"ל מר"פ

המריר דפריד ופרנס לאו שליחותו קעביד נימא אשד"ע ולהאמור ל"ק דכינן דאינו
אסור רק מחמת נדר ל"ש אשד"ע וכמדומה שכ"כ בס' מח"א אמןם לבר מן דין י"ל
דרש"י ז"ל ס"ל כשי' הר"ן בנדרים ט"ו ע"א ד"ה הלכה דאין המדיר עובר רק המנדר
דלא פהרמב"ם ע"ש א"כ ל"ש אשד"ע פיון דהוא אינו עושה איסורפלל ועפי"ז ל"ק
נמי קושנית הט"ז הראשונה מריבית מוקדמת ומאחרת פיון דמבואר ברש"ב"א בחי'
פא"נ ובנ"י הובא ברמ"א סי' ק"ס ס"א דבריבית דרבנן אין עובר רק המלנה ולא הלנה
א"כ ל"ש אשד"ע פיון דלהמשלם ליפא עבירה (ע' קצוה"ח סי' ק"ה סק"ו) ואע"ג
דאפתי איפא משום לפני עור ז"א דהא פתבו התוס' בב"מ י' ע"ב דבכהו שאמר לישראל
צא וקדש לי אשה גרושה אע"ג דאיפא משום לפני עור פיון דלאו בר חיובא הוא בלאו
זה ל"ש אשד"ע ע"ש: והנה במה שהקשה הגידולי תרומה הנ"ל מהא דאר"פ שכתב
אמירה שקיל נהרי בלא"ה ע"י שליח מותר י"ל דהנה רש"י ז"ל דכתב דריבית ע"י שליח
מותר משום דאשד"ע נאף דהשליח א"ע איסור ול"ה בר חיובא כמ"ש הר"טב"א בחי'
בב"מ י' דהיכי דעכשיו אינו עושה איסור ל"ה בר חיובא דלא כמ"ש בתוס' הנ"ל גבי
כהו שאמר לכהו קדש לי אשה גרושה דכינן דאילו הי' מקדשה לנפש' הני עביד איסורא
מיקרי בר חיובא ע"ש וע' במ"ל שם וע"כ דרש"י ז"ל פסק פרב סמא דלא תליא בבר
חיובא וכ"פ באמת הש"ך ז"ל בח"מ סי' קפ"ב דהלכה פרב סמא וא"כ נוכל לומר דר"פ
ס"ל פריבא דתליא בבר חיובא וא"כ ל"ש בריבית אשד"ע ועפי"ז נראה ליישב מה
דקשה לכאורה בהא דכתב ברמ"א שם סט"ז אבל אם שליח המלנה הלנה ללנה בריבית
ועשה שטר ע"ש המלנה הני פאילו הלנה לו המלנה עצמו ואסור כו' משמע דאם לא עשה
השטר ע"ש המלנה מותר אם שליח המלנה לישראל בריבית ודינו כשליח הלנה
דמותר משום דאשד"ע והני פהלנה השליח עצמו והריבית לא בא לידו רק ליד המלנה
וקשה מש"ס ב"מ נ"ז ע"ב ריבית דהקדש ה"ד אילימא דאזנפ' גזבר מאה במאה ועשרים
והלא מעל הגזבר כו' ר"פ אמר באבני גזבר המסורות לבגנן עסקינן וכדשמואל דאמר
שמואל בונין בחול ואח"כ מקדישין ופירש"י באבני בגנן עסקינן שהלנה הגזבר מהו
להדיוט דא"ב מעילה ואין הגזבר לשלם אלא שלוחא בעלמא הוא כו' או אם התנדב אדם
אבנים נותן לבנאי ואינו קורא שם עליהן עד שיתנונו בבגנן הלכך לא מעל הגזבר ע"כ
ולכאורה קשה לד' רש"י ז"ל דריבית ע"י שליח מותר משום דאשד"ע ולדברי הרמ"א
הנ"ל אפי' בשליח המלנה אמרינן פן וא"כ ה"נ אפי' בהדיוט לא הי' איסור ריבית
דאשד"ע ומאי אשמעינן בנה דאין ריבית להקדש ולהנ"ל א"ש דר"פ לשיטת' דס"ל
דתליא בבר חיובא וא"כ ל"ש בריבית אשד"ע לדידנ'.

ובדרדך זה ניחא לי ליישב קושני' התוס' בערכין כ"ב ע"א ד"ה תנן שהקשו בהא דפריד
בגמ' שם על הא דאר"י א"ר אסי אין נזקקין לנגסי יתומים אא"כ ריבית אוכלת בהו תנן
שום היתומים שלשים יום ושום ההקדש שלשים יום במאי עסקינן אילימא בבע"ח עכו"ם
מי ציית אלא פשיטא בבע"ח ישראל אי דקאכיל ריביתא מי שבקינן לי' ואלא דלא קאכיל
ריביתא וקתני נזקקין והקשו התוס' ל"ל לאותובי לר' אסי ממתניתין ממילתנ' דרב אסי
גופי' הו"מ למיפריד דאמר דאין נזקקין לנגסי יתומים אא"כ ריבית אוכלת בהו במאי
עסקינן האי דאין נזקקין אילימא בבע"ח עכו"ם מי ציית להמתין עד שיגדלו ואי בבע"ח
ישראל מי שבקינן לי' דקאכיל ריבית ולהאמור יתיישב שפיר דעל ר' אסי גופי' א"א

לאקשוני דנוכל לומר דאיהו סובר פרב סמא דאפי' אין השליח ב'ר חיובא ג"כ אשד"ע
וא"כ אפשר לאוקמי הא דאין נזקקין לנכסי יתומים אא"כ ריבית אוכלת בהן בבע"ח
ישראל ואי דהאיך שבקינן לי' דקאכיל ריבית ז"א דמיירי ע"י שליח ואשד"ע נרב אסי
יספור פרב סמא דאפי' היכי דאין השליח ב'ר חיובא ג"כ שייך אשד"ע משא"כ
ממתניתין פריה שפיר דלא נוכל לאוקמי בבע"ח ישראל וע"י שליח משום דאפתי תקשי
לרבינא דס"ל היכי דאין השליח ב'ר חיובא יש שלד"ע איך נפרנס משנה זו אליבין' ולהכי
מוכרח הש"ס לשנוני בבע"ח עפ"ה ששקיבל עליו לזו ולא קיבל עליו לזו.

ומתוך דברינו אלה תתיישב נמי קושני' התוס' בכתובות פ"ז ע"א ד"ה מנכסי יתומים
שהקשו שם בהא דתנן מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה דהא אין נזקקין לנכסי
יתומים קטנים אא"כ ריבית אוכלת בהן וליפא לאוקמי בבע"ח נכרי דא"כ מאי שבועה
איפא הא אסור לקבל שבועה מן הנכרי והיכי תנן לא תפרע אלא בשבועה וע' בתוס'
גיטין נ' ע"ב ד"ה יתומים שהאריכו ב'יתר ביאור ולהנ"ל י"ל דהא עיקר הקושניא היא רק
לשיטת ר"ש דאסור לקבל שבועה מן הנכרי וסברתו הוא משום שהוא ק"ו משותפות
דס"ל לאבוה דשמואל בסנהדרין ס"ג ע"ב דאסור לעשות שותפות עם העכו"ם שמה
יתחייב לו שבועה כו' וא"כ הא בתוס' בכורות ב' ע"ב מביא התוס' כמה מימרות דפליגי
אאבוה דשמואל וא"כ י"ל דאבוה דשמואל ס"ל פרב סמא וא"כ לא תקשי לדידן'
ממתניתין דיש לאוקמי שפיר בריבית אוכלת בהן ורק ע"י שליח דאשד"ע ולשאר מ"ד
שפיר מתוקמא בעכו"ם והם יסברו דרשאי לקבל שבועה מעכו"ם והוא פשוט: אף הא
קשיא לכאורה מש"ס ב"מ י"ד ע"ב אמתר אר"נ א"ש מעות יש לו שבח אין לו אעפ"י
שפירש לו את השבח מ"ט פנין דקרקע אין לו שבר מעותיו עומד נוטל איתיבין' רבא
לר"נ אין מוציאין לאכילת פירות כו' הא מבנ"ח מפקינן וקתני מיהא לשבח קרקעות
מאי לאו בלקח מגזלן וקשה מ"פ רבא דהרי טעמא דשמואל הוא משום דסבר מעותיו
עומד נוטל דמיקחי ריבית ודילמא מיירי התם ע"י שליח דליפא אסור ריבית לר' רש"י
שפוסק פרב סמא ואי דהפירקא הוא אליבא דרבינא ז"א דהרי בנוב"י מהדו"ק חאעה"ז
סי' ע"ה הוכיח דרבא גופין' ס"ל פרב סמא ע"ש ועפי"ד המהרי"ט הנ"ל דברבנן יש
שלד"ע ניחא דהא התם לא הוי רק ריבית דרבנן ולא שייך אין שליח לדבר עבירה: והנה
לדינא באמת תמה הרב בעל שערי משפט בס' שערי דעה ה' ריבית סי' שם כמה דמשמע
מדברי הרמ"א והט"ז דגם בשליח המלנה אמרינן אין שלד"ע והקשה מהא דכתב
הריב"ש בתשו' סס"י ש"ה דהיכי שמעותיו של ישראל מופקדים ביז עפ"ה אסור
להלוותם לישראל בריבית אע"ג דישראל הלנה מקבלם מיז העכו"ם הוי ריבית קצוצה
דאע"ב דאין שליחות לעכו"ם מ"מ אינו זוכה במעותיו ש"י המופקדים אצלו ומעותיו
של ישראל הוא וכ"ה בסי' קס"ט סכ"ד ישראל שעשה לעכו"ם אפטרופס על נכסיו אסור
להלוות ממנו בריבית וכתב הש"ך שם ס"ק ע"ג בשם הריב"ש דר"ק היא וכ"ה הט"ז
בשמו' בס"ק ל"ב אלמא דאף דמה"ת אין שליחות לעכו"ם מ"מ הוי ר"ק דכיון שאין
העכו"ם זוכה במעות של ישראל הוי פאלו הלנה אותם הישראל בעצמו וא"כ ה"נ אם
המלנה הלנה לישראל ע"י שליח נהי דאשד"ע מ"מ לא זכה במעות של המשלח והוי
פאלו הלנה אותם המשלח והריבית בא לידו בשלמא כשהלנה לנה ע"י שליח שייך שפיר
למימר פנין דאשד"ע הוי פאלו הלנה אותם השליח לעצמו וחוזר ומלנה אותם והריבית

לא בא מיד לנה למלנה אבל פשהמלנה הלנה ע"י שלים איך שינה אשלה"ע הרי מ"מ לא זכה השלים במעות ומעותיו של משלם הוא והריבית בא מן הלנה למלנה עכ"ד ודברים ברורים הם.

וכ"כ א"ז הגאון בחו"ד להלכה וכ' שם בש"י רש"י ז"ל דריבית ע"י שלים מותר הוא דוקא באופן שמזכיר שם המשלם על הקרן לא על הריבית והריבית הוא מקבל על עצמו ומיירי בא' שאמר לחבירו לנה לי מעות בריבית והשלים אמר למלנה הלנה לפ' ואני אתן הריבית המלנה ודאי ל"ע איסורא דהוי פאומר הילך וזו והלנה לפ' דמותר רק שיש לאסור מצד הלנה דאף דלא הזכיר שם המשלם מ"מ פיון דשלוחו פמותו הא הלנה עביד איסורא כמו בשלים שלא הודיע שם המשלם בח"מ סי' קפ"ב דהמעשה קנים נגד המשלם ע"ש לז"א דאשלה"ע ולא נתחייב הלנה בקציצת השלים הריבית רק בהקרן נתחייב הלנה דהא הודיע שם הלנה על הקרן ובגוף הקרן ליפא איסור ומ"מ כ' שם דאף קשמזכיר השלים שם הלנה על הקרן והריבית ג"כ ל"ה ר"ק פיון דקיי"ל דבעי קציצה בשעת מתן מעות פמבואר סי' קס"ו ס"ב להכא תיקף פבוא ההלנה ליד השלים נתחייב המשלם אפי' נאנסו ביד השלים ובקציצת הריבית לא נתחייב המשלם פיון דאשלה"ע וא"כ אף דאח"כ פשמסר השלים המעות ליד הלנה וחיוב עצמו הלנה בריבית מ"מ ל"ה קציצה בשעת מתן מעות דמ"מ חיוב הקרן הי' בפעשה שפא ליד השלים והריבית פשפא לידו והלכך ליפא רק איסור דרבנן וזהו דוקא פשהלנה עשה שלים אבל פשהמלנה עשה בנדאי ר"ק הוא דהא אפי' אם המלנה הניח מעות וקצץ דמים כל מי שילנה לזמן פ' בסוף פ' הוי פדבר דקייצי דמיו המבואר בח"מ סי' ר' סי"א דקנה פשנטלן וא"כ ה"נ תיקף פשנטלו הלנה נתחייב בריבית פנוטל דבר העומד להשפיר והוי קציצה בשעת מתן מעות ע"ש וכן ראיתי בפתיחי תשובה שהביא בשם תשו' חינוך ב"י סי' ס"ד דאף שהעלה כהט"ז ולבוש ודחה היתר זה דריבית ע"י שלים מ"מ אפשר לומר שאינו ר"ק להיות יוצא בדדינין ע"ש וא"כ לפי"ז בנידון שאלתנו פיון שפכר נתן הלנה הריבית א"י לנפות לו אח"כ פיון דקיי"ל דכל ניכוי מהחוב אפוקי ממונא הוא אולם פיון דהי' השלים שוגג נהי דאיפא פלוגתא בין הפוסקים פשהנ' השלים שוגג אי יש שלד"ע מ"מ פיון דאי נימא פשוגג יש שלד"ע הוי ר"ק ומבואר בש"י סי' קס"א סק"ד דהא דאר"י א"י בדדינין ה"ד מה שהוא א"ר לכ"ע אבל היכא דיש מחלוקת בין הפוסקים אי הוי א"ר או ר"ק אין מוציאין מהלנה אי תפס וא"כ ה"נ י"ל דיוכל הלנה לנפות לו מן החוב: והנה א"ז החו"ד הג"ל העיר לפמ"ש בתוס' ב"מ י' ע"ב ד"ה דאמר לישאל כו' בתי' הא' דאף דאשלה"ע מ"מ לא נתבטל גוף השליחות א"כ הי"ל לאסור אף בגנונא שפכתב הוא פכוננת הרמ"א ונלפענ"ד לתרץ ע"ד הפלפול דהנה פכר העירותי פחידושי אהאי תירוץ שכ' התוס' דלא נתבטל גוף השליחות מהא דא' בש"ס ב"מ ק"ב ע"א דפריף התם על הא דקתני יוני שוכף ויוני עלני' תייבות בשילוח האריב"ח חצרו ש"א קונה לו שלא מדעתו א"כ קרי פאן פי יקרא פרט למזומן ומשני השתא דאר"י א"ר אסור לנפות בפייצים כ"ז שהאם רובצת עליהם שנא' שלם תשלח את האם והדר ואת הבנים תקח לך כו' פל היכא דאיהו מצי זכי לי' חצרו זכי לי' וכל היכא דאיהו לא מצי זכי חצרו נמי לא זכי לי' ולפי שי' הרי"ף והרמב"ם שתופסין להלכה דחצור דגברי הוא מתורת שליחות ע"כ הוא מטעם דקיי"ל בכ"ד פל היכי דאיהו לא מצי עביד לא מצי משני שלים וה"ה דחצרו נמי לא זכי

לי הרי דאפי' היכי דלא מצי עביד מפח איסורא דרביע עלי' ג"כ א"י לעשות שליח וא"כ בשלד"ע היל"ל דנתבטל גוף השליחות פנין דאיהו לא מצי עביד וע"כ צריף לומר דשא"ה פנין דאפי' עבר ונכה בבצים חייב להחזיר ע' במח"א ה' קננו חצר סי' ד' וכינון דאפי' בדיעבד ל"מ זכיתו לכה מיקרי לא מצי עביד משא"כ בשלד"ע פנין דאיפא פלוגתא בין הקדמונים אי קיי"ל פאפיי דס"ל אי עביד מהני או פרכא דס"ל א"ע לא מהני ולפי"ז י"ל דהתוס' בתי' הא' ס"ל דהלכה פאפיי דא"ע מהני ולכה ס"ל דלא נתבטל גוף השליחות דכיון דבדיעבד מהני מיקרי מצי עביד ולפי"ז מנישב קושנ' החוו"ד הנ"ל דבנידן דרש"י ז"ל י"ל פנין דאיהו גופי' לא מצי עביד שאם הי' הלנה בעצמו לנה מהמלנה ברבית הא הי' ריבית קצוצה דיוצאה בדינין ולא הי' מועילבדיעבד ע' תמורה ו' ע"ב לכה אינו מועיל ג"כ השליחות.

והנני בזה מח' הדור"ש באהבה: סימן פב מתן המחבר ב"ה יום עש"ק לסדר דברים תרמ"ב לפ"ק סטריא שלום וברכה מאלקי המערכה ויזכה לשבת על התורה במנוחה ה"ה ידידי פבוד הרב הקריף ובקי בחדר"ת דובר בשפה ברורה וכו' כש"מ יהושע העליר נ"י בפה"ק יע"א: ראיתי קונטרסו היקר שהציע לפני ענינים שונים ואם אמנם לא אוכל להאריך הרבה בכל הענינים שפאו בדבריו פי צריף זמן ועיון רב מ"מ הנני להשיבו מה שנתעוררתי אחרי העיון מעט בענינה האלה וזה החלי בעזה": במה שהאריך בדברי הרמב"ם ז"ל בה' יבום פ"ג שפסק פרבי דילפי' מילקה לאסור צרות ודלא פרבנו דילפי' מעלי' וכבר האריכו בזה המפרשים וגם הלום ראיתי תשובה נדפסת בזה למו"ח הגנ"י ע"ש.

ואמנם י"ל בזה דהנה בסוגיא דיבמות שם ד"ט דקאמר התם לרבנו דייחיד ונשיא ילפי' מתורה אחת והקשה המהרש"א שם דלמ"ל תורה אחת לרבנו לגבי יחיד ונשיא גיליף מצות מצות פרבי ותי' דכיון דציבור בע"א יליף מהקושא דואם נפש וחוזר ומלמד בגז"ש דמעני מעיני לציבור בשאר מצות שוב אינו מלמד עוד בגז"ש דמצות מצות ע"ש.

וצריף להבין לפ"מ דאמרי' בזבחים דף מ"א והם הביאו את חטאתם על שגגתם חטאתם ה"ה לה שגגתם חטאתם אלו שעירי עכו"ם שגגתם זה פר העלם דבר של ציבור ע"ש. וא"כ פנין דאתקשו שעירי עכו"ם ופר העלם דבר להדדי וא"כ גליף גם בזה היקישא ציבור בשאר מצות משעירי עכו"ם פנין דאתקשו להדדי ואין היקיש למחצה ונימא דשגגתם דהינו פר העלם דבר ה"ה פחטאתם ומה חטאתם דהינו שעירי עכו"ם אינו פא אלא על דבר שדונו פרת וכו' ה"נ בשגגתם דהינו פר העלם דבר.

וכן מוכח גם לישא דקרא הם הביאו חטאתם על שגגתם דמשמע דעל מה שזה פא פא זה ג"כ וכיון שגלמוד ציבור בשאר מצות ממקום אחר שוב נוכל ללמוד יחיד ונשיא בגז"ש דמצות מצות.

ואין לומר פנין דציבור בע"א גופי' יליף בהיקישא דואם נפש א"כ לא נוכל למילף ציבור בשאר מצות מהיקישא דחטאתם על שגגתם דכיון דהוא גופי' יליף בהיקישא ודבר המלמד בהיקיש אינו חוזר ומלמד בהיקיש דאפתי בסוגיא דשבת ס"ח דאמרי' שם ורבנו תורה אחת מאי עבדי לי' מבע"ל לכדמתני ריב"ל לברי' וקשה הא רבנו דמונבו שם הוא

ר"ע ומוכח בנבחים נ"ז דר"ע סובר דבר הלמד בהיקוש חוזר ומלמד בהיקוש וא"כ תיקוש
לדידן למ"ל תורה אחת לזה בקושני מהרש"א הנ"ל: אף י"ל לפ"מ דאמרי בנבחים שם
לפר זה פר יוה"כ וכתבו תוס' שם דאף דפר יוה"כ איתקש להעלם דבר פר העלם דבר
לא איתקש לפר יוה"כ ועכצ"ל דכיון דפר העלם דבר בגופי לא פתיב ובעי לאגמורי
מפר פהו משיח במפורש בפסוגיא שם וא"כ לכה ל"א אין היקוש למחצה וכמ"ש הר"ן
בנדרים ד"ז דהיכא דלא פתיב מפורש ל"א אין היקוש למחצה ע"ש וא"כ י"ל דלקה אף
דאמרי שם דאתקשו דחטאתם ה"ה פשגתם אבל שנאמר להיפוך דכמו דשעירי עפוי"ם
אין באין רק על דבר שזדונו פרת וכו' ה"נ בפר העלם דבר ל"א הכי כיון דשעירי עפוי"ם
גופא אינו מפורש בהו ול"א בכה"ג אין היקוש למחצה ובזה יש ליישב קושני תוס' בשבת
שם שהקשו למונבז דצריף להיקוש לענגן דצריף ידעה א"כ דרשא דריב"ל מנ"ל וכו'
הרשב"א בחי' דלדידן תרנוניהו ילפי' מההיקוש דאין היקוש למחצה ע"ש.

והפנ"י כ' דל"ש הכא אין היקוש למחצה משום דלאו בתדא גוונא נינהו ע"ש ולהנ"ל י"ל
דמונבז יספור דגם היכא שאין מפורש בגופי ילפי' מהיקושא ודלא פסברת הר"ן הנ"ל
ולפ"ז לדידן נוכל למילף מהיקושא דרבי מעלי' בפר העלם דבר ושעירי עפוי"ם נלמד
בהיקושא דחטאתם על שגגתם דכל הטעם דלא ס"ל לרבנן פרבי הוא כמ"ש המהרש"א
דכיון דציבור בע"א יליף בהיקושא וחוזר ומלמד בגז"ש דמצות מצות וא"כ ז"א אם
ילפי' שעירי עפוי"ם מהיקושא מפר העלם דבר דא"כ שפיר נוכל ללמוד יחיד ונשיא
מגז"ש דמצות מצות ולא בעי' ללמוד זה מתורה אחת וא"כ יתורץ גם שיטת רבינו די"ל
דג"כ הכי סובר ולכה הביא ילפותא דרבי ביבמות וז"ב בעזה"י: אף הא קשיא לי בסוגיא
דיבמות דאמר ורבי האי תורה אחת מאי עביד לי' מבע"ל לכדתנא לפי שחלק הפתוב
בין מרובין ליחידים וא"כ בשבת דאמרי' ורבנן האי תורה אחת מאי עביד לי' אמאי לא
אמר כדתנא וכדאמר ביבמות ומצאתי בדברי המהרש"א בשבת שהעיר בזה.

ולפעד"נ לתרץ דהנה הא דאמר ביבמות מתוך שחלק הפתוב דמרובין בסייף וממונם
אבד הוא רק אם נימא דהוא חומרא מה דממונם אבד ובסייף אבל לפמ"ש תוס' סנהדרין
דף נ' ד"ה קסברי דמוכח בגמ' דסייף וממונם אבד שקול הוא פסקילה א"כ מהי תיתי
לחלק בזה גבי שוגג כיון דשקולין הם.

והנה התוס' שם ד"ה נאמר הקשו כיון דאמרי' דאף דמסברא סייף חמור אתי גז"ש ומפיק
לי' וא"כ ה"נ נימא אף דמסברא שקילה חמורה משריפה אתי גז"ש דאבלי' אבלי' דאמרי'
אחד ארוסה ואחד נשואה ומפיק לי' ע"ש ונהיחו בקושני' ויוצא מדברייהם דמאן דלא ס"ל
גז"ש דאבלי' אבלי' דאמרי' א' ארוסה ואחד נשואה יצאה לשריפה הוא מטעם דסובר דכיון
דמסברא שקילה חמורה לא אתי גז"ש ומפיק לי' מהסברא ע"ש ולפ"ז לפ"מ דאמרי'
בסנהדרין דף ס"ו דר' סובר כר"י דארוסה יצאה לשריפה ולא נשואה וא"כ לדידן דגז"ש
אינו מפיק מהסברא ה"נ סובר סייף חמור ולכה מיייתי שפיר הכרייתא לרבי דכיון
דחלוקין במזיד לחומרא ג"כ נחלק בשוגג בקרבנותיהן אבל בשבת שם דרבנן דמונבז
הוא ר"ע ור"ע הא סובר בסנהדרין נ"ב דאחת ארוסה ואחת נשואה יצאה לשריפה הרי
דסובר דאף דמסברא שקילה חמורה אתי גז"ש ומפיק לי' מהסברא וא"כ ה"נ אף
דמסברא סייף חמור אתי גז"ש ומפיק לי' וכיון דשקולין הם משום דממונם אבד לכה

לא מיייתי בשבת הברייתא שנחלקו בקרבנותיהן בשוגג ודו"ק: ועוד נ"ל דלקחי לא הביא בשבת ברייתא דמיייתי ביבמות משום דבתמורה ד"כ פריה הש"ס לר"ש יחיד שהפריש שעיר תיקדש דהא איפא שעיר נשיא א"נ נשיא שהפריש שעירה תיקדוש דהא יחיד מפריש שעירה ומשני תרי גופי' ניהו ע"ש וא"כ ה"כ גם אם נחלק בין יחידים למרובין י"ל שוב דאם יחידים הפרישו קרבן השניף למרובים קדוש.

וכן להיפוך במרובים שהפרישו קרבן ליחידים דל"ש כ"כ תירוץ הש"ס דב' גופי' ניהו ולכך שוב לא מחלקי בזה ויש לדחות וצע"ק בהא דפריה הש"ס בהוריות דל"ח בהא דאמר ר"ש דאין כ"ג חייב בטומאת מקדש ואמר חזקי' דכתיב ונכרתה מתוך הקהל במי שיקרבנו שנה לקהל והקשה בגמ' נשיא נמי ופרש"י דהוא מביא שעיר והם מתפפרים בפר והרא"ש בתוספותיו כ' דלא נהירא להרמ"ה דהא דאפקה רחמנא לנשיא מכלל יחידים הוא דאפקי' דלא לייתי כשבה או שעירה בשגגת מעשה גרידתא אבל מכלל ציבור לא דמתפפר גם הציבור בפר לקח פ"ה הרמ"ה דהנשיא נמי לא שנה לקהל דאינהו מיייתי כשבה או שעירה בשגגת מעשה ואיהו מיייתי שעיר בשאר מצות ע"ש ולפי הש"ס דתמורה ה"נ מאי מקשי לחזקי' דילמא חזקי' סובר דבאמת לר"ש נשיא שהפריש שעירה קדוש דאינו מחלק בזה משום דתרי גופי' ניהו משא"כ כ"ג משיח דנדאי אין קרבנו שנה לקהל דכינן דהוא משום בשמן המשחה הו"ל יותר מב' גופי' ואם הפריש קרבן יחיד נדאי אינו קדוש.

אף י"ל דפשיטא לי' להגמרא אליבא דר"ש דגם אם נשיא הפריש קרבן יחיד אינו קדוש ומקשי שפיר ואכ"מ אריכות עוד מזה: ומ"ש עוד כת"ר לפלפל בסוגיא דק"פ כקה"ג הנה דבריו נכונים ואעוררו רק על פרט אחד והוא בהא דאר"י האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זל"ז ביובל ויש לעמוד בזה דאמאי לא אשמועינן הדין רק גבי יובל הרי איפא נ"מ הרבה בזה לענגין דין בתי ע"ח דאם חלקו בבתיים שיהיה א' יכול לגאול מחבירו בתוך השנה וכן לענגין דין שדה אחוזה דאם חלקו בשדות יהי' הדין דאחר ב' שנים יכולים לגאול לעולם ובחפזי לא מצאתי מי שנעתורר בזה ובאמת אין מסתבר שיהי' דינים הללו נוהגים בזה ולרונחא דמלתא אביא עוד ראיות והוא בהא דאמרי' ב"ב קכ"ו בכור שנטל חלק בפשוט ויתר ע"ש וקשה פינן דדינים הללו דגאולה נדאי אינם שייכים בחלק בכורה פדתנן דהכורה אינו יוצא ביובל וא"כ גם בחלק פשיטות של הכור י"ל דאינו שייך גאולה דהרי קי"ל בכור ופשוט הבי' לי' אחד מצרא וא"כ י"ל דנחשב בחלק אחד ול"ש גאולה אצלו רק בחלק פשיטות למאי דאמרי' בקדושין דף כ' אינו גואל לחצאין וא"כ יקשה פינן דעי"ז שנטל חלק פשוט גרע פחו גם בחלק פשיטות שיהיה שייך גאולה וא"כ הרי כב"ר נודע מ"ש מהרי"ט בתשו' סי' ק"ו דשתיקה לא מגרע רק היכא דעדיין לא זכה שלא יזכה והפסיד ע"י שתיקה אבל לא במה שפכר זכה בי' ל"ש שייבד זכותו ע"י שתיקה וא"כ ה"כ יאבד זכותו בחלק פשיטות שזכה בו וא"ל דכינן דנטל חלק בפשוט זהו עדיף משתיקה דעשה מעשה דמוכח דמחל לו החלק בכורה דז"א דהרי כב"ר כ' הרא"ש ב"ב דף י"ב גבי פרץ את פצמיו דכינן שאין קנוי לו רק לתשמיש בעלמא לקח אם גילה דעתו שאין רצונו בזה פקע זכותו מינייהו ובספר שער המשפט סי' שט"ו למד מזה דבשכירות ג"כ יכול להסתלק בלא קנין ע"ש הרי דזה ג"כ אינו נחשב רק כג"ד בעלמא ע"ש אף זה יש לדחות ויותר יש להביא ראיה מהא דאמרי' האחים שבאו לחלוק

בנכסי אביהם ב"ד מעמידין להן אפטרופוס ובוררין להם חלק יפה ואם הגדילו אין יכולין למחות דמה פח ב"ד יפה וא"כ אם נימא דשייף בזה דין בתי ע"ח וישדה אחרונה א"כ ל"ש מה פח ב"ד יפה פדמוכח בדברי התוס' במות פ"ט דהפקר ב"ד ל"א רק היכא שהיא יוצא מרשותו לגמרי עי"ש וביותר למ"ד בעירובין כ"ה דמוכר שדהו בשנת היובל עצמה אינה מכירה וא"כ פינון דהאחים הוי לקוחות א"כ אם מת בשנת היובל לא יהי היתומים רשאים לחלוק.

ואם נימא פן א"כ לפ"מ דאמרי בב"ב דבכור אין לו קודם חלוקה פלוס וא"כ פשמת בשנת היובל דאין יכולין לחלוק ומת הבכור לא יטול בנו הפש' שראוי לו מאביו דבכה"ג הוי ראוי אצלו וכדמוכח בשו"ע אה"ע סי' קס"ב דהאב שנתן מתנה לבנו לאחר ב' שנים הוי ראוי ואינה גובה פתובה מזה משום דאין שייף לו רק אחר זמן קבוע וכמ"ש הב"ש שם וא"כ ה"נ שלא יטול החלק בכורה רק לאחר שנת היובל ומתנה קרי' רחמנא וכל אלה הדברים חדשים הם ולא מסתבר שיהיה האמת פן ועכצ"ל דלא שמענו בזה רק גבי יובל דאמרי' דלחומרא מחזירין משום מצנת יובל נהדר שקלני' פדמעיקרא וקמו שפרש"י בגיטין כ"ה אבל בשאר דינים י"ל שאין שייף לומר פן וצריף עוד עיון ואריכות בסוגיות הש"ס והראשונים ז"ל בזה וע' בט"ז אה"ע סי' ק"ג שכ' דרק לגבי עצמם חשויי פלקוחות ולא לגבי אחרים ע"ש: ויש להסתפק קצת בהחזרה בהגיע יובל אם צריף קנין מחדש ויש ראיה דא"צ קנין מחדש דאם נימא דצריף קנין מחדש א"כ מה נעשה בחלוקת אחיות במקום שאין בן דבכה"ג לפ"מ דאמרי' בגיטין ד"כ איתתא לא ידעה לאקנוי ופי' תוס' דהיינו בדבר שהיא מחזיר לה דלא גמרה לאקנוי רק בתורת שאלה.

וא"כ ה"נ שאינו חוזר רק לשעה דג"כ לא ידעה לאקנוי וע"כ שאינו צריף קנין מחדש ואינו דומה לבתי ע"ח דשם אף דהתורה נתנה לו רשות לגאול מ"מ י"ל דהיכא שגואל צריף קנין מחדש. משא"כ הכא דחוזר לו ביובל דא"צ קנין מחדש דאפקותא דמלכא הוא וע' ב"מ ק"ו.

ובלא"ה י"ל דכיון דבבתי ע"ח אמרי' ריבית היא והתורה התירה (ונודע דברי האגודה בהא דהי' נטמן יום יב"ח פדי שיהיה חלוט לו דהביא ראיה דל"ה אונס בכה"ג והקצוה"ח כ' דכיון דהוי מקר ואם המוכר אנוס אין לקנוס הלוקח) ועכ"פ צריף קנין פדי שיהא מחזי כמכר ולא כהלואה שלא יהא מחזי פריבית.

אף יש לדחות פינון דהתורה התירה לא איכפת לן במה שיהא מחזי פריבית ומדע דאל"כ יקשה בש"ס דקדושין דף כ"א דמיימי ראי' גבי מקדיש שדה אחרונה דאין לנה וגואל וגואל לחצאין ממוכר בית בבתי ע"ח שייפה פחו לגאול מיד ואין לנה וגואל וגואל לחצאין.

וקשה מאי ראי' לפ"מ שביאר שם המהרי"ט בחי' בטעמא דגואל לחצאין משום דהוי כפרעון חוב דאי פרעני' זוזא זוזא חשוב פרעון וא"כ דילמא לכו' בבתי ע"ח לא אמרי' דגואל לחצאין משום דשם אם גואל לחצאין מחזי יותר פריבית דהוי כפרעון חוב משא"כ במקדיש שדה דל"ש ריבית דהרי התוס' חילקו בב"מ ס"ד דבבתי שייף יותר ריבית מבשדה ובלא"ה הרי אין ריבית בהקדש וע"כ דלא אכפת לן בזה פינון שהתורה התירה וז"פ.

וְצָרִיךְ לְהִבִּין דְּבָרֵי הַש"ס שֶׁם דָּאָמַר מַה לְמוֹכַר שְׂדֵה אַחְוָנָה שְׁפָן הוֹרַע פָּחוּ לִיגְאָל מִיַּד מוֹכֵר בֵּית בְּבִתֵּי ע"ח יוֹכִיחַ וְקָשָׁה הָאִיף מְדַמֵּי' לְהוּ דְּהָרִי מוֹכֵר בֵּית פִּינּוּן שֶׁאֵי מִיַּד לְסַלְקוּ א"כ הָוֵי בְּחִזְקַת הַלּוֹקֵחַ יוֹתֵר אַף דָּאֵח"פ יֵשׁ בְּיָדוֹ לִיגְאָל לְעוֹלָם הָרִי כ' הַרְשָׁב"א וְהוּבָא בַב"ה בִּי"ד ס' קע"ב גַּבֵּי אַתְרָא דְלֹא מְסַלְמֵי דְאִמְרֵי' אֵין שְׁבִיעִית מְשַׁמְטוּ וְהַקָּשָׁה הַרְשָׁב"א ז"ל דְּהָאִיף מִיָּגְרִי אִם בְּתוּף הַזְמַן הַלְוָאָה בַלֹּא"ה אֵינוּ מְשַׁמֵּט דְלֹא קָרִי' בִּי' לֹא יִגְנֹשׁ וְאֵי לְאַחַר זְמַן הָאֵי יָכוֹל לְסַלְקוּ וְכ' פִּינּוּן דְּמַעְיָקְרָא לֹא מְצִי מְסַלְקֵי לִי' לְכַף גַּם אַחַר פְּלוֹת הַזְמַן הָוֵי פְּאַתְרָא דְלֹא מְסַלְמֵי ע"ש וַא"כ ה"נ הוּא מְוַחֲזֵק יוֹתֵר בְּמוֹכֵר שְׂדֵה שְׁאֵין יָכוֹל לְסַלְקוּ מִיַּד אַף דְּלְאַחַר שְׁנָה יָכוֹל לְסַלְקוּ לְעוֹלָם וּמֵאֵי דְמִיּוֹן לְמוֹכֵר בֵּית דְּהָכָא יָפָה פֶּחַ הַמוֹכֵר שְׁיָכוֹל לְגָאֹל תִּיכְף וְצ"ל דְּהָוֵי ס"ל לְהַש"ס דְּכִינּוּן דְשֵׁם יֵשׁ עַדִּיפּוֹת יוֹתֵר דְאַחַר שְׁנָה יָכוֹל לְגָאֹל לְעוֹלָם א"כ עכ"פ שְׁנָה לְהָכָא דְיָכוֹל לְגָאֹל תִּיכְף בְּתוּף הַשְּׁנָה וַאֲכַמ"ל: וְהִנֵּה עָלָה בְּרַעֲיוֹנֵי לְדוֹן בְּזָה בְּדָבָר חֲדָשׁ בַּמ"ש בְּקִידוּשֵׁין מִב' הָאֲחִים שְׁפָאוּ לְחַלּוֹק בְּנִכְסֵי אֲבִיהֶן ב"ד בּוֹרְרִין לָהֶם חֶלֶק יָפָה וּמַעְמִידִין לָהֶן אֲפִטְרוּפּוֹס וְכו' וַיֵּשׁ לְדוֹן עַפ"י שִׁי הָרַאשׁוֹנִים ז"ל דְלֹא מְהַנִּי תַנְאֵי שְׁלֹא יַחְזוֹר בִּיּוֹבֵל מְשׁוּם דְהוּ"ל מִתְנָה עַמ"ש בְּתוּרָה וַא"כ לַפ"מ דְאִמְרִינּוּ בַב"מ כ"א דַל"א מִתְנָה עַמ"ש ב' תַנְאוּ בְטַל רַק הֵיכָא דְוִדְאֵי קַעְבֵּר אֲבָל הֵכָא מִי יִימַר דְקַעְבֵּר ע"ש וַא"כ הֵכָא הָאֲפִטְרוּפּוֹס שְׁפִיר יָכוֹל לְהַתְנוּת דְלֹא תַחְזוֹר בִּיּוֹבֵל דְכִינּוּן דְקִימִ"ל הַגְדִּילוּ יָכוֹלִין לְמַחֲזוֹת הוּ"ל מִי יִימַר דְקַעְבֵּר וְז"ב וַא"כ לְכַאוּרָה מִשְׁפַּחַת דְמִיָּתִי בִּיכּוּרִים גַּם לַמ"ד דְמַחְזִירִין בִּיּוֹבֵל בַּכַּה"ג בְּחִלּוֹקַת אֲפִטְרוּפּוֹס שְׁיָכוֹל לְהַתְנוּת דְלֹא תַחְזוֹר בִּיּוֹבֵל וַיֵּשׁ לִיָּשֵׁב בְּזָה פְסָקֵי הַרְמַב"ם ז"ל אֲשֶׁר כָּבַר הַרְבֵּה קוּלְמוּסִין נִשְׁתַּבְּרוּ לְתַרְץ דְבָרֵיו וּלְפִי דְבָרֵינוּ הַדְּבָר נִכּוֹן בְּפִשְׁטוּת: וְאָמְנָם בַּמ"ש הַקְצוּה"ח בַּחו"מ ס' ק"ג שְׁהָאֲרִיף בְּאֵם גִּימָא דַק"פ הָוֵי כַקַּה"ג א"כ ע"כ דְבַעַל הָוֵי פְלוֹקֵחַ וְלֹא פִיּוּרֵשׁ דְאֵין לֹמַר דְבַעַל יוֹרֵשׁ דְכִינּוּן דַק"פ הָוֵי כַקַּה"ג לֹא מִשְׁפַּחַת יִרְוּשַׁת הַבַּעַל דְהָא הָוֵי רְאוּי אֲצַל הָאֲשָׁה וְאֵין הַבַּעַל נוֹטֵל כְּרָאוּי וְהוּ"ל פְּהָא דְאִמְרֵי' דְאֵין כְּכוֹר נוֹטֵל פ"ש בְּשְׂדֵה הַחֻזְרַת לְאֲבִיו בִּיּוֹבֵל מְשׁוּם דַק"פ הָוֵי כַקַּה"ג וְהוּ"ל רְאוּי אֲצַל אֲבִיו ה"נ הָוֵי רְאוּי אֲצַל הָאֲשָׁה דְכָל זְמַן שְׁהִיא חִי' יֵשׁ לוֹ ק"פ דְהָוֵי כַקַּה"ג וְאַף דְבִשְׁעַת מִיתָה נִפְקַע הַק"פ שְׁיֵשׁ לוֹ מ"מ הָוֵי רְאוּי לְגַבְהָ ע"ש.

וְהִנֵּה דְבָרֵיו יְקָרִים וַיְהִי מְוַחֲזָח לֹמַר דְמֵאֵן דְסוֹבֵר ק"פ הָוֵי כַקַּה"ג יְסַבּוֹר דִּירְוּשַׁת הַבַּעַל הָוֵי דְאוֹרְיִיתָא דְכִינּוּן דְמַה"ת יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ שׁוֹב בְּמַה דְמַדְרַבְנָן יֵשׁ לוֹ פִּירוּת לֹא מְגַרַע פָּחוּ לְגַבֵּי יִרְוּשָׁה דְאוֹרְיִיתָא וְכַעֲיִן מ"ש הַר"ן בְּנִדְרִים דָּף ע"ט גַּבֵּי אֲלִמוּהָ לְשַׁעֲבוּדָא דְבַעַל ע"ש.

וְעַפִּי"ד הַקְצוּה"ח נִרְאָה לְתַרְץ דְבָרֵי הַבַּהֲמ"א בְּש"ס ב"ב דָּף קכ"ה גַּבֵּי עוֹבְדָא דְסַבְתָּא דְאִמְרָה נִכְסֵי לְסַבְתָּא וּבְתָרָא לִירְתָאֵי דַאר"ה לִירְתָא וְלֹא לִירְתֵי יִרְתֵי וּר"ע אָמַר לִירְתֵי וְאִפִּי' לִירְתֵי יִרְתֵי וְשִׁלְחוּ מִתָּם הִילְכְתָא כַר"ע וְלֹא מְטַעְמִי' דְאֵלוּ הוּא סוֹבֵר אַע"ג דְאִיכָּא בְּרָא לְבִרְתָּא לֹא יִרְתֵי וְלֹא הִיא פִי אִיכָּא בְּרָא לְבִרְתָּא וְדֵאֵי יִרְתֵי וְהָכָא הוּ"ל רְאוּי וְאֵין הַבַּעַל נוֹטֵל כְּרָאוּי וְאָמַר אַח"כ מְסַתְּבָרָא טַעְמָא דְבַנֵּי מְעַרְבָא דְאֵי קוֹדִים סַבְתָּא וְזַבְנָה זְבִינָה זְבִינֵי וְכ' שֵׁם הַבַּהֲמ"א דְאַף לְדִידִין י"ל דְקִי"ל דְכָל הָאוּמַר אַחְרִיף פְּאוּמַר מְעַכְשָׁיו דְמִי וְלֹא אֲדַחֵי דְבָרֵי ר"ה רַק מְטַעְמָא דְאֵי קוֹדִים סַבְתָּא וְזַבְנָה זְבִינָה זְבִינֵי וְהַרְמַב"ן ז"ל בְּמַלְחָמוֹת הָאֲרִיף לְתַמּוּהָ עָלְיוּ וְהֵאֲחַת מִהַתְמוּהוֹת הוּא דְאֵם גִּימָא דְאַחְרִיף הָוֵי כְּמַעְכְשָׁיו א"כ מַה מוֹעִיל מַה דְאֵם הֵיטָה מוֹכֶרֶת הִי' מוֹעִיל עכ"פ פִּינּוּן שְׁמִתָּה וְלֹא מְכָרָה שׁוֹב הָוֵי

למפרע של האשה והבעל יורשה וכמו בכל היכא דתלי תנאי במעכשיו דאם נתקיים התנאי נתקיים הדבר למפרע וה"נ אף אם ניתן לאחריה ע"מ שאם ישיר ראשון מ"מ היכא שישיר הני למפרע שלו וא"כ האיך נוכל לומר דאחריה הני במעכשיו ע"ש בתרוצם בקושל' זו.

ואולם יש לומר דהנה גוף קושית קצוה"ח דאם ק"פ הני כקה"ג לא משפחת ירושת הבעל משום דהני ראוי י"ל עפמ"ש התוס' בכמה מקומות גבי הכותב נכסיו לבן דהבן הני מןחזק יותר מהאב וקה"ג שלו אלים טובא משום דעתה יש לו קה"ג וגם הק"פ עתיד לירש אח"כ ע"ש וע' ב"ק פ"ח משום דראוי לירשו ע"ש ולפ"ז ה"נ י"ל דקה"ג של האשה עדיף משום דיש לה עכשיו קה"ג וגם איכא ספיקא דילמא ימות הבעל וגם הק"פ עתיד לבא לידה וא"כ אף שאינו דומה לבן דשם נדאי גייע לידו הק"פ משא"כ ה"כא שהוא ספק עכ"פ י"ל דגם מהספק פנין דקה"ג ש"ל הוא וגם ק"פ הני ספק ואפשר גייע לידה חשיבה היא מןחזקת ג"כ כמוהו ול"ח כ"כ ראוי לגבה ואם נימא פן א"כ בעונבדא דסבתא שם שמתה הבת בחיי סבתה ואמרי' דאח"כ ירש הבעל מפחה וא"כ י"ל דאף אם אחריה הני במעכשיו מ"מ אין יורש הבעל בכה"ג דהרי אם תאמר עתה דהני במעכשיו דהיינו דאגלאי למפרע דלא היתה עבידא להמכר והיתה עתידה לבא ליד הבת א"כ פנין דמתורת אגל"מ אתי עלה א"כ תאמר ג"כ אגלאי למפרע דהיתה הבת עתידה למות בחיי הבעל ואם תאמר פן שוב חשיבה לגבי הבת ראוי פנין דעתה הק"פ של הבעל וגם דהק"פ לא יבא לרשותה פלל דהרי אגלאי למפרע שיהיה עתידה היא למות בחייו וא"כ לא תוכל לומר אגל"מ בכה"ג דשוב אינו יורשה א"כ לא תאמר ג"כ אגל"מ דהני כבא לידה מקודם פנין דע"כ אי אפה יכול לדון ה"כא למפרע וכנ"ל והדברים נכונים בס"ד: והנה דברי הגמרא דאר"י דאם האחין שחלקו לקוחות הם לא משפחת דמייתי בפורים צריף להבין דהרי יכול להביא על תנאי דאם הוא שלו שפיר ואם לאו מביא בתורת שליחות מחבירו ומצאתי בספר ט"ג שהעיר בזה ואפשר לומר דהנה נדאי אם יביא בפורים בשביל עצמו מספק דילמא הוא שלו איכא חשש הבאת חולין לעזרה ואף דאמרי' ב"ב דף פ"א דמשום חשש זה יכול להביא ופריף לי' מ"מ ה"כא לפמ"ש התוס' בתמורה כ"ז דהא דהקדש שנה מנה שחיללו על שו"פ מחולל הוא רק בבעלים ע"ש וא"כ ה"כא אם יביא בשביל עצמו פנין דאין ברייה ויש ספק שפא אינו הבעלים וא"כ יצטרף לפדות בשו"ו ושוב י"ל דבכה"ג דמחוסר ממונא ל"ח בידו וכמ"ש תוס' בפסחים ושוב פל מילתא דלא מצי עביד וכו' אף יש לדחות דה"כא ממנ"פ אם הוא שלו שפיר ואם לאו לא חל ההקדש ואף דמותר בכה"ג להכניסו למקדש וכמ"ש המשל"מ בפ"ב משחיטה דכל שיש בו מקצת קדושה שוב ליכא חשש אכל לפדותו בשו"פ יכול שפיר מדין ממנ"פ וגם דלפמ"ש תוס' יבמות צ"ט י"ל דל"ח בכה"ג למ"ע ע"ש ועכצ"ל דעיקר קושית הש"ס הוא דלא משפחת לה קריאה דביד שליח אינו קורא: ומ"ש עוד לפלפל בסוגיא דע"א דף ע"א דמשיכה בעכו"ם קונה הנה על השלישית לו אשיבנה והוא במה דיל"ע במ"ש התוס' שם בזה דמייתי ר"א דמשיכה אינה קונה מדאמר רב פי פניליתו חמרא והקשו דאפתי פנין דמשיכה אינה קונה וא"כ דמי יי"נ קשקיל ותירצו דסובר האי דדחי דדרשי לעמיתך בחזא ולעכו"ם או בהאי והדבר צריף בראור דמנ"ל פן פנין דבכל סוגית הגמ' דרשי מדלעמיתך בחזא לעכו"ם נמי בחזא ובפרט פנין דקאי הדחי' לאמיר וא"כ הרי

בש"ס גיטין דף ל"ט פריד מהא דאר"י המפקיר עבדו יוצא לחירות על אממר דאמר המפקיר עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה ופי' התוס' דפריד דלא יחלוק אממר על ר"י רבי' וא"כ ה"נ לא יחלוק על מה דאמר' בסתמא אליבא דתרנונייהו מדלעמיתהו בחדא לעפ"ם נמי בחדא.

אף י"ל דאממר בזה לשי' אגיל במה דסובר בגיטין שם המפקיר עבדו ומת אותו עבד אין לו תקנה והוא עפ"מ דצע"ז בקהא דאמר' התם קסבר עולא עבדו דגר פאשתו מה אשתו משתלחת חת בלא גט אף עבדו משתלח בלא גט ואח"כ בגמרא שם אמר טעמא דאבא שאול דמחלק בין קטנים לגדולים משום דכיון דמאשה ילפי' אמרי' מה אשה איסורא ואלא ממונא אף עבד נמי איסורא ואלא ממונא וכתבו התוס' שם משום דבגופי' לא כתי' רק מאשה ילפי' לכה' בעי' שיהא דומיא דאשה איסורא ואלא ממונא ע"ש וא"כ הדבר מוכרח לומר כן גם לעולא בטעמא דאבא שאול דמחלק בין קטנים לגדולים דהרי הוא סובר כן דעבדו של גר פאשתו וא"כ צע"ק דהיא אמר עולא בקדושין ט"ז דאמה עברי' נקנית בשטר משום דכתי' ואם אחרת יקח לו מה אחרת בשטר אף אמה עברי' בשטר הרי דיליף שיעבוד ממון מאיסור וא"ל דשאני הכא דע"כ היקישן הפתוב וכדאמר' כן בגדה ט"ז הרי ל"א כן רק היכא דהיקיש מוכרח וכמ"ש תוס' במנחות פ"ב והכא חזי בקדושין שם דיליף ראב"י מלא תצא כצאת העבדים הרי דלא ס"ל היקיש זה.

ויש ליישב. ועכ"פ אפשר לומר בטעמא דאממר דפליג וסובר דמפקיר עבדו ומת אין לו תקנה משום דסובר פינן דא"א לומר דעבד לגמרי פאשה בזה וצריד אהה לחלק בין קטנים לגדולים וע"כ אמרי' דלא ילפי' בזה משום דמה התם איסורא ואלא ממונא ולכה' לגמרי לא ילפי' עבד מאשה וא"כ ה"ה די"ל דאינו סובר היקישא דאמה העברי' לאחרת ויליף מלא תצא כצאת העבדים.

ולפ"ז לפ"ד התוס' קדושין י"ד דמה"ט ל"ש שטר בעפ"ם משום דילפי' מאמה ואמה מאחרת ובעפ"ם ל"ש גיטין וקדושין ע"ש ומוכח מדבריהם דאי לאו דבעי ילפוטא דאמה לאחרת ל"ה ממעטי קנין שטר גבי עפ"ם וא"כ פינן שכתבתי דלאממר לא ס"ל דהיקישא דאמה לאחרת כו' ולכה' לדידך פתבו תוס' דאין למעט קנינים גבי עפ"ם מלעמיתהו אבל הרי בלא"ה הדבר נכון עפי"ד רבינו חיים בתוס' ב"מ מ"ח דהא דממעטי קנינים מעמיתהו הוא רק אם גזל עפ"ם מותר דלא צריכין למעט אונאה אבל אם גזל עפ"ם אסור דאיצטריד למעט אונאה לכה' לא ממעטי קנינים גבי עפ"ם והתוס' שם האריכו בזה וא"כ הדבר ברור דהכא ג"כ הטעם משום דסובר ר"א גזל עפ"ם אסור ולא ממעט קנינים מעמיתהו ולכה' דחי לי' ואמנם במה שהקשו תוס' בב"מ שם לר"ח דלדידך לא א"ש ה' דנתנה לסיטון מעל דאמר' דוקא סיטון דלא מחסרא משיכה אבל בלן לא ולידידך גם אם מייגרי בעפ"ם ה' פסך קונה ונראה לומר עפ"מ ש' הרי"ף דמעות קונות הוא מק"ו דהשתא גופו קונה בכסף ממונו לא כ"ש וצ"ל דאף דגופו אינו קונה רק לזמן ולא קנין עולם מ"מ שפיר נוכל ללמוד גבי ממונו משום דכיון דגבי ממונו אין שייך לומר כן דלא יהי' קנוי לגמרי וכמ"ש הראשונים בטעמא דמ"ד שיעבודא לאו דאורייתא משום דאין קנין לחצאין וא"כ בכה"ג פתבו תוס' ב"ק ד' כ"ה דילפי' לגבי טומאה ול"א דיו דלא יטמא רק במגע וכו' משום דאין טומאה לחצאין ולכה' שפיר ילפי' בק"ו דהכא אין שייך

דלא יהי קנוי לגמרי ולפ"ז אף למ"ד דבישראל אין מעות קונות י"ל משום דהרי פבר נודע דברי התוס' ב"ק דגם גבי ממון אין עונשין מן הדין וא"כ ה"נ בקנן שהוא מצד ק"ו לא נוכל להוציא מן המוחזק ולפ"ז ז"א רק בישראל אבל בעפ"ם לפ"מ דאמרי' ב"ב נ"ד דנכסי עפ"ם הם פמדבר משום דכיון דמטי זונא לידן' אסתלק לי' וא"כ בישראל מעפ"ם שפיר קונה בכסף דהרי איפא ק"ו ואין בזה הוצאת ממון מן המוחזק דעפ"ם מפי מטי זונא לידן' אסתליק לי' ולפ"ז יהי נכון דאף דמצד ק"ו עפ"ם קונה בכסף אבל מעילה י"ל דל"ש בזה דהרי אף דכ' הריטב"א בשבועות ל"ג דגבי קרפן ל"ש אין עונשין מן הדין מ"מ אין מוכח פן בכמה דוכתי בגמ' וע' סנהדרין ג"ד וא"כ י"ל דמעילה ל"ש בכה"ג נזה נכון.

ובפשיטות יותר י"ל דל"ק קושן' תוס' דלדידן' האיך אמרי' דלא מעל עד דמשנהו פיון דכסף קונה דכיון דעכצ"ל דקושן' הגמרא הוא אף דתכמים עקרו קנן כסף מ"מ לא מסתבר דעקרו דלא יהי מעילה ג"כ פיון דמה"ת הוי קנן וכמ"ש תוס' ע"ז ד' ס"ג וא"כ אהניא לי' שיטתו לרבינו חיים שכ' בתוס' זבחים ד' מ"ו דהא דיוצא לנחל קדרון מועלין בו וכ' ר"ח דמועלין מדאורייתא שאף דנעשה מצנתו ואין מועלין מ"מ הב"ד מקדשין אותו שלא ינה ממנו בלא פדיון וכ' התוס' דדונח הוא וכוונתם דע"י שב"ד מקדשין יהי שייך מעילה מה"ת זהו דונח וא"כ הרי שי' רבינו חיים דע"י שב"ד מקדשין שייך בזה מעילה דאורייתא וא"כ לא רחוק לדידן' ג"כ דע"י שב"ד עקרו הקנן כסף דלא יהי שייך מעילה פל' פיון דיש להם פח פהקדש לתקן כחפצם שיהי' מעילה או שלא יהי' וז"ב: ויש להאריך עוד בכ"ז אף אין הזמן מספים מטרדת ענינים שונים והנני בזה הדור"ש באהבה הק' שמעון סאסניץ: סי' פג בעזהש"י יום ו' עש"ק י' אלול תרמ"ב לפ"ק סטריא.

השומע קול שופר יחוק לחיים טובים בספר את פכוד האברה המופלג ברק השנון זית רענן ותיק ושלם פרי הלולים כש"מ מיכאל הפהן נ"י בראווער: יקרת מכתבך עם ח"ת לנכון הגיעני ולאשר קרבו מי המשפט אשר מאיתם יחרד כל לב על פן יהי דברי מעטים: בדבר אשר עמדת ע"ד רש"י ז"ל בב"ק פ"ח ע"ב גבי אימין דר"ש בר אבא מהגרוניא הוי נסיבא לי' לר' אבא פתבתינהו לנכסי לר"ש בר אבא ברה בתר דשכיבא אזל ר"ש בר אבא קמי' דר"י בר אבא אוקמי' בנכסי אזל ר"א אמרה למילתין קמי' דרב הושעיא אזל ר"ה אמרה קמי' דרב יהודא א"ל הכי אמר שמואל האשה שמכרה בנ"מ בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות אמרוה קמי' דר"י בר אבא א"ל אנא מתניתא ידענא דתנן הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו הן א"י למפנר מפני שהן ברשות האב כו' אהדרוה לקמין דר"י א"ל הכי אמר שמואל זו אינה דומה למשנתנו כו' אלא השתא דקתני הכותב נכסיו לבנו משום דראוי ליוורשו הוא ופירש"י ז"ל ואע"ג דבעלמא פקנן הגוף דמי הקא ודאי אקני אב לבן למוכרו בחיי פשיטתא דאי משום לאחר מיתה בלא"ה הוי ירית לי' אבל רב שמואל בר אבא לא הי' ראוי לירש את אמו אלא ר' אבא בעלה הי' ראוי ליוורשה ע"כ תמהת דסיוס דברי רש"י מיותר היא דל"ל הא שר"ש בנה ל"ה ראוי ליוורשה הרי אפי' אי הי' ראוי ליוורשה הלא פיון דס"ל ק"פ כקה"ג דמי לא היתה יכולה למפנר לו הנכסים משום דיש לבעל ק"פ וכקה"ג דמי הנה בהשקפה ראשונה אמרתי בבבאור ד' רש"י ז"ל עפ"י ד' התוס' יבמות ל"ו ע"ב ד"ה ור' יוחנן שהקשו שם לר"י דאמר ק"פ כקה"ג דמי אפי' לא מת הן בחיי האב מי לא ליקני דהני כמו מה

שאיננו מאבא מכור לה פיון דאלים קננו פירות קננו הגוף ותי' דלגבי הא לא אלים קננו פירות לבטל לגמרי קננו הגוף וכיון דלבסוף אתיא שדה לידי דבן חשיב מפר עכ"ל ולפי"ז א"ש דבעובדא התם דרב שמואל בר אבא נשאר חי אחר מות אמו א"כ אי הוא הי' יורש של אמו אפי' אי הוי אמרינו קננו הגוף דמי שפיר הי' מהני עכ"פ קננו הגוף של האשה שתהי' המכירה קנימת למפרע פשהגיע לבסוף לידי דבן דשביטל הק"פ לגמרי את הקננו הגוף זה ל"א פנ"ל וז"פ.

אולם לכאורה קשה לפי"ז דר' ירמיה בר אבא דלית לי חילוק זה דבנו ראוי לנורשו ואין חילוק בין אם פותב לבנו שראוי לנורשו או לא א"כ אמאי מיייתי דוקא ראי' מר"ל הרי אפי' אי סובר כר"י נמי ניחא מה דאוקמין לר"ש בנכסי משום דגם ר"י ס"ל דכי לא מת הבן בחיי האב אית לי ללוקח וה"נ הא ר"ש חי אחר מות אמו ועו"ק לפימ"ש התוס' ב"ב נ' דלא דמי קננו פירות דבעל שלא הי' לו בגוף פלוס מעולם לק"פ דמוכר עבדו ע"מ שישמשנו ל' יום שמתחלה הי' הפל שלו ועדיין לא יצא מת"י שפירות שלו דק"פ כי האי אלים פעין שמתלקין בבמהות ארנונא לענן אחריות ע"ש וא"כ יוכל שפיר לספור גם כר"י ורק התם שהי' לו לאב מעיקרא הגוף והפירות ועדיין לא יצא מת"י דאית לי הפירות ק"פ כי האי אלים וגם ר"י מודה.

ונלפענ"ד ליישב דהנה קשה לכאורה בהא דמהדר רב יוסף אטעמא דאינה דומה למשנתנו הרי הי' יכול לחלק בפשיטות דבשלמא באב שמכר נכסיו לבנו הגוף מהיום ופירי לאח"מ א"כ פיון דלא נשאר לו רק ק"פ א"כ היכי שאין לו רק קננו פירות הא מבואר ברמב"ם פכ"ב מה' מכירה ה"ו דאינו יכול לשנות צורת הקרקע ולא בנה ולא יתרוס ולכך לא אלים הק"פ כקה"ג משא"כ בבעל בנ"מ הא מבואר בסמ"ע סי' רי"ב סק"ז דיכול לבנות ולהרוס פחפצו דקנאם לגמרי פל ימי חייה ולכך שפיר אלים ק"פ דידין אמנם י"ל דהנה באמת צריך להבין היכי מועיל במתנת בריא הגוף מהיום ופירי לאחר מיתה הרי קיי"ל בח"מ סי' ר"ט כשם שאין אדם מקנה דשלב"ל כף א"א מש"יר דשלב"ל א"כ איך מהני שיוור הפירות וע"כ מייירי שש"יר לו המקום להפירות וא"כ רשות בידו לבנות ולהרוס ושפיר דומה לבעל בנכסי מלוג והנה בתמורה כ"ה ע"א א"ר יוחנן הפריש חטאת מעופרת וילדה רצה בה מתכפר רצה בולדה מתכפר מ"ט קסבר ר' יוחנן אם ש"ירו מש"יר עובר לאו ירף אמו הוא כו' עיי' פירש"י שם וא"כ פיון דס"ל לר' יוחנן דיכול לש"יר לעובר דהוי דשלב"ל ע"כ דס"ל לר"י דאדם מש"יר דשלב"ל וא"כ ר' יוחנן שפיר מייירי אפי' לא ש"יר מקום הפירות וא"כ לדידין אין ראי' מהא דכי לא מת הבן בחיי האב דאית לי ללוקח משום דק"פ דאב לא אלים כ"כ פיון דלא ש"יר לעצמו בגוף הקרקע פלוס וא"כ א"י לבנות ולהרוס ולא דמי לק"פ דבעל בנ"מ ש"יכול הבעל לבנות ולהרוס ואלים ק"פ דידין דל"מ המכירה ולכך מיייתי רק מר"ל דלדידין ע"כ מייירי שש"יר לעצמו מקום הפירות א"כ יש לו בגוף הקרקע ויכול ג"כ לבנות ולהרוס וא"ש: אמנם הא קשיא לכאורה דהרי ע"כ לרב יהודה שמיצא לי מש"יר דשמואל רק בהא דהפכותב נכסיו לבנו דס"ל כר"ל דאילו הוי שמיצא לי דס"ל בכל דוכתי כר"ל דק"פ לאו כקה"ג דמי א"כ מאי דחי זו אינה דומה למשנתנו מה בכך הרי ס"ל בכל מקום כר"ל ור"ל הא ס"ל בפ' י"ג בהמוכר שדהו לפירות לענן בפורים דק"פ לאו כקה"ג דמי וע"כ דשמיצא לי לר"י דס"ל לשמואל רק בהא דלישנא דמתניתין דייקא פנותי מדקתני מוכר הבן אין

לו ללוקח עד שְׁיָמוּת הָאֵב וּמִשְׁמַע דְּכִי מְיִית הָאֵב מִיָּהָא מְפִירִים ל"ש לָא מַת הַבְּן בְּחַיִּי הָאֵב וּל"ש מַת הַבְּן בְּחַיִּי הָאֵב וּכ"כ בַּפְּנִי וּכ"כ אַמְאִי לֹא חִילְק דְּמַה"ט אִינוּ דוּמָה לְמִשְׁנֵתֵינוּ עִפְיִמ"ש הַמְּבִי"ט בַּח"ב סִי קל"ז הוּבָא בְּשַׁע"מ פַּכ"ב מַה' מְכִירָה ה' י' דְּכָמוּ דְּמִזְכָּה לְעֹנָבָר שְׁהוּא בְּנוּ אֲמָרִינוּ דְּמַהְיִי הוּאִיל וְדַעְתּוּ שְׁל אָדָם קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוּ ה"ה דְּמַקְנָה דְּשִׁלְב"ל לְבָנוּ מְשׁוּם דְּדַעְתּוּ ש"א קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוּ וּא"כ לַפְּמ"ש בַּסְּמ"ע סִי רַנ"ז סְק"ו דְּלִכְף ל"מ אִי ק"פ כַּקָּה"ג דְּמִי מְשׁוּם דְּאִין אָדָם מַקְנָה דְּשִׁלְב"ל וּא"כ דְּיִלְמָא הַתָּם מַהְיִי אִפִּי אִי נִימָא כַּקָּה"ג דְּמִי מְשׁוּם דְּדַעְתּוּ ש"א קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוּ אוּלָם י"ל דְּזָהוּ נְכָלָל בַּמ"ש מְשׁוּם דְּרָאוּי לְיוֹרְשׁוּ הוּא וְהִינּוּ דַס"ל דְּלִכְף דַּעְתּוּ ש"א קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוּ מְשׁוּם דְּבִלֹא"ה עֵתִיד לְיוֹרְשׁוּ וּלְכָף מַקְנָה לִי וִי"ל שְׁזָהוּ ג"כ פְּנֹנַת רִש"י ו"ל שְׁכַתְּב דַּר"ש ב"א לֹא הִי רָאוּי לְיִרְשׁ אֶת אָמוּ דְּאֵלוּ הִי רָאוּי לְיוֹרְשָׁה הָא הָנוּ אֲמָרִינוּ ג"כ בְּאֵם דַּעְתָּה שְׁל אַם קְרוּבָה אֲצֵל בְּנָה מְפִנִי שְׁבִלֹא"ה יִירֶשׁ אוּתָהּ וְזָהוּ דְּדַחֵי אֲבִי אֶטוּ בְּרָא יִרְיָת אַבָּא כו' ה"נ לְאַבְרַחְיָנָהוּ לְנַכְסֵי מְאַתְנָה אֶתוּ אִפִּי דְהָא מְיִירִי ג"כ שְׁיִישׁ לוּ עוֹד אַחִים וּא"כ ל"ש דַּעְתּוּ ש"א קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוּ מְפִנִי שְׁעֵתִיד לְיוֹרְשׁוּ דְהָא יֵשׁ לוּ עוֹד בְּנִים לְיִרְשׁ אוּתוּ: וְהִנֵּה עִפְי"ד הַתּוֹס' ב"ב הַנְּ"ל דְּיֵישׁ חִילּוּק לְעֵנָן ק"פ בֵּין הִיכִי שְׁהִי גַם הַגּוּף שְׁלוּ מְקוֹדָם אוּ לֹא אֲמָרְתִי לְפַלְפֵּל עִפְי"ז בְּסוּגְיַת הַש"ס גְּיִטִין דָּף ע"ז ע"ב הַהוּא שְׁכ"מ דְּכַתְּב לֵה גְיִטָא לְדַבְּיָתָהּ בַּהֲדִי פְּנִיָא דְּמַעַל' שְׁבַתָּא וְלֹא הַסְּפִיק לְמִיתְבִּי' לֵה לְמַחַר תְּקִיף לִי עֲלֵמָא אֶתוּ לְקַמִּי דְּרָבָא אָמַר לֵהוּ זִילוּ אָמְרוּ לִי לִיקְנִי' נִיְהֵלָה לֵהִיא דְּנוֹכְתָא דִּיתִיב בִּי גְיִטָא וְתִזְיִל אִיהִי וְתִיחֻד וְתַפְתַּח דְּתַנּוּ נַעַל גָּדַר וּפְרָץ כ"ש ה"ז חֲזָקָה א"ל רַב עִילִישׁ לְרָבָא מַה שְׁקַנְתָּה אֲשֶׁה קְנָה בְּעֵלָה אִיְכָסִיף לְסוּף אִיגְלִי מְיִלְתָּא דְּאַרוּסָה הַנּוּאִי אָמַר רָבָא אַם אָמְרוּ בְּנִשְׁוֹאָה יִאֲמְרוּ בְּאַרוּסָה הַדַּר אָמַר רָבָא ל"ש אַרוּסָה וּל"ש נִשְׁוֹאָה גְיִטָּה וְחֲצָרָה בְּאִין בְּאַחַד.

וּבְרִשְׁבָּ"א בְּחִידוּשֵׁיו שֵׁם כְּתָב וְנ"ל וּמִיָּהוּ בְּעֵיקַר הַמַּעֲשֵׂה אִיכָּא תִּמְיָה וְהָא אָנּוּ תַנּוּ הַזּוֹרֵק גַּט לְאִשְׁתּוּ וְהִיא בְּתוּף בֵּיתָה אוּ תוּף חֲצָרָה ה"ז מְגוֹרְשֵׁת וּבֵיתָה הָא קְנוּי לִי לְאַכִּילַת פִּירוֹת וְאַפ"ה מְתַגְרֶשֶׁת.

וְהִנֵּה לַפְּעַנ"ד אֲפֻשֶׁר לְיִישָׁב קוֹשְׁיָא זוּ דְּהִנֵּה בְּאַמַּת צְרִיף לְהַבִּין פְּיִרְכַּת הַש"ס לְעִיל עַל הַמְּשָׁנָה דְּהַזּוֹרֵק לְתוּף חֲצָרָה מַה שְׁקַנְתָּה אֲשֶׁה קְנָה בְּעֵלָה הִלֵּא גּוּף הַחֲצָר הִיא שְׁלָה וּלְבַעַל אִין לוּ רַק הַפִּירוֹת א"כ לְיִהוּי כְּחֲצָרָה מְנוּשְׁכָר דְּקִי"ל בַּח"מ סִי שִׁי"ג דְּקוֹנָה לְמִשְׁפִּיר וְע' בְּש"ף סִי ר"ס ס"ק ע"ו וְה"נ קוֹנָה הַחֲצָר אֶת הַגַּט לְאִשְׁה שְׁהַגּוּף שְׁלָה כְּמוּ לְמִשְׁפִּיר אֲמָנָם נוּכַל לוֹמַר דְּהַתָּם פְּרִיף הַש"ס שְׁפִיר דְּסוּבְרַת הַמְּקִשָּׁן שֵׁם דְּאַלְמוּהוּ רַבְּנָן לְשִׁיעְבוּדָא דְּבַעַל וּק"פ שְׁלוּ עֲדִיפָא מִק"פ דְּשׁוֹכֵר וְע' בַּתָּה"ד סִי רַע"ב דְּגַם בַּק"פ אֲלִמוּהָ רַבְּנָן לְשִׁיעְבוּדָא דְּבַעַל וּא"כ הָא הַתּוֹס' ב"ב הַנְּ"ל מְחַלְקִין בֵּין הִיכִי שְׁהִי גַם הַגּוּף שְׁלוּ מְקוֹדָם אַז אַם נִשְׁאַר לוּ ק"פ לֹא יֵצֵא עֲדִינָן מְרִשׁוּתוּ וּלְפִי"ז מְיִנְשָׁב שְׁפִיר תְּמִיּהַת הַרְשָׁב"א הַנְּ"ל דְּרַב עִילִישׁ לֹא הָנוּי קְשִׁיָא לִי עַל הַמְּתַנִּיתִין דְּהַזּוֹרֵק לְתוּף חֲצָרָה דְּנִימָא מַה שְׁקַנְתָּה אֲשֶׁה קְנָה בְּעֵלָה דְּנִיחָא לִי שְׁפִיר דְּהַחֲצָר קוֹנָה לְאִשְׁה כְּמוּ חֲצָר הַמְּנוּשְׁכָר שְׁקוֹנָה לְהַמְּשָׁפִיר כְּנ"ל וְדַחִיקָא לִי מְיִלְתָּא לוֹמַר בְּזָה אֲלִמוּהָ רַבְּנָן לְשִׁיעְבוּדָא דְּבַעַל פִּינוּ דַּעַכ"פ אִין לוּ רַק קִנְיָן פִּירוֹת וּמְבֹנְאָר בְּאַמַּת בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת נ"ט ע"א דְּהִיכִי דְּאִינוּ שְׁלוּ רַק לְפִירוֹת לֹא אֲלִמוּהָ לְשִׁיעְבוּדָא ע"ש וְע' בַּב"ש סִי צ' סְק"מ מִשְׁא"כ בְּהַהוּא עוֹבְדָא פְּרִיף שְׁפִיר רַב עִילִישׁ פִּינוּ דְּהִכָּא מְיִירִי שְׁהַבַּעַל מַקְנָה לֵה חֲצָרָה א"כ הִי הַגּוּף שְׁל הַבַּעַל

מקונדם וכינן שהי' הגוף שלו פריף שפיר דנימא מה שקנתה אשה קנה בעלה והינינו פיון דיש לו פעת עדיין ק"פ והגוף ג"כ הי' שלו מקונדם א"כ עדיין לא נפיק גם הגוף מרשותו וכסברת התוס' ב"ב ה"ל דבכה"ג מהני שיהי' רק הוא האדון לענין שיהי' רק בו דין יום או יומים ולא גבי השני מכ"ש שמועיל לענין זה דנימא מה שקנתה אשה קנה בעלה ומינושב שפיר: והנה המרדכי הקשה ל"ל לומר תיזיל ותיחוד ותפתח הלא אפי' באמירה בעלמא נמי מהני דדברי שכ"מ פכתובין וכמסורין דמיא ותי' דדברי שכ"מ ל"ה אלא מדרבנן וע' בתוס' סנהדרין ל"ד ע"ב ד"ה דילמא ובתוס' ב"ב קי"ג ע"ב ד"ה אורעה ובתוס' ב"ב קמ"ז שכ"ג"כ דלא הוי אלא מדרבנן עיי"ש וקשה לכאורה דהרי באמת צריף להבין לפי"מ שרצה הפנ"י ז"ל לומר בריש פרקין דכל היכא דמשתמר לדעתה בלבד ואינו ברשות בעל אפי' אין הגט ברשותה ג"כ מהני משום דהתורה פתבה ונתן ומרבינן נתינה כ"ד אף שאינו רשותה ע"ש ולפי"ז ל"ל החזקה הרי בלא"ה הי"ל להועיל פיון דעכ"פ אינו רשות הבעל וא"כ אפי' אי ניאמה שקנתה אשה קנה בעלה עכ"פ פיון שאינו רשות הבעל ומשתמר לדעתה ג"כ מהני ועכ"ל לפי"מ דא' לקמן ע"ח ע"ב לענין קרוב לה ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה והוי עובדא ואצרכוה חליצה והינינו משום דמדרבנן ל"מ ע"ש וא"כ להכי צריף להיות חצרה דבחצרה לא בעינן אפי' מדרבנן שביא הגט לידה וכ"כ בס' טיב גיטין.

ולפי"ז הדרא קושני' המרדכי ה"ל לזנפתה ניאמה דברי שכ"מ פכתובין וכמסורין דמיא ואי דל"ה אלא מדרבנן ז"א דהא מדאורייתא מתגרשת אפי' היכי שאינו משתמר רק לדעתה ורק מדרבנן לא מהני א"כ הו' לענין דרבנן מהני מטעם דברי שכ"מ פכתובין וכמסורין דמיא ול"ל החזקה.

עוד יש להעיר דהרי באמת הו' דמהני בזרק לה קרוב לה בתוף ד"א ש'לה אע"ג דקנין ד"א אינו אלא מדרבנן פתבו הראשונים ז"ל דהוא מטעם פל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושין מינן' א"כ גם לענין דברי שכ"מ פכתובין וכמסורין דמי למה לא יועיל אע"ג שהוא רק מדרבנן משום אפקעינהו כו' אמנם י"ל דלהכי אמר רבא שתקנה מטעם חצר כדי שלא יעשה בעילותיו בעילות זנות אולם עדיין קשה דהא באמת הקשה המג"א בס"י של"ט סק"ט והב"ש בס"י קל"ו סק"ז הרי הגט נכתב מאתמול והאיך מכשרינן לי ליתן בשפת הו' גט מוקדם ותי' דמיירי שכתב בו שבוע או חודש דכשר כדא' לעיל י"ז ע"ב ולפי"ז הו' באמת הקשה הנימוק"י בפ"ב דסנהדרין הרי מדאורייתא פסול גט שא"ב זמן משום דהוי עדות שאי אתה יכול להזנימה ותי' דרבנן הכשירו ואפקעינהו רבנן לקידושין מינן' וא"כ לפי"ז קשה דשפיר יועיל אפי' בלא קנין מטעם דברי שכ"מ כו' ואי דלא רצה שיעשה בעילותיו ב"ז ז"א דהא בלא"ה ע"כ אנו צריכין לבא לאפקעינהו כו' מטעם שלא נכתב בו רק שבוע או חודש והוי עשאאילה"ז וע"כ צ"ל מטעם אפקעינהו רבנן לקידושין מינן' ועשאו בב"ז והדרק"ל ל"ל קנין החזקה: והנה גם הרשב"א ז"ל בחידושי הקשה קושני' המרדכי ה"ל הלא דברי שכ"מ פכתובין וכמסורין דמי ותי' דהכא היי"ט דאצטרף להקנאת מקומו משום דקיי"ל דמתנת שכ"מ לא קני אלא לאחר מיתה ואנו בעינן שיגיע הגט לידה או ברשותה מחיים לפיכך אמר דתחזיק מחיים וכ"ז לפי שיטתו דמתנת שכ"מ אינו קונה אלא לאחר מיתה אמנם התוס' לעיל י"ד ע"ב ד"ה הו' בשכ"מ פתבו וז"ל דדברי שכ"מ כשמת פמסורים למקבל משעת

נתינת שכ"מ או אמירתו ע"כ הרי דמהני למפרע משעת האמירה וכן מבואר בהרא"ש שם ע"ש וכ"כ בטור סי' ר"נ להדיא א"כ שפיר קשה קושיא זו דנימא דברי שכ"מ פכתובין וכמסורין דמיא.

אמנם לולא דבריהם הקדושים ו"ל ה' נלפענ"ד דל"ש בזה לומר דברי שכ"מ פכתובין וכמסורין דמי עפי"ד התוס' ב"ב קע"ה ע"א שכ' בהא דא' שם שכ"מ שאמר מנה לפלוני בדי אומר תנו נותנין ל"א תנו אין נותנין ופריה שם מע"פ היא ורב ושמואל דאמרי תרנוניהו מע"פ אינה גובה מן היורשין והקשו התוס' דהא דברי שכ"מ פכתובין וכמסורין ומאחר דאם כתבו ונתנו ה' נותנים השתא אמאי אין נותנים ותל' דהיכי דנותן מטעם מתנה ולא מטעם אחר אז בודאי תיקנו שיהי' פכתובין וכמסורין אבל אם מצוה ליתן להם מפת מלנה ולא מטעם אחר אין לו אלא פח מלנה פאשר בתחלה והלכה אין נותנים ע"ש וא"כ ה"נ דהקרקע שמצוה להקנות לה אינו מטעם מתנה אלא בשביל הקנאת הגט ע' ברשב"א הלכה אין לו אלא פח שאר קנין.

(ועפי"ז יהי מןושב מה שתמהו האחרונים ע"ד הש"ך בסי' קצ"ח ור"ב דל"מ קנין חצר רק פשהוא כבר חצרו אבל אם הקנה חצר ומטלטלין כא' ל"מ והקשו מסוגיין דמהני גיטה ונחצה באין כא' ולהאמור נכון עפי"מ"ש בנוב"י מהדו"ת חא"ח סי' ס"ג דבכה"ג שעיקר קנין המקום היא רק לקנות המטלטלין בכה"ג מודה הש"ך דמהני ול"א הש"ך סברתו אלא היכי שרוצה לקנות לחלוטין הקרקע והמטלטלין בב"א ע"ש וא"כ ה"כא פיון דע"כ קנין המקום הוא רק לקנות הגט בכה"ג שפיר מהני): ובדבר מה שתמה הרשב"א ו"ל בחידושו על פירש"י שפירש שיקנה לה אגב קרקע דא"כ ל"ל לאקנויי ההוא דנכתא דיתב בה גיטא הא לא בעינו צבורין לפענ"ד ה' נראה ליישב בפשיטות דהא באמת הקשו התוס' בשמעתין האיך מהני הא דתיגל ותיחוד ותפתח הרי הוי טלי גיטה מע"ג קרקע דלא מהני ותל' דכיון שנקנה לה המקום ובא הגט מרשותו לרשותה הוי כאלו בא מידו לידה וא"כ לפי"ז התינח פשהגט מונח באותו מקום שמקנה לה בא הגט מרשותו לרשותה משא"כ אלו ה' מקנה לה קרקע אחרת הא הדרק"ל דהוי טלי גיטה מע"ג קרקע דל"מ וע"כ אצטריף לאקנויי לה ההוא דנכתא דמחית בי' גיטא: ובענין מה שהקשו על פירש"י ו"ל האיך מהני קנין אע"ג שהוא דרבנן להפקיע איסור א"א דאורייתא.

נלפענ"ד לתרץ דהנה הרשב"א ו"ל בחי' לעיל ע' ע"ב הביא ראי' דגוסס הוא בר הקנאה מעובדא דידן דמדאמרינן תקיף לי עלמא טובא עד שהי' מתיראין שמא לא יעבור השבת נהרי הוא מת ולא יכול ליתן והוצרכו להקנות לה הבית בשבת בנדאי גוסס ה' ואעפי"כ מתנתו מתנה וגוטו גט ע"ש ולפי"ז ה' שיטת רש"י ו"ל בקידושין ע"ח ע"ב דגוסס לאו בר הקנאה הוא ע' בתוס' שם א"כ קשה לדידנ' מעובדא זו האיך מהני בההיא שכ"מ דתקיף לי עלמא ועכצ"ל עפי"ד ה"ר"ן בסוגיין שכתב ו"ל ואיפא למידק מאי קושיא ורבא אמאי איפסא הא איהו הוא דאמר בפחו"ה דבעל שנתן מתנה לאשתו קנתה ואין הבעל אוכל פירות י"ל דגט זה לא ה' בביתו של שכ"מ אלא בבית השליח שהוא עשה שליח מע"ש לתת גט לאשתו והגט ה' עדיין בבית השליח ונצרו של שליח פידו כו' עכ"ד ולפי"ז דמיירי שעשה שליח על נתינת הגט מע"ש א"כ יכול שפיר השליח ליתנו

לה פיון שקיבלו מיד הבעל בפשעה שהי' שפוי בדעתו ואע"ג דהוא השתא גוסס לא איכפת לו פיון דהשליח הא מקנה לה חצרו.

והנה ביבמות קי"ח ע"ב מיבעיא לן שם המזפה גט במקום יבם מהו ומסקינן שם דהיא ספק מגורשת אע"ג דלא מטי עדיון גיטא לידה וכ"ע בש"ע אה"ע סי' קמ"ה ס"י ומבואר בב"ש סי' ק"מ סק"ט דתן גט זה לאשתי הוי פזכי ורק בהולף ומן לה פסקינן שם דל"ה פזכי אבל בתן לחוד הוי פזכי ולפי"ז באמר השכ"מ להשליח מע"ש תן גט זה לאשתי א"כ הויא ספק מגורשת גם פשהוא עדיון בידי השליח אע"ג דלא מטי עדיון לידה פיון דהוי מזפה גט במקום יבם משום דכל פונת הגט הוא דלא תיפול קמי יבם כפרש"י להדיא [ועי' שו"ת מהר"ם מלובלין סי' קכ"ב] וכיון דבל"ז הויא ספק מגורשת גם פשהוא בידי השליח לכו לענין זה מהני שפיר אג"ק אע"ג שיהא רק מדרבנן והא דפריף בגמ' מה שקנתה אשה קנה בעלה אע"ג דגם קודם שפא הגט לידה הוא ספק מגורשת פנ"ל בכ"ז הא מבואר בשיטה מקונצת ב"מ י"ב דגם בספק מגורשת אית לי להבעל פירות ע"ש וא"כ שפיר פריף מה שקנתה אשה קנה בעלה פיון דעדיון אית לי להבעל פירות אף בספק מגורשת (וממילא מיושב נמי לפי"ז מה שהקשה ש"ב הגאון ר' זלמן מרגליות זצ"ל בשו"ת בית אפרים חח"מ סי' מ"א לשי' רש"י דס"ל דקנין אגב מהני בגט פמו במקומו מש"ס ב"ב קנ"א ע"ב דקא דומיא דגט מה גט לאו בר קנין כו' הא גט שפיר איתא בקנין אג"ק ע"ש שהאריף ולדברינו א"ש דרק בעובדא דהתם מועיל משום דמקודם הויא ג"כ ספק מגורשת אבל בעלמא אינו מועיל קנין אגב): ברם הא קשיא לי בהא דפריף רב עיליש מה שקנתה אשה קנה בעלה בשלמא לעיל המשנה דהזורק לתוף חצרה פריף שפיר דנהי דקיי"ל חצר המושכר קונה להמשכיר מ"מ הלא פיון דהבעל אית לי הפירות וקנוי לו החצר לתשמיש א"כ מיקרי רשותו ולא תוכל להתגרש בגט זה פיון דעדיון לא יצא מרשותו משום דהוא משמש בהבית וכסברת המחנה אפרים ה' קנין חצר סי' ג' ע"ש אמנם הקא הלא באמת הקשו התוס' דהא אמרינן בב"ב בעל שנתן מתנה לאשתו קנתה ואין הבעל אוכל פירות ותי' בשם ר"ת דאע"ג דאין הבעל אוכל פירות מ"מ פיון דאם מקרה ונתנה אינו קיים חשיב כאלו הוי דבעל ואינה יכולה לקנות על ידו מה שבתוכו וא"כ לא נוכל לומר דהוי רשותו דבעל פיון דאין לו שימוש בהבית משום דאינו אוכל פירות וע"כ הקושיא היא אי נימא דחצר המושכר קונה לשוכר וכמו שיהא באמת דעת קצת פוסקים ובפרט אליבא דרבא דס"ל האחין שחלקו לקוחות הן וע"כ דס"ל ק"פ כקה"ג דמי דאל"ה לא משכחת דמייתי בפורים פנודע וא"כ הא הבעל יש לו עכ"פ קנין בהחצר פיון דאם מקרה ונתנה אינו קיים א"כ לא גרע משוכר שקונה לו חצר המושכר וא"כ הי"ל לקנות החצר גם לדידן' אמנם עדיון קשה לי עפי"ד הש"ס ביצה ל"ט גבי מילא ונתן לתבירו ר"נ אמר פרגלי מי שנתמלאו לו רב ששית אמר פרגלי הממלא ומסיק הש"ס דבמגביה מציאה לתבירו קמפלגי מ"ס קנה ומ"ס לא קנה ומפרשי התוס' שם בשם ר"י דר"נ סבר דלא קנה תבירו אבל פיון שגם הוא לא קנה דלא נתפנון לקנות א"כ הרי הן הפקר כ"ז שלא באו לידי מי שנתמלאו לו ולכשיבאו לידי ינקה בהן מן ההפקר לפיכך הן פרגליו ע"ש וע' בתוס' ב"ק ק"ב ע"ב ד"ה מי הודיעו שכ' ג"כ פעין סברא זו.

ולפי"ו הרי מבואר בתוס' ב"ב נ"ד ע"א ד"ה אדעתא דציבי דהא דחצרו ש"א קונה לו שלא מדעתו הי"ד פשאנו יודע אם הוא בחצרו אבל אם יודע שהוא ואינו מתפנין לקנות לא קני ולפי"ו ה"נ אם מקנה לה המקום שהגט בתוכו כדי שתתגרש נהי דהבעל אית לי עדיין קניו ויכול החצר לקנות לו לדעת הפוסקים דחצר המושפר קונה לשוכר עכ"פ כיון שהוא רוצה לגרשה הא אינו רוצה שיקנה לו החצר ובכה"ג שיודע שהוא בחצרו ואינו רוצה לקנות לא קניא לי חצרו כד' התוס' ה"ל וא"כ כיון דלא קניא לי הרי הוא הפקר וממילא קניא לה הקנין הגוף שיש לה בהחצר וכסברת התוס' ה"ל ואין לדחות עפי"ד התוס' שהקשו הא הוי טלי גיטף מע"ג קרקע ותי' דכיון דבא מרשותו לרשותה הוי פבא מידו לידה ואינימא דהוי כהפקר מקודם שקנה לה חצרה א"כ שוב הוי טלי גיטף מע"ג קרקע ז"א דהא הוא לא הפקירו אדרבא אם ירצה הא קונה לו חצרו ורק שהוא לא רצה כדי שתקנה היא ותתגרש א"כ שפיר בא מרשותו לרשותה ונראה שמזה יהי' ראוי למ"ש רש"י ז"ל בסנהדרין ע"א ובקידושין כ"ג ע"ב דמתנה של האשה שייקא פולה לבעל דלא כמ"ש בתוס' קידושין כ"ד ע"א להוכיח דאין לו לבעל רק אכילת פירות ומחלקים בין קניו הבעל לגבי אשתו לבין קניו האדון לגבי עבדו ובפירש"י פתב דדמיא למציאתה דשייקא פולה לבעל ועי' במקנה קידושין שם ולפי"ז שפיר פריף הש"ס מה שקנתה אשה קנה בעל ור"ל דשייקא פולו לבעל כמו מציאתה וא"כ האיף תקנה את הגט ע"י החצר הא אין לה בהחצר הזה פלום ולפי"ז מיושב עוד הפעם תמיהת הרשב"א ה"ל דאמא' לא הוי קשיא לי לרבא על המשנה דהזורק לתוף חצרה נימא מה שקנתה אשה קנה בעלה ולדברינו נכון מאד דעל המשנה לא הוי קשיא לי כיון דמייירי בחצרה של נכסי מלוג ואין לו לבעל רק אכילת פירות א"כ אפילו אינימא דחצר המושפר קונה לשוכר מ"מ הא הבעל שרוצה לגרשה הלא אינו רוצה שיקנה לו החצר ובכה"ג הא ל"א חצרו ש"א קונה לו שלא מדעתו וכיון דהוא אינו קונה ממילא קנתה האשה פנ"ל משא"כ הכא במתנה הא אין לה יד פלל לקנות החצר והוי פולו דבעל ושפיר פריף האיף תקנה את המקום הא מה שקנתה אשה קנה בעלה פולו כמו מציאתה כד' רש"י ה"ל אולם לכאורה עדיין קשה לפי"ז דהא באמת הקשו המג"א והב"ש ה"ל הרי הוי גט מוקדם וראיתי בפנ"י שכ' ז"ל והנלפענ"ד בזה דההוא גט שכ"מ דהכא איירי שגירשה בתנאי דאם מתי וכל שמגרשה על תנאי זה תו לא מיפסל משום מוקדם כמו שהארבתי לעיל בפסוגיא דמהיום אם מתי עכ"ל ולפי"ז קשה בהא דמסיק גיטה ונחצרה באין כא' לפמ"ש התוס' ביבמות צ"ג ע"א ד"ה קנוי' לה מעכשיו דהיכי דאמר קני בחזקה לאחר ל' לא קנה הואיל ובשעה שיש לקנין לחול דהיינו לאחר ל' פבר פסקה החזקה ע"ש וכ"כ בר"ן גדרים כ"ח ע"ב וכ"ט ע"א וב"ב ע"א וב"ב ע"א שם ובקידושין לקידושין ס"ג וב"ב ע"ב פ' מי שמת ולפי"ז הלא כ' התוס' לעיל ע"ג ע"ב דכל גט שכ"מ במהיום אם מתי מהיום דקא' היינו מחיים שדעתו לאחר הגט כל מה שיוכל רק שיחול מחיים שעה א' סמוך למיתתו ע"ש וא"כ כיון דע"כ מייירי הכא בגט שכ"מ בתנאי כד' הפנ"י ה"ל וא"כ אין הגט חל רק רגע לפני מיתתו וא"כ האיף מהי עכשיו החזקה דהא השתא ל"מ החזקה דמה שקנתה אשה קנה בעלה ואז הא פבר פסקה החזקה כד' הראשונים ה"ל ובשלמא לשי' התוס' דס"ל דמה שקנתה אשה קנה בעלה הוא רק לענין הפירות א"כ שפיר י"ל דכיון דמהי עכ"פ עכשיו החזקה על גוף הקרקע א"כ בשעת חלות הגט בא לה ק"פ של

הַחֲצֵר מִמִּילָא עִם הַגֵּט כֹּא' מִשָּׂא"כ לִשְׂי רִשְׁ"י הַנָּ"ל דְּמָה שְׁקִנְתָּה אִשָּׁה קָנָה בְּעֵלָה ר"ל
גַּם הַגּוֹף א"כ ל"מ הַשְּׂתָא הַחֲזָקָה כְּלוּם וּא"כ הָאִידָּה נֹכַח לֹמֵר אַח"כ בְּשַׁעַת חֲלוּת הַגֵּט
גִּיטָה וְחֲצָרָה בְּאִין פְּאָחַד דְּהָא פְּכָר פְּסָקָה הַחֲזָקָה.

אַמְנָם בְּאַמְת לִק"מ דְּרִשְׁ"י ו"ל לְשִׁיטְתִּי אֲזִיל דִּס"ל לְעֵיל ע"ג ע"ב שְׁם דְּבִסְתָּם גֵּט שִׁכ"מ
בְּמַהִיּוּם אִם מִתִּי הַגֵּט חָל מִיָּד רַק בְּאוּמֵר לְהַדְיָא מַעַת שְׂאֲנִי בְּעוֹלָם אִינוּ חָל עַד סְמוּךְ
לְמִיתָה ע"ש וּא"כ לִשְׂי רִשְׁ"י שְׁפִיר הַגֵּט חָל מִיָּד וְשִׁינָּה שְׁפִיר לֹמֵר גִּיטָה וְחֲצָרָה בְּאִין
כֹּא'.

אוּ י"ל דְּרִשְׁ"י ו"ל ס"ל פְּהַרְמַב"ם פִּי"א מַה' מְכִירָה ה' ג' שִׁכ' הַמּוֹכֵר בֵּית לְחַבְרֵי ע"מ
שְׂיִלָּה עִמּוֹ לִירוּשָׁלַיִם בְּיוֹם פ' וְהַחֲזִיק זֶה בְּבֵית ה"ז קָנָה כְּשִׂילָה עִמּוֹ לִירוּשָׁלַיִם בְּאוּתוֹ
יוֹם וּכ' הַב"י בַּח"מ ס' ר"ז דִּס"ל לְהַרְמַב"ם דְּבִקְנִין חֲזָקָה ל"א פְּלִתָה הַחֲזָקָה וְחֹלֵק עַל
הַתּוֹס' שְׁמַדְמוֹ חֲזָקָה לְמַשִּׁיכָה ע"ש א"כ י"ל דְּרִשְׁ"י ו"ל ס"ל ג"כ הַכִּי: וְהִנֵּה מַה שְׁהַקְשִׁיתָ
בְּפִלְגֻתָּה ר"י וּר"ל בְּמַשְׁנֵה דְּהַפּוֹתֵב נְכָסֵי לְבָנוּ וּמְכַר הַבֵּן בְּחַיֵּי הָאָב כּו' דְּהָרִי בְּזִמְן
שְׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג גַּם הַבֵּן אִין לֹא רַק ק"פ וּק"פ הָא נְשָׂאֵר אֲצֵל הָאָב וְלֹא הִ"ל לְבָן מַה לְמַפְנֵי
דָּא דְקַטְנוּתָא הוּא חֲדָא מֵאן יִימֵר דְּמִיָּרִי הֵתָם בְּזִמְן שְׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג וְע' בְּתוֹס' עֲרַכִּין ל"ב
ע"א שְׁמַסְתַּפְקִים אִי בְּזִמְן בֵּית שְׁנֵי נוֹהֵג יוֹבְלוֹת וְעוֹד מַה עֲנִין ק"פ לְהָא דִּינְצָא בִּיּוֹבֵל
דְּהָא דִּינְצָא בִּיּוֹבֵל חֲשָׁבִין ק"פ מִשּׁוּם דְּכָל קִנְיָן לְזִמְן הוּי ק"פ כַּד' הָר"ן בְּגִדְרִים כ"ט וְע'
בַּקְצוּה"ח ס' רמ"א מ"ש בְּשֵׁם שׁו"ת הָרַא"ש דְּלַעֲנִין אֲתֵרוּג מִיָּקָרִי קִנְיָן הַגּוֹף לְשַׁעַת
קַה"ג וְלֹא ק"פ וְחֲשִׁיב לְכֶם ע"ש וְע' בַּמְקו"ח ס' תמ"ח סק"ט וְעו"י"ל דְּנָהִי דְלַגְבֵי קִנְיָן
שְׁהוּא עוֹלָמִית מִיָּקָרִי קִנְיָן לְזִמְן רַק ק"פ מ"מ לַגְבֵי קִנְיָן פְּיִרוֹת חֲשִׁיב קַה"ג לְזִמְן קִנְיָן
גְּמוּר וְדַמְיוֹן לְסַבְרָא זֹו מְצִינוּ בְּתוֹס' יוֹמָא נו"ן ע"ב ד"ה אֲחִיו הַפְּהַנִּים כּו' דִּיּוֹרְשִׁין חֲשִׁיבֵי
שְׁוֹתְפִין בְּקִרְבָּן כִּיּוֹן דְּשִׁנְיָהֶם אִינָם מְכַפְרִין אֲלֵא מְקוֹפִיָּא מִשָּׂא"כ שְׂאָר הַפְּהַנִּים לַגְבֵי כְּהוּ
גְּדוּל בְּכַר שָׁל יוֹה"כ כִּיּוֹן דַּהַכ"ג יֵשׁ לֹא כְּפָרָה בַּקְבִיעוּת לֹא חֲשִׁיבָא כְּפָרָת קוֹפִיָּא שְׁלֵהֶם
וּל"ח קִרְבָּן שְׁוֹתְפִין ע"ש וְהַה"נ נְהִי דְקִנְיָן שְׁעָה לַגְבֵי קִנְיָן עוֹלָמִית ל"ח רַק ק"פ אָבֵל
לַגְבֵי ק"פ שְׂאִינוּ קַה"ג כְּלָל חֲשִׁיב קַה"ג לְזִמְן קַה"ג וְלֹא ק"פ וְהִיּוּן שְׁפִיר שְׁנֵי דְבָרִים
נְכַרְדִּים.

וּמַה שְׁהַקְשִׁיתָ בְּגִיטִין מ"ח אִי לֹא דֹאָר"י ק"פ כְּקַה"ג דְּמִי לֹא מְצָא יָדִיו וְרַגְלָיו בְּבִיהַמ"ד
דֹאָר"א אַר"י הָאֲחִין שְׁחֻלְקוּ לְקוֹחוֹת הֵן וּמְחַזְרִין זל"ז בִּיּוֹבֵל א"כ לֹא מְשַׁכַּחַת דְּמִיָּתִי
בְּפוּרִים אֲלֵא חַב"ח עַד יְהוֹשֻׁעַ בֵּן נוֹן וְהַקְשִׁיתָ דְּהֵלֵא יוֹכְלוּ הָאֲחִין לְהַפְקִיר הַנְּכָסִים קוֹדֵם
הַחֲלוּקָה וְאַח"כ יִזְכּוּ בְּחֻלְקֵיהֶן וְהַפְקִיר אִינָה חוֹזְרֵת בִּיּוֹבֵל לִק"מ דְּאַכְתִּי חוֹזְרֵת בִּיּוֹבֵל מִפְּתַח
מִי שְׁלַחַח אֲבִיָּהֶם מִמְּנוּ הַנְּכָסִים דְּכִיּוֹן שְׁהִי עֲתִיד לְהַחְזִיר אֵלָיו בִּיּוֹבֵל לֹא הִי לְהֵם פַּחַח
לְהַפְקִירָן גַּם לְמַה יִּפְקִירוּ דִּילְמָא יִזְכָּה בְּהֵן אַחֵר.

וְעוֹד מִהִכִּי תִיָּתִי שְׁיַכְנִיסוּ א"ע לְחַיּוּב מְצוֹת בְּפוּרִים אִם אִינָם מְתַחַיְיבִים מְאַלְיָהֶם ע'
תּוֹס' חוֹלִין פ"ד ע"א ד"ה לְיִפְרָקִינָהוּ וּבְחִי' הָר"ן וְהַרִיטְב"א שָׁם. וּבְפִרְט דִּי"ל לְפִי"ד
הַרְמַב"ם בְּפִי"א מַה' שְׁמַטָּה וְיּוֹבֵל גְּבִי הַדִּין דְּאַחִין שְׁחֻלְקוּ כְּלָקוֹחוֹת הֵן וּמְחַזְרִין זל"ז
בִּיּוֹבֵל כ' לֹא תִבְטַל חֲלוּקָתוֹן מִפְּמוֹת שְׁהִיָּתָה וּכ' הַכ"מ שָׁם בְּכּוֹנְתוֹ דר"ל כְּשִׁמְחַזְרִין
הַחֲלוּקָה לֹא הִיּוּנוּ דְתִבְטַל חֲלוּקָתוֹן לְגַמְרִי וְלַחְזוֹר וְלַחְלוֹק כְּבַתְחִלָּה אֲלֵא שְׁהַחֲלוּקָה
קִיָּמַת רַק שְׁמַחְלִיפִין שָׁל זֶה בְּשָׁל זֶה וְיִצָּא לֹא לְהַרְמַב"ם ו"ל זֶה מַד' הַש"ס בְּכוּרוֹת נ"ב

ע"ב דקא' מאי אין חוזרין אין חוזרין לבטלה ומפרש הרמב"ם ז"ל כנ"ל דלא כפרש"י
ע"ש א"כ לפי"ז בנדאי א"ש: וע"ד אשר אמרת עם הספר בתחמת אגרתך לתמוה ע"ד
הב"ח שהובא בש"ך ח"מ סי' כ"א סק"ג שהקשה ע"ד הרמב"ם והמחבר שם שכ' מי
שקנו מידו שאם לא יבא ביום פ' וישבע יהי חבירו נאמן בטענותיו ויטול כל מה שטען
בלא שבועה אם הביא ראיה שהיא אנוס באותו היום ה"ז פטור מקננו זה והקשה
מהירושלמי דקידושין באמר לה מקדש אני לה ע"מ מכניסיה ליום פלן ואין אתא יום פ'
ולא פנסתיה לא יגוי לי פלום ואירע לי אונסא ר"י אמר אונסא פמאן דלא עבד ור"ל
פליג והלכה כר"י לגבי ר"ל הרי דאין חוששין לאונסו וע"ז תמהת דהרי החילוק פשוט
לפי"ד הריב"ש הובא במ"ל פי"א מה' מכירה ה"א שכ' דהיכי דהאונס הוא בקיום התנאי
אז יש טענת אונס אבל היכי דהאונס הוא בבטול התנאי כגון דאמר הריני מתחייב ליתן
לה מנה אם באתי ונאנס ולא בא אז ליפא טענת אונס דמה בכך שהיא באונס הא מ"מ
נתבטל התנאי ואין פאן חיוב ולפי"ז ה"נ איפא חילוק זה דבשלמא באתפסי וכוונתי בב"ד
ואמר אם לא אבא עד יום פ' יבטלו זכיותאי ונאנס ולא בא הא האונס בקיום התנאי
בכה"ג יש טענת אונס משא"כ בנידון הירושלמי הא מייירי שאמר הריני מקדש"ך ע"מ
מכניסיה ליום פ' ונאנס ולא פנסה א"כ הוי האונס בבטול התנאי שפיר אמרינן אונסא
פמאן דלא עביד כר"י פיון דמה בכך שהיא באונס הא מ"מ נתבטל התנאי עכ"ד: הנה
פסברת הריב"ש הנ"ל מבואר באס"ז ריש פתובות בשם הרמ"ה ז"ל וה"ר לדבריו מש"ס
גיטין ע"ד ע"ב בא' שאמר לאשתו ה"ז גיטך ע"מ שתתני לי אצטליתי ואבדה אצטלתו
דס"ל לת"ק דרשב"ג שם דאצטלתו דוקא קא' ואמאי תיפוק לי דהרי אנוסה היא ולמ"ד
יש טענת אונס בגיטין הול"ל התם דהרי הוא פאלו נתקיים התנאי א"ו דל"מ טענת אונס
פיון דמ"מ נתבטל התנאי ופי' שם לפי"ז דברי רש"י זיל שפי' התם הא דקא' וכן לענין
גיטין אלפיכך קאי ע"ש דפח"ח והנלפענ"ד בשוב קושיותך דהנה מבואר בירושלמי
התם שהיא התנאי בכפילא מקדש אני לה ע"מ מכניסיה ליום פלן ואי אתא יום פ' ולא
פנסתיה לא יגוי לי פלום וע"כ דאזיל התם למ"ד דבעי' תנאי פפול ואי לא פפלי' לתנאו
אין בכח התנאי לבטל המעשה וא"כ פיון דלענין הך צד שפפל ואמר ואין אתא ליום פ'
ולא פנסתיה יתבטלו הקידושין הא ל"מ לבטל התנאי ולא חשיב פאלו לא פנסה פיון
שהיא באונס דגבי הך צד הא הוי קיום התנאי ומהני מה שהוא אונס וא"כ פיון דלולא
פפל התנאי הי' המעשה קיים וכיון דלזה ל"מ הפפל ממילא הו"ל פלא פפלי' לתנאו
והיל"ל דהקידושין קיימין ומצאתי סברא זו בס' טיב גיטין מא"ז הגאון ר"צ מבאנהייט
ז"ל בחי' גיטין ע"ז ע"א בתוס' ר"ה מ"ש רישא כו' ושם ע"ה ע"ב במשנה דה"ז גיטך
ע"מ שתשמשי את אבא כו' רק שהקשה שם לפי"ז מריש פתובות דמוכיח שם רבא דאין
אונס בגיטין מהא דתנו ה"ז גיטך אם לא באתי מפאן ועד י"ב חודש ומת בתוך י"ב חודש
מת הוא דאינו גט הא חלה ה"ז גט והקשה לפי"ז דאיך יעלה על הדעת שיתבטל ע"כ
הרי אם לא קיים התנאי פלל הי' המעשה קיים לולא פפל התנאי ונהרי בזה ל"מ הפפל
שהרי הפפל הי' אם אבא ונהרי לא בא שלענין זה ל"מ אונס היכי שנתבטל התנאי וכנ"ל
וא"כ ממילא הגט קיים ותי' דמזה יהי' ראיה לד' הראשונים שהובא בחי' רשב"א גיטין
ע"ה דמש"ה בענין תנאי פפול ול"א דליהוי פגילוי דעת ואומדנא דמוכח דמהני משום
דכיון דאמרו בלשון תנאי ולא פפלי' גרע טפי וא"כ לפי"ז היכי דכפל לענין אונס שאירע

י"ל שְׁמַבְטֵל הַמַּעֲשֵׂה אֶף דל"ה בְּכֻלּוֹ הַכֶּפֶל דְּלֹא גָרַע מִגִּילוי דַּעַת דְּרַבָּא ס"ל גִּילוי דַּעַת בְּגִיטָא מִקְלָתָא הוּא ע"ש ועפ"ז אֲמַרְתִּי לִינְשֵׁב דְּבְרֵי רִש"י ו"ל בְּגִיטָא ל' ע"א הוּא דְאָמַר לֵה אִי לֹא פִיִּסְנָא לֵה עַד תְּלַתִּין יוֹמִין לִיהוּי גִיטָא אִזֵּל פִּיִּסְנָא וְלֹא אִיפִיִּסְנָא אָמַר רַב יוֹסֵף מִי יִהִיב לֵה תְרַקְבָּא דְדִינְרֵי וְלֹא אִיפִיִּסְנָא א"ד אר"י מִיָּדֵי תְרַקְבָּא דְדִינְרֵי בְּעֵי לְמִיתָב הָא פִיִּסְנָא וְלֹא אִיפִיִּסְנָא הָא כַּמ"ד יֵשׁ אֲנֹס בְּגִיטָא הָא כַּמ"ד אִין אֲנֹס־בְּגִיטָא וּפִירִש"י שָׁם בַּד"ה לִיהוּי גִיטָא מַעֲכָשִׁין מָסַר לֵה גִט עַל תְּנָאִי זֶה אִי לֹא אִיפִיִּסְנָא לֵה וְלִכְאוּרָה צָרִיף לְהִבִּין מֵאִי בְּעֵי רִש"י בְּזֶה וְלִהַגָּ' לְנֶכּוֹן דִּהִי קָשָׁה לִי לְרִש"י ו"ל דְּמֵאִי מוֹעִיל הָא דְמוֹקֵי הָא"ד כַּמ"ד יֵשׁ אֲנֹס בְּגִיטָא הָרִי ע"כ צָרִיף לְכַפּוֹל תְּנָאִי וְאִי פִיִּסְנָא לֵה לֹא לִיהוּי גִיטָא א"כ לִהַךְ צַד הָא ל"מ הָאֲנֹס וְהוּי כְּפֹל לְתַנְאוּ כַּמ"ד וְל"מ הַתְּנָאִי לְבַטֵּל הַגִּט וְע"כ אָנוּ צָרִיכִין לְבֹא מִטַּעַם גִּילוי דַּעַתָּא וְהָרִי קִי"ל כְּאַבְיֵי דְגִילוי דַּעַתָּא בְּגִיטָא לָאוּ מִקְלָתָא הוּא וְע"כ פִּירִש"י ו"ל דְּמִיָּרֵי בְּמַעֲכָשִׁין וְלֹא בְּעֵי תְנָאִי כְּפּוֹל וְא"כ לְעַנְוִן אִי לֹא פִיִּסְנָא הָא מְהִיבֵי הָאֲנֹס דְּבִקְיוֹם הַתְּנָאִי מְהִיבֵי טַעֲנַת אֲנֹס וּבְדַרְךָ זֶה יֵאִירוּ לְנִגְדֵינוּ דְּבְרֵי רִש"י ו"ל שָׁם ל"ד ע"א הוּא דְאָמַר לֵהוּ אִי לֹא נְסִיבָנָא עַד תְּלַתִּין יוֹמִין לִיהוּי גִיטָא כִּי מָטוּ תְלַתִּין יוֹמִין א"ל הָא טְרַחְנָא לְמֵאִי גִיחּוּשׁ לֵה אִי מְשׁוּם אֲנֹסָא אִין אֲנֹס בְּגִיטָא אִי מְשׁוּם גִּילוי דַּעַתָּא בְּגִיטָא פְּלוּגְתָּא דְאַבְיֵי וְרַבָּא הוּא וּפִירִש"י שָׁם ד"ה א' לֹא נְסִיבָנָא.

כַּתֵּב גִּט וְנָתַן לְאַרוּסָתוֹ ע"מ שָׁאֵם לֹא יִכְנֹס עַד ל' יוֹם יִהְיֶה גִט וְלִכְאוּרָה בְּלַתִּי מוּבָן אֵל מֵה יִרְמָזוֹן מְלִיּוֹ הָאֵלֶּה וּמָה הוֹסִיף עַל דְּבְרֵי הַגַּמ' וְנִרְאֶה דְרִש"י ו"ל גְּזַהַר בְּזֶה מְשׁוּם דְּהוּי קָשָׁיָא לִי לְמָה קָא' הַש"ס אִי מְשׁוּם אֲנֹסָא אִין אֲנֹס בְּגִיטָא דְמִשְׁמַע דְּאִי יֵשׁ אֲנֹס בְּגִיטָא הוּי הַגִּט בְּטֵל הָרִי ע"כ כְּפֹלֵי לְתַנְאוּ דְאִי נְסִיבָנָא עַד תְּלַתִּין יוֹמִין לֹא לִיהוּי גִיטָא וְלִהַךְ צַד הָא ל"מ הָאֲנֹס פִּינּוֹן שַׁעֲכ"פ נִתְבַּטֵּל הַתְּנָאִי כַּמ"ד וְא"כ הוּי כְּפֹלוֹ לֹא כְּפֹלֵי לְתַנְאוּ וְל"מ הַתְּנָאִי לְבַטֵּל הַגִּט וְכֶאֱמֹר וְע"כ מְשׁוּם גִּילוי דַּעַת א"כ אֲפִתִּי צָרִיכִין לְבֹא לְפִלוּגְתָּא דְאַבְיֵי וְרַבָּא אִי ג"ד בְּגִיטָא מִקְלָתָא הוּא וְקִי"ל כְּאַבְיֵי וְלְמָה הוֹצֵרָה הַש"ס לְוֹמַר דְאִין אֲנֹס בְּגִיטָא וְע"כ פִּירִש"י ו"ל דְּמִיָּרֵי בְּתַנְאוּ דַּע"מ וְהָרִי דַּעַת הָרִי"ף וְהַרְמָב"ם הוֹבָאוּ בְּהָרָא"ש פ' מִי שָׁאֲחָזוּ דַּע"מ כְּאוֹמַר מַעֲכָשִׁין דְּמִי וְל"ב תְּנָאִי כְּפּוֹל וְע"כ בְּפִנְיֵי שָׁם ע"ה ע"ב שְׂרוּצָה לְהַעֲמִיס בֶּן גַּם בְּדַעַת רִש"י ו"ל וְא"כ י"ל דְּזֶהוּ פְּנֵי רִש"י ו"ל דְּמִיָּרֵי בְּתַנְאוּ דַּע"מ וְהוּי כְּאוֹמַר מַעֲכָשִׁין וְל"ב תְּנָאִי כְּפּוֹל וְלִכְךָ אִי הוּא יֵשׁ אֲנֹס בְּגִיטָא הוּי הַגִּט בְּטֵל וְלִהַכִּי קָא' הַש"ס דְאִין אֲנֹס בְּגִיטָא.

וּבְפִשְׁיטוֹת י"ל דְּלֹא הוּי גִיחּוּשׁ לֵהוּ לְהַב"ח וְהַש"ף ו"ל לְתַרְזַן כְּדְבָרֵי מְשׁוּם שְׁמַלְשׁוֹן ר"י דְקָא' הָתָם בִּירוּשְׁלַמִּי כָּל אֲנֹסָא כְּמֵאֵן דְּלֹא עֲבִיד מְשַׁמַּע שְׁלֵא מְטַעַם שִׁמ"מ נִתְבַּטֵּל הַתְּנָאִי אֵלֶּה דל"מ טַעֲנַת אֲנֹס אִפִּי בְּקִיּוֹם הַתְּנָאִי וְהַש"ף ו"ל מְתַרְזַן שָׁם בְּרוּחָא דֵאֵה"נ דַּס"ל לְר"י דְהִיכָא דְאָדָם מְחַיִּיב עֲצָמוֹ נֶגֶד חֲבִירוֹ בְּדָבָר שְׁלֵא הִי חַיִּיב ע"ת וְאִירְעוּ אֲנֹס שְׁלֵא קִיָּים הַתְּנָאִי פְטוֹר וְהָרִי הַדְּבָר כְּמוֹ שֶׁהִי מְקַדְּם דְאֲנֹס רַחֲמָנָא פְטָרִי אֲבָל מִי שְׁחַיִּיב עֲצָמוֹ נֶגֶד חֲבִירוֹ בְּדָבָר שְׁלֵא הִי חַיִּיב ע"מ שְׁיַעֲשֶׂה לוֹ חֲבִירוֹ אִיזָה עֲנִין לְיוֹם פ' וְאִירְעוּ אֲנֹס לְחֲבִירוֹ אִין הַמְתַּחַיִּיב חַיִּיב בְּשִׁבְלֵי אֲנֹסוֹ שְׁלֵא זֶה דְאֲנֹס רַחֲמָנָא פְטָרִי אֲמַרִּינוּ אֲבָל אֲנֹס רַחֲמָנָא חַיִּיבֵי ל' אִי וּמָה לוֹ בְּזֶה שְׁאִירְעוּ לְחֲבִירוֹ אֲנֹס הָרִי לֹא קִיָּבֵל ע"ע חַיִּיב זֶה אֵלֶּה ע"ת זֶה וְכִיּוֹן שְׁלֵא קִיָּים חֲבִירוֹ הַתְּנָאִי אֶף שֶׁהוּא מְחַמַּת אֲנֹס לְמָה יִתְחַיִּיב הוּא וְהַעֲמִיס בֶּן בְּכֹנֶת דְּבְרֵי הָר"ן בְּקִיּוֹדוּשֵׁין פ' הָאוֹמַר ע"ש וּבְזֶה יִהְיֶה נִדְחָה רְאִיִּית הַשִּׁטָּה מְקוּבָצָת

פתובות הנ"ל דבביתול התנאי ל"מ טענת אונס מאצטלא דס"ל לת"ק דרשב"ג אצטלא דוקא ותפוק לי דהא אונסה היא פינון שנגאבד פנ"ל ולדברי הש"ך אין ראי' דא"א לומר דכינון דאונסה היא שנגאבדה האצטלא לכך יהי' הגט קנים פינון דמה לו להבעל שהיא אונסה הא הגט תלוי בדעת הבעל ונהרי הוא לא נתן לה הגט רק ע"ת זה והני כמו אונס רחמנא חייבי' דלא אמרינו: והנה לכאורה יש להקשות לסברת הש"ך הלזו מהא דמביעני' לי' להש"ס בריש פתובות חלתה היא מהו מצי אמר לה אנה הא קאמנא א"ד מצית אמרה לי נסתחפה שדהו וכ' באס"ז שם דפירוש נסתחפה שדהו כף היא אעפ"י שנגאנסתי אני פינון שאין העפכה מדעתי אלא אונסה אני חייב ליתן לה מזונות פינון שהגיע זמן וכינון שפעלה לי מזונות נמצא האונס לחובתה מעתה שיהי' בשדה שלה שנסתחפה וזהו שפירש"י ז"ל מזלך גרם פי מהיום אני מוטלת עליך לזון עכ"ד וקשה דאיך נימא פינון שאונסה היא הבעל מחויב לתת לה מזונות הרי אונס רחמנא חייבי' ל"א בשלמא במאי דקא' את"ל חלה הוא מעלה לה מזונות לא תקשי דאמאי יתחייב במזונותיה נהי דל"ה אנוס בתקנתא דרבנן אבל מ"מ אנוס הוא מחמת חליו ונימא אונס רחמנא פטרי' די"ל עפ"י ד"א ז"ל הגאון מליסא ז"ל בס' מקו"ח סי' תמ"ח שהקשה שם בגזל חמץ ועעה"פ אמאי קנסו לאסור החמץ הרי הנגזל אנוס הוא ומטעם הנגזל שעבר אין לקנוס הנגזל ותי' דלא מקלינין באונס רק בדבר שהקנס הוא משום חטא ולענין שלא להפסיד אותו מחמת האונס דאונס רחמנא פטרי' משא"כ בחמץ אי הי' מסתלק האונס בתוך הפסח הי' חייב לבערו והי' החמץ מתבער מן העולם ולא היה נשאר לו חמץ כלל וא"כ פשה' אנוס כל ימי הפסח ולא ביערו מה"ת ירויח ע"י האונס ונהרי הוא כמבוער וחיוב לבערו ע"ש וא"כ ה"נ אי לא הי' חולה הא הי' מחויב לכונסה וליתן לה מזונות וא"כ אין לומר דבשבייל שחלה יפטר מן המזונות וירויח עוד דאונס רחמנא פטרי' אמרינו אבל לא שירויח אבל בהא דמביעני' לן בחלתה היא לפי האס"ז הנ"ל לכאורה הקושיא עצומה דאונס רחמנא חייבי' הא ל"א.

אמנם באמת לק"מ דשאני היכי דתלי' הדבר בתנאי שלו י"ל פסברת הש"ך הנ"ל דלא נתחייבתי רק על אופן זה ומה לי באונסה משא"כ הכא הא כבר נתקדשה לו ונחמים תיקנו דמשנתקדשה שיהי' לו מחויב במזונותיה לאחר שיעברו שנים עשר חודש שנותנין לבתולה ורק שא"י לכונסה וכינון שהיא אונסה הא אונסא כמאן דעביד ונתחייב במזונותי' ממילא מצד תקנ"ח שתיקנו לה מזונות לאחר חודש משעת הקידושין וכינון דהקידושין א"א שיתבטלו ממילא רמי' עליה חיוב המזונות ונסתחפה שדהו וממילא מיושב נמי לפי"ז מה שהקשה בספר שערי משפט בסי' כ"א שם ע"ד הש"ך שכ' דאונס רחמנא חייבי' ל"א מהא דמבואר ברמ"א אה"ע סוס"י קי"ח בשם י"א דאם לא מתו הבן או הבת אלא נהרגו או נשתמדו ל"ש בזה דין גדונויית חתנים ואפ"ל לא נתן האב צריף ליתן והינינו אף שפסק ר"ת בגדונויית חתנים שלא גבה החתן א"צ האב ליתן פשתמה בתו משום דאומדנא דמוכח הוא דלא נתחייב אלא כשתהנה בתו ממנו ה"ד במתה מיתה טבעית אבל אם נהרגה שנה אונס דלא שכית הוא ולא אסיק אדעתא ואפ"ל אם התנה בפירוש שאם תמות תוך השנה שיתחזר הגזן מ"מ אין זה בכלל התנאי והקשה הא התם נמי האב לא התחייב לתת הגדונוי אלא בתנאי זה דוק ששתנה בתו וא"כ מאי מהני שנהרגה דהוא אונס דל"ש הא מ"מ האב לא התחייב א"ע רק בתנאי זה ששתנה בתו ואונס רחמנא

סייב'ל הא ל"א ולהג"ל נכון דהא הבעל לא היה נושא בלי הגדוניה וכיון דהגשוואין א"א להתבטל ממילא מוטל על האב חיוב הגדוניה מפת הגשוואין ורק שתנאי הי לפטור א"ע והיגו שתהנה בתו וכיון דאונסא דל"ש הוא ולא אסיק אדעתא ממיל' נשאר החיוב כדמעיקרא משא"כ בנידון דהירושלמי הג"ל אמרינן דל"ה תחלת הקידושין רק ע"ת זה שיכניסה ליום פ' וכיון שלא פנסה לא התחילו הקידושין לחול: ובסברת הש"ך הלזו נראה להסביר דברי התוס' קידושין י"ז ע"א ד"ה חלה שלש ועבד שלש אינו חייב להשלים שכ' שם דמלמדי תינוקות אם חלו אין לוקחין אלא מה שהרויחו דאין לדמותם לע"ע שא"ח להשלים ימי חלו דע"ע גופו קנוי לאדונו הלפ"ה חלה ג' א"ח להשלים דא"י לעשות מלאכה יותר מיכלתו אבל מלמד אין גופו קנוי אלא שכר עצמו ללמוד עד הזמן וכשא"י להשלים לא יטול אלא מה שהרויח והסברא נראה דהוא כה דבשלמא עבד נקנה תיקף גופו להאדון על שש שנים ואם חלה בתוך שש א"ח להשלים משום דאונס רחמנא פטרי' משא"כ מלמד או פועל אחר פינון שהוא רק שכור למלאכתו ע"מ שיעשה מלאכתו והא הבעה"ב לא התחייב א"ע לתת לו שכרו חלה עבודתו רק כשיעשה פעולתו וא"כ כשחלה נהי דהוא אונס מ"מ מה לו להבעה"ב באונסו של המלמד או הפועל שיתן לו שכירותו משלם הא אונס רחמנא סייב'ל ל"א וכחילוק זה כ' התוס' בגיטין ע"ד ע"ב בד"ה רבה אמר הא לא אצטרף במה שהקשו שם מהא דא' שכר את הפועלים ואמא מיטרא הפסד דפועלים הוא עש"ה ומדי עיוני בפוסקים בענינים האלה ראיתי להנחה"מ סי' נ"ה במ"ש לחזק ראית האגודה דהיכי דלא הי' אונס רק ביום האחרון לא חשיב אונס פינון שהי' יכול לעשות מקודם שפיו"ד סי' רל"ב סי"ב בהג"ה מוכא ב' דיעות בזה והאגודה ה"ר מגיטין ע"ד ע"ב שהצריך הלל לתקוני שיהי' חולש מעותיו ללשפה כו' ותפוק לי דהא אונס הוא אם אין הלוקח רוצה לקבל ממנו והקצוה"ח תמה שם דהא אונס רחמנא סייב'ל ל"א וכו' הנתה"מ דבתי ע"ח ל"ה רק הלואה ול"ה אונס רחמנא סייב'ל וצדקו דברי האגודה ולפענ"ד דין האגודה הלז מבואר בתוס' פתובות ק"ז ע"ב ד"ה עמד בדין וברח כו' ור"ח פי' שמצא בירושלמי בריש אעפ"י דברח לאו דוקא אלא ה"ה חלה דניזונת משלו וא"ת והא אמרינן חלה הוא או היא אינו מעלה לה מזונות לחד לישנא גבי הגיע זמן ולא נשאו י"ל שאני הכא שהי"ל לכנס מיד אחר שהגיע הזמן אחר ג' חדשים אבל התם כשהתחיל חלו לפני שהגיע הזמן מאי הו"ל למיעבד ע"ש הרי דאף היכי שפסוף הי' אונס שחלה את חלו מ"מ פינון דהי' יכול לכונסה קודם ל"ה אונס.

וע' במג"א סי' ק"ח ס"ק י"א מבואר שם פדברי הקצוה"ח הג"ל. יותר לא ירשני הזמן להאריף.

ה' שנותיה יאריף פנפשה ונפש הדור"ש באהבה מברכה בכוח"ט לראשית השנה הבע"ל: סי' פד בעזהש"י יום ב' כ"ו ניסן תרל"ז לפ"ק סערעט שלום וישע רב לכבוד יד"נ הרב הגדול החרף וכו' כש"מ אברהם מענדל שט שטיינבערג נ"י פעת הרב הה"ג אבד"ק סניאטין יצ"ו: הנני לתשובתו ע"ד אשר הצייע לפני כ"ת ביום אתמול נידן מה שהקשה השאלות במשנה פסחים מ"ט ע"א ההולך לישחוט את פסחו ולמול את בנו כו' ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו אם יכול לחזור ולבער ולחזור למצותו יחזור ויבער ואם לאו מבטלו בלבד והקשה דל"ל למיתני ולמול את בנו פינון דבשביל שחיטת פסחו באין שהות אסור לו לחזור א"כ אפי' אם בשביל מילת בנו הי' צריך לחזור ולבער מ"מ פינון דליפא

שהיות למול את בנו א"כ היא מילת זכרים מעפכת עשיית הפסח ולא יוכל לעשות הפסח וא"כ ממילא א"צ לחזור משום דעשיית הפסח דוחה.

ותי' דנ"מ כגון שפבר שחט את הפסח והולך למול את בנו והקשה ע"ז הגאון רי"ב ז"ל היכי אפשר לאוקמי בששחט את הפסח פנין דזמנו אחר חצות א"כ הא לאחר זמן איסורו אינו מועיל בישול והאיך קתני יבטל בלבד.

הנה לפענ"ד אין זה קושיא על השאלות דאפשר לאוקמי בשיש לו עיסה מגולגלת בתוך ביתו ומתיירא דתתמיץ ומבטל לי' מקמי דתתמיץ דזה מועיל אפי' ביו"ט כדאי' בפסחים ז ע"א ומה שתמה כ"ת על קושית השאלות דלפי"מ דמתבאר מדברי הש"ס יבמות ע"א ע"ב דבאם לא אפשר למולו כגון דכאיב לי' עיני' או באביו ואמו חבושין בבית האסורין אז אין מילת זכריו מעפכת וא"כ לפי"ז אי משום מילה לחודא צריך לחזור ולבער א"כ שפיר יוכל לעשות אח"כ את הפסח פנין דאנוס מחמת מצות המילה מלכו של עולם והוי א"א למולו.

הנה מלבד דאין זה קושיא פאשר הגדתי לו בע"פ דכיון דמצות התורה היא המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו א"כ היכי נוכל לומר דתייב לחזור ולבער לבטל מ"ע דמילה ביום השמיני גופה וגם דהמול לו כל זכר וגו' שיהי' אח"כ לא אפשר וכדמות ראי' לזה מצינו בתוס' פסחים נ"ט ריש ע"א שהקשו שם ל"ל קרא דתמיד קדים לפסח הרי בלא"ה תדיר קדים ותי' דהו"א דפסח קודם משום עשה דהשלמה וקשה היכי הו"א הכי הרי כתבו התוס' ביצה ה' ע"א דהיכי דלא אפשר ליכא עשה דהשלמה וא"כ הלא מוכרח לשחוט התמיד ברישא משום דתדיר קודם כדילפינו לה בזבחים מקרא ואח"כ הוי לא אפשר וליכא עשה דהשלמה אמנם נוכל לומר דזה תליא בפלוגמת הרמב"ן והר"ן ה מוכא בר"ן פ"ר א דמילה גבי אשתפף חמימי שלאחר המילה קודם המילה ואם ימולו אותו צריך אח"כ לדחות שבת ולהחם חמין מפני פיקוח נפש ואנן קיי"ל מכשירי מילה א"ד את השבת דדעת הרמב"ן דשרי רק דאנו חושבין מתחלה מה יהא בסופו שצטרף אח"כ לדחות מפני המכשירין וה"נ לשי' הר"ן ה אסור לו לבער החמץ פנין דידענו שתדחה אח"כ העשה דהמול לו כל זכר אולם אפשר ליישב קושית מעלתו בפשיטות עפ"מ"ש בשעה מ"פ"ה מה' קרבן פסח דהא דבלא אפשר למולו אין מילת בנו מעפכת היינו היכי דלא הי' אפשר למולו מצפרא כגון דכייבין לי' עיני' מאתמול וכן שהי' מאתמול אביו ואמו חבושין בבית האסורין אבל היכא דהי' אפשר למולו מצפרא אע"ג דבזמן שחיטת הפסח אינו יכול למולו היא מעפכת שחיטת פסחו ע"ש והוא מילתא דמסתבר דבכה"ג אין שם אונס עליו רק פשיעה דומה לנה פתב האגודה (הובא בדברינו סימן הקודם) דאם קודם שהגיע הזמן הי' לו נכסים כדי לפורעו ואח"כ בבוא הזמן שקבע לו אין לו לפרוע בכה"ג לא תשיב אונס פנין דהוי מצי לפרוע מקודם כשהי' לו ע' במח"א ה' שבועות סי' י"ב.

וע' מג"א סי' נ"ח. וכה"ג מבואר בירושלמי פ"ק דר"ה לענין בל תאחר דאף דברגל הג' בעצרת הוא אנוס שא"י להביא אי נדון"ד א"ק ביו"ט מ"מ פנין שהי' יכול להביא מקודם לאו אנוס הוא וע' בשו"ת המנוחסות להרמב"ן סי' רע"ב שכתב שאנוס כשמו ואין הרצון אנוס ואם מסבב האנוס לעצמו אין זה אנוס אלא רצון ע"ש והכי מצינו בהרא"ש במועד

קטן ר"פ ואלו מגלחין במועד כו' ומגודה שהתירו לו חכמים את נדויו ומביא בשם הירושלמי וכן מי שנשאל לחכמים והותר במה אנו קיימין אי שנשאל קודם הרגל יגלח אם בשלא נשאל קודם הרגל אל יגלח פלומר אל יגלח ברגל דלאו אנוס דהי' לו לישאל על נדרו קודם הרגל כו' ולפי הירושלמי מאן דאית לי' פותחין בתרטה פ' בתרטה פל דהו וא"צ למצוא פתח וטעם לעקור את הנדר מעיקרו אסור לגלח במועד פיון דהי' יכול לישאל קודם הרגל ואע"ג דאיכא למימר הי' בדעתו להשלים נדרו ונמלה ברגל והתירו לא תשיב זה אנוס עכ"ל.

הרי דבכה"ג לא תשיב אנוס והה"נ הא הי' יכול למולו מצפרא ושפיר מעפבתו מעשיית פסחו ויפה הקשה השאלות והנה לכאורה קושיא זו נוכל להקשות גם בדברי רש"י ו"ל בברכות י"ט ע"ב ולאחותו מה ת"ל הרי שהי' הולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ושמע שמת לו מת כו' ומביא רש"י שם בשם אית דאמרי דהאי למול את בנו קאי בע"פ דמילת זכריו מעפבת הפסח וקשה דכיון דקתני לשחוט את פסחו דבטל עי"ז מצות ק"פ מותר לטמאות למת מצנה מכ"ש למול את בנו דאי גימא דמותר לטמאות א"ע למ"מ א"כ הוי אנוס כמו פייבין לי' עיני' או אביו ואמו חבושין בבה"א וא"כ בכה"ג אין מילת זכריו מעפבת ויכול לעשות הק"פ דהא ע"כ מייירי בפסח שפא בטומאה וכמ"ש ג"כ בספר צ"ח וא"כ שפיר יוכל לעשות הפסח ומאי אשמעינן בזה דהולך למול את בנו מותר לטמאות למ"מ דהא כ"ש הוא מהולך לשחוט את פסחו ולדברינו הנ"ל ל"ק כמובן.

אמנם בעיקר הקושיא י"ל בפשיטות דלכך נקט למול את בנו לאשמעינן דאף שאפשר למול ע"י שליח כדפריה הש"ס בשבת קל"ג ואי איכא אחר ליעבד אחר מ"מ בא"א לחזור ולבער ולחזור למצותו יבטל בלבו וימול הוא בעצמו ול"א שיימול ע"י שליח ויחזור לבער ועו"ל עפי"ד התוס' ביבמות מ"ח ע"א ד"ה אלא דמילת זכריו דמעפבת בפסח ל"ש אלא בבגים שנוולדו בקדושה אבל בגר שנוולד לו בן שלא בקדושה אינה מעפבתו מילתו מלאכול בפסח ע"ש ולפי"ז אצטריף שפיר לאשמעינן במתניתין למול את בנו בכה"ג בגר שהולך למול את בנו דאין מעפבת מילתו מעשיית פסחו ול"ק קושית השאלות ועו"ל בכמה אנפין ואין להאריך פעת: וע"ד קושיתו בשבת קל"א אר"ח בר אבא אר"י לא לפל אר"א מכשירי מצנה דוחין את השבת כו' למעוטי מאי אמר רב אדא בר אבהו למעוטי ציצית טליתו ומזונה לפתחו תנ"ה ושנין שאם צייץ טליתו ועשה מזונה לפתחו שהוא חייב מ"ט כו' אלא אר"נ אר"י ואי תימא ר"ה ברי' דר"י הואיל ובידו להפקירן והקשה כ"ת מהא דאי' בשבת כ"ה ומנחות מ' סדין בציצית ב"ש פוטרין ופירש"י דלא דרשי סמוכין למישרי פלאים בציצית כו' וכיון דלב"ש פטור הו"ל פלאים שלא במקום מצנה ועובר עליהם משום פלאים וא"כ הא מאי דקיי"ל קשר עליון דאורי' מוכיח הש"ס דאיס"ד דרבנן למאי אצטריף קרא למשרי סדין בציצית וכיון דב"ש אסרי סדין בציצית ע"כ דס"ל קשר עליון לאו דאורייתא וא"כ הא ר"א שמותי הוא מתלמידי ב"ש ולימא דמש"ה חייב גם לר"א משום דקשירה לאו דאורי' הוא ולכך א"ד את השבת עכ"ק.

הנה בפשיטות י"ל דלק"מ דהא כתבו התוס' במנחות ל"ט ע"א דעיקר דרשא דקשר עליון דאוריית' הוא מדרשא דגדיל ולא מסמוכין וא"כ נהי דב"ש לא דרשי סמוכין

דכלאים בציצית מ"מ מנ"ל דלא דרשו דק"ע דאורייתא דגדיל דוקא ובאמת כתבו התוס' בסנהדרין פ"ט ע"א דליכא פלוגתא בזה ובפירש"י במנחות שם מבואר דהוא מהלכה למ"מ וע"ד הפלפול י"ל כף ויתנישב ג"כ מה דקשה עוד בש"ס שבת הנ"ל דהא התוס' במנחות מ"ד ע"א סד"ה טלית כ' שם ביהא דקא' הואיל ובגידו להפקירן הא הו"מ למימר הואיל ובגידו שלא להניחה ותי' דקאזיל למ"ד חובת טלית וכן פירש"י בשבת שם דקאזיל אי ציצית חובת טלית הוא ולכאורה קשה אמאי ל"ק דר"א סובר כמ"ד חובת גברא ונלפענ"ד דהנה התוס' במנחות מ' שם הקשו על פירש"י שכ' דב"ש לא דרשי סמוכין למשרי פלאים בציצית הא אמרינן בריש יבמות אפי' מאן דלא דריש בעלמא סמוכין במשנה תורה דריש גם הקשו שם ביהא דפירש"י דמש"ה נקט לב"ש פוטרין משום דס"ל חובת מנא דהרי לא מצינו דפליגי ב"ה ע"ז ותקשי מהא דקיי"ל חובת גברא מדמברכינן להתעטרף ובישוב כ"ז נראה דהנה התוס' בכתובות מ' ע"א שם הקשו הא פלאים בציצית אפשר לקיים שניהם שיעשה בטלית צמר חוטינן של צמר ועפי"מ"ש התוס' במנחות מ' ע"ב דכלאים בציצית הותרה לגמרי ולא דחוי' לק"מ קוש' זו דאף דאפשר לקיים שניהם הוי היתר.

והנה הא דכלאים בציצית הוי היתר הוא ע"כ עפי"מ"ש הראשונים ז"ל בברכות כ' לענין טומאת פהו למת מצנה שהוא היתר פניו דאין המצנה והעבירה נפרדים דמה שפוטמא הוא המצנה והיא גופה הויא העבירה ולכך הוי היתר ולא דחוי' וה"ה נמי פלאים בציצית שהמצנה והעבירה אינם נפרדים דהלבישה הוי המצנה וגם העבירה ולכך חשיב הותרה ולפי"ז ע"כ זה אינו רק למ"ד ציצית חובת גברא משא"כ אי נימא דהוי חובת טלית רק שהלבישה ג"כ מותר א"כ אינו רק דחוי' ולא הותרה משום דעיקר המצנה היא הנחת הציצית בהבגד ולפי"ז י"ל דלכך אסרי ב"ש סדין בציצית משום דס"ל ציצית חובת טלית הוא וא"כ אינו רק דחוי' א"כ אסור משום דאפשר לקיים שניהם חוטי צמר בטלית של צמר משא"כ ב"ה פליגי וס"ל דחובת גברא הוא א"כ הוי פלאים בציצית הותרה ולכך אפי' באפשר לקיים שניהם אפשרי וא"כ לפי"ז מיושב שפיר קוש' התוס' הנ"ל שהקשו דאמאי קיי"ל דציצית חובת גברא הא לא מצינו ב"ה דפליגי ולדברינו ע"כ ב"ה פליגי וס"ל דהוי חובת גברא כנ"ל וממיל' אודא נמי קוש' התוס' על פירש"י שפי' דב"ש לא דרשי סמוכין הא במ"ת כ"ע דרשי סמוכין ולהצעתנו ניחא שפיר דרש"י ז"ל כ' דב"ש לא דרשי סמוכין למשרי פלאים בציצית היינו להיות הותרה ואינו רק דחוי' היכי דא"א לקיים בשל צמר אבל היכא דאפשר לקיים שניהם אסור ללבן פלאים בציצית ולפי"ז מיושב נמי מה שהקשיתי אמאי לא קא' דר"א סובר כמ"ד ח"ג ולהנ"ל נכון מאד דהא ר"א שמותי הוא מתלמידי ב"ש וא"כ מסתמא אזיל בשי' ב"ש דס"ל ע"כ ציצית חובת טלית פאמור ומעתה ממילא אודא קוש' ר"מ דהלא ב"ש דרשי ג"כ סמוכין גבי פלאים בציצית ורק דלא ס"ל דהוי הותרה עכ"פ שפיר נוכל להוכיח גם לדידהו דקשר עליון דאורייתא: ובאופן אחר הי' אפשר ליישב קוש' כ"ת עפי"מ שנגראה לתרץ עוד הפעם קוש' התוס' הנ"ל שהקשו על פירש"י שפי' דב"ש לא דרשי סמוכין הא במ"ת לכ"ע דרשינן סמוכין עפי"מ שהקשו התוס' ביבמות ד' ע"א דמנ"ל דאתא הסמיכות להתיר פלאים בציצית דילמא אתא לאיסורא דבמקום גדילים לא תלבש שעטנז ותי' דא"כ לישתוק קרא מינ' וממילא ידעינן דלא דחי עשה דציצית לאו דכלאים והנה שם

ה' ע"ב הקשו בתוס' דל"ל למילף מקרא דכלאים בציצית דעשה דחי ל"ת גילף משריפת קדשים ביו"ט מדאצטריף התם קרא דלא דחי מפלל דבעלמא דחי ותי' דלא אצטריף רק למ"ד גדרים ונדבות קרבין ביו"ט שלא תאמר דדחי משום דאפי' א"כ שרי ע"ש והנה בביצה י"ט ס"ל לב"ש ולב"ה נדונ"ד אין קרבין ביו"ט וא"כ לדידהו לא אצטריף קרא דכלאים בציצית לענין עשה דוחה ל"ת דנוכל למילף משריפת קדשים אמנם באמת לב"ה לא נוכל למילף משריפת קדשים פנין דאית להו מתוך ושי' רש"י בביצה י"ב דאפי' היכא דליפא צורף קצת מדאורייתא אית להו מתוך כו' וא"כ שפיר אצטריף התם קרא דלא דחי דאל"ה הוי שרי מטעם מתוך כו' אכל לב"ש דל"ל מתוך שפיר מוכיח משם דעשה דחי ל"ת ולפי"ז איפא למימר שפיר דב"ש דרשי סמוכין לאסור כלאים בציצית ואי דלאסור לא אצטריף דלישתוק קרא מיני' ז"א דאי הוי שתיק קרא הו"א דדחי עשה דציצית דהוי ילפינו משריפת קדשים פנין דל"ל מתוך פנ"ל ולכך שפיר אסרי סדין בציצית וא"כ מיושב שפיר קוש' התוס' ה"ל שקהשו דהא במ"ת לכ"ע דרשינו סמוכין ולדברינו א"ש דרש"י ז"ל פתב דב"ש לא דרשי סמוכין למשרי כלאים בציצית רק לאסור וא"כ ממילא מיושב קוש' רו"מ דאדרבא אי ב"ש דרשי סמוכין לאיסורא שפיר מוכח דקשר עליון דאורי' דאל"ה אמאי יהי' אסור הא ל"ה חיבור פלל.

אכן לפי"ז צ"ע מדברי הש"ס נזיר מ"א ע"ב ור"א דאחי עשה נדחי את ל"ת מנ"ל יליף מגדילים דתנ"י ל"ת שעטנז צו"פ יחדיו הא גדילים תעשה לה הרי דרשי סמוכין דכלאים בציצית להיתרא ויש ליישב עפ"י ד התוס' שם ואין להאריף.

עו"ל עפ"י ד הגהות מרדכי סוף חולין שכ' על קוש' ר"ת על רבינו אליהו לתוס' חולין ט' ע"א שמצריף לקשור תפילין בכל יום א"כ אמאי אסור בקשור קשר של תפילין בשבת הרי ל"ה קשר של קנימא ותי' דמיגו דהוי קשר לגבי תפילין הוי גמי קשר לגבי חיוב שבת ולפי"ז ה"נ הא עכ"פ קשר א' צריף לעשות ע' בחי' הרשב"א מנחות שם שכ' א"נ נוכל לפרש דקשר העליון ר"ל שעשה באותו קשר ב' קשרים זע"ז וקא' דהוי דאורי' דאיס"ד דלא בעינו פי אם קשר א' לבד דהוי תכיפה א' לא הוי צריף למשרי סדין בציצית מש"ה דהא תכיפה אחת דהיינו קשר א' גרידא אינו חיבור ע"כ וע' מג"א סי' י"א עכ"פ הא קשר א' צריף לעשות ואף שלגבי חיוב שבת אינו חיוב רק בב' קשרים מ"מ אם קשר ציצית חיוב משום דמיגו דהוי קשר לגבי ציצית הוי קשר לגבי שבת כמ"ש הנה"מ ה"ל ואזדא לפי"ז ג"כ קוש' הפמ"ג בסי' שי"ז בא"א סק"ו דהא אפשר לציין בענין שיהא דעתו להתיר למוצאי שבת ולא יהי' קשר של קנימא ולא יתחייב ולהאמור נכון דהא עכ"פ יתחייב משום מיגו כו' כד' הגה"מ ה"ל לענין תפילין.

ויש לפלפל בזה דאי נימא דחיוב משום שבת א"כ הוי מהבב"ע ופסולין הציצית בפרט אי ס"ל חובת טלית באין המצוה והעבירה כא' וא"כ פנין דפסולין הציצית שוב ל"ש מיגו כו' וביותר יש לעיין להך תירוץא בתוס' חולין י"ד דגם באותה שחיטה חשיב מומר בשוחט בשבת א"כ ה"נ כדאיפא חיוב שבת הא נעשה מומר בתלי' זו וא"כ הא מומר פסול לתליית ציצית לפי"ד הר"ת בתוס' גיטין מ"ה ע"ב לענין נשים דילפינו ציצית מתפילין דדרשינו כל שאינו בוקשרתם אינו בוכבתם וה"ה מומר דפסול מה"ט ע' בש"ע א"ח סי' י"ד וא"כ נתלו הציצית בפסול ושוב לא מתפשרי משום תולמ"ה וא"כ

שוב ל"ש מיגו אכן אי ליפא מיגו כו' שוב לא חשיב קשר וליפא חיוב שבת א"כ ל"ה מומר וכשרין הציצית ושוב איפא מיגו והדבר חוזר חלילה.

והנה כ"ז ע"ד הפלפול ובפשיטות י"ל דל"ק קנשינית מעלתו לפי דהש"ס רוצה ליתן טעם כולל על ציצית ומזוזה ולכך קא' הואיל ובגידו להפקירו דאז שניהם צדקו יחדיו משא"כ אי נימא מפאת דס"ל דק"ע לאו דאוריין לא יצדק רק לענין ציצית בלבד: ובדבר מה שהקשה בגזיר ר"פ שני גזירים דפריה הש"ס ואמאי דילמא לאו טמאין נינהו וקעביד הקפה אמר שמואל באשה וקטן והקשה כ"ת לפי"ד הכ"מ בפ"ב מה' ע"א שכ' דאם המתגלח לא סייע ליפא בי' אפי' עבירת לאו פיון דלא עביד מעשה ואפי' א"ל א"כ לפי"ז הא פליגי שם ר"ה ורב אדא במקור את הקטן דלר"ה חייב ולרב אדא פטור דמקשינין מקור לניקף כל היכי דניקף מיחייב מקור נמי מיחייב ושהוא קטן לאו בר עונשין הוא דליחייב מקור נמי לא מיחייב וא"כ לד' הכ"מ הנ"ל בלא סייע הניקף גם המקור א"ע אליבא דר"א משום דמקיש מקור לניקף וא"כ ההוא אוקימתא דשמואל הא פתבו התוס' בשבועות ג' ע"א דע"כ הוא כר"א מדשרי להקרי באשה וקטן דמשמע אפי' במקור בר חיובא מדלא פי' באשה וקטן ומגלח להו אשה וקטן וא"כ פיון דע"כ קאזיל אליבא דר"א ל"ל לאוקמי באשה וקטן לוקמא אפי' באיש גדול ובשאינו מסייע הניקף למקור דאז אליבא דר"א גם המקור א"ע פיון דניקף אינו עובר כמ"ש הכ"מ הנ"ל ה"ה דהמקור א"ע וליפא איסור בהגילות עכ"ק.

הנה לפענ"ד לק"מ דהא דמקיש ר"א מקור לניקף היינו היכי דהניקף לא הוי בר חיובא פלל ולא בר אזהרה הוא כגון קטן לכך גם גדול המקיפו פטור משא"כ היכי דהיא בר אזהרה ורק שאינו עובר מפני שאינו מסייע היכי שייך לומר דגם המקור יהי פטור הלא גם הניקף הוא בר אזהרה ואם הי' מסייע הי' חייב דאלת"ה היכי קא' ביבמות ה' ע"א דעשה דגילות מצורע דחי ל"ת דהקפה מדכתיב ראשו הרי לר"א יוכל לעשות בענין שלא יהי' עבירת לאו דהקפה שהמצורע הניקף לא יהי' מסייע וכיון דהניקף א"ע גם המקור א"ע והתוס' ז"ל בסוגיא שם הוכיחו דע"כ לא מקיש ר"א אלא מקור לניקף ולא ניקף למקור דאל"ה היכי דחיא גילות מצורע לאו דהקפה והא אפשר לקיים שניהם שיקיפוהו קטן ואשה ונכרים אלא ש"מ דלא מקשינו מקור לניקף ולהנ"ל אפתי תקשי שהוא לא יהי' מסייע ולא יהי' איסור מטעם היקשא דמקור לניקף א"ו דלכי האי גוונא לא מקשינו מקור לניקף פיון דעכ"פ בר אזהרה הוא רק איהו א"ע משום דלא קעביד מעשה להמקור שעושה מעשה בנדאי עובר: אמנם הא קשיא לי בסוגיא דיבמות הנ"ל דקא' נפקא להו מראשו דתניא ראשו מת"ל לפי שנגמר לא תקיפו פאת ראשיכם שומע אני אף מצורע פן ת"ל ראשו וקא סבר האי תנא הקפת כל הראש שמה הקפה איפא למיפרה מה ללאו דהקפה שפן לאו שאינו שנה בכל אלא אתיא מזקנו דתניא זקנו מת"ל לפי שנגמר ופאת זקנם לא יגלחו שומע אני אף פהו מצורע פן ת"ל זקנו אם אינו ענין ללאו שאשוב"כ תנהו ענין ללאו השוב"כ ואפתי אצטריך סד"א שאני פהנים הואיל וריבה בהן הכתוב מצות יתירות אפי' ללאו שאשוב"כ לא דחי קמ"ל דדחי אלא אתיא מראשו דהך תנא כו' וקשה לי אפתי גילח ונתנהו ענין ללאו השוב"כ ואי דאצטריך לגופי' משום דהו"א פהנים הואיל ורבי בהו רחמנא מצות יתירות כו' ז"א דהא זה נפקא לן גם מראשו דדחי עשה דתגלחת מצורע ללאו דהקפת הראש ונהרי מבואר בת"כ סדר

מְצוֹרֵעַ דְּתַגְלַחַת מְצוֹרֵעַ צָרִיף לְהִיּוֹת בְּכֹהֵן וּפְסָקוֹ הֶרְמַב"ם פִּי"א מֵה' טוֹמְאֵת צָרַעַת ה' ג'
וּא"כ הָא הִפְהֵן הַמְקִיף עוֹבֵר בְּלֹא דְלֹא תִקְיֹפוּ וְע"כ דַּעֲשֵׂה דְתַגְלַחַת דּוֹחָה וּא"כ שְׁמַעֲיִנּוּ
דְגַם בְּפִהֶנּוּ עֲשֵׂה דּוֹחָה ל"ת וְאִי דְמִתְהַתֵּם לֹא נוֹכַל לְלַמּוֹד דְהוּ"א דְכִינּוּ דְבַנְיָקָף לִיפֹא
אִיסוּר מְשׁוּם דְהוּא יִשְׂרָאֵל וּבְדִידִל' עֲשֵׂה דּוֹחָה ל"ת לְכֹף גַּם הִפְהֵן הַמְקִיף אִינוּ עוֹבֵר
וּלְעוֹלָם דְבַעֲלָמָא הוּ"א דְבְכֹהֲנִים אֵין עֲשֵׂה דּוֹחָה ל"ת ז"א תְּדָא דְהָא מְבִנְיָר בְּתוֹס'
שְׁבוּעוֹת הַנְּ"ל דְקִי"ל כַּר"ה דְלֹא מְקִיֵּשׁ מְקִיף לְנִיָּקָף וּכ"פ הֶרְמַב"ם וְעוֹד הֲלֵא כְּבָר כְּתִבְנוּ
דְאָפִי לַר"א דְמְקִיֵּשׁ מְקִיף לְנִיָּקָף אִינוּ אֶלָּא לְעַנְנֵי הִיכִי דְהַנְיָקָף לֹא הָוִי בַר חַיּוּבָא כְּלָל
אֶבֶל הֵכָא הָא גַּם הִישְׂרָאֵל בַּר חַיּוּבָא הוּא אֶלָּא שְׁבִידִידִי עֲשֵׂה דּוֹחָה ל"ת א"כ ל"ש לְהַקְיֵשׁ
בְּכַה"ג מְקִיף לְנִיָּקָף אִפִּי לַר"א וּמ"ש הַתּוֹס' שְׁבוּעוֹת הַנְּ"ל דְאָפְשֵׁר לְקַיִּים שְׁנִיָּהֶם ע"י
קָטָן אוֹ נְכָרִי אִף דְהַתְגַּלַּחַת צָרִיף לְהִיּוֹת בְּכֹהֵן כְּבָר תְּמַה בְּזָה הַשְּׁעָה"מ בְּפִי"ב מֵה' ע"ז
בְּשֵׁם מְהַר"י אֲשַׁכְּנֹזִי וְכַתֵּב דְכַנְּנַת הַתּוֹס' הוּא ע"י פְּהֵן קָטָן וּמ"ש נְכָרִי שְׁגִירַת לִישְׁנָא
הוּא וְע' בַּס' חֲקָרִי לֵב שְׁהַעֲלֵה מֵהַש"ס נִזְיֵר מ"ב דְאֵם גִּילַח פְּהֵן רֹב שְׁעָרוֹ סָגִי וּא"כ
יְכוּל הִפְהֵן לְגַלַּח רֹב שְׁעָרוֹ וְלִהְיִים פְּאֵת רֹאשׁ וְנִזְקָן וְנִקְיָפְנוּ ע"י גּוֹי דַּע"כ"פ קַיִּים תְּגַלַּחַת
פְּהֵן בְּרֹב שְׁעָרוֹ דְהָא דְקִי"ל דְאֵם שְׁיִיר ב' שְׁעָרוֹת לֹא עֲשֵׂה וְלֹא כְלוּם כְּמִבְנְיָר בְּפִי"ד
דְנִגְעִים ז"א אֶלָּא לְעַנְנֵי גוּף הַתְגַּלַּחַת אֶבֶל לְעַנְנֵי הָא דְבַעֲי' שְׁתַּהֲלִי בְכֹהֵן אֵין לְנוּ רִיבּוּי
שְׂאֵם גִּילַח ב' שְׁעָרוֹת שְׂלֵא בְכֹהֵן שְׂלֵא עֲשֵׂה וְלֹא כְלוּם אֶלָּא אֵם גִּילַח פְּהֵן רֹב שְׁעָרוֹ
וּמִיָּעוּטוֹ ע"י אַחַר קַיִּים הַמְצוּהָ פִינּוּ דְרַבּוּ כְּכוּלּוֹ מַד"ת ע"ש שְׂכ' כֵּן בְּכַנְּנַת הַתּוֹס'
שְׁבוּעוֹת הַנְּ"ל וּלְפִי"ז לֹא קִשָּׂה גַּם קְוִשְׁיָתִי דְמֵרֹאשׁוֹ לֹא הָוִי שְׁמַעֲיִנּוּ דְגַם בְּפִהֶנּוּ עִדּוּל"ת
דְהוּ"א דְהַפְהֵן יְגַלַּח רֹב שְׁעָרוֹ וְהַקְפָּה תַּהִי ע"י יִשְׂרָאֵל: וְע"ד פְּלֹפּוּל קֶצֶת י"ל בְּיִשׁוּב
קְוִשְׁיָת מַעֲלָתוֹ דְהַנְּהַתּוֹס' שֵׁם בַּד"ה וְר"א סְבַר כְּתִבּוּ וְנ"ל פְּשֻׁטִי דְקָרָא וְדָאִי לְנִיָּקָף
אֲזַהִיר רַחֲמָנָא דְהָא פְּאֵת רֹאשְׁכֶם כְּתִיב דְהִיָּנּוּ הַנְיָקָף וּמִיָּהוּ מְדַקָּא' לֹא תִקְיֹפוּ וְלֹא כְּתִיב
לֹא תִקְיֹפוּ הִסְבַּח הֲלֹא גַּם עַל הַמְקִיף כְּדִי לְהַקְיֵשׁ מְקִיף לְנִיָּקָף כְּלוּמַר כֹּל הִיכָא דְנִיָּקָף בַּר
חַיּוּבָא הוּא מְקִיף גְּמִי בַר חַיּוּבָא הִיא וְהוּא קָטָן הוּאִיל וְגוֹפְנִי לֹא בַר עוֹנֶשֶׁן וְלֹא מִיָּחִיב
מְקִיף גְּמִי לֹא מִיָּחִיב ע"כ וְצָרִיף לְהִבִּין בְּאִיזָה סְבָרָא פְּלִיגִי דַּלְר"ה לֹא נִרְאָה לוֹ הִקְיֵשׁ
זֶה וּמ"ש הַתּוֹס' שֵׁם דַּר"ה לֹא סְבַר לְאֶקוּשֵׁי מַגְבָּר' לְגַבְרָא הוּא דּוֹחַק וְנִרְאָה לְפַעַנ"ד
דַּה"ט דַּר"ה דְלִהְיִי כ"ר בְּלִשׁוֹן לֹא תִקְיֹפוּ דְהוּא מִילְתָּא דְפְסִיק' דְהַמְקִיף לְעוֹלָם חַיִּיב
מִשָּׂא"כ הַנְיָקָף הָא אִינוּ עוֹבֵר רַק בְּזִמְנֵי שְׁמַסִּיעַ בְּהַדְלִי שְׁמַזְמִין לוֹ הַשְּׁעָרוֹת אֶבֶל הַמְקִיף
לְעוֹלָם חַיִּיב וְלִהְיִי אִפְקִי רַחֲמָנָא בְּלִשׁוֹן לֹא תִקְיֹפוּ וְרַב אֲדָא לֹא נִיחָא לִי בְּהָא דְהַנְּהַ
בְּמַפּוֹת כ' ע"ב תְּנִי תְּנָא קָמִי דַּר"ח א' הַמְקִיף וְא' הַנְיָקָף לּוֹקָה א"ל מֵאֵן דְאֶכֶּיל תְּמָרָא
בְּאַרְבֵּיל' לְקִי כו' רַב אֲשֵׁי אָמַר בְּמַסִּיעַ וְדַבְרֵי הַפֶּל וְהַקְשָׁה בַּחֲזִי הֶרִיטְב"א מְש"ס בִּיצָה
כ"ב ע"א דְקָא' שֵׁם לְעַנְנֵי מִיָּכְחַל פּוֹתִי לְיִשְׂרָאֵל בִּיו"ט וְיִשְׂרָאֵל עֲמִיץ וּפְתַח דְמַסִּיעַ אֵין
בּוּ מְש" (וְע' בְּתוֹס' שְׁבַת צ"ג ע"א ד"ה א"ר זְבִיד וּבַט"ז א"ח סִי' שְׂכ"ח וּבַמְג"א רַס"י
ש"מ וּבַתְּשׁוּ' ח"צ סִי' פ"ב) וְתִי בַתִּי הַב' בְּשֵׁם הַרְמ"ה דְכִינּוּ דְבַנְיָקָף אִף בְּלִי סִיעַ יֵשׁ
בּוּ לֹא וְלֹא בְּעִינּוּ סִיעַ אֶלָּא כְּדִי שְׁיָהָא בּוּ מַעֲשֵׂה לְלִקוֹת עָלָיו וְלִהָא בְּמַעֲשֵׂה כ"ד סָגִי
כְּדָאֲמַרִּין בְּעֵלְמָא עֲקִימַת שְׁפָתָיו הָוִי מַעֲשֵׂה (וְלִסְבָּרָא זֹו נִתְפְּוִין גַּם הַנְּקוּה"כ בִּי"ד סִי'
קַצ"ח) וְנוֹכַל לֹמַר דְמַטְעֵם זֶה אִינוּ מוּבָא בְּטוּש"ע דִּין זֶה שְׁהַמַּסִּיעַ עוֹבֵר לְעַנְנֵי הַשְּׁחַתַּת
פְּאֵת זָקָן שְׂגַם הַנְּשַׁחַת עוֹבֵר כְּשִׁמְסִיעַ וְלִהְיִיטְב"א בְּשֵׁם הַרְמ"ה נִיחָא דְכִינּוּ דְלֹא כְּלָלָה
הַתּוֹרָה אֵת הַנְּשַׁחַת בְּלֹא לֹא נוֹכַל לֹמַר שְׁיַעֲבֹר מַטְעֵם מְסִיעַ פִּינּוּ דְמַסִּיעַ א"ב מְש"ש

ורק בהקפה פִּינּוּן דא' המקיף וא' הַנִּיקָף בְּכָלֵל הֵלָאוּ לְכַף לִוְקָה פְּשָׁמְסִיעַ וְלֹא בְּנִשְׁחָת פִּינּוּן דְּלֹא נְכָלֵל הַנִּשְׁחָת בְּכָלֵל הֵלָאוּ וּמְסִיעַ א"ב מִמֶּשׁ וְחֻלְקִים בְּזָה אֶהְרִיטְבֵּ"א שְׁכ' שָׁם דְּגַם בְּהִשְׁחָתָה הַנִּשְׁחָת עוֹבֵר וּבְאַמַּת כ"כ בְּתוֹסְפָתָ' וְהוּן נִסְתָּר מִחֻמְתּוֹ רְאִינִית הַרְשָׁבֵ"א ז"ל בְּתִשׁוּבָה סִי' ת"ד שְׁפָתָב לְהוֹכִיחַ דְּבַתְּגַלְחַת נְזִיר אֵין פְּאוֹת הַזָּקֵן בְּכָלֵל דַּאֲל"ה מֵאֵי מְשַׁנֵּי בְּנְזִיר כ"ט לְמ"ד פְּדֵי לְחַנְכּוֹ בְּמַצּוֹת דְּהַקְפַּת כָּל הָרֹאשׁ ל"ש הַקְפָּה אֶפְתִּי קִשָּׁה הָא קַעֲבִיד הַשְׁחָתַת זָקֵן דְּמֵי לֹא עֲסָקִינוּ דְּהִבִּיא זָקֵן הַעֲלִיוֹן מִיַּד פְּשָׁהֲבִי זָקֵן הַסְּחָתוֹן ע"ש וּדְבָרָיו תְּמוּהִין דְּאֵמֵאֵי אֵינוּ מְבִיא מְסוּנְגִינִי דִּילָן דְּמוֹכִיחַ דְּקִסְבֵּר שְׁמוּאֵל הַקְפַּת כָּל הָרֹאשׁ ל"ש הַקְפָּה דְּמִנֵּ"ל לְמִיזְקָה הָכִי דִּילְמָ' מִשּׁוּם הַשְׁחָתַת זָקֵן מוֹקְמֵי בְּאַשְׁה וְקָטָן וְזָהוּ רֵאִי פְּשׁוּטָה אֲמַנְבֵּם לִד' הֶרְמ"ה הַנֵּ"ל אִיפְּא לְמִימֵר דְּמִשְׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת אֵין רֵאִי כָּל עֵיקָר דְּמִשּׁוּם הַשְׁחָתַת זָקֵן אֵין קוֹשְׁי' פִּינּוּן דְּאֵין הַנִּשְׁחָת עוֹבֵר גַּם פְּשָׁמְסִיעַ דְּמְסִיעַ א"ב מִמֶּשׁ פְּנ"ל א"כ אִיפְּא לְמִימֵר דְּמַגְלַח לִי אִשָּׁה אוֹ נְכָרֵי מִשָּׂא"כ מְהַקְפָּה פְּרִיף שְׁפִיר פִּינּוּן דַּעֲכ"פ הַנִּיקָף עוֹבֵר וְצַל"ע עוֹד בְּזָה.

עכ"פ עפ"י ד' הַרִיטְבֵּ"א בְּשֵׁם הֶרְמ"ה הַנֵּ"ל נוֹכַל לִזְמֵר דְּר"א ס"ל דְּלֹא אֶפְשָׁר לִזְמֵר דְּלֵהֲכִי כְּתִבָּה רַחֲמָנִי לֹא תִקִּיפוּ פִּינּוּן דְּבְנִיקָף ל"ה מִילְתָ' דְּפָסִיקָ' דָּאֵם אֵינוּ מְסִיעַ אֵינוּ עוֹבֵר דְּאֵי נִימָ' הָכִי הִיכִי לִוְקָה פְּשָׁהוּא מְסִיעַ הָרֵי מְסִיעַ אֵין בּוֹ מִמֶּשׁ וְהַתִּינַח הִיכִי שְׁעוֹבֵר גַּם בְּלֹא סִיעוּעַ מְהַנֵּי הַסִּיעוּעַ פְּדֵי לְלִקּוֹת עָלָיו דְּלֵהָא סְגִי מַעֲשָׂה כָּל דְּהוּ כַד' הַרִיטְבֵּ"א הַנֵּ"ל אֶבֶל אֵי נִימָ' דְּבָלִי סִיעוּעַ אֵינוּ עוֹבֵר כָּלֵל א"כ הִיכִי מִשְׁפַּחַת מְלִקּוֹת בְּנִיקָף וְע"כ ס"ל ל'ר"א דְּלֵהֲכִי כ"ר לֹא תִקִּיפוּ שְׁהוֹסֵב הֵלָאוּ עַל שְׁנֵיהֶם פְּדֵי לְהַקִּישׁ מִקִּיף לְנִיקָף וְר"ה ס"ל דְּלַעוֹלָם הִיכִי דְּאֵינוּ מְסִיעַ א"ע שַׁע"כ כ"ר לֹא תִקִּיפוּ דְּהוּא מִילְתָ' דְּפָסִיקָ' פְּנ"ל וְהָא דְּתַנְיָא דְּגַם הַנִּיקָף לִוְקָה הוּא הִיכִי שְׁמְסִיעַ וְאֵי דְּמְסִיעַ אֵין בּוֹ מִמֶּשׁ אֵין כָּל הַמְּסִיעִיעִין שְׁוִין דְּסִיעוּעַ דְּכִיחּוּל אֵין בּוֹ מִמֶּשׁ שְׁדַרְדַּף הַעֵינִן לַעֲמֵץ וְלִקְפַח אֶבֶל הֵכָא סִיעוּעַ גְּדוֹל הוּא כְּשִׁמְזָמִין עֲצָמוּ בְּשַׁעְרוֹ כְּתִי' הָרֹאשׁוֹן שֶׁל הַרִיטְבֵּ"א שָׁם וְהַשְׁתָּא הָף דִּינָא אֵם הַנִּיקָף עוֹבֵר בְּלִי סִיעוּעַ פְּלִיגִי בִי ר"ה וְר"א דְּלֶר"ה א"ע כָּלֵל וְלֶרֶב אֲדָא עוֹבֵר וְלֵהֲכִי כְּתִבֵּ"מ בְּדַעַת הַרְמַב"ם דַּא"ע בְּלֹא סִיעוּעַ מִשּׁוּם דְּהַרְמַב"ם ז"ל פָּסֵק שָׁם כְּר"ה דְּהַמְקִיף אֶת הַקָּטָן חֲזִיב דְּלֵאֲמַקְשִׁינוּ מִקִּיף לְנִיקָף וְע"כ ס"ל דַּא"ע בְּלֹא סִיעוּעַ פְּנ"ל וְא"כ מְמִילָא אֲזַדָּא לָהּ קוֹשְׁיִית רִו"מ דְּשְׁמוּאֵל לֹא הִי יְכוֹל לְשַׁנּוּיִי בְּשִׁאֵין הַנִּיקָף מְסִיעַ וּמִטַּעַם הִיקְשָׁא דְּמִקִּיף לְנִיקָף פִּינּוּן דְּאוֹקִימַת' דִּילָנִי אֵלִיב' דְּר"א דְּהָא לְר"א ע"כ עוֹבֵר גַּם כְּשִׁאֵינוּ מְסִיעַ פְּנ"ל וּמְמִיל' ל"ק נְמִי מְגִילוֹחַ מְצוֹרַע וּבְפִשְׁיטוֹת י"ל עוֹד דְּהַנָּה בְּסִבְרַת הַכ"מ שְׁפָתָב דָּאֵם אֵין הַנִּיקָף מְסִיעַ אֵינוּ עוֹבֵר כָּלֵל לְכַאוֹרָה צְרִיף לְהַבִּין מַדּוּעַ יִשְׁתַּנָּה לָאוּ זָה מְכָל לְאוֹנֵן שְׁפַתוֹרָה דְּבִאֵין בּוֹ מַעֲשָׂה עכ"פ אִיסוּר' דְּאוֹרִינִי אִיפְּא (בְּשַׁלְמָא הָא ל"ק דְּנִימָ' דְּכִינוּן שְׁבִידוֹ שְׁלֹא לְהַנִּיחַ עֲצָמוּ לְהַקִּיף וּמַנִּיחַ יִחְשַׁב זָה מַעֲשָׂה דְּוָמִי דְּהִי לְבוּשׁ פְּלֵאִים דְּאֶמְרִינוּ פִּינּוּן שְׁבִידוֹ לְפִשְׁנוֹט וְאֵינוּ פּוֹשְׁטוֹ חֲשִׁיב הַשְׁהִינִי מַעֲשָׂה ז"א דְּכְתָבוּ הַתּוֹס' בְּשַׁבּוּעוֹת י"ז ע"א דְּהַתָּם ה"ט מִשּׁוּם דַּתְּחִלַּת הַלְּבִישָׁה הִי ע"י מַעֲשָׂה אֶבֶל הַשְׁהִינִי גְרִיד' ל"ח מַעֲשָׂה וְה"נ מַה שְׁמַנִּיחַ עֲצָמוּ לְהַקִּיף ל"ח מַעֲשָׂה) דְּוָמִי דְּלָאוּ שְׁבִכְלָלוֹת וְלָאוּ הַנְּל"ע ע' תּוֹס' מְפוֹת י"ג ע"ב ד"ה ר' יְצַחְקָא אוֹמֵר.

ועכ"פ דְּשִׁאֵנִי זָה מְכָל לְאוֹנֵן דְּבְשַׁלְמָא בְּשִׁאָר לָאוּ שִׁאֲב"מ כְּגוֹן בְּנוֹתֵר הָא עכ"פ עֲבֵר אֲמִימֵר' דְּרַחֲמָנִי שְׁהַתּוֹרָה צְנוּתָה שְׁלֹא לְהוֹתִיר וְהוּא הוֹתִיר וְכֵן בְּלָאוּ דְּב"י וּב"י בְּחֻמְזִין הָרֵי עכ"פ עֲשָׂה הַקְפּוּף אֲזַהֲרַת הַתּוֹרָה מִשָּׂא"כ גְּבִי הַקְפָּה הָרֵי הַאֲזַהֲרָה הִיא רַק שְׁלֹא

ניקיף פדכתיב לא תקיפו וְהָא דְהַנְיָקָף לֹוּקָה הוּא מְטַעַם שְׂאָם סִייעַ בְּהַקְפָּה הָא עֲשֵׂה גַם הוּא עֲבִירַת מְקִיף (ע' בְּתוֹס' נְזִיר מ"ג ע"א ד"ה פְּגוֹן שְׁנֹכְנַס כו') אָבֵל עַל נִיָּקָף לִיפָא אֲזַהְרָה דְּהָא לֹא צִוְתָה הַתּוֹרָה לְבִלְתִּי לְקַת בְּלִי פְּאוֹת הָרֹאשׁ אוֹ לִילָף בְּפְאוֹת הָרֹאשׁ וְהַאֲזַהְרָה הִיא רַק שְׂלֵא לְהַקִּיף פְּאוֹת הָרֹאשׁ וְאִם הוּא לֹא הִקְיָפִן רַק אַחַר הִקְיָפִן הָא לֹא עֲשֵׂה דְּבַר נֶגֶד הַתּוֹרָה וְלִכְפֹּד לֹא עֵבֶר כָּלֵל דְּהָא אִם לֹא סִייעַ בְּעֲבִירַת מְקִיף לֹא עֲשֵׂה כְּלוּם נֶגֶד אֲזַהְרַת הַתּוֹרָה וְאִם הִי מְסִייעַ הִי עוֹבֵר מְטַעַם מְקִיף אָבֵל לֹא מְטַעַם נִיָּקָף.

וּבְהִכִּי נִיָּחָא ג"כ מֵאֵי דְמַצִּינוּ בְּנְזִיר מ"ד ע"א דְגַם דְנְזִיר חֲזִיב א' הַמְגַלַּח וְא' הַמְתַּגַּלַּח ע"ש בְּתוֹס' ד"ה שְׂלֵא וְהִרְמַב"ם הִבִּיא דִּין זֶה בְּפ"ה מֵה' נְזִירוֹת ה"י וְאִמְאֵי לֹא פְתַב שָׁם ג"כ דָּאָם לֹא סִייעַ אִינוּ עוֹבֵר אַע"כ דְרַק לְעֵנִן הַקְפָּה הַדִּין הִכִּי פִּינוּ דְאֲזַהְרַת הַתּוֹרָה הִיא רַק עַל הַמְקִיף מִשָּׂא"כ בְּנְזִיר אֲדַרְבָּי עֵיקָר קָרָא עַל הַנְּזִיר הַמְתַּגַּלַּח וְהַמְגַלַּח יִלְפִינוּ מְקַרִּי בִּי לֹא יַעֲבִיר לְכֹף עוֹבֵר אִפִּי לֹא סִייעַ כָּלֵל לְאוֹ שְׂאִין בּוֹ מְעֲשֵׂה גַם י"ל דְבְנְזִיר מְלַבֵּד שְׁנַצְטוּנָה שְׂלֵא לְגַלַּח שְׁעָרוֹ הוּא מְצֻנָּה לְגַדְלָן פְּדַכְתִּיב גְּדֵל פְּרַע שְׁעַר רֹאשׁוֹ לְכֹף אִם מְנִיחַ לְאַחַר לְגַלְתָּן לּוֹ יְהֵא דְנִימ' דְעַל הַלְאוֹ א"ע עכ"פ הָא עוֹבֵר עַל הָעֲשֵׂה דְגַדֵּל פְּרַע.

אוּלָם כ"ז נוֹכַל לֹוּמַר בְּהַקְפָּה דְאִינוּ עוֹבֵר הַנְיָקָף רַק לר"ה מִשָּׂא"כ לְרַב אֲדָא דְסַבְרַ דְלִכְפֹּד אֲמַרָה תּוֹרָה לֹא תְקִיפוּ בְּלִשׁוֹן רַבִּים לְהַקִּישׁ מְקִיף לְנִיָּקָף א"כ ע"כ ס"ל דְהַאֲזַהְרָה לְנִיָּקָף הוּא מְתוֹרַת נִיָּקָף וְלֹא מְדִין מְקִיף א"כ ע"כ צְרִיכִין לֹוּמַר דְאֲזַהְרַת הַתּוֹרָה הִיא לְדִידִין שְׂלֵא לְהַנִּיחַ עֲצֻמוֹ לְהַקִּיף וְרַק הִכִּי שְׂלֵא עֲשֵׂה מְעֲשֵׂה לֹא לְקִי כָּלֵל לְאוֹ שֵׁאב"מ אָבֵל עכ"פ אִיסוּר' דְאוֹרְזִיט' אִיפָא וְא"כ מְמִילָא לְק"מ הַקְּוֹשִׁיּוֹת הַנְּ"ל דְאֵלִיב' דְרַב אֲדָא לִיתָא לְסַבְרַת הַכ"מ: אָמְנָם כ"ז הוּא לְפִלְפוּלָא אָבֵל הַמְחַנּוֹר הוּא כַּמ"ש לְמַעְלָה דְהִכִּי שְׁהַנְיָקָף אִינוּ מְסִייעַ לֹא שְׁיִיף לְחֲזִיב מְטַעַם הִקְשָׁא דְרַב אֲדָא פִּינוּ דַּמ"מ בַּר אֲזַהְרָה הִיא [וּבְאָמַת מְרַהִיטַת דְבָרֵי הַש"ס מְכוּוֹת כ"א ע"ב מְשַׁמַּע דְאִין סְבָרָא לְחַלַּק בֵּין לְאוֹ דְלֹא תְקִיפוּ לְכָל הַלְאוֹנִין שְׁבַתּוֹרָה דַּא"כ הִכִּי מְשַׁנֵּי הַתָּם דְאָמַר לָךְ מִנִּי ר"י הִיא דְאָמַר לְאוֹ שֵׁאב"מ לֹוּקִין עֲלֵיו הָרִי גַם לר"י י"ל דְמוֹדָה בְּלֹאוֹ דְלֹא תְקִיפוּ לְסַבְרַתִּינוּ הַנְּ"ל וְדוּחַק לֹוּמַר דְקִאֵי שָׁם רַק לְרַב אֲדָא וְלֹא לר"ה] וְכֵן נִרְאֶה לְהַבִּיא רֵאִי לְזֶה מְדַבְרֵי הַתּוֹסְפֵתָא בְּפ"ג דְמְכוּוֹת דְקֵא' הַתָּם הַמְקִיף אֶת הַקְּטָן פְּטוּר וְע"כ דְאֵתְי' כְּרַב אֲדָא דְמְקִישׁ מְקִיף לְנִיָּקָף וְאִפִּי"ה אִיתָא שָׁם הַמְקִיף פְּאוֹת רֹאשׁוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ כו' אֲחַד שׁוּגַג וְאֲחַד מְזִיד שׁוּגַג פְּטוּר וּמְזִיד חֲזִיב וּמְשַׁמַּע דְאִפִּי דָאָם הַנְיָקָף שׁוּגַג חֲזִיב הַמְקִיף שֶׁהוּא מְזִיד וְאִמְאֵי לֹא מְקַשִּׁינּוּ מְקִיף לְנִיָּקָף וְיִהְיֶה גַם הַמְקִיף פְּטוּר פִּינוּ דְהַנְיָקָף פְּטוּר אַע"כ דְלְעֵנִן זֶה ל"ש לְהַקִּישׁ מְקִיף לְנִיָּקָף פִּינוּ דְגַם הַנְיָקָף בַּר חֲזִיבָא הוּא אִם הִי מְזִיד וְהַנְיָקָף מְסִייעַ דוֹמָה לָאָם הִי שׁוּגַג דְהַנְיָקָף פְּטוּר וְהַמְקִיף חֲזִיב וְאֲדַרְבָּא נִרְאֶה בְּעֵינֵי דְגַבִּי הַקְפָּה פִּינוּ דְכַתִּיב לֹא תְקִיפוּ בְּלִשׁוֹן רַבִּים הִנֵּי פְּאוֹת מְנוֹזְהָר כָּל א' בְּלֹאוֹ מְנוֹחַד וְכַמ"ש רַש"י ז"ל בְּמְכוּוֹת כ' ע"ב דְאֵלוֹ לְגַבִּי כְּלָאִים מְצִינוּ אִיפָא דְפוֹסֶק הִרְמַב"ם בְּפ"י מֵה' כְּלָאִים ה' ל"א דָּאָם הַלּוֹבֵשׁ לּוֹקָה הַמְלַבִּישׁ פְּטוּר וְאִם הַלּוֹבֵשׁ שׁוּגַג הַמְלַבִּישׁ לּוֹקָה וְכ"ה כַּמ"ש שָׁם דְכִינוּ דְאִפְקִינָהוּ רַחֲמָנָא לְלוֹבֵשׁ וּמְלַבִּישׁ בְּחַד תִּיבָה חַד מְפַשְׁטָא וְחַד מְקַרִּי בִּי לֹא תְלַבִּישׁ אִין לְחֲזִיב שְׁנִיָּהֶם כֵּא' וְכָל הִיכָא דְחַד חֲזִיב אִידָף פְּטוּר ע"ש [וּדְכָרִיו צ"ע מְלַבֵּד שְׁהֵם נֶגֶד דְבָרֵי הַש"ס בְּנְזִיר מ"ד ע"א דְמְפִנְרֵשׁ שָׁם דְגַם בְּנְזִיר יִלְפִינוּ מְקַרִּי בִּי לֹא יַעֲבִיר ע"ש בְּפִירַש"י גַם יֵשׁ לְעוֹרַר מְדַבְרֵי הִרְמַב"ם בְּפ"ט מֵה' ק"פ ה' ז שְׁכַתְּבַת הַמַּאֲכִיל כְּזִית מִן הַפֶּסַח בֵּין מִפ"ר בֵּין מִפ"ש לְמוֹמַר לְע"ז אוֹ לְגַר תּוֹשֵׁב אוֹ לְשֹׁכֵר ה"ז עוֹבֵר בְּל"ת וְאִינוּ לּוֹקָה וְכ"ה בְּכ"מ הַטַּעַם

משום דעל המאכיל ליכא אזהרה בהקדיא אלא קרי בי' לא יאכיל ולא פתיב בהקדיא לא תאכילום לכה אין לוקין ע"ש וקשה דא"כ אמאי בכלאים לוקה המלביש הא ליכא אזהרה מפונרשת על המלביש אלא קרי בי' לא ילביש ויש לחלק בזה] אפס מה דקשאיא לי' בהא במאי דהתוס' בגזיר ובגריש שבועות רוצים להוכיח דר"א לא מקיש רק מקיף לגיקף ולא גיקף למקיף דאלת"ה היכי דחי עשה דתגלחת מצורע לל"ת דהקפה הא אפשר ע"י אשה וקטן ונקרי וכינן דהמקיף א"ע גם הגיקף א"ע והלוא קושאיא זו קשה גם אי לא מקשינן גיקף למקיף הא אפשר לקיים שניהם שיתגלח ע"י אשה וקטן והוא לא יהי' מסייע שאז שניהם לא עבדי איסורא בלא"ה וע"כ נראה לפענ"ד נזיר ומצורע פינן דהוא מ"ע ואת כל שטרן יגלח ויגלח הנזיר את שער ראשו א"כ הא בקרא אינו מןזכר שאחר יגלחו והוא בעצמו צריך לקיים מצות תגלחת ועכ"פ פשאחר מגלחו ע"כ צריך הוא לסייע בתגלחת וא"כ ממילא ליתנהו להקושיות הנ"ל פינן דבגזיר ומצורע ע"כ מחויב הוא לסייע בתגלחת פדי שיקיים בעצמו מצות תגלחת וא"כ א"א בלי סיוע.

ונכון בזה נמי מה דהוי קשיא לי כמו כן בר"פ שני נזירים דפריה ויהא קעביד הקפה הרי אפשר לגלח ע"י נכרי בשלמא ע"י אשה א"א לרב אדא דס"ל דאשה ג"כ חייבת בלא תקיפו פמבואר בסוגי' ובתוס' שם אבל הא אפשר לגלחו ע"י נכרי ואיהו לא יהי' מסייע ולא יהי' עבירה פלל בשלמא בדרף כ"ט שם גבי נזירות קטן פדי לחנכו דמיינרי בתגלחת טהרה שפיר פריה ויהא קעביד הקפה פינן דתגלחת טהרה צריך להיות בפתח אהל מועד כדא' בגזיר מ"ה פל זמן שאין אהל מועד פתוח אינו מגלח וע' בפ"ב דמס' מדות משנה ה' לשפת הנזירים ששם הנזירים מבשלין את שלמיהן ומגלחין את שערן ומשליכין תחת הדוד וא"כ נכרי הא אסור לכנוס בחיל פמבואר במשנה פ"א דכלים משא"כ בר"פ ב' נזירים דמיינרי בתגלחת טומאה הא יכולה להיות גם במדינה פמבואר ברמב"ם ה' נזירות וע' בכ"מ פ"ח שם א"כ היתה יכולה להיות ע"י נכרי שיגלחו במדינה ואיהו לא יהי' מסייע ולא יהי' עבירה ואי דנימא עפי"ד הש"ס ב"מ צ' ע"א דגם בשאר איסורין אמרינן אמירה לנכרי שבות ז"א דנהי דהוי שבות הא פאן ספיקא הוא על פל א' שמא הוא הנזיר טמא וסד"ר לקולא ועכ"ל הכי דאלת"ה היכי הוי גיחא הא דקא' דיכול לשנויי הקפת פל הראש ל"ש הקפה הרי אפתי איכ' איסור דרבנן פמבואר בגזיר כ"ט וע"כ משום דהוי סד"ר ולקולא א"כ שפיר קשה פנ"ל ולתאמור נכון דבמצות תגלחת נזיר ע"כ הוא צריך לסייע בתגלחת: אמנם הא קשיא לי במ"ש התוס' בגריש שבועות דאוקימת' דשמואל ע"כ הוא פרב אדא מדלא קא' דגם התגלח הוא אשה וקטן ואמאי לא נימא שיהם בעצמן מגלחין את ראשיהן פדמוקי באמת רבא במכות כ' ע"ב דהא דגיקף חייב במקיף לעצמו וד"ה (דנהי דמדהשמיט הרמב"ם ז"ל אוקימת' דרבא משמע דס"ל דלית הלכת' פנותי' היינו לענן שלא ילקה שתיים אבל חדא הא מיהא לקי) וכמו כן קשה לי בש"ס נזיר כ"ט דפריה שם אלא לריב"ח אר"ל פדי לחנכו במצות הא קעביד הקפה [והיינו לר"ה דלר"א ל"ק דהא מקיש מקיף לגיקף וליכא איסור'] הרי פתבו התוס' בפסחים פ"ח ע"א לענן שלא למנוי דהיכא דאיכא חינוך מצוה שרי למספי לי' איסור אפי' בגידים וכתבו המפורשים בכונת דבריהם משום דהא דאסור להאכיל לקטן איסור בגידים הוא רק משום דאתי למסרה בגדלותו ובפסח ל"ש זה דהא פשיגדל יהי' מחויב בפסח ולא יהי' איסור דשלא למנויו ולפענ"ד פירוש זה מוכרע דאי פשוטו הרי באמת מצינו דגם היכי דאיכ' מצוה

אסור לספות לקטן איסור בידים והוא בש"ס נדרים ל"ז ע"א חסורי מיחוסך וה"ק לא
למדנו מקרא לקטן כו' וכתב הר"ן וז"ל דהוי האי מן דר קטן דאע"ג דקטן אוכל נבילות
אין ביד מצינו להפריש אפ"ה לא ספינו ליה בידים וכשחלמו הרי הוא מהנהו עכ"ל
והרי ת"ת מצוה הוא ואפ"ה אסור למספי ליה בידים) וא"כ קשה מ"פ והא קעביד הקפה
הא אפשר שישלח הקטן בעצמו ואי דהא קא' פדי לחנכו ומיירי ע"כ בהגיע לחינוך ובפרט
לד' התויו"ט בפ"ז דנזיר דאין האב יכול להדירו בנזיר רק בהגיע לחינוך וא"כ אביו
מצווה להפרישו מאיסור' ז"א דהא הטעם דילמ' אתי למסרה פשיגדיל ולכשיגדיל ויהי'
נזיר הא יהי' מחויב בתגלחת ולא יהי' איסור' וצ"ל ע' בזה: והנה טרם אכלה לדבר אנמר
מה שעולה על דעתי עוד בשוב קוש' ר"מ דהכ"מ שם פתב דבאין מסייע ליכא איסור
ואי משום שליחות אין שליח לד"ע א"כ לרב סמא בב"מ י' ע"ב דתליא באי בעי עביד
א"ב לא עביד וה"ט דיוכל לומר סברתי שלא ישמע לי וע' ברא"ש שם הרמ"ה
דהלכה כר"ס וע' ש"ף ח"מ סי' קפ"ב ומבואר במפנרשים דזהו דוקא בליכ' סרה מצוה
אבל באם עושה מצוה ל"ש ה"ט דסברתי שלא ישמע לי דהו"ל למיסק אדעת' דבשביל
המצוה ישמע לו וא"כ לפי"ז הא ע"כ גם המגלח מקיים עשה בגילוחו דאל"ה היכי
אמרין ביבמות פ"ק דאתי עשה ודחי ל"ת דכיון דבדיד' ליכא עשה בכה"ג לא דחי עשה
ל"ת פמבואר בכתובות מ' ובתוס' גיטין מ"א ע"א וע"כ דגם המגלח עושה מצוה וא"כ
ל"ש א"ב עביד א"ב לא עביד והוי פחצר דבע"כ מוטיב ביה ויש שלד"ע א"כ גם באין
מסייע עובר הנזיר על איסור הקפה כיון שעושה בציוויו הו"ל פאלו הוא עושה המעשה.

וביותר י"ל לפי"מ שהעליתי במק"א דאף על גב דאין שלד"ע מפל מקום היכי דאיכ'
מצוה עם העבירה מיגו דמהני השליחות לגבי המצוה מהני נמי לגבי העבירה וראי' לזה
נראה מפסחים ס"ג גבי השוחט את הפסח על החמץ קא' רשב"ל לעולם אינו חייב עד
שיהא לשוחט או לזרק או לא' מבני חבורה ופרש"י שם ואם יש לאחד מהן פולן עוברין
וקשה לכאורה דנהי דמרבנין שם באין לו לשוחט ויש לא' מבני חבורה מלא תשחט ולא
ילין הנה דקיימי עלי' משום לא ילין וגלי קרא דהשוחט עובר אבל אמאי יהיו שאר בני
חבורה עוברין ניקא אשלד"ע אע"כ כיון דמהני השליחות לענין שיהי' פשר הקרבן
כמ"ש התוס' שם בשם ריב"א דהפסח פשר מועיל נמי השליחות לענין שיהי' בני חבורה
עוברין משום לא תשחט ע"ח דם זבחי ואפשר לדחות דהא דפירש"י ואם יש לא' מהן
פלן עוברין היינו בינין לא' מבני החבורה פל בני החבורה עוברין ורש"י ז"ל ללשיטת' ד
דס"ל בב"מ ו' גבי שותפין שגנבו דבשותפין יש שלד"ע ע"ש וא"כ ה"נ פל בני החבורה
עוברין מטעם דשותפין ישלד"ע וא"כ ה"נ כיון דמועיל השליחות לגבי מצות גילוח הוי
נמי שליחות לענין עבירת הקפה וא"כ אפי' בלא סיוע כיון שפ"י ציוויו מגלחו הו"ל
פאלו הוא עושה המעשה ממש לסייע זה מדברי רש"י ז"ל בשפת קל"ג ע"א גבי מילה
בצרעת דפריה ואי איכא אחר ליעבד אחר ופירש"י ולא ליקו אב להתם ובאר המ"ל
בפ"י מט"צ דאי קאי האב התם כיון דהמצוה מוטלת על האב המזהל שליחות' דאב
קעביד ע"ש וקשה ניקא אשלד"ע א"ו כיון דפתיה בי' מצות מילה ל"א אשלד"ע.

והנה עפ"י הספר דברי התוס' פסחים ה"ל השיבותי פני חכם אחד שהקשה לי במשנה
נדרים פ"ג ע"ב קונם פהנים ולוים נהנים לי יטלו על פרחו ושם פ"ה ע"א בגמ' רבא
אמר שאני תרומה דה"ט דיתלו על פרחו משום דתרומה לא חזיא אלא לכהנים וכיון

דקאָטאָ למיסראַ עלִיָהוּ שוֹיָא עֲפָרָא בְּעֵלְמָ' וְהַקְשָׁה לִפְיִמ"ש הַפּר"ח בְּסוּף סְפָרוֹ מִיָּם חַיִּים בְּקוֹנְטֵרס הַתְּשׁוּבוֹת סִי' ד' בְּמוֹפֵה לְכַהֵן קֶטֶן א' מִכ"ד מִתְּנוֹת פְּהוֹנָה יָצָא יְדֵי נְתִינָה לִפְי"ד רֹב הַפּוֹסְקִים דְּקֶטֶן אֵית לִי' זְכַיָּי' מֵה"ת בּד"א מְקַנָּה וּלְפִי"ז קֶשֶׁה דְּהָא חֲזִינָא הַתְּרוּמָה לִיתָן לְכַהֵן קֶטֶן וְע' בְּש"ס בְּכוֹרוֹת כ"ז ע"א גְּבִי חֵלֶת ח"ל הַלְּפָה נְדָה קוֹצָה חֵלָה וְקֶאֱכִיל לָהּ פָּהוּ קֶטֶן וּבִתּוּס' שָׁם ד"ה הַלְּפָה מְבוֹנָר דְּגַם בְּתְרוּמָה יוֹצֵא יְדֵי מְצוֹת נְתִינָה בְּשִׁנְתָּנָה לְכַהֵן קֶטֶן ע"ש) לִפְי"ד הַתּוּס' פְּסָחִים הַנְּ"ל דְּהִיכִי דְּאִיכָּ' חֲזִינוּף מְצוֹה שְׂרִי לִיתָן לְקֶטֶן אִיסוּר בְּיָדִים וְאֶכִּילַת תְּרוּמָה נְמִי מְצוֹה הִיא כְּמְבוֹנָר בְּפְסָחִים ע"ב ע"ב גְּבִי הִי' אוֹכֵל בְּתְרוּמָה וְנוֹדַע שְׁהוּא ב"ג וּב"ח ר"א מְחַיֵּיב קִי"ח וּר"י פּוֹטֵר מְפָנִי שְׁהוּא טְעָה בְּדָבָר מְצוֹה וְע"ש דְּקֵא' דְּאֶכִּילַת תְּרוּמָה אִיקְרִי עֲבוּדָה אָף לְהֶאֱמוּר לִיכָא קוֹשְׁנִי' כָּלֵל דְּהָא ל"ש טַעַם הַנְּ"ל כְּמוֹכֵן וְע' בְּהַגְהוֹת יָד אֲפָרִים בִּי"ד סִי' ס"א שְׁהֶאֱרִיף בְּדָבְרֵי הַפּר"ח הַנְּ"ל וְע' נִתְה"מ וּקְצוּה"ח סִי' רמ"ג.

וְהִנֵּה בְּעֵיקָר דְּבָרֵי הַכ"מ הַנְּ"ל עוֹמֵד לְנִגְדוֹ ד' הַתּוּס' בּב"מ י' ע"ב ד"ה אֶקְפִּי לִי קֶטֶן וְהַשִּׁטָּה מְקוֹנְבָצַת שָׁם בְּשֵׁם גְּדוּלֵי הָרֵאשׁוֹנִים ז"ל שְׁפָתָבוּ דְּגַם בְּאִין הַנְּיָקָף מְסִייעַ עוֹבֵר בְּלָאוּ אָף שְׂאִינוּ לֹקְהָ וְעִי' בְּשׁו"ת א"ז הַח"צ סִי' פ"ב וַיֵּשׁ לְפִלְפֵל הַרְבֵּה בְּעֵנְיָנִים אֱלוֹ וְאִין הַפְּנָאִי מְסָפִים לְהֶאֱרִיף וְהַנְּנִי יְדִידוֹ דוּר"ש בְּאַהֲבָה: סִימָן פֶּה בַעֲזָהש"י שְׁנִית לְהַרְבֵּ הַנְּ"ל הַנְּנִי לְתְּשׁוּבָתוֹ ע"ד מֵה שְׁהִבִּיא כ"ת קוֹשְׁנִי' בְּשֵׁם הַגָּאוֹן צָבִי בְּתְשׁו' שְׁפָסוּף הַסְּפָר ע"ד הַתּוּס' ב"ק ע"ו ד"ה שְׁחִיטָה שֶׁא"ר שְׁכ' הָא דל"מ בְּש"ח פְּדִיוֹן בְּעוֹדָה מְפָרְסַת מְשׁוּם דְּמוּם שְׁלֶאֱחָ"מ ל"ח מוּם לִפְדוּת עַל יָדוֹ.

הָאִיף גְּפָרְסָה הָא דְּקֵאֵר"מ בְּתְמוּרָה ל"ג ע"ב כָּל הַקְּדוּשִׁים שְׁנִפְל בְּהֵם מוּם וְשִׁחְטָן יִקְבְּרוּ מְשׁוּם דְּבָעִי הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה וְהָא טְבִיחָה הָוִי שִׁנְיָוִי וְנִפְקָא לְחוּלִין בְּעוֹדָה מְפָרְסַת דְּבַת פְּדִיוֹן הִיא וּר"מ ס"ל הַקְּדוּשׁ בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמִזִּיד מִתְּחַלֵּל וְאַפְּי' לְמ"ד בְּקִידוּשִׁין נ"ה דְּלֵר"מ בְּשׁוֹגֵג א"מ הִינְנוּ בְּהוֹצָאָה מְרֻשׁוֹת לְרֻשׁוֹת אֲבָל בְּשִׁנְיָוִי דֵּא"א לְאַהֲדוּרֵי אִפִּי' ר"מ מוֹדָה דְּנִפְקָא לְחוּלִין וְא"כ הָא נִפְקָא לְחוּלִין בְּשַׁעַת פִּירְפוּס דְּאִז בַּת פְּדִיוֹן הִיא לְתוּס' וְכָאן ל"ש לֹמֵר דְּמוּם שְׁלֶאֱחָ"מ ל"ח מוּם דְּהָא מִיָּרִי בְּבַע"מ מְחִיִּים וּכ"ת תְּמָה ע"ז בּוּזָה"ל דְּאֶשְׁתְּמִיט לִי' דְּבָרֵי הַתּוּס' בְּמַעֲלָה י"ט ע"ב שְׁכ' דְּלֵרְבִי פִּינּוֹן דְּבַהֲעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה בְּתַמִּימָה וְנַעֲשִׂית בַע"מ יֵשׁ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל מְחִיִּים פִּינּוֹן דְּאֵלִימָא קְדוּשְׁתִּי' א"כ לֹא נִפְקָא לְחוּלִין כָּלֵל אָף לֵר"מ דְּסוּבֵר תְּמִימִים נְמִי מִתְּחַלְלִין הִי"ד בְּמִזִּיד דְּרוֹצָה לְהַפְקִיעַ הַקְּדוּשָׁה אֲבָל בְּשׁוֹגֵג בְּקִדוּה"ג אָף לֵר"מ אִינוּ מִתְּחַלֵּל כְּדֵא' בְּקִידוּשִׁין שָׁם וְא"כ כָּאן דִּישׁ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל וְחַשְׁבִּיב כְּקִדוּה"ג לֵר"מ א"מ בְּשׁוֹגֵג וְשִׁפִּיר מְשַׁכַּחַת בְּשִׁחְטָן בְּשׁוֹגֵג עַכ"ד.

הִנֵּה אִינִי רוֹאָה בְּזָה תְּפִיסָה עַל הַג"צ וְקוֹשְׁנִיתוֹ חֲזָקָה כְּעִמוּד בְּרִזְל דְּהָא הַטַּעַם מְבוֹנָר בְּתוּס' מַעֲלָה שָׁם פִּינּוֹן דְּקוֹנְדָם שְׁנַעֲשָׂה בַע"מ הִי' דְּבָר שְׂאִין בּוּ פְּגָם שְׁאֲפִי' רַכֵּב ע"ג בְּהֵמָה וְהַכְּחִישָׁה לֹא פְּסָלָה מִמְּזַבַּח הַלְּפָה גַם כְּשִׁנַּעֲשָׂה בַע"מ וּמַעֲלָ בָּהּ בְּפָגִימָה אָף דְּהַשְׁתָּ' לְדָמֵי קָאִי מ"מ פִּינּוֹן דְּאִינוּ נִפְדָּה בְּקָל דְּבָעִי הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה אֵלִימָ' קְדוּשְׁתִּי' וִי"ב מוֹעֵל א"מ וְהַתִּינַח בְּמַעֲלָ בָּהּ בְּפָגִימָה מִשֶּׁא"כ בְּדָבָר שְׁמַכְלָה אוֹתָהּ מִן הָעוֹלָם הִינְנוּ שֶׁא"א לְאַהֲדוּרֵי כִי הֵכָא שְׁשִׁחְטָה בְּנוֹדָי בְּכַה"ג לֵר"מ מִתְּחַלֵּל כְּמְבוֹנָר בְּקִידוּשִׁין נ"ד ע"ב דְּכָל הִיכִי דְּאִיכָא פִּילוּי קֶרְנָא מִתְּחַלֵּל לֵר"מ ע"ש בְּתוּס' וּבְרִיטְב"א וּמֵאִי דְּקוֹשְׁנִי לִי בְּסוּגָיָא שָׁם דְּאֵמֵאִי ס"ל לֵר"מ יִקְבְּרוּ הָרִי אֲמָרִינוּ בְּמִנְחוֹת ק"א רִישׁ ע"א דְּמַכְלִי שְׂרַת לֹא אֶשְׁכַּחַן

דָּבַר דְּמִיפְרִיק וּפִירִשׁ"י וְנ"ל לְאַחַר שְׁקִדְשׁ בְּכָלִי שְׁרַת וְאַפִּי בְּהֵמָה בַּע"מ שְׁנֵאמַר בְּהַ
פְּדִיּוֹן לְאַחַר שְׁקִדְשָׁהּ בַּכ"ש כְּגוֹן שְׁשִׁחְטָהּ לֹא אֲשַׁפְּחוּ בְּהַ פְּדִיּוֹן עַכ"ל וּלְפִי"ז הֲלֹא ר"מ
תַּלְמִידֵי דְר"ע יְבָמוֹת ס"ב ע"ב] וּמִסְתַּמָּא כַּר"ע רַבִּי ס"ל דְּבַע"מ אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ וְהַתּוֹס'
בְּזִבְחִים ל"ה ע"ב פְּתָבוּ דְלָאוּ דְנֹקָא דְנֹקִין שְׁפָעִין הַכְּשִׁיר אֱלָא ה"ה שְׁאָר בַּע"מ שְׁאִינֵן
מְחֻסְרֵי אֲבָר וּא"כ לְפִי"ד רַש"י הַג"ל דְּשִׁחִיטַת הַבְּהֵמָה בְּסַפִּין כ"ש מְהֵנִי שְׁלֹא יוֹעִיל לָהּ
פְּדִיּוֹן מִטַּעַם דְּלֹא מְצִינּוּ מִיְקָדֵשׁ בְּכָלִי מִיְפְּרִיק (נְהִי דְרַש"י ו"ל כְּנֻנְתּוֹ הוּא שְׁנִתְקַדֵּשׁ קִנְדָם
שְׁנַעְשָׂה בַּע"מ וּכְגוֹן שְׁנַעְשָׂה בַּע"מ בֵּין שְׁחִיטָה לְזְרִיקָה כְּבִזְבְּחִים כ"ה אוּ שְׁנֵטְמָא דְקָרִי
לִי שֵׁם בַּע"מ וְהֵינּוּ לְדִידִין דְּבַע"מ אִם עָלוּ יֵרְדוּ אֲבָל לַר"ע דְּבַע"מ אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ גַם
אַחַר שְׁנַעְשָׂה בַּע"מ מִתְקַדֵּשׁהּ בַּכ"ש) וּא"כ בְּלֹא"ה ל"מ פְּדִיּוֹן לַר"מ בְּתַמִּימִין שְׁנַעְשָׂו
בַּע"מ וְשִׁחְטוּן דְּכִינּוּ דְנִתְקַדְשׁוּ בְּסַפִּין כ"ש תּוּ לֹא מִיְפְּרִיק דְר"מ תַּלְמִידֵי דְר"ע מִסְתַּמָּא
כְּנֻנְתֵי ס"ל דָּאִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ וּבְשִׁלְמָא הַתּוֹס' בַּב"ק ע"ו הַג"ל שְׁפִיר הַקָּשׁוּ דְיוֹעִיל פְּדִיּוֹן
בַּש"ח בְּעוֹדָה מְפָרְכֶסֶת אִפִּי לַר"ע פִּינּוּ דְקִי"ל בְּזִבְחִים פ"ח ע"א דָּאִין כ"ש מְקַדְשִׁין
אֱלָא בְּפָנִים וּא"כ בְּשִׁשְׁחָטָהּ בְּחוּץ הָא ל"ש קִידוּשׁ כ"ש וְע"כ שְׁפִיר הַקָּשׁוּ הַתּוֹס' דָּאִית
לָהּ פְּדִיּוֹן מִשְׂא"כ הֵתָם בְּתַמִּימִין שְׁנַעְשָׂו בַּע"מ שְׁשִׁחְטוּן הָא מִיְיָרִי בְּפָנִים קָשָׁה כְּנ"ל: וּמָה
שְׁהַקָּשָׁה בְּסִפְרָ קָרַן אוֹרָה ע"ד רַש"י מְנַחוֹת הַג"ל מִש"ס חֻלִּין ל' ע"א דְקֹא' נְהִי דְאֲדָחִי
לָהּ מִפְּסַח מְדָמִי פְּסַח מִי אֲדָחִי אֱלָמָא דְגַם לֹאח"ש מְהֵנִי פְּדִיּוֹן לַפְעַנ"ד לַק"מ דְהָרִי מְצִינּוּ
בְּמִשְׁנָה מְעִילָה ט' ע"א גַּבִּי שֶׁהַל"ח וְלַחַה"פ דָּאִין מִתְקַדְשִׁין עַד אַחַר קְרִימַת פְּנִיָהּם בְּתַנּוּר
וּמְבֹאָר בְּתוּרֵי ט' שֵׁם הַטַּעַם מִשּׁוּם דָּאִין כְּלִי שְׁרַת מְקַדֵּשׁ אֱלָא אַחַר שְׁנַעְשָׂה כָּל הַרְאֵוִי
לַעֲשׂוֹת בְּהַ ע"ש וְע' תּוֹס' מְנַחוֹת נ"ז ע"ב וּא"כ שֵׁם מְכִי שְׁחִיטָה בְּהַ פְּנִיָהּ שְׁפִיר קֹא'
דְּמִדְמִי פְּסַח לֹא אֲדָחִי מִשּׁוּם דְּעִדִּין לֹא קִדְשָׁהּ הַסַּפִּין כ"ש פִּינּוּ שְׁעִדִּין לֹא נַעְשָׂה מָה
שְׁרֵאוִי לַעֲשׂוֹת בְּהַ מִשּׁוּם שְׁלֹא נִגְמְרָה הַשְׁחִיטָה כְּנֹלָה וְהוּא פְּשׁוּט וּמָה שְׁתַּמָּה עַל תְּמִיחַת
הַג"צ שֵׁם לַד' הַתּוֹס' הַג"ל דֹּא"כ הֵיכִי יִלְיָף ר"מ דְּשִׁחִיטָה שֶׁא"ר שְׁמָה שְׁחִיטָה מִש"ח הָא
ר"מ ס"ל תְּמִימִים חִיִּין מִתְחַלְלִין וּא"כ ל"ש תִּי הַתּוֹס' דְּמוּם שְׁלֹאח"מ לֹא חָשִׁיב מוּם
לְיִפְדוֹת ע"י פִּינּוּ דַס"ל דְּגַם תְּמִימִין מִתְחַלְלִין וְקִיָּה ר"מ בְּזָה דִּילְמָא לֹא ס"ל לַר"מ כָּל
הָעוֹמֵד לְפָדוֹת כְּפָדוֹי דְמִי הֵנָּה לַפְעַנ"ד קְנֻשִׁית הַג"צ עוֹלָה שְׁפִיר דְהָרִי הַתּוֹס' כ' בַּב"ק
שֵׁם ע"ב ד"ה וְהֵלֵא זְרִיקָה מִתְרַת דְּגַם לְרַבְּנָן דְר"ש הָנִי שְׁחִיטָה רְאוּנִי מִטַּעַם זֶה וּבְלֹא"ה
הַקְּנֻשִׁיא חֻזְקָה דְהֵיכִי יָכוֹל ר"מ לְמִילָף דְּשִׁחִיטָה שֶׁא"ר כָּלִל לְאַכִּילָה וְל"ל שׁוּם תִּיקוּן
כְּגוֹן טְרִיפָה נְמִי שְׁמָא שְׁחִיטָה הָא מִש"ח לֹא נוֹכַל לְמִילָף פִּינּוּ דָאִית לָהּ תִיקוּן ע"י פְּדִינִי
וְע' בְּתוֹס' חֻלִּין פ"ד ע"א ד"ה וְלִיפְרָקִינְהוּ שֶׁכ' וְנ"ל פִּינּוּ שְׁסוּפּוֹ לְפָדוֹת מִשּׁוּם הַפְּסַד
קְדָשִׁים לְכַשְׁיִפְדָּה הָנִי לְמִפְרַע שְׁחִיטָה רְאוּנִי וּמְקוֹשְׁנִי הַתּוֹס' שֵׁם בְּדִיבּוּר הַסְמוּךְ מִשְׁמַע
דְּכִינּוּ דְבִשְׁעַת פִּירְכּוּס מְהֵנִי הַפְּדִיּוֹן הוּא שְׁחִיטָה רְאוּנִי אִפִּי בְּלֹא דְבָרִי ר"ש ע"ש וּמְמִילָא
נְדָחָה לְפִי"ז ג"כ שְׁאָרֵי דְבָרֵי מָה שְׁהַפְּלִי עַל הַג"צ דְהָא אִין מְצָוָה לְפָדוֹת וּבִיּוֹתֵר מְבֹאָר
בְּרַשְׁפִּי"א וּבְרִיטְבִּי"א בְּחִי שֵׁם שֶׁכ' דְּמְצָוָה לְפָדוֹתָן כְּדִי שְׁלֹא יִלְכוּ לְאַיְבוּד ע"ש: וְהֵנָּה עוֹד
הִבִּיא כ"ת בְּשֵׁם ס' קָרַן אוֹרָה שְׁתַּמָּה ע"ד רַש"י ו"ל בְּמְעִילָה י"ט ע"ב שֵׁם שְׁפִי פְּלוּגְתִּי
דְרַבִּי וְרַבְּנָן בְּקָדְשִׁים שְׁנַפְּלָ בְּהֵם מוּם וְשִׁחְטוּן דְר' אוֹמַר יִקְבְּרוּ וְחַכ"א יְפָדוּ דְפְּלוּגְתִּיָּהוּ
קֹאִי בְּנִהְגָה מְמַנּוּ לֹאח"ש דְלַר' יֵשׁ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל וְאַמְאִי מוֹעֵלִין כָּלִל הָא קְדָשִׁים שְׁמָתוּ
יְצָאוּ מִיַּדִּי מְעִילָה.

לפעננד"נ לתרץ עפי"מ שראיתי בתשו' ג"צ שם שתמה אהא דכל הקדשים שנפל בהם מום ושחטן יקברו משום דהשתא לאו בני העמדה נינהו הא פיון דכ"ע אית להו דשמואל דאמר הקדש שו"מ שחללו על שו"פ מחולל וקא העמדה גלל הערפה היא פמבואר ברש"י בכורות י"ד ע"א וא"כ אף בשנשחטו אמאי יקברו הא בדיעבד אינה מעפכת ההערפה כלל וכ"ש ההעמדה דבגללה אתיא אמנם באמת אינה קושני' דהא כ' השעה"מ בפ"י מה' בפורים לדעת הרמב"ם אפי' הני דבעי העמדה והערפה בעבר ופדאן לאח"מ פדיונו פדוי ע"ש שמיא ראי' לזה מוזכרים ק"ג עולת איש ולא עולת הקדש ומיישב בזה קושני' התוס' שם וא"כ לפי"ז מיושב שפי' ד' רש"י ז"ל דהרי מבואר ברש"י מעילה דכל היכי דאם עלו לא ירדו מועלין מה"ת וכ"כ רש"י ז"ל בכריתות כ"ג לענין נותר דמועלין בו משום דאם עלו לא ירדו אלמא פיון דבדיעבד ראוי מועלין וא"כ ה"נ פיון דבדיעבד פדיונו פדוי מועלין משא"כ בקדשים שמתו מאליהן דאינו מועיל הפדיון אפי' בדיעבד משום דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים לכך אין מועלין בהן ומאי דלרבי יש מועל אחר מועל בתמימין שנעשו בע"מ ששחטן אף דבדיעבד פדוי מ"מ פיון דלכתחלה אסור לפדותן א"כ לאו לדמי קאי ואיך נימא דתתחלל בהמה בהמעילה דנהי דמעל מ"מ עדיין רביע עלה האיסור דפדיון בלי העוה"ע דגם ק"מ בכלל העוה"ע וא"כ לאו לדמי קאי והמעילה הוי שפיר פיון דבדיעבד מועיל הפדיון הא יש לה שיווי אבל לא נוכל לומר דהויא עומדת לדמי שתתחלל מה"ט פיון דאיסור פדיון לכתחלה רכיב עלה ומפני שהיתה תמימה מעיקרא עדיין דין מעילת קדוה"ג עלה כמ"ש בתוס' שם ולכך בנהנה לחוד אף דלא פגם ג"כ מעל פמבואר ברש"י שם שכ' הנהנה אח"ש מעל ולא פתב נהנה ופגם וא"ש: ועפ"י דברי רש"י האלה יצאתי לפלפל בדברי רש"י ז"ל בר"ה כ"ח ע"א אר"י בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא כו' מ"ט עולה דבת מעילה היא פיון דמעל בה נפקא לחולין ופירש"י שם ותלשו מחיים דאלו לאחר זריקה אין מעילה לא בעורה ולא בקרני' שהפל לפהגים כו' ותמהו המפורשים דהרי פלוגתא דר"א ורבה הוא במוכחים פ"ו ולרבה אפי' פירש לאחר זריקה ג"כ מועלין בקרני' והכי קי"ל א"כ מנ"ל לרש"י ז"ל לפרש הסוגיא אליב' דרבה.

ונלפענ"ד דרש"י ז"ל הוכיח זה מאתקפתא דרבא שם אימת מעל לבתר דתקע פי קא תקע באיסור' תקע והקשה הכפ"ט נימא דמעל בשעת תלישה שתלש הקרון מן העולה ואז נפקא לחולין ושפיר בהיתר' קא תקע (והא דקא' לא יתקע לכתחלה ע"כ יהי' הכנה שאסור לתלוש לכתחלה קרון מן העולה לעשות שופר ולצאת בו) וע' במעילה ב' ע"א דאם נטל אבן של הקדש ופיקחה וסתתה מעל אפי' לא נהנה ממנה פיון דשניא בה שינוי גמורה וע' בתוס' ב"ק כ' ובתיו"ט שם דמבואר דה"ה בכל שינוי שאינו חוזר לברייתו (וע' בכריתות ה' ע"ב ת"ר פשמן הטובעל הראש כו' ועל דבר זה הי' משה רבינו דואג שפא ח"ו מעלתי בשמן המשחה ופירש"י ששמתי שם יותר מדאי וכ' המפורשים דע"כ חולק רש"י ז"ל על מה שהביא במעילה י"ט ע"א בשם רבו דלאו דוקא במידי דבר אכילה פי מזיק את הקדש פטור אלא אף במידי דלאו בר אכילה ג"כ מזיק הקדש פטור ע"ש וכ"כ התוס' שם ומדברי רש"י בכריתות הלזו נראה שחולק וסובר דבמידי דלאו בר אכילה גם מזיק הקדש חייב מעילה ע' בס' ערוך לנר שם) אמנם י"ל דהדבר נכון אי נימא דמיירי בתלשו מחיים לפי"מ דקיי"ל בבכורות ל"ג ע"ב וכ"פ הרמב"ם פ"ח מה'

איסורי מִזְבַּח דְּהַמְטִיל מוֹם בְּקַדְשֵׁים לֹוּקָה וּא"כ הָא הֶרְמַב"ם פּוֹסֵק בַּפ"ב מְאִיסוּרֵי מִזְבַּח
דְּנִיטְלוּ קֶרְנֵי הַיּוֹם מוֹם א"כ פְּשִׁתְּלוּ מַחִיִּים לֹוּקָה מְשׁוּם מְטִיל מוֹם בְּקַדְשֵׁים וּא"כ אֵינוֹ
מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן דְּהָא רַבָּא ס"ל בַּפּא"נ דְּגַם חֲיִיבֵי מְלָקוֹת שׁוֹגְגִין פְּטוּרִין מִן הַתְּשֻׁלוּמִין
וְכִינּוֹן דְּלִיפָא קֶרֶן לִיפָא ג"כ אֲשֵׁם מְעִילוֹת כַּמ"ש בְּתוֹס' פְּסוּחִים כ"ט ע"א לְעֵנִין אוֹכֵל חֶמֶץ
שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּמוֹעֵד י"א לֹא מְעַל דְּהוּא רַבְנָה"ק הַיּוֹם ג"כ מֵה"ט מְשׁוּם דְּאֵם אֵין קֶרֶן אֵין
אֲשֵׁם מְעִילוֹת וְכִינּוֹן דְּאֵינוֹ חֲיִיב קֶרֶפֶן מְעִילָה לֹא נִתְחַלֵּל הַקֹּדֶשׁ כַּמ"ש הֶרְמַב"ם בַּפ"ו
מֵה' מְעִילָה ה' ג' (וְהָא דַּכ' הַתּוֹס' בְּפְסוּחִים וּבְכַתּוּבוֹת דְּאֶמְרִינוּ פִּינוּן דְּגִלֵי גִלֵי הִנֵּה יֵשׁ
שֵׁיטוֹת חֲלוּקוֹת בְּזוּה ע' בְּשִׁטָּה מְקוּבָצָת שֶׁם וּבִיּוֹתֵר י"ל עֲפִי"ד הַתּוֹס' בַּב"ק ע"ב ע"א
ד"ה דְּאֵי דְּהִיכִי דִּישׁ פְּסוּל אַחַר עֲמוֹ ל"א אֶהְכִי חֲיִיבֵי רַחֲמָנָא ע"ש דּוּמָה לְזוּה כ' הֶרְמַב"ם
בַּפ"ז מְמַעִילָה ה' ב' לְעֵנִין אֲשַׁלְד"ע וּבְמַעִילָה יֵשׁ שַׁלְד"ע דְּהִיכִי דְּמַתְעַרְב עִם מְעִילָה
אִיסוּר אַחַר אֲשַׁלְד"ע א"כ הֵה"נ אֶף דְּבָכֵל מוֹעֵל אִיפָא חֲיִיבֵי מְלָקוֹת שׁוֹגְגִין מ"מ פֶּאן
שְׁנִיתְעַרְב גַּם הָאִיסוּר דְּמְטִיל מוֹם בְּקַדְשֵׁים ל"ש לֹוּמֵר דְּגִלֵי לֹו דְּאֶהְכִי חֲיִיבֵי רַחֲמָנָא וְשִׁפִּיר
י"ל קִלְבֵּד"מ) וּא"כ לֹא נִתְחַלֵּל בְּשַׁעַת תְּלִישָׁה וְשִׁפִּיר פְּרִיָּה אֵימַת מְעַל לְבַתֵּר דְּתַקַּע וְע"כ
פִּירש"י שֶׁתְּלִישׁוֹ מַחִיִּים דְּאֵלוֹ לְאַחַר זְרִיקָה וְס"ל פְּרַבָּה דְּגַם לְאַחַר זְרִיקָה מְעַל א"כ מְעַל
בְּשַׁעַת תְּלִישָׁה וְלֹא הַיּוֹם פְּרִיָּה רַבָּא מִיּוֹדֵי [נֶאֱפֵי דְּמְבֹאָר בְּזִבְחִים כ"ה דְּגַם בֵּין שְׁחִיטָה
לְזְרִיקָה פּוֹסֵל מוֹם וּא"כ הו"מ לְאוּקְמֵי שֶׁתְּלִישׁוֹ בֵּין שְׁחִיטָה לְזְרִיקָה וְגַם אַז עוֹבֵר מְשׁוּם
מְטִיל מוֹם בְּקַדְשֵׁים ז"א דְּהַרִי גַם בְּדַבְרֵי רַש"י גּוֹפֵא פְּכַר נִתְקַשׁוּ לְמָה לֹא פִי בֵּין שְׁחִיטָה
לְזְרִיקָה וְשִׁפִּיר פְּתַב בְּתִשׁוֹ שְׁבוֹת יַעֲקֹב לְתַרְצַן דְּבִין שְׁחִיטָה לְזְרִיקָה א"א דְּאֵי נִתְלַשׁ
מֵעִו"ט הַרִי נִזְרַק הַדָּם מֵעִו"ט וְהַיּוֹם לְאַחַר זְרִיקָה וְאֵי נִשְׁחַט בִּיו"ט הַרִי אִיסוּר לְעִשׂוֹת
שׁוֹפֵר בִּיו"ט ע"ש וְע"ש וְע"ש [בַּכַּפ"ת] אָמְנָם אַכְתִּי קִשָּׁה מִנ"ל לְרַבָּא לְהַקְשׁוֹת עַל ר"י אֵימַת מְעַל
לְבַתֵּר דְּתַקַּע כּו' דִּילְמָא בְּאַמַּת ס"ל פְּרַבָּה דְּגַם פִּירֵשׁ אַחַר זְרִיקָה מוֹעֵלִין וּמִיָּירֵי שֶׁתְּלִישׁוֹ
לְאַחַר זְרִיקָה וּמְעַל בְּשַׁעַת תְּלִישָׁה וְנִפְקָא לְחֻלִּין וּבְהִיתֵר' קָא תַקַּע וְנִלְפַעֲנָד לְתַרְצַן דְּהִנֵּה
בְּאַמַּת הַקְּשׁוֹ הַמְּפֹרָשִׁים אֲמַאי לֹא יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר שֶׁל עוֹלָה לְכַתְּחִלָּה נִימָא דְּעִשָּׂה דְּשׁוֹפֵר
דּוּחָה ל"ת דְּמַעִילָה בְּשֶׁלְמָא בְּשֶׁל שְׁלָמִים נִיחָא לְהוּ לְפִי שְׁהַעֲלוּ דְּקַדְשֵׁים קָלִים פִּינוּן דְּמָמוֹן
בְּעָלִים הֵן אֶפְשָׁר בְּשֶׁאֲלָה עַד אַחַר זְרִיקָה וְכִינּוֹן דְּאֶפְשָׁר בְּשֶׁאֲלָה הַיּוֹם אֶפְשָׁר לְקַיָּים שְׁנִיָּהֶם
וּבַכַּה"ג אֵין עִשָּׂה דּוּחָה ל"ת מִשָּׂא"כ בְּשֶׁל עוֹלָה דַּק"ק הוּא וּמִשְׁבָּא לִיד גִּזְבָּר א"א לִישְׂאֵל
עֲלֵי א"כ שִׁפִּיר קִשָּׁה יָבֵא עִשָּׂה דְּשׁוֹפֵר וְיִדְחָה ל"ת דְּמַעִילָה אוֹלָם הַדְּבָר נָכוֹן עֲפִימ"ש
הַשְּׂאֲגָת אַרְיָ בְּתִשׁוֹ ס' צ"ו דְּכִמוֹ דְּאֵין עִשָּׂה דּוּחָה ל"ת שְׁיֵשׁ בּוֹ פֶּרֶת כֵּן אֵינוֹ דּוּחָה ל"ת
שִׁי"ב מִיָּתָה בִּישׁ ע"ש וּלְפִי"ז נּוֹכַל לֹוּמֵר דְּסוֹגֵיָא דְּהִכָּא אֲזֵלָא אֲלִיבָא דְּרַבִּי דְּאָמַר הַזִּיד
בְּמַעִילָה בְּמִיָּתָה א"כ הַיּוֹם ל"ת שִׁי"ב מִיָּתָה בִּישׁ וְאֵין עִשָּׂה דְּשׁוֹפֵר דּוּחָה אוֹתָהּ וּא"כ
לְפִי"ז דְּהַסְּוֵיָא ע"כ אֲזֵיל אֲלִיבָא דְּרַבִּי קִשְׂיָא לְכַאוּרָה דְּהַרִי רַבִּי ס"ל בְּמַעִילָה י"ט ע"ב
בְּקַדְשֵׁים תְּמִימִין וְנַעֲשׂוּ בַע"מ יֵשׁ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל וּכְבֵר הִבְאֵנוּ מֵה שִׁפִּירש"י שֶׁם אִם
נִהְיָה מִהֶם אַחַר שְׁחִיטָה מְשׁוּם דְּאֵז לִית לְהוּ פְּדִיוֹן וּא"כ ה"נ הָא הָאֵי שׁוֹפֵר לָאוּ בַר פְּדִיָּין
הוּא מְשׁוּם דְּבַעֲי הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה וְהַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה שֶׁל הַבְּהֵמָה לֹא אֶהְיֵי לְגַבִּי הַקֶּרֶן
כְּדַאֲמַרִּינוּ בְּחֻלִּין קַל"ה ע"א דַּל"מ הַעֲמָדָת הַבְּהֵמָה לְגַבִּי גִיזַת הַצֶּמֶר ע"ש וּא"כ לָאוּ בַר
פְּדִיָּין הוּא פְּעַת וְנִימָא דִּישׁ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל פְּדִין תְּמִימִין וְנַעֲשׂוּ בַע"מ לֹאח"ש דִּישׁ מוֹעֵל
אַחַר מוֹעֵל אֲלִיבָא דְּרַבִּי וְאֲמַאי קָאֵמַר פִּינוּן דְּמַעֵל בַּה נִפְקָא לְחֻלִּין וְעַכְצ"ל דְּמִיָּירֵי
שֶׁתְּלִישׁוֹ מַחִיִּים וְהַיּוֹם כַּבַּע"מ מְעִיקְרוּ כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּכַוּרוֹת כּו' ע"א ד"ה הַתּוֹלֵשׁ ע"ש

ומוכן הדבר דבתלשו מחיים עדיין לא חל על הקרנים שם קדשי מזבח משום דארף שמשנה להקטיר העולה עם העצמות והקרנים אינו רק משום הקטרת הבשר שצריך שלא יוסר ממנו כל המחומר לו פדתיב והקטיר הפהן את הפל המזבחה וכמ"ש הטה"ק בנזבחים פ"ו לענין העצמות דהם רק כמו ידות לבשר המוקטר על המזבח וזהו רק אחר שחיטה שפראה לזריקה חל עליהם שם ידות משא"כ קודם שחיטה ולקף כ' התוס' כבע"מ מעיקרו וכיון דהוי כבע"מ מעיקרו ל"ב העמדה והערכה ושפיר קא' פניו דמעל בה נפקא לחולין וא"כ לפי"ז פניו דע"כ מייירי בתלשו מחיים שפיר פריה רבא אימת מעל לבתר דתקע כו' דאז בשעת תלישה אינו מועל פניו דחייב מלקות משום מטיל מום בקדשים (דע"כ אם תולש קרן לשופר תולשו עם הזכרות כדמשמע בר"ה כ"ז ע"ב ע"ש וא"כ אם תלשו עם הזכרות הוי מום) ופטור מקרן ואם אין קרן אין חומש ואשם ולא נפקא לחולין: אמנם אפתי קשה לכאורה מנ"ל לרבא דאייירי ר"י בתלשו מחיים דאז הוי בע"מ מעיקרו פדי דלא תקשי הא ל"ה בר העמדה והערכה ונימא יש מועל א"מ פאמור הרי פתבו התוס' במעילה ט"ו ע"א בהא דפריה שם בקדשים שמתו שיצאו מידי מעילה אי בקדשי בדה"ב אפי' כי מתו נמי לא יהא אלא דאיקדשי אשפה לבדה"ב והקשו התוס' מי דמי אשפה ראוי' לפדות אבל הא לאו בר פדיון דלאו בר העמדה והערכה הוא ותי' דמי לא עסקינו דהעמידן מחיים ולא הספיק לפדותן מחיים עד שמתו ואפ"ה קאמר דיצאו מידי מעילה ע"ש ולפי"ז ה"נ דילמא מייירי ר"י פגון שהעמיד הבהמה טרם שנתלש ממנה הקרן ושמאה עם הקרן א"כ הוי השתא הקרן בר פדיון.

אולם הדבר נכון דהנה השעה מ"פ"י מה' ביפורים הקשה ע"ד תוס' מעילה ה"ל מש"ס בכורות ל"ב ע"ב דפריה במעשר בהמה דכתיב ב' לא יגאל והיינו מחיים דומיא דתמורה הא לאחר שחיטה נגאל הא בעי העמדה והערכה ולד' התוס' ה"ל דילמא קרא ה"ק הא לאחר שחיטה וכגון שהעמיד והעריה מחיים נגאל אף לפענ"ד לק"מ דבמעשר בהמה הא לא מהני פדני' מחיים א"כ מה בכך שהעמיד והעריה מחיים הא באותה שעה לא הי' מועיל הפדני' וא"כ ממ"נ ל"מ בשעת העמדה והערכה לא הי' בר פדיון ובשעת הפדיון אינו בר העוה"ע.

וממילא מיושב לפ"ז דלא סתרי התוס' א"ע למה שכתבו בחולין קל"ה ה"ל שהקשו שם לימא פשהעמיד והעריה ואח"כ עבר וגזו ופדה וי"ל דבשעת פדני' בעי העמדה והערכה ולכאורה הוא סתירה מדברייהם במעילה שכל דהעמדה מחיים מועיל על הפדני' לאח"ש ולהאמור נכון לפימ"ש המהרש"א בחי' שם וז"ל וליכא לאקשוני דאפתי לימא פשהעמיד והעריה ופדה ואח"כ גזו די"ל פניו דהגיזה מחומר עדיין בבהמה ל"מ בה פדני' לבדה דהו"ל פאלו פדה אבר מבהמה שכולה קדושה דלא מהני כו' וכ"כ מהר"ם מלובלין בחי' שם ולפי"ז פשהעמיד והעריה קודם הגיזה פניו דהבהמה לא היתה עומדת לפדיון רק הגיזה פדי לקיים מצנת ראשית הגז וא"כ ל"מ ההעוה"ע ששקודם הגיזה משום דאז ל"ה ראוי לפדני' כד' מהרש"א ומהר"ם ה"ל וילאחר הגיזה הא לאו בת העמדה והערכה היא ומעתה מיושב גם בסוגיין דלא נוכל לאוקמי פשהעמיד והעריה הבהמה כשהי' הקרן מחומר לה ומועיל עי"ז הפדני' לקרן אחר התלישה ז"א דמ"נ בשעת ההעמדה והערכה שהקרנים הי' עוד מחוברין הא אז ל"ה ראוי לפדיון פניו דכל הבהמה לא חזיא לפדיון דקדשי מזבח תמימין אינו נפדין וגם הקרן בלבד לא חזי אפי' בקדשי בדה"ב כד'

מְהִרָשׁ"א וּמְהִרָ"ם הַנִּלְדָּא בְּרֵאשִׁית הַפְּדִיּוֹן אִם הִבְהִמָּה בְּנִלְדָּא קְדוּשָׁה וּבִשְׁעַת הַפְּדִיּוֹן
הָא לָאוּ בְּרֵאשִׁית הַפְּדִיּוֹן הִיא וּבִכְהִי"ג ל"מ כְּנִלְדָּא וְעַ"כ מְיִירֵי בְּתִלְשׁוּ מַחֲיִים וְהָיָה בְּעַ"מ מְעִיקְרוֹ
דל"ה בְּכָלל הַעֲמֻדָה וְהַעֲרָכָה: אִי הָא קְשִׁיָּא לְכַאוּרָה אִפִּי' אִי מְיִירֵי בְּתִלְשׁוּ מַחֲיִים אִפִּי
תְּקִישׁי גִימָא דְבִשְׁעַת תְּלִישָׁה מְעַל וְנִפְקָא לְחֻלִּין וּבְהִתְרָא תְּקַע וְאִי דְבִשְׁעַת תְּלִישָׁה א"ח
מְעִילָה כִּינּוּן דְּאִיפָּא מְלָקוֹת דְּמַטִּיל מוּם בְּקִדְשֵׁי פְנִי"ל גִּימָא דְּמְיִירֵי בְּקִדְשֵׁי בְּדַה"ב דְּלִיפָּא
מְלָקוֹת בְּמַטִּיל מוּם רַק אִיסוּרֵי דְּרַבָּנָן אִיפָּא גְזִירָה אִטוּ קְדִישֵׁי מְזַבְּחָה ע' תּוֹס' ע"ז י"ג ע"ב
וְנִזְבָּחִים נ"ט ע"ב.

וא"כ אִית לָן לְמִימַר שְׁפִיר דְּמִשְׁתַּלְשׁוּ מְעַל וְנִפְקִי לְחֻלִּין אוּלָּם ג"ז גִּימָא דְּהָרֵי בְּאַמְתָּ
צָרִיף לְהַבִּין הִיכִי נוֹכַל לומר דְּמִשְׁמַעַל נִפְקִי לְחֻלִּין הָא קִי"ל הַמְּקַדִּישׁ תְּמִימִין לְבַדָּה"ב
קְדִישֵׁי קְדוּהָ ג"ז וְא"כ מ"נ קוֹדֵם תְּלִישָׁה הָא לָאוּ בְּתִלְשׁוּ הוּא דְּתְּמִימִין אִינּוּן נִפְדִּין וְלֹא
תְּלִישָׁה לָאוּ בְּרֵאשִׁית הוּא מְשׁוּם דְּבַעֲיָה הַעֲוִה"ע פְּנִי"ל וְא"כ יֵשׁ מוּעַל אַחַר מוּעַל וְלֹא
נִפְקָא לְחֻלִּין (וְדוֹחֵק לומר דְּמְיִירֵי שְׁהַקְדִּישׁ בְּעַ"מ) וְעַכְצָ"ל דְּהַקְרוּ הָיָה כְּבַע"מ מְעִיקְרֵי
כְּנִי"ל וְהַתִּינַח בְּקִדְשֵׁי מְזַבְּחָה מִשְׁא"כ בְּקִדְשֵׁי בְּדַה"ב הָא כ' רִשׁ"י וְתוֹס' בְּתְּמִימִין ל"ב ע"ב
וְל"ג ע"א דְּבְּקִדְשֵׁי בְּדַה"ב אִין חִילּוּק בֵּין תָּם וְנִעְשָׂה בְּעַ"מ לְבַע"מ מְעִיקְרוֹ ע"ש וְכֵן
מְשַׁמַּע מַד' הַרְמַב"ם פ"ה מַה עֲרָכִין ה' י"ב ע"ש בְּפִסְפָּה מְשַׁנָּה וְא"כ גַּם בְּעַ"מ מְעִיקְרוֹ
בְּכָלל הַעֲמֻדָה וְהַעֲרָכָה וְא"כ הַדְּרָק"ל דְּיֵשׁ מוּעַל אַחַר מוּעַל וְע"כ דְּמְיִירֵי בְּקִדְשֵׁי מְזַבְּחָה
א"כ שְׁפִיר בְּשְׁתַּלְשׁוּ מַחֲיִים לִיפָּא חַיִּיב מְעִילָה מְשׁוּם דְּאִיפָּא מְלָקוֹת דְּמַטִּיל מוּם בְּקִדְשֵׁי
כְּנִי"ל.

ועפ"ז תְּתִיבְּשׁוּב ע"ד הַחִידוּד קוֹנֵי הַמְּפִרְשִׁים שְׁהַקְשׁוּ בְּאִיזוֹ סְבָרָא פְּלִיגֵי ר"י וְרַבָּא
אִטוּ לָא יָדַע ר"י הָא דְּאַתְקִיף לִי רַבָּא אֵימַת מְעַל לְבַתֵּר דְּתַקַּע פִּי קָא תְּקַע בְּאִיסוּרֵי תְּקַע
וְנִלְפַעַנ"ד דְּהִנֵּה בְּסִפְרָא כַּפ"ת הַקְשָׁה מ"פ אֵימַת מְעַל לְבַתֵּר דְּתַקַּע כו' אֵימָא דְּמְעַל בְּתַחֲלַת
תְּקִיעָה וְיִצְא בְּסוּף תְּקִיעָה וּמְיִירֵי כְּשֶׁהַמְשִׁיף לְבַסוּף שְׁיַעוּר תְּקִיעָה דְּאִיפָּא מ"ד דְּיִצְא
כְּדַכְתֵּב הַטּוֹר בְּסוּס"י תְּקַפ"ו אֲמַנְם נִרְאָה דְּהִנֵּה א"ז הַגָּאוֹן מְלִיכָא זְצַלְלָה"ה בְּס' נְחַלַת
יַעֲקֹב הַקְשָׁה וְכ"ה בִּישִׁיע"ק בְּשֵׁם בְּנוֹ הַגָּאוֹן ז"ל שְׁהַקְשָׁה כֵּן מְהָא דְּקַמְיַבְעִיָּא לִי לִש"ס
בְּע"ז אִי יֵשׁ דִּיחּוּי אֲצֵל מְצוֹת אוֹ אִין דִּיחּוּי וְסִלִּיק הַש"ס בְּתִיקוֹ וְא"כ אֲמַאי בְּשָׁל עוֹלָה
יָצָא מְשׁוּם דְּנִפְקִי לְחֻלִּין הָרֵי כִּינּוּן דְּקוֹדֵם שְׁתַּקַּע בּוֹ עֲדִינּוּ הִי הַקְדִּישׁ וְנִדְחָה וְאִיף יַחְזוֹר
לְהַכְשִׁירוֹ ע"י מַה שְׁתַּקַּע בּוֹ וְהוֹצִיאוֹ לְחֻלִּין גִּימָא יֵשׁ דִּיחּוּי אֲצֵל מְצוֹת.

אוּלָּם לְהַצְעָתָנּוּ הַנִּלְדָּא א"ש כִּינּוּן דְּמְיִירֵי כְּשֶׁתַּלְשׁוּ מַחֲיִים וְהָיָה כְּבַע"מ מְעִיקְרוֹ א"כ הָא
מוּעַל לּוֹ פְּדִיּוֹן וְקִי"ל בְּנִזְבָּחִים ל"ד פֶּל שְׁבִידוֹ ל"ה דִּיחּוּי וְה"נ הָא בְּיָדוֹ הִי לְפָדוּתוֹ
וְלְתַקּוּעַ בְּהִתְרָא וְל"ה דִּיחּוּי אֲמַנְם הָא אִין פּוֹדִין קְדִישִׁים בִּי"ט א"כ ל"ה בְּיָדוֹ אֲבָל י"ל
דְּהָא לְגַבֵּי הַתְּקִיעוֹת דְּרַבָּנָן ל"ש לְמִיפְרָף דְּלֹא יָצָא כִּינּוּן דְּהָא אִי יֵשׁ דִּיחּוּי אֲצֵל מְצוֹת אוֹ
לֹא סְפִיק' הוּא וְסִפְק' דְּרַבָּנָן לְקוֹלָא וְלְגַבֵּי הַתְּקִיעוֹת דְּאוֹרֵי' הָא לָא הָיָה דִּיחּוּי דְּמִדְּאוֹרֵי'
הָא שְׂרִי' פְּדִי' בִּי"ט כִּינּוּן דל"ה רַק שְׁבוּת וְא"כ לְגַבֵּי דְּאוֹרֵי' הָא בְּיָדוֹ לְפָדוּת וְכֵל
שְׁבִידוֹ ל"ה דִּיחּוּי מִשְׁא"כ רַבָּא ס"ל דְּכָל דְּמִדְּרַבָּנָן לֹא חֲזִי מִיְקָרֵי אִינוּ רְאוּי מִדְּאוֹרֵי' [ע'
בְּס' מְלֵא הַרְוּעִים שְׁהוֹכִיחַ דְּרַבָּא ס"ל הִכִּין] וְשְׁפִיר הַקְשָׁה אֵימַת מְעַל לְבַתֵּר דְּתַקַּע כו'
וְאִי דְּבַתְּחִלַת תְּקִיעָה מְעַל וְנִפְקִי לְחֻלִּין וְיָצָא בְּסוּף תְּקִיעָה כְּקוֹנֵי' הַכַּפ"ת ז"א דְּהָא עַכ"פ
כִּינּוּן דְּבְּאִיסוּר קְתַקַּע וְלְכַתְּחִלָּה אִיסוּר לְתַקּוּעַ בּוֹ א"כ אִיף דְּנִפְקָא לְחֻלִּין בְּתַחֲלַת תְּקִיעָה

מְּכַל מְּקוֹם נְדָחָה וּאִי בּוֹ אֶחָד כִּי וְאִי דְבִידוֹ לְפָדוֹתוֹ זֹ"א דְּהָא אֵין פּוֹדִין קְדָשִׁים בִּיּוֹ"ט
וּלְרַבָּא אִיסוּר דְּרַבְּנָן מִיקְרִי א"ר מְּדַאֲרִינִי וְא"כ א"י יְדִי תְּקִיעוֹת דְּאֲוֲרִינִי וְיִהְיֶה שְׂעוֹר
דְּבָרֵי רַבָּא כְּפִי אִימְתַּמְּעַל לְבַתֵּר דְּתַקַּע כּו' פִּי לְאַחַר שְׂיַתְחִיל לְתַקְוַע וְכִי קָא תַּקַּע הִיָּינוּ
בְּהַתְחַלַּת תְּקִיעָה ע"כ בְּאִיסוּר וּא"כ נְדָחָה וּא"י גַּם אֶחָד כִּי וּמִינְשֵׁב שְׁפִיר טַעַם פְּלִגְמַת
ר"י וְרַבָּא דְּלִר"י אִיסוּר דְּרַבְּנָן מִיקְרִי רְאוּי מְּדַאֲרִינִי וּלְרַבָּא ע"י אִיסוּר דְּרַבְּנָן הָוִי א"ר
דְּאֲוֲרִינִי: וְנַחְזוֹר לְדְּבָרֵי הַשְּׁעָה"מ שֶׁהִבְאֵנוּ לְמַעְלָה דְּבְדִיעֵבַד פְּדוּי אִפִּי לְאַחַר מִיתָה דְּאִינָה
בֵּת הַעֲמֻדָה הִנֵּה נִרְאָה ג"כ הִכִּי מְּדְבָרֵי הַתּוֹס' בְּתַמּוּרָה כ"ז ע"ב ד"ה בֵּין לְמַר שֶׁכ' שָׁם
דָּא"א לְפָרֵשׁ הָא דָּאֲר"י שָׁם דְּשִׁמוּאֵל קָא אִפִּי לְכַתְּחֻלָּה מְּחַלְל שְׁוֹה מְּנָה עַל שׁו"פ הִיָּינוּ
שְׁמִוּתָר לְחַלְל לְכַתְּחֻלָּה הַקְּדֻשׁ שׁו"מ עַל שׁו"פ מְּדַקְא' בְּסַנְהֶדְרִין י"ד דְּבַעֲיָנוּ לְחַלְל
הַקְּדֻשׁ תַּשְׁעָה יִשְׂרָאֵל וְכִהֵן א' וִילָף לָהּ מְּקַרְאֵי וְע"כ דְּלְכַתְּחֻלָּה הִיָּינוּ שְׁהִי מְּעִיקְרָא
בְּדַעְתּוֹ לְאַנּוֹת הַקְּדֻשׁ ע"ש וּא"כ נִרְאָה דְּבְדִיעֵבַד סְגִי בְּלִי הַהֵעוּה"ע דְּכַתִּיבָא בְּקַרְא מְּדִלָּא
קְשִׁיָּא לְהוּ רַק עַל לְכַתְּחֻלָּה וּבְדְבָרֵי הַתּוֹס' שָׁם ד"ה לָא אָמְרוּ מְּבִנְיָא דְּשִׁמוּאֵל קָאֵי
בְּבַעֲה"ב הַפּוֹדָה הַקְּדֻשׁ שְׁלוֹ אָבֵל גִּזְבֵּר הַמוֹכֵר הַקְּדֻשׁ צְרִיף ג' או' י' לְמַר פְּדָאִית לִי וּלְמַר
פְּדָאִית לִי וְע' בְּתוֹס' מְּנַחֲוֹת ע"א ע"ב ד"ה וּמְּתִירִין אָמְנָם בַּאס"ז ב"מ נ"ז מְּבִיא בְּשָׁם
הַר' אֶלְחָנָן דְּבַעֲה"ב הַפּוֹדָה הַקְּדֻשׁ שְׁלוֹ מוֹתֵר אִפִּי לְכַתְּחֻלָּה לְחַלְל שׁו"מ עַל שׁו"פ מְּשׁוּם
דְּבִידוֹ לִיתְשַׁל עַל הַקְּדֻשׁ ע"ש וּבַעֲיָנִי דְּבַר תְּיָמָה הוּא דָּא"כ לְשִׁיטָה זֹו ע"כ הַקְּרָא
דְּוִהַעֲמִיד וְהַעֲרִיף לָא קָאֵי רַק אִם אַחַר פּוֹדָה אֶת הַקְּדֻשׁ וּלְגַבִּי בְּעֵלִים ל"ב כְּלָל הַעוּה"ע
דְּהָא פִּינוּ דְּהַבְּעֵלִים מוֹתֵרִין לְהַתְּחֻלָּה לְחַלְל שׁו"מ עַל שׁו"פ א"כ ל"ב הַעֲרָפָה וְהַעֲמֻדָה
גְּלָל הַעֲרָפָה אֶתְיָא פּוֹנ"ל וְיִקְשָׁה לִפִּי"ז מְּכ"ד בְּש"ס א' מְּחֻלְלִין פ"ד ע"א דְּפָרִיף שָׁם
לְפָרְקִינְהוּ וְלִיכְסִינְהוּ וּמְּשַׁנֵּי בְּעֵינָן הַעֲמֻדָה וְהַעֲרָפָה וְאִפִּי קִשָּׁה לְפָרְקִינְהוּ הַבְּעֵלִים
בְּשׁו"פ דְּהָא לְגַבִּי פְּדִיָּית בְּעֵלִים ל"ב הַעֲמֻדָה וְהַעֲרָפָה וְכֵן שָׁם קל"ה ע"א לְעַנְן רֵאשִׁית
הַגִּזְ שְׂרִיָּא לִפְרוֹק וְלִיתִיב לִי וְהָא בְּעֵי הַעוּה"ע וּבְתוֹס' שָׁם רוֹצִים לוֹמַר דְּהַגְּמ' קָאֵי עַל
הַבְּעֵלִים וּקְשִׁיָּא הָא בְּבְעֵלִים ל"ב הַעוּה"ע וְעוֹ"ק מְּבַכּוֹרוֹת ל"ב ע"ב אר"א מְּנָא אָמִינָא
לִי דְּכַתִּיב וְהִי הוּא וְתַמּוּרְתוֹ יְהִי קוֹדֵשׁ לָא יִגָּאֵל אִימְתִי אִינוּ נִגָּאֵל מְּחִיִּים הָא לֹאח"ש
נִגָּאֵל הָא בְּעֵי הַעוּה"ע וְקִשָּׁה הָא הֵתָם קָאֵי אִי לָא יִגָּאֵל בְּבְעֵלִים ע' פִּירֵשׁ"י שָׁם וּבְבְעֵלִים
הָא ל"ב הַעוּה"ע וְכֵן קִשָּׁה עַל הַהוּא פְּלָא דְּכָל הַקְּדָשִׁים שְׁנַפְּל בְּהֵם מוּם וְשִׁחְטוּן יִקְבְּרוּ
מְּשׁוּם דְּבְעֵי הַעוּה"ע וְקִשָּׁה ג"כ הָא אֶפְשָׁר ע"י פְּדִיָּית בְּעֵלִים: וְהִנֵּה הַג"צ שָׁם תִּגְרִץ
לְקוֹשְׁיָתוֹ הַנְּ"ל דְּמְּחִיִּים פִּינוּ דְּרָאוּי לְהַעֲמֻדָה וְהַעֲרָפָה לְכָף אִפִּי אִם פְּדָאוּ בְּשׁו"פ בְּלִי
הַעוּה"ע ג"כ מְּתַחַלְל דְּכָל הָרָאוּי לְבִילָה אֵין בִּילָה מְּעַפְכַּת בּוֹ מִשָּׂא"כ לְאַח"מ דָּא"ר
לְהַעוּה"ע וְכֵן אָמְרִינוּ כָּל שָׂא"ר לְבִילָה בִּילָה מְּעַפְכַּת בּוֹ.

הִנֵּה מְּלַבֵּד דְּקִשָּׁה גַּם עָלֵינוּ קוֹשְׁיָתֵינוּ הַנְּ"ל גַּם גּוֹף תִּגְרִיצוּ אִינוּ שְׁוֹה לִי דְּמֵאֵי שְׁיָיָף לוֹמַר
כְּזָה כָּל הָרָאוּי לְבִילָה אִם אִינוּ נוֹתֵן דְּמֵי שׁוֹי כְּפִי שְׁהִי נוֹתֵן עִפ"י הַהַעֲרָפָה דְּבִשְׁלָמָא אִם
נוֹתֵן דְּמֵי שׁוֹי רַק שְׁלָא נְּעָרָף הִי שְׁיָיָף לוֹמַר פִּינוּ שְׂרָאוּי לְהַעֲרָפָה אֵין הַהַעֲרָפָה מְּעַפְכַּת
כְּמוֹ אִם לָא כְּלָל פָּשֵׁר מְּטַעַם הָרָאוּי לְבִילָה כּו' אָבֵל אִם אִם אִינוּ עוֹשֶׂה כְּלָל גּוֹף הַמְּצָנָה
שְׁמַחְלָל עַל שׁו"פ נְּגַד ד"ת שְׂצָרִיף לִיתָן דְּמֵי שְׁוֹנוֹי הָאֵיף שְׁיָיָף לוֹמַר כְּזָה כָּל הָרָאוּי
לְבִילָה כּו' ע' רְשָׁב"ם ב"ב פ"א ע"ב בְּשְׁלָמָא לִר"י לְאוּקִימַת' ב"ב מ"ז ע"א דס"ל דְּצָרִיף
לְעֻשׂוֹת לוֹ דְּמֵים רַק מְּדְבָרֵיהֶם דְּעָרְפָף כָּל דְּהוּ מְּשַׁמַּע ע"ש בְּפִירֵשׁ"י שְׁפִיר נוֹכַל לוֹמַר
דְּבִשׁו"פ נְּמִי נְּפָקַע אִיסוּרָא וְרַק שְׁלָא נְּעָרָף לְעַנְן זֶה אָמְרִינוּ כָּל הָרָאוּי כּו' אָמְנָם אִפִּי

תקשי גם לאוקימתא זו לר"ל דס"ל שם צריף לעשות לו דמים ד"ת דערפך דמי שווי
משמע ע"ש וא"כ איך שנייה בזה לומר כל הראוי כו'.

ומה שפלפל בקושני ש"ב הרב הגאון מפרעמיסלא נ"י בספרו שו"ת בית יצחק בב"ק
ע"ו בפירש"י שם בהא דמוקי בשוחט בע"מ בחוץ ופי' דמירי בבע"מ מעיקרו לפמ"ש
התוס' שם דמסתמא לא ידע הגנב שהי' הקדש עד שגאכל והא מעל בשעת גניבה ונפקא
לחוליו.

הנה לא ידענא אמאי לא נוקי בשלמים דלאו בני מעילה נינהו וע' ברמב"ם פ"ב מה'
גניבה דלדין בין קק"ד בין קק"ל אתמעטו מגונב בית איש ולר"ש היכי שחיבי
באחריותן חייב בדו"ה ומה שהאריף בביאור שי' הרמב"ם דמפרש פלוגתא דר' ורבנן
במעילה י"ט ע"ב דלרבי פינו דאין לה פדיון א"כ הו"ל פקדשים שמתו וא"ב מעילה אלא
מדרבנן וע"כ רק בנהנה דהוצאה מרשות לרשות ל"ש בזה וא"כ הא הרמב"ם כ' בפ"ו
דבמעילה דהנאה א"י לחוליו לכה יש מועל א"מ הנה בחנם האריף בזה דהרי הרמב"ם
כ' בפ"ו שם דא"י לחוליו רק היכי דחיב קרבן מעילה וא"כ הא כ' הרמב"ם בפ"א
ממעילה ה"ו דבמעילה דרבנן אינו מביא חומש ואשם רק קרן בלבד א"כ בפקדשים שמתו
דאין מועלין בהם אלא מדרבנן בלא"ה א"י לחוליו: וע"ד קושניו בתמורה י"א ע"ב
בפ"א מינ' אפיי מרבא הקדיש עורה מהו בעבודה ת"ש האומר מה שבמע"י של זו עולה
מותרת בגיזה ואסורה בעבודה מפני פחוש עובר שפה א"ל כי קתני אסורה בעבודה
מדרבנן ופרש"י וכי מיבעי' לי' אדאורי' ולמילקי עלי' עכ"ל והקשה כ"ת דהרי פינו
דהקדיש רק העור ע"כ לבדה"ב הוא וקדשי בדה"ב אינו אסורין בגיזה ועבודה רק
מדרבנן כדא' בחולין קל"ה ע"א ואיך אפשר למיבעי לענין מלקות: הנה לפענ"ד אין פאן
קושני' פלל דהרי לעיל מינ' מיבעיא ג"כ לענין הקדיש אבר א' מהו בגיזה אף דאבר א'
בלבד ג"כ א"א להיות קרב ע"ג המזבח אבל מקום חל עליו קדושת מזבח דר"מ
ור"י ס"ל שם באומר רגלה של זו עולה לא פשטה קדושה בכולה משום דכתיב כל אשר
יתן ממנו לה' יהי קודש ממנו לה' ולא פלו לה' ואינו קדוש אלא אותו אבר אשר שהקדיש
ותמכר הבהמה חוץ מדמי אותו אבר למי שרוצה להקריב עולה ויאמר הרי עלי עולה
בחי' היינו כל האברים שהבהמה חי' מהם ותהי' הבהמה פולה נקרכת לשם הלוקח ואותו
אבר לשם המוכר וא"כ ה"נ לגבי העור הא קיי"ל בזבחים ק"ג כל שלא זכה המזבח
בבשרה לא זכו הפהגים בעורה שהעור מהלך אחר הבשר ומבואר במשנה מעילה ט'
ע"א דבעולה אין מועלין בעורה רק לאחר זריקה וכ' בתוס' שם ח' ע"א הטעם דמאחר
שזרק דמה זכה המזבח בבשר והו"ל קדשי ה' והפהגים בעורות ונפקי להו מפלל קדשי
ה' אבל קודם זריקה הוי קדשי ה' ומועלין בעורות כמו בהבשר וע' בזבחים ק"ד גבי
פלוגתא דר' וראב"ש אי דם מרצה על העור בפ"ע או לא וא"כ פשהקדיש העור שפיר
חל עליו קדוה"ג לענין למכור הבהמה חוץ מדמי העור כמו באבר א' וא"כ איכא קדוה"ג
על העור ושפיר איכא למימר דאסורה בעבודה מדאורי'תא.

הו אמת שמצאתי קושניו בקונטרס הנספח לס' מזבח פפרה המכונה בשם רנו ליעקב
בחי' חולין קל"ה בשם ס' חק נתן ונדחק שם ולפענ"ד הדבר פשוט כמ"ש. ומדי עיוני
קצת בסוגיא זו אמרתי לבאר דברי רש"י ז"ל שם בהבעיא דהקדיש עורה מהו בעבודה

ופירש"י בגיזה לא תיבעי לה דלא מכחשה לי לעור אבל עבודה מכחשה לי לעור ולכאורה הא בחולין קל"ה ע"א מבואר דגיזה ג"כ מכחשת ועכצ"ל דרק בשור מכחשה כדאי שם בפירש"י וה"ט דרכיה אבל עור הקשה לא.

אולם אפתי קשה דבהבטיא הקודמת בהקדיש אבר א' מהו בגיזה פ"א אבל עבודה לא תיבעי לה דאסור דהא מכחיש לי הרי דגיזה מכחשה אפ"ל לבשור ועוד צריף להבין מנ"ל לרש"י ז"ל לפרש דאסור עבודה הוא משום פניחוש דילמא גזה"כ הוא.

ונלפענ"ד לבאר עפי"ד הרמב"ם ספ"א מה' מעילה שכ' וז"ל הקדיש אבר א' מן הבהמה בין לבדה"ב בין למזבח הרי הדבר ספק אם אסורה פולה בגיזה ועבודה כו' ויראה מלשונו דבעינת הש"ס בהקדיש אבר א' אינה לגבי גיזת אותו אבר שהקדיש רק אם הגיזה מכל הבהמה נאסרה ולפי"ז יתבאר שפיר דמעיקרא בהקדיש אבר א' מיבטיא לי רק לענן גיזה משאר אברי הבהמה ופרש"י שפיר דלענן עבודה לא נוכל למיבטיא פיון דאם עובד עם הבהמה ממילא עובד גם עם אותו אבר שהקדיש פיון דתנועת חיות כל האברים מסייעים בעבודה כא' אמנם הא הוי זוז"ג והיל"ל דמותר (דהא דבהקדש דהוי דשיל"מ זוז"ג אסור כבש"ס פסחים פכ"ש ז"א אלא מדרבנן והכא לענן דאירי"י קבעי כפירש"י ורק לשי' הר"ן דהוי זוז"ג מטעם ביטול יל"ע דהוי בא לעולם ע"י תערוכת וע"כ רש"י ז"ל לא ס"ל כר"ן) ולכך הוכרח לפרש דאסור משום פניחוש א"כ מאי בכך דהוי זוז"ג עכ"פ אבר המוקדש מוכחש משא"כ בגיזה שפיר מיבטיא אם הגיזה משאר האברים נאסר פיון דהגיזה אינה מכחשת אלא מקום נטילתה כדאי ברש"י חולין ה"ל: והנה במה דדחי הא דרצה למיפשט מהא דהאומר מה שבמעי' של ל זו עולה מותרת בגיזה נאסורה בעבודה הריא מדרבנן לכאורה צריף להבין פיון דהוא ג"כ משום פניחוש עובר אמאי מסתפק פאן בהקדיש עורה שיהא הפחוש אסור מדאורי"י ועוד מנ"ל באמת לומר דהתם רק מדרבנן ונראה ליישב עפי"מ דמבואר בש"ס דאסור גיזה ועבודה בקדשים נלמד מבכור דכתיב בי' ולא תגזו בכור צאנף ע' רמב"ם פ"א מה' מעילה וא"כ הא קיי"ל דבכור ביציאתו מרחם הוא קדוש פדדרשינן בתמורה כ"ה אשר יבנפר משויבנפר הוא קדוש ולא בבטן אמו וקיי"ל דמותר להטיל מים בבכור קודם שיצא לאויר העולם וא"כ לפי"ז לא משפחת כלל גבי בכור הלא דלא תעבוד ולא תגזו פשהוא במעי אמו וממילא גם גבי שאר קדשים ליכא איסור דגיזה ועבודה במעי אמו אע"ג דקיי"ל נלדות קדשים במעי אמן הן קדושים מכל מקום פיון דכל איסור דגיזה ועבודה נלמד מבכור ובבכור חל האיסור רק משוינלד ממילא גם גבי שאר קדשים אינו חל רק לאחר שיצא לאויר העולם [בשילמא לגבי חד אבר אע"ג דליתא ג"כ בבכור מכל מקום פיון דגלי קרא גבי קדשים ממנו לה' דאבר א' ג"כ קדיש שפיר נוכל לומר דחל עליו איסור דגיזה ועבודה אבל לענן זמן חלות האיסור אין סברא לומר דבשאר קדשים יחול האיסור במעי אמן מה שאין זה בבכור דנלמדין ממנו) וא"כ לפי"ז שפיר דחי ההוא ע"כ מדרבנן הוא ונוכל לומר דכחוש אסור ג"כ לענן דרבנן אבל שיהי' הפניחוש אסור לגבי דאירי"י ללקות עליו לא תפשוט מינה: אף הא קשיא לי בסוגיא זו דהתוס' בבכורות ג' ע"א מביא שם בענן הא דרבא אמר התם דבר שעושה אותו טריפה איפכא ממאי דאמר פאן בתמורה ומספקי שם הי מניניהו עיקר וקשה אמאי לא פשיט לי' מהה דבעא מינ' אביי מרבא הקדיש עורה מהו בעבודה ורצה למיפשט מהא דהאומר מה שבמעי' של זו

עולה כו' נהלא קי"ל בחולין נ"ד ובש"ע יו"ד סי' נ"ט דגלוּדה אסורה וא"כ פֿשֿהקדיש
עורה הוי דבר שעושה אותו טריפה ואי נימא דרבא ס"ל דבדבר שעושה אותו טריפה
פֿשֿטה קדושה בכולה א"כ ליפא למיבְעי מהו בעבודה דהא אם נפֿשֿטה עורה הוי טריפה
ואי ס"ל דבדבר שעושה אותו טריפה פֿשֿטה קדושה בכולה הא בנדאי אסורה בגינה
ועבודה ול"ל דנ"מ בהיהא בעיניא לענין אם הקדיש עור של בע"מ דבבע"מ ל"א פֿשֿטה
קדושה בכולה כדא' בערכין ה' ז"א דא"כ ל"ה ע"כ רק קדושת דמים ובק"ד הא ליפא
למיבְעי לענין איסור עבודה דאוריין' פֿינן דבק"ד האל"ה אלא מדרבנן.

עוד נתקשיתי לְמ"ד דאפי' בדבר שעושה אותו טריפה ומכ"ש לרב שישת דס"ל דאפי'
בדבר שעושה אותה גבילה אמרו ר"מ ור"י דלא פֿשֿטה קדושה בכולה הלא בדבר
ששהחיות תלוי בו קאמרינן בביצה ל"ז ע"ב דינקי אברים מהדדי ואף דכ' הפנ"י בקידושין
ח' דלְמ"ד באבר שהנשמה תלוי' בו פֿשֿטה קדושה בכולה לאו מטעם יניקת האברים הוא
אליבא דמסקנא דהתם רק מטעם שהי' דעתו לכוף מעיקרא שתפשוט הקדושה בכולה
היינו לענין דנימא שתהי' פֿל הבהמה ראוי להקרבה לעולה דלא יהי' שייק' דיהוי ע"ש
אבל עכ"פ זה לא נוכל להכחיש דהאברים ינקי מהדדי וא"כ עכ"פ שאר אברים אסורים
משום שיונקים מאבר המוקדש בשלמא באבר שאין הנשמה תלוי' בו ל"ש יניקת
האברים כדמוכח מד' הפנ"י שם אבל באבר שהיא נטרפת או נתנבלה בו הא ינקי
האברים ממנו ומכ"ש דקשה בס"ד דרצה הש"ס כאן לומר מדקא' נראין דברי ר' יוסי
בדבר שהנשמה תלוי' בו מפלל דפליג ר"י בדבר שהנשמה תלוי' בו וקשה האיד' אפֿשר
לומר פֿן דא"כ היכי קא' תמכר חוץ מאותו אבר ודמני' חולין הא אסור ליהנות ממנה
משום דינקי שאר אברים מאבר שהוא הקדש וע' בלח"מ פ"ה מערכין ה' י"ד וצ"ע עוד
העירותי מהא דא' בערכין ה' ע"א אליבא דר"מ במעריף פחות מכן חודש אדם יודע
שאין ערכין לפחות מב"ח וגמר ואמר לשם דמים משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה
ומבואר בתוס' פתובות ע' ע"ב דבשביל א"א מוציא דבריו לבטלה אין לנו רק לתקן
דיבורו אבל לא להוסיף מה שלא אמר פֿלל ע"ש וא"כ ה"נ אמאי ס"ל לר"מ דבדבר
שהנשמה תלוי' בו אמרינן דהי' דעתו להקדיש פֿנלה כמ"ש הפנ"י הנ"ל נימא דא"א
מוציא דבריו לבטלה וכשאמר עד"מ הלב או הראש יהי' לעולה הי' דעתו שיהי' הלב או
הראש לדמי עולה ואמאי נימא להוסיף על דיבורו שתהי' פֿל הבהמה הקדש מה שלא
אמר פֿלל ויש ליישב ולחלק הענינים אף לא ירשני הזמן להאריך ועוד חזון למועד
ברצ"ה להתחקות על שורש הדברים ובזה הנני ידידו הדור"ש באהבה כה"י: סימן פו
פסחים ה' ע"ב אמר מר יכול יטמין ויקבל פקדונות מן הנכרים ת"ל לא ימצא האמרת
רישא שלף א"א רואה אבל א"ר של אחרים ושל גבוה ל"ק הא דקביל עלי' אחריות הא
דלא קביל עלי' אחריות פי הא דא"ל רבא לבני מחוזה כו' הניחא לְמ"ד דבר הגורם
למזון פֿמזון דמי כו' ופירש"י וז"ל הניחא לְמ"ד כו' ר"ש קא"ל בב"ק כו' ודקדקו
המפורשים מאי רימזו לן רש"י ז"ל במ"ש דר"ש קא"ל.

ב' העירו בדברי הגמ' גופה בהא דפריף האמרת רישא שלף א"א רואה אבל א"ר ש"א
ושל גבוה ל"ל להביא הסיום ושל גבוה פֿינן דלא קאי רק אפקדונות של נכרים. ג' למה
באמת קא' לענין איסורא בקביל עלי' אחריות רק בפקדונות של נכרים ואמאי לא יהי'
אסור גם בקיבל מגזבר פקדון של הקדש וקיבל עליו אחריות והנלפענ"ד ליישב כ"ז

בְּשִׁנְקָדִים מֵה שֶׁהִקְשָׁה אוֹתִי יְדִידֵי הָרֵב הַחֲרִיף מו' מֵאִיר דְּרוֹקֶעֶר נ"י מִפֶּה"ק סֵטְרִיָּא לְפִי דְבָרֵי הָר"ן בְּרִישׁ מְכִילְתִּין שֶׁפֶתַב דְּמָה שֶׁהִתְמִירָה לְעֵבֹר בְּחֻמְצָא בְּב"י הוּא מְשׁוּם דְּלֹא בְּדִילִי מִיִּנְיָן פְּנֵלָה שְׂתֵא וְחֻשְׁשָׁה שְׁלֵא יָבֵא לְאֶן־כְּלוֹ וְא"כ אֲמַאי אֲצֻטְרִיף קְרָא דְאַתָּה רוֹאָה שֶׁל גְבוּהַ הָרִי אֲמָרִינוּ לְקַמְן ו' ע"א הַמוֹצֵא חֻמְצָא בְּבֵיתוֹ בְּיו"ט פּוֹפָה עָלָיו אֵת הַכְּלִי וְאִם שֶׁל הַקֹּדֶשׁ הוּא א"צ מ"ט מִיבְדֵּל בְּדִילִי מִיִּנְיָן וְא"כ פִּינֵן דְּבִהֶקְדֵּשׁ בְּדִילִי מִיִּנְיָן מִמִּילָא לִיכָא ב"י לְדַעַת הָר"ן הַנ"ל וְלִכְאוּרָה יָפָה הָעִיר אֲמָנָם נוֹכַל לומר דל"ש בְּדִיל מִיִּנְיָן רַק פְּשָׁה' הַקֹּדֶשׁ פְּכָר בְּיַד גִּזְבָּר מִשָּׂא"כ פְּשָׁה־קִדִּישׁ הוּא פְּכָר וְעַדִּינֵן הוּא בְּיָדוֹ שְׁלֵא מְסָרוֹ לְיַד גִּזְבָּר ל"ש לומר בְּדִיל מִיִּנְיָן פִּינֵן שֶׁהוּא פְּכָר שְׁלוֹ וְעַדִּינֵן בְּיָדוֹ לְמִיתְשַׁל עָלָיו וְלִהוֹצִיאֻוֹ לְחֻלְיָן לֹא בְּדִיל מִיִּנְיָן וְא"כ אֲצֻטְרִיף הַקְרָא דֵּא"ר שֶׁל גְבוּהַ בְּכַה"ג שֶׁהִקְדִּישׁ הוּא פְּכָר שְׁלוֹ וְעַדִּינֵן הוּא בְּיָדוֹ דְּבְכַה"ג לֹא בְּדִיל וְאֲצֻטְרִיף קְרָא דְאַפ"ה אֲתָה רוֹאָה שֶׁל גְבוּהַ וּמָה מְאֹד יִתְכַנְנוּ לְפִי"ז דְּבָרֵי רִש"י ז"ל בְּשִׁמְעֵתִין שְׁפִי עַל הָא דֵּא"ר שֶׁל גְבוּהַ וְז"ל וְשֶׁל גְבוּהַ אִם הַקִּדִּישׁ לְבָדֵק הַבֵּית ע"כ וְלִכְאוּרָה הוּא תְּמוּהָ מִי דְחָקִי לְרִש"י ז"ל לְפָרֵשׁ דְּנוֹקָא חֻמְצָא פְּזָה שֶׁקִּדִּישׁ הוּא עֲצָמוֹ לְבִדָּה"ב לְהֶאֱמֹר נִכּוֹן דַּע"כ אֲצֻטְרִיף הַקְרָא בְּכַה"ג שֶׁהִקְדִּישׁ הוּא עֲצָמוֹ וְעוֹדְנוֹ בְּיָדוֹ דֵּאל"ה רַק שֶׁהִקְדִּישׁ אַחֵר הָא א"י לְמִיתְשַׁל וְהוּא בְּדִיל מִיִּנְיָן וְלֹא הָיוּ אֲצֻטְרִיף קְרָא דְאַתָּה רוֹאָה שֶׁל גְבוּהַ וְעַפ"י"ז יוֹבֵן פִּירְכַּת הַש"ס בְּמָה דְמַבִּיא הַסִּיּוּם וְהֶאֱמַרְתָּ רִישָׁא אָבֵל א"ר ש"א וְשֶׁל גְבוּהַ דְּבִאֲמַת צְרִיף לְהַבִּין מֵאִי פְרִיף הַש"ס דִּילְמָא הָא דְקָמְמַעֵט דְּלֹא יִקְבֵּל פְּקֻדוֹנוֹת מִן הַנְּכָרִים הֵינְנוּ שְׁאֲסוּר לֹו לְהַבִּיאָם לְרִשְׁוֹתוֹ וְהָא דְקָא אָבֵל אֲתָה רוֹאָה שֶׁל אַחֲרִים הֵינְנוּ הֵיכִי שֶׁהוּא בְּרִשְׁוֹת אַחֲרִים וְלִכְךָ מַבִּיא ג"כ וְשֶׁל גְבוּהַ דְּזָה ע"כ מִיִּירֵי שֶׁהוּא בְּרִשְׁוֹתוֹ שְׁעַדִּינֵן לֹא הִבִּיאֻוֹ לְיַד גִּזְבָּר וְלֹא בְּדִיל מִיִּנְיָן דֵּאל"ה לֹא הָיוּ צְרִיף קְרָא פְנ"ל וְא"כ מִמִּילָא גַם הָא דְשֶׁל אַחֲרִים מִיִּירֵי ג"כ שֶׁהוּא בְּרִשְׁוֹתוֹ פִּינֵן דְּכִיִּלְיָנָהוּ פְּחֻדָּא וְשִׁפִּיר פְרִיף הַש"ס דְּקָא סֵטְרִי אֶהֱדָדִי.

וּמַעֲתָה מִיִּנְשָׁב מִמִּילָא דְאַמַּאי ל"ק הַש"ס גַּם בְּשֶׁל גְבוּהַ דְאַסוּר בְּקַבִּיל אַחֲרִיּוֹת פִּינֵן דָּאֵם הִי פְּכָר בְּיַד גִּזְבָּר וּמְסָרוֹ לְיָדוֹ לְשֵׁם פְּקֻדוֹן הָא שׁוּב א"א לְמִיחֻשׁ עָלָיו וְא"כ בְּדִיל מִיִּנְיָן וְא"ע בְּב"י כַּד' הָר"ן הַנ"ל וְאַחֵר כָּל הַחֻזוֹן הַזֶּה יִאִירוּ לְגַגְד עֵינֵינוּ דְבָרֵי רִש"י ז"ל בְּמ"ש דַּר"ש קְאָמַר לָה עַפ"ימ"ש בְּהַגְהוֹת מְשָׁנָה לְפִלְפֻל פ"ג מֵה' חֻמְצָא וּמִצָּה ה' ח' דְהָא דֵּא' וְאִם שֶׁל הַקֹּדֶשׁ הוּא א"צ מִיבְדֵּל בְּדִילִי מִיִּנְיָן אֲתֵיָא דְנוֹקָא כַּמ"ד לְקַמְן כ"ט הָאוֹכֵל חֻמְצָא שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּמוֹעֵד מְעַל ע"ש וְא"כ הָא מְבֹאָר בְּסוּגְיָא שֶׁם דַּמ"ד מְעַל אֲתֵיָא דְנוֹקָא לַר"ש דַּס"ל חֻמְצָא לְאַחֵר הַפֶּסַח מוֹתֵר וְאַפְסוּדִי לְהַקְדִּישׁ ע"ש בְּפִירִש"י ד"ה מְעַל וְא"כ לְפִי"ז הִי קֹשָׁה לִי לְרִש"י ז"ל הֵכָא בְּמַאי דְקָא הַנִּיחָא לְמ"ד דְּבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן פְּמָמוֹן דְּמִי וְלְדִידֵי מִי נִיחָא דֵּא"כ אֲמַאי לֹא יֵהִי עוֹבֵר בְּב"י גַם בְּהַקְדִּישׁ בְּקַבִּיל עָלָיו אַחֲרִיּוֹת וְע"כ מְשׁוּם דְּבְדִיל מִיִּנְיָן פְנ"ל וְע"כ דְאַתֵּיָא כַּמ"ד הָאוֹכֵל חֻמְצָא שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּמוֹעֵד מְעַל וְע"כ פִּירִש"י שִׁפִּיר דַּר"ש קְאָמַר לָה פִּינֵן דְּרַק לְדִידֵי מְעַל כְּאֶמֹר.

וְעַפ"י הַצָּעָה זֹו נִבְּא לִיִּישָׁב מֵה דְקֹשָׁה לְכְאוּרָה בְּסוּגְיָא דְלְקַמְן כ"ט בְּאוֹכֵל חֻמְצָא שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּמוֹעֵד מְעַל וִי"א לֹא מְעַל מֵאֵן י"א רַנְבַּה"ק כו' וְהִקְשָׁה הַצַּל"ח בְּחִידוּשָׁיו שֶׁם הָא הֵתָם תִּיקוּוֹ קוֹשְׁנֵי הַש"ס בְּכַתוּבוֹת ל' נִימָא מְדַאגְבִּי קְנִיָא מְתַחֲיִיב בְּנַפְשׁוֹ ל"ה עַד דְּאֶכִּיל לִי וְלִיכָא לְמִימַר שֶׁתַּחַב לֹו חֲבִירוֹ לְתוֹף פִּיּו דֵּא"כ חֲבִירוֹ מְעַל וְנִפְקָא לְחֻלְיָן וְתִי דְמִיִּירֵי שֶׁתַּחַב לֹו חֲבִירוֹ וּבְכַה"ג שֶׁהִי חֲבִירוֹ מְזִיד דְלִיכָא בִי מְעִילָה אֲמָנָם קֹשָׁה לְפִי"ז הָא פִּינֵן דְּהֶגְבִּיהוּ חֲבִירוֹ עֵבֵר עָלָיו בְּב"י וְנֶאֱסַר בְּהֶנְאָה וְא"כ לֹאוּ בַר דְּמִים הוּא וְאִיף מְעַל הוּא

באכילתו ולהאמור יתיישב שפיר דהנה המפונשים הקשו איך חל איסור חמץ על איסור הקדש הלא קיי"ל אין איסור חל על איסור ולמאי דפירש"י שם דאיתא כר"ש הו"א אפי' בכולל אינו חל ותי' דחמץ הוי איסור מוסיף משום ב"י וב"י ולכאורה קשה האיך איפא בהקדש ב"י וב"י הו"א מיקבדל בדיל מיני' ולא קאי עלי' לאו דב"י וע"כ דמייירי בכה"ג שהיא בעל ההקדש נעדיין לא הביאו לנד גזבר דל"ש בדיל מיני' פנ"ל וא"כ התינח האוכל שהוא בעל ההקדש בדידן' איפא שפיר ב"י משום דבידו לישראל על ההקדש ולא בדיל מיני' פנ"ל משא"כ לגבי חבירו המאכיל שאינו בעל ההקדש אע"ג דאגבהה אינו עובר בב"י פנין דלגבי דידן' שפיר שייך הסברא דמיקבדל בדיל מיני' וא"ע בב"י כשי' הר"ן הנ"ל וכ"ז הוא רק לחדודי ובאמת גוף הקושניא הנ"ל י"ל דל"ק פנין דליפא קרא מיוחד על של גבוה ומחד לה ממעטין של אחרים ושל גבוה וא"כ ל"ש להקשות ל"ל קרא על של גבוה פנין דאפתי אצטריף לי למעט של נכרי וע' בתוס' ד"ה אבל כו': סי' פז לק"ק סאקאלוב: בעזה"י יום ג' וישלח תרמ"א לפ"ק סטריא: שלום וברכה וכט"ס לכבוד האברהם החרירי המנופלג מחודד ומפולפל זה הרעיון כש"מ מאיר הפהו נ"י: מכתבך הגיעני והנני למלאות שאלתך ובקשתך להחיש תשובתי אליך בדבר אשר נפלאות על מה שהובא בב"י יו"ד סי' ס"ד בשם מהר"י בן חביב וז"ל חלב האל' מותר אפשר שיטעה איש ההמוני בזה ויחשוב שגם חלב שלצד פנים מותר רחמנא ליצלן מהאי דעתא כי אין הפונה אלא על האל' גופי' וכ"כ הרי"ף והרמב"ם ואמרינן בש"ס דחלב האל' מיקרי חלב סתמא לא איקרי וע"ז תמהת הרי בש"ס חולין קי"ז ע"א נדחה זה: הנה כבר הקשה זה בלח"מ פ"ז מה' מ"א הלכה ה' ע"ד הרמב"ם שכ' וז"ל אבל האל' מותרת באכילה לא נקראת חלב אלא לענין קרבן בלבד וכ' הה"מ דהפונה דשם כתיב חלבו האל' ור"ל טובו אבל לא חלב סתמא ותמה הלח"מ דא"כ קשה עליו מה שהקשה בגמ' שם דא"כ לא ימעלו בו פנין דלא מיקרי חלב סתמא אלא חלבו האל' ע"ש וכן הקשה הפמ"ג במש"ז סי' ס"ד סק"ו וכן הביא מעלתו בשם המעדני מלך שתמה ע"ד התוס' ו"ל בחולין צ"ג ריש ע"א שדוחים דברי הר"א ממיץ ו"ל שכ' דשומן שעל יותרת הפכד אסור אף לאחר שיטול הקרום מעליו מדתניא בת"כ פי' כל אנוכל חלב מן הבהמה אשר יקריבו ממנה וגו' אין לי אלא חלב תמימים שהם פשרים ליקרב כו' חלב חולין מנין ת"ל פי' כל לומר לה חלב שפמזהו פשר ליקרב אמרתי לה חלב דפנות שא"ר להקרבה לא אמרתי לה משמע שהייתי אסור חלב הדפנות אי לאו משום דאינו קרב וא"כ חלב היותרת שהוא קרב עם היותרת אסור והקשו התוס' עליו דלפי"ז הי"ל לאסור לוכן הפוליא שהוא קרב עם הפוליא והתם בגמ' שרינו לי ומיהו איפא למימר שאני לוכן הפוליא ששמעט לי קרא שעל הפליות ולא שבתוך הפליות ומ"מ קשה דלפי"ז ליתסר שומן האל' שקרב עם האל' ואע"ג דא' בפכ"ה דחלב האל' מיקרי חלב סתמא לא מיקרי מפל מקום ליתסר מטעם שקרב ע"כ ותמה המע"מ ע"ד דהא טעם זה דחי לה בגמ'.

וליישב כ"ז נציע דברי הש"ס שם קי"ז ע"א דקא' בגמ' שם מנה"מ דחלב י"ב מעילה א"ר ינאי דא"ק פאשר יורם משור זבח השלמים וכי מה למדנו משור זבח השלמים מעתה הרי זה בא ללמד ונמצא למד מקיש שור זבח השלמים לפר פהו משוח מה פר פהו משוח יש בו מעילה אף שור זבח השלמים י"ב מעילה א"ל ר"ח פעורה זו ששנה רבי כל חלב לד' לרבות אמורי קדשים קלים למעילה אמר אפיי אצטריף דאי כ"ר כל

חלב הו"א חלב אין יותרת ושתי פליות לא כ"ר פאָשר יורם ואי כ"ר פאָשר יורם הו"א אלי דליתא בשור לא כ"ר פל חלב א"ל רב מרי לרב זביד אי אלי איקרי חלב תיתסר באכילה א"ל עליה אמר קרא פל חלב שור וכבש ועז דבר השנה בשור וכבש ועז רב אשי אמר חלבו האלי איקרי חלב סתמא לא איקרי אלא מעתה לא ימעלובה אלא מחנורתא כדרב זביד ע"כ והנה התוס' שם ד"ה א"ר ינאי כו' פתבו וז"ל בפ' איזהו מקומן מוקמינן לה לדבר הלמד בהיקש דאינו חוזר ומלמד בהיקש דיוותרת ושתי הפליות ילפינן בשעיר ע"ז מפר העלם דבר של צבור ופר העלם מפר פהו משיח ואיתר פאָשר יורם בפר פהו משיח לאוקמי בפר העלם דבר למיהוי כמאן דכתב בגופי' דלא ליהוי שעיר ע"ז למד מן הלמד ור' ינאי דהכא ס"ל כמאן דיליף בפ' ב"ש יותרת ושתי הפליות בשעיר ע"ז מועשה לפר כו' ע"כ והנה בזבחים מ"ט ע"ב יליף רבינא דדבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש מקרא דכתיב ושחט את הכבש במקום אשר ישחטו את החטאת ואת העולה במקום הקודש ל"ל לאקשוני לחטאת ולעולה לומר לה דבר הלמד בהיקש שאינו חוזר ומלמד בהיקש ורבי יליף מדכתיב פאָשר יורם משור זבח השלמים למאי הלכתא אי ליותרת הפכד ושתי הפליות כתיב אר"פ משום דבעי אגמורי יותרת הפכד ושתי הפליות מפר העלם דבר של ציבור לשעירי עכו"ם ובגופי' לא כתיב ומפר פהו משום הוא דגמר להכי אצטריף פאָשר יורם דניהוי כמאן דכתב בגופי' ולא ניהוי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש ע"ש ולכאורה צריף להבין ל"ל הני שתי מקראות על דבר הלמד בהיקש שא"ח ומלמד בהיקש דלרבא קשה ל"ל קרא דרבינא ולרבינא ל"ל קרא דרבא ונראה לבאר זה דהנה הרמב"ם בפ"ה מה' מעה"ק ה' ג' כ' וז"ל ומנין שאין שוחטין קדשי קדשים אלא בצפון שהרי נאמר בעולה ושחט אותו על ירך המזבח צפונה ובחטאת הוא נא' במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת וכשם שהחטאת נקראת קדש קדשים כף העולה נקראת קדש קדשים והקשה מרן הכ"מ שם דהא בזבחים נ"ה ע"א מקשה על ראי' זו וכי חטאת מהיכן למדה מעולה דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש אלא מדתני רב מרי על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם מה עולה קדש קדשים אף זבחי שלמי צבור קדש קדשים מה עולה בצפון אף זבחי ש"צ בצפון ולפי"ז יש לתמונה למה הניח רבינו הפסוק שהקשו לעולה והביא הפסוק שהוקשה לחטאת דדחינן לי בגמ' ותי' וז"ל דלפום מאי דאסיק אדעת' דחטאת למדה מעולה בהיקש אתיב לי' אלא כדתני רב מרי אבל לפי האמת לא למדה מהיקש אלא כאלו כתיב בחטאת גופי' בהדיא הוא דהא מפני דבר הפתוב במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת והוי כאלו כתיב תשחט החטאת בצפון עכ"ל ולכאורה יש להבין דברי הכ"מ ז"ל שכ' דלא אתיב אלא לפי הס"ד דלמד מעולה בהיקש דהא לא נמצא בגמ' שם מסקנא דיהי' חוזר מס"ד זה ונראה דהנה אחר דקא' התם דילפינן מדתני רב מרי פריף אלא היקשא קמא למאי אתא וקאמר פי חטאת מה חטאת אינה נאכלת אלא לזכרי קהונה אף זבחי שלמי צבור לזכרי קהונה א"ל אבני א"ה גבי איל נזיר כו' קשיא ולפי"ז י"ל דאחרי דאסיק בקשיא ונשאר הפירכא דא"כ היקשא קמא למאי אתא י"ל דרבא גופי' דפריף לי' הא דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש חוזר בי' מה"ט וס"ל דזהו לאו היקש הוא כיון דמפני דברא כמ"ש הכ"מ ה"ל ונאף דקא' התם ואבע"א גמ' גופה קאמר לי' ולא רבא (ועפי"ז תצדק הגי' שם אמר רבינא שאם גילח כו' כמו שכתב בגליון הש"ס) וא"ש דברי הכ"מ ה"ל

ולפי"ז י"ל דְּזָהוּ פְּלִגְתָּת רְבִינָא וְרָבָא הֵנָּה לְ דָרְבָא ס"ל דְּבַמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעוֹלָה
תִּשְׁחַט הַחֲטָאת לְאוּ הֵיקָשׁ הוּא אֵלָא כְּתִיבָא בְּגוֹפִי מִיקָרִי וְכֵאלוּ פְּתוּב לְהִדְיָא תִּשְׁחַט
הַחֲטָאת בְּצַפּוֹן וְכַמ"ש הַכ"מ הֵנָּה לְ דְאַלְיָבָא דְמִסְקָנָא ס"ל הֵכִי וְתַדַּע שְׁפָן הוּא דַּאלַת"ה
אֵלָא דָרְבָא ס"ל דְּבַמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט וְגו' הֵיקָשׁ הוּא א"כ אִיךָ יְלִיף מִכְּפֹאֲשֶׁר יוֹרֵם
בַּא"ע לְפָר פֶּהוּ מְשׁוּחַ תְּנַהוּ עֲנִינָן לְפָר הָעֵלָם דְּבָר וְכֵאלוּ כְּתִיב כְּפֹאֲשֶׁר יוֹרֵם בְּפָר הָעֵלָם
דְּבָר פִּי הֵיכִי דְלֵא לִיהוּי דְּבָר הַלְמַד בְּהֵיקָשׁ כו' הֵרִי אֵף אִם נֶאֱמַר כְּפֹאֲשֶׁר יוֹרֵם בְּפָר הָעֵלָם
ג"כ הוּי הֵיקָשׁ וְאִדְרָבָא מִסְתַּבֵּר דִּיהֵי הֵיקָשׁ מִהִקְרָא דְּבַמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעוֹלָה וְגו'
דִּשְׁחִיטָה נֶאֱמַר בֵּהּ לְהִדְיָא וְנִזְכָּר בְּמִקְוֹם הוּא בְּנֻדָּאִי צַפּוֹן הַמְרַנְּזֵי וּמִכְּפֹאֲשֶׁר יוֹרֵם אָנוּ
לְמַדִּין כָּל תּוֹרַת אִימּוּרִין יוֹתֵרַת וְשִׁתִּי הַכְּלִיּוֹת וְשִׁטְעוֹנִין הַקְּטָרָה אַע"כ מִדְּקָא דְקָרָא
דְּכֹאֲשֶׁר יוֹרֵם מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים הוּי כְּאֵלוּ מְפֻנְרֵשׁ הֶרְמַת אִימּוּרִין בְּפָר הָעֵלָם וּל"ה הֵיקָשׁ
לְזַבַּח שְׁלָמִים פְּשִׁיטָא דְלִדְיָדִין גַּם הִקְרָא דְּבַמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט כו' הוּי כְּתִיבָא בְּגוֹפִי וְלֵא
הֵיקָשׁ וְא"כ בְּזָה פְּלִיגֵי רְבִינָא וְרָבָא דְרְבִינָא ס"ל בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הֵיקָשׁ הוּא וְא"כ
כְּפֹאֲשֶׁר יוֹרֵם ג"כ הֵיקָשׁ הוּא וְלִית לָן לְמִילָף מִכְּפֹאֲשֶׁר יוֹרֵם לְדְבָר הַלְמַד בְּהֵיקָשׁ שֶׁא"ח
וּמְלַמֵּד בְּהֵיקָשׁ וְע"כ יְלִיף לֵה מִדְּאֻקְשִׁי קָרָא אֲשֶׁם לְחֲטָאת וְלַעוֹלָה דְּהָא לְדִידִין בְּמִקְוֹם
אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הֵיקָשׁ הוּא וְרָבָא ס"ל דְּבַמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט לְאוּ הֵיקָשׁ הוּא אֵלָא כְּפֹתוּב
בְּפִירוּשׁ הוּא וְלֵא נוּכַל לְמִילָף מִדְּאֻקְשִׁי לְחֲטָאת וְלַעוֹלָה לְדְבָר הַלְמַד בְּהֵיקָשׁ כו' אֵלָא
מֵאַחַר דְּבַמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט לְאוּ הֵיקָשׁ הוּא שְׁפִיר נִלְמוּד מִכְּפֹאֲשֶׁר יוֹרֵם לְדְבָר הַלְמַד
בְּהֵיקָשׁ שְׁאִינוּ חוּזָר וּמְלַמֵּד בְּהֵיקָשׁ וּלְפִי"ז נוּכַל לֹאמַר דְּזָהוּ דְקָאֵמַר רַב זְבִיד לְרַב מְרִי
בְּחֻלּוּיִן קו"ז שֶׁם עַל הָא דְהִקְשָׁה רַב מְרִי אִי אֵלִי אִיקָרִי חֵלֵב תִּתְסַר בְּאַכִּילָה וְא"ל עֲלִיךָ
אֵמַר קָרָא כָּל חֵלֵב שׁוֹר וְכֵבֶשׂ נַעַז דְּבָר הַשְּׁנוֹה בְּשׁוֹר וְכֵבֶשׂ נַעַז דְּלַכְּאוּרָה אִינוּ מוּכָן הַלְשׁוֹן
דְּקָא עֲלִיךָ א"ק וְלַהֲאָמוֹר יוּבֵן דְּקָא לְרַב מְרִי לְשִׁיטְתִּי בְּזַבְחִים שֶׁם דִּילִיף שְׁחִיטָה
בְּצַפּוֹן מִקְרָא דְעַל עוֹלֹתֵיכֶם וְעַל זְבָחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְע"כ דַּס"ל דְּלֵא נוּכַל לְמִילָף מִבְּמִקְוֹם
אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעוֹלָה כו' מְשׁוּם דְּדְבָר הַלְמַד בְּהֵיקָשׁ א"ח וּמְלַמֵּד בְּהֵיקָשׁ וְא"כ ע"כ ס"ל
כְּרְבִינָא דַּאע"ג דְּמְפֻנְרֵשׁ בְּקָרָא הוּי הֵיקָשׁ וְא"כ לֵא נוּכַל לֹאמַר דְּכֹאֲשֶׁר יוֹרֵם מוֹרָה לְדְבָר
הַלְמַד בְּהֵיקָשׁ כו' כְּרָבָא כְּנ"ל וְע"כ דְּכֹאֲשֶׁר יוֹרֵם מוֹרָה לְהָא דְדִרְיָשׁ ר' יֵנְאִי בְּחֻלּוּיִן לְעֲנִין
מְעִילָה וּמִמִּילָא שְׁמַעִינוּ דְּבְּאַלִּי מוֹעֲלִין דְּאִי כְּפֹאֲשֶׁר יוֹרֵם מִיְדֻרְשׁ עַל מְעִילָה הָא כָּל חֵלֵב
מִיּוֹתֵר וְע"כ דְּרִשְׁיָנִין לִי דְמוֹעֲלִין בְּאַלִּי כַר' יֵנְאִי וְא"כ לֵא נוּכַל לֹאמַר כְּרַב אֲשִׁי דְקָא
חֵלְבוּ הָאֵלִי אִיקָרִי חֵלֵב סְתָמָא לֵא אִיקָרִי דְתַקְשִׁי פִּירְכַּת הַש"ס שֶׁם אֵלָא מְעַתָּה לֵא יִמְעֵלוּ
בֵּה דְהָא מִקְרָא מוּכָח ע"כ דְמוֹעֲלִין בְּאַלִּי וְלִכְּדָּ קָא דְלַרְב מְרִי ע"כ דְרִשְׁיָנִין לִי מִקְרָא
דְּכָל חֵלֵב שׁוֹר וְכֵבֶשׂ נַעַז מִשֶׁא"כ הֶרְמַב"ם ז"ל לְשִׁיטְתִּי בֵּה מַעַה"ק הֵנָּה לְשֶׁכ' דִּילִיף
שְׁחִיטָה בְּצַפּוֹן מִבְּמִקְוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט כו' וְע"כ ס"ל דְּהֵיכִי דְכְּתִיב מְפֻנְרֵשׁ לְאוּ הֵיקָשׁ הוּא
כַּמ"ש הַר"מ הֵנָּה לְאוּ כְּ שְׁפִיר נוּכַל לְמִיְדֻרְשׁ קָרָא דְכֹאֲשֶׁר יוֹרֵם לְדְבָר הַלְמַד בְּהֵיקָשׁ
שְׁאִינוּ חוּזָר וּמְלַמֵּד בְּהֵיקָשׁ כְּרָבָא וְא"כ שְׁפִיר כ' דְחֵלֵב הָאֵלִי מוֹתֵר מְשׁוּם דְלֵא אִיקָרִי
חֵלֵב סְתָמָא כְּרַב אֲשִׁי וְאִי דַא"כ לֵא יִמְעֵלוּ בֵּה ז"א דְהָא לְדִידִין נוּכַל לֹאמַר דְּבְּאַמַּת אִין
מוֹעֲלִין בְּאַלִּי כִּיּוֹן דְקָרָא כְּפֹאֲשֶׁר יוֹרֵם מוֹרָה עַל דְּבָר הַלְמַד בְּהֵיקָשׁ כו' וְא"כ אִינוּ מִיּוֹתֵר
דְּנַהִי מוּכָרְחִין לְמִיְדֻרְשׁ דְמוֹעֲלִין בְּאַלִּי וְא"כ י"ל דְּבְּאַמַּת אִין מוֹעֲלִין בְּאַלִּי וְשְׁפִיר קָאֵמַר
דְּלִכְּדָּ חֵלֵב הָאֵלִי מוֹתֵר דְלֵא אִיקָרִי חֵלֵב סְתָמָא וְזָהוּ ג"כ דְעַת הַתּוֹס' בְּחֻלּוּיִן צ"ג וְכֵן
הַמְהָר"י בֶּן חֲבִיב הֵנָּה לְ דְפּוֹסְקִים ג"כ כַּד הֶרְמַב"ם הֵנָּה לְ דְפּוֹסְקִי כְּרָבָא מְשׁוּם דַּר"פ קָאִי

בְּשִׁטְתִּי בְּנֹכְחֵיהֶם וְכֵן רַב אֲשִׁי בְּחֻלְיִן שָׁם וְעַפְיִי י"ל דְּבִזָּה מְחֻלְקִים הִתְרִי לִישְׁנֵי בִּש"ס
פְּרִיטוֹת ד' ע"א דְּלִישְׁנָא קָמָא שָׁם קא' דְּרַבְּנָן דְּרָשִׁי פֶּל חֵלֶב שׁוֹר וְכַבֵּשׁ וְעַז לְמַעוּטֵי חֵי
וְלִישְׁנָא בְּתָרָא קא' דְּלִישְׁנֵי אֵלֵי דְּחֻלְיִן הוּא דְּאֵתָא וְלִכְאוּרָה ל"ק הֵיכִי הוּי יְדַעִינָן
דְּאֵלֵי שָׂרִי (וְע' בִּמְש"ז ס' ס"ד סק"ו) שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם תַּה"א שֶׁכ' דְּלִמְעַט חֵי וּטְמֵאָה
מִמְעַטִּינֵי מִחֵלֶב דְּכִתִּיב בְּקִרְבָּנוֹת דְּלֹא מִיַּיְרִי אֶלָּא בְּרֵאֵי לְהַקְרִיבָה וְע"כ שׁוֹר וְכַבֵּשׁ וְעַז
אֵינְתָר לְמַעַט אֵלֵי וְצ"ע מִדְּבָרֵי הַש"ס פְּרִיטוֹת הַג"ל דְּזֵה תְלוּי אֵי יִלְפִינָן לְאוּ מִפְּרֵת ע"ש)
וְלִהְיָמוֹר יֵהִי נִכּוֹן דְּהֵי תְרִי לִישְׁנֵי פְּלִיגִי בְּפִלּוּגְתָא דְּרַבָּא וְרַבִּינָא דְּל"ק ס"ל פְּרַבָּא דְּהֵיכִי
דְּכִתִּיב מְפֹרֵשׁ ל"ה הֵיקָשׁ וְא"כ פְּאֲשֵׁר יוֹרֵם מוֹרָה עַל דְּבָר הַלְמַד בְּהֵיקָשׁ כּו' וְא"כ נוֹכַל
לוֹמֵר שְׂפִיר דְּאֵין מוֹעֲלִין בְּאֵלֵי וְא"כ שְׂפִיר קא' דְּשׁוֹר וְכַבֵּשׁ וְעַז מוֹרָה לְמַעַט חֵי וְאֵי
דְּמָנָא יְדַעִינָן דְּחֵלֶב הָאֵלֵי שָׂרִי ז"א דְּהָא לְפִי"ז יְדַעִינָן שְׂפִיר מְדָלָא אֵיקָרִי חֵלֶב סְתָמָא וְאֵי
דָא"כ לֹא יִמְעָלוּ בָּהּ הָרִי בְּאֵמַת לְהַהוּא לִישְׁנָא אֵין מוֹעֲלִין בְּאֵלֵי פְּנ"ל וְהֵלְשׁוֹן הַשְּׁנִי ס"ל
פְּרַבִּינָא דָא ע"ג דְּמְפֹרֵשׁ הוּי הֵיקָשׁ וְא"כ ע"כ פְּאֲשֵׁר יוֹרֵם מוֹרָה לְעַנְיָן מְעִילָה פְּנ"ל וְע"כ
דְּמוֹעֲלִין בְּאֵלֵי כּר' יֵנְאִי וְא"כ לֹא נוֹכַל לוֹמֵר דְּחֵלֶב הָאֵלֵי מְוֹתָר מְדָלָא אֵיקָרִי חֵלֶב סְתָמָא
דְּתַקְשִׁי פִּירְכַת הַש"ס דָא"כ לֹא יִמְעָלוּ בָּהּ וְע"כ קא' דְּמִמְעַטִּינָן אֵלֵי מְשׁוֹר וְכַבֵּשׁ וְעַז
וּמְיֻנָּשׁב הַפֶּל ע"נ הַדָּק הֵיטֵב בַּעֲזָה"י: אֶמְנָם הָא קָשְׁיָא לְכְאוּרָה ל"ל קָרָא דְּאֵלֵי אֵינְהָ
אֲסוּרָה מְשׁוּם חֵלֶב תִּיפּוּק לִי דְּדְרָשִׁינָן בְּפִסְחֵים צ"ו ע"ב מֵאֵם פְּכֵשׁ לְרַבּוֹת הָאֵלֵי וְע'
רַש"י מְנַחֲחוֹת פ"ג ע"ב ד"ה לְרַבּוֹת פֶּסַח לְאֵלֵי שֶׁכ' וְז"ל דְּמְשׁוּם דְּמִשְׁמַע שְׂיֵהִי שְׁלָם
שְׂיֵהָא עֲמוּ הָאֵלֵי הַנְּצָרָה הַפְּתוּבָה זֵה לְרַבּוֹתוֹ דְּאֵלוּ שְׂאָר אֵיקָמוּרִים נְפָקִי מֵאֵהּ בְּכוֹר שׁוֹר
אוּ בְּכוֹר כְּבֵשׁ וְאֶמְרִינָן דְּמוּ לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא דְּמָם חֵלְבוֹ לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא חֵלְבָם לִימַד עַל
בְּכוֹר וּמְעַשֵּׂר וּפְסַח שְׁטַעוּנֵינָם מִתַּן דְּמִים וְאֵיקָמוּרִין אֶבֶל אֵלֵי אֶצְטְרִיף קָרָא אֶחָרִינָא כְּבֵשׁ
לְרַבּוֹתוֹ מְשׁוּם דְּפִסַּח בְּעִינָן שְׂיֵהָא שְׁלָם וְאֵלוּ הוּי שְׂקִיל לְאֵלֵי לֹא הוּי הַפְּסַח שְׁלָם וְלִהְיָ
אֶצְטְרִיף הָאֵי קָרָא לְרַבּוֹתוֹ דְּגַבֵּי כְּבֵשׁ פְּתִיב אֵלֵי עכ"ל וְא"כ אֵי אֵיתָא דְּאֵלֵי אֲסוּרָה
מְשׁוּם חֵלֶב הֵיכִי הוּ"א דְּצוּלִין אוֹתוֹ עִם הַפְּסַח שְׁלָם הָא הַפְּסַח יֶאָסֵר בְּשַׁעַת צְלִייתוֹ
וּבְשִׁלְמָא לְשִׁי הָרֵאבֶּי"ה הוּבָא בִּיּו"ד ס' ק"ה דְּאֶפְי' שְׁמֵן אֵינוּ אוֹסֵר בְּצִלֵי מְדִינָא כִּי אִם
פְּדֵי קְלִיפָה י"ל דְּקוֹלְפִין אוֹתוֹ לְאַחַר הַצְּלִינָא מִשָּׂא"כ לְהַפּוֹסְקִים דְּשְׁמֵן אוֹסֵר מְדִינָא בְּס'
קָשְׁיָא וְדוּחַק לוֹמֵר דִּישׁ ס' נֶגְדַּח חֵלְבוֹ וּבְפִרְט לְמ"ד דְּאֵין מְבַטְלִין אֵיסוּר לְכַתְּחִלָּה הוּא
מֵה"ת אֶמְנָם י"ל דְּפִרְכַת הַש"ס אֶלָּא מְעַתָּה חֵלֶב הָאֵלֵי תִּתְסַר אֲזִיל לְמ"ד בְּתַמּוּרָה י"ח
ע"ב דְּדְרָשִׁי אִם כְּבֵשׁ לְדְרָשָׂא אֶחָרִינָא וְע' בְּתוֹס' שָׁם: וּמָה שֶׁהַקְּשִׁית עַל הָא דְּמִבּוֹאָר
בָּא"ע סוּסִי ה' בְּשֵׁם הַתַּה"ד לְעַנְיָן סִירוּס דָּאִם אֵין הַפּוֹתֵי הַקּוּנָה מְסַרְסָם בְּעַצְמוֹ רַק
נוֹתְנוּ לְכוּתֵי אַחַר לְסַרְס לְכ"ע שָׂרִי וְכ' בְּשֵׁם הַתַּה"ד הַטַּעַם דָּאֵז הוּי לְפָנֵי דְּלִפְנֵי
וּמְוֹתָר וְאֶפְי' אִם נָתַן לְשִׁלּוּחוֹ אֵין שְׁלִיחוֹת לְעַכּוּ"ם וְהַקְּשִׁית הָא בְּלֹא"ה שָׂרִי מְטַעַם
אֶשְׁלַד"ע דְּגַם בְּגוּי שְׂיֵיף אֶשְׁלַד"ע וְשָׂרִי אֶפְי' לְהַמ"ד דְּס"ל עַכּוּ"ם לְעַכּוּ"ם יֵשׁ שְׁלִיחוֹת
הֵנָּה פְּאֲשֵׁר תִּעֲנִין בְּגוּף תְּשׁוּ תַה"ד ס' רצ"ט תְּחַזִּינָה עֵינֵיף מְשָׁרִים דְּכ' שָׁם הַטַּעַם מְשׁוּם
אֶשְׁלַד"ע רַק שְׁפַתְב דְּנוֹכַל לוֹמֵר דְּכ"ש הוּא בְּנ"ד דְּהָא קִי"ל בְּעֶלְמָא אֵין שְׁלִיחוֹת
לְעַכּוּ"ם ע"ש אָהּ הַב"ש תְּפַס לְעֵיקָר הַטַּעַם דְּאֵין שְׁלִיחוֹת לְעַכּוּ"ם מְשׁוּם דְּדַעַת הַרְמ"א
בַּח"מ ס' שפ"ט סט"ו דְּבַהֲוֹחֻק בְּכָהּ יֵשׁ שְׁלַד"ע וּבְתִשׁוּ שְׁבוּ"י ח"א ס' שס"ד הַעֲלָה פֶּן
לְהִלְכָה לְעַנְיָן מִי שְׁשִׁלַּח עַכּוּ"ם לְהַלְבִּין פְּנֵי חֲבִירוֹ בְּרַבִּים ע"ש וְע' בְּרַשְׁב"א בַּח"י לְב"ק
נ"א ע"א דְּפִרְיָה גַבֵּי בּוֹר שֶׁל שְׁנֵי שְׁוֹתְפִין אֵי דְּשׁוּוּ שְׁלִיחַ כּו' אֶשְׁלַד"ע וְהַקְּשָׁה הַרְשָׁב"א

הא משפחת בור של ב' שותפין בשווי שלים לעפום דל"ש אשלד"ע ות' דאין שליחות לעפום ע"ש אף התוס' בשבועות ג' ע"א ד"ה ועל הגזן כ' דאף דאין שליח לעפום מ"מ אמרינן בי' יש שלד"ע ומחנך המשלח ע"ש ולכאורה תקשי להתוס' קושני הרשב"א הנ"ל אולם י"ל דהתוס' ס"ל דקושני הגמ' בב"ק קאי לרב סמא ור"ס ס"ל דתליא רק באי בעי עביד ואפ"י אם השליח לאו בר חיובא א"כ גם בשליח לעפום אשלד"ע והתוס' שכי' דבשליח עפום יש שלד"ע לשיטתיהו אולי דס"ל דהלכה פרכינא דתליא בבר חיובא ול"ש בעפום אשלד"ע אולם במ"ל פ"ה מה' מלנה ולנה ה' י"ד כ' דאף לרב סמא דס"ל דגם בשליח שאינו בר חיובא אמרינן אשלד"ע מ"מ בשליח נכרי מודה דיש שלד"ע כינון דלא ידע כלל שיש איסור להמשלח ע"ש וע' באס"ז ב"מ י' ע"ב שהקשה שם לימא דאיפא בין רבינא לר"ס בישאלשאמר לגוי צא וגנוב פליו של פלוני משמע מדבריו דלרב סמא אמרינן גם בגוי אשלד"ע ובאמת הוא מקושני הבנה דלדעת התוס' קידושין מ"ב ע"ב ובב"ק ע"ט ע"א נכמה מן הראשונים ו"ל דבשוגג יש שלד"ע א"כ עפום לא גרע משוגג ובמח"א ה' שלוחין סוס"י י"ד ה"ר דבב"נ יש שלד"ע מדברי הש"ס ע"ז נ"ג דקא' דכי עבדי ישראל את העגל גלי אדעתיהו דניחא להו בע"ז וכי אתו גוים שליחותיהו דישאל קעבדי וקשה נימא אשלד"ע א"ו דבגוים ל"א אשלד"ע כדא' במדרש עכ"ל ובמ"ש כדא' במדרש פונתו למה שהביא בפ"ד בשם ב"ר סי' ל"ד על פסוק שופר דם האדם באדם כו' דבב"נ יש שלד"ע וחיוב בהרגו ע"י אחר וכ"כ בש"ר פ"ו סי' י"ז על פסוק ויאמר ביילדכן את העבריות למה צנה להרוג אותן ע"י המילדות פדי שלא יתבע הקב"ה ממנו ויפרע מהן ע"ש שהקשה ממ"ש בסנהדרין אין טוענין למסית ויליף מנחש הקדמוני מה היל"ל דברי הרב ודה"ת דברי מי שומעין ואיירי בב"נ ואפ"ה קא' דה"ר ודה"ת דברי מי שומעין ובתומים סי' ל"ב ס"ק י"ג עמד בקושניא זו ות' משום דחטא אדם הי' באכילה והנאה דכתיב נחמד למראה ונהרי אמרינן בפ"ב דקידושין הפל מודים בנהנה בחלבים ובעריות דאשלד"ע דנהנה ונהנה מתחייב לא אמרינן ע"ש וכינון שפן שפיר כ' הב"ש עיקר הטעם משום אין שליחות לעפום והחליט דגם עפום לעפום אין שליחות דלא כמ"ב וכ"כ המג"א בסי' תמ"ח.

יותר לא ירשני הזמן לטייל אתה בארנפה ואתה בני צלח ורכב ע"ד אמת זו תורה וד' גם קרנף למעלה לתתף לשם ולתהלה ויאר פניו אתה סלה פנפשה ונפש הדור"ש באהבה: סי' פח בעזה"י יום א' פ' ראה תר"מ לפ"ק סטריא רב שלום וברכה לכבוד ידידי הרב הגדול חריף ובקי כש"מ שמחה גינצבורג נ"י אבד"ק סטראזיניץ יצ"ו: מכתבו הגיעני והנני ממחר להשיבו על' אתר בדבר השאלה שבאה לפניו פרה שנשכה נחש או לאסיצע ונפח בטנה ושחטוה ונמצא בה בן ט' חי ובשר הבהמה גופה אסור משום סכנה ומה שהוא מסתפק לענין הנלד לפמ"ש בטו"ז יו"ד סי' ע"ט בשם הגר"פ ו"ל שהניח בצ"ע אי נדרסה האם אי מזיק טיפת הדריסה לנלד והה"נ לענין סכנה יש להסתפק בזה עכ"ש: הנה לענין הדין הגר"פ הנ"ל בנדרסה האם אי מזיק לנלד ראיתי בסוף שו"ת גאונים בתראי מובא בשם הגר"מ צ' מייזלש ו"ל שה"ר דאינו מזיק לנלד מתוס' חולין כ"ח שהקשה ה"ר אלחנן בהא דפריף בגמ' שם י"א ור"מ היכי אכיל בישאל נימא דאכל ע"י בדיקה וכ' התוס' וז"ל ונ"ל שיש שום חולי שיאדים כמו דרוסה ואין לו בדיקה מבחוזן ודקדק המהרש"א וז"ל לא ידענא ל"ל למימר הכי שיש שום חולי כו' הא

למיעוטא דרוסה גופא איפא למיחש דאין לו בדיקה מבחוץ גם לפריב"א ע"כ ונהנה בתוס' בדרך י"א ד"ה אתיא הקשו דנוקמה אחזקה שאינה טריפה ותי' דהוי חזקה שלא נתבררה שעה א' ולכאורה נימא דנתבררה דנולדה כשירה ועכצ"ל דתנינא שמה נולדה טריפה מן הבטן וא"כ ל"ק קושני המהרש"א דגיוחוש למיעוטא דרוסה גופא הוי יכול למיפרך משום דנגד דרוסה איפא חזקה שנתבררה דהא לא נולדה דרוסה וע"כ פתבו התוס' דתנינא שיש שום חולי שיאדים כמו דרוסה ונולדה פה וא"כ כל זה אי אמרינן דנדרסה האם אין מזיק לנולד משא"כ אי נימא דמזיק לנולד א"כ גם גבי דרוסה הוי חזקה שלא נתבררה דשמה נדרסה האם בשעה שהיתה מעופרת ונולדה פה דרוסה וע"כ דאין טיפת הדריסה מזיק לנולד עכ"פ וכן העיר בזה הפמ"ג בספרו ראש יוסף בחי' בתוס' שם.

ואנכי שמעתי ולא אבין דהא כבר כ' הקדמונים [ע' בחי' הרמב"ן נדה י"ח ע"ב וברטב"א עירובין ל"ו. ובמל"מ סוף ה' ט"מ בשם ריטב"א קידושין וע' תשו' הרא"ם סי' כ"א ובתשו' נוב"י מהדו"ת חיו"ד סי' קכ"א] דלעולם יש להעמיד על החזקה אותו דבר שנסתבב ממנו הספק אף שאין אנו דנין עליו והאחר שפא מפחו אינו מעלה ומוריד אם יש בו חזקה להיפוך פנין דממילא נגרר אחר הפא מפחו וא"כ סיבת הספק פא מן האם שאנו מסופקין עליו דילמא נדרסה והאם שפיר אית לן להעמיד על החזקה דע"כ האם לא נולדה דרוסה דא"כ לא היתה יולדת דהא קיי"ל טריפה אינה יולדת וכיון דהאם ע"כ הי' לה חזקת פשרות טוב ממילא לא נוכל לספוקי גם על הנולד ובאמת עיקר קושני המהרש"א ו"ל אינה קושניא כ"כ משום דנוכל לומר דס"ל להתוס' דלמיעוטא דדרוסי ל"ה פסיקא לי' להש"ס למיפרך על ר"מ פנין די"ל דהא קיי"ל רוב סימנין קשין הו אצל דרוסה כמ"ש רש"י ו"ל בחולין נ"ג ע"ב וע' תבו"ש סי' ל"ג א"כ איפא תרי רובי והוי מיעוטא דמיעוטא ולמיעוטא דמיעוטא לא חייש ר"מ כדא' ביבמות קי"ט ע"ב ועפי"ז אמרתי ליישב מה דקשה לי לכאורה בהא דקיי"ל ביו"ד סי' נ"ז דבספק דרוסה מהני שהיית י"ב חודש הרי קיי"ל פרב בחולין נ"ד דבדיק מפיפא דמוחא ועד אטמא וצריף לבדוק גם בסימנין וא"כ הא פתב הרש"ל דאף דטריפה אינה חיי' היינו רוב טריפות אינו חיי' אבל מיעוטא חיי' וא"כ הרי קיי"ל בכל ספק בשחיטה איפא חזקת איסור שאינו זבוח וא"כ איף כשירה ספק דרוסה אם חי י"ב חודש נימא סמוך מיעוטא דטריפות חיי' לחזקת איסור שאינו זבוח דהא אין לנשט בדיקה מבחוץ אף לפריב"ם וע' בכו"פ סי' נ"ז ובפמ"ג סי' ל"ב ולהאמור ניחא פנין דאיפא נמי הו רובא דעפ"י הרוב אין הארס שולט בסימנים וא"כ פנגד תרי רובי ל"מ מה דנסמך המיעוט להחזקה.

ובלא"ה י"ל דל"ק קושני המהרש"א הנ"ל דהרי בספק דרוסה בספק עאל איפא ס"ס כמ"ש הש"ף בסי' נ"ז ס"ק ל"ב והיכי דהוי ס"ס הא גם לר"מ שרי דס"ס עדיף מרוב וע' במשנה למלך פ"ד מה' בכורות ה' א' שכ' דהיכי דאיפא ס"ס הוי מיעוטא דמיעוטא עיין שם ואם פן לא הי' יכול למיפרך מספק דרוסה ואין מקום לקושני המהרש"א ו"ל: ונהנה האחרונים מביאין עוד ראי' דנדרסה האם אין מזיק לנולד מש"ס זבחים ע"ד ע"ב דקא' התם אמרשנה דכל הזבחים שנתערבו ברובע ונרבע כו' בכלאים ובטריפה כו' ירעו עד שישתאבו בשלמא פולהו לא ידע אלא האי טריפה ה"ד אי ידע לי' לימי ולישקלי' אי לא ידע לה מנא ידע דאיערב כו' ר' ירמל' אמר פגון דאיערב בנולד טריפה ור"א הוא

דאָמער ווילד טרופּה לאַ יקרבּ לַגבּי מַזבּח וקאַ' דְכוּלֵהוּ כּר' ירמֶן' לַא אָמְרֵי כּר"א לַא מוֹקְמֵי וְאִי אֵיתָא דָאָם גְּדַרְסָה הָאָם מְזִיק טִיפֵת הַדְרִיסָה גַם לְנֵלָד א"כ לוֹקְמֵי בְּנֵלָד דְרוּסָה וּככ"ע.

והנה לא מיבעיא לדעת הש"ך ביו"ד סי' נ"ז ס"ק ל"ו שפּתב להוכיח מסונגיא זו דבדיקה דדרוסה היא רק מבחויך ואם לא ניקר מבחויך מקום הדריסה לא בעי בדיקה כּלל מבפנים א"כ י"ל דגם לענין הַנֵּלָד הוּי כְּמוֹ דְרוּסָה גּוּפָה שְׂאָם אֵינוֹ נִיכָר מִבְּחוּיַךְ מִקּוּם הַדְרִיסָה הוּא כְּשֶׁר וְאִי יָדוּע לִימֵי וּלְשַׁקְלָה אֲלָא אפֵי' לַהפּוֹסְקִים שְׁחוּלְקִין עֲלֵיו וּס"ל כְּדַעַת הַתּוֹס' וְהָא"ש ו"ל דְאָפֵי' לַא נִיכָר מִקּוּם הַדְרִיסָה מִבְּחוּיַךְ עַדִּין צָרִיךְ בְּדִיקָה מִבְּפָנִים וְקוּשֵׁי הַשְׂ"ךְ בְּהָא דְלֵא מוֹקֵי ר' ינאי שם דַּנְתַּעַרְב דְרוּסָה שְׂאִינוֹ נִיכָר מִבְּחוּיַךְ וּל"ה צָרִיךְ לְאוֹקְמֵי דַאֲעֵרְב נְקִיבַת הַקּוּיַךְ בְּדְרִיסַת הַזָּאב כ' הַבְּרָה"ז וְהַצ"ק דַּלְק"מ דְאָפְשָׁר לומר דמ"ה לַא מוֹקֵי ר' ינאי כְּשֶׁנְתַעַרְב דְרוּסָה שְׂאִין מְקוּמָה נִיכָר פִּינוֹ דְקַתְנֵי בְּמַתְנִיתִין שְׁנָתַעַרְב בְּטְרִיפָה וּמִשְׁמַע טְרִיפָה וְדִאִית שְׂאִין לָהּ תַּקְנָה בְּבְדִיקָה דְּוִמֵּיָא דְרוּבַע וְנַרְבַּע אָבֵל נִתְעַרְב בּס' טְרִיפָה שְׁיַש לָהּ תַּקְנָה בְּבְדִיקָה לְאַחַר שְׁחִיטָה ל"א ירעו אלא יקִרבו ויבִדְקוּ לֵאח"ש וְלֵא ס"ל כּר"ל שֵׁם דְמוֹקֵי דַאֲעֵרְב בְּנִפְּיָלָה וְאַסּוּר לְשׁוֹחֲטָה וּלְכוּנְדָקָה אַח"פ מְשׁוּם הַקְרִיבָהוּ נָא לַפְּחָתָה ע' בְּדַבְרֵיהֶם וַא"כ לִפִּי"ז לִק"מ גַּם הַקּוּשֵׁי הַנְּ"ל דְנוֹכַל לומר דְלְהֵכִי לַא אוֹקְמֵי בְּנֵלָד דְרוּסָה דְהָא עַכ"פ ל"ה אֲלָא סִפֵּק דְרוּסָה כְּמִבְּנְאָר בְּשׁו"ת שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"א סי' נ"ד דְחַיִּישֵׁינּוּ שְׂמָא פְּגַע הָאָרֶס בְּנֵלָד עַצְמוֹ ע"ש וּמַתְנִיתִין דְקַתְנֵי ירעו הָא מְיִירֵי לְדִידֵי' לְשׁוֹ הַפּוֹסְקִים הַנְּ"ל בְּטְרִיפָה וְדִאִית דְּוִמֵּיָא דְרוּבַע וְנַרְבַּע כּמ"ש הַבְּרָה"ז וְהַצ"ק הַנְּ"ל: וְע"ד הַפְּלְפוּל הַנָּה מִקּוּם אֵתִי לְיִישָׁב קוּשֵׁי הָאֲחַרּוֹנִים הַנְּ"ל דְהִנְה בְּאַמַּת הַקּוּשׁוֹ הַמִּפְּרָשִׁים עַל הָא דְמוֹקֵי ר"ל בְּנִפְּיָלָה דַא"כ אֵיךְ קַתְנֵי ירעו דְמִשְׁמַע דְל"ל תַּקְנָה אֲלָא בְּרַעְיִי הֵרֵי מְיִירֵי בְּכָל הַזְּבָחִים וְאִיכָּא נְמֵי קְרַבְנוֹת שֶׁא"צ לֵהִיוֹת דְּוָקֵא בְּנֵי שְׁנָה א"כ גִּמְתִּין י"ב חֻנְדֵּשׁ וּכְשֶׁרוֹ דְהֵרֵי טְרִיפָה אֵינָה חֵי' י"ב חֻנְדֵּשׁ וּבִיוֹתַר הַקּוּשׁוֹ דְהֵרֵי מְבֹאָר בְּיוֹמָא ס"ו ע"א דְהֵיכִי דְיֵשׁ אֶנְפֵן שְׁיִוְכְשָׁר בְּזִמְנָן מַה לְהַקְרִבָּה ל"א רוּעָה דְחַיִּישֵׁינּוּ לְמַתְקַלָּה ע"ש דִּקָּא הָךְ דַּבַּת הַקְרִבָּה הִיא טְרִיד בְּה וַא"כ ה"נ יוֹכַל לֵהִיוֹת שְׁיִוְכְשָׁר לְהַקְרִבָּה לְאַחַר י"ב חֻנְדֵּשׁ וְלֵא אֶסְחֵי דַעֲתֵי' מִיְנֵי' וְחַיִּישֵׁינּוּ לְמַתְקַלָּה וְאֵיךְ קַתְנֵי ירעו.

אַמְנָם י"ל דר"ל מוֹקֵי לָהּ לְמַתְנִיתִין כּר' יְהוּדָא דִּס"ל בַּע"ח גִּדְחִין וְכְדֻמוֹקֵי רְבָא לְעִיל ע"ג ע"ב מְשֻׁנָּה זֵו דְאֵתְיָא כּמ"ד בַּע"ח גִּדְחִין וַא"כ פִּינוֹ דְקוּנְדָם י"ב חֻנְדֵּשׁ גִּדְחוּ מִהַקְרִבָּה תוֹ אֵין חוּזְרִין וְנִרְאִין לְאַחַר י"ב חֻנְדֵּשׁ וַא"כ לֵא יֵהִי גִרְאִין לְעוֹלָם לְהַקְרִבָּה וְלֵא חַיִּישֵׁינּוּ לְמַתְקַלָּה וּלִפִּי"ז הַתַּיִנַּח בְּנִפְּיָלָה דַאֲחִזֵי וְאֲדַחֵי תוֹ לַא הַדַּר אַחֲזִי מִשֶׁא"כ אֵי הוּי מְוִקְמִינִין בְּנֵלָד דְרוּסָה הָא עַכ"פ אֵינוֹ אֲלָא סִפֵּק דְרוּסָה כְּמִבְּנְאָר בְּשׁו"ת הַנְּ"ל וַא"כ תִּיְהִיֵּדַר קוּשֵׁיָא לְדוּפָתָה הָא יוֹכַל לֵהִיוֹת שְׁיִוְכְשָׁר לְהַקְרִבָּה לְאַחַר י"ב חֻנְדֵּשׁ וְאַמָּי קַתְנֵי ירעו וְאֵי דְיַהֲנִי פָּסוּל גַּם אַחַר י"ב חֻנְדֵּשׁ מִטַּעַם דִּיחֻוּי ז"א דַּי חָל עֲלֵי' סִפֵּק דְרוּסָה בְּמַעֵי אִמוֹ א"כ לַא אַחֲזִי מְעוּלָם וְהוּי דִּיחֻוּי מְעִיקְרוֹ וְקִי"ל דְדִיחֻוּי מְעִיקְרוֹ ל"ש דִּיחֻוּי.

וְהִנְה יֵשׁ לַה"ר לְכַאוּרָה דְטִיפֵת הַדְרִיסָה אֵינוֹ מְזִיק לְנֵלָד מְדַבְרֵי הַתּוֹס' בְּיִבְמוֹת ל' ע"ב שְׁהַקּוּשׁוֹ שֵׁם בְּסִפֵּק דְרוּסָה נִימָא גִּשְׁחָטָה הַנּוֹתַרָה וְכֵן הַקּוּשׁוֹ בְּחֻלְיִן וְכַתְּבֵה תְבוּ"ש בְּסִי' כ"ט דְכֻנְתַּת הַתּוֹס' הוּא בְּס"ד דְהוּי חֻזְקָה שְׁנִיתְבָּרְרָה דְבּוּדָאי לַא נוֹלְדָה דְרוּסָה מִשֶׁא"כ בְּמֵים בְּרַאשׁ ל"ש לְאוֹקְמֵי אַחְזָקַת הַיְתֵר מְשׁוּם דְהוּי חֻזְקָה שְׁלֵא נִתְבָּרְרָה כּמ"ש הַתּוֹס'

גבי גבינות ע"ש וא"כ אי איתא דנדדרסה האם מזיק גם לנולד א"כ גם בס"ד ל"ה חזקה שנתבררה דדילמא נולדה דרוסה שנדרסה האם.

א"ו דאינו מזיק לנולד אמנם לפי מה שכתבנו למעלה לדחות ראית הגרמ"צ מייזלש זצ"ל גם ראי' זו נדחית פמובן והנה לדינא נלפענ"ד פיון שהאחרונים מחולקין בדין זה נלפענ"ד להכריע דאי ידעינן בבירור שהדריסה באם הי' פנגד חלל הגוף אז חיישינן גם לנולד אבל בלא"ה הוי לגבי הנולד פספק עאל דשרי וראנ' לזה נראה מדברי הש"ס ב"ק מ"ט ע"א ראב"י אומר לעולם אינו חייב עד שיכנה פנגד בית הריון ואר"פ לא תימא פנגד בית הריון ממש אלא כל היכי דסליק בי' שיקמא לנולד לאפוקי יד נרגל דלא ופירש"י שם פנגד כל החלל פולו ע"ש וא"כ אי ידעינן בנדאי שנדרסה הבהמה פנגד החלל אז מגיע תמימות הדריסה גם לנולד משא"כ בלא"ה הוי פספק עאל דשרי וכל זה הוא לענין דרוסה אמנם בנידן שאלתינו הריבאמת מבואר ביו"ד סי' ס' ג פ"מ"א לענין בהמה או חי' שנפסקו רגלי' דלדין דל"ח לגילוי מים הואיל ואין נחשים מצויין בינינו לכן אין לחוש לנחש ואם הוא בדרף שלא נעשתה טריפה מותר בלא בדיקה רק הש"ך ז"ל בסק"ו שם כתב דשאני גילוי דלא אתיליד ריעותא כ"כ ואין יכולין לעמוד עלי' מש"ה אין חוששין משא"כ בבהמה שנפסקו רגלי' פיון דאיכא ריעותא גדולה לפנינו ואיכא לברורי הלכך חוששין וצריף בדיקה ע"ש ונהו לענין גוף הבהמה דחזינו בה ריעותא משא"כ בנולד הא ליכא ריעותא וא"צ לחוש לנשיכת נחש כנלפענ"ד והנה טרם אכלה לדבר לא אמנע מלרשום במה שראיתי בדרף העברה בס' ראש יוסף בחולין י"א שכ' על התוס' ד"ה אתיא מפרה אדומה שכ' וא"ת פיון דפרה בת שתי שנים א"כ דילמא היינו משום דאוקמינן אחזקה שאינה טריפה למ"ד טריפה אינה חי' ומיהו פאן י"ל דאיכא חזקה אחרת פנגדה דהעמד טמא על חזקתו אבל לקמן דיליף מעדים זוממין קשה והקשה הראש יוסף אמאי לא הקשו התוס' בהא דיליף משעיר המשתלח דכתיב שעירים וקיי"ל שעיר בן שתיים כמ"ש הרמב"ם בפ"א מה' מעה"ק ה' י"ד.

ותי' דלג' הכ"מ דשעיר הוא בן שנה א"ש ולכאורה צדיין קשה דהרי בר"ה ו' אמרינן דבכור תם מונין לו שנה משעה שנראה להרצאה ע"ש א"כ יוכל להיות שפבר עברו י"ב חודש ומ"מ לא עברה שנתה דהשנה מונין משעה שנעשה שמנה ימים וא"כ איכא שפיר חזקה שלא נטרפה קודם שנעשה ח' ימים.

אולם באמת לק"מ עפ"י ד התוס' ערכין ח"י ע"ב ד"ה שנתו כו' שכתבו דהא דמונין משעה שנראה להרצאה הוא דוקא לענין בל תאחר אבל לענין מנין שניו לא אזלינן אלא בתר שעת הלידה דהא אפי' שעות פוסלות בקדשים ע"ש אף לפי"ז קשה לי לכאורה בדברי התוס' ב"מ ס"ה ע"א ד"ה שכירות כו' שהקשו שם בהא דדייק דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף מקרא דשכיר שנה בשנה שכירות של שנה זו אינה משתלמת אלא בשנה האחרת והקשו מהא דא' בבכורות גבי בכור תאכלנו שנה בשנה איזהו שנה הנכנסת בחברתה הוי אומר זו שנה של בכור דלא מנינן לשנת עולם שאם נולד בכסליו שנת עולם מסיימת בתשרי יאכל עד פסליו והשתא הו"ל למידרש שלא יהא נאכל עד שנה אחרת ולא בתוך שנתו ותי' משום דמוכח קרא דנאכל בתוך שנתו דכתיב ביום השמיני תתנו לי ע"ש והשתא האף מוכח מקרא דביום השמיני דנאכל בתוך שנתו הרי משפחת

שאם נולד זיין ימים לפני ר"ה ויום השמיני הוא ר"ה א"כ היא השנה השני' לשנת מנין עולם דהא השתא דנדרוש דבכור אינו נאכל אלא בשנה האחרת פקוש' התוס' הוי אזלינן בתר שנת עולם ואי דמונין משנה שנוראה להרצאה הרי לדברי התוס' ה"ל ז"א רק לענין בל תאחר ולא למנין שני' ויש ליישב ואין רצוני להאריך בדברים שאינם נוגעים לההלכה שאנו עוסקין בה ובזה הנני הדור"ש באהבה: סי' פט בעזה"י יום ו' עש"ק ב' דעשי"ת שנת תרל"ז לפ"ק סערעט.

למאן דלא קחזינא. ברוכי קא מברכינא.

ה"ה פבוד הרב המאוה"ג חריף ובקי. ירא ושלם.

כש"ת מו"ה לוי יצחק הלוי נ"י אבד"ק הוש יצ"ו במדינת מאלדווי: שתיים הנה קוראותיו אלי במכתביו פעמים באהבה כי אחוה דעי אף אני על אודת דברי ריבות אשר בשערי עירו גידן התקנות שנתנסדו שמה עפ"י הספמתו והספמת טובי העיר במא"ה כאיש אחד חברים לעשות טאקסע מהזביחה שיעלה מזה להספקת עניי העיר ות"ת וכדומה לטובת ותועלת הקהלה בכלל ושעל פן קימו וקבלו על נפשם לאסור עליהם בשר שחיתת שו"ב אחר אשר לא יהי מידו והספמתו כאשר הי' כ"ז למראה עיני ונקלהו איזו אנשים בעצה אחת והמתיקו סוד יחדיו לאמר ננתקה את מוסרות התקנות ונשליכה ממנו עבותות האיסור והחרם ויעשו פונים להעציבו ולמרות עיני פבודו.

ולמען השג מטרת חפצם בחרו למו איש אחד אשר הביא בכליותיו בני אשפתו. לירות חציו לעונמתו.

ואחר פבוד יקחיהו ישאוהו על אברותם. לכנותו בשם רב ומורה ולבקש מפיו תורה.

ולפי מכתבו אין עטרה זו הולמתו הן מצד שדרכי ההוראה זרו ממנו ועקבותי לא נודעו אלו גם סני שומעני'. ואיננו ראוי לספחו אל קהונת משמרת הקודש.

ואף לערוך מלחמה וקרב. ידיו לו רב ועי"ז שמה ושערוה נהימה בקרב העיר ורוח הנצחון מתנוססת על דגל מחנה העברים שמה.

ויפית שלהבת המריבה וזיקי משטמה לנגד כ"ת ולא אכחד קשט אמרי אמת כי עד פה נסוג אחור ימיני ואמרתי אשמרה לפי מחסום מהתערב בזה. כי מעודי אנכי בורח מפני המחלוקת וחלילה לי מהיות מוכיח ולהשית ידי בין שני הצדדים וחשבתי כי עד מהרה תקום הסערה לדממה ויחשו גלי המריבה אמנם אחרי השיגי מכתבו שנית ואזני תשמענה מאחרי דבת רבים מגור מסביב כי לא תרפינה ידיהם מערוף מלחמה נגדו ובזדון לכבם יתרו שותות התקנות אשר נתנסדו עפ"י דתוה"ק ולקחו להם שו"ב ויכרתו ברית עלי זובח הלז ויאטימו אונם משמוע לקול שרי התורה.

אשר להם משפט הבכורה. איש אל אחיו יאמר חזק צרור את המדנים ויסובו עליו ארחות אידם לירות במו אופל לו חצי נקמתם להמיר פבודו בלא יועיל ואנכי הרואה כי משורש המריבה הלזו ראש יצמיח ומבין שריגי' לענה יפריח.

כמעט נטיו רגלי הדת פאין שפכו אשורי האמונה ח"ו. לכן הציקתני רוח בטני.

ורגש שלהבת זה הסתער בקרבי פי איככה אוכל וראיתי באבדן כבוד התורה ונזרה
לארץ הנשלקה ואמרתי לא עת לחשות היא. אסורה נא ואראה מדוע זה סנה המחלוקת
בוער באש הנצחון ואיננו אכל.

ומצאתי את נפשי מחויבת בדבר לענות חלקי אמרה נפשי בזה בקיצור נמרץ: הנה ש"ס
ערוף הוא ב"ב ח' ע"ב רש"אין בני העיר להתנות על המדות ועל השערים ולהסיע על
קוצתו. ומוכא במרדכי שם פלוגתא בין הראשונים ו"ל בפירושא דהא מילתא דר"ת
וסייעתא' ס"ל דהוא מיירי דוקא היכא שהי' מעיקרא בהסכמת כל הקהל ואח"כ חזרו
קצת מהסכמתם אבל אם לא הי' מעיקרא בהסכמה זו אין יכולת בידי בני העיר להכריח
לשום א' מבני עירם למה שיצאו ודקא' הפקר ב"ד הפקר היינו כגון בי דינא דר' אמי ור'
אסי בגיטין פ' השולח והיינו בגדול שאין כמותו בדור אבל לא כפיש בדור גדול כמותו
אף שבעיר אין גדול כמותו אולם הראב"ה וסייעתא' חולקין ע"ז וס"ל דרוב הקהל יכולין
לכוף את היחידים ע"ש ואנו נוהגין פראב"ה כמ"ש ברמ"א ח"מ סי' ב' וכן העיד בנו
הב"ח ו"ל בתשו' סי' ס' ע"ש ובאמת בנ"ד אין אנו צריכין לד' ראב"ה דהתם מיירי
כשבא הפסד ליחיד בעניני הרשות דבזה דעת ר"ת ודעימ' דאין פח בידי הקהל לתקן
מידי דאיכא פסידא להאי ורונחא להאי ואף בזה חולק הראב"ה וס"ל דכיון שהוא לטובת
הקהל ולתקנתם הרשות בידם.

וכמ"ש בזה המהרי"ק שורש י"ד אבל במידי דליכא פסידא דרשות רק שלהיחידים לא
נאות התקנה בזה אין חולק דהרוב יכול לכוף את המיעוט וכמו שהביא הב"י ביו"ד סי'
רכ"ח חבילות פוסקים דבתקנות וחרמי הצ'בור המיעוט נגדר אחר הרוב ומקרא מלא
דיבר הפתוב במארה אדם גארים הגוי פולו ורובו פכולו פדאי' בע"ז ל"ו וב"ב ס' ע"ב
עיי' פרש"י שם וע' בהוריות ג' ע"ב והא דקא דכתיב הגוי פולו ורובו פכולו דמי ומכ"ש
היכא שהוא למיגדר מילתא ולדבר מצנה וע' ב"ח ח"מ סוס"י ב' שכ' וילענן הלכה נוהגין
פראב"ה רק שכ' שם דאם עשו מקצת הטובים אינה תקנה מחדש ומקצתם לא הי' שם
וכשבאו מיחו אפי' הם המיעוט יכולים למחות דכיון שלא הי' במעמד פשתקנו התקנה
ל"ח רוב פלל ואין בתקנתם פלום וסיים ודוקא בדברים דלאו מיילי דשמיא אלא צורף
הקהל אבל במיילי דשמיא א"י למחות אעפ"י שלא הי' במעמד ע"כ וע' בתשו' פרח מטה
אהרן ח"א סי' מ"ד שהאר"ה ג"כ בראיות דכל היכי שהתקנה של רוב הקהל הי' לדבר
מצנה כ"ע מודו דא"י לבטל אפי' ב"ד גדול הימנו וע"כ המיעוט גרירי אחר הרוב וא"כ
ה"ה בנ"ד שהוא מיילי דשמיא והתקנה היתה למיגדר מילתא ונעשה בדעת רב העיר ע'
ב"ב ט' ע"א בנדאי המיעוט גרירי אחר הרוב וע"כ חלה עליהם התקנה עם תוקף האיסור
וגדולה מזו מצינו בש"ס יבמות צ' ע"ב דאף דאין ב"ד מתנין לעקור דבר מה"ת בקו"ע
אבל היכי שהוא למיגדר מילתא לצורף שעה יכולין לתקן אף נגד ד"ת בקו"ע ע' בתוס'
שם מכ"ש שיכולין להתנות במידי דאיכא רונחא להאי ופסידא להאי.

ועוי"ל דבנ"ד כ"ע מודו דאף על אותם שלא הי' במעמד חל עליהם התקנה מטעם שהוא
להספקת עניי העיר ות"ת בכלל הרי זה דומה למ"ש ר"ה במגילה כ"ו ע"ב וכ"ש דעניי
דידי ודידכו עלי יסמוכו ע"ש וא"כ מכ"ש בעיר א' בנדאי יפה פח ב"ד וטובי העיר לתקן
תקנות שהם לצורף כל עניי העיר והלא כפר נודע מ"ש הרבינו ירוחם והרא"ש בתשו'

מוכא בש"ע יו"ד סי' א' סי"א דאם הטילו קהל חרם שלא ישחוט אלא טבח ידוע ושחט אחר שחיטתו אסורה משום דדמי לחשוד לא"ד וכ' הש"ך דמשמע מדברייהם שם דאפי' בלא חרם אסור כיון דהקהל פסלו שחיטת הפל ואף שהפר"ח כ' שזה דרך חומרא וקנסא בעלמא ואין בכלל הטלת חרם פיסול שחיטה בדיעבד וגם לא מיקרי חשוד לא"ד פלל מ"מ אם מפני שבתקנת הקהל שהבשר משחיטת אחר יהי אסור בנדאי אסור דהרשות בידי הציבור לאסור את המותר וכמו שחילק זה להדיא בתבו"ש סי' ב' סעי' כ"ב וע' פמ"ג שם ובנוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' א'.

ובתקנות שבהקלתו מפני ששהבשר משחיטת שו"ב אחר יהי אסור ומכ"ש אי נימא פטעם א"ז החו"ד ז"ל שם משום אי עביד לא מהני בלא"ה שחיטתו אסורה ובמק"א פלפלתי בזה באור"ך אכ"מ ומבואר בש"ע יו"ד סי' רכ"ח סל"ג דהנשבע שלא לכנס בתקנת הקהל ע"כ חלה עליו התקנה ואם אינו נוהג פמותם נכשל בחרם תקנתם וכ' בטו"ז שם דאם התקנה היא למיגדר מילתא א"צ התרה פלל על השבועה וע' בתשו' הרשב"א המיוחסות סי' ר"פ שפכת דאפי' קדמה שבועתו לתקנת הקהל ג"כ חל עליו התקנה ע"ש וע' בתה"ד סי' רפ"א שפכת דתקנת הקהל אפי' בלא חרם ואלה הוי דאורי' וילכך הנשבע שלא לכנס בתקנת הקהל הוי שבועת שוא וכ"כ בתשו' מהרי"ק שורש קכ"ו ע"ש וא"כ בנדאי אין יכולת בידי החידים לעקור התקנה ההיא וע' בתוס' גיטין ל"ו ע"ב סד"ה אא"כ כו' דדבר שלא תיקנו שיתפשט האיסור בכל ישראל אלא במקום אחד דינו במקום הלז פפשט איסורו ברוב ישראל דלד' התוס' שם בעי גדול בתקנה ובמנין ולד' הרמב"ם בפ"ב מה' ממרים אפי' ב"ד גדול בתקנה ובמנין א"י להתיר: ולענין האיך מחשבין הרוב של הקהלה הנה פתב מהר"ם בתשו' מיימוני לס' קנן סי' כ"ז וז"ל נראה בעיני שיש להושיב פל בע"ב שנותנים מס ויקבלו עליהם ברכה שכ"א יאמר דעתו לשם שמים ולתקנת העיר וילכו אחר הרוב הן לברור ראשים הן להעמיד חזנים הן לתקופים של צדקה כו' סוף דבר פל צורכי הקהלה יעשה על פיהם פכל אשר יאמרו הרוב ואם המיעוט ימאנו ויעמדו מצוד מלשמור ולעשות פכל הפתוב יש פח בידי הרוב או מי שימנו עליהם הרוב לראשים להכריח אותם כו' והמסרב לומר דעתו עפ"י הברכה דעתו בטלה וילכו עפ"י הרוב מקבלי הברכה עכ"ד והובא ברמ"א ח"מ סי' קס"ז ס"א להלכה וע' בתשובת הרא"ש פלל ז' סי' ג' שכ' דהולכין אחר רוב פורעי ממון וכ' המהרי"ט ח"א סי' ס"ט דאין פונתו שאפי' הם שנים ופורעין יותר מפל הקהל דאזלינן בתר הב' שהם רוב ממון אלא דאתא לאפוקי אותם שאינם פורעים פלל אלא רוב ממון ר"ל רוב פורעי ממון ושנים העשיר בעשירו והעני בעניו דלפום גמלא שיתבא וכ"כ נזהר אותו עני על פרוטה שלו כמו שזנהר העשיר בדינר שנוגע לחלקו כו' הלכך אזלינן בתר רוב דיעות ע"ש וכ"ה בכנה"ג ח"מ סי' קס"ג צבא רב מן הפוסקים שפסימים לזה וע' תשו' מהר"א ששון סי' ס"ט וע' בתשו' כנ"י סי' י' דבענין קבלת ש"ץ או שו"ב בענין רוב בנן ורוב מנין ואם לא יוכלו להשוות א"ע אז רוב מנין עדיף מרוב בנן אף בתשו' רשד"ם חא"ח סי' ל"ז כ' דבבבלי שוים רוב בנן עיקר אפס מבואר שם מדבריו דרוב בנן אין הפננה בעלי פיסים דוקא רק שאם הוא בעסק מיוני רב וכדומה שתלוי בתקנה בענין שיהי' הרוב בעלי חקמה ומדע ע"ש ובנדאי פן הוא ג"כ בענין מיוני שו"ב וע' בתשו' מבי"ט ח"ב סי' ע"ז שפכת בענין תקנת הקהלות שהוא למיגדר מילתא לאפירשי מאיסורא אי

לדבר מצנה יכולין הרוב לכוף את המיעוט וע' עוד שם בשאלה השני' שיש בעיר א' מרביץ תורה ומורה ושופט בכל הד' קהלות וקהל א' בעטו וקיבלו עליהם חכם א' שהוא סני שומעני' וכתב שאם הוא סני שומעני' אין זה צריך לא שאלה ולא תשובה שאפ' לא הי' חכם בעיר אסור למנותו מרביץ תורה בשום קהל אף אם לא סני שומעני' עכ"פ אסור לו להורות בפני החכם ולא לשום הנהגה ושררות רק שיהי' הוא והקהל שקבלוהו כפופים לחכם שמקודם ופקודתו תשמור רוחם ע"ש כ"ז אמרתי לבאר אף שהם דברים פשוטים אף למען הצג לעיני ההמון הדין בכתב מפורש באר היטב שעפ"י דתוה"ק חלילה להם לאכול משחיטת השו"ב שקבלוהו.

ואוכלי מבושר זבחו עונם ישאו. ונכשלים ברשת התקנה.

יואל ה' להרים קרן האמת ושיב את ידו ויצרוף כבור סיגי השקר ויסיר כל בדילי הנצחון מקרב ישראל וינדיכם באמתו למען שמו ית'. ויקרא ארלי על המצפה אנכי עומד כי האנשים השלמים עם ה' ותורתו אחרי שובם ינחמו על מעשיהם יפגעו ענף תחת עול הדרכתו ויכופו פאגמון ראשם תחת שבט ממשלתו עפ"י דתוה"ק.

הקולות יחדלון וכל העם הנה על מקומו יבא בשלום דברי הפותב לכבוד ה' ותורתו דור"ש באהבה מברכו בגמר חתימה טובה: סי' צ ראיתי בספר טורי אבן מהגאון בעל שאגת ארלי ז"ל בחי' למגילה כ"ט ע"ב שמתפק שם אי הביקור ד' ימים בתמיד צריך להיות לאחר לקיחתו והקדשו או סגי גם כשמתבקרו קודם הלקיחה וההקדש ומפלפל שם בזה באורף והנה לבאר דבר זה חל עלינו לחקור מקודם אם הביקור מעכב או לא דבש"ס סופה מ"ב ע"א קא' שם השוחט את התמיד שאינו מבוקר פהלכתו בשבת חייב חטאת משום דהוי טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה ופי' התוס' שם דאפ' בנמצא תם ג"כ חייב משום דאינו מבוקר ותמיד טעון ביקור א"כ חזינו מדבריהם דביקור מעכב גם בדיעבד ובכפול"ת שם מתפלל על דבריהם וכתב שהוא חידוש גדול בעיניו וראיתי בספר אור זרוע הגדול ריש ה' פסחים סי' רט"ז שכ' וז"ל ואין בנדי לפרש אם הביקור מעכב אם לא ומסתברא דאינו מעכב אלא ע"ג שלא ביקרוהו ד' ימים קודם שחיטה מ"מ הואיל שאנו רואים עכשיו לפנינו שאין בו שום מום שוחטין ומקריבין אותו הואיל ול"ל מום (וט"ס הוא שם מלת מבוקר) ולכאורה מסתייעא מילתא משיליה מרובה פ"ב ע"ב דת"ר כשצרו מלכי בית חשמונאי זע"ז הי' הורקנוס בחוץ ואסטרובלוס בפנים בכל יום ויום הי' משלשלים להם דינרים בקנפה והי' מעלים להם תמידין משמע לכאורה שלא הי' מבוקרין ותו מסתברא דהואיל דשאר קרבנות אפ' לכתחלה לא בעו ביקור ד' ימים סברא הוא לומר שתמיד ופסח הי' פשרין בלא ביקור היכא דלא אפשר ומיהו נראה דביקור מעכב דתנאי בתוספתא דפסחים אר"י שמעתי שהשוחט תמיד בשבת דאינו מבוקר שחיטתו חוזר ויביא תמיד אחר להכשירו חוץ מן הנשחט שנאמר תמימים יהיו לכם פשהו מבוקרין הו תמימין וכשאינו מבוקרין אינו תמימין וע"כ דל"ל מום דאי אית בי' מום צריכא למימר עכ"ל הרי מפורש יוצא מסקנת הא"ז דגם בדיעבד מעכב ביקור בתמידין ושם בסי' רכ"ח הספ"ק ג"כ פדעת התוס' בסופה הנ"ל דשאינו מבוקר הוא אפ' בנמצא תם ומסיק שם ג"כ דביקור מעכב: והנה בתחלה עלה במחשבה לפני להקשות לדעת התוס' וא"ז הנ"ל דביקור מעכב מש"ס פסחים מ"ז ע"ב דבעי שם הביא

שֶׁהַמַּאֲפֵר וְשִׁחְטוֹ תָּמִיד בְּיוֹ"ט מֵהוּ וּפִירֵשׁ"י וְנִ"ל מֵאֲפֵר אָחוּ וּמִקֶּצֶה הוּא שְׂאִינוּ נִכְנָס לְיָשׁוּב יָמִים רַבִּים וְקָשָׁה לְכַאוֹרָה הֲלֵא פִינּוּ דְתָמִיד טְעוּן בְּיָקוּר א"כ בְּהֵבִיא שֶׁהַמַּאֲפֵר בְּל"ז פְּסוּל לְתָמִיד מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִתְבַּקֵּר פִּינּוּ דְבִיקוּר מְעַכֵּב אִמְנָם לִק"מ פִּינּוּ דְקִי"ל כֵּת"ק דְּרַבִּי בְּסוּף בִּיצָה בָּהָא דְאִין מִשְׁקִין וְשׁוֹחֲטִין אֶת הַמְדַּבְּרִיּוֹת דְּאִם רוּעוֹת בְּאֲפֵר וְלִנּוֹת חוּץ לְתַחֵם הָנִי מְדַבְּרִיּוֹת וְכ"פ בִּש"ע א"ח ס' תצ"ח דְּבִהֲמוֹת הָרוּעוֹת וְהִלְנוֹת חוּץ לְתַחֵם אִם בָּאוּ בְּיוֹ"ט אִין שׁוֹחֲטִין אוֹתָן בְּיוֹ"ט מִפְּנֵי שֶׁהִי מְקַצֵּין ע"ש וּלְפִי"ז ה"נ שְׁפִיר קְמִיבְעֵינָא לִי הִכִּי שֶׁהִי לֹו שֶׁהַ שְׁרוּעָה וְלֹן חוּץ לְתַחֵם וּבִיקְרוּהוּ מִמוּמִין אֲרַבְעָה יָמִים קוֹדֵם יוֹ"ט וְרַק מִפְּנֵי שֶׁהוּא לֹן חוּץ לְתַחֵם אֲסוּר לְשׁוֹחֲטוֹ בְּיוֹ"ט מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקַצֵּה וְקְמִיבְעֵי לִי בְּאִם שְׁחֲטוֹ מֵהוּ אִם מְקַצֵּה כְּשֶׁר לְקַרְבָּן אוֹ לֹא.

וְהִנֵּה לְפִי"ד הַתּוֹס' וְהָא"ז הַנ"ל דְּבִיקוּר מְעַכֵּב אִפִּי בְּדִיעֵבַד בְּנֹאֲרוֹ דְּבִרֵי הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת מ"ו ע"ב ת"ר שְׁתֵּי הַלָּחִם הַבָּאוֹת בִּפ"ע יוֹנְפוּ וְתַעֲבֹר צוּרְתָן וַיֵּצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרִיפָה מִמ"נ אִי לְאֲכִילָה אֲתִינּוּ לִיכְלִינְהוּ אִי לְשְׂרִיפָה אֲתִינּוּ לְשְׂרִיפְנָהוּ לְאֲלֹתָר ל"ל עֵיבּוּר צוּרָה כּו' אֲלֵא אָמַר רַב יוֹסֵף גְּזִינְהָ שְׂמָא יִזְדְּמָנוּ לְהֵם כְּבָשִׂים לְאַחַר מִכָּאן א"ל אֲבִי תִינַח כָּל זְמַן הַקְּרָבָתָם לְכַתֵּר הִכִּי לְשְׂרִיפְנָהוּ מֵאִי תַעֲבֹר צוּרְתָן נְמִי דְקַתְּנִי צוּרַת הַקְּרָבָתָם וְכ' הַתּוֹס' וְנ"ל פ' בְּקוּנְטְרָס עַד תָּמִיד שֶׁל בַּה"ע מִיְהוּ בְּשִׁמְעָתִין וְנִתְקַלְקְלוּ הַלּוּיִם בְּשִׁיר מִפְּרֵשׁ דְּקַרְבָּנוֹת צְבוּר קַרְבֵי אַחַר הַתָּמִיד וְדַחֵי עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה לְכֹף נִרְאָה לְפָרֵשׁ עַד הַלִּילָה עַכ"ל וְלַכַּאוֹרָה יֵשׁ לְדַקְדָּק דְּאִמְאֵי הַקָּשׁוּ הַתּוֹס' קוֹשְׁיֵינְתָם רַק לְפִי הַפִּי הֵתָם מִשּׁוּם דְּק"צ דַּחֵי עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה הֲלֵא גַם לְפִי דְבִרֵי הִי"מ שֶׁהוּבָא בְּתוֹס' בִּיצָה וּר"ה הֵתָם דְּמַעֲיָקְרָא אֵייתוּ הַתָּמִיד וּמִתְנוּ כּו' ה"נ הִי יְכוּלִין לְהַתְנוּת בְּשַׁחֲטֵת הַתָּמִיד אִם יִזְדְּמָנוּ כְּבָשִׂים יְהִי כְּבֵשׁ זֶה א' מִן כְּבָשִׂי עֲצָרַת וְא' מִן הַשְּׂנִיִּים יְהִי עַל תָּמִיד שֶׁל בַּה"ע וְאִי לֹא יְהִי זֶה לְתָמִיד וְנָהִי דְהֵתָם א"א לְפָרֵשׁ כֵּן כִּמ"ש הַתּוֹס' שֶׁם מְדַקְתְּנִי וְנִתְקַלְקְלוּ הַלּוּיִם בְּשִׁיר אֲבָל הֵכָא הָא הִי יְכוּלִין לַעֲשׂוֹת כֵּן וְלֹא הִנְצָרְכוּ לְבֹא לִידֵי דַּחֵי וְאֵע"ג דְּהַתָּמִיד הוּא עוֹלָה וְכְבָשִׂי עֲצָרַת הֵן שְׁלָמִים מְכָל מְקוֹם עַל הַשְּׁחִיטָה הָא הִי יְכוּלִין לְהַתְנוּת דְּבִלְאוּ תְנָאֵי הָא אֲסוּר אִפִּי לְאַחַר שְׁחִיטַת הַתָּמִיד מִשּׁוּם הַשְׁלָמָה וְאַף שְׁעִדְדִין לֹא נִקְרַב ע' מ"ל פ"א מִתוּ"מ.

אִמְנָם אִי נִימָא דְבִיקוּר מְעַכֵּב א"ש דְּאֲפִי אִם יִזְדְּמָנוּ לְהֵם כְּבָשִׂים הֲלֵא הִי טְעוּנִים בְּיָקוּר וְלֹא הִי יְכוּלִין לְהַקְרִיב מֵהֵם תָּמִיד שֶׁל בַּה"ע וְדוֹחֵק לֹוּמַר שֶׁיִּזְדְּמָנוּ לְהֵם טְלָאִים מְבוֹקְרִים כִּמ"ש הַתּוֹ בְּמִנְחוֹת נ' ע"א ד"ה מְכָל מְקוֹם שְׁדוֹחֵק לֹוּמַר כֵּן שִׁיְהִי תְנָאֵי עַל מִילְתָא דְלֹא שְׁכִיחָא כְּזֶה.

אֲפֹס בָּהָא אִיכָּא לְעִוְנֵי מְדַבְּרֵי הַש"ס תַּעֲנִית י"ז ע"א כָּל כֹּהֵן שְׁמִפִּיר מְשַׁמְרָתוֹ וּמְשַׁמְרָת בֵּית אָב שְׁלוֹ וַיּוֹדַע שְׁבִתֵי אֲבוֹתָיו קְבוּעִין שָׁם אֲסוּר לְשַׁתּוֹת יֵין כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם וּפִירֵשׁ"י שְׂמָא יִכְנֶה בִּיהֵמ"ק וְתַכְבֵּד הָעֵבֹדָה וַיְהִי זֶה צְרִיף לְעֵבֹד ע"כ וְקָשָׁה דְהַרִי קִי"ל דְּמַחְנִכִין אֶת הַמְזַבֵּחַ בְּתָמִיד שֶׁל שַׁחַר וְתָמִיד הָא הִי טְעוּן בְּיָקוּר ד' יָמִים וְקוֹדֵם חֲנִינוּף הָא אֲסוּר לְהַקְרִיב שׁוּם קַרְבָּן וְאִם כֵּן לֹא יוּכְלוּ לְהַקְרִיב מִיָּד אִי נִימָא דְבִיקוּר מְעַכֵּב וְצ"ע בְּזֶה: וְהִנֵּה לְעִנְיָן אִי מְהִי בְּיָקוּר קוֹדֵם הַהֲקָדָשׁ לְכַאוֹרָה יֵשׁ לְהֵבִיא רֵאִי מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' עֲרִכִין י"ח ע"ב שֶׁהַקָּשׁוּ שָׁם ל"ל קָרָא שְׁנָתוֹ שְׁלוֹ וְלֹא שְׁנָתוֹ שֶׁל מְנִין עוֹלָם תִּנְפוּק לִי דֹא"ל"ה הִכִּי נִמְצְאוּ תָּמִידִין כְּשִׁרִין בַּר"ה שְׂאֵם נוֹלַד קוֹדֵם ר"ה א"כ מִיָּד כְּשֶׁנִּכְנָס ר"ה הָנִי כֵּן ב' שְׂנִיִּים וְאִם נוֹלַד בְּיוֹם ר"ה מְחֻנְסָר זְמַן הוּא וְתִי בְּשֵׁם י"מ דְּאִין מוּנִין שְׁנָתוֹ אֲלֵא מִיּוֹם

הרצאה והיגיון דמשפחת שהשמנה ימים פלין בר"ה ע"ש ואי נימא דלא מהני הביקור קונדם ההקדש א"כ לפי"ז הא קיי"ל דאסור להקדיש מחוסר זמן ע' חולין פ"א וזבחים י"ב וע' תוס' תמורה י"ט ע"ב הא תמיד טעין ביקור ולא מהני הביקור פנין שלא הי' יכול להקדישו עד היום משום מחוסר זמן והדרק"ל איך נמצאו תמידין פשרין בר"ה בשלמא מקנשי' התוס' שפתבו דאם נולד בר"ה מחו"ז הוא ולא פתבו משום ביקור ליכא לדקדק מידי די"ל דעדיפא מיג' מקשי אכל על תי' הי"מ שפיר קשה הא ע"כ לא הוקדש ולא הי' מועיל הביקור והי' נראה להוכיח מזה דמהני הביקור גם קונדם ההקדש אף באמת לאו ראי' הוא עפי"ד התוס' תמורה י' ע"ב שהקשו היכי אפשר דקדושה חלה על העוברין והא אסור להקדיש מחוסר זמן ותי' דקונדם שנולד מצי מקדיש לי' ומייתי לי' בבכורות מקרא ע"כ ולפי"ז שפיר איכא לאשכוחי תמידין בר"ה בששהקדישן קונדם שנולדו ויום השמיני הוא בר"ה ובתוך השמנה ימים נתבקר.

אמנם עדיין יש להוכיח בדרך זה דהנה באמת קשה לכאורה על הא דבעי' בש"ס פסחים ה"ל אם מוקצה פשר להקריב לתמיד או לא ליפשוט מהא דדרשינן שנתו שלו ולא שנתו של מנין עולם וקשה קנשי' התוס' ה"ל תיפוק לי' דאל"ה היכי נמצאו תמידין פשרין בר"ה ואי כד' הי"מ דמשפחת פשהיום השמיני הוא בר"ה ז"א דהרי כ' המהרש"א בחי' לביצה ו' ע"א דעגל שיום ח' שלו הוא ביו"ט אסור משום דביה"ש לא הוי חזי ומיגו דאתקצי לביה"ש אתקצי לכולי יומא וא"כ אי נימא דמוקצה פסול בתמיד הדרק"ל היכי נמצאו תמידין פשרין בר"ה אולם באמת הדבר נכון דהא משפחת פגון שידוע שפלו לו חדשיו דהרי מה שאסור קונדם שמנה ימים הוא מחמת ס' נפל ובידוע שפלו לו חדשיו מותר מיד שנולד ע' טוש"ע יו"ד סי' י"ד אמנם התינוח פשעדיין לא הוקדש ואי הוי חולין שפיר מותר לאוכלו קונדם ח' אי ידוע שפלו לו חדשיו משא"כ אי נימא שפיר הוקדש א"כ הלא הא דאסור להקריב מחוסר זמן מבואר בתוס' ב"ק י"א ע"ב דהוא אפי' בידוע שפלו לו חדשיו וא"כ שפיר אתקצי דבתורת חולין ל"ה חזי לאוכלו משום דהוי הקדש ולהקריבו ג"כ ל"ה יכולין משום מחו"ז [ואי דתקשי בכל הקרבנות דהויין מוקצה בשבת משום דבע"ש ביה"ש ל"ה חזי להקריב משום פסול לילה ז"א דהא באמת כ' בשו"ת שא"ר סי' י"ז דבשאר קרבנות לא נפסל להקרבה עד צה"כ ע"ש וע' בדברינו לעיל סי' מ"ה ובפסח ג"כ אינו אלא מדרבנן פדי לזרזם וגם משום השלמה הא כ' התוס' ביצה ה' דהיכי דלא אפשר שרי א"כ לא אתקצי וגם בכל קרבנות פנין דגלי רחמנא דקרבו בשויו"ט וי' מצותו בקד' משא"כ מחו"ז ל"ש לומר מצותו בקד' [ואי דהוי מוקצה מחמת יום שעבר ול"א ז"א דהרי מבואר בתוס' ביצה ד' דבמוקצה דמצוה אמרינן אפי' מוקצה מחמת יום שעבר וכ' המפורשים הטעם פנין דיש לה סמך בקרא דחג הסוכות שבעת ימים לה' פשם שחל ש"ש על התגיגה כף חל ש"ש על הסוכה ולכך חמיר האי מוקצה ואמרינן אפי' מחמת יום שעבר וא"כ לפי"ז אליבא דרבה דס"ל מוקצה דאורי' אמרינן שפיר מוקצה מחמת יום שעבר ויש לדמות זה למ"ש התוס' בביצה ל"א ע"ב ד"ה ונפחת דהיכי שנסתלק המוקצה מן העולם ל"א מיגו דאתקצי לביה"ש אתקצי לכולי יומא באיסור דרבנן משא"כ באיסור דאורי' דאורי' דאורי' אפי' היכי שהמוקצה נסתלק מן העולם א"כ מוקצה מחמת יום שעבר הוי כמו שהמוקצה נסתלק מן העולם א"כ לרבה דס"ל מוקצה דאורי' אמרינן שפיר מיגו דאתקצי כו' אפי' מחמת יום שעבר וא"כ הא בפסחים

שם בעי הביא שיה מן האפר כו' אליבא דרבה דס"ל מוקצה דאוריין' וא"כ שפיר קשה
דהי' יכול למיפשט מהך דשנתו שלו ולא שנתו של עולם וקשה האיה נמצאו תמידין
פשרין בר"ה נאי דמשפחת שיום ח' הוא בר"ה ז"א דהא אפתי פסול משום מוקצה פנ"ל
ועכצ"ל דמשפחת בשעדיין לא הוקדש וא"כ בידוע שפלו לו חדשיו מותר תוך שמנה
בתורת חולין ולא אתקצי ביה"ש וא"כ מוכח מפאן דביקור מהני קודם ההקדש דע"כ הי'
מבקרין אותו דאל"ה פסול משום שאינו מבוקר.

עוד יש להביא ראיה ע"ד הפלפול דא"צ שיהני דוקא הביקור לאחר ההקדש מדברי התוס'
בחולין ר"פ או"ב שהקשו בהא דקא' התם מנין לאו"ב שנוהג במוקדשין ת"ל שור או
כבש כו' והקשו דאמאי ס"ד דלא איירי במוקדשין הא סתמא פתיב ורצו התוס' שם לומר
דאצטריף לענין אם צריף לפסח ואין לו אלא אותו שנשחט בו ביום אביו או בנו דס"ד
דאתי עשה דפסח ודחי לאו דאו"ב ולהכי אצטריף דלא דחי ולכאורה קשה דהרי באמת
הקשו התוס' ביומא ס"ד ע"א ד"ה התם לר"י דס"ל דדחי' מעיקרו הוי דדחי' נאפני' בבע"ח
גבי בהמה של ב' שנתפים הקדיש חצי' וחזר ולקחה והקדיש חצי' קדושה ואינה קריבה
תקשי לי' ממחוסר זמן דאע"ג דאדחי מעיקרו פי הדר מחזי שפיר דמי ותי' דל"ד למח"ז
דהתם בבהמה של ב' שנתפין משעה שהקדישה היתה דחוי' ואע"ג דגבי מח"ז נמי אמרינן
לילה לקדושה יום להרצאה אלמא אע"ג דבעידנא דאקדשה לא חזיא להקרבה אפ"ה כי
חזי למחר מקריב לי' ול"א דדחי' מעיקרו הוא ותי' דלילה לא חזי להקרבת שום קרבן
משא"כ היכי שיהא זמן הקרבה נאפ"ה לא מצי למיקרבי' חשיב דדחי' ע"ש אמנם אפתי
תקשי מאו"ב שנוהג במוקדשין והיינו ע"כ פדכתבו התוס' ה"ל שהשני הוא פסח
ואמרינן התם פ' ע"ב דמח"ז דאו"ב הכתוב נתקו לעשה מיום השמיני והלאה ירצה וגו'
וע' ב"ר' בחי' שם מה שהביא בשם הספרי מנין לאו"ב במוקדשין ה"ז בלא ירצה ת"ל
ירצה לקרבן אשה לה' וא"כ תקשי לי' דהא הכא הוי זמן הקרבה נאפ"ה לא מצי למיקרבי'
משום ששחט אמו ביום זה נאפ"ה כי הדר מיחזי למחר למיקרבי' והיינו לשם שלמים
כדקא' דהכתוב נתקו לעשה מיום השמיני וגו' אמנם י"ל דמירי פגון שעדיין לא הוקדש
בשעת שחיטת אמו ושירי' שפיר תי' התוס' ה"ל דהתם בב' שנתפין משעה שהקדישה
היתה דחוי' נאצטריף הקרא דהו"א דעשה דפסח ידחה לאו דאו"ב ויהי' מותר להקדישו
ולהקריבו לפסח אמנם אי נימא דצריף שיהי' הביקור דוקא לאחר ההקדש א"כ ע"כ
מירי' שהוקדש מכבר פיון דפסח הא הי' טעון ביקור וא"כ נדחה בשעת שחיטת אמו
נאפ"ה כי הדר אחזי מצי למיקרבי' ותקשי למ"ד בע"ח נדחים [והי' אפשר לומר עפי"ד
מהר"י קורקס הובא בלח"מ פ"ה מה' עבויה"כ ה' ט"ו דהיכי דבא הדדחוי מצד אחר אינו
דדחוי ע"ש ואיכא למימר גם באו"ב פיון דאין הדדחוי מצ"ע רק מצד שנשחטה אמו היום
אולם הא הלח"מ שם דחה דבריו וגם יש לחלק בין האי דאו"ב לס' הר"י קורקס פמוכ"ן]
אע"כ מוכח מזה דמהני הביקור גם קודם ההקדש וא"ש: אמנם כל זה הוא לפלפולא
לחדד התלמידים וכאשר נתחקה על שורש הדברים נראה שאין מקום להסתפק בזה כלל
שהיא מפורש בדוכתי סגיאין בש"ס א' בש"ס פסחים ס"ו אמר מר מי שפסחו טלה תוחב
לו בצמרו גדי תוחב לו בין קרניו והא קעביד עבודה בקדשים פהלל דתניא אמרו עליו
על הלל מימיו לא מעל אדם בעולתו אלא מביאה חולין לעזרה ומקדישה נאי איתא
דבעינו דוקא שיהי' הביקור אחר ההקדש א"כ הא פסח טעון ביקור והאיה הי' אפשר

להביא הפסח כשהוא חולין לעזרה ב' מפסחים צ"ח ע"א ת"ר המפריש את פסחו ומת
אם בנו ממנוה עמו יביאנו לשום פסח אין בנו ממנוה עמו יביאנו לשום שלמים כו' דמית
האב אימת אי לימא דמית קודם חצות בנו ממנוה עמו יביאנו לשום פסח הא חלה אנינות
עלי מעיקרא אלא דמית אחר חצות אין בנו ממנוה עמו יביאנו לשום שלמים הא קבעתין
חצות וקשה לוקמא במת יום או יומים קודם פסח א"כ לא חלה עלי' אנינות ולא קבעתין
חצות ופירש"י משום דסתמא דמילתא בו ביום הי' מפרישין פסחיהו וקשה דהא פסח
הי' טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה וע"כ הי' מחויב להקדישו לשם פסח קודם הביקור
וע"כ דהביקור יכול להיות גם קודם ההקדש.

וגם הא רבינא שם מוקי להדיא כשהפרישו אחר חצות ולא קבעתין חצות. ג' ממיקרא
דר' יוחנן בשבת קמ"ח ע"ב ופסחים ס"ו שם מקדיש אדם פסחו בשבת היינו אם חל י"ד
להיות בשבת ופסקה הרמב"ם ז"ל בפכ"ג מה' שבת ופ"א מה' ק"פ הרי דיכול להיות
ההקדש של הק"פ בי"ד ומסתמא הי' הביקור קודם.

ד' מדברי הרמב"ם בפט"ו מה' פסחה"ק ה' י"א י"ב שפסק כריב"ב דפסח ששחטו בי"ד
שחרית בין לשמו בין של"ש פסול ע"כ לדידן אסור להקדיש פסח קודם ע"פ כדא'
בזבחים י"ב אליבא דריב"ב ומכ"ש דהרמב"ם פ"ג ממחוסרי פרה פסק דלילה מחוסר
זמן ל"מ אפי' מקדיש לי מאורתא דל"מ מאורתא כ"א למ"ד לילה אין מחו"ז כדא'
בזבחים שם וע"כ דהרמב"ם ז"ל פוסק דמהני הביקור קודם ההקדש וע' בהפלאה פתובות
ק"ו ע"א בתד"ה מבקרי מומין שכ' וז"ל דמסתמא הי' מבקרין קודם שהקדישו דאסור
להקדיש בע"מ למזבח ע"כ הרי שתופס בפשיטות דהביקור הי' קודם ההקדש: והנה
הט"א מביא בתחלת דבריו דבעי הביקור לאחר הקיחה וההקדש משבועות י' ע"ב
תמידין שלא הוצרכו לצבור גפדין תמימין ופירש"י שלקחון ממעות תרומת הלשכה ותנן
אין פוחתין מו' טלאין המבוקרין וכשמגיע ר"ח ניסן לא הי' מקריב שוב קרבנות צבור
ממעות התרומה של אשתקד ונמצא בכל שנה ושנה ד' טלאים ממעות תרומה הישנה
והיינו לא הוצרכו לצבור להקריב בשנה שעברה והא טעמא דאין פוחתין מו' טלאין
המבוקרין הוא משום דטעון ביקור וש"מ דטעון ביקור אחר לקיחתו דאי בקודם סגי ל"ל
לקחם ולהקדיש אותן ד' טלאים שלא הוצרכו יבקרם קודם לקיחתו והקדישו ואח"כ
יקחם מתרומה חדשה בר"ח ניסן א"ו בביקור ל"מ קודם לקיחתו והקדישו עכ"ד.

הנה אחר המחילה מכהד"ג נעלם מעינו הבדולח דברי הריטב"א ז"ל בשבועות שם
שכתב וז"ל ואיכא דקשיא לי למה אין לוקחין ביום אחרון של אדר ב' טלאים מתרומה
ישנה וד' בהקפה לצורך מחר שלא מצינו שלא יוכלו לקנות טלאים משנה זו לשנה אחרת
ובלבד שיפרעם מתרומה חדשה ולא מילתא הוא פי הגזברים לא הי' לוקחים הטלאים
ששה ששה שאין עניות במקום עצירות אלא הי' לוקחין טלאים לרוב בשנה לקיים מצות
הכבש האחד המיוחד ואח"כ נותנין מהם בלשכת הטלאים ששה ששה ע"כ א"כ לפי"ז
בע"כ הי' נותרים ד' טלאים שגלקחו מתרומה הישנה וממילא ליכא לאוכוחי מידי מדברי
הש"ס הללו.

ותו לא מידי: סימן צא בעזהש"י יום ד' כ"ב אלול תרמ"ב לפ"ק סטר"א. רוכב שמים.

יחוק בִּסְפָר לְחַנִּים. אֶת כְּבוֹד יְדִיד ה' ויד"נ הרב המאוה"ג הַיְשִׁישׁ זָקֵן וְשָׁקֵנָה חֲכָמָה וְתִיק וְחָסִיד כַּש"ת מו"ה יהודא צְבִי נ"י אבד"ק סקאליע יצ"ו וְחַד דְּעַיְמִי' הַמּוֹפְלֵג הַתִּיק כַּש"מ חַיִּים יִשְׂרָאֵל בְּלֵאָה נ"י: יְקָרָת מִפְתָּבֶם הַגִּיעַנִי הַיּוֹם וְנִזְדַּרְנֹתִי לְהַשִּׁיב לָכֶם תִּיכָף ע"י הַט"ג חַוּוֹת דַּעַת בְּנִידָן הַנְּשָׂאֵל גְּדַמִּיכּוֹן כְּרַצוֹנְכֶם וְעַתָּה הַנְּנִי לְפָרֵשׁ לָכֶם בְּקַצְרָה טַעֲמֵי וְנִימוּקֵי עַפ"י דְּתוּה"ק.

וְהִנֵּה גּוֹפָא דְּעוֹבְדָא הָכִי הָנִי זֶה כְּפִה שְׁנִים הַשְּׁפִיר א"ע אִישׁ א' מִק' לְהִיּוֹת ש"ץ בְּקִלּוּזֵי א' שְׁבִקְהֵלְתֶכֶם בְּיָמִים נוֹרָאִים עַל כָּל יְמֵי חַיָּיו בְּעַד שְׁכָר קַצוּב וְנִשְׁבַּע ע"ז בַּפ"מ וְתַקַּע לְהֶם כְּפִו וְנָתַן כְּתָב ע"ז עַל דַּעַת ג' אֲנָשִׁים הַנְּקוּבִים בְּשִׁמּוֹתֶם וְרַק בְּאֵם תְּנִנוּ לוֹ הַג' אֲנָשִׁים רְשׁוֹת בְּאִיזוֹ שְׁנָה לְהַתְּפַלֵּל בְּמִק"א יוֹכֵל לְהַתְּפַלֵּל וּבְשָׁנָה הַעֲבָרָה הִי הַש"ץ הִלְזוּ בְּמַצוֹר וּבְמַצוּק שֶׁהִי נְחוּץ לְהַשִּׁיא אֶת בְּנוֹ וּבְנֵי כְּפָר א' נִקְבוּ לוֹ שְׁכָרוּ כְּפָלִים ע"כ נִכְמְרוּ רַחֲמֵי הַג' אֲנָשִׁים עָלָיו וְנָתַנוּ לוֹ רְשׁוּן לְהַתְּפַלֵּל בְּהַפְּסָר וְאַח"כ קוֹדֵם חֲתוּנַת בְּנוֹ שֶׁהִי נִצְרָף מְאֹד לְמַעוֹת קִיבֵל מִבְּנֵי הַפְּסָר הַהוּא עוֹד סָף חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים רִי"כ וְעֵשָׂה עֲמָהֶם ת"כ לְהַתְּפַלֵּל גַּם בְּשָׁנָה זֹאת אֲצֵלֶם בִּי"נ הַבַּע"ל בְּחֻשְׁבוֹ שְׁכָבֵר הַתְּרָה שְׁבוּעָתוֹ וְעַתָּה הַזְּמִינוּהוּ אֲנָשִׁי הַקִּלּוּזֵי לַד"ת מְאֶשֶׁר אֵין לָהֶם זָקֵן וְרָגִיל שְׁיִתְּפַלֵּל אֲצֵלֶם בִּי"נ וְע"כ לֹא יֵאָבֹד הַג' אֲנָשִׁים לִיתֵן לוֹ עוֹד רְשׁוֹת וְטוֹעֲנִים שְׁלֹא הִתִּירוּ לוֹ רַק עַל אוֹתָהּ שְׁנָה וְלֹא עַל לְהַבָּא עַכְתָּ"ש: הִנֵּה בַש"ע יו"ד ס' רכ"ח סל"ט כ' הַנְּשָׁבַע לְפָרוּעַ לְחַבְרֵי לְזִמְן פְּלוּנֵי יְכוֹל לְהַתִּירוֹ שְׁלֹא עַפ"י חֲכָם שְׁיֵאֱמַר הַרִינ' כְּאֵלוֹ הַתְּקַבְּלֵתִי אֲבָל לְהֶאָרִיכוֹ וְשִׁיעֲמוּד בְּחִיבוֹ לֹא כָּל כְּמִינֵי אַח"כ הַתְּנָה שְׁיִיכֵל לְהֶאָרִיכוֹ וּבְש"ף שָׁם ס"ק ק"א מְבִיא בְּשֵׁם הַא"ח מְשׁוּם גְּדַר שְׁהוֹמַר מִקְצָתוֹ הוֹמַר כְּלוֹ לְפִיכָף אִם רְאוּבֵן חֲיִיב לְשַׁמְעוֹן מְנָה בְּשָׁבוּעָה תוֹף זִמְן יְדוּעַ וּבְאֹתוֹ זִמְן יְדוּעַ בָּא רְאוּבֵן לְשַׁמְעוֹן וּבִיקָשׁ לוֹ שְׁיֵאָרִיף הַפְּרַעוֹן עַד זִמְן אַחֵר לֹא יִהְיֶה רְאוּבֵן חֲיִיב עוֹד בְּאֹתָהּ שְׁבוּעָה וּבְש"ף שָׁם תְּמָה דְּמָה עֲנִין זֶה לְגַדַּר שְׁהוֹמַר מִקְצָתוֹ הוֹמַר כְּלוֹ דְּהֵלֵא קִי"ל בְּס' רכ"ט דְּבִהַפְּרַת בַּעַל פִּינּוֹן דְּמִיגְזוּ גִיזוּ ל"א הוֹמַר כְּלוֹ וְה"נ חֲבִירוֹ וְדַאי אֵינוֹ עוֹקֵר מְעִיקָרוֹ וְכַתֵּב דֵּהַא"ח מִיָּרִי כְּשֶׁאֱמַר לִי הַרִינִי כְּאֵלוֹ הַתְּקַבְּלֵתִי וּלְכָף אֵינוֹ חֲיִיב עוֹד בְּאֹתָהּ שְׁבוּעָה דְּבִכָּה"ג הוֹמַר כְּלוֹ וְכַדְבְּרֵי מְבִנְיָר בְּתִשׁוּ' הַרְשָׁב"א ח"א ס' תַּש"ס"ד ע"ש וְהִנֵּה בַנ"ד מְלַבֵּד שְׁהִבִּיא הַר"ן ז"ל בְּגַדְרִים כ"ד ע"א בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א ז"ל דְּדוֹקָא בְּקִיּוֹם מַעֲשָׂה שְׁיִיף לְמִימַר הַרִינִי כְּאֵלוֹ הַתְּקַבְּלֵתִי דְּכִינּוֹן שְׁאֲפִי' הִי מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הִי יְכוֹל לְהַחֲזִיר לוֹ גַּם עַכְשָׁיו יְכוֹל לוֹמַר הַרִינִי כְּאֵלוֹ הַתְּקַבְּלֵתִי וְהַחֲזִירָה דְּאֲפוּכֵי מְטָרְתִי ל"ל אֲבָל בְּבִיטוּל מַעֲשָׂה ל"ש זֶה א"כ הֵכָא בַנ"ד ל"ש לוֹמַר הַרִינִי כְּאֵלוֹ הַתְּקַבְּלֵתִי וְהַחֲזִירָה דְּאֲפוּכֵי מְטָרְתָא ל"ל אֲלֵא אֲפִי' לַמ"ש הַר"ן שָׁם בְּשֵׁם אִיכָא מֵאֵן דְּפִלִּיג דְּגַם בְּבִיטוּל מַעֲשָׂה שְׁיִיף זֶה שְׁאֹתוֹ תְּנַאי לֹא אֲמָרוּ מִתְּחִלָּה אֲלֵא לְהַשְׁלִים רְצוֹנוֹ וְעַכְשָׁיו פִּינּוֹן שְׁאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לָזֶה כְּכָר נִשְׁלַם רְצוֹנוֹ ע"ש וְהוּא כְּאֹתָהּ שְׁאֲמָרוּ שָׁם כְּלוּם גְּדַרְתָּ אֲלֵא מִפְּנֵי כְּבוֹדֵי זֶהוּ כְּבוֹדֵי בְּכָל זֶה בַנ"ד הָא ל"ש זֶה פִּינּוֹן שְׁזֵהוּ דוֹקָא אִם הִי תְּנַאי רַק לְטוֹבַת הַמְּדִיר יְכוֹל אוֹמַר הַרִינִי כְּאֵלוֹ הַתְּקַבְּלֵתִי טוֹבְתִי וְזֵהוּ הַשְׁלַמַּת רְצוֹנֵי מִשָּׂא"כ אִם הִי גַם טוֹבַת הַנּוֹדֵר בְּזֶה הָא ל"ש לְמִימַר הָכִי כְּמִבְּנָאָר בְּנִימוּק"י בְּגַדְרִים פַּר"א וְז"ל יֵשׁ שׁוֹאֲלִים ל"ל לְמַשָּׂה כְּלוּלֵי הָא דְּהָא לִיתְרוֹ חֲמִיו גְּדַר וּכְבָר א"ל לָךְ לְשָׁלוֹם וְהו"ל כַּא"ל כְּלוּם נִתְּפַנְּתָא אֲלֵא מִפְּנֵי כְּבוֹדֵי זֶהוּ כְּבוֹדֵי כו' דְּמַשָּׂה לֹא לְרַצוֹן יְתָרוֹ לְבַד גְּדַר אֲלֵא אַף לְרַצוֹן עַצְמוֹ מִפְּנֵי בְּרִיחַתּוֹ לְמַצְרִים וְהִינּוֹ דְּכַתִּיב וַיּוֹאֵל וְלֹא כְּתִיב וַיִּשְׁבַּע מִפְּנֵי שְׁמִשְׁמֵשׁ גַּם בְּלִשׁוֹן רְצוֹן כְּתָרְגוּמוֹ וּלְכָף צְרִיף רְשׁוֹת יְתָרוֹ וְצְרִיף גַּמִּי הַתְּרַת

חכם עכ"ד הרי דהיכי דהוא להנאת הנותן והמקבל ל"ש לומר סבא הנ"ל וה"נ הי גם טובת הש"ץ דלולא שבועתו לא הי שוכרין אותו אנשי הקלוזי ועוד דאפ"י את"ל דבנידון הנ"ל בנשבע לפרוע חבירו לזמן פ' אם פטרו לאותו הזמן נסתלק איסור השבועה מעליו וכמו שמבואר באמת מדברי הנ"י שם והריטב"א ס"פ קונם יין דאריכות זמן הוי כמחילה לשעה ואפ"י ל"א הריני פאלו התקבלתי נפטר משבועתו ע"ש היינו התם פינו דלא הי השבועה רק לזמן הלז ולקד פשאותו הזמן חלף הלף לו במחילת המלנה נתבטלה השבועה דעל זמן שאחריו הא לא נשבע משא"כ בנ"ד הא נשבע להיות ש"ץ בביהמ"ד הלז ב"נ פל ימי חיינו א"כ אף שהותרה לו איסור השבועה על שנה אחת בהרשות הג' אנשים הא עדיין רובץ עליו איסור השבועה של השנים האחרות והכי מבואר בדברי הנ"י שם דהיכי דהי נכלל מתחלה בהשבועה גם זמן שאחריו אם מחל לו זמן א' לא נפטר עדיין משבועתו להזמן הב' ע"ש וע' בט"ז סי' רכ"ט סק"ה דבאומר הריני פאלו התקבלתי מקצת הפרעון דהו"ל פאלו פרעו אותו מקצת מ"מ לא הותר השאר פינו שפבר נתחייב לו לפרוע הכל לא הפסיד במה שוותר לו אותו מקצת והה"נ פינו דהשבועה היתה על כל ימי חיינו ל"מ מה שוותרו לו שנה אחת והרי זה דומה למ"ש בשו"ת הרדב"ז ח"ב סי' תר"ט ונ"ל שאלת על ראובן שנשבע לשמעון שלא יעשה דבר פ' או שלא ילך למקום פ' אלא מדעתו ורשותו והוצרך ללכת ונתן לו רשות אם יוכל ללכת פעם אחרת שלא ברשותו תשובה השבועה במקומה עומדת פינו שלא התירוה ואפ"י אמר שמעון אני מתיר לך השבועה עד שימצא לו פתח וחרטה ויתירו לו ג' או יחיד מומחה כשאר היתר שבועות ונדרים הלכך בקל פעם שירצה לילך למקום פ' או לעשות דבר פ' צריך לקחת רשות משמעון ול"א בכי האי נדר שהותר מקצתו הותר פולו דל"א אלא פגון שנשבע או נדר שלא ינה מראובן ושמעון ונשאל על שבועתו על א' מהם הותר גם חבירו אבל בנ"ד לא הותרה השבועה כלל עכ"ל הרי דבכה"ג שלא הותר לו רק מפאת גטילת רשות ל"ש הותר מקצתו הותר פולו והכי מבואר בתשו' הריב"ש סי' קצ"ה דרק בנדר שניתר ע"י חכם שייך נדר שהותר מקצתו הותר פולו ולא במה שממילא הוא מותר בזמן הלז אח"כ האיסור במקומו עומד ע"ש וכן מפנרש יוצא מדברי הב"י בתשו' אבקת רוכל סי' קפ"ג שכ' ונ"ל ואפ"י לד' התוס' בנ"ד לא הותר פולו משום דע"כ ל"א התוס' דאפ"י בהיתר שלא ע"י פתח הותר פולו אלא פשה"ל שם התרת חכם משום שעוקר הנדר מעיקרו ובנ"ד פפי המוכן מלשון השאלה ל"ה שם התרת חכם פנדרה התרת נדרים בג' אלא שא"ל רבו שיהא מרשה אותו כו' ע"ש וע' בתשו' מהרי"ט ח"ב סי' מ"ח גבי שוחט שנשבע שלא ישתתף עם השוחט הב' ואח"כ הרשהו החכם להיות שותף עמו בימים טובים כ' שם דל"ש בזה הותר פולו דל"ש פן אלא בהתרת חכם ע"י פתח וחרטה דדמיא קצת לנדרי טעות אבל שלא בהתרת חכם השבועה במקומה עומדת דמה שהרשה לו החכם רק ביו"ט לפי שבמים האלה צריכין להצטרף ואיש את אחיהו יעזורו אבל בשאר ימות השנה לקבעי' הדר ע"ש ולפי"ז בנ"ד פינו שלשון שבועתו הי שלא יתפלל במק"א אם לא ברשות הג' אנשים הא די שיתנו לו רשות וא"צ היתר חכם פמבואר בסי' רכ"ח סל"ח נשבע שלא לעשות דבר פ' שלא ברשות פ' פינו שנתן לו אותו פ' רשות הותר וא"צ התרה וא"כ פינו דלא הותר לו בשנה שעברה אלא מפאת שנתנו לו הג' אנשים רשות בכה"ג ל"א הותר פולו: והנה אפ"י אי נימא דבנ"ד הי צריך אשתקד ג"כ התרת חכם

כִּינּוֹן דל"ש בנ"ד לומר זהו כבודי והשְׁלֵמַת רְצוֹנִי כִּינּוֹן דְּהוּא טוֹבַת שְׁנֵיהֶם וְכַנ"ל וְגַם כִּינּוֹן שְׁנֵינֵינוּ בְּלִשׁוֹן הַשְּׁבוּעָה מִתְחַלֵּה ע"ד ג' אֲנָשִׁים וּבְכַה"ג הָא בְּעֵינֵי הַתְּרָה וְהֵינּוּ בְּאִפְסָן שְׁמוּעֵיִל גַּם בְּעַד"ר כְּשֶׁהוּא לְדב"מ וְכַדוּמָה וְכַמְבֹאֵר בְּב"י ס' רכ"ח דְּרַמִּי מִירְמָא לָהּ תְּשׁוּבוֹת הַרְשָׁפָ"א ז"ל אֶהְדְּי וְהַעֲלֵה דְהִיכִי שְׁאוּמֵר ע"ד שְׁשִׁיתָף אֶת חֲבִירוֹ בְּעִיקָר הַנְּדָר אֲז בְּעֵינֵי הַתְּרָה וְכַשְׁאָמַר בְּרִשׁוֹת פ' א"צ רַק נְטִילַת רִשׁוֹת ע"ש וְהִי מְבֹאֵר בְּש"ע שֶׁם סְעִי ל"ו וְא"כ כִּינּוֹן שְׁאוּמֵר מִתְחַלֵּה ע"ד ג' אֲנָשִׁים אֲף שְׁמִתְנָה אַח"כ שְׁבִירִשׁוֹת הַג' אֲנָשִׁים יוֹכֵל לְהַתְּפַלֵּל בְּמִק"א מְפָל מְקוֹם דְּמִתְחַלֵּה אֱלוּמֵי אֱלֹמֵי לְנִדְרוֹ שְׁלֵא יוֹעִיל נְטִילַת רִשׁוֹת שׁוֹב ל"מ תְּנָאוֹ שֶׁאֵח"כ דּוּמְיָא דְאֶמְרֵינוּ בְּבִיצָה כ' רִישׁ ע"א הָרִי עָלֵי תוֹדָה וְאֶצֵּא בְּהַ יְדֵי חֲגִיגָה הָרִינִי נְזִיר וְאֶגְלַח מִמְעוֹת מִע"ש נְדוּר וְאֵינוֹ יוֹצֵא נְזִיר וְאֵינוֹ מְגַלַּח וּפִירִש"י דְּכִינּוֹן דְּאֶמַר הָרִי עָלֵי נִתְחַיֵּיב וְכִי הֵדֵר וְאֶמַר ע"מ לָאו מִיִּלְתָּא הוּא וְהַ"נ כְּשֶׁאֶמַר ע"ד הָא קִיבֵל עָלֵי שְׁלֵא תוֹעִיל לוֹ נְטִילַת רִשׁוֹת א"כ אֲף שְׁמִתְנָה אַח"כ שְׁבִירִשׁוֹת רִשׁוֹת יוֹכֵל לְהַתְּפַלֵּל לָאו מִיִּלְתָּא הוּא בְּכָל זֹאת כִּינּוֹן שְׁלֵא הַתִּירוּהוּ בְּפִירוּשׁ רַק עַל אוֹתָהּ שְׁנָה לֹא הוֹתֵר הַשְּׁאוּר כְּמְבֹאֵר בְּרַמ"א ס' רכ"ח סכ"ז דִּיכּוּלִּין לְהַתִּיר קֶצֶתוֹ וּלְהַנִּיחַ קֶצֶתוֹ וְהִי מוֹכַח נְמִי מְדַבְּרֵי הָר"ן בְּנִדְרִים פ"ה ע"א גְּבִי פְהֵנָם וּלְוִיִּם נְהַנִּים לִי יִטְלוּ עַל פְּרָחוֹ וְהַקְּשָׁה הָר"ן וְנ"ל וְא"ת א"כ הָאִיךָ יִטְלוּ פְהֵנָם ע"כ לְמָה לֹא נִיחֹשׁ דִּילְמָא מִיִּתְשַׁל וּמִתְהַנִּי מִדִּידִין וּבְחִזִּי הַרְשָׁפָ"א שֶׁם בְּיָאֵר יוֹתֵר דְּהַפְּנִיגָה דִּילְמָא יִתְשַׁל אִמְקָצַת פְּהֵנָם וּמְקָצַתוֹן יִשְׁאוּרוּ בְּאִיסוּרוֹן וְנִמְצָאוּ פְהֵנָם שְׁלֵא אִיִּתְשַׁל עָלֵיהֶן נְטִלוּ בְּאִיסוּר לְמַפְרַע ע"ש וְקָשָׁה נִימָא נְדָר שְׁהוֹתֵר מְקָצַתוֹ הוֹתֵר כְּנִלוֹ וְיִהְיֵי כָּל הַפְּהֵנָם מְוִתְרִין אַע"כ דְּהִיכִי דְּמִתְנָה בְּפִירוּשׁ לְהַתִּיר רַק מְקָצַת הַמְקָצַת שְׁלֵא נִשְׁאֵל עָלֵי בְּאִיסוּרוֹ עוֹמֵד וְהִי מְבֹאֵר לְהִדְיָא בְּתְשׁוּבוֹת אֲבָקַת רוּכַל הַנ"ל וְא"כ לְפִי"ז בנ"ד בְּכָל עֲנָן לֹא הוֹתֵר רַק הַשְּׁנָה הָאֲחַת שְׁהַרְשׁוּהוּ לוֹ וְאַח"כ הֵדֵר חַל עָלֵי אִיסוּר הַשְּׁבוּעָה וְא"כ אֵינוֹ חַל עָלֵי הַת"כ שְׁעֵשָׂה אַח"כ עִם בְּנֵי הַפְּכָר כִּינּוֹן דְּקִי"ל דְּאֵין שְׁבוּעָה חֲלָה עַל שְׁבוּעָה מְכ"ש בַּת"כ שְׁהִיא מְחַלְקַת בֵּין הָרִשׁוּנִים ז"ל אִם הוּא כְּשְׁבוּעָה ע' בְּשׁוֹ"ת תְּשַׁב"ץ ח"ב ס' קמ"א א"כ בְּנִדְאֵי מְוֹכְרַח הַש"ץ לְהַתְּפַלֵּל בְּהַקְלוּיָז.

וְעוֹד י"ל דְּאֶפִּי אִי לֹא הִי אִיסוּר הַשְּׁבוּעָה אֵין יְכוּלַת בְּיַד הַש"ץ לְחַזְרוֹר מִחִיּוּבוֹ וְלְהַשְׁפִּיר א"ע בְּמִק"א עִפְיִמ"ש הַמַּח"א ה' שְׁכִירוֹת פּוֹעֲלִים ס' ז' דְּהִיכִי דְּהַפּוֹעֵל רוֹצֵה לְחַזְרוֹר לְפִי שְׁנוּתֵנִין לוֹ בְּמִקְוֹם אַחַר בְּיִקְרָא א"י לְחַזְרוֹר מִשׁוּם דְּהַטְעַם דְּפּוֹעֵל יְכוּל לְחַזְרוֹר הוּא מִשׁוּם דְּכַתִּיב עֲבָדִי הֵם וְלֹא עֲבָדִים לְעַבְדִּים א"כ דְּנִקְא כְּשִׁחֻזְרָה בּוֹ בְּסִתְמָא תְּלִינן שְׁאֵינוֹ רוֹצֵה לְעַבְדוֹ עוֹד אֲבָל בְּחֻזְרָה בּוֹ מִחֻמַּת גְּלִי דְּעַתָּה דְּנִיחָא לִי בְּעַבְדוֹת וּמַש"ה אֵין שׁוּמְעִין לוֹ ע"ש מְפָל הָלִין טַעְמֵי גְרָאָה שְׁמַחְוִיב הַש"ץ לְהַתְּפַלֵּל בְּהַקְלוּיָז שְׁהַשְׁפִּיר א"ע מְפָכֵר וְלֹא הוֹתֵרוּ מְעָלֵי חֲרָצוֹנְבוֹת הַשְּׁבוּעָה.

ה' הַטּוֹב יְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלוֹתֵינוּ בְּיָמִים הַקְּדוּשִׁים הַבַּע"ל וְנִצָּא בְּדִימוֹס בְּכָלֵל כָּל יִשְׂרָאֵל כְּנִפְשׁ יְדִידָם דוּר"ש בְּאַהֲבָה מְבָרְכֵם בְּכוּחַ"ט בְּסִפְרָן שֶׁל צְדִיקִים. לְחַיִּים אֲרוֹנִים וּמְתוּקִים: סִימָן צב בעזה"י יום ג' וַיִּקְהַל תְּרַמ"ב לִפ"ק סְטֶרֶיָא.

שְׁלוֹם רַב לְכַבוֹד הָרַב הַמְּאוּהָ"ג חֲרִיף וּבְקִי כַש"מ צְבִי הִירֵשׁ פְּרִידְמָאן נ"י רַאבְד"ק בְּעָרְסָצָא וְהַגְּלִילוֹת יצ"ו בְּמַדִּינַת אוֹנְגְּאָרִין: מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי וְהַנְּנִי לְהַשִּׁיבוֹ עַל אֶתֶר בְּדָבָר שְׁאֵלְתוֹ בְּעוֹבְדָא דְאַתָּא לְמַנְיָ בְּאִישׁ אַחַד שְׁלַמַּד אֲצַל חֲבִירוֹ מְלַאכְתָּ עֲשִׂיתָ מִינֵי מְשַׁקְאוֹת

שונים באופן שלא יעסוק במלאכה זו בגבולו עד עשר פרסאות מעירו וגם לא ילמד לשום אדם בגבול ההוא ושילם לו שכרו משלם בעד הלימוד כפי שהתנה עמו ואח"כ לזה האופן מתלמידו מאה זהובים כסף לזמן ובהגיע תור הפרעון לא רצה להחזירם לו רק בתנאי שימתן לו כתב באו"ש שלא ישנה הבטחתו פנ"ל ונכתב כתב ע"ז והוא הוכרח לחתום א"ע כדי לגבות ממונו ועתה ירד התלמיד ממדרגתו פלאים ר"ל ואינו באפשרי לקיים הכתב הלז כי זוגתו לא תתראה בשום אופן לזוז ממקומה וכבר נתהוו מחמת זה קטטות ומריבות בינימו ואין להם אף לחם צר ואין לו פרנסה אחרת עד אשר אלצהו ההכרח לעבור פעם א' להתעסק במלאכה הלזו בגבולו וכעת נפש האנמלל בשאלתו להתיר לו פי חיי וחי אנושי ביתו תלואים לו מנגד המלאכה הזאת למצוא ממנה חית ידו ובכתב נכתב שקיבל ע"ע בח"ח ובשד"א ובגדר עכת"ש: הנה מה שהחל כ"ת לדון בזה מדין שבועה בכתב דיש בזה פלוגתא דרבנותא אי מהני במבוכה זו לא נוכל להכניס ראשנו מלבד מ"ש בתשו' שב יעקב חאה"ע סי' מ"א ובנוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' ס"ו וחח"מ סי' ל' דחרם בכתב מהני אלא אפי' אי נימא דאין חילוק וכמו שמבואר בתשו' מהריב"ל סי' מ"ז ובתשו' מהרמ"פ ובתשו' ב"ח החדשות סי' כ"ג ובתשו' שער אפרים סי' ס"ו דדמיין להדדי וגם הנוב"י גופי' בחיו"ד סי' ס"ח מסתפק בזה וגם החת"ס חיו"ד סי' רכ"ז ה"ר ממ"ק י"ז ע"א דאין חילוק ע"ש אמנם הא רבו הפוסקים שמחמירין בשבועה בכתב ובראשם המהרמ"פ בתשו' ה"ל ובתשו' מהראנ"ח ח"ב סי' נ"ח והחוו"י בתשו' סי' קצ"ד ובתשו' שבו"י ח"ב סי' קנ"ו וכבר יש אתי בפתיבם פלפול ארוך בזה וכעת ראיתי בשו"ת הרדב"ז ח"ג סי' תר"ה וכן הפעל שב יעקב עיקר ראיתם דכתיבה ל"ה כדיבור הוא מש"ס מגילה י"ח ע"ב ה' פותבה דורשה ומגיהה אם פנין לבו יצא כו' ה"ד אי דקא מסדר פסוקא פסוקא נכתב לה פי פנין לבו מאי הוי על פה הוא אלא דכתב פסוקא פסוקא וקרי לה ומי יצא כו' והקשו דאי נימא דכתיבה כדיבור ל"ל להש"ס לומר דקורא הפסוק ואח"כ כותב דיוצא בקריאה זו הרי הכתיבה עצמה היא קריאה אע"כ דכתיבה ל"ה כדיבור ולפע"ד י"ל עפי"ד הש"ס פסחים נ' ע"א ר' אבינא רמי פתיב זה שמי לעלם וכתוב וזה זכרי לדור דור אמר הקב"ה לא פשאני נכתב אני נקרא נכתב אני ביד קא ונקרא אני באלף דלת ופירש"י פתיב זה שמי לעלם בהעלמה וכתוב וזה זכרי דמשמע קריי' ולא העלמה כו' שני שמות לימדו שם הכתיבה ושם הקריי' עכ"ל הרי דלשון זכרי ממעט פתיבה ומשמעותו קריי' בפה דלעלם מורה על הכתיבה וזכרי מורה על שם הקריי' בפה וכיון דבמגילה פתיב נזפרים ונעשים א"כ זכירה ממעט פתיבה אבל בעלמא י"ל דכתיבה כדיבור דמי אף בזה יש לדון צד להיתר מה שכתוב בהכתב לשון עבר קבלתי עלי עפי"ד הרמ"א ביו"ד סי' רל"ב סי' ב שכ' ונ"ל כתבעליו שטר והודה בו שנשבע ואומר אח"כ שלא נשבע ונותן טעם למה אמר שנשבע נאמן וכ"ש אם האמת שלא נשבע שאין עליו איסור שבועה משום הודאתו עכ"ל ואף שכ' בסמ"ע סי' ע"ג ס"ק י"ח דאם כתב בכת"י שנשבע בפועל לא מצי להתנצל ולומר שלא נשבע כבר השיג עליו בטו"ז שם והעלה דאפי' אם כתב שנשבע בפועל פנין שנותן טעם ואמתלא למה כתב פן אין עליו איסור שבועה ע"ש אמנם באמת האחרונים התעוררו בזה מהא דקיי"ל בח"מ סי' קצ"א ס"ג שטרי דיין שטרי קנין הם ובסמ"ע שם סק"ו שאעפ"י שכ' לשון עבר מכרתי או נתתי דמהני מקום דמתפרש דעתה נותן ומקנה לו דגם בקרא מצינו לשון עבר

במקח שנא' נתתי כסף השדה קח ממני ע"ש וְהָרִין וְלֵבִי בַכֶּסֶף בְּקִידוּשֵׁי הוֹסִיף לְהִבְיָא ראי' מש"ס גיטין ע' נתתי שדה פלונית לפלוני נתתי לו הרי הוא שלו קנה ואר"י וכו' בן שטר פלוני שכתב לו בן שטר פלוני הנה ומהני מדין קנין ולא מדין הודאה דא"כ באמירה בעלמא ליסגי ע"ש והנה באמת מבואר בדברי הריטב"א בתשו' הובא בב"י ח"מ סי' סמ"ד דנתתי שתי לשונות משמע להבא ולשעבר וכ"כ בתשו' רמ"א סי' צ"ב ע"ש והטעם דמהני בקנין נראה משום דאנו מהדרינו תמיד לנישב לשון השטר ולקיימו בכל מה שנוכל והיכי דל"ש לשעבר אנו מפרשינו לי' שפונתו על להבא פיו דחזינו שרוצה להקנות לו הי' פונתו שיחול הקנין באופן המועיל דומיא דמצינו בדברי התוס' גיטין ט' ע"א גבי שכ"מ שכתב כל נכסיו לעבדו ועמד חוזר בנכסים ואינו חוזר בעבד והקשו בתוס' שם אמאי יצא בן חורין ומותר בב"ח הא מתנת שכ"מ היא ולא קנה אלא לאחר מיתה ואין גט לאח"מ ותי' דכיון דדעת שכ"מ לשחררו דעתו שיקנה בשעה שראוי' לשחרר דהיינו מחיים ע"ש וכאלה מצינו רבות בש"ס דבלשון מסופק אמרינו דבנדאי פונתו הי' באופן המועיל כדי שלא יתבטל השטר והה"נ מפרשינו לי' על להבא אף דלא שכיח הוא שבאמירת נתתי יהי' פונתו על להבא פמבואר בתשו' רמ"א הנ"ל מ"מ בכדי שיחזיקו השטר מפרשינו לי' על להבא.

והנה בנדרים אף דאמרינו דמעיל אינש נפשי' לספיקא פהא דא' בנדרים י"ח ע"ב הקדיש חיתו או בהמתו הקדיש את הכוי משום דמעיל אינש נפשי' לספיקא ור"ל דדעתו לתפוס בלשון נדרו כל משמעות שנוכל להעמיס בו בכל אופן שיחול מ"מ נראה לפענ"ד דזה אינו רק פשנדר בפה אבל אם נדר בכתב בלשון עבר נראה דל"מ מטעם שאבאר דהנה במק"א ביארתי הענין דמהני נדר ושבועה בכתב אע"ג דקיי"ל גמר בלבו צריף שיוציא בשפתיו מדכתיב לבטא בשפתים אי אפא ביטוי שפתים אין אי לא לא היינו משום דקפידא דקרא הוא שיגלה מה שבלבו ובביטוי שפתים מתגלה מה שבלבו ולכך אי מחשבתו נפרת מתוך מעשה הכתב ג"כ מהני דומיא דמצינו בר"ן נדרים ע"ז ע"ב לענין אם הפר בלבו אינו מופר מקל מקום אם מגלה מה שבלבו ע"י שאומר לה טלי ואכלי טלי ושתי אע"ג דהאי לישנא ל"ה הפרה מ"מ מועיל לגלות מה שבלבו ע"ש וה"נ אע"ג דבעלמא כתיבה ל"ה פדיבור מ"מ בשבועה כי גמר בלבו מהני הכתב לגלויי מה שבלבו ונדמא לידות נדרים ושבועות דמהני ידים מוכיחות וא"כ התניח כשמעשה הכתב הוא מבואר בכתב מפורש באר היטב פונת הנדר משא"כ כש'לשון הכתב הוא מסופק בעלת שתי פנים שוב אינו מועיל דאע"ג דבאומר בפה מעיל אינש נפשי' לספיקא מ"מ כתיבה הא ל"ה פדיבור רק דהוי פנדים מוכיחות להורות נתן מה שבלבו וכשהוא מסופק ליפא מוכיח: עוד יש לצדד בנ"ד פיון שהוא בעצמו לא כתב הכתב רק חתם א"ע ומבואר בנוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' ס"ח דאפ"י להפוסקים דשבועה בכתב מהני זהו רק היכי שהבע"ד כתב בכת"י ממש אבל היכי שהוא כת"י הסופר והבע"ד חותם א"ע בזה כ"ע מודים שאין לחוש אף לכתחלה שישחשב כת"י הסופר לביטוי שפתים של הבע"ד וכ"מ בתשו' מהריב"ל ח"א פל"ו סי' מ"א וכתבתי במק"א בתשו' בענין מ"ש הרדב"ז בתשו' ח"א סוס"י תקפ"א דחתימתו לא גרע מהשביעהו אחרים וענה אמן וכן מבואר בתשו' ב"ח הדקדקות סי' מ"ח וגם מתשו' מהראנ"ח הנ"ל משמע דאי שבועה בכתב מהני הניא החתימה קבלת שבועה כמו עניית אמן וע' בקצוה"ח סי' ר"ז.

ולפענ"ד הוא תמוה דהרי עונה אמן למדו רז"ל בשבועות כ"ו ע"ב דכמוציא שבועה מפיו דמי מואמרה האשה אמן וא"כ הא כ' התוס' בגיטין ע"א ע"א לענין הא דממעט חרש וחרשת מחליצה לפי שאינו באמר ואמרה אע"ג דהגדה חשיבא ע"י פתב מ"מ אמירה ודאי ל"ה אלא בפה ע"ש וא"כ פנין דענינית אמן נשמע מואמרה ול"ה אלא בפה בנדאי ל"מ החתימה: עוד יש מקום לצדד להתיר בנ"ד מצד ששבועתו היתה באונס שנתגרא רא שלא יפרע לו הסף מאה זהובים כמו שאיים עליו דאף דמעיקרא התנה עמו תנאי זה וי"ל שמתקניב לקיים תנאו מדין שכירות בעבור שלימדו האנמות ע' תשו' חת"ס חיו"ד סי' ט' אפי' אי נתפנס פן הא עכ"פ לא הי' מתקניב לעשות לו קיום בשבועה ע"ז דומיא דכ' התוס' בב"ק פ"ט ע"ב דאין המזיק מתקניב לעשות קיומים לניזק בנדר ושבועה שלא יפקיע ממנו תשלומי נזקו ע"ש ואונס ממון גמי מיקרי אונס כמבואר בסי' רל"ב סי"ב בהג"ה ובסעיפים שאחריו ומבואר שם ג"כ דכל שהוא אונס בשבועה אעפ"י שאמר עד"ר וע"ד המקום אינו פלום וע' בתשו' מהר"ם לובלין סי' י"א שהאריה בזה ואף דהש"ך שם ס"ק כ"ה כ' דה"ד בנדר או נשבע לעצמו נאמן לומר ששבועתו היתה באונס אבל בנשבע לחבירו א"נ לומר אנוס הייתי בכ"ז הא מסיק בש"ך שם דהיכי דינדענו באונסו מהני גם בנשבע לחבירו וכן היכי דיש רגל"ד נאמן ובנ"ד אין לה רגל"ד גדול מזה ואין התובע מכחישו בזה שלא הי' אלא מחמת שאיים עליו שלא ישלם לו החוב ואף דהי' יכול להוציא ממנו בדינינו או בדיניהם מכל מקום הי' עליו לטורח לבא עמו בדיני ודינא וקיי"ל ב"ב ל' ע"ב עביד אינש דזבין דיני' ע"ש ואף שכ' בשו"ת מהרשד"ם חח"מ סי' י"ג לענין שאם איים עליו שימסור אותו ל"ה אונס דגזים אינש ולא עביד.

היינו לענין לעשות מעשה רשע אמרינו עביד אינש דגזים ולא עביד דומיא דא' בשבועות איזיל ואקטלי' לדקלא דפלגיא אבל לעכב חובו אמרינו דבנדאי יעכבנו ביזו זמן רב בשביל להקריחו לרצונו דומיא דא' ב"ב ד"מ ע"ב ההיא גברא דמשפן פדדיסא לחברין לתלת שנין בתר דאכלה תלת שני חזקה אמר אי מזבנת לי מוטב ואי לא פבישנא לשטר משכנתא ואמינא לקיחה היא בידי כה"ג פתבינו מודעא וכו' הנימוק"י שם וז"ל וכו' ר"ח דמהא דפרדסא שמעינו דמאן דמגזים לחברי במידי דיכול למעבדי פגון הפסדת ממון או הנאה כ"ש הנאת נפש כו' דאית להו לסהדי למיכתב לי מודעא להאי ולפרושי בה ידענא בי' באונסא דפלגיא ואע"ג דלא עביד מאי דאמר ומחיל לי' אלא פנין דאמר עבידנא ויכול למיעבד היינו אונסו דמוכר וכל כה"ג פתבינו עכ"ל ואף שכתב בש"ך ח"מ סי' קכ"ה סק"י דאם איים עליו שיכפור לו חובו זה לא מיקרי אונס ע"ש הנה באמת תמה שם א"ז בנתה"מ דהוי אונס ממון פשאר אונס וביאר שם טעמין דהש"ך ז"ל משום דהוי מציל ממוןו במעות הפקדון ע"ש אבל בנ"ד הוי שפיר הא דאיים עליו שיכפור לו חובו אונס גמור.

גם יש לדון בזה מצד שהעני ומוכרח לעסוק במלאכתו להביא טרף לנפשו ונפשות ביתו והוי דומיא דכ' המתבר בסי' רל"ב סט"ז מי ששידך בתו ונדר לתת לה סף מעות ואחר כך נתקלקלו החובות שהי' חייבים לו אם אין לו ממה לפרוע לא חובות ולא קרקעות ונחפצים חוץ מבית דירתו וכלי תשמישו פטור דאין לה אונס גדול מזה ובש"ך שם ס"ק מ"ב כ' וז"ל הלכך אינו מחייב למכרו לקיים שבועתו דאדעתא דהכי לא נשבע ללון ברחוב ולמות ברעב עכ"ל והכי מצינו בב"ב קמ"ו ע"ב גבי שכ"מ שכתב פל גכסיו

לאחרים כו' לא שייך קרקע כ"ש אין מתנתו קנימת ופרשב"ם ואם עמד חוזר ואפ' קנו
מידו כו' דמדלא שייך מידי אמרינו לאו אדעתא דהכי יהיב לי' שאם יעמוד מחלי' ימות
ברעב כו' ע"ש וע' נזיר י"א דהיכי דנדר בדבר שחיי' תלויים בו הוי נדרי אונסין ולא חל
הנדר קלל.

והנה אע"ג דאמרינו עניות שכיחא והי"ל לאתנווי וכדא' גבי מברא אונסא דמיגליא שאני
בכ"ז י"ל דמצי למימר שהי' סומך שאשתו תתרצה לעקור דירתו ורינח והצלה יעמוד
לו ממק"א ועכשיו שאינה מתרצית בשום אופן מה לו לעשות וקני' פהא דא' בגיטין ל'
ע"א והוא דאמר אי לא פייסנא לה עד תלתין יומין ליהוי גיטא אזל פייסה ולא איפייסה
כו' אר"י מידי תרקבא דדינרי בעי למיתב לה הא פייסה ולא איפייסה.

והה"נ הרי עשה כל טעמי דאפשר למיעבד לפייס זוגתו שתלך עמו למק"א והיא עומדת
בדעתה פשוט סלע וכצור בלב ים כל יוכל להזיזה ממקומה א"כ מאי הו"ל למיעבד. וע'
במח"א ה' שבועות סי' י"ב מש"ש לענגן אונס דעניות וע' בריטב"א קידושין נ' ע"א שכ'
בשם מורו ונ"ל וכן בנדר ואחר כך נולד לו אונס המעפכו לקנים נדרו ושבועתו מיפטר
דאדעתא דהכי לא נדר ואפ' היכי דהוי אונס דשכיח עכ"ל ובפרט בנ"ד אנו סהדי
שאדעתא דהכי לא נשבע לו שאם יענו ימות ברעב ולא יעסוק במלאכתו ומבואר
בקידושין מ"ט ע"א דהיכי דאנו סהדי דברים שבלב הניין דברים וכן בתוס' פתובות ע"ח
ע"ב ד"ה פתבתינהו כ' דהיכי דאיכא הוכחה גלו' וניכרת לכל הניין דברים שבלב דברים
וע' תשו' מהרי"ט חח"מ סי' מ"ה.

ובנדאי לשון שבועתו בהכתב לבלתי עסוק במלאכה זו בגבולו מכנון שלא הי' רק פי
ירחיב ה' את גבולו ויעמוד לו הרנחה ממק"א לא פשהאונס ילחצהו והוי דומיא דא' בע"ז
ע"ב ע"א והוא גברא דא"ל לחברי' אי מזבנינא לה להא ארעא מזבנינא לה במאה זוזי
אזל זבנה לאינש אחרינא במאה ועשרין אר"כ קנה קמא מתקיף לה רב יעקב מנהר פקוד
האי זוזי אנסוה ופירש"י והא לא זבנה מדעת' אלא בעל כרחי' הרי דלשון בנ"א כשאומר
שיעשה דבר זה או לא יעשונו מרצונו קא' ולא מחמת אונסו.

לכן לפענ"ד ליתר שאת יתירו לו שלשה את נדרו ושבועתו ע"י פתח או חרטה בדרך
המבואר ברמ"א סי' רכ"ח ס"ז ואף שהנדר ע"ד חברו לטובת חברו אין מתירין לו
אלא בפניו מקל מקום הא קיי"ל שם דזה אינו רק אם נשבע בשביל טובה שעשה לו
ומבואר בש"י דבעינן דוקא שיעשה עמו טובה בשביל השבועה ובנ"ד הא לא עשה עמו
טובה בשביל השבועה דהרי האומנות לימד אותו עוד מקודם וקיבל ממנו תשלומין ומה
שהחזיר לו החוב בגלל השבועה זה לא מיקרי עשיית טובה וע' בש"י שם סק"מ בפועל
אי מיקרי עושה עמו טובה ובפרט שהוא לדבר מצוה שעי"כ יצמח השלום בינו לאשתו
ומבואר בר"ן נדרים כ"ב ע"ב שכתב ונ"ל והחמיר עוד בשבועות ואמר דלא מזדקקין
בהו קלל אלא כדמתרמיא מילתא דאית בה תקנתא או מצוה כגון עשיית שלום בין איש
לאשתו כו' עיין שם ולכן שורת הדין נותן שבנ"ד יכולין ג' להתיר לו שבועתו והנלפענ"ד
פתבתי באופן שייספים עמי עוד רב מובהק א' מהרבנים הגדולים דפקיע שמיהו והזמן
לא ירשני פעת להאריף ואסתגר בזה דברי הדור"ש באהבה ומברכו בברכת החג שיחוג

את התג המצות בכשרות ובדיעות: סימן צג בעזה"י יום א' כ"ה ניסן שנת תרל"ז לפ"ק סערעט.

יצו ה' את הברכה עלי ראש כבוד הרב המאוה"ג חריף ובקי משנתו זך ונקי. כש"ת מוה' יהושע פאליק זאב נ"י.

אבד"ק פאלטישען יצ"ו במדינת מאלדווי בעהמח"ס נהירא דאורייתא: נעימות ימינו לנכון הגיעני בחהמ"פ העבר וידי הי' אסורות בעבותות התג מהתנהל לעטי לרגל מלאכת סופרים בחה"מ להשיבו דבר והנה אם אמנם מעודי פלאתי רגלי מהצב על סלע המחלוקת ובמקום אשר ינצו אנשים יחדיו ומדנים בין אחים יפריד ואש המריבה מתלקחת לא אעבור בתוך מיראתי לכל תכנינה רגלי מגחלי רתמים הבוערים בקרבו אולם לאשר חזקו עלי דברי שאלת כ"ת לחוות דעי וכי יתחמץ לבבי ולמשמע און דאבה נפשי לקול דברו החוצב להבות אש דת לאפרושי רבים מאיסורא פי רבו המהומות והמבוכות המריבות והקטטות בקרב עדתו רבו פורעי פרעות בתוך העיר ונכשלים באיסור יאזרו חיל לפרץ גדרן של ראשונים על פן תפיג תורה ויתחלל כבוד שמים ח"ו אמרתי לא עת לחשות היא וחשתי להרים מכשול מדרך עמי ולהשיב לו פאשר יוריני מנדעי לבבי בעזהש"י: ע"ד התקנה אשר נוסדה מקדם קדמתה בהסכמת הרב וזט"ה במעמד רוב אנשי העיר ונעשה טאקסע על הפשר לתקנת העניינים אשר הזמן הבוגד הכביד אכפו עליהם ומטה ידם לתת לכסף מוצא בתשלומי המסים אשר פכבד אבן ונטל החול העיקר צוארם מבלתי יכולת למלאות ידם באיזה מסחר אשר ממנו יביאו טרף לביתם פי רגליהם לנחשתי המסים הוגשו וע"י התקנה הנ"ל נקרא דרור לנפשם אל אשר יהי רוחם ללכת לבקש טרפם ומחזית ביתם והמסים נשתלמו עבורם מקנפת הקנסת הטאקסע הנ"ל ועי"כ רובם פכולם קימו וקבלו עליהם בח"ח בפ"מ לבלתי אכול בשר זביחה בלי טאקסע.

ועתה קמו מתוך העדה פשלים איש ויחרסו אנשיות התקנה הלזו ויביאו להם שו"ב א' אשר זה כמשלש שנים לא עסק בעניני שו"ב וישלח חרבו מתערה ושוחט בלי טאקסע והעניינים נפשו ברעב תתמוגג ישאגו מנהמת לבם בקול מר חוזר לבב שומע וימס כל רוח אנוש על הפשר אשר הם שוברים מטה לחמם והמה פפתן חרש יאטימו אננם ויקשיחו לבם מהקשיב לקול תחנוניהם וכעת נפשו לשאול הגיעה מה דינו של השו"ב הלזה: הנה מראשית כזאת הודעתי בתשו' לקהלה א' אשר במקרה הלזו קרה גם שמה והבאתי תשו' הרא"ש ז"ל שהובא להלכה ביו"ד סי' א' בקהל שהטילו חרם שלא ישחוט אלא טבח ידוע ועבר א' ושחט שחיטתו אסורה והבאתי דעת הפוסקים האחרונים בזה וכתבתי לפלפל דהמיעוט גרירי אחר הרוב בזה ועתה אנופף ידי לבאר מה שיש לדון עוד בזה אפי' בלאו תקנת הקהל מה שהרשות לצבור לאסור את המותר אפי' בלי חרם לבר מן דין שחיטת השו"ב הלז אסורה מצד שהורגל בעבירה לעבור על החרם פמה פעמים דהנה בש"ע סי' ב' מובא דעת הרמב"ם ז"ל דאפי' מומר לא משאר עבירות צריך לבדוק לו ספין ומבואר בש"ע שם דבלא בדיק לו ספין אפי' בדיעבד שחיטתו אסורה וע' פמ"ג שכתב דהכי הלכתא וכ"כ בפרי תאר שם ומבואר בתשו' מהר"ם אלשיך סי' ע"ה בשם תשו' הרמב"ן והרשב"א והריב"ש דהעובר על החרם דינו כעובר על השבועה

וְדִינוּ בְּסִפְקוֹ לְהַחְמִיר בְּסִפְיָא דְאִוְרֵייתָא וְכ"כ בַּט"ז וְש"ף יו"ד ס' רי"ח וע' בט"ז שם
שכ' דַּאֲף דְתַקְנַת הַקְהָל בְּלִי חֶרֶם אֵינָה רַק דְרַבְּנָן מְקַל מְקוֹם הַיְכִי שֶׁהִיא לְמַגְדֵּר מִלְתָּא
הַוְיָא דְאִוְרֵי' וְכ"כ בְּס' רכ"ח סְקמ"ב בְּאִוְרֵי' וע' בְּנוּב"י מֵהַדו"ק חו"ד ס' ס"ז וְס' ס'
ע"ה וּבַחֲאֵה"ע סוֹס"י ע"ז וע' בְּתִשׁוּ' הַרְדָּב"ז ח"ג ס' תְּקִי"ח (וּבְתִשׁוּ' רש"ך ח"ג ס'
ק"ח וּבַתה"ד ס' רס"ה פּוֹסְקִים דְתַקְנַת הַקְהָל אֲף בְּלִי חֶרֶם הָוֵי דְאִוְרֵי' וּבְתִשׁוּ' מְהַר"י
מִינֶץ כ"כ בְּשֵׁם רש"י וְהַמְרָדְכִי וְהַא"ז וע' בְּתוֹס' שְׁבוּעוֹת מ"ו ע"ב ד"ה אָבֵל א"כ פִּינֹן
שֶׁחֲשׂוֹד לְעֵבֹר עַל הַחֶרֶם צָרִיף לְבָדוּק סָפִין וְלִיתָן לוֹ אֲמָנָם אֲף לְשִׁי הַפּוֹסְקִים דְחֶרֶם
אֵינּוּ רַק דְרַבְּנָן וְא"כ אֵינּוּ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁחִיטָה שֶׁהִיא אִיסוּר דְאִוְרֵי' כְּדִאֲמַרִי בְּבַכּוֹרוֹת ל'
ע"א נְהִי אֲדַרְבְּנָן חֲשִׂיד אֲדִאֲוֵרֵייתָא לֹא חֲשִׂיד אֲמָנָם פִּינֹן שֶׁהוּא מְמוֹנָה ג"כ עַל בְּדִיקַת
הַרְיָאָה וְשִׁכְחִי כְּמָה טְרִיפִיּוֹת שֶׁהֵן מְדַבְּרִי סוֹפְרִים א"כ אֵינּוּ נֶאֱמָן עַל בְּדִיקַת הַרְיָאָה וְכ"כ
הָאֲחֵרוֹנִים: אֵיבְרָא שְׁלַפְעַנ"ד יֵשׁ לְעֵינֵי בְּזָה דְהָא בְּאֲמַת הַקְשׁוֹ הַתוֹס' בְּחֻלִּין ג' ע"ב
דְאֵמַאי אֵינּוּ מוֹעִיל בְּמוֹמֵר יוֹצֵא וְנִכְנָס כְּמוֹ בְּכוֹתֵי וְתִ' דְבִישְׁרָאֵל מוֹמֵר ל"ש מִיִּרְתַּת כְּמוֹ
בְּכוֹתֵי דְכִינֹן שְׁסָבוֹר שְׁמוֹחֲזֵק בִּישְׁרָאֵל לְכָל דְבָרֵי לֹא יְבָדְקוּ אַחֲרֵי וְע' בְּתוֹס' ע"ז ל"א
ע"א ד"ה דְאֵמַר רַב וּבב"מ כ"ד ע"ב ד"ה אֲתַלְתָּא קֶרְנַתָּא שְׁכ' ג"כ דְבִישְׁרָאֵל חֲשׂוֹד ל"ש
מִיִּרְתַּת ע"ש וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין הָרִי מְצִינּוּ דְגַם בִּישְׁרָאֵל חֲשׂוֹד סְמַכִּינֹן אֲסַבְרָא דְמִיִּרְתַּת
כְּמִבְּנֹאֵר בִּי"ד ס' פ"ג וּפ"ו וְס' קי"ט וְעַכְצ"ל כַּמ"ש הַתב"ש בְּס' ב' ס"ק ט"ו דְהָא
דְסְמַכִּינֹן בִּישְׁרָאֵל חֲשׂוֹד אֲסַבְרָא דְמִיִּרְתַּת אֵינּוּ רַק בְּאִיסוּר דְרַבְּנָן אָבֵל לֹא בְּדִאֲוֵרֵייתָא
וְהָיָה מְבֹאֵר בְּב"י וְרמ"א סוֹס"י קי"ט וּלְפִי"ז נֹכַח לֹמַר דְבַנ"ד מ"נ יֵשׁ לְהַכְשִׁירוֹ
דְלַעֲגֵן דְנִיחּוֹשׁ שְׁיִכְשִׁיל בְּאִיסוּר דְאִוְרֵייתָא הָא חֲשִׂיד אֲדַרְבְּנָן לֹא חֲשִׂיד אֲדִאֲוֵרֵייתָא וְאִם
דְנִיחּוֹשׁ שְׁיִכְשִׁיל בְּטְרִיפִיּוֹת שֶׁהֵם מְדַרְבְּנָן הָא לְגַבֵּי אִיסוּר דְרַבְּנָן שְׁפִיר נֹכַח לְסַמְּוֵה
אֲסַבְרָא דְמִיִּרְתַּת עַכ"ז הָאֲמַת יוֹרָה דְרַכּוֹ פִּי בְּעֵנֵן שׁו"ב כְּזֶה שֶׁהוּא שׁוֹחֵט מִן הַצְּדָדִין
הַצַּד הַמְתַּזְיָקוּ רִיחַ הַנְּצַחֹן מְדַבְּרַת מִתּוֹף גְּרוֹנָם וְאֲף אִם יִרְאוּ מִפְּנֵי דְבַר מְכֻוֹעֵר יִכְחִידוּ
הָאֲמַת תַּחַת לְשׁוֹנָם כְּנֹדַע בְּאַרְץ הַנְּשֻׁמָּה הַלְזוּ אֲשֶׁר לֹא יָנוּחַ שְׁבֹט הַיִּרְאָה עַל גּוֹרֵל
הַמְחַלְקֵת וְהָאֲמַת נַעֲדַרַת מֵעֵינֵי הָאוֹרְבִים הַבָּאִים בְּמַחְתָּרַת אִם כֵּן לֹא יַחַת הַשׁו"ב הַלְזוּ
מֵאִימַת הַיּוֹצֵאִים וְהַנְּכַסִּים וַיַּעֲשֶׂה כְּשִׁרְיֹת לְבוֹ פִּי יַדַע בְּנַפְשׁוֹ אֲשֶׁר לֹא תִרְפִּינָה יְדֵי
הַתּוֹמְכִים אוֹתוֹ אֲף אִם יַעֲשֶׂה שְׁלֵא כְּשׁוֹרָה וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אֶהְבַּת הַנְּצַחֹן א"כ
בְּנֹדַאי ל"ש מִיִּרְתַּת בַּכּה"ג.

וְהִנֵּה הָרָא"ש בַּפ"ק דְחֻלִּין הִבִּיא דַּעַת הַרְמַב"ם הַנ"ל וְהַעִיר עָלָיו מְהֵא דְנִקְט רַבָּא בְּחֻלִּין
ג' מוֹמֵר אוֹכַל נְבִילוֹת לְתִיאָבוֹן בּוֹדֵק סָפִין וְנוֹתֵן לוֹ וְאֵמַאי לֹא נִקְט רַבּוּתָא דְאֵפִי' בְּמוֹמֵר
לְשָׂאֵר דְבָרִים נְמִי בְּעֵי בְּדִיקַת סָפִין.

וְהַנְּלַפְעַנ"ד לְתַרְץ עַפִּימ"ש הַפּוֹסְקִים בְּטַעְמָא דְהַרְמַב"ם עַפִּי"ד הַג"א בַּפ"ק בְּחֻלִּין שְׁכ'
בְּשֵׁם רַבִּינוּ בְּרוּךְ דְהָא דַּע"א נֶאֱמָן שְׁחִיטָה אַע"ג דְאֲתַחֲזֵק אִיסוּרָא מְשׁוּם דְרֹב מְצוּיִין
אַצֵּל שְׁחִיטָה מְוַמְחִין הֵם וְקָשָׁה נִימָא סְמוּךְ מִיַּעוּטָא דְאֵינָם מְוַמְחִין לְחֻזְקָה הֵינּוּ חֻזְקַת
אִיסוּר שְׁאֵינּוּ זְבוּחַ וְע"כ מְשׁוּם דְהַשׁוֹחֵט אִית לִי ג"כ חֻזְקַת כְּשִׁרְיֹת וְהִיכָא דְאֵיכָא רַבָּא
וְחֻזְקָה הָוֵי הַמִּיַּעוּט מִיַּעוּטָא דְמִיַּעוּטָא וְל"א סְמוּךְ כו' וְהַתִּינַח בְּאֲדָם סְתַמִּי מִשָּׂא"כ בְּמוֹמֵר
לד"א הָא אִיתַרְע חֻזְקַת כְּשִׁרְיֹת שְׁלוֹ פִּינֹן דְמְבֹאֵר בְּפּוֹסְקִים דְחֻזְקַת כְּשִׁרְיֹת הִיא מְטַעַם
חֻזְקָה דְמַעֲיָקְרָא שְׁנוּלַד בְּלַתִּי חֲשׂוֹד וּמְסַתְמָא לֹא אֲשַׁתְּנִי מִשָּׂא"כ מוֹמֵר לד"א הָא חֻזְיָנָן
דְאֲשַׁתְּנִי וְאֲמַרִינֹן סְמוּךְ כו' וְחִיִּישִׁינֹן דִּילְמָא יִשְׁחֻט בְּסָפִין פְּגוּם דְהִיכִי דְאֵיכָא טִירְחָא

ל"ש ה' חזקה דלא שביק היתרא ואכיל איסורא וילכה בעי בדיקת ספין (וביותר יש להסביר הענין עפי"מ שאמרתי לפרש דברי רש"י ז"ל בחולין י"ב ע"א שפי' רוב מצויין אצל שחיטה מן מחין הם ז"ל שאם לא הי' מן מחה לא הי' שוחט והוא תמוה מה בעי רש"י ז"ל בזה ונראה דהנה באמת הקשו הקדמונים נימא סמוך מיעוטא לחזקה דשאינו זכות אולם י"ל דהדבר נכון עפי"ד התוס' בבכורות כ' סוף ע"א שכתבו גבי רוב ע"ה מעשרין הן דל"ש לומר סמוך מיעוטא דאין מעשרין לחזקה טבל דאין להחזיק אדם ברשע בשביל המועט ע"ש ולפי"ז י"ל גם בקא דרוב מצויין א"ש מן מחין הן דהטעם הוא משום שאם לא הי' מן מחה לא הי' שוחט דקיי"ל כל טבח שא"י הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו וא"כ אם לא הי' מן מחה לא הי' מאכיל לנו דבר איסור דאין להחזיק אדם ברשע בשביל המיעוט כסברת התוס' הג"ל וז"ש רש"י שאם לא הי' הן מחה כו' פדי לתרץ קושני' הקדמונים דנימא סמוך כו' ולפי"ז התינוח בשאר בני"א משא"כ במומר לד"א דל"ש הסברא דאין להחזיקו ברשע בשביל המיעוט פינון דבלא"ה הוא רשע א"כ ל"ש ב"רמא"ש מן מחין הן.

אמנם יש להתבונן בזה לפי"ד התוס' ב"מ קי"ז ע"א ד"ה וקא ובשבעות מ"ו ע"ב שכתבו גבי אחזקי אינשי בגנבי לא מחזקינן דל"ש חזקה זו אלא כשאנו דנין על אדם פרטי אם הוא גכפו אכל כשאנו דנין אם נגנב או לא ל"ש לומר בזה אחזקי אינשי בגנבי לא מחזקינן דכמה גנבים איכא בעולם ע"ש ולפי"ז ל"ש הסברא הג"ל דאין להחזיק אדם ברשע בשביל המיעוט רק כשאנו דנין על אדם פרטי אכל כשאנו דנין על הכלל שלא ידענו מי הוא השוחט בזה ל"ש לומר אחזקי אינשי ברשיעי לא מחזקינן דכמה רשעים איכא בעולם וא"כ לפי"ז בש"ס חולין הג"ל גבי מצא תרנגולת שחוטת בשוק דלא ידעין מי שחטה היכי אמרינן התם רמא"ש מן מחין הן ה' בזה הדרך"ל נימא סמוך כו' ואי דאין להחזיק אדם ברשע בשביל המיעוט כנ"ל ז"א דהא התם אין אנו דנין על אדם פרטי ויל"ע בזה) ועל גוף השחיטה מהימנינו לי מטעם חזקה דלא שביק כו'.

וע' ברמב"ם פי"ד מה' עדות ה' ד' שכ' ז"ל ע"א נ באיסורין אע"פ שפסול לשאר עדות שהרי רשע בעבירה ששחט שחיטתו פשיעה ונאמן לומר בהלכה שחטתו וכ"כ שם בהלכה ח' וע"כ דזוקא על בדיקת הספין דאיכא טירחא לא מהימנינן לי': אמנם הא באמת הקשה בשו"ת נוב"י מהדו"ק חאה"ע סי' מ"ג הלא כנגד חזקת איסור שאינו זכות איכא חזקה דהעמד בהמה בחזקה שאינה מטמאה דאם יש פסול בשחיטה הא הניא נבילה והיא מטמאה ונעמידנה בחזקת שאינה מטמאה אולם י"ל הא בשעה שמפרקסת אינה מטמאה טומאת נבילות א"כ אז יש מקום לחזקת איסור שאינו זכות לחול דל"ל חזקה המנגדת וממילא נשארה הבהמה באיסורה ומטמאה לאחר שמתה טומאת נבילות אמנם התינוח בבהמה משא"כ בעוף הלא כ' התוס' בחולין פ"ד ע"א ד"ה בעי' ובב"ק ע"ו ובתשו' ברית אברהם חיו"ד סי' כ"ה העלה כן גם בדעת הרמב"ם ז"ל להלכה דבעוף ל"א מפרקסת ה"ה כחי' משום דחיותו מועט ע"ש וא"כ אין פנאי לחזקת איסור שאינו זכות לחול משום דתיקף יש כנגדה החזקה דהעוף שאינו מטמא בגדים בבית הפליעה משום דל"ש בי' מפרקסת ה"ה כחי' וא"כ ל"ש סמוך מיעוטא לחזקה ועכצ"ל דהא דכ' הרמב"ם דמומר לד"א בעי בדיקת ספין הוא דזוקא לשחיטת בהמות ולא לשחיטת עופות וא"כ לפי"ז מיושב שפיר מה דנקט רבא מומר אוכל נבילות לתאבון משום דרצה לכלול אפי'

שחיטת עופות ג"כ בעי מומר לאותו דבר בדיקת ספין משא"כ מומר לד"א ל"ב בדיקת ספין רק לשחיטת בהמה פנ"ל ול"ק קוש'ה הרא"ש ז"ל.

אמנם קשה לכאורה לפי"ז דהנה הרשב"א בחי' לחולין שם הקשה דהאיך מהני במומר בדיקת ספין הא בעינו בדיקת סימנין לאחר שחיטה ושמה לא נשחט הרוב ותי' דאמרינן דבנדאי בדיק הסימנין ואי ראה שלא שחט הרוב גומר קודם שיעור שהי' דלא שביק היתרא ואכילאיסורא ולכאורה לפי"ז דמיירי רבא גם בעורף הא שיעור שהי' דעורף הוא זמן מועט ואם בודק ורואה שלא שחט הרוב א"א לו לתקן ולגמור השחיטה ומכ"ש לראב"א דס"ל לקמן בעורף נשט ולא קנה א"כ הדרק"ל וע' פמ"ג סי' ב' במש"ז סק"ב שהרגיש בזה אמנם באמת לק"מ דהרמב"ם ז"ל אגיל בזה לשיטתו דפוסק בפ"ג מה' שחיטה דשיעור שהי' בעורף הוא כדי שגיביה בהמה דקה וירביצנה א"כ שפיר רנוח לי זימנא לתקן ולגמור השחיטה קודם שיעור שהי' וא"ש אף כ"ז לפלפולא ולחדודי בעלמא אבל באמת מסתימת דברי הרמב"ם ז"ל והפוסקים שמביאים דעתו משמע דגם לשחיטת עופות מצריף במומר לד"א בדיקת ספין ובחידושי הארכתי בישוב ד' הרמב"ם ז"ל אכ"מ וע' בתשו' רדב"ז ח"א סי' כ"ד: והנה בהג"א הג"ל מביא עוד תי' לקוש'ה הא"ז הג"ל דאיך נאמן ע"א על השחיטה הא אתחזיק איסורא ותי' בשם הר"א ממיץ דהא דאמרינן ע"א א"נ היכי דאתחזק איסורא ה"ד באנשים ריקים ופוחזים אבל בעד מהימן וכשר סמכינן עלי' אפי' במקום חזקה ולכאורה הדבר תמוה ממימרא דרבא הג"ל דבישראל מומר אוכל נבילות לתיאבון מהני בדיקת ספין ואפתי האיך מהימן על גורף השחיטה הא אין לה רשע גדול מזה והיכי נאמן באתחזק איסורא וכבר הרגיש בזה הפנ"י ז"ל בחידושו ונלפענ"ד דאין בזה קוש'ה על הרא"מ דהא מפורש בהג"א שם דדעת הרמב"ם ז"ל בפירוש פל דבר שפידו היינו דבר שהוא עתה בידו לתקן ול"מ מה שהי' מקורם בידו וע"כ דפוסק פאביי בגיטין נ"ד ע"ב דס"ל ה"כ וגם הראב"ד פי"ט מה' פסוה"ק קאי בשחיטה זו.

ע' בכ"מ שם אמנם רבא פליג שם וס"ל דדבר שהי' פעם א' בידו מהני אף שאינו עכשיו בידו וע' ברא"ש שם הטעם דהו"ל כמו בעלים א"כ לדידן' ל"ק משחיטה דהוי אתחזיק איסורא משום דלדידן' הא בשחיטה הוי בידו א"כ מהני אף להוציא מחזקה וכמו שכתבו באמת התוס' בגיטין ב' ע"ב וא"כ ל"ק על הרא"ם ממימרא דרבא הג"ל דאיהו לשיטתו' אזיל דשחיטה הוי בידו ומהני אף להוציא מחזקה משא"כ הרא"מ פוסק פאביי ומוכרח לבא לתרוץ שלו: אמנם לפענ"ד לולא דברי הרא"ם ז"ל הי' נראה דאפי' למ"ד דדבר שאינו עכשיו בידו לא מיקרי בידו מפל מקום ל"ק דהאיך מהימן על השחיטה הא הוי אתחזק איסורא עפימ"ש הש"ף ביו"ד סי' קכ"ז ס"ק י"ד בדעת הרמב"ם ז"ל וסייעתו דהא דאמרינן כ"מ שהאמינה תורה ע"א הרי הוא פשנים ול"מ הכחשת הב' היינו בדבר דגלי לן קרא שצאמן בו ע"א אבל היכי דלא גלי לן קרא אלא דמסתבר או מתקנ"ח הוא נאמן פגון חתיכה ס' שומן ס' חלב ואמר ע"א שהוא שומן או היכא דא"ל ע"א נתנסף יינה וכה"ג בכל דוכתא דאמרינן ע"א נאמן באיסורין פינו דלא גלי לן קרא אינו חשוב כב' רק בערות אשה דמינא בעי ב' וחכו"ל האמינו לחד כב' אין דבריו של א' במקום שנים ע"ש ולפי"ז נראה דהיכי דגלי לן קרא דעא"נ דהוי פשנים אז מהני אפי' להוציא מחזקה

דכינן דהוי פשנים א"כ כמו דשני עדים נאמנים להוציא מחזקה ה"ה ע"א היכי דגלי לן קרא דאז דינו פשנים וקא גלפינו מינן למק"א דלא גלי קרא.

ושעפי"ז יתיישב מה דקשה לכאורה בסוטה מ"ז ע"ב דאמרינן שם ע"א אמר ראיתי את ההורג לא הי' עורפין דכתיב לא נודע מי הפהו הא נודע מי הפהו לא היו עורפין וקשה דגילף מפאן דנאמן ע"א אף באמתחזיק איסורא דהא מוכח בב"ב כ"ג דחזקה וקורבא שוים ע"ש בתוס' ומדחזינן דע"א מהני לנגד קורבא ה"ה לנגד חזקה.

ולקאמור ניתא דהתם פינן דבפירוש האמינתו תורה הו"ל פשנים ולכך מהימן גם לנגד קורבא ואין ראוי מזה למק"א היכא דלא גלי רחמנא בפירוש ואזדא ממילא לפי"ז קושן' התוס' בריש גיטין דגילף מוספיה לה דאע"נ אף היכי דאמתחזיק איסורא ולדברינו אין משם ראוי דכינן דגילתה רחמנא התם וספיה לה לעצמה התורה האמינתה פשנים וממילא מועיל גם להוציא מחזקה ולא נוכל ללמוד מזה למק"א היכי דלא גלי קרא בפירוש ונכון לבאר בזה דברי הרמב"ם ז"ל התמוהין בפ"ט מה' רוצח ה' י"ד שכ' ונ"ל באו שנים אחר שהעיד הא' והכחישוהו ואמרו לו לא ראית הרי הן כב' עדיות המכחישות זא"ז ועורפין והקדמונים תמהו עליו דהאיך נימא דחד לגבי תרי יהי' כב' פיתי עדים המכחישין זא"ז הלא בכל האיסורין קיי"ל דאף דע"א נאמן מפל מקום אם הוא מוכחש משנים אין דבריו ש"א במקום שנים ולהנ"ל נכון דכינן דבעגלה ערופה גלי קרא בהדיא דע"א נאמן עשאתו התורה ממש פשנים ולפי"ז מינשב לנכון קושן' הא"ז הנ"ל דהא מבואר בפירש"י חולין י' ע"ב דבשחיטה גלי רחמנא דע"א נאמן משום דכתיב ונבחת בלשון יחיד רק דהתוס' בריש גיטין דחו דאין ראוי משחיטה למק"א משום דהוי בידו אמנם למ"ד דבאינו עכשיו בידו לא מיקרי בידו הא ל"ה שחיטה בידו ושפיר נוכל לומר דגלי קרא בשחיטה דע"א נאמן והו"ל פשנים ולכך מהני אף להוציא מחזקה ואין ראוי מזה למק"א דלא גלי רחמנא.

אמנם קשה לפי"ז מש"ס גיטין נ"ד ע"ב שהוא דא"ל לחברין טהרות שעשיתי עמה ביום פלוני נטמאו אתא לקמי' דר"א א"ל שורת הדין אינו נאמן אמר לפניו ר' אסי רבי אתה אומר פן הכי אר"י משום ר' יוסי מה אעשה שהתורה האמינתו היכן האמינתו אר"י בר בסינא כ"ג ביו"כ יוכיח דכי אמר פיגול מהימן ומנא ידעינן והכתיב וכ"א לא יהי' באה"מ אלא לאו משום דמהימן לדברינו הנ"ל היכי מביא מפיגול דגלי קרא בהדיא דנאמן והו"ל כב' ולכך מהני גם להוציא מחזקה ומה ראוי הוא זה דיהי' נאמן גם על טומאת טהרות להוציא הטהרות מחזקתו ואפשר לומר עפי"ד התוס' בקידושין ס"ה ע"ב ד"ה נטמאו שכ' ונ"ל ומה שאמרנו דבר שאינו בידו פי אינו שותק לא מהימן היינו גברא דלא מהימן כבי תרי אבל אי מהימן לי' כבי תרי נאמן כדא' בסמוך גבי סמיא דקא' רבא דנאמן אע"ג דהוי דשב"ע כו' וכשאדם עושה חבירו שליח לשמור יינו או להביא מן המרתף נאמן דהיינו בידו וממהימן לי' כבי תרי כשסומך עליו עכ"ל ולפי"ז נוכל לומר דזהו טעמו דרבא דמהני אם הי' מקודם בידו אפי' אינו עכשיו בידו דכינן דעשאו שליח לעסוק בטהרותיו מהימן לי' כבי תרי א"כ החזקה מסר בידו וסמך עליו כבי תרי ול"ש לומר דבא להוציא מחזקה פינן דהי' מסור בידו לעשות פטוב בעיניו רק דמביא ראוי מכ"ג ב"כ דמצינו נאמנות לע"א היינו בלתי אפקוע מחזקה וכינן דמצינו בפיגול נאמנות לע"א מהני

בטהרות ג"כ כשא"ל טהרות שעשיתי עמך ביום פ' נטמאו אף שהיא להוציא מחזקה דכינן דעשאוי שלים לעסוק בטהרותיו הלא הי' מסורין בידו לעשות בהם כחצו ול"ש בזה לומר שפא להוציא מחזקה פנ"ל: אמנם הא קשיא לכאורה לפימ"ש בשיטה מקובצת פתובות ע"ב גבי מאכילתו שאינו מעושר ה"ד כו' דלא נוכל למילף מוספיה לה לעצמה דעא"נ בכ"מ משום דשאני התם דלא סגי בלא"ה פי א"א לבעל לדעת מתי וסתה ושלמו ימי ספירה שלה אלא על פיה ואם לא תאמינה בטלה מצות פו"ר ע"ש ולפי"ז קשה האיד מיייתי ראי' דמהני נאמנות בע"א מכ"ג ביו"כ דילמא שא"ה משום דא"א בע"א דכל אדם ל"י באה"מ פתיב ומכרחין אנחנו לנאמנותו משא"כ בשאר דוכתי מנ"ל דמהימן ע"א (וע' בתוס' בכורות כ' ע"א ד"ה ואבע"א דגם בדאוריין יש לחלק בין אפשר ללא אפשר) והנלפענ"ד בישוב קושיא זו דהנה הקשו המפרשים מ"פ לאבני דס"ל דבעינן שיהי' עתה בידו מכ"ג ביו"כ וע"כ פונתו פיון דבכ"ג א"ר דפיגל אפי' לאחר שגמר כל ההזיות דשוב אין בידו לפגל עתה וא"כ הא קיי"ל כמ"ד מערבין לקרנות וא"א להזות במזבח הפנימי אם לא שמערב דם פו ושעיר יחד וא"כ הפר הא בא משלו ויצרף להביא פר אחר נימא מתוך שנאמן על שלו נאמן על השעיר ג"כ כדא' בסמוך גבי ס"ת מתוך שנאמן להפסיד שפרו נאמן להפסיד ס"ת ומנ"ל לדייק מכאן דעא"נ אפי' בדבר שאינו עתה בידו והארכתי בחי' בישוב קושיא זו בכמה אנפיו.

וכעת נראה דהנה באמת קשה לכמ"ש הרמב"ן בפ' האשה רבה על קושיא התוס' דהא בנדה הוי אתחזק איסורא ותי' משום דנאמנות לגבי עצמה דאינה חשודה לקלקל א"ע נאמנות גם לגבי בעל וכ"כ הפנ"י בריש גיטין ביתר ביאור ולפי"ז מאי ראי' מיייתי מכ"ג ביו"כ דילמא שא"ה פיון דנאמן לגבי עצמו שיקריב אח"כ קרבנות אחרים ויחלל יו"כ שלא לצורך ואינו חשיד לקלקל עצמו לכה נאמן נמי לגבי אחרים.

אמנם נראה דפירכת הש"ס בס"ד הוא פיון דבקרא פתיב דמהני פיגול בכל הקרבנות בכל ענין א"כ אם הכ"ג אומר אחר הזי' על הפפורת בלפול"פ או לאחר ההזי' על הפפורת שבהיכל שפיגל דבחצי מתיר עכ"פ פסול מה"ת איפא נמצא בהכ"ג פסול טומאה וכינא באופן שלא ישמש עוד ונתמנה אחר תחתיו היכי מהימן הכ"ג שעבר לומר שנתפגל הרי בזה שוב ל"ש סברת הרמב"ן דלא יקלקל עצמו פיון דאיהו לא יעבד עוד ומינשב עפי"ז גם הקושיא הנ"ל דנימא מתוך כו' אף דמבואר בתוס' מגילה ט' ע"ב בשם הירושלמי דבנתמנה אחר תחתיו הפר בא מכ"ג שעבר (וע' בס' מים חיים מבעל פר"ח על הרמב"ם בפ"א מעבויה"כ שכ' שאם אירע פסול בכ"ג קודם הקרבת הפר הי' בא מזה שמשמש תחתיו) מ"מ פיון דבאמת פירכת הש"ס היא באם אומר שפיגל קודם ההזי' על מזבח הפנימי שעדיין לא נתערב דם הפר והשעיר ביחד ואי דא"כ הוי בידו לפגל בהזיות של המזבח הפנימי ז"א דהא נמצא בו פסול ולא יעבד עוד ומינשב ממילא להצעה זו הקושיא ע"ד השיטה מקובצת הנ"ל דנימא שא"ה דלא משכחת פיגול בע"א ולהאמור נכון דהא באמת בסתם פיגול שפיר מהימן מטעם בידו היכא דעדיין לא הנה על המזבח הפנימי או לאחר שגמר כל ההזיות שפיר מהימן מטעם מתוך כו' פנ"ל ורק היכי שנמצא פסול בכ"ג פריף דלא יועיל אז דיבורו שאומר שפיגל פנ"ל ודחי דבאמת ל"מ בכי האי גוונא רק היכי דחזינ' דרף פשפש: והנה יש להביא סמוכין לד' הרמב"ן הנ"ל דמשום דאינו חשוד לקלקל א"ע נאמן אפי' באמתחזיק איסורא מדברי הש"ס בכורות ל"ז ע"א אר"י א"ר נאמן

הפהן לומר זה נתן לי ישראל במומו מ"ט כל מילתא דעבידא לאגלוני לא משקרי בה אינשי אר"א אף אנו נמי תנינא נאמן הפהן לומר הראייתו בכור זה ובע"מ הוא מ"ט לאו משום דאמרין כל מילתא דעבידא לגלוני כו' ה"תם הוא דקדשים בחוץ לא אכיל כו' ולכאורה קשה אי נימא מילתא דעבידא לגלוני לא משקרי אינשי א"כ היכי נאמן הפהן הלא פיון דידעיןן שהוא בכור הא אתחזיק איסורא ואין עא"נ באתחזיק איסורא ע' בר"ש פ"ב דנגעים אע"כ פיון דלא מקלקל נפשי' לאכול קדשים בחוץ לכה"ה ס"ד דמהימן אפי' נגד חזקת איסור אפי' בלאו הסברא דעבידא לאגלוני ויהי' מזה ג"כ ראי' למ"ש הנוב"י בתשו' דבמילתא דעבידא לגלוני מהימן ע"א אפי' באתחזיק איסורא דהרי קודם דמשני ה"תם הוא דקדשים בחוץ לא אכיל ה"י סובר הש"ס דמהימן מטעם מדעל"ג ואף שהוא להוציא מחזקת איסור אמנם לפענ"ד צ"ע מדברי התוס' עירובין נ"ט ע"א שהקשו ביה דקתני במשנה אפי' עבד ואפי' שפחה נאמנין לומר עד כאן תחום שבת והקשו התוס' דהא אפי' ע"א אינו נאמן דבפ"ב דכתובות מוקי הא דאלו נאמנין להעיד בגודלן כו' בי"ש גדול עמו משמע דגדול בפ"ע לא מהימן ותי"דה"נ איגרי בגדול עמו.

וע"כ הא דע"א א"נ בתחומין פיון דל"ה בידו כמ"ש התוס' שם בדיבור שאח"ז גבי אשה וע"כ דהתוס' ס"ל דתחומין הוי אתחזיק איסורא כמו שהובא בספר יד דוד בחי' שם מדהקשו התוס' ה"תם משחיטה וניקור וסלה דהוי אתחזיק איסורא ולד' הנוב"י הג"ל קשה דהרי הא דעד כאן תחום שבת הוי ג"כ מילתא דעבידא לגלוני ע"י מדידה ונאמן ע"א אפי' היכא דאתחזיק איסורא ויל"ע בזה וע' בר"ה כ"ב ע"ב בא אחד בסוף העולם ואמר קדשו ב"ד את החודש נאמן ובט"א שם תמה איך נאמן על תשרי באומר מעונבר הא רוב אין אלו מעונבר ובמקום חזקה אין עא"נ מכ"ש במקום רוב ולד' הנוב"י א"ש דהא מבואר שם בגמ' דלקה א' נאמן מטעם כ"מ דעבידא לאגלוני לא משקרי בה אינשי וא"כ שפיר נאמן אף במקום חזקה וה"ה במקום רוב: נחזור לנ"ד למה שפכתבו למעלה דכיון דהוא שוחט הוא חשוד לעבור על החרם לא מהימן על בדיקת הריאה שיש פמה טריפיות שהם מדרבנן והחשוד על החמור חשוד על הקל ואף שכ' הרמב"ן בתשו' המינוחסות סי' ק"ע דכיון דלא קיי"ל כר"מ דמומר לר"א הוי מומר לכה"ת פולה ה"ה מחמור על קל נמי לא חשוד והביא ראי' מדחזינו דמומר לערלות פשר לשחיטה.

הנה פבר הובאו דברי הרמב"ן אלו בב"י סי' קי"ט וכו' לפרש דבריו דהא דחשוד על החמור חשוד על הקל דוקא בששניהם מין איסור א' כגון ששניהם בדבר מאכל אבל החשוד על איסור שאינו בדבר מאכל לא חשוד על איסור שהוא באכילה אף שקל ממנו בעונש ע"ש וע' בת"ח חולין ד' שכ' שם דלקה ל"ה הסייעתא דמביא שם מחמצן של ע"ע מותר מיד מפני שהן מחליפין סייעתא מעלייתא משום דאינם חשודין לא"ד דנהי דרגילין לעבור בב"י וב"י שאין מבצרים חמץ מפל מקום אין חשודין לאכול חמץ שעעה"פ דאיסור ע"י אכילה חמיר ולכן אמרינן דמחליפין פיון דלא נחשדו בכך ע"ש ועם זה אני מבין דברי הש"ך ביו"ד סי' רכ"ח ס"ק כ"ו שתי' קוש'י' הב"ח להפוסקים דאם התירו נדר של איסור אפי' בדיעבד אינו מותר א"כ מ"פ הש"ס בבכורות גבי פהו הנושא נשים בעבירה נזר ועובד יורד ומגרש למ"ד א"צ לפרט את הנדר נחוש דילמא אזיל לגבי חכם ושרא לי' והא בגדר של איסור ל"מ התרה ותי' דהיא דנזר ועובד היינו שנוזר הנאה ממיני פירות אם לא יגרש את אשתו הפסולה ובזה מהני התרה ע"ש ותמהו עליו

דאפתי מנ"ל להש"ס להקשות דילמא אַזיל לגבי חכם וְשָׂרִי לִי דִילמא מִיָּרִי שְׁנוּדָר
הַנָּאָה מֵאִשְׁתּוֹ הַפְּסוּלָה וּבְזָה ל"מ הַתְּרָה.

וְנִרְאָה דְהֵנָּה א"ז הַח"צ בְּתִשׁוּ' סִי ל"א הִבִּיא קוֹשְׁלִי בְּשֵׁם הַגָּאוֹן ר"י מְלִיסָא ו"ל עַל הָא
דְּנוּדָר וְעוֹבֵד הָרִי קִי"ל בִּי"ד סִי ב' דְּמוּמָר לְאַכּוֹל גְּבִילוֹת אִפִּי נִשְׁבַּע שְׁבִיפָה שְׁחַט אִינוּ
נְאֻמָּן מִשׁוּם דְּמִן שְׁבַע מַה"ס וְהוּי חֲשׂוֹד לֹא"ד א"כ ה"נ הָא חֲשׂוֹד הוּא לִישָׂא אִשָּׁה פְּסוּלָה
וְהָאִיף מְהִימְנִינָן לִי עַל הַנְּדָר הָא חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבֻעָה חֲשׂוֹד ג"כ עַל גְּדָרִים דְּנָדָר הָא קִיל
מִשְׁבֻּעָה ע"ש אֻמְנָם עִפִּי"ד הַרְמַב"ן הַנְּ"ל נִיחָא דָאָם חֲשׂוֹד עַל דְּבָר שְׁאִינוּ מֵאֲכָל אִינוּ
חֲשׂוֹד עַל מֵאֲכָל אִיסוּר אִפִּי מְחֻמּוֹר לְקַל וּא"כ י"ל דְּמִדִּירִין אוֹתוֹ מִמִּינֵי פִירוֹת אִם לֹא
יִגְרָשָׁה וּא"כ אָף שְׁחֲשׂוֹד הוּא עַל אִיסוּר דְּנִשְׁמִים פְּסוּלוֹת מ"מ אִינוּ חֲשׂוֹד לְאַכּוֹל דְּבָר
שְׁאִיסוּר לוֹ וּא"כ לִפִּי"ז פְּרִיף הַש"ס שְׁפִיר וְדִילמא אַזִּיל לְגַבִּי חֲכָם וְשָׂרִי לִי פִינּוֹ דַע"כ
מִיָּרִי שְׁמִדִּירִין אוֹתוֹ מִמִּינֵי פִירוֹת דֹּא"ל"ה הוּי חֲשׂוֹד לֹא"ד וּא"כ בַּכּה"ג שְׁפִיר מְהִי
הַתְּרָה וּבְחִידוּשֵׁי אֻמְרָתִי לִינִישַׁב עִפִּי"ד הַרְמַב"ן הַנְּ"ל מַה שְׁהִקְשָׁה א"ז הַגָּאוֹן מְלִיסָא ו"ל
בְּסִדָּר הַגְּדָה ש"פ שְׁלוֹ בְּשֵׁם אָבִיו הַגָּאוֹן ו"ל בְּש"ס פְּסָחִים כ"ט הָאוֹכֵל חֲמִץ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ
בְּמוֹעֵד מְעַל וִי"א לֹא מְעַל מֵאֵן י"א רַנְבַּה"ק כו' וְהִקְשָׁה לִפִּי"מ דְּפִירִש"י שֶׁם דְּמִיָּרִי
שְׁהַזִּיד בְּחֲמִץ הָאִיף חֲיִיב קָרְבָּן מְעִילָה הָא ל"ה שֶׁב מִדִּיעֵתוֹ פִּינּוֹ שְׁהַזִּיד בְּחֲמִץ שְׁאִיסוּרוֹ
אִיסוּר פְּרַת כ"ש שְׁחֲשׂוֹד לְדָבָר הַקָּל לְאִיסוּר מְעִילָה וְנִרְאָה דְהֵנָּה הַצֵּל"ח שֶׁם הִקְשָׁה
דְּהָרִי בְּאֻמַּת פְּרִיף הַש"ס בְּכַתּוּבּוֹת ל' גַּבִּי זָר שְׁאֲכָל תְּרוּמָה הָא מְדַאגְבִּי קִנְיָא מִתְּחִיב
בְּנִפְשֵׁי ל"ה עַד דְּאֲכִיל לִי וּמִשְׁנֵי פְּגוֹן שְׁתַּחֲב לִי חֲבִירוֹ לְתוֹף פִּי א"כ בְּחֲמִץ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ
לִיפָּא לְאוּקְמִי בְּתַחֲב לִי חֲבִירוֹ דֹּא"כ חֲבִירוֹ מְעַל וְשׁוּב ל"ש אֲצֵלוֹ מְעִילָה א"כ נִימָא
מְדַאגְבִּי מְעַל וּבִישׁוּב זֶה נִרְאָה דְהֵנָּה בְּאֻמַּת הַקָּשׁוֹ הַמְּפִנְרִשִׁים הָאִיף חָל אִיסוּר חֲמִץ עַל
אִיסוּר הַקֹּדֶשׁ דְּקוֹדֵם פְּסַח גָּאָסָר עָלְיוֹ לְאוּכְלוֹ מִטַּעַם הַקֹּדֶשׁ דְּהָא פִירִש"י שֶׁם דְּאֻתְיָא
כַר"ש וּר"ש ל"ל כּוֹלָל וְתִי דְהוּ"ל אִיסוּר מוֹסִיף מִשׁוּם דְּחֲיִיב עָלְיוֹ בַב"י לְכַף חָל ג"כ
לְעַנְנָן אֲכִילָה וּלִפִּי"ז הָא בְּכַתּוּבּוֹת שֶׁם אֻמְרִינָן בְּגוֹנֵב חֲלָבוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וְאֲכָלוֹ דְּלִכְף ל"ה
הַגְּבִיחָה צִוְרָף אֲכִילָה דָּאִי בְּעֵי גָחִין וְאֲכִיל וְהִינּוּ דְהַחִיב פְּרַת יְכוּל לְהִיּוֹת בְּלִתֵּי הַחִיּוּב
תְּשַׁלּוּמִין וּא"כ הָא אַע"ג דְּמְדַאגְבִּי מְעַל חִיּוּב פְּרַת שְׁבָא אַח"כ פּוֹטְרוֹ תְּשַׁלּוּמִין פִּינּוֹ
דְּהַגְּבִיחָה צִוְרָף אֲכִילָה וְהָא ל"ל דֹּא"ב גָּחִין וְאֲכִיל וְהִי יְכוּל לְהִיּוֹת הַחִיּוּב פְּרַת בְּלִי
הַחִיּוּב תְּשַׁלּוּמִין דְּהָא אִי לֹא אֲגַבְהִי לֹא הִי עוֹבֵר בַב"י דְּאֻתְיָא רֹאָה שֶׁל גְּבוּיָה וּא"כ לֹא
הִי אִיסוּר מוֹסִיף וּא"כ לֹא הִי אִיסוּר חֲמִץ חָל פְּלָל עַל אִיסוּר הַקֹּדֶשׁ וּא"ח פְּרַת עַל
אֲכִילָתוֹ וְכִינּוֹן דְּלֹא הִי יְכוּל לְהִיּוֹת הַחִיּוּב פְּרַת דְּאֲכִילָת חֲמִץ בְּלִתֵּי הַהַגְּבִיחָה שְׁפִיר אֻמְרִינָן
קַלְבַּד"מ וְלִת"ק חֲיִיב מְעִילָה עַל שְׁעַת הַהַגְּבִיחָה וְלִק"מ קוֹשְׁלִי הַצֵּל"ח וּמְמִילָא ל"ק גְּמִי
קוֹשְׁלִי א"ז הַגָּאוֹן הַנְּ"ל דָּאָף דְּהוּא מִזִּיד בְּאֲכִילָת חֲמִץ מ"מ ל"א פִּינּוֹ דְּחֲשׂוֹד עַל אֲכִילָת
חֲמִץ חֲשׂוֹד גְּמִי עַל אִיסוּר מְעִילָה דְּקִיל מִינְיָ' וְהוּי אִינוּ שֶׁב מִדִּיעֵתוֹ פִּינּוֹ דְּאִיסוּר חֲמִץ
הוּא בְּאֲכִילָה וְאִיסוּר מְעִילָה הוּא עַל הַהַגְּבִיחָה וְאִין שְׁנִיחָם בְּעַנְיָן א' וּבַכּה"ג ל"א דְּהַחֲשׂוֹד
עַל הַחֻמּוֹר חֲשׂוֹד עַל הַקָּל מְמַנּוֹ כַּד' הַרְמַב"ן הַנְּ"ל: וּבְפִשְׁיטוֹת י"ל בְּיִשׁוּב הַקוֹשְׁלִי הַלְזוּ
עִפִּי"ד הָרֵא"ש בְּבִכּוּרוֹת פ' פֶּל פְּסוּהַמ"ק שְׁפַתְב בְּעַנְיָן הַחֲשׂוֹד עַל הַחֻמּוֹר חֲשׂוֹד עַל הַקָּל
דְּדָבָר זֶה לֹא תִלְיָא בְּעוֹנָשׁ רַק בְּמָה שְׁהַבְּרִיּוֹת נִזְהָרִין בּוֹ בְּיוֹתֵר וְע' בְּתוֹס' סוּטָה ז ע"א
ד"ה א"ל ק"ו וּפְרָכּוּהַ שְׁכ' וְז"ל וְלִכְף הַנּוֹצְרָכוֹ לְפִירְכָּא אַחְרִיתָא דְּאֻשְׁפָּחִין בְּדוּכְתֵי סְגִיאִין
דְּחִמִּירִי לְהוֹ לְאִינְשֵׁי עֲבִירָה קִלְהָ וּמְסַתְּפֵי מִינְיָה טְפִי מְעַבְרָה חֻמּוֹרָה פְּגוֹן בַּפ"ק דְּכַתּוּבּוֹת

דחמירא להו אבילות דל"ה אלא מדרבנן מנדה שהיא בכרת ובפ' הניזקין באתרין דר"י
דחמירא להו שביעית דליפא אלא לאו משבת שהיא בסקילה כו' ע"ש וא"כ לפי"ז י"ל
דאף דהוא חשוד על אכילת חמץ מ"מ לא חשוד שימעותל בהקדש דבדילי אינשי מינן
נדמיר יותר בעיני הבריות והכי מצינו בתוס' חולין ק"א ע"ב שהקשו דאמאי בהזיד
בשבת נשגג ביוה"כ חגיב לר"ע הא אינו שב מדיעעתו דמזיד הוא על השבת דחמיר
דבסקילה ותי' דאפ"ה חמיר להו לאינשי יוה"כ לפי שהוא יום פפרה ומחילה הרי דגם
לעגן אינו שב מדיעעתו תליא במאי דחמירי להו לאינשי ושעפי"ז אמרתי להסיר קושני'
הרי"ט אלגזי בפ"ד דבכורות שהקשה ע"ד הרמב"ן הנ"ל שכ' דאף מחמור לקל אינו
חשוד כ"ז שאין שניהם במין א' מהא דא' רבא בע"ז ס"ט ע"ה זונה נכרית וישאל
מסובין אצלה חמרא שרי נהי דתקיף להו יצרא דעבירה יצרא דיי"נ לא תקיף להו
דמשמע הא בלא"ה הוי חמרא אסור משום דחשוד על החמור חשוד על הקל והא אין
שניהם במין א' ולפענ"ד פונת הרמב"ן הוא דכל שאין שניהם במין א' ל"א החשוד לזה
חשוד לזה כיון דעיקר תלוי במה שזנה ביותר אולי לזה תקיף יצרי' ואינו נזהר בו כ"כ
ולעבירה הקלה לא תקיף יצרי' כ"כ ונזהר בה בשלמא כששניהם במין א' אמרינן
מסתמא אי חשוד על החמור חשוד על הקל ממנו משא"כ כשאין שניהם במין א' תליא
במה שזנה ובדיל ביותר ולכך שפיר קא' רבא שם דלכך חמרא שרי משום דתקיף להו
יצרא דעבירה ואין נזהרין ממנה משא"כ יצרא דיי"נ לא תקיף להו ולכך החשוד לזה
אינו חשוד לזה משום דבשני מיני איסורים תליא במה שזנה בו ביותר כנ"ל וא"כ הפל
הולך אל מקום א' ואין כאן קושניא פלל: המורם מכ"ז דל"ק הרמב"ן דאפ"ה החשוד על
החמור אינו חשוד על הקל רק כשאין שני האיסורים במין א' אבל כששניהם במין א'
פגון במאכל איסור שפיר אמרינן דהחשוד על החמור חשוד על הקל ואפ"ה בשוין
כמבואר בפוסקים וא"כ בנ"ד כיון דבשך שחיטת השו"ב הלז אסור עכ"פ מצד תקנת
הקהל ולפי"ד א"ז החו"ד שם ובתשו' ברית אברהם חיו"ד סי' ט"ו הוי השחיטה נבילה
משמע אי עביד לא מהני ע"ש ומסתמא השוחט אוכל ג"כ מהבשך הזה א"כ הוא חשוד
על אכילת נבילה וחסוד על השחיטה אפי' לא הי' מורגל בעבירה זו ועכ"פ על בדיקת
הריאה ודאי לא מהימן כנ"ל וע' בש"ף סי' קי"ט סק"א שכ' דלכך סתם המחבר סי' ס"ה
וכ' דבטבח שוחט בעינן דוקא שהוא מוחזק בכשרות כיון דדיני שחיטה מרובין ובקל
יכול לעשות שהיני' או דרסה או שאר פסולין ואם לא הוחזק בכשרות אסור לאכול
משחיטתו ואף דבשוחט לאחרים אינו חשוד דקיי"ל פרשב"ג בבכורות ל"ה דהחשוד על
הדבר מעיד בשל אחרים דאין אדם חוטא ולא לו כדפשיט הש"ס ביומא ע"ח ע"א ובתוס'
שם מביא בשם ר"ח דהלכתא פנותי' (וע' בד"מ סי' א' ס"ק י"ב שכ"כ בדעת הרמב"ם
אולם דעת הר"ח שהוב' בב"י שם אינו כן) ופסק הכי הרמב"ם ספי"א מה' עדות ומפי"ב
מה' מעשר.

אולם הרמב"ד ז"ל חולק וס"ל דאין הלכה פרשב"ג רק בבכורות וע' ברי"ט אלגזי ה'
בכורות שהאריף שם ורוצה לחלק דזהו דוקא בחשדא פללית כמו שהיא דכהנים דחשידי
להטיל מום בבכור כהן אנו חושדין אותו בכך אף שלא הוחזק בבירור דעבר ודוקא בזה
הלכה פרשב"ג דנאמן בשל אחרים אבל בהחזק לעבירה זו שפכר עבר עלי' לא וכן
מביא בשם הרשב"א בתשו' שרוצה לחלק כן ואם פי לא העלה הכי במסקנא וגם

שְׁהַרְמָבִים פ"ב מְמַעֵשֶׁר ה' י"ז לֹא פָסַק בְּן מ"מ בְּשׁו"ב זְמַנֵּינוּ שְׁעַל הָרוֹב נוֹטְלִים מְכַשִּׁירוֹת יוֹתֵר מִטְרַיְפוֹת אֶף שֶׁהַפּוֹסְקִים נוֹטִים לְהַקְלֵ בְּזַה מ"מ נוֹגַע קִצָּת מִיָּהָ הַגּוֹי לְעֵנֶן דְּבַעֲיָנוּ עַכ"פּ שִׁיָּהָ מִןחֶזֶק בְּכַשְׁרוֹת וְע' בַּפּר"ח יו"ד ס' קי"ט וּבַפּמ"ג ס' ב' סק"כ וְע' בְּתִשׁוּי' ב"א חיו"ד ס' ב' שְׁכ' שֶׁם דָּגַם בְּשׁוֹחֵט לְאַחֲרִים אִיפָּא חֲשַׁד חִימוּד מְמוֹן שְׁאָם יֵאָרַע פְּסוּל בְּאִפְּן שִׁיִּצְטָרֵף לְשֵׁלֶם לְבַעַל הַבְּהֵמָה לֹא יִגִּיד לוֹ ע"ש שֶׁהָאֲרִיף בְּעֵנִינִים אֵלוֹ גַּם לְפִי הַמְּבֹאָר בְּמַכְתָּב כ"ת שֶׁפָּכַר חֲלָפוֹ ג' שָׁנִים שֶׁהַשׁוֹחֵט הִלְזוּ עִסָּק בְּעֵנִינִי מִסְחָר וְלֹא שִׁימַשׁ כָּלֵל בְּעִסָּק שׁו"ב בְּנֹדָאֵי אִם נִסְפַּח אֵל כְּהִנְיָה הִלְזוּ מִחֲדָשׁ צָרִיף לִיטְוֹל קַבְּלָה מְרַב מְנוֹמָחָה וּכְתַב הוֹדָאָה מִשׁו"ב מְנוֹבְהָק וּבִלֵּא"ה שֶׁחִיטָּתוֹ אֲסוּרָה בְּמַבְּנֹאָר בִּשְׁמ"ח ס' א' סכ"ד דְּבַמְדִּינוֹת אֵלוֹ שְׁאִין שׁוֹחֵטִין בְּלִי קַבְּלָה אַעפ"י שֶׁהוּא מְנוֹמָחָה וּמְנוֹחֶזֶק שֶׁחִיטָּתוֹ אֲסוּרָה וְכ' הַתַּב"ש שֶׁם שֶׁהוּא מְחַרְמוֹת רַבּוֹתֵינוּ הַקּוֹדְמִים שֶׁבְּסוּף תִּשׁוּי' מְהַר"ם מר"ב ע"ש גַּם הִלֵּא מְבֹנֹאָר בְּתִשׁוּי' בַּר"א חיו"ד ס' י"ט דָּאָם הָרַב גָּזַר עַל הַשׁוֹחֵט שְׁלֵא יִשְׁחַנֵּט וְעַבְר וְשַׁחַט הִדְרָא לְדִינָא דְש"ס בְּטַבְּחָ דְלֵא סָר סְפִינְיָ קָמִי חָכָם וְרַק לְמִי שֶׁנִּטְלָה קַבְּלָה מְחִלוֹ חָכְמִים עַל כְּבוֹדָם שְׁלֵא לְהִרְאוֹת בְּכָל פְּעַם לְחָכָם אֲכָל לְזַה שֶׁגָּזְרוּ עָלָיו שְׁלֵא לְשַׁחַט הַדָּר לְדִינָא דְש"ס וּבְעֵנוֹבְדָא דִּינֵן אַחֲרֵי אֲשֶׁר מַעֲכִי"ת הַזְהִירוּ בְּעֵינֵם רוּחוֹ לְבַל יָרִים יָדוֹ לְזַבְחָ זְבַח לְהַזְמִינוּ לְבֹא לְפָנֵי הַב"ד וְהַתְרִיז כְּנִגְדוֹ וְלֹא בָּא מְעַבְרִין אוֹתוֹ וְע' בְּנוֹב"י מַהדו"ת חיו"ד ס' מ"ח שֶׁאֲסָר בְּנִידָן כְּזֶה גַּם הַפְּלִים מְשַׁחֲטֵת הַשׁו"ב וְכַמְּהָ גְדוּלִים דְּבָרֵי הַרִיטְב"א בְּשֵׁם מוֹרוֹ ז"ל שְׁפִי הָא דְחֻלִּין י"ח ע"א הֵהוּא טַבְּחָא דְלֵא סָר סְפִינֵנוּ קָמִי דְרָבָא בַּר חִינְנָא שְׁמַתָּי וְעַבְרָי וְאַכְרִיז אַבְשָׁרֵי דְטְרַיְפָה הוּא וּפִירֵשׁ"י ז"ל דְּפִלִּיג אֵהָא דְלַעִיל בְּנִמְצָא סְפִינֵנוּ יָפָה מְשַׁמְתִּינוּ לִי וְלֹא מְעַבְרִינוּ לִי וְהַרִיטְב"א כ' בְּשֵׁם מוֹרוֹ דְרָבָא ב"ח לֹא פִלִּיג אֵהָא וְרַק שֶׁהַחֲמִיר בְּדִינוֹ לְהַעֲבִירוֹ לְפִי שֶׁנּוֹדַע לוֹ שֶׁעֲשָׂה דְרָף מְרַד וּמְסִיִּים שֶׁם וְשֶׁמְעִינוּ מִינְיָ שְׁאָם רָאָה חָכָם לְהַחֲמִיר בְּדִינוֹ שֶׁל טַבְּחָ הַרְשׁוֹת בְּיָדוֹ ע"ש הַרִי דַס"ל דְרָבָא ב"ח עַבְרָי כְּדִין וְכַהֲלָכָה לְפִי שֶׁעֲשָׂה דְרָף מְרַד אֲזַ הַרְשׁוֹת בְּיָד חָכָם לְהַעֲבִירוֹ אִפִּי בְּנִמְצָא סְפִינֵנוּ יָפָה וּבַפְּרָט כְּפִי שֶׁנִּזְכַּר בְּמַכְתָּב כ"ת שֶׁנִּמְצָא סְפִינֵנוּ פָּגוּם לֵאח"ש הִלֵּא דִינוֹ מְבֹנֹאָר בְּש"ס וּבִש"ע דְּמְעַבְרִינוּ לִי וּמְכַרִּיזִין אַבְשָׁרֵי דְטְרַיְפָה הִיא וְע' בְּתִשׁוּי' אַבְקַת רוּכַל ס' ר"ח שֶׁהוּבָא שֶׁם תִּשׁוּי' מְהַר"ש פּוֹקֵי שֶׁהָאֲרִיף לְאַסְנוֹר הַבְּשָׂר וְהַפְּלִים לְמַפְרַע וְע' בְּתִשׁוּי' הַרְשַׁב"ש ס' רנ"ב מְכַל הַלִּין טַעֲמֵי שֶׁחִיטָּת הַשׁו"ב הִלְזוּ אֲסוּרָה כְּנַבְּיָלָה וְאוֹכְלֵי מְבַשָּׂר זָבַחוּ עֲוֹנָם יִשְׂאוּ וְתַקְוֹתֵי רַעֲנָנָה כִּי הֵאֲנָשִׁים הַמְּחַזְזִיקִים בְּיָדוֹ אִם יִרְאוֹת ה' עַל פְּנֵיהֶם אַחֲרֵי רְאוּתָם הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַנִּצְאָמְרִים בְּאַמַּת עַפ"י דְתוֹה"ק יִשְׁבִּיבוּ יָדָם מִבְּלַע וּמִהַשְׁחִית אֵת נַפְשָׁם בְּמַרְק פִּיגוּלִים דְּבָרֵי הַכּוֹתֵב לְכַבוֹד ה' וְתוֹרָתוֹ: סִימָן צד לַק"ק צֶאנְזוּ.

בַּעֲזַהש"י יוֹם ד' י"ב מְרַחֲשָׁנוֹן תַּר"מ לַפ"ק סְטְרֵיָא. אֱלֻקִּים יִחְנְנָה תַלְמִידֵי הַיָּקָר הָאֲבָרָף הַמְּנוֹפֶלֶג מְשַׁכִּיל וְנָבוֹן כַּש"מ אֶלְעָזָר שֶׁעָהֲנַפְעֵלָד נ"י: מְכַתְּבָה הַגִּיעֵנִי וְשַׁשְׁתִּי לְרְאוֹת מִבֵּין שׁוֹרוֹתֵינוּ כִּי הִבִּיאָה ד' אֵל הַמְּנוּחָה וְאֵל הַנְּחִלָּה אֲשֶׁר שֶׁפָּרָה עָלֶיךָ לְשִׁבְתָּ הַשְּׁקֵט עַל מְשַׁמְרַת הַתּוֹרָה בְּאִין מִפְּרָ וּמְפָרִיעַ כֵּן יְהִי ה' בְּעֵזְרָה וְיֵאָר עֵינֶיךָ בְּתוֹרָתוֹ וְיִשֶּׁם בְּלַבְּךָ אֲהַבְתוֹ וְיִרְאוֹתוֹ וְיֵאָר פְּנֵי אֵלֶיךָ לְהַרְפִּיכָה עַל בְּמַתִּי הָאֲנִישֶׁר.

וְעַל דְּבָרֵי תוֹרָה שֶׁהִצְעַת לְפָנֵי הַנָּה נַפְשָׁךָ יוֹדַעַת מְאֹד רוֹב טְרַדוֹתֵי הָעוֹטְרוֹת אוֹתִי מִיְמוֹנִי וּמְשַׁמְאֵלִי אֲשֶׁר לֹא יִתְנוּנִי הַפֶּגַע אַחַת עַל רַצְפַּת הַמְּנוּחָה וְהַמְּרַגְעָה בְּכָל זֹאת פְּנִיתִי מְעַט בֵּין הַפְּרָקִים לְתַת לָךְ מַעֲנָה לְמַעַן הִלְהִיב לְבָבְךָ לְתוֹרָה וּלְתַעוּדָה.

ונקיטנא יְדֵי בַקְצָרָה כֹּל הָאֲפֹשֶׁר: בְּדָבָר אֲשֶׁר הִקְשִׁית בְּב"ק ס"ה ע"א ה"ד אִילֵימָא דְמַעֲיָקְרָא שְׁוִיא זִוְזָא וּלְבִסּוּף שְׁוִיא ד' זִוְזֵי קָרוּן כְּעֵין שְׁגָנְבַּ לִימָא פְּלִיגָא דְרַב אֲדַרְבֵּה דְאָמַר רַבָּה הָאִי מֵאֵן דְּגִזַּל חֲבִיתָא דְחַמְרָא מִחֲבַרְיָ מַעֲיָקְרָא שְׁוִיא זִוְזָא וּלְבִסּוּף שְׁוִיא ד' זִוְזֵי תַבְרָה אוּ שְׁתֵּינִי מְשַׁלֵּם כְּדִהֲשֵׁתָא אִיתְּבַר מִמֵּילָא מְשַׁלֵּם זִוְזָא אָמְרִי כִּי קָאָמַר רַב כְּגוֹן דְּמַעֲיָקְרָא שְׁוִיא ד' וּלְבִסּוּף שְׁוִיא זִוְזָא קָרוּן כְּעֵין שְׁגָנְבַּ תְּשַׁלּוּמֵי כְּפָל וְתְשַׁלּוּמֵי דו"ה כְּשַׁעַת הַעֲמֻדָה בְּדִין.

והקשית לשאול מאי פסיקא לי להש"ס להקשות דרב פליג אדרבה דילמא רב ס"ל כרבה וקא דקא קרון כעין שגנב מיירי בטובח ע"י אחר וא"כ קא דבתברה או שתניי משלם כדהשתא פירש"י ז"ל משום דההוא שעמא הוא דקא גזיל לה והתינח כשטובח בעצמו הויא הטביחה פי תברה או שתניי משא"כ בטובח ע"י אחר לא נוכל למיחשבקי כמו שגזיל עכשיו לשלם הקרון כדהשתא פיון דאשד"ע ורק לענין דו"ה רבי רחמנא דאמרינו יש שלד"ע וא"כ הוי פאיתבר ממילא ולקף משלם כעין שגנב עכ"ק: הנה בפשיטות נוכל לומר דאין מקום לקושיא זו דאין סברא לומר דקרא דבהמה ותיים מיירי דוקא בטובח ע"י אחר משום דא"כ ל"ל קרא דאו ותחת דדרשינו מיני לרבות השליח קא מקרא דבהמה ותיים נשמע דאיכא תשלומי דו"ה בטובח ע"י אחר דקא עיקר הדרש דאחניי לקרון כעין שגנב בא להורות למעט תשלומי דו"ה כעין שגנב כמ"ש התוס' בד"ה גופא כו'.

ועוד אפשר לומר ולתישב דהכי קאי פירכת הש"ס עפ"י מה דקיי"ל במשנה ר"פ מרובה דאין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל וטובח או מוכר אחר הגנב אינו משלם תשלומי דו"ה משום דכתיב וגנב מבית האיש ולא מבית הגנב וא"כ פריה הש"ס ה"כ אי איתא דרב מיירי היכי דמעיקרא שווא זוזא ולבסוף שווא ד' א"כ בשלמא אי רב ס"ל דבתברה או שתניי ג"כ משלם כדמעיקרא א"כ אצטריף הקרא דגניבה ותיים דדו"ה משלם כדהשתא דאחניי לקרון כעין שגנב ולא תשלומי דו"ה וכמ"ש התוס' הג"ל משא"כ אי ס"ל כרבה דבעלמא בתברה או שתניי משלם כדהשתא א"כ ע"כ אצטריף הקרא דגניבה ותיים למעט דקרו משלם כעין שגנב ודו"ה נשאר על הדין דבתברה או שתניי דקיי"ל בעלמא דמשלם פי השתא היכי אפשר למימר ה"כ דקא אי נחשוב טביחה כבתברה או שתניי ואפי' בטובח ע"י אחר משום דבטביחה יש שלד"ע לגבי דו"ה פנ"ל א"כ קא הטעם דהוי כגניבה חדשה וא"כ קא בטובח אחר הגנב אינו משלם דו"ה והיכי יכולנא לחיבו דו"ה פי השתא מטעמא דהטביחה הוי כבתברה או שתניי הרי פיון דהוי כגניבה חדשה קאי"ל דאין גונב אחר הגנב משלם דו"ה דמה לי גונב אחר הגנב או שהוא בעצמו חזר וגנבו: והנה לאשר חזיתא לדעתה דלחודדי קא בעית ונכסוף נכספת לשמוע איזה פלפול לכן אמנא בישוב קושיותה ע"ד החידוד והפלפול דהנה האס"ז בב"מ מ"ג ע"א הקשה וז"ל קא דאמרינו איתבר ממילא משלם זוזא משום דהשתא לא עביד לי ולא מידי אני תמה פיון דאמרינו דכי איתה הדרה למארי בעיני ורחמנא חייבי לגזלן באונסין אמאי לא מיחייב באונסין דהשתא וכדאמרינו נמי בעלמא נהי דאוקמ' רחמנא ברשותי לענין אונסין לענין מיכני מ' אוקמ' רחמנא ברשותי הלכא פי אייקר ודאי ברשותי דמארי אייקר ותברא דממילא נמי איהו מיחייב עלה דחייב באונסין פשואל אטו כה"ג מי לא משלם ד' ותי' דשאני שואל דלא קניי' כלל ולא אפקי' מרשות בעלים

פי יכולין עדיין למכרה ולהקדישה הלכה חיובו על שעת האנס אבל גזלו משעת גזילה אפקה מרשות בעלים שא"י עוד להקדישו וכיון שכן על ההוא שעתא בעינן לחיובי' פל היכא דלא עביד בה מעשה אחרת ע"ש ונהנה בב"ק ס"ח ע"ב איפליגי ר' יוחנן ור"ל לענין טביחה ומכירה לאחר יאוש ר"י אמר חייב ור"ל אמר פטור ר"י אמר חייב חייבין בין לפני יאוש בין לאחר יאוש ר"ל אמר פטור חייבין לפני יאוש הוא אבל לאחר יאוש קנה שלו הוא טובח ושליו הוא מוכר וכ' התוס' שם ד"ה ר"י וז"ל תימה דלכאורה קי"ל פ"ה דיאוש כדי קני וקיי"ל כר"י לגבי ר"ל דחייבין אף לאחר יאוש ואמאי חייב אחר יאוש פ"ה דיאוש קני שלו הוא טובח ושליו הוא מוכר ונלפענ"ד ביישוב קושני' התוס' הלזו דהתוס' ב"ד ס"ו ע"א ד"ה פ"ה כו' כתבו דיאוש אינו פהפקר גמור דאי יאוש הוי פהפקר א"כ אפי' אתא לידן' באיסורא יכול לקנות מן הפהפקר ונהנה באמת רש"י וז"ל בגיטין פ' השולח כ' דיאוש הוא מתורת הפקר וא"כ טעמא בעי מ"ש בהיתרא או באיסורא וכ' הקצוה"ח בסי' שס"א להסביר הענין עפ"י ד' התוס' בע"ז ע"ב ע"א שכתבו שם גבי הא דפריה ה"ה למ"ד משיכה בנכרי אינו קונה מהא דב"נ נהרג על פחות משו"פ ולא ניתן להשבון וא"א משיכה בנכרי אינו קונה אמאי נהרג ומשני משום דצערין' לישראל ומאי לא ניתן להשבון דאינו בתורת השבון והקשו התוס' דהא היכא דליכא זוזי פגון במציאה או מתנה לכ"ע קונה משיכה בנכרי א"כ בגזל נמי פ"ה דליכא זוזי קונה משיכה ותי' דאי אינו קונה בנכרי במקח אף בגזל נמי ל"ק דל"ד למציאה ומתנה דבהיתרא אתא לידן' אבל בגזל דבאיסורא אתא לידן' אי ל"מ משיכה במקח ל"מ אף בגזל וא"כ פ"ה דקיי"ל כר"י דאמר ד"ת מעות קונות ולא משיכה א"כ הא דזוכין בהפקר במשיכה בלא מעות היינו משום דהיכא דליכא דמים משיכה קונה וא"כ היכי דבאיסורא אתא לידן' ל"ק במשיכה פ"ה דאינו קונה במקח ע"ש דפח"ח ולפי"ז הרי בש"ס ב"ב מ"ד ע"א אמרינן נהי דמייאש מגופה מדמי מי קא מייאש והיינו דעכ"פ דמים בעי שלומי.

והנה הסמ"ע כ' בסוס"י שס"ב לענין אם קנאו בשנינו דצריף לתת לו הדמים ואם אין לו דמים צריף לתת לו גוף החפץ דלענין זה ל"ק בשנינו ע"ש במ"ש ליישב בזה קושני' הה"מ ובמק"א העליתי דה"ה לענין יאוש אמרינן הכי דכיון דמדמי לא נתיאש וחייב לתת לו הדמים ואם אין לו דמים ע"כ צריף להשיב לו גוף הגזילה.

והנה התוס' בפסחים ו' ע"א כ' שם לענין המקבל צאן ברזל מן הנכרים הולדות פטורין מן הבכורה אע"ג דמצי מסלק לי' לנכרי בזוזי מ"מ פ"ה דתחלה היתה הבהמה של הנכרי וכיון דא"ב זוזי ולא משפח שקיל בהמה לא נפקא מרשותי' ע"ש וא"כ לפי"ז ה"נ לכאורה צריף להבין אמאי קאר"ל דלאחר יאוש שלו הוא טובח ושליו הוא מוכר הרי אפי' אחר שנתיאש ל"ה שלו פ"ה דעכ"פ דמים בעי שלומי ואי לא משפח זוזי ע"כ צריף ליתן לו גוף הבהמה פנ"ל א"כ עדיין לא נפקא מרשותי' דבעלים כמ"ש התוס' ה"ל לענין בהמת אנונא אולם הדבר נכון דעד פ"ה לא קא' בש"ס ב"ב ה"ל מדמי מי קא מייאש רק משום דהתם אזלא אליבא דר"ש ורב ששית אית לי' בב"ק ס"ח דיאוש גרידא לא קני וע"כ דס"ל דיאוש אינו פהפקר גמור וע"כ אמרינן דמעוה צריף לשלם משא"כ ר"ל לשיטתן' אזיל דס"ל משיכה מפונרשת מה"ת א"כ איכא קנין משיכה בגזל אף אי באיסורא אתא לידן' וא"כ שפיר הוי יאוש מטעם הפקר וכיון דהוי פהפקר גמור אי קני לה ביאוש קני לה לגמרי וא"צ ליתן ולקח שפיר קא' שלו הוא טובח ושליו הוא מוכר וא"כ

לפי"ז אנדא קונש' התוס' הג"ל דנהי דאנו קיי"ל פרה דאוש פדי קני מ"מ פיון דרבה מספקא לי אי יאוש קני מדאורייתא וע"כ דס"ל דאינו פהפקר גמור וא"כ דמים בעי שלומי וע"כ שפיר פסקינו דחייבא גם לאחר יאוש דל"ש לומר שלו הוא טובח פיון דפריה לשלם דמים ואי לית לי זוזי שקיל הבהמה א"כ לא נפקא מרשותי דבעלים פנ"ל ושפיר לדין חייב דו"ה אף בטבח ומכר לאחר יאוש (וקא דפריה ר"ח לר' אילעא בדר ס"ה ע"ב מגנב טלה ונעשה איל כו' ואיס"ד קניי' בשנוי אמאי משלם שלו הוא טובח שלו הוא מוכר אף דעכ"פ צריה ליתן דמים ז"א דשפיר פריה לר' אילעא דאיהו גופי' קא' גנב טלה ונעשה איל נעשה שנוי בידו וקנאו טבח ומכר שלו הוא טובח שלו הוא מוכר הרי דאיהו גופי' ל"ל האי סברא או דס"ל כמ"ד סתם גניבה יאוש בעלים ואיפא יאוש ושנוי דקנה לגמרי וא"צ ליתן דמים כמו שהארך בזה בישיע"ק אה"ע סי' כ"ח ולכך פריה לי שפיר מהברייתא דאיפכא תניא) והנה שם איתיבי ר"י לר"ל גנב והקדיש ואח"כ טבח משלם תשלומי פל ואינו משלם תשלומי דו"ה אימת אילימא לפני יאוש מי קדוש איש פי יקדיש את ביתו קודש א"ר מה ביתו שלו אף כל שלו אלא פשיטא לאחר יאוש וטעמא דהקדיש הוא דאינו משלם תשלומי דו"ה דכי קא טבח דהקדש קטבח אבל לא הקדיש טבח משלם תשלומי דו"ה ואיס"ד יאוש קנה אמאי משלם שלו הוא טובח שלו הוא מוכר א"ל הב"ע פגון שהקדישוהו בעלים ביד גנב ומי קדוש והאר"י גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם א"י להקדישו זה לפי שאינו שלו וזה לפי שא"ב ומשני הוא דאמר כצנועין כו' והנה שם לעיל מיני' ס"ל לרב ג"כ דחייבא דדו"ה אינו אלא לפני יאוש דס"ל יאוש פדי קני ושלו הוא טובח שלו הוא מוכר ע"ש וע"כ דס"ל לרב ג"כ דיאוש הוי פהפקר גמור ותקשי לדידן' ג"כ ברייתא הג"ל דגנב והקדיש ואח"כ טבח ומכר כו' וע"כ שהקדישו הבעלים ביד גנב וקשה לדידן' ג"כ מי קדוש והאר"י גזל ולא נתייאשו הבעלים כו' וע"כ דס"ל ג"כ כצנועין דיכול להקדיש דבר שא"ב וא"כ פיון דס"ל לרב דיכול להקדיש דבר שא"ב א"כ גם איתבר ממילא דמא לתברה או שתני' פיון דעדין לא נפקא מרשותי דבעלים ודמא לשואל דחייב באונסין ומשלם כשעת שבורה ומתה פקונש' האס"ז הג"ל וא"כ שפיר פריה הש"ס לימא פליגא דרב אדרבה ואי דמיירי בטובח ע"י אחר ז"א דאי איתא דס"ל לרב פנותי' דרבה בתברה או שתני' דמשלם פדהשתא ממילא לדידן' גם באיתבר ממילא משלם כמו שהי' שנה עכשיו וא"כ גם בטובח ע"י אחר היל"ל דמשלם ד' זוזי ולא פעין שגנב וע"כ דפליג רב ארבה גם בדין דתברה או שתני' ועפ"י דברינו אלה יצדק גירסת רש"ל ז"ל בב"ב ק"ס ע"ב בהא דמותיב אבני מקרבנו ולא הגזול ה"ד אי לימא לפני יאוש ל"ל קרא פשיטא אלא לאו לאחר יאוש ש"מ יאוש ל"ק וגריס רש"ל איתיבי אבני לרבא ול"ג לרבה דלרבה ל"ה פריה מידי דאפי' אי נימא יאוש פדי קני הא לדידן' ע"כ אינו מטעם הפקר פנ"ל וע"כ דחייב לשלם דמים א"כ שפיר ל"ה קרבנו אף לאחר יאוש פיון דלא נפקא מרשותי דבעלים פאמור משא"כ לרבא פריה שפיר פיון דקא' בב"מ מ"ח ע"א קרא ומתנייתא מסייעא לי לר"ל דמשיכה מפורשת מה"ת א"כ קונה משיכה בליפא זוזי אף אי באיסורא אתא לידן' פנ"ל וא"כ הוי שפיר יאוש פהפקר גמור ואי קני קני לגמרי וא"צ ליתן דמים וא"כ שפיר פריה דאי לאחר יאוש היכי ממעט לי מקרבנו ויש לפלפל הרבה עפ"י הצעתינו תן לחכם וגו'.

אָמַנְם הָא קַשְׂיָא לִי אַמַּאי פְּרִיָּה הַש"ס הָתָם דְּנֻקָּא לְמ"ד יַאוּשׁ קְנִי שְׁלוּ הוּא טוֹבַח הָרִי אַף לְמ"ד יַאוּשׁ אִינוּ קוֹנָה ג"כ קֶשֶׁה דְּהָא הַתּוֹס' בַּב"ק ע"א ע"ב ד"ה אִיסוּרֵי הַנְּאָה הַקְּשׁוּ הָא כָּל טוֹבַח לָאו דְּמַאֲרָנִי קָא טַבַּח דְּמַכִּי שְׁחַט בְּהַ פּוֹרְתָא קְנִי בְּשִׁינוּי מַעֲשֵׂה וְתִי דַל"ח שִׁינוּי מַעֲשֵׂה לְקוֹנֹתָה בְּכַף וְכ' הַמְּפֹרָשִׁים בְּכּוֹנְנָתָם דְּהוּי כְּשִׁינוּי הַחוּזָר לְבְרִייתוֹ ע' בְּדַבְרֵיהֶם וַא"כ לִפִּי"ז הָא כ' הַתּוֹס' בַּב"ק ס"ו ע"ב דְּאַפִּי לְמ"ד יַאוּשׁ גְּרִידָא לָא קְנִי מ"מ יַאוּשׁ עִם שִׁינוּי אִפִּי הַחוּזָר לְבְרִייתוֹ מוֹדָה דְּקְנִי ע"ש וַא"כ טוֹבַח לְאַחַר יַאוּשׁ אִפִּי לְמ"ד יַאוּשׁ גְּרִידָא ל"ק הָא בְּשִׁחִיטָה פּוֹרְתָא נַעֲשֵׂה שִׁינוּי אִפִּי אִי הוּי כְּשִׁינוּי הַחוּזָר לְבְרִייתוֹ מ"מ יַאוּשׁ עִם שִׁינוּי אִפִּי הַחוּזָר לְבְרִייתוֹ קְנִי לַכ"ע וַא"כ שְׁלוּ הוּא טוֹבַח וְצַע"כ: וְהִנֵּה בְּאִנְפֹן אַחַר נִרְאָה בִּישׁוּב קְוִשְׁיִיתָה עִפִּי"ד הַש"ס ב"ק קט"ו ע"א לִפִּי אוֹקִימָתָא דְּרַב יוֹסֵף שָׁם רַב אִית לִי דַר"ח דְּגִזְלֵי וְלֹא נִתְיַאֲשׁוּ הַבְּעָלִים וּבָא אַחַר וְאַכְלוּ רְצָה מְזָה גוֹבָה רְצָה מְזָה גוֹבָה נְאֻפִי הָאֲכִילוּ הַגְּזֵלָן חֲיִיב ג"כ הָאוֹכֵל וְרְצָה מְזָה גוֹבָה רַמ"ג פְּדוּמֹכַח מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' ב"ק קי"א ע"ב ד"ה אִין גְּזִילָה קִיָּמַת וְכֵן הוֹכִיחַ בַּס' מַחְנֵה אֲפָרִים ה' גְּזִילָה סִי ו' מַכְמָה דְּוֹכְתִי ע"ש וַא"כ לִפִּי"ז אִפִּי אִי נֻקְמִי הָא דְּרַב בְּטַבְּחֹו ע"י אַחַר הָא פִּינֹן דְּרַב ס"ל דְּדו"ה אִינוּ אֱלָא לִפְנֵי יַאוּשׁ פְּנ"ל וַא"כ פִּינֹן דַּס"ל בְּלֹא נִתְיַאֲשׁוּ הַבְּעָלִים וּבָא אַחַר וְאַכְלוּ רַמ"ג וְרַמ"ג א"כ נְהִי דְּלַגְבֵי הַגְּנָב הוּי כְּאִתְּבַר מִמִּילָא מ"מ הָאֲחַר שְׁשִׁחֻטָּה הוּי כְּתַבְרָה אוֹ שְׁתִּינִי וְכִינֹן דְּאִי רְצָה גוֹבָה מְמַנּוּ א"כ אִיהוּ חֲיִיב לְשַׁלֵּם לוֹ כְּדֵהֲשַׁתָּא וְאִי דְּנוֹקְמִי הָא דְּרַב כְּשִׁהָאֲחַר לֹא הִי יוֹדֵעַ שְׁהוּא גְּנוּב ז"א דְּבַמַּח"א ה' גְּזִילָה סִי ז' מוֹבָא פְּלֹנְגַתַּת הָרַאשׁוֹנִים ז"ל אִם לֹא הִי יוֹדֵעַ זֶה שְׁאֲכָלוּ שְׁהִי גְּזוּל אִם אֲמַרִינֵן רַמ"ג וְרַמ"ג נְאֻפִי לְהַנִּי פּוֹסְקִים דַּס"ל דְּבַכָּה"ג ל"א רַמ"ג וְרַמ"ג עכ"ז לֹא נוֹכַל לְאוֹקְמִי בַּכָּה"ג שְׁלֵא הִי הַשְּׁלִיחַ יוֹדֵעַ שְׁהוּא גְּנוּב דְּהָרִי הַתּוֹס' כ' בַּב"מ י' ע"ב וּבַב"ק ע"ט ע"א דְּהִיכִי דְּהַשְּׁלִיחַ לֹא יוֹדֵעַ דְּבְּאִיסוּרָא אֲתָא לִידְנִי וְהִי סְבוּר שְׁהוּא שְׁלוּ יִשְׁלַד"ע וַא"כ הָדַר הו"ל כְּתַבְרָה אוֹ שְׁתִּינִי דְּצָרִיף לְשַׁלֵּם כְּדֵהֲשַׁתָּא.

יִוְתַר אִין עֵתִי אֲתִי לְהַאֲרִיף וְאַתָּה בְּנֵי צִלַח וְרַכַּב ע"ד אֲמַת וְעֲנוֹת צָדֵק הוּי שְׁקוּד לְלַמּוּד תּוֹרָה וּד' יַאֲמֵץ פְּתַח וְחִילָה לְאוֹרִייתָא כְּנֻפְשָׁה וְנֻפְשׁ רַבָּה הַדוּר"ש בְּאַהֲבָה: סִי צַה בַּעֲזַה"י יוֹם ג' א' דַר"ח אֱלוּל תַרמ"ב לִפ"ק סְטַרְיָא.

תַּכַּל שְׁנָה וְקַלְלוֹתִי תַחַל שְׁנָה וּבְרַכּוֹתֶיהָ לְכַבוֹד גִּיסִי יד"נ מַחְמַד לְבָבִי הָאֲבָרָה הַמְּוִפְלָג הַחֲרִיף הַשְּׁלֵם בְּנִש"ק כַּש"ת מוּה' לוֹי יִצְחָק לְעֲאָנְבַעְרִסְקִי נ"י. יְקַרְת מְכַתְּבָה הַגִּיעֵנִי וְהַנְּנִי לְהַפִּיק רְצוֹנָה לְהַשִּׁיב לָה ע"ד קְוִשְׁיִיתָה בַּב"ק י' ע"ב טַעְמָא דַּכ"ר וְהַמַּת יִהִי לוֹ הָא לֹא"ה הו"א נְבִילָה דְּמַזִּיק הֵנִיא הַשְּׁתָא אִי אִית לִי לְדִידִי כְּמָה טְרִיפּוֹת יְהִיב לִי דְּאָמַר מָר יִשִּׁיב לְרַבּוֹת שְׁנָה כְּסָף נְאֻפִי סוֹבִין דִּידִי מִיבַעֲיָא וְהַקְּשִׁית דִּילְמָא ס"ל כַּר' יִשְׁמַעְעָל דְּאָמַר לְקַמֵּן ל"ג ע"א בַּע"ח הוּא וְזוּזִי הוּא דְּמַסְיָק לִי וַא"כ לִפִּי שִׁי ר"ת דְּבַבַּע"ח אִי אִית לִי זוּזִי לָא מְצִי מְסַלְק לִי אֱלָא בְּזוּזִי א"כ דִּילְמָא אֲצַטְרִיף קָרָא דוֹהַמַּת יִהִי לוֹ בְּאִית לִי לְמַזִּיק זוּזִי דְּהַשְּׁתָא לָא מְצִי מְסַלְק לִי בְּשַׁאָר טְרִיפּוֹת וְאַשְׁמַעֲיִנֵן דְּבַנְבִּילָה זֹו מְסַלְק לִי עַכ"ק הִנֵּה לִפְעַנ"ד לָא קַשְׂיָא וְלֹא מִיִּדִי דְּהָרִי בְּנִזְקִין בְּפִירוּשׁ רִבְתָּה תּוֹרָה יִשִּׁיב לְרַבּוֹת שׁו"כ נְאֻפִי סוֹבִין וְע"כ דְּרַבָּא רַחֲמָנָא אִפִּי בְּאִית לִי זוּזִי דְּאִי בְּלִית לִי זוּזִי הָא לָא גָרַע מִבַּע"ח דְּמְבֹאָר בְּכַתּוּבּוֹת פ"ו ע"א דְּלָא מְצִי א"ל טְרַח וְזַבִּין וְאַיִיתִי זוּזִי וְע"כ דְּרַבִּי קָרָא אִפִּי בְּאִית לִי זוּזִי וַא"כ אִפִּי לַר' יִשְׁמַעְעָל דְּאָמַר בַּע"ח הוּא ע"כ לָא קָא אֱלָא לְאַפּוּקִי מַר"ע דְּאָמַר יְוֹחֵלֵט הַשׁוּר וְקַסְבַּר בְּשׁוּר שְׁנָה ר' שְׁנַגַּח שׁוּר שְׁנָה ר' דְּשׁוֹתְפִין

נינהו אכל לא דנימא דיהני לוי דין בע"ח ממש ואפי' אית לי זוזי מצוי מסלק לי בכל דבר ועוד הא מבואר בתוס' ב"ב צ"ב ע"ב ד"ה אי דטעמין דר"ת דס"ל דבע"ח אי אית לי זוזי אינו מסלק לו אלא בזוזי הוא משום דהוא הלנה לו זוזי ואדעתא דפרע לי זוזי אונפיי ע"ש וא"כ זה ל"ש בנגזק ומהיכי תייתי נימא דלא יוכל לסלקו אלא בזוזי.

ברם הא מצית לאקשוני לר"ה דס"ל בב"ק ט' ע"א או פספ או מיטב וס"ל דהא דמרבנין ישיב לרבות שו"כ ואפי' סובין בדלית לי דהו"א דאמרין לי זיל טרח זבין ואייתי לי פספ א"כ לדידן אי אית לי פספ א"י ליתן לו סובין דהיינו נבילה וכי"ב ונשפיר אצטריך קרא דוקמת יהי לו ובאמת נתקשה בזה באס"ז שם ומביא בשם רבינו שמחה דלא פריד רק לר"פ ולר"ה דאמר או פספ או מיטב ניחא ע"ש מה שתיירץ עוד בזה: ומדי שוטטו רעיוני בסוגיא שם ל"ג נתחדש לי איזה פלפול ולא אחזול מהעלותו עלי גליון למען רנות צמאונה והוא שם במשנה שור שנה מנה שנגח שור שנה מאתים ואין הנבילה יפה פלום נוטל את השור וקא' בגמ' מתניתין מני ר"ע היא דתניא יושם השור בב"ד דברי ר"י רע"א הןחלט השור כו' מאי בינייהו הקדישו נגזק א"ב בפעא מיני' רבא מר"נ מכרו מזיק לר"י מהו פנין דאר"י בע"ח הוא זוזי הוא דמסיק לי' מכור א"ד פנין דמשעבדא לי' לנגזק לא פל כמיני' א"ל אינו מכור והתניא מכרו מכור חוזר וגובהו וכי מאחר שחוזר וגובהו למה מכור לרדיא כו' ועיני' ברמב"ם פ"ח מה' נו"מ כ' וז"ל שור תם שהזיק אם מכרו המזיק עד שלא עמד בדין אע"פ שהוא מכור הרי הנגזק גובה הימנו וחוזר הלוקח וגובה מן המזיק כו' ע"כ וכ' הה"מ שם וז"ל ומ"ש אע"פ שהוא מכור הפונה לומר שהלוקח חורש בו לכתחלה וכן שהמכר קיים ואין כ"א יכול לחזור בו נראה שהוא סובר שהברייתא אפי' לר"ע דאמר התם שנתפי נינהו ויליף לה מדקא' הקדישו מוקדש מדר"א דאי לר"י דאמר בע"ח הוא לא צריכינן לר"א עכ"ל והנה התוס' ואם צבא רב מן הקדמונים מוכא באס"ז שם חולקים על הרמב"ם וכתבו דלר"ע משעת הנזק הןחלט השור ואם מכרו המזיק אינו מכור אפי' לרדיא ומוקמי הברייתא כר"י דוקא והא דהקדישו מוקדש משום דר"א מייירי בקדושת דמים ותמהו האחרונים על הרמב"ם ז"ל מהא דקא' הש"ס הקדישו נגזק א"ב ממ"נ אי קודם שעמד בדין הלא גם לר"ע אינו קדוש דהא עדיין גופו דמזיק הוא ומנהי מכירתו לרדיא כמו לר"י ואי לאחר שעמד בדין גם לר"י אינו קדוש.

והנלפענ"ד לתרץ דהנה בשיטה מקובצת בסוגי' הקשה בהא דקא' הקדישו נגזק א"ב ולר"ע קדוש והאמר ר' יוחנן גזול ולא נתניאשו הבעלים שניהם א"י להקדישו זה לפי שאינו שלו וזה לפי שא"ב א"כ חזינן דהנגזל שהוא שלו ולא נתניאש הימנו א"י להקדישו לפי שאינו ברשותו וא"כ הנגזק שלא בא לרשותו מעולם האיך יכול להקדישו ות' דאחר שגבאו ובא ברשותו ולא קיבל הדמים לר"ע אנו רואין פאלו מעיקרא כשהקדישו הי' פבר ברשותו כו' והא דאר"י אינו קדוש היכי שלא הוציאו בב"ד ע"ש ולכאורה קשה לפי"ז דא"כ הדר"ק התוס' שם לדנקתה שהקשו אמאי לא מהני הקדישו נגזק גם לר"י אי למפרע הוא גובה ות' דמייירי שלא גבאו לבסוף ול"ש למפה"ג ולדברי הש"מ הדרק"ל דע"כ מייירי שגבאו לבסוף דאל"ה ל"מ אפי' לר"ע אמנם הדבר נכון עפי"ד התוס' בפסחים ו' ע"א שכ' בהא דבהמת ארנונא חייבת בבכורה אי מצוי מסלק לי' בזוזי והקשו מהא דהמקבל צ"ב מן הנכרים הנלדות פטורין מן הבכורה אע"ג דמצוי מסלק

לנכרי בזווי ות' ר"י דשא"ה שמתחלה היתה הבהמה של נכרי וכיון דא"ב זווי וְלא משפח שקיל בהמה לא נפקא מרשותי' אַבְל פְּשֵׁה־הַבְּהֵמָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמִצֵּי מְסַלֵּק לִי לְנִכְרֵי בְּזוּוֹי לֹא נִכְנְסָה לְרִשׁוּתוֹ.

והנה באס"ז בסוגיין מביא בשם הריב"א דאפי' לר"י נמי אם אין השור שנה אלא פשיעור ח"נ גרידא א"י לסלקו בזווי ורק בשנה יותר מצי לסלוקי בזווי והקשה דא"כ מאי קא מתניתין מני ר"ע היא והלא גם ר"י מודה דנוטל את השור פנין דאינו שנה אלא ח"נ ות' ונ"ל י"ל משום דמשמע לי דמתניתין דקתני נוטל את השור ר"ל מיד לפני העמדתו בדין ולכך קא דהיינו ר"ע דאמר הוהלט השור ומיד משעת נזק קא' כו' אב"ל לר"י נהי דנוטל את השור פשאינו שנה אלא ח"נ כדפ"י הי"ד לאחר שעמד בדין שב"ד מוסרין לו את השור לניזק לפרעון ההיזק כדפ"י כו' ע"כ וא"כ לד' הרמב"ם דס"ל דגם לר"ע אינו זוכה בגוף השור רק משעת העמדה בדין ע"כ דס"ל דלר"י אף אם אינו שנה רק ח"נ ג"כ יכול לסלק לי בזווי דאל"כ הדרק"ל אמאי קא' מני ר"ע היא הלא גם לר"י נוטל את השור פשאינו שנה רק ח"נ ואי דמשמע לי נוטל את השור מיד משעת הנזק ז"א דלרמב"ם קא' ל"ל הכי דלדידן אפי' לר"ע אינו זוכה רק משעת העמדה בדין ועכצ"ל דלשיטת הרמב"ם אליבא דר"י לעולם יכול לסלוקי לי בזווי והנה כבר מבואר אצלי בחי' סברת התוס' שכ' דלמפה"ג ל"א רק פשגבאו לבסוף דהוא דומיא דא' בש"ס פרייתות כ"ד ע"ב גבי פל העומד לזרוק כו' אב"ל ההיא מאחר דלא חטא הוכבר הדבר למפרע דלא עמד לזריקה וכן בתוס' פסחים י"ג ע"ב דכיון דעקרו מלשמן גרע מנשפה הדם דאיגלי מילתא דל"ה פזרוק בשעת קבלה והכי מצינו בתוס' חגיגה ד' ס' ע"א גבי פל העומד לשחרר דכיון דמית אגמ"ל דלא הי' עומד לשחרר ול"א פל העומד כו' והה"נ לענין פל העומד לגבות כו' דבשלמא היכי דגבאו לבסוף שייך למימר למפה"ג דכל העומד לגבות פגבוי דמי משא"כ היכי דלא גבאו לבסוף אגמ"ל דלא הי' עומד לגבות ול"ש למפה"ג ולהצעה זו שפיר א"ב גם אליבא דהרמב"ם בקודם שעמד בדין דלר"ע מהני שפיר פנין דלמפה"ג ומיירי בגבאו לבסוף ואגמ"ל דהי' עומד לגבות וכגבוי דמי ושפיר מהני ההקדש דהני ברשותו פנין דהני פגבוי ובמק"א פתבתי לפלפל בענין מ"ש הנימוק"י פ"ק דב"מ דא"י להקדיש מלנה בשטר אמאי לא נימא פגבוי דמי] וזהו סברת האס"ז דגבאו לבסוף מהני ההקדש אף שא"ב משא"כ אליבא דר"י קא' מצי לסלוקי לי בזווי בכל ענין פמו שהוכחנו לדעת הרמב"ם וא"כ קא' היכי שהי' שלו מקודם ועדיין מצי לסלוקי בזווי קא' לא נפיק מרשותי' כמ"ש בשם התוס' פסחים ה"ל וה"נ קא' השור הי' של המזיק וגם עכשיו פנין דמצי לסלוקי לי בזווי לא נפקא מרשותי' ושפיר לר"י א"י הנזק להקדישו משום שאינו ברשותו וא"ש גם לדעת הרמב"ם ז"ל ועפי"ז מיןשב לי מה דקשה לכאורה לשי' הרמב"ם דאף לר"ע לא זכה המזיק בהשור רק משעת העמדה בדין מהא דא' לקמן ל"ד ע"א אמר מר שבת מזיק נותן פשעת הנזק מני ר"י הוא דאמר בע"ח הוא וזווי היא דמסיק בי' וקשה הלא לד' הרמב"ם גם לר"ע עדיין לא זכה בו הנזק ושפיר ברשותי' דמזיק אשבח ושייך לו השבח.

ולפי דברינו ניתא דהק' הש"ס מני ר"י הוא דאמר בע"ח הוא וזווי הוא דמסיק בי' דלכאורה שפת יתר הוא רק דזה פונת הש"ס דכיון דמצי לסלוקי לי בזווי א"כ עדיין לא נפיק מרשותו דהמזיק פנ"ל וא"כ ברשות המזיק השבית משא"כ לר"ע קא' אי נימא

למפה"ג א"כ עמד ברשות הניזק משעת הניזק מטעם כל העומד לגבות כו' ונהי דבגוף השור לא הי' לניזק זכות לגבותו עד שעת העמדה בדין לענן שיוכל המזיק לתרוש בו לכתחלה אבל ברשותו הי' עומד וברשותו השביח ושפיר שייך השבח לניזק בשבחא דממילא אם לא שפיקטמו המזיק והא דאינו חייב ליתן לו דמי תרישה פיון דהוי כמו פיקטמו דעשה מעשה בהשור משא"כ לענן שבחא דממילא שפיר עומד ברשות הניזק אליבא דר"ע ובסגנון ה"ל נראה לומר עוד באופן אחר בטעם פלוגתת ר"י ור"ע דכיון דכל טעמו של ר"ע דמהני ההקדש אע"ג שא"ב משום דכל העומד לגבות פגבוי דמי א"כ הרי פתבו התוס' בסוטה כ"ה ע"ב דהיכי דצריך ב"ד להגבותו ל"א דכגבוי דמי ולפי"ז הלא ר"י ס"ל יושם השור בב"ד ולפני עמדו למשפט בפני ב"ד אין לו כלום בגוף השור כדקא' לבי דינא קמזהר רחמנא ע' באס"ז וא"כ לכה לר"י אינו קדוש פיון דלדידן ל"ש כל העומד לגבות כו' משום דצריך ב"ד להגבותו ולכה ל"מ ההקדש מטעם דהוי דבר שא"ב עוי"ל בהסבר פלוגתת ר"י ור"ע וממילא תתיישב נמי קושלי' התוס' שהקשו אמאי לא קא' מכירה לרידנא א"ב דלר"י מהני אם מכרו המזיק לרידנא ולר"ע ל"מ ונראה עפי"מ שגראה בטעמו של ר"י דל"מ ההקדש של ניזק קודם שעמד בדין פיון דס"ל ד יכול למכרו לרידנא וליקח דמי תרישה א"כ יש לו קנין פירות בהשור קודם שעמד בדין וכיון דק"פ ככה"ג דמי א"י הניזק להקדישו משום הקנין פירות של המזיק משא"כ לר"ע פיון דס"ל דאינו מכור לרידנא א"כ אין לו להמזיק קנין פירות ולכה שפיר יכול הניזק להקדישו (ויש להוסיף תבלין עפ"י סברת התוס' ב"ב נ' ע"א לענן ק"פ ע"ש) וממילא אנדא קושלי' התוס' ה"ל דכיון דכדקא' הקדישו ניזק א"ב נכלל גם הנפקותא של מכור לרידנא פיון דתליא זב"ז פנ"ל: אמנם הא יש להקשות לכאורה בפסגיא שם כדא"ל ר"נ לרבא דלר"י מכרו מזיק אינו מכור פריה לי' מבריייתא דתניא מכרו מכור ומשני שחוזר וגובה ופריה אם חוזר וגובה למה מכור ומשני מכור לרידנא ומקשי תו ש"מ לנה ומכר מטלטלין ב"ד גובין לו מהם ומשני שא"ה דכמאן דעשאו אפותיקי דמי ופירש"י רחמנא שוי' אפותיקי למיגבי מהאי שור ופריה והאמר רבא עשה עבדו אפותיקי ומכרו בע"ח גובה הימנו שורו אפותיקי ומכרו אין בע"ח גובה הימנו ומשני עבד מ"ט משום דאית לי' קלא האי נמי פיון דנגח קלא אית לי' דתורה נגחנא קרי לי' ע"כ ולכאורה קשה לפימ"ש הב"י בח"מ סי' קי"ז בשם ר"ה גאון דבאפותיקי מפורש גובה הבע"ח אף ממטלטלין בדלית לי' נכסי א"כ מ"פ הש"ס מדאמר רבא עשה שורו אפותיקי כו' הלא הלא הוי אפותיקי מפורש דשור תם מגופו משתלם ואין לו פירעון אלא מזה וכמבואר באס"ז ודילמא מיירי הלא בדל"ל לגבות משאר נכסי ובכה"ג הא גם בשורו אפותיקי גובה.

ונלפענ"ד לתרץ דהרב האי גאון לשיטתו' אגיל דהבעה"ת בשער מ"ג ח"ג הביא בשמו דהא דהקדש מפקיע מידי שעבוד היינו בינינו לו שאר נכסים לגבות מהם אבל אם אין לבע"ח נכסים אחרים לגבות את חובו אין ההקדש מפקיע מידי שעבוד ע"ש וא"כ לפי"ז תתיישב שפיר דהש"ס פריה על הבריייתא דתניא מכרו מכור רק לרידנא אבל הניזק חוזר וגובה אמאי הא בעשה שורו אפותיקי אין הבע"ח גובה ואי דהכא הא הוי אפותיקי מפורש ודילמא מיירי בל"ל נכסי ז"א דא"כ האיה קתני בספא הקדישו מוקדש דאפתי לא ידע מהא דר' אבהו גזירה שמה יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון ובפרט לדברי הה"מ ה"ל אליבא דר"י אף לפי המסקנא מהני ההקדש מדינא משום דהקדש מפקיע מידי

שיעבוד והשתא קנימינו אליבא דר"י וא"כ לפי"ז א"א לומר דמיירי בדל"ל נכסי דא"כ
איך קתני אח"כ הקדישו מוקדש והלא הר"ה גופי' ס"ל דבאין לו נכסים אחרים אין
ההקדש מפקיע מידי שיעבוד כנ"ל וא"ש.

ולפי דברינו אלה אשכחנא פתרי להוכיח לדעת הרמב"ם ז"ל דבאפותיקי מפורש יכול
הלנה לסלוקי בזווי ורק הלוקח א"י לסלקו בזווי כמ"ש המחבר בח"מ סי' קי"ז והש"ף
שם בסק"ב מפקפק מאין מקור דין זה ונלפענ"ד להוכיח זה מדברי הרמב"ם הנ"ל שכ'
דאליבא דר"י מדינא מהני הקדישו של מזיק משום דהקדש מפקיע מידי שיעבוד וכמ"ש
בכונתו הה"מ ז"ל ולכאורה קשה האיך יפרנס הפרייטא הנ"ל אליבא דר"י דהרי כ'
הה"מ בפ"ח מה' מלנה הלכה ה' דהא דעשה עבדו אפותיקי בע"ח גובה הימנו אם הוא
אפותיקי סתם אינו גובה רק כשאין לו שאר נכסים ובאפותיקי מפורש אפי' אית לי שאר
נכסים גובה הימנו ע"ש וא"כ פיון דקאמר ברישא מכרו מכור לרדיא וקשה פירכת'
הש"ס ש"מ לנה ומכר מטלטלין כו' וע"כ צריף לשנויי שא"ה דכמאן דעשאו אפותיקי
דמי וא"כ אי נימא דבאפותיקי מפורש א"י לסלוקי בזווי ע"כ מדאמר ר' ישמעאל דמצי
לסלוקי בזווי שוי' להיא שור האפותיקי סתם וא"כ באפותיקי סתם הא כ' הה"מ הנ"ל
דאינו גובה רק כשאין לו שאר נכסים וא"כ פיון דמיירי באין לו שאר נכסים האיך קא'
הקדישו מוקדש משום דמפקיע מידי שיעבוד הרי באין לו נכסים אחרים אין ההקדש
מפקיע מי"ש כנ"ל אעכצ"ל דאפי' באפותיקי מפורש ג"כ יכול לסלוקי לי' בזווי וא"כ
שפיר הוי' ההיא שור אפותיקי מפורש ונוכל שפיר לאוקמי הפרייט' באית לי שאר
נכסי: והנה רש"י ז"ל פי' שם ביה דקאר"י יושם השור בב"ד ונ"ל ויתן לו מזיק מעות
דמי השור שהוא חצי נזקו ובשנה מנה שנגח לשנה מאתים ואין הנבילה שנה פלום
קמיירי עכ"ל ולכאורה צריכנא להבין מנ"ל לרש"י ז"ל לפרש דפלוגתא דר"י ור"ע
מיירי בענין ששור המזיק אינו שנה רק פחצי נזק ולא יותר ובאמת באס"ז הובא חולקים
ע"ד בזה ונלפענ"ד שהוכרח רש"י ז"ל לפרש כן דהנה לכאורה קשה על הא דאמרינו
הקדישו נזק א"ב האיך מהני ההקדש לר"ע דילמא מודה ומיפטר והוי דשלב"ל כדא'
ר"פ המפקיד דאפי' ר"מ מודה בכה"ג דל"ה עבידי דאתי וע' בתוס' פתובות מ"ב ע"א
ד"ה ר"ש ובר"ן פ' אלו נערו וכו' ובמ"ל פכ"ג מה' אישות וא"כ האיך חל ההקדש הא הוי
דשלב"ל אמןם י"ל עפי"ד התוס' קידושין ס"ג דקדושת הגוף חגיל על דשלב"ל ע' בפנ"י
ובמקנה שם ובקצוה"ח סי' קי"ז ולפי"ז איכא למימר דבהקדישו נזק קדושת הגוף איכא
בינייהו (ויתישב נמי קוש' האס"ז הנ"ל שהקשה האיך מצי חגיל ההקדש לר"ע הא הוי
דבר שא"ב ולדברינו ניחא עפי"ד הריב"ש בתשו' סי' שנ"ט דקדוה"ג חגיל על דבר
שא"ב וכיון דמיירי שהקדישו נזק קדוה"ג שפיר חגיל) ולפי"ז התייבא אי מיירי בשנה
מנה שנגח לשנה מאתים דאין השור שנה אלא פחצי נזקו דכל השור שייך לנזק שפיר
מצינו למימר שהקדישו קדוה"ג משא"כ היכי ששנה יותר מחצי נזק א"כ לא נקנה
להנזק רק כפי חלקו והניין הנזק והמזיק שנותפין בהשור א"כ לא מצי מקדיש לי' רק
קדושת דמים וע' בקידושין ז' דאפי' בחזר ולקח חצי והקדישה קדושה ואינה קריבה
א"כ תהדר קוש' לזכותה הא אינו חל על דשלב"ל וע"כ שפיר פירש"י דמיירי שאין
השור שנה רק פחצי נזק ולא יותר ושפיר מצי מקדיש לי' קדוה"ג: ומענין לענין באותו
ענין נבא לבאר דברי רש"י ז"ל בב"ק ל"ה ע"ב במשנה אחד גדול וא' קטן הנזק אומר

גדול הזיק והמזיק אומר לא פי אלא קטן הזיק א' תם וא' מועד הנזק אומר מועד הזיק והמזיק אומר לא פי אלא תם הזיק הממע"ה ופירש"י ונ"ל קטן הזיק ודמי הקטן תקח ומותר ח"נ תפסיד ותמה התויו"ט דהא לר"ע דאמר ינוחלט השור לא מצי לסלוקי לי בזווי וא"כ היל"ל והקטן תקח.

ונלפענ"ד לנישב דהנה באמת הקשו הראשונים ו"ל לרחב"א דמוקי לה בכרי וכרי א"כ הוי המזיק מודה במקצת וחיביב שד"א (ובפשיטות י"ל עפי"מ דא' בב"מ ג' מפני מה אמרה תורה מב"מ ישבע יהי נאמן במיגו דכופ"ה ומשני אשתמוטי הוא דקא משתמיט כו' א"כ ה"א ל"ש הסברא דאשתמוטי פיון דע"כ מייירי בשהשורים לפנינו דהא גדול וקטן מייירי בשניהם תמין נאי אינם לפנינו הא תם אינו משלם מעליי' וא"כ ל"ש אשתמוטי וא"כ שפיר איפא מיגו דכופ"ה) אמן"מ י"ל דלק"מ עפי"מ דקיי"ל בשבועות מ"ב ע"ב במשנה דאין נשבעין אלא על דבר שבמדה שבמשקל ושבמנין ואם אמר בית מלא מסרתי לך ואיהו משיב לו מה שהנחת אפה נוטל פטור וע' בפ"ה ס"י ע"ב סק"נ והעולה מדבריו דבאמר מה שהנחת אפה נוטל דנכלל בהודאתו שכל מה שבבית הוא שלו ואם יהי שם מאה פרוטות ויותר הפל שלו ע"י הודאתו ונמצא בשעה שהודה ל"ה דבר שבמדה וכבר יצאה הודאתו בפטור ע"ש ולפי"ז ה"נ כשמודה המזיק שקטן הזיק מודה לי שכל השור הקטן הוא שלו כמה שיהי' שנה פיון דעכ"פ אינו שנה חצי נזק של הנזק דאל"ה מאי נ"מ לי להמזיק אי הגדול הזיק או הקטן הזיק פיון דשניהם תמין ותם אינו משתלם אלא מגופו אמן"מ לפמ"ש התוס' בשבועות מ"ג ע"א ד"ה אלא אמר רבא דסגי אם מזכיר מדה בהודאתו אף שאינו ידוע שניו ע"ש בת"י הב' וא"כ ה"נ אם מזכיר בהודאתו שהשור הקטן הזיק א"כ אף שא"י שניו הוי שפיר דבר שבמדה והדק"ל דליחיבי שבועה מטעם מודה במקצת אמן"מ ז"א דזהו דוקא לר"ע דאמר ינוחלט השור וא"י לסלקו בזווי א"כ פי מודה שהקטן הזיק הוי שפיר דבר שבמדה משא"כ לר"י דאמר בע"ח הוא ומצי לסלוקי לי בזווי א"כ בהודאתו שהשור הקטן הזיק לא הוי דבר שבמדה פיון דאין לו עליו רק מעות ולא ידענו כמה הוא שניו של השור ולפי"ז ע"כ נימא דההוא אתיא כר"י דאמר בע"ח הוא וזווי הוא דמסיק בי' א"כ ל"ה מב"מ ושפיר פירש"י ו"ל ודמי הקטן תקח פיון דלר"י יכול לסלקו בזווי.

ועפי"ז יתיישב נמי פירש"י לקמן בשמעתין דקא' אימא סיפא הי' א' גדולוא' קטן נזק אומר גדול הזיק ומזיק אומר לא פי אלא קטן הזיק א' תם וא' מועד נזק אומר מועד הזיק ומזיק אומר לא פי אלא תם הזיק הממע"ה הא לא מיייתי ראי' שקיל כדאמר מזיק נימא תהוי תיובתא דרב"נ דאמר טענו חטין והודה לו בשעורין פטור ופירש"י ונ"ל שקיל כדאמר מזיק וגובה מן התם ואע"ג דקא' נזק כרי לי שנה לא הזיקני ע"כ והוא תמוה דאמאי פירש דהפירכא הוא מן תם ומועד ולא מן קטן וגדול דקתני ברישא ולהאמור נכון דמההוא בבא דקטן וגדול ליפא קושיא דע"כ מוקמינן לה כר"י דאמר דמצי לסלוקי לי בזווי ובכה"ג ש"יכול לסלקו בזווי הלא מבואר בפ"ה ס"י פ"ח ס"ק כ"ז דל"ה טענו חטין והודה לו בשעורין דהוי הודאה ממין הטענה ע"ש וא"כ לא הי' יכול למיפרה פלל על רב"נ משא"כ מבבא דתם ומועד פריה שפיר פיון דההיא בבא מייירי בענין שהנזק טוען שמועד הזיק ותובעו נ"ש ואיהו מודה לי שהתם הזיק ומייירי גם בכה"ג ששור המזיק שנה יותר מח"נ אבל מ"מ אינו משתלם רק פלגא נזקא א"כ ע"כ

גם לר"ע צריף לישום השור בב"ד דלא נוכל למימר בל' יחלט השור פינון ששנה יותר מח"נ א"כ בהודאתו ששור התם הזיק אינו ידוע כמה עולה חלקו של מזיק בהשור וא"כ ל"ה דבר שבמדה ואתיא שפיר כר"ע ונשפיר פריף דלר"ע הא הו"ל טענו חטין והודה לו בשעורין: אמנם עדיין קשה דהנה באמת הקשו הראשונים ז"ל אמאי אי לא מייתי ראיה שקיל כדאמר מזיק הרי הוי מודה בקנס ופטור פינון דקיי"ל פלגא נזקא קנסא ותל' הש"ף בסי' פ"ח דמירי כגון שהניזק אומר גדול הזיק והעמדתה בדין ונתחייבת עפ"י עדים והמזיק אומר קטן הזיק ועליו נתחייבתי בדין ומיהו השתא ליכא עדים אלא דמ"מ חייב פינון שעמד בדין ע"ש וא"כ פינון דע"כ מירי שפכר עמד בדין א"כ מסתמא הב"ד שמו לו כמה עולה תשלומי נזקו וא"כ תו הו"ל דבר שבמדה והדרק"ל ליחייב המזיק שבועת מודה במקצת.

אולם הדבר נכון דהנה העיר הפנ"י ז"ל בר"פ שור שנגח את הפרה דהיכי משפחת שבועה במודה במקצת דנזקין הרי קיי"ל דשטר הוי הילף וקיי"ל מלנה הכתובה בתורה ככתיבה בשטר דמאי אף י"ל דל"ק עפ"י ד התוס' ב"ב קכ"ח ע"ב דהא דשטר הוי הילף היינו רק בשטר דגובה בו ממשעבדי ע"ש וא"כ בנזקין נהי דהוי ככתיבה בשטר לגבות מן הירשין אבל אינו גובה מן הלקוחות א"כ תו ל"ה הילף אמנם התינוח פשלא עמד בדין משא"כ פשעמד בדין הלא קיי"ל עמד בדין קלא אית לי' וגובה ממשעבדי כמבואר בב"ק ק"ה וב"מ ט"ו וא"כ הדר הו"ל הילף וא"כ מתורץ קושיא הנ"ל בכח מ"מ"נ דבשלא עמד בדין הא ל"ה דבר שבמדה כנ"ל ואי עמד בדין הא הו"ל הילף ופטור ג"כ משבועה.

עו"ל בישוב הקושיא הנ"ל דהנה באמת על הך בבא דקטן וגדול איכא למימר דאין כאן קושיא כל עיקר עפ"י ש הראשונים דבקנס ליכא שבועת מודה במקצת פינון דעיקר השבועה הוא כי היכי דלודי ובקנס הא אי מודה מיפטור אמנם עיקר הקושיא הוא מבבא דתם ומועד דאי יודה שהמועד הזיק הא יתחייב לשלם נ"ש ונשפיר הקשו דהו"ל המתיק מב"מ ויתחייב שד"א ונראה דהנה באמת הקשה בשיטה מקובצת בב"מ ג' אמאי לא יהי מהימן מובמ"ק בלא שבועה במיגו דא"ב אמר על אותם החמשים שמודה הילף דאז הי' פטור ותל' דהרי הטעם דהילף פטור משום דהחמשים זוז שמודה כמאן דנקיט להו מלנה בידלי' דמי ואידך הא כפר בכולה וא"כ הדר איכא חזקה דאין אדם מעיז לכפור הפל ע"ש וכסברא זו מבואר ג"כ בתוס' שם.

וא"כ לפי"ז יתיישב שפיר דהקא אפ"י אי מירי בגוונא דלית לי' להמזיק מיגו דכופ"ה כגון דאיכא עדים על הרדיפה ע' ברא"ש מ"מ הא אית לי' מיגו דהילף ואי דהוי מיגו דהעזה ז"א דהא כ' הסמ"ע בח"מ סי' ק"ח דמעיו ללא שכיח אמרינן מיגו ובתנאים שם מבואר דה"ה איכא בטענה דלא שכיח אמרינן מיגו דהעזה וא"כ לפי"ז הא השתא קיימינן למ"ד פלגא נזקא קנסא דהרי עי"ז מוקמינן בשעמד בדין וא"כ הא מבואר בב"ק ט"ו הטעם דמ"ד פלגא נזקא קנסא משום דס"ל סתם שנוורים בחזקת שימור קיימי ותינו דלא שכיחי שיגחו שנוורים זא"ז ומועד כפר יצא מחזקת שימור א"כ לפי"ז כשטוען המזיק שהתם הזיק הוי טענה דלא שכיחא ונשפיר י"ל דפטור משבועת מב"מ משום מיגו דהילף ואי דהוי מגו דהעזה ז"א דהא מלא שכיח למעיו אמרינן מיגו כנ"ל: ובאופן אחר נלפענ"ד לתרץ דברי רש"י ז"ל הנ"ל שפי' דהפירקא הוא מבבא דתם ומועד ולא מבבא

דקטן וגדול עפ"י"מ ששלקאורה יש להקשות על הא דקא' לימא תינהי תיובתא דרב"נ דאמר טענו חטין והודה לו בשעורין פטור הרי לפירש"י ותוס' הטעם משום דמחל לו השעורין וא"כ הא בכתובות כ"ט הביאו התוס' בשם הירושלמי דקנס דמפנתה א"י למחול משום דאינו מתחייב עד שעת העמדה בדין והוי דבר שלבל"ע וע' בכתובות מ"ב ע"א בתוס' ד"ה ר"ש שכ' דלהכי ל"מ ג"כ יחוד פלי בקנס דהוי דשלב"ל וא"כ ה"נ הלא פלגא נזקא קנסא ואיה נוכל לקוטרו מטעם מחילה.

אמנם לפי"מ שהבאתי בשם הש"ך דהכא ע"כ מייירי בשפבר עמד בדין דאל"ה הוי מודה בקנס וא"כ ל"ה דשלב"ל אמנם התינוח בההוא בבא דתם ומועד משא"כ מבבא דקטן וגדול ליפא קושיא דנוכל לומר דלא מייירי בשפבר עמד בדין וא"כ ל"מ מחילה מטעם דהוי דשלב"ל ואי דא"כ קשה הרי הוי מודה בקנס ז"א דאיפא לאוקמי בדאיפא עדים שראו א' מהן שהזיק ולא ידעי הי מינייהו הקטן או הגדול ואי דא"כ בעי שבועה מדר"ח קמייטא אפי' לפי"מ דמוקי כשמזיק אומר שפא מ"מ לפי"ד העדים עכ"פ חייב על נזק הקטן והוא תובעו בעד נזק הגדול וא"כ בעי שבועה ז"א דהא גם אי הי' מודה על הענדה שגדול על הקטן ג"כ הי' פטור מטעם מודה בקנס דע"ז ליפא עדים ובכה"ג גם בהודאת עצמו לא הי' מחוייב שבועה דעיקר שבועה הוא פי היכי דלודי והכא אי הי' מודה הי' פטור ע' בתוס' ר"פ שור שנגח את הפרה משא"כ מבבא דתם ומועד פריה שפיר דע"כ מוקמינו בשעמד בדין דאי בדאיפא עדים ליבעי שבועה מדר"ח קמייטא אפי' אי המזיק אומר שפא דהא אי הי' מודה שמועד הזיק שפיר הי' חייב לשלם דתשלומי מועד ל"ה קנסא א"כ גם השתא ליבעי שבועה מדר"ח קמייטא וע"כ מייירי בשעמד בדין ומותיב שפיר תיובתא על רב"נ דאמר טענו חטין והודה לו בשעורין פטור.

ועוד צריף לשקול הדברים האלה בפלס מאזני הבחינה: והנה הקשו המפורשים מ"פ לימא תינהי תיובתא דרב"נ דאמר טענו חטין והודה לו בשעורין פטור דילמא אתיא כר"י דאמר בע"ח הוא ומצי לסלוקי לי בזוזי א"כ אין מחולקין אלא במעות ול"ה טענו חטין והודה בשעורין ולפענ"ד נכון בפשיטות דבאמת לפמ"ש התוס' בכ"ד דבבבא וברי ומחזק מודה סומכוס דהמע"ה וא"כ הלא כ' התוס' בר"פ שור שנגח את הפרה דלר"י דאמר דיכול לסלוקי בזוזי הוי לעולם מוחזק אפי' בעומדת באגם וא"כ האיה קא רחב"א דמתניתין דלא פסומכוס דילמא אתיא כר"י וגם סומכוס מודה אע"כ דפשיטא לי רחב"א דמתניתין לא אתיא כר"י וע"ז אתקף ר"ב תיובתא על רב"נ דלר"ע הוי טענו חטין והודה לו בשעורין ואנדא ממילא לפ"ז קוש' התוס' שהקשו דילמא אתי כר"ג דמחייב בטענו חטין והודה לו בשעורין ולהאמור ניתא דע"כ לדברי רחב"א לא אתיא מתניתין כר"ג דאיהו מחייב שד"א בטענו חטין והודה לו בשעורין דל"ב ממין הטענה וא"כ הא כ' התוס' בב"מ ק' דהיכא דאיפא ש"ד מודה סומכוס דל"א חולקין וא"כ למה קא רחב"א דלא אתיא מתניתין פסומכוס דעיקר פירכת ר"פ אינו אלא לדברי רחב"א פנ"ל: אמנם ראיתי במפורשים שתי לקוש' הנ"ל דגם לר"י אגלא הפירכא דר"פ על רב"נ עפ"י"ד הרשב"א בב"מ פסוגיא דשאלה ושכורה דבקנס לא אזלינו בטר שעת התביעה דהא אי מודה מיפטור רק בטר מעיקרא וא"כ אי אזלינו בטר מעיקרא היינו שעת הגניחה דהוי חטין ושעורין דרק השתא בשעת התביעה מחולקים בדמים אבל מעיקרא הי' עבור גניחת גדול או קטן [ולפמ"ש"ל בשם הש"ך אא"ל דהקוש' יהי' אליבא דר"י]

ולפיי"ז דהקנשניא קאי גם לר"י יתנישב לי מה דהוי קנשיא לי לכאורה דהנה בטעמא דטענו חטין והודה לו בשעורין דפטור איכא ב' טעמים אי משום דמחל לו או מטעם הודאה ולכאורה קנשה הרי מבואר ברמב"ן במלחמות בהספך טעמא דהודאה הלא הנתבע מודה ג"כ ואמאי אזלינן בטר הודאת התובע וכ' דכיון דב' הודאות סותרות זא"ז והוא מוחזק לקה פטור ולפיי"ז מ"פ הקא לימא תינהי תיובתא דרב"נ כו' הלא מתניתין ע"כ לרחב"א מייירי בענין דל"ה מוחזק דאל"ה למה אתיא מתניתין דלא פסומכוס הלא בברי וברי ומוחזק גם סומכוס מודה כד' התוס' ה"ל וא"כ ליכא טעמא דהודאה ולא נשאר רק טעמא דמחילה וקנשה לפיי"ד המהרי"ק הובא בח"מ סי' רמ"א דבדבר שהוא בעין ל"ש מחילה ולפיי"ז ה"נ בתובעו גדול האיך נימא דמחל לו לו את הקטן הרי בדבר שהוא בעין ל"ש מחילה אמנם לפיי"ד המפורשים ה"ל דהפירכא מצי קאי לר"י יתנישב שפיר עפיי"מ דאמרינן לעיל ל"ג דלר"י אין לו לניזק בגוף השור פלל עד שעת העמדה בדין ומהני מכירתו לרנידא ע' בש"מ שם ולפיי"ז הא דכ' המהרי"ק דל"מ מחילה בדבר שהוא בעין היינו בדבר שפבר הוא שלו ומסרו לפקדון ל"מ בי' מחילה אבל הא מפל מקום מצי לסלק א"ע מלזכות בדבר שהוא בעין וא"כ ה"נ שפיר פריי' לר"י דעד שעת העמדה בדין לא זכה הניזק בגוף השור הי"ל להמזיק לפטור משום דסילק א"ע מזכירתו בגוף השור וסילוק מועיל גם בדבר שהוא בעין.

ובדבר אגב אודיעי מה שאמרת בישוב קנשי' הפנ"י בגיטין מ"ח ע"ב בהא דקא' התם ולר' ישמעאל אכל שמנה משלם שמנה אכל פחושא משלם שמנה אראב"א הב"ע פגון שאכלה ערוגה בין הערוגות ולא ידעינן אי פחושא אכל אי שמנה אכל דמשלם לי' ממיטב אמר רבא אלו ידעינן דכחושא אכל משלם פחושא השתא דלא ידעינן משלם שמנה הממע"ה והקשה הפנ"י ז"ל מאי מקשה בפשיטות השתא דלא ידעינן הממע"ה דילמא איירי במזיק אומר שפא וניזק אומר ברי וא"כ המזיק הו"ל כאומר חמשין ידענא וחמשין לא ידענא שידע בנדאי שהזיק ונתחייב וא"י פמה הזיק דקיי"ל דבכה"ג מיקרי מחויב שבועה וא"י לישוב משלם וא"כ דילמא בהכי איירי קרא והנה האריי' שם וכ' דבדליכא סהדי ליכא לאוקמא הקרא ומטעם שבועת מב"מ דבאמת פריי' הש"ס מפני מה א"ת מודה מקצת הטענה ישבע ולא מהימנינן לי' במיגז דא"ב כפר הפל ומשני דאין אדם מעיז ומסקינן פ' הגוזל דף ק"ז דה"ד במלנה אבל בפקדון מעיז ופירש"י ז"ל משום דאין לו שום טובה מזה ויכול להעיז נגדו ומדלא העיז לכפור בכל קושטא קאמר והתוס' כ' דל"ש לומר א"א מעיז אלא כשהטענה שפופר הוא בהעזה שהלה מפיר בשקרו משא"כ בפקדון במיגז דנאנסה ליכא העזה ולפיי"ז א"ש דבניזקין פיון שלא עשה לו הניזק שום טובה וגם אינו מפיר בשקרו אם יאמר שלא הזיקה בהמתו פלל שמזיק לא הי' שם א"כ שפיר יכול להעיז ומדלא העיז ודאי קושטא קאמר ותו ל"ש שבועה דמב"מ גבי וע"כ דנוקמא בדאיכא סהדי שהזיקה בהמתו ואינן יודעין אם פחושא אכל או שמנה אכל דהו"ל כאומר מנה לי ביזי' והעדים מעידים שחייב חמשים דמחויב שבועה מדר' חייא קמיי'תא והו"ל משואיל"מ כשאומר איני יודע ומיגז נמי ליכא דהא איכא סהדי אמנם אי נימא דמייירי בדאיכא סהדי א"כ הו"ל שעבוד קרקעות הו"ל מלנה הפתובה בתורה ושעבודא דאורי'י' והא אין נשבעין על כפירת שע"ק וא"כ ליכא למימר משואיל"מ עכ"ד אמנם עדיין קשה להקדמונים שהובאו באס"ז ב"מ ט"ו ע"א גבי הא דמוקי שם כשעמד בדין על הקרן ולא

על הפירות דהיכי דאינו טורף ממשעבדי רק לאחר שעמד בדין שפסקו לו הב"ד א"כ
בשעה שפופר ל"ה שע"ק ולכה איפא שבועת מב"מ כיון דבשעה שטוען וכופר ליפא
שע"ק וא"כ הדרק"ל לוקמא בדאיפא סהדי שראו שאכל ערוגה בין הערוגות ולא ידעו
אם פחושה אכל או שמנה אכל דליפא מגו ותייב שבועה מדר"ח קמיינתא וא"י לישבע
ולכה משלם שמנה והרגיש בזה בס' טיב גיטין (וביותר יש להקשות לפמ"ש הה"מ פט"ז
מה' אשיות בדעת הרמב"ם דכל שיש שעבוד מטלטלין ג"כ שוב ל"ה שע"ק וע' באב"מ
סי' ק' א"כ הא בגזקין מדינא גובה ממטלטלין רק פשוטא המזיק לשלם מקרקע מחולקין
הסמ"ע והש"ך בס' תי"ט אי פופין לגיזק לטול מקרקע וא"כ בנדאי ל"ה שע"ק)
ונלפענ"ד לתרץ עפ"י ד הט"ז בח"מ סי' ל' שכ' דבעדות מיוחדת ל"ש דינא דר"ח קמיינתא
לחייבו שבועה משום דהא דהעדאת עדים מחייב שבועה ילפינו בק"ו מפיו וע"א ומה פד
שאינו מחייבו קנס מחייבו שבועה עדים שמשחייבים קנס אינו דין שמשחייבין שבועה
ועדות מיוחדת הא ל"מ בקנס כמו דלא מהני בא' אומר נסתרה שחרית וא' אומר נסתרה
ערבית כו' ע"ש ולפי"ז נשמע מדברי הט"ז אלו דהעדאת עדים אינו מחייב שבועה
מדר"ח קמיינתא רק היכי שעפ"י עדות הלז נוכל לחייב קנס אבל פשאין עדות הלז מועיל
לקנס אינו מועיל ג"כ לחייב שבועה ולפי"ז הרי קיי"ל בסנהדרין מ"א ע"ב דבחקירות
אפי' אומר א' מהם איני יודע עדותן בטלה משום דהוי עדות שא"א יכול להזימה ע' בש"ך
סי' ל"ג וא"כ פאן שאין יודעין אם אכל ערוגה פחושה או שמנה הא זהו הו"ל בכלל
חקירות כמו חבית יין או חבית שמן ע' סנהדרין ל"א ורמב"ם פ"ג מה' עדות וא"כ
פשהעדים אומרים שא"י אם שמנה אכל או פחושה אכל הו"ל כמו שאומרים א"י
בחקירות וא"כ נהי דנימא כמ"ש האחרונים דבמזון ל"ב פלל עדות שאילה"ז אפי' מה"ת
אמנם הא כ' הטו"ז הנ"ל דבעדים דלא מהני לגבי קנס אינו מועיל ג"כ לחייב שבועה
מדר"ח קמיינתא וא"כ כיון דעדי קנס הא קיי"ל דבעו דרישה וחקירה א"כ בעי' עדות
שאילה"ז והקא שאומרים שא"י אם פחושה או שמנה הוי א"י בחקירות וא"כ לא הי'
מהני לגבי קנס ממילא ליפא נמי לחייב שבועה מדר"ח קמיינתא ע"י עדות זה וא"כ ל"ה
משואיל"ל ושאיר פריה הגמ' נימא הממע"ה ומינשב קוש' הפנ"י ע"נ.

הארבתי מעט להשלים חפצה ותשוקתה הענה להקשיב לקח מפי וה' יאר פניו אתה סלה
לתתך לשם ולתהלה ותתברך בשנה טובה ומבורכה מאלקי המערכת כנפשך ונפש גיסק
דור"ש באהבה כה"י סי' צו בעזה"י יום ג' י"ד אלול תרמ"ב לפ"ק סטריא.

הנוטה פדוק שמים יחוק בספר לחיים את פבוד הנגידיים עיני העדה היראי וחרדים על
דבר ה' שבק"ק בארדיזען יצ"ו ובראשם פבוד הרב החרף ובקי כו' כש"מ נפתלי הירץ
הפהן נ"י אבד"ק דשם: מכתבכם הגיעני והנני להפיק רצונכם להחיש תשובתי אליכם
ידו השאלה שהצעתם לפני בדבר המנהג שבעירכם מעת הוסדה שהנפטרים ב"מ אינו
נקברים בטליתים ואין אתכם יודע מקורו ושורשו מאיזה סיבה נקבע המנהג הלז אם
עפ"י ב"ד או מנהג בטעות הוא ועתה באה הפקידה מאת הממשלה יר"ה בכל ערי
מלכותה שכל בית החיים הקרובה לעיר תפגרו ויעשו חדשה הרחק מהעיר ונסגרה גם
הביה"ח שבק"ו ויעשו ביה"ח חדשה עפ"י בחירת פקידה העיר ברשיון הממשלה ויש את
נפשכם לחדש מנהג בק"ו לקבור בטליתים רק להסיר הציצית פאשר המנהג נפוץ בכל
תפוצות ישראל ונפשכם לשאול הגיעה אם אריה למיעבד הכי או לא עכ"ש: הנה בתשו'

מהרשד"ם חיו"ד סי' ק"כ וקכ"ט מְבֹנָאָר שֶׁם דָּאָף דְּמִנְהֵג שְׂאָדָם נוֹהֵג מְעַצְמוֹ הָוֵי כְּמוֹ
נֶדֶר וְיֵשׁ לוֹ הֵיטֵר בְּפִתּוֹחַ וְחֶרֶטָה מ"מ אִם צְבוּר נִהְיָו בְּאֵיזָה מְנַהֵג מְסִיבַת אַבּוּתִיהֶם
קְדוּשִׁים שְׁנֵהֲגוּ כִּף וְדָאֵי אֵינן לְבָנִיהֶם וְלְדוֹר הַבָּא אַחֲרֵיהֶם תִּקְנָה וְהו"ר מְפָסְחִים נ' ע"ב
בְּנֵי בֵּינְשָׁן נִהְיָו דְּלֹא הָווּ אֲזֵלִין מְצוּר לְצִדּוֹן בְּמַעְלֵי שְׂבֻתָא אֲתוּ בְּנִיָּהוּ קַמִּי דר"י א"ל
אַבְהָתוֹן אֶפְשָׁר לְהוּ אֲנִן לֹא אֶפְשָׁר לֵן מְאֵי א"ל כְּבָר קוֹבְלוּ אַבּוּתִיכֶם עֲלֵיהֶן שְׁנֵא' שְׁמַע
בְּנֵי מוֹסֵר אַבִּיךָ וְגו' וְאִם הִי אֶפְשָׁר בְּהִתְרָה לְמָה לֹא הִתִּירָה לָהֶם א"ו דְּבִזָּה ל"מ הִתְרָה
ע"ש וְהִנֵּה בְּאֵמֶת מְצִינּוּ בַּקְהָל שְׂקִיבְלוּ עֲלֵיהֶם אֵיזָה דְּכָר סְתָמָא שְׂהַקְבְּלָה חֻלָּה גַם עַל
זְרַעַם אַחֲרֵיהֶם אִפִּי לֹא הִתְנוּ שְׂתַחֲוּל גַם עַל הַדּוֹרוֹת שְׂאֲחֲרֵיהֶם וְכִנְרָאָה מְדַבְּרֵי הַש"ס
ב"ב קכ"א ע"א אֶלָּא ט"ו בְּאָב מְאֵי הִיא כו' רבב"ח אר"י יוֹם שְׂהוֹתֵר שְׂבֻט בְּנִימֵן לְבֹא
בַּקְהָל דְּכַתִּיב וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע בְּמַצְפָּה לֵאמֹר אִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא יִתֵּן יָתֵן לְבְנֵימֵן לְאִשָּׁה
מְאֵי דְרוּשׁ מִמֶּנּוּ וְלֹא מִבְּנֵינּוּ הָרִי דְרַק לְפִי שְׂמִלְשׁוֹן קְבֻלַּת שְׂבוּעָתָם מִתְמַעֵט בְּנִיהֶם הָא
אֵי לֹא"ה הִי חָל עַל זְרַעַם בְּסְתָמָא וּבִיל מַכ"ד וְהו"ה מְנַהֵג שְׁנֵהֲגוּ הָאָבוֹת לְסִיגֵי וְלִגְדֵר
מְאִיזָה סִיבָה הַבְּנִים גְּרִירֵי בְּתַרְיָהוּ דְּהָרִי כְּקַבְּלָה בְּעִירוֹ בְּסְתָמָא.

אוּלָם בְּהָא שְׂכ' הַמְהַרְשֵׁד"ם דְּאֵינן לְהַבְּנִים הִתְרָה בְּפִתּוֹחַ וְסֶרְמָה מְבֹנָאָר הִיפּוּף דְּכָרִיו בְּב"י
יו"ד סי' רי"ד שְׂכ' בְּפִירוּשׁ דְּכָמוֹ שְׂלֵהָאָבוֹת הִי מוֹעִיל פִּתּוֹחַ וְחֶרֶטָה כֵּן גַם הַבְּנִים לֹא
גְרִיעֵי מֵהֶם וּבְאֵמֶת שְׂמִדְבְּרֵי הַש"ס הַנ"ל לֹא רֵאִי הִיא כ"כ חֲדָא דְּהָרִי דַּעַת הָרַמְב"ם
וְרִש"י ז"ל בְּנִדְרִים ס"ד ע"ב דְּעֵנִיּוֹת הָוֵי נוֹלָד וְהָא דְקָא' שְׁם כִּי מֵתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים שְׂיָרְדוּ
מִנְכֻסֵיהֶם פִּי שְׂמֵתוּ כְּבָר בְּשַׁעַת הַנֶּדֶר וְלֹא נוֹלָד הוּא וְא"כ לִשְׂי' זוּ בְּנִדְאֵי אֵינן רֵאָזָה
מֵהֶתֵם כִּינּוֹן דְּבָנֵי בֵּינְשָׁן אֶמְרוּ קַמִּי דר"י אֲנִן לֹא אֶפְשָׁר לֵן וּפִירִש"י מִשׁוּם שְׂאָבוּתִיהֶם
הִי עֲשִׂירִים וְהִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַמְנַע מִן הַשׁוּק וְהֵם שְׂהִתְחִילוּ לְהַחְזִיק בְּמִנְהֵג אַבּוּתִיהֶם
ע"כ שְׁהִי ג"כ עֲשִׂירִים וְעֵתָה נִתְרוּשְׁשׁוּ וְא"כ אֵי עֲנִיּוֹת הָוֵי נוֹלָד הָא קִי"ל דְּאֵינן פּוֹתְחִין
בְּנוֹלָד אֶלָּא אִפִּי לִשְׂי' הָר"ן וְהָרֵא"ש ז"ל בְּנִדְרִים שְׁם שְׂהֵעֲנִיּוֹת מְצוּ' וְל"ה נוֹלָד וְשָׁכֵן
אִיתָא בִּירוּשְׁלַמֵי שְׁם.

מְכָל מְקוֹם זֶהוּ דוֹקָא בִּיחִידִים אַבְּל בְּנֵי בֵּינְשָׁן שְׁם הָוֵי צְבוּר שְׁלֵם דְּבֵינְשָׁן לֹא שְׁם אָדָם
הוּא אֶלָּא שְׁם מְקוֹם וְהוּא בֵּית שְׁאָן ע' פּר"ח ס' תצ"ו א"כ כִּינּוֹן דְּהָוֵי צְבוּר שְׁלֵם וּגְמִירֵי
דְּצְבוּר לֹא מִיעֵט וְעכ"פ מִקְלָתָא דְּלֹא שְׂכִיחַ הוּא א"כ הָוֵי נוֹלָד וְאֵינן פּוֹתְחִין בְּנוֹלָד וּבִלְא"ה
אֶפְשָׁר לֹאמֵר שְׂהֵם ה' בְּאֵינן לר"י לְשִׁאֲוֹל אִם הֵם מוֹתְרִין מִמִּילָא בְּלֹא פִתּוֹחַ וְחֶרֶטָה וְע"ז
הַשִּׁיב לָהֶם כְּבָר קוֹבְלוּ עֲלֵיהֶם אַבּוּתִיכֶם אַבְּל ע"י פִּתּוֹחַ וְחֶרֶטָה אֶפְשָׁר דִּישׁ לְהִתִּיר לָהֶם
רַק שר"י לֹא רָצָה לְהַזְדַּק לְזָה אוֹ אֶפְשָׁר לֹאמֵר דְּכ"י הִי דֵר אֲז בְּבֵית שְׁאָן וְהָא מְבֹנָאָר
בִּיו"ד ס' רכ"ח דְּאֵינן נִשְׂאָלִין לְחַכְּם מִבְּנֵי אוֹתָהּ הָעִיר דְּהָוֵי כְּמִיפֵר נֶדְרֵי עֲצָמוֹ וְהָכִי מְבֹנָאָר
בִּירוּשְׁלַמֵי שְׁם דְּמַבִּיא שְׂשִׂאָלוּ לְרַבִּי מֵהוּ לְפָרוּשׁ בֵּינָם הַגְּדוֹל וְקָא שְׁם וְאֵינן אָדָם נִשְׂאָל
עַל נֶדֶר וּמִשְׁנֵי דְרַבִּי תַלְמִידֵי דר"י דְּאָמַר אֲסוּר לְפָרוּשׁ בֵּינָם הַגְּדוֹל וּמִשְׁמַע דְרַק לְפִי
שְׂאֵינן מִתִּירִין נֶדֶר שֶׁל אִיסוּר אַבְּל כְּבִנ"ד שְׂהוּא לְהִיפּוּף שְׂהַקְהָל נִהְיָו קוֹלָא לְקַבּוּר בְּלִי
טְלִיתִים שְׂפִיר מְהֵנִי הַפְּרָה [וְיֵשׁ לְהוֹכִיחַ קֶצֶת זֶה ג"כ מִש"ס סְנֵהֲדֵרִין מ"ו ע"ב אר"י
מִשׁוּם רִשְׁב"י רִמְזוּ לְקַבּוּרָה מֵה"ת מִנִּין כו' וְנִימָא מְדִאִיקְבוּר צְדִיקֵי מְנַהֲגָא בְּעֵלְמָא וְאִפְתִּי
נִימָא דְכְּבָר קְבִילוּ אַבּוּתֵינוּ הַמְנַהֵג הִנֵּה וְח' ג"כ עַל הַדּוֹרוֹת שְׂאֲחֲרֵיהֶם מִתּוֹרַת נֶדֶר א"כ
הָוֵי חַיּוּב וְע"כ מִשׁוּם דְּאֵי מִטְעַם זֶה הָא הִי מוֹעִיל הִתְרָה] וּבְפֶרֶט שְׂלִפִי מְכַתֵּב כְּבוֹדָם
אֵינן יְדוּעַ שְׂרָשׁוּ וּמוֹצְאוֹ שֶׁל הַמְנַהֵג הִלְזוּ וְאוּלַי הוּא מְפֹאֵת שְׂאִירַע בְּמַקְרָה שֵׁא' נִקְבַר בְּלִי

טלית מחמת איזה סיבה ואולי וגררי אפתרי' לפי שלא הי' בני תורה או שהי' סבורין שאסור לקבור בטלית משום השקחת הטלית וקלא אפי' בדברים המתירין ואחרים נהגו בקו איסור מבואר בתוס' פסחים נ"א ע"א ובעירובין ק"א ע"ב דרשאין להתיר בפניהם ע"ש ובנ"ד אף בלי התרה ג"כ יכולין לבטלו: והנה אם פי מבואר בתשו' א"ז מהר"ם פדואה סי' ע"ח דאין אנו רשאין להשען אל בינתינו לבטל מנהג קדום וצריה לבקש בכל עוז למצוא סמך לנישבו ונשפן עשו כל קדמונינו פאשר מצאו מנהג של תמהון ע"ש וארז"ל בירושלמי הובא בתוס' ע"ז נ"ט ע"א אם הלכה רופפת בידיה הלה אחר המנהג.

אמנם זהו דוקא בהלכה שאינה ברורה ושהיא רפי' בידינו אבל בהלכה שנתבררה פגון בנידן שאלתינו דקלא המחבר פוסק ביו"ד סי' שנ"א דאין קוברין את המת אלא בטלית שיש בו ציצית ובתוס' ב"ב ע"ד ע"א הובא בשם המדרש למה נסמכה פרשת מקושש לפ' ציצית לומר לה שהמתים חייבין בציצית וכן אליבא דשמואל דאמר מצות אין בטילות לע"ל צריה שיהא לו ציצית דעתידין צדיקים שיעמדו בלבושיהו ואם יתירו לו הציצית במוותו נמצא שלעתידי יעמוד בלא ציצית ע"ש ורק דאנו קיי"ל בקא כר"י בנדה ס"א דמצות בטילות לע"ל ולכה כ' התוס' שמשמין בו ציצית ומסלקין אותן מיד או פוסלין אותן להודיע שקיים מצות ציצית וכ"פ ברמ"א שם אבל עכ"פ קוברין אותו בטלית וא"כ היכי דידוע ההלכה ושהיא היפוף המנהג בנדאי מורנין לבטל המנהג כדא בר"פ ט"ו ע"ב במקום איסורא פי נהגו שבקינן להו בתמי' והכי אמרינן בתענית כ"ו ע"ב מ"ד נהגו העם אורזי לא מורינן ואי עביד עביד ולא מהדרינן לי' וע' בתוס' עירובין ע"ב ע"א ד"ה נהגו העם כר"מ ע"ש ובפרט במנהג שנוהגין בעירכם שאינו ידוע מוצאו ומובאו אולי מנהג הדיוטים הוא וקלא אפי' גבי דיני ממונות מצינו בתוס' ריש ב"ב ב' ע"א ד"ה בגויל דיש פמה מנהגים שהם מנהגי הדיוטים ואין לסמוך עליהם אפי' היכי דקתני הפל במנהג המדינה הרי דאפי' בד"מ דבהו אזלינן יותר בתר מנהגא כמ"ש הרדב"ז בתשו' ח"ב סי' תע"ב הטעם דאי מצרכת להו למיזל בתר דין תורה בכל דבר לעולם תהא מריבה ביניהם ומש"ה מעיקרא מתלי אהדדי וגמרי ומקני למיזל בתר מנהגא ע"ש ואפ"ה אין סומכין על מנהגי הדיוטים בפרט בדבר שיש חשש ביטול מצות פנ"ל וע' בתשו' הרא"ש פל"ג נ"ה סי' י' שכ' וז"ל כל המנהגים שאמרו חכמים שיש לילה אחר המנהג זהו מנהג שנהגו לעשות סייג ונהרחה פגון ההוא דתנן מקום שנהגו לעשות מלאכה בע"פ עד חצות כי כל אלו המנהגים הם לדב"מ לעשות סייג ונהרחה וארז"ל שאין לשנותן אבל אם נהגו במקומות מנהג שיש בו עבירה יש לשנות את המנהג אפי' הנהיגו גדולים את המנהג כו' ולא מיבעיא מנהג של עבירה שיש לשנות' אלא אפי' מנהג שעשו לסייג ולהרחקה ויכול לבא ממנו קלקול יש לבטל המנהג כדא' פסחים נ"א בני חוזאי נהגו כו' ע"ש וע' ברדב"ז ח"ב ס' תקכ"ז שכ' וז"ל ואם יש במנהג חשש איסור פהיה דבית שאן מתירין להם אע"פ שלא נשאט ואפ' בע"כ וכל מ"ש הוא במנהג להחמיר אבל במנהג שנהגו להקל שם הדבר מוכרע לאסור אין חכמה ואין עצמה נגד ה' ומוחזין בידם עד שמתזירינא אותה להלכה ואם המנהג קבוע והאיסור אינו מוכרע יעשה לעצמו להחמיר באופן שלא יהי' מחלוקת עד אשר יחזירם מעט מעט כו' ע"ש.

והנה אפי' אי נימא שהי' בזה תקנה עפ"י ב"ד מאיזה סיבה פאותה מעשה שאירע בק' קיטוב ושמעתי באומרים לי שגם שם נתיסדה תקנה לבל לקבור בטליתים עכ"ז איפא

למימר שמעיקרא הי' דעת המתקנים רק על הבית החיים הישן ואולי הסיבה הלזו הי' רק בביה"ח הישן ושפיר יוכלו פעת להתיר ואף דקיי"ל דבר שנגאסר במגן צריף מגן אחר להתירו וכ' הרמב"ם פ"ב מה' ממרים דבעינן שיהא המגן האחרון גדול בחכמה ובמגן מן הראשון מ"מ אם מתחלה לא היתה התקנה רק בביה"ח הישן ושפיר יוכלו עתה להתיר דומיא דכ' התוס' בע"ז נ"ז ע"ב ד"ה לאפוקי על הא שהקשו האיד מתירין בזה"ז יי"נ בהנאה הלא פיון דגזרו על גיסוף הנכרי הו"ל דבר שבמגן וצריף מגן אחר להתירו ותי' דל"ג אלא על המנסכים וכיון דהשתא אין מנסכים לע"ז א"צ מגן אחר להתיר ע"ש ושם ל"ה ע"א בתוס' ד"ה תדא גם הרי כ' התוס' בביצה ו' ע"א ד"ה והאיך דא דל"ש הא דדבר שבמגן צריף מגן אחר להתירו רק היכי שנגאסר באיסור מוחלט אבל היכי שאסרו רק משום חששא אי עבר החשש עבר הטעם וא"צ מגן אחר להתירו וכמו דל"ש עכשיו גילוי ע"ש וא"כ יוכל להיות דגם בנ"ד בתחלה היתה התקנה משום איזה חששא והשתא ליכא האי חששא ואפי' אי היתה אז התקנה מאיזה טעם ונהרי מבואר במג"א סי' ט' סק"ז דאפי' היכי דל"ש עכשיו הטעם א"י להתיר רק כשהטעם ידוע אבל אם אין הטעם ידוע צריף מגן אחר שהוא גדול בחכמה ובמגן להתירו ע"ש וא"כ ה"נ בנ"ד לכאורה א"א לבטל התקנה אולם בכ"ז בנ"ד אין לחוש לזה עפי"ד התוס' בשבועות כ"ט ע"ב ד"ה כי שהקשו אותן חרמות שאנו גוזרין ע"ד הקב"ה וע"ד הקהל איה' יש להן היתר דאפי' ע"ד הקהל גרידא הוי עד"ר ועוד היכי משתרי בלי חרטה ותי' דדעת הקהל כף היא שיתירו כשיצאו ואפי' בלא חרטה כו' ע"ש הרי דכל תקנות הקהל מעיקרא מתקנו על אופן זה שאם ירצו יבטלוהו וא"כ בכה"ג א"צ שיהא המגן האחרון גדול בחכמה ובמגן שכן מפני ש יוצא ממשינה דמע"ש פ"ה משינה ב' פ"ה רבעי הי' עולה לירושלים מהלך יום א' לכל צד כו' ומשברבו הפירות התקינו שיהא נפדה סמוך לחומה ותנאי הי' הדבר שאימתי שיצאו יחזור הדבר לכמות שהי' וכ' התוס' יו"ט שם וז"ל וקא סגי בביתול טעם האיסור ונ"ל טעמא מדמסקינן בפ"ק דביצה דכל דבר שבמגן צריף מ"א להתירו ופירש"י אפי' אינרע דבר שאמה יכול להורות בו היתר ולומר אין תקנת מגן הראשון עומדת אפ"ה אסור עד שהתירוה חכמים בפירוש בקיבוץ חכמים והואיל ואין שום דבר שבמגן מתבטל מעצמו וצריף מ"א להתירו וחששו המתקנים שמה אותו המגן שיבא אחריהם לא יהי' גדולים מהם בחכמה ובמגן ותנן בפ"ק דעדות אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אא"כ גדול ממנו בחכמה ובמגן ולפיכך המתקנים עצמן הטילו תנאי בדבר לחזור לכמות שהי' לכשיבטל הטעם דהשתא המתקנים עצמם הם המבטלים התקנה בהתבטל הטעם ע"כ ולפי"ז ה"נ בתקנות הקהל שלעולם על תנאי הן עשויות שכשיצאו יבטלוהו וכן לכשיצאו הדורות הבאים אחריהם וא"כ אט"פ כשזרעם רוצים בביתול התקנה הוי כאלו המתקנים המה המבטלים.

וביותר י"ל עפי"מ"ש בשו"ת ברית אברהם חאה"ע סי' מ"א דהא דדבר שבמגן צריף מ"א להתירו זהו דוקא אם מתחלה הי' רק היתר ונגאסר באיסורו עומד אבל אם מתחלה הי' מצוה בדבר רק שאסרו הדבר לבטל המצוה מחמת איזה טעם או גדר וסייג כשבטל הטעם למה נבטל המצוה ע"ש שתקע מסמרות בסבא זו והה"נ בנ"ד שהיתה התקנה בביתול מצוה וכיון דתקנות הקהל נעשין מתחלה על אופן זה שכשיצאו הם או זרעם

יבטלוהו א"כ פשעכשיו אינם רוצים וְהוּי כְּבִטּוּל הַטַּעַם מִמִּילָא א"צ מ"א להתירו לפי
שהוא כְּבִיטּוּל מְצוּהָ.

עו"ל עפ"מ"ש התוס' מגילה ה' ע"ב ד"ה ובקש דהיכא שאינו עוקר לגמרי ל"ש אין ב"ד
יכול לבטל דברי ב"ד חבירו כו' וא"כ בנ"ד אלו הי' רוצים לעקור לגמרי התקנה להלביש
טלית ולעשות לו ציצית הי' שנייה לומר דצריך מ"א להתירו ובעי' שיהא גדול בתקנה
ובמגן משא"כ השתא שאינם רוצים לעקור התקנה לגמרי רק שילבישו טלית ובלא
ציצית ל"ה עקירת התקנה לגמרי וע' מ"ק ג' ע"ב: ונהנה בפר"ח סי' תצ"ו מביא בשם
המהריב"ל שנסתפק בקהל א' שנה כמה שנים שנהגו קולא בדבר א' ורוצים להסכים
לבטל אותו המנהג ולהחמיר בדבר אם יש לחוש להוצאת לעז על הראשונים ובפר"ח
שם מסיק דל"ח ללעז הראשונים ובאמת בשו"ת מהראנר"ח ח"ב סי' י"א כ' דל"ח ללעז
חכמים הקודמים אלא בדבר של אישות דאז אם נחמיר בשום ענין נמצינו מוציאין לעז
על דורות הראשונים שעשו שלא כדין ונמשך מזה ס' ממזרות גם על הנולדים עכשיו
ונמצא דלעז ההוא בדבר ההנהגה עכשיו אבל בשאר איסורים אפי' אתה מוציא לעז על
דורות הראשונים שאכלו דבר איסור מאי דהוי הוי ובנ"ד יש עוד סברא לומר דאין
לחוש ללעז הראשונים פניו שהוא בית החיים אחר וְהוּי פְּהָא דְמַצִּינוּ בַּמְהַר"ק שו"ר
קע"ב לענין חכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר דזהו דוקא באותה מעשה גופה שאסר
האוסר אבל אם יש איזה השתנות אף שלענין הדין אין נ"מ באותה שינוי מ"מ יכול
חבירו להתיר ול"ה זלזול לגבי הראשון ע"ש וכ"כ באס"ז כתובות ג' ע"ב גבי הא דפריה
שם נהגו לגמרי גיעקרי' לענין אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו כו' דהיכי שנשתנה
הענין אין זה ביטול דבריו ע"ש והה"נ פניו דאיכא השתנות שהוא ביה"ח אחר ליכא
זלזול והוצאת לעז לגבי דורות הראשונים ונהנה מציינו בכתובות ק"ג ע"א גבי רבי פל בי
שמשי הוי אתי לבית' כו' פניו דשמע שוב לא אתא שלא להוציא לעז על הצדיקים
הראשונים ופירש"י שיאמרו לא צדיקים הי' שלא הי' להם רשות לבא לביתם כמו רבי
ולפי"ז הרי עיקר הטעם שקוברין בטלית משום דעתידין שיעמדו בלבושיהן וכשלא
יעשו להם ציצית נראה שאין חשובין להחיות בתח"ה וא"כ אם הראשונים לא נקברו
בטליתים ומתים של עכשיו יקברו בטליתים איכא חשש לעז שיאמרו שהראשונים לא
הי' חשיבין שיעמדו בתח"ה ועכשיו אפשר דרי אמנם ז"א דבשלקמא אי הי' עכשיו
בוחרין לקבור בטליתים דוקא הצדיקים והיראים אז שפיר איכא חשש לעז לגבי
הראשונים ולא הי' רשאים לעשות כן (דומיא דמציינו בש"ע יו"ד סי' שס"ג ס"ב אין
מוליכין את המת מעיר שיש בה קברות לעיר אחרת וכ' בפ"ה שם סק"ד הטעם משום
כבוד המתים הקבורים באותה העיר שמבזה אותם שלא לנוח אצלם את זה הרי דקפדינן
שלא יהי' בזיון לגבי המתים הראשונים) אמנם בנ"ד הא עושין תקנה על הכלל וגם
הדיוטים ואינשי דלא מעלי ר"ל יקברו ג"כ בטליתים מעכשיו א"כ מהיכי פתי לחשוד
ולומר שמפאת שהראשונים לא הי' צדיקים נקברו בלי טליתים ובנדאי יאמרו שמפני
שנעשה ביה"ח חידושה נתחדשה התקנה לקבור הפל בטליתים וְהוּי בְּבִרְכוֹת ח"י ע"א
ד"ה למחר כ' התוס' שם דאין לומר שנטיל ציצית רק לאותם שהי' לובשים בחייהם
דא"כ יהי' לועג לרש לאחרים ע"ש וא"כ הא מבואר בגמ' שם דרק בתוך ד"א של קבר
שייך לועג לרש א"כ כשעושין ביה"ח חידושה ברחוק ל"ש לועג לרש לאחרים.

ועוד אפילו יהי' בזיון לגבי הראשונים מכל מקום כיון שהשתא אומרים שרוצים להקבר בטליתים ובזיון הוא להם שיעמדו בתח"ה בלי ציצית א"כ מה להם להקפיד על בזיון הראשונים בזיון דידהו עדיפא להו וכן דן בכ"ב הגאון בשו"ת תפארת צבי חיו"ד סי' ס' שאין למנוע לאלו הרוצים להקבר בקבר חדש עבור שימשו עי"ז בזיון להמתים הקודמים הקבורים בביה"ק ישן מן העפוי"ם דמה להם בזה מ"מ אין רצונם להתבזות ולהקבר במקום זה ואף בחיים חיותו אבידתו שלו קודם ובזיונו דידן' עדיף לי' אף דבזיונו דידן' אינו כ"כ פבזיון שיבא עי"ז לאחרים אפ"ה לא ניתא לי' למסכל בזיון מועט עבור חבירו ול"ד להגי' דחשיב במ"ק כ"ז שהי' מקילין בכבוד העשירים שלא לבייש העניים דשם כיון דכולהו נהוג הכי ליפא זילותא לעשירים ע"ש לכן לפענ"ד יכולין שפיר לבטל התקנה הקודמת וליקטר שאת ישאלו לחכם ע"י פתח וחרטה אף לא בב"ד שפאותה עיר ויעשו כמ"ש בשו"ת חת"ס חיו"ד סי' ר"כ.

ותהיו נמלכין עוד בזה עם איזה צדיק וחסיד מפורסים שבדורנו שישפכים על ידכם בזה ואני הראיתי לכם פנים מסבירות עפ"י דינא. יבולע המנות לנצח.

ובמינו יושע יהודא וירושללים. ונזפה לראות באור פני מלך חיים.

כנפש ידידכם הדור"ש מברככם בכוח"ט לראשית השנה הבע"ל: סי' צז לק"ק בוברקא. בעזה"י יום ה' י"ט תמוז תרמ"ב לפ"ק סטריא.

ישפוט ה' שלום ורב טוב לכבוד תלמידי היקר האברך החריף המופלג ושנון השלם כש"מ בנציון וואהלמוטה נ"י: מכתבך היקר הגיעני וישפתי לשמוע פי ברוך ד' חילך להביאך אל המנוחה ואל נחלת שפך עליך לאסור בקפנה פפלים לתושיה פה יסוף ה' עליך באברתו ויסתירך בסתר אהלי השלנה והמרגעה ועל מי מנוחות ונהלה ולא ימוש ספר התורה מפיו עד עולם ועמה הנגי' לתת לה מענה על דברי תורה שהצעת לפניך אף בקוצר האפשרי לרגלי הטרודות אשר עברו עלי וזה החלי בעזר צורי ית"ש: ע"ד קושיותה בקידושין מ"ג ע"ב מאי קסבר אי קסבר המלנה את חבירו בעדים צריך לפורעו בעדים הני נוגעין בעדותן ניהו כו' ומיגזו דיקלי למימר אהדרינהו ללנה יכולין למימר פרעני' למלנה.

והשתא דתקון רבנו שבועת היסת משתבעי הני עדים דיהיבנא לי' ותשתבע מלנה דלא שקיל לי' ופרע לי' לנה למלנה ע"כ. והקשית לשי' רש"י ז"ל בב"ק ק"ז ע"א שכ' דכופ"ה פטור משבועה מדאורייתא מטעם חזקה אין אדם מעיז זהו דוקא בהלואה משום שעשה לו טובה אבל בפקדון דאין פאן טובה ל"ש א"א מעיז וגם כופ"ה חייב שבועה מדאורייתא א"כ גם קודם תקנת שבועת היסת הניין נוגעים משום דבעו אשתבועי מדאורייתא פדין כופר הכל בפקדון עכ"ק: הנה בהשקפה ראשונה אמרתי לתרץ עפי"מ שהוכחתי בחידושי דדעת רש"י ז"ל היא דוקא בשומר חנם דליכא טובה פלל משא"כ בשאר שומרין דאיכא קבלת טובה לא מיבעי' בשואל וש"ש דבנדאי איכא טובה אלא אפילו שוכר הא אמרי' בב"מ פ' ע"ב בבההוא הנאה דקא שבקי' כ"ע ואוגיר לי' לדידן' הוי עילוני' ש"ש שייך שפיר א"א מעיז ופטור כופ"ה משבועה דאורייתא אפילו לד' רש"י ויסוד הוכחתי שם היא מפת מה שהוכיח בהג"א בפ"ק דב"מ מד' רש"י ז"ל דלא שייך הילך אלא היכי שנותן לו אותן הפעות שקיבל ממנו ומבואר בר"ן שם דלד' רש"י ז"ל לא משפחת הילך

אַלָּא בַּפְּקֻדוֹן אֲבָל לֹא בַּמְלִנָּה דְּלִהּוֹצְאָה נִיחָתָנָה וְהֵם מְעוֹת אַחֲרֵים מ"ש וְלִכְאוּרָה תִּקְשִׁי
לפ"ז דא"כ איך משפחת האי דינא דהילך פטור לדעת רש"י ז"ל הרי ממ"נ במלנה הא
להוצאה נחתנה ואינם אותן מעות ול"ש הילך לשיטתן ואלו בפקדון הא לדידן בפקדון
גם כופ"ה חייב שבועה מדאורייתא וממילא גם הילך חייב דהלא טעמא דהילך הוא רק
משום דאותן מעות שמודה כמאן דנקיט לי מלנה בידן דמי וְהוּי על השאָר כופ"ה וכיון
דבפקדון גם כופ"ה חייב שבועה דאורייתא לשי רש"י ז"ל א"כ גם הילך חייב אע"כ
דבשאָר שומרין דאיפא קבלת טובה גם לד' רש"י ז"ל כופ"ה פטור ואזדי לפ"ז השגות
התוס' בב"ק שם מעל רש"י ז"ל ע"ש ומתבארין עפי"ז דברי רש"י ז"ל בשבועות מ"ה
ע"ב בהא דפריה שם שבועת שומרין דחייב רחמנא היכי משפחת לה מתוה שיכול לומר
לו החרתיו לך יכול לומר נאנסו ופירש"י ש"ש דחייב רחמנא לשומר שְׁכָר כו' והוא
תמוה דאמאי פ"י דוקא בש"ש ולהאמור י"ל דרש"י לשיטתן דבש"ח גם כופ"ה חייב
שבועה וא"כ ליפא מיגו דהחרתי דהא יתחייב שבועה וילכה נקט ש"ש דבש"ש גם רש"י
ז"ל מודה דכופר הפל פטור ולפי"ז יתיישב שפיר קושיותה דהנה שמעתי מקשין בשם
א"ז הגאון האדיר המפורסם בעולם רבינו משולם מפ"ב זצללה"ה לפימ"ש בתשו' רמ"א
סי' כ"ז הובא בש"ח ח"מ סי' ע"ז דשנים שקבלו פקדון אין אחד ערב בעד חבירו ומעידין
זה לזה א"כ אמאי הניין נוגעין לבתר דתקון רבנן שבועת הקיסת הא אית להו מגו דאי
בעי אמרי אהדרינהו ללנה ואי דיצטרכו לישיבע ז"א דהא פל אחד יהי לו חבירו עד
המסייע וקיי"ל עד המסייע פוטר משבועה אמנם נראה דהנה מבואר שם בתשו' רמ"א
ז"ל דהטעם דשנים שקבלו פקדון אינן ערביין זה לזה דמשום שאין להם טובה מזה ל"א
דמסתמא קבל ערבות של חבירו דמה לו לצרה הזאת ע"ש ולפי"ז נראה דנהו דוקא
בשומרי חנם דלא מטיא להם שום הנאה פעובדא דהרמ"א שם באפטרופסים אכל
בשומרי שְׁכָר נעשים ערבים פל א' בעד חבירו וכ"כ בס' שערי משפט ולפי"ז י"ל נהי
דחכא ע"כ מיירי בשלוחים בחנם דאי בשלוחים בשְׁכָר לא מצינו למימר דליהמנו פרענו
למלנה במיגו דא"ב אמרי אהדרינהו ללנה דהרי אי יאמרו שקהזירו ללנה לא יקבלו שְׁכָר
שליחות וְהַשְׁתָּא שאומרים פרענו למלנה הא מגיע להם שְׁכָר שליחות וְהוּי מיגו לתצי
טענה דל"א מ"מ י"ל עפי"מ דמבואר בב"י יו"ד סי' קס"ט דהיכי דהשליח קיבל עליו
אחריות יותר מחיובו במעות מותרין מותר להשתמש בהן [ובאמת בש"ח ח"מ סי' קכ"א
ס"ק ל"ה כ' דבכל ענין מותר השליח להשתמש במעות מותרין וע' סמ"ע סי' קפ"ג ס"ק
י"ב] וְהַרְי מבואר בח"מ סי' רצ"ב דהיכי דיש לו היתר תשמיש במעות נעשה עי"ז ש"ש
וא"כ י"ל ג"כ חכא דכיון דהמעות מותרין ושרי להשליחין להשתמש בהן נעשין ש"ש
וְהַרְיין ערבים כ"א בעד חבירו ולית להו עד מסייע ושפיר הניין נוגעים לבתר דתקון
רבנן שבועת הקיסת וא"כ פיון דע"כ מיירי באופן שהם ש"ש הא גם רש"י ז"ל מודה
בכופ"ה פטור משבועה דאורייתא פנ"ל וא"כ ל"ה נוגעין קודם דתקון רבנן שבועת הקיסת
ול"ק קושיותה: עוד י"ל ביישוב קושיותה ויתורץ עפי"ז גם קושני' התוס' בכתובות פ"ד
ע"ב בהא דאבימי ברי' דר"א הוּוּ מסקי בי' זוזי בי חוזאי שדרינהו ביז חמא ברי' דרבה
בר אבהו אזל פרעינהו א"ל הבו לי שטרך א"ל סיטראי נינהו אתא לקמין דר"א א"ל
אית לך סהדי דפרעינהו א"ל לא א"ל מיגו דיכולין למימר להד"ם יכולין נמי למימר
סיטראי נינהו וְהַקְשׁוּ התוס' דקודם שנתקנה שבועת הקיסת הרי לא הי' השליח נוגע דיש

לו מגזו כו"א"כ ליפא מגזו דלחך"ם פינון דלא תציפי להכחיש את העד ונראה דהנה הקשה א"ז הגאון הג"ל הרי גם לאחר תקנת ש"ה הא איפא לכ"א עד מסייע ול"ה נוגעין פנ"ל אמנם י"ל עפ"ד בעל התרומות הובא במהרי"ט חלק ראשון סי' קנ"א דמשבועת ה'יסת אינו פוטר עד המסייע דכינון שתיקון ר"נ שבועת ה'יסת משום חזקה אין אדם תובע אא"כ יש לו עליו בכל ענין נתקנה ע"ש וא"כ שפיר קא' דלכתר דתקון ש"ה הניין נוגעין פינון דבש"ה אין עד מסייע פוטר ולפי"ז תינה לגבי תקנת שבועת ה'יסת משא"כ קודם דתקון שבועת ה'יסת אפי' לשטת רש"י ז"ל דכופ"ה בפקדון חייב שד"א מ"מ ל"ה נוגעין פינון דלא יצטרכו לישבע משום שיש לכ"א עד מסייע ופטורין משבועה ואזדא בזה גם קושץ הרשב"א בתשובה הובא בב"י ח"מ סי' צ"ג לפימ"ש הרמב"ם בהלכות שלוחין דכל שליח צריך לישבע בנק"ח שבועת המשנה פעין דאורייתא והניין נוגעין.

ולחנ"ל נכון דהא לגבי שבועת בן הבית הא פטורין מטעם דיש לכ"א עד מסייע פאמור. ומעתה מןש"ב ע"נ קושץ התוס' הג"ל דהתינה בסוגיין דמיירי בפני שלוחים משא"כ בכתובות שם הא לא הי' רק שליח א' וליפא עד מסייע א"כ אפי' קודם תקנת שבועת ה'יסת הא איפא שבועה פעין דאורייתא שבועת בן הבית פינון דשם ליפא עד מסייע והוי שפיר נוגע.

ובמסילה זו נעלה לבאר דברי הירושלמי הובא בתוס' וברא"ש פאן אמר לשניים צאו וקדשו לי אשה הן הן שלוחיו כו"א ר' אבין נראין הדברים פשקדש בשטר אבל בכסף נעשין פנוגעין בעדותן א"ר יוסי מכין שחאמינום תורה אפי' בכסף מהימני וכ' הר"ן ונ"ל ודברי ר' יוסי תמוהים דנהי דמן התורה מהימן מ"מ פינון דתקון רבנו שבועת ה'יסת נמצא נוגע בעדותו ע"ש.

ונלפענ"ד דהנה הנוב"י במהדו"ק חאה"ע סי' כ"ז הקשה נימא בכ"מ מלנה ולנה יצילו לבטל העדות בשלמא לשיטת הסמ"ע והש"ף בסי' ל"ז דהטעם בפסול נוגע הוא משום דמשקר א"כ אין זה עדות שבטלה מקצתה דבשלמא נמצא א' מהם קרוב או רשע פסול אפי' בודאי מעיד אמת ושפיר מבטלין העדות אבל גבי נוגע אין העדות בטל אלא שאין אנו מאמינים לו דילמא משקר ואי הי' בודאי אמת הוי עד פשר.

אבל לדעת הע"ש שם דנוגע אינו משקר ורק משום קורבה קשה מלנה ולנה יצילו ע"ש. אמנם באמת המלנה והלנה המה עושי דבר ולא מקיימי דבר והוא בכלל תי' הש"ס גבי הורג ורובע.

אולם בשליח קידושין בקידושי פסך דהוי נוגע שפיר קשה נימא דיציל הא השליח שם עד עליו דבקידושי שטר הא הוי שפיר עד ורק בקידושי פסך הוי נוגע נימא דיתבטל העדות אפי' קידשה בפני שני עדים מטעם נמצא א' מהן קרוב או פסול ואי דל"ה נוגע רק דרבנו ובפסול דרבנו כ' הב"י הובא בכנה"ג ח"מ סי' ל"ו דל"א דבשביל נמצא א' מהן פסול מדרבנו יתבטל העדות.

ובחז' הבאתי ראי' לדבריו מש"ס סנהדרין כ"ח ע"ב שהוא מתנתא דהוי חתימי עלה תרי גיסי סבר רב יוסף לאכשורה כו"א ל"ל זיל קניי' בעידי מסירה כו' ולכאורה קשה דמאי יועילו עידי מסירה אי התרי גיסי הן פסולין הא הוי נמצא קא"פ דכל העדות בטילה א"ו

משום דקרוכי אישות אינו אלא מדרבנן לכה ל"א נמצא קא"פ עדותו בטילה] ז"א דהא
לשיטת רש"י ז"ל הא רמזא עלי שבועה דאורייתא דכופ"ה בפקדון חייב ש"ד ובשליח
א' ליכא עד מסייע הוי מדאורייתא נוגע ושפיר קשה דנימא דהשליח יציל אמןם באמת
לק"מ דהא קיי"ל פ"ב דל"א נמצא א' מהן קא"פ עדותן בטילה רק בכינון להעיד [והא
דפריה הרוג ונרבע יצילו הוא רק לר"י דס"ל דלא בעי פונה להעיד ע' או"ת סי' ל"ו]
וא"כ השליח שמקדשה לפני עדים הא אינו מתכוון להעיד ולפי"ז הא ר' יוסי ס"ל במשנה
מפות ו' ע"א דל"ב פונה להעיד א"כ לדידן שפיר קשה השליח יציל אי נימא דפסול
מטעם נוגע וע"כ מדהכשירה תורה קידושין ע"י שליח בכל ענין ע"כ דגלי רחמנא דאין
השליח מופסל מטעם נוגע או מטעם דא' פלגינן דיבורא דלגבי עצמו א"נ ולגבי הקידושין
נאמן דומיא דמצינו בגיטין ח' בעבד שהביא גיטו כו' ע' ברא"ש פ"ק דמפות מ"ש בשם
הראב"ד וע' בח"מ בשאמרו העדים כ"י הוא זה אבל אנוסים היינו כו' וע' בא"ס ז"ב
מ"ג או מטעם אחר וז"ש ר' יוסי לשיטתן מפינן שהאמינו תורה א"כ גלי רחמנא דלגבי
קידושין לא מופסל השליח מטעם נוגע אפי' בקידושי כסף והוא ע"ד שמצינו בגיטין נ"ד
ע"ב דא"ר יוסי מה אעשה שהתורה האמינתו כו' כ"ג ביו"כ יוכיח והוא ע"ד החידוד:
ובאופן אחר נלפענ"ד לבאר דברי הירושלמי הנ"ל דהנה המפורשים הקשו בהא דקא'
בגמ' דלמ"ד המלנה את חבירו בעדים צריף לפורעו בעדים אפי' קודם תקנת שבועת
היסת הניין נוגעים ואמאי הרי יהיו נאמנין בעדותן שפרעו למלנה במיגו דאהדרינהו
ללנה דהא אי יהיו טוענין שהחזירו ללנה שפיר נאמנו במיגו דא"ב אמרי פרענו למלנה
דלגבי עצמן הא נאמנין לומר עשינו שליחותה ופרענו למלנה דהא דצריף להחזיר בעדים
היינו בטענת שהחזירו ללנה אבל בטענת פרענו למלנה נאמנים בלא עדים לומר עשינו
שליחותה ושוב אינם נוגעין בעדותן לומר פרענו למלנה לפטור גם את הלנה (ובכפשיטות
אמרתי לתרץ קושיא זו דהנה באמת הקשה הפנ"י הא"י שייף מיגו דא"ב אמרי אהדרינהו
ללנה דילמא יש להם ספק מלנה ישנה על המלנה ועל הלנה אין להם סמ"י ותי' דל"ש
פאן לומר סמ"י דא"כ מעידים עדות שקר ועוברים בלא תענה דא"א בחזרה ולפי"ז
התינח השתא שמעידים לפטור את המלנה משא"כ אם יאמרו אהדרינהו ללנה הא באים
לפטור א"ע והמה בעלי דברים ולא עדים א"כ לא יהי' שייף מיגו דפרענו למלנה דהלא
שפיר שייף לומר שפא יש להם סמ"י על הלנה ולא על המלנה ואז לא יהי' שייף לא
תענה פינן דאז לא יהיו עדים רק בע"ד) אמןם נראה דהנה באמת הקשו התוס' בב"מ ג'
ע"א גבי חנוני על פנקסו לימא לי בעה"ב לחנוני לתקוני שדרתיך ולא לעוותי דהי"ל
לתת לפועלים באפי סהדי אע"ג דל"א הב לי' בסהדי הי"ל מעצמו להשים על לב כדא'
בכתובות פ"ה גבי אבימי דהוי מסקי בי' זוזי בי חוזאי כו' ותי' דהתם פינן דהזכיר לקיחת
השטר פאלו אמר עשה באותו ענין שיבא השטר ליך אבל הכא לא הזכיר עדים פלל
ע"ש ולפי"ז הרי הכא מיירי שמסר הלנה להם את המעות בסהדי מדקא' דתליא אי המלנה
את חבירו בעדים צריף לפורעו בעדים וא"כ מדמסר להם בעדים הרי ראו שאינם נאמנים
אצלו כדא' בשבועות מ"א ע"ב המלנה את חבירו בעדים צריף לפורעו בעדים דלא לדידן
הימני' ע"ש וכינון שפן הו"ל לאסוקי אדעתיהו דלא מהימני אצלו ולפרוע להמלנה ג"כ
בפני עדים והוי פאלו הזכיר להם עדים וא"כ לא יהיו נאמנים לומר עשינו שליחותה
בלא שבועה ושפיר הניין נוגעים.

והנה לעגן אי המקדש צריף למנות השליח לקידושין בפני עדים או לא פליגי בזה
הראשונים ז"ל דעת הרמב"ד בפ"ג מה' אישות וכן הריטב"א ז"ל בחי' לקידושין מ"א
דבעינן במינוי שליחות קידושין עדים אבל הרמב"ם ז"ל שם והרא"ש בפ"ב דקידושין
סי' ז' ס"ל דל"ב במינוי שליחות קידושין עדים ולפי"ז אי נימא דבעינן במינוי שליחות
קידושין עדים ל"ה נוגעין אפי' אי נימא כמ"ד צריף לפורעו בעדים פיון דשפיר יוכלו
לומר אהדרינהו למקדש ואז יהי נאמנים במגו דא"ב אמרי מסרנו להמתקדשת ועשינו
שליחותה ואי דהו"ל לאסוקי אדעתיהו מדראו שלא האמין להם ומסר להם בפני עדים
הו"ל פאלו הזכיר עדים והי"ל למסור להמתקדשת ג"כ בפני עדים ז"א דמזה שמסר להם
בפני עדים לא הי' להם הוכחה כלל שאינם נאמנים אצלו דהריע"כ הי' צריף למסור להם
באפי סהדי פיון דמינוי שליחות קידושין בעי עדים וזהו סברת ר' יוסי שאמר מפיון
שהאמנים תורה לומר עשינו שליחותה דחזקה שע"ש א"כ ל"ה נוגעין פנ"ל והת"ק סובר
דמינוי שליחות קידושין של האיש ל"ב עדים א"כ שניף שפיר הסברא הנ"ל כמו גבי
הלואה ושפיר הניין נוגעים.

עוי"ל בביאור פלוגתתן עפי"מ דהקשו התוס' אפי' צריף לפורעו בעדים נמי ל"ה נוגעין
דהא קיי"ל אפי' למ"ד המלנה א"ח בעדים צריף לפורעו בעדים המפקיד לחבירו בעדים
א"צ להחזירו בעדים דנאמן לומר החזרתיו לה במיגו דנאנסו והכא איירי בפקדון דהא
פקדון נינהו אצל העדים שהלנה מסר להני כפי להוליו וא"כ נאמנים לומר פרעוני' מיגו
דיכולין לומר החזרנום ללנה [והנה במה שהקשה המהרש"א ז"ל ל"ל להקשות מטעם
מיגו דפרעוני' למלנה מיגו דהחזרנום ללנה והחזרנום במיגו דנאנסו הי"ל להקשות
דליהמנו פרעוני' למלנה במגו דנאנסו דל"ה רק חד מיגו ונראה דהא באמת הקשו
הפוסקים האף מהימן החזרתי במיגו דנאנסו הא נאנסו לא שכית ותי' דכיון דהחזרתי
הוי העזה וממעיו לאינו שכית אמרינן מיגו ע' בסמ"ע סי' ק"ח וא"כ התינח בהחזרתי
משא"כ בפרעוני' למלנה הרי כמו דבדאיכא שטרך דמסייע לי' או באיכא ע"א דמסייע
לי' מעיו ומעיו כמו כן באיכא חזקה דמסייע לי' ל"ה העזה והכי מבואר ברמב"ן
במלחמות בשבועות בסוגיא דקציצה דבעה"ב ליכא העזה פיון דמסייע לי' חזקה דאינו
עובר בבל תלין ע"ש וא"כ בפרעוני' למלנה הא איכא חזקה דשע"ש דמסייע להו ול"ה
העזה ולא מהימנו במיגו דנאנסו] ותי' דכיון דנאנסו שבועה בעי וכל עד הצריף שבועה
אין ממש בעדותו והנה בח"מ סי' פ"ח מובא פלוגתת הראשונים ז"ל אי בשבועת שומרין
בעינן שתי כסף [וע' בכנה"ג ח"מ סי' צ"ג שמסתפק שם בשותפין אי בעינן כפירת ב'
כסף לכ"א מהשותפין או סגי בצירוף שניהם כפירת שתי כסף וע' במהרי"ט ח"מ סי'
ק"ה ויש להסתפק נמי לעגן פרוטה אי שניהם מצטרפין וע' בח"מ סי' רס"ב לעגן אבידה
דאפי' שניא הרבה אם הוא של שותפים רבים ואין מגיע לכ"א שו"פ א"ח להחזיר וע'
ברש"י סופה כ"ז ע"ב פל האזרח בישראל ישבו בסוכות כתיב כו' וא"א שיהא לכולן
דלא מטי שו"פ לכל חד) ומבואר בסמ"ע שם ס"ק י"ט בטעם פלוגתתן דהנה דס"ל
דבשבועת שומרין ל"ב שתי כסף טעמם משום דעיקר קרא דכי הוא זה אמלנה קאי
דשבועת שומרים הוא אפי' בלא מודה מקצת אלא מודה בכולו וטוען שצאבד ממנו
הפקדון מה"נ גם לימוד דכי יתן איש אל רעהו כסף או כלים דרשינן אמלנה ולא אשומרין
והי"א ס"ל פיון דעיקר פרשה איירי בשומרין קאי נמי אשומרין ובעי' גם בשומרין

פפירת ב' פספ ע"ש ונרָאָה דתלָא בָהָה פּלוגָתָא אִי אִית לָן עִירוּב פּרָשִׁיּוֹת אוּ לֹא דְלָמָ"ד
בב"ק ק"ז ע"א עִירוּב פּרָשִׁיּוֹת ולפִירש"י שָׁם עִיָקָר קָרָא דְכִי הוּא זֶה בָּאֵם פּסָף תּלָנָה
הו"ל לְמִיכְתָּבֵי דְהֵתָם קָאִי א"כ גַּם קָרָא דְכִי יִתֵּן אִישׁ אֶל רַעְהוּ פּסָף אוּ כְלִים דְיִלְפִינָן
מִינָן פּפִירַת ב' פּסָף קָאִי רַק אַאֵם פּסָף תּלָנָה וּבְעֵינָן רַק בְּהִלְוָאָה פּפִירַת ב' פּסָף מִשָּׂא"כ
לְמָאן דל"ל עִירוּב פּרָשִׁיּוֹת וְקָאִי שְׁפִיר גַּם אֲשׁוּמְרִין וּבְעֵינָן גַּם בְּשׁוּמְרִין פּפִירַת שְׁתֵּי
פּסָף.

וְהֵנָּה מְבֹאָר בִּפִירש"י סְנֵהֲדָרִין ג' ע"א דמ"ד מְדֹאֲרִין חָד נָמִי פֶּשֶׁר נְדוּן הוּא מְשׁוּם
דס"ל אִין עִירוּב פּרָשִׁיּוֹת פְּתִיב פָּאן ע"ש וְהֵנָּה מְבֹאָר בַּר"ה כ"ב ע"א לר' יוֹסִי דְפּוֹסֶל
שָׁם בְּמִשְׁנָה אָב עִם בְּנֵי וְעַבְדוֹ לְעֵדוּת קִידוּשׁ הַחֲנֻדֵשׁ וְקָא' בַּגְמ' דָּאָף דר"ש דְמִכְשִׁיר
קְרוּבִים דְרִישׁ וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן בְּאִמ"צ לֵאמֹר הַחֲנֻדֵשׁ הַזֶּה לָכֶם שְׁתָּהּ
פֶּשֶׁרָה בְּכֶם קָא' דָּאִיהוּ דְרִישׁ עֵדוּת זֹו תָּהֵא מְסוּרָה לָכֶם וּפִירש"י לְחִשׁוּבֵי הַדוֹר אָנִי מוֹסֵר
שְׁיִקְבְּלוּ הָעֵדוּת כּו' וְהֵינָנו שְׁתָּהּ קִידוּשׁ הַחֲנֻדֵשׁ בְּמִןחִין וְלִכְאוּרָה הָרִי בַר"פ רָאוּהוּ
ב"ד אָמְרִינוּ גַבִּי קִידוּשׁ הַחֲנֻדֵשׁ דְקָא קָרִי לִי רַחֲמָנָא מְשַׁפֵּט וְכִינָן דְאִיקָרִי מְשַׁפֵּט הָא בְּדִין
בְּעֵינָן מְנֻמְחִין לְמָאן דס"ל עִירוּב פּרָשִׁיּוֹת וְע"כ דְלִית לִי לר' יוֹסִי עִירוּב פּרָשִׁיּוֹת וַא"כ
פִּינָן דל"ל עִירוּב פּרָשִׁיּוֹת ע"כ דס"ל דְגַם בְּשׁוּמְרִין בְּעֵינָן שְׁתֵּי פּסָף פּנ"ל וְהִשְׁתָּא מוּבָן
שְׁפִיר פְּלוגָתָת ר' יוֹסִי וְהֵת"ק בִּירוּשְׁלָמִי הַנְּ"ל דֵּהֵת"ק ס"ל עִירוּב פּרָשִׁיּוֹת וּל"ב בְּשַׁבּוּעַת
שׁוּמְרִין שְׁתֵּי פּסָף וַא"כ הַקִּידוּשִׁי פּסָף אָף דְלִיכָא אֶלָּא פְּרוּטָה מ"מ בְּעֵי שַׁבּוּעָה בְּנֶאֱנָסוּ
וּלְכָף הָיִין נוֹגְעִים אִפִּי קוּדָם הַתְּקֵנָה דש"ה מִשָּׂא"כ ר' יוֹסִי הָא ל"ל עִירוּב פּרָשִׁיּוֹת וַא"כ
ע"כ ס"ל דְגַם בְּשַׁבּוּעַת שׁוּמְרִין בְּעֵינָן ב' פּסָף וַא"כ בְּקִידוּשֵׁין דְלִיכָא אֶלָּא פְּרוּטָה ל"ב
שַׁבּוּעָה בְּנֶאֱנָסוּ וַאִיכָא שְׁפִיר מִיגוּ דְנֶאֱנָסוּ וַז"ש ר' יוֹסִי שְׁהִתּוּרָה הָאֲמִינָם דָּאִית לְהוּ מְגוּ
דְנֶאֱנָסוּ לְכָף ל"ה נוֹגְעִים.

אוּ י"ל בְּדָרְךָ קֶצֶרָה לִפִּי"מ שְׁנִסְתַּפֵּק הַמְשָׁנָה לְמִלְךָ בַּפ"ז מֵה' אִישׁוֹת ה' כ' בְּאוֹמֵר לְחַבְרִי
צָא וְקִדֵּשׁ לִי אִשָּׁה פ' וְהִלְךָ וְקִדֵּשָׁה ס' קִידוּשֵׁין מֵהוּ מִי אָמְרִינוּ דְהוּיָא ס' מְקוּדָשָׁת א"ד
הוּי שִׁינּוּי בְּשַׁלְיַחוֹת דְמִצִּי הַמְשַׁלַּח לְמִימֵר אָנִי לֹא עֲשִׂיתִיךָ שְׁלִיחַ אֶלָּא בְּקִידוּשֵׁין וְדָאִין
מֵה"ת שְׁאֵם יָבֵא אַחֵר וַיִּקְדָּשָׁה שְׁלֵא יְהִי קִידוּשֵׁין תּוֹפְסִין בָּהּ אָבֵל ס' קִידוּשֵׁין דְקִידוּשֵׁי
אַחֵר תּוֹפְסִין בָּהּ לֹא נִיחָא לִי ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְהִירוּשְׁלָמִי מִיָּרִי לְבַתֵּר דְתַקּוּן רַבָּנָן ש"ה
וְהוּיָן נוֹגְעִין מְדַרְבְּנָן וּלְפִי"ז הָא מְבֹאָר בַּאֵה"ע ס' מ"ב ס"ה דְהַמְקַדֵּשׁ בְּפִסּוּלֵי עֵדוּת
דְרַבָּנָן הוּיָא ס' מְקוּדָשָׁת וְע"כ י"ל דְבָהָא פְּלִיגֵי הַת"ק וְר' יוֹסִי דֵּהֵת"ק ס"ל דְכִינָן דְפִסּוּלִין
מְדַרְבְּנָן וּל"ה רַק סַפְקָא מְקוּדָשָׁת לְכָף אִין קִידוּשֵׁין תּוֹפְסִין בָּהּ פְּלִל דְהוּי שִׁינּוּי בְּשַׁלְיַחוֹת
וְר"י אָמֵר מֵאַחֵר שְׁהִתּוּרָה הָאֲמִינָם מְקוּדָשָׁת עַכ"פ ס' קִידוּשֵׁין: וְהֵנָּה בִירוּשְׁלָמִי הַנְּ"ל
מְסִיִּים א"ר בָּא אֲתָא עוֹבְדָא קָמִי דְרַב וְעֲשָׂה שְׁלִיחַ עַד וְתָמָה הַמְרָדְכִי דְהָרִי בַש"ס דִּילָן
סוּבְר רַב אִין שְׁלִיחַ נְעֲשָׂה עַד וְר"ל לְפִי לִישְׁנָא בְּתָרָא הָא ס"ל לְרַב אֲשַׁנ"ע [וְלָמָּה
שְׁכַתְּבָנוּ לְמַעְלָה בְּיָשׁוּב קוֹשְׁיָא א"ז הַגָּאוֹן ר' מְשׁוּלָם זצ"ל דְלְכָף ל"ה כ"א עַד מְסִיִּיעַ
מְשׁוּם דְיִשׁ לְהֵם הָיִתֵּר תְּשַׁמִּישׁ בְּמַעוֹת וְהֵם ש"ש וּבְכַה"ג הֵם עֲרַבִין זל"ז ול"מ עֵדוּתָן
כ"א לְחַבְרִי וַא"כ תִּינְיָשׁב שְׁפִיר דְהָא דְקָא רַב בַּגְמ' דִּילָן אֲשַׁנ"ע הֵינָנו בְּקִידוּשֵׁי פּסָף
מְטַעַם דְהוּיָן נוֹגְעִין בְּתַר דְתַקּוּן ש"ה וְלֹא יוּכְלוּ לְהַעֲיֵד כ"א לְחַבְרִי פּנ"ל וְהִתְיַחַח בַּגְמ'
דִּינָן בְּאֵמֵר לְשַׁלְשָׁה צָאוּ וְקִדְשׁוּ לִי אֶת הָאִשָּׁה דְשְׁנֵי הַשְּׁלוּחִים הוּיָן נוֹגְעִים מִשָּׂא"כ
בִירוּשְׁלָמִי דְקָא יַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ עַד הֵינָנו חַד שְׁלִיחַ וְע"כ פִּינָן דְבְּקִידוּשֵׁין בְּעֵינָן שְׁנֵי עֵדִים

ע"כ יהי עוד אחר עמו שלא עשאו שליח א"כ ממילא לא יהי השליח נוגע אף לבתו דתקון ש"ה פיון דהאחר יהי עד המסייע ויפטרנו משבועה ולכה שפיר אכשורי [רב] ונראה ליישב דהנה התוס' הקשו אפי' לאחר דתקון רבנן ש"ה למה הניין נוגעים אמאי לא יהי העדים נאמנים לאחר ששבעו לומר פרעוני' שהרי שוב אינם נוגעין בעדותו ותי' המרדכי משום דעביד אינש לאחזוקי דיבורי' ואינם נאמנים עוד והתוס' דלא תי' הכי ע"כ משום דס"ל כד' הע"ש דנוגע אינו פסול מטעמא דמשקר אלא מטעם קרוב והיא שיטת הנימוק"י ב"ב פ' חז"ה דלא פהרמב"ן שם וא"כ ל"ש עביד לאחזוקי דיבורי' פי גם דבריו הראשונים הי' אמת שע"כ מציינו בח"מ סי' נ"א ס"ו בכותב נכסיו לב' בנ"א והי' העדים קרובים לא' ממקבלי המתנה ורחוקים מהב' דהוי השטר פסול דעדות א' היא ועדות שבטלה מקצתה בטלה כולה ומ"מ מועיל סילוק אותו שהעדים פסולין לו ול"א עביד אינש לאחזוקי דיבורי' בפרט מעשה חתימתו וע"כ משום דקרוב לא מצד משקר פסול א"כ גם חתימתו הראשונה היתה באמת ול"ש עביד אינש כו') והנה פבר הוכחתי בתשו' דהיכי דמעיד אח"כ עם עד פשר מעיקרא ל"ש לפסול אף אותו שהי' פסול בתחלה מטעם עביד אינש לאחזוקי דיבורי' דא"כ לא הי' האחר פשר מעיד עמו דומיא דאי' בח"מ סי' ס"ו סכ"א בראובן שהי' לשטר על שמעון וחתם בו לוי ולוי קנה השטר אין לתקושו ללוי נוגע לתקושו שחתם א"ע שגר כדי שיקנה ממנו שהעד השני לא הי' מסכים עמו אבל בשנים חיישינן להכי ע"ש וה"ה הכא נהי דבשנים שהי' פסולין בשעה שהגידו בראשונה ל"מ הגדתן פשטתלק אח"כ הפסול מעליהם מטעם עבידי אינשי לאחזוקי דיבורי'הו אבל בע"א כה"ג מועיל שיעיד עם עד פשר מעיקרא וכ"כ בט"ז אה"ע סי' ל"ה סק"ב דגבי נוגע פשיש עמו עד פשר שאין לו נגיעה מהני שיהיו פשני עדים פשרים ומדמה לה להא דקיי"ל בב' עדים המעידים לאשה שמת בעלה מותר א' מהם לישא אותה שאין שנים מצויין לחטוא בשביל א' והא התם הי' החשד על שניהם לישאנה ואפ"ה פיון שא' מהם נשא מהימניין לי' בשביל השני מטעם שלא נחשד בשביל חברו ק"ו פאן שיש עד פשר לגמרי שמועיל עדותו לבטל פסול השני מחמת נגיעה של ממון דהא עכ"פ גם הוא עד פשר אלא שיש חשש נגיעה והא השני מבטל נגיעה זאת עכ"ד ולפי"ז ה"נ לענין הנגיעה דעביד אינש לאחזוקי דיבורי' פשיש עמו עד פשר שאין לו נגיעה זאת מועיל לבטל גם הפסול מהשני ואנכי הוספתי להביא ראי' לזה מהא דתנן בר"ה כ"ב ע"א אב וכו' שראו את החודש ילכו לא שמצטרפין זע"ז אלא שאם יפסל א' מהן יצטרף השני עם אחר וקשה האיך מהני פשיצטרף אח"כ עם אחר נימא עביד אינש לאחזוקי דיבורי' דכיון שבראשונה ידע שלא תועיל עדותו חיישינן שאמר בשקר והאיך מועיל אח"כ עדותו עם אחר א"ו דבכה"ג ל"ש עביד אינש כו' דא"כ לא הי' האחר מסכים עמו.

ועוד ראי' מב"ק ע"ד ע"ב עפ"י ע"א פשיטא אמרי הא קמ"ל עפ"י עצמו דומיא דעפ"י ע"א מה עפ"י ע"א פי אתא ע"א מצטרף בהדני' מיחייב כו' וכ' התוס' וז"ל למ"ד בסנהדרין אין עדותן מצטרפת עד שיעידו שניהם כא' הוי הכא הב' מצטרף בהדני' היינו שיעידו שניהם כא' בב"ד ע"כ וקשה האיך נאמן אח"כ הרי עביד אינש לאחזוקי דיבורי' אע"כ דבכה"ג שיש עמו עד פשר ל"א הכי ומעתה מיושב ע"נ שלא יסתרו דברי רב שבירושלמי לדברי רב שבגמ' דילן דבירושלמי קא' הוי עובדא ועשה רב שליח עד היינו שליח א' יוכל להיות עד לאחר ששבע או שיפטרנו הלנה באופן שתסתלק הנגיעה ויעיד

אח"כ עם עד פֿשר דבכה"ג ל"ש עבֿיד אינֿש לאַחזוקי דֿיבורן' פּנ"ל משא"כ בֿש"ס דילן דֿמֿינֿרי בֿשֿגֿי שְׁלוּחִים ל"מ שִׁיחֵי שְׁנֵיהֶם עֲדִים אַף לֵאחֶר הַסִּילוּק מְשׁוּם דַּעֲבִידֵי אִינְשֵׁי לֵאחֲזוּקֵי דִיבּוּרֵיהוּ: וְהִנֵּה בַּעֲנֵן קוֹשְׁיָי הַרְשָׁפִי אֲבִתְשׁוּי שֶׁהִבְאֵנוּ לְמַעַלָּה שֶׁהִקְשָׁה דְּהָא כָּל שְׁלִיחַ צָרִיף לִישָׁבַע בִּנְק"ח לֵד' הַרְמַב"ם כְּמוֹ שְׁבוּעַת בֶּן הַבַּיִת א"כ גַּם קוֹדֵם דְּתַקּוּן רַבָּנָן שְׁבוּעַת הַיִּסְת הַיִּינָן נִוְגָעִין עָלָה בְּדַעֲתֵי כָּעַת לִישָׁבַע עַד"ז דְּהִנֵּה הַשִּׁיחֵי בַח"מ סִי' קכ"א הַקְשָׁה עַל תְּשׁוּי מֵהַרִּי"ט שֶׁכ' דל"א מִיגוּ מַגְבָּרָא לְגַבְרָא א"כ הֵיכִי אֲמַרִּינָן הֵכָא מִיגוּ דא"ב אֲמַרִּי אֶהְדְּרִינָהּ לִלְנָה כו' הָא הָוִי מִיגוּ מַגְבָּרָא לְגַבְרָא וְכַתְּבִי בִתְשׁוּי נֹב"י מֵהַדוּ"ק חַח"מ סִי' י"ט לְתַרְץ דְּהֵכָא לָאוּ מִתּוֹרַת מִיגוּ קָא מְהִימְנִינָן לְהוּ רַק מִתּוֹרַת עֲדוּת וְרַק דְּאַתָּה רוּצָה לְפִנְסֵלֹן מִטַּעַם נְגִיעָה ע"ז אֲמַרִּינָן דְּלָאוּ נִוְגָעִין הֵם מִיגוּ דא"ב אֲמַרִּי אֶהְדְּרִינָהּ לִלְנָה וְשׁוֹב נְאֻמְנִין מִתּוֹרַת עֲדוּת וְהִנֵּה לְכַאוּרָה בְּכָל שְׁלִיחַ דַּעֲלָמָא צָרִיף לְהַבִּין דְּאַמַּי צָרִיף לִישָׁבַע בִּנְק"ח שֶׁעָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ לֵד' הַרְמַב"ם יְהִי נְאֻמָּן בְּמִיגוּ דא"ב אֲמַר הַחֲזוּרֵי לָהּ וְעַכְצ"ל מְשׁוּם דְּהָוִי מִיגוּ דְּהַעֲזָה לְפִטוּרֵי מְשָׁבוּעָה דל"א וְאֵי דְגַם הַשְׁתָּא שְׁאוּמֵר פְּרַעֲתֵי לְמַלְנָה ג"כ מַעִיז ז"א דְּהָא הַשְׁתָּא הַחֲזוּקָה דְּשְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ מְסִיעֵ לִי וְלִיכָּא הַעֲזָה כַּמ"ש לְמַעַלָּה בְּמִסְגָּר וּא"כ הָוִי שְׁפִיר מִיגוּ דְּהַעֲזָה לְפִטוּרֵי מְשָׁבוּעָה דל"א וּא"כ הַתִּיבַח בְּשְׁלִיחַ דַּעֲלָמָא דְּבַעֲנִין לְמִסְמָךְ רַק אֲמִיגוּ צָרִיף לִישָׁבַע מִשְׁא"כ הֵכָא בִּשְׁנֵי שְׁלוּחִים הָא ל"ב לְמִסְמָךְ אֲמִיגוּ רַק אַעֲדוּתָן הוּא דְּסִמְכִינָן וְרַק דְּאַתָּה רוּצָה לְפִנְסֵלֹן בְּשִׁבִיל הַנְּגִיעָה ע"ז אֲמַרִּינָן דְּאִיכָּא הַמִּיגוּ וְנִסְתַּלְקָה הַנְּגִיעָה וְשׁוֹב מְהִימְנִינָן לְהוּ בְּתוֹרַת עֲדִים וְתַלְמִידֵי הַחֲרִיף ר' נִפְתָּלִי נ"י מְטוֹסְמִנִּץ הַעִירִנִי דַּעֲפִי"ד הַנּוֹב"י הַנְּ"ל יְהִי מִינְשָׁב קוֹשְׁיָי הַמְּפֹרְשִׁים שֶׁהִבְאֵתִי לְמַעַלָּה שֶׁהִקְשׁוּ בְּהָא דְקָא' דְּלִמְ"ד צָרִיף לְפִנְרַעוּ בְּעֲדִים אִפִּי קוֹדֵם דְּתַקּוּן שְׁבוּעַת הַיִּסְת הַיִּינָן נִוְגָעִים וְאַמַּי יְהִי נְאֻמְנִים שְׁפָרַעוּ לְמַלְנָה בְּמִיגוּ דְּאֶהְדְּרִינָהּ לִלְנָה דְּהָא אֵי יְהִי טוֹעֲנִין שֶׁהַחֲזִירוּ לִלְנָה שְׁפִיר יְאֻמְנוּ בְּמִיגוּ דא"ב אֲמַרִּי פְּרַעֲנוּ לְמַלְנָה דְּלִגְבֵי עֲצָמָן הָא נְאֻמְנִין לֹמֵר פְּרַעֲנוּ לְמַלְנָה וְעֲשִׂינוּ שְׁלִיחוּתָהּ דְּהָא דְּצָרִיף לְהַחֲזִיר בְּעֲדִים הֵינֵנוּ בְּטַעֲנַת שֶׁהַחֲזִירוּ לִלְנָה אֲבָל בְּטַעֲנַת שְׁפָרַעוּ לְמַלְנָה נְאֻמְנִים בְּלֹא עֲדִים לֹמֵר עֲשִׂינוּ שְׁלִיחוּתָהּ וְשׁוֹב אֵינָן נִוְגָעִין בְּעֲדוּתָן לֹמֵר פְּרַעֲנוּ לְמַלְנָה לְפִטוּרָא גַּם אֵת הַמַּלְנָה וְלֵד' הַנּוֹב"י הַנְּ"ל מִינְשָׁב שְׁפִיר דְּהִלָּא בְּאַמַּת הָוִי מִיגוּ מַגְבָּרָא לְגַבְרָא וְרַק בְּטַעֲנַת פְּרַעֲנוּ לְמַלְנָה הָא תּוֹרַת עֲדִים עֲלֵיָהּ שְׁפִיר י"ל כְּסִבְרַת הַנּוֹב"י הַנְּ"ל מִשְׁא"כ בְּטַעֲנַת הַחֲזִירוּ לִלְנָה הָא תּוֹרַת בַּע"ד עֲלֵיָהּ שׁוֹב לִיכָּא מִיגוּ דְּהָוִי מַגְבָּרָא לְגַבְרָא דל"א וְלֹאֲשֶׁר הַנְּנִי רוּבִץ תַּחַת מְשָׂא הַטְּרָדוֹת הַעֲמוּסוֹת עָלֵי לַעֲיִפָּה לֹא אוֹכַל לְטַיִל אַתָּה בְּפִלְפוּל בְּאַרְיִכוֹת פְּאֲשֶׁר הַסִּכָּן הַסִּכְנֵי וְעוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד בְּרַצָּה"י.

וְאַתָּה בְּנֵי חֲזוֹן נְאֻמְן בְּתוֹרַת ה' וְהִגִּיתָ בָּהּ יוֹמָם וְלַיִל וְהִיִּיתָ לְאִישׁ חֵיִל דְּבָרֵי רַבָּה הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה כַּה"י מְבָרְכָהּ בְּכַט"ס: סִימָן צַח בַּעֲזָהש"י יוֹם א' כ"ד אֲדָר תר"מ לפ"ק סְטְרִיא. מִתְּרַת שְׁלוֹם וּבְרָכָה לְכַבוֹד יְדִיד"נ הַרַב הַחֲרִיף וּבְקִי בַחֲזֵר"ת כַּש"מ אֲלֵיָהּ גְּאֻטִּיסְמָאן נ"י רַאבֵּד"ק דְּאַלְיָנָא יצ"ו: יְקַרְתָּ מְכַתְּבוֹ עִם שְׁאַלְתּוֹ הַגִּיעֲנִי בְּמוֹצָאֵי מְנוּחָה וְחַשְׁתִּי כִּיּוֹם וְלֹא הִתְמַהֵמְהֵתִי לְהַשִּׁיבוֹ עַל אֲתֵר בְּדָבָר הַשְּׁאֵלָה אֲשֶׁה שְׁבָדְקָה א"ע בְּעַד הַבְּדוּק בְּלִיל טְבִילָתָהּ וְנִמְצָא עַל הָעַד מְרָאָה דָּם וְהוֹרָה כ"ת שְׁאַסוּרָה לְשִׁמְשׁ בְּפַעַם שְׁנִית בְּלִיל טְבִילָה עֲפִי"ד הַרַאב"ד הוֹבָא בַּש"ע סוֹס"י ק"צ דְּכַתְּמִי עַד הַבְּדוּק שְׁוֹה לְרֵאֲיִיתָהּ לְכָל דְּבָר וַיֵּשׁ בָּהּ מְשׁוּם קְבִיעוּת וְסֵת וּבְרֵאֲיִי בל"ט הָא אֲסוּרָה בְּלִיל טְבִילָה שְׁאַחֲרֵי כַּד' הַש"ע בְּסִי' קפ"ג ס"י וּבַחוּ"ד שֶׁם וְנִתְנוּפַח בְּזָה עִם רַב א' שְׁחַלֵּק עַל הוֹרָאָה זֹו עֲפִי"ד הַס"ט רס"י

קפ"ג בבדיקת עד הבדויק ויש לתלות במקום אחר הוי ס"ס מדאוריין וספק א' מדרבנן ספק מעלמא ואת"ל מגופה שפא לא ארגשה ואעפ"י דגם בלא ארגשה עכ"פ מדרבנן אסור הוי ס"ס מדאוריין וספק א' דרבנן וכמבואר בפ"ה סי' פ"ג ובכלל ס"ס והש"ע והחוו"ד הנ"ל מייברי דוקא בראתה בהרגשה והא דקיי"ל בסוס"י ק"צ דכתמי עד הבדויק שנה לראיתה הוא דוקא לענין קביעת נעקירת נסת בג"פ אבל לא לענין שתחוש בפעם א' ות"ד: הנה לפענ"ד אין דמיון החולק עולה יפה דבשלמא התם אנו מספקינן שפא הדם מעלמא ואינו דם נדות כלל מש"ה הוי שפיר ס"ס ונדמא למאי דקיי"ל בס"י קצ"א באיש ואשה שעשו צרכיהן בספל דהוי ס"ס שפא מן האיש ואת"ל מן האשה שפא לאו מן המקור ול"ש לומר דנתחיל להיפוך בס' שפא אינו מן המקור ולא יהי' ס"ס כיון דמתחלה ע"כ אנו צריכין לדון מאין בא הדם לתוך הספל שיהי' מקום להסתפק בו משא"כ בנ"ד נוכל לומר דל"ה ס"ס כיון דברור לנו ע"כ שהדם בא מן האשה מאותו מקום כיון דהי' עד הבדויק א"כ מאי תזית דנתחיל בס' בהרגשה נתחיל בס' שפא לא תראה ולא יהי' ס"ס וכמו שהקשה באמת הש"ך בס"י קפ"ז ס"ק כ"ב ע"ד הרמ"א שכ' להתיר באשה שאין לה נסת קבוע והוא ס' אם הדם אתי מן המקור או מן הצדדין מפי ס"ס ותמה עליו הא מיד איכא למימר דילמא דם נדה ובכה"ג ל"ה ס"ס ע"ש וע' בפ"ה סי' ק"צ ס"ק מ"ה ובנוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' מ"א השיג ע"ד הש"ך בס"י קפ"ז הנ"ל אולם בנ"ד יודה גם הנוב"י דל"ה ס"ס המתהפך כמבואר למענין בדבריו שם: והנה מה שהקריח לבעל סדרי טהרה הנ"ל לחדש דין הנ"ל הוא מדקשיין לי דברי הטו"ז בס"י ק"צ ס"ק כ"ג בשם הב"י ונ"ל ונראה לי דהיכא דאיכא למיחש שפא בא הדם בעד זה מחמת שנתעסקה סמוך למקום שהעד שם במיני דמים תולין בהם אפ"י יותר מגריס ועוד דמפני שקנחה לא נוכל לתלות במה שאפשר כיון שלא הרגשה ביציאת דם מגופה כו' ואלו בס"ק כ"ט כ' הטו"ז בעצמו דבמצאה ע"י בדיקה בעד הבדויק הוי דאוריין' אע"ג דלא ארגשה דשפא הרגשת עד הוא ולכך יצא הס"ט לחלק דבס"ק כ"ג איכא ס"ס פנ"ל.

וכשאני לעצמי אומר בישוב סתירת ד' הטו"ז הנ"ל דהנה באמת הא דאמרינן דילמא ארגשה וסברה הרגשת עד הוא הלא עכ"פ דבר זה אינו ברור בודאי ומידי ספק לא יצאנו דילמא באמת לא ארגשה ולא טענתה ולכאורה צריך להבין דאמאי לא נעמידנה בחזקת טהרה דהוא חזקת הגוף דאמרינן שלא נשמנה גוף זה והוא אלים יותר מחזקת טומאה וכמ"ש הגאון רח"כ ז"ל הובא בתשו' נוב"י וראיתו מתוס' פתובות ע"ה ע"ב ד"ה ס' טמא ע"ש ובפרט שלא בשעת נסתה הא כ' התוס' בריש גיטין דאינה עומדת בחזקת איסור דאינה בחזקת שתהא רואה כל שעה וע' בס"ט סי' ק"צ ס"ק ס"א מש"ש בשם תשובת מעיל צדקה אולם נכון הדבר עפ"י ד מהרי"ט בשניות חאה"ע סי' מ"א שחידש דהיכא דאיתרע החזקה עכ"פ נגד איסור דרבנן שוב ל"מ אפ"י נגד הדאורייתא וא"כ ה"נ כיון דאפ"י אי מוקמינן אותה על החזקה ולא הרגשה עכ"פ מדרבנן היא טמאה וכיון דאיתרע החזקה לענין דרבנן שוב ל"מ ג"כ אפ"י נגד הדאוריין' ולפי"ז צדקו יחדיו דברי הטו"ז הנ"ל דבס"ק כ"ג שפיר כתב דהיכי דאיכא למיתלי בעלמא תלינן אפ"י בבדיקת עד דכיון דאיכא למיתלי א"כ לענין איסור דרבנן ודאי תלינן כמו בכתמים א"כ שוב לא הורע פח החזקה לענין דרבנן ושפיר אזלינן בטר החזקה לגבי דאוריין' ואמרינן שלא הרגשה משא"כ בס"ק כ"ט דליכא מקום לתלות א"כ איתרע החזקה עכ"פ נגד הדרבנן

ול"ש לאוקמי אחזקה גם לענין הדאורייתא ונשארו איסור תורה בתוקפו וא"כ לפי"ז תינח היכא דאנו דנין על הדם שנמצא על העד משא"כ בנידון שאלתינו הרי אנו דנין רק שמה תראה עוד ביום זה וכינון דבראי' בפעם א' דצריכה לחוש הוא רק מטעם שמה התחילה לשנות וסתה ואי ל"ה אלא מדרבנן ל"ה צריכה לחוש מספק וא"כ פיון דנגד האיסור דרבנן לא איתרע החזקה וא"כ שפיר מוקמינן לה לענין דררא דאורייתא אחזקה הגוף שלא נשתנה גופה פנ"ל והא דמבואר בסוס"י ק"צ דכתמי עד הבדוק שנה לראייתה הוא דוקא היכא דאיכבוע בג' פעמים כמו דמוקמינן בכ"מ אחזקה היכי שנתחזק הדבר בג"פ ואינו מטעם ספק: ובעיקר הדין שחידש א"ז הגאון ז"ל בחו"ד סי' קפ"ז בבבאוריים ס"ק י"ד ט"ו דאם ראתה פעם א' בליל טבילה אחר התשמיש זמן מןפולג רק בתוך העונה אסורה לשמש לעולם בליל טבילה יש לפקפק בזה הרבה מדברי הר"ן ז"ל בחידושי לנדה ס"ו ע"א גבי ההיא דאתאי לקמ' דר"י דכל אימת דהות סלקא מטבילת מצנה הות קא חזיא דמא א"ל שמה דימת עירף עלתה בך כו' ע"ש וע' בתשו' חת"ס חו"ד סי' קפ"ג וע' בב"מ שם שפוסק דא"צ לחוש בהדא זימנא עכ"פ בנידון שאלתינו אם כי יש מקום לחומרת כ"ת עפי"ד החו"ד הנ"ל אבל לפי דברינו האמורים גם החו"ד ז"ל יודה בכה"ג ולאשר מסופך אנכי בטרודות שונות מוכריח אנכי לקצר וה' שנותיו יאריף ויקבל חה"פ הבע"ל בשמחה ובכשרות וינצל משומצא דשימצא ובר חומצא כנפשו ונפש הדור"ש באהבה: סימן צט לק"ק קינהעניטש.

בעזה"י יום א' לירח טבת תרל"ו לפ"ק סערעט שלום רב טוב לכבוד ש"ב הרבני המןפולג החריף ושנון בנש"ק כש"מ ארי' ליבש יופיטער נ"י: מכתבה הגיעני ואחר עד עתה בתשובתי יען מצאוני עונותי והוכחתי במכאוב על משכבי ל"ע ועתה כי תל"י שלח עזרו מקודש ושב ורפא לי חשתי ולא התמהמהתי להשיב לה פאשר רוח מבינתו יענני ונשמת שדי תבינני: ע"ד שאלתך באשה א' שמצאה ביום השביעי לספירת ז"נ פתם על עד הבדיקה והי' לעיני המורה שבאה השאלה לפניו פועין שביל קטן דק פחוט השערה משוף קצת והמראה הי' כמראה בגד לבן שהוכהה מראיתו מן האבק והורה לה שמוותרת לטבול וטבילה ושמשא עם בעלה ואחר איזה ימים סיפרה האשה לפי תנמה לחברתה שראתה בעד הבדיקה פתם אדום דק כשערה וכשהגיע הדבר לאזני המורה שלח אחרי' ואמרה גם אליו כדברים האלה והגידה שגם ביום החמישי לספירת ז"נ ראתה ג"כ מראה כזו וזהו תוכן השאלה: הנה אא"ז החכם צבי ז"ל בתשו' סי' מ"ו העלה דאם ראה המורה כשהוא לח והי' לו מראה טהור ואח"כ כשנתיבש נמצא מראה טמא לא מטמאין לה דאל"כ אין זה דרכי נועם שהרי אמה מתירה וזו הלכה ושימשה עם בעלה ונתעברה ואח"כ תמצא בקצוות הפתם אדום ויתטמאה ונהרי בנה וכן בנה בן הנדה וכי זו דרכי נועם אלא תלינו השינוי האויר עם הבגד גרמו להתאדם ע"ש והספימו לדבריו הס"ט וא"ז החו"ד בסי' קפ"ח אמנם זהו דוקא בענין שבשעת צאתו מן הגוף הי' לו מראה טהור אבל אם הוא איפכא שבשעה שהי' לח הי' מראה טמא אע"ג דאח"כ אשפני למראה טהור בנדאי ל"מ כדמצינו להדיא בנדה כ' ע"ב רבי ראה דם בלילה וטימא ראה ביום וטיהר המתין שעה א' וחסר וטימא כו' מעיקרא אחזק' בטמא פיון דחזא לצפרא דאשפני א"ל ודאי טהור הני ובלילה לא אתחזי שפיר פיון דחזא דהדר אשפני אמר האי טמא ומפכח הוא דקמפכח ואזיל.

הרי דאם מקנדם הי' מראה טמא ל"מ מה דקמפפח ואזיל ונעשה אח"כ מראה טהור ויש להביא סמוכין ג"כ לזה מהא דפריה שם גבי ילתא דאייתה דמא לקמין דרבב"ח וטימא לה הדר אייתה לקמין דר"י ברי' דר"י ונכי לה והיכי עביד הכי והתניא חכם שטימא אין חבירו רשאי לטהר וקשה דילמא אשתני אח"כ למראה טהור ולכך טיהר לה אע"כ משום דא"כ לא היתה יכולה ילתא לסמוך ע"ז פיון שהי' מקנדם מראה טמא ל"מ מה דאשתני אח"כ למראה טהור וראיתי בספר ברפי יוסף בסי' קפ"ח שמיביא הירושלמי דס"פ פל היד בזה"ל מהו לראות פתמים בלילה ר' ראה בלילה וטימא אמר שפקתין לצפרא ראה ביום וטהר אמר כמה גדולים דברי חכמים שאמרו אין רואין פתמים בלילה אמרשפקתין לרמשא ראה בלילה וטהור אמר ולא אני הוא שטעיתי הוא הוא שדיקה וזה משמע לכאורה איפכא מגמרא דילן ולפי"ד הירושלמי יהי' לכאורה הדין באם הי' מקנדם מראה טמא ונשתנה למראה טהור יהי' טהור והברכ"י הגיה וכו' שט"ס בירושלמי שצ"ל שפקתין לרמשא ראה בלילה וטמא כו'.

ולפענ"ד אין צורך להגיה דה"ק ראה בלילה וטהור לא שפסק הלכה למעשה שהוא טהור רק שראה שהי' לו גם בלילה מראה טהור ולכך אמר לא אני הוא שטעיתי כמה שראיתי בלילה דבאמת בלילה שלפניו הי' לו מראה טמא ועכשיו הוא דדיקה וכיון דאפפוחי הוא דקמפפח טימא אותו ועולה ביאור ד' הירושלמי בשנה עם גמרא דידן ושניהם צדקו יחדיו וכו' יש לדייק דהיכי דבשעה שנעקר מן הגוף הי' לו מראה טמא ל"מ מה דאשתני אח"כ למראה טהור דהרי תנו במשנה י"ט ע"א חמשה דמים טמאים באשה האדום והשחור כו' ובגמ' שם א"ר אבהו א"ק ויראו מואב את המים אדומים כדם למימרא דדם אדום הוא אימא אדום ותו לא א"ר אבהו א"ק דמי' דמי' הרי פאן ארבעה והאנו חמשה תנו אר"ח שחור אדום הוא אלא שלקה תנ"ה כו' ושחור זה לא מתחילתו הוא משחיר אלא כשנעקר הוא משחיר והכי אמרינן שם לב"ש בכמימי תלתן ולעקביא בן מהללאל דמטמא בירוק ע"ש ולפי"ז הרי חזינו דאף דמדאורייתא אין מראה טמא אלא אדום מ"מ מטמאין שחור משום דבשעת עקירתו מן הגוף הי' אדום וכן הירוק לעקביא אף שהוא פעת מראה טהור פיון דמתחלתו הי' אדום וא"כ לפי"ז בנ"ד פיון דהאשה אומרת שראתה את המראה בתחלתו שהי' אדום אף דלאח"כ כשהי' לפני המורה הי' מראה טהור לא מהני וע' בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג סי' שע"ח שכ' בשם הר"ש מטרעונויטש בענין הפתמים הלבנים שמוצאות הנשים שאסר מטעם שפא בשעה שמצאה הי' אדומות ע"ש וגדולה מזו נלפענ"ד דאף החכם צבי הנ"ל לא פתב להקל היכי דאשתני אחר הינבש למראה טמא אלא בזמן שהאשה עומדת בחזקת טהרה אבל בימי סיפוריה הא לאו בחזקת טהרה היא כמ"ש בתוס' נבחים כ"ט ע"א ויותר מזה כ' בנוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' נ"ז דלא לבד שאז אינה בחזקת טהרה אלא שהיא בחזקת טומאה ע"ש ואז בודאי לא מקלינן מטעם שאין זה דרכי נועם: איברא דכל הוכחתו של הנוב"י הוא מדברי התוס' הנ"ל ועיני המעיין היטב שם תחזינה משרים דאין ראי' זו מכרעת ב"כ דהתוס' שם כ' דאין זה קרוי חזקת טהרה לענין שיהי' דומה לאוכל מזבחו ביום השלישי שאחר שהוכשר יחזור ויפסול ובזב וזבה קודם טבילתו עדיין לא הוכשרו דביומי וטבילה תלה רחמנא ובאמת הדברים תמוהים דמבואר איפכא במשנה דנדה ס"ח ע"ב הזב והזבה שפקדו עצמן ביום הראשון ומצאו טהור וביום השביעי ומצאו טהור ושאר ימים שבינתיים לא פדקו ר"א אומר הרי

הן בחזקת טהרה ר"י אומר אין להם אלא יום ראשון ויום ז' בלבד ר"ע אומר אין להם אלא יום ז' בלבד ואנן קיי"ל כד"א דה"ה בחזקת טהרה כדאיפסקא הלכה בגמ' שם ובש"ע סי' קצ"ו.

ולו יתבונן דנימא דהתוס' בנבחים שם אגיל בשיטת ר"י ור"ע בכ"ז נלפענ"ד דליפא להביא ראי' מדבריהם שתהי' בימי ספירה בחזקת טומאה עפי"מ שגראה בטעם דבריהם דס"ל דלא עלו לה הימים שבינתיים עפי"י מה שנודע מ"ש הריב"ש בתשו' לענין עוף שלא נודע לנו אם טהור הוא ל"ש למיזל בטר הרוב דרוב עופות טהורין נינהו דכיון דכתבה התורה חיוב לבדוק עוף בסימני טהרה שלו א"כ חזינו דגזרה התורה שלא לסמוך על הרוב וע"כ לא אזלינן בזה בטר הרוב דומה לזה מצינו בתוס' סוטה כ"ה ע"ב שהקשו גבי מתו בעליהן עד שלא שמו או שותות או לא נוטלות כתובה והקשו למה לא נימא ברי ושמא ברי עדיף ותי' דכיון דהתורה עשאה ספק עד שתשמה לכה"מ ברי שלה ע"ש והארכתי בחי' עפי"ז ביישוב קוש' הפנ"י בכתובות י"ב שהקשה למה לא מהדרין אבידתא בט"ע מטעם ברי ושמא ברי עדיף ולמוצא ל"ל חזקת ממון והוא טוען שמא ואמרתי לתרץ עפי"ד הש"ס ב"מ כ"ז ע"ב דרוצה לדייק דסימני דאורי' מקרא דכתיב והי' עמך עד דרוש אחיה אותו וכי תעלה ע"ד שיתנונו קודם שידרשנו אלא דרשהו אם רמאי או אינו רמאי לאו בסימני לא בעדים וא"כ לפי"ז אם נפרש קרא דעד דרוש אחיה בעדים וסימני לאו דאורי' תא א"כ פיון דכתבה רחמנא עד דרוש אחיה שיתברר בעדים שהוא שלו ונאפי' נותן סימני ג"כ ל"מ מה"ת וע"כ לאו משום דתלינן שהוא משקר מחמת חימוד ממון אין מחזירין לו דהרי נותן בהם סימנים ומבואר בפוסקים דסימנים אלימי כרוב גמור דאפי' בממון אזלינן בתר' ומכ"ש דלמוצא הא ל"ל חזקה וע"כ דגזירת התורה הייתה שתהי' טענת ברי שלו ספק דאף בטר רובא לא ניזיל עד דרוש אותו שיתברר בעדים ולכה"מ אפי' אי אית לי ט"ע גמור באבידה זו וטוען שהוא שלו ל"מ פיון דהתורה עשאה טענת ברי שלו לספק כד' התוס' הנ"ל והארכתי בפלפול בשמעתתא שם וביארתי עפי"ז סוגי' הש"ס חולין צ"ו מריש הו"א סימנא עדיף מט"ע כו' אף אכמ"ל.

המורם מדברינו דהיכי דהתורה הצריכה חיוב לבדוק ולברר ל"מ לא רוב ולא ברי ולפי"ז י"ל דזהו טעמם של ר"י ור"ע דל"מ פשלא בדרקו באמצע הספירה לסמוך על חזקת טהרה דכיון דכתבה התורה וספר לו לעצמו ומבואר בפוסקים דהאי וספר לו דכתיב גבי זב ע"כ אשמעינן שהבדיקה חיובית מדאורי' דלענין נאמנות הא כבר שמעינן מוספיה לה לעצמה דבגדה כדא' בכתובות ע"ב וע' בתוס' ריש גיטין ובכה"ת קיי"ל דעא"נ באיסורין וע"כ שהתורה הטילה עליו חיוב הבדיקה א"כ ע"כ הייתה גזירת התורה שלא לסמוך בזה על חזקת טהרה ויהי' כל שבעת ימים ספורין ובדוקין.

ולכה"מ שפיר לא מוקמינן להו פשלא בדרקו בינתיים על חזקת טהרה משום דגזרה תורה שכ"ז שלא תבדוק תהי' בספק וכנ"ל ועפי"ז יתבארו היטב דברי הת"כ פ' מצנרע פסקא קמ"ט וז"ל וספר לו לעצמו מכאן אמרו הגב' והזבה שבדקו א"ע ביום הראשון ומצאו טהורים ושאר של הימים לא בדרקו ר"א אומר הרי אלו בחזקת טהרה ור"י אומר אין להם אלא יום הא' ויום הז' בלבד רע"א אין להן אלא יום הז' בלבד כו' והוא תמוה מה המושג פלוגתא דר"א ור"י ור"ע להדרשא דוספר לו לעצמו וע' בס' זית רענן על הילקוט

מהגאון בעל מג"א שמהפך הגיורסא ולדברינו נכון דזהו טעמם של ר"י ור"ע דלא סמכו א"ע להעמידה בחזקת טהרה בימים שבנתיים משום דהתורה אמרה וספר לו לעצמו א"כ חזינו דהתורה רמזא עליו חיוב הבדיקה כל שבעת הימים א"כ היתה גזירת התורה בזה שיהי' בספק כ"ז שלא יבדקו א"ע ולא יהי' בחזקת טהרה ולכך אין מעמידין אותן על החזקה וע' ברש"י נדה כ"ט ע"ב שכ' דלר"ע דאמר בעינו ספורין לפנינו בעי' שיהי' נדאי ולא ספק ועפ"י הצעה זו גם אליבא דר"י ור"ע מוקמינן לה בימי ספירה גם לדידהו בחזקת טהרה אחר הבדיקה ולא החמירו רק בלא בדיקו א"ע כלל משום דגזירת התורה היתה שתבדוק אבל אם אירע ספק בדם אחר הבדיקה י"ל דגם לדידהו מוקמינן לה בימי ספירה אחזק"ט ודומה לזה מבואר בחי' הרשב"א יבמות ל"א עייש"ה עוד אפשר לומר דאין ראי' מנב בעל ג' ראיות דלא מוקמינן לי בימי ספירה בחזקת טהרה דהיינו משום דע"כ הא דכתבה רחמנא בי' וספר לו הוא שהטילה עליו חיוב הבדיקה משום שצריך להביא קרבן וכדי שלא יביא הקרבן קודם זמנו מוכרח הוא לבדוק א"ע ואם לא הוא בחזקת טומאה וכדמצינו בשבת י"א ע"ב גבי לא יצא הזב בכיסו ופריה מ"ש זב בעל שתי ראיות דחייב דמיבעי לי לבדיקה זב בעל ג' נמי מיבעי לי לספירה ופירש"י דכתיב וכי יטהר הזב וספר לו ז' נקיים וצריך לכיס לקרר לו היום בנקיות שאלו יראה בא' מהן יסתור את הכל ע"ש הרי דצריך לתלות פיס לפי האמה בז' נקיים כדי שיהי' הז"נ מבותרים בנקיות ומבואר בחי' המאירי שם הטעם כדי להסיר מעליו עון הבאת קרבן קודם זמנו ע"ש וכינון שצריך שיהיו הימים מבותרין בנקיות לכך כ"ז שלא נתברר כל היום בנקיות הוא בחזקת טומאה משא"כ בנדה דליכא קרבן י"ל דכ"ז דלא חזיא היא בחזקת טהרה: והנה ראיתי לאא"ז הגאון בחו"ד סי' קפ"ז סק"ה שכתב ראי' לזה דבימי הספירה הניא בחזקת טהרה מנזיר ס"ו דאמר רבא לא תימא ספק חזאי אלא ודאי חזאי ספק מחמת ש"ז ספק ראי' ופי' התוס' כגון שפדק ומצא על בגדיו ש"ז וזיבה ולא נודע אם בא הש"ז לבדו והזיבה לבדו וסתור ז' או באו ביחד משמע דאם הוא ספק ש"ז או זיבה אפי' נזקק לטומאה טהור ע"ש ואנכי בעניי לא אבין ראי' זו חדא הרי מבואר בנדה ל"ה ע"ב זב דומה למי בצק של שעורים כו' ש"ז בא מבשר החי זב דיקה ודומה ללחון ביצה המונחת ש"ז קשורה ודומה ללחון ביצה שאינה מונחת א"כ יש להפיר בין ש"ז לזיבה וא"כ לא היו יכולין התוס' לפרש באם נסתפק לו אם הוא ש"ז או זיבה ואפי' אי נימא דאחר שנתייבש א"א להפיר מ"מ לא ידענא מאי חילוק יש בין אם מצא על בגדיו ש"ז וזיבה ומסופק אם בא הזיבה פתיה עם הש"ז או בא בפ"ע לבין אם נסתפק על הנמצא מאי הוא אם ש"ז או זיבה דהרי מבואר בנדה כ"ב ע"א דא"א לרוק בלא צחצוחי זיבה א"כ אפי' אם הוא ש"ז ע"כ פתיה בי' זיבה רק דגזה"כ הוא דצחצוחי זיבה דערבה בי' ש"ז אינה סותרת אלא יום א' כמבואר בגמ' שם וא"כ אפי' אם הוא מסופק אם הוא ש"ז או זיבה ע"כ בין כף וב"כ יש זיבה דאפי' הוא ש"ז ע"כ מעורב בי' זיבה וא"כ אין שום הבדל בין זה לאם מצא ש"ז וזיבה להדיא וא"כ אדרבא משם ראי' דמשנזקק לטומאה ה"ה בחזקת טומאה וע' תוס' פתובות ע"ה ע"ב: אמנם בנ"ד לכאורה יש לצדד להקל כיון שלפי המבואר במכתבו הי' טיפה קטנה דק כשערה ומבואר בנדה מ"א ע"ב במקור שהזיע פשתי טיפי מרגליות טמאה למאי אי לימא לטומאת שבעה כו' אלא לטומאת ערב ודוקא תרתי אבל חדא אימא מעלמא אתי' ופירש"י מן הצדדין והרמב"ם

בפ"א מה' מטמאי מו"מ ה' י"א כ' הניעה טיפה א' הרי האשה טהורה שאינו אלא חוץ למקור ע"כ הרי שתופס הרמב"ם דבטיפה א' ונדאי הוא מן הצדדין וע"כ הא דמחמרינו בטיפה פחרדל היינו במרגשת ונדאי שהוא מן המקור דרק במסתמא באינה מרגשת אז תלינו יותר שהוא מן הצדדין דאין דרך המקור להוציא טיפה א' אולם הא באמת מבואר בש"ע סי' ק"צ סל"ג האשה שפדקה עצמה בעד בדיק ונמצא עלי' אפי' טיפה פחרדל בין עגול בין משוף טמאה הרי נאפי' טיפה א' אין אנו תולין בצדדין אף שלא הרגישה בפתיחת החדר שהרי מצאה על עד הבדיקה ומרגשת הבדיקה אין בירור שהוא מן המקור שיכול להיות דהרגשת עד הוא.

אמנם ראיתי בנוב"י מהד"ת חיו"ד סי' ק"א שהאר"י בזה והעלה לחלק בין הפרקים בין דם לבן שהוא מימרא דר' יוחנן במקור שהניע ובין מראה דם אדום והיינו שאין הצדדין רגילין להוציא פי אם מראה לבן כמרגלית אבל מראה אדום לא שכיח בצדדין כלל היכי דליכא מפה או שאר סיבה הגורם שיצא דם ולכך במראה לבן שפיר מה שמטהר ר"י טיפה א' אפי' מטומאת ערב משום שתולין בצדדים שהוא מצוי משא"כ המקור אינו רגיל להוציא פחות מב' טיפין אבל דם אדום גם אם תתלנו בצדדים ע"כ תתלנו באינו מצוי לכך יותר תלינו במקור שבו הוא מקור הדמים ואמרינו אתרמי והוציא טיפה א' ע"ש ולפי"ז בנ"ד אם הי' המראה נשאר אדום אזי הי' שייך לומר פיוןשגם אם תתלנו בצדדין תלינו באינו מצוי פיון שאין הצדדין רגילין להוציא דם אדום ולכך היינו תולין במקור משא"כ בנ"ד שהי' לפני המורה מראה לבן אף שבתחלה נדמה להאשה שהוא אדום עכ"פ נוכל לומר דזהו לא מיקרי לא שכיח דרק דם שישאר אדום אין רגילין הצדדין להוציא אבל ההוא דם שנשאר אח"כ לבן יותר שייך לתלות בטיפת א' בצדדין ולא במקור ועכ"פ מידי ספיקא לא נפקא ע' בס"ט סוס"י קפ"ג וא"כ האיקא ג"כ ספק דילמא לא ארגשה ומאי דארגשה הי' הרגשת עד ואיכא ס"ס ספק מן הצדדין ואת"ל מן המקור דילמא לא ארגשה ואע"ג דמדרבנן טמאה גם בלא הרגשה מ"מ הא בדרבנן די בספק א' וכמ"ש הש"ך בדיני ס"ס לענן ציר דגים טמאים וכן מובא האי ס"ס בספר סדרי טהרה רס"י קפ"ג ע"ש ובזה ל"ב ס"ס המתהפך פיון דמתחלה אנו צריכין לדון אם הדם מן המקור כלל וכמ"ש הש"ך בכללי ס"ס בשם תשו' רמ"ע דבכה"ג ל"ב מתהפך ואף דכ' הרמב"ם בפ"ה מה' איסורי ביאה דחזקת דם בא בהרגשה מ"מ הא מבואר בס"ט שם בשם תשו' ש"י דזהו דוקא פשהיא רואה בדרך ראיות שאר נשים משא"כ במוצאת קרטין שאין מדרך הנשים לראות פן יצאה מגדר הרוב ול"א בראי' פההוא חזקת דם בא בהרגשה ע"ש וא"כ לפי זה הא בטיפה א' ג"כ אין דרך להיות מן המקור וא"כ אי נימא שהוא מן המקור הרי יצאה מגדר הרוב ול"א בזה חזקת דם בא בהרגשה והוי דומיא דאמרינו ברפ"ב דכתובות כל הנשאות בתולה יש לה קול וזו הואיל ואין לה קול איתרע לה רובא וכן בנדה כ"ט ע"א כל היולדות מטנפות וזו הואיל ולא טינפה איתרע לה רובא וע' תבו"ש סי' ל"א מ"ש פועין זה לענן מים בראש ושעפ"י סברא זו אמרתי ליישב קוש' התוס' נדה ל"ב ע"א שהקשו על הא דקאמר בגמ' שם דהא דבנות פותים נדות מעריסתן מיירי בסתמא ולא ראינו דחזינו ואתיא כר"מ דחייש למיעוטא וכיון דאיכא מיעוטא דחזינו חיישינו והקשו דלר"מ דחייש למיעוטא וקסבר דכותים גירי אמת הן א"כ הוי נדות מעריסתן מה"ת ולמה מני לה מי"ח דבר ואמרתי ליישב דמה"ת טהור

דאף אי ס'זיין דילקא לא הרגישו ואי ד'חזקת דמים באין בהרגשה ז"א דהא רוב אינו רואות גדות מעריסתן וזו שראתה יצאה מגדר הרוב וא"כ ל"ש גבה חזקת דם בא בהרגשה כנ"ל וא"כ ליכא למימר דטמאות מה"ת אמןם אפתי יש לעיין בזה דהא נהי דע"י דם שלא בהרגשה אינה טמאה טמאת שבועה אבל עכ"פ טמאה טמאת ערב מה"ת למאי דקיי"ל מקור מקומו טמא וצל"ע בזה והנה באמת נסתפק בזה אא"ז הגאון השל"ה הקדוש הובא בתשו' מהר"ם מלובלין סי' ב' אם הא דמה"ת אינה טמאה עד שתרגיש הוא גזה"כ ואפי' ידענו בבירור שיצא הדם ממנה טהורה מה"ת דגזה"כ דבעי' שתרגיש בבשרה או נימא דהיכי דינענו בבירור שיצא הדם ממנה טמאה מה"ת אפי' לא הרגיש והא דבעינו שתרגיש בבשרה היינו משום כל זמן שאינה מרגשת לא ידענו בבירור שיצא הדם ממנה והקילה התורה בספק שלא לטמאה עד שינענו בבירור שיצא הדם ממנה ויהי' מוכח מזה פהצד השני של הספק דהיכי דינענו בבירור ממנה טמאה אפי' בלא הרגשה מה"ת.

אף באמת מכמה סוגיות הש"ס נראה פהצד הראשון של הספק וכמו שהאריך המהר"ם מלובלין שם בראיות וכ"נ מפרש מדברי הר"ן בחדושי נדה פ' הרואה ומדברי הרמב"ן בחי' נדה נ"ב עש"ה וע' ברש"י נדה ס"ב ע"ב הנח לכתמים דרבנן ופירש"י וז"ל דעיקר תחלת גזירתו אינו אלא מדרבנן הלכך מקלינן דמדאורייתא עד שתרגיש בבשרה עכ"ל ולכאורה הוא תמוה דהא התם מיירי לענין טמאת הדם והדם הא טמא אפי' בלא הרגשה דקיי"ל מקור מקומו טמא ונלפענ"ד דהרי באמת הקשו על גזירה דכתמים הא הוי ס"ס ספק מעלמא ואת"ל מן האשה אימור מן הצדדין ות' בטו"ז סי' ק"צ סק"ב משום דרוב דמים באין מן המקור וא"כ הלא היכי שנולד השתנות הא לא אזלינן בתר רוב כנ"ל וה"נ פינו דלא עבר ע"י ז' סממנין הא נולד השתנות ולא אזלינן גבי' בתר רוב וא"כ שפיר איכא ס"ס והי"ל לטהר ועכצ"ל כתי' הכ"מ דגזירה דכתמים הוא דאפי' איכא ס"ס החמירו בו חכמים משום דאיסור חמור הוא.

וז"ש הנח לכתמים דרבנן פי' שפולו אינו אלא גזירת חכמים מצד חומרא שהחמירו בו פינו דגם לגבי דם איכא ס"ס והא דכ' רש"י דמדאורייתא עד שתראה בבשרה הכונה דהא דאמרינן רוב דמים באין מן המקור ולא מספקינן במן הצדדין ה"ד בנמצא בפרוודור דחיבינן על ביאת מקדש משא"כ בזה איכא ס"ס דנולד השתנות ויש להאריך הרבה בזה ואכ"מ: ובהיותי משוטט בענגינים האלה אמרתי ליישב דברי הרמב"ם פ"א מה' עבויה"כ וז"ל ומפרישין אותו מאשתו ז' ימים אילו שמה תמצא אשתו נדה ותמהו עליו בשנותו את טעמו מלישנא דתלמודא ביומא ו' דקא' דמפרישין אותו מביתו שמה תמצא אשתו ספק נדה והינו שתמצא דם לאח"ז דטמאה מספק ואמרת' בבירור דבריו ונקדים לתרץ קוש' התוס' בשבועות י"ח ע"א כניסה תנינא נמצא על שלו טמאין וחיבינן בקרבן מאי לאו בסמוך לוסתה ואכניסה א"ל רב אדא בר מתנה לרבא לעולם אימא לך בשלא סמוך לוסתה ואפרישה וכ"ת פרישה ל"ל הא תנא לי' כו' א"ל רבינא לרב אדא מי מצית לאוקמ' להדיא בשלא סמוך לוסתה ואפרישה והא נמצא קתני ונמצא לבתר הכי משמע ואי אפרישה מעיקר' כי פריש לי' מעיקר' הו"ל ידעה והקשו התוס' דעדיפא הו"ל למיפרו' והא דקתני סיפא נמצא על שלה טמאים מספק ופטורין מן הקרבן ואמאי פינו דאמרה נטמאתי.

ונלפענד"ל דעהנה לכאורה יש להבין הלשון דקא בגמ' ואי אפרישה מעיקר' פי פריש ליה מעיקרא הו"ל ידיעה דמשמע דחדא קושני' הוא הי"ל לפרוך בקצרה הא נמצא לבתר הכי משמע או הי"ל לחלק לב' קושיות ונראה לבאר דהנה בב"ב כ"ג אר"ח רוב וקרוב הלך אחר הרוב כו' אמר אביי אף אנו נמי תנינא דם שנמצא בפרוודור ספיקו טמא שחזקתו מן המקור ואע"ג דאיכא עלי' דמקרא א"ל רוב ומצוי קאמרת רוב ומצוי ליכא למ"ד דתני ר"ח דם הנמצא בפרוודור חייבין עלי' על ביאת מקדש וקדשיו ושורפין עליו את התרומה והקשו בתוס' שם תימה היכי מיייתי ראי' מהכא דרוב ומצוי הוא דילמא לא משום דרוב ומצוי קאר"ח דשורפין עליו את התרומה אלא משום דרוב וקרוב הולכין אחה"ר כר"ח וראיתי בספר שב שמעתא מהגאון בעל קצוה"ח ז"ל ששמעתא ד' פ"א שכ' לתרץ דכיון דמה"ת אין אשה טמאה בלא הרגשה וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי ואם נולד הס' במקום הקביעות כגון שראינו ששלקח נכרי לפנינו מא' מהתניות הו"ל נמי קבוע כמ"ש התוס' בחולין צ"ה וקבוע כמא"מ בין להחמיר בין להקל וא"כ לפי"ז ל"ל דהא דחייבין עליו קרבן על ביאת מקדש משום רוב וקרוב דיותר דמים במקור מבועלי' כיון דטומאה דאוריית' א"א בלא הרגשה וכיון שהרגשה ביציאת דמים מבשרה אלא שלא נודע לה אם מן המקור או מן העלי' הו"ל נולד הס' במקום הקביעות וכל קבוע כמע"מ וע"כ מוכרח לומר משום רוב ומצוי וליכא למ"ד ואף דרוב ל"מ בי מטעם קבוע כמע"מ מ"מ בהדי מצוי מצרפין נמי את הרוב ע"ש.

ולפי"ז תינישב הפל ע"כ דהנה לכאורה קשה אמאי בנמצא על שלו חייבין בקרבן למאי דמוקי לה בשלא בסמוך לוסתה דילמא האי דם מן העלי' דמקרא ואי משום דהוי רוב ומצוי ז"א דהרי כתב המהרש"א בכתובות פ"ק בסוגי' דפ"פ הובא בב"ש אה"ע ס' ס"ג דבשלמא בשעת וסתה לא שכיח דם גדות וא"כ ליכא מצוי ומטעם רוב ל"ל דהא קבוע כמע"מ דמי ואינו אלא ספק ואמאי חייבין בקרבן אמנם איכא למימר כיון דהדם נמצא אח"כ על העד שלו ומאי דהרגשה בשעת תשמיש הלא יכול להיות שהי' הרגשת שמש מדלא אמרה בשעת תשמיש נטמאתי א"כ אפי' אמרה אח"כ בשעת מציאה על העד שהרגשה בשעת תשמיש הא עכ"פ נולד הספק במקום הקביעות לא הוי כיון דהרגשה בשעת תשמיש יכול להיות שהוא הרגשת שמש וליכא להסתפק מידי ורק אח"כ כשנמצא על העד איגלאי מילת' דהי' מחמת הדם כיון דרוב דמים באין בהרגשה וא"כ בשעת תשמיש עדיין לא הי' ספק דבשלמא בשעת וסתה אין להסתפק שתראה דם כיון דחזקה אורח בנמונ' בא וכד' המהרש"א הנ"ל ולא התחיל הספק רק אח"כ כשנמצא על העד א"כ אמרינו כל דפריש מרובא פריש ורוב דמים הם מן המקור אמנם למאי דמוקי דהחויב הוא על הפרישה ע"כ שאמרה לו נטמאתי ע' חו"ד סי' קפ"ה א"כ ע"כ שהרגשה בשעת תשמיש שאינו הרגשת שמש א"כ נולד הספק במקום הקביעות והדרק"ל אמאי חייבין בקרבן נימא קבוע כמע"מ דמי וי"ל דזהו דפריש הש"ס והא נמצא קתני ונמצא לבתר הכי משמע וע"כ דלהכי קתני נמצא שהוא לאחר התשמיש כדי שנאמר כל דפריש מרובא פריש ע"ז אמר והא אי מחייבת לי' אפרישה מעיקר' פי פריש לי' הו"ל ידיעה ור"ל דכיון שפן ע"כ אמרה ליה נטמאתי ורק דלא דענין אם הי' ההרגשה מחמת דם טהור לכך בעינו שנמצא דם טמא על העד א"כ תיזהדר קושני' לדוכתה דילמא האי דם שנמצא על העד הוא מן העלי' דהא שלא בשעת וסתה ל"ה מצוי ואי מטעם רוב הא קבוע כמע"מ

דמי ואי דבנמצא הלה אחה"ר ז"א דהא פי קמחיבת לי אפרישה ע"כ מעיקר בשעת
תשמיש הו"ל ידיעה א"כ נולד הס' במקום הקביעות ואמרינו שפיר קבוע כמע"מ דמי
ואמאי חייבין בקרבן ומינשב שפיר לשון הפירכא דקא' ואי מחייבת לי אפרישה מעיקר
הו"ל ידיעה דעיקר הקושני מנה דהו"ל נולד הס' במקום הקביעות ולפי"ז ממיל' מינשב
קושני התוס' הנ"ל שהקשו דעדיפא מינה הו"ל למיכרה דאמאי בנמצא לאח"ז פטורין מן
הקרבן ולהאמור מינשב שפיר דאדרבא הא דפטורין מן הקרבן ניח' די"ל דילמ' האי דם
הוא מן העל' וכנ"ל ועיקר הקושני הוא להיפוך דאמאי בנמצא על שלו חייבין בקרבן:
אמנם אפתי קשה אפי' באופן דנוכל למימר פל דפריש מרובא פריש דרוב דמים מן
המקור מ"מ אמאי חייבין בקרבן נימא סמוך מיעוט' דמן דעל' לחזקת טהרה של האיש
דנהי דהאשה ליכא לאוקמה אחזקה דאית לה ריעותא מגופה פדאי' ריש גדה אכל האיש
שפיר נעמידנו על חזקת טהרה שלא יצא לביה"ח בשעת תשמיש [וע' בחי' מהר"ם
לובלין בריש גדה שהקשה דנוקי הטהרות אחזקתן ותירוצו ליתא הכא] וא"כ נימא סמוך
מיעוט' לחזקה וה"ל פלגא ופלג' דנהי דלא יוכלו המיעוט והחזקה לגרע להרוב לגמרי
פינו דברוב' דאיתא קמן ל"א סמוך מיעוט' לחזקה ואתרע לה רובא כמ"ש א"ז הגאון
בחוו"ד סי' ס"ג ונהא דדמי החזקת מרובין מדמי העל' הו"ל רובא דאית' קמן אכל להיות
פלגא ופלג' שפיר יש לצרכו כמ"ש בחוו"ד שם וא"כ נימא דליהני עכ"פ פו"פ והני ספיק'
ואמאי יתחייב האיש קרבן חטאת.

אמנם באמת לק"מ דסמוך מיעוט' לחזקה אינו אלא מדרבנן ע' במהרש"א חולין י"א
ולפי"ז יתיישב קושני' התוס' בגדה ט"ו ע"א שהקשו על הא דאמרינו ביומא דהי' מפרישין
את הכ"ג מביתו שפא תמצא ספק גדה ואמאי ל"ק שפא תמצא ודאי גדה אם תבדוק
בשיעור נסת סמוך לבעילה ולדברינו יהי' נכון דהנה ביומא שם מוקמינו למתניתין כר"ע
דאמר אף מטמאה את בועלה והנה התוס' בחולין י"א ע"ב ובכ"ד כ' דר"ע חייש למיעוט'
ומבואר בתוס' חולין פ"ו ע"ב דלמאן דחייש למיעוט' לדיד' אמרינו סמוך מיעוט' לחזקה
מדאוריית' וא"כ ע"כ קא' הש"ס שם שפא תמצא ספק גדה פינו דע"כ אגיל לר"ע ואיהו
חייש למיעוט' א"כ שפיר אמרינו אפילו בתוף שיעור נסת סמוך מיעוטא לחזקה והו"ל
פו"פ פינו דע"כ לא חיישינו רק שפא יבא עלי' שלא בשעת וסתה ותמצא ס' גדה דבשעת
וסתה בודאי לא יבא עלי' הכ"ג ול"ה רק ספיקא [ולדיד' ע"כ הא דתנן אותיום טמאין
וחייבין בקרבן מייגרי בסמוך לוסתה כדא' בשבועות] ולכך קא' שפא תמצא ס' גדה ונהא
דכ' בתוס' ישנים דה"ה דהומ"ל שפא תמצא ודאי גדה היינו לפי"מ דמוקמינו אח"פ שם
אפי' פרבנן ובחד אחר מודו ע"ש.

ולפי"ז ממילא מינשב ד' הרמב"ם הנ"ל שכ' שפא תמצא ודאי גדה והיינו דאיהו אגיל
אליכא דהלכת' דהדין הוא באמת דבתוף אותיום חייבין בקרבן חטאת והיינו משום
דלדין סמוך מיעוט' כו' אינו אלא מדרבנן א"כ הניא ודאי גדה.

ועפ"י דרבנו זה יתיישב קושני' התוס' ביומא ו' ע"ב ד"ה סיפא אצטריף לי שהקשו בהא
דפריה התם מהברית' דבועל גדה כטמא מת מאי לאו לטבילה אלמא דטבילתו ביום
ומשני לא לטומאתו ופריה טומאתו בהד' כתיב בי' טומאת שבועה ומשני לעולם לטומאתו
וסיפא אצטריכא ל' אלא שחמור ממנו בועל גדה שטמא מו"מ בטומאה קלה והלא

בפסחים ס"ח פריה שם ג"כ אי לימא לטומאתן ההוא טומאת ז' פתיב בי' ונהוא טומאת
ז' פתיב בי' אלא לאו למחנותם כו' ואמאי לא משני התם ג"כ כי הכא דסיפ' אצטריף
ליה.

ונראה דהנה התוס' ביומא ג' ע"ב ד"ה ר"י בן בתירא הקשו במעשה פרה תסגי בהפרשה
ששה ימים דהא טבול יום פשר בפרה ליטבלי בצפרא ביום השביעי וישורף בו ביום
הפרה ותי' בתי' הא' דהא דטב"י פשר בפרה הנ"מ טבו"י דטומאה דרבנן אבל טב"י
דבועל נדה שהוא דאוריית' אסור מדרבנן ועוד תי' משום דאיכא תנא דס"ל דאפי'
מדאוריית' לא הותר בט"י אלא דטומאת מת דכתיב בהיה פרשה ונו"י דשרץ דאתי
בק"ו מט"מ א"כ לדידנ' בועל נדה לא אתי בק"ו דאיכא למיפרך מה לט"מ שאינו מטמא
משכב תחתון פעליון כבועל נדה ונהנה לתי' השני של התוס' ל"ש לשנויי הבריית' דבועל
נדה כט"מ דמשום סיפא אצטריף ליה דהא ממתינתין דפרה דבעי' פרישה ז' שמעינן
דבועל נדה מטמא מו"מ דאל"ה בפרישה ששה סגי דהא אי נימא דבועל נדה אינו מטמא
מו"מ גם טבו"י דבועל נדה פשר בפרה דשמעינן לי' בק"ו מט"מ כמו ט"י דשרץ וע"כ
מדמשני סיפא אצטריף ליה פשיט' לי' להש"ס דממתינתין דפרה לא מוכח דבועל נדה
מטמא מו"מ די"ל ה' דבעי' פרישה ז' בפרה משום דטב"י דבועל נדה עכ"פ מדרבנן
אסור בפרה כתי' הא' של התוס' אמנם לפ"ז לכאורה תקשי דאמאי מפרשינן לי' מחשש
שמא תמצא אשתו ס' נדה וכיון דטבו"י אסור רק מדרבנן בשביעי הו"ל סד"ר ולקולא
וע"כ דסוגיא זו ס"ל דחיישינן שמא תמצא ודאי נדה בתוך שיעור נסת והיינו דל"א סמך
מיעוטא לחזקה והו"ל פו"פ משום דסמוך כו' אינו אלא מדרבנן וא"כ לפי"ז ה' בפסחים
בסוגיא שם אזיל אליבא דר' יוחנן דס"ל בעל קרי משתלח חוץ לשתי מחנות ור' יוחנן
ה' חייש למיעוטא מדפסק דחלב אינו פוטר מבכורה אף דרוך אינן חולבות אא"כ יולדות
וע"כ דחייש למיעוטא (וע' בתוס' בכורות כ' ע"ב שנבוכו בזה) וכיון דחייש למיעוטא
אמרינן לדידנ' סמך מיעוטא לחזקה מדאורייתא וא"כ הוי לדידנ' באשה שיש לה נסת
שלא בשעת נסתה אפי' בתוך אותיות רק ספק דאמרינן סמוך כו' והו"ל פו"פ כנ"ל וא"כ
א"א לומר לדידנ' דבעי' פרישה שבועה משום דטבו"י דבועל נדה אסור מדרבנן דא"כ
הו"ל סד"ר ולקולא וע"כ מוכרחין לתי' הב' של התוס' דטבו"י דבועל נדה אסור מדאוריית'
משום דא"א למילף בק"ו מט"מ דבועל נדה עושה מו"מ וא"כ כיון דממתינתין דפרה
שמעינן דבועל נדה מטמא מו"מ א"כ ל"ש לשנויי סיפא אצטריף לי' דבועל נדה מטמא
משכב ומושב דהא ממשנה דפרה שמעינן זה וע"כ לא משני הש"ס בפסחים סיפא
אצטריכא לי' ומינשב קוש' התוס' ע"נ: ובאופן אחר נלפענ"ד בישוב דברי הרמב"ם ו"ל
במאי דכתב שמא תמצא ודאי נדה ולא כ' פלישנא דריב"ב דקא' שמא תמצא ס' נדה
עפי"מ שכתב הקשיתי למה נחוש לשמא תמצא ס' נדה הרי מאי דאמרינן בריש נדה
דלא מוקמינן איתתא אחזקת טהרה משום דמגופה קחזיא א"כ הרי לגבי הבועל אמאי
לא נעמיננו בחזקת טהרה וכנ"ל אמנם נראה דלק"מ דהרי באמת מסוטה ילפינן דס"ט
ברה"י טמא אפי' היכא דאיכא חזקת טהרה רק דהתוס' כ' בריש נדה דלא ילפינן טומאת
ראי' מסוטה רק ס' טומאת מגע א"כ לגבי הבועל ה' הוי ס' טומאת מגע וא"כ לא נוכל
להעמידו על חזקת טהרה דמסוטה ילפינן לטמא ס"ט ברה"י אפי' היכי דאיכא חזקת
טהרה אמנם אפתי יש להבין הרי התוס' בריש נדה שם כ' עוד דטומאה למפרע לא ילפינן

מסוטה א"כ זה שנייה ג"כ גבי הבעל אולם הדבר נכון דנוכל לומר דלכך לא קא' שפא
תמצא אותיות דהויא ודאי נדה פמו שהקשו באמת התוס' בנדה ט"ו הנ"ל משום דכ'
המהרש"א בריש נדה שם דהיכי דאיפא חזקת טהרה לא ילפינן מסוטה לטמא ודאי
למפרע רק להיות ס' טומאה ע"ש ואף באותיות הא באמת איפא לבעל חזקת טהרה ורק
דילפינן מסוטה אף דאיפא חזקת טהרה לטמא למפרע עכ"פ מספק כמ"ש המהרש"א
הנ"ל וקא דקיי"ל בתוה אותיות שניהם חייבין בקרבן נוכל לומר דליפא לאוקמי הבעל
אחזקת טהרה משום דכ' התוס' בנדה ס' ע"ב דבתוה אותיות רוב פעמים בא מקודם והיכי
דאיפא למימר שמש עכבי' טמא מה"ת ע"ש אמנם אפתי קשה הא הרוב שפא מקודם
אינו סותר לחזקת טהרה דיכול להיות שהי' בלי הרגשה וטהורה היא מדאורי' ואף דרוב
דמים באין בהרגשה מ"מ נימא סמוך מעוטה לחזקת טהרה ואיתרע לה רובא אמנם הדבר
נכון דקא קיי"ל מקור מקומו טמא א"כ אף שלא בהרגשה איפא עכ"פ טומאת ערב (ואפי'
בשלא גמר ביאתו דליפא טומאת קרי מ"מ טמא משום שנוגע בדם שבמקור) וא"כ הא
מחזיקין מטומאה לטומאה דקא שניהם משום טומאת דם נדה רק שבהרגשה הוי' טומאת
שבעה וכלי הרגשה ליפא רק טומאת ערב וא"כ מחזיקין מטומאה לטומאה ולכך חייב
בקרבן משא"כ ביומא נוכל לומר דאזיל אליפא דמ"ד מקור מקומו טהור א"כ איפא
להבעל חזקת טהרה וא"כ בגוונא דאיפא חזקת טהרה אינו טמא למפרע רק מספק
כסברת המהרש"א הנ"ל ולכך קא' שפא תמצא ס' נדה דאפי' בתוה אותיות אינו אלא ס'
כנ"ל משא"כ הרמב"ם לשיטתו' אזיל דס"ל בפ"א מה' מו"מ דמקור מקומו טמא א"כ
ליפא חזקת טהרה וא"כ טמא ודאי למפרע דילפינן מסוטה כנ"ל נמשכתי קצת בדברי
פלפול אשר העלתה מצודת עיוני מדי עברי בין בתרי הסוגי' הנ"ל ולדינא נראה פיו
דהאשה אומרת שראתה מראה אדום אף דהמורה ראה אח"כ בעת בוא השאלה לפניו
שהי' מראה לבן שהוכחה מראיתו מ"מ הא שויה אנפשי' חד"א ול"ש לומר שטענתה
בדמיונות כמ"ש הראשונים ז"ל בנדה כ' ע"ב ז"א דרק בזמן הש"ס שהי' צריכין להבדיל
בין דם לדם הי' שנייה טעות בדמיון אבל אנו שמתמאינו כל מראה אדום בין אדום ללבן
ל"ש טעות בדמיון ואף שכ' בשיטה מקובצת פתובות פ"ק בסוגי' דפ"פ דהיכי דאף לפי"ד
ל"ה רק ספק איסור ל"ש שוי' אנפשי' חד"א וע' בנוב"י סי' ע' ולפי"ד הפוסקים הנ"ל
בטיפין קטנים איפא לספוקי דילמא מעלמא אתו הנה רבים מהאחרונים דחו סברא זו
שלא לצרף להיא ספיקא בטיפין קטנים וע' בתשו' הר המור מהגאון ר"מ בנעט ז"ל
בסי' כ"ב.

וגם הלא מדברי התוס' סוף נדרים משמע דגם בספק איסור שנייה שוי' אנפשי' חד"א
ע"כ חלילה לי להכניס ראשי באיסור חמור כזה ח"ו וצריכה האשה לספור עוד ז"נ
ולטבול מחדש יותר אין בכחי להאריף ה' בחסדו יעמידני על האמת ויצילני משגיאות
ויראני בתורתו נפלאות דברי ש"ב הדור"ש באהבה מניחל להרמת קרנה בכבוד: סימן ק
לק' דזיקאב בעזה"י יום ה' כ"ג לירח טבת תרל"ה לפ"ק סערעט.

אלקים יענה את שלום פבוד הרבני המופלג חריף ושנון כש"מ יהושע נ"י. מכתבו עם
חדו"ת הגיעני ואם פי אינני מפירו וזה יצא ראשונה לערוך מערכת הפלפול בדברים
עתיקים שבסוגיא דהמטמא והמדמע כו' כבר הלכו בה נימושות ראשונים ואחרונים וגם
אנכי ת"ל כבר הרביתי חזון כד הוינא זוטרא לגברי בפלפולים שונים וקשה מאד למיגמר

בַּעֲתִיקָא אָפֶס יַעַן חֲזָקוּ עָלַי דְּבָרֵי שְׂאֵלְתוֹ וּבִקְשָׁתוֹ לְתַתּוּ לוֹ מַעֲנָה אֲמַרְתִּי לְהַשִּׁיב לוֹ לְמַעַן יִגְדִּיל תּוֹרָה וַיֵּאדִיר וְזֶה הַחֲלִי בְּעֶזֶר צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי: ע"ד קוֹשְׁיָי הַתּוֹסֵף בְּגִיטִין כ"ב ע"ב שְׁהַקְשׁוּ וְלִשְׁמוּאֵל מ"ש מַדָּא בְּרִישׁ א"נ וּמוֹדָה רַבְבֵּה"ק בְּגוֹנֵב חֶלְבּוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וְאֶכְלוּ שְׂהוּא חֲזִיב שְׂפָכֵר נִתְחַיֵּיב בְּגִנְיָבָה קוֹדֵם שְׂיַבֵּא לִידי אִיסוּר חֶלְבּ.

נלפענ"ד לִיִּישָׁב עפ"י ד' רש"י ז"ל שם שפ"י בְּהָא דְפָרִיף לְמַ"ד מְנַסֵּף מִמֶּשׁ נִימָא קַלְבַּד"מ וּמִשְׁנֵי כַדְר' יִרְמְיָ דַּאֲר"י מִשְׁעָה דְּאֶגְבֵּהִי קִנִּי מִתְחַיֵּיב בְּנַפְשׁוֹ ל"ה עַד שְׁעַת גִּיסוּף וּפִירֵשׁ"י דְּאֶגְבֵּהָ ע"מ לְגִזְלוֹ וְתָמָהּ הִמְפִּירֵשִׁים דַּמְנ"ל לְרִש"י ז"ל לְפָרֵשׁ ע"מ לְגִזְלוֹ ע' בַּחֲוֵי רִשְׁבִּי"א וּבְאַמַּת הָלֵא גַם בְּהַגְבִּיָה ע"מ לְהַזִּיקוֹ מִתְחַיֵּיב מִשְׁעַת הַגְבִּיָה כְּמִבְּנֵי אֲרַר בְּשִׁ"ף ח"מ ס' שפ"ו וְנִרְאָה בְּיִשׁוּב דְּבָרָיו דְּהִנֵּה בְּחֻלִּין מ"א ע"א פָּרִיף מִהַמְּשֻׁנָה דְּהַמְטָמָא וְהַמְדַמַּע וְהַמְנַסֵּף כו' לְמַ"ד אֵין אָדָם אוֹסֵר דְּשִׂא"ש וּמִשְׁנֵי בְּאִית לִי שְׁוֹתְפוֹת בְּגוֹה פִּי וְנִאָסֵר חֶלְקֵי חֲבִירוֹ מִשׁוּם חֶלְקוֹ הַמְעוֹרָב בּוֹ וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְהַעִיר הָרִי רִשְׁבִּי"ג ס"ל בע"ז בְּנִתְעָרַב יי"נ בֵּינָן פֶּשֶׁר יִמְכֹּר פּוֹלוֹ לְנִכְרֵי חוּץ מְדָמֵי יי"נ שְׂבּוֹ א"כ לֹא הִפְסִיד כָּל הֵינָן רַק הִפְסִיד קֶצֶת בְּמָה שְׂהוּא מְוַכְרָח לְמַכְרוֹ לְנִכְרֵי בְּזוּל ע' פִּירֵשׁ"י ב"ק דָּף ע"ב וַא"כ הָרִי קִי"ל ב"ב מ"ב וּבִש"ע ח"מ ס' קע"ו דְּשְׁוֹתְפִין שׁוֹמְרֵי שְׂכָר הֵן זֶה לְזֶה וַא"כ הַשְׁוֹתְפֵי הֵנָּה כְּשֶׁמְנַסֵּף הֵינָן הָא לֹא הָוֵי לְגַבֵּי חֶלְקֵי חֲבִירוֹ רַק שְׁלִיחוֹת יָד פִּינּוֹן שְׂאִינּוֹ נִאָסֵר רַק שְׂצָרִיף לְמַכְרוֹ בְּזוּל פִּנ"ל וַא"כ הָלֵא ס"ל לְרַב בַּב"מ מ"א ע"א דְּשְׁלִיחוֹת יָד צָרִיכָה חֲסָרוֹן גַּבֵּי שׁוֹמְרִים ע"ש וַא"כ אִיף קְאָמֵר מְדַאֲגַבֵּי קִנִּי הָרִי לֹא קָמָה בְּרִשׁוּתֵי מִשְׁעַת הַגְבִּיָה.

אִיף בְּאַמַּת נִיחָא דְרַב לְשִׁיטְתֵי דַס"ל בע"ז ע"ד ע"א הִלְכָה פְּרִשְׁבִּי"ג בְּחֻבִית בְּחֻבִית אָבֵל לֹא בֵּינָן בֵּינָן וַא"כ שְׁפִיר כְּדַאֲגַבֵּהִי ע"מ לְנַסְכוֹ הָא יִאָסֵר אוֹתוֹ פּוֹלוֹ וְנַעֲשֶׂה גִזְלוֹן עֲלֵי וְאֶגְבֵּהִי ע"מ לְגִזְלוֹ א"צ חֲסָרוֹן כְּמִבְּנֵי אֲרַר שָׁם וְזֶה פְּנִינַת רִש"י ז"ל דְּפִי דְּאֶגְבֵּהָ ע"מ לְגִזְלוֹ וּר"ל דְּלָרַב דַס"ל בֵּינָן בֵּינָן ל"מ מְכִירָה חוּץ מְדָמֵי יי"נ א"כ כְּשֶׁמְנַסְכוֹ אוֹסְרוֹ פּוֹלוֹ נַעֲשֶׂה גִזְלוֹן עֲלֵי מִשְׁעַת הַגְבִּיָה וְלִכְפֵּי שְׁפִיר מְדַאֲגַבֵּי קִנִּי וְהַשְׁתָּא מִיְּנֻשָׁב ע"נ קוֹשְׁיָי הַתּוֹסֵף הַנֶּלְלֵי דְלִשְׁמוּאֵל לֹא קָשָׁה דְנִימָא מְדַאֲגַבֵּי קִנִּי דְאִיהוּ לְשִׁיטְתֵי דַס"ל בע"ז שָׁם הִלְכָה פְּרִשְׁבִּי"ג אִפִּי בֵּינָן בֵּינָן א"כ יְכוּל לְמַכְרוֹ חוּץ מְדָמֵי יי"נ שְׂבּוֹ א"כ ל"ה רַק שְׁלִיחוֹת יָד וְכִינּוֹן דְּשְׁלִיחוֹת יָד צָרִיכָה חֲסָרוֹן הָא ל"ש מְדַאֲגַבֵּי קִנִּי וְכָאֵמֹר.

וּבְדָבָר מִהַשְׁהַקְשׁוֹ הַתּוֹסֵף בְּחֻלִּין מ' ע"א עַל פִּירֵשׁ"י שָׁם שפ"י בַּד"ה רְבוּצָה וְז"ל לֹא מִיְּבַעֲיָא עוֹמְדָת דְּכָשֶׁהַגְבִּיָה וְהַרְבִּיצָה קְנָאָה בְּהַגְבִּיָה וְנַעֲשִׂית שְׁלוֹ כו' וְהַקְשׁוֹ דַּא"כ מ"פ לְקַמּוֹן מִהַמְנַסֵּף לְמַ"ד אֵין אָדָם אוֹסֵר דְּשִׂא"ש וְהָא מְנַסֵּף מִכִּי אֶגְבֵּהִי קִנִּי וְנַעֲשֶׂה שְׁלוֹ.

לפּענַד"נ לִיִּישָׁב וּנְבָאֵר ג"כ ד' רש"י ז"ל בְּחֻלִּין מ"א כְּדַפְרִיף מִהַמְטָמָא כו' וְז"ל וַא"ע"ג דְּמִזִּיק בְּשׁוֹגֵג חֲזִיב כְּדִקִּי"ל אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם כו' הֵכָא הִזְקָא שִׂא"נ הִיא וּל"ש הִזְקָא וּבְמִזִּיד חֲזִיב לְשִׁלְמֵי דְקִנְסוּהוּ רַבָּנָן כו' וְהוּא תְּמוּהָ דְמָה רָאָה רִש"י ז"ל לְפָרֵשׁ פִּירְכָא זוּ דְּוָקָא רַק לְמַ"ד הִזְקָא שִׂא"נ ל"ש הִזְקָא וְהָלֵא גַם לְמַ"ד שְׁמִי הִזְקָא קֵא' בְּגִיטִין הַטַּעַם דְּבְשׁוֹגֵג פְּטוּר כְּדִי שְׂיֻדִיעוֹ וְכָבֵר נִתְקַשׁוֹ הִמְפִּירֵשִׁים בְּדַבְרָיו [וּבְדָבָר חִידוּד אֲמַרְתִּי בְּיִשׁוּב ד' רש"י ז"ל שְׁלֵא פִי לְמַ"ד הִזְקָא שִׂא"נ ש"ה דְּלְמַ"ד שְׁמִי הִזְקָא וּבְשׁוֹגֵג פְּטוּר כְּדִי שְׂיֻדִיעַ אִפִּי לְמַ"ד אָדָם אוֹסֵר דְּשִׂא"ש ע"כ מִיְּרִי בְּאִית לִי שְׁוֹתְפוֹת בְּגוֹה עֲפִימ"ש

הפוסקים דאפי' למ"ד אדם אוסר דשא"ש הוא רק מדרבנן ומה"ת לכ"ע אינו יכול לאסור
ע' פלתי סי' ד' ובתב"ש שם.

והנה א"ז הגאון בנתה"מ סי' רל"ד כ' דאף דבאיסורי תורה אם אכלן בשוגג צריף תשובה
וכפרה מ"מ באיסור דרבנן בשוגג א"צ שום פפרה וכאלו לא עבר דמי תדע דא' בעירובין
מ"ז בדרבנן עבדינן עובדא ונהדר מותבינן תיובתא ואי הי' נענש על השוגג האף הי'
מניחין לו לעבור ולקבל עונש ע"ש ולפ"ז למה פטרוהו בשוגג פדי שיודיע הרי אי לא
יודיע לא יהי' איסור פלל דהא אפי' אי אדם אוסר דשא"ש אינו רק מדרבנן ובדרבנן הא
אין שום עבירה על השוגג ומאי איכפת לן אם לא יודיע וע"כ באית לי' שותפות בגוה
ונאסר מה"ת וא"כ מדפרכינן פאן רק למ"ד אין אדם אוסר דשא"ש ע"כ דקאי למ"ד
היזק שא"נ ל"ש היזק ואין אנו מוכרחין לדידנ' לאוקמי באית לי' שותפות בגוה גם למ"ד
אדם אוסר דשא"ש] ואשר אנכי אחזה בכונתו דהנה לכאורה קשה מש"ס ע"ז נ"ט ע"ב
ההוא נכרי דנסכ' לחמרא דישראל בכונה אע"ג דלזבונ' לנכרי אחרנא אסור שרי לי'
למישקל דמי מההוא נכרי מ"ט מיקלא קלני' וכ' הריטב"א בחי' שם בשם י"מ דדוק'
שנסכו במזיד פלומר שהי' יודע שהוא של ישראל אבל אם הי' סבור שהוא שלו אסור
למשקל דמי מינ' דהשת' פיון דבדינינו כה"ג פטור שהמנסה בשוגג פטור פשוה בא
ונפרע מן הנכרי ל"ה דמי נזקו אלא דמי יי"נ ע"ש.

ולפי"ז קשה למ"ד היזק שא"נ ל"ש היזק האף יכלו חכמים לתקן שיתחייב במזיד משום
שלא יהי' כאו"א כו' הרי כ' התוס' בכתובות ג' ובכ"ד דלא יכלו חכמים לעשות תקנה
היא דאיכא עבירה בקו"ע ע"ש וע' יבמות פ"ט ע"ב א"כ ה"נ הרי מד"ת פטור מלשלם
וא"כ אסור לי' לניזק לקבל תשלומין שנהנה מיי"נ וא"כ האף יכלו חכמים לחייבו
בתשלומין הלא בעל היין נהנה מא"ה אם נוטל דמים בעד היין [ובדרה פלפול אמרתי
בישוב קושיא זו דהנה באמת הקשו המפורשים למאי דמוקי באית לי' שותפות בגוה הרי
כ' התוס' בתמורה ל' דהיכי דהוא מתחילתו מעורב אמרינן בריה וא"כ נימא בריה
ויהי' מותר חלקו ותי' משום דהוי רוצה בקיומו ולכך אסור גם חלקו ע' בס' ישיע"ק
ולפי"ז הרי כ' הפר"ח בא"ח סי' ת"נ דרוצה בקיומו אינו אסור אלא מדרבנן וא"כ שפיר
יכלו חכמים לתקן שיתחייב לשלם פיון דאין זה עקירת דבר מה"ת דהא מדאורי' שרי
לברר חלקו ויהי' מותר אפי' בשתי' ולגבי איסור דרוצה בקיומו הם אמרו וזהו אמרו)
אולם הדבר נכון עפי"ד הש"ס ע"ז ע"א ע"א דאמר רב להנהו סבוייתא פי פיליתו חמרא
לנכרים שקילו זוזי מינייהו ונהדר פילו להו פי היכי דתהני יי"נ ברשותי' דנכרים ולא
יהי' דמי יי"נ ע"ש הרי דהיכי דקנאו קודם שנעשה יי"נ מותר לקבל דמים בעדו א"כ
ה"נ הא מדאגב' ע"מ לגזלו קנאו וא"כ אפי' אי נעשה יי"נ אח"כ שרי לקבל דמים בעדו
ועפי"ז יתיישב קוש' המפורשים שהקשו דהרי לפי"מ דמחייבין לי' במזיד שלא יהי'
כאו"א הולך ומנסה ויאמר פטור אני א"כ גם בשוגג הי"ל לחייבו משום דאל"כ ינסה
במזיד ויאמר שוגג הייתי ומה הועילו חכמים בתקנתו.

ולדברינו יהי' נכון דנוכל לומר דמייירי בשוגג פזה שסבור שהוא שלו ולא נתכנין לקנות
א"כ שפיר קא' דפטור משום דל"ש לחייבו שלא יהא כאו"א כו' פיון דיהי' איסורא דאם
המנסה לא קנאו מקודם הא אינו רשאי בעל היין ליטול דמים בעדו דדמי יי"נ קשקיל

ולא יכלו חכמים לעשות תקנה במידי דאיסורא וכיון דלא נוכל לחייבו בשוגג תקנו עכ"פ על מזיד שיועיל עכ"פ לחייבו היכי שיראו עדים שהוא מזיד ולפי"ז הכי קאי פירכת הש"ס בחולין שם למ"ד אין אדם אוסר דהא"ש מהמנסה דבשוגג פטור במזיד חייב שלא יהי' כאו"א כו' וא"כ הי"ל לתקן שגם בשוגג יתחייב מטעם זה ואי דנימא דמייירי בשוגג פנה שלא התפונן לקנות ואין רשאי בעל היין ליטול דמים בעדו וכנ"ל ז"א דהתפונח אי אדם אוסר דשא"ש ש נוכל לומר דמייירי בכה"ג שלא קנאו מקודם דא"כ האיה קתני פטור הרי לא נאסר כלל וע"כ מייירי בשוגג פנה שעכ"פ התפונן לקנות בשעת הגבהה רק שלא ידע שנאסר בנה א"כ הדרכ"ל גם בשוגג יתחייב מטעם שלא יהא כאו"א הולך ומנסה ויאמר שוגג אני ולכה שפיר פירש"י דלא קאי רק למ"ד השא"נ ל"ש הניזק דלמ"ד שמי' הניזק במזיד מדינא חייב ולכה שפיר משגי הש"ס דאית לי' שותפות בגנה וא"כ הרי קיי"ל שותפין שומרין הן זה לזה וא"כ לעולם מייירי גם בשוגג פנה שקנאו מקודם ואי דא"כ הי"ל לחייבו כדי שלא ינסה במזיד ויאמר שוגג אני ז"א דבשומר אי יטעון שוגג הייתי הלא יצטרף לישיבע כמו בטענת נאנסה א"כ לא יוכל למיטען שוגג הייתי וא"כ שפיר הועילו בתקנתו על מזיד שחייבוהו מטעם שלא יהי' כאו"א כו' אף אי בשוגג פטור פינון דאם ינסה במזיד ויאמר שוגג הייתי יצטרף לישיבע כשאר שומר וא"כ ממילא אנדא קושני' התוס' על רש"י הנ"ל דאדרבא זהו פירכת הש"ס פנ"ל ויתורץ לפי"ז גם קושני' התוס' בחולין שם שהקשו למאי דמוקי באית לי' שותפות בגנה הרי מ"ד מנסה להכי לא קא מערב דהיינו מדמע ואי מיתוקמא באית לי' שותפות בגנה א"כ היינו מדמע ולהאמור א"ש דכיון דלמאי דמוקי באית לי' שותפות בגנה הא מייירי שפיר בשוגג כה"ג שקנאו מקודם פנ"ל וא"כ שפיר יוכל לאסרו אף בלי תערובת דהא הוא שלו: עוד הנה אתי ליישב דברי רש"י ז"ל בגיטין הנ"ל שפי' דאגבהה ע"מ לגזולו והיותר תימה דבחולין מ"א שם מביא רש"י ז"ל משעה דאגבהה ע"מ לאסרו מיחייב לשלומי כו' ומה ראה רש"י ז"ל לשנות את טעמו בסוגיא דחולין מסוגיא דגיטין.

ונראה דהנה חזקת' ס"ל שם הניזק שא"כ שמי' הניזק ובשוגג פטור כדי שיודיעו וע"כ ס"ל לחזקת' מנסה ממש דאל"ה היינו מדמע ול"ש לשנוני' לדידנ' קנסא מקנסא לא ילפינו פינון דס"ל השא"נ ש"ה א"כ הוי ממונא ולא קנסא וקשה לדידנ' פירכת הש"ס בחולין הנ"ל הא אין אדם אוסר דשא"ש דרק לגבי גבוה ס"ל לחזקת' בע"ז נ"ג דאדם אוסר דשא"ש ולא להדיוט כמבואר במפנרשים ולדידנ' ל"ש לתרץ במומר דהא במומר ל"ש כדי שיודיע דהא מומר לא יהי' נאמן וע"כ פהה תירוץ דמייירי באית לי' שותפות בגנה.

והנה לכאורה קשה לפי"ד התוס' ב"ק כ"ז ע"ב ד"ה ושמואל אמר באפילה שנו דבאדם המזיק היכי שהי' סבור שהוא שלו פטור דהא דהניח להם אביהם פרה שאולה כסבורים שהם שלו וטבחוהו ונאכלוהו משלמין דמי בשך בזול שכה נהגו אבל מה שהזיקו לא א"כ ה"נ ל"ל לחזקת' לומר דבשוגג פטור כדי שיודיע הרי בל"ז פטור בשוגג בכסבור שהיין שלו כדברי התוס' הנ"ל אמןם באמת לק"מ דהתם ביתומים הו"ל אונס גמור דמהיכן הי"ל לידע דאביהם שאל הפרה אבל בשומר עצמו נהי דמטעם מזיק לא נוכל לחייבו אבל עכ"פ פושע הוי דהו"ל להשים על לב אם הוא שלו וע' בחו"ד סי' ק"ס סק"י מ"ש בשם המ"ל פ"ב משכירות דמזיק בשוגג דינו כפושע בשומרים וכ' ע"ז ונראה דה"ה

באונס ע"ש ולפי"ז הלא באמת הקשו הראשונים על הא דקא' חזקת דבשונג פטור כדי שיודיע דהרי ע"כ מייירי באין רואין דאי בדאיפא רואין אחרים יודיעוהו וא"כ איך יהי נאמן כשיודיע הלא אין ע"א נאמן באיסורין כל שאינו בידו ות' דמייירי פשהוא שומר על זין זה ולפי"ז א"ש דאצטריף הטעם כדי שיודיע דאי מטעם שהי סבור שהוא שלו נהי דמטעם מזיק פטור מ"מ חייב מטעם פושע שפשע בשמירתו דהו"ל להשים אל לבו שאינו שלו אמנם אפתי קשה דהא לחזקת' ע"כ מייירי פשיש לו שנתפות בגונה דאל"ה אין אדם אוסר דשא"ש וא"כ הרי באמת הקשה הרבדב"ז בתשו' ח"ב סי' תת"מ לפי"מ דמשמע בפ' חזקת הבתים דבשנתפות סתם הו"ל כמו שמור לי ואשמור לך דהוי שמירה בבועלים ופטור א"כ שנתרף ששינה מדעת שנתפכו אמאי חייב מי עדיף מפשיעה ות' דכיון ששינה מדעת שנתפכו ל"ה פשיעה רק מזיק בידים ומיחייב מטעם מזיק ע"ש וע' בש"ף ח"מ סי' קע"ו ס"ק ק"ז שכ' ג"כ כתי' הרבדב"ז ולפי"ז הכא דמייירי באית לי שנתפות בגונה הדרק"ל אמאי בשונג חייב אי לאו כדי שיודיע הלא אם הי' סבור שהוא שלו הוי אנוס כדברי התוס' הג"ל ואי דעכ"פ חייב מטעם פושע ז"א דבשנתרף הוי פשיעה בבועלים ופטור וע"כ שפיר פירש"י דאגבהה ע"מ לגזלו א"כ אח"כ פשינוסכו חייב למפרע על שעה שהגביהו ע"מ לגזלו וא"כ בשעת גיסוף הא לא הי' פשיעה בבועלים וע' בתש' פרח מטה אהרן ח"א סי' פ"ה מ"ש בשם תשו' לחם רב משא"כ בחולין שם הא לא קאי לחזקת' רק למ"ד השא"נ ל"ש הניזק פנ"ל אם פן לא אצטריף לו דחוקי דאגבין' ע"מ לגזלו ופי' כפשוטו משעה דאגבין' ע"מ לאסרו כו': וארנוח לו ליישב בדרך זה מה שהקשית לכאורה בש"ס חולין הג"ל דאחר דמוקי באית לי שנתפות בגונה קא' אפי' למ"ד אדם אוסר דשא"ש הנ"מ פותי אכל ישראל לצעורי קמפנין ופריף תו מהמטמא והמדמע והמנסף וכ' התוס' שם דפירכא זו היא אפי' אי מייירי באית לי שנתפות בגונה וקשה מדברי הש"ס ב"ק ס"פ החובל שבור את פדי קרע את פסותי חייב ורמינהו לשמור ולא לאבד לשמור ולא לקרוע לשמור ולא לחלק לעניים אר"ה לא קשיא הא דאתא לידן' הא דלא אתא לידן' א"ל רבה לשמור דאתי לידן' משמע אלא אמר רבה הא נהא דאתא לידן' ול"ק הא דאתא לידן' בתורת שמירה הא דאתא לידן' בתורת קריעה ע"ש אלמא דהיכי דאתא לידן' בתורת שמירה אי הדר א"ל קרע חייב אי לא א"ל ע"מ לפטור וא"כ לפי"ז מ"פ ממתינתין דנימא לצעורי קמפנין הרי לפי"מ דמוקי באית לי שנתפות בגונה א"כ פנין דקיי"ל שנתפין שומרין הן זל"ז הא נוכל לאוקמי בכה"ג דא"ל נסף ייני דהשתא ל"ל לא כל הימנה שתאסר ייני לאונסי ולצעורי קמפנין דהא צנהו על כף ומבואר בתוס' ב"ק ע"א בד"ה בשלמא דכשנתן רשות לשליח לשחוט פרוצונו ל"ש לצעורי קמפנין [וע' יש"ש חולין ס"פ השוחט] ולפי"ז הא בכה"ג שפיר נאסר היינו ואי דא"כ למה במזיד חייב לשלם הא צנהו על כף ז"א דהא היכי דאתא לידן' בתורת שמירה חייב בקרע פסותי פי לא א"ל ע"מ לפטור וכיון דשנתפין שומרין זל"ז הא אתא לידן' בתורת שמירה ושפיר חייב לשלם: אמנם לדברינו הג"ל יהי נכון עפי"מ ש' בפוסקים להסביר החילוק בין אתא לידן' בתורת שמירה או לא שלכאורה אינו מובן דאי הלשון קרע פסותי מורה ע"מ לפטור גם באתא לידן' בתורת שמירה יפטור ואי אין במשמעות הלשון של קרע פסותי ע"מ לפטור גם בלא אתא לידן' בתורת שמירה תחייב וכתבו בהבנת הענין דבשלמא היכי שאינו שומר א"כ שקורע פסותו ע"כ החיוב רק מצד מזיק ובמזיק איפא למימר דלא חייבין'

רַחֲמָנָא לְמַזִּיק רַק וְשֵׁלָא נָתַן לֹו הַנִּזְנָק רְשׁוּת לְהַזִּיק מִשָּׂא"כ כִּפְשֵׁהוּא שׁוֹמֵר עָלָיו לֹו יְהֵא דְמַצַּד מַזִּיק אִין עָלָיו חַיִּיב כְּלָל פִּינּוּ דְנָתַן לֹו רְשׁוּת לְהַזִּיק אֲבָל עַכ"פ חַיִּיב מַצַּד פְּשִׁיעָה דְשׁוֹמֵר גַּם בְּלֹא הַזִּיק חַיִּיב בְּפְשִׁיעָה וְא"כ לִפִּי"ז נֹכַח לֹו מֵרַע דְלַעוּלָם אִין הַלְשׁוֹן שֶׁל קָרַע פְּסוּתֵי מוֹרָה ע"מ לְפָטוֹר וּבַכ"ז פְּשָׁאִינוּ שׁוֹמֵר הוּא פָּטוֹר פִּינּוּ שְׁנָתַן לֹו רְשׁוּת לְהַזִּיק וּבַכַּה"ג לֹא חַיִּיבֵנִי רַחֲמָנָא לְמַזִּיק ע' בְּדַבְרֵיהֶם וּלְפִי"ז הַתִּינַח בְּשִׂאָר שׁוֹמֵר חַיִּיב דְנָהִי דְמַצַּד מַזִּיק אִין לְחַיִּיבוֹ אֲבָל עַכ"פ מַצַּד פּוֹשַׁע חַיִּיב מִשָּׂא"כ בְּסוּגְיֵין דְמִיָּרֵי בְּשׁוֹתְפוֹת א"כ הָא הוּא"ל שְׁמִירָה בְּבַעְלִים וּפָטוֹר מִפְּשִׁיעָה וְלֹא נֹכַח לְחַיִּיבוֹ רַק מִטַּעַם מַזִּיק פְּסוּתֵי הַרְדָּב"ז הֵנ"ל וְא"כ אִי אֵיתָא דְמִיָּרֵי בֵּא"ל נִסְפָּה יִינִי לֹא הִי"ל לְחַיִּיבוֹ פִּינּוּ שְׁנָתַן לֹו רְשׁוּת לְהַזִּיק וּמִמ"נ לֹא נֹכַח לְחַיִּיבוֹ דְמִטַּעַם פְּשִׁיעָה הָרִי הוּא"ל שְׁמִירָה בְּבַעְלִים וּפָטוֹר [פִּינּוּ דְשָׂם ע"כ לֹא קָאִי הַש"ס בְּאַגְבָּה ע"מ לְגַזְזוֹ וְכַנ"ל] וְאִי מִטַּעַם מַזִּיק הֵלֵא נָתַן לֹו רְשׁוּת לְהַזִּיק וְע"כ שְׁפִיר פְּרִיָּה הַש"ס דְנִימָא לְצַעוּרֵי קַמְיַכְוִין.

וּמִשְׁכָּא לִי שְׁמַעְתָּתָא לִינְשֵׁב עַפ"י הַצְעָתִינוּ קְוִשְׁנִי הֵרֵאשׁוּנִים ז"ל בְּכַתְּוֹבוֹת ל"ד ע"א וּבב"ק ע"א דְפְרִיָּה שָׂם וּר"מ אֲמַאי מְחַיִּיב שׁוֹחֵט לְאַלִּילִים פִּינּוּ דְשַׁחַט בֵּה פְּנֹרְתָא אֲסֵרָה אֵינְדָּה לֹא דְמֵאֲרֵנִי קְטֻבַח וְהַקְשׁוּ דְאֲמַאי פְּרִיָּה שָׂם הַש"ס פִּירְכָּא זֹו דְנֹקָא לְאַחַר דְמַסִּיק דַּר"מ מֵת וּמְשַׁלֵּם ל"ל וּמוֹקֵי לָה בְּטוּבָח ע"י אַחַר וְנִרְאָה דְהֵנָּה הַקְשׁוּ עוֹד הֵרֵאשׁוּנִים מ"פ פִּינּוּ דְשַׁחַט בֵּה פְּנֹרְתָא אֲסֵרָה דִילְמָא ס"ל לַר"מ אִין אָדָם אוֹסֵר דְשֵׂא"ש וְא"כ לֹא אֲסֵרָה וְנִרְאָה עַפ"י דַּהַש"ס גִּיטִין נ"ג ע"ב לִימָא כְּתַנְאִי הַמְטַמָּא וְהַמְדַמַּע וְהַמְנַסָּף א' שׁוֹגֵג וְא' מִזִּיד חַיִּיב דְבָרֵי ר"מ כו' וְקָשָׁה לְכַאֲוָר' דְהֵנָּה בְּאַמַּת הַקְשִׁיתִי בְּהָא דְפְרִיָּה בְּגִיטִין עַל מ"ד מְנַסָּף מִשָּׂא גִימָא קְלִבְד"מ וּמְשַׁנֵּי כַדָּר' יְרַמֵּי דְאָמַר מְשַׁעַת הַגְּבָהָה הוּא דְקִנֵּי מִתְחַיִּיב בְּנִפְשׁוֹ ל"ה עַד שְׁעַת גִּיסוּף וְקָשָׁה דְהָרִי בְּאַמַּת פְּרִיָּה הַש"ס בְּחֻלּוּין גִּימָא אִין אָדָם אוֹסֵר דְשֵׂא"ש וּמוֹקֵי בְּשׁוֹתְפוֹת אוּ בְּמוֹמֵר וְהָאִיָּה מוֹקְמִינּוּ לָה בְּמוֹמֵר הֵלֵא תִיְהֵדֵר קְוִשְׁנִי לְדוֹפְתָה הָאִיָּה בְּמִזִּיד חַיִּיב הָא קְלִבְד"מ וְאִי מְדַאֲגָבָה קִנֵּי ז"א דְהָרִי אֲמַרִּינוּ בְּסִנְהֵדְרִין ס"א דְבְּמוֹמֵר לַכ"ע אִם אָמַר אֵלָּה וְאֶעְבֹּד חַיִּיב וְא"כ מְשַׁעַת הַגְּבָהָה ע"מ לְנַסְכוּ נִתְחַיִּיב מִיְתָה וּבְאִין הַמִּיְתָה וְתִשְׁלֹוּמִין כֹּא וְנִימָא קְלִבְד"מ וְעַכְצ"ל דְבְּחֻלּוּין הָא קָאִי הַש"ס לְמ"ד הַזִּיק שֵׂא"נ ל"ש הַזִּיק וּבְמִזִּיד חַיִּיב מִטַּעַם קִנְס כְּפִירֵש"י שָׂם וְכַדְבְּרִינוּ הֵנ"ל וְא"כ בְּקִנְס חִידוּשׁ הוּא דֹאע"ג דְמִיקְטֵל מְשַׁלֵּם וְאֲפִי בְּקִנְס דְרַבְּנָן פְּמִבְּנֹאָר בְּפּוֹסְקִים וְא"כ ל"ש לְמִפְרָה קְלִבְד"מ וּבְגִיטִין קָאִי אִי ס"ל הַשֵּׂא"נ ש"ה וְקָשָׁה דְנִימָא קְלִבְד"מ וּמְשַׁנֵּי מְדַאֲגָבָה קִנֵּי וְהִינּוּ לְפִי תִי הֵרֵאשׁוֹן דְש"ס חֻלּוּין הֵנ"ל דְמִיָּרֵי בְּאִית לִי שְׁוֹתְפוֹת בְּגוּהָ [דְהָא ע"כ לֹא ס"ל לְרַב לְצַעוּרֵי קַמְיַכְוִין מְדֹא' בַע"ז נ"ג דְאֲפִי נְכָרֵי אִינוּ אוֹסֵר דְשֵׂא"ש וְהֵנָּה לְכַאֲוָרָה קָשָׁה לְפִימ"ש הֵרֵאשׁוֹב"ד בְּכַ"א מֵה' אִישׁוֹת דְמַזִּיק בְּבַעְלִים פָּטוֹר כְּמוֹ פְּשִׁיעָה דְבַעְלִים א"כ לְפִי הָאוֹקִימָתָא דְאִית לִי שְׁוֹתְפוֹת בְּגוּהָ אֲמַאי בְּמִזִּיד חַיִּיב לְשַׁלֵּם הָרִי הָרִי מַזִּיק בְּבַעְלִים כְּנ"ל וּפָטוֹר אֲמַנְם לְק"מ לְפַמ"ש הַמְשַׁנֵּה לְמִלְּהָ שָׂם דַּע"כ לֹא קָא' הֵרֵאשׁוֹב"ד דְמַזִּיק בְּבַעְלִים פָּטוֹר אֲלֵא בְּלֹא נִתְכַּוֵּן לְהַזִּיק אֲבָל בְּנִתְכַּוֵּן חַיִּיב ע"ש א"כ בְּמִזִּיד שְׁפִיר חַיִּיב לְשַׁלֵּם.

אֲמַנְם לְפִי"ז אֲכַתִּי קָשָׁה לַר"מ דְאָמַר בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מִזִּיד חַיִּיב דְהָא שָׂם ע"כ בְּמְנַסָּף מִשָּׂא מִיָּרֵי מְדַקָּא' שָׂם וְהָא מְנַסָּף דְאוֹרִיָּית' וְקָא קִנְס ע"ש וְא"כ בְּמִמ"נ בְּמַאי מִיָּרֵי אִי בְּאִית לִי שְׁוֹתְפוֹת בְּגוּהָ הָא הָרִי מַזִּיק בְּבַעְלִים וְאֲמַאי בְּשׁוֹגֵג חַיִּיב הָא בְּלֹא נִתְכַּוֵּן לְהַזִּיק מַזִּיק בְּבַעְלִים פָּטוֹר וְאִי מִיָּרֵי בְּמוֹמֵר קָשָׁה אֲמַאי חַיִּיב לְשַׁלֵּם הָא קְלִבְד"מ פִּינּוּ דְהוּא ס"ל

השא"נ ש"ה [ובמה שהקשו התוס' בחולין דהא אוסר מטעם נגיעה פבר כ' המפורשים דא"א לאוקמי בהכי פיון דלא הי' אסור רק בשתי' והוי הפסד מועט ולא מייירי מזה וגם הפנ"י בגיטין כ' דע"כ קאי בשיטה זו דמומר אינו אוסר במגע וגם בלא"ה א"א לפרש הבריית' דר"מ ור"י מטעם מגע מומר כמובן למעיין] ואי דנימא מדאגב' קני' כו' ז"א דהא אי מוקמת לה במומר א"כ גם באלה ואעבוד חייב פנ"ל וא"כ לא מייירי גם על שעת הגבחה מטעם קלבד"מ ועכצ"ל דר"מ אית לי' אדם אוסר דשא"ש ול"צ לאוקמי לא בשותפות ולא במומר וא"כ לפי"ז שפיר פריה שם ור"מ אמאי מחייב שוחט לע"ז פיון דשחט בה פורתא אסרה כו' וליפא למימר דר"מ ס"ל אין אדם אוסר דשא"ש דהא לפי"מ דמוקמינן דר"מ ל"ל מת ומשלם מוכח מבריית' הג"ל דר"מ ס"ל אדם אוסר דשא"ש פנ"ל ולפי"ז שפיר פריה הש"ס קוש' זו רק אחר שמסיק דר"מ ל"ל מת ומשלם ומוכח עי"ז דס"ל אדם אוסר דשא"ש משא"כ אי הו"א דר"מ אית לי' מת ומשלם לא הו"מ למיפריה מידי דהוי יכילנא לשנויי דר"מ ס"ל אין אדם אוסר דשא"ש דאז לא הי' מוכח מידי מבריית' הג"ל משום דהוי אפשי' לאוקמי במומר ולא תקשי דנימא קלבד"מ פנ"ל פיון דאית ליה מת ומשלם.

וא"ש ע"נ: אמנם קשה לי לדעת הראב"ד הג"ל שכ' דמזיק בבבועלים פטור היכי דלא נתפנון להזיק מהא דפריה בגיטין נ"ג שם למ"ד השא"נ ש"ה מהא דהעושה מלאכה בפרת חטאת פטור מד"א וחיוב בד"ש ואי ש"ה בד"א נמי ליחייב וקשה דהרי באמת הקשו התוס' בב"מ ל' האיה יוכל לאסור פרתו של חבירו הא בעינן דניחא לי' וליפא נוחותא דבעלים ות' דמייירי בשותף ע"ש [ותי' הב' דל"ב רק נוחותא דעושה וכ"כ בב"ק צ"ח ע"א מבואר ברמב"ם פי"ב מט"א ה' א' שחולק ע"ז ע' בכ"מ שם וע' בדברי הרמב"ם והראב"ד בפ"א מפרה] וא"כ לפי"ז האיה פריה דיתחייב בד"א למ"ד השא"נ ש"ה הלא בשותף הוי מזיק בבבועלים ופטור והתם לא נתפנון להזיק דהרי מתפנון לטובתו לעשות בה מלאכה ע' ראב"ד פ"ז מה' חובל ומזיק ועוק"ל לפי"ד התוס' ב"ק נ"ו ע"ב ד"ה פשיט' דבשומר א"י לומר הרי שלף לפניה ונהכי מבואר ביש"ש פ"ט דב"ק סי' ד' א"כ גם אי לא שמי' הניזק אמאי פטור בד"א הרי לפי"מ דע"כ מוקי לה בשותף א"כ הא שותפין שומרין הן זל"ז ובשומר א"י לומר הרש"ל והנה דעת הראב"ד הג"ל יש ליישב עפי"ד התוס' ב"ק הג"ל בסה"ד שכ' וז"ל נעוד פיון דגזלן קמה לי' ברשותו גם לענין אונסין יש לחשובו בעלים יותר משותף א"כ י"ל דהראב"ד ס"ל כסברא זו ולא אצטריה לאוקמי בשותף משום דגם גזלן פיון דקמה ברשותי' לענין אונסין חשיב בעלים ואיכא נוחותא דבעלים אף דברי התוס' צ"ע ויש להאריך הרבה בזה אף אכ"מ: ועתה נבא לבאר דברי הפירוש המשניות להרמב"ם ז"ל במשנה דהמטמא והמדמע והמנסה שכ' בזה"ל ומ"ש המנסה כו' והדרה השני שניסכהו לע"א וידע שהיין אסור בזה הנסוה פשה' מזיד בנזק ולא ידע שחייב סקילה כשמונסה אותו לע"ז לפי שאם הי' יודע ג"כ שחייב סקילה לא הי' חייב תשלומין לפי שעיקר אצלינו אין אדם מת ומשלם כמו שביארנו בפ"ג דכתובות ע"כ וכל המפרשים ראו פן תמהו עליו דאמאי פתב שצריה שלא ידע שהוא חייב סקילה בהנסוה הלא בגמ' משני זה דמדאגב' קני' כו' א"כ שפיר מיתוקמא אפ"י יודע שהוא חייב סקילה ומה שנלפענ"ד בביאור דבריו הוא דהנה לכאורה יש להקשות בסוג' דגיטין שם דמוכח מפירש"י שם דרב ס"ל הניזק שא"נ ל"ש הניזק כמבואר בפירש"י בד"ה ולמאן

דיליף קנסא מקנסא היינו רב דס"ל מנסף ממש וע"כ דס"ל השא"נ ל"ש היזק ובמדד חייב מטעם קנסא שלא יהא כאו"א כו' וא"כ לכאורה הדרק"ל הא קלבד"מ (דרק ר"מ ס"ל בקנס אע"ג דמיקטל משלם) ואי מדאגבה קני' כו' ז"א דהא אי מיחייב מטעם קנס ע"כ מייירי דאיכא עדים שניסוף דאל"ה הוי מודה בקנס ואפ"י בקנס דרבנן פטור כמ"ש בפ"ה ח"מ סי' שפ"ח בשם הרש"ל וע"כ דמתחייב עפ"י עדים וא"כ הא בקנס צריף דרישה וחקירה ולכ"ע בעי' עדות שאתה יכול להזימה כמבואר בפוסקים וא"כ ה"א הוי עדות שאי אתה יכול להזימה דהעדים אם יוזמו לא יתחייבו בתשלומין משום דלגבי דידהו יהי' מיתה ותשלומין כא' ויפטרו מטעם קלבד"מ אמנם נלפענ"ד לתרץ דהנה הא דמשני בחולין ל"מ"ד אין אדם אוסר דשא"ש בשנותפות או בישוראל מומר הנה ל"מ"ד השא"נ ל"ש היזק ע"כ ל"ל דמייירי באית לי' שנותפות בגנה עפ"י התוס' בב"ק ק' וב"ב' ע"ב דהיכי דאיהו ג"כ מפסיד ל"ש שלא יהא כאו"א כו' וא"כ אי אית לי' שנותפות בגנה היכי נוכל לחייבו במזיד מטעם קנס שלא יהא כאו"א הולף ומנסף יינו של חבירו הלא איהו ג"כ מפסיד ול"ש ה"ט שלא יהא כאו"א כו' וע"כ לדידנ' מיתוקמא מתנייתן בישוראל מומר א"כ לפי"ז מיושב שפיר קוש'י' ה"ל לפמ"ש בתשו' נוב"י מהדור"ק חאה"ע סי' פ"ח דבעידי מומר ליכא דין הזמה משום דבהזמה כתיב ונעשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו וזה לא אחיו הוא ע"ש.

ולפי"ז פיון דלרב ע"כ מיתוקמא מתנייתן בישוראל מומר וא"כ שפיר מיחייב בתשלומין משום מדאגבה קני' כו' ואי דהוי עשאילה"ז פנ"ל ז"א דבמומר הא לא בעינו עידי הזמה. ולפי"ז מיושב שפיר ד' הפיהמ"ש ה"ל דאיהו לשיטתו אזיל דמביא בחיבורו הגדול פ"ז מה' חובל ומזיק האוקימתא דשנותפות ודמומר ואף דפוסק השא"נ ל"ש היזק ואינו חייב רק מטעם קנס א"כ האיף מיחייב בדא"ל שנותפות בגנה הא איהו נמי מפסיד ול"ש שלא יהא כאו"א כו' כסברת התוס' ה"ל ועכצ"ל דהרמב"ם ז"ל פליג וסובר דאפ"י היכא דאיהו נמי מפסיד שניף ג"כ שלא יהא כאו"א כו' ומיתוקמ' שפיר מתנייתן בדא"ל שנותפות בגנה אף ל"מ"ד השא"נ לש"ה [וכ"ה באמת שי' רש"י ז"ל בחולין שם] וא"כ לפי"ז הדרק"ל הא קלבד"מ ואי מדאגבה קני' ז"א דהא הוי עדות שאי אתה יכול להזימה דלגבי העדים הוי מיתה ותשלומין כא' פנ"ל וע"כ כתב דמייירי שלא ידע שהוא חייב סקילה שלא התרו בו וא"כ העדים לא באו לחייבו מיתה וא"כ שפיר יתקיים בהם דין הזמה בתשלומין פיון דלא יתחייבו מיתה וא"כ שפיר שניף מדאגבה קני' כו': והנה באופן אחר נלפענ"ד ליישב ד' רש"י ברבוצה ה"ל מקוש'י' התוס' ה"ל דא"כ מ"פ ל"מ"ד אין אדם אוסר דשא"ש מהמנסף נימא מדאגבה קני' ונעשה שלו.

ונראה דהנה כפר נודע דעת הר"ן ז"ל הובא בש"ע יו"ד סי' ד' דס"ל דאפ"י ל"מ"ד אין אדם אוסר דשא"ש באכילה מיהא אסורה דנהי דלא אסרה לא שרי לה והו"ל כמותה מאלי' ולפי"ז הא קיי"ל בב"ק י"א ע"א דאין שמיין לא לגנב ולא לגזל ולגזקין שמיין וכ' התוס' שם ד"ה אין שמיין הטעם דגנב וגזלן קנו מיז כשהוציאו מרשות בעלים אבל מזיק לא נתחייב אלא כמו שהזיק ע"ש ולפי"ז א"ש פירש"י דה"ק לא מביעני הגביהה והרביצה דאז נעשה גזלן וא"כ הא אפ"י אי אין אדם אוסר דשא"ש באכילה מיהא אסורה ובגזלן הא שמיין השברים לגזלן וא"כ הבהמה הוא של הגזלן וממילא יוכל לאסרה לגמרי אפ"י בהנאה אלא אע"ג דרבוצה ולא קנאה אסר לה במעשה.

ולפי"ז שפיר פריה הש"ס מהמנסה דל"ש לומר מדאגבני קני' פיון דכל הטעם הוא משום דבבהמה אף אי אין אדם אוסר דשא"ש ואסורה באכילה והני' שברים ושמן אותה לגזלן והניא דידני' וממילא יוכל לאסרה לגמרי משא"כ בנין הא אם אין אדם אוסר דשא"ש הוא לגמרי מותר דל"ש נהי דלא אסרה לא שרי לה ול"ה שברים וא"י לאסרו וכמ"ש באמת התוס' דנהי דמדאגבני קני' היינו להתחייב באחריות אבל לא שיהי' שלו לגמרי וא"ש: והנה עוד אמרתי לנישב ד' רש"י הנ"ל ע"ד הפלפול והחידוד דהנה לכאורה קשה לדברי רש"י למה קא' היתה בהמת חבירו רביצה לפני ע"ז דבשילמא לפי התוס' שם אצטריף לפני ע"א שע"ז הוא רבותא במאי דקא' רבוצה דל"מ הרביצה לפני ע"א דנדאי לשם ע"א נתפנון אלא אפי' רבוצה פבר פיון דישאל מומר הוא ושוחט לפני ע"א מתפנון לע"ז משא"כ לפירש"י דהרבותא הוא ברביצה דל"מ הרביצה דקנאה בהגבהה כו' א"כ למאי אצטריף לומר לפני ע"א שיהי' הפי' במומר ושאלפי' לא פירש לע"ז מסתמא מתפנון לע"ז נימא בישאל שאינו מומר ופירש לע"א פיון דעיקר הרבותא הוא להשמיענו דאפי' רבוצה ולא קנאה אסרה במעשה.

וכן דקדקו המפורשים ונראה בישוב הדברים עפי"מ שאמרתי לתרץ קושני' התוס' הנ"ל שיקשו על רש"י ז"ל דאי מדאגבני קנאו ונעשית שלו א"כ מ"פ מהמנסה נימא מדאגבני קני' ונעשה שלו ונראה דהנה הפנ"י בחי' לגיטין כ' בטעמא דמילתא דאמרינו לצעורי קמיפנון אע"ג שהוא אומר שפנון לנסה וע"א נאמן באיסורין מ"מ אין אדם משים עצמו רשע ע"ש והנה הר"ן ז"ל בשבועות כ' לענון מי שנתחייב שבועה וקא' שחשוד הוא על השבועה נאמן אע"ג דאין אדם מע"ר היינו לפוסלו לעדות אחר פההיא דפלוני רבעני ובכה"ג הוא דאינו נאמן אבל כשאומר שהוא חשוד על השבועה קמפסיד ממון על פיו ה"ל הודאת בע"ד דמהני גבי ממון משום דהודאת ב"ד כק' עדים דמ' וכ"כ בכתובות פ' המדיר במשנה ואלו יוצאות שלא בכתובה מאכילתו שאינו מעושר ופריה ה"ד אי דלא ידע מנא ידע אי דינע גרוש והקשה דאמאי לא אוקמ' במודה וכ' בשם הראב"ד דאינה נאמנת משום דא"א מע"ר ונדחה דבריו משום דבאמירתה הא מפסדת הכתובה ודאי נאמנת דהודאת בע"ד כק' עדים דמי ע"ש וכ"כ רש"י ז"ל ביבמות כ"ה ע"ב ובתוס' שם ד"ה לימא ע"ש.

ולפי"ז מתפרש היטב ד' רש"י ז"ל דה"ק ל"מ עומדת דכשהגביהה והרביצה קנאה בהגבהה היינו להתחייב באחריות א"כ פי אומר ששחט לע"ז מחייב עצמו בתשלומין בנדאי אוסר משום דל"ש לצעורי קמיפנון דהא הטעם משום דא"א מע"ר כד' הפנ"י הנ"ל וכיון דקמחייב עצמו בהודאת פיו הא הודאת בע"ד כמאה עדים דמי אלא אע"ג דרבוצה ולא קנאה א"כ א"ח בתשלומין משום דקלבד"מ וא"כ הי' שייף לומר לצעורי קמיפנון אפ"ה אסרה במעשה דל"ל לצעורי קמיפנון ולפי"ז א"ש פרכת הש"ס דפריה מהמנסה ולא מדאגבה קני' פיון דבאמת לא קנאה רק להתחייב באחריות ואי דהאיה פריה אח"כ דנימא לצעורי קמיפנון הא היכי דמתחייב ממון ל"ש לצעורי פנ"ל ז"א דמש"ה פירש"י שם דהפירכ' קאי למ"ד השא"נ לש"ה וא"כ הי"ל לפנותו מתשלומין וכיון דפטור אינו נאמן משום דא"א מע"ר ושייף שפיר לצעורי קמיפנון וא"כ האיה מחייבין לי' שלא יהי' כאו"א הולך כו' הלא יותר הי"ל לאוקמ' אדינא דפטור וממילא ל"ש שלא יהי' כאו"א כו' פיון דלא יהי' נאמן משום דאין אדם מע"ר וא"כ ממילא לא

ינסף משום דמה ירויח בהנסוף אם לא יוכל לאסרו וזהו שפירש"י שם דהפירכא קאי רק למ"ד השא"נ ל"ש הניגז ולפי"ז מןושב קושני' ההפלאה שהקשה בהא דפריף בגיטין על חזקת' דס"ל השא"נ ש"ה ובשוגג פטור פדי שיודיעו א"ה במזיד נמי לפטור פדי שיודיע ומשני השתא לאזוקי קא מיפוני כו' והקשה דהא ע"כ מיתוקמא מתניתין בענין דל"ש לצעורי קמיפוני דאל"ה א"י לאסור ולהאמור נכון דהא ע"כ עיקר הקושניא רק למ"ד השא"נ לש"ה משא"כ לחזקת' דס"ל ש"ה ליכא קושני' פלל דכיון דקמתתיב ממון בהודאתו ליכא למימר לצעורי קמיפוני פנ"ל וי"ל דזהו פננת הש"ס כיון דאי נפטרנו גם במזיד א"כ לא יתיב א"ע ממון ושפיר נימא לצעורי קמיפוני א"כ לא יודיע פיון דלא יהי נאמן ולא יזיק לו פלום פיון דלא יהי אסור פלל והפני' הוא בניהותא השתא שנפטרנו א"כ נימא דלאזוקי קמיפוני וא"כ אודיע לא מודע פיון שלא יהי נאמן ובשלמא בשוגג שפיר פטרנין לי' פדי שיודיע פיון דבשוגג ל"ש לצעורי קמכונין ושפיר יהי אסור ויודיע אם יהי פטור משא"כ במזיד אם נפטרנו לא יודיע פיון דלא יהי נאמן ולא יזיק לו פלום שלא יהי אסור פנ"ל.

ומןושב נמי לפי"ז מה שהקשו המפן' מ"פ א"ה במזיד נמי הלא אפלי' אי נתייבנו במזיד נמי יודיע ויאמר שניסכו בלי הגבחה ויהי' פטור משום קלבד"מ [ומה שתי' משום דגם בקלבד"מ חייב לצי"ש ואי תפס לא מפקינן מיני' ויתירא להודיע שלא יתפוס ממנו לפענ"ד אין זה פלום דהא אם הוא פטור מן הדין שוב אסור לי' למשקל דמי מההיא חמרא פיון דל"ל דמי היזקא קשקל משום דפטור מדינא וכמש"ל וע' בתוס' ב"ק ע"א ע"א ד"ה אילו תבעה לי' כו' ע"ש בסה"ד וכעין זה שגבו ממני דברי הגאון האלקי רבינו אליהו מוויילנא זצללה"ה בהגהותיו בב"ק ע"ד ע"ב שהוכיח דבקנס בלא עדים אפלי' לצי"ש א"צ מהא דר"ג שסימא את עין טבי עבדו והי' שמח שמחה גדולה מצאו לר"י א"ל אי אתה יודע שטבי עבדי יצא לחירות א"ל למה א"ל שסמית את עינו א"ל אין בדבריה פלום שפכר אין לה עדים והוכיח מזה דאף לצי"ש א"צ דאל"ה דילמא הי' רוצה ר"ג לצי"ש ואנכי שמעתי ולא אכין דבשלמא בשאר מודה בקנס שייף לומר דבעי עכ"פ לצי"ש משא"כ התם הלא אם משחררו איכא איסור דהמשחרר עבדו עובר בעשה ורק היכי שמן הדין הוא משוחרר דאיכא עדים שסימא את עינו ליכא עשה משא"כ אי ליכא עדים והוא בעצמו מודה דאינו משוחרר מה"ד איף שייף לומר דבעי לצי"ש הלא אדברא אי מה"ד אינו משוחרר האיכא איסור דהמשחרר עבדו עובר בעשה א"כ לא יצא י"ש) ולהנ"ל נכון דאי יהי' פטור א"כ לא יהי' נאמן משום דאמע"ר ולפי"ז מןושב הדקדוק הנ"ל על פירש"י דע"כ גם לפירש"י אוקמ' במומר לפמ"ש הפוסקים בח"מ סי' ל"ג בדעת רש"י ז"ל דגם בממון בעינין עדות שאילה"ז א"כ לכאורה ליכא רבותא פלל בהאי דקתני רבוצה פיון דגם בהגביהה והרביצה שייף קלבד"מ ופטור ואיכא ג"כ לצעורי קמיפוני ואי דמדאגבה קני' כו' ז"א דהא הוי עדות שאילה"ז דהעדים אם יזמו לא ישלמו משום דאצלם יהי' מיתה ותשלומין כא' וע"כ דמייירי במומר דל"ב עדות שאילה"ז וכנ"ל וא"כ פיון דע"כ בלא"ה מוקמי במומר א"כ שפיר קתני לפני' ע"א פדי שלא נצטרף לומר שפירש לע"ז דכיון דמומר הוא ושוחט לפני' ע"א בסתמא ג"כ הוי לע"ז: אמנם קשיא לפי הצעתינו על הא דתנינן בסוגיין על המשנה דהפנהים שפיגלו במקדש מזידין חייבין ותני' עלה שוגגין פטורין פדי שיודיע הא הכא תיהדר קושניא לדוכתה במזיד נמי

לפטור פדי שידיע ואי דלא יהי נאמן משום דאין אדם מע"ר פנ"ל ז"א דהא כ' התוס' בב"מ ג' ע"ב וכריתות י"ב דהיכי דרוצה לעשות תשובה פגון שלא להביא חולין לעזרה אדם מע"ר וא"כ ה"נ הא קרבו שנתפגל הוא בלא ירצה א"כ שפיר מהימן אפי' אם אומר שפיגל במזיד שהוא עושה תשובה שאינו רוצה שיקריבו זבח שנתפגל ובראשית ההשקפה עלה על דעתי לתרץ עפי"ד הר"ן שהקש' בהא דפריה בגמ' א"ה במזיד נמי הלא במזיד ל"ש לפנטרו פדי שידיע דאפי' אי נחייבנו במזיד יפטור א"ע ויאמר שוגג הייתי ול"ל לפנטרו במזיד ותי' דאי נחייבנו במזיד לא יודיע אפי' שהי' שוגג דירא פן יחקרנו ונמצא שמזיד הי' ע"ש וכ"כ הריטב"א בחי' וא"כ התינוח במטמא ומדמע שעושה מעשה בידים ומורא עלה על ראשו אולי יחקרו אחר הדבר וימצא שמזיד הי' ולכך לא יודיע פלל משא"כ בפגול דהוא רק במחשבת הלב האיה נוכל לבא לידי בירור אם שוגג הי' או מזיד וא"כ מיושב שפיר דל"ש לפנטרו במזיד פדי שידיע דאפי' אי נחייבנו במזיד נמי יודיע ויאמר שוגג הייתי והכא ל"ש תי' הר"ן פנ"ל אמנם התינוח לשיטת הסוכרים דפגול הוא רק במחשבה אבל לשיטת התוס' פסחים ס"ג וב"מ מ"ג דפגול הוא רק בדבור א"כ הדרק"ל אמנם נלפענ"ד לתרץ דהנה פכר הבאתי בשם הראשונים שהקשו בהא דחזקי' דבשוגג פטור פדי שידיע דהא ע"כ מייירי באין רואין דאי בדאיכא רואין אחרים יודיעוהו וא"צ להודעתו וא"כ קשה הרי אין ע"א נאמן באיסורין בדבר שאינו בידו.

אמנם י"ל עפי"ד הש"ס גיטין נ"ד ע"ב ההיא דאתא לקמ' דר"א וא"ל ס"ת שפכתתי לפלוני גוילין שלו לא עיבדתי לשמן א"ל ס"ת ביז מי א"ל ס"ת ביז לוקח א"ל מתוך שאתה נאמן להפסיד שפרך אתה נאמן להפסיד ס"ת וא"כ לפי"ז המתניתין לחזקי' ע"כ לא מתוקמא במומר דא"כ ל"ה שייך פדי שידיע דמומר לא יהי נאמן וע"כ בדאית לי שנתפוח בגוה וא"כ שפיר איכא למימר מתוך שנאמן להפסיד חלקו נאמן ג"כ להפסיד חלק חבירו ולפי זה הא גם בפנהנים שפיגלו לכאורה קשה מאי שייך פדי שידיע הא לאחר שיצא הקרבן מת"י לא יהי נאמן שפיגל פניו דאין עא"נ באיסורין בדבר שאינו בידו ועכצ"ל דכיון דאם הקרבן פסול מפסיד העור ששייך להפנה דקיי"ל בזבחים ק"ג פל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו הפנהנים בעורה ע' רמב"ם פ"ה מה' מעה"ק וא"כ פניו שנאמן להפסיד לעצמו נאמן ג"כ להפסיד הקרבן ואי דע"כ יביאו הפעלים קרבן אחר לחובתו ואינו מפסיד העור ז"א דהא היו מחלקין ביניהם אנשי המשמר העורות מע"ש לע"ש פמבואר בגמ' ובמב"ם שם ואם פן שפא יביאו הפעלים הקרבן בשפת אחרת שלא יהי לו חלק באותו משמר וא"כ שפיר אמרינן מתוך כו' ובברייתא שם דקא' זבחים שעשיתי עמה ביום פ' נתפגלו אינו נאמן מייירי בקדשים קלים שהעורות לבעלים ול"ש מתוך כו' ולכך אינו נאמן ומשום הבשר ל"ח הפסד לגבי הפנה כמ"ש בשו"ת עטרת חכמים מהג' מלייפניק חיו"ד סי' ט' משום דהפנהנים הי' להם הרבה בשר קדשים לאכילתן יום יום ע"ש שפי' מתוס' חולין ק' ע"א דבשר חטאת ל"ה ראוי' להתכבד דכהנים אין מחזיקין טובה זל"ז ע"ש.

ונוכל לומר וליישב לפי זה קוש' השוטה מקובצת בפ"ק דב"ק שהקשה למה תני הפנהנים שפיגלו ולא תני זר ששחט ופיגל ולדברינו ניחא דאי הני תני זר ששחט ופיגל אם פן הא הזר אינו מפסיד מידי ואם פן לא שייך לפנטרו בשוגג פדי שידיע פניו דלא יהי נאמן

וילכה תני בכהנים שהוא מילתא דפסיקא דיש להם הפסד ואזדא נמי לפי זה קושלי המשנה למלך בפ"ז מה' חובל ומזיק שהקשה על הא דפירש"י בסוגיין על הפהנים שפגלו ששחטו חוץ לזמנו דהקרבן נפסל ולא פי' בשלא לשמו דהקרבן פשר אלא שלא עלו לבצעלים לשם חובה וצריכים להביא קרבן אחר וילכה מזידין חייבין ולהנ"ל נכון דאי בששהקרבן פשר אם פן לא מפסיד הפהן מידי ול"ש לפנטרו בשוגג כדי שיודיע פינון דלא יהי נאמן לאחר שיצא הקרבן מת"י ואחר הצעת דברינו אלה יתיישב ע"נ קושיותינו הנ"ל.

דהנה הטו"ז ביו"ד סי' קכ"ז סק"ד הקשה אהא דאמרינן מתוך שנאמן להפסיד שכרו נאמן לפסול ס"ת מהא דא' בקידושין ס"ה אבל איהי אי לאו דקים לה ל"ה אמרה ומיתסר נפשה וליקסר איהו בקרובותי קמ"ל ולמה ל"ה מתוך שהיא אוסרת נפשה תהא נאמנת גם פן על אחרים דהיינו קרובותי ותי' דשאני התם דאעפ"י שיש ספק לקרובותי אם נתקדשה זו אם לא הרי מותרות פינון שיש לזו חזקת פנוני' דמעיקרא משא"כ בס"ת שאין לה חזקה תחלה להתיר ע"ש ובמק"א הארכתי במה שיש סתירה לזה מד' התוס' ב"ב ל"ג ע"א ד"ה ה"ג לסוף אודי לי' שכ' ונ"ל דהתם פינון שהס"ת ביז לוקח פאלו יש עדים שנכתבה לשמה ע"ש.

א"כ חזינן דגם בס"ת איכא חזקה ואפ"ה אמרינן מתוך כו' ואכמ"ל בזה] ולפי זה נכון דהתינח בשוגג שייך לפנטרו כדי שיודיע אע"ג דאין עא"כ באיסורין בדבר שאינו בידו מטעם מתוך כו' פנ"ל משא"כ במזיד האף נוכל לפנטרו כדי שיודיע הא לא יהי נאמן ואי מטעם מתוך פנ"ל ז"א דהא כ' הטו"ז הנ"ל דהכי דאיכא חזקה נגד הסברא דמתוך ל"ה זה וא"כ לפי"ז הרי הפהן אית לי' חזקת פשרות שאינו מפגל במזיד א"כ ל"ש מתוך כו' וא"כ ל"ש כדי שיודיע במזיד אמנם לכאורה יש לסתור דברינו הנ"ל מהא דפריי' שם בגמ' על ההוא דינא דמתוך שנאמן להפסיד שכרו נאמן לפסול ס"ת ומ"ש מדר' אמי דקא' גבי אנפרות נאמן אתה להפסיד שכרף ואי אתה נאמן להפסיד ס"ת ומשני התם איכא למימר טעי בדר' ירמ' ופירש"י דסבור שלא יפסיד אלא שכר אנפרות כר' ירמ' וכינון דהוי הפסד מועט ל"ש מתוך כו' ע"ש ולפי"ז ה"נ הלא העור הוי הפסד מועט כדמצינו ביומא י"ב ע"א דעורות קדשים בעלי אונשפזיכנין נוטלין אותן בזרוע משום דאינו אלא דבר מועט ע"ש וא"כ ל"ש מתוך כו' ושעפי"ז הי' נלפענ"ד לבאר דברי התוס' בסוגיין שהקשו בהא דפריי' מהמטמא והמדמע והמנסה נימא לצעורי קמיפנוין והקשו הא פבר תי' בדאית לי' שנתפות בגוה ותי' דמקשה אפי' אי אית לי' שנתפות בגוה נימא לצעורי קמיפנוין והקשה הפליתי דהא האי דאמרינן לצעורי קמיפנוין אע"ג דהוי ס' שמא לא פינון לצעורי היינו משום דהא דבמעשה אדם אוסר דשא"ש הוא רק מדרבנן ונמצא דהוי ס' דרבנן וא"כ למאי דמשני באית לי' שנתפות בגוה קשה האף איכא למימר לצעורי קמיפנוין האיכא ס' שמא פינון לנסף וא"ל דהוי ס' דרבנן דהא באית לי' שנתפות הוי ס' דאוריין משום חלק שלו ונלפענ"ד לתרץ דבאמת יש להקשות האף פריי' מהמנסה למאי דמשני באית לי' שנתפות הרי איכא למימר דאע"ג דבעלמא לא מהימנינן לי' שפנון לנסף ואמרינן לצעורי קמיפנוין מ"מ הך פינון דע"כ מייירי בשנתפות א"כ מתוך שנאמן להפסיד חלקו נאמן ג"כ להפסיד חלק חבירו (ואי דחזקת היתר היין מתנגדת ובכה"ג הא כ' הטו"ז הנ"ל דל"ש מתוך ז"א דהא היין בלא"ה אינו עומד בחזקת היתר פינון שנתערב

עם יין שלו וא"כ בלא זה אסור מחמת תערובת ול"ל כסברת התוס' ביבמות פ"ב דהיתר
כל היכי שהוא היתר הוא וכמו שהסבירו האחרוני' פונתם ז"א דהא לענין יי"נ דהוי
ניצוק חיבור גתהפף עליון לתחתון וא"כ אבד חזקתו ושייך שפיר מתוך כו' ועכצ"ל
דפירכת הש"ס הוא פה דהלא אינו מוכרח לאוקמי רק בדאית לי' שותפות ונוכל לומר
אפי' חלק מועט וא"כ בהפסד מועט הא ל"ש מתוך פנ"ל ולפי"ז מיושב קוש' הפליתי
הנ"ל דהא ע"כ פירכת הש"ס קאי רק אי אית לי' חלק מועט א"כ הא חלקו גתבטל
מדאוריני' ורק מדרבנן הוי יין ביין במשהו א"כ הדר הוי סד"ר לקולא ושפיר פריה דנימא
לצעורי קמיפנין ומיושב קוש' הפליתי (ויש להרחיב הדיבור בזה עפי"ד המרדכי דכל
שבא לעולם ע"י תערובות ל"ש גבי ביטול וכן בענין ברירה אף אין עת להאריה).

אמנם בכל זה הפלפול הנזכר אינו נסתר דהא דהיכי דהוי הפסד מועט ל"ש מתוך כו' זהו
רק לפירש"י שם אבל לפי הר"ח מובא בחי' הרשב"א שם הפונה דטעי בדר' ירמ'ן
וסבור הי' שאין לו בו שום הפסד דבהעברת קולמס סגי ולטורח כזה אינו חושש אבל
היכי דאיפא איזה הפסד אפי' בהפסד מועט ג"כ אמרינן מתוך וא"כ הא כל הפלפול הנ"ל
אינו סובב רק לדעת ר"י דפיגול הוי בדיבור פנ"ל וא"כ הר"י יסבור בזה כשי' ר"ח דגם
בהפסד מועט אמרינן מתוך כו' ודרה' אגב אבאר דברי רש"י ז"ל בב"ק ה' ע"א אלא
מניינא דר"ח למעוטי מאי למעוטי מוסר ומפגל וליתני בשלמא מפגל בקדשים לא
קמייירין ופירש"י בד"ה ומפגל וז"ל פהו ששחט קרבנו של ישראל חטאת לשום שלמים
דאין הקרבן עולה לחובת בעליו וצריה אחר ע"כ והקשה בשיטה מקובצת חזא אמאי לא
פי' במפגל בעלמא כגון לאכול חוץ לזמנו ועוד דסותר דבריו שפי' בגיטין בהמשנה
דהפגלים שפיגלו לאכול חוץ לזמנו ונלפענ"ד ליישב דהנה הריטב"א בחי' לגיטין הקשה
אמאי בכלהנים שפיגלו מזידין חייבין הא מזיק את ההקדש פטור וכבר העלינו במק"א
לתרץ דנהי דאיש אחר שאינו שומר פטור פשהזיק את ההקדש אבל בשומר חייב פיון
שקיבל עליו שמירה אדעתא דהכי שיעבד נפשי' דליחייב בפשיעה וכדמשני הש"ס ב"מ
נ"ח ע"א הא דהשוכר את הפועל לשמור את הפרה כו' בשקנו מידו וכ' באס"ז שם בשם
י"מ דלא דוקא קנו מידו אלא אפי' בדברים בעלמא יכול לחייב נפשו כי הא דמתנה ש"ח
להיות כשואל ע"ש וה"נ הפגלים הוי שומרים על הקרבן וכאלו התחייבו א"ע בפירוש
שלא יפגלו פיון דמוזהרים מה"ת שלא יפגלו ולכה' שפיר חייבין וכ"מ להדיא ברשב"א
גיטין נ"ד ע"ש.

אמנם לפי"ז תקשי למאי הוצרך הש"ס לומר דלהכי לא קתני ר"ח מפגל דבקדשים לא
קמייירי הרי בל"ז הומ"ל פיון דמפגל א"ח רק מטעם שמירה נהרי הוא בכלל השומרין
אולם י"ל דהא אמרינן שם דלכה' קתני מטמא ומדמע ומנסף אף שהם בכלל נזק משום
דקתני היזקא דמיזכרא קתני היזקא דלא מיזכרא וא"כ ה"נ פריה שפיר ליתני מפגל נאי
דהוי בכלל פשיעת שומרין ז"א דפשיעת שאר שומרין הוי פשיעה דמיזכרא משא"כ
פיגול הוי פשיעה דלא מיזכרא.

אמנם אפתי קשה למ"ש הרמב"ן בדד"ג ש'לו דלכה' טבח אומן שקילקל חייב לשלם ול"ה
היזק שא"נ משום דמיזכר בין חי' למתה דכיון דניבל הבהמה בשחיטה הוי פהתיז ראשה
ע"ש א"כ הוי פיגול נמי פשיעה דמיזכרא אף יש לחלק בין הנושאים דבשלמא התם

כְּשֶׁנִּיבֵל הַבְּהֵמָה וְאֶסְרָה הָגוֹי שְׁפִיר כִּהְתִּיזוּ רֵאשֵׁי בְּסִינְיָה וְהוֹי הֵיזְקוּ נִיכָר מִשָּׂא"כ בְּשׁוֹחַט
שֶׁל"ש הַקְּרָבָן כְּשֶׁרַק שְׂאִינוּ עוֹלָה לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוֹבָה א"כ לֹא נֹכַח לומר דְּהַשְׁחִיטָה
מִינְכָרָא דְּהוֹי כִּהְתִּיזוּ רֵאשֵׁי בְּסִינְיָה דְּהָא בְּגוֹף הַבְּהֵמָה לֹא עָשָׂה שׁוּם פְּסוּל דּוּמָה לְזֶה כ'
הַתּוֹס' בְּב"ק ק' ע"א ד"ה טִיְהָר בְּסֵה"ד ע"ש וּלְפִי"ז שְׁפִיר הִוְכַרְח רַש"י ז"ל לְפָרֵשׁ הֵתָם
דְּמִיָּרִי בְּפִיגוּל פְּזָה שְׁשַׁחַט שֶׁל"ש דְּאִי בְּפִיגוּל שְׁהַקְּרָבָן נִפְסַל תִּיְהִיֵּדֶר קוֹשְׁנִי לְדוֹפְתָה
דְּלָמָה לֹא קֵא' דְּלֹא תִּנִּי ר' חֲזִיָּא מִפְּגַל מִשׁוּם טַעַם הַנְּ"ל מִשָּׂא"כ בְּגִיטִין פִּי' שְׁפִיר כְּפִיגוּל
דְּכָל הַש"ס דְּהוֹי חוּץ לְזִמְנוֹ אוֹ חוּץ לְמִקְוָמוֹ.

וְהִנֵּה מָה שֶׁהִחַל מַעֲלָתוֹ לְהַקְשׁוֹת דַּמ"פ לְרַב דְּאָמַר מְנַסֵּף מִמֶּשׁ הָא א"א אוֹסֵר דְּשֵׂא"ר
דְּיִלְמָא ס"ל לְרַב אָדָם אוֹסֵר דְּשֵׂא"ש. הִנֵּה מְלַבֵּד מָה שֶׁמְבֹנָאָר בַּע"ז נ"ג ע"ב דַּס"ל לְרַב
אִין אָדָם אוֹסֵר דְּשֵׂא"ש וְכַמ"ש גַּם מַעֲלָתוֹ מְבֹנָאָר ג"כ בְּחֻלִּין ט"ז ע"א דְּאָמַר רַב [לְפִי
גִי' הַב"ח] הַמְשַׁתְּחֶנָּה לְבֵית שְׁלוֹ אֶסְרָה וּפִירִש"י אָבַל שֶׁל חֲבִירוֹ לֹא יוֹכֵל לְאַסְרָה הָרִי
מְפֹנֵרֵשׁ דַּס"ל לְרַב א"א אוֹסֵר דְּשֵׂא"ש וּמָה שֶׁפִּלְפֵּל בְּעֵנִין הַסְּבָרָא דְּלַצְעוּרִי קְמִיפְנוּן
וְהַסְּבִיר עַפִּי"ד הָרֵא"ש ב"ב בְּעֵנִין שַׁכ"מ שַׁכ"מ כָּל נִכְסֵי לִפ' חֲזִיִּישִׁינָן שְׁמָא יֵשׁ לוֹ נִכְסִים
בְּמִדְיָה אַחֲרֵת כּו' הֵיטֵב אֲשֶׁר דִּיבְרַר בְּזֶה וְדִבְרַר חֲקָמָה אָמַר: וּמָה שֶׁדָּרַשׁ מִמֶּנִּי לְהַשִּׁיב עַל
פְּלִפּוּלוֹ שֶׁל אַחֵיו הַחֲרִיף מוֹה' מְרַדְכִי נ"י גִּידוֹן קוֹשְׁנִית חֲכָם א' שֶׁהַקְשָׁה בְּהָא דְקִיִּי"ל
קִידוּשִׁין ס"ב הָאֹמֵר ה"א מְקוֹדְשֵׁת לִי שְׁאֲשַׁתְּחַרֵּר אִינָה מְקוֹדְשֵׁת מִשׁוּם דְּהוֹי דְּשֶׁלֵּב"ל
וְהַקְשָׁה לְפַמ"ש הַכ"מ בְּהָא דְּפָסֵק הַרְמַב"ם בַּפ"ז מֵה"א בְּאוֹמַר לִיבְמָה ה"א מְקוֹדְשֵׁת לִי
לְאַחַר שְׁיַחְלוּץ לָךְ יְבָמָה ה"ז מְקוֹדְשֵׁת הוֹאִיל וְאִילוֹ קִידְשָׁה עֲתָה הִי קִידוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ
מִסְפֵּק וְכ' הַכ"מ דְּהוֹי קִידוּשִׁין גְּמוּרִים דְּכִינּוֹן דְּעַכְשָׁיו נָמִי הִי קִידוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ מִס'
לְכַף ל"ה דְּשֶׁלֵּב"ל וְהַשְׁתָּא לְפִי"ז הָא הַתּוֹס' ב"ב ע"ט ע"ב הַקְשׁוֹ הֲלֹא אִפִּי' ר"מ דַּס"ל
אָדָם מְקַנָּה דְּשֶׁלֵּב"ל הֵינּוּ כְּגוֹן פִּירוֹת דְּקָל דְּעֵבִידִי דְּאָתוֹ וְא"כ אֲמַאי לר"מ מְקוֹדְשֵׁת
בְּלֹאֲחַר שְׁאֲשַׁתְּחַרֵּר הָא לֹא עֵבִידִי דְּאָתוֹ דְּמִי יוֹדֵעַ שְׁיַשְׁחַרְרֵנוּ רַבּוֹ וְתִי' בְּשֵׁם רִיב"ן דְּמִיָּרִי
בַּח"ע וְחַב"ח דְּכּוֹפִין אֶת רַבּוֹ כּו' א"כ הָגוֹי עֵבִידִי דְּאָתִי וְא"כ לְפִי"ז הָא בְּגִיטִין מ"ג ע"א
אִיבְעִיָּא לֵן בַּח"ע וְחַב"ח שְׁקִידָשׁ ב"ח א' מְקוֹדְשֵׁת אוֹ לֹא וּפְסִקִּינָן בַּאֲה"ע ס' מ"ד
דְּקִידוּשִׁין תּוֹפְסִין מִסְפֵּק א"כ אֲמַאי בְּלֹאֲחַר שְׁאֲשַׁתְּחַרֵּר אִינָה מְקוֹדְשֵׁת לְרַבָּנָן הֲלֹא פִּינּוֹן
דְּעַכְשָׁיו ג"כ הִי קִידוּשִׁין תּוֹפְסִין מִסְפֵּק א"כ הוֹל"ל בְּלֹאֲחַר שְׁאֲשַׁתְּחַרֵּר דְּהוֹי קִידוּשִׁין
גְּמוּרִין דַּל"ה דְּשֶׁלֵּב"ל כְּמוֹ בְּלֹאֲחַר שְׁיַחְלוּץ לָךְ יְבָמָה וְכִסְבֵּרְתָּ הַכ"מ הַנְּ"ל: הִנֵּה בְּהַשְׁקָפָה
הֶרְאֵשׁוּנָה הִי נִרְאָה לְתַרְזַן קוֹשְׁיָא זֹו דְּהִנֵּה בְּגִיטִין שָׁם קֵא' וְאֵת"ל בֵּן יִשְׂרָאֵל הַמְקַדֵּשׁ
חֲצִי אִשָּׁה אִינָה מְקוֹדְשֵׁת דְּשִׁיר בְּקִנְיָנוֹ וְהָא עֶבֶד לֹא שְׁיִיר בְּקִנְיָנוֹ וּפִירִש"י ז"ל דְּהֵתָם
שְׁיִיר בְּקִנְיָנוֹ דְּהִי"ל לְמִדְשָׁה לְכַוְלָה אָבַל הָאִי לֹא שְׁיִיר מִיָּדִי דְּכָל מָה דְּחֲזִי לְמִיְעֵבֵד עֶבֶד
ע"כ וְלִכְאוּרָה יִפְלֵא דְּאֵטוֹ קִנְס חֲכָמִים הוּא דִּיִּתְכֹּן לומר בְּזֶה מֵאִי הוֹ"ל לְמִיְעֵבֵד הֲלֹא
גִזְה"כ הוּא אִישׁ וְלֹא חֲצִי אִישׁ וְכָבֵר תְּמָה בְּזֶה ש"ב הַגָּאוֹן בְּעַל יִשִׁיע"ק בַּאֲה"ע ס' מ"ד.

וּלְפַעַנ"ד דְּכֹנֶנֶת רַש"י ז"ל בְּזֶה דְּכִינּוֹן דְּהוּא בְּאֶמֶת קִידְשָׁה לְכַוְלוֹ וְאַף לְהַחֲצִי עֵבֶדוֹת
תִּתְקַדְּשׁ לְאַחַר שְׁיַשְׁתְּחַרֵּר וְרַק עַל הַחֲצִי עֵבֶדוֹת לֹא יוֹכְלוּ הַקִּידוּשִׁין לְחוּל כְּפַעַת א"כ לֹא
נוֹכַח לְמַעַט זֶה מְכִי יִקַּח אִישׁ וְלֹא חֲצִי אִישׁ פִּינּוֹן דְּבְּאֶמֶת קִידְשָׁה אִישׁ שְׁלָם וְלֹא שְׁיִיר מִיָּדִי
בְּקִנְיָנוֹ וְרַק כְּפַעַת עֲדִינָן אִרִי' הוּא דְּרַבִּיעַ עַל חֶלֶק הָעֵבֶדוֹת [וּבְמַאי דְקֵא' אַח"כ גְּבִי חֲצִי
שְׁפָחָה וְחַב"ח שְׁנַתְּקַדְּשׁ דַּל"ד לְהַמְקַדֵּשׁ חֲצִי אִשָּׁה מִשׁוּם דְּהֵתָם שְׁיִיר בְּקִנְיָנוֹ הֲכֵא לֹא
שְׁיִיר בְּקִנְיָנוֹ י"ל דְּהָרִי הַש"ס בְּקִידוּשִׁין ז' ע"א פְּרִיָּה וְנִפְשָׁטוּ קִידוּשִׁי בְּכַוְלָה וְקֵא' מִי דְּמִי

התם בְּהִמָּה הָכָא דַּעַת אַחֲרֵת וּפִירֵשׁ"י דְּהִיא אֵין רְצוּנָה רַק לְהַתְקַדֵּשׁ לְחֻצְאֵין ע"ש וּא"כ
הַתִּינַח הַתָּם מִשָּׂא"כ בַּח"ש וּחב"ח שְׁפִיר י"ל דְּתַתְּפֹשֵׁט קִידוּשֵׁין בְּכֹלָה מִמִּילָא לְאַחַר
הַשְׁיָחָרוֹר אָבֵל הָכָא בְּאַמַּת רְצוּנָה לְהַתְקַדֵּשׁ בְּכֹלָה רַק דְּצַד עֲבָדוֹת הוּא דְרַבִּיעַ עֲלֵה בְכַה"ג
שְׁפִיר אֲמַרִינֵן דְּפִשְׁטַת קִידוּשֵׁין בְּכֹלָה וְזֵהוּ בְּכֹלֵל הַחִילּוּק הָכָא לֹא שְׁיִיר בְּקִנְיָנוּ] אֲמַנְם
לפִי"ז בְּאַמַּת קָשָׁה לְכַאוּרָה הָאִידָּה חֲלִין הַקִּידוּשֵׁין פְּלֵל לפִי"ד הִיא שְׁהוּבָא בַח"מ ס' ר"ג
בַּהג"ה בְּהַקְנָה דְּבָר שְׁמוּעִיל בּוֹ קִנְיָן עִם דְּבָר שְׁאִין מוּעִיל בּוֹ קִנְיָן בְּיַחַד בְּטַל פֶּל הַקִּנְיָן
וּא"כ ה"נ פִּינֵן דַּע"כ מִיִּירִי שְׁלֹא שְׁיִיר פְּלוּם וְקִידְשָׁה ג"כ לְהַחְצִי עֲבָדוֹת א"כ נִימָא מִיגֹ
דְּאִינוּ חֵל הַקִּידוּשֵׁין עַל הַחֲלָק הַעֲבָדוֹת אִינוּ חֵל ג"כ עַל חֲלָק הַחִירוֹת אוּלָם הַדְּבָר נְכוּן
עִפִּימ"ש בְּשׁו"ת נוֹב"י מֵהַדו"ק חֲחו"מ ס' כ"ו דְּהָא דֹא דְבִמְקָנָה דְּשִׁלְב"ל עִם דְּשִׁב"ל
לֹא קָנָה פְּלֵל הִי"ד פְּמוֹ קִנְיָ אֶת וְחֲמוֹר שְׁאִינוּ רוּאִים שְׁרָצָה לְהַקְנוֹת לְחֲמוֹר בְּנֻדָּי וְאִינוּ
אוּמְרִים דְּלֹא נִיחָא לִי דְלִיקְנִי זֶה לְבָדוֹ אִם לֹא יִקְנָה גַם הַחֲמוֹר וְכֵן בַּדְּשִׁב"ל עִם דְּשִׁלְב"ל
הִינּוּ בְּעֵבִידֵי דְּאֶתּוֹ פְּגוּן פִּירוֹת דְּקַל אָנוּ אוּמְרִים ג"כ אוּלֵי לֹא פִינֵן לְהַקְנוֹת גַם מֵה שְׁיִשׁ
לוֹ אִם לֹא שְׁיִקְנָה גַם הַפִּירוֹת דְּקַל אָבֵל אִם מְקָנָה דְּבָר שְׁאִינוּ עֵבִיד דְּאֶתִי י"ל דְּלֹא קִפִּיד
לְבִלְתִּי הַקְנוֹת זֶה בַּל"ז פִּינֵן שְׁלֹא יִדְעָה אִם יִהִי הַדְּבָר הַזֶּה אִם לֹא וּמִש"ה אֲמַרִינֵן דְּקָנָה
מֵה שְׁהוּא בְּעוֹלָם פְּעַת ע"ש וּלפִי"ז י"ל דְּהָאִיבְעִי בְּגִיטִין שְׁם קָאִי אֲלִיבָא דְּמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה
דְּאִין כּוּפִין אֶת רַבּוֹ לְעִשׂוֹתוֹ ב"ח וְהָכִי מוּכַח מְדַמְיִתִי עֲלֵה מִבְּרִייתָא דְּהַמִּית מִי שַׁח"ע
וּחב"ח וְלַעִיל מוּקִיָם לָהּ כַּמ"ר וּא"כ ל"ה עֵבִידֵי דְּאֶתִי וּא"כ ל"א בְּזֵה דְּכִינֵן דְּאִינוּ חֵל עַל
חֲלָק הַעֲבָדוֹת מִשׁוּם דְּהִנּוּ דְּשִׁלְב"ל אִינוּ חֵל ג"כ עַל חֲלָק הַחִירוֹת דְּכִינֵן דְּחֻצֵי הַעֲבָדוֹת
ל"ה עֵבִיד דְּאֶתִי הָא ל"א דְּכֹנֹנְתוֹ הִיא שְׁלֹא יִקְנָה זֶה בַּל"ז (וּמ"מ ל"ה חֻצֵי אִישׁ דַּע"כ"פ
הוּא אֲמַר שְׁתִּיקְדֵּשׁ לְכוּלוֹ) מִשָּׂא"כ בְּאוּמֵר ה"א מְקַדְּשֵׁת לִי לְאַחַר שְׁאֲשַׁתְּחַרֵּר דַּע"כ
מִיִּירִי בַח"ע וּחב"ח וּכ"מ לפִי הַרִיב"ן הַנֶּ"ל א"כ הִנּוּ עֵבִיד דְּאֶתִי וּא"כ אִי הִיא מְקַדְּשָׁה
עֲכָשְׁיוֹ מִמ"נ לֹא הִיא הַקִּידוּשֵׁין חֲלִין דְּאִי לֹא הִיא מְקַדְּשָׁה רַק לְהַחְצִי הַמְשׁוּחָרֵר א"כ הִנּוּ
חֻצֵי אִישׁ פְּנ"ל לֹאִי הִיא מְקַדְּשָׁה גַם לְהַחֲלָק הַעֲבָדוֹת א"כ אֵין הַקִּידוּשֵׁין חֲלִין מִטַּעַם מִיגֹ
דְּאִינוּ חֵל עַל חֲלָק הַעֲבָדוֹת אִינוּ חֵל ג"כ עַל חֲלָק הַחִירוֹת פִּינֵן דְּגַם הַחֲלָק הַעֲבָדוֹת הִנּוּ
עֵבִידֵי דְּאֶתִי וּבְזֵה אֲמַרִינֵן שְׁפִיר דְּבְטַל פֶּל הַקִּנְיָן וּא"כ אִי הִיא מְקַדְּשָׁה עֲכָשְׁיוֹ ל"ה אִפִּי
סְפַק קִידוּשֵׁין וְלִכְפֹּד גַם כְּשֶׁמְקַדְּשָׁה אֲלֵאחַר שְׁאֲשַׁתְּחַרֵּר ג"כ אִינוּ חֵל לְמ"ד א"א מְקָנָה
דְּשִׁלְב"ל וּמִינְשֵׁב שְׁפִיר קוּנְשֵׁי הַחֲכָם הַנֶּ"ל לְכַאוּרָה אוּלָם אִפִּתִּי תִקְשִׁי דְּהָרִי אָנוּ פְּסֻקִין
בַּח"ע וּחב"ח הִנּוּ ס' קִידוּשֵׁין וְגַם פְּסֻקִין בְּלֵאחַר שְׁאֲשַׁתְּחַרֵּר אִינָה מְקַדְּשֵׁת כְּמִבְּנוֹרָא
בַּה"ע ס' מ' א"כ תִּקְשִׁי הַלְכְּתָא אַהֲלְכְּתָא אִם לֹא שְׁנִימָא דְּלֹא כַתִּי הַרִיב"ן הַנֶּ"ל.

וּנְלַפְעֵנ"ד לִינְשֵׁב עַד"ז דְּהִנּוּ הַקָּשָׁה א"ז הַגָּאוֹן הָאֲדִיר רַבִּינוּ מְשׁוֹלָם מִפ"ב זְצוּקִלְלָה"ה
מֵאִי מִיבְעִי לִי לְהַש"ס בַּח"ע וּחב"ח שְׁקִידְשׁ אִם חֲלִין הַקִּידוּשֵׁין הָרִי פְּשִׁטָא דַּל"ה
קִידוּשֵׁין לְמ"ד בְּקִידוּשֵׁין דְּרַף נ"א קִידוּשֵׁין שְׁאִין מְסוּרִין לְבִיאָה ל"ה קִידוּשֵׁין וּלמ"ש
הַתוֹס' שְׁם דְּכָל הִיכִי דְּאִיסוֹר הַבִּיאָה בָּא ע"י קִידוּשֵׁין הִנּוּ קִשָּׁאמַס"ל וְה"נ ע"י הַקִּידוּשֵׁין
נְאָסְרָה עֲלֵיו מִשׁוּם א"א דְּאֶתִי צַד עֲבָדוֹת וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בָּא"א כְּמִבְּנוֹרָא בִּיבְמוֹת מ"ה וּל"מ
לְרָבָא דְּאִירִי בְּשִׁמְעֵתִין אִיהוּ גּוֹפְנִי הָא סְבַר דַּל"ה קִידוּשֵׁין אֲלֵא אַף לְאַבְיִי שְׁם דְּפִלְיָגִי
הָא לֹא פִלְיָג רַק בְּשִׁתִּי אַחֲרֵת דְּהַבִּיאָה אִינָה אֲסוּרָה עֲלֵיו אֲלֵא מִצַּד סְפַק אִם נִתְקַדְּשָׁה
אָבֵל פֶּל כַּה"ג שְׁהַקִּידוּשֵׁין נֻדָּי אוּסְרִין ל"מ אַף לְאַבְיִי כַּמ"ש הַרְשָׁב"א שְׁם וּא"כ קָשָׁה
כַּנ"ל אֲמַנְם נוּכַל לֹאמַר עִפִּימ"ש בְּסֻפֵּר הַמְקָנָה שְׁם בְּהָא דְּיִלְפִינֵן קִידוּשֵׁין שְׁאִין מְסוּרִין

לביאה ל"ה קדושין מדכתיב פי יקח איש אשה ובעלה קדושין המסורין לביאה הוי קדושין כו' ופירש"י ונ"ל פי יקח איש דהיינו ק קדושי פספ דגמרינו להו קיחה קיחה וכתוב ובעלה דבעינו ראוי לביאה ע"כ והוכיח מזה דל"א קדושין שאמ"ל ל"ה קדושין רק בקדושי פספ ושטר שלפני הביאה אבל המקדש בביאה עצמה אף שהיא ביאה אסורה אינו בכלל הזה דנפקא מבעלה ע"ש ולפי"ז נוכל לומר דהאבע"ל בח"ע וחב"ח שקידש קאי באם קידש בקדושי ביאה דל"ש בנה לומר קשאמס"ל ולפי"ז אנדא קוש"ל ה"ח ה"ח ה"ג"ל דהרי באומר ה"א מקודשת לי לאחר שאשתחרר ע"כ מייירי בקדושי פספ או שטר פינו דבעינו שהקדושין הי' בעין בשעת חלות הקדושין [והא דמהני בקדושי פספ אף בנתאפלו המעות ע' ר"ן נדרים כ"ט ע"ב] וא"כ לא נוכל לומר פינו דאי הי' מקדשה עכשיו כשהוא ח"ע וחב"ח הי' חלין הקדושין מספק יועיל בלאחר שאשתחרר שיהיו קדושין גמורין פינו דבהקדושין הללו הא לא הי' יכול לקדשה עכשיו מטעם דהוי קדושין שאמ"ל דהא בקדושי פספ ושטר בעי קדושין המסורין לביאה וא"כ לא הי' אפי' ס' קדושין ולכך הוי שפיר בלאחר שאשתחרר דשלב"ל ואינה מקודשת לרבנו: והנה בגיטין שם רצה לפשוט האבע"ל ה"ג"ל מהברייתא דהמית מי שח"ע וחב"ח נותן חצי קנס לרבו וחצי נפך ליורשיו ואי אמרת קדושיו לאו קדושין יורשין מנ"ל והקשה בספר המקנה בחי' אה"ע סי' מ"ד דמאי פריה הלא לפי"מ דקיי"ל ב"ח"ע שפחה וחצי"ב"ח שנתקדשה הוי קדושין גמורים א"כ נוקמ' ב"ח"ע שפחה וחצי"ב"ח שנתקדשה לב"ח וילדה דהוי הולד ח"ע וחב"ח וא"כ אם מת אביו יורשו ומ"פ יורשין מנ"ל ולפענ"ד לתרץ דהנה לעיל מ"ב ע"ב פריה הש"ס מברייתא זו דקא' נותן חצי קנס לרבו הלא מחוסר ג"ש אין לו קנס ומשני דאתי' כמשנה ראשונה דאין כופין את רבו לעשותו ב"ח ונהי אדון גמור והנה בב"ב י"ג ע"א פריה שם הש"ס ל"מ"ד אין פדי לזה וכדי לזה אית דינא דגוד או אגוד מהו משנה דמי שח"ע וחב"ח דל"מ"ד אין כופין ורק משום תקנת פ"ד כופין למ"א ואמאי הלא העבד יכול למימר להאדון גוד או אגוד ומשני שא"ה דאגוד איכא גוד ליכא ומפרש בשיטה מקובצת שם הטעם פינו דעבד משוחרר אינו נמכר ולא שום גר ע"ש (ומ"ש רש"י שם הטעם דגוד ליכא שאין ע"ע נמכר אלא לשש כפר תמהו המפן' דהתינתן אי נימא דגוד או אגוד אינו רק בדמי שוי' דהשתא שפיר חלק החירות שלו פינו שאינו נמכר אלא לשש ממילא אין שויו' כ"כ כחלק העבדות שהוא לעולם אולם הא בתוס' שם כ' הר"י דאפי' בדמים יקרים הרבה יותר משויו' יכול לומר גוד או אגוד א"כ נהי דחלק החירות אינו שונה עד"מ רק נ' זהובים וחלק העבדות שונה ק"ן זהובים מ"מ הא יכול העבד להעלות בדמים כ"כ על חלק העבדות כפי מה שיוכל האדון להפסיד על דמי חלק החירות אם יקנהו בע"ע דהיינו שיאמר לו או שתתן לי מאה זהובים יותר על שיווי דמי חלק החירות או אתן לך מאה זהובים יותר על שיווי דמי חלק העבדות ועכ"ל כפי השיטה מקובצת ה"ג"ל) והנה בשיטה מקובצת שם הקשה הא"י יכול העבד למימר אגוד הלא המשחרר עבדו עובר בעשה ותי' דאי הוי דינא דמצי למימר אגוד א"כ אינו משוועבד לרבו פלל דליכא עשה דיתן לו חצי דמיו ויפטר בע"כ ויבדיל אין לרבו עליו אלא דמיו אם הוא רוצה ליתנם ע"ש ולפי"ז הרי מבואר בב"מ ע"א ע"א דגר אינו נקנה בע"ע משום דבעינו וש"ב אל משפחתו וליכא (וע' באס"ז שם בשם הריטב"א דבאמו מישראל נמכר) ולפי"ז אי נימא דהברייתא דהמית מי שח"ע וחב"ח כו'

מִיָּרִי כְּגוֹן שְׂאֵבֵי מִיִּשְׂרָאֵל א"כ צד חירות דִּידְךָ אֵית לִי יַחַס עִם אָבִי יִשְׂרָאֵל א"כ שִׁינְךָ בִּי שְׂפִיר וְשֵׁב אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ וּא"כ שְׂפִיר יוֹכַל לְמִימַר גִּיד אוֹ אֲגִיד כִּינּוּן דְּכָל הַטַּעַם דְּל"א גִיד אוֹ אֲגִיד הָא קֵא' מְשׁוּם דְּגִיד לִיכָא וּכְמוֹ שְׂפִי בַשְּׂטֵמ"ק הַגָּל פִּינוּ דְּמִשְׁוֹחֲרָר אִינוּ נִמְכָּר בַּע"ע וְהָא הַטַּעַם מְשׁוּם דְּבַעֲי וְשֵׁב אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִשְׁתָּא כְּשִׂאֲבֵי יִשְׂרָאֵל הָא קֵרִינוּ בִּי וְשֵׁב אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ א"כ אִיכָא שְׂפִיר גִיד וְכִינּוּן דְּשִׁינְךָ לְמִימַר גִּיד אוֹ אֲגִיד שׁוֹב לִיכָא עֲשֵׂה דְלַעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ כִס' הַשְּׂטֵמ"ק הַגָּל וְאִינוּ מְשׁוֹנְעָבָד לְרַבּוּ כָּל פְּנִי"ל וּא"כ הִדְרָא פִּירְכַת הַש"ס לְדוֹנְפֵתָה דְהוּי מְחֻסָּר ג"ש וְאִין לֹא קִנְס דְהִשְׁתָּא אִפִּי לְפִי הַמ"ד ל"ה אָדוּן גָּמוּר פִּינוּ דְאִי מוֹקְמִינוּ לָהּ בַּכַּה"ג אִיכָא דִּינָא דְגִיד אוֹ אֲגִיד וְהוּי לְמָ"ד כְּמוֹ לְמ"א וּמִינְשֵׁב שְׂפִיר קוֹשְׁנֵי הַמְקַנָּה הַגָּל.

יִוְתַר אִין בִּיכְלֵתִי לְהֶאָרִיךְ מְחֻלְשֵׁת פְּחִי ה' הַטּוֹב יַחֲזִקֵנִי וְיִאֲמַצְנִי לְתוֹרְתּוֹ וְעֵבֹדְתּוֹ ית"ש וְנִס יִגוֹן וְאֲנַחָה וְהִיָּתָה לְבוּ הַרְנוּחָה כְּנִפְשׁ הַדוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' קֵא תַפְּן תַּנְיִנוּ [גִּיטִין נ"ד ע"ב] הַפְּהִיגִים שְׂפִיגְלוּ בְּמַקְדָּשׁ מְזִידִין חֲזִיבִין.

ת"ר הִי עוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּטְהָרוֹת וּא"ל טְהָרוֹת שְׂעֵשִׂיתִי עִמָּךְ נְטָמָאוּ הִי עוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּזַבְּחִים וּא"ל זַבְּחִים שְׂעֵשִׂיתִי עִמָּךְ נְתַפְּגְלוּ נְאָמְן אָבֵל וּא"ל טְהָרוֹת שְׂעֵשִׂיתִי עִמָּךְ בְּיוֹם פ' נְטָמָאוּ וְזַבְּחִים שְׂעֵשִׂיתִי עִמָּךְ בְּיוֹם פ' נְתַפְּגְלוּ אִינוּ נְאָמְן מ"ש רִישָׁא וּמ"ש סִיפָא אָמַר אָבִי כֹל שְׂבִידוֹ נְאָמְן רְבָא אָמַר כְּגוֹן דְּאִשְׁפַּחֲךָ וְלֹא א"ל וְלֹא מִיָּדִי וְלִבְתַּר הִכִּי אִשְׁכַּחִי וּא"ל הִהוּא דֵא"ל לְחַבְרֵי טְהָרוֹת שְׂעֵשִׂיתִי עִמָּךְ בְּיוֹם פ' נְטָמָאוּ אֲתָא לְקַמ' דְר' אָמִי וּא"ל שׁוֹרֵת הַדִּין אִינוּ נְאָמְן אָמַר לְפָנָיו ר' אָמִי רַבִּי אֲתָה אוֹמַר כִּי אֲרִי מְשׁוּם ר' יוֹסִי מָה אֲעֲשֶׂה שְׁהַתוֹרָה הֶאֱמִינְתּוּ הִיכֵן הֶאֱמִינְתּוּ אֲרִי בַר בִּיִּסְנָא כ"ג בִּיו"כ יוֹכִיחַ דְּכִי אָמַר פִּיגוּל מְהִימֵן וּמָנָא דְעֵינֵן וְהִקְתִּיב וּכ"א לֹא יְהִי בֵּאֵה"מ אֲלָא לֹא מְשׁוּם דְּמַהִימֵן וְדִילְמָא דְשְׂמַעְנִי דְפַגְלֵי אִי לֹא דְמַהִימֵן אַע"ג דְּשְׂמַעְנִי נְמִי לֹא מְהִימֵן דְּדִילְמָא לְבַתַּר הִכִּי קֵא' וְדִילְמָא דְחִזְיִנְךָ בְּכַפְשָׁא קִשִׁי: הִנֵּה לְכַאוּרָה קִשָּׁה מ"פ לִי ר' אָסִי לְר' אָמִי מְכ"ג בִּיו"כ דִּילְמָא ס"ל כְּחֻזְקֵי לְעִיל נ"ג דְּהִיזְק שְׂאִינוּ נִיכָר שְׂמִי הִיזְק וּבְשׁוֹגַג פְּטוּר כְּדִי שְׂיֹדִיעֵו אָבֵל מַה"ת חֲזִיב אַף בְּשׁוֹגַג א"כ א"ש מָה דְהַתוֹרָה הֶאֱמִינְתּוּ דְכִינּוּן דְּפַגְלֵי חֲזִיב לְשַׁלֵּם וְכִינּוּן דְּחֲזִיב בְּתַשְׁלוּמֵינִי נְאָמְן מְטַעַם מְתוּדָה שְׂנַאָמְן לְהַפְסִיד לְעַצְמוֹ נְאָמְן ג"כ לְהַפְסִיד אֶת הַשְּׂעִיר כְּדֵא' בְּסוּמָה גַבִּי ס"ת מְתוּדָה שְׂנַאָמְן לְהַפְסִיד שְׂכָרוֹ נְאָמְן לְהַפְסִיד ס"ת אָבֵל בְּטְהָרוֹת שְׂעֵשִׂיתִי עִמָּךְ נְטָמָאוּ דְנְטָמָאוּ מִמִּיל' וּא"צ לְשַׁלֵּם בַּכַּה"ג אִינוּ נְאָמְן.

וּנְלַפְעַנ"ד לְתַרְזַךְ דְּהִנֵּה בְּפִירוּשׁ הַמְשַׁנְיֹת לְהַרְמַב"ם ו"ל פִּי מְשַׁנְיִנוּ דְכַהֲנִים שְׂפִיגְלוּ בְּמַחְשַׁבַת חוּץ לְזַמְנוֹ וּכ"ה בְּאַמַּת בְּמַנְחוֹת מ"ט ע"א ע"ש. וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְדַקְדַּק מִי סְגִי לָן לְאוּקְמֵי הַמְשַׁנָּה בְּמַחְשַׁבַת חוּץ לְמִקְוָמוֹ דְג"כ פְּסוּל רַק שְׂאִין בּוּ כְּרַת עוֹד הַקְּשׁוּ הַמְפֹרְשִׁים בְּב"ק ה' ע"א מְנִינָא דְר"ח לְמַעוּטֵי מֵאִי לְמַעוּטֵי מוֹסֵר וּמְפַגֵּל וְלִיתְנֵי בְּשַׁלְמָא מְפַגֵּל בְּקִדְשִׁים לֹא קְמִיירִי אֲלָא מוֹסֵר מ"ט לֹא תְנִי שְׂאֵנִי מוֹסֵר דְּדִיבּוּרָא וּבְדִיבּוּרָא לֹא קְמִיירִי וּפִירִש"י ד"ה וּמְפַגֵּל וְנ"ל כְּהֵן שְׂשַׁחַט קְרַבְנוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל חֲטָאת לְשֵׁם שְׁלָמִים [וְהַמְפֹרְשִׁים הִגִּיהוּ דְצ"ל שְׁלָמִים לְשֵׁם חֲטָאת] דְאִין הַקְּרָבָן עוֹלָה לְחוּבַת בְּעָלֵי וְצָרִיךְ אַחַר עַכ"ל וְתַמְהוּ הַמְפֹרְשִׁים אֲמֵאִי לֹא פִירִש"י פִּיגוּל דְחוּץ לְזַמְנוֹ וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ כְּמוֹ פִּיגוּל דְכָבֵל הַש"ס.

ונראה בישוב כל זה דהנה בשיטה מקופצת בב"ק שם הקשה דאמאי פהנים שפגלו מזידין
חייבין בתשלומין הרי בזבחים כ"ט ע"ב קא"ר ינאי המחשב בקדשים לוקה וא"כ יפטרו
מתשלומין מטעם גם קלבד"מ ומה שתי' שם משום דהוי לאו שאב"מ אינו נוח לפי"ד
התוס' בפסחים ס"ג ובכ"ד דפיגול הוא רק בדיבור ע' מ"ל פי"ג מה' פסוהמ"ק ה"א
וקיי"ל בב"מ צ' ע"ב גבי חסמה בקול כמ"ד עקימת שפתי' הוי מעשה וקא דמוקי בזבחים
שם כר"י דאמר לאו שאב"מ לוקין עליו הוא רק למ"ד עקימת שפתי' ל"ה מעשה ונראה
לי לחזק הקושני דהנה לעיל נ"ג הקשה המהרמ"ש ביה דהעושה מלאכה בפרת חטאת
דמוקי שהכניסה לרבקה ופירש"י ולא הפסיד הפרה רק במחשבה והקשה המהרמ"ש
דא"כ אמאי חייב בפיגול ותי' דאיירי בפיגול בדיבור וכ"כ באס"ז ב"מ מ"ג ולפי"ז יהי
קשה ממ"נ אי איירי בלא דיבור קשה קושני המהרמ"ש דהא אינו חייב על שהפסיד
במחשבה ואי איירי בדיבור הא עקימת שפתי' הוי מעשה ופטור מטעם קלבד"מ ובספר
מראה פהו בחי' לזבחים שם תי' דכיון דקיי"ל הויק שאינו ניכר ל"ש הויק ובמיד חייב
רק מטעם קנסא שלא יהי' כאו"א הולך כו' ולכך אע"ג דלוקה אפ"ה משלם ע"ש והנה
הרמב"ן בדד"ג ש'לו הקשה אמאי טבח אוןמן שקלקל חייב לשלם הרי הוי הויק שאינו
ניכר ותי' דכיון דלא היתה השחיטה פהלקתה הוי פהרגה בידיים והוי שפיר הויק ניכר
דמעיקר' חי' והשת' מתה והקשה תו דא"כ אמאי הוי מפגל הויק שאינו ניכר ותי' דד"א
גם לה ליפסל ואינו פסול בגוף הבהמה ע"ש וכ"כ בריטב"א בחי' לגיטין נ"ג ולכאורה
צריך להבין הרי כ' הרא"ה הובא בטו"ז ונש"ף יו"ד סי' ד' גבי אין אדם אוסר דשא"ש
דארף דלא אסרה לא שרי לה והוי פאלו מתה מאל' ואסורה באכילה א"כ מכ"ש היכא
דנאסרה באמת נימא דהוי גבילה וכאלו הרגה בידיים ויהי' הויק ניכר ובאמת בנדרים ל"ו
ע"א מוכח דפשיט' לי' להש"ס דהמשנה מיירי דפיגול בשחיטה ולא בשאר עבודות
מדפריה שם ממשנה זו אי פהני שלוחי דידן גינהו אמאי פיגולן פיגול לימא לתקוני
שדרתיה ולא לעוותי ואי איתא דהפיגול הי' בשאר עבודות לא הוי מקשה מיד' דבעבודות
דמקבלה ואילך הא בנדאי שלוחי דשמאי גינהו וע"כ דהפיגול הי' בשחיטה וא"כ קשה
שפיר דנימא דהוי פנחירה והוי הויק ניכר.

אמנם י"ל עפי"מ דא' בזבחים ס"ט ע"א לענין שחיטת עוף קדשים בחוץ אם הועילה
שחיטתו לחייבו פרת לא תועיל לטהרו מידי גבילה ע"ש וא"כ ה"נ בפיגול דחוץ לזמנו
דאיכא חיוב פרת אמרינן נמי פיון דאיכא חיוב פרת על השחיטה משום הפיגול וכיון
דהועילה לחייבו פרת מועלת נמי לטהרו מידי גבילה ולכך ל"א דהויפנהרגה בידיים והוי
שפיר השא"נ וא"כ ע"כ מיתוקמא מתניתין רק בפיגול דחוץ לזמנו דאיכא חיוב פרת
משא"כ בחוץ למקומו דפסול ואין בו פרת הא ל"ש הסברא הנ"ל ושפיר הוי הויק ניכר
וא"כ תיידר קושני לדוקתה אמאי מזידין חייבין נימא קלבד"מ פיון דאי הוי הויק ניכר
הוי התשלומין מדינא ולא הוי משפחת בפיגולו בשחיטה שיתחייבו בתשלומין ושעפי"ז
הנה מקום אתי לבאר ד' הש"ס נדרים הנ"ל דזה לשון הגמ' שם תנן הפהנים שפגלו
במקדש מזידין חייבין הא שוגגין פטורין ותני עלה אלא שפיגולן פיגול אא"ב שלוחי
דשמאי הוו היינו שפיגולן פיגול אא"א שלוחי דידן הוו אמאי פיגולן פיגול לימא לי'
שליח שניתה לתקוני ולא לעוותי והרגיש הר"ן דל"ל להביא הא דתני עלה שוגגין פטורין
מגופא דמתניתין הו"ל למידק דקתני מזידין חייבין ומשמע דפיגולן פיגול נימא לתקוני

שדַרְתִּיקָ וְלֹא לְעוֹתֵי וְנִרְאָה דְהֵנָּה הָרִשְׁבָּ"א בְּחַי' שָׁם כ' דְּבִאֲמַת מָהָא דְפָסוּל הֶקְרָבֵן אִין רֵאִי דְכִיּוֹן דְאִיפָא שְׁיֻנּוּי בְּשְׁלִיחוֹת לְכַף פָּסוּל הֶקְרָבֵן וְרַק דְדִינִיק מָהָא דְהוּי פִּיגוּל וְחִיב עָלֵיו פֶּרֶת דְיִינִיק וְע' בִּפ' הָרֵא"ש שָׁם וּלְפִי"ז י"ל דְּמַגּוּפָא דְמִתְנִיתִין לֹא הוּ"מ לְמִינְדָק דְהוּ"א דְהֶקְרָבֵן פָּסוּל וְאִין בּוֹ פֶּרֶת וּמְזִידִין חִיבִין מִשׁוּם דְהֶפְסִידוּ אֶת הֶקְרָבֵן וְרַק דְדִינִיק מִדְתַּנִּי עָלָה שׁוּגְגִין פְּטוּרִין וְע"כ מִשׁוּם דְהוּי הִיזְק וְשָׂאִינוּ נִיפֵר וְקִשָּׁה דְנִימָא דְהוּי הִיזְק נִיפֵר דְהוּי גְּבִילָה דְכַנְחִירָה דְמִיָּא וְעַכְצ"ל פִּנ"ל מִשׁוּם דְהוֹעִילָה שְׁחִיטָתוֹ לְחִיבּוֹ פֶּרֶת כו' וְא"כ ע"כ מוֹכַח מְזָה דְהוּי פִּיגוּל גָּמוּר וְחִיבִין עָלֵיו פֶּרֶת [נֹאִי דְהָא לְפִי"ד גַּם מְמַזִּידִין חִיבִין מוֹכַח הֵכִי מִשׁוּם דְאִי הוּי הִיזְק נִיפֵר הִיל"ל דְפְטוּרִין מִשׁוּם קְלִבְד"מ וְכַנ"ל ז"א דְאֶפְשָׁר הַש"ס שָׁם אֲזִיל לְמ"ד עֲקִימַת שְׁפָתָיו ל"ה מַעֲשֶׂה וְאִין לֹקִין בְּמַחְשָׁב בְּקַדְשִׁים מִשׁוּם דְהוּי לֹא שֶׁאֵב"מ וְלִכְפֹּד דְיִינִיק רַק מָהָא דְשׁוּגְגִין פְּטוּרִין] וּלְפִי"ז מְיֻנָּשׁב הֵיטֵב פִּירֵשׁ"י ב"ק הַג"ל דְפִי מְפָגֵל שְׁשַׁחַט שֶׁל"ש פִּינּוֹן דְבִש"ס שָׁם לְעֵיל מִינְי' מִהֲדַר לְאוּקְמִי בְּרִיית' דר' חִינָא בְּשִׁיטַת חֲזַקָּי' בְּרִי' דְהִיזְק שֶׁא"נ שְׁמִי הִיזְק ע' בְּתוֹס' שָׁם וְא"כ לֹא הוּ"מ לְמִתְנִי מְפָגֵל גָּמוּר פִּינּוֹן דְחִיבִיב מְלָקוֹת מִשׁוּם לֹא יִחְשָׁב וּפְטוּר מִן הַתְּשָׁלוּמִין מִשׁוּם קְלִבְד"מ [וְלֹא אֶפְשָׁר נְמִי לְאוּקְמִי בְּמְפָגֵל גָּמוּר וְלֹא אֶתְרוּ בִי פִינּוֹן דְמִבְּנָאָר בְּתוֹס' סְנֵהֲדָרִין פ"ו ע"ב ד"ה גְּנִיבָה כו' דְלִחְזַקָּי' אִין חִילוּק בֵּין אֶתְרוּ לְלֹא אֶתְרוּ ע"ש] פִּינּוֹן דְלִדִּידָן הַתְּשָׁלוּמִין מִדִּינָא וְשִׁיָּה שְׁפִיר קְלִבְד"מ וְלִכְפֹּד פִּירֵשׁ"י דְפִיכְרַת הַש"ס הוּא דְלִתְנִי מְפָגֵל בְּשַׁחַט שְׁלֹא לְשָׁמֵן דְאִינוּ בְּכָלֵל לֹא יִחְשָׁב וְלִיפָא מְלָקוֹת ע' בְּשׁו"ת חַת"ס חַח"מ בְּהַשְׁמָטוֹת סִי ר"ד שְׁהַעֲלָה כֹּן דְבַהֲנִי דְבְּמַחְשָׁב שֶׁל"ש הֶקְרָבֵן פֶּשֶׁר אֲלֵא שְׁלֹא עָלָה לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוֹבָה אִינוּ בְּכָלֵל לֹא יִחְשָׁב מִשׁוּם דְבְּרַמְב"ם כ' הַטַּעַם שְׁאֲסוּר לְהַפְסִיד קְדָשִׁים בְּמַחְשָׁבָה דַּה"ז דוּמָה לְמַטִּיל מוּם בְּקַדְשִׁים וְזֶה אִינוּ רַק הֵיכִי שְׁנִפְסֵל הֶקְרָבֵן וּמְפָסִידוּ אֲבָל פֶּשֶׁאִין הֶקְרָבֵן נִפְסֵל לְגַמְרֵי רַק שְׁאִינוּ עוֹלָה לְשֵׁם חוֹבָה אִינוּ פְּמַטִּיל מוּם וְאִינוּ בְּאִזְהָרָה ע"ש] וְאִיפָא שְׁפִיר חִיבֵיב תְּשָׁלוּמִין וְכֹן הַמְשָׁנָה מִיִּתּוּקֵי ע"כ אֶלְיָבָא דְחֲזַקָּי' בְּשַׁחַט שֶׁל"ש.

וּלְפִי"ז מְיֻנָּשׁב שְׁפִיר קְוִשְׁיִיתִינוּ הַג"ל דְשְׁפִיר דְיִינִיק מְכ"ג בִּיּו"כ דְכִי אָמַר פִּיגוּל מְהִימָן וְאִי דְדִילְמָא ס"ל כְּמ"ד הַשֵּׁא"נ שְׁמִי הִיזְק וְנִנְאָמֵן מְטַעַם מִתּוֹךְ כו' פִּנ"ל ז"א דְאִי הַשֵּׁא"נ שְׁמִי הִיזְק הָא הֵנִיין הַתְּשָׁלוּמִין מִדִּינָא וְא"כ פְּטוּר מִתְּשָׁלוּמִין מִשׁוּם חִיבֵיב מְלָקוֹת דְמַחְשָׁב בְּקַדְשִׁים וְקְלִבְד"מ: וּבְאִנְפֵן אַחַר נִלְפַעַנ"ד בְּיָשׁוּב קְוִשְׁיִיתִינוּ הַג"ל דְנִימָא מִתּוֹךְ כו' דְהֵנָּה בְּאֲמַת הַקְּשׁוֹ הֶרְאֻשׁוֹנִים ז"ל עַל הָא דְהַפְּהִינִים שְׁפִיגְלוּ בְּמַקְדָּשׁ מְזִידִין חִיבִין הָרִי קִי"ל דְהַמְזִיק אֶת הַהַקְדָּשׁ פְּטוּר וְתִי דְמִיָּרִי בְּקַדְשִׁים שְׁחִיבִיב בְּאַחֲרֵייתָן וְכר"ש דְדָבָר לְהַגּוֹרֵם לְמָמוֹן כְּמָמוֹן דְמִי וּמִיָּקָרִי רַעְהוּ אוּ בְּקַדְשִׁים קָלִים וְכִרִיָּה"ג דַּס"ל קַק"ל מְמוֹן בְּעֵלִים הוּא ע' בְּרִיטְב"א וּבִפְנִי בְּסוּגְיִין וְע' בְּמִשְׁנֵה לְמִלְחָה פ"ב מֵה' גְּנִיבָה וְא"כ לְפִי"ז בְּכ"ג בִּיּו"כ דְהַשְׁעִיר הַפְּנִימִי בָּא מִתְּרוּמַת הַלְּשָׁפָה וְלֹא הוּי רַעְהוּ וְא"כ ל"ש לְחִיבּוֹ בְּתְשָׁלוּמִין דְהוּי מְזִיק אֶת הַהַקְדָּשׁ וְשְׁפִיר מוֹכִיחַ דְנִנְאָמֵן דְלִיפָא מִתּוֹךְ כו' וְאִזְדָּא נְמִי לְפִי"ז קְוִשְׁי' הַפְּנִי"י שְׁהַקְשָׁה לְשִׁי הַסּוּבְרִין דְפִיגּוּל בְּמַחְשָׁבָה בְּלִי דִּיבּוּר א"כ לְמָה לֵן לְמִינְדָק מְכ"ג בִּיּו"כ מִפְּחַ הַקְּרָא דוֹכ"א לֹא יְהִי בֵּאֵה"מ גִּילְף מְכָל עֲבוּדוֹת בְּשָׂאָר יְמוֹת הַשְּׁנָה שְׁנִנְאָמֵן הַכְּהֵן לּוֹמַר שְׁפִיגֵל בְּמַחְשָׁבָה וּמְנָא יְדַעִינוּ וְכֹן הַקְשָׁה בְּאִס"ז ב"מ מ"ב וְלִהְאָמוּר יִתְיַשֵּׁב שְׁפִיר דְעִיקָר הָרֵאָי' מְכ"ג בִּיּו"כ שְׁהַקְרָבָנוֹת הֵם ק"ק וּבְאִין מִתְּרוּמַת הַלְּשָׁפָה וְא"ח בְּאַחֲרֵייתָן מִשֵּׁא"כ בְּשָׂאָר יְמוֹת הַשְּׁנָה הָרִי מְשַׁפְּחַת פִּיגּוּל בְּקַדְשִׁים קָלִים אֶלְיָבָא דְרִיָּה"ג אוּ בְּק"ק שְׁחִיבִיב בְּאַחֲרֵייתָן לר"ש דְחִיבִיב בְּתְשָׁלוּמִין וְא"כ שְׁפִיר מְהִימָן מְטַעַם מִתּוֹךְ שְׁנִנְאָמֵן

להפסיד לעצמו נאמן ג"כ להפסיד הקרבו ומינשב ג"כ לפי"ז קוש' הרא"ש ז"ל ע"ד רש"י ז"ל בסוגיין בד"ה נאמן כו' וגבי קרבות בכהן העובד קמיירי פגון שהודיעו בין שחיטה לזריקה ואמר פיגלתי בשחיטה שעדיין בידו לפגל בשאר עבודות והקשה דהא בעי שלומי אם יפגל ולהנ"ל ניחא דמיירי בק"ק שא"ח באחריותו ופטור דלא הוי רעהו: והנה אפי' לפי שיטת הרמב"ם ז"ל דאדם המזיק חייב בתשלומין גם בהקדש דלא נתמעט מרעהו רק שורו ע' בח"מ סי' ס"ו ג"כ אפשר ליישב קוש'תינו הנ"ל דנימא מתוך כו' דהנה הטו"ז ביו"ד סי' קכ"ז סק"ד הקשה על הא דא' גבי ס"ת מתוך שנאמן להפסיד שפרו נאמן לפסול ס"ת מהא דא' בקידושין ס"ה אבל איהי אי לא דקים לה ל"ה אמרה ומיתסר נפשה וליתסר איהו בקרובותי קמ"ל ולמה ל"א באמת גם שם מתוך שהיא אסרה את נפשה תהא נאמנת ג"כ על אחרים קרובותי כי הכא ות' דשא"ה דאעפ"י שיש ספק לקרובותי אם נתקדשה זו אם לא הן מותרות פינו שיש לזו חזקת פנו' דמעיקרא ע"כ מוקמינן לה אחזקה דלא נתקדשה משא"כ בס"ח שאין לה חזקה תחלה להתיר בבירור ע"כ הרי דהיכי שהוא להוציא מחזקה ל"א הסברא דמתוך כו'.

וא"כ לפי"ז ה"נ בכ"ג ביו"כ ל"ש לומר שאין הכ"ג במה שאומר שפיגל מפת הסברא דמתוך כו' פינו שהוא להוציא הקרבות מחזקת פשרות שלהן שהיו בחזקת פשרות להקרבה. ויהי' נכון עפ"י"ז ליישב מה שהקשה רש"י ז"ל בסוגיין בהא דקא' ודילמא דחזינ' בפשפש ואמאי ל"ק דחזינא דרף לול.

ונראה דמהזאות שלפני ולפנים ליכא קוש'א פינו דעדיין בידו לפגל בהזאות שעל הפרוכת בהיכל ואי דזה לא מיקרי בידו פינו דאם אין אנו מאמינים לו על הפיגול שלפול"פ אפי' אי יפגל עקשיו בהיכל לא הוי אלא חצי מתיר דכל מ"ג הזיות הניין מתיר א' כדא' ביומא ובזבחים ז"א דהא אע"ג דאין פיגול בחצי מתיר עכ"פ פסול מיהא הוי וא"כ אבד הקרבו חזקת פשרות וממילא יהי' נאמן גם על הפיגול דמעיקרא מטעם מתוך כו' פינו דלא יהי' להוציא מחזקה משא"כ מהזאות שעל הפרוכת בהיכל שפיר הקשה דהנה הטה"ק כ' בחי' זבחים מ"ב ע"ב בגמ' שם אמר מר רמ"א פיגול וחיובין עליו פרת מפדי פרת לא מיחייב עד שיקרבו כל מתירין דאמר מר פהרצאת פשר פה הרצאת פסול כו' והא פינו דחשיב בי' בפנים פסולה פמאן דלא אדי דמי כי הדר מדי בהיכל מיא בעלמא הוא דקא אדי והקשה הטה"ק הרי קיי"ל כ"ש מקדש פסולין ליקרב לכתחלה ות' דהא דכ"ש מקדש פסולין הלא הוא מטעם אם עלו לא ירדו וזה שייך רק בדם הנזרק ע"ג המזבח אבל אם סופו ליפול לארץ ל"ש בזה לומר אם עלו לא ירדו פינו דלא יבא על המזבח וא"כ במתנות שעל בין הבדים ועל הפרוכת שהדם נופל על הארץ ל"ש בזה לומר כ"ש מקדש פסולין ע"ש ולפי"ז מהזאות שעל הפרוכת בהיכל שפיר מדייק דנאמן ואי דהוי בידו לפגל בהזאות שעל המזבח ז"א דהא לפי דבריו שפיגל על בין הבדים ועל הפרוכת הא נפסל הקרבו פינו דבדם שנופל על הארץ ל"ש כ"ש מקדש פסולין משא"כ כשיפגל עקשיו בהזאות שעל המזבח הא יהי' פשר הקרבו דכ"ש מקדש פסולין משא"כ מהזאות שלפול"פ על בין הבדים לא הוי מצי להקשות פינו דבידו לפגל בהזאות שעל הפרוכת דיהי' ג"כ פסול ז"א דכיון דעכ"פ פסול יהי' ושוב לא יהי' להוציא מחזקה ושפיר נאמן גם על הפיגול דמעיקרא מטעם מתוך כו' ולכך ל"ק רק דחזינא דרף פשפש ולא דחזינא דרף לול והשתא דאתינא להכי יש מקום לתרץ קוש' הראשונים הנ"ל שהקשו

הא מזיק את ההקדש פטור עד"ז דהנה באמת הקשו התוס' בב"ק ז ע"א ד"ה שור רעהו ל"ל הקרא דשור רעהו ולא שור של הקדש הא מפי יאכל נפקא פרט למזיק כדא' במעילה י"ט ולא דוקא מידי דאכילה כדא' התם ות' דאי לא דאשפחן דפטור מזיק הקדש מרעהו ל"ה דרשינן מפי יאכל פרט למזיק אלא לחומש לחודי' אבל קרן חייב ע"ש.

והנה אמרינן שם דר"ע ס"ל כר"ש בן מנסיא דלא דריש רעהו לפטור אלא אדרבא לחיובא וקדריש הכי שור של רעהו הוא דכי הוי מזיק תם לא משלם אלא חצי נזק אבל אי מזיק שור של הקדש משלם נ"ש ואפי' תם ע"ש א"כ לדידנ' שפיר לא דרשינן מפי יאכל אלא חומש אבל קרן חייב וע"ש בתוס' ד"ה ור"ע כו' א"כ נוכל לאוקמי מתניתין דהפהגים שפיגלו כר"ע סתימתא דלדידנ' משלם שפיר מזיק קרן]: והנה המפורשים ז"ל בחי' העירו עוד דאמאי לא פריה הש"ס לאפני בדרף קושיא מכ"ג ביו"כ דמוכח דנאמן אף שאינו בידו ע' במהרש"א וברקבן נתנאל.

ומה שנתראה בשובב קושיא זו הוא דהנה באמת יש להקשות איך מהימן באמת הכ"ג לומר שפיגל בס"ר דלא ידע מהא דחזינא בפשפש הרי קיי"ל דאין אדם משים עצמו רשע דע"כ אומר שפיגל במזיד דבשוגג לא משפכת בכ"ג פיון דשוגג דפיגול ע"כ הוא באומר מותר כדא' במנחות מ"ט ע"א וכו"ג הא ע"כ צריף להיות גדול בתורה ואפי' בזמן בית שני הי' מלמדין אותו כדא' ביומא ח' ע"א וע' באור זרוע ה' פסחים סי' רכ"ג מה שיהביא מד' רש"י ז"ל בשבת קי"ד ע"ב וע' בחולין כ"ד ע"א דגם לענין לימוד סדר עבודת הלויים קא' שם בש"ס דאף דבשאר לימוד קא"ר יוסי דצריף לראות סימן יפה במשנתו בג' שנים מ"מ לענין לימוד העבודה צריף חמשה שנים דשאני הלכות עבודה דתקיפן ע"ש ואם לענין הלכות עבודת הלויים אמרו פן מכ"ש לענין לימוד סדר עבודת הכ"ג בנדאי הי' צריף לימוד ויגיעה ביותר וע' בתוס' סנהדרין ל"ג ע"ב ד"ה שעיירבן גבי חכם שטיהר את הטמא דלא הוי שוגג דהי' סבור שיהדין פן פיון דחכם בעל הוראה הי"ל לדקדק בהוראתו ע"ש וא"כ ע"כ אומר הכ"ג שפיגל במזיד והיכי נאמן הרי אין אדם מע"ר ואי דהיכא דרוצה לעשות תשובה נאמן כד' התוס' ב"מ ג' ע"ב וה"נ רוצה לעשות תשובה לבלתי הקרב זבח שנתפגל שהוא בלא ירצה ז"א דהרי פתב בנוב"י מהדו"ת חאה"ע סי' קנ"ו דע"כ לא כ' התוס' סברא זו אלא להאמינו לגבי עצמו אבל לקלקל לאחרים אינו נאמן אף ברוצה לעשות תשובה וא"כ ה"נ שרוצה להפסיד להצבור השעיר בנדאי א"נ אף שפא לעשות תשובה והרגיש בקושיו' זו הפמ"ג ביו"ד סי' ה' במשפצות ואמרתי לתרץ עפי"ד הר"ן בכתובות פ' המדיר גבי הא דתנן ואלו יוצאות שלא בכתובה כו' מאכילתו שאינו מעושר ה"ד אי דידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע וכ' הר"ן בשם הר"ב דלהכי לא אוקמ' במודה משום דאין אדם מע"ר ודחי לי' הר"ן ז"ל דכיון שפסדת ממון בהודאתה נאמנת בהודאת בע"ד כק' עדים דמי ע"ש וכ"כ הר"ן סברא זו בפ' כל הנשבעין דהיכי דאיכא הפסד ממון נאמן אפי' היכא דמע"ר ולפי"ז ה"נ פיון דכשאומר שפיגל מחויב לשלם וכיון דמפסיד ממון בהודאתו ל"ש לומר אאמע"ר פנ"ל והשתא מיושב הדקדוק של המפרשים הנ"ל מאי דלא פריה על אפני בדרף קושיא מכ"ג ביו"כ דהנה לעיל מ"ד ע"ב אמר אפני נקטינן טימא טהרות של חבירו ומת לא קנסו בנו אחריו מ"ט הניק שא"נ ל"ש הניק וקנסא הוא לדידנ' קנסוה רבנן לבר' לא קנסוה רבנן וא"כ פיון דס"ל לאפני השא"נ ל"ש הניק א"כ ל"ה יכול למיפרף מכ"ג ביו"כ דשפיר

אָפֿשֵׁר לומר דְּבִאָמַת אינו נֶאֱמָר מִטַּעַם אין אָדָם מְעַ"ר כִּנּוּ"ל וְאִי דְכִינּוּ דְמִפְסִיד מְמוֹן בְּהוֹדָאָתוֹ ל"ש אַמְמַע"ר ז"א דְהִתְיַנַּח אִי הִשָּׂא"נ שְׁמִי הִיזְק מְחֻנָּב לְשֵׁלֶם כְּשִׁפְיָגֶל מִשָּׂא"כ לְאַבְיֵי דִס"ל הִשָּׂא"נ ל"ש הִיזְק הָא א"צ לְשֵׁלֶם רַק מִטַּעַם קִנְס בְּמִזִּיד אָבֵל מִד"ת אִפִּי בְּמִזִּיד פְּטוּר וּא"כ שְׁפִיר נֹכַח לומר דְּבִאָמַת אינו נֶאֱמָר מִטַּעַם אַמְמַע"ר כִּנּוּ"ל כִּינּוּ דְלִדְיָדָן דְקִנְסָא הוּא א"כ אִם אִין אָדָם רֹאֵהוּ וְרַק הוּא בְּעַצְמוֹ בָּא וְאוֹמֵר שְׁפִיגֶל הָא א"ח לְשֵׁלֶם כִּינּוּ דְקִנְסָא הוּא הָא קִי"ל מוֹדָה בְּקִנְס פְּטוּר אִפִּי בְּקִנְס דְרַבְּנָן ע' שְׁ"ף ח"מ ס' שִׁפ"ח וְלִיכָא הֶפְסֵד מְמוֹן וְשְׁפִיר אֲמַרִינּוּ א"א מְעַ"ר: עוֹד דְרַף אֲתָנוּ בְּיִשׁוּב הָעֵרַת הַמְּפֹרְשִׁים הַנְּ"ל דְלֹא תִקְשִׁי לְאַבְיֵי מַכ"ג בִּיּו"כ דְהִנֵּה בְּאָמַת הַקְּשׁוֹ הַמְּפֹרְשִׁים אִיף מִיִּיתִי מַכ"ג בִּיּו"כ הָא הֶפֶר בָּא מְשָׁל כ"ג וּפְשִׁיטָא דְהַבְּעָלִים נֶאֱמָנִים עַל שְׁלָהּן וּא"כ כִּי אוֹמֵר הַכ"ג שְׁפִיגֶל הַשְּׁעִיר ע"כ שְׁפִיגֶל בְּכָל הַהֲזָאוֹת וְכִינּוּ דְמַעְרְבִין בְּקִרְנוֹת מְמִילָא נְפֹסֵל גַּם הֶפֶר וְלִכְף נֶאֱמָר כִּינּוּ שְׁנֶאֱמָר עַל שְׁלוֹ נֶאֱמָר עַל שְׁל חֲבִירוֹ (ע' בְּתִשׁוֹ חו"י וּע' פִּמ"ג יו"ד בִּשְׁפ"ד סוּס"י מ"א מִש"ש בְּעֵנָן שׁוֹי אֲנַפְשָׁן חֲד"א אִי נֶאֱמָר הִיכָא שְׁחָב לְעַצְמוֹ וְלֹאֲחֵרִים וּע' מִש"ז ס' ה' סִק"ג) וְאִי דְנִימָא דְגַם בְּחֻצֵי מַתִּיר פְּסוּל וְכַמ"ש בְּאָמַת הַט"ג בְּסוּגְיָן דְלֹד' רִש"י וְרַמְבַּ"ם ז"ל בְּחֻצֵי מַתִּיר פְּסוּל דְאוּרְזֵי אִיכָא דְלֹא פְתוּס' זְבָחִים מ"א ע"ב דְאִינוּ פְּסוּל רַק מְדַרְבְּנָן אוּלָם בְּאָמַת אִפְתִּי קִשָּׁה דְהִנֵּה אֲמַרְתִּי לְתַרְזַן קוֹשְׁיָי הַתּוּס' בְּסוּגְיָא דְזְבָחִים הַנְּ"ל שְׁהַקְּשׁוֹ אִי נִימָא דְבְּחֻצֵי מַתִּיר אִיכָא פְּסוּל מְהָא דְפְלִיגֵי ר"מ וְרַבְּנָן בְּשַׁחַט סִימָן א' לְמוּלִים וְסִימָן ב' לְעֵרְלִים דְלַרְבָּנָן דְאִין פִּיגוּל בְּחֻצֵי מַתִּיר כְּשֵׁר לְגַמְרֵי וְהָרִי גַם לְמַ"ד בְּחֻצֵי מַתִּיר אִין פִּיגוּל פְּסוּל מִיָּהָ הָרִי.

וְכַתְּבִיתִי לְחֹדֶשׁ דְּהָא דְאֲמַרִינּוּ דְבְּחֻצֵי מַתִּיר עַכ"פ פְּסוּל הָרִי הוּא דְנוֹקָא הִיכָא דְבְּמַתִּיר שְׁלֶם אִיכָא חַיּוּב פְּרַת אֲז הָרִי בְּחֻצֵי מַתִּיר עַכ"פ פְּסוּל אָבֵל הִיכִי דְגַם בְּכּוּלוֹ מַתִּיר לִיכָא פְּרַת אֲז לִיכָא בְּחֻצֵי מַתִּיר אִפִּי פְּסוּל וּבַמִּק"א תִּקְעֵתִי מִסְמְרוֹת בְּסִבְרָא זֹו וּע"כ בְּפִסְחָא כִּינּוּ דְגַם בְּ סִימָנִין לִיכָא פְּרַת לְפִיכְף בְּחֻצֵי מַתִּיר כְּשֵׁר לְגַמְרֵי וּלְפִי"ז הָרִי בְּאָמַת הַקְּשׁוֹ הַתּוּס' בְּסוּגְיָן דְּהָא ר' יוֹסִי גּוֹפְיָן אִית לִי דְאִין פִּיגוּל בְּדַבָּר הַנְּעֻשָׂה בְּפָנִים וְהֵאִיף מוֹכִיחַ מַכ"ג בִּיּו"כ וְתִי דְנִהִי דְפִיגוּל לֹא הָרִי לְעֵנָן חַיּוּב פְּרַת פְּסוּל מִיָּהָ הָרִי וּא"כ כִּינּוּ דְבְּכּוּלוֹ מַתִּיר לִיכָא לִר"י רַק פְּסוּל א"כ בְּחֻצֵי מַתִּיר כְּשֵׁר לְגַמְרֵי פְּאֵמוֹר וּע"כ הוּא אוֹמֵר שְׁפִיגֶל בְּכָל הַזְּרִיקוֹת וּא"כ כִּינּוּ דְמַעְרְבִין לְקִרְנוֹת הָא נְפֹסֵל גַּם הֶפֶר וּא"כ לִיכָא רֵאִי מַכ"ג בִּיּו"כ וּע"כ דְהִהוּכַחַה הִיא לְמַ"ד אִין מְעַרְבִין לְקִרְנוֹת וּא"כ אֲבִיֵי הָא ס"ל בְּתַמּוּרָה ה' ע"ב דְמַעְרְבִין לְקִרְנוֹת וּא"כ מְמִילָא לִיכָא רֵאִי לְדִידָן מַכ"ג בִּיּו"כ וּמִינְשָׁב ע"נ קוֹשְׁיָי הַמְּפֹרְשִׁים הַנְּ"ל: וּעַפ"י מֵה שְׁחִידְשָׁנוּ דְהִיכִי דְבְּכּוּלוֹ מַתִּיר לִיכָא רַק פְּסוּל אֲז בְּחֻצֵי מַתִּיר אִפִּי פְּסוּל לִיכָא נְבֵא לִיִּישָׁב דְבְּרֵי הַרְמַבַּ"ם ז"ל בְּפִי"ד מֵה פְּסוּל מ"ק ה' ב' חִישָׁב בְּרֵאשׁוֹנָה מְחַשְׁבַת הַזְּמַן וְשִׁתַּק בְּשָׂאָר כּו' הָרִי זֶה פְּסוּל וְאִינוּ פִּיגוּל עַד שְׁיִנֵּה בְּמַחְשַׁבַת הַזְּמַן שְׁהָרִי כּוֹלָם כְּמַתְנֵה אַחַת הֵם עַכ"ל.

וְהִנֵּה בְּמַנְחוֹת ט"ז ע"א הוּא פְּלוּגְתָא דְרַב וְשְׁמוּאֵל גְּבִי הָא דְפְלִיגֵי ר"מ וְרַבְּנָן בְּפִיגֶל בְּקוּמָן וְלֹא בְּלוּנָה אִי יֵשׁ פִּיגוּל בְּחֻצֵי מַתִּיר וְקֵא' רַב מְחַלְוֹקַת שְׁנַתָּן אֶת הַקּוּמָן בְּשִׁתְיָקָה וְאֶת הַלְּבוּנָה בְּמַחְשָׁבָה אָבֵל נָתַן אֶת הַקּוּמָן בְּמַחְשָׁבָה וְאֶת הַלְּבוּנָה בְּשִׁתְיָקָה ד"ה פִּיגוּל שְׁכָל הַעוֹשָׂה עַל דַּעַת רֵאשׁוֹנָה הוּא עוֹשָׂה וְשְׁמוּאֵל אָמַר עֲדִינּוּ הוּא מְחַלְוֹקַת וּא"כ הַרְמַבַּ"ם פּוֹסֵק כְּשְׁמוּאֵל וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין דְהָרִי קִי"ל הַלְּכַתָּא כְּרַב בְּאִיסוּרֵי וְאִי דְבַגְמָ' שְׁם נְשָׂאָר עַל רַב בְּקוֹשְׁיָא ז"א דְמַקְוֶדָם פְּרִיף שְׁם עַל רַב מְהָא דְמַצִּינוּ דְפְלִיגֵי ר"מ וְרַבְּנָן

בַּנְתָּן אֶת הַקּוֹמֵץ בְּמַחְשָׁבָה וְאֶת הַלְּבוּנָה בְּשִׂתְיָקָה וְתַרְגָּמִי רַב תְּנִינָא בְּשִׂתֵי דְיַעוֹת שְׂאֲחָד
הַקְטִיר קוֹמֵץ בְּמַחְשָׁבָה וְאֶחָד כִּי הַקְטִיר תְּבִירוּ לְבוּנָה בְּשִׂתְיָקָה וּמִשָּׁה פְּלִיגִי רַבְּנָן דְּל"ל
ע"ד רֵאשׁוּנָה עוֹשֶׂה וְלִכְּהַּ מְקַשֵּׁי אַח"כ מְהֵא דְתַנָּא בְּד"א בְּדָמִים הַנְּתַנִּין עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן
אָבֵל דָּמִים הַנְּתַנִּים עַל מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי פְּגוֹן מ"ג שָׁל יו"כ כּו' פִּיגְלָל בֵּין בְּרֵאשׁוּנָה בֵּין בְּשִׁנְיָ
וּבֵין בְּשִׁלִּישִׁית רְמ"א פִּיגְוֹל כּו' הָרִי דְפְּלִיגִי אִפִּי' בְּפִיגְלָל בְּרֵאשׁוּנָה וְקֵא' וְכ"ת ה"נ בְּב'
דְּיַעוֹת הַנִּיחָא לְמ"ד בְּפֵר וְאִפִּי' בְּדָמוֹ שָׁל פֵר אֲלָא לְמ"ד בְּפֵר וְלֹא בְּדָמוֹ שָׁל פֵר מֵא"ל
וְהִינּוּ דְפָרִיף עַל ר"ח גּוֹפְנִי' שֶׁהוּא מְהַדָּר לְאוֹקְמִי מִלְתִּי דְרַב דְּאִיהוּ גּוֹפְנִי' קֵא' בְּיוֹמָא
מ"ט ע"א בְּפֵר וְלֹא בְּדָמוֹ שָׁל פֵר אָבֵל הַרְמַב"ם ו"ל הָרִי פִּסְקָא בְּפ"ה מֵה' עֲבִיּוֹה"כ בְּפֵר
וְאִפִּי' בְּדָמוֹ שָׁל פֵר שְׁפִיר מִתְרַצָּא מִלְתִּי דְרַב אֲלִיבָא דְהַלְכְתָּא א"כ הו"ל לְפִסְנֹק פְּרַב
לְפִי הַכָּלֵל הַמְּסוּר בִּינְדִינוּ דְהַלְכְתָּא פְּרַב בְּאִסּוּרֵי וְלִדְבָרֵינוּ הַנְּ"ל יְהִי נְכוּן עֲפִי"מ דְכִיִּלִּי
לָן הַפּוֹסְקִים כָּלְלָא וּמְכָלְלָם הָרֵא"ש ו"ל בְּפ"ק דְכַתְּנּוֹת י"א ע"ב דְהֵא דְהַלְכְתָּא פְּרַב
בְּאִסּוּרֵי הִינּוּ הֵיכָא שְׂאִין נ"מ רַק לְעֵנִין אִסּוּר אָבֵל הֵיכָא דְפִתִּיף ב' דִּינֵי מְמוֹנוֹת לִיתָא
לְכָלֵל זֶה וְע' בְּר"ן נְדָרִים פ"ח ע"ב שְׁמַבִּיא פְּלוּגְתָּא בְּזֶה בֵּין רַב עֲמָרָם גָּאוֹן וְהַרְמַב"ן
לְבִין הַר"ת וְהָרֵאָב"ד ו"ל ע"ש [וּלְפַעַנ"ד י"ל דְזֶהוּ פְּנִינַת הַש"ס בְּכוֹרוֹת מ"ט ע"ב לְעֵנִין
הַפּוֹדָה אֶת בְּנוֹ תוֹף ל' יוֹם קֵא' הַש"ס וְאֵע"ג דְקִי"ל הַלְכְתָּא פְּרַב בְּאִסּוּרֵי וְכִשְׁמוּאֵל
בְּדִינֵי הֵכָא הַלְכְתָּא כְּנוֹתִי דְשְׁמוּאֵל וְי"ל דְהִינּוּ טַעְמָא פִּינּוּ דְפִתִּיף בִּי ד"מ] וְא"כ הֵכָא
נְמִי בְּפִיגְלָל בְּדְבָרִים הַנְּעַשִׂים בְּפְנִים וְכַדוּמָה שְׂאִין גַּם בְּמַתִּיר שְׁלָם רַק פְּסוּל הִי' נ"מ לְעֵנִין
חֵיב מְמוֹן אִם פִּיגְלָל בְּרֵאשׁוּנָה וְאֶחָד כִּי שְׂתַק דְלַרְב דְּאָמַר דְלַד"ה כָּל הָעוֹשֶׂה ע"ד רֵאשׁוּנָה
הוּא עוֹשֶׂה הָנִי פִיגְוֹל וְחֵיב לְשַׁלֵּם כְּדִינָא דְמַתְנִיתִין דְכַהֲנִים שְׁפִיגְלוּ בְּמַקְדָּשׁ מְזִידִין חֵיבִין
מִשָּׂא"כ לְשְׁמוּאֵל דְאָמַר עֲדִינּוּ הִיא מַחְלֻקָתָא וְא"כ לְרַבְּנָן לֹא הָנִי פִיגְוֹל וּפְטוּר מִלְשַׁלֵּם וְאִי
דְהֵא גַם בְּחֻצֵי מַתִּיר פְּסוּל אֵיכָא ז"א דְהֵא הֵיכָא דְבַמַּתִּיר שְׁלָם לֹא הָנִי ג"כ רַק פְּסוּל אֵז
בְּפִלְגָא דְמַתִּיר אִפִּי' פְּסוּל לֵיכָא וְאִין עָלִיו חֵיב לְשַׁלֵּם וְא"כ פִּינּוּ דְאֵיכָא נ"מ לַד"מ לִיתָא
לְהַכָּלֵל דְהַלְכְתָּא פְּרַב בְּאִסּוּרֵי: סִי' קַב בַּעֲזָה"י יוֹם ה' כ"א לִירַח סִינּוּן שְׁנַת תַּרְל"ה לַפ"ק
סַעֲרַעֲט.

יִשְׁפּוֹת ה' שְׁלוֹמוֹ. וְיִהִי עָלָיו נְוֵעָמוֹ כְּבוֹד יְדִידֵי הָרַב הַגָּדוֹל חֲרִיף וְשִׁנּוּן.

זִית רַעֲנָן כַּש"מ שְׁמַחָה גִּינְצָבוּרְג נ"י אַבְד"ק סְטְרָאֲזִינֵץ יצ"ו. מְכַתְּבוֹ עִם ח"ת הַגִּיעֵנִי
וְהַנְּנִי לְתַשׁוּבָתוֹ ע"ד הַשְּׂאֵלָה הַמּוֹבָאָה בְּתַשׁוּבָה רַח"כ חֵא"ה ע"ס' ע"ו בֵּא' שְׁנַתָּן גַּט לְאִשְׁתּוֹ
וְנִשְׂאָ אִשָּׁה אַחֲרָת וְאֶחָד"כ הוֹצִיא כְּתָב מְסִירַת מוֹדְעָא שְׁמָסַר בְּפִנֵי ג' אֲנָשִׁים וּבְכַתְּבֵי מ"מ
הִלְזוּ מְבוֹאָר שֶׁהִי אָנוּס עֲפ"י גוֹזִים וְהָאוֹנֵס הִי מְפוֹרְסִים לְרַבִּים מְלַבֵּד שְׁהַעֲדִים הַפִּירוּ
בְּאִוְנוֹסוֹ וְנִאָמַר בְּכַתְּבֵי מ"מ הַנְּ"ל שְׂאֵף אִם אֲבִטַל מ"מ הִלְזוּ בְּבִיטוּל מוֹדְעָא וּמוֹדְעָא
דְמוֹדְעָא עַד סוֹף כָּל הַמוֹדְעוֹת אֶת הַפֵּל אֲנִי מְנוֹכְרָח כֶּרֶת לְעֵשׂוֹת שְׁלֹא בְּרִצּוֹנִי מִחַמַּת אִוְנוֹס
הִזְדוּע לְכֶם וְאֶחָד"כ אֲבִטַל אֶת הַפֵּל ע"י מְסִירַת מוֹדְעָא זוֹ: וְהִנֵּה הַגָּאוֹן רַח"כ ו"ל דָּן בְּזֶה
דְּאֵף שְׁמְבוֹאָר בְּב"ש סִי' קַל"ד סַק"ג דְאִפִּי' מְסַר מוֹדְעָא עַל הַבִּיטוּל וְעַל פִּיטוּל הַעֲדִים
דְבָרֵיו הָאֲחֵרוֹנִים עֵיקַר מ"מ אִם הוּא בְּאִמַּת אָנוּס וְאִנְסוּהוּ שְׁלֹא כְּדִין אָף שֵׁא"כ אָמַר
רוֹצֵה אֲנִי וּבְכַרְט הֵיכִי דִינְדְעֵי רַבִּים מְלַבֵּד הַעֲדִים הַחֲתוּמִים עַל הַמוֹדְעָא שֶׁהִי אָנוּס אֲזִי
הַמוֹדְעָא קִיָּמַת וְהַגֵּט פְּסוּל וְהָאֲרִיף בְּטַעְמָא דְמִלְתָּא.

אָמָנָם הַעֲלָה הַגָּאוֹן וְלִי לְהַתִּיר מִטַּעַמָּא אַחֲרֵינָא שְׁהָרִי אֱלוֹ הוּי שְׁתַּק הַבַּעַל הוּי מִחֲזַקִּינִין הַבִּיטוּל מוֹדְעָא שְׁבִיטָל בְּשַׁעַת הַגֵּט בְּחֻזְקַת בִּיטוּל גְּמוּר אַף שְׁמִסֵּר מוֹדְעָא קוֹדֵם לְכֹן דְּהוּי אֲזִלִּינֵן בְּתַר דְּבָרֵי הָאֲחֵרוֹנִים וּמָה גַם מֵאַחַר שְׁנִשְׂא אִשָּׁה א"כ הוּי מוֹקְמִינִין הַבַּעַל בְּחֻזְקַת כְּשֵׁרוֹת א"כ חֻזְקָה זֹו מְבַטֵּלֵת הַסְּפֵק דְּשָׂמָא לֹא בִיטָל בְּנִפְשָׁא חֲפִיצָה וְהוּי מוֹקְמִינִין הַגֵּט בְּחֻזְקַת כְּשֵׁרוֹת אֲלָא דְּהַשְׁתָּא נוֹלֵד רִיעוּתָא מָה שְׁהַבַּעַל מְרַע לְהַגֵּט וּמַעִיד שְׁהַבִּיטוּל לֹא הִי מְרַצוֹנוּ הַטוֹב כ"א בְּאִנּוּס וּא"כ דָּאִין לְנוּ צַד אִיסוּר אֲלָא מִחֻמַּת עֲדוּתוֹ לֹא מִפְּיֹו אָנוּ חִיִּין דָּאִין אָדָם מְשִׁים עֲצָמוּ רְשַׁע שְׁהָרִי מֵהֲרִי"ו כ' דְּנִקְרָא עֲבָרִינִין וְרְשַׁע הַנוּשָׂא אִשָּׁה עַל אִשְׁתּוֹ וּפְסֵל גֵּט שְׁסִידֵר וְכַשְׁנִקְרָא רְשַׁע בְּמָה שְׁאוּמֵר א"נ דָּאִין אָדָם מְעַ"ר וְכָאֵן ל"ל פ"ד דְּדוּקָא גְבִי אִשְׁתָּה זִינְתָה עִמִּי פ"ד מְשׁוּם שְׁאַחַר שְׁאוּמֵר זִינְתָה מְאָמִינִין לִי עַד שְׁלֹא אָמַר הִיבַת עִמִּי אָבֵל הֵכָא מִיָּד כְּשְׁאוּמֵר שְׁהַבִּיטוּל הִי בְּאִנּוּס תִּיכַף עוֹשָׂה עֲצָמוּ רְשַׁע בְּמָה שְׁנִשְׂא אִשָּׁה עַכְד"ה.

וּכְבוֹד מַעֲלָתוֹ הַעִיר בְּזָה בִּזְה"ל הֵלֵא חֲרָם אִינוּ אֲלָא מְדַרְבְּנֵן וּבְדַרְבְּנֵן פְּתַבּוּ הָאֲחֵרוֹנִים דל"ש אִין אָדָם מְעַ"ר. הִנֵּה אָמַת נְכוּן הַדְּבָר דְּהַסְכַּמַּת הַפּוֹסְקִים הוּא דְלֹא הוּי אֲלָא כְּכֹל שְׁאָר פְּסוּלֵי דְרַבְּנָן ע' תְּשׁוּ' מְהַר"ם פְּדוּנָא ס' ע"א וע' בד"מ בִּי"ד ס'י של"ד סק"ח וע' בְּתִשׁוּ' נוּב"י מֵהַד"ת חִי"ד ס'י קמ"ו וְאִף דְּבַעֲבִירָה דְרַבְּנָן לֹא נִפְסֵל בְּלֹא הַכְרָזָה כְּמִבְּנֹאֵר בְּסִנְהֶדְרִין כו' ע"ב מ"מ בנ"ד שְׁפִיר יֵשׁ לְפָנֶסְלוּ עִפִּי"מ שְׁמִבְּנֹאֵר בְּנִימוֹק"י פז"ב וְהוּבָא בְּסמ"ע ס'י ל"ד ס"ק נ"ו דְלֹאֲתוֹ עֲדוּת שְׁנִפְסֵל בְּשִׁבְלֵוּ אִפִּי' בְּלֹא הַכְרָזָה פְּסוּל וְהַה"נ בנ"ד שְׁפִיר נִפְסֵל לְאוּתוֹ עֲדוּת שְׁנַעֲשָׂה עַל יְדוֹ רְשַׁע וּלְפַעַנ"ד דְּבָר זֶה דוּמָה לְהָא דֵּא' בְּש"ס יְבַמּוּת מ"ז בְּאוּמֵר נִתְגַּיְרָתִי בִּינֵי לְבִין עֲצָמִי נֶאֱמָן אֲתָה לְפָסוּל אֶת עֲצָמָךְ וְאִי אֲתָה נֶאֱמָן לְפָסוּל אֶת בְּנֵיךְ וְכ' הַתּוֹס' דְּהוּא מְטַעַם שׁוּי' אֲנַפְשֵׁי' חֲתִיכָה דְּאִיסוּרָא וְהַפְּסוּל בְּעֲדוּת עוֹבֵר בְּלֹא פְּשַׁמְעִיד ע"ש וְהַה"נ בנ"ד לְפִי דְּבָרֵי הָא לְגַבִּי עֲצָמוּ שְׁיָהֵ' בְּעַמּוּד וְהוּצָא אִשְׁתּוֹ הַשְּׁנִי' מְשׁוּם חֲרַגְמָה הָא נֶאֱמָן מְטַעַם שׁוּי' אֲנַפְשֵׁי' חֲתִיכָה דְּאִיסוּרָא וּא"כ מִמִּילָא הוּא פְּסוּל וְאִינוּ מוֹעִיל עֲדוּתוֹ לְגַבִּי אִשְׁתּוֹ כַּנ"ל וּמָה דכ' כ"ת בְּשֵׁם הָאֲחֵרוֹנִים דל"א אִין אָדָם מְעַ"ר בְּאִיסוּר דְרַבְּנָן הִנֵּה מְבֹאֵר כֹּן בְּחִי' הַרְשָׁבָ"א כְּתוּבוֹת י"ח ע"ב בְּשֵׁם רִש"י ז"ל שְׁפִי' בְּמִשְׁנָה שֵׁם פְּסוּלֵי עֲדוּת מְשַׁחֲקִים בְּקוּבָא וְהַקְשָׁה אֲמַאי מְהִימְנֵי הָא אִין אָדָם מְעַ"ר וְתִי' דְכִינוּ דְּאִיסוּר דְרַבְּנָן הוּא מְשׁוּם שְׁאִין עוֹסֵק בְּיִשׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם מְהִימֵן ע"ש וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַסְבִּיר בְּטַעַמָּא דְּמִילְתָּא דְּבַרְבְּנָן אָדָם מְעַ"ר.

דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין הָא דֵּאֲמַע"ר מְשׁוּם דְּאָדָם קְרוּב אֲצֵל עֲצָמוּ וְקְרוּב פְּסוּל לְהַעִיד הָרִי פְּתַב בְּקֻצוּה"ח ס'י ל"ד לִיִּישָׁב מָה שְׁהַעִיר הַמְּהַר"י כֹּן לֵב דְּאֲמַאי יְהִי נוֹגַע כְּשֵׁר לְחוּב א"ע הָרִי נוֹגַע פְּסוּל מְטַעַם קְרוּב וְקְרוּב פְּסוּל בֵּין לְזִכּוּת בֵּין לְחוּבָה וְכ' וְז"ל וְלָכֵן נִרְאֶה דְּהָא דְנֶאֱמָן אָדָם עַל עֲצָמוּ אַעפ"י שְׁהוּא קְרוּב אֵל עֲצָמוּ הִינּוּ מְשׁוּם דְּכֹן גִּזְה"כ שְׁיָהָא אָדָם נֶאֱמָן עַל עֲצָמוּ בְּכֹל הַפְּסוּלִין שְׁיֵשׁ בּוֹ וְכִבֵּר הָאִיר עֵינֵינוּ מְאוּר הָעוֹלָם רִש"י ז"ל בְּקִידוּשֵׁין ס"ה הוֹדָאָת בַּע"ד כְּמֵאָה עֲדִים דְּכְתִיב אֲשֶׁר יֹאמֵר כִּי הוּא זֶה הָרִי שְׁסַמָּךְ עַל מִקְצַת הוֹדָאָתוֹ ע"כ וּא"כ כִּי הִיכִי דְּהֶאֱמִינָה תוֹרָה ב' עֲדִים עַל אַחֲרִים כֹּן הֶאֱמִינָה תוֹרָה לְכֹל אָדָם עַל עֲצָמוּ אַע"ג דְּהוּא קְרוּב לְעֲצָמוּ דְּקְרוּב לֹא פְּסִלָה תוֹרָה אֲלָא עַל אַחֲרִים אָבֵל עַל עֲצָמוּ נֶאֱמָן מִשָּׂא"כ לְזִכּוּת דְּבָא לְהַעִיד עַל אַחֲרִים מִשָּׂא"ה אִינוּ נֶאֱמָן עַכ"ל.

ולפי זה יש לחקור דא"כ אמאי אמרינן אין אדם מע"ר מטעם אדם קרוב אצל עצמו הרי על עצמו לא פסלה תורה קרוב וע"כ דלא מצינו שהכשירה תורה קרוב רק פשאנו מרע חזקת פשרות לו כגון בממון דאמרה תורה אשר יאמר כי הוא זה דכיון דמודה הרי אומר שלא הי' לו חזקת ממון מעולם ול"ה לאפוקי מחזקה משא"כ פשאומר שהוא רשע דהא מעיקרא פשוט לא הי' לו חזקת פשרות ולא מהימן לומר שהוא רשע דאחזוקי אינשי ברשיעי לא מחזקינן.

ולפי"ז י"ל לפי"ש הה"מ ריש ה' אישות דאי איסור פנוי' דרבנן ל"ש חזקה אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות משום דבדרבנן לא זהירי בי' אינשי עיי"ש וא"כ לכה באיסור דרבנן ל"א אאמע"ר כיון דכל הטעם הוא משום דלא מהימן לומר שעשה עבירה לאפוקי נפשי' מחז"כ דשאר בנ"א וכיון דבדרבנן לא זהירי בי' אינשי ליפא חזקה ומהימן כיון דלגבי עצמו הכשירה התורה קרוב וכל הפסולים כמ"ש הקצוה"ח ה"ל אף באמת א"א לומר פן דהא דאמרינן אאמע"ר ל"ש לומר דיהי' נאמן מתורת עד דלגבי עצמו הכשירה התורה עד קרוב כיון דלדבריו רשע הוא והתורה אמרה אל תשע רשע עד כדא' בש"ס בקמות ה"ל וכיו"ב כ' התוס' בכתובות כ"ה ע"ב ד"ה הרי שאמר כו' ועד כאן ל"ש סברא של הקצוה"ח ה"ל רק גבי ממון אבל לא היכי שמעיד שעשה איסור וכיון שפן י"ל טעם פשוט לחלק בין עבירה דאורייתא לעבירה דרבנן דבשלמא בעבירה דאורייתא שפיר אמרינן כיון דלדבריו רשע הוא ורשע פסול לעדות דבעבירה דאורייתא ל"ב הכרזה משא"כ בעבירה דרבנן הא לא נפסל לעדות בלא הכרזה ול"ש לומר לדבריו רשע אתה כו' א"כ שפיר מהימן אף דאדם קרוב אצל עצמו דלגבי עצמו הכשירה התורה גם קרוב וכנ"ל.

אולם בעיקרא דהיא מילתא אי אמרינן בדרבנן אין אדם מע"ר יש מבוכה בזה בין הראשונים ז"ל הובאו באס"ז כתובות י"ח שם ובתומים בכללי מיגו אות ק"ה מביא מחלוקת בזה המהר"א ששון עם בעל תשובת פני משה עיי"ש.

והנה לכאורה אמרתי להביא ראי' דבדרבנן ל"ש אין אדם מע"ר מש"ס כתובות י"ד ע"א גבי ההוא ארוס וארוסתו דאתו לקמ' דר"י היא אמרה מינ' והוא אמר אין מינאי אר"י למאי נחוש לה חזא דהא קא מודה כו' וקשה הרי פלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה וא"כ מאי מועיל הודאתו הא אין אדם מע"ר וע"כ דכיון דהוא רק איסור דרבנן ל"ש אאמע"ר.

אולם באמת הא ליתא דהרי גם מדברי רש"י ה"ל לא מוכח רק היכי שבגוף העדות שמעיד לא משוי' נפשי' רשיעא רק שאומר שפסול הוא אבל אם עיי' הגדת גוף העדות שמעיד פעת עושה עצמו רשע בכה"ג אף שהוא איסור דרבנן אמרינן אין אדם מע"ר והוא מוכרח מגוף דברי רש"י ז"ל בגמ' שם דאמרינן על מימרא דר"כ דקא' אסור לאדם שישקא שטר אמנה בתוך ביתו שנא' אל תשפן באהלה עולה ש"מ מדר"כ.

עדים שאמרו אמנה היו דברינו אינם נאמנים מ"ט כיון דעולה הוא אעולה לא חתמי ופירש"י וכי אמרי אמנה הי' דברינו אינם נאמנים להרשיע א"ע ע"כ הרי דאף דאיסור שהיית שטר אמנה אינו אלא דרבנן משום קרא דד"ק אל תשפן באהלה עולה ואפ"ה אמרינן בי' אאמע"ר א"ו כיון שהוא בגופו של הגדת העדות פעת בזה אמרינן אאמע"ר

אפי' בדרבנן וכן מציינן להוכיח מדברי הגמ' בכתובות ע"ב ע"א ב'הא דתנן ואילו יוצאות שלא בכתובה כו' מאכילתו שאינו מעושר ה"ד אי דידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע וכן שם במשמשתו נדה פריה ג"כ ה"ד אי דידע נפרוש כו' וכ' שם הר"ן בשם הראב"ד דלקחי לא אוקמ' במודה משום דאין אדם מע"ר וקשה הא מעושר בזה"ז אינו אלא דרבנן וכן במשמשתו נדה הא מדאורייתא אינה טמאה עד שתרגיש בבשרה ובאמת מוקמינן שם פגון דאמרה פלוני חכם טיהר לי את הפתם כו' ואם פן בדרבנן הא אדם מע"ר ואפ"ר שפיר לאוקמי במודה אע"כ דבכה"ג שבהגדת העדות פעת משוי נפשי' רשיעא אמרינן גם בדרבנן אאמע"ר וע"כ דהא דקא' בכתובות שם חזא דהא קא מודה משום דהתם ידענו בלאו דיבורי' שבא עלי' רק שלא ידענו אם הנולד הוא ממנו נרק שהוא אומר שבא עלי' ביאות הרבה באופן דשרינין הנולד בתר דידי' כמו רוב בעילות אחרי הבעל וכמ"ש בתוס' שם ד"ה ההוא ארוס כו' וא"כ ל"ש בזה אין אדם מע"ר ויהי' מנישב עפי"ז מה שיש להעיר בדרבי הש"ס סנהדרין כ"ה ע"א בר ביניתוס אסהידו בי' תרי סהדי ח"א קמי דידי אוניף בריביתא וח"א לדידי אוניף בריביתא פסלי' רבא לבר ביניתוס והא רבא הוא דאמר לנה בריבית פסול לעדות והו"ל רשע והתורה אמרה אל תשע רשע עד רבא לטעמי' דא"ר אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם מע"ר ע"כ.

ולכאורה קשה למה שנסתפק המשנה למלה בפ"ד מה' מלנה היכי שראה הלנה שהמלנה רצה להלוות אותם המעות בריבית לאחר ונהלף הוא ולנה ממנו אי שייך בזה לפ"ע וא"כ לפי"ז ע"פ והא לנה בריבית פסול לעדות הרי במקדכי שם מבואר דע"כ מייירי כשאומר שלא לקח הריבית עדיין דאל"ה אינו נאמן משום דהוי נוגע בעדות שמעיד פן פדי להוציא הריבית מידו ע"ש וא"כ הא במשנה למלה שם כ' בשם הפ"מ דהלנה אינו עובר משעת שימה רק בלפ"ע וא"כ דילמא ראה בר ביניתוס שהמלנה רצה להלוות אותן המעות בריבית לאחר וליכא לפ"ע ולהנ"ל אפ"ר לומר דמייירי באבק ריבית וכבר נמן הריבית ול"ה נוגע דא"ר אינה יוצאה בדינין ויהי' מוכח מזה פדעת החולקים על הרשב"א שכתב בחידושי' לב"מ ס"ח ע"ב גבי רב עיליש גברא רבא הוא כו' דבאבק ריבית א"ע פי אם המלנה ולא הלנה ומזה יהי' ראי' פדעת החולקין ואומרים דגם בא"ר עובר הלנה ואי דא"כ מאי משני אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם מע"ר הלא בדרבנן אמרינן אדם מע"ר ז"א דכיון דבהגדת העדות פעת מע"ר בכה"ג אמרינן אפי' בדרבנן אין אדם מע"ר פנ"ל: והנה ראיתי בפנ"י בכתובות ע"ב שכ' על קושיות הר"ן על הראב"ד הנ"ל שכ' דלקחי לא אוקמי במודה משום דאין אדם מע"ר וקשה הר"ן עליו האיה שייך בזה לומר אאמע"ר הלא פנין שמפסדת ממון בהוראתה נאמנת דהודאת בע"ד כק' עדים דמי כמו גנבתי גזלתי וה"נ הרי מפסדת הכתובתה עפ"י הודאתה ויצא הפנ"י ל' לחדש דבר חדש ולינישב שיטת הראב"ד ז"ל דל"א הודאת בע"ד כמאה עדים דמי אלא כשמודה בעיקר הדבר משא"כ הכא דמה שמודית שהאכילתו שאינו מעושר אינה מודית פלוס בהפסדת כתובתה דמה שמפסדת כתובה בכך אינו אלא מטעם קנס שעברה על דת ממילא אית לה פתובה עכ"ד.

ולפענ"ד יש לתמונה ע"ז מדברי התוס' ביבמות כ"ה ע"ב ד"ה לימא שכ' בהא שהקשו על ר"י דקא' הרגתי לא תנשא אשתו אלמא דל"ל פ"ד ובהחולץ אמר שהוא דאמא לקמי' דר"י וא"ל נתגיירתי ביני לבין עצמי א"ל נאמן אתה לפסול א"ע ואי אתה נאמן לפסול

את בנייה אלמא פ"ד ות' דהתם לאו מטעם עדות נאמן אלא הא דפסלי' היינו לאסרו בבת
ישראל דשנ' אנפשי' חד"א או אם נגח שור של ישראל את שורו פטור מטעם הודאת
בע"ד ע"כ.

הרי דההודאה אינה בעיקר הדבר שהוא לא הודה רק שנתגיייר בינו לב"ע ומ"מ מהניא
הודאה זו למה שמסתעף ממנה אח"כ אם נגח שור של ישראל את שורו פטור אע"ג דלא
פטרינו לי' רק משום דלאו שור רעהו נאנו אין מאמינין לו ע"ז דלאו ישראל הוא וכ"כ
התוס' להדיא שם מ"ז דאיהו גופי' פשר אלא דשנ' אנפשי' חד"א ומ"מ אם בא על בת
כהן לא פסלה ע"ש וא"כ איך נוכל לפטור אם נגח שור של ישראל את שורו מטעם
הודאת בע"ד וצריף לעיין בזה: ומה שהעיר כ"ת ע"ד תשו' רח"כ הנ"ל דאף שמבואר
בתוס' ב"מ ג' דהיכי שרוצה לעשות תשובה נאמן אעפ"י שמע"ר מ"מ ל"ש בנ"ד סברא
זו עפ"י שבתשו' נוב"י מהדו"ת חאה"ע סי' קנ"ו דעד פאן לא כ' התוס' סברא זו אלא
להאמינו לגבי עצמו ולא לקלקל לאחרים וה"נ הוא רוצה לקלקל לאשתו.

ובאמת לדעתי יש להוכיח כד' הנוב"י מדברי הנ"י פ' שמביא בשם הריטב"א שהקשה
האיך נאמן לומר בני זה בן גרושה וכן חלוצה הרי משים עצמו רשע שנושא גרושה
ואאמע"ר וקשה דילמא רוצה לעשות תשובה כדי לפסול הבן מכהונה תרומה ועבודה
אלא ודאי דלקלקל לאחרים ל"א סברא זו.

ושוב הביא מעלתו בשם שו"ת שיבת ציון שכ' ע"ד אביו הנוב"י ז"ל דשם אין הדבר
נוגע לעצמו כלל רק שרוצה לקלקל לאחרים בזה שפיר כ' הנוב"י דא"נ אבל היכי דבא
לקלקל לעצמו ולאחרים בזה שפיר יש לנו להאמינו.

הנה אין הספר הזה לפני לעיין בטעמו ונימוקו אפס דיש להביא ראי' לזה ע"ד פלפול
מש"ס גיטין נ"ד ע"ב היכן האמינתו אר"י בר ביסנא כ"ג ביו"כ יוכיח דכי אמר פיגול
מהימן ומנא דעיינו והקתיב וכל אדם לא יהי' באהל מועד אלא לאו משום דמהימן וקשה
לכאורה דבלא"ה האיך נאמן לומר שפיגול הרי בנדאי אומר שפיגול במזיד דכיון דשוגג
דפיגול ע"כ מיירי באומר מותר כדא' מנחות מ"ט ובכ"ג ל"ש לומר אומר מותר כדאי'
בדברינו לעיל סי' ק"א.

וא"כ במזיד הא קי"ל דאין אדם מע"ר ועכצ"ל לפי"ד התוס' ב"מ הנ"ל דהיכי שרוצה
לעשות תשובה נאמן וה"נ רוצה לעשות תשובה שלא להקריב זבח שנתפגל שהוא בלא
ירצה וקשה הא מקלקל להצבור השעיר הפנימי שבא משל צבור והיכי דמקלקל לאחרים
הוא ל"ש סברא זו ועכצ"ל כד' השיבת ציון דכיון דאיהו ג"כ מפסיד הפך שלו שבא
משלו ונוגע הדבר גם לעצמו לכה לא איכפת לן אם מקלקל לאחרים וכן יש לתרץ עפי"ז
קוש' הרשב"ש סי' תקל"א תקל"ב שהקשה במשנה סוף גדרים האומרת טמאה אני לך
דלמ"ר נאמנת ולמ"א רק משום שמא עיני' נותנת באחר א"נ וכן בפ"ק דסוטה אלו
אסורות מלאכול בתרומה האומרת טמאה אני לך האיך נאמנת לומר שזנתה בראיון הא
אין אדם משים עצמו רשע.

ולהאמור י"ל דכיון דמפסדת הכתובה נאמנת דהודאת בע"ד כק' עדים דמי ואף שמקלקל
להבעל שמפסידה את עצמה מינ' אפ"ה נאמנת כד' הבעל שיבת ציון הנ"ל ועוד יש

לה"ר ע"ד הפלפול מגיטין נ"ג ע"א דפריה שם על חזקת דס"ל ד"ת א' שוגג וא' מזיד חייב מ"ט השא"נ שמי' הניק ומ"ט אמרו בשוגג פטור כדי שיודיעו ופריה א"ה במזיד נמי ולכאורה קשה הלא האי טעמא דכדי שיודיעו ע"כ מייירי באין רואין דאי בדאיפא רואין אחרים יודיעוהו וא"כ האיך נאמן הלא קי"ל אין אדם מע"ר וגם במטמא ומדמע במזיד מע"ר כמבואר בפירש"י שם גבי העושה מלאכה בפרת חטאת וז"ל פורעניות לשלם לרשעים שנתפוגן להפסיד את ישראל [וע' ברשב"א פתובות י"ח דכ"ש שאין אדם מע"ר כ"פ אין אדם נאמן לשו"י נפש' לא חסיד] וא"כ האיך יהי נאמן במזיד הלא אין אדם מע"ר ואי דרוצה לעשות תשובה שלא להכשיל חבירו באיסור יי"נ הלא כ' הנוב"י דהיכי דרוצה לקלקל לאחרים ל"ש סברא זו ונראה ליישב דהנה ה"ר"ן והריטב"א בחי' הקשו מ"פ א"ה במזיד נמי הלא אפ"י אי נחייבנו במזיד נמי יודיע ויאמר שוגג הייתי אמנם י"ל דבאמת פריה הש"ס בחולין מ"א למ"ד מנסה ממש הא אין אדם אוסר דשא"ש ומשני באית לי שותפות בגוה או בישראל מומר ולפי"ז הלא חזקת ע"כ ס"ל מנסה ממש דאי מערב היינו מדמע ואי דל"י קנסא מקנסא ז"א דהא לחזקת דס"ל השא"נ שמי' הניק הוי ממונא ולא קנסא וע"כ דס"ל מנסה ממש וקשה לדידנ' פירכת הש"ס הא אין אדם אוסר דשא"ש ושינויא דמומר ליכא לשנויי לדידנ' דא"כ ל"ה שנייה כדי שיודיע דמומר לא יהי נאמן וע"כ צריה לשנויי באית לי שותפות בגוה ולפי"ז מיושב קושנ' ה"ר"ן והריטב"א ה"ל דאי נחייבנו במזיד לא יודיע ויאמר שוגג הייתי דכיון דשותפין שומרין הן זל"ז ויצטרף לישבע ע"ז כמו בטענת נאנסה.

ולפי"ז דפירכת הש"ס הוא ע"כ רק ממנסה למאי דמוקי באית לי שותפות בגוה מיושב ע"נ קושני' ה"ל דשפיר פריה א"ה במזיד נמי יפטור כדי שיודיע ואי דאין אדם מע"ר הלא בא לעשות תשובה שלא יכשל חבירו באיסור יי"נ ואי דבמקלקל לאחרים ל"ש סברא זו ז"א דכיון דע"כ מייירי באית לי שותפות בגוה א"כ נוגע הדבר גם לעצמו ובכה"ג נאמן אף שמקלקל לאחרים.

אמנם לקושטא דמילתא אפשר לומר דל"ש כלל לומר התם אין אדם מע"ר משום די"ל פלגינן דיבורא שנתנסה היין וע"י מומר פאוקימתא שני' דש"ס חולין ה"ל ולא על ידו. ובעיקר הדבר מפת הסברא לפענ"ד לא נהירין לי דברי הבעל שיבת ציון דמאי מהני לן מה שהיא נ"כ מפסיד הלא הוא רק מטעם הודאת בע"ד כמ"ש ה"ר"ן בכתובות ובשבועות ה"ל ז"א רק היכי שאינו מפסיד לאחרים אבל היכי דקא חייב לאחרני הלא מבואר בקידושין ס"ו ע"ב דל"א בכה"ג הודאת בע"ד כק' עדים דמי ומה שמצינו בס"ת שלא כ' האזפרות לשמן מתוך שנתאמן להפסיד שכתרו נאמן להפסיד ס"ת הא כבר כ' הטו"ז ביו"ד סי' קכ"ז דל"א הכי רק היכי שאינו נגד חזקה.

וע' בב"י ח"מ סי' ר"נ מחודש ב' שכ' בשם תשובות הגאונים באחד שצוה לפני מותו שיתנו לפלוני מנה מחמת שגנבו בנערותו ויש עליו פתובת אשה ושט"ח אין סומכין על הודאתו במקום שחב לאחרני הרי דאפ"י מפסיד לעצמו מ"מ כיון שמסתבב עי"ז הפסד לאחרים ל"מ הודאתו.

ועפי"ז יורנוח לן לבאר דברי הש"ס גיטין ה"ל בהא דמתיב ר"א על חזקת מהא דהעושה מלאכה בפרת חטאת פטור מד"א וחיוב בד"ש וא"א השא"נ ש"ה בד"א נמי ליחייב

ולכאורה יש להקשות דהרי באמת פריד הש"ס לעיל מינן במזיד נמי יהי פטור כדי שיודיע ומשני השתא לאזוקי קמכונן אודועי לא מודע לי והתינח פשמנסה או מטמא ומדמע במזיד ע"כ רק להזיקו מתפונן משא"כ בעושה מלאכה בפרת חטאת של חבירו שיניד שפיר למיפטרין אפי' במזיד כדי שיודיע ול"ש השתא לאזוקי קמיפונן כו' דילמא להנאתו עביד בה מלאכה ואינו מתפונן להזיק לחבירו ולהאמור י"ל שפיר דבמזיד ל"ל כדי שיודיע דהא לא יהי נאמן משום דא"א מע"ר כדפירש"י הג"ל פרעניות לשלם לרשעים כו' ואי דנימא פלגינן דיבורא שעשה בה מלאכה אבל לא נתפונן להזיק לחבירו רק להנאתו ז"א דהא באמת דעת הרבה מן הראשונים ז"ל הובאו בש"ע ח"מ סי' ס"ו סכ"ג דהיכי דנתפונן לטובתו אין לחייבו מדד"ג וכ"ה באמת דעת הרמב"ד ז"ל בפ"ז מחובל ומזיק בדין זה גופי' וא"כ לא אצטרף לן לפוטרו כדי שיודיע דאי נהי' מוכרחין ע"כ לומר פ"ד זה שלהנאתו נתפונן הא יהי' פטור בלא"ה ואי דנימא פ"ד שנעשה בה מלאכה אבל ע"י אחר ז"א דהא באמת הקשו התוס' בב"מ ל' ע"א האני' יוכל לאסור פרתו של חבירו הא בעינן ניהותא דבעלים ות' דמיירי שהוא שותף בהפדה ולפי"ז לא אפשר למימר פ"ד שנעשה מלאכה ע"י אחר דא"כ הא לא נפסלה הפדה דבעי' ניהותא דבעלים וא"כ שפיר א"א למיפטרין במזיד כדי שיודיע משום דא"א מע"ר.

אמנם הא גם כאן שיניד שרוצה לעשות תשובה שיהי' סוכרין שהפדה פשרה להיות פרת חטאת ובאמת היא פסולה וע"כ מוכרח לומר כד' הנוב"י הג"ל דכיון שרוצה לקלקל לאחרים ל"ש סבא זו.

וא"כ הרי הקא הוא נוגע גם לו כיון דע"כ מיירי שהוא שותף בהפדה כנ"ל ואפ"ה אמרינן סברת הנוב"י וכדברינו הג"ל. אמנם ראיתי בתשו' נוב"י הג"ל שכ' בזה"ל ולפי שאין היתר זה ברור דאולי ל"ש אאמע"ר אלא בדבר שהתורה קראתו רשע דהיינו שנתחייב מיתה או מלקות שהוא נקרא רשע למות ובין הכות הרשע או מעיד עדות שקר שפסול לעדות ולשבועה בזה אמרינן אבל באומר שהכשיל אחרים אינו נפסל לעדות ואינו מתחייב מלקות או מיתה ל"ש אאמע"ר עכ"ד ולפענ"ד יש לתמוה ע"ז מדברי הרמב"ד שהובא בר"ן כתובות הג"ל שכ' דלהכי לא אוקמ' במודה משום דאאמע"ר הרי דבאמירתה שהכשילתו לבעלה א"נ משום דאאמע"ר ועוד צל"ע בזה ואין פנאי ה' יאר עיני ועל האמת יעמידני: סי' קג וע"ד אשר דרש ממני להשיב לו גידן הנשים שיש להן שינים תותבות של פסאם צריכות להסירן בשעת טבילה שלא יהיו חציצה וגם בענין שפוטמין הנקבים שפשיניהם ע"י רופא במין דבק אם זה הוי חציצה או לא הנה בהשקפה ראשונה אמרתי להוכיח הדין הראשון מש"ס שבת ס"ה ע"א דאמרינן שם לענין שן תותבת דבשל פסאם לד"ה מותר לצאת בו בשבת והלא אמרינן שם נ"ז ע"א דמה"ט לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן מפני שאמרו חכמים לא תטבול בהם עד שתתפרם דילמא מתרמי להו טבילה של מצנה ושרי' לה ואתו לאתויינהו ד"א ברה"ר וא"כ לפי"ז איך מותרת לצאת בשן תותבת אי נימא דהוי חציצה לגבי טבילה האיקא ג"כ האי חששא ואמאי בשל פסאם ד"ה מותר ומצאתי שהרגישו בזה האחרונים אמנם אחר העיון לפענ"ד אין מזה ראי' כלל לפמ"ש התוס' שם בר"פ דבדברים שהם עיקר מלבוש ליכא למיגזר דאפי' בחול אין דרוך ללכת כלל ממקומו עד שילבישם אלא בדברים קטנים יש לחוש שאין מקפיד אם אינן עליו וא"כ בשן תותבת כיון שכל מגמת חפצה

למלאות חסרון השינים ולכך היא הולכת בשינים של פסג שדומים לשאר שינים א"כ
בזה בודאי ליכא למיחש דילמא תשא אותן בינדה לביתה פנין דגנאי הוא לה ללכת
מחוסרת שינים ולהכי אין להוכיח נמי מדרבי התיר במשנה שם בשן של זהב דלא חייש
לדילמא מחייכי עלה ולא חייש דילמא מתרמי לה טבילה של מצוה פנין דנהי דמשונה
היא משאר שינים בכ"ז פנין שהיא הולכת בשן זה לתשלום השן החסר הוי' לגבה עיקר
מלבוש ולא תשא אותו בינדה לביתה והנה יסוד ההיתר בשן תותבת גבי טבילה שעליו
בנו האחרונים הוא עפ"ד הבה"ג שהובא בש"ך יו"ד סי' קצ"ח ס"ק י"ד דכוחלת אם
לרפואה ה"ז חוצץ ואם בשביל שתראה עיני' פורחת אינו חוצץ והיינו משום דכל לנאותו
אינו חוצץ ובאמת צריך להבין מ"ש משירים נזמים וטבעות דפסקינן בש"ע סי' קצ"ח
סכ"ג דאם הם מהנדקין חוצצין אף שהם ג"כ לנוי הא התם פי' הרב"ב ד הטעם לפי
שמקפדת להסירו בשעת לישה והוי מיעוט המקפיד וכן מבואר להדיא בהרא"ש ה'
מקנאות דחויטי צמר וחויטי פשתן ל"ה מיעוט שאינו מקפיד לפי שמקפדת להסירו בשעת
חפיפה וכיון דאיכא זימנא דמקפדת חוצץ לעולם וע' ש"ך סי' קצ"ח ס"א משא"כ בנ"ד
בשן תותבת פנין שדעתה להשאר פן לעולם ואין דרפה להסירו בשום פעם ומה
שמצטרפת איזה פעם להסירו לנקותו או פי ירפה מושב השן אין מיקרי בשביל זה
מקפדת כמ"ש בשו"ת אמרי אש חיו"ד סי' ע"ו ע"ש] הוי דומיא דאמרי' בסוף חגיגה
כאן בצפוי עומד דכיון שאין עומד להסירו בטל לגבי עיקר והוי פגופו וכמו דמציינו
בעירובין ע"ח ע"ב אבל לענין חציצה אי בטילי חייץ ואי לא לא חייץ ופירש"י וז"ל אי
בטילי' להדיא ואמר לא שקילנא לי' מהכא בטיל ואי לא לא ע"כ וא"כ לפי זה אי אינו
עמיד להנטל משם הוי פגופ הנדבק בו ודמיה לריבדא דכוסילתא בנדה ס"ז שכ' בפירש"י
שם הטעם דתוף ג' ימים אינו חוצץ משום שאז רף הוא ונדבק בכשר והוי ממש פגופו
ושעל פן נראה דלא יסתור היתר זה למ"ש הר"ן בסנפה פ' לולב הגזול דעד כאן ל"א
סברא זו דכל לנאותו אינו חוצץ אלא גבי לולב דלית לן קרא לפסול בו חציצה ואינו
אלא מדרבנן לכך אמרינן דכל לנאותו בטל לגבי לולב והרי הוא כאלו נוטל בו ממש
אבל היכי דאיכא קרא לפסול חציצה פגון בטבילה דכתיב בי' ורחץ את בשרו במים שלא
?הא דבר חוצץ בזה ל"א ההוא סברא דכל לנאותו אינו חוצץ וא"כ בנ"ד נהי דמיעוט
המקפיד אינו אלא דרבנן מ"מ הא עיקר חציצה בטבילה הוי' דאורייתא [ומ"ש בריטב"א
קידושין כ"ה ובפנ"י סנפה ז' דהא דבעי' בביה"ס ראוי לביאת מים משום דכל שא"ר
לבילה בילה מעפכת בו ז"א אלא מדרבנן אינו מוסכם להלכה ע' נוב"י מהדו"ק חיו"ד
סי' ס"ד ובתניינא סי' קל"ה ובמק"א פלפלתי בזה באורף אכ"מ] וא"כ לא נאמרה סברא
זו גבי חציצה דטבילה לד' הר"ן הנ"ל.

אולם להאמור נכון דכל שאין דרפה להסירו משם בטל לגבי בשרה והוי פגופה דמהני
עכ"פ שנימא בכי הא פל לנאותו אינו חוצץ בכ"מ. והר"ז דומה למ"ש הר"א ש במקנאות
פ"ט בשחרורית הנדבק בקומקום מבחוצ שאין אדם מקפיד עליו ונרכו בכך חשיב פדופן
הפלי ואפי' בכולו אינה חוצצת ע"כ וזה שאמרו בש"ס יבמות ע"ח ע"ב גבי מעופרת
שנתגיירה בנה א"צ טבילה דאף דאר"כ דרק רבו שאינו מקפיד אינו חוצץ מדאורייתא
אבל כולו חוצץ מדאורייתא שאני עובר דהיינו רבותי' פי' והו"ל פגופ האם וה"נ בכל
דבר שאין דעתו להסירו משם הוי פגופ הדבר הדבוק אליו.

וּרְאֵי לְדַבֵּר נִרְאָה מִדְּבָרֵי הַש"ס עִירוּבֵינָן ק"ד ע"א בּוֹזְקִין מֶלַח ע"ג פְּכָשׁ בְּמִקְדָּשׁ בְּשִׁבִיל
שְׁלֹא יִחְלִיקוּ וּפְרִיָה שָׁם ה"ד אֵי דְקַמְבֹּטְלָה קָא מוֹסִיף אַבְנִין וְאֵי דְלֹא קָא מְבַטְלָה הָא הֵוֵיא
חֲצִיצָה.

וְלִכְאוּרָה מ"פ הָא פֶּל לְנֵאוֹתוֹ אֵינוֹ חוֹצֵץ אַעֲכַצ"ל דְּמִשּׁוּם דְּהֵתָם פְּסוּל חֲצִיצָה מֵה"ת לָא
מְהַיָּי לָן הָאֵי טַעְמָא דְלְנֵאוֹתוֹ פְּדָבְרֵי הָר"ן הַנ"ל וְהַשְׁתָּא פְּרִיָה הֵכִי אֵי דְקַמְבֹּטְלָה וְכִינוּ
דְּקַמְבֹּטְלָה הָוֵי כְּגוּף הָרֶצְפָה וְאִז לֹא אֵיכְפַת לָן טַעְמָא דְחֲצִיצָה דְבִכְה"ג שְׁאִין דַּעְתּוֹ לְהִסְירוֹ
מִשָּׁם הָא הָוֵי כְּגוּף הַדְּבָר וְכִי הָא אֲמַרִינָן בְּכ"מ לְנֵאוֹתוֹ אֵינוֹ חוֹצֵץ אִפִּי הֵכִי דְפְסוּל
חֲצִיצָה מִדְּאוּרִינְתָא וְכְדָבְרֵינוּ הַנ"ל הָא קְמוֹסִיף אַבְנִין וְאֵי דְלֹא קְמַבְטְלָה א"כ הִדְר אֵיפָא
טַעְמָא דְחֲצִיצָה עכ"פ נִשְׁמַע מִפְּלִל דְּבָרֵינוּ דְהֵיכִי שְׁאִין דַּעְתּוֹ לְהִסְירוֹ מִשָּׁם אֲמַרִינָן בְּכָל
מְקוֹם לְנֵאוֹתוֹ אֵינוֹ חוֹצֵץ וְא"כ אֵיפָא שְׁפִיר בְּנ"ד הַהִיתָר דְּכָל לְנֵאוֹתוֹ אֵינוֹ חוֹצֵץ: וְנִידָן
סְתִימַת נִקְבֵי הַשְּׁיָנִים שֶׁהוּא לְרִפּוּאָה דְמָיָא שְׁפִיר לְכַחֵל שַׁע"ג הָעֵין דְּחוֹצֵץ וְעַד פָּאָן לֹא
הִתִּירוּ הַפּוֹסְקִים בְּעֵנִין הַקְּאֵלְטִינִי"ש אֲלֵא לְפִי שְׁפַכְנָה הִיא לְהִסְרָם וּבְעֵנִין זֶה שְׁיֵשׁ סַפְנָה
לְהִסְרָם לֹא חִיָּץ פְּדָמְצִינוּ בְּתוֹסְפָתָא הַבִּיָּאָה הָר"ש סוּף מְקַנְאוֹת הַנְּכַסָּס לֹא חִץ בִּינְרָכוּ ר'
אוֹמֵר אֵינוֹ חוֹצֵץ וְחכ"א ה"ז חוֹצֵץ בְּד"א בְּשָׁל עֵץ אֲבָל בְּשָׁל מִתְּכַת ה"ז חוֹצֵץ וְכ' הָר"ש
הַטַּעַם דְּבְשָׁל מִתְּכַת אֵינוֹ חוֹצֵץ לְפִי שְׁיֵשׁ סַפְנָה כְּשֶׁמְסִירוֹ הָוֵי דְבָר שְׁאֵינוֹ מְקַפִּיד וְאֵינוֹ
חוֹצֵץ וְע' בָּאוּר זְרוּע ה' נִדָה ס' ש"ב שְׁדָן מְזָה לְעֵנִין הַקְּאֵלְטִינִי"ש אֲמַנָּם בְּנ"ד שֶׁהוּא
לְרִפּוּאָה שְׁאֵינָה סַפְנָה הֵלֵא אֵי לָאו הָרִפּוּאָה בְּנֹדָאֵי גַם הִיא הֵיחָה מְקַפְּדַת עַל הַדְּבָק שְׁלֹא
יְהִי בֵּין הַשְּׁיָנִים וְרַק פְּעַת שְׁיֵשׁ לָהּ פָּאָב הַשְּׁיָנִים הִיא מְוַכְרַחַת לְלַכְתָּ בְּדָבָק הַזֶּה וְכֵן שְׁאָר
נְשִׁים שְׁאִין לָהֶן פָּאָב הַשְּׁיָנִים בְּנֹדָאֵי מְקַפִּידוֹת שְׁלֹא יִמְצָא דְבָק כְּזֶה בֵּין שְׁיָנֵיהֶן בְּכַה"ג
בְּנֹדָאֵי חוֹצֵץ וְלֹא מִיְקָרֵי מוּעֵט שְׁאֵינוֹ מְקַפִּיד וְרָאֵי לְזֶה נִרְאָה מִדְּבָרֵי הַש"ס שְׁבַת ק"כ ע"ב
הָרִי שְׁהִי שָׁם כְּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ ה"ז לֹא יִרְחוּץ כ' נִנְדָמְנָה לֹא טְבִילָה שְׁל מְצוּנָה כּוּרָה עָלֵיו
גְּמִי וְיִוֹרֵד וְטוֹבֵל כו' הָאֵי גַמ' ה"ד אֵי דְמִיְהִדֵּק קָא הָוֵי חֲצִיצָה אֵי לֹא מִיְהִדֵּק עֵינֵילֵי בִי מִיָּא
חֲצִיצָה תִּיפּוֹק לִי מִשּׁוּם דִּיּו בְּלַחָה וְלִכְאוּרָה קֶשֶׁה מֵאֵי פְּרִיָה תִיפּוֹק לִי מִשּׁוּם דִּיּו הָרִי
הַדְּהוּי מִיְעוּט שְׁאֵינוֹ מְקַפִּיד דְּאֲדַרְבָּא הוּא מְקַפִּיד שְׁלֹא יִמְחָה הַשָּׁם מְעַל בְּשָׂרוֹ כְּדֵי שְׁלֹא
יַעֲבֹר עַל לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן מִשָּׂא"כ הַגְּמִי הָרִי יְסִירְנוּ מִשָּׁם אַחַר הַטְּבִילָה הָוֵי מִיְעוּט הַמְקַפִּיד
וְשְׁפִיר חוֹצֵץ וּבְשָׁלְמָא לְשִׁי רַש"י ז"ל בְּעִירוּבֵינָן ד' ע"ב וּבְסוּפָה ז' דְּבִבְשָׂרוֹ אִפִּי מִיְעוּט
שְׁאֵינוֹ מְקַפִּיד חוֹצֵץ נִיחָא מִשָּׂא"כ לְשִׁיטַת הַתּוֹס' וְדַעֲמִין' וְהֵכִי קִי"ל דְּגַם עַל בְּשָׂרוֹ מִיְעוּט
שְׁאֵינוֹ מְקַפִּיד אֵינוֹ חוֹצֵץ שְׁפִיר קֶשֶׁה אַעֲכַצ"ל דְּזֶה לֹא הָוֵי מִיְעוּט שְׁאֵינוֹ מְקַפִּיד דְּהָרִי אֵי
לָאו שְׁהִי שָׁם בְּנֹדָאֵי הִי' מְקַפִּיד שְׁלֹא יְהִי דִּיּו עַל בְּשָׂרוֹ וְכֵן שְׁאָר אֲנָשִׁים שְׁאִין לָהֶם שָׁם
עַל בְּשָׂרָם הֵם מְקַפִּידִין שְׁלֹא יְבֵא דִּיּו עַל בְּשָׂרָם וְרַק הוּא אֲרִי' הוּא דְרַבִּיעַ עָלֵיו אִיסוּר
ל"ת כֵּן וְלֹא מִיְקָרֵי בְּשִׁבִיל זֶה מִיְעוּט שְׁאֵינוֹ מְקַפִּיד עוֹד יֵשׁ לְהַבִּיא רֵאֵי מִדְּבָרֵי הַש"ס
עִירוּבֵינָן ק"ג ע"ב פֶּהֶן שְׁלֵקָה בְּאַצְבָּעוֹ כּוּרָה עָלֵיו גְּמִי בְּמִקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בְּמִדִּינָה וְשָׁם בְּגַמ'
קֶאֱרִי' בְּרִי' דְר"ח ל"ש אֲלֵא גְּמִי אֲבָל צְלָצוֹל קֶטֶן הו' יְתוּר בְּגָדִים וּפְרִיָה וְתִיפּוֹק לִי
מִשּׁוּם חֲצִיצָה וְקֶשֶׁה דָּאֵי נִימָא דְכָל הֵיכִי דְלְרִפּוּאָה הָוֵי מִיְעוּט שְׁאֵינוֹ מְקַפִּיד א"כ הֵלֵא כ'
בְּכַפּוּ"ת סוּפָה ל"ז דִּי"ל בְּטַעְמָא דְרַבָּא דְס"ל בְּעִירוּבֵינָן שָׁם דְּבִמְקוֹם בְּגָדִים אִפִּי נִימָא
אַחַת חוֹצֵצַת וְשְׁלֹא בְּמְקוֹם בְּגָדִים גַּע"ג חוֹצֵצַת פְּחוֹת מַגַּע"ג אֵין חוֹצֵצוֹת דְהִי"ט מִשּׁוּם
דְּבִמְקוֹם בְּגָדִים אָדָם מְקַפִּיד עָלֵיו וּבְמִיְעוּט הַמְקַפִּיד חוֹצֵץ אֲבָל שְׁלֹא בְּמְקוֹם בְּגָדִים אֵין
אָדָם מְקַפִּיד אֲלֵא בַּגַּע"ג אֲבָל בְּפְחוֹת אֵין אָדָם מְקַפִּיד לְפִיכָף ל"ה חֲצִיצָה וְא"כ מ"פ עַל

הא דגמי דתפוק ליי משום תציצה הלא גמי הוא מרפא שעל פן אסור במדינה משום דרפואה בשבת שבות היא א"כ דילמא ה"ט דהגמי אינו חוצץ פיון שהיא לרפואה הו' מיעוט שאינו מקפיד שאינו חוצץ וכמ"ש באמת הכפ"ת הנ"ל אליבא דרבא אלא ע"כ דכיון דאי לא משום הרפואה הו' מקפיד שלא יהי גמי על אצבעו מיקרי מקפיד וחוצץ ע"כ נראה בענין סתימת נקבי השינים שחוצץ דכל דבר שהוא רק משום רפואה ואין בו ספנה להסירו הו' תציצה: והנה בענין תציצה דבית הסתרים ע' בב"י סי' קצ"ח דבאדם תציצה דביה"ס הו' תציצה אפי' פשהו בלוע ובכלים לא.

ונה פביר הקשה אותי הרב מוה' אהרן שמחה אבד"ק סאליצא נ"י ע"ד הרמב"ן הובא בנימוק"י פ' החולץ בגר שטבל קודם ששם א"ע פתב דמהני ליי הטבילה ע"ש שמביא ראי' ממעוברת שנתגיירה בנה א"צ טבילה והקשה לפי"ד הב"י דבאדם הו' תציצה דביה"ס תציצה אפי' בבלוע א"כ הלא הערלה עומד לחתונה והו' תציצה דביה"ס והשפתי דמלבד דנוכל לומר דהרמב"ן יסבור כשי' הסמ"ג שהובא בב"י שם דגם באדם תציצה דביה"ס לא הו' תציצה לבר מן דין י"ל עפי"ד הר"ן בחי' חולין ע"ג ע"א גבי ידות הפלים שהו' ארופין ועתידי לקוצצן מטביל עד מקום המידה והקשה דליהוי מקום הסתרה תציצה וכן הקשו בתוס' שם ותי' פיון דבידו לקוצצן ואינו חוצץ א"כ מסתמא ניחא ליי שיהי' מחובר עד שעת הקוצצה והו' לא מול א"ע ולא מל א"כ ניחא ליי שיהי' מחובר עוד עד שעת המילה הו"ל מיעוט שאינו מקפיד דאינו חוצץ.

יותר לא ירשני הזמן להאריך דברי הדור"ש באהבה כה"י: סימן קד בעזה"י יום ה' י"ג לירח שבט תרל"ט לפ"ק סטריא. שלום רב לכבוד ח"ד יד"ג הרב הגדול חריף ובקי משנתו זך ונקי.

חו"ש כש"ת מוה' אלימלך אשכנזי נ"י אבד"ק האמאר יצ"ו. מכתבך מגילה עפה.

בפולפול יפה הגיעני ואם אמנם כמעט גדרתי בעדי נרסן שמתני לעטי לבלתי התערב במקום אשר ינצו אנשים יחדיו והעיר מלאה זבחי ריב. יען נפשי יודעת מאד כי לא ינוח שבט הדת על גורל הנצחון ואין שומע גם לדברי רב אמיץ כח ורב אונים אף אם כגובה ארזים גבהו וחסון הוא פאלונים.

ומה יענה אזוב אשר בקיר פמוני. האם יעלו דברי לרצון לפניכם הלא גם אם אבאר למו הדברים כשמלה מפורשה כי גלוזו מעגלותם ויעבטון אןרחותם.

לא יהי' לעזר ולא להועיל. פי כל אשר ידו רמה.

לערוך פאיש מלחמה. וחקור פלי קרב.

ללחום את רב. טחו עיניו מראות אור האמת.

ומנוגה נגדו עבי הנצחון לא יעבורו. אולם בכל זאת לא אוכל התעלם מלמלאות משאלות כ"ת וחספצה לתת לה מענה ע"ד השו"ב דק' פלוני שהגובה עדות עליו דברים מלונערים אשר נפש היפה תתעב מלשונמעם בפניו ובפני הרב הגדול אבד"ק פ' פדת של תורה.

ולאשר שלחתם אחרי השו"ב ולא בא מטעמים כמוסים עמדו והרשה אתכם לגבות העדות שלא בפניו עשיתם כן. וגם רבים מפני העיר טוענים ואומרים שאף אם לא יהי איסורו ברור בכ"ז לאשר סני שומעני אינם חפצים בו עוד.

ונפשו בשאלתה לחוות דעי עפ"י דתוה"ק: הנה לענני מה שרוצים לפסול העדות מפאת שנתקבל שלא בפני השו"ב הלא מבואר במכתב כ"ת ששלחתם אחריו כמה פעמים ומיאן לבא ובשלחו אחריו ולא בא הרי מבואר בב"ק קי"ב ע"ב דבכה"ג מקבלין עדות שלא בפני בע"ד ואף דלא קא' התם הכי רק בפתחו לי' בדינא ולעיל מיני' גרסינן שהיו עדיו מבקשין לילה למדה"י ושלחו אחריו ולא בא ול"ג או שלחו כו' וכמ"ש התוס' שם ד"ה ושלחו והכי קי"ל בש"ע ח"מ סי' כ"ח ז"א דהא קא' התם הטעם בלא פתחו דאין מקבלין משום דמצי א"ל אגא לב"ד הגדול קאזילגא וא"כ הא בעוה"ר בזה"ז אין לנו ב"ד הגדול כמ"ש ברמ"א ח"מ סי' י"ד ומבואר ברמ"א סי' ג' דהכי דאיפא דיינים קבועים בעיר א"י לומר לא אדון לפניהם רק בזה בורר ובשו"ת שב יעקב כ' דאף להוסיף בדיינין א"י היכי שיש ב"ד קבוע וא"כ פיון דהכי שיש ב"ד קבוע בעיר א"י להשתמט לדון לפני ב"ד אחר ומכ"ש במקום שיש רב אב"ד אשר הוקם על בתוך העדה שהמחזהו הצבור עליהם איש אחד על העדה לאשר ולקיים פכל אשר יצא מפיהו בכה"ג בנדאי א"י להוסיף דיינים וגם התנאים בסי' ג' שם יודה וכן מה שהובא בכנה"ג ח"מ סי' כ"ח בהגהות הטור אות פ"ט צ' באם אומר שאינו רוצה לבא לפני ב"ד זה מפני שזה כמה היו מפשפשי אחריו לפסלו ע"ש כל זה ל"ש באיפא רב אב"ד קבוע בעיר ע' תשו' א"ז החכם צבי סי' קלא וקס"ט ובתשו' מהר"י ברונא סי' קכ"ג והארבתי בזה במק"א.

וא"כ אפי' בלא פתחו לי' בדינא רשאי לקבל שלא בפניו בשלחו אחריו ולא בא ובפרט כפי שזכר במכתבך שהרשה אתכם בכתב ידו לגבות העדות שלא בפניו בכה"ג לית דין צריף בושש דמותר לקבל שלא בפניו ורא' לדבר נראה מדברי התוס' בשבועות ע"א ד"ה פל כבודת בת מלה פנימה.

ונ"ל וא"ת השתא נמי דאיירי בעדים מנ"ל למעוטי נשים דילמא הא דנקט קרא אנשים משום דכל כבודת בת מלה וי"ל דגבי עדים ע"כ צריכין לבא דאין עד מפי עד פשר אבל לדין יכולה למסור טענותי ביז אחר עכ"ל וקשה הא גם לדין ע"כ צריכה לבא כדי לגבות העדות בפני' דאין מקבלין עדות שלא בפני בע"ד אע"כ משום דאפשר לה להרשות בכתב לב"ד שיגבו העדות שלא בפני' ויהי' רשאים לקבל העדות שלב"פ וא"כ הה"נ בנ"ד שהרשה השו"ב אתכם בפתב לגבות העדות שלב"פ כדין עשיתם שגביהם העדות שלב"פ והא דמצינו בסנהדרין י"ט ע"א בעבדי דיינאי מלפא קטל נפשא א"ל שמעון בן שטח לחכמים תנו עיניכם בו ונדוננו שלחו לי' עבדך קטל נפשא שדר' להו שלחו לי' תא אנת נמי להקא והועד בבצליו אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו אתא ויתיב כו' וקשה אמאי לא הרשה להב"ד לגבות העדות שלב"פ וכן למה לא שלחו לי' חכמים שיעשה כן או ישלח שלוחו לב"ד מפני כבוד המלכות והוי כפניו.

י"ל דבד"נ אינו מועיל זה משום דמבואר ברשפ"א בחי' ב"ק קי"ב ובתשו' ח"ג סי' שכ"ז דבד"נ מדאורייתא אין מקבלין עדות שלב"פ בע"ד ורק בד"מ אינו אלא מדרבנן וכיון דבעינן מדאורייתא והועד בבצליו ל"מ מה שהוא מרשה לב"ד לקבל שלב"פ או שישלח

שְׁלוּחוֹ וְגַם שְׁלוּחוֹ אַחֲרָיו וְלֹא בָּא אֵינוֹ מוֹעִיל פְּנִיָּה מְדַבְּרֵי הַש"ס ב"ק מ"ה ע"א דא"ל
 אִי אֶהְדַּרְתִּי גִיְהִי הָיִי מְעַרְקָנָא לִי לְאַגְמָא וְאִין גּוֹמְרִין דִּינוֹ שֶׁל שׁוֹר שֶׁלֹּב"פ וְקָשָׁה הָא
 שְׁלוּחוֹ לוֹ וְלֹא בָּא מְדַהֲעָרִיק אוֹתוֹ לְאַגְמָא וְע"כ מִשׁוּם דְּרַבְּנָן ס"ל גַּם בְּזֶה פְּמִיתַת הַבְּעָלִים
 כִּף מִיתַת הַשׁוֹר ע"ש וּ"כ פִּינֵן דְּלִגְבֵי מִיתַת הַבְּעָלִים ל"מ שְׁלוּחוֹ לוֹ וְלֹא בָּא דְבַד"נ אֵינוֹ
 מוֹעִיל גַּם בְּמִיתַת הַשׁוֹר ל"מ וְה"ה דל"מ בַּד"נ הַרְשָׁאָתוֹ לִב"ד אוֹ שְׁשַׁלַּח שְׁלוּחוֹ [אִם לֹא
 דְּנִימָא לְחֻלְק בֵּין קְבֻלַּת עֲדוּת לְגַמְר דִּין] וְהֵתֵם בְּעַבְדָּא דִּינָאֵי מְלַפָּא הוּא ד"נ ע' בְּתוֹס'
 שָׁם ד"ה יִנְאֵי שְׁעַל פֶּן א"ל יִנְאֵי עֲמוּד עַל רִגְלָה דְבַד"נ ל"א אִם רָצוּ לְהוֹשִׁיב שְׁנֵיהֶם
 מוֹשִׁיבִין ע"ש וְע' בְּתַה"ד בְּפִסְקִים וּכְתָבִים סִי' קע"ו אָבֵל בַּד"מ אוֹ בְּאִסְוִרִין שְׁפִיר מוֹעִיל
 אִם הוּא מְרֻשָּׁה לִב"ד אוֹ שׁוֹלַח שְׁלוּחוֹ לִב"ד אָמְנָם הָא קָשִׁיא לִי לְפִי דְּבַרְיֵנוּ בְּש"ס ב"ק
 מ"א ע"ב ת"ר וּבְעַל הַשׁוֹר נָקִי ר"א אוֹמֵר מְחֻצֵי פִּנְפֹר א"ל ר"ע וְהֵלֵא הוּא עֲצָמוֹ אֵינוֹ
 מְשַׁתְּלֵם אֲלָא מְגוּפוֹ הִבִּיאֵהוּ לִב"ד וַיִּשְׁלֵם לָהּ כּו' וְקָשָׁה לִישְׁנֵי ר"א דְּאֶצְטְרִיף נָקִי מְחֻצֵי
 פִּנְפֹר לְהִיכִי דְהַבְּעָלִים לֹא הִלְכוּ בְּעֲצָמָם לְבַד רַק שְׁשַׁלְּחוּ שְׁלוּחָם אוֹ שְׁהֲרִשׁוּ לִב"ד לְגַבּוֹת
 שְׁלֹא בְּפִנְיָהֶם דְּלַעֲנִין מִיתַת הַשׁוֹר הָא ל"מ זֶה דְּכִינֵן דְבַד"נ ל"מ פְּנ"ל וְכְמִיתַת הַבְּעָלִים
 כִּף מִיתַת הַשׁוֹר וְלַעֲנִין תְּשַׁלּוּמֵי חֻצֵי פִּנְפֹר הָא שְׁפִיר מְהֵנִי וּר"א הָא ע"כ פְּלִיג אֶהָא דְּרַבָּה
 שָׁם מ"ג ע"א דְּכָל שְׁאִין הַשׁוֹר בְּסִקִּילָה אִין הַבְּעָלִים מְשַׁלְּמִין כּוֹפֵר וּכְפִירֵש"י שָׁם וּ"כ
 שְׁפִיר אִיכָּא לְאוּקְמֵי מִיעוּטָא דְּנָקִי מְחֻצֵי פִּנְפֹר בְּכַה"ג וְאַפְשָׁר לִישְׁב דְּקוֹדֵם דְּמִשְׁנֵי קְסָבֵר
 פִּנְפֹרָא כְּפָרָה וְהִי ס"ד דְּהָיִי קְנָסָא וְדִינֵי קְנָסוֹת לַעֲנִין עֲדוּת כַּד"נ דְּמָיָא וּ"כ אִי בַּד"נ
 אֵינוֹ מוֹעִיל גַּם לַעֲנִין תְּשַׁלּוּמֵי חֻצֵי פִּנְפֹר ל"מ שׁוֹב מְצָאֵתִי בַּאס"ז ב"ק קי"ב ע"א שְׁהַעִיר
 בְּמַעֲשֵׂה דְּעַבְדָּא דִּינָאֵי מְלַפָּא דְּאִמָּי שְׁלוּחוֹ לִי תָא אֶת הִי"ל לְכַבְדוֹ שְׁשַׁלַּח שְׁלוּחוֹ
 בְּמִקּוּמוֹ וְתִי מַעֲשֵׂה שְׁהִי כִף הִי' אוֹ שְׁמָא כָּל שְׁאֲפָשָׁר לְבָא אִין מְקַבְּלִין שְׁלוּחוֹ ע"ש עכ"פ
 בְּשַׁלְּחוֹ לוֹ וְלֹא בָּא וְהֲרֻשָּׁה אֶת הַב"ד לְגַבּוֹת הָעֲדוּת שֶׁלֹּב"פ אִין סָפֵק בְּזֶה דְּנִדְּאֵי מוֹעִיל:
 וְמָה שְׁהַגָּבַה עֲדוּת בְּק' פ' עַל א' מְהַעֲדִים שְׁהוּא בְּעַל עֲבִירָה ר"ל וְרוֹצִים לְכַטֵּל עִי"ז אֶת
 הָעֲדוּת וְלְהַכְשִׁיר אֶת הַשׁו"ב הֵנָּה מָה שְׁנִגְבָּה עַל הָעֵד שְׁלֹא בְּפִנְיֵי זֶה בְּנִדְּאֵי ל"מ וְאָף דְּכ'
 הָרִיב"ש בְּתִשׁו' סִי' רס"ו לַעֲנִין הַזְּמָה שְׁלֹא בְּפִנְיֵי נְהִי דל"ה הַזְּמָה פְּסוּלִים מִיָּהָא הָיִי הֵלֵא
 בְּתִשׁו' מֵהַרְלַב"ח חוֹלֵק עָלָיו וְכֵן הַש"ף בְּסִי' ל"ח פְּתַב עָלָיו שְׁאִין דְּבַרְיוֹ מְוַכְרַחִים ע"ש.

וְכֵן בַּאס"ז ב"ב קְסוּגָי' שָׁם כ' בְּשֵׁם הַרְמ"ה דְּלִכְף הַזְּמָה שֶׁלֹּב"פ הַכְּחָשָׁה מִיָּהָא הָיִיא
 דְּהָא אִין הָעֲדִים גְּפִסְלִין כָּלֵל וְרַק לְגַבֵי בַע"ד מוֹעִיל וּבְזֶה מְקַבְּלִין שֶׁלֹּב"פ הָרִי דְּאִינֵן
 גְּפִסְלִין כָּלֵל וְכֵן מְפִנְרֵשׁ בְּתִשׁו' הָרָא"ש כָּלֵל מ"ו סִי' א'.

וְמָה שֶׁה"ר מְסוּגָי' הַש"ס פְּתוּבּוֹת י"ט ע"ב דִּיכּוּלִּין לְפִסְוֹל לְעֲדִים שְׁלֹא בְּפִנְיָהֶם לַפְּעַנ"ד
 אִין רֵאִי מִשָּׁם דְּהֵתֵם בְּעֲדִים שְׁמֵתוּ וְאָמְרוּ עֲדִים שְׁפִסְוִלִים הָיוּ פִּינֵן דְּאִין מוֹצִיאִין אוֹתָן
 בְּעֲדוּתָן פְּעַת מְחֻזְקָתָן מִשׁוּם שְׁפָבֵר מֵתוּ לָכֵף יְכוּלִין לְפִנְסֵלֵם עַל לְמַפְרַע אָבֵל לְהוֹצִיא
 עֲדִים מְחֻזְקַת כְּשָׁרוּתָן כְּשֵׁהֶם חִיִּים בְּנִדְּאֵי ל"מ שְׁלֹא בְּפִנְיָהֶם וְע'.

בְּתִשׁו' מְשַׁאֵת בְּנִימִין סִי' כ"ו שְׁכ' דְּאָפִי' לְהַפּוֹסְקִים דְּבַדִּיעֵבַד מְהֵנִי קְבֻלַּת עֲדוּת שֶׁלֹּב"פ
 בַּע"ד מ"מ לְפִסְוֹל אָדָם וְלְהוֹצִיא אוֹ מְחֻזְקָתוֹ אִפִּי' בְּדִיעֵבַד ל"מ וְכ"כ בְּתִשׁו' רש"ל סִי' י"א
 וּבְתִשׁו' רמ"א סִי' י"ב וּמ"ד. וְע' בְּתִשׁו' יד אֶלְיָהוּ סִי' פ"ז שְׁמִפְלָפֵל שָׁם בְּעֲנִין זֶה א'
 בְּהַזְּמָה שֶׁלֹּב"פ הָעֲדִים פְּסוּלִין וְנִלְפַעְנ"ד דְּטַעֲמָא דְּהַפּוֹסְקִים דְּלֹא מִיפְסְלֵי הָעֲדִים בְּהַזְּמָה
 שְׁלֹא בְּפִנְיָהֶם עַפְמִ"ש בְּרָא"ש וּבְמַרְדְּכִי פ' הַגּוֹזֵל עַל רְאִיָּת הָרִיב"א דְּהוֹכִיחַ דל"מ קְבֻלַּת

עדות שלב"פ בע"ד מדקא' דהנזמה שלב"פ ל"ה הנזמה וקא דהוי הכחשה משום דנה אינו
נוגע להעדים רק להבע"ד וכ' ע"ז דיש דוחין דאין ראי' מנה דהנזמה חידוש הוא ע"ש.

והנה הא דאמרין בגמ' דהנזמה חידוש הוא דמאי חזית כו' הוא גם על גוף פסול העדות
כמ"ש הגאון ר' חיים יונה ז"ל בקונטרסו על שיקול הדעת בסופו דלא כמ"ש המהרי"ט
חאה"ע סי' ל"ז ע"ש שהאריף בנה ולפי"ז נוכל לומר דלקי ג"כ אין לפנסלן בהנזמה
שלב"פ משום דהנזמה חידוש הוא ואין לה בו אלא חידושו פשהונומו בפניהם ולא
פשהונומו שלב"פ אמןם לפמ"ש בטור ח"מ ס' ל"ח דקא דקא' עד זומם חידוש הוא הוא
דוקא לרבא דסובר עד זומם מפאן ולהבא הוא נפסל משא"כ לאפיי דהלכתא פנותי' דעד
זומם למפרע הוא נפסל לא ס"ל דעד זומם חידוש הוא ע"ש א"כ לכאורה לפי ההלכתא
דהנזמה לאו חידוש הוא היל"ל דגם שלב"פ נפסלו ושעפי"ז אמרתי לבאר דברי הש"ס
מפות ג' ע"א אר"י א"ר עד זומם משלם לפי חלקו מאי משלם לפי חלקו כו' אלא פגון
דאיתום חד מינייהו דמשלם פלגא דידי' ומי משלם וקא תניא אין עד זומם משלם ממון
עד שזומו שניהם אמר רבא באומר עדות שקר העדתי כו' והקשה בתשו' נוב"י מהדור"ק
חאה"ע סי' ע"ב דקא מבואר שם ה' ע"ב בפירש"י דקא דבעינן עד שזומו שניהם דכתיב
והנה עד שקר העד כ"מ שנא' עד הרי פאן שנים וא"כ מ"פ דבעינן שזומו שניהם הא
מצינו לאוקמי האי דעד זומם משלם לפי חלקו פגון שהונומו שניהם אלא שלא הונומו
בפניו והב' הונום שלא בפניו ונהרי נתקיים עד שקר העד דהרי גם שלב"פ עכ"פ פסול
לד' הריב"ש ואעפי"כ רק א' משלם לפי חלקו זה שהונום בפניו דהב' לא נתחייב ממון
פיון שהי' שלא בפניו.

ולדברינו יתיישב שפיר דקא רק לפי ההלכתא דקיי"ל פאפיי דהנזמה לאו חידוש הוא
פסולין אף שלב"פ משא"כ התם הא קאי לרבא דאיהו משני באומר עדות שקר העדתי
ונוכל לומר דהקושא הוא ג"כ מדברי רבא [וכיו"ב פתבו התוס' בביצה ל"ח ע"א ובכ"ד]
וא"כ לרבא דס"ל מפאן ולהבא הוא נפסל ע"כ ס"ל דעד זומם חידוש הוא וא"כ לא נפסל
שלב"פ פנ"ל וא"א לאוקמי לדידי' בכה"ג: אמןם באמת הא מבואר ברמב"ם פח"י מה'
עדות ה' ב' דאף לפי ההלכתא ג"כ עד זומם חידוש הוא כמ"ש הלח"מ שם וא"כ גם לפי
ההלכה אין עדים נפסלין בהנזמה שלא בפניהם וע' במשנה למלה פ"ג מה' עדות ה' י"א
שהעלה דאם הגב"ע לפסול העדים הי' שלב"פ העדים וגם שלב"פ הבע"ד כ"ע מודו
דל"מ לפוסלם עיי"ש וכן הסכים בתשו' נוב"י שם.

ובפרט שלא הוגבה עדות רק על א' מהעדים אפי' אי נימא דנפסל מ"מ נשאר ע"א נרגלים
לדבר עם ע"א מהני לענין שו"ב כמ"ש במהרי"ק שןרש ל"ג וע' בשמ"ח סי' ב' סכ"א
דאפי' אין עליו פי אם ע"א אם פבר יצא עליו ש"ר והעד הנה הוא בר סמכא יש להעבירו
והדברים מבוארים ביש"ש פ"ק דחולין סי' ט' שיש ליתן לב על השוחט ולבדוק במעשיו
אם פרוקו נאה שלא יצא עליו ש"ר בנערוותו ע"ש וע' בכנה"ג ח"מ סי' ל"ד בשם מהר"ם
מלמד דהיכי דיש רגלים לדבר אדם נפסל עפ"י עצמו.

ולענין הגב"ע שהי' על השו"ב פבר פתבתי דכיון דשלחו לי' ולא בא וגם הרשה להב"ד
בכתי' לגבות עדות שלב"פ בנדאי מהני וכמו שהוכחנו למעלה: ולבר מן פל דין
לאפרושי מאיסורא פתבו הרבה פוסקים ומפלגים באס"ז ב"ק פ' הגזל בשם המאירי

והרדכ"ז בתש"ח ח"א סי' ע' וכן בתש"ו רמ"א סי' י"ג דמקבלין אפי' שלא בפני בע"ד דלעגנן איסור כ"ע בע"ד גינהו ואף דאיכא מרבנותא שחולקין בזה מ"מ נלפענ"ד דזה יהי' תלוי ביה דבתש"ו הרשב"א ח"ב סי' שע"ו מבואר דהא דאין מקבלין עדות שלא בפני בע"ד הוא לא מצד דחיישינן דילמא שלב"פ בע"ד לא יאמרו האמת רק מצד גזה"כ דיבא בעל השור ונעמד על שורו דומיא דא' בקרובים דאפי' משה ואהרן פסולין להעיד מצד גזה"כ אולם בתש"ו מפי"ט ח"א סי' רפ"ז כ' בשם הרי"ף הטעם דצריף להעיד בפני בע"ד דשמא תהי' עדות שאינה ברוכה ובפני בע"ד יתירא ויאמר האמת כי יתירא שלא יכחישנו ע"ש וילפי זה אי ניקא דהוא רק מצד גזה"כ א"כ באיסורין מותר לקבל שלב"פ בע"ד דומיא דכ' בטו"ז יו"ד רס"י צ"ח דאף דקיי"ל דאין עפ"ם מסל"ת נאמן במילי דאוריית' היינו במידי דבעי עדות דנקא משא"כ באיסורין בזה ל"ב עדות גמורה רק הוכחה לברר הדבר ולקח מהני אפי' בדאוריית' ע"ש וא"כ ה"ה לעגנן שלב"פ בע"ד פיון דאין לנו חשש שיאמרו שקר רק דגזירת התורה היא שייבא בעל השור ונעמד על שורו זהו רק במידי דבעי עדות גמורה משא"כ באיסורין דאין אנו צריכין רק לאמת הדבר מהני אפי' שלב"פ בע"ד משא"כ לשיטת הרי"ף ה"ה דחיישינן דשלא בפני בע"ד ישקרו בעינו אפי' באיסורין בפני בע"ד ובחז' פתבתי דהאי דינא דפליגי הפוסקים באם נתקבל עדות שלא בפני בע"ד אם מהני שיקבלו אותו אח"כ בפני בע"ד משום דעביד אינש לאחזוקי דיבורי' וכתבתי דתליא נמי ביה דאי פסול דשלא בפני בע"ד הוא מצד גזה"כ הא ל"ש לומר עביד אינש לאחזוקי דיבורי' פיון דגם דבריהם הראשונים נאמרים באמת א"כ השתא שפיר נוכל לקבלם בפני בע"ד ותועיל עדותן משא"כ לשיטת הרי"ף דפסול דשלא בפני בע"ד הוא מטעם דילמא משקר שפיר פסול אח"כ גם בפני בע"ד מטעם עביד אינש לאחזוקי דיבורי' ולכאורה הי' מקום ליישב עפי"ז קוש' הטו"ז בח"מ סי' כ"ח שהקשה על המהרש"ל והמהריב"ל שפסקו דכשהעידו מקודם שלב"פ בע"ד אין תועלת בעדותן אח"כ בפני בע"ד מטעם דעביד אינש לאחזוקי דיבורי' וברמ"א שם סכ"א מבואר דמהני.

ולקאמור י"ל דהרש"ל לשי' אגיל שכ' בב"ק פ' הגוזל דפסול דשלא בפני בע"ד הוא משום דילמא משקר ולקח פסול אח"כ גם בפני בע"ד מטעם עביד אינש לאחזוקי דיבורי' משא"כ הרמ"א לטעמי' אגיל דס"ל דבאיסורין מקבלין שלב"פ בע"ד וא"כ ע"כ ס"ל דהוא מצד גזה"כ פנ"ל א"כ ל"ש עביד לאחזוקי דיבורי' פיון שגם מעיקרא אמר אמת.

אולם באמת זה ליתא דברמ"א כ' זה בשם הרי"ף והרי"ף ה"ה כ' בתש"ו דפסול דשלב"פ בע"ד הוא משום דילמא משקר: והנה לכאורה אמרתי לבאר עפ"י שיטה זו דגם באיסורין אין מקבלין שלב"פ בע"ד דברי הש"ס סנהדרין מ"א ע"א אר"ח עידי נערה המאורסה שהוזמו אין נהרגין מתוך שיכולין לומר לאנסרה על בעלה באנו והא אתרו בה כו' באשה חבירה נאליבא דריב"י כו' אלא באשה חבירה דקיי"ל דמיקטלא אליבא דריב"י היכי משפחת לה פשיגתה וחררה וזנתה והא יכולין לומר לאנסרה על בועלה שני באנו שזנתה מבוטל ראשון א"נ שזנתה מקרובי' מ"ש נערה המאורסה דנקט אפי' בשואה נמי כו' ולכאורה יל"ד אמאי נטר הש"ס בפירכא זו מ"ש נערה המאורסה עד כאן מיז הו"ל למיפרה הכי.

ונלפענד"ל דעהנה באמת הקשה בתשו' נוב"י הנ"ל האיה יכולין לומר לאנסרה על בעלה באנו הי"ל להעיד שלא בפני' ותי' עפי"ד ר"ב אשכנזי דהיכא דפתיך בי' ממונא אין מקבלין שלב"פ בע"ד אולם אפתי קשה בנערה המאנסרה הא קיי"ל ארוסה אין לה פתובה ולא פתיך בה ממונא [ומ"ש הנוב"י משום ל"פ הוא דחוק] ועכצ"ל דר"ח ס"ל ארוסה אית לה פתובה.

אמנם אחר דמשני פשיגתה וחרה וניגתה דפריה והא יכולין לומר לאנסרה על בועלה שני באנו בזה תיקו הקושני' דהי"ל להעיד שלא בפני' דהא בזנות השני לא פתיך בי' ממונא פיון דכבר הפסידה פתובה מננות הראשון ועכצ"ל דפשיטא לי' להגמ' דגם לאפרושי מאיסורא אין מקבלין שלא בפני' בע"ד ולכך הוכרחו להעיד גם בפני האשה דסוטה מונהרת פשם שבעלה מונהר וא"כ לפי זה מעיקרא לא הו"מ הש"ס למפרך מ"ש נערה המאנסרה דנקט משום דהיינו יכולין לומר דאגב אורחא אשמעינו ג"כ דארוסה אית לה פתובה משום דאל"ה ל"ה אלא איסור לחוד והי"ל להעיד שלב"פ משא"כ אח"כ דפריה והא יכולין לומר לאנסרה על בועלה שני באנו והוכרח לשנויי שזינתה מבוועל ראשון וע"כ דס"ל להש"ס דגם באיסור לבד אין מקבלין עדות שלב"פ בע"ד א"כ מ"ש נערה המאנסרה דנקט פיון דלא נשמע מנה דארוסה אית לה פתובה משום דגם באיסור גרידא אין מקבלין שלא בפני' בע"ד.

אולם כ"ז הוא רק לפלפולא בעלמא אבל להלכה מסקנת הפוסקים רובם ככולם דלאפרושי מאיסורא מקבלין שלב"פ בע"ד ואף דלפסול שוחט הוי פתיך בי' ממונא שמשפחין פרנסתו ומקור מחייתו ואין מקבלין שלב"פ בע"ד כד' תשו' ר"ב אשכנזי הנ"ל וכ"כ באס"ז בב"ק בשם המאירי מ"מ בכה"ג לכ"ע עכ"פ בדיעבד מהני פשנתקבל כבר העדות שלב"פ בע"ד ובנ"ד א"צ לכ"ז וכמו שביארנו למעלה דכדין נתקבל העדות שלב"פ לכתחלה ומלבד זה הלא הוחזק קלא דל"פ בעיר ולא עדיף מש"ץ שמוכא במג"א סי' נ"ג סק"ז שפשיטא עליו ש"ר והוא קלא דל"פ אפי' יחיד יכול למחות להעבירו וע' בב"י ח"מ סי' ל"ד שהביא בשם הרשב"א דאע"ג דאם הוא בחזקת פשר אין מוציאין אותו מחזקתו בקלא דל"פ מ"מ מניחש חיישינו לי' ואפי' איתתא מפקינן מנטען בדבר מרומה וקלא דל"פ כ"ש זה שאין מוסרין לו שבועה וכ"ש דלא מפקינן ממונא אפומי' כו' ע"ש וה"ה בנ"ד שאין מוסרין לאדם כזה נאמנות על שו"ב ובפרט שפכי מכתבך רוב בני העיר נותנים אמון לדברי העדים בנדאי יש להעבירו לפי"מ דפסקינן בש"ע אה"ע סי' קט"ו באם א"ל א' מקרוביו או קרובותי שהוא מאמינם וסומכת דעתו עליהם שזינתה אשתו כו' הואיל וסמכה דעתו לדבר הזה שהוא אמת ה"ז חייב להוציאה ע"ש והוא מדברי הש"ס קידושין ס"ו בעובדא דההוא סמיא אליבא דרבא דקיי"ל פנותי' דא"ל אי מהימן לה כפי תרי זיל אפקה ואע"ג דאין דבר שבערוה פחות מב' צריה להוציאה אם דעתו סומכת עליו והה"נ אפי' אם לא יהי' רק ע"א פיון שרוב בני העיר מאמינים לדבריו אין מאכילין לאדם דבר האסור לו ואף דמבואר בב"ש שם דדוקא בעד טומאה הוא דמיתסרא אגברא אי נאמן עלי' כב' אבל בעד פיעור אף אי מהימן לי' כב' אינה נאסרת אף דבב' עדים נאסרת ע"ש עכ"ז זהו דוקא לענין אשה לבעלה פיון שאף לדברי העד עכ"פ אין כאן פירור אם זינתה ולא מיתסרא על בעלה אבל לענין שו"ב עכ"פ אם הי' פירור לנו שהוא קל אבד הימנותא דילי' ושוב לא נוכל ליתן לו נאמנות דומיא דמצינו

בש"ע ח"מ סי' ר"צ ס"ו לענין אפטרופס ע"ש וכן בסי' תכ"א ס"ו בהג"ה לענין מי שיש לו משרת וחושש שייגנב לו יוכל להוציאו קודם זמן השכירות וע' בש"ע יו"ד סי' ב' מובא דעת הרמב"ם ו"ל דאפי' מומר לא' משאר עבירות צריך לבדוק לו ספין וברא"ש פ"ק דחולין מבאר דבריו דכיון דחזינון שלמתאנתו עובר על א' מעבירות חיישינן דפקר שלא לטרוחלקינים שום מצוה פהלקתה וכ"מ בספר יראים להר"א ממיץ ו"ל סי' קל"ז ובפמ"ג סי' ב' שם כ' דהכי הלכתא וכ"פ בפרי תאר ובפרט בזמנינו שממעכין בסירכות לפענ"ד גם שאר פוסקים יודו דלא סמכינן על שו"ב שהוא מומר לא' משאר עבירות וכבר האריף בדינים אלו בשו"ת ברית אברהם וג"א בעניי הארכתי בד"ז בתשו'.

גם הלא נודע מ"ש המרדכי והג"א בפ"ק דחולין במה שהקשו האיף נאמן השוחט לומר ששחט פהגן הרי אין עא"נ באתחזק איסורא ובהמה בתי' בחז"א עומדת ות' בשם הרא"ם דהא דאין עא"נ באתחזק איסורא היינו בפוחזים וריקים אבל בע"א פשר ומדימן סמכינן עליו וא"כ בשו"ב שיצא עלי' קלא דל"פ האיף יהי' נאמן באתחזק איסורא אולם כל דברינו אלה מנסדים רק עפ"י דברי מכתבה הערוף לפני וכאשר השגתי מכתב מהצד המתזיק ביז השו"ב המה יהללו אותו בתור אדם המעלה ויראת ה' אוצרו ואוחז דרוף הסידות לכן תמחל להתחקות עוד על שרשי הסקירה בזה אולי יש מקום להכשירו ולהשיבו על פנו נענין בדיני' כי טפלי תלוי בי'.

וינדעתי כי בעוה"ר רבו כמו רבו חורשי אנו ומרמה הלובשים אדרת היראה למען פחש יצפנו לנקי חנם לענות בו סרה. למען שימוהו לחצי שנאתם למטרה.

לזאת החובה עליף לדרוש ולחקור היטב טרם תחרוץ משפט גבר להוציאו מחזקת פשרותו ולשפוך מטה לחמו ובכגון זה אמרו מהדרין לזכות ולא לחובה ואלים אישים אקרא תושבי קרית פ' ואצילי שמעוני וישמע אליכם ד'.

אל נא תהי מריבה ביניכם השיבו חרב המחלוקת אל גונה. והאמת והשלום אהבו.

הטו שכם אחד לשמוע לכל אשר יצוה עליכם הרב המורה לצדקה אב"ד דקהלתכם נ"י כי רב פחו וחילו לאורייתא וכל אשר עושה באמונה הוא עושה. האספו פלכם לאגודה אחת פאיש אחד חברים והתקשרו בעבנות השלום.

ויבזה תביאו ברכה אל עדתכם. ויאר ד' פניו אליכם כמארז"ל לא מצא הקב"ה פלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום.

ואסיים ואו"ש יהי ד' עמו ויעלהו על במתי הפכוד והגדולה. וגם אויביו ישלים אתו.

פנפשה הנבחרה ונפש ב"ד הדור"ש באהבה המדבר מעומק הלב לכבוד ד' ותורתו: סימן קה בעזה"י יום ב' ט' לירח סיון תרל"ח לפ"ק סטריא עתרת שלום וברכה מאלקי המערכה. לכבוד ש"ב ידיד"נ הרב הה"ג העריף ובקי בחדר"ת ירו"ש כש"ת מוה' יחיאל מאיר הלוי נ"י אבד"ק מילניצא יצ"ו.

מכתבו היקר הגיעני ויחרד לבכי לקול השמועה כי רבה המהומה והשערורי' בקרב עדתו חמס וריב בעירו כי איזה אנשים רוח עושים עבר עלימו ולב הותל הטו אותם לקשור

קָשֶׁר לַתֵּגַר בּוֹ מִלְחָמָה לְהַפְרִיעַ שְׁלֹתוֹ וּלְהַרְגִּיזוֹ מִמְנוּחָתוֹ לְהָרוֹס מוֹסְדֵי הַפְּנִסָּה הַזְּבִיחָה
אֲשֶׁר מִמְּנָה מוֹצֵא פֶסֶף שְׁכִירְתוֹ חוֹק לְשִׁבּוֹעַ.

הֵן לֹא טוֹבָה הַשְׁמוּעָה הַלְזוֹ רְעָה רַבָּה צְרוּרָה בְּכַנְפֵי פִי יְחוּלֵל גִּזְרֵי הַתּוֹרָה וְתַפְאֶרְתָּהּ
לְאַרְץ מוֹגְרָה ח"ו אַחֲרֵי רוֹאֵנוּ לְדָאֲבוֹן נַפְשָׁנוּ פִי יִמְצְאוּ אֲנָשִׁים אֲשֶׁר יִרְהִיבוּ בְּנַפְשָׁם עוֹז
לְהִתְקוּמָם נֶגֶד רַב מְוֹפֵלֵג בַּתּוֹרָה וּבִירְאָה פְּמוֹהוּ לְמַרוֹת עֵינָי פְּבוּדוֹ לְהִרְעֵ לוֹ וּלְקַפֵּחַ
פְּרִנְסָתוֹ לְזֹאת קָמְתִי וְאֶתְעוֹדֵד אֶת חֲצָנִי נְעֲרָתִי וּכְגַבְרָה חֲלָצִי אֲזַרְתִּי לְעֲנוּת חֲלָקִי אֲמָרָה
נַפְשִׁי בְּזָה בַס"ד: הִנֵּה בְּדַבְרֵי הַשׁו"ב ר' פ' וּבְנוֹ וְחֲתָנוּ ר' פ' אֲשֶׁר פָּרְקוּ מֵעֲלֵיהֶם עוֹל רַבָּם
הוּא מַעֲכ"ת לְשִׁחוּט נֶגֶד הַסְּפָמְתוֹ מִבְּלִי תַת לוֹ פָּרֶס הַקְּצוּב לוֹ הֵן זֶה פְּשׁוּט דָּאָף שְׁבֹזָה"ז
מְחִלוּ חֲקָמִים עַל כְּבוֹדָן וּל"ש דִּינָא דְש"ס בְּטַבַּח דְּלֹא סָר סְפִינָא קַמִּי חֲכָם בְּכָל זֹאת פִּינּוֹן
שְׁכ"ת גִּילָה דְעֵתוֹ וְחִפְצוֹ בְּהִתְקַנְנָה לְהִרְאֹת הַסְּפִינָיִם וּכְמ"ש הַתּוֹב"ש בַּסִּי י"ח דְּרָאוּי
לְהַחֲזִיר הַדְּבָר לִיְיָשָׁנוּ שֶׁהִטְבַּח יְהִי מִרְאָה סְפִינּוֹ לְחֲכָם וְהִמָּה פִּפְתָּן חֲרַשׁ יֶאֱטִימוּ אֲנַחְם
מִבְּלַתִּי שְׁמוֹעַ בְּקוֹלוֹ חוֹזֵר הַדְּבָר לְדִינָא דְש"ס כְּמ"ש הָאֲחֲרוּנָיִם בְּסַפְרֵיהֶם וּבַפְּרָטוֹת
מְבֹנָאָר בְּשׁו"ת בְּרִית אַבְרָהָם חִי"ד ס' י"ט דָּאָם הָרַב גּוֹזֵר עַל הַשׁוֹחֵט שְׁלֹא יִשְׁחַט וְעֵבֶר
ע"ד הַדָּר לְדִינָא דְש"ס בְּטַבַּח שְׁלֹא הִרְאָה סְפִינּוֹ לְחֲכָם ע"ש וְע' בְּרִיטְב"א בַּחִי לְחֻלְיִן
י"ח ע"א שְׁפִי שֵׁם בְּשֵׁם מוֹרוֹ הָא דְרַבָּא ב"ח דְשִׁמְתִּי וְעֵבֶרְתִּי וְאֶכְרִיז אֲבִישָׁרָא דְטְרִיפָה
הוּא לֹא דְפְלִיג אֶהָא דְקֹא לְעֵיל מִיְיָנִי דְבְּנִמְצָא יָפָה אֵינן מַעֲבִירִין אוֹתוֹ כְּפִירֵש"י שֵׁם רַק
דְּלֶהֱכִי הֶעֱבִירוּ מִשׁוּם שֶׁעָשָׂה הַטַּבַּח דְּרָף מְרַד לְפָגוּעַ בְּכְבוֹדוֹ וְסִיִּים וְשִׁמְעִינִי מִיְיָנִי שְׁאָם
רָאָה חֲכָם לְהַחֲמִיר בְּדִינוֹ שֶׁל טַבַּח הַרְשׁוֹת בְּיָדוֹ ע"ש וּמִלְבַּד זֶה בְּמָה שְׁשׁוֹלְחִין בְּעוֹלָתָהּ
יְדִיָּהֶם לְעֲשׂוֹן שְׁכָרוֹ וְעוֹבְרִין עַל אִיסוּר גִּזְלָה לֹא בִש"ע יו"ד ס' ב' מוּבָא ד' הֶרְמַב"ם
ז"ל דְּאָפִי מוּמָר לֹא מִשְׁאָר עֲבִירוֹת צָרִיף לְבִדּוֹק לוֹ סְפִין וּמְבֹנָאָר בְּש"ף שֵׁם דְּבִלָּא בְּדַק
לוֹ סְפִין אִפִּי בְּדִיעֵבַד שְׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה וְכ' הַפְּמ"ג שֵׁם דְּהֶכִי הִלְכְתָּא וְכ"כ הַפְּר"ת שֵׁם
וּבַפְּרָט בּוֹזָה"ז שְׁנוֹהֲגִין לְמַעַף בְּסִירְכוֹת שְׁמִבְּנָאָר בִּש"ע ס' ל"ט שְׁצָרִיף לְהִיּוֹת הַבּוֹדֵק
יִרָא ה' מְרַבִּים לְעֲשׂוֹת זֶה בְּמַתִּיבוֹת וְאֵינן סוֹמְכִין עַל קוֹלָא זוֹ אֲלֵא בְּבוֹדֵק שֶׁהוּא יִרָא וְיִוֹדַע
לְמַעַף בְּנִחַת בּוֹדַי כ"ע מוֹדוֹ לְד' הֶרְמַב"ם הַנ"ל.

וְגַם הַשׁו"ב הִישָׁנִים ר' פ' וּבְנוֹ ר' פ' שְׁעוֹשִׁים בְּמַחְשָׁף מַעֲשִׂיהֶם לִר' פ' בְּבִדְיָקָה מְפִנִי
שְׁאִינוּ בְּקִי וְחוֹלְקִים בֵּינֵיהֶם הַפְּרֶס שֶׁל מַעֲכ"ת דִּינָם כְּחוֹלֵק עִם הַגָּבֵב דָּאָף שְׁמִבְּנָאָר
בְּרַמ"א ס' ל"ד ס"ז דְּאִינוּ נִפְסָל הִיָּינוּ לְאַחַר יְאוּשׁ אָבֵל קוֹדֵם יְאוּשׁ פְּשִׁטָּא דְּלֹא גָרַע
מֵהָא דְּמְבֹנָאָר בַּפ"ב דְּב"מ וְאִיפְסָק בַּח"מ ס' רנ"ט דָּאָם נָטַל אֲבִידָה קוֹדֵם שְׁנַתִּיָּאָשׁוּ
הַבְּעָלִים ע"מ לְגִזְלָה עוֹבֵר גַּם מִשׁוּם לֹא תִגְזוֹל וְע' בַּנְּתִי"מ שֵׁם וְע' בְּתִשׁוֹ פָּאָר הַדָּר
לְהֶרְמַב"ם ז"ל ס' קי"ב שְׁכ' דָּאָף דְּחִשׁוּד אֲגִנְיָבָה לֹא חִשׁוּד עַל הַנְּבִילָה מ"מ אֵינן לְמַנּוֹת
אוֹתוֹ לְהִיּוֹת שׁוֹחֵט לְרַבִּים.

ע"כ חֲלִילָה לָהֶם לְהַשׁו"ב לְהִרְרִים יָדָם לְזַבְּחַת זָבַח עֲדִי יַעֲמְדוּ לַד"ת עִם הַשׁו"ב הַחֲדָשׁ
שְׁנַתִּקְבֵּל מְרוֹב אֲנָשֵׁי הָעִיר לְפָנָי רַבָּנִים מְוַבְהָקִים אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָהֶם דְּבָר מְשַׁפְּטָם עַפ"י
דְּתוֹה"ק וּמ"ש כ"ת בְּשֵׁם רַב א' שְׁמַחְזִיק בְּיָדָם וְנוֹתֵן עוֹז לְמוֹ בְּמַכְתָּבוֹ שְׁאֵינן הַשׁו"ב הַנְּז"ל
מְחַנְיָבִים לְעַמּוּד לַד"ת עַד שְׁיִאָסוּר כ"ת מְקוֹדֵם אֶת הַשׁו"ב הַחֲדָשׁ שְׁקַבְלוּהוּ פְּעֵת מִפְּחַ
דְּלֹא עֵבִיד אֵינֶשׁ דִּינָא לְנַפְשִׁי רַק בְּחִפְזֵי הַמְּבֹנָר שֶׁהוּא שְׁלוֹ וּלְכַף כ"ז שְׁלֹא נִתְפָּרַר
שְׁהִדִין עִם הַקְּהָל נִקְרָאִים הַשׁו"ב מְחַזְקִים וְהַקְּהָל מוֹצִיאִים וְהַמַּע"ה הִנֵּה לֹא אֲדַע מִבְּטוֹן

מי יצאו הדברים האלה ואיזה רב יריב את ריכם ואחרי המחילה שגה ברואה ולשווא נשא את נפשו לפחת אש המריבה ולהצית מדורת המחלוקת כי ההוא דינא לא נאמר רק באם אין לו טענה על גוף החפץ רק שתפסו עבור ד"א פמבואר במרדכי פ' המניח שפל ראיתו ממשנה דב"מ פ' המקבל המלנה את חבירו אין רשאי למשפנו וכן בברכות ה' ע"ב גבי ר"ה דלא יהיב שבין שא לאריס' הו"מ למיעבד דינא לנפשי' אי הוי לקח גוף אותן הזמורות שגנב האריס אע"ג דלא הי' מבנרר ורק פינן שלקח זמורות אחרים לקח אמר שם בטר גנבא גנוב וטעמא טעים פמבואר שם במרדכי ועוד הלא הקהל לגבי יחיד נקראין מוחזקין פמבואר בח"מ סי' ד' בהג"ה ומבואר בכנה"ג שם בהגהות ב"י אות כ"ח בשם המהרי"ק ומהראנ"ח ושאר קדמונים ו"ל דל"ד יחיד אלא אפי' יחידים לגבי רוב העיר הויין אותן שהם הרוב מוחזקים וע' בתשו' הרא"ש פלל ששי סי' כ"ו שכ' וז"ל גם בדבר שידוע לרבים לרוב בני העיר או לטובי העיר נ"ל שמוציאין מיד המחזיק בלא ב"ד ובלא עדים אחרים ויש להביא ראיה ממ"ק פ' ואלו מגלחין אר"י צורבא מרבנן עביד דינא לנפשי' במילתא דפסיקא לי' ופירש"י ו"ל דפסיק לי' הדין ידיו ומוציא מבע"ח בע"כ ויכול לנדותו על דינו ונ"ל דכ"ש אם ברור הדבר לרוב בני העיר או לטובי העיר שיוציאו מידו בע"כ עכ"ל הרא"ש שמענין מדבריו דהיכי שהוא ברור לרוב בני העיר שהדין אתם יוכלו להוציא מיד המחזיק בלא ב"ד ועדים והם מיקרו לגבי זה מוחזקין למיעבד דינא לנפשיהו ומאי דקיי"ל בבני העיר שגנב להם ס"ת אין דנין בדיניי אותה העיר ע"כ מייירי פשלא נודע רק למיעוט מאנשי העיר אבל פשלו רוב מבני העיר וטובי' נודע שהס"ת גנוב הוא אתו יכולין לעשות דין לעצמן ומבואר ג"כ מד' הרא"ש הנ"ל דלאו דוקא לגבי מסים מיקרו הקהל מוחזקין אלא אף לגבי שאר דברים לענין למיעבד דינא לנפשיהו וכמ"ש באמת בכנה"ג שם בשם שו"ת הרדב"ז להדיא ולבר מן פל דין הלא פינן שגה נגלה בעליל שהשו"ב הישנים שחיתתו בעבירה פנ"ל א"כ נוכל לדמות דין זה למאי דאיתא בב"ק כ"ח ע"א על הא דמקשה שם מהפרייתא מנין לנרצע שפלו לו ימיו ורבו מסרהב בו לצאת וחבל ועשה בו חבורה שהוא פטור ת"ל לא תקחו פןפר לשוב לא תקחו פןפר לשב ומוקי רנב"י בעבד שמסר לו רבו ש"כ עד האידינא היתרא והשתא איסורא וביאר הלח"מ בפ"ג מה' עבדים דהאי אתקפתא קאי אפי' למ"ד עביד אינש דינא לנפשי' דדוקא לנפשי' כפרוזה ליקח את שלו משא"כ הכא אינו רוצה ליקח את שלו ואפ"ה פינן דעביד איסור מותר למיעבד לי' דינא ע"ש שכ"פ הרמב"ם ו"ל וא"כ ה"נ בנ"ד אפי' אי נימא דבכה"ג לא עביד דינא לנפשי' עכ"ז פינן שהשו"ב פושטין ידיהם בגזל ונכשלין ומכשילין רבים בזביחתו באיסור רשאיין בני הקהלה למיעבד עבד דינא לנפשיהו להסירם לבל ישרתו עוד פהונת הגזבח עתה אליכם השו"ב אקרא שמעוני וישמע אליכם אלקים הקריבו לשכל מלי אל נא אחי תרעו חדלו לכם מן המריבה כי ההוא תיגרא דמיא לבידקא דמיא כו' ולפתח המחלוקת החטאת רובץ גרשו האמה הזאת בת נשיא מדין לבל תט אהלה בתוך עצדתכם הלא היא תעור עיני פיקחים ותסלף ארחות הולכי משרים ואתם הלא החובה עליכם להיות עומדים על משמרת עבודת הקודש לחזור על ההלכות תמיד שתהיינה שגורות בפיהם ולהיות לכם עצמות שאנן להשתות הספין ולקל עניי הלכות שו"ב ואם אתם עורכי מלחמה ותלמדו ידיכם לקרב מלאכתכם

מלאכת הקודש מתי נעשית וגם למה לא תחוסו על נפשכם ונפשות ביתכם פי הלא יאספו עליכם רבני המדינה לאסור אתכם איסור עולם.

יען מי זה האיש אשר רגש שלהבת זה מתנוסס בקרבו לא יחוש לעלבון ת"ח ויר"א כמו הרב דעירכם. אי לזאת שימו נא אל לבבכם לתקן את אשר העויתם.

האמת והשלום אהבו עשו אונכם כאפרקסת לשמוע לדברי חכם עירכם בכל אשר יאמר אליכם ויהי אלקים עמכם ותקנתי חזקה פי דברי יעשו פרי ויפו שורש בקרב לבב אנשי העדה והשו"ב לבל יעוררו עוד ריב ומדון ולא יוסיפו עוד לדאבה את נפש רבם.

ומתן ידם ירחיב לו למען יוכל שבת על משמרת התורה והעבודה שלו ושל אגנו. מתערה כאנרז רענו.

ויברך ד' את העדה לרגלו. ירום קרן פבודה.

ויהי כזית הודה ואשר שמו שלום ישים שלום במעונתם וכל העם הזה על מקומו יבא בשלום כנפשו היקרה ונפש ש"ב ידידו דור"ש באהבה מיחל להרמת קרן התורה ולומדי המתעולל בעפר בעוה"ר מצפה לישועת ד' פי יסיר לב העקוב מקרב עמו ויחוס על שארית צאן מרעיתו: סי' קו לק' דאלינא בעזה"י מוצאי ש"ק י' אדר תר"מ לפ"ק סטריא שלום וברכה לה"ה הרבני המופלג הנותיק מוה' אברהם ליבש ראבינזאהו נ"י: ביום ו' עש"ק כבואי מלבוב נמסר לידי מכתבו ונפשו בשאלתו באשה א' שהדיחה אורז במים ושפכה אותן לתוך קערה עם בצלים מחותכין דק דק וטעמה ולקחה שומן שניטל ממיי השריי' קודם שנמלח וחתכתו בידו' לחתיכות קטנות וערכה אותן בתוך הקערה עם האורז לעשות מהן מולייתא ותיכף פשהפירה בדבר לקחה וביורה חתיכות השומן עד שלא נשאר מאומה ושאלה את פי מורה א' והורה למלח השומן כדינא וכשר ועמה קם חכם א' ונתן בקולו עלי' לאמר שלא טוב הורה מחמת שנמלח האורז עם הבצלים מקודם פדרך שמולחין להטעים התבשיל ואח"כ גימן השומן לתוכו וטריפה מחמת שנמלח בכשא"מ ואסר גם הכלים של כל התערובת מבישול המולייתא הלזו ושניהם מחדדין זל"ז בהלכה זה אוסר וזה מתיר ונתנו עיניהם פי לשמוע חו"ד בזה להכריע ביניהם: הנה לא אכחד קשט דברי אמת פי הי' עם לבבי למשנה את ידי לבלי לענות על ריב במקום אשר גברה יד הנצחון וזאת תורת הקנאות פי תעור עיני השכל מלהפיר דבר אמת אולם לאשר חזקו עלי דברי שאלתו ובקשתו להשיב לו מלא דבר יען השאלה אירע בביתו לא אוכל השב פניו ריקם ואען ואמר.

הנה אפי' אי נמלח ממש בכלי שאינו מנוקב הא מבואר בסי' ס"ט סח"י בהג"ה דאינו נאסר רק כשנראה ציר בלי וכיון שנלקט השומן מיד מהקערה לא נאסר עדיין. ובפרט דבנ"ד הא לא נמלח השומן רק שנתערב לאחר שנמלח האורז הרי מבואר בש"ך סי' ע' ס"ק כ"ט וס"ק מ"ח דחתיכה תפלה שלא נמלחה שנתערבה בחתיכות מלוחות בכשא"מ מותרת ע"י מליחה דאינו נאסר אלא דוקא כשנמלחה חתיכה בכשא"מ ממש דהמקום דחוק וע"י מליחה פירש ממקום למקום ונהי דכ' בש"ך שם דבנשתהא אפשר שקבלה טעם מהמלח עצמו הנה גם בזה חולק המנ"י עליו כמ"ש הפרמ"ג בשמו ואפי' הש"ך ו"ל יודה בשומן דאינו מוחזק כ"כ בדם כמ"ש בש"ך סי' ע"ה סק"ח משום דאין דם נראה

לעין ע"ש ולכל הפחות יש לנו לומר דיהי' דינו בזה כבשאר איסורין דבהפ"מ מותר אי נאכל מחמת מלחו ע' בחו"ד סי' ס"ט ס"ק כ"ט והכא הארז לא נמלח רק להטעים התבשיל ע' בב"י סי' ק"ה.

עוד יש לצדד להתיר בנידן שאלתינו שפפי מה שמבואר במכתבו אפשר שהשומן לא הי' נוגע בשולי הפלי רק למעלה על הארז וזאת ידעה האשה בבירור שעכ"פ הרוב ממנו בלי"ס הי' למעלה וא"כ הא מבואר ברמ"א סי' ס"ט הנ"ל דאינו אוסר אפי' במולח בכשא"מ אלא אותה חתיכה המונחת למטה בפלי וע' בפ"ק סי' ע' סק"מ דבאינו נוגע בשולי הפלי מותר מה שחויץ לציר אפי' אין לו מקום לזוב וא"כ אפי' אי הי' נראה ציר בפלי הא אינו נאסר רק מה שבתוך הציר בכה"ג וכיון שא"י אינה צד הי' מונח תוך הציר הלא מבואר בכו"פ סי' ס"ט דאם ברור לנו דלא הי' רובא בטל ברובא דא"צ חד בתרי גמור רק רובא.

וכן מבואר בפר"ח סי' ק"י דאפי' בתתיכה א' אם א"י מקומו בטל ברוב וראי' ממ"ש הר"ש מקינון לענין נחל איתן דבטל ברוב קרקע העולם אע"ג דסדנא דארעא חד הוא ע"ש. איברא דיש להעיר מדברי תשו' הרשב"א ח"א סי' תס"ו לענין בשר שנמלח בכשא"מ שמקצתה בציר ומקצתה חויץ לציר שהביא שם בשם יש"מ"ש לאסור הפל ואומר כי הי' מעשה לפני ר"ת ז"ל בתרנגולת א' שנמלחה בכשא"מ ואסר את פולה והוא כ' להתיר ודן שאם הי' לפני ר"ת ז"ל מעשה שהי' שפא הוציאוה מן הציר קודם שנודע אינה צד הי' בתוך הציר ע"ש ולהנ"ל הא בלא נודע אינה צד הי' בתוך הציר אדרבא הי"ל להתיר את פולה שבטל הצד שהי' בתוך הציר ברוב וע' בפמ"ג בפתיחה לה' מערובת מ"ש בשם תשו' הרשב"א סי' רע"ב ורע"ג לענין אי בעינן רוב ממש.

ואפשר לומר דהי' המעשה לפני ר"ת ז"ל שנודע שהצד שחויץ לציר לא הי' רוב פנגד מה שבתוך הציר וא"כ אם האשה אומרת ברי לי שהרוב מהשומן הי' למעלה על הארז ואין אנו מכירין אינה צד הי' למטה שפיר בטל ברוב ול"ש בזה לומר פל מילתא דלא רמיא עלי' דאינש לאו אדעתה' חדא דמבואר בט"ז יו"ד סי' ק"צ סק"מ דבזמן קצר ל"ש לומר כ"מ דלא רמי' עלי' דאינש כו' ע"ש בנקה"כ ועוד הרי פללא פניל לן הגאון נוב"י מהד"ת חיו"ד סי' ט"ז דבדבר שהאדם עצמו עושה ל"ש לומר מילתא דלא רמיא כו' אלא אפי' לא רמיא עלי' כעת פיון שעכ"פ יודע שבשום פעם יש חילוק בדבר יודע הוא איך עושה ע"ש שמביא ראי' מש"ק רס"י צ"ד גם הרי כ' המבי"ט הובא בפמ"ג יו"ד בשפ"ד סי' צ"ד ס"ק כ"ח דבמילתא דרבנן ל"א פל מילתא דלא רמי' עלי' דאינש כו' והכא דם שמלחו ושבשלו אינו רק דרבנן והא דאסור מה שחויץ לציר הוא רק חומרא בעלמא גם יש לצרף מה שמבואר מלשון השאלה שהי' מי ההדחה על הארז בשעה שניתן השומן לתוכו ומבואר בסי' ס"ט ס"ח דאם לא ניפץ המלח שעליו ולא שטפו אין לאסור כי המים שבפלי מבטלין פח המלח והציר וכ' הרמ"א שם דאפי' הי' המים מועטין ואף דבש"ק סוס"י ע' כ' דבעינן שיהי' המים מרובין עכ"ז הא כ' במג"א סי' תמ"ז ס"ק ל"ט דמלשון רמ"א משמע דאפי' אין המים מרובין ואף שהאחרונים הסכימו לדברי הש"ק עכ"פ בצירוף פל הטעמים הנ"ל בודאי יש להכשיר וכחא דהיתרא עדיף ויפה הורה רק מה שבניקש להתיר מפח טמא תפל וטהור מלוח אין דמיונו עולה יפה דבשלמא לענין שיבלע

הקיטר מהאיסור אמרינו לעולם המלות מכליע בתפל ואינו בולע ממנו אבל לענו כשא"מ הא הטעם משום פירוש ממקום למקום א"כ ה"נ הי סברא לומר דהמלח שעל האורז פועל גם על השומן שיפרוש הדם שבתוכו ממל"מ.

אולם בגוף הדין הדבר ברור דכשר מפל הני טעמי דאמרן והמורה הורה פדת של תורה. ומי ששמו שלום יפרוס סופת שלומו על רבנו ותלמידיהו וסרה קנאת אפרים ויהודא והי אהל התורה אחד דברי הכותב למען האמת והצדק: סי' קז לק' גארליטץ בעזה"י יום ד' ח' אדר שנת תרמ"א לפ"ק סטריא.

רב שלום וברכה. מאלקי המערכה.

לה"ה חב"ד הקריף ושנון זית רענו כש"מ אהרן לנדא נ"י. מכתבה עם חדו"ת לנכון הגיעני ועד פה אפפוני טרדות רבות ועצומות להשיב לשואלי בענינים הנחוצים הלכה למעשה.

ולא נתנוני חופש לנפש לטייל אהך בגן עדן הפלפול עתה בתתם לי פוגת מעט אמרתי אעברה נא בין בתרי דבריך להשיב לה פאשר יורני מודעי לבבי בעזה"י: פתח דברך יעיר על דברת התוס' בחולין מ' ע"א שהקשו על פירש"י שפי' התם בהא דאר"ה היתה בהמת חבירו רבוצה לפני ע"ז פיון ששחט בה סימן א' אסרה כו' ופירש"י רבוצה לא מיבעיא עומדת דכשהגביהה והרביצה קנאה בהגבהה ונעשית שלו אלא ע"ג דרבוצה ולא קנאה אסר לה במעשה וכ' התוס' ע"ז ואין נראה דכי הגביהה נמי לא קנה לה לענון ששתחשב שלו אם אין אדם אוסר דשא"ש כו' ולקמן נמי דאר"נ אין אדם אוסר דשא"ש פריף לי מהמנסה ומ"פ מהמנסה והא מנסה מפי אגבהי קני' כדא' בהניזקין כו' הנה פבר העליתי בחי' ת"ל ליישב ד' רש"י ז"ל בדרכים שונים ומה שנלפענ"ד פעת ביישוב פירש"י ז"ל בס"ד דהנה לקמן מ"א ע"א פירש"י שם בהא דפריף התם לר"נ מהמנסה דהמטמא והמזמזע והמנסה בשוגג פטור במזיד חייב וכ' רש"י ז"ל ומשום דקלבד"מ לא מיפטור כו' כדאוקימנא טעמא במס' גיטין משעה דאגבהה ע"מ לאנסרו מיחייב לשלומי ומתחייב בנפשו ל"ה עד שעת ניסוף עכ"ל ולכאורה יש לתמוה דבגיטין שם נ"ב ע"ב בהא דקא' רב מנסה ממש ופריף מנסה קלבד"מ ומשני כדר"י דאר"י משעת הגבהה הוא דקנה כו' ופירש"י ז"ל דאגבהה ע"מ לגוזלו ולהבין פננת רש"י ז"ל בשנותו את טעמו דבחולין פי' דאגבהי ע"מ לנסכו ובגיטין פי' ע"מ לגוזלו נראה דבחולין הכריח רש"י ז"ל דע"כ סובר הש"ס התם דמייירי דאגבהה ע"מ לנסכו משום דהי קשה לי קושני' התוס' הנ"ל ע"פ אין אדם אוסר דשא"ש נימא מדאגבהי קני' וניחא לי דבשלא בהמה פי אגבהה ע"מ לשוחטה לע"ז נעשה גזלן עלי' וקנאה משום דנהי דא"א אוסר דשא"ש הא כ' הר"ן ז"ל הובא בש"ע יו"ד סי' ד' דאפ"י אי אין אדם אוסר דשא"ש אסורה באכילה דנהי דלא אסרה לא שרי לה והו"ל כמתה מאלי' וא"כ פי אגבהה ע"מ לשוחטה לע"ז הא רוצה לגוזלה דעכ"פ תהי אסורה באכילה משא"כ ביינן הא ל"ש זה דלמ"ד אא"א דשא"ש מותר היין אפי' בשתי' כמ"ש בש"ף שם סק"ה וא"כ שפיר פריף הש"ס הא אא"א דשא"ש מאי אמרת מדאגבהה קני' ז"א דהא אגבהה ע"מ לנסכו וכיון דלא יאסר היין בנסוף משום דאין אדם אוסר דשא"ש א"כ ממילא לא נעשה גזלן עלי' ולא קנאו ועפי"ז יתיישב קושני' התוס' שם שהקשו בהא דמשני באית לי שנותפות בגוה הרי

אמרינוי הָתָם מ"ד מְנַסֵּף מִמֶּשׁ ל"ב לְמִימַר מְעַרְב דְּהִינּוּ מְדַמַּע וְכִינּוּ דְאֹקְמִי דְאִית לִי שְׁתַּפּוּת בְּגוּה וְלֹא נְאָסֵר חֶלֶק חֲבִירוֹ אֶלָּא מְשׁוּם שְׁמַעְנֵרְב בְּשִׁלּוֹ א"כ הָא אֶפְתִּי הִינּוּ מְדַמַּע וְלִדְבָרֵינוּ נִיחָא דְהִכִּי קָא מְשַׁנֵּי דְאִית לִי שְׁתַּפּוּת בְּגוּה וְכִינּוּ דְנְאָסֵר חֶלֶק חֲבִירוֹ בְּשִׁתְּנִי עכ"פ אע"ג דִּיכּוּל לְמִןכְּרוּ חוּץ מְדַמֵּי אִסּוּר שְׁבּוּ וּא"כ הָוֵי כְּמוֹ מְדַמַּע מ"מ פִּינּוּ דְהִגְבִּיהוּ ע"מ לְנַסְכוּ וְאִית לִי שְׁתַּפּוּת א"כ נְאָסֵר הֵינּוּ בְּשִׁתְּנִי וּא"כ נַעֲשֶׂה גְזֵלָן בְּשַׁעַת הַגְּבִיָּה וּקְנָאוּ מִמִּילָא נְאָסֵר כֹּל הֵינּוּ בְּהִנְאָה מִשָּׂא"כ בְּגִיטִין פִּירִש"י ז"ל דְאִגְבִּיָּה ע"מ לְגִזְלוּ מְשׁוּם דְהִי קְשָׁה לִי בְּהָא דְפָרִיף וּשְׂמוּאֵל מ"ט ל"א מְנַסֵּף דִּילְמָא ס"ל אא"א דְשָׂא"ש וְדוּחַק הוּא לֹו לְאֹקְמִי בְּשְׁתַּפּוּת אוּ בִישְׂרָאֵל מוּמְר וְלִהֲכִי פִירִש"י דַּע"כ סְוִיָּא דְהָתָם סוּבְרַת דְּמִיָּרִי דְאִגְבִּיָּה ע"מ לְגִזְלוּ וּא"כ קְנָאוּ וְיִכּוּל לְאֹסְרוּ.

וְנִיחָא לִי בְּזָה לִינְשֵׁב ג"כ מַה דְקָשָׁה לְכֹאֲרָה בְּהָא דְמְשַׁנֵּי בְּאִית לִי שְׁתַּפּוּת בְּגוּה הָרִי בְּאִמַּת הַקְּשָׁה הַפְּנִי בְּגִיטִין לְמַד מְעַרְב מַה הַפְּסִידוּ הָרִי יוּכַל לְמִןכְּרוּ לְבַר מְדַמֵּי יי"נ שְׁבּוּ וְתִי דְהַפְּסִידוּ מַה שְּׂאָסְרוּ בְּשִׁתְּנִי עכ"פ וּא"כ הֵכָא דְמוּקִי לְמ"ד מְנַסֵּף מִמֶּשׁ בְּאִית לִי שְׁתַּפּוּת בְּגוּה וְנְאָסֵר חֶלֶק חֲבִירוֹ מְטַעַם תַּעֲרוּבַת וְקָשָׁה הָרִי לֹא הַפְּסִידוּ מְשׁוּם שְׁיִכּוּל לְמִןכְּרוּ לְנִכְרֵי חוּץ מְדַמֵּי יי"נ שְׁבּוּ וְאִי מְשׁוּם דְאָסְרוּ בְּשִׁתְּנִי ז"א דְהָא בְּאִמַּת הַעִירוּ הַתּוֹסֵ' בְּגִיטִין שָׁם הָרִי מ"מ"נ עַל הַנִּינְסוּף קִלְבֵּד"מ וְעַל הַהַגְּבִיָּה הָא יְכוּל לֹוּמֵר הַרִש"ל וְכ' הַמְּפֹרְשִׁים שָׁם בְּכִנְנַת הַתּוֹסֵ' לְתַרְץ דְלִכְף אֶלִיבָא דְרַב א"י לֹוּמֵר הַרִש"ל מְשׁוּם דְהָוֵי רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ דְקִי"ל בִּי"נ שְׂאָם אָמַר נִכְרֵי לִישְׂרָאֵל שְׁהִי נוֹשָׂה בּוּ מְנָה הַמְּתָן עַד שְׂאָמְפֹר הִי"נ וְנִבְיָא לָף הַמְּעוֹת אִסּוּר מְשׁוּם דְרוּצָה בְּקִיּוּמוֹ שְׁלֹא יִאֲבֹד הִי"נ וּא"כ ה"נ הָא רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ דָּאָם יְהִי נִאֲבֹד לֹא יוּכַל לֹוּמֵר הַרִש"ל ע' בַּס' טִיב גִּיטִין וּא"כ לְפִי"ז הַתִּינַח אִי אָסְרוּ בְּהִנְאָה שְׁיִיף אִסּוּר רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ מִשָּׂא"כ אִי לֹא אָסְרוּ אֶלָּא בְּשִׁתְּנִי הָא ל"ש אִסּוּר רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ וּא"כ הַדְּרָק"ל אִמְאֵי חֲיִיב לִימָא לִי הַרִש"ל וְלִדְבָרֵינוּ הַנֵּ"ל נִיחָא דְכִינּוּ דַּע"כ פ' נְאָסֵר בְּשִׁתְּנִי א"כ מְשַׁעַת הַגְּבִיָּה נַעֲשֶׂה גְזֵלָן וְקִנְיָה הֵינּוּ כְּלוּל וּמִמִּילָא נְאָסֵר כְּלוּל בְּהִנְאָה: אִמְנָם הָא קְשָׁיָא לְכֹאֲרָה מְש"ס ב"ק ד' ע"ב בְּבִרְיָתָא דְתַנִּי ר' חֲזִיָּא כ"ד אָבוֹת נְזִיקִין כּו' וְהַמְּטָמָא וְהַמְּדַמַּע וְהַמְּנַסֵּף וּפִירִש"י ז"ל וּמְנַסֵּף אֶת הֵינּוּ לִיכָא לְמִימַר שְׁנִינְסוּ בִי"נ שְׁזַרְק בּוּ דְלֹא קְמַחְסְרִי וְלֹא מִיִּדִי דְהָא מְזַבֵּין לִי בַר מְדַמֵּי יי"נ שְׁבּוּ וְקָשָׁה הָא אִפִּי לְפִי"מ דְאָמְרִי מְנַסֵּף מִמֶּשׁ ע"כ מִיָּרִי בְּאִית לִי שְׁתַּפּוּת בְּגוּה [דְּדוּחַק הוּא לְאֹקְמִי כָּאן בְּמוּמְר וְעוֹד דְלַעֲלֵל מִיָּנִי כ' רִש"י וּבְמַס' גִּיטִין מְפָרֵשׁ אִמְאֵי ל"א קִלְבֵּד"מ וְאִי בְּמוּמְר הָא נְאָסֵר בְּמַעְזוֹ אִפִּי לֹא שְׁמַעְנֵי דְקָא' לַע"ז וּל"ש קִלְבֵּד"מ] וּא"כ לֹא נְאָסֵר אֶלָּא מְטַעַם תַּעֲרוּבַת וְלֹא אִפְסְדִי דִיכּוּל לְמִןכְּרוּ חוּץ מְדַמֵּי יי"נ שְׁבּוּ וְהָתָם ל"ש לֹוּמֵר דְכִינּוּ דְנְאָסֵר אַח"כ בְּשִׁתְּנִי הָא חֲיִיב מְשַׁעַת שְׁנַעֲשֶׂה גְזֵלָן עֲלֵי דְהָרִי הָתָם ע"כ בְּלֹא הַגְּבִיָּה מִיָּרִי דְאִי בְּהַגְּבִיָּה הָא הוּא בְּכִלְל גְזֵלָן וְקִתְנֵי לִי וּא"כ לֹא נְאָסֵר אֶלָּא מְטַעַם תַּעֲרוּבַת וְהַדְּק"ל הָא יְכוּל לְמִןכְּרוּ חוּץ מְדַמֵּי יי"נ שְׁבּוּ אִמְנָם בְּאִמַּת הַדְּבָר נִכּוֹן דְהָא חֲזַקִּי ס"ל בע"ז נ"ד ע"א גְּבִי בְּהִמָּה שְׁנִינְסוּף לָהּ יֵינ עַל קִרְנֵי דְאָדָם אוּסֵר דְשָׂא"ש וּמְסַתְּמָא ר' חֲזִיָּא כְּחֻזְקֵי בְרִי ס"ל וּא"כ א"צ לְאֹקְמִי בְּשְׁתַּפּוּת.

אוּלָּם אֶפְתִּי י"ל הָרִי אִפִּי לְמ"ד אָדָם אוּסֵר דְשָׂא"ש בִּישְׂרָאֵל לְצַעוּרֵי קְמִיכְוִין וּמְוִכְרָח לְאֹקְמִי בְּשְׁתַּפּוּת כְּפִירִש"י בְּחוּלִין דַּה"ה לְמ"ד לְצַעוּרֵי קְמִיכְוִין מְצִי לְאֹקְמִי בְּשְׁתַּפּוּת וְהַדְּרָק"ל אִמְנָם עכ"ז נִכּוֹן דְהָרִי בְּאִמַּת הַקְּשׁוֹ הָאֲחֵרוֹנִים בְּהָא דְקָא' לְצַעוּרֵי קְמִיכְוִין הָרִי קִי"ל בְּגִיטִין נ"ד בְּסוּפֵר שְׂאָמַר ס"ת שְׁכ' לְפִלוּנֵי גְוִילִין שְׁלוֹ לֹא עֲבַדְתִּי לְשִׁמּוֹן נְאָמֵן אָף

כְּשֶׁאֵינוֹ בְּיָדוֹ דְּמִתּוֹף שְׁנֵאָמֵן לְהַפְסִיד שְׂכָרוֹ נֶאֱמָן לְהַפְסִיד ס"ת וּא"כ כ"ש הֵכָא דְחֵיב לְשַׁלֵּם בְּעַד הַיְזָקוֹ דְּהַמְנִסָּה בְּמִזִּיד חֵיב לְשַׁלֵּם דְּהֵי"ל לְהַאֲמִינוּ שְׁנִסְכוֹ לַע"ז וְלֹא פִּינּוּן לְצַעֲוֵרֵי וְתִי' בִּס' יִשִׁיע"ק בִּי"ד ס' ד' דְּכִינּוֹן דְּקִי"ל הַשֵּׁא"נ ל"ש הַיְזָק וּמְדִינָא פְּטוֹר מִלְשַׁלֵּם וְהָא דְחֵיב לְשַׁלֵּם בְּמִזִּיד הוּא מְשׁוּם שְׁלֵא יְהִי כְּאו"א הוֹלֵךְ וּמְנִסָּה כו' וְכִינּוֹן דָּאֵם לֹא יִתְחַיֵּיב לְשַׁלֵּם לֹא יֵאָסֵר כָּלֵל הֵינּוּ דְנֵאָמֵר שְׁלֵא פִּינּוּן לְנִסָּה רַק לְצַעֲוֵרֵי לְחִבְרִי' אוֹקְמִינּוּ אֲדִינָא דְפְטוֹר מִלְשַׁלֵּם וּמְמִילָא אִין הֵינּוּ נֵאָסֵר דָּאִין נֶאֱמָן לְאָנְסָרוֹ וְלִיכָא א"כ חֲשִׁישׁ וְתַקְנַת שְׁלֵא יְהִי כְּאו"א כו' ע"ש וּא"כ לִפִּי"ז הַתִּינַח הֵתֵם בְּחֻלִּין דְקָאִי לְמ"ד הַשֵּׁא"נ ל"ש הַיְזָק וּכְפִירֵשׁ"י שְׁם מִשֵּׁא"כ ר' חֵינָא הָא מְסַקִּינִין בְּב"ק שְׁם דִּס"ל הַשֵּׁא"נ שְׁמִי' הַיְזָק וּא"כ ל"ק דְנִימָא לְצַעֲוֵרֵי קְמִיפְנִין פִּינּוּן דְלִדְיָדְנִי' אִיכָא שְׁפִיר לְמִימֵר מִתּוֹף כו' וּא"כ א"צ לְאוֹקְמִי בְשׁוֹתְפוֹת [וּבְמָה שְׁתַּמְהוּ הַמְפֹרְשִׁים עַל פִּירֵשׁ"י בְּב"ק שְׁם דְהָרִי בְּאַמַּת שְׁמוּאֵל אָמֵר מְעָרְבַ ע' בִּפְנִי' וְתו"ג נִלְפַענ"ד דְהֵנָּה בְּאַמַּת רַב וּשְׁמוּאֵל ס"ל בְּכַה"ת מְב"מ בְּמִשְׁהוֹ וּא"כ נִיחָא שְׁפִיר לְשְׁמוּאֵל דְאָסוֹר כָּל הֵינּוּ אָף הָרִי כ' הַתּוֹס' בְּזִבְחִים ע"ג ע"א וּבְמִנְחוֹת כ"ב ע"ב דְבַמְשָׁקָה ל"ש מְב"מ פִּינּוּן דֵּא"א לְבַטֵּל לְהֵיוֹת כְּמַבְטֵל דְלָכִי מְסַרְחָה אִין שְׁם מְשָׁקָה עֲלָה ע"ש וּא"כ ה"נ בִּינִין בִּינִין ל"ש מְב"מ בְּמִשְׁהוֹ וְע"כ דְהֵתֵם בְּגִיטִין אֲזִיל אֲלִיכָא דִּמ"ד בְּתֵר מְבַטֵּל אֲזִילִין וְהָיִי שְׁפִיר מְב"מ לְכָף א"א לְמַפְּוֹר חוּץ מְדָמִי יי"נ שְׁבוֹ וּא"כ הָרִי בְּמִנְחוֹת כ"ג ע"ב קֵא"ר חֲנִינָא אֲלִיכָא דֵר' חֵינָא דְאֲזִיל בְּתֵר בְּטֵל א"כ ל"ה מְב"מ וּלְכָף פִּירֵשׁ"י שְׁפִיר דְיָכוֹל לְמַכְרוֹ חוּץ מְדָמִי יי"נ שְׁבוֹ וְזֵהוּ רַק ע"ד חִידוֹד דְבְּאַמַּת בַּע"ז ע"ד נְחֻלְקוֹ רו"ש אִי הִלְכָה פְּרִשְׁב"ג גַּם בִּינִין בִּינִין אוֹ לֹא ע"ש]: וּמַעֲתָה נָשׁוּב לְדַבְרֵי הַתּוֹס' גִּיטִין נ"ב ע"ב שְׁהִקְשׁוֹ וּא"ת לְשְׁמוּאֵל מ"ש מְדֵא' בְּרִישׁ א"נ וּמוֹדָה רַנְבַּה"ק בְּגוּיב חֵלְבוֹ שְׁל חֲבִירוֹ וְנֶאֱכָלוֹ שְׁהוּא חֵיב שְׁכָר נִתְחַיֵּיב בְּגוּיבָה קוֹדֵם שְׁיָבֵא לִידֵי אִיסוֹר חֵלְבַּ וְנִלְפַענ"ד לִינִישׁב דְהֵנָּה בְּאַמַּת קָשָׁה בְּהָא דְקֵא' סְתֵם לְרַב דְאָמֵר מְנִסָּה מְמִשׁ מְשַׁעַת הַגְּבָהָה הוּא דְקָנָה מִתְחַיֵּיב בְּנִפְשׁוֹ ל"ה עַד שְׁעַת נִיסוּף אַכְתִּי קָשָׁה לְחֻזְקִי' דְקֵא' הֵתֵם ד"ת א' שׁוּגְגַ וְא' מִזִּיד חֵיב מ"ט הַשֵּׁא"נ שְׁמִי' הַיְזָק וּמ"ט אָמְרוּ בְּשׁוּגְגַ פְּטוֹר פְּדִי שְׁיֹדִיעֵו הָרִי אִפִּי' אִי נְחִיבִינוּ יוֹדִיעַ וְיֹאמֵר שְׁהִי בְּלִי הַגְּבָהָה וְיִהְיִי פְטוֹר מְשׁוּם דְקַלְבַּד"מ דְהָרִי ע"כ מִיָּרִי בְּאִין רֹאִין דְאִי יֵשׁ רֹאִין אַחֲרֵים יוֹדִיעֵוּהוּ וּא"כ יוֹכַל לְהוֹדִיעַ וְלוֹמֵר שְׁהִי בְּלֹא הַגְּבָהָה וְיִפְטֹר מְשׁוּם קַלְבַּד"מ אוֹלָם הַדְּבָר נִכוּן עִפִּימ"ש רִש"י ז"ל בְּב"מ צ"א ע"א דְבַקְלַבַּד"מ חֵיב עַכ"פ לְצִי"ש וְאִי תִפְסֵ לֹא מְפַקִּינּוּ מִיָּנִי' א"כ יִתְיַרֵא לְהוֹדִיעַ שְׁלֵא יִתְפָּנס אֲצִלוֹ וּכְמ"ש הַכ"מ בְּפִכ"א מַה' עֲדוּת ה' ד' שְׁדָבָר קְרוֹב הוּא לְתַפְּנוֹס ע"ש לְכָף אָמְרִינּוּ דְפְטוֹר לְגַמְרֵי אִפִּי' לְצִי"ש וּא"כ הַתִּינַח לְרַב י"ל דִּס"ל הַשֵּׁא"נ ש"ה וְאִיכָא לְמִימֵר כְּנ"ל מִשֵּׁא"כ לְשְׁמוּאֵל הָא ע"כ ס"ל כִּר"י דְאָמֵר הַשֵּׁא"נ ל"ש הַיְזָק מְדָקָא' מְעָרְבַ וּפְרִיף הַיְזָנוּ מְדַמַּע וּמְשַׁנֵּי קְנָסָא מְקַנְסָא לֹא יִלְפִינּוּ וּא"כ ע"כ ס"ל דְאִינוּ אֲלֵא קְנָסָא וּא"כ הָא כ' הַתּוֹס' בְּכַתְּנֻבוֹת ל"ג ע"ב ד"ה לֹא כו' דְהָא דְחֵיב לְצִי"ש בְּקַלְבַּד"מ דְּוֹקָא בְּמָמוֹן אֲבָל בְּקָנָס פִּינּוּן דְלֹא מִיחֵיב אֲלֵא עִפ"י ב"ד פְּדֵאֲמֵרִי' אֲשֶׁר יִרְשִׁיעוּן אֱלֹהִים פְּרִט לְמִרְשִׁיעַ א"ע לֹא מִיחֵיב אִפִּי' לְצִי"ש ע"ש וּא"כ הָא כ' הַרש"ל הוֹבָא בְּש"ף ח"מ ס' שִׁפ"ח דְגַם בְּקָנָס דְרַבָּנּוּ אָמְרִינּוּ מוֹדָה בְּקָנָס פְּטוֹר וּא"כ שְׁיָיָה גַם בְּקָנָס דְרַבָּנּוּ פְּרִט לְמִרְשִׁיעַ עֲצָמוֹ וּא"כ פְּטוֹר אִפִּי' לְצִי"ש וּא"כ תַּקְשִׁי מַה הוֹעִילוֹ חֲכָמִים בְּתַקְנַתָּן שְׁחֵיבּוּהוּ בְּמִזִּיד שְׁלֵא יְהִי כְּאו"א הוֹלֵךְ וּמְטַמֵּא טְהוֹרֹתָיו ש"ח וְאוֹמֵר פְּטוֹר אֲנִי הָרִי אַכְתִּי יִנְסָה בְּלִי הַגְּבָהָה וְיִהְיִי פְטוֹר מְשׁוּם קַלְבַּד"מ וּלְכָף אָמֵר שְׁמוּאֵל ע"כ מְעָרְבַ: אוֹלָם צָרִיכָנָא לְהַבִּין הַמְשָׁשׁ דְּבָרֵי

התוס' בגיטין שם שְהתחילו בזה"ל ומטעם שלא יהי' כאו"א כו' אין לחייבו דמה"ט לא מחייבין לי' טפי אלא פאלו הוא הניזק ניכר ואח"כ הקשו קושיא הג"ל לשמואל מ"ש מדא' בריש א"נ כו' ויש להבין אמאי לא הקשו התוס' קושיא זו לשמואל מיד ולמה הקדימו לומר דמטעם שלא יהי' כאו"א כו' אין לחייבו טפי מאלו הי' הניזק ניכר ונלפענ"ד לבאר ע"ד הפלפול דהנה באמת י"ל דל"ק קושני' התוס' דהרי באמת צריף להבין מאי משני לרב כדר' ירמ' כו' הרי אי אמרינן השא"נ לש"ה הוי קנסא א"כ ע"כ חייבו אינו אלא עפ"י עדים דאי פשהודה בעצמו הרי מודה בקנס פטור אפי' בקנס דרפנן לד' הרש"ל הג"ל וא"כ הכא הוי עדות שא"א יכול להזימה דאם יזמו העדים הא יהיו פטורין מלשלם משום דאצל העדים הא באין שני החיובים כא' ונשפיר אמרי' קלבד"מ ובקנס הא לכ"ע בעי' עדות שאאילה"ז אפי' להפוסקים דס"ל בד"מ ל"ב עשאילה"ז אמנם י"ל דרב ס"ל השא"נ ש"ה פנ"ל וא"כ הוי ממון ובד"מ ל"ב עשאילה"ז וא"כ לפי"ז ממילא לכאורה אזדי לה קושני' התוס' לשמואל דנימא מדאגבה קני' כו' פיון דבכל זה לא נוכל לחייבו משום דהוי עדות שאאילה"ז ושמואל הא ע"כ ס"ל השא"נ לש"ה והוי קנסא פנ"ל ולכף הקדימו התוס' לומר ומטעם שלא יהי' כאו"א כו' אין לחייבו כו' בכדי לחזק קושנייתם דהשתא לא נוכל לומר דפטור משום דהוי עשאילה"ז פיון דאפתי תקשי נחייבנו מטעם שלא יהי' כאו"א כו' והשתא לא נוכל לומר דלא מחייבין לי' מה"ט רק פאלו הי' הניזק ניכר משום דאי הי' באמת הניזק ניכר הא הי' ממונא ובד"מ הא ל"ב עשאילה"ז ונשפיר מתחייב משום מדאגבה קני'.

ולפימ"ש דרב ע"כ ס"ל השא"נ שמי' הניזק יובן מה שתי' התוס' שם על הקושיא הג"ל ונ"ל ועוד י"ל דטעמא דשמואל אע"ג דהגבהה לאו צורף גיסוף הוא אפ"ה פטור פיון דאשעת גיסוף לא מיחייב בקלבד"מ אשעת הגבהה נמי מיפטור דא"ל הרש"ל כמו תרומה ונטמאת דכמו דאם נסכו אחר א"ל הרש"ל ה"נ פי גיסוף לי' איהו אע"ג דמנסף לי' בנדים פיון דקלבד"מ וכבר הבאתי מה שנסתפכו המפורשים דא"כ מ"ט דרב דפליג ולהאמור מוכן שפיר דהרי כ' התוס' בגיטין נ"ג ע"ב ד"ה גזלן דאי השא"נ שמי' הניזק הוי פאלו הוא הניזק ניכר וא"י לומר הרש"ל ע"ש א"כ ה"נ לרב פיון דס"ל השא"נ ש"ה לכף א"י לומר הרש"ל.

ועוד נלפענ"ד להסביר טעם פלוגתתן לפי תי' התוס' הג"ל דהנה באמת הקשה המג"א בסי' ת"מ האייף אומרים באיסורי הנאה הרש"ל הא הוי פורע חובו בא"ה ותי' בעטרת זקנים שם משום דאי נימא דצריף לשלם דמים א"כ יהנה הנגזל מאיסור הנאה ע"ש וא"כ לפי"ז הא בע"ז נ"ט ע"ב א"ר אשי ההוא נכרי דנסכ' לחמרא דישראל בכונה אע"ג דלזבוגי לנכרי אחריןא אסור שרי לי' למשקל דמי מההוא נכרי מ"ט מיקלא קליני' ע"ש וא"כ לפי"ז הכא הדרק"ל האייף יוכל לומר הרי שלף לפניה הא הוי פורע חובו בא"ה ואי דאם ישלם דמים השני יהנה מא"ה ז"א דהא השני מותר לקבל דמים דמיקלא קליני' ועכצ"ל דשמואל פליג על רב אשי בזה וא"כ י"ל דלכף ס"ל לרב דא"י לומר הרש"ל משום דהוי פורע חובו בא"ה דס"ל פרב אשי ושעפי"ז נלפענ"ד להבין דברי רש"י ז"ל בגיטין הג"ל שפי' דאגבהי' ע"מ לגוזלו ותמהו המפורשים מנין לו לרש"י ז"ל לפרש דמירי באגבהי' ע"מ לגוזלו ולהאמור יובן דהא באמת יש להעיר אמאי מתחייב לשלם נימא לי' הרי שלף לפניה וע"כ משום דהוי פורע חובו בא"ה פנ"ל.

ולכאורה הא עדיין אין עליו חוב רק מה שניסוף יינו ואי הוי הדין דבהיקזק שא"נ יכול לומר הרש"ל א"כ לא התחיל החוב פלל ועכצ"ל לפי"מ דא' בב"ק צ"ח ע"א אמר רבה הזורק מטבע של חבירו לים הגדול פטור מ"ט אמר הא מנח קמף אי בעית שקל' והנ"מ דאדיני אדוניי אבל שקל' ביד' מגזל גזל' השבה בעי מינעבד ע"ש והה"נ פינו דאגבהי' לגזלו השבה בעי מינעבד וכיון דמשלם לו ביני שניסוף הוי פורע חוב בא"ה וא"כ שפיר הוכרח רש"י ז"ל לפרש באגבהי' לגזלו דאל"ה הא הי' יכול לומר הרש"ל ועפ"י דרפנו זה נבא ליישב דברי רש"י ז"ל בחולין בסוגיא שם שפי' בהא דפריה מהמטמא והמדמע והמנסף כו' ופירש"י ז"ל השא"נ לש"ה ובמזיד חייב לשלם דקנסוהו רפנו כו' ולכאורה תמוה מנל' לרש"י ז"ל לפרש דקאזיל למ"ד השא"נ לש"ה ונראה דהנה באמת הקשו לשי' הב"ח שכ' בח"מ סי' שפ"ה דקמו דבבהמה כ' ה"א"ה דאסורה באכילה אפי' למ"ד אין אדם אוסר דשא"ש ה"ה ביני אסור בשתי' דמשום לתא דע"ז נגעו בה לאסור הינו עכ"פ בשתי' כמו בבהמה באכילה א"כ מ"פ מהמנסף כו' הרי אפי' אי אין אדם אוסר דשא"ש עכ"פ בשתי' אסור ובפשטות הי' נלפענ"ד ליישב עפ"י"מ ש"ב הגאון בשו"ת בית אפרים חז"מ סי' מ"ח לתרץ הא דהקשו אמאי לרב א' לומר הרש"ל ותי' עכ"פ ש הפוסקים דהא דגזל חמץ ועעה"פ א"ל הרש"ל ה"ד בבא הנגזל אחה"פ אבל בתוך הפסח פינו דמצוה בשריפה ולר"ש פל העומד לשרוף פשרוף דמי א"י לומר הש"ל וא"כ י"ל דרב מוקי ג"כ כר"ש וכיון דתקורבת ע"ז בשריפה אמרינו פל העומד לשרוף פשרוף דמי ע"ש ולפי זה התינוח אי אדם אוסר דשא"ש ונעשה תקורבת ע"ז א"י לומר הרש"ל משא"כ אי נימא דאינו אסור רק בשתי' תיהדר קוש' לדנקתה נימא לי' הש"ל ויש להרחיב הדיבור עפ"י"ז בסוגיא ואין עת להאריך] אמנם לדברינוה"ל יהי נכון דאי נימא דאינו אסור רק בשתי' א"כ תיהדר קוש' לדנקתה אמאי יתחייב לשלם לימא לי' הרש"ל ואי דהוי פורע חובו בא"ה הלא אינו אסור רק בשתי' ואם פן לפי זה מוכן מאד מ"ש רש"י ז"ל דהסוגיא אזלא למ"ד השא"נ ל"ש היזק דאי שמי' היזק תיהדר קוש' לדנקתה דילמא אינו אסור רק בשתי' ואי דא"כ אמאי לא יוכל לומר הרש"ל ז"א דאי השא"נ שמי' היזק הא הוי פהיקזק ניקר וא"י לומר הרש"ל כמ"ש בתוס' גיטין נ"ג ע"ב ה"ל: והנה בגיטין נ"ג ע"א קא' תנו הפהנים שפיגלו במקדש מזידין חייבי ותני עלה מפני תיקון העולם וא"ה השא"נ שמי' היזק האי שוגגין פטורין מפני ת"ה מיבעי' לי' ה"נ קא' מזידין חייבין הא שוגגין פטורין מפני ת"ה והקשו המפורשים דהא תיקו קוש' הש"ס שם א"ה מזיד נמי ליפטרי כדי שידיעו והכא ל"ש לשנויי השתא לאזוקי קא מיפנין דהפהן לא להזיק נתפנין אלא להנאתו ע' ראב"ד פ"ז מחובל ומזיק ונלפענ"ד דהנה באמת צריך להבין פירכת הש"ס דפריה א"ה מזיד נמי הרי ע"כ מייירי באין רואין דאי יש רואין אחרים יודיעוהו וא"כ היכי יהי נאמן שניסוף במזיד הא אין אדם מע"ר ואי דפ"ד שהינו נתנסף אבל לא הוא ניקכו ז"א דהא באמת אין אדם אוסר דשא"ש ומוקמינו בשנותפות וא"כ ל"ל פ"ד שניסכו אחר דהא אחר לא יוכל לנסף משום דא"ה דשא"ש אמנם י"ל דשפיר יהי נאמן פדמצינו בעובדא דס"ת שכ' לפלוגי גוילין שלו לא עיבדתי לשמן מתוך שניאמן להפסיד שפרו נאמן להפסיד ס"ת ה"נ מתוך שניאמן להפסיד חלקו יהי נאמן גם על של חבירו דהא על שלו נאמן אפי' היכי שמשים עצמו רשע כמ"ש בר"ן פתובות פ' המדיר מטעם הודאת בע"ד וכיון דנאמן על שלו נאמן גם על של חבירו

ושפיר פריה הש"ס א"ה מזיד נמי אמןם עדיין קשה דהרי בגיטין שם פריה על ההוא דינא דמתוה כו' ומ"ש מדר' אמי דקא' גבי אנפרות נאמן אתה להפסיד שְכַרָה נאי אתה נאמן להפסיד ס"ת ומשני התם איפא למימר טעי בדר' ירמל' ופירש"י דסבור שלא יפסיד אלא שְכַר אנפרות כו' ירמל' וכינן דהוי הפסד מועט ל"ש מתוה כו' ע"ש ולפי"ז מ"פ הש"ס א"ה מזיד נמי הרי איפא לאוקמי בכה"ג שאין לו שנתפות רק חלק מועט וא"כ ל"ש מתוה כו' וא"כ ל"ש לקוטרו במזיד פדי שיודיע משום דלא יהי נאמן דאמע"ר.

אולם הדבר נכון דהרי באמת הקשה א"ז הגאון האדיר רבינו משנלם מפרעשבורג זצוקללה"ה בהא דמוקי באית לי שנתפות בגנה לפימ"ש התוס' בתמורה ל' דהיכי דלא הוה האיסור מתחלתו אמרי' ברירה וא"כ אמאי יאסר חלק חבירו נימא פשחולקים עם הינו הוברר הדבר שזה חלקו מעיקרא ולא יכול לאסרו דא"א אוסר דשא"ש ועכצ"ל דשום דקיי"ל בדאוריין אין ברירה וא"כ התניח אי יש להם חלקים שנים משא"כ אי נוקמי דחלק המנסה אינו רק מעט וא"כ מדאוריין הא מב"מ בטיל ברנפא [וע' בריטב"א ע"ז ע"ג שכ' דלרב רק מדרבנן מב"מ במשהו] וא"כ הא בדרבנן יש ברירה והיל"ל דמותר חלק שנתפו וע"כ מייירי דחלק המנסה אינו פחות מחלק חבירו וא"כ פריה הש"ס שפיר א"ה במזיד נמי נאי דלא יהי נאמן משום דאמע"ר ז"א דהא יהי נאמן מטעם מתוה כו' ולפי"ז התניח במנסה משא"כ בפגול ל"ש למיפריה דיהיו פטורין במזיד פדי שיודיעו משום דהא לא יהי נאמן פיון דאמע"ר שעבר על לאו דלא יחשב נאי דפ"ד ז"א דאי אחר חישב מחשבת פגול הלא אינו פסול הקרבן דזה מחשב וזה עובד ל"א נאי דיהי' נאמן מטעם דאי פסול הקרבן מפסיד הפהן העור כדקיי"ל בנבחים ק"ג פל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו הפהנים בעורה (דמשום הבשר בנדאי ל"ה פסידא פי הי' להפגנים שבמקדש רוב בשר קדשים שיקריב יום יום לחובה ובס' עטרת חכמים חיו"ד סי' ט' הוכיח פן מד' התוס' חולין ק' ע"א ד"ה שאני כו' ע"ש) וא"כ פיון דמפסיד העור נימא מתוה שנאמן להפסיד לעצמו העור נאמן ג"כ להפסיד להבעלים הקרבן ז"א דבהפסד מועט הא ל"ש מתוה כו' פנ"ל והעור הוי הפסד מועט פדמצינו ביומא בימא י"ב ע"א דעורות קדשים בעלי אושפזיכנין נוטלין אותן בזרוע משום דאינו אלא דבר מועט ע"ש וא"כ א"ש דקתני מזידין חייבין: והנה מה שרצית ליישב קוש' התוס' בחולין שהובא בפתח דברינו מ"פ מהמנסה נימא מדאגב' קני' והחילות לתרץ עפי"מ שהעירות על הא דתיקנו חז"ל במזיד חייב שלא יהי כאו"א כו' מה הועילו חכמים בתקנתן אפתי זיק וילף ויודה לפני ב"ד ויהי' פטור משום דמודה בקנס פטור הנה זה ל"ק כלל דהרי תתיירא לילף ולנסה פן יראו עדים מרחוק וילכו הם לב"ד מקודם ויתייבאוהו ועכ"פ הועילה התקנה שפיר.

ומה שהבאת בשם ס' מהר"ם מינץ שחידש לענין מודה בקנס ואח"כ באו עדים דרך באותו קנס שמע"ר בעי' שייחייב עצמו בקרן אבל בקנס שאינו מע"ר ל"ב שייחייב עצמו בקרן יש לגמגם בסברא זו טובא אפס לאשר אין הס' הנה ת"י למען אותיותיו יתפמוני מנעתי מלרשום עלי גליון רחשי לבבי.

ומה שפתבת באופן הב' ביישוב קוש' התוס' הנ"ל עפי"מ שפתבת בטעמו של רב דסובר מנסה ממש במזיד חייב וא"י לומר הרש"ל משום דכ' בס' עט"ח דהא דנאוש לחוד אינו

קוֹנָה הַיֵּינוּ הֵיכִי דְהֵיֵאוּשׁ הוּא רַק מִחֲמַת הַגְּזִילָה אַבְל הֵיכִי דְהֵיֵאוּשׁ אֵינוּ רַק מִחֲמַת הַגְּזִילָה דְגַם בְּלֹאוּ הַגְּזִילָה הִי מֵיֵאֵשׁ א"ע אֲמַרִי דְיֵאוּשׁ לְחֹד ג"כ קוֹנָה וְא"כ הֵכָא פִּינּוּ דְאֵיפָא יֵאוּשׁ מְלֵבֵד הַגְּזִילָה שְׁנַאֲסָר בְּהֵנָא שְׁפִיר קוֹנָה בְּיֵאוּשׁ וּמִשׁ"ה א"י לֹמַר הֵרֵשׁ"ל וּלְפִי"ז מִמִּילָא מֵיֵוֹשֵׁב קוֹנֵשׁ' הַתּוֹס' מ"פ מִהֶמְנֶסֶף גִּימָא מְדַאגְנִי קִנִּי דְאֵי א"י לְאֲסָרוּ רַק מִחֲמַת הַהֶגְבְּהָה א"כ אֵין הֵיֵאוּשׁ שֶׁל הָא"ה ג"כ רַק מִחֲמַת הַגְּזִילָה דְבְּלֹאוּ הַגְּזִילָה דְהֶגְבְּהָה הָא לֹא הִי יָכוֹל לְאֲסָרוּ וְא"כ אֵינוּ קוֹנָה בְּיֵאוּשׁ וְתִיְהִיֵדֵר קוֹנֵשׁ' לְדוֹפְתָה לִימָא לִי הֵש"ל עכ"ד הֵנָּה דְבַר תִּימָה אֲמַרְתָּ בְּרֵאשׁוֹן מ"ש בְּשֵׁם ס' עֲטַרְתָּ חֲכָמִים שְׁמַעְתִּי וְלֹא אָבִין אֵיךְ נֶעְלַם מִמֶּנּוּ דְבָרֵי הֵש"ס ב"ק ס"ו דְפָרִיף לִי רַב יוֹסֵף לְרַבָּה דְאָמַר יֵאוּשׁ פְּדִי קִנִּי מִגְּזֵל חֲמִץ וְעַע"פ א"ל הֵרֵשׁ"ל וְהֵאֵי פִינּוּ דְמָטִי עֵידָן אִיסוּרָא וְדֵאֵי מֵיֵאֵשׁ דְמִי מְעַלִּיא בְּעֵי שְׁלוּמֵי וְלֵד' הֵעֵט"ח הַנְּ"ל תִּקְשִׁי אֲמַאי פָּרִיף לִי רַב יוֹסֵף לְרַבָּה דְנֻקָא הָרִי בְכַה"ג דְאֵיפָא יֵאוּשׁ מְלֵבֵד הַגְּזֵל לְכ"ע יֵאוּשׁ פְּדִי קִנִּי וְא"כ תִּקְשִׁי לִי ג"כ לְדִידִי וְעוֹד הֵיכִי נוֹכַל לֹמַר בְּכָאן דְלֻקָּה א"י לֹמַר הֵרֵשׁ"ל מִשׁוּם דְקִנְיִן בְּיֵאוּשׁ הָרִי הָרִי זֶה מִתֵּיֵאֵשׁ וְזֶה א"ר לְקִנּוֹת דְאִיסוּרָא לֹא נִיחָא לִי דְלִיקְנִי וְכְדִמְשִׁנִּי בְש"ס ב"ק הַנְּ"ל וְעוֹד הָרִי בְּכָאן בְּעַל הַיֵּינוּ לֹא יָדַע פְּלוּם שְׁנִיֶסְכוּ וְהָרִי יֵאוּשׁ שְׁלֹא מְדַעַת וְעוֹד הָרִי רַב גּוֹפְי' ס"ל יֵאוּשׁ פְּדִי קִנִּי בְּגִנְבָּה וְכוּן בְּגִזְלוֹן ע' ב"ק ס"ז ע"ב וּמִמִּילָא נִסְתַּר כָּל בְּגִינְיָה.

וְיִתֵּר דְבָרֵי רְאִיתִי וְאִם שְׁיֵשׁ לְפַקְפַק בְּמוֹ הַרְבֵּה בְּכ"ז שְׁמַחְתִּי לְרֵאוֹת פִּי תִלְמַד יְדִיף לְקַרֵב לְלַחֹם מִלְחַמְתָּה שֶׁל תּוֹרָה לְהַשְׁפִּיל עַל דְבַר לְזֵרוֹת וּלְהַבֵּר וְחַנּוּנָה ה' בְּהַקְשֵׁר דַּעַת לְהַבִּין דְבַר לְאֲשׁוּרוֹ כֵּן יֵאֲמַר ה' כְּחַף וְחִילָף לְאוֹרֵיֵיתָא תַחֲזוּקְנָה יְדִיף וְתַעֲשִׂינָה תּוֹשִׁי' כְּנַפְשָׁה וְנַפְשָׁה מַח' אוֹהֶבָה בְּלֵב וְנַפְשָׁה צוֹפָה לְרֵאוֹתָה עַל בְּמַתִּי הַמְעַלָּה: סִימָן קַח לְק"ק זוֹרְאוּנָא בַעֲזָה"י יוֹם ד' ער"ח נִיסָן תרמ"א לְפ"ק סְטָרִיא.

לְהֵנִי תִרִין רִיעֵנּוּ דְלֹא מִתְפָּרְשִׁין ה"ה ש"ב הָעֵלָם הַמְּוַפְלָג בְּרַק הַשְּׁנוֹן מְחַוֵּד וּמִשְׁפִּיל כ' יוֹאֵל אֲשַׁפְּנִי נ"י וְרַעְהוּ בְדוּמָה לוֹ הַמְּוַפְלָג בְּרַק הַשְּׁנוֹן הַשְּׁלֵם כ' יְרִמְיָהוּ פ"ץ נ"י שְׁיִינְעֵר: מִכְּתָבְכֶם הַגִּיעֵנִי וְלֹאֲשֶׁר רְאִיתִי מִתּוֹכוֹ כִּי רוּחַ תְּשׁוּקָה בְּלַתִּי מְוַגְבֶּלֶת סוֹעֶרֶת בְּקַרְבְּכֶם לְשִׁמּוֹעַ מִפִּי דְבַר ה' זוֹ הֶלְכָה וּלְהַתְעַנֵּג בְּדָשׁוֹן הַפְּלִפּוּל נַפְשׁוֹתֵיכֶם וְחִזְקוּ עָלֵי דְבָרֵי שְׂאֵלְתְּכֶם וּבְקִשְׁתְּכֶם לְחַת לְכֶם מַעֲנָה אֲמַרְתִּי אַעֲרַפְהָ נָא דְבָרֵי תְשׁוּבָתִי אֲלֵיכֶם לְמַעַן רוֹנוֹת צְמֵאוּנְכֶם וּלְהַלְהִיב לְבָבְכֶם לְתוֹרָה וּלְתַעֲוָדָה.

וְזֶה יֵצֵא רֵאוֹנוֹה: בְּדָבַר אֲשֶׁר הַעִירוֹתֶם ע"ד הַרְמַב"ם ז"ל בְּפ"ג מַה' נְחִלוֹת הֶלְכָה ה' וְז"ל אֵין הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּמִלְוָה אַעפ"י שְׁהוּא בְּשֵׁטֶר אַע"ג שְׁגָבוּ קַרְקַע בְּחֹב אֲבֵיהֶם כו' הָרִי מוֹכַח דַּס"ל לְהַרְמַב"ם ז"ל שְׁעַבּוּדָא לָאוּ דְאוֹרֵיֵיתָא דְבַפ' ג"פ מִשְׁמַע דְהָא בְּהָא תִּלְיָא דְאֵי שְׁעַבּוּדָא דְאוֹרֵיֵי גָבוּ קַרְקַע יֵשׁ לוֹ וְאֵי שֶׁל"ד גָּבוּ קַרְקַע אֵין לוֹ וְאֵי פּוֹסֵק הַרְמַב"ם בְּפ"א מִמִּלְוָה ה' ד' דְשְׁעַבּוּדָא דְאוֹרֵיֵי וְסִתְרִי פְּסָקֵי הַרְמַב"ם ז"ל אֶהְדְּדִי.

הֵנָּה לְפַעַנ"ד הִי נִרְאָה לְתַרְץ ע"ד הַפְּלִפּוּל עַפ"י מ' שְׁהַקְשָׁה הַפְּנ"י ב"ב קַע"ה ע"ב אָמַר עוֹלָא ד"ת אַחַד מִלְוָה בְּשֵׁטֶר וְא' מִלְוָה ע"פ גּוֹבָה מְנַכְסִים מְשׁוֹעֲבָדִים וְאֵלָא מ"ט אָמְרוּ מַע"פ א"ג אֵלָא מְנַכְסִים בְּנ"ח מִשׁוּם פְּסִידָא דְלְקוֹחוֹת א"ה מִלְוָה בְּשֵׁטֶר נְמִי אֵינְהוּ נִינְהוּ דְאִפְסָדִי אֲנַפְשִׁיֵהוּ וְרַבָּה א' ד"ת א' מַע"פ וְא' מִלְוָה בְּשֵׁטֶר א"ג אֵלָא מְנַכְסִים בְּנ"ח מ"ט שֶׁל"ד כו' וְמִי אָמַר רַבָּה הַכ' וְהָאֵמַר רַבָּה גָבוּ קַרְקַע יֵשׁ לוֹ גָבוּ מְעוֹת אֵין לוֹ רַבָּה טַעְמִי' דְבָנֵי מַעֲרָבָא קֵא' וְלִי לָא ס"ל וְהַקְשָׁה הַפְּנ"י מַד' הַרְשָׁב"א בַּח' לְקִדּוּשֵׁין י"ג ע"ב שְׁדִינִיק

מדברי רש"י שם ד"ה ל"ד ונ"ל ל"ד הוא לומר נכסי דבר אינש כו' אלא מלנה בשטר
שהוא שיעבדו דכתב לי נכסי אחראין לה משמעבדי מע"פ לא משמעבדי עכ"ל והקשה
הרשב"א דהא אי של"ד אפי' מלנה בשטר נמי של"ד וע"כ הוכיח דהיכי ששיעבדו
בפירוש לכ"ע שיעבדו דאורייתא ולפי"ז קשה מסוגיא הנ"ל דא"כ מאי מקשה דרבה
אדרבה דכאן א' של"ד ולמה אית לי גבו קרקע יש לו הרי נוכל לשנויי בפשיטות דהתם
שיעבדו בפירוש ולכך שיעבדו דאורייתא והניח בצ"ע.

ומה שנלפענ"ד לתרץ קושיא הלזו דהנה התוס' הקשו שם מ"פ מהא דגבו קרקע יש לו
דמוכח דס"ל שיעבדו דאורייתא הרי מינני' דידני' לכ"ע שיעבדו דאורייתא ונראה דהנה
הטעם דגבו קרקע יש לו דכמאן דמשעבד בחיי אפוקהו דמי וקרינא בי' בכל אשר ימצא
לו והנה בב"ב קכ"ה ע"א מבואר שם דהא דגבו קרקע יש לו תליא בהאי דינא דר"נ
דקא' יתומים שגבו קרקע בחובת אביהם בע"ח חוזר וגובה אותה מהן ע"ש ובש"ס
פסחים ל"א ע"א רוצה הש"ס לומר טעמא דר"נ דקא' היתומים שגבו קרקע בחובת
אביהן בע"ח חוזר וגובה מהן משום דלמפרע הוא גובה והוי כמו שהי' בחיי אפוקהו ואלו
ע"ש.

והנה הקשה אותי הרב החר"ף וכו' מוה' מאיר דרוקער נ"י מפה"ק למה נימא למפרע
הוא גובה משום דאיגלאי מילתא למפרע אמאי לא נימא דתליא זה אי אמרינן בריה או
לא אמנם באמת אי אמרינן שיעבדו דאורייתא לק"מ דכך גזרה התורה שיש לו שיעבד
הקרקעות תיכף ואם יפרע לו יפקע השעבוד ולפי זה שפיר פריה הש"ס דכיון דאמר
רבה גבו קרקע יש לו ע"כ מטעם דלמפרע הוא גובה פנ"ל וקשה נימא אין בריה וע"כ
מטעם דשיעבדו דאורייתא א"כ ממילא מוכח ע"כ דס"ל לרבה שיעבדו דאורייתא ול"ק
קוש' התוס' וממילא מיושב ג"כ קוש' הפנ"י הנ"ל דהתינח אי נימא דס"ל לרבה
שיעבדו דאורייתא שפיר אמרינן דהי' למפרע של אביהן גם בעודופחיים חיותו ול"ש
לומר אין בריה דכך גזרה התורה שיתחיל השעבוד תיכף משא"כ אי נימא שיעבדו
לאו דאורייתא ורק מטעם שהוא שיעבדו בפירוש אם פנ' שוב תליא בברייה והדר תקשי
דנימא אין בריה.

ועפי"ז אנדא ממילא תמיהתכם ע"ד הרמב"ם הנ"ל דמהש"ס הנ"ל אינו מוכח רק אי
ס"ל גבו קרקע יש לו וע"כ דאמרינן דהוברר למפרע שהי' של אביהן מחיים וע"כ משום
דשיעבדו דאורייתא פנ"ל אבל מ"ד גבו קרקע אין לו אינו מוכרח דיספור של"ד דאף
דשיעבדו דאורייתא מ"מ למאי דקיי"ל מפאן ולהבא הוא גובה גבו קרקע אין לו דהוי
ראוי דלא זכה למפרע דלא נשתעבד מה"ת רק מכאן ולהבא ולכך גבו קרקע אין לו אף
דשיעבדו דאורייתא וממילא ל"ק נמי קוש' התוס' ב"ב קכ"ו ע"א שהקשו ג"כ לר"פ
דס"ל אפי' גבו קרקע אין לו ע"כ דס"ל של"ד ובקידושין י"ג סבר ר"פ שיעבדו
דאורייתא והניחו בצ"ע ולדברינו ל"ק דעד פאן ל"ק רק דמ"ד גבו יש לו ע"כ ס"ל
שיעבדו דאורייתא ומטעמא דאמרו אבל מ"ד גבו קרקע אין לו אינו מוכרח דיספור של"ד
דשפיר ס"ל שיעבדו דאורייתא ואפ"ה גבו קרקע אין לו משום דהוי ראוי: ומדי עברי
בין בתרי הענינים האלה עלה במצודת עיוני פלפולים נחמדים ת"ל ולא אמנע מלרשום
אותם עלי גליון.

ויסוד הדברים הוא בסוגי דפסחים ל"א ע"א תנן נכרי שהלנה את ישראל על חמצו אחה"פ מותר בהנאה אא"ב למפרע הוא גובה אמטו להכי מותר בהנאה אלא אי אמרת מפאן ולהבא הוא גובה אמאי מותר בהנאה ברשותא דישראל הוי קאי הב"ע פשהרהינו אצלו.

והנה הרמב"ם פ"ה מה' חמץ ה' ה' כ' וז"ל ישראל שהרהין חמצו אצל עכו"ם אם א"ל אם לא הבאתי מעות מפאן ועד יום פ' קנה חמץ זה מעכשיו ה"ז ברשות עכו"ם ואותו חמץ מותר לאחה"פ והוא שיהי' אותו זמן שקבע לו קודם הפסח ואם לא א"ל קנה מעכשיו נמצא אותו החמץ כאלו הוא פקדון אצל עכו"ם ואסור בהנאה לאחה"פ והמפרשים תמהו על הרמב"ם ז"ל שכ' דבעי' שיגיע הזמן קודם פסח א"כ מ"פ הש"ס פאן לרבא דאמר מפאן ולהבא הוא גובה הרי אי הגיע הזמן ק"פ גם לרבא בימי הפסח כבר עמד ברשות נכרי ואמאי ניקח לי' לאבני טפי מלרבא עיין ברא"ש ובק"נ ובצל"ח מ"ש בזה עוד ראיתי מקשין איך ס"ד דהש"ס למימר דלקח נכרי שהלנה לישראל ע"ח אחה"פ מותר בהנאה משום דלמפה"ג איך שנייף לומר גבי גוי למפה"ג הרי אפי' הפקעת הלנאתו מותר בגוי והיכי ס"ד לומר דמשועבד למפרע פיון דא"צ להחזיר לו ההלנאה עפ"י דתוה"ק רק משום קידוש השם ובמקום דל"ש ק"ה א"צ להחזיר לו ההלנאה כלל.

והנלפענ"ד דהנה הפנ"י דקדק בכאן אמאי ל"ק הכא בשהרהינו אצלו וכדנ' יצחק דאמר בע"ח קונה משכונ כדא' לקמן ונלפענ"ד דהנה העירו עוד המפרשים למאי דס"ד דמייירי בלא הרהינו במאי קנה הנכרי את המשכונ והנה לאבני י"ל דקנה בכסף ההלנאה שנתן לו אולם רבא הא קא' ביבמות ל"ז הלכתא פנותי' דר"י לגבי ר"ל לבר מתלת ור"י הא ס"ל ר"ת מעות קונות ומדלעמיתך בכסף לנכרי במשיכה אולם הרי באמת בב"מ מ"ח ע"א קא' רבא קרא ומתניתא מסייע לי' לר"ל דאמר משיכה מפורשת מה"ת אם פן יש לומר איפכא מדלעמיתך במשיכה הא לנכרי בכסף ועכצ"ל דרבא ס"ל דלנכרי בשניהם בכסף או במשיכה וכמ"ש התוס' בבכורות י"ד ריש ע"א ולעמיתך אתא לענין אונאה וכמ"ד גזל עכו"ם אסור מה"ת ע"ש אמנם עדיין אינו נכון דבשלמא לאבני דקא' למפרע הוא גובה ומבואר בנתה"מ סי' קצ"ט סק"ב דהוי כאלו קנוי' הקרקע להמלנה בשעת ההלנאה פשוטן הכסף לידו והוי פאומר לו קנה מעכשיו ולקשאגבך וכיון שנתרצה להגבותו קנה למפרע משעת נתינת המעות פיון דאדעתא דקנין נותן לו המעות בתחלה והגובינא הוא רק סיום התנאי דל"ב קנין ע"ש וכן מבואר ברי"ט אלגזי על ה' בכורות כ"ב גבי פלוגתא דר"ה ורבה ביצא שלישי ומכרו לגוי וחסור ויצא שלישי אחר ע"ש וא"כ שפיר נקנה החמץ להנכרי מתחלה בעד הכסף שהלנה לו ולהכי שפיר קאי ברשותי' דנכרי אפי' אי לא הרהינו משא"כ לרבא דאמר מפאן ולהבא הוא גובה אפי' נימא דמייירי שהגיע זמנו ק"פ עכ"פ הא מתחיל הקנין משהגיע זמן פירעון ואז המעות כבר הוא מלנה אצל הישראל ומלנה הא אינו קונה במקר דהא דא' בקידושין מ"ז ע"א ושיון במקר שנה קנה היינו במלנה שיש לו על אחרים אבל במלנה שיש לו אצל הלוקח אינו קונה פמבואר בתוס' ב"מ ט"ז ע"א ד"ה ההוא שטרך ע"ש ואע"ג דהרמב"ם בפ"ז ממכירה ה' ד' פוסק דמלנה קונה במקר כבר פתבתי בחי' בבבאור דבריו דאע"ג דפוסק לענין קידושין דמקדש במלנה אינה מקודשת הטעם הוא עפ"י דהריטב"א בחי' לקידושין י"ג שביאר הטעם דמ"ד דשיעבודא ל"ד משום דאין קנין לחצאין ומ"ד ש"ד דכיון דמעיקרא נשתעבדו

הנכסים נהי דקנן גמור אינו אכל קנן שעבוד יש ע"ש ואנכי הספרתי הדברים עפי"ד התנאים בסי"ט שכ' דהא דא' בבכורות מ"ח נכסוהי דבר אינש אינון ערבין ב' ולא יתבע הערב תחלה היינו אי שעבודא ל"ד אז עיקר השעבוד הוא רק על הלנה וכופין לפרוע רק הואיל ואינו צניית יורדין לנכסיו ולכך אין להם אלא תורת ערב אכל אי שעבודא דאוריין' תיקף משמעדין לו הנכסים בעת שהלנה אינם בגדר זה של ערב דנימא לא יתבע הערב תחלה ע"ש וא"כ למ"ד ש"ד אינו קנן לתצאין פינו דתיקף משמעדין הנכסים וא"כ מתחלה משעת ההלנאה נקנו נכסי הלנה מדין פסוף קנן שעבוד רק שאינו קנן גמור כ"א התחלת קנן ומש"ה אח"כ כי מקנה לו בעד דמי ההלנאה אינה קרקע קונה שפיר מדין פסוף פינו שלא בא עכשיו לעשות קנן חדש שפכר בשעת ההלנאה הי' קנוי לו קרקע זו בכלל שעבוד פל נכסי הלנה אלא שלא הי' קנן גמור ועכשיו אינו אלא גמר קנן וכל פי האי שאינו רק גמר קנן מהני ג"כ לקנות במלנה משא"כ גבי קידושין אפי' אי שעבודא דאוריית' אינה מקודשת במלנה פינו דגוף האשה לא נשתעבדה להתקדש לו מחמת המלנה וא"כ באה עתה להתקדש עצמה במלנה מחדש לגמרי ומלנה ל"ח פסוף אלא לענן גמר קנן אכל לא לעשות קנן חדש ולפי"ז התינוח לענן קנן קרקע משא"כ לענן מטלטלי הא לכ"ע של"ד כמ"ש התוס' סוף ב"ב והבעה"ת שער מ"ג משום שיכול להבריחן ולא סמיה עלייהו ע"ש [וע' ברשפ"א בחי לקידושין ובב"ק פסוגי דפריה וטלית שכ' דלמ"ד ש"ד אף מטלטלי משמעדין מד"ת וכ"נ מד' התוס' ערכין כ"ג וכ"כ הראב"ן סוף ב"ב והרמב"ן במלחמות פסוגין] וא"כ ל"מ לענן החמץ שהוא מטלטלי קנן פסוף של ההלנאה ואף שעשה החמץ אפותיקי כדקתני נכרי שהלנה לישראל ע"ח מ"מ הא קיי"ל בב"ק ל"ג ע"ב עשה שורו אפותיקי ומכרו אין בע"ח גובה הימנו וא"כ במטלטלין אפי' באפותיקי של"ד וא"כ זהו דפריה הש"ס אפי' אי מייירי בהגיע הזמן ק"פ בשלמא לאביי דא' למפה"ג שפיר ברשותי' דנכרי קאי דקנה לי' בפסוף ההלנאה משא"כ לרבא דאמר מפאן ולהבא הוא גובה א"כ למאי דס"ד דמייירי בלא הרהינו כ"ז שלא נטל את החמץ ברשותי' דישאל קאי דליכא למימר דקנה לי' בפסוף דהרי במטלטלי דשל"ד אפי' קנן שעבוד אינו לתצאין וא"כ בא לעשות קנן חדש ומלנה הא א"י לעשות קנן חדש פנ"ל ולזה משני הש"ס בשורהינו אצלו ול"ב למימר מטעם דר' יצחק אלא פינו דהרהינו אצלו קנה לי' הנכרי במשיכה וכיון דהגיע ז"פ ק"פ ברשותא דנכרי הוי קאי בתוהי מי הפסח ולכך מותר בהנאה אחת"פ וא"ש ועפי"ז ממילא אנדא גם הקושיא הנ"ל שמקשין דאיהו שנייה לומר גבי גוי למפה"ג הרי אפי' הפקעת הלנאתו מותר בגוי וכיון דא"צ להחזיר לו ההלנאה עפ"י דתוה"ק רק משום ק"ה ובמקום דליכא ק"ה א"צ להחזיר פלל ההלנאה והיכי נוכל לומר דמשועבד למפרע ולדברינו ניחא דכיון דע"כ אתינו עלה רק מדין קנן שקנה בפסוף ההלנאה דהוי פאומר לו קנה מעכשיו ולכשאגבך ואדעתא דקנן נותן הפעות כמ"ש בשם הנתה"מ הנ"ל וא"כ הא מבואר ביש"ש פ' הגזל ומאכיל סי' כ' דאם נתן הגוי מעות לישראל על מקח שקנה חפץ אצלו אם אינו נותן לו החפץ הוי גזל ממש ורק מלנה להוצאה נתינה ע"ש ולפי"ז ה"נ פינו דלדברינו הנ"ל הא מדין קנן נקנה להנכרי החמץ וא"כ בכה"ג אם לא יתן לו החמץ הא הוי גזל ממש וגזל עכו"ם אסור ולכך אמרינו שפיר דלמ"ד למפה"ג מעיקרא ברשותי' דנכרי הוי קאי.

ועפ"י"ז נכון לַיִשָּׁב ד' רש"י ו"ל בְּסוּגְיֵין דקא' לימא פְּתַנְאֵי יִשְׂרָאֵל שְׁהִלְוֵה לְנַכְרֵי ע"ח
לאחה"פ אינו עובר משום ר"מ אָמְרוּ עוֹבֵר לִימָא בְּהָא קְמִיפְלָגִי דמ"ס למפה"ג ומ"ס
מָפָאן וְלִהָבָא הוּא גוֹבָה וְתִסְבְּרָא אִימָא סִיפָא אָבֵל נַכְרֵי שְׁהִלְוֵה לְיִשְׂרָאֵל ע"ח ד"ה עוֹבֵר
וְהָא אִיפְכָא מִיבְעִיָא לִי לְמַ"ד הֵתָם א"ע הָכָא עוֹבֵר לְמַ"ד הֵתָם עוֹבֵר הָכָא א"ע ופירש"י
ז"ל לאחה"פ א"ע אִם נִהְנֶה מִמְּנוּ וְדַקְדַּק הִמְהַרְשָׁא ו"ל מנ"ל לרש"י ו"ל דְּהַפְּלוּגְתָא
הוּא רַק לְעֲנִין אִיסוּר הַנָּאָה לאחה"פ הָרֵי מְדַקְתְּנִי עוֹבֵר וּא"ע דִּילְמָא הַפְּנִיָה אִם עוֹבֵר
עָלִיו בְּתוֹף הַפְּסַח אִם לָאו דְּהָא לר"ש קְיַיְמִינֵן וְאִינוּ אָסוּר בְּהַנָּאָה חֲמִץ לאחה"פ אָלָא
מִטְעַם שַׁע"ע הַב"י עֵי' בְּדַבְּרֵיו וְנִלְפַעְנֵן ד' דְּהִנֵּה לְכַאֲוֶרָה יֵשׁ לְהַעֲיֵר גַּם בְּכַאֵן הָעֶרְתַּת הָרַב
מו' מֵאִיר הַגָּ' לְדְּהָאִיף נוֹכַל לֹמַר דְּלְמַ"ד לִמְפָה"ג א"ע בְּנַכְרֵי שְׁהִלְוֵה לְיִשְׂרָאֵל ע"ח
מִטְעַם אַכְמ"ל דְּהִי שֶׁל נַכְרֵי הָרֵי אֵין בְּרִירָה דְּנִהֵי דַס"ל לר"מ יֵשׁ בְּרִירָה הָא כ' הַתּוֹס'
בְּגִיטִין כ"ה דְּרַק בְּמִבְרַר דְּבָרֵיו בְּפִירוּשׁ שְׁאוּמֵר ב' לְגוּיֵן שְׁאַנִּי עֲתִיד לְהַפְּרִישׁ כּו' אַז ס"ל
לר"מ בְּרִירָה אָבֵל בְּאִינוּ מְבָרַר דְּבָרֵיו ס"ל גַּם לר"מ א"ב וְלִיפָא לְמִימַר כְּתִי הַגָּ' לְמִטְעַם
דְּשִׁיעְבוּדָא דְּאוּרִינִי פִינֵן דְּבְּמִטְלִטְלִי הָא לַכ"ע שַׁל"ד פְּנ"ל אוֹלָם לַק"מ דְּהָרֵי קִי"ל
בְּדַרְבְּנֵן יֵשׁ בְּרִירָה וְע' שַׁא"ר הִלְכוֹת חֲמִץ סִי' פ"ט וּלְפִי"ז הַתִּינַח לאחה"פ אָבֵל בְּתוֹף
הַפְּסַח לְעֲנִין ב"י דְּאוּרִינִי שְׁפִיר י"ל דְּעוֹבֵר מִטְעַם אֵין בְּרִירָה וְאִי דַא"כ גַּם לאחה"פ יְהִי
אָסוּר מִטְעַם שְׁעֵבֵר בְּפְסַח בַּב"י ז"א דְּהָרֵי הַטְעַם דְּבְּדְּאוּרִינִי א"ב מִשׁוּם דַּסְד"א לְחוּמְרָא
כַּמ"ש הָר"ן פ' פֶּל הַגֵּט וְע' שַׁע"מ פ"ח מַה' עִירוּבִין וַא"כ סַד"א הָא אִינוּ רַק מְדַרְבְּנֵן
לְחוּמְרָא וְהִיכִי דְּלָא עָבַר בְּפְסַח רַק מְדַרְבְּנֵן הָא מְבֹאָר בְּפוֹסְקִים דְּאִין הַחֲמִץ אָסוּר
לאחה"פ וְשְׁפִיר פְּרִיף הַש"ס דְּלְמַ"ד לִמְפָה"ג הַל"ל דְּהַחֲמִץ מוֹתֵר לֵאחַה"פ וְלַכֶּף פִּירִש"י
ז"ל דְּמִיִּרֵי רַק לְעֲנִין לֵאחַה"פ אָבֵל לְעֲנִין תוֹף הַפְּסַח הָא מ"מ מְדַרְבְּנֵן עָבַר בַּב"י מִשׁוּם
דַּא"ן בְּרִירָה אֲמַנָּם אֲפֹתֵי קֶשֶׁה דְּהָא הַקּוֹשֵׁיָא הַגָּ' לְדַאֵין בְּרִירָה אֲפֹשֶׁר לַיִשָּׁב בְּפִשְׁטוּת
עִפִּי"ד הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּ' ח"ב סִי' פ"ב וּבִיאָר הַדְּבָרִים בְּנִתְה"מ סִי' ס"א דְּדוֹקָא בְּהַרְיָנִי
בוֹעֲלִיף ע"מ שְׁיַרְצָה אָבָא הוֹאִיל שַׁא"א שְׁיַחֲלוּ הַקִּידוּשִׁין בְּעַת שְׁיִבְנוּר הַתְּנַאי דְּהוּי אַז
פְּהַדְרָא סוּדְרָא לְמַאֲרִי' כִּי הַבְּעִילָה כְּבָר הִיָּתָה וְצָרִיף ע"כ בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל דְּבָר לְמַפְרַע אַז
תְּלוּי בְּבְרִירָה אָבֵל הִיכָא שַׁא"צ לְקִיּוּמוֹ שֶׁל דְּבָר לְקַדְמוּתוֹ מוֹתוֹ וְהַדְּבָר יָכוֹל לְחוּל אַח"כ
בְּעַת שְׁיִבְנוּר אַז שְׁפִיר אֲמַרִינֵן ג"כ הַנּוֹבֵר הַדְּבָר לְמַפְרַע ע"ש וְעִינֵן תּוֹס' בְּבָא קְמָא ס"ט
ד"ה פֶּל הַנְּלִקֵט וְע' בְּמַקְנֵה קִידוּשִׁין ס"ד בְּתוֹס' ד"ה רַבִּי סָבַר וּבְמַק"ח ס' תנ"ד.

וְאִם כֵּן ה"נ הָא לְגוֹף קִנְיֵן הַחֲמִץ אֵין אָנוּ צְרִיכִין שְׁיַחֲלוּ לְמַפְרַע כִּי חֲלוּת הַקִּנְיֵן יָכוֹל
לְהִיּוֹת מְפָאן וְלִהָבָא לְכֵן שְׁפִיר אֲמַרִינֵן ג"כ הַנּוֹבֵר הַדְּבָר לְמַפְרַע וַא"כ הַדְּרַק"ל לְמַה
פִּירִש"י דוֹקָא עַל אַחַה"פ אֲמַנָּם לְדְּבָרֵינוּ הַגָּ' לְנָכוֹן פִּינֵן דַּלְס"ד מִיִּרֵי בְּלֵא הִרְהִינוּ וַא"כ
קִנְיֵן הַחֲמִץ אִינוּ אָלָא מִפְּחַ פְּסָף הַהִלְוָאָה פְּנ"ל וַא"כ צְרִיכִין אָנוּ שְׁיַחֲלוּ הַקִּנְיֵן דְּלְמַפְרַע
דוֹקָא וַא"כ שְׁפִירִשְׁיָיָא אֵין בְּרִירָה וּבְתוֹף הַפְּסַח שְׁפִיר הִי' עוֹבֵר עַכ"פ מְדַרְבְּנֵן וְכַנ"ל
וְלַכֶּף פִּירִש"י דְּלָא מִיִּרֵי רַק לְעֲנִין אַחַה"פ: אֲמַנָּם בְּאַמֶּת בְּלֵא"ה אֲפֹשֶׁר לַיִשָּׁב הַקּוֹשֵׁיָא
הַגָּ' לְמִבְרִירָה עִפִּי"ד הַשַּׁא"ר סוּף ה' חֲמִץ שֶׁכ' לְחַלֵּק בֵּין תְּנַאי שְׁהוּא בְּקוּם וְעֲשֵׂה וּבֵין
תְּנַאי שְׁהוּא בְּשׁוּא"ת דְּבְּתַנַּאי שְׁהוּא בְּשׁוּא"ת אֲמַרִינֵן יֵשׁ בְּרִירָה ע"ש וְה"נ הָא הַתְּנַאי
בְּשׁוּא"ת אִם לֹא יִפְרַע לוֹ וְשְׁפִיר אֲמַרִינֵן בְּרִירָה וַא"ש אָף לר"י דַּס"ל בְּבִיצָה ל"ז וּל"ח
דְּגַם בְּדַרְבְּנֵן אֲמַרִינֵן א"ב וְאַפִּי' בְּתוֹלָה בְּדַעַת אַחֲרִים ע"ש וְנִיחָא לִי לַיִשָּׁב בְּהָא גַּם
הַקּוֹשֵׁיָא הַשְּׁנִינִי שְׁהַקְשָׁה אוֹתִי הָרַב הַחֲרִיף מו"ה מֵאִיר הַגָּ' לְבָהּ דְּקַא הַש"ס בְּרִישׁ

סוגיין כל היכי דאקדוּש לְנָה וְזַבִּין לְנָה כ"ע ל"פ דְּאֵתִי מְלֻנָּה וְטָרְיָה הָרִי אִיכָּא נ"מ גַּם בְּאֶקְדִיש לְנָה וְזַבִּין לְנָה דְּכִי הִגִיעַ הַזְמַן וּפְרַע הַלְוָה לְאַבְיִי אַגמ"ל שְׁהִי הַקְרַקַע שְׁלוֹ וְשִׁפִיר אֶקְדִיש וְשִׁפִיר זַבִּין וְהַדְּבָרִים ק"ו דָּאם לְעַנְיָן הַמְלֻנָּה שְׁהַקְרַקַע לֹא הִיְתָה מְעִיקְרָא שְׁלוֹ וְאַפ"ה כִּי גִבְאָה לְבִסּוּף אֶמְרִי אַגמ"ל שְׁהִי שְׁלוֹ וְשִׁפִיר אֶקְדִיש וְשִׁפִיר זַבִּין מְכ"ש לְגַבִי הַלְוָה שְׁהַקְרַקַע הִיְתָה בְּאַמַת גַּם מְקוֹדֵם שְׁלוֹ רַק שְׁבִשְׁעַת הַהַלְוָאָה נִשְׁתַּעְבְּדָה לְהַמְלֻנָּה א"כ לֹא כ"ש דְּנִימָא אַגמ"ל שְׁהִיְתָה שְׁלוֹ וְשִׁפִיר אֶקְדִיש וְשִׁפִיר זַבִּין וְלַהֲנַל נִיחָא דְלְגַבִי הַלְוָה הָא הָוִי תְנַאי בְּקו"ע אִם יִפְרַע וְא"כ שְׁפִיר הָדַר הַדִין לְבְרִיָּה: וְהִנֵּה עוֹד הַקְשָׁה הַפְנִי"ו ו"ל בְּחִי בְּסוּגְיָן לְשִׁי הַתּוֹס' בְּגִיטִין מ'ע"ב ד"ה הַקְדֵּשׁ שְׁכ' דְּבְּאַפּוֹתִיקִי מְפּוֹרֵשׁ גַּם רְבָּא מוֹדָה דְלַמְפָּה"ג א"כ מ"פ פָּאן לְרְבָּא מִמְתְּנִיתִין הָרִי נוֹכַל לְאוּקְמִי דְמִתְנִיתִין מִיָּרִי בְּאַפּוֹתִיקִי מְפּוֹרֵשׁ.

וּנְלַפְעַנְד"ל עִפִי"ד הָרַמְב"ם ו"ל בְּפ"א מֵה' זְכִינ' שְׁפֶסֶק עֲכו"ם שְׁמַכְר מְטַלְטְלִין לְיִשְׂרָאֵל אוֹ קְנָה מְטַלְטְלִין מִיִּשְׂרָאֵל קְנָה בְּמִשְׁיכָה וּמְקָנָה בְּמִשְׁיכָה אוֹ בְּדָמִים וְהוֹכִיחוּ הַמְּפּוֹרֵשִׁים מְדַבְּרִין דַּס"ל דְּיִשְׂרָאֵל מְנַכְרִי קוֹנָה בֵּין בְּכֶסֶף בֵּין בְּמִשְׁיכָה אֲבָל נַכְרִי שְׁקָנָה מִיִּשְׂרָאֵל לֹא יֵהָא פַח הַנַּכְרִי עַדִּיף מִפַּח הַיִּשְׂרָאֵל וְכִיּוֹן דְּתִיקְנוּ חֲכָמִים בְּיִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל שְׁאִינוּ קוֹנָה בְּכֶסֶף ה"ה נַכְרִי מִיִּשְׂרָאֵל לֹא אֵלִים פַּחוּ לְקוֹנֹת בְּכֶסֶף וּבְעִי' מִשְׁיכָה אֲבָל הוּא מְקָנָה לְיִשְׂרָאֵל בֵּין בְּכֶסֶף בֵּין בְּמִשְׁיכָה כְּפִי הַדִין וּלְפִי"ז יֵשׁ לְהַבִּין לְכְּאוּרָה דַּא"כ אִיךָ נִיחָא לִי לְהַש"ס לְאַבְיִי דְאָמַר לַמְּפָה"ג הָרִי נַכְרִי מִיִּשְׂרָאֵל אִינוּ קוֹנָה רַק בְּמִשְׁיכָה וּלְס"ד דְּמִיָּרִי בְּלֹא הִרְהִינוּ הָא לֹא מְשַׁף וְעַכְצ"ל מְשׁוּם דְּגַם בְּיִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל הָא דְּתִיקְנוּ דְּמַעוֹת אִינּוּ קוֹנֹת הוּא מְשׁוּם שְׁמָא יֹאמַר נְשַׁרְפוּ חִטֵּיָה בְּעַלְיָ אֲבָל הִיכִי דַל"ש הַחֲשֵׁשׁ דְּשְׁמָא יֹאמַר כו' אוּקְמ' אַד"ת דְּמַעוֹת קוֹנֹת כְּמַבְנָאָר בְּכ"ד וְא"כ בְּכָאן הָא ל"ש הַחֲשֵׁשׁ דְּשְׁמָא יֹאמַר נְשַׁרְף חֲמִצָּה בְּעַלְיָ כִּיּוֹן דָּאם יִשְׁרָף הַחֲמִץ הָא יֵהִי מוֹכְרָח לְשַׁלֵּם לוֹ מַעוֹתָיו שְׁלוֹה מְמַנוּ א"כ בּוֹדַאי טְרַח וּמַצִּיל וְשִׁפִיר אוּקְמ' אַד"ת דְּמַעוֹת קוֹנֹת וְקָנָה הַנַּכְרִי אֵת הַחֲמִץ בְּמַעוֹת הַהַלְוָאָה וְהַתִּינַח אִי הָוִי הָאֲחֻרְיֹת עַל הַיִּשְׂרָאֵל מִשָּׂא"כ אִי הָוִי מוֹקְמִינּוּ בְּאַפּוֹתִיקִי מְפּוֹרֵשׁ דַּא"ל לֹא יֵהָא לָהּ פִּירְעוֹן אֲלָא מְזוּ הָא אִינוּ עוֹמֵד בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ א"כ בְּכַה"ג הָא אִינוּ קוֹנָה בְּכֶסֶף וְא"כ תִּיְהִי הָדַר קוֹנֵי לְזוֹנְפָתָה בְּמֵאִי קְנָה הַנַּכְרִי אֵת הַחֲמִץ אוּלָם בְּאַמַת בְּלֹא"ה דַּעַת הַרְבֵּה מִן הָרַאשׁוֹנִים דְּגַם בְּאַפּוֹתִיקִי מְפּוֹרֵשׁ אָמַר רְבָּא מְכָאן וּלְהַבָּא הוּא גוֹבָה וּלְפִי"ד הָרַמְב"ם ו"ל הוּבָא בְּש"ע ח"מ ס' קי"ז דְּגַם בְּאַפּוֹתִיקִי מְפּוֹרֵשׁ יְכוּל הַלְוָה לְסְלוּקִי בְּזוּזֵי וְרַק הַלּוֹקֵחַ א"י לְסְלוּקִי בְּזוּזֵי א"כ עַדִּינּוּ סְבֵרַת רְבָּא בְּמִקּוּמָה עוֹמְדַת דְּכִיּוֹן דְּאֵלוּ הו"ל זוּזֵי הו"מ לְסְלוּקִי בְּזוּזֵי בְּרִשׁוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל הָוִי קָאִי וְעִפִי"ז נִיחָא לִי מֵהַ שְׁהַקְשׁוּ הַמְּפּוֹרֵשִׁי דְלַאבְיִי דְאָמַר לַמְּפָה"ג אֲכַתִּי מִי נִיחָא דְאֲמַאי מוֹתֵר בְּהַנָּאָה הָרִי לְפִי"מ דַּס"ד בְּלֹא הִרְהִינוּ הָא בְּאַחֲרִיּוֹתֵי דְּיִשְׂרָאֵל הָוִי קָאִי וְא"כ מִי גִרַע מִהַפְקִיד נַכְרִי חֲמִצּוֹ אֲצֵל יִשְׂרָאֵל וְהַיִּשְׂרָאֵל קִיבֵל עָלָיו אַחֲרוֹת דְּעוֹבֵר הַיִּשְׂרָאֵל בְּב"י וְאַמַאי מוֹתֵר לְאַחַה"פ וְכִן קָשָׁה לְהַלֵּן בְּסוּגְיָן דְּקַא' לִימָא פְתַנְאִי יִשְׂרָאֵל שְׁהַלְוָה לְנַכְרִי ע"ח לְאַחַה"פ א"ע עָלָיו מְשׁוּם ר"מ אָמְרוּ עוֹבֵר מֵאִי לֹא בְּהָא קְמִיפְלָגִי דַּמ"ס לַמְּפָה"ג וּמ"ס מְכָאן וּלְהַבָּא הוּא גוֹבָה וְתַסְבְּרָא אִימָא סִיפָא אֲבָל נַכְרִי שְׁהַלְוָה לְיִשְׂרָאֵל ע"ח לְאַחַה"פ ד"ה עוֹבֵר וְהָא אִיפְכָא מִיבְעֵיא לִי לְמ"ד הֵתֵם אִינִי עוֹבֵר הָכָא עוֹבֵר לְמ"ד הֵתֵם עוֹבֵר הָכָא א"ע וְגַם בְּהָא קָשִׁיא דְאָפִי אִי לַמְּפָה"ג לְמֵאִי דַּס"ד בְּלֹא הִרְהִינוּ הָרִי הָוִי הָאֲחֻרְיֹת עַל יִשְׂרָאֵל וְע"ע בְּב"י אָמְנָם לְהָאֲמוֹר יִתְיַשֵּׁב שְׁפִיר דְּהִנֵּה קָשָׁה לְכְּאוּרָה לְפַמ"ש בַּט"ז ס' ת"מ סק"ד לְתַרְץ דְּבְרֵי הַרְבֵּינוּ יוֹנָה וְהַמְכִילְתָּא

שהובא ברא"ש פ"ק בפסחים והעלה לפי"מ דקא' בפסחים ה' הניחא ל"ד דבר הגל"מ כמ"ד מש"ה אם התמזן באחריות ישראל חייב לבער אלא ל"ד לאו כמ"ד מא"ל ומשני שא"ה דא"ק לא ימצא מזה ראינו דהתורה באה פאן להוציא ממאי דקיי"ל בפעלמא לאו כממון דמי ולפי"ז הא דאה"כ בבתיכם קאי על החידוש דכאן שנה החידוש אינו אלא בבתיכם ולא בבית עכו"ם נמצא דלא חילק הפתוב בין בית ישראל לבית עכו"ם אלא כשהתמזן של העכו"ם והאחריות על הישראל פינון שהוא חידוש ואין לה בו אלא חידושו משא"כ באם התמזן ממש של ישראל דזה אינו חידוש דהוא ממון ממש של ישראל אין חילוק זה דאפי' בבית עכו"ם אסור אבל ל"ד גל"מ כמ"ד אין פאן חידוש מחמת לא ימצא נמצא דכי מיעט רחמנא בבתיכם ולא בית עכו"ם קאי על כל מילי הן על ממון ממש הן על גל"מ דהא שוין וע"כ חמצו ממש של ישראל בבית עכו"ם פטור ע"ש וא"כ לפי"ז היכי ס"ד דפלוגתא דר"מ ות"ק הוא או למפה"ג או מפאן ולהבא הוא גובה הרי אפי' אי ס"ל לר"מ למפה"ג אפתי אמאי עובר בישראל שהלנה לנכרי ע"ח למאי דס"ד בלא הרהינו אצלו הרי אמרינו בב"ק ע"א דר"מ ס"ל כר"ש דדהגל"מ כמ"ד א"כ לדידן אפי' חמצו ממש של ישראל כשהוא בבית עכו"ם א"ע עליו לפי"ד הטו"ז ה"ל אמנם נלפענ"ל דהנה באמת הרא"ש ז"ל כ' שם לחלוק על הרבנו יונה ה"ל דאף שהתמזן מןפקר אצל נכרי מ"מ פינון שהשאל ביתו לשמירת ממונו דהמפקיד ביתו קרינון ב"א וכ"כ הרשב"ם ב"ב פ"ה דרשות הנפקד שהתפז מונח בו הו"ל רשות דהמפקיד (וע' בב"ק מ"ח ע"א א"ד ברשות הוי' לה שן ברשות הנזק כו' ופירש"י פינון דיהיב לי' בעל התוצר רשותא לעיולא דנכתא אקני לי' בגוה והו"ל תוצר הנזק כו' וכן שם ע"ב א"ל שפרו לא מקני לי' מקום בתוצר והו"ל קרן בתוצר הנזק כו' ל"א לי' שפרו אקנוני אקני לי' מקום בתוצר והו"ל תוצר השותפין כו' ע"ש) ומה"ט כ' בט"ז ח"מ סי' קפ"ט דהנפקד א"י לקנות התפז ע"י תוצרו משום דהוי תוצרו דהמפקיד אמנם נוכל לומר בדעת הר"י ז"ל דס"ל דל"ה רשותו של המפקיד.

אלא היכי דלא קיבל הנפקד עליו אחריות ואין עליו חיוב להשמירה ע"כ שימוש הבית לשמירת התפז הוא רק לטובת המפקיד ומחמת זה נקרא רשותו של המפקיד אבל היכי שהנפקד קיבל אחריות דאז אין המפקיד צריך לכלל לביתו של הנפקד לשמירת דבר המופקד ולא מיתחשב כהשאל ביתו להמפקיד פינון דשימוש הבית הוא רק לטובתו של הנפקד דהא אם יאבד באפיסת שמירת הבית יצטרף הנפקד לשלם ולכך הני שפיר רשות הנפקד וא"ש ד' הרבנו יונה ז"ל ולפי"ז י"ל דהכא פדנה"ס"ד דפליגי בלמפה"ג או מפאן ולהבא הוא גובה ולא הרהינו אצלו ה"י ס"ד דמייירי שעשה הנכרי התמזן לישראל אפותיקי מפורש פינון דגם באפותקי מפורש שנייף פלוגתא אביי ורבא פנ"ל וא"כ א"ח באחריותו וא"כ אי למפה"ג שפיר עובר הישראל ול"ה חמצו של ישראל ברשות נכרי דא"ע ל"ד גל"מ כמ"ד פנ"ל דהא פינון דמייירי בלא קע"א בכה"ג הני רשותו דהמפקיד והני שפיר רשות ישראל וממילא פריף שפיר אח"כ מסיפא דנכרי שהלנה לישראל ע"ח דאיפכא מיבעיא לי' דל"ד למפה"ג הכא א"מ ואי דאפתי עובר משום דהאחריות הוא על ישראל ז"א דהא לפי אוקמתא זו ע"כ מייירי באפותיקי מפורש והני סיפא ג"כ דומיא דרישא א"כ אין האחריות על ישראל וכן י"ל לעיל מנינ' כדפריף ממתניתן דנכרי שהלנה לישראל ע"ח הניחא לאביי דאמר למפה"ג היינו דלדידן' נוכל לאוקמי כשעשה ישראל

חמצו לנכרי אפותיקי מפורש דבכה"ג אין אחריותו על ישראל ולהכי א"ש דמותר
לאחה"פ: אמנם עדיין קשה לפ"ז דמוקמינן באפותיקי מפורש א"כ היכי פריה מסיפא
דנכרי שהלנה לישראל ע"ח למ"ד למפה"ג היל"ל דהכא א"ע הרי הדרק"ל למאי דס"ד
בלא הרהינו במאי קנה הנכרי את החמץ דהרי להרמב"ם נכרי מישראל אינו קונה אלא
במשיכה ואי משום דל"ש שפא יאמר נשרף חמץ בבעלי פינו דטרח ומציל כדי שלא
יצטרף לשלם לו החוב לכה אוקמ' אד"ת פנ"ל ז"א דהשתא דמוקמינן באפותיקי מפורש
הא א"ח באחריותו ולא טרח ומציל.

אולם נראה בשוב הענין עפי"מ שדקדק המהרש"א הנ"ל בדברי רש"י הנ"ל שכ'
לאחה"פ א"ע אם נהנה ממנו דמנלי' לרש"י ז"ל דהפלוגתא הוא רק לענין איסור הנאה
לאחה"פ הרי מדקתני עובר וא"ע דילמא הפונה אם עבר עליו בתוך הפסח אם לא דהא
לר"ש קנימינן ואינו אסור בהנאה חמץ לאחה"פ אלא מטעם שע"ע בב"י אכן להאמור
יתיישב שפיר דהנה לכאורה קשה אפ"י לפי"מ שפכתבו דהשתא דמוקי הפלוגתא בענין
למפה"ג מוקי לה באפותיקי מפורש שאז אין הישראל חייב באחריות מצד הדין כשהלנה
לו נכרי ע"ח ולהכי פריה איפקא מיבעיא לי אפתי תקשי הרי לשי הרמב"ם ז"ל הובא
בש"ע סי' ת"מ דגם בעפ"ם א"ע עובר אפ"י אינו חייב מצד הדין (וע' בתו' צ"צ סי' ס"א
ס"ב לענין בכור אפ"י אם העפ"ם לא קני עפ"י הדין מ"מ אם הוא א"ע וא"י להוציא
מידו הוי קני גמורה ועי' בח"י סי' תמ"ח ס"ק י"ד שכ' דה"ה לענין קניית חמץ) וא"כ
ה"נ אי יאבד החמץ יכפהו העפ"ם לשלם וא"כ אפתי חייב באחריות מצד אלמות
העפ"ם אמנם הדבר נכון עפי"ד התוס' בחולין ל"ט ע"ב ד"ה רישא וזה שכ' שם גבי
הני טיעוי דאתו לציקונגיא כו' דמצד אלמות העפ"ם אינו רק איסור דרבנן ע"ש וכ"כ
הרשב"א בחי' שם בתוך דבריו וז"ל ומיהו בגברא אלקא דע"כ שקיל הו"ל פאלו נעשה
שנתף בה ואסור מדרבנן קא' וכאותה שאמרו בפסחים בעירו חמירא דבני חילא דאלו
מגביב או מתביד ברשותיכו קאי הו"ל פדידכו עכ"ל א"כ נראה מפורש יוצא מדבריו
דס"ל ג"כ כשי הרמב"ם דבעפ"ם א"ע עובר ואינו אלא דרבנן וע' בר"ט אלגזי על ה'
בכורות להרמב"ן פ"ב שכ' גם בדעת הרמב"ם דעפ"ם א"ע אלא מדרבנן ע"ש
ולפי"ז שפיר פריה הש"ס דאיפקא מיבעיא לי דלמ"ד למפה"ג הכא א"ע היינו לאחה"פ
דנהי דאיכא עליו חיוב אחריות מצד אלמות העפ"ם אפ"י באפותיקי מפורש מ"מ הא
אינו אלא מדרבנן וכבר כ' בשם הפוסקים דהכי דל"ע בפסח אלא מדרבנן לא קניס ר"ש
לאחה"פ וא"כ מיישב שפיר פירש"י ז"ל שפי' דהכא ע"כ לא קאי רק לענין לאחה"פ
דאל"ה ל"ה יכול הש"ס למפרך מסיפא למ"ד למפה"ג הכא א"ע פינו דבתוך הפסח
עכ"פ מדרבנן עובר והשתא לפי"ז יתיישב שפיר קושיותינו הנ"ל במאי קנה הנכרי את
החמץ דשפיר איכא למימר דקנה בכסף ההלואה שנתן ואי דישאל מנכרי הא אינו קונה
בכסף ז"א דהא בעפ"ם א"ע ע"כ טרח ומציל פינו דאם ישרף החמץ יכפהו לשלם אף
שאינו מה"ד א"כ שפיר אוקמ' אר"ת דמעות קונות: ובאופן אחר אומר ביישוב הקושיא
הנ"ל שהקשינו דאי מירי באפותיקי מפורש הדרק"ל במאי קנה הנכרי את החמץ פינו
דל"ש אוקמ' אד"ת דמעות קונות פנ"ל.

ונראה הנה באמת אפשר להיות דקנאו הנכרי במשיכה שמשך את החמץ על תנאי
לכשיגיע הזמן ולא יפרע לו יהי קנוי לו במשיכה זו כמו שמצינו בכתובות פ"ב ע"א

האומר לחבירו לה ומשנה פרה זו ולא תהי קנוי לה אלא לאחר ל' יום לאחר ל' יום קנה ואפ' בעומדת באגם בדאמר מעכשיו וה"ה אי אמרי למפה"ג הני כמעכשיו ע' ברא"ש וע' ב"ר"ן נדרים מ"ח ע"ב ד"ה ונהוא שעמא הדר סודרא למארי ואי דהא כ' הנימוק"י בשם הר"י הלוי דבמשפון ל"ש משיכה מ"מ הא כ' התוס' בקידושין ח' ע"ב ד"ה מנה אין פאן כו' דאם א"ל אני מקנה לה כו"כ בגוף החפץ מהני ע"ש וה"נ הא קונה גוף החפץ ול"ש לומר מנה אין פאן משפון אין פאן וא"כ במשנה זו קנה הנכרי שפיר את החפץ וכמ"ש התוס' בכתובות שם ד"ה הא דאמר מעכשיו כו' דמעכשיו מתחיל הקנין ואינו נגמר עד לאחר שלשים ולא פסקה המשיכה ע"ש ואף דבתוך ימי הפסח דאסור בהנאה אז ל"ל בעלים דהא אפי' חמץ של נכרי אסור בפסח בהנאה כמבואר ברמ"א רס"י תמ"ג וא"כ פבר פסקה לה המשיכה ז"א דהא מבואר בתוס' יבמות צ"ג ע"א ד"ה קנוי לה מעכשיו דאפי' יצאה מן האגם תוך ל' או אפי' היתה בתוך הימים ברשות נותן כל שעמדה בגמר הקנין באגם קני לה ע"ש [דלא כמ"ש באס"ז ר"פ המפקיד ע"ש וע' בקצוה"ח סי' קצ"ז סק"ג אמנם באמת א"א לומר הכי דהא כיון דלא הרהינו אצלו הא נשאר החפץ בבית הלנה המקנה והרי קיי"ל ב"ב פ"ה דאפילו פליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה וא"כ אפי' הי' החפץ עומד בכליו של מלנה נמי לא הי' מועיל כיון שהוא ברשות ישראל המקנה ואנן בעי' שתהא עומדת באגם בסוף ל' במקום הראוי למשיכה אמנם ג"ז נכון דהתינח אי הי' האחריות על הישראל הלנה אז ל"ח מקום החפץ רשותו של הנכרי משא"כ למאי דמוקמינן באפודתיקי מפורש הא הוי האחריות על הנכרי וא"כ הוי מקום החפץ רשותו של הנכרי דהוי כמאן דאפקיד לי' נכרי בידי דישאל ו האחריות על הנכרי הא קנוי לו המקום על משהו זמן הפקדון וא"כ קאי שפיר החפץ ברשותא דנכרי ומועיל שפיר המשיכה שמשוה הנכרי את החפץ קודם הפסח.

ועפי"ז יהי מיושב לנכון קוש' התוס' בסוגיין בהא דמוקמינן שהרהינו אצלו וקמפלגי בדר' יצחק דאר"י מנין לבע"ח שקונה משפון כו' ת"ק סבר הנ"מ ישאל מישאל הוא דקרינא בי' ולך תהי צדקה אבל ישאל מנכרי לא קנה ור"מ סבר ק"ו ישאל מישאל קני ישאל מנכרי לא כ"ש אבל נכרי שהלנה את ישראל ע"ח אחה"פ ד"ה עובר התם ודאי נכרי מישאל לא קני והקשו התוס' אפני איך יתרוץ הך דע"כ בדר"י קמפלגי לסיפא דקתני נכרי שהלנה את ישראל ע"ח אמאי ד"ה עובר אע"ג דלא קנה כיון דלמפה"ג כו' [ולכאורה הי' נראה בישוב קוש' התוס' הלזו דהנה לכאורה צריך להבין מ"פ הש"ס מסיפא דנכרי שהלנה לישראל ע"ח אמאי ד"ה עובר הא איפכא מיבעי' לי' כו' דהרי כ' התוס' בסוגיין ובב"ק ל"ג ע"א ד"ה א"ב דאפי' למ"ד למפה"ג אינו רק היכא שגבאו לבסוף וא"כ הא מבואר במג"א סי' תמ"א סק"ג דאם עדיין החפץ בידי ישראל רק ששעבדו לעכו"ם אסור ליתנו לו וא"כ אסור לישראל אחה"פ ליתנו לעכו"ם וא"כ לא יבא לידי גבוי' והכי דאינו פא לידי גבוי' הא ל"א למפה"ג.

אמנם באמת הדבר נכון דהרי לכאורה יש להעיר אמאי יהי אסור לפרוע חובו בא"ה הרי אינו אלא מברית ארי וע"כ כמ"ש התוס' בנדרים ל"ג ע"ב דלא שרי אלא מברית ארי מנכסי חבירו ולא מנכסי עצמו וע' תוס' ב"ק נ"ו ע"א והוי פהא דא' בחולין קל"א ע"א הרי שאנס המלה את גרנו אם בחובו רחוב לעשר דקמשתרשי לי' אמנם אפתי קשה דהרי קיי"ל דהפקעת הלואתו מותר וא"כ אמאי יהי אסור לפרוע חובו לעכו"ם בא"ה

הא ל"ה הנאה פההיא דקא' הָתָם בְּחֻלְיִן אַם בְּאַנְפְּרוּת פְּטוּר מְלַעֲשָׁר וּע"כ דְּמִיָּירִי בְּמִקּוּם שְׂיֵישׁ ח"ה דְּאָסוּר לְהַפְקִיעַ הַלְוָאָתוֹ וּלְקַדְּ פְּרִיָּהּ שְׁפִיר הַש"ס דְּמִדְּקַתְנִי סִיפָא בְּסִתְּמָא נְכָרִי שְׁהֵלְוָה לְיִשְׂרָאֵל ע"ח כו' וּמִשְׁמַע אַף בְּמִקּוּם דְּלִיפָא ח"ה שְׁמֹתָר לְהַפְקִיעַ הַלְוָאָתוֹ וְאִז מֹתָר לְהִישְׁרָאֵל לִיתָן לוֹ הַחֲמִץ דְּבִכָּה"ג הָא לִיפָא הַנְּאָה לְיִשְׂרָאֵל וּא"כ יבֵּא לִידֵי גְבִינִי וְשְׂיֵיף שְׁפִיר לְמַפְה"ג וְכָל זֶה הוּא לְמֵאֵי דְקִי"ל דְּהַפְקַעַת הַלְוָאָתוֹ מֹתָר מִשָּׂא"כ אַבְיִי לְשִׁי דס"ל בב"ק קי"ג ע"ב דְּהַפְקַעַת הַלְוָאָתוֹ אָסוּר מֵה"ת א"כ לֹא יבֵּא לִידֵי גְבִינִי וְל"ש לְמַפְה"ג וּלְקַדְּ שְׁפִיר לְד"ה עוֹבֵר עָלָיו אוּלָם בְּאַמְתָּהּ הָא לִיתָא דְאֵי מִיָּירִי בְּמִקּוּם דְּלִיפָא ח"ה וּמֹתָר לְהַפְקִיעַ הַלְוָאָתוֹ א"כ ל"ש לְמַפְה"ג כַּמ"ש לְמַעְלָה וּבְעֵינֵיךָ קוֹשְׁיֵינִינּוּ דְאֵיךָ נוֹכַח לֹא מֵר לְמַפְה"ג פִּינּוֹן דְּאָסוּר לְהִישְׁרָאֵל לִיתָן לוֹ הַחֲמִץ בְּשָׁבִיל חוֹבּוֹ נִלְפַעֲנַד"ל לְכַמ"ש בְּמִלְחָמוֹת בְּסוֹגְיָנוֹ לְתַרְזֵן קוֹשְׁיֵי הַתּוֹס' הַנְּ"ל דְּאַבְיִי הָאֵיךָ יְתַרְזֵן הַךָ בְּרִיָּיתִי וְכ' דְּבְמִטְלָטְלִין גַּם לְאַבְיִי ל"א לְמַפְה"ג רַק דְּבַס"ד הָוִי ס"ל דְּמִיָּירִי בְּמִטְלָטְלִי אַג"ק וּלְפִי הַמְּסַקְנָא לֹא מִיָּירִי בְּהִכִּי רַק בְּהִרְהִינוּ ע"ש וְאִזְדָּא נְמִי לְפִי"ז קוֹשְׁיֵי פִנ"י שְׁהִבְאִנוּ לְמַעְלָה דְאִינוּ מְוַכְרַח דְּקֵאֵי דוֹקָא לְעֵנִין קַרְקַע מְדַפְלִיגִי לְעֵנִין טְרִיפַת לְקוֹחוֹת דְּהָא מְבֹאָר בַּח"מ ס' קי"ג דְּאֵם שְׁעֵבַד לוֹ מְטָלְטָלִין אַג"ק יְכוּל לְטָרוּף הַמְּטָלְטָלִין מְהֻלְקוֹחוֹת כְּמוֹ שְׁהוּא טוּרָף הַקַּרְקַעוֹת ע"ש וּא"כ שְׂיֵיף שְׁפִיר פְּלֹגְמַת אַבְיִי וְרַבָּא גַּם לְעֵנִין הַמְּטָלְטָלִין אֲמַנְם הָא בְּאַמְתָּהּ כ' הַתּוֹס' בַּב"ק י"ב ע"א בַּד"ה אֲנָא מִתְנִיתָא יְדַעְנָא דְקִנְיָן אַג"ק אִינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנָן וְהִכִּי מוֹעִיל לְהַפְקִיעַ אִסוּר חֲמִץ דְּאוֹרְיֵיתִי אֲכֹן י"ל דְּכִשְׁהַחֲמִץ צְבוּר וּמְוַנַּח ע"ג קַרְקַע הָא קוֹנָה הַקַּרְקַע לְהַנְּכָרִי אֵת הַחֲמִץ מִטַּעַם חֲצָרוֹ דְּכִינּוֹן דְּכִי מְטִי עֵידוֹן אִיסוּרִי אִיאֹוּשִׁי מִיָּיאֵשׁ מִיָּנִי כַּדָּא בַּב"ק ס"ו ע"ב וּע"כ ל"א הָתָם אֵלָא דְזָה מִתְנִיאֵשׁ וְזָה א"ר לְקִנּוֹת מִשָּׂא"כ הָכָא מְהִיכִי מִיָּתִי לֹא יִרְצָה הַנְּכָרִי לְקִנּוֹת וּא"כ קִנְיָה לִיהֵא הַקַּרְקַע לְהַנְּכָרִי אֵת הַחֲמִץ שֶׁל הַפְּקָר מִטַּעַם חֲצָר.

אוּלָם הָא כ' הַש"ף בְּסִי ר"ב ס"ק ג' דְּחֲצָרוֹ וְקִנְיָנוּ בְּאִין כֹּא' ל"מ וְאִינוּ מוֹעִיל קִנְיָן חֲצָר אֵלָא אַם הוּא כְּבָר חֲצָרוֹ וְלֹא כְּשִׁבְאִין בַּב"א ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּהַ"פ הַש"ס דְּאֵי אֲמַרִי לְמַפְה"ג הָא קִנְיָה הַנְּכָרִי אֵת הַקַּרְקַע לְמַפְרַע דְּלִגְבֵי הַקַּרְקַע הָא אֲמַרִי לְמַפְה"ג וּמִמִּילָא נִקְנָה לוֹ הַחֲמִץ לְהַנְּכָרִי ג"כ לְמַפְרַע מִטַּעַם חֲצָר כְּשִׁבְאֵר דְּבַר הַפְּקָר וְשְׁפִיר פְּרִיָּהּ דְאִיפְכָּא מִיָּבְעֵי לִי כו' פִּינּוֹן דְּהַקַּרְקַע בְּנֹדָאֵי בָּא לִידֵי גְבִינִי וְאֲמַרִי בְּהַ לְמַפְה"ג וּמִמִּילָא קִנְיָה אֵת הַחֲמִץ וַיֵּשׁ לְפִלְפֵל גַּם בְּזָה בְּעֵנִין בְּרִירָה פִּינּוֹן דְּהַשְׁתָּא אֲנוּ צָרִיכִין שְׁיַחֲוִיל קִנְיָן הַקַּרְקַע לְמַפְרַע כִּי הִכִּי דְלֹא לִיהֵוִי חֲצָרוֹ וְקִנְיָנוּ ב"כ וּל"ש סְבַרְתָּ הַרְשָׁב"א הַנְּ"ל וְתַלְגִּי שְׁפִיר בְּבִרְיָה וְאִין עַת לְהֵאַרְיָה].

אַמְנָם לְדְבָרֵינוּ הַנְּ"ל יִתְנִישֵׁב שְׁפִיר דְאַלִּיבֵי דְאַבְיִי שְׁפִיר אִיפָּא לְאוּקְמִי דְבְּפִלּוּגְתִּי הוּא בְּלֹא הִרְהִינוּ אֲצָלוֹ וְקִמְפִּלְגִי אִי לְמַפְה"ג אוּ לֹא וְאִי דֹא"כ אֲמַאי בְּסִיפָא בְּנְכָרִי שְׁהֵלְוָה לְיִשְׂרָאֵל ע"ח ד"ה עוֹבֵר הָא אִיפְכָּא מִיָּבְעֵי לִי לְמַ"ד הָתָם עוֹבֵר הָכָא א"ע כו' ז"א דְּבַסִּיפִי לְקַדְּ ד"ה עוֹבֵר מְשׁוּם דְּנְכָרִי אִינוּ קוֹנָה בְּכֶסֶף דְּלִישִׁי הַרְמַב"ם הַנְּ"ל הָא גַּם לְאַבְיִי דַס"ל רַפ"ב דְּבְכּוֹרוֹת לְעַפּו"ם בְּכֶסֶף הִיָּינוּ רַק יִשְׂרָאֵל מְנְכָרִי קוֹנָה בְּכֶסֶף אֲבָל נְכָרִי מִיִּשְׂרָאֵל לְאַחַר הַתְּקִנָּה לֹא עָדִיף יִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל וְאֵם קוֹנָה בְּכֶסֶף א"כ בְּמֵאֵי קִנְיָה הַנְּכָרִי אֵת הַחֲמִץ וְאִי בְּמָה שְׁמִשְׁף אֵת הַחֲמִץ קוֹדֵם הַפְּסַח ז"א דְּהָא בְּעִי שְׁבַסוּף יַעֲמוּד בְּמִקּוּם הַרְאוּי לְמִשְׁיכָה וְהָכָא הָא קֵאֵי בְּחֲצָרוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַמְּקַנָּה וְאִי דְהָרִי מְקוּם הַחֲמִץ קִנּוּי לוֹ ז"א דְּהָא בְּאַמְתָּהּ אִין הַמְּקוּם קִנּוּי לוֹ רַק עַד הַגָּעַת זְמַן הַפְּרָעוֹן וְכָל שְׂאִינוּ אֵלָא לְזְמַן אִפִּי הוּא

קה"ג אָנו רק ק"פ פּמבּוֹאָר בּר"ן נְדָרִים כ"ט ע"א ומכ"ש הַכָּא שְׁאִינוּ קְנוִי לֹו רַק לְתַשְׁמִישׁ הַחֲמִץ א"כ ל"ה רק ק"פ וְהָא ק"פ לָאו כְּקוּה"ג דְּמִי וְהָאִיָּהּ יְהִי נִקְרָא זֶה רְשׁוּתוֹ דְּנִכְרֵי וְעַכְצ"ל דְּהַש"ס אֲזִיל לְמ"ד ק"פ כְּקוּה"ג דְּמִי וְשִׁפְרֵי פְרִיָּהּ אִיפְכָּא מִיַּבְעָיָא לִי כו' מִשָּׂא"כ אַבְיֵי לְשִׁי דְאִיהוּ ס"ל בְּגִיטִין מ"ח ע"ב דַּק"פ לָאו כְּקוּה"ג דְּמִי א"כ לָא מִיִּקְרֵי רְשׁוּתָא דְנִכְרֵי וְא"כ ל"מ מִה שְׁמִשְׁפָּה הַנִּכְרֵי אֶת הַחֲמִץ קוֹדֵם הַפְּסָח וְלִדְיָדִי א"ש מִה דָּא דְבִנְכְרֵי שְׁהִלְוָה לְיִשְׂרָאֵל ע"ח ד"ה עוֹבֵר מִשׁוּם דְּלָא קָנָה הַנִּכְרֵי אֶת הַחֲמִץ וְא"כ אִפִּי לְמֵאֵי דַס"ל לְמַפְה"ג שְׁפִיר עוֹבֵר בְּסִיפָא וּמִתּוֹקְמָא שְׁפִיר לְאַבְיֵי בְּלֵא הִרְהִינוּ אֲצִלוּ.

וּבְיוֹתֵר י"ל עִפ"י הַקְּנוּשָׁיָא הַנְּלִי דַמ"פ מְנַכְרֵי שְׁהִלְוָה לְיִשְׂרָאֵל ע"ח דִּילְמָ' לְכָף ד"ה עוֹבֵר מִשׁוּם דְּאִין בְּרִירָה וְלִר"י אָף בְּדַרְבְּנָן א"ב כַּנ"ל וְאִי דְכִינּוֹן דְּחִלוֹת הַקְּנִינָן יְכוּל לְהִיֹּת גַּם עַכְשָׁיו מִמִּילָ' חָל גַּם לְמַפְרַע כַּס' הַרְשָׁבָא הַנְּלִי ז"א דְהָא לְדַבְּרִינוּ ע"כ אִין הַנִּכְרֵי קוֹנָה רַק מִפְּחַ הַמְשִׁיכָה שְׁמִשְׁפָּה בְּתַחֲלָה וְא"כ מְנַכְרֵחִין לֹוּמֵר שְׁיַחֲוִיל הַקְּנִינָן לְמַפְרַע א"כ שְׁפִיר י"ל מִטַעֵם אִין בְּרִירָה אֲמַנְם בְּאַמַּת לְמ"ד שְׁעַבּוּדָא דְאֹרְיִיָּתָ' הָא לָא תִלִּי פְלִל בְּבְרִירָה דְכָף גְזָרָה הַתּוֹרָה שְׁיִישׁ לֹו שְׁעַבּוּד תִּיִקְרַף מִשְׁעַת הַלְוָאָה וְאִי יִפְרַע יִנְפַקַע הַשְׁעַבּוּד וְל"ש פְּלִל בְּרִירָה וְכַמ"ש לְמַעְלָה.

וּלְפִי"ז הַתִּינַח לְמ"ד ש"ד [וְלְהַפּוֹסְקִים דְּאָף דְּבַמְטַלְטְלִין שְׁיִיָּהּ ש"ד] מִשָּׂא"כ אַבְיֵי הָא כ' הַתּוֹס' בְּגִיטִין נ' ע"א ד"ה פִּינּוֹן דַס"ל שְׁעַבּוּדָא ל"ד א"כ שְׁפִיר י"ל לְדִידִי דְלָכָף בְּסִיפָא דְנִכְרֵי שְׁהִלְוָה לְיִשְׂרָאֵל ע"ח לַד"ה עוֹבֵר מִשׁוּם דְּאִין בְּרִירָה: וְהִנֵּה הַתּוֹס' בַּב"מ פ"ב ע"ב ד"ה אִימּוֹר דָּאֵר"י כו' הַקְּשׁוּ אֲמָאֵי לַת"ק א"ע בְּיִשְׂרָאֵל שְׁהִלְוָה לְנִכְרֵי ע"ח נְהִי דַס"ל יִשְׂרָאֵל מְנַכְרֵי ל"ק מִשְׁכּוֹן הָא קִי"ל כְּשִׁמוּאֵל דְּאָמֵר אָבֵד קִתָּא דְמַגְלָא אָבֵדוּ אֶלְפֵי זוּזֵי וְהָנִי ש"ש וְנִלְפַעֲנָד לְיִישָׁב עִפִּימ"ש בְּתוֹס' שָׁם עֲמוּד א' וּבְשָׁבוּעוֹת מ"ד ע"א דְעַל מִה שְׁשׁוּהָ הַמְשָׁכּוֹן יוֹתֵר עַל הַחֹב ל"ה אֶלָּא ש"ח וְלָא קִי"ל דְנַעֲשֶׂה ש"ש אֶפְלוּ מִשׁוּם פְּרוּטָה דִר"י וְכ"פ בַּח"מ ס' ע"ב ס"ב בַּהֲג"ה וּלְפִי"ז י"ל עִפִּימ"ש בְּחֻק יַעֲקֹב ס' תַמ"ה ס"ק י"א לְהַעִיר אֲמָאֵי יַעֲבְרוּ שְׁוֹתְפִים בְּחֲמִץ שֶׁל שְׁוֹתְפוֹת הָא כְּתִיב לָא יִרְאֶה לָךְ וּמִתְיַבֵּת לָךְ יֵשׁ לְמַעַט שְׁוֹתְפִין כְּדָא בְּחֻלִין קַל"ו וְע' תּוֹס' סְנִפָה ל"ה ע"ב וְתִי דְהָא כְּתִיב תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאוֹר מִבְּתִיכֶם לְשׁוֹן רַבִּים דְמִשְׁמַע אִפִּי שְׁוֹתְפִין ע"ש וְע' בְּקַהֲלַת יַעֲקֹב לְמַהֲרֵי אֶלְגָזִי אוֹת ח' שְׁרוּצָה לֹוּמֵר דְבְּשְׁוֹתְפוֹת יִשְׂרָאֵל וְנִכְרֵי בְּנֵדָאֵי א"ע בַּב"י ע"ש שְׁהָאֵרִיָּהּ וּלְפִי"ז הָא חִידוּשׁ הַפְּנ"י וְכֵן הַצִּל"ח בְּסוּגְיָן דְבְּחֲמִץ שֶׁק"ע יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵיֹת א"ע רַק בַּב"י מִשׁוּם דְחִידוּשׁ הוּא דַבְּכ"מ נַל"מ לָאו כַּמ"ד וְאִין לָךְ בּוּ אֶלָּא חִידוּשׁוֹ דְהַתּוֹרָה רִיבְתָה לָא יִמְצָא דְבְּחֲמִץ נַל"מ כַּמ"ד וְעוֹבֵר בַּב"י אֶבֶל א"ע עַל עֲשֵׂה דְתַשְׁבִּיתוּ.

וּלְפִי"ז א"ש דְלָכָף לְרַבְּנָן אִינוּ עוֹבֵר מִשׁוּם דְשִׁמוּאֵל פִּינּוֹן דְסִתָּם מִשְׁכּוֹן הוּא יֵתֵר מְכַדִּי חוֹבוֹ וְא"כ אֶלִיב' דְשִׁמוּאֵל הָא ל"ה ש"ש רַק בְּנִגְדַת הַחֹב וְעַל הַיִּתֵר ל"ה אֶלָּא ש"ח וְהָנִי דְנִכְרֵי א"כ הַיִּשְׂרָאֵל וְהַנִּכְרֵי שְׁוֹתְפִים בְּהַחֲמִץ הַזֶּה וְא"כ מַמ"נ מִשׁוּם לָאו דַב"י א"ע פִּינּוֹן דְבָלָאו דַב"י הָא כְּתִיב לָךְ לְמַעַט שְׁוֹתְפִין וְאִי מִשׁוּם תִּשְׁבִּיתוּ הָא אִפִּי עַל חֲלָקוֹ א"ע רַק מִצַּד שְׁהוּא ש"ש עָלָיו וְא"כ לִיכָּא רַק לָאו דַב"י כַּד' הַפְּנ"י וְהַצִּל"ח הַנְּלִי וּבָלָאו דַב"י א"ע פִּינּוֹן שְׁהוּא בְּשְׁוֹתְפוֹת עִם הַנִּכְרֵי כַּנְּלִי וּבָלָאו דַב"י הָא כְּתִיב לָךְ לְמַעַט שְׁוֹתְפִין מִשָּׂא"כ מִשׁוּם דַר' יִצְחָק שְׁפִיר עוֹבֵר פִּינּוֹן דְמִשׁוּם דַר' יִצְחָק הָא חִיִּיב גַּם עַל הַיִּתְרוֹן כְּמוֹ שְׁהַעֲלָה הַש"ף בַּח"מ ס' ע"ב ס"ק י"ז ע"ש וְל"ה שְׁוֹתְפוֹת וְשִׁפְרֵי עוֹבֵר: וְהִנֵּה בְּעִיקָר

דְּבָרֵי רִשׁוֹי וְלֹה הַנְּל שֶׁכֹּ דְבִשְׁעָבוֹד מְפֹרָשׁ לִכְ"ע שְׁעָבוֹדָא דְּאוֹרֵינִי יֵשׁ לְתַמּוּהַ מְדַבְּרֵי
הַשְּׁ"ס עֲרָכִין כ"ב דְּפִלְיָגִי שְׁם ר"פ ור"ה בְּרִי דְר"י בְּהָא דְּאִין נְזַקְקִין לְנִכְסֵי יְתוּמִים דְר"פ
אָמַר מִשׁוּם פְּרִיעַת בַּע"ח מְצוּהַ וְיִתְמֵי לְאוּ בְּנֵי מְיַעֲבָד מְצוּהַ נִינְהוּ ור"ה בְּרִי דְר"י אָמַר
אִימור צָרְרֵי אֲתַפְסָה וּמְקַשֵּׁי שְׁם מְהָא דְתַנּוּ שׁוּם הִיתוּמִים ל' יוֹם כּו' בַּמ"ע אִילִימָא
בַּבַּע"ח עֲפוּ"ם מִי צָאִית אֶלְא פְּשִׁיט' בַּבַּע"ח יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלְמָא לר"ה בְּרִי דְר"י מוֹקִי לַה
בְּשִׁחְיִיב מוֹדָה אֶלְא לר"פ קִשִׁי וְכֵן פְּרִיָה הֵתֵם מְבַרְיִית' דַּע"מ לִיתָן לְאַשְׁהַ בְּכַתְּוִבְתָּהּ
וּלְבַע"ח חוּבוֹ כּו' וְדַחוּק לְאוּקְמִי בַּבַּע"ח עֲפוּ"ם וְכַגּוֹן שְׁקִיבֵל עֲלִיו לְזוֹ וְלֹא קִיבֵל עֲלִיו לְזוֹ
וּלְד' רִשׁוֹי הַנְּל הָאִיפָא לְאוּקְמִי בַּבַּע"ח יִשְׂרָאֵל וּמִיָּרִי בְּשְׁעָבוֹד מְפֹרָשׁ דַּבְּכַה"ג יוֹדָה
ר"פ דְּהָא טַעְמָא דְר"פ הוּא מִשׁוּם דַּשְׁל"ד כְּמַבְּנָאָר בְּרִאשׁוֹנִים מִשְׁא"כ בְּשְׁעָבוֹד מְפֹרָשׁ
פִּינּוּ דְשִׁיעָבוֹדָא דְּאוֹרֵינִי הָיִי חוּב גָּמור דְרַמְנָ' עַל נִכְסֵי הֵמַת וְכוּפִין הִיתוּמִים לְפָרְנָע
חוּבַת אָבִיהֶם וְצַע"כ: וּבְדָבָר אֲשֶׁר דְרַשְׁתֶּם מִמֶּנִּי בְּמוֹפְלָא מִמְּכֶם דְבָרֵי הַפִּיהַמ"ש
לְהַרְמַב"ם וְל' בַּפ"ו דְּמַעֲיִלָה מְשֻׁנָה א' שֶׁכֹּ וְנ"ל וְאֵעֲפ"י שְׁעִיקָר בְּיַדְנּוּ אִשְׁלַד"ע אֶבֶל
בְּמַעֲיִלָה אִם שָׁגַג בַּע"ב וְצוּהַ לְשַׁלִּיחַ לְהַטְפִּיל בְּנִכְסֵי הַהַקְדָּשׁ וְנִטְפֵּל הַשְּׁלִיחַ כְּמוֹ שְׁצוּהַ
וְהוּא לֹא יִדַּע ג"כ וְלֹא שִׁינָה שׁוּם דְבָר מְפֵל מַה שְׁנִצְטוּהַ הָרִי בַּע"ב מֵעַל הוֹאִיל וְהוּא
צוּהוּ סְמָךְ זֶה לְמָה שֶׁנֶּא' וְאֲשַׁמָּה הַנְּפֵשׁ הַהִיא רוּמֵז אֶל מִי שְׁשָׁגַג תְּחַלָּה כּו' ע"כ וְתַמָּה
עֲלִיו הַתּוּוִי"ט דְּהָרִי בְּקִידוּשִׁין מ"ב ע"ב אֲמַרִּינּוּ דְלִקְרָה בְּמַעֲיִלָה יִשְׁלַד"ע מִשׁוּם דִּילְפִי
חֲטָא חֲטָא מִתְרוּמָה: הִנֵּה אָנֹכִי הַרוּאָה בְּיִשׁוּב דְבָרֵי הַפִּיהַמ"ש הִלְלוּ בְּשִׁנְקָדִים לְבָאָר
דְבָרֵיו וְל' בְּרַמְבַּ"ם פ"ז מַה' מַעֲיִלָה ה' א' וְנ"ל מִי שְׁשָׁגַג וְלִקְחַת הַקְדָּשׁ אוּ מַעוֹת הַקְדָּשׁ
וְנִתְּנוּ לְשַׁלִּיחַ לְהוֹצִיא אוּ בְּתוֹרַת חוֹלִין אִם עָשָׂה הַשְּׁלִיחַ שְׁלִיחוּתוֹ הַמְשַׁלַּח הוּא שְׁמַעַל וְאִם
מ' לֹא עָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ אֶלְא עָשָׂה הַשְּׁלִיחַ מַדְעַת עֲצָמוֹ הַשְּׁלִיחַ הוּא שְׁמַעַל פִּיצַד בַּע"ב
שְׁאָמַר לְשַׁלּוּחוֹ תֵּן לִי מֵאוֹתוֹ בְּשֶׁר לְאוֹרְחִין הֵלֵךְ וְנִתְּן לָהֶם כְּבַד [מ"ש כְּפָר ט"ס] אוּ
שֶׁא"ל תֵּן לָהֶם כְּבַד וְנִתְּן לָהֶן בְּשֶׁר כּו' הַשְּׁלִיחַ מֵעַל כּו' אָמַר לְשַׁלּוּחוֹ תֵּן לְאוֹרְחִין חֲתִיכָה
שֶׁל בְּשֶׁר הֵלֵךְ הַשְּׁלִיחַ וְא"ל טְלוּ שְׁתִּים שְׁתִּים בַּע"ב מֵעַל שְׁהָרִי נַעֲשֶׂה דְבָרוֹ וְהַשְּׁלִיחַ
פְּטוֹר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מוֹסִיף עַל שְׁלִיחוּת בַּע"ב וְלֹא עָקַר אֶת הַשְּׁלִיחוּת אֶבֶל א"ל הַשְּׁלִיחַ
טוּלוּ שְׁתִּים שְׁתִּים מַדְעַתִּי שְׁנִיָּהֶם מְעַלּוֹ כּו' וְהִנֵּה בְּש"ס מַעֲיִלָה ד' ע"ב קֵא' בַּגְמ' עַל הָא
דְקַתְנִי בְּמִשְׁנָה שְׁם א"ל תֵּן לָהֶם חֲתִיכָה חֲתִיכָה וְהוּא אוֹמַר טְלוּ שְׁתִּים שְׁתִּים וְהֵם נִטְלוּ
ג' כְּנֹלֶן מְעַלּוֹ ש"מ מוֹסִיף עַל שְׁלִיחוּתוֹ הָיִי שְׁלִיחַ וּפִירַשׁ"י דְּאִי הָיִי אֲמַרִּינּוּ שְׁלִיחַ שְׁהוֹסִיף
עַל שְׁלִיחוּתוֹ מְעַבִּיר ע"ד בַּע"ב הָיִי א"כ עָקַר שְׁלִיחוּתוֹ וְאִמָּאֵי בַּע"ב מֵעַל וּמִשְׁנֵי ר"ש
דְּאָמַר שְׁלִיחַ טוּל אַחַת מַדְעַתוֹ וְאַחַת מַדְעַתִּי מַהוּ דְחִימָא עָקַר שְׁלִיחַ שְׁלִיחוּתִי דַּבְּעַה"ב
וְלֹא לְמַעוֹל קַמ"ל וְהַקְּשׁ' מְרֹן הַכ"מ דְּבָהָא דְּפוֹסֶק רַבִּינוּ בְּסִתְּם דַּבְּעַה"ב מֵעַל נִיחָא פִּינּוּ
דְּפוֹסֶק דְשַׁלִּיחַ שְׁהוֹסִיף בְּשְׁלִיחוּתוֹ מוֹסִיף ע"ד הָיִי וְלֹא עָקַר בְּזַה שְׁלִיחוּתוֹ אֶבֶל עַכ"פ
אִמָּאֵי פוֹסֶק דְהַשְּׁלִיחַ פְּטוֹר הָרִי אִפִּי אִי הָיִי מוֹסִיף מֵעַל עַל מַה שְׁהוֹסִיף וְתִי בְּשֵׁם מְהָר"י
קוֹרְקֵס וְל' שְׁדַעַת רַבִּינוּ דְּאוּקִימָתָא דְר"ש לְאוּ לְדַחוּיִי דְלֹא תִילִיף דְמוֹסִיף הָיִי אָמַר כֵּן
אֶלְא פִי הִיכִי דְלֹא תִקְשִׁי פִּינּוּ שְׁזַה לֹא עָקַר הַשְּׁלִיחוּת לְמָה מֵעַל דְּהָא תֵּנּוּ עָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ
בַּע"ב מֵעַל וְלֹא הַשְּׁלִיחַ וּמִשְׁמַע לִי אִפִּי הוֹסִיף עַל מַה שְׁצוּהַ דְלֹא דוּק' צוּהַ כֵּן אֶלְא
שְׁלֹא יִפְחוֹת לְזַה הַעֲמִיד בְּשֶׁא' טְלוּ א' מַדְעַתִּי וְכִינּוּן שְׁכֹן רֵאוּי שְׁמַעוֹל גַּם הַשְּׁלִיחַ אֶבֶל
בְּסִתְּמָ' מֵעַל בַּע"ב וְלֹא הַשְּׁלִיחַ דְּבִשְׁהוֹסִיף הָיִי עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ מִמֶּשׁ כְּמוֹ שְׁצוּהַ דַּבְּעַה"ב
כְּלַבַּד מֵעַל ע"ש.

אָמנם עֲדִינן אינו נוח לי דְּנָהי דְּבִשׁ"ס מְעִילָה הָוֵי יְכִילְנָא לְפָרֵשׁ פֶּן אוֹלָם בִּשְׁ"ס בְּכַתְּנֻבוֹת צ"ח ע"ב א"א לְפָרֵשׁ הֵכִי דְהֵנָּה זֶה לְשׁוֹן הַגַּמ' שָׁם אֵיבְעֵי' לְהוּ א"ל זַבִּין לִי לִיתְפָּא וְאִזְל וְזַבִּין לִי כּוּרָא מֵאֵי מוֹסִיף עַל דְּכָרְיוּ הוּא וְלִיתְפָּא מִיְהָא קִנֵּי א"ד מְעַבֵּיר ע"ד הוּא וְלִיהֶבֶא נְמִי לֹא קִנֵּי אָמַר רַב יַעֲקֹב מִנְהַר פְּקוּד מִשְׁמִי' דְּרַבִּינָא ת"ש אָמַר בַּעַה"ב לְשְׁלוּחוֹ תֵּן לְהוֹן חֲתִיכָה לְאוֹרְחִים וְהוּא אָמַר טְלוּ שְׂתִים וְהוֹן נְטְלוּ ג' פְּוֹלָן מְעַלוּ אַא"ב מוֹסִיף ע"ד הָוֵי מִשׁ"ה בַּעַה"ב מְעַל אַא"א מְעַבֵּיר ע"ד הָוֵי בַּעַה"ב אֲמַאי מְעַל וְהִתְנֹן הַשְּׁלִיחַ שְׁעִשָּׂה שְׁלִיחוֹתוֹ בַּעַה"ב מְעַל וְאֵי עֲשֵׂה שְׁלִיחוֹתוֹ שְׁלִיחַ מְעַל כּו' וְלְדַבְר' מְהַר"י קוֹרְקֵס הַגָּ"ל דְּאֵי מוֹסִיף ע"ד בַּעַה"ב בְּלִבְד מְעַל וְלֹא הַשְּׁלִיחַ א"כ אֲמַאי קָשָׁה אֵי נִימָא מְעַבֵּיר ע"ד יוֹתֵר מִשְׁנִימָא מוֹסִיף ע"ד דְּהָא אֵי מוֹסִיף ע"ד קָשָׁה אֲמַאי הַשְּׁלִיחַ מְעַל וְאֵי מְעַבֵּיר ע"ד קָשָׁה אֲמַאי בַּעַה"ב מְעַל וְאֵי מְעַבֵּיר ע"ד קָשָׁה אֲמַאי בַּעַה"ב שְׁיָיָה פֶּאן.

לְכֹן נִלְפַעְנָא ד' לִינְשֵׁב עִפִּי"ד הַתּוֹס' בְּכַתְּנֻבוֹת שָׁם צ"ט ע"א עַל הָא דְקֵא' וַא"ד הָא לֹא תִיבְעִי לָךְ הֵיכָא דַא"ל זִיל זַבִּין לִי לִיתְפָּא וְזַבִּין לִי כּוּרָא דְוַדָּאֵי מוֹסִיף ע"ד הָוֵי פִּי תִיבְעִי לָךְ דַא"ל זִיל זַבִּין לִי כּוּרָא וְזַבִּין לִי לִיתְפָּא מֵאֵי מִי אָמְרִינן דְּטָבָא לָךְ עֲבָדִי לָךְ כּו' אַר"ח מְסוּרָא ת"ש נְתֵן לוֹ דִּינָר שְׁל זָהָב וַא"ל הֵבָא לִי חֲלוּק וְהִלָּךְ וְהִבִּיא לוֹ בַּג' חֲלוּק וּבַג' טְלִית שְׁנֵינְהֶם מְעַלוּ אַא"ב שְׁלִיחַ כַּה"ג עוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹתוֹ וּמוֹסִיף ע"ד הָוֵי מִשׁ"ה בַּעַה"ב מְעַל אַא"א מְעַבֵּיר ע"ד הָוֵי אֲמַאי מְעַל הַב"ע דְּאֵינִי לִי שְׁוֵה שֵׁשׁ בַּג' א"ה שְׁלִיחַ אֲמַאי מְעַל אֲטִלִית וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' בַּד"ה א"ה וְז"ל וַא"ת מְעִיקָר' נְמִי אֵין מְעִילַת הַשְּׁלִיחַ אֲלֵא בְּטִלִית כּו' א"נ מְעִיקָר' ס"ד מְעַל אַחֲלוּק וּמְדַרְבְּנָן מְעַל הַשְּׁלִיחַ אֲבָל עֲכָשְׁוּ אִפִּי' מְדַרְבְּנָן אֲמַאי יְמַעְוֹל ע"כ.

וּלְפִי"ז נִרְאָה בְּדַעַת הַרְמַב"ם דַּס"ל דְּמוֹסִיף עַל שְׁלִיחוֹתוֹ נָהִי דַל"ה מְעַבֵּיר עַל דְּכָרְיוּ דְלָאוּ דְנִקָּא צְנָה פֶּן אֲלֵא שְׁלֵא יְפָחוֹת כַּמ"ש הַמְהַר"י קוֹרְקֵס הַגָּ"ל מ"מ פִּינֵן דְּהַהוֹסְפָה לֹא צְנָה בַּעַה"ב בְּפִירוּשׁ וְנָהִי דְמְעִילָה דְאוֹרְיִית' לִיכָא פִּינֵן דְנוּכַל לוֹמַר דְהוּא בְּכַלל דְכָרִי הַבַּעַה"ב אֲבָל עַכ"פ מְדַרְבְּנָן מְעַל כַּמ"ש הַתּוֹס' הַגָּ"ל וְהִלָּךְ כ' הַרְמַב"ם בְּלִשׁוֹנוֹ הִזְהָב וְהַשְּׁלִיחַ פְּטוּר וְלֹא כ' וְהַשְּׁלִיחַ לֹא מְעַל פִּינֵן דַּעַכ"פ מְדַרְבְּנָן מְעַל וְלֹא כ' רַק דְפְטוּר מְקַרְבָּן מְעִילָה וּלְפִי"ז א"ש דְכָרִי הַשְּׁ"ס הַגָּ"ל דְקֵא' אַא"ב מוֹסִיף ע"ד הָוֵי גִיחָא דְכּוֹלֵן מְעַלוּ הֵינּוּ דְהַבַּעַה"ב מְעַל מְדַאוֹרְיִית' וּמְעִילַת הַשְּׁלִיחַ הוּא רַק מְדַרְבְּנָן אוֹלָם עֲדִינן צָרִיף לְהַבִּין אֲמַאי בְּאַמַּת יְמַעְוֹל הַשְּׁלִיחַ אִפִּי' מְדַרְבְּנָן פִּינֵן דְאָמְרִי' דְהַהוֹסְפָה הוּא ג"כ בְּכַלל צִוּוֵי הַבַּעַה"ב וּבְמְעִילָה הָא אָמְרִי' דִּישׁ שֵׁלַד"ע דְגָמַר חֲטָא חֲטָא מְתְרוּמָה וְהִיל"ל דְגַם הַמְעִילָה דְרַבְּנָן מְעַל הַבַּעַה"ב וְלֹא הַשְּׁלִיחַ אָמְנָם נִלְפַעְנָא ד' לְתַרְץ עִפִּי"ד הִירוּשְׁלֵמִי הוּבָא בַר"ש פ"ד דְתְרוּמוֹת שְׁהִקְשָׁה אֲמַאי בְּמְעִילָה אַם הַשְּׁלִיחַ הוֹסִיף ע"ד בַּעַה"ב שְׁנֵינְהֶם מְעַלוּ.

וְגַבִּי תְרוּמָה מְבִנְיָר בְּמִשְׁנֵה ד' שָׁם אַם נִתְפְּוֹן לְהוֹסִיף אִפִּי' א' אֵין תְרוּמָתוֹ תְרוּמָה אֲלֵמָא מְעַבֵּיר ע"ד הָוֵי וּמִשְׁנֵי דְגַבִּי מְעִילָה מְשַׁנְטְלוּ חֲתִיכָה הִרְאִישׁוּנָה נְעִשָּׂה שְׁלִיחוֹתוֹ שְׁל בַּעַה"ב אֲבָל גַּבִּי תְרוּמָה עַל כָּל חֲטָה וְחֲטָה נִסְתִּימָה שְׁלִיחוֹת בַּעַה"ב בְּתַמְנִי' וְהִלָּא פְּשָׁהוּא פּוּחַת אוּ מוֹסִיף הַפְּרָשְׁתוֹ בַּב"א עֲשׂוּנִי' וְהו"ל מְעַבֵּיר ע"ש וַא"כ בְּמְעִילָה זֹו שְׁהוֹסִיף בְּשְׁלִיחוֹתוֹ הָא לִיכָא לְמִילָף חֲטָא חֲטָא מְתְרוּמָה פִּינֵן דְלֹא דְמִינֵן לְהַדְדִי וּלְכַף הַדְרָא לְדִינָא דַאשְׁלַד"ע וְהִלָּךְ מְעַל הַשְּׁלִיחַ מְדַרְבְּנָן.

אף עדיין יש להקשות דהנה הנימוק"י ודע"מ"י העלו דגם בשוגג אש"ל"ע מדאצטריף למימר במעילה דגמרי' חטא חטא מתרומה ול"ל למיגמר הרי בלא"ה מעילה הוא בשוגג ובשוגג הא יש"ל"ע וע"כ דגם בשוגג אש"ל"ע דלא כשי' התוס' בקידושין ובב"ק.

והנה הריטב"א בחי' לקידושין כ' הטעם דאפי' בשוגג אש"ל"ע אף דל"ש הטעם דברי הרב כו' מ"מ אגן אמרי' אלו ידע ההוא שליח דהקדש הוא לא הי' שליח ושלוחות שעשה בעבירה הוא בטעות ובטל שליחותו ונחשיב כעושה מעצמו בשוגג ע"ש ונהנה מההרי"ט בתשו' ח"א סי' קי"ו מסתפק אי אמרינן בדרבנן ג"כ אש"ל"ע ע"ש ואף שהמשנה למלך בפ"ב מה' רוצח העלה דגם בדרבנן אש"ל"ע מ"מ פבר פתבתי בחי' להכריע דזהו דוק' בשק"ל השליח מזיד אבל אם הי' שוגג נהי' דנעת הנ"י וסייעתו' דגם בשוגג אש"ל"ע הרי הטעם הוא משום דהוי שליחות בטעות וכנ"ל נראה דזהו ל"ש רק באיסור דאוריית' אבל לא בדרבנן והוא עפי"ד א"ז הגאון מליסא ו"ל בס' נתה"מ בס' רל"ד שהעלה שם דאף דבאיסורי תורה אפי' אכלן בשוגג צריף פפרה ותשובה להגן על היסורים מ"מ באיסור דרבנן א"צ בשוגג שום פפרה תדע דהא אמרי' בעירוובין בדרבנן עבדי' עובדא נהדר מותבינן תיובת' ואלו הי' נענש על השוגג האף הי' מניחין לו לעבור ולקבל עונש א"ו דאינו נענש כלל על השוגג באיסור דרבנן וא"צ שום פפרה ע"ש וא"כ לפי"ז ל"ה באיסור דרבנן בשוגג שליחות בטעות ונפיר אמרינן דיש שליחות וא"כ לפי"ז אפי' בלאו הגז"ש דחטא חטא מתרומה הי"ל דהבעה"ב מעול גם המעילה דרבנן ולא השליח.

אולם באמת ג"ז נכון עפי"מ"ש בפ"ף ח"מ סי' שמ"ח סק"ו בשם מהריב"ל דהא דיש לחלק לעגן אש"ל"ע בין שוגג למזיד הוא דוק' לאוקימתא דרבינא בב"מ י' ע"ב דתל'י' אם השליח הוא בר חיובא או לא אבל לרב סמא שם תלי' באי בעי עביד אין לחלק כלל בין אם השליח שוגג או מזיד ע"ש ולפי"ז פין דהרמב"ם ו"ל פוסק פבר סמא א"כ אין לחלק כלל בין שוגג למזיד דלא אצטריף לן למימר מטעם שליחות בטעות וא"כ אפי' באיסור דרבנן בשוגג ג"כ ל"א שלוחו ש"א כמותו דנהי דא"צ העושה פפרה עכ"פ איסור פתיף בשליחות זה ול"ה דומי' דתרומה וקדשים עי' בפנ"י ולקף שפיר השליח מעל מדרבנן.

אולם בכל זאת עדיין קשה דאיף פסקינן דאם הוסיף השליח ע"ד בעה"ב דהבעה"ב מעל מדאוריית' הרי בכה"ג ליפא למילף חטא חטא מתרומה דל"ד להדדי כד' הירושלמי הנ"ל וא"כ הדר נימא אש"ל"ע. ונראה דלקף מביא הרמב"ם ו"ל בפיהמ"ש דבכה"ג ילפינן מןאשמה הנפש והיא נהא דת' בקידושין מ"ב ע"ב דגמרי' חטא חטא מתרומה היינו בכל שליחות במעילה דעלמ' בלא הוסיף דע"ז לא אצטריף לרבות מןאשמה הנפש והיא.

וזהו נראה בכונת רש"י ו"ל בקידושין שם בד"ה חטא חטא מתרומה וז"ל לרוב דברים היא למודה מתרומה במס' מעילה כו' ולכאורה שפת יתר הוא ונראה דהי' קשה לי' לרש"י ו"ל הרי בכה"ג שהוסיף השליח ע"ד בעה"ב ליפא למילף חטא חטא מתרומה פנ"ל וע"כ דילפי' מןאשמה הנפש והיא א"כ נילף בכל שליחות במעילה מההוא קרא ול"ל הגז"ש דחטא חטא מתרומה ולקף פירש"י דההיא גז"ש בחטא חטא מתרומה אינה מיותרת דבלא"ה אצטריף לה לכמה דברים במס' מעילה וממיל' גמרי' מינה ג"כ שליחות

בלא הוסיף: והנה עפ"י הצעתנו הלזו אומר ג"כ לבאר ד' רש"י שם בד"ה אבל אם עשה שליחותו בה"ב מעל פירש"י ומביא קרבן מעילה שלכאורה המלים האלה אף למותר הנה ולקאמור יתיישב שפיר דעיקר הקושץ' היא ממעילה דנימא אשלד"ע אף שהיא שוגג ושם קאי לרבינא פמבואר התם וע"כ מטעם דהוי שליחות בטעות כד' הריטב"א ונהו דוקא במעילה דאוריית' שצריך להביא קרבן על שגגתו פנ"ל משא"כ בדרבנן פיון דא"צ פפ"ה ליפא למימר ה"ט ונהו דפירש"י ו"ל ומביא קרבן מעילה א"כ בכה"ג היל"ל דיהי' שליחות בטעות.

וע' בתשו' נוב"י מהדו"ק חאה"ע סי' ע"ה: ומדי עיוני ביהא נתקשיתי בדברי המקנה בקידושין מ"ב ע"ב בתוס' ד"ה אמאי מעל כו' שכ' שם דלענן שיתחלל ההקדש תליא בשליח אם הי' שוגג או מזיד ע"ש וקשה דא"כ אמאי בהביא לו בשלש חלוק ובשלש טלית שניהם מעלו הרי למאי דכ' התוס' שם דס"ד דהשליח מעל בטלית מדרבנן וקשה דא"כ אמאי השליח מעל הרי כ' הרמב"ם בפ"ו מה' מעילה דאינו יוצא לחולין רק היכי דתייב קרבן מעילה וקלא כ' הרמב"ם בפ"א מה' מעילה ה"ו דבמעילה דרבנן אינו מביא חומש ואשם רק קרן בלבד וא"כ ע"י מעילה דרבנן אינו מתחלל והכי מבואר מדברי התוס' במעילה כ"א ע"א ד"ה לא עשו שליחותו התנני מעל ע"ש וא"כ פיון דע"י מעילת השליח שהוא רק מדרבנן אינו מתחלל איה מעל המשלח וצע"כ: והנה ראיתי למעלתכם שפכתבתם לתרץ דברי הפיהמ"ש הנ"ל עפ"י ד הרמב"ם בפ"ה ממעילה הט"ו דקדשי עכו"ם אם לבדה בהקדשו מועלין בהן ואם קדשי מזבח הן אין בהן מעילה וא"כ לפי"ד התוס' בזבחים מ"ה ד"ה דומי' דתרומה כו' פוסק כר' יוסי דאיהו קא' בד"א בקדשי מזבח אבל בקדשי בדה"ב מועלין ומטעם פיון דגמר חטא חטא מתרומה אמרי' דומי' דתרומה דקדשי קדוה"ג ולא קדשי בדה"ב ולר"ש שם גמרי' חטא חטא מתרומה גם לענין קדשי בדה"ב וא"כ פיון דהרמב"ם פסק בפ"ז ממעילה דדין דמעילה ע"י שליח הוא בקדשי בדה"ב וא"כ ל"ה יכול למימר הטעם משום דגמר חטא חטא מתרומה דהתייב בקדשי מזבח אבל בקדשי בדה"ב הא ל"ג חטא חטא מתרומה פיון דפסק כר' יוסי פנ"ל ולכך הוכרח לומר דילפי' מןאשמה הנפש ההיא עכ"ד הנה נעלמו מעיניכם דברי הרמב"ם במקומו בפ"ה מה' מעילה שם שכ' הטעם דלכך בקדשי מזבח של עכו"ם אין בהן מעילה מה"ת שנא' בקרבנות דבר אל בני' ומדלא כ' הטעם משום דילפי' חטא חטא מתרומה ע"כ דס"ל דאי הוי ילפי' חטא חטא מתרומה גם בקדשי בדה"ב לא הוי מועלין וא"כ ממילא נסתרו דבריכם: עוד נראה להעמיס בדברי הרמב"ם ו"ל במה שחידש טעם זה דהנה התוס' בתמורה ג' ע"א הקשו אמאי אמרינן בקדשי עכו"ם לא נהנין מדרבנן נימא דאין בהן מעילה אבל לא נהנין מדאוריית' כמו בשלמי ישראל וביאר דברייהם בס' טה"ק בזבחים דהא פיון דכל עיקר הילפותא הוא חטא חטא מתרומה דכתיב ולא יחלו קדשי בני' ומההוא קרא דרשינן בס"פ הגשרפין על אונקל טבל שהוא במיתה וא"כ נימא נמי דלא אימעוט רק במיתה אבל איסור' דאוריית' יש ותי' התוס' דכיון דא"ב קדושה לענין פגול נותר וטמא אין בו קדושה נמי לענין הנאה דאוריית' ע"ש ולפי"ז הרי מדברי הרמב"ם פח"י מפסוהמ"ק מבואר דקדשי עכו"ם אין חייבין עליהם פרת משום פגול ונותר וטמא ומשמע אבל מלקות איפא מדכללינהו שם עם קטורת ולבונה ועצים ע"ש בכ"מ וא"כ פיון דלד' הרמב"ם איפא בקדשי עכו"ם קדושה לענין פגול נותר וטמא לגבי

חיוב מלקות א"כ הדר"ק התוס' לזנפתה דהול"ל נמי לענין מעילה דאיכא איסור דאוריית' עכ"פ ולכך כ' הרמב"ם שפיר דילפינו מדכתוב בקרבנות דבר אל בניי ואימעטי לגמרי והלכך פסק דלא נהניו רק מד"ס משא"כ ר"ש לשיטתו דאיהו ס"ל גם גבי קטורת ולבונה דאין חייבין אפי' מלקות לפימ"ש בכ"מ שם דלענין מלקות פליגי וה"ה בקדשי עפו"ם ולכך קא' הטעם דילפי' חטא חטא מתרומה והאי בד"א בקדשי מזבח כו' ס"ל להרמב"ם דע"כ ר"ש קא' לה כמו שהביאו התוס' בתמורה ב' ע"ב ד"ה בד"א כו' בשם התוספתא דמפורש להדי' הכי דלא כתי' התוס' הנ"ל: ויש להסביר דעת הרמב"ם ו"ל שכ' דנתמעטו קדשי עפו"ם ממעילה מבניי רק בקדשי מזבח ולא בקדשי בדה"ב וי"ל ההבדל שבין ק"מ לקדשי בדה"ב מלבד דקרא דבניי בקרבנות פתיב ע' רש"י ערכין ה' ע"ב עפי"ד הש"ס ב"ק ע"ו ע"א דפריף התם על הא דקתני במשנה גנב והקדיש וא"כ טבח ומכר אינו משלם תשלומי דו"ה מה לי מכרו לשמים מה לי מכרו להדיוט ומשני מכרו להדיוט מעיקרא תורא דראובן והשתא תורא דשמעון מכרו לשמים מעיקר' תורא דראובן והשתא תורא דראובן וכ' התוס' שם והא דא' לקמן גנב והקדיש חייב דו"ה דהוי כמכרו להדיוט היינו בקדשי בדה"ב דלא מיקרי על שם בעלים ע"ש.

ולפי"ז י"ל דלכך ק"מ אתמעטי מבניי ישראל פינן דקדשי מזבח מיקרי ע"ש בעלים ואף לאחר שהקדישו העפו"ם מיקרי ע"ש העפו"ם ולכך אין מועילין בו דאתמעט מבניי ישראל אבל קדשי בדה"ב פינן דלאחר שהקדישו לא נקרא עוד שם בעליו עליו ול"ה קדשי עפו"ם ולכך שפיר מעלין: והנה כאשר עברתי בין בתרי הסוג' הלזו רוח מבינת ענני ליישב קושני' התוס' בב"ק ע"ט ע"א ד"ה נתנו לבכורות בנו כו' שהקשו לפימ"ש שם דבשוגג יש שלד"מ א"כ מ"פ שם ע"א ע"א גבי גנב וטבח בשפת ס"ל לר"מ דחייב בתשלומי דו"ה ונהרי ר"מ מת ומשלם ל"ל ומשני בטובח ע"י אחר ופריף וכי זה חוטא וזה מתחייב לישני דמייירי בכה"ג שהשליח לא ידע שהוא גנוב וסבור שהוא שלו ובכה"ג הא ישלד"ע ונלפענ"ד לתרץ דהנה בנוב"י מהדו"ק חאה"ע סי' ע"ח וכן בתשו' באר יעקב סי' מ"ח העלו דאפי' לשי' הקדמונים דבשוגג יש שלד"ע היינו למאי דילפינו מג' פתובים אבל למאי דילפי' מקרא דהוא ההוא בשחוטי חוץ ממילא ממעטינו לגמרי הוא ולא שלוחו דע"י שליח לעולם פטור אף דהשליח לא ידע שהוא עבירה רק לדין דקיי"ל דהוא ההוא לא דרשינן פסותם משנה דזבחים דשנים שהעלו חייבים והוא ההוא לא דרשי' כר"ש וילפינו אשלד"ע מג' פתובים לדין שפיר כ' הקדמונים הנ"ל דלית לן למעט בשליח שוגג אבל ודאי אי דרשינן מהוא ההוא למעט שלוחו ממילא ממנועט הפל אף בשלד"ע ידע השליח מ"ש.

והנה לכאורה יש להקשות לפי"ד התוס' בקדושים מ"ג ע"א שהקשו שם בהא דקא' שלא מצינו בכה"ת פולה זה נהנה וזה מתחייב והא איכא מעילה שאם אמר הגזבר לשליח אכול פכר זה של הקדש והשליח לא ידע שהוא של הקדש דחייב המשלם ואמאי זה נהנה וזה מתחייב הוא ותי' דמעילה לא מתחייב המשלם ע"י הנאת השליח אלא ע"י הגבהה דשליח דמיד דאגב' שליח קניא והוא שעתא חייב משלם וקשה דא"כ לר"מ דאמרי' אליב' בקדושים צ"ד ע"ב דליכא מעילה לדיד' בהוצאה אלא באכילה בלבד וא"כ לא משפחת מעילה ע"י שליח לדיד' וא"כ ליכא לדיד' ב' פתובים וא"כ מנא ידע ר"מ דאשלד"ע וע"כ דיליף מהוא ההוא דכתוב בש"ח וכיון דר"מ יליף מהוא ההוא דש"ח

א"כ גם בשוגג אשד"ע פנ"ל וא"כ שפיר פריה הש"ס וכי זה חוטא וזה מתחייב דאפי' בכה"ג שהשליח שוגג לר"מ גופי' אשד"ע פנ"ל ומינשב קושני' התוס' ע"נ.

ה' יאר עיניכם בתורתו התמימה ויאמץ פתכם וחילכם לאוריית' שוכן רומה כא"נ ונפש הפותב מתוך טירדא מרובה חותם באהבה וחובה: סימן קט בעזה"י יום א' ר"ה תשרי תרמ"ג לפ"ק סטריא. רב ברכות.

ושובע שמחות. לכבוד ש"ב ומח' יד"נ הרב האברה הקריף ושינון המופלג הנתיק מלא עתיק.

בנש"ק כש"ת מו"ה מנשה אייכענשטיין נ"י חתן ש"ב הרב הגאון הצדיק המפורסם אבד"ק דזיקאב יצ"ו: מעשה ידי אצבעותיה אשר פוננת אלי הגיעני בימים אשר אין לאדם בהם חפץ בפלפולים היותו מפשפש במעשיו וחשב עם קוניהו.

כי כל פועל אדם למענהו ית"ש וכעבור ימי הנוראים הקיפו עלי יחד טרדות החג ובאו ימי שביתה אשר מלאכה עצורה היא לנו והיום עברו לפני כבני מרון המון המכתבים אשר נקבצו באו בימים שלא ניתנו לחשבון ונתתי למכתבה משפט הבכורה.

ותהי ראשית מלאכתי מלאכת סופרים לתת לה מענה למען חביבותה גבן אולם לא אבא בארובה וישפוק לא לה הקיצור: ראש דברה אמרת עם הספר לתרץ קושני' האחרונים בר"ה כ"ב ע"א במשנה אב ובנו שראו את החודש ילכו לא שמצטרפין זע"ז כו' א"ר יוסי מעשה בטובי' הרופא שראה את החודש בירושלים הוא ובנו ועבדו משונחרר וקבלו הפהגים או"ב ופסלו את עבדו וכשבאו לפני ב"ד קבלו אותו ואת עבדו ופסלו את בנו.

והקשו דהפהגים האיה הקשירו או"ב וכן הב"ד איה הקשירו אותו ואת עבדו הא קיי"ל נמצא א' מהן קא"פ עדותן בטלה דע כי קושניא זו כבר הקשה בתוספת רי"ד ב"ב קי"ג ע"ב והוכיח מזה דאינו מבטל את העדות עד שיעיד הקרוב בב"ד ע"ש והנה העלית לתרץ עפ"מ"ש הרי"ף הובא ברא"ש פ"ק דמפות דבעינן שהפטר יפיר בקורבתו או בפסולו של הקא"פ וא"כ פיון דמעיקרא בשעת ראית העדות לא ידעו אם בנו או עבדו פסול לעדות קידוש החודש עד שהורו הפהגים והב"ד וא"כ הני פלא הפיר בקורבתו או בפסולו ובכה"ג ל"א נמצא קא"פ עדותן בטלה עכ"ד.

הנה מלבד שזהו רק שיטת הרי"ף ו"ל וקרא"ש וקרא"ש ו"ל ודעמיניהו חולקים עליו בקא"ע בח"מ סוס"י ל"ו ב' דיעות בזה וע' במהרי"ט בחי' לקידושין מ"ג. גם הרי אף הרי"ף ו"ל לא כ' זה רק לרבי דס"ל במשנה מפות ו' ע"א דבעינן בקא"פ שיכוננו להעיד ובעינן שיצטרפו זע"ז אז אם לא הפיר בפסולו הרי לא נצטרף עמו משא"כ לר' יוסי שם דאפי' לא נתכנין להעיד ג"כ מבטל הקא"פ את העדות ול"ב שיצטרפו יחד ע' תוס' סנהדרין ט' ע"א בנדאי ל"ב שיפיר הקשר בקורבתו או בפסולו וכן האריה בזה בתנאים סי' ל"ו סק"ח דשי' הרי"ף ו"ל הוא רק לרבי ולא לר' יוסי ע"ש ומפן נראה מדברי הרמב"ן ו"ל במלקמות שכ' שהוכחת הרי"ף ו"ל הוא מהתוספתא דתניא רבי אומר אף בדיני ממונות והוא לא ידע שיש קרוב או פסול לתקיים העדות בשאר ומזה הוכיח הרי"ף דבלא הפיר בקורבתו או בפסולו ל"א נמצא קא"פ עדותן בטלה ע"ש א"כ מבואר מזה שהוא רק לדברי רבי וא"כ במשנה דר"ה הא ר' יוסי קאמר לה להיא מעשה והוא

בְּשִׁיטְתוֹ בְּדָקָא' בַּגַּמ' שָׁם ר' יוֹסִי וּמַעֲשֵׂה נְאֻת אֲמַרְתָּ הַלְכְּתָא כַּר"ש א"כ לר' יוֹסִי הָא ל"ב הַפִּיר וְהַדְרָק"ל.

וְהִנֵּה לְכַאוּרָה עָלָה בְּדַעְתִּי לֹמַר פִּינֵן דַּר' יוֹסִי הָא מְחַלֵּק בְּמִשְׁנֵה מִפּוֹת שָׁם דְּרַק בַּד"נ אֲמַרִּינֵן נִמְצָא קַא"פ עֵדוּתָן בְּטִילָה וּפִירִש"י שָׁם מְשׁוּם וְשִׁפְטוֹ הָעֵדָה וְהַצִּילוּ הָעֵדָה אֲבָל בַּד"מ תַּתְקִינִים הָעֵדוּת בְּשִׁאָר א"כ עֵדוּת הַחוּדָשׁ שָׁנָה ג"כ לַד"מ דַּל"א בִּי נִמְצָא קַא"פ עֵדוּתָן בְּטִילָה.

אִךְ עֲדִינֵן יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה דְּהִנֵּה עַל הַפְּהִיגִים שְׁקִיבְלוּ או"ב וּפְסָלוּ אֶת עַבְדּוֹ י"ל דְּלִיפָא קִנְשִׁיא דִּיבְטַל עֵדוּת הָעֵבֶד אֶת כָּל הָעֵדוּת מִטַּעַם נִמְצָא קַא"פ עַפְיִמ"ש הַתְּנֻמִּים בְּסִי' ל"ו דְּאִשָּׁה פִּינֵן שְׂאִינָה רְאוּנִי לְהַעִיד כָּלֵל אִינָה בְּגֵדָר עַד וְאִין עֵדוּתָהּ מְבַטֵּלַת עֵדוּת הַפְּשָׁרִים מְדִין נִמְצָא קַא"פ וַאֲזִי הַגָּאוֹן בְּנִתְה"מ שָׁם כ' דַּה"ה קָטָן ע"ש וּלְפִי"ז הֲלֵא בַב"ק פ"ח ע"א יִלְפִינֵן שָׁם דְּעֵבֶד פְּסוּל לְעֵדוּת בַּק"ו מֵאִשָּׁה א"כ פִּינֵן דְּאִשָּׁה אִינָה פּוֹסְלַת בְּצִירּוּפָה עֵדוּת הַפְּשָׁרִים ה"ה עֵבֶד וּבְמִשְׁנֵתִינוּ אַף דְּמִיָּרִי בְּעֵבֶד מְשׁוּחָרָר מ"מ לְפִי"ד הַטו"ז בִּינ"ד סִי' א' סָק"ב דְּעֵבֶד מְשׁוּחָרָר רִיבּוּיָא כְּמוֹ אִשָּׁה בְּפִרְט בְּעֵדוּת הַחוּדָשׁ דְּגַלִּי רַחֲמָנָא דְּבַעֲיָנֵן מִיְּחֻסִּים י"ל דְּאִינוּ בְּגֵדָר עַד דְּבִשְׁלָמָא פְּסוּל מְחַמַּת עֲבִירָה הָא אֲפֻשָׁר שְׂיִהֵי' עַד פְּשִׁיעֵשָׁה תְּשׁוּבָה וְכֵן קְרוּב אֲפֻשָׁר שְׂיִהֵי' עַד עִם עַד שְׂאִינוּ קְרוּב לֹו לְגַבִּי עֵדוּת זֶה הַלְכָּהּ אֲמַרִּינֵן דְּעֵדוּתָן בְּטִילָה פִּינֵן דְּהֵם בְּגֵדָר עַד מִשָּׂא"כ עֵבֶד אִפִּי' מְשׁוּחָרָר לְגַבִּי עֵדוּת קַה"ח שָׂא"א שְׂיִהֵי' כְּשֶׁר לְעוֹלָם לְעֵדוּת זֶה י"ל דְּלֵא תְּשִׁיב בְּגֵדָר עַד וְאִינוּ פּוֹסֵל עֵדוּת הַפְּשָׁרִים בְּצִירּוּפּוֹ.

וְע"כ דְּהַקְּנֻשִׁיא הִיא רַק עַל הַב"ד שְׁקִיבְלוּ אֶת עַבְדּוֹ וּפְסָלוּ אֶת בְּנוֹ נִימָא פִּינֵן דְּבָנוּ פְּסוּל מְצַד קְרוּב יְבַטַּל אֶת כָּל הָעֵדוּת מְשׁוּם נִמְצָא קַא"פ. וְהִנֵּה הַפְּנ"י בַּח' לַר"ה כ"ה ע"ב בְּדִיבּוּר הַגַּמ' שָׁם וְאִימָא ה"נ כו' הָעֵלָה דְּהָא דְּקָרִיא רַחֲמָנָא לְעֵדוּת הַחוּדָשׁ מְשֻׁפֵּט פְּדַכְתִּיב מְשֻׁפֵּט לְאַלְקִי יַעֲקֹב אִי הָאִי מְשֻׁפֵּט הוּא ד"נ או ד"מ תְּלִיא בְּפִלּוּגְתָא דְּתַנְאִי אִי בְּעֵדוּת הַחוּדָשׁ פְּסוּל קְרוּבִים אוֹ לֹא דְּבִאָמַת י"ל דְּאִתְּקַשׁ לַד"מ מְדַחֲזִינֵן דְּהוּי בְּשִׁלְשָׁה דְּאִי לַד"נ מְדַמִּית לֵה לִיבְעִי כ"ג וְזֶהוּ רַק לְמ"ד דְּעֵדוּת הַחוּדָשׁ כְּשֶׁר בְּקְרוּבִים דְּדַרְיָשׁ מַה שְּׂנֵא לְמַשָּׁה וּלְאַהֲרֹן הַחוּדָשׁ הִנֵּה לְכֶם עֵדוּת זוֹ תְּהֵא כְּשֶׁרָה בְּכֶם וְאֵע"פ שְׁהֵם אַחִים א"כ לְעַנְיָן דְּזִינִין שְׁפִיר הוּי מְצִינֵן לְמִימַר דְּלִיבְעִי כ"ג אִי אִיתָא דְּאִתְּקוּשׁ לַד"נ וְע"כ דְּלִדִּינִי לַד"מ מְדַמִּינֵן לֵה אֲבָל לְמ"ד עֵדוּת הַחוּדָשׁ פְּסוּל בְּקְרוּבִים וְדַרְיָשׁ הַחוּדָשׁ הִנֵּה לְכֶם עֵדוּת זוֹ תְּהֵא מְסוּרָה בְּכֶם וְקָאִי עַל הַדְּזִינִין שְׁמוּמָחִין יְקַבְּלוּ אֶת הָעֵדוּת וּיְקַדְּשׁוּ הַחוּדָשׁ א"כ ע"כ גַּלִּי קָרָא דְּלֵא בְּעִינֵן כ"ג א"כ שְׁפִיר אֲמַרִּינֵן דְּמִשְׁפֵּט דְּעֵדוּת הַחוּדָשׁ הוּא דְּאִתְּקוּשׁ לַד"נ אִי דְּלִיבְעִי כ"ג ז"א דְּלִעַנְיָן זֶה גַּלִּי קָרָא דַּל"ד לַד"נ וְל"ב כ"ג ע"ש וְע"ב בְּתִשׁוּ' בֵּית אֲפֻרִים חַא"ח סִי' י"ז שְׁהִבִּיא כֵּן מְהִירוּשְׁלָמִי ע"ש וּלְפִי"ז פִּינֵן דַּה"ב"ד פְּסָלוּ אֶת בְּנוֹ וְס"ל דְּעֵדוּת הַחוּדָשׁ פְּסוּל בְּקְרוּבִים א"כ ס"ל דְּמִשְׁפֵּט הַחוּדָשׁ אִתְּקַשׁ לַד"נ א"כ שְׁפִיר אֲמַרִּינֵן בִּי נִמְצָא קַא"פ עֵדוּתָן בְּטִילָה אִפִּי' לַר"י וְהַדְּק"ל.

וְהִנֵּה עַפ"י הָאֲמוּר אֲמַרְתִּי לְבָאָר דְּבָרֵי הַש"ס פְּתוּבוֹת כ"א ע"ב יְתִיב ר"א וְקָאֲמַר לֵה לְהָא שְׁמַעְתָּא דְּעַד נַעֲשֵׂה דְּזִינֵן אִיתִיבְנִי רַב סָפְרָא לַר"א רְאוּהוּ שְׁלִשָׁה וְהֵן ב"ד יַעֲמָדוּ שְׁנַיִם וְיִוָּשִׁיבוּ מִחֲבַרְיָהֶם אֲצֵל הַיְחִיד וְיַעֲיָדוּ בְּפִנְיָהֶם וְיִאֲמָרוּ מְקוּדָשׁ הַחוּדָשׁ מְקוּדָשׁ שְׂאִין הַיְחִיד נֶאֱמָן ע"י עֲצָמוּ וְאִיס"ד דְּעַד נַעֲשֵׂה דְּזִינֵן ל"ל כְּפֻלִי הָאִי לִיתְבוּ בְּדוּכְתִּינְהוּ וְלִיקְדָּשִׁי

והקשה בחי' מהר"ם ברפי אמאי קמותיב רב ספרא מסיפא לותיב מרישא דמתניתין בר"ה שם דקתני ראוהו ב"ד בלבד יעמדו שנים ויעידו בפניהם ויאמרו מקודש ופריף בגמ' ואמאי לא תהא שמיעה גדולה מראי' ומשני פגון שראוהו בליה וכו' הרשב"ם ב"ב פ' יש נוחלין דלכף אם ראוהו בליה לא מצי למיעבד דינא למחר על מה שראוהו בליה משום דראיית לילה פינון דלא מצו למיעבד דינא נעשו עדים ואין עד נעשה דיין וא"כ ליפרוץ מרישא אי עד נעשה דיין ל"ל עדות פלל דאף שראוהו בליה ליקדשי למחר על ראיית לילה דהא עד נעשה דיין.

ולתנ"ל י"ל דהנה התוס' בכתובות שם בד"ה הנח לעדות החודש דאורי' כ' בטעמא דאין עד נעשה דיין מפרש רשב"ם משום דכתיב ועמדו שני האנשים אלו העדים לפני ה' אלו הדיינים וי"מ משום דבעינן עדות שאמה יכול להזימה ואם העדים נעשו דיינים עדות שאילה"ז הוא שלא יקבלו הזמה על עצמן.

והנה לכאורה מאי מקשה רב ספרא לר"א מקידוש החודש דילמא בעדות קה"ח שפיר אמרינן אין עד נעשה דיין משום דמשפט דכתיב גבי קידוש החודש הוא דאיתקש לד"נ ובד"נ בעינן עדות שאילה"ז משא"כ בד"מ דילמא ס"ל לר"א דד"מ א"צ דרישה נחקירה וממילא ל"ב עדות שאילה"ז ע' ש"ף ח"מ סי' ל"ג וכיין דל"ב עשאלה"ז ל"כ קא שפיר דעד נעשה דיין.

אמנם י"ל דהכי פריף דהרי בגמ' ר"ה שם פריף אמאי ה"נ נימא לא תהא שמיעה גדולה מראי' וכ"ת ה"נ פגון שראוהו בליה היינו הך ומשני סיפא אצטריף לי' דאין היחיד נאמן ע"י עצמו דסד"א הואיל ותניא ד"מ בשלשה ואם הי' מןמחה לרבים דן אפי' ביחיד ה"נ ניקדשי ביחיד קמ"ל ואימא ה"נ אין לה מןמחה לרבים בישראל יותר ממשה רבינו וקא"ל הקב"ה עד דאיפא אהרן בהדף וא"כ לפי"ז פינון דע"כ סיפא איצטריף לי' דאין היחיד נאמן ע"י עצמו דנפקא לן מדא"ל הקב"ה למשה עד דאיפא אהרן בהדף דהו"א פינון דבד"מ מןמחה דן יחידי ה"ה בקידוש החודש א"כ ע"כ ס"ל לההוא תנא דמשפט דכתיב בקידוש החודש איתקש לד"מ דאל"ה היכי הוי סלקא אנעתן דניקדשי ביחיד וא"כ פינון דאתקש לד"מ א"כ ל"ב עשאלה"ז וע"כ דהטעם דאין עד נעשה דיין כפי הרשב"ם מקרא דנעמדו פנ"ל וא"כ שפיר פריף אר' אפא מקידוש החודש ולפי"ז אנדא ממילא קוש' המהר"ם ברבי הנ"ל דמרישא לא הו"מ לאקשוני דהו"א דהטעם דאין עד נעשה דיין בקה"ח משום דהוי עשאלה"ז ומשפט דכתיב בקידוש החודש איתקש לד"נ ולא קשה פלל פנ"ל ולכף פריף דוקא מסיפא דמשם מוכח ע"כ דמשפט דכתיב בקה"ח איתקש לד"מ א"כ ע"כ הטעם כפירשב"ם ושפיר קשה פירכת רב ספרא: נחזור לדין דלפי"ז הפנ"י שבה הקוש' על מקומה דאיף קבלו הב"ד אותו ואת עבדו ופסלו את בנו תבטל העדות מטעם נמצא א' מהן קא"פ והנה לכאורה אמרתי לישב דהנה יש להסביר מה שפירש"י במשנה מכות הנ"ל הטעם דבד"נ נמצא קא"פ עדותן בטילה משום ושפטו העדה והצילו העדה והוא משולל הבנה ולכאורה אפטר לומר עפימ"ש הפרישה בח"מ סי' ל"ח די"ל בטעמא דנמצא קא"פ עדותן בטילה עפי"ד רש"י ז"ל בסנהדרין ר"פ הי' בודקין דלכף באחד אומר א"י עדותן בטלה משום דקיי"ל אין עדים נעשין זוממין עד שיוזמו כולן וא"כ פינון דבהף שאומר א"י ליפא לקיומי מצות הזמה שוב הוי עדות

שאאילה"ז ולכך ה"ה בנמצא קא"פ פֿינן דבֿהפסול ליפא לקיומי דין הַזְמָה שׁוּב הַגּוֹי
עשאאילה"ז עש"ה וא"כ י"ל דלכך מחלק ר"י בֿין ד"נ לד"מ דאיהו ס"ל דד"מ א"צ דו"ח
ול"ב עשאילה"ז משא"כ בד"נ בְּעֵי עשאילה"ז משום וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה וְהִצִּילוּ הָעֵדָה וּלְכַף
אֲמָרִינן בִּי נִמְצָא קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה וּשְׁפִירָשׁוּ וּלְפִי"ז י"ל בְּעֲדוּת הַחֲנֻדָּשׁ ל"ב עֲדוּת
שאילה"ז (דְּלֹא כְּהִי"מ בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת הַנִּזְ"ל) עֲפִימ"ש הַתוֹס' רִישׁ מִפּוֹת דְּהִיכִי דל"ש דִּין
הַזְמָה ל"ב עשאילה"ז וא"כ בְּעֲדוּת הַחֲנֻדָּשׁ הָאֵל לֹא מִשְׁפַּחַת תּוֹרַת הַזְמָה פֿינן דְּהַגּוֹי לְעוֹלָם
כְּאֲשֶׁר עָשָׂה וְגַם הָאֵל א"א לְקִיּוּמֵי דִין הַזְמָה דְּאָף בְּמִלְקוּת א"א לְהַתְקַיֵּם דְּהָא מְשׁוּם לֹא
תַעֲנֶה אִין לֹקִינן אִפִּי לְמ"ד לֹא שֶׁאֵב"מ לֹקִין עֲלָיו פֿינן דְּלֹא תַעֲנֶה בְּרַעְפָּה עַד שְׁוֹא פְּתִיב
וְהָא לֹא הָעִידוּ עַל שׁוּם אָדָם וְגַם מְשׁוּם וְהִצְדִּיקוּ אֶת הַצְדִּיק וְגו' א"א לְהַלְקוּתָן דְּזֶה ל"ש
אֵלָא הִיכִי דְּהִרְשִׁיעוּ שׁוּם אָדָם וְהָא לֹא הִרְשִׁיעוּ פְּלוּם בְּעֲדוּתָן וּשְׁפִירָשׁוּ וּלְפִי"ז י"ל דְּלֹא
תּוֹרַת הַזְמָה ל"ב משאילה"ו וא"כ פֿינן דל"ב עשאילה"ז מְמִילָא גַם נִמְצָא קא"פ אִין
מְבַטֵּל אֶת הָעֲדוּת: וְהִנֵּה יֵשׁ מְקוֹם לְהַקְשׁוֹת לְפִי"ז בְּש"ס ב"ק ע"א ע"א בְּגִנְבֵי וְטַבַּח בְּשַׁבַּת
ר"מ מְחַיֵּיב דו"ה וּמוֹקִי שָׁם בְּגַמ' בְּטוֹבַח ע"י אַחַר וְקִשָּׁה דְּהָא בְּאַמַּת פְּרִיָּה בְּש"ס מִפּוֹת
הַנִּזְ"ל הַרּוּג וְרוֹבַע יִצְיָלוּ וּמְשַׁנֵּי יָקוּם דְּבָר בְּמִקְוֵי דְּבָר הַפְּתוּב מְדַבֵּר וּשְׁפִירָשׁוּ וּלְפִי"ז
דְּהַשְׁלִיחַ שְׁטַבַּח בְּשַׁבַּת הָאֵל הַגּוֹי רָשָׁע וּפְסוּל לְעֲדוּת אִיהוּ יִצְיָל מְטַעַם נִמְצָא קא"פ וְהַשְׁלִיחַ
ל"ה בְּכָלֵל עוֹשֵׂי דְּבָר פֿינן דְּהַגְנֵב הָא חַיִּיב בְּדו"ה וְהַשְׁלִיחַ הוּא בְּגִדָר עַד דְּשַׁלִּיחַ נַעֲשֶׂה
עַד וְאִי דַס"ל כַּר' יוֹסִי דְּבַד"מ ל"א נִמְצָא קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה ז"א דְּלִפִּי הָאֵמֹר דְּהַטַּעַם
דְּבַד"מ ל"א נִמְצָא קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה מְשׁוּם דְּבְמִמּוֹן ל"ב עשאילה"ז א"כ בְּקִנְסָה הָא
לכ"ע בְּעֵינָן דְּרִישָׁה וְחִקְרָה וּבְעֵי עשאילה"ז א"כ הָא חַיִּיב דו"ה הַגּוֹי קִנְסָה וְהִיל"ל
דלכ"ע נִמְצָא קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה אֲמַנָּם בְּאַמַּת אִפִּי אִי נִימָא שְׁלֵא פְּדַבְרִינוּ הַנִּזְ"ל דְּנִמְצָא
קא"פ תְּלִי אִי בְעֵי עשאילה"ז בכ"ז א"א לֹמַר דַּר"מ יִסְבְּרַן כַּר' יוֹסִי פֿינן דְּסַתָּם מִתְּנִיתִין
בְּשׁוֹבוֹת ל"ה ע"א סוֹבְרַת דְּגַם בַּד"מ אֲמָרִינן נִמְצָא קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה לְפִי"ז הַתוֹס'
שָׁם ד"ה אוֹ שְׁהִי כו' וְסַתָּם מִתְּנִיתִין הוּא ר"מ א"כ סוֹבְרַת ר"מ כְּרַבִּי דְּגַם בַּד"מ אֲמָרִי
נִמְצָא קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה וּשְׁפִירָשׁוּ וּלְפִי"ז י"ל דְּמִיִּרֵי כְּגוֹן שְׁהַשׁוּחַט לֹא רָאָה אֶת הָעֵדִים וְהָעֵדִים לֹא רָאוּ אוֹתוֹ בְּשַׁעַת
וְהִנֵּה לְכַאֲרָה י"ל דְּמִיִּרֵי כְּגוֹן שְׁהַשׁוּחַט לֹא רָאָה אֶת הָעֵדִים וְהָעֵדִים לֹא רָאוּ אוֹתוֹ בְּשַׁעַת
שְׁחִיטָה כְּגוֹן שְׁהִי שׁוֹחַט בְּסַפִּין אֲרוֹנָה וְהִי הוּא בְּחֻדָּר א' וְהַבְּהֵמָה בְּחֻדָּר אַחַר וְכִינּוּן שְׁלֵא
רָאוּ כֹּא' אִין עֲדוּתָן מְצַטְרַפֵּת לְעַנְיָן שְׁיֵהֵי בְּטֵל הָעֲדוּת אֲמַנָּם עֲדִינן קִשָּׁה לְפַמ"ש הַרִיטְב"א
בַּפ"ק דְּמִפּוֹת בְּשֵׁם הַרְאָב"ד דְּבַד"מ פֿינן דְּעֲדוּת מְנוּחָדָת כְּשֶׁרָה אֲמָרִינן גַּם בְּעֲדוּת מְנוּחָדָת
נִמְצָא קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה וְכ"כ הַב"ח בְּסִי' ל"ו א"כ הַדְרַק"ל אֲמַנָּם נִלְפַעַנ"ד דְּהִנֵּה בְּאַמַּת
צָרִיף לְהַבִּין סְבֵרַת הַרְאָב"ד ז"ל הִיכִי שְׁיֵיף לֹמַר דַּד"מ יֵהִי חֲמוּר מַד"נ דְּבַד"נ לֹא יִתְבַטֵּל
הָעֲדוּת וְבַד"מ יִתְבַטֵּל הָעֲדוּת וְע"כ פֿינן דְּבַד"מ פְּתִיב קָרָא מְנוּחָדָת שְׁנַיִם אוֹ שְׁלִשָּׁה עֲדִים
וּמְקִישׁ שְׁלִשָּׁה לְשְׁנַיִם מֵהַ שְׁנַיִם נִמְצָא א' מִהֶן קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה אָף שְׁלִשָּׁה כו' וְכִינּוּן
דְּבַד"מ עֲדוּת מְנוּחָדָת מְצַטְרַפֵּת ה"ה דְּמְבַטֵּל מִשְׁא"כ בַּד"נ פֿינן דְּאִין עֲדוּת מְנוּחָדָת הַגּוֹי
כְּאֵלּוּ הֵמָּה עֲדִים נְפָרְדִים וְלֹא נְצַטְרְפוּ יַחַד מְמִילָא אִינוּ פּוֹסֵל בְּשַׁלְמָא אִי לֹא הִי קָרָא
מְנוּחָדָת עַל ד"מ וְהַגּוֹי יִלְפִינן מַד"מ הִי שְׁיֵיף לְמִימַר דִּיו לְבָא מִן הַדִּין לְהִיּוֹת כְּפִדּוֹן מִשְׁא"כ
הַשְׁתָּא דְּאִיפָא תְּרִי קָרָא אֲמָרִינן הָא כִּי דִינִי וְהָא כִּי דִינִי וְהִנֵּה בְּסַנְהֶדְרִין כ"ג פְּלִיגֵי שָׁם
ר"מ וְרַבֵּנן דַּר"מ סְבֵר צָרִיף לְבָרַר וְרַבֵּנן סְבֵרִי א"צ לְבָרַר ע"ש וּשְׁפִירָשׁוּ וּלְפִי"ז י"ל לְכַאֲרָה הִיכִי
יִלְפִינן בַּד"מ מְשַׁנֵּי אוֹ שְׁלִשָּׁה עֲדִים מְקִישׁ שְׁלִשָּׁה לְשְׁנַיִם כו' הַרִי אֲצַטְרְפִיף שְׁלִשָּׁה לְעַנְיָן

וְהִנֵּה לְכַאֲרָה י"ל דְּמִיִּרֵי כְּגוֹן שְׁהַשׁוּחַט לֹא רָאָה אֶת הָעֵדִים וְהָעֵדִים לֹא רָאוּ אוֹתוֹ בְּשַׁעַת
שְׁחִיטָה כְּגוֹן שְׁהִי שׁוֹחַט בְּסַפִּין אֲרוֹנָה וְהִי הוּא בְּחֻדָּר א' וְהַבְּהֵמָה בְּחֻדָּר אַחַר וְכִינּוּן שְׁלֵא
רָאוּ כֹּא' אִין עֲדוּתָן מְצַטְרַפֵּת לְעַנְיָן שְׁיֵהֵי בְּטֵל הָעֲדוּת אֲמַנָּם עֲדִינן קִשָּׁה לְפַמ"ש הַרִיטְב"א
בַּפ"ק דְּמִפּוֹת בְּשֵׁם הַרְאָב"ד דְּבַד"מ פֿינן דְּעֲדוּת מְנוּחָדָת כְּשֶׁרָה אֲמָרִינן גַּם בְּעֲדוּת מְנוּחָדָת
נִמְצָא קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה וְכ"כ הַב"ח בְּסִי' ל"ו א"כ הַדְרַק"ל אֲמַנָּם נִלְפַעַנ"ד דְּהִנֵּה בְּאַמַּת
צָרִיף לְהַבִּין סְבֵרַת הַרְאָב"ד ז"ל הִיכִי שְׁיֵיף לֹמַר דַּד"מ יֵהִי חֲמוּר מַד"נ דְּבַד"נ לֹא יִתְבַטֵּל
הָעֲדוּת וְבַד"מ יִתְבַטֵּל הָעֲדוּת וְע"כ פֿינן דְּבַד"מ פְּתִיב קָרָא מְנוּחָדָת שְׁנַיִם אוֹ שְׁלִשָּׁה עֲדִים
וּמְקִישׁ שְׁלִשָּׁה לְשְׁנַיִם מֵהַ שְׁנַיִם נִמְצָא א' מִהֶן קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה אָף שְׁלִשָּׁה כו' וְכִינּוּן
דְּבַד"מ עֲדוּת מְנוּחָדָת מְצַטְרַפֵּת ה"ה דְּמְבַטֵּל מִשְׁא"כ בַּד"נ פֿינן דְּאִין עֲדוּת מְנוּחָדָת הַגּוֹי
כְּאֵלּוּ הֵמָּה עֲדִים נְפָרְדִים וְלֹא נְצַטְרְפוּ יַחַד מְמִילָא אִינוּ פּוֹסֵל בְּשַׁלְמָא אִי לֹא הִי קָרָא
מְנוּחָדָת עַל ד"מ וְהַגּוֹי יִלְפִינן מַד"מ הִי שְׁיֵיף לְמִימַר דִּיו לְבָא מִן הַדִּין לְהִיּוֹת כְּפִדּוֹן מִשְׁא"כ
הַשְׁתָּא דְּאִיפָא תְּרִי קָרָא אֲמָרִינן הָא כִּי דִינִי וְהָא כִּי דִינִי וְהִנֵּה בְּסַנְהֶדְרִין כ"ג פְּלִיגֵי שָׁם
ר"מ וְרַבֵּנן דַּר"מ סְבֵר צָרִיף לְבָרַר וְרַבֵּנן סְבֵרִי א"צ לְבָרַר ע"ש וּשְׁפִירָשׁוּ וּלְפִי"ז י"ל לְכַאֲרָה הִיכִי
יִלְפִינן בַּד"מ מְשַׁנֵּי אוֹ שְׁלִשָּׁה עֲדִים מְקִישׁ שְׁלִשָּׁה לְשְׁנַיִם כו' הַרִי אֲצַטְרְפִיף שְׁלִשָּׁה לְעַנְיָן

דְּצָרִיף לְבָרֵךְ וּלְהַבְיָא פְּמָה עֲדִים שְׁאָמַר וְאָפִי שְׁלִישָׁה וְאָפִי מְאָה וְע"כ מְשׁוּם דְּקִי"ל
כְּרַבְּנֵי דְאָמְרֵי א"צ לְבָרֵךְ א"כ לְפִי"ז לר"מ מנ"ל דבד"מ נְמָצָא א' מְהֵן קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה
וְע"כ דְּיָלִיף מִמְשַׁפֵּט א' יְהִי לְכֶם דְּיָלְפִינָן ד"מ מד"נ כְּמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ בְּאִמַת בְּתוֹס' מִכּוֹת שָׁם
וּא"כ פִּינָן דְּלר"מ יְלְפִינָן ד"מ מד"נ א"כ שְׁפִיר אָמְרִינָן כְּמוֹ דבד"נ בְּשֵׁלָא רָאוּ כּא' אִינוּ
מְבַטְלֵי הַקּא"פ כָּל הָעֲדוּת ה"ה בד"מ וּא"כ מְשַׁפַּחַת שְׁפִיר בְּשֵׁלָא רָאוּ הַשּׁוֹחֵט וְהָעֲדִים
זא"ז וְאִינוּ מְבַטְלֵי אֶת הָעֲדוּת וְעוּי"ל דְּהָא דְּפָרִיף הַש"ס גְּרַבְּעַ יִצִּיל הָא הוּא רַק לר' יוֹסִי
דס"ל דל"ב פְּנֵי לְבַטְלֵי אֶת הָעֲדוּת כְּנ"ל מִשָּׂא"כ לְרַבִּי דס"ל דְּרַק בְּזִמְנָן שֶׁהִתְרוּ בְּהוּן
לִיכָא קוֹשְׁיָא א"כ י"ל דר"מ ס"ל בְּהָא פְּרַבִּי א"כ ל"ק בלא"ה דְּהָא הַשּׁוֹחֵט אִינוּ מְתַפְּוִין
לְהַעֲדֵי עכ"פ לד' הַפְּרִישָׁה הַגָּ' י"ל דל"ק מִמְשַׁנָּה דר"ה הַגָּ' ל"ל דִּי"ל דְּכִינָן דְּבַקָּה"ח ל"ב
עֲשֵׂאִילָה"ז מִמִּילָא ל"א ג"כ נְמָצָא קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה כְּאִמּוֹר אָמְנָם בְּאִמַת טַעַם הַפְּרִישָׁה
הַגָּ' לְנְמָצָא א' מְהֵן קא"פ הוּא מְשׁוּם עֲשֵׂאִילָה"ז א"א לומר רַק לְפִירש"י בְּמִכּוֹת שָׁם
דְּר"ע לָא פְּלִיג אֲדַר"ש בְּזָה דְּבַעֲיָנָן בְּעֲדִים זִמְמִין שְׁוִיזְמוּ פְּנֵלָם אִלָּם לְפִי"ד הַתּוֹס'
בְּסִנְהֶדְרִין ט' ע"א שְׁכ' דר"ע חוֹלֵק אר"ש בְּזָה וס"ל דל"ב שְׁוִיזְמוּ פְּנֵלָן א"א לומר כְּטַעַם
הַפְּרִישָׁה.

לְכֹן נְרָאָה לְיִשְׁבֵּב גַּם לְד' הַתּוֹס' דְּהִנֵּה הַתּוֹס' בְּמִכּוֹת שָׁם פְּתָבוּ שָׁם הַטַּעַם שֶׁל ר' יוֹסִי
דְּמַחְלֵק בֵּין ד"נ לְד"מ דְּהוּא מְשׁוּם דבד"מ ל"ש לְהַקִּישׁ ג' לְב' פִּינָן דְּגַם בְּב' לָא נְתַבְּטַל
הָעֲדוּת לְגַמְרֵי פִינָן שְׁעכ"פ מוֹעִיל לְשְׁבוּעָה וְכ' הַמְּפִרְשִׁים דְּלָאוּ דוֹקָא מְשׁוּם דְּמוֹעִיל
לְשְׁבוּעָה דא"כ בְּדְבָרִים שְׂאִין נְשַׁבְּעִין עֲלֵיהֶן מֵאִי אִיכָּא לְמִימַר אֵלָּא הַפְּנֵי דְּדוֹקָא בְּד"נ
דְּבַעֲיָנָן שְׁוִירָאוּ שְׁנִיָּהֶם כְּאֶחָד וְעֲדוּת מְיֻחָדָת פְּסוּל א"כ בְּב' עֲדִים אִם א' מְהֵן פְּסוּל שׁוֹב
אִין שׁוּם תּוֹעֲלַת בְּעֲדוּת הָעֵד הַכָּשֵׁר פִּינָן שָׂא"א לוֹ לְהַצְטַרֵּף עִם אַחַר דְּעֲדוּת מְיֻחָדָת
פְּסוּל בְּד"נ מִשָּׂא"כ בְּד"מ דְּכָשֵׁר עֲדוּת מְיֻחָדָת א"כ עֲדִינָן יֵשׁ תּוֹעֲלַת בְּעֲדוּת הָעֵד הַכָּשֵׁר
לְהַצְטַרֵּף עִם אַחַר וְלָא נְתַבְּטַל לְגַמְרֵי א"כ ל"ש לְהַקִּישׁ ג' לְב' שְׁגַם בְּב' לָא נְתַבְּטַל לְגַמְרֵי
וּלְכָף ס"ל לר"י דבד"מ תְּתַקְּוּיָם הָעֲדוּת בְּשָׂאָר וּא"כ לְפִי"ז הָא בְּעֲדוּת קִידוּשׁ הַחוּדָשׁ
ג"כ לָא נְתַבְּטַל לְגַמְרֵי דל"ב שְׁוִירָאוּ הַלְבָּנָה בְּמִקּוּם א' א"כ ל"ש לְהַקִּישׁ ג' לְב' וּל"א
נְמָצָא קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה.

עוּי"ל דְּהִנֵּה כְּבָר בִּיאָרְנוּ דַע"כ הַקּוֹשְׁיָא הַגָּ' לְ אִינָה סוּבְּכַת רַק עַל הָא דְּהַב"ד הַכָּשֵׁרִי
אוֹתוֹ וְאֶת עֲבָדוֹ וּפְסוּלוֹ אֶת בְּנוֹ הָא נְמָצָא א' מְהֵן קא"פ עֲדוּתָן בְּטֵלָה. וְהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ
לְהַבִּין מִקְרָא קוּדָשׁ שְׁנַאֲמַר לְמִשָּׁה וּלְאַהֲרֹן בְּאִמַת בְּתוֹס' לְכֶם לְמָה כָּלֵל בְּמִאֲמַר
זֶה שְׁנִיָּהֶם הִיל"ל לְמִשָּׁה הַחוּדָשׁ הִנֵּה לָךְ בְּשֵׁלָמָא לְמָאן דְּמְכַשִּׁיר קְרוֹבִים בְּעֲדוּת הַחוּדָשׁ
הָא קא' בְּגַמ' דְּבָא הַפְּתוּב לְהַכְשִׁיר קְרוֹבִים שְׁפִיר נְאָמַר לְשְׁנִיָּהֶם בְּכַדִּי לְהוֹדִיעֵנוּ דְּכָשֵׁר
בְּקְרוֹבִים אֵלָּא לְמָאן דְּפוֹסֵל קְרוֹבִים וס"ל דְּקִאִי אֲדִינִין וְבָא הַפְּתוּב לומר הַחוּדָשׁ הִנֵּה
לְכֶם תְּהִי מְסוּרָה לְכֶם הִינֵנוּ לְרֵאשׁ הַדּוֹר א"כ הִיל"ל הַחוּדָשׁ הִנֵּה לָךְ וְהִינֵנוּ ג"כ כִּיּוֹדְעִין
זֶה דְּמְסוּרָה לְרֵאשׁ הַדּוֹר וְעַכְצ"ל מִפִּי"ש בְּכַנְה"ג סִי ז' וסִי ל"ו בְּשֵׁם תְּשׁוּ מֵהַרש"ך
דְּכִי הִיכִי דְּבַעֲדִים נְמָצָא א' מְהֵן קא"פ כָּל הָעֲדוּת בְּטֵלָה ה"ה בְּדִינֵינָם אִם נְמָצָא א' מְהֵן
קא"פ בְּטֵל כָּל הַנוּעֵד ע"ש וְע' בְּהַגְּהַת מְשַׁנָּה לְמִלְחָה פִּט"ז מֵה' עֲדוּת וּלְפִי"ז וּלְפִי"ז י"ל
דְּהַקְרָא מְשַׁמֵּיעֵנוּ נְמָצָא קא"פ אִינוּ מְבַטְלֵי וּלְכָף צִירָף הַקַּב"ה אֲהֲרֹן עִם מִשָּׁה לְלַמְּדֵנוּ
דְּבַקִּידוּשׁ הַחוּדָשׁ אִינוּ מְבַטְלֵי פְּסוּל אֶת הַכָּשֵׁר וְה"ה דְּבַעֲדִים אִינוּ מְבַטְלֵי הַקּא"פ אֶת עֲדוּת
הַכָּשֵׁרִים וּא"כ לְפִי"ז מְיֻשָּׁב ע"נ קוֹשְׁיָא הַתּוֹס' רִי"ד הַגָּ' לְפִינָן דְּהַקּוֹשְׁיָא ע"כ קִאִי עַל

הב"ד שִׁקְבְּלוּ או"ע ופִּסְלוּ אֶת בְּנוֹ א"כ ס"ל דְּקְרוּבִים פְּסוּלִין וְלִמְ"ד זֶה ע"כ מוֹכַח דְּקַא"פ
אִינוּ מְבַטֵּל אֶת הַעֲדוֹת פְּאָמוֹר: עוֹד הִנֵּה מְקוֹם אֲתִי לִיִּישֵׁב קוֹשְׁנֵי הַתּוֹסֶפֶת רי"ד דְּהַנְּהָה
הַפְּנ"י ספ"ק דר"ה הַקְּשָׁה אֲמַאי פְּסְלִינָן קְרוּב בַּד"מ מְדַכְּתִיב מִשְׁפֵּט אֶחָד יֵהִי לָכֶם וְאֲמַאי
לֹא יִלְפִינָן מִקִּידוּשׁ הַחוּדָשׁ דְּכִשְׁרִין דְּהָא אֶקְרִי נְמִי מִשְׁפֵּט וְנִדְחָק לְתַרְץ וּלְפַעַנְד"נ דְּהַנְּהָה
הַרְמַב"ם בַּה' קִידוּשׁ הַחוּדָשׁ פְּתַב דַּהַב"ד מְחַשְׁבִּין פְּדָרָה שְׁהַצְטָטְגִינָן מְחַשְׁבִּין וְאִם נִרְאָה
לְהֵם בְּחֻשְׁבוֹן שֵׁא"א שְׁתַּרְאָה הַלְבָּנָה בְּיוֹם ל' אַעפ"י שְׁהַעֲיָדוּ הַעֲדִים אִין סוּמְכִין עֲלֵיהֶם
רַק שְׁאֵם עַפ"י הַחֻשְׁבוֹן הוּא בְּיוֹם ל' מְהַנִּי ג"כ סְהַדוּתִיָּהוּ דְּעֲדִים וְהוּא מִשׁוּם דְּקִי"ל
דְּמַצְנָה לְקַדְשׁ הַחוּדָשׁ עַל הַרְאֵי' ע' ר"ה כ' וְלִכְּפָּה בְּעֵי עֵינֵי רֵאִי כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ שֵׁם הַחוּדָשׁ
הַזֶּה לָכֶם כְּזֶה רֵאִה וְקַדְשׁ וּבִמְכָרְשׁ שֵׁם כ' דְּלַעוּלָם אִין אָנוּ סוּמְכִין אֶלְא עַל שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד
הַחֻשְׁבוֹן וְגַם עֵינֵי רֵאִי ע"ש.

וְע' בְּרַמְבַּ"ן בְּסֵפֶר הַמְּצוֹת מְצָנָה קַנ"ג כ' שֵׁם דְּאִין קִידוּשׁ ב"ד מְעַכָּב אֶלְא הוּא מְצָנָה
וְהַרְאֵי' דְּרַאב"ש סוֹבֵר דְּאִין מְקַדְשִׁין פְּלָל אֶלְא הַב"ד עוֹשִׂים הַחֻשְׁבוֹן וְהַסְפָּמְתָם אִם זֶה
יוֹם ר"ח אוּ יוֹם מְחַר וּבַפְּנ"י בַּר"ה כִּי בִיָּאֵר יוֹתֵר וּכ' דְּכִינּוֹן שְׁיַדְעוּ ב"ד עַפ"י חֻשְׁבוֹן
שְׁרֵאוֹי לְקַדְשׁ עַפ"י רֵאִי לֹא מְעַכָּבֵי עֵינֵי רֵאִי דִּידִיעָה הֵנִי פְּרֵאֵי' בַּכ"מ וְקִרְיָנָן בִּי כְּזֶה
רֵאִה וְקַדְשׁ וְהַעֲיָדֵי רֵאִי הוּא רַק לְמַצְנָה מִן הַמְּבֻבָּחַר ע"ש [וִיל"ע דַּא"כ לַפִּי"ז אִיךָ
מְחַלְלִינָן שְׁבֻתָא עֲלֵיהֶוּ לַפִּי"ד הַש"ס מְנַחֲחוֹת ע"ב ע"א וְאִיס"ד נִקְצַר שְׁלֵא כְּמַצְנָתוֹ כְּשֵׁר
אֲמַאי דְּחֵי שְׁבֻתָא וְפִי בְּתוֹס' שֵׁם דְּכִינּוֹן דְּדִיעֵבַד כְּשֵׁר ל"ד שְׁבֻתָא וְא"כ ה"נ פִּינּוֹן דְּדִיעֵבַד
כְּשֵׁר בְּלֹא עֵינֵי רֵאִי אֲמַאי אֶמְרִינָן הֵתָם דְּמַחְלְלִין שְׁבֻתָא עֲלֵיהֶוּ וְיִישׁ לִיִּישֵׁב] וְא"כ לַפִּי"ז
י"ל דְּלִיכָא רֵאִי מַעֲדוֹת הַחוּדָשׁ דְּכִשְׁרֵי בְּקְרוּבִים לַד"מ פִּינּוֹן דְּבַעֲדוֹת הַחוּדָשׁ הָא כְּבָר
יִוָּדְעִין הַב"ד בְּחֻשְׁבוֹן שְׁפֵן הוּא וְהַעֲדוֹת אִינוּ רַק לְגִילּוֹי מִיְלִתָא בְּעֻלְמָא וְיִישׁ לְדַמּוֹת לְהָא
שְׁנִסְתַּפֵּק הַרְאֵי' בְּכַתְּנֻבוֹת כ"ח הוּבָא בְּקַצוּה"ח ס' ל' ס' א' וְל"ה ס' א' בְּעֲדִים שְׁהַעֲיָדוּ
בַב"ד וְנִחְזַקְרָה עֲדוּתָן אִם נֶאֱמָנִים קְרוּבִים לְהַעֲיָד עֲלֵיהֶם כְּפָּה וְכָּה הַעֲיָדוּ פו"פ בַּב"ד פ'
דְּכִינּוֹן דְּהוּא רַק גְּלוֹי מִיְלִתָא אֶפְשָׁר דְּכִשְׁרֵי בְּקְרוּבִים [וְע' בַּהַג"א ספ"ב דְּכַתְּנֻבוֹת שְׁנִסְתַּפֵּק
דְּכִינּוֹן דְּקִיּוֹם שְׁטָרוֹת דְּרַבְּנָן י"ל דְּכִשְׁרֵי בְּקְרוּבִים אוּלָם בְּתוֹס' כְּתָנֻבוֹת צ"ב ע"ב ד"ה דִּינָא
הוּא מְבֻבָּר דְּעֵינֵי קִיּוֹם פְּסוּלִין בְּקְרוּבִים ע"ש] וְא"כ ה"נ בַּקַּה"ח ל"ה אֶלְא גִּילּוֹי מִיְלִתָא
בְּעֻלְמָא כְּנ"ל וְאֶפְשָׁר לֹמַר דְּכִשְׁרֵי בְּקְרוּבִים וְלִיכָא לְמִילָף ד"מ מִיכִי דְּבַעֲיָ עֲדוֹת גְּמוּרָה
וְהַנְּהָה בְּתוֹס' סוּטָה ל"א ע"ב ד"ה הָא כְּתָבוּ בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי דְּבַעֲיָ טוּמְאָה ל"א עֲדוֹת
שְׁבֻתָּה מְקַצְתָּה בְּטָלָה כְּנֻלָּה מְפִנֵי שְׁרַגְלִים לְדָבָר ע"ש וְא"כ מַכ"ש בַּקַּה"ח פִּינּוֹן שְׁכָּבָר
נוֹדַע לַב"ד בְּחֻשְׁבוֹן אִין לָהּ רַגְל"ד גְּדוּל מְזָה וְל"א עֲדוֹת שְׁבֻתָּה מְקַצְתָּה בְּטָלָה כְּנֻלָּה
וְה"ה דַּל"א נְמַצָּא א' מְהֵן קַא"פ עֲדוּתָן בְּטָלָה: וּבְדָרְךָ אֲגַב רֵאִיתִי בְּסֵפֶר נְזִיר הַשֵּׁם מַש"ב
הַגָּאוֹן הַקְּדוּשׁ ר' שְׁמַעֲלָקָא מְנִיקְלִשְׁפוּרְגַּז צוּקְלָלָה"ה בַּח' אַה"ע ס' מ"ב שְׁהַקְּשָׁה ל"ל
הַהִיקְשׁ שְׁלִשָּׁה לְשָׁנִים דְּנִמְצָא א' מְהֵן קַא"פ עֲדוּתָן בְּטָלָה תִּיפּוּק לִי דְּהָא כְּתִיב אֵל תִּשֶׁת
יָדָךְ עִם רְשָׁע וְזֶהוּ אֲזַהְרָה לְכִשְׁרֵי שְׁלֵא יִצְטָרֵף עִם הַפְּסוּל וְא"כ אִם א' מְהֵם פְּסוּל
לְהַפּוֹסְקִים דְּבַעֲיָ נִצְטָרְפוּ לְהַעֲיָד הָא כְּנֻלָּן פְּסוּלִים שְׁעַבְרוּ עַל לָאו דְּאֵל תִּשֶׁת יָדָךְ עִם
רְשָׁע וְלִפִּי הַמְּבֻבָּר בְּרַמ"א ס' ל"ד ס"ה דְּמִי שְׁבָאוּ עֲדִים שְׁעַבְרוּ עַל שְׁבוּעָתוֹ א"י לֹמַר
שׁוֹגֵג אוּ אָנוּס הֵייתִי א"כ כָּל הַעֲדִים בַּלֵּא"ה פְּסוּלִים וְהוֹכִיחַ מִכַּח זֶה דְּנֶאֱמָנִים הַעֲדִים
לֹמַר לֹא יִדְעֵנוּ מְפּוּסוּלִים וְשׁוֹגְגִים הֵינּוּ וְכ' דְּזֶהוּ טַעַם הַרִי"ף שְׁכ' דְּעֲדִים הַחֲתוּמִים עַל
הַשְּׁטֵר וְנִמְצָא א' מְהֵן קַא"פ אִם לֹא יָדְעוּ הַעֲדִים בְּפְסוּלוֹ חוֹזְרִים וּמְעִידִים הַכְּשָׁרִים בַּע"פ

ואם ידעו א"י להעיד בע"פ והוא מטעם דאם ידעו הרי נפסלו שיעברו על לאו דאל תשחך וידעו עם רשע וגו' עכ"ד.

והנה באמת בגמ' שבועות ל' מיייתי דבר זה דאסור להצטרף להעיד עם רשע מקרא דמדבר שקר תרחק ולפי"ז לא נפסל פיון דהוא רק עשה וע' בנתה"מ סי' ל"ד סק"א שכ' דאם ביטל מ"ע מוכח מפמה דוכתי דאין נפסל לעדות אף ברמב"ם פ"י מה' עדות וכן בש"ע ת"מ סי' ל"ד מיייתי מקרא דאל תשחך עם רשע וגו' וא"כ פיון דקיי"ל ספ"ק דעירובין דלוקין על לאו שבאל"כ ה"נ איכא חיוב מלקות ואף דלאו שאב"מ הוא מ"מ למ"ד עקימת שפתיו הוי מעשה הוי לאו שיב"מ ועוד דהא רשע דחמס פסול אף שאין בו מלקות והא התורה קראו עד חמס וכמ"ש הסמ"ע שם ברס"י ל"ד הטעם מפני שזה הרשע הוא פאלו אינו שפסול לעדות והדיינים א"י מרשעו ונמצא שעפ"י הכשר לבדו נגמר הדין ויהי' זה הכשר עד חמס שהוא גורם שהדיינים יפסקו עפ"י ע"א כמו שפוסקין עפ"י ב' עדים ע"ש א"כ שפיר יש מקום להקשות כנ"ל אוילם תם אני ולא אדע מאי קושיא היא זו דל"ל להקיש ג' לשנים הרי שפיר אצטריף לענין קרוב או פסול שלא מחמת עבירה דליכא לאו דאל תשחך וגו' וגם בלא"ה איני רואה קושיא בזה דהרי הש"ף שם בסי' ל"ד סק"ג תמה באמת על דין זה שהוא רחוק מסברא שאע"ג שיודע שהענין אמת לא יעיד בשביל שהשני פסול וכ' ונ"ל ויש לקרב הדין אל הסברא דכיון דקיי"ל דשלישה עדים שהעידו ונמצא א' מהן קא"פ בטלה כל העדות פולה ואף שגשגארו ב' עדים כשרים מ"מ גזה"כ הוא פשיש ע"א פסול בטלה כל העדות א"כ ה"נ אעפ"י שהענין אמת גזה"כ הוא דכיון שיש ע"א פסול כל העדות בטלה ואסור להעיד עמו עכ"ד וא"כ לא ידענו דין זה דאסור להעיד עם פסול רק אחר שידענו מההיקש ג' לב' דנמצא א' קא"פ בטל כל העדות משא"כ אי ל"ה ידענו זה למה לא יצטרף עם הפסול כקוש' הש"ף ה"ג"ל: וע"ד הפירוש המשניות להרמב"ם ז"ל בסנפ"ה ס"ג שכ' ונ"ל ערלה ותרומה טומאה הם מפלל הדברים הטעונים שריפה כמו שנתבאר בנרעים ולפיכך הוא פסול למאמר הש"י פרי דאלו אינם ראויים לאכילה בשום פנים עכ"ל ותמה הכפונ"ת עליו בתרתי א' בגמ' ל"ה ע"א פליגי באתרוג של ערלה ה"א לפי שא"ב היתר אכילה וח"א לפי שא"ב דין ממון ופירש"י וח"א לךם הראוי לךם בכל דרכי הנאתו.

והרמב"ם ז"ל פתח בהטעם שטעונים שריפה וכתותי ע"ש ומסיים משום שא"ר לאכילה ול"ה לךם ב' דאמאי שינה הרמב"ם ז"ל את הטעם דלךם ונקט הטעם דלא מיקרי פרי. הנה פבר הארכתי בחי' בישוב דברי הרמב"ם בכמה אנפין וכעת אביא אומר הבא מן החדש בעזה"י: והנה קושיא הראשונה אפשר ליישב בפשיטות דהנה התוס' בסוגיין ד"ה לפי נסתפקו אי ערלה בעי מדאוריית' שריפה דילפי' מפלאי הפרם דכתיב בה פן תקדש ודרשינו פן תוקד אש או הוי רק מדרבנן [וע' שפת כ"ה ע"א בתד"ה כף שנסתפקו שם ג"כ אי תרו"ט בשריפה רק מדרבנן משום דדמיא לקודש או מדאוריית' משום דאקרי קודש] והנה ביבמות ק"ג ע"ב פריף שם הש"ס גבי בגד מנוגע מטלית שיש בה שלש על שלש פיון שנקנס רובה לבית טהור טמאתו והא פיון דלשריפה קאי פתומי מ"ש ואין כאן גע"ג ומשני שא"ה דאמר קרא ושחרף את הבגד אפי' בשעת שריפה קרוי בגד וא"כ לפי זה לכאורה צריף להבין האיה אמרינו באתרוג של ערלה דכיון דבעי שריפה ל"ה פרי הרי מצינו בקרא וערלתם ערלתו את פרו' הרי שהתורה קראתו פרי אפי' בשעת

עָרְלָה וְדַמְיָא שְׁפִיר לְהָא דַּא' בְּש"ס יְבָמוֹת הַנָּ"ל גַּבֵּי בְּגָד מְנוּגָע דַּל"א כַּמ"ש פִּינּוּ דַּאֲפִי' בְּשַׁעַת שְׁרִיפָה קְרוּי בְּגָד אֲמָנָם הַתִּינַח אִי מְדַאֲוֵרִי'תָּ בְּעֵי שְׁרִיפָה שְׁפִיר הָוִי רַאִי' מְדַקְרָאָה הַתּוֹרָה פְּרִי אָבֵל אִי נִימָא דְהָא דְעָרְלָה טְעוּנָה שְׁרִיפָה אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן א"כ אִין רַאִי' מָמָה שְׁקִרָאָה הַתּוֹרָה פְּרִי פִינּוּ דַמָּה"ת ל"ב שְׁרִיפָה וְנוֹכַל לֹמַר דְלֹאֲחַר שְׁאֲמָרוּ חֲכָמִים דְטְעוּנָה שְׁרִיפָה בְּאֲמַת ל"ה פְּרִי [וְאֲפִי' הֵיכִי דַל"ה רַק מְדַרְבְּנָן בְּשְׁרִיפָה שְׁיָיָה פְתוּתִי מ"ש מְדַא' בַּתְרוּ"ט כַּמ"ש אַף דְלַחַד תִּי בְתוֹס' שְׁבַת הַנָּ"ל ל"ה רַק מְדַרְבְּנָן] וַא"כ יֵשׁ לֹמַר דְלֶהֱרַמְב"ם ז"ל נָמִי הִי סָפֵק אִי מַה"ת טְעוּן שְׁרִיפָה אִו לֹא פְמוֹ שְׁהַתּוֹס' מְסַתְפָקִים וְז"ש הֶרַמְב"ם ז"ל דַּמְמ"נ אִי ל"ב שְׁרִיפָה רַק מְדַרְבְּנָן הוּא פְסוּל לְמַאֲמַר הַש"י פְּרִי וְאִי בְּעֵי מְדַאֲוֵרִי'תָּ שְׁרִיפָה א"כ נוֹכַל לֹמַר דִּינְצָא מְטַעַם שְׁהַתּוֹרָה קְרָאָתוּ פְרִי כַּנָּ"ל עַז"א דַּעַכ"פ הָא א"ר לְאַכִּילָה בְּשׁוּם פְּנִים.

אֲמָנָם הָא אֲפִתִי אִינוּ מוּבָן מַה שְׁחִידָשׁ הֶרַמְב"ם ז"ל הַטַּעַם דְלֹא מְיָקְרִי פְרִי וְל"א מְטַעַם כַּמ"ש אִו מְשׁוּם לְכֶם כַּמ"ש רַש"י וְתוֹס' וְנִלְפַעַנ"ד לִינְיָשׁב ע"ד הַפְּלִפּוּל דְהִנְהָ בְתָשׁוּ' הַרְשָׁפ' א הוּבָא בְשַׁעַת מ"פ ט' מַה' חו"מ הַקְּשָׁה אֲמַאי אֲתָרוּג שְׁל תְרוּ"ט פְּסוּל נִימָא הוּאִיל א"ב מִיתָשֵׁל עֲלָה וְהָוִי לְכֶם כְּמוֹ דְאֲמַרִי' בְּדַמְאִי הוּאִיל א"ב מְפָקִיר לְנִכְסֵי' כו' וְתִי' דַּאִי נִימָא מִיתָשֵׁל עֲלָה הָוִי טָבֵל וַא"י בְּאֲתָרוּג שְׁל טָבֵל מְשׁוּם דַּא"ב הָיִתֵר אָכִילָה וַיִּי דִּיפְרִישׁ עֲלָה מִמַּק"א הָא אִין מַגְבִּיהִין תְרוּמ"ע בִּיו"ט ע"ש אֲמָנָם אֲפִתִי קְשָׁה דְהָרִי עַכ"פ יוֹכַל לְהִיּוֹת לְאֲתָרוּג זֶה הָיִתֵר אָכִילָה וְאִי שְׁיָהֲנִי' בְּאִיסוּר מ"מ הָרִי הַשְׁאֲלָה בִּיו"ט ג"כ הוּא בְּאִיסוּר לְפִי"ד הַמְהַרְש"א בְּעִירוּבִין ל' דְרַק לְצוּרָה שְׁבַת נְשִׂאֲלִין וְלֹא לְצוּרָה מְצוּנָה אֲחֵרַת ע"ש וְכֵן בְּדַמְאִי דְאֲמַרִי' הוּאִיל א"ב מְפָקִיר לְנִכְסֵי' כו' נְהָרִי לְכַמָּה פּוֹסְקִים אִיסוּר נְמִי לְהַפְקִיר בִּיו"ט וְע"כ דַּאֲף שְׁהוּא בְּאִיסוּר מ"מ יוֹכַל לְהִיּוֹת הָיִתֵר לְאֲתָרוּג זֶה וְהָוִי לְכֶם וַא"כ ה"ה לְעַנְנֵן הַהַפְרָשָׁה בִּיו"ט: אֲמָנָם נִלְפַעַנ"ד דְהִנְהָ בְּאֲמַת הַקְּשָׁה רַש"י ז"ל בְּבִיצָה ל"א ע"ב אֲמַאי אֲמַרִי' טָבֵל מוּכָן הוּא אֲצֵל שְׁבַת שְׁאֵם עֶבֶר וְתִיקְנוּ מְתוּקוֹן וְכֵן הַמְעַשֵׂר בְּשַׁבַּת בְּשׁוּגָג יֹאכַל נִימָא מִיגוּ דַּאֲתַקְצִי לְבִיה"ש אֲתַקְצִי לְכּוֹלֵי יוֹמָא וְתִי' דְבְּמִוּקָצָה מְחַמַּת אִי' דְרַבְּנָן ל"א מִיגוּ דַּאֲתַקְצִי כו' ע"ש בְּתוֹס' וְע' בְּתוֹס' שְׁבַת מ"ג וּמ"ש הֶרַמְב"ן בְּמִלְחָמוֹת נְשָׁם.

וּלְפִי זֶה הָא הַטַּעַם דְבְּמִוּקָצָה מְחַמַּת אִיסוּר דְרַבְּנָן ל"א מִיגוּ דַּאֲתַקְצִי כו' מְבֹאֵר בְּמִפְנֵי רִשִׁים דְהוּא מְטַעַם כָּל דְבָר שְׁהוּא מְשׁוּם שְׁבוּת ל"ג עֲלִיו בִּיה"ש וַא"כ הָא נִוּדַע מ"ש הַרְע"ב בְּעִירוּבִין בְּמִשְׁנָה דְנִתְנֹו לְמַגְדֵּל כו' דְעַל ב' שְׁבוּתִים גְּזָרוּ בֵּין הַשְּׂמִשׁוֹת ע"ש וַא"כ ה"נ אִיפָא שְׁבוּת דְשְׂאֲלָה וְשְׁבוּת דְהַפְרָשָׁה וְגִזְרוּ אַף בִּיה"ש וַא"כ שְׁיָיָה שְׁפִיר מִיגוּ דַּאֲתַקְצִי לְבִיה"ש כו' וְיָהֲנִי' לְאַחַר הַהַפְרָשָׁה אִיסוּר מְוִקָצָה עֲלָה וְהִנְהָ אֲמַרִינָן בְּפְסוּחִים ל"ב בְּהַפְרִישׁ תְרוּמַת חֲמֵץ ד"ה אִינְהָ קְדוּשָׁה דְבְּעִינָן רַאשִׁית שְׁיָהֲנִי' שִׁירִי' נִיפְרִין וְהֵיכִי דַּאֲף לְאַחַר הַהַפְרָשָׁה אִיסוּר בְּאָכִילָה ל"ה שִׁירִי' נִיפְרִין ע"ש וּמְשַׁמַּע דַּאֲף אִם לְאַחַר זְמַן יֵהִי שִׁירִי' נִיפְרִין דְהָא לַר"ש חֲמֵץ לֹאֲחִי"ז מוֹתֵר מַה"ת בְּאָכִילָה אַפ"ה פִּינּוּ דְבְּשַׁעַת הַהַפְרָשָׁה אִין שִׁירִי' נִיפְרִין ל"ה הַהַפְרָשָׁה וְכ"מ מְש"ס עִירוּבִין ל"ז ע"ב ע"ש וּלְפִי זֶה ה"נ אֲפִי' אִי יִפְרִישׁ עֲלָה מִמַּק"א הָרִי יֵהִי הָאֲתָרוּג אִיסוּר בְּאָכִילָה מְטַעַם מִיגוּ דַּאֲתַקְצִי כו' כַּנָּ"ל א"כ ל"ה שִׁירִי' נִיפְרִין וַא"כ לֹא יוֹעִיל הַהַפְרָשָׁה וַא"כ לֹא יוֹכַל לְהִיּוֹת לְהָאֲתָרוּג הַלְזוּ הָיִתֵר אָכִילָה וְלִכְּהָ א"י בְּאֲתָרוּג שְׁל תְרוּ"ט אֲמָנָם עַדִּין קְשָׁה דְהָא שְׁפִיר יֵהִי שִׁירִי' נִיפְרִין לְאַחַר הַהַפְרָשָׁה פִּינּוּ דְקוֹדֵם הַהַפְרָשָׁה הִי אִיסוּרִי מְשׁוּם טָבֵל מְדַאֲוֵרִי'תָּ וְלְאַחַר

ההפְרָשָׁה לֹא יְהִי אֲסוּר רַק מְשׁוּם מְוַקְצָה דְרַבְּנָן וּמְשׁוּם אֲסוּר מְוַקְצָה ל"ש לומר לפי שא"ב הֵיטֵר אֲכִילָה פִּינּוֹן דְּמִבְּנֹאֵר בְּפִסְחִים מ"ח ע"א דְּבַמְוַקְצָה דְרַבָּה הֵנִי אֲסוּר ד"א גַּרְם לֹו וְלֹא אֲסוּר גּוּפוֹ ע"ש ובלא"ה כ' בְּשׁוֹ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן ס' ט"ז לְהוֹכִיחַ דְּאֶתְרוּג וְשֶׁאֲסוּר מְשׁוּם מְוַקְצָה לֹא מִיקָרִי א"ב הֵיטֵר אֲכִילָה שְׁיִפְסוּל מְשׁוּם לְכֶם דְּכִינּוֹן שְׁעֵתִיד לְהִיּוֹת לֹו הֵיטֵר אֲכִילָה מִיקָרִי לְכֶם ע"ש] אוֹלָם בְּאֵמַת הַדְּבָר נִכּוֹן דְּהָא עֵיקַר תְּרוּמַת פְּירוֹת אֵינּוּ רַק מְדַרְבְּנָן וּל"ה רַק טָבֵל דְרַבְּנָן א"כ שׁוּב ל"ה שִׁירָי נִיפְרִין וּא"כ לֹא יוּכַל לְהִיּוֹת לְאֶתְרוּג זֶה הֵיטֵר אֲכִילָה וּפְסוּל מְשׁוּם לְכֶם [וְאִי דְּהָא קִתְּנֵי סֵתָם שֶׁל תְּרוּ"ט וּמְשֻׁמֵּע אִפִּי נְטֻמָּא בִּיּו"ט וּא"כ בְּזֶה שְׁיִיָּד שְׁפִיר הוֹאִיל א"ב מִיִּתְשֵׁל וּל"ש מִיָּגוּ דְּאֶתְקַצִּי לְבִיָּה"ש כּו' פִּינּוֹן דְּבִיָּה"ש הִי תְרוּמָה טְהוֹרָה וּל"ה מְוַקְצָה מְשׁוּם דְּחִזְנָא לְכַהֵן ז"א דְּבִזְזָה ל"ש א"ב מִיִּתְשֵׁל דְּכִינּוֹן דְּנְטֻמָּא בִּיּו"ט א"כ גְּרָאָה וְנִדְחָה וְשׁוּב אֵינּוּ חוֹזֵר וְנִרְאָה וְאִי דְּבִידּוֹ לִיִּתְשֵׁל וְכַל שְׁבִידּוֹ ל"ה דִּיחּוּי ז"א לְפִי"ד הַתּוֹס' זְבָחִים י"ב ע"ב דְּכָל שְׁבִידּוֹ ל"מ רַק בְּדִיחּוּי מְעִיקָרוֹ וְלֹא בְּנִרְאָה וְנִדְחָה] וּלְפִי זֶה יִתְנַיֵּשׁב גְּמִי קוֹנְשֵׁי הַתּוֹס' שְׁהִקְשׁוּ בְּהָא דֹא לְב"ה בְּאֶתְרוּג שֶׁל דְּמֵאֵי דְּכָשֵׁר הוֹאִיל וּא"ב מִפְּקִיר לְנִכְסֵי וְהֵנִי עֲנִי נַחְזִי לִי ל"ל לְהֵאִי טַעְמָא לִימָא מְשׁוּם דִּי"ב הֵיטֵר אֲכִילָה לְעֲנִי כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל דְּנִפְיָק בְּשֶׁל תְּרוּמָה הוֹאִיל דְּחִזְנִי לְכַהֵן וּלְהֶאֱמֹר י"ל דֶּה"ט דִּישְׂרָאֵל נִפְיָק בְּשֶׁל תְּרוּמָה מְשׁוּם הוֹאִיל א"ב מִיִּתְשֵׁל וּמִפְּרִישׁ מִמֶּק"א וּבִתְרוּמָה טְהוֹרָה הָא לִיפָא מְשׁוּם מְוַקְצָה כְּדֹא בְּשִׁבְתָּ פ' מְפָנִין דְּתְרוּמָה ל"ה מְוַקְצָה מְשׁוּם דְּחִזְנִי לְכַהֵן.

וּמַעֲתָה נַחְזֵר לְמָה שְׁאֲמַרְנוּ דְּתִינַח כָּל זֶה לְשִׁי רַש"י וְתוֹס' דַּס"ל בַּכ"ד דְּתְרוּמַת פְּירוֹת אֵינּוּ רַק מְדַרְבְּנָן מִשֵּׁא"כ לְשִׁיטַת הַרְמֵב"ם ז"ל דַּס"ל בְּרַפ"ב מֵה' תְּרוּמוֹת דְּתְרוּמַת פְּירוֹת מְדֹאֲרֵינִי א"כ הַדְּרַק"ל דְּהָא הֵנִי בִּתְרוּמָה טְמֵאָה לְכֶם מְשׁוּם הוֹאִיל א"ב מִיִּתְשֵׁל כּו' פְּנ"ל וּלְכַוּ לֹא כְּתַב הַרְמֵב"ם הַטַּעַם דְּלְכֶם וְכֵן כְּתוּבִי מ"ש פִּינּוֹן דְּלְשִׁיטַתִּי הָא שְׁפִיר גּוּכַל לומר הוֹאִיל א"ב מִיִּתְשֵׁל וְע"כ כ' דַּאֲפ"ה פְּסוּל לְמֵאֲמַר הַש"י פְּרִי דְּהֶאֱתְרוּג כְּמוֹ שֶׁהוּא הָא עוֹמֵד לְשִׁרְיָפָה וּל"ה פְּרִי.

אֲמַנָּם בְּאֵמַת בְּעֵיקַר קוֹנְשֵׁי הַרְשָׁב"א הַנְּ"ל דֹא"א לְהֶפְרִישׁ מִמֶּק"א מְשׁוּם דֹא"מ תְּרוּמ"ע בִּיּו"ט נִרְאָה לְכַמ"ש בְּמַגִּיָּה מ"ל פ"ה מֵה' מַעֲשֵׂר דְּשָׁרִי לְעֵשֶׂר בְּשִׁבְתָּ דְּבָר שֶׁלֹא נִגְמְרָה מְלֵאכְתּוֹ לְמַעֲשֵׂר דְּהָא קוֹנְדָם שְׁבַת הִי פְּטוּר וְאִימַת גַּתְחִיב בְּשִׁבְתָּ מְשׁוּם דְּשִׁבְתָּ קוֹבַע לְמַעֲשֵׂר א"כ הו' כְּפִירִי דְּטְבִילִי הָאִידְנָא דְּשָׁרִי לְעֵשֶׂר בְּשׁוֹיּו"ט בְּבִיצָה ל"ז ע"ש וּא"כ לְפִי"ז י"ל דְּהָא דֹא"י בְּטָבֵל וְכַדְמִשְׁמַע מִמְתְּנִיתִין דְּרַק גְּבִי אֶתְרוּג שֶׁל דְּמֵאֵי ב"ה מְכַשִּׁירִין אֲבָל לֹא טָבֵל מְשׁוּם דֹאִין בִּידּוֹ לְהֶפְרִישׁ מִמֶּק"א דֹא"מ תְּרוּמ"ע בִּיּו"ט [דְּלֹא כְּשִׁיטַת הַרְמֵב"ן שֶׁהוֹבָא בְּר"ן] מִשֵּׁא"כ בְּאֶתְרוּג שֶׁל תְּרוּ"ו כְּשִׁישְׂאֵל עֲלֵה הַיּוֹם א"כ לֹא נַעֲשֶׂה טָבֵל עַד הַיּוֹם וְהֵנִי פִירִי דְּטְבִילִי הָאִידְנָא דְּמוֹתֵר לְהֶפְרִישׁ בִּיּו"ט וְכֵן לְעַנְנֵן הַשְּׂאֵלָה בִּיּו"ט הָא מְבֹאֵר בְּפמ"ג א"ח ס' שִׁמ"א בְּשֵׁם הַתּוֹסְפֵת שֶׁם דְּגַם לְצוֹרָךְ דְּבַר מְצוּנָה אֶחָרַת נְשִׂאֵלִין בְּשִׁבְתָּ פִינּוֹן דְּעֵיקַר הָאִיסוּר שֶׁל הַתְּרַת גְּדָרִים בְּשִׁבְתָּ הוּא מְשׁוּם מְצוּאָה חֲפָצִיף וְדָבָר דְּבָר וְהָא קִי"ל חֲפָצִי שְׁמִים מוֹתֵר בְּשִׁבְתָּ דְּלֹא כְּמֵהַרְש"א הַנְּ"ל וּמִמִּילָא אֲזָדָא גְּמִי לְפ"ז קוֹנְשֵׁי הַשְּׁעָה"מ שֶׁהִקְשָׁה ע"ד הַתּוֹס' בְּפִסְחִים מ"ו ע"ב שֶׁהִקְשׁוּ בְּמַצָּה שֶׁל מַע"ש דֹאִי לְר"מ דְּאֲמַר מַע"ש מְמוֹן גְּבוּהָ נִימָא הוֹאִיל וּא"ב מִיִּתְשֵׁל וְהִקְשָׁה דְּהָא יְהִדֵר לְטְבִילִי וְאִי דִּישְׁפִּישׁ מִמֶּק"א הָא א"מ תְּרוּמ"ע בִּיּו"ט וְלְדַבְּרֵינוּ נִיחָא דְּהָרִי בְּכַה"ג הֵנִי פְּרִי דְּטְבִילִי הָאִידְנָא דְּמוֹתֵר לְהֶפְרִישׁ פְּנ"ל יוֹתֵר אֵין בְּכַחֲזִי לְהֶאֱרִיף ה' אֲמַיִן פְּתַח וְחִילָף לְתוֹרְתוֹ

ועבודתו ית"ש וירפיבה על במתי המעלה לשם ולתהלה כנפשה היקרה ונפש ש"ב ומח' דור"ש באהבה כה"י: סי' קי לק' באלעחוב.

בעזהש"י יום ב' תענית אסתר תרל"ח לפ"ק סטריא. שלום רב לכבוד מח' יד"נ הרב הגדול חריף וישנון מןפלג בתו"י כש"מ יוסף לנדא נ"י: מכתבו הגיעני ואם אמנם טרדות עצומות פשטף מים רבים אלי יגיעו בכל זאת למען כבודו ולמען אהבתי אליו פניתי להשיב לו אף בקיצור נמרץ: בדבר אשר העיר בבכורות נ"ח ע"א דקא' שם ביהא דקתני דגורן דמעשר בהמה בפרוס החג הוא בכ"ט באלול ולא בא' בתשרי מפני שהוא יו"ט וא"א לעשר ביו"ט וקא' בגמ' הטעם משום סקרתא שצובעין העשירי והקשה כ"ת מדברי התוס' חגיגה ח' ע"א דקא' שם בגמ' דמש"ה אמרינו דשאר ימות הפסח אדם יוצא י"ח שלמי חגיגה במעשר בהמה חוץ אכילה ראשונה אבל ביו"ט לא נפיק משום דילמא אתי לעשורי ביו"ט וא"א לעשר ביו"ט משו' סקרת' וכ' התוס' שם ונ"ל ול"ד להגבה תרומ"ע דאסור משום מתקן דהכא לא מתקן הוא דבלא"ה שרי למיכל קודם שיעשר בהמותיו עכ"ל והתייבח ביו"ט של פסח שהוא לאחר זמן הגורן ומותר לאכול בלי מעשר עד פרוס עצרת שפיר ל"ה מתקן משא"כ ה"תם בבכורות שפיר קשה לימא דלקה אסור משום מתקן דהא ה"תם קאי אי הי' פרוס החג בא' בתשרי א"כ בזמן הגורן הא הווי טבילן מדרבנן ושפיר הי' יכול לומר הטעם דאסור משום מתקן ואי דהא בפירי דטבילי האידנא מותר להפריש ביו"ט כדא' בביצה ל"ז ז"א דהתם בפירי דטבילי האידנא הא לא הי' יכול להפריש קודם שטבלו אבל הכא במעשר בהמה נהי דאינו מחויב לפני זמן הגורן אבל הי' יכול להפריש קודם ויועיל גם על זמן הגורן שלא יהי' טבולין וא"כ שפיר קשה דאמאי ל"ק הטעם משום מתקן עכ"ק: הנה נלפענ"ד בישוב הקוש' הלזו דהנה באמת הקשו התוס' בבכורות נ"ט ע"א ובגיטין ובחולין דאמאי א"מ תרומ"ע ביו"ט הא תנן בשבת פ' נוטל מעלין את המדומע בא' ומאה ופריה וקא מתקן ומשני ראב"ש הוא דא' נותן עיניו בצד זה ואוכל בצד זה ולהכי ל"ח מתקן פיו דאפשר במחשבה וה"נ אפשר במחשבה ותי' דשאני מדומע שפיר נתקן אבל תאלה תיקונו של טבל לא שרינו מטעם דאפשר במחשבה ונדחקו המפורשים בהבנת סברת התוס' הלזו ע' בס' טיב גיטין והנלפענ"ד בהספר דבריהם דהנה הרמב"ם ז"ל בפכ"ג מה' שבת מביא ב' טעמים על הא דא"מ תרומ"ע בשבת הא' משום מתקן והב' משום מקדיש וא"כ לפי"ז עולה יפה חילוק התוס' דבשלמא גבי מדומע שנפלה סאה של תרומה לק' של חולין הרי השתא כשמעלהו אמרינו סאה שעלתה היא סאה שנפלה א"כ היא קדושה מפבר וליכא משום מקדיש רק משום מתקן לכן אמרי' שפיר בגמ' דכיון דשרי ע"י נותן עיניו בצד זה ואוכל בצד זה להכי ל"ח תיקון כשמעלהו כדמצינו בכ"ד דהכי דל"צ למעשה התיקון ל"ח תיקון ע' שבת קל"ט ע"ב תרגמא זעירי בין הגיתות שנו ופרש"י שפל היינות עכורין ושותין אותן בשמריהן הלקה אין פאן תיקון דבלא"ה משתרי ע"ש וע' סופה ל"ג ע"ב ל"צ דאית לי' הושענא אחריתי ובפרש"י שם וע' ביצה י"ח ופירש"י שם משא"כ תחלת תיקונו של טבל אף דאפשר במחשבה ולא חשוב מתקן אבל איסור מקדיש איכא פנ"ל ולהכי שפיר אין מגביהין תרומ"ע ביו"ט וזהו נמי פונת הש"ס ביצה ט' ע"א דקא' אבנה דשמואל גלגל עיסה מעיו"ט אין מפריש ממנה חלתה ביו"ט לימא פליגא שמואל אדאבוה דאמר שמואל חלת ח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש אמר רבא מי לא מודה שמואל שאם קרא עלי' שם

שְׁאֲסוּרָה לְזָרִים וְהַתּוֹסֵ' שֶׁם נִדְחָקוּ דְכִיּוֹן דְשֶׁם חֲלָה עֲלֵי מִיחְזֵי כְּמַתְקָן וּלְהֶאֱמֹר נִכּוֹן דְּהִכִּי קָא' נְהִי דְאִסּוּר מְתַקֵּן לִיכָא פִּינּוֹן דְאֶפְשָׁר בְּלֵא הַפְרִישָׁה שְׂיִהְיֵי אוּכְל וְהוּלְךָ וְאַח"כּ מְפָרִישׁ וְכִיּוֹן דֵּא"צ לְמַעֲשֵׂה הַתִּיקוֹן ל"ח מְתַקֵּן עַכ"ז הָא אִם קָרָא עֲלֵי שֶׁם הִיא אֲסוּרָה לְזָרִים וְא"כּ הוּא מְקַדִּישָׁה וְאִיכָא אִסּוּר מְקַדִּישׁ וּמְיַנְשֵׁב לְפִי"ז ד' הַרְמַב"ם בַּפ"ג מֵה' יו"ט ה"ח שְׁפָסַק דְּהַלְשׁ עֵיסָה מַעֲיו"ט אִין מְפָרִישׁ מְמַנָּה חֲלָתָה בִּיּו"ט וְהַשִּׁיג עָלָיו הַרְאָב"ד ז"ל דְּכִיּוֹן דְּקִי"ל כְּשִׁמוּאֵל דְּחֲלַת ח"ל אוּכְל וְהוּלְךָ וְאַח"כּ מְפָרִישׁ אִין פֶּאן מְשׁוּם מְתַקֵּן טְבָלִים בִּיּו"ט.

וְלְדַבְרֵינוּ א"ש דְּנָהִי דְאִסּוּר מְתַקֵּן לִיכָא אָבָל עַכ"פּ אִסּוּר מְקַדִּישׁ אִיכָא וּמַעֲתָה יִתְיַשֵּׁב שְׁפִיר קְוָשְׁנֵי מַעֲלָתוֹ דְּהָא ר"י בַּר"י ס"ל בְּבַכּוֹרוֹת נ"ט ע"א דְאִיתְקַשׁ מַעֲשֵׁר בְּהֵמָה לְמַעֲשֵׁר דְגָן מַה מַעֲשֵׁר דְגָן נִטְלָה בְּאִנְיָן וּבְמַחְשָׁבָה אַף מַעֲשֵׁר בְּהֵמָה נִטְלָה בְּאִנְיָן וּבְמַחְשָׁבָה א"כּ ל"ה מְתַקֵּן כְּמוֹ בְּמַדְוָמַע פִּינּוֹן דְאֶפְשָׁר בְּלֵא מַעֲשֵׂה הַתִּיקוֹן וְהִכָּא ל"ש לֹמֵר דְאִסּוּר מְקַדִּישׁ אִיכָא דְהָא כ' הַתּוֹסֵ' בְּחִגְיָה וּבְבַכּוֹרוֹת הַנָּ"ל דְּבְמַעֲשֵׁר בְּהֵמָה לִיכָא אִסּוּר מְקַדִּישׁ דְּקָדוֹשׁ וְעוֹמֵד פִּינּוֹן דְּחִיב מֵה"ת לְקַדְשׁוֹ וְא"כּ ל"ד לְהַגְבִּיהַת תְּרוּמָה ע"א וְא"ש דְּקָא' הַטַּעַם מְשׁוּם סְקַרְתָּא פְּדֵי שְׂיִתְיַשֵּׁב אִפִּי לְרִיב"י וְהָא דְכ' הַתּוֹסֵ' בְּחִגְיָה דְל"ה מְתַקֵּן מְשׁוּם דְּמוֹתָר לְאֶכּוֹל בְּלֵי מַעֲשֵׁר קוּשְׁטָא דְמִילְתָּ' נְקִטוּ דְשִׁלָּא בְּזִמְנֵי הַגְּוֹרָן הָא שְׁרֵי לְמִיכָל בְּלֵא מַעֲשֵׁר וְע' בְּתוֹסֵ' חוֹלִין ו' ע"ב ד"ה וְהַתִּיר ר' כו' שְׁכ' בְּשֶׁם ר"ת דְלָא שְׁנֵי נוֹתֵן עֵינָיו בְּצַד זֶה וְאוּכָל בְּצַד אַחֵר אֲלָא בְּדַמָּי וְלֹא בְּטַבָּל וְדָאִי ע"ש וּלְפִי דְבְרֵי אֲמַרְתִּי לְבָאָר דְּבְרֵי הַתּוֹסֵ' בְּיוֹמָא נ"ה ע"ב ד"ה הַלּוֹקֵחַ יֵינן כו' וְז"ל עוֹד יֵשׁ חִילּוּק אַחֵר בֵּין דְּמָאִי לְוֹדָאִי דְּבְדַמָּאִי קַתְנֵי שְׁאֲנֵי עֲתִיד לְהַפְרִישׁ לְמַחֵר וּבְוֹדָאִי קַתְנֵי לְמַחֵר לְפִי שְׁבַע"ש אִינְרֵי כו' וְאֵע"ג דְּמָאִי נָמִי אִין מְפָרִישִׁין אוֹתוֹ בְּשַׁבַּת אֲלָא בְּס' חֲשִׁיקָה כו' הַנ"מ הִיכָא דְקָרָא שֶׁם מְבַע"י אָבָל וְדָאִי אִפִּי קָרָא לוֹ שֶׁם מַע"ש אֲסוּר לְהַפְרִישׁוֹ בְּשַׁבַּת ע"כ וְאִינוּ מוּכָן הַחִילּוּק בְּזֶה בֵּין דְּמָאִי לְוֹדָאִי טְבָל דְּבְדַמָּאִי הִיכָא דְקָרָא שֶׁם מְבַע"י מוֹתָר לְהַפְרִישׁ בְּשַׁבַּת וּבְוֹדָאִי טְבָל לֹא וְלַהַנָּ"ל יוֹבֵן שְׁפִיר דְּהָא הִיכִי דְקָרָא שֶׁם לִיכָא טַעְמָא דְּמְקַדִּישׁ רַק הַטַּעַם דְּמַתְקֵן וְא"כּ הָא הִיכִי דְאֶפְשָׁר בְּלֵי מַעֲשֵׂה הַתִּיקוֹן לִיכָא אִסּוּר מְתַקֵּן וְא"כּ בְּדַמָּאִי פִּינּוֹן דְּשְׁרֵי נוֹתֵן עֵינָיו בְּצַד זֶה וְאוּכָל בְּצַד אַחֵר לְכָף מוֹתָר ג"כ לְהַפְרִישׁ מִשָּׂא"כּ בְּוֹדָאִי טְבָל הָא לֹא שְׁרֵי נוֹתֵן עֵינָיו בְּצַד זֶה כו' לְשִׁי ר"ת הַנָּ"ל וְא"כּ גַּם פִּי קָרָא שֶׁם מְבַע"י אֲסוּר לְהַפְרִישׁ בְּשַׁבַּת דְּאִכְתִּי אִיכָא טַעְמָא דְּמַתְקֵן: וּבְעִינֵי קוּשְׁנֵי הַתּוֹסֵ' הַנָּ"ל שְׁהַקְשׁוּ אֲמָאִי ל"ק הַטַּעַם מְשׁוּם דֵּא"מ תְּרוּמָה ע"א בִּיּו"ט י"ל עֲפִי"ד הַתּוֹסֵ' פְּסָחִים ס"ט ע"א שְׁהַקְשׁוּ עַל הָא דְקָא' שֶׁם ר"א פִּי אַגְמָרִי דְּהַזָּאָה שְׁבוֹת וְא"ד אֵת הַשַּׁבַּת הַזָּאָה דְּתְרוּמָה אַגְמָרִי דְּתְרוּמָה גּוֹפָה לֹא דְחִי שַׁבַּת וְהַקְשׁוּ דְּהַפְרִישׁת תְּרוּמָה גִּילְף דְּתַדְחֵי שַׁבַּת מְפָל הִנְהוּ וְתִי מְשׁוּם דִּיכּוֹל לְקַנִּיִם מְצוֹת אֲכִילַת תְּרוּמָה אַחֵר הַשַּׁבַּת ע"ש.

וּלְפִי"ז הָא שֶׁם קָאִי לְעַנְנֵן שְׂיִצָּא בְּהַמַּעֲשֵׁר יְדֵי שְׁלָמֵי שְׁמָחָה וְא"כּ בְּזֶה ל"ש תִּי הַתּוֹסֵ' דְאֶפְשָׁר לְמַחֵר פִּינּוֹן דְּרוּצָה לְצֵאת הַיּוֹם יְדֵי שְׁלָמֵי שְׁמָחָה וְא"כּ שְׁפִיר דּוּחָה יו"ט פְּקוּשְׁנֵי הַתּוֹסֵ' פְּסָחִים הַנָּ"ל: אֲמָנָם הָא יֵשׁ לְתַמּוּהַ בְּתוֹסֵ' בְּכּוֹרוֹת הַנָּ"ל נ"ח ע"א שְׁכ' לְתַרְזֵן קוּשְׁיֵיתָם ל"ל מְשׁוּם סְקַרְתָּא תִּפּוּק לִי מְשׁוּם דְאִין מְקַדִּישִׁין בִּיּו"ט דְאִסּוּר מְקַדִּישׁ אִינוּ אֲלָא מְדַרְבְּנֵן וְהִנֵּי גּוֹלְג"ז אָבָל אִסּוּר צְבִיעָה הוּא דְאוּרְגִי וְהוּא תְּמוּהַ דְאִיף שְׂיִיף הֵתָם גְּזִירָה גְּזִירָה דְּהָא קָאִי שֶׁם אֵהָא דְאִין מַעֲשֵׁרִין בֵּא' בְּתִשְׁרֵי שְׁהוּא יו"ט וְהֵאִיף שְׂיִיף הֵתָם גְּזִירָה וְאִין מְקוּם לְתִי זֶה אֲלָא בְּתוֹסֵ' חִגְיָה הַנָּ"ל וְכ"כ בְּתוֹסֵ' שֶׁם לְהַדְרִי ע"ש אִם לֹא שְׂנִימָא

דְּכֹנְנָתָם בְּכֹרוֹת דְּלִקְהָ קא' הַטַּעַם מְשֹׁם סְקָרְתָּא דְּהוּא עָדִיף שְׁהַצְבִּיעָה הִיא מְלֹאכָה דְּאוּרִינְי' מִשָּׂא"כ מְקַדִּישׁ אִינוּ אֶלָּא דְּרַבְּנָן וְעָדִיף לָן לֹמַר טַעַם מְפָנִי שְׁהוּא אִסּוּר' דְּאוּרִינְי'ת' וְנִצְטְרִיף לְמַחֲנֹק וְלְהוֹסִיף אִיזוּ תִּיבּוֹת בְּתוֹס' שָׁם.

אוּלָּם עכ"פ קש"י לִי דְּהָרִי כ' הֶרְמֵב"ם ז"ל בַּפ"ט מֵה' שֶׁבֶת הִי"ג דְּשִׁיעוּר מְלֹאכָת צְבִיעָה הִיא כְּדִי לְצַבְנֵע חוּט שְׁאָרְכוּ ד' טְפָחִים וְע' בַּס' מִיָּם חַיִּים מֵהַפֶּר"ח עַל הֶרְמֵב"ם ה' שֶׁבֶת פ"ח שְׁמַתְרִץ ד' הֶרְמֵב"ם שֶׁכ' הַחַיּוּב בְּשׁוֹחַט בְּשֶׁבֶת מְשֹׁם נְטִילַת נִשְׁמָה וְלֹא כ' מְשֹׁם צוּבַע כִּינּוּן דְּלֵהַטַּעַם דְּצוּבַע צָרִיף שְׁיֵצֵא דָם כְּדִי לְצַבְנֵע מְפָנִי חוּט מְפָנִי ד"ט וְלֵהַטַּעַם דַּנ"נ בְּמִשְׁהוּ חַיִּיב ע"ש [וּלְפִי"ז הָא כ' א"ז הַח"צ בְּתִשׁוּב' סִי' פ"ו דְּהָא דַּח"ש אָסוּר מֵה"ת הוּא רַק בְּאִסּוּרֵי אֶכִּילָה דְּאִיפָּא קָרָא דְּכָל חֵלֶב אֶבֶל בְּשִׁאָר אִסּוּרִים אֵין ח"ש אָסוּר רַק מְדַרְבְּנָן דְּטַעַמ' דְּחִזִּי לְאֶצְטְרוּפִי לְחוּד ל"מ ע"ש וְע' בַּפְנִי' בַּחִי' בִּיעָה ז' וּבַפְמ"ג א"ה בַּפְת"כ וְכֵן בַּדְּגַמ"ר סִי' תַּמ"ב כ' ג"כ דְּבִדְבָר שְׁאִינוּ אִי' אֶכִּילָה אֵין ח"ש אָסוּר מֵה"ת וְע' בְּמִנְחֹת י"ב ע"ב בְּמִשְׁנָה לְאֶכֶל כַּחֲצִי זֵית וְלֵהַקְטִיר כַּח"ז פֶּשֶׁר וְלִכְאוּרָה הָא מְאִי דְּבִפְיִגוּל בְּעֵינָן כְּזֵית הוּא מְשֹׁם דְּאִתְקַשׁ אֶכִּילַת מְזַבַּח לְאֶכִּילַת אָדָם וְהָא קִי"ל ח"ש אָסוּר מֵה"ת א"ו כִּינּוּן דְּהָאִסּוּר אִינוּ אִסּוּר אֶכִּילָה ל"א בִּי' ח"ש אָסוּר מֵה"ת וְע' בְּהֶגְהַת מ"ל פַּח"י מֵה' שֶׁבֶת ה"א.

וּא"כ גַּם כְּדָקָא' הַטַּעַם מְשֹׁם סְקָרְתָּא אֵין בּוּ אִסּוּר תּוֹרָה דְּהָא אֶפְשָׁר לְצַבְנֵע הַעֲשִׂירֵי בְּפָחוֹת מֵהַשִּׁיעוּר כְּדִי לְצַבְנֵע חוּט שְׁאָרְכוּ ד"ט וּבְאִסּוּרִים שְׁאִינָם אִסּוּר' אֶכִּילָה הָא אֵין אָסוּר ח"ש רַק מְדַרְבְּנָן וְאֶפְשָׁר דַּס"ל לְהַתּוֹס' כְּרַש"י שֶׁבֶת ע"ד ע"א וְהַג"א ס"פ כָּלִל גְּדוּל דְּגַם בְּמִלְאָכוֹת שֶׁבֶת ח"ש אָסוּר מֵה"ת.

אֶמְנָם בְּלֹא"ה י"ל דְּחַשְׁשׁ סְקָרְתָּא לָאוּ מְשֹׁם צוּבַע הוּא אֶלָּא מְשֹׁם רוּשָׁם דְּהֵינּוּ כּוֹתֵב וְכֵן כ' בַּס' מְרַפְכַת הַמִּשְׁנָה עַל הֶרְמֵב"ם ז"ל וּבַהֲכִי אֲזָדָא מֵה' שְׁרֵאִיתִי מְקַשִּׁין אִמְאִי חֲזִינְשִׁינָן מְשֹׁם סְקָרְתָּא לְפִי"מ דַּס"ל לְרַב בְּשֶׁבֶת ע"ה דְּסוּחַט בְּשֶׁבֶת חַיִּיב מְשֹׁם צוּבַע א"כ לִיפָּא אִסּוּר כָּלִל בְּצְבִיעָה בִּי"ט מְטַעַם מִתּוֹף שְׁהוֹתְרָה לְצוּרָה א"נ דְּהֵינּוּ שְׁחִיטָה הוֹתְרָה נְמִי שְׁלֹא לְצוּרָה וְהַמְצָנָה דַּמ"ב הִנֵּי צוּרָה קָצַת וּלְפִי"ד דְּלָאוּ מְשֹׁם צוּבַע הוּא רַק מְשֹׁם רוּשָׁם דְּהוּא תּוֹלְדָה דְּכוֹתֵב לַק"מ.

דְּבָרֵי יְדִידוּ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִי' קִיא סּוּפָה כ"ג ע"ב הָא דַּר' יְהוּדָא דְּחֲזִינְשׁ לְמִיתָה דַּתְנ' הַלּוּקַח יֵין מִבֵּין הַפּוֹתִים אוֹמֵר שְׁנֵי לְגִין שְׁאֲנִי עֲתִיד לְהַפְרִישׁ הָרִי הֵן תְּרוּמָה עֲשֶׂרָה מְע"ר תְּשַׁעָה מְע"ש וּמִיחֵל נְשׁוּתָה מִיָּד דְּבָרֵי ר"מ ר' יְהוּדָא וְר' יוֹסִי וְר"ש אוֹסְרִין כּו' פִּירַש"י ד"ה אוֹמֵר ב' לְגִין שְׁאֲנִי עֲתִיד לְהַפְרִישׁ כּו' וּכְגוֹן שְׁהַגִּיעַ לִילֵי שֶׁבֶת וְאֵין עֲמוּ פְלִים טְהוּרִים לְהַפְרִישׁ לְתוֹכָן תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂר וְהָא דְּנָקַט פּוֹתִים אֲשַׁמְעִינָן דְּגְרוּעִים הֵן מְע"ה וְהַלּוּקַח מִהֵן צָרִיף לְעֲשׂוֹר וְדָאִי וְלֹא דְּמָאִי וְאֵף עַל הַתְּרוּמָה נְחַשְׁדוּ עכ"ל הֵנָּה מ"ש רַש"י בְּתַרְתֵּי לִילֵי שֶׁבֶת וְאֵין עֲמוּ פְלִים לְהַפְרִישׁ הוּא תְּמוּהָ וְע' בְּמַהֲרָש"א שְׁהַגִּיעָה אוֹ אֵין עֲמוּ פְלִים.

גַּם סִיּוּם דְּבָרֵי רַש"י שְׁמַסִּינָם דְּכוֹתִים גְּרוּעִים מְע"ה דְּהַלּוּקַח מִהֵן צָרִיף לְעֲשׂוֹר וְדָאִי וְאֵף עַל הַתְּרוּמָה נְחַשְׁדוּ הוּא מְשׁוּלָל הַבְּנָה דְּמָאִי בְּעֵי רַש"י בְּזָה וְגַם מְאִי קִישׁוּר וְחִיבּוּר יֵשׁ לְזָה עִם דְּבָרֵי הַקּוּדְמִים.

ונלפענד"ל דהנה הפנ"י בחי' לגיטין כ"ה ע"א הקשה דהא ר' יוסי ור"ש ס"ל במנחות דכותים גירי אריות הן והו"ל פשל נכרים א"כ אמאי מחייבי פלל להפריש בלוקח זין מבין הכותים דהא משמע בבכורות י"א להדי' דהא דמחייבי מדרבנן בלוקח מנכרי היינו בלוקח קודם מירוח אבל לאחר שנתמרחו בידי נכרי פטור לגמרי וא"כ בלוקח זין דהוי כלאחר מירוח דמשירד לבור הוי גמר מלאכתו א"כ פטור מלהפריש פלל ותי' דמציון למימר דמירי שלקח הכותי מישראל הענבים במחנה לרקע שעדיין לא הגיע לכלל חיוב ואח"כ קנאו הישראל ממנו ע"ש.

והנה התוס' במנחות ס"ז ע"ב ד"ה פדי שתהא בהמתו אוכלת כו' כתבו שם דבכה"ג שהי' התבואה מקודם של ישראל ונתמרח בידי הנכרי וקנאו הישראל מיפטור מארעי ובקבע חייב ע"ש. ולפי"ז הרי קי"ל בביצה ל"ד ע"ב דשבת קובעת למעשר דכתיב וקראת לשבת עונג וכיון דאקרי אכילה דידי' עונג קבעה שאין בה עוד שם ארעי אלא שם קבע [וע' בר"ף פ' ע"פ שכ' וז"ל ואפי' ס' חשיכה ס' אין חשיכה אין מעשרין את הנדאי ומאותה העת קבעתו שבת למעשר וכן העלה הר"ן שם דמספק חשיכה מתחיל הקביעות למעשר וסיים וכן בדין שהרי מה שהשבת קובעת למעשר משום דכתיב בה עונג ובנדאי שעונג שבת קודם חשיכה היא פדתג' פ"ק דברכות משעה שבנ"א נכנסין לאכול פיתן בע"ש והיינו קודם צה"כ פדמוכח התם ע"ש].

והנה במגיה מ"ל פ"ה מה' מעשר הלכה כ"ב כ' דהיכי דבע"ש הי' מותר לאכול ארעי ורק ע"י שבת נקבע הוי טבילי האינדא ומותר להפריש בשבת. ולפי"ז יתכן שפיר הגירסא בדברי רש"י ואין לו פלים להפריש דהרי נהי דכ' הפנ"י הג"ל דמירי שהי' הענבים מקודם של ישראל עכ"ז הא עכ"פ מארעי מיפטור ויוכל לשמות מן היין הנה ארעי ורק כיון שהוא ליל שבת נקבע מטעם שהשבת קובעת למעשר וא"כ הוי טבילי האינדא ושפיר הי' מותר להפריש בשבת כד' המגיה מ"ל הג"ל ול"ל לומר ב' לוגין שאני עתיד להפריש כו' וע"כ פירש"י דמירי שאין לו פלים להפריש.

אמנם אי נימא דכותים דינם כע"ה הא הע"ה מפרישין תרומה גדולה כדא' בסוטה מ"ה ע"א שיוחנן כ"ג גזר על הדמאי לפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שאין מפרישין אלא ת"ג בלבד וע' תוס' שבת י"ג ע"א ד"ה רבא אמר וא"כ אי הוי אמרינן גם בכותים דנדאי תרמו ת"ג א"כ תו"ל צריף לפרש דמירי שאין לו פלים להפריש דהא בלא"ה אסור להפריש משום שבת ואי דכיון דע"י שבת נקבע הוי טבילי האינדא ז"א דהא קי"ל בביצה שם ל"ח ע"א דכי היכי דשבת קובעת למעשר ה"נ תרומה קובעת למעשר וא"כ אי נימא דהכותי תרם ת"ג הא פבר נקבע קודם שבת משום תרומת הכותי דתרומתו שפיר מועלת פדתגן הכותי והנכרי שתתם תרומתו תרומה ומבואר בתוס' ישנים יומא נ"ו ע"א ד"ה עשרה מע"ר דאפי' לר"ש דס"ל תרומת נכרי אינה מדמעת מ"מ בתרומת כותי מודה דמדמעת משום דגר הוא בידי לתקן עצמו מיד ובני ברית קרינן בי' ע"ש וא"כ אי הו"א דהכותי תרם ת"ג הא נקבע מקודם ע"י התרומה והוי טבילי מאתמול ואסור להפריש בשבת ול"ה צריף לומר דמירי שאין לו פלים להפריש ולכך פירש"י דהכותים גרועים מע"ה ואף על התרומה נחשדו פדי לחזק פירושו דע"כ מירי ג"כ שאין לו פלים להפריש.

ובקא גיחא לי ליישוב מה שיהשיגו התוס' בסוגיין וביתר ביאור ביומא נ"ו ע"א ד"ה הלוקח זין כו' על פירש"י ז"ל שפי' ומיחל ושותה מיד היינו שמחלל מע"ש על המעות והקשו דהאיך הי' שותה בחילול בלא הפרשה דהא מדקא' שאני עתיד להפריש אלמא כוליה צריך סופו להפריש וליכא למימר דשאני עתיד להפריש לא קאי אלא אתרומה דאי הוי חזיילא בלא הפרשה א"כ היתה מדמעת ואוסרת הכל א"כ מע"ר נמי פתיב בי' תרומת מעשר ול"ל דאתרומה ומע"ר קאי ולא אמע"ש דמאיזה טעם הול"ל הכי הא לא קתני אלא חדא זימנא שאני עתיד להפריש ואי קאי אתרי קאי אפוליה ועוד הקשו דהא מע"ש בעי קביעת מקום בצפוננו או בדרומו ואיך אפשר לחלל הא לא קבע מקום דלא קתני אלא ט' מע"ש בלי קביעת מקום והט' דקביעות מקום הוי כמו הפרשה ובבה"ש איירי כדקתני בתוספתא וקדש עליו היום ובס' חשיכה מעשרין את הדמאי ולא את הנדאי ולדברינו הג' ליתנישב הכל ע"נ דשפיר י"ל דהא דקתני י' מע"ר ט' מע"ש היינו דמפריש מיד דקא' י' בתוכו מע"ר ט' בתוכו מע"ש וא"כ הא ר"ש ס"ל במשנה דתרומות פ"ג הובאה בעירובין ל"ז ע"ב דהאוי' תרומת הכרי הנה בתוכו קרא שם ומפריש התם דכי קא' בתוכו פאלו אמר באמצעותו דקבע מקום וא"כ הוי שפיר קביעות מקום ואי דאסור להפריש בשבת ז"א דהא לדברינו הג' ל הכא הוי טבילי האינדנא ומותר להפריש בשבת והא דקא' בתרומה שאני עתיד להפריש ולא קא' בתוכו ל"ה מטעם שכ' התוס' הג' ל דא"כ הי' מדמעת ואוסרת הכל דהרי באמת כ' התוס' בתמורה ל' ע"א ד"ה ואיך בשם הרמ"ר דהכי דהאיסור נולד בתערוכת סמיכנו אברייה ע"ש [והתוס' בסוגיין וביומא ע"כ ס"ל כמ"ש הם בעצמם בסוטה י"ח מ"א ד"ה וחזר וחלקו להשיג על חילוק זה] ורק דלהכי ל"מ בתרומה שיאמר בתוכו דהנה באמת הקשה הרשב"א בחי' חולין י"ד אמאי מהני לר"מ ב' לוגין שאני עתיד להפריש הא בעי ראשית שיהי' שירי' נזכרין [והא דפרש"י במכות י"ט סע"ב דהוא תנא דהלוקח זין פליג אהא דבעי' שירי' נזכרין ע"ש תלוי באוקימתות שבש"ס עירובין ל"ז ע"ב ע"ש] ותי' דכיון דקא' שאני עתיד להפריש ור"מ אית לי' ברייה וכשיפריש יהי' שירי' נזכרין ע"ש ולפי"ז התניח היכי דקא' שאני עתיד להפריש משא"כ אי הוי אמר בתוכו הא הוי עכשיו ההפרשה ע"י ברייה ועכשיו הא אין שירי' נזכרין וכן מפורש סברא זו בקצוה"ח סי' ס"א ע"ש (והא דקא' במעילה כ"ב ע"א אר"פ פיסין אלוגין רמא לי' דתנאי הלוקח זין מבין הפותים כו' ופי' התוס' שם דמר"מ פריך ל"ל למימר שאני עתיד להפריש במ"ש פי' ל"א נמי נתפס לה התרומה באחרונה כמו גבי פיסין שפרוטה של הקדש באחרונה ע"ש ולכאורה הא ע"כ מוכרח לומר שאני עתיד להפריש דאי ל"ה אמר רק ב' לוגין תרומה ל"ה שירי' נזכרין פנ"ל ע"כ קאי הסוגיא דמעילה למ"ד בעירובין שם דר"מ ל"ב שירי' נזכרין] משא"כ במעשרות שפיר מהני כשאומר בתוכו דהא כ' הר"ש בפ"ג דתרומות משנה ד' דבמעשרות כיון דלא פתיב בהו ראשית ל"ב שירי' נזכרין ע"ש וע' בתוס' חולין קל"ו ע"א ד"ה אף ראשית הגז ששירי' נזכרין [דלא כמשמעות ד' הרמב"ם פ"ד מה' מעשר והריטב"א מפות י"ט ע"ב] א"כ שפיר יוכל לומר בתוכו והוי קביעות מקום ויכול לחלל שפיר ועולה יפה פירש"י ז"ל שפי' ומחלל על המעות ושותה מיד: אמנם הא קשיא לי בדברי התוס' חולין ל"ה ע"ב שכ' על המשנה שהובאה בגמ' שם רב יהוד' נאמנן ע"ה על טהרת זין לנסכים אבל על התרומה אין נאמנן אלא בשעת הגיתות והבדים עברו

הגיתות והבדים והביאו לו חבית יין דתרומה לא יקבל הימנו ואם א"ל הפרישתי לתוך חבית זה רביעית קודש לנסכים גאמן על פולה ומקבלה פהו ושותה והקשו התוס' האיך יאכל פהו תרומה פיון דקודש מעורב בה ות' ע"י ברירה שיאמר רביעית שאני עתיד להפריש יהי קודש והתם שפיר קשיא ל"ל לאוקמי בכה"ג שאמר הע"ה רביעית שאני עתיד להפריש יהי קודש הא שפיר מוקמי גם בכה"ג שאמר רביעית בתוכו יהי קודש אמנם י"ל דהנה באמת קשה הרי בתגיגה כ"ה ע"א מוקמינן שם משנה זו פרבי דא' אהל זרוק ל"ש אהל ע"ש והלא בגיטין מ"ז גבי ישראל ועכו"ם שלקחו שדה בשותפות טבל וסולין מעורבין זב"ז ס"ל לרבי אין ברירה ולמאי דמוקי התם בסוריא ע"כ ס"ל גם בדרבנן אין ברירה ע"ש וא"כ איך מהני מה שאני עתיד להפריש ועו"ק דהרי באמת פריה הש"ס בב"ק ס"ט ע"ב על הא דאר"י האחין שחלקו לקיחות הן דל"ל ברירה והאר"י הלכה פסותם משנה ותקשי לדידן סתמא דצנועין ומשני פסתמא דיחידא ל"א והשתא תקשי לר"י סתמא דמשנה זו דמשמע דיש ברירה ועכצ"ל כמש"כ התוס' בתגיגה כ"ה ע"ב דיש חילוק לר"י דכשםבר דבריו בפירוש ס"ל י"ב וכן ראיתי בס' ט"א בתי תגיגה שתי' פן וממילא אנדא גם הקוש' הא' דגם לרבי י"ל חילוק זה דכשםבר דבריו ומתנה אית לי ברירה.

וא"כ לפי"ז ע"כ מיירי בשאמר שאני עתיד להפריש שםבר דבריו דאי הוי מיירי באמר סתם רביעית בתוכו יהי קודש ל"ה מברר דבריו ותקשי קושיות הנה"ל אף עדיין קשה דהרי באמת אינו מוכן קוש' התוס' שהקשו איך יאכל הפהו התרומה פיון דקודש מעורב בה הלא קיי"ל במנחות ר"פ המנחות והנסכים דעד שלא קדשו בכלי עדיין לא קדישי קדוה"ג אלא ק"ד ויש להם פדיון א"כ יוכל הפהו לאכול ע"י פדיון וע"כ דקוש' התוס' הוא לר' אושעיא שם מנחות ק"א ע"א בלישנא קמא דס"ל טמאין גפדין טהורין אין גפדין וא"כ הא ר' אושעיא ס"ל בביצה ל"ח ע"א דאפי' במברר דבריו לעולם בדאורי' אין ברירה ע"ש אמנם הדבר נכון לפמ"ש הפנ"ש בביצה שם ובפ' פל הגט בשי' ר"א דקא בדאורי' א"ב ובדרבנן י"ב משום דספוקי מספקא לי' אי א"ב או י"ב ולכך בדאורי' סד"א לחומרא וא"ב ובדרבנן סד"ר לקולא ואמרינן י"ב ולפי"ז יתיישב שפיר דהנה אמר החבית הלז מחזיק מד"מ עשר רביעיות ואמר מקודם רביעית שאני עתיד להפריש יהי קודש ואח"כ הפריש ט' רביעיות לתרומה בכה"ג בנדאי ל"מ דהא הרביעית הוא לנסכים וקיי"ל דאין מביאין נסכים מן הטבל וע"כ בשהפריש מקודם ט' רביעיות לתרומה ואח"כ א' רביעית שאני עתיד להפריש יהי קודש לנסכים א"כ בכה"ג מותר לשתות התרומה מפסח ממ"נ דאי יש ברירה הרי הנברר שאלו הט' רביעיות הם תרומה ואי א"ב א"כ הוי הרביעית הלזה מדומע והא אמרי' בזבחים פ"ח ע"א דאין מביאין נסכים מן המדומע ופירש"י תרומה בחולין ואעפ"י שמוותר לפהגים דבעי' מותר לכל ישראל שנא' ממשקה ישראל מן המותר לישראל ע"ש וא"כ הוא פסול לנסכים ולא חל שם קודש עלה פיון דכונתו הי'.

רק אם יהי פשר לנסכים וא"כ ממילא מותר לכהן לשתות התרומה פיון דליכא איסור קודש (ואף דהתוס' בזבחים שם מביאים בשם ר"ח דחולק על רש"י י"ל הא הוא פי' משנה דתגיגה הנה"ל שלא הקדיש הרביעית רק יחדו לכהן והתוס' דהכא דסברי דמיירי שהקדיש הרביעית י"ל דס"ל כשי' רש"י דהתם) אמנם עדיין קשה דהא כ' התוס' בסוגיין

דגם לר' יוחנן אין ברירה אפי' במבקר דבריו בפירוש מדס"ל בגיטין כ"ה אפי' אחרון אינו פוסל משום דא"ב אע"פ שמבקר דבריו שאומר לאיזו שארצה אגרש אף דלר' יוחנן לא מטעם ס' אית לי' א"ב פמבואר במפרשים אמנם י"ל דלר"י איכא לשנויי דמייירי בשאמר לכשאפריש רביעית מהט' רביעיות יהי' הט' רביעיות תרומה ונהרביעית קודש ויהי' חליו כא' בשעת ההפרכה וא"כ בכה"ג א"צ לברירה דמתנה על שניהם כא' לכשאפרישו אמנם עדיין קשה דהא קיי"ל דבעי' שירי' נפרין וא"כ אי נימא דבשעה שחלה התרומה חל נמי שם קודש על הרביעית ברגע א' א"כ ל"ה תרומה דכיון דהרביעית היא קודש אין שירי' נפרין ע' פסחים ל"ג.

אמנם י"ל דמייירי שמפריש ט' רביעיות הללו תרומה גם על חבית אחרת של חולין בכה"ג דמותר לתרום שלא מן המוקף פגון לצורך מצוה כמ"ש התוס' בכ"ד וא"כ הוי שירי' ונפרין פיון דהחבית האחרת שמפטר ע"י תרומה זו הוי היתר והוי שירי' נפרין אולם עדיין קשה דהא בעירובין ל"ז ע"ב הובאה שם המשנה דתרומות באמר תרומת הפרי הזה בתוכו דפליגי חכמים על ר"ש וס"ל דל"ה תרומה אע"ג דניפר מקצת שירי' דהיינו סביביו אפ"ה פיון דאינו ניפר כל השירים ל"מ לרבנן וא"כ ה"נ הא לא ניפר כל השירים ואין התרומה חלה.

אף י"ל עפי"ד הש"ס יומא נ"ז ע"ב אר"פ אפי' למ"ד פוס א' עושה חבירו שירי' ה"מ היכי דאי בעי למיתב מצי יהיב אבל היכי דא"ב למיתב לא מצי יהיב לא ע"ש וא"כ ה"נ י"ל פיון דאיכא החבית של חולין שיחול עליו שם שירים מיקרי שירי' נפרין ואף דבעי' שיהי' ניפר כל שירים לרבנן מ"מ י"ל פיון דאי בעי להפריש תרומה מהרביעית קודש א"י משום דאסור להביא תרומה לבית הפסול פיון דהפהן יהי' אסור לאונקלו ואף אי הי' אמרינו דחל שם קודש אטבל מ"מ אסור לעשותו תרומה משום דהפהן יאסר לאונקלו כדא' בב"ק קט"ו ע"ב ע"ש וא"כ פיון דא"ב להפריש ממנו תרומה א"י ל"ה עלה שם שירים והוי שפיר כל שירי' נפרין אמנם עדיין קשה לפי"ד התוס' בכורות י"ב ע"ב ד"ה פיון דהיכי דלא מצי להפריש מגופה א"י להפריש גם ממק"א דהוי כמו מחיוב על פטור א"כ פיון דמגופה הרביעית א"א להפריש תרומה פנ"ל א"כ לא מפטר ג"כ ע"י הפרכת הט' רביעיות דהוי מן חיוב על פטור והוי עדיין טבל ופסול לנסכים אולם כ"ז הוא ע"ד החידוד בעלמ' ובאמת הדבר נכון בפשיטות דאפשר לאוקמי פגון שאמר ששל הט' רביעיות יחול מקודם שם תרומה לאחר ההפרכה ואח"כ יחול שם קודש על הרביעית ולא אצטריך לברירה והתוס' שכ' ע"י ברירה היינו למ"ד בדאורי' י"ב יש לאוקמי במילתא דפסיקא אבל מ"מ לר"י לא תקשי דאפשר לאוקמי פנ"ל: עוד י"ל בבבאור סיום דברי רש"י הנ"ל שגזקו בדבריו שפי' דכותים גרועים מע"ה ואף ת"ג אין מפרישין עפי"מ דלכאורה קשה מ"פ הש"ס הכא דר"מ אדר"מ דאמאי בעשה בהמה דופן לסנפה פוסל משום דחייש למיתה ובהלוקח יין מבין הפותים ל"ח לבקיעת הנוד נימא דלהכי חייש הכא לגבי מ"ע דסנפה שהיא מדאורי' משא"כ בהלוקח יין ל"ח לבקיעת הנוד משום דחיוב תרומה בלקוח אינו אלא מדרבנן דקיי"ל תבואת זרעה ולא לקוח אמנם הדבר נכון עפי"מ ש המשנה למלך בפ"א מה' תרומות הי"א בשם מהרי"ט דלא פטור מה"ת לקוח אלא ממעשר ובשם התוס' בכורות י"א כ' דאף מתרומת מעשר פטור לקוח אבל בתרומה גדולה חייב מדאורי' ע"ש ולפי"ז שפיר פירש"י י"ל דכותים גרועים מע"ה דאפי' תרומה

גדולה נמי לא מפרשי וא"כ איכא חששא דאורי' דבת"ג לא מיפטר לקוח ותלמודא דידן לא ס"ל פהירושלמי בפ"ב דמעשרות דשבת אינו קובע אלא מדרבנן אלא דנקבע מדאורי' ע' ביצה ל"ה ע"א ובס' מחנה לוי בחי' שם והרמב"ם בפ"ב ממעשרות ה"ב כ' דמלקוח ליכא אבל איסורא דאורי' איכא] וא"כ פריה שפיר דר"מ אדר"מ: והנה התוס' בסוגיין בד"ה שני לגיין שאני עתיד להפריש כ' ונ"ל בע"ש ביה"ש איירי פדקתני בתוספתא וקדש עליו היום פדקתני בתוספתא הלוקח יין מבין הפותים בע"ש ושכח להפריש ולא ששכח עד שקדש היום דא"כ אפי' לקרות לו שם אסור פדמוכח בכ"ד דאין תקנה לטבל בשבת אלא באיסור כו' אלא ששכח עד ביה"ש איירי דאסור להפריש פדתנן בפ' ב"מ ס' חשיכה אין מעשרין את הודאי כו' (נדברי התוס' צ"ע דנראה מדבריהם דקדש היום ל"ה ביה"ש אלא ודאי חשיכה ובכמה מקומות מבואר היפוך זה ע' בספ"ק דביצה הי' יושב בביהמ"ד ותפילין בראשו וקדש עליו היום כו' וע' בפרכות ב' ע"ב מאימתי מתחילין לקרות את שמע בערבין משעה שקדש היום בע"ש ופרש"י היינו ביה"ש ס' יום ס' לילה וגם התוס' ביומא הנ"ל ובכ"ד כ' דקדש עליו היום הני ס' חשיכה] ולקרות שם כה"ג דאמר שאני עתיד להפריש מותר דכולי האי לא גזור ביה"ש אפי' בודאי כו' והקשו המפרשים לפי"מ דסוברין התוס' דהפרישה גמורה אסור אפי' בכה"ג בשבת ורק קריאת שם ביה"ש מותר אפי' בודאי א"כ איך שותה היין ומשייר פדי שיעור התרומה והמעשר דמסתמת דברי הש"ס משמע דלא משייר רק פדי שיעור ההפרישה והרי כ' ה"א ש"ב בפ"ק דביצה דמה שאוכל ומשייר הני בכלל א"מ תרומ"ע.

והנלפענ"ד לבאר זה עפי"מ שאמרתי לבאר ד' רש"י ז"ל בחולין י"ד ע"א שכ' בהא דהלוקח יין מבית הכותים ר"י ור"י ור"ש אוסרין ונ"ל אלמא לית לי' לר"י פרייה וחי'יש שמה תרומה שתה ותמהו המפרשים דמשמע דעכ"פ תרומה הוא לכ"ע ובאמת קא' בגמ' שמה יפקע הנוד ונמצא שותה טבלים למפרע אלמא דלהתנאים דאוסרים הוא טבל והנלפענ"ד עפי"מ דאי' במנחות ע"ח ע"ב בתודה ששחטה על שמנים חלות קא"ר זירא דאמר ליקדשי ארבעים מתוך שמנים קדשו וכ' התוס' שם ד"ה ליקדשי אפי' לר"י דל"ל פרייה מפל מקום הקא קדשי פל היכא דאיתגהו ע"ש הרי דהקדושה נתפסת פל היכי דאיתהו אע"פ שאינו מבותר וא"כ ה"נ אפי' למ"ד א"ב עכ"פ שם תרומה חלה אע"פ שאינו מבותר וי"ל דזהו פגנת התוס' בעירובין ל"ז ע"ב ד"ה אלא מעתה בשם מהר"י ע"ש ויש להסביר זה עפי"ד א"ז בנתה"מ ס' ס"א והפוסקים הביאו פן בשם תשו' הרשב"א ח"ג ס' פ"ב דהיכי דעצם הדבר יוכל לחול גם מכאן ולהבא פשאומר מעכשיו חל ג"כ למפרע וא"צ לברירה ולא תליא בברירה רק היכי דאנו מוכרחין לומר שיהיה למפרע כגון בהריני בועליך ע"מ שירצה אבא דא"א לתפיסת הקדושין בשעה שרוצה האב דאז כבר פלה ביאתו וכדומה בזה שייך פלוגתא דברירה ע"ש וא"כ לענין חלות התרומה הא אפשר שתחול גם מכאן ולהבא אי"ל שירי' נזכרין ולכך ממילא חל ג"כ למפרע וטעם האוסרין דעכ"פ לזרים אסור דלענין זה אין ברירה שמה תרומה שתה ולכך פירש"י שפיר שמה תרומה שתה והא דקא' שמה יפקע הנוד ונמצא שותה טבל למפרע ג"כ א"ש דאי לא בא פלל לידי הפרישה ממילא הוא טבל למפרע ומה מאד מתניי' שב בזה המשנה דדמאי הובאה בתמורה ד' ע"א הי' לפניו שני כלכלות של טבל ואמר מעשר של זו בזו הראשון מעשרת וע' פירש"י שם מעשר שאני חייב להפריש

מפלפלה זו תהא בכלפלה מזו שנוטל אני זו לזו כו' ראשונה מעושרת אע"ג דלא הפריש לאלתר וכדא' גבי חבית יין שאני עתיד להפריש כו' וכ"ש הכא דמיקח ואוכל מיד וקשה הא קיי"ל בדאוריין אין בריכה ותקשי מסתם משנה הלזו ולהאמור נכון דכיון דבאמת התרומה קדשה כל היכי דאיתא נרק אם הוא בתבית א' חיישינן שפא תרומה שתה משא"כ בשני פלפלות הא ל"ח לזה ומהני לכ"ע: והנה אמרתי לפרש דברי הש"ס ביצה ט' ע"א דקא' אפנה דשמואל גלגל עיפה מעיו"ט אין מפריש ממנה חלתה ביו"ט לימא פליגא שמואל אדאבוה דא' שמואל חלת ח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש א"ר מי לא מודה שמואל שאם קרא עלי' שם שאסורה לזרים והתוס' שם נדחקו דכיון דשם חלה עלה מיחזי כמתקן.

ולפענד"נ לולא דברי התוס' ז"ל עפ"י"מ דהרמב"ם ז"ל בפכ"ג מה' שבת מביא ב' טעמים בקא דא"מ תרומ"ע בשבת הא' משום מתקן והב' משום מקדיש והנה מצינו כמה פעמים דהיכי דא"צ להתיקון ל"ה מתקן ע' שבת קל"ט ע"ב תרגמה זעירי בין הגיתות שנו ופירש"י שכל הינות עכורין ושותין אותן בשמריהו הלכך אין פאן תיקון דבלא"ה משתתי ע"ש והכי מפריש בגמ' גופה שבת ק"ט ע"א וע' סנפה ל"ג ע"ב ל"צ דאית לי' הושענא אחריתי ובפרש"י שם וע' ביצה י"ח וכ"כ התוס' בתגיגה ח' ע"א ד"ה משום סקרתא לענן מעשר בהמה דכיון דאפשר למיכל קודם שייעשר ל"ה מתקן ולפי"ז ה"ק נהי דאיסור מתקן ליפא בחלת ח"ל פיון דאפשר בלא מעשה ההפרישה שיהי' אוכל והולך ואח"כ מפריש מ"מ הרי אם קרא עלי' שם אסורה לזרים א"כ הא מקדישה ואיפא איסור מקדיש.

והנה הה"מ בפ"ד מה' יו"ט ה' ח"י כ' לענן הא דכלישנא בו"ה מטבילין אותו ביו"ט דבטומאה דרבנן ל"ח מתקן והקשה ע"ד הרשב"א דאוסר להטביל ביו"ט פלי תשמיש הנקחין מן העפוסים הצריכין טבילה דהא זה ל"ה ג"כ רק מדרבנן ול"ח מתקן ות' דבשלא בנטמא בו"ה הא אפי' קודם טבילה הי' הפלי ראוי להשתמש בו בטומאה לטמא ולמי שאינו אוכל חוליו בטרה ומש"ה ל"ח הטבילה תיקון אבל פלים הנקחים מעפוסים דקודם טבילה לא חזו כלל ודאי טבילתן מיחזי כמתקן פלי ואסור להטביל ביו"ט ע"ש ולפי"ז י"ל דהתוס' פאן יסברו דלקוח פטור מדאודיין גם מתרומה גדולה כדס"ל באמת להטור והב"י ביו"ד סי' של"א (והא דפריה דר"מ אדר"מ י"ל דלא ס"ל להש"ס לחלק בזה בין דרבנן לדאוריין פיון דעיקרו דאוריין ע' תוס' בכורות י"א) וא"כ א"ש דשותה ומשייר אע"ג דהוי פהפרישה משום דלא איכפת לן טעמא דמיחזי כמתקן פיון דל"ה דרבנן וגם מעיקרא הי' ראוי לפהנים פיון דלכ"ע עכ"פ שם תרומה חלה נרק לגבי זרים אנו צריכין לבא לבריכה אבל לא לענן חלות התרומה פנ"ל וא"כ הי' ראוי לכהן לשותתו ובכה"ג ל"ה.

מתקן דרבנן פנ"ל ואיסור מקדיש ג"כ ליפא פיון דכבר קרא שם מע"ש עם חשיכה וא"ש דברי התוס' ז"ל: והנה בדברי התוס' מנחות שהבאתי למעלה שכ' דהיכי דהיתה התבואה של ישראל ומירחו עפוסים ואח"כ קנאו ישראל לא מיפטר אלא מארעי הקשו התוס' שם מ"ש ממירוח הקדש דפטר לגמרי ותנן נמי בפ"ק דמס' פאה המקדיש והפודה חייב במעשר עד שימרח הגזבר ות' דהתם משום פסידא דהקדש אוקמו' רבנן אדאוריין

ע"ש ועפ"י דבריהם נראה לבאר דברי הש"ס ב"ב פ"א ע"ב גפי הא דקאר"מ באילן א' ספוקי מספקא לי' ורבנן בב' אילנות ספוקי מספקא להו ופריה וליחוש דילמא לאו בפורים נינהו וקא מעייל חולין לעזרה ומשני דמקדיש להו וקא בעי מיכלינהו דפריק להו ודילמא לאו בפורים נינהו וקא מפקע להו מתרומה ומעשר דמפריש להו בשלמא ת"ג יתיב לה לכהן כו' אלא מע"ר דלוי הוא למאן יתיב לי' דתייב לי' לכהן כראב"ע והקשו התוס' שם דאפתי קשה לר"מ דא' באילן א' מביא ואינו קורא דלדידן' לא אפשר למימר כראב"ע דאיהו בהדיא פליג עלי' ביבמות פ"ו ונראה דהנה לכאורה יש להקשות ממשנה ערוכה במס' פאה פ"ד משנה ח' כ"ב המקדיש פירותיו כו' הקדישן עד שלא נגמרו ונגמרו הגזבר ואח"כ פדאן פטורין שבשעת חובתן הי' פטורין ע"כ ולפי"ז הא בפורים חיילי במחנך לקרקע פדתנן בפ"ג דבכורים פיצד מפרישין בכורים יורד אדם לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה אשכול שביכר קושרו בגמי ואומר הרי אלו בכורים וא"כ י"ל דאז מקדיש להו על הספק שאם אינו בכורים יהי' הקדש לצורך קרבנות וא"כ כשפריק להו אחר שהניחם לפני המזבח והניף אותם שוב א"ח בתרומ"ע פיון שנתמרחו ביד הגזבר ופטור מירוח הקדש פנ"ל אמנם לדברי התוס' הנ"ל ניחא דבאמת הי' לנו לומר דבכה"ג היכי שהי' מקודם של הדיוט לא יפטר מקבע כמו במירוח הגוי ורק משום פסידא דהקדש אוקמו' רבנן אדאורייתא כד' התוס' הנ"ל והיינו דאם נימא דיתחייב הלוקח להפריש תרומ"ע לא יתן הפודה כ"כ דמים פיון שיודע שיהי' מחויב להפריש מזה תרומ"ע ויהי' עי"ז פסידא להקדש וא"כ התייב בהקדש דעלמא משא"כ ה"כא בבכורים הא ע"כ מוכרחים הבעלים לפדותן פדי לקיים מצות בכורים וא"כ לא יהי' פסידא להקדש דע"כ יפרוק אותן וא"כ שפיר אינו פוטר מירוח ההקדש רק מארעי ומעתה כ"ז ניחא לרבנן דר"מ במנחות שם דסברי מירוח גוי פוטר רק מדרבנן חייב אם היתה של ישראל ומירוח הגוי וקשה קושני' התוס' מ"ש ממירוח הקדש ועכצ"ל פנ"ל אכן לר"מ דס"ל במנחות שם במירוח גוי אינו פוטר ורק מירוח הקדש פוטר וי"ל שפיר לדידן' דמירוח הקדש פוטר לגמרי אף אם היתה מקודם של הדיוט והקדישה ומרחה הגזבר בלא טעם פסידא דהקדש וא"כ ממילא ל"ק קושני' התוס' הנ"ל לר"מ מא"ל דהא לר"מ ל"ק פלל קושני' הגמ' וקא קמפקע להו מתרומ"ע דלר"מ באמת פטורין מתרומ"ע פנ"ל וקא דקא' לקמן מכדי פסוקי בעלמא נינהו ליקרי ומשני דילמא אתי לאפקעינהו מתרומ"ע לא יתכן רק אליבא דרבנן ולר"מ ע"כ אנו צריכין לשנויא דרב אשי שם משום דמיקחי כשיקרא.

אמנם הא קשיא לכאורה בש"ס ב"ב הנ"ל ממשנה דמע"ש הובאה בש"ס זבחים ע"ו ע"א אין לוקחין תרומה בכסף מעשר מפני שממעט באכילתה והביאו התוס' שם ד"ה אין בשם הקונטרס דמעט באכילתה דמעיקרא שריא לאונן והשתא אסירא דמעשר אסור לאונן וגם בעי חומה ותרומה ל"ב חומה וא"כ איך יפריש פאן תרומה הא בכורים ג"כ אסורים לאונן ובעו חומה וכיון דמיעוט אכילה הוי כמו שפביאה לבית הפסול ומבואר בב"ק קט"ו ע"ב דאסור להפריש תרומה בענין שמפסידה אמנם באמת ל"ק דהא ע"כ צריף לתקנינהו וא"א בע"א לכוף מותר להפריש וכמבואר בגמ' זבחים שם דהיכא דל"ל תפנתא אחריתא מותר ע"ש ועוד דבאמת התם עיקר מיעוט אכילה הוא משום מעשר דמעיקרא הי' מותר לזרים והשתא אסורה לזרים כמ"ש התוס' שם וכמבואר

מתוך המשנה דלשם: והנה בש"ס עירובין בסוגי' הג' ל רבא אמר שא"ה דבעינו ששיירי
גיפריין א"ל אבני אלא מעתה הי' לפניו שני רמונים של טבל ו'אמר אם ירדו גשמים היום
יהא זה תרומה ע"ז ואם לא ירדו גשמים היום יהא זה תרומה ע"ז ה"נ בין ירדו בין לא
ירדו דאין בדבריו פלוס וכ"ת ה"נ והתנן תרומת הפרי הנה ומעשרותיו בתוכו ותרומ"מ
זה בתוכו ר"ש אומר קרא השם והקשה רש"י ז"ל דה"ל למיפרה בהדיא מהא דתנן
תרומה הפרי כו' ול"ל לומר אלא מעתה כו'.

ונלפענ"ד לתרץ דמהמשנה לא הו"מ למיפרה מפ"מ דקיי"ל בכ"ד פל ה'ראוי לביקלה אין
ביקלה מעפכת וכמה פוסקים ס"ל דאפי' היכי שהדבר בעצם ראוי רק איסור שבת היא
דרכי'ע עלי' מיקרי ג"כ א"ר לביקלה ע' בטו"ז א"ח סי' ל"ב ס"ק י"ט וע' בתשו' שא"ר סי'
ו' וע' ב"ב קמ"ב ע"ב בפומבדיתא מתנו ה'כי אמר מר ברי' דרב יוסף משמך' דרבא בכור
שנולד לאחר מיתת אביו אינו נוטל פי שנים מ"ט יפיר אמר רחמנא ופרשב"ם וז"ל וכיון
דנולד בחייו אפי' לא ראהו אביו ולא הפירו מימיו הואיל וראוי להיפרא אין היפרא
מעפכת בו כדר' זירא דכל ה'ראוי לביקלה כו' ולפי"ז י"ל דרבא דאמר דהטעם דמ"ד
דאוסרין בהלוקח זין מבין הפותים לומר ב' לגזין שאני עתיד להפריש כו' משום דאין
שיירי גיפריין היינו פינן דמבואר בתוספתא הג'ל דמיירי בקידוש עליו היום וא"י להפריש
משום איסור שבת א"כ פינן דאינו ראוי להפיר השירים ההפכה מעפכת בו משא"כ
בהמשנה דתרומת הפרי הנה ומעשרותיו בתוכו אף שאין השירים גיפריין עתה פינן
שאפשר להפריש וראוי להפכה אין ההפכה מעפכת בו וא"כ לא הו"מ להקשות מהמשנה
ולכך התחיל אבני לומר אלא מעתה הי' לפניו ב' רמונים של טבל כו' ה"נ דאין בדבריו
פלוס פלומר שמספק בדבר אם ס"ל דגם היכי דראוי להפכה ל"ה תרומה אם אין עתה
שיירי גיפריין פינן דגם במשנה דהלוקח זין הוא ראוי להפכה ורק מצד איסור שבת דרכי'ע
עלי' י"ל דהוי ראוי וכמו שהיא באמת דעת הב"ח הובא בט"ז הג'ל וע"כ קא' ה"נ דגם
בראוי להפכה ל"מ תקשי לי' מתניתין דתרומת הפרי הפרי כו': והנה בתוס' שם ד"ה
אלא מעתה כו' פתבו וז"ל וא"ת ולפרו' ה'כי נמי אי הוי טעמא משום דאין בריה כו'
ומהר"י מפרש דאי טעמא דר"ש משום דא"ב א"ש דנדאי היתה א' מהן תרומה ומותר
הפיהו לאוכלו ואע"ג דא"ב דחד מינייהו נדאי תרומה אבל אטעמא דראשית פריה שפיר
ה"נ דל"ה פלל תרומה ויהי' פהו אסור לאוכלו וכן בההיא דתרומת הפרי בתוכו קרא
שם וכהו מצי אכיל לכל מה שבתוך הפרי אע"ג דא"ב ע"כ וקשה לפימ"ש הה"מ הובא
במ"א ה' שבת סי' שכ"ג דהטעם דכלי שנטמא בו"ה מותר לטבול בשויו"ט וכלים הנקחין
מעכו"ם אסור להטבילין ביו"ט דבשילמא ו"ה פינן שהוא רק דרבנן וגם מעיקרא הי' חזי
להשתמש בו חולין למי שאינו אוכל חולין בטרהרה לכה' ל"ה מתקן משא"כ פלים הנקחין
מעכו"ם אע"ג דגם הם רק מדרבנן מ"ע פינן דל"ה חזי מעיקרא לשום אדם אסור
להטבילין בשויו"ט דהוי מתקן ולפי"ז הרי כ' ה"ר"ן בפ' פל הגט דטעמא דבדאורי' א"ב
משום דסד"א לחומרא והנה הרמב"ם סוף ה' פלאים ובפ"ט מה' ט"מ כ' דסד"א רק
מדרבנן לחומרא וידוע מ"ש המהרי"ט בתשו' דתלי בפלוגתא אם בעי' באשם תלוי
חתיכה מב' חתיכות או לא דלמ"ד דבעי' חתיכה מב' ח' דוקא באיקבע איסורא מדאורי' י'
לחומרא ע' בכרו"פ בקונטרס בית הספק ולפי"ז ה'א מבואר בקריתות כ"ב ע"ב וכ"ג ע"א
דר"ש בעי' חתיכה מב' חתיכות ע"ש א"כ ע"כ ס"ל סד"א מה"ת לקולא ורק מדרבנן

לחומרא וא"כ אמאי אוסר ר"ש בהלוקח יין מבין הכותים הא שפיר יוכל להפריש בשבת אם אמר מקודם ב' לוגין שאני עתיד להפריש כו' דהרי לפי"ד הר"י הנ"ל שם תרומה חל אף אי אין ברירה ורק שהזר אסור לשותו כ"ז שלא הנפריש מטעם א"ב וא"כ הא טעמא דא"ב הוא משום דסד"א לחומרא ולדידי' רק מדרבנן לחומרא וא"כ רק מדרבנן אסור הזר לשותו וא"כ הא אסור דהגבהת תרומ"ע בשבת הוא משום מקדיש או משום מתקן וא"כ שפיר יוכל להפריש בשבת דמשום אסור מקדיש ליפא פיון דכבר חל עליו שם תרומה ואיסור מתקן נמי ליפא פיון דדמא.

לכלי שנטמא בו"ה דכיון שהיה מדרבנן ליפא איסור מתקן וה"נ הא חזי מקודם לפנהיגם לשתי' והיכי שאינו אסור מקודם לכ"ע ליפא איסור מתקן בדרבנן ולא עוד אלא אפי' לכהן יהי מותר ליתנו לפי"מ דקא"ר יוסי בביצה י"ב ע"ב לא נחלקו ב"ש וב"ה על המתנות שמוליכין לא נחלקו אלא על התרומה שבש"א אין מוליכין ובה"א מוליכין והכי ס"ל לר"ש ה"תם ע' בצל"ח שם וא"כ גם לכהן מותר ליתן התרומה וצע"כ ואין פנאי קצת להאריך יותר: סימן קיב לק"ק סטאווישטש מחוז קיעוו ארץ רוסיא.

בעזה"י יום ה' כ"א טבת תרמ"א לפ"ק סטריא שלום וברכה וכו"ס לה"ה החריף המנפ"ל ופנ"ו. כש"מ מאיר מעהרזאהן נ"י: אדמהו אכנהו ולא ידעתיו והנה הגיעני מכתבו ונעמתי לבקשתו להשיב לו ע"ד חדו"ת מה שהקשה ע"ד הפרישה והב"ח בטיו"ד סי' רל"ד שתי' לקוש'י הב"י במ"ש הטור שם אם אמרה קונם תשמישי על כל העולם יפר חלקו כו' והקשה הב"י דאיפכא הול"ל קונם תשמיש על כל העולם עלי דהא לשון קונם תשמישי כו' ל"מ פיון שמשונעדות לו ות"י הב"ח והפרישה דבלשון זה ג"כ חל בכולל דמיגו דחל על כל העולם חל נמי על הבעל והקשה מעלתו דהא התוס' בנדרים צ' ע"ש במשנה דנטולה אני מן היסורים הקשו הא"י חל הנדר על כל העולם הא אין איסור נדר חל על איסור אשת איש ות"י דחל בכולל מיגו דחל על בעלה חל נמי על אחרים ולדברי הב"ח והפרישה הא אינו חל על בעלה כ"א מפאת שחל על אחרים וא"כ ליפא כולל הנה בקוש'יא זו כבר קדמו בספר ברוך טעם שער הפולל ע"ש שדחה דבריהם עי"ז והנלפענ"ד ב"שוב דבריהם ז"ל ע"ד הפלפול דהנה לדברי הטור ל"ק קוש'י התוס' דאי' חל על אחרים דהא אין אחע"ה דהתוס' מקשין רק לשיטתם דס"ל בשבועות כ' ע"ב ד"ה דכי לא נדר דנדר אינו חל על האיסורין פגון שלא אוכל נבילות משא"כ הטור לשיטת' דפוסק ב"י ד"ס רט"ו דנדר חל לקיים האיסור וכמו שהרגיש ג"כ מעלתו אמנם הקוש'י הוא על התוס' דכתבו דעל אחרים חל מטעם פולל ונהרי משמעות המשנה הוא בשאמרה תשמישי על כל העולם וא"כ לגבי בעל ג"כ אינו חל רק מטעם כולל פיון דמשעבדה לי'.

והנלפענ"ד ל' דהנה התוס' בכתובות נ"ט ע"ב ד"ה קונמות קאמרת' כו' כ' שם דהא דאמרי' דאלמוה' לשעבוד'י דבעל דלא יפקיע קונם שעבודו הוא דוקא היכי שלא נאסר רק על הבעל אבל היכי דנאסר לכל העולם אלים כהקדש ומפקיע מידי שעבוד ע"ש שמביאים ראי' מיבמות גבי אצטלא דפרסוה אמיתנא ולפי"ז ה"נ פיון שאמרה תשמישי על כל העולם דחל אפי' באמרה לשון קונם תשמישי על היהודים משום דקונם כה"ג מפקיע מידי שעבוד ובלא"ה ל"ק קוש'י הב"י לכאורה אולם באמת עדיין יש לה מקום דהא אמרי' בפ"ב דנדרים דנדר תשמיש ל"ה רק מדרבנן פיון דהוי דבר שא"ב ממש וא"כ

ל"ש לומר דקונם מפקיע מידי שעבוד דלא אתי נדר דרבנן ומפקיע מידי שעבוד עונה דאוריין' וכ"כ באמת במשנה למלה פי"ב מה"א הכ"ב בשם יש מ"ש [ושעפ"ז י"ל קושני' התוס' בכתובות ע' ע"א ר"פ המדיר שכ' וז"ל משמע מתוך פירושו שיש בלשון זה איסור הנאת תשמיש וקשה דפריה בגמ' וכיון דמשמעבד לה היכי מצי מדיר לה והתנן קונם שאני עושה לפיה כו' מגופא דמתניתין למיפריה דלא מצי אסר עלי' תשמיש משום דמשמעבד לה דאם הי' נאסר יוציא ויתן פתובה לב"ש בשתי שבתות ולב"ה בשבת אחת ולהאמור י"ל דמזה לא הו"מ למיפריה דכילנא לומר דרק בתשמיש כיון דאינו חל הנדר רק מדרבנן לכך לא אתי נדר דרבנן ומפקיע שעבוד דאוריין' משא"כ במזונות שפיר הנדר דאוריין' ומפקיע מי"ש דאוריין' ולהכי פריה מקונם שאני עושה לפיה כו'] אקמם נלפענ"ד דהא דאמרינן דנדר של תשמיש אינו חל רק מדרבנן כיון דהוי שא"ב ממש הי"ד היכי שלא דררה רק מתשמיש בלבד אבל היכי דנכלל בנדר זה גם שאר דברים שחל הנדר עליהן מדאוריין' חל ג"כ על תשמיש מדאוריין' דומיא דמוקא בש"ע ח"מ סי' ר"ג וסי' ר"ט ס"ד בהג"ה בשם המרדכי בהקנה דבר שפא לעולם עם דשלב"ל מיגו דחל הקנן על הדבר שפא לעולם חל נמי על הדשלב"ל וכן לענן הקנה בק"ס קרקעות ומטלטלין ומעות בב"א י"א דאמרינן מיגו דחל הק"ס על הקרקעות והמטלטלין חל נמי על המעות ע"ש וע' בתשו' רמ"א סי' י"ח ובת"ה שהוקא בב"י יו"ד סי' רנ"ח ובתשו' מהר"ם פדואה סי' נ' שפראה מדבריהם דגם בהקדש שייך פלוגתא זו וה"ה.

בנדר וה"נ אמרינן מיגו דחל הנדר על שאר דברים שי"ב ממש מדאוריין' חל נמי על תשמיש מדאוריין'. וא"כ לפי"ז הא הרמב"ם ז"ל בפיהמ"ש בנדרים במשנה דנטולה אני מן היהודים פי' שאסרה הנאת עצמה על כל היהודים ויהי' מנדרין הנאה ממנה וכ"ה בחבורו הגדול פי"ב מנדרים ה' ח' וכן באמת לשון נטולה אני מן היהודים אינו סובל שיהי' משמעותו רק הנאת תשמיש בלחוד וא"כ שפיר אמרינן מיגו דחל הנדר על שאר דברים מדאוריין' חל נמי על התשמיש מדאוריין' וא"כ לא קשיא דהא משמעבדה לי' משום דאמרי' קונם מפקיע מידי שעבוד כיון שהיא נדר דאוריין' והוא על כל העולם והוי כהקדש שמפקיע מידי שעבוד כנ"ל וא"כ לא אצטרף לתי' הב"ח והפרישה הנ"ל דליהוי חל לגבי בעלה רק ע"י כולל ושפיר כ' התוס' דעל אחרים חל בכולל מיגו דחל על בעלה כו' משא"כ בלשון הטור שכ' דינו כשארמה בפירוש קונם הנאת תשמישי כו' וא"כ בשלא אמרה רק הנאת תשמיש הא ל"ה רק נדר דרבנן ול"ש לומר דמפקיע מידי שעבוד ולכך הוכרחו הב"ח והפרישה לתרץ מטעם כולל מיגו דחל על אחרים חל נמי על בעלה: ועל קוטב זה אמרתי לתרץ עוד הפעם הקושניא על הב"ח והפרישה הנ"ל בסגנון אחר ויתנישב נמי קושני' הגאון בעל אבני מלואים בתשו' סי' י"ב שהקשה ע"ד התוס' דנדרים הנ"ל לפי"מ דס"ל לר"ל בשבועות כ"ד ריש ע"א פי אמרינן איסור כולל באיסור הבא מאליו ולא באיסור הבא מחמת עצמו א"כ לדידנ' תיהדר קושני' התוס' לנפחה הא אין אחז"ל ואי מטעם כולל הא באיסור הבא מעצמו ל"א כולל ואי משום דכ' התוס' שם ד"ה באיסור הבא מעצמו דדוקא באיסור הבא מחמת עצמו ע"ע ל"א כולל אבל באיסור שהוא על כל העולם כגון מוקדשין אמרינן וא"כ בנטולה מן היהודים הוי איסור לכל העולם ואמרינן כולל ז"א לפי"מ ש"הב"י הנ"ל דע"כ מייירי שאמרה תשמיש כל העולם

עלי דאל"ה אין הבעל צריף להפר דמשעבדה ל"י וא"כ הוי איסור הבא מעצמו ע"ע ו'איןו חל אפי' בכולל לר"ל עכ"ק.

ונלפענ"ד ליישב דברי הב"י ז"ל דהנה באמת צריף להבין הרי קיי"ל בידו"ד סי' רל"ד ובאה"ע סי' פ"א בקונם שאני עושה לפיה כר' יוחנן בן נורי דאמר יפר שמה יגרשנה ותהא אסורה לחזור וא"כ ה"נ נוכל לומר דמייירי שפיר שאמרה תשמיישי על היהודים ואי דא"כ אמאי הבעל צריף להפר חלקו הא משעבדה ל"י הרי צריף להפר שמה יגרשנה.

אולם הא באמת יש לחלק דבשלמא בקונם שאני עושה לפיה חל הגדר לאחר שתתגרש אע"ג דמי איכא מידי דמהשתא לא חנייל ולקמ"י חנייל כדמסיק הש"ס בכתובות נ"ט ונדריים פ"ו דקונמות מפקיעין מידי שעבוד ומהשתא לא חנייל משום דאלמוה לשעבודין דבעל וכו' ה"ר"ן בנדריים שם דלפום ההוא שינויא ל"ק מא"מ כו' פ"ן דמדינא חנייל אי לאו דאלמוה רבנן לשעבודין וכי אלמוה הנ"מ דכל פמה דמיימא קמי' לא ליחול אכל נתגרשה פאלו חנייל מעיקרא דמי פ"ן דמדינא ראוי לחול ע"ש משא"כ הכא לענין תשמיישי לא נוכל לומר יפר שמה יגרשנה דמא"מ דמהשתא לא חנייל ולכתר הכי חנייל ואי פ"ן דמדינא ראוי לחול אלא דאלמוה לשעבודין כסברת ה"ר"ן ז"א דבאמרה תשמיישי על העולם לגבי בעלה גם מדינא אינו ראוי לחול כמ"ש למעלה פ"ן דקונם תשמיישי הוי דבר שא"ב ממש ואינו חל רק מדרבנן ונדר דרבנן אינו מפקיע מידי שעבוד עונה דאוריין וע"כ שפיר כ' הב"י ז"ל דע"כ מייירי שאמרה קונם תשמיישי העולם עלי ולפי"ז התינוח בדברי הטור שם משא"כ במשנה דנטולה אני מן היהודים הא פולל ג"כ שאר דברים וא"כ חל הגדר מאוריין פנ"ל וא"כ מדינא מפקיע מידי שעבוד אלא דאלמוה לשעבודין ודמאי שפיר לקונם שאני עושה לפיה ד"פ שמה יגרשנה וא"כ ר"ל נוכל לומר דמוקי המשנה כריב"נ ואי דאפתי ל"ד לקונם שאני עושה לפיה דבשלמא התם ליכא למפרה מא"מ כו' כדא' הש"ס בכתובות ונדריים דמי לאומר שדה זו שמשפנתי לה לכשאפדנה ממך תיקדש ואי כדדחי שם מי דמי התם בידו לפדותה הכא אין בידה לגרש עצמה ז"א דהא גם בקונם שאני עושה לפיה בידה לומר איני נזונת ואיני עושה וכמ"ש באמת התוס' בכתובות נ"ט ע"א ד"ה הכא דלדין יכול לשנויי הכי וא"כ בתשמיישי הא ליכא סברא זו וא"כ אפטר דמודה ריב"נ דל"א יפר שמה יגרשנה משום מאמ כו' ז"א דהתינוח לר"ה אמר רב דס"ל יכולה אשה שתאמר לבעלה איני נזונת וא"ע משא"כ אגן הא לר"ל קיימינן ור"ל הא פליג שם וס"ל דא"י לומר אנו"ע וא"כ ע"כ מוכרח לבא למסקנת רב אשי משום דמדינא קונמות מפקיעין עי"ש אלא דאלמוה לשעבודין וכמו שהסביר ה"ר"ן הנ"ל וא"כ גבי נטולה אני מן היהודים שפיר איכא למימר שאסרה הנאטה על היהודים ואפ"ה יפר הבעל חלקו שמה יגרשנה ול"ש מא"מ כו' פ"ן דמדינא חל גם מהשתא אלא דאלמוה לשעבודין דלר"ל לשיטתו ע"כ אגו מוכרחין לבא לתי' זה פנ"ל וא"כ שפיר ניחא המשנה גם אליכא דר"ל דחל על היהודים מטעם כולל ובאיסור הבא מעצמו על אחרים שפיר אית לי' כולל וכנ"ל וממילא אנדא ג"כ הקושניא על הפ"ח והפרישה הנ"ל פ"ן דבהמשנה דנטולה אני מן היהודים איכא למימר שפיר שאסרה א"ע על היהודים ולא אצטריף לחול מטעם כולל רק ד"פ שמה יגרשנה וכמוכ"ן: ובדכי ניחא לן ליישב מה דקשה לכאורה בנדריים פ"א ע"ב אמר מר ושלא אשמש מיטתי יפר משום דברים שבינו לבינה ה"ד אי לימא דאמרה הנאת תשמיישי עליה ל"ל הפרה הא משעבדה ליה

אָלאַ באַומֶרֶת הַנָּאֵת תִּשְׁמִישי עֲלֶיךָ וְכֹדֶרֶךָ כִּי כֹוּ וְקִשָּׁה דְּהָא הֵהוּא דְּשָׁלָא אֲשַׁמֵּשׁ מִיִּטְתִּי
ע"כ לכ"ע קאַמֶרָה מְדָלָא קא' וְשָׁלָא אֲשַׁמֵּשׁ לָךְ מִטְתִּי כְּמוֹ דְּקִתְּנִי שְׁלָא אֲצִיעַ לָךְ מִטְתְּךָ
וְכִמוֹ שְׁדִיִּיק הַט"ז בִּיּו"ד ס' רל"ד ס"ק נ"ט ע"ש וא"כ הִיכִי דְּקִאָסְרָה אַכ"ע הָא ל"א
אַלְמוּהָ לְשַׁעֲבֹדֵי כַמ"ש לְמַעְלָה בְּשֵׁם הַתּוֹס' פְּתוּבּוֹת וּא"כ מ"פ ל"ל הַפְּרָה הָא מְשַׁעֲבָדָה
לִי הָרִי קוֹנְמוֹת מְפָקִיעִין מִיַּדִּי שְׁעֵבֹוד מִשָּׂא"כ בְּסִיפָא דְּשָׁלָא אֲצִיעַ לָךְ מִטְתְּךָ פִּינּוֹן דְּלָא
אַסְרָה רַק עַל בְּעֵלָה א"צ לְהַפְּרֵי מִשּׁוּם דְּאַלְמוּהָ לְשַׁעֲבֹודֵי אִוְלָם לְהָאֵמֹר יִהִי נְכוּן דְּעַד
כָּאֵן לֹא פְתָבוּ הַתּוֹס' דְּבִאֹסְרֵת הַנָּאֵתָה אַכ"ע לֹא אַלְמוּהָ וּמְפָקִיעַ מִיַּדִּי שְׁעֵבֹוד אָלָא הִיכִי
דָּאֵם הֵיִתָּה אֹסְרֵת עַל בְּעֵלָה בְּלִבְד הָוִי חָל מְדִינָא מִשּׁוּם דְּקוֹנְמוֹת מְפָקִיעִין מִיַּדִּי שְׁעֵבֹוד
רַק דְּאַלְמוּהָ מִשּׁוּם דָּאֵל"ה פֶּל אֲשֶׁה תְּפָקִיעַ שְׁעֵבֹוד בְּעֵלָה ע"י קוֹנָם לְכָךְ בְּאֹסְרֵת הַנָּאֵתָה
עַל כָּל הָעוֹלָם דְּלִיכָא לְמִיחָשׁ לְהִכִּי פִּינּוֹן דָּאִיְהִי נָמִי מְפָסְדָת בְּהִכִּי לֹא אַלְמוּהָ מִשָּׂא"כ אִי
גַם עַל בְּעֵלָה בְּלַחוּד נָמִי לֹא הִי חָל מְדִינָא מֵאִי אֲהִנִּי לָן הָא דְּאַסְרָה אַכ"ע דְּלִיפְקַע מִיַּדִּי
שְׁעֵבֹוד וּלְפִי"ז ה"נ הָא בְּנִדְרָה הַנָּאֵת תִּשְׁמִישי אִילוּ הֵיִתָּה אֹסְרֵת עַל בְּעֵלָה בְּלִבְד הָא גַם
מְדִינָא לֹא הִי מְפָקִיעַ מִיַּדִּי שְׁעֵבֹוד פִּינּוֹן דְּנִדְרֵי תִּשְׁמִישי הָוִי דְּבָר שֵׁא"ב מִמֶּשׁ וְאִינוּ רַק
מְדִרְבָּנּוֹן וְלֹא אֲתִי נִדְרֵי דְּרַבָּנּוֹן וּמְפָקִיעַ מִיַּדִּי חַיִּיב עוֹנָה דְּאֹרְיִיתָ' וּא"כ גַם בְּאַסְרָה אַכ"ע
לֹא תוּכַל לְהַפְּקִיעַ שְׁעֵבֹודוֹ וְשִׁפִּיר פְּרִיָּה הַש"ס ל"ל הַפְּרָה הָא מְשַׁעֲבָדָה לִי: וְהִנֵּה בְּדַבְּרֵי
הַרְמַב"ם פִּי"ב מְנִדְרִים ה' ח' שְׁהִבְאֵתִי לְמַעְלָה כ' ו' ל' וְכֹן אִם אַסְרָה הַנָּאֵתָה עַל אֲנוּמָה
כְּוֹלָה כְּגוֹן כָּל הַיְּהוּדִים אִוּ יִשְׁמַעְאֵלִים ה"ז יִפְר כו' וְכ' הַכ"מ יל"ד בְּאֹסְרֵת עֲצָמָה עַל כָּל
הַיְּהוּדִים מֵאִי אִיכְפַת לִי לְבַעַל שְׁלָא יִהְיֶה הַיְּהוּדִים מְמַנָּה כו' וְעוִי"ל בְּאֹסְרֵת הַנָּאֵתָה עַל
כָּל הָאֲנוּמָה לֹא נִיחָא לִי דְּמִשְׁאִיתוּ ש"ר וְכִדָּא' פ' הַמְדִיר גְּבִי נִדְרָה שְׁלָא תִּשְׁאֵל וְשָׁלָא
תִּשְׁאִיל וּמִש"ה יִפְר עכ"ל.

וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה מִש"ס נְדָרִים פ"ד ע"א אִיְתִיבִי רְבָא לר"ל וְבַעַל לָאו בְּכִלְל בְּרִיּוֹת הוּא
וְהִתְנַן וְנִטוּלָה אֲנִי מִן הַיְּהוּדִים יִפְר חֲלָקוֹ וְתִהָא מְשַׁמְשֵׁתוּ וְתִהָא נְטוּלָה מִן הַיְּהוּדִים וְאִי
אַמְרַת בַּעַל לָאו בְּכִלְל בְּרִיּוֹת הוּא נְדָרִי ע"כ הֵן וְיִפְר לָהּ לְעוֹלָם שֵׁא"ה דְּמוֹכְחָא מִיְלִתָּא
דְּעַל הֵיִתְרָא קְאָסְרָה נְפִשָׁה ע"כ וְלֵהכ"מ ע"פ הָא הָוִי נִדְרֵי בִּינּוֹ לְבִינָה דְּמִשְׁאִיתוּ ש"ר
וְעו"ק לְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם ז"ל דְּמִפְרֵשׁ נְטוּלָה אֲנִי מִן הַיְּהוּדִים קֵאִי עַל שְׁאָר הַנְּאוֹת א"כ מֵאִי
מְשַׁנֵּי שֵׁא"ה דְּמוֹכְחָא מִיְלִתָּא דְּעַל הֵיִתְרָא קְאָסְרָה נְפִשָׁה וְלָכֵךְ ע"כ בַּעַל ג"כ בְּכִלְל בְּרִיּוֹת
הָרִי פִּינּוֹן דְּמִיִּירִי מְשַׁאָר הַנְּאוֹת לַכ"ע ג"כ הֵיִתְרָא הָוִי וְלָמָּה אָנוּ מְכֻרְחִין לוֹמַר דִּיְהִי
הַבַּעַל ג"כ בְּכִלְל הַבְּרִיּוֹת.

וְנִרְאָה דְּהִנֵּה הָר"ן גּוֹרֵס שָׁם וּא"א בַּעַל לָאו בְּכִלְל בְּרִיּוֹת הוּא ל"ל הַפְּרָה דְּהָא אִיְהוּ ל"ה
בְּכִלְל אִיסוּר. וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה לְרִיב"נ דְּאָמַר יִפְר שְׁמָא יְגַרְשָׁנָה א"כ ה"נ הָא לְכִי יְגַרְשָׁה
הַזֶּר יִהִי הַבַּעַל בְּכִלְל בְּרִיּוֹת וְיִתְסֵר וּא"כ צָרִיף לְהַפְּרֵי דְּכִינּוֹן דְּחָל עַל שְׁאָר הַיְּהוּדִים
מְעִילָא גַם עֲלִיו חָל שְׁמָא יְגַרְשָׁנָה וְיִהִי גַם הוּא בְּכִלְל שְׁאָר הַיְּהוּדִים.

[וְכִיּוֹתֵר יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת אֲפִילוּ לַת"ק דְּרִיב"נ דְּאָמַר הָתָם א"צ לְהַפְּרֵי הָרִי מְבוֹנָר בְּשִׁטְמ"ק
פְּתוּבּוֹת נ"ט דְּפִלְגִי הַת"ק וְרִיב"נ בְּפִלְגּוֹתָא דְּר"מ וְרַבָּנּוֹן אִי יֵשׁ מְעִילָה בְּקוֹנְמוֹת דְּרִיב"נ
ס"ל אִין מְעִילָה בְּקוֹנְמוֹת וְלָכֵךְ הָוִי דִּינּוֹ כְּכֹדוּה"ג וְחָל עַל דְּשִׁלְב"ל הֵיִינוּ עַל אַחַר
הַגְּיּוּשִׁין אֲבָל הַת"ק ס"ל דִּישׁ מְעִילָה בְּקוֹנְמוֹת וְנִפְקִי לְחוּלִין וְאִינוּ חָל עַל דְּשִׁלְב"ל וְלָכֵךְ
א"צ לְהַפְּרֵי ע"ש.

ולפי"ז הא כ' במשנה למלה פ"ד מה' מעילה ה' ט' דהא דיש מעילה בקונמות ה"ד באוסר פירותיו ע"ע או על חבירו הוי דינו פהקדש דהרי יכול להקדיש פירותיו ולקח איפא מעילה משא"כ באוסר פירות חבירו ע"ע אף דאוסר ליהנות פהקדש אבל מעילה ליפא כיון שא"י להקדיש פירות חבירו ע"ש.

ולפי זה הא כ' הב"ח והפרישה הג"ל דהמשנה ע"כ מייירי דאמרה תשמיש כל העולם עלי א"כ הוי פאוסר פירות חבירו ע"ע דליפא מעילה א"כ גם הת"ק דריב"נ מודה דחל על אחר הגירושין כיון דבכה"ג אין מעילה ולא נפקי לחולין וא"כ גם אי ל"ה בעל בכלל בריות צריף להפר שמה יגרשנה אמנם הדבר נכון דהנה באמת הקשו התוס' הג"ל האייף חל הגדר אכ"ע הא אין אחע"א ותי' דחל בכולל מיגו דחל על בעלה חל נמי על אחרים וא"כ לפי"ז י"ל דבס"ד הוי ס"ל לרבא בהמשנה דנטולה אני מן היהודים מייירי לענון תשמיש וע"כ פריף שפיר א' בעל לאו בכלל בריות הוא א"כ ליפא פולל ול"ל הפרה דכיון דאינו חל על שאר היהודים משום דאחע"א וממילא אינו חל גם על בעלה אפי' לאחר גירושין ול"ל הפרה ומשני שא"ה דמוכחא מילתא דעל היתרא קאסרה נפשה רק משאר הנאות של היתר ולא מתשמיש דבתשמיש בלא"ה אסורה על כל העולם וכיון דאסרה שאר הנאות על כל היהודים הוי בינו ובינה דמשאיתו ש"ר ולקח יפר.

ובדרף היותר פשוט נלפענ"ד לתרץ הקושני הג"ל על פירכת הש"ס דאי בעל לאו בכלל בריות ל"ל הפרה הרי צריף להפר שמה יגרשנה לריב"נ ונראה דהנה ה"ר"ן וכן בשטיטה מקנפצת פתובות הקשו דאייף קאריב"נ יפר הרי לר' נתן בנדרים צ' ע"א אין הבעל מיפר אא"כ חל הגדר ותי' דהא באמת מדינא חזיל מהשתא דקונמות מפקיעין ע"ש רק דאלמוה רבנו לשעבודא דבעל וכי אלמוה היינו לזכותו אבל לא לחובתו שלא יוכל להפר ע"ש.

ולפי"ז התינוח התם משא"כ הכא אי נימא דבעל ל"ה בכלל בריות א"כ מדינא אינו חל בעוד שהוא אשתו וא"כ לא יוכל להפר לה קודם חלות הגדר וכן איפא למימר לפי"ד ה"ר"ן בנדרים פ"ו ע"ב שהבאתי למעלה דלהכי ל"א לריב"נ למסקנא מא"מ דמהשתא לא חזיל כו' משום דמדינא חל מהשתא כו' וא"כ אי בעל ל"ה בכלל בריות מדינא אינו חל מהשתא וא"כ שוב י"ל מי איפא מידי כו': והנה בטו"ז סי' רל"ד ס"ק נ"ט הקשה ע"ד הב"ח והפרישה הג"ל מש"ס נדרים פ"א ע"ב הג"ל דפריף שלא אשמש מטתי יפר ה"ד אי לימא דאמרה הנאת תשמיש עליף ל"ל הפרה הא משעבדה לי ולדבריהם מ"פ דהא משמע שאסרה תשמיש על כל העולם מדל"א שלא אשמש לה מטתי א"כ חל בכולל מיגו דחל על אחרים חל נמי על בעלה.

ונלפענ"ד ליישב בדרף נכון דהנה בשעה"מ פי"ב מנדרים מביא בשם ס' קול יעקב שנסתפק מי שהי' לפניו ב' בהמות ואמר הרי אלו עולות ונמצאת א' מהן בע"מ או טמאה מי אמרינו כיון דעל אותה בהמה לא חל הגדר אף על האחרת לא חל דהו"ל גדר שהותר מקצתו הותר כולו א"ד ע"כ ל"א גדר שהותר מקצתו כו' אלא כשחל הגדר מעיקרו ושוב הותר מקצתו ע"י פתח אבל אי מעיקרא אין מקום לחול על מקצתו כלל בכה"ג אפשר דקרינו בי' ככל היצא מפיו יעשה [וע' בירושלמי שבועות פ"ה ה' ג' אף בשבועת ביטוי כן שבועה שאוכל נבילה ופת חטין ופת שעורין ופת פוסמין מאחר שפטור על הגבילה פטור על השאר ע"ש הרי דאמרי' גם בכה"ג גדר שבטל מקצתו בטל כולו וע' בשו"ת

הָרָן מִשֵּׁשׁ גִּבֵּי נִשְׁבַּע לְשֵׁלֶם קָרַן וְרִיבִית דָּאָף שְׁעַל הָרִיבִית אֵינוֹ חָל מ"מ עַל הַקָּרַן חָל
[וְיֵשׁ לְחֻלְקָה] וְכָתַב לְדַקְדָּק מִמֶּשׁ הָרִשְׁבָּ"א ז"ל בְּחֵי לְנִדְרִים ט"ו ע"ב ד"ה וּא"ר פְּהִינָה
לְעֵנֶן אִם אָסְרָה הַנְּאֻת תְּשִׁמִּישָׁה עַל כָּל הָעוֹלָם דֹּא ע"ג דְּאֵינוֹ חָל אִסּוּר' עַל הַבְּעַל אַכ"ע
חֲנִינִל וְדָחָה זֶה דְּהֶתֵּם שְׁאֵנִי דְּמִדִּינָא חֲנִינִל נִדְרָא כִּינּוֹן דְּקוֹנָמוֹת מְפָקִיעִין מִיַּדִּי שְׁעָבוּד אֱלָא
דְּאֶלְמוּהָ רַבְּנָן לְשְׁעָבוּד דְּבַעַל אֲבָל הֵיכָא דְּמִדִּינָא לֹא חָל הַנְּדָר עַל מְקַצְתּוֹ לֹא חָל אֶפְלוּ
ע"ש וְהִנֵּה הַבְּרִיית' הַנְּ"ל ע"כ אֲתִיָּא כַּת"ק דְּרִיב"נ דְּאָמַר בְּקוֹנָם שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה לְפִיָּה א"צ
לְהַפֵּר דְּאֵלוֹ לְרִיב"נ דְּאָמַר צְרִיף לְהַפֵּר שְׁמָא יְגַרְשָׁנָה א"כ אֲמַאי קְתָנִי בְּסִיפָא שְׁלֵא אֲצִיעַ
לָךְ מִטְתָּה כּו' א"צ לְהַפֵּר הִיל"ל דְּיִפֵּר שְׁמָא יְגַרְשָׁנָה וּא"כ הָא כ' הָרָן בְּכַתְּנֻבוֹת ר"פ
הַמְדִיר וְכוּ בְּשִׁטְמ"ק כְּתוּבוֹת נ"ט דְּטַעֲמָא דַּת"ק דְּרִיב"נ מְשׁוּם דַּס"ל מִדִּינָא אֵין קוֹנָמוֹת
מְפָקִיעִין מִי"ש ע"ש.

וּא"כ לְפִי"ז אִיף נּוֹכַל לֹמַר דְּבִשְׁלָא אֲשַׁמֵּשׁ מִטְתִּי חָל בְּכוֹלֵל מִיגוֹ דְּחָל אַכ"ע כּו' דְּהָא
לְגַבֵּי הַבְּעַל אֵינוֹ חָל מִדִּינָא מְשׁוּם דְּלְדִידִן' הָא מִדִּינָא אֵין קוֹנָמוֹת מְפָקִיעִין מִיַּדִּי שְׁעָבוּד
וּא"כ הֵנִי נִדְרָא שְׁהֵנָתִי מְקַצְתּוֹ הַתֵּר פְּלוּ וּמִמִּיל' אֵינוֹ חָל ג"כ עַל שְׁאָר הֵיְהוּדִים וּא"כ
לִיכָא כּוֹלֵל.

יֹתֵר לֹא יִרְשָׁנִי הַזְּמַן לְהַאֲרִיף דְּבָרֵי הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' קִיג בַּעֲזַה"י יוֹם ו' עַש"ק י"ט
לְיִרַח טַבַּת תְּרַמ"ג לְפ"ק סְטְרִיָּא. יִשְׁפֹּת ה' שְׁלוֹם וְרַב טוֹב לְכַבוֹד הָרַב הַחֲרִיף וּבְקִי
הַמְּנֹפֶלֶג כַּש"מ שְׁלוֹם שְׁכָנָא לְאֲשֻׁטְשׁוּוֹעַר נ"י אַבְד"ק פִּיטְשָׁאִיּוֹב יצ"ו בְּאַרְץ רוּסְיָא:
מְכַתְּבֵיו הַגִּיעוּנִי וְהִנֵּה מְכַתְּבוֹ הֵרָאשׁוֹן גַּם הַשְּׁנִי בָּא אֵלַי בִּימֵי צָרָה וְאֲנֹפֶל.

עַת אֹר חֲזִיף בְּאַהֲלִי. וְנִפְשִׁי עָלִי אֲבָלָה עַל הָאֲסוֹן הַנּוֹרָא אֲשֶׁר קָרַנִּי בַּעֲזַה"ר כִּי עָלָה
הַמְּנוֹת בְּחִלוּנִי וְלִקַּח מֵאֵתִי זִוגְתִי הַרְבֵּנִית הַצְּדִיקַת הַמְּפֹרְסָמַת בְּכִשְׁרוֹן מַעֲשֵׂי מֶרֶת זְלוֹטָא
ז"ל.

וְגַם עֲתָה בְּהַשְׁגִּי מְכַתְּבוֹ הַשְּׁלִישִׁי עוֹד קָפְאוּ תְהוֹמוֹת לְבָבִי. רַעֲיוֹנִי נְבוֹכּוֹ סָגַר עָלַיְהֶם
הַמְּדַבֵּר.

רֵאשִׁי עָלִי כְּכַרְמֵל עֲזוּבִי פַחִי וְאוֹר שְׁכָלִי גַם הֵם אֵין אֵתִי. אָפֶס לֹא אוֹכַל מִלֵּט מִשְׂאָ
הַפְּצָרְתּוֹ וְלִבֵּל יֹאמַר הָרַב כְּמָה קָשָׁה.

הֲלֹא כְּתַבְתִּי לוֹ שְׁלֹשִׁים. וּמַעֲנָה בְּכָל אֱלֹהִים לֹא מַצְאֵתִי.

שְׁעַל כֵּן הַבְּלַגְתִּי עָלִי יְגוּנִי. וְהִתְאַמְצְתִּי בְּכָל פַּחִי וְאוֹנִי.

לְהַפִּיק רְצוֹנּוֹ וְתַפְצוֹ. וְאִף יִשְׁפֹּק נָא לוֹ הַקִּיצוֹר כִּי צָדוּ צְעָדֵי מְלַכַת בְּרַחֲבָה בְּהַנְיֹת דְּאַבְיִ
וְרָבָא.

וְאַעֲנָה חֻלְקֵי אֲמָרָה נִפְשִׁי בְּעֲזַרְתִּי ה' יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה: ע"ד שְׁאֲלָתוֹ בְּעוֹף שְׁהַכּוֹ אוֹתוֹ בְּמַקַּל
לְרוֹחַב הַשְּׂדֵרָה עַד שְׁמִסְיַבַת הַהַכָּאָה נִפְל לְאַרְץ וְאַחַר שְׁעָה וּשְׁתַּיִם עֲמַד וְהִלָּף הִילּוּף יָפָה
ד"א כְּמַקְדָּם וְאַח"כ שְׁחִטּוּ אוֹתוֹ וְלֹא רָאוּ אִם פָּרַח קוֹדֵם שְׁחִיטָה עַכ"ש: הִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ
לְדוֹן וְלֶאֱסוֹר דָּאָף שְׁכ' הַשְּׁ"ף בְּסִפְרוֹ הָאֲרוֹף דְּבַעוֹף ל"ש טְרִיפּוֹת דְּנִפּוּלָה שְׁהוּא רִיְסוּק
אַבְרִים וּבְגָמ' קֵא' בְּעוֹף שְׁנַחֲבַט ע"פ הַמֵּיִם כִּינּוֹן שְׁשֵׁט מְלֵא קוֹמָתוֹ דִּיּוֹ דַּל"ש בְּעוֹף רִיְסוּק
אַבְרִים אֱלָא כְּשְׁנַחֲבַט ע"פ הַמֵּיִם שְׁנָה דְּבַר מְוַרְגָּשׁ לְחוּשׁ שְׁהַעוֹף שְׁהוּא קַל בְּטַבַּע כְּשִׁנּוּפֵל

אפילו מגובה הרבה הוא נופל על רגליו ואינו מתחבט פלל אבל אם נחבט ע"פ המים שא"י להתאמץ ברגליו אבריו מתחבטין ע"ש וכ"כ בדרישה בסי' נ"ח דהא דקא' אין ריאה לעוף לינפל ר"ל דל"ש בי' איסור נפילה פלל והכי פוסק בעל פמ"ג דל"ש נפולה בעוף רק פשרגליו קשורים אולם באמת זה אינו רק בנפולה שהוא משום גובה י' אבל היכא שהוא טריפה בבמה אפילו בפחות מי' גם בעוף טריפה וכן הו' טריפות דהפה במקל על השדרה ונפלה מחמת ההפאה הלא בכה"ג טריפה אף בפחות מי' טפחים דהוי כהפילוהו אחרים בכת דומיא דא' בחולין נ"א ע"א בזכרים המנגחין זא"ז דאי נפול לארעא ודאי חיישינן וכ' התוס' דאע"ג דבנפילה בעינן עד שיפול מי' טפחים ומפריסא דתורא עד ארעא ליכא אלא ד' טפחים מ"מ חיישינן הכא משום דנפול מחמת ההפאה שפנגחין זא"ז ע"ש והו' טריפות איכא בנדאי גם בעוף.

וע' בספר תורת יקותיאל ובשו"ת השיב משה חיו"ד סי' ל"א שכ' שמבואר בתוספתא דגם בעוף שנייה כל דיני נפילה. והכי מבואר באמת באו"ה פלל נ"ו דין ט"ז ע"ש.

אולם בטרופות שאינו מחמת גובה י' גם הפוסקים הנ"ל יודו דשנייה גם בעוף ואי דהלוך הילוף יפה ד"א הרי כ' ה"ר"ן ז"ל בפא"ט בשם איכא מ"ד דבבמה שהכופו אותה במקל לרוחב השדרה אפי' הלכה צריכה בדיקה בחוט השדרה ומבואר בב"ח סי' ל"ב טעמו של דבר דדוקא בנפולה קבלו חז"ל דאי הי' שם ריסוק לא הייתה יכולה לילוף אבל פשהוה רק באבר א' חיישינן שמה נפסק אותו אבר ומה"ט בהנחה נגד אבר א' בסי' נ"ח ל"מ הילוף ע"ש שכ' ולדידן שאין אנו בקיאים בבדיקה טריפה והכי נקטינן וכ"כ הפר"ח שם וע' בפ"י סי' נ"ח סק"ד דא"א בקיאים בבדיקה אף באבר א' דלא כטו"ז בסי' ל"ב סק"ד ע"ש במש"ז והנה בדג"מ שם כ' להוכיח שלא פדי האיכא מ"ד שבר"ן הנ"ל מןבחים ע"ד ע"ב פוליהי כר"ל ל"א סברי הלכה א"צ בדיקה ואי איתא כדבריו אפתי נוקמי דנתערב בכה"ג שלא נפלה לגמרי רק הפה במקל ושלים חוטרא אפלגא דשדרה א"ו דגם בזה מהני הילוף וא"צ בדיקה אולם היטב אשר דבר בזה בכו"פ סי' נ"ח דבלא"ה צ"ל לר"מ דחייש למיעוטא איך אפשר לשחוט בהמה של קדשים דהא צריף לבדוק הריאה דהוא מיעוטא דשכיחא [וע' בתשב"ץ חלק ראשון סי' ס"ז שהאריף לבאר שאיסור הסירכות נוהג גם במקדשין] וא"א לבדוק במקדש משום הקריבהו נא לפחתה וצ"ל לבדוק כל הבהמה מפפא דמוחא ועד אטמא אינו זה דרו' פבוד לגבוה אבל לבדוק אבר א' כמו ריאה ל"ל בה.

וא"כ בשלים חוטרא אפלגא דשדרה דא"צ לבדוק רק החוט אף בקדשים יכול לעשות פן ול"ש בי' הקריבהו נא לפחתה ע"ש והנה לכאורה יש להוכיח כד' ה"ר"ן הנ"ל מש"ס חולין י"א ע"א רנב"י אמר אתיא מאל"י דא"ר חלבו האל"י תמימה וליחוש שמה נפסקה חוט השדרה אלא לאו משום דאמרינן זיל בתר רובא וא"כ אי איתא דההליכה היא עדות ברורה שלא נפסק החוט א"כ דילמא מיירי פשהלכה קודם שחיטה דתו ליכא למיחש דילמא איפסק חוט השדרה דא"כ לא הייתה הולכת.

אמנם באמת אין ראי' מזה דבאמת י"ל גם בזה דלאחר דקיי"ל דאזלינן בתר רובא ל"ח לפסוקת החוט פשהלכה דרוב בהמות שהולכין לא נפסק חוט השדרה שלהן ורק לס"ד שם דחיישינן למיעוטא פריף שפיר דניחוש דילמא נפסקה חוט השדרה דאף שהלכה מ"מ

מיעוט יש שגפסק החוט והולכין וטעם סברת האיפא מ"ד שפר"ן הג"ל י"ל דאף דכשהולכה איפא רוב שלא גפסק החוט מ"מ היכא דאיפא לברורי לא סמכינן ארנפא ולכה בעינן בדיקה.

ועפי"ז תתיישב קושני' הדג"מ הג"ל דא"א לאוקמי בנבחים בהכי והלכה ואפ"ה צריכה בדיקה וא"א לבדוק משום הקריבהו נא לפחתה דהרי באמת פשהלכה איפא למיסמף ארוב שלא גפסק החוט ורק משום דאפשר לברורי והתינח בבהמת חולין משא"כ בבהמת קדשים דכיון דליפא לברורי ע"י בדיקה משום הקריבהו כו' א"כ שוב סמכינן ארנפא וכשר בלי בדיקה עכ"פ י"ל דלפי דברינו שפיר יש לסמוך אבדיקת החוט אפי' לדין ואי דא"א בקיאיין בבדיקה א"כ שוב הוי א"א לברורי וסמכינן שפיר ארנפא: שוב הביא מעלתו דברי הדגמ"ר שם שכ' דבעוף ל"מ הילוף לענין ס' פסוקת החוט דבעוף פלה פח החוט למעלה אצל האגפיים והרגלים רחוקים הרבה ממקום פח של השדרה ואין פסוקת החוט מעפב ההילוף משא"כ בבהמה רגלי' הראשונים שלצד הראש החוט הולף ביניהם ואם גפסק הי' נרגש בהילוף ולכן מהני ההילוף לסמוך עי"ז על הבדיקה שלנו עכ"ד הנה מ"ש דרק הליכת רגלי' הראשונים הוא עדות על החוט ולא של דגלי' האחרונים הוא רק שיטפא דלישנא דבאמת טריפות החוט בבהמה הוא עד בין הפרשות שהוא פנגד הירכיים א"כ פסוקת החוט מעפב גם ההילוף של רגלי' האחרונים וכמפורש בחולין נ"א באימרתא דבי רב חביבא דהו' שדרן פרעי' בתרייתא ובדקוה ואשפחוה שגפסק החוט.

הרי שרגלי' האחרונים הי' נגררין מסיבת פסוקת החוט וע"כ דלא דק בלישני' בזה. אפס מה שהביא מעלתו דברי א"ז הגאון המובהק שליט"א בספרו היקר בר לינאי חיו"ד סי' י"א לדחות דברי הדגמ"ר שחידש דבעוף ל"מ הילוף משום דמבאר בפלבו גבי נפילה דמהני גם בעוף הילוף כמו בבהמה הנה לפענ"ד משם אין ראי' דהתם הא אין ההילוף מורה על פסוקת החוט לבד דהא שם ההילוף מורה שלא נתרסק שום אבר ושאר האברים הא בודאי אינם שייכים עם הרגלים.

וע"כ דהכי קבילו חכז"ל גבי נפולה דאם הי' חבט חזק כ"כ שנעשה ריסוק והפסד צורה באברים לא היתה יכולה לילף מצד שנתרועע בגין האברים ומדהולכת ע"כ שלא נעשה ריסוק בשום אבר וא"כ מה לי בהמה מה לי עוף משא"כ היכי דהכו אותה ברוחב השדרה דהחשש אינו על ריסוק רק שפא גפסק החוט שפיר י"ל דבבהמה הוי ההילוף ראי' שלא גפסק החוט כיון דפסוקת החוט מעפב ההילוף משא"כ בעוף שהחוט פלה עד בין האגפיים ל"ה ההילוף ראי' על שלמות החוט רק הפריחה.

ומ"ש לתמוה ע"ד א"ז הגאון שם שה"ר מש"ס זבחים הג"ל מדלא מוקי בעוף דל"מ הילוף דא"כ האיף הוי קתני ירעו הלא עופות לאו בני פדיני ורעני' גינהו יפה תמה. אולם בודאי לא נעלם זה מעיניו הבדלוחים של א"ז הגאון נ"י אשר כל רז בש"ס לא אנס לי' ואין ספק אצלי של"א זה רק לחידוד התלמידים ונדחה קרא לו רק שנשמט בדפוס והנה ראיתי שהביא שם קושניא דלמה לא מוקי הש"ס בזבחים שם בנתערב בהמה שנפלה פחות מי' וגוררת רגלי' דלהתבו"ש והדג"מ אף בפחות מי' טריפה כיון שגוררת רגלי' מראה הדבר שמתמת פסוקת החוט הוא שבזה מיישבים קושני' הש"ף שם ס"ק י"ב עמ"ש המחבר אבל אם נודע שנפלה חוששין ופי' דמייירי בפחות מי'.

דא"כ לוקי הש"ס שם שנתערב בהמה פזו שנפלה פחות מי' וגוררת רגלי לבין שאר בהמות שגוררין רגליהו שלא מתמת נפילה דאמרין בהו שגרונא נקטה ונשפיר משפחת מערובת וכבר הקשה קושיא זו בס' מראה יתוקאל בחי' תולין נ"ג ויצא דא הגאון הנ"ל לחדש דל"א שגרונא נקטה רק לאח"ש דאמרין נשחטה הותרה ותלינן בשגרונא משא"כ היכא דחזינו הריעותא בעודה בחי' ל"א שגרונא נקטה דבהמה בחי' בחז"א עומדת.

לפענ"ד מלבד שמדברי הגמ' נראה דגם בחי' תלינן בשגרונא הלא הדבר מפני' בט"ז שם סק"ו בשם הגה"מ שכ' בשם הר' טובי' מווינא על א' שקנה אנון מן השוק ולא יכלה לעמוד דמותרת פינו שלא ראינוה שנפל אין לאסור מספק ואמר שגרונא נקטה: והנה כד' הדג"מ והתב"ש הנ"ל מוכח ג"כ מד' התוס' בתולין נ"א הנ"ל בבהוא אימרתא דהוי בי ר"ח דהו' שדרן פרעי' בתרייתא אמר רב ימר האי שגרונא נקטי שכ' התוס' ונ"ל לא בנפילה מיירי ולכאורה מנ"ל להתוס' לפרש הכי אדרבא נימא מדהביא זה בין דיני נפילה מיירי זה ג"כ בנפולה רק בפחות מי' ויתכן לפי"ז מאי דמייתי בתר הכי מימרא דר"ה בנזכרים המנגחין זב"ז דהוי נפילה בפחות מי' והכא ל"ח א"ו דפשיטא להו להתוס' דאי איתא דנפלה אפי' בפחות מי' פינו שיהא צולעה בנדאי הוי חיישינן לפסוקת החוט ולא הוי אמד פסוקת חוט השדרה לא שכיח דבכה"ג שכיח ושכיח ובגוף דין זה ראיתי בשו"ת משיבת נפש חיו"ד סי' י"ח ובשו"ת גוא"י חיו"ד סי' ק"א ששהיגו ע"ז והעלו דבפחות מי' אין לחוש פלל אף לפסוקת החוט ובאמת בנוב"י מהדו"ק חיו"ד סי' כ"ב הקשה ע"ז דא"כ למה א' בב"ק נ"א דבית פחות מי' אינו חייב במעקה פינו דגם בפחות מי' איכא טוריפות דפסוקת החוט.

אולם לפענ"ד י"ל דלעגנן טוריפות יש לחוש בכה"ג לפסוקת החוט עכ"פ מדרבנן והתורה לא חייבה במעקה בפחות מי' פינו שבאמת ליכא חששא רק מדרבנן (אמנם הא אין לומר דבאמת רוב נפילות פחות מי' אין בהן פסוקת החוט ורק דאפ"ה בעי בדיקה פינו דאיכא לברורי לא סמכינן ארנבא וכנ"ל גבי שלים חוטרא אפלגא דשדרה דל"מ הגילוף וצריף בדיקה מטעם זה ז"א דאפ"ה הי"ל לחייב במעקה בפחות מי' ולא לסמוך על הרוב כמ"ש התוס' פסחים קט"ו ע"ב ד"ה קפא דבמקום סכנה חיישינן למיעוטא ולא סמכינן ארנבא וע' תוס' ע"ז ל ע"ב ד"ה השחלים וא"כ הי"ל ג"כ לחייב במעקה מה"ט דבמקום סכנה לא סמכינן ארנבא) ושעפי"ז תתיישב הקושיא הנ"ל דלא מוקי הש"ס בזבחים בכה"ג וכנ"ל דבשלקמא התם בנפולה גמורה פינו שהבדיקה היא מדאורי' פמבואר ברשב"א ובר"ן פ"ד דביצה גבי עוף הנדרס מהו לשוחטו ביו"ט ע"ש [דלא כמ"ש בשו"ת שא"ר סי' ס"ד דע"כ הוי הבדיקה רק בדרבנן דאי איתא דהוי דאורי' מהיכי תימי יהי' מותר לשוחטו ביו"ט וכ"כ בדרישה א"ח סי' תצ"ח וע' בשו"ת חת"ס חיו"ד סי' ס"ו שמחלק בזה בין עוף לבהמה בטוב טעם] שפיר י"ל דאף דגם אי הלכה צריכה בדיקה אינו אלא ספק טריפה מ"מ הא שי' הר"י דספק א' בגוף וס"א במערובת ל"ה ס"ס וכמו שהוכיח באמת הש"ך בכללי ס"ס והתייבח היכי שהס"א בגוף הוא מדאורי' אבל היכא שהס"א בגוף אינו אלא מדרבנן הא מותר במערובת כמ"ש בס"י ק"י וא"כ לא הו"מ לאוקמי בכשנתערב נפולה בפחות מי' והיא צולעה לבין שאר שוורים שהם צולעים דאמרין בהו שגרונא נקטי פינו דמאי דצריף בדיקה בפחות מי' הא אינו אלא מדרבנן וס"א בגוף שאינו אלא מדרבנן שרי במערובת וא"ש: והנה בביצה ל"ד ע"א תנן התם דרסה או

שְׁטַרְפָּה בַּפּוֹתֵל אוֹ שְׁרַצְצָתָה בְּהֵמָה וּמְפַרְפֶּסֶת וְשֶׁהֵתָה מֵעַל"ע וְשֶׁחֲטָה כְּשֶׁרָה אֶר"א בַּר
יְנָאי מִשׁוּם רֵאב"א צְרִיכָה בְּדִיקָה בְּעַא מִינֵי ר"י מֵר"ז מֵהוּ לְשֶׁחֲטָה בִּיּו"ט מִי מְחַזְקִינֵי
רִיעוּתָא בִּיּו"ט אוֹ לֹא כּו' וְהָרִי"ף שֶׁם הַשְּׂמִיט בְּעֵינָא זֶה וְתַמָּה הַצֵּל"ח ע"ז מֵה עֲנִין הַשְּׂמִיטָה
זוֹ.

וְנִרְאָה לִפְעַנ"ד דְּהֵנָּה א' בּב"ק נ' ע"ב הֵהוּא תוֹרָא דְנִפְל לְאַרְיִתָּא דְדִלְאֵי שְׁחֲטִין מְרִי
טְרַפֵּי ר"נ כּו' אֶלְמָא קְסָבֵר ר"נ יֵשׁ חֲבָטָה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה אִיתִיבֵי רָבָא לִר"נ כּו' אֶלְא
הֵינּוּ טַעְמָא דִּר"נ סָבֵר מְפָרְסָא דְתוֹרָא לְאַרְעָא פְּמָה הֵנִי אַרְבָּעָה אַרְיִתָּא דְדִלְאֵי פְּמָה הֵנִי
שְׁיִתָּא הָא עֲשָׂרָה כּו' וּכ' בֵּאס"ז שֶׁם דְּהָרִי"ף ו"ל סָתֵם פְּדַבְרֵי ר"נ הֵרָאשׁוּנִים דִּישׁ חֲבָט
בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה וְתַמָּה עֲלִיו רַבִּים וּמִבֵּיא בְּשֵׁם הֵרָאב"ד ו"ל שֶׁכ' בְּשֵׁי הָרִי"ף דֵּאע"ג
דֵּאִין חֲבָט מִיתָה בְּפָחוֹת מִי הֵיכִי דֵּאִיגְדָדֵר אִיגְדָדֵר מ"מ חֲבָט לְגִיזְקִין אִיפָא וְהֵלְכָה לְעֲנִין
טְרַפֵּי אֵע"ג דְּרִיסוּק אַבְרִים לִיכָא חֲשֵׁשׁ טְרַפִּיפּוֹת אַחֵר אִיפָא וּבְעֵי בְּדִיקָה שְׂמָא נִשְׁפָּרָה
הַשְּׁדָרָה וְחוּט שְׂלָה ע"ש הָרִי דְסוּבֵר הָרִי"ף ו"ל דְּגַם בְּנִפְלָה בְּפָחוֹת מִי בְּעֵינֵי בְּדִיקָה
שְׂמָא נְפֶסֶק הַחוּט וְקִשָּׁה לִפִּי"ז מֵאִי מִיבְעֵי לִי בְּעוֹף הַנְּדָרִס מֵהוּ לְשׁוֹחֲטוֹ בִּיּו"ט מִי
מְחַזְקִינֵי רִיעוּתָא הָרִי יְכוּל לְמִיפְשֵׁט מֵהַמְשָׁנָה דְּבִיּוֹתָא כּו' ע"א בְּכוּר שְׁנִפְל לְכוּר ר"י
אוֹמֵר יֵרֵד מִןמִתָּה וְיִרְאָה אִם יֵשׁ בּוֹ מוּם יַעֲלֶה וְיִשְׁחַוֵּט כּו' הָרִי פִּינֵן דְּנִפְל לְכוּר אִף בְּכוּר
שְׂאִין בּוֹ י' טְפָחִים עכ"פ בְּעֵי בְּדִיקָה שְׂמָא נְפֶסֶק הַחוּט לִד' הָרִי"ף הַנְּ"ל וּא"כ אִיךָ מִןמִתָּה
לְשׁוֹחֲטוֹ בִּיּו"ט וְלִיפְשֵׁט מִכָּאן דְּלֹא מְחַזְקִינֵי רִיעוּתָא בִּיּו"ט וְדוֹחֵק לִזְמַר דְּמִתְנִיתִין מִיָּרִי
דְּנִקָא בְּאִנְפֵּי שְׂאִין בּוֹ חֲבָט פְּגוּן שְׁנִפְל ע"ג כְּרִים וְכִסְתוֹת] וּמִטַּעַם זֶה י"ל דְּלִכְּהַּ הַשְּׂמִיט
הָרִי"ף בְּעֵינֵי זֶה דְּלִשְׁיטְתֵי דַס"ל בְּנִפְלָה פָּחוֹת מִי בְּעֵי בְּדִיקָה שְׂמָא נְפֶסֶק הַחוּט הָא לִיכָא
לְמִיבְעֵי כָּל דְּהַדְבָר מִיפְשֵׁט מֵהַמְשָׁנָה הַנְּ"ל.

אַמְנָם י"ל בִּלְא"ה בְּיָשׁוּב קוֹשְׁיָה הַנְּ"ל דְּהָרִי קִי"ל דְּבְכוּר שְׁנִפְל הַבְּשָׂר בְּקַבּוּרָה ע'
זְבָחִים ק"ד וּבְרַמְבַּ"ם פ"ג מֵה' בְּכוּרוֹת וּא"כ בְּבְכוּר שְׁנִפְל לְכוּר מִןמִתָּה לְשׁוֹחֲטוֹ בִּיּו"ט
מִמ"נ דְּאִי לֹא נְפֶסֶק הַחוּט הָא כְּשֶׁר הוּא וְשִׁפִּיר קִשְׁחִיט וְאִם יִפְצָא שְׁנִפְסֵק הַחוּט הֵנִי
מְקַלְקֵל פִּינֵן דְּהַבְּשָׂר בְּקַבּוּרָה וּל"ע כָּלל.

עכ"פ זְכִינֵי לְדִין דְּבִנְיָן שְׂאֵלְתֵינוּ יֵשׁ לְסַמְנֵי שְׁפִיר עַל בְּדִיקַת הַחוּט. דְּבְרֵי הַמְצָפָה
לְתַשׁוּעַת ד' כִּי יִרְחַם עָלַי וּבְחֶסֶד הַגְּדוֹל יִרְפָּא מְחַץ לְבָבִי וַיִּחַבֵּשׁ לְעַצְבוֹתַי וּבְאֲבָרְתוֹ יִסְדֵּךְ
עָלַי וַיִּגַּן בְּעַדִי מִכָּל רַע בְּתוֹךְ כָּל יִשְׂרָאֵל: סִימָן קִיד לֵק' סְטָאֲנִי סְלָאָב בַּעֲזָה"י יוֹם ד' לְחוֹדֶשׁ
כְּסֵלִיו תִּר"מ לִפ"ק סְטָרִיא יָאֵר ד' פְּנִיּוֹ וַיִּשֶׁם שְׁלוֹם לְכַבּוּד דּוּדֵי יוֹד"נ הָרַב הַגְּדוֹל חֵרִיף
וְשִׁנּוּן.

זִית רַעְנָן. כֶּש"מ יוֹסֵף הַלְוִי נ"י אִישׁ הוֹרְוּיָן.

מְכַתְּבָה הִיָּקֵר הַגִּיעֵנִי וְלֹאֲשֶׁר טְרָדוֹת הָעַת סְבוּנֵי גַם סְבּוּנֵי מְכָל צַד הַתְּמַהֲמֵהִי בְּתַשׁוּבָתִי
עַד הַיּוֹם עֲתָה אֲמַרְתִּי אֶחָד מוֹעֵד מַעֲט לְתַת לָךְ מַעֲנָה: פְּמָה שְׁנִסְתַּבְּךָ כ"ת בְּדַבְרֵי הַשְּׂ"ף
יּו"ד ס' ל"ז ס"ק ל"ב שֶׁהִבִּיא בְּשֵׁם מְהַרְשֵׁ"ל שְׁחוֹלֵק עַל הַדִּין שֶׁהוּבָא בְּרַמ"א שֶׁם בְּשֵׁם
בִּד"י לְהַטְרִיף טִינָרִי מֵעֵבֶר לְעֵבֶר וּכ' דְּכִינּוֹן דְּטְרַפִּיפּוֹת מֵעַל"ע חוּמְרָא יִתְרָה הִיא הָבוּ לָהּ
דְּלֹא לִוְסִיף עָלֶיהָ וּכ' הַשְּׂ"ף עֲלִיו דֵּאִף לִפְמ"ש הוּא שֶׁם ס"ק כ"ח דְּטְרַפִּיפּוֹת מֵעַל"ע יֵשׁ לוֹ
מְקוֹר בְּש"ס מ"מ אֶפְשָׁר דִּישׁ לְהַקְל בְּטִינָרִי דְּלֹא מְצִינוּ חֲשֵׁשׂא דְּסִמְפוּנוֹת רַק בְּנִשְׁפָּכָה.

ונתעוררת דהרי דעת מהרש"ל גופי' בתשו' רמ"א הובא בפ"ד סי' זה סק"ח דטיגריי
היגו קשה ויש בזה ליחה קצת דאם לא נמצא בזה ליחה כלל היגו אטום וא"כ פיון דיש
בה ליחה יש בטיגריי מעל"ע חשש זה ממש שיש בבוועה מעל"ע.

הנה באמת המעיין בדברי הש"ד שם יראה שכ' ע"ד רש"ל שלפי"מ שהוכיח שטריפות
מעל"ע הוא מן הש"ס והיגו מדין נשפכה פקיתון נתבטלה טענתו ומ"ש אח"כ ומ"מ
אפשר דיש להקל בטיגריי כו' היגו לדין דקיי"ל להלכה דטיגריי הוי רק פשאין בזה ליחה
כלל וכל מאי דמכשריגו בטיגריי הוא בענין שאין בזה אפי' קצת ליחה וצריף לבדוק אח"ז
כמבואר בתשו' רמ"א סי' ה' ופסק הכי בשמ"ח סי' ל"ז סי"ב וקא דאין בטיגריי משום
אטום מפורש ברש"י חולין מ"ח ע"ב ד"ה טיגריי פיון שפראיתא מראית מוגלא] אמנם
אפי' לדעת הרש"ל שכ' דטיגריי הוי פשיש בזה קצת ליחה.

ולכאורה במעל"ע בנדאי מוכרחין לומר דמייגריי שיש בזה ליחה דקא הראב"ד בס' תמים
דעים סי' י"א הקשה דאיהו מכשירין טיגרא הא הוי אטום ותי' דאטום הוי דוקא מעל"ע
וא"כ אי הוי הטיגרא מעל"ע איפא משום אטום וע"כ שיש בזה ליחה.

אולם לכל הדיעות עכ"פ בעינן שלא יהי' מוגלא הרבה רק טיפה שיצא מכלל אטום וא"כ
גם אי נימא הכי לא נוכל לומר דגם לטיגריי יש מקור נפתח בהש"ס דהיכי נוכל לומר
דבשביל טיפת ליחה שיש בזה יהי' בכלל נשפכה פקיתון.

ולבאר הענין יותר נראה דהנה באמת במ"ש הש"ד ז"ל לחדש דטריפות מעל"ע מקורו
מן הש"ס דחו דבריו הפלתי והתבו"ש דהנה באמת חקרו הלא פיון דריאה שנימוקה אפי'
מקצתה צריכה בדיקת סמפונות כדמשמע מש"ד סי' ל"ו ס"ק כ"א ובוועה דל"ב בדיקת
סמפון הוא מטעם שכ' הרשב"א והר"ן דבין עור לבשר הן גדילים ואינן מגיעות
לסמפונות א"כ היכא שאנו רואין שהבוועה היא בעומק הבשר באופן שמגיעת לסמפונות
אמאי לא ליבעי בדיקת הסמפונות ולא עוד אלא שלא יועיל כמ"ש הש"ד בס"ק כ"ו
ואמאי בעינן דוקא מעל"ע ובתבו"ש סי' ל"ז ס"ק ל"ט הסביר הענין דמ"ש הראשונים
דבועות שאני דהם גדילים בין עור לבשר פונתם בכל בועות אפי' עמוקות מאד הו"ל רק
בין עור לבשר פי הבשר שלם רק שגדחק לתחת הבועה ולצדדין עם הסמפונות ואין
הסמפונות עוברים במוגלא שבבוועה וכ"ש במ"ז שיהם בתוף פיס והחוש מעיד ע"ז
פשפריקין הבועות אין שם סמפונות כלל אלא דנדחקו לצדדין.

ולפי"ז ל"ד לנשפכה כלל פיון דשם הוא מיחוי הבשר וחישינן דנתקלקלו הסמפונות
ג"כ בתוף המיחוי הנה או סופן שיתקלקלו משא"כ מוגלא שבבוועה לאו מיחוי בשר הוא
רק דבר הנולד מחמת המכה ובבשר אין שום מיחוי וחסרון רק שהבוועה דוחקת הבשר
לצדדין ע"ש ודברי התבו"ש האלה הם קילורין לעינים ביישוב הספק הנ"ל פי הוא עצום
מאד עד שכ' הפמ"ג בשפ"ד סי' ל"ז סק"א שלא מצא חילוק נכון בין ריאה שנשפכה
מקצתה ובין שלטה הבועה במ"ז עד אמצע הריאה ואמאי בעי' דוקא מעל"ע ולד'
התבו"ש מבואר החילוק היטב ולהבין ד' הש"ד שכ' שהוא מדין נשפכה פקיתין ולכאורה
יפלא דא"כ אמאי בעינן דוקא מעל"ע ונראה בדעת הש"ד ז"ל דס"ל דבבוועה מעל"ע
קיבלו הכי שהוא טריפה שמצד שהלקותא גדלה כ"כ עד שהגיע לעבר השני חיישינן
למיחוי הבשר והסמפונות ונהי דכ"ז שלא שלטה מעל"ע קים לן דאין עדיין מיחוי בשר

מ"מ אם דְּחָקָה עֲצָמָה כ"כ עד שְׂפָאָה לְעֵבֶר הַב' בְּוֹדָאֵי אֵיכָא מִיחֻי בְּשׂוֹר וְסוּפָה לְקַלְקַל
גַּם הַסְּמָפוֹנוֹת וּע"כ כ' הַש"ף שְׂיִישׁ לְקַבְלָהּ זֹו שׁוֹרֵשׁ וְסָמָךְ מִן הַתְּלִמוֹד דְּכִינּוֹן שְׂמָקְנוּבֵל
בְּיַדְנוֹ שְׂבַמְעַל"ע אֵיכָא בְּוֹדָאֵי מִיחֻי בְּשׂוֹר וְיִישׁ לְחוּשׁ לְקַלְקוּל סְמָפוֹנוֹת א"כ הֵנִי שְׂפִיר
בְּכָלֵל נְשַׁפְּכָה פְּקִיתוֹן וְכִינּוֹן שְׂפִיר כ' הַש"ף דְּדִי לְנוּ לְהַחְמִיר בְּבוּעָה מְלִיא מִים
בְּמַעַל"ע שְׂיִישׁ חֲשֵׁשׁ מַחְמַת הַלַּחֲזָן זֶה הַדְּחָק שְׂדוּחָקָת הַבְּשׂוֹר עִם הַסְּמָפוֹנוֹת וְכִינּוֹן שְׂהַלְכָה
כ"כ עד שְׂהַגִיעָה לְעֵבֶר הַב' נְתַמְחָה הַבְּשׂוֹר וְסוּף שְׂיִתְקַלְקְלוּ גַּם הַסְּמָפוֹנוֹת וְלִיכָא בְּשׂוֹר
בְּרִיא שְׂיִגֵן פִּינּוֹן שְׂהַבְּשׂוֹר נְתַמְחָה אָבֵל בְּטִינְרִי שְׂהוּא קָשָׁה פְּאָבֵן לִיכָא חֲשֵׁשׁ זֶה דְּכִינּוֹן
דְּנִתְקַשָּׁה עוֹמְדָת בַּפ"ע וְאִינָה מְתַרְחַבָת וְהוֹלְכָת לְהַמְסֵ וְלְקַלְקַל הַסְּמָפוֹנוֹת דוּמָה לְזֶה כ'
בְּנִקוּהָ כ' סִי ל"ז דְּאֵפִי לְטַעְמָא דְּהַרְשָׁב"א וְהַר"ן בַּב' בּוּעֵי דְּסַמּוּכֵי דְּטְרִיפָה מְפַנִּי שְׂהֵם
דוּחָקוֹת זַא"ז וְסוּפֵן לִינְקָב הֵנִי פְּנִינְקָב עֲכָשׂוּ מ"מ בּוּעָה וְטִינְרִי פְּשׂוֹר אֵפִי לְפִי טַעַם זֶה
דְּכִינּוֹן דְּהַטִּינְרִי הִיא קָשָׁה עוֹמְדָת בַּפ"ע וְאִינָה דוּחָקָת הַבּוּעָה ע"ש דְּלֵא כַּט"ז וַא"כ הַה"נ
י"ל סְבָרָא זֹו שְׂע"י הַטִּינְרִי לֹא יִגִיעַ קַלְקוּל לְהַסְּמָפוֹנוֹת: וְעַפ"י הַצָּעָה זֹו אֶפְשָׁר לוֹמַר
בְּטַעַם דְּבְרֵי הַרְמְב"ם ז"ל בַּפ"ז מַה' שְׂחִיטָה ה' י' שְׂכ' דְּבָכָל בּוּעוֹת צָרִיף לְבָדוּק
הַסְּמָפוֹנוֹת שְׂתַחַתִּיהֶם וְנִתְקַשׂוּ בְּדְבָרֵי שְׂפָמוֹ זָר יַחְשָׁב לְהֵם עֲנִין בְּדִיקָה זֹו ע' בִּיש"ש
פַּא"ט סִי ל"ז.

וְנִלְפַעַנ"ד דְּהִנֵּה הָא דְּאָנּוּ אֵין מְצָרִיכִין לְבָדוּק הַסְּמָפוֹנוֹת בְּבוּעָה אֵפִי הוּא בְּעוֹנְמָק הָרִי
הוּא מְטַעַם שְׂפָל עוֹד שְׂלֵא הַגִיעָה הַבּוּעָה מַעַל"ע לִיכָא מִיחֻי בְּשׂוֹר כַּמ"ש הַתְּב"ש הַנָּל
וְלָכֵן אֵפִי אֵי מַחְמַת דוּחָק הַמְּוִגְלָא יִנְקוּב הַסְּמָפוֹן מ"מ הָא קִי"ל בַּש"ע יו"ד ד' סִי ל"ו
ס"ו דְּנִינְקָב סְמָפוֹן לְבְּשׂוֹר הַבְּשׂוֹר מְגִין עָלָיו וְכָשֵׁר וַא"כ פִּינּוֹן דְּבַהֲבְשׂוֹר לִיכָא מִיחֻי וְהוּא
בְּרִיא שְׂפִיר מְגִין עָלָיו מִשָּׂא"כ כְּשִׁשְׁלִטָה הַלְקוּתָא כ"כ עד שְׂהַגִיעַ לְעֵבֶר הַב' הָא חִיּוּשִׁין
לְמִיחֻי בְּשׂוֹר פַּנ"ל א"כ כְּשִׁינְקוּב הַסְּמָפוֹן לֹא יְהִי בְּשׂוֹר בְּרִיא וְלָכֵךְ טְרִיפָה וְהַתִּינַח לְדִידוֹן
אִינוּ טְרִיפָה רַק בְּמַעַל"ע מִשָּׂא"כ הַרְמְב"ם ז"ל לְשִׁיטָת' דַּס"ל בַּפ"ז שְׂם ה"ג דְּסְמָפוֹן
שְׂנִינְקָב לְבְּשׂוֹר מַכ"ש דְּטְרִיפָה וַא"כ אַף בְּבוּעָה שְׂאִינָה מַעַל"ע פִּינּוֹן שְׂפָכּוּד הַמְּוִגְלָא דוּחָק
הַבְּשׂוֹר עִם הַסְּמָפוֹנוֹת יִישׁ לְחוּשׁ שְׂפִיר לְנִקְיַבַת הַסְּמָפוֹן וְאֵף שְׂכ"ז שְׂלֵא שְׂלִטָה מַעַל"ע הָא
אֵין הַבְּשׂוֹר מְתַמְחָה וַא"כ יוֹכֵל הַבְּשׂוֹר לְהַגֵן ז"א דְּהַרְמְב"ם ז"ל לְשִׁיטָת' דַּס"ל דְּבְּשׂוֹר אִינוּ
מְגִין לְנִקְיַבַת סְמָפוֹן ס"ל דְּבְּנִינְקָב לְבְּשׂוֹר כ"ש דְּטְרִיפָה וַא"כ אַף בְּלֵא מַעַל"ע יִישׁ לְחוּשׁ
וְלָכֵךְ מְצָרִיף בְּדִיקַת הַסְּמָפוֹן וְאֵי דַא"כ לֹא הִי צָרִיף לְהוֹעִיל בְּדִיקַת סְמָפוֹן כְּמוֹ לְדִידוֹן
בְּמַעַל"ע ז"א דְּבַמְעַל"ע פִּינּוֹן דְּאָז גְּמִירִי לָן דִּישׁ רַקְבוֹן וּמִיחֻי בְּשׂוֹר וַא"א לְבָדוּק
הַסְּמָפוֹנוֹת כַּמ"ש הַש"ף ז"ל וְלִהְכִי טְרִיפָה וְאִינוּ מוֹעִיל בְּדִיקָה מִשָּׂא"כ כְּשִׁלֵּא הַגִיעַ עֲדִינּוֹן
מַעַל"ע הָא אָז עֲדִינּוֹן לִיכָא מִיחֻי בְּשׂוֹר פַּנ"ל שְׂפִיר מְהַנִּי בְּדִיקַת הַסְּמָפוֹן וּמְבִנְאָרִים דְּבְרֵי
הַרְמְב"ם ז"ל ע"נ בַּס"ד.

וּבְהַצָּעָתִינוּ אֲנִידָא קוֹשְׁיָי הַכְּרוּ"פ מַה שְׂהַקְשָׁה ע"ד הַש"ף דַּס"ל דְּבוּעָה מַעַל"ע הוּא מְדִין
נְשַׁפְּכָה פְּקִיתוֹן וּע"כ דַּס"ל דְּבַבוּעָה אֵיכָא חֲסָרוֹן בְּגוּף הַרְיָאָה כְּמוֹ נְשַׁפְּכָה פְּקִיתוֹן א"כ
הָא דְּפָרִיף בַּגְּמ' עַל ר' יוֹחָנָן דְּמַכְשִׁיר רִיָּאָה שְׂנְשַׁפְּכָה פְּקִיתוֹן מְמַשְׁנָה דְּחֲסָרוֹן מְבַפְּנִים
שְׂמִי חֲסָרוֹן וְלָמָּה לֹא פָּרִיף לְעִיל בְּדָף שְׂלַפְנִי דְּאָמַר רַבָּא בּוּעָה דְּמַתְחַזִּי כְּתַרְתִּי כְּשִׁירָה
הו"ל לְגַמ' לְפָרוּף הָךְ קוֹשְׁיָא מְמַשְׁנָה דְּחֲסָרוֹן מְבַפְּנִים שְׂמִי חֲסָרוֹן.

וּלְהַאֲמוֹר נִכּוֹן דְּהָא בְּיַאֲרֵנוּ דְּסִבְרַת הַשְׁ"ךְ הוּא דְּכִינּוּן דְּרַבְרַתָּה הַלְקוּתָא עַד שְׁשֻׁלְטָה מַעַל"ע
אֲזַ גְּמִירֵי לָן דְּבִדּוּדָא אִיפָא חֶסְרוֹן בְּבִשְׁרָא מִשְׁא"כ בְּבוּעָה שְׁאִינְהָ מַעַל"ע הָא גַּם לַד' הַשְׁ"ךְ
ו"ל אֲמַרִּינּוּ דְּאֲזַ עַדִּינּוּ לִיפָא חֶסְרוֹן בְּבִשְׁרָא אֲלֵא שְׁמִכְוֹבַד הַמְּוִגְלָא נְדַחַק לְתַחַת הַבוּעָה
וְלִצְדָדִין וְא"כ לֵא הו"מ הַשְׁ"ס לְמִיפְרָךְ מִיַּדִּי עַל רְבָא וְא"ש: וּמַעַתָּה נְבֵא לְבִאָר בְּמָה
שְׁתַּמְהוּ ע"ד הַרְמַב"ם הַנְּ"ל דַּס"ל דְּנִיבָב סְמָפוֹן לְבִשְׁרָא כ"ש דְּטְרִיפָה מְסוּגִיָא דְּחֻלִּין מ"ח
ע"ב דְּאִי הֶתֶם מַחַט שְׁנַמְצָאָת בְּרִיאָה ר' יוֹחָנָן וְר"א וְר"ח מְכַשְׁרֵי רֶשֶׁב"ל וְר"מ בַּר פִּטְיִשׁ
וְרִשְׁבִּי"א טְרָפִי כו' הֵהוּא מַחַטָּא דְּאִשְׁתַּכַּח בְּחִיתוּכֵי דְּרִיאָה אִינִיתוּהָ לְמַמְי' דְּר' אֲמִי סָבַר
לְאֲכַשְׁוּרָה אִינִיתוּב' כו' הִדְר שְׁדְרוּהָ לְמַמְי' דְּר' אֲמִי וְטְרַפָּה א"ל וְהָא רַבְּנָן מְכַשְׁרֵי א"ל הֵן
הַכְּשִׁירוּ מְאִיזָה טַעַם הַכְּשִׁירוּ אֲנָן מְאִיזָה טַעַם נְכַשִׁיר דִּילְמָא אִי הֵוִי רִיאָה קָמָן מִינְקָבָה
טַעַמָא דְּלִיתָה הָא אִיתָה וְלֵא מִינְקָבָה כְּשִׁירָה וְהָא ר"נ הֵהוּא סְמָפוֹנָא דְּרִיאָה דְּאִינְקִיב
טְרִיפָה הֵהוּא לְחַבְרֵוּ אֲתַמַּר ע"כ הָרִי מוֹכַח לְהַדְיָא מְסוּגִיָא זֹו דְּרַק נִיבָב מְסָמָפוֹן לְחַבְרֵוּ
טְרִיפָה וְלֵא מְסָמָפוֹן לְבִשְׁרָא.

וְהַנְּלַפְעַנְד"ל וְנִקְדִים מַה שְׁהַקְשָׁה הַמְּהַרְשֵׁ"א ו"ל שְׁם ב' קוֹשְׁיֹות חֲדָא דַּל"ל לְמַפְרָךְ
מְדִיוקָא טַעַמָא דְּלִיתָא כו' הָרִי בְּלֵא הַדְיֹוק הו"מ לְהַקְשֹׁות אֲהֵנִי רַבְּנָן דְּמְכַשְׁרֵי מְהָא דֶּאֱר"נ
הֵהוּא סְמָפוֹנָא דְּרִיאָה דְּאִינְקִיב טְרִיפָה.

וְעוֹד לְמֵאִי דַּס"ד דְּמַקְשָׁן דְּסְמָפוֹן דְּאִינְקִיב לְבִשְׁרָא הָרִיאָה טְרִיפָה תַקְשִׁי מְהָא דְּקַתְנִי
בְּמַתְנִיתִין רַש"א עַד שְׁתִּינְקָב לְבִית הַסְּמָפוֹנוֹת דְּמִשְׁמַע דְּנֹקָא בְּנִיבָב מִבְּחוּץ עַד לְסְמָפוֹן
גְּדוּל אֲבָל בְּנִיבָב מְסָמָפוֹן לְבִשְׁרָא הָרִיאָה בְּלַחוּד לֵא פְסִיל וְרַבְּנָן לֵא פְלִיגִי עֲלֵי בְּהָא אֲלֵא
בְּנִיבָב לַחוּץ בְּלַחוּד פְּלִיגִי עֲלֵי.

וּמַה שְׁנַלְפַעַנְד"ד בְּיָשׁוּב שְׁנֵי הַקּוֹשְׁיֹות הָאֵלֶּה הוּא עַפִּי"ד הַכְּנַה"ג הַמּוֹכָא בַּפּמ"ג סִי ל"ו
בַּמִּשְׁ"ז סַק"ט דָּאָם נְמַצָּא הַמַּחַט תַּחֲוֹבָה מְקַצָּתָה בְּסְמָפוֹן וּמְקַצָּתָה בְּבִשְׁרָא הָרִיאָה טְרִיפָה
דְּאִין מִי שְׁיַגְן עָלָיו וְהַשִּׁיג עָלָיו הַפּמ"ג דַּא"כ הָאִיךְ מְצִינּוּ מַחַט בְּרִיאָה כְּשִׁירָה הָא מִיַּד
שְׁעֵבַר בְּתוֹךְ סְמָפוֹן מַעַל"ע נְטְרָפָה וְאִיךְ תַּחֲזוֹר לְכַשְׁרוּתָהּ כְּשִׁירָתָה לְבִשְׁרָא הָרִיאָה וְהָא
קִי"ל טְרִיפָה אִין לָה הִתַּר ע"ש וְהִנֵּה בְּעַגְנָן זֶה דְּטְרִיפָה אִינְהָ חוֹזְרַת לְכַשְׁרוּתָהּ נְבוֹכוּ
הַפּוֹסְקִים בְּעַגְנָן סִירְכָא פְסִדְרָן לְשִׁי רַש"י דְּהוּא מְטַעַם סְתִימָה וְכֵן בְּסִי מ"ד לְעַגְנָן נִיטְלוּ
הַפְּלִיֹות מַחַמַת חוֹלִי מוֹבָא בַּט"ז שְׁם ס"ק י"ג פְּלֹגְמַת הַפְּלִבּוֹ וְהַרְש"ל ע"ש וְע' חוֹלִין
ס"ד ע"ב מַה טְרִיפָה פִּינּוּן שְׁנַטְרָפָה שׁוֹב אִין לָה הִתַּר כו' וְע' בְּרֵא"ש פ' בְּהֵמָה הַמְּקַשָּׁה
סִי ז' מ"ש בְּשֵׁם הָרִי"ךְ וְהַרְמַב"ן ו"ל לְעַגְנָן נְחַתְכוּ צְוֹמַת הַגִּידִין ע"ש וּבְרִירָא דְּהָא
מִקְלָתָא רֵאִיתִי בְּאַחְרוֹנִים שְׁפַתְבוּ דְּתַלְיָא בְּזָה דְּלַמְ"ד טְרִיפָה חִי' נְאִין הַדְּבַר תְּלוּי בְּחִיֹות
א"כ גְּזִירַת מְלָךְ הוּא שְׁבָאֹנָן זֶה טְרִיפָה וְאִם תַּחֲזוֹר לְכַשְׁרוּתָהּ שְׁתִּתְּוֹן הַחֶסְרוֹן תְּהִי
כְּשִׁירָה אֲבָל לַמְ"ד טְרִיפָה אִינְהָ חִי' וְאִם מוֹרִינִין דְּאִי אִיפָא חֶסְרוֹן זֶה הוּא טְרִיפָה ע"כ
דְּבַרוּר לְנוּ שְׁלֵא תַחִי עוֹד וְאִינְמָא דְּחוֹזְרַת לְכַשְׁרוּתָהּ א"כ לֵא מִקְרֵי טְרִיפָה דְּוִמִיא דְּקֵא
הַשְׁ"ס גְּבִי פוֹלְיָא אִי בְּדָרִי לָה סְמָא חִי' וְכַשְׁאָנוּ מְטְרִיפִין אוֹתָהּ ע"כ שְׁאִינְהָ רֵאוּי' לְחִיֹות
עוֹד וְאִינְהָ חוֹזְרַת לְכַשְׁרוּתָהּ וְע' בִּישִׁיע"ק יו"ד סִי מ"ה שְׁהַעֲלָה ג"כ הָכִי ע' בְּדְבָרֵי
וּלְפִי"ז יִתְנַיִשֵׁב ע"נ סוּגִיָת הַשְׁ"ס הַנְּ"ל וְסָרוּ מֵהַר קוֹשְׁיֹות הַמְּהַרְשֵׁ"א דְּכַשְׁהִשִּׁיב לְהֶם
ר' יִרְמִי' הֵם שְׁהַכְּשִׁירוּ יוֹדְעִים מְאִיזָה טַעַם הַכְּשִׁירוּ אֲנָן מְאִיזָה טַעַם נְכַשִׁיר דִּילְמָא אִי
הֵוִי רִיאָה קָמָן הֵוִי מִינְקָבָה וְשִׁפִּיר פְּרָכִי לִי טַעַמָא דְּלִיתָה לְרִיאָה קָמָן הָא אִיתָה קָמָן וְלֵא

מינקבה פשירה והאר"נ ההוא סמפונא דריאה דאינקב טריפה ומדקא' סתמא משמע בין ניקב לתבירו בין ניקב לבשר ולכאורה בניקב לבשר ולא נכנסה לבשר הרי הבשר מגין ואין סבא להטריף וע"כ דכוננתו בענין שאין הבשר מגין פגון שמקצת המחט תחובה בסמפון ומקצתה בבשר וכד' הכנה"ג הג"ל א"כ קשה לדין דס"ל טריפה אינה חי' וע"כ דטריפה אינה חוזרת לכשרותה פנ"ל וא"כ למה אם איתה ולא מינקבה פי' שהיא פולה בבשר פשירה היא טריפה אין לה היתר וכיון שמתחלה פשנכנסה לבשר גטרפה האיד' חוזרת לכשרותה פשנכנסה פולה לריאה ומשני ההוא דר"נ בלחבירו אתמר אבל לבשר אפי' מקצת המחט תחובה בסמפון ומקצתה בבשר ג"כ פשר כמו שהעלו באמת הפוסקים האחרונים ולפי"ז ממילא ל"ק קושני' המהרש"א הראשונה דאמאי לא פריד בלאו דיוקא ארבעו דמכשירי דהא מרא דשמעתא דמכשיר הוא ר' יוחנן והא איהו ס"ל בנדה כ"ג ע"ב טריפה חי' וא"כ לדידן' נוכל שפיר לומר דטריפה חוזרת לכשרותה פנ"ל וא"כ אפי' אי נימא מקצתה תחובה בסמפון ומקצתה בבשר הוי טריפה מ"מ אם נכנסה אח"כ פולה לבשר הריאה שפיר חוזרת לכשרותה וא"כ ליפא לאקשוני מידי ואנדא ממילא לפי"ז גם הקושני' השני' של המהרש"א הג"ל שהקשה דלה"ס דגם בניקב לבשר פשר א"כ תקשי מהא דקתני במתניתין רש"א עד שתינקב לסמפון גדול משמע דאם ניקב מסמפון לבשר פשר ולהאמור ניחא דהא גם השתא בס"ד ל"א דניקב מסמפון לבשר טריפה רקבנקובה ע"י מחט שמקצתה תחובה בסמפון ומקצתה בבשר בזה ס"ד דש"ס דטריפה אבל לא בניקב לבשר ופירכת הש"ס היא דאיד' טריפה חוזרת לכשרותה בנמצאת המחט פולה בבשר הריאה ועפי"ז יהי' מיןשב ד' הרמב"ם הג"ל דהנה אי נימא דטעמא דטריפות נקיבת סמפון הוא מחמת עצמו שייך שפיר לומר שהבשר רף ומגין על הנקב אבל סמפון חבירו קשה ואינו מגין משא"כ לטעמא דסוף הקרום ליפסק הא בניקב לבשר שהוא רף בודאי סופו ליפנס עד הקרום ולטעם זה מכ"ש לבשר שהוא טריפה [וע' בפלתי שהובא ב' טעמים הללו] וא"כ הש"ס בסוגיין דכל הפירכא הוא רק דאיד' טריפה חוזרת לכשרותה פנ"ל וע"כ קאזיל בסבא זו דנקיבת סמפון הוי טריפות מצ"ע דאי מחמת הקרום שסופו לפסוק ל"ש למיפרד וכי טריפה חוזרת להכשירה פיון דאם רק סופו ליפסק הא עדיין ל"ה טריפה וע"כ דפריד אי הוי טריפות מצ"ע ולכך משני שפיר ההוא בלחבירו אתמר דאם הוא מצ"ע שייך לומר דבלחבירו חבירו טריפה שהוא קשה ואינו מגין אבל בניקב לבשר שהוא רף הבשר סותר להנקב משא"כ הרמב"ם ז"ל סובר הטעם משום שסוף הקרום ליפסק א"כ אדרבא בניקב לבשר שייך יותר להטריף משום דהבשר שהוא רף לא יהי' למסך מבדיל בעד הלכותא שלא תתפשט יותר ובודאי תתרחב הלכותא עוד וסוף הקרום ליפסק: ובהצעה הג"ל יש לפרש דברי הש"ס ה"ם מעל"ד גופא א"ר יוסף בר מניומי אר"נ ריאה שניקבה ודופן סותמתה פשירה אמר רבינא והוא דסביד' בבשירא א"ל רב יוסף לרבינא ואי לא סביד' מאי טריפה אלמא אמרינן נקובה היא א"ה פי סביד' נמי דהא תני' ניקב פסול מפני שהוא שותת נסתם פשר מפני שהוא מוליד ונהו פסול שחוזר להכשרו ונהו למעוטי מאי לאו למעוטי כה"ג כו' והקשו בתוס' דמ"פ דוקא לרבינא ולא לר"נ [ע' במהרמ"ל] והוכיחו מזה דר"נ ס"ל דאפי' בלא סביד' פלל ג"כ פשר ורבינא לא בא לפרש דברי ר"נ אלא מילתא באנפי נפשי' קא' אולם לדברינו הג"ל יתיישב שפיר דאפי' אי נימא דר"נ ג"כ ס"ל דבעי' סביד' מ"מ ליפא לאקשוני לדידן'

דנוכל לומר דס"ל כמ"ד טריפה חי' וא"כ לדידנ' באמת טריפה תוכל לחזור להכשירה וא"כ נוכל לומר שפיר דס"ל דאף דבגיקבה הריאה ולא סביף טריפה מ"מ פי סביף הדר חוזר להכשירו ולהכי פריף לרבינא דס"ל ברחולין נ"ח ע"א דטריפה אינה יולדת ומסתמא ס"ל ג"כ דאינה חי' [נאף דכ' התוס' בע"ז ו' ע"א דאפי' מ"ד טריפה אינה יולדת מצי סבר דחי' מ"מ לא פסיקא להו להתוס' לומר פן בהחלט רק בדרף אפשר וע' בתוס' חולין י"א ע"ב שכתבו בהא דיליף רבינא דאזלי' ב"ר מע"ז דילמא ה' דאסהידו בי' טריפה הוי והקשו דילמא חובשין אותו אם יחי' יב"ח ותי' דשמא סבר כמ"ד טריפה חי' ועוד נראה לי כו' אלמא דלא פשיטא להו הא מילתא ולכף הוכרחו לתרץ תי' אחר ובאמת מבואר בשארי קדמונים דהא בהא תלי' אם טריפה אינה יולדת ה"ה דאינה חי'] וא"כ לדידנ' אין טריפה חוזר להכשירו כנ"ל ופריף שפיר ומשני דזהו למעוטי קרום שעלה מחמת מפה בריאה אינו קרום והיינו דסתימה גרועה ל"מ אבל סתימה מעליותא לאו מטעם פסול חוזר להכשירו קאתינן עלה רק מטעם דאגלאי מילתא למפרע דלא הי' טריפה פי הי' עתיד ליסתם פדעת הרא"ה הובא בפמ"ג בפתיחה לסי' ל"ט ע"ש ובלבו"ש סי' ל"ט ס"ק ל"ח: וכ"ז הוא לפולא ע"ד חידוד בעלמא.

ועתה נחזור להדין שאנו עוסקין בו בטיגרי מעל"ע מלבד הטעם שכתבנו לעיל להכשיר נלפענ"ד עוד טעם אחר אפי' לדעת הרש"ל דס"ל דטיגרי הוא פשיש בה ליחה וא"כ לכאורה איפא למימר ג"כ פיון ששלטה הלכותא מעל"ע נתמחה הבשר ונחוש לקלקול סמפונות.

אמנם נלפענ"ד דכיון שאנו רואין שנתקשה ונעשה פסלע שע"כ זהו התחלת רפואתה זה מורה שלא מחמת מיחוי הבשר הלקה הלכותא מעל"ע כדמצינו בב' טיגרי סמוכים להדדי פשר ולכאורה הרי הנה טיגרי הי' מעיקר' בועות נרק שהקשו פסלע א"כ לד' רש"י דס"ל דטריפות דב' בועי דסמוכי הוא מטעם שאינן סמוכות אלא מחמת נקב שהי' בריאה והעלה את הבעות הללו סביבותיו וא"כ מעיקרא פשהו בועות ע"כ שהי' מחמת נקב וטריפה ואיף תחזור לכשרותה פשנעשו טיגרי וכבר נתקשה בזה הפר"ח הובא בפמ"ג וע"כ מוכרחין אנו לומר עפ"י סברת הרא"ה ה"ל ואיפא למימר דב' בועי דסמוכי שהיא מחמת נקב לאו נדאי הוא אלא סי' וא"כ מעיקרא פשהינינו רואים הב' בועי דסמוכי והיינו יודעים שיתרפאו אח"כ בודאי היינו דנין שבודאי אלו לאו מחמת נקב הם דאיתן המתהווה מחמת נקב אין טבען להתרפאות וא"כ פשהבועות נתקשו ונעשו טיגרי והקנשי הוא התחלת הרפואה זהו בירור שלא באו מחמת נקב וע' בר"ן פא"ט וכ"כ בלבו"ש סי' ל"ז.

וא"כ לפי"ז ה"נ בנ"ד אמרינן פיון דהתקשות הבועה הוא התחלת הרפואה זהו בירור שאף שהגיע מעל"ע לא הי' מחמת מיחוי בשר שאילו הי' מחמת מיחוי בשר לא הייתה מתרפאות ועוד נוכל לומר פיון דחזינן שנתקשה והתחילה להתרפאות א"כ אף שיש בה עדיין ליחה אמרינן פיון דהתחילה להתרפאות סופה להתרפא לגמרי כמ"ש הט"ז בסי' ל"ו ס"ג י"ג לענין חסרון כף כפופה דאינו טריפה אלא בשניהם שוים אבל אם עוקץ א' ארוך מחכירו אמרי' פיון דאותו צד התחיל להתרפאות גם הצד השני יתרפא ע"ש וה"נ יש לסמוך על סברא זו וכן הספימו פל הפוסקים להכשיר טיגרא הנקרת מעל"ע.

דברי ב"א דור"ש באהבה כה"י: סימן קטו לק' שדה לכן בארץ רוסיא בעזה"י יום ב' י"ב לירח ניסן תרל"ח לפ"ק סטריא. שלום רב לכבוד הרב הקריף ובקי בחדר"ת חכם ושלום כש"מ מנחם מענדל מיזלש נ"י פעת ראבד"ק הג"ל: מכתבו הגיעני לנכון ולאשר רבו כמו רבו המונעים מסביב התמהמתי עד פה בתשובתי וגם פעת עודני עמוס הטרוות ואשיבהו למען כבודו בנחוצה רבה בקיצור נמרץ: נידן אם נסרף טרפש הפכד לביה"כ ויש בבית הפוסות נקב מחמת חולי פנגדו שאינו מפולש מעל"ע והנה כ"ת הביא רא"י להטריף ממ"ש בש"ע סי' מ' בשם הראב"ה בשומן הלב שהי' דבוק ללב והי' בעובי' קורט דם ואסר וה"ה הקא דסירקא לא גרע מק"ד רא"י זו מובאה בחת"ס חיו"ד סי' מ"ב.

והנה לפענ"ד י"ל דאין רא"י מהתם לפמ"ש הכרו"פ שם דהראב"ה הוא מכת הסוברין דכמו דבריאה אמרינו אין סירקא בלא נקב פו בשאר אברים אבל לדין ליתא לדין זה ע"ש וא"כ לפמ"ש הש"ך בסי' מ"ב דבשאר אברים לדין אין סירקא מורה על נקב פלל אלא הוא הפשטת ליחות ואף שהפר"ח בסי' ל"ז הביא פמה דיעות שחולקים בזה עכ"פ איפא ס"ס ספק שפא הלכה כהפוסקים דבשאר אברים ל"ה אלא הפשטת ליחה ואת"ל דגם בשאר אברים הוי סירקא מחמת נקב עכ"ז איפא ס' שפא באה הסירקא מחמת נקב שבטרפש ומה שנמצא נקב בבה"כ זה אינו מורה שהסירקא נדאי באה משם וגדולה מזו מצדד בכרו"פ סי' מ"א להקל אפי' אם מחט תחוב ולא ניקב מעל"ע דלא כצ"צ שסובר דסירקא הוי כק"ד וכ' דתלינו שע"י שהתחיל המחט לינקב עלתה במקום ההוא נפוח פסדר הנקב ולרבוני הנפוח והליחות נסרף לו הטרפש ואין מוחלט שעבר המחט מעל"ע כמו בק"ד דאמרינו אם אין מפה ק"ד מנין ע"ש אלא שלפי שהגאון חת"ס ו"ל מחמיר בזה תלילה לי להורות קילא.

אמנם זאת אומר אם הסירקא עוברת ע"י מיעוץ בנחת בנדאי יש להכשיר דהא כ' התבו"ש דאף למחמירין בסירקא בשאר אברים מ"מ בעברה ע"י מיעוץ מהני דלא חמיר מריאה רק שלא לקלוף בצפון רק בין האצבעות ע"ש: ומה ששאל בבועה שנמצאת בכוליא והגיע עד הלון רק שאינה שולטת בלון עצמו דהיינו שיש לה פיס וקלפיהו וניכר שלא שלטה המכה בלון והמים כמראה פרומי הדבש.

הנה מבואר בפרי תאר להכשיר בזה מטעם ס"ס ספק שפא הלכה כמ"ד דבעי גם במליא מוגלא שיהי' על הלון ואת"ל דל"ב שגיע על הלון איפא ספק שפא הלכה כמ"ד דמראה פרומי הוי כמ"ז והנה בדין זה אי במליא מוגלא בעינו שגיע למקום חריץ או לא מדי שוטטו רעיוני מעט בזה אמרתי לבאר דברי רש"י ו"ל בחולין מ"ב ע"ב והאיפא ש'ב שמעתתא דאמר רב מתנה האי בוקא דאטמא דשף מדוכת' טריפה ואמר רכיש בר פפא משמי' דרב לקתה בכוליא א' טריפה כו' ופירש"י וז"ל לקתה בכוליא א' וכ"ש בשתייהו ולקמן מסיים בזה והוא דמטיא לקותא למקום חריץ עכ"ל ולכאורה שפת יתר הוא ל"ל להביא מימרת הש"ס דלקמן ומ"ש בדיבור הקדום בבוקא דאטמא דשף מדוכת' ולקמן מסיים והוא דאיכפול ניב' י"ל דכונתו למ"ש התוס' לקמן מ"ג ע"א ד"ה הגה' ונלפענ"ל דהנה הקשו המפורשים אמאי לא פריף והאיפא מליא מוגלא דרב מתנה דטריפה אולם הדבר נכון דהנה האגור כ' הובא בסוס"י מ"ד דלקה אין טריפות פוסל בכוליא של עוף פיון דטעם טריפות הכוליא משום שסופו לינקב הבנ"מ ובעוף הפליות

הם סגורים בעצמם ולא יגיע לבנ"מ והקשו האחרונים ל"ל לטעם זה הרי מבואר ברשפ"א הטעם בפשיטות משום דבכוליא אין לקותא פוסל אלא עד שיגיע למקום חריץ וכוליא של עוף אין לה חריץ [וע' בתב"ש שהביא בשם הפר"ח שהקשה ג"כ על האגור הנ"ל] וכ' דהאגור הוכיח דינן' מדקיי"ל דאין טריפות פוסל בכוליא של עוף פלל וא"כ הא במליא מוגלא ל"ב שיגיע למקום חריץ לפסול בכוליא של עוף במליא מוגלא לטעמו של הרשפ"א וע"כ הוכרח האגור לחדש דהטריפות הוא משום הבנ"מ.

אמנם זהו רק לענין טריפות מליא מוגלא משא"כ בקלטה הפוליא דבעינן שיגיע למקום חריץ ע"כ שהיא טריפות מצ"ע מדבעי' שיגיע למקום חריץ ואפי' אם הלקותא היא רק במקום חריץ גופי' טריפה כמבואר בב"י וע"כ פינון ששם עיקר חיותי' כמו בהוריקה פבד כזית במקום מרה וכזית במקום חיותה דהטריפות מצ"ע וע' היטב במנחת יעקב פלל פ"ט ס"ק ט"ז ורק בטריפות מוגלא ע"כ הוא משום הבנ"מ מדל"ב בי' שיגיע למקום חריץ ולפי"ז מנושב שפיר קושני' המפורשים הנ"ל דלהכי לא פריד ממליא מוגלא משום דהא כ' התוס' בסוגיין דלקד לא מנה חסרון גלגולת משום דאין הטריפות מצ"ע רק שסוף הקרום לינקב וא"כ ליפא פירכא ממליא מוגלא דהא ג"כ ע"כ אין הטריפות מצ"ע מדל"ב שיגיע למקום חריץ וז"ש רש"י ז"ל על הפירכא מלקטה הפוליא ולקמן מסיים ביה והוא דמטיא לקותא למקום חריץ א"כ חזינון דהטריפות מצ"ע לפי ששם עיקר חיותה פנ"ל ופריד הש"ס שפיר משא"כ בלא"ה הומ"ל דלקטה הפוליא אין הטריפות מצ"ע רק משום הבנ"מ ולקד לא חשיב לה אכל מדסיים דבעי' שיגיע למקום חריץ ע"כ הוא מצ"ע פנ"ל: והנה הפוסקים הקשו להך דיעה דבעי' שיגיע למקום חריץ מש"ס חולין מ"ג ע"א אר"י בר"י אר"י הלכה כריב"י ואר"י בר"י אר"י מאי אהדרי לי' חברי' לריב"י ישפוד לארץ מרירתי ועדיין איוב קיים א"ל אין מזכירין מעשה נסים דאלת"ה יפלח פליותי ולא יחמול מי קא חיי אלא ניסא שאני דכתיב רק את נפשו שמור ה"נ ניסא שאני וקשה דילמא הי' לקותא דמוגלא ולא הגיע לחריץ ומוכח מזה דל"ב שיגיע למקום חריץ אולם באמת לק"מ דהא התוס' הקשו דילמא הוי לקותא דמים זפים דכשר ותי' דה"פ יפלח פליותי מי קא חיי בלא רפואה הא קא לק' דמחו בכוליתא וקטלו ואי בדרי לי' סמא חיי ואיוב לא מצינו שעשה לו שום רפואה וא"כ ממילא ל"ק נמי מהא דשמא לא הגיע למקום חריץ.

ולפי הצעה זו יתבארו דברי הש"ס בחולין נ"ה ע"ב אמרי במערבא פל הפוסל בריאה פשר בפוליא שהרי נקב פסול בריאה וכשר בפוליא וכ"ש היכא דכשר בריאה פשר בפוליא מתקרי לה ר' תנחומא וכלל הוא ונהרי מוגלא דכשר בריאה ופסול בפוליא ונהרי מים זפים דכשרים הך ונהך ופירש"י לא ידענא מאי קושני' וכ' בתוס' שכ' נ"ל דה"פ כו' ולולא דברי רבותינו הקדושים ז"ל הי' נלפענ"ד ליישב ע"ד החידוד עם האמור דהנה לכוונה קשה מ"פ ונהרי מוגלא דכשר בריאה ופסול בפוליא דילמא עד כאן ל"ק דפסול בריאה פשר בכוליא אלא בטריפות שהוא מצ"ע משא"כ במליא מוגלא דהטריפות הוא משום הבנ"מ וכד' האגור הנ"ל ונהי דמסתימת לשון הש"ס אינו מוכח שלא יהי' טריפות מצ"ע וכמ"ש הכ"מ בפ"י מה' שחיטה ה"י וע' בשפ"ד סי' מ"ד סק"א מ"מ הא לכוונה מוכח דבר זה ממאי דקיי"ל כריב"י דניקבה הפרה טריפה וקשה מי שפוד לארץ מרירתי ועדיין איוב קיים וע"כ משום דמוכח דמעשה נסים שאני דאלת"ה קשה מיפלח פליותי

כד' הש"ס הַנ"ל וְקָשָׁה דִּילְמָא לֹא הִגִּיעַ לְמָקוֹם חֲרִיץ וְע"כ דְּטָרְיָפָה אִפִּי בְּלֹא הִגִּיעַ לְחֲרִיץ וְא"כ ע"כ שְׂאִין הַטָּרְיָפוֹת מִצ"ע וְעַכְצ"ל דְּמַהֲש"ס לֹא מוֹכַח מִיַּד דְּבִאֲמַת קָשָׁה הָאִיפָא לְקוּתָא דַּע"ז דְּכָשָׁר וְע"כ דְּהַפְיָרְכָא הוּא מְדָלָא עָשׂוּ לוֹ שׁוּם רְפוּאָה וְא"כ לֹא מוֹכַח מִיַּד דְּלַעוֹלָם בְּעִי' דְּמִטְיָא לְמָקוֹם חֲרִיץ וְהוּי שְׁפִיר הַטָּרְיָפוֹת מִצ"ע וְלִפִּי"ז מִתְבָּאָר שְׁפִיר פִּירְכַת הַש"ס וְהָרִי מְוָגְלָא דְּכָשָׁר בְּרִיאָה וְפָסוּל בְּפָנְלִיא וְאִי דְּהַטָּרְיָפוֹת הוּא ע"כ מְשׁוּם הַבְנ"מ מְדַל"ב שְׁיִגִיעַ לְחֲרִיץ כְּדִהוּי סְלָקִין אֲדַעְתִּין לְהוֹכִיחַ מַד' הַש"ס הַנ"ל מְאִיּוֹב וְלִהְכִי קֵא' וְהָרִי מִיָּם וְפִים דְּכָשָׁרִים הָכָא וְהָכָא וְא"כ לֹא מוֹכַח מַד' הַש"ס שְׁיִטְרָף אִפִּי לֹא הִגִּיעַ לְחֲרִיץ שְׁלֹא יְהִי טָרְיָפוֹת מִצ"ע דְּבִאֲמַת תַּקְשִׁי עַדִּין הָאִיפָא לְקוּתָא דְּכָשָׁרָה בַּמ"ז וְע"כ דְּפִירְכַת הַש"ס מְדָלָא עָשׂוּ לוֹ שׁוּם רְפוּאָה וְא"כ טָרְיָפוֹת דְּכוּלִיא שְׁפִיר אִינוּ אֱלָא בְּהִגִּיעַ לְחֲרִיץ וְהוּי טָרְיָפוֹת מִצ"ע כְּד' הַכ"מ הַנ"ל וְשְׁפִיר קָשָׁה מְהָא דְּמוֹגְלָא כְּשָׁר בְּרִיאָה וְפָסוּל בְּכוּלִיא: אָמְנָם כ"ז לְחֲדוּדֵי וְכֹאשָׁר בִּינּוּתֵי בְּדָבָרֵי הַפּוֹסְקִים רְאִיתִי דְּדַעְתָּם הוּא הִפּוּף מְדָבְרִינוּ הַנ"ל שְׁכ' דְּטָרְיָפוֹת דְּמוֹגְלָא פִּינוּ דַּל"ב שְׁיִגִיעַ לְחֲרִיץ ע"כ טָרְיָפוֹת מִצ"ע הוּא וְלָכֵן אָמִינָא גִיזֵל בְּתַר אִיפְכָא בְּשִׁי' הִנְהוּ פּוֹסְקִים וְלִינְשֵׁב דְּבָרֵי רִש"י הַנ"ל לִפִּי דַּעְתָּם עִפִּי"ד הַכְּרוּ"פ שְׁכ' בְּסִי' כ"ט וְסִי' מ"ד דְּרַפִּישׁ מְטָרִיף אִפִּי בְּלֹא מְטָיָא לְקוּתָא לְמָקוֹם חֲרִיץ וְרַק בְּמַעְרָבָא מְסִיִּים בָּהּ וְהוּא דְּמִטְיָא לְקוּתָא לְמָקוֹם חֲרִיץ ע"ש וְא"כ הָכִי כְּוִנַת רִש"י ז"ל וְלִקְמָן בְּגַמ' מְסִיִּים בָּהּ וְהוּא דְּמִטְיָא לְקוּתָא לְמָקוֹם חֲרִיץ אֲבָל רְכִישׁ ב"פ ס"ל דַּאֲפִי לֹא הִגִּיעַ לְמָקוֹם לְוָן ג"כ טָרְיָפָה א"כ הַטָּרְיָפוֹת מִצ"ע וְשְׁפִיר פְּרִיף דְּלִיחְשָׁבִי בְּהָדִי י"ח טָרְיָפוֹת וְהוּא פְּשׁוּט וּבְדָרָף זֶה יְפּוּרֵשׁ ד' רִש"י ז"ל בְּדִבְבוּר הַקְּדוּם ד"ה דְּשָׁף מְדוּכְתָּי' כּו' וְלִק' מְסִיִּים וְהוּא דְּאִיעֲכוּל גִּיבִי' דְּהִנֵּה לְכֹאֲרָה קָשָׁה לַד' ה"ר אֶלְחָנָן דַּס"ל דְּבַעוּף טָרְיָפָה בּוּקָא דַּאֲטָמָא דְּשָׁף מְדוּכְתָּי' אִפִּי לֹא נִתְעַפְּלוּ גִיבִיּוּ א"כ דִּילְמָא לְכָף לֹא חָשִׁיב לִי מְשׁוּם דֹּא' לְקָמָן דְּכָל טָרְיָפוֹת שְׁמָנוּ חֲכָמִים בְּבִהְמָה כְּנָגְדָן בְּעוּף וְא"כ לְהָכִי לֹא חָשִׁיב לִי כְּדִי לְשַׁלּוֹל עוּף דְּטָרְיָפָה אִפִּי לֹא נִתְעַפְּלוּ גִיבִיּוּ וְאִין דִּינוּ שְׁוָה לְבִהְמָה כְּד' ר"א הַנ"ל אִוְלָם הַדְּבָר נִכּוֹן לִפְמ"ש הַרְשָׁב"א בְּחִי' לְחֻלִּין נ"ד לְהַדְיָא דְּרַב מִתְנָא מְטָרִיף בּוּקָא דְּשָׁף אִפִּי לֹא נִתְעַפְּלוּ גִיבִיּוּ גַם בְּבִהְמָה ע"ש וְכ"כ בְּתוֹס' נ"ז ע"א ד"ה שְׁמוּטַת יָרָף וְא"כ לְדִידִי' שְׁפִיר פְּרִיף דְּלִיחְשָׁבִי דֹּאֵם בְּבִהְמָה טָרְיָפָה אִפִּי בְּלֹא אִיעֲכוּל מְכ"ש בְּעוּף וְז"ש רִש"י וְלִק' מְסִיִּים וְהוּא דְּאִיעֲכוּל גִּיבִי' אֲבָל רַב מִתְנָה גּוּפִי' מְטָרִיף גַּם בְּבִהְמָה אִפִּי בְּלֹא אִיעֲכוּל וְשְׁפִיר פְּרִיף הַש"ס וְעַם הָאֲמוּר דְּלַרְכִּישׁ טָרְיָפָה בְּלִקְתָּהּ הַפּוּלִיא אִפִּי בְּלֹא הִגִּיעַ לְחֲרִיץ דְּהוּי טָרְיָפוֹת מִצ"ע יִתְיַשֵּׁב קוּשְׁי' הַכְּרוּ"פ בְּסִי' מ"ד שְׁהַקָּשָׁה ע"ד הַפּוֹסְקִים דַּס"ל בְּנִחְתָּכָה הַפּוּלִיא לְשָׁנִים דְּטָרְיָפָה וּמִיָּתִי רֵאִי מִיְפְּלַח כְּלִיּוּתֵי דְּאִיּוֹב א"כ עוֹלָא דְּלֹא ס"ל הָךְ דְּרַפִּישׁ הָאִיף מִיתוּקְמָא לְדִידִי' מִימְרָא דְּאֶהְדָר רִיב"י לְרַבָּנָן מִן יְפַלַח כְּלִיּוּתֵי הָא לְדִידִי' כְּשָׁר וְלִפְעַנ"ד נִיחָא בְּפִשְׁטוּת דְּלִכְף קֵא' עוֹלָא לְאִפּוּקֵי לְקוּתָא דְּרַפִּישׁ הִינּוּ דְּהוּא ס"ל דְּלִקְתָּהּ הַפּוּלִיא הוּי טָרְיָפוֹת בַּפ"ע וְטָרְיָפָה אִפִּי בְּלֹא הִגִּיעַ לְוָן וְעוֹלָא ס"ל דְּאִינוּ טָרְיָפָה רַק כְּשִׁהִגִּיעַ עַד הַלּוֹבֵן מְשׁוּם דְּהַטָּרְיָפוֹת אִינוּ אֱלָא מְשׁוּם הַבְנ"מ וְלִכְף ל"ח לִי בֵּין הַטָּרְיָפוֹת מְשׁוּם דַּל"ח רַק טָרְיָפוֹת מִצ"ע כַּמ"ש הַתּוֹס' הַנ"ל לְעַנְנֵן חֲסָרוֹן הַגְּלָגּוּלַת דַּל"ח לִי פִּינוּ שְׂאִינוּ אֱלָא מְשׁוּם הַקְּרוּם וְלִפִּי"ז נִכּוֹן דְּגַם לְעוֹלָא א"ש רְאִיתִי רִיב"י מִן יְפַלַח כְּלִיּוּתֵי דַּעֲכ"פ לְדִידִי' טָרְיָפָה כְּשִׁהִגִּיעַ עַד הַלּוֹבֵן וְהַתּוֹס' שְׁהַקָּשָׁה הָאִיפָא לְקוּתָא דְּכָשִׁירָה כְּגוֹן מ"ז ה"ה דְּהוּ"מ לְמִיְפְּרָף דִּילְמָא לֹא הִגִּיעַ לְחֲרִיץ וְלִתְי' א"ש ג"ז וְאֲזַדָּא מְמִילָא לִפִּי"ד גַּם קוּשְׁי' הַמְהַרְשָׁ"א שְׁהַקָּשָׁה דְּבִלֹא"ה הִי"ל לְהַתּוֹס' לְדַחּוּת פִּירִש"י

לְשִׁיטְתָם לְעֵיל דר"י לָא ס"ל הַאי לְקוּתָא דְרַכִּישׁ ב"פ אָבֵל לְדַבְרֵינוּ נִיחָא דְהַתּוּס' לָא כ' רַק דר"י לָא ס"ל לְקוּתָא דְרַכִּישׁ דְלִיְהוּי טְרַיְפוּת מַצ"ע וְשִׁטְרַף אַף אַם לָא הִגִּיעַ לְחַרְיִן אָבֵל אַם הִגִּיעַ לְחַרְיִן מוּדָה וּעִפִּי"ז מְיֻנָּשׁב מִמִּילָא קוֹנְשִׁי' בְּעַל לַב אַרְי' שְׁהַקְשָׁה עַל הַאוּ"ה שְׁהוּבָא בְּשִׁ"ף ס' מ"ד סק"ב ש"כ' דְהָא דְנִיְקָבָה הַכּוּלְיָא פֶּשֶׁר דְּוָקָא ע"י מַחַט אָבֵל ע"י חוּלֵי לָא גָרַע מְלַקְתָּה ע"ש וּא"כ מנ"ל לְהַש"ס דְּעוֹלָא פְּלִיג אֲדַרְפִּישׁ דִּילְמָא בְּכַלְל נְקוּבָה הִיא ג"כ נִיְקָבָה הַכּוּלְיָא ע"י חוּלֵי דְהָא וְדָאי סוּג נְקוּבָה הוּא נְמִי ע"י חוּלֵי וּא"כ מִמִּילָא הוּי לְקַתָּה הַכּוּלְיָא ג"כ בְּכַלְל נְקוּבָה פְּמוּ לְקַתָּה בְּרִיאָה.

וְלְדַבְרֵינוּ א"ש וְיִהְיֶה מְזָה רַאִי לְע"ש הַש"ף שֶׁם דְּאַפִּי' לְדַעַת אוּ"ה אֵינוּ רַק בְּהִגִּיעַ עַד הַלְוָן ע' בַּפּמ"ג שֶׁם וּא"כ לְפִי"ז אֵינוּ טְרַיְפוּת מַצ"ע פּנ"ל וּא"כ לָא נוּכַל לֹמַר דְּהוּא בְּכַלְל נְקוּבָה דְלָא קִחְשִׁיב רַק טְרַיְפוּת מַצ"ע וְכַנ"ל וּעִפִּי"ז יֵשׁ לְדַחוּת הוֹכַחַת הָרָא"ש דְּבִנְחַתָּה אִפִּי' עַד מְקוּם הַחַרְיִן לָא מְיֻטְרַפָּא מְהָא דָא' בְּדָף נ"ד ע"א דְבִי ר"פ בַּר אָבָא רִישָׁבָא מְחוּ בְּכּוּלְיָא וְקִטְלֵי אֲתוּ לְקַמֵּי דְרִיב"ב א"ל וְכִי לְהוֹסִיף עַל הַטְרַיְפוּת יֵשׁ אֵין לָהּ אֲלָא מַה שְׁמָנוּ חֲכָמִים וּמְדָלָא דְקִדְקוּ לְרָאוּת אַם הִגִּיעַ הַמְפָּה לְמְקוּם הַחַרְיִן ש"מ דְּאַפִּי' בַּכָּה"ג פֶּשֶׁר וּלְהַאֲמוּר אֵין מְזָה רַאִי דְהִנֵּה לְכַאוּרָה יל"ד מַאי זֶה הִלְשׁוֹן דְקָא' וְכִי לְהוֹסִיף עַל הַטְרַיְפוּת יֵשׁ הִיל"ל סֵתָם אֵין לָהּ אֲלָא טְרַיְפוּת שְׁמָנוּ חֲכָמִים.

וְנִרְאָה דְהִנֵּה הַמְפֻנְרָשִׁים הִקְשׁוּ שֶׁם מַאי הַאי שְׁתַּמָּה וְכִי לְהוֹסִיף עַל הַטְרַיְפוּת יֵשׁ הָא לְקַתָּה הַכּוּלְיָא טְרַיְפָה אַעֲכַצ"ל דְּמַתְרַבָּה בְּזָה הַפְּלֵל דְּמַתְנִיתִין א"כ נוּכַל לֹמַר דְּגַם מְחוּ בְּכּוּלְיָא הוּי בְּכַלְל לְקוּתָא ע' בַּמַּהֲרַמ"ש שֶׁם וּנְלַפְעַנ"ד דְּהִכִּי קָא מְתַמָּה רִיב"ב פִּינוֹן דְלָא דְקִדְקוּ אַם הִגִּיעַ לְחַרְיִן וּע"כ שְׁרַצוּ לְהַטְרִיף אִפִּי' לָא הִגִּיעַ לְחַרְיִן וּע"כ ס"ל דְּהוּא טְרַיְפוּת מַצ"ע א"כ אַמַּאי לָא חֲשִׁיב לִי בְּמַתְנִיתִין וְשִׁפִּיר קַמְתַּמָּה וְכִי לְהוֹסִיף עַל הַטְרַיְפוּת יֵשׁ הֵינֵנוּ לְשִׁיטְתְּכֶם דְּאַתּוֹן סְבוּרִין דְּאַפִּי' בְּלָא הִגִּיעַ לְחַרְיִן טְרַיְפָה א"כ אַמַּאי לָא קִחְשִׁיב לִי בְּמַתְנִיתִין פִּינוֹן דַּע"כ הוּי טְרַיְפוּת מַצ"ע פּנ"ל וּא"כ אֲדַרְבָּא מוּכַח מְפָאן דְּבַהִגִּיעַ לְמְקוּם חַרְיִן בְּוִדָּאי טְרַיְפָה וְרַק רִיב"ב דְּחָה אוֹתָם בְּמָה שְׁרַצוּ לְהַטְרִיף אִפִּי' לָא הִגִּיעַ לְחַרְיִן: וּע"ד שְׁאַלְתוּ בְּעוֹבְדָא דְאַיְקִלַע תַּמָּן בְּבַתּוּלָה שְׁנַשְׂאָת לְאַיִשׁ א' וְתִיְקָף אַחַר הַחֲנוּפָה בְּעוֹד שְׁלָא נְתִיחַדָּה עִמּוּ נְחַלֵּשׁ הַבְּעַל וְשָׁכַב עַל עָרֶשׁ חָלִיו שְׁמָנָה יָמִים וּנְפֻטָר מִן הָעוֹלָם וְחַלּוּי"ש וְנִשְׂאָר אַח א' גְּדוֹל וְאַח קֶטָן פְּכוֹן ג' שְׁנַיִם וְהָאֵחַ הַגְּדוֹל הוּא אִישׁ מְסוּכָן וּמַהִירָאִים שְׁלָא יָמוּת ח"ו וְתִשָּׁב הָאֵשָׁה עֲגוּנָה עַד אֲשֶׁר יִגְדַל הַיָּלָד הָאֵם יֵשׁ מְקוּם לְהַתִּיר שְׁיַחְלוֹץ לָהּ בְּתוּף ג' חֲדָשִׁים: הִנֵּה בַש"ע אַה"ע ס' קס"ד ס"א פּוֹסֵק הַמְּחַבֵּר דָּאֵם חָלִץ תוּף ג"ח וְלָא נִמְצָאת מְעוֹבְרַת הַר"ז נְפֻטָרָה וּא"צ פְּלוּם אַף בְּרַמ"א שֶׁם מְבִיא י"א דְכָל שְׁחֻלְצָה תוּף ג"ח בֵּין נִמְצָאת מְעוֹבְרַת וְהַפִּילָה אוּ לָא נִמְצָאת מְעוֹבְרַת הו"ל חֻלְצָה פְּסוּלָה וְצָרִיכָה חֻלְצָה אַחֲרַת מְפֵל הָאֲחִין וְדַעַת כ"ת לֹמַר שְׁלִפִי שְׁהַרְמ"א לָא סִיָּים פְּלוּם וְהִכִּי הִלְכְתָא אוּ וְכֵן נוֹהֲגִין דְּעָתוּ לְפִסְוִק פְּהַמְחַבֵּר וְלָא הִבִּיא הִי"א אֲלָא לְחַלּוֹק פְּכוּד לְדִיעָה זוּ וְכַמ"ש הַש"ף בִּיו"ד ס' ס"א ס"ק י"ג וּבַפּמ"ג בְּכַלְלֵי אוּ"ה אוֹת ג' וּמַתּוּף פְּהַ הַכְרִיחַ דְּהִלְכְתָא כַּד הַמְּחַבֵּר וּעַכ"פ יֵשׁ לְסַמּוּךְ אַזָּה בְּמְקוּם עִיגוּן.

וְהִנֵּה הַט"ז שֶׁם סק"ב הָאָרִיף לְפִסְוִק פְּדַעַת הַמְּחַבֵּר וּמַש"ש דְּזָה פְּשִׁטָּא שַׁעַכ"פ יֵשׁ עֲלֵי שֶׁם חֻלְצָה דְהָא שְׁנִינוּ בְּרִישׁ הַחוֹלֵץ אֵין הוֹלֵד שֶׁל קִיָּמָא הוּא אָסוּר בְּקַרְוּבוּתִי וְהִיא אָסוּרָה בְּקַרְוּבִיו וּנְפִסְלָה מִן הַפְּהוּנָה הִנֵּה בְּאַמַּת הַתּוּס' שֶׁם ד"ה וְנִמְצָאת מְעוֹבְרַת הִקְשׁוּ

אמאי אם אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותי ופסלה מן הפהונה הרי תוף ג"ח לאו חליצה היא ות' דנהי דלאו חליצה היא מ"מ אסור בקרובותי פינן דמדאוריית' הניא חליצה והנה הא דמדאוריית' הניא חליצה אף דמסקינן שם מ"א ע"ב הטעם דאינה חולצת בתוף ג' חדשים משום פל שאינה עולה ליבום א"ע לחליצה ונפקא לן מקרא דאם לא יחפון וגו' א"כ הוי דאוריית' אולם נכון הדבר משום דבאמת פריה שם הש"ס מהא דהספיקות חולצות ולא מתניבמות ומשני התם אם יבא אליהו כו' הכא אם יבא אליהו ויאמר דלא איעברה מי משגחינן בי' הא קטנה דלאו בת איעבורי היא ואפ"ה צריכה להמתין ג"ח ע"ש וא"כ עיקר הטעם דא"ע ליבום אף אם נמצאת אח"כ שאינה מעוברת הוא משום איסור הבחנה וא"כ הא הבחנה אינו אלא מדרבנן כמ"ש הרמב"ם פי"א מה"ג וע' ב"ש סי' י"ג סק"א ונפיר כ' התוס' דמדאוריית' הוי' בת חליצה דעולה ליבום מטעם אי אמי אליהו כו' ובת' הב' פתבו וז"ל ועוד דדיעבד אם חליצה אפ"ה מדרבנן אינה צריכה חליצה אחרת דא' לקמן יבמה שחלצו לה אחין בתוף ג' צריכה להמתין ג"ח משמע דל"ב חליצה ע"כ (ובט"ז שם הביא ג"כ ראי' זו ולא נזכר מד' התוס' הלזו) הרי דהחליטו התוס' ג"כ בתירוץ בתרא דחליצה בתוף ג' א"צ חליצה אחרת ות' זה הוא העיקר פדמוכח בש"ס שם דפריה ר"ל לר"י מהא דקתני אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובות' והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הפהונה בשלמא לדידנ' דאמינא חליצה מעוברת ל"ש חליצה היינו דקתני פסלה מן הפהונה לחומרא ולא קתני א"צ חליצה מן האחין אלא לדידה א"צ חליצה מן האחין מבע"ל וקשה דהא מתניתין מיירי בתוף ג' וא"כ בלא"ה צריכה חליצה משום שהי' תוף ג"ח וע"כ דדיעבד אם חליצה מהני ולכאורה הי' נ"ל בישוב קושיא זו ועלה על דעת' לומר דהאי אם חליצה תוף ג"ח אי מועיל בדיעבד או לא תליא בפלוגמת ר"י ור"ל דהנה הראשונים ז"ל בחי' יבמות מ"א ע"ב כ' דהאי פירוקא דכל העולה כו' הוא רק לר"י דלא נוכל לומר לדידנ' דילמא מיעברה ותפיל פינן דס"ל חליצה מעוברת שמה חליצה ולכך הוכרח לשנויי משום פל העולה ליבום כו' אבל לר"ל הוא משום חששא דילמא איעברה ותפיל ותנשא בחליצה זו ואינהו ס"ל חליצת מעוברת ל"ש חליצה [וצ"ע ברמב"ם פ"א מיבום הי"ט שכ' הטעם משום פל העולה ליבום כו' ע"ש והרי לדידן דקיי"ל חליצת מעוברת ל"ש חליצה בלא"ה אינה חולצת תוף ג"ח ובמק"א כ' בישוב דבריו אכ"מ] וא"כ לפי"ז אפשר לומר דלר"י שאין הטעם רק משום פל העולה ליבום כו' וקשה קושני' הש"ס שם מהו דהספקות חולצות ולא מתניבמות וע"כ צריה לשנויי התם משום אם יבא אליהו כו' הוי עולה ליבום אבל הכא אפ"ה אם יבא אליהו כו' אסור מפני התקנה דצריכה להמתין ג"ח משום הבחנה וכינן דכל עיקר הטעם דא"ע ליבום הוא משום הבחנה דרבנן די לנו שנימא דא"ע לחליצה לכתחלה אבל בדיעבד מהני החליצה משא"כ לר"ל האיפא חשש ס' תורה שמה מיעברה ותפיל ותנשא בחליצה זו והיכא דאסרו מחשש ס' איסור דאוריית' הוי פנדאי איסור תורה כמ"ש הפוסקים לענין גבינות עפ"ם ולכך אפ"ה בדיעבד אין החליצה מועלת תוף ג"ח לדידנ' וא"כ לפי"ז מיושב קושיא הנ"ל דר"ל פריה שפיר לר' יוחנן לשיטת עצמו הול"ל א"צ חליצה מן האחין אולם באמת זה ליתא דהאיפא מ"ד שם מ"ב ע"א דהבחנה הוא מדאוריית' ועוד דהא ביבמה בלא"ה איפא חששא דאוריית' שמה מיעברה והניא א"א שלא במקום מצוה כדקא' שם בשלמא יבמה פדאמרן ואי משום אם יבא אליהו כו' ז"א דכינן דמעיקרא אסרו רבנן

מחשש אי' דאוריני' זה ממילא לא פלוג רבנו בתקנתו ואפי' קטנה דלאו בת אעבורי היא צריכה להמתין ג"ח וכיון דיש אי' דאוריני' ממילא ל"ש לאסור משום גזירה דרבנן כמו שהאריכו הפוסקים ביו"ד רס"י פ"ז גבי בשר טמא בתלב טהור וע"כ אנו מוכרחין לומר דהטעם שא"ע ליבום אינו משום הבחנה דאסורה בכל הנשים דהנה הרשב"א בחי' יבמות ל"ו ע"ב הקשה בהא דפריה שם ממ"נ אי ביאה מעוברת שמה ביאה חליצה מעוברת שמה חליצה ואי ביאה מעוברת ל"ש ביאה חליצה מעוברת נמי ל"ש חליצה דהא קי"ל כל העולה ליבום כו' והקשה האיפא חייבי לאו נעשה באלמנה מן הנשואין לכ"ג דעולה לחליצה אע"פ שא"ע ליבום ואם בעל לא קנה וצריכה חליצה ותי' דהתם מריבויא דקרא מועלתה יבמתו דרבי רחמנא לחליצה כדא' בפ' פיצד אבל הכא משום דמעוברת א"ר ליבום הוא א"כ אשת אח שלא במקום מצוה היא ולחליצה נמי לא חזיא ע"ש הרי דרק משום דאיפא חשש שמה היא א"א שלא במקום מצוה ולכך א"ע לחליצה אבל בלא"ה רבי רחמנא יבמתו דיש שעולה לחליצה וא"ע ליבום וכי"ב אמרי' שם כ' דלהכי מוקמינן הקרא דיבמתו דרבי רחמנא שעולה לחליצה אף שא"ע ליבום בחייבי לאוין ולא בחייבי פרייתות משום דחייבי לאוין תפסי בהו קידושין ושפיר קרינן בהו לקחת ול"ה א"ע ליבום ע' פירש"י שם ושעפי"ז אמרתי ליישב מה שהקשו המפורשים ע"ד התוס' ביבמות ט' שהקשו שם בהא דמשמע בכ"ד דלר"ע דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין ה"ל לאו בני חליצה ויבום גינהו אמאי ל"א דאיתי עשה ודחי ל"ת והקשו דילמא ה"ט משום דאפשר לקיים שניהם ע"י חליצה כדא' רבא בד"ך ע"ב והא דאיתותב רבא שם מהא דואם בעלו קנו היינו משום דאיהו גופי' מותיב לעיל מיני' מהך פרייתא משמע דס"ל הכי אבל ר"ע יתרו דהפרייתא אתיא כמ"ד בדרף ל"ט דחליצה במקום יבום לאו מצוה היא והינו פרבנו דאבא שאול וכדא' באמת בדרף כ"א ע"א לר"ל משא"כ איהו ס"ל דשפיר אפשר בחליצה וכמ"א ולכך לא דחי עשה ליבום ל"ת משום דאפשר לקיים שניהם.

ונלפענד"ל דהא באמת צריך להבין היכי אמרינן דאפשר לקיים שניהם בחליצה הרי אי אמרינן דלא איתי עשה ודחי ל"ת א"כ לא חזיא ליבום וכל שא"ע ליבום א"ע לחליצה וא"כ לא אפשר ג"כ בחליצה והוי שוב א"א לקיים שניהם אולם הדבר נכון דבחייבי לאוין פינו דתפסי בהו קידושין א"כ שפיר קרינן בהו לקחת בדיעבד ול"ה א"ע ליבום וכנ"ל וא"כ שפיר אמרינן דהוי אפשר לקיים שניהם והתייבח למאי דס"ל קידושין תופסין בח"ל משא"כ לר"ע דס"ל ח"ל לא תפסי בהו קידושין א"כ לא נוכל לומר דהוי אפשר לקיים שניהם בחליצה פינו דאי הוי אפשר ולא דחי א"כ א"ע ליבום וממילא א"ע לחליצה וא"כ ל"ה אפשר ולדידך' הא לא קרינן בהו לקחת פינו דס"ל אין קידושין תופסין בח"ל וכנ"ל וא"כ שפיר הקשו התוס' דליתי עשה ולדחי ל"ת: נחזור למאי דאיתאן עלה דמאי דא' לענין חליצה בתוך ג"ח שא"ע ליבום ע"כ אינו מטעם הבחנה רק משום שמה מעברא והוי' א"א שלבמ"מ (ונדחה נמי לפי"ז תי' הא' של התוס' ריש החולץ הנ"ל שכ' פינו דמדאוריני' חזיא ולדברינו הא גם מדאוריני' ל"ח דסד"א מה"ת לחומרא) והנה אא"ז בשו"ת ח"צ סי' א' כ' דלכאורה הא אין לה אשה שפשירה ליבום משום דהא קי"ל כל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבא עלי' הרי היא פאשת אח שיש לה בנים ואסורה ליבום ובכל יבמה אסורה ליבם בשעת נפילה משום הבחנה ותי' דהיא דרבנן

היא ואם יבא עלי' אף מדברבנן שר'יא ע"ש ודבריו ו"ל בלתי מוכנים דהא ביבמה איפא חשש ספק דאוריין' פנ"ל ולדבריו ו"ל שתופס בדעתו דליפא רק אי' הבחנה שבשאר נשים אין התחלה לקושיא פלל עפמ"ש התוס' בריש יבמות ד"ה נאחות אשתו לענין נדה דל"ש לומר פל שאין אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבא עלי' כו' ותאסר ליבם אע"פ שמתהרהר אח"כ דל"ד דא"א ושאר עריות האיסור עומד על היבם טפי משאר בנ"א אבל נדה לכ"ע אסורה וא"כ ה"נ ה'א משום הבחנה לכ"ע אסורה כמו ליבם.

אמנם אפי' מטעם זה שא"ר לו בשעת נפילה דילמא מיבעבא ויהוי א"א שלבמ"מ דאין האיסור רק על היבם ל"ש להקשות פל שאין אני קורא בשעת נפילה כו' משום תי' השני שבתוס' שם דבשלמא אחות אשתו אע"פ שמתה אשתו אח"כ שוב לא תזקק ליבום פיון שנפטר שעה א' משום שנא' דרכי' דרכי' נועם אבל נדה דרכי' נועם היא דלבעלה נמי צריכה להמתין עד שתטהר ע"ש וה"נ דרכי' נועם היא דאם תרצה להנשא לאיש אחר היתה ג"כ צריכה להמתין ג"ח.

עכ"פ שמעינו דגם לר"י איפא חשש אי' תורה בחליצה בתוך ג"ח ואם הי' סברא דל"מ החליצה בתוך ג"ח אפי' בדיעבד גם לר"י היל"ל דאינו מועיל וא"כ קמה הקושיא הנ"ל וגם נצב דאי' אפשר למיתני וא"צ חליצה מן האחין ובמהרמ"ל בחי' שם נדחק בזה מאד ולבסוף מסיים וגם התוס' בעצמם אינם תופסים שינויא קמא לקושטא דמילתא לומר דמדברבנן ל"ה חליצה פלל אפי' בדיעבד אלא ר"ל דהא דקתני אסור בקרובותי' א"ש אפי' את"ל דל"ה חליצה פלל ע"ש ונהכי מבואר ברש"י יבמות מ"א ע"ב ד"ה אלא משום דר"י כו' ונ"ל ולר"י לא תקשי דאי חלצה נדאי חליצה היא דהאי אינה עולה לחליצה לאו חליצה פסולה משמע שהרי כמה נשים שנינו חולצות ולא מתייבמות היכא דלא אפשר אלא חליצה היא עכ"ל הרי מפורש דעת רש"י ו"ל דהניא חליצה בדיעבד וכ"כ להדיא ברשב"א שם וא"כ מפל האמור אפשר לנו להתיר בנ"ד לחלוץ תוך ג' חדשים ואם לא ימות יחליץ שנית לאחר ג"ח ואם ימות ח"ו נסמוך על חליצה זו דשעת הדחק הוי לעולם בדיעבד עיין ברא"ש ר"פ לולב הגזול.

אמנם יען שאני מיראי הוראה אין רצוני לסמוך עלי אם לא שייספיימו עמי עוד שני רבנים מובהקים במדינתכם וכ"ז פתבתי במעט עיון פמצייז מבין החרפים לפי מסת הפנאי והי' בזה שלום מאד"ה דברי הדור"ש באהבה מברכו בכט"ס: סי' קטז לק' קראקא בעזהש"י יום ה' י"א פסליו שנת תרל"ו לפ"ק סערעט.

יצו ה' את הברכה עלי ראש כבוד האברך החרף המפולפל ירו"ש ערוגת הבושם כש"מ אפרים צבי איינהארן נ"י: מכתבך עם פלפולך הגיעני. והנני להקים את דבר הבטחתי לתת לך מענה נאפא היום אל העיון בדבריה בסוגיא דמשרת והנה העירות בישוב קושני' התוס' בע"ז ס"ח ע"א ובגזיר ל"ח ע"א שהקשו לר"ש דאית לי' כ"ש למלקות ל"ל משרת להיתר מצטרף לאיסור הרי לדידן' ל"ב צירוף ואי דאצטרף לטכ"ע ז"א לפי"מ שר"ל שם דס"ל לר"ש קזירה ב"י לא פגמה פלל א"כ שפיר קליף טכ"ע מגע"נ וע"ז אמרת דנ"מ לר"ש בהא דדרשינו משרת להיתר מצטרף לאיסור בנשבע שלא ישמה רביעית יין ואח"כ נדר בגזיר דלכאורה לר"ש דאמר אינו נזיר עד שיזיר מכולן וס"ל אין אחע"א אפי' בכולל א"כ אינו חל איסור נזירות על איסור שבועה אמנם פיון דבשבועה פירש

רביעית יין א"כ מותר בפחות מפשיעור אפי' לר"ש וכשומר שיהי' נזיר נאסר אפי' בכ"ש מטעם כ"ש למלקות ושפיר חל אמנם לפמ"ש הפוסקים דל"א ר"ש כ"ש למלקות אלא היכי דלר"י ח"ש אסור מה"ת אז לדידנ' לוקין משא"כ היכי דלר"י ליפא אסור תורה אז גם לר"ש אין לוקין וא"כ הא הטעם דח"ש אסור מה"ת משום דחזי לאצטרופי א"כ הקא באם התרו בו על הגזירות ושומה חזי רביעית יין ל"ש לומר דחזי לאצטרופי אם ישמה עוד חזי רביעית יין דהא בפשיעור שלם אינו חל הגזירות מטעם אאחע"א א"כ ליפא אסור תורה בזה לר"י וממילא ל"א לר"ש ג"כ כ"ש למלקות וכ"ז אי ל"א המל"א משא"כ אי אמרינן המל"א א"כ חזי לאצטרופי בח"ש היתר ואז לא יהי' אסור שבועה דל"א המל"א רק בנזיר וא"כ שום יהי' הגזירות חל וא"כ שפיר אצטריף דרשא דמשנת להמל"א אליבא דר"ש בכה"ג עכ"ד: הנה אף כי דבר חכמה אמרת בכ"ז אית לי פירכא ראשונה הלא הוא ש"ס ערוף בנזיר ד' ע"א דאמרינן שם דלר"ש דריש קרא דמפל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג דאינו נזיר עד שיזיר מכולן ופריף הא כתיב מיין ושכר נזיר ומשגי דאצטריף פינן דר"ש ס"ל אאחע"א ופ"ל התוס' דאי לאו קרא הו"א היכי דנשבע שלא לשמות ושוב הזיר בנזיר ושתה יין לא חייב אגזירות קמ"ל קרא יתירא דמיין ושכר דאם נשבע שלא לשמות כוס זה נזיר בנזיר ועבר ושתה הכוס דלקי תרתי משום שבועה ומשום נזיר ע"ש וע' באס"ז שם אלמא דלר"ש גלי קרא בגזירות דחל על אסור שבועה ומ"ש פינן דבשבועה מותר בח"ש כשפירש אתי הגזירות וחיילא מגו דחל אח"ש הן אמת דלפי"ד הרמב"ם בפ"ד מה' שבועות גם בסתם כשומר שלא אשתה הוי שיעורו ברביעית ובפרט לפימ"ש המ"ל שם דאע"ג דבשבועה שלא אוכל אסור מה"ת בכ"ש ה"ד באמר סתם אכילה ולא פירש אף דסתם אכילה בכזית מ"מ פינן די"ל נמי כ"ש אמרינן דכ"ש נמי אסור משום דחזי לאצטרופי אבל במפרש אין לנו אלא מה שהוציא בפיו ולכך כשנשבע שלא אוכל פזית מותר בח"ש וא"כ ה"נ לר"ש באומר שלא אשתה רביעית מותר בח"ש וא"כ יכול שפיר הגזירות לחול דומיא דא' בשבועותכ"א ע"ב במפרש ח"ש ואלבא דרבנן או בסתם ואלבא דר"ע דחיילא משום דאשתירא קמשבוע אוכלם בכ"ז האף נוכל לומר דהגזירות לחול אח"ש הלא חזינן דלר"ש אינו נזיר עד שיזיר מכולן דאין גזירות לחצאין וא"כ אינימא דהגזירות אינו חל רק אח"ש ולא אשיעור שלם הוי ג"כ גזירות לחצאין דהלא ר"ש ג"כ מודה דאכילה דקרא הוא בכזית רק דמחייב גם אכ"ש מטעם אחשבי' כמבואר בריטב"א מפות בשם הרמ"ה וא"כ שיעור גזירות המבואר בקרא הוא בכזית ובשתי' ברביעית וא"כ פינן דלא תוכל הגזירות לחול רק על ח"ש אינו חל פלל (וע' ביומא ע"ג ע"ב בפירש"י שכ' בהא דאר"ל אי אמה מוצא אלא במפרש ח"ש דהיינו כשאוכל רק ח"ש) ואי דחול גם אשיעור שלם מטעם פולל דומיא דכ' התוס' בשבועות כ"ד ע"א לענן גבילה מסרחת דמיגו דחל על גבילה מסרחת חל נמי על שאינה מסרחת ז"א דהא ר"ש ל"ל פולל.

גם מ"ש דחזי לאצטרופי עם היתר ג"כ ליתא לפימ"ש הפוסקים דחזי לאצטרופי היינו בתוף שיעור כא"פ ע' שא"ר סי' פ"א. וא"כ הלא מבואר בנזיר ל"ז ע"ב דרק בב"א מצטרפין היתר ואסור ולא בזא"ז א"כ ג"ש גומר דחזי לאצטרופי עם היתר אמנם באמת בהפירוש דחזי לאצטרופי נסתפק הפמ"ג ביו"ד סי' ס"ב וס"ה אי הפננה דחזי לאצטרופי שיאכל עוד ח"ז בכא"פ או שאותו ח"ז אם הי' נית שלם הי' חייב לכך גם ח"ז אסור [ע'

בספרי לעיל סי' י"א מ"ש בְּזוּה] ומאסור נזיר גופי' מוכח פהצד הב' של ספיקת הפמ"ג דאי פהפי' הא' הא חידוש שם הפמ"ג דבאבמ"ה ליפא אסור ח"ש עפי"ד הש"ס חולין ק"ג ע"ב דא' שם באבמ"ה חלקו מבחוץ לכזית אבמ"ה קנודם שנתנו לתוה פיו ואכל זה לבדו ואח"כ חציו הב' פטור ולא מצטרפי פשאר אסורים דקיי"ל דמצטרפי שיעוריהו לתצאין בתוה כא"פ דכיון דחידוש הוא דגידין ועצמות דעלמא לא מיחייב עליהו והקא מיחייב אין לה בו אלא חידוש וכי אכיל לי' בב"א מיחייב אבל לתצאין לא א"כ ל"ש בי' חזי לאצטרופי וכ"כ שם דגם בג"ה פיון דחידוש הוא דאין בגידין בנ"ט והתורה אסרתו ג"כ דינא הכי דלא מיחייב בכא"פ ע"ש וא"כ י"ל דגם בנזיר פיון דאסור בתרצון ונג ותרצון הא אינו ראוי לאכילה כדא' בשבועות כ"ב ע"ב שבוועה שלא אוכל תרצון בכמה כו' ע"ש וע' בתוס' נזיר ל"ד ע"ב ד"ה מחרצנים ועד ג' ל"ל ונ"ל וא"ת והא שפיר אצטרף דאפי' תרצנים ונג אסר רחמנא אע"פ שאינם ראויים לאכילה כו' וא"כ היל"ל דגם באסורי נזיר אינו אסור ח"ש ולא משמע הכי מכ"ד דא"כ לא הוי מקשין התוס' מידי בש"ס שבועות הנ"ל דהכי אמרינן אהיתרא קמשתבע הלא ח"ש אסור מה"ת ולהנ"ל ל הרי ל"ש בנזיר אסור ח"ש.

וגם מ"פ בש"ס נזיר הנ"ל קידושא ואבדלתא מןשבע ועומד מה"ס הוא הרי לענין קידוש קיי"ל בפסחים ק"ז ע"א אם טעם מלא לנגמיו יצא ומבואר בתוס' שם דהוא רוב רביעית וכיון דבנזיר אינו אסור עד שישתה רביעית א"כ הוי ח"ש וא"כ אפי' אי נימא פשיטת הפוסקים החולקים ע"ד התוס' בשבועות כ"ז ע"ב ד"ה דמוקי והרמב"ם פ"ה מה' שבועות וס"ל דשבועה אינו חל אח"ש מ"מ הא להאמור ל"ש בנזיר אסור ח"ש ולא מןשבע ועומד הוא ואינימא דהתם הא קאי לר"ש ואיהו הא ס"ל כ"ש למלקות הא לפי"ד הפוסקים שהבאת במכתבה הא ל"א ר"ש כ"ש למכות אלא היכי דלר"י אסור ח"ש גם איך מסיק שם דר"ש לית לי' דקרא דמפל אשר יעשה מגפן היין מורה על אסורי נזיר שמצטרפין זע"ז משום דס"ל כ"ש למכות וכ"ה שם ל"ז ע"ב ולהנ"ל הא ל"ש באסורי נזיר כ"ש למכות וכן לא הוי מקשין התוס' הנ"ל לר"ש ל"ל משרת כו' פנ"ל אע"כ פהפשט הב' של הפמ"ג הנ"ל דחזי לאצטרופי הוי הפונה שאם הי' זית שלם הי' חייב לכה איפא אסור גם בח"ז אמנם עיקר דברי הפוסקים שהבאת דל"ש כ"ש למכות אלא היכי די"ל חזי לאצטרופי בלתי מוכן אצלי דבשלמא לענין אסור שנייך שפיר לומר דכיון דאם הי' מצורף והי' זית שלם הי' חייב מלקות לכה איפא בח"ז אסור עכ"פ משא"כ לענין מלקות איך שנייך לחייבו מטעם חזי לאצטרופי הא לע"ע לא נצטרף והכי מבואר בצ"ח בפסוגי' דמשרת ובאמת מפניך ב"ש"י שבועות כ"א ע"ב דטעמא דר"ש דס"ל כ"ש למכות משום דאית לי' סתם אכילה שבכל התורה כל שהוא הוא ע"ש: והנה התוס' בע"ז ובנזיר הנ"ל מובא בשם ה"ר יקיר לתרץ הקושיא הנ"ל דאצטרף משרת לר"ש להמלא ואע"ג דס"ל כ"ש למכות היי"ד פשהאסור בעין אבל לא ע"י תערוכת וא"כ אצטרף שפיר משרת כגון בח"ז יין שנבלע בח"ז פת ואכלו כדא' התם נזיר ששרה פתו כיון ויש בו כדי לצרף פזית חייב ולעולם טכ"ע לר"ש מגע"נ יליף.

ותמהו האחרונים עליו מש"ס שבועות כ"א ע"ב דמביעי' לן שם אי ר"ע בכה"ת כר"ש ס"ל דאמר הואיל ומפרש חייב סתם נמי חייב ופשיט לה מהא דאר"ע נזיר ששרה פתו כיון וי"ב כדי לצרף פזית חייב ואיס"ד בעלמא כר"ש ס"ל ל"ל לצרף ולפי"ד ה"ר יקיר

הא אין ראי' פֿלל דאָיפֿאָ למימר דלעולם בעלמא כר"ש ס"ל דכ"ש למכות וְהָא דְבַעֵי
בְּנִזִיר שְׁשָׁרָה פתוּ בַּיִן פְּדֵי לְצַרְף כְּזוֹת מְשׁוּם שְׁהוּא ע"י תַּעֲרוּבָת וּל"א ר"ש בְּזָה כ"ש
למפות לד' ה"ר יקיר הַגָּ' ל' וְרֵאִיתִי בִּס' אַבְנֵי מְלוֹאִים בְּקוֹנְטֵרְס הַתְּשׁוּבוֹת סִי' י"ג שִׁכ'
לְתַרְץ פִּינּוֹן דֹּא' בְּש"ס נִזִיר ל"ח אֲלִיבָא דר"ע דְּלִכְף ס"ל בְּשָׁרָה פתוּ בַּיִן וּי"ב פְּדֵי לְצַרְף
כְּזוֹת חֵיב דְּמִקִּישׁ שְׁתִּי לְאֲכִילָה פִּינּוֹן דְּכִתִּיב וְעַנְבִּים לַחִים וַיִּבְשִׂים לֹא יֵאָכֵל מָה אֲכִילָה
בְּכְזוֹת אַף שְׁתִּי בְּכְזוֹת וְהִנֵּה מְשַׁרְת שְׁשָׁרָה פתוּ בַּיִן הוּי תַּעֲרוּבָת אַבְל עַנְבִּים לֹא יֵאָכֵל
הוּי בְּעֵינֵי וּלְפִי"ז שְׁפִיר מוּכַח דר"ע ל"ל דר"ש דאל"כ תִּקְשִׁי מ"נ אִי ל"ל הָּ דְרָשָׁא
דְּהַקְשׁ שְׁתִּי לְאֲכִילָה א"כ אַמַּאי קא' מְצַטְרַף לְכְזוֹת הִיל"ל מְצַטְרַף לְרַבִּיעִית פִּינּוֹן דע"י
תַּעֲרוּבוֹת בְּעֵי שְׁיַעוּר וְשְׁיַעוּר שְׁתִּי הוּא רַבִּיעִית פִּינּוֹן דְּלֹא יֵלִיף הֵיקְשָׁא אע"כ דְּאִית לִי
הָּ דְרָשָׁא לְהַקִּישׁ שְׁתִּי לְאֲכִילָה וְאֲכִילָה דְּעַנְבִּים לֹא יֵאָכֵל מִיַּרְי כְּשֶׁהוּא בְּעֵין וּבְכָל שְׁהוּא
נִמְצָא כְּשֶׁהוּא מוּקָשׁ שְׁתִּי דְּמְשַׁרְת לְאֲכִילָה דְּעַנְבִּים ל"ב צִירוּף דְּהָא אֲכִילָה דְּעַנְבִּים מִיַּרְי
כְּשֶׁהוּא בְּעֵין וּבכ"ש וּא"כ אַמַּאי אר"ע מָה אֲכִילָה בְּכְזוֹת הָּ אֲכִילַת עַנְבִּים שְׁהֵם בְּעֵין
ל"ב כְּזוֹת וע"כ דר"ע ל"ל דר"ש עכ"ד.

ולפענ"ד אין תי' זֶה מַעֲלָה אַרוּכָה בְּרֵאשׁוֹן מַאי דְּפִשְׁטָא לִי לְבַעַל אב"מ דר"ע ע"כ אִית
לִי הֵיקְשׁ דְּמִקִּישׁ שְׁתִּי לְאֲכִילָה דאל"ה אַמַּאי קא' בְּנִזִיר שְׁשָׁרָה פתוּ בַּיִן בְּכְזוֹת הִיל"ל
שְׁיַעוּר רַבִּיעִית לְפַענ"ד י"ל דְּאִינוּ מוּכָרַח כ"כ דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה קָשָׁה לְפִי"ד הַתּוֹס' בְּזִבְחִים
ק"ט ע"א שְׁהַקְשׁוּ בְּהָא דֹא' בִּמְס' מְעִילָה הִחְלַב וְהִינּוּ מְצַטְרַפִּין וְהָא לֹא שׁוּוּ שְׁיַעוּרֵינֵיהּ
דְּחִלַב בְּכְזוֹת וּמִשְׁקִין בְּרַבִּיעִית וְתִי דְּהָא דְּמִשְׁקִין בְּרַבִּיעִית הַנ"מ בְּשְׁתִּי אַבְל דְּרָף אֲכִילָה
שְׁשָׁרָה פתוּ בַּיִן שְׁיַעוּרִין בְּכְזוֹת עכ"ל וּלְפִי"ז קָשָׁה ל"ל בְּגַמ' לומר אֲלִיבָא דר"ע דס"ל
נִזִיר שְׁשָׁרָה פתוּ בַּיִן בְּכְזוֹת מְשׁוּם דְּמִקִּישׁ שְׁתִּי לְאֲכִילָה הָּ בְּלֹא הָּ הָּ אֲכִילָה
כִּה"ג שְׁהַמְשָׁקָה נְבִלְע בְּאִנְכֵל שְׁיַעוּרוֹ בְּכְזוֹת לְד' הַתּוֹס' הַגָּ' ל' אוּלָם בְּאַמַּת הַדְּבַר נִכּוֹן
דְּהַתָּם בְּחִלְב וַיִּין שְׁפִיר מְצַטְרַפִּין לְכְזוֹת בְּכֵה"ג מְשׁוּם שְׁשֻׁנֵיהֶם הֵם אִיסוּר וּלְכָף פִּי אֲכִיל
לִי דְרָף אֲכִילָה שְׁשָׁרָה הָאִנְכֵל בְּהַמְשָׁקָה אֲזִילִין בְּתַר הָאִיסוּר דְּאֲכִילָה וְהוּי בְּכְזוֹת מִשְׁא"כ
הָּ אִי לֹא הֵיקְשָׁא הִיכִי הוּי נִכְל לומר דְּאֲזִילִין בְּשְׁיַעוּרוֹ בְּתַר הַפַּת הָּ הָּ הָּ אִינוּ
אִיסוּר לְנִזִיר בַּק הִינּוּ וְהִיכִי נְשַׁבּוּק הַשְׁיַעוּר שֶׁל הָאִיסוּר וְנִתְפּוּשׁ שְׁיַעוּר הַהִיתַר וּלְכָף
אַצְטְרִיף שְׁפִיר הֵיקְשָׁא אַמְנָם הַתִּינַח עַל ר"ע דְּמַתְּנִיתִין דְּלֹא שְׁמַעִינּוּ דְּאִית לִי הַמְל"א
וְהַפִּי' הוּא בְּהַמְשָׁנָה דָּאֵם יֵשׁ בַּיִן לְחֻדְיָ כְּזוֹת שְׁפִיר אַצְטְרִיף הֵיקְשׁ מִשְׁא"כ אַחַר
דְּשְׁמַעִינּוּ לִי לר"ע דְּאִית לִי הַמְל"א א"כ הוּי הַפַּת ג"כ אִיסוּר הוּי שְׁפִיר דְּוּמִיָּא דַּיִן וְחִלְב
וְאֲזִילִין שְׁפִיר בְּתַר אִיסוּר הָאִנְכֵל פִּינּוֹן שְׁהַמְשָׁקָה נְבִלְע בְּפַת וְדְרָף אֲכִילָה קְאָכִיל לִי
כְּסִבְרַת הַתּוֹס' וְלֹא אַצְטְרִיף הַדְּרָשָׁא לְהַקִּישׁ שְׁתִּי לְאֲכִילָה [ועפ"י"ז יהי ראי' לְד' הַמְפָּרֵשׁ
בְּנִזִיר שְׁפִי' בְּר"ע דְּמִשְׁנָה אֵם יֵשׁ בַּיִן לְחֻדְיָ פְּדֵי לְצַרְף כְּזוֹת דְּלֹא כִּד' הַתּוֹס' שֶׁם ל"ז
ע"א ד"ה אֲלֹא ר"ע דְּבְרִיָּתָא דְּמְפָּרֵשׁ בְּהַ בְּהַדְּיָא מִפַּת וּמִיָּין וּמַעֲתָה גַּם בְּמַתְּנִיתִין הַפִּי'
הָּ כִּי דֹא"כ תִּקְשִׁי ל"ל לְהַגְמ' לְדְרוֹשׁ הַהִיקְשׁ א"ו ר"ע דְּמַתְּנִיתִין לֹא דְרִישׁ הַמְל"א וּלְכָף
אַצְטְרִיף הַהִיקְשׁ] וּא"כ אִין הַכְּרַח לְד' הַאב"מ שַׁע"כ יְדְרוֹשׁ ר"ע הַהִיקְשׁ דְּאַחֲרֵי דְּדְרוֹשׁ
ר"ע בְּבְרִיָּת' הַמְל"א שׁוּב לֹא אַצְטְרִיף הַהִיקְשׁ וְעוּד אִפִּי' אִינִימָא דְּגַם לְמַסְקָנָא אַצְטְרִיף
הַהִיקְשׁ [שְׁלִשִׁי הַתּוֹס' דְּגַם בְּמִשְׁנָה הַפִּי' מְשׁוּם הַמְל"א הָּ עַכְצ"ל כֵּן כְּמוּבָן] מ"מ הָּ
הַהִיקְשׁ זֶה יְכוּל לְהִיּוֹת אִפִּי' אֲלִיבָא דר"ש לְשִׁי הָּרִיטְבָּ"א בְּשֶׁם הַרמ"ה דְּטַעַמָּא דר"ש
דכ"ש לְמַכּוֹת הוּא מְשׁוּם אַחְשָׁבִי נְכֵן צ"ל ע"כ בְּשִׁי הַר' יְקִיר הַגָּ' ל' שַׁע"כ כ' דְּבַתְּעֲרוּבָת

ל"ש אחשכבי' ע' חו"ד סי' ק"ד (וע"כ הוא דלא כשי' רש"י ה"ל דס"ל דאכילה דקרא הוא בכ"ש וע' מ"ל פ"א מחו"מ ובפ"ד מה' שבועות מ"ש בשם הרא"ם) וא"כ הא באמת גם לר"ש אכילה דקרא הוא בכזית רק דס"ל דאפ"י אךל כ"ש חייב משום דאחשכבי' ונ"מ בגנונא דל"ש אחשכבי' פגון בשוגג או בתערוכת א"ע רק בכזית וא"כ מקיש שפיר מה אכילה דענבים הוא בכזית פיון דלשנא דקרא אכילה היא בכזית גם לר"ש ונ"מ בגנונא דל"ש אחשכבי' פנ"ל אף שתי' הוא בכזית.

אמנם נוכל לנישב ד' ה"ר יקיר ה"ל עד"ז ותתישב נמי קוש' התוס' בשבועות שם שהקשו על הא דקא' ואיס"ד כר"ש ס"ל ל"ל צירוף דילמא שא"ה דגלי קרא פדרשיון בפ' א"ע ובפ' ג' מינים ממשרת וכל משרת ונראה דהנה באמת נוכל לנישב ולומר דגם למסקנא דס"ל לר"ע המל"א ג"כ אצטריך ההיקש שתי' לאכילה עפ"מ"ש התוס' בע"ז ל' ע"ב ד"ה ומטמא דכ"ז שהמשקין פלועין בגוש אןכל יש להן דין אןכל ומקבל טומאה בכפיצה ולא ברביעית ע"ש וא"כ נוכל לחלק דהא דבעלמא זין שנבלע בפת מצטרף לכזית הי"ד מה שנבלע בהפת אכל הממשות ש"ע"ג הפת אינו מצטרף פיון דמה שאינו נבלע הוי משקה ואשמעינן ר"ע דבגזיר ששרה פתו בגין אפ"י היין ש"ע"ג הפת שלא נבלע ג"כ מצטרף לכזית משום דמקיש שתי' לאכילה ולפי"ז פריף הש"ס בשבועות שפיר פיון דע"כ ר"ע אשמעינן בגזיר דאפ"י היין ש"ע"ג הפת ג"כ מצטרף א"כ אי ס"ל כ"ש למכות ל"ל צירוף פיון דהיין ע"ג הפת ולא נבלע הוי בעין וה"ר יקיר לא קא' אלא היכי שהיין נבלע בפת דליכא אלא טעם בעלמא אז ל"א ר"ש כ"ש למלקות משא"כ כי איכא ממשות בעין פנדאי חייב לר"ש מלקות על כ"ש ולפי"ז מנישב ממילא קוש' התוס' ה"ל שהקשו דילמא שא"ה דגלי קרא משרת וכל משרת לכה בעי צירוף ז"א דמהא דגלי קרא משרת אין ראי' פלל די"ל דמשרת אצטריך היכי שהיין נבלע בפת דאז ל"ש כ"ש למבית כס' ה"ר יקיר ה"ל וא"ש ע"נ.

ובאופן אחר י"ל ביישוב דברי הר' יקיר ה"ל ויבארו דברי רש"י ז"ל בשבועות שם שכ' ונ"ל חייב דהמל"א באיסורי גזיר דילפינו לה ממשרת וכל משרת ולכאורה למאי נ"מ הביא זאת רש"י פאן תיתי מהי תיתי ונראה דהנה באמת בתוס' ע"ז שם מובא בשם הר' פריץ שדושה דברי הר' יקר דכיון דלר"ש יליף טכ"ע מגע"נ תו לא אצטריך משרת דבלאו צירוף נמי חייב משום כ"ש אע"ג דאינו בעין אלא נבלע בתוך הפת מה בכך הלא פיון דטכ"ע א"כ חייב הטעם הנבלע פאלו הי' בעין וא"כ פיון שאלו הי' מן האיסור בעין הי' מיחייב בכ"ש לר"ש ה"כ כשנבלע בהיתר פיון דטכ"ע אולם באמת י"ל דאין זה דיחוי עפ"מ"ש בתוס' חולין צ"ט ובע"ז ס"ו ע"ב בשם הר"י דאורליינש דעל טכ"ע אין לוקין פיון דיליף מגע"נ ואינו רק עשה והנה התוס' בפסחים בסוג' שם ובגזיר הקשו בשם הר"י מא"י האף יליף ר"ע טכ"ע בגזיר מגע"מ הרי גזיר קיל מפל איסורין שבתורה ותי' דגם במדן הי' פליהם פלועים מיין שאסורין לגזיר וכל עובר ישתומם דמה יענו בהא דקא' דיליף מבב"ח האף ילפינו גזיר מינ' ונראה דהנה באמת איכא גירסא ישנה דר' יוחנן דריש המל"א מוכל וטכ"ע ממשרת והיינו משום דאפ"י לרבנן דלא דרשי פל וכל דרשי אולם ברש"י פסחים מ"ג ע"ב ובתוס' גזיר ל"ו ובאס"ז שם דחו גי' זו דמאן דלא דריש פל וכל נמי לא דריש ע"ש אמנם אליבא דר"ע הלא מצינו בזבחים פ"ב דדריש פל ע"ש [וע' בתוס' פסחים מ"ד ע"א ד"ה לענין ובמהרש"א שם] א"כ שפיר נוכל לומר

דְּלִיף הַמֶּלֶךְ אֲמוּכָל וְטַכְע מְמַשְׁרֵת וְהָא דְפָרִיף בְּשׁוֹס וְרַע טַכְע מַנְל הַיִּינוּ בְּשָׁאָר
אִסּוּרִין דַּע"כ לֹא יִלְיָף מְנָזִיר פִּינּוּ דְחֻזִּינוּ בְּנָזִיר הַמֶּלֶךְ אֲמוּכָל וְלִיף שְׁאָר אִסּוּרִין מִיִּנְיָ
וְעוֹז"א יִלְיָף מַגַּע"מ וְא"כ מְמִילָא אֲנֻדָּא קִנְשֵׁי הַר"י מַא"י הַנְּל דְהָא נָזִיר לֹא יִלְיָף לֹא
מַגַּע"מ וְלֹא מַבְב"ח רַק מוּכָל דְכַתִּיב בְּנָזִיר וְא"כ פִּינּוּ דְבְּנָזִיר יִלְיָף טַכְע מוּכָל א"כ הָא
בְּנָזִיר פְּתִיב לָאוּ וְשִׁפִּיר לֹקִינְ עַל טַכְע דִּינְיָ וְא"כ לַפִּי"ז פְּרִיף הַש"ס בְּשָׁבוּעוֹת שִׁפִּיר
דַּאִיס"ד דַּס"ל כַּר"ש בְּהָא דַּכ"ש לְמַכּוֹת צִירוּף ל"ל וְאִי מְשׁוּם שְׁהִיא ע"י תַּעֲרוּכַת ז"א
דְהָא אִי הַטַּעַם הָוֵי פְּעִיקָר א"כ פִּינּוּ דְאֵלוּ הִי בְּעִינְיָ הִי מְתַחֲיִיב בַּכ"ש גַּם ע"י טַעֲמוֹ
מִיִּחְיִיב בַּכ"ש פְּדַבְרֵי הַר"פ הַנְּל וְעַד פָּאן לֹא צְדָקוּ דְבְּרֵי ה"ר יִקִּיר אֶלָּא לַר"ש דְלֹא
דְרִישׁ כָּל וְיִלְיָף טַכְע מַגַּע"מ א"כ אִין לְלִקּוֹת עַל טַכְע מַשְׂא"כ לַר"ע שִׁפִּיר לֹקִינְ אַף
שְׁהוּא ע"י תַּעֲרוּכַת וְעַפִּי"ז מְיֻשָּׁב ד' רַש"י הַנְּל שְׁפִי' פָּאן דְּלִיף הַמֶּלֶךְ אֲמוּכָל מְשַׁרְת
כְּדִי דְלֹא תִקְשֵׁי הַקְּנֻשֵׁי הַנְּל: ל' וְע"ד הַפְּלִפּוּל וְהַחֲדוּד י"ל בְּיִשׁוּב ד' ה"ר יִקִּיר הַנְּל בַּא"א
דְהֵנָּה אִיכָּא מ"ד בְּכַרִּיתוֹת כ"ה דְּאֲשָׁם תְּלוּי בָּא עַל הַנְּבִילָה וְקַא רְבָא הַטַּעַם דְּכַתִּיב אֲשָׁר
לֹא תַעֲשִׂינָהּ בְּשָׁגָה וְאֲשָׁם וּפִירַש"י אִפִּי' לִיכָּא שְׁגָגָה אֶלָּא בְּמִדְיָ דְלָאוּ דְהִינּוּ שְׁלֹא
תַּעֲשִׂינָהּ חֲיִיב ע"ש.

וּלְפִי"ז יֵשׁ לְהַעִיר לְכַאוּרָה דְמַאי הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' דַּל"ל לַר"ש מְשַׁרְת עַל הַמֶּלֶךְ אֲמוּכָל דְּלִיף הַמֶּלֶךְ אֲמוּכָל
לַר"ש כַּמ"ד דְּאֲשָׁם תְּלוּי בָּא עַל אִסּוּר לָאוּ א"כ נ"מ שִׁפִּיר בְּאֶכְל יִין עִם פֶּת וְלֹא נוֹדַע
לוֹ אִם יֵשׁ בֵּין שְׁנֵיהֶם כְּזִית דְּאִי מְטַעַם כ"ש לְמַכּוֹת לֹא מִיִּחְיִיב א"ת בְּלֹא הוֹדַע פִּינּוּ
דְהַטַּעַם מְשׁוּם אַחְשָׁבִי וְכַשְׁלֵא יָדַע לֹא אַחְשָׁבִי דְהַרִי לְכַף לַעֲנִין קָרְבָּן בְּעִי כְּזִית מְשׁוּם
דְּבִשׁוּגָ ל"ש אַחְשָׁבִי כַּמ"ש הָרִיטְבָּ"א הַנְּל בְּמַכּוֹת י"ז.

מַשְׂא"כ מְטַעַם הַמֶּלֶךְ אֲמוּכָל שִׁפִּיר מְבִיא אֲשָׁם תְּלוּי. אֲמָנָם נִרְאָה דְהֵנָּה בְּאֲמַת צְרִיף לְהַבִּין
סְבַרְת הָרִיטְבָּ"א בְּשֵׁם הַרַמ"ה הַנְּל דְּבִשׁוּגָ בְּעִי כְּזִית מְשׁוּם דְלֹא אַחְשָׁבִי הָרִי כָּל הַטַּעַם
דְּבַפְחוֹת מְכֻזִּית א"ע מְשׁוּם דְּאִינָה אֶכִּילָה חֻשׁבָּה וְאִי חֻזִּינוּ דְּאוּכַל פְּחוֹת מְכֻזִּית וּמְחַשְׁבִּיבוּ
לְאֶכִּילָה הָרִי אַחְשָׁבִי וְמָה לָּנוּ אִם לֹא יָדַע שְׁהוּא אִסּוּר אוּלָּם י"ל דָּאִם הִי שׁוּגָ יְכוּל
לְהִיּוֹת שְׁאֵלוּ הִי יוֹדַע שְׁיֵשׁ אִסּוּר לֹא הִי אוּכְלוּ וְנִפְשׁוּ קֶצֶה בְּאֶכִּילַת אִסּוּר וְהָוֵי שְׁלַכְד"א
פִּינּוּ דְנִפְשׁוּ קֶצֶה בּוֹ וּלְפִי"ז נִרְאָה דְבְּנָזִיר פִּינּוּ דְחֻזִּינוּ דְּאֶסְרָה הַתּוֹרָה חֲרָצָן אַף שַׂא"ר
לְאֶכִּילָה חֲיִיב גַּם בְּשְׁלַכְד"א וְכַעֲיִן זֶה כ' הַצַּל"ח לַעֲנִין חֲמִיץ פִּינּוּ דְּאֶסְרָה הַתּוֹרָה שְׂאוּר
שַׂא"ר לְאֶכִּילָה ע"כ אֶסּוּר גַּם בְּשְׁלַכְד"א וְשַׁעֲפִי"ז י"ל מָה שְׁהַקְּשׁוֹ הַמְּפֹרָשִׁים בְּסוּגְיָ
דְּמְשַׁרְת דְּקַא דְּמְשַׁרְת אֲתָא לְטַכְע וּמְנָזִיר יִלְפִינּוּ לַכַּה"כ בְּשִׁלְשָׁה וּלְעַרְלָה בְּשִׁתִּים מָה
נָזִיר שְׂאִין אִסּוּרוֹ אִסּוּר עוֹלָם כּו' כְּלָאִים שְׂאִסּוּרוֹ אִסּוּר עוֹלָם וְאִסּוּרוֹ אִיָּה"נ וְאִין
הִתֵּר לְאִסּוּרוֹ א"ד שְׁיַעֲשֶׂה תַכְע וְהַקְּשׁוֹ דְּאֲמַאי ל"ק לַכַּה"כ בַּד' לַפִּי"מ דְּקִי"ל בְּפִסְחִים
כ"ד הַפֶּל מוֹדִים בַּכַּה"כ שְׁלֹקִין אַף שְׁלַכְד"א א"כ אִיכָּא גַם הָא שְׂאֶסּוּר אִפִּי' שְׁלַכְד"א.

וּלְהַאֲמוֹר הָא גַּם בְּנָזִיר אֶסּוּר אִפִּי' שְׁלַכְד"א וְא"כ בְּנָזִיר שְׂאֶכְל פֶּת בְּיִין בְּלֹא הוֹדַע אִפִּי'
פְּחוֹת מְכַשְׁיַעוֹר אִיכָּא אִסּוּר פִּינּוּ דְּאַחְשָׁבִי לְפְחוֹת מְכַשְׁיַעוֹר וְאִי מְשׁוּם דְלֹא יָדַע וְנִפְשׁוּ
קֶצֶה בְּאֶכִּילַת אִסּוּר ז"א דְּבְּנָזִיר פִּינּוּ דְּגַם שְׁלַכְד"א אֶסּוּר ל"מ הָא דְּנִפְשׁוּ קֶצֶה.

אֲמָנָם הַתִּינַח אִי הַטַּעַם דַּכ"ש לְמַכּוֹת מְפַח סְבַרְת אַחְשָׁבִי אֶבֶל אִי נִימָא כַּפִּי הַרְאִשׁוֹן שְׁל
הָרִיטְבָּ"א שְׁמֵ שְׁכ' הַטַּעַם דְּהַכִּי גְמִירִי לָהּ דְּלְמַכּוֹת ל"ב כְּזִית וּלְקָרְבָּן בְּעִי כְּזִית א"כ אַף
שְׁכ' הַתּוֹס' בְּכַרִּיתוֹת שְׁמֵ דְּאֶפִּי' מ"ד דְּמְבִיא א"ת עַל עֲבִירַת לָאוּ לֹא קַא' שְׁיֵהָא חוּבָה

להביאו דשפיר אית לי' גז"ש דמְצוֹת מְצוֹת מחטאת חלב דא"ח א"ת אֵלָא על דְּבַר שְׂדוּנו
פֶּרֶת וְשִׁגְגָתוֹ חֲטָאת רַק דס"ל דְּאֶהְיֵי לי' לא תַעֲשִׂינָה דְּאָף על עֲבִירַת לאו יְכוּל לְהִבְיָאוּ
ע"ש עכ"פ פִּינּוֹן דְּגַמְרִי גַמְרִי דְּלִקְרָבּוֹן בְּעֵי דְּוִקָּא פְּזִית א"כ א"י לְהִבְיָא א"ת על פְּחוֹת
מְשִׁיעוֹר פְּזִית וא"כ שְׁפִיר הִי יְכוּל לִזְמַר הַנ"מ לְעֵנָן א"ת דְּאָם מְטַעַם כ"ש לְמַלְקוֹת א"י
לְהִבְיָא א"ת פִּינּוֹן דְּגַמְרִי גַמְרִי דְּלִקְרָבּוֹן בְּעֵי דְּוִקָּא פְּזִית מִשְׁא"כ מְטַעַם הַמַּל"א שְׁפִיר יְכוּל
לְהִבְיָא א"ת פִּינּוֹן דְּבִצְרִינְוֹף אִיפָּא פְּזִית וע"כ דְּהַתּוֹס' לָא ס"ל כְּפִי' הָא' שְׁל הָרִיטְבָּ"א הַנְּ"ל
דְּהוּא מְטַעַם גַּמְרִי גַמְרִי אֵלָא מְטַעַם אַחְשָׁבִי וע"כ שְׁפִיר מְתַרְץ ה"ר יִקְרִיר דְּבַתְעֲרוֹבָת
בְּעֵי פְּזִית פִּינּוֹן דַּע"כ אֲזִיל שְׁם הַתּוֹס' בְּסִבְרַת אַחְשָׁבִי וּבַתְעֲרוֹבָת ל"ש אַחְשָׁבִי פִּינּוֹן דְּבַכְל
הַתְעֲרוֹבָת הָאִסוּר עִם הַהִיתָר אִיפָּא אֲכִילָה חֲשׂוּבָה.

וא"כ בַּש"ס שְׁבוּעוֹת הַנְּ"ל פְּדָבְעֵי לְמִימַר דס"ל לר"ע בְּשִׁבוּעָה דְּאָסוּר בְּכ"ש מְשׁוּם
דס"ל כר"ש דכ"ש לְמַפּוֹת ע"כ לָא קְאָזִיל הַש"ס הֶתֶם דְּמְטַעַם אַחְשָׁבִי קְאָתִי עֲלֵה
דְּבַנְשָׁבַע וְשִׁלָּא יֵאָכֵל אִם בְּשַׁעַת הַשְׁבוּעָה לָא נִשְׁבַּע רַק עַל פְּזִית מַה לָּנוּ אִם אַח"כ אַחְשָׁבִי
הֵלֵא בְּשַׁעַת הַשְׁבוּעָה לָא הִי דַּעְתּוֹ אֶפְחוֹת מְפִזִית וע"כ דְּהַש"ס תּוֹפֵס שְׁם הַסְּבָרָא דְּטַעַמִּי
דַּר"ש דכ"ש לְמַפּוֹת מְשׁוּם דְּהִכִּי גַמְרִי לָהּ דְּלְמַלְקוֹת ל"ב שְׁיַעוֹר וְה"נ בְּנִשְׁבַּע וְשִׁלָּא יֵאָכֵל
עוֹבֵר אִם אוֹכֵל פְּחוֹת מְפִזִית עוֹר וְא"כ לְפִי"ז שְׁפִיר פְּרִיָּהּ וְאִיס"ד כר"ש ס"ל ל"ל לְצַרְף
וְלִיפָּא לְמִימַר מְשׁוּם שְׁהוּא ע"י תְּעֲרוֹבָת ז"א דְּהַתִּינַח אִי הַטַּעַם מְשׁוּם אַחְשָׁבִי שְׁפִיר
אִיפָּא חִזְלוּק בֵּין בְּעֵינָי' או ע"י תְּעֲרוֹבָת כְּנ"ל מִשְׁא"כ אִי גַמְרִי לָהּ דְּלְמַלְקוֹת ל"ב שְׁיַעוֹר
מַה לִּי אִם הוּא בְּעֵינָי' או ע"י תְּעֲרוֹבָת וּלְפִי"ז מִינְשָׁב קוֹשֵׁי הַתּוֹס' הַנְּ"ל שְׁהַקְשׁוּ דִּילְמָא
שִׁא"ה דְּגַלִּי קָרָא דְּמִשְׁרַת דְּאֶתָּא לְצִירוֹף וע"כ דְּבַנְזִיר ל"א כ"ש לְמַפּוֹת וְלְדַבְּרִינוּ נְכוּן
דְּהַשְׁתָּא דְּאֲזִילִינוּ בְּהַךְ סְבָרָא דְּטַעַמָּא דַּר"ש דְּהִכִּי גַמְרִי לָהּ א"כ שְׁפִיר נוֹכַל לִזְמַר דְּלַעוֹלָם
גַּם בְּנִזִיר אֲמַרִינוּ כ"ש לְמַפּוֹת וְהָא דְּבַעִי' מִשְׁרַת לְצִירוֹף לְעֵנָן שְׁיַהֲי' יְכוּל לְהִבְיָא אֲשָׁם
תְּלוּי [וְאָף דְּבַכְרִיתוֹת בְּעֵי ר"מ קָרָא לְחִיב עַל ס' מְעִילוֹת א"ת הִינּוּ לְעֵנָן חִיב אֲבָל לָא
לְעֵנָן רְשׁוּת דַּמ"ד דְּמַבִּיא עַל אִסוּר לָאו הָא כ' הַתּוֹס' הַנְּ"ל דַּע"כ קָאִי רַק לְעֵנָן רְשׁוּת]
פִּינּוֹן דְּמְטַעַם דכ"ש לְמַפּוֹת לָא הִי יְכוּל לְהִבְיָא א"ת מְשׁוּם דְּגַמְרִי לָן דְּלִקְרָבּוֹן בְּעֵי דְּוִקָּא
פְּזִית: וְהִנֵּה בְּסוּגָל שְׁם פְּרִיָּהּ לְרַבָּנּוּ נְמִי תִּפּוּק לִי מְגִיעוּלֵי נְכָרִים וּמְשִׁנֵּי גִיעוּלֵי נְכָרִים
חִידוּשׁ הוּא דְּבַכְה"ת בְּנִלְהָ נְטִל"פ מְוִתָּר וּגְבִי גַע"נ אָסוּר וְלַר"מ לָאו חִידוּשׁ הוּא דְּלָא
אָסְרָה תּוֹרָה אֵלָא קְדִירָה בַּת יוֹמָא וְרַבָּנּוּ קְדִירָה ב"י נְמִי א"א דְּלָא פְּגָמָה פְּנוּרְתָא וּמוּבָא
בַּאס"ז נְזִיר בְּשִׁם הָרָא"ה שְׁתַּמָּה עַל הָא דְּמְשִׁנֵּי גַע"נ חִידוּשׁ הוּא מַה בְּכָךְ דְּחִידוּשׁ הוּא
הֵלֵא סוּף סוּף מוּכַח דְּהַטַּעַם חֲשׂוּב וְאוּסַר פְּעִיקָר בְּכָל הָאִסוּרִין וּנְלַפְעַנ"ד לִינְשָׁב דְּהִנֵּה
בְּמְפִוֶּרְשִׁים מוּבָא קוֹשֵׁי הָעוֹלָם שְׁמַקְשִׁין לְשִׁי הַר"י מְאוּרְלִינְשׁ הַנְּ"ל דַּעַל תַּכ"ע אִין
לוֹקִין פִּינּוֹן דְּלִפְיָנּוּ מַגְעו"נ וְאִינוּ אֵלָא עֲשֵׂה דְּתַעֲבִירוּ בְּאֵשׁ א"כ מ"פ עַל רַבָּנּוּ תִּפּוּק לִי
מַגְעו"נ נִמָּא דְּאֶצְטְרִיָּה מְשִׁרַת לְחִיב מְלָקוֹת דְּאִי הִנּוּ יִלְפִי מַגְעו"נ לָא הִי מְתַחֲיִיב מְלָקוֹת.

אֲמַנָּם נְלַפְעַנ"ד דְּהִנֵּה בְּאֶמְת הַקְשׁוּ הַתּוֹס' בַּע"ז שְׁם מְאִי מְשִׁנֵּי לְרַבָּנּוּ גַע"נ חִידוּשׁ הוּא
דְּבַכְה"ת נְטִל"פ מְוִתָּר אֲדַרְבָּא נִילָף מְזָה לְשִׁאָרֵי אִסוּרִין דְּנוֹטִל"פ אָסוּר וְטַכ"ע. וְתִי
דְּרַבָּנּוּ דְּהִכָּא הִינּוּ ר"ש דְּהֶתֶם דס"ל נְטִל"פ מְוִתָּר דְּיִלְיָף מְנַבְּלָה דְּשִׁאִינָה רְאוּי' לְגַר
אִינָה קְרוּי' נְבִילָה וְלָא נוֹכַל לְמִילָף מַגְעו"מ פִּינּוֹן דְּהוּא רַק פְּגָם זוּטָא וְלָא נוֹכַל לְלַמּוּד מִינָי'
שְׁיָהָא אָסוּר בְּפְגָמָא רַבָּא וְאִפ"ה גַע"נ חִידוּשׁ הוּא דְּאִי לָאו קָרָא לָא הִנּוּ מְחַלְקִינוּ בֵּין
פְּגָמָא רַבָּא לְפְגָמָא זוּטָא ע"ש.

ולפי"ז הלא באמת הקשה ר"ת על הר"י דאורליינש שם נימא פיון דאהדרי אהדרי לאיסורא קמא וילקה פמו בגוונ פסוהמ"ק דלוקה אע"ג דאינו אלא עשה תנבח ולא גיזה. אמנם באמת יש לחלק פמו שחילקו התוס' בביצה י"ב ע"א לענין לכם ולא לגבוה דל"ש לומר אהדרי לא"ק וילקה אם הקריב נדרים ונדבות ביו"ט פיון דהתורה התיירה קודם להדרי מלאכת אונן נפש פדכתיב אף אשר יאכל לכל נפש וגו' וגם אמרינו מתוך כו' וילקה פי פתיב אח"כ לכם למעט גבוה אינו אלא עשה משא"כ בפסוהמ"ק לא נכתב שום היתר קודם תנבח וההיתר דתנבח הוי חידוש לכה לא יצא מכלל הלאו רק מה שנכתב בהדרי להדרי ומה שלא נכתב בפירושו ואתמעט חוזר לאיסורא קמא ע"ש.

ולפי"ז הלא הרי מדכתיב בנבילה לגר אשר בשעריה תתנהה היא ילפינו היתר בנוטל"פ א"כ אי לא קרא דגע"מ הלא היינו מתירין כל נטל"פ והא דאסרה תורה בגע"מ חידוש הוא לכה ל"א בי אהדרי לאיסורא קמא ואינו אלא בעשה וע' בתוס' בכורות ט"ו ע"א ובש"ע שם.

ולפי"ז נוכל למימר דזהו פננת הגמ' שם דמשני גע"מ חידוש הוא דכיון דכל נטל"פ בעלמא ילפינו מנבילה דשרי ואי לא קרא דגע"מ לא הוי מחלקינו בין פגמא רבא לפגמא זוטא וכי חידשה רחמנא לאסור בגע"מ לא נוכל לחייבו מלקות דבכה"ג הא ל"א אהדרי לא"ק פנ"ל וא"כ אי הוי ילפינו טכ"ע מגע"מ הא ל"ה חייב מלקות וילקה אצטריה שפיר משרת לחיוב מלקות ומינושב שפיר קוש' הרא"ה הנ"ל משקשה דמה בכה דחידוש הוא סוף סוף גילף מהכא נטל"פ אסור וטכ"ע ז"א דהא אין פננת הגמ' דחידוש הוא ול"י מיני' כלל אלא דכיון דחידוש הוא ל"א בי אהדרי לא"ק ול"ה יכול למילף מיני' חיוב מלקות בטכ"ע ואצטריה משרת ללקות על טכ"ע: והנה בתוס' שם הקשו על ר"ת דס"ל דלוקין על טכ"ע מדברי הירושלמי דא"ר יוחנן כל נותני טעם אין לוקין עליהן חוץ מכ"ט דנזיר ולכאורה אינו מוכן דמשמע דלד' ר"י מאורליינש דס"ל דאין לוקין על טכ"ע נחא והלא גם לדידי' קשה דא"כ אמאי לוקין על טכ"ע דנזיר הא גם בנזיר לא ידעין אלא מגיעולי עפ"ם שהיו פליהם בלועים מיין פנ"ל ואינו אלא עשה ואמאי לוקין.

[ולפי הגי' הישנה שהבאנו למעלה דר"י דריש בנזיר משרת יהי נכון דבנזיר שפיר לוקין דכתיב לאו גבי ושאר איסורים ע"כ ל"י מנזיר פמו דל"י המל"א מיני' וע"כ ילפי מגע"מ וילקה אין לוקין] ולהאמור יהי נכון עפ"מ ש' למעלה דבנזיר אסור גם שלכד"א וא"כ הא כפר פתבנו פסברת הר"י דאורליינש נש דל"א אהדרי לא"ק הוא משום דהאיסור הוי חידוש דבלאו קרא ל"ה מחלקינו בין פגמא לפגמא והוי שרינו וילקה למאי דאהדרי אהדרי ואין לה בו אלא חידוש שאינו אלא עשה וא"כ ולפי"ז בנזיר שצוה תורה להגעיל גם פלי פספ' שלא נשתמש בהם רק יין שאסור לנזיר כמ"ש הפנ"י בפסחים בכונת התוס' שם ובאיסור נזיר פיון דשלכד"א אסור ה"ה דנטלפ"א כמ"ש המפורשים וכמבואר ברמב"ם דנטל"פ הוי שלכד"א וא"כ בלאו קרא הוי אסרינו בנזיר וכי צותה התורה להגעילם שפיר אהדרי לא"ק וילקה שפיר לוקין על טכ"ע דנזיר ועו"ל לפי"מ פיו"ד סי' קל"ד ס"א בהג"ה דבבב"ה אין חילוק בין ב"י או לא דאדרבא כ"ז שמתנישן נ"ט לשבח א"כ בנדאי לאו חידוש הוא] ומינושב שפיר הירושלמי לדעת הר"י מאורליינש: ומעתי' נשוב לקוש' התוס' שהובא בראש דברינו שהקשו ל"ל לר"ש משרת גילף

מגע"מ ואי דאצטריף משרת להמל"א הא לר"שכ"ש למנות ולא בעי צירוף ולכאורה נראה ליישב ע"ד פלפול קצת דהנה לכוונה קשה לי לפי"ד הר"ן ו"ל בסוף ע"ז שכ' לתרץ קושני' התוס' שם שהקשו למ"ד לינת לילה פוגמת א"כ אמאי הצריכה התורה בקדשים שבירה בכ"ח ומו"ש בכ"נ הרי לא נעשה נותר אלא בעמוד השחר ואז נפגם ות' דהא דכ"ר שבירה בכ"ח ומו"ש בכ"נ היינו משום דהבליעה בעצמה מושפחת היא ורק כשפא למאכל אחר פוגם וכינן דהבלוע מושפח צריף לבער הבליעה מן העולם כמו שצונה הפתוב לשוןך את הנותר שהוא בעין וראתה התורה להצריף שבירה בכ"ח ומו"ש בכ"נ שזהו ביעורן עיי"ש.

ולפי"ז יש להקשות לכוונה היכי ילפינו טעם פעיקר מגיעולי מדין דילמא לכוף צונה התורה להגעיל הפלים שפא בישלו בהן תקרובת ע"ז דמבואר ברמב"ם פ"ח מה' ע"א ה"ו שצריף שריפה או זורה לרוח ומטיל לים וא"כ דילמא לכוף הצריכה רחמנא הגעלה וליבון לכל דבר אשר יבא באש שזהו ביעורו ולעולם הטעם אינו פעיקר לענין שיאסר את"כ המאכל שנתבשלו בו רק שאסרה תורה לבער הבליעות של תקרובת ע"ז כמ"ש הר"ן הנ"ל לענין נותר.

אמנם באמת בתוס' ב"ק ע"ב נסתפקו אי תקרובת ע"ז אסור בהנאה מדאורי' או מדרבנן ע' תוס' ע"ז ס"ב וחקולין י"ג ע"ב וא"כ אי מדאוריית' שרי ליהנות ממנו הא חזינו דלא הקפידה רחמנא על הביעור וממיל' א"א לומר דהגעלה וליבון הוא מתורת ביעור.

והנה השעה"מ בפ"ה מה' אישות העלה דע"כ לא נסתפקו התוס' אי תקרובת ע"ז אסור בהנאה מדאוריית' או לא רק לחזקת' אבל לר' אבהו דס"ל כל מקום שנא' לא יאכל ל"ת לא תאכלו אהד אסור אכילה וא' אסור הנאה במשמע ותקרובת ע"ז נפקא לן מלא תאכל כל תועבה לכוף אסורה בהנאה מדאוריית' לדידנ' ע"ש.

והנה התוס' בפסחים כ"ב ע"א פתבו שם דר"ש לא ס"ל פחזקת' אלא כר' אבהו ע"ש וא"כ אליב' דר"ש תקרובת ע"ז אסור בהנאה מדאוריית' וא"כ לא נוכל למילף לדידנ' טכ"ע מגע"מ משום די"ל דהקפידה התורה על הביעור של בליעות תקרובת ע"ז והכשרון זהו ביעורן פנ"ל וא"כ שפיר אצטריף לדידנ' משרת על טכ"ע ומינשב קושני' התוס': אמנם נלפענ"ד לתרץ קושניתינו הנ"ל עד"ז דהנה באמת הקשה הרמב"ן עה"ת אמאי נצטוו על הגעלה בכלי מדין ולא נצטוו ע"ז בעת שפכשו סיחון ועוג ות' דארץ סיחון ועוג מפלל פיבוש הארץ הוא ובשבע שפכשו ושבע שחלקו הותר להם כל מאכלות אסורות כדא' בפ"ק דחקולין ובתים מלאים כל טוב אפי' קדלי דחזירי אנשתי אכל מדין לאו מפלל פיבוש הארץ הוא ע"ש [ומנה תמהתי ע"ד הט"א בר"ה י"ג שכ' דהא דבז' שפכשו הותרו דברים האסורים היי"ד אותן שאי אפשר להם לעולם לבא לידי היתר אבל אסור שאפשר לבא לידי היתר לא דא"כ למה הותר להם בכיבוש סיחון ועוג לבשל בכלים האסורים הא אפשר להם לבא לידי היתר שיכשירו אותם ומכ"ש אי נימא דלא אסרה תורה אלא קדירה ב"י הי"ל להמתין שיהי' אב"י ולפי"ז התיינת אי נימא דציווי התורה על ההגעלה הי' משום הטעם שהוא פעיקר משא"כ אי נימא דהטעם אינו חשוב פעיקר ואינו אסר את המאכל המתבשל ורק שהיתה מצנת התורה לבער הבליעות של תקרובת ע"ז א"כ הי"ל לצוות ע"ז גם בעת פיבוש סיחון ועוג אע"כ דמצות ההגעלה הי'

משום הטעם של המאכלות אסורות שהוא פְּעִיקָר וּבְתַקְרוּבָת ע"ז לא הקפידה התורה על ביעורו כמו בנותר אי משום דְּשָׂרְיָ בְּהִנָּאָה או דְּאָפִי' אי אסורה בהנאה מדאורייתא' מצוות שְׂרִיפְתוֹ אינו מדאורייתא'.

וע"כ דניק שפיר מינן טעם פְּעִיקָר: ובדברך אגב נמקשיתי בדברי הר"ן סוף ע"ז הנ"ל מש"ס פְּסָחִים פ"ג ע"א אמר רב מרי בר אבוה א"ר יצחק עצמות קדשים ששימשו נותר מטמאין את הידים הואיל ונעשה בסיס לדבר האסור נימא מסייע לי' העצמות והגידים והנותר ישרפו בט"ז הני עצמות ה"ד אי לימא דלית בהו מוח למה בשריפה נשדינהו אלא פשיט' דאית בהו מוח אא"ב שימוש נותר מילתא הוא אמטו להכי בעי שריפה אא"א שימוש נותר לאו מילת' הוא ל"ל שריפה נמברינהו ונחלצה למוח דידהו ונשרפי' ונשדינהו לדידהו וקשה לפי"ד הר"ן הנ"ל דמה שגזרה תורה שבירה בכ"ח ומו"ש בכ"ג הוא משום מצוות ביעור מן העולם הבליעות של נותר א"כ איך מדייק מדקתני בעצמות ישרפו דשימוש נותר מילת' הוא דילמ' לעולם לאו מילת' הוא ואי דנמברינהו ונחלוץ למוח דידהו ז"א דהא עכ"פ יש בליעה בעצמות שקבלו מפשר הפסח בשעת צלייתו א"כ צריף לשוןרפן משום הבליעה ואי דמועיל הגעלה בעצמות ע' יו"ד סי' צ"ט ז"א דרק בכלי גילתא רחמנ' דהגעלתו זהו ביעורו ולא בעצמות וגם איך נימא להגעיל כל עצמות הפסחים ולכוף קתני עיקר הביעור דנותר שהוא שריפה גם הלא יקשה הא דפריף אי בעצמות שא"ב מוח ל"ל שריפה נשדינהו הרי אסור לשדנותן דצריף לקיים בהו מצוות ביעור.

גם יש להעיר עפי"מ ששנינו פי"א דתרומות משנה ה' עצמות הקדשים בזמן שהוא מכנסן אסורין ואם השליכן מותרין וכו' התוס' בזבחים פ"ו ע"א ד"ה ופליגא דמייירי בעצמות קדשים הנאכלין ריש עדיין עליהו בשר וקא' דאם מכניסן ומצניען א"כ הוא מחשבון ואפתי שם קדשים עליהו ואסורין אבל משליכן בטל שם אנוכל מינייהו ע"ש וע' בפ' הרמב"ם וברא"ש שם שמבואר ג"כ בדבריהם דמייירי אפי' בעצמות שי"ב מוח וכשמשליכן לא חל עלייהו שם נותר וע' פירש"י ותוס' זבחים צ"ח ע"א וא"כ לפי"ז מאי קא' אא"א שימוש נותר לאו מילת' הוא נמברינהו ונחלצה למוח דידהו ונשרפינהו ונשדינהו לדידהו וכן מאי משני דא"א למתיבר משום בו בכשר ואפי' בפסול הלא היל"ל דנשדינהו לעצמות קודם שיבאו לידי נותר ואם משליכן אפי' איכא בשר עלייהו הא בטל תורת אנוכל מינייהו ולא חל עליהו שם נותר פנ"ל וא"כ ממיל' לא יצטרף שריפה לא המוח ולא העצמות ויש לעיין בזה ואין פנאי פעת.

תחזיקנה ידיו בתורת ה' ומעשינה תושפי' כחפץ לכבד ולכב הדור"ש באהבה ומכרכד בכט"ס: סי' קיז לקק עיר ישן. בעזה"י יום ו' עש"ק לסדר את הכרכה תרמ"ב לפ"ק סטריא.

יאר ד' פניו אליף בד"ז יד"ג ולכבי. הרב האברך החרירי המופלג ברוק השנון.

זית רענון. יפה פר"ת כש"מ יעקב יצחק תאומים נ"י בן איש חי פבוד דודי זקני הרב הגאון המובהק אבד"ק בוטשאטש זצלה"ה.

אגרתה מעולפת ספירי אמרות טהורות באתני לנכון ומעלוננה פליומי עד מאד אחר
אשר עתה הראיתי לזעת ענצם שקידתה על דלתי התורה וכי תשים כל מעינה בה שעל
פן אף אמנם הנני אחוז פעת בסבה טרדות רבות אצילתי לי רגעי מספר להתבונן מעט אל
שכל מליה למען תת לה מענה פאשר אותה נפשך אף בקונצר באפשר לפי מסת הפנאי
נאען ואומר בעזר הצור ית"ש: ראשונה יצאת לפלפל בדברי הרמב"ם פ"ה מה' איסורי
מזבח ה' א' שאור ודבש איסורין לגבי המזבח ואיסורן בכל שהן שנא' פי כל שאור וכל
דבש לא תקטירו וגו' ומשמע דפוסק פאפיי דיש הקטרה פחותה מפזית ובהלכה ב' פתב
ואין הקטרה פחותה מפזית והיינו פרבא.

וכבר התפלאו עליו נושאי פליו בזה והנלפענ"ד לתרץ דבריו בשנקדים לבאר דברי
הש"ס פסחים מ"ג ע"ב א"ר אבהו אר"י כל האיסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור
חוץ מאיסורי גזיר שהרי אמרה תורה משרת וזעירי אמר אף שאור בל תקטירו כמאן
כר"א דדריש כל א"ה לעגנן חמץ בפסח נמי אה"נ לאפוקי מדאפיי דאמר יש הקטרה
לפחות מפזית קמ"ל דהקטרה לאו לפחות מפזית ובמהרש"א שם מ"ה ע"א בתד"ה משום
דהוי גזיר כו' הקשה פיון דקא' התם דר"י אליבא דר"ע קאי למילתה דדריש כל להמל"א
בחמץ וא"כ דריש נמי כל דבל תקטירו כר"א א"כ אמאי לא נקיט ר"י נמי שאור בל
תקטירו ובמאי פליג זעירי עלי' והנה לכאורה ל"ק קוש' המהרש"א פלל דהרי התוס'
שם הקשו דהא קא' לקמן לר' יוחנן בחטאת היתר מצטרף לאיסור ואמאי לא חשיב ר"י
ג"כ חטאת ות' דבקדשים לא קמיירי וא"כ לפי"ז ל"ק נמי מאי דל"ח שאור בל תקטירו
פיון דבקדשים לא קמיירי אמנם באמת אפתי קשה דאפ"ה שאור בל תקטירו הו"ל
למיקחשב משום דאשמעינן בי' חידושה לאפוקי מדאפיי שפן אנו מוכרחין לומר ג"כ
לזעירי דלא חשיב חטאת ובל תקטירו חשיב וע"כ משום דאשמעינן חידושה לאפוקי
מדאפיי ה"נ הי"ל לר"י למיקחשב' אף י"ל עפי"ד הש"ס מנחות כ"ו ע"ב דקא' ר"י שם
על הא דקתני במשנה הקטיר קומצה פעמים פשיטה פעמים ואפ' פעמי פעמים וקא'
דס"ל יש קומץ פחות מב' זיתים ויש הקטרה פחותה מפזית א"כ לא הי' יכול ר"י לומר
בשאור בל תקטירו המל"א ולאפוקי מדאפיי פיון דאיהו ס"ל יש הקטרה פחותה מפזית
אולם עדיין קשה דהרי התוס' בזבחים ק"ז ע"ב ד"ה ר"י הקשו בהא דקא' התם המעלה
וא"ב פזית ועצם משלימו לכזית ר' יוחנן אמר חייב חיבורי עולין פעולין דמי והקשו
התוס' הא שמעינן לי' לר"י דא' בפ' הקומץ רבה יש הקטרה בפחות מפזית וכיון דחשיב
הקטרה בפנים מיקחשב בחוץ ות' דהא דחשיב לי' לר' יוחנן הקטרה בפחות מפזית היינו
לעגנן מקטיר לחצאין שמשלים אח"כ אבל אם אינו משלים ל"ה הקטרה בפחות מפזית
מ"ש וכ"כ התוס' במנחות נ"ח ע"ב דאפ' ר"י דאמר פעמים ואפ' פעמי פעמים מודה
דאין הקטרה בפחות מפזית אם לא השלים ושא"ה דהקטיר הפל ע"ש וא"כ שפיר הי"ל
לר"י למיקחשב בל תקטירו.

אמנם הדבר נכון דהנה הצל"ח בחי' הקשה מנ"ל לאפוקי מדאפיי דילמא הא דאמר אפיי
יש הקטרה לפחות מפזית דוקא פשהו בעין ולא פשהו ע"י תערוכת דאז צריך פזית
ובזה היתר מצטרף לאיסור ובאמת כ' בר"ש פ"ג דטבו"י ובמנחת פהן שער התערוכת
לחלק לעגנן ח"ש דלא אסור רק פשהו בעין ולא ע"י תערוכת וכ"כ במהרש"א פסחים
מ"ד.

אף י"ל דהרי הסבך דאיכא חילוק בח"ש בין בעיני' לתערובת הוא משום דבתערובת ל"ש חזי לאצטרופי כמ"ש בכרו"פ סי' ק"ט ע"ש ובחו"ד סי' ק"ד כ' עפמ"ש א"ז הח"צ בסי' פ"ו דהא דאמרי' בח"ש חזי לאצטרופי הוא מפח אחשבי' וכיון שיהא בתערובת הרי לא אחשבי' להאיסור פנין דאיכא גם היתר בהקדנ' ול"א חזי לאצטרופי ע"ש וא"כ י"ל דזעירי דקא' שאור בל תקטירו לאפוקי מדאבני ס"ל פעמים ולא פעמי פעמים והיגנו דבהקטיר ח"ז ל"מ פי מקטיר אח"כ עוד ח"ז להשלים לכזית וכיון דל"מ השלמה הא ל"ש הסבך דחזי לאצטרופי וא"כ אין טעם לחלק בין בעיני' לתערובת ושפיר קא' לאפוקי מדאבני' ול"ק קושנ' הצל"ח וא"כ לפי"ז מיושב שפיר קושנ' המהרש"א הג"ל דלר' יוחנן ל"ה יכול לומר בל תקטירו ולאפוקי מדאבני' פנין דלא יהי' מוכח מזה לאפוקי מדאבני' דהא י"ל דאבני' ל"ק יש הקטרה לפחות מכוזית רק פשהוא בעיני' ולא פשהוא מעורב פנין דר"י הא ס"ל פעמים ואפ' פעמי פעמים א"כ הא שני' שפיר חזי לאצטרופי וא"כ איכא סבך טובה לחלק בין בעיני' לתערובת.

ומעתה מיושב שפיר דברי הרמב"ם הג"ל די"ל דהא דכתב הרמב"ם בהלכה ב' אין הקטרה פחותה מכוזית ר"ל פשהוא מעורב ובהלכה א' קא' דאסור בכ"ש פשהוא בעיני' ואף שכ' הרמב"ם ז"ל בפ"א מה' פסוהמ"ק ה' ט"ו ונ"ל מנחה שנקמצה פעמים פשהיה אפי' פעמים רבות והוא שיקטיר כזית בב"א שאין הקטרה פחותה מכוזית ע"ש הרי דס"ל דאף דכשר אפי' פעמי פעמים מ"מ צריף להיות בכל פעם שקומץ כזית אבל אי מקטיר ח"ז ל"מ אפי' אי משלים אח"כ וא"כ ל"ש חזי לאצטרופי וא"כ ליכא סבך לחלק בין בעיני' לתערובת אמנם י"ל עפי"ד הש"ס מנחות כ"ו ע"ב אתמר קומץ מאימתי מתיר שירים באכילה ר"ח אמר משמשלה בו את האור ר"י אמר משתצית בו את האור ברובו וא"כ לפי"ז י"ל למ"ד דבעי' שתצית את האור ברובו דאין הקטרה פחותה מכוזית בכ"ז אם מקטיר ח"ז ומשלה בו האור וקודם שמתצית האור ברובו הוא משלים עוד ח"ז הוי שפיר הקטרה פנין דהשלים הח"ז בעוד לא נשלמה מצות ההקטרה והכי מוכחא סוגיא דמנחות ט"ז ע"ב הקטיר שומשום לאכול שומשום עד שפלה קומץ פולו כו' ומ"ד פשר קסבר דרף הקטרה בקף ואין דרף אכילה בקף וכ' בכ"מ פט"ז מה' פסוהמ"ק ה"ט ורבינו לא פסק כמ"ד פשר משום דהוי ספיקא דאוריית' ולחומר' ולכאורה אמאי ל"ק הטעם משום דאין הקטרה פחותה מכוזית וע"כ משום דעכ"פ הי"ל להכשיר אי השלים בעוד שלא הצית האור ברובו ותתיישב בזה קושנ' התוס' בזבחים ק"ח ע"ב דאמר עולא הפל מודים במוקטרי פנים שחטרו והעלו בחוץ שחייב לא נחלקו אלא במוקטרי חוץ שחטרו והעלו בחוץ דמ"ס פטור ומ"ס חייב ופירש"י וכי פתיב אותו למעוטי פחות מכוזית אתא שאין הקטרה שלימה והקשו התוס' מ"ט בעי קרא למעוטי פחות מכוזית היכן מצינו שחייבה תורה בח"ש וח"ז ח"ש הוא דלא מצינו הקטרה להתחייב בפחות מכוזית לא לענין מחשבה ושום דבר אלא דוקא גבי שאור ודבש דחייב בפחות מכוזית למאן דאית לי' מפח קראי.

ולקאמור י"ל דאצטרופי הקרא לענין אם פכר העלה א' ח"ז ומשלה בו האור ואח"כ העלה א' עוד ח"ז והשלים לכזית והו"א דחייב דהא מקרא דאיש איש מרבנין שנים שהעלו באבר דחייבין והו"א דכמו דבב"א חייבין ה"ה בזא"ז דהא בפנים כה"ג הקטרה שלימה הויא ושפיר אצטרופי קרא דאותו לפוטרו וארנונהא בהא לבאר דברי הש"ס

בְּמֹת ל"ג ע"ב זר שְׁשִׁימֵשׁ בְּשֶׁבֶת בְּמֵאֵי אֵי בְּשִׁיטָה שְׁחִיטָה בְּזֶר פְּשִׁיטָה כּו' וְאֵי בְּהֶקְטֵרָה הֵא"ר יוֹסִי הִבְעֵרָה לְלֹא יוֹצֵאת וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה דְּהָרִי הֵתֵם מִטַּעַם כּוֹלֵל קְאֵתִינִין עֲלֵה דְאִיסוּר שֶׁבֶת הֵנִי כּוֹלֵל לְגַבֵּי זְרוֹת וְא"כ אפ"א אֵי הִבְעֵרָה לְחֶלֶק יֵצֵאת ג"כ א"א לְאוּקְמֵי בְּהֶקְטֵרָה פִּינּוֹן דְּמִבְעִיר הָא חֲזִיב בְּכ"ש וְהֶקְטֵרָה הָא לֹא הֵוֵא בְּפָחוֹת מְפִזִּית וְא"כ אִיסוּר שֶׁבֶת קָדִים וְאִיךָ אֶתִי אִיסוּר זְרוֹת דְּחִיגִיל עֲלֵה.

וְלִדְבָרֵינוּ שְׁפִיר י"ל דְּמִשְׁפַּחַת בְּכֵה"ג שֶׁהִפְחֵן הֵעֲלָה פָּחוֹת מְפִזִּית ע"ג הַמְעַרְכָּה וּמְשָׁלָה בּוֹ הָאוּר וְאֵח"פ הַשְּׁלִים זֶר הַפֵּל שֶׁהוּא לְכַזִּית דְּבֵכֵה"ג הֵוֵא הֶקְטֵרָה וְשְׁפִיר אֶתִי אִיסוּר שֶׁבֶת וְחִיגִיל עַל אִיסוּר זְרוֹת [וְאֵי דְתִקְשִׁי הָא הֵוֵי קוֹמֵץ שְׁחֶסֶר בֵּין קְמִיצָה לְהֶקְטֵרָה ז"א דְּהָא עכ"פ הָא דְּמִשְׁלָה בּוֹ הָאוּר מוֹעִיל לְעַנְנֵן אֲבָרִים שְׁנִיתִנְתְּרוּ דְּעוֹשֶׂה לְהֵן מְעַרְכָּה בְּפ"ע וְסוֹדְרוֹן לְשֶׁבֶת הֵבֵא כְּדָא יוֹמָא מ"ו ע"א וְכֹן לְעַנְנֵן שֶׁהַמְזַבֵּחַ קוֹלְטוֹ שְׁלֹא יִפְסֵל בְּלִינָה כְּדָא בְּמִנְחוֹת שֵׁם דְּמִשְׁמָשְׁלָה בּוֹ הָאוּר נַעֲשֶׂה לְחֻמוֹ שֶׁל מְזַבֵּחַ וְא"כ הַתְּחִיל חֲלוֹת הֶהֱקֵטֵרָה] וְע' יוֹמָא מ"ז ע"ב בֵּין הַבֵּינִים סִפְקָא נִינְהוּ הֵיכִי עֲבִיד אַר"ח מְקַטֵּיר קוֹמֵץ לְחוּד תְּחִלָּה וְהַזֶּר בֵּין הַבֵּינִים כּו' וְהָרִי בְּבִין הַבֵּינִים בְּנֹדָאֵי לִיכָא פְּזִיזָה וְל"ה הֶקְטֵרָה כָּלֵל א"ו דְּמִקְטֵיר לְהוּ אַחַר שְׁמִשְׁלָה הָאוּר בְּהַקּוֹמוֹץ וְלִפִּי"ז שְׁפִיר מִינְשֵׁב ד' הֶרְמַב"ם הַנִּלְדִידִינִי שְׁפִיר אִיכָא חִילּוּק בֵּין בְּעִיגִיל לְתַעְרוֹבָת וְאֵי דל"ש חֲזִי לְאַצְטְרוּפִי פִּינּוֹן דְּפוֹסֶק דְּאִין הֶקְטֵרָה פָּחוֹתָה מְפִזִּית ז"א דְּהָא אִיהוּ ז"ל פּוֹסֶק בְּפִי"ב מִמַּעַה"ק ה' י"ג כְּמ"ד מְשַׁתְּצִית הָאוּר בְּרַבּוֹ וְא"כ אַחַר שְׁמִשְׁלָה בּוֹ הָאוּר הָא חֲזִי לְאַצְטְרוּפִי שְׁיִשְׁלִים עוֹד ח"ז וּבְתַעְרוֹבָת דל"ש אַחְשָׁבִי ל"א ג"כ חֲזִי לְאַצְטְרוּפִי וְשְׁפִיר כ' דל"ה בְּפָחוֹת מְפִזִּית: וּבְדָבָר קוֹשְׁלִי הַגָּאוֹן ר' בַּעֲרִישׁ מַגְלוֹנָא ז"ל בְּהָא דְקָא בְּפִסְחִים מ"ה וּבְנִזִיר דְּהָוִי נִזִיר וְחֲטָאת שְׁנֵי פְּתוּבִים הֵבֵאִין כָּא דְּבִשְׁלָמָא אֵי כ"ר בְּחֲטָאת לֹא אֶתִי נִזִיר וְגַמְר מִינֵי דְחֻלִּין מְקַדְּשִׁים לֹא גְמַרִינּוּ אֱלָא לְכַתּוּב רַחֲמָנָא בְּנִזִיר וְחֲטָאת וְתַגְמַר מִינֵי וְהִקְשָׁה דְּהָא בְּזָבָחִים ל"ז ע"ב פְּרִיף הַש"ס וְנִיתִי עֲשֶׂה וְלִידְחִי אֶת ל"ת וְקָא רַב אֲשִׁי יְקַדֵּשׁ עֲשֶׂה הִיא וְאִין עֲשֶׂה דוֹחָה ל"ת וְעֲשֶׂה א"כ ע"כ צְרִיף יְקַדֵּשׁ דְּגַבֵּי חֲטָאת דַּל"ה הו"א אֶתִי עֲשֶׂה וְדְחִי ל"ת וְאֵמַאי הֵנִי ב' פְּתוּבִים הֵנָּה לְפַעַנְד"ג לְתַרְץ קוֹשְׁיָא זֹו עִפִּי"ד הַש"ס זָבָחִים צ"ח ע"א בְּמִתְנִיתָא תְּנָא מְשָׁמִי דר"ע מְנַחָה מַה מְנַחָה מִתְקַדְּשֶׁת בְּבִלּוּעַ אַף כֹּל מִתְקַדֵּשׁ בְּבִלּוּעַ וְאַצְטְרִיף לְמַכְתָּב מְנַחָה וְאַצְטְרִיף לְמַכְתָּב חֲטָאת דְּאֵי אֲשַׁמְעִינּוּ מְנַחָה אִיִּדִי דְרַפִּיכָא מִיבְּלַעָא כּו' וְלִכְאוּרָה צְרִיף לְהַבִּין דָּא"כ לִפִּי"ז מנ"ל דִּיקַדֵּשׁ דְּגַבֵּי חֲטָאת אֶתִי לְהִתֵּר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר דִּיקְלָמָא אֶתִי הִקְרָא לְהוֹרוֹת דְּאִיסוּר דְּחֲשִׁיב בְּלִיעָה אֲבָל לֹא דְהִתֵּר יִצְטְרֵף לְאִיסוּר אֲמַנָּם בְּאַמַּת הַדְּבָר נִכּוֹן דְּזָה לֹא הִי סְבָרָא כָּלֵל לְמִימַר דְּלֹא יִתְחַשֵּׁב בְּלִיעָה אִךְ פְּנוּת הַצְּרִיכוּתָא הַנִּלְהוּא הוּא עִפְמ"ש הַתּוֹס' בְּפִסְחִים מ"ג ע"ב דל"א הִתֵּר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר אֱלָא פְּשִׁהוּא מְעוֹרָב וּמִיִּיתִי רֵאִי מְהָא דָּא גַבֵּי חֲטָאת עַד שְׁיִבְלַע בְּלַע בְּבִשְׁרָה ע"ש.

וְהֵנָּה בְּנִזִיר ל"ז ע"ב קָא בְּשִׁלְמָא לְדִידִי דְאַמִּינָא מְשׁוּם הַמֵּל"א כְּגוֹן דְּנִפְיִשִׁי חוֹלִין כּו' וְהֵינּוּ דְהֵיכִי דְנִפְיִשִׁי הִתְרָא ל"א הַמֵּל"א וּבְרִיטְב"א חוֹלִין צ"ח ע"ב מְבֹאָר דְהֵיכִי דְטַעַם אִיסוּר מְרוּבָה וְהִתֵּר מוֹעֵט כְּמֵאֵן דְּאִיתָא בְּעִיגִיל חָשׁוּב ע"ש וְלִפִּי"ז ז"ש הַש"ס דְּאֵי אֲשַׁמְעִינּוּ מְנַחָה הו"א דְדוֹקָא בְּמְנַחָה שְׁיִיף הַמֵּל"א פִּינּוֹן דְּרַפִּיכָא חֲשִׁיב תַּעְרוֹבָת דְלַח בְּלַח יֵשׁ בְּקֵלָה וְנִבְלָל וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכוֹלָה מִשָּׂא"כ בְּחֲטָאת דְהֵינּוּ שְׁוִמּוֹן שֶׁל חֲטָאת בְּבִשְׁר שְׁלָמִים הו"א דְלֹא מִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הַחֲתִיכָה רַק בְּמַקְצָתָה וְכִינּוֹן דְלֹא נִתְפַּשֵּׁט רַק בְּמַקְצָתָה ע"כ שְׁיִשׁ

באותו מקום שנתפשט איסור יותר משיעור שטח התתיכה שנגבלע בו האיסור דאי לא נבלע מהאיסור רק פשיעור הקיטר שנגכסה בו הבליעה א"כ ממילא הני הקיטר מרובה דקא יש גם הקיטר שלא נתפשט בו הבליעה ול"א בכה"ג המל"א וכיון דע"כ יש מן האיסור יותר באותו מקום א"כ חשיב כפעיני' ולא חשיב תערוכת ול"א בכה"ג המל"א לכה אצטריך יקדש דחטאת ולפי"ז מיושב שפיר קושני' הגאון הנ"ל דשפיר הני גזיר וחסטאת ב' פתובים דלא ליכתב יקדש בחטאת ותייתי ותגמר מגזיר ואי דהו"א עשה דוחה ל"ת ז"א דקא אפתי איפא עשה דיקדש דכתיבא במנחה ודרשינן מה מנחה מתקדשת בבלוע אף כל הקדשים מתקדשין בבלוע ואי דמיקדש דמנחה לא ילפינן רק כשנגבלע ונתפשט בכולה משא"כ בחטאת דאינו מתפשט בכולה וע"כ יש מן האיסור יותר במקום הבליעה וחשיב כפעיני' ולא ידעינן המל"א בכה"ג פנ"ל ז"א דקא למאי דס"ד השתא דגילף חטאת ממשרת א"כ הא מבואר ברש"י פסחים מ"ד ע"א ד"ה מפת ומיין כו' דע"כ רע"ק דקא אפי' גזיר ושפיר פתו בינו ויש בו פדי לצרף פזית חייב דדריש משרת על המל"א ע"כ מייירי שלא נתפשט היין בכל הפת דאלו נתפשט היין בכל הפת לא הני פליגי רבנן עלי' ע"ש וא"כ ע"כ גם שם מייירי ביש יין באותו חתיכת פת שנגבלע בו יותר משיעור מקום הפת שנגבלע בו והיינו פדי שיעור פל הפת דאל"ה הני הקיטר מרובה ול"א המל"א פנ"ל וכיון דיש באותו מקום בליעת איסור יותר מהקיטר ובכל זה אמרינן המל"א ול"א דחשיב כפעיני' א"כ שמעינן ממשרת דאמרינן המל"א אפי' בכה"ג וכיון דילפינן דאף בכה"ג אמרינן המל"א ול"ח כפעיני' ממילא קאי יקדש דכתיבא במנחה גם אחטאת וא"כ איפא עשה ול"ת אפי' בלאו יקדש דחטאת דהני שפיר ב' פתובים ומיושב קושני' שי הגאון הנ"ל ע"נ ומה שהקשית בהא דפרי' גבי יקדש לייתי עשה ולידחי את ל"ת הרי בעידנא דמיעקר לאו לא מיקיים עשה דהא תיכף פשאוכל ח"ש איסורא קאכיל דקא קיי"ל דח"ש אסור מה"ת פדילפי' מפל חלב והמצוה אינה מתקיימת פי אם פשיעור שלם.

הנה מלבד שדבר זה גופי' דמ"ע דאכילת קדשים אינה מתקיימת אלא בכזית אינו דבר ברור פנראה מדברי התוס' ישנים יומא ל"ט גבי לחם הפנים ע"ש אלא אפי' אי נימא דבעינן במ"ע דאכילת קדשים דוקא פזית פדמוכח מכ"ד בש"ס וע' ב"ק ק"י ע"א אם הי' פהו זמן או חולה שא"י לאכול פזית וע' שו"ת חת"ס חא"ח סי' מ"ט אמנם אין זה סברא לומר דמשום זה לא יהי' חשיב בעידנא דאף דמצינו כה"ג בתוס' חגיגה ב' ע"ב ובכ"ד שהקשו גבי ח"ע וחב"ח דלייתי עשה דפון"ר ולידחי לאו דל"י קדש ות"י דל"ה בעידנא דמשעת העראה עובר על הלאו והעשה דפון"ר אינה מתקיימת אלא בגמר ביאה היינו התם פיון דעיקר המצוה היא רק הגמר ביאה לכה לא מיושב ההערה מהמצוה אבל הקא הא המצוה נקראת על אכילת ח"ז הראשון כמו על הח"ז הב' ונהרי בקידושין ל"ח הביאו התוס' בשם הירושלמי שהקשה לייתי עשה דמצוה ולידחי ל"ת דחודש ול"א דל"ה בעידנא ויש עוד לה"ר דבכה"ג הני בעידנא מייבמות ה' דיליף עשה דוחה ל"ת מראשו דגזיר ומצורע ונהרי התם ל"ה בעידנא דקא בגזיר אם גילח שערה א' לוקה כמבואר בגזיר מ' והמצוה אינה מתקיימת עד שיגלח פולו כדא' התם דאם שנייר ב' שערות ל"ע ולא כלום א"ו פיון דהמצוה היא על פל התגלחת הני שפיר בעידנא ובלא"ה בעיקר סברת התוס' חגיגה הנ"ל הרבה הט"א בחי' שם לתמוה והוכיח דכיון דא"א להיות הגמר בלתי תחלת ביאה שפיר חשיב בעידנא.

וכן יש לה"ר מיבמות כ' באלמנה לכ"ג מה"א דפריה ולידחי עשה את ל"ת ומ"פ נהרי
הלאו דאלמנה לכ"ג מיפקר מיד בהעראה ועשה דיבום אינה מתקנימת אלא בגמר ביאה
שראוי להקמת שם א"ו דבכה"ג הוי בעידנא וגדולה מזו כ' הנ"י בפ"ב דב"מ בשם
הרנב"ר דמשעה שמתחיל להתעסק במצנה מיתשב בעידנא והדברים עתיקין ואין
להאריה בזה ואתה בני חזק ואמץ בתורת ה' ותעלה על במתי אב לשם ולתהלה והיית
רק למעלה.

ובזה אסיים ואו"ש לה ויהי מכירך ברוך הוא חותנה מח' הגביר הנכבד המופלג מוה'
פישל אבערדאם נ"י ואפריון נמטין' לי' אחרי רואי בעוצם חכמתך דרחים ומוקיר רבנו
הוא. דברי נ"ד הדוד"ש באהבה מברכה מקרב ולב עמוק: סי' קיח לק' בורשטיין.

בעזה"י יום ד' וישלח תר"מ לפ"ק סטריא. שלום וברכה לה"ה המופלג ושונו.

כש"מ ישראל בנציון ונייגרעב נ"י. מכתבו הגיעני בעש"ק העבר סמוך להכנסת פלה
שבת מלקתא ועד פה לא הרשני הזמן לתת לו מענה.

ועתה הנני להשיבו אדפקיצור נמרץ. בענין מה שהקשה להפוסקים דנשים מוציאות את
האנשים במקרא מגילה הרי באמת הקשו התוס' במגילה ד' ע"א ל"ל לחייב נשים במצה
מהיקשא דכל שישנו בב"ת חמץ ישנו בקום אכול מצה תיפוק לי' מטעם שהן הי' באותו
הגס ותי' דמשום ה"ט לא מיתייבה אלא מדרבנן אי לא מהיקש' וא"כ הרי קיי"ל תרי
דרבנן אינו מוציא חז דרבנן כמ"ש התוס' בדרף י"ט ע"ב לענין קטן וא"כ נשים פיון
שאינן חייבות רק מטעם שהי' באותו הגס הא אין החיוב הזה אף במ"ע דאוריית' רק
מדרבנן וקריאת המגילה ג"כ דרבנן א"כ הוי תרי דרבנן ואיך מוציאות את האנשים
שאינם אלא חז דרבנן: הנה כבר קדמו בהערה זו בספר טורי אבן על מגילה שם וכן
בישיע"ק א"ח סי' תרפ"ט.

ולפענד"נ דלק"מ דהנה לא מיבעי' לדעת רש"י ור"ת ז"ל ודעמייהו דס"ל דבמ"ע דרבנן
שהזמן גרמא נשים חייבות דלא כתוס' ברכות ד' ע"ב א"כ ע"כ מאי דקא' במגילה דנשים
חייבות מטעם שאף הן הי' באותו הגס אף דבלא"ה ליכא טעם לפוטרו עכצ"ל דאף
דבשאר מ"ע דרבנן אמרינן דגם אי הז"ג חייבות עכ"ז במצנה כזו שנתחייבו ישראל
משום הגס שאירע להם הסבא נותנת שלא נתחייבו רק אותן שהיתה הסכנה מרחפת
עליהם ולהכי אצטריך לומר דנשים חייבות במ"מ שאף הן הי' באותו הגס שלולא שהיו
באותו הגס לא היו סבא לחייבן [ואזדא בזה ראית התוס' במגילה כ"ד ע"א ד"ה מי
שלא ראה מאורות כו' דגם ממעשהז"ג דרבנן נשים פטורות ע"ש וכן מה שהוכיח התוס'
ברכות ה"ג ל' מסופה ל"ח ג"כ נוכל לומר מזה קושני' להך דיעה דס"ל דבמעשהז"ג דרבנן
נשים חייבות דאפשר לומר דס"ל פדעת הרמב"ן ז"ל דהלל ביו"ט מה"ת הוא בכלל
השמחה וא"כ הו"ל מ"ע דאוריית'].

א"כ לפי"ז בפשיטות מיושב קושנייתו דבשלמ' במצה פיון דאיכא טעם לפוטרו מצד
מעשהז"ג פיון דהוי דאוריית' לכן אף דאיכא הטעם שהיו באותו הגס מ"מ אינו מועיל
לחייבן אלא מדרבנן אבל מקרא מגילה דאינו אלא מדרבנן ולא נוכל לפוטרו מצד
מעשהז"ג א"כ הא דהוי באונס הגס הוי שפיר טעם גמור לחייבן פאנשים וא"כ לק"מ

קוֹשֵׁיתוֹ דְרַשׁ"י ז"ל ס"ל בְּעַרְכֵּי ד' ע"א דְנָשִׁים מוֹצִיאוֹת אַנְשִׁים י"ח מְקַרְא מְגִילָה לְשִׁיטְתֵּי אֲזִיל דס"ל בְּבִרְכוֹת שָׁם דמַעֲשֶׂה ז"ג דְרַבְּנָן נָשִׁים חֲיִיבוֹת: אָמְנָם בלא"ה י"ל לפמ"ש בְּכַפּוֹת תְּמָרִים בְּחֵי לְסוּפָה ל"ח דלפרשב"ם דְפִסְחִים פ' ע"פ דְהַטְעַם דְבַמְצָה נָשִׁים חֲיִיבוֹת מְהִיקָשׁ דְכָל שְׁיִשְׁנוּ כו' טעמ' דְקַרְא הוּא מְפָנִי שְׁהִיוּ בְּאוֹתוֹ הִנֵּס שְׁעִיקָר הִנֵּס נַעֲשֶׂה עַל יָדוֹן שְׁבִזְכוֹת נָשִׁים צְדָקָנִיּוֹת נִגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים שְׁלַכְךָ מְסוּפָה פְּטוּרוֹת ע"ש ולפי"ז י"ל דְבִאֲמַת פְּנֹנֵת הַתּוֹס' הַנ"ל שֶׁכ' שְׁהַטְעַם שְׁאָף הוּא הִי בְּאוֹתוֹ הִנֵּס אִינוֹ רַק מְדַרְבְּנָן הִינּוּ אִי לֹא הִי הִהִיקָשׁ לֹא הוּי יְדַעֲנָן לְחִיבּוֹ מְדַאֲוֵרֵיית' מְטַעַם זֶה אֲבָל אַחֲרֵי דְגִלִי לֵן קַרְא דְבַמְצָה חֲיִיבוֹת וּמְסוּפָה פְּטוּרוֹת וְע"כ דְכֹנֶנֶת הַתּוֹרָה הִיא מְטַעַם שְׁעִיקָר הִנֵּס נַעֲשֶׂה ע"י פְּדָבְרֵי הַכְּפוּ"ת וּא"כ אַחֲרֵי דְגִלִי לֵן רַחֲמָנָּה הִיא שְׁפִיר אֲמָרִינוּ שְׁהַטְעַם שְׁהִנֵּס נַעֲשֶׂה ע"י הוּא לְחִיבּוֹ מְדַאֲוֵרֵיית' וּא"כ פִּינוֹן דְמַצִּינוּ חִיּוּב מְדַאֲוֵרֵיית' ע"י טַעַם זֶה שׁוֹב ל"ה תְּרֵי דְרַבְּנָן וּמְחֻנְיָבֵת בְּמְקַרְא מְגִילָה פְּאָנְשִׁים: וּבְאִנְפֵן אַחֲרֵי נִרְאָה בְּיִשׁוּב קוֹשֵׁיתוֹ דְהִנֵּה בְּהַאי טַעַם שְׁאָף הוּא הִי בְּאוֹתוֹ הִנֵּס יֵשׁ ב' פִּירוּשִׁים הֵא' שְׁהַפֵּל הִי בְּסִפְק לְהַשְׁמִיד לְהַרוֹג וּלְאַבֵּד וְהַב' מְשׁוּם שְׁעִיקָר הִנֵּס נַעֲשֶׂה ע"י אִשָּׁה וְהַפּוֹסְקִים דס"ל דְנָשִׁים מוֹצִיאוֹת אַנְשִׁים ע"כ ס"ל הַטְעַם מְשׁוּם שְׁעִיקָר הִנֵּס הִי ע"י אִשָּׁה וְכַמ"ש רַש"י ז"ל בְּאֲמַת בְּעַרְכֵּי שָׁם וְכֵן בְּשִׁבְתָּ כ"ג ע"א לְעֵנָן נ"ח הִבִּיא ג"כ רַש"י ז"ל טַעַם זֶה דְשָׁם ג"כ מִיִּירֵי לְעֵנָן לְהוֹצִיא אַחֲרֵים י"ח וְהִינּוּ פִינוֹן דְלַטְעַם זֶה נָשִׁים עֲדִיפֵי מְאָנְשִׁים מְשׁוּם שְׁעִיקָר הִנֵּס נַעֲשֶׂה עַל יָדוֹן מְשׁא"כ אִי לֹא הִי עִיקָר הִנֵּס ע"י וְרַק מְשׁוּם שְׁהִיָּתָה הַהֲצָלָה גַם לָהֵן זֶה הוּא טַעַם שְׁהוֹסִיפוּ חֲכָמִים מְעַצְמָם וְע"כ תִּי הַתּוֹס' הַנ"ל שְׁפִיר דְאַצְטְרִיף הִיקָשׁ דְכָל שְׁיִשְׁנוּ כו' לְחִיבּוֹ נָשִׁים בְּמַצָּה מְדַאֲוֵרֵיית' דְאִי מְשׁוּם שְׁאָף הוּא הִי בְּאוֹתוֹ הִנֵּס זֶה ל"ה רַק מְדַרְבְּנָן דְהִתָּם לֹא נוֹכַל לֹמַר שְׁעִיקָר הִנֵּס נַעֲשֶׂה ע"י דְאָף דְאֲמָרִינוּ בְּזְכוֹת נָשִׁים צְדָקָנִיּוֹת נִגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים הֵא מְצִינוּ הַרְבֵּה דְבָרִים שְׁבִזְכוּתוֹ הִיָּתָה גְּאֻלַּת מְצָרִים כְּשִׁמְדַרְזוּ"ל מְדַלֵּג עַל הַהָרִים בְּזְכוֹת אָבוֹת וְכַדוּמ' וּא"כ מְשׁוּ זֶה שְׁפִיר כ' הַתּוֹס' דל"ה רַק מְדַרְבְּנָן מְשׁא"כ לְעֵנָן מְקַרְא מְגִילָה שְׁהִי עִיקָר הִנֵּס ע"י אֲסַתֵּר בְּכַה"ג אִיפֹא שְׁפִיר חִיּוּב דְאֲוֵרֵיית' אִם הִנֵּה הַמְצָנָה דְאֲוֵרֵיית' וּא"כ ל"ה רַק חַד דְרַבְּנָן.

וּבְזֶה מִיִּנְשׁוּב ג"כ מַה דְקָשָׁה לְכַאוּרָה אֲמַאי פְּלִיגֵי רַבְּנָן עַל ר"י בְּמַשְׁנֶה י"ט ע"ב וס"ל דְקָטָן פְּסוּל לְקַרִיאת הַמְּגִילָה הִרֵי מְבִנְיָר בְּיִרוּשְׁלָמִי דְבַקְטָנִים שְׁיִיף ג"כ שְׁאָף הוּא הִי בְּאוֹתוֹ הִנֵּס פִינוֹן דְהִי בְּכָלֵל הַגְּזִירָה וְכ"כ בְּאֲמַת הַרְמַב"ן הוּבָא בְּר"ן שָׁם בְּטַעַם דְר"י דְמְכַשִּׁיר בְּקָטָן ע"ש וְכֵן אִית לִי לְת"ק דְר"י בְּפִסְחִים ק"ח ע"ב לְעֵנָן ד' פּוֹסוֹת שְׁגַם תִּינוּקוֹת חֲיִיבִין מְטַעַם שְׁגַם הֵם נִגְאָלוּ ע"ש וּא"כ אֲמַאי פְּלִיגֵי רַבְּנָן עַלִי הִכָּא וּפְסִיקִינוּ פְּנוּתֵיהוּ דְקָטָן אִינוּ פֶּשֶׁר לְקַרוֹת אֵת הַמְּגִילָה וּבְנָשִׁים קֵא' בְּעַרְכֵּי שָׁם דְהַפֵּל לְאֲתוּיֵי נָשִׁים דְחֲיִיבִין בְּמִקְר' מְגִילָה שְׁאָף הוּא הִי בְּאוֹתוֹ הִנֵּס וְלְדַבְּרֵינוּ נִיחָא דְבְנָשִׁים פִינוֹן דְעִיקָר הִנֵּס נַעֲשֶׂה ע"י ל"ה אֲלֵא חַד דְרַבְּנָן מְשׁא"כ קְטָנִים דְלִיכָא לְחִיבּוֹן רַק מְטַעַם שְׁגַם הֵם הִי בְּכָלֵל הַגְּזִירָה וְזֶה ל"ה רַק חִיּוּב דְרַבְּנָן א"כ הוּוּ תְּרֵי דְרַבְּנָן וּא"י לְהוֹצִיא אַחֲרֵים י"ח וְרַק אִינְהוּ גּוֹפִיָּהוּ שְׁיִיף לְחִיבּוֹם מַה"ט כְּמוֹ בַד' פּוֹסוֹת: וְעַפִּי"ז נ"ל לְבָאֵר דְבָרֵי הַתּוֹס' בְּעַרְכֵּי שָׁם ד"ה לְאֲתוּיֵי נָשִׁים בְּסַה"ד לְאַחַר דְמַסְקוּ הַתּוֹס' שָׁם דְהֵא דְקֵא' הַפֵּל פְּשָׁרִין לְקַרוֹת אֵת הַמְּגִילָה לְאֲתוּיֵי נָשִׁים הִינּוּ שְׁמוֹצִיאִין נָשִׁים אַחֲרוֹת וְכ' הַתּוֹס' וְה"ה דְהוּמ"ל לְאֲתוּיֵי קָטָן אֲלִיב' דְר"י דְמְכַשִּׁיר בְּקָטָן שְׁלַכְאוּרָה מְשׁוּלָל הַבְּנָה דְאֲמַאי יֵאמֵר הַש"ס דְאֲתֵא הַפֵּל לְאֲתוּיֵי קָטָן שְׁהוּא דְלֵא כְּהַלְכָת' פִינוֹן דְקִי"ל כַת"ק דְר"י הִרֵי עֲדִיפ' לֵן לֹמַר

לְאֶתְוֵי נָשִׁים שְׁהוּא פְּהֻלָּה דְנָשִׁים חַיִּיבוֹת בְּמִקְרָא מְגִילָה וְעוֹד אֵיךְ נוֹכַל לֹמַר דְּהַפֵּל דַּת"ק אֶתְא לְאֶתְוֵי קֶטֶן הָרִי אִיהוּ פְּלִיג עִם ר"י וּפּוֹסֵל קֶטֶן לְקִרְיַת הַמְּגִילָה וְע"כ לְהוֹצִיא ג"כ קֶטֶן כְּמוֹתוֹ וְאֵיךְ שִׁינָה בְּקֶטֶן הוֹצֵאת י"ח הָרִי אִיהוּ גּוֹפֵן אִינוּ מְחַוֵּב וְרַק עַל אֲבִיו מַצְנֶה לְחַנְכוֹ וְע' בְּבִרְכוֹת מ"ח ע"א פְּלִגְתָּ רַש"י וְתוֹס' שָׁם וְלִדְבָרֵינוּ יְהִי נִכּוֹן דְּהָכִי כְּפִנְת הַתּוֹס' אַחַר שִׁפְתָּבו דַּע"כ הָא דְקָא לְאֶתְוֵי נָשִׁים הֵינְנוּ לְהוֹצִיא נָשִׁים כְּמוֹתוֹ וְלֹא אֲנָשִׁים א"כ בְּדָרְךָ זֶה הִי יָכוֹל לֹמַר ג"כ לְאֶתְוֵי קֶטֶן מְדַחֲזִינָן דַּר"י מְכַשִּׁיר בְּקֶטֶן אִפִּי לְהוֹצִיא אֶת הַגְּדוֹל וְע"כ מִטַּעַם שְׁאֵף הֵן הָיוּ בְּאוֹתוֹ הֵנִס כְּדָבָרֵי הַרְמָב"ן הַגְּמ' וְרַק ת"ק פְּלִיג וְס"ל דַּא"י לְהוֹצִיא אֶת הַגְּדוֹל מִטַּעַם דְּתָרִי דְרַבְּנָן אִינוּ מוֹצִיא חַד דְּרַבְּנָן כְּפִנְל וְהַסְתַּיְנַח לְעַנְנָן לְהוֹצִיא אֶת הַגְּדוֹל מִשָּׂא"כ לְהוֹצִיא קֶטֶן כְּמוֹתוֹ גַּם הַת"ק יוֹדֵה דִּיכּוֹל לְהוֹצִיא וְא"כ שִׁפִּיר נוֹכַל לֹמַר דְּהַפֵּל לְאֶתְוֵי קֶטֶן שִׁיכּוֹל לְהוֹצִיא קֶטֶן כְּמוֹתוֹ.

אֲמַנָּם בְּזֶה יֵשׁ לְעִיָּן דְּמֵאֵי אֲשַׁמְעִינָן דְנָשִׁים מוֹצִיאֹת נָשִׁים אַחֲרוֹת הָרִי בְּאַמַּת לְמֵאֵי דְפָסְקוּ הַרְבֵּה קְדָמוֹנִים דְרַק גְּבִי ק"ש כִּינָן דְּכַתִּיב וְדַבְרַת בָּם פָּסְקִינָן דְּהַרְהוּר לְאוּ כְּדִיבּוּר דְּמֵי אָבֵל בְּשָׂאָר מַצּוֹת הַרְהוּר כַּד"ד א"כ יְכוּלִין לְצִאת בְּלֹא"ה מִשּׁוּם הַרְהוּר דְּנִפְשִׁיָּהּ ע"י שְׁמִטִין אֲזַן לְשִׁמּוֹעַ מַה שְּׁקוֹרִין לְפָנֵיהֶן וּבְשִׁלְמָא בְּאֲנָשִׁים אוּ אִפִּי בְנָשִׁים לְהַטַּעַם מִשּׁוּם שְׁעִיקָר הֵנִס נַעֲשֶׂה ע"י וְשׁוֹיִן לְאֲנָשִׁים א"כ כִּינָן דְּאֲמַרִינָן בְּמִגִּילָה י"ח ע"א דְּזִכּוֹר בְּפָה א"י בְּהַרְהוּר כְּמוֹ בַק"ש מִשָּׂא"כ לְהֵאֵי טַעְמָא מִשּׁוּם שְׁאֵף הֵן הִי בְּאוֹתוֹ הֵנִס א"כ הָא לֹא קָאֵי עַלִּיָּהּ הַגְּז"ש דְּזִכִּירָה זְכִירָה וְיִכְלוּ שִׁפִּיר לְצִאת בְּהַרְהוּר וְשׁוֹמַעַת כְּעוֹנָה עוֹד עֲדִיף מִהַרְהוּר כְּמוֹ שְׁמוּכַח מִתּוֹס' בְּרִכּוֹת כ' ע"ב ד"ה כְּדָאֲשַׁפְּחוּן בְּסִינֵי ע"ש וְכֵן יֵשׁ לְהַעִיר בְּדָבָרֵי הַרְאָבִי"ה הוֹבָא בַב"י ס' תַּרְפ"ט שְׁמִסְתַּפֵּק אִי קֶטֶן יָכוֹל לְהוֹצִיא נָשִׁים דְּשָׂמָא אַע"ג דְּתַרְנוּנֵיהּ פְּטוּרִין מְקַרְיָאָה וְחַיִּיבִין בְּשִׁמְיַעָה דִּילְמָא אִין חַיִּיבִין בְּשִׁנָּה כְּדָאֵי בַב"י מִי שְׁהַחֲשִׁיף גְּבִי חַש"ו הִי מִינֵיהּ עֲדִיף ע"ש וְיֵשׁ לְהַעִיר ג"כ הָרִי יוֹכְלוּ לְצִאת בְּהַרְהוּר אִפִּי אִינִימָא שְׁהַקֶּטֶן לֹא יוֹכַל לְהוֹצִיאָן וְיֵשׁ לְפַלְפֵּל בְּזֶה וְלֹמַר דְּכִינָן דְּאִינָן מְכַוְּנֹת שִׁיבְּאוּ בְּהַרְהוּר א"י דְּמַצּוֹת צְרִיכוֹת כְּפִנְהָ.

וְאִין עַת לְהַאֲרִיף וְה' שְׁנוֹתֵיו יֵאָרִיף כְּפִנְשׁ הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' קִיט בַעַז"ה יוֹם ג' ט"ז אַדַר"ש שְׁנַת תַּרְל"ה לַפ"ק סַעֲרַעַט. שְׁפַעַת שְׁלוֹם וְרַב בְּרִכּוֹת מְאֻלְקֵי הַמַּעֲרְכוֹת לְכַבּוֹד דְּוִדִי יַד"ג וְיִלְבְּבֵי הָרַב הַה"ג חֲרִיף וּבְקִי מִשְׁנָתוֹ קַב וְנָקִי סוּע"ה יְרו"ש כַּש"ת מו"ה יִצְחָק תְּאוּמִים נ"י אַבְד"ק וויעלקאטש כְּפַעַת אַבְד"ק קְרוֹסְנַאפְּאֵלִי יצ"ו: מְכַתְּבוּ הַיְקָר הַגִּיעַנִי וְהַרִימוּתֵי יָדֵי לְאֵל עֲלִיּוֹן אֲשֶׁר שָׁלַח דְּבָרוֹ וִירְפָּאָהוּ כֵן יוֹסִיף לוֹ אֲנִימָן וְחִיל לְעַסּוֹק בְּתוֹרָתוֹ וְעַבְדוֹתוֹ יוֹמָם וְלַיִל.

וְהַנְּנִי לְהַשִּׁיב לוֹ עַל ד"ת אֲשֶׁר עָרַף אֵלֵי בְּעַנְיָנָא דִּיּוֹמָא וְדָבָר בְּעַתּוֹ מַה טוֹב בְּדָבָר אֲשֶׁר כ' לִינְשֵׁב קוֹשְׁיָא הַתּוֹס' בְּמִגִּילָה י"ט ע"ב שְׁהַקְשׁוּ הִיכִי מִיָּרִי מִתְּנִיתִין שָׁם אִי בְּקֶטֶן שְׁלֹא הַגִּיעַ לְחַיְנוּף מ"ט דַּר"י דְּמְכַשִּׁיר לְקִרְיַת הַמְּגִילָה וְאִי בְּקֶטֶן שְׁהַגִּיעַ לְחַיְנוּף מ"ט דַּת"ק דְּפּוֹסֵל גִּימָא דְּאֶתִי דְּרַבְּנָן וּמְפִיק דְּרַבְּנָן כְּמוֹ שְׁמַצְיָנוּ בֵּן מְבָרַךְ לְאֲבִיו וְתִי דְּבַמְּגִילָה הָוִי תָרִי דְּרַבְּנָן וְאִינוּ מוֹצִיא חַד דְּרַבְּנָן וְהַקְשׁוּ מִשְׁיִלְהֵי פְּסָחִים דַּר"ש וְר"י אֲמַרִי אַגְדָּתָא בְּלִילֵי פְּסָחִים וּמוֹצִיאָן אַחֲרֵים י"ח מִשּׁוּם דְּסָבְרֵי מַצָּה בּוּזָה"ז דְּרַבְּנָן וְא"כ קָשָׁה הִיכִי אֶתּוֹ אִינְהוּ דְּהָוִי תָרִי דְּרַבְּנָן דְּהָא סוּמָא פְּטוּר מִלּוֹמַר הַגְּדָה וּמְפִיק אַחֲרֵים דְּחַיִּיבִין מִיָּהָא מְדַרְבְּנָן וְלִיכָא אֵלָא חַד דְּרַבְּנָן וְכ' כַּת"ה לִינְשֵׁב עַפְיָמ"ש הַרְמָב"ם בְּסִפְר הַמַּצּוֹת דְּמְקַרָא מְגִילָה

בכלל לאו דלא תסור מה"ת ורמב"ן הקשה דא"כ מחויב דרבנן יוציא למחויב מדאוריין ומקרי"י די לאון הליץ בעדו דעכ"ז תמורים ד"ת מד"ס ולפי"ז אין קטן מוציא את הגדול משום דהגדול מיקרי מחויב דאוריין שהוא בלאו דלא תסור משא"כ קטן לאו בר קבולי תשנתא דרבנן כפירש"י נדה מ"ו ע"ב אלא שעל אביו לחנכו והא דבן מברך לאביו כששאל שיעור דרבנן ז"א בלאו דל"ת פיון דמפורש בתורה ואכלת ושבעת איי חכמים לגזור חיוב ע"ד המפורש בתורה לפטור והוא בכלל לעבור על ד"ת כמ"ש הט"ז ביו"ד סי' קי"ז ואין זה בכלל תקנ"ח רק חנומת חכו"ל כדדרש רב עזרא שהקב"ה נושא פנים לישאל ששאל דקין ע"ע עד פזית ואפ"ה מברכין כדמצינו שברכין גם אמנהגא עכ"ד: הנה לדעתי מ"ש רש"י ו"ל דקטן לאו בר קבולי תשנתא דרבנן הוא אין ענינו לכאן דבשאלתא התם שפיר קא' אי מס"ל לאו דאוריין ל"ש לומר דעל הקטן רבוע האיסור של הקדש פיון דהוא איסור חפצא ולא רמי חז"ל חיובא אגבא רק שתקנו חז"ל שחל שם הקדש על כפר זה שהקדישו קטן מס"ל א"כ הוי כשאר דבר איסור דאין קטן מונהר (וכה"ג מצינו בב"מ ק"ב ע"א גבי יוני שוכה ויוני עליין תיבות בשלות ואסורות בגזל מפני דרכי שלום שם הא דאסורות בגזל בקטן דלאו בר שילוח ופריה קטן בר דרכי שלום היא ע"ש והיינו נמי משום דקטן לאו בר קבולי תשנתא דרבנן הוא] משא"כ אי הי' דאורייתא הלא דרשינן התם כל שישינו בהפלאהישינו בכל יחל כדקא' שם אליבא דרב הונא וא"כ אם ישנו בכל יחל הא הוטל האיסור אקרפתא דגברא שלא יחל דברו וגלי קרא דכינן דהוא קטן הוא בהפלאה ישנו בכל יחל אבל אי רק מדרבנן חל ההקדש של הקטן מס"ל והטילו חכו"ל האיסור אהפצא האיה נוכל לומר דקטן גופי' יהי בכלל האיסור הלא קטן פטור ממצות ועונשין ורק שאנו מצווין עליו דלא לייתי למסרה בגדלותו ע' שבת קל"ט ועירובין מ' אכל לא מצד מעשה עצמו ע' סנהדרין נ"ה ע"ב וע' פמ"ג א"ח בפתיחה פוללת ח"ב אות ג' משא"כ לענין חיוב היכי שהטילו חכמים חיובא אגברא שפיר נוכל לומר דקטן שהגיע לחינוך מחויב במצוה זו אע"פ שהוא מדרבנן ולענין זה אי קטן מיקרי מחויב בדבר מבואר ברש"י ברכות מ"ח ע"א דלאו מחויב בדבר מיקרי דעל אפיה הוא דרמי לחנוכי' אולם התוס' שם חלקו עליו בזה וכתבו דדוחק לומר בקטן שהגיע לחינוך קרי אינו מחויב בדרבנן ויותר הי"ל להביא דברי הש"ס תגיגה ו' ע"א דקא' שם כל היכא דגדול מחויב מדאוריין קטן נמי מחנכנין לי' מדרבנן כל היכא דגדול פטור מדאוריין קטן מדרבנן נמי פטור ע"ש א"כ חזינו דהיכי דהגדול נמי אינו מחויב רק מדרבנן ל"ש בקטן חינוך אף באמת אין זה ענין לקריאת מגילה דהוא ד"ק כד"ת ושייך בי' חינוך.

ועוד דעד כאן ל"א התם דבחיוב דרבנן ל"ש חינוך אלא היכי שהגדול מחויב במצוה זו מדאוריין רק שנתחדש בו מקרה שהתורה פטרנו כגון התם שהוא חגור אז אמרינן שפיר בקטן שהוא חגור בודאי לא תקינו בי' רבנן חינוך פיון שגם הגדול התורה פטרנו כשהוא חגור משא"כ במצות שחידשו חכו"ל כגון תנופה ומגילה וכדומה בודאי חייבו ג"כ חכמים לחנכה לצער עפ"י דרכו במצות הללו למען יהי נשרשים בקרב לבו: ולפענ"ד הי' נראה לתרץ קוש' התוס' במגילה הנ"ל דאי מיירי בקטן שהגיע לחינוך אמאי פוסל אותו ת"ק לקרות את המגילה נימא דאתי דרבנן ומפיק דרבנן שלת' התוס' הנ"ל קשה באיזה סברא פליגי ת"ק ור"י דמאיזה טעם נימא דאליבא דר"י יוציא תרי דרבנן לחד דרבנן

ונראה עפ"ד הש"ס ערכין ג' ע"א דקא' שם הפל פשרין לקרות את המגילה לאתווי נשים וכדריב"ל דאריב"ל נשים חייבות במקרא מגילה שאף הן הי' באותו הגס וכ' התוס' שם בשם בה"ג שמטעם זה אינן חייבין רק בשמיעה ולא בקריאה ולכך אין הנשים מוציאות אלא נשים ע"ש דלא כפירש"י שם והנה ה"ר"ן במגילה שם מביא בשם הרמב"ן שכ' בטעמא דר"י דמכשיר בקטן לקרות את המגילה מפני שפולחם הי' באותו הגס ודקה ה"ר"ן שם את דבריו וכ' וז"ל ולא ניחא לי בההוא פירוקא דאי איהו לאו בר חיובא הוא במצות אפי' מדרבנן כי הני באותו הגס מאי הני וה"ט לא שינוי אלא במאן דהני בר חיובא בשאר מצות כנשים דמחייבין להו נמי בההוא מפני שאף הן הי' באותו הגס אבל במאן דל"ש בי' חיובא היכי מחייבין לי' מש"ה עיין שם אולם באמת בבה"ג שהובא בתוס' ערכין ה"ל משמע דאף קטנים חייבין בשמיעה לפי שהפל היו בספק להשמיד להרוג ולאבד ובירושלמי פ"ב הלכה ה' כ' להדיא וז"ל בר קפרא אומר צריך לקרותה לפני אנשים ונשים ובפני קטנים שאף הם הי' בכלל ספק להשמיד להרוג ולאבד ע"ש אולם משום האי טעמא לא נוכל לחייבין רק בשמיעה ולא בקריאה כמ"ש הבה"ג ה"ל והנה אי נימא דקטנים יש להם חיוב בשמיעה מצד שהם היו באותו הגס גם בקטן שהגיע לחינוך לא נוכל לומר דמצד חינוך יהי' חייב גם בקריאה דעד כאן לא תיקנו חכז"ל חינוך אלא בכדי שיהי' נרשם על לוח לב הקטן זכרון המצוה למען לא תרפינה ידיו ממנה בגדלותו אבל הכא הלא גם בלאו החינוך חייב בשמיעת המגילה וגם עי"ז מוטבע בלבו פרוסום הגס אם פן אפוא למה להם לחכז"ל לתקן שיתחייב גם בקריאה בכדי שיוכל להוציא את הרבים י"ח ע"ז ל"ש חינוך ולפי"ז תתיישב ע"נ קושני' התוס' ה"ל עם דברי הש"ס פסחים ק"ח ע"ב ת"ר הפל חייבין בארבע כוסות הללו א' אנשים וא' נשים וא' תינוקות ופירשב"ם שגם הם נגאלו א"ר יהוד' וכי מה תועלת יש לתינוקות ביין כו' ופירשב"ם הלא פטורין מן המצות ולפי"ז הלא חזינו דפליגי ת"ק ור"י בסברא זו דלהת"ק יש לחייב גם התינוקות מפני שאף הם הי' באותו הגס כשי' הרמב"ן ה"ל ור"י פליג בזה וע"כ ס"ל פסברת ה"ר"ן ה"ל דכיון דקטנים פטורים מן המצות אין לחייבם מצד שהי' באותו הגס ולפי"ז ת"ק ור"י דמשנתנו במגילה כל חד וחד לשו' אזיל דהת"ק לשו' דס"ל דקטנים יש לחייבם בד' כוסות מפני שאף הם הי' באותו הגס ממילא במגילה מחייבים מפאת טעם זה בשמיעה וא"כ ליכא בהו חיוב קריאה מצד מצות חינוך כיון דיש עליהם חיוב שמיעה בלא"ה וכנ"ל ולכך אין מוציאות את הגדולים י"ח כמו שהנשים אין מוציאות את האנשים כמ"ש הבה"ג ור"י לשיטתו דס"ל דאין לחייב קטנים בד' כוסות מפני שהיו באותו הגס א"כ אין עליהם חיוב שמיעה בלאו החינוך וא"כ שפיר איכא ג"כ מצות חינוך וממילא חייב שפיר בקריאה [דחינוך ל"ש בשמיעה אלא בקריאה כמובן] ולכך מכשיר בקטן להוציא הגדולים י"ח משום דמחויב קרינן בי' מצד מצות חינוך: אמנם הא קשיא לכאורה לפי הצעתנו זאת דהנה מבואר בפוסקים דהא דא' מוציא חבירו י"ד חובת מצוה הוא מטעם שליחות ע' פמ"ג א"ח בפתיחה פוללת וסעד לזה נראה מדמצינו בגדרים ע"ב ובגזיר י"ב ע"ב דפליגי שם ר' יונתן ור' יאשי' באומר לאפטרופס שלו פל גדרים שתדור אשתי מכאן עד שאבא ממקום פ' הפר לה ס"ל לר' יונתן דמהני דמצינו בכ"מ ששלוחו ש"א פמותו ואמרינן שם דאפי' ר' יאשי' לא פליג התם אלא משום דגזה"כ הוא דא"ר אישה יקימנו ואישה יפירונו אבל בעלמא שלוחו ש"א פמותו ע"ש

הרי מצינו דאפי' בדיבור מועיל שליחות וכן מדא' ביבמות ק"א ע"ב וקראו לו ולא שלוחם מדאצטריף קרא למעט משמע דאפי' בדיבור מועיל שליחות ולפי"ז לכאורה היכי מכשיר ר"י בקטן לקרות את המגילה ולהוציא אחרים י"ח הא אין שליחות לקטן ועכצ"ל לפי"ד התוס' בגיטין ס"ד ע"ב ד"ה שאני דאין למעט קטן משליחות אלא במילתא דלית' פגון תרומה דלית' בתרומה דנפשי' אבל במילתא דאית' בדנפשי' הואיל וזוכה לעצמו זוכה נמי לאחרני ע"ש וה"נ אמרינן דיכול להוציא אחרים י"ח דמיגו דמוציא לעצמו מוציא נמי לאחרני והנה באמת בתוס' פתובות י"א ע"א כ' שם בתי' בתרא דהא דאין שליחות לקטן ה"ד בתרומה דאיכא קצת חובה דילמא רוצה להעדיף או להחסיר ע"ש א"כ י"ל דה"ה דהיכי דליכא קצת חובה כמו שנעשין לו שליח פן הוא נעשה שליח לאחרים אכן באמת בתוס' סנהדרין ס"ח ע"ב משמע דבכל ענין אין שליחות לקטן וכן בתוס' פתובות שם בב' תירוצים הראשונים לא ס"ל הכי אכן י"ל דבאמת בפירש"י ב"מ ע"א ע"ב כ' דהא דאין שליחות לקטן ילפינן מתרומה דכתיב איש אשר ידבנו לבו פרט לקטן אכן בב"מ י' ע"ב כ' משום דבין בגט בין בפסח כתיב איש וכן בקידושין מ"ב כ' משום דגבי גט איש כתיב בפרשה פי יקח איש אשה וא"כ לפי"ז י"ל דתליא בזה דאי ילפינן דאין שליחות לקטן מתרומה י"ל כסברת התוס' הנ"ל דרק היכי דאיכא קצת חובה כמו בתרומה אין שליחות לקטן משא"כ אי ילפינן בגט הא ל"ש בקטן פלל דאין אישות לקטן וכן גבי פסח ליכא ג"כ קצת חובה וא"כ שפיר אמרינן בכל ענין אין שליחות לקטן וא"כ לפי"ז ה"ה בקצוה"ח סי' קפ"ח סק"ב פתב דאי מןפלא סמוך לאיש דאורייתא ליכא למעט שליחות קטן מתרומה מה אהם בני דעת כו' פנין דסמוך לאיש אכתי קטן הוא משא"כ למ"ד מןפלא סמוך לאיש לאו דאורייתא יליף שפיר למעט קטן מאהם דכתיב בתרומה דתרומה אינו אלא בגדול ע"ש ולפי"ז הא ר' יהודא ס"ל בפ"א דתרומות משנה ג' דקטן עד שלא הביא ב' שערות אין תרומתו תרומה ומבואר בתוס' גיטין ס"ה ע"א ד"ה ופדו דהוא משום דאית לי' מןפלא סמוך לאיש לאו דאורייתא (ובאמת בתוס' נדה מ"ו ע"ב ד"ה אא"ב כ' דאפי' אי ס"ל מס"ל לאו דאורייתא מ"מ להקל לתמן טבל לא אתרבי להיות בגדול ע"ש) וא"כ יכול שפיר למילף מתרומה וא"כ שפיר י"ל כסברת התוס' הנ"ל דהא דאין שליחות לקטן הוא דוקא פדאיכא קצת חוב דומיא דתרומה אבל היכא דליכא קצת חובה שייך שפיר שליחות בקטן ולכך שפיר מכשיר ר' יהודא לשיטת' בקטן: ובאופן אחר י"ל בישוב קושני' התוס' הנ"ל ויתישב ג"כ מה שהקשו מפסחים דר"י ור"ש הי' מוציאין אחרים י"ח באגדתא והל"ל ב' דרבנן אינו מוציא חד דרבנן דהנה בפסחים שם פי' הר"ן הא דאר"י שם וכי מה תועלת יש לתינוקות בנין היינו דבכי הא ל"ש לחנכם במצות פנין שאין נהנים ושמים בו אין להם דרך חירות ואין זכר לגס וא"כ אין תועלת בהחזנוף הלז וזהו דוקא התם לענין ד' פוסות משא"כ לענין קריאת המגילה י"ל דשפיר סובר ר"י דמיסתיבי הקטנים מפני שאף הן היו באותו הגס וכשי' רש"י ערכין דמשום ה"ט יכולין אפי' להוציא את אחרים י"ח ות"ק דהכא סובר כשי' הר"ן הנ"ל דבקטנים ל"ש לחיבתם מפני שאף הן היו באותו הגס פנין דפטורין מן המצות ולכך אף דמריבויא דהפל קא' בש"ס ערכין הנ"ל דמרבנין נשים מפני שאף הן היו באותו הגס משום שהן בני מצות אבל קטנים לאו בני מצות נינהו פלל (ושעפי"ז י"ל דל"ק נמי קושני' בעל לימודי ה' לימוד קצ"א דאמאי לא מחיבינין סומא מה"ט בהגדה

מפני שאף הן היו באותו הגס ולהאמור י"ל דכינן דסומא פטור מפל המצות ל"ש לחייבו מטעם זה) ולפי"ז י"ל עפ"מ"ש הר"מ ב"מ בסה"מ הנ"ל דמקרא מגילה הוא בכלל לאו דלא תסור ע' ש"ש שמעטא א' פ"ג והנה התוס' כ' ב'נזיר כ"ט ע"ב וביומא פ"ב דדוקא במ"ע שייך חינוף ובמל"ת ל"ש חינוף וכ"כ הרשב"א ביבמות קי"ד ע"ש וא"כ י"ל דהא דלת"ק קטן פסול לקריאת המגילה מפני שאין בו חיוב רק מצד מצות חינוף א"כ הוי תרי דרבנן ואינו מוציא חד דרבנן ואי דאיכא חיוב דאורייתא מצד לא תסור ז"א דכינן דאין עליו חיוב רק מצד מצות חינוף וקא בל"ת ל"ש חינוף משא"כ ר"י פליג עלי' וס"ל דבבב"ב דבבב"ב איכא חיוב לבד מצות חינוף משום שהיו באותו הגס וא"כ שפיר איכא חיוב דאורייתא משום לא תסור ושפיר מוציא אחרים י"ח משא"כ בפסחים בסומא דכינן דכתבו הפוסקים דאף דסומא פטור ממצות אכל בל"ת חיוב וא"כ חייב מצד ל"ת דלא תסור [ע' באס"ז ב"ק פ"ז ע"א וע' בהרא"ם על הסמ"ג ה' שופר] ושפיר הוי מוציאין אחרים י"ח.

ולפי"ז מיושב ע"נ קוש' הברכ"י בא"ח סי' תע"ג על בעל יד אהרן שפ"י בכונת הרבנינו ירוחם דס"ל דאף דהמיעוט דנה פרט לסומא גבי אגדה דסומא פטור מלומר הגדה מ"מ מדרבנן חייב כמו דלר"י דס"ל סומא פטור מפל המצות מ"מ מדרבנן חייב כן ה"נ לדידן לענין הגדה א"כ למה קא' הש"ס בפסחים קט"ו ע"ב דר"י ור"ש לא ס"ל הגז"ש דנה למעט סומא קא' שפ"י ה"י יכול לומר דס"ל הגז"ש ומ"מ חייב מדרבנן ע"ש ולהאמור יהי נכון דהנה מבואר במפורשים דהא דכ' הרמב"ם דבדרבנן יש ל"ת דאורייתא לא תסור הי"ד היכי דלא כתבה רחמנא מיעוטא בפירוש אבל היכא דכ"ר מיעוט להדיא לפטור אע"ג דמדרבנן חייב מ"מ שוב א"א לומר דיהי' דאורייתא מלא תסור פיון דנכתב מיעוט בתורה בפירוש ולפי"ז התינוח למאי דאמרינן דר"י ור"ש ל"ל הגז"ש דנה א"כ לא כתבה התורה מיעוטא בפירוש לכה שפיר י"ל דל"ה תרי דרבנן משום דאיכא ל"ת דאורייתא מל"ת משא"כ אי הו"א דאית להו הגז"ש א"כ נכתב גבי הגדה מיעוט להדיא למעט סומא א"כ אף דנימא דמדרבנן חייב מ"מ פיון דבכה"ג ליכא לאו דלא תסור שיהי' דאורייתא וא"כ האף ה"י מוציאין אחרים י"ח דהא תרי דרבנן אינו מוציא חד דרבנן: ברם קא' קשיא לכאורה דהנה בשעה"מ פ"ו מה' חו"מ הביא קוש'א בשם ס' עץ חיים שהקשה לד' הר"י איש ירושלים דטעמא דשאף הן היו באותו הגס אהני לן למחייבניהו ד"ת א"כ מ"פ בפ"ב דסוכה ופ"ק דקידושין ל"ל האזרח להוציא את הנשים מ"ע שהזמן גרמא היא ונשים פטורות ומאי קוש'א קא' אצטרף קרא משום דהו"א דחייבות מטעמא דשאף הן היו באותו הגס דענני פב"ד.

אמנם י"ל דהתם קאי למ"ד בקידושין ל"ד דילפינן דנשים פטורות ממ"ע שהז"ג משום דמצה וקהל הוי שני פתובים הבאין כא' ואין מלמדין. וא"כ לפי"מ"ש התוס' בכ"ד דב' פתובים מיעוטא הוי וא"כ השני פתובין ממעט דאף היכי דשייך הטעם שאף הן היו באותו הגס כמו במצה שפכות נשים צדקניות נגאלו ממצרים אפ"ה פי הוי מעשהז"ג נשים פטורות דדוקא במצה חייבין אבל בעלמא מעשהז"ג נשים פטורות אפ"ה פי איכא טעמא דהן היו באותו הגס דומיא דמצה וריב"ל דקא' נשים חייבות במ"מ שאף הן היו באותו הגס י"ל דס"ל כמ"ד שם דילפי' דמעשהז"ג נשים פטורות מדכתיב והי' לה לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהי' תורת ד' בפיה הוקשה כה"ת לתפילין ושפיר יש לחייב נשים אף במעשהז"ג מטעם שאף הן היו באותו הגס ולפי"ז קשה דא"כ אמאי קא' ר"י

מכשיר בקטן דמשמע דלא פליג את"ק רק בְּהָא דְפּוֹסֵל קֶטֶן הָרִי בְּהָא דְקָא' הַכֵּל פְּשָׁרִין לקרות את המגילה וקא' בש"ס ערכין הנ"ל הכל לאיתויי נשים וכדריב"ל כו' הרי לר' יהודה א"א לומר דליחיבי נשים במ"מ מפני שאף הן היו באותו הגס דהרי בקידושין ל"ה ע"א קא' ולר' יהודה דאמר ב"כ הב"כ מלמדן ותפלין מ"ע שלא הז"ג מא"ל ומשני משום דאיפא ג' כתובים מצה שמחה וקהל וג' כתובים הב"כ אין מלמדן וא"כ לר"י הא הוי מיעוטא א"כ לא נוכל לחיב נשים במקרא מגילה מפני שאף הן היו באותו הגס פנין דאיפא מיעוטא דג"כ דרך באלו הג' כתובים נשים חייבות הא שאר מעשהז"ג אפי' איפא טעמא דשהן היו באותו הגס דומיא דמצה ג"כ נשים פטורות וא"כ יפלוג נמי ר"י ע"ז דנשים א"ח במ"מ ומהמשנה מוכח דלא פליג רק על קטן.

אמנם באמת לק"מ דבשלמא התם בסופה שפיר י"ל דמיעט הב' כתובים שלא יועיל הטעם דשאף הן ה' באותו הגס פנין דסופה הוי דאורייתא משא"כ מקרא מגילה דהוא דרבנן היכי נוכל לומר דנתמעט מהג' כתובים דהא ע"כ ל"ש לומר שנתמעט רק בדאורייתא ולא בדרבנן.

וא"כ א"ש מימרא דריב"ל אליבא דכ"ע פנין דמגילה דרבנן הוא ול"ש לומר דנתמעט מב' כתובים דמצה וקהל דבשאר מעשהז"ג נשים פטורות אפי' היכי דשייך שאף הן כו' נהרי באמת דעת רש"י ז"ל בברכות כ' ע"ב דבמעשהז"ג דרבנן נשים חייבות ע"ש (ובאמת הובא האחרונים בשם שו"ת חו"י להקשות דא"כ ל"ל במגילה ונתנקה טעמא דשאף הן היו באותו הגס.

ואי דהוי ד"ק הא הלל הוי ג"כ ד"ק ובתוס' ברכות שם הביאו מהלל] ועפ"ז זכיתי להבין דברי התוס' בפסחים ק"ח ע"ב ד"ה ה' באותן הגס שכ' וז"ל ונהא דאמרין דפטורות מסופה אע"ג דהן ה' באותו הגס פי בסופות הושבתי התם בעשה דאורייתא אכל בארבע פוסות דרבנן תיקנו גם לנשים פנין שהיו באותו הגס עכ"ל ולכאורה אינו מוכן חילוק זה דמ"ש בסופה דהוא עשה דאורייתא אינו מועיל טעמא דשאף הן היו באותו הגס ובד' פוסות דרבנן שייך טעם זה ולדברינו נכון מאד דבשלמא בסופה שהוא דאורייתא י"ל דנתמעט מב' כתובים דמצה וקהל דלא יועיל במעשהז"ג לחיב נשים מטעם זה וכנ"ל משא"כ בד' פוסות דרבנן הא ל"ש לומר דנתמעט פנין שהוא רק דרבנן ומ"ש בתוס' מגילה ד' ע"א בשם הר"י איש ירושלים שיועיל טעם זה גם מדאורייתא הנינו משום דהתם הא קא' על מצה גופה דל"ל כל שיישנו כו' ע"ש.

ומצה עסקי בענין זה נתקשיתי לפי"ד התוס' ונהרשב"א הנ"ל דבמל"ת ל"ש חינוך מש"ס חגיגה ד' ע"א אמר מר פל זכורף לרבנות את הקטנים והתנן חוץ מחש"ו אמר אפיי ל"ק פאן בקטן שהגיע לחינוך פאן בקטן שלא הגיע לחינוך וקשה לפימ"ש התוס' בריש חגיגה דכל הני פטורי דמתניתין בראית קרבן אכל בד"פ הכל חייבין כמו בהקהל האנשים והנשים והטף וא"כ פנין דרק לענין ראית קרבן מייבוי הא חיובו הוא מל"ת דלא יראו פני ריקם וא"כ אמאי חייב קטן שהגיע לחינוך הא חינוך ל"ש במל"ת וע"כ מוכרחין אנו לומר דהתוס' ונהרשב"א לא כתבו רק דבשוא"ת ל"ש חינוך אכל בקו"ע אף במל"ת שייך חינוך וא"כ נדחין דברינו הנ"ל]: והנה מה שתמה כ"ת ע"ד הרבינו ירוחם שכ' דקיי"ל כר"י דסומא פטור מן המצות ממשנה דפאה פ"ו דהסומא יש לו שכחה הוא רשום אצלי

מפּבּר בחי' וּכְתַבְתִּי לְתַרְצֵן עֲפִי"מ שְׁמִבְנוֹאֵר בְּמִשְׁנֵה ד' שָׁם דְּכַל שְׁהוּא בְּבַל תְּשׁוּב שְׁכַחָהּ
וא"כ סוּמָא פִּינּוּן דְּהוּא חֲזִיב בַּל"ת הָא הֵוֵי בְּבַל תְּשׁוּב וּלְכָהּ יֵשׁ לוֹ שְׁכַחָהּ.

אַמְנָם קִשְׂיָא לִי ע"ד הֶרְבִּינוּ יְרוּחָם מְמִשְׁנֵה דְרִישׁ חֲגִיגָה דְקָא' סוּמָא פְטוּר מִן הֶרְאִינִי
וּמְמַעַט לָהּ הֵתָם מְקַרָא דְרַגְלִים וּבִפְהַמ"ש לְהֶרְמַב"ם יְלִיף לָהּ מְדַכְתִּיב לְרֵאוּת אֶת פְּנֵי ה'
אַלְקִיָּהּ יֵצֵא סוּמָא [וּבְסוּמָא בַא' מְעִינֵוּ אִיפָא יְלְפוּתָא אַחֲרֵת יְרָאָה יְרָאָה פְּדִרְדָּהּ שְׁפָא
לְרֵאוּת כְּדָה בָּא לְרֵאוּת] וְקִשְׂיָה אֲמַאי אֲצֻטְרִיָּהּ לְמַעוּטֵי סוּמָא מִן הֶרְאִינִי הֲלֵא בַלֵּא"ה סוּמָא
פְטוּר מִכָּל הַמְצוֹת לִר"י וְנִהֵי דְקָאֵי שָׁם עַל רֵאִינִי בְּקֶרְבֵּן כַּמ"ש בְּתוֹס' וְהִבְאֵת קֶרְבֵּן יְלְפִינּוּ
בַגְמ' מְדַכְתִּיב לֵא יְרָאָה פְּנֵי רִיקָם וַא"כ הֵוֵי מַל"ת וְחֲזִיב אוּלָם הָא בַגְמ' שָׁם ד' ע"ב יְלְפִינּוּ
דְטָמָא פְטוּר מִן הֶרְאִינִי מְשׁוּם דְכְתִיב וּבָאֵת שְׁמָה וְהִבְאֵתָם שְׁמָה כָּל שְׁיִשְׁנוּ בְּבִיאָה יִשְׁנוּ
בְּהִבְאָה וַא"כ לְמָה אֲצֻטְרִיָּהּ קֶרָא אֲפִי' עַל הַקֶּרְבֵּן הֲלֵא אֵינוּ בְּבִיאָה מְשׁוּם דְסוּמָא פְטוּר
מַמ"ע וּמְמִילָא פְטוּר גַּם מִהִבְאָה וְעו"ק מְדַבְרֵי הַש"ס מְנַחֲוֹת צ"ג ע"א דִּילְיָף שָׁם דְסוּמָא
אֵינוּ סוּמָה מְשׁוּם דִּילְיָף סְמִיכָה סְמִיכָה מְעוּלַת רֵאִי' וְהִרֵי בַלֵּא"ה סוּמָא פְטוּר מִן הַמְצוֹת
וּבְשִׂאֵילַת יַעֲבִ"ץ מְדו"ז הַגָּאוֹן וְ"ל בְּסִי' ע"ז כ' דְקִי"ל כַּר"י דְסוּמָא פְטוּר מִן הַמְצוֹת
דְאֲפִי' רַבְּנָן לֵא פְלִיגֵי עֲלֵי' אֲלֵא בְּפִתּוּחַ וְנִסְתַּמָּא אֲבָל סוּמָא מְעִיקְרָא לַכ"ע פְטוּר ע"ש
וְדַבְרַת תִּימָה הוּא לַפְעַנ"ד דְלֵא נְרָאָה הֵכִי מַד' הַפּוֹסְקִים רֵאוּשׁוּנִים וְאַחֲרוּנִים.

וְגַם בְּעֵינֵן מ"ש הָאֲחֲרוּנִים דְסוּמָא חֲזִיב בַּמַּל"ת לַכ"ע מְלַבֵּד דַּמְד' הַתּוֹס' ר"ה ל"ג ע"א
לֵא נְרָאָה כֵּן ע"ש הִנֵּה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת מֵהָא דַא' בְּמַנְחוֹת מ"ג אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ לְרַבּוֹת כְּסוּת
סוּמָא וּל"ל קֶרָא לְרַבּוֹת כְּסוּת סוּמָא שְׁחֲזִיבָת בְּצִיצִית הִרֵי בַלֵּא"ה יְדַעִינוּ דְהָא בְּאַמַּת
הַקְשׁוֹת הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת ד' ע"א דְלִיחְזִיבוּ נְשִׁים בְּצִיצִית מְכָל שְׁיִשְׁנוּ בְּלֵא תִלְכַּשׁ שְׁעֻטָּנָה
יִשְׁנוּ בְּגָדִילִים תַּעֲשֶׂה לָּהּ וְתִי' דְכִינּוּן דְהָא דַמְעַשְׂהָז"ג נְשִׁים פְטוּרוֹת יְלְפִינּוּ מִהִיקְשָׁא
דְהַקְשָׁה כַה"ת לְתַפְלִין וְהִיקְשָׁא עֲדִיף מְסוּמְכִין וַא"כ הָא סוּמָא דְפְטוּר מִמְצוֹת יְלְפִינּוּ
בַב"ק פ"ז ע"א מְקַרָא דְאֵלֶּה הַמְצוֹת וְהַחֲקוּקִים וְהַמְשַׁפְּטִים כָּל שְׁיִשְׁנוּ בְּמִשְׁפָּטִים יִשְׁנוּ
בְּמְצוֹת וְחֲקוּקִים א"כ זְהוּ ג"כ סְמוּכִין וּמַאי עֲדִיפָא הָאֵי סְמוּכִין מֵהָאֵי סְמוּכִין וַא"כ ל"ל
לְרַבּוֹת כְּסוּת סוּמָא הָא בַל"ז יְדַעִינוּ מְשׁוּם דְכָל שְׁיִשְׁנוּ בַל"ת שְׁעֻטָּנָה דַבַּל"ת חֲזִיב מְמִילָא
יִשְׁנוּ ג"כ בְּגָדִילִים תַּעֲשֶׂה לָּהּ.

גַּם יְדִ לְהַעִיר דַא"כ הֵיכִי יְלְפִינּוּ מְכַלְאִים בְּצִיצִית דַּעֲשֶׂה דוּחָה ל"ת דִּילְמָא שְׁאֵנִי כְּלֵאִים
בְּצִיצִית פִּינּוּן דְמַרְבִּינוּ מְאֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ לְרַבּוֹת כְּסוּת סוּמָא שְׁחֲזִיב בְּצִיצִית א"כ הֵוֵי עֲשֶׂה
דְצִיצִית שְׁנֵה בְּכָל (הִינּוּ בְּמִין זְכָרִים ע' תּוֹס' חֲוִלִין ק"י ע"ב) וְדוּחָה גַם ל"ת הַשׁוּב"כ
מִשָּׂא"כ בַּכ"מ הֲלֵא סוּמָא פְטוּר מַמ"ע א"כ הֵוֵי אֲשׁוּב"כ וְכִינּוּן דַבַּל"ת חֲזִיב הֵוֵי לְעוֹלָם
הַל"ת שׁוּב"כ וּמַנ"ל דְדַחֵי.

וְגַם אֵינוּ מְשַׁכַּחַת לְעוֹלָם לָאו הִנְיָתָק לַעֲשֶׂה לְפִימ"ש הֶרְמַב"ם ה' תְּמוּרָה דְהֵיכִי דְהִלָּאוּ
כּוֹלֵל יוֹתֵר מִן הַעֲשֶׂה ל"ה נַל"ע. א"כ לְעוֹלָם הִלָּאוּ כּוֹלֵל יוֹתֵר מִן הַעֲשֶׂה דְהִלָּאוּ הוּא ג"כ
בְּסוּמָא מִשָּׂא"כ הַעֲשֶׂה.

וְע' בְּמַרְדְּכִי בַפ"ב דְמַגִּילָה שְׁהַקְשָׁה הָאִיָּהּ סְגִי נְהוּר פּוּטֵר בְּנֵיו וּב"ב מְקִיְדוּשׁ וְהָא סוּמָא
פְטוּר מִן הַמְצוֹת וְלֵא מְחֲזִיב אֲלֵא מְדַרְבְּנָן וְהָאִיָּהּ אֲמִי דְרַבְּנָן וּמְפִיק דְאוּרִיָּיתָא וְלַכְּאוּרָה
מַאי קוּשְׂיָא הִיא זו הִרֵי אֲמַרִינוּ דְנְשִׁים חֲזִיבוֹת בְּקִיְדוּשׁ הַיּוֹם ד"ת מְשׁוּם דְכְתִיב זְכוֹר

ושמור כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה וא"כ אי נימא כד' האחרונים הנ"ל דבמל"ת חייב
הא ישנו בשמירה וממילא ישנו ג"כ בזכירה וא"כ חייב בקידוש מה"ת.

וכן צדקו דברי כ"ת במה שהתפלא ע"ד האחרונים הנ"ל מירושלמי דסוטה פ"ב דדרוש
ונעלם מעיני אישה פרט לסומא כו' היא סומא מתניתא דר"י פוטרו מפל מצות האמורות
בתורה הרי דגם מל"ת פטור ובמק"א פלפלתי בזה באורך אכ"מ.

והנה מדי עיוני בדברי המפורשים בסוגיא זו ראיתי בספר טורי אבן מהשאר ר"ז ל שתמה
על מה שחילקו התוס' בין חד דרבנן לתרי דרבנן והעלה דתרי דרבנן לא קליש מחד
דרבנן וישניהם שוין אולם באמת מבואר בב"י יו"ד סי' ש"ל שהביא בשם מ"כ דמחז
דרבנן על תרי דרבנן אין מפורשים דהוי מן החיוב על הפטור וכ"כ במ"ל פ"ה מתרומות
ה' י"ז בשם תשו' מהר"ם ע"ש ולפענ"ד יש לתמוה מדברי הש"ס גדה מ"ז ע"א גבי עיסה
שנדמעה או שנתחמצה בשאור של תרומה קא' שם דאי חלה בזה"ז דרבנן אתי דקמוע
דרבנן ומפקיע חלה דרבנן וקשה הלא הדקמוע דתרומה הוי תרי דרבנן דתרומה בזה"ז
דרבנן וגם אי הי' דאורי' הלא בטילה ברוב מדאורי' ואי' יכול לפטור מן החלה דהוי
חד דרבנן וצל"ע בזה: ובענין מ"ש כ"ת לתרץ קושיותי בפסחים פ"ג ע"א דמיתי ראי'
דעצמות ששימשו נותר מטמאין את הידים מהא דתנן העצמות והגידין והנותר ישרפו
בט"ז הני עצמות ה"ד אילימא דלית בהו מוח למה בשריפה נשדינהו אלא פשיטא דאית
בהו מוח אא"ב שימוש נותר מילתא הוא אמטו להכי בעי שריפה אא"א שימוש נותר
לאו מילתא הוא ל"ל שריפה נתברינהו ונתלצה למוח דידהו ונשרפי' ונשדינהו לדידהו
והקשיתי מהא דתנן בתרומות פ"א משנה ה' עצמות הקדשים בזמן שהיא מכנסן אסורין
ואם השליכן מותרין וכתבו התוס' בזבחים פ"ו ע"א דמירי בעצמות קדשים הנאכלין
ויש עליהן עדיין בשר וקא' דאם מכנסן ומשליכן א"כ הוא מחשכן ואפתי שם קדשים
עליהן ואסורין אבל משליכן בטל שם אכל מינייהו וע' בכ"מ פ"י מה' מעה"ק ה' י'.

וא"כ לפי"ז מאי קא' אא"ב שימוש נותר מילתא היא אמטו להכי בעי שריפה אמאי לא
נשרינהו קודם שיבאו לידי נותר ואם משליכן אפי' איכא בשר עלייהו הא בטל מינייהו
תורת אכל ולא חל עלייהו שם נותר וא"כ לא יצטרף שריפה לא המוח ולא העצמות (ע'
לעיל סי' קט"ז) וע"ז תי' כ"ת דלא אתמר הא מילתא רבטל שם אכל מינייהו כשמשליכן
אלא כשאין עליהן כ"א אוכל פחות מפזית דכיון דאין אכילה בפחות מפזית אלא דאי
חשיב עליו לאוכלו הוי אכל ואי בטלו מבטל אכל בפזית אינו מועיל בנטולו.

הנה לפענ"ד לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי לחלק בהכי הלא באמת מצינו פן בש"ס
חולין ככ"א ע"א ר' יהודא אומר האלל המכנס אם יש פזית במקום א' חייבין עליו
ואר"ה והוא שפנסן ופרש"י דאחשבי' וגלי דעת' דלא בטלי' מעיקרא ופי' א ג"כ
לענין לחייב משום נבילה והאלל מפרש ר"ל התם שהוא בשר שפלטתו ספין בשעת
הפשט לגבי העור וכשפנסו אחשבי' ואי לא בטלי' אלמא דאפי' בפזית אמרינן סברא זו
דכיון דבשר זה נסרף אצל העור אי לאו דכנס' ואחשבי' בטיל לגבי העור וא"ח עליו
משום נבילה ונהי דהתוס' שם חולקין על רש"י בזה שפי' לענין לחייב עליו משום נבילה
וכ' דרק לענין טומאה תליא באחשבי' ולא אחשבי' ולא לענין איסור (ויל"ע דהוא סתירה
קצת לדבריהם דזבחים הנ"ל) אמנם לאו משום פזית או פחות מפזית אתו עלה וא"כ אי

קוּזִינָן דְּבִשְׁרָה הַעֲצָמוֹת לְגַבֵּי נוֹתֵר תְּלִיא בְּאַחְשָׁבֵי יְהִי מְאִיזָה טַעַם שְׂיִהְיֵי עַכ"פּ אֵין חִילּוּק בֵּין פְּחוֹת מְפִזִּית לְכַזִּית כְּמוֹ בְּאֶלֶל הַנָּ"ל (וְעַ' בְּסִפְרָה תְּשַׁע שְׂיִטוֹת לְמַהֲרָ"ן רוּזְאֶנְיֵשׁ ז"ל בְּקוּוּנְטֵרְס מְשֻׁרֵת עֲנָבִים שְׂהִבִּיא פְּלִגְגַת רִש"י וְתוֹס' דְּחֻלְיִן גַּבֵּי אֶלֶל הַנָּ"ל וְכ' שֵׁם דְּלִשְׂי רִש"י ז"ל דְּגַם לְעֲנִין אִיסוּר בְּמַחְשָׁבָתוֹ בְּטָלֵי מִתּוֹרַת אֲנָכֵל וּבְכַנְסוֹ אַחְשָׁבֵי לְקָדָה לְשִׁי גַם בְּחֻמְזָה לְעֲנִין ב"י מְהִנֵּי הַבִּיטוּל לְבִטְלוֹ מִתּוֹרַת אֲנָכֵל וְלִשְׂי הַתּוֹס' שְׂחֻלְקִין עֲלֵיו וּס"ל דל"מ לְעֲנִין אִיסוּר לְבִטְלוֹ מִתּוֹרַת אֲנָכֵל וְלְקָדָה הַנְּכַרְחוֹ לְפָרֵשׁ גַּבֵּי בִיטוּל חֻמְזָה שְׂהוּא מְטַעַם הַפְּקָר ע' בְּדִבְרֵיו) וְמַה שְׂהִבִּיא רִאִי מְפִסְחִים מ"ה לְעֲנִין בְּצַק שְׂבִסְדְּקֵי עֲרִיבָה דְקִי"ל דָּאֵם יֵשׁ כְּזִית חֲזִיב לְבַעַר וּל"מ מַה דְּמַבְטֵל לִי ז"א לְפַעַנ"ד דְּהֵתָם טַעַמָא אַחְרֵינָא אִיפָא דְבְּפַחוֹת מְפִזִּית ל"צ מַה דְּמַבְטֵל לִי כָּלֵל דְּהִנֵּי כְּמוֹ פִּירוּרִין דְּמַמְיֵלָא בְּטָלֵי כְּדָאִי הֵתָם ו' וְאִי לֹא מְחַשָּׁב לְהוּ א"צ לְבַעַרְוֹ דְּלֹא חָל עֲלֵיהּוֹ שֵׁם חֻמְזָה כָּלֵל וּל"ש לְחוּשׁ דְּיִלְמָא חֶס עֲלֵיהּוֹ אֲבָל בְּכַזִּית דְּחֻשִׁיב בְּפ"ע אִפִּי אִי מְבִטְיֵל לִי אִינוּ מוֹעִיל בֵּינוֹן דְּהִטְיֵלוֹ חֻמְמִים חוֹבַת הַבִּיטוּר עֲלֵיו גַם אַחַר הַבִּיטוּר דִּילְמָא אֲתִי לְמִיכַל מִינְיָ א"כ ל"מ הַבִּיטוּר וְע"כ חָל עֲלֵיו חוֹבַת בִּיעוּר וּל"ק הֵתָם א"צ לְבַעַר אִפִּי בְּכַזִּית אִם אִינוּ עֲשׂוּי לְחַזֵּק בֵּינוֹן דְּבִטְיֵל לְגַבֵּי עֲרִיבָה וּל"ב לֹא ס"ל זֶה וְכִינּוֹן דְּחֻשִׁיב הָא תִּיקְנּוּ חֻמְמִים דְּאִינוּ מוֹעִיל בִּיטוּר לְחוּד וְצָרִיף ג"כ בִּיעוּר.

מִשָּׂא"כ לְעֲנִין נוֹתֵר אִי בְּטָיֵל לִי מְאֲנָכֵל קוּדָם שְׂנַעֲשֶׂה נוֹתֵר הָרִי לֹא חָל עֲלֵיו שֵׁם נוֹתֵר וְמַה שְׂהִקְשָׁה כ"ת דְּאִינִימָא דְּגַם בְּכַזִּית אֲנָכֵל שְׂבַעֲצָמוֹת מְהִנֵּי לְבִטְלוֹ מִתּוֹרַת אֲנָכֵל א"כ אִמָּאִי אֲמֵרִינּוּ בְּפִסְחִים פ"ה דְּאֲצִטְרִיף וְעֲצָם ל"י בּוֹ בְּפ"ש דְּהוּ"א בְּעֲצָם שִׁי"ב מוֹחַ שׁוֹבֵר וְאֲנָכֵל דְּאֲתִי עֲשֶׂה דְּאֲכִילַת פֶּסַח וְדָחִי לֹא דְּוִעֲצָם ל"ת בּוֹ הָאִיף הוּ"א הָכִי הָרִי אֲפִשְׁרָה לִי לְהַשְׁלִיף הַעֲצָם וְיִפְקַע שֵׁם אֲנָכֵל מִינְיָ וְהוּי כְּדָא בְּכַתּוּבּוֹת מ' אִי אֲמָרָה ל"ב מִי אִיתָא לְעֲשֶׂה כָּלֵל וּלְפַעַנ"ד אֵין זֶה דּוּמָה לְהֵתָם כִּי עוֹכֵלָא לְדָנָא דְּהֵתָם תְּלַתָּה רַחֲמָנָא בְּדַעְתָּה דְּכַתִּיב וְלוֹ תִהְיֵי לְאִשָּׁה מְדַעְתָּה וְאִי אֲמָרָה ל"ב מְבִטְלָה לִי לְעֲשֶׂה וְאִינָה עֲשׂוּיַת שׁוּם אִיסוּר בְּזָה מִשָּׂא"כ הָכָא הָא הַשְׁתָּא לְפָנֵי הַבִּיטוּר רְמִי עֲלֵי מ"ע דְּפִסַּח וְע' בְּתִשׁוּבָה שִׂא"ר סִי צ"ו שְׂכ' דְּמ"ע דְּאֲכִילַת פֶּסַחִים עַל כָּל הַפִּסַּח קָאִי וְלֹא עַל כְּזִית מְמַנּוּ שְׂהִיא שְׂעִוּר אֲכִילָה ע"ש וּל"כ הָאִיף יִשְׁלִיכוּ וּיְבַטְלוּ שֵׁם אֲנָכֵל מִינְיָ הָא מְבַטֵּל מ"ע דְּאֲכִילַת ק"פ בְּיָדִים וְע' בְּאִס"ז בְּכַתּוּבּוֹת שֵׁם שְׂכ' לְעֲנִין סְדִין בְּצִיצִית דָּא ע"ג דְּבִידּוֹ לְפִטוּר א"ע בְּטָלִית שְׂאִינָה בְּת צִיצִית מ"מ דְּחִי עֲשֶׂה ל"ת בֵּינוֹן דְּעֲשֶׂה מִיָּהָ אִיתָא אֶלָּא שְׂהוּא פוּטֵר א"ע וְכִי עֲבִיד הָכִי מִיַּעֲנֵשׁ ע"ש] וְקוּשְׁיִיתִי עוֹלָה יָפָה דְּאֲחַר דְּגִלִּי לָן רַחֲמָנָא דְּגַם בְּעֲצָם שִׁי"ב מוֹחַ ג"כ אִסוּר לְשׁוֹבְרוֹ וּל"כ לֹא חָל עַל הַמוֹחַ שְׂבַתּוֹכוֹ מ"ע דְּאֲכִילַת ק"פ בְּלֹא"ה דְּהָא א"א לְהוֹצִיאֻוּ וּל"כ שְׂפִיר יָכוֹל לְהַשְׁלִיכוֹ כְּדִי שְׂלֵא יָבֵא לִידֵי נוֹתֵר מִשָּׂא"כ הֵתָם בְּהוּ"א דְּעֲשֶׂה דוּחָה ל"ת א"כ חָל מְצוֹת אֲכִילַת פֶּסַח עַל הַמוֹחַ שְׂבַתּוֹכוֹ וּל"כ אִסוּר לְהַשְׁלִיכוֹ דְּמַבְטֵל מ"ע בְּיָדִים וּל"כ אֵין זֶה דְּמִיּוֹן לְהָא דְּאִי אֲמָרָה ל"ב וְיוֹתֵר מְזָה נוֹכַל לומר עֲפִי"מ דְּבִאֲמַת הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' שֵׁם הָאִיף הוּ"א דְּעֲשֶׂה דוּחָה ל"ת דוּעֲצָם ל"ת בּוֹ הָרִי ל"ה בְּעִידָנָא וְתִי בְּס' אוּר חֲדָשׁ בְּשֵׁם סִפְרָה נ"י דְּמִיִּירִי שְׂנַמְנּוּ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים עַל הַק"פ בְּאֲנָפִן שְׂאִינוּ מְגִיעַ לְכ"א כְּזִית וְנִפְסַל הַפִּסַּח רַק כְּשִׁנּוּצִיא הַמוֹחַ מִן הַעֲצָמוֹת יְהִי נִשְׁלָם הַשְׂעִוּר כְּזִית לְכ"א וְהוּי בְּעִידָנָא שְׂאֵם לֹא יוֹצִיא הַמֶּנֶחַ יִפְסַל הַק"פ ע"ש וּלְפִי"ז בְּנִדְאִי ל"ק קוּשְׁיִיתוֹ דְּל"ה בְּיָדוֹ לְהַפְקִיעַ הַעֲשֶׂה ע"י שְׂיִשְׁלִיף הַעֲצָמוֹת דְּהָא אִם יִשְׁלִיף הַעֲצָמוֹת יִפְסַל הַק"פ שְׂלֵא יְהִי שְׂעִוּר כְּזִית לְכ"א כְּנ"ל: אֲמָנָם בְּאֲמַת נוֹכַל לומר בְּיִשׁוּב קוּשְׁיִיתִי הַנָּ"ל עֲפִי"מ

שְׁנֵי שָׁנִים לְחֵלֶק דְּהָא דְכ' הַתּוֹס' דְּבָטִיל שָׁם אֲנָכֵל מִיָּנָי הִיכִי דְשִׁדְיָנָהּ ז"א אֵלָא בְּעֻצְמוֹת
שֵׁישׁ עֲלֵיהֶן בְּשָׁר שְׁפִיר אֶמְרִינָן פִּינָן דְּפִלִיט הַבְּשָׁר לְהַעֲצָמוֹת בְּטִיל לְגַבְיָהּ אִם לֹא
אֲחֻשְׁבִּי כְּמוֹ בְּבָשָׁר שְׁפִלְטָתוֹ סָפִין לְגַבֵּי הָעוֹר בְּש"ס חֻלְוִין הַנָּ"ל אוֹ בְּעֻצְמוֹת הָרַפִּין
הַנְּאָכְלִין כְּמוֹ שְׁפִי בְּאַמְתַּת הַר"ש בְּמִשְׁנֵה שָׁם אֲבָל הַמוֹחַ שְׁבַע עֲצָמוֹת פִּינָן דְּהוּא בְּתוֹלְדָה
בְּתוֹךְ הָעֻצְמוֹת בַּפ"ע הוּא חָשִׁיב וְאִינוּ בְּטִיל לְגַבֵּי הָעֻצְמוֹת וּמִמִּילָא מִיָּנָשׁ בַּפ"ז גַּם מֵה
שְׁהַקְשִׁיתִי עוֹד לַפ"ד הַר"ן סוֹף ע"ז שְׁכ' לְתַרְזֵן קוֹשְׁנֵי הַתּוֹס' שְׁהַקְשׁוּ אַמְאֵי הַצְּרִיכָה
הַתּוֹרָה בְּקִדְשֵׁים שְׁבִירָה בַּכ"ח וּמו"ש בַּכ"נ הָרִי אִינוּ נַעֲשֶׂה נוֹתֵר אֵלָא בְּעַמּוּד הַשְּׁחַר וְאִז
הוּא כְּבָר נִפְגַּם לְמ"ד לִינֵת לִילָה פּוֹגְמַת וְתִי דְּהָא דְכ"ר שְׁבִירָה בַּכּו"ח וּמו"ש בַּכ"נ הִינּוּ
מִשׁוּם דְּהַבְּלִיעָה בְּעֻצְמָה מְוֹשְׁבַת הִיא וְרַק כְּשֶׁבֵא לְמֵאֲכֹל פּוֹגַם וְכִינּוּן דְּהַבְּלִיעָה מְוֹשְׁבַת
צְרִיף לְבַעַר הַנוֹתֵר הַבְּלוּעַ מִן הָעוֹלָם כְּמוֹ שְׁצִנָּה הַפְּתוּב לְשׁוֹרְפוֹ וְרֵאֲתָה הַתּוֹרָה לְהַצְּרִיף
שְׁבִירָה בַּכ"ח וּמו"ש בַּכ"נ שְׁזָהּוּ בִּיעוֹרָן וְהַקְשִׁיתִי לַפ"ז הָאִיף מוֹכַח מְהֵא דְשִׁמּוּשׁ נוֹתֵר
מִקְלָתָא הִיא דִּיקְלָמָא לְעוֹלָם שְׁיִמּוּשׁ נוֹתֵר לֹא מִקְלָתָא וְאִי דְנִתְבְּרִינָהּ וְנִחְלוּץ לְמוֹחַ דִּידָהּ
ז"א דְּהָא עַכ"פ יֵשׁ בְּלִיעָה בְּעֻצְמוֹת שְׁקַבְלוּ מִבְּשָׁר הַפְּסַח בְּשַׁעַת צְלִייתוֹ וְא"כ צְרִיף
לְשׁוֹרְפֵן מִשׁוּם הַבְּלִיעָה וְאִי דְמוֹעִיל הַגְּעֵלָה בְּעֻצְמוֹת ז"א דְּרַק בְּכָלִי שְׁצְרִיף לְתַשְׁמִישׁ
גִּילְתָּה רַחֲמָנָא דְּהַגְּעֵלְתוּ זְהוּ בִיעוֹרוֹ וְלֹא בְּעֻצְמוֹת וְגַם הָאִיף נִימָא לְהַגְּעִיל עֻצְמוֹת כֹּל
הַפְּסַחִים וְלִכְּוֹ קַתְנֵי עֵיקַר הַבִּיעוֹר דְּנוֹתֵר שְׁהוּא שְׁרִיפָה גַם אִינוּ מוֹכֵן לַפ"ז הָא דְּפְרִיף
אִי בְּעֻצְמוֹת שֶׁא"ב מוֹחַ ל"ל שְׁרִיפָה נִשְׁדִּינָהּ הֲלֵא אֲסוּר לְשִׁדְוֹתָן דְּצְרִיף לְקִיָּים בְּהוּ מַצְוֹת
בִּיעוֹר נוֹתֵר הַבְּלוּעַ בְּהוּ וְלִדְבְּרִינוּ יְהִי נְכוּן דְּהָרִי לֹא עֲדִיף הַבְּלִיעָה מֵאִילוּ הִי נִגְרַר בְּשָׁר
בְּעִין ע"ג הָעֻצְמוֹת דְּמַהֲנֵי אִם מְבַטְלָן מִתּוֹרַת אֲנָכֵל קוֹדֵם שְׁנַעֲשֶׂה נוֹתֵר וְאִינוּ חַל עָלָיו שָׁם
נוֹתֵר וְהוּא עַכ"פ אִם מְשַׁלְּכֵן וְאִינוּ מַחְשִׁיבֵם וְלֹא חַל עָלֵיהֶם שָׁם נוֹתֵר בְּשִׁלְמָא
בְּפִלִים אִם מְבַשֵּׁל בְּהוּ הִנּוּ פְּכִינוּס בְּעֻצְמוֹת דְּמַחְשִׁיבֵם וְחַל עַל הַבְּלִיעָה שָׁם נוֹתֵר וְלִכְּוֹ
צְרִיכִין הַכְּשֶׁר מִשֶׁא"כ בְּעֻצְמוֹת הֲלֵא יְכוּל לְהַשְׁלִיכֵן וְאַמְאֵי פְּסִיק וְתַנִּי שׁוֹרְפִין וּמְוֹכְרַח
ע"כ לֹא מִשׁוּם שְׁיִמּוּשׁ נוֹתֵר וּש"מ שְׁפִיר דְשִׁמּוּשׁ נוֹתֵר מִקְלָתָא הוּא וְעַפ"ז מְתִינְשֵׁב
נְמִי מֵה דְּקִשְׁיָא לְכַאוֹרָה לַמ"ש הַרְאָב"ד בְּהַשְׁגוֹת פ"י מֵה' ק"פ לְפָרֵשׁ הַמִּשְׁנָה דְּפְסַחִים
פ"ד ע"א כֹּל הַנְּאָכְל בְּשׁוֹר הַגְּדוֹל יֵאָכֵל בְּגִדֵי הָרֶף הִינּוּ לְעַנְנֵן בַּל תּוֹתִירוּ שְׁחַל עַל עֻצְמוֹת
הָרַפִּין שְׁהוּן בְּנֵי אֲכִילָה [וּבְאַמְתַּת לְכַאוֹרָה מִשְׁמַע ג"כ הִכִּי מִפִּירָש"י וְתוֹס' זְבַחִים צ"ח שְׁכ'
דְּאִין נוֹתֵר בְּעֻצְמוֹת מִשׁוּם דַּל"ש נוֹתֵר אֵלָא בְּמִדֵּי דְּבַר אֲכִילָה פְּדַכְתִּיב וְהַנוֹתֵר מִבְּשָׁר
הַזְּבַח וְכ"ה בְּסוֹגְיָן בְּפִירָש"י וְע' רַש"י חֻלְוִין צ' ע"ב ד"ה שְׁלָמִים א"כ מִשְׁמַע דְּבַעֲצָמוֹת
רַפִּין שְׁנֵאֲכָלִין שְׁיָיָה בְּהוּ נוֹתֵר.

אֲמַנָּם י"ל פִּינָן דְּהַתּוֹרָה מִיַּעֲטָה עֻצְמוֹת מִשׁוּם דְּסִתָּם עֻצְמוֹת לֹא בְּנֵי אֲכִילָה נִינְהוּ גַם
בְּעֻצְמוֹת גְּדֵי הָרֶף ל"ש נוֹתֵר פִּינָן דְּגַם אִילוּ סוֹפֵן לְהַקְשׁוֹת וּל"ה בְּכֻלָּל נוֹתֵר] וְקִשָּׁה לַפ"ז
א"כ מ"פ אִי בְּעֻצְמוֹת שֶׁא"ב מוֹחַ ל"ל שְׁרִיפָה נּוֹקְמִי בְּעֻצְמוֹת הָרַפִּין שְׁהוּן בְּנֵי אֲכִילָה
דְשִׁיף בְּהוּ נוֹתֵר וְאִי דַא"כ הִנּוּ בְּכֻלָּל וְהַנוֹתֵר דְּמַתְנִיתִין ז"א דְּהָא לְקַמָּן בְּסוֹגְיָא שָׁם ע"ב
פְּרִיף הִנּוּ גִידִין ה"ד כו' אֵלָא פְּשִׁטָא גִידֵי צְוָאר אַא"ב בְּשָׁר נִינְהוּ אֲמִטוּ לְהִכִּי בְּעֵי שְׁרִיפָה
אַא"א לֹא בְּשָׁר נִינְהוּ ל"ל שְׁרִיפָה וְכ' הַתּוֹס' וְז"ל וְאִין לְהַקְשׁוֹת אִי בְּשָׁר נִינְהוּ לִיכְלִינָהּ
דְּלֹא בְּשָׁר גְּמוֹר הוּא שְׁיָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם בְּשָׁר מִיָּהּ לְעַנְנֵן שְׁרִיפָה בְּעֵי לְמִימַר דְּלִינְהוּ
בְּשָׁר וְכּוֹנְנָתָם מְבּוֹאֲרַת דַּע"ג דְּגִידֵי צְוָאר בְּשָׁר נִינְהוּ לְעַנְנֵן נוֹתֵר מ"מ פִּינָן דְּלֹא בְּשָׁר
גְּמוֹר נִינְהוּ שְׁיָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם בְּשָׁר אִינוּ מְחַוֵּב לְאֲוֹכְלָן וּל"ה בְּכֻלָּל וְהַנוֹתֵר דְּמַתְנִיתִין

עיי' פירש"י בד"ה אלא פשיטא ולפי"ז ה"נ בעצמות נוכל לאוקמי בעצמות הרפין דאף שחל עליהו איסור נותר פינון דהם בני אכילה מ"מ פינון דבשר גמור ל"ה אינו חל עליו חיוב המ"ע דנאכלו את הבשר בלילה הזה ואינו בכלל והנותר דמתגיתין.

ולהנ"ל ניקח שפיר דאי בעצמות הנאכלין ל"ש למיתני ישרפו דמשמע דע"כ הוא מחויב לשוןרפן אם אינו רוצה לאוכלו ולדברינו הא יכול להפקיען מידי שריפה אפי' לא יאכלם היינו שישליכם דפקע שם אכל מיניהו דהא בדידהו אינו מבטל חיוב מ"ע דאכילת ק"פ פינון דלא חל עליהו החיוב משום דעכ"פ לאו בשר גמור הוא וכנ"ל ונוכל להעמיס זה בלשון הש"ס דקא' אי בעצמות שא"ב מוח ל"ל שריפה נשדינהו ולכאורה תור לשון הוא מאי דקא' נשדינהו הלא יכול למיעבד מיניהו קתי דספיני כדא' בזבחים ולהאמור נוכל לומר דמתקן בזה כדי שלא תקשי דאמאי לא אוקמי בעצמות הנאכלין ולכך קא' נשדינהו היינו קודם שיבאו לידי נותר ובטלי מתורת אכל וא"צ שריפה וא"ש ע"נ: אמנם הא קשיא לי ל"ל להש"ס לאוקמי בעצמות שי"ב מוח אמאי לא מוקי בעצמות שיש עליהו בשר ונתינתו ואי דא"כ היינו נותר דפריה לקמן גבי גידי בשר ז"א דהא קמ"ל במאי דקתני עצמות דצריה לשרוף גם העצמות עם הבשר שעליהו משום שימוש נותר מילתא הוא (דבאמת גם עצמות חלוצין צריה לשרוף משום שימוש נותר מילתא הוא כדא' בחולין כ"ה וע' במ"ל פ"י מה' ק"פ) ואי הוי תני רק נותר לחוד לא הוי ידעינן זה איברא דנוכל לומר פינון דב"כ וב"כ שמעת מינה דשימוש נותר מילתא הוא עדיפא לי להש"ס לתפוס מילתא דשכיחא דבעצמות שי"ב מוח הא ל"ה יכול לשוןכרו ולהוציא המוח משום נעצם ל"ת בו משא"כ הבשר שע"ג העצמות הא הי' יכול לגוררו וכן הי' יכול להשליכן ולבטל מהן שם אוכל כנ"ל אמנם הא גופא קשיא דמנ"ל להש"ס לאוקמי הכי ולומר דהמוח שבעצמות בעי שריפה דילמ' לא הצריה הכתוב שריפה אלא בראוי לאכילה ונתינתו משא"כ המוח הא לא הי' יכול לאוכלו משום שהי' אסור לו לשבור העצם אולם נוכל לומר דהש"ס פאן אגזיל אליב' דאבני לקמן פ"ד ע"ב דס"ל דהא דאסור להניח גומרתא להוציא המוח הוא גזירה דרבנן שפא יפקע וא"כ פינון דמדאוריית' הי' יכול להוציא המוח ע"י גומרתא חל שם נותר עליו ובעי שריפה כדא' לקמן גבי שמונו של גיד דכינון דמדאוריית' מותר לאוכלו חל עליו שם נותר וצריה שריפה.

ועפי"ז נראה ליישב ע"ד החידוד מילת' דקשאי בה פד הוינא טליא פבר תריסר שנין בש"ס לקמן כ"ד ע"ב שם קא' רבא הטעם דאין גמנין על מוח שבקולית להוציאו ע"י גומרתא משום הפסד קדשים דאכיל נורא ממון דידי' וקשה מש"ס מנחות ע"א דפריה שם ובתרתמי מילי ל"א חטא כדי שתזכה והתנו חבית של תרומה שנשברה בגת העליונה ובתחתונה חולין טמאות מודה ר"א ור"י שאם יכול להציל ממנה רביעית בטירה יציל ואם לאו ר"א אומר תרד ותטמא ואל יטמאנה בידי ור"י אומר אף יטמאנה בידי ומשני שא"ה דלטומאה קא אזלה ולפי"ז נהי דכ' התוס' שם ד"ה חטא דל"א חטא בלאו דועצם ל"ת בו כדי שתזכה באכילת הפנים משום דאינו תקנת קרבן דאכילת פסחים לא מעכבא מ"מ אמאי לא נימא להניח גומרת' להוציא המוח כדי שתזכה שלא יצטרך לשרוף המוח פשינתו דהא היכי דלאיבוד קאזלא אמדינן חטא כדי שתזכה אפי' בתרתמי מילי ומכ"ש בחדא מילת' וה"נ לאיבוד קאזלא דאי לא יוציאנו הא יצטרך שריפה שיהי' נותר ולהאמור ניקח שפיר דלרבא דקא' משום הפסד קדשים הא מדאוריית' אסור

להניח גומרתא כמ"ש התוס' לקמן פ"ה ע"א ד"ה כשהוא אומר וא"כ פיון דמדאורייתא אסור להוציא מן העצם א"כ מדאורייתא אינו חזי לאכילה וא"כ אינו צריך שריפה מטעם נותר בכה"ג פנ"ל: ודעת לנבון נקל ליישב עם הג"ל קושני' השעה"מ בפ"ג מה' ק"פ שהקשה בפסחים פ"ט בבב"ת ד"ה שנתערבו עורות פסחיהו דפריה שם הש"ס ונטרחו ונייתי במותר הפסח כו' ואמאי לא משני דא"א משום העצמות שי"ב מוח דא"א לשון כרן משום ס' פסח כדא' בפסחים פ"ה א' ע"ב מוח כו' ונמצא מביאו לידי נותר ולהג"ל נכון דהא באמת הי"ל לומר דמותר לשפוך עצם שי"ב מוח משום חטא פדי שתזפה פקושני' התוס' הג"ל ורק משום דליפא תקנת קרבן משא"כ התם דאין להם תקנה להוציא א"ע מידי ס' פרת בקיום מ"ע דק"פ רק באופן זה וא"כ שפיר אמרינן חטא פדי שתזפה ומותר לשפוך העצמות שי"ב מוח מה"ט: והנה עפ"י ד התוס' דמנחות הג"ל אמרתי לבאר דברי הש"ס חולין י"א ע"א דשקיל וטרי התם מנא הא מילת' דאמור רבנן זיל בטר רובא וקאמר מר ברי' דרבין' אתיא משבירת עצם בפסח דא"ר ועצם ל"ת בו וניחוי שמה ניקב קרום של מוח אלא לאו משום דאמרינן זיל בטר רובא וקפריה לי' הש"ס ממאי דילמ' דמנח גומרתא עלי' וקלי לי' ובדיק ליה דמנ' המסתה בגידין והשורף בעצמות אין בו משום שבירת עצם ולכאורה יש להבין מאי דפריה הש"ס על הוכחת מר ברי' דרבין' דיכול לבדוק ע"י גומרתא דילמ' ס"ל פרבא דע"י גומרתא אסור משום הפסד קדשים ונלפענ"ד ליישב דהנה לכאורה קשה היכי רוצה לדייק מן עצם ל"ת בו הרי באמת הקשו התוס' הג"ל דנימ' חטא פדי שתזפה ותי' משום דאין זה תקנת קרבן וא"כ הא בס"ד דחיישינן למיעוט' אפי' לד' הרמב"ם דס"ל סד"א מה"ת לקולא אבל לענין הכשר הקרבן הא ל"מ משום דקרבן נדאי א"ר ולא קרבן ספק כמ"ש האחרונים ע' בחו"ד סי' ק"י וא"כ טרם שנבדק הקרום של מוח הא לא הוכשר הקרבן א"כ דילמ' בעצם הגלגולת שפיר אמרינן חטא בשבירת העצם פדי שתזפה בקרבן דהא השת' לפי ההו"א איפא תקנת קרבן דבלי הבדיקה הא חיישינן למיעוט'.

אמנם באמת נוכל לומר דמדייק שפיר מדכ"ר סתם ועצם ל"ת בו וכללה פל העצמות בין עצם שי"ב מוח בין עצם שא"ב מוח א"כ גם עצם הגלגולת נכלל תחת לאו זה וע"כ דגלי לן רחמנ' בזה דניזיל בטר רובא וא"ש.

ולפי"ז יתיישב ע"נ קושניתינו הג"ל דשפיר משני דאפשר ע"י גומרתא ואי דהא לרבא אסור משום הפסד קדשים ז"א דהא לענין זה באמת אמרינן שפיר חטא באיסור הפסד קדשים פדי שתזפה בהקרבן פיון דהשת' דס"ד דחיישינן למיעוט' האיפא תקנת קרבן: והנה השעה"מ בפ"י מה' ק"פ הקשה בשם הגאון ר' אברהם ברודא ז"ל דמנ"ל דנעצם ל"ת בו לאזנה קאתי דילמ' אתא להורות דא"צ לשפוך דהו"א דצריה לשפוך שמה ניקב קרום של מוח קמ"ל דא"צ וכמ"ש התוס' בזבחים ס"ו דהיכי דמסבר' החיצונה הו"א דהוא חיובא מורה הלאו שא"צ ע"ש ומביא בשם הצ"ק שתי' דא"א לומר הכי דע"ז לא הוי צריה קרא דמהיכי תיתי דצריה לשפוך הא אפשר לבדוק ע"י גומרתא.

אולם לפי דברינו הג"ל הדרכ"ל דהא הטעם דמותר ע"י גומרתא אע"ג דאיכ' הפסד קדשים הוא מטעם חטא פדי שתזפה ואי נימא דמותר לשפוך הא יכול להיות הזכות

בלא"ה ע"י שְׂבִירָה וא"כ שׁוֹב אֶסוּר לְהַנִּיחַ גּוֹמְרָתָא וְשִׁפִּיר קָשָׁה דִּילְמָ' קְאָמַר קְרָא דַּא"צ לְשִׁבְרָה.

אָמְנָם נִלְפַעְנָא דִּלְיִשְׁבִּי קִנְשָׁן הַגָּאוֹן רַא"ב וְ"ל ע"ד הַפְּלִפּוּל דְּהַגָּה הַקְּשִׁיתִי בְּש"ס שְׁבַת כ"ד ע"ב דְּקַא' מִנְה"מ שְׁאִין שׁוֹרְפִין קְדָשִׁים בִּיּו"ט וּפִירָשׁ"י דְּנִימָא אֲתִי עֲשֵׂה וְדָחִי ל"ת וְכוּ לְקַמֵּן בְּסוּגְיָ' פְּרִיף הַגַּמ' לְהַדְנָ' וְלִיתִי עֲשֵׂה וְלִידְחִי ל"ת וְקָשָׁה לְפִי"ד הַתּוֹס' עִירוּבִין ק' דְּהִיכִי דְּהַעֲשֵׂה בָּאָה ע"י פְּשִׁיעָה אֵינָה דּוֹחָה אֶת ל"ת א"כ הָא עֲשֵׂה דְשִׁרְיַת נּוֹתֵר בָּאָה ע"י פְּשִׁיעָה שְׁנִיתָתֵר וְהִיכִי הוּ"א דְאֲתִי עֲשֵׂה וְדָחִי ל"ת דִּיּו"ט וְל"ל קְרָא דְוַהֲנוֹתֵר מִמְּנֵוּ עַד בּוֹקֵר לִיתָן בּוֹקֵר שְׁנֵי לְשִׁרְיַתּוֹ וְנִלְפַעְנָא דְדַאֲצְטְרִיף הַקְּרָא לְעַנְנֵן עֲצָמוֹת הַפְּסַח שְׁאִין שׁוֹרְפִין אוֹתָן בִּיּו"ט דְּבַהּוּ לִיכָא פְּשִׁיעָה דְּהָא ע"כ נִיתְוַתְרוּ פִּינֵן שִׁא"א לְהוֹצִיא מִקֵּהן הַמוֹחַ מִשׁוּם הַלָּאוּ דְנֻעְצָם ל"ת בּוֹ וְא"כ לֹא בָּא ע"י פְּשִׁיעָה וְהוּ"א דְדָחִי ל"ת וְאֲצְטְרִיף שִׁפִּיר הַקְּרָא ע"ז וְאֲבִי דְמִשְׁנֵי שֵׁם א"ק עוֹלָת שְׁבַת בְּשִׁבְתּוֹ וְלֹא עוֹלָת חוֹל בְּשִׁבְתּוֹ וְלֹא עוֹלָת חוֹל בִּיּו"ט אֶף דְלִדְדִּינָ' ע"י גּוֹמְרָתָא הוּא רַק גְּזִירָה דְרַבְּנֵן שְׁמָא פְּקַע וְא"כ מְדַאֲרִינָ' הִי יְכוּל לְהוֹצִיאֵו ע"י גּוֹמְרָתָא וְהוּי ע"י פְּשִׁיעָה מ"מ לְק"מ דְאִיהוּ לֹא אֲצְטְרִיף הַקְּרָא עַל שְׁרִיפַת נּוֹתֵר בִּיּו"ט רַק פִּינֵן דְּהַקְטֵר עוֹלָה א"ד יו"ט מְכ"ש שְׁרִיפַת פְּסוּל שְׁלָה וְקִנְשָׁן הַגַּמ' לִיתִי עֲשֵׂה וְלִידְחִי ל"ת קִיא גַם לְאֲבִי דְכִינֵן דְּמִדְרַבְּנֵן א"א לֹו לְהוֹצִיא הַמּוֹחַ עַכ"פ פְּשִׁיעָה לִיכָא פִּינֵן דְאָנוּס בְּתַקְנַת חֲכָמִים [נִיבָא דְקַא' הַטַּעַם מִשׁוּם דְאִין עֲשֵׂה דּוֹחָה לְתו"ע אַע"ג דְלִדְדִּינָ' דְקַא' מִשׁוּם הַפְּסַד קְדָשִׁים לִיכָא בְּמוֹחַ מִשׁוּם נּוֹתֵר לְפִי"ד הַנְּ"ל וְא"כ אֶף ל"ת לְחוֹדָא א' י"ל דַּס"ל כַּר"א בְּעִירוּבִין שֵׁם דְאֶפִי עֲשֵׂה שַׁע"י פְּשִׁיעָה דּוֹחָה ל"ת כְּמוֹכֵן לְמַעֲיָין בְּסוּגְיָ' שֵׁם].

וּלְפִי"ז מִיּוֹשֵׁב לְנִכּוֹן קִנְשָׁן הַגְּרָא"ב הַנְּ"ל דְלְפִי"ז ע"כ הַלָּאוּ דְנֻעְצָם ל"ת בּוֹ לְאֲזַהְרָה קְאָתִי דְאִי אִיתָא דַּא"צ קְאָמַר א"כ הַדְרַק"ל ל"ל קְרָא שְׁאִין שׁוֹרְפִין נּוֹתֵר בִּיּו"ט הָא הָוִי עֲשֵׂה שְׁבָא ע"י פְּשִׁיעָה וְאִי דַאֲצְטְרִיף עַל עֲצָמוֹת הַתִּינּוּחַ אִי הַלָּאוּ דְנֻעְצָם ל"ת בּוֹ לְאֲזַהְרָה קְאָתִי א"כ הַמוֹחַ שְׁנִיתָתֵר לֹא בָּא ע"י פְּשִׁיעָה פִּינֵן דְהִי אָנוּס לְשׁוֹבְרוֹ מִשִׁא"כ אִי נִימָא דְהַקְרָא קַא' דַּא"צ א"כ מְוַתֵּר לְשׁוֹבְרוֹ וְא"כ גַּם נּוֹתֵר זֶה בָּא ע"י פְּשִׁיעָה וְתִיְהִיֵּדֵר קִנְשָׁן לְדוֹפְתָה ל"ל קְרָא שְׁאִין שׁוֹרְפִין נּוֹתֵר בִּיּו"ט: וְהַגָּה הַמּוֹפּוֹרְשִׁים מְדַקְדָּקִים עַל צִיּוֹן פִּירְכַּת הַש"ס הַנְּ"ל לְקַמֵּן וְאֲמַאי נִיתִי עֲשֵׂה וְיִדְחִי ל"ת עַל סִיפָא דְמִתְנִיתִין חַל ט"ז לְהִיּוֹת בְּשִׁבְתּוֹ וְאֲמַאי לֹא הַעֲמִיד הַפִּירְכָא עַל רִישָׁא דְמִתְנִיתִין הַעֲצָמוֹת וְהַגִּידִין וְהַנּוֹתֵר יִשְׁרְפוּ בַט"ז וְנִלְפַעְנָא דִּלְיִשְׁבִּי דְהַגָּה לְכַאוּרָה קָשָׁה הִיכִי פְּרִיף וְנִיתִי עֲשֵׂה וְיִדְחִי ל"ת הָרִי כ' הַתּוֹס' בְּפִסְחִים כ"ט ע"ב דְּהַמְשָׁה חֲמֵץ וְדַעְתּוֹ לְבַעְרוֹ א"ע בְּאוֹתָהּ שְׁהִי' מִשׁוּם דְב"י וְב"י הָוִי נִיתַק לְעֲשֵׂה ע"ש וְהַפַּמ"ג בַּס' ג"ו הַעֲלָה דְמְוַתֵּר לְכַתְחֻלָּה וְלִיכָא שׁוּם אִסּוּר ע"ש וְע' בְּתַשׁוּ' שִׁא"ר ה' חֲמֵץ וְלְפִי"ז הָרִי נּוֹתֵר הוּ' ג"כ לָאו הַנְּ"ל ע"כ אִם מְשָׁה אֶת הַנּוֹתֵר ע"מ לְבַעְרוֹ אַחַר יו"ט בְּנֻדָּאִי אֵינּוּ עוֹשֵׂה שׁוּם אִסּוּר וְא"כ הִיכִי נּוֹכַל לּוֹמַר דִּידְחָה עֲשֵׂה דְשִׁרְיַת נּוֹתֵר ל"ת דִּיּו"ט הָרִי אִם מְשָׁה אוֹתוֹ ע"מ לְבַעְרוֹ אַחַר יו"ט לֹא רַמְיָא עָלֵיו שׁוּם חַיּוּב הַיּוֹם וְהִיכִי ס"ד דְעֲשֵׂה תִדְחִי דְל"ת אָמְנָם בְּאֲמַת לְפַמ"ש הַרְמַב"ם רִישׁ ה' תְּמוּרָה דְהִיכִי דְהַלָּאוּ כּוֹלֵל יוֹתֵר מִן הַעֲשֵׂה ל"ה נְל"ע וְהִיכִי מְבּוֹאֵר בְּתוֹס' יוֹמָא ל"ו ע"ב ד"ה לָאו דְנִבְיָלָה שְׁכ' דְבָלָאוּ דְטְרִיפָה כ"ע מוֹדוֹ דְל"ח נְל"ע אַע"ג דְכַתִּיב בְּתַרְיָ' לְפָלֵב תִּשְׁלִיכוֹן אוֹתוֹ מִשׁוּם דְהַלָּאוּ כּוֹלֵל יוֹתֵר מִעֲשֵׂה דְבָלָאוּ נְכָלֵל נְמִי קְדָשִׁים שְׁיִצְאוּ חוּץ לְמַחֲצֵתוֹ וְאֶהְנֶף לֹא קִיא לְפָלֵב תִּשְׁלִיכוֹן ע"ש וְלְפִי"ז הָא אִין שׁוֹרְפִין קְדָשִׁים בְּלִילָה א"כ

הָוֵי מַעֲשֵׂהוֹ"ג וְנָשִׂים פְּטוּרוֹת וְהִלְאוּ דְבַל תּוֹתִירוּ נוֹהֵג גַּם בְּנָשִׂים א"כ הִלְאוּ כּוֹלֵל יוֹתֵר מַעֲשֵׂה וּל"ה נל"ע וא"כ עוֹשֵׂה אִסוּר פְּשָׁאֵינוּ שׁוֹרְפוֹ מִיָּד דְּנָהִי דְלַעֲגֵנָן מְלָקוֹת הֵיכִי דְהַעֲשֵׂה הוּא בְּפוּעֵל ל"מ הָא דְהִלְאוּ כּוֹלֵל כְּמוֹ שְׂבִיבָאָר אַח"ז אַבְל עכ"פ אִסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ ע"מ לְבַעֲרוֹ דל"ה נל"ע גְּמוּר] אָמְנָם לר"י דא' בִּיבְמוֹת ע"ב דְנוֹתֵר בְּזִמְנֵנוּ אֵינוּ נִשְׂרָף אֱלָא בְיוֹם שְׁלֵא בְזִמְנֵנוּ נִשְׂרָף בֵּין בְּיוֹם בְּלִילָה א"כ ל"ה מַעֲשֵׂהוֹ"ג כִּינּוּן דְלֵאח"ז נִשְׂרָף גַּם בְּלִילָה דְוּמְלֵ דכ' הַתּוֹסֵ' בְּקִדּוּשֵׁינוּ כ"ט ע"א ד"ה אוֹתוֹ דְכִינּוּן דְמִילָה שְׁלֵב"ז נוֹהֲגָת בֵּין בְּיוֹם בֵּין בְּלִילָה ל"ה הַזְמַן גְּרָמָא ע"ש וּכ"כ בְּשַׁע"מ פִּי"ט מַה' פְּסוּהַ"ק אָמְנָם כ' שָׁם בְּשַׁע"מ דְהֶרְמַב"ם ז"ל דְפוֹסֵק דְגַם שְׁלֵב"ז אֵינוּ נִשְׂרָף אֱלָא בְיוֹם יָצָא לוֹ מְדִיוקָא דְמִתְנִיתִין דִּידוֹן דְקִתְנֵי הַעֲצָמוֹת כו' יִשְׂרָפוּ בִט"ז וְהִינּוּ ע"כ בְּיוֹם דְבְזִמְנֵנוּ בְּנֹדָאֵי אֵין שׁוֹרְפִין אֱלָא בְיוֹם קִתְנֵי סִפָּא חַל ט"ז לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת יִשְׂרָפוּ בִי"ז וְהִינּוּ ע"כ דְוּמְלֵ דְרִישׁ' דט"ז דְאֵינוּ אֱלָא דְנִקָּא בְיוֹם וְנִשְׁמַע מְזָה דְגַם שְׁלֵב"ז אֵינוּ נִשְׂרָף אֱלָא בְיוֹם.

וא"כ לפי"ז כִּינּוּן דְגַם שְׁלֵב"ז אֵינוּ נִשְׂרָף אֱלָא בְיוֹם א"כ מַעֲשֵׂהוֹ"ג וְנָשִׂים פְּטוּרוֹת א"כ הִלְאוּ כּוֹלֵל יוֹתֵר מִן הַעֲשֵׂה וּל"ה נל"ע וְשִׁפְיָר פְּרִיָּה וְלִיְדִחֵי ל"ת כִּינּוּן דְאֵי לָא הָוֵי נל"ע חַל עָלֵיו הַחַיּוּב לְשׁוֹרְפוֹ מִיָּד וּא"כ לִפִּי"ז א"ש שְׁהַעֲמִיד הַצִּיּוֹן עַל הַסִּפָּא דְחַל ט"ז לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת כִּינּוּן דְמִשְׁמַע דְגַם שְׁלֵב"ז אֵינוּ נִשְׂרָף אֱלָא בְיוֹם כְּנ"ל א"כ ל"ה לָאו הַנְל"ע וּא"כ אִסוּר לְהַשְׁהוֹת ע"מ לְבַעֲרָ אַח"כ וּלְכָף א"ש הַפְּיָרְכָא דְלִיְדִחֵי עֲשֵׂה וְלִיְדִחֵי ל"ת אָמְנָם לִפִּי"ז יִקְשֵׁה לְכַאוּרָה ע"ד הֶרְמַב"ם ז"ל בִּפ"י מַה' ק"פ וּבִפְח"י מַה' פְּסוּהַ"ק שְׁכ' דְהַמּוֹתִיר אֵינוּ לוֹקָה שְׁהָרִי הַפְּתוּב נִתְקוּ לְעֲשֵׂה וְהָא הִלְאוּ כּוֹלֵל יוֹתֵר מִן הַעֲשֵׂה כְּנ"ל אוּלָם בְּאַמְתַּת הַדְּבָר נִכּוֹן דְלַעֲגֵנָן שְׂבִיבָאָר מְלָקוֹת הִלְאוּ פְּתַב הַתּוֹמִים בְּסִי' צ"ז דְעַד כָּאֵן לָא כ' הֶרְמַב"ם ז"ל דְהֵיכִי דְהִלְאוּ כּוֹלֵל יוֹתֵר ל"ה נל"ע וְחַיִּיב מְלָקוֹת אֱלָא בְתַמּוּרָה שְׂאִין שָׁם נִיִּתְקָ גְּמוּר דְלָאו עֲשִׂי' הוּא דְמִמִּיל' הוּא קְדוּשָׁ אַבְל הֵיכָא דְהַעֲשֵׂה בְּפוּעֵל מִמֶּשׁ כְּגוֹן הַשְּׁבַת הַעֲבוּט שְׂמֻחֻיב לְהַחֲזִיר הַעֲבוּט לְעֵנִי אִף דְהַעֲשֵׂה הוּא בְּפוּעֵל לָא נוֹכַל לְחַיִּיבוּ מְלָקוֹת אוּלָם בְּכ"ז הַפְּלָפוּל הַנְּ"ל עוֹלָה יָפָה דְהוּא סוֹבֵב הוֹלֵךְ לַעֲגֵנָן אִסוּר כְּשִׁמְשָׁהָ ע"מ לְתַקֵּן דָּא ע"ז אֱלָא הֵיכִי דְהָוֵי נל"ע גְּמוּר וְלֵא הֵיכִי שְׁהִלְאוּ כּוֹלֵל יוֹתֵר וְהוּא מוֹכֵן בְּסִבְרָא וְאֵין לְהַאֲרִיף בְּזָה.

וְהִנֵּה רְאִיתִי לְכ"ת שְׁפַלְפַּל בְּמַה שְׁהַקְשִׁיתִי דְדִילְמָ' עֲצָמוֹת בְּעֵי שְׂרִיפָה מְטַעַם בְּלִיעַת נוֹתֵר וְכ' דְלַעֲגֵנָן בְּלִיעַת נוֹתֵר הִי צְרִיָּה לְהוֹעִיל שְׂבִיבָרָה כְּמוֹ שְׂמוּעִיל שְׂבִיבָרָה בְּכ"ח וּבְזָה בְּיָאָר דְבָרֵי הֶרְמַב"ם פ"י מַה' ק"פ שְׁכ' כָּל עֲצָמוֹת קְדוּשָׁי אֵין שׁוֹרְפִין חוּץ מִעֲצָמוֹ' הַפְּסוּחַ מִפְּנֵי הַתְּקֵלָה וְהִינּוּ מִשּׁוּם דְהֶרְמַב"ם לְשִׁיטְתֵי' דְגַם אַחַר שְׁנַעֲשֵׂה נוֹתֵר יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם ש"ע וְאִסוּר לְשׁוֹבְרָן לְכָף בְּעֵי שְׂרִיפָה מְטַעַם בְּלִיעַת נוֹתֵר וּמִפְּנֵי הַתְּקֵלָה הַכּוֹנֵה מִפְּנֵי תְּקֵלַת אִסוּר דְנוֹעֲצָם ל"ת בּוֹ עכ"ד הִנֵּה אִף שְׂדָבֵר חֲכָמָה אָמַר אוּלָם מְלַבֵּד דְאַפְתִּי קוֹשְׁיִיתִי לָא מִיְתָרְצָא בְהֵכִי דָא"כ ל"ל לְהַש"ס לְאוּקְמֵי בְּעֲצָמוֹת שִׁי"ב מוֹחַ וּבְעֵי שְׂרִיפָה מִשּׁוּם הַמוֹחַ דְבוּ בְּכָשֵׁר וְאִפִּי בְּפָסוּל לּוֹקְמָא בְּעֲצָמוֹת שִׁי"ב מוֹחַ דְכִינּוּן דְאוּקְמֵי כְּמ"ד דְבוּ דְכָשֵׁר וְאִפִּי בְּפָסוּל א"כ אִסוּר לְשׁוֹבְרָן וּבְעֵי שְׂרִיפָה מִשּׁוּם בְּלִיעַת נוֹתֵר לְבַר מִן דִּין א"א לוֹמַר דְבְּעֲצָמוֹת יוֹעִיל שְׂבִיבָרָה כְּמוֹ בְּכ"ח דְהָא לְדַעַת הָר"ן דְהַכָּשֵׁר כְּלִים הוּא בְּעוֹר נוֹתֵר הַבְּלוּעַ בְּהֵן לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין דָּא"כ אִמְאֵי אָמְרָה תוֹרָה בְּכ"ח שְׂבִיבָרָה דְעִידִין הַחֲרָסִים בְּעוֹלָם לִיעֲבַד לְהוֹ הִסְקָ מִבְּפָנִים וַיְבַנְעוּר הַבְּלוּעַ מִן הָעוֹלָם וְלִתְיָ' הָא' שְׂבִיבָ"ס זְבָחִים צ"ה ע"ב דְמִשְׁנֵי כָּאֵן בְּשַׁל מִתְּכַת כָּאֵן בְּשַׁל חֲרָס לְתִי' זָה ל"מ הִסְקָ לְכ"ח אָמְנָם הֶרְמַב"ם

הא פסק כתי' בתרא שם זה היסקו מבפנים וזה היסקו מבחוץ ומועיל היסק לכ"ח ועכצ"ל כתי' הרא"ש בסוף ע"ז דלהכי בבליעת נותר אף לאחר שנפגם בעי הכשר משום דגזה"כ הוא וכיון דגזה"כ הוא גם לענין שבירה בכ"ח גזירת התורה כף היא ולהכי באמת פוסק הרמב"ם בפ"ח ממעה"ק דדוקא בחטאת גלי רחמנא שבירה בכ"ח ולא בשאר קדשי קדשים וא"כ היכי נימא דהכשר העצמות הוא שבירתן ולענין כל האיסורין הא כלי עצם דינם ככלי מתכת ובישוב קושיותי הנ"ל נלפענ"ד ע"ד פלפול קצת דהנה באמת הקשו התוס' בשבת כ"ד ע"ב אמאי אין שורפין קדשים ביו"ט נימא מתוך שהותרה הבצירה לצורך הותרה נמי הבצירה שלא לצורך ומובא בפוסקים תי' לקושיא זו דשאני שריפת קדשים דאחשבה רחמנא מלאכה דכתיב באש תשרופו ולהכי כ' רש"י ו"ל בביצה כ"ז ע"ב בחלה שנטמאת דאפי' נתינה לכלבים חשיבא מלאכה ע' בפר"ח ה' יו"ט ולפי זה התייחד בגוף הנותר דכתיב בי' באש תשרופו משא"כ בטעם הבלוע הא לא הקפידה התורה על שריפה דוקא דבכ"ז סגי מו"ש ובכ"ח שבירה וא"כ פיון דבזה לא הקפידה התורה דוקא על שריפה ל"ש אחשבה וקעין זה כ' הפנ"י בפ"ק דפסחים גבי חמץ דאי השבתתו בכל דבר ל"ש אחשבה ע"ש וא"כ תקשי אמאי קתני ישרפו לששה עשר הרי אם אין הטעם רק משום הבליעה הי' יכול לשורפן גם ביו"ט מטעם מתוך כו' ול"ש אחשבה פנ"ל אלא נדאי דאין הטעם משום הבליעה וא"ש ע"נ.

יותר לא ירשני הזמן להאריך. ה' יתן לו אורך ימים ושנות חיים ושלום כא"נ ונפש ב"א הדור"ש חותם בברכה מרובה באהבה וחיבה: סימן קכ בעזה"י יום ד' לסדר ואלה המשפטים תרמ"ב לפ"ק סטריא.

ישאו הרים שלום לכבוד הרב הגדול הישיש המנפג בתורה על דרכיו נגה אורה כש"מ שלום שכנא נ"י אבד"ק ליפקאן יצ"ו במדינת באסעראביע. מכתבו הגיעני ואם אמנם מעודי חשבתי דרכי ואשיבה רגלי מקרוב אל עיר הדמים אשר מלאו רחובותיה זבחי ריב ואשמה לפי מחסום בעוד מלחמה לנגדי מלחמות דעי בדברי ריבות אשר בשערי' ואמרתי עם לכבי גם פה לא אעשה מאומה לענות על ריב לא לי ואין פני הולכים בקרב הלזה.

אולם יען מוסר פליותי אשמע ולבי יחיל בקרבי פן ימצאני עון ותחשב לי דומיתי הפעם לפעם ונחטאה בראותי בעלבונו של ת"ח וקיפוח פרנסתו וחילול כבוד התוה"ק ואשים יד על פה לזאת אמרתי לא עת לחשות היא ולא אתן דמי לי עת לעשות לד' אדברה ויעבך עלי מה.

ואענה חלקי אמרה נפשי בעזה"י כפי מסת יד שפלי הקצור ורוח בינתי הפכה: בדבר השו"ב דק' אשר ילך שוכב בדרך לבו כל היום יחרוש על כ"ת רעה להתעולל עלילות להתגולל ולהתנפל עליו ויחפא עליו דברים בדויים מלבד לענות בו סרה למען ישימהו מדון לשכניו ולהמיר בקלון כבודו ונוסף גם הוא פי הוציא טריפה מת"י בעונדא דאתא לקמ' בשור שהי' צולע על ירכו ונבדק לאחר שחיטה ומצאו את היתרות שנתעכלו והגיד הדק לא נודע אם איעפול או לא ופסק כ"ת שהוא טריפה והשו"ב העיז מצחו פנחושיה להראות כחא דהיתרא ולהוציא אסירים בפושרות וחץ שחוט לשונו לשפוף סוללת בוז על כ"ת שהטריף בחנם ולהחזיק דבריו אכל הוא בעצמו מבשר השור הלזה ורבים סמכו

על דבריו ואכלו מבשרי ונה פתמשה שנים הוא דמא עלי פארני ארבא ואינו מסתפק ושואל בשום דבר ואינו מראה לו ספיניו מה דינו של השו"ב הלז עכ"ש: הנה נידון השאלה הדבר פשוט שהוא טריפה דהרי רוב הפוסקים הסכימו דהנביים הם היתרות שבעצם הפך שיוצאות על העצם הנזכר ואותיות אלו וכ"פ המחבר בסי' נ"ה ס"ב ורק רש"י ותוס' ז"ל בקולין נ"ד ע"א פי' דהוא הגיד הדק שבראש העצם המחברו בתוך החור ועכ"פ בנתעפלו היתרות ס' טריפה דאוריין היא ונהה אם במקום כ"ת המנהג שהשו"ב מקבלים מן הפשרות יותר מן הטריפות או שמקבלים הכרפשות אז אין ספק דדינו כדן טבח ששוחט לעצמו ומוכר לאחרים דכיון שעבר מחמת חימוד ממון אף בפעם א' מעבירין אותו כנראה מסוגיית הש"ס דסנהדרין כ"ה ע"א והוא טבחא דאשטכח דנפקא טריפתא מתותי ידי שמת' ר"נ ועבר' ומשמע אפי' בפעם א' מעבירין אותו עד שיעשה תשובה המבוארת שם וכבר האריכו בזה המזרחי והמהרי"ט בתשובותיהם אלא אפי' ליכא נגיעת ממון שהשו"ב נוטלים מכשירות וטריפות בשנה או שנוטלים פרוס קצוב מהקהילה בכל זאת הא מבואר ביו"ד סי' ב' ס"ב בהג"ה ובש"ך שם לענין שוחט שהוציא טריפה מת"י דאם נראה שעשה דרך פשיעה מעבירין אותו אפי' בפעם הראשון וכ"כ בשו"ת הרשב"א ח"א סי' כ' וסי' תרל"ב ע"ש שפקפק לומר דאפי' קבלת ד"ח אינו מועיל וע' בש"ך סי' קי"ט סק"ל ובפר"ח שם ובסמ"ע סי' ל"ד ס"ק ט"ז מבואר הטעם דבליכא חימוד ממון אינו נפסל בפעם א' משום דתליגין דהי' שוגג משום חזקה דאין אדם חוטא ולא לו ובנ"ד הרי עשה בזדון לבב ובשואט נפש למרות עיני כבודו והתיר מה שפבר יצא ממנו לאיסור.

ועוד דאפי' אי לא נפסלנו לעדות בפעם א' דמשום דליכא חימוד ממון אין לחושדו שיעיד בשקר עכ"פ משחיטה מעבירין אותו דהוי חשוד לא"ד להאכיל טריפות לאחרים ואינו חושש בלאו דלפ"ע ובתשו' הריב"ש הובא בב"י יו"ד סי' קי"ט מבואר ג"כ דהכי דמעשיו מוכיחין שמרוע וזדון לבב הוציא טריפה מת"י גם בפעם הראשון מעבירין אותו וכ"כ בתשו' שארית יוסף סי' כ"ב ע"ש.

והנה אפי' אי לא הי' רואין עיכול רק שנפסקו השני ניבין בלבד דאינו טריפה רק מדרבנן מטעם דלא בקיאיין באיעפול ניב' ג"כ מעבירין אותו דאף דאמרינן בבכורות ל' ע"א גבי החשוד על הטהרות אינו חשוד על מעשרות ושביעית דנהי דחשוד אדרבנן לא חשוד אדאורייתא מ"מ הא בבדיקת הריאה יש פמה ענינים שאינם אלא טריפות דרבנן ולא נוכל ליתן לו נאמנות על בדיקת הריאה.

ואף דבגוף השחיטה יש ג"כ חומרות דרבנן מ"מ על השחיטה אין לנו לחוש כיון דקלוקול בשחיטה לא שכיח כמ"ש הר"ן ז"ל ריש חולין אבל האף נוכל למסור בידו בדיקת הריאה. ונראה דכיון דעל בדיקת הריאה אין לו נאמנות שוב אין רשאי להניחו להתעסק גם בשחיטה אפי' שייבדק שו"ב אחר הריאה דילמא גריר ואתי להכשיל גם בבדיקת הריאה וגדולה מזו מצינו בש"ס בכורות ל' ע"א גבי ההוא טבחא דהוי חשוד לזבוני תרבא דאטמא במר דכנתא קנסי רבא לזבוני אפי' אמגוזא.

ומפרש שם משום דסתם דרדקי גרו באמגוזי ואזיל ומשפש לבני טבחי וגרי לי באמגוזי ומייתי לי תרבא דאטמא ומזבין לי במר דכנתא הרי דאפי' בדרה רחוקה ונפלאה חיישינן

דילמא יסתבב שיבא להקל בהאיסור שפכר דש ב' מכ"ש שאין ראוי להניחו להתעסק בגוף הדבר שפכר הוא נחשד עליו.

ובלא"ה י"ל דבגוף השחיטה אין לו נאמנות דהרי באמת הקשה בהג"א פ"ק דחולין האיך נאמן ע"א על השחיטה הא אתחזק איסורא דשאינו זבוח ותי' בשם א"ז דהא דאמרין דע"א א"נ היכי דאתחזק איסורא הי"ד באנשים ריקים ופוחזים אבל בעד מהימן וכשר סמכינן עלי' אפי' במקום חזקה ע"ש וא"כ הרי כתב בשו"ת פני מנשה ח"ב סי' ק"ה דכל שפחשד באיסור דרבנן איתרע חזקת פשרות דידי' אף לענן דאוריין ע"ש והסכים על ידו התנאים בסי' ל"ד ס"ק י"א.

וא"כ מפינן שפחשד לזלזל באיסור דרבנן אבד חזקת פשרות דילק' ושוב אינו נאמן על השחיטה מטעם דאין ע"א נ באיסורין להוציא מחזקה. והנה אף שפחשד בש"ע סוס"י ס"ד דבטבח שנמצא אחריו קרומים של חלב דרבנן אין מעבירין אותו אינו רק בענן שנוכל לדנו כשוגג ולפיכך כ' שם דמלמדיו ומזהירין אותו שלא יוסיף לזלזל באיסורין וזהו אינו אלא באיש השומע לדברי חכמים אשר על זבחי יוכיחוהו.

אולם שו"ב זה שאנו דנין עליו הוא מואס בתוכחה ולמצות הרב לא יטה אנו בודאין צריכין להעבירו אף בהפשל בטריפות דרבנן. ובפרט בטבח הממונה לרבים דפסק הרמב"ם ו"ל בתשו' פאר הדור סי' קי"ב דאם חשוד על הגניבה צריך להעבירו מאומנתו אף דבסתם שוחט פסקינן דחשוד על הגניבה לא חשוד על השחיטה כמבאר בחולין י"ב ע"א בתוס' שם בשם התוספתא וע' בר"ן בחי' לסנהדרין פז"ב שפחשד ג"כ בטבח הממונה לרבים.

וביותר בזה"ז שנהגין למעף בסירכות שפחשד בש"ע שצריך לזה בודק ירא אלקים גם יש להעבירו משום האיסור דלא סר ספיני' קמי חכם דאף דהאידינא מחלו חכמים על פבודן מ"מ בכה"ג שהוא מתריז נגד הרב הלא רק על פבודן מחלו ולא על פזיונן ומבואר בתשו' ברית אברהם סי' ב' אות ט"ו בהג"ה וסי' ט"ו דבכה"ג הדר לדינא דש"ס בטבח שלא הראה ספינו לחכם.

ואף דבנמצא ספינו יפה הא פסקינן דרק מנדין אותו אבל אין מעבירין אותו מ"מ הא מבואר בריטב"א בחי' לחולין י"ח ע"א דבעשה פן דרף מרד אפי' בנמצא יפה מעבירם אותו ע"ש וא"כ בנ"ד שהשו"ב עושה פן דרף מרד גם מטעם זה יש מקום להעבירו וגם מאן שריא לי' להורות הוראות בטריפות בריאה באתרי' דמר שהוא משמש שמה בכתר הרבנות זה שנים רבות וגדולה מזו מצינו בעירובין ס"ג ע"א דאע"ג דצורבא מרבנן חזי לנפשי' וא"צ להראות לרבו מ"מ היכי שהתחילו בכבוד הרב ושאלוהו למה אינו מראה לרבו שוב אפי' לצורבא מרבנן לא שרי להיות חזי לנפשי' פדמצינו התם שר"א מהגרוניא נענש ע"ז ע"ש אי לזאת אף אם נחוס על השו"ב הלזה ועל טפלי דתלו בי לבקש טצדקי לבל נחרוץ עליו משפט העברה עולמות עכ"פ דעתי לאסור איסור עליו לבל ירים את ידו לזפוח זבח משך ב' ירחים כמבואר בתבו"ש סי' ב' סי"ח עד אשר יכוף פאגמון ראשו תחת פקודת הרב ותהינה אנניו קשובות לקולו לבלתי סור מדבריו ימין ושמאל ולהקריב אליו כל מידי דאיתא בשאלה או אז פאשר יבין כ"ת פי לא יוסיף עוד

לשחת מעללו ולא ישוב לכסלה עוד וכי ראוי הוא להשיבו על פנו ולמלא את ידו לכהן
קהונת הזבח יושיב ב"ד של ג' ויקבל עליו לפנייהם דברי חבירות וניתירו אותו.
את זה מצאתי א"ע מתחנן להשיבהו וה' יפריח השלנה בעדתו. יחזק במעוזה יעשה
שלום לה.

ועל מי מנוחות ינהלה כנפשו ונפש הדור"ש המצפה להרמת קרן התורה: ס' קכא בעזה"י
יום ו' עש"ק כ"ט למב"י תרל"ח לפ"ק סטריא. הנני נוטה פניה שלום לכבוד ידידי
וחביבי בר פחתי וגריבי הרב התריף ובקי חסיד ועניו ירא ד' מרבים בנש"ק כש"מ יהודא
ליבש יאליש נ"י מפה"ק בן לאותו צדיק הגאון האמיתי צי"ע בעהמח"ס מלא הרועים
זצלה"ה: מכתבו הגיעני יום אתמול ואחיש ולא אתמהמה להשיבו מפני כבודו כי יקר
מאד בעיני ואף בקיצור נמרץ יען הנני עוד מחוסר ספרים פה ואין לפני רק הגמ' והש"ע
אה"ע.

נידן השאלה במינקת שנתגרשה וביום הגירושין קיבל הבעל ע"ע חיוב טיפול הנקת
הנולד בכתב מאןשר ומקוניים בתוקף נימוסיהם אם יש מקום להתיר להאשה הלזו לינשא
טרם שיעברו עלי' כ"ד חודש.

הנה מפשיטות דברי התוס' בשם ר"ת ביבמות מ"ב ובכתובות ס' שדחה ד' הר"ש הזקן
שרצה להתיר גרושה מינקת וכ' דטעמא דדחשא לא נדחה וכיון דלה"ט גרושה מעופרת
אסודה ה"ה גרושה מינקת וכל מה שאסור בגרושה מעופרת אסור נמי בגרושה מינקת
דבהדי הדדי תני להו וא"כ כיון דבגרושה מעופרת בודאי ל"ה מהני קיומים של הבעל
על טיפול הנקת הנולד דאפתי איפא טעמא דדחשא ה"ה דל"מ בגרושה מינקת נרק בציומוק
דדים כ' הב"ש בסי' י"ג דאף דמעופרת אסורה מינקת שריא דכיון דאינה ראוי' להניק
לאו בכלל מינקת היא אבל כל שראוי' להניק היא בכלל הגזירה דלא ישא מינקת חבירו
וא"כ אף שהבעל קיבל ע"ע חיוב טיפול הנקת הנולד מ"מ היא ראוי' להניק והיתה בכלל
הגזירה ודמאי למי שהכניסה לו ב' שפחות דג"כ אינו מוטל עלי' חיוב הנקה הכי נימא
דאינה בכלל אסור מינקת חבירו דבנדאי אם אנו תופסין גם טעמא דדחשא שהיא ספנת
הנולד הא אסור כ"ז במעופרת חבירו ורק להטעם דמעופרת להנקה קיימא ודילמא מיפער
חלבה שהיא מטעם פיסוק חיותי' דהנולד וכמ"ש בתוס' סוטה כ"ו ע"א בשם הירושלמי
שהוא מקרא דאל תשג גבול עולם ובשדי יתומים אל תבא להאי טעמ' בודאי היכי
שבלא"ה לא רמי' עלי' חיוב הנקה ליפא פיסוק חיותא לנולד משא"כ לטעמ' דדחשא הא
בכ"ע אסור וה"ה במינקת והנה לד' הר"ש הזקן הנ"ל נלפענ"ד ליישב קושני' הה"מ פ"ב
מה' אישות שהקשה לד' הרמב"ם שיכול לקדש עובר במעי אמו הא משפחת חמותו
ממאנת פקושני' הגמ' ביבמות י"ב ע"ב ע"ש ונראה עפ"י דהש"ס שם י' ע"א מאן שמעת
לי' דאית לי' ההוא סברא ר"י דאסור באנוסת אביו מש"ה לא תני לי' א"ל רבינא לרב
אשי לר"י נמי משפחת לה דאי עבר ונסבי דאי לא קתני ע"ש.

ולפי"ז לכאורה צריך להבין האיד פריף הש"ס א"כ מצינו חמותו ממאנת וא"כ שושא
אחיו תיקף לאחר שילדה ונהרי אסור לישא מינקת חבירו ועכצ"ל כד' הר"ש הזקן הנ"ל
דגרושה מינקת מותר לישא וא"כ התניח במינקת משא"כ להרמב"ם לא קשה דמשפחת
כגון שנתעברה וקידש את העובר וניסת לאחיו בעת עיבורה דהא אסור לישא מעופרת

חבירו וכל דאי לא קתני ובמעונבת הא ליכא לאשכוחי בהיתר] ומ"ש כ"ת להסביר החילוק שבין מעונבת צימוק וצדדים דאסור למינקת צימוק וצדדים דשרי עפ"ד התוס' בשבת כ"ג ע"ב שמחלקין בין שמן שריפה דאסור להדליק ביו"ט גזירה אטו שבת ובשאר שמנים שרי דבשלמא בש"ש אינו פשוט בעיני העולם הטעם דמתוך שמצוה עליו לבערו חיישינן שמא יטה והוא נמשך אחרי הפתילה יפה לכה גזרו אטו שבת משא"כ שאר שמנים שאין נמשכים אחר הפתילה יפה לא אתי למשרי בשבת ולפי"ד כ' ר"מ דכיון דמעונבת איכא טעמא דדחוסא אף שנדחה חיישינן דיטעו העולם ויסברו דמדשרינן מעונבת צימוק וצדדים אתי למשרי שאר מעונבות ג"כ אבל במינקת הטעם פשוט דילמא מיכפר חלבה ונדעו העולם דהא דשרינן צימוק וצדדים משום דבלא"ה אין לה חלב להניק זת"ד לפענ"ד ל"ד פלל ובמח"כ קירב את המרוחקים דבשלמא התם בש"ש שייך שפיר לומר דאי נשרי ביו"ט יסברו העולם דמתר אפילו בשבת לפי שנמשך אחר הפתילה יפה דהטעם דמתוך שמצוה כו' אינו פשוט בעיני העולם ולא אתו לאסתפוקי בי' פלל לאסרו גם בשבת משא"כ הכא לענין מעונבת צימוק וצדדים היכי שייך לומר דכיון דאיכא טעמ' דדחוסא יטעו שהוא מטעם זה ואתו למשרי גם שאר מעונבות אדרבא אם ידעו דאיכא למיחש לדחוסא הא ידעו דאסור לישא מעונבת חבירו ומהיכי תיתי למשרי א"כ בודאי אתי להסתפק ולשאול מפני מה ההיא מעונבת דצימוק וצדדים שריא ויתגלה לו הטעם דמעונבת להנקה קיימא וא"כ ידעו הטעם ולא אתו לאחלופי בשאר מעונבות והוא פשוט ומוכן: עכ"פ זכינו לדין דכל שהיא ראוי להניק הרי היא בכלל איסור מינקת חבירו אף דלא שייך בהו הטעם דמסיק דילמ' מעיכר חלבה והוא מטעם לא פלוג והנה להתוס' והרא"ש דמפרשי הטעם דאסור בנתנה בנה למינקת משום שמא תחזוד ולא יהי להבן לינק לכאורה אפשר לומר עפ"ד הט"ז א"ח סי' ער"ה ובאה"ע סי' קי"ט דהיכי דהגזירה היא משום איזה טעם ובאותו איש ל"ש האי טעמא ל"א לא פלוג דאמרינן דמעיקרא לא נכנס האיש ההוא בכלל הגזירה וכעין זה כ' התוס' בנדה ג' ע"א ד"ה מרגשת שהקשו בהא דקא' שם טעמא דשמאי דס"ל פל הנשים דין שעתן משום שפן אשה מרגשת בעצמה ופריף והאיכא שוטה ומשגי מודה שמאי בשוטה וכן להאבע"א דטעמא דשמאי משום דאם איתא דהוי דם מעיקרא הוי אתי ופריף משמשת במוף מא"ל וקא' אבני מודה שמאי במשמשת במוף והקשו בתוס' אמאי לא נימא לא פלוג רבנן וה"ה בשוטה ובמשמשת במוף ותני משום דהנהו חלוקות משאר נשים ל"ש למימר בהו לא פלוג רבנן ע"ש וע' בתוס' ביצה ה' ובתוס' ע"ז ל"ה ע"א וא"כ לפי"ז נוכל לומר דהיכי דהבעל נתן ע"ע שיעבודים להתחייב בטיפול הגולד א"כ ל"ש באשה זו ההיא טעמא שמא תחזור ולא יהי לבן לינק דהא חיובא עלי' דבעל רמיא ולא נכנסה בכלל הגזירה פלל אולם הלא הרשב"א ז"ל ודעימיל' מפרשי דלהכי אסור בנתנה בנה למינקת משום גזירה אטו לא נתנה ודבי ריש גלותא שאני דהם מפורסמים וא"כ שיהו רק מטעם גזירה אמרינן שפיר לא פלוג וגזרינן גם בזו אטו אשה שאין לה בטוחים למסמוס ושאני דבי ר"ג דאנשים פאלה לא שכיחי ובמילתא דל"ש לא גזרו רבנן אבל הכא בנ"ד שייכא שפיר הגזירה כמ"ש הרא"ש בפ' אע"פ לענין אם נשבעה המינקת דל"מ דגזרינן נשבעה אטו לא נשבעה ע"ש: אמנם לכאורה יש ראי' להתיר דהא הש"ס ביבמות שם פריף א"ה דידי נמי ומשגי דימסמס לי' בביצים וחלב אבל דידה לא יתיב

לה בעל א"כ משמע דרק משום דהבעל לא יחפון למסמס ולד דידה בביצים וחלב אכל אם הבעל יקבל עליו חיוב טיפול הנקת הנולד הוי שרי אולם מזה אין דאי דהא הטעם משום דבושה לתפוע בב"ד והורגת בנה וזהו דוקא ליורשין מתביישת לתפוע בב"ד אכל מבעלה אינה מתביישת וכשקבל עליו חיוב הנקה לשפור מינקת י"ל דשרי והי נראה ליישב בזה קושני הרשב"א בחידושו ביבמות שהקשה לימא גבי הבחנה הטעם משום דילמא מיעברה ואסורה משום מעופרת חבירו ולהאמור ניחא דנ"מ אי הבעל מקבל עליו חיוב ההנקה ומפניו אינה בושה דאז ליפא איסור דמעופרת חבירו והוי ניחא ליישב בזה מ"ש התוס' בקידושין כ"ב ע"א דתמר לא היתה בת דוד אלא אמה היתה מעופרת מקודם לכן ולכאורה האיך נשא דוד מעופרת חבירו ולהנ"ל י"ל דהי מקבל ע"ע טיפול הנקת הנולד וליפא למיחש למידי וכן הי' אפשר לומר בזה בענין מ"ש התוס' במגילה י"ג ע"ב על דרז"ל פאשר היתה באמנה אתו שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי והקשו הא לא היתה הבחנה ולכאורה למה הקשו מהבחנה שבאמת קיהו בזה המפורשים דהא פשנבעלה לבעלה מקודם ליפא חשש הבחנה ואמאי לא הקשו שלאחר שנבעלה מאחשורוש דילמא היתה מעופרת ממנו ואיפא איסור דמעופרת חבירו דגם מעופרת מעכו"ם בכלל מעופרת חבירו ע' שבת ק"נ ובתוס' סופה פ' לולב הגזול וע' בשעה"מ פט"ז מהא"ב ולהאמור י"ל דלענין זה הא הי' מועיל שיקבל עליו מרדכי חיוב ההנקה ולא יהי' איסור וע' בב"י אה"ע סי' פ' שהקשה על הטור שם שפוסק דהבעל יכול לעכב שלא תניק עם בנו אפי' בנה מאיש אחר ותמה הב"י האיפא איסור דמינקת חבירו ולהנ"ל אפשר לאשכוחי באופן שהבעל קיבל ע"ע חיוב טיפול הנקת הנולד דליפא איסורא דמינקת חבירו.

אמנם כ"ז לפלפולא אכל באמת לדינא גם הא שיקבל עליו הבעל חיוב טיפול הנקת הנולד אינו מועיל וע' בתוס' יבמות מ"א ע"ב ד"ה אמאי לימא תיהוי תיובתא דר"י שכ' ונ"ל וא"ת דילמא לא תחלוץ משום שמא תסמוך על אותה חליצה לינשא לשוק ותיישנו שפא תמצא מעופרת ולד של קיימא ונולד אינו פוטר עד שיצא לאויר העולם וי"ל דלהא ליפא למיחש דתוף ג' ודאי לא תנשא ולאחר ג' נמי אם תמצא מעופרת לא יבא לטעות ועוד שלא ישא אדם מעופרת חבירו ע"כ וקשה דילמא תנשא באופן שיקבל עליו הבעל טיפול הנולד א"ו דל"מ וה"ה במינקת לפי"ד התוס' הנ"ל דכיון דתני מינקת בהדי מעופרת וכל מה שאסור במעופרת אסור במינקת מטעם לא פלוג וכו"ל וע' בסוטה כ"ד במשנה דמעופרת ומינקת חבירו לא שותות כו' משום דא"ר לקיימה ואי איתא הא יש לה היתר ע"י שיקבל הבעל ע"ע חיוב טיפול הנקת הנולד ותהי' ראוי' לקיימה א"ו דל"מ ע"כ לפענ"ד אין לצדד היתר בזה וע' בתשו' הר"ן סי' נ"ח שלא מלאו לבו להקל באיסור זה אף שיעשו כמה מיני חיזוקים וכתב שכל מי שמבקש עילה להקל בזה אינו אלא פורץ גדרן של חכמים וע' בפנ"י בק"א לכתובות שהביא שמקילים באיסור זה נעשו במיתה ועוני ר"ל.

וכן מביא בנוב"י מהדו"ת בשם ספר תפארת למשה שהפליג מאוד בעונש המיקל באיסור זה ושיש סכנה גדולה בדבר. לכן חלילה לנו לגבב קולות בענין זה והנני או"ש לו ידידו הדור"ש באהבה: סי' קכב לק"ה יאברוב.

בעזה"י יום ג' ט"ו לירח תמוז תרמ"א לפ"ק סטריא. שלום רב לכבוד ש"ב הרב הקריף המןפולג כו' בנש"ק כש"מ יהושע העשיל הפהן קלאהרפעלד נ"י: מכתבו הגיעני והנני לתשובתו על דבר מה שהעיר בדברי מהרי"ו הובא ברמ"א אה"ע סי' י"ז ס"ח שכ' לענין עד מפי עד דאין הב"ד צריכין לשלוח אחריו העד הראשון אעפ"י שהוא בעיר אלא סומכין אעד מפי עד לכתחלה והביא ראי' ממשנה דפ"ק דמכות ז' ע"א דקתני מי שנגמר דינו וברח ובא לפני אותו ב"ד אין סותרין את דינו כ"מ שיעמדו שנים ויאמרו מעידים אנו באיש פ' שנג"ד בב"ד של פלוני ופלוני עדיו ה"ז יהרג ואמאי לא נשלח לשואלם א"ו בטר סהדי לא דייקינן והקשה מעלתו הא שם הו' ב' עדים ועוד הלא בסנהדרין מ"ה ע"ב מוקי הש"ס שם משנה זו בהן הן עדיו.

הנה בקושיא הראשונה קדמו בספר בית מאיר שם והוא להקשות דשם יש שני עדים בדבר דליפא לספוקי בי' משא"כ ה"א מפניו דאפשר הא חוששין על דברים שרובן למיתה ומהיכי תיתי לא נחוש בדאפשר לשאול פי הראשון סיבת המיתה ע"ש אמנם מה שהקשה דהלא בסנהדרין מוקי לה בהן הן עדיו הנה עד פאן לא מוקי לה הטר בהן הן עדיו רק שמואל משום דאיהו סבר נקטעה יד העדים פטור דבעינן יד העדים תהי' בראשונה וליפא דס"ל דבעינן קרא פדכתיב ואם המעידים הם שנים אחרים הא אין פאן יד העדים הראשונים אבל למ"ד ה"ב קרא פדכתיב באמת מייירי המשנה שהמעידים עתה הם שנים אחרים וא"ש ראית מהרי"ו ועוד דכפי שמוכא בבית מאיר דברי תשו' מהרי"ו הא קא' שם לישר לב"ד ולישנילינהו וא"כ מה לנו אם הן הן עדיו אפתי אפשר לשלוח לב"ד ולשואלם אם נגמר דינו לקטלא על פיהם.

אף הא קושיא לכאורה בהא דמוקי שמואל בהן הן עדיו לפי"ד הרמב"ם ז"ל בפח"י מה' עדות דאם אמרו המזימין לעדים עמנו הייתם וגם הפעלי דברים עד שלפי דבריהם גם גוף המעשה מוכחש אין זה הזמה אלא הכחשה וא"כ איך יוכלו אותו ב"ד לסמוך על הני עדים שמעידים שעל פיהם נגמר דינו בב"ד פ' לקטלא הרי הוי עדות שא"א יכול להזימה פנין דאם הם מוזימין ממילא מתכחש גוף המעשה אף באמת הא ל"ק עפ"מ"ש א"ז הנתה"מ בסי' ל"ח לתרץ קושני' הגאון רח"י ז"ל ע"ד הרמב"ם ז"ל מפלוני רבעני לאונסי שהוא ואחר מצטרפין להורגו והקשה לד' הרמב"ם הא הוי עדות שאאילה"ז דהא א"א להזימה בלא הכחשה דכשזימום ויאמרו עמנו הייתם ממילא הוי ג"כ הכחשה דהא העד הוא הנרבע גופי' ותי' עפ"מ"ש הטור דהחילוק בין הזמה להכחשה דהזמה פנין שהוא בגופן של עדים הוי פאומרים לשנים חללתם שבת או הרגתם את הנפש שאין נאמנין להכחישו בדבר שהעידו על גופן וה"נ בהזמה דהוא על גופן של עדים משא"כ בהכחשה שהן מכחישין אותן בדבר אחר הראשונים נאמנים כמו האחרונים ולפ"ז הא הרמב"ם כ' דיני' בפאומרים ביום זה ובמקום זה היינו עמכם ועם אלו פל היום ולהד"ם שלא זה הרג את זה ולא זה הלנה את זה הר"ז מוכחשת ומייירי שהמזימין מודים שהעדים היו במקום שאמרו העדות נמצא דבמה שמכחישין שזה לא הרג ולא הלנה אינם מזימין גופן של העדות רק שמכחישין בגוף המלנה והלנה ובזה אין אלו נאמנים יותר מאלו משא"כ בפ' רבעני הא ההכחשה הוא ג"כ בגופן של העדות שאומר אתה היית עמי ואין העד נאמן להכחישו ולומר לא הייתי עמך פנ"ל ע"ש ועפ"י"ז ל"ק נמי קושני' המקנה מקידושין מ"ג בשלית נעשה עד וכן ל"ק נמי קושני' הנ"ל דהוי שפיר עדות שאתה יכול להזימה

פינן דאם יונמו נהי דתהי ג"כ הכקשה מ"מ הא ההקשה תהי בגופן של עדים והניא שפיר הזמה וממילא אנדא נמי לפי"ז מה שהקשה בספר ברוך טעם במשנה דסנהדרין ס"ז ע"א גבי מסית אמר לשנים הן הן עדיו ומביאין אותו לב"ד וסוקלין אותו והקשה ג"כ לפי"ד הרמב"ם הנ"ל הא הוי עדות שא"א יכול להזימה פינן דיהי הכקשה בגוף המעשה ולהאמור נכון פינן דההקשה הוי בגופן של עדים הזמה מיקרי אמנם קושיא זו לפענ"ד בלא"ה ל"ק עפי"ד הש"ס סנהדרין ל"ג ע"ב ת"ר מנין ליוצא מב"ד חייב ואמר א' יש לי ללמד עליו זכות מנין שמחזירין אותו ת"ל נקי אל תהרוג ומנין ליוצא מב"ד זכאי ואמר א' יש לי ללמד עליו חובה מנין שאין מחזירין אותו ת"ל צדיק אל תהרוג א"ר שימי בר אשי וחילופא למסית דכתיב לא תחמול ולא תכסה עליו וע' בתוס' סנהדרין ח' ע"ב שכ' גבי הא דקא' ושאר כל חייבי מיתות שבתורה אין ממיתין אותם אלא בעדה ועדים והתראה כו' וכ' התוס' ונ"ל ומסית נמי צריף עדה אלא משום דכתיב והצילו העדה ומסית אין מהפכין בזכותו שאין טוענין למסית כו' ע"ש ולפי"ז הא חייב בדיקת העדים בז' חקירות מוכח בש"ס פ' הי' בודקין שהוא משום שמא תבטל עי"ז העדות דאמר רחמנא ושפטו העדה והצילו העדה וצריף לאהדורי אנכותא וע' פירש"י פסחים י"א ע"ב וא"כ ממילא במסית ל"ב פלל עדות שאתה יכול להזימה ושפיר קתני דהוי באין לב"ד וסוקלין אותו.

ובמסילה זו נעלה ליישב מה דקשיא לכאורה בקידושין פ' ע"ב אר"י משום ר' ישמעאל רמז ליחוד מה"ת מנין שנאמר כי יסיתך אחיך בן אמה וכי בן אב מסית בן אב אינו מסית אלא לומר לה בן מתניחז עם אמו ואסור להתניחז עם כל עריות שבתורה וקשה לכמ"ש הרמב"ם פי"ג מה' עדות והובא בח"מ סי' ל"ג ס"ב בהג"ה דקרובי אם אינן פסולין אלא מדרבנן ומד"ת אין פסולין אלא קרובים ממשפחת אב בלבד וא"כ לפי"ז הא באמת פריף הש"ס במפות ו' ע"א הורג ורובע יצילו מטעם נמצא א' מהן קרוב או פסול עדותן בטלה ומשני יקום דבר במקיימי דבר הפתוב מדבר ולא בעושי הדבר ולפי"ז דילמא להכי פתבה רחמנא כי יסיתך אחיך בן אמה לפי שהאחין מן האם אינן קרובים מה"ת ולא יוכל הנסיס להציל משא"כ אי הוי כתיב בן אביה לא הוי משפחת שיתחייב מיתה מטעם שהניסת יציל שהוא קרוב מדאורייתא שהוא אח מן האב ומאי דכתיב אח"כ או בנה או בתה או אשת חיקה לא מיבעיא מבתה ואשת חיקה ליכא קושיא דכבר כ' באו"ת סי' ל"ו דאשה פינן שאינה בגדר עד ל"א נמצא קא"פ עדותן בטלה אלא אפי' מבנו נמי ל"ק דנהי דא"א לומר שיהי' הפונה בת אשתו משום דכתבו התוס' בפסחים נ"ד ע"א ד"ה אלה דלא מצינו בכל התורה שנקרא לבן אשתו בנו וכ"כ במהרש"א ב"ב קט"ו ע"ש מ"מ הא י"ל דהפונה בן בתו וכדא' ביבמות ס"ב ע"ב מנא הא מילתא דאמור רבנן בני בנים הרי הן פבנים כו' ופירש"י אבני בתו קאי ע"ש וכן ביומא ס"ו ע"ב גבי שפטו של לוי לא עבד ע"ז קמפרש שם קרא דבניו לא ידע בני בתו מישראל ע"ש וא"כ הא בב"ב קכ"ח ע"א קא' מר בר רב אשי אכשר באבא דאבא הואיל ואתפלג דרא מכ"ש בכן בתו וא"כ ל"ש נמצא קא"פ כו' משא"כ בן אמה ר"ל אחיו מאם ממש ולא הי' יכול לומר בן אביה ממש משום שא"כ הי' בטל העדות מטעם נמצא קא"פ ואי דבמקיימי דבר הפתוב מדבר ז"א דהא במסית באמר לשנים הן הן עדיו פנ"ל א"כ הנסיס הוא בגדר עד והוי מציל שפיר מטעם נמצא קא"פ עדותן בטלה ומנ"ל להש"ס לדייק מפאן רמז ליחוד מה"ת ולהנ"ל

יתנישב שפיר דהנה במכות שם במשנה פליגי ר' יוסי ורבי דר' יוסי מחלק בין ד"נ לד"מ דרק בד"נ נמצא א' מהן קא"פ עדותן בטילה אבל בד"מ תתקנין העדות בשאר ורבי ס"ל א' ד"מ וא' ד"נ ואימתי בזמן שהתרו בהן אבל לא התרו בהן מה יעשו ב' אחין שראו בא' שהרג את הנפש והנה הא דפריה הש"ס הורג ורובע יצילו ע"כ לא פריה אליבא דרבי פיון דאליבין תליא בכונה להעיד או לראות וצריה לבא לב"ד וע"כ דהפירקא היא לר' יוסי דלדידן לא נ"מ בכונה רק בראיית העדות בעלמא נתבטל בד"נ ולדידן פריה שפיר הורג ורובע יצילו ע' באו"ת סי' ל"ו ולפי"ז יתנישב לנכון הקושיא הנ"ל דהנה בפירש"י במשנה דמכות שם פירש על הא דא"ר יוסי בד"א בד"נ דכתיב והצילו העדה ומהדרין אזכותא הרי דלר' יוסי הטעם דלקה בד"נ נמצא א' מהן קא"פ עדותן בטלה משום והצילו העדה ומהדרין אזכותא א"כ לפי"ז ליכא למימר דלקה לא פתיב בן אביה דלא הי משפחת דליחייב המסית מיתה משום דהניסת יציל מטעם נמצא א' מהן קא"פ דממ"נ לרבי הא בעינן פיון להעיד ושיבא לב"ד ולר' יוסי הא איהו קא"פ דרק בד"נ נמצא א' מהן קא"פ עדותן בטלה וע"כ הטעם דדידן משום והצילו העדה ובמסית הא ל"ש והצילו העדה משום דכתיב לא תחמול ולא תכסה עליו וכן"ל וממילא ל"ש בי' ג"כ נמצא א' מהן קא"פ עדותן בטלה.

ועוי"ל בישוב קושיותינו הלזו דהנה בסנהדרין במשנה שם תנינן דאם הי' מסית לא מקמינין לו עדים אחורי הגדר כו' וע' ברמב"ם פ"ה מה' ע"ז ה' ג' פיצד מקמינין לו המוסת מביא שנים ומעמידן במקום אפל כו' וא"כ הא מבואר במשנה מכות ו' ע"ב דבזמן שאין העדים רואין אלו את אלו אין מצטרפין וכ"פ הרמב"ם בפ"ד מה' עדות ע"ש וע' בתוס' ובריתב"א שם ולפי"ז פיון דהמנכמן הי' יושב בחדר אפל והניסת עם המסית היו יושבין בחדר אחר וכו' הי' הנר דולק ולא היו רואין משם לחדר האפל כדי שלא יראה המסית את המנכמן וכמבואר כ"ז בדברי הרמב"ם שם וא"כ לא יוכל הניסת להציל מטעם שצטרף ביחד בשעת ראיית העדות דהוא בשעה שהי' אומר המסית גלה ונעבוד ע"ז פלונית פיון שהי' בשני חדרים ואין רואין זא"ז בכה"ג לא מצטרפי ואזא נמי עפי"ז מה שהעיר התויו"ט במשנה דסנהדרין שם למה הי' צריה להזמין שני עדים הא די בהקמת ע"א ויצטרף המנכמן עם הניסת אף להאמור הא לא יוכלו להצטרף ביחד פיון שאין רואין זא"ז וע"כ צריה להקמין ב' עדים.

והנה לכאורה יש לה"ר לד' המהרי"ו הנ"ל מתוס' שבועות ל' ע"א ד"ה פל כבודה כו' וי"ל דגבי עדים ע"כ צריכין לבא דאין עד מפי עד כשר אבל לדין כולה למסור טענותי' בינא אחר ע"כ וקשה ל"ל להתוס' לו' דצריכה לבא משום דאין עד מפי עד כשר הרי אפי' היכא דכשר עמפ"ע ג"כ צריכה לבא לב"ד כשהיא בעיר עכ"פ אמנם י"ל דהתוס' קושטא דמילתא נקטי וע' בתוס' יבמות מ"ז ע"א ד"ה מהו דתימא לא ליהמנוהו וי"ס דגרסי מ"ד ליהמנוהו וה"פ ליהמנוהו כעמפ"ע ע"ש וגירסא זו היא משוללת הבנה וי"ל דה"פ מהו דתימא ליהמנוהו כעמפ"ע ע"כ כשהיא בעיר עכ"פ צריה לשואלו קמ"ל קרא דוכי גור מ"מ.

ומה שהביא מעלתו בשם ספר הושע בפי"כ סי' ק"ג שה"ר לד' המהרי"ו דאפי' כשהעד הראשון בעיר א"צ לשואלו מדברי הש"ס שבועות ל"ב ע"ב אר"פ הפל מודים בעד

מיתה שהיא חייב והפל מודים בעד מיתה שהיא פטור הפל מודים בעד מיתה שהיא פטור דאמר לה לדידה ולא א"ל לב"ד כו' ופירש"י לפי שהיא יכולה לילך לב"ד ולו' מת בעלי ולא תהא צריכה לשום עד דתנן האשה שאמרה מת בעלי תנשא והיא עצמה נאמנת וא"כ מוכח מזה דכל היכי שהאמינו חכז"ל לעמפ"ע א"צ לשאול יותר אפי' היכי דאפשר למיקם עלה דמילתא דאלת"ה תקשי למה יהא העד פטור מק"ש מטעם שלא היתה צריכה לעדות פנין שהגיד לה חוץ לב"ד והיתה יכולה לו' לב"ד שמת בעלה הא מ"מ צריכה היא לעדותו דצריכין הב"ד לשאול אותו פנין דאפשר לשאול א"ו דא"צ לשאול אפי' היכא דאפשר ולכך פטור העד בכפירתו בב"ד וסיים בספר יהושע בזה"ל וצ"ע על פל גדולי הדור שלא הביאו ראיה ברורה מפאן למהרי"ו ומהרי"ו בעצמו לא הביאו ראיה זו.

הנה תמה אנכי שנועלם מהגאון בעל ספר יהושע ז"ל שקדמו בראי' זו בשו"ת צמח צדק סי' קכ"ג ע"ש שהביא עוד ביתר ביאור אמנם לפענ"ד נראה דאין משם ראיה דהנה בש"ש שמעתא זו פ"ז הקשה בהא דפירש"י שם בשבועות בעד מיתה בע"א היודע שמת בעלה והשביעתו שיעיד בה כדי שתטול פתובתה מירשין והוכרח לפרש כדי שתטול פתובתה דאם השביעתו להעיד שמת בעלה להתייר להנשא אין פאן כפירת ממון.

ושבועת העדות אינה אלא לממון ואע"ג דממילא תטול פתובתה אזלינן בתר עיקר הדבר של התביעה וכדא' בההיא דאנסת ופתית את בתי דפליגי ר"ש ורפנן מ"ס עיקרו קנס קא תבע דלא שבק מידי דקץ ותבע מידי דלא קיץ ורפנן סברי עיקרו בו"פ קא תבע דלא שבק אינש מידי דאי מודה לא מיפטר ותבע מידי דאי מודה מיפטר ומש"ה פירש"י והשביעתו להעיד בשביל הפתובה והיגו דעיקר תביעתה את העד להעיד הוא בשביל ממון דשבועת העדות בעי' כפירת ממון ואזלינן בתר עיקר הדבר וא"כ לפמ"ש הרמב"ם א הובא ברמ"א ס' י"ז סמ"ג דבתובעת פתובתה אפי' יש לה ע"א שמת ל"מ א"כ היכי משפחת לה הא דהפל מודים בעד מיתה דכיון דע"כ עיקר תביעתה בשביל הפתובה א"כ לא יהי' נאמן הע"א כלל ולא הפסידה פלום ולמה צריף הטעם דאין תועלת בעדותו משום שהיא בעצמה יכולה להעיד שע"כ בל"א לא לדידה ולא לב"ד חייב הרי בלא"ה אין תועלת בעדותו פנין שפאה לתבוע הפתובה והניח בצ"ע ולפענ"ד י"ל עפי"ד התוס' שבועות ל"א ע"א על הא דא' שם בהא דקתני ואינה נוהגת אלא בראויין להעיד וקאר"פ לאפוקי מלך אבל משחק בקוביא לא מדאורי' מחזי חזי ורפנן הוא דפסלוה וכו' התוס' שם דאע"ג דמדרבנן ל"מ עדותו מידי פנין דמדאורי' מהני מיחייב ע"ש והנה כבר נודע מ"ש הראשונים להוכיח בדעת הרמב"ם ז"ל דע"א בעדות אשה מהני מה"ת משום דבמילתא דעל"ג האמן מה"ת ע' בתשו' פמ"א ח"ב סי' קי' וקי"ד ולפי"ז י"ל דהרי מבואר בחלקת מחוקק ס"ק פ"ה בטעמא דהריטב"א דל"מ ע"א אם באה לתבוע הפתובה משום דחיישינן שמא שכרה אותו בשביל הפתובה וא"כ אינו אלא חששא דרבנן אבל מדאורייתא הא הי' תועלת בעדותו ונשפיר הי' חייב ק"ש כדברי התוס' הג"ל ולפי"ז מיושב שפיר קושני' הצ"צ הג"ל דהרי היא צריכה לעדותו אינימא דהיכי דאפשר צריף לשאול את העד הראשון ז"א דהא נדאי ברור דאפי' אינימא דהיכי דאפשר צריף לשאול אינו אלא מדרבנן כענין שכ' הפוסקים לענין הא דקיי"ל אין סומכין על החזקה היכי דאפשר לברורי דל"ה אלא מדרבנן ומכ"ש הכא בנדאי אינו אלא מדרבנן וע' בתוס' בכורות כ' ע"א ד"ה ואבע"א שמסתפקים אי מדאורייתא יש לחלק בין אפשר ללא אפשר

וא"כ לפי"ז ממ"נ לעגנן דאורניתא אין תועלת בעדותו פיון שיהא בעצמה יכולה להעיד דהא דצריה לשואלו היכי דאפשר הא הוא רק מדרבנן ואי דמדרבנן אפסדה ואולינו בתר שניהם לחיוב כמ"ש התוס' הג"ל ז"א דהא לעגנן דרבנן בלא"ה אין תועלת בעדותו דלא אהני מידי פיון שפאה לתבוע כתובתה פנ"ל: אף באמת י"ל דצדקו דברי הצ"צ עפ"מ"ש בשו"ת תשב"ץ ח"א מסי' פ"א עד סי' פ"ה באריכות להוכיח דע"א בעדות אשה נאמן מה"ת משום דבמילתא דעל"ג נאמן ע"א מה"ת אמן בעמפ"ע ל"ה מדעל"ג פיון שאינו מתבדה מפני שיכול להכחישו ושע"כ פירש"י בשבת קמ"ה מטעם אפקעינהו רבנן לקידושין מינן דהתם קאי בעד מפ"ע ואינו אלא מדרבנן וכ"כ בשו"ת נו"ב מהדו"ק חאה"ע סי' ל"ג וע' בתשו' פמ"א ח"א סי' פ"ט ולפי"ז שוב א"א לו' דלעגנן דאורניתא אין תועלת בעדותו פיון שיהא בעצמה יכולה להעיד דהא מדאורני' ל"מ עדותה פלל.

ואי דקשיא א"כ אמאי באמר לדידה ול"א לב"ד פטור הא יש תועלת בעדותו מדאורני' דמדאורני' היא לא היתה נאמנת וא"כ הי"ל לחייבו קרבן שבועה י"ל פדברי הראשונים בסוף יבמות שכ' דאם אשה אומרת מפי עד שמת בעלה ואח"כ בא אותו העד ואומר שא"י ממיתת בעלה ומה שא"ל חוץ לב"ד שקר הוא דאי הי' מכחישה בנדאי איהו הי' נאמן פדאשקחן בכתובות ע"ב ע"א בא' פלוני פהו תיקן לי את הפרי ואזיל שייילן' ואשתכח שיקרא וכן פ' חכם טיהר לי את הדם ואזיל שייילן' ואשתכח שיקרא דהראשון נאמן] מותרת לינשא ושע"כ באמר לדידה ולא אמר לב"ד פטור דאף שפופר עתה פיון שמודה שא"ל חוץ לב"ד הכי רק עתה כופר שא"י ממיתת בעלה א"נ ומותרת לינשא ולא אפסדה ע"ש בש"ג וע' בתשו' ב"י ודלא בתשו' הר"ן סי' מ"ז וע' בשו"ת נטע שעשועים חאה"ע סי' ס"ב וא"כ גם מדאורני' אין לחייבו בקרבן שבועה פיון דלא אפסדה מידי אמן באמת הא בורכא דהרי הא דא"נ אף דבשאר עדות כ"ז שלא נחקרה העדות בב"ד יכולין לו' מבודין אנו זהו דוקא בשאר עדות שאינו נגמר עד שמעיד בב"ד אבל בעדות אשה דסגי בעמפ"ע פבר נגמר העדות בהגדה שחוץ לב"ד פיון שהשומע יכול לילך ולהגיד בב"ד להתיר על פיו ואינו חוזר ומגיד ע' בתשו' נט"ש הג"ל וא"כ הא עמפ"ע אינו אלא מדרבנן והדרק"ל דמדאורני' הא יש תועלת בעדותו.

אמן י"ל דהא באמת לד' התוס' ודעימין' ליפא קושיא פיון דהתוס' ס"ל דע"א בעדות אשה אינו נאמן אלא מדרבנן ולהרמב"ם י"ל דס"ל כמ"ש הרשב"א בחי' בשבועות שם גבי משחק בקוביא דקא מדאורני' מחזי חזי ורבנן הוא דפסלוה אע"ג דעכ"פ א"ר להעיד ואין תועלת בעדותו מ"מ חייב ק"ש פיון דבפסול עדות דרבנן מהני תפיסה אפי' בעדים תו לא חשיב כפירת דברים ע"ש וא"כ הכא ל"ש זה ול"מ מאי דמה"ת יש תועלת בעדותו ועפ"י סברא זו יש ליישב מה שהקשה הריטב"א בחי' שם הרי אין אלמנה נפרעת מנכסי תומים אלא בשבועה וא"כ הרי העד א"י רק ממיתת בעלה וא"כ יוכל העד לו' לה אפי' אי הייתי מסהיד שמת בעלה מי יימר דמשתבעת לגבות כתובתה פדקא' לעיל בהא דהפל מודים בשפנגדו חשוד על השבועה דחשוד מאן אילימא דחשוד לנה כו' ולימא לי' מי יימר דמשתבעת אבל לסברת הרשב"א הג"ל ניחא פיון דאם הי' מעיד לה על מיתת בעלה הא מדאורני' א"צ שבועה ושבועה זו אינה אלא תקנ"ח ואף לאחר שתקנו השבועה הלא מבואר באה"ע סי' צ"ו סי"א דאם קדמה ותפסה מעות ואינה רוצית ליטבע לא מפקינן מינה ע"ש וכיון דהיתה מועלת תפיסה תו לא חשיב כפירת דברים.

ולפענ"ד יש לנישב עוד קנשי' הרשב"א הנ"ל דנ"מ במקבל עליו פסולי עדות שכ' הרשב"א ונהר"ן בפ' שבוה"ע בשם הרמב"ן דא"ח ק"ש וה"ר מירושלמי פ"ק דסנהדרין ה' י' וע' תומים רס"י כ"ח. וי"ל דלר"פ בפסולי עדות דרבנן בקיבלום עליו חייבין ק"ש דהא מדאוריני' מחזי חזי ויש ג"כ תועלת בעדותו שהרי קיבל עליו הבע"ד ועפי"ז מנישב נמי מה דקשה לכאורה בשבועות ל"א ע"ב דפריה בגמ' שם על המשנה דכפרו ב' פיתי עדים פפרה הראשונה ואח"כ פפרה השני' שפיהן חייבות בשלמא שני' חייבת דכפרה לה ראשונה אלא ראשונה אמאי חייבת הא קנימא שני' ומשני פגון שהיתה פת השני' קרובין בנשותיהן ונשותיהן גוססות מהו דתימא רוב גוססין למיתה קמ"ל השתא מיהא לא שכיב וקשה לפי"ד התוס' הנ"ל דאזלינן לעולם לחיוב בין פתר דאוריני' בין פתר דרבנן א"כ ל"ל לשנויי פגון שהיו נשותיהן גוססות הרי בלא"ה א"ש דהא קיי"ל דקרובי אישות אינו אלא מדרבנן וא"כ הראשונה חייבת אע"ג דקנימא שני' פגון דמדרבנן הם פסולין והשני' חייבת אע"ג דפסולין דרבנן פגון דמדאוריני' הם פשרין ובשניהם אזלינן לחיוב ומצאתי שקדמני בקושיא זו ש"ב הגאון בעל ישיע"ק ז"ל ולדברינו הנ"ל א"ש דהרי ה"א תיחדר קושיא לדפחה אמאי חייבת שני' הרי לא הפסידהו פלום שאין תועלת בעדותו [דהלא רוב הפוסקים חולקין על הרשב"א וכ' דתפיסה ל"מ בפסו"ע דרבנן] ועכצ"ל בקיבל עליו א"כ אמאי חייבת הראשונה הלא קנימא שני' ומועיל עדותו פגון דקיבלו עלי' ולפי"ז גם לתי' זה ל"ש ה"א לומר פגון דמדאוריני' יש תועלת בעדותו פגון דסוף סוף מדרבנן אינו נאמן אחרי שפכר הגיד ונגמרה עדותו חוץ לב"ד פנ"ל א"כ לא אפסדה ונה"א ל"ש תי' הנ"ל פמוכ: ברם ה"א קשיא לי לכאורה לפימ"ש ביש"ש ביבמות פט"ז דין כ"ה ובקו"ע למהרח"ש וכן העלה בתשו' מהר"י בן לב ח"ג סי' ע"ה דבעדות אשה לא בעינין תחלתו וסופו בכשרות וע' בב"ש סי' י"ז ס"ק י"ט א"כ משפחת שפיר גם באמר לדידה שיתחייב קרבן שבועה פגון שבשעה שאמר לה חוץ לב"ד הי' פסול להעיד לה דהי' פסול בעבירה מדאוריני' דפסו"ע דאוריני' פסולין לעדות אשה פמבואר בסי' י"ז ס"ג ובשעה שהשביעתו בב"ד הי' פשר פגון שעשה תשובה הראוי' א"כ חייב קרבן שבועה פגון דאפסדה ואי דאינו נאמן לכפור עתה פגון שפכר הגיד לה חוץ לב"ד שיודע ממיתת בעלה ז"א דהא הטעם דהוי נגמרה עדותו גם חוץ לב"ד פגון שהיתה יכולה תיכף להעיד מפיו בב"ד פנ"ל והתייבח בכשר משא"כ זה שהי' בשעה זו פסול לא היתה יכולה בשעה זו להעיד מפיו ולא נגמרה עדותו וא"כ מהני פפירתו עתה ושפיר אפסדה דהוא פשר עתה ובעדות אשה ל"ב תו"ס בכשרות וחייב קרבן שבועה.

אמנם באמת לק"מ דכיון דבשעה שאמר לדידה הי' פסול הוי פלא אמר לה פלל והוא בכלל לא אמר לדידה ולא אמר לב"ד: אמנם נראה דהא דאמרינו דאין העד הראשון נאמן פשכופר אח"כ ואומר שא"י ממיתת בעלה היי"ד למ"ד בעדות אשה א"נ אלא מדרבנן והיגו דס"ל דהוא מטעם דייקא ומינסבה ולא מטעם מילתא דעבידא לאיגלויי דהוא איבעי' ביבמות קי"ח ע"א ותליא ג"כ בשני תירוצי התוס' ביבמות כ"ה ע"ב וכתובות י"ט ע"ב אי נאמנות ע"א באשה היא מה"ת ע"ש וע' בתשו' הריב"ש סי' קנ"ה וקפ"ב שהשיג באמת על התשב"ץ הנ"ל והעלה דע"א באשה א"נ אלא מדרבנן] וא"כ י"ל דר"פ ס"ל ג"כ טעמא דדייקא וא"נ ע"א אלא מדרבנן ולכך פטור באמר לדידה ול"א

לב"ד דלא אפסדה פינון שאינו נאמן משום שאמר לה מקודם שמת בעלה ואף דמעיקרא לא נגמרה עדותו אלא מדרבנן כנ"ל מ"מ הא לר"פ גם השתא א"נ אלא מדרבנן וכאמור.

ועפ"ז מה שדקדקו המפורשים אמאי נקט ר"פ הפל מודים בעד מיתה משום דקאי על הפלוגתא דראב"ש ורבנן במשביע ע"א הרי גם בב' עדים משפחת לה שיפטרו מקרבן שבוועה באמרו לדידה ול"א לב"ד ומדוע לא נקט הדין בשני עדים ולהנ"ל נכון דאי הי' ב' עדים שפיר היו חייבין ק"ש פינון דשני עדים הא נאמנים מדאורייתא ומהני הגדתן עכשיו שאומרים שא"י ממתת בעלה לבטל העדות שאמרו לה מקודם חוץ לב"ד שלא נגמרה עדותן רק מדרבנן וכנ"ל ומתורץ ממילא לפי"ז גם מה שהקשו המפורשים בהא דקפריה ש"מ משביע עידי קרקע חייב דהרי מדאורייתא פתובה נגבית אף ממטלטלי וא"כ מדאורייתא ל"ה עידי קרקע וא"כ לר"פ הא חייב ק"ש מטעם מדאורייתא מחזי חזי כמו במשחק בקוביא ומלבד דל"ק מפאת התירוץ שכתבנו למעלה כמוכח גם לדברינו אלה אין התחלה להקושיא כלל דאין לומר מדאורייתא מחזי חזי פינון דלר"פ ע"כ כל נאמנות ע"א באשה אינו אלא מדרבנן כנ"ל.

ומעתה מיושב נמי מה שהקשו על הרמב"ם דהשמיט שהוא דינא דר"פ דהפל מודים בעד מיתה שהוא פטור ולהאמור נכון פינון דע"כ ליתא להאי דינא רק לר"פ דס"ל דא"נ ע"א באשה רק מדרבנן משא"כ הרמב"ם לשי' דס"ל ע"א"נ בעדות אשה מה"ת וא"כ אפי' באמר לדידה ול"א לב"ד ג"כ חייב קרבן שבוועה.

והנה לכאורה הי' מקום לומר דר"פ ס"ל ג"כ ע"א"נ בעדות אשה מה"ת והא דפטור מק"ש באמר לדידה ול"א לב"ד מייירי בעד פסול דכשר לעדות אשה והאי בודאי אינו אלא מדרבנן לכ"ע כמ"ש בתשו' נוב"י שם [אמנם לפי"ז תקשי ל"ל לחלק בין א"ל לדידה לדידה הו"ל לחלק באמר לדידה גופי' בין עד כשר לעד פסול דבעד פסול פטור באמר לדידה ובעד כשר חייב וגם בלא"ה א"א לאוקמי בעד פסול דהנה באמת הקשה הפר"ד בדרב' מצותיה וכן הקשה בתשו' נוב"י הנ"ל במשנה דשבוועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים דהרי גם באשה משפחת שתהא חייבת ק"ש העדות בעד מיתה שהרי גם אשה כשרה להעיד שמת בעלה של אשה ותנשא ותטול פתובה עפ"י האשה וא"כ כשל"א לדידה ול"א לב"ד היא חייבת ק"ש והי' הפר"ד דבפסולי עדות פינון דבמק"א ל"מ עדותו רק בעדות אשה א"ח ק"ש ע"ש ועפ"י י"ל קוש' הרשב"א הנ"ל בהא דקאו"פגבי משחק בקוביא מדאורייתא מחזי חזי ורבנן הוא דפסוליה שהקשה הרשב"א הא מ"מ פינון דאין תועלת בעדותו היכי חייב ק"ש ונראה דנ"מ לענין עד מיתה דכשר גם פסול ע"מ פטור מק"ש פינון דבעלמא הוא פסול כנ"ל וע"ז אר"פ דמשחק בקוביא פינון דמדאורייתא מחזי חזי אף לעדות דעלמא לקב' חייב ק"ש בעד מיתה דהא בעד מיתה יש תועלת בעדותו ויהי' הפי' במשנה בראויין להעיד בעלמא חייב ק"ש בעד מיתה וראב"י סבר דאפי' אי מדרבנן פסול בעלמא א"ח ק"ש בעד מיתה וא"כ א"א לאוקמי שהוא דר"פ בעד פסול דא"כ א"ח בלא"ה ק"ש] אף אחרי העיון אא"ל הכי עפ"י מ שאמרתי להסביר הענין דהיכי סלקא אדעתין דבעמפ"ע כשאפשר צריף לשאול וכמו שנמצא באמת חולקין על המהרי"ו הנ"ל הרי נהי דבאמת היכא דאיכא לברורי אין ע"א נאמן כדאשכחן בקידושין ס"ו ע"ב גבי בע"מ דבעי' דוקא שיאמר לו שלח אחוי הא לא"ה לא מהימן (וע' פסחים

ד' ע"א למאי נ"מ לישנילין] אָמְנָם בְּמִלְתָּא דְעֵבִידָא לְאַיְגִלוּנֵי הָרִי קִי"ל דְנָאָמְן אִפִּי
אִיפָּא לְבְרוּרִי וְכַדְמָצִינוּ בְּכּוֹרוֹת ל"ו ע"א גָאָמְן הִפְהֵן לֹוּמֵר בְּכוֹר זֶה נָתַן לִי יִשְׂרָאֵל
בְּמוֹמוֹ מ"ט פֶּל מִלְתָּא דַע"ל"ג לָא מְשַׁקְרִי בְּהוּ אִינְשֵׁי וְהָכִי מְצִינוּ בַר"ה כ"ב ע"ב בְּאָמֵר
ע"א קְדָשׁוּהָ לִירְחָא דְמַהִימָן מְטַעַם כ"מ דַע"ל"ג לָא מְשַׁקְרִי בְּהוּ אִינְשֵׁי וְכֵן בִּיבְמוֹת פ'
הַחוּלְזִי קִי"ל כַּמ"ד וְאַשְׁתְּמוּדְעִינָהּ וְנָאֲפִי מְפִי ע"א אוֹ קְרוּב דְגִלּוּנֵי מִלְתָּא בְעֵלְמָא הוּא
וְלָא מְשַׁקְרִי בְּהוּ אִינְשֵׁי אוּלָּם גְּרָאָה דְזֵהוּ דְוָקָא הִיכִי דָאֵם נְשָׂאֵל וְנִיקוּם עֲלָה דְמִלְתָּא יְהִי
הָאֲחֵר גָאָמְן לְהַכְחִישׁוּ אֲזִי אָמְרִינוּ דְבּוֹדָאֵי לָא יִשְׁקֵר בְּכַדִּי דְהָא כְּאֲשֶׁר יָבֵא הַדְּבָר לִידֵי
בִּירוּר יְהִי הָאֲחֵר מְהִימָן אָבֵל הִיכִי דַאֲפִי' אִם הָאֲחֵר יַכְחִישְנוּ לָא גָאָמְן לְהַשְׁנִי אֲזִי יוּכַל
לְהִיּוֹת דְמְשַׁקֵּר וְלָא יִרְא לְנַפְשׁוֹ שְׂמָא יָבֵא לִידֵי בִירוּר דְגַם אֲזִי יַחְזִיק בְּדִיבּוּרוֹ וְתַתְקִינִים
עֲדוּתוֹ וְכ"מ בְּש"ס בְּכוֹרוֹת הַנְּ"ל וּלְפִי"ז י"ל דְהָכָא אֵין הָאֲשֶׁה צְרִיכָה לְעֲדוּתוֹ פִּינוּן שְׁלָא
נְצֻטְרָה לְשָׂאוֹל הָעֵד מְשׁוּם דְבַמְדַע"ל"ג אִפִּי אִיפָּא לְבְרוּרִי לָא מְבָרְרִינוּ פְנ"ל וְהָכָא הָוִי
עַל"ג וְלָא מְשַׁקְרַת דְשְׂמָא יִשְׂאֵלוּ לְהָעֵד וְאֲזִי יְהִי הָעֵד גָאָמְן וּלְפִי"ז הָרִי כ' בַּח"מ ס' י"ז
ס"ק י"ז וּבב"ש שְׁם סַק"ג בְּשֵׁם הַשְׁ"י דְהָא דְאָמְרִינוּ דְהִירָאֲשׁוּן גָאָמְן הִינְנוּ בְּשִׂאֲמָרָה
בְּשֵׁם עַד כְּשֶׁר אָבֵל כְּשִׂאֲמָרָה בְּשֵׁם אֲשֶׁה וְעָבַד וְשִׁפְחָה אֵין יְכוּלִין לְהַכְחִישָׁה ע"ש וְא"כ
לְפִי"ז לָא נוּכַל לְאוּקְמֵי הָא דְפְטוּר מִק"ש בְּעַד פְּסוּל פִּינוּן דְבְּעַד פְּסוּל שְׁפִיר יֵשׁ תּוֹעֵלַת
בְּעֲדוּתוֹ שְׁפִשְׁבָּאָה הָאֲשֶׁה וְאָמְרָה מְשֻׁמוּ צְרִיכִין לְשׁוֹאֵלוּ דְנָהִי דְלָא יְהִי גָאָמְן לְהַכְחִישׁוּ
לְעַנְנִי אִיסוּר לִינְשָׂא אָבֵל הַפְתָּוּבָה עַכ"פ לָא תַטּוּל דְהָוִי עַכ"פ כַּחַד לְגַבִּי חַד וְאוּקִי מְמוֹנָא
בְּחֻזְקַת מ"ק] וְאִי דְהָוִי מִלְתָּא דַע"ל"ג ז"א דְהָא הִיכִי דְהָאֲחֵר לָא יְהִי גָאָמְן וְלָא יַתְפָּנס
בְּשַׁקְרוֹ ל"ה מְדַע"ל"ג פְּנ"ל וְא"כ הָא כ' הַח"מ וְהַב"ש הַנְּ"ל דְכְּשִׂאֲמָרָה בְּשֵׁם עַד פְּסוּל
א"י לְהַכְחִישָׁה לְעַנְנִי אִיסוּר וְא"כ ל"ה מְדַע"ל"ג וְא"כ צְרִיף שְׁפִיר לְשׁוֹאֵלוּ לְעַנְנִי זֶה שְׂאֵם
יַכְחִישׁ אוֹתָהּ עַכ"פ הַפְתָּוּבָה לָא תַטּוּל וְא"כ יֵשׁ תּוֹעֵלַת בְּעֲדוּתוֹ וְחַזִּיב שְׁפִיר ק"ש וְכ"ז
אֵינוּ אֱלָא לְפִלְפוּלָא מִיְהוּ עֵינְקֵרָן שְׁל דְבָרִים הוּא דַא"א לְאוּקְמֵי בְּעַד פְּסוּל מְהַטְעָמִים
שְׁפַתְבַּתִּי בְּמוֹסָגֵר: וְהִנֵּה אָמַרְתִּי לִינְשָׁב עוֹד בְּאֶנְפִּין אַחֵר קוֹנְשֵׁי הַמְּפֹרְשִׁים הַנְּ"ל דְאִמְאִי
לָא נִקְטַר ר"פ רְבוּתָא בְּב' עֲדִים שְׁהֵם פְּטוּרִין מִק"ש בְּאָמְרוּ לְדִידָהּ וּל"א לְב"ד אִפִּי אִי
נִימָא דַאֲרַף הִיכִי שְׂבָאָמַת מְפֻסְדַת הַפְתָּוּבָה מ"מ פְּטוּרִין מְשׁוּם דְבְּשַׁעָה שְׂאָמְרוּ לָהּ הִיְתָה
יְכוּלָה לְלַכְתָּ לְב"ד וּלְהָעֵיד בְּעֲצָמָה בְּתוֹרַת עַמְפ"ע וְאִיְהִי הִיא דְאֶפְסָדָה אֲנַפְשָׁה בְּמָה
שְׁתַּבְעָה לְהָעֲדִים שְׁיַעֲיָדוּ וְכַמ"ש בְּאָמַת הָרָא"ש שֵׁם וְהָר"ן בְּכַתּוּבוֹת פ' הַמְדִיר בְּשֵׁם
הַרְמַב"ן ז"ל לְעַנְנִי ע"א מ"מ יֵשׁ לְתַרְזִן הָא דְלָא נִקְטַר ר"פ הַדִּין בְּשִׁנֵּי עֲדִים דְהִנֵּה בְּאָמַת
הַקְּשָׁה הַצ"צ הַנְּ"ל אִי נִימָא דְהִיכִי דְאֶפְשֶׁר צְרִיף לְשׁוֹאֵלוּ א"כ ע"כ הִיְתָה מְוַכְרַחַת לְהַגְדַת
הָעֵד אוּלָּם י"ל עַפְמ"ש בְּשׁו"ת נוּב"י מִהַדוּ"ק חִיו"ד ס' כ"א לְעַנְנִי הִיכִי דְאִיפָּא לְבְרוּרִי
לָא סְמַכִּינוּ אִס"ס דְהִיכִי שְׁלָא יָבֵאוּ שְׁנֵי הַסְּפִיקוֹת לִידֵי בִירוּר ל"ש לֹוּמֵר פֶּל הִיכִי דְאִיפָּא
לְבְרוּרִי כו' ע"ש וְא"כ ה"נ בַּע"א ל"ש לֹוּמֵר דְהִיכִי דְאֶפְשֶׁר לְבְרוּרִי צְרִיף לְשׁוֹאֵלוּ פִּינוּן
דַאֲרַף אִם גִּישְׁנִילִי לָא יָבֵא לִידֵי בִירוּר פִּינוּן דִּיהָ' חַד לְגַבִּי חַד וְא"כ הַתִּינַח בַּע"א מִשָּׂא"כ
בְּשִׁנֵּי עֲדִים הִי חֲזִיבִין פִּינוּן דְהִיא צְרִיכָה לְעֲדוּתוֹן דְכָל הִיא דְאִיפָּא לְבְרוּרִי צְרִיף לְשׁוֹאֵלָם
וּבב' עֲדִים הָא שְׁפִיר נְבֵא לִידֵי בִירוּר פִּינוּן דְשְׁנִים הָא גָאָמְנִים לְגַבִּי אָחַד וְא"כ אִפִּי בְּאָמְרוּ
לְדִידָהּ וּל"א לְב"ד ג"כ הִי חֲזִיבִין.

מֵאֲפִיסַת הַפְּנָאֵי לָא אוּכַל לְהָאֲרִיף עוֹד וְאָסְתַּגֵּר בְּזָה דְבָרֵי ש"ב הַדּוּר"ש בְּאֶהְבָּה: ס' כַּכּג
ע"ד ג"פ שְׂשֵׁם הַמְתַּגְרֶשֶׁת שְׂרָה קָרִינְדֵל וְכַף הִיא חֲתִימָתָהּ וְהָאֲשֶׁה הַזֹּאת אֵינָה בַעֲלַת

מו"מ שפתחתום תדיר באגרת ובשטרות רק שחותרת א"ע לפרקים וחתמה א"ע פן על התנאים וכן על האבסולוטריום שנתנה לבעלה לפני הגירושין בתוקף נימוסיהם חתמה א"ע פן במעמד אנשים רבים וכן פשהתפשרה א"ע עם בעלה על הגירושין והושלש מעות לבטחון נתן השליש שני שטרי שלישות וכאשר שאל השליש את פי האשה מה שמה לכתוב בהש"ש ענתה ואמרה שרה קרינדל וכן נכתב בהשני ש"ש וכן הגידה שאצל הלעצהר הי' דרפה מעולם לחתום שרה קרינדל אף העולם קורין אותה בשם קרינדל לחוד ונכתב בג"פ שרה קרינדל המכונה קרינדל וקמו מערערין לפסול הגט אחר שפבר נתן: הנה לכאורה לפי"ד הש"ס גיטין ל"ד ע"ב ההוא דהו קרי לה רבא מרי ופורתא שרה אמרי נהררעי מרי וכל שום שיש לה ולא שרה וכל שום שיש לה וכתבו מקצת פוסקים דנה מירי אפי' היכי שהי' שמה מלידה שרה הוי מרי שם העיקרי משום שהוא הרוב א"כ לכאורה בנ"ד הו"ל להקדים שם קרינדל שהוא השם שהפל קורין בו.

אמנם מלבד שמדברי מהרי"ק בשורש פ"ו אינו נראה פן אלא דשם הלידה הוי שם העיקר לגבי שם הרוב וכ"כ בתשו' מהראנ"ח על שם באלו שמונגל בין היהודים שבארצות שמעאל שאף שהפל קורין אותו באלי יש לכתוב אליהו המכונה באלי לפי שהוא שם הלידה וכן מבואר מדברי היש"ש פ' השולח סי' ט"ז וגם הרי לד' הרמ"א מקדימין לעולם להשם הקודש אף שהשם הלעז הוא השם הרוב ותדיר ומקודש מקודש עדיף לי וכמ"ש בב"ש סי' קכ"ט ס"ק ל"א אמנם אפי' אינא כמ"ש א"ז הגאון מליסא ז"ל בס' תורת גיטין דד' הרמ"א אינו אלא כשהשם הלעז הוא פינוי לשם העברי אבל אם השם הלעז הוא שם בפ"ע השם הרוב הוא העיקר מ"מ הרי מבואר בהרא"ש ז"ל פרק השולח דהשם שהוא חותם בו הוי השם העיקר וכ"כ בב"י סי' קכ"ט בשם השו"ת הרשב"א והמהרי"ק ז"ל וכן מבואר בתשו' תה"ד סי' רל"ג וכ"ה בס' חידושי אנשי שם מהגאון מהרש"ק ז"ל בס' צ' דשם החתימה ראוי להקדימו ע"ש והה"נ בנדאי נכון להקדים השם שרה קרינדל ואפי' אי נתפס דשם קרינדל הוא העיקר מ"מ הרי מבואר בשו"ת הריב"ש סי' מ"ג דרק היכי דמקדים השם הטפל והשם העיקר כולל בנכל שום דאית לי הוא פסול אבל אם שני השמות כתובין בגט בפירוש אין קפידא בין שכתב זה ראשון או זה וכ"כ בהד"א הרמ"ה והרמב"ן ז"ל בההוא דרבא מרי ופורתא שרה כו' וכ"כ בתשו' מהר"א ששון סי' ל' והכי מפורש בתשו' חלקת מחוקק ז"ל בס' קכ"ט וכן העלה המגיה משנה למלך פ"ג מגירושין ה' י"ב ע"ש ובפרט שבנ"ד לא הי' יכולין לכתוב קרינדל דמתקריא שרה קרינדל להקדים השם שהפל קורין בו משום דעל השם שרה קרינדל לא הי' שייך למכתב דמתקריא פינוי שאינה נקראת פן רק שחיתמה א"ע פן ומבואר בט"ז גבי שם אלעזר דעל החתימה ל"ש לכתוב דמתקרי וכ"כ בתשו' פנסת יחזקאל סי' ס"ד.

ובדברי החת"ס חאה"ע סי' ד' שחולק ע"ז יש לדון הרבה וע' בס' ח' אנשי השם הנ"ל סי' ק"א דאף הפוסלין בהקדים שם הטפל זה הוי רק מכתב חששא שיאמרו שאין זה המגרש והיננו דתקשי להו מי הכריחו להקדים הטפל לעיקר ונהו רק היכי לכתוב להיפוך ובלי הכרח הקדים הטפל אז יש חשש טעות אבל היכי דלא הי' יכול לעשות בע"א ורק להקדים הטפל א"כ לא יטעו לומר אין זה המגרש מדהקדים הטפל דהרי יבין דההכרח והלחץ דחקו לכך ע"ש וה"נ בנ"ד פינוי שלא הי' יכול לכתוב להיפוך אפי' אי הי' שם

קרינדל העיקר הי' ג"כ פֿשר אָף בנ"ד א"צ לכ"ז דבלא"ה פֿן הי' מֶהֲרָאוּי לְכַתְחֵלָה להקדים שם שְׂרָה קרינדל.

ובדבר מה שְׂנֵכְתֵב הַמְכֻנָּה וְלֹא דְמַתְקִרְיָא הִנֵּה מְבֹנָר בְּרַמ"א סי' ככ"ט דְּמִי שְׁיֵישׁ לוֹ ב' שְׁמוֹת א' עֲבָרִי וּא' חוֹל כּוֹתְבִין ע"ש הַלְעֵז הַמְכֻנָּה וּבַמ"ש אַח"ז ע"ש לַעֲז דְּמַתְקִרִי נִתְקַשָּׁה בַּב"ש שֵׁם סק"ל וְכַתֵּב דָּאִין פְּנֹת הַרַמ"א שֵׁם לְהוֹרוֹת אִיךְ נִכְתּוּב הַמְכֻנָּה אוֹ דְּמַתְקִרִי אֱלֹא פְּנֹתוֹ לומר דְּשֵׁם עֲבָרִי עֵיקָר וְכֵן הַעֲלָה בַּט"ז שֵׁם דְּלַעוֹלָם עַל כָּל שֵׁם לַעֲז כּוֹתְבִין הַמְכֻנָּה.

אָמְנָם בַּג"פ שֵׁם ס"ק ס"ד לְחַלֵּק יֵצֵא דְּשֵׁם לַעֲז שְׁאִינוּ שֵׁם הַעֲצָם אֱלֹא לַעוֹלָם הוּא נְטָפֵל לְשֵׁם עֲבָרִי כּוֹתְבִין עָלָיו הַמְכֻנָּה אֲבָל הֵיכִי דְּשֵׁם לַעֲז הוּא שֵׁם הַעֲצָם וְאִינוּ נְטָפֵל לְשֵׁם עֲבָרִי כּוֹתְבִין שֵׁם עֲבָרִי עֵיקָר וְעַל הַב' כּוֹתֵב דְּמַתְקִרִי וּבַס"ק ע"ו שֵׁם הִבִּיא שְׁבַס"ש כ' חִילּוּק זֶה בְּשֵׁם הַב"ח וְדַחָאוּ דָּאִין מִשְׁמַע בְּדַבְרֵי מוֹר"ם חִילּוּק זֶה וְאֶדְרָבָא מְדַבְרֵי מוֹר"ם נִרְאֶה דְּכָל דְּשֵׁם הַשְּׁנִי הוּא שֵׁם לַעֲז כּוֹתְבִין הַמְכֻנָּה אִפִּי בְּשֵׁם הַעֲצָם וְכ"כ בְּשֵׁם ס' נִחְלַת צְבִי וְשֵׁם בַּס"ק ע"ח אִיהוּ גּוֹפִי' מְפַקֵּק אִם י"ל בְּכֻנַּת הַרַמ"א חִילּוּק זֶה וּמִבִּיא שְׁמַפְשֵׁט דְּבָרֵי הַסַּמ"ק וְהַפְּלִבּוֹ וְהַגַּה"מ יִרְאֶה דְּכַשְׁשֵׁם הַשְּׁנִי הוּא בְּלִשׁוֹן לַעֲז כּוֹתְבִין הַמְכֻנָּה אָף שֶׁהוּא שֵׁם הַעֲצָם וּבַכ"ז כ' שְׁיִרְאֶה דְּעַתּוֹ שְׁאֵם הַשֵּׁם הַלְעֵז הוּא שֵׁם הַעֲצָם יִכְתּוּב עָלָיו דְּמַתְקִרִי וּבַסוּף דְּבָרָיו כְּתִיב וְז"ל וְע' בַּמַּהֲרַח"ש ס' כ"ו ד' קמ"ג ע"ג דְּיִרְאֶה הַתּוֹפֵס עֵיקָר דְּיִכְתּוּבוּ שֵׁם עֲבָרִי הַמְכֻנָּה פ' שֵׁם לַעֲז אָף שֶׁהוּא שֵׁם הַעֲצָם ע"ש וְהֵיכִי פָּסַק בְּאַמַּת בְּסוּדֵר הִגֵּט לְמַהֲרָם ר' יוֹנָפֶעֶשׁ ז"ל ע"ש וּבַג"פ שֵׁם ס"ק פ"ב מִבִּיא שְׁכ"ה גַּם דַּעַת מַהֲרָם מִינָן וְכ"ל הַעוֹלָה מִזֶּה דְּנִרְאֶה מְדַבְרֵי מַהֲרַח"ש דְּהוּא תּוֹפֵס עֵיקָר דְּהִיכָא דְּנִקְרָ' מִשְׁעַת לִידָה בַּב' שְׁמוֹת שֵׁם עֲבָרִי וְשֵׁם לַעֲז אוֹ שְׁנִקְרָ' מִשְׁעַת לִידָה בְּשֵׁם עֲבָרִי וְאַח"כ קִרְאוּהוּ בְּשֵׁם לַעֲז וְרַנְבָּא קָרִי לִי בְּשֵׁם עֲבָרִי וּפּוֹרְתָא בְּשֵׁם לַעֲז כּוֹתְבִין שֵׁם עֲבָרִי הַמְכֻנָּה פ' שֵׁם לַעֲז אָף דְּזֶה הַשֵּׁם שֶׁל לַעֲז בְּשִׂאָר בַּנ"א הוּי שֵׁם הַעֲצָם לַגְּבִי זֶה דִּישׁ לוֹ שֵׁם עֲבָרִי מִיּוֹם הַלִּידָה חֲשִׁיב הַלְעֵז פִּינוּי כו' ע"ש הָרִי לְהַדְּנָ' דַּעַת כָּל הַפּוֹסְקִים הַנִּזְל' דִּישׁ לְכַתּוּב עַל כָּל שֵׁם לַעֲז אָף שֶׁהוּא שֵׁם הַעֲצָם הַמְכֻנָּה הֵיכִי שְׁהִי"ל שֵׁם הַקּוֹדֵשׁ ג"כ וְגַם הַג"פ אִינוּ מַחְלִיט בְּפִשְׁטוֹת הַיְפּוּף זֶה רַק מְסִיק שֵׁם וְז"ל אָמְנָם הַנִּכּוֹן לַפַּעַנ"ד דַּכ"מ דְּשֵׁם לַעֲז הוּא שֵׁם עֲצָם יוֹתֵר נִכּוֹן לְכַתּוּב דְּמַתְקִרִי וְלֹא הַמְכֻנָּה ע"כ הָרִי שְׁגַם הוּא לֹא כ' רַק בְּלִשׁוֹן יוֹתֵר נִכּוֹן אֲבָל אִינוּ מַחְלִיט לְכַתּוּב דּוּק' דְּמַתְקִרִי וּמִצְאָתִי בְּשׁו"ת נְאוֹת דְּנִשָּׂא מִהַגָּאוֹן בַּעַל לְבוּשֵׁי שְׂרָד ז"ל ס' ח' בַּד"ה הַסַּפֵּק הַשְּׁלִישִׁי הִבִּיא שֵׁם דְּבָרֵי הַב"ח בְּתִשׁוּ' שְׁכ' דַּעַל שֵׁם לַעֲז שֶׁהוּא שֵׁם הַעֲצָם וְאִין לוֹ שְׁיִיכּוֹת לְשֵׁם הַקּוֹדֵשׁ צָרִיךְ לְכַתּוּב דְּמַתְקִרִי וְלֹא הַמְכֻנָּה וְכ' הוּא ז"ל וְז"ל וְלֹא קִי"ל כַּהֲב"ח בְּהָא אֱלֹא כַּהֲר"ם מִינָן דְּכָל שְׁיֵישׁ לוֹ שֵׁם קוֹדֵשׁ וְשֵׁם לַעֲז נִתּוֹסֵף עָלָיו אִפִּי אַח"כ וְאַפִּי' אִין לוֹ שְׁיִיכּוֹת כָּלֵל לְהַשֵּׁם הַקּוֹדֵשׁ אִפִּי' כָּל שֵׁם לַעֲז לַגְּבִי שֵׁם קוֹדֵשׁ הוּי פִּינוּי עַכ"ד הָרִי שְׁהַגָּאוֹן בַּעַל לְבוּשֵׁי ג"כ לְהַלְכָה דְּצָרִיךְ לְכַתּוּב ע"ש לַעֲז הַמְכֻנָּה אָף שֶׁהוּא שֵׁם הַעֲצָם וּבַפֶּרֶט שְׁבַנ"ד גַּם הַג"פ יוֹדֶה דְּכָל עֵיקָר הַחֲשֵׁשׁ מִהַבַּעַל ג"פ הוּא שְׁאֵם נִכְתֵּב הַמְכֻנָּה יִאֲמָרוּ שְׁאִינוּ שֵׁם כָּלֵל אֱלֹא פִּינוּי בְּעֻלְמָא כַּמ"ש מַהֲרִי"ק שְׁנִרְשׁ קַס"ב דְּכָל פִּינוּי מִשְׁמַעוּ שְׁאִינוּ הַשֵּׁם כָּלֵל כַּדא' הַמְכֻנָּה שֵׁם לְחַבְרִירוֹ וְא' נְמִי וְאַבְדַּתֵּם אֵת שְׁמֵם לְכַנּוֹת לוֹ שֵׁם וְכֵן בְּשִׁבּוּעוֹת קוֹרָא פִּינוּיִין חַנּוּן וְרַחוּם אָרְךְ אִפִּים שְׁאִין שְׁיִיכּוֹת כָּלֵל לְשֵׁם ע"ש.

אָמַנְם בְּגַט זֶה שְׁאֵנוּ דְּנִין עָלָיו שְׁנֹכְתָב שְׁרָה קָרִינְדֵל הַמְּכֻנָּה קָרִינְדֵל הָרִי לִיפֵא חֲשַׁשׁ
שְׂיֵאמְרוּ שְׁאֵינוּ שֵׁם רַק פִּינוּי בְּעֵלְמָ' פִּינוּ שְׁנֹכְתָב מִקְּוֹדֵם שְׁרָה קָרִינְדֵל א"כ מִוִּכַח מִתּוֹכוֹ
שְׁשֻׁנֵי הַשְּׁמוֹת הַלְלוּ הֵמָּה שְׁמוֹת הָעֲצָמִים וְרַק שְׁנֹכְתָב אַח"כ הַמְּכֻנָּה קָרִינְדֵל בְּנֹדָא
יֵאמְרוּ שְׁהוּא מִטְעַם שְׁלֵגְבִי שֵׁם הָעֲבָרִי חֲשִׁיב שֵׁם הַחֹל פִּינוּי וְע' בִּש"ע אה"ע ס' ככ"ו
סכ"א או לפימ"ש המג"ש ז"ל בְּתִשׁוּ' הוֹבָא בְּתִשׁוּ' גְּאוּנִים בְּתִרְאֵי שִׁכ' וְז"ל וְל"נ לִיתָן
טַעַם מַה שְׁתִּיקְנוּ לְכַתּוֹב דְּמִתְקָרִי ע"ש הַלְעֻז דְּשֵׁם הַלְעֻז לֹא נִיחָא ל' לְיִשְׂרָאֵל דְּרֹב שְׁמוֹת
לְעֻז שְׁמוֹת גּוֹיִם הֵם או דוֹמָה לָהֶם כְּדֹא' בַּגִּמ' יִשְׂרָאֵל שִׁבַּח"ל שְׁמוֹתֵיהֶן פְּשֻׁמוֹת גּוֹיִם
וְיִוֹדְעִים שְׁבִשְׁבִיל שְׁלֹא שְׁיִנוּ אֶת שְׁמֵם נִגְּאֵלוּ לְכֵן תִּקְנוּ ע"ש הַקְּוֹדֵשׁ לְכַתּוֹב דְּמִתְקָרִי
שְׁרָאוּי לְקִירוֹת בּוֹ שְׁאֵינוּ שֵׁם גּוֹי אֲבָל ע"ש הַלְעֻז פּוֹתְבִין הַמְּכֻנָּה לְהוֹרוֹת שְׁשֵׁם זֶה הוּא
פִּינוּי פְּאֵלוּ שְׁלֹא בְּרִצּוֹנָן קוֹרְאִין עֲצָמָן בְּשֵׁם הַלְעֻז עכ"ד וּמִטְעַם זֶה כ' ש"ב הַגְּאוֹן הַצְּדִיק
מִצְּאֵז ז"ל בס' דְּבָרֵי חַיִּים בְּסוֹפּוֹ בְּכָלֵי הַשְּׁמוֹת סק"ה דְּאֶפְל' אִם הַשֵּׁם הַקְּוֹדֵשׁ נִיתָן אַח"כ
מ"ח וְשֵׁם הַלְעֻז הוּא מְלִידָה יֵשׁ לְכַתּוֹב הַמְּכֻנָּה ע"ש הַלְעֻז אִף שְׁהוּא מִתּוֹלְדָה דְּכִיּוֹן דְּהוּא
חֹל הוּא נִקְר' פִּינוּי נֶגֶד הַשֵּׁם הַקְּוֹדֵשׁ וְכ"כ בְּשׁוֹ"ת ד"ח חֵאָה"ע ס' ס"ה.

וְהִנֵּה בְּתִשׁוּ' נוב"י מִהַדוֹ"ת חֵאָה"ע ס' קי"ט פּוֹסֵק מִתְחַלֵּה בְּאִשָּׁה שְׁשֻׁמָּה הַיִּנְדֵל מְלִידָה
וְאַח"כ בְּחֵלִי נִיתָן לָהּ שֵׁם שְׁרָה וְחֻתְמַת שְׁרָה הַיִּנְדֵל לְכַתּוֹב שְׁרָה הַמְּכֻנָּה הַיִּנְדֵל וְרַק
אַח"כ כ' שְׁחִזֹר בּוֹ מִחֻמַּת שְׁמִתְחַלֵּה לֹא הִי לָהּ רַק שֵׁם הַיִּנְדֵל בְּלִבָּד וְל"ש לְכַתּוֹב בַּכַּה"ג
הַמְּכֻנָּה דְּכִיּוֹן דְּאִף שְׁהַשֵּׁם עֲבָרִי הוּא הָעֵינְקָר מִצְד שְׁהוּא בְּלִשׁוֹן הַקְּוֹדֵשׁ נֶגֶד זֶה יֵשׁ לְהַשֵּׁם
הַלְעֻז חֲשִׁיבוֹת מִפְּאֵת שְׁיֵשׁ לוֹ קְדִימָה זְמַנִּית אֲבָל הִיכִי שְׁמִתְחַלֵּה נִיתָן לָהּ הַשֵּׁם הַקְּוֹדֵשׁ
עִם הַלְעֻז י"ל דְּמוּדָה דִּישׁ לְכַתּוֹב ע"ש הַלְעֻז הַמְּכֻנָּה אִף שְׁהוּא שֵׁם הָעֲצָם אָמַנְם ש"ב
הַגְּאוֹן בְּעַל טִיב גִּיטִין ז"ל מְחַלִּיט דְּאִין לְכַתּוֹב ע"ש הַלְעֻז הַמְּכֻנָּה הִיכִי שְׁהוּא שֵׁם הָעֲצָם
וְלִכְּוֹ פֶּסֶק בְּלִיקוּטֵי שְׁמוֹת סט"ז בְּאִשָּׁה שְׁשֻׁמָּה מְעַרִּיסָה מְרִים בְּיִלְא וְכֹף הִיא חֲתִימַתָּה
וּמִיְעוּט דְּקָרִי לָהּ הִכִי וְרֹב הָעוֹלָם קוֹרְאִים אוֹתָהּ בְּיִלְא לְבַד יֵשׁ לְכַתּוֹב מְרִים בְּיִלְא
דְּמִתְקָרִי בְּיִלְא וְכֵן שֵׁם סַעִי כ"ו כ' לְכַתּוֹב שְׁרָה דְּמִתְקָרִי גּוֹצִיא.

אָמַנְם בְּדְבָרֵי חַיִּים שֵׁם סק"ט כ' עֲלִי ז"ל וְהִנֵּה גַם בִּמ"ש לְכַתּוֹב דְּמִתְקָרִי הוּא דְּלֹא
פְּהֵלְכַת' דְּאָנָן לֹא קִי"ל כַּהֲב"ח ז"ל בְּזֶה וְרַק בְּכָל גְּוֹנֵי פּוֹתְבִין עַל הַלְעֻז הַמְּכֻנָּה דְּכַמָּה
שְׁמוֹת שְׁלַל לְעֻז הָיוּ לְפַעְעִים שֵׁם הָעֲצָם וְאַפ"ה פּוֹתְבִין הַמְּכֻנָּה דְּכֵן פֶּסֶק הַרְמ"א וְהַרְח"ש
וְהַס"ש ס"ל עכ"ל הָרִי דְּמִשִּׁיג עַל הַט"ג בְּזֶה וּפּוֹסֵק לְכַתּוֹב לְכַתְּחֵלָה הַמְּכֻנָּה ע"ש הַלְעֻז
אִף שְׁהוּא שֵׁם הָעֲצָם וְכַדְמוֹת רֵאִי נִלְפַעֲנ"ד לְדְבָרֵיו ז"ל מְדְבָרֵי הַתּוֹס' בְּסוּטָה ל"ח ע"א
גְּבִי הָא דֹא' פֶּה תְּבָרְכוּ אֶת בִּנְיָ בְּשֵׁם הַמְּפֹרֵשׁ אִתָּה אוֹמֵר בְּשֵׁם הַמְּפֹרֵשׁ אוֹ אֵינוּ אֱלֹא
בְּכִינוּי ת"ל וְשָׁמוּ אֶת שְׁמֵי הַמְּיֻחָד לִי וְכ' הַתּוֹס' בַּד"ה אוֹ אֵינוּ אֱלֹא בְּכִינוּי וְז"ל
רַבִּינוּ הַלֵּל פִּי בְּסִפְרֵי בְּכִינוּי כְּגוֹן אֵל אֱלֹקִים צְבָאוֹת וְלֹא מְסַתְבֵּר דְּהִיכִי תִיָּסֵק אֲדַעְתָּ'
לְשִׁבוּשֵׁי קָרָא לְמִימֵר יְבָרְכֶה אֱלֹקִים בְּמָקוֹם שֵׁם בֶּן ד' אוֹתִיוֹת אֱלֹא בְּכִינוּי ר"ל פְּקָרִיאָתוֹ
בְּאֶל"ף דְּלִ"ת עכ"ל וְע' בַּפ' בְּתִרְאֵי דְּתִמִּיד בְּמִקְדָּשׁ הִי אוֹמֵר כ"ג אֶת הַשֵּׁם פְּכַתְבוּ וּבְמִדִּינָה
בְּכִינוּי בֵּא"ד וְהִכִי מְפֹרֵשׁ בְּשִׁבוּעוֹת ל"ו ע"א דְּכָל שְׁאָר הַשְּׁמוֹת הַנִּיּוֹן פִּינוּיִין לְגְּבִי שֵׁם
הַמְּפֹרֵשׁ ע"ש וְלְכֹאזְרָה הָרִי כ' הַתּוֹס' בְּשִׁבוּעוֹת ל"ה ע"א וְע"ז י"ח ע"א דְּאֲדָנִי הָיוּ שֵׁם
הַמְּיֻחָד וְכ"כ בְּפִירוּשׁ הַרְמַב"ם ז"ל פ"ב מַה' ע"ז ה' ז' דְּשֵׁם אֲדָנִי הָיוּ שֵׁם הַמְּיֻחָד ע'
בכ"מ שֵׁם וְהָא דְּמִצִּינוּ בְּבָרְכוֹת ז' ע"ב מִיּוֹם שְׁבָרָא הַקַּב"ה אֶת הָעוֹלָם לֹא הִי אָדָם
שְׁקָרָאוּ לְהַקַּב"ה אָדוֹן עַד שְׁבָא אַבְרָהָם אַע"ה וְקָרָאוּ אָדוֹן ר"ל שְׁמַעֲיָקְרָא עַדִּין לֹא

התפרסם שגם שם אדני הוא שם המיוחד לו ית' עד שפא אאע"ה ופירסם ששם אד' הוא שם המיוחד לו ית' כמו שם הוי' ב"ה רק הוא למטה במדריגת הקדושה מהשם הוי' ב"ה וב"ש וכמבואר במורה ח"א פ' ס"א ע"ש וכן הוא דעת המקובלים דשם הוי' הוא עיקרא ושרשא דאילנא של פל השמות הקדושים אבל גם שם אד' הוא שם המיוחד וא"כ היכי מצינו למימר דהוי פינוי ומצאתי בחי' הריטב"א שבועות ל"ו שהביא בשם הרמב"ן והרמ"ה שהרגישו בזה.

לכן נלפענ"ד עפ"י ד הש"ס פסחים נ' ע"א ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד אטו האינדנא לאו שמו א' הוא ארנב"י לא כהעה"ז עה"ב העוה"ז נכתב ב"וד קא ונקרא באלף דלת לעה"ב פלו' א' נכתב ב"וד קא ונקרא ב"וד קא וא"כ פינון שרק פשישראל בגלות נקרא הקב"ה באלף דלת והקב"ה מצפה לגאולתו של ישראל ב"ב א"כ מה שנקרא הקב"ה בגלות בשם אדני כפיכחול לא ניחא לי' בשם זה שהוא פל משך זמן הגלות כנ"ל ולכך נקרא פינוי אף שהוא שם העצם והה"נ פינון דלא ניחא לנו בשם לעז לקך ותכן לכתוב עליו המכונה אף שהוא שם העצם וע' בס' חידושי אנשי שם סי' ק"א שחולק על בעל ספר יהושע והט"ג במ"ש לכתוב מרים בינא דמתקריא בינא ע"ש וגוף דברי הט"ג שכ' לפסול בדיעבד בש"ר המכונה גוציא א"א להלום דהרי בשם של תרגום כ' בב"ש בכללי השמות אות י"ז דהוא חשיב כמו לשון הקודש ויש לכתוב עליו דמיתקרי ואפ"ה כ' בט"ג שם דאם כתב המכונה פשר ונהרי שם של תרגום לא גרע משם לעז שהוא שם העצם וע"כ דלא כ' הט"ג דפסול רק לאחר הפתיכה ולא לאחר הנתינה ועוד תדע לה שכן הוא דבסעי' ט"ז כ' הט"ג יש לכתוב מרים בינא דמתקריא בינא דמשמע רק לכתחלה ולמה לא גם שם לפסול בדיעבד וע"כ דכינון שנקתב מקודם מרים בינא א"כ מוכח מתוכו דבינא הוי שם העצם ממילא פשר גם בשנקתב אח"כ המכונה בינא דשוב ליפא למיחש שיטעו שאינו שם כלל פינון דכבר גילה דעתו בכתבת מרים בינא דב' השמות הללו המה שמות העצמיים ושוב ליפא למיחש למידי וכשר בדיעבד גם לד' הט"ג וגם לכתחלה י"ל דאין קפידא בזה בין דמתקריא להמכונה רק דלהכי כתב דמתקריא שהוא לשון הכולל.

וכן אפי' לא ניתנו לה השם הזה מלידה רק אח"כ בחלי' (וכמו שהוציאו המערערים אח"כ קול שבנידון שאלתינו ניתנו לה שם שרה בחלי') ג"כ פשר בהמכונה ע"ש הלעז בכה"ג דכינון דכבר נעשה השם הלעז מקודם שם העצם בנדאי יאמרו שלכך נכתב אח"כ המכונה משום שהשם חול הוא פינוי נגד השם הקודש ולכך גם בעובדא דהנוב"י הנ"ל דהורה לבסוף לכתוב שרה דמתקריא הינדל בשלא ניתנו לה השם הקודש רק אח"כ ע"ח היינו דל"ש לכתוב שרה המכונה הינדל פינון דהשם הלעז הוא השם הראשון אבל אם יכתוב מקודם שרה הינדל שפיר אין קפידא לכתוב אח"כ המכונה הינדל כמ"ש מתחלה.

ואם לפסלו מפאת שפינון שפבר נכתב שרה קרינדל והוי קרינדל שם העצם והאיך חוזר וכותב עליו המכונה גם ז"א דהרי פבר נודע מ"ש הנוב"י בתשו' הנ"ל והט"ג והת"ג דהמכונה קאי על האדם א"כ שפיר פותבין המכונה שהאשה הלזו שיש לה שם עברי היא רק מכונית בשם קרינדל וע' בהשמטות לט"ג בלקו"ש שכתב שראה גט שנסדר בב"ד של הגאון רמ"ס ז"ל שנקתב אליעזר ליפא דמתקרי ליפא וכ' שם דלכך לא נכתב המכונה משום דהי' עולה לתורה גם בשם ליפא ומשמע דרק משום דקנה השם ליפא

קדושה בעליי' לתורה ל"ש לכתוב עליו המכונה ומשמע דבאשה דליכא עליי' לתורה
פשר גם המכונה בכה"ג ובס' חי' אנשי שם הנ"ל פסק לכתוב נפתלי הירץ המכונה הירץ
ומביא בשם שו"ת בית אפרים לכתוב יהושע העשיל המכונה העשיל ע"ש וע' בשו"ת
שו"מ מהרורא תנינא ח"ד סי' ח' בשם מנחם מנלא המכונה מנלא ע"ש ע"כ אין שום
מקום לפסול מטעם שכ' המכונה נהרי בשו"ת ג"ב הנ"ל מובא בשם הגאון בעל מגלה
עמקות ז"ל ודעמי' שחולקין על הב"ח ז"ל וס"ל לכתוב דוקא המכונה ופסלו אם כתב
דמתקרי ע"ש.

ובדבר מה שערערו שהשם שרה נשתקע הנה מלבד שפשהיא חותמת פן תמיד אעפ"י
שנשתקע מקריאה ל"ה נשתקע כמו שהאריך בזה בתשו' פרח מטה אהרן ח"א סי' כ"ה
[ומדי עיוני בזה ראיתי להעיר במ"ש הראשונים ז"ל דאם נקרא בפי כל בשם כזה שאינו
שם עצמי רק לאיזה סיבה פגון ע"ש ינפיו וכדומה והשם הראשון שהוא שם העצם
נשתקע אפי' יש לכתוב השם הראשון בגט פיון דהשם השני אינו עצם השם רק שם
התאר על ינפיו וכדומה ול"ה שם ממש ע' בתשו' פמ"א ח"ב סי' כ"ט ל'.

ויש להעיר ע"ז מש"ס שבת ס"פ במה מדליקין הני תלת מילי אשתני שמיי'הו כו' בכל
בורסוף למנ"מ לגיטי נשים וכ' רש"י ז"ל דכיון דהשם הראשון נשתקע אין לכתבו בגט
נהרי בורסוף הוא רק שם תאר כדא' בסנהדרין ק"ט ע"א למה נקרא שמה בורסוף בור
שאפי' ופירש"י בור שנתרוקן מימיו פלומר משפח האדם כל מה שלומד ע"ש וא"כ פיון
דבורסוף הוא רק לסיבה ואינו שם עצמי' הא שפיר צריך לכתוב גם שם בכל בגט
ובורסוף בדמתקרי.

אמנם י"ל דהתם פיון דשם בכל הוא ג"כ לסיבה פי שם כלל ה' את שפתם ולכך
פשוטשתקע א"צ לכתוב רק השני] ואף שהיא אינה בעלת מו"מ שתהי' חתימתה מפורסמת
בכ"ז מועיל עכ"פ לענין שלא יחשב נשתקע דעד כאן ל"ב שתהי' אשה נושאת ונותנת
ותהי' חתימתה מפורסמת אלא אם אנו רוצין להקדים שם זה פגון ששני השמות מעריסה
אז אמרינן דשם החתימה אין לו דין קדימה רק היכי שחתימתה מפורסמת אבל בנ"ד הא
שם זה בלא"ה יש לו דין קדימה מפני שהוא שם החולי ורק לענין שלא יחשב נשתקע
בזה מועיל מה שחותרת בב' השמות בכל עת שתצא לחתום וכבר אפתחקה חתימתה
בב' השמות יחד ואם פי במשך הזמן מצת ההתנאים עד חתימת האבסאלוטאריום לא
חתימה כלל בזה ל"ח נשתקע פיון שלא הי' לה מה לחתום ואם הי' לה מה לחתום בנדאי
היתה חותמת פן שאינה יודעת לחתום בענין אחר ע' דוגמא לזה ברמ"א ח"מ סוס"י
קמ"ט.

וכי"ב כתבו האחרונים לענין אשה שיש לה ב' שמות ובמקום בעלה לא קראה רק בשם
א' ל"ח שם הב' נשתקע פיון שלכך לא נקראת במקום בעלה רק בשם א' מפני שלא ידעו
משם הב' ואילו היתה חוזרת למקום בעלה הי' קוראין אותה בב' השמות והה"נ בנ"ד
מה שלא חתמה בינתים זהו מפני שלא הי' לה מה לחתום ואם הי' לה במשך זמן הלז מה
לחתום היתה חותרת שרה קרינדל שזהו טכסיס חתימתה שבתרה לחתום פן ול"ח
נשתקע והא דכ' בט"ג בלק"ש ס"ק כ"ב גפי' חי' יארא דכיון שהרבה שנים נשתקע שם
יארא וקראה הפל חי' לבד ונמשך זה זמן רב ה"ז פקטן שגולר וניתן לו שם זה עתה

ע"ש שא"ה דכ"ן דמקנדם נקראת בשם חי' יארא ואח"כ קראוה זמן רב בשם חי' לבד
א"כ נעקר שם יארא וכן ה"נ אם היתה חותמת בינתיים רק בשם קרינדל בלבד חי' שם
שרה נעקר וחשיב נשתקע משא"כ בנ"ד שלא חתמה כלל מפני שלא חי' לה מה לחתום
בשביל זה לא חשיבא החתימה נשתקע ובפרט שחתימתה על התנאים ומה שנכתב שם
חי' בפני אנשים רבים דנוהגין לקרות התנאים בפרסום בפני כמה בני אדם א"כ נתפרסם
ששמה הוא שרה קרינדל כדמצינו בכתובות ז ע"ב לא סגי דלאו עשרה אין לפרסומי
מילתא וכדא"ל שמואל לרב חנא בגדתאה פוק ואיתי לי בי עשרה ואימא לה באנפיהו
המזפה לעובר קנה וע' רשב"ם ב"ב קמ"ב ע"ב והא דמצינו ביבמות ק"א ע"ב ר"פ ור"ה
ברי' דר"י עבדי עובדא בתמשה כמאן כר"י והא דדר בי' לפרסומי מילתא הרי דפרסומי
מילתא היא גם בתמשה והתם בכתובות גבי פועז הא חי' ג"כ זקנים אולם י"ל דכ"ן
דקבעי דוכתא גבי חליצה הוי פירסום גם בתמשה משא"כ התם בכתובות דהוא לדרשה
בעלמא עמוני ולא עמונית כו' שיהי' נדרש בפרהסיא בעינו עשרה וכדא' בסנהדרין ע"ד
ע"ב אין פרהסיא פחותה מעשרה בנ"א דילפינן תוה תוה ע"ש וע' במנחות מ' ע"א ולרמו
בי עשרה ונפקו לשיקא ומפרסמא למלתא ובפרט לפי דעת רבים מהראשונים ז"ל שכ'
דלא איכפת לן אם נשתקע מקריאה אי רק לא נשתקע מידיעה שיש אנשים שיודעין
שיש לו שם זה ע' במ"ל פ"ג מגירושין וכ"ן שכל בני משפחתה ובעלה ואבותיו יודעין
שיש לה שם זה שוב ל"ח נשתקע ע' בפ"ז דכלאים משנה ו' מאימתי נקרא אגס משישקע
ופי' הר"ע ברטנורה שישפח שם הבעלים הראשונים ויקרא ע"ש האגס וע' בתוס' סנפה
ל' ע"ב בשם הירושלמי נשתקעו הבעלים ולא נתיאשו אסורין ד"ת כו' וע' בערכין ו'
ע"ב עפוי"ם שהתנדב מגורה או נר לביהכנ"ס עד שלא נשתקע שם בעלי' אסור לשנותה
כו' ופירש"י שעדיין אומר זו מגורה היא נדבתו של פ' עפוי"ם כו' הרי דאם יש מאן דהו
שאומר שהיא נדבתו של פ' תו לא חשיב נשתקע וע' ע"ז ח' ע"ב יששתקע הדבר ולא יאמר
שהפי' שישתפח לגמרי ובכאן פ"ן שיש הרבה אנשים שיודעין משם שרה הא ל"ח
נשתקע וע' בשבועות כ"ה ע"ב גבי שבועת שוא נשבע לשנות את הידוע לאדם ואמר
עולא והוא שניכר לג' בנ"א ופירש"י וז"ל דמידי דידעי בי' תלתא בני אדם הוי מפורסם
עכ"ל הרי דאפי' אי לא ידוע רק לג' בנ"א חשיב מפורסם וכדא' בגיטין ל"ג ע"א בי
תלתא אית לי קלא ושמעה וידעה כו' ומה"ט אמרינן בערכין ט"ו כל מילתא דמתאמרא
באפי' תלתא לית בה משום לישנא בישא וע' רשב"ם ב"ב ל"ט ע"ב גבי מחאה שכ' וז"ל
ומ"ד בפני ג' קסבר מחאה שלב"פ הניא מחאה והלכך היכא דמיקח שלא בפניו צריך ג'
משום גלוני מילתא דכ"ן דידעי ג' כאלו כל העולם יודעין עכ"ל א"כ מכ"ש בנ"ד שיש
הרבה אנשים שיודעין משם שרה בודאי ל"ח נשתקע מידיעה עוד אפשר לצרף בזה
לסניף דעת המכתב מאליהו סי' י"ג שכ' בשם מהר"ש הפהן דהא דאין להזכיר שם
שנשתקע דוקא בלשון דמתקריא דאיך יכתוב דמתקרי והוא אינו נקרא כן אבל בעיקר
השם שפיר יכולין לכותבו והשם שקורין אותו בו יכתוב דמתקרי או המכונה ואף
שהמכמ"א חולק עליו אבל עכ"פ לסניף יש לצרפו וגם מד' מהר"ש"ל ביש"ש סי' כ"ה
נראה שבשם מ"ח אינו פוסל שם שנשתקע ובלא"ה הלא דעת המהר"ם מינץ סי' ס"ד
לכתוב לכתחלה שם שנשתקע עכ"פ בנ"ד אין סברא כלל לפסול הגט בדיעבד אף לפי"ד
המעצרים אחר שכן"ד עכ"פ לגמרי לא נשתקע ועוד נוכל לצרף בזה דברי הג'

מהרש"ק ז"ל בס' חידושי אנ"ש סי' קנ"א שכ' לחלק בין איש לאשה לענין זה דבאיש
פינון דאין הגט בידו שפיר יש לחוש שיהא שואין זה המגרש אבל באשה פינון דהגט
בידה א"כ תפיסתה מוכחת עלה שהיא המגורשת אין לחוש בשם שנשתקע עוד חילק
שם דאם הי' נקרא מתחלה בב' שמות ואח"כ לא נקרא רק בא' הני פקיצור השם דנקרא
במקצתו הני נקרא בכלו.

ובצירוף כל הני טעמי דאמרן הגט פשר בלי שום פקפוק והמערער חוששני לו מחטאת.
כ"ד הכו"ח פה סטריא יום ג' כ"א למב"י תרמ"ב לפ"ק: סימן קכד בעזה"י יום ד' י"ג
מנחם תר"מ לפ"ק סטריא: שלום רב לכבוד ידידי הרב החרוף ובקי כו' כש"ת מו"ה
אלי גאטיסמאן נ"י ראבד"ק דאלינא יצ"ו: מכתבו הגיעני וע"ד שאלתו בעובדא דאתא
לקמ' באיש א' שנשא אשה מק' ודר שם זה פשלו שנים ונקרא שמו לס"ת דוד בן
יחיאל מיכל ולא מיתדר לי' עם אשתו וגירשה ושאל כ"ת את המגרש ועוד א' שהי' עמו
על שם אביו ואמרו ששם אביו בעליתו לתורה וגם חתימתו הי' יחיאל מיכל ובפי פל
נקרא מיכל וכן באמת חתם א"ע על כתב התנאים יחיאל מיכל וכן נכתב בהכתובה ונכתב
בהגט יחיאל מיכל דמתקרי מיכל ואחר עבור זמן מה בא הבעל לערער ולומר שנתנדע
לו מפי איש א' שאביו נקרא לתורה יחיאל זאב עכ"ש: הנה מבואר בש"ע אה"ע סי'
קכ"ט יוסף בן שמעון ששינה וכתב יוסף בן שמואל פסול אמנם הרשב"א בתשו' סי'
תקנ"ה וסי' אלף ע"ו דקדק מדקתני שמו ושמה ולא קתני שם אביהם מכלל דאם לא
כתב כלל פשר וכ"פ בש"ע שם סעי' ט' וכו' הג"פ דמוכח מזה דס"ל לרשב"א דגם בשינה
שם אביהם פשר דאל"כ למה קתני במשנה שינה שמו ושמה ולא קתני הכי בשמות
האבות וע"כ דבשינה שם האב פשר כמו בשינה שם מקום הלידה וכן הוכיח מהבעל
העשיר והנה באמת כ' התוס' בגיטין פ' ע"א דאם שינה שם מקום הלידה פשר ותדע כי
כמה פעמים כותבין מקום הלידה עפ"י הבעל או האשה ואם שינה פסול לא הי' נכון
לכותבו אלא עפ"י עדים ע"ש ודן מזה העבוה"ג בתשו' סי' נ"ה דכיון דאנן נמי נהיגין
לכתוב שם אבי המגרש או אבי המתגרשת עפ"י עצמם כמ"ש ברמ"א סי' ק"כ ס"ג ואם
איתא שהשינוי פוסל בהם לא הי' נכון לכותבם עפ"י עצמם א"ו אף בשינה שם אבי
המגרש או אבי המתגרשת אין קפידא בדיעבד ע"ש ועפ"י ז' תי' שב מה שהקשה המהר"ם
שיף ז"ל בגיטין כ"ד ע"ב כתב לגרש בו את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה קטנה הוא
דלא מצוי לגרש בי' הא גדולה מצוי מגרש בי' אמר רבא ז"א שני יוב"ש הדרין בעיר א'
מוציאין שט"ח על אחרים א"ל אב"י אלא מעתה רישא דקתני שמי כשמה פסול לגרש
בו שני הוא דלא מצוי לגרש הא ראשון מצוי לגרש ש"מ דלא חיישינן לגפילה ע"ש
ולתאמור י"ל דלהכי דייק מסיפא דקתני לא יגרש בו את הקטנה דאי מרישא דקתני פסול
ל"ה מצוי לדייק כ"כ דהוי מצוי למידחי דמייירי ששמותיהן שוות אבל שמות אבותיהן אינן
שוות דהרי לכתחלה גם בזמן הש"ס הי' כותבין שמות האבות וכדמצינו בגיטין ל"ה ע"א
פלניתא בת פלוני קבילת גיטא מן ידא דאחא בר הדא דמתקרי אי' מרי וא"כ איפא
לאוקמי ששמות אבותיהן אינן שוות וא"כ מטעם שינוי הא בשינה שם האב עכ"פ
בדיעבד פשר ושפיר אשמעינן דשני פסול לגרש בו מטעם של"ש ואלו ראשון מצוי לגרש
דל"ה ב' יוב"ש פינון ששמות האבות אינן שוות משא"כ בסיפא דקתני לישנא דלכתחלה
לא יגרש לא מצינו לאוקמי כששמות האבות אינן שוות דא"כ ל"ל למיתני דלא יגרש

לכתחלה מטעם של"ש הרי בלא"ה לא יגרש לכתחלה מטעם שינוי בשם האב דעכ"פ לכתחלה אסור לגרש בו וע"כ דמייירי הו' ב'בא דגם שמות אבותיהן שוות ושפיר מדייק ז"א שג' יוב"ש כו' ואביי דקא' אלא מעתה כו' ר"ל פיון דסתמא קתני ומשמע דמייירי גם בשמות אבותיהן שוות.

אמנם חותנו של העבוב"ג הוא הצ"צ בתשו' סי' ס"ג ובתשו' כנס"י חולקים ע"ז והעלו לפסול אפי' בדיעבד בשינה שם האב וגם לפענ"ד נראה דאין להביא ראי' משינה מקום לידה דהא ה"א ש בגיטין פ' הזורק שם כ' בשם ר"ח דהא דשינה מקום הלידה פשר דמשום העדים אין לפסול דחתימי אשיקרא דכיון דא"צ לכותבו לא קיימי סהדי עלי' כדא' בכתובות כ"ד דאין מעלין משטרות ליוחסין אם הי' פתוב איש פלוני פהו דעדים אמנה שבשטר קמסהדי ולא אפלוני פהו דא"צ לכותבו ע"ש והתייבח בדבר שא"צ לכותבו אפי' לכתחלה לא חשו העדים לחתום ע"ז משא"כ שמות האבות הא לכתחלה לכ"ע צריכין לכותבו וא"כ אמרינן שפיר דבנדאי הי"ל לעדים לחוש לזה דיתבונן לכתחלה כדיון וא"כ פשחתמו חתמו ג"כ ע"ז וממילא אם שינה פסול ואמרת' ליישב בזה קוש' הגאון ר"א ברוך ז"ל הובא בפנ"י גיטין פ' שהקשה לדברי התוס' הנ"ל דכל היכי דא"צ לכתוב אפי' אם נכתב בשינוי פשר למאי דמוקי בגמ' שם הי' במזרח וכתב במערב אסופר א"כ קשה ממ"נ בלא פתב פלל מקום עמידת הסופר מה דינו אם נאמר דפסול א"כ ליתני לא פתב פלל דהוי רבותא טפי כמו שדקדקו התוס' לעיל כ' לענין שמו ושמה אע"כ דבלא פתב פלל פשר ואפ"ה בשינה שהי' במזרח וכ' במערב פסול ע"ש ולהאמור ניחא דמקום הסופר הא צריף עכ"פ לכתחלה לכתוב פדקא' בגמ' שם דא"ל ר"ה לספרי' פי יתביתו בשילי פתובי בשילי ואע"ג דמימסרין לכו מילי בהיני כו' וא"כ פיון דצריף לכתחלה לכותבו הא חתימי עדים ע"ז וכשישינה פסול משום העדים שחתמו על שקר וכן מצאתי בספר גבורות אנשים מהגאון מהר"ם אבי הש"ף ז"ל שכתב להדיא דהא דאמרינן בדבר שא"צ לכותבו אם שינה פשר זהו דוקא בדבר שא"צ לכותבו אפי' לכתחלה אבל בדבר דלכתחלה צריף לכותבו רק בדיעבד פשר בלא פתבו אם שינה בו פסול ע"ש ולדברינו הוא מוכן בסברא אולם בשו"ת רח"כ סי' נ"ז כ' שם דמה שחולקין הפוסקים על העבוב"ג לפסול בשינה שם האב זהו דוקא פשנשלח ע"י שליח אבל פשניפן הגט מידו לידה וקיי"ל דעדי מסיבה פרת' פשר ע"ש ונהי דלא הכשיר שם בתשו' רח"כ רק במקום עיגון מ"מ נראה דהרי בנ"ד לא הי' שינוי רק שהשמיטו שם זאב ונהרי כ' בסי' קכ"ט ס"א בהג"ה דאם לא כ' רק שם הא' אעפ"י שהוא שם טפל וגירש בו פשר ורק הט"ז והב"ש חלקו עליו והעלו לפסול אבל בכתב עיקר השם לבד מבואר בדבריהם וכ"כ הב"ח דכשר וא"כ בנ"ד פיון דכל העולם הי' קורין אותו מיכל דהוא הפנינוי ליחיאל עם חתימתו הוא כ' א"כ בנדאי זה השם הוא העיקר ואף דמבואר בג"פ סק"ח שדעתו להחמיר אפי' בכתב שם העיקר רק בשעת הדחק מכשיר מ"מ פל זה דוקא במגרש עצמו אבל באבי המגרש גם הג"פ יודה דאפי' שלא בשעת הדחק פשר: עוד יש לדון ולהכשיר גט זה עפ"י ש בשו"ת חמדת שלמה מהגאון מפוזנא.

ז"ל בנידן שכ' בגט ארי' המכונה ליב ונקרא לתורה בשם יהודי כ' שם דכיון דבאמת הבעה"ע מכשיר לגמרי בשינה שם האב והחולקין עליו כ' הב"י דטעמיהו משום דשינה שם האב לשינה מקום דירה דמי שהרי שם אבי' ידוע לכל ול"ד לשם הלידה וא"כ ה"ד

אם השינוי הוא בעיקר השם דגלוי לכל אז דמי לשינה מקום דירה משא"כ בנידון הנ"ל
 דשם המורגל בפי כל הוא הלעז ליב ואין החשש רק בשם הקודש שלו שאינו מורגל בפי
 כל ל"ד למקום דירה ודמי לשינה מקום לידה דכשר ע"ש וא"כ מכ"ש בנ"ד שגם בשם
 יחיאל נקרא לס"ת רק דהשמיט שם זאב וכינון דבשם יחיאל רגילין בו ביותר פינו דכל
 העולם קורין אותו מיכל דהוא הפינוי ליחיאל א"כ רק שם זה מפורסם ולא שם זאב
 ודמי שפיר לשינה מקום לידה דכשר מפני שאין ידוע לכל וכמפורש ברא"ש פ' הזרק
 שם דדוקא בשינה מקום דירה הוא דאיכא חששא משום שהוא ידוע לכל שכל אדם
 נקרא ע"ש דירתו פלוני ממקום פ' וכשרואין שינוי מקום אומרים לא גירש זה אלא אחר
 הוא שגירש אבל מקום לידת האדם אינו ידוע לכל ואינו נקרא ע"ש מקום לידתו ע"ש
 וא"כ בנ"ד בנדאי שם זאב אינו ידוע לכלולא גרע משינה מקום לידה דכשר והנה אין
 להכשיר מטעם דהרי נכתב בהגט שם מיכל שמורגל בפי כל לקרותו פו ובשם זה שהוא
 נכתב הוא נקרא א"כ לא גרע מתניכה שהכל קורין בה דכשר כמבואר במשנה גיטין פ"ז
 וגם מבואר בטור סי' קכ"ט בשם הרא"ש שכ' וז"ל כ' א"א הרא"ש ז"ל בתשו' שאם לא
 הזכיר שם אבי האשה אלא פינוי או לא הזכירו פלל שהוא פשר וכ' הב"י ומשמע דה"ה
 בשם אבי הבעל דכשר דמ"ש אמן ז"א דאלו הי' נכתב רק מיכל בלבד שפיר היינו
 יכולין להכשירו מטעם זה אבל השתא שכ' השם הקודש יחיאל א"כ חזינו שנתחית לפרוט
 ומדהשמיט שם זאב יאמרו שלא זה הוא עוי"ל פינו דכל ימי משך הזמן שהי' דר בדאלינא
 החזיק שם אביו בשם יחיאל מיכל הוא מוחזק שם בשם זה ואף דבן א"י להחזיק שם
 לאביו כמבואר בב"י סי' קכ"ט ובב"ש שם סק"כ בשם פסקי מהרא"י סי' קל"ח רלאביו
 א"י להחזיק שם אחר מ"מ ראיתי הלום אחר רואי בס' חי' אנ"ש מהגאון מהרש"ק ז"ל
 בס' ד' שחידש דהא דל"מ בהחזיק שם אביו לשנותו זהו דוקא כשישינה שם אביו לגמרי
 פגון משמעון לשמואל דבזה בנ"א מקפידין שאין דרף בנ"א לעשות פן זולת הרמאים
 וגנאי הוא בדבר ומסתמא לא ניקח לי' לאביו בכף וא"י לשנות שם אביו בעל פרוח אבל
 באם אביו נקרא ע"ש זה ג"כ רק שיש לאביו ב' שמות והוא החזיקו רק בשם א' בזה אין
 גנאי לאביו דכמה בנ"א נקראים בשעת הלידה בב' שמות ואח"כ מפני הקצור מקצרין
 שמותיקו ונקראין רק בשם א' וע"ז אין דרפן להקפיד ולכף אגן סהדי שלא יקפיד עליו
 על כף ומנהי להחזיק בזה שם אביו שלא מדעתו ע"ש וא"כ ה"ה בנ"ד שהרי נקרא ג"כ
 בשם יחיאל שהוא שם הקודש של מיכל רק שהי' לו גם שם זאב וכינון שהוא דר בדאלינא
 ג' שנים והחזיק רק בשם יחיאל מיכל מהני שפיר חזקתו ועוד דהרי חתם א"ע בהתנאים
 ונכתב בכחובה כף גילה דעתו להדיא שניחא לי' בכף.

ועוד פינו דהפתובה הא הוא לשון העדים ובלשון העדים בנדאי אכולה מילתא קא מסהדי
 ולא גרע מהא דמבואר בח"מ סי' מ"ט ס"ז ברמ"א אם ב' יוב"ש בעיר א' והא' מת אביו
 וכ' בשטר יב"ש שליט"א או נרו אם כתבו העדים אמר לנו יב"ש שליט"א הוי סימן הרי
 דהעדים מעידין גם ע"ז שאביו חי וא"כ ה"נ פאלו מעידין ששם אביו הוא יחיאל מיכל.

ועוד דהרי אביו בעצמו החזיק א"ע בשם זה בהיותו בדאלינא במה שחתם א"ע על
 התנאים שהוא למען יעמדו ימים רבים ולא גרע מהחזיק א"ע בשם ל' יום דמבואר ב"ב
 פחו"ה דמהני ועוד הרי כ' בתשו' שב יעקב דהא דבעינו שיוחזק ל' יום הוא דוקא היכא
 דאיכא למיחש למשקר ומכנה לעצמו שם אחר בכדי לגרש אשה אחרת וכשהחזיק שמו

ל' יום נראה שאין ערמה בדבר בדקרי לי' ועני אכל בלא"ה היכי דליפא חשש זה ביום א' סגי ע"ש וכן נ"ל להוכיח מדברי הרשב"א ז"ל בחי' גיטין ל"ד ע"ש שהקשה בהא דא"ר אשי שם והוא דאפתחוק בתרי שמי והקשה לשי' ר"ת דתקנת ר"ג היתה שפוטבין ב' השמות בפירוש א"כ מאי אשמעינן ר"א והוא דאפתחוק דמילתא דפשיטא הוא דאם לא אפתחוק בתרי שמי א"א לכתוב ב' שמות ע"ש ולכאורה קשה דילמא אצטרף היכי שנתנדע שיש לו ב' שמות רק דעדיין לא אפתחוק א"ו דהיכא דליפא למיחש הוא מתחזק תיכף.

ועוד הלא כפי מכתבו שעשה לו החזן מי שברך בשם זה ושתק אודיני אודי ששמו פן הוא כמבואר בש"ס ב"ב וח"מ סי' ע"ט דקרי לי' ועני הני שמו פן. וגם הלא שמע שהיו קורין הפתובה בשם זה ונהרי מבואר בב"ש בש"נ אות פ' גבי שם פורמיזא זא דאם א"י שמה הולכין אחר שם שנקתב בכתובה ע"ש וע' במ"ל פ"ג מגירושין דשם הפתוב בכתובה עדיף טפי מחתימה לפי שנקראת הפתובה באסיפת עם בשעת החתונה ע"ש וכיון דאפתחוק בדאלינא בשם זה שהוא מקום הפתיכה והנתינה בנדאי יש להכשירו.

ועוד הרי אותו שאומר שנקרא לתורה בשם יחיאל זאב הוא רק אחד ואף דמבואר בב"ש סק"כ בשם פסקי מהרא"י שאם ע"א מעיד על שינה שם אביו דפסול מ"מ הא כ' א"ז הגאון ז"ל בס' תו"ג דזה מייירי קודם הנתינה מהימן ע"א דאין זה דבר שבערנה אבל גט שהוא ביד האשה כבר אין ע"א נאמן לפסלו ע"ש ומילתא דמסתבר הוא דאין עא"נ להוציאה מחזקת היתר ול"ש להעמידה בחזקת אשת איש עפ"מ"ש הר"ש בפ"ב דמקנאות דהיכי דמדאוריית' יצא מחזקתו שוב גם מדרבנן לא מוקמינן לי' אחזקה ע"ש וא"כ ה"נ אפי' הפוסקים דפסלו בשינה שם האב הא טעמייהו דדמי למקום דירה ונהרי כ' הרא"ש דאינו רק מדרבנן משום לעז וכ"כ בג"פ סי' קכ"ח סק"י ד"ה מ"ש מהר"א ירושלמי ע"ש וא"כ פ"נ דמדאוריית' יצאה מחזקת א"א שוב לא מוקמינן לה גם מדרבנן אחזקה נאדרבא פ"נ שנתגרשה בחזקת היתר עומדת ואין עא"נ להוציאה מחזקה ולפסול את הגט וע' תשו' הר"ן סי' מ"ג ועפ"י דברי הר"ש הג"ל אמרתי לבאר דברי רש"י ז"ל קידושין מ"א ע"ז נתקדשה לדעת אבי' והלך אבי' למדה"י ועמדה וניסת אמר רב אוכלת בתרומה כו' ומודה רב שאם מתה אינו יורשה אוקי ממונא בחזקת מרי' ופירש"י אע"ג דגבי תרומה מחזקין לי' בחזקת שנתרצה בחזקה ה"תם הוא דא"נ לא נתרצה אכלה מדאוריית' דארוסה אוכלת בתרומה דבר תורה אבל לענין ירושה דבעי' שארו כו' אוקימנא ממונא בחזקת מרי' ע"כ ודקדק הפנ"י למה הוצרך רש"י לפרש דארוסה מדאוריית' אוכלת בתרומה הרי אפי' גם אי מדאוריית' אינה אוכלת איפא לאוקמי לאביו בחזקת שנתרצה ולדברי הר"ש הג"ל ניחא שפיר דאי היתה אסורה מדאוריית' לאכול בתרומה לא היינו יכולין להתיר מטעם חזקה שנתרצה דהרי לנגד זה איפא חזקת איסור שהי' לה מעיקרא שהיתה אסורה בתרומה ולכך פירש"י פ"נ דמדאוריית' גם ארוסה אוכלת בתרומה וא"כ יצאה מדאוריית' מחזקת איסור שוב א"א להעמידה גם מדרבנן אחזקת איסור.

ובמה שכתב בהגט יחיאל מיכל דמתקרי מיכל בנדאי פתורה עשה דאף דשם לעז פוטבין המכונה מ"מ היכי שנקרא בשניהם לתורה ובפ"כ נקרא בשם א' בנדאי יש לכתוב ע"ש

השני דמתקרי אף שהוא שם לעז ונכראוי נכתב יחזאל מיכל דמתקרי מיכל וע' בתשו' בית אפרים סי' פ"ו ובט"ג גבי שלמה זלמן אם נקרא בפ"כ זלמן וחותם א"ע זלמן רק שעולה לתורה בשם שלמה זלמן יש לכתוב שלמה זלמן דמתקרי זלמן פיון שלא נקרא בשם הראשון לבד בשום פעם רק בצירוף שם השני ע"ש וכ"כ בט"ג בהשמות גבי אליעזר ליפא דמתקרי ליפא ואף שהב"מ ואא"ז בס' תו"ג כתבו לכתוב שלמה המכונה זלמן בכ"ז עדיף לכתוב דמתקרי ובשו"ת ברית אברהם פוסק ג"כ לכתוב שם הראשון עיקר והשני דמתקרי ע"ש וכיון דאיפא פלוגתא בזה יפה עשה כ"ת שצנה לכתוב דמתקרי כמ"ש הרמ"א בתשו' סי' פ"ד דמתקרי פולל הפל וע' בשו"ת ג"ב סי' ד' שכ' המג"ש דהא דתיקנו חכמי הדורות לכתוב בשם הקודש דמתקרי ובשם לעז המכונה להורות דראוי להקרא בשם הקודש ולא להקרא בשם לעז ע"ש וכיון דזה נקרא בשניהם לתורה נעשה גם השם החול חיבור לקודש ויש לכתוב דמתקרי ובכ"ז אם המגרש אינו נותן עיניו בממון ואפשר להשיג גט אחר בקל יגרש שנית.

ואם לא הנני מסכים להכשיר באופן שיספיקו עמי תרי רבנן דפקיע שמייהו. דברי הדור"ש באהבה: סי' קכה בעזה"י יום ב' לסדר נאלה המשפטים תרל"ב לפ"ק סערעט הנני נוטה פנהר שלום לכבוד י"ע ויד"נ הרב הגדול בתורה וביראת ד' טהורה.

חסידא ופרישא המפורסם כקש"ת מוה' יוסף אהרן נ"י אבד"ק בוטשעטשי יצ"ו במדינת מאלדווי. מכתבו הטהור ע"י חתנו היקר שיחי' לנכון הגיעני ועל דבר אשר דרש ידורש מאתי לחוות דעי בדבר הריב אשר בשערי עירו עם המו"ץ אם פי אין זה דרפי להתערב על ריב במקום אשר פבר תוקד אש שלהבת הנצחון על מזבח לבות אנשים אולם לאשר ראה ראיתי פי פבר קראו אחריו מלא אבירי הרועים גדולי דורנו שיחיו ואף חפץ לשמוע חוו"ד פיהודא ועוד לקרא לכן לעשות רצון צדיק כ"ב חפצתי ונתעוררתי לענות חלקי אמרה נפשי פאשר תשיג יד שפלי הפכה בעזר החונן לאדם דעה.

ונה דבר השאלה היות ששכר לו מו"ץ א' להורות הוראות בעירו והבטיח לו שכירות סף חמשה רי"כ לשבוע מלבד ההכנסות השייכים למו"ץ וכ"ת נתן לו ע"ז שטר בכת"י שמתחייב ליתן לו חמשה רי"כ חק לשבוע באופן שלא יעשה שום דבר קטן או גדול נגד רצונו וגם המו"ץ נתן כת"י לכת"ה שמתחייב הוא לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם באופהי"מ ואחרי עבור שני חדשים החל כ"ת וגם אנשי העיר לראות בעליל שהמו"ץ הלזה מטה משפט להחניף עשיר בריבו ובכפת שונד כפי הגב"ע שהי' למראה עיני ונוסף גם הוא שחותר חתירות על כ"ת לחרחר ריב ומדון ואחרי ראותו פל זאת דחאו מביתו מהיות עוד יושב על פסאות למשפט ובא עמו לחשבון והגיע לו עוד שלשים רי"כ ולא אבה לקבלם באמרו שישפוך לו דירה וכ"ת התרה בו כ"פ לבל יביא את ב"ב העירה פי לא יהי' עוד מורה בביתו והוא הסיר אצו משמוע והביא את ב"ב ולקח צד לעצמו לעורר מריבה ומשטמה על כ"ת ורו"מ קיבל תיכף מו"ץ אחר והמו"ץ הא' תובע מכ"ת שימתן לו כפי הפרס הקצוב מעת הדחי' גם טוען שהמו"ץ הב' משיג גבולו עכת"ש: הנה מה שהובא במקתב כ"ת בשם דו"ז הרהג"א מזלחטשוב נ"י שדן בזה מדברי הרמב"ם ז"ל פי"א ממכירה דאין אדם יכול לחייב א"ע בדבר שאינו קצוב.

נוראות נפלאותי עליו דמלבד דאנן לא קיי"ל פהרמב"ם ז"ל בזה ואפי' קים לי לא מצי למיטען פמבואר בפ"ה ח"מ סי' ס' דהוי פניחיד נגד רבים לבר מן דין הלא מבואר בפ"ה שם ס"ק י"א בשם תשו' הרשב"א דמי שנתחייב לחבירו בקנין לתת לו מנה כל ימי היותו סופר או חזן אעפ"י שאין השנים קצובות מיקרי קצוב אף להרמב"ם והה"נ התחייב עצמו ליתן לו ה' ריי"כ לשבוע כל ימי היותו מורה הוראה אצלו וענין דידן עוד עדיף דהוי פדבר הקצוב למעלה פיון שלהורות צריף שיקול דעת ושכל חזק ובריא להבדיל בין הטמא ובין הטהור ושמתתא בעי צילותא וכאשר ינקין האדם ועמודי שכלו ירופפו אז הוא נעדר בכת ההוראה ותושפי' נדחה ממנו ומורה לא יעבור עוד על ראשו הלא אז יפסק חיובו ואף שאינו קצוב למטה דילמא יפסק מלהורות קודם בנ"ז בכה"ג ל"ה דבר שאינו קצוב ורא' לזה נראה מדברי התוס' בכתובות ק"א ע"ב בר"פ הנושא דקתני התם במשנה הנושא את האשה ופסקה עמו כדי שיזון את בתה ה' שנים חייב לזונה ה' שנים ניסת לאחר כו' ניסת הבעל נותן לה מזונות והן נותנין לה דמי מזונות והקשו התוס' שם ד"ה והן מאי קמ"ל בזה ותו' דאצטרף דס"ד דלא פסקו אלא כל זמן שלא נשאת ולכאורה קשה דהכי הו"א ה"כ דא"כ ה"כ קתני בסיפא מתו בנותיהן נזונות מנכסים בני חורין והיא נזונת מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב.

ומבואר בגיטין נ' ע"ב דלקף אין הבנות נזונות משועבדים משום שאין קצובין וא"כ ה"כ הוי ס"ד דלא פסקו רק כ"ז שלא נשאת א"כ גם מזונות הבת הוי דבר שאין לו קצבה דנהי דיש לו קצבה למעלה שא"ח יותר מחמש שנים מ"מ דילמא תנשא קודם ה' שנים ואין לו קצבה למטה א"ו דבכה"ג ל"ה דבר שא"ק וכה מתבאר ג"כ מה שהקשו התוס' שם בד"ה והיא כו' למ"ד קצובין אעפ"י שאין פתובין אמאי לא חשיב להו קצבה למזון הבנות דהוי עד דתיבגרון ולכאורה הא אפתי אין קצובין למטה דילמא תינשא קודם דתיבגרון או פיון דלמעלה יש לו קצבה עד דתיבגרון חשיב שפיר יש לו קצבה והכי נראה מדברי שו"ת מהר"א ששון סי' קכ"ג ע"ש.

אמנם באמת בתוס' כתובות נ' ע"ב ד"ה ומאי עלי' כו' כתבו שם להדיא דאף שהוא קצוב למעלה מ"מ פיון דאינו קצוב למטה חשיב דבר שאינו קצוב ע"ש בסה"ד אולם בנ"ד אין אנו צריכין לכ"ז אף לשי' הרמב"ם ז"ל דהלא כתב בקצוה"ח שם ובסי' של"ב דשכירות פועלים פיון שנקנה בדיבור צריף ליתן דמים שנתחייב הן בדשלב"ל הן בדבר שאין לו קצבה ולפענ"ד י"ל שזהו סברת מהר"ם די ביטון שהובא במשנה למלה פ"ח מה' זכ"ה ה' ב' שכתב דשכ"מ שנתן דבר שאינו קצוב מהני אף לד' הרמב"ם ע"ש וי"ל משום דדברי שכ"מ ככתובין וכמסורין וכיון שנקנה בדיבור מהני גם בדבר שאינו קצוב ויש להביא סמוכין לזה מדברי התוס' קידושין ע"ח ע"ב ד"ה לא צריכא כו' עש"ה וברא"ש שם.

ולענין הכנסות המו"ץ בנדאי הי' מהני גם לד' הרמב"ם דכיון שעדיין לא באו לידו הוי סילוק ומועיל גם לד' הרמב"ם פמבואר בשו"ת מהרשד"ם חחו"מ סי' ש"ע שכ', דע"כ לא כ' הרמב"ם אלא דלא משתעבד האדם ומתחייב ליתן בדבר שאינו קצוב אבל לסלק עצמו פשיטא ופשיטא שדבריו קיימים לכ"ע ולכף מהני נמי שהבעל יסלק עצמו מפירות נ"מ של אשתו אף ממה שיפלו לה אח"כ אעפ"י שאינו קצוב משום דסילוק מועיל ע"ש

ובט"ז א"ח סי' ת"נ ובמק"ח שם ושעפי"ז נראה ליישב מה דקשיא לכאורה במשנה מפות
ג' ע"א מעדין אנו באיש פ' שגירש את אשתו כו' וכ' התוס' וא"ת וליחייבו שפאר וכסות
דמפסידין לאשה כו' ועוי"ל שאומרת גרשתני ואם פן מחלה לבעלה אותן דברים
ולכאורה יש להקשות למ"ד פ"ק הגיזקין לפי שאין קצובין ומבואר בטוח"מ סימן ס'
וסימן רל"ב דה"ה דאין אדם מוחל דבר שאינו קצוב אם פן הא מזונות הוי דבר שאין לו
קצבה והאידך יכולה למחול וכן קשה בכתובות פ"ט אר"י הב"ע פשאין שם עידי גירושין
מיגו דיכול למימר לא גרשתני יכול לומר גרשתני ונתתי לה פתובתה וכ' התוס' וא"ת
מה מיגו הוא זה דאם יאמר לא גרשתני יתחייב בשפאר וכסות ועכשיו דאמר פרעתי
פוטרי עצמו וי"ל דכשאמר לא גרשתני נמי פטור גם משו"כ דדמי לטענו חטין והודה
לו בשעורין דקיי"ל דפטור ולכאורה לפי"ד התוס' ב"ק ל"ה ע"ב דהא דטענו חטין והודה
לו בשעורין פטור הוא מטעם מחילה וא"כ למ"ד לפי שאין קצובין הא א"י למחול והאידך
יפרנס משניות הללו ולהנ"ל ניחא דהרי מבואר בראשונים דבמזונות האשה הוי בכל
יום חיוב חדש ע' ב"ר"ן ר"פ מי שהי נשוי שכ"כ בשם הרשב"א וא"כ פשמחלת מסלקת
עצמה וסילוק מועיל בדבר שאין לו קצבה ומתבאר ג"כ לפי"ז הא דא' בכתובות ל"ג
ע"א דהמחלת פתובתה אין לה מזונות והיינו משום דמזונות הוא מתנאי הפתובה
וכשמחלה הפתובה הוי המזונות ג"כ בכלל מחילה ולכאורה הא מזונות הוי דבר שאין
לו קצבה ולא מהני מחילה והר"ז דומה למ"ש בס"ר ר"ט ס"ד בהג"ה דאם הקנה דשלב"ל
עם דשב"ל ביחד הוי פקני את נחמור דקנה מחצה וה"נ היל"ל דתועיל המחילה על
הפתובה ולא על המזונות ולהאמור נכון פיון דהוא רק מתורת סילוק וסילוק מועיל
בדשא"ק ובהכי מתבאר ג"כ דברי הש"ס ב"מ נ"א דקא' התם ידעה וקא מחלה דמהני
מדין סילוק: ובד"ר היותר מורנוח נלפענ"ד ליישב דברי הש"ס האלה עפי"מ שפבואר
בלח"מ פכ"ה מה' מכירה בשם מהריב"ל דהא דס"ל להרב"פ ז"ל דדבר שאינו קצוב
לא משמעבד הוא מטעם דכיון שאין לו קצבה לא גמר ומקני ודמי לאסמכתא ע"ש ועפי"ז
נראה ליישב מה שהקשה הפנ"י בכתובות ק"ב ע"ב ת"ש מתו בנותיהן גיזונות מנכסים
בנ"ח כו' הב"ע בשקנו מידו א"ה בנות נמי והקשה מ"פ נימא פיון דבנות אית להו מתנאי
ב"ד וגם רפואה בכלל הוי דבר שאין לו קצבה משא"כ בת אשתו דא"ח ברפואתה הוי
דבר שיש לו קצבה ולד' הלח"מ ניחא דהתם מהני אף דהוי דבר שאין לו קצבה משום
דמצינו דלגבי בנו ובתו מהני אף בדשלב"ל פיון דדעתו ש"א קרובה אצל בנו כמ"ש
בשעה"מ פכ"ב ממכירה בשם המבי"ט וע' בתוס' ב"ב קס"ח ע"א דהכי דעשה לו טובה
אסמכתא קניא משום דבנדאי גמר בדעתו להקנותו יותר וא"כ ה"נ לבנותיו מסתמא גמר
ומשעבד נכסיו להן ואף גהוי דבר שא"ק מהני ומנושב נמי עפי"ז מה שראיתי מקשין
בש"ס ב"מ צ"ד גבי מחנה ש"ח להיות פשואל ופריה במאי בדברים ומשני שמואל
בשקנו מידו ור"י משני בההוא הנאה דקא מהימן לי' גמר ומשעבד נפשי' ומקשין ללישנא
דס"ל בכתובות ל"ד דמשעת שאילה אשתעבד נכסי' א"כ אמאי יכול להתחייב הלא הוי
דבר שאינו קצוב דשמא בשעת אונסין תתייקר הבהמה או תשביח והוי דבר שא"ק (וע'
בסמ"ע סי' ס' בנתחייב לזון את חבירו או לכסותו ה' שנים דאף דהשנים קצובין הפסות
והלבוש אינו קצוב שמא יתייקר) ומשואל גופא ל"ק דהא לאו הוא מחייב עצמו אלא
התורה חייבתו ורחמנא יכול לחייבו אף בדבר שא"ק ובשלא למא שמואל דמשני בשקנו

מִידוֹ י"ל דס"ל כְּסִבְרַת הַפּוֹסְקִים דְּקִנְיָן מְהִינֵי אַף בְּדָבָר שֶׁא"ק ע' בְּש"ף ס' ס"ק י"ב
אָבֵל קָשָׁה וְלִהְיֵה"ל א"ש דְּהָא אֲמַרְיָנוּ ב"ב קע"ז לר"י דְּאָמַר אֲסַמְכְּתָא קִנְיָא עֲרַב
מִשְׁתַּעְבַּד לר"י דא' אֲסַמְכְּתָא ל"ק עֲרַב לֹא מִשְׁתַּעְבַּד א"ל רב אָשִׁי הָא מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם
דְּאֲסַמְכְּתָא לֹא קִנְיָא וְעֲרַב מִשְׁתַּעְבַּד אֲלֵא אָמַר ר"א בְּהֵוּא הִנְאָה דְּקָא מְהִימָן לִי גָמַר
וּמִשְׁעַבַּד נְפִשְׁי' אֲלֵמָא דְּמִשּׁוּם בְּהֵוּא הִנְאָה כּו' מְהִינֵי אַע"ג דְּהִי אֲסַמְכְּתָא א"כ לִפְיִי
הֲלֵא דְּבָר שֶׁא"ק דְּלֵא מִשְׁתַּעְבַּד הוּא מִטַּעַם אֲסַמְכְּתָא וּלְכַף מְהִינֵי ג"כ שְׁיִתְנָה ש"ח לְהִיּוֹת
כְּשׂוֹאֵל מִשּׁוּם בְּהֵוּא הִנְאָה דְּקָא מְהִימָן לִי גָמַר וּמִשְׁעַבַּד נְפִשְׁי' כְּמוֹ בְּעֲרַב: אָמְנָם בְּאַמְת
נוּכַל לֹמַר בְּזֵה דְּבִלְא"ה אֵין פֶּאן קוֹשְׁיָא כֹּל עֵינְקָר פִּינּוֹן דְּבִש"ח ע"כ פ' חִיּוּב פְּשִׁיעָה אֵיפֵא
אַע"ג דְּהִי דְּבָר שְׁאִינוֹ קְצוּב מ"מ הַתּוֹרָה יִרְדָּה לְסוּף דַּעְתּוֹ דְּמִתְחַיֵּיב בְּפְשִׁיעָה לְכַף מְהִינֵי
ג"כ מֵה שְׁחִיבָּי עֲצָמוֹ כְּשׂוֹאֵל אַע"ג דְּהִי דְּבָר שֶׁא"ק פִּינּוֹן דְּבִלְא"ה רְמִי עֲלֵיו חִיּוּב פְּשִׁיעָה
אַע"ג דְּהִי דְּבָר שֶׁא"ק וּמָה לִי אִם נוֹסֵף עֲלָיו עוֹד חִיּוּב אֲנֹנְסִין וּבְזֵה הִי מְקוּם לְבִאָר דְּבָרֵי
הַש"ס ב"מ נ"ח ע"א נוֹשֵׂא שְׁכָר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם וּרְמִינְהִי הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְשִׁמּוֹר אֶת
הַפָּרָה לְשִׁמּוֹר אֶת הַתִּינּוֹק לְשִׁמּוֹר אֶת הַזֶּרְעִים כּו' הִי שְׁכִיר שְׁבֵת כּו' נוֹתְנִים לוֹ שְׁכָר
שְׁבֵת לְפִיכָף אַחֲרֵיּוֹת שְׁבֵת עֲלָיו מֵאֵי לֹא לְשַׁלֵּם כּו' א"ל הֵכִי אר"ש בְּשִׁקְנוֹ מִידוֹ וְהִקְשׁוּ
הַמְּפֹרְשִׁים דְּאֵמֵאֵי לֹא מְשַׁנֵּי הֵכִי לְעֵיל כִּי פָּרִיף מֵהֵיָא דְּבָנֵי הָעִיר שְׁשִׁלְחוּ אֶת שְׁקִלְיָהוֹן
וְלִהְיֵה"ל נְכוּן דְּלְכֹאֲוֵרָה גַם בְּזֵה קָשָׁה הָאֵיף יְכוּל לְחַיֵּיב א"ע בְּדָבָר שְׁאִינוֹ קְצוּב פִּינּוֹן דְּבָנֵי
לֵיפֵא שׁוּם חִיּוּב שְׁמִירָה דְּהִקְדָּשׁ נְתַמְעֵט מִדִּין שׁוֹמְרִין א"כ לֵיפֵא לְמִימַר סְבָרָא הִנְיֵה"ל
וְעַכְצ"ל דְּהֶרְמַב"ם לְשִׁיטְתֵי דס"ל דְּגַם בְּהִנְיָה דְּנִתְמַעֲטוּ מִדִּין שְׁמִירָה ע"כ פ' בְּפְשִׁיעָה חִיֵּיב
וְהִינּוֹ מִשּׁוּם דְּלִגְבֵי שׁוֹמֵר חֲשָׁבִינּוּ פּוֹשַׁע כְּמִזִּיק כְּמ"ש בְּשׁו"ת לְחַם רַב ס' ק"פ וּא"כ
פִּינּוֹן דְּחִיֵּיב בְּפְשִׁיעָה מְמִילָא יְכוּל לְהַתְּנוּת ג"כ עַל חִיּוּב גו"א פְּש"ח דְּמִתְנָה לְהִיּוֹת כְּשׂוֹאֵל
וְכִסְבְּרִיתֵינוּ הִנְיֵה"ל אָמְנָם לְכֹאֲוֵרָה הָאֵיף נוּכַל לְחַיֵּיבוּ בְּהִקְדָּשׁ בְּפְשִׁיעָה אִפִּי אֵי הִי בְּשׁוֹמֵר
פּוֹשַׁע כְּמִזִּיק הִרִי קִי"ל מִזִּיק אֶת הַהִקְדָּשׁ פְּטוֹר אָמְנָם הֲלֵא ע"כ פ' מְדַרְבְּנָן חִיֵּיב מִזִּיק אֶת
הַהִקְדָּשׁ כְּמִבְּאָר בְּתוֹס' פ"ק דְּב"ק וּב"ב מ"צ ט"ע"ב וּא"כ לִפְיִי ז' הָא הַטַּעַם דְּמְדַרְבְּנָן חִיֵּיב
מִזִּיק אֶת הַהִקְדָּשׁ הוּא מִשּׁוּם שְׁלֵא יִזְלָלוּ בְּהִקְדִּישׁוֹת כְּדֵא הֵתָם ב"ב מ וְהַתִּינּוֹחַ לְכַתֵּר
דֹּאֲר"א שְׁבוּעָה זֹה תִקְנֵה"ח הִיא שְׁלֵא יִזְלָלוּ בְּהִקְדִּישׁוֹת מִשֶּׁא"כ ב"ס ד' הָא הִי ס"ל דְּגַם
מְדַרְבְּנָן מִזִּיק אֶת הַהִקְדָּשׁ פְּטוֹר וּא"כ לֹא הוּ"מ לְשִׁנּוּי בְּשִׁקְנוֹ מִידוֹ מִשּׁוּם דְּהִי דְּבָר
שְׁאִינוֹ קְצוּב כְּנ"ל וְע' בַּהֲג"א פז"ב ש"כ דְּגַם בְּהִקְדָּשׁ אֲסַמְכְּתָא לֹא קִנְיָא דְּלֵא כְּד' מְהֶר"ם
הוּבָא בְּמְדַרְכֵי ב"ק ס"פ שׁוֹר שְׁנַגְח דו"ה וְהֶרְדָּב"ז בְּתִשׁוּ' ח"ב ס' תת"ב ע"ש וּלְפִי"ז
מְמִילָא מִיּוֹשֵׁב דְּבָרֵי הַש"ס ב"מ הִנְיֵה"ל דְּקֵא הֵתָם יְדַעָה וּמְחַלָּה הֲלֵא שׁו"כ הִי דְּבָר שֶׁא"ק
וּל"מ מְחַלָּה וּלְהֶאֱמוֹר נִיחָא דְּכִינּוֹן דְּדָבָר שֶׁא"ק הוּא מִטַּעַם אֲסַמְכְּתָא וּא"כ הֲלֵא כ' הַב"ח
הוּבָא בְּש"ף ח"מ ס' ר"ז סִימָן י"ח דְּהָא דְּאֲסַמְכְּתָא ל"ק הוּא רַק מְדַרְבְּנָן דְּמִדְּאוּרֵייתָ'
אֲסַמְכְּתָא קִנְיָא וְהֵכִי מְפֹרְשׁ בְּרַש"י שְׁבוּעוֹת מ"ו ע"א ע"ש וּא"כ שְׁפִיר מְשַׁנֵּי הַש"ס הֵתָם
יְדַעָה וְקֵא מְחַלָּה נְאִי דְּהִי דְּשֶׁא"ק ז"א דְּהָא הוּא מִטַּעַם אֲסַמְכְּתָא וּמִדְּאוּרֵייתָא קִנְיָא וְרַק
מְדַרְבְּנָן הוּא דְּל"ק וּבְדַרְבְּנָן הָא תְּנָאוּ קִיָּים כְּמִבְּאָר בְּכַתְּנוּבוֹת נ"ו וְנְכוּן לִיִּישֵׁב בְּדַרְדָּרָה זֵה
מֵה שְׁהִקְשׁוּ בְּכַתְּנוּבוֹת ל"ב ע"א דְּמוֹקֵי שֵׁם מִתְּנִיתִין דְּאֵלוֹ הֵן הַלּוֹקִין בֵּיתוּמָה וּמְפֹתָה
דְּאֲחֻלֵי אֲחַלָּה גְבִי בּו"פ וְהֲלֵא בּו"פ הוּא מִיָּדִי דְּלֵא קִיָּץ וּלְהֶאֱמוֹר נִיחָא דְּכִינּוֹן
דְּמִדְּאוּרֵייתָא יְכוּלָה לְמַחֲוֹל א"כ אַע"ג דְּמְדַרְבְּנָן ל"מ הַמְּחַלָּה דְּהִי אֲסַמְכְּתָא וְאֵיפֵא חִיּוּב
מְמוֹן בְּכ"ז לֹא נוּכַל לֹמַר בְּזֵה כֹּל הֵיכָא דְּאֵיפֵא מְמוֹן וּמְלִקוֹת מְמוֹנָא מְשַׁלֵּם מְלִקֵי לֹא לְקֵי

פינון דהחיוב ממון אינו רק מדרבנו וחיוב מלקות הוא דאורייתא ול"ק נמי מה שהקשו הראשונים ז"ל ממה שמצינו בשאול שאמר האיש אשר יפנו יעשרנו המלך עושר גדול ואמרנו בסנהדרין י"ט דנתחייב שאול ונהרי הוא דבר שאין קצבה ולהג"ל דל"ה רק מדרבנו לק"מ וע' ש"ף ח"מ סי' נ' ובמהרי"ט חח"מ סי' כ"ג ובמסקילה זו נעלה ליישב עוד הפעם הקושיא הג"ל בכתובות נ"ו דהמוחלת כתובתה אין לה מזונות משום שהיא בכלל מחילת הכתובה הלא מזונות הני דבר שאין לו קצבה והיל"ל דלגבי הכתובה מועלת המחילה ולא לגבי המזונות כמו בקני את ונמור ולהאמור י"ל עפ"מ"ש הפוסקים דהא דבקני את ונמור קנה מחצה הוא דוקא היכא דליפא שום חלות קנין על אותו דבר וע"כ אין פח באותו דבר שחל עליו קנין ליפות פח השני ולומר פינון שקנה זה קנה נמי זה פינון דעל הדבר הב' אין שום תפיסת קנין אבל היכא דמדאורייתא הקנין חל על שניהם ורק מדרבנו אינו חל על דבר אל י"ל מתוך שחל על זה אף מדרבנו חל ג"כ על זה וא"כ לפי"ז מיושב שפי' פינון דמדאורייתא הוא מועיל המחילה על המזונות ג"כ ורק מדרבנו א"י למחור משום דהני דבר שא"ק א"כ אמרינן שפיר מתוך שמועיל המחילה על הכתובה מועיל ג"כ על המזונות אף מדרבנו ולכך שפיר אמרינן דהמוחלת כתובתה אין לה מזונות: והנה לענין אם ניקא דכינון שנסתעבד מעכ"ת לתת לו השכירות הכונה כל ימי חייו.

הנה גבי גיטין באומר הר"ז גיטך ע"מ שתזון את בני הוא פלוגתא דרבא ורב אשי בגיטין ע"ה ע"ב דלרבא כל ימי חייו ולרב אשי בסתם הני כמפרש ע"מ שתזון יום א' או שעה א' דמי ובר"ן שם הביא בשם הרשב"א דאפי' לרב אשי הוא דוקא גבי גיטין משום דלצעורה קמיפיון והא ציערה יום א' או שעה א' אבל בממונא סתם כמפרש כל ימי חייו דמי וע' במשנה למלך פ"ח מה גירושין אולם ז"א רק בתנאי שהוא משום הרנוחה דידי' כגון בנותן מתנה ע"מ שיזון אותו אבל במחייב עצמו לחבירו לזונו כל שנוכל לפרש כונתו על הפחות האפשר מפרשינו ואף דבסי' סמ"ך בהג"ה מובא שני דיעות בזה מ"מ פשיטא דהמחזיק יכול למימר קים לי פדיעה זו דלאו לעולם משמע ובעובדא דידין נמי אף שמבואר בפמ"ג בא"א סי' נ"ג לענין ש"ץ ובסתם אפשר בכלל כל ימי חייו וה"ה בכל המינויין מ"מ יפה פתב בזה ידידי הרהג"א מו"ה שלמה נ"י אבד"ק סקאלא בתשובתו ששלח לי מע"כ שאין זה רק בקהל שקבלו עליהם רב וכדומה ולא ברב שקיבל לעצמו מו"ץ לשלם לו מפיו ובפרט שכ"ת ראה ממנו כמה פשיעות שהוא אויב לו ומבקש רעתו בנדאי נלפענ"ד דיש כח ורשות בידו לדחותו מביתו ואומדנא גלוי' ונראה לעין כל הוא שלא קיבלו כ"ת על אנפן זה וגדולה מזו מצינו בש"ס ב"מ ק"א ע"ב דהוא גברא דזבן ארבא דחמרא לא אשכח דנוכתא לאותובי' אמר לה לההיא איתתא אית לך דנוכתא לאוגרי אמרה לי לא אזל קדשה יתבה לי דנוכתא לעיילי' אזל לביתי' פתב לה גיטא שדר לה אזלה איהי אגרה שקולאי מיני' ובי' אפיקתני' ואותבני' בשבילא אר"ה ברי' דר"י פאשר עשה פן יעשה לו וגמולו ישיב בראשו לא מיבעיא חצר דלא קיימא לאגרא אלא אפי' חצר דקיימא לאגרא אמרה לי לכ"ע ניחא לי לאוגרי ולך לא ניחא לי דדמית עלי פי אריא ארבא ע"כ וכ' הריטב"א ז"ל האי מעשה הא מייתי הכא משום דההיא איתתא אפיקתני' לאלתר ולא אודעתני' כלל ואע"ג דאמרינן בפרכים צריך להודיעו י"ב חודש מעיקרא כו' הכא פינון דשלא כדון עביד וברמאות אושלא לי ביתא פאשר עשה

כִּן יַעֲשֶׂה ע"כ הָרִי דְהִיכִי דְנֶהֱג עֲמוּ בְרַמְאוֹת יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת עֲמוּ אִף שְׁלֵא מִן הַדִּין וְלִהְיוֹצִיאוּ
שְׁלֵא מִדְעָתוֹ מִכ"ש בנ"ד שִׁכ"ת הַתְּרָה בּוֹ אַחֲרֵי רְאוֹתוֹ תַּחְבּוּלוֹתָיו וְעַרְמִימוֹתוֹ לְבִלְתִּי
הִבִּיא אֶת ב"ב בְּנֹדָאֵי יוֹכֵל לְהַשִּׁיב לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֵאשׁוֹ דְּאִין לֵה אֲנֻמְדֵן דַּעַת גְּדוּל מְזַה שְׁלֵא
קִיבְלוּ כ"ת רַק לְתַקּוּנֵי לְהַקְל מִשְׂאוֹ וְלֹא לַעֲוֹתֵי.

וּבִכְה"ג דְּבָרִים שְׁפִלְב הַיְיָן דְּבָרִים כְּדִמְצִינּוּ בְּתוֹס' כְּתוּבוֹת ע"ח ע"ב גְּבִי הִיא אִיְתָתָא
דְּבַעֲי דְּתַבְרַחֲיִנְהוּ לְנִכְסֵה מִגְּבָרָה כְּתַבְתִּינְהוּ לְבִרְתָּהּ וְכ' תוֹס' וְנִרְאָה לר"י דְּלֹא אָמְרָה
מִיָּדִי אֲלֵא גִילוּי מִלְתָּא בְּעֵלְמָא אִיפָא וְל"ה דְּבָרִים שְׁפִלְב שְׁאִינְן דְּבָרִים דְּהִכָּא וְנֹדָאֵי הַדְּבָר
נִיפֵר שְׁלֵא נִתְפְּוֹנָה אֲלֵא לְהַבְרִיחַ דְּנִפְשָׁה עֲדִיפָא לָהּ ע"כ וְע' בְּתוֹס' בְּכוֹרוֹת נ"א ע"ב
ד"ה הַלְפָּה וּבְתוֹס' וְרֵא"ש נְדָרִים כ"ח וְע' בְּרַמְ"א ס' ר"ז ס"ג ד'.

וּבְמַגִּיֵּה מִשְׁנָה לְמִלְךָ פ"ד מְשַׁקְלִים וּבְמַהֲרִי"ט בְּשִׁנְיֹת חַח"מ ס' מ"ה. א"כ ה"נ בנ"ד אִף
שְׁלֵא הִתְנָה עֲמוּ בְּפִירוּשׁ מ"מ לֹא הָוִי כְּדְבָרִים שְׁפִלְב שְׁהַדְּבָר בְּרוּר וְנִיפֵר לְכָל הָעוֹלָם
שְׁרַק לַעֲזֹר וְלִסְעֵד קִיבְלוּ וְלֹא לַעֲוֹתֵי וְלִקְלָקֵל וְע' ב"ק כ"ח ע"א מְנִין לְנִרְצַע שְׁפִלְב יָמִיו
וְרַבּוּ מְסַרְהֵב בּוֹ לְצִאת וְחָבֵל וְעֲשֶׂה בּוֹ חַבּוּרָה שְׁהוּא פְּטוּר כּו' הַב"ע בְּעַבְדָּא גְּנָבָא כּו'
וּמְבֹאָר בְּתוֹס' שֵׁם דְּלֹאוּ דְּנֹקָא פְּלוּ יָמִיו אֲלֵא אֹרְחָא דְּמִלְתָּא נְקֻט וְהוֹצִיא מְזַה הַג"א
בְּמִשְׁרַת שְׁחֹשֶׁשׁ לוֹ מִגְּנִיבָה יְכוֹל לְהוֹצִיאוּ אִפִּי בְּתוֹךְ זְמַנּוֹ ע"ש.

וְהִנֵּה אִף שְׁמִבְנֹאָר בְּמִשְׁנָה ר"פ הַנּוֹשֵׂא דְּאֵם פְּסֻק עִם הָאִשָּׁה לְזוּן אֶת בְּתָה חֲמֵשׁ שָׁנִים
דְּחִיב לְזוּנָה אִפִּי אַחֲרֵי שְׁגִירָשָׁה וְנִיִּסְתָּ לְאַחַר כְּבָר מְבֹאָר אֲצִלִי בְּחִידוּשֵׁי דְּלְכֹאֲרָה יל"ד
עַל לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה מ"ש ה' שָׁנִים דְּנִקֻט הִיל"ל רְבוּתָא דְּאִפִּי בְּלִי קְצִיבַת שָׁנִים חִיב לְזוּנָה
וְאִמְרֵתִי לְיִישֵׁב דְּהִנֵּה הַט"ז בַּח"מ ס' ס' ס"ג הַקְּשָׁה לְדַעַת ר"ת דַּס"ל בְּנִדְוֹנִיַת חֲתָנִים
דְּאִמְדִּינִין דַּעַתוֹ שֶׁל אָב שְׁלֵא הִקְנָה לוֹ אֲלֵא ע"מ שְׁתַּהֲנָה בְּתוֹ מִן הַנְּדוּנָא וְא"כ בְּפּוֹסֵק
מְזוּנוֹת לְבַת אִשְׁתּוֹ אִמְאִי ל"א נְמִי אֲנֻמְדָּנָא דְּלֹא הִתְחַיֵּיב א"ע לְתַת לָהּ מְזוּנוֹת אֲלֵא כ"ז
שְׁהִיא אִשְׁתּוֹ.

אוּלָם י"ל עִפְמ"ש א"ז גְּאוֹן יַעֲקֹב מְלִיסָא ו"ל בְּנִתְה"מ לְהַסְבִּיר דְּבָרֵי הַה"מ שִׁכ' דַּע"ג
דְּבַשְׁעַת נְשׁוּאִין ל"ש הָא דְּרַב גִּידֵל וְאִמְאִי מְהִי פְּסִיקַת מְזוּנוֹת בְּשַׁעַת נְשׁוּאִין הִלָּא הָוִי
דְּבָר שְׁאִינוּ קְצוּב וְכ' דְּהוּא מְטַעַם אוֹדִיתָא שְׁהוּדָה לָהּ שְׁנַתְחַיֵּיב לָהּ בְּאִנְפֹן הַמוֹעִיל וְכִינּוּן
דְּאִיפָא גְּוֹנִי דִּיכּוֹל לְהִתְחַיֵּיב כְּגוֹן בְּשַׁעַת אִירוּסִין מְשׁוּם דְּרַב גִּידֵל מְהִי נְמִי כִּי פְּסֻק לָהּ
בְּשַׁעַת נְשׁוּאִין מְטַעַם הוֹדָאָה ע"ש שְׁהַאֲרִיף וּלְפִי"ז מִינְשֵׁב שְׁפִיר קוּשְׁיָה הַט"ז הַנְּ"ל דְּהָא
מְבֹאָר בְּחֻלְקַת מְחֻרְקָה וּב"ש אַה"ע ס' צ' דְּלֹא שְׁיָיָה אֲנֻמְדָּנָא בְּהוֹדָאָה וְא"כ ה"נ פִּינּוּן
דְּמְטַעַם הוֹדָאָה קְאָתִינּוּ עֲלָה ל"א אֲנֻמְדָּנָא וּלְפִי"ז מִינְשֵׁב שְׁפִיר הַדְּקָדוּק בְּמִשְׁנָה הַנְּ"ל
דְּהָא אִשְׁמַעֲינּוּ בְּזָה דְּקַתְנִי ה' שָׁנִים דַּע"ג שְׁקַצֵּב לָהּ הַשָּׁנִים וְא"כ לֹא צְרִיכִין לְמִיתִי עֲלָה
מִדִּין הוֹדָאָה וְא"כ לְמָה חִיב לְזוּנָה כְּשִׁנְתַּגְרָשָׁה וְנִיִּסְתָּ לְאַחַר נִימָא אֲנֻמְדָּנָא וְאִשְׁמַעֲינּוּ
דַּע"פ הָוִי דְּבָר שְׁאִינוּ קְצוּב וְצְרִיכִין לְבֹא מִדִּין הוֹדָאָה וְלִכְפָּה שְׁפִיר קַתְנִי אַח"כ לֹא יֵאמֵר
הִרְאִשׁוֹן לְכִשְׁתַּבָּא אֲצִלִי אֲזוּנָה כּו' א"כ בנ"ד שְׁפִיר שְׁיָיָה לּוֹמֵר אֲנֻמְדָּנָא דְּהָא אָנּוּן לֹא
פְּסִיקִין כְּהַרְמַב"ם דְּדְבָר שְׁאִינוּ קְצוּב לֹא מְשַׁתְּעֵבֵד: וּבְדָרְךָ אַגַּב אֲבָאָר מַה שְׁנִשְׂאֵלְתִי זֶה
כְּפִיר מְחַכֵּם א' לְפִי"ד הַג"א הוּבָא בְּסִמ"ע רַס"י ל"ט דְּהָא דְּמְהִי קִנְיֵן בְּהוֹדָאָה הִינְינּוּ
שְׁקִינוּ מִיָּדוּ שְׁיִתָּן חוּבוֹ עַד זְמַן פ' אֲבָל אִם אָמַר סְתָם הַנְּנִי מוֹדָה לָהּ בְּקִנְיֵן בְּפִנֵּי עֲדִים
שְׁאִנִּי חִיב לָהּ לֹא יַדְעָתִי עַל מַה יְחוּל הַקִּנְיֵן הוֹאִיל וְלֹא מִקְנָה לוֹ עֵתָה שׁוּם דְּבָר וְא"כ

לפי"ז מ"פ הש"ס על הא דקא' אלא איהי דליתה בתנאי ב"ד מהני לה קנין פנות דאיתנהו בתנאי ב"ד ל"מ להו קנין ופריה מגרע גרעי ולד' הג"א קשה דילמא באמת הפנות פינו דאיתנהו בתנאי ב"ד ואין הקנין על מה לחול לכה לא מהני להו הקנין ונלפענ"ד לתרץ דהנה בכסף משנה פי"ב ממכירה הקשה על הא דקא' הש"ס מי לא עסקינו דהנאי בשעת קנין וה"ד פגון דגירשה ומהדרה ולמה לא קא' פגון שקנו מידו לאחר שנולדו הפנות ונראה דהנה באמת הקשה הב"י על ההג"א הנ"ל דלמה לא נימא דהקנין חל לענין טריפת משועבדים ע' בש"ף שם אולם י"ל עפי"ד התוס' ערכין ל' ע"א שכ' דשכירות קרקע אינו נקנה בקנין סודר דכינון שאינו קנין עולמית רק לזמן לא מיקני בתליפין ע"ש ולפי"ז י"ל דה"ה על שיעבוד נכסים שאינו רק קנין במקצת אינו חל קנין סודר ובשלמא אם הקנין הוא בשעת הלואה פינו דאז משתעבד הגוף ממילא משתעבדין הנכסים מדין ערבות דנכסוהי דאינש אינון ערבין בי' אבל על שיעבוד נכסים לחוד' לא יוכל לחול ק"ס דהוי קנין לתצאין ולפי"ז שפיר מוכרח הש"ס בסוגיין לומר פגון דגירשה ומהדרה דאז בשעת נשואין בא שיעבוד הגוף עפ"י תנאי ב"ד וממילא חל אז שיעבוד נכסי ג"כ ע"י הקנין ואנדא קוש'י הכ"מ הנ"ל וממילא ל"ק ג"כ הקוש'א הנ"ל דנימא דהפנות פינו דאיתנהו בתנאי ב"ד אין להקנין על מה לחול ז"א דהכא שפיר י"ל דחל הק"ס על שיעבוד הנכסים כנ"ל.

את זה ראיתי להשיבו בחפזי והנני או"ש לו ולכל הנלוים אליו. ידידו דור"ש באהבה: ס' קכו תשובה לרב א'.

ע"ד שאלתו בעובדא דאתא לקמ' בא' שהי' חייב לתבירו ס' חמשים ריי"כ וכאשר נשה בו לפרוע לו אמר אין לי כי אם מאה פסף הונדערטער שלם לה והחליפו וקח חמשים ריי"כ לעצמה והחמשים השניים תחזיר לי וכאשר שר הלה להחליפו נאבד ממנו המאה פסף עלי דרף ובאו למשפט אם מחויב להתזיר להמלנה החמשים ריי"כ מביתו עכ"ש: הנה אם נאבד ממנו בפשיעה הדבר פשוט דמחויב להתזיר לו החמשים ריי"כ ואף שכ' התוס' בב"ק ל"ו ע"ב גבי הא דמוקי שם הב"ע פגון שתפסו נזק לגבות הימנו ונעשה עליו כש"ש לנזקין דדוקא לר"י נעשה ש"ש אבל לר"ע דאמר שנתפי ניהו לא נעשה ש"ש אלא מחלקו וע' ברא"ש שם דמוכח דעל חלק תבירו אפי' ש"ח לא הני הא פבר כ' הפוסקים דל"א הכי רק התם דתפסו נזק בע"כ של מזיק אבל היכא שבא הדבר אצלו מדעת בעלים אין הבעלים מתרצים למסור חפציהם ביד אחר בלתי שמירה וכי מסרו בידו אדעתא דהכי הוי שהוא ישמרם ואל"ה לא הי' נותנו בידו ע' במתנה אפרים ה' שומרים ס' ל"ו וע' בש"ף ח"מ ס' קע"ו ס"ק ט"ו ולפענ"ד בנ"ד יש לו דין שלית בחנם שכשנאבד ממנו אית בי' דין ש"ח ואי הוי בפשיעה חייב ואם לא הי' ע"י פשיעה פטור ואף דקיי"ל בח"מ ס' רצ"ב ס"ז במפקיד מעות אצל שולחני דהיכא דאין המעות חתומים או קשורים קשר משונה מותר להשתמש בהן ונעשה עליהן ש"ש וחייב בגנו"א ומבואר בש"ף ש"ק י"ב בשם המרדכי דבזמנינו שאין לנו שדות וכרמים פל עסקנו בריבית וקניית סחורה כ"ע דינם כשולחני וא"כ לכאורה הול"ל דה"נ יהי' עליו דין ש"ש אולם ז"א דהרי מבואר בב"י יו"ד ס' קס"ט דאפ"ל אם השליח הוא שולחני והמעות מותרין אין לו רשות להוציאם דדוקא בפקדון שפסרו בידו לזמן ידוע יש לו היתר תשמיש אבל שלית אין לו רשות להוציאם פינו שלא מסרם שישא בידו שום זמן ע"ש וא"כ הה"נ

אינו אלא כשלים שצננה עליו להחזיר לו תיכף החמשים רי"כ שלו לא הי' לו היתר תשמיש ושפיר אין לו רק דין ש"ח ואף דכתב הש"ך בח"מ סי' קכ"א ס"ק ל"ה ונ"ל בקאן וכן בכל הסי' שהנזכר שהשלים אומר שנאנסו ה"ה אפ"ל אומר שנגנבו או נאבדו אם הוא שלים בחנם ואינו חנוני או שולחני כו' פבר תמה עליו א"ז בנתה"מ דאשתמיטתי דברי הב"י הג"ל.

ואין לדון ולומר דקודם שהחליף המ"כ פינו דתפיס לי' אחובי' דלא בעי למיעל ולמיקפא אזוי הוי ש"ש כמו באנמן ז"א דהא באנמן קיי"ל דל"ה ש"ש רק היכא שא"ל בפירוש דתפיס לי' אאגרי' פגון דאמר הבא מעות וטול את שלך אבל בסתם ל"ה רק ש"ח כדמסקינן בב"מ פ"א ע"א ע' בתוס' שם והכי פסקינן בש"ע ח"מ סי' ש"ו ע"ש וא"כ הקא בנ"ד בסתמא ל"ה ש"ש מטעם זה.

ואם פי הדבר פשוט בכ"ז אביא סייעתא לדברינו מדברי הש"ס שבועות מ"א ע"ב ההוא דא"ל לחברי' כ' פרעת לי פורעון לי באפי בי תרי דתנו הלכתא אזל פרעני' בין דילי' לדילי' אתניסו הנה זוי אתאי לקמי' דר"נ א"ל אין קבולי קבילתינהו מיני' דרף פקדון ואמינא ליהוי גבאי פקדון עד דמתרמי בי תרי דתנו הלכתא כו' ופירש"י ונ"ל גיהוי פקדון בידי ואינו עליהן אלא שומר חנם שלא קבלתי בתורת פרעון עכ"ל וקשה הרי עכ"פ אפ"ל לא קיבל המעות לשם פרעון מ"מ נימא בההוא הנאה דתפיס להו אחובי' דלא בעי למיעל ולמיקפא אזוי הוי שומר שוכר אלא ע"כ פינו דלא גילה דעתו בפירוש דתפיק להו אחובי' מסתמא לא אמרינן דהוי ש"ש אמנם אכתי קשיא לכאורה הרי איהו בודאי אית לי היתר תשמיש פינו דהלנה באמת סבור דיהיב לי לשם פרעון ואי מתרמי לי עיסקא מי לא זבין א"כ יהי' עי"ז ש"ש אולם ג"ז נכון דהנה לכאורה צריף להבין למה לי לרש"י ז"ל לפרש שאינו אלא שומר חנם הרי פינו דמירי דאתניסו הנה זוי ובאונסין אפ"ל אי הוי עליו דין ש"ש הי' פטור לכן נראה ליישב עפי"ד הסמ"ע בס"י רס"ז ס"ק ל"ח שכ' לדעת הרמב"ם דס"ל שומר אבידה הוי ש"ש הלכך פל היכא דאית לי היתר תשמיש מעליגין לי חד דרגא והוי שואל וסגיב באונסין ורק בש"ח ע"י היתר תשמיש נעשה ש"ש ע"ש ולפי"ז יהי' הפ"ל בדברי רש"י ז"ל הכי דכיון דאינו עליהן אלא ש"ח לכו"ע"י היתר התשמיש לא נעשה על המעות אלא ש"ש וכיון דש"ש פטור מאונסין לכן פטור הקא פינו דאתניסו הנה זוי משא"כ אי הי' ש"ש הא הי' עליו ע"י היתר התשמיש דין שואל [ואף שכ' בסמ"ע סי' רצ"ב ס"ק ט"ז דדמי פקדון גרוע מדמי אבידה דבפקדון לא מהני היתר תשמיש אלא בעינן נשתמש פבר הלא כתב שם הטעם דשימוש בדמי הפקדון גרוע שמא יבא המפקיד פתאום ויתבע ע"ש והקא הא ל"ש האי טעמא דבאמת הלנה הא א"י לתובעו שיחזירם לו רק שאומר המלנה שתופסו בתורת פקדון עד דמתרמי בי תרי דתנו הלכתא א"כ דמי שפיר לדמי אבידה וסגי בהיתר תשמיש] והי' סגיב גם באונסין.

אמנם באמת בתוס' ב"מ כ"ט ע"א ובכ"ד דחו סברא זו דא"א לומר דבש"ש יהי' עליו ע"י היתר התשמיש דין שואל דאטו אם מוסיפין שוכר לשומר יהי' לו דין שואל ע"ש ובאמת הש"ך שם ובסי' ע"ב ס"ק ל"א חולק על הסמ"ע בזה ודעתו דלעולם ל"ה ע"י היתר התשמיש רק ש"ש וע' ב"מ מ"ג בתוס' שם לענין אי המוכר מותר להשתמש במעות דתליא בפלוגתא דר"י ור"ל דהקשו שם מההוא דפוסק על הגדיש ובמהרש"א

שם הקשה דאפתי לר"ש איך יפרנס הא דפוסק על הגדיש אף י"ל לד' התוס' ע"ז ע"א דהיכא דליכא כספא משיכה קונה וה"ה להקפוח א"כ בפוסק על הגדיש דאין לו פעת מה למשנה גם ר"ל מודה דמעוות קונות ומותר להשתמש במעוות וע' בתוס' עירובין פ"א ע"ב דהמוכר הוי על הגנה זוזי ש"ש משום דשרי להוציאם ע"ש] ע"כ נראה דהכא ל"ש דיהי' ש"ש מטעם היתר תשמיש פינו דבאמת לפי דבריו שאומר שלשם פקדון קבל' הא הי' אסור להשתמש בהן אם אינו שולחני ושפיר כ' רש"י שטוען דאינו עליו אלא ש"ח והיינו לפי דבריו והא דאצטרף לי' לומר שאינו אלא ש"ח הרי גם אם הוא ש"ש פטור מאונסין י"ל עפ"ד התוס' ב"מ מ"ב ע"א ד"ה אמר שמואל כו' דמגניבת אונס לא מקפטר ש"ש אם לא בגניבת לסטים מזניין ע"ש וא"כ י"ל דאתניסו הגנה זוזי שנגנבו באונס ולכך הוכרח לומר דל"ה אלא ש"ח דאי הי' ש"ש הי' חייב על גניבת אונס.

עכ"פ בנ"ד לא הי' על השליח רק דין ש"ח ואי לא הי' בפשיעה פטור מלהחזיר החמשים ריי"כ רק שצריך לישיבע שבועת השומרים המבואר בסי' רצ"ה ס"ב ולהיות שהדבר פשוט אין מהצורך להאריך עוד.

ומדי התבוננתי בענינים האלה ראיתי להעיר בש"ס פסחים ל"א ע"א לימא פתנאי ישראל שהלנה לנכרי על חמצו כו' אלא הב"ע שהרהינו אצלו וקמפלגי בדר"י דאר"י מנין לבע"ח שקונה משכון שנא' ולך תהי' צדקה אם אינו קונה משכון צדקה מנין מכאן לבע"ח שקונה משכון ת"ק סבר הנ"מ ישראל מישאל הוא דקרינא בי' ולך תהי' צדקה אבל ישראל מנכרי לא קני ור"מ סבר ק"ו ישראל מישאל קני ישראל מנכרי לא כ"ש.

והעירותי דהנה בתוס' בב"מ פ"ב ע"ב ד"ה אימור מביא שם דעת הקונטרס דמשכון שלא בשעת הלואתו קני אף לאונסין כמו שמוכא בתוס' פאן בפוג' ודחו אותו ומסקי דאינו אלא ש"ש וכ' נצריך לפרש מאיזה טעם יהי' ש"ש דאי חשיב קנן גמור אפי' באונסין יתחייב ואי לא חשיב קנן גמור לא יהי' אפי' ש"ש ות' דבהוא הנאה שיכול לקדש בו את האשה כדא' בפ"ק דקידושין קידשה במשכון דאחרים מקודשת הוי עלי' ש"ש והקשו תו דלמה יחשב ש"ש בשביל כך ונלא כך הי' יכול לקדש במעותיו ות' דחליפין יכול לעשות במשכון מה שלא הי' יכול לעשות במעות דאין מטבע נעשה חליפין ע"ש והנה בב"מ נ"ח ע"א אמרינו השוכר את הפועל לשמור את הפרה לשמור את התינוק לשמור את הזרעים אין נותנין לו שכר שבת לפיכך אין אחריות שבת עליו ופירש"י אם אינרע בהן קלוקל בשבת אין חייב לשלם ע"ש הרי דבש"ש באותן ימים שאין נוטל בהן שכר אינו ש"ש א'ז וא"כ קשה לכאורה פאן בישאל שהלנה לנכרי ע"ח דס"ל לר"מ דאחה"פ עובר משום דר' יצחק ולפי"ד דאינו קנן גמור רק שהוא ש"ש פינו דאית לי' הנאה שבמעוטי לא הי' יכול לעשות חליפין ובהמשכון יכול לעשות חליפין ונלא בתו' ימי הפסח הוי חמץ איסור הנאה וקיי"ל בב"מ מ"ז ע"ב במנא דכשר למקניא בי' למעוטי איסורי הנאה דא"ה לא עבדי חליפין וא"כ אין לו השכר הנה בתו' ימי הפסח ואין אחריותו עליו כנ"ל וא"כ אין עליו בתו' ימי הפסח דין ש"ש ואמאי יהי' עובר עליו אחה"פ אפי' לר"מ דאית לי' דר' יצחק הא ל"ע בב"י פינו דלא הי' עליו בתו' ימי הפסח דין ש"ש והנה הא ל"ק דהרי בלא"ה חמץ הוי פירא ופירא לא עבדי חליפין ומאי הנאה אית לי' ע' בתוס' עירובין מ"ט ע"א ד"ה עירוב משום קנן וז"ל פירוש דבהאי

פת מיקני רשות להדדי אע"ג דפירי ל"ע חליפין מ"מ קנו בתורת דמים] דנוכל לומר כשי' ר"ת בתוס' ב"מ מ"ו דבשנה בשנה גם פירי עבדי חליפין וע' בח"מ סי' ר"ג ס"א בהג"ה ובשקלא בשכיר חודש פינו דנותן לו שכר קצוב על משך חודש הוי כמה שכר שמקבל על כל החודש ולכך שפיר אמרינן דאחריות שבת עליו אבל ההיא שכר של הנאת קניית חליפין הוי כל יום שכרו בפ"ע שפירי עדיין לא הגיע להנאה זו ורק בכל יום אמרינן שהיום יוכל להיות לו ההנאה של קניית חליפין וא"כ הוי כשכיר יום שאינו חשוב ש"ש רק ביום שמקבל השכר וקשה שפיר פנ"ל והנה תלמידי התריף פמר שלום אורנישטיין שיח' מפה"ק סטריא השיב עפ"י ד בעל ערבי נחל בדרוש לפסח שחידש בקה דקיי"ל אין קונין חליפין באיסורי הנאה דהיינו משום דלאו מידי יתיב מ"מ היכי דלמקבל מותר בהנאה אף דלהנותן אסור בהנאה מיד שקיבל קנה זה שפנגדו את חליפיו הואיל והוי דמים למקבל וא"כ אפי' לפי"ד התוס' שחולקים על ר"ת לעיל ג' ע"א וסברי דאינו מועיל קנין חליפין בעפ"מ מ"מ ה"ד בעפ"מ מ"מ שפירא לא ישאל מעפ"מ ע' בש"ח ח"מ סי' קכ"ג סק"ל] וא"כ יש לו הנאה זו גם בפסח שיוכל לקנות דבר מעפ"מ בחליפין דהא לעפ"מ מותר בהנאה והיכי דלמקבל מותר בהנאה הא מהני החליפין עכ"ד אולם אפתי אינו נכון דהא מבואר ברש"י ותוס' חולין ד' ע"ב דחליפי חמץ אסור למחליף מדרבנן ואפי' לשי' הפוסקים שהובא בא"ח סי' תמ"ג דמותר אף למחליף דחמץ אינו תופס דמיו מ"מ הא לכתחלה אסור לעשות קנין חליפין בחמץ דנהנה בהחמץ ואף דמשמע שם מדברי המג"א דהיכי דנותן לו החמץ קודם ואח"כ נותן העפ"מ חליפין שרי לכ"ע אפי' להאוסרין ביי"נ במשך היינו ואח"כ נתן דמיו מ"מ בחמץ מודו דמותר בכה"ג ע"ש אולם ז"א דהא כל הטעם הוא דכיון דבכה"ג שמשך הגוי קודם החמץ הא א"צ הגוי לשלם לו דאינו שנה פלום פינו דא"ה הוא ומה שנותן לו הוא מתנה בעלמא ע"ש א"כ תו לא חליפין הוא ולא נקנה לישראל החליפין עד שבא לידו וא"כ לא נהנה מידי וצריך לעיין בזה: וע"ד שאלתו בנידון שראובן לנה משמעון סך מה על זמן קבוע ובתוך אותו הזמן נתחייב שמעון לראובן איזה סך בעד הניזק שעשה לי אי יכול שמעון לומר לראובן הלא אתה חייב לי מההלואה שלווית ממני והפוכי מטרטא למ"ל א"ד יכול ראובן לומר לשמעון הלא הסך הזה עלי לשלם לזמן שקבעת לי ואתה שלם לי בעד הניזק מיד.

הנה שאילה דא שאילת ראשונים היא וכבר נשאל בכיוצא בזה הריב"ש בתשובותיו סי' ק"ט וכ' לפשוט זה מש"ס פתובות ק"י ע"א גבי שנים שהוציאו שט"ח זה על זה דפליגי התם בגמ' רב נחמן ורב ששת ר"נ אמר זה גובה וזה גובה ור"ש אמר הפוכי מטרטא למ"ל אלא זה עומד בשלו וזה עומד בשלו ומבואר התם דהיכא שלנה זה לעשר וזה לחמש אפי' ר"ש מודה דזה גובה וזה גובה פל' א' בזמנו ואין מי שלא הגיע זמנו יכול לומר למי שהגיע זמנו אעפ"י חובה אצלי בעד חובי ע"ש ולפענ"ד נראה למיפשט עוד מש"ס ב"ק כ"א ע"א שהוא גברא דבנה אפדנא אקילקלתא דיתמי אגב' ר"נ לאפדנ' מינ' לימא קסבר ר"נ הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר שהוא מעיקרא קרמנאי הוי דירי בי' כו' והקשה באס"ז שם הלא היתומים צריכין לשלם לו ציאותיו ותי' דכיון שירד לקרקע של יתומים ובנאה מדעתו ואעפ"י שהיא עשו' לבנות דעתו שלא יהא נפרע מהם עד שיגדלו ויהיו בני פירעון וחרו היציאות עליהם בחוב וצריך זה לפרוע עתה שכירות כל האפדנא ע"ש וא"כ הה"נ בנ"ד מחויב שמעון לשלם

לראובן בעד ההיזק מיד וחובו יגבה מראובן לכשיגיע זמנו דכשקבע לו זמן להלואתו
הא א"י לתפוע קודם פמבואר במכות ג' ע"ב גפי המלוה את חבירו לעשר שנים אין
שביעית משמטתו דאע"ג דאמי לידי לא יגוש השתא מיהא לא קרינן בי' לא יגוש משום
דעכשיו אם בא לנוגשו בלא שביעית א"י משום שהוא תוך זמנו ע"ש וכו"פ להלכה בש"ע
ח"מ סי' ע"ג ס"ב ובאמת דין זה מפורש יוצא מדברי הש"ע ח"מ סי' פ"ה ס"ג פדברינו.
הנלפענ"ד פתבתי: סי' קכז לק' שטשערזיטץ בעזה"י יום ה' י"א מרחשון שנת תרל"ה
לפ"ק סערעט. יהי נועם ה' עלי ראש פבוד ידידי הרב הגדול חריף וישנון וזית רענן חכם
וסופר אשכול הפופר כש"מ גבריאל מענקעס נ"י.

הנני לתשובתו ע"ד הקושא שהציע לפני בש"ס בכורות י"ח ע"ב לא נחלקו אלא בחצר
בעה"ב ורועה פהו ר"ט סבר אקנויי קא מקני לי מקום בחצרו וניחא לי דליתעביד מצנה
בממונ' והו"ל כב' שהפקידו אצל רועה שמניח רועה ביניהן ומסתלק כו' ופירש"י אקנויי
אקני לי בעה"ב לפהן מקום בחצרו פדי שינפה פהו בפכורות פשינוולדו מיד דתקני לי
חצרו ע"כ והקשה מב"מ מ"ט ע"א דא"ר אבהו אר"י ישראל שאמר לכו לוי פור מעשר
יש לה פדי בן לוי ראשי לעשותו תרומ"ע על מקום אחר וכו' באס"ז ונ"ל כ' ר"מ אעפ"י
שלא קנאו בן לוי לא במשיכה ולא בהגבהה איירי במפירי לוי דחשיב פאלו בא לידו
כדא' פ' כל הגט ע"כ וא"כ לפי"ז הלא התוס' בפכורות ל"ה ע"ב הקשו על הא דאמרין
ברועה אקנויי אקני לי מקום בחצרו הא לא שביק צורבא מרבנן ויהיב לדיד' פדקא'
התם בגמ' ות' דמירי במפירי פהונה וא"כ ל"ל דתקני לי החצר להפכורות פשינוולדו
הלא לפי"ד האס"ז הנ"ל במפירי פהונה הוי פאלו עשה קנן בהמ"כ דאל"ה האיד תורם
האי בן לוי פדבר שאינו שלו עכ"ק.

הנה נלפענ"ד לתרץ דלכאורה צריף להבין דברי האס"ז דממ"נ אי ס"ל דמפירי פהונה
עדיף ממתנה מועטת דא"י לחזור בו איד פשיט בגמ' שם מזה לענין מתנה מועטת ואי
ס"ל דמפירי פהונה הוי כמו מתנה מועטת א"כ לא קנאו הבן לוי עדיין ולא נתישבבה
קושיתו דהאיד עושה אותו בן לוי תרומ"ע על מקום אחר הא לא קנאו.

אמנם י"ל עפי"ד התוס' בב"מ ו' ע"ב שהקשו שם בהא דתקפו פהו אין מוציאין מידו
אמאי הלא הבעלים יאמרו ליתן לכהן אחר ות' דמירי במפירי פהונה ולכאורה צריף
להבין הרי גם במפירי פהונה רצה לחזור בו יכול לחזור רק כל פמה דאינו חוזר הוי
פמוחזק פמבואר פדברי התוס' ב"ב קכ"ג ע"ב ד"ה הקא וא"כ מאי מועיל תפיסתו של
פהו הלא גם קודם התפיסה הוי פמוחזק ואפ"ה יכול לחזור א"כ גם לאחר התפיסה יכול
לחזור בו ונראה בבואור דבריהם עפימ"ש המתנה אפרים ה' זכ"י סי' ט' בטעמא דמפירי
פהונה פינן דרגיל הוא לתת מתנותיו לכהן זה לכו שאר הפהנים מתניאשים מינ' [ושם
הביא דברי הג"א והמרדכי שכ' הטעם דחשיב כמו מתנה מועטת ואסור לחזור בו ודחה
דבריהם ובמחכ"ת נעלם ממנו דברי התוס' ב"ב הנ"ל שכ' ג"כ ה"ט ע"ש] ולפי"ז הלא
א"ז הגאון בנתה"מ סי' רס"ב ביאר החילוק שבין יאוש להפקר דבהפקר הא לא קיי"ל
כר"י בנדריים מ"ג דבעינן אמי לרשות זוכה משא"כ ביאוש בעינן שיבא לרשות זוכה
וכל שלא בא לרשות זוכה יכול לחזור בו ע"ש ולפי"ז פינן דמפירי פהונה מדין יאוש
קאתינן עלה על כן כל פמה דלא תפס הפהו יכולים הבעלים לחזור בהם פדין שאר יאוש

משא"כ פְּשֵׁתֶפֶס הַכֹּהֵן שׁוֹב לֹא יוּכְלוּ הַבְּעָלִים לַחְזוֹר דְּכַבֵּר אֶתִּי לְרִשׁוֹת זֹכָה וּמִתְבָּאֲרִין שְׁפִיר דְּבָרֵי הַתּוֹס' הַנְּ"ל וְהִנֵּה בַב"ק ס"ז ע"א פְּרִיָּה שְׁם הַש"ס לְמ"ד יְאוּש לֹא קָנִי מֵהָא דְהַגְזֵלוֹ וְהָאָנָס כּו' תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה וְהַקְדִּישׁוּן הַקְדֵּשׁ וּמִשְׁנֵי דְאִיפָּא יְאוּש וְשִׁינוּי הַשֵּׁם וְהַקְשָׁה הַרְשָׁב"א בְּתוֹשׁו' ס'י תַתְּקַס"ח דַּמ"מ אֲמַאי הוּי הַקְדֵּשׁ וְתְרוּמָה הֲלֵא בְּשַׁעַת דִּיבּוּרוֹ לֹא הִי מוֹעִיל דְּלֹא דִידְנִי הוּי וְתִי דְהַקְדֵּשׁ וְהַקְנָן בְּאִים כֹּא' ע"ש וַא"כ לְפִי"ז הֲלֵא כ' הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת צ"ג ע"א דְגַם בְּתְרוּמָה אֲמַרִינן אֲמִירָה לְגְבוּהַ פְּמִסִּירָה לְהִדְיוּט ע"ש וְלְפִי"ז ה"נ פְּשֵׁהֲבֵן לְוִי עוֹשֶׂה אוֹתוֹ תְרוּמָה"ע עַל מְקוֹם אַחַר הוּי פְּמִסִּירָה לְהִדְיוּט וְחַל אֲז הַיְאוּשׁ שְׁשָׂאֵר הַלוּיִם מִתְּנִיָּאֲשִׁים וּמִקְרֵי אֶתִּי לְרִשׁוֹת זֹכָה מִשׁוּם דְּהַקְדִּישׁוּ כְּתַקְפוֹ ע' ב"מ ו' הַקְדִּישׁוֹ בְּלֹא תַקְפוֹ מֵהוּ וְע' ש"ף ח"מ ס'י ס"ו סק"ב מ"ש בְּשֵׁם הַרִיטְבָ"א] וְאֶתְנִין קִנְיָנוּ וְהַקְדֵּשׁוֹ כֹּא' וּמִהֲנֵי פְּדָבְרֵי הַרְשָׁב"א הַנְּ"ל וּמִמִּילָא ל"ק מְבַכּוֹרוֹת דְּלָמָּה הִנְצַרְדָּ קִנְיָנוּ חֲצַר שְׁיָקְנָה לְהַבְּכּוֹרוֹת כִּינּוּן דְּמִיָּרֵי בְּמִפְרֵי כְּהֻנָּה וְכַנ"ל ז"א דְּאִי לֹא תַקְנִי לִי חֲצַרוֹ א"כ אֲף שְׁהוּא מְמַפְרֵי כְּהֻנָּה הֲלֵא רַק מְדִין יְאוּשׁ קְאֶתְנִין עֲלָה וְכַל כְּמָה דְּלֹא אֶתִּי לְרִשׁוֹת זֹכָה הֵא לֹא חַל הַיְאוּשׁ וְלִהְכִי בְּעִינָן דְּלִיקְנִי לִי חֲצַרוֹ כִּי הִיכִי דְּלִיקְנִי אֶתִּי לְרִשׁוֹת זֹכָה.

אֲף יֵשׁ לְעִינָן בְּחֻלְיִן קַל"ג ע"א אַר"י הֵא פְּהֵנָּא דְּאִית לִי צְוֹרְפָּא מְרַבְּנָן בְּשַׁבְּבוּתִי וְדַחִיקָא לִי מִקְלֵתָא לִיזְכִּי לִי מִתְּנָתָא וְאֵע"ג דְּלֹא אֶתִּי לִידְנִי בְּמִפְרֵי כְּהֻנָּה וְלוּנִי ע"ש (וּבְחִזְקֵי הַקְשִׁיתִי עַפ"י הַצָּעָה זֹ מִש"ס ב"ק ס"ו ע"ב אִיתִיבְנִי אֲבִי לְרַבָּה קְרַבְנוֹ וְלֹא הַגְזוּל ה"ד אִילִימָא לְפָנֵי יְאוּשׁ ל"ל קְרָא פְּשִׁיטָא אֲלָא לֹא לְאַחַר יְאוּשׁ ש"מ יְאוּשׁ לֹא קָנִי וּפִי הַתּוֹס' דְּאִי קָנִי א"כ חֲשִׁיב שְׁפִיר קְרַבְנוֹ וְלֹא מְפָסִיל מִשׁוּם מַהֲבַב"ע הוֹאִיל וְהוּא קָנִי לֹו קוֹנֵדִם שְׁהַקְדִּישׁוֹ וְקָשָׁה דִּקְלָמָא לְעוֹלָם יְאוּשׁ קָנִי רַק הֵא עַכ"פ בְּעִינָן דְּאֶתִּי לְרִשׁוֹת זֹכָה א"כ נ"מ הִיכִי שְׁגִזַל בְּהֵמָה וְלֹא הִבִּיאָה עֲדִינָן לְרִשׁוֹתוֹ רַק שְׁהוֹצִיאָהּ מִרְשׁוֹת בְּעָלִים לְרַה"ר דְּקִי"ל כְּאֲבִי וְרַבָּא דַס"ל ב"ב ע"ד דְּמִשְׁיָכָה אִינָה קוֹנָה בְּרַה"ר וְאֲפִל' בְּגֻבּ וְכַמ"ש הַתּוֹס' לְהִדְיָא בַב"ק ע"ט ע"א ד"ה אָבֵל כּו' וּמְבֹאֲרָ בְּרַא"ש נְדָרִים ל"ה בְּשֵׁם הַר"א מְמִיץ דְּאֵדָם יָכוֹל לְהַקְדִּישׁ מְצִיאָה אֲף שְׁאִינָה תוֹף ד"א וְלֹא זָכָה בְּהַ עֲדִינָן הוֹאִיל וּבְיָדוֹ לְזַכּוֹת ע"ש וַא"כ ה"נ אֲצַטְרִיף שְׁפִיר הַקְרָא הִיכִי שְׁגִזַל הַבְּהֵמָה וְלֹא הִבִּיאָה עֲדִינָן לְרִשׁוֹתוֹ וְהַקְדִּישָׁה וּמִהֲנֵי הַהַקְדֵּשׁ מִטְעַם שְׁיָכוֹל לְזַכּוֹת בְּהַ וּמְבֹאֲרָ בְּתוֹס' בַּכ"ד דְּאֲפִי בְּאִיסוּר מִקְרֵי בְּיָדוֹ וַא"כ ע"י הַהַקְדֵּשׁ מְטִי לְרִשׁוֹת זֹכָה מִטְעַם אֲמִירָה לְגְבוּהַ פְּמִסִּירָה לְהִדְיוּט פְּנ"ל וַא"כ בַּכַּה"ג שַׁע"י הַהַקְדֵּשׁ נְגַמַר הַקְנָן הוּי מַה"ב כַּמ"ש בְּתוֹס' שְׁם ס"ז ע"א ד"ה אֲמַר עוֹלָא וְשְׁפִיר מְמַעְטִינִין מְקָרָא דְּקְרַבְנוֹ וְלֹא הַגְזוּל בַּכַּה"ג וְהַרְבַּה הָאֲרַכְתִּי בְּיָשׁוּב הָעָרָה זֹ אַכ"מ): וְהִנֵּה עַפ"י סְבַרְתָּ א"ז הַגְּאוּן הַנְּ"ל גִּיחָא לָן לְתַרְזַן קוֹשְׁנִי הַפְּנ"י בְּגִיטִין ט' ע"א בְּתוֹס' ד"ה שׁוּוּ לְמוֹלִיף וּלְמַבִּיא וַא"ת בְּשִׁלְמָא בְּאֲשָׁה הוּי מִשׁוּם עֵיגוּנָא אָבֵל בְּעַבְדָּ מַה עֵיגוּן יֵשׁ דְּאִי מִשׁוּם דְּאִיסוּר בְּשַׁפְחָה וּבַב"ח לֹא לִיתְבְּנִי כּו' וְלֹא יֶאֱסַר בְּשַׁפְחָה וְהַקְשָׁה הַפְּנ"י דְּהָא אֲף אִם לֹא יִתֵּן הַשְּׁלִיחַ הַג"ש לְעַבְדָּ אֲפ"ה מְפִינָן שְׁנַמְסַר הַג"ש לִידָּ הַשְּׁלִיחַ נְתִיבָאֲשׁ הֵימְנוּ רַבּוֹ וּבְאֹמַר נְתִיבָאֲשִׁיתִי מְפִלוּנִי עַבְדִּי הֲלֵא אִיסוּר בְּשַׁפְחָה וּבַב"ח וַא"כ הַאִיף מְקַשֵׁי הַתּוֹס' בְּפִשְׁטוֹת שְׁיָהָא מוֹתֵר בְּשַׁפְחָה וְלִהְנִ"ל נְכוּן דְּהֵלֵא בְּיְאוּשׁ בְּעִינָן דְּאֶתִּי לִידָּ זֹכָה וַא"כ בְּאֲמַת קָשָׁה אֲמַאי בְּנְתִיבָאֲשִׁיתִי מִפ' עַבְדִּי אִיסוּר בְּשַׁפְחָה הֵא כ"ז שְׁלֵא זָכָה אָדָם בְּהַעְבָּד ל"מ הַיְאוּשׁ וְאִי גִימָא דְּהַעְבָּד זֹכָה בְּעַצְמוֹ כַּמ"ש בְּתוֹס' ז"א דְּהָא בּוֹדָאִי אִינוּ רוֹצֵה לְזַכּוֹת בְּעַצְמוֹ עַד שְׁיָבֵא הַג"ש לִידָּ דְּאִי יִזְכָּה בְּעַצְמוֹ יֶאֱסַר בְּשַׁפְחָה וּבַב"ח וַא"כ לֹא אֶתִּי לְרִשׁוֹת זֹכָה וְל"מ הַיְאוּשׁ.

אָמַנְם הַדָּבָר נִכּוֹן דְּכִינּוֹן דְּכַתְבָּה רַחֲמָנָא עֶבֶד אִישׁ וְכִינּוֹן שְׁהָאָדוֹן אָמַר דְּמִיָּאֵשׁ מְמַנּוּ בְּדִיבּוּרוֹ נִסְתַּלַּק רְשׁוּתוֹ מְמַנּוּ וְלֹא מִיְקָרִי רְשׁוּת לְרַבּוֹ עָלְיוֹ וְכֹאֵלּוּ אָמַר שְׁאָר לְשׁוֹנוֹת שְׁלֵשׁ שִׁיחְרוּר וְרַבּוּ כִּינּוֹן דְּמַחְסָר ג"ש אָסוּר בְּשִׁפְחָה וּבב"ח וּע' בְּתוֹס' ב"ק ס"ו ע"א ש"כ דְּכִינּוֹן דְּאָמַר נְתִיבָאֵשׁתִּי אֵין רְשׁוּת לְרַבּוֹ עָלְיוֹ וּלְפִי"ז מְנִינְשׁב שְׁפִיר קוֹשְׁנִי הַפְּנִי הַנְּ"ל דְּהָא אָם לֹא אָמַר הָאָדוֹן דְּמִיָּאֵשׁ מְמַנּוּ וְלֹא נִסְתַּלַּק רְשׁוּתוֹ רַק בְּנִתְיַנַּת הַג"ש וְאָם לֹא יִתְנוּ הַשְּׁלִיחַ לְהַעֲבֵד ע"כ צָרִיכִין אָנוּ לֹאמַר דְּמִסְתַּמָּא אִיִּיאֵשׁ מִיָּנִי וְא"כ בְּעִינֵין דְּאָתוּ לְרְשׁוּת זוּכָה פְּדִין כָּל יֵאוּשׁ וּע"כ מְוַכְרַח לֹאמַר שְׁהַעֲבֵד זוּכָה בְּעַצְמוֹ וְאִי אָמְרִינּוּ דְּאָסוּר בְּשִׁפְחָה וּבב"ח א"כ לֹא יִרְצָה הַעֲבֵד לְזַכּוֹת בְּעַצְמוֹ וּל"מ הֵיאֵשׁ כְּנ"ל וְעַד"ז מְנִינְשׁב נְמִי מַה דְּקָשָׁה לְכֹאֲרָה בּב"ק ע"ד ע"ב מַעֲשֶׂה בְּר"ג שְׁסִימָא אֶת עֵין טְבִי עֶבְדוֹ וְהִי שְׁמַח שְׁמַחָה גְּדוּלָּה מְצָאוּ לְר"י א"ל אִי אֶתָּה יוֹדֵעַ שְׁטְבִי עֶבְדִּי יֵצֵא לְחִירוֹת א"ל לְמָה א"ל שְׁסִמִּיתִי אֶת עֵינוֹ א"ל אֵין בְּדַבְרֵיהּ כְּלוּם כּו' וְלְכֹאֲרָה קָשָׁה דְּהָרִי בְּלֹא"ה יֵצֵא לְחִירוֹת כִּינּוֹן דְּמִסְתַּמָּא אִיִּיאֵשׁ ר"ג מִיָּנִי מְפָנִי שְׁסִיבּוֹר שְׁיֵצֵא לְחִירוֹת וְיֵשׁ לְהַעֲרִיר בְּזָה מְהָא דְּכ' הַתּוֹס' בְּפִסְחִים נ"ז ע"א גְּבִי בֶן בּוֹהֲיִין שְׁנַתּוֹ פֶּאֶה לִירַב כּו' שְׁהַקְשׁוּ הַתּוֹס' לִיפְטֹר מִמַּעֲשֵׂר מְפָנִי שְׁהַפְקִירֶם וְהַפְקִיר פְּטוּר מִמַּעֲשֵׂר וְתִי דְּהָרִי הַפְקִיר בְּטָעוֹת שְׁטָעָה בְּדִין וְא"כ הַנְּ"ל הָרִי יֵאוּשׁ בְּטָעוֹת] וְלַהַנְּ"ל נִיחָא דְּכִינּוֹן שְׁלֹא אָמַר בְּפִירוּשׁ נְתִיבָאֵשׁתִּי הָא בְּעִינֵין דְּאָתִי לְרְשׁוּת זוּכָה וְהַעֲבֵד הָא אֵינוֹ רוּצָה לְזַכּוֹת בְּעַצְמוֹ כְּנ"ל וְא"כ ל"מ הֵיאֵשׁ.

אוּלָּם עַדן צָרִיף לְשַׁקּוֹל הַדְּבָרִים בְּפִלְס מֵאֲנִי הַבְּחִינָה דִּישׁ מְקוּם לֹאמַר דְּל"ש בְּזָה לְמִימַר דְּהַעֲבֵד לֹא יִרְצָה לְזַכּוֹת בְּעַצְמוֹ כִּינּוֹן דְּהַעֲבֵד ע"כ מְוַחֲזַק בְּגוּפוֹ וּמִמִּילָא הוּא בְּרְשׁוּת זוּכָה. עכ"פ נִרְאָה דְּהִיכִי דְּלֹא אָמַר הָאָדוֹן בְּפִירוּשׁ שְׁמִיָּאֵשׁ וְלֹא סִילַק רְשׁוּתוֹ מֵעָלְיוֹ בְּדִיבּוּר אֲזִי לֹא יוּכַל הַעֲבֵד לְזַכּוֹת בְּעַצְמוֹ מִשּׁוּם דְּגוּפוֹ קְנוֹי לוֹ וְהָאִיף יוּכַל לְזַכּוֹת בְּעַצְמוֹ וּכ"מ לְהַדְיָא בְּפִנִּי בְּגִיטִין ל"ח ע"ש וּשְׁעִפִּי"ז דַּעַת לְנִבּוֹן נִקַּל לְבָאָר קוֹשְׁנִי הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת מ"ה ע"ב שְׁהַקְשׁוּ אִמְאִי אָמְרִינּוּ כָּל דְּאָמַר מִבֵּית חֲשִׁמוֹנָאִי קֶאֱתִינָא עֶבְדָּא הוּא הִלָּא מִסְתַּמָּא כְּשִׁמְלֵךְ הוֹרְדוּס נְתִיבָאֵשׁוֹ בְּעָלְיוֹ וּשְׁמוּאֵל אֵית לִי הַמְּפָקִיר עֶבְדוֹ יֵצֵא לְחִירוֹת וְא"צ גַּט שִׁיחְרוּר וְלַהֲאָמוּר נִיחָא דְּכִינּוֹן דְּלֹא אָמַר הָאָדוֹן בְּפִי הַלְשׁוֹן שְׁלֵשׁ יֵאוּשׁ הָא לֹא מְצִי הַעֲבֵד לְזַכּוֹת בְּעַצְמוֹ כְּנ"ל וְכִינּוֹן דֹּא"י לְזַכּוֹת בְּעַצְמוֹ א"כ ל"מ הֵיאֵשׁ וְלֹא יֵצֵא לְחִירוֹת: וּמַדִּי שׁוֹטְטוּ רַעֲיוֹנֵי בְּעִנְיָן הַלְזוּ עֲלֵתָה בְּיַדִּי לְתַרְזֵן קוֹשְׁנִי הַתּוֹס' בּב"ק ע"ד רִישׁ ע"א ש"כ וְא"ת לְמָה דְּחַק אֲבִינִי לְאוּקְמִי לְסִיפָא בְּמִיפָּה וְהַזְמָה כִּינּוֹן דְּבַעֲמַד בְּדִין מוֹקְמִינּוּ לָהּ יֵאוּשׁ שְׁהַעֲבֵד תּוֹבְעוּ דְּמִי עֵינוֹ וְהָרַב מוֹדָה לוֹ דְּמִי שְׁיָנוּ וְהִבִּיא הַעֲבֵד הַעֲדִים דְּהַפִּיל אֶת שְׁיָנוּ וְסִימָא אֶת עֵינוֹ וְכֹאֵן עֲדִים וְהַזְמָמוֹם.

וּנְלַפְעַנִּי דְּלִינְשׁב דְּהַנָּה הַמְּשַׁנָּה לְמַלְךְ בּכּ"א מַה' עֲדוֹת הַקְּשָׁה עַל הָא דְּכָרִיף הַש"ס בְּסוּגְיָא שְׁם דְּמִי כְּנִלְיָ עֶבֶד לְרַב בְּעֵי שְׁלוּמֵי הָלֹא הָרִי כְּאֲשֶׁר זָמַם וְלֹא כְּאֲשֶׁר עָשָׂה דְּהַעֲבֵד מְוַחֲזַק בְּעַצְמוֹ וְהַנָּה הוּא ז"ל מְקָשָׁה שְׁם לְשִׁי הַנִּימוֹק"י דַּס"ל דְּבַמְמוֹן בְּעִינֵין ג"כ כְּאֲשֶׁר זָמַם וְלֹא כְּאֲשֶׁר עָשָׂה אָמְנָם בְּאֶמְת שִׁי הַתּוֹס' בּב"ק ד' ע"ב דְּבַמְמוֹן ל"ב כְּאֲשֶׁר עָשָׂה אוּלָּם הִלָּא כְּתַבּוּ שְׁם הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּמְמוֹן אָפְשֶׁר בְּחֻזְרָה וְהָכֹא ל"ש טַעַם זֶה עִפִּי"ד הַש"ס כְּרִיתוֹת כ"ד שׁוֹר הַנְּסַקֵּל שְׁנַגְמַר דִּינוֹ וְהוֹזְמוּ עַדְיוֹ כָּל הַמְּחֻזְקִים בּוֹ זָכָה וְהִינּוּ מִטַּעַם יֵאוּשׁ כּמ"ש הָרֵא"ש בּב"ק פ' הַגּוֹזֵל וּמֵאֲכִיל ע"ש וּלְפִי"ז כִּינּוֹן דְּאָמְרִינּוּ בְּגִיטִין מ"ד נְתִיבָאֵשׁתִּי מְפִלוּנִי עֶבְדִּי יֵצֵא לְחִירוֹת א"כ הַעֲבֵד מִמִּנִּי יֵצֵא לְחִירוֹת דֹּאִי הָאֶמְת כְּדַבְרֵי הַעֲדִים א"כ

בְּנֹדָאֵי יוֹצֵא בְּרֵאשֵׁי אֲבָרִים וְאִם הוּא פְּדָבְרֵי הַמְזֻמֵּינִין עַכ"פּ יִצְאָ לְחִירוֹת מִשׁוּם דְּאִיִּיאֵשׁ מֵאַרְגֵי מִינְיָ.

אֲמַנְם הַתּוֹס' שֶׁם פְּתָבוּ עוֹד טַעַם אַחַר בְּשֵׁם הַר"י דְּבַמְמוֹן ל"ב פְּאָשֶׁר עֲשֵׂה מִשׁוּם דְּבַמְמוֹן עוֹנֵשִׁין מִן הַדִּין וּא"כ ל"ק קוֹנְשֵׁי הַמ"ל הַגְּ"ל לְשִׁי זֹו. אַף בְּאַמַּת אַפְתֵי קִשָּׁה לְפִי"ד הַרִיטְב"א בַּח' לְמַס' מִכּוֹת פ"ק שֶׁכ' דְּאָפְי' לְמ"ד עוֹנֵשִׁין מִן הַדִּין בְּעֵדִים זֻמְמִין שְׁאֵנִי דְּחִידוּשׁ הוּא וְאִין לְמִילְף ק"ו מְחִידוּשׁ ע"ש וּא"כ לְפִי"ד הַרְמַב"ם פַּח"י מַה' עֵדוֹת ה' ב' שֶׁכ' דְּאָף לְפִי"מ דְּקִי"ל עַד זֻמַּם לְמַפְרַע הוּא נִפְסָל ג"כ עַד זֻמַּם חִידוּשׁ הוּא ע' בַּלח"מ שֶׁם וּלְפִי"ז גַּם אֲלִיבָא דְאַבְי ע"ז חִידוּשׁ הוּא וּל"ל ק"ו א"כ אַפְתֵי אִיפָא אַף בְּמְמוֹן פְּאָשֶׁר עֲשֵׂה וְהַדְרַק"ל אֲמַנְם הַדְּבָר נְכוֹן עֲפִי"מ דְּלְכֹאֲוֹרָה קִשָּׁה לְפִי"מ דְּאִי בְּשִׁבְעוֹת ל"ב הַפֵּל מוֹדִים בְּשִׁפְנִגְדוֹ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבוּעָה אֲמַרְיָנוּ מִי יִימַר דְּקַמְשִׁתְּבַע דְּהוּי גַל"מ ע"ש וּא"כ לְפִי"ז דְּמוֹקֵי אַבְי בַּב' כְּתוּתוֹת וְאוֹמְרִים הִרְאִישׁוּנִים סִימָא אֶת עֵין עֲבָדוֹ וְהַפִּיל אֶת שְׁיָנוֹ וְהַשְּׁנִי אֲפִכְיָהוּ וְאֲזַמְיָהוּ שְׁבָאוֹתוֹ הַיּוֹם עֲמַנּוּ הַיִּיתָם אַבְל הִי בַיּוֹם אַחַר לְהִיפּוֹף וְקִשָּׁה אֲמַאי יִשְׁלַמוּ דְּמִי עֵין לְעֶבֶד לִימְרוּ לִי הֲלֹא אֲנַחְנוּ לֹא הִפְסְדִינוּף מְמוֹן בְּבִירוֹר פִּינוֹן דְּבַס"ד הו"א דְּהַרְבּ הַכְּחִישׁ הַחֲבֵלָה כְּנֹלָה א"כ אִם הָעֵדִים אוֹמְרִים שְׁחִיב לֹו דְּמִי שְׁיָנוֹ א"כ מְתַחֲיִיב הָאֲדוֹן שְׁבוּעָה מִפַּח דַּר' חִיָּא בְּכוּפֵר הַפֵּל וְעֵדִים מְעִידִים עַל חֲמִשִּׁים א"כ מִי יִימַר דְּמִשְׁתַּבַּע וְע"כ צ"ל דְּהַשְּׁנִים הִיוּ עֵדוֹת מִיְּחֻדָּת דְּקִי"ל דְּכָשֶׁר בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת וְהַף דַּר' חִיָּא לִיתָא בְּעֵדוֹת מִיְּחֻדָּת כְּמַבְנֵאָר בַּח"מ ס' ל' [וְאָף שֶׁבְּקֻצוּה"ח שֶׁם מִשִּׁיג בְּזָה עַל טַעַם הַטו"ז בַּכ"ז אֲנִכִי בְּעֵנֵי הָאֲרַכְתֵי בַּח' לְהוֹכִיחַ זֶה מַט"א] וְלְפִי"ז ה"נ נֹוּכַל לֹוּמַר דְּמִיְּרִי בְּעֵדוֹת מִיְּחֻדָּת וְלִיפָא שְׁבוּעָה וְלְפִי"ז ל"ק הַקּוֹנְשֵׁי הַגְּ"ל דְּנִימָא וְלֹא פְּאָשֶׁר עֲשֵׂה פִינוֹן דַּע"ז חִידוּשׁ הוּא וְלְהַאֲמוֹר יֵהִי נְכוֹן דְּהֲלֹא ע"ז אִינוּ חִידוּשׁ רַק בְּאַסְהִידוֹ תְּרִי בַּתְּרִי דְּמַאי חֲזִית כו' אַבְל בְּעֵדוֹת מִיְּחֻדָּת אִינוּ חִידוּשׁ וּא"כ ע"כ לִיפָא רַק הַטַּעַם דְּאִין עוֹנֵשִׁין מַה"ד וּבְמְמוֹן הָא עוֹנֵשִׁין מַה"ד וְעֲפִי"ז מְמִילָא אֲזַדָּא קוֹנְשֵׁי הַתּוֹס' הַגְּ"ל דְּלֹא נֹוּכַל לְאוֹקְמִי כְּשֶׁהָעֶבֶד תּוֹבְעוֹ דְּמִי עֵינוּ וְהַרְבּ מוֹדָה לֹו דְּמִי שְׁיָנוֹ וְעֵדִים מְעִידִים עַל דְּמִי עֵינוּ וְהוֹזְמוּ דְּמִשְׁלַמִּין דְּמִי עֵין לְרַב ז"א דְּהַרִי יוֹכְלוּ הָעֵדִים שְׁפִיר לֹוּמַר מַאי אֲפִסְדִינוּף דְּהָא בְּלֹא עֵדוֹת שְׁלָנוּ הִייתָ מְתַחֲיִיב שְׁבוּעָה מִטַּעַם מוֹדָה בְּמַקְצָת וּמִי יִימַר דְּמִשְׁתַּבַּעַת וּל"ה רַק גַּל"מ כַּנ"ל.

וּמְדֵי דְּבָרֵי בּוֹ לֹא אֲמַנַע מְלֵהוּדִיעָהוּ מַה דְּתַמּוּהִין לִי דְּבָרֵי הַאֲס"ז ב"ב קכ"ג ע"ב בְּהָא דְּאוֹקְמָנָא שֶׁם הָא דְּבַכּוֹר נֹוּטֵל פ"ש בְּמַתְּנוֹת בְּמִפְרִי כְּהוֹנָה וְכ' וְז"ל וְהָא דְּחִשְׁבִּינָן הָקָא לְחַיִּים וְקִיבָה מִן חֲזַק אַע"ג דְּלֹא אֶתָּא לִידָא דְּאַבְוִהוֹן מִשׁוּם דְּבְּמִפְרִי כְּהוֹנָה א"י לְחֲזוֹר בּוֹ מְעִידָנָא דְּאַשְׁתַּחֲיִיט וּמִשׁוּם דַּס"ל כַּר' יוֹסִי דְּאָמַר עֲשׂוּ שְׁאִינוּ זֻכָּה כְּזֻכָּה וְכַדָּא' בַּסַּפ"ב דְּגִיטִין בְּעֵנֵן הַמְּלִנָה אֶת הַכְּהֵן וְאֶת הַלּוֹי וְאֶת הָעֵנִי ע"כ וְלַפְעַנ"ד יֵשׁ לְתַמּוּהַ דְּהַרִי לֹא א"ר יוֹסִי עֲשׂוּ שְׁאִינוּ זֻכָּה כְּזֻכָּה רַק הִיכִי דְּאִיפָא תִּיקוֹן כְּגוֹן בְּמַלְוָה אֶת הַכְּהֵן וְכֹן בְּבַכּוֹרוֹת הִיכִי שְׁחִלִּיפִיו בְּיַד כְּהֵן וּבַפ"ק דְּב"מ בְּשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו אֲמַנְם הֵתָם אֲמַאי נִימָא עֲשׂוּ שְׁאִינוּ זֻכָּה כְּזֻכָּה.

וְהַנְּרָאָה מִדְּבָרֵי הַשִּׁטָּה הָאֵלוּ שְׁסוּבֵר דְּבְּמִפְרִי כְּהוֹנָה עֲשׂוּ שְׁאִינוּ זֻכָּה כְּזֻכָּה לְדִידוֹן כְּמוֹ לַר"י הִיכִי דְּאִיפָא שׁוּם תִּיקוֹן דְּאִי לֹא עֲשֵׂאוּהוּ כְּזֻכָּה הִיכִי חִשְׁבִּינָן לִי הֵתָם מִן חֲזַק לְעֵנֵן שְׁיִטוֹן הַבְּכוֹר פ"ש וְשַׁעֲפִי"ז אֲפָשֶׁר לִיִּישֵׁב עוֹד הַפַּעַם קוֹנְשֵׁי כ"ת דְּהַנָּה בְּאַמַּת הַקִּשּׁוֹ

התוס' בב"מ ל"ח היכי אמרינן דבן לוי עושה אותו תרומ"ע על מקום אחר הרי לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ונראה דבאמת פתב רש"י ז"ל פגיטין ל' ע"ב דהא דבעי' מוקף בתרומת מעשר משום שפא אינה בעין והתוס' שם תמהו עליו וע"כ דרש"י ז"ל סובר כמ"ש הרשב"א בתשו' סי' ר"צ דתרי גוונני מוקף יש א' שיהא מוקף לו ונוגע בו וא' אע"פ שאינו נוגע אלא שיהא ברשותו ובתרומ"ע ל"ב מוקף וכדדרשינן מפל מעשרותיכם אפי' א' ביהוד' וא' בגליל רק מדרבנן בעינן שיהא ברשותו ע"ש וכ"כ התוס' באמת בביצה י"ג ובמנחות מ"ה בשם הירושלמי דתרומ"ע מלמדה ואינה למידה דת"ג בעי' מן המוקף ותרומ"ע ל"ב מן המוקף והינינו דל"ב שיהא נוגע בו ורק מדרבנן בעי' עכ"פ שיהא ברשותו ולפי"ז י"ל דזהו המכונן בדברי רש"י ז"ל שפי' בתרומ"ע דבעי' מן המוקף שפא אינו בעין ברשותו ומדרבנן בעי' עכ"פ שיהא ברשותו ועפי"ז י"ל שלכונה זו פינן ג"כ האס"ז בב"מ שם שהקשה דהא לא קנאו הבן לוי היינו שאיננו ברשותו ולא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ובתרומ"ע נהי דל"ב מוקף אבל עכ"פ בעינן שיהא ברשותו פנ"ל ולקף תי' דמייירי במפירי פהונה ועשו שאינו זוכה פזוכה כמ"ש באס"ז ב"ב ה"ג"ל וא"כ חשיב ברשותו אבל שיהי' במפירי פהונה שלו בלי קננו זה ל"א וממילא ל"ק גושפי' כ"ת דע"כ אקני לי' חצרו כדי שיהי' שלו.

נדע דעפי"ד התוס' ה"ג"ל דהוא דבכורות י"ח מייירי במפירי פהונה אנדא גושפי' הגאון מהר"י אלגזי בס' קהלת יעקב בקונטרס מדות חכמים אות ר"ו שכ' שם לתמוה ע"ד הבית יעקב שכ' דבמצוה דרבנן ל"א ניחא לי' לאינש כו' וכ' דעלם ממנו ש"ס בכורות הלזו דשם מאי מצוה דאורי' איפא ולד' התוס' ה"ג"ל י"ל דלעולם בכ"מ ל"א במצוה דרבנן ניחא לי' לאינש כו' ורק ה"כא במפירי פהונה שבלא"ה נקנה לו עכ"פ שיהא מיקרי ברשותו פנ"ל להכי אמרינן שפיר ניחא לי' לאינש כו' שיקנה קננו גמור.

את זה ראיתי להשיב לו במעט עיון. והגני הדור"ש באהבה: סימן קכח לק"ק פרעמישלא בעזה"י יום ד' ב' דר"ח אלול שנת תרמ"ב סטריא.

הנוטה פדוק שמים יחוק בספר לחיים את פבוד האברה החריר המופלג בך השנון מחודד ומפולפל כש"מ דוד צבי זעהמאן נ"י חתן הרהגאבד"ק זאלין וראבד"ק ה"ג"ל יצ"ו. מכתבה הגיעני בש"ק העבר וקראתי לשפת עונג בקראי אמרוטיה המבשרות צבא רב שלומה וטובה פן יענרה ה' רב העליליה.

פי תחזקנה ידיה ותעשינה תושפי' ויתן לה פח לעשות חיל לעסוק בתורתו ועבודתו יומם וליל. והנה הקשית לשאול ממני בני לערוך מערכת הפלפול והחידוד בימים האלה יומי דחושבנא אשר יחשוב האדם עם קוניהו ית"ש אפס לאשר חזקו עלי דבר שאלתה ובקשיתה ולמען חביבותה גבן לא אוכל השב פניה ריקם ואבא היום אל העיון בדבריך היקרים ואען ואומר בעזר האל יתברך ויתעלה: ראשית העירות ע"ד הריטב"א ז"ל בחי' קידושין ע"ח ע"א בהא דאמר רבא בעל לוקה לא בעל אינו לוקה משום דכתיב לא יקח ולא יחלל מ"ט לא יקח משום לא יחלל ופי' הריטב"א לא בעל אינו לוקה משום קידושין לחוד ויהו דלא אהני מעשיו אבל קידוש ובעל לוקה שתיים אחת משום לא יקח וא' משום לא יחלל דכיון דבעל הא אהני מעשיו דקידושין ואע"ג דבשעת קידושין הו"ל התראת ספק דדילמא לא בעיל קסבר התראת ספק שמה התראה והקשית מש"ס חולין פ"א ע"א

אמר רבא ה"ק רב המנונא אין מלקות או"ב נוהג בקדשים מ"ט כל כמה דלא זריק דם לא משתרי בשר מעידנא דקא שחיט הוי התר"ס והתר"ס ל"ש התראה הרי להדיא דס"ל לרבא התר"ס שמה התראה עכ"ק: הנה בהשקפת ראשונה אמרתי לתרין עד"ז דהנה הרמב"ם בפ"ה מה' שבועות ה' א' כ' וכל מי שנשבע על אחרים שייעשו כהן וכהן או לא יעשו אפ"ה ה' אשתו ובניו א"ח בשבועת ביטוי שהרי אין בידו לא לקיים ולא לבטל כו' ולמה אינו לוקה משום שבועת שוא שהרי אפשר לאותן אחרים שייעשו ממנו ותקנים שבועתו ונמצא פשמתרין בו בעת שנשבע התראת ספק שאין לוקין עלי' כו' והקשה הלח"מ דהא הרמב"ם גופי' כ' בפ"ד גבי שתי פירות א' של איסור וא' של תנאי בין שאכל תחלה של תנאי או של איסור לוקה והטעם משום דהתר"ס שמה התראה ואמאי פוסק פאן דל"ש התראה ובאמת י"ל דלק"מ עפ"מ"ש הנוב"י מהדו"ת חאה"ע סי' ע"ז בד"ה ואמנם דאפ"ה למ"ד התר"ס שמה התראה הי"ד היכי שתלוי ביד המותרה לעבור פגון בקיימו ולא קיימו שכ' בה' סנהדרין עבר על לאו שניתק לעשה והתרו בו וא"ל שאם תעשה ולא תקיים עשה שבו תלקה ועבר ולא קיים העשה ה"ז לוקה שיש בידו לעבור שלא יקיים העשה וכיון שבידו לעבור אמרינן שפיר דהתר"ס שמה התראה אולם בקמה שתלוי ביד אחר גם מ"ד התר"ס שמה התראה מודה דל"ש התראה וא"כ ל"ק קוש' הלח"מ משני פירות דהתם אמרינן שפיר דהתר"ס ש"ה דהא בידו הוא לעבור משא"כ פשנשבע שיזרוק פ' צרור לים ואם יזרוק אותו פ' הא א"י לעבור לכהן כ' שפיר דל"ש התראה ולפי"ז תתיישב גמי קוש' הנה"ל דבשלמא התם בקידוש הא בידו לעבור ולבעול לכהן אמר שפיר רבא התם דשמה התראה משא"כ בחולין הא באמת פריה שם פ' ע"ב ולילקי גמי משום מחוסר זמן ומשני ר' זירא הנהגה לחו"ז דהפתוב נתקו לעשה ואין לוקין עליו ע"ש בפירש"י ולפי"ז הא רש"י ז"ל כ' בתמורה נורה ד' ע"ב דכהנים פנין דרבי בהו רחמנא מצית יתירות לקו גמי גם על לאו הניתק לעשה וא"כ ע"כ מייירי סוגיא דהתם שהשוחט או"ב הוא זר דאל"ה הוי לקי משום מחו"ז וא"כ פנין דזר הוא השוחט זר הא פסול לזריקה וא"כ אין בידו לזרוק דע"כ פהן יזרוק ובכה"ג שאינו בידו לעבור שפיר מודה רבא דהתר"ס ל"ש התראה.

ובדרה"ז זה ה' הראה לכאורה ליישב קוש' התוס' בר"פ או"ב בהא דקא' מנין לאו"ב שנוהג במקדשין כו' והקשו אמאי ס"ד דלא איירי קרא במקדשין הא סתמא פתיב ואין לומר דאצטריך שאם צריך לפסח ואין לו אלא אותו שנשחט בו ביום אביו או בנו דס"ד דאתי עשה דפסח ודחי לאו דאו"ב ולהכי אצטריך דלא דחי כו' דהא במח"ז איכא לאו ועשה ובלאו קרא לא דחי לי' עשה ולהנה"ל י"ל עפ"מ"ש הריב"א בחולין קמ"א דאף דאין עשה דוחה ל"ת ועשה מ"מ הל"ת נדחית שא"ח מלקות וא"כ י"ל דאצטריך לענין שאם שחטו לפסח והשוחט ה' פהן דאלו מפני שאין עשה דוחה ל"ת ועשה הא לא ה' חייב מלקות משא"כ השתא דרבא קרא לאיסורא להדיא הא חייב מלקות אי משום מח"ז או משום או"ב פנין דהכהן בידו לזרוק ול"ה התר"ס פנ"ל.

אמנם באמת א"א לומר הקא דעכ"פ הל"ת נדחית דהרי אי העשה נשארת א"כ יש עליו איסור דמחו"ז וא"כ הקרבן פסול ושוב ליכא עשה דהקרבן ול"ש דחי' דומיא דכ' התוס' במנחות מ"ט ע"ב לענין עשה דפסח דוחה עשה דהשלמה דאי מיפסל משום השלמה ל"ש דחי' ע"ש ושעפי"ז אמרתי ליישב מה דקשה לכאורה בפסחים מ"ה ע"א דקא'

יקדש אתי להמלא ולכאורה הא לר"י דס"ל ח"ש אסור מה"ת ע"כ אצטריף רק למלקות
וקשה הרי באמת פריף הש"ס בנבחים צ"ז ע"ב ניתי עשה ולידחי ל"ת ומשגי ר"א דאין
עשה דוחה ל"ת נעשה וא"כ לשי' הריב"א דעכ"פ הלאו נדחה הא ליפא מלקות ואיף
אפשר לומר דקרא דיקדש אתי להמלא למלקות ולדברינו ניחא דאי העשה נשאת א"כ
הוי קדשים פסולין וליפא עשה דאכילת קדשים פלל ממילא גם הלאו אינו נדחה ושפיר
איפא מלקות.

אמנם אחר העיון נראה דא"א לומר דרבא יספור סברת הש"ס דתמורה הנ"ל כפי
פירש"י דכהנים יהיו לוקין אף על לאו הנל"ע דאי נימא דרבא ס"ל ג"כ הכי תקשי איף
יפרנס משנה ערוכה במפות כ"א ע"ב החורש בשו"ח והו מוקדשין וכלאים בפרם
ובשביעית ויו"ט וכהן ונזיר בבית הטומאה וקשה דהרי באמת הקשו התוס' בשבת פ"ה
ע"א ובחולין פ"ב ע"ב לפי"מ דקא' בשבת שם דהזרע פלאים בפרם עובר משום לא
תשיג גבול רעף אשר גבלו ראשונים א"כ לילקי בזרע פלאים גם משום לאו דלא תשיג
ותי' כיון דבלאו דלא תשיג איפא נמי לאו הנל"ע וניתק למקצתו ניתק לכולו ועוד דהוי
לאו שפכלות ונהגה בלאו שפכלות היא פלוגתא דאב"י ורבא ולרבא לוקין גם על לאו
שפכלות וא"כ תקשי לרבא הא איפא תשעה מלקיות כיון דקחשיב פלאים בפרם ואיפא
נמי משום לא תשיג ומשום לאו שפכלות ליפא לדידן' כיון דס"ל לאו שפכלות לוקין
ואי דהוי נל"ע ז"א דהא קתני שם פהו וכהנים הא לקי אף על לאו הנל"ע וע"כ דרבא
לא ס"ל האי סברא וא"כ ליפא למימר פתירו צינו הנ"ל וע"כ נראה בישוב קושיותה
באופן אחר והוא עפי"ד הנוב"י שם שכ' בדעת הרמב"ם ז"ל דכל היכי דלא משפחת
הלאו רק בהתראת ספק בכה"ג שמה התראת אבל בלאו דמשפחת בי' התראת ודאי
בכה"ג פשהוא התר"ס ל"ש התראת ע"ש שהאריף לפרש בזה מ"ש הרמב"ם הנ"ל א"כ
הלאו מפורש בתורה ולפי"ז מנושב קושיותה דבשלמא בלאו דלא יקח הא לעולם הוי
התר"ס שמה יבעול ולא משפחת התראת ודאי ולכך ס"ל לרבא שפיר דשמה התראת
משא"כ התי' בחולין הא משפחת התראת ודאי בהיא חולין ובנה שלמים ושחט קודם של
קדשים ואח"כ שוחט של חולין דבזה הא ל"ה התר"ס כמבואר בגמ' שם כיון דבחולין
הא ל"ב זריקה וא"כ פששוחט קודם של חולין ואח"כ של שלמים הוי התר"ס ול"ש
התראת ועפי"ז נראה ליישב מה שהקשו המפורשים בחולין י"א ע"ב רבינא אמר אתנא
מעדים זוממין דא"ר נעשיתם לו כאשר זמם וליחוש דילמא הו דאסהידו בי' טריפה הוי
והקשו בתוס' נימא דחובשין אותו יב"ח ואם יחי' לאו טריפה הוא ותי' דאי אין הורגין
העדים פשהוזמו אלא אחר יב"ח א"כ גם אותו שמעידין עליו אין להורגו עד אחר יב"ח
א"כ לא יתרגו הם אף לאחר יב"ח כו' והקשו המפורשים דבלא"ה היל"ל דאי א"י להורגו
עד אחר יב"ח א"כ אין להורגו פלל דהא הוי התראת ספק דעל רב פהנא כ' התוס' שם
ד"ה וכ"ת כו' דשמה קסבר התר"ס שמה התראת אבל על רבינא שפיר י"ל דס"ל התר"ס
ל"ש התראת אמנם להאמור נכון היטב דהרי להס"ד דלא אזלינן בתר רובא א"כ לא
משפחת פלל התראת ודאי דלעולם איפא לספוקי דילמא טריפה הואוא"כ כיון דלא
משפחת התראת ודאי בכה"ג שפיר שמה התראת ולכך באמת גם לר"כ כתבו התוס' שם
רק דשמה קסבר שמה התראת דלקושטא דמילת' אין אנו מוכרחין לומר דיספור התר"ס

ש"ה נרק משום דלהס"ד דלא אָזלינו בַּתר רַבא הָא לָא מְשַׁפְּחַת הַתְּרַאָת וְדַאי וְהוּי מְפֻרָשׁ בַּתּוֹרָה וּלכ"ע שְׁמָה הַתְּרַאָה.

וְאִזְדָּא לְפִי"ז קוֹשְׁיָא הַתּוֹס' בְּכַתְּנֻבוֹת ל"ג ע"א ד"ה גִּיתְרִי בְּהוּ מְעִיקְרָא כּו' שְׁהִקְשׁוּ תִּפּוּק לִי דְהוּי הַתְּרַאָת סָפֵק דָּאִין אָנוּ יוֹדְעִין אִם מְעִידִים שְׁקֵר. וּלְהָאִמּוֹר ל"ק דְּכִינּוּן דָּא"א לְעוֹלָם שְׁתַּהֲלִי הַהַתְּרַאָה וְדָאִית בְּכַה"ג שְׁמָה הַתְּרַאָה: עוּי"ל בְּיָשׁוּב קוֹשְׁיִיתָהּ עִפְי"ד הַתּוֹס' יְבָמוֹת פ' ע"א ד"ה נַעֲשֶׂה כּו' גְּבִי אָכַל חֶלֶב מִבֶּן י"ב וַיּוֹם א' עַד י"ח וְנִוְלְדוּ בּוּ סִימְנֵי סָרִיס וּלְאַח"כּ הִבִּיא ב' שְׁעָרוֹת נַעֲשֶׂה סָרִיס לְמַפְרַע וְלָקִי עַל חֶלֶב שְׁאָכַל וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' הָרִי הָוֵי הַתְּרַ"ס שְׁמָא יְבִיא שְׁעָרוֹת קוֹנָם י"ח וְתִי דְהַשְׁתָּא אַגְלָאִי מִיְלְתָא לְמַפְרַע דְּהִי גְדוּל בְּשַׁעַת הַתְּרַאָה ע"ש וְהַמ"ל פט"ז מְסַנְהֶדְרִין הַקְּשָׁה מְתוֹס' גְּדָה מ"ו ע"ב דְּאַצְטְרִיכוּ לְתַרְזַן שָׁם מְטַעַם רוּב מְבִיאִין ב"ש בְּזַמְנָן וְלָמָּה לָא תִי דַאֲגַמ"ל וְכ' בְּתִשׁוּ חַת"ס חִי"ד ס' ט' דְּהָנִי תְּרִי דִּיבּוּרֵי הַתּוֹס' צְרִיכִין זל"ז דְּבַרְבְּרָא לְחַוְדָּא לָא סְגִי דָא"כּ בְּהַפְּהָה הַשְּׁנִי תַחֲלָה וְאַח"כּ הִרְאִישׁוֹן הו"ל נְדָאִי דְרוּב נְשִׁים לְט' יוֹלְדוֹת וְע"כּ בְּעֵי נְמִי אַגַּמ"ל וּבַאֲגַמ"ל נְמִי לָא סְגִי דְבַר"פ בֶּן סוּרֵר בְּעֵי לְמִילָף דְּאָזְלִינּוּ ב"ר בַּד"נ מְשַׁמָּא תַּמְצָא אֵילּוּנִית דִּילְמָא חוֹבְשִׁין אוֹתוֹ וְלְכַשְׁיִתְגַּלְהָ שְׁלֵא הִיְתָה אֵילּוּנִית גִּידוֹן אוֹתוֹ אַע"כּ דְּבַעֲי נְמִי רֹב וְה"נ רֹב הַמְּתַאֲחֵרִים לְהִבִּיא שְׁעָרוֹת אַחַר זְמַן הִרְאִי סָרִיסִים הֵם עוֹד כ' שָׁם דְּבַעֲי דְּנֹקָא רֹב דְּאִתְיָא מְמִילָא אָבַל רֹב שַׁע"י מְעַשֶׂה אָדָם ל"ה הַתְּרַאָת וְדַאי דַּל"כּ תַּקְשִׁי בְּחֻלִּין פ"א הָא סוּפּוֹ לְזִרְוּק הַדָּם וְרוּבָם גְּזַרְקִים אָלָא פִּינּוּ דְתִלּוּי בְּמַעֲשֶׂה אָדָם הו"ל סָפֵק ע"ש וְעִפְי"ז מְיוֹשָׁב נְמִי קוֹשְׁיִיתָהּ דְּבַחְוִלִּין קֵא' רַבָּא דָּאִינוּ לֹיְקָה מְשׁוּם דְּהַתְּרַ"ס הוּא פִּינּוּ דָּאֲרָף דְּכַשְׁיִזְרַק אַגַּמ"ל דְּהִי עוֹמֵד לִיְזַרְק לְזוּמָל דְּכ' הַתּוֹס' בְּפִסְחִים י"ג ע"ב וּבכ"ד דְּכַשְׁנִשְׁפָּה הַדָּם אַגַּמ"ל דְּלָא הִי עוֹמֵד לִיְזַרְק ה"ה לְהִפּוּף כְּשִׁנְזַרְק נְמִי אַגַּמ"ל דְּהִי עוֹמֵד לִיְזַרְק מ"מ הָא בְּעֵי ג"כ רַבָּא דְּאִתְיָא מְמִילָא וְרוּב גְּזַרְקִין הָא תַּלְיָא בְּמַעֲשֶׂה בְּפִרְט כְּשִׁאִינוּ בִּידוּ ע' רַש"י גִּיטִין כ"ה ע"ב] מִשָּׂא"כּ בְּקִידוּשִׁין שְׁפִיר כ' הִרִיבְתָּ"א דְּהֵתָם ס"ל לְרַבָּא ש"ה פִּינּוּ דְּאַח"כּ כְּשַׁבָּא עֲלֵי אַגַּמ"ל דְּהִי בְּדַעְתּוֹ לְבָא עֲלֵי וְאִיפָּא ג"כ רַבָּא דְּרוּב אֲנָשִׁים גְּזַרְקִין לְנִשְׁוֹתֵיהֶן אַחֲרֵי הַקִּידוּשִׁין וְאִי דְתַלְיָא בְּמַעֲשֶׂה ז"א דְּהָא כ' הַתּוֹס' יְבָמוֹת קי"ט ע"א לְעַנְיָן רוּב נְשִׁים מְתַעַבְרוֹת וְיוֹלְדוֹת דְּזָה ל"ה תַּלְיָא בְּמַעֲשֶׂה דְּמְמִילָא דְּמְמִילָא הוּא בָּא שְׁהָאָדָם גְּזַרְק לְאַשְׁתּוֹ ע"ש א"כּ הָוֵי מִיְדֵי דְּמְמִילָא וְע"כּ כ' ג"כ הִרְדְּבָ"ז בְּתִשׁוּ חֶלֶק חֲמִישִׁי ס' שְׁנֵי אֲלָפִים קנ"ג בְּמָה שְׁהִקְשָׁה בְּהָא דָא' בְּקִידוּשִׁין שָׁם דְּפָרִיף וְלִילְקִי נְמִי מְשׁוּם לָא יְחַלֵּל זָרְעוֹ בְּעַמּוּי וּמְשַׁנֵּי בְּשִׁלָּא גָמַר בִּיאָתוֹ וְהִקְשָׁה דְּמִשְׁמַע הָא גָמַר בִּיאָתוֹ לָקִי נְמִי מְשׁוּם וְלָא יְחַלֵּל זָרְעוֹ וְהִלָּא הַתְּרַ"ס הִיא שְׁמָא לָא תַתְּעַבֵּר וְשְׁמָא לָא תִלְד וְאִין פָּאן חִילּוּל זָרַע וְכ"ת דְּסוּגְיָן כר"ל דְּאָמַר הַתְּרַ"ת ש"ה מ"מ הו"ל לְתַלְמוּדָא לְמִימַר הַגִּיחָא לר"ל אָלָא לר"י מַא"ל וְתִי מְשׁוּם דְּקִי"ל רוּב נְשִׁים מְתַעַבְרוֹת וְיוֹלְדוֹת וְלָד שְׁל קִימָא וְל"ה הַתְּרַ"ס ע"ש וְע"כּ מְשׁוּם דְּזָה הָוֵי רַבָּא דְּמְמִילָא וְשִׁיף נְמִי לְמִימַר דְּאַח"כּ אַגַּמ"ל דְּהִי חִילּוּל זָרַע: וּבְדָבַר מָה שְׁהִקְשִׁית בְּדָבְרֵי הַתּוֹס' יְבָמוֹת ה' ע"א ד"ה שְׁכֹן שְׁהִקְשׁוּ גִילְף מִפְּהֵן וְנִזִּיר וּמִלְהָ דְּדַחֲנָא צָרַעַת דְּהוּי עֲשֶׂה וְל"ת וְתִי דְּהוּי כְּמוֹ שְׁנֵי פְתוּבִים הַבָּאִים כֵּא' דְּמְמִילָה וְחַד מְהֵנֵי אִיפָּא לְמִילָף נְמָצָא חַד דְּלָא אַצְטְרִיף וְהִקְשִׁית מְש"ס חוֹלִין קמ"א דס"ל לר"י אִין עֲשֶׂה דוּחָה ל"ת וְעֲשֶׂה ור"י הָא ס"ל שְׁנֵי פְתוּבִים הַבָּאִים כֵּא' מְלַמְדִין וּפְלַפְתָּ בְּזָה בְּחֻמְקָה וְכַשְׁאֲנִי לְעַצְמִי אֲמַרְתִּי לִיִּישָׁב ע"ד הַחִידוּד קוֹשְׁיָא זו עפ"י קוֹשְׁיִית הַגָּאוֹן בְּעַל אֵהָל דוּד שָׁם הִלָּא לְקוֹלָא וְלְחוּמָרָא לְחוּמָרָא מְקַשְׁיָנוּ וְגִילְף לְחוּמָרָא

מָהָא דְכַתִּיב לְכֶם וְלֹא לְגִבּוֹהַ דְנִדְרִים וְנִדְבוֹת אֵין קִרְבִּין בִּיּוֹ"ט וּל"א דְלִיתִי עֲשֵׂה דּוּבָאָת
שְׁמָה וְהִבְאֵתֶם דְאָמַר רַבָּא רִישׁ ר"ה פִּינּוֹן שְׁעֵבַר עֲלִיו רַגְלֵי א' עוֹבֵר בְּעֲשֵׂה וְלִידְחִי עֲשֵׂה
וּל"ת אֲלֵא ש"מ דְלֵא דְחִי עֲשֵׂה לל"ת וְעֲשֵׂה אָמְנָם בְּאָמַת י"ל עִפִּימ"ש הַתּוֹס' בְּחֻלְיִן כ"ב
ע"ב ד"ה וְהִבִּיא תַחֲלַת הַצִּיָּהוּב דְכִינּוֹן שְׁמֶסֶר הַקֶּרְבָּן לִיד פֶּהֵן יָצָא יְדֵי נִדְרוֹ וּא"כ י"ל דְהָא
דְאָמַר רַבָּא אִם עֵבַר עֲלִיו רַגְלֵי א' עוֹבֵר בְּעֲשֵׂה הֵינּוּ אִם לֹא הִבִּיאוּ לְעֲזָרָה אָבָל אִם הִבִּיא
הַקֶּרְבָּן לְעֲזָרָה וְכֹא לִיד גְּזֵבֶר שׁוּב א"ע פְּלוּם דְהִכִּי דְיִיָּק קִרְא וְכֹאָת שְׁמָה וְהִבְאֵתֶם וְגו'
דְהַחִיּוּב אֵינּוּ אֲלֵא הַהֲבָאָה וְגַם הַגְּזֵבֶר א"ע פְּשִׁמְשָׁה אֹתוֹ רַגְלֵי א' דְוּמִיָּא דְכ' הַתּוֹס' בְּר"ה
ד' ע"א גְּבִי אָדְקָה דְהוּי בְּב"ת פְּשִׁמְשָׁה מְלֻמְסָרָה לִיד גַּבֵּי אָבָל אֵין הַגַּבֵּי בְּב"ת
לְחֻלְקָה וְכ"כ א"ז פְּשׁוּ"ת חֲכָם צְבִי סִי' י"ב לְעַנּוֹן בְּכוֹר בַּע"מ שֵׁא"ע בְּעֲשֵׂה רַק אִם מְשָׁהָ
מְלֻמְסָרוֹ לְכַהֵן אָבָל הַפֶּהֵן א"ע בְּעֲשֵׂה וְע' תְּשׁוּ' פִּמ"א ח"א סִי' צ"ט.

וְהַה"נ י"ל דְכְּשִׁפְכֵּר הוּא בְּעֲזָרָה אָף שְׁעִדִּין לֹא נִקְרַב פִּינּוֹן שְׁפָכֶר יָצָא יְדֵי נִדְרוֹ שׁוּב א"ע
עֲלִיו וְלִכְדָּ שְׁפִיר נְדוּנ"ד א"ק בִּיּוֹ"ט דְכְּשֵׁהוּא בְּעֲזָרָה לִיפָא עֲשֵׂה דְלִידְחִי וְיִתְיַשְׁב
עִפִּי"ז קֶנְשִׁי' הַגָּאוֹן טוּרֵי אָבָן בְּחִי' חֲגִיגָה ז' שְׁהַקְשָׁה אִמְאֵי נְדוּנ"ד א"ק בִּיּוֹ"ט נִימָא הוּאִיל
וּא"ב מִיִּתְשַׁל עֲלָה וְהוּי לְכֶם וּבִשְׁלָמָא לְמ"ד חֲשַׁנ"ב דְאֹרְיִת' א"ש פִּינּוֹן דְאֵי יִתְשַׁל יְהִי
לְמַפְרַע חֻלְיִן בְּעֲזָרָה מִשֵּׁא"כ לְמ"ד חֲשַׁנ"ב ל"ד נֶאֱפִי' בְּאֲכִילָה שְׁרִי מַה"ת קְשָׁה וְלִהְאָמוּר
נְכוּן דְהֵאֵי אֵי יִתְשַׁל יְהִי לְמַפְרַע חֻלְיִן וּא"כ לֹא יָצָא עֲדִינּוֹן יְדֵי נִדְרוֹ וְיַעֲבֹר בְּעֲשֵׂה דּוּבָאָת
שְׁמָה וְהִבְאֵתֶם (וְאֵי דְכ' הַפְּנִי' בְּבִיצָה י"ט ע"ב דְבָאָמַר וְלֹא אִפְרִישׁ א"ע בְּעֲשֵׂה בְּרַגְלֵי א'
רַק בְּאִפְרִישׁ וְלֹא אִקְרִיב וְאִיִּתְשַׁל עַל הַהַקְדָּשׁ הָא הוּי פְּלֹא אִפְרִישׁ הֵנָּה בְּט"א בְּקוּנְטְרַס
אֲבָנֵי שְׁוֹהֵם הִבִּיא הוּא סְבָרָא וְדַחָאָה ע"ש מִיִּלְתָּא בְּטַעְמָא).

אִמְנָא י"ל דְהָא מִיִּלְתָּא תְּלִיא בְּפִלּוּגְתָּא דְר"י וְר"ש בְּמַעֲלִיָּה י"ט ע"א לְקַח קִינֵי זָבִים
וְקִינֵי זָבוֹת וְקִינֵי יוֹלָדוֹת וְשִׁקְלֵי וְשִׁקְלֵי וְהִבִּיא חֲטָאָתוֹ וְנֶאֱשָׁמוּ מִן הַהַקְדָּשׁ פִּינּוֹן שְׁהוּצִיא מְעַל
דְבָרֵי ר"ש ר' יְהוּדָא אֹמַר עַד שְׁיִזְרַק הַדָּם וּפִירִשׁ"י דְר"ש ס"ל דְמָאֵן דְמִיִּחִיב חֲטָאָת אוֹ
אֲשֶׁם לְעוֹלָם הוּא חִיָּיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ עַד שְׁיִבְיָאֵנוּ לְעֲזָרָה וְכִינּוֹן שְׁהִבִּיאוּ לְעֲזָרָה נְפֹטֶר
מֵאַחֲרִיּוֹתוֹ וְר"י סְבָר לְעוֹלָם הוּא חִיָּיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ עַד שְׁיִזְרַק הַדָּם ע"ש וּלְפִי"ז י"ל
דְאִלְיָפָא דְר"ש מְשִׁהִבִּיא הַקֶּרְבָּן לְעֲזָרָה נְפֹטֶר מֵאַחֲרִיּוֹתוֹ וְשׁוּב א"ע פְּשִׁמְשָׁהִין אֹתוֹ
מְלִהֲקִרִיבּוֹ עַד אַחַר הַרְגֵּל מִשֵּׁא"כ לְר"י דְס"ל דְלְעוֹלָם הוּא חִיָּיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ עַד שְׁיִזְרַק
הַדָּם א"כ כ"ז שְׁלֹא נִקְרַב עֲדִינּוֹן אַחֲרִיּוֹתוֹ עֲלִיו וְל"י עֲדִינּוֹן יְדֵי נִדְרוֹ שְׁפִיר עוֹבֵר פְּשִׁמְשָׁהִין
מְלִהֲקִרִיבּוֹ עַד אַחַר הַרְגֵּל וְשְׁפִיר אִיפָא עֲשֵׂה דּוּבָאָת שְׁמָה וְהִבְאֵתֶם דְלִידְחִי לל"ת וְעֲשֵׂה
דִּיּוֹ"ט וְאִפ"ה א"ק בִּיּוֹ"ט א"כ שְׁפִיר אִיפָא לְר"י לְשִׁטְתֵּי' יִלְפוּתָא דְאֵין עֲשֵׂה דּוּחָה ל"ת
וְעֲשֵׂה מְנַדוּנ"ד דְא"ק בִּיּוֹ"ט וּמִיִּנְשָׁב קֶנְשִׁיָּתָה ע"נ.

אוּלָם בְּעִיקָר קֶנְשִׁיָּתָה בְּעַל אֲהֵל דְדוּד הַגָּ' ל יל"ע דְבְּעֲשֵׂה זו ל"ש שְׁתַּדְחָה אִפִּי' לל"ת לְבַדָּה
פִּינּוֹן דְעֲשֵׂה זו אֵינָה אֲלֵא תִיקוֹן הִלָּאוּ דְבַל תֵּאֲחַר שְׁלֵא יָבֵא לְב"ת ע' רִש"י בְּבִיצָה י"ט ע"ב
וּא"כ בְּכַה"ג אֵין הָעֲשֵׂה עִיקָרִית רַק הִלָּאוּ דְוּמִיָּא דְכ' הַרִיטְב"א בְּקִדּוּשֵׁין ל"ד ע"א דְהִכִּי
דְהִלָּאוּ אֵינּוּ אֲלֵא תִיקוֹן הָעֲשֵׂה הוּי הָעֲשֵׂה הָעִיקָר וְלֹא הִלָּאוּ ע"ש.

וְעִפִּי"ז ל"ק נְמִי מַה שְׁהַקְשׁוּ לְד' הַרְשָׁב"א דְהַמְבַטֵּל מ"ע עוֹבֵר בְּבַל תִּגְרַע א"כ לְמ"ד לָאו
שֵׁאב"מ לֹקִין עֲלִיו הַמְבַטֵּל אֵינָה מ"ע שְׁפַתּוֹרָה יִלְקָה מְשׁוּם לָאו דְבַל תִּגְרַע וּבִזְהָ נִיחָא
פִּינּוֹן דְהִלָּאוּ אֵינּוּ אֲלֵא תִיקוֹן הָעֲשֵׂה וּבְכַה"ג הָעֲשֵׂה הִיא עִיקָרִית וְכָשֶׁם שְׁאֵין לֹקִין עַל

העשה כף אין לוקין על הלאו וה"ה להיפוך ועפ"י הדברים האלה אמרתי לה"ר לד' הריצב"א הובא בתוס' שבועות כ"ד ע"א ד"ה האוכל נבילה כו' שפתב דעשה דונבחת אינו רק תיקון הלאו דע"י נחירה היתה נבילה וע"י נביתה לא הניא נבילה ורא' לזה ממשנה חולין י"ג ע"ב וכן הסומא ששחט שחיטתו פשירה.

ולכאורה קשה לפי"ד התוס' שם ג' ע"ב דשחיטת נכרי פסולה מונבחת מה שאתה זוכת אתה אוכל פלומר אותו שהוא במצות נבחת לאפוקי נכרי ע"ש וא"כ לר"י דא' סומא פטור מכל המצות והיינו ממ"ע א"כ אינו במ"ע דונבחת ואמאי שחיטתו פשירה א"ו דבשלמא נכרי פינון דבי' ל"ש ג"כ המצוה דונבחת לתיקון הלאו פינון דאיהו שרי גם בנחירה דנכרים אינם מצווין על נבילה ולכך שחיטתו פסולה משא"כ סומא פינון דעכ"פ בל"ת חייב ואסור לאכול נבילה ממילא מצווה גם במ"ע דונבחת פינון שהוא לתיקון הלאו.

גם לא ידענא לדבריו היכי הו"מ למילף מקרא דלכם ולא לגבוה דאין עשה דוחה ל"ת ועשה הא י"ל דקרא מורה דנונ"ד א"ק ביו"ט בכה"ג דליפא עשה פגון בהנה דפטורין מראי' בחולה וזמן ומי שאין לו קרקע וכדומה דליפא בהו הלאו דב"ת וגם העשה ליפא בהו כמבואר בפ"ג דר"ה בפסוג' שם ואם א' מהנהו שלחו קרבנם ע"י שליח א"ק ביו"ט פינון דליפא בהו עשה דובאת שמה אבל היכי דאיפא עשה אפשר דדוחה ל"ת ועשה דיו"ט.

והנה מדי שוטטו רעיוני בענינים האלה אמינא לבאר דברי הש"ס ביבמות ק' ע"א דקא על המשנה דהתם דקתני פהנת שנתערב ולזה בולד שפחתה הרי אלו אוכלים בתרומה כו' הגדילו התערבות ושחררו זא"ז כו' ופרי' בגמ' שיקררו אי בעי אין ואי לא בעי לא ואמאי לישא שפחה א"י ב"ח א"י אמר רבא אימא כופין אותן ומשחררין זא"ז והקשה הט"א בריש חגיגה דהא באמת הקשו התו' בגיטין מ"א ע"א במי שח"ע וחב"ע וימכור עצמו בע"ע דע"ע שרי בשפחה ואפי' אין לו אשה ובנים האיפא מ"ד דרבו מוסר לו שפחה פנענית ותי' דגר ומשחרר אין נמכרין בע"ע משום דבעינן ושב אל משפחתו והקשה לפי"ז ביבמות שם אמאי כופין ומכר עצמו בע"ע על תנאי אם הוא בן פהנת והשתא מותר בשפחה ממ"נ אם הוא בן שפחה מותר בה ואפי' הוא בן פהנת נמי מותר בה דהא אפי' ע"ע פהן מותר בשפחה כדא' בקידושין כ"א ע"ב והשתא מאי קשיא לי' לרבא שיקררו אי בעי אין אי ל"ב לא לישא שפחה א"י כו' הלא שפיר אית לי' תקנה בשפחה שימכר א"ע בע"ע ע"ת ומש"ה אין כופין לשחררו אא"כ רצו וי"ל דהנה באמת אפשר לומר עפי"ד הש"ס ערכין כ"ט דאין ע"ע נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג וא"כ י"ל דהמשנה מייירי בזמן שאין היובל נוהג ואינו נוהג ג"כ ע"ע ולכך ליתא להך תקנתא.

אמנם אפתי קשה מהיכא פשיטא לי' להש"ס דהמשנה מייירי בזמן שאין היובל נוהג ולהקשות א"ב אין אי ל"ב לא כו' עד שהוכרח רבא לשנויי אימא כופין דילמא מייירי בזמן שהיובל נוהג וליפא למכרו מידי ע"כ נראה דהנה באמת צרי' להבין מאי דקתני שם במשנה ואין מוציאין שלקם מידיהם אי חטאת ואשם הא קיי"ל חטאות ואשמות אין ממשפנין א"כ אפי' אי הי' בודאי ישראל לא הי' יכולין להוציא מידו בע"כ וע"כ בעולה ושלמים דקיי"ל עולות ושלמים ממשפנין וא"כ לפי"ז הא כ' התוס' בר"ה ו' ע"א ד"ה

יקריב דהא דעולות ושלמים ממשפנין הוא רק באופן דאיפא בל תאחר פדי שלא יעבור על ב"ת ע"ש וא"כ הרי קיי"ל בפסחים ח' ע"ב פל מי שאין לו קרקע אינו עולה לרגל שנה' ולא יחמוד איש את ארצה ובודאי הפונה אקרקע דא"י וא"כ הא גרים ונעבדים לא נטלו חלק בארץ ולא משפחת שיהי' להם קרקע בא"י אלא שזיה מקנה החזרת ביוכל וא"כ למ"ד ק"פ לאו כקה"ג הא א' בגיטין מ"ח המוכר שדהו בזמן שהיוכל נוהג מביא וא"כ דלא קרינו בי' על האדמה אשר נתת לי וכבר העיר בזה הט"א ריש חגיגה וא"כ פיון דפטורין מראי' הא ליפא בהו ב"ת כמ"ש בשיטה מקונצת המכונה מזבח פפרה על בכורות כ"ו ע"ב בשם תוס' חיצוניות דמי שאין לו קרקע דאינו עולה לרגל ליפא בי' לאו דב"ת וא"כ אפי' אי הי' ידעינו שהוא נלד השפחה הא ליפא בי' ב"ת ולא הי' ממשפנין עולה ושלמים בע"כ פיון דליפא גבי' לאו דב"ת וע"כ כמ"ש הט"א בחגיגה שם דהמשנה מייירי בזמן שאין היוכל נוהג פגון משגלו שפט ראובן ושפט גד א"נ בזמן בית שני שלא נהג יוכל מה"ת שאין פל יושבי' עלי' כדא' ספ"ב דערכין ואין שדה מקנה יוצאת ביוכל ומצנות ראי' נוהג הואיל והבית הי' קיים ע"ש וה"ה משנה דיבמות הנ"ל מציינו לשנויי הכי וא"כ פיון דע"כ מייירי בזמן שאין היוכל נוהג שפיר פריה שיקרו א"ב אין כו' דליפא למימר דימכר עצמו בע"ע דהא ע"כ המשנה מייירי בזמן שאין היוכל נוהג ואין ע"ע נוהג רק בזמן שהיוכל נוהג אמנם כ"ז הוא רק לפלפולא בעלמא ובאמת הקושיא הנ"ל אפשר לשנויי גם אי מייירי בזמן שהיוכל נוהג אם שנשא בת ישראל יורשת נחלה ומתה ירשה דא"ח ביוכל כדא' בבכורות נ"ב כמ"ש הט"א בעצמו שם גם י"ל אם קנה בית עיר חומה דא"ח ביוכל דכיון דבעלי' לרגל פתיב לא יחמוד איש את ארצה וי"ל דגם בית בכלל ע' נדרים נ"ו ע"א בבית ארץ אחוזתכם פתיב דמחבר בארעא שמי' בית כו' ע"ש דאלת"ה תקשי גם בכהנים ולוים הא בפ"ה דמעשר שני משנה י"ד גבי יודוי מע"ש ס"ל לר"מ דכהנים ולוים אינם מתודים שלא נטלו חלק בארץ וא"י לומר האדמה אשר נתת לנו הכי נימא דכהנים ולוים פטורים מעלי' לרגל בזמן שהיוכל נוהג ולא יהי' בהו הלאו דב"ת אמנם בזה י"ל דלר"מ בפשיטות אפשר לאשכוחי פשגיתן להם במתנה דהא ס"ל לר"מ בכורות נ"ב ע"ב דמתנה א"ח ביוכל וחקמים דפליגי אפשר ס"ל כו' יוסי דכהנים ולוים פיון שיש להם ערי מגרש יכולין לומר האדמה אשר נתת לנו וה"ה דקרינו בהו ארצה.

ועוד יש לפלפל בזה הרבה אף אכ"מ ומה שהקשית בנזיר כ"ט דפריה ה"תם לר"ל דאמר פדי לחנכו במצות הכי אכיל פהו מליקה ונהרי ר"ל ס"ל ח"ש מותר מה"ת א"כ הי' יכול לאכול ח"ש הנה לק"מ דא"כ לא קיים מצות אכילת קדשים דהוא בכזית דאכילה פתיב בה ואכלו אותם אשר פופר בהם מלמד שפנהים אוכלים ובעלים מתפפרין ובמק"א הארכתי בזה.

ומאפיסת הפנאי אשים קנצי למלי דברי הדור"ש באהבה מברכה בכט"ס: סי' קכט בעזה"י יום ד' ה' לימי חנוכה תרל"ח לפ"ק סעריעט. שלום וישע רב לכבוד ש"ב יד"נ הרב הגדול החריף המופלג שהיו"ח כש"מ נפתלי הורוויץ נ"י אבד"ק סינאוואטץ יצ"ו במדינת מאלדווי.

מכתבו נמסר לידי תמול לעת ערב והנני למלאות חפצו אשר דרש ממני לחוות דעי בדבר המשפט שבא לפני ביתומים גדולים וקטנים שהיו ביניהם קטטות ומריבות עם גיסם חתן אביהם המנוח ו"ל וזה כמו שנה שהתפטר עפ"י ג' בזבל"א וזבל"א ושליש על גביהם ועשו קאמפראמיס בתוקף נימוסייהם ועתה חפצם לסתור הפס"ד באמרם שלא הי' קבלת קנן גם לא הי' אפטרופס ממנה מב"ד פדת רק הי' קוראטאר ממנה בערפאותיהם והדין השליש מכחישם ואומר שהי' קבלת קנן והאפטרופס נתקבל אצל הב"ד המפשרים בהיות שהוא ממנה מטעם המלך יר"ה ועיניהם חזו משרים שהוא איש פשר ונאמן וראוי לאותה איצטלא עכ"ת"ש: הנה בס' ברפי יוסף ח"מ סי' י"ב אות י"ב מביא בשם תשו' מהריב"ל דהפשרנים נאמנים לומר שהי' קנן ולא חשיבי בזה נוגעים בעדות מטעם דלא לימרו דיני דשפילי ניהו שלא ידעו דפשרה צריכה קנן ואף שמביא שם בשם ס' אדמת קודש שהכריח דבכה"ג הני נוגע בעדות מברכות מ"ג ע"ב ת"ר הביאו לפני שמו נהדס בש"א מברך על השמן ואח"כ מברך על ההדס ובה"א מברך על ההדס ואח"כ מברך על השמן אר"ג אני אכריע ששמן זכיניו לריחו וזכיניו לסיכתו הדס לריחו זכיניו לסיכתו לא זכיניו ר"פ איקלע לבי ר"ה ברי' דר"א אייתו לקמיהו ששמן נהדס שקיל ר"פ בריך אהדס ברישא ונהדר בריך אשמן א"ל לא סבר לה מר הלכה פדברי המכריע א"ל הכי אמר רבא הלכה כב"ה ולא היא לאשתמוטי נפשי' הוא דעבד הרי דגברא רבה כר"פ משום פיסופא כדי שלא יאמרו שטעה בדין ועשה שלא כהלכה השמיט עצמו להוציא שקר מפיו דא"ר הלכה כב"ה א"כ ה"ה בנידון זה מיקרי נוגעין בעדות דאפשר שלא נטלו קנן ומשום פיסופא שלא יאמרו דיני דשפילי ניהו אומרים שקר שנטלו קנן והנה מלבד דיחוי של הר"י ב"ר שהובא בברכ"י שם וגם דחיותיו שדחו דברי האדמת קודש דאין ראי' מהתם לדין זה עכ"פ בנידון שלנו נראה דכ"ע מודו דל"ש צד גייעה דהלא באמת מבואר בסמ"ע סי' י"ב דאם קודם הפשרה נתן שטר ע"מ להתחייב בכל מה שיאמרו הפשרנים מועיל אפ"ל בלא קנן והעמיס פן בכונת הרמ"א שם אף התנאים הניח זה בצ"ע דכל שהתחייבות תלוי בתנאי ל"מ שטר רק קנן דשטר ל"מ לבטל אסמכתא והני כמו ערב לאחר חיתום שטרות א"כ הא המוחזק יכול לומר קים לי כסברתו דל"מ בלא קנן עכ"פ אצל הדין לא מייחשב גייעה אם אומר שהי' קנן פיון דנעשה קאמפראמיס בתוקף נימוסייהם עכ"פ לא מייחשב מדיני דשפילי אם פוסק פהרמ"א והסמ"ע דהכי דנעשה שטר א"צ קנן וא"כ השתא שאומר שנעשה קנן בנדאי מהימן ושוב לא יוכל המוחזק לומר קים לי פהתומים ועד כאן לא מצינו דמייחשב נוגע מטעם עביד אינש לאחזוקי דיבורי' אלא פשאין לו שום התנצלות ע"ד הראשונים פההוא דר"פ הנ"ל וכההיא דמצינו בתוס' יבמות ע"ז ע"א בהא דעמשה שאמר פה מקובלני מב"ד של שמואל הרמתי עמוני ולא עמונית ופריך ומי מהימן והא"ר אבא א"ר פל ת"ח שמונה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו ומבואר בתוס' שם שהוא מטעם גייעה ע"ש והכי מצינו בתוס' פתובות כ"א ע"ב ד"ה האמר לענן קיום שטרות דאם א' אינו מכיר משחתמו השנים אין מעידין לפניו וחותרם דמשחתמו דמי לנוגעין בעדות וכ"כ בשו"ת הרשב"א באשה שאמרה גירשני בעלי שלב"פ אינה נאמנת אח"כ אפ"ל בפני בעלה משום דעביד אינש לאחזוקי דיבורי' ומעינה פני' כדי לחזק דברי' הראשונים וכן בח"מ סי' ל"ג בש"ף סק"ט פשהעד העיד מתחלה

בב"ד פְּשֶׁהָ קָרוֹב וְלֹא יָדְעוּ מְקוֹרְבָתוֹ וְאֵח"פ נודע מְקוֹרְבָתוֹ וְנִפְסָל וּפְסָקוֹ הַדִּין א"י
אח"כ לְתַבְעוּ בְּעַד זֶה אַחַר שְׁנֵיתְרַחֵק מִשּׁוּם דְּעֵבִיד אֵינֶשׁ לְאַחְזוּקֵי דִּיבּוֹרָי וְכ"כ בַּאס"ז
ב"ב קנ"ט ע"א בְּשֵׁם הָרַב הַמְּאִירֵי ו"ל וְכ"ה בְּש"ף ס' י"ז סק"ט לְעֵנִין דִּינֵין וְדוּמָה לְזֶה
א"י ג"כ בְּתוֹס' שְׁבוּעוֹת מ"ה ע"ב ד"ה פִּי מְטָא זְמַן חֵיּוּבָי כו' וי"ל פִּינֵן שְׁהִתְחִיל לְכַפְּנֵר
שׁוֹב לֹא יוֹדֵה כו' ע"ש וע' בְּמֶרְדְּכֵי פ"ב דְּקִדּוּשֵׁינָן גְּבִי שְׁלִיחַ נַעֲשֶׂה עַד שְׁהַקְשָׁה בְּהָא
דְּקֵא' הַש"ס וְהַשְׁתָּא דְּמִקּוֹן רַבְּנָן ש"ה כו' וְא"ת וְיִפְטוֹר הַלְלוּהָ הַעֲדִים וְיִהְיוּ נְאֻמִּים
מִהַשְׁתָּא כְּדֵא' בַּפ' חו"ה וְלִיסְלָקוּ בֵּי תִרֵי מִיַּנְיָהוּ כו' וְעוֹד דְּאָפִי הִי פּוֹטְרָם הַלְלוּהָ הִי
נוֹגְעִין בְּעַדוֹתָן פִּינֵן דְּעַד שְׁלֹא פְטָרָם הַזְּנִיקוּ לֹמֵר פְּרַעְנֵוּ הַשְׁתָּא נְמִי אָתוּ לְאַחְזוּקֵי
שְׁיִקְרִיָּהוּ ע"כ וְהִנֵּה לְד' הַמְּרַדְכֵי דְגַם בְּשָׁנִים אֲמָרִינָן הִכֵּי קָשָׁה מִר"ה כ"ב ע"א בְּמִשְׁנָה
בְּמַעֲשֶׂה דְּטוֹבֵי הָרוּפָא שְׁרָאָה אֶת הַחוֹדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם הוּא וּבְנֵוּ וְעַבְדוֹ מְשֻׁחָרָר וְקָבְלוּ
הַפְּהָגִים או"ב וּפְסָלוּ אֶת עַבְדוֹ וְכַשְׁבָּאוּ לְפָנָי ב"ד קָבְלוּ או"ע וּפְסָלוּ אֶת בְּנֵוּ וְהַשְׁתָּא הָאִיף
נְאֻמִּים אח"כ לְהַעֲיֵד פִּינֵן שְׁמַתְחֵלָה הַגִּידוּ וְלֹא הִי מוֹעִיל הָא עֵבִידֵי לְאַחְזוּקֵי דִּיבּוֹרֵיָּהוּ
וע"כ דְּבִשְׁנָיִם ל"א הִכֵּי דְתִרֵי לֹא חֲשִׁידֵי אִף עַדִּין קָשָׁה לְכַאוּרָה מְרִישָׁא דְּמִתְנִיתִין דְּקִתְּנֵי
הַתָּם שְׁאָם יִפְסָל א' מֵהֶם יִצְטָרֵף הַשְּׁנֵי עִם אַחַר הָאִיף יוֹעִיל פְּשִׁיזְטָרֵף אח"כ עִם אַחַר הָא
עֵבִיד אֵינֶשׁ לְאַחְזוּקֵי דִּיבּוֹרָי אוּלָּם ג"ז נְכוּן עַפִּי"מ דֵּאִי בַח"מ ס' ס"ו סכ"א בְּרֵאוּבֵן
שְׁהִי"ל שְׁטָר עַל שְׁמַעוֹן וְחַתָּם בּוּ לְוִי וְלְוִי קָנָה הַשְּׁטָר אֵין לְחֻשְׁבוּ לְלוֹי נּוֹגַע לְחֻשְׁדוֹ
שְׁחַתָּם א"ע שְׁקָר כְּדֵי שְׁיִקְנָה מִמֶּנּוּ שְׁהַעֲד הַשְּׁנֵי לֹא הִי מְסַפִּים עִמּוֹ ע"ש וְא"כ ה"נ י"ל
פִּינֵן דְּאַחַר מַעֲיֵד עִמּוֹ שׁוֹב לֹא חֲשִׁדִּין שְׁהַעֲד הָא מַעֲיֵד כְּדֵי לְהַחְזִיק דִּיבּוּרוֹ דֵּא"כ לֹא הִי
הַעֲד הַב' מְסַפִּים עִמּוֹ לְהַעֲיֵד שְׁקָר וְרָאָי לְזֶה נִרְאָה מַב"ק ע"ד תוֹס' ד"ה פִּי אֶתָּא דְלִמ"ד
אֵין עַדוֹתָן מְצַטְרָפֵת עַד שְׁיִרְאוּ שְׁנִיָּהֶם כֵּא הָא דֵּא' שָׁם פִּי אֶתָּא חַד מְצַטְרָף בְּהַדְלָי הִינּוּ
פִּי מַעֲיֵדִין שְׁנִיָּהֶם מְחַדֶּשׁ וְשָׁם אֵינִירֵי דְכַבֵּר הַעֲיֵד הַע"א בְּפָנָי ב"ד דְּקֵאֵי עַל מִתְנִיתִין וְא"כ
מֵאִי מוֹעִיל הַצִּירוּף שְׁלוֹ עִם אַחַר הָא עֵבִיד לְאַחְזוּקֵי דִּיבּוֹרָי וְע"כ פִּינֵן דְּאַחַר מַעֲיֵד עִמּוֹ
ל"ח לְהַכִּי דֵּא"כ לֹא הִי הָאַחַר מְסַפִּים עִמּוֹ לְהַעֲיֵד שְׁקָר.

וּמִתְבָּאָר עַפִּי"ז סְוִגִיית הַש"ס בְּכַתּוּבוֹת כ"ו הַב"ע דְּמִחוֹזֵק לֵן בְּאַבוּהָ דְּהָאֵי דְכֹהֵן הוּא
וּנְפַק עֲלֵי דַב"ג אוּ ב"ח הוּא וְאַחְתִּינֵי וְאַתָּא ע"א וְאָמַר יְדַעְנָא בִּי דְכֹהֵן הוּא וְאַסְקִינֵי
וְאָתוּ תִרֵי כו' וְאַתָּא ע"א וְאָמַר יְדַעְנָא בִּי דְכֹהֵן הוּא כו' אֶלָּא אַר"א בְּמַצְטָרְפִין לְעַדוֹת
קְמִיפְלָגֵי כו' וְלְכַאוּרָה הָאִיף יִצְטָרֵף הַעֲד הָרֵאשׁוֹן עִם הַעֲד הָאַחְרוֹן פִּינֵן שְׁכַבֵּר הַעֲיֵד נִימָא
עֵבִיד לְאַחְזוּקֵי דִּיבּוֹרָי וְלְהָאִמּוֹר נְכוּן פִּינֵן דֵּאִיפָא הַעֲד הָאַחְרוֹן שְׁאוּמֵר ג"כ דְכֹהֵן הוּא
וְבִי לִיפָא שׁוּם צַד נְגִיעָה שׁוֹב לֹא חִיִּישֵׁינָן גַּם עַל הַעֲד הָרֵאשׁוֹן כְּנ"ל.

אֲמַנָּם כ"ז הוּא רַק בְּאַנְפֵן שְׁאֵין לוֹ הַתְּנַצְלוֹת לְבַטֵּל דְּכַרְיו הָרֵאשׁוֹנִים בְּאַנְפֵן שְׁלֹא יִתְפָּס
לְשַׁקְרָן אִז אֲמָרִינָן בַּע"א בְּלִבְד וְכוּן לְד' הַמְּרַדְכֵי הַנ"ל אִפִּי בְּשָׁנִים עֵבִיד לְאַחְזוּקֵי דִּיבּוֹרָי
מִשָּׂא"כ הִכֵּי שְׁיֵשׁ לוֹ שׁוּם הַתְּנַצְלוֹת ל"א עֵבִיד לְאַחְזוּקֵי דִּיבּוֹרָי וְאַמְרִינָן דֵּאִי אֵיתָא
שְׁאֵינוּ אֲמַת הִי חוֹזֵר מְדַכְרֵי הָרֵאשׁוֹנִים וְהִי מְגִיד הַתְּנַצְלוֹת לְהַצְטָדֵק אֶת נַפְשׁוֹ וְשִׁכְּוֹן
נִרְאָה מְדַכְרֵי הַתוֹס' יְבָמוֹת קי"ז ע"ב ד"ה לֹא מִשּׁוּם דְּאֲמָרִינָן כו' גְּבִי אֲמָרָה מַת בַּעֲלֵי
וְאַח"כ מַת חֲמֵי תַנְשָׂא וְתַטְוֵל כְּתוּבָה וְחַמוּתָה אֲסוּרָה מ"ט חַמוּתָה אֲסוּרָה כו' לְקַלְקוּלָה
לְחַמוּתָה הוּא דְּקְמִיפּוֹנָה כו' וְכ' הַתוֹס' וְא"ת מַה יֵּשׁ לְחוּשׁ מ"מ נִתִּיר לְחַמוּתָה כְּשִׁנְשֵׂאת
הַפְּלָה דְּהַשְׁתָּא לֹא אֵינִיתִי וְתַצְטָרֵף שְׁהִירֵי לֹא תַחְזוֹר לְהִיּוֹת פְּלִתָה וְלְכַאוּרָה הָאִיף נּוֹכַל
לְהַאֲמִין לְהַפְּלָה כְּשִׁתְּעִיד אַחַר שְׁנִשְׂאָת הָא לֹא תִהִי נְאֻמַּת פִּינֵן דְּמַעֲיָקְרָא קוּדָם שְׁנִשְׂאָת

העידה ולא הייתה נאמנת גם השתא לא נאמין לה פיון דעביד אינש לאחזוקי דיבורי וע"כ דסברת התוס' היא דהתם ל"ש לומר הכי משום דהיתה הפלה יכולה לומר פעת באופן שיתה' עדותה בדדמי וא"כ פיון דיש לה התנצלות ואפ"ה מעידה פן שפיר הקשו התוס' דתה' נאמנת.

וא"כ בנ"ד שיש לו להדיין לתלות א"ע באילגו רב רב רב הרמ"א והסמ"ע ושה' סמיכתו על הקאמפראמיס אף בלי קנן ואפ"ה אומר שהי' קנן שפיר מהימנין לי וע' ברמ"א סי' מ"ו סכ"ה דאפי' הדיינים אומרים שהי' שלא פדין אינו נאמין.

גם י"ל דבנ"ד אין היורשים נקראים מוחזקים לענין שיוכלו לטעון קים לי אדרבא חתן המנוח שפנגדם הוי מוחזק פיון שפפי מכתב מעלתו פבר יצא האורטהייל בתוקף משפט נימוסי קיר"ה א"כ הוי פגבוי פדמצינו בב"ב נ"ה ע"א אמר רבה הגי תלת מיילי אשתע' לי עוקבו בר נחמ' ר"ג משמ' דשמואל דינאדמלכותא דינא אריסותא דפרסאי עד מ' שניו והגי זהרורי דזבין ארעא לטסקא זבינייהו זביני כו' ר"ה ברי' דר"י אמר אפי' שיערי דכדא משתעבדי לכרגא אר"א כו' א"כ ביטלת ירנשת פנו הפכור דהו"ל ראוי כו' ופרשב"ם דכל ממון האב אם מת ולא פרע עדיין פרגא דשנה זו הו"ל ממנו ראוי דאינו מוחזק בו פלל כ"א המלך דשיעבוד המלך עדיף משאר שיעבודין דכגבוי דמי הרי חזינו דמה נהוא מפאת דינא דמלכותא אלים שיעבוד' וכגבוי דמי וה"ה פל שיש לו תוקף נימוסי המלך הוי פגבוי והה"נ בנ"ד נזה עדיף מטמרמו"ת שפתבו הפוסקים דהוי פגבוי א"כ הוי גיסם בע"ד של היתומים מוחזק וא"כ אפי' אי לא נאמין להשליש הא יוכל לטעון קים לי פהרמ"א והסמ"ע.

ומ"ש פבודו דכיון שנעשה קאמפראמיס בנימוסיהם דינא דמלכותא דינא ומהני לעולם בלי קנן שפף נימוס המלך דל"ב קנן הנה דין זה מבואר בשו"ת מים עמוקים ממהראג"ח סי' נ"ד ופקפק בזה ונ"ל וי"ל שלא הנצרכו לומר אלא שאם יש איזה קומפרמוס שפתוב בו שנעשה בדרך המועיל לד"י שיהא נאמן הקומפרימוס אבל לא שיהגו בקומפרימוס שלא נעשה בו קנן ולא דבר המועיל בד"י פאלו הי' בו קנן פיון שאפי' בד"י ל"מ כו' וגם שמעתי מפי אומר שמנהג אצלם פשיבא איזה קומפרימיס לפני ת"ח פשפרוהו לדון ביניהם שקודם שיגיד להם פס"ד קונה מהם קנן כו' וסיים שם שהמוחזק יכול להסתייע בקומפרימוס ולא מי שבא להוציא ע"ש ובאמת שפענין הכי מפמה דוכתי דל"מ דינא דמלכותא לעקור ד"ת אפי' פמלא נימא פמו שהארי' בזה הש"ך בסי' ע"ג ס"ק ל"ט וכן מפורש יוצא מדברי הרשב"ם ב"ב נ"ד ע"ב ע"ש והארכתי בזה במק"א לבאר ד' רש"י ו"ל בגיטין ט' ריש ע"ב ואכ"מ אפס הא קשיא לי מש"ס יבמות מ"ו ע"א דקמיבע' לי לר"פ שם הני דבי פפא בר אבא דיהבי זוזי לאינשי לכרגייהו ומשעבדי בהו פי נפקי צריכי גיטא דחירותא או לא ופי' התוס' שם ד"ה פי נפקי כו' דמספקא לי אי דינא דמלכותא דינא לענין זה דאע"ג דבעלמא נכרי גופי' לא קני משום דדרשינו ולא הם קונין זא"ז הכא קני כו' ופשיט לי שם דמוהררייהו דהני בטפסא דמלכא מנח כו' קני לי גופי' המלך ואח"כ מקני לי המלך למאן דיהיב פרגא ע"ש הרי דס"ל להש"ס שם דמהני דינא דמלכותא אפי' לעקור ד"ת דמד"ת הם אינם קונים זא"ז ומצד דד"מ קני וצל"ע בזה אולם לדינא פרוור דמה שנעשה בערכאות ל"מ רק שיהי' פאלו

נעשה השטר בד"י אבל מה שפדינו אינו מועיל אפי' נעשה בערפאות ל"מ וה"נ אינימא דבשטרי בירורין בד"י בעי פשרה קננן ה"נ כשנעשה בערפאות צריד קננן אבל בנ"ד א"צ לכ"ז ונפה פח הפס"ד ואין יכולת ביד היורשים לחזור בהם גם פבר פתבתי בתשו' א' דל"ש פאן אסמכתא גם לשי' התנאים הנ"ל עפי"ד התוס' ב"מ ס"ו ע"א ד"ה ומניומי גבי קנס שעושין בשעת שידוכין דמהני אפי' לא קנו פינן שנוהגין בו כל העולם מידי דהוי אסיטומתא דקננ' ע"ש וה"נ הא קיי"ל בסי' ר"ה דפשרה דינה פמכר שמונתרים זל"ז וא"כ פינן שנוהגים כל בעלי דברים המגישים משפטם וריבם לפני בוררים יבאו עה"ח בקאמפראמיס וקזה נגמר הפשר הוי כמו קננן סיטומתא ומבאר בש"ד סי' ר"א דהיכי דנהוג מועיל אפי' בקרקע קננן סטימותא.

ונידן האפטרופס בנדאי פדין נעשה שנתקבל אותו שהי' ממנה לקוראטאר בנימוסיהם ומד' הרמ"א בסי' ר"צ ס"ב משמע דאדם שהוא פשר ונאמן והי' מוחזק בנכסי היתומים ממילא הוא אפטרופס וא"צ לידע שנתמנה מדכ שם דאין מניחין לאדם שאינו ראוי להיות אפטרופס אעפ"י שהוא מוחזק בנכסים עד שיביא ראיה שמינהו אבי יתומים מדכ' רק בשאינו ראוי מפלל דבשהוא ראוי והוא מוחזק בנכסי היתומים א"צ ראיה שנתמנה לאפטרופס ובנ"ד הקוראטאר הוא המושל בכל נכסי היתומים והוא אדם פשר ונאמן מסתמא השתדלו היתומים שיהי' נספח אל הפהונה הלזו כי לפם נכון בטוח בו שיעשה הכל באמונה לתועלתם ולטובתם א"כ בנדאי פח ב"ד יפה שקיבלוהו לאפטרופס ואם שהוא קרוב ובקרקעות אין מורידין קרוב לנכסי קטן ז"א דהא כ' הרמ"א בסי' רפ"ה ס"ז דהא דאין מורידין קרוב לנכסי קטן היינו באפטרופס שאוכל הפירות מהנכסים אבל באפטרופס שאין לו הנאה מיני' מותר ובפרט שי"ל פינן דאמם גם היא טענה בב"ד עבור היתומים והמה סמוכים עוד על שולחנה הוי פהא דא' בגיטין נ"ב ע"א גבי הנהו יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא דאמרינן שם שיש לה דין אפטרופס בנכסי היתומים וגם הלא כל ב"ד יש להם פח לנותר במעות היתומים פדי להשקיטם ממריבות פדאי' בסי' י"ב ס"ג ובסי' ק"י ס"א.

ובדבר אם הבנים יוכלו לכונן את הבנות שיתנו להם חתימתן שידן מסולקת מהעזבון למען יהי' להם פח למפנר נכסי ירושתם ולא יהי' להם דו"ד עפ"י ערפאות כ' כ"ת ששמע מפי ש"ב הגאון מלבוב זצ"ל דאין בידם לכופן וחילא דילי' מדברי התוס' ב"ק מ ע"ב ד"ה הוי מעריקנא לי' לאגמא הנה בראי' זו יש לגמגם הרבה אף אין משיבין את הארי כו' ולפענ"ד מוכח דין זה מדברי הש"ס ב"ק ק"ב ע"ב הלוקח שדה בשם חבירו אין כופין את המוכר למפנר זימנא אחריתא ופרש"י שהי"ל להתנות ולהודיע פתוב שטרי בשם ריש גלותא שאם יצאו עסיקין אראה להם שהוא מן ריש גלותא וכתוב לי שטר אחר בשמי שלא יבאו היום או מחר יורשי ר"ג לתובעה ממני ע"כ הרי דהיכי שמדינא אין לו עליו חיוב לא יוכל לכופו לכתוב לו שטר בכדי להצילו מהיזק וע' בח"מ סי' קפ"ד ס"ב וכ"נ מד' התוס' ב"ק פ"ט ע"ב שכ' ונ"ל וא"ת פינן דכל לגבי בעלה נדאי מחלה מאי קא' לעיל אומדין כו' שום אדם לא יקנה אותה פינן דנדאי מחלה כו' וי"ל דיכולה לעשות קיום במשכונות או בערבות או בנדן או בשבועה שלא תמחול אבל פאן אם יש לה תשלם ואם אין לה אין משועבדת לניזק לעשות לו קיומים ע"כ הרי דאינה מחויבת לעשות קיומים לניזק שחבלה בו שחיובא רמי עליה לשלם בעד החבלה ומ"מ אינה

משועבדת לעשות לו קיום שלא תמחל הפתובה ומכ"ש לעגנו זה שהזכרים יכופו להנקבות שיתנו להם פיטורין על העזבון בנדאי א"י והא דמבנאר בח"מ סי' ע"ג סי"א הקונה שדה מחבירו ויצא עלי' עסיקין ובא לב"ד וטוען חושש אני שמא תצא השדה מידי ותאבד ממונה ולא אמצא לה קנה באותו ממון קרקע פדי שאטרוף אותו שומעין לו היינו משום דדומה למקח טעות במבנאר בסמ"ע שם אבל במק"א א"י לכופו לעשות לו בטוחין וגדולה מזו מצינו בח"מ סי' צ"ג סט"ז ראובן שנתף שמעון נו"נ עם עפוי"ם והטעהו בחשבון ונתן המעות לשותפות וירא שיזפור טעותם ובקש שיעשה לו שמעון שטר כשיצטרף להחזיר שיפרע לו חלקו עוד תובעו שהי"ל משפנות מאחרים ומכרם וירא שיבא לו הפסד מזה שיעשה לו שטר שיפרע לו חצי ההפסד שיעשה לו מזה א"ח לעשות לו שטר אלא יודה שמעון בפני עדים שהמעות שסכומן כו"כ שהטעה ראובן לעפוי"ם פ' שהכניסם לשותפות ועדים יכתבו הודאת שמעון ויחתמו עליו ויתנו אותם ליד ראובן ע"ש הרי דא"צ ליתן שטר בכה"ג וע' בב"ש סי' קי"ב ס"ק כ"ג שכ' עמ"ש הרמ"א שם וי"א דאסור לבנים למפור אפי' נכסים מרובים כו' בד"מ כ' בשם הנ"י דיכולין למפור ולכאורה נראה אף להנ"י אסור להם למפור אלא ס"ל דא"י הבנות להכריח את היורשין שישלשו פדי שלא ימכרו כו' ע"ש והה"נ דאין הבנים יכולין להכריח את הבנות ליתן להם פיטורין: ובדבר הצנואה אשפנזית שכתוב בה שכן בתו יען ששימש אותו בחייו לכן יירש אותו בין הבנים שלישי ויהי' לו חלק ונחלה בהבתים ושליש מהמטלטלין אשר השאיר אחריו ברכה ונשאר ג"כ ס"ת ורוצה הנכד הזה חלק גם בהס"ת הזה לפי לשון הצנואה האשפנזית שהיתה למראה עיני לא תפול להנכד חבל נחלת א"י לו למורשה יען כי יפקד לשון מתנה מהשטר צנואה ולשון ירושה ל"מ נאשר כתוב בהצנואה שגדול שימושו אליו יותר מחצי הונו ורכושו ולכן נקבה שפרו עליו שבתוף האחים יחלק נחלה.

הנה מלבד דאי נימא דבכה"ג מהני א"כ לא מצאנו ידינו ורגלינו בהא דקיי"ל ב"ב ק"ל דאם אמר על מי שא"ר ליורשו לשון ירושה דבריו בטלין הלא אמרינן בכ"ד גבי מתנה אי לא דעביד לי' נניח נפש' ל"ה יתיב לי' וה"ה דל"ה מורישו וכשנותן לו אהונה בתוף נחלתו מסתמא קיבל טובה ממנו ועכ"ז ל"מ לשון ירושה לעקור מ"ש בתורה והנה לכאורה אפשר לומר פיון שהודה השכ"מ שחייב לו בעד פעולת השירות והוא בא בשכרו חלף עבודתו ומבנאר בח"מ סי' רס"ד ס"ד בהג"ה דאדם שעשה עם חבירו פעולה או טובה א"י לומר בחנם עשית עמדי הואיל ולא צויתיה אלא צריף ליתן לו שכרו א"כ יוכל לתבוע שכר השירות ואי דקיי"ל ביו"ד סי' ר"מ דאדם חייב בכבוד אבי זקינן א"כ אינו מגיע לו שכר פעולה דומיא דמבנאר בח"מ סי' של"ה בשם שו"ת הרשב"א דאם למד עם בן חבירו שלא מדעתו דא"צ לשלם לו פיון דמצנה קעביד ז"א די"ל דרק אבי אביו חייב בכבוד ולא אבי אמו כדמשמע בסוטה מ"ט ע"א בר ברתה אנא פירש"י ואיני חייב לכבדה [וע' ביבמות ס"ב ע"ב מנה"מ דאמור רבנן בני בנים ה"ה פבנים ופירש"י אבני בתו קאי דבן בנו פשיטא לן וע' ביומא ס"ו ע"ב דמפרש התם קרא דבניו לא ידע בבני בתו מישראלי וע' רש"י מכות י"ב ע"א] וא"כ פיון שקצב לו א"ז בעבור שכר פעולתו חלק ירושה א"כ משורת הדין הוא נוטל כל מ"ש בשפר הצנואה אוכלם פיון שבהצנואה מפורש שיטול בהעזבון חלק שלישי מהמטלטלין א"כ אפי' אי נימא דבדין

הוא נוטל כל מה שנוטל בקעזבון אבל בהס"ת אין לו חלק פיון דאף ס"ת אם הוא בכלל נכסי הוא איבעיא דלא איפשטא בב"ב קנ"א ע"א מ"מ בכלל מטלטלי הא בנדאי ל"ה כמבואר בש"ך סי' רמ"ח ס"ק י"א ע"ש בשם מבי"ט דאפי' שאר ספרים ל"ה בכלל מטלטלין.

וא"כ אין לנכדו שום טענה לתבוע חלק בהס"ת ויען שהדבר פשוט ומבואר לא אאריף בדברים ואתן קנצי למלין. ה' הטוב יאר עינינו בתורתו יחינו ויקימונו ונחיל לפניו ונשמחה בישועתו.

אל רחום יקרב הגאולה לעמו ישוב ברחמי שארית הצאן לארצם ונדחיהם יפנס בב"א: בריף רחמנא דסייען. מריש ועד פוען: מהדורא תנינא סי' א בעזה"י יום א' כ"ח מנ"א שנת תרחם לפ"ק סטרי ישפות ה' שלום לכבוד ידידי מח' הרב הגדול חריף וישנון וית רענון כש"מ משה הערציג ני' אבד"ק טשיטץ יצ"ו מכתבו הגיעני והנני לתשובתו עד"ש בביהכנ"ס ד"ק אשר הוא צר מהכיל המתפללים שמה ובפרט בימים הנוראים שמתאספים גם בני הכפרים להתפלל שם הוא דחוק מאד ולצד צפון הוא עזרת נשים ושם הדחק גדול מאד עד אשר הוא כמעט ספנת נפשות שבש"ק העבר נתעלפו איזו נשים ר"ל ולהרחיב העז"נ לבד אין מקום לזה וגם פי העזא"נ ג"כ נחוץ מאד להרחיב גבולו ולפי כל האופנים אשר בדעת הקהל לבנות מוכרחים לסתור מקודם העזא"נ וגם העז"נ והעז"נ יבנה על מקום חדש סמוך לביהכ"נ הישן ומביהכ"נ פולו או מקצתו יהי עז"נ או שישאר המקום של הביהכנ"ס הישן לחצר הנקרא פאליש או איזה חדר סמוך לביהכנ"ס חדש שעתידין לבנותו ומובא במכתבו שיש לבני הקהלה עוד ביהכ"נ קטן קבוע גם בא מפורש בהמשך דברי מכתבו שעתה ההילוף לעזא"נ ולעז"נ הוא דרף חצר אחד וכפי הפלאן שחפצם עתה לתקן הביהכ"נ יעשו דרף לעזא"נ לבד ולעז"נ לבד, וגם יש איזה קורות רעועים ואם פי יוכל עוד לעמוד הבנין איזה שנים בכ"ז עיניכם הרואות שהקורות מקולקלים ורעועים עכת"ש: הנה מה שעלה ע"ד חכם אחד לדון אותו בדין ביהכנ"ס של פרפין המעיין בפירש"י מגילה ג' ובר"ן שם ובתשו' מ"ב שהובא במג"א סי' קנ"ג סק"ז ימצא מבואר דלא מיקרי כרף אלא עיר גדולה שבגדולות שהוא מקום שווקים וירידים שבאים לשם מפל הצדדים תמיד ולפי"ד ליכא בעולם רק מיעוטא דמיעוטא שיהי' עלי' דין ביהכ"נ של פרפין והאריף בכ"ז הגאון מג"ש בשו"ת פנ"י ח"ר א"ח סי' ז' ע"ש וכינון שבעירו עכ"פ אין יושבין בקביעות אנשים מעלמא מיקרי בהכ"נ של כפרים ושפיר יכולין למוכרו עפ"י זט"ה במא"ה דהיינו שזט"ה ימכרו בפירסום דזה מיקרי במא"ה כמ"ש במרדכי פ"ק דב"ב סי' תפ"ב וברמ"א סי' קנ"ג ס"ז ואף דכ' ברמ"א שם דגם בשל כפרים אם אין להם רק ביהכ"נ א' אסור למוכרו דהא אפי' לסותרו אסור עד שייבנו אחרת הלא כפי מכתבו יש בעירו עוד ביהכנ"ס קבוע ואף דברמ"א סי' קנ"ב סק"א כ' דגם ביש להם ב' ביהכ"נ אסור ובעינין דוקא שבנאוהו עכשיו הנה זה תלוי בחילופי גירסאות בב"ב ג' דלהגירסא א"ב דאיכא פי כנישתא אחריתא נראה דאפי' איכא בהכ"נ אחר אסור לסתור בהכ"נ זה שמה יפשונו ולא יבנו פלל ולא יהי' רק בהכ"נ א' אמנם בנימוק"י שם הובא הגירסא א"ב דאיכא דוקתא לצלוני אז אסור למ"ד משום פשיעותא שמה יפשונו ויתרשלו בבנינו לזמן ולזה פי איכא בהכ"נ אחר קבוע שרי וכ"כ בתוס' שם ד"ה ואם וז"ל והא דקא' דאיכא דוקתא לצלוני היינו שאין בהכ"נ וכ"ה באס"ז

שם בשם הרשפ"א וכ"כ באגודה שם דבדאיפא תרי בי כנישתא מותר לסתור א' פדי לבנות ובט"ז רסי קנ"ב כ' דאפי' להגי' שלפנינו א"ב דאיפא בי כנישתא אחריתא י"ל דהיינו שאינו קבוע אבל פי איפא ביהכ"נ קבוע שרי וכן הספיק הא"ר שם דכשיש להם בהכ"נ אחר קבוע אף שלא בנאוהו עכשיו רשאין לסתורו פדי לבנות בהכ"נ אחר ובאמת ברמב"ן שהובא בר"ן מגילה ר"פ פני העיר מבואר כ"ד הט"ז ובאמת קצרה דעתי מהבין דאפי' אי נימא דהחשש שמה יפשונו וייתרשלו ולא יבנו כלל כמו שפי' באמת רש"י והרמב"ם והנימוק"י שם למה יגרע באיפא בהכ"נ קבוע מפבר מאם בונין עכשיו חדשה.

דהרי משום ביטול תפלה ליפא חשש פיון שיש בהכ"נ קבוע וא"כ אפילו אי לא יבנו כלל לא יהי' איסורא ואמאי יהי' אסור לסתור ע"מ לבנות בכה"ג ולכאורה הי' נראה עפ"ד המ"ב שהובא במג"א סי' קנ"ג ס"ק כ"ז שכ' דאם סותרין בהכ"נ ישנה ובונין חדשה פקעה הקדושה מהישנה ונחלה על החדשה והנה בירושלמי מגילה ר"פ בנה"ע קא' דשאולין לרשב"ל מהו ליקח אבנים מבהכ"נ דעיר זו ולבנות בהכ"נ בעיר אחרת הורה ר' אימי אפי' ממזרחה למערבה אסור מפני חורבן המקום ופי' המפרש שפבר נתקדש המקום שהוא לבהכ"נ ואסור להפקיע המקום מקדושתו ע"ש ולכך אם בונין עכשיו חדשה הא ליפא למיחש שמה יפשונו ולא יבנו כלל וישאר המקום חרוב דמה בכך הא פבר הוא חולין משא"כ אם אין בונין עכשיו חדשה הא לא פקעה הקדושה מהישנה וא"כ עושין איסור במה שישאר המקום חרוב ומפקיעין אותו מקדושתו.

אולם באמת תלמודא דידן הא לא ס"ל טעמא דהירושלמי כמבואר למענין בסוגיא דמגילה שם. אמנם אפתי י"ל דאי יפשונו ולא יבנו אח"כ בהכ"נ הא יעברו למפרע על גמיעה הישנה משום ל"ת כן לה' אלקיכם כמבואר בב"י סי' קנ"א בשם המרדכי דאם הם בונים אח"כ בהכ"נ חדשה אז הוי' הגמיעה של הישנה בגין ול"ע איסורא בסתירת הישנה משא"כ אי יפשונו ולא יבנו הא עברי למפרע על ל"ת כן.

אמנם באמת א"א לומר כן דהרי לסתור שרי אפי' בהכ"נ של פרפין ובשל פרפין כ' במג"א סי' קנ"ג ס"ק ט"ז דאין הקדושה נפקעת והעצים והאבנים וההקדש בקדושתיהו קיימי דשמה יש א' בסוף העולם דלא גיחא לי' בהפקעת הקדושה ע"ש ואיפשר דהני פוסקים דמחלקים בין בנו בהכ"נ חדשה ובין יש בהכ"נ מפבר ס"ל באמת כשי' המ"ב שהובא במג"א שם שכ' להתיר להשתמש באבנים אפי' בשל פרפין דמאי איכפת להו להרחוקים באבנים פיון שיש להם בהכ"נ אחרת להתפלל בתוכה ע"ש וי"ל שנהו הטעם מה שפצינו בסוטה ז' דלאחר שנמחקה המגילה מאימין עלי' שתשתה ותנו התם במשנה דף כ' נמחקה המגילה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בע"כ ומובא בתוס' שם בשם הירושלמי שמפרש הטעם משום שגרמה לשם שימחק ע"ש והכונה דארז"ל מפות י"א.

לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים. ואם אח"כ א"ר לשתות ולא הועילה המחיקה כלום הלא יעבור הכהן למפרע על ל"ת כן לה' אלקיכם ומ"ש בתוס' שם י"ד דר"א לית לי' איום שתשתה אפי' אחר מחיקת המגילה י"ל דטעמו הוא משום דשאני מגילת סוטה דמתחלה נכתבה ע"ד להמחק כדאי' בירושלמי

פ' הי' מביא דלקה אינה מטמאה הידים הואיל ומעיקרא נכתבה ע"ד למוחקה אח"כ ע"ש:
איברא שיש מקום לומר דאין ראי' מהה' דסוטה לכאן עפ"מ"ש מקצת מהראשונים ו"ל
דכיון דכתיב בקרא ונתצתם את מזבחונתם וגו' ואבדתם את שמם מן המקום ההוא ל"ת
כן לה' אלתיכם.

לקה אינו חייב מדאוריין רק על נתיצת אבן מהמזבח ומחיקת השם הקדוש ב"ה אבל
בשאר קדושות ל"ה בהו איסור האבוד והנתיצה רק מדרבנן משום לתא דהני. והנה א"ז
בנתה"מ סי' רל"ד כ' דדוקא עובר על איסורי תורה אפי' שוגג ואונס צריף פפרה אבל
באיסור דרבנן פיון דבדרבנן עבדינן עובדא והדר מותבינן תיובתא אינו נענש כלל על
השוגג וא"צ פפרה ע"ש וא"כ לפי"ז י"ל דבשלקמא לענן מחיקת השם דהוא איסור
דאוריין אית לו למיהדר דלא יהי' מחיקת השם בכדי למפרע אע"ג דהפקו שוגג ואונס
הי' מ"מ צריף פפרה אבל בנתיצת ביהכ"נ אף לד' הרמב"ן פ' בנה"ע דקדושת ביהכ"נ
דאורייתא מ"מ איסור ל"ת פן הא ל"ה גבי' רק מדרבנן לא איכפת לן אם יארע אונס
אח"כ שלא יוכלו לבנותה דבדרבנן ל"ה שוגג איסור כלל: והנה עפ"י השיטה הלזו
אמרתי לבאר דברי הש"ס ב"ב הנ"ל דקא' ובבא פן בוטא היכי אסביל' לי' עצה להורדוס
למיקטרי' לביהמ"ק והאר"ח לא ליסתור אינש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי
אבע"א תינהא חזא בי' אבע"א מלכותא שאני דלא הדרא בי' דאמר שמואל אי אמר
מלכותא עקרנא טורי עקר טורי ולא הדר בי' והקשו המפורשים דהתני' הב' דמלכותא לא
הדר בי' אינו מתיישב רק להטעם משום פשיעוּתא ועדיין קשה להטעם משום צלויי הרי
היו בטלין מהקרבת תמידין וקטורת בכל יום.

ולחנ"ל יתיישב ע"נ דהנה לכאורה יש להתבונן איך השיא בבא פן בוטא להורדוס לסתור
הבהמ"ק פדי לחזור ולבנותו בהידור וינפי הרי ברמב"ם פ"א מבית הבחירה הי"א כ'
ומצוה מן המובחר לחזק את הבנין כו' ומפארין אותו ומיניפין כפי פחוץ אם יכולין לטות
אותו בזהב ולהגדיל במעשיו ה"ז מצוה עכ"ל וא"כ אין זה רק מצוה מן המובחר משום
זה אלי ואננה ואיך דחי ללאו דל"ת פן נהי דבזה ל"ב בעידנא כמ"ש במג"א סי' תמ"ו
סק"ב בשם ר"ת דבמצוה דרבים ל"ב בעידנא אבל הא זא"ו ל"ה רק דרבנן עתשו' שא"ר
סי' נ"ו ואיך דחי ללאו דל"ת פן שהוא מדאוריין' ומבואר בתשו' תשב"ץ ח"א סי' ב'
דהיכי דאסור מה"ת משום ל"ת פן אפי' לצורף תיקון אסור ואין ללמוד מסוטה דהותר
מחיקת השם לצורף תיקון לעשות שלום בין איש לאשתו דגבי סוטה גזה"כ הוא ואין
ללמוד ממנו לדברים אחרים ע"ש וכ"נ מד' ספר החינוך מצוה תל"ז והספר יראים עמוד
היראה סי' ט' ע"ש אמנם י"ל דע"כ לא היתה עצתו של בבא פן בוטא רק על חומות
המקדש לכללם בפאר והדר וכדא' בב"ב שם ובסופה נ"א: דבניי' באבני' שישא ומרמרא.

אבל אבני' מזבח הא ל"ה בידו לבחור אבנים פאלו לחפצו ורצונו משום דהי' צריף להיות
בנין אבנים גזית ומבואר במס' מדות שהיו מביאין אותו מבתולת קרקע ובמ"ל פ"א
מבית הבחירה כ' הטעם משום דיש לחוש שפא נגע ברזל באבנים וקיי"ל דאבן שנגע
בה ברזל פסולה למזבח ע"ש וא"כ ל"ה הורדוס סותר ובונה מחדש רק המקדש ולא
המזבח וכיון שפן הרי ליכא משום ל"ת פן דאוריין' רק במזבח דמפורש במקרא כנ"ל
ובשאר המקדש הא ל"ה איסור הסתירה רק דרבנן לפי השיטה הנ"ל ושפיר דחי לי'

המצוה דלפאר וילרומם מקדש ה' ומעטה תתיישוב לנכון קושץ' המפורשים הנ"ל דהנה תנינן בעדיות פ"ח ומייתי לה בש"ס מגילה י' וכ"ד א"ר יהושע שמעתי שמקריבין אעפ"י שאין בית כו' משום דקדושה ראשונה קידשה לשעטה וקידשה לע"ל והנה בתוס' סופה מ"א.

ד"ה דאשתקד כ' ואפי' לר"י דאמר שמעתי שמקריבין אעפ"י שאין בית הנ"מ פשיש מזבח בנוי אבל בלא מזבח לא וכ"כ בתוס' זבחים ס': דהא דמקריבין אעפ"י שאין בית ר"ל יבנה המזבח ויזרוק הדם ויאכל הכהן אבל בלא מזבח פשיטא דא"י להקריב ע"ש ובמ"ל פ"ו מבית הבחירה כ' ליישוב בזה ג"כ ד' הרמב"ם מהשגות הראב"ד שם ועמג"א סי' תקס"א סק"ב ולפי"ז פניו דבבגנו הורדס ע"כ נשאר המזבח א"כ היו יכולין שפיר להקריב קרבנות גם אחר הסתירה וא"כ ליכא משום טעמא דצלויי ולא משום פשיעות התרשלות לזמן רק חששא דשמא יפשע ולא יבנה כלל ע"ז משני שפיר שאני מלכותא דלא הדר: אמנם באמת מסקנת הראשונים ז"ל רובם ככולם דגם על המקדש ועל העזרות איכא משום ל"ת פן דאוריין' כמ"ש בספרי פ' ראה מנין לנוחץ אבן מן המזבח מן ההיכל ומן העזרה כו' וברמב"ם פ"א מבית הבחירה הי"ז כ' וז"ל וכן הנוחץ אבן א' מן המזבח או מכל ההיכל או מבין האולם ולמזבח דרף השחתה לוקה שנה' ונתצתם את מזבחותרם וגו' ל"ת פן לד' אלקיכם אמנם אף שבכ"מ שם כ' דהני ל"ד דה"ה על גתיצה בעזרה לוקה רק שפסמה עמ"ש בפ"ו מיסוה"ת ע"ש עכ"פ י"ל דאינו חייב על גתיצה רק על עזרת פהנים ועזרת ישראל שהם מחנה שכניה ושאר עזרות אינן בכלל איסור גתיצה ושעפ"י"ז אמרתי ליישוב מה שתמה בשו"ת חת"ס חיו"ד סי' רס"ד ע"ד הב"י יו"ד סי' רע"ו שמביא בשם הר"י אספנדרי שכ' ע"ד המרדכי שכ' לענין ביהכנו"ס דנוחץ ע"מ לבנות שרי דההיא גתיצה בגין מיקרי ורצה לה"ר מאבני מזבח ששקצום אנשי יון וחשמונאים גתצו המזבח וגנזום ודחה דהתם א"א בע"א שמקום המזבח מכונן והקשה החת"ס דה"ל להביא מהא דמצינו בגתמ' ב' שהי' שובר בשערי ירושלים הנשארים מבית ראשון ע"מ לבנות חדשים ונהרי חומת ירושלים ומגדלותי' גבנו משירי הלשפה פמבואר פ"ד דשקלים משנה ב' א"כ קדושה יש בהם וא"כ עבר על ל"ת פן וחומת ירושלים הא לא היתה מכוננת ביותר דהיו יכולין להוסיף על העיר ועל העזרות פמבואר רפ"ב דשבועות ולפענ"ד מלבד דקא' בפסחים פה.

מפני מה לא נתקדשו שערי ירושלים מפני שמצורעים מגינים תחתיהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ע"ש וגם הרי בקרא. שם פתיב ואהי שןבר בחומות ירושלים אשר הנה פרוצים ושעריה אכלו באש א"כ חזי בי' תיקוהא וכנראה ממפרשי המקרא שם היו גטוים וגוהים ליפול וכנפול דמי א"כ ל"ע בגתיצה זו על איסור דל"ת פן.

ובר מן כל דין לפי האמור דגם בשערי עזרות חוץ ממחנה שכניה אין בהם איסור גתיצה מכ"ש דליכא בחומת ירושלים איסור גתיצה מדאורייתא. והנה אפי' אי גימא דכל העזרות הם בכלל איסור גתיצה הנה באמת לפי מסקנת הש"ס בקדושים נ"ד: אליכא דר"מ מועלין בשירי הלשפה דל"ה גיתנו ליהנות בהן מאי דחומת העיר ומגדלותיה באין מהן פניו שפבר נתחללו ויצאו לחולין משנתנו אותם לחומת העיר ונהרי א' בכתובות ק"ו.

דְּהִיּוּ נוֹתְנִין מְשִׁירֵי הַלְשֵׁפָה שְׂכָר לְמִבְקָרֵי מוּמִין וּמַגִּיהֵי סְפָרִים וּבִיָּאָר בְּסֶפֶר הַמְקַנָּה שָׁם
דְּכִינּוּן דִּס"ל לר"מ בְּמִזִּיד קִידָשׁ אֶלְמָא דְּבִכְנֻנָה מִתְחַלְלִין ה"נ כְּשֶׁנִּתְּנוּ אוֹתָם בְּכֻנְיָה לְחוּמַת
הָעִיר יֵצְאוּ לְחֻלְיִין לְכַף הִי' מִן־תֵּר לִיְהִנּוֹת מֵהֶם וְאֵע"ג דְּמוֹדָה ר"מ דְּאָסוּר לְחַלְלַן בְּמִזִּיד
הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּאָסוּר לְהוֹרִידוּ מִקְדוּשְׁתּוֹ כְּדִקְיִ"ל ר"פ בְּנֵי הָעִיר דְּלֹא גָרַע מִקְדוּשְׁתּוֹ בַּהֲכ"נ
וְכִי"ב אָבֵל מַה שֶּׁנִּתְּנוּ אוֹתָם לְחוּמַת הָעִיר לִית בִּי אִיסוּרָא דְּהָא א' הָתָם דְּזוּט"ה יְכוּלִין
לְשַׁנּוֹת ע"ש וְאֶלְיָבָא דְר"י פְּלִיגֵי הָתָם חֲד ס"ל אֶלְיָבָי יְרוּשְׁלַיִם קוּדָשׁ וְח"א דְּגַם לְר"י
יְרוּשְׁלַיִם לֹא מִקְדָּשָׁא נְאֻפִי לְמ"ד דְר"י ס"ל יְרוּשְׁלַיִם קוּדָשׁ פִּירֵשׁ"י הָתָם לְעַנּוּן זֶה שְׂאָם
יִטּוֹל מֵאֲבָנֵי הַחוּמָה לְבָנוֹתָם בְּבִיתוֹ מְעַל [וְיִל"ע בְּפִי הָרֵא"ש נְדָרִים י"א.

רִי"א הָאֹמֵר יְרוּשְׁלַיִם ל"א פְּלוּם וּפִי דִס"ל חוּמַת יְרוּשְׁלַיִם לֹא אֶתִי מְשִׁירֵי הַלְשֵׁפָה וְצ"ע
דְּמ"ד דְּלֹא אָתוּ מְשִׁירֵי הַלְשֵׁפָה הָא ס"ל דְּאָתוּ מִבְּדַה"ב כְּמ"ש בְּתוֹס' שָׁם ע"ב ד"ה תְּרֵי
תְּנָאֵי] אָבֵל כ"ז שְׁהֶם בְּנוּיִים בְּחוּמָה הָא נִיתְּנוּ לְהַנּוֹת בְּהֶם לְכ"ע אִפִּי לְכַתְּחֵלָה וְא"כ
עכ"פ ל"ה דְּוִמָא דְּאֲבָנֵי מִזְבֵּחַ דְּמִפְּנֵי בְּקָרָא דְּעֵלָה כְּתִיב ל"ת פֶּן לֹד' אֶלְקִיכֶם.

וְשַׁעַל פֶּן נִרְאָה נָמִי דְל"ש אִיסוּר נְתִיבָה אוּ שְׂרִיפָה אֶלָּא כְּשֶׁגּוּפוֹ קְדוּשׁ וְכֵן בַּהֲכ"נ פֶּל זְמַן
מִצְוֹתוֹ הוּא קְדוּשׁ קְדוּה"ג וּמִן הַדִּין לֹא הִי"ל לְהוֹעִיל חִילּוּל כְּדִמִּיתִי בְּר"ן בְּפ' בְּנַה"ע
מִהַתּוֹסְפָתָא אֲבָנֵי הַיֵּכָל וְעִזְרוֹת שֶׁנִּפְגְּמוּ וְשֶׁנִּגְמְמוּ אִין לְהֶם פְּדִיּוֹן אֶפְסֵי אַחַר שֶׁנִּמְלְכוּ בְּנֵי
הָעִיר לְמַכְרוֹ עֶבֶר זְמַן מִצְוֹתוֹ וְנִפְקַע קְדוּשְׁתּוֹ מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁהִסְבִּיר כ"ז הַרְמַב"ן הוֹבָא בְּר"ן
שָׁם אוּ כ"ד הַר"ן ו"ל בְּעֵצְמוֹ שֶׁכ' שָׁם דְּבַהֲכ"נ פִּינּוּן שְׁעֵי קְרוּ עֲשׂוּי לֹמֵר בּוֹ דְּבָרִים
שֶׁבְּקְדוּשָׁה הִטִּילוּ בּוֹ חֲכָמִים קְדוּשָׁה מִדְּבָרֵיהֶם ע"ש.

אֲכֹן בְּדָבָר שְׁלֵא הוֹקְדָשׁ אֶלָּא לְדָמִים לִיכָא בִי מִשּׁוּם ל"ת פֶּן דְּבַעֲיִנּוּ דְּוִמָא דְּמִזְבֵּחַ דְּקְדוּשׁ
קְדוּה"ג וְהָא דֹא' בְּפִסְחִים מַח. אִפִּיק הַבְּעֵרָה וְעֵייל עֲצֵי הַקְדָּשׁ וְאִזְהָרָה מִהָכָא ל"ת פֶּן לֹד'
אֶלְקִיכֶם ע"כ מִיָּרִי בְּעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה דְּמִשְׁפִּינּוּ לְגִזְרִין כְּדִקָּא' בְּמִנְחוֹת ק"א.

דְּבַכָּה"ג אִין לְהֶם פְּדִינֵי וּבְתוֹס' שָׁם ד"ה אֵע"ג מְבֹאָר דְּהִי לְהֶם פְּלִי שְׂרַת מִיְּחוּד לְעֲצִים
שֶׁמִּשְׁפָּן וּמִנְסָרָן וּמִיָּפֶן לְעֲשׂוֹת בְּקַעֲיוֹת יְפוֹת דְּחִזּוּ לְמַעֲרָכָה ע"ש וְתִיתִי לִי שַׁעֲפִי"ז
תְּתִיבֵי שֶׁבִּי קוּשְׁנֵי הַחַת"ס ס' רס"ז שֶׁהִקְשָׁה מִפְּסָחִים פ"א: דְּקַתְּנֵי הַצִּיָּקְנִין שׁוֹרְפִין אוֹתָן
לְפָנֵי הַבֵּירָה מְעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה וְהָרִי עֲבָרִי עַל ל"ת פֶּן שֶׁשְׂרָפוּ עֲצֵי הַקְדָּשׁ וּבְפִשְׁטוֹת י"ל
עֲפִי"ד הַתּוֹס' שָׁם ד"ה גִּטְמָא רְבּוּ שֶׁכ' דְּהָא דִּיכּוּלִין לִיְהִנּוֹת מִשְׁלַן הַקְדָּשׁ מִשּׁוּם דְּלֵב בִּי"ד
מִתְּנָה עֲלֵיהֶן וְכֵן בְּצִיָּקְנִין הִתְּנוּ דְּמִתּוֹד צִיָּקְנוֹתָן הָיוּ נִמְנָעִין מִלְשׁוֹרְפוֹ וְאָתוּ לִידֵי עֲבִירָה
וְא"כ הִלָּא מְבֹאָר בְּמ"ל פ"ח מְפָלֵי הַמְקַדָּשׁ ה"ו דְּהָא דֹא' דְּהִיכִי דְּלֵב ב"ד מִתְּנָה מ"מ אִין
יִצְאָה הַדְּבָר לְחֻלְיִין ה"ד הִיכִי דְּלִיכָא שׁוּם תְּכִלִּית לְאוֹתוֹ דְּבָר שֶׁיֵּצֵא לְחֻלְיִין אָבֵל אִם יֵשׁ
קִצָּת מִצְּנוּה בְּאוֹתוֹ דְּבָר שֶׁיֵּצֵא לְחֻלְיִין מִתְּנִין הַב"ד שֶׁיֵּצֵא לְחֻלְיִין לְגַמְרֵי בְּלִי פְּדִיּוֹן ע"ש
וְא"כ פִּינּוּן שֶׁהַצִּיָּקְנִין הָיוּ נִמְנָעִין מִלְשׁוֹרְפוֹ הַנּוֹתֵר וּבְאִין לִידֵי עֲבִירָה מִש"ה אֶמְרִינּוּ שְׁפִיר
דְּלֵב ב"ד מִתְּנָה שֶׁהַעֲצִים שֶׁל הַקְדָּשׁ שֶׁיִּבְעֵרוּ הַצִּיָּקְנִין יֵצְאוּ לְחֻלְיִין לְגַמְרֵי וְאִין לְהֶם דִּין
עֲצֵי הַקְדָּשׁ וּמִמִּילָא לִיכָא בְּהוּ מִשּׁוּם ל"ת פֶּן.

אֶמְנָם אִפְתִּי תִקְשִׁי לְמָאן דְל"ל בְּפ"ק דְּשַׁבּוּעוֹת לֵב ב"ד מִתְּנָה. שְׁעַל פֶּן נ"ל עֲפִמ"ש
בְּתוֹס' שָׁם דְּאִפִּי לְמָאן דְל"ל לֵב ב"ד מִתְּנָה עֲלֵיהֶן הַנ"מ בְּקַרְבָּנוֹת דְּקַדִּישֵׁי קְדוּה"ג אָבֵל
בְּקְדוּשַׁת דָּמִים כ"ע מוֹדוּ.

ולפי"ז אנו מוכרחין לומר דמיירי בעצי מערכה כאלו דלא משפנין עדיין דליכא עלייהו רק קדושת פה שהוא ק"ד וא"כ ליכא גבייהו איסור נתיצה פנ"ל [וכן אנו מוכרחין למימר ב"ד הק"ע על הירושלמי פסחים ס"פ א"ע דקא' התם על המשנה דההולף לשחוט את פסחו כו' הדא אמרת מה דנפל לדין נפל לדין וכו' בק"ע בלישנא אחריןא דקאי על שריפת חמץ לפני הבירה מעצי מערכה דלב ב"ד מתנה עליו ע"ש דלכאורה האיך שנייה לומר בזה לב ב"ד מתנה דבשביל שריפת החמץ מתנין הב"ד שיצאו עצי המערכה לחולין וא"כ איכא משום ל"ת כן ועכצ"ל דקאי בעצים כאלו דליכא עלייהו רק ק"ד וליכא בהו משום ל"ת כן] ואם פנים אנחנו בזה נבא ליישב עפי"ז מה שהקשיתי בינדויתי בפסחים כ"ז: בעא מיני רמב"ח מר"ח תנור שהסיקו בעצי הקדש ואפה בו הפת לרבנו דשרו בקמייתא מאי כו' והלא מעל המסיק וכל היכי דמעל המסיק נפקי להו לחולין ולכאורה ילה"ק למ"ד חייבי מלקות שוגגין פטורין מתשלומין א"כ בכל מעילה פיון דהזיד במעילה באזהרה הא הו"ל חמ"ש ופטור מתשלומין וע"כ דבהכי חייבי' רחמנא וא"כ הרי כ' התוס' בב"ק ע"ב.

ד"ה דאי דהיכי דיש פסול אחר מעורב ל"א בהכי חייבין רחמנא וא"כ במסיק בעצי הקדש האיכא מלקות משום לאו דל"ת כן וחייבי מ"ש פטורין מתשלומין וכיון דאין קרו אין חומש ואשם ומ"פ והלא מעל המסיק ולהאמור יתיישב ע"נ דהרי קא' התם ומה בין זו לערלה ואמר רבא ערלה בטילה במאמתים הקדש אפי' באלף לא בטיל והטעם דהקדש ל"ב אפי' באלף הוא משום דהו"ל דשיל"מ ע"י חילול כמ"ש בתוס' שם וער"ן נדרים נ"ח.

וע"כ דמיירי בעצי הקדש דלא משפנין לצורף מערכה דליכא בהו רק ק"ד ומנהי חילול וכיון דאינו אלא קדושת דמים הא ליכא בי' משום ל"ת כן פנ"ל: נחזור לנ"ד לענין מה שהשיא בבא בן בנטיא להורדס למיסתר לביהמ"ק אע"ג דלא נתיב המזבחות מ"מ הרי לפי האמור הי' בנתיצת המקדש עצמו איסור ל"ת כן דאורי' וא"כ הדרק"ל איך דחי המצנה דזא"ו דרבנן לל"ת דאורייתא אמנם האמת יורה דרכו דבכה"ג ששנות דרף תיקון לקיים מצוה דרחמנא אין זה נתיצה רק בגין כ"ד המרדכי הנ"ל וכמו דמצינו באמת בסוטה שהותר איסור מחיקת השם משום שעושה דרף תיקון לקיים מצות ומחה ומ"ש התשב"ץ הנ"ל דאין ללמוד מסוטה למק"א דגזה"כ היא קשה לפי"ז דא"כ בריש יבמות דבעי למילף דעשה דוחה ל"ת אמאי לא יליף מסוטה ואין לומר דשא"ה דמצנתו בכך הרי בתוס' יבמות ג': כ' דלהכי לא דחינן הילפותא ממצורע שא"ה דמצנתו בכך פיון דמשפחת שיקונים מצנת וגלח כל שערו בהיתר בגמרטו פאת ראשו וזקנו ע"ש א"כ הה"נ משפחת שיקונים ומחה בהיתר אם נמחק השם שבמגילה מאליו יכול למחוק השאר בהיתר ואי דנימא דליכא למילף ממגילת סוטה משום שמעיקרא נכתבה ע"ד להמחק כ"ד הירושלמי שהבאנו למעלה דאפתי תקשי לר"מ דס"ל בעירוובין י"ג.

דמוחקין לה מן התורה ובתורה הא לא נכתבה ע"ד להמחק א"ו דהתם ל"צ למיתי עלה מפח עשה דוחה ל"ת רק פיון שעושה דרף קיום מצוה ליכא בי' משום ל"ת כן וה"ה סתירה דביהמ"ק דהורדס פיון דהי' דרף קיום מצוה לפאר ולרומם בית מקדש ה' ל"ש בי' פלל האיסור דל"ת כן.

אָמנם פֿון צָרִיכִנאַ עֲדִינן לִפִּי"ז לְהִבִּין פֿירְכַּת הַש"ס ב"ב הַנ"ל לְמ"ד מְשׁוּם פְּשִׁיעוּתָא הֵינּוּ שְׂיִתְרָשְׁלוּ אִיזָה זְמַן בְּהַבְנִין וּבְיָמִים שְׂפִינְתִּים יִתְבַּטְּלוּ מִתְּפִלָּה הָרִי בְּבִיהַמ"ק ל"ש זֶה פִּינן דְּקִי"ל דְּקִינְדְּשָׁה לַע"ל וְהָיוּ יְכוּלִין שְׁפִיר לְהַקְרִיב קַרְבָּנוֹת טָרָם שְׂיִבְנָה הַמְּקַדָּשׁ עַל תִּילּוּ.

וְהַנְרָאָה לַפְעַנ"ד בְּזֶה עִפְמ"ש בְּעַל מְגִילַת סֵפֶר עַל הַסֵּמ"ג לְאוּנָן שִׁט"ו לִיִּשְׁב ד' הַרְמַב"ם שְׁפִסְק דְּקִינְדְּשָׁה לַע"ל מֵהָדָב דב"מ נ"ג. דא' הָתָם דַּמַּע"ש דל"ל תְּקַנְתָּא בְּטִיל בְּרוּפָא וְאִיזָהוּ מַע"ש שְׂאִין בּו שו"פ שְׁנִכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וַיֵּצֵא דְקִלִּיטַת מְחִיצוֹת מְעַכְבָּת מִלְחָלּוּ עוֹד עַל הַמְּעוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת וּפְרִיָה וְנִיְהַדָּר וְנִיעֵינְיָלִי וְנִיְכָלִי בִירוּשָׁלַיִם עִם תַּעֲרוּבָתוֹ וּמִשְׁנֵי דְנָפּוּל מְחִיצוֹת.

וְהַק' הָרַאב"ד לְהַרְמַב"ם דְּפִסְקִינְדְּשָׁה לַע"ל אֶפְתִּי יוֹכַל לְאַנְכְלוּ אָף שְׁנַפְלוּ הַמְּחִיצוֹת דְּאוּכְלִין מַע"ש אַעפ"י שְׂאִין חוּמָה. וְכ' בְּמִגִּילַת סֵפֶר הַנ"ל לְתַרְזֵן דְּהָא דְאוּכְלִין מַע"ש אַעפ"י שְׂאִין חוּמָה זֶהוּ דוּקָא אַחַר שְׁנַחְרָבוּ בַעוּה"ר וַיֵּד או"ה תְּקִיפָה עָלֵיהֶם וְאִין לְאֵל יָדִינוּ לְחַזֵּר וּלְבַנוֹתָם שְׁפָדָה הִי הַתְּנָאִי מַעֲיָקְרָא פְּשִׁנְתְּקִדְּשׁוּ הַמְּחִיצוֹת לְקִדְּשָׁם לַע"ל אָף לְאַחַר שְׂיִתְרָבוּ וְלֹא יִהְיֶה בִּיכְלִתֵּינוּ לְבַנוֹתָם שְׂיִהְיוּ בְּקִדְּוִשְׁתָּם פְּאֵלוּ עוֹמְדִים עַל תִּילָם אָבֵל בְּזַמַּן שְׂיִדְּנוּ תְּקִיפָה עַל או"ה וַיֵּשׁ לָנוּ כַּח לְבַנוֹתָם רַק שְׁנַפְלוּ מְאֵלֵיהֶם אִין אוּכְלִין עַד שְׂיִחְזְרוּ וַיִּבְנוּ אוֹתָם ע"ש וְכַמוֹ כֵּן י"ל בְּקִדְּוִשְׁתָּ הַמְּקַדָּשׁ שְׁקִדְּשָׁה לַע"ל הוּא רַק לְאַחַר הַחֲנוּכָּה בַעוּה"ר וְלֹא בְּשִׁנְסִתֵּר כְּדִי לְבַנוֹת יָפָה וְנָאָה הֵימְנוּ דְּאֵז בְּנֹדָאִי הִי אָסוּר לְהַקְרִיב לְאַחַר הַסְּתִירָה כ"ז שְׁלֹא נִבְנָה הַמְּקַדָּשׁ עַל תִּילּוּ וְדו"ק: ** (הַגְּה"ה וַעפ"י דְּרַפְּנוּ זֶה יִתְפָּרֵשׁ שְׂיִנּוּיָא דְּהַש"ס שְׂאִנִּי מִלְכוּתָא דְּלֹא הָדָר הֵינּוּ שְׂפּוּדָאִי יִזְדָּרֵז בְּבִנְיָנוּ וַיִּבְנוּהוּ מִיָּד וְאִי דַעכ"פ בְּמִשְׁשָׁה זְמַן הַסְּתִירָה יִהְיֶה בִּיטוּל הַקְּרִבַת הַתְּמִידִין דְּהָרִי א"א לְסִתְרוֹ וּלְבַנוֹתוֹ בְּיוֹם אַחַד, י"ל דְּלַעֲנִין זֶה פִּינן דַּא"א הָיוּ כְּבִשְׁעַת חֲנוּכָּה דְּאָמְרוּ קִינְדְּשָׁה לַע"ל וְשָׂרִי לְהַקְרִיב דַּע"כ צ"ל דְּהִי הַתְּנָאִי מַעֲיָקְרָא שְׂכָשְׂבָא עַת שְׂיִצְטָרְף לְמִסְתַּר הַבֵּימ"ק כְּדִי לְבַנוֹתוֹ וּלְשַׁפְּלָלוּ בְּפֶאָר וְהָדָר יִקְרָבוּ הַתְּמִידִין עַכ"פ בְּמִשְׁשָׁה זְמַן הַסְּתִירָה דְּסִבְרַת הַמְּגִילַת סֵפֶר דְּקַא' עַל שְׁעַת חֲנוּכָּה דְּכִינן דַּא"א אָמְרִי דְּכָדָה הִי הַתְּנָאִי מַעֲיָקְרָא שְׂיָדָה ג"כ עַל הַקְּרִבַת הַתְּמִידִין בְּזַמַּן הַסְּתִירָה מְשׁוּם דַּא"א בְּלֹא"ה דְּבִשְׁלָמָא לַעֲנִין הַקְּרִבַת שְׂאָר קַרְבָּנוֹת וְכֵן לַעֲנִין אֲכִילַת מַע"ש דְּאָפְשָׁר לְהִיּוֹת בְּלַעֲדָן זְמַן מוּעֵט שְׂיָדָה שְׁפִיר סִבְרַת הַמְּגִילַת סֵפֶר הַנ"ל מִשָּׂא"כ לַעֲנִין הַקְּרִבַת הַתְּמִידִין בְּמִשְׁשָׁה זְמַן הַסְּתִירָה הָיוּ כְּהַקְרָבָה לְאַחַר הַחֲנוּכָּה דְּשָׂרִי לְמ"ד קִינְדְּשָׁה לַע"ל וְהָה"נ שְׁפִיר הָיוּ שָׂרִי לְמִסְתַּרִי לְבַהמ"ק מְשׁוּם דְּהוּא לְצוּרָה קִיּוֹם מְצוּת לְפֶאָר וּלְרוּמָם מְקַדָּשׁ אֱלֹקֵינוּ ל"ש לַת"כ פִּנ"ל וְאַחַר הַסְּתִירָה יִהְיֶה רִשָּׁאִי לְהַקְרִיב בְּמִשְׁשָׁה זְמַן הַסְּתִירָה הַתְּמִידִין עַכ"פ דְּמִשׁוּם דַּא"א אָמְרִי שְׂכָדָה הַתְּנָה מַעֲיָקְרָא וְהוּא דוּמְיָא דְּסִבְרַת הַרְמַב"ן בְּשִׁבְתָּ פִּרְאד"מ לַעֲנִין אֲשֶׁתְּפוּדָה חֲמִימִי.

וְהוּא מוּבָן וּבְרוּר בְּסִבְרָא. ע"כ הַגְּה"ה: **) מַעֲתָה נָשׁוּב לְנִידָן שְׂאֵלְתֵּינוּ דְּבִבְיַהֲכַנ"ס אִפִּי אִי נִימָא דְּחִיִּישִׁינן לְפְשִׁיעַת הַתְּרָשְׁלוֹת שְׁלֹא יִבְנוּהָ פְּלָל הָרִי כ' הָר"ן בַּפ' בְּנַה"ע דְּקִדְּוִשְׁתָּ בַּהַכ"נ דְּרַפְּנָן וּבְתִשׁוּי מְהָר"ם אֲלִישְׁקָר ס' פ"ו כ' דָּגַם לַד' הַרְמַב"ן אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן וְכ"נ מַד' מֵהָרִי"ק שְׁוֹרֵשׁ קַס"א וְכ"כ בַּפְּמ"ג א"ח ס' קנ"ג בַּמַּש"ז סַק"א וּבְתִשׁוּי חַת"ס חַא"ח ס' ל"ב וְא"כ ל"ש הַטַּעַם הַנ"ל דְּשָׂמָא לֹא יִבְנוּהָ פְּלָל וַיִּהְיֶה לְמַפְרַע אִסוּר ל"ת פִּן

דבדרבנו ל"ש זה פנ"ל אם פן אפוא אין טעם לחלק בין אם יש ביהכ"נ קבוע מִכָּבֵּר או בְּנֵאוֹ חֲדָשׁ.

אָמְנָם בְּגִידוֹן שְׁלֹפְנֵינוּ הָרִי מוֹרִידִין פְּמָה מְקוֹמוֹת מְקוֹנְשָׁתוֹן דְּהֵיִינוּ מַעְזָא"נ לַעֲזוֹ"נ וּכְבָר כ' בַּמְהַרִּי"ט ח"א סי' קל"ב לַעֲנִין חֲזָקַת חֲלוּנוֹת עַל גַּג בַּהַכ"נ שֶׁל נָשִׁים דְּדוֹקָא בַּהַכ"נ שֶׁל אָנָשִׁים דְּקָדִישׁ מִיְקָרִי אִין לוֹ בְּעָלִים מִיְחֻדִּים אַבָּל בַּהַכ"נ שֶׁל נָשִׁים דְּאִינוּ קְדוּשׁ מִיְקָרִי יֵשׁ לוֹ בְּעָלִים מִיְחֻדִּים ע"ש וְעִשׂוֹת מְהָר"ם לוֹבְלִין סוּסִי"נ ט"ט שֶׁכ' שֶׁהַמְקוֹם שֶׁהָאָנָשִׁים מִתְפַּלְלִין הוּא עֵיקַר הַקְדוּשָׁה ע"ש וְהֵלָא גַם בַּמְקָדָשׁ מְצִינוּ דְּעֻזְרַת יִשְׂרָאֵל קְדוּשָׁתוֹ חֲמוּרָה מְעֻזְרַת נָשִׁים פְּמִבְּנֵאוֹר בַּפ"ק דְּכָלִּים מְשֻׁנָּה ח' וְע' יוֹמָא ס"ט: כְּדָאר"ח בְּעֻזְרַת נָשִׁים כּו' וְשֶׁם הִי מְשׁוּם עֲבוּדַת הַשְׁחִיטָה וְהַהֲקָרְבָה וּבַהַכ"נ שֶׁעֲבוּדָה שֶׁבְּתוֹכָהּ הִיא תְּפִלָּה אַף דְּגַם נָשִׁים חֲיִיבוֹת בְּתְּפִלָּה בַּכ"ז בַּעֲזָא"נ הָרִי עוֹבְרִים לְפָנֵי הַתִּיבָה וְקוֹרִין בְּתוֹרָה וּמְצַטְרְפִין בְּתוֹכָהּ לְכָל דְּבָר שֶׁבְּקְדוּשָׁה וְגַם אִית בִּי פְּמָה מַעֲשֵׂה"ג דְּבָנָשִׁים אִין נוֹהֲגוֹת פְּגוֹן תַּק"ש וְלוֹלֵב וְכְדוּמָה וְכָל בִּי עֲשָׂרָה שְׁכִינְתָא שְׁרִיא פְּדָקָא' בְּבָרְכוֹת ו'.

וּמִנִּין לַעֲשָׂרָה שֶׁמִּתְפַּלְלִין שְׁשִׁכְיָנָה עִמָּהֶם שְׁנָא' אֱלֻקִּים נֶצֶב בְּעֻזַּת אֵל וְאִין עֲדָה פְּחוּתָה מְעֲשָׂרָה שְׁעִי"ז נִקְרָא בֵּית ה' וְחֻלָּה הַקְדוּשָׁה גַם עַל הַעֲצִים וְהָאָבְנִים וְהָעֶפֶר וּמָה נַעֲמוּ בְּזָה דְּבָרֵי הָרַמְב"ם ז"ל סוֹף ה' מְעִילָה וְז"ל בָּא וְרָאָה פְּמָה הַחֲמִירָה תוֹרָה בְּמְעִילָה וּמָה אִם עֲצִים וְאָבְנִים וְעֶפֶר וְאֶפֶר פִּינוֹן שְׁנִקְרָא שֶׁם אֲדוֹן הָעוֹלָם עֲלֵיהֶם בְּדְבָרִים בְּלִבְד נִתְקַדְּשׁוּ וְכָל הַנוֹהֵג בְּהוֹן מְנַהֵג חוֹל מְעַל וְנִאֲפִי' הִי שׁוֹגֵג צְרִיף כְּפָרָה ק"ו לְמַצּוֹת שֶׁחֲקַק לְנוּ הַקַּב"ה שְׁלֵא יִבְעֵט אָדָם בְּהוֹן מְפָנִי שְׁלֵא יִדַע טַעֲמָן ע"ש וְה"ה בְּבִגְנֵן הַחֲמִירִי שֶׁל הַבֵּיהַכ"נ חֻלָּה קְדוּשָׁה עָלָיו מְפָנִי שְׁנִקְרָא עָלָיו אֲדוֹן הָעוֹלָם ית"ש ע"י דְּבָרֵי קְדוּשָׁה שְׁנִאָמְרִים בְּתוֹכוֹ.

וּכ"ז בַּעֲזָא"נ אַבָּל בַּעֲזוֹ"נ הֵלָא נָשִׁים אִינּוּן קְרוּיִין עֲדָה וְאִין מְצַטְרְפוֹת לַעֲשָׂרָה. וּמ"ש בַּס' רֵאשׁ יוֹסֵף מִהַפַּמ"ג בַּח' לְמַגִּילָה כ"ח: דַּע"נ יֵשׁ לְהַחֲמִיר בְּקְדוּשָׁתוֹ פְּמוֹ בַּהַכ"נ גּוֹפִי' בְּאַמַּת צ"ע.

וְאִין לוֹמֵר דַּבְּהַכ"נ שֶׁל נָשִׁים פִּינוֹן שֶׁחֲלוּנוֹת פְּתוּחוֹת לַעֲזָא"נ יֵשׁ לוֹ קְדוּשָׁה פְּהָא דְקִי"ל לְשִׁכּוֹת הַבְּנוּיּוֹת בַּחֹל וּפְתוּחוֹת לְקוֹדֶשׁ תְּנִיכּוֹן קוֹדֶשׁ ז"א דְּבַצַּל"ח פְּסָחִים פ"ו. כְּתַב דַּל"ש זָה רַק בְּפְתוּחַת בְּפִתְחָה שֶׁהוּא פְּנִיסָה וִיצִיאָה וְלֹא בְּחֲלוּנוֹת ע"ש וְע' בַּמְהַרִּי"ט בְּשִׁנְיּוֹת חִיו"ד סִי' ד' וְא"כ הַדְּבָר פְּשׁוּט דַּמַּעֲזָא"נ לַעֲזוֹ"נ הָוִי הוֹרְדָה מְקוֹנְשָׁה וּבְפֶרֶט בְּבֵיהַמ"ד בְּנֻדְאֵי הַסְּבָרָא נוֹתְנַת פֶּן דְּהָרִי קִי"ל בְּמַגִּילָה כ"ו: דְּמַבִּי רַבְּנָן לְבִי פְּנִישְׁתָּא אָסוּר דְּאָסוּר לַעֲשׂוֹת מְבִיהַמ"ד בֵּיהַכ"נ וְא"כ לֹא עֲדִיף עֲזוֹ"נ מְבַהַכ"נ שֶׁל אָנָשִׁים דְּהָרִי נָשִׁים פְּטוּרוֹת מִת"ת וְל"ה אֲצָלוּ מְקוֹם תוֹרָה רַק מְקוֹם תְּפִלָּה.

וּי"ל עוֹד דַּע"נ קִילָא קְדוּשָׁתִי' מַעֲזָא"נ דְּהָרִי קִי"ל בְּבָרְכוֹת כ"ו: פְּרִיב"ל דְּאָמַר תְּפִלוֹת פְּגָגָד תְּמִידִין תְּקַנּוּם וְע"כ כ' בַּש"ע א"ח סי' צ"ח ס"ד דְּתְּפִלָּה צְרִיכָה לְהִיּוֹת מְעַנְמָד מְשׁוּם שֶׁהִיא בְּמְקוֹם קְרָבָן וְצְרִיכִין לְהִיּוֹת עוֹמְדִין וּמִתְפַּלְלִין דּוּמְיָא דְכֹהֲנִים בְּשַׁעַת עֲבוּדָה ע"ש וְלִהְיִי נְמִי דְרִישׁ רִיב"ל מְגִילָה כ"ז.

בֵּית גְּדוּל שְׁמַגְדְּלִין בּוֹ תוֹרָה וְלֹא מְקוֹם שְׁמַגְדְּלִין בּוֹ תְּפִלָּה וְקַא' הֵתָם דְרִיב"ל לְטַעֲמִי' אֲזַל דַּס"ל בַּהַכ"נ מְוֹתֵר לַעֲשׂוֹתוֹ בֵּיהַמ"ד. וְהֵיִנוּ מְשׁוּם דַּא' בְּמִנְחוֹת ק"י זֹאת הַתוֹרָה

לעולה וגו' כל העוסק בתורה א"צ לא עולה ולא מנחה ולא חטאת וא"כ עסק התורה גדול מהקרבת הקרבנות ומש"ה קדושת ביהמ"ד מעולה מקדושת בהכ"נ ושעפ"ז מוטעמים יפה דברי המרדכי שמוכא בש"ע א"ח סוסי' קנ"א שכ' דבהכ"נ יש לו מקצת קדושת ההיכל ובמהרי"ט ח"ב סי' ד' ה"ל כ' עליו דמסתנין שדקמה קדושת בהכ"נ לקדושת העזרה ולא לקדושת ההיכל ולהאמור מוכן פיון דקיי"ל פריב"ל דתפלות פנגד תמידין תקנום וא"כ לא מיבעיא אי אמרינו דקדושת היכל ואולם חדא מילתא היא דכ' התוס' בנבחים נ"ח: דהש"ס מסופק בזה בכ"ד א"כ מדאוריין הי"ל להמזבח מקום הקרבת הקרבנות שהי' מכונן פנגד ההיכל קדושת ההיכל אלא אפי' אי נימא כמסקנת הש"ס יומא מ"ד: אולם ובין האולם ולמזבח חדא קדושה היא אולם והיכל שתי קדושות בכ"ז הרי ר"י ס"ל בפרכות שם דזמן המנחה עד פלג המנחה והקשו בתוס' שם בשלמא עד ט' שעות ומחצה דעד אותו זמן הוי תפלת המנחה ניתא דהיינו מנחה קטנה אבל עד פלג המנחה מנא לי' ותי' דר"י ס"ל דתפלה פנגד קטורת תקנוה דכתיב תכון תפילתי קטורת לפניה ע"ש ולפי"ז הרי קיי"ל התם כ"ז.

דעבד פמר עבד כו' ופסקינן הכי בש"ע א"ח סי' רל"ג וכיון דהוא פנגד קטורת הא הקטרת הקטורת הי' בהיכל ולכך שפיר כ' המרדכי דהוי על ביהכ"נ מקצת קדושת ההיכל וא"כ הלא נשים לאו בנות עבודה ניהו דקיי"ל בני אהרן ולא בנות אהרן וא"כ בהכ"נ של נשים בודאי אין לו קדושת ההיכל דמסתנין דנדמהו לקדושת העזרה כד' המהרי"ט ה"ל ומילא עזא"נ חמירא קדושת' פיון דיש לו מקצת קדושת ההיכל משא"כ בעז"נ וכן לפמ"ש בטור א"ח סי' צ"ה בשם הירושלמי פלוגתא דר' לוי ור' סימון לענגן תפלה בעמידה ח"א פמלאכי השרת דכתיב ורגליהם רגל ישרה וח"א פכהנים דכתיב לא תעלה במעלות וגו' הנה לתרנוניהו אין נשים בכלל דלמאן דיליף ממלאכי השרת אין נשים בכלל דעיר גברים פתיב כמ"ש במג"א סי' תר"י סק"ה ולמ"ד פכהנים הא קיי"ל בני אהרן ולא בנות אהרן.

וכיון שפן ע"כ מוכרחין הקהל למפור הבהכ"נ ס' מקודם פדי שיצא לחולין ואז יהיו רשאים לעשות כהפצם עפירש"י מגילה כ"ז: ד"ה ורפנן וגם חצר לבהכ"נ מותר לעשות ממנו דעכ"פ זה עדיף ממ"ש בתשו' מהר"ם לובלין סי' נ"ט להניח מקום שעמד עליו בהכ"נ דאנשים לגן ירק.

וכן במה ששואל כ"ת בענין שיבא עתה אחר הבנין החדש שינוי מקום האה"ק והעמוד לכאורה נראה דיש בזה משום איסור הורדה והא דמצינו במגילה כ"ו. דקא' רבא דלו תיבותא אותבוה אבבא והאיף הוי שרי הא הורדה מקדושה אסור גם לפי שעה כדכ' בב"ח א"ח סי' קנ"ד וכ"נ מד' התוס' בשבת צ"ח.

ד"ה הניחא ע"ש ועמג"א סי' מ"ב סק"ג. התם שאני דהוי לצורך מצוה שיחויץ בפני טומאת המת ונהרי בתוס' ב"ב כ' ד"ה היא גופה כ' דע"כ לא ביטלו שם עולמית משום דאל"ה אסור משום אין מורדין וליכא למימר משום דאי ביטלו הוי הורדה גמורה דנעשה מחיצה וכמ"ש בחי' מהר"ם לובלין ובכה"ג שנעשה מחיצה אין לו קדושת אה"ק כמ"ש ברמ"א רס"י קנ"ד וע' אריכות מזה בשו"ת אור זרוע סי' תשמ"ה.

ז"א דבאמת אם עשאו תיבה אף שנבנה בחומה ג"כ קדושה יש לו ורק היכי שעשה חלל בפנותל הוי פחדר בעלמא ואין בו דין תשמיישי קדושה והכי מתבאר מד' המג"א בס"י קנ"ד ס"ק י"א ואנדא בזה קוש' הא"ר שם פמוכן.

וע"כ דהשינוי במקום למקום הוי הורדה. אמנם בכ"ז רואה אנכי בזה דברי ש"ב הגאון הקדוש מצנו זצלה"ה בס' שו"ת ד"ח חא"ח סי' י"ד שכ' עפי"ד המהרמ"פ סי' ס"ה דבתלוש ל"ש איסור נתיצה היינו אם נשאר בקדושה ולכן מותר ליקח מבהכ"נ זה לזה ספסלים וכדומה וה"נ ל"ש אין מורידין פיון דאה"ק מותר ליקח משם ולתתו למק"א דהוי תלוש הקרקע לא זכה בזה הקדושה והא דא' בירושלמי קרש שזכה לעמוד בצפון כו' היינו שהי' קבוע ממש ע"ש דפח"ח וע' חת"ס א"ח סי' כ"ח דכיון שנוהגין שהבימה יהי' באמצע אם מרחיקין הבהכ"נ ועי"ז משנים מקום הבימה במקצת אין קפידא בדבר ע"ש.

אמנם אחרי שימפרו הבהכ"נ מקודם הלא לאחר הסתיירה ובנין החדש פנים חדשות באו לכאן ויהיו רשאים לעשות מה שירצו: והנה מה שנסתפק כ"ת ושואל בענין מ"ש בט"ז סי' קנ"א ס"ק ג' שיש ליזהר באותן שעושים דף שקורין שטענדרומדפקים בפנותל ועושים גומא בפנותל שיוכל להחזיק שם ע"י עץ אותו דף דלאו שפיר עבדי דאף דבנתיצה ע"מ לבנות ליכא משום ל"ת פן היינו פשחוזר ובונה וממלא מקום הנתיצה אבל אם רוצה לנתוץ קצת במק"א שיהי' שם גומא אעפ"י שהוא לו לצורך אסור וכן במה שנסתפקים האחרונים לענין הגראטיש שעושים הרי יוכלו לעשות בדרך היתר דבהכ"נ של פפרים הא מהני מכירת זט"ה במא"ה וא"כ יוכלו למפור או להחליף המקום הזה דהרי בקדושת בהכ"נ דרבנן מהני ג"כ מכירת הערמה ואי דהא ל"מ אלא פשיש להם בהכ"נ אחר זה ל"ש אלא פשוטים למפור הבהכ"נ פולו משום פשיעותא או דליכא דוקתא לצלויי אבל לענין למפור חלק קטן מהפנותל הלא בודאי שרי בכ"ע ואחר המכירה יוכלו לעשות מה שירצו וליכא איסור דל"ת פן והוסיף עוד דאף בבהכ"נ של פפרים היל"ל שיועיל למפור חלק קטן מהפנותל ונדוקא פולו אינו נמכר ושם יש אחד בסוף העולם שאינו מסכים אבל על דבר קטן בזה בודאי מסכים עכ"ד.

הנה לא מיבעיא בשל פריין בודאי ל"ק דבשל פפרים דל"מ מכירת זט"ה הרי איכא ג' טעמים א' שאחרים מעלמא נתנו חלקם כפי' הב' שבתוס' מגילה כ"ו. ד"ה פיון.

ב'.

אפי' לא נתנו בנאוהו אדעת כ"ע וזכו בו אחרים וא"א למפור חלקם. ג.

הואיל והיא בהכ"נ של פפרים ורבים מתפללים בו חמירא קדושת' כפי' הא' שבתוס' מגילה הנ"ל וא"כ תינח לב' טועמים איפשר שיוכלו למפור מקצת מפנותל הבהכ"נ מטעם דבודאי ניתא להו אכן להטעם הג' דחמירא קדושת' הא ל"מ שום מכירה.

אלא אפי' בשל פפרים נראה דל"מ למפור מקצת מהפנותל וכל הביהכ"נ ישאר בקדושתו פיון דכל הקדושה של הבהכ"נ הוא שמתפללין בתוכו וע"י התפלה חלה ממילא הקדושה על פל העצים והאבנים של פנותלי הבהכ"נ על פרחו ובשלמא כשמוציאין פל הבהכ"נ לחול עפ"י מכירת זט"ה במא"ה א"כ לא יתפללו עוד בתוכו וכלה מצותו ומתחלל שפיר

הבהכ"נ פולו על המעות אבל לא שכל הבהכ"נ ישאר בקדושתו ויתפללו בתוכו וחקל קטן מהפנתל יהי חול.

נהרי א' במגילה כ"ו. איגורה ומשפונה אסור מ"ט בקדושתה קאי.

ועוד דאפי' אי נימא דמהני חילול מקצת מהפנתל דומיא דמצינו בתמורה ד"ד. גבי תרומה דמהני הפרשה מפלפלה א' על חביתה לומר מעשר של זו תהי' בזו אין מי' שישארו טבל עתוס' שם ד"ה מעשרותיהם בכ"ז הרי בנ"ד עכ"פ כל הפנתל מחובר יחד ואסור בנתיצה אפי' המקצת שיצא לחול דומיא דנטפל לשם שאסור למוחקו פיון שמחובר להשם: נחזור לנידון שאלתינו בהא נחיתנא ובהא סליקנא דבנדאי שרי למוכרו עפ"י זט"ה במא"ה ויוכלו למוכרו לבעלי המקומות שיקנו בבהכ"נ החדשה נהרי ברא"ש ריש ב"ב כ' דכל בננו שא"א לבנותו בלי סתירה פגון להרחיב הבננו הוי פחזא בי' תינוקא ע"ש ובפרט בנ"ד דישנם איזו קירות רעועים בנדאי הוי תינוקא וע' בשו"ת חת"ס א"ח סי' ל"ד דאפי' איפשר לתקנו לפי שעה להסיר הספנה מיקרי חזי בי' תינוקא פיון שידוע שכל עסקי רבים קדירא דבי שותפו וקשה לקבץ בכל פעם לתקן בדקי הבית ע"ש וביותר דבנ"ד העז"נ דחוק מאד כמעט סכ"נ שהביא כ"מ בשם תשו' ארי' דבי עילאה דבכה"ג מותר אפי' היכי דא"א לבנות מקודם דנה נחשב לתינוקא וגדולה מזו מצינו בב"ב ג': מרימר ומר זוטרא סתרי ובנו בי קייטא בסיתנא כו' ולפי פירוש הראשון בתוס' שם ל"ה להם אלא בהכ"נ א' והיו משנים בנינו בכל חצי שנה ולכך הותר לסותרו פיון דרצו שבימות החורף יהי חם להם בביהכ"נ ובימות החמה יהי שולט אור חשיב זה לתינוקא ע"ש בחי' מהר"ם לובלין.

ויש להוסיף עוד לפי"מ שהובא במכתבו שעכשיו נכנסין ויוצאין האנשים והנשים דרך חצר א' בנדאי זה נחשב תינוקא יותר ממעשה דהט"ז סי' קנ"ב סק"ב נהרי מצינו בפסוקה נ"א: חלקה היתה בראשונה והקיפיה גנוזטרא פדי שיהי' נשים מלמעלה ואנשים מלמטה ופריה והיכי עביד הכי והא פתיב הפל בכתב מיד ה' עלי השפיל [וצ"ע בתוס' חולין פ"ג: ד"ה קמוסרף אבגין] ומשני דעשו פן פדי שיהיו אנשים לבד ונשים לבד ולא יבאו לידי קלות ראש ועלה קתני במשנה שם שהתקינו גדול ועתיו"ט שם וע' פרש"י ותוס' בקידושין פ"א.

סקבא דשתא ריגלא. וא"כ בנדאי חשיב זה תינוקא וע"כ לפענ"ד הדין ברור דרשאין הקהל לסותרו עפ"י מכירת זט"ה במא"ה והי' שלום כנפשו ונפש ידידו דור"ש באהבה: לק"ק טשיטש.

סי' ב בעזה"י יום ד' פיקסא זעירא תרמ"ט סטרי. ישאו הרים שלום לכבוד ידידי הרב החר"ף המפולפל חכם וסופר כש"מ אלעזר אלימלך בערטראם נ"י: קונטרסו עם חידו"ת הגיעני ע"ד מה שתמה ע"ד בספרי הרי בשמים סי' כ' בדבר השאלה בענין ביהכ"נ ס מדוע לא התרתי שם מפח דברי המ"ב שהובא במג"א סי' קנ"ג ס"ק כ"ז דאם בנו ביהכ"נ חדשה וסותרו הישנה עפ"י זט"ה במא"ה פקעה הקדושה מהישנה וחלה על החדשה ורשאין לשנות הישנה לכל מה שירצו הנה אין ספר המ"ב כעת ת"י ואיפשר דלא התיר שם רק היכי שסותרו פכר הישנה דמהני חילול זה לענין תשמיש העצים והאבנים דלשיטתו אזיל שהביא המג"א בס"ק ט"ז בשמו דמותר להשתמש באבנים אפי' בשל

כַּרְפִּים דְּמַאי אִיכְפַת לְהוּ לְהַרְחֹקִים בְּאַבְנִים פִּינּוּ שְׂיֵשׁ לָהֶם בַּהֲכ"נ אַחֲרַת לְהַתְּפַלֵּל בְּתוֹכָהּ ע"ש וס"ל דְּמַהְיֵי בְּזֶה הַחִלּוּל עַל הַבַּהֲכ"נ הַחֲדָשָׁה שֶׁבִּנְאוֹ עֲכָשְׁיוֹ אֲבָל כַּשֶּׁהַבַּהֲכ"נ עֲדִינּוּ קָיָים אִיפְשָׁר דל"מ חִלּוּל זֶה וּבְאַמַּת הַמַּג"א שֵׁם חוֹלֵק עָלָיו גַּם בְּזֶה וס"ל דְּהַעֲצִים וְהַאֲבָנִים וְהַקְּרָע בְּקַדְוִשְׁתִּיהוּ קִינְיָי וְעַכְצ"ל דְּהָא דְּמַתִּיר הַמ"ב הַעֲצִים וְהַאֲבָנִים הוּא ע"י חִלּוּל עַל הַבַּהֲכ"נ הַחֲדָשָׁה דְּהָרִי בַּמַּג"א ס' קנ"ב סק"ב מְבִיא בְּשֵׁמוֹ דְּלִסְתוֹר אֲפִילוּ בְּשַׁל פְּרָפִין שָׂרִי וּבְס' קנ"ג ס"ק ט"ז כ' הַטַּעַם דְּלִסְתוֹר שָׂרִי מְשׁוּם דְּאִין מְפָקִיעִין מִקְדוּשָׁתוֹ דְּהַעֲצִים וְהַאֲבָנִים בְּקַדְוִשְׁתִּיהוּ עוֹמְדִים וְאִי אֵיתָא דס"ל לַהַמ"ב דְּשָׂרִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּעֲצִים וְאַבְנִים אֲפִילוּ בְּלֹא חִלּוּל לֹא הָיוּ רִשְׁאִין לְסוֹתְרוֹ דְּהָא מְפָקִיעִין אוֹתוֹן מִקְדוּשָׁתוֹ.

וע"כ דְּלֹא שָׂרִי הַתְּשֻׁמִּישׁ עִם הַעֲצִים וְהַאֲבָנִים אֲלֹא ע"י חִלּוּל עַל הַחֲדָשָׁה וְכַדְמִינִי בְּאַמַּת מֵהַתּוֹסֵפֶת דְּאַבְנֵי הַיֵּכָל שֶׁנִּפְגְּמוּ טְעוּנִין גְּנִיזָה וּכ"ה תּוֹסֵפֶתָא זֹו בְּר"ן פ' בַּנְה"ע וע' בְּמִרְדְּכֵי שָׁם מ"ש בְּשֵׁם הַר"י מוּוִינָא וּבַמַּהֲרִי"ט בְּשִׁנְיֹות חַי"ד ס' ד'.

וְלִכְאוּרָה יל"ע דְּאַמַּי טְעוּנִין גְּנִיזָה וְאִין לְהוּ פְּדִיּוֹן גְּנֵי דִסְתָּם תּוֹסֵפֶתָא ר' נַחֲמָן' כַּבְּסִנְהֶדְרִין פ"ו. וְלר"נ דס"ל בכ"ש יֵשׁ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל כ"ש אִין לָהֶם פְּדִיּוֹן כַּבְּתוּס' מְנַחֹת ק': ד"ה וכ"ש בכ"ז הֵלֵא בְּמַעֲלָה י"ט: קא' דְּטַעֲמֵי דר' נַחֲמָן' הוּא מַפְח ק"ו אִם מְבִיא אַחֲרֵים לְקַדְוִשָׁתוֹ הוּא עֲצָמוֹ לֹא כ"ש.

א"כ בְּאַבְנֵי הַיֵּכָל דְּאִין מְקַדְּשִׁין אַחֲרֵים הִיל"ל דְּמוֹעֵיל בְּהוּ פְּדִיּוֹן וּכ"י"ב כ' בַּפְּנֵי ק קִידוּשִׁין נ"ד לְעִנּוּן בַּג"כ ע"ש וּב"כ אַמַּי טְעוּנִין הַאֲבָנִים גְּנִיזָה. אֲמַנְם י"ל דְּמִינֵי בְּאַבְנֵי הַרְצָפָה וְאַתְיָא כר' יְהוּד' דס"ל בְּזַבְחִים נ"ט.

דְּרַצְפָּה מְקַדְּשֶׁת כַּמְזַבַּח מֵתוֹס' זַבְחִים י"ד. ד"ה תוֹף וְדף פ"ד ד"ה זֹאת וּב"כ שְׁפִיר אִין לְהוּ פְּדִיּוֹן אֲמַנְם הֵלֵא בְּאַמַּת בְּתוֹס' מְעִילָה שָׁם ד"ה מ"ט פְּתַבּוּ דְּאַף ר"נ מוֹדָה דַּבְּכ"ש מוֹעֵיל פְּדִיּוֹן דְּאַף דע"י מְעִילָה לֹא פְּקַעָה הַקְּדוּשָׁה מִק"ו לְעִנּוּן ל"ש הָאִי ק"ו ע"ש וּב"כ קֶשֶׁה לְמָה יְהִי טְעוּנִין גְּנִיזָה לִפְרָקִינָהּ וְלִפְקֵי לְחַלּוּלִין וְיִהְיֶה מְזָה רֵאִי לַמ"ש הַמ"ל פ"א מִבֵּית הַבְּחִירָה דְּמַאי דְּצָרִיכִין גְּנִיזָה מְשׁוּם דְּלֹאוּ אֹרַח אַרְעָא לְאַשְׁתַּמוּשֵׁי בְּהוּ הַדְּיוּט וּב"כ גְּנֵי דְּנִימָא דַּמַּה"ת יֵשׁ פְּדִיּוֹן גַּם לר"נ בכ"ז מְדַרְבְּנָן צָרִיכִין גְּנִיזָה מְשׁוּם דְּלֹאוּ אֹרַח אַרְעָא לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הַדְּיוּט] אֲבָל בְּגוֹף הַבַּהֲכ"נ פְּשָׁהוּא בְּשִׁלְיֹמוֹתוֹ אִיפְשָׁר דְּגַם לַהַמ"ב ל"מ חִלּוּל הַלְז.

וּלְפִי"ז אַזְדָּא ג"כ הַקְּוִשָׁא שֶׁהִבִּיא מְעַלְתוֹ עַל הַמ"ב דַּא"כ הָאִי דִּינָא דְּמַתְּנָה דְּפְּלִיגֵי בִי ר"א וְרַבִּינָא הִיכִי מְשַׁכַּחַת לַה דַּמַּמ"נ אִם בּוּנִין עֲכָשְׁיוֹ אַחֲרַת א"כ אִין אָנוּ צָרִיכִין לְבֹא מְטַעַם דְּמַתְּנָה הָוִי כְּזַבְיֵי דַּבְּלֹא"ה יְכוּלָה הַקְּדוּשָׁה שְׁתַּפְּקַע עַל הַחֲדָשָׁה וְאִם לֹא בְּנְאוֹ עֲכָשְׁיוֹ אַחֲרַת אֲפִילוּ יֵשׁ לָהֶם בַּהֲכ"נ קְבוּעַ אַחֲרַת הָא גַּם בְּמַהֲרָה ל"מ כד' הַמַּג"א שָׁם וְלְדַבְּרֵינוּ זֶה לֵיתָא דְּאִם הַבַּהֲכ"נ הִישָׁנָה עֲדִינּוּ קִינְיָת ל"מ בְּאַמַּת הַהַפְּקָעָה עַל הַחֲדָשָׁה.

וּבַלֹּא"ה הָרִי בְּאַמַּת הַט"ז רַס' קנ"ב חוֹלֵק עַל הַמַּג"א בְּזֶה וּמ"ל דל"ב בּוּנִין עֲכָשְׁיוֹ חֲדָשָׁה וְרַק פִּי אִיפָא בַּהֲכ"נ קְבוּעַ אַחַר שָׂרִי וְעַט"ז ס' קנ"ג סק"ו וּב"כ שְׁפִיר נוֹכַל לֹמַר דְּגַם הַמ"ב קָאִי בְּשִׁטָּה זֹו. וְלִבְר מִן דִּין הָרִי י"ל דַּהַמ"ב לֹא הִתִּיר רַק כְּשֶׁבִּנְאוֹ עֲכָשְׁיוֹ בַּהֲכ"נ חֲדָשָׁה וְעֲדִינּוּ לֹא הַתְּפַלְלוּ בְּתוֹכָהּ שְׁלֵא נִתְקַדְּשָׁה עֲדִינּוּ וְלִהְיֵי חִלּוּל מֵהִישָׁנָה עַל

התדושה והה דינ דמתנה איפשר פשפנאו בהכ"נ תדושה והתפללו בתוכה א"כ ל"מ החילול
שתפקע הקדושה מהישנה ותחול על התדושה פיון דבלא"ה הבהכ"נ התדושה פבר
נתקדושה: ומה שהקשה עמ"ש בספרי נשם לחדש דהאינדנא גם בשל פכין מהני מכירה
מפח ד' התוס' זבחים ו' ומשום דזכות בני העולם חשיב קנפא נגד הזכות של בני העיר
בעלי המקומות שבבהכ"נ והקשה מדברי בעל שמן רוקח ח"ב סי' ב' שהעלה דאין לבעלי
המקומות שבבהכ"נ זכות בגוף הקרקע וא"כ שנים בני העולם עם בני העיר.

הן אמת דגם א"ז בנתה"מ סי' קצ"ב כ' גם לענין מקומות הבהכ"נ דגוף הקרקע הוא של
צבור ואין בעלי המקומות קוניו רק שעבוד הישיבה ע"ש ולכאורה הי' נראה לה"ר לזה
מדברי הש"ס יומא י"ב. דפריה ודכפריים מי מטמא בנגעים והתניא לאחונה כו' ת"ל ובא
אשר לו הבית מי שמיוחד לו יצאו אלו שאין מיוחדין לו.

ולכאורה דילמא הא דבכ"נ דכפריים מטמא בנגעים מיירי בשמכרו המקומות יהוי מיוחד
לו וע"כ כד' התיבות. והש"ר הנ"ל דגוף הקרקע אינו קנוי לבעלי המקומות [ואי דק"פ
כקה"ג דמי ותשמיש הישיבה הא עכ"פ ק"פ הוי ז"א לפי"ד התוס' ב"ב כ"ז.

שכ' הטעם דבקנה אילן א' מביא ואינו קורא אפ"י אי ק"פ כקה"ג דמי משום דהואיל ואם
נתייבש האילן מיד אין לו קרקע משא"כ בקונה קרקע לזמן עכ"פ קנוי' לו הקרקע עד
הזמן הקבוע ע"ש וא"כ הה"נל"מ הק"פ שיהי' חשיב עי"ז אשר לו הבית פיון דכתב
בנתה"מ סי' קס"ב דכשנשרף הבהכ"נ יכולין זט"ה למכור המקום בלי ידיעת הבעלים
ואין להם תביעה רק כפי שיווי המקום בחורבנו ע"ש וא"כ ל"ש בזה ק"פ כקה"ג דמי
פיון דאי ישרף הבהכ"נ מיד אין לו זכות קרקע.

וחוץ לזה הרי מבואר בראשונים ז"ל דק"פ פי האי שא"י לבנות ולהרוס בגוף הקרקע
ל"א דקה"ג דמי ערמב"ם פכ"ג מה' מכירה ומ"ש בזה בקצוה"ח סי' רנ"ז סק"ג וא"כ
הרי כ' בתשו' הריב"ש סי' רנ"ט דאף שנכתב בקניני מקומות הבהכ"נ מההום ארעא עד
רום רקיע בכ"ז אין הדעת סובלת שיוכל לחפור בגוף הקרקע או להגביה אותה ע"ש
וא"כ בנדאי ל"ש לומר במקומות בהכ"נ ק"פ כקה"ג דמי] אמנם לאו ראי' היא דהרי
בתוספת ישנים נשם פתבו דבאמת הו' ברייתא פליגא אברייתא דלעיל דמחייבא בית
שנותפים במזוזה וע"כ דס"ל דבית השנותפים ג"כ אינו מטמא בנגעים א"כ מאי אהני הא
שמכרו המקומות הרי לא קריניו ב'י ובא אשר לו הבית פיון דעכ"פ בית השנותפים הוא
ועוד הרי מבואר בריטב"א בחידושו שם דטעמא דבהכ"נ אינו מטמא בנגעים משום
שאינו מיוחד לדירה וא"כ נהי דנקנה גם הקרקע לבעלי המקומות אבל הא אינו מיוחד
לדירה עכ"פ ובאמת בשו"ת הרשב"א סי' תתקל"ה מבואר דגם הקרקע נקנה לבעלי
המקומות שבבהכ"נ ויכול להקנות אגבן מטלטלין ע"ש שה"ר לדבר מהמשנה נדרים
מ"ח.

בהריני עליה ואת עלי שניהם מותרים בדבר של עולי בכל ואסורים בדבר של אותה
העיר ומפרש איזה דבר של אותה העיר פגון הרחבה והמרחץ ובית הפנסת וכיון שיוכל
לאוסרו הרי הוא פשוט בו והו"ל קרקע משותף ע"ש איברא דה"ר"ן בנדרים שם פי'
מפני שאין לאנשי עיר אחרת חלק בהן שהם יכולין למכרו זט"ה במא"ה והו"ל כשותפון
שאוסרין זע"ז ע"ש.

וע"כ דמפרש דמיירי דוקא בבהכ"נ של כפרים שנמכר עפ"י זט"ה במא"ה אמנם בעיני
יפלא לומר דהמשנה מיירי דוקא בשל כפרים שנמכר עפ"י זט"ה דהרי חשיב במשנה
שם בדבר של אותה העיר ספרים ופרש"י ספרי תורה ונהרי ס"ת אינו נמכר עפ"י זט"ה
דהרי אפי' יחיד בשלו אסור למכור ס"ת כל שהקדישו לקרות בפרים ואפי' לא הקדישו
לקרות בפרים יש ב' דיעות בש"ע א"ח סי' קנ"ג ס"י ובאמת נראה פדעת האוסר
מירושלמי פ"ה דנדריים הלכה ה' גבי חד בר נש קידש בס"ת קא התם דאפי' בס"ת של
יחיד קידש אינה מקודשת ע"ש ואיפשר דהר"ן מפרש ספרים היינו ספרים אחרים
שקורין בהם לא ספרי תורה דלא כפירש"י.

אמנם באמת בטור וב"י יו"ד סי' ע"ר מבואר דגם שאר ספרים דינם כס"ת לענין זה
דאסור למכורם אא"כ ללמוד תורה ולישא אשה אכן באמת י"ל אף בס"ת דנהי דאסור
למכרה אא"כ ללמוד תורה ולישא אשה בכ"ז שלו הוא לענין שהמותר אסור ליהנות
ממנו דהרי מבואר בכפורים פ"ג משנה י"ב דס"ת הוי נכסיו כמו בכפורים דהויין נכסיו
כהן ולשני הגירסות בר"ע מברטנורא שם מוכח עכ"פ דהוי נכסיו אע"ג דאסור למכור
אא"כ ללמוד תורה ולישא אשה ועד כאן לא איבעיא לן בב"ב קנ"א.

אלא אי הוי ס"ת בכלל לשון נכסיו לפי שא"י למכרה אא"כ ללמוד תורה ולישא אשה
אבל ממונו הוי עכ"פ ושפיר אסור המותר ליהנות ממנו וא"כ ה"ה בהכ"נ של פרסין אף
שאינו נמכר עפ"י זט"ה בכ"ז קרקע משותף מיהא הוי ואוסרין זע"ז וא"כ טעמא דהר"ן
הנ"ל הוא לאו דוקא וכ"נ באמת מסתימת דברי הרמב"ם פ"ז מנדריים דגם בשל פרסין
אסור והכי מוכח גם מדברי המשנה גופה מדאינו מחלק רק בין של עולי בבל לשל אותה
העיר ולא מפליג בדבר של אותה העיר גופי' בין של פרסין לשל כפרים וע"כ דגם בשל
פרסין אף שא"י למכרה משום שגם לאנשים מעלמא חלק בה עכ"פ הו"ל פשותפים
יכמו דבאמת מדמה לה הש"ס שם בנדריים מ"ו.

לחצר שא"ב דין חלוקה: אמנם עדיין צריכנא להבין באמת דהרי מבואר התם בדבר
שהוא לכל ישראל כגון הר הבית והעזרות מותר במותר הנאה וא"כ חזינו דדבר שהוא
לכל ישראל ל"ה דינן פשותפים וא"כ אמאי יאסר בבהכ"נ של פרסין הרי בהכ"נ של
פרסין נבנה אדעתא דכ"ע והוי כדבר ששייך לכל ישראל וע"כ דכונת הר"ן הוא בביהכ"נ
כזה שמוכרין המקומות ובטיל לגביהו חלקן של אנשים דעלמא דכיון דזכותם ל"ה רק
כמקופיא בטל לגבי חלקו של בעלי המקומות של הבהכ"נ והוי קרקע משותף לאנשי
אותה העיר בלבד כ"ד הרשב"א הנ"ל.

ויש להסביר הענין עוד יותר עכמ"ש בפיהמ"ש להרמב"ם בנדריים שם בטעמא דמותרין
בשל עולי בבל שיש לכל ישראל בו שותפות אעפ"י שלכ"א מהן יש לו בו זכות אין זה
כ"א זכות מועט מאד שאין לשום א' מהן שום רשות עכ"ל וי"ל דזהו טעם פלוגתת ר"נ
ור"ש בביצה ל"ט גבי הא דתנו התם ושל עולי בבל פרגלי הממלא מילא ונתן לחבירו
ר"נ אמר פרגלי מי שנתמלאו לו ור"ש אמר פרגלי הממלא במאי קמפלגי מ"ס בירא
דהפקרא הוא ומ"ס בירא דשותפי הוא ופירש"י שם טעמא דמ"ד בירא דהפקרא הוא
דס"ל דעולי בבל הפקירוהו ומ"ד בירא דשותפי הוא דלא הפקירוהו בני גולה אלא
נתנוהו לכל ישראל שיהיו שותפין בו ע"ש ולד' הרמב"ם י"ל דמ"ד בירא דהפקרא הוא

משום דזכות מועט אינו חשיב וְהוּי פְּהֶפְקָר וּמ"ד בִּירָא דְשׁוֹתְפִי הַטַּעַם הִיא מְשׁוּם דְּאִין לְשׁוּם א' מְהֵם קִנְיָן קְבוּעַ וּלְכַוְלָם יֵשׁ לָהֶם זְכוּת מוּעֵט לְכָה הֲוֵי בִירָא דְשׁוֹתְפִי דְּוּמְיָא דְסִבְרַת הַתּוֹסֵ' יוֹמָא וּזְבָחִים הַנְּ"ל דְּלֵהִיכִי דְלְכַוְלָם אִין לָהֶם רַק פְּפִרַת קוֹפְיָא הַוְיָן שׁוֹתְפִין וּלְפִי"ז שְׁפִיר י"ל דְּבִשְׁלָמָא אִם ל"ה לְשׁוּם א' מְהֵם בְּבֵהכ"נ קִנְיָן מְסוּיָם הֲוֵי חֲשָׁבוּ פְּוֵלָהוּ שׁוֹתְפִין וְאִף שְׁאִין לְשׁוּם א' מְהֵן רַק זְכוּת מוּעֵט הִי אָסוּר לְמִוְכְרוּ בְּלֵא דַעַת פְּוֵלָם פִּינּוֹן דְּאָפְי' בְּפָחוֹת מְשׁוּ"פ שְׁיִיָּהּ גְזֵל מְטַעַם ח"ש עַסמ"ע רְסִי שִׁמ"ח וּי"ל דְּלֵהִיכִי כ' רְשִׁי וּי"ל בְּחֻלְיִן קל"ו.

ב' פִּירוּשִׁים בְּהָא דְמַרְבְּנִין מְפִי יְפוּל לְרַבּוֹת בֵּית שׁוֹתְפִין דְּחִיב בְּמַעְקָה וּמַגְנָה מְמַעְטִינִין בְּכנ"ס וּבמ"ד וּפְרָשׁ"י שְׁאִין חֵלֶק לְאֶחָד מְהֵן בּוּ וְעוֹד שְׁאִין בּוּ בֵּית דִּירָה וּכְוִנְתּוֹ הִיא דְּבְכנ"ס ל"ח בֵּית שׁוֹתְפִין מְשׁוּם שְׁיֵשׁ לְכָל הָעוֹלָם רַק זְכוּת מוּעֵט וּלְר"נ דַּס"ל דְּהֲוֵי בִירָא דְשׁוֹתְפִי מְשׁוּם שְׁיֵשׁ לְכָל הָעוֹלָם בְּשׁוּהָ א"כ הֲוֵי בְּהַכנ"ס בֵּית שׁוֹתְפִין בְּכ"ז מְמַעְטִינִין לִי מְמַעְקָה מְשׁוּם שְׁאִינוּ בֵּית דִּירָה וְעַפִּירִשׁ"י יוֹמָא י"ב.

וְכָל זֶה הוּא רַק בְּמִקּוּמוֹת שְׁאִין מְקוּמוֹת הַבֵּיהַכנ"ס גְּמַפְרִין מִשֵּׁא"כ הִיכִי שְׁמוֹכְרִין הַמְקוּמוֹת וְיֵשׁ לְבַעְלֵי הַמְקוּמוֹת קִנְיָן קְבוּעַ בְּבֵיהַכנ"ס לֹא חֲשִׁיב פְּלוּם הַזְכוּת מוּעֵט שְׁיֵשׁ לְאַנְשִׁים מְעַלְמָא דְזְכוּת מוּעֵט לְגַבִּי קִנְיָן קוֹבְעָא הֲוֵי פְּהֶפְקָר וְשְׁפִיר יְכוּלִין זַט"ה לְמִוְכְרוּ וְיִהְיִ' מְזָה רֵאִי לְמ"ש בַּס' ב"ה בֵּיהַכנ"ע סִי' ל' הוּבָא בְּב"ש שְׁמ סק"ט דְּבֵיהַכנ"נ יֵשׁ לוֹ דִּין חֲצַר הַשׁוֹתְפִין וְהוּא בְּמִקּוּם שְׁהַמְקוּמוֹת שְׁל בֵּיהַכנ"נ גְּמַפְרִין מְשׁוּם דְזְכוּת שְׁל אַנְשִׁים מְעַלְמָא בְּטִיל לְגַבִּי קִנְיָן קְבוּעַ שְׁל בַּעְלֵי הַמְקוּמוֹת וְהוּיָן בַּעְלֵי הַמְקוּמוֹת שׁוֹתְפִין בּוּ וְלֵהִיכִי חֲזִינִין שְׁלַכְמָה עֲנִינִים שְׁל בְּהַכנ"ס אֹרְחַ גְּדַחָה מְפִי תוֹשָׁב עַש"ך יו"ד סִי' שַׁע"ו וּבְפִסְקִים בֵּיהַכנ"ס סִי' קל"ב וְהוּא מְשׁוּם דְּבִנֵי הָעִיר הַתּוֹשְׁבִים יֵשׁ לָהֶם בְּבֵיהַכנ"ס קִנְיָן קְבוּעַ לֹא חֲשִׁיב זְכוּת קוֹפְיָא דְהָאֹרְחַ לְגַבִּיָּהוּ פְּלוּם עַכ"פ מְבִנְיָן מְדַבְּרִינוּ דְגַם הַקְרָקַע שְׁל הַבֵּיהַכנ"ס הוּא מְשׁוֹתְפָה לְבַעְלֵי הַמְקוּמוֹת וְשַׁעַל פֶּן פּוֹסֵק הַמְחַבֵּר בַּח"מ סִי' קַע"ה סנ"ג דִּישׁ דִּין מְצָרְנוֹת בְּמִקּוּמוֹת בְּהַכנ"ס וּבְשִׁכִירוֹת פּוֹסֵק שְׁמ בְּסוֹף הַסִּימָן דְּאִין בּוּ דִּין מְצָרְנוֹת וְע"כ מְשׁוּם דְּבְמִקּוּמוֹת בְּהַכנ"נ יֵשׁ לוֹ בְּגוֹף הַקְרָקַע: וּבְהִיּוֹת פֶּן יֵשׁ לְתַמְנָה לְכָאוּרָה עַל הָאֲגוּדָה שְׁהוּבָא בְּמַג"א סִי' קנ"ד ס"ק כ"ג שְׁכ' דָּאָם מְצָא דְבָר בְּחֲצַר בְּהַכנ"נ זְכָה בּוּ וּל"א דְחֲצַר בְּהַכנ"נ קוֹנָה לְהַקְדֵּשׁ דְּחֲצַר קוֹנָה מְפַח יָד וְאִין יָד לְהַקְדֵּשׁ וְע' פמ"ג שְׁמ דַּל"ד חֲצַר בְּהַכנ"נ וְה"ה בְּהַכנ"נ גּוֹפָה וְדִין זֶה מ"ד הַש"ס ב"ב ע"ט.

וּכְרִשְׁבָּ"ם וְתוֹסֵ' שְׁמ ד"ה וְאִין מוּעֵלִין וְהַדְּבָר תִּימָה דְּהִירֵי הַבֵּיהַכנ"ס יֵשׁ לוֹ בְּעָלִים וְאִמְאִי לֹא זְכָה לָהֶם הַבֵּיהַכנ"נ וְאִין רֵאִי מְב"ב שְׁמ דְּקֵאִי בְּהַקְדֵּשׁ מְפִשׁ שְׁיִיָּהּ לְמִימַר אִין יָד לְהַקְדֵּשׁ אֲבָל הַבֵּיהַכנ"ס הָא יֵשׁ לוֹ בְּעָלִים פִּינּוֹן דִּישׁ לָהֶם חֵלֶק בְּגוֹף הַקְרָקַע וְעַקְצוּה"ח סִי' ר' מ"ש בְּזָה אֲמַנְם י"ל דְּהָאֲגוּדָה קֵאִי בְּבֵיהַכנ"ס שְׁל פְּרָפִין שְׁאִין הַמְקוּמוֹת גְּמַפְרִין וּפּוֹסֵק כַּר"ש דַּס"ל פְּרָגְלֵי הַמְמַלָּא וְהִינּוּ דְּכָל הִיכִי דְּאִין לְכ"א רַק זְכוּת מוּעֵט הוּ"ל פְּהֶפְקָר וּלְכָה אִין לוֹ בְּעָלִים מִיקָרִי וְשְׁפִיר קְאָמַר דְּאִין יָד לְהַקְדֵּשׁ אֲמַנְם הָא קְשִׁיָּא לְפִי"ז מְדַבְּרֵי הַש"ס ב"מ כ"ד.

הַמוּצָא מְעוֹת בְּבִתֵי כְּנִסְיֹת וּבִתֵי מְדַרְשׁוֹת הִירֵי אֵלוּ שְׁלוֹ מְפִי שְׁהַבְּעָלִים מְתִיבֵי אֲשִׁין מְהֵן לְמֵאִי דַּס"ד הָתָם דְּמִיָּרִי בְּכַכ"נ שְׁל יִשְׂרָאֵל תְּקַשִּׁי לְר"נ דַּס"ל בִּירָא דְשׁוֹתְפִי הֲוֵי וְהִינּוּ דַּס"ל דְּאָפְי' הִיכִי דְּאִין לְכ"א רַק זְכוּת מוּעֵט שׁוֹתְפִי הֲוֵי א"כ אִמְאִי יִהְיוּ הַמְעוֹת שְׁל

המוצא נהי דנימא דמיירי בבהכ"נ שלא נמכרו המקומות כמ"ש בט"ז סי' ק"נ שפן הי' בזמן הש"ס עכ"פ פיון דשותפין הניין בביה"כ א"כ א"כ יקנה להן הביהכ"נ המציאה ואמאי יה' להמוצא אמנם י"ל עפמ"ש בקצוה"ח סי' ר"ס בשם הירושלמי ס"פ הבית והעלי' דחצר השותפין פשם שאין קונין זה מזה כמו כן אין קונין מציאה שנמצא בתוכה יש וא"כ א"ש דאין חצר הבהכ"נ קונה להבעלים שלו אפי' אי נימא דשותפין נינהו אמנם עדיין קשה למ"ש בנתה"מ שם דהירושלמי מיירי במצא אחד מן השותפין ונתפנין לקנות בהגבהה ואינו רוצה שיקנה לו החצר דכיון שאין החצר קונה לו גם לחבירו אינו קונה דהא אפי' ב' שהגביהו מציאה לא קנו רק מטעם פיון דזכי לנפשי' והוי כ"א פמגביה מציאה לחבירו ובחרש ופיקח שהגביהו מציאה אמרינן מתוך שלא קנה פיקח כו' וה"נ מתוך שחצרו אינו קונה לזה ה"נ לא קנה זה דחצרו לא עדיף מידו וממילא קונה בהגבהה אבל נגד אחרים הוי חצר השותפין חצר המשמרת לדידהו וכידם הוא דחצר המשמרת מטעם יד הוא והוי פשנים שהגביהו מציאה ע"ש ולפי"ז יקשה לכאורה דהרי סתמא קתני המוצא מעות בבהכ"נ הרי אלו שלו ומשמע אפי' איש זר שאינו מבני העיר של הבהכ"נ הלז ולגבי אחר הא חצר השותפים קונה להשותפים ואמאי הוי שלו אמנם י"ל דמיירי בבהכ"נ של פרפין וא"כ הניין כ"ע שותפין בו ומי שמוצאו הוי א' מן השותפין ונפיר קתני הרי אלו שלו אמנם אי קשיא הא קשיא לפמ"ש הר"ן בפ"ק דקידושין בשם הרא"ה דמי שיש לו אב א"י לזפות אגב קרקע של הבהכ"נ דאעפ"י שבהכ"נ של פרפין מתחלה זכו אותה לכל העולם א"א לזפות אלא לנולדים אבל לא למי שלא הי' בעולם אלא שהבן זוכה מפח ירושת אביו ונמצא שמי שיש לו אב אין לו זכות בבהכ"נ ע"ש וא"כ לפי"ז פשמצא המעות הללו בבהכ"נ איש פזה שיש לו אב שהוא הא אין לו זכות בבהכ"נ הא לא קנה אותם בהגבהה פיון דלנגד אחר הא חצר השותפין קונה להם ואמאי קתני סתם המוצא מעות בבהכ"נ הרי אלו שלו אמנם האמת הפרור הוא דבהכ"נ ל"ח חצר השותפין כמ"ש בת"י יומא שם בת"י הב' משום דבהכ"נ לא אתפרר חלק הבעלים מעולם ונהרי חזינן דבכ"נ ובמ"ד שאין בהן בית דירה אין קובעין למעשר כמ"ש ברמב"ם פ"ז מה' מעשר ולענין בית השותפין פוסק שם דקובע למעשר וכן לענין טומאת נגעים פוסק בפ"ד מה' ט"ז דבהכ"נ אין מטמא בנגעים ובית השותפין קי"ל דמטמא בנגעים וע"כ דבהכ"נ שאני משום דלא אתפרר חלק הבעלים מעולם ומאי דאר"נ דבור של עולי בבל הוי בירא דשותפי כ' במפורשים שם דאין הפונה דהוי מה"ת בירא דשותפי דבאמת בירא דהפקרא הוא רק שגזרו בו רבנן להיות לו דין בירא דשותפי פיון דנראה פשל שותפין ומצינו פן בתחומין דרבנן דקי"ל דנכסי נכרי קונה שביתה אטו דישראל מוכח דגזרו בזה גזלג"ז וה"נ גזרו מדרבנן אטו שותפין ממש ע"ש.

וגם בהכ"נ ל"ה עלה דין חצר השותפין פיון דלא אתפררו הבעלים וא"ש. ועכ"פ שפענין מפל האמור למעלה דבעלי המקומות בבהכ"נ הם שותפים בגוף הקרקע וכ"נ באמת מ"ד הט"ז בח"מ סי' קצ"ב וע' תשו' חת"ס א"ח סי' כ"ט וצדקו דברינו בספרי תל"י: ובדבר מה שהעיר עמ"ש בספרי שם לתרץ קושני' א"ז הגאון זצ"ל ב"ס בר לינאי שהקשה בש"ס יומא שם דפריה ובהכ"נ דכרפים אין מטמא בנגעים והתניא כו' והקשה מסנהדרין ע"א.

דאר"א עה"נ שײש בַּה אפי' מְזוּזָה א' אינָה נַעֲשִׂית עה"נ דא"ק וְאֵת כָּל שְׁלָלָה תִּקְבְּרוּן וְשִׁרְפֹת בְּאֵשׁ וְכִינוּן דְּאִיכָא מְזוּזָה א"א לְשִׁרְוֹף דְּכַתִּיב ל"ת פֶּן וּגּו' וּאֲכ"ק הָאִיף הִי' ס"ד דְּש"ס דְּבַהכ"נ דְּכַרְפִּין מְטַמָּא בְּנִגְעִים הָרִי בַּהכ"נ אָסוּר לְנַתְּנוֹן מְקַרָּא דְל"ת פֶּן וּא"כ בְּבֵית הַמְּוֹחֵלֵט הָא כְּתִיב וְנִתְּן אֶת הַבַּיִת וּמִמֶּילָא א"א לֹמֵר דְּבַהכ"נ תְּטַמָּא בְּנִגְעִים מְשׁוּם דא"א לְנוֹתֵן מְקַרָּא דְל"ת כ וְלֹא יִכְלֶנָּא לְקַיָּים קַרָּא פְּדַכְתִּיב וְהַעֲלִיתִי שֵׁם לְתַרְזֵן מְשׁוּם דְּקַדְוִשָׁת בַּהכ"נ אִינוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנֵן וְכִינוּן דְּמְדַאֲרִינְתָּא אִיפְשָׁר לְקַיָּים וְנִתְּן שְׁפִיר הו"א דְּמִיטְמִי בְּנִגְעִים אִי לֹא דְמִיעֲטִי קַרָּא בֵּית אֶרֶץ אַחְזוּתְכֶם וְע"ז הִבִּיא כ"ת דְּבַרִּי הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּמִשְׁמַע שְׁסוּבֵר דְּקַדְוִשָׁת בַּהכ"נ דְּאִוְרִינְתָּא שֵׁכ' בַּפ"ו מְמַזְזָה ה"ו וְז"ל וּבְתִי כְּנִסְיוֹת וּבְתִי מְדַרְשׁוֹת כּו' פְּטוּרִין לְפִי שְׁהֵן קוּדֵשׁ עַכ"ל וְאִי קַדְוִשָׁת בַּהכ"נ ל"ה רַק מְדַרְבְּנֵן הָא מְדַאֲרִינְתָּא חֲזִיבַת בְּמִזְזָה וְאִיף נוֹכַל לְפִנְטְרָה מְשׁוּם שְׁחַכְמִים הִטִּילוּ עָלֶיהָ קַדְוִשָׁה.

הִנֵּה בְּאַמַּת מְשַׁמַּע דְּקַדְוִשָׁת בַּהכ"נ אִינוּ רַק מְדַרְבְּנֵן מ"ד הַש"ס יוֹמָא י"א. דְּקֵא' הָתָם לְעַנְיָן חַיִּיב מְזוּזָה יְכוּל שְׁאַנִּי מְרַבָּה אֶף הִר הַבַּיִת וְהִלְשָׁכוֹת וְהַעֲזָרוֹת ת"ל בֵּית מֵה בֵּית שְׁהוּא חֹל אֶף כָּל שְׁהוּא חֹל יֵצְאוּ אֵלָיו שְׁהֵן קוּדֵשׁ וְאַח"כּ מוּבָא שֵׁם לְעַנְיָן בַּהכ"נ אִי חֲזִיב בְּמִזְזָה פְּלִנְגְּתָּא דַר"מ וְרַבְּנֵן דַר"מ מְחַזִּיב וְרַבְּנֵן דְּפְטָרִי הוּא רַק מְשׁוּם שְׁאִין לְהֵם בְּעֵלִים מִיְנוּחְדִין וְלֹא אִיְקָרִי בֵּיתָה ע' פִּרְש"י שֵׁם י"ב.

ד"ה דְּכַרְפִּים. אָבַל לֹא מְטַעַם שְׁהוּא קוּדֵשׁ.

וּבְהָא דְכ' הָרַמְבַּ"ם הַנ"ל הִטְעַם דְּבַהכ"נ פְּטוּר מְמַזְזָה מְפָנִי שְׁהוּא קוּדֵשׁ בְּאַמַּת הַתְּעוּרָר בְּזָה בְּתִשׁוּ' חַת"ס חַי"ד ס' רַפ"א ע"ש וְהָא דְקֵא' הָתָם לְעַנְיָן טוּמְאַת נִגְעִים אִימָא א"ר יְהוּד' אִנִּי לֹא שְׁמַעְתִּי אֶלָּא מְקוּם מְקוּדֵשׁ בְּלַבַּד דְּמִשְׁמַע דְּמְשׁוּם שְׁהוּא קוּדֵשׁ לֹא קַרִּינִין בִּי וּבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת.

הִנֵּה בְּאַמַּת מְבֹאָר בְּפִירְש"י שֵׁם דְּגַם לַס"ד דְּקַתְנִי אֶלָּא מְקוּם מְקוּדֵשׁ בְּלַבַּד ג"כ אִין הִטְעַם דְּבַהכ"מ ק' אִינָה מְטַמָּא בְּנִגְעִים מְשׁוּם דְּקְדוּשָׁת אֶלָּא מְשׁוּם שְׁפִשְׁקָנָה דוּד אֶת הַגִּנְרוֹן מְאַרְוֵנָה הִיְכוּסִי גְבַה הַפְּסָף מְכָל שְׁבֵט וְשֵׁבֵט וְהוּאִיל וְאִינוּ מִיְנוּחְד לְשׁוּם שְׁבֵט אִינוּ מְטַמָּא וְהָא דְפִרְש"י בְּמַגִּילָה כ"ו.

הִטְעַם מְשׁוּם דְּבֵית שְׁל קוּדֵשׁ הוּא וְגַבִּי נִגְעִים בְּעִינִין וּבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת כְּפָר תְּמָה בְּזָה הַט"א בְּתִי שֵׁם] וּא"כ גַּבִּי בִּיהַכְנ"ס ג"כ הִטְעַם דְּאִינוּ מְטַמָּא בְּנִגְעִים לֹא מְשׁוּם הַקְּדוּשָׁה רַק מְשׁוּם דְּלֹא אֶתְבְּרָרוּ הַבְּעָלִים וְאִין לְהֵם בְּעֵלִים מִיְנוּחְדִין וּבְשִׁבִיל הַקְּדוּשָׁה ל"ה מְטַהְרִינִין לִי מְטוּמְאַת נִגְעִים פִּינוּן דְּאִינוּ רַק מְדַרְבְּנֵן.

וּשְׁעִפִּי"ז יְתִישְׁב מֵה שְׁיֵשׁ לְהַעִיר לְכַאוּרָה בַּש"ס יוֹמָא שֵׁם דְּמִשְׁנִי הָא דְּכַפְרִים וְהָא דְּכַרְפִּים וְר"מ וְרַבְּנֵן פְּלִיגִי בְּבַהכ"נ שְׁל פְּרָפִים דַר"מ מְטַמָּא וְלַרְבְּנֵן לֹא מְטַמָּא וּלְכַמ"ש בְּתוּס' שֵׁם ד"ה הָא דְּכַרְפִּים דְּבַר פְּלִנְגְּתִי דַר"י הוּא ר"מ וְס"ל לַר"מ דִּירוּשְׁלִים אִינָה מְטַמָּא בְּנִגְעִים לַס"ד הִטְעַם מְשׁוּם דְּקַדִּישׁ לְאַכִּילַת קַק"ל וּמַע"ש לֹא חֲשִׁיבָא לִי אַחְזוּתְכֶם כַּמ"ש הַתוּס' בְּדִיבּוּר שִׁאח"ז הַמְתַּחִיל בְּמֵאִי קְמִיפְלִגִי ע"ש וּא"כ אִמָּאִי יְהִי לְדִידִי בַּהכ"נ מְטַמָּא בְּנִגְעִים הָרִי יְרוּשְׁלִים לֹא קַדִּישָׁא פְּוִלִי הָאִי פְּמוֹ בַכ"נ וּבַמ"ד לְכַמָּה עַנְיָנִים כַּמ"ש בְּתוּס' גּוּפִי שֵׁם וּא"כ אִם יְרוּשְׁלִים אִינָה מְטַמָּא בְּנִגְעִים לַר"מ מְשׁוּם

דקדיש וְלֹא קְרִינִין בִּי אֲחֻזְתְּכֶם מִכ"ש בִּכ"נ וּבמ"ד הִיל"ל שְׁלֹא יִטְמְאוּ מִשׁוּם דְּקַדִּישֵׁי וְלֹא קְרִינִין בְּהוּ אֲחֻזְתְּכֶם.

וּלְהֶאֱמֹר נִכּוֹן דְּכִינִין דְּבִכ"נ וּבמ"ד אֵין קְדוּשָׁתוֹן רַק מְדַרְבְּנֵן א"כ פִּינֵן דְּמַה"ת לֹא קַדִּישֵׁי קְרִינִין בְּהוּ שְׁפִיר אֲחֻזְתְּכֶם וּל"ש לֹא מֵר דְּכִינֵן דְּמְדַרְבְּנֵן קַדִּישׁ הַפֶּקֶר בְּד' הַפֶּקֶר וּל"ה אֲחֻזְתְּכֶם מְדַאֲרִינִי ז"א דְּהָרִי כ' בְּתוֹס' יְבָמוֹת פ"ט: ד"ה שְׁהַפֶּקֶר דְּהִיכִי דְּבַתֵּר הִכִּי נָמִי שְׁלוֹ הוּא וּא"י מְרֻשׁוֹתוֹ לְגַמְרִי ל"ש הַפֶּקֶר ב"ד הַפֶּקֶר א"כ ה"נ בִּכְנ"ס אִפִּי שְׁל פְּרָפִין שְׁלֵהֶם הוּא רַק שֵׁא"י לְמוֹכְרוֹ א"כ ל"ש בְּזוֹהַ הַפֶּקֶר ב"ד הַפֶּקֶר וּר"מ לִשִׁי בְּסוּפָה כ"ג.

דס"ל גְּבִי הַעוֹשֶׂה סוּפָתוֹ ע"ג גְּמַל דְּכִינֵן דְּמְדַאֲרִינִי מִיחֻזֵי חֻזֵי סוּפָה הָרְאוּנִי לְשַׁבְּעָה קְרִינִין בְּהוּ וְה"ה לְעַנְנֵן זֶה פִּינֵן דְּמְדַאֲרִינִי לֹא קַדִּישׁ קְרִינִין בְּהוּ אֲחֻזְתְּכֶם: וַיֵּשׁ לִי לְהִבִּיא רֵאִי דְּגַם רִשִׁי ז"ל ס"ל דְּקַדְוֶשֶׁת בִּיהִכ"נ הוּא מְדַרְבְּנֵן וְהוּא מְפִירֵשׁ"י בְּרַכּוֹת ס"ג.

דפִּי עַל הָא דְקֵא' הֵתָם בְּגַמ' לְעַנְנֵן רְקִיקָה בְּבַהֲכ"נ וְאִימָא הֵר הַבֵּית דְּאָסוּר בְּמַנְעַל לִילְפָא מְמַנְעַל אָבֵל בַּהֲכ"נ דְּשָׁרִי בְּמַנְעַל אֲדִילָף מְמַנְעַל וּלְהִתֵּר גִּילָף מְסַפְּנִדְרִיא וּלְאִיסוּר וּפִירֵשׁ"י וְז"ל אָבֵל בְּבִיהִכ"נ דְּשָׁרִי בְּמַנְעַל לֹא גִילָף רְקִיקָה לְהִתֵּרָא דְּרְקִיקָה מְאִיסָא אֵלָא יְלִפִי מְסַפְּנִדְרִיא לְאִיסוּרָא עַכ"ל וּלְכַאוּרָה ל"ל לְרִשִׁי ז"ל לְפָרֵשׁ מִשׁוּם דְּרְקִיקָה מְאִיסָא מַה שְׁלֹא נִזְכָּר בְּגַמ' פְּלָל וְע"כ דס"ל דְּקַדְוֶשֶׁת בַּהֲכ"נ ל"ה רַק מְדַרְבְּנֵן וּא"כ הָרִי א' בְּתַעֲנִית כ"ז.

דְּאִיפֵּי דְּכָל הִיכִי דְּאִיפֵּי לְאַקוּשֵׁי לְקוּלָא וּלְחוּמָרָא לְחוּמָרָא מְקַשְׁינִין בִּכ"ז הִיכִי דְּהִתְקַשׁ הוּא רַק אֲסַמְכְּתָא וּמְדַרְבְּנֵן אֲמָרִינֵן לְהִפּוּף דְּלְקוּלָא מְקַשְׁינֵן וּא"כ אֵי קְדוּשָׁת בַּהֲכ"נ דְּרַבְּנֵן הָא פִּינֵן דְּאִיפֵּי לְאַקוּשֵׁי לְמַנְעַל לְהִתֵּרָא וּלְקַפְּנִדְרִיא לְאִיסוּרָא לְקוּלָא מְקַשְׁינֵן וְע"כ פִּירֵשׁ"י דִּיּוֹתֵר מְסַתְּבֵר לְאַקוּשֵׁי לְאִיסוּרָא פִּינֵן דְּרְקִיקָה מְאִיסָא וּל"ד לְמַנְעַל וְהַבְּנֵן: וְהִנֵּה בְּעִיקָר קוּשְׁיָא א"ז הַגָּאוֹן זצ"ל י"ל דְּאִפִּי בַּהֲכ"נ שְׁל פְּרָפִים שְׁנַתְּנַגַע וְהוֹחֲלֵט רִשְׁאִין לְמוֹכְרוֹ כְּדִי לְקַיֵּים בּוֹ מְצוֹת וְנִתְּנֵן דְּאִדְעָתָא דְּהַקְב"ה בְּנְאוּהוּ כִּי חָלָה עָלָיו אַח"כ מְצוֹת הַשִּׁי"ת דְּטוֹמְאָת נְגָעִים בְּנֻדָּא יְכוּלִין זַט"ה לְמוֹכְרוֹ בְּכַדִּי לְקַיֵּים מְצוֹת נְתִיבָה דְּלֹא גְרַע מֵהָד דְּמַגִּילָה כ"ו.

אָמַר רַב אֲשִׁי הָאֵי בִי פְּנִישְׁתָּא דְּמִתָּא מְחַסְיָא אַע"ג דְּמַעְלָמָא אָתוּ לֵה פִּינֵן דְּאִדְעָתָא דִּידִי קָאָתוּ אֵי בְּעִינָא מְזַבְּנִינָא לֵה ע"ש וּמכ"ש הָד דְּבְנְאוּהוּ ע"ד הַקְב"ה דּוֹמָה לְזוֹהַ כ' הַתוֹס' בְּבְרַכּוֹת מ"ב. בְּעַנְנֵן הָא דְקֵא' הֵתָם אָנֵן אַתְּכָא דְרִישׁ גְּלוּתָא סְמַכִּינֵן וּכ' הַתוֹס' דְּמִי שְׁשַׁכַּח לְאֶכּוֹל אֲפִיקוּמֵן וְאָמַר הֵב לִן וּנְבָרִיף אִינוּ הִיסַח הַדְּעַת דְּאָנֵן אַתְּכָא דְּרַחֲמָנָא קָא סְמַכִּינֵן דְּלֹא גְרַע דְּעַת תּוֹרָה מְדַעַת בַּע"ב ע"ש וְה"ה בְּבִיהִכ"נ כְּמוֹ דְּאֲמָרִינֵן דְּמַהֲנִי מְכִירָה מִשׁוּם דְּבְנְאוּהוּ ע"ד אָדָם גְּדוּל ה"ה וּכ"ש דְּאֲמָרִינֵן דְּבְנְאוּהוּ אִדְעָתָא דְּרַחֲמָנָא.

[וע' ב"ק כ': הַקְדֵּשׁ שְׁלֹא מְדַעַת פְּהֶדְיוּט מְדַעַת דְּמִי וּפִירֵשׁ"י דְּדַעַת שְׁכִינָה אִיפֵּא] וְכִי חָלָה אַח"כ מְצוֹת הַשִּׁי"ת לְנוֹתְצוֹ שְׁפִיר רִשְׁאִין לְמוֹכְרוֹ כְּדִי לְקַיֵּים בּוֹ מְצוֹת נְתִיבָה: וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּטוֹר א"ח ס' קנ"ג שְׁכ' דְּשָׁל פְּרָפִים אֲפִילוּ בְּנוֹ אוֹתָהּ מְשַׁלְּהֶם אִינָה נְמַפְרַת אַח"כ תָּלוּ אוֹתָהּ בְּדַעַת הַיְחִיד אֲזוּ יַעֲשֶׂה בְּהַיְחִיד מַה שְׁיַרְצֶה וְהַקְשׁוּ עָלָיו דְּאִמָּא ל"ק דָּאָם הִי גְדוּל הַדּוֹר כְּרַב אֲשִׁי מְסַתְּמָא תָּלוּ בְּדַעַתוֹ וּל"ב שְׁיִתְלוּ בְּדַעַתוֹ בְּפִירוּשׁ.

ובב"י תי' דשאני רב אשי דמימות רבי עד ר"א לא מצינו תורה וגדולה במקום א' אלא בו אבל שאר יחיד גדול הדור ל"א שפולם מספיקים לדעתו ולכן סתם נכתב א"כ תלו אותה בדעת היחיד דכיון דכפירוש תלו אותה בדעתו אפילו קל שפולם יעשה מה שיצרעה ע"ש וע' במג"א שם ס"ק י"ב שכ' דאפילו תלו אותה בדעת היחיד ל"מ א"כ בנאוהו משלהם אבל אם נדבו אחרים לזה אין מועיל מה שתלו הם בדעת היחיד דשאני יש אחד בסוף העולם שאין דעתו נוחה בזה ואף דגבי רב אשי ג"כ אחרים סייעו בבנינו שאני ר"א שמתמא היו כל ישראל הקרובים והרחוקים מספיקים לו משא"כ באחרים ע"ש ולפענ"ד ל"ה צריף לזה דהרי באמת בכתובות ד"ד.

אמר רב אשי פגון מתא מחסיא דמפקא מפרה ומפקא מכפר א"כ ל"ה על מתא מחסיא דין פרה ובלא"ה היו רשאין למוכרה ואפי' הוי ספק פרה הרי פיון דקדושת ביהכ"נ דרבנן הוי וילקולא.

ועכצ"ל שפסקבע רב אשי ישיבתו שם פדמצינו בשבת י"א. אמר רב אשי אנא עבדי למתא מחסיא דלא תרבה ופירש"י רב אשי ראש ישיבה הי' במתא מחסיא.

וכיון שהיתה ישיבת ר"א שם נהרו אליו תלמידים מרחוק א"כ אף שהעיר מתא מחסיא היתה קטנה בפ"ע מ"מ מחמת קבוצת בני הישיבה שהי' שם תדיר הו"ל כמו עיר שיש בה שווקים דיש לה דין פרה.

וא"כ פיון דהביהמ"ד נבנה מקודם הא ל"ה אנשים מעלמא מסייעים בבנינו ואפי' היו נותנים אז לסיועת הבנין זכו בו בני הכפר ונעשה שלהם אבל היכי שנבנה בשעה שהי' פרה פרה שפיר כ' המג"א דל"מ תלו בדעת היחיד היכי שלא בנאוהו משלהם.

ואפי' אי הביהכ"נ דמתא מחסיא נבנה לאחר קביעת הישיבה של ר"א ונתנו בני הישיבה לסיועת הבנין מ"מ אין לה"ר מזה למק"א פיון שהנותנים היו תלמידיו של רב אשי מסתמא נתנו ע"ד רבם ואיך נוכל ללמוד מזה לגדול הדור אחר או תלו בדעת יחיד שדר בכרה שהוא באמת עיר גדולה שפגדולות דאז בודאי בעינין שפנו הבני הכרה משלהם דשאני יש אחד בסוף העולם שאין דעתו נוחה בזה וז"ב: ובגידן קושני' א"ז הגאון זצ"ל י"ל עוד דאפי' אי נימא דדעת הרמב"ם דקדושת ביהכ"נ הוא דאורי' פדברי כ"ת וכ"ה באמת דעת הר"א ממיץ בספר יראים עמוד היראה סי' שכ"ד והמבי"ט בס' קרית ספר פ"א מבית הבחירה ה"ד בכ"ז י"ל דס"ל דלענין נתיצה ליכא איסור דאורייתא בבהכ"נ עפמ"ש במג"א סי' קנ"ג ס"ק מ"ו דבביהכ"נ ליכא איסור אנתנן מדאורייתא פיון דכתיב לא תביא אתנן בית ה' אלקיך דהיינו ביהמ"ק ולא ביהכ"נ ע"ש וכיון דבהכ"נ מימעט דל"ה בית ה' אלקיך י"ל דה"ה לענין איסור נתיצה הרי כתיב לא תעשון פן לה' אלקיכם אין בכלל זה ביהכ"נ: והנה לכל התירוצים עדיין קשיא הן לפירש"י הנ"ל דהטעם דבהמ"ק אינה מטמאה בנגעים הואיל שגבה דוד הפסך מכל השבטים ואינו מיוחד לשום שבט והן למה שמבואר בתוס' ב"ק פ"ב.

ד"ה ואין דלמאי דאר"י ביומא שם דירושלים נתחלקה לשבטים לכך אין בהמ"ק מטמאה בנגעים משום שנתנו דושנה של יריחו תחתיו ובאמת מבואר הכי באדר"נ פל"ה ובגילקוט פ' ברכה אות תתקנ"ז שנתנו בעד המקדש דושנה של יריחו ת"ק אמת על ת"ק אמה

ע"ש ומשמע דאל"ה הי' הבהמ"ק מטמא בנגעים בזה שפיר קשה דבהמ"ק הא ל"ש מכירה וגם איסור נתיצה בבהמ"ק בנדאי הוא דאוריין' וקשה שפיר הא בלא"ה א"א ש'טמא בנגעים דא"א לקיומי בי' מ"ע דנתיץ משום ל"ת פן וזהו קוש'א גדולה באמת.

ובפשיטות א'פ'ש'ר לומר דהרי באמת צרי' להבין דברי הש"ס בסנהדרין שם הלא לענין נתיצת המזבח והעזרה אינו אסור רק דר' השחתה וכל שאינו מכנין דר' השחתה ליפא איסורא כמ"ש ברמב"ם פ"ו מיסוה"ת וכלשהוא לצורך מצוה הא ל"ה דר' השחתה ע' רא"מ פ' ראה ובתשו' רמ"א סי' ק'.

א"כ לכאורה נימא ג"כ התם בסנהדרין דכיון דמקיים מ"ע דנשרפת דכתיב בעה"נ בשריפה זו הא לא הוי דר' השחתה אמנם הא באמת זה ל"ה בכלל ושרפת כיון דש'לל שמים הוא מדאסרה תורה לשןרפה משום ל"ת פן ולהכי פי שורפה שפיר איפא משום ל"ת פן וז"ש רש"י בסנהדרין שם ואנן ש'ללה בעינין וליפא דהאי ש'לל שמים הוא ע"כ ש'לכאורה ש'פת יתר הוא ולהאמור יובן דנזרה בזה פי היכי דלא תקשי דכיון דמקיים מ"ע בשריפה זו הא ל"ה דר' השחתה וליפא איסורא וע"כ קא' דהאי ש'לל שמים הוא א"כ לא קאי עלי' העשה דנשרפת ולכ' שפיר סובר ר"א דאינה נעשית עה"נ דכיון דבקר'א דל"ת גלי רחמנא דאסור לשרוף מזוזה א"כ ש'לל שמים הוא ודריש ר"א הכי דרק היכי דאיפא לקיים כל ש'ללה אז נעשית עה"נ אבל כשי"ב גם ש'לל שמים אינה נעשית עה"נ ומפילא ל"ק נמי בזה דהרי בסנהדרין מ"ה.

ס"ל לר"א דל"ב קרא כדכתיב וא"כ אמאי אינה נעשית עה"נ ד היכי שי"ב מזוזה א' הא ל"ב קרא כדכתיב ולהאמור נכון דכיון דדריש כל ש'ללה דוקא אם הפל ש'ללה א"כ מיעט קרא בפירוש וראיתי ש'קדמוני בזה האחרונים.

ומעתה ל"ק קוש'יתינו הנ"ל מביהמ"ק דשפיר הו"א דמטמא בנגעים נאי דלא נוכל לקיומי בי' נתיץ משום לא תעשון פן ז"א דכיון דמיקיימא מצוה בנתיצה זו הא ל"ה דר' השחתה וליפא משום ל"ת פן] והנה לכאורה עלה בדעתתי לתרץ עפי"ד הש"ס פסחים פ"ו.

דמוקמינן ה' דעובי החומה כלפנים בשורא ובר שורא. ומבואר במפורשים דלאוקימתא זו לא קאי דין זה רק בחומת ירושלים דאילו בעזרה ל"ה בר שורא דהיו כל הכתלים גבוהין מקרקע העזרה ע' מרפבת המשנה פ"ו דבית הבחירה ובס' יערות דבש.

ולפי"ז ע"כ לא נתקדשו הכתלים של העזרה ולא הי' איסור נתיצה באבני חומת העזרה מדאוריין' וא"כ שפיר משפחת דהעזרה תטמא בנגעים אמנם באמת בפר"ח א"ח סי' נ"ה כ' בדעת הרמב"ם דלפי המסקנא אף הכתלים שגבוהים מקרקע העזרה נתקדשו וא"כ הדרק"ל.

אמנם י"ל עפ"מ דקיי"ל בפסחים שם פ"ה: דגגין ועליות לא נתקדשו וא"כ הרי בת"כ פ' מצורע פ'רשה ה' גבי נגעי בתים דרשינן בבית להביא העללי' א"כ משפחת דגם הביהמ"ק יטמא בנגעים פ'שנולד נגע בהעללי' של בהמ"ק כב' גריסין ע"ג ב' אבנים ע' סנהדרין ע"א.

דְּבַהֲעֵלִי הָא שְׁפִיר אֲנִיפְשֶׁר לְקִיּוּמִי וְנִתְּמַן. וְאִי דְהָיִי כְּהָא דְמִבְּנֹאֵר בְּתוֹסְפָתָא פִּי'ו דְטָהֲרוֹת
בְּבֵית שְׁצִדּוֹ א' עִפּוֹ"ם וְצִדּוֹ א' יִשְׂרָאֵל אוֹ צִדּוֹ א' בַּא"י וְצִדּוֹ א' בַּח"ל דְּאִינוּ מְטַמָּא בְּנִגְעִים
וְכ"פ הֶרְמֵב"ם פִּי"ד מַה' ט"ז הֶלְכָה י"ג ע"ש וְה"נ פִּינּוֹן דְּכָל הַמְקַדָּשׁ הוּא קוֹדֵשׁ רַק הַגְּגִין
וְהַעֲלִיּוֹת לֹא נִתְקַדְּשׁוּ וְלֹא מְטַמָּא בְּנִגְעִים ז"א דְּבַכָּה"ג הוּ"ל הַעֲלִי' עִם הַעֲזָרָה כְּשֵׁנִי בְּתִים
וְא"צ לְנִתְּמַן רַק הַעֲלִי' לְבַד אִם הִתְחַלַּט וְלֹא גוּף בִּיהַמ"ק דְּאִי דְּבִנְתִּיכָה קִי"ל דְּנוֹתֵן אֶת
הָאֲבָנִים שְׂיֵשׁ בְּהֵן נִגְעַ וְהָאֲבָנִים שְׂאִין בְּהֵן נִגְעַ דְּזֵה חוֹמֵר בְּנִתְּיָה מִבְּחִלְיָה כְּמִבְּנֹאֵר
בַּת"כ שֶׁם פְּרָשָׁה ח' וְא"כ לְכַאוּרָה אִפִּי אִם אֲבָנֵי הַמְקַדָּשׁ לֹא נִתְנַגְעוּ כְּשֵׁהוּא נוֹתֵן אֶת
אֲבָנֵי הַעֲלִי' ש"ב נִגְעַ צְרִיף לְנִתְּמַן גַּם אֲבָנֵי הַמְקַדָּשׁ שֶׁא"ב נִגְעַ אֲמָנָם ז"א דְּהָרִי קִי"ל
בְּמִשְׁנֵה פִי"ב דְּנִגְעִים הוּבָאָה בְּחֻלְיִין ק"כ ח': אֲבָן שְׂבִנוּיִת כְּשֵׁהוּא חוֹלֵץ חוֹלֵץ אֶת כְּנֹלָה
וְכִשְׁהוּא נוֹתֵן אֶת שְׁלוֹ וּמִנִּיחַ אֶת שְׁל חֲבִירוֹ וּפִירַשׁ"י שֶׁם מְשׁוּם דְּכַתִּיב וְנִתְּמַן אֶת
הַבַּיִת וְלֹא שְׂתִי בְּתִים.

א"כ ה"נ הַעֲלִי' עִם הַעֲזָרָה הִלָּא הִנְיָן כְּשֵׁתִי בְּתִים דְּהָרִי בְּנִדְרִים נ"ו. פְּלִיגִי ר"מ וְרַבִּין
אִי עֲלִי בְּכָלֵל בֵּית וְהָא גַּם רַבִּין יוֹדוּ פִּינּוֹן דְּחִלְיָקִין לְעִנְיָן קְדוּשָׁה וְאִם נוֹתֵן אֶת הַעֲלִי'
שְׂנִתְנַגְעַ א"צ לְנִתְּמַן אֲבָנֵי הַמְקַדָּשׁ וְא"כ בְּנִתְּיָה הַעֲלִי' הָא לִיכָּא אִיסוּרָא דְל"ת כֵּן פִּינּוֹן
דְּהַעֲלִיּוֹת לֹא נִתְקַדְּשׁוּ וְגוּף הַעֲזָרָה הָא א"צ נִתְּיָה כְּנ"ל וְשְׁפִיר אֲצִטְרִיף לּוֹמַר דְּאִפִּי"ה
אִין בַּהַמ"ק כְּנֹלוֹ אִפִּי הַעֲלִי' מְטַמָּא בְּנִגְעִים מְטַעְמִים הַנ"ל וְמַה שְׁהַעִיר עַל דְּבַרִּינוּ דִּי"ל
דְּאִי אִי גִימָא דְקְדוּשָׁת בִּיהַכ"נ דְּרַבִּין מ"מ אִיסוּר הַנְּתִיכָה הִיא דְּאוֹרִייתָא הִנֵּה כְּבַר
הַבַּתִּי שֶׁם מַה שֶׁהַפּ"ג בַּא"א ס' קנ"ב סק"ו מְסַתְּפַק בְּזֵה וְכַבֵּר הָאֲרַכְתִּי בַּח' לְהוֹכִיחַ
דַּא"ע מְדַאוּרִי' אִל"ת כֵּן רַק בְּדָבָר שְׁקִדּוּשׁ דְּוִמְיָא דְּמִזְבֵּחַ דְּמִפּוֹרֶשׁ בְּקָרָא דְּכַתִּיב וְנִתְּמַתְּמַם
אֶת מִזְבְּחוֹתֵם וְגו' לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה' אֱלֹהֵיכֶם.

וְהָא דְקָא חֲשִׁיב בְּסִפְרֵי נוֹתֵן אֲבָן מִן הַהִיכַל הִינְיָנוּ מִן הַרְצָפָה דְקִדּוּשׁ דְּוִמְיָא דְּמִזְבֵּחַ בְּפִרְט
בְּדָבָר שְׂאִינוּ קִדּוּשׁ מְדַאוּרִייתָא רַק חֲכָמִים הִטִּילוּ עָלָיו קְדוּשָׁה בְּנִדְאִי א"ע מְדַאוּרִי'
בַּל"ת כ' וְשִׁמְטַעַם זֵה כ' בְּתִשׁוּ' מִהַרמ"פ ס' ס"ה הוּבָא בְּמַג"א סוּסִי' קנ"ב דְּאִינוּ אִיסוּר
לְנִתְּמַן מְשׁוּם ל"ת כ' רַק דְּבָר שְׁהוּא מְחֻנְפָּר דְּכִינּוֹן דְּכַתִּיב וְנִתְּמַתְּמַם אֶת מִזְבְּחוֹתֵם ל"ת כֵּן
לַה"א בְּעִינֵין דְּוִמְיָא דְּמִזְבֵּחַ שְׁהוּא מְחֻנְפָּר ע"ק וְמַה שְׁהַקְּשָׁה בְּפַמ"ג מַהָּא דַּא' בְּפִסְחִים
מ"ח.

וּמִפּוֹת כ"ב. דְּהַשׁוֹרֶף עֲצֵי הַקִּדָּשׁ לֹקְחָה מְשׁוּם ל"ת כ' הָרִי דְּעוֹבֵר גַּם בְּתִלוּשׁ.

לְפַעַנ"ד י"ל דְּהִיכִי דְשׁוֹרְפוֹ וּמְפַלְהוּ מִן הָעוֹלָם גַּם בְּתִלוּשׁ עוֹבֵר פִּינּוֹן דְּבַהֲרָה קָרָא כְּתִיב
וְנִתְּמַתְּמַם אֶת מִזְבְּחוֹתֵם וְאֲשַׁרְיָהֶם תִּשְׂרָפוּן בְּאֵשׁ כו' ל"ת כֵּן לַה"א א"כ נִעְבַּד בַּע"ז הָא
אִינוּ אִיסוּר אֲלָא בְּתִלוּשׁ וּמְחֻנְפָּר אִינוּ נִאָּסֵר וְאֲשַׁרָה הוּא בְּנִטְעוּ מִתְחַלְלָה לְכַף ע' ע"ז מ"ה:
וּמ"ח.

וְעַל מַאי דְּאִמְרָה תוֹרָה וְאֲשַׁרְיָהֶם תִּשְׂרָפוּן בְּאֵשׁ לְנִגְדַ זֵה הִתְּהָה הָאֲזַהֲרָה ל"ת כֵּן לַה"א
וּלְכַף אִיסוּר שְׂרִיפָה גַּם בְּתִלוּשׁ וְהַנְּלַפְעַנ"ד לַה"ר ל"ד הַמַּהֲרַמ"פ הַנ"ל מְש"ס זְבָחִים כ"ד.
בְּעִי ר' אִמִּי נִיזְדַּלְדְּלָה הָאֲבָן וְעָמַד עֲלִי מַאי הִיכִי דְאִין דַּעְתּוֹ לְחַבְרָה לֹא תִיבְעִי לָהּ דְּנִדְאִי
חִיּוּצָא פִי תִיבְעִי לָהּ דַּעְתּוֹ לְחַבְרָה מַאי פִּינּוֹן דַּעְתּוֹ לְחַבְרָה כְּמַאן דְּמַחְבְּרָה דְּמִיָּא א"ד
הַשְׁתָּא מִיָּהָא תְּלִישָׁה וְלְכַאוּרָה קָשָׁה מְש"ס עִירוּבִין ק"ד גְּבִי בּוֹזְקִין מְלַח ע"ג כְּכָשׁ פְּרִיף
ה"ד אִי דְּמִבְּטָלָה קְמוּסִיף אֲבַנְיָן וְאִי דְלָא קָא מְבַטְלָה הִנְיָא חִצְיָה הָרִי דְּהִיכִי דְּמִבְּטָל לִי

להתם ל"ה תציצה וכ"ה בתולין ר"פ פיסוי הדם: נעתוס' שבת צ"ג: וא"כ הקא אפי' אין דעתו לחברה אבל עכ"פ ע"כ מבטל לי' להתם דהרי אסור לעוקרו מן הרצפה משום ל"ת פן פינון דרצפה מקדשת לר"י כמנבח וכי יעקר האבן ממנה הא יעבור משום ל"ת פן דכינון דקא' נידלדלה הא הוא מחובר מעט רק שמתנענע כפירש"י שם.

וע' קידושין כ"ד: תלש בזקנו ונדלדל בו עצם ופירש"י השמיטו ממקומו ומחבר בבשר וע' בגזיר מ"ב. להסיר נימין המדולדלות מתפנין ובפרש"י ותוס' שם וע' תולין מ"ד.

סימנין שנדלדלו ברובן ושם מ"ו. נדלדלה כבד ומעורה בטרפשיין מהו וכן בכ"מ דקתני מדולדל פירושו שהוא תלוי ומחובר מעט וכינון דעדיין מחובר מעט ועוקרו הא עובר משום ל"ת פן וע"כ מבטל לי' להתם וא"כ לא חגיז וע"כ צריף לומר עפי"ד הש"ס ע"ז מ"ו.

איתמר אבני הר שנדלדלו כו' מ"ט דמ"ד מותרות פהר מה הר שא"ב תפיסת ידי אדם ומותר כו' מה להר שפן מחובר. הרי דפשיטא לי' להש"ס דאבנים שנדלדלו חשיבי כתלוי לענין ע"ז וכל דחשיב לגבי ע"ז כתלוי חשיב נמי לענין ל"ת פן כתלוי וכינון דחשיב כתלוי אף שבאמת מחובר מעט הוא בכ"ז פשעוקרו פן א"ע משום ל"ת דבדבר שהוא תלוי ל"ש ל"ת פן כ"ד המהרמ"פ הג"ל וכ"ה באמת ברמב"ן עה"ת פ' שמיני בקרא דתנור וכירים יתפז שכ' וז"ל ואמר יתפז ולא ישבר ללמד כו' וללמוד עוד שהם מקבלי טומאה אעפ"י שמחברין בארץ ויתפז אשר בנה פי ענין נתיצה הריסת בנין ע"ש הרי דנתיצה ל"ש אלא במחבר וכ"כ הרמב"ם בפהמ"ש ספ"ה דכלים והרע"ב שם ועפרש"י שבת קכ"ה.

ד"ה שהוא לאידך גיסא כו' דאע"ג דשייכא בי' לשון נתיצה פלומר דמחבר הוא כו' [ומ"ש בתוס' חדשים בגליון משניות פ"ו דמקואות משנה י' דלשון נתיצה ל"ש רק כתלוי היא פשגגה היוצאה מלפני השליט וכבר השיגו בתשו' חת"ס חיו"ד סי' קצ"ח] וא"כ לענין ל"ת פן פינון דהוא היפך מ"ש ונתפתם את מזבחותם וכינון דלשון נתיצה הוא רק במחבר גם ל"ת פן א"ע רק במחבר והלכך באבן שנדלדלה בש"ס זבחים הג"ל אף שהוא מחובר מעט והיל"ל דכשעוקרה עובר משום ל"ת פן כדמצינו בתוס' סופה י"א: ד"ה דשליפניהו דהיכי דקצץ באופן שעדיין נתלה מעט אע"ג דדינו כתלוי מ"מ ל"ח עשי' דנימא בי' קציצת זהו עשייתו ע"ש א"כ חזינין דלא נגמרה העשי' עד שתלשו לגמרי וא"כ פי עוקר האבן מחיבורה המעט הו"ל גמר עשי' והיל"ל די"ב משום ל"ת פן כדמצינו באמת דבהתחברות מעט חשיב עדיין תמים ושלם בתולין י"א.

היכי דלייף לית לן בה וא"כ כשעוקר האבן מהתחברות המעט היל"ל מצד הסברא די"ב משום ל"ת כ"כ אבל פינון דלענין ל"ת כ"כ הרי תלוי במה שהוא לענין ע"ז מחובר או תלוי פנ"ל וכינון דלדול הוי לענין ע"ז כתלוי פנ"ל להכי ל"ש בי' ל"ת פן: אמנם הא קשיא לכאורה בש"ס זבחים הג"ל לפמ"ש בתוס' זבחים פ"ז: ד"ה כ"ש לענין העלה פסולין ע"ג המנבח בכלי שרת דאזיר המנבח כמנבח דמי ואף דתחתית הפלי מפסיק מ"מ כ"ש מתוך קדושתו ל"ה תציצה והוי כאלו הפסולין ע"ג המנבח ממש דלא ירדו ע"ש וא"כ היכי מצינו למימר דאבן של הרצפה חגיז למ"ד דרצפה מקדשת הרי מתוך קדושתו

ל"ה חציצה אכן י"ל דזהו גופה הוא בכלל האיבעיא אי נימא פיון דדינו פתלוש שוב לא שיקף להרצפה ואינו מקדש עוד ושוב הני חציצה.

ובלא"ה י"ל דתוס' כתבו התם הכי למאי דא' התם דאור מנבב פמנבב וא"כ פיון דכ"ש מתוך קדושתו אינו חוצץ חשיב עכ"פ פאור המנבב משא"כ הקא אפי' אי נימא דהאבן אינו חוצץ לפי שהוא קדוש עכ"פ הא א"א למימר דיהני' פעומד על הרצפה ממש ורק פנתלה באור וא"כ הא קיי"ל בנבבחים כ"ו.

דנתלה ושחט פסול משום דאין דרו' שירות בקו'. אולם הא קשיא לכאורה מש"ס יומא נ"ח.

הניח מזרק בתוך מזרק וקיבל בו את הדם מהו מב"מ חוצץ או אינו חוצץ והרי בנבבחים כ"ה. גבי הי' מקבל ונפחתו שולי מזרק עד שלא הגיע דם לאור מזרק אמרי' התם דאור פלי פכלי דמי [ומצינו ג"כ לעגנו קנו' דאור פלי פכלי בע"ז מ"א: מפי מטא לאורא דמנא קני' ועתוס' גיטין ע"ט: ד"ה דהא] וא"כ אמאי לא נימא דמזרק פיון שהוא כ"ש מתוך קדושתו אינו חוצץ וליהני הדם פאלו הוא באור המזרק החיצון והמזרק החיצון הא תופסו הפהו בידו וי"ל דביומא קאי להו צד דאור פלי לאו פכלי דמי לעגנו היכי דבעינו לקיחה ביז הפהו דכתיב ולקח הפהו מדם הפך והו' לקיחה אחיזת הפלי הוא ומסתפק הש"ס דנהי דכ"ש מתוך קדושתו ל"ה חציצה היינו לעגנו שניחשב פמונח באור הפלי החיצון אבל לא היכי דבעינו שיאחזנו הפהו בידו אבל אליבא דאמת למסקנת הש"ס נבבחים הנ"ל דגם לעגנו זה אמרינו אור פלי פכלי ל"ה חציצה ומינשב לפי"ז הא דתנו בתמיד ל"ב: מ' שזכה בקטורת הי' נוטל את הפך והפך דומה לתרקב גדול של זזה מחזקת שלשה קבין והבזו' הי' בתוכו מלא וגדוש קטורת ותמה הבאר שבע דאי אמרינו דמב"מ חוצץ הא הני חציצה ולהאמור נכון דהיכי דל"ב אחיזת הפהו ביז לא מסתפק הש"ס דאינו חוצץ משום דהני כ"ש והני עכ"פ אור פלי דככלי דמי והתם הא לא פתיב רק ולקח מלא חפניו קטורת וכבר נתקיים אחר שלקח הקטורת בחפניו וצ"ע בתוס' מנחות ז ד"ה וכי: ומה שרצה כ"מ לחדש דקדושת ביהמ"ד מדאורייתא ושע"כ לא התירו למפוך עפ"י זט"ה במא"ה רק בהכ"נ של פכרים אבל בהמ"ד של פכרים פיון דקדושתו מדאורייתא אינו נמכר דבריו אלה לא ישרו בעיני דהרי ר"פ משמני' דרבא ס"ל באמת במגילה שם דבהכ"נ חמור מביהמ"ד ואפלי' לרב פפי וריב"ל דס"ל דמפי רבנו לבי פנישתא אסור והכי קיי"ל בכ"ז הרי מצינו ג"כ דקדושת ביהמ"ד קילא מביהכ"נ דבסי' קנ"א ס"א פסקינן דת"ח אינו רשאי לאכול ולשתות בביהכ"נ רק מדוחק ובביהמ"ד גם שלא מדוחק שרי ע"ש והרי עכ"פ קדושת ביהמ"ד אינו חמור מתיבה שכ' בט"א במגילה שם דלהכי ל"ח במשנה שם עוד מעלה דבהכ"נ ודבהמ"ד דלריב"ל ביהמ"ד ותיבה שוין והרי בתשמישי קדושה מהני ג"כ מכירת זט"ה במא"ה כמ"ש במג"א סי' קנ"ג ס"ק כ"ג ע' פמ"ג שם.

ומ"ש במג"א ס"ק י"ד שם דבתשמישי קדושה גם זט"ה במא"ה ל"מ באמת הקשה בפמ"ג עליו מדברי הרמב"ם פ"י מס"ת לעגנו רמוגי פסך ע"ש ובגוף ד' הט"א הנ"ל לכאורה יש להפליא דהאיך נוכל לומר דבהמ"ד דין קדושת תיבה עליו הרי אפי' ארה"ק

אין עליו קדושת ארון רק פשהוא בתלוש פעין ארגז ולא פשהוא פנוי במחנפר כמ"ש ברמ"א רסי' קנ"ד.

ומשמע ג"כ הכי מ"ד התוס' ב"ב ד'. שכי' ועוד של"ה יכולין לבטלה שיהיו ס"ת מונח ומעלין בקודש ואין מורידין ותמהו המפורשים דילמא גם השתא מונח ס"ת בהתיבה א"כ אין פאן הורדה ולהאמור ניחא פינון דאם יבטלו שם הא יהי' דינו במחנפר ושוב אין עליו קדושת תיבה.

אמנם י"ל דארה"ק קדושתו הוא רק שמונח בתוכו הס"ת שפיר י"ל דכשהוא פנוי בחומה הוי רק פחדר שמונח בו ס"ת דאין לו קדושה אבל ביהמ"ד הא קדושתו הוא שלומדין בו תורה והוא ביתא דרבנן א"כ אדרבא קדושה זו היא רק במחנפר שהיא ביתא דרבנן אפס דכוננת הט"א הג"ל הוא דקדושת שניהם כ"א פדינן' הם שוין ואין להם עליוי זע"ז לכה לא תני לי' במתניתין עכ"פ דנימא דקדושת בהמ"ד דאורני' ושלא יועיל בו מכירה זה פודאי אינו ואדרבא דעת מהר"ש אבוהב בתשו' דבר שמואל סי' שמ"ו דבהמ"ד אפילו של פרכים מצי מונגי דל"ש בי' פינון דמעלמא אתיא דעלמא זהירין בתפלה ולא בלימוד ע"ש וע' במש"ז סי' קנ"ג סק"א שכ' להדיא דקדושת בהמ"ד ג"כ דרבנן.

וכ"כ בחי' ראש יוסף במגילה שם: דברי ידדי דור"ש באהבה. סי' סי' ג בעזה"י יום ה' ד' שבט תרנ"א לפ"ק סטרי רב שלום ובכ"ה מאלקי המערכה לכבוד ידדי הרב החר"ף ובקי בחזרת"ת יראתו קודמת לתקמתו כש"מ שלום הפהן יאליש נ"י אבד"ק עיר קדש יצ"ו.

מכתבו עם חידו"ת הגיעני והנני לתשובתו בדבר אשר תמה ע"ד הפלתי בסי' צ"ט ס"ק י"ב שפיאר ד' הרמב"ם בה' תרומות שפוסק דקודם שנודע חוזר וניעור ולאחר שנודע א"ח וניעור דזהו דוקא בתרומה ולא בשאר איסורים דבתרומה טעמא דר"ש דתליא בדיעה משום דעומד להרים ולאחר ידיעה אמרינן כל העומד להרים פמורם דמי משא"כ פשלא נודע הא אין עומד להרים דהא לא ידע פלל וא"כ פינון דהרמב"ם פוסק כר"ש בהא כמ"ש בפ"א מט"א דפרה אדונה מטמאה ט"א דכל העומד לפדות פפדוי דמי לכה פוסק ג"כ לענין תרומה כר"ש לחלק בין נודע או לא נודע עכ"ד.

וע"ז התפלא פבודו דהרי הרמב"ם פוסק שם כת"ק דר"ש דכל איסורי הנאה מטמאין ט"א וא"כ א"צ בפ"א הטעם משום כל העומד לפדות פפדוי דמי: הנה דברי הפלתי מיוסדים ע"ד הכ"מ ספ"ה מה' פ"א שכ' ע"ד הרמב"ם שם שפוסק דפרים ושעירים הנשפרים אין מטמאין אוכלין ומשקין ותמה עליו מוזכחים ק"ה.

דמבואר שם דבין לר"מ ובין לחכמים פרה ופרים מטמאים אוכלין ומשקין וכתב נז"ל ויש לתמוה ע"ד רבינו שהם דלא כר"מ ודלא פחכמים ובתוספתא דפרה ר"ש אומר פרה מטמאה ט"א שהיתה לה שעת הפושר פרים הנשפרים ושעירים הנשפרים אינם מטמאין ט"א שלא הי"ל שעה"כ ונראה שרבינו פסק פמותו.

ולפי"ז לד' רבינו פרה מטמאה ט"א וכמו שנראה ממ"ש לעיל ופרה עצמה אינה מטמאה לא אדם ולא פלים משמע הא אוכלין ומשקין מטמאה. אבל קשה למה הניח רבינו דברי חכמים ופסק כר"ש.

והכ"מ אָזיל לְשִׁטְתִּי שֶׁכ' בַּפ"ג מֵה' אַה"ט ה"ז בְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם ו"ל דְּמִפְרָשׁ הָא דְבִזְבָּחִים ק"ה. אָמְרִי בְּמַעְרַב אֶצְרִיכִין הַכָּשֵׁר טַנְמָאָה מִמֶּק"א הֵינְנו דְּפָרָה וּפְרִים אֶצְרִיכִין וְשִׁימְבָלו טַנְמָאָה מִמֶּק"א דְּלֹא כַפִּירֵשׁ"י שָׁם וּבִתּוֹס' ב"ק ע"ז.

שְׁפִירְשׁוּ דְמִי שְׁסוּפּו לְטַמָּא טַנְמָאָה חֲמוּרָה פְּגוֹן פְּרָה וּפְרִים א"צ לִיגַע בְּטַנְמָאָה וּמְטַמְּאִין ט"א מְאֻלְיָהוּן וּא"כ ט"א כְּזוֹ אֵינוֹ תְלוּי בְּפִלּוּגְתָּא דְר"ש וְרַבְּנָן וְע' בַּפ"ו מֵאָה"ט ה"ט"ו] וְכ' הַר"י קוֹרְקֵס ו"ל שְׁאֵפְשֵׁר שְׁטַעְמוֹ מִפְּנֵי שְׁדַבְּרֵי ר"ש הַנּוֹזְפֵרוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בַּגִּמ' כּו' עַכ"ל הָרִי לְהִדְיָא דַעַת הַכ"מ בַּד' הָרַמְבַּ"ם שְׁפּוֹסֵק כַּר"ש דְּפָרָה מְטַמְּאָה ט"א הוֹאִיל וְהִתְהַלֵּךְ שָׁעָה"כ וְע"כ מְטַעַם כָּל הָעוֹמֵד לְפָדוֹת כְּפָדוּי דְמִי כַדָּא' בַּגִּמ' וּבְשִׁטָּה זֶה הִלְךְ גַּם הַפְּלִתִי.

אֵיבְרָא דִּהֲפַר"ח בַּאֲה"ע ס'י קכ"ד תָּמָה עָלָיו דְּהָרִי בַּפ' או"ב מְפָרְשִׁינִין מֵאֵי שָׁעָה"כ דְּקֹאֲרֵשׁ וְאֵר"ל אֹמֵר הִי ר"ש פְּרָה נְפֻדִית ע"ג מְעַרְכְּתָהּ וְהָרַמְבַּ"ם בַּפ"א מֵה' פ"א פֶּסֶק דְּלֹא פְּנוּתִי שֶׁכ' נִשְׁחַטָּה ע"ג מְעַרְכְּתָהּ אֵין לָהּ פְּדִיּוֹן עוֹלָמִית וּבִטּו"ז שָׁם רוֹצֵה לְתַרְץ דַּס"ל לְהַכ"מ דְּפִלּוּגְתָּא דְר"ש וְרַבְּנָן בְּנִשְׁחַטָּה ע"ג מְעַרְכְּתָהּ אֵי אֵית לָהּ פְּדִיּוֹן מְדֹאֲרֵינִי אוֹ לֹא פְּלִיגִי דְלֹר"ש נְפֻדִית הִיא מֵה"ת וְלַרַבְּנָן אֵין לָהּ פְּדִיּוֹן אִפִּיל' מֵה"ת וּמִיָּהוּ מוֹדָה ר"ש דְּמִדְּרַבְּנָן אֵין לָהּ פְּדִיּוֹן וְדִלָּא פְּתוּס' ב"ק ע"ז.

וּלְפִי"ז י"ל דְּהָרַמְבַּ"ם פֶּסֶק כַּר"ש וְהִיא דַּכ' בַּפ"א מֵה' פ"א דְּנִשְׁחַטָּה אֵין לָהּ פְּדִיּוֹן הֵינְנו מְדַרְבְּנָן עַכ"ד. וְהִנֵּה עַפִּי"ד הַטּו"ז הָאֵלֶּה מִיּוֹשֵׁב קוֹשְׁבֵי הַפְּנִי"י בַּב"ק ע"ז שְׁהַקְשָׁה בְּהָא דְּפָרִיף הַש"ס בְּמִנְחוֹת ק"ב: לַר"ש דְּאָמַר כָּל הָעוֹמֵד לְשִׁרְוֵי כְּשִׁרְוֵי דְמִי פְּרָה אֲמֵאֵי מְטַמְּאָה ט"א עֲפָרָא בְּעֻלְמָא הִיא וְהַק' הַפְּנִי"י וְאֵימָא לֹאִידָךְ גִּיסָא כָּל הָעוֹמֵד לְפָדוֹת כְּפָדוּי דְמִי וְא"כ ל"ה עֲפָרָא.

וְלִהְיָמוֹר נִיחָא דְכִיּוֹן דְּגַם לַר"ש עַכ"פ אֵינְהָ נְפֻדִית וְא"כ יוֹתֵר עוֹמְדֵת לְשִׁרְיָפָה דְּמַצְנָה אֵיכָּא וּבְפָדִינִי הָא עַכ"פ אֵיִסוּר דְּרַבְּנָן אֵיכָּא וְאֵינְהָ עוֹמְדֵת לְכַף. אֲמַנְם בְּאַמַּת אַף דְּכַתְּבוּ הַתּוֹס' בַּב"ק ע"ז.

ד"ה אֹמֵר דְּזָה דְּנִחָק לֹמֵר דֹּא ע"ג דְּמִדְּאֹרֵינִי בַת פְּדִינִי הִיא פִּינּוֹן דְּמִדְּרַבְּנָן לֹא בַת פְּדִינִי ל"ח אֲנֹכֶל שְׂאֵתָהּ יְכוּל לְהַאֲכִילוֹ לְאַחֲרִים בַּכ"ז ע"כ מוֹכַח הָכִי מְשִׁיטַת הַגִּמ' מִנְחוֹת ק"א: דְּפָרִיף הֵתָם עַל הָא דַּא"ר אוֹשְׁעֵינָא שְׁמַעְתִּי פִּיגוּל בְּמִנְחָה לַר"ש אֵינְהָ מְטַמְּאָה ט"א מְבַרְיָתָא דְּקִתְנֵי בְּהִדְיָא פִּיגוּל בְּמִנְחָה מְטַמָּא ט"א וּמְשַׁנֵּי כָּאן שְׁהִ"ל שָׁעָה"כ כָּאן שְׁלֹא הִי"ל שָׁעָה"כ דְּאִקְדָּשִׁינְהוּ בְּמִחְזָבֵר וּפְרִיף וְלְפָרְקִינְהוּ הַנִּיחָא לְהָךְ לִישְׁנָא דַּא"ר אוֹשְׁעֵינָא טַמְּאִין נְפֻדִין טְהוּרִין אֵין נְפֻדִין שְׁפִיר כּו' וְקָשָׁה הָרִי מְבוֹאֵר בְּמִנְחוֹת שָׁם ק"א.

דְּהָא דְּטְהוּרִין אֵין נְפֻדִין הוּא מְשׁוּם דְּלֹא שְׁכִיחֵי א"כ ל"ה רַק מְדַרְבְּנָן וְעַתּוּס' שָׁם ק': ד"ה וְכָלִי שְׁרַת וּבִזְבָּחִים נ"ט. ד"ה עַד שֶׁכ' לְהִדְיָא הָכִי.

וְעַמ"ל פ"ה מְעַרְכִין ה"ה וְא"כ אֲמֵאֵי קֹא' דְּלִישְׁנָא דַּא"ר אֵין טְהוּרִין אֵין נְפֻדִין שְׁפִיר הָרִי גַם לְהֵאֵי לִישְׁנָא תְּקַשֵּׁי פִינּוֹן דְּמִדְּאֹרֵינִי בַר פְּדִינִי הוּא יְטַמָּא ט"א. אַעֲכָצ"ל דְּפִשִׁיטָא לִי לְהַש"ס דְּכִיּוֹן דְּמִדְּרַבְּנָן אֵין נְפֻדָה הו"ל אֲנֹכֶל שֹׁא"ר לְהַאֲכִילוֹ לְאַחֲרִים וְאֵינוֹ מְטַמָּא ט"א.

וְכַה"ג מְצִינּוּ בְּפִסְחִים כ"ט בְּאוֹכֵל חֲמִץ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּמוֹעֵד י"א לֹא מְעַל וּמְפָרֵשׁ בַּגִּמ' מְשׁוּם דְּקִסְבֵּר אֵין פּוֹדִין אֶת הַקֹּדֶשִׁים לְהַאֲכִילוֹ לְכֻלָּבִים וְכ' הַתּוֹס' שָׁם דְּאֵף דְּאֵינוֹ אֵלֶּא

ק"ד ובקדושת דמים רק מדרבנו אין פודין אין לתמוה אטו משום חששא דרבנו נפקיע מעילה דאוריין דכינו דאמרי רבנו אין פודין לא שוין מידי ע"ש והה"נ פיון דמדרבנו אינו בר פדיון ל"ח אןכל לטמא ט"א.

ויתנישב בזה מה דקשה לכאורה דבמתני' פ"ה דטבו"י קתני הערלה וכה"כ ושוהנ"ס ועגלה ערופה כו' פולן מטמאין ט"א ובברייתא קתני דמודה ר"ש בפרה דמטמא ט"א הואיל והי"ל שעה"כ דס"ל פרה נפדית ע"ג מערכתה.

נהרי בתוספתא פ"ק דפרה הובאה בר"ש שם קתני חומר בעגלה מבקדשים דקדשים אין נפדין אלא על מום קבוע משא"כ עגלה ערופה וא"כ פיון דבע"ע ג"כ מועיל פדיון א"כ גם ע"ע הי"ל שעה"כ בפדיון נאי דלאחר ערופה פשתפדה הא יחול עלה טומאת נבילות ולא ט"א שהיא טומאה קלה [ושמטעם זה רוצים התוס' במנחות ק"א: ד"ה ועגלה לחד פירושא לומר דמייירי בששחטה וקסבר ר"ש עגלה בשחטה כשירה ע"ש] ז"א דהרי עכ"פ נ"מ בהא שיחול עלה ט"א בפחות מפזית וצירפה לפחות מפביצה אןכלין פדקא בקריתות כ"א.

ועפירש"י בכורות ט': ד"ה ושוהנ"ס גבי פט"ח שכ' ונ"ל א"נ אפי' ערפו ממש דנבילה הוא נאיפא למימר בהו ט"א כגון דאיפא פחות מפזית עינייהו דלא קזי לטומאת נבילות מצטרף בהדי פחות מפביצה אןכלין ומשלימין לכביצה עכ"ל וה"ה בעגלה ערופה וא"כ אמאי ל"ק ר"ש ג"כ בע"ע דמטמא ט"א הואיל והי"ל שעה"כ נאי דנימא משום דמבואר מדברי הש"ס חולין כ' דרק בשחטת שנים או רוב שנים ומפרסת ה"ה כחי' לכ"ד אכל בשבירת שדה ומפרקת ורוב בשר אעפ"י שמפרס אינו פחי' ע' בחי' הרשב"א ומהרש"א שם ומשנה ערוכה היא בפ"א באהלות הובא בגמ' שם כ"א.

הותזו ראשיהן אעפ"י שמפרסין טמאין כזב הלטאה שמפרסת. וא"כ בשלמא בפרה דהיא בשחטה שפיר הי"ל שעה"כ לפדותה לאח"ש בעודה מפרסת דה"ה כחי' משא"כ בעגלה ערופה דמצות עריפה היא בקופץ ממול ערפו כמבואר במשנה סוטה מ"ה: ועפרש"י בכורות י': א"כ ל"ש בה מפרסת ה"ה כחי' וא"א לפדותה לאחר עריפה משום דלאו בת העמדה והערקה היא ז"א דהרי נהי דע"ע אית עלה דין קדשים משום דא"ר ינאי בפרה כתיב בה פקדשים אכל עכ"פ אין עלה דין קדשי מזבח ונהרי קיי"ל במשנה דסוטה שם דאין מומין פוסלין בה עמ"ל פ"א מפ"א ה"א ולא הו"ל רק פקדשי בדה"ב ובקדש בדה"ב הא ס"ל לר"ש בשבועות י"א: ובכ"ד דל"ה בכלל העוה"ע נאי דהרי ס"ל בשבועות שם דפרה קדשי בדה"ב וא"כ ל"ל לומר בפרה הואיל והי"ל שעה"כ הרי השתא ג"כ בת פדיון היא כבר נתקשו בזה באמת בתוס' ב"ק ע"ז.

ובחולין פ"א: [ע' מהרש"א בחולין שם] ותי' דמייירי לאחר הזאה דאינה נפדית וא"כ שפיר קשה אמאי ל"ק דגם עגלה ערופה מטמאה ט"א הואיל וראי' לפדות וע"כ דהא דקתני בתוספתא דע"ע נפדית היינו מחיים אבל לאחר שפבר גערפה והוי נבילה באמת רק דכ"ז שלא נפדית עריפתה מטהרתה מידי נבילה כדא' בזבחים ע': אבל פשינפדה ויהי' חולין הא תהי' נבילה וכינון דאית לה דין קדשים אסור לפדותה דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים.

ואי נִימָא דְכִינּוֹן דְּמִדְאֹרְיִינִי הִיא בֵּת פְּדִינִי אַע"ג דְּמִדְרַבְּנֵי אֵינְהָ נְפֻדִית מְטַמְאָה ט"א א"כ
הָא ע"ע אֵין לָהּ רַק דִּין קְדָשִׁי בְּדַה"ב וּבְקָדְשִׁיבֻדָּה"ב הִלָּא רַק מִדְרַבְּנֵי אֵין פּוֹדִין לְהַאֲכִיל
לְכָלְבִּים כ"ד הַתּוֹס' הַנָּ"ל וְכ"כ בְּשִׁבּוּעוֹת י"א: וְא"כ שְׁפִיר תְּקַשִּׁי דְאַמְאֵי ל"ק דַּע"ע
מְטַמְאָה ט"א.

א"ו כִּינּוֹן דְאַמְרוּ רַבְּנֵי אֵין פּוֹדִין לָא חֲשִׁיב אֲנָךְ לְטַמָּא ט"א. אָמְנָם אֵי מְהָא לָא אֵירִיא
דְבִאָמַת י"ל דַּבַּע"ע כִּינּוֹן דְכַפְרָה כְּתִיב בָּהּ פְּקָדְשִׁים אֵית עֲלָהּ בְּאָמַת דִּין קְדָשִׁי מִזְבַּח וְכ"כ
בְּאָמַת הַמְּפֹרָשִׁים וְהָא דס"ל לר"ש דְּפָרָה קְדָשִׁי בְּדַה"ב מוֹכַח בַּע"ז כ"ג: דל"ל פְּלָל
הַדְרָשָׁא דְחֲטָאת קְרִי רַחֲמָנָא עֲתוּס' חֻלְוִין י"א.

ד"ה חֲטָאת וְהָא דס"ל לְתוֹסְפָתָא דַּע"ע נְפֻדִית בְּלֹא מוּם ע"כ אָתְיָא כַּמ"ד בְּשִׁבּוּעוֹת י"א
דְגַם בְּקָדְשִׁי מִזְבַּח אָמְרִינוּ לַב ב"ד מִתְנָה עֲלֵיהּ וְכִינּוֹן דְּהוֹנִי פְּקָדְשִׁי מִזְבַּח שְׁפִיר אֵינְהָ
נְפֻדִית לְאַחַר עֲרִיפָה אֵי מְשׁוּם דְּבַעֲיָנָן הַעוּה"ע אֵי מְשׁוּם דְּבַק"מ אֵין פּוֹדִין לְהַאֲכִיל
לְכָלְבִּים וְלִכְּף שְׁפִיר אֵינְהָ מְטַמְאָה ט"א: וְעַפְי"ז יִתְבְּאַרוּ לְנוּ דְבָרֵי הַש"ס בְּחֻלְוִין פ"ב.

וְעַגְלָה עֲרוּפָה לָאו שְׁחִיטָה רְאוּנִי הִיא וְהַתְנָן נִמְצָא הַהוֹרָג עַד שְׁלֹא תַעֲרַף הַעֲגָלָה תַּצָּא
וְתַרְעָה בְּעֵדָר אַרְשָׁב"ל מְשׁוּם ר' יְנָאֵי ע"ע אֵינְהָ מְשֻׁנָּה וְהַק' הַתּוֹס' שָׁם דְאַמְאֵי לָא מְשֻׁנִי
דַּעַד שְׁלֹא תַעֲרַף הַיָּינוּ עַד שְׁלֹא נִרְאָה לְעֲרִיפָה קוֹדָם רִידָתָהּ לְנַחַל אֵיתוּן פְּדִמְשֻׁנִי בַּפ"ב
דְּכָרִיתוֹת וְתִי דְסִמְיָה אֲסִיפָא דְלֹא מִיתְסַר מְחִיִּים דְּקִתְנִי סִיפָא מְשֻׁנְעֵרְפִית תְּקַבֵּר שְׁמַתְחִלָּה
לָא בָּא אֲלָא עַל הַסִּפְקַּ פְּפָרָה סְפָקָה וְהִלְכָה לָהּ וְהַק' בַּס' לַב אַרְי' דְּהָרִי מְסִיפָא ג"כ לָא
מוֹכַח לר"ש דַּע"ע אֵינְהָ נְאָסְרַת מְחִיִּים דְאַיְפֶּשֶׁר מְשֻׁנְעֵרְפִית הַיָּינוּ מְשֻׁנְרֵאֵית לְעֲרִיפָה
שְׁהוֹרִידוּהָ לְנַחַל אֵיתוּן וְשִׁינְיָה ג"כ לִישְׁנָא דְכַפְרָה סְפָקָה מְשׁוּם דַּר"ש גּוֹפִי' ס"ל כָּל הָעוֹמֵד
לְזִרוּק כְּזִרוּק דְּמִי וְכָל הָעוֹמֵד לְפָדוֹת פְּדוּי דְּמִי וְכֵן בְּכָל דְּבָר כְּמוֹ שְׁהַקְשׁוּ הַתּוֹס' דְּנִימָא
כָּל הָעוֹמֵד לְדַחוֹת לְצוּק כְּדַחוֹי דְּמִי וְיִטְמָא מְחִיִּים ה"נ שְׁנִרְאֵית לְעֲרִיפָה אָמְרִי' כָּל הָעוֹמֵד
לִיעֲרַף פְּעָרוֹף דְּמִי וְהוּי כְּאֵלוּ כְּבָר פְּפָרָה סְפָקָה [וּבְשִׁלְמָא קוֹדָם רִידָהּ לְנַחַל אֵיתוּן כִּינּוֹן
דְּמַחְסוֹר מַעֲשֵׂה הַיָּרִידָהּ לְנַחַל אֵיתוּן קוֹדָם הַעֲרִיפָה ל"א כָּל הָעוֹמֵד כו' כִּינּוֹן שְׁעִדִּין לָא
נִרְאֵית לְעֲרִיפָה וְהוּי כְּמוֹ בְּזִרְיָה קוֹדָם שְׁנַתְקַבֵּל הַדָּם בְּפּוֹס שְׁכ' הַתּוֹס' בַּכ"ד דַּל"א כָּל
הָעוֹמֵד לְזִרוּק כו' מִשָּׂא"כ לְאַחַר שְׁהוֹרִידוּהָ לְנַחַל אֵיתוּן דְּנִרְאֵית לְעֲרִיפָה שְׁפִיר שִׁינְיָה כָּל
הָעוֹמֵד כו'] אָמְנָם לְהָאִמּוֹר נְכוּן כִּינּוֹן דְּמוֹעִיל בַּע"ע פְּדִינִי א"כ בְּשִׁלְמָא נְעֲרָפָה עֲדִינִי אַמְאֵי
תְּקַבֵּר בְּשִׁלְמָא מְשֻׁנְעֵרְפָה מְמַשׁ שְׁפִיר תְּקַבֵּר מְשׁוּם דַּא"א לְפָדוֹתָהּ עוֹד כִּינּוֹן דְּבַק"מ בְּעִינָן
הַעוּה"ע אוּ מְשׁוּם דַּאֵין פּוֹדִין אֶת הַקְּדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לְכָלְבִּים וְלֹא אֵיפְשֶׁר ג"כ לְפָדוֹתָהּ
מְשׁוּם עוֹרָה דְּבְקָדְשִׁי מִזְבַּח דְּמִדְאֹרְיִינִי אֵין פּוֹדִין גַּם הָעוֹר אָסוּר וְכַמ"ש בְּתוֹס' שָׁם.

אָבַל כְּשִׁלְמָא נְעֲרָפָה עֲדִינִי לָא הוּל"ל תְּקַבֵּר כִּינּוֹן דְּמַהֲנִי פְּדִינִי. אָמְנָם עֲדִינִי קָשָׁה לְכַאוּרָה
לְפִי"ז אַמְאֵי אָמְרִי הֵתָם דְּלָמ"ד ע"ע מְחִיִּים נְאָסְרָה ע"ע אֵינְהָ מְשֻׁנָּה דְּהוּי שְׁחִיטָה שֵׁא"ר
וּפְטוֹר מְשׁוּם או"ב לר"ש הָרִי כִּינּוֹן דְּמוֹעִיל פְּדִינִי הוּי שְׁחִיטָה רְאוּנִי דְאַיְפֶּשֶׁר לְפָדוֹתָהּ מִיָּד
אַח"ש וְכָל הָעוֹמֵד לְפָדוֹת פְּדוּי דְּמִי וְכֵן לְרַבָּא דְמוֹקִי בְּכָרִיתוֹת כ"ה.

דס"ל לר"ש עֲגָלָה בְּשְׁחִיטָה כְּשִׁירָה וְלִכְּף הוּי שְׁחִיטָה שֵׁא"ר וְאַמְאֵי הָא כָּל הָעוֹמֵד לְפָדוֹת
פְּדוּי דְּמִי וְהוּי שְׁפִיר שְׁחִיטָה רְאוּנִי וּבְשִׁנְשִׁחְטָה הַעֲגָלָה הָא תְּהִי מוֹתְרַת בְּאֲכִילָה לְאַחַר
הַפְּדִינִי וְל"ה לְהַאֲכִיל לְכָלְבִּים.

ולאח"ש בַּת הַעֲמֻדָה וְהַעֲרָפָה הִיא דְמַפְרָפֶסֶת ה"ה כח"י. אָמְנָם בְּאַמַּת רַק דַּעַת הַתּוֹסֵ' פֶּן הוּא בְּחֻלְיֵין ב': ד"ה וּבְמִקְדָּשֵׁין דְבִשְׁחַטט בּוֹ שְׁנַיִם אוֹ רֹב שְׁנַיִם הָוֵי פְחֵי לְעַנְיָן הַעוּה"ע.

וּבְחֵין' הַרְשָׁב"א ר"פ פִּיֶּסוּי הַדָּם מוּבָא בְּאַמַּת פְּלוּגְתַּת הָרֵאשׁוּנִים ז"ל בְּזָה דִּי"א דְלֵאחַר גָּמַר שְׁחִיטָה ל"ה כח"י וּבְחֻלְיֵין ל'. א' דְּוָקָא בְּשַׁחַטט בָּהּ פּוּרְתָא הָוֵי פְחֵי לְעַנְיָן הַעוּה"ע וּבְרִשְׁב"א שָׁם הָעִיר בְּאַמַּת עַל שִׁיטַת הָאוּמְרִים דְמַפְרָפֶסֶת ה"ה כח"י לְעַנְיָן הַעוּה"ע מְהָא דְפָרִיף בְּשִׁבּוּעוֹת י"א: גְּשַׁחַטָּה תְּפָדָה הָא בַּעֲי' הַעוּה"ע וַעֲמ"ל פ"ה מְעַרְכִין הִי"ג.

וַיְהִי מְזָה רֵאִי בְּאַמַּת לְשִׁי הַסּוּבְרִים דְלֵאחַר גָּמַר שְׁחִיטָה אֵינּוּ בַּהַעוּה"ע א"כ א"א לְפָדוּתָהּ לֵאח"ש וְהו"ל שְׁפִיר שְׁחִיטָה שֵׁא"ר. אָמְנָם לְכַאוּרָה יִלְה"ק מִש"ס בְּכוּרוֹת ט': דְקַמְדִּיקָא שָׁם רְבָא דַס"ל לַר"ש פֶּט"ח לֵאחַר עֲרִיפָה אָסוּר בַּהֲנָאָה מְהָא דְתַנְיָא הָעֲרָלָה וְכַה"כ כו' ר"ש אוֹמַר פְּלוּן אֵין מְטַמְּאִין ט"א וּמוּדָה ר"ש בַּבב"ח כו' וְאִם אֵיתָא דְלֵאחַר עֲרִיפָה שְׁרִי ר"ש לִיתְנֵי וּמוּדָה ר"ש בַּפֶּט"ח וּבַבב"ח שְׁמַטְמַאִין ט"א וְלְכַאוּרָה קָשָׁה דְהָרִי הָתָם פִּירִש"י וּפֶט"ח שְׁשַׁחַטוּ וְעַדִּין מְפָרְסֵי שְׁלֵא יָרַד לְטוּמְאָתָא גְבִילָה כו' א"כ הָרִי בְשַׁעַת פִּירְכוּס עַדִּין יוּכַל לְפָדוּתוֹ בְּשָׁה כ"ד אוֹ בְשַׁאָר דְבָר בְּשׁוּנֵי דְבַטְמָאָה הָא לַכ"ע מְפָרְפֶסֶת ה"ה כח"י וְהָרִי קִי"ל דְמַצּוֹת פְּדִי' קוּדְמַת לְמַצּוֹת עֲרִיפָה וְדַעַת הָרֵאָב"ד פִּי"ב מִבְּכוּרִים דְהַפְסִיד מְמוֹנּוֹ שָׁל פֶּהֶן וַא"כ לַר"ש דְאָמַר כָּל הָעוֹמֵד לְפָדוּת כְּפָדוּי דְמִי אִפִּי אֵי גִימָא דְלֵאחַר עֲרִיפָה אָסוּר בַּהֲנָאָה הִיל"ל דִּיטְמָא ט"א לְדִידִי מִשּׁוּם כָּל הָעוֹמֵד לְפָדוּת כְּפָדוּי דְמִי.

אוּלָם בְּאַמַּת לַק"מ דְהָרִי לְהָא פִּירוּשָׁא שָׁל רִש"י הַגְּ"ל דַּפֶּט"ח הוּא בְּשַׁשְׁחַטוֹ וּמְפָרְסֵי עַכְצ"ל דְרְבָא לְשִׁי דַס"ל בְּש"ס פְּרִיתוֹת הַגְּ"ל דַּע"ע בְּשַׁחִיטָה כְּשִׁירָה אָף דְכְתִיב וְעַרְפוּ וְה"ה פֶּט"ח אָף דְכְתִיב וְעַרְפֹתוֹ ג"כ כְּשִׁיר בְּשַׁחִיטָה דַאל"ה גַּם אֵי גִימָא דַס"ל לַר"ש דְלֵאחַר עֲרִיפָה אָסוּר יְקָשָׁה דִּיחּוּל ט"א פִּינּוֹן דְנִשְׁחַטט וְלֹא נְעַרְף וַע"כ דְלִפִּי פִירוּשׁ זֶה יְסַבּוּר רְבָא אֲלִיבָא דַר"ש דְגַם בַּפֶּט"ח מְהֵנִי שַׁחִיטָה בְּמִקּוּם עֲרִיפָה וַא"כ מַה מוֹעִיל לָן הָא דְמַפְרָפֶסֶת ה"ה כח"י פִּינּוֹן דְכְבָר גְּתַרְיִים בּוֹ מַצּוֹת עֲרִיפָה שׁוּב א"א לְפָדוּתוֹ וּבַלֵּא"ה לַק"מ דְכְבָר הָעִיר הָרִי"ט אֲלֶגְזִי פ"ק דְבְּכוּרוֹת ס"ק י"ב דְאֵמַאי לֹא יְהִי רִשְׁאִין לְפָדוּת גַּם פֶּט"ח שְׁמַת פִּינּוֹן דַּרְק בְּקַדְשִׁים בַּפ"י הַעוּה"ע שְׁפָדִינוֹ גְּתַפְס בְּקַדְשִׁתוֹ אָבַל פֶּט"ח דְפָדִינוֹ לֹא תַפִּיס וְהוּא חֻלְיֵין מִנ"ל דְבַעֲיָנּוּ דְוָקָא מַחֲיִים וְתִי פִינּוֹן דְכְתִיב וְאִם לֹא תִפְדֶּה וְעַרְפֹתוֹ כָּל שְׁיִשְׁנוֹ בַּעֲרִיפָה יִשְׁנוֹ בְּפָדִי' וּפֶט"ח שְׁמַת דְלִיתְנֵי בַּעֲרִיפָה לִיתְנֵי גְמִי בְּפָדִי' ע"ש שְׁמַבִּיא לְזָה תּוֹסְפֹתָא מְפֻרְשֵׁת: וַא"כ מְמִילָא גַם כְּשִׁנְשַׁחַט הַפֶּט"ח אִפִּי אֵי גִימָא דַפֶּט"ח בַּעֲרִיפָה מְתַפְשֵׁר וְלֹא בְּשַׁחִיטָה מ"מ הָא תּוֹ א"א לְפָדוּתוֹ אִפִּי בְשַׁעַת פִּירְכוּס מִשּׁוּם דְכָל שְׁאֵינּוּ בַּעֲרִיפָה אֵינּוּ בְּפָדִי' [וְאֵי דְתַקְשִׁי בְּהָא דְקַאֲר"ל הָתָם ע"ע אֵינָה מְשַׁנָּה וּפְרִיף מִבְּרִייתָא דַס"ל לַר"ל גּוּפִי' ע"ע מַחֲיִים נְאָסְרָה גִימָא לְעוֹלָם דַס"ל מַחֲיִים נְאָסְרָה וְרַק לְהַכִּי אֵינָה מְשַׁנָּה מִשּׁוּם דַס"ל לַר"ל בְּתַמוּרָה נ"ב: לְרַבְּנּוֹן קָדְשִׁי מְזַבַּח ל"ה בְּכָלֵל הַפּוּה"מ וַא"כ הוּי' לְדִידִי' ע"ע שַׁחִיטָה רֵאוּנֵי מִשּׁוּם דְאֵינְפֵשֶׁר לְפָדוּתָהּ לֵאח"ש דַּע"ע פְּקָדְשִׁי מְזַבַּח פְּנ"ל וְק"מ ל"ה בְּכָלֵל הַעוּה"ע אוּלָם ז"א דְהָא קַא' הָתָם דַּר"י וְר"ל תַּרְנוּוּיָהּ מוּדִים דַּר"ש ק"מ הָיוּ בְּכָלֵל הַעוּה"ע וְהָתָם בְּחֻלְיֵין הָא אֲלִיבָא דַר"ש קִינְיָמִינּוּ וְלְדִידִי' וְדַאי ק"מ הָיוּ בְּכָלֵל הַעוּה"ע וְשַׁפִּיר הָוֵי שַׁחִיטָה שֵׁא"ר וּפְרִיף הַש"ס שְׁפִיר: וְדַע דְבָהּא דְפְרִיף הַש"ס שְׁבּוּעוֹת הַגְּ"ל גְּשַׁחַטָּה תְּפָדָה הָא בַּעֲי' הַעוּה"ע וְלֹא מְשַׁנֵּי דְמַפְרָפֶסֶת

ה"ה כחי' מוכא באס"ז ב"ק ע"ו בשם רבים מהראשונים ו"ל שפיתבו דהפירכא לא קאי רק על מתה או דנשחטה דומיא דמתה קתני שאינה מפרקסת עוד ולק"מ.

אמנם אי קשיא הא קשיא לכאורה לפי"ד התוס' מעילה ט"ו. ד"ה ואפי' שכ' בשם הר"ח פהו דהיכי דהעמיד והעריף מחיים יכול לפדותו לאחר מיתה א"כ הלא שפיר הי' יכול לאוקמי הא דמתה או נשחטה תפדה פשהעמיד והעריף מחיים.

ואלם ג"ז נכון דהנה א' בש"ס חולין קל"ה. טעמא דכתב צאנה הא לא"ה הו"א קדשים חייבין בראשית הגז הא לאו בני גיזה ניהו דכתיב לא תגזו בכור צאנה הב"ע בקדשי בדה"ב והא אר"א קדשי בדה"ב אסורין בגיזה ועבודה מדרבנן סד"א הואיל ומדאוריין בני גיזה ניהו כו' ליפרוק וליתבי ליה והא בעי העוה"ע הניחא למ"ד קדשי בדה"ב ל"ה בכלל העוה"ע אלא למ"ד היו מא"ל והקשו בתוס' שם וז"ל וא"ת ולימא פשהעמיד והעריף ואס"פ עבר וגזו ופדה וי"ל דבשעת פדין בעינן העוה"ע.

ולכאורה הוא סותר לד' התוס' מעילה הנ"ל ואלם באמת נכון הוא דסברת התוס' במעילה הוא דכשהעמיד והעריף מחיים מהני על לאחר מיתה הוא משום דלאחר העוה"ע הא עומד לפדין וכל העומד לפדות פדוי דמי וא"כ בש"ס חולין הנ"ל דהפירכא הוא למ"ד קדשי בדה"ב היו בכלל העוה"ע וע"כ הוא שלא אליבא דר"ש דהרי אי' בש"ס תמורה ל"ב דר"י ור"ל מודו תרנוניהו דלר"ל קדשי בדה"ב ל"ה בכלל העוה"ע ע"ש לקה שפיר כ' התוס' שם דבעי בשעת פדין העוה"ע פיון דע"כ קאי שלא אליבא דר"ש ול"א כל העומד לפדות פדוי דמי ושמה"ט פוסק הרמב"ם פ"י מביןכורים דאין ראשית הגז נוהג בקדשים משום דכתיב צאנה ולא של הקדש.

ותמה הר"י קורקס הובא בכ"מ שם דהרי לפ"מ דהרמב"ם פוסק דקדשי בדה"ב בעי העוה"ע א"כ לא אצטרף למילף מקרא דצאנה דבלא"ה לא משפחת דיצטרף ליתן לכהן משום דא"א לפדותו דבעי העוה"ע.

ולקאמור נכון דהרמב"ם הלא פוסק כר"ש דאמר פל העומד כו' וכמו שיתבאר להלן וא"כ מהני שפיר העוה"ע דמחויב לפדותו לאחר גיזה ושפיר אצטרף קרא דצאנה וממילא מהני נמי ההוה"ע דמחיים לפדותה לאחר מיתה ואחר דמשני הא מני ר"ש היא הא תו לא אצטרף לאוקמי פשהעמיד והעריף מחיים פיון דלדין קדשי בדה"ב ל"ה בכלל העוה"ע לגמרי.

וממילא ניחא נמי דברי הש"ס שבועות הנ"ל דמעיקרא פדפריף הא בעי העוה"ע ע"כ ל"ה סליק אדעתך דאתא אליבא דר"ש דלדין קדשי בדה"ב ל"ה בכלל העוה"ע וא"כ ל"א פל העומד לפדות כו'.

ושעפי"ז נכון נמי ד' הש"ס ב"ק ע"ז: דר"ל מוקי הא דקא' ר"ש קדשים שחייב באחריותו משלם תשלומי דו"ה ופריף והא שחיטה שא"ר היא ומוקי ר"ל בשוחט בע"מ בחוץ וקא' תהי בה ר"א לר"ל שחיטה מתרת והלא פדין מתרת אשתמיטת' הא דר"ש פל העומד לפדות פדוי דמי וכ' באס"ז שם דפירכת' ר"א היא מדקתני סתם קדשים שחייב באחריותו חייב משמע דבטביחה לחוד חייב בתשלומין בין פדה בין לא פדה וכשלא פדאו היכי מחויב וכ' שחיטה מתרת והלא פדין מתרת וכיון שלא פדה אפי' בעודה

מפרקסת הא לא מצי תו לפדותו ולא אשתרי בשר באכילה והוי שחיטה שא"ר ומשני
כל העומד לפדות פדוי דמי וא"כ הוי שחיטה ראוי' דלאח"ש בעודה מפרקסת היתה
ראוי' לפדות.

ולכאורה קשה הרי שפיר הו"מ לאוקמי פשהעמיד והעריף מחיים א"כ השחיטה מתרת
באכילה דגם עכשיו יכול לפדותה משום ההעוה"ע דמחיים ל"ד הרח"כ ה"ל. ולדברינו
נכון מאד דהרי הטעם דמהני ההעוה"ע דמחיים אלאח"מ הוא משום כל העומד לפדות
פדוי דמי ונחשיב פאלו נפדה מחיים א"כ בס"ד דלא ידע מהא דכל העומד כו' שפיר
פריף והלא פדין' מתרת דהא ל"מ ההוה"ע דמחיים ולבתר דמשני כל העומד לפדות כו'
לא צריף תו לאוקמי פשהעמיד והעריף מחיים: ועפ"י הדברים האלה אמרתי ליישב
בדרך החידוד והפלפול קושלי' התוס' זבחים ט'.

בהא דפריף התם גבי מותר הפסח אימא שחטי' לשם מעשר ליהוי מעשר למאי הלכתא
למילקי עלי' בלא יגאל וכ' התוס' וז"ל תימה היכי לקי אחר שחיטה אלא יגאל הא א'
בבכורות נ"ב: דלאח"ש מדרבנן.

ונלפענ"ד לתרץ דהנה לכאורה יש להבין דהרי לפי המתבאר בבכורות שם הוי איסור
מכירה במעשר בהמה רק מחיים דומיא דתמורה אבל איסור פדין' פשיטא לי' להש"ס
שם דהוי גם אח"ש דמי איפא מידי דמחיים לא מיפריק ולאח"ש מיפריק וא"כ שפיר י"ל
דאיסורפדין' במ"ב לאח"ש הוי מה"ת ומאי הקשו התוס' אמנם באמת י"ל דהש"ס שם
קא' הכי רק למ"ד קדשי מזבח ל"ה בכלל העמדה והערכה אבל למאי דקיי"ל דק"מ הוי
בכלל העמדה והערכה הא לא משפחת פלל פדין' אח"ש משום דבעי' והעמיד והעריף
כדא' בגמ' התם ושפיר הקשו התוס' דמכירה הא אינו רק מדרבנן.

ומעתה י"ל עפ"מ שיש להתבונן בהא דא' בבכורות שם מחיים הוא דאינו נגאל הא
לאח"ש נגאל הא בעי' העוה"ע ומאי קושיא הרי משפחת שפיר פשהעמיד והעריף מחיים
כנ"ל ולדברינו לק"מ דהרי הא דמהני פשהעמיד והעריף מחיים הוא משום כל העומד
לפדות פדוי דמי ובמעשר בהמה הא א"א לומר כל העומד לפדות כו' דמחיים הא לא
יגאל פתיב וא"כ התינח התם משא"כ בש"ס זבחים ה"ל דקס"ד דמותר הפסח ששחטו
לשם מעשר הוי מעשר הרי שפיר משפחת פדין' אחר שחיטה פשהעמיד והעריף מחיים
לפדותו לכשיומת ומחיים הלא הי' מותר הפסח ול"ה קאי עלי' בלא יגאל ושפיר מהני
ההוה"ע דמחיים על לאח"ש ושפיר פריף רב יצחק ואימא שחטי' לשם מעשר ליהוי
מעשר ולמילקי עלי' משום לא יגאל דפדין' לאח"ש הוי שפיר מה"ת ובכה"ג ששהעמיד
והעריף מחיים והבן: נחזור לדברינו דמקומות שהוכחנו למעלה שפענין דהיכי דאיסור
דרבנן רביע עלי' אף שמדאוריין היתר הוא בכ"ז ל"ח אנוכל לקבל ט"א אליבא דר"ש
ובאמת ש"ס צרוף הוא בחולין קכ"ט.

ר"ש ארישא קאי האבר והבשר המנוולדלין בבהמה מטמא ט"א במקומן וצריכין הכשר
ור"ש מטהר אר"א א"ר יוחנן מ"ט דר"ש א"ק מפל האנוכל אשר יאכל אנוכל שאתה יכול
להאכילו לאחרים קרוי אנוכל.

שא"א יכול להאכילו לאחרים אינו קרוי אנוכל ופרש"י ואבמ"ה אין אתה יכול להאכילו לאחרים בהיתר ונהרי ר' יוחנן גופי' ס"ל ברחוקין ע"ג: דאבר ובשר המנדלדל אין בו רק מצות פרוש דרבנן בלבד ע' בתוס' שם וא"כ תזינו דאפי' מידי דשריא מדאורי' פינו דמדרבנן אסור אינו מטמא ט"א לר"ש.

והנה אפי' אי נימא דתליא בפלוגתא אי איסור דרבנן מיקרי אינו ראוי מדאורי'תא פדפליגי כה"ג בסופה כ"ג. לענין עושה סופה ע"ג בהמה ובענין זה פבר הלכו בו נימושות ראשונים ואחרונים.

בכ"ז זהו דוקא היכי דגם השתא ראוי הוא מדאורי' פדמצינו ברחוקין פ"ה דפרת חטאת אינה משנה לענין או"ב דהוי שחיטה ראוי' משום דמדאורי' ראוי' לפדות וכדאשפחן ג"כ בכחובות ל"ד וב"ק ע"א.

דלמ"ד מעשה שבת דרבנן הוי שוחט בשבת שחיטה ראוי' אבל הכא לענין ט"א בפ"א דהשתא אסורה בהנאה וא"ר לפדיון מדאורי' ורק מטעם שהי"ל שעה"כ קאתינו עלה ומטעם פל העומד כו' בנדאי ל"ש לומר פינו דתיקף לאח"ש הי' ראוי' מדאורי' לפדותה ירד עלה תורת ט"א מטעם פל העומד לפדות פדוי דמי ותו לא פקע דכיון דמדרבנן גם אז לא היתה בת פדוי' הא לא היתה עומדת לפדיון ול"ש לומר בה פל העומד כו'.

ועפ"י דרבנו זה נראה לבאר סוגיא דב"מ נ"ג: בהא דקא' התם באיזה מע"ש אמרו דבטל ברוב במעשר שא"ב שו"פ ונשכנס לירושלים ויצא ומסקינין שם מאי יצא דנפול מחיצות דל"ל תקנתא לא בחילול ולא באכילה פינו דליכא מחיצות ול"ה דשיל"מ ופרי' ונהאמר רבא מחיצה לאכול דאורי' מחיצה לקלוט דרבנן וכי גזרו רבנן פי איתנהו למחיצות פי ליתנהו למחיצות ל"ג רבנן ומשני לא פלוג רבנן בין איתנהו למחיצות בין ליתנהו למחיצות והקשו לד' הרמב"ם פט"ו ממ"א שכ' דחמץ ל"ב משום דהוי דשיל"מ לאחה"פ אע"ג דמדרבנן אסור גם אחה"פ מ"מ פינו דמדאורי' שרי הו"ל דשיל"מ וא"כ ה"נ פינו דמחיצה לקלוט דרבנן הרי מדאורי' יש לו היתר בפדיון והו"ל דשיל"מ.

ולקאמור ניחא דהרי באמת הקשה באס"ז שם אמאי הו"ל דשיל"מ ע"י פדוי' הרי הוי מחוסר מעשה והיכי דמחוסר מעשה ל"ה דשיל"מ [עש"ך יו"ד סי' ק"ב סק"ז] ותו דכיון דעומד לפדות פדוי דמי ול"ה מחוסר מעשה ע"ש וא"כ מנישב שפיר הקושיא הנ"ל בשלמא בחמץ דלאחה"פ יהי' ניתר ממילא מדאורי'תא שפיר הו"ל דשיל"מ אע"ג דאסור מדרבנן משא"כ במעשר שני הא ע"י פדוי' באמת הוי מחוסר מעשה וע"כ מטעם פל העומד לפדות פדוי דמי קאתינו עלה וכיון דאסור מדרבנן הא עכ"פ אינו עומד לקב' ושוב ל"ה דשיל"מ משום דמחוסר מעשה: עכ"פ נמצינו למדין מתוך דברינו הנ"ל דלר"ש פ"א גם מדרבנן נפדית ונדעת לנבון נקל ליישב בזה קושני' התוס' בב"ק ורחוקין שיקשו פינו דלאחר הנאה גם לר"ש לאו בת פדוי' היא נימא קודם הנאה פל העומד להזות כמנה דמי ולא יהי' לה פדיון.

ובפשיטות אפשר ליישב עפ"י דהאס"ז בב"ק שם שכ' הטעם דלאחר הנאה אינה בת פדיון משום דלאחר הנאה הוי עלה דין קדשי מזבח דבעי העוה"ע ע"ש וא"כ ל"ש לומר דכה"ג פל העומד כו' שיחול עלה שם הקדש חדש דאטו נימא פל העומד להתקדש

כְּמוֹקֵדֶשׁ דְּמִי וַיֵּשׁ לְפִלְפֵל בְּזֶה הַרְבֵּה אַכ"מ] וְהִנֵּה הַתּוֹסֵ' תִי דְקוֹדֶם קִבְּלָה ל"א כְּמוֹנָה דְּמִי כְּמוֹ דל"א כָּל הָעוֹמֵד לְזְרוּק פְּזוּק דְּמִי קוֹדֶם שְׁנִתְקַבֵּל הָדֵם בְּפוֹס וּלְפִי קֵט שְׁכָלִי הַדְּבָר מְוַקְשָׁה דְּמָה דְּמִיּוֹן הוּא זֶה לְכָל הָעוֹמֵד לְזְרוּק כּו' דל"א קוֹדֶם שְׁנִתְקַבֵּל הָדֵם בְּפוֹס דְּבִשְׁלָמָא הָתָם שְׁמִתְקַבֵּל הָדֵם בַּכ"ש וְשֵׁם יְגַמֵּר קְדוּשַׁת הָדֵם דְּנָהִי דְאִי בְּמִנְחוֹת ע"ח: דְּסָפִין מְקַדְשָׁא לְדָם כְּמוֹ כְּלִי שְׂרֵת מ"מ לֹא נִגְמַר הַקִּידוּשׁ עַד שְׁמִתְקַבֵּל בַּכ"ש כְּדָא בְּסוּטָה י"ד: דָּם אַע"ג דְּקַדְוִישְׁתִּי סָפִין בְּצוּרָא הַבְּהֵמָה הָדָר מְקַדֵּישׁ לִי בַכ"ש וּמְבִנְיָאָר בַּחֲזִי הָרִיטְבָּ"א רִישׁ חוֹלִין דְּלֵהֲכִי לֹא קָתְנִי בְּמִשְׁנַת אִיזְהוּ מְקוּמָן שְׁחִיטָתוֹן בַּכ"ש מְשׁוּם דְּנָהִי דְּמִקְדָּשָׁה לְדָם בְּצוּרָא קֶצֶת מ"מ לֹא נִגְמַר קְדוּשָׁתוֹ עַד קִבְּלָתוֹ וְאִי כְּאִינָה חֲשׂוּבָה כ"ש גְּמוּר ע"ש וְכִיּוֹן שְׁכֹן דְּלֹא נִגְמַר עוֹד קְדוּשַׁת הָדֵם לְגַמְרֵי קוֹדֶם הַקִּבְּלָה שְׁפִיר אָמְרִינָן דל"ש לֹמַר קוֹדֶם הַקִּבְּלָה כָּל הָעוֹמֵד לְזְרוּק פְּזוּק דְּמִי פִינָן דְּאִין הָדֵם עֲדִינָן עוֹמֵד לְזְרוּק דְּחֶסֶר גָּמַר הַקְדוּשָׁה וְזִהוּ שְׁיִיךְ בְּזִרְיָקָת שְׂאָר הַקְרִבָּנוֹת מִשָּׂא"כ בְּהִזָּאת הָדֵם שֶׁל הַפ"א הָרִי הַמְצָנָה לְקַבֵּל הָדֵם בִּיד וּבְרַמְבַּ"ם פ"ב מַפ"א ה"ב פּוֹסֵק דָּאָם קִיבֵּל הָדֵם בְּכָלִי פּוֹסוּל וְאַף לְד' הָרָאב"ד בְּהַשְׁגוּתוֹ בַּפ"ג מַפ"א שְׁהַשִּׁיג עָלָיו וְדַעְתוֹ דְּמִצְנַת יָד אִינָה אֵלָא לְמִצְנָה מִן הַמְּוִבָּחָר וְלֹא לְעִיכּוּב אֲבָל עַכ"פ ל"ש לֹמַר דְּהַקִּבְּלָה בְּכָלִי גוּמְרַת קְדוּשַׁת הָדֵם פִּינָן דְּלִכְתּוּחָלָה הַמְצָנָה הוּא בִּיד וְגַם הָרִי קִי"ל דַּכ"ש אִין מְקַדְשִׁין אֵלָא בְּפָנִים וְכָל מַעֲשֵׂי שֶׁל הַפ"א הִי בְּחוּץ וְכִיּוֹן שְׁכֹן אִמְאִי לֹא נִימָא בְּהִזָּאת הָדֵם שֶׁל הַפ"א כָּל הָעוֹמֵד לְהִזוֹת כְּמוֹנָה דְּמִי דְּהָרִי אִינוּ מְחֻסְרֵי אֵלָא קְרִיבַת הָדֵם לְהִזְיָן כְּנִגְדַּ בֵּית קְדָשֵׁי הַקְדָּשִׁים וְהוּי כְּהָא דָא בְּזַבְחִים ק"ב: וּבְחוֹלִין ק"ג: מְחֻסְרֵי קְרִיבָה לָאוּ מְחֻסְרֵי מַעֲשֵׂה דְּמִי.

וְהַדְּבָרִים מוֹכִיחִין כֹּן שְׁכָל עֵינָר פְּנֹת הַתּוֹסֵ' בַּכ"ק ע"ו: ד"ה כָּל הָעוֹמֵד כּו' בַּמִּשְׁ"ש דל"א פְּזוּק דְּמִי קוֹדֶם שְׁנִתְקַבֵּל הָדֵם בְּפוֹס הַטַּעַם הוּא מְשׁוּם שְׁמֻחְסוֹר עוֹד מַעֲשֵׂה גְמַר קִידוּשׁ הָדֵם בֵּין הַשְׁחִיטָה לְהִזְרִיקָה דָּאָף דַּכ' הַתּוֹסֵ' שֵׁם בּוּזָה"ל וְעוֹי"ל דְּקֶסֶבֶר ר' אוֹשְׁעֲנָא דל"א פְּזוּק דְּמִי עַד שְׁיִתְקַבֵּל בְּפוֹס כְּדִמְשַׁמַּע בַּכ"ק דְּפִסְחִים דְּמִצְנָה הוּא לְהַמְתִּין מְלִזְרוּק עַד שְׁיִתְקַבֵּל כָּל דָּם הַנֶּפֶשׁ הַלְכָף בְּגַמֵּר הַשְׁחִיטָה שְׁעִדִּין לֹא נִתְקַבֵּל כָּל הָדֵם ל"א פְּזוּק דְּמִי עַכ"ל הִנֵּה לְכָאוּרָה אִיפְשָׁר לֹמַר דְּכּוֹנְתָם הוּא פִינָן דְּמִצְנָה הוּא לְהַמְתִּין עַד שְׁתַּצָּא כָּל דָּם הַנֶּפֶשׁ מִהַבְּהֵמָה וּלְהִכִי ל"א פְּזוּק דְּמִי בְּגַמֵּר שְׁחִיטָה אֲמָנָם בְּאַמְתָּא א"א לֹמַר הֲכִי דְּזִה ל"ה רַק מְחֻסְרֵי זְמַן וְזְמַן מְמִילָא קָאֲתִי וְהוּי כְּהָא דָא בְּפִסְחִים צ': שְׁמֻשָּׁא מְמִילָא עֲרָבָא וְא' נְמִי בְּזַבְחִים י"ב: וּבַכ"ד אִין מְחֻסְרֵי לְבוֹ בְּיוֹם.

וּלְבַר מִן דִּין א"א לֹמַר שְׁיִהֵי פְּנֹת הַתּוֹסֵ' שֵׁם דְּלֵהֲכִי הוּי שְׁחִיטַת קְדָשִׁים לְר"א לְעַנְיָן או"ב שְׁחִיטָה שֵׁא"ר פִּינָן שְׁלֹאֲחַר הַשְׁחִיטָה צְרִיכִין עוֹד לְהַמְתִּין עַד שְׁיִצָּא כָּל דָּם הַנֶּפֶשׁ דְּהָרִי הָא דְּשְׁחִיטָה שֵׁא"ר ל"ש שְׁחִיטָה יִלְפִינָן בְּחוֹלִין פ"ה.

מְקָרָא דְּטְבוּחַ טְבַח וְהִכּוֹן מַה לְהִלְן שְׁחִיטָה רְאוּיָא אַף כָּאֵן שְׁחִיטָה רְאוּיָא וְהָרִי הָתָם יוֹסֵף וְאַחִיו הִי עֲלֵיהֶם דִּין ב"נ וּל"ה הַשְׁחִיטָה מִתְּרַת לָהֶם עַד שְׁתַּמּוּת הַבְּהֵמָה דְּהָא דְּקִי"ל דְּשְׁחוּטָה מוֹתֵר לְב"נ הוּא רַק מְשׁוּם מַא"מ דְּלִישְׂרָאֵל שְׁרִי וּלְנִכְרִי אָסוּר וְזִה שְׁיִיךְ רַק לְאַחַר מ"ת וְהָתָם קוֹדֶם מ"ת הָא לֹא נִצְטוּוּ יִשְׂרָאֵל עֲדִינָן בַּמ"ע דּוֹנְבַחְתָּ וְנָהִי דִּיוֹסֵף וְאַחִיו הַחֲמִירוּ עֲלֵיהֶם לְזַבְחוֹת אֵת זְבַחֵיהֶם אֲבָל הָא הִי לָהֶם דִּין ב"נ וּל"ה מוֹעִיל לָהֶם הַשְׁחִיטָה לְהוֹצִיא מִיַּדִּי אַבְמ"ה עַד שְׁתַּמּוּת הַבְּהֵמָה וְאַפ"ה הו"ל שְׁחִיטָה רְאוּיָא א"כ חֲזִינָן דְּכָל הִיכִי דְּאִינוּ תְלוּי רַק בְּשִׁהִיּוֹת הַזְּמַן ל"ה שְׁחִיטָה שֵׁא"ר וְא"כ א"א לֹמַר לְר"א דְּתַהֵי שְׁחִיטַת

קדושים עי"ז שחיטה שא"ר משום שצריך להמתין עד יציאת פל דם הנפיש וע"כ הכונה משום חסרון מעשה דקידוש בכ"ש שא"א לומר פל העומד להתקדש פקדוש דמי וגם פל העומד לזרוק פזרוק דמי דתרי פל העומד ל"א כמ"ש באס"ז ב"ק ע"ו והוא פועל דא' בפסחים ל"ח.

מי אמרי' הואיל ואי לא לקוח הוי כו' א"ד חד הואיל אמרי' תרי הואיל ל"א. וע' עירובין י"ט: חד רואין אמרינו תרי רואין ל"א נעתוס' פסחים מ"ו: וע' תמורה י"א: פועי רבא הקדוש אבר לדמיו מאי כו' א"ד חד מיגו אמרינו תרי מיגו ל"א: ושטעם זה כ' הפוסקים ז"ל בהא דא' בסנהדרין מ"ח.

דבטווי לאריגה לכ"ע הזמנה לאו מילתא דעיקר טעמא דהזמנה מילתא הוא משום דקיי"ל כר"ש דכל העומד לעשות פאלו פבר נעשה דמי וא"כ עד"מ פאורג פגד למת פיון שייחד הפגד בשביל המת הא עומד לקר והו"ל פאלו פבר נכר פו המת משא"כ פטנה חוטין לעשות פגד למת פיון שפחוסר מעשה דעשיית הפגד פיינתים הא נצטרך לומר תרי פל העומד כו' ולכך הזמנה פזאת לאו מילתא היא לכ"ע.

וכ"ז ניחא פזריקת שאר קרבנות משא"כ בהזאת פ"א דלא מיחסרא שום מעשה קידוש בין השחיטה להזאה פנ"ל אמאי לא נימא פל העומד להזות פמונה דמי: והנה לכאורה עלה פדעתי לתרץ קוש' התוס' הלזו עד"ז דהנה מד' התוס' סוטה כ"ה: ד"ה לאו מתבאר דהך דר"מ פל העומד לבצור פבצור דמי וכן בידות הפלים שהן ארופין דכקצוץ דמי היינו משום דבידו לבוצרן ולקוצצן והך דר"ש פל העומד לזרוק פזרוק דמי וכן פל העומד לשרוף וכל העומד לפדות דכל הני ל"ה פידו דזריקה תליא בכהן הזורק וכן אינך פזה עיקר הטעם משום דמצנה היא לשרוף הפרה או לפדותה פשמצא אחרת נאה הימנה וכן לזרוק ע"ש ומוכן הדבר דכל שפידו הא לאו פמחוסר מעשה דמי כדא' פקידושין נ"ט: והוי פאלו פבר נעשה והיכי דאיכא מצנה וא"א לפטור א"ע הימנה אע"ג דלאו פידו פיון דארף שיעשה משום המצנה הוי פבידו והוא פועל שכ' התוס' פקידושין ס"ד.

ד"ה נאמן פיון דסופו ליגדל עשאוהו פדבר שפידו ע"ש ולכאורה יש להבין בהך דכל העומד לזרוק הרי אינו ודאי שיעשה הזריקה דדילמא ישאלו הפעלים על ההקדש דהרי אחר השחיטה מהני שאלה ערשב"ם ב"ב ק"ד: ובתוס' פרייתות י"ג: אמנם ז"א דהרי אם ישאל יהי חולין בפערה ואמרי' דבנדאי לא פעבור על אסור חב"ע וא"כ התניח בשאר קרבנות אבל בפ"א א"א לומר פל העומד להזות פמונה דמי פיון דאיפשר שישאל על ההקדש דשחיטתה הרי הי' פהר המשחה חוץ לג' מחנות וליכא חולין בפערה א"כ אינו בנדאי שיבא לידי הזאה ול"א פל העומד כו' ומינושבקוש' התוס'.

אמנם עדיין אינו נכון לפ"מ דקיי"ל ביומא מ"ב: שחיטת פרה פזר פסולה א"כ ע"כ צריך ללבוש בגדי פהונה דאם אין בגדיהם עליהם אין פהונתו עליהם ערמב"ם פ"א מפ"א הי"ב שכ' והעושה אותה לובש ד' פלים של פהן הדיוט וקיי"ל ביומא י"ב: דאבנטו של כה"ד הי' פלאים וא"כ גם בפ"א אי ישאל עלה אח"ש הא הוי חולין למפרע ועבר הפהן השוחטה על אסור פלאים ובשלמא בפדי' ליכא אסור פלאים למפרע פיון דעד השתא פ"א היתה דהפדי' אין עושה אותה חולין רק מפאן ולהבא ע' מנחות מ"ח.

משא"כ בשאלה שיעשה איסור למפרע הא ל"ח שישאל עלי' וא"כ הדק"ל נימא פל העומד כו' אמנם באמת אי משום הא לא איירא דכבר מבואר אצלי בחי' במק"א עפי"ד התוס' במנחות מ"א. שכ' בחד תי' ועוד דבטלית שעשוי להנאתו חייב הכתוב פלאים אבל בג"כ כו' א"כ באמת בבג"כ ליפא איסור פלאים ולכאורה אינו מוכן לפי"ז דברי התוס' במות ה': ד"ה פולהי שהקשו דשאני פלאים בציצית דהותר מפללו אצל בג"כ או דגילף מבג"כ דעשה דוחה ל"ת ונהרי בבג"כ ליפא איסור פלאים אמנם הא דבטלית שאינו עשוי להנאתו ליפא איסור פלאים הוא משום דלבישת בגד פזה ל"ח לבישה והתורה אמרה לא תלבש שעטנז היכי שהוא בדרך לבישה ע' בפוסקים ביו"ד סי' ש"א.

וא"כ בשעת עבודה פינו דהתורה אמרה והלבשת את אהרן את הבגדים א"כ מגו דחשיב לבישה אצל בג"כ חשיב נמי לבישה לענין איסור פלאים כדא' בסופה ז' מגו דהוי דופן כו' ויהי' לפי"ז הפי' מאי דאמרנו נהי דאשתרי פלאים לגבי פהנים בעידן עבודה שלא בעידן עבודה לא היינו דשלא בעידן עבודה א"צ להתיר כלל פינו דליפא איסור בבג"כ משום דל"ה דרף לבישה פנ"ל ופלפלתי עפי"ז בדברי הש"ס ברכות ל"א: בהא דקא' התם מימר שפיר קאמרת מיהו מורה הלכה בפני רבך את' כו' והקשו פולם דהרי לאפרושי מאיסורא מותר להורות בפני רבו וכיון דסבור דשחיטה בעי פהונה הרי ילבש פלאים בכדי.

ולקאמור נכון דאי באמת שחיטה בזה פשיטה א"כ תהי' לבישת הבג"כ בשחיטה שלא בעידן עבודה ולא יהי' איסור כלל פנ"ל. ולפי"ז גם אם ישאל על הפ"א ויהי' חולין למפרע הא לא יעבור הפהן על איסור פלאים פינו דאי ל"ה צריך ללבשם הא ל"ש מגו דחשיב לבישה לגבי עבודה כו' וממילא ל"ה איסור פלאים.

אמנם באמת בלא"ה א"א לומר דמש"ה ל"א כל העומד להזות פמונה דמי משום דאיפשיך שלא יבא לידי הגי' שישאל על הפרה דהרי כ' בס' טורי אבן ר"ה כ"ח דבקרבות צבור הבאין מתרומת הלשפה פינו שמעורב בהן שקלי כל ישראל לית להו בעלים מיוחדין להכי ליתא בשאלה ע"ש וע' בספרי שו"ת הר"ב סי' כ"ב מ"ש בזה וא"כ הלא מבואר בפ"ב דשקלים דפרה אדונה היו לוקחין מתרומת הלשפה א"כ הא ליפא שאלה כלל בפ"א ושפיר קשה קושני' התוס' נימא פל העומד להזות כו' אמנם למה שהכרחנו למעלה דלר"ש פ"א גם מדרבנן נפדית א"כ אנדא קושני' התוס' דהרי פינו דמהני פדיון א"כ אפשיך שיפדוה ולא יבא לידי הגי' א"כ ל"ל פל העומד להזות פמונה דמי שוב מצאתי בחי' הרשב"א שבעות י"א שכ"כ בשם הרמב"ן ז"ל דלהכי ל"א פל העומד להזות כו' משום דכי מצא אחרת נאה הימנה מצוה לפדותה לפדני' עומדת ע"ש: ומה שהקשה הפנ"י הנ"ל על פירכת הש"ס במנחות דפריף נימא פל העומד לשרוף כשרוף דמי הרי לעומת זה י"ל פל העומד לפדות פפדו' דמי בלא"ה לק"מ דהרי כבר הבאתי דברי התוס' בב"ק ובחולין שהקשו דל"ל לומר בפ"א משום שהי"ל שעה"כ הרי גם השתא בת פדני' הוא לר"ש דס"ל פרה קדשי בדה"ב הוא וס"ל נמי קדשי בדה"ב ל"ה בכלל העוה"ע ותי' דמייירי לאחר הזאה שא"א לפדותה וא"כ ממילא לאחר הזאה ל"ש לומר פל העומד לפדות כו' ושפיר פריף הש"ס דנימא פל העומד לשרוף כשרוף דמי דא"א להפטר ממצות שריפתה דלאחר הזאה לית לה פדיון עוד וכיון שפן דע"כ ס"ל לר"ש דפט"ח גם מדרבנן

נפדית כנ"ל א"כ א"א לומר כפירוש הפר"ח הג"ל בד' הכ"מ דס"ל להקמב"ם דפ"ה מטמאה ט"א משום שהי"ל שעה"כ מטעם כל העומד לפדות כו' פיון דלהקמב"ם עכ"פ מדרבנן אין לה פדיון לאח"ש כנ"ל ובלא"ה דחה הפר"ח שם אח"כ שא"א לומר פן בד' הקמב"ם דפוסק כר"ש דפ"ה מטמאה אוכלין ומשקין מטעם דמדאוריני' מהני פדיון והי"ל שעה"כ כנ"ל פיון דמבואר בהקמב"ם בפ"א מט"א דכל הדברים האסורים בהנאה מטמאין ט"א דלא פ"ר"ש וא"כ א"צ בפ"א לטעמא דר"ש משום שהי"ל שעה"כ וכל העומד לפדות כו' וכמו שהפליא באמת מעלתו ג"כ על הפלתי הג"ל.

אמנם פן ראיתי בחי' הרשב"א שבועות הג"ל ובב"ק ע"ז שמביא בשם התוס' שתי להקנשא שהקשו דל"ל לומר בפ"א שמטמאה ט"א הואיל והי"ל שעה"כ הרי גם השתא בת פדני' היא ותי' דר"ש לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי אפי' השתא בת פדני' היא דקדשי בדה"ב אינו בכלל העוה"ע ועוד אפילו לדידכו דבעיתו העוה"ע מטמאה ט"א לפי שהי"ל שעה"כ שהיתה בת פדני' בעודה מפרפסת ע"ש.

וליהו פירושא תקשי לכאורה בהא דפריי' הש"ס במנחות הג"ל נותר ופ"ה אמאי מטמאין ט"א נימא כל העומד לשרוף פשוט דמי ונהרי לפירוש הג"ל מייירי הו' דפ"ה מטמאה ט"א פשהיא עכשיו ג"כ בת פדני' אליבא דר"ש וא"כ איך נימא כל העומד לשרוף פשוט דמי הרי יוכל להיות שפדויה ולא יצטרף לשרפה כי על פן נראה לפענ"ד דלשי' זו מוכרחין אנו לומר כמ"ש האחרונים דהיכי דבנדאי יעשה הדבר לבסוף וא"א בשום אופן להתבטל מזה בכה"ג אמרי' גם לרבנן דר"ש כל העומד לכך פאלו פכר נעשה שע"כ כ' התוס' בחולין פ"ט.

ובסופה ל"א. לחלק בין ע"ז של עפוי"ם לשל ישראל דשל עפוי"ם אין ברור שישרוף פיון דאית לה תקנתא בביתול משא"כ ע"ז של ישראל דאין לה ביתול וכיון דבנדאי ישרוף חשיב פשוט מתחלה אף לרבנן ולר"ש אפי' באופן דיש לו תקנה אמרינן כל העומד כו' ובס' מלא הרועים העיר לפי"ז דא"כ אמאי פריי' הש"ס מנחות הג"ל על נותר ופ"ה דמטמאין ט"א לר"ש דוקא דסבר כל העומד לשרוף פשוט דמי הרי פיון דל"ל תקנתא אמרי' גם לרבנן פשוט דמי וקשה גם לרבנן.

ובלא"ה קשה לפ"ד התוס' סוטה כ"ה: שכתבו דבאיסורי הנאה גם לרבנן דר"ש כל העומד לשרוף פשוט דמי הלא הו"מ למיפ"ה גם אליבא דרבנן. ונראה דהנה הו' דנותר מטמא ט"א הוא הברייתא שהובאה במנחות שם ק"א: ר"ש אומר יש נותר שהוא מטמא ט"א כו' פיצד לן לפני זריקה אינו מטמא ט"א לאחר זריקה מטמא ט"א ומוקי לה בגמ' שם ה' דלן לפני זריקה דל"ה שהות ביום למזרק' דאלו הוי שהות ביום למזרק' ה' הי"ל שעה"כ דכל העומד לזרוק פזרוק דמי והי"ל ד'טמא ט"א וקשה למה לי' לדחוקי ולאוקמי בגוונא דל"ה שהות ביום למזרק' דקשה ליפ"לוג בדידיה בין הי"ל שהות ללא הי"ל שהות ואצטריי' לדחוקי דה"נ קאמר לן קודם שנתנה לזריקה וקשה הרי תרי' כל העומד לכ"ע ל"א פנ"ל וא"כ אף אי הי' שהות ביום למזרק' ואמרי' כל העומד לזרוק פזרוק דמי אין על הבשר עדיין שם אונכל דעדיין א"ר לאכילה קודם הקטרת האימורין דכל פמה דלא מקטרי אימורין לא מתאכיל בשר וא"כ אנו צריכין ע"כ לומר כל העומד לזרוק כו' וכל העומד להקטיר כמקטיר דמי וזה ל"א וע"כ דהברייתא מייירי גם בנותר

שֶׁל הָאִסּוּרִין וּבְאִסּוּרֵינָהּ דְּהוּא אֲכִילת מִזְבַּח בַּיּוֹם שְׁנֵי יָמֵי תִּיכּוֹף רְאוּי לְהִקְטִירוֹ ע"ג הַמִּזְבֵּחַ וְחָשִׁיב אֲנֹכֶל וּלְכַף אֲצִטְרִיף לְדַחֲוֵי דל"ה שְׁהוּת בַּיּוֹם לְמִזְרְקֵי וּא"כ הָרִי קִי"ל דְּנוֹתָר שְׁהַעֲלֵהוּ ע"ג הַמִּזְבֵּחַ מִשְׁמֶשְׁלָה בּוֹ הָאוּר פִּקַּע מִמֶּנּוּ אִסּוּר נוֹתָר וְרַק גְּבִי הַבֶּשֶׂר שְׁעוֹמֵד לְאֲכִילָה אֵין הַמִּזְבֵּחַ מִפְּקִיעַ אִסּוּרוֹ מִמֶּנּוּ פִּמְבּוֹאֵר כ"ז בְּש"ס זְבָחִים מ"ג: [וע"ש בְּדָף מ"ב: בְּתוֹס' ד"ה הַקְּנִיז מִסְתַּפְּקִים לוֹמֵר דְּבִמְשָׁלָה בּוֹ הָאוּר בְּרַבּוֹ פִּקַּע פִּיגּוּלוֹ מִמֶּנּוּ אִף בְּבֶשֶׂר לְעִנּוֹ אֲכִילָה] וּא"כ לִפְי"ז גְּבִי נוֹתָר דְּאִסּוּרֵינָהּ הָרִי אֵית לִי תַקְנָתָא ע"י הַעֲלָאָה ע"ג הַמִּזְבֵּחַ וְכֵן פ"א יֵשׁ לָהּ הִיתָר ע"י פְּדִינָהּ וְנִהֵי דְרַבְּנָן אֵית לָהּ דְּקִדְשֵׁי בְדֵה"ב הֵיּוּ בְּכֻלָּל הַעוֹה"ע הָא בְּאֵמַת לָא שְׁמַעִינָן לְרַבְּנָן דִּיסְבְּרוּ פְּרָה מִטְּמָאָה ט"א וְאֵי שְׁמַעִינָן בְּשׁוּם דְּנֹכְתָא שְׁאֲמָרוּ דְּפ"א מִטְּמָאָה ט"א נֹקְמֵי בְכֵה"ג דְּמַהֲנֵי פְּדִיּוֹן כְּגוֹן בְּעוֹדָה מִפְּרַפְסָת אוֹ כְּשֶׁהַעֲמִיד וְהַעֲרִיף מִחַיִּים לְד' הַתּוֹס' מְעִילָה בְּשֵׁם הַרַח"כ הַנֶּלְל דְּכֵה"ג מַהֲנֵי פְּדִינָהּ גַם לְאַחַר מ"מ אֵיכָא לְאוּקְמֵי הֵךְ דְּפְרָה מִטְּמָאָה ט"א אֵלִיבָא דְרַבְּנָן בְּכֵה"ג וְכִינּוּן דְּאֵית לָהּ תַקְנָתָא הָא לְרַבְּנָן דְּר"ש לָאו כְּשָׁרוּף דְּמֵי אִפִּי בְּאִסּוּרֵי הַנָּאָה וּלְכַף פְּרִיף שְׁפִיר אֵלִיבָא דְּר"ש דְּנֹקָא דִּס"ל גַם בְּכֵה"ג כְּשָׁרוּף דְּמֵי וְהַבּוֹ: וּלְפִי הָאֲמוּרָה יְהִי חוֹזֵר וְנִיָּעוֹר קְנוֹשָׁי הַצֵּל"ח בְּפִסְחִים בְּשִׁי רַחֲסָגָה"כ אוֹת ק"ח עַל הָא דְקָא' בְּגַמ' שְׁם וְנִיָּתְנֵי רְבִיעֵי בְּתְרוּמָה וְחִמִּישֵׁי בְּקוֹדֶשׁ וְנ"ל וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לִפ"מ שְׁאֲמָרוּ בְּמִנְחוֹת ק"ב: דְּלִר"ש כָּל הָעוֹמֵד לְשָׁרוּף כְּשָׁרוּף דְּמֵי נוֹתָר וּפְרָה אֲמַאי מִטְּמָאִין ט"א עֲפָרָא בְּעֵלְמָא הוּא וּמִשְׁנֵי חִיבַת הַקּוֹדֶשׁ מְשׁוּי לָהּ אֲנֹכֶל וּמְסִיק שְׁם דְּלִמְנוֹת בּוֹ רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי הוּא רַק מְדַרְבְּנָן אֵי נִימָא דְחִיבָה"ק מַהֲנֵי רַק לְאִיפְסוּלֵי גּוּפֵי וּלִפ"ז לָא מִשְׁפַּחַת אֲנֹכֶל קוֹדֶשׁ שְׁיִטְמָא אַחֲרֵים מֵה"ת אִפִּי הוּא רֵאשׁוֹן דְּתִיכּוֹף שְׁנַטְמָא עוֹמֵד לְשָׁרִיפָה כְּשָׁרוּף דְּמֵי וְעֲפָרָא בְּעֵלְמָא הוּא וְכֵן אוֹכֵל תְּרוּמָה שְׁנַטְמָא לְד' הַתּוֹס' בִּיצָה כ"ז: ד"ה וְעַל הַחֲלָה דְתַרוּ"ט הוּא מִן הַנְּשָׁרְפִין שְׁשָׁנִינוּ בְּמַס' תְּמוּרָה הַנְּשָׁרְפִין לָא יִקְבְּרוּ וּא"כ אוֹכֵל תְּרוּמָה טְמָאָה ג"כ עֲפָרָא בְּעֵלְמָא הֵיא וְאִינוּ מִטְּמָא אַחֲרֵים מֵה"ת כּו' ע"ש.

וְהִנֵּה מִתְרוּ"ט לָא קָשִׁיָא לָא מִיבְעִיָא לְהַךְ תִּי שְׁבַתוֹס' שְׁבַת כ"ה. ד"ה כָּף דְּשָׁרִיפַת תְּרוּ"ט אֵינָה אֵלָא מְדַרְבְּנָן בְּנוֹדָאי ל"א בִּי כָּל הָעוֹמֵד לְשָׁרוּף כְּשָׁרוּף דְּמֵי.

אֲכֵן אִפִּי לְאִידָף תִּי שֶׁל הַתּוֹס' שְׁם דְּהוּא מְדַאוּרֵינָהּ דְּדִמְיָא לְקוֹדֶשׁ בְּכ"ז כ' בְּשַׁע"מ פ"ד מֵה' גִּירוּשִׁין דְּל"ש בִּי כָּל הָעוֹמֵד לְשָׁרוּף עֲפַמ"ש בְּס' מִשְׁאָת מִשָּׁה דְּל"ש כָּל הָעוֹמֵד לְשָׁרוּף כְּשָׁרוּף דְּמֵי אֵלָא בְּדָבָר שְׁמִפְנֵי שְׁבַתוֹרָה שְׁמִצְוֹתוֹ בְּשָׁרִיפָה כְּנוֹתָר וּפִיגּוּל ע"ש וְע' בְּתַשׁוּי שְׁעַר אֲפָרִים סִי ל"ח בְּהַג"ה שְׁכ' בְּהָא שְׁהַקְשׁוּ הַתּוֹס' בְּסוּטָה כ"ה: מְכַלְאֵי הַפְּרָם אֲמַאי יִטְמָא ט"א נִימָא כְּתוּמֵי מ"ש וְלֹא הִקְשׁוּ מְעַרְלָה שְׁהוּא קוֹדֶם בְּסִדֵּר הַגַּמ' שְׁכָף שְׁנֵי חֲכָמִים הַעֲרָלָה וְכֵה"כ כּו' וְתִי דְּעַרְלָה דְּדִינוּ בְּשָׁרִיפָה לָא מְצִינוּ מְפֻרָשׁ בְּתוֹרָה אֵלָא דִּילְפִי מְכֵה"כ וְלָכֵן מִקְשִׁין הַתּוֹס' רַק מְכֵה"כ ע"ש [וְיִל"ע מִתּוֹס' סוּכָה ל"ה].

שְׁכַתְּבוּ דְּבַעֲרָלָה וְתַרוּ"ט שְׁיָיָף כְּתוּמֵי מ"ש ע"ש וְכֵן בְּגוּף קְנוֹשָׁי הַתּוֹס' מְכֵה"כ אֵיכָא לְעִיּוּנֵי לִפְעַנ"ד דְּנִהֵי דְּנִימָא כְּשִׁי הַתּוֹס' בְּכ"ד דְּגַם לְקַבֵּל ט"א בְּעֵי כְּבִיצָה וְכֵן אִפִּי לְשִׁי רִש"י דְּכָל שְׁהוּ מְקַבֵּל טוֹמָאָה מֵה"ת כ' תּוֹס' בְּפִסְחִים ל"ג: ד"ה לְאֵימַת דַּעֲכ"פ הַכְּשֶׁר אִינוּ מְקַבֵּל בְּפִחוֹת מְכַבִּיצָה ע' מְהַרְשֵׁ"א שְׁם וְע' בְּפִי"ג דְּאֵהֲלוֹת מְשֻׁנָּה ה' וּבְתוּוֹ"ט שְׁם בְּכ"ז ל"ש בְּהָא כְּמ"ש עֲפַמ"ש הַתּוֹס' בְּעִירוּבֵין פ': ד"ה אֲבָל דְּלֵהֲכִי כְּשֶׁר לְחֵי שֶׁל אֲשֶׁרָה

ול"א כמ"ש אע"ג דבְּעֵי שְׂעוֹר גוֹבָה וְגַם רֹחֵב מְשֻׁהוּ פִּינּוֹ דְּגַם אִם הִי מְדַבֵּק הַפְּתִיתִין בְּפִתּוֹל הַגּוֹי לְחֵי וּבְלִבָּד שְׁלֵא יְהִי נִיטְלִין בְּרוּחַ.

ולפי"ז הרי קיי"ל בפ"ח דְּטְהָרוֹת מְשֻׁנָּה ח' דְּאִנְכֵל פְּרוּד אִפִּי פִּירוּרִים דְּקִים כְּעֵין הַסְרָדֵל הַמְשַׁקִּין מְחַבְּרָן וּמְצַרְפֵּן לְכַבִּיצָה ע"ש דְּלָא קִי"ל כר' דוֹסָא שֶׁם דְּאִמְרָאֲנָכֵל פְּרוּד אִינוּ מְטַמָּא וּכ"פ הַרְמְב"ם פ"ו מט"א הי"ז.

וע' בְּחֻלִּין קי"ח: ובפירש"י וְתוֹס' שֶׁם וּבמ"ל פ"ד מט"א ה"ג וא"כ אִמָּאֵי יְהִי שְׂיִיף בְּזֵה פְתוּתֵי מ"ש וְיֵשׁ לְהִרְחִיב הַדִּיבּוּר בְּזֵה אַכ"מ] אִמְנָם בְּאִנְכֵל קוֹדֵשׁ שְׁנִטְמָא דְּמְפֹרָשׁ בְּתוֹרָה דְּמִצְוֹתוֹ בְּשִׁרְיָפָה שְׁפִיר הַקְשָׁה הַצ"ח דְּאִיף מְשַׁפְּחַת שְׂיִטְמָא אַחֲרִים מֵה"ת הִרִי פִּינּוֹ דְּעוֹמֵד לְשִׁרְוֹן כְּשִׁרְוֹף דְּמִי וְעַפְרָא בְּעֵלְמָא הוּא.

ואִמְיָא לְתַרְזֵן דְּמְשַׁפְּחַת אִנְכֵל קוֹדֵשׁ שְׂיִטְמָא מְדְאוּרֵינִי בְּבִשְׁר קוֹדֵשׁ שְׁנִטְמָא לְפָנֵי זְרִיקָה לְפִי"ד הַתוֹס' פְּרִיתוֹת הַנ"ל דְּקוֹדֵם זְרִיקָה אִיתָא בְּשִׂאלָה א"כ פִּינּוֹ דְּאִינְפִּשְׁר בְּשִׂאלָה וְאִיף שְׂיִיף חֻלִּין שְׁנִטְמָא בְּעֵזְרָה וּס"ל לר"ש בְּקִידוּשֵׁין נ"ח.

דחשנ"ב יִשְׁרָפוּ הָא כ' בְּפִירִש"י שֶׁם דְּהִשְׁרִיפָה אִינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנָן וּמֵה"ת סְגִי בְּקַבּוּרָה ע"ש וּא"כ פִּינּוֹ דְּאִית לִי תַקְנָתָא שְׁלֵא יִשְׁרָף ל"א כְּשִׁרְוֹף דְּמִי וּבְנִקְבְּרִין הָא ל"א פְתוּתֵי מ"ש כמ"ש בְּתוֹשׁוֹ שְׁעַר אֲפֵרִים סִי ל"ח.

אִמְנָם לְמָה שְׁהוֹכַחְנוּ דְּלר"ש אִפִּי בְּאִית לִי תַקְנָה נְמִי אִמְרִינָן כְּשִׁרְוֹף דְּמִי הַדְר"ק הַצ"ח לְדוֹקְתָה. אִמְנָם בְּאִמַּת בְּלֵא"ה א"א לְתַרְזֵן פּוֹ"ל דְּהִרִי הָא דְּבִשְׁר מְקַבֵּל ט"א לְפָנֵי זְרִיקָה אִיף דְּל"ה אִנְכֵל שְׂאִתָּה יְכוּל לְהַאֲכִילוֹ לְאַחֲרִים עַכְצ"ל מְשׁוּם דְּלַעֲגִין ט"א תְּלוּי בְּהִיתָר זְרִיקָה מְשׁוּם כֹּל הָעוֹמֵד לְזְרוּק כְּזָרוּק דְּמִי וּמְשׁוּי לִי אִנְכֵלָא וְהָא דְּפִלְיָה בְּמַעֲלָה ה'.

אִי הִיתָר זְרִיקָה אוֹ הִיתָר אֲכִילָה שְׁנִינּוּ הוּא רַק לַעֲגִין מַעֲלָה דְּלָא פְּקַעֵי קַדְשִׁים עַד לְאַחַר זְרִיקָה וּכְהַצֵּד הָרֵאשׁוֹן שְׁכ' הַתוֹס' שֶׁם וְהָא דְּאָמַר רַב אֲשִׁי בְּמִנְחוֹת ק"ב. מַעֲלָה אֲטוֹמָאָה קָא רְמִית כּוּ הוּא לְפִי הַצֵּד הַב' שְׁבַתוֹס' שֶׁם עַש"ה וּא"כ לְאַחַר שְׂאִמְרָנוּ דְּחַל עַל הַבִּשְׁר הַזֶּה ט"א מְשׁוּם כֹּל הָעוֹמֵד לְזְרוּק כְּזָרוּק דְּמִי א"כ דְּכְזָרוּק דְּמִי הָא לִיתָא בְּשִׂאלָה וְעוֹמֵד לְשִׁרְוֹן בְּנִדְאִי וְשׁוּב אִינוּ מְטַמָּא ט"א וּכִי"ב כ' בְּש"ף יו"ד סִי נ"ה ס"ק י"ג דְּבִאֲבָר הַמְדוּלְדָל ל"ש אִיסוּר דְּבוּק דְּכִינּוֹן דְּחֻכְמִים אֲסֻרוּהוּ מְשׁוּם דְּחֻשִׁיב כְּנִחְתָּהּ אִיף נְחֻשְׁבוּ אִיסוּר דְּבוּק ע"ש.

וע' שְׁבַת מ"ח: אִי חַבּוּר הוּא לְהַזָּאָה נְמִי וְאִי לָאו חַבּוּר הוּא לְטוֹמָאָה נְמִי לָא. וְדוּמָה לְזֵה כ' בְּתוֹס' זְבָחִים כ"ו: ד"ה וְהוּא שְׁהַקְשׁוּ בְּהָא דְּאִר"א הַנְּתַנִּין לְמַטָּה שְׁנִטְעָרְבוּ בְּנִתְנִין לְמַעְלָה יִתְּנוּ לְמַעְלָה וְרוֹאִין אֶת הַנְּתַנִּין לְמַטָּה כְּאִלוּ הֵן מִים וְיִחְזוּר וְיִתְּנוּ לְמַטָּה וְהַקְשׁוּ לְמָה דָּא הָתָם דְּשִׁלָּא בְּמַקוֹמוֹ כְּמַקוֹמוֹ דְּמִי לַעֲגִין כְּפָרָה אִמָּאֵי יִחְזוּר וְיִתְּנוּ לְמַטָּה הָא כְּבָר נִתְּפָרוּ.

ותִּי הִרִי הָא דְּנִתְּנִין לְמַעְלָה מְשׁוּם דְּחֻשְׁבִּינּוֹ הַנְּתַנִּין לְמַטָּה כְּאִלוּ הֵן מִים א"כ אִיף נוֹכַל תּוּ לֹמַר דְּהַבְּעֵלִים נִתְּפָרוּ וְלְמִיחְשָׁבִי כְּדָם דְּלִיגְהִי כְּזָרוּק ע"ש וְהַנ"נ אִין לֹמַר תְּרִיתִי דְּסִתְרִי אֶהְדְּדִי דְּלַעֲגִין טוֹמָאָת עֲצָמוֹ נְחֻשְׁבִּי כְּזָרוּק וְלְטַמָּא אַחֲרִים לָא נְחֻשְׁבוּ כְּזָרוּק.

והא דהקשו בתוס' יבמות ל"ג. ד"ה אלא בְּהָא דא"י שם דבמליקה חל נבילה וזרות בב"א דהרי נבילה חל תיכף ואיסור זרות לא חל עד אחר זריקה שיש היתר לפנהנים ותי' דאיסור נבילה לא חזיל ג"כ עד אחר זריקה משום דלא מצי לחול אאיסור מעילה דחמיר מיני' והקשו תו דהרי בר קפרא גופי' אית לי' בריש מעילה היתר זריקה שנינו ומשנראה לזריקה פקע איסור מעילה ושפיר מצי איסור נבילה לחול.

ולכאורה מאי הקשו הרי הא דס"ל היתר זריקה שנינו הוא משום כל העומד לזרוק פזרוק דמי א"כ גם איסור זרות אינו חל מה"ט אמנם באמת ז"א דהרי איסור זרות דלא חל קודם זריקה הוא משום דלא חזי לפנהנים ולא קרינין בי' ואכלו אותו אשר פנפר בהם ולפנהנים ודאי דלא חזי קודם זריקה אף למ"ד כל העומד לזרוק פזרוק דמי דהרי ר"ש דס"ל כל העומד כו' אית לי' במכופות י"ז דהאכל מתודה ושלמים קודם זריקה לוקה וה"ט דרחמנא גילתה בהדיא דלא חזי לאכילה עד אחר זריקה ממש דכתב ודם זבחי' ישפך והדר והבשר תאכל עתוס' מעילה ז: ד"ה הא ממונא וכיון דלא חזי לפנהנים ממילא ליפא איסור זרות: ולבר מן דין הלא פבר ביאר הרי"ט אלגזי ה' בכורות דברי התוס' פרייתות ה"ל שפכתו דלאח"ש מהני שאלה דתליא בפלוגתא דר"י ור"ש במעילה י"ט.

דלר"ש דסובר שם מפיון דהביא הקרבן לעזרה נפטר מאחריותו לכו משפא ליד גזבר תו ל"מ למיתשל ורק לר"י דס"ל דחייב באחריותו עד שיזרק הדם מהני עד אחר זריקה שאלה ע"ש וע' בספרי הרי בשמים סי' ק"ט.

וא"כ לר"ש ל"מ שאלה אח"ש וכיון דלר"ש גופי' ל"ל תקנתא בשאלה בנדאי קשה לדידנ' נימא כל העומד לשרוף כשרוף דמי ולא יטמא ט"א. ודרף אגב אמנא מה שיש לבאר עפי"ד הרי"ט אלגזי ה"ל דברי התוס' בתמורה ל"ב.

ד"ה מקדישין כו' ונראה למורי דטעמא משום דבקדשי מזבח יש שם הבעלים לפדותן פשהומו אכל בקדשי בדה"ב ששהקדישו אין לבעלים עליהן יותר משאר אדם לפיכך אין ביזו להתפיס ע"כ.

ולכאורה אינו מובן דאטו קדשי בדה"ב לא יוכלו הבעלים לפדותן פשהומו ובפשיטות י"ל דקדשי מזבח כ"ז שלא נעשה מעשה הקרבן השחיטה והזריקה כשנעשה בע"מ הלא מחויב לפדותו ולהביא קרבן אחר משא"כ קדשי בדה"ב גם כשהומם הא ראוי לבדה"ב ולר"ל בחולין קל"ט.

דקדשי בדה"ב משהפרישו שוב א"ח באחריותו אע"ג דלא פא ליד גזבר דכל היכי דאית' בי גזא דרחמנא אית' אמנם באמת דחוק הוא דלר"י איך נפרש המתני'. הן אמת שראיתי להמ"ל בפ"ו מערכין ה"ח שכ' בפשיטות וז"ל ואפשר דל"ש בקדשי בדה"ב האי מילתא משום דמדאפרשי' נפטר מנדרו דדוקא באומר הרי עלי עולה כל פמה דלא זכה מזבח לא נפטר מחיובו.

אבל באמר הרי עלי לבדה"ב מפי אפרשי' אף שלא פא ליד גזבר נפטר מחיובו דכל היכי דאית' בי גזא דרחמנא אית' ע"כ ולא הנפיר שהוא פלוגתת ר"י ור"ל בש"ס חולין ה"ל. אולם גם אינימא שפן הוא ההלכה אין לשון התוס' סובל פירוש זה שמשמעו ששקדשי מזבח יש אצל הבעלים פח נוספי' משאר אדם משא"כ בקדשי בדה"ב.

שע"כ נלפענ"ד לְבָאָר דְבְרֵיהֶם עפמ"ש בְּתוֹס' מְנַחוֹת ע"א: ד"ה ומתירין דְדוֹקָא בְּעֵלִים
הוא דיכולין לחלל שו"מ על שו"פ דַּאִין סְבָרָא דַּיּוּכַל כ"א לְפָדוֹת הֶקְדָּשׁ שְׁל חֲבִירוֹ שו"מ
על שו"פ וְיִקְחֻנּוּ לְעֶצְמוֹ ע"ש. וְעָתוּס' תְּמוּרָה כ"ז: ד"ה לָא אָמְרִינוּ.

ובט"א בחי' מְגִילָה בְּיָאָר הַסְבָּרָא דְהַבְעָלִים פִּינוּ דְבִנְדָם לִיתְשַׁל עַל הֶהְקְדָּשׁ לְכָהּ יְכוּלִין
לְחַלֵּל שו"מ על שו"פ. וְהִנֵּה בַט"א הַנֶּ"ל הַסְבִּיר דְלְכָהּ מְהֵנִי שְׂאֵלָה לֹאח"ש פִּינוּ דְחֵיב
בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ עַד שְׂיִזְרַק הַדָּם.

ולפי"ז שפיר כ' התוס' דְבִשְׁלָמָא בְּקִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ פִּינוּ שְׁחֵיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ עַד שְׂיִזְרַק הַדָּם הָא
מְצִי לְמִיתְשַׁל וְכִינוּ דְבִדּוֹ לִיתְשַׁל יְכוּל גְּמִי לְחַלֵּל שו"מ על שו"פ כַּנֶּ"ל וְא"כ יֵשׁ לוֹ בּו
פַּח יוֹתֵר מְשָׁאָר אָדָם מִשָּׂא"כ בְּקִדְשֵׁי בְדֵה"ב שְׂמִשְׁהַפְרִישׁוּ גַפְטֵר מְאַחֲרֵיּוֹתוֹ וְעַכ"פ
מְשָׂאָ לִיד גְּזָבֵר תּוֹ א"ח בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ וְא"כ לָא מְצִי לְמִיתְשַׁל עָלָיו וְא"כ א"י לְחַלֵּל ג"כ
שו"מ על שו"פ.

ואין לוֹ בּו פַּח יוֹתֵר מְשָׁאָר אָדָם וְע"כ ל"ש טה"נ בְּקִדְשֵׁי בְדֵה"ב. אָמְנָם לָא יִדְעֻנָּא דְאַמְאִי
לָא הִבִּיאוּ הַתּוֹס' מְהָא דב"ק ע"ו.

דא' הָתָם גְּבִי גָבַי וְהַקְדִּישׁ דַּא"ח דו"ה וְל"א מֵה לִי מְכָרוּ לְהַדְיוּט אוֹ מְכָרוּ לְשָׁמַיִם פִּינוּ
דְמְכָרוּ לְהַדְיוּט מְעִיקְרָא תוֹרָא דְרַאוּבֵן וְהַשְׁתָּא תוֹרָא דְשְׁמַעוֹן אָבֵל מְכָרוּ לְשָׁמַיִם מְעִיקְרָא
תוֹרָא דְרַאוּבֵן וְהַשְׁתָּא תוֹרָא דְרַאוּבֵן.

וכ' בְּתוֹס' שֵׁם דְזָהוּ דְנָקָא בְּקִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ אָבֵל גָּבַי וְהַקְדִּישׁ לְבְדֵה"ב חֵיב דו"ה דְהוּי פְּמְכָר
לְהַדְיוּט דְקִדְשֵׁי בְדָק הַבֵּית לָא מִיקְרִי ע"ש בְּעֵלִים ע"ש וְא"כ הַחֲזִילוּק פְּשׁוּט בֵּין קִדְשֵׁי
מִזְבֵּחַ לְקִדְשֵׁי בְדֵה"ב וְי"ל"ע בְּזָה] וְבַעֲיָקָר קוֹשְׁי' הַצֵּל"ח הַנֶּ"ל הֵיטֵב אֲשֶׁר דִּיבֵר בְּזָה בְּסִפֵּר
פָּאָר הַלְכָהּ הִבִּיאוּ בְּשׁו"ת מְהַר"ם מִינְיָן מֵהַגָּאוֹן מְאוּבִין ס' ה' דְבִשְׁלָמָא בְּנוֹתֵר וּפְרָה
הַקְשָׁה הַש"ס שְׁפִיר דְלָא יִטְמָאוּ ט"א מְטַעַם כֹּל הָעוֹמֵד לְשֶׁרֶף כְּשֶׁרוּף דְמִי פִינוּ דְבָלְאוּ
טוֹמְאָה עוֹמְדִין לְשֶׁרִיפָה אָבֵל הֵיכִי דְלְשֶׁרִיפָה עוֹמֵד בְּשִׁבִיל טוֹמְאָה אִין סְבָרָא לּוֹמֵר
דְבִשְׁבִיל דְעוֹמֵד לְשֶׁרִיפָה מְפִנֵי הַטוֹמְאָה לָא יִטְמָאוּ אַחֲרֵים דְגַבֵּי טוֹמְאָה גְזַה"כ הוּא לְטַמָּא
אַחֲרֵים דְבִשְׁבִיל זֶה מִיקְרִי טְמָא לְטַמָּא אַחֲרֵים דְהַפְתּוּב מְעִיד וְהַבְּשֶׁר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טְמָא
כו' עכ"ל וְאִזְדָּא גְמִי בְּזָה קוֹשְׁי' בְּעַל תְּשׁוּ' הַר הַכֶּרְמֵל חַא"ח ס' י"ז שְׁהַקְשָׁה בְּהָא דְתַנּוּ
בְּכַרִּיתוֹת י"ג: יֵשׁ אוֹכַל אֲכִילָהּ א' כו' טְמָא שְׂאֵכַל חֲלָב וְהִי נוֹתֵר מִן הַמְּוֹקְדִישִׁין בִּי"כ
וְהַקְשָׁה דְהַרִי אֲכִילַת נוֹתֵר וְחֲלָב קוֹדֵשׁ דְלְשֶׁרִיפָה וְהַקְטֵרָה עוֹמֵד נִימָא פְּתוּמִי מ"ש וְלִיפָא
שְׂעִיּוֹרָא וְא"ל דְאָכַל מְעַט מְעַט בְּכַא"פ דְבִשְׁעַת אֲכִילָהּ ל"ה רַק ח"ש וְלָא מְכַתַּת פְּתִית
דַּא"כ תְּקַשֵּׁי לְרַבֵּי לָא מְשַׁפְּחַת פְּרַת דִּיּוֹמָא רַק בְּאוֹכַל סְמוּךְ לְשַׁקָּה"ח אוֹ חֲנֻקְתָּי אֲוֹמְצָא
וּמִית דל"ה שְׁהוֹת דְלִיכְפַר לִי יו"כ וְאִי אָכַל מְעַט מְעַט הָא כִּיפַר יו"כ בִּינְתִים וְלִיפָא
צִירוּף לְשִׁיעוֹר שְׁלָם.

[וְי"ל"ע דְהַרִי יו"כ אִינוּ מְכַפֵּר אַפְלָגָא דְשְׂעִיּוֹרָא עֵי' בְּסִפְרֵי הַר"ב ח"א ס' י"א וְי"ז]
וְלְהַאֲמוֹר נְכוֹן דְכִינוּ דְחֵיב שְׂרִיפָה הוּא מְשׁוּם שְׁהוּא נוֹתֵר אוֹ חֲלָב קוֹדֵשׁ וְהַרִי גְזָרָה בְּהוּ
רַחֲמָנָא דְחֵיב בְּכ"א כְּשִׁיעוֹר אֲכִילָתוֹ וְל"א פְּתוּמִי מ"ש וּמְגוֹ דְחֵשְׁבִי רַחֲמָנָא שְׂעִיּוֹר שְׁלָם
לְגַבִּיּהוּ חֵשְׁבִי גְמִי שְׂעִיּוֹר לְגַבֵּי יו"כ כַּדַּא' מְגוֹ דְהוּי דוֹפְן כו' וְכַנֶּ"ל: וְהִנֵּה בְּעִיקְרָהּ הַדִּין
אִי קִי"ל כַּר"ש בְּהָא דְכָל הָעוֹמֵד כו' הִנֵּה בְּרַמְ"א אַה"ע ס' קכ"ד ס"א מוֹבָא ד' הַר"ן

ש'אם כתב הגט על דבר שצריך שריפה הגט בטל ותמה החמ"ח שהרי הר"ן לא כתב דין זה רק למ"ד כל העומד לשרוף פשוט דמי ור"ש הוא דאית לי הכי כדא' במנחות ק"ב ולטעמין אזיל דס"ל כל העומד לזרוק פזרוק דמי ולא קיי"ל כר"ש וכמ"ש הרמב"ם פ"ד מפסוהמ"ק גבי אשם תלוי נודע לו אחר שזנרק הדם בפשר יאכל לפהגים ואלו מאן דס"ל כל העומד לזרוק פזרוק דמי אפ"י הדם בכוס נמי.

ובב"ש שם כתב דאשתמיט מינני דברי הש"ס פרייתות כ"ד: דמוקי התם דאתיא אפי' לר"ש אימר דאמר ר"ש אלא במידי דעומד לזרוק אבל האי אם לא חטא אינו עומד לזריקה מודה ר"ש ולפענ"ד אין פאן תימה על החמ"ח ו"ל דהנה להבין פירכת הש"ס הנ"ל דפריה אימר דאמר ר"ש במידי דעומד לזריקה כו' נראה עפ"מ הש"ס בתוס' בפסחים י"ג: גבי פבשי עצרת שזרק דמן של"ש לא קדש הקחם ול"א כל העומד לזרוק פזרוק דמי כמו בנשפה הדם דכיון דעקרו מלשמן איגלאי מילתא למפרע דל"ה פזרוק בשעת קבלה ולכאורה אינו מוכן החילוק בין זריקה של"ש לנשפה הדם.

ונראה עפ"ד התוס' יבמות ל"ו: שכ' דל"א אגמ"ל אלא הכי שא"צ לידע עתידות רק מה שפאותה שעה שייף אם יבא אליהו כו' ואמרי' אגמ"ל אבל בספק פנה שאינו ראוי להתברר באותה שעה וצריך לידע עתידות ל"ש פנה אם יבא אליהו ול"א אגמ"ל ע"ש וזהו פנות התוס' במנחות ס"ד.

שהקשו על הברייתא שהובאה שם דקתני שחט שני חטאות צבור בשבת וא"צ אלא א' חייב על השני' ופטור על הראשונה ואפ"י נתפפרו בשני' ופרש"י פגון שנספה הדם מהראשונה לאחר שחיתת שני' והק' התוס' דהא לקמן אמרינן בנמצא הראשונה פחושיה בבנ"מ דלרבה אזלינן בתר מעשיו ופטור ות' דהתם אם יבא אליהו ויאמר שהיא פחושיה בבנ"מ הי' מביא לכתחלה שמינה והפונה מבוארת דבכחושיה בבנ"מ הא א"צ להגדת עתידות רק מה שפאותה שעה ואמרי' שפיר אגמ"ל דבהיתר שחט משא"כ בנשפה הדם הא בשעת שחיתת השני' לא ידענו שישפך הדם מהראשונה ואנו צריכין להגדת עתידות פנה ל"א אם יבא אליהו כו' ול"ש אגמ"ל פנ"ל ולפי"ז נראה דזהו החילוק ג"כ בין זרק של"ש לנשפה הדם דבשלקמא זנרק של"ש דבמחשבתו ודעתו של האדם תליא מילתא אמרינן הוכיח סופו על תחלתו פדמצינו בחולין ל"ט: גבי שחטה ואח"כחשב עלי' ובתוס' שם מובא בשם התוספתא אם מששחטה זרק דמה לע"ז והקטיר חלבה לע"ז אמרי' הוכיח סופו על תחלתו ובדאי שחטו לע"ז ועד פאן ל"פ רבנן עלי' אלא התם פיון דבזריקה לע"ז בלבד לא נאסר כמ"ש בתוס' שם ולכך ס"ל דל"א הוכיח סופו על תחלתו שיהי' כמו ששחט ג"כ לע"ז אבל בפיוגול הלא הזריקה בלבד הוי פיוגול אפס לעגנן זה דנימא פיון שחישב פיוגול בהזריקה בודאי הוחלט פן במחשבתו גם בשעת קבלת הדם לפגל בזריקה אפשר דגם רבנן מודו דאמרינן דבדאי נקט לי' פן בדעת' מעיקרא ע' ריש זבחים ובש"ע אה"ע סי' קמ"א סי"ו.

וכיון שפן הרי אין אנו צריכין בשעת הקבלה להגדת עתידות ועל מה שהוא באותה שעה שייף שפיר אם יבא אליהו כו' וע"כ פי זריק של"ש אמרינן שפיר אגמ"ל דבשעת הקבלה ל"ה עומד לזרוק ולאו פזרוק דמי משא"כ בנשפה הדם שהוא מקרה הנזכר לאחר זמן

ואנו צריכין בשעת הקבלה להגדת עתידות שתהי' המקרה הלזו שישפך הדם ול"א אם יבא אליהו כו' וממילא ל"ש אגמ"ל ונשפיר אמרינו כל העומד לזרוק פזרוק דמי.

ולפי"ז זהו דפריד בש"ס פרישות הנ"ל אימר דאר"ש בְּמִיָּדֵי דְעוּמַד לְזַרְיקָה אָבֵל הַאי אינו עומד ליזרק פי' פִּינּוֹן דְנוֹדַע שְׁלֵא חָטָא הָרִי אַגמ"ל דל"ה עומד לזריקה פִּינּוֹן דְבַמָּה שְׁהוּא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הָא שְׁיָיָה אִם יבא אליהו כו' וא"כ פִּינּוֹן שְׁלֵא חָטָא הָא שְׁיָיָה בְשַׁעַת קַבְלָה לומר אם יבא אליהו ויאמר שלא חטא הוא לא יזרק הדם דהו"ל ידיעה בשעת סליחה וכיין שפון פִּשְׁנוֹדַע אַח"כ אַמְרִי אַגמ"ל דל"ה עומד ליזרק ול"ה פִּזְרוּק וּא"כ הו"ל ידיעה בשעת סליחה ומשני אמרי במערבא קסבר ר"י כ"ש מְקַדָּשׁ אֵת הַפְּסוּל בְּתַחֲלָה לִיקְרַב א"כ גַּם הַשְׁתָּא עוּמַד לְזַרְיקָה וּלְכַד שְׁפִיר ס"ל דְאַפִּי' הַדָּם בְּפּוֹס יזרק ול"ה ידיעה בשעת סליחה פִּינּוֹן דְעוּמַד לִיזְרַק פִּזְרוּק דְמִי דְאַפִּי' הוּא דָם פְּסוּל ג"כ עוּמַד לְזַרְיקָה וּכְזוּרִיק דְמִי וְהו"ל ידיעה אַחַר סְלִיחָה וְתַדַּע דְבַגְמַ' שֶׁם לֹא קֵא' אֶלָּא אַמְרִי בְּמַעְרְבָא וְלֹא חִזַּר מִמַּאי דְמוּקִי לָהּ מַעֲיָקְרָא וְע"כ דְגַם הַשְׁתָּא מְוַכְרְחִין אָנוּ לומר דר"י ס"ל כר"ש דאל"ה מאי מועיל לן הָא דכ"ש מְקַדָּשׁ פְּסוּלִין הָרִי אַפְתִּי הו"ל ידיעה בשעת סליחה ובא"ת פתיב והוא לא ידע וְאַשֶׁם וְאִיָּהּ מוֹתֵר לְאַכּוֹל הַבְּשָׂר וְעַרְמְב"ם פ"א מְפִסוּהַמ"ק ה"ל"ד דְפּוֹסֵק כַּר' יְהוֹשֻׁעַ דְאַמַּר אִם אֵין בְּשָׂר אֵין דָּם וְהִכִּי מְפִנְרֵשׁ בְּאַמַּת בְּפִיהַמ"ש וּבְרַע"ב שֶׁם דְר"י וְר"ש תְּרַנּוּיָיָהוּ ס"ל כ"ש מְקַדָּשׁ פְּסוּלִין וְכָל הָעוּמַד לִיזְרַק פִּזְרוּק דְמִי.

וממילא אנדא נמי מה שתמה הב"ש שם ע"ד הרמב"ם דפסקיו סתרי אהדדי דבפ"ג מפסוהמ"ק פוסק דכ"ש מְקַדָּשׁ דָּם הַפְּסוּל לִיקְרַב וּבפ"ד לְעַנּוּן א"ת פּוֹסֵק דְבַעֲיָנוּ דוֹקָא שְׁנוֹדַע לְאַחַר שְׁנִזְרַק וְלְהַאֲמוּר נְכוּן דְהַרְמַב"ם לֹא ס"ל כר"ש דְכָל הָעוּמַד לִיזְרַק פִּזְרוּק דְמִי א"כ אַף שְׁהָדָם בְּפּוֹס וְנִתְקַדָּשׁ בְּכ"ש אַפְ"ה הָרִי אָסוּר לְאַכּוֹל הַבְּשָׂר מְשׁוּם דְהו"ל ידיעה בשעת סליחה ואם אין בְּשָׂר אֵין דָּם וְצָדִקוּ דְבָרֵי הַחַמ"ח שְׁכ' דְמַכְּאֵן מוֹכַח ע"כ דְהַרְמַב"ם לֹא ס"ל כר"ש דא' פִּל הָעוּמַד לִיזְרַק פִּזְרוּק דְמִי.

אמנם לכאורה עומד לנגדנו לפי"ז דברי הש"ס מנחות ק"ב: בְּהָא דְקֵא' שֶׁם ע"א לְעַנּוּן פִּירְכַת הַש"ס עַל ר"ש דא' פָּרָה מְטַמְּאָה ט"א הוֹאִיל וְהִי"ל שְׁעָה"כ דְפָּרָה נְפִדִית ע"ג מְעַרְכַתָּה וְעוּמַד לְפָדוֹת פְּפָדוּי דְמִי נְהָרִי לֵן לְפָנֵי זְרִיקָה דְמַצְנָה לְמִזְרְקֵי וְא"ב זְרִיקָה קִתְנֵי דְאֵין מְטַמְּא ט"א וּמוּקִי לָהּ בְּשָׁלֵן קוֹדֵם שְׁנִזְרָאָה לְזַרְיקָה דל"ה שְׁהוּת לְמִזְרְקֵי וּפְרִיָּה וְהָא פִּיגוּל בֵּין בִּקְ"ד בֵּין בְּקָק"ל דְמַצְנָה לְמִזְרְקֵי וְא"ב זְרִיקָה וְקִתְנֵי דְאֵין מְטַמְּא ט"א וּמוּקִי דְפִיגּוּל בְּשַׁחֲטָה וְאַמַּר רַב אֲשֵׁי אַמְרִיתָהּ לְשִׁמְעָתָא קַמִּי דר"נ אפ"י תִּימָא לֵן מְמֵשׁ וְאִפ"ת דְפִיגּוּל בְּזַרְיקָה דא"ב פְּרִיק אָמַר א"ב הָוִי זְרִיק ל"א וּפְרִיָּה עַל ר"א וְר"נ מְהַמְּשָׁנָה דְכָרִיתוֹת הַנ"ל דס"ל לר' יוסי אפ"י הָדָם בְּפּוֹס יזרק וְהַבְּשָׂר יֵאָכֵל וְאַמַּר רַבָּא ר' יוֹסִי בְּשִׁיטַת ר"ש אָמַר דְאַמַּר כָּל הָעוּמַד לְזַרוּק פִּזְרוּק דְמִי וּמְשַׁנֵּי מִיָּדֵי הוּא טַעְמָא אַמְרִי בְּמַעְרְבָא מְשַׁמֵּי דרִיב"ח ה"ט דר"י דְקַסְבֵּר כ"ש מְקַדָּשׁ אֵת הַפְּסוּלִין לְכַתְּחִלָּה לִיקְרַב.

ולכאורה לדברינו הנ"ל אפ"י לבני מערבא ע"כ ס"ל כר"ש ג"כ דא' פִּל הָעוּמַד לְזַרוּק פִּזְרוּק דְמִי אוּלָם בְּאַמַּת נְכוּן הַדְּבָר דְהָרִי ר"א וְר"נ דְקֵא' דל"א כָּל הָעוּמַד לִיזְרַק כו' הֵינּוּ הִיכִי דְהַשְׁתָּא תו א"ר לְזַרְיקָה רַק דְמַעֲיָקְרָא הָוִי רַאוּי זָה ל"א מְשׁוּם דְמַחְסוּר מַעֲשָׂה וְרַק כָּל הָעוּמַד לְפָדוֹת פְּפָדוּי דְמִי אַמְרִינוּ אַף דְעַכְשָׁיו תו א"ר לְפָדוּן דְלֵאחַר הַהִזְאָה א"ר

הפ"א לפדיני' כנ"ל מ"מ פיון שאינו מחוסר מעשה רק דיבור בעלמא כפירש"י שם לךך
אמר'י פל העומד כו' אפי' בכה"ג.

והכי מתבאר מד' התוס' שם ד"ה ה"ג לא ראוי' לצאת דהיכי דגם השתא ראוי לזריקה
מודו ר"א ור"נ דאמר'י גם למפרע א"ב הוי זריק וכל העומד כו' ע"ש וא"כ דחי הגמ'
שפיר דמהך דכריתות אין ראוי' דנימא פל העומד כו' אפי' בכה"ג דעכשיו א"ר עוד
לזריקה פיון דבמערכא אמרי דה"ט דר"י דקסבר כ"ש מקדש את הפסולין לכתחלה
ליקרב א"כ גם עכשיו ראוי לזריקה ובכה"ג גם ר"א ור"נ מודו: והנה ראיתי בשעה"מ
פ"ג מגירושין שמוכח דהרמב"ם אינו פוסק כר"ש מדכ' בפ"ד מיבום ונחליצה דין כ'
בסנדל המוחלט לא תחלוץ ואם חלצה חליצתה פשירה הרי דסנדל המוחלט מצנתו
בשריפה דומיא דנותר ופרה דבעי תלמודא במנחות לר"ש דנימא פל העומד כו' ושריפתו
מפני' שבתורה ואפ"ה כ' רבינו ואם חלץ חליצתו פשירה ואין לומר דהתם ה"ט משום
דאפי' בשעת שריפה קרוי בגד דכתיב ושרף את הכגד כדא' ביבמות ק"ג: הרי ה"ט ל"מ
אלא לומר דל"א מיכתת שיעורא אבל לר"ש דא' פל העומד לישורף כו' ל"מ ה"ט מדפריד
במנחות לר"ש דא' פל העומד לישורף פשוט דמי נותר ופרה אמאי מטמאין ט"א עפרא
בעלמא ניהו והשתא קשה מ"פ מפרה נימא דשא"ה דכתיב ושרף את הפרה אפי' בשעת
שריפה קרוי' פרה ומש"ה מטמאה ול"א פל העומד כו' א"ו דה"ט ל"מ לר"ש דס"ל פל
העומד כו' ע"ש.

והנה אם פדבריו פן הוא הי' מקום להוכיח ג"כ ע"ד הפלפול דלא קיי"ל כר"ש מפח
קוש'י התוס' בסנפך ל"ה. שהקשו דל"ל באתרוג של ערלה דפסול משום דל"ה לךם
תיפוק לי' דבעי שריפה וכתומי מ"ש וי"ל דהרי בערלה כתיב בקרא וערלתם ערלתו את
פריו א"כ גם כשהוא ערלה קראו רחמנא פרי וקרינין בי' שפיר ולקחתם לךם פרי עץ
הדר ע' בספרי הר"ב ח"א סי' ק"ט מ"ש ליישב עפ"י ד' הפיהמ"ש להרמב"ם] אפס
דעדיין הומ"ל ה"ט לר"ש דס"ל פל העומד כו' דלדידן' הא ל"ש האי טעמא כד' השעה"מ
הנ"ל וע"כ דכיון דלא קיי"ל בהא כר"ש לךך שפיר אמר בגמ' טעמא דא"ב ד"מ או היתר
אכילה שהוא אליבא דהלכתא אמנם באמת דברי השעה"מ בזה מרפסן איגרי במחכת"ה
דמאי ראוי' היא זו מדל"א במנחות פיון דכתיב ושרף את הפרה אפי' בשעת שריפה קרוי'
פרה כמו בסנדל המוחלט דהרי ל"ד להדדי דבשלמא לענין טומאת בגדים דמטמא כ"ז
שיש חשיבות בגד עליו א"כ פיון דהתורה קראו בגד בשעת שריפה הרי דלא בטל מעליו
חשיבות בגד משא"כ לענין ט"א בפ"א הרי החשיבות שמטמא הוא מטעם שיש שם אנוכל
עליו ולא שם פרה דהרי מחיים בנדאי קרוי' פרה ואינה מטמאה ט"א וא"כ שפיר י"ל
דהך טעמא דקא' ביבמות גבי סנדל המוחלט דל"ש כותומי מ"ש דהתורה קראו בגד אפי'
בשעת שריפה מועיל ג"כ אליבא דר"ש דלא נימא פל העומד כו': ובדבר מה שרוצה
כ"מ לדייק מד' הרמב"ם פי"ד מפסוה"מ ק"ה ח' שפוסק דמחשבין על דבר העומד לאבוד
או על דבר העומד לשריפה ואי איתא דפוסק כר"ש היל"ל עומד לשריפה פשוט דמי.

הנה לא מיבעיא לפרש"י במעילה ז. שפי' דלא מיירי בשדינן ליאבד או לישורף אלא
שנאבדו השתא או נשרפו דנימא הוכיח סע"ת שהיו עומדין ליאבד או לישורף בנדאי לא
מוכח מזה דאינו פוסק כר"ש פיון דבאמת בשעת זריקה ל"ה עומד לאיבוד או לשריפה

אַלָּא אפּי לְפִירוּשׁ הַתּוֹס' שֵׁם שְׂפִי בְּעֵינַי וְשׂוֹפּוֹ לְאַבְדָּ כו' בַּכ"ז לִיפָּא הוֹכְחָה מְזַה מִיַּדִּי דְהַרְמַב"ם שְׂפִיר יְפָרֵשׁ בְּגוֹנוֹנָא וְשִׁעוּמָד לִיפְסֵל בְּיוֹצֵא וְכַדוּמָה וְאַפ"ה מְהַנִּי מִחֻשְׁבָּה כַּדָּא בְּזַבְחִים ל"ו.

חֻשְׁבָּה וְשִׂיאֲכֻלוֹהוּ טְמֵאִים אוֹ חֻשְׁבָּה עַל בְּשָׂר לְפָנֵי זְרִיקָה אַף דְּפָסוּל הוּא מְהַנִּי בִּי מִחֻשְׁבָּה וְהַה"נ וּל"ד לְחֻשְׁבָּה לְאַכּוֹל בְּשָׂר פָּרִים אוֹ שְׂעִירִים הַנְּשָׂרְפִים דְּזָה הוּי חֻשְׁבָּה לְאַכּוֹל דְּבָר שְׂאִין דְּרָכּוֹ לְאַכּוֹל דְּמִתְחַלְתָּן עוּמְדִין לְשָׂרִיפָה וּל"ה עוּמְדִין בְּשׁוּם פְּעַם לְאַכִּילָה אָבֵל בְּשָׂר שְׁנִפְסֵל דְּמַעֲיָקְרָא הִי עוּמְדָה לְאַכִּילָה מְהַנִּי מִחֻשְׁבָּה אפּי אַחַר שְׁנִפְסֵל וּז"פ וּבְעֵיקָר פְּלִפּוּלָם שֶׁל הַח"מ וּב"ש אִי קִי"ל כַּר"ש בְּהָא אוֹ פְּרַבְּנָן עֵי בְּתוֹס' סוּטָה כ"ה: ד"ה לָאוּ וּבְחִי הָרִיטְב"א סוּפָה ל"ה.

וְעַתְשׁוּ שְׂעַר אֲפָרִים סִי' א' וּל"ח וּתְשׁוּ' ח"צ סִי' כ"ב. וְהַעֲנִין הוּא עֵתִיק יוֹמִין וְאִין בְּכַחֲוִי לְהַאַרְיָה קְעַת.

אַפְסֵי בְּהָא אֲנִי עוּמְדָה וּמִתְקַשְׁוּה בְּדַבְרֵי הַתּוֹס' מְנַחֲוֹת ק"א רִישׁ ע"ב שְׁהַקְשׁוּ דְעוּלָה לַר"ש לָא תְטַמָּא ט"א דְאִנְכֵל שֵׁא"א יְכוּל לְהַאַכִּילוֹ לְאַחֲרִים הוּא כְּמוֹ מְנַחָה שְׁפִיגָל דְלָא מְטַמָּא אִם הַקְדִּישָׁה בְּמַחְוֶבֶר וְזָה נְמִי ל"ה לֹא שְׂעָה"כ.

וּי"ל דְּאַכִּילַת מְזַבְּחַת שְׂמָה אַכִּילָה וְהוּי אִנְכֵל שְׂמָתָה יְכוּל לְהַאַכִּילוֹ לְאַחֲרִים כו' וְתַדַּע דְּהָא עֲצִים וּלְבוֹנָה מְקַבְּלִין טוֹמְאָה לַר"ש ע"כ מְשׁוּם אַכִּילַת מְזַבְּחַת כו' וְקָשָׁה דְהַרִי בְּזַבְּחִים ל"א. א' דְּאַכִּילַת אֵשׁ דְּהַדְּיוּט ג"כ שְׂמָה אַכִּילָה גְּבִי חֻשְׁבָּה שְׂתֵּאֲכֻלְהוּ אֵשׁ ע"ש וַא"כ אֲמַאי קֵאֵר"ש בְּתוֹסְפֵתָא דְּפָרָה וּפָרִים הַנְּשָׂרְפִים וְשְׂעִירִים הַנְּשָׂרְפִין אִין מְטַמָּאִין ט"א הוּאִיל וּל"ה לְהֵן שְׂעָה"כ הַרִי פִּינּוּ דְנִשְׂרְפִין הוּי אַכִּילַת אֵשׁ וְשְׂמָה אַכִּילָה וְכֵן פ"א לָא אֲצֻטְרִיף לָן לְמִימַר הוּאִיל וְהִיתָה לְהֵן שְׂעָה"כ תִּפּוּק לִי דְאַכִּילַת אֵשׁ שְׂמָה אַכִּילָה וּבְשִׁלְמָא בְּבוּתַר אוֹ עָרְלָה וְכַה"כ ל"ק דֵּאֵע"ג דְּמַצְוֹתָן בְּשָׂרִיפָה הֵלָא מְצוֹת שְׂרִיפְתָּן רַק לְבַעֲרֵן מִן הָעוֹלָם לְתַמְנָן הָאִיסוּר וְאִינוּ צְוֻרָה הָאֵשׁ וְלָא מִיקְרֵי אַכִּילַת אֵשׁ.

מִשָּׂא"כ הַנִּי הֵלָא הַשְׂרִיפָה בְּהֵן הוּא עֲצָם הַמְצָנָה וְהוּי שְׂפִיר צְוֻרָה הָאֵשׁ וְאַמַּאי לָא נִימָא אַכִּילַת אֵשׁ שְׂמָה אַכִּילָה וְיִטְמָאוּ ט"א. וְאַיְפֻשְׁר לִינִישְׁב עַפ"ד הַתּוֹס' זְבָחִים ל"ה ד"ה בְּאַכִּילַת שֶׁכ' דְּבָפָרִים וְשְׂעִירִים הַנְּשָׂרְפִים ל"ש פִּיגוּל בְּבִשְׂרָא אַע"ג דְּאַכִּילַת אֵשׁ שְׂמָה אַכִּילָה דְּהָא דָא חֻשְׁבָּה שְׂתֵּאֲכֻלְהוּ אֵשׁ לְמַחֲרָה הוּי פִּיגוּל הוּא דְּנֻקָא בְּמִידֵי דְרָאוּי לְאַכִּילַת אָדָם וּמִחֻשְׁבָּה שְׂתֵּאֲכֻלְהוּ הָאֵשׁ אָבֵל הַנִּי ל"ש בְּהוּ לָא אַכִּילַת אָדָם וְלָא אַכִּילַת מְזַבְּחַת וּלְכַד ל"ה פִּיגוּל ע"ש וְעַתּוּס' מְנַחֲוֹת י"ז: ד"ה דְלָא שְׂנָא.

וּמִלְבַד זָה יֵשׁ לְחַלְקָא בֵּין פִּיגוּל לַט"א כְּעֵין שְׂמַחְלָקִין הַתּוֹס' בְּחֻלְיִין פ"א. ד"ה עוּלָה בְּעֵינַי אַכִּילַת מְזַבְּחַת בֵּין ט"א לְעֵינַי דְלִיְהוּי שְׂחִיטָה רָאוּי.

וּבְלֵא"ה ע"כ מְוַכְרְחִין אֲנִי לְחַלְקָא בֵּינֵיהוּ מְדַקָּא בְּחֻלְיִין קכ"ט. גְּבִי בְּשָׂר וְאַבְרָהָם הַמְדוּלְדָלִין דְהוּי אִנְכֵל שֵׁא"א יְכוּל לְהַאַכִּילוֹ לְאַחֲרִים וּפְרַש"י דְאַסוּר לַב"נ מְשׁוּם אִיסוּר אַבְמ"ה וְקָשָׁה הָא רָאוּי לְהַאַכִּילוֹ לְכָלְבִּים פִּינּוּ דַּאבְמ"ה הָא שְׂרִי בְּהַנְּאָה וּמְצִינוּ דְלַגְבֵי פִּיגוּל גַּם אַכִּילַת פְּלִפּוּלָם הוּי פִּיגוּל כַּדָּא בְּזַבְּחִים ל"א.

מְקָרָא דְנֹאת הָאִינְזָבֵל יֵאָכְלוּ הַפְּלָבִים וְעַתּוּס' בְּכוּרוֹת כ"ג: ד"ה אַחַת זו. וְע"כ דְנִשְׂאֵי ט"א מְפִיגוּל.

ונדע דמדבְּרִי הַתּוֹס' מְנַחֵת הַנָּ"ל שֶׁכ' דְּעוֹלָה הָיָה אֲנֹכֶל שְׂאִין לְהַאֲכִילוֹ לְאַחֲרִים שְׂתַטְמָא ט"א מַצֵּד אַכִּי"ת מְזַבַּח וְתַדְע דְּהָא עֲצִים וּלְבוּנָה כּו' יֵשׁ מְזָה סְתִירָה לְדַבְּרֵי הַצֵּל"ח וְ"ל בְּשִׁי רַחֲסָגָה" כֹּחַ אוֹת קל"ב. וְיִהְיֶה מוֹכַח מְזָה פְּדַבְּרֵי בְּנוֹ הָרַב ר"ש וְ"ל וְדו"ק וּבְעֵנָן מ"ש כ"מ לְתַרְזֵן קוֹנְשֵׁי הָעוֹלָם בְּהָא דְּיִלְפִי טכ"ע מַגַּע"מ דְּיִלְמָא מְשׁוּם בְּב"ח וְכ' עַפְי"ד הַכְּרוּ"פ בְּסִי ק"ג שְׂהִבִּיא סְמוּכִין לְשִׁי הַפּוֹסְקִים דְּמוֹנִין הַמַּעַל"ע מְשַׁעַת חִימוּם הַמִּים מְהָא דָּא' בְּכ"מ ל"א תוֹרָה אֱלָא קְדִירָה ב"י דְּרַחוּק בְּמַצִּיאוֹת שְׂיִהְיֶה פֶל מִלְחָמַת מְדִין בְּיוֹם א' כּו' וְא"כ הָיָה יִשְׂרָאֵל מְבַשְׁלִין וּמְחַמְמִין מִים בְּתוֹף הַפְּלִים שֶׁל מְדִין וְא"כ חֲזַר לְשִׁבַח וְהִי עֲדִינָן ב"י כּו' וְלִפְי"ז מ"נ הַבְּלִיעָה שְׁלֵא יִצְאָה ע"י חִימוּם הַמִּים הָיָה אַב"י וְהַבְּלִיעָה שְׂיִצְאָה ע"י חִימוּם הַמִּים אִי הִי הַחֲשָׁשׁ בְּאִנְפֵן שְׂהַעֲפוּ"ם בְּשִׁלּוֹ בְּשִׁר וְאִנְפֵן חֶלֶב הֲלֵא הָיָה נ"ט בַּר נ"ט דְּהִתְרָא עכ"ד.

לֹא הִי צְרִיף לְכ"ז דְּהָרִי הַטּוֹר בְּסִי צ"ג הִבִּיא בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א שְׂאֵם בְּיִשְׁל יִרְקוֹת בְּקְדִירָה שֶׁל בְּשִׁר מְוֹתָר לְבַשֵּׁל אַח"כ גְּבִינָה שְׂכָבָר נִקְלָשׁ טַעַם הַבְּשִׁר עַט"ז וּפמ"ג שְׂמ וְא"כ בְּכַה"ג הָרִי ל"ה צְרִיף הַגְּעָלָה פֶּלֶל דְּהָיָה טַעַם קְלוּשׁ דְּהִתְרָא וְגַם לִפְי"ד הַכּו"פ הַדָּר יִקְשָׁה קוֹנְשֵׁי הַרְמָב"ן פ' מַטּוֹת שְׂהַקְשָׁה לְמָה לֹא צְוִתָּה הַתּוֹרָה עַל הַגְּעָלַת הַפְּלִים בְּכִיבוּשׁ סִיחוֹן וְעוּג וְתִי מְשׁוּם דָּאָז אִפִּי קְדִלִי דְּחֻזְרֵי אֲשִׁתְרִי וְא"כ הָרִי א' בְּחֻזְרֵי י"ז כִּי אֲשִׁתְרִי שְׁלֵל דִּידְהוּ שְׁלֵל דִּידֵן לֹא אֲשִׁתְרִי וְלִפְי"ד הַכּו"פ הָרִי נַעֲשָׂה הָאִיסוּר אֲצֵל הַיִּשְׂרָאֵל דְּמִבְּיָשׁוּל עַפּוּ"ם הָא הָיָה שְׂרִי דְּהוּא אַב"י וְרַק ע"י חִימוּם הַמִּים דְּיִשְׂרָאֵל הָא הָיָה שְׁלֵל דִּידֵן דְּלֹא אֲשִׁתְרִי וְע' בְּסַפְרֵי הַר"ב ח"א ס' קט"ז אֲרִיכוֹת בְּזָה וְהִי שְׁלוֹם כְּנַפֵּשׁ יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' ד' בַּעֲזָה"י יוֹם ה' ב' סִינֵן שְׁנַת תַּרְמ"ג לִפ"ק סְטְרִי יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם עַד גְּבַעוֹת עוֹלָם לְכַבּוֹד י"ע וִיד"נ הָרַב הַגָּאוֹן הַמְּפָנְרֶסֶם הַיִּשְׁיֵשׁ צְדִיק מוֹשֵׁל בְּיִרְאָת אֱלֹקִים חֲסִידָא וּפְרִישָׁא כַּקְש"ת מוה' אַרְיִי לְיַבֵּשׁ נ"י אַבְד"ק מַאֲשַׁצִּיסק יצ"ו יִקְרַת נוֹעְמוֹ ע"י הַר"א נ"י מִק' לְנִכּוֹן הַגִּיעֵנִי וְהִנֵּה עֲנוּתוֹ דְּמַר תְּרַבְנִי לְהוֹדִיעָהוּ חוֹת דְּעַתִּי הַקְּלוּשָׁה גִידֵן חֲדָשִׁים מְקֻרֹב בָּאוּ שְׂמִפְשִׁיטִין עוֹרוֹת הַתְּרַנְגוּלִים בְּנוֹצָתָן וְעוֹשִׁין מְהֵם כּוֹבְעִים וּמַצְנָפוֹת וְנִתְרַבָּה הַמְּסַחֵר בְּזָה וּמַעֲכַת"ה חוֹכְפָה לְהַחְמִיר וְלְאַסוֹר לְעֲשׂוֹת כֵּן א' מְפָנִי שְׂיָדוּעַ שְׂנַמְצָא לְפַעְמִים בְּצִנְאָר נֶגֶד מְקוֹם הַסִּימָנִים גִּילְדִי גִילְדִי וְהוּא בָּא מְנַשְׁכַת הַתְּרַנְגוּלִים זל"ז בְּצִנְאָר וְצְרִיף לְבָדוּק הָעוֹר בְּפָנִים הֵיטֵב אִם לֹא שְׁלֵטָה הַנְּשִׁיכָה מַעַל"ע דָּאָז טְרִיפָה מְשׁוּם דָּאִין לְנִשְׁט בְּדִיקָה מְבַחוּץ וְאִם מְפָשִׁיטִין הָעוֹר עִם הַנּוֹצוֹת מְהָרָאשׁ עַד הַרְגָל א"י לְבָדוּק.

ב'.

כִּינֵן שְׂמִפְשִׁיטִין הָעוֹר מְהָרָאשׁ עַד הַרְגָל וְחוֹתְכִין הַפְּתָפִים א"כ לֹא יִהְיֶה נִרְאָה לְעֵינֵינוּ שׁוּם טְרִיפוֹת מְשִׁבִירַת הַגָּף וּמְנוּעַ הַבְּדִיקָה מְזָה. ג'.

כְּשִׁקוּשְׁרִים הָעוֹפּוֹת בְּרַגְלִים אִם יַעֲמְדוּ כֶּף זְמַן מַה יִּקְרָה לְפַעְמִים רִיעוּתָא בְּצִנְמַת הַגִּידִין וְצְרִיכִין לְבָדוּק אִם יֵשׁ צְרוּרוֹת דָּם וְע"י הַהַפְּשָׁטָה מְנוּעַ הַבְּדִיקָה גַם מְזָה כִּי הַבְּשִׁר בְּעַצְמוֹ אֲדוּם הוּא וְאִין נִיכְרָ שְׂמ צְרוּרוֹת דָּם עַכְתָּד"ה: הִנֵּה מְלַבֵּד שְׂאִין אִתִּי יוֹדַע אֵיזָה מְנִיעָה יֵשׁ לְהַבְּדִיקָה בְּכָל הַנָּ"ל ע"י הַהַפְּשָׁטָה וְשְׁלֵטָה אֱלָה הַחֲשָׁשׁוֹת הַמָּה נִפְלָאוּ מְמַנִּי הֲלֵא הַשׁו"ב מְוֹתָר וְעוֹמֵד שְׁלַעַת שְׁרוּאָה אֵיזָה רִיעוּתָא בְּצִנְאָר לְצוּת לְעֲשׂוֹת שְׂאֵלַת חֲכָם אוֹ

לבדוק בעצמו הצד הפנימי של העור פנגד הריעותא וגם בענין שבירת הגף אינני מבין איך יזיק לזה הפשטת העור.

ובדבר הריעותא דצונמת הגידין הלא מבואר בפ"ד יו"ד סי' נ"ו ס"ק י"א דבעינין דוקא צרורות דם הרבה עתשו' שבו"י ח"ב סוסי' ס"ד א"כ בודאי יהי' ניקר שפיר גם לאחר ההפשטה. אמנם לו יהיבנא לי' למר שפן הוא שע"י ההפשטה לא נוכל לעמוד על הטריפות דצוה"ג בשיקרה פנ"ל בכ"ז אין לנו לספק בזה עפ"י דתוה"ק משום דרוב פשירות הן והא דקיי"ל דלא סמכינן ארנבא ונחזקה היכי דאיפא לברורי כ' בפמ"ג א"ח סי' ח' דל"ה רק מדרבנן ולכאורה יש להוכיח זה מדברי הש"ס חולין י"ז: אר"ח מנין לבדיקת ספין מה"ת שצנאמר וישחטתם בזה ואכלתם פשיטא פנין דכי נקב טריפה בעיא בדיקה ולכאורה מ"פ נימא דאצטריף במקום שיש רוב ספינים בדוקים ומיעוט פגומין ופירש אחד מהן וא"י מאיזה מהן אשמעינן דאין לסמוך ארוב ובעי' בדיקה קודם שחיטה משום דכל היכי דאיפא לברורי לא סמכינן ארנבא א"ו דפשיטא לי' להש"ס דזה לא הוי רק מדרבנן וי"ל דזה תליא בהא דפליגי בכריתות י"ז: אליבא דרב דבעי' לגבי אשם תלוי חתיכה א' מב"ח דרבא קא' טעמא משום יש אם למקרא וקרינן מצוות ור' זירא ס"ל משום דאפשר לברר איסורו ולר"ז י"ל דהוא מה"ת פנין דחזינן דהחמירה תורה משום אפשר לברר לחייב א"ת.

וכיין דאנן לא קיי"ל כר"ז בהא פמבואר ברמב"ם פ"ח משגגות להכי ל"ה רק מדרבנן ואפ"י מדרבנן אינו אסור אלא היכי דליפא טורח אבל בדאיפא טירחא לא מיקרי איפא לברורי כמ"ש במנחת יעקב פלל נ"ט סק"ח שע"כ אין מחוייבין לבדוק אחר ח"י טריפות עמג"א סי' תל"ז סק"ד ובפמ"ג יו"ד בפתיחה לסי' ל"ט.

והכי מוכחא סוגית הש"ס פסחים ד"ד. למאי נ"מ ליש"ילי' דלית' לקמן דגיש"ילי' לאטרוחי להאי מאי נעתישו' הר"ן סי' ס"ו.

וכ"ז אחר שהריעותא הוא פבר לפנינו אבל לאסור לעשות הפשטת העורות משום דילמא יארע ענין בזה ויהי' מנוע הפירור בכה"ג בודאי סמכינן ארנבא והנה אין מקום לדון בזה עפ"ד הישיע"ק יו"ד סי' ט"ו שכ' דבתקנה אנו צריכין לחוש למיעוטא דמלבד דהישיע"ק ז"ל לא כ' שם ה"כ רק בתקנה פוללת פגון לענין העגלים ספק בני' ח' ימים שהוא כולל פל עגלים דעלמא דלא רצו חכמים לסמוך בזה ארנבא דלאו נפלים פנין שהוא ענין תמידי בכל העגלים והרי בין הפלל איפא גם מיעוט נפלים והוא דמיון למ"ש בתוס' פתובות כ"ח: ד"ה בית הפרס דלהכי הוי ביה"פ דרבנן משום דהוי ס"ט ברה"ר אע"ג דבעלמא טיהרו חכמים ס"ט ברה"ר היינו היכי שהטומאה מבוררת ולא נולד הספק אלא באקראי ופעם אחרת לא יטמא פנין שמקום הטומאה ידוע אבל הכא שלעולם השדה בספק לא רצו לטהר אע"ג דמדאורי' טהור ע"ש וא"כ חזינן לענין ס"ט ברה"ר אע"ג דהוא מטעם דאוקי אחזקת טהרה כמ"ש בתוס' פכ"ד ואפ"ה לא סמכינן להתיר בקביעות מטעם זה וא"כ ה"נ י"ל בנידון הישיע"ק פנין דלעולם נהיו מוכרחים להכשיר פל העגלים בספק ולאוקמי אחז"כ מפח רנבא לאו נפלים ולא סמכינן להתיר בכה"ג בקביעות ע' מג"א סי' י"ג סק"ה וכל זה אינו ענין לנ"ד דבשלמא בנידון התוס' ה"נ"ל פנין דאותה שדה תעמוד לעולם בספק לך לא רצו לטהר פנין שיש באותה שדה קבר ודאי משא"כ בנ"ד בכל

עורף אַמרינו כ"ז שאין ריעותא לפנינו דליכא פאן שום טריפות דלמה נחזיק ריעותא בכדי.

ובמה שכתב בשו"ת בית אפרים חיו"ד סי' ו' בשם חכם א' לפרש סוגיית הש"ס סוטה מ"ח. גבי יוחנן כ"ג ביטל את הנוקפין שהיו חובטין במקלות פדרה שעושין לפני ע"א א"ל עד מתי אתם מאכילין טריפות למזבח שמא ניקב קרוב של מוח וביאר דכיון דתמיד היו עושין פן איה לא יארע לפעמים שינקוב קרום של מוח ומנעו מזה לכתחלה ע"ש מלבד שאפ"י אי נימא פפירוש זה אינו ענין לנ"ד דהתם עושין מעשה ההפאה שעכ"פ אחד מני אלה ינקוב קרום של מוח אין לנו לעשות שקר בנפשנו לסמוך אח"כ ארנבא להכשירם כיון דנדאי יש בהו שניקב קרום של מוח ע"י ההפאה כיון דהריעותא הוא לפנינו שאנו רואין שחובטין אותן במקלות והוא כעין דברי התוס' זבחים ע': ד"ה אפי' כו' בסה"ד שכ' דמשום רנבא לא נעביד דבר שהוא שקר ונדאי דנדאי יש א' שאינו בר מיתה פלל ע"ש משא"כ בנ"ד הלא אין אנו מסבכים בדינו שום טריפות שיהי' נקרא ע"ז ריעותא לפנינו רק שמסופקין שמא יהי' אינה טריפות בצוה"ג ותהי' מנוע הבדיקה ע"י ההפשטה בנדאי אין לחשוש חוץ לזה הלא פירוש החכם הזה נדחה קרא לו בשו"ת ב"א שם מכל וכל.

ועש"ך יו"ד סי' פ"ג ס"ק י"א שכ' להדיא דאחזוקי ריעותא לא מחזקינן אפילו היכי דאיכא לברורי ועפירש"י חולין מ"ח: ועכ"פ גם הגאון ישיע"ק הג"ל יודה בכנ"ד דל"ה ענין פולל תמידי ואינו נוגע רק לפרטים מקריים היינו התרנגולים שהם פשוטי עור.

ולבר מן כל דין הרי בנידון הישיע"ק כשאנו חוששין למיעוט שהם נפלים הרי הוא בנדאי טריפה משא"כ בנ"ד אפי' למאי דחוששין לניעת בדיקת ריעותא דצוה"ג אפי' אי הי' פן ל"ה רק טריפה מספק מחמת שאין אנו בקיאים בבדיקת צוה"ג של עור ובכה"ג אפי' בענין פולל אין לחוש למיעוטא דומה לזה כ' הריטב"א בפ"ק דחולין בההו דרוב מצניין א"ש מומחין הו שהקשו נימא סמוך מיעוטא לחזקת איסור שאינו זבוח ותי' דלא חשו למיעוט וחזקה אלא למיעוט שהוא בנדאי איסור אבל הכא אפי' המיעוט שא"י ה' שחיטה אינו איסור בנדאי דדילמא שחיט שפיר ע"ש וה"ה הכא הלא אפי' אותן שיש להם צרורות דם אינו בנדאי איסור דאיפשר דהצוה"ג לא נתקלקלו וכיון דבכה"ג לא חשו למיעוטא אפי' לצרפו לחזקה מכ"ש במיעוט לחודא אפי' אי הי' תקנה פוללת אין בזה בית מיוחד: והנה הרשב"א ז"ל במשמרת הבית בית א' שער א' כ' דלהכי פשהספין לפנינו אין מעמידין אותו אחזקת בדוק דכל שהוא לפנינו ויכולין לעמוד על הדבר אין סומכין אחזקה כדי שלא יראה כמעלימין עין מן האיסור ע"ש וכ"כ בחי' הרשב"א חולין י"ב.

דחייב בדיקת הריאה הוא כיון דבקהל יוכל לראות אם יש בה סירכא הוי כמעלים עין מן האיסור וא"כ ה"ה בנ"ד לכאורה הי' מקום לחשוש דהוי כמעלים עין מן האיסור כיון דלא ימלט שלא יהי' בא' מאלה תרנגולין ריעותא כזאת וכיון דנמנע מאתנו להפירו ע"י ההפשטה הו"ל לכאורה כמעלים עין מן האיסור אמנם בספר סדרי טהרה סי' קצ"ו ס"ק ט"ו מובא בשם מהר"א שטיינן והמהרש"ל בבבאוריו לסמ"ג שכ' לחלק דהיכי דאם ימצא יהי' נדאי איסור אז מחויב לבדוק כדי שלא יהי' נראה כמעלים עין מן האיסור אבל היכי

דאָפּן! אַם ימָצא לאַ יְהי' רַק סֶפֶק אִיסוּר לָא תְּשִׁיב מַעְלִים עַיִן מִן הָאִיסוּר וּמַה"ט מְשַׁלְּכִים הַקְּצָבִים רֵאשֵׁי הַקְּבָשִׁים בְּיָמוֹת הַחֲמָה שְׁאֵפִי! אַם ימָצא תּוֹלְעִים לֹא יְהי' רַק סֶפֶק אִיסוּר ע"ש וּפְסֵק הָכִי בְּרַמ"א ס"י ל"א ס"ב דִּיכּוֹל לְהַשְׁלִיךְ הָרֵאשׁ אוֹ לְמִןכְּרוֹ לְעַפּוֹ"ם בְּלֹא פְּתִיחָה וְאִין לְחוּשׁ דִּילְמָא יֵשׁ מִים בְּמוֹחַ דְּסִמְכִינָן אַרְנוֹבָא וְהִינּוּ דְכִינּוּ דְאִינוּ נִיכְרַ מַחֲסִים בְּנֻדָּאֵי הוּא בְּאִנְפֵּן שְׁאִינוּ עַכ"פּ נֻדָּאֵי טְרִיפָה כְּגוֹן שְׁמוּחַ מְקִיפּוֹ וְעַפְר"ח שָׁם סַק"ג מ"ש בְּשֵׁם רַדְבָּ"ז וְכ"פ בְּסִי ל"ג ס"ט לְעַנְנֵי אֲוֵנוֹת שְׁמֵלְעִיטִין שְׁיִכּוֹל לְהַשְׁלִיךְ הַנּוֹשֵׁט וְלֹא לְבִדּוּק פְּלִל וְלִמְסָמָה אַרְנוֹבָא וְהוּא ג"כ מְטַעַם דְּאֵפִי! אַם ימָצא לְקוּי לֹא יְהי' רַק סֶפֶק טְרִיפּוֹת וְאִין בְּכַה"ג אִיסוּר דְּמַעְלִים עַיִן מִן הָאִיסוּר שְׁע"כ גְּרָאָה הָא דֹּא' בְּנֻדָּה ס"א לְפִי הַרְמַב"ם שָׁם וְהָכִי פְּסִקִינָן בְּסִי ק"צ דְּתַלְבַּשׁ הָאִשָּׁה בְּגָדֵי צְבָעוֹנִין כְּדֵי לְהַצִּילָה מִכְּתָמִים וְלֹא תְּשִׁיב מַעְלִים עַיִן מִן הָאִיסוּר פִּינּוּ דְּאֵפִי! מוֹצֵאת פְּתָמִים אֵינָה אֱלֵא סֶפֶק טְמֵאָה.

וְנַהוּ גַלְפַּענ"ד בְּטַעֲמוֹ שֶׁל הָרֵאָב"ד ו'ל בְּהַשְׁגוּתוֹ עַל הַרְמַב"ם פ"א מְשַׁחֲטָה הַכ"ד דַּס"ל דֹּא"צ לְבִדּוּק הַסְּפִין אַחַר שְׁחִיטָה וְלְכַאוּרָה הָרִי הָנִי מַעְלִים עַיִן מִן הָאִיסוּר פִּינּוּ דְּאֵיפְשָׁר לְבִדּוּקוֹ בְּקַל וְלְהֵאֱמֹר י"ל פִּינּוּ דְּאֵפִי! ימָצְאָנוּ פָּגוּם הָא לֹא יְהי' בְּנֻדָּאֵי אִיסוּר פִּינּוּ דְּאֵיפְשָׁר דְּבַעֲצָם הַמְּפָרְקַת נֶפֶגָם וּבְכַה"ג לִיכָא הָאִיסוּר דְּמַעְלִים עַיִן מִן הָאִיסוּר וְהַעֲנִין מוּבָן דְּהָרִי ע"כ הָא דְּאִיסוּר לְהַעְלִים עַיִן מִן הָאִיסוּר אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן דְּהָרִי כָּל עֵיקַר חַיּוּב דְּבִדִּיקַת הַרְיָאָה אִינוּ רַק דְּרַבְּנָן וְכַדְמִבִּיא בְּאַמַּת בַּחֲי' הַרְשָׁב"א שָׁם רֵאשֵׁי לְזַה דֹּא"ל"כ אֵיךְ מִיִּיתִי מִפְּרָה אֲדוּמָה וְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח שְׁצָרִיךְ שְׁיִהְיוּ שְׁלֵמִין וְדִילְמָא טְרִיפָה אַכְתִּי קָשָׁה דִּילְמָא אֵית בְּהוּ טְרִיפּוֹת בְּרִיָּאָה דְּהָא מְצוּי הוּא וְע"כ דְּאִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן וְכ"ה מִירוּשְׁלָמִי מַס' בִּיצָה ר' יוֹדֵן דְּמֵאֵי מְדַבְּרִיהֶם רֵאשִׁית טְרִיפָה מְדַבְּרִיהֶם כּו' וְהִינּוּ בְּסֶפֶק טְרִיפּוֹת הַסְּיָרְכוֹת וּמַש"ה א' בַּפ' א"צ דְּשָׁרִי לְשַׁחוּט בְּהֵמָה מְסוּנָפֶת בִּיו"ט אַם יְכוֹל לְאַכּוֹל כְּזֵית חֵי מִבֵּית טְבִיחָתָה אֱלֵמָא דְּמַה"ת יְכוֹל לְאַכּוֹל בְּלֹא הַפְּשֵׁט וְנִגְיָחוּס וְכִינּוּ דְּמְסוּנָפֶת הִיא וַא"א לּוֹ לְשַׁחוּט אַא"כ יֵאכַל בְּלִי בְּדִיקָה שְׁהָרִי הַיּוֹם נָטָה לְעָרוּב שְׁרִי לִי רַבְּנָן בְּלֹא בְּדִיקָה ע"ש [וּמַתּוֹס' נָדָה מ"ד].

דְּגַם מִיעוּט הַמְּצוּי ל"ה רַק חוּמְרָא דְּרַבְּנָן וְע' בַּס' הָאֲרוּךְ מְשַׁ"ךְ רְסִי ל"ט וּבַפ"ת שָׁם וּבַשַּׁפ"ד סַק"ג] יֵישׁ לְהַבִּיא עוֹד רֵאשֵׁי לְזַה מְהָא דְּקִי"ל גְּבִי עוֹלָה וְנִתְחַח אוֹתָהּ לְנִתְחָי וְלֹא נִתְחָי לְנִתְחָיִים עַרְמַב"ם פ"ו מִמַּעַה"ק וְקָשָׁה לְכַאוּרָה לְפִי"ד הַתּוֹס' זְבָחִים ס"ו דְּהִיכִי דְּמַסְבָּרָא הַחִיצוֹנָה הוּא"א דְּהַחִיּוּב הוּא לְעֲשׂוֹת כֵּן אֵפִי! אֵי כְּתִיב בְּלִשׁוֹן לֹא אֶמְרִינָן דְּאִין צָרִיךְ ע"ש וַא"כ הָרִי בְּחֻלִּין י"א.

פְּרִיךְ מְרִישָׁא שֶׁל עוֹלָה וְנִיחוּשׁ שְׁמָא נִיָּקַב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ וּמוֹכִיחַ ר"א מְזַה דְּאֲזַלִּינָן בְּתַר רַוְבָּא וְקָשָׁה לְפִי"ז דֹּא"כ מְנָא יְדַעִינָן לְאַסְתֹּר נְתַחֲסִים לְנִתְחָיִים דִּילְמָא כְּנִתְחָה הַתּוֹרָה שֶׁא"צ לְנִתְחָה לְנִתְחָיִים דְּה"א דְּמַחְוֵיב לְנִתְחָה כְּדֵי שְׁיִיכַל לְבִדּוּק אַם נִיָּקַב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ אַף דַּל"ה רַק מִיעוּטָא בְּכַדִּי שְׁלֵא יְהי' מַעְלִים עַיִן מִן הָאִיסוּר וְאַשְׁמַעִינָן קְרֵא דֹּא"צ א"ו דַּל"ה רַק מְדַרְבְּנָן.

וְהָרִי מְצִינוּ שְׁשֻׁלְמָה הַמְּלָךְ ע"ה הַקְּרִיב אֶלְף עוֹלוֹת וְאֵף דְּבַעוֹלָה דְּדַרְשִׁינָן בָּהּ וְלֹא נִתְחָי לְנִתְחָיִים ע"כ מְשׁוּם דְּסִמְכִינָן אַרְנוֹבָא שְׁלֵא נִיָּקַב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ וְהָרִי בֵּין אֶלְף עוֹלוֹת יוֹכַל לְמַצּוֹא א' שְׁיִהְי' נִיָּקַב קְרוּם הַמוֹחַ וְע"כ מְשׁוּם דְּכָל חַד בַּפ"ע כְּשֶׁר סִמְכִינָן אַרְנוֹבָא וְל"א מְגִיסָא אֲסִירָא ע' זְבָחִים ע"ג:] וְשַׁעַל כֵּן מְצִינוּ בְּפְסָחִים ס"ה.

תנאי ר"י אומר כוס הי' ממלא מדם התערובת שאם ישפף דמו של א' מהן נמצא זה מכשירו ולכאורה קשה הרי לא ימלט שלא יהי' בא' מפמה מאות פסחים טריפה וכיון שפערב דם טריפה הא ס"ל לר"י אין דם מבטל דם ואם זורק מדם התערובת הו"ל פמעלים עין מן האיסור ולפמ"ש בתוס' נבחים ע"ט: אי ס"ל דגזרין גזירה במקדש הוא דילמא אתי לאכשורי בעיניהו וא"כ פולו דם פסול הוא א"ו דהו דמעלים עין מן האיסור אינו רק מדרבנן וא"כ י"ל דאף למ"ד גזרין גזירה במקדש אבל גזלג"ז לא גזרין ובלא"ה פינון דהו שאם ישפף דמו לתקוני ספיקי אתי וכיון דמעלים עין ל"ה רק דרבנן הו"ל סד"ר ולקולא וכיון שפן דמעלים עין מן האיסור ל"ה רק דרבנן שפיר כ' הפוסקים הג"ל דהיכי דלא יהי' רק ספק איסור הלא ספק דרבנן לקולא ולא קשיא דלענו בדיקת הספין לד' הרב"ד הג"ל הלא איפא חז"א שאינו נבוט ז"א דלגבי ספין אין לצרף חזקת שא"ז פינון דספין איתרע בהמה לא איתרעי: ושעפי"ז נראה ליישב קושנ' הפר"ח בא"ח סי' תצ"ח עמ"ש ברמ"א שם דעגל שנולד ביו"ט וכלו לו חדשיו דמותר לשוחטו ביו"ט בעינו שפירס עג"ק דחיישינו שפא יראה בו ריעותא באברים הפנימיים ונמצא ששחט ביו"ט שלא לצורך והק' מש"ס חולין נ"א: דרוצה לסייע לר"נ דא' התם ביה"ר א"ב משום ריסוק אברים מהא דושין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן ודחי הב"ע שפירס ע"ג קרקע ולד' הרמ"א הא בלא"ה ע"כ מיתוקמא בהפריס עג"ק דאל"ה אסור לשוחטו משום יו"ט ולהאמור יהי' נכון דהרי גם אם לא יפריס עג"ק אינו נדאי טריפה רק חשש שפא ימצא אח"כ ריסוק אברים א"כ עכ"פ מותר לשוחטו קודם דחזינו אי מפריס או לא דרק פשאנו רואין שאינו מפריס עג"ק אז צריכין לחוש שפא ימצא ריעותא באברים הפנימיים ויהי' שחיטה ביו"ט שלא לצורך אבל עכ"פ שרי לשוחטו קודם שבודקין אותו אם מפריס עג"ק משום דסמכינן ארנבא דאינן מתרסקין ואי דהוי פמעלים עין מן האיסור ז"א דהרי אי הוי דענין שאינו מפריס הא ל"ה רק ספק איסור ובכה"ג ליפא איסור דמעלים עין פנ"ל [אכן יל"ע לפי"ז בד' הרשב"א הג"ל שכ' לענין בדיקת הריאה פינון דבקל יוכל לראות אם י"ב סירכא הוי פמעלים עין מן האיסור ודרי הרשב"א בתה"א הובא בתבו"ש סוסי' ל"ט כ' דסירכא בריאה ל"ה רק ספק טריפה דשפא רק עור א' ניקב וממנו הסירכא באה ע"ש ובספק איסור הא ליפא משום מעלים עין וצע"כ] ונהלא באמת מבואר בביצה כ"ה דהוא רק דרוך ארץ שלא יאכל אדם בשור קודם הפשט וניתוח ודקא' התם ע"ב נטיעה מקטע רגליהון דקצביא מבואר בתוס' שם דהיינו אם נמצא טריפה אח"כ נענש פשוטג ולא פאונס שלא הי"ל למהר כ"כ.

ומבואר בא"ז ה' טריפות בשם תשו' רש"י דהוא רק חומרא בעלמא בדבר שטרפות שלה סופו להתגלות מיד פשיציא הריאה וזה שאכל קודם נגלה למפרע שאכל טריפה וכ"כ בספר פנפי יונה סי' ל"א דזה אינו רק בדבר שסופו ליגלות ממילא מאוס הוא שינודע לו שאכל טריפות אבל מה שיוכל להיות שלא ינודע לו אח"כ אין קפידא לחפש אחריו ע"ש וע' בכו"פ סי' ל"ט שפמבואר בדבריו דהא דכ' התוס' דנענש פשוטג ולא פאונס הוא רק מפני שלא בודק אחר טריפות הריאה אבל משום שאר טריפות דל"ה מיעוט המצוי חשיב אונס ע"ש הרי דבשביל שפא ימצא טריפה שאינו מצוי לא רמיא חיובא עלי' דאינש להעלות על הדעת לחוש לו עד שאפני' אם ימצא אח"כ שאכל טריפה

חָשִׁיב אֲנִי וּמִכֹּחַ לְעֵנִי חֲשַׁשׁ מְצִיאת סֶפֶק טְרִיפָה הֲלֵא כָּבֵר בְּרָנֹו דְלִיכָא בְּזָה מְשֻׁם
מְעָלִים עֵינִי מִן הָאִיסוּר מְשֻׁם דל"ה רק דרבנן.

וּלְהִכִּי נָמִי כ' הַפּוֹסְקִים הַנִּזְכָּרִים דְּבִדְאִיכָא טְרִיפָה לֹא חֲשֻׁו לִי חֲכָמִים וּא"צ לְבָרוּרִי
וּעִפִּירִישׁ יִי חֲוָלִין נ': ד"ה מאי כו' וּמִיָּהוּ כָּל הַנֶּה טְרִיפּוֹת אֲנִי לֹא טְרַחֲנִין לְמִיבְדַּק בְּתַרְיִיָּהוּ
דְּכָל פְּמָה דְלֹא מִשְׁתַּכַּחוּ אֲזֵלִין בְּתַר רַבָּא כו' וְנִרְאָה דְהָא דְפִרְשׁ יִי הֵתָם הִכִּי בְּטְרִיפּוֹת
הַפֶּרֶס דְּנֻקָא הוּא מְשֻׁם דְקָא' רַבָּה בַר ר"ה הֵתָם דְּכָרִס הַחִיצוֹן הוּא מְפָרְעָתָהּ וּפִירִישׁ יִי
צַד הַפֶּרֶס הַרְוָאָה אֶת הַקְּרָע הַנִּרְאָה מִיַּד פְּשׁוּתָחִין אֶת הַבְּהֵמָה לְהוֹצִיא הַמְּעַיִים ע"ש
וּא"כ דְּהַחִיּוּב לְבָדוּק בְּפֶרֶס כְּמוֹ בְּבִדְיַת הַרְיָאָה מְשֻׁם דְּנִרְאָה כְּמְעָלִים עֵינִי מִן הָאִיסוּר
כִּמ"ש הַרְשֵׁב"א הַנִּזְכָּר וּלְהִכִּי כ' רַש"י הִכִּי דְאִיכָא טְוִרַח לֹא אִיכְפַת לָן בְּהָא דְמְעָלִים עֵינִי
מִן הָאִיסוּר וּבְדִיַת הַרְיָאָה שְׁאֵנִי מְפָנִי שְׁעָלִילָה לִיטְרַף מִהַסִּירְפוֹת הַמְצֻנְיָן בְּהָא וּע"כ אִין
בִּנ"ד חֲשַׁשׁ אִיסוּר וּבִיּוֹתֵר י"ל דְּהַחֲשַׁשׁ שֶׁל מַעֲכַת"ה בְּנִידָן הֲלֹז אִינוּ לְבָרֵר הַמִּיעוּט מִתּוֹךְ
הַרְוֵב דְּנִימָא הִכִּי דְאִיכָא לְבָרוּרִי לֹא נִסְמוּךְ אַרְנַבָּא וְנִיחֻוֹשׁ לְמִיעוּטָא אֲלֵא שְׁהוּא מִיעוּטָא
דְּמִיעוּטָא וְאִין לְחוּשׁ אִפִּי' אִיכָא לְבָרוּרִי דְאָף דְכ' הַמְרַדְכִי בְּחֻלִין ס"פ הַזְרוּעַ דְלֹא מִיקְרִי
מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא מַה שְׁהוּא בְּתַקְלִית הַמִּיעוּט כְּגוֹן א' מְאֵלֶף דְלֹא מִיקְרִי מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא
אֲלֵא דוּמָיָא דְגַבִּינַת בֵּית אוֹנִיקִי דְשָׁאֵר בְּהַמּוֹת אִין נִשְׁחַטִין כָּלֵל לַע"ז וְעַגְלִים רַבָּן אִין
נִשְׁחַטִין זֶהוּ מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא דְעַגְלִים הֵנִי מִיעוּטָא לְגַבִּי שְׁאֵר בְּהַמּוֹת וּבְעַגְלִים עֲצָמִין אִין
נִשְׁחַטִין לַע"ז רַק מִיעוּטָא אֲבָל אִי הִי' מְכָל מִינֵי בְּהַמּוֹת נִשְׁחַטִין לַע"ז אִפִּי' עַגְלֵי א' מְאֵלֶפִים
לֹא מִיקְרִי מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא ע"ש בִּכ"ז כִּינֵן דְּהַחֲשַׁשׁ שֶׁל מַעֲכַת"ה הוּא רַק עַל טְרִיפּוֹת
דְּצוּה"ג שְׁהוּא מִיעוּטָא לְגַבִּי שְׁאֵר טְרִיפּוֹת וְרוֹב הֵם פְּשׁוּרוֹת לְגַמְרֵי הֵנִי מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא
דוּמָה לְזָה כ' בְּשׁו"ת חַת"ס חִי"ד ס' כ"ד לְתַרְזֵן קוֹנְשֵׁי' הַפְּהַרְשֵׁ"א בְּכוֹרוֹת ד' שְׁהַקְשָׁה
נִימָא גַבִּי שְׁחִיטָה סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחֻזְקָה וְכ' דְבִשְׁלֵמָא קוֹנְדָם דְּהֵנִי יַדְעִינֵן דְאֲזֵלִין ב"ר
הֵינֵנו חוֹשְׁשִׁין שְׁפִיר שְׁמָא בְּמִקּוֹם נֶקֶב קָא שְׁחִיט וּל"ה מִיעוּטָא כִּינֵן דְשָׁם טְרִיפָה חַד הוּא
וְכוֹלֵל כָּל הָאֲבָרִים וְכָל מִינֵי טְרִיפּוֹת וּל"ה מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא אֲבָל לְבַתַּר דְאֲזֵלִין ב"ר
וְלִיכָא לְמִיחַשׁ לְשָׁאֵר טְרִיפּוֹת רַק לְנִקְיַת הַנֶּשֶׁט הֵנִי כְּמִיעוּטָא דְמִיעוּטָא ע"ש וּמִכ"ש
דְּבִנ"ד ל"ה רַק מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא וְאִין לְחוּשׁ לוֹ כָּלֵל וְע' בְּשׁו"ת מְהַר"ם לוֹבְלִין ס' כ"ח
שְׁמִבְּוֹאֵר מְדַבְּרֵי דְהִיכִי דְאִינוּ רַק חֲשַׁשׁ טְרִיפּוֹת פְּרִטֵי אִינוּ מִהַחִיּוּב לְבָדוּק אַחֲרֵי
וּעִתְבו"ש ס' א' ס"ג.

וּבְפֶרֶט שְׁכָפִי הַנִּשְׁמַע עֵינֵיהֶם שֶׁל עֲנִיִים נִשׁוּאוֹת לְזָה שְׁמִשְׁתַּכְּרִין הַרְבֵּה בְּהַמְסַחֵר הֲלֹז
הָרִי בְּמִקּוֹם הַפֶּסֶד מְמוֹן מְצִינֵנו לְרַז"ל שְׁהַתִּירוּ לְאֲכוֹל אִפִּי' קוֹנְדָם הַפֶּשֶׁט וּמִכ"ש בְּזָה.
וְשֶׁעַל כֵּן לִיכָא נָמִי בְּזָה מְשֻׁם בִּיזוּי וְהַפֶּסֶד אוֹכְלִין כְּמִבְּוֹאֵר בְּפּוֹסְקִים בִּש"ע א"ח ס'י
קִע"א דְכָל שְׁהוּא לְצוֹנְרָף אָדָם לִית לָן לְמִיחַשׁ לְזָה כִּי עַל כֵּן לַפְעַנ"ד אִין אֲנִי רוּאָה מְקוֹם
לְאֲסוּר בְּזָה אִם לֹא שְׁיִשׁ לְמַעֲכַת"ר בְּזָה אִיזָה מִיגְדָר מִקְלָתָא וְשְׁלוֹם לְמַר וּלְכָל סִיעַת
מִרְחֻמוֹהִי כְּנִפְשׁוֹ הַטְּהוֹרָה וְנִפְשׁ יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס'י ה' בַּעֲזָה"י יוֹם ג' טו"ב סִינֵן
תַּרְנ"א לִפ"ק סְטָרִי יִשְׁפּוֹת ה' שְׁלוֹם וּבְרַכָּה לְכָבוֹד ש"ב יְדִידֵי הָרַב הַמַּאֲה"ג הַנְּתִיק
בִּנְש"ק מוה' שְׁמוּאֵל רַאבִּין נ"י אֲבָד"ק קַאֲרַאטְשִׁין יצ"ו מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי וְהִנְנִי לְתַשׁוּבָתוֹ
עַד"ש הֵיּוֹת שְׁיִשׁ בְּקַהֲלָתוֹ בִּיהַכְּנ"ס בְּנִין שֶׁל עֵץ וְנִתְרוּעַע אֲמָנָם אֲפִשֵׁר לְתַקְנֵו אֲכֹן בְּרַצוֹן
בְּנֵי הָעִיר לְבָנוֹת בִּיהַכְּנ"ס חֲדָשׁ חוֹמַת אֲבָנִים אָף שְׁאִין בְּיָדָם מוֹכֵן מְעוֹת לְצוֹנְרָף כָּל הַבְּנִין
רַק בְּדַעְתָּם שְׁאֵם יִסְתְּרוּ הִנְשֵׁן וְיִתְחַיְלוּ לְבָנוֹת הַחֲדָשׁ יְרִימוּ הַבַּע"ב תּוֹשְׁבֵי הָעִיר וּבְנֵי

הפּררים מהסביבות נדבות לצורך הבגנו ונפש כת"ר בשאלתו אשר תפרד והיתה לארבעה ראשים א' אם מותר לסתור הביהכנ"ס הישן כדי לבנות חדש שא"א להם לבנות סביבות הישן.

ב' שהפנתל הדרומית של הביהכנ"ס היא פנתל הצפונית של הביהמ"ד והפנתל הלזו היא בריאה וחזקה אם מותר לסתור פנתל ביהמ"ד לצורך הבגנו של הביהכנ"ס. ג' אם יבנו פעת הפנתל הדרומית של הביהכנ"ס שהיא הצפונית של הביהמ"ד לא יספיק מקום הבגנו של הישן לבגנו של אבנים ויהיו מוכרחים להוסיף על עוביה של הפנתל ותתפשט על האויר של הביהמ"ד ויתבטל עי"ז הביהמ"ד.

ד'.

שאם יסתרו הביהכנ"ס א"א שיתפללו כל הקהל בביהמ"ד ובפרט אם יסתרו הפנתל הדרומית של הביהכנ"ס ויהי' הביהמ"ד פרוץ מצד צפון לא יוכלו להתפלל גם בביהמ"ד עכת"ש: מקור דין זה נפתח מדברי הש"ס ב"ב ג': אר"ח לא ליסתור אינש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי א"ד משום פשיעוּתא וא"ד משום צלוני מאי בינייהו א"ב דאיכא בי כנישתא אחריתי וברי"ף ורא"ש ור"ן גרסי דאיכא דוקתא לצלוני וכו' ה"ר"ן דלמ"ד משום פשיעוּתא דמתרשלי מלבנותה ובתמים שבינתים לא יהי' להם מקום קבוע להתפלל אבל נדאי כל שיש להם בהכ"נ אחר קבוע לכ"ע שרי דהא ליכא משום צלוני ולא משום פשיעוּתא דאלו לפשיעוּתא שלא יבנו לעולם ליכא מאן דחייש לזה.

ובט"ז סי' קנ"ב סק"א העלה פן להלכה דהיכי דאיכא בהכ"נ אחר קבוע מותר לסתור הישן אמנם במג"א שם כ' דאפי' איכא בהכנ"ס אחר קבוע ג"כ אסור אם לא שבנאו עכשיו חדש אז שרי. וכן מחולקים הט"ז והמג"א לענין מכירת בהכ"נ של פפרים דכ' הרמ"א בסי' קנ"ג דאינו נמכר רק פשיש להם בהכ"נ אחר ביאר הט"ז פאן דברי הרמ"א דאפי' יש להם מכבר בהכנ"ס אחר ג"כ מותר והמג"א כ' שם בס"ק י"ו דבעינין דוקא שבנאו עכשיו אחר ע"ש.

והנה לענין סתירה דחיישינן משום פשיעוּתא שכ' ה"ר"ן הנ"ל דלא חיישינן רק להתרשלות ולא שלא יבנוה לעולם הי' נ"ל לכאורה לחלק בזה בין ביהכ"נ של פרפין לשל פפרים דבשל פפרים גם ביש להם ביהכ"נ אחר מכבר שרי דלמאי ניהוש אי משום צלוני הא איכא בהכ"נ אחר ולא תתבטל תפלה בצבור ואם משום שלא יבנוהו לעולם וישאר המקום חרוב מאי בכך הרי ביהכ"נ של פפרים יכולין זט"ה להפקיע קדושתו אם לשי' הרמב"ן שהובא ברש"י א ובר"ן במגילה פ' בנה"ע פקעה קדושתה בכדי בלא דמים ולה"ר"ן שם הא עכ"פ יכולין זט"ה במא"ה להפקיע הקדושה ע"י מכירה אפי' להשתמש בו הד' דברים ניוציאו אח"כ הדמים לדבר הרשות לכל מה שירצו כמבואר בש"ע וא"כ מה בכך שישאר חרוב הא לא גרע ממכירה נאי משום דכ' המרדכי הובא ברמ"א סוסי' קנ"ב דאסור לנתן בהכ"נ כמו נתיצת העזרה משום דאיקררי מקדש מעט ואסור משום ל"ת פן לד' אלמיקם אפס דסותר ע"מ לבנות שרי דהיא סתירה בגנו מיקרי כמ"ש במרדכי שם וכ"כ במהרי"ק שורש קס"א.

וא"כ פֿשלא יבנוהו לעולם הא עברו למפרע אל"ת פן דבשלקמא בבנאו חדש הא כ' במג"א
סי' קנ"ג ס"ק כ"ז בשם הר"ב דפקעה הקדושה מהישן וחקלה על החדש ע"ש וא"כ ליפא
ל"ת פן משא"כ ביש להם מקבר בהכ"נ אחר הא ל"ש זה וא"כ כל פלא יבנוהו לעולם
יעברו למפרע אל"ת פן.

ז"א דכבר הוכחתי בתשו' לעיל סי' א' [דאיסור דל"ת פן מדאוריין] ל"ש אלא בדבר
שקדוש קדוה"ג שאינו מתחלל לעולם דומיא דמזבח פיון דכתיב בקרא ונתצתם את
מזבחותרם וגו' ל"ת פן לד' אלקיכם בעינו דומיא דמזבח דקדוש קדוה"ג קדושה עולמית
משא"כ בק"ד דמועיל בי' פדיון ל"ש ל"ת פן מה"ת.

והא דא' בפסחים מ"ח. אפיק הבערה ועייל עצי הקדש ואזהרה מהכא ל"ת פן לד'
אלקיכם ע"כ מייירי בעצי המערכה דמשפין לגזירין כדא' במנחות ק"א.

דבכה"ג אין להם פדיון. ופלפלתי בזה אכ"מ וא"כ בבהכ"נ של פפרים פיון דאפשר
שיןפקע קדושתו ע"י זט"ה הא ל"ש בי' ל"ת מדאוריין וע"כ ל"ח לשמא לא יבנוהו לעולם
דתיכי דליפא רק איסור מדרבנן לא יהי עבירה למפרע כמ"ש בתשובתי שם.

וע"כ פי איפא בהכ"נ אחר שרי לסותרו משא"כ בבהכ"נ של פפרים שאינו נמכר ע"י
זט"ה וא"י להפקיע קדושתו י"ל דאיפא ל"ת פן מה"ת וא"כ אפי' איפא בי' כנישתא
אחריתי אסור לסותרו דילמא לא יבנוהו לעולם ויעברו למפרע אל"ת פן.

ושעפי"ז הי' נלפענ"ד ליישב מה שדקדק בס' תורת חיים בסוגי' דב"ב ה"ל דפריה וקבא
פן בוטא היכי אסבין לי' עצה להורדוס למיסתרי' לבהמ"ק והאר"ח לא לסתור אינש בי
כנישתא עד דבני בי' כנישתא אחריתי ומשני מלכותא שאני דלא הדרא בי' דאמר שמואל
אי אמר מלכותא עקרנא טורי עקר טורי ולא הדר בי' והק' הת"ח לפי"ד ה"ר"ן ה"ל
דל"ח לשלא יבנוהו פלל ול"ח רק להתרשלות א"כ מאי תי' הוא זה שאני מלכותא דלא
הדר הרי אין התפשט משום שמא יחזור מלבנותו לגמרי.

אמנם לדברינו ניחא דבבהמ"ק הא טעמא דצלוני או לטעמא דפשיעת ההתרשלות הא
ליפא למיחש פיון דגם לאחר הסתירה ל"ה בטל מהקרבת קרבנות כדא' בשבועות ט"ז.
אר"י שמעתי שמקריבין אעפ"י שאין בית דקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה
לע"ל ולר"א שם י"ל דעשו קלעים וכ"כ באמת בס' ת"ח אה בביהמ"ק הא איפא משום
ל"ת פן מדאוריין ואיפא חשש שמא יחזור מלבנותו לגמרי ועבר למפרע אל"ת פן כנ"ל
וע"ז משני שפיר שאני מלכותא דלא הדר.

אמנם יקשה לפי"ז בהא דקא' התם ולא אמרן אלא דלא חזי ביה תינוהא אבל חזי ביה תינוהא
סתרי ובני פי' הא דרב אשי חזא ביה תינוהא בבי' כנישתא דמתא מחסיא סתרי' ועיילין
לפוריא להתם כו' וקשה הרי א' במגילה כ"ו אמר רב אשי ההיא בי' כנישתא דמתא
מחסיא אע"ג דמעלמא אתו לה פיון דאדעתא דידי קאתו אי בעינא מזבנינא לה וא"כ הוי
על הבהכ"נ דמתא מחסיא דין בהכ"נ של פפרים וא"כ האיה מוכיח דבחזא תינוהא מותר
לסותרו מהא דר"א דילמא הי' שם עוד ביהכ"נ אחר וא"כ ליפא חשש רק לשמא לא
יבנוהו לעולם וקעבר למפרע אל"ת פן וכיון דדין בהכ"נ של פפרים יש לו ומצי להפקיע
קדושתו הא ליפא למיחש לזה פנ"ל: אמנם באמת גוף דבר זה שהמצאנו דבבהכ"נ של

כַּרְפִּים פִּינּוֹן דְּהוּי עֲלֵי קַדְוֶשָׁה עוֹלָמִית לַכּ"ע אָסוּר לְמִיֶּסְתְּרֵי אִפִּי בְּיַשׁ לָהֶם בַּהֲכ"נ מְכַבֵּר דְּחִיָּשִׁי שְׂמָא יִמְנְעוּ מִלְּבַנּוֹתָהּ וְיַעֲבְרוּ לְמַכְרַע אֲל"ת פֶּן מְדָאוּ אַחַר הָעֵינּוֹן זֶה לִיתָא לָא מִיבְעִיא לְטַעַם הַב' שְׁבַתוֹס' מְגִילָה כ"ו.

דְּהַטַעַם דְּבַהֲכ"נ שֶׁל כַּרְפִּים לָא מְצִוּ מְזַבְנֵי לֵה מְשׁוּם דְּרַבִּים נְתָנוּ בְּבִנְיָנוּ וְשְׂמָא יֵשׁ לָא בְּסוּף הָעוֹלָם חֵלְק בּוֹ וְלֵהֲאֵי טַעַמָא הָלֵא אַם בְּנֵאוּהוּ בְּנֵי הַכְּרֵף מְשַׁלְּהֵם שְׁפִיר יְכוּלִין לְמַפּוֹר כְּמִבְנוֹאֵר בִּירוּשְׁלָמִי בְּמִגִּילָה שֶׁם דְּכְרִיף וְהָא תְּנִי מַעֲשֶׂה בַר"א בַר"צ שְׁלֵקַח בַּהֲכ"נ שֶׁל אֶלְפִסְנְדְרִיִּים וְעֵשָׂה בָּהּ צְרָכֵיו וּמְשַׁנֵּי אֶלְכֶסְנְדְרִיִּים עֲשׂוּ אוֹתָהּ מְשַׁל עֲצָמוּ ע"ש וַכ"ה בְּתַלְמוּדָן בְּמִגִּילָה שֶׁם לַעֲגִנָּן בִּיהֲכ"נ שֶׁל טוֹרְסִיִּים.

וַא"כ לִפִּי"ז בּוֹדָאֵי לָא מִיְקָרֵי קַדְוֶשָׁה עוֹלָמִית פִּינּוֹן דְּמִנִּיעַת הַמְּכִירָה אֵינּוּ רַק מְשׁוּם דָּאִין אָנוּ מְפִירִין הַבְּעָלִים אָבֵל אֵי הָיוּ מִתְבַּרְרִין הַבְּעָלִים שְׁפִיר הוּי מְנַפְקַע הַקַּדְוֶשָׁה בְּהַסְפָּמְתָן וַא"כ לָא דְמִי לְמַזְבַּח.

אַלָּא אִפִּי לַמ"ש בְּרַמְב"ם פִּי"א מְתַפְּלָה הַט"ז הַטַעַם מְשׁוּם דְּהוּאִיל וְלַדְעַת כָּל יִשְׂרָאֵל נִבְנָה נַעֲשֶׂה שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל וַכ"ה לְטַעַם הָא' שְׁבַתוֹס' מְגִילָה הַנ"ל מְשׁוּם דְּרַבִּים מְתַפְּלִים בּוֹ תְּמִיד אַעֲפ"י שְׂאִין נוֹתְנִים כְּלוּם לְבִנְיָנוּ בַכ"ז פִּינּוֹן דְּלַדְעַת אוֹתָן רַבִּים נַעֲשֶׂה חֲמוּרָה קַדְוֶשָׁתוֹ וַא"י לְמוֹכְרוֹ ע"ש י"ל ג"כ דְּהַסְבְּרָא הוּא מְשׁוּם דְּאִיְפֹשֶׁר יֵשׁ א' בְּסוּף הָעוֹלָם שְׂאִינוּ רוּצָה שְׂיַפְקִיעוּ הַקַּדְוֶשָׁה מִמְּנוּ עַב"י ס' קנ"ג וּבַט"ז שֶׁם סק"ו וּבְמִשְׁבָּצוֹת.

[וּבְאַמַּת יֵשׁ לְהַכְרִיחַ וְלוֹמַר שֶׁהוּא טַעַם א' דְּלַהֲפַמ"ג שֶׁכ' שְׁזַהוּ טַעַם שְׁלִישִׁי דְּכִינּוֹן דְּבַהֲכ"נ שֶׁל כַּרְפִּין מְתַפְּלִין בּוֹ רַבִּים הַקַּדְוֶשָׁה חֲמוּרָה א"כ תַּקְשִׁי מֵאֵי. מְהֵנִי בְּבִי כְּנִישְׁתָּא דְּמִתָּא מְחַסְיָא שְׁבַנְאוּהוּ ע"ד רַב אֲשִׁי הָלֵא אַכְתִּי פִּינּוֹן דְּרַבִּים מְתַפְּלִין בּוֹ הַקַּדְוֶשָׁה חֲמוּרָה וְלָמָּה יוֹעִיל מְכִירָה וַע"כ דְּגַם לְטַעַם זֶה הוּא רַק מְשׁוּם שְׂמָא יֵשׁ א' בְּסוּף הָעוֹלָם דְּלֵא נִיחָא לִי שְׁתַּנְפְּקַע הַקַּדְוֶשָׁה וְכַדָּא' בִּירוּשְׁלָמִי שְׂאֵנִי אוֹמַר שְׂמָא א' מְסוּף הָעוֹלָם קְנוֹי בָּהּ] אָכֵן בְּאַמַּת מְתוּדָה הַסּוּגְיָא דְּמִגִּילָה שֶׁם מְשַׁמַּע דְּהַטַעַם הוּא מְשׁוּם לְתָא דְּקַדְוֶשָׁה מְדַכְרִיף מְטוֹנְמַאת נְגָעִים מְהָא דַּאֲר"י אָנִי לֵא שְׁמַעְתִּי אֶלָּא מְקוּם מְקַדֵּשׁ בְּלִבְדָּה בַכ"נ וּבַס"ד מְטַמְּאִין אַמְאֵי הָא דְּכַרְפִּין הוּוּ וְאֵי אִיתָא דְּהַטַעַם הוּא מְשׁוּם שַׁא"י מִי הֵם הַשְׁוֹתְפִין וְשְׂמָא יֵשׁ לָא' מְסוּף הָעוֹלָם חֵלְק בּוֹ וְלֵא מְשׁוּם דַּע"ז חֲמִירָא קַדְוֶשְׁתִּי א"כ מֵאֵי בְּכַף דְּהוּוּ שֶׁל כַּרְפִּין נְהִי דְּכָל יִשְׂרָאֵל הֵם שְׁוֹתְפִין מ"מ קְרִינּוֹן בִּי אַחְזוֹתְכֶם דְּכָל יִשְׂרָאֵל ע' פְּסוּחִים כ"ג.

וַע' בְּר"ן פ"ב דְּסוּפָה שֶׁם עַל הָא דְּדַרְשִׁינָן כָּל הָאֲזַרְחָ בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּסוּפּוֹת מְלַמֵּד שְׁכָל יִשְׂרָאֵל רְאוּנָן לִישָׁב בְּסוּפָה אַחַת דַּר"ל דְּמָזָה מוֹכַח דְּיוֹצְאִין בְּסוּפּוֹת הַשְׁוֹתְפִין וְלֵא מְמַעֲטִין שְׁוֹתְפוֹת מְלָךְ לְמַעוֹטֵי שְׁוֹתְפִין וַע"כ מוֹקְמִינָן לִי לְמַעוֹטֵי גְזוּלָה ע"ש וּבב"י ס' תַרל"ז] וַע"כ מְשׁוּם דַּא"א לְהַפְּקִיעַ הַקַּדְוֶשָׁה מִטַעַם הַנ"ל וְשְׁפִיר פְּרִיף דְּהִיל"ל דְּלֵא יְטַמְּאוּ בְּנְגָעִים כְּמוֹ הַבַּהֲמ"ק.

אוּלָּם בַכ"ז נִרְאִין הַדְּבָרִים דְּלְכָל הַטַעַמִּים הוּא מְשׁוּם דְּאִיכָּא בְּעָלִים שְׂאִין יְדוּעִים לָנוּ וַא"כ אַם בּוֹנִין בְּמִקּוּמוֹ בַהֲכ"נ חֲדָשׁ שֶׁהוּא טוֹב וְיָפָה מְהִישָׁן הָלֵא כ' בְּתִשׁוֹ' מ"ב ס' ל"ג דְּבַכְה"ג בּוֹדָאֵי כ"ע נִיחָא לָהּ בְּזָה לְחַלֵּל הַקַּדְוֶשָׁה מְהִישָׁן עַל הַחֲדָשׁ דְּהָא זְכוּת הוּא וְזָכִין לְאֵדָם שֶׁלִּב' פ' וְמָה שְׁחוֹלַק עָלָיו הַמְג"א בַס"ק ט"ז וַכ' לְהוֹכִיחַ מְהִרְמ"א שֶׁם דְּאִפִּי בְּנָאוּ עַכְשָׁיו אַחַר אָסוּר אֲזִיל לְשִׁי דַּאִיהוּ ס"ל דְּהָדָּ עַד דְּאִיכָּא בִּי כְּנִישְׁתָּא הַפְּנֹה שְׁבַנְאוּ עַכְשָׁיו

אחרת שפיר מוכח מהרמ"א דאפי' בנאו עכשיו אחרת אסור בשל פרכין משא"כ להט"ז והעומדים בשיטתו דס"ל דמהני גם פשיש ביהכ"נ מפבר א"כ י"ל דבהכי מיירי הרמ"א שם אבל כשבנאו עכשיו חדשה גם בשל פרכין שרי וכ"פ באמת בס' אליהו רבה שם.

נהרי מצינו בתוס' ב"ק ס"ח: ד"ה הוא דאמר פצנועין דיכול לחלל מע"ש ונ"ר של חבירו שלא מדעתו פיון דזכות הוא לו וזכין לאדם שלב"פ וע' בכורות י"א. לענין פודה פ"ח של חבירו ומה שמפלפל בזה ברי"ט אלגזי שם: איברא דלכאורה יש להעיר לפמ"ש במרפכת המשנה פ"ו מה' גירושין דלא מצינו רק זכין לאדם שלב"פ אבל לא זכין מאדם ע"ש ולכאורה יש לה"ר לדבריו מד' הרשב"א בחי' לנדרים ל"ו: בהא דאיבעיא להו התורם משלו על של חבירו צריד דעת או לא כו' והקשה מפ"ק דחולין באומר לחבירו צא ותרום והלך ומצא תרום אמרי' למ"ד אין חזקה שלים עושה שליחותו דילמא שמע אינש אחרניא ותרם ורחמנא אמר אתם גם אתם מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם ואע"ג דהתם נחא לי' שתיקו פרו ונימא זכין לאדם שלב"פ ותי' דבתורם משל בעל הכרי ל"מ ה' דניחא לי' ובעיני שליחות בפירוש ורק בתורם משלו מהני נוחותא דידי' דנימא זכין לאדם שלב"פ ע"ש וע"כ הטעם משום דאם תורם משל בעל הכרי הו"ל זכין מאדם דלא אמרינו.

אכן באמת יש מבוכה רבה בזה בין הראשונים ז"ל ולפי"ד הרשב"א גופי' בתי' גיטין נ"ב. לחד תי' שרי לאפטרופס לתרום אף להניח משום דזכות הוא לקטנים אף שתורם משלהם והוי זכין מאדם ע' בנקה"כ יו"ד סי' ש"ה מ"ש בזה.

ובאמת נראין בזה דברי הגאון מהר"ם אבד"ק קאראטשין שהובא במרכה"מ שם שכ' דאמרינו גם זכין מאדם וכנראה מד' הרמ"א פי"ד סי' שכ"ח ס"ג שכ' דאם זכות הוא לבעלת העיסה רשאי להפריש חלה בלא רשותה משום דזכין לאדם שלב"פ ובט"ז שם מבואר דאפי' ליכא קלקול העיסה מותר הרי דאמרי' ג"כ זכין מאדם וכ"נ מד' הש"ע ח"מ סי' קע"ה סמ"ח קטן שהוא מצרן אם רואין בי"ד שזכות הוא לו יסקרו את הלוקח כו' ואף שקונין הקרקע במעותיו של קטן בכ"ז אמרינו זכין לאדם שלב"פ אף דמפקיעין ממונו והו"ל זכין מאדם וע' בח"מ סי' רל"ה ס"ז ובסמ"ע ובאה"ג שם.

וא"כ מכ"ש בנ"ד בביהכ"נ פשבונין בהכ"נ חדש נאה ומהודר ממנו דאין לאורחין בו זכות גמור בנדאי יכולין לחללו מטעם זכין לאדם שלב"פ וי"ל דאפי' המרכה"מ יודה בזה דזה ל"ה זכין מאדם פיון שבאמת אין להאנשים דעלמא זכות ממון גמור בהכ"נ אפי' הוא דכרפין.

נהרי בש"ע ח"מ סי' שנ"ט ס"ב פסקינן דשרי לגזול ע"מ לשלם יפה ממנו היכי דהתשלומין הם בעין והם יפים מהדבר שלוקח ממנו ומקורו הוא מש"ס ב"ק ס"א: וברא"ש שם וזהו בנדאי לא חשבינו לי' כחפצי ביתו שכ' הטור שאיפשר שאינו רוצה למוכרם ע' בקצוה"ח שם וע' ברשב"א חידושי קידושין כ"ג ובמח"א ה' גזילה סי' ד'.

ואפי' אם יש קטנים בין אותם שיש להם חלק בביהכ"נ מ"מ הוי הבי"ד פאפטרופסים. וכינון דהוי זכות גמור שרינו להחליף גם חלקם על הביהכ"נ האחר היותר יפה.

ואפני הגדילו א"י למחות בכה"ג ע' חו"מ סי' רפ"ט ובנתה"מ סי' י"ב סק"ב] וא"כ עכ"פ
איפשר שתפקע הקדנשה גם מהביהכ"נ של פרפין ול"ה דומיא דמזבח וליכא משום ל"ת
פן מדאורייתא. גם הרי כ' במג"א סי' קנ"ג ס"ק ל"ז בשם המ"ב דזט"ה דבזה"ז יכולין
למפור אפ"י בהכ"נ של פרפין עתשו' פנ"י הא"ח סי' ז'.

ולבר מן כל דין א"א פלל לומר דאם בשעת סתירה סותרין ע"מ לבנות שאם יאָרע אח"כ
איזה סיבה שלא יבנוהו יעברו למפרע אל"ת פן דהרי לענין נתיצת המזבח והעזרה
מפורש ברמב"ם פ"ו מיסוה"ת שאינו אסור רק בדרך השחתה והיינו פשאינו מתפנין
בשעת הנתיצה לשום תיקון אבל כל שבשעת הנתיצה הי' מתפנין לשם בנין אף שנתעפב
אח"כ מלבנותו ל"ע בהנתיצה למפרע אל"ת פן והכי מתבאר מד' תשו' הרמ"א סי' ק'
אות י' ע"ש.

ובפרט שדעת רבים מהראשונים ז"ל דכל קדושת ביהכ"נ אינו רק דרבנן בודאי ל"ש
לומר דיעשה איסור למפרע בהנתיצה פשלא יבנוהו אח"כ שעל פן נראה כד' הפוסקים
הנ"ל דל"ח לשמא לא יבנוהו פלל ולכך פי איכא בהכ"נ אחר קבוע שרי לסותרו וכן
מפורש יוצא מדברי הרמב"ן שהובא בר"ן במגילה שם.

ובפרט בנידן שלפנינו דנתרועע הבנין של עץ והוי חזי תינהא דאף דאיפשר לתקן בדרך
הבית בכ"ז שרי לסותרו ועט"ז סי' קנ"ב סק"ב שפי' תינהא שנראה בו איזה קלקול ול"ב
דוקא שקרוב ליפול ויהי' חשש ספנה וכ"נ באמת מפירש"י ב"ב שם ועט"ז סי' תקנ"א
סק"ב והרי דעת הרא"ש בב"ב שם דאפ"י להרחיב הבנין הוי כחזי בי' תינהא.

ובפרט בנ"ד שרוצין להגביה הביהכ"נ ולעשות חומת אבנים לפאר ולרומם בית אלקינו
וע' ב"ב ג'. ומנ"ל דהוי גבוה טפי דכתיב גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון
רב ושמואל וא"ל ר"י ור"א ח"א בבנין וח"א בשנים ואיתה להא ואיתה להא: אמנם דא
עקא מה שרוצין לסתור גם הפותל הדרומית של הביהכ"נ שהיא הצפופית של הביהמ"ד
שהיא בריאה ונתזקה והרי קי"ל דביהמ"ד קדושתו גדולה משל בהכ"נ ואיך יהי' ניתר
הסתירה של הביהמ"ד בשביל הבנין של הביהכ"נ שהיא קל בקדושתו הימנו וע' בש"ג
פ"ד דשבועות במ"ש לענין מוחק השם ע"מ לתקן דלא שרי רק ע"מ לתקן שם זה אבל
למחוק שם זה ע"מ לתקן שמות אחרים אסור ע"ש ויש להביא סמוכין לזה מפירש"י
זבחים פ"ב.

ד"ה פיון בהא דקא' התם על המשנה דקתני הנתיב בפנים שנתערבו בנתיבין בחוץ ישפך
לאמה ופרכינן ונפלוג נמי ר"א בהא ומשני היכי ליעבד נתיב בחוץ והדר נתיב לפנים
כו' ונתיב לפנים והדר נתיב לחוץ פיון דאיכא חטאת ואשם דכי נכנס דמן פסולין לא
פסיקא לי' ופירש"י וז"ל וא"ת ליפסלינהו חיצונים להכשיר פנימיים למיפסלינהו בינדים
ל"ק ר"א ומוטב להמתין עד שקה"ח ויפסלו מאליהן וישפכם לאמה עכ"ל הרי דאפ"י
היכי דבלאו האיסור שנעשה למיפסל חיצונים יפסלו פולן וישפכם לאמה אפ"ה אין לנו
למיפסל לחיצונים בינדים פדי להכשיר פנימיים וה"ה במחיקת השם אסור לנו למיפסל
שם זה ולמוחקו פדי להכשיר שאר הס"ת אע"ג דלולא זה יפסלו פולן ויגזו ומכ"ש
שאסור לנו לעשות נתיצה בביהמ"ד בשביל תיקון הביהכ"נ שהיא קלה ממנו בקדושה
וע' ברמ"א א"ח סי' קנ"ב דסתירת מחיצה א' דינו שוה עם סתירת בהכ"נ פולו.

ואיפשר דשאני נ"ד פיון דהך פנתל גופו משתמש להביהכ"נ ולגבי הבהכ"נ הותר
הנתיצה לא איכפת לן אם יש עליו גם קדושת ביהמ"ד. גם בהא יש לפקפק פיון שיהיו
מוכרחין להוסיף על עוביו של הפנתל ותתפשט על האויר של הבהמ"ד הלא מורידין
המקום הפנוי הזה שיעמוד עליו הפנתל מקדושתו וברי קיי"ל דגם אויר העזרה נתקדש
עמוס' שבועות י"ז.

ד"ה תלה ובמ"ל פי"א מה' שנגות ובתוס' זבחים ס"ב: ד"ה אויר קרקע. ואף דמפירש"י
ביומא נ"א: גבי אמה טרקסין שכ' וז"ל ולהוסיף על עובי' א"א דכתיב הפל בכתב כו'
אלמא דאי לאו משום הפל בכתב היו רשאין להוסיף על עובי הפנתל ולמעט חלל הקודש.

הנה מלבד די"ל עפ"מ דא' בפסחים פ"ו. דבעזרה ל"א עובי החומה פלפנים רק בששו
לקרקע העזרה אבל הפנתל שגבוה מקרקע העזרה יש לו דין עליות דלא נתקדש אבל
בהיכל גם העליות נתקדשו כדא' התם היכל שאני כו' ולכך אפי' הפותלים שגבוהים
מקרקע ההיכל נתקדשו וא"כ ליכא הורדה מקדושה ולכך אצטריך לומר משום הפל
בכתב כו' אבל הבהכ"נ הרי יש לו דין עזרה כמ"ש במהרי"ט ח"ב סי' ד' ול"ה עובי
הפנתל פלפנים וא"כ איכא הורדה מקדושה.

לבר מן דין אפי' אי נימא דגם בעזרה עובי החומה פלפנים אפי' בגבוה מקרקע עזרה כמו
שרוצה הפר"ח בא"ח סי' נ"ה להעמיס פן בדעת הרמב"ם פ"ו מבית הבחירה או דנימא
כמ"ש בב"י סוסי' קנ"א בשם המרדכי ומהרי"ק דביה"כ שלנו יש לו קדושת היכל.

[ושעפי"ז הי' נלפענ"ד לנישב קוש'י' המג"א סי' נ"ה ס"ק י"ב בהא דכ' שם המחבר מי
שעומד אחורי בהכ"נ וביניהן חלון אפי' גבוה פמה קומות אפי' אינו רוחב ד' ומראה להם
פנים משם מצטרף עמהם לעשרה והקשה המג"א מפסחים פ"ו.

דמוקמינן הך דהחלונות ועובי החומה פלפנים בשורא ובר שורא אבל אם אינו שנה
לקרקע עזרה לא נתקדש. ונראה לתרץ דהנה לכאורה יל"ד בהא דפריף בפסחים שם
על רב דאמר גגין ועליות לא נתקדשו מהך דהחלונות ועובי החומה פלפנים דילמא קאי
התם לענין ההיכל פיון דקא' התם לעיל מינ' מהיכל ניקום ונתיב אינש שאני היכל
דכתיב ויתן דוד לשלמה בנו כ' וכתוב הפל בכתב מיד ה' עלי השפיל וא"כ י"ל דכמו
דגגין ועליות דהיכל נתקדשו ה"ה דעובי החומה דהיכל נתקדש אמנם באמת לק"מ
דרש"י ז"ל נזהר מזה ופי' בד"ה עובי החומה וז"ל אלמא ראש החומה נתקדש דדמי
לגגין ועליות עכ"ל ולפי"ז הרי כ' התוס' בשבועות י"ז: ד"ה וטמא דרק עליות דהיכל
נתקדשו משום דבקרא מפורש עליותיו אבל גגין דלא פתיב לא נתקדשו וא"כ פריף
שפיר דראש החומה הא דמי לגג דאפי' דהיכל לא נתקדש ובכלל עובי החומה הוא ג"כ
ראש החומה כפירש"י וא"ש והא דקא' התם בשלמא חלונות משפחת לה דשוו לקרקע
עזרה היינו משום דבכה"ג הו"מ לאוקמי גם בשל עזרה ובאמת אי מהא לחוד לא הוי
קשיא פלל דהו"מ לאוקמי בחלונות דהיכל וא"כ ממילא מיושב קוש'י' המג"א הנ"ל
דחלונות דביהכ"נ הרי יש עליהן דין חלונות היכל לפ"ד המרדכי ומהרי"ק הנ"ל ושפיר
פסקינו דמצטרף.

אמנם יקשה לפי"ז ע"ד הרמ"א שם שכ' בשם רי"ו וא"ז דגגין ועליות אינן בכלל בית והעומד עליהן אינו מצטרף הרי פינון דהביהכ"נ יש לו דין היכל א"כ הא גם העליות נתקדשו. וי"ל דרי"ו וא"ז ס"ל פסקת הצ"ח בפסחים שם שכ' דלפי המסקנא אין חילוק בין עליות של היכל לשאר עליות אפס דלא גרעי ממחילות דלא נתקדשו ואפ"ה פשפתיחים לעזרה הם קודש וה"נ עליות של היכל פינון דהיו בזהו לולגן להיכל ופתוחות לקודש לקדושתו ע"ש.

וא"כ לפי"ז עליות שלבהכ"נ אף אי נימא דיש לו דין קדושת היכל פינון שאינן פתוחות לבהכ"נ אינן קודש משא"כ החלונות י"ל דיש להן קדושה לדידהו פינון שהן פתוחות לקודש ולא ס"ל בהא כהצ"ח שכ' דחלונות ל"ה פתוחות לקודש משום שלא נעשו לצאת ולבא דרף שם ויש לה"ר לדבריהם מדברי הירושלמי פסחים פכ"צ הלכה י"ב דפריף התם ל"ל למיתני החלונות פלפנים פינון דקתני עובי החומה פלפנים כ"ש החלונות שהן שקועין בחומה שנתקדשו ומשני דאצטריף בחלון שע"ג האגף דאע"ג דמסת האגף לא נתקדש מ"מ חלון שעל גביו קודש וי"ל דהוא מטעם שהוא פתוח לקודש וס"ל באמת דהו"מ בתלמודן התם למימר דמחלונות ל"ק פינון שהן פתוחות לקודש והא דקא' פגון דשוו לקרקע עזרה לרונחא דמילתא קא' הכי דבכה"ג הן גופן קודש וה"ה דהומ"ל מטעם פתוחות לקודש.

אכן לפי"ז יקשה האף פסק ברמ"א סוסי' קנ"א להף דהמרדכי דהעלי' של הבהכ"נ יש לה קדושה מתורת קדושת היכל ואפשר דמפח חומרא בעלמא אחי עליה אכל לא מדינא ונדע לה שהוא רק בתורת חומרא דהרי כ' תוס' שבועות ה"ג ל' דרק העלי' דהיכל נתקדש אכל לא הגג ואלו בביהכ"נ הלא תנו במשנה מגילה כ"א.

דאין שוטחין פירות על גגו. וע"כ שהוא רק חומרא ולא מדינא] בכ"ז נראה דעובי החומה של הבהכ"נ לכ"ע לא נתקדש בקדושת ביהכ"נ דהרי בפסחים פ"ה: ובשבועות ט"ו: הקשו התוס' אף אפשר לומר דעובי החומה פלפנים הרי הקידוש של העזרה הי' במה שהבי"ד היו מהלכין בשתי תודות כו' ונהרי הלכו מפנים ותי' דאעפ"כ תלוי בדעת הבי"ד והי' מתקדש כל מה שהי' בלבם לקדש ע"ש ולפי"ז תינח לענין העזרה משא"כ הקידוש של הבהכ"נ הוא ע"י התפלות שמתפללין בתוכו כדא' במגילה כ"ו: דהרחוב אין בו קדושה לפי שאין מתפללין בו תדיר ונהרי מתפללין רק בפנים בחלל הבהכ"נ וממילא עובי החומה אינו מתקדש בקדושת הבהכ"נ אפס לענין איסור נתיצה אנו מחמירין דאיכא בי' איסור דל"ת פן משום לתא דעזרה כמ"ש בשאילת יעב"ץ ח"ב סי' נ"ד.

אבל עכ"פ אם מעמיד פותל במקום פנוי מהבהכ"נ הוי הורדה מקדושה וע' כ"ב בתשו' הרשב"א סי' תקפ"ב וענובי"ת חא"ח סי' ל"ח. ובפרט שאז לא יהי' מקום להתפלל גם בבהמ"ד ואיכא משום צלויי ופשיעותא.

שע"כ אם אפשר לבנות מבלעדי סתירת פותל הדרומית של הבהכ"נ שהוא הצפופית של הביהמ"ד יש להתיר מטעמים ה"ל אכל לסתור גם הפותל הלזו אינני רואה מקום להתיר. ה' זפנו לעלות לציון ברנה לחזות בנזעם ד' ולבקר בהיכלו בב"א.

דברי ידו ש"ב דור"ש באהבה: סי' ו' נשאלתי מחכם אחד במעשה שפא לפניו שפכת סופר חצי פרשה מתפילין בדיו פזו שבעוד שהכתיבה לחה היא מראה אדמדמם ואחר שמתניבש נעשה שחור.

ומשם ואילך כתב בדיו שהיא שחרחורת מתחלתה ועד סופה ועלה ונסתפק לאשר שבחצי הפרשה הראשונה הי' הפתיבה מתחלה אנדם הר"ז בכלל צבע אדום שפסול לכתיבת סת"ם ואפ"ל את"ל שאין זה צבע לפי שבסוף משתחר עכ"פ פשה' מראה אנדם ל"ה פשר עוד וכיון שבשעה שכתב החצי השני' מהפרשה בדיו שחור היו עדיין האותיות מחצי הפרשה הראשונה אדומות א"כ אף שנתכשרו אח"כ פשה' שחורו הרי הוי שלא פסדון עכ"ל: הנה לכאורה פינו דאנדם ל"ה עלי' שם דיו רק פשה' שחור והו"ל בכלל שאר מיני צבעונין והרי תניא בברייתא שבת ק"ג: כתב שלא בדיו הרי אלו יגנוזו.

א"כ פינו דהי' בשעת כתיבה מראה אנדם ל"ה עלה שם דיו אף שאח"כ נשתחר ונעשה דיו הלא זה נעשה ממילא והרי בירושלמי פ"ק דמגילה הלכה ט' אמרינן הלל"מ שיהיו כותבין בדיו ומדלא קא' שיהיו כותבין בדיו ע"כ בעינו שיהי' עלה שם דיו בשעת כתיבת הסופר וכיון דבנ"ד הי' אנדם בשעת הפתיבה ופסול הי' אף שאח"כ נשתחר פנים חדשות באו לכאן והו"ל פנכתב ממילא מחדש וא"כ הלא אפי' בכתיבה ע"י מעשה אמרינן בגיטין י"ט.

בהעביר דיו ע"ג סיקרא וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה והו"ל ספק אי חשיבא כתיבה פשיה מכ"ש היכי שנעשה ממילא. אמנם באמת נראה דכיון דהדיו הלזו משתחרת ממילא אחר שמתניבש אמרינן דכשנעשה שחור אז נגמרת הפתיבה והוי מפת כתיבת הסופר הראשונה ולא חשיב ממילא פינו דהפתיבה באמת עשה הסופר וכשהוא משתחר ממילא אח"כ הו"ל פאלו הי' שחור בשעת הפתיבה והר"ז דומה למ"ש הנימוק"י פ"ב דב"ק לענין מה שהקשה אי אשו משום חציו היכי שרינין ע"ש עם חשיכה להדליק את הנרות וההדלקה הולכת ונגמרת בשפת וכן מאחיזין את האור במדורה והדלקתה הולכת ונגמרת בשפת ותי' דחשבינן בשעה שמדליק פאלו נעשה הכל בשעת ההדלקה ועתוס' סנהדרין ע"ז ד"ה סוף והה"נ חשבינן מה שהוא משחיר אח"כ פאלו פבר הןשחר בשעת הפתיבה פינו שממילא הוא בא ורא' לזה י"ל עוד מדברי הש"ס מנחות נ"ו: א"ר אמי הניח שאור ע"ג עיסה והלך וישב לו ונתחמצה מאלי' חייב עלי' כמעשה שבת כו' וכ' התוס' וז"ל ואע"ג דכתיב בקרא לא תעשה ולא תאפה משמע מידי דעשי' כו' ה"נ לא תעשה קרינין בי' עכ"ל ועכצ"ל דמשום דמתחמץ אח"כ מאליו חשיב ההנחה העשי' והו"ל פאלו חמצה בשעת ההנחה.

ועתוס' סופה י"א: ד"ה דשלפינהו שלופי. וכי"ב מצינו בר"ן בע"ז פ' השוכר את הפועל גבי פלוגתא דאב"י ורבא בחמירי דחטיי ונחמירי דשערי אי בתר שמא אזלינן והו"ל מב"מ או בתר טעמא אזלינן והו"ל מבשא"מ והקשה הרמב"ן מפ"ב דערלה דתנו שזור של חטים שנפל לתוך עיסה של חטים ויש בו פדי לחמץ כו' אלמא דשזור ועיסה מב"מ אע"ג דלא הו"ל חד שמא ולא חד טעמא ותי' דשאני עיסה פינו דאלו מניחה נעשית ממילא שזור א"כ הו"ל מב"מ מהשתא ע"ש והינו במידי דעתיד להיות פן ממילא בלי שום עשי' חשבינן לי' פאלו פבר נעשה.

וע' פירש"י סוף ל"ג. גבי נקטם ראשו מעיו"ט ועלתה בו תמרה ביו"ט ופירש"י דבתלוש נמי סלקא בי' וכ' בס' יד דוד בשם שביתת יו"ט דכוננת רש"י הוא לבאר דלמה לא נפסל משום תולמ"ה פיון שבשעת אגדו פסול הוא ואח"כ חוזר להכשירו והו"ל כתולמ"ה עז"כ רש"י ז"ל דכיון שדברך ליגדל לאו תולמ"ה והו"ל פאלו בשעת האגודה עלתה התמרה ע"ש והה"נ בנ"ד פיון שממילא הוא משתחרר אח"כ הו"ל פאלו הי' שחור בשעת הפתיכה: אמנם לכאורה אפתי יש לחוש פיון דעכ"פ חצי הפרשה הראשונה קודם שנסתחרר הי' פסול והחצי השני שנכתבה בדיו שחורה מתחלה הי' אפשר מיד א"כ הי' הכשר חצי הפרשה השני קודם לראשונה והו"ל שלא כסדרן.

כמ"ש במג"א סי' ל"ב ס"ק ל"ח בשם ס' הזכרונות דאם בתחלת הפתיכה ל"ה הדיו שחור אלא דומה ללובן שהוכה מראיתו או לאודם וצריך להעביר עליהם קולמס הוי שלכ"ס ע"ש. אכן באמת מהתם ליכא ראי' כלל דבשלקמא התם הא לא הי' מתפשר מבלעדי העברת הקולמס הוי שפיר שלכ"ס משא"כ בנ"ד הרי הוא משתחרר ממילא הא הו"ל פאלו הי' שחור מתחלה וי"ל עוד דכיון דהפתיכה היתה כסדרן אף שההכשר הוא שלכ"ס בכ"ז פיון שממילא הוא פא חשיב כסדרן ולכאורה יש לה"ר לזה מד' הש"ס מנחות ס"ח: בעי רעב"ח שתי הלחם מהו שיתירו שלא כסדרן ה"ד כגון דזרעינהו בין העומר לשהל"ח וחקוף עליוהו שהל"ח ועומר מאי כו' ולכאורה למה הוצרך למיבעי פשוטרינהו אחר העומר הרי קיי"ל דאין העומר מתיר עד אחר ההשרשה וא"כ הו"מ למיבעי שפיר בדזרעינהו קודם לעומר כגון בע"פ וכיון דבשעת הקרבת העומר הי' קודם ההשרשה הא לא הוכשר ע"י העומר והו"ל שלכ"ס.

וע"כ מוכח מזה דהיכי דזרעינהו קודם לעומר אף דההכשר ל"ה בשעת העומר פיון דהי' קודם השרשה בכ"ז פיון דההשרשה ממילא היא פאה הו"ל כסדרן. אמנם באמת זה טעות דאטו התם על הזריעה קפיד רחמנא הלא העיקר הוא דהכשר דשהל"ח במקדש יהי' אחר הכשר העומר במדינה ואיך שנייף לומר דכיון דזרעינהו קודם לעומר אעפ"י שלא התירו העומר יהי' חשיב כסדרן וע"כ דלאו דוקא נקט דזרעינהו בטר העומר וה"ה בזרעינהו קודם ולא הושרש בשעת הקרבת העומר מייחשב ג"כ שלכ"ס וע' תשו' חתם סופר חיו"ד סי' רנ"ו אמנם בכ"ז בנ"ד נראה דכיון דטבע הדיו הלזו להיות משחרת לאחר היבוש אמרינן דגם בשעת הפתיכה יש בו מראה השחרות רק שלא ניכר עדיין ולאחר היבוש מתגלה השחרות כדמצינו בחולין כ"ו.

אר"נ אמר רבה בר אבוב תמך שלקחו בכסף מעשר ולבסוף החמיץ קנה מעשר מ"ט איגלאי מילתא למפרע דפירא הוא ופרש"י איגלאי מילתא דבשעת לקיחה פירא הוי דגכנס בהם פח החרצנים אלא שעדיין לא נגמר וחילול מעליא הוי שאם ל"ה יין בחרצנים ל"ה מחמיץ לעולם ועתוס' שם ד"ה רבא אמר הרי דכיון דלבסוף החמיץ אגמ"ל דגם מעיקרא הי' בו פח היין וכל החילול של המעשר למפרע והה"נ אמרינן דכיון דהושחר אח"כ ממילא אגמ"ל דהי' בדיו זו פח השחרות בשעת פתיכה ואשפחו נמי כ"ב בחולין נ"ו: לענין אדומין שהוריקו דאמרינן איגלו בהתייתו ועט"ז יו"ד סי' נ"ב והכי מצינו בש"ע א"ח סי' תרמ"ח לענין אתרוג הירוק דהיכי שפנדאי סופו לחזור למראה אתרוג פשר גם בעודו ירוק והה"נ בנ"ד פיון שוסתה וטבעה של הדיו הלזו להשתחרר

אח"כ חשבינו לה פאלו היא פבר שחורה בשעת פתיבה וכשר גם קודם שהשתחרר: וגדולה מזו מצינו בש"ס גיטין י"ט: אמר שמואל נתן לה גייר חלק וא"ל ה"ז גיטין מגורשת חיישינו ושמה במי מילין פתבו כו' כי קאמר שמואל דבדקינו ליה במיא דנרא אי פליט פליט ואי לא פליט לאו פליט הוא וכי פליט מאי הוי השתא הוא דפליט שמואל נמי חיישינו קא'.

וכ' הלבוש באה"ע סי' קל"ה הובא בב"ש שם דגם אם העדים עמדו בקרוב וראו שהגייר חלק ג"כ חיישינו דשמה גם פליט לבסוף מועיל פינו דאיגלאי מילתא למפרע שהי' שם פתב גמור ומה בכך שנבלע לפי שעה ע"ש הרי דהתם הוי פתב אף שלא ניכר אח"כ רק ע"י מעשה ע"י מיא דנרא מכ"ש בנ"ד שהאותיו' היו ניכרין מתחלתן אלא שלא היו שחורין ואח"כ נשתחרו ממילא בזה בנדאי ברור דחשיבא פתיבה מתחלתה.

והנה פאשר עמדתי על המחקר בזה אצל הסופר דמתא פה"ק הגיד לי שידוע לו בקבלה שהסופרים הראשונים היו פותבין סתו"מ בדיו שהי' מעורב בו גומא פזו שבתחלת הפתיבה הי' פמים שהוקהה מראיתו ולאחר היבוש נשתחר עד שהי' מביהק.

ולכאורה יש לה"ר דגם בזמן הש"ס הי' פן מדא' בנדה כ'. שחור פתרת אמר רבה בר ר"ה חרת שאמרו דיו כו' אר"א פזית פזפת וכעורב טהור א"כ נראה מזה דעורב אין לו שחרות דדיו ולכאורה הלא דרז"ל בשה"ש רבה שחורות פעורב אלו האותיות ועכצ"ל דהפונה אלו האותיות בשעה שהם לחין עדיין דאז אינו שחורות כ"כ והם פשחרות דעורב וחסיונו דכיון שלאחר שמתבש הוא נעשה שחור פשר אמנם אין למדין הלכה מהמדרש עתי"ט פ"ה דברכות ובתשו' נובי"ת חיו"ד סי' קס"א אולם בכ"ז נראין הדברים שהדיו שבזמן הש"ס בשעה שהי' לח ל"ה שחור דל"ה עושה רושם וכשנמחק בשעה שהי' לח ל"ה ניכר פנראה מהמשנה דסוטה י"ז: ולא בכל דבר שרושם אלא בדיו ועשו"ת נוב"י מהד"ק חאה"ע סי' פ"ה וא"כ פשאינו רושם בנדאי ל"ה פתיבה אפ"ה פינו שפשמתיבש נבלע בקלף ועושה רושם הוי שפיר פתיבה ול"ח שלכ"ס בכה"ג.

ובפרט דבאמת נראה דהא דהלל"מ משיהי' הפתיבה בדיו שחור היינו שיהיו האותיות שחורים אחרי שפבר פתובים על ספר פנראה מדברי הרמב"ם פ"א מה' תפילין שהעתיק הלל"מ משיהיו פתובים בדיו ולא שיהיו פותבים בדיו ונהי' ילפינו במגילה י"ט.

פתיבה פתיבה מהא דכתיב ואני פנתב על הספר בדיו א"כ הרי לא נכתב דיו אצל פתיבה רק אצל ספר ולכך בעינו רק שאחרי שהם פתובים על ספר יהיו שחורים ואף שבשעת הפתיבה נוטה הדיו לאדום פשר וביותר שבגידן הנשאל פפי הצעת השאלה של החכם הנ"ל ל"ה אף בתחלתה אדומה ממש רק נוטה לאדום ואיפשר שישם דיו עלה גם מעיקרא פדמצינו בש"ס נדה הנ"ל דקא' ולימא דיו אי אמר דיו הו"א כי פכחותא דדיותא פירש"י קלישות הדיו כו' ואינו שחור כ"כ ומוכא שם דר' אמי פלי קורטא דדיותא ובדיק ובאר בספר יראים להר"א ממיץ קורטא דדיותא דיו הנעשה משרף קוצים אית לי קורטא ואדום מעט ע"ש.

והרי אדום או שאר מראות דפסול הוא רק משום דמיקרי צבע ולא דיו וכמפנרש יוצא מדברי הרמב"ם פ"א מתפילין הלכה ה' וז"ל א"כ מה מיעטה ההלכה שפאמר למשה

מסיני שיהיו פתובים בדיו למעוטי שאר מיני צבעונין פגון האדום והירוק ולכאורה מיותר הוא מ"ש למעט שאר מיני צבעונין דהרי פינון דהללמ"מ דבעינו דיו ממילא דשאר מיני צבעונין פסול אע"כ דאתא לאורויי דלא ממעטינו רק פגון אדום וירוק שנשארו עומד במראיתו אבל היכי שמתהפך אחר הירוש לשחור אז שם דיו עלה וכשר הנלפענ"ד פתבתי יום ו' עש"ק ט"ז מרחשון שנת תרמ"ד לפ"ק סטרי יע"א: סי' ז בעזה"י יום א' י"ג סיון שנת תרנ"ג לפ"ק סטרי ישאו הרים שלום לכבוד ידידי הרב התריף המופלג בתורה נרא ד' מרבים כש"מ יחזאל איכל הפהן נ"י דומ"ץ דק"ק עיר ישן יצ"ו.

מכתבו הגיעני עד"ש בסופר סת"ם שעסק בתיקון ס"ת ישן להעביר בקולמס על הנפסקים ומטושטשים ואמר בתחלת התיקון לשם קדושת ס"ת וכל האזפרות שבו לשם קדושת השם ותיקון שם בן ד' בהוב"ש פהגן ואח"כ פ' הי' פתוב תיבת יהי ותקנו ג"כ ולאשר דרכו בתיקון ס"ת ישן לחזור בהעברת הקולמס למפרע אחר איזה תיבות מחמת שעל קלף ישן אינו הדיו נתפס היטב כ"כ ע"כ גם כן לאחר שתיקון תיבת יהי חזר והעמיד הקולמס על הה"א האחרונה מהשם בן ד' שהי' פתוב מקודם והעביר הקולמס על מקצת מגז ומחמת שהי' שגור בפיו תיבת יהי שתיקון מקודם אינו זוכר אם הי' דעתו מתחלה על השם הקדוש בעת שהתחיל לתקן מקצת הגג של הה"א הנ"ל אפס זאת זוכר בבירור שתיקוף ומיד בהגמרו אמר לשם קדושת השם ודורש כ"ת מאתי חו"ד פדת מה לעשות בהיריעה הלזו אם יש להכשירה או לגונזה ולהחליפה באחרת: הנה לכאורה דין זה תלוי באשלי רב רבבי דהנה בש"ס גיטין כ'.

אמר רב חסדא גט שכתבו שלא לשמה והעביר עליו קולמס לשמה באנו למחלוקת ר' יהודה ורבנן דתנן הרי שהי' צריך לכתוב את השם ונתכונן לכתוב יהוד' וטעה ולא הטיל בו דל"ת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי ר' יהוד' וחכ"א אין השם מן המוכחזר אמר רב אחא בר יעקב דילמא לא היא עד כאן ל"ק רבנן התם דבעינא זה אלי ואנוהו וליפא אבל הכא לא.

ומובא בש"ע אה"ע סי' קל"א ס"ה ב' דיעות בזה דהרמב"ם פוסק בגט שכתבו של"ש והעביר עליו קולמוס לשמה אינו גט ואפ' לכהונה אינו פוסל והיינו דפוסק כרב חסדא דס"ל דלרבנן דיו ע"ג דיו ל"ה פתב פלל ודעת הר"ח והרשב"א הוא הי"א המובא שם שחוששין לו היינו דמספקא לן דילמא כראב"י דסובר גם לרבנן בעלמא דיו ע"ג דיו הוי פתב ורק בשם ל"מ הע"ק לשמה משום זה אלי ואנוהו ע"ש וכ' בפמ"ג א"ח סי' ל"ב במש"ז ס"ק ט"ו דכשהעביר בקולמוס של"ש על תפילין שפכר נכתבו לשמה תליא בפלוגתא הנ"ל דלהרמב"ם פשר פינון דס"ל דיו ע"ג דיו ל"ה פתב פלל לרבנן [דהא דקאמר אין השם מן המוכחזר רק לדבריו דר"י קאמרי פמבואר בירושלמי שמוכא בחי' הרשב"א שם] ואינו מזיק בהעברת קולמוס של"ש ולהר"ח והרשב"א פסול פינון דמספקא להו דילמא הלקה כראב"י דגם לרבנן דיו ע"ג דיו הוי פתב ע"ש.

אמנם לפענ"ד באמת י"ל דגם להרשב"א פשר בהעביר קולמוס של"ש פינון דאיהו ס"ל בגיטין י"ט. כד' התוס' שם ובשבת ק"ד.

דהיכי דאין פתב השני מתקן פלום אף ר"י מודה דל"ה פתב ומכ"ש לרבנן וא"כ בהעביר קולמס של"ש לכ"ע ל"ה פתב אמנם לפמ"ש במג"א סי' ל"ג סק"ז דטעמא דרבנן דר"י

לראב"י דפוסלין בשם משום זה אלי ואנוהו היינו משום דמיקווי פמנומר ע"ש וא"כ י"ל כמו ה"תם דהוי הפתב דלשמה פתיבה מעליא משום דהיכי דמתקן הפתב הב' הא מהני פתב ע"ג פתב לראב"י ואפ"ה פסול בשם משום מנומר ה"ה להקפד פשה' הפתיבה הראשנה לשמה וקעביר קולמוס של"ש אף דבכה"ג ל"מ פתב עג"כ בכ"ז פסול משום מנומר: והנה לכאורה הי' נראה דבכ"ז יש להכשיר בנ"ד פינו דבשעה שקעביר הקולמוס בפעם שנית וסבור שעומד פתיבת יהי' הי' עדיין פתיבת האזכרה לכה מהעברת קולמוס הראשון וי"ל דבמעביר קולמוס על פתיבה לכה לא מיקווי פמנומר דדוקא בשפוטב על היבש הלא ניפר הפתיבה האחרונה ומיקווי שפיר פמנומר משא"כ בכשהוא עדיין לח הלא אינו ניפר פתיבה האחרונה שנבללין יחד ול"ה מנומר בכה"ג והי' נראה לכאורה להכריח ע"ד הפלפול דע"כ פלוגתא דר"י ורבנן לא קמיירי אלא במעביר בקולמוס לאחר שפבר נתיבשה הפתיבה הראשנה דהנה בתשו' נוב"י מהד"ק סי' א' הקשה בהא דס"ל לר"י מעביר עליו קולמוס ומקדשו וקרי הדיו הראשון חוצץ בין הפתב הב' להקלף ואנו בעינו שיקתוב על הקלף ותי' דכל לנאותו אינו חוצץ ע"ש והנה מלבד דאפתי קשה למ"ש הר"ן בסופה פ' לולב הגזול דהא דכל לנאותו אינו חוצץ הוא רק גבי לולב דלית לן קרא למיפסל בי' חציצה ואינו אלא מדרבנן לקד אמרינן דכל לנאותו בטל לגבי הלולב וקרי הוא פאלו אין פאן חציצה אבל היכי דמיפסל חציצה מדאורי' אפי' פשהוא לנאותו חוצץ ע"ש וא"כ בנ"ד הא ודאי מדאורי' פוסל חציצה בין הקלף להפתב פינו דכתיב ואני פנתב על הספר משמעו ש'לא יהא דבר חוצץ בין הפתב להספר היינו הקלף כדדרשינו בנבחים י"ט.

על בש'רו שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין בש'רו וא"כ גם בלנאותו חוצץ. לבר מן דין אינו מוכן האיד שייך פאן הא דלנאותו דקרי הפתיבה הפתחונה ל"ה נוי פינו דהי' של"ש ואם תתבטל הפתיבה העליונה לגבי הפתחונה כמ"ש בנוב"י שם הא לא יתפשר השם פינו שהפתיבה הראשנה הי' של"ש והמחנור הוא מה שראיתי מתרצים בנה דל"ה חציצה משום דקיי"ל מין פמינו אינו חוצץ ור"י ורבנן לשיטתיהו אזלי דכ' הר"ן בנדריים נ"ב בפלוגתא דר"י ורבנן לענין ביטול במב"מ דר"י אזיל בתר העצם במב"מ ורבנן ס"ל פינו שנה איסור ונה היתר הוי מבשא"מ וה"ה דפליגי בנה לענין חציצה [ושעפי"ז נראה לבאר ד' הש"ס נבחים ח"י דפריף ה"תם על הא דקתני במתני' המקריב קדשים ואימורי'הו פחוץ חייב.

אמאי והאיפא חציצה ופירש"י שהבשר שא"ר להקטרה חוצץ בין האמורין למערכה ומשני רב מין פמינו אינו חוצץ. והיינו דאף דהבשר הא א"ר להקטרה והאמורין ראויין להקטרה והוי מבשא"מ כמו איסור והיתר בכ"ז רב לשי' דס"ל בפסחים כ"ט: כר"י דמב"מ במשהו ואזיל בתר העצם לענין מב"מ וא"כ חלב ובשר הא הוי מב"מ בעצם ע' חולין ק"ג.

דבחלב מן החי חייב משום בשר מן החי ועש"ך יו"ד סי' צ"ח סק"א. וא"כ פינו דבעצם הוי מב"מ לקד אינו חוצץ לרב] ולקד ס"ל לר"י מעביר עליו קולמוס ומקדשו דכיון דאזיל בתר העצם אין הדיו של הפתיבה הראשנה חוצץ משום דמב"מ אינו חוצץ משא"כ

רַבָּנוּ לְשִׁי אֶזְלֵי דְכִינּוּן שְׁהֵדִי הָרֵאשׁוֹן לֹא נִתְקַדַּשׁ וּפְסוּל וְהַעֲלִיזוֹן הָאֵל מְקַדַּשׁ הָגוֹי מִבְּשֵׂא"מ וְחוֹצֵץ.

וּלְפִי"ז פִּינּוּן דְּעֵינְקֵר טַעֲמִינְהוּ דְּרַבָּנּוּן הוּא מְשׁוּם חֲצִיצָה א"כ הָרֵי תוֹסְפָתָא עֲרוּכָה הִיא הוֹבָאָה בְּש"ס שְׁפַת ק"ך: וּכ"ה לְהֶלְכָה בְּש"ע יו"ד ס' קצ"ח סט"ו הֵדִי הֶחֱלַב וְהִדְבִּישׁ כּו' יְבֻשִׁים חוֹצְצִים לְחִים אֵינָם חוֹצְצִים.

וּא"כ ע"כ מִיַּרְי הָדָּ פְּלוּגְתָא דְר"י וְרַבָּנּוּן בְּשֵׁהֲכַתִּיבָה הָרֵאשְׁנָה פְּכָר נְתִיבְשָׁה דְאֵי לְחָה עֲדִינּוּן הָא גַם לְרַבָּנּוּן ל"ה חֲצִיצָה פִּינּוּן דְּדִי לַח אֵינּוּ חוֹצֵץ. אָמְנָם אַחַר הָעִיּוֹן לֹא נוֹכַל לְמִימַר הָכִי דְבַאֲמַת מוֹכַח דְּלְרַבָּנּוּן ל"מ הַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס גַם כְּשֵׁהֲכַתִּיבָה הָרֵאשְׁנָה עוֹדְנָה לְחָה.

וְהוּא מִמָּה שְׁשִׁנְיָנוּ בְּמַס' סוּפְרִים פ"ה הֶלְכָה ג' הִי צְרִיף לְכַתּוּב אֵת הַשֵּׁם וְנִתְפַּנּוּן וְכַתּוּב יְהוּד' וְלֹא נִתְּנָן בּוֹ דְל"ת מוֹחֲקוֹ וְכוֹתֵב אֵת הַשֵּׁם ר' יְהוּד' אֹמֵר יַחְזִיר עָלָיו אֵת הַקּוֹלְמוֹס וַיִּקְדָּשׁנוּ א"ל אֵין זֶה מִן הַמְּוֹבָחָר ע"כ וּא"כ הָרֵי כ' הַתּוֹס' בְּמַנְחוֹת ל': ד"ה ר' יוֹסִי דְמַחֲקִיבָה שְׁיִיף לְמִיתְנֵי בְּלַח וְגַרְיָרָה בְּיָבֵשׁ ע"ש וּא"כ מְדַקָּא' ת"ק מוֹחֲקוֹ ע"כ מִיַּרְי כְּשֵׁהוּא לַח וְאִפ"ה פְּלִיגֵי רַבָּנּוּן עַל ר"י דְקָא' תַּקְנָתָא דְהַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס וּמוֹכַח ע"כ דַּס"ל לְרַבָּנּוּן דְגַם כְּשֵׁהוּא לַח אֵין לְהַכְשִׁיר ע"י הַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס לְשִׁמָּה.

וְאִיִּפְשָׁר דַּס"ל לְרַבָּנּוּן שְׁפִיר מְשׁוּם חֲצִיצָה וְאֵי דְלַח אֵינּוּ חוֹצֵץ ז"א דִּי"ל דְּבַדְאִיכָא דִיּוֹ הֶרְבֵּה גַם לַח חוֹצֵץ כַּמ"ש בְּתוֹס' זְבָחִים ע"ח: גְּבִי דְלֵי שְׁיֵשׁ בּוֹ חֶלֶב דְּבַדְאִיכָא חֶלֶב הֶרְבֵּה לֹא מַחֲלֻחֵי מִיָּא אַע"ג שֶׁהוּא לַח ע"ש וּא"כ הַה"נ כְּשֵׁהֵדִי שְׁלַמְטָה הוּא הָרוּב הָגוֹי שְׁפִיר חֲצִיצָה וְעַפִּירֵשׁ"י חֲגִיגָה כ': ד"ה וּמִנְגַב.

וְכִינּוּן שְׁפָן גַם לְרַבֵּי דְלִדְיָד' הַטַּעַם דַּל"מ לְרַבָּנּוּן הַע"ק לְשִׁמָּה מְשׁוּם מְנוּמָר ל"ד הַמַּג"א הַנ"ל ע"כ אֵנּוּ צְרִיכִין לְמִימַר דְגַם כְּשֵׁהוּא לַח שְׁיִיף מְנוּמָר: אַכּוּן בְּגוּף ד' הַמַּג"א הַנ"ל פְּכָר תְּמָה הַכַּמ"ג בְּפִתְיָחָה לְסִי' ל"ב וְשָׂאָר נו"כ הַש"ע דְהָרֵי א' בְּגִיטִין נ"ד: דְלֹא פְּסוּל מְנוּמָר אֲלֵא בְּמַעֲבִיר קוֹלְמוֹס עַל הֶרְבֵּה אֲזַנְפּוֹת שְׁנַכְתְּבוּ שֶׁל"ש אָבֵל בַּחֲדָא אֲזַנְפּוֹרָה לֹא פְּסוּל מְנוּמָר וְע"כ דְטַעֲמָא דְרַבָּנּוּן לְרַבֵּי הוּא מְשׁוּם דְאֵף דְמַהֲנֵי כְּתָב ע"ג כְּתָב בַּכ"ז אֵין זֶה כְּבוֹד לְהַשֵּׁם מִפְּנֵי שְׁפִתִּיבָה אַחַת הִיא שֶׁל"ש.

וְנִרְאָה פִּינּוּן דְבַאֲמַת לְרַבֵּי גוֹפְנֵי לֹא בְּרִירָא לִי הָא וְקֹאֲמַר בְּלִשׁוֹן דִּילְמָא לְדִיחוּיָא בְּעֻלְמָא כַּמ"ש בַּכַּמ"ג הַנ"ל וְכִינּוּן שְׁפָן י"ל בְּאֵם הִי לְהִיפּוּף שְׁנַכְתְּבֵי מִקּוֹדֵם לְשִׁמָּה וְהַעֲבִיר קוֹלְמוֹס שֶׁל"ש לֹא מִיִּפְסָל מְשׁוּם הָכִי דְדוֹקָא הִיכִי דְהַכְּתִיבָה הָרֵאשְׁנָה הִי שֶׁל"ש וְנִפְסָל אֲמַרִּינוּ מְסַפִּיקָא דְאֵין זֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם לְהַכְשִׁירוֹ ע"י הַע"ק לְשִׁמָּה וְלֹא נִתְקַדַּשׁ מִשָּׂא"כ כְּשֵׁהֲכַתִּיבָה הָרֵאשְׁנָה הִי לְשִׁמָּה וְכַבֵּר נִתְקַדַּשׁ אֵין בִּינְדִינוּ לְפִנּוּסָלוֹ ע"י הַע"ק שֶׁל"ש מִפְּחַ הָדָּ סְפִיקָא דְרַבֵּי לְהוֹצִיא מִקְדוּשָׁתוֹ וְכִי"ב מְצִינוּ בְּעִירוּבֵין לוֹ.

מְסַפִּיקָא לֹא נִתְּנָא עֲלֵי קְדוּשָׁה מְסַפִּיקָא לֹא פְּקַעָה לִי קְדוּשָׁתִי מִיַּנְי' ע"ש וּמִלְבַד זֶה בְּאֲמַת הַסְּבָרָא נוֹתְנָת פֶּן דְכָל דְּעֵינְקֵר הַכְּתִיבָה הִי שֶׁל"ש אֵין זֶה כְּבוֹד לְהַשֵּׁם אִם מִתְכַּשֵּׁר ע"י הַע"ק לְשִׁמָּה מִשָּׂא"כ כְּשֵׁעֵינְקֵר הַכְּתִיבָה הִי לְשִׁמָּה אֵין זֶה מְגַרְעַת בְּכְבוֹד הַשֵּׁם אִם הַעֲבִיר עָלָיו קוֹלְמוֹס שֶׁל"ש אַחֲרֵי שְׁעֵינְקֵר הַכְּתִיבָה הִי לְשִׁמָּה וְהַעֲבַרְתָּ הַקּוֹלְמוֹס בַּכַּה"ג שְׂאֵין הַכְּתָב הֵב' מִתְּקוֹן הָא ל"ח כְּתָב כָּלָל כַּנ"ל.

אָמַנְם אִי מִשׁוּם הָא עֲדִינן יֵשׁ לָנוּ לְחֻשׁוֹשׁ לְשִׁי שְׁאָרֵי רֵאשׁוֹנִים וְ"ל שְׁאִינָם תּוֹפְסִים לְתִי הַתּוֹס' הַנְּ"ל דְּהִיכִי שְׁאִין הַפְּתָב הַב' מִתְּקַן ל"ח פְּתָב וְהָא דְבִשְׁבַת פְּטוּר בְּדִיו ע"ג דְּיו הוּא מִשׁוּם דְּשִׁאנֵי שְׁבַת דְּמִלְאכָת מְחַשְׁבַת אֶסְרָה תוֹרָה וְכִינן שְׁנַכְתָּב כְּבָר לֹא חָשִׁיב ע' חִידוּשֵׁי הַרִיטָב"א גִּיטִין י"ט.

וּלְפִי"ז פִּינן דְּכְתָב הַשְּׁנִי ג"כ פְּתָב הָוֵי א"כ שְׁפִיר י"ל דְּאִין זֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם אַחֲרֵי שְׁמַעְנוּרְבּ בּוּ גַם פְּתִיבָה שֶׁל"ש. וְעוֹד יוֹתֵר מְזַה יֵשׁ בְּכָאן מְקוּם לְחֻשׁוֹשׁ דְּהָרִי פֶל הַעֲנִין שְׁמַתִּירִין לְהַעֲבִיר בְּקוּלָמָס כְּשִׁמְתִּישׁוֹן הַפְּתָב וּמִתְחִיל לְקַפְּוֹן מִן הַקְּלָף אַף עַל שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים מְבֻנָּאָר בְּתִשׁוּ' מְהָרִי"ל וְתַה"ד הוּבָא בְּתִשׁוּ' חַת"ס חִיו"ד סִי' רַנ"ו דְּהוּא מִשׁוּם דְּעֲדִינן כְּשֶׁר הוּא וְאִינוּ עוֹשֶׂה עֵתָה אֱלָא לְהַחֲזִיקוּ הָוֵי כְּהָא דְּמַחֲזִיבָה ע"ג מְחִיצָה בְּעִירוּבִין כ"ה.

דְּמַחֲזִיבָה תַּחְתּוֹנָה עֵיקָר וּמִש"ה אִינוּ קוּנָה בְּנַכְסֵי הַגֵּר וּמ"מ לְעַנְנָן שְׁבַת אִם אַח"כ נְבָלְעוּ הַמְּחִיצוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מִתְּפִשְׁרוֹת בְּעֲלִיוֹנוֹת וְה"ה בְּזַה פִּינן שְׁהַפְּתָב הַתַּחְתּוֹן מִתְּקַלְקַל מִתְּפִשֶׁר בְּהַעֲלִיוֹן ע"ש וְא"כ בְּאִנְרָה הַזְּמַן כְּשִׁתְּשָׂאָר הַפְּתִיבָה הַעֲלִיוֹנָה לְבַדָּה הָרִי לֹא יְהִי רַק הַפְּתִיבָה שֶׁל"ש בְּלִבְד אָמַנְם בְּכ"ז יֵשׁ לְסַמּוֹךְ לְהַכְשִׁיר בְּנ"ד עַל מַה שְׁאָמַר הַסּוֹפֵר קוּדָם הַתִּיקוֹן שְׁכָל הַתִּיקוּנִים שְׁיַעֲשֶׂה בְּהַאֲזָכְרוֹת יְהִיו לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם דְּמְבֻנָּאָר בְּט"ז יו"ד סִי' רַע"ד סָק"א בְּשֵׁם הַסְּמ"ג דְּגַם בְּתַחֲלַת הַפְּתִיבָה יְכוּל לְסַמּוֹךְ עַל זֶה הִיכִי שְׁשַׁכַּח מִלְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם.

וְאַף שֶׁבְּנ"ד הִי פְּנִינָה הַפְּפִינִית פִּינן שֶׁהִי סוּבֵר שְׁעוֹמֵד בְּתִיבַת יְהִי בְּכ"ז הִי נִלְפַעַנ"ד לְכַאוּרָה דְּהִיכִי שְׁהַתְּנָה מִתַּחֲלָה שְׁכָל הַתִּיקוּנִים שֶׁל הַאֲזָכְרוֹת יְהִיו לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם אַף שְׁמַחֲשֵׁב אַח"כ בְּאִיזָה שֵׁם לְשֵׁם תִּיבָה אַחֲרַת ל"מ פִּינן שְׁמַתְקַן הַשֵּׁם וְהָוֵי הַעֲשִׂי' מִסְתַּמָּא ע"ד תְּנַאי הָרַאשׁוֹן וְלֹא אֲתִי הַמְּחַשְׁבָה שֶׁל עֲכָשְׁוֹ וּמְבַטְלַת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא ע"ת הָרַאשׁוֹן.

וַיֵּשׁ לַה"ר לְזַה לְכַאוּרָה מְרִישׁ זְבָחִים ב': דְּקֹא וְזְבָחִים בְּסַתְּמָא כְּשִׁרִין מְנַלְן כּו' אֱלָא מְהָא דְּתַנְן פִּיצַד לְשָׁמֵן וְשִׁלָּא לְשָׁמֵן לְשֵׁם פְּסַח וְלְשֵׁם שְׁלָמִים טַעְמָא דְּאָמַר לְשֵׁם פְּסַח וְלְשֵׁם שְׁלָמִים הָא לְשֵׁם פְּסַח וְסַתְּמָא כְּשֶׁר אֱלָמָא סַתְּמָא פְּלִשְׁמָן דְּמִי וְכ' בְּתוֹס' שָׁם וְנ"ל פִּי בְּקוּנְטָרְס דְּסוֹף שְׁחִיטָה סַתְּמָא אֲשַׁתְּחִיט וְתִימָא פִּינן דְּאָמַר בְּתַחֲלַת שְׁחִיטָה לְשֵׁם פְּסַח וְכִי פֶל שְׁעָה יֵשׁ לוֹ לְדַבֵּר עַד שִׁיגְמַר שְׁחִיטָתוֹ כּו' וַיֵּשׁ לִיִּישׁב דְּאָפִי אַת"ל לְשֵׁם פְּסַח וְסַתְּמָא פְּסוּל אַפ"ה א"צ לְדַבֵּר פֶּל שְׁעָה אֱלָא שְׁבַתַּחֲלַת שְׁחִיטָה יֹאמַר שְׁעוֹשֶׂה פֶל הַשְּׁחִיטָה לְשֵׁם שְׁחִיטַת פְּסַח עַכ"ל וְלְכַאוּרָה יִלֵּה"ק לְפִי"ז מִנ"ל לְהַש"ס לְמִיָּדָק מְהָא דְּסַתְּמָא כְּשֶׁר דִּילְמָא לְשֵׁם פְּסַח וְלְשֵׁם שְׁלָמִים הֵינּוּ אַף שְׁאוּמַר בְּתַחֲלַת הַשְּׁחִיטָה שְׁתַּהֲנִי' פֶּל הַשְּׁחִיטָה לְשֵׁם פְּסַח בְּכ"ז אִם מְחַשֵּׁב לְבַסּוֹף גַּם לְשֵׁם שְׁלָמִים פְּסוּל הָא סַתְּמָא כְּשֶׁר בְּכַה"ג אֲבָל לְשֵׁם פְּסַח וְסַתְּמָא בְּשִׁלָּא אָמַר מַעֲיָקְרָא שְׁעוֹשֶׂה פֶל הַשְּׁחִיטָה לְשֵׁם פְּסַח בְּאַמַּת פְּסוּל הוּא.

וְע"כ מוֹכַח מְזַה דְּפִשְׁטָא לִי לְהַש"ס דְּכָל שְׁאָמַר מַעֲיָקְרָא שְׁתַּהֲנִי' פֶּל הַשְּׁחִיטָה שְׁיִשְׁחַחֵט לְשֵׁם פְּסַח אַף שְׁחִיטָב אַח"כ בְּסוֹף לְשֵׁם שְׁלָמִים אִינוּ פּוֹסֵל. וְהִנֵּה אַף אִם נִרְצָה לְדַחוֹת רֵאִי זֹו וּבְאַמַּת לֹא מְשַׁמַּע הָכִי סוּגְיִית הַש"ס דְּפְסַחִים נ"ט: ע"ש מִשׁוּם דְּכְשִׁמְחַשֵּׁב אַח"כ בְּפִירוּשׁ לְשֵׁם שְׁלָמִים הָרִי חוֹזֵר מְדִבְרוּ הָרַאשׁוֹן.

אכן בכ"ז בנ"ד שפיר יש להכשיר פיון דמעשיו מוכיחין שמתקן השם שהרי מעביר קולמס על אותיות השמשאיים דומין לתביבת יהי' וסותר מעשיו למחשבתו והוי פהא דא' ריש מנחות שהקומץ מחבת לשום מרחשת מעשיו מוכיחין עלי' לשום מחבת.

חריקה לשום בלולה מעשיו מוכיחין עלי' שהוא חריקה ע"ש. ולבר מן כל דין הרי פיון שהוא הי' סובר בדעתו שעומד בתיקון תביבת יהי' ובאמת הי' מתקן השם וכיון דגם תביבת יהי' עכ"פ קדושת ס"ת יש בו הו"ל פהא דחטאת וכסבור שלמים וקא חשיב לשום שלמים דקיי"ל במנחות מ"ט.

דעקירה בטעות ל"ש עקירה והה"נ הו"ל עקירה בטעות ונהרי הוא פתיקון סתמא דמהני תנאו הראשון שאמר שכל התיקונים של האזכרות יהיו לשם קדושת השם ועוד דהרי באמת מבואר בתוס' גיטין ל"ב: דאם כותב אדם ס"ת לשמה שוב א"י לחזור ולבטל דלא אתי דיבור ומבטל מעשה אפס דאם הי' יודע שהוא שם וייעביר בקולמס של"ש י"ל דמעשה האחרון מבטל מעשה הראשון משא"כ כשהי' בטעות בודאי א"י לבטל מה שאכבר נכתב לשמה ומכ"ש בנ"ד שהסופר כבר העביר הקולמס בראשונה לשמה ול"ה צריך עוד להעברת הקולמס השני' ומבואר בתוס' ב"ק ס"ו: ד"ה ועוצבא דהיכי דא"צ להמעשה לא חשיב שינוי מעשה ע"ש ובפרט שהסופר הלא אינו זוכר בבירור אם הי' דעתו אז על תביבת יהיו ונהרי בתשו' מים רבים סי' נ"ז ח"ג נ"ט מביא דיעות חלוקות אם ה' שאצריך לכיון בקדושת האזכרות לשמה הוי דאורי' או דרבנן ועחי' ה"ר"ן סנהדרין מ"ח ותשו' עבוה"ג סי' ס"ה ובפמ"ג א"ח סי' ל"ב בא"א ס"ק ל"ב.

ומכ"ש היכי שאמר בתחלת התיקון שהתיקונים שיעשה יהי' לשם קדושת ס"ת אף שהאר"ר סי' ל"ב משיג על הט"ז בשם הסמ"ג הנ"ל בכ"ז יודה דבכה"ג עכ"פ ל"ה רק דרבנן וגם עיקר דין שלנו שאנו מסתפקין בו מחמת ההע"ק של"ש גם למאן דפוסל הוא רק משום זא"ו דהוא ג"כ דרבנן עתוס' סנפה ר"פ לולב הגזול ומהר"ש"א שבת ק"ד: ותשו' שאגת ארי' סי' נו"ן.

גם יש לצרף לסניף מה שבסוף הי' מתקן השם לשם קדושת השם וע' בספרי הר"ב ח"א סי' א' מה שפליפליתי אם מהני קידוש דבסוף ועט"ז א"ח סי' ל"ב סק"ו ופר"ח אה"ע סי' קנ"ה מ"ש בשם הרד"ך לענין כותב מקצת אות של"ש ומה שמפלפל בזה בתשו' מים רבים הנ"ל.

וליתר שאת יצוה להסופר להעביר עוד הפעם בקולמס על השם הלז לשם קדושת השם והוא פשר בלי פקפוק דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' ח בעזה"י יום ה' י' ניסן שנת תרמ"ט לפ"ק סטרי רב שלום וברכה לכבוד ש"ב ידידי הרב הקריף ובקי בנש"ק מוה' מנשה אייכענשטיין נ"י חתן הרהגה"צ אבד"ק דזיקאב יצ"ו.

מכתבך הגיעני היום לפני הצהרנים ומהרתי בוא היום בתשובתי אליך ע"ד שאלתך בחטים משומרים שנמצא בתוכם צנאת עכברים וגם הרבה חטים שנישוכו מהעכברים והי' ששים נגד צנאת העכברים והחטים הנישוכים מהם וכבר טחנו החטים אם הקמח פשר למצת מצוה: הנה הט"ז בסי' תנ"ג סק"ב פוסק דרוק עכבר מחמיץ ובענין דוקא ס' וצריך לאפותם קודם פסח ואף דדעת המג"א שם דבדיעבד שרי בלא ס' דמעט רוק

אינו מחמיץ חטה קשה הנה בכמ"ג שם הספים להחמיר בזה ואף לדעת המג"א הרי בסי' תס"ו סק"ט מביא דברי תשו' מהר"ם לובלין סי' קי"ט בשק קמח שנישן מ'מאכילת העכברים דאין לצאת במצות שניאפו מקמח הזה י"ח מצה בב' לילות הראשונות ובחוק יעקב שם כ' דבחסים יש חשש יותר מבקמח לפי שחסים הם גוש אחד ומכח חנוק הנשיכה חיישינו שנישאר איזה ליחלום בהמשך מן החטה ע"ש וי"ל שזהו טעמו של הטור שכ' פאן להקל דמעט רוק אינו מחמיץ חטה קשה הוא מכח ראנית הח"י הנ"ל מדכתבו הראשונים ז"ל דלית הלכתא כר"א בפ"ט דפ"ה דאמר אף העכבר ששתה מי חטאת פסול וע"כ דאין ריר יוצא מפי העכבר אפס דבחסים מכח חנוק הנשיכה נתלחלח מעט ואין במעט הלחלום הנה פח להחמיץ חטה קשה.

אמנם באמת לפירש"י חולין ט': שכ' שם הטעם דכל השרצים פוסלין במי חטאת משום ששותין וחונרין ומקיאין ואותן מים שהיו בפייהם וחררו נפסלו משום ונתן מים חיים אל פלי שלא ימלא מקלי זה ויערה לפלי אחר וכ"כ בתוס' שם טעם זה אי נ'מא דמייירי קודם קידוש ע"ש או לפירוש הר"ש והרא"ש בפ"ט דפ"ה משום שפשיהו בפייהם נפסלו משום היסח הדעת וכשחונרין פוסלין המים ע"ש וא"כ לפי"ז ליכא ראי' דאין רוק יוצא מפי העכבר דאיפשר דריר יוצא מפיו ואפ"ה אינו פוסל משום זה דאפשר להזות שתי הזיות וכיון שאין דרכו להחזיר מפיו לכה אינו פוסל המי חטאת אבל לענין חמץ שפיר פוסל מטעם הרוק שפיו.

ובב"י שם כ' דאפי' אי נ'מא דרוק העכבר הוי מ"פ מ"מ אם אח"כ מערבין בהקמח מים הוא מחמיץ ע"ש. ובפ"ט שי"ל דכיון שרואין הרבה צואה מן העכבר קרוב הדבר לומר שהשתינו העכברים על החטים וקיי"ל דמי רגלים מחמיץ כמבואר בסי' תס"ו ס"ה: והנה בצואת בהמה ותרנגולין כ' הט"ז ומג"א שם דאינו מחמיץ ומובא בט"ז בשם הרוקח שמיביא ראי' לזה מש"ס מנחות ס"ט.

בעי רמב"ח חטין שבגללי בקר ושעורים שבגללי בהמה מהו למאי אי לטמוי ט"א תנינא כו' אלא למנחות פשיטא דלא הקריבהו נא לפחתה הירצה או הישא פנייה ל"ל דנקטינהו וזרעינהו וקא בעי לאיתויי מנחות מנייהו מאי משום דמאיסותא הוא וכיון דזרעינהו אנדא למאיסותייהו א"ד משום פחישותא הוא והשתא נמי פחושא וא"כ אי איתא דצואת בהמה מחמיץ תיפוק לי' דפסול למנחות משום חמץ דכל המנחות באות מצה ע"ש והנה באמת יש להבין דילמא להכי קאמר משום הקריבהו לפחתה ולא קא' משום חמיון דמשום הקריבהו לפחתה הא פסול גם לשהל"ח דחמץ תאפינה ושהל"ח נמי איקרי מנחה שנא' בהקריבכם מנחה חדשה לה' כדא' במנחות מ"ו: וגם לענין לחמי תודה אע"ג דלא איקרי מנחה כדא' התם הלא כ' הרשב"א בחי' ר"פ פל המנחות מדשנינן תודה ושהל"ח מהדדי ילפינן נמי דליהו מנחה כמו שהל"ח.

אמנם י"ל פיון דהאיבעיא הוא גם בשעורין שבגללי בהמה ותודה ושהל"ח הא לא הוי משעורין רק מחטין. שו"ר בנוב"י מהד"ת חא"ח סי' ס"ז ס"ח שפלפל בזה בתקמה.

אפס מה שהעיר מפסחים מ'. דמבואר דבשעורין בלא נתבקעו מותרות הנה בפנ"י שם מבואר דהא דתניא גבי שעורין לא נתבקעו מותרות היינו לאוכלן בעינייהו משא"כ לענין מצות מצה לא סמכינן אמה שנתבקעו דמ"מ אפשר דהתחלת חמיון יש פאן כו' ע"ש

וא"כ גם למנחות פסולין ע"י מג"א סי' תס"ז ס"ק י"ב: אמנם הוא איפא לעיוני לכאורה פינון דבעי למפסלינהו משום פחישותא דנתעפלו במעיי הבהמה הרי לפי"ד התוס' שם ד"ה דבלע דגם לענין איסור חשיב עיפול אפס פשהחטים הם שלמים אז ניכר שלא נתעפלו ויש בהן איסור חמץ וא"כ שפיר נ"מ דאי לאו משום הקריבהו לפחתה לא הי' איסור חמץ על החטין אם לא היו שלמין מטעם עיפול ואי דא"כ דאין החטין ראויין לחימוץ הא לא קרינין בהו מצה תהי' ופסולין למנחות כמו דקיי"ל דא"י י"ח מצה היכי שא"ר לחימוץ ובמנחות נ"ג.

דרשינן מצה תהי' החיי' הכשירוה ושמרה שלא תחמיץ ע"ש וע' פסחים מ. ז"א דשפיר קרינו בי מצה תהי' פינון שהוא ממין הבא לידי חימוץ כמ"ש במג"א סי' תנ"ד סק"א גבי פת סובין דיוצאין בו י"ח לד' רש"י פינון שהוא ממין הבא לידי חימוץ וע' פסחים ל"ה.

ובמג"א סי' תע"א סק"ה ובדג"מ שם ובה"מ פ"ו מחו"מ ה"ה ובלח"מ שם. ויל"ע בזה בירושלמי שהובא במלחמות פ"ב דפסחים דקא' דהא דא"י ברבוכה נפקא לן מקרא ושמרתם את המצות מצה שצריכה שימור יוצאין בה יצתה זו שא"צ שימור אולם באמת ז"א דבכה"ג דהוי עיפול הא הוי כעפר בעלמא ולא שייך בי מצה וחמץ כלל וא"א להכשירו למנחות כמבואר כ"ז בדברי הר"ש פי"א דאהלות במש"ש להשיג על המקילין בחטה שנמצאת בתרגולת בפסח מפח דהוי עיפול והביא מסוגיא זו ע"ש: והנה ראיתי לש"ב הגאון בעל ישיע"ק שם שהקשה דהרי קיי"ל דחמץ אחר מחמץ במנחה חייב ומחמץ מנחה פסולה פטור א"כ אי הוי אמר הטעם רק משום חמץ דהיינו משום שהחטין נתחמצו בגללי הבהמה א"כ הי' חייב בחימוץ אח"כ כמו במחמץ מנחה מחומצת דגלי קרא דחייב לשון זה צריך תיקון דאין הפי' מחמץ אחר מחמץ אם מחמץ מנחה שהיתה פבר חמוצה דאם הוסיף ונתן שאור ע"ג מנחה חמוצה בנדאי אינו חייב משום מחמץ והפי' דמחמץ אחר מחמץ במנחות הוא דכל המסייעין בחימוץ פגון עורף אחר הלש ואופה אחר העורף כולן חייבין כפירש"י מנחות נ"ו: וע"כ פננת הישיע"ק דדילמא לכה קא' משום הקריבהו לפחתה דאז שוב לא יתחייבו הלש והעורף והאופה משום מחמץ] אבל אי נימא דפסול משום פחישות כמו בע"מ א"כ במחמץ אח"כ פטור משום מחמץ את המנחה פינון שפסולה מחמת ד"א וסיים שהיא קושיא נפלאה.

והנה לכאורה הרי בש"ס מנחות נ"ז. מיבעיא לן בחימוצה ויצאת וחסור וחימוצה אי נימא דכינון דחימוצה פסול יוצא ל"מ בי' מידי וכי הדר מחמיץ לה חייב משום מחמץ אחר מחמץ כו' וא"כ אם בפסול יוצא שהוא פסול הגוף יש לומר פן מכ"ש בפסול דהקריבהו נא לפחתה שאינו רק מטעם שאינו ממבחר נדרים ואינו נאה להקריב בנדאי שייך לומר דהו פסול ל"מ בי' מידי פינון דבלא"ה לא יקריבה משום חימוץ אמנם באמת ז"א דהרי קיי"ל דשיעור חימוץ הוא בשיעור מיל כדא' בפסחים מ"ו.

וא"כ הפסול דהקריבהו לפחתה אם משום עיפול הא חל עוד במעיי הבהמה ואם משום מאיסותא ג"כ הפסול תיכף משיצא עם הרעי מהבהמה והחימוץ הוא לאחר שיעור מיל וא"כ הפסול חל קודם החימוץ ושפיר כשעושה בה אח"כ מעשה המנחה הוי מחמץ מנחה פסולה ושפיר הקשה הישיע"ק.

אָמַנְם לַפַּעַנ"ד לַק"מ דְּהַרֵי בְּנֵדָאֵי כ"ז שְׁלֵא נִתְקַדַּשׁ לִיכָא עֲלֵה שֵׁם מְנַחֵה וּא"ח מְשׁוּם מְחַמֵּץ א"כ אֵימַת הַקְּדֻשׁוֹ הַחֲטִיִן הַלְלוּ דְּהַשְׁתָּא הֲלֵא א"י לְהַקְדִּישׁוֹן דְּכִינּוֹן דְּכַתְּיָשִׁי הָוּוּ פְּחֲטִין שְׁהַתְּלִיעוּ וּמִיבְעִיָא לָוּ בְּמִנְחֹת פ"ה: הַקְדִּישׁוֹן מֵהוּ שְׁיִלְקָה עֲלֵיהֶן מְשׁוּם בַּע"מ וּא"כ א"א לְהַקְדִּישׁוֹן עֲכָשְׁוֹ דְּהוּי פְּמַקְדִּישׁ בַּע"מ לְגַבֵּי מְזַבַּח וְאִי דְּהַקְדִּישׁוֹן מְעַיְקָרָא קוֹדֵם שְׁבַלְעוּ הַבְּהֵמָה וְהַפִּירֹן אַח"כ שְׁהֵן הֵן הַחֲטִיִם שְׁהַקְדֻשׁוֹ הַרֵי בְּמַעֲי הַבְּהֵמָה נִתְחַלְלוּ דְּוּמְיָא דֵּא'.

בְּיוֹמָא פ"א. זָר שְׁבַלְע שְׁזִיפִין שְׁל תְּרוּמָה וְהַקִּיאָן דְּאֲמַרֵי דְּנִתְחַלְלוּ וּפְקַע הַקְדִּישׁוֹן וְאַפִּי' לַמ"ש הַתּוֹס' בְּיוֹמָא ע"ז.

ד"ה דְּתַנּוּן דְּרַק לְגַבֵּי אִיסוּר סִיכַת תְּרוּמָה לְזָר דְּמְדַרְבְּנָן הוּא אֲמַרֵי הָכִי וְלֵא בְּדֹאֲרֵינִיתָא וְכוּ אָנוּ מְוַכְרְחִין לְזָר כַּד הַתּוֹס' חֲוָלִין ע"ב ד"ה פִּי קְאָמַר כו' וְי"ל דְּכֹלְהָ מִקְלָתָא דְּרִישׁ רַבָּה מִן הָאוֹכֵל אֵת נְבִלְתָהּ מִי לֵא עֲסָקִינוּ דְּאַכֵּל סְמוּךְ לְשַׁקָּה"ח וְקֵא' רַחֲמֵנָא דְּטָהוּר אִפִּי' לְאַכּוֹל בְּתְרוּמָה וְנוֹגַעַת בְּתְרוּמָה שְׁבַמְעִיו וְאַסוּר לְטַמְאָה וְע"כ דְּלְגַבֵּי דְּאֲוֲרֵינִי' ל"א דְּנִתְחַלְלָהּ] אָמַנְם עַכ"פ לִיכָא לְחַיִּיב בְּהוּ מְשׁוּם מְחַמֵּץ אֵת הַמְּנַחֵה בְּעוֹד שְׁאִין עֲלֵיהֶן רַק קְדוּשַׁת פֶּה דְּבְנֵדָאֵי אִינוּ חַיִּיב מְשׁוּם מְחַמֵּץ רַק אַחַר שְׁנִתְקַדַּשׁ בְּבִיטָא שְׁהוּא כ"ש לְאַחַר שְׁנַעֲשֶׂה קְמַח דָּאָז הָוּיָא עֲלֵה שֵׁם מְנַחֵה דְּהַרֵי בְּמִנְחֹת שֵׁם כו'.

מְצַרְכִּינוּ מְנַחֵה יִתִּירָא לְרַבּוֹת מְחַמֵּץ הַמְּנַחֵה קוֹדֵם הַקְּמִיצָה דְּהוּ"א דֵּא"ח מְשׁוּם מְחַמֵּץ רַק בְּמִנְחָה שְׁפָבֵר נְקַמְצָה א"כ נְהִי דְּמַרְבִּינוּ מְקַרָא יִתִּירָא דְּחַיִּיב אַף קוֹדֵם קְמִיצָה אֲבָל עַכ"פ בְּעִינוּ שְׁיִתְקַדַּשׁ בְּכִלֵי דְּמַה"ט קֵא' הָתָם ע"ב דְּלִמ"ד מִדַּת יָבֵשׁ לֵא נִתְקַדַּשׁ לֵא מַרְבִּינוּ מְאַשֵּׁר תְּקַרִּיבוּ לְרַבּוֹת לְחֵם הַפָּנִים לְחִימוּץ ע"ש וּא"כ הַחֲטִיִן הַלְלוּ שְׁנִתְחַמְצוּ הָא א"א שְׁיִקְדַּשׁוּן כ"ש דַּכ"ש אִין מְקַדַּשׁ פְּסוּלִין וְנְהִי דֵּא' בְּמִנְחֹת ז'.

דֵּאִין מְקַדַּשׁוֹן לִקְרַב אֲבָל מְקַדַּשׁוֹן לִיפְסֵל בַּכ"ז לְעַנְיָן שְׁיִתְחַיִּיב מְשׁוּם מְחַמֵּץ הָא כְּתִיב אֲשֶׁר תְּקַרִּיבוּ לַה' וְכִינּוֹן שְׁלֵא נִתְקַדַּשׁ לִקְרַב הָא לֵא קְרִינּוֹן בְּהַ תְּקַרִּיבוּ לַה' וְאִינוּ חַיִּיב מְשׁוּם מְחַמֵּץ וּל"ק קוֹשְׁיָא הִישׁוּע"ק הַנְּל': הַדְּרוֹן לְדִינָא דְּבַנ"ד נִרְאָה דְּבְנֵדָאֵי אִין לִיקְחַ מְקַמַּח הַלְזוּ לְצִאת י"ח מְצָה בַב' לִילוֹת הֲרֵאשׁוֹנוֹת וְיֵשׁ בּוּ מְשׁוּם הַקְּרִיבָהוּ נָא לְפָחְתָּהּ פְּדִמְצִינוּ ב"ב צ"ז.

אִין אוֹמְרִים קִידוּשׁ הַיּוֹם אֲלֵא עַל יַיִן הֲרֵאשׁוֹי לְנֶסֶךְ ע"ג הַמְּזַבַּח לְמַעוּטֵי מַאי כו' וּאֲבַע"א לְעוֹלָם לְמַעוּטֵי מְגוּלָה וּאֲע"ג דְּעַבְרֵי' בְּמַסְנַת כַּר' נְחֻמְל' אַפ"ה הַקְּרִיבָהוּ נָא לְפָחְתָּהּ וּפְרַשְׁב"ם מְשׁוּם דְּכָל דְּבַר מְגוּלָה אִסוּר לְקַרְבָּן וְהַרֵי מְסָקִי הָתָם דְּכָל שֵׁא"ר לְנֶסֶךְ ע"ג הַמְּזַבַּח מְחַמַּת מְגוּלָה פְּסוּל נְמִי לְקִידוּשׁ.

וְה"ה בַּנ"ד אַף דְּהַקְמַח פְּשֶׁר לְפָסַח אַפ"ה אִין לְצִאת בּוּ י"ח מְצָה מְשׁוּם הַקְּרִיבָהוּ נָא לְפָחְתָּהּ. וְעַט"ז סִי' תַּס"ו וְהַרֵי אִיכָא דְּעֵזוֹת בַּב"י סִי' תַּמ"ז דֵּאֲע"ג שְׁנִתְבַּטַּל קוֹדֵם פְּסַח חוֹזֵר וְנִיעוּר וּי"א דְּאִיכָא בְּטַחֲיַת הַחֲטִיִם אִיסוּר בְּיִטוּל אִיסוּר לְכַתְּחִלָּה עַב"י סִי' תַּנ"ג וְתַס"ז.

וּבַפֶּרֶט דִּי"ל דְּנְהִי דֵּאִינוּ בְּנֵדָאֵי מְחַמֵּץ מְשׁוּם דֵּאִין רוֹק עַכְבָּר מִיעוּט מְחַמֵּץ חֲטָה קוֹשָׁה אֲבָל עַכ"פ בְּגֵדֵר סְפָק מִיָּהָא הָוּי וּבְמַצּוֹת מְצוּהָ גְלִי קְרָא וּשְׁמַרְתֶּם אֵת הַמַּצּוֹת וְאִין זֶה בְּנֵדָאֵי מְשׁוּמָר עַכ"פ דְּוּמְיָא דַּכ' הַרְמַב"ן בַּח' רִישׁ חֲוָלִין גַּבֵּי טְמֵא בְּמוֹקְדַּשׁוֹן דָּאֵם אָמַר

בְּרִי לִי שְׁלֵא נִגְעַתִי שְׁחִיטָתוֹ פְּשִׁיחָה וְנִתְקַשָּׁה הֶרְמַבִּין וְכֵן הַתּוֹסֵ' שֵׁם ל"ל בְּרִי לִי הָא
ס"ט ברה"ר ס' טהור וכ' הֶרְמַבִּין וְזו"ל אֵלָא שְׁאִין הַקְּוֹשִׁיא פְּלוּם דְּבִמְקוֹדֵשִׁין בְּכַה"ג לָאו
בס' טוֹמְאָה דִּינִינִין דְּהָא בְּעֵי שְׁימּוּר דְּכִתִּיב מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמוֹתַי אֵלָא צְרִיף שְׁיָהָא בְּרִי לוֹ
שְׁהוּ טְהוֹרִין וְאִי לָאו אָסוּר לְהַקְרִיב עַכ"ל וְכִבֵּר דֵּן בְּזָה ג"כ ש"ב הַגָּאוֹן רִי"ש אַבְד"ק
לְבוּב ז"ל בְּסִפְרוֹ שׁו"ת שׁו"מ מ"ד הֶרְמַבִּין הִלְלוּ לְעִנְיָן מִצּוֹת שְׁמוּרָה וְכַה"ג כ' בַּאס"ז
ב"מ ז הַר"ש מְפִלְיָא לְעִנְיָן מ"ב דְּכִינּוֹן דְּגַלִּי רַחֲמָנָא עֲשִׂירֵי נְדָאֵי וְלֹא עֲשִׂירֵי סָפֵק לְכַף
גַּם רֹב ל"מ ע"ש.

הַנִּלְפַעֲנֵי דְּפִתְתִי אֶת חַג הַמִּצּוֹת תַּחֲנוּג בְּכַשְׁרוֹת וּבְדִיצוֹת כְּנִפְשָׁה וְנִפְשָׁה ש"ב דוּר"ש
בְּאַהֲבָה: סִי ט ל"ק בִּירְטָשׁ. בַּעֲזַה"י יוֹם ה' ז' אֵלּוּל תְּרַנְנָא לִפ"ק סְטְרִי.

הַנוֹטָה פְּדוּק שְׁמַיִם יַחֲוֹק בְּסִפְרָ לְחַיִּים אֶת כְּבוֹד יְדִידֵי הַרְבֵּה הַחֲרִיף וּבְקִי בַחֲדַר"ת יְדִיו רַב
לוֹ בְּפִלְפּוּל וּסְבָרָא כַּש"מ יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף גְּלָאֵט נ"י. מְכַתְּבוֹ עִם חִידוֹת הַגִּיעֵנִי.

וְהִנְנִי לְהַשִּׁיב לוֹ עַל דְּבָרָיו הַיְקָרִים: הִנֵּה פִתַח דְּבָרָיו יַעִיר בְּיוֹמָא פ"ג. לִימָא תְּנָאֵי הִיא
דְּתַנְיָא מִי שְׁנִשְׁכּוֹ נַחֲשׁ קוֹרִין לוֹ רוֹפָא מִמְקוֹם לְמִקוֹם וּמְקַרְעִין לוֹ אֶת הַכְּרִישִׁין וּמֵאֲכִילִין
אוֹתוֹ וַא"צ לְעֶשֶׂר דְּבָרֵי רַבִּי רַאב"ש אוֹמֵר לֹא יֵאָכֵל עַד שְׁיַעֲשֶׂר נִימָא רַאב"ש וְלֹא רַבִּי
אִפ"ת רַבִּי ע"כ לֹא קֵא' ר' הֵתָם אֵלָא לְעִנְיָן מַעֲשֶׂר יִרְק דְּרַבְּנָן אֲבָל בְּמַעֲשֶׂר דְּגֵן דְּטָבֵל
דְּאוֹרְיָי' הוּא אִפִּי' רַבִּי מוֹדָה דְּאִי שְׁרִית לִי לְמִיכַל בַּעֲשֵׂא"נ אֲתִי לְמִיכַל בְּעֶצְיָן שְׁהוּא
נְקוּב ע"כ וְהַקְשָׁה בְּנוֹב"י מַהֲד"ת חֲא"ח ס' ל"ו אֲמַאי לֹא יִכְנִיסוּ הַכְּרִישִׁין דְּרַף גִּגִּין
וְקַרְפִּיפּוֹת דְּהַרִי גוֹזְזִין עֲתָה הַכְּרִישִׁין מִן הַמְּחֻבָּר וַא"כ אֵיפְשָׁר לְהַכְנִיסוֹ דְּרַף גִּגִּין וְלֹא
יִקְבְּעוּ לְמַעֲשֶׂר וְלֹא יַעֲשֶׂה שׁוּם אִיסוּר בְּאֲכִילַת טָבֵל דְּהַרִי אֲכִילָה זוֹ שְׁאוּכַל בְּשִׁבִיל
רְפוּאָת הַנְּחָשׁ לֹא מִיְקָרִי קְבַע וְתִי' פִּינּוֹן שְׁזָה מִיְיָרִי בְּשִׁבְתָּ מִמִּילָא אֵיִקְבַע לְמַעֲשֶׂר שְׁהַשְׁבַּת
קוֹבַעַת לְמַעֲשֶׂר ע"כ וְע"ז הַקְשָׁה כ"ת לְפִי שִׁי' הֶרְבִּינוּ אֲפָרִים שְׁבַתוֹס' מְנַחֲוֹת ס"ז: דְּהִיכִי
שְׁהַכְנִיסָה בְּמוֹץ שְׁלָה אִפִּי' אֲכִילַת קְבַע שְׁרִי דַּע"ג דְּאֲכִילַת קְבַע אָסוּר קוֹדֵם רֵאִיִת פְּנִי
הַבַּיִת הִיכִי דִּיּוּכַל לְבֹא לִידֵי חַיִּיב פְּשִׁירָאָה פַּה"ב אֲבָל הִיכִי שְׁהַכְנִיסָה בְּמוֹץ שְׁלָה
וּמִקְרָחָה בְּבֵית שׁוּב א"י לְבֹא לִידֵי חַיִּיב עוֹד וּלְפִי"ז מַה בְּכַף שְׁשִׁבְתָּ קוֹבַע הַרִי לְהַר"א
אִפִּי' קְבַע גְּמוּר פְּטוּר וְלֹא עֲדִיף אֲכִילַת אֲרַעֲי דְּשִׁבְתָּ דְּמִיְקָרִי קְבַע מֵאֲכִילַת קְבַע מְמַשׁ
דְּחוּל עַכ"ק.

לְפַעֲנֵי דְּאִין אֲנִי רוּאָה קוֹשִׁיא בְּזָה דַּע"כ ל"ק הַר"א דְּגַם מְקַבַּע פְּטוּר בְּכַה"ג רַק בְּחִיטִין
וּשְׁעוֹרִין פִּינּוֹן שֵׁא"י לְבֹא לִידֵי חַיִּיב עוֹד לְאַחַר שְׁיִתְמַרְחוּ בְּבֵית דְּבַע"י שְׁיִרְאוּ פְּנֵי הַבַּיִת
מְמוֹרָחִין כַּמ"ש בְּתוֹס' ב"מ פ"ח ד"ה לֹא אֲבָל בְּקִישׁוּאִין וְדְלוּעִין הָא כ' הַתּוֹסֵ' בְּב"מ שֵׁם
דְּכִינּוֹן דְּדַרְכּוֹן לְהַכְנִיסוֹן לְבֵית עִם הַפִּיקוּס שְׁלָהֵן מִתְחַיִּיבִין אִפִּי' נִיטֵל הַפִּיקוּס שְׁלָהֵן בְּבֵית
וְכ"כ בְּתוֹס' ע"ז נ"ו.

לְעִנְיָן עֲנָבִים ע"ש וַא"כ הַה"נ פְּשִׁמְכָנִים הַכְּרִישִׁין דְּרַף גִּגִּין בְּכ"ז חִיבִין בְּקְבַע פִּינּוֹן
שְׁאֵיִפְשָׁר שְׁיִבְאוּ לִידֵי חַיִּיב פְּשִׁינְטֵל הַפִּיקוּס שְׁלָהֵן בְּבֵית וּלְכַר מִן דִּין נְרָאָה דְּגַם בְּטָבֵל שְׁל
דְּגֵן ל"ק הַר"א רַק בְּמִכְנִיסוֹן בְּמוֹץ שְׁלֹו וְדַשׁ וְנָרָה בְּבֵית דְּכִינּוֹן שְׁנַתְמַרְחַח בְּבֵית א"י לְבֹא
עוֹד לִידֵי חַיִּיב דְּאֵף שְׁמוּצִיאֵו לְחוּץ וּמְכַנִּיסוֹ לְבֵית וְרוּאָה אַח"פ פַּה"ב בְּכ"ז אִין פַּה"ב
טוֹבֵל רַק לְאַחַר מִירוּם שְׁבִשְׁדָה וּבְכַמֶּת בַּח' הַמְאִירִי בִּיצָה י"ג כ' לְהַסְתַּפֵּק גַּם בְּזָה
דְּאֵפְשָׁר דְּכְשִׁמוּצִיאֵו לְחוּץ וְחוּזַר וּמְכַנִּיסוֹ הַדַּר מִתְחַיִּיב ע"ש אֲבָל הִיכִי שְׁנַתְמַרְחַח בְּשְׁדָה

ועיילן! דרף גגין וקרפפות בנדאי יכול לבא לידי חיוב ע"י שיוציאו ויחזיר ויכניסו ויבא
פה"ב ושפיר חייב בקבע גם לה ר"א וסנגיא דמנחות שם שפיר מתנישבא דאע"ג דקא
התם א"נ דעייל להו דרף גגות כו' ותקשי ע"ז קוש' התוס' הא איכא גזירה דבעלי פיסין
שיערים לפטור מקבע י"ל דלא קא' התם ה' א"נ רק לענין אם ירצה להערים לפטור
אכילת בהמה ויה' דר' אושעיא היא פדי סלא יהי מקום לגזור משום בע"כ אם ירצה
לפטור מאכילת קבע דאדם להכי קא' דיוכל בלא"ה להערים ע"י שיוציאו במוץ שלו
דבזה אף אכילת קבע דאדם פטור ולקף שפיר לא הוצרכו לגזור במרוח עפ"ם משום
בעלי פיסין אכל בעיילי דרף גגין שפיר מיחייב בקבע ועתשו' הרשב"א סי' שס"א אכל
בעיילי דרף גגין חייב בקבע וכיין דשבת קובע אסור אפי' ארעי ול"ק קוש' ר"מ: והנה
עם קוש' הנוב"י ה"ל אמרתי לבאר מה דנתקשיתי מכבר בסוגיין לה' לישנא דא'
בשיליה ביצה גפי פצעילי תמרה דרבי אית לי' מוקצה א"כ הרי הכא לרבה קיימינו ורבה
אית לי' מוקצה דאוריין' וא"כ אמאי קא' רבי דא"צ לעשר הרי המעשר לא יועיל פלל
דכיין דהפרישין נגזזו היום מן המחנבר אסורין משום מוקצה וא"כ ל"ה שירי' נפרין
כדא' בפסחים ל"ג: גפי מפריש תרומת חמץ דל"ה שירי' נפרין אף לר"ש דס"ל חמץ
לאחה"פ שרי באכילה מה"ת ע' צל"ח שם וא"כ ה"נ אף דמוקצה שריא למחר מ"מ הרי
בשעת ההפשה אין שירי' נפרין פינן דאסורין משום מוקצה ואף על ראב"ש קשה דקא'
לא יאכל עד שיעשר דהא א' בשבת מ"ד.

דאף דכאבוה ס"ל דל"ל מוקצה מ"מ במוקצה דמחנבר מודה דאסור וא"כ מאי מהני
המעשר הרי ל"ה שירי' נפרין ועוד ילה"ק דהרי אסור מוקצה חל תיכף בשעת גזירה
ואסור טבל אינו חל עד שיגמר מלאכתו דהרי קיי"ל שבת אינו קובע בדבר שלא נגמרה
מלאכתו וא"כ איך אתי אסור טבל וחל על אסור מוקצה הקדום הרי אין אחע"א ובתוס'
במות ל"ב: מבואר דלר"ש היכי דאין אחע"א אפי' אסורא ליכא ואמינא עפ"י קוש'
הנוב"י ה"ל שהקשה דהרי יכול להכניסו דרף גגין וקרפפות ויפטור ממעשר אמנם י"ל
עפ"ם ש"ש ה"ס ב"מ פ"ח.

מתיב רב חזנא פנפשה מה נפשה אוכל ופטור אף נפשו של פועל אוכל ופטור הא לוקח
חייב מאי לאו בשדה אר"פ הכא בתאנה העומדת בגינה ונופה נוטה לחצר עסקינן
ופירש"י דמפי תלשה חזיאי פני חצר וא"כ ה"נ י"ל דמייירי בכרישין הגדלים בחצר
דבשעת גזירה רואין פני החצר ומיקבעי מיז למעשר למאי דקיי"ל דגם חצר קובע מה"ת
כר"י עש"ך יו"ד סי' של"א סק"ב.

והנה בביצה ג' הקשו בתוס' שם על הא דקא' התם בפירות הנושרין גזירה שמה יעלה
ויתלוש הרי בלא"ה אסורין משום מוקצה דמוקצה דמחנבר הא גם ר"ש מודה ותי'
דמייירי בחצר דהוי מוכן לעורבים ומוכן לעורבים הוי מוכן לאדם ול"ה מוקצה ע"ש
וא"כ ה"נ פינן דע"כ מייירי בחצר משום קוש' הנוב"י ה"ל וא"כ ל"ה הפרישין מוקצה
דמוכן לעורבים הוי מוכן לאדם ומינשבים ב' קושיות ה"ל ודו"ק: ומה שהקשה פבודו
לפי תירוצו של הנוב"י ה"ל דא"כ מ"פ לימא ראב"ש ולא ר' דילמא התם לקף ס"ל לר'
דא"צ לעשר משום דאסור טבל דהתם קיל דהוי תרי דרבנן דמעשר ירק אינו אלא
מדרבנן ושבת קובע ג"כ אינו רק מדרבנן כמ"ש המ"ל בפ"ה מה' מעשר ואינו נדחה חד

דַּרְבָּנוּ דְּהוּא שְׁבוּת דְּהַפְרָשָׁה מִקְמֵי תַרְתֵּי דַרְבָּנוּ אַבְל רַבָּה הָא מִיַּרְי בְּטַבְל דְּגוּן שְׁפָכְרָא רָאָה פַּה"ב וּל"ה רַק חַד דַּרְבָּנוּ שְׁנַזְרַע בַּעֲשֵׂא"נ.

וּלְכֹךְ דְּחִינּוּ שְׁפִיר שְׁבוּת דְּהַפְרָשָׁה מִקְמֵי. הִנֵּה בְּהַשְׁקָפָה רֵאשְׁנָה הִי גַלְפַּענ"ד לְתַרְזֵן עַפ"מ שְׁהַקְשָׁה עוֹד מַעְלָתוֹ לְשִׁי הַסְמ"ג שְׁהוּבָא בַּמ"ל פ"א מַה' מַע"ש דַּמַּע"ש דִּירְקוֹת הָוִי מַה"ת (וַצ"ע מִפְסָחִים ל"ט: בְּעֵי רַמְב"ח מְהוּ שְׁיַצָּא אָדָם י"ח בְּמָרוֹר שְׁל מַע"ש בִּירוּשָׁלַיִם כּו' וּפִירֵשׁ"י דַּמַּעְשָׁר יָרַק דַּרְבָּנוּ וּמְדַאֲרֵינִי אֵית לִי הִיתֵר בְּמוֹשְׁבוֹת הָרִי לְהִקְדִּיא דְּגַם מַע"ש בְּיָרַק דַּרְבָּנוּ וְאִיפְשָׁר דְּהַסְמ"ג יַפְרֵשׁ כַּל"א דַּבְּפִירֵשׁ"י שְׁם שְׁפִי מַצָּה בּוּזָה"ז דְּאֹרְיִי וּמָרוֹר דַּרְבָּנוּ וְאֵע"ג דַּרְשׁ"י גְּדַחָה קָרָא לָהּ לְהַךְ פִּירוּשָׁא מַדְל"ק בְּפִי בּוּזָה"ז בַּכ"ז הַסְמ"ג ע"כ יַפְרֵשׁ הָכִי אָמְנָם צַל"ע מַר"ה י"ב.

לִירְקוֹת מַאי נִיהוּ מַעְשָׁר יָרַק הִינּוּ מַעְשָׁרוֹת תָּנָא דַּרְבָּנוּ וְקַתְנֵי דְּאֹרְיִי וְלְהַסְמ"ג הָא אִיפָּא גַם בִּירְקוֹת מַע"ש שְׁהוּא מַה"ת) וְא"כ אָמַאי א"צ לַעְשָׁר כָּלֵל הוּל"ל דִּיפְרִישׁ מַע"ש שְׁהוּא מַה"ת גַּם בִּירְקוֹת אָמְנָם י"ל דְּבַאֲמַת מִפְרִישׁ מַע"ש וּמַאֲכִילוֹ דְּאִי בְּגַבּוּלִין הָא יְכוּל לְפַדּוּתוֹ ע' בַּאס"ז ב"מ נ"ג.

שְׁמַבִּיא דִּיעוֹת הָרֵאשׁוּנִים דַּס"ל דִּיעַ"ש שַׁא"ב שו"פ מְוַתֵּר לְאַכְלוֹ חוּץ לְחוּמָה מַה"ת אַף בְּלֵא פְדִינִי ע"ש וְגַם בְּיַשׁ בּו שו"פ כ"ז שְׁלֵא רָאָה פַּה"ח הִנֵּה לְשִׁי הַתּוֹס' בְּמַכּוֹת י"ט: ד"ה אר"י שְׁכ' דְּאִפִּי קוֹדֵם רֵאִית פַּה"ח אִיפָּא עֲשֵׂה בְּנֹדָאִי צָרִיף לְפַדּוּתוֹ אָמְנָם לְשִׁי הַרְמַב"ם וְהַסַּה"ת ע' בַּס' מַעֲיִן הַחֲכָמָה עַל תַּרְי"ג מַצּוֹת שְׁהַבִּין כּוּן בְּדַעְתָּם] דַּס"ל דְּקוֹדֵם רֵאִית פְּנֵי הַחוּמָה לִיפָּא לֹא לָאו וְלֹא עֲשֵׂה אֵלָא אִיסוּרָא בְּעַלְמָא י"ל דַּא"צ לַעֲבֹר עַל שְׁבוּתָאִין פּוֹדִין הַקְדִּישוֹת בְּשַׁבַּת וְשָׂרִי לְהַאֲכִילוֹ בְּלֵא פְדִינִי דְּבַשְׁלָמָא אִיסוּר דַּרְבָּנוּ שְׁיַשׁ לוֹ עֵיקָר מַה"ת כְּגוֹן טַבְל בַּעֲשֵׂא"נ כִּינּוּן דְּבַטְבָּל דְּאֹרְיִי אִיפָּא חַיּוּב מִיתָה בִּי"ש לְכֹךְ גְּדַחָה שְׁבוּת דְּהַפְרָשָׁה מִקְמֵי אַבְל מְפִי דְּבַר דַּל"ה רַק אִיסוּרָא בְּעַלְמָא אִפְשָׁר דְּלֵא דְּחִינּוּ שְׁבוּת דְּשַׁבַּת מִקְמֵי דְּהָרִי מְצִינּוּ לַעֲנִין אַחַע"א דְּעַל אִיסוּר דַּרְבָּנוּ אִין אִיסוּר חָל וְעַל דְּבַר שְׁאִינּוּ רַק אִיסוּר בְּעַלְמָא כְּגוֹן ח"ש חֲזִיִּל עַלִּי אִיסוּר אַחַר כַּמ"ש בְּתוֹס' שְׁבוּעוֹת כ"ג: וְכֵן אִי מִיַּרְי בִּירוּשָׁלַיִם אַף דְּשָׁם א"א בְּפְדִינִי מְשׁוּם קְלִיטַת מַחֲצוֹת וְגַם בּוּזָה"ז אִין אוֹכְלִין מַע"ש בִּירוּשָׁלַיִם בַּכ"ז הָרִי בַּכ"מ פ"ב מַמַּע"ש מוּבָא בְּשָׁם יְרוּשָׁלַיִם ר' פִּינְחָס מְסַאֵב לָהּ וּפְדִי לָהּ דְּבַנְטָמָא בִּירוּשָׁלַיִם שָׂרִי לְפַדּוּתוֹ וְעַשׁ"ע יו"ד סִי שַׁל"א סַעִי קַל"ה וּבִשְׁ"ף שָׁם ס"ק רַל"א וְא"כ כִּינּוּן דַּמַּע"ש עַכ"פ מִפְרִישׁ ע"כ מְהַפְרִישִׁין הָרִי בְּרִי"ט אֲלַגְזִי ה' חֲלָה פֶּרַק רֵאשׁוֹן סַק"ו מוּבָא בְּשָׁם הִירוּשָׁלַיִם דְּבַהַפְרִישׁ מַע"ש בְּשַׁבָּלִין טוּבַל וְאוּסַר כָּל הַגְּוֹרָן כְּמוֹ דְּתַרוּמָה קוּבַע מַה"ת ה"ה מַע"ש וּבַמ"ל פ"ג מַה' מַעְשָׁר הִי"ט מְבִיא ג"כ בְּשָׁם רַש"י דַּמַּעְשָׁר קוּבַע מַה"ת אַף בְּשַׁלֵּא נְגַמְרָה מְלַאכְתּוֹ וְעַדִּיף בְּנָה מְתַרוּמָה דְּבַתְרוּמָה קִי"ל כְּחַכְמִים דַּר"א פ"ב דַּמַּעְשָׁרוֹת דְּאִינָה קוּבַעַת בְּדְבַר שְׁלֵא נְגַמְרָה מְלַאכְתּוֹ אַבְל מַעְשָׁר קוּבַע מַה"ת אַף בְּהַפְרִישׁ בְּשַׁבָּלִין וְעַר"ש וְרַע"ב פ"ק דְּתַרוּמוֹת מ"ה.

וְא"כ הָוִי גַם בְּכַרִּישִׁין רַק חַד דַּרְבָּנוּ כִּינּוּן דְּהוּקְבַעוּ הַכְּרִישִׁין ע"י הַפְרָשַׁת הַמַּע"ש וְרֵאִיתִי שְׁהַרְגִישׁ בְּזָה קֶצֶת כ"ת. אָמְנָם בְּאֲמַת מְסַתִּימַת לִישְׁנָא דַר' דְּקַא' וְא"צ לַעְשָׁר מְשַׁמַּע דַּא"צ לְהַפְרִישׁ שׁוּם מַעְשָׁר וְקֶשֶׁה בְּאֲמַת לְשִׁי הַסְמ"ג הַנ"ל אִיף יַפְרִינְס הַכְּרִישִׁיתָא הַלְזוּ דַּס"ל לְרַבִּי דַּא"צ לַעְשָׁר וְקַא' בַּגְמ' מְשׁוּם דַּמַּעְשָׁר יָרַק דַּרְבָּנוּ וְתַקְשִׁי לְדִידִי הָא מַע"ש גַּם בִּירְקוֹת הָוִי מַה"ת: וְהִנֵּה בַּמַּג"א סִי תַרִּי"ח הַקְשָׁה ע"ד הַרְמַב"ם פִּי"ד מַה' מַא"ס

דאמאי לא מחלק דבמעשר ירק דרבנן גם באפשר בחולין א"צ לעשר ונלפענ"ד לתרץ דברי הרמב"ם והסמ"ג דהנה המהרש"א ו"ל הקשה מנ"ל להש"ס דפליגי רבי וראב"ש באפשר בחולין ולהקשות מינה על רבה דילמא מיירי הכרייתא בא"א בחולין וקמיפלגי בפלוגתא דבן תימא ורבנן אי טבל תמור או תרומה תמירא.

אמנם נלפענ"ד ליישב דע"כ לא פליגי ב"ת ורבנן רק בטבל ותרומה ושניהם במיתה בי"ש דאוריין משא"כ בהיא ברייתא הלא מיירי במעשרות וא"כ הרי ביבמות פ"ו אמרי' ורבנן מה תרומה טובלת אף מע"ר נמי טובל ופירש"י ואע"ג דבדידן ליפא חיוב מיתה חייבין מיתה על הטבל שלא הופרש מע"ר ממנו.

ובתוס' שם ד"ה אי מהתם לתי' הב' גם בטבול למעשר עני איפא חיוב מיתה ומכ"ש בטבול למע"ש ולפי"ז לענין טבל ומעשר לא הוי מצינו למימר דפליגי בא"א בחולין אינהו תמור טבל או מעשר דהרי בנדאי טבל תמור פיון דבטבול למעשרות דאוריין איפא חיוב מיתה בי"ש משא"כ במעשרות גופייהו הא ליפא חיוב מיתה אמנם בב"י יו"ד סי' של"א הביא בשם הסמ"ג שפוסק דבטבול למעשרות אין מיתה אלא מלקות שאין מיתה אלא בטבל הטבול לת"ג או לתרומ"ע ע"ש וכ"פ באמת הרמב"ם פ"י מה' מ"א ה"כ ובמגדול עוז שם ובתשו' מהרמ"ט סי' כ"ה כ' דסוגיות חלוקות הן דהסוגיא דיבמות הנ"ל ס"ל דבטבול למעשרות איפא חיוב מיתה אכן סוגיא דמכות חולקת וס"ל דבטבול למעשרות ליפא רק מלקות ולא מיתה והרמב"ם וסמ"ג פוסקים פסוגיא דמכות ע"ש וא"כ לפי"ז להרמב"ם וסמ"ג שפיר מתפרש הדין בבב"יתא דכרישין בא"א בחולין ופליגי בפלוגתא דב"ת ורבנן אי טבל תמור או מעשר תמור ולא אצטריף למיתי עלה מטעם דמעשר ירק דרבנן וי"ל דבאפשר בחולין גם במעשר ירק צריף לעשר וא"ש דברי הרמב"ם שאינו מחלק בין מעשר דגן למעשר ירק וממילא ל"ק ג"כ על הסמ"ג הנ"ל פיון דאהו לשיטת' הא שפיר מוקי הכרייתא בא"א בחולין וא"כ טעמא דרבי דא"צ לעשר ל"ה משום דמעשר ירק דרבנן אלא אפי' אי הוי דאוריין א"צ לעשר משום דס"ל דטבל קיל ממעשר פיון דאפשר לתקוני ונהבן פי נכון וברור הוא בס"ד: ונהבן לכאורה יש לדקדק בהא דקא' נימא ראב"ש הוא ולא רבי מאי פולי האי אי אתיא הכרייתא דפליגי בה ב"ת ורבנן אליפא דראב"ש נהי דקיי"ל הלכה כ"ר מחבירו דילמא רק לגבי אינא תנאי ולא לגבי ראב"ש שהי' גדול ממנו בתורה כמו שהעיד ע"ז ר' בעצמו בב"מ פ"ד דקא' נהי דבתורה גדול ממני כו' ונהי דבירושלמי פ"ב דדמאי ופ"ג דתרומות קא' הלכתא כ"ר מחבירו אף לגבי ראב"ש אבל מ"מ אין מוכרח דגם ש"ס דילן יספור הכי דפריף בפשיטות כ"כ ע' בס' יד מלאכי ח"א פללי הדין קע"ה מ"ש בזה ומה שנלפענ"ד בזה דהנה קשה לכאורה בהא דס"ל לת"ק מאכילין אותו וטבל ואין מאכילין אותו תרומה דטבל קיל דאפשר לתקוני הרי גם תרומה אפשר לתקוני ע"י שאלה ואי דכשישאל יחזור לטבלו הרי תרומה סתמא קתני בבב"יתא ונלא משפחת תרומה שאינה חוזרת לטבלה פגון זר שאכל תרומה בשוגג דמשלם קרן וחומש והתשלומין הם תרומה ושילם חולין מתוקנים שנעשו תרומה וכשישאל על התרומה הלזו ל"ה טבל פיון שהי' מתוקן ואי דא"כ הוי אפשר בחולין פיון דכשישאל יהי' היתר ז"א דהרי יכול להיות שאין הבעלים עתה בפנינו שישאלו ובכ"ז האיסור בעצמותו הוי קל פיון דאפשר לתקוני אי הי' הבעלים פאן.

אָמַנְם י"ל דְּבִירוּשְׁלָמִי רפ"ו דְּתַרּוּמוֹת פְּלִיגֵי רַבִּי וְרַאב"ש בְּעֵינֵן הַתְּשֻׁלוּמִין שְׁנַעֲשִׂין תְּרוּמָה דס"ל לְרַבִּי דְּהַנְּתִינָה לַפְּהֵן מְקַדְּשָׁתוֹ וְרַאב"ש ס"ל דְּהַפְּרָשָׁתוֹ מְקַדְּשָׁתוֹ ער"ש רפ"ו דְּתַרּוּמוֹת (שַׁעֲפִי"ז אֲמַרְתִּי לְכַאוּרָה לְבָאָר ד' הַתּוֹס' פְּתוּבוֹת ל': ד"ה זָר שְׂאָכֵל תְּרוּמָה.

שכ' וז"ל וְאֵןכֵּל תְּרוּמָה בְּשׁוּגַג וְהַזִּיד בְּמַעֲיֵלָה לְרַבִּי דְאָמַר בְּמִיתָה דְחֵיב גְּזַה"כ הוּא וּא"כ לְאַבְיֵי דְפֶטֶר חֵיבֵי מִיתָה בִּישׁ א' ר' נְחוּנְיָא ס"ל פְּרַבִּי דְאָמַר הַזִּיד בְּמַעֲיֵלָה בְּמִיתָה אֲמַאי תְּנִיָא בַּפ' פֶּל שְׁעָה הָאוּכֵל חֶמֶץ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּמוֹעֵד י"א לֹא מַעַל וְאֲמַרִּי מֵאן י"א רַנְבַּה"ק כו' וכו' בְּמִיתָה דְהַקֹּדֶשׁ דְּנֹקָא גְּלִי כו' א"כ הָא דְתַנּוּן הַתָּם הָאוּכֵל תְּרוּמַת חֶמֶץ בְּפֶסַח כו' וְהַשְׁתָּא בְּשׁוּגַג נְמִי לִפְטֹר מִשׁוּם פְּרַת דְּפֶסַח כו' וי"ל דְשָׂאֲנִי שׁוּגַג דְּתַרּוּמָה מִשׁוּם דְּתַשְׁלוּמִין דִּידֵי' פְּפָרָה וְלֹא מְמוּנָא כו' וּלְכַף ל"ש קִלְבֵּד"מ לְפִוּטְרוֹ מִפְּפָרָה וְהַקְּשָׁה א"ז הַגָּאוֹן מְלִיסָא בַּס' בֵּית יַעֲקֹב לַפְּמ"ש בְּתוֹס' שֶׁם בַּסָּה"ד דְּהַפְּפָרָה תְּלוּי' בְּהַפְּרָשָׁה א"כ לֹא יִצְטָרֵף רַק לְהַפְּרִישׁ וְלֹא לְשַׁלֵּם לַפְּהֵן וְרַחֲמֵנָא חֵיבֵי' אָף לְשַׁלֵּם לַפְּהֵן דְּכַתִּיב וְנָתַן לַפְּהֵן וְגִילָה רַחֲמֵנָא דְקִלְבֵּד"מ אִינוּ פּוּטֵר מִתְּשֻׁלוּמִין לַכֹּהֵן שְׂאִינוּ מִשׁוּם פְּפָרָה וְלַהַנְּ"ל י"ל דְּהָא דכ' הַתּוֹס' דְּהַפְּפָרָה תְּלוּי' בְּהַפְּרָשָׁה הֵינּוּ לְרַאב"ש דס"ל דְּהַפְּרָשָׁתוֹ מְקַדְּשָׁתוֹ מִשָּׂא"כ הַקְּוִשְׂיָא דְנִימָא קִלְבֵּד"מ הָרִי הוּא רַק לְרַבִּי דס"ל הַזִּיד בְּמַעֲיֵלָה בְּמִיתָה וְרַבִּי הָא ס"ל דְּהַנְּתִינָה לַכֹּהֵן מְקַדְּשָׁתוֹ וי"ל דְּלִדְיֵי' תְּלוּי' הַפְּפָרָה בְּנְתִינָה לַכֹּהֵן אָמַנְם בְּאַמַּת קוֹשְׂיָ' הַתּוֹס' מִתְּרוּמָה הוּא לֹא אֵלִיבָא דְרַבִּי דְנֹקָא דְאַכִּילַת תְּרוּמָה הָא לכו"ע בְּמִיתָה בִּישׁ וּמְחַנּוּרְתָא כַּמ"ש א"ז הַגָּאוֹן ז"ל שֶׁם דְּהָא דכ"ר וְנָתַן לַפְּהֵן אִינוּ מִשׁוּם תְּשֻׁלוּמִין שֶׁל גְּזַל הַפְּהֵן רַק הוּא מ"ע וְכָל שְׁהוּא מ"ע אִין קִלְבֵּד"מ פּוּטְרוֹ] וּא"כ לְרַבִּי דְּהַנְּתִינָה לַפְּהֵן מְקַדְּשָׁתוֹ ע"כ אֵינִירִי שְׂבָא לִיד פְּהֵן דְּמַעֲיָקְרָא לֹא חָל עָלָה שֶׁם תְּרוּמָה עַדִּין וּא"כ תוֹ לֹא מְצִי לְמִיתְּשַׁל עָלָה כְּדָא בְּנִדְרִים נ"ט וּלְפִי"ז מִיּוֹשֵׁב שְׁפִיר הַדְּקִדּוּק הַנְּ"ל דְּהַכִּי פְּרִיף נִימָא רַאב"ש הִיא וְהָרִי לְדִידֵי' יִקְשָׁה בְּהָא דְקַתְּנֵי תְּרוּמָה סְתָמָא וְהָרִי כִּינּוּ דְאִיהוּ ס"ל הַפְּרָשָׁתוֹ מְקַדְּשָׁתוֹ הֲלֵא מִשְׁפַּחַת תְּרוּמָה דְאֶפְשָׁר לְתַקּוּנֵי ע"י שְׂאֵלָה כַּנְּ"ל: אָמַנְם אִי קוֹשְׂיָא הָא קוֹשְׂיָא לְכַאוּרָה דְּהַנְּה מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם פִּי"ד מִמ"א הִי"ז נִרְאָה שְׁמִפְרָשׁ הַף בְּרִייתָא דְטָבֵל וְתַרּוּמָה שְׂיֵשׁ כָּאן ב' כּוֹסוֹת לְפִנְיֵנוּ א' שֶׁל טָבֵל וּא' שֶׁל תְּרוּמָה וְכו"כ בַּס' תּוֹסְפֶת יו"כ לְהַעֲמִיס כּוֹן בְּדַבְּרֵי הַר"ן וְלְכַאוּרָה יֵלֵה"ק בְּהָא דְקָא' ת"ק טָבֵל וְלֹא תְּרוּמָה דְטָבֵל קִיל דְאֶפְשָׁר לְתַקּוּנֵי וְהָרִי בְּבְרִייתָא סְתָמָא קַתְּנֵי וּמִשְׁמַע דְּמִיִּירֵי אִפִּי' בְּטָבֵלִי בְּיוֹמֵי' וְהַנְּפָרְשָׁה הַתְּרוּמָה הַיּוֹם דְּנָהִי דְרַבּוֹ הַחֹלְקִים עִמ"ש הַמַּגִּיב מ"ל פ"ה מַה' מַעֲשֵׂר שְׁכ' דְטָבִילִי הָאִידְנָא שְׂרִי לְהַפְּרִישׁ גַּם בְּשַׁבַּת ע' שַׁעַה"מ שֶׁם וְעַתּוּס' שַׁבַּת קִי"א.

ד"ה לֹא ס"ד וּבַס' סְדְרֵי טְהָרָה סִי קַצ"ז סְק"ד וּבְתִשׁוֹ שִׂא"ר סִי נ"ו בַּכ"ז בְּעֶבֶר וְהַפְּרִישׁ הֲלֵא קִי"ל טָבֵל מוֹכֵן הוּא אֲצֵל שַׁבַּת שְׂאֵם עֶבֶר וְתַקְנֵנוּ מְתוּקָן וּבְתַרּוּמָה כְּזוֹ הֲלֵא ג"כ יֵשׁ לָהּ תַקְנָה שְׂיִשְׂאֵל עֲלֵי' וְאִי דְתִתְּהַדָּר לְטָבֵלָה ז"א דְהָרִי הִיא בְּרִייתָא בְּדִינֵי יו"כ שְׁנוּי' בְּתוֹסְפֶת דְּיוֹמָא פ"ד וּמִיִּירֵי בִּיו"כ וּא"כ אָף שְׂיִתְּחַזֵּר לְהִיּוֹת טָבֵל הָא אִין אִיסוּר טָבֵל חָל עַל יו"כ בְּטָבֵלִי בְּיוֹמֵי' דְטָבֵל לְגַבִּי יו"כ ל"ה לֹא פוֹלֵל וְלֹא מוֹסִיף וְאִי דְהָיִי מוֹסִיף מִשׁוּם דְטָבֵל אִיסוּר בְּהַנְּאָה שֶׁל כִּילּוּי מַה"ת עֲתוּס' שַׁבַּת כ"ו וּבִיבְמוֹת ס"ו: וּיּו"כ הָא אִינוּ אִיסוּר רַק בְּאַכִּילָה וְלֹא בְּהַנְּאָה.

הנה מלבד דבתוס' חולין ק"א. כ' דאיסור הנאה ל"ה מוסיף הרי באמת בר"ש סוף תרומות מוכיח מהה דפסחים ל"ד בגבל של בית רבי דאיסוה"נ של פילוי בתרומה אינו רק מדרבנן ובמ"ל פ"ב דתרומות מוכא בשם התוס' דטבל ותרומה שנים הם בדינם ואם בתרומה אין האיה"נ של פילוי רק מדרבנן ה"ה בטבל ע"ש וא"כ הרי בסוגיין מוקמינן הה פרייתא אליבא דרבי ול"ה מוסיף לדידן' אבל שם תרומה הא שפיר חל אף שאין עלי' איסור טבל דהרי גם קודם שנגמר מלאכתו מהני הפרשה ע' רע"ב פ"ד דפאה משנה ב' ובפנ"י ביצה י"ג בשם הירושלמי ובראב"ד פ"ב מתרומות הי"ב וע' קידושין ס"ב פירות ערוגה זו מחנפרות יהיו תרומה על פירות ערוגה זו תלושין וכשיתלשו דבריו קיימין וער"ש ספ"א דתרומות שכ' דרבי קרא [ובמק"א העירותי מזה ע"ד הרשב"א והרא"ש בנדריים י"ב.

שכ' דלקה לא הוי תרומה דבר הנדור משום דגם קודם הפרשה הי' אסור משום טבל ונהרי משפחת תרומ"ע שלא הי' אסור מקודם משום טבל פנ"ל וע' מנחות ע' דהא דא' לא מציינו תרומה במחנפר הוא רק לענן איסויבי מיתה וחומש אבל אם קרא עלה שם קדשה וכ"כ הרמב"ם פי"א מתרומות הכ"ו.

וא"כ קשה לפי"ז בהא דא' בנדריים שם דהא דקתני פחלת אהרן וכתרומתו מותר לחד שינויא אתי לאפוקי הא כתרימת לחמי תודה אסור ולחד שינויא אתי לאפוקי כתרימת הלשכה דאסור ע"ש ונהרי משפחת בתרימת דגן גופה שאסור משום דהוי כדבר הנדור פנ"ל וביותר קשיא על גוף הדין דכחלת אהרן וכתרומתו מותר הרי פיון דמשפחת איזה תרומה דהוי' דבר הנדור הי"ל לאסור בסתמא משום דסתם נדרים להחמיר דומיא דמציינו התי' בכאימרא אף דיש הרבה חולין בכ"ז תלינן להחמיר ואסור וה"ה באמר כתרימת פיון דאיכא תרומה כזו שהיא נדור הי"ל דכיון לאיסורא דסתם נדרים להחמיר וכן ילה"ק דמשפחת תרומה של"ה אסורה מקודם בזר שאכל תרומה בשוגג דחייב קו"ח ושילם חולין מתוקנים דהם תרומה פנ"ל.

ויש אתי אריכות דברים בזה לא עת האסף פה] ומכ"ש כשנגמרה מלאכתו אף שאיסור טבל לא יוכל לחול על יו"כ אבל תרומה שפיר חזיילא אליבא דאבא שאול דס"ל בפסחים ל"ב: בתרומה שו"פ אע"פ שא"ב פזית א"כ הוי תרומה ח"ש לגבי יו"כ ומבואר בתוס' שבעות הנ"ל דעל ח"ש איסור חל אף לר"י דאמר ח"ש אסור מה"ת.

אמנם י"ל כמ"ש בשו"ת נוב"י הנ"ל פיון דטבל שיעורו בכזית ויו"כ בכפותבת א"כ הוי טבל דכזית ח"ש לגבי יו"כ שהיא בכרותבת ע' ריטב"א קידושין ע"ז וחזייל שפיר איסור טבל על יו"כ. אמנם אפתי קשה דהנה באמת הקשה הפר"ד לשי' הר"ן דס"ל דשוחטין לחולה בשבת דהוא בסקילה אע"ג דאיכא נבילה הקל משום דבשחיטה אינו עושה איסור רק פעם א' משא"כ בנבילה עובר על כל זית וזית שאוכל א"כ הי"ל בטבל ותרומה להפריש התרומה מהטבל ולהאכילו התרומה עם השירים אע"ג דטבל קל שאפשר לתקנו מ"מ כשנפרש הא אין כאן איסור רק אכילת התרומה והמותר חולין דהיתרא היא משא"כ בטבל הרי כל האכילה היא איסור ועובר על כל זית וזית.

ובמש"ש שאין הבועלים כאן להפריש מלבד שתמהו עליו האחרונים דהרי נוכל להפריש בלא דעתו הלא אי מייירי שהטבל הוא של אחרים יקשה לשי' הרמב"ד שהבין הכ"מ פ"ב

מה' מעשר בְּדַעְתּוֹ דְּלִקְוֹחַ פְּטוֹר מִמַּעֲשֵׂר בֵּין קוֹדֵם מִירוּחַ בֵּין לְאַחַר מִירוּחַ דל"ה תְּבוּאָת וְרַעָה וְתִי' בְּסֹפֵר כֶּסֶף דְּהֶרְסָנָא סִי' ל"ט ל"פ"מ דְּמוּקֵי הַש"ס דְּמִיָּרֵי בְּשַׁבַּת א"כ נָהִי דַיִשׁ לְטָבֵל חֲנוּמֵר דְּעוֹבֵר בְּכָל זֵית בַּכ"ז פְּשֻׁפְרִישׁ נַעֲשֶׂה עוֹד אִיסוּר בְּהַפְרָשָׁה וְאִין חֲנוּמֵר הַפְּמוֹת מוֹעִיל שְׁנַעֲבֹר עוֹד עַל שְׁבוּת דְּשַׁבַּת ע"ש אִוְלָם לְכַאוּרָה הָרִי כְּנֶגֶד אִיסוּר דְּהַפְרָשָׁה שְׁנַעֲשֶׂה בְּהַתְרוּמָה אִיכָא כְּנֶגְדוֹ אִיסוּר טְלִטוּל דְּמוּקָצָה בְּהַטָּבֵל כְּשִׁנּוּתָנוּ לְהַחֲזִיק דְּבִשְׁלָמָא מְשׁוּם אִיסוּר אַכִּילַת מוּקָצָה לִיכָא דְּאָף דְּהָא דְּלִיכָא מְשׁוּם מוּקָצָה לְאַחַר שְׁנַתְקוֹן כ' בְּתוֹס' הַטַּעַם דְּבְּמוּקָצָה מִחֲמַת אִיסוּר דְּרַבְּנֵי ל"א מְגוֹ דְּאַתְקָצִי בִּיה"ש כו' לְאַחַר שְׁנַתְקוֹן אַבְל בְּקוֹדֵם שְׁנַתְקוֹן הָא שְׁיִיף גַּם בְּדְּרַבְּנֵי מוּקָצָה בַּכ"ז י"ל דְּאִין אִיסוּר אַכִּילַת מוּקָצָה חַל עַל אִיסוּר טָבֵל הַקְּדוּם אַבְל בְּטְלִטוּל הָא שְׁפִיר אִיסוּר טָבֵל כְּדָא ר"פ מְפָנִין דְּאָפִי טָבֵל דְּרַבְּנֵי אִיסוּר בְּטְלִטוּל אַבְל תְּרוּמָה שְׁרִיָא בְּטְלִטוּל.

וְאָף לְשִׁי הָר"ן הוּבָא בְּשַׁע"מ פ"ג דְּשַׁבַּת דס"ל גַּם בְּמוּקָצָה מִחֲמַת אִיסוּר דְּרַבִּיעַ עֲלֵי אֲמֵרִינוּ כִּינּוּן שְׁהוּא מוּקָצָה לְדִידֵי' אָף דְּחֻזָא לְאַחֲרֵינֵי הָוִי מוּקָצָה דְּלֵא כְּד' הַתוֹס' בְּשַׁבַּת קכ"ז: שְׁחִילְקוֹ דל"א הָכִי רַק בְּמוּקָצָה מִחֲמַת גְּרִיעוּתָא כְּגוֹן בְּגָדֵי עֲנִיִּים לַעֲשִׂירִים וְעַמְג"א סִי' ש"ח סק"ט שְׁהַקְשָׁה בְּאַמַּת ע"ד הָר"ן מְהֵף דְּתְרוּמָה דַּפ' מְפָנִין וּבַפּמ"ג שָׁם כ' דְּלֵד' הָר"ן מִיָּרֵי הָף דְּמְפָנִין תְּרוּמָה טְהוּרָה בְּתְרוּמָה שְׁכָבֵר זָכָה בְּהָ כְּהֵן וְהָוִי אִיהוּ הַבְּעָלִים וְכִינּוּן דְּחֻזָא לְבַעָלִים מְוֹתֵר לְכָל יִשְׂרָאֵל לְטְלִטֵל אַבְל בְּתְרוּמָה שְׁבִיד יִשְׂרָאֵל שְׁלֵא בְּאָה עֲדִינּוּ לִיד כְּהֵן בְּאַמַּת אִיסוּרָה בְּטְלִטוּל כִּינּוּן דְּלְהַבְעָלִים שְׁהוּא הַיִּשְׂרָאֵל לֵא חֻזָא ע"ש בַּכ"ז הָכָא דְּהַבְעָלִים הוּא הַחֲזִיקָה וְכִינּוּן דְּלִידֵי' חֻזָא לְאַכִּילָה מְשׁוּם פִּיקוּחַ נָפֶשׁ ל"ה מוּקָצָה וְשְׁרִיָא לַכ"ע בְּטְלִטוּל אָמְנָם י"ל דְּהָרִי גַּם בְּהַפְרָשַׁת הַטָּבֵל הָא מְטְלִטְלִין הַטָּבֵל בְּשַׁעַת הַהַפְרָשָׁה: אִוְלָם אַכְתִּי קָשָׁה הָרִי בְּהַפְרָשָׁה אֲפֹשֶׁר בְּלַעֲדֵי טְלִטוּל הַטָּבֵל ע"י שְׁיַקְבַע מְקוֹם לְהַתְרוּמָה וְהַמַּעֲשֵׂר בְּצַפּוֹנוֹ אוּ בְּדְרוֹמוֹ וְיִקְרָא שָׁם וְאַח"כּ הָא שְׁרִי לְטְלִטְלוֹ אָמְנָם י"ל דְּמִיָּרֵי דְּמִיָּרֵי בְּרִייתָא זֹו בְּמִשְׁקִין שְׁל טָבֵל וְתְרוּמָה וְהָרִי א' בַּכ"ד בְּהַלּוֹקֵם יִין מִבֵּין הַפּוֹתִים דל"מ לומר ב' לְגִין שְׁאֲנֵי עֲתִיד לְהַפְרִישׁ כו' רַק לְמ"ד יֵשׁ בְּרִירָה וְהָרִי כ' הִיש"ש בְּדִינֵי בְּרִירָה שְׁלוֹ וְהוּא מְד' הַתוֹס' עִירוּבִין ל"ז דְּבְּדְרַבְּנֵי שְׁיֵשׁ לוֹ עִיקָר מְה"ת קִי"ל דְּאִין בְּרִירָה עַפְנִי גִיטִין כ"ה.

וּבְלֵא"ה לַפ"מ דְּמוּקָמִינּוּ בְּרִייתָא זֹו כְּרַבִּי הָרִי רַבִּי ס"ל בְּגִיטִין מ"ז: דְּאָפִי בְּדְרַבְּנֵי גְמוֹר אִין בְּרִירָה וְא"כ ע"כ צְרִיף לְהַפְרִישׁ בְּיָדִים קוֹדֵם קְרִיאַת שָׁם וְא"כ אִיכָא גַּם בְּהַפְרָשָׁה טְלִטוּל מוּקָצָה וְכִינּוּן שְׁכֵן דְּמִיָּרֵי הָף בְּרִייתָא בְּמִשְׁקִין שְׁל טָבֵל וְתְרוּמָה הָרִי כ' בְּנוּב"י שָׁם כִּינּוּן דְּשְׁעוֹר מְשָׁקִין הָאִיסוּרִין הוּא בְּרַבִּיעִית וְשְׁעוֹר שׁוֹתָה בִּי"כ הוּא מְלֵא לֹוּגְמִי שְׁהוּא פְּחוֹת מְרַבִּיעִית בְּאָדָם בִּינּוּנֵי אִינוּ חַל טָבֵל עַל יו"כ וְא"כ הַדְר"ק הַנָּ"ל לְדוֹנְפָתָה אֲמַאי קֵא' דְּטָבֵל קִיל מִתְרוּמָה דְּאֲפֹשֶׁר לְתַקּוּנֵי הָרִי בְּמִשְׁקִין שְׁל תְּרוּמָה ג"כ אֲפֹשֶׁר לְתַקּוּנֵי ע"י שְׁאֵלָה וְאִי דִּיחְזוֹר לְטָבֵלוֹ הָרִי בְּמִשְׁקִין אִין אִיסוּר טָבֵל חַל עַל יו"כ: אִיכָרָא דְּהָא דְּאֲקָשִׁינוּ דְּהָרִי כְּנֶגֶד אִיסוּר דְּהַפְרָשָׁה אִיכָא בְּטָבֵל אִיסוּר דְּטְלִטוּל מוּקָצָה י"ל דל"ק מְשׁוּם דְּבְּאַמַּת טְלִטוּל מוּקָצָה הוּא קִיל מִפְּלַג הַשְּׁבוּתִין עב"י א"ח סִי' שִׁי"א שֶׁכ' בְּשָׁם הָרַמְבַּ"ן דְּטְלִטוּל מוּקָצָה הוּא קִיל מִהַוָּצָאָה לְכַרְמְלִית ע' בְּדְרִישָׁה שָׁם וּבְסִי' שֶׁל"ד הִבִּיא הַב"י ד' הַבַּעַת"ת דְּמוּקָצָה קִיל מִחֲצָר שְׁאִינָה מְעוֹרְבָת ע"ש וְעַח"י פנ"י גִיטִין ע"ז: וְא"כ בְּהַפְרָשַׁת תְּרוּמָה דְּאִיכָא אִיסוּר שְׁבוּת דְּרַבְּנֵי גְמוֹר מְשׁוּם מְתַקֵּן אוּ מְשׁוּם מְקַדִּישׁ בְּוֹדָא הוּא חָמוֹר וְא"כ לַפִּי"ז מְמִילָא אִין לְנוּ הַכְּרַם לְאוּקְמֵי הַבְּרִייתָא בְּמִשְׁקִין דוּקָא.

אָמַנְם אַפְתִּי יֵשׁ מְקוֹם לְהַקְשׁוֹת דְּהַרֵּי הַבְּרִיָּתָא סְתָמָא נְשִׁינִית וּמִשְׁמַע דְּמִיָּרִי אַפִּי בְּחוּלָה הֶצְרִיף לְמִשְׁקִין וְקָשָׁה כְּנִל שְׁעַל כֹּן נִרְאָה לְהַכְרִיחַ דְּהַבְּרִיָּתָא ע"כ לֹא אִינְרִי בְּמִשְׁקִין דֹּא"א לְאַשְׁכּוּחֵי פְּלוּגְתָּא דְּכֹן תִּימָא וּרְבִנּוֹן בְּמִשְׁקִין פְּלִל דְּהִנֵּה בְּאַמְתַּת הַקָּשָׁה הַשְּׁעָה"מ פ"ח מ'ה לִוְלֵב דְּמֵאֵי פְּלִיגֵי הֶכָּא אִי טְבָל חֲמוּר אִו תְּרוּמָה יִפְקִירוּ לְהַטְבֵּל וְהַפְּקִיר פְּטוּר מִמַּעֲשֵׂר וְהַכְרִיחַ מִזֵּה כד' ה"ר מְנוּחַ שֵׁם דָּאֵם זֹכָה בֹו הַחוּלָה אַח"כ פְּעֻצְמוֹ שׁוּב נִתְחַיֵּיב אֲכֹן עֲדִינּוּ יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּהַרֵּי בְּאַמְתַּת בִּירוּשְׁלָמִי רַפ"ק דְּמַעֲשָׂרוֹת מְבִנְיָאָר דְּבַהֲפְקִירוּ אַפִּי חוּזָר וְזֹכָה בֹו הַבְּעָה"ב פְּעֻצְמוֹ ג"כ פְּטוּר מִתְּרוּמָה"ע וּבְמִנְיָח בְּשָׂדֵה לַב"ה דְּקִי"ל כְּנֹוֹתֵיהֶוּ אַפִּי הַפְּקִיר לְאַחַר מִירוּחַ ג"כ פּוֹטֵר כַּמ"ש שֵׁם בְּשֵׁם הַיְּרוּשְׁלָמִי וְאַפִּי אִי נִימָא דְּהַש"ס דִּילָן לֹא ס"ל הֶכִּי דָּאָף דְּמְבִנְיָאָר בַּב"ק כ"ח.

הַמְּפָקִיר אֶת כְּרָמוֹ וְהַשְּׂפִים בְּבִנְיָאָר וּבְצָרוֹ פְּטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר י"ל דְּבִנְיָה יֵשׁ חִלּוּק בֵּין קוּדָם מִירוּחַ לְאַחַר מִירוּחַ דָּאָף דְּנִימָא דְּגַם הַפְּקִיר לְאַחַר מִירוּחַ פּוֹטֵר מִמַּעֲשֵׂר מ"מ אִם חוּזָר בְּעָה"ב וְזֹכָה בֹו שׁוּב מִתְחַיֵּיב בְּמַעֲשֵׂר וְעַתּוּס' ב"מ כ"א: וּבֵאֵס"ז שֵׁם וצ"ע.

אָמַנְם הֲלֹא כִּינּוֹן שְׁפַעַם אַחַת נִפְקַע מִמֶּנּוּ חַיִּיב הַמַּעֲשֵׂר ע"י הַהַפְּקִיר אָף דְּכִשְׁנִמְלֵף וְזֹכָה בֹו הִזְר מִתְחַיֵּיב אָמַנְם הַרֵּי הו"ל כְּנַעֲשָׂה טְבָל מְחַדָּשׁ כְּדִמְצִינוּ בְּבִיזָה י"ג גְּבִי מְלִילוֹת דְּכְנַמְלֵף הו"ל טְבָלֵי בְּיוֹמֵי ע"ש וַא"כ הַרֵּי יוֹכֵל לְהַבִּיאוּ לְאַחַר הַהַפְּקִיר טָרַם שְׂיִזְכָּה בֹו הַחוּלָה דְּרָף גִּגִּין וְקַרְפִּיפּוֹת וְלֹא יִתְחַיֵּיב בְּמַעֲשֵׂר אָמַנְם י"ל דְּהֶכָּא קָאֵי לְהַף לִישְׁנָא דַּבְּ"מ פ"ח: דל"ב רֵאִיִּת פַּה"ב אֶלָּא בְּזִיתִים וְעֵנְבִים דְּלֹא בְּנֵי גִוְרָן נִינְהוּ וְהֶכָּא מִיָּרִי בְּטְבָל שֶׁל דְּגָן וּמִמִּילָא לַפִּי"ז ע"כ א"א לֹוֹמֵר דִּיהֵן פְּלוּגְתֵיהֶוּ דְּכֹן תִּימָא וּרְבִנּוֹן בְּמִשְׁקִין דְּהַרֵּי א' בְּחֻלּוֹין ק"ד: לר' יְהוֹשֻׁעַ דְּבִתְרוּמָה ל"א מִשְׁקִין הִיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ כְּמוֹתוֹ רַק בְּזִיתִים וְעֵנְבִים וְלֹא בְּשָׂאָר פִּירוֹת וְאַפִּי בְּדָגָן שֶׁל תְּרוּמָה שְׁהַמְחֵהוּ אִין מִשְׁקָה שֶׁלֹו כְּמוֹתוֹ ע' בְּתוֹס' שֵׁם וַא"כ לֹא מִשְׁפַּחַת בְּמִשְׁקִין אִי אִינְר תְּרוּמָה מְדֹאֲרֵי רַק בְּזִיתִים וְעֵנְבִים וּבְזִיתִים וְעֵנְבִים הָא לַכ"ע בְּעִי רֵאִיִּת פַּה"ב וְיוֹכֵל שְׁפִיר לְהַפְּקִירוֹ וְלַעֲשׂוֹת כְּנִל וְע"כ דְּלֹא פְּלִיגֵי ב"ת וּרְבִנּוֹן בְּמִשְׁקִין.

או י"ל בְּדָרָף אַחַר דַּע"כ לֹא פְּלִיגֵי הֶכָּא בְּמִשְׁקִין לַפ"מ דֹּא בְּחֻלּוֹין שֵׁם דְּבִאִסוּר שְׂאִינֹו בָּא מֵאֵלּוֹ כְּגוֹן תְּרוּמָה יִלְפִינּוּ דְּמִשְׁקִין הִיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ כְּמוֹתוֹ מִבְּכּוּרִים וְה"ה טְבָל לַמ"ש בְּתוֹס' קִדּוּשִׁין ל"ח: דְּהִנּוּ אִיסוּר שְׂאִינֹו בָּא מֵאֵלּוֹ שְׂבָא ע"י מִירוּחַ שְׁהִיא מַעֲשָׂה אָדָם וְכ"מ בְּתוֹס' חֻלּוֹין שֵׁם ד"ה הִיכָּא וַא"כ לַפ"מ דְּנִרְאָה מִתוֹס' עֲרַכִּין י"א.

ד"ה מְנִין דְּבִבְכּוּרִים לְכָף מִשְׁקִין הִיּוֹצֵא מִהֶן כְּמוֹתוֹ דְּכִינּוֹן דְּהַפְּרִישׁוֹן כְּשֶׁהֵן אֹכֵל לֹא פָקַע מִהֶן קְדוּשַׁת הַבִּבְכּוּרִים כְּשֶׁנַּעֲשָׂה מִשְׁקָה ע"ש וְשַׁעֲפִי"ז נִרְאָה דְּמִשְׁקִין שֶׁל טְבָל שְׁנִסְחַט קוּדָם רֵאִיִּת פַּה"ב דְּכִינּוֹן שֶׁל"ה חָל עֲדִינּוּ אִיסוּר טְבָל עֲלֵי כְּשֶׁהֵן אֹכֵל לֹא חָל עֲלֵי טְבָל מִשְׁנַעֲשָׂה מִשְׁקָה דְּאִינוּ דְּוִמְיָא דְּבִבְכּוּרִים וַא"כ לַפִּי"ז א"א לֹוֹמֵר דְּפְּלִיגֵי בְּמִשְׁקִין שֶׁל טְבָל וְתְרוּמָה דְּשְׁפִיר יִקָּשָׁה הַרֵּי יוֹכֵל לְהַפְּקִיר הַטְבָּל וּנְפִטֵר מִמַּעֲשֵׂר וְאִי דְּמִשְׁחֻזָּר וְזֹכָה הִזְר מִתְחַיֵּיב ז"א דְּכִינּוֹן שְׁנִסְתַּלַּק פ"א אִיסוּר טְבָל מִהַמִּשְׁקָה א"י לְחוּל עֲלֵיו מְחַדָּשׁ שֵׁם טְבָל כִּינּוֹן דל"ה דְּוִמְיָא דְּבִבְכּוּרִים כְּנִל.

וּבְדָרָף קְצָרָה י"ל דֹּא"א דְּפְּלִיגֵי בְּמִשְׁקִין כִּינּוֹן דֹּא בְּחֻלּוֹין שֵׁם דְּאִיסוּר שְׂאִינֹו בָּא מֵאֵלּוֹ כְּגוֹן תְּרוּמָה יִלְפִינּוּ דְּמִשְׁקִין כְּמוֹתוֹ מִבְּכּוּרִים וְכֹן טְבָל לְשִׁי תוֹס' קִדּוּשִׁין הַנְּ"ל דל"ה אִיסוּר הֶכָּא מֵאֵלּוֹ ע"כ ג"כ יִלְפִינּוּ מִבְּכּוּרִים וּבְפִרְט לַפִּי"מ שְׁהַעֲלָה הַפְּנ"י בְּקוּנְטֵרַס

חֲדָשׁ דְּרַק לִס"ד דְּש"ס חֲוָלִין יִלְפִינּוּ אִיסוּר הַבָּא מֵאֲלִיו דְּמִשְׁקִין כְּמוֹתוֹ מְחַמֵּץ וְחֻלְבֵּי וּשְׂרָצִים אֲבָל אֵלֶיבָא דְּמִסְקָנָא דְּיִלְפִינּוּ עֲרָלָה מִבִּיכּוּרִים גַּם בְּאִיסוּר הַבָּא מֵאֲלִיו אִין מִשְׁקָה הֵינְצָא מְמַנּוּ כְּמוֹתוֹ רַק בְּזִיתִים וְעֵנְבִים דְּוּמְיָא דְּבִיכּוּרִים ע"ש וְהָרִי כ' בְּתוֹס' מְנַחֲתוֹ ט"ו.

ד"ה לְחֵם דְּיִלְפוּתָא דְּבִיכּוּרִים ל"ה רַק אֶסְמַכְתָּא ע"ש א"כ ל"ה אִיסוּרֵיהוּ לְעוֹלָם רַק מְדַרְבְּנָן וּבְכַרְיִיתָא הָא לֹא מִיִּירֵי רַק בְּטָבֵל וּתְרוּמָה שְׂפַעְצִיץ נְקוּב חֲזִיבִין עֲלִיהוֹן מִיתָה בִּי"ש מְדַקָּא טָבֵל וְנִבְיָלָה מֵאֲכִילִין אוֹתוֹ נִבְיָלָה שְׂהֵטָבֵל בְּמִיתָה וְהָרִי רַבָּה קֵא' אֶפְלוּגְתָּא דְּב"ת וְרַבָּנָן דְּבִאִיפְשָׁר בְּחֻלִין כ"ע לֹא פְּלִיגִי וּבְכַרְיִישִׁין שְׂהוּא מְעֵשֶׁר יִרַק דְּרַבָּנָן פְּלִיגִי ר' וְרֵאב"ש גַּם בְּאִיפְשָׁר וְא"כ אִי אִיתָא דְּמִיִּירֵי בְּטָבֵל וּתְרוּמָה דְּמִשְׁקִין שְׂהוּא דְּרַבָּנָן הָא ג"כ דְּמִי לְמַעֲשֶׁר יִרַק דְּל"ש לְמִיגְזֵר מִשְׁקָה אִטּוּ אֲנָכֵל כְּדָגְזֵרִינּוּ עֵשׂא"נ אִטּוּ עֲצִיץ נְקוּב וְהָבֵן.

וי"ל עוֹד טַעַם אַחַר דֵּא"א לֹמַר דְּפְּלִיגִי בְּמִשְׁקִין שֶׁל טָבֵל וּתְרוּמָה דְּהֵנָּה בְּאַמְתַּת הַקִּשָּׁה הַפְּר"ד מֵאִי פְּלִיגִי אִי טָבֵל חֲמוּר אוֹ תְרוּמָה חֲמוּרָה נְפָרִישׁ תְּרוּמָה וְנִבְטָלָה אַח"כ בְּחֻלִין דְּהָא הֵךְ דְּאִין מְבַטְלִין אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה הוּא רַק דְּרַבָּנָן וְאִיפְשָׁר לֹמַר דְּאִתָּא כֵּר' יְהוּדָה דִּס"ל מִב"ב לֹא בְּטִיל מֵה"ת וְאִי דְּבַתוֹס' זְבָחִים ע"ג.

וּמְנַחֲתוֹ כ"ב: הוּבָא בְּשֵׁם ר"ת דְּבִיבֵשׁ בְּיָבֵשׁ ל"א ר"י דְּמִב"מ ל"ב י"ל עִפְמ"ש בְּנוֹבִי"ת חִיו"ד ס' מ"ה דְּבִיבֵשׁ בְּיָבֵשׁ לִכ"ע אִיסוּר לְבַטֵּל אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה מֵה"ת ע"ש וּלְפִי"ז מִיִּושֵׁב קוֹשְׁי' הַפְּר"ד דְּמִמ"נ אִי מִיִּירֵי בְּיָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ הָא אִיסוּר לְבַטֵּל לְכַתְחֻלָּה מֵה"ת וְאִי מִיִּירֵי בְּלַח בְּלַח כְּגוֹן קִמַּח בְּקִמַּח שְׂהוּא דְּבַר הַנִּבְלָל הָא ל"ב לַח בְּלַח מֵה"ת וְכ"ז נִיחָא אִי מִיִּירֵי בְּאֲוֹכְלִין אֲבָל אִי נִימָא דְּפְּלִיגִי בְּמִשְׁקִין הָרִי לְמ"ד דְּאִזְזִיל בְּתַר מְבַטֵּל בְּנֻדָּא ל"ה מִב"מ דְּחֻלִין מְתוּקָנִים.

א"א לְהֵן לְהִיּוֹת תְּרוּמָה וְגַם לְמ"ד דְּאִזְזִילִין בְּתַר בְּטֵל הָרִי כ' הַתוֹס' בְּמְנַחֲתוֹ הַנָּ"ל דְּשָׁמֹן שֶׁל תְּרוּמָה שְׂנַפֵּל לְשָׁמֹן שֶׁל חֻלִין ל"ה מִב"מ דְּל"ב מִשׁוּם דְּמִשְׁקִין לְכִי מְסַרְחִי אִין שֵׁם מִשְׁקָה עֲלִיהוֹן וְא"א לְתְרוּמָה שְׂפַעְשָׁה חֻלִין וְא"כ תִּיְהִיֵּדֵר קוֹשְׁי' הַפְּר"ד לְזוּנְפָתָה.

וְכ"ז לְפִלְפוּלָא ע"ד הַחִידוּד. אֲמַנְם לְקוּשְׁטָא דְּמִלְתָּא נִרְאָה מִתּוֹךְ הַסּוּגִיא דְּאִין הַבְּרִיִיתָא מִיִּירֵי בִּי"כ מְדַקָּא אֵהָא דְּפָרִיף אֶפְשָׁר בְּחֻלִין פְּשִׁיטָא ל"צ בְּשִׁבְתָּ וְאִי מִיִּירֵי בִּי"כ הָא גַּם בִּי"כ אִיכָּא אִיסוּר דְּהַגְבָּהַת תְּרוּמָה ע"ו וְל"ה צָרִיף לְאוּקְמִי בְּשִׁבְתָּ אֲכַן הַמְעַיִין בְּתוֹסְפָתָא גּוּפָה יִרְאָה בְּעֵלִיל דְּמִיִּירֵי בִּי"כ: וְהֵנָּה בְּגוּף קוֹשְׁיִיתִינוּ הַנָּ"ל דְּהָרִי גַּם תְּרוּמָה אֶיפְשָׁר לְתַקּוּנֵי ע"י שְׂאֵלָה כְּנ"ל נִרְאָה דְּל"ק דְּהֵנָּה כְּבַר הַבְּאִתִּי קוֹשְׁי' הַפְּר"ד דְּאִמְאִי ס"ל לְב"ת תְּרוּמָה וְלֹא טָבֵל הָרִי טָבֵל חֲמוּר דְּאִיכָּא רִיבּוּי בְּשִׁיעוּרִין עַל כָּל זִית וְזִית כְּסֻבְרַת הָר"ן בְּנִבְיָלָה וּשְׂחוּטָה אֲמַנְם בְּאַמְתַּת שְׂפִיר הַבִּין בְּזָה הַרְשָׁב"ץ ח"ג ס' ל"ח דְּבִסְבְּרַת הַגַּמ' דְּטָבֵל אֶיפְשָׁר לְתַקּוּנֵי הֵינּוּ כִּינּוּן דְּאֶפְשָׁר לְתַקּוּנֵי ע"י הַפְּרָשָׁה הָרִי לְגַבֵּי הַחוּלָה כְּאֵלוֹ הוּא מְתוּקָן וְהָרִי הוּא כְּאֵלוֹ אִינוּ חֲזִיב לְתַקּוּנֵי כְּדָגְן עִכּוּ"ם שְׂהִתּוּרָה פְּטָרְתוֹ אֲבָל נִבְיָלָה הָא אִין לָהּ הִיתָר וְשִׁיף שְׂפִיר דְּעוֹבֵר עַל כָּל זִית וְזִית וְאִיכָּא רִיבּוּי בְּשִׁיעוּרִין וְלִכְךָ חֲמוּר מִשְׂחִיטָה שְׂעוֹבֵר בְּפַעַם א'.

ושעפיוז"נ ליישב קושלי' התוס' קידושין כ"ו: ד"ה מעשה בר"ג וזקנים שהקשו דמה הי' מועיל תקונו אדרבא גרע טפי שמא יאכלו ב"ב הפל אף העישור עצמו ופלי הפנ"י בכוננתם עפ"מ דקיי"ל הקא פרבנו דטבל ותרומה מאכילין אותו טבל דטבל קיל דאפשר לתקוני א"כ יש חששא טפי שיאכלו התרומה שהיא תמורה מטבל ע"ש ולהאמור ניקא דהתינח בחולה שיניף הסברא הנ"ל דכינון דאפשר לתקוני' הו"ל לגב' פדגנעפום שהתורה פטרותו משא"כ לגב' בריא מה בכך דאפשר לתקוני' הלא בין בתרומה ובין בטבל איפא חיוב מיתה בי"ש ותרומה יש לה עוד צד קל דשריא לפהגים וא"כ שפיר תיקון במה שתתם פינון דהשתא שנתרם הא איפא חולין דהיתרא ואפשר שיאכלו הב"ב רק החולין ולא יגיעו עד התרומה והמעשה משא"כ אם ל"ה תורם יאכלו בנדאי טבלים ויעברו על כל זית וזית וא"ש וממילא אנדא קושיתינו הנ"ל דבתרומה אף דאפשר לתקוני מה בכך כ"ז שלא נשאל עלה הרי הניא איסורא ואין מועיל לן כלל מה דאפשר לתקוני: והנה הפר"ד תי' לקושיתו הנ"ל דיפריש התרומה ויחזור ויערבנה עם החולין לבטלה משום דא"א לעשות פן פינון דאיסור הטבל או התרומה עובר החולה ואיסור דאין מבטלין אנחנו עושים ואי דהרי אנו שוחטין לחולה בשבת כדי שלא יאכל החולה גבילה הרי דאין חילוק בין אם נעשה האיסור ע"י החולה או ע"י אחרים ז"א דלשחוט בשביל החולה הא ע"כ אנו צריכין לעשות האיסור דנטילת נשמה אם ע"י שחיטה או גבילה בזה אנו משערין איזהו הקל אבל באיסור שאנו מבטלין הא אין בו צורך אכילה להחולה כלל דמה לו להחולה אם אנו מבטלין האיסור או לא ואף שאנו מצילין אותו מאיסור חמור מ"מ פינון שא"ב צורך אכילה לחולה לא ניתן איסור זה לדחות אף שהוא קל ומוטב שיעבור החולה על איסור חמור שהוא צורך החולה ממה שיעבור אנחנו על איסור קל שא"ב צורך אכילה לחולה אמנם הקשה ע"ז לנפשי' מהא דאמר רבה היכי דאפשר בחולין כ"ע ל"פ כו' ופריף פשיטא ומשני ל"צ אלא בשבת ופריף בשבת נמי פשיטא טלטול דרבנן הוא ולהנ"ל הרי נהי דהגבהת תרומ"ע בשבת אינו רק דרבנן מ"מ פינון שא"ב צורך אכילה לחולה אין אומרים לאדם חטא באיסור קל כדי שיזכה החולה באיסור חמור ע"ש.

אמנם הגאון בס' אב"מ בקונטרס התשובות סי' י"ח תי' דבאיסור דרבנן פשיטא דאע"ג דא"ב צורך לחולה מוטב שיעבור באיסור דרבנן ולא יעבור החולה באיסור תורה דבכה"ג אמרינו לאדם חטא כדי שיזכה חברה משא"כ באיסור דאין מבטלין שפיר תי' הפר"ד לעאן דס"ל דאסור לבטל לכתחלה מה"ת ע"ש אמנם אפתי קשה להפוסקים דס"ל דא"מ איסור לכתחלה הוא רק מדרבנן א"כ מוטב שיעבור אנחנו על איסור דרבנן דא"מ כדי שלא יעבור החולה באיסור תורה.

ומה שרצה באב"מ שם לחדש דבתרומה לכ"ע הוא מה"ת משום שאסור להפסיד תרומה הנה שפיר קא מותיב לי' הרב הגאון המגיה ז"ל שם ע"ש ולבר מן דין לפ"מ שהעליתי במק"א לתרץ קושלי' הפר"ד שהקשה דהרי חטה אחת פוטרת כל הפרי וא"כ נפריש חטה א' ולא יהי רק ח"ש וכ' להכריח מכת זה דאתיא הברייתא אליבא דר"ש דס"ל כ"ש למלקות ע' חי' הריטב"א מכות י"ז.

ונהרי לר"ש שרי מה"ת להפסיד קדושים וה"ה תרומה כבזבחים ע"ה: אין מבטלין תרומה בשמן של מע"ש ור"ש מתיר אמןם לפ"מ דמוקי הש"ס בטבל טבול דרבנן א"ש פיון דגם החולה לא יעבור רק באיסור דרבנן אין לנו לעבור באיסור דא"מ כדי שינזפה החולה באיסור טבל דרבנן והא דאנו עוברין על איסור הפרשה בשבת בשביל שלא יעבור החולה באיסור טבל דרבנן י"ל משום דבהפרשה זו ליפא איסור גמור כבהפרשת שאר טבל דאיפא משום מתקן שמתירו באכילה או משום מקדיש משא"כ הכא שיש לפנינו חולה שיב"ס ואנו מסופקין אם להאכילו טבל או להפריש תרומתו ונהרי ב"כ וב"כ אנו מתירין לו אפס שהספק הוא מה עדיף יותר מצד הדין וא"כ אין פאן תיקון דהרי בכל ענין לא ימנע מאכילתו ועתוס' חגיגה ח'.

ד"ה משום סקרתא לענין מעשר בהמה שכ' דל"ח מתקן פיון דשרי לאכול בלא עישור ע"ש ואי דהוי תיקון עכ"פ לענין שאם יותר החולה יהי מותר לבריא לאכול ממנו שפבר הופרש ז"א דהרי כ' במג"א סי' של"ט סק"ז בשם רמב"ם ור"ן דהמעשר בשבת דינו כמבשל בשבת וא"כ הרי קיי"ל בחולין ט"ו: השוחט לחולה בשבת מותר לבריא באומצא פיון דא"א לכזית בשר בלא שחיטה כי קא שחיט אדעתא דחולה קשחית המבשל לחולה בשבת אסור לבריא גזירה שפא ירבה בשבילו וכיון דמעשר דינו כמבשל הלא אסור לבריא גזירה שפא ירבה לתקן בשבילו וע' במלקמות פע"פ שכ' דהיכי דאין התיקון מיד ביומו ל"ה מתקן ועצל"ח פסחים פ'.

א"כ אין פאן מתקן וגם משום מקדיש ליפא לפמ"ש בצל"ח ביצה י"ב: דרק כשנותן לכהן איפא משום מקדיש ובלא"ה הרי בתוס' חגיגה ה"ג לכתבו דבהגבהת תרומ"ע ליפא בקריאת השם משום מקדיש פיון דחייב מה"ת לקרוא שם ע"ש ועתוס' ר"ה ד"ד.

ד"ה ומעשרות דלחד תי' עובר לאחר מירוח משום בל תאחר. וז"ש הגמ' פאן בשבת נמי פשיטא טלטול דרבנן הוא ובעלמא אמרי' דבהגבהת תרומ"ע בשבת אסור משום מתקן עפירש"י שבת ל"ד.

ובסוף ביצה. וע"כ דהכא ליפא משום מתקן וגם משום מקדיש ליפא פנ"ל וכ"כ באמת בס' שיע' יצחק.

וכיון דליפא איסור דרבנן גמור לכוף שפיר שרינו להפריש כדי שלא יעבור החולה על טבל דרבנן שהוא איסור גמור. ולפי"ז מנזשב ע"נ המשה דברי הש"ס דלבתר דמוקי בטבל טבול דרבנן מסיים מ"ס טבל חמור ודקדקו המפורשים דמה ענין סיום זה לכאן הרי פלוגתא זו היא רק בא"א בחולין.

ולקאמור י"ל שהוא לראי' דע"כ מייירי בטבל דרבנן דאלת"ה קשה יפריש תרומה ויחזור ויערבנה דאי מייירי בטבל דאורי' הי' לנו לתטוא באיסור דרבנן דא"מ איסור לכתחלה כדי שינצל החולה מאיסור טבל דאורי' החמור וע"כ דמייירי בטבל דרבנן.

וניחא לי בזה ליישב ד' הרמב"ם פי"ד ממ"א הי"ז שתמה עליו הפר"ד במה דמשמע מלשוננו דמייירי שאין הבעלים פאן להפריש התרומה ומדוע זה שינה מלשון הגמ' דקא' דא"א בהחולין דהיינו שאין די להחולה בהחולין הנותרים.

וּלְהַאֲמוֹר יִתְיַשֵּׁב שְׁפִיר לַפ"מ שְׁהֵבִין בְּתִשׁוּ' פִנ"י מֵהַמַּג"ש חֵא"ח סוּסִי ג' בְּדַעַת
הַרְמַב"ם דְּאִסּוֹר דְּרַבְּנָן לָאוּ דְּוָקָא לְהוֹסִיף עַל הַתַּעֲרוֹבֶת שְׁרֵי אֲלָא אִפִּי לְבַטְלוֹ לְכַתְחֻלָּה
ג"כ שְׁרֵי וְאִפִּילוּ בְּדָבָר שְׁעִיקְרוּ מִדְּאוּרְיָי' ע"ש וַא"כ אִי הָיוּ הַבְּעָלִים פָּאן לְהַפְרִישׁ אֲלָא
שְׁלֵא יִסְפִיקוּ הַחֻלְיִין לְהַחֻלָּה עַכ"פ הִי"ל לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה וְלַחֲזוֹר לְעַרְבָה דַּמַּ"נ בְּטָבֵל
דְּאוּרְיָי' הָא שְׁרֵי לֹן לְעַבְוֹר עַל אִסּוֹר דְּרַבְּנָן דַּא"מ אִי לְכַתְחֻלָּה פְּדִי לְהַצִּיל הַחֻלָּה
מֵאִסּוֹר טָבֵל דְּאוּרְיָי' וּבְטָבֵל דְּרַבְּנָן הָא לִיפָּא אִסּוֹר פְּלֵל לְבַטֵּל לְכַתְחֻלָּה וּבְאַמַּת פּוֹסֵק
הַרְמַב"ם בַּסַּפ"א מֵה' תְּרוּמוֹת דְּתֵרוּמ"ע בּוּזָה"ז דְּרַבְּנָן וַא"כ אִי הוּ"מ לְהַפְרִישׁ בְּנֻדָּאֵי הִי
מְחַנְיָב לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה וְלַחֲזוֹר לְעַרְבָה וְע"כ פִּי' שֵׁא"א לְתַקֵּן פְּגוֹן שְׁאִין הַבְּעָלִים פָּאן
לְהַפְרִישׁ וְכַדוּמָה.

וּמָה נִכּוֹן לִיִּשְׁבַּ בְּזָה קִוְשֵׁי הַמְהַרְשֵׁי א הַנְּ"ל שְׁהַקְשָׁה בְּהָא דְקָא' לִימָא תַנְצֵי הוּא כּו'
מִנ"ל דְּפְלִיגִי ר' וְרַאב"ש בְּאַיְפֶשֶׁר בְּחֻלְיִין דִּילְמָא פְּלִיגִי בַּא"א וּבְפְלוּגְמָא דַּב"ת וְרַבְּנָן.
וְנִרְאָה דְּהֵנָּה הַקְשָׁה הַנּוֹב"י הַנְּ"ל אֲמַאי לֹא יִכְנִיסוּ הַפְּרִישִׁין דְּרַף גִּגִּין וְקַרְפִּיפּוֹת וְלֹא יִהִי
אִסּוֹר טָבֵל דַּכ"ז שְׁלֵא רָאָה פַּה"ב פְּטוֹר מֵאַרְעֵי וְתִי' דְּכִינּוֹן דְּמִיִּירֵי בְּשִׁבְתָּ אִיקְבַּע לְמַעֲשֹׁר
וּלְפִי"ז הָרִי כ' הַמִּל"מ דְּהָא דְּשִׁבְתָּ קוֹבַע לְמַעֲשֹׁר אִינוּ רַק מִדְּרַבְּנָן וּמַעֲשֹׁר יִרְק ג"כ אִינוּ
רַק דְּרַבְּנָן וַא"כ אִף דְּמִבְּנֹאֵר בְּתוֹס' עִירוּבִין ל"ז: ד"ה מֵאן הָהוּא תַנְצֵי דְּמַעֲשֹׁר יִרְק חֲשִׁיב
עִיקְרוּ מֵה"ת בַּכ"ז הָרִי כ' בַּש"ע אַה"ע סִי' כ"ח וּבַב"ש שְׁמֵם ס"ק נ"ב דְּתַרִי דְּרַבְּנָן חֲשִׁיב
אִין לֹו עִיקְרָה מֵה"ת וְה"נ הָא הָרִי תַרִי דְּרַבְּנָן פִּנ"ל וַא"כ א"א לֹוּמֵר דְּפְלִיגִי בַּא"א דְּבִזָּה
שְׁפִיר תִּיקְשֵׁי אֲמַאי לֹא יַעֲשֹׁר וְיִחֲזוֹר וְיַעֲרְבּוּ בְּרוֹב חֻלְיִין וְאִי דְּאִין לְחַטּוֹא בַּא"י דַּא"מ
אִסּוֹר לְכַתְחֻלָּה פְּדִי שְׁיִנְצֵל הַחֻלָּה מֵאִסּוֹר טָבֵל דְּרַבְּנָן ז"א דְּהָרִי מִבְּנֹאֵר בְּבִיצָה ד"ד:
וּבְתוֹס' שְׁמֵם דְּאִסּוֹר דְּרַבְּנָן שְׁאִין לֹו עִיקְרָה מֵה"ת לַכ"ע שְׁרֵי לְבַטֵּל לְכַתְחֻלָּה וְהָא מַעֲשֹׁר
פִּינּוֹן דְּהָרִי תַרִי דְּרַבְּנָן הָא חֲשִׁיב אִין לֹו עִיקְרָה מֵה"ת וְע"כ דְּפְלִיגִי בְּאַיְפֶשֶׁר בְּחֻלְיִין.

וּבַסְגָּנוֹן זָה י"ל עוֹד בַּד"א בְּיִשׁוּב קִוְשֵׁי הַמְהַרְשֵׁי א הַנְּ"ל דְּהֵנָּה פְּכָר פְּתַבּוּ דִּישׁ לְתַרִץ
קִוְשֵׁי הַפְּר"ד הַנְּ"ל דְּנַפְרִישׁ וְנַעֲרַב בְּרוֹב חֻלְיִין דִּי"ל דְּאַתְיָא כַּר"י דַּמְב"מ ל"ב מֵה"ת
וְאִף דְּאוּקְיָמָא בַּעֲשֵׂא"נ וּבְתוֹס' חֻלְיִין צ"ט: פְּתַבּוּ דְּבַדְּרַבְּנָן אִפִּי לַר"י מַב"מ בְּטִיל בַּכ"ז
הָרִי כ' בְּתוֹס' גְּדָה ע"א: לְעַנְנֵן דָּם תְּבוּסָה דַּא"ע ג' שְׁהוּא מִדְּרַבְּנָן מ"מ פִּינּוֹן דְּשִׁינְיָה בִּי
טוֹמְאָת רְבִיעִית דְּמַטְמָא בְּאַהֵל מִדְּאוּרְיָי' הָרִי עִיקְרוּ מֵה"ת וְל"ב לַר"י מַב"מ ע"ש וַא"כ
ה"נ פִּינּוֹן דְּשִׁינְיָה בִּי טָבֵל דְּאוּרְיָי' בְּעִצִּין נְקוּב לְכַף גַּם בַּעֲשֵׂא"נ ל"ב לַר"י מַב"מ וְהַתִּינַח
בְּפְלוּגְמָא דַּב"ת וְרַבְּנָן מִשֵּׂא"כ בְּהָא דְּגוֹזְזִין אֶת הַפְּרִישִׁין שְׁפִיר תִּקְשֵׁי גְּפּוֹרֵשׁ וְנִבְטְלוּ
בְּרוֹב וְאִי דְּלָמָּה שְׁחֲזוֹר בּוֹ ר"ת בְּתוֹס' זְבָחִים וּמִנְחוֹת הַנְּ"ל הָא גַּם בְּיָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ לַר"י
מַב"מ ל"ב וַא"כ הֵלֵא רַבִּי ס"ל כַּר"י דַּמְב"מ ל"ב בְּחֻלְיִין ק"ט.

דְּקָא נִרְאִין דְּבַרִי ר"י ע"ש בַּפִּירֵשׁ"י וּבְתוֹס' שְׁמֵם צ"ז. ד"ה א"ר ז"א דְּהָקָא הָא הָרִי תַרִי
דְּרַבְּנָן פִּנ"ל וּבַכַּה"ג גַּם לַר"י מַב"מ בְּטִיל וְע"כ דְּפְלִיגִי הָקָא בְּאַיְפֶשֶׁר בְּחֻלְיִין.

וּבַפְּשִׁיטוֹת י"ל בְּיִשׁוּב קִוְשֵׁי הַמְהַרְשֵׁי א הַנְּ"ל דְּהָרִי בְּאַמַּת הָקָא שְׁפִיר קְשָׁה אֲמַאי לַר' א"צ
לְעַשֹׁר וְיֵאָכֵל הַחֻלָּה טָבֵל יִפְקִירְנוּ וְיִפְטוֹר מִמַּעֲשֹׁר וּבְשִׁלְמָא בְּפְלוּגְמָא דַּב"ת וְרַבְּנָן י"ל
פִּנ"ל דָּאֵם חוֹזֵר הַבַּעַה"ב וְזוֹכָה בּוֹ חֲזִיב בְּמַעֲשֹׁר לְאַחַר מִירוּחַ עַכ"פ מִשֵּׂא"כ הָקָא דְּאִירִי
קוֹדֵם גְּמַר מְלֵאכָה הָרִי בְּרִיָּתָא עֲרוּכָה הִיא בַּש"ס ב"ק הַנְּ"ל דְּהַמְפְּקִיד אֶת פְּרָמוֹ וְהַשְּׁכִימ
בְּפּוֹקֵר וּבְצָרוֹ פְּטוֹר מִמַּעֲשֹׁר אֲמַנְמֵם י"ל דְּיִהְיֵי רַאִי' מִכָּאן לְהַסּוֹבְרִים דְּהַפְּקִיר אִסּוֹר בְּשִׁבְתָּ

וא"כ כמו דא"צ לעשר דאין שבות דהפרשה נדחה מפני טבל דרבנן ה"ה הפקר בשבת שיקוד למימר האי טעמא וא"כ התייבח אי פליגי באיפשר בתולין משא"כ אי נימא דפליגי בא"א אבל באיפשר לכ"ע מתקנינן ומוספינן ל"א א"כ תיקוהדר הקושא לזנפתה יפקירנו ינפטר ממעשר.

והנה בשאלת יעב"ץ ח"א סי' קל"ה תי' לקוש' הפר"ד הנ"ל דתרומה שחזרה למקומה לית לה ביטול דהדרה לטבלה ומביא פן מהירושלימי והסכים על ידו בשו"ת חת"ס א"ח סי' ע"ט ובחיו"ד סי' שי"ט.

ובאמת הסברא מוכחת פן דכיון שהתרומה נתבטלה ונעשה חולין טרם שניתנה לכהן הוי כלא הפריש כלל כמו פשוטאל על התרומה דהדרה לטבלה. וקצת י"ל עפ"ד התוס' בזבחים ו'.

גבי עשה דלאחר הפרשה שהקשו מפ"ק דשבועות דא"ל מהו שיקרבו ברגל אחר וכו' דשא"ה פיון שאבד וקרוב אחר תחתיו איגלאי מילתא שלא היתה הפקשתו הפרשה ע"ש ונדחה עפ"י ד' המקנה בקידושין ל"ח בתוס' ד"ה אקרויב ע"ש אמנם צ"ע לפי"ז בש"ס מנחות כ"ג: אלא למ"ד בטר מבטל אזלינן שירים מי קא הווי טיבלא וכן בטר הכי קא' אלא למ"ד בטר בטל אזלינן קומץ מי קא הוי טיבלא וקשה לס"ד דלא ידע מהא דאר"י נאמר הקטרה בקומץ ונא' הקטרה בשירים מה הקטרה האמורה בקומץ אין קומץ מבטל חבירו כו' ולהאמור הא שפיר משפחת לה דשירים יחזרו לטיבלא וכן הקומץ כגון קומץ שחזר ונתערב בשירים דהדרא לטיבלא כמו בתרומה שחזרה למקומה ובאמת מבואר ביומא כ"ט: דפריה אמאי קמיצת מנחה בלילה תשרף נהדרה ונהדר ונקמצה בימא הוא תני לה והוא אמר לה כ"ש מקדשין שלב"ז ופירש"י דהקומץ טעון מתן פלי וכיון שקידש הקומץ בכלי לשם קומץ אינו חוזר להיות טבל ע"ש הרי דכיון שנתקדש הקומץ בכלי אף שחזר למקומו לא הדר לטבל' וא"כ בתרומה נמי הרי א' בפסחים ל"ד: דתרומה קדושת פה דידן' בקדושת פלי דמאי ל"ש לומר דכשחזרה למקומה הדרה לטבלה והעירני קצת לזה חכם א' ויש אתי להרחיב הדבור בזה אכן לא ירשני הזמן לבא פעת בארנפה ואסתגר בזה דברי ידיו דור"ש באהבה: סי' י בעזה"י יום א' ז"ך סיון שנת תרנ"ג לפ"ק סטרי אלקים יענה את שלום פבוד ידיו הרב המאה"ג חריף ובקי בחזר"ת חכם וסופר כש"מ אברהם הלוי נ"י אבד"ק ראזניטוב יצ"ו.

הגיעני נועם מכתבו עד"ש בענין אשר חכם א' יצא לערער על מנהג השוחטים דק"ק בראדי אשר נהגו מקדם קדמתה למרוט הנוצות מהעופות והמה שייכים להקהלה רק שלהשו"ב נקבה להם שכתם מאת טובי העדה עבור התעסקם בזה לשפור מורטים ולהטמינם ולאשר רב הזביחה מהעופות גם ביו"ט ובפרט פשיזדמן יו"ט סמוך לשבת מורטים גם את הנוצות ע"י פועלים העוסקים בזה.

ועתה קם חכם א' לערער בזה בקול סואן ברעש שהמריטה ביו"ט בבית המטבחים הוא חילול יו"ט מה"ת ויען פי כמו זר נחשב לומר שיש איזה איסור בזה אחרי שהי' המנהג הזה עוד לפני הגאון מהרא"ז מרגליות זצ"ל וכל הגאונים אשר ישבו לכסאות למשפט שמה באין מפר ומפלים דבר ומדלא מוחזו בזה חכמי הדורות שלפנינו בלי"ס ברצון חכמים היו עושים ואין איסור בזה שע"כ נפש כת"ר בשאלתו מאתי לחיות דעי בזה

ולעשות רצונו הטוב תפצתי ואעבור בין בתרי דברי החכם האוסר כפי שהציעם כ"ת לפני ואענה חלקי אמרה נפשי בעזרה": הנה פתב החכם האוסר בזה"ל נלפע"ד שיש בזה שימרטו המורטים המינחדים ביו"ט איסור תורה ממש ועוברים על ל"ת כל מלאכה וטעמא דידי משום דא' בבכורות כ"ה.

גבי בכור פנגדו ביו"ט מותר ובתוס' שם ד"ה דהו"ל עוקר ד"מ כלאח"י דמריטת הנוצות ביו"ט הו"ל משאצל"ג שא"צ להנוצות רק לשחוט העוף וכ"כ הרמב"ן שם בה' בכורות להתיר למרנט הנוצות קודם שחיטה משום דהוי משאצל"ג וע' ברא"ש שם וא"כ זה שייך באם השפחה המבשלת מורטת הנוצות שפונתה אינו להנוצות רק שיהי' העוף ראוי לאכילה אבל אם ימרטו המורטים להתיבות שפונתם רק להנוצות א"כ נעשה מזה מלאכה הצריכה לגופה ממש וזה לא הותר כלל וא"כ עובר על לאו דל"ת כל מלאכה ביו"ט עכ"ל.

הנה לברר דין זה לאשורו ולהתחקות על שרשו נקדים לבאר דברי התוס' והרמב"ן והרא"ש הנ"ל וממילא רוחא שמעתתא להוציא לאור הלכה ברורה בעזה"י והנה הרמב"ן שם הביא בשם חז"ל מרבנותא שהוא הרמב"ם פ"ג מה' יו"ט שכ' השוחט בהמה ביו"ט מותר לתלוש צמר למקום הסכין בידו ובלבד שלא יזיננו ממקומו אלא ישאר שם מסובב בשאר צמר הצואר אבל בעוף לא ימרט מפני שהוא דרכו ונמצא תולש ביו"ט והשיג הרמב"ן ע"ז דעד פאן לא איבעיא להו פנגדו ביו"ט מהו אלא גבי בהמה משום דאי הי' שחיט לה בלא תלישת צמר לא אצטריך בתר שחיטה למיתלש מינ' ולא מידי הלכך פיון דאפשר למשחט בלא תלישה אי תליש הו"ל מלאכה שלא לצורך ולא הותר ביו"ט אלא צורך אוקל נפש ומש"ה ס"ד למיפדה ביו"ט אלא דשרינין אי משום דהוי דשא"מ או משום דתולש בכה"ג דלאו אורח' לא מייחויב משום גוזז ומשום שמחת יו"ט שרינין לכתחלה אבל בעוף נהי דהיינו אורח' וגם מתפנין לתלישה כדי לשחוט בכ"ז שרי למרנט הנוצות של מקום שחיטה פיון דבלא"ה צריך למתלש לכולי' לבתר דשחיט וגוזז הא חייב נמי לאח"ש ואמאי לא נתיר למתלש נמי קודם השחיטה פמה דצריך פיון דסופו של יו"ט לידחות אצל מלאכה זו מאי בכה"ג אי תולש נמי מחיים לצורך שחיטה פטור ומותר ולא מיחזי פעובדין דחול.

ועוד כ' טעם אחר להתיר מריטה קודם שחיטה משום דקיי"ל כר"ש דמלאכה שאצל"ג פטור א"כ פמו דמתירין בגמ' תלישת צמר בבמה משום דהוי תולש פלאחר יד ול"ה רק דרבנן שרי לכתחלה משום שמחת יו"ט ה"ה מלאכה שאצל"ג דפטור אבל אסור מדרבנן במקום שמחת יו"ט לא גזור ושרי לכתחלה עכ"ד וכ' ע"ז הרא"ש בבכורות שם וז"ל ומה שכתב שמותר לגזוז צורך אוקל נפש מחיים פמו לאחר שחיטה לא נהירא לי דנדאי לאחר שחיטה פיון דכבר הותרה לאכול וא"א לאוכלה בלי תלישת נוצה מותר לתולשה פמו שמותר לצלותה ולבשלה אבל בעוד שלא נשחטה כל מה דעביד מכשירי אוקל נפש דאפשר למיעבד מאתמול הוא ואסור מידי דהוי שאסור להביא בהמה מחוץ לתחום כדי לשוחטה ואפי' אם הביא נכרי לצורך ישראל אסור כדא' בעירובין מ"ז: הנהו דיכרי דאתו מברכתא ומידי דהוי שאם אין לו עפר מוכן לא יחפור בדקר ויכסה וימנע מלשחוט ומה שכתב משום דמלאכה שאצל"ג פתבתי לעיל בשם ר"י דאין לדמות איסור

מלאכה שאצל"ג לעוקר דבר מגידולו פלאחר יד עכ"ל הנה דברי הרא"ש הללו נשגבים מבינתי מתחלתן ועד סופן דמה שהתחיל לומר דמלאכה שקודם שחיטה ל"ה בכלל אכל נפש מידי דהוי שאסור להביא בהמה מחוץ לתחום פדי לשוחטה לא ידענא מה דמיון הוא זה דהרי אפי' היכי שהיא בהמתו ודעתו עילוני' הלא אינו עושה המלאכה בגוף הבהמה והוא עובר על איסור תחומין שהולך ברגליו ומוליך בהמתו חוץ לתחום ומה ענין זה לתלישת נוצות שעושה מלאכה בגוף העוף לשוחטו ולהכשירו לאכילה ואם הוא של נכרי פה דמיייתי מהנהו דיכרי דאתו מברכתא דחפצי נכרים קונין שביטה הרי אי ל"ה דעתו עילוני' הלא אסור משום מוקצה גם אחר שחיטה כדקיי"ל בסוף ביצה דאין שוחטין את הבהמות הלנות חוץ לתחום משום מוקצה וכתב ביש"ש שם דאפי' להמתירין מוקצה ביו"ט מ"מ אסור משום דא' התם דאפי' ר"ש מודה בהא דכגרוגרות וצמוקין דמי ע"ש ואפי' הי' דעתו עילוני' בכ"ז אסור משום שפא יאמר לנכרו הבא לי כדקיי"ל בש"ע סי' תצ"ח.

ומה שינוי דין זה לנ"ד. ומה דמיייתי אח"ז מרפ"ק דביצה וקא' ומידי דהוי שאם אין לו עפר מוכן לא יחפור בדקר ויכסה ג"כ קצרה דעתי מהבין חדא דגוף הלשון שאם אין לו עפר מוכן הוא תמוה שהרי אפי' אם יש לו עפר מוכן היינו בדקר נעוץ ג"כ לב"ה לא ישחוט משום איסור עשיית גנמא כמבואר בסוגיא שם [ויש לדחוק בזה דכונתו על אפר פירה או י"ל עפמ"ש הרשב"א בעבודת הקודש דנעיצת דקר אינו הכנה גמורה ע' צל"ח שם] ולכאורה הי' איפשר לומר דכונתו למאי דאר"י בביצה ט': מוחלקת השיטה ופי' התוס' שם דמוחלקת ההיא דהשוחט וא"כ ס"ל לב"ה יחפור בדקר ויכסה וא"כ הרי עכ"פ לכ"ע בעינין דקר נעוץ ואי ליכא דקר נעוץ אסור לד"ה.

אמנם באמת ז"א דמלבד דהרמב"ן במלחמות בביצה שם כ' דמוחלקת השיטה היינו ההיא דתריסין חוץ לזה הרי כ' התוס' בביצה ח'. בהא דמוקמינין בש"ש לו דקר נעוץ ובעפר תיחוס ופריד' וקא קעביד גנמא ומשני כדר' אבא דאר"א החופר גנמא בשבת וא"צ אלא לעפרה פטור עלי' משום דהוי משאצל"ג והקשו התוס' דא"כ פטור אכל אסור ותי' דמשום שמחת יו"ט מותר אפי' לכתחלה והקשו דא"כ ל"ל דקר נעוץ ותי' דמ"מ בעינין שיהי' מוכן מעיו"ט ופי' הרא"ש שם דכיון דאיכא תרי אסורי משאצל"ג ומוקצה אין להתיר משום שמחת יו"ט ע"ש וא"כ ה"א דליכא רק אסור א' דתולש והוא משאצל"ג שפיר יש לנו להתיר משום שמחת יו"ט.

הן אמת די"ל דאיכא גם ה"א ב' אסורים א' משום גזוז ב' משום עוקר דבר מגידולו כבשבת ק"ז: עחי' הרשב"א וריטב"א שם ובתוס' בכורות כ"ה. ד"ה ואר"ל אמנם בכ"ז לא הי' מקום להקשות על הרמב"ן פיון דהרמב"ן כ' שם באמת דליכא משום עוקר דבר מגידולו דהוא תולדה דקוצר רק בגידולי קרקע.

ובבע"ח משום גזוז לחוד הוא דאיכא ע"ש: ובעיקרא דמילתא מה שהבין הרא"ש בשי' הרמב"ן דס"ל דהא דשרי לתלוש הנוצות קודם השחיטה משום דגם קודם השחיטה מיקרי אכל נפש פיון דבלעדי זה א"י לשחוט אנכי בעניי שמעתי ולא אבין דהמעניין בדברי הרמב"ן שם יראה דעיקר סברתו הוא פיון דארף אי הי' תולש הנוצות שפמקום שחיטה מעיו"ט ג"כ היינו צריכין בע"כ לעשות מלאכת תלישה בהנוצות של העוף פולו

כְּדֵי לְהַכְשִׁירוֹ לְאֲכִילָה וְכִינּוֹן דְּסוּף סוּף יְהִי נִדְחָה בַּע"כ אִיסוּר דְּמִלְאֲכַת תְּלִישָׁה בְּעוֹף זֶה מִשׁוּם אֲנָכְל גַּפְּשׁ דְּשָׂרְיָא רַחֲמָנָא בִּיּו"ט הַלְפָּה שְׂרַיְגִין מְלָאכָה זֹו גַּם קוֹנְדֵם הַשְּׁחִיטָה מִשָּׂא"כ בְּהַדְּרָפ"ק דְּבִיצָה הָרִי אִי הִי לֹו עֶפְר מוֹכֵן מִבַּע"י קוֹנְדֵם הַשְּׁחִיטָה הָא ל"ה עוֹשִׂין פְּלֵל אִיסוּר דְּחַפְיָה מְהִיכִי תִּתִּי לְהַתִּיר הַשְּׁחִיטָה לְכַתְחֻלָּה מִפְּת דְּהוּי אֲנָכְל גַּפְּשׁ.

וְהִנֵּה לְכַאוּרָה אִיפְשָׁר לֹוּמַר דְּרֵאָיִת הָרָא"ש הוּא מְבִיצָה ז': דְּפִלְיָגִי הֵתֵם רַבָּה וְרַב יוֹסֵף בְּפִירוּשָׁא דְּהַדְּ מַתְנִי הַשּׁוֹחֵט חִי' וְעוֹף בִּיּו"ט בַּש"א יַחְפּוֹר בְּדָקָר וַיְכַסֶּה וַיְבַה"א לֹא יִשְׁחַט אַא"כ הִי"ל עֶפְר מוֹכֵן מִבַּע"י דְּרַבָּה אָמַר ה"ק הַשּׁוֹחֵט שָׂבָא לִמְלָךְ פִּיצַד אֹמַר לֹו בַּש"א אֹמַר לֹו שְׁחַט חַפּוֹר וְכַסֶּה כו' רַב יוֹסֵף אָמַר ה"ק הַשּׁוֹחֵט שָׂבָא לְהַמְלָךְ פִּיצַד א"ל בַּש"א א"ל לָךְ חַפּוֹר שְׁחַט וְכַסֶּה וְהִקְשׁוּ בְּתוֹס' שָׁם ט': דְּאִיָּה יִתְכֵן לֹוּמַר דְּשָׁקְלוּ וְטָרוּ רַבָּה וְרַב יוֹסֵף אֲלִיבָא דַּב"ש וְתִרְצֵן הַרְמַב"ן בְּמַלְחָמוֹת שָׁם דְּמַפְלִגְתָּא דְּרַבָּה וְרַב יוֹסֵף נִפְקָא לֹן לַב"ה דְּלַרְבָּה דְּסַבְר שְׁלֹא הַתִּירוּ לַב"ש לְחַפּוֹר אַא"כ שְׁחַט א"כ ב"ה לֹא הַתִּירוּ פְּלֵל מִשָּׂא"כ לְרַב יוֹסֵף דְּאָמַר דַּב"ש מַתִּירִין לְחַפּוֹר וְלִשְׁחוֹט ב"ה לֹא פְּלִיגִי אֲלֵא בְּשָׂאִין לֹו עֶפְר לְמַטָּה דְּצָרִיף לְעֵשׂוֹת מְלָאכָה קוֹנְדֵם שְׁחִיטָה אֲבָל יֵשׁ לֹו עֶפְר לְמַטָּה מוֹדוּ ב"ה דְּמִתְרַם לֹו לְשְׁחוֹט וְלֹאח"ש יַחְפּוֹר בְּדָקָר וַיְכַסֶּה ע"ש וַא"כ לְפִי"ז מַתְנִישְׁב שְׁפִיר רֵאָיִת הָרָא"ש מְדַבְּרִי הַרְמַב"ן גּוּפְי' אֲלִיבָא דְּרַב יוֹסֵף דְּהָרִי הֵתֵם ג"כ אִפִּי אִי הִי מְכִין עֶפְר לְמַטָּה מַעִיּו"ט ע"כ הִי נִדְחָה מְלָאֲכַת הַחַפְיָה בִּיּו"ט בְּעוֹף זֶה לְאַחַר הַשְּׁחִיטָה בְּשִׁבִיל הַעֶפְר שְׁלִמְעָלָה וְאַפ"ה אִין מַתְרִי לְחַפּוֹר קוֹנְדֵם הַשְּׁחִיטָה אִף דְּכִי הִי תוֹלֵשׁ הַנּוֹצוֹת שְׁבַמְקוֹם שְׁחִיטָה מַעִיּו"ט ג"כ הִי צָרִיף ע"כ לְדַחוֹת מְלָאֲכַת תְּלִישָׁה בְּהַנּוֹצוֹת שְׁל הַעוֹף פְּלוּ לְהַכְשִׁירוֹ לְאֲכִילָה אַפ"ה אִין לְנוּ לְהַתִּיר עִי"ז תְּלִישָׁה דְּקוֹנְדֵם הַשְּׁחִיטָה.

אַמְנָם בַּכ"ז אִינְיָ מִבֵּין הוֹכְחָה זֹו דְּבִשְׁלָמָא הֵתֵם מְאִי דְּמַתִּירִין מְלָאֲכַת הַחַפְיָה לְאַחַר הַשְּׁחִיטָה הִלָּא אִינוּ מִשׁוּם אֲנָכְל גַּפְּשׁ כִּינּוֹן דְּגַם בְּלֹא פִּסּוּי שְׂרִי לְאַכּוֹל אָפֶס דְּמַצּוֹת פִּסּוּי הוּא דְּדַחִי לִי וְכַסְבַּרְת הַרְמַב"ן גּוּפְי' הוּבָא בְּר"ן בְּשַׁבַּת פַּר"א דְּמִילָה לְעַנְנֵן אֲשַׁתְּפִיף חַמִּימִי דְּלֹאחַר הַמִּילָה קוֹנְדֵם הַמִּילָה דְּשָׂרִי לְמוּל אִף דְּמַכְשִׁירִין לֹא דַחִי שַׁבַּת מ"מ בְּתַר הַמִּילָה הָא פִּיקוּחַ גַּפְּשׁ הוּא דְּדַחִי שַׁבַּת וְלֹא מַכְשִׁירִין ע"ש וְה"ה הָכָא אֲמַרִינּוּ הָכִי א"כ הוּי דַּחוּי' וְלֹא הִיתְרָא וְשְׁפִיר אֲמַרִינּוּ דְּסוּפּוּ דוֹחָה וְלֹא תַחְלָתוּ מִשָּׂא"כ בַּנ"ד הָרִי מְלָאֲכַת תְּלִישַׁת הַנּוֹצוֹת דְּלֹאחַר שְׁחִיטָה הָא מִשׁוּם אֲנָכְל גַּפְּשׁ הוֹתְרָה וְהִיא הִיתְרָא וְלֹא דַחִי' כְּמַבְנֵאָר בְּר"ן פ"ב דְּבִיצָה שְׁהַשִּׁיג שָׁם עַל הַרְשָׁב"א שַׁר"ל דְּרַבּוּי בְּשִׁיעוּרָא בְּשַׁבַּת לֹא מִיתְסַר אֲלֵא דְּרַבְּנָן וְאִיהוּ ס"ל דְּמַדְאוּרִי' אִיסוּר כְּמַשְׁמַעוֹת הַש"ס מְנַחֹת ס"ד.

וְאַפ"ה ס"ל דְּבִיּו"ט שְׂרִי רַבּוּי בְּשִׁיעוּרָא דְּלֹא דְּמִי רַבּוּי בְּשִׁיעוּרָא בִּיּו"ט לְרַבּוּי בְּשִׁיעוּרָא בְּשַׁבַּת שְׁהַשַּׁבַּת דַּחוּי' הִיא אֲצֵל חוּלָה וְלֹא הוֹתְרָה. וְהָכִי מַשְׁמַע בְּאַמַּת מְדַבְּרִי הַש"ס ע"ז כ"ח: מַעְלִין אֲזַנִּים בְּשַׁבַּת תְּנִי רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָ' בִּיד אֲבָל לֹא בְּסַם א"ד בְּסַם אֲבָל לֹא בִּיד מ"ט מְרִזִּיף זְרִיף הָרִי דְּלַעֲנִין דַּחִיָּת שַׁבַּת אֲצֵל חוּלָה צָרִיף לְמַעַט בְּמִלְאָכָה בְּאִפְשָׁר וְהִינּוּ מִשׁוּם דְּדַחוּי' הִיא וְלֹא הוֹתְרָה] וְלִפְיָךְ פֶּל שְׁהַעִיָּקָר מְלָאֲכָה אִיסוּר אִף תּוֹסְפָתוּ כְּמוֹהוּ וְאִיסוּר מְדְאוּרִי' אֲבָל יו"ט אֲנָכְל גַּפְּשׁ הוֹתְרָה בְּהַדְּרִי שְׁאֲנָכְל גַּפְּשׁ גּוּפְי' אֲפִילוּ אִיפְשָׁר מַעִיּו"ט שְׂרִי לְהָכִי פֶּל שְׁהוּא מְרַבָּה עַל הַעִיָּקָר וּבִלְבַד דְּלֹא מְפִישׁ בְּטִירְחָא תּוֹסְפָתוּ כְּמוֹהוּ ע"ש וְכ"כ בְּרָא"ש יוֹמָא פ' סִי י"ד בְּשֵׁם מְהַר"ם מְרוֹטְנְבוּרְק דְּכִינּוֹן דְּהַתְרָה הַתִּירָה לְנוּ אֲנָכְל גַּפְּשׁ בִּיּו"ט הוּי לְדִידֵן פֶּל אֲנָכְל גַּפְּשׁ בִּיּו"ט כְּמוֹ בְּחוּל

ע"ש וכינן דהיתרא הוא ולא דחוי' שפיר אָמרינו דכשם שהותר סופו משום אַנְכְּל נָפֶשׁ הותר גם תחלתו היינו קודם השחיטה וכי"ב אָמרינו בְּיוֹמָא מ"ו: לרב חסדא לענן הקרבת התמיד כִּינן דהותרה בְּשֵׁבֶת מִבְּמוֹעֵדוֹ לְהֵכִי גַם אַבְרֵי תָּמִיד שֶׁל ע"ש שְׁנִיתוּתָרוּ מֵעַלְן בְּשֵׁבֶת מִשָּׂא"כ בְּטוֹמְאָה ל"א הֵכִי וקא' טעמא דְּמִילְתָּא מְשוּם דְּשֵׁבֶת הִתְרָה הִיא בְּצַבּוּר לְכָּה סוֹפּוֹ נָמִי דְּחֵי מִשָּׂא"כ טוֹמְאָה דְּחֵי הִיא בְּצַבּוּר תְּחִלְתּוֹ דְּעִיקָר פְּפָרָה דְּחֵי סוֹפּוֹ דְּלָאוּ עִיקָר פְּפָרָה לֹא דְּחֵי ע"ש [וי"ל עפ"י] דְּלָכָּה לֹא נִרְאָה לָהֶם לְהַתּוֹס' לְהַתִּיר מִפְּתַח טַעַם זֶה תְּלִישַׁת הַנוּצוֹת קוֹדֵם שְׁחִיטָה דְּהַתּוֹס' לְשִׁיטְתֵיהוּ אֲזִילי שְׁנִרְאָה מִדְּבִרְיָהֶם בְּפִסְחִים פ"ד.

ד"ה ולא כו' דאנְכְּל נָפֶשׁ ביו"ט דחוי' היא ולא היתרא ע"ש וּלְכָּה סוֹפּוֹ דְּחֵי וְלֹא תְּחִלְתּוֹ]: וְהִנֵּה בְּהָא דְּכ' הָרָא"ש עַל הַטַּעַם הַב' שֶׁל הַרְמַב"ן מְשוּם מְלָאכָה שֶׁאֲצִל"ג דָּאִין לְלַמּוּד מְלָאכָה שֶׁאֲצִל"ג מְפֻלְאָחַר יָד וְכ"כ בְּתוֹס' שֶׁם לְכַאוּרָה אִיפְכָּא שְׁמַעְנוּ מְסוּגְיָא דְּבִיכָּה הַג"ל דְּפָרִיף עַל הָא דָּאֵר"י א"ר וְהוּא שְׁיֵשׁ לוֹ דְּקָר נְעוּץ מִבְּע"י וְהָא קַעְבִּיד כְּתִישָׁה וּמוֹקִי בְּעַפְר תִּיחּוּת וּפְרִיף וְהָא קַעְבִּיד גְּנוּמָא וּמְשַׁנֵּי כְּדָר"א דָּאֵר"א הַחּוֹפֵר גְּנוּמָא בְּשֵׁבֶת וְא"צ אֵלָא לְעַפְרָה פְּטוּר עֲלֵי וְהָא הַתּוֹס' הַג"ל דָּא"כ פְּטוּר אֲבָל אָסוּר וְתִי דְּמְשׁוּם שְׁמַחַת יו"ט מוֹתֵר אִפִּי לְכַתְּחֵלָה וּלְפִי"ד הַתּוֹס' הַג"ל דְּמוֹחֲלַת הַשִּׁיטָה הִינּוּ הִיא דְּהַשׁוּחַט ע"כ ב"ה מִתִּירִין מִשָּׁאֲצִל"ג לְכַתְּחֵלָה מְשׁוּם שְׁמַחַת יו"ט.

ועל הָא דְּפָרִיף וְהָא קַעְבִּיד כְּתִישָׁה לְכַאוּרָה קָשָׁה אִמְאִי לֹא קָא' רָאוּי לְקוֹתְשׁוֹ פְּלֹאֲחַר יָד כְּדָא' בְּפִסְחִים מ"ז: וע"כ מְשׁוּם דְּבִפְלֹאֲחַר יָד אִפְתִּי אִסּוּר דְּרַבְּנָן אִיפָּא וְא"כ חֲזִינוּ דְּאִסּוּר דְּרַבְּנָן דְּכַלְאֲחַר יָד אִינוּ מוֹתֵר מְשׁוּם שְׁמַחַת יו"ט וּמִשָּׁאֲצִל"ג הִתְרָה מְשׁוּם שְׁמַחַת יו"ט אֲמַנְם בְּאַמַּת לִק"מ דְּהָרִי בְּהָא דְּפָרִיף וְהָא קַעְבִּיד גְּנוּמָא וּפִירֵשׁ"י וְאִיפָּא מְשׁוּם בּוֹנָה מְבֹנָאָר בְּפִנֵּי בַח"י שֶׁם דל"ש בְּזֶה חַיִּיב דְּאוּרֵי' דְּהוּי בְּנִין פְּלֹאֲחַר יָד שְׁאִין דְּרָף בְּנִין בְּעַפְר תִּיחּוּת שְׁאִינוּ מְתַקְּנִים וְע"כ הַפְּרִיכָא הוּא דְּבִנֵּן כְּלֹאח"י עכ"פ מְדְרַבְּנָן אָסוּר וְע"ז מְשַׁנֵּי דְּחוֹפֵר גְּנוּמָא וְא"צ אֵלָא לְעַפְרָה הָי ג"כ מִשָּׁאֲצִל"ג וּמְבֹנָאָר בְּשֵׁבֶת ע"ג: דָּר"א קָא' לָה אִפִּי לָר"י דְּמַחְזִיב בְּמִשָּׁאֲצִל"ג מוֹדָה בְּמַקְלָל וְא"כ בְּצִירוּף פֶּל הֵנִי שְׁפִיר מוֹתֵר מְשׁוּם שְׁמַחַת יו"ט אִפִּי לְכַתְּחֵלָה מִשָּׂא"כ בְּמִשָּׁאֲצִל"ג בְּאִסּוּר דְּאוּרֵי' אִינוּ מוֹתֵר מְשׁוּם שְׁמַחַת יו"ט וְהָא דְּכ' בְּתוֹס' בִּיכָּה ג' ד"ה גְּזִירָה וְז"ל וי"א דְּלָכָּה אִין צְדִין שְׁמָא יְצוּד דְּגִים טְמֵאִים שְׁאִינָם צִנְרָף וְלֹא נִהִירָא דָּא"כ הו"ל מְלָאכָה שֶׁאֲצִל"ג דְּמוֹתֵר י"ל דְּכּוֹנְתָם כִּינן דְּאָף אִי יְצוּד דְּגִים טְמֵאִים הָא לֹא יְהִי רַק אִסּוּר דְּרַבְּנָן דְּהו"ל מִשָּׁאֲצִל"ג וְכִינן שְׁכּוֹן אִין לָנוּ לְהַחְמִיר מְסַפִּיקָא וְעַתּוּס' בִּיכָּה כ"ד.

ד"ה וְתִנְיָא מִשָּׂא"כ פְּלֹאֲחַר יָד הָא קִיל מְשַׁאָר שְׁבוּת דְּרַבְּנָן כְּדִפִּירֵשׁ"י בְּפִסְחִים ס"ו: גְּבִי מְחַמֵּר פְּלֹאֲחַר יָד דְּשְׁבוּת דִּידִי' לֹא חֲמִיר כְּשַׁאָר שְׁבוּת דְּכָל פְּלֹאֲחַר יָד לֹא שְׁכִיחָא ע"ש וּלְכָּה הַקִּילוּ בְּבִכּוּרוֹת שֶׁם לְתַלְוֵשׁ צָמֵר שְׁבַמְקוּם שְׁחִיטָה ביו"ט דְּהוּי תוֹלֵשׁ פְּלֹאֲחַר יָד מְשׁוּם שְׁמַחַת יו"ט.

וְהָרִי מְצִינוּ בִּיבְמוֹת קי"ד. בְּהָא דְּקָא' אֲבָא שְׁאוּל נוֹהֲגִין הִינּוּ שְׁיִוְנָקִין מְבַהֲמָה טְהוּרָה ביו"ט וּמוֹקִי לָהּ בְּדָאִיפָּא צְעָרָא וְקָסְבֵר מְפָרַק פְּלֹאֲחַר יָד הוּא שְׁבֵת דְּאִסּוּר סְקִילָה גְּזוּרָה רַבְּנָן יו"ט דְּאִסּוּר לָאוּ לֹא גְּזוּרָה בִּי רַבְּנָן וְכ' בְּתוֹס' שֶׁם לְפָרֵשׁ מְצַטְעֵר מְחַמַּת רָעַב דְּבְמְצַטְעֵר מְחַמַּת חוֹלָה אִפִּי בְּשֵׁבֶת שְׁרִי ע"ש וְא"כ חֲזִינוּ דְּאִפִּי בְּמַקּוּם צְעֵר רָעַב הַתִּירוּ

מְלֹאכָה כְּלֹאֲחֵר יָד בְּיוֹ"ט מַכ"ש בְּשִׁבִיל אֲכִילַת בָּשָׂר דֵּינֵשׁ בּוּ מִשּׁוּם שְׁמִחַת יוֹ"ט בְּנֻדְאֵי שְׂרִי וְהָא דְאַצְטְרִיף לְשִׁנּוּי עַל הַפִּירְכָּא וְהָא קְעֵבִיד פְּתִישָׁה בְּעֵפֶר תְּיַחֲוּחַ וְלֹא מוּקִי בְּכַתִּישָׁה כְּלֹאֲחֵר יָד שֶׁאֵ"ה דְאַיְנוּ עוֹשֶׂה הַמְּלֹאכָה בְּאִנְכָל נֶפֶשׁ גּוֹפִי' וְאִיפָּא ג"כ חֲשֵׁשׁ אִימְלוּכֵי מִשֵּׁא"כ הֵיכִי שְׁעוֹשָׂה מַעֲשֶׂה בְּאִנְכָל נֶפֶשׁ גּוֹפִי' פְּגוֹן תְּלִישַׁת הַצְּמָר שֶׁל מְקוֹם שְׁחִיטָה בְּבִהֶמָה וְשׁוֹחֵט מִיַּד בְּנֻדְאֵי שְׂרִי מִשּׁוּם שְׁמִחַת יוֹ"ט אֲבָל מִשֵּׁאצֶּל"ג בְּאִיסוּר דְּאוֹרְיָי' לֹא הִתְרַם מִשּׁוּם שְׁמִחַת יוֹ"ט פִּנ"ל וְאֵ"שׁ דְּבָרֵי הַתּוֹס' וְהָרֵא"שׁ הַנְּ"ל וְגַם הֶרְמֵב"ן לֹא סָמַךְ עֲצָמוֹ עַל טַעַם זֶה דִּמְשֵׁאצֶּל"ג כִּי אֲבָצִירוּף הַטַּעַם הֶרְאִישׁוֹן מִשּׁוּם שְׁסוּפָה שֶׁל מְלֹאכָה זֶה לִדְחוּת בְּעוֹף זֶה אַחַר שְׁחִיטָה שְׁעַל פֶּן דְּבָרֵי הַחֲכָם הָאוֹסֵר תְּלִישַׁת הַנּוּצוֹת בְּאִנְכָל שְׁצָרִיף לָהֶם אֵינָם אֵלֶּא תִּימָה דְּהָרֵי אִפִּי' לְפִי סְבָרְתוֹ שְׁהֶרְמֵב"ן נִשְׁעֵן עַל טַעַם זֶה לְחוּד הוּא רַק בְּתִלְישַׁת הַנּוּצוֹת שְׁקוֹדֵם הַשְּׁחִיטָה מִשּׁוּם דְּחֻשְׁיָב לִי מְכַשִּׁירֵי אִנְכָל נֶפֶשׁ וְהִי אִיפְשָׁר לַעֲשׂוֹתוֹ מִעִי"ט אֲבָל תְּלִישַׁת הַנּוּצוֹת שְׁלֹאֲחֵר הַשְּׁחִיטָה הִיא בְּנֻדְאֵי הוּי בְּאִנְכָל נֶפֶשׁ גּוֹפִי' וְאִיף יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שְׁיִהְיֵי מוֹתֵר רְדָקָא בְּאִנְכָל שֵׁאצֶּל"ג וְהָרֵי כְּבָר הִבְאִתִּי דְּבָרֵי הַנְּ"ל וּמְהָר"ם מְרוֹטְנִבּוֹרֵק דְּאִנְכָל נֶפֶשׁ בְּיוֹ"ט כְּחוֹל שׁוּי' רַחֲמָנָא וְלָמָּה לֵן לֹאֲהֲדוּרֵי שְׁיִהְיֵי נַעֲשֶׂה בְּאִנְכָל הַיּוֹתֵר קַל.

וְגִדּוּלָה מִזּוֹ נִרְאֶה דְּבִשְׁעַת עֲשִׂיַת מְלֹאכָת א"נ בְּיוֹ"ט אֵינּוּ מְחֻיָּב גַּם לְהַקְפִּיד לְמַעַט בְּמְלֹאכּוֹת כְּשֶׁאִיפְשָׁר וּמוּכָח הֵכִי מְהֵא דְּתַנּוּן בִּיצָה ל"ג: וְאֵין גּוֹרְפִין תַּנּוּר וְכִירִיִּים וּפִירֵשׁ"י דְּאֵתִיָּא כְּרַבְּנָן דְּאַסְרֵי מְכַשִּׁירֵי אִנְכָל נֶפֶשׁ וְקֵא' עֲלֶיהָ בְּגַמ' וְאֵם א"א לְאַפּוֹת אֵא"כ גּוֹרְפוֹ מוֹתֵר וְהָרֵי א' הֶתֵּם דָּף כ"ח: דְּגָרִיפַת תַּנּוּר וְכִירִיִּים בְּאֵינוּ לְמַחְלֻקַת ר"י וְרַבְּנָן וְא"כ ע"כ פְּלִיגֵי בְּאִיפְשָׁר לְאַפּוֹת בְּלֹא גְרִיפָה דְּבֵא"א בְּלֹא גְרִיפָה גַם רַבְּנָן מוֹדוּ דְּשְׂרִי וְאִפִּי' בְּזֶה מַתִּיר ר"י וְאֵנּוּ קִי"ל כִּי"י דְּמַתִּיר וְע"כ פִּינּוּ דְּהֶאֱפִי' הַתִּירָה הַתּוֹרָה לְצוֹנְרָף א"נ אֵין לְהַקְפִּיד גַּם בְּאוּפָה ע"י גְרִיפָה אִף דְּאִיפְשָׁר בְּלַעֲדָה פִּינּוּ דֵא"נ הַתּוֹרָה וְלֹא דְחוּי'.

וְזִהוּ ג"כ טַעַמּוֹ שֶׁל הַפִּמ"ג שֶׁהוּבָא בְּדְבָרֵי כ"ת וְהוּא בֵּא"א סִי' תַצ"ח ס"ק כ"ג דְּלִכְף אֵנוּ נוֹהֲגִין הַיּוֹתֵר בְּמִרְיטָה לֹאֲחֵר שֶׁ אִף שְׁאִיפְשָׁר בְּמִלְיָגָה בְּכ"ש דְּזֶה אֵינוּ אֲסוּר מִשֵּׁא"כ תְּלִישָׁה הִיא מְלֹאכָה גְמוּרָה בְּעוֹף דְּאוֹרְחֵי' אִפִּי' פִּינּוּ דֵא"נ הַתּוֹרָה אֵין אֵנוּ צְרִיכִין לֹאֲהֲדוּרֵי אֲהִיַתְרָא ע"ש [אֲמַנְם בְּהָא אִיכָּא לַעֲיוּנֵי דְּאִיף מַתִּירִין מְרִיטַת הַנּוּצוֹת שְׁקוֹדֵם שְׁחִיטָה לַפִּמ"ש קֶצֶת אַחֲרוֹנִים דְּבִנּוּצוֹת ע"ג הַסְּפִין לִיכָּא מִשּׁוּם חֲלָדָה מְדִינָא וְאֵינוּ רַק חוּמְרָא מְדַרְבְּנָן לְכַתְּחֻלָּה א"כ אִיף מַתִּירִין הַמְרִיטָה בְּיוֹ"ט דְּהוּא מְלֹאכָה דְּאוֹרְיָי' פִּינּוּ דְּאִיפְשָׁר בְּלַעֲדָה בְּשִׁלְמָא מַה שְׁנִתְקַשָּׁה בַּפִּמ"ג יו"ד סִי' כ"ד בְּשִׁפ"ד סִק"ח דְּאִיף הַתּוֹתֵר צַעַר ב"ח דְּאוֹרְיָי' בְּשִׁבִיל חוּמְרָא דְּרַבְּנָן לַפַּעַנ"ד ל"ק פִּינּוּ דְּכָל שֶׁהוּא לְצוֹנְרָף הָאֲדָם לִיכָּא בִי מִשּׁוּם צַעַב"ח כַּמ"ש בְּזֶה בְּפִסְקֵי מִהֶרָא"י סִי' ק"ה וְהוּבָא בֵּאֵה"ע סוֹסִי' ה' בְּרַמ"א ע"ש אֲבָל הִיא קַשְׂיָא דְּאִיף מַתִּירִין מְלֹאכָה דְּאוֹרְיָי' בְּיוֹ"ט פִּינּוּ דְּאִיפְשָׁר בְּלֹא"ה וְקוֹדֵם שְׁחִיטָה הִיא ל"ה רַק מְכַשִּׁירֵי א"נ וְל"ש לּוֹמֵר הַתּוֹתֵרָה.

וְהִנֵּה לְכֹאוּרָה הִיא עוֹלָה עַל הַדַּעַת לְאַסּוֹר בְּנִידוֹן שְׁלֵנוּ עַפְמ"ש בִּישׁ"ש ר"פ אֵין צְדִין לִיִּישׁב מַה דְּקָשָׁה לָמָּה יֵהָא אֲסוּר לְטַחּוֹן חֲטִיִן מַה"ת וִיֵהָא מוֹתֵר לְדוּף כָּל הַנְּיָדוּכִין כְּדַרְכּוֹן שְׁהָרֵי שְׁחִיקָה וְדֵאֵי תוֹלְדָה דְּטוֹחֵן הוּא וְתִי' דְּהָא דְּאַסּוּר מְדְּאוֹרְיָי' מְלֹאכּוֹת הַגְּדוּלוֹת פְּגוֹן קְצִירָה תְּלִישָׁה וְטַחֲיָנָה מִשּׁוּם דְּלֹא שְׂרִיָּא רַחֲמָנָא אִנְכָל נֶפֶשׁ אֵלֶּא אֵלוּ מְלֹאכּוֹת שְׁעוֹמְדוֹת מִיַּד לְאֲכִילָה פְּגוֹן שְׁחִיטָה וְכֵן מְלִישָׁה וְאִילָף שְׁעוֹמֵד לְאֲכִילָה תִּיכְרָף אֲבָל הַמְּלֹאכּוֹת הַנְּ"ל

עוֹשִׂין לַיָּמִים רַבִּים לַעֲשׂוֹת מִהֶן גְּדִישׁ אוֹ לַעֲשׂוֹת בְּבֵיתוֹ אוֹצָר לְהַסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ אוֹ לְמַפְרוֹךְ מִמֶּנּוּ כְּגוֹן תְּלִישַׁת פִּירוֹת וּקְצִירַת תְּבוּאָה וְאֵף טְחִינָה דְרָף לְטַחֵן הַרְבֵּה מִדּוֹת לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ קָמַח הַרְבֵּה וְלַעֲשׂוֹת לַיָּמִים רַבִּים מִשָּׂא"כ טְחִינַת פְּלִפְלִין הֵא עוֹמֵד לְאַכִּילָה הַיּוֹם כִּי תְּבַלִּין הַנְּדוֹנִין מִזְמַן רַב מִפִּיגִין טַעֲמֵן וְאֵף שְׁמֵלַח אֵינּוּ מִפִּיג טַעַם מ"מ אֵין דְרָף לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ אוֹצָר אַחַר הַדִּיקָה אֲלָא דְכִין מַה שֶּׁהוּא לְצוֹרֵף יוֹם אוֹ יוֹמִים לְכַף שְׂרִי ע"ש וְהָכִי מְפֹרָשׁ בְּמִלְחָמוֹת שֶׁם וְכֵן בְּר"ן שֶׁם בְּשֵׁם הַרְאָב"ד ז"ל וְע' מ"מ פ"א מ"ה יו"ט וּלְפִי"ז לְכַאוֹרָה בְּתִלְישַׁת נּוֹצוֹת אִם עוֹשִׂין מִהֶן אוֹצָר אֵינּוּ בְּכָלֵל אֲנָכֵל נֶפֶשׁ דְּשְׂרִיא רַחֲמָנָא אֲמַנָּם זֶה טַעוּת דְּעַד פֶּאן ל"א הָכִי אֲלָא בְּמִלְאָכָה שְׁעוֹשִׂין בְּשִׁבִיל אֲנָכֵל נֶפֶשׁ כְּזֶה שְׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ אוֹצָר זֶה לֹא שְׂרִי רַחֲמָנָא אֲבָל בְּמִרְיַט נּוֹצוֹת הֵא מוֹרְטִין הַנּוֹצוֹת בְּשִׁבִיל אֲכִילַת הָעוֹפוֹת וְאֵין הַדְּבָר הַנִּתְלָשׁ שֶׁהוּא הַנּוֹצוֹת הָאֲנָכֵל נֶפֶשׁ רַק הָעוֹפוֹת וְהָעוֹפוֹת הֵלֹא אֲנָכֵלִין בִּיּו"ט גַּם כִּינּוּן שְׁבָכָל עוֹף וְעוֹף שְׁתוּלְשִׁין הַנּוֹצוֹת מִמֶּנּוּ הוּא בְּהִתְרַף לְצוֹרֵף א"נ מַה לָּנוּ אִם הַנּוֹצוֹת נּוֹפְלִין בְּתִיקָה וּמִתְכַּנְּסִין נּוֹצוֹת מִעוֹפוֹת הַרְבֵּה וְנַעֲשֶׂה אוֹצָר מִהֶם.

וְהָרִי גְדוּלָה מִזוֹ קִי"ל דְּבַהֲמָה חֲצִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחֲצִי ש"נ שְׂרִי לְשׁוֹחֲטָה בִּיּו"ט מִשׁוּם דָּא"א לְכַוִּיַּת בְּשׂוֹר בְּלֹא שְׁחִיטָה וְאֵף שְׁעִי"ז גַּם חֶלֶק הַנְּכָרִי נִשְׁחַט: וְהֵנָּה כ"ת הֵבִיא בְּשֵׁם הַחֲכָם הָאוֹסֵר שְׁפֹתָב סַעַד לְדְבָרָיו ע"ד פְּלִפּוּל מִש"ס חֲגִיגָה י"ח דְּקָאָר"ל וְחַג הַקְּצִיר אֵינָּה חַג שְׁאִתָּה חוֹגֵג וְקוֹצֵר בּוֹ זֶה עֲצָרַת אֵימַת אֵילִימָא בִּיּו"ט קְצִירָה בִּיּו"ט מִי שְׂרִי וְאֵי אֵימַת דְּהוֹתֵר תְּלִישַׁת נּוֹצוֹת גַּם בְּאֲנָפֵן דְּהוּי צְרִיקָה לְגוֹפָה א"כ מ"פ בְּפִשְׁיטוֹת כ"כ קְצִירָה בִּיּו"ט מִי שְׂרִי הָרִי לִפ"מ שֶׁהָעֵלּוּ הָאֲחֵרוֹנִים בְּדַעַת הַרְמַב"ם ז"ל דַּס"ל דְּבְּמִרְיַט נּוֹצוֹת אֵיכָא אִיסוּר דְּעוֹקֵר דְּבָר מְגִידוּלוֹ דְּהוּא תּוֹלְדָה דְּקוֹצֵר וְהוֹתֵר לְצוֹרֵף א"נ א"כ נִימָא מִתּוֹךְ שְׁהוֹתֵרָה לְצוֹרֵף א"נ הוֹתֵר נְמִי שְׁלֹא לְצוֹרֵף וְע"כ דְּלֹא הוֹתֵר מְרִיטַת הַנּוֹצוֹת רַק בְּאֲנָפֵן דְּהוּי מִשְׁאֲצֵל"ג וְא"כ ל"ש מִתּוֹךְ עַכ"ר הֵנָּה לְכַאוֹרָה עֲדִינּוּן לֹא הוֹעִיל בְּתִירוּצוֹ פְּלוּם דְּהָרִי הַרְמַב"ם גּוֹפִי' פּוֹסֵק בְּפ"א מַה' שְׁפֹתָב דְּמִשְׁאֲצֵל"ג חֲזִיב וְא"כ אֲפִתִי קָשָׁה נִימָא מִתּוֹךְ.

אֲמַנָּם כְּזֶה יֵשׁ לְחַתֵּן דְּבָרָיו עַפְמ"ש בְּתוֹס' שְׁפֹתָב ע"ג: גְּבִי הֵא דְּאָמַר רַב כְּהֵנָּא זוֹמֵר וְצָרִיף לַעֲצִים חֲזִיב ב' א' מִשׁוּם קוֹצֵר וְא' מִשׁוּם נּוֹטַע וְכ' הַתּוֹס' דְּאָפִי' לר"י דְּמַחֲזִיב בְּמִשְׁאֲצֵל"ג כְּעִינּוּן צָרִיף לַעֲצִים דְּלֹא מִקְרִי קוֹצֵר אֲלָא בְּעִנּוּן זֶה ע"ש וְעַר"ן סְפִיר דְּשְׁפֹתָב נִי"ל דְּהֵא דְּהַתּוֹס' אֵתִי עֲלָה מִכַּח מִשְׁאֲצֵל"ג לַעֲנִין מְרִיטַת הַנּוֹצוֹת אֵף דָּא"צ לְהַנּוֹצוֹת וְלִיכָא מִשׁוּם עוֹקֵר ד"מ דְּהוּא תּוֹלְדָה דְּקוֹצֵר מִשׁוּם דְּאִפְשָׁר דְּסָבְרָא זוֹ לֹא ס"ל רַק לְרַב כְּהֵנָּא בְּשְׁפֹתָב שֶׁם וְאֵינָּה אֲמוֹרָאִי אֲבִי וְרַב יוֹסֵף הָתָם פְּלִיגִי עֲלֵי כְּזֶה.

וְא"כ י"ל דְּהַרְמַב"ם פּוֹסֵק בְּהָא כְּרַב כְּהֵנָּא אֲפִי' אֵי בְּעֵלְמָא מִשְׁאֲצֵל"ג חֲזִיב מ"מ בְּקוֹצֵר כְּעִינּוּן שְׁיִהְי' צָרִיף לְדְבָר הַנְּקָצֵר וְכִינּוּן דָּא"צ לְהַנּוֹצוֹת לִיכָא אִיסוּר דְּאוֹרִינִי' וְל"ש מִתּוֹךְ וְשַׁעֲפִי"ז אֲמַרְתִּי לְבָאָר דְּבָרֵי הַרְמַב"ם פִּי"א מַה' שְׁפֹתָב ה"א שְׁכ' דְּהוֹשִׁיט יָדוֹ לְמַעֲזֵי בְּהֵמָה וְדַלְדַל עוֹבֵר שְׁכַמְעֵי חֲזִיב מִשׁוּם נְטִילַת נְשָׂמָה וְאֲמַאי לֹא כָּתַב מִשׁוּם עוֹקֵר דְּבָר מְגִידוּלוֹ וְכַמ"ש בְּאֲמַת בְּרַשְׁב"א בְּחִי' שְׁפֹתָב ק"ז: בְּשֵׁם הַירוּשְׁלָמִי דְּהָרִי לְפִי הָאֲמוּר ס"ל לְהַרְמַב"ם דְּגַם בְּבַע"ח שְׁיִיף עוֹקֵר דְּבָר מְגִידוּלוֹ וְע' בַּהֲמ"מ פ"ח מַה' שְׁפֹתָב ה"ז שְׁכ' ב"ד הַרְמַב"ם דַּס"ל דְּבַע"ח מִקְרִי גִידוּלִי קַרְקַע וְלַהַבְנִ' לִי הֵי' נְכוּן עַפְי"ד הַתּוֹס' בַּע"ז כ"ו.

שְׁהִקְשׁוּ הֵיכִי ס"ד דְּרַב יוֹסֵף לְהַתִּיר לְיִלְדַּי נְכָרִית בְּשֶׁבֶת מְשׁוּם אֵיבָה וְכִי מְשׁוּם אֵיבָה שָׂרִינָן מִיְלָמְתָא דְאֹרְיָנִי דְהָרִי הוֹשִׁיט יָדוֹ לְמַעַי בְּהִמָּה וְדִלְדִל עֲוֹנָר שְׂבַמְעִי חֲזִיב וְתִי דֵהוּא בְּלֹא פְלוֹ לֹו חֲדָשִׁיו אֶבֶל בְּכֹלוֹ חֲדָשִׁיו פְּסָקוֹ גִּידוּלִיו ע"ש.

וְכִינֵן דְּהָרִי דְהוֹשִׁיט יָדוֹ כו' ע"כ מִיְיָרִי בְּלֹא פְלוֹ לֹו חֲדָשִׁיו א"כ הַגִּלְד פְּלָה וְהוֹלְףּוּ וּא"צ לֹו רַק לְהַצִּיל הָאֵם וַי"ל דְאָפִי אֵי הַתּוֹס' ס"ל דְּהַחִיּוּב הוּא מְשׁוּם עוֹקֵר ד"מ ג"כ א"ש דְּמִיְיָרִי בְּלֹא פְלוֹ חֲדָשִׁיו וְאָפ"ה חֲזִיב מְשׁוּם עוֹקֵר ד"מ דֵּהוּא תוֹלְדָה דְקוֹצְרָנָא שֶׁא"צ לְדָבָר הַנִּקְצָר דְהֵינּוּ הַגִּלְד מ"מ הָא הֵתֵם קָאֵי לְרַב יוֹסֵף וְאִיהוּ הָא ס"ל דְּקוֹצֵר חֲזִיב גַּם בְּשֶׁא"צ לְהַנְקִצָר פְּנ"ל אֲמַנְם הָרַמְב"ם לְשִׁי שְׁפּוֹסֵק דְבַעֲיָנָן שְׂצָרִיָּה לְדָבָר הַנִּקְצָר וּא"כ ל"ה אָפִשָׁר לְמִיְחֲזִיבֵי בְּזָה מְשׁוּם עוֹקֵר ד"מ וְלֵהֲכִי פֶתַב שְׁפִיר דְחֲזִיב מְשׁוּם נְטִילַת נְשָׂמָה.

אֲמַנְם בְּעֵיקָר ד' הַתּוֹס' הַגִּלְד יל"ע דְּהָרִי כ' בְּתוֹס' שְׁבוּעוֹת מ"ג. דְּבַעֲנָבִים הָעוֹמְדוֹת לְיִבְצָר לְעַנְנֵן שְׁבֶת לַכ"ע לֹאוּ בְּבַצּוֹרוֹת דְּמִיָּנָן וְהוּי מְחַנְבָּר אִפִּי לֹא צָרִיכִי לְאַרְעָא וּא"כ אֲמַאי לֹא יִתְחַזִּיב מְשׁוּם עוֹקֵר ד"מ גַּם בְּעוֹבֵר שְׂפָלוֹ חֲדָשִׁיו אַע"ג דְּפְסָקוֹ גִּידוּלוֹ וּל"צ לְיִנְיַקַת הָאֵם וַיֵּשׁ מְקוֹם לְחַלֵּק וּלְפַלְפֵּל בְּזָה אַכ"מ: וְהִנֵּה בַּאֲס"ז פְּתוּבוֹת ה': יָצָא לְדוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ דְּבִמְיֵלָה בְּשֶׁבֶת אֵית מְשׁוּם תוֹלֵשׁ וּבְנֹדָאֵי אֵין הַפְּנִנָה שְׂיִתְחַזִּיב מְשׁוּם גּוֹזֵז דֹּא"כ הֵיכִי קֵא' בְּשֶׁבֶת קל"ו: קל"ז.

דְּבַסְפֵּק מְהֵלִינָן לִי מ"מ"נ אֵם ח' הוּא שְׁפִיר קֵא מְהִיל וְאֵם לֹאוּ מְחַתְּףּוּ בְּבִשָׁר הוּא דְּהָרִי אֵי אֵיכָא מְשׁוּם גּוֹזֵז אַף בְּמַתָּה אֵיכָא מְשׁוּם גְּזִיזָה כְּמִבְּנָאָר בְּרַמְב"ם פ"ט מֵה' שְׁבֶת ה"ז וְהוּא מְהִירוֹשְׁלָמִי פ' פְּלָל גְּדוֹל וְתוֹסְפֶתָא רפ"ט דְּשֶׁבֶת וע"כ דְּאֵין בְּזָה מְשׁוּם גּוֹזֵז דל"ש אֵיסוֹר גּוֹזֵז אֵלָא בְּדָבָר שְׁחוּץ לְגוֹפּוֹ כְּגוֹן צָמֵר וְנוֹצוֹת אוֹ שְׂיָעֵר וְצָפְרָנִים שְׂמַפְרִיזֵן מִן הַבִּשָׁר אֶבֶל כְּשִׁחוּתְהוּ מְהַבִּשָׁר חֵלֵק מְחַלְקִיו אֵין עֲלָה שֵׁם גְּזִיזָה וְהו"ל מְחַתְּףּוּ בְּבִשָׁר בְּעֵלְמָא [וע"ט"ז א"ח סוֹסִי' שֶׁל"ו שֶׁכ' וְנ"ל וְעוֹד יֵשׁ לְיִזְהָר שְׁלֵא יִתְלַנֵּשׁ מִן עוֹר שְׁלוֹ בְּיָדוֹ אוֹ בַּמִּקְדָּשׁ דְּהָרִי כְּמִחְנְבָר לְקַרְקַע דכ"מ מְרִישׁ סְנֵהֲדָרִין דְּאָדָם הוּי פְּקַרְקַע וְלְכֹאֲרָה ל"ל לְמִיתֵי עֲלָה מְשׁוּם דְּאָדָם הוּי פְּקַרְקַע הָרִי בְּלֹא"ה אֵיכָא חֲזִיבָא מְשׁוּם גּוֹזֵז וע"כ מְשׁוּם דְּהַעוֹר הוּי כְּבִשָׁר וְלֵיכָא בִי חֲזִיבָא דְּגוֹזֵז אֲמַנְם בְּאַמַּת מְבֹאָר בְּסִי' שֶׁכ"ח סל"א וּבַמִּג"א ס"ק ל"ה דְּבַעוֹר הָאֲצַבַּע אֵיכָא מְשׁוּם גּוֹזֵז] וע"כ דְּכּוֹנְתוֹ דְּכָל שְׂמַבְדִּילוֹ מְחִיּוֹתוֹ חֲזִיב מְשׁוּם קוֹצֵר וּל"ש רַק בְּחֵי וְשְׁפִיר קֵא' דְּמִלִּין מ"מ"נ וע"כ דֵּהֲאֲס"ז קֵאָמֵר לָהּ לְהַנְדָּה דְּפִלְגִי אַר"כ וּס"ל דְּלָמְ"ד מְשֶׁאֲצַל"ג חֲזִיב גַּם בְּקוֹצֵר חֲזִיב אִפִּי כְּשֶׁא"צ לְהַנְקִצָר.

וְאַזְדָּא בְּזָה מֵה שְׁהִקְשָׁה בְּס' יִשְׁע"ק. א"ח סִי' שֶׁכ"א ע"ד הַאֲס"ז מְהָא דְקֵאֵר"ש בְּשֶׁבֶת ק"ו דְּמִקְלָל בְּחַבּוּרָה חֲזִיב מְדֹאֲצָרִיָּה קֵרָא לְמִשְׁרֵי מֵיֵלָה דִּילְמָא מְקַב"ח פְּטוֹר רַק בְּתוֹלֵשׁ חֲזִיב מְקַלְקַל.

וְלִהְאָמוֹר י"ל דְּר"ש ס"ל דְּבִקְצִירָה בְּעֵינֵין צָרִיָּה לְעַצִּים וְנֹקָא וּא"כ בְּמֵיֵלָה הָא א"צ לְדָבָר הַנִּקְצָר דְּהֵינּוּ הָעֵרְלָה וְלֵיכָא חֲזִיבָא דְּתוֹלֵשׁ שְׁהוּא עוֹקֵר ד"מ. וע"ד פְּלָפּוֹל קְצַת י"ל דְּהִנֵּה בִּשְׂ"ף יו"ד סִי' רס"ב הַקְשָׁה לְשִׁי הָרֵא"ש דְּמִלְ תוֹף ח' יָצָא א"כ אֲמַאי מֵיֵלָה דוֹחָה שְׁבֶת הָא אֵינְפִשָׁר לְעֲשׂוֹת מַע"ש וּא"ד אֵת הַשְׁבֶּת וְהוֹכִיחַ מִפְּחַזָּה דְּצָרִיָּה לְהַטִּיף דָּם בְּרִית בְּשִׁמְיָנִי וּלְפִי"ז מְיֻשָּׁב שְׁפִיר הַקְּוֹשִׂיא הַגִּלְד דְּקַמְדִּיק מְדֹאֲר' בִּיּוֹם אִפִּי בְּשֶׁבֶת דְּמֵיֵלָה דוֹחָה שְׁבֶת מוֹכַח ע"כ דְּמַקְב"ח חֲזִיב דְּאֵי מְקַב"ח פְּטוֹר וְרַק מְקַלְקַל בְּמִלְאֲכַת תוֹלֵשׁ חֲזִיב א"כ הַדְּר"ק הַשְּׂ"ף לְדוֹנְפֶתָה אֲמַאי מֵיֵלָה דוֹחָה שְׁבֶת הָא אֵינְפִשָׁר לְמוֹל מַע"ש

כִּינּוּן דְּמַל תּוֹף ח' יֵצֵא וְאֵי דְצָרִיף לְחִזּוֹר וּלְהִטִּיף דָּם בְּרִית ז"א דְהָרִי בְּהִטְפַת דָּם הָא לִיכָּא
רַק מְלֹאכֶת חוּבְל וּמִקַּב"ח הֵלֵא פְטוֹר וּמְלֹאכֶת תּוֹלֵשׁ הָא אֵיפְשָׁר לְעֲשׂוֹתָהּ מֵע"ש וּא"ש
ע"נ: וּבְגוֹף דְּבָרֵי הַחֲכָם הַגָּ' לְהִיטֵב אֲשֶׁר דְּבַר בְּזָה כ"ת דְּטַעַה בְּזָה טְעוֹת גְּדוֹל דְּמַלְבַּד
דְּלֵהֲרַמְבַּ"ן גּוֹפֵי' לִית בִּי מְשׁוּם עוֹקֵר ד"מ אָף בְּתַלְיִשַׁת נּוֹצוֹת שְׁקוֹנָדָם הַשְּׁחִיטָה כִּינּוּן
דַּס"ל דַּא"ח מְשׁוּם קוֹצֵר אֲלָא בַּג"ק וְלֵא בְּבַע"ח וְאִין בּוּ רַק מְשׁוּם תּוֹלֵשׁ דְּהִינּוּ גּוֹזוּ
[וּבְפָרְט לַמ"ש הֲרַמְבַּ"ן בְּמַלְחָמוֹת ר"פ אִין צְדִין בְּטַעְמָא דְאַמְרָה תּוֹרָה קְצִירָה וְתוֹלְדוּתֵי
מְשׁוּם דְּלֵא הִתִּירָה הַתּוֹרָה אֲלָא לְהַכְשִׁיר אוֹכְלִין שְׁבִרְשׁוֹתוֹ אֲבָל לֵא דְבַר שְׂאִינוּ בְּרִשׁוֹת
אָדָם פְּגוּן צִידַת בַּע"ח אוֹ לְעַקֹּר דְּבַר מְגִידוּלוֹ ע"ש וְזָה הָא ל"ש בְּמַרְיִטַת נּוֹצוֹת כְּמוֹבָן]
לְבַר מִן דִּין הָרִי בְּתַלְיִשַׁת הַנּוֹצוֹת שְׁלֹאֲחַר שְׁחִיטָה הָא לַכ"ע לִית בִּי מְשׁוּם עוֹקֵר דְּבַר
מְגִידוּלוֹ דְּזָה ל"ש רַק מְחִיִּים כְּמִבְּנָאָר בִּירוּשְׁלָמִי הַגָּ' לְרַבְּנָן דְּקִיסְרִין אָמְרִין הֵהוּן דְּצִינִיד
כְּנוּרָא וְכָל דְּבַר שְׂאֵתָהּ מְבַדִּילוֹ מְחִיּוֹתוֹ חֲזִיב מְשׁוּם קוֹצֵר אֲבָל לֵא בְּמַתָּה וּא"כ מ"מ
לְהַרְמַבַּ"ן הַמְתִּיר מְרִיטַת הַנּוֹצוֹת הָא לִיכָּא מִתּוֹף דְּלִדְיָדִי' הָרִי לִית בִּי מְשׁוּם עוֹקֵר ד"מ
וּלְהַרְמַבַּ"ם דַּס"ל דִּישׁ בּוּ מְשׁוּם עוֹקֵר ד"מ הָא אִיהוּ ס"ל בַּפ"ג מַה' יו"ט דְּמַרְיִטַת נּוֹצוֹת
קוֹנָדָם שְׁחִיטָה בְּאַמַּת אָסוּר בִּיו"ט וּכְבוֹדוֹ הָאָרִיף בְּזָה בְּדְבָרֵי חוּן וְשִׁכָּל טוֹב וְהִדִּין עֲמוֹ
וּי"ל ג"כ דְּבִלֵּא"ה ל"ש מִתּוֹף בְּכַה"ג עַפְמ"ש הֲרֵאֲשׁוּנִים הַגָּ' לְדַעֲקֵר מַה דְּאַסְרָה תּוֹרָה
קְצִירַת הַתְּבוּאָה הוּא מְשׁוּם שְׁעוּשִׁין כִּן לִימִים הַרְבֵּה וּא"כ ל"ש מִתּוֹף כִּינּוּן דְּבִאֲנָן זָה
שְׁדָרָף לְעֲשׂוֹתוֹ לִימִים רַבִּים הָא לֵא אֲשֶׁתְּרִי מְעוֹלָם וּכ"כ בַּפנ"י בַּחֲזִי בִּיצָה י"ד לְעַנְנֵי מַה
שְׁהַקְשָׁה בְּהָא דְּפָרִיף פְּתִישָׁה בִּיו"ט מִי שְׂרִי נִימָא מִתּוֹף שְׁהוֹתְרָה מְלֹאכֶת טְחִינָה בְּפִלְפְּלִין
וְתַבְלִין לְצוּרָף א"נ הוֹתְרָה נְמִי פְּתִישָׁה שְׁלֵא לְצוּרָף עַש"ה שְׁכ' ג"כ סְבָרָא הַגָּ' ל: וּמַה
שְׁתַּמָּה כ"ת עַל בַּעַל מְנַחַת חִינּוּף דְּמִסְתַּפְקָא לִי אִי שְׁיִיף אִיסוּר דְּעוֹקֵר דְּבַר מְגִידוּלוֹ
לְאַחַר מִיתָה דְּהָרִי הוּא מְפוֹרֵשׁ יוֹצֵא מ"ד הֲרַמְבַּ"ן הַגָּ' לְדַאי אִיתָא דְּגַם בְּלֵאח"מ שְׁיִיף
עוֹקֵר ד"מ א"כ ל"ל לְמִימַר דַּל"ש עוֹקֵר ד"מ רַק בַּג"ק הָרִי אִפִּי' אִי הָנִי אָמְרִי' דְּשְׁיִיף
בְּבַע"ח אִיסוּר דְּעוֹקֵר ד"מ ג"כ שְׁיִיף טַעַם זָה כִּינּוּן דְּסוֹפָה שְׁל מְלֹאכָה זו לִידְחוֹת בְּתַלְיִשַׁת
הַנּוֹצוֹת שְׁלֹאֲחַר שְׁחִיטָה כִּינּוּן דְּגַם בְּלֵאח"מ אִיכָּא אִיסוּר דְּעוֹקֵר ד"מ לְפַעַנ"ד י"ל דְּלִיכָּא
הוֹכְחָה מְזָה פְּלָל עַפְמ"ש בַּפנ"ג א"ח סִי תַצ"ח בַּא"א ס"ק כ"ד שְׁמַכִּיא ד' הַתּוֹס' בִּיצָה
ג' דְּתוֹלֵשׁ וְקוֹצֵר מַה"ת אָסוּר בְּתְבוּאָה אֲבָל תְּלִישַׁת הַנּוֹצוֹת דְּלֵאֲחַר שְׁחִיטָה הָנִי פְּלִישָׁה
וְאִילָף וַע"כ כִּינּוּתוֹ דְּקְצִירָה ל"ש רַק דּוּמְיָא דְּתְבוּאָה שְׂאִינוּ מוֹכֶשֶׁר לְאַכִּילָה כ"א אַחַר
דִּישָׁה וּמְרִיחַ וְטְחִינָה אֲבָל בְּדְבַר שְׂאִינוּ מְחִסְרָא רַק הַבִּישׁוּל וְאַפִּי' הָנִי כְּמִלְאכֶת לִישָׁה
וּלְפִי"ז י"ל שְׁפִיר דְּעוֹקֵר ד"מ שְׁיִיף ג"כ אַח"מ דְּאַפ"ה ל"ש לּוֹמַר דְּסוֹף מְלֹאכָה זו לִידְחוֹת
בְּתַלְיִשַׁת הַנּוֹצוֹת שְׁלֹאֲחַר הַשְּׁחִיטָה כִּינּוּן דְּבְתַלְיִשַׁת הַנּוֹצוֹת שְׁקוֹנָדָם שְׁחִיטָה אִיכָּא שְׁפִיר
אִיסוּר דְּעוֹקֵר ד"מ דְּהוּא תּוֹלְדָה דְּקוֹצֵר כִּינּוּן שֵׁא"ר עֲדִינִין לְאַכִּילָה מִשֵּׂא"כ תְּלִישַׁת הַנּוֹצוֹת
שְׁלֹאֲחַר שְׁחִיטָה הָא ל"ה בְּכָלֵל קוֹצֵר דְּהָנִי פְּלִישָׁה וְאִילָף.

אָמְנָם בְּאַמַּת בַּחֲזִי הֲרַמְבַּ"ן שְׁבַת ע"ד. מְבִנְאָר לְהַדְיָא דְאַפִּי' אִי נִימָא דְּבַבַע"ח שְׁיִיף אִיסוּר
דְּעוֹקֵר ד"מ הוּא רַק מְחִיִּים וְלֵא לֵאח"ש ע"ש וּמוֹבָן הַדְּבַר בְּפִשְׁיטוֹת דְּלֵאֲחַר שְׁחִיטָה הֵלֵא
כְּבָר פְּסָקָה יְנִיקַת הַנּוֹצוֹת מֵהַבַּע"ח וּבְנִדְאִי ל"ש עוֹקֵר ד"מ דְּהָרִי אִפִּי' בְּעוֹבֵר שְׁכָלוֹ:
חֲדָשִׁיו מְבִנְאָר בְּתוֹס' ע"ז הַגָּ' לְדַל"ש בִּי עוֹקֵר ד"מ שְׁכָבֵר פְּסָקוֹ גִּידוּלָיו וּמַכ"ש לְאַחַר
מִיתָה.

והוא תלמוד ערוף בערכין ז. אר"נ א"ש האשה שישבה על המשבר ומתה בשבת מביאין ספין ומקרעין את פריסה ומוציאין את הנולד פשיטא מאי עביד מחתה בבשר הוא הרי דאף דבמתיים היכי שדלדל העובר שבמע"י איכא חיוב דעוקר ד"מ אפ"ה לאחר מיתה פשיטא לי' להש"ס דל"ה רק מחתה בבשר בעלמא ומובן בסברא דעוקר ד"מ הרי הוא תולדה דקוצר וקיי"ל בתולין קכ"ז: דאילן שנפשא ובו פירות הרי הן פתלושין לענן שבת וקיי"ל להלכה בא"ח סי' של"ו ס"ח בהג"ה וא"כ ה"ה בבע"ח לאחר מיתה הוי פיהור שנפשא מן האילן: והנה כ"ת פתב להקשות להאומרים דקצירה ב"ט אינו אסור מה"ת מ"פ על הקרא קצירה ביו"ט מ' שרי פיון דבאמת אינו אסור מדאורי' וכבר נתקשה בזה בספר ט"א בחי' לחגיגה שם.

וראיתי לכ"ת שכ' לתרץ עפ"מ דקא"ל ה"תם ר' יוחנן לר"ל אלא מעתה חג האסיף איזהו חג שיש בו אסיפה הוי אומר זה חג הסוכות כו' אלא בחש"מ חש"מ מי שרי והקשו בתוס' דהא מלאכת חה"מ אינו רק דרבנן ות' דכיון שחז"ל אסרו מלאכה בחש"מ ואסמכוהו אקרא אין לנו לאוקמי קרא בהכי שיתיר בפירוש המלאכה בחש"מ וכיון שכן הא באמת בירושלמי מיייתי מקראי לאסור קצירה ביו"ט אפס דהסוכרים דהוא רק דרבנן ס"ל דאינו אלא אסמכתא בעלמא וא"כ פריה הש"ס שפיר דאיך איפשר לאוקמי קרא בהני להתיר קצירה להדיא אחרי דאסרוהו חז"ל ואסמכוהו אקרא עכ"ד ויפה דיבר.

אמנם פיון שבא לידי מדה זו דהני תרי פירכות קצירה ביו"ט מי שרי ואסיפה במועד מי שרי הם על קוטב אחד הי' יכול לתרץ הקושיא הנ"ל בפשיטות דהרי באמת הקשו בתוס' מ"ק י"ב: על הא דקא' אסיפה במועד מי שרי מה מלאכה יש באסיפה וכ' דמאי דטרח באסיפת הפירות לביתו כמו בחול אסור גם בלא מלאכה דהוי כמו מלאכה וא"כ י"ל ג"כ עד"ז מאי דקא' קצירה ביו"ט מי שרי דאפי' אי נימא דבקצירה ליכא אסור מלאכה דאורי' בכ"ז פריה שפיר דאיך קורא אותו הקרא חג הקציר דהרי אם עושה הקצירה כמו בחול זהו גופי' הוי אסור אפי' אם ל"ה בו אסור מלאכה ובמאי דמפרש ר' יוחנן חג הבא בזמן קציר י"ל בלא"ה דהרי מאי דס"ל להפוסקים דקצירה רק מדרבנן אסור הוא מדפסקי כר' יהוד' דמתיר מכשירי א"נ ביו"ט ודרש הוא לבדו לאסור מכשירין שאפשר לתקנם מעיו"ט מפלל דבא"נ גופי' אפשר לעשותן מעיו"ט מותר ולכך שרי גם קצירה מדאורי' משא"כ לרבנן דאסרי מכשירין לגמרי לדידהו שפיר י"ל דבא"נ גופי' הוי כמו לר"י במכשירין ובאפשר מעיו"ט אפי' בא"נ גופי' אסור ושפיר אסור לדידהו קצירה מהאורי' וי"ל ג"כ דלדידהו אסור קצירה מדאורי' מהו דממעט בירושלמי שהובא בתוס' ביצה ג' אף שלא לקצור דבשלמא לר' יהוד' ע"כ ל"ל הו' דרשא דהרי בחי' הרשב"א מגילה ז: הקשה לר"י דדריש לכם להתיר מכשירין מנ"ל למעט נכרים דהא לכ"ע לצורך נכרים אסור משום לכם ולא לנכרים והביא בשם התורת פהגנים דדריש אף מעוטא הוא וממעט לצורך נכרים וכ"כ באמת ברש"י בחנומש פ' בא.

וא"כ א"א למעט לדידי' קצירה מאף פיון דצריה לי' למעט נכרים וע"כ לדידי' אינו אסור קצירה רק מדרבנן משא"כ לרבנן דר"י ממעטינן שפיר מאף שלא לקצור וא"כ הרי בש"ס מגילה שם מוקמינן סתם מתני' דהתם פרבנן דר' יהוד' ור' יוחנן הא ס"ל בכ"מ הלכה פסתם משנה וא"כ ס"ל לדידי' דקצירה אסור מדאורי' ושפיר פריה קצירה ביו"ט

מי שְׂרִי וּמְוָכַרְח לְפָרוּשֵׁי חַג הַבָּא בְּזִמְנֵי קִצִּיר [וְכֵן ר"ל דְּקָא' קִצִּירָה בִּיּו"ט מִי שְׂרִי י"ל דְּלִשְׁי' אֲזִיל בְּפִסְחִים נ"ו: גְּבִי הָא דְאֲנָשֵׁי יְרִיחוֹ פּוֹרְצִין פְּרָצוֹת בְּגִנּוּתֵיהֶן כּו' שְׁלֵא בְּרָצוֹן חֲכָמִים וּקְאָר"ל דְּפְלִיגִי בְּמַכְבְּדוֹת דְּרַבְבִּנָּן.

סְבָרֵי גְזָרִינוּ שְׁמָא יַעֲלֶה וַיִּתְלַןֵּשׁ וּפִירֵשׁ"י דְחִיָּישֵׁינָן שְׁמָא יִתְלַןֵּשׁ מִן הַמְּחַנְפְּרוֹת דְּהָוֵי אַב מְלָאכָה ע"ש וע"כ דס"ל דְּקִצִּירָה בִּיּו"ט אֲסוּר מְדַאֲוֵרֵי: ועפ"י הָאֲמוּר אֲמַרְתִּי לְבָאָר דְּבָרֵי הַש"ס מְנַחֲחוֹת ע"ב.

אַרְבַּב"ח א"ר יוֹחֲנָן רַאב"ש בְּשִׁי ר"ע רַבּוֹ שֶׁל אָבִיו אָמְרָה דְּנִקְצָר בַּיּוֹם פְּסוּל דְּתַנּוּן פְּלָל אַר"ע כָּל מְלָאכָה שְׁאֵפְשֶׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת מֵע"ש א"ד אֵת הַשְּׁבֵת וְסָבַר לֵה כּר' יִשְׁמַעְעָל דְּאָמַר קִצִּירַת הָעוֹמֵר מְצוּהָ דְּתַנּוּן ר"י אוֹמֵר מָה חֲרִישׁ רְשׁוּת אָף קִצִּיר רְשׁוּת יֵצֵא קִצִּיר הָעוֹמֵר שֶׁהוּא מְצוּהָ וְאִיס"ד נִקְצָר שְׁלֵא כְּמִצְוֹתוֹ כְּשֶׁר אֲמַאי דְּחִי שְׁבֵת נִקְצָרֵי מֵע"ש אֵלָא מְדַדְּחֵי שְׁבֵת ש"מ נִקְצָר שְׁלֵא כְּמִצְוֹתוֹ פְּסוּל וְהִקְשׁוּ הַמְּפֹרְשִׁים לִפְמ"ש בַּח' הָרִיטְבָּ"א מְכוֹת ח' דְּלַר"ע מֵהַלְלָמ"מ יִדְעִינוּ דְּקִצִּירַת הָעוֹמֵר דְּחִי שְׁבֵת עַר"ן שְׁם א"כ ל"ל לְאוֹקְמֵי הָא דְּרַאב"ש כּר"ע בְּחֻדָּא וְכּר' יִשְׁמַעְעָל בְּחֻדָּא הָרִי אֵיפָא לְאוֹקְמֵי דס"ל פְּלָה כּר"ע וְשִׁפִּיר שְׁמַעֲיָנָן מְדַגְמִירֵי לָן מֵהַלְלָמ"מ דְּקִצִּירַת הָעוֹמֵר דְּחִי שְׁבֵת ע"כ דְּנִקְצָר בַּיּוֹם פְּסוּל דְּאִי כְּשֶׁר הָאִיף דְּחִי שְׁבֵת נִקְצָרֵי מֵע"ש.

וְהַנְּלַפְעֵנָּה ד' בְּנֵה דְהִנֵּה בְּתוֹס' שְׁבֵת קל"א. ד"ה תֹּאמַר בְּשֵׁהל"ח שְׁאֵם מְצַאקְצוֹר אֵינּוּ קוֹצֵר כ' וְז"ל תִּימָה מֵאִי קָא פְּרִיף הִיא גּוּפָה גִילְף מִינָה מָה עוֹמֵר אַעפ"י שְׁמַעְעָל קְצוֹר קוֹצֵר אָף ב' הִלְחָם אִם מְצַא קְצוֹר קוֹצֵר כּו' א"נ י"ל דְּהָא לָא מְצַי לְמִימַר גִּילְף קִצִּירָה דְּמַהִיכָא נִפְקָא לָן קִצִּירַת הָעוֹמֵר דְּחִי שְׁבֵת מְדַכְתִּיב בְּחֲרִישׁ וּבְקִצִּיר תִּשְׁבּוֹת מָה חֲרִישׁ רְשׁוּת אָף קִצִּיר רְשׁוּת יֵצֵא קִצִּיר הָעוֹמֵר שֶׁהוּא מְצוּהָ וְגִילֵי רַחֲמָנָא דְּלִיכָא לְמִילְף אֵלָא לְגַבֵּי הָעוֹמֵר דְּכְתִיב בִּי נְמִי קִצִּיר וְלֹא לְגַבֵּי ב' הִלְחָם דְּלֹא כְּתִיב בְּהוּ קִצִּיר וְכ' בְּמַהֲרָשׁ"א בְּכּוֹנֵת דְּבָרֵיהֶם מְשׁוּם דְּהָף לִישָׁנָא דְּקָא' בְּחֲרִישׁ וּבְקִצִּיר תִּשְׁבּוֹת גּו' יֵצֵא קִצִּיר הָעוֹמֵר שֶׁהוּא מְצוּהָ יֵשׁ לוֹ ב' מְשַׁמְעוֹת לְכַאוּרָה דְּמְשַׁמַּע שֶׁהוּא קִצִּיר שֶׁל מְצוּהָ שֶׁהִבְאֵת הָעוֹמֵר מְצוּהָ וְע"כ צְרִיף לְקוֹצְרוֹ וְאִם מְצַא קְצוֹר אֵינּוּ קוֹצֵר וּמְשַׁמַּע נְמִי דְּהַקְצִירָה גּוּפָה מְצוּהָ הִיא וְע"כ מְדַנְקֵט הֵתָם טְפִי עוֹמֵר מִשֵׁהל"ח ע"כ אֵית לָן לְמִימַר דְּלֹא גִילְף אֵלָא לְגַבֵּי עוֹמֵר דַּאל"כ לֹא לְכַתּוּב פְּלָל קִצִּירָה גְּבִי עוֹמֵר וְאִנּוּ שְׁמַעֲיָנָן לִי שִׁפִּיר בֵּין בְּעוֹמֵר בֵּין בְּשֵׁהל"ח מֵהֵאִי קָרָא דְּבְחֲרִישׁ וּבְקִצִּיר תִּשְׁבּוֹת דְּמְשַׁמַּע יֵצֵא קִצִּיר שֶׁל מְצוּהָ בֵּין בְּעוֹמֵר בֵּין בְּשֵׁהל"ח דְּהַקְצִירָה מְצוּהָ הִיא אַע"כ מְדַכְתִּיב קִצִּיר בְּעוֹמֵר גְּלִי לָן קָרָא דְּלֹא נִימָא יֵצֵא קִצִּיר שֶׁהוּא מְצוּהָ דְּהִינּוּ שֶׁהַקְצִירָה גּוּפָה מְצוּהָ הִיא אֵלָא בְּעוֹמֵר עַכ"ל וְע"כ כּוֹנֵתוֹ מְדַלָּא אֲתֵי קָרָא רַק לְמַעַט עוֹמֵר דְּכְתִיב בִּי קִצִּיר מְזֵה מוֹכַח דְּאִם מְצַא קְצוֹר קוֹצֵר דְּאִילוֹ מְשׁוּם דַּל"ה דְּוּמִיָּא דְּחֲרִישָׁה כְּדָא' בְּש"ס מְכוֹת הַנ"ל הו"א דְּלֹא מְמַעַט רַק קִצִּיר שֶׁל מְצוּהָ הִינּוּ לְצוֹרְף מְצוּהָ דְּאִפְלֵי אִם הִי אֲמַרִּינוּ דְּאִם מְצַא קְצוֹר אֵינּוּ קוֹצֵר ג"כ ל"ה דְּוּמִיָּא דְּחֲרִישָׁה דְּאִין עֲלֶה שֶׁם מְצוּהָ פְּלָל כְּמ"ש בַּח' הָרִיטְבָּ"א מ"ק ג' וְאֵלוֹ בְּקִצִּירַת הָעוֹמֵר עַכ"פ הוּא לְשֶׁם הִבְאֵת הָעוֹמֵר דְּוּמִיָּא דְּכ' בְּכ"מ פ"ג מֵה' צִיצִית ה"ב לְעַנְנֵי תְּלִיט הַצִּיצִית ע"ש וּלְפִי"ז מְתִינְשֵׁב ע"נ מֵה דַּא"ר יוֹחֲנָן דְּרַאב"ש ע"כ קָאִי בְּשִׁיטַת ר' יִשְׁמַעְעָל דְּהָרִי לְכַאוּרָה צְרִיף לְהַבִּין בֵּינָן דְּלַר' יוֹחֲנָן קִצִּירָה בִּיּו"ט אֲסוּר מֵה"ת פְּנ"ל א"כ אִפִּי אִי נִקְצָר בַּיּוֹם כְּשֶׁר ג"כ לֹא אֵיפְשֶׁר מֵע"ש דְּהָרִי בְּמְנַחֲחוֹת ס"ו.

ילפינו דהקצירה צריף להיות סמוך לספירה והנל' הקצירה ליל ט"ז וא"כ איף אַיפֿשֿר מע"ש היינו יום ט"ו הרי אז הוא יו"ט ראשון של פסח ולר' יוחנן הא גם ביו"ט קצירה אסור מדאוריין פנ"ל ואי דתהנ' הקצירה מעיו"ט הא ל"ה סמוך לספירה.

אמנם הדבר נכון דהרי אפי' אי קצירה אסורה ביו"ט מדאוריין והינו ממיעוטא דאף פנ"ל בכ"ז הוי דומיא דלגבוע דממעטין מלקם ולא לגבוע וכו' בתוס' ביצה י"ב. דכיון דכ"ר ההיתר של א"נ בפירוש ל"א אהדרנ' לא"ק ואינו רק לאו הבא מכ"ע ע"ש וא"כ הה"נ עכ"פ ל"ה הקצירה ביו"ט רק לאו הבא מפלל עשה ונשפיר העשה דקצירת העומר דחי לה כמ"ש בח' הרשב"א פתובות פא"נ דלאו הבא מכ"ע לא עדיף מלאו גרידא ונדחה מפני עשה וא"כ לפי"ז הרי הא דקצירת העומר הוי מ"ע בפ"ע הא לא ידעינן לה רק מדרשא דר' ישמעאל דמעטין קציר העומר שהוא מצוה פנ"ל וא"כ שפיר קאמר דע"כ ראב"ש בשיטת ר' ישמעאל אמרה דבלא"ה הא ל"ה ידעינן דקצירת העומר מ"ע בפ"ע היא וה"א דהוא רק הכשר מצוה ול"ה אַיפֿשֿר מע"ש פיון דאז הוא יו"ט פנ"ל ודו"ק.

גם בזה צודק כ"ת דגם לפי סברת החכם האוסר אין פאן הוספת איסור פלל דהרי כ' בתשו' הריב"ש סי' שצ"ד דבמלאכת גזיזה גם בא"צ לדבר הנגזז חייב ואין זה משאצל"ג פיון דבמשפון היו גוזזים עורות תחשים ול"ה צריכין להצמר רק להעורות ובתשו' ח"צ סי' פ"ב התזיק על ידו וכו' שאין זה ספק שפון הוא דעת כל הפוסקים חוץ מתוס' וקבע מסמרות בסברא זו להלכה ובס' אלי' רבה א"ח סי' ש"מ כ' שזה הוא ג"כ דעת רש"י בשבת צ"ד: שפי' הא דקא' התם מהו דתימא רבנן בכלי נמי פטרי משום דס"ד דאין פאן משום גוזז דל"ש אלא בצמר בהמה דלא כפי' התוס' שם משום דס"ל כר"ש דמשאצל"ג פטור והינו דס"ל כשי' הריב"ש דזה הוי מלאכה הצל"ג ע"ש ובאמת נראה להדיא הכי מדברי רש"י ז"ל בעירובין ק"ג.

במשנה חותכין יבלת במקדש כו' ואם בכלי פאן ופאן אסור ופרש"י דמלאכה דאוריין הוא דהוי תולדה דגוזז את הצמר והנה הא דלא פי' משום עוקר דבר מגידולו דבחומה מבע"ח הוי עוקר ד"מ אפילו אי נימא דרש"י ג"כ ס"ל כהרמב"ם הנ"ל דבע"ח נמי ג"ק הוא י"ל משום דעוקר ד"מ תולדה דקוצר הוא ובעינין שיהי' צריף לדבר הנקצר פנ"ל והכא הא א"צ להיבלת ואפ"ה משום גוזז חייב פיון דכף הי' הגזיזה במשפון וכשי' הריב"ש הנ"ל והנה לכאורה הרי חתיכת יבלת הוי כמחתה בבשר וגזיזה הא ל"ה רק בדבר שחוצ לגופו כמ"ש למעלה י"ל לפמ"ש בתוס' בכורות ל"ח: ד"ה וסימניף דהכא ע"כ מיירי ביבלת שפעין ע"ש ויבלת שע"ג העין הוי שפיר פדבר שחוצה לו פצפון ושוער ואית בי' שפיר משום גוזז.

וי"ל שזהו דעת הרמב"ם ז"ל שכ' בפ"ט מה' שבת ה"ח וכן החומה יבלת מגופו בין בידי בין בכלי פטור וכו' הה"מ שם שהוא נגד סוגיית הגמ' דבכלי חייב ולהאמור י"ל דבגמ' מיירי ביבלת שפעין דאיכא בי' חיוב גזיזה בחומה בפלי משא"כ הרמב"ם הלא פתב דינ' ביבלת שפגופו דל"ש בי' גוזז דהוי כמחתה בבשר וכנ"ל: ומה שהביא החכם האוסר מש"ע סי' תצ"ח ס"ז אם שחט בהמה בשדה לא יביאנה במוט או במוטה פדבר ששעושה בחול אלא יביאנה בידו אברים אברים הרי דיש קפידיא גם בא"נ גופי' שיעשונו בענין שיהי' שינוי הנה במח"כ לא שמי' מתיא דהתם הטעם הוא דמיחזי פעובדין דחול פדמצינו

במלאכות שדרה לעשותן לימים הרבה צריה לעשותן ביו"ט אפי' בא"נ גופי' ע"י שינוי
כמבואר בש"ע סי' תק"י ועתוס' ביצה ר"פ המביא ובר"ן ספ"ק דביצה וכן אפי' מלאכה
שאין דרה לעשותה לימים רבים אין לעשותה בענין דמיקוהי כעובדין דחול כמו טחינת
פלפלים בריחיים שלקם שכ' בתוס' ביצה י"ד.

ובש"ע סי' תק"ד הטעם דמיקוהי כעובדין דחול והוא פיון דשם ריחיים הוא לטחינת
תבואות שאינה מותרת ביו"ט להכי אין חילוק בין גדולה לקטנה וצריה לדוכן במדוכה
וכאלה רבות וגם לענין שבת מצינו כמה דברים שאסרום חכמים שלא יעשה כדרה שהוא
עושה בחול והינו היכי דאיכא השתנות באיכות הפעולה בעצמה או טירחא ותירתא ע'
שבת קכ"ח.

קנ"ח.

ק"מ.

קמ"ג.

משא"כ תלישת הנוצות ביו"ט אחרי דהותרה ביו"ט בשביל א"נ מה לנו אם הבעה"ב
מורטו בביתו או השו"ב לאחר השחיטה שנופלין הנוצות למקום המשומר: וגם אין
לאסור בזה משום שכר יו"ט דמלבד די"ל דבמלאכת או"נ ביו"ט פיון דהתיירה התורה
המלאכה שרי גם לקבל שכר עבירה כמ"ש א"ז הגאון מסטאגיסלאב זצ"ל בס' בר לינאי
חא"ח סי' כ"ו אמנם אם נרצה לפקפק ע"ז עש"ע א"ח סי' תקכ"ו בט"ז סק"ג ומג"א ס"ק
י"ב הרי לצורכי מצוה שרי לקבל שכר שבת כמ"ש בא"ח סי' ש"ו ס"ה לענין החזנים
וה"נ הוי לצורך מצוות שמחת יו"ט עט"ז א"ח סי' תקפ"ה סק"ז ולבר מן דין הרי השו"ב
מושפדים לקהל על כל השנה והם לוקחים השכר הנוצות מכל מן א"כ אף שאם יקרה
להם שחיטת עופות ביו"ט ג"כ הם שוחטים ולוקחים השכר הזה הו"ל שכר יו"ט בהבלעה
דשרי ועתוס' ע"ז כ"ב ד"ה לא יאמר כו' מיהו היכי שלקחו הישראל במשכון נראה
שא"צ להתנות פלום פיון דשכר התנור הוא לישראל מרביתו שהנכרי נותן לו ולכאורה
אם נוטל שכר התנור שאופה בשבת ויו"ט הא הו"ל שכר שבת וע"כ פיון דזוכה הישראל
בשכר התנור בשביל הריבית על ההלואה בכל זמן שיאפה בו לקח ראשי ליטול גם
השכר אפי' משבת ויו"ט דהו"ל שכר שבת בהבלעה וכי"ב כ' במג"א סי' רמ"ד ס"ק י"ח
לענין אם ממנה לעפום לגבות המכס בשבתות דל"ה שכר שבת פיון דהישראל לא קנה
המכס של השבתות לבד אלא קנה המכס של כל השנה והשבתות נכללין בתוכו אין לו
דין שכר שבת דבהבלעה זכה בו עם המכס של ימות החול וכשפא לכיסו של ישראל
המכס משבת הו"ל שכר שבת בהבלעה ע"ש שפן עולה מדבריו לפי מה שביאר בהגהות
יד אפרים שם.

והה"נ בנ"ד להשו"ב נקנה להם הנוצות בשכר השחיטה מכל השנה ואף דלוקחין שכר
זה גם ביו"ט הו"ל שכר יו"ט בהבלעה דשרי וז"ב. שעל פן אין אני רואה בזה שום גנדוד
איסור ח"ו.

ובנה הנני או"ש לו דידו דור"ש באהבה: סי' יא לק"ק וויעליטשקא בעזה"י יום ג' ט"ו
לחודש זיו שנת תרנ"ד לפ"ק סטרי ישאו הרים שלום לכבוד ידידי הרב החר"ף המפולפל

מורג חרוץ בע"פ חכם וסופר כש"מ דוב בעריש וויינבערג נ"י מכתבו הגיעני והנני לתשובתו בדבר השאלה נידן מרקחת המטונן בדבש אם צריף נטילה האוכלו משום טיבולו במשקה שנתלקו בזה הטו"ז והמג"א בא"ח סי' קנ"ח: הנה המג"א הביא דבש קרוש הוי אךל ולא משקה מדברי התוס' ב"ב פ'.

בהא דקא' התם ר"כ דבש בכונרת אינו יוצא מידי מאכל לעולם והקשו בתוס' דהרי במס' מכשירין חשיב דבש בהדי ז' משקין ותי' דהיינו אחר שהופרש מן השענה אכל בכונרתו שהוא עם השענה יש עלי' תורת אךל ולא תורת משקה ופי' בס' מחצית השקל דס"ל להמג"א דה"ט דעם השענה מיקרי אךל דשם הוא קרוש ומוכח מזה דכשהדבש קרוש הו"ל אךל ע"ש ואנכי בעניי שמעתי ולא אבין דמאי ראי' היא זו דבשלמא בתחלה בעוד שהוא בכונרת אמרינן שפיר דלא נעשה משקה כל זמן שהוא קרוש אבל היכי שהי' כבר משקה לא פקע מיני' שם משקה במה שנקרש דומיא דמצינו בכריתות כ"א.

ההוא לאסוקי טומאה מיני' כו' עד שיפסל מאכילת פלב הכא לאחותי לי' טומאה אי חזי לאדם חזי לכלב כו' וכי"ב מצינו בתוס' גדה כ"ו: ד"ה תחלתו לענין תנור דתחלתו שיעורו ב"ד משום דבתחלה בעינין דבר חשוב ובסוף כשנפתח סגי ברובו אפי' בתנור ז' דל"ה רובו ד' משום דמעיקרא הי' פלי אע"ג דנתמעט כל זמן שראוי אינו מתבטל ע"ש וההנ"נ אם הי' כבר משקה אף שנקרש אין הקרישה מבטלת שם משקה מיני' ותדע לה שפן הוא דהרי הלבוש כ' ונהיאו בפמ"ג יו"ד סי' ע"ג בשפ"ד סק"ב דלהכי שריא רחמנא כפדא שפלאה דם פיון דדם הכבד קרוש ועומד הוא ואפ"ה אמרינן בחולין קד.

הקפה הדם ואכלו חייב וע"כ אף דבתחלה כ"ז שג"ה עליו תורת דם לא חל איסורא עליו מפני שהוא קרוש והוי כבשר אפ"ה אחרי שפבר הי' עליו תורת דם לא פקע איסורא מיני' ע"י הקרישה.

והכי אשפחן בנדה נ"ד: לענין הא דתנינן התם דם הנדה מטמא לח ויבש וקא' בגמ' דף לו. יהי' בהננייתו? הא ופריף ואימא הנ"מ בלח ונעשה יבש יבש מעיקרו מנלן כו' יהי' ריבויא הוא הרי דאפי' הוי ידעינן דלח ונעשה קרוש טמא מ"מ ל"ה ילפינן מיני' קרוש מעיקרו אי לאו ריבויא דקרא.

ואדרבא מצינו בפירש"י שבת ע"ז. שפי' דנין קרוש לענין הוצאת שבת בכזית דכזית קרוש איפא רביעית.

הרי דגם כשהוא קרוש חשיב משקה ומשערנין לי' ברביעית כדן משקה. והנה לכאורה הנה איפא לומר דנין שאני פיון דמבואר בתוס' שבועות כ"ג.

ד"ה שכר דנין קרוש לא חזי לאכילה אלא שורין אותו במים לשתותו ולהכי גם כשנקרש לא פקע מיני' דין משקה פיון דע"כ עומד להשרות ולחזור לכמות שהנה. משא"כ בשאר משקין שיקרשו דראויין לאכלן בשעת קרישתו הוי עליו תורת אךל כשיקראו.

אמנם באמת ז"א דהרי במשנה פ"ג דטהרות הובאה במנחות ל"א. רמ"א שמן תחלה לעולם וחכ"א אף הדבש רשש"ז אומר יין פי' התוס' שם דפליגי בשקראו וס"ל לרשש"ז דוקא יין קרוש הוי משקה ורבנן ס"ל דגם שמן ודבש קרוש חשיב משקה והכי קיי"ל ובשו"ת ידי אליהו סי' כ"ו כתב דהרמב"ם פ"ט מט"א ג"כ אגזיל בשטיטה זו ונקט שמן

ודבש קרושים ויין קרוש אַתָּא בק"ו מינְיָהוּ דְהוּי מְשָקָה וא"כ לפ"מ דקיי"ל פְּרָבְנָן גַּם דְּבַש דְּבוּרִים שְׁקָרֵשׁ חָשִׁיב מְשָקָה: וְהִנֵּה בר"ש שְׁם הוֹסִיף ע"ד התוס' הַנָּ"ל ופ"י דְּבַקְרָשׁ וְחִזְרָא וְנִמְחָה אֲמַרִי דכ"ז שְׁקָרֵשׁ אֵינּוּ לֹא אֲנֹכֶל וְלֹא מְשָקָה וּמְסִיק בְּפִירוּשׁוֹ שְׁם וְנ"ל ורש"ש"ז אומר יין דִּקְא פְּדַמְפְּרֵשׁ בְּהַקְוֵמִין רַבָּה דְלַעוֹלָם אֵין לִינְן תּוֹרַת אֲנֹכֶל דָּאָם קָרֵשׁ הָרִי הוּא טְהוֹר פְּדַתְנִיא גְבִי מִים שְׁהַגְלִידוּ דְאֵין עֲלֵיהֶם לֹא תּוֹרַת אֲנֹכֶל וְלֹא תּוֹרַת מְשָקָה עכ"ל וּפְשִׁטָא לִי לְהַר"ש ז"ל שְׁם דְּבַשְׁעַת קָרִישְׁתָּן אֵין מוֹעִיל בְּהוּ מְחַשְׁבָּה לֹא לְאֲנֹכְלִין וְלֹא לְמְשָקָה [אֵיבְרָא דִּישׁ לַעֲיִין בְּמָה שֶׁהַר"ש הֵבִיא מִמִּים שְׁהַגְלִידוּ דְאֵינְפִשֶׁר דְּמִים פִּינּוּ דְקַלִּישִׁי לְהַכִּי הָוִי הַקָּרִישָׁה בְּהוּ שְׁיֻנּוּי גְדוֹל לְבַטְלָם מִתּוֹרַת מְשָקָה מִשָּׂא"כ יִין דְּסַמִּיךְ וּמכ"ש שְׁמֵן וְדְבַשׁ דְּעֵבִים אֵינְפִשֶׁר דְאֵין הַקָּרִישָׁה חָשִׁיב שְׁיֻנּוּי כ"כ אֲצֵלָם לְבַטְלָם מִתּוֹרַת מְשָקִין כּמ"ש בפרש"י וְתוֹס' בְּרַכּוֹת מ"א.

דְּמִים קְלוּשִׁין וְיִין עַב. וְהָא דְמַצִּינוּ בְּדְבַשׁ שְׁקָרֵשׁ דְאֵינּוּ לֹא אֲנֹכֶל וְלֹא מְשָקָה אַף דְדָם הוּא סְמִיךְ יוֹתֵר מֵיִין.

בנ"ז הָרִי בְּדָם שְׁקָרֵשׁ הָא מוֹעִיל מְחַשְׁבָּה לְטַמָּא ט"א כּמ"ש הַר"ש בְּעֶצְמוֹ לְעֵיל מִינְיָ וְע' בְּר"ן שְׁבַת ס"פ בְּמָה טוֹמְנִין בּמ"ש לַעֲנִין מִים שְׁהַגְלִידוּ וְנִפְשָׁרוּ פְּנִגָּד הַמְדוּרָה בְּשַׁבַּת דְּשָׂרִי דְלֹאֵוּ נוֹלֵד הוּא וּל"ד לְמְשָקִין שְׁזָבוּ פִינּוּ דְהָנִי בְּעוֹדָם קְרוּשִׁים נְמִי תּוֹרַת מְשָקִין עֲלֵינְהוּ לְכָל דְּבָר וְהֵינּוּ דְלַעֲנִין שְׁבַת לְהַכִּי ל"ה נוֹלֵד פִינּוּ דְגַם לַעֲנִין טוֹמָאָה מִים שְׁהַגְלִידוּ כְּשִׁנְיָמוּחוּ חוֹזְרִין לְטוֹמָאָתָן הָרֵאשׁוֹנָה וְכוּ שְׂאוּבִין שְׁהַגְלִידוּ טְהוֹרִין מְשׁוּם שְׂאוּבִין חִזְרוּ וְנִימְוָחוּ פֶּשֶׁר לְהַקּוּוֹת עֲלֵיהֶן וְחוֹזְרִין לְקַדְמוּתָן כּמ"ש הַר"ש שְׁם בְּשֵׁם הַתּוֹסְפֵתָא וְע"כ שְׁפִיר כ' הַר"ן דְלֵהַכִּי לֹא חָשִׁיב נוֹלֵד מִשָּׂא"כ מְשָקִין שְׁזָבוּ הָרִי כְּשִׁיּוּצָאֵין מִהַפְּרִי אֵין חוֹזְרִין לַעוֹלָם לְדִין אֲנֹכֶל וְהוּ"ל נוֹלֵד אֲבָל בְּשַׁעַת קָרִישָׁה הָא חִילּוּק גְדוֹל יֵשׁ בֵּין מִים דְקַלִּישִׁי לְשָׂאָר מְשָקִין דְּסַמִּיכִי וְיֵשׁ לְהַרְחִיב הַדְּבָר בְּזָה אכ"מ] וְרֵאִיתִי לַכ"ת בְּמַכְתָּבוֹ שְׁנִתְקַשָּׁה בְּזָה מְש"ס סוּכָה י"ב.

פִי אֲתָא רַבִּין א"ר יְרֵמְיָ אָמַר קָרָא בְּאַסְפָּה מְגַרְנָה וּמִיָּקְבִיךָ בְּפִסְוֹלַת גִּוְרָן וְיָקֵב הַפְּתוּב מְדַבֵּר וְאֵימָא גִּוְרָן עֶצְמוֹ וְיָקֵב עֶצְמוֹ א"ר זִירָא יָקֵב פְּתִיב פֶּאן וְא"א לְסַכְּהָ בּוֹ מִתְקִיף לֵה ר' יְרֵמְיָ וְאֵימָא יִין קְרוּשׁ הֵבֵא מְשָנִיר כּו' וְהַקְשָׁה דְהָרִי יִין קְרוּשׁ טְהוֹר לְגַמְרִי וְאֵין עֲלִיו לֹא תּוֹרַת אֲנֹכֶל וְלֹא תּוֹרַת מְשָקָה א"כ לֹא הוּ"מ לְמִיזְדַק מְזָה דְמְסַכְכִין בְּדְבָר הַמְקַבֵּל טוֹמָאָה.

וְהִנֵּה לְכַאוּרָה הָיָה נִרְאָה לִינִישׁב קוֹשְׁיָא זֹו ע"ד הַפְּלָפוּל דְהִנֵּה בִירוּשְׁלָמִי פ"ב דְּמַע"ש הַלְכָה א' פְּרִיף הֵתָם עַל הָא דְהַקְפָּה הַדָּם וְאֲכָלוּ חָיִיב הָרִי תְגִינּוּ דָם שְׁקָרֵשׁ אֵינּוּ לֹא אֲנֹכֶל וְלֹא מְשָקָה וּמְחַלְק דְרַק לַעֲנִין ט"א אֵינּוּ לֹא אֲנֹכֶל וְלֹא מְשָקָה וְלֹא לַעֲנִין אִיסוּר ע"ש וְהַנִּרְאָה בְּעֵינֵי לְהַסְבִיר הַעֲנִין עפ"מ דִּי"ל דְלִכְּהָ לַעֲנִין טוֹמָאָה לֹא הָוִי עַל מְשָקָה שְׁנִקְרֵשׁ דִּין מְשָקָה פִינּוּ דְהָא דְמְשָקִין מְקַבְּלִין טוֹמָאָה יְלַפִּינוּ מְקָרָא דְוְכָל מְשָקָה אֲשֶׁר יִשְׁתָּה בְּכָל פְּלִי יִטְמָא וְכִינּוּ דְבַשְׁעַת קָרִישָׁה אֵינּוּ רְאוּי לְשְׁתִּיָּה לֹא קָרִינִין בִּי אֲשֶׁר יִשְׁתָּה וּלְכָה אֵין עֲלִיו דִּין מְשָקָה לַעֲנִין טוֹמָאָה מִשָּׂא"כ לַעֲנִין אִיסוּר לֹא בְטִיל מִינְיָה שְׁם מְשָקָה ע"י הַקָּרִישָׁה פּנ"ל וּבפִירש"י שְׁם ד"ה ור' יוֹסִי לְטַעֲמִין כּו' אֲלֵא ע"כ ר' יְרֵמְיָ כּר"א אוֹ כְּאַבְיִי ס"ל דְאֲמַרִי קְדָשִׁים עוֹשִׂים טוֹמָאָה כִּי"ב כּו' וְהַקְשׁוּ הַמְפּוֹרְשִׁים דְאֵי אֲמַרִינוּ דְקְדָשִׁים עוֹשֶׂה טוֹמָאָה כִּי"ב אֵיף אֲפִשֶׁר לּוֹמַר לר"א טוֹמָאָת מְשָקִין לְטַמָּא אַחֲרִים דְרַבְּנָן בְּקְדָשִׁים

הרי בין לפירש"י דיליף דאנכל מטמא אנכל מנבואת חגי דכתיב לחם ונזיד ונהרי שם פתיב נמי זין ושמון ובין לפר"ת דיליף מוהבשר אשר יגע בכל טמא ה"ה משקין שנטמאו הוא נמי בכלל טמא וא"כ נשמע דלמ"ד אוכל מטמא אנכל בקדושים ע"כ גם משקים מטמאין אחרים מדאוריני' ע' בחידושי אבן העזר ותי' דלר' ירמל' הא דאנכל מטמא אנכל ילפינן מדכתבה רחמנא טמא הוא דבחולין אין טומאה עושה כ"ב היינו דאין אנכל מטמא אנכל ש"מ הא משקין מטמא ועפירש"י פסחים י"ח.

ד"ה ואיס"ד ובדף י"ט. ד"ה א"ל ע"ש.

ולפי"ז מתנישבת שפיר קושיותו הנ"ל דר' ירמל' שפיר פריה ואימא זין קרוש ואי דקרוש הא טהור מדין משקה ז"א דהתייבח אי ילפינן טומאת משקין מוכל משקה אשר ישטה אז בעינו דוקא ראויין לשתי' פנ"ל משא"כ ר' ירמל' לשיטתו דיליף טומאת משקין מטמא הוא כו' הא משקין מטמא פנ"ל וא"כ בהאי קרא הא לא פתיב אשר ישטה ושפיר הוי לדידנ' תורת משקין גם על זין קרוש כמו לענגן איסור ודוק: אמנם באמת אין אנו צריכין לכ"ז דהרי מבואר בסופה ט"ז במחצלת של שיפא ושל גמי שיירי אעפ"י שגפחתו מפשיעורה אין מספכין בהו וכן במטלניות שאין בהו גע"ג פיון דמעיקרא הוי מקבלין טומאה אע"ג דהשתא אין מקבלין טומאה פסול לסיכוף ואף למה שצידד הפמ"ג בסי' תרכ"ט לומר דבכה"ג אינו פסול רק מדרבנן והכי מבואר באמת בפירש"י שם דט"ו: בכ"ז ביין קרוש הא מלבד דמעיקרא קודם שנקרש הנה מקבל טומאה הא גם עתה אחר שיתמסמס יחזור לכמות שהיה בכה"ג בודאי מה"ת פסול לסוף בו.

ולבר מן דין גלפענ"ד דאין פאן קושיא פל עיקר דפירכת' ר' ירמל' הוא דאיפשר לן לפרושי קרא בגורן עצמו ויקב עצמו ואי דיקב משמע שפכר נעשה זין וא"א לסוף בו הא איפשר לסוף ביין קרוש וכיון דמציינן לפרושי קרא בגורן עצמו ויקב עצמו ממילא מוכח מקרא דמספכין בדבר המקבל טומאה ממה שמספכין בגורן עצמו דהו"ל אנכל והבו ולפום ריקטא הנה נ"ל להוכיח מש"ס ערכין י"א.

דקא"ר יוסי לענגן בפורים פרי אתה מביא ואי אתה מביא משקין הביא ענבים ודרבן מנין ת"ל תביא מ"מ ופי' התוס' (שם דמייירי לענגן לכתחלה שביא היין מדריכת ענבים לביפורים וקשה מנין לנו לרבוני מהא דזין פשר להבאת בפורים דילמא לא ריבה קרא רק זין קרוש דחשיב פרי פיון שהוא אוכל א"ו דגם פשנקרש הוי עלי' דין משקה.

אמנם באמת מהא ליפא לאוכוחי מידי דלענגן שיהנה נקרא פרי לא נפקא לן מידי אם הוא קרוש או לא דרק לענגן שיהנה אנכל איפשר דבנקרש שאינו ראוי לשתי' יהי' עליו דין אנכל אכל מ"מ פרי לא הוי וכי"ב כ' בתוס' חולין ק"ד ד"ה הביא ע"ש: ומעתה נעתיק עצמינו להקיתר השני שכ' המג"א דאין חשש בדבש המרקחת מאחר שעומד לאכילה לא מיקרי משקה ומייתי לה מש"ס שבת י"ט.

על המשנה דהתם י"ח. ושון אלו ואלו שטוענין מבע"י את הזיתים בקורת בית הבד ואת הענבים בעיגולי הגת והמשקה הולך וזב בשבת וקא"ר"א הוא דתנו חלות דבש שריסקו בע"ש ויצאו מעצמן אסור ור"א מתיר ודחי שא"ה בדבש ליפא למיגור שמא יסחוט משתמש דל"ש בי' סחיטה דמעיקרא אנכל ולבסוף אנכל אכל גבי זיתים וענבים

מעיקרא אַנְכַל וְהַשְׁתָּא מַשְׁקָה וְאִיפָא לְמִיגְזֹר שְׁמָא יִסְחֹנֵט מִשְׁתַּחֲשָׁף הָרִי דְקָרְאוּ לְדָבֵשׁ אַנְכַל גַּם לְאַחַר שְׁיַצְא מִהַכּוֹנְרֵת הִנֵּה בְּאַמְתַּת הָרִ"ש בְּסוּף עוֹקְצִים הַקְּשָׁה ע"ד הַש"ס הִלְלוּ מִהַמְשַׁנָּה שֵׁם דְקַתְּנֵי חִלּוֹת דָּבֵשׁ מְאִימְתִי מִיטְמָאוֹת מְשׁוּם מַשְׁקָה בַּה"א מְשִׁירְסַק א"כ חֲזִינֵן דְּמַשְׁעַת רִיסוּק יֵשׁ עָלָיו תּוֹרַת מַשְׁקָה וְא"כ אַדְרַבָּא הִיל"ל מְעִיקְרָא מַשְׁקָה וְהַשְׁתָּא מַשְׁקָה אֲמַנְם בְּאַמְתַּת י"ל דְּהָד דְּחִלּוֹת דָּבֵשׁ שְׁרִיפְסָן מִיַּיְרִי פְּשִׁחִישׁב עָלָיו לְאַכִּילָה בְּשַׁעַת רִיסוּק וְכִינּוּ דְבִשְׁעָה שֶׁהִי בְּכּוֹנְרֵתוֹ הִנֵּה עָלָיו תּוֹרַת אַנְכַל כַּד 'הַתּוֹס' ב"ב הַנ"ל וּבְשַׁעַת הָרִיסוּק חֲשִׁיב עָלָיו ג"כ לְאַנְכַלוּ לָא נַחִית עָלָיו תּוֹרַת מַשְׁקָה.

וּמַהֲאִי טַעְמָא דְחָה הַמַּהֲרִי"ט בְּתִשׁו' ח"א ס' ע"ו אֶת דְּבָרֵי מַהֲר"א בֶּן יַעֲשׂ שְׁרַצָּה לֹאמַר דְּפִירוֹת הַמְּרוֹקְחִים בְּדָבֵשׁ ל"ה מַשְׁקָה מַש"ס שְׁבַת קמ"ד: סוּחַט אָדָם אֲשָׁכּוּל שֶׁל עֲנָבִים לְתוֹף הַקְּדִירָה אֲבָל לֹא לְתוֹף הַקְּעֶרֶה כּו' מַשְׁקָה הַבָּא לְאַנְכַל אַנְכַל הוּא וְדַחִי לָהּ הַמַּהֲרִי"ט דְּדוֹקָא מַשְׁקָה שְׁעֵדִין לֹא יֵרַד עָלָיו תּוֹרַת מַשְׁקָה וּבְשַׁעַת פְּרִישְׁתּוֹ מִן הָאֲנְכַל חֲשִׁיב עָלָיו לְתַתּוֹ לְתוֹף אַנְכַל אַחַר וְדַאי ל"ח מַשְׁקָה שְׁעֵדִין לֹא נֶעְקַר מִיַּנְי' שֵׁם אַנְכַל וְלֹא נַחֵת תּוֹרַת מַשְׁקָה עָלָיו אֲבָל הֵיכִי שְׁפָבֵר נַחִית עָלָיו שֵׁם מַשְׁקָה מִתַּחֲלָה אַעפ"י שְׁבָא לְתוֹף הָאֲנְכַל לֹא נֶעְקַר שֵׁם מַשְׁקָה מִמֶּנּוּ ע"ש וְשַׁעפ"י הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲמַרְתִּי לְדַחּוֹת ג"כ מַה שְׁלַכְאוּרָה הִי גַלְפַּענ"ד לַה"ר ל"ד מַהֲר"א בֶּן יַעֲשׂ ו"ל שֶׁר"ל שֵׁם דְּמַשְׁקָה שִׁי"ב טַעַם אַנְכַל הָוִי עָלָיו תּוֹרַת אַנְכַל וְלֹא תּוֹרַת מַשְׁקָה כִּינּוּ דְטַעַם כְּעִיקַר דְּהִנֵּה בְּתוֹס' תּוֹלִין קי"ז: ד"ה וְלֹא הִקְשׁוּ בְּהָא דַּא' בְּפִסְחִים ל"ג: דַּאי מַשְׁקִין מִיַּפְקֵד פְּקִידֵי לֹא נְטַמְאוּ הַמַּשְׁקִין עִם הָאֲנְכַל וְאַמַּאי לֹא נְטַמְאוּ בְּגִיעַת הַטְּוִמְאָה לְקַלִּיפָה מְשׁוּם שׁוֹמֵר וְתִי דַּאִין שֵׁם מַשְׁקָה עָלֶיהֶן עַד שְׁיַצְאוּ חוּץ וְהֵכִי תַנְיִין בְּמַשְׁנָה סוּף מְכַשִּׁירִין אִם אֲמַרְתֶּם בְּסִלֵי זִיתִים וְעֲנָבִים שְׁתַּחֲלִתּוּ אַנְכַל וְסוּפֵן מַשְׁקָה.

וְלַכְאוּרָה אִי מִיַּפְקֵד פְּקִידֵי אַמַּאי לֹא יְהִי עָלֶיהֶן דִּין מַשְׁקִין גַּם כְּשֶׁעוֹדֵן בְּתוֹף הַפְּרִי דְבִשְׁלָמָא אִי מִיַּבְלַע בְּלִיעֵי הו"ל כְּגוֹף הָאֲנְכַל כַּמ"ש בְּתוֹס' ע"ז ד"ל: ד"ה וּמְטַמְא לְעַנְיָן גּוֹשׁ זִיתִים דְּהו"ל הַמַּשְׁקָה כ"ז שְׁבָלוֹעַ בְּתוֹכּוֹ כְּגוֹף הַזִּית וְכִי"ב מְצִינוּ בְּתוֹס' מְעִילָה י"ז.

ד"ה וְהָא אַר"מ לְעַנְיָן דָּם כ"ז שְׁמוֹבְלַע בְּבִשְׁרֵי הַשְּׂרִץ בְּשֶׁר הַשְּׂרִץ קָרִינִין בִּי כִּינּוּ שְׁלֵא פִירֵשׁ מְעוֹלָם וְעַפִּירֵשׁ"י פְּסָחִים ל"ד: ד"ה הֵכָא דְנִגְעוּ אֲבָל אִי מַשְׁקִין מִיַּפְקֵד פְּקִידֵי לְמָה לֹא יְהִי עָלֶיהֶם דִּין מַשְׁקִין גַּם כְּשֶׁעוֹדֵם כְּנוֹסִים בְּתוֹף הַפְּרִי וְע"כ דְּמַשְׁקִין שְׁמַתְעָרְבִין עִם מַאֲכַל הָוִי עָלֶיהֶן דִּין אַנְכַל.

וְכִינּוּ שְׁפֵן הָרִי כ' הָרָא"ש בְּפִירוּשׁוֹ לְגִדְרִים נ"ב: בְּבַעֲיָא דְרַמְב"ח עַל הָא דְקַתְּנֵי בְּמַשְׁנָה קוֹנָם זִיתִים וְעֲנָבִים אֵלּוּ שְׁאִינֵי טוֹעַם אֶסּוּר בָּהֶן וּבִיּוֹצָא בָּהֶן וּמִיַּבְעִיָא לִי אֵלּוּ דְּוִקָא אִו שְׁאִינֵי טוֹעַם דְּוִקָא וְכ' הָר"ש דַּאֲע"ג דְּכִי אָמַר אֵלּוּ מוֹעִיל לְאַסּוּר נ"ט בַּכ"ז אִינוּ אוֹסֵר בִּיּוֹצָא מִן הָעֲנָבִים כִּינּוּ דְּמִיַּפְקֵד פְּקִידֵי וְדָבָר אַחַר הוּא מִמֶּשׁ ע"ש וְא"כ לִפִּי"ז כִּינּוּ דְּהַמַּשְׁקָה בְּעוֹדָה בְּתוֹף הַפְּרִי הָוִי עָלָה דִּין אַנְכַל אַע"ג דְּמִיַּפְקֵד פְּקִידֵי וְדָבָר אַחַר הוּא מַכ"ש אִם נִתְעָרַב עִם הָאֲנְכַל בְּטַעְמוֹ הָוִי עָלָיו דִּין אַנְכַל.

אֲכַן לְהַאֲמִיר אִין כָּאן רְאָיָה כָּלֵל דְּהִתָּם שְׁאִינֵי דְאַמְרִינּוּ דְלֹא נַחִית עָלֵי שֵׁם מַשְׁקָה כ"ז שְׁלֵא פִירֵשׁ מִן הַפְּרִי אֲבָל אַחַר שְׁיֵרַד עָלָיו תּוֹרַת מַשְׁקָה ל"מ לְאַפּוֹקֵי שֵׁם מַשְׁקִין מְעָלָיו ע"י שְׁנַתְעָרַב עִם הָאֲנְכַל בְּטַעְמוֹ וְשִׁפִּיר דְחָה הַמַּהֲרִי"ט ו"ל וְכַתֵּב דַּאֲע"ג דְטַעַם כְּעִיקַר מ"מ שֵׁם מַשְׁקָה לֹא נֶעְקַר מִמֶּנּוּ וְלֹא אֲתִי טַעְמָא וּמְבַטֵּל הָעִיקַר שֶׁהוּא גּוֹף הַמַּשְׁקָה לְבַטְלוֹ

מתורת משקה לגמרי אלא להוסיף עליו תורת אֶכָל ע"ש וְהָכִי מְבֹאָר בְּאַמַּת בְּתוֹס' יְשָׁנִים יוֹמָא פ': בְּהָא דא' הָתָם ר"ל צִיר שַׁע"ג הֵיִרְק מְצֻטְרַף לְכַוְכְּתָבָת בִּיּוּה"כ פְּשִׁיטָא מְהוּ דְתִימָא מְשָׁקָה הוּא קמ"ל פֶּל אַכְשׁוּרִי אֶנְכָלָא אֶנְכָלָא הוּא וְכ' בְּתוֹס' יְשָׁנִים דְלַעֲנִין נְטִילָה מְחַמַּת טִיבּוּלוּ בְּמְשָׁקָה חֲשִׁיב כה"ג מְשָׁקָה וְרַק לַעֲנִין יְה"כ חֲשִׁיב אֶנְכָל ע"ש.

נְעַתוּס' ע"ז ל'. ד"ה אֶלוֹנְתִיתִשְׁכ' שָׁם לַעֲנִין הֵיכִי שְׁמַעְרָב יִין בְּתַבְשִׁיל פִּינּוּ דְאִין הֵינּוּ נִיפָר בְּעִין לְכַף אִין בּוּ מְשׁוּם נְסֻף אֶבֶל הֵיכִי שְׁמַשְׁימִין יִין בְּדָבָר גּוּשׁ פְּגוּן בְּשׁוּמִין אִוּ בְּחַרְדֵּל יֵשׁ לְחֹזֵשׁ לְמַגַּע נְכָרִי לְפִי שְׁהֵינּוּ נִיפָר בְּעִין ע"ש אָפֶס הֵיכִי דְהָאֶכָל הוּא הַעֲיָקָר וְרַק שְׁנִיתָן בּוּ מְעַט מְשָׁקָה בְּתַבְשִׁיל בְּזָה הַלְחָלוּחִית הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ יֵשׁ עַלְיוּ תוֹרַת אֶנְכָל כְּמְבֹאָר בְּפִירֵשׁ"י בְּרַכּוֹת נ"ב: ד"ה אִין פְּלִי כו' וּא"ת פְּעַמִּים שְׁיֵשׁ מְשָׁקִים תַּבְשִׁיל טוֹפַח עַל הַיָּדִים אִין תוֹרַת מְשָׁקִין עַלְיוּ אֶלָּא תוֹרַת אֶנְכָל עכ"ל נְעַתוּס' נְבַחִים ק"ט.

ד"ה עוֹלָה וְאִימּוּרִין כו' וְנ"ל וְהָא דְחָלָב וְיִין מְצֻטְרָפִין אַע"ג דְחָלָב בְּכִזִּית וּמְשָׁקִין בְּרַבִּיעִית הַנ"מ בְּשִׁתְיָי אֶבֶל דְרַף אֶכִּילָה שְׁשָׁרָה פְתוּ בִינּוּ שְׁיַעוּרוּ בְּכִזִּית עכ"ל. אָמְנָם הֵיכִי שְׁהָאֶנְכָל וְהַמְשָׁקָה שְׁנִיחָה שְׁוִים וְאִין אֶחָד טָפַל לְחַבְרִוּוּ כְּפִירוֹת הַמְטוּגְנִין בְּדַבְשׁ שְׁגַם הַדְּבַשׁ הָנִי עֲיָקָר בְּמַרְקַחַת שְׁפִיר יֵשׁ עַלְיוּ דִין מְשָׁקָה: וּבְעִנְיָן מַה שְׁתַּמָּה מְעַלְתוּ ע"ד הַט"ז שָׁם שְׁפַתְב דְרַק גְּבִי פְלִים שְׁיָיָה לֹמַר דְעוֹלִין מִיַּדִּי טוֹמְאָתוֹן בְּשִׁינּוּי מְעַשָּׂה וְלֹא בְּאֶנְכָלִין וּמְשָׁקִין דְבַהּוּ ל"מ מְעַשָּׂה כ"א פְּשִׁנְפֶסֶל מְאֶכִילַת פְּלָב וְכ' לְתַמּוּהָ ע"ז מַד' הַתּוֹס' ב"ב י"ט: ד"ה וְחִיפּוּק שְׁכַתְבוּ דְגַם בְּאֶנְכָלִין אֶמְרִינוּ דְעוֹלִין מִיַּדִּי טוֹמְאָתוֹן בְּשִׁינּוּי מְעַשָּׂה.

הֵנָּה מַד' הַתּוֹס' הֶלְלוּ לִיכָּא קוֹשְׁיָא עַל הַט"ז דְעַד כָּאן לֹא כ' הַתּוֹס' הָתָם דְמַהֲנִי שְׁינּוּי מְעַשָּׂה גְבִי אֶנְכָלִין אֶלָּא הֵיכִי שְׁבִיטֵל הָאֶנְכָל לְגַבִּי הַכּוֹתֵל אִוּ לְגַבִּי הַקְרַקַּע וְעַתוּס' סוֹפָה י"ג: ד"ה אִם אֶבֶל שְׁיַעֲיֵל בְּיָטוּל לְבִטּוּלָה מְתוֹרַת אֶנְכָל ע"י שְׁינּוּי מְעַשָּׂה בְּלַחֲוֹד בְּלָאוּ בְּיָטוּל לְגַבִּי הַכּוֹתֵל אִוּ הַקְרַקַּע זָה לֹא מְצִינוּ וְהַחֲלִיּוּק קַל לְהַבִּין.

אִיבְרָא דְלְכַאוּרָה אִיכָּא לְעִיּוּנֵי מַד' הַש"ס נְדָה נ"א: דְקָא הָתָם סְתָם שְׁבַת לְכַמְךָ עֲשׂוּי' וּמְקַבֵּל טוֹמְאָתוֹן אֶנְכָלִין וּמְשַׁנְתְּנָה טַעַם בְּקַדְרָה בְּטַל שָׁם אֶנְכָל מִינָהּ וְשׁוּב אִין מְטַמָּא ט"א ע"ש הָרִי דְאָף דְיָרַד עַלְיוּ תוֹרַת ט"א מ"מ ע"י שְׁינּוּי מְעַשָּׂה שְׁנִיתָן לְהַקְדִּירָה נְפַקַּע מִינָהּ דִּין ט"א אָמְנָם ג"ז ל"ק דִּי"ל דְמְשַׁנְתְּנָה לְקַדְרָה הַנּוֹבְרָר דְמַעֲיָקָרָא לְהַטְעִים עֲמֻדָה וּמְעוֹלָם לֹא נַחִית עֲלָה תוֹרַת ט"א דוֹמְרָא דְמְצִינוּ בְּחֻלִּין י"ד: בְּהַמָּה בְּחִי' לְגַדֵּל עוֹמְדַת נְשַׁחְטָה הַנּוֹבְרָרָה דְלֶאכִילָה עוֹמְדַת ע"ש וְאֶדְרַבָּא מְהָתָם יֵשׁ לְהַבִּיא רְאִיָּה לַד' הַט"ז דְלְכַאוּרָה קֹשָׁה אִיף מְדִיִּיק הָתָם דְשַׁבַּת סְתָמָא לְכַמְךָ עֲשׂוּי' דְאִי סְתָמָא לְקַדְרָה כִּי לֹא נְתַנָּה נְמִי סְתָמָא לְקַדְרָה וְלְכַאוּרָה מְאִי פִירְכָּא הִיא זֹו דְיִלְמָא אֶשְׁמַעֲינִין הֵיכִי דְחֲשִׁיב עֲלָה בְּפִירוּשׁ לְכַמְךָ אַפ"ה כִּי נְתַנָּה לְקַדְרָה פְּקַעָה מִינָהּ טוֹמְאָתָהּ בְּשִׁינּוּי מְעַשָּׂה.

אַע"כ דְבַאוּכָל פִּינּוּן שְׁיָרַד עַלְיוּ פ"א תוֹרַת ט"א ע"י מְחַשְׁבָּה בְּפִירוּשׁ תוּ אִינוּ עוֹלָה מִיַּדִּי טוֹמְאָתוֹן אִף בְּשִׁינּוּי מְעַשָּׂה וְרַק כְּשִׁהָיָה עֲלָה תוֹרַת ט"א מְטַעַם סְתָמָא לְכַמְךָ אִזּוּ שְׁפִיר עוֹלָה מְטוֹמְאָתָהּ בְּשַׁנְתְּנָה טַעַם בְּקַדְרָה וְכַה"ג כ' בַּמ"מ פ"ב מַה' פְּלִים דְאָף דְאִין פְּלִי עוֹלָה מִיַּדִּי טוֹמְאָתוֹן אֶלָּא בְּשִׁינּוּי מְעַשָּׂה זְהוּ דְנֻקָּא הֵיכִי שְׁיָרַד לִיַּדִּי טוֹמְאָה ע"י מְחַשְׁבָּה בְּפִירוּשׁ אֶבֶל הֵיכִי שְׁל"ה עַלְיוּ תוֹרַת טוֹמְאָה מִפְּחַ מְחַשְׁבָּה רַק דְסְתָמָא עוֹמְדַת לְכַף מְהִנֵּי מְחַשְׁבָּה גְרִידָא בְּלֹא שְׁינּוּי מְעַשָּׂה וְהוֹכִיחַ זְהוּ מְבַגְּד שְׁחִיבָב עַלְיוּ לְצוּרָה בְּנְבַחִים צ"ד: ע"ש וְכַמוּ כֵן י"ל לַעֲנִין אֶנְכָלִין דְאָף דְהֵיכִי דְיָרַד עַלְיוּ תוֹרַת טוֹמְאָה ע"י מְחַשְׁבָּה בְּפִירוּשׁ

ל"מ גם שינוי מעשה להעלותו מטומאתו אבל היכי דנחית עליו תורת טומאה ע"י שסתמא עומד לכה עולה מידי טומאתו ע"י שינוי מעשה עכ"פ.

ואף דבידות האוכלין פליגי בסופה י"ד. ר"א ור"י דח"א דמחשבה נעשה ובמחשבה סלקא ול"ב שינוי מעשה כלל היינו משום דאינם לא פלי ולא אונל ולא חשיבי אכל אונל גופי אפי' ל"ה מחשבה רק מפת דסתמו עומד לכה בעינין שינוי מעשה להעלותו מטומאתו והיכי דירד עליו תורת ט"א ע"י מחשבה בפירוש ל"מ גם שינוי מעשה להעלותו מטומאתו כד' הט"ז ודוק.

זה עלה במצודת עיוני בעזרה"י בהלכה זו וד' יצילני משגיאות ויראני נפלאות מתורתו הקדושה כנפש ידידו דור"ש באהבה: סי' יב לק"ק ליסקא בעזה"י יום ב' דר"ח אדר"ש תרמ"ו לפ"ק סטרי יצו ה' את הברכה על ראש כבוד ש"ב ידידי הרבני המנפג בתורה וביראת ד' טהורה.

מוה' דוד אפטייקער נ"י: מכתבו הגיעני והנני להשיב לו על אתר כמבוקשו ע"ד שאלתו אם צריכין לברך על מרקחת אתרוג שהחיינו מאחר שפבר בירך שהחיינו בחג הסוכות בשעת נטילתו לצאת י"ח ד' מינין: הנה מקודם חל עלינו לחקור באתרוגים שלנו שאנו יוצאין בהם י"ח הרי לא נגמרו ולא נתבשלו כל צרכן ומבואר בתשו' הרשב"א הובא בסי' רכ"ה ברמ"א ס"ג והמחבר ס"ז דאין מברכין שהחיינו על הבוסר ומשמע מתשו' הרשב"א שם שאם בירך שהחיינו על הבוסר חוזר ומברך על הענבים וכן מפורש בפלבו הובא בב"י שם משום דעיקר ברפת שהחיינו על פרי המתחדש הוא דוקא בתשלום ברייתו שהפל הולך אחר בישול הפרי וגמרו והכי מוכח באמת מד' הירושלמי פ' ערבי פסחים דקא' מי שראה תאנה בכורה שמה אינו צריך לברך ומשמע דתליא בזמן הבכור והבישול וא"כ כמו דקיי"ל בסי' ר"ב ס"ב לענין ענבים דכיון שלא נודע לנו שיעור פול הלכן לעולם דינו פבוסר ומברכין בפה"א עד שיהי' גדול ביותר ע"ש א"כ ה"ה לענין ברפת שהחיינו לכאורה אין לברך עד שיצא בודאי מתורת בוסר.

אמנם באמת כיון דקיי"ל בסופה ל"ו. דאתרוג הבוסר כשר א"כ באתרוג הא בעינין פרי פדכתיב פרי עץ הדר הרי חזינין דהוי עלי' שם פרי בעודו פוסר ועתוס' שם ל"א: ד"ה שיעור שמובא ירושלמי אתרוג הבוסר רע"א פרי וחכ"א אינו פרי וע' ריא"ז שם ובב"י סוסי' תרמ"ח במ"ש בכונת התוס' שכ' דאתרוג הבוסר חשיב פירא טפי.

א"כ ממילא נמי דמש"ה מברכין עליו ג"כ בפה"ע ומברכין עליו שהחיינו ועתשו' ח"צ סי' קס"ה ובלא"ה מוכח דמברכין עליו בפה"ע גם בעודו פוסר לפ"מ דמבואר בפ"א דמעשרות מ"ד התפוחין והאתרוגים חייבים גדולים וקטנים וע"כ דחזיין לאכילה בעינייהו דהרי קיי"ל התם בשקדים המרים כמ"ד בעירובין כ"ח: זה נזה לפטור ול"מ הא דראויין למתקן ע"י האור שמהאי טעמא אמרי לה זו"ז לחיוב כמבואר התם וע"כ דבעינין דחזי למיכל בעיני' ואפ"ה פוסק הרמב"ם פ"ב מה' מעשר הלכה ה' התפוחים והאתרוגים משיתעגלו מפני שהן ראויין לאכילה כשהן קטנים וע"כ דחזיין למיכל בעינייהו עמ"ל שם והכי מבואר בפיהמ"ש שם.

וא"כ מה"ט מְבַרְכִין שְׁפִיר על אֲתָרוֹג שְׁנֶרְקַח מְעֵשָׂה רוֹקַח בְּפֶה"ע אִפִּי בְּקִנְיָנוּ וְנִהְרִי
בִּמְגִלָּה סִי ר"ב ס"ק י"ז פּוֹסֵק לְבָרֶךְ עַל קְלִיפַת מְרַאנְצִין שְׁמֵרְקַחִין אוֹתָן בְּפֶה"ע מִכ"ש
עַל מְרַקַּחַת אֲתָרוֹג שְׁדִינוּ לְבָרֶךְ בְּפֶה"ע וְכ"פ בִּט"ז סִי ר"ה סק"ג וּבִתְשׁוּ' פִּמ"א ח"א סִי
ס"ה דְּעַל אֲתָרוֹג הַמְטוֹנָן בְּדָבֵשׁ מְבַרְכִין בְּפֶה"ע וּמִמִּילָא דְחֵיבִין ג"כ לְבָרֶךְ שְׁהַחֲיִינוּ עָלָיו
כִּינּוּן דְּהוּי פְּרִי נְחֹזִי לְאֲכִילָהּ וּמִכ"ש לִפְמ"ש בִּתְשׁוּ' הַרְדֵּב"ז סִי רצ"ז דְּהָא דְאִין מְבַרְכִין
שְׁהַחֲיִינוּ עַל הַבּוֹסֵר הוּא מְשׁוּם דְּעֵיקָר נְטִיעָתוֹ לְעֵנְבִים וְעַמ"ש בְּחֶלֶק ד' סִי מ"ג א"כ
אֲתָרוֹג הֵלֵא עֵיקָר נְטִיעָתוֹ לְמַצּוֹה שְׁנִמְכָר בְּדָמִים יְקָרִים וְרוּבָם כְּכֹלָם תּוֹלְשִׁין אוֹתָן קוֹדֵם
שְׁנִמְכָר פְּרִיָּן א"כ בּוֹדָאֵי חֵיב לְבָרֶךְ עָלָיו שְׁהַחֲיִינוּ וְעַתְשׁוּ' הַרְשָׁב"א סִי תכ"ח אָפֵס
בְּזֹאת יֵשׁ לְסַפֵּק בְּבִרְכַת שְׁהַחֲיִינוּ עַל מְרַקַּחַת הָאֲתָרוֹג מִפְּאֵת שְׁכָר בִּירָה שְׁהַחֲיִינוּ בְּשַׁעַת
נְטִילָה לְמַצּוֹה וְעֵיקָר בְּרַכַת שְׁהַחֲיִינוּ עַל פְּרִי הַמִּתְחַדֵּשׁ הֵלֵא הוּא עַל רֵאִית הַפְּרִי כִּמ"ש
הַמְחַבֵּר ס"ג הַרְוֹאָה פְּרִי חֲדָשׁ כּו' אֶלֵא שְׁהָרָא"ש כ' בִּפ"ג דְּעִירוּבִין שְׁנִהְגוּ הָעוֹלָם לְקַבְּלָהּ
הַבְּרָכָה אֲשַׁעַת אֲכִילָהּ כְּמוֹ שְׁהַחֲיִינוּ דְּעֵשִׂית סִנְפָה וְלוֹלֵב שְׁקוּבְעִין בְּשַׁעַת הַמַּצּוֹה ע"ש
וְכִינּוּן דְּכַתְבֵּי בְּרַמ"א שֵׁם דְּבִדְעֵבֵד אִם בִּירָה בְּשַׁעַת רֵאִי' לֹא הִפְסִיד א"כ יֵצֵא כָּבֵד בְּבִרְכַת
שְׁהַחֲיִינוּ שְׁבִירָה בְּשַׁעַת נְטִילָה: וְהִנֵּה לְכַאוֹרָה הִי מְקוּם לְהַסְתַּפֵּק וְלוֹמַר דְּהַרִי עֵיקָר
בְּרַכַת שְׁהַחֲיִינוּ בְּרֵאִית פְּרִי חֲדָשׁ הוּא שְׁשִׁמַח לְבוֹ שְׁיִוְכַל לְאֹנְכְלוֹ שְׁמִזָּה הַטַּעַם כ' בְּאַמַת
הַרְדֵּב"ז בִּסִי הַנ"ל שְׁעֵיקָר הַבְּרָכָה הוּא בְּשַׁעַת הַנִּינְתוֹ דְּאִזּוּ יֵשׁ לוֹ שְׁמִחָה יִתְרָה וְלֹא
בְּשַׁעַת רֵאִי' וְעַתוּס' בְּרַכּוֹת נ"ט: וְא"כ לְכַאוֹרָה י"ל דְּהָא דִּיּוֹצְאִין בְּבִרְכַת שְׁהַחֲיִינוּ בְּשַׁעַת
רֵאִי' הוּא דוֹקָא בְּפְרִי שְׁנִמְכָּל כְּמוֹ שְׁהוּא חֵי מִשְׁא"כ אֲתָרוֹג הָא א"י לְאֹנְכְלוֹ כְּשֵׁהוּא חֵי
רַק ע"י טִיגוֹן וְלֹא יִתְכּוֹן לְבָרֶךְ עָלָיו שְׁהַחֲיִינוּ בְּשַׁעַת רֵאִי' אוּלָם בְּאַמַת ז"א דְּהַרִי מְצִינוּ
בְּעִירוּבִין מ: אִמַר רַב יְהוּדָ' אֲנָא אֶקְרָא חֲדָתָא נְמִי אֲמִינָא זְמַן וּפִירִש"י וְנ"ל כְּשֵׁאֲנִי רוֹאָה
דְּלַעַת חֲדָשָׁה מְשֻׁנָּה לְשֻׁנָּה אֲמִינָא זְמַן וְע"כ דְּלִכְהָ גָּטָה קָרָא דוֹקָא לְאֲשַׁמְעִינוּ דְּאִרְ דְּקָרָא
אִינוּ נְאֻכָל כְּמוֹת שְׁהוּא חֵי אִפ"ה מְבַרְכֶה עָלָיו שְׁהַחֲיִינוּ בְּשַׁעַת רֵאִי' שְׁנִהְגָה בְּרֵאִיתוֹ שְׁיִוְכַל
לְאֹנְכְלוֹ אַחַר הַתִּיקוֹן שְׁיִתְקַנוּ לְאֲכִילָהּ א"כ ה"ה בְּאַתָרוֹג אֲמַנְם עַדִּין יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִי מְצִי
פְּטֵר נִפְשִׁי בְּבִרְכַת שְׁהַחֲיִינוּ דְּמַצּוֹה מְלַבְרָה עַל גּוֹף הַפְּרִי הַמִּתְחַדֵּשׁ כִּינּוּן דְּשִׁנְיִין וְחִלּוּקִין
הֵן זִמ"ז דְּבִרְכַת שְׁהַחֲיִינוּ עַל פְּרִי חֲדָשׁ הוּא עַל שְׁמִחָתוֹ שְׁיִהְיֶה מִהַפְּרִי וְשְׁהַחֲיִינוּ דְּמַצּוֹה
הוּא הוֹדָאָה לְהַש"י עַל שְׁהֲאָרִיף יְמֵי חֵייו שְׁיִוְכַל לְזַכּוֹת בְּהַמַּצּוֹה וּכְמ"ש בִּתְשׁוּ' הַרְשָׁב"א
סִי קכ"ו בְּשׁוֹפָר וְלוֹלֵב שְׁבָאִים לְרַצּוֹת וְלִהְזַפִּיר יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי אֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים ע"ש א"כ
אִינָם לְתַכְלִית אַחַד וְאִין פּוֹטְרִין זִא"ז וְהוּי כְּהָא דְּמַצִּינוּ בְּנִזִּיר ס': שְׁהַשִּׁיב ר"ש לְתַלְמִידוֹ
בְּנִזִּיר טְהוֹר וּמְצוֹרַע שֵׁא"י לְגַלְחַת תְּגַלְחַת א' שְׁיַעֲלָה לוֹ לְכָאן וּלְכָאן מְשׁוּם דְּזָה לְהַעֲבִיר
וְזָה לְגַדֵּל וּפִי הַתּוֹס' שֵׁם וְנ"ל וְהוֹאִיל וְחִלּוּקוֹת זֹו מְזוֹ לֹא יִפְטְרוּ זֹו אֵת זֹו ע"ש וְהֵה"נ לֹא
מְצִי פְּטֵרִי זִא"ז הוֹאִיל וְחִלּוּקִים זִמ"ז וְשַׁעֲפִי"ז גַּלְפַּעֲנִ"ד לְבָאָר דְּבִרֵי הַג"א פ"ג דְּעִירוּבִין
שְׁכ' דְּזְמַן דַּר"ה שְׁהוּא דְּרַבָּן אִינוּ פּוֹטְרִין הַזְּמַן דְּשׁוֹפָר שְׁהוּא מְדַאוּרִי' ע"ש וְהִינּוּ דְּזְמַן
דַּר"ה ל"ה רַק דְּרַבָּן כִּינּוּן שְׁבָא רַק עַל שְׁמִחַת הַזְּמַן הַחֲדָשׁ וְהוּי כְּמוֹ זְמַן דְּפְרִי חֲדָשׁ
מִשְׁא"כ זְמַן דְּמַצּוֹה הוּא מְדַאוּרִי' וּמְשַׁמַּע הַכִּי לְהַדְיָא מְדַבְרֵי הַש"ס בְּעִירוּבִין שֵׁם דְּמִיִּיתִי
דְּמְבַרְכִין זְמַן בַּר"ה וִי"כ מְהָא דְּמְבַרְכִין נְמִי אֶקְרָא חֲדָתָא וְלֹא קִפְשִׁיט מְהָא דְּמְבַרְכִין זְמַן
אֲמַצּוֹת סִנְפָה וְלוֹלֵב וְע"כ דְּחִלּוּקִין זִמ"ז וְלִכְהָ זְמַן דְּרַגְלִים אִינוּ רַק כְּמוֹ זְמַן דְּפְרִי חֲדָשׁ
וְל"ה רַק דְּרַבָּן מִשְׁא"כ זְמַן דְּמַצּוֹת שׁוֹפָר הוּא דְּאוּרִי' וְלִכְהָ אִין פּוֹטְרִין זִא"ז דְּחִיּוּב
דְּרַבָּן לֹא מְפִיק חִיּוּב דְּאוּרִי' עַתוּס' בְּרַכּוֹת מ"ח.

ד"ה עד וע' ב"מ נ"ג. דאוריני' ודברבנו לא מצטרפי ולקף שפיר כ' בהג"א הנ"ל דזמן דר"ה אינו פוטר הזמן דשופר עמג"א סי' תרס"ב בשם מנהגים ופמ"ג שם.

ונאפ' אי נימא דזמן דרגלים ודמצות שוין פנראה באמת מדברי השלטי גבורים בעירובין שם ובב"י ה' חנוכה סי' תרעו. בכ"ז הלא בזמן דפרי חדש דעת כמה מהראשונים ו"ל דאינו אלא רשות ומתבאר מד' הרא"ש הובא בטא"ח סי' רכ"ג דתלוי בדעת האדם אם שמת בו ובדבר שאינו חשוב לעשיר רק לזה שהוא עני חשוב הוא אצלו ושמח בו מברך שהתחיינו פיון דשמחה הוא לווראיתו מרב יהוד' דהוי מיקסא גלימא רעועה וכד מיפסי בי' הוי מברך שעטני מעיל לפי שהי' חשוב אצלו כמעיל לעשיר ע"ש והכי מבואר בדברי הרדב"ז סי' הנ"ל וסי' תי"ב ע"ש.

ולחכי פסקינו כה שאין לברך אפרי חדש בין המצרים פיון דברכת שהתחיינו דפרי חדש הוא משום שמחה וזהו הפונה שאמרו שברכת שהתחיינו זו היא רשות ולכאורה הרי קיי"ל המברך ברכה שא"צ עובר משום לא תשא עריב"ש סי' תק"ה אלא הפירוש הוא שתלוי בדעת האדם כל שהוא שמת בו מברך ומודה לד' על שמחתו ובאמת דעת רב שרירא גאון הובא בתוס' סוטה מ"ו.

דעל פלים חדשים או פרי חדש אין מברכין שהתחיינו אכן ברכת שהתחיינו דמצוה הבאה מזמן לזמן הרי אינו תלוי בדעת האדם ורמי חיובא אקרפקתא דגברא לברך א"כ י"ל לכאורה דא"י לכלול שניהם בברכת שהתחיינו א' וגדולה מזו מצינו במשנה פסחים קכ"א.

דברכת הפסח אינה פוטר את של זבח ושל זבח אינה פוטר את של פסח ומפרש בגמ' משום דחלוקין במתנותיהו שנה בשפיכה וזה בזריקה הרי דהכי דאיפא אינה שנינוי מזה לזה אין ברכה א' פוטר שניהו.

ואין לה"ר מהא דקיי"ל בש"ע א"ח סי' ת"ר ס"ג דבקידוש ליל ב' דר"ה מניח פרי חדש ואומר שהתחיינו ופוטר זמן דרגל מספיקא ומבואר במרדכי פ' לולב וערבה המקדש בלילי סוכות על זין חדש זמן שבירך על הסוכה פוטר גם היין ע"ש הרי דברכת שהתחיינו דמצוה ונדאכילה פוטרין זא"ז י"ל דהתם אוכל הפרי ושותה היין תיקף והלא מובא בברכ"י א"ח סי' רכ"ה בשם מרדכי ישן דכשאוכל פרי חדש לכ"ע חובה לומר זמן ורק בראיית פרי חדש הוי הברכת שהתחיינו רשות ע"ש וא"כ באתרוג דבשעת נטילתו הא ליפא רק ראני' ואין הברכת שהתחיינו שמברך אז פוטרתו מלברך בשעה שיאכלנו.

[וצ"ע בתוספתא פ"ו דברכות הי' מהלך להפריש תרומ"ע אומר ברוך אקב"ו להפריש תרומה ומעשר ומשמע דכל המעשרות יכול לכלול בברכה א' על הפרשתן אע"ג שחלוקין זמ"ז שנה מע"ר וזה מע"ש וזה מ"ע עתשו הריב"ש סי' שפ"ד ובית אפרים חא"ח סי' מ"ש בזה וכי"ב יל"ע מפסחים ל"ח דס"ל לרבה דלהכי א"י בחלות תודה משום דכתיב ושמרתם את המצות מצה המשמרת לשם מצה יצתה זו שאינה משמרת לשם מצה אלא לשם זבח וכ' בפירש"י שם דלרבה אי שמרה מתחלה לשם מצה ולשם זבח מהני ולא איכפת לן בהא דא"ר לשבעה או מה שאינה נאכלת באנינות ובכל מושבות פיון דבאמת השתא ראוי ל"ז ונאכלת באנינות ובכל מושבות פיון דלא נשחט עליהו הזבח ולא הוקדשו רק לרב יוסף פסול אפי' אי שמרה מתחלה לשם מצה ולשם זבח פיון

דהי' שְׁמִירָה לְשֵׁם מִצְּהָ שֶׁאֵר ל"ז ע"ש וְהִנֵּה קִי"ל רַבָּה ור"י הִלְכָה כַּרְבֵּה וּכ"פ הֶרְמֵב"ם פ"ו מַחוּ"מ וּלְפִי"ז יל"ע לְכַאוּרָה דְּמִשְׁמַע דְּנֹקָא מְשׁוּם דְּגַלִּי קָרָא דְּבַעֲיָנָן שְׁיִמּוּר לְשֵׁם מִצְּהָ בְּלִבָּד הָא לֹא הוּ"א דְּשְׁיִמּוּר דְּנֹבַח פּוֹטֵר שְׁיִמּוּר דְּמִצְּהָ וְהָרִי ל"ד לְהַדְּדֵי שְׁנָה לְיוֹם וְלִילָה נִזְהָ ל"ז וְגַם דְּזָה בְּאַנְיָנוּת וּבְכָל מוֹשְׁבוֹת מִשְׁא"כ שְׁיִמּוּר דְּתוֹדָה וְנִישׁ לְחֻלְק בְּקַל בֵּין הַנּוֹשְׁאִים אַכ"מ]: אָמְנָם בְּאַמֶּת הֲלֹא מְבֹנָאָר בְּהִגָּהַת סְמ"ק הוּבָא בְּאַלְיָ רַבָּה סִי רַכ"ה דְּגַם בְּרַפְתָּ שְׁהֲחִינּוּ עַל פְּרִי חֲדָשׁ אִפִּי בְּשַׁעַת רְאִינִי חִיּוּבָא הוּא כְּבִרְכַת מְצָנָה וּכ"ה דַּעַת רַבִּים מִהֶקְדָּמוֹנִים ז"ל וּבִתּוֹס' סֹכְפָה הַנִּזְל מְבֹנָאָר דְּגַם בְּרַפְתָּ שְׁהֲחִינּוּ דְּמִצְוֹת לֹא תִקְנוּ רַק בְּמִצְוָה שְׁיִישׁ לוֹ עֲלִי שְׁמִתָּה ע"ש וְעַתְשׁוּ הַרְשָׁב"א סִי רַמ"ה וְהָרִי מְצִינּוּ דְּזָמַן דִּיּוּ"ט פֶּסַח פּוֹטֵר זָמַן דְּבִדִּיקַת חֲמִיץ וּבִתּוֹס' סֹכְפָה מ"ו.

שֵׁם כ' דְּזָמַן שְׁבִירָה עַל עֲשִׂיַת סֹכְפָה פּוֹטֵר הַזָּמַן דִּיּוּ"ט אַע"ג שְׁבִירָה שְׁהֲחִינּוּ בְּחוּל ע"ש וְעַתְשׁוּ ב"ח סִי קל"ב. אָמְנָם בְּהָא אִיפָא לְאַסְתְּפוּקִי דִּי"ל דַּעַד פֶּאָן ל"א דְּמְבֹרָה זָמַן עַל פְּרִי חֲדָשׁ אֲלֵא פְּשָׁאוּכְלוּ מִיָּד אוֹ אִפִּי אִינּוּ אוֹכְלֵ אִם עַכ"פ יָכוֹל לְאַנְכְלוּ אֲזִי שְׁיִינְהוּ שְׁפִיר לְבָרָה שְׁהֲחִינּוּ שְׁשִׁמַּח שְׁיִוְכַל לְאַכּוֹל הַפְּרִי מִיָּד אֲבָל בַּנ"ד הֲלֹא בְּשַׁעַת שְׁנוּטֵל הָאֲתָרוּג לְצִאֵת בּוֹ הָרִי אֲתַקְצִי לְמִצְנָתוֹ וְאַסּוּר בְּאַכִּילָה א"כ י"ל דָּאֲז ל"ה שְׁיִיכּוֹת לְבִרְכַת שְׁהֲחִינּוּ דְּהָא דְּרַב יְהוּדָי בְּרִיָּה אֲקָרָא חֲדָתָא זָמַן אַף שֶׁאִי לְאַנְכְלוּ חִי מ"מ שְׁמַח לְבוֹ שְׁיִיכּוֹל לְאַכְלוּ תִיכְף ע"י בְּיָשׁוּל וְתִיקוֹן מִשְׁא"כ בְּאַתְרוּג הָא הָרִי אֲסוּר לוֹ לְאַנְכְלוּ בְּשַׁעַת גְּטִילָה וְא"כ מִמִּילָא י"ל לְפִי"ז לְכַאוּרָה דְּכַשְׁאוּכְלֵ הָאֲתָרוּג א"כ חִיּוּב לְבָרָה שְׁהֲחִינּוּ וִי"ל עֲפִי"ז מ"ש בַּמַּג"א סִי ת"ר סק"ג לְעַנְיָן בְּרַפְתָּ שְׁהֲחִינּוּ דְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר דִּיּוֹם ב' שֶׁל ר"ה פִּינּוּן דִּישׁ ב' דִּיעוֹת אִם צָרִיף לוֹמַר שְׁהֲחִינּוּ יִלְבַּשׁ בְּגַד חֲדָשׁ בְּשַׁעַת תַּק"ש וְלְכַאוּרָה אֲמַאי ל"א הַתַּקְנָה דְּפְרִי חֲדָשׁ כַּמ"ש שֵׁם סק"א בְּקִידוּשׁ דְּלִיל ב' שֶׁל ר"ה וְלִהְיָא מוֹר נִכּוֹן דְּכִינּוּ דָּאֲז אֲסוּר לוֹ לְאַכּוֹל א"י בְּבִרְכַת שְׁהֲחִינּוּ זֹו בְּרַפְתָּ שְׁהֲחִינּוּ שֶׁל הַפְּרִי וְכִן רִאִיתִי בְּמַחְצִית הַשְּׁקָל שֵׁם שְׁכ' מַה"ט לְדַחוֹת ד' הַא"ר שְׁכ' דְּהֶאֱשָׁה בְּשַׁעַת הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת שְׁמְבֹרְכַת שְׁהֲחִינּוּ תַנִּיחַ הַפְּרִי שְׁיַנִּיחַ בַּעֲלָה בְּשַׁעַת הַקִּידוּשׁ וְדַחָה זֶה הַמַּחֲה"ש דְּכִינּוּ דֹא"א לְהֶאֱשָׁה לְאַכּוֹל הַפְּרִי בְּשַׁעַת הַדְּלָקָה שְׁמַדְלָקַת בְּלִילָה קוֹדֵם הַקִּידוּשׁ א"י בְּבִרְכַת שְׁהֲחִינּוּ זֹו בְּרַפְתָּ שְׁהֲחִינּוּ שֶׁל הַפְּרִי ע"ש וְא"כ הַה"נ בַּנ"ד י"ל לְכַאוּרָה דָּאִין בְּרַפְתָּ שְׁהֲחִינּוּ דְּמִצְנָת הָאֲתָרוּג פּוֹטֵר הַבְּרַכַת שְׁהֲחִינּוּ שֶׁל הָאֲכִילָה פִּינּוּ דֹא"א לוֹ לְאַנְכְלוּ אֲזִי.

אָמְנָם גַּלְפַּעַנ"ד לַה"ר דְּגַם בַּכַּה"ג פּוֹטֵר בְּרַפְתָּ שְׁהֲחִינּוּ דְּמִצְנָה מְלַבְרָה שְׁהֲחִינּוּ בְּשַׁעַת הָאֲכִילָה עַל גּוּף הַפְּרִי. וְהוּא מַד' הַש"ס מְנַחֹת ע"ה: הִי עוֹמֵד וּמְקַרִּיב מְנַחֹת בִּירוּשָׁלַיִם אוֹמַר בְּרוּךְ שְׁהֲחִינּוּ וְקִיָּמְנוּ וְהִגִּיעֵנוּ לְזָמַן הַזֶּה נְטִלָן לְאַכְלוּ מְבֹרָה הַמּוֹצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ וּפִירֵשׁ"י שֵׁם לְחֵד פִּירוּשָׁא דְּמִיָּרִי בְּמַנְחָה חֲדָשָׁה שְׁמַתְחַדְּשַׁת מְשָׁנָה לְשָׁנָה כְּמַנְחַת הַעוֹנָר וְכִי"ב וְהָכִי מְבֹנָאָר בְּרַמְב"ם פ"ז מַחוּ"מ.

וְכ' בַּפְנ"י בַּחֲזִי לְבִרְכּוֹת ל"ז: הַכְּרַח לְפִירוּשׁ זֶה מְדַקְתְּנִי נְטִלָן לְאַכְלוּ מְבֹרָה הַמּוֹצִיא דְּלָקַל הַפִּירוּשִׁים דְּרַשׁ"י וְתוֹס' שֵׁם לֹא שְׁיִיף לְמִיתְנֵי בְּרַפְתָּ הַמּוֹצִיא גְּבִי עוֹמֵד וּמְקַרִּיב וְלִהְיָ פִי דְּמִיָּרִי בְּמַנְחָה חֲדָשָׁה דְּשָׁנָה זֹו שְׁמְבֹרָה שְׁהֲחִינּוּ בְּשַׁעַת הַקְּרָבָה וְלִהְיָ מְסִיק דְּכַשְׁנְטִלָן אַח"כ לְאַכְלוּ אִינּוּ מְבֹרָה שְׁהֲחִינּוּ בְּשַׁעַת אֲכִילָה כְּמוֹ בְּשַׁעַת אֲכִילַת פִּירוֹת דְּכִינּוּ שְׁפָבַר אֲמַר בְּרַפְתָּ שְׁהֲחִינּוּ בְּשַׁעַת הַקְּרָבָה אִינּוּ חוֹזֵר וּמְבֹרָה בְּשַׁעַת אֲכִילָה אֲלֵא אוֹמַר בְּרַפְתָּ הַמּוֹצִיא בְּלִבָּד ע"ש.

ונראה להוסיף תבלין ולבאר דבריו דלכאורה אין זה רבותא מה שאינו מברך שהחיינו בשעת אכילה דעל לחם חדש הא אין מברכין שהחיינו כמ"ש במג"א סי' רכ"ה ס"ק י"ד בשם הש"ל"ה אמנם הלא כ' שם הטעם משום דאינו ניפר שהוא חדש אבל מנחת העומר הא ידוע שמצנתו מן החדש א"כ ניפר שהוא חדש והיל"ל דיברך שהחיינו על האכילה ואפ"ה אינו מברך דברכת שהחיינו של ההקרה פוטרנו וא"כ הרי בשעת ההקרה דהיינו הקטרת הקומץ כ"ז שלא הוצת האור ברובו הא עדיין אין השירים מותרין באכילה ע' מנחות כ"ו: ואפ"ה אמרינן דברכת שהחיינו דהקרה פוטרנו מלברך שהחיינו בשעת האכילה אף שבשעת ההקרה הי' אסור באכילה וה"ה באתרוג פוטרת הברכת שהחיינו שבשעת הנטילה את הברכת שהחיינו דשעת האכילה אף שאז הי' אסור לו לאכלו: והנה לכאורה הי' עולה על הדעת להסתפק אם רשאי לכלול שהחיינו דגוף הפרי ודמצנה בברכה א' מטעם דקיי"ל ברכות מ"ט.

דאין חותמין בשמים לפי שאין עושין מצות חבילות חבילות עפירש"י שם אמנם ז"א דלא מיבעיא למאי דכתבו רוב הפוסקים ז"ל דברכת שהחיינו דפרי אינו אלא רשות פנ"ל א"כ הלא מבואר במג"א סי' קמ"ז דבמצנה שאינה חיובית ל"ש א"ע מצות חבילות חבילות ובח"ה"ר לזה מחולין פ"ז.

דקא' התם משתא וברוכי בהדי הדדי לא אפשר הכא אפשר דשחיט בחדא ומכסי בחדא ולכאורה הרי לד' הרמב"ם ז"ל בסה"מ מ"מ"ע קמ"ו ובפ"א מה' שחיטה הוי שחיטה מ"ע אכ"ק היכי אפשר בהדי הדדי הרי א"ע מח"ח אע"כ דשחיטה פנין דל"ה רק מצנה של רשות ל"ש בי' א"ע מח"ח.

ועי' בריש ס' קהלת יעקב למהר"י אלגזי ש"כ דאפ"י בחדא דאורי' וחדא דרבנן ל"ש אעמח"ח חוץ לזה הלא היכי דיש להם שייכות להדי ל"ש הא דאין חותמין בשמים כמבואר בברכות שם במקדש ישראל והזמנים וכן בפסחים ק"ב: קידוש והבדלה חדא מילתא הוא מכ"ש בנ"ד בנדאי הוי חדא מילתא שמודה ומשבח להש"י שהגיעו לזמן הזה.

ועתוס' ברכות ל"ט: ד"ה הפל ובתשו' הרשב"א סי' קנ"ו וערמב"ם פכ"ט מה' שבת הי"ג ובמגדול עוז שם. והנה אף שלא פנינו בשעת ברכת שהחיינו דמצנה למיפטר נפש' משחיינו דפרי גופי' בכ"ז הרי ה' מילתא אי מצות דרבנן צריכות פונה היא פלוגתא הפוסקים עמג"א סי' ס' ופמ"ג שם ושמהאי טעמא י"ל דבמצות דרבנן ל"ש אעמח"ח פנין דמבואר בתוס' מ"ק ח': ד"ה לפי דהטעם דאעמח"ח משום דבעינן שיהא לבו פונה למצנה א' ולא יפנה עצמו הימנה א"כ במצות דרבנן פנין דא"צ פונה ל"ש ה"ט ושפיר שרי לעשות חבילות וא"כ הרי כ' בתשו' הרשב"א סי' רמ"ה דהיכי דאיכא פלוגתא פגון דקנה כי"ב או בהי"ל כי"ב בברכות ס'.

אין אמרים שהחיינו פנין דבלא"ה אינם אלא רשות ואם בא לומר מונעים אותו ע"ש דלא כא"ר סי' כ"ב ובב"ח סי' כ"ט] ועתשו' ח"צ סוסי' ק"ד. א"כ ה"ה בנ"ד א"צ לומר שהחיינו על אכילת מרקחת אתרוג מספק.

גם בלא"ה הרי בבאה"ט סי' רכ"ה ס"ק י"א הובא בשם תשו' שער אפרים שכ' שאין לברך שהתנינו על אחרונות פניו שידר באילן משנה לשנה ע"ש א"כ עכ"פ אחר שבירך שהתנינו בשעת נטילה למצוה אין לברך שהתנינו על האכילה אח"כ: וע"ד מה ששאל בענין אם חל ר"ח במוצאי שבת ונמשכה סעודה שלישית עד הלילה אם להזכיר יעלה ויבא בברהמ"ז הנה לא נכחד ממני פלוגתת הט"ז והמג"א בסי' קפ"ח דדעת הט"ז לאןמרו ודעת המג"א שלא לומר יעלה ויבא פניו דהוי פתרת דסתרי אהדדי אם לא קשאוכל פת בלילה והנה באל"י רבה שם וכן בפמ"ג משמע שמשמיעים להמג"א.

ואם פי הטעם שכ' המג"א דהוי פתרת דסתרי אהדדי יש לפקפק בו פניו דעושה כן מספק אי אזלינן בטר התחלת סעודה או גמר סעודה עמג"א סי' רמ"א ותרצ"ה. והוי פקא דא' בפסחים ק"ח.

גבי די כוסות אמרי לה ב' פסי קמאי בעי ה'סבה בתראי ל"ב ה'סבה וא"ל איפקא השתא דאתמר הכי ואתמר הכי אידי ואידי בעי ה'סבה ער"ן שם וכה"ג בר"ה י"ד. בר"ע שליטת אתרוג בא' בשבט ונהג בו ב' עשורין.

דגמרא איסתפק לי כו' ע"ש ואין לה"ר מש"ס עירובין ע"ו. גבי ב' חצרות וב' בתים ביניהם כו' אבל הקא אי לגבי דהאי בית לגבי דהאי בית ופרש"י ואי משנינן הקא הכי והקא הכי הניין מילי דרבנן כי חוקא ואיטלוילא ומזה ה"ר ב"ס בכ"ש בחי' לתולין צ"ה.

לענין מ"ש הט"ז ק"י שאין לומר שתהא בהמה מקצתה כשירה ומקצתה טריפה דאין לפסוק דבר שיתמהו עליו בנ"א ועוד מביא הוכחות לזה מדוכתי טובי המענין יראה דל"ד קל הני לנ"ד לא דמי כי חוקא דידעו העולם שמחמירין מספק אי אזלינן בטר התחלת סעודה או בטר גמר סעודה ועתוס' בכורות מ"ט.

ועמ"ל פ"א מה' מגילה הי"א ועמג"א סי' תקל"ח סק"ב ובנתיב חיים שם וע' ברא"ש ריש ברכות כ' דלענין תפלה לא איכפת לן אם עבדינן תרתיה דסתרי אהדדי. אמנם בכ"ז יש לחוש למ"ש הרמ"א שם סעי' ז' דביעלה ויבא פניו שי"ב הנפרת שמות אין לאומרו לבטלה עפמ"ג שם.

ומאי דמצינו בברכות י"א לענין ברפת התורה מאי מברך אר"י א"ש אקב"ולעסוק בד"ת כו' הלכה למירינהו לכולהי. הרי דמחמירין מספק לברך י"ל דשאני לענין ברכה דאם מחמיר מספק ל"ה ברכה לבטלה כמ"ש בתוס' עירובין ע"ב.

ד"ה נהגו דאם מחמירין לעשות עירוב מספק ל"ה ברכה לבטלה ע"ש ומוכן הדבר עפי"ד התוס' ר"ה ל"ג. דהא דא' דמוציא ש"ש לבטלה אסור מדאורי' מדכתיב את ה"א תירא הוא דוקא בלא ברכה אבל בברכה הא דמברך ברכה שא"צ עובר משום ל"ת הוא רק דרבנן ולכך רשאין נשים לברך אמעשהז"ג אע"ג דפטירי א"כ לענין מוציא ש"ש לבטלה דאסור מד"ת אין לומר מספק.

וער"ן סוף סנפה שהקשה בהא דבליל יו"ט ב' של פסח עבדינן יו"ט ועבדינן ספירת העומר ולא חיישינן לזלזול יו"ט כי היכי דלא מברכינן לישוב בסנפה בש"ע משום זלזול יו"ט ות"י דספירת העומר וקדושה לאו פי הדדי נינהו אלא כל חד וחד עבדינן באפי נפשי' אבל ברפת לישוב בסנפה הוא בכוס א' עם הקידוש ואי מברך לישוב בסנפה

בח' איפא זלזול יו"ט ע"ש נכן במג"א רס"י תפ"ט הביא ג"כ בשם הכ"מ הטעם דכיון דאומר על הפוס את יום ש"ע הנה ואם יברך על הסופה סתרי אהדדי ע"ש והה"נ אין לומר רצה ויעלה ויבא ביחד משום דסתרי אהדדי והוי כזלזול לגבי שבת.

ובלא"ה יש למנוע מלומר יעלה ויבא בסעודה שלישית כשחל ר"ח במ"ש עפ"מ דא' בפסחים ק"ה: שאני לן בין עיולי יומא לאפוקי יומא עיולי יומא כל כמה דמקדמינין לי עדיף ומתבבנין לי אפוקי יומא מאחרנין לי פי הכי דלא ליהוי עלן פטונא א"כ מה"ט גופי' אין להזכיר אז יעלה ויבא בבהמ"ז דא"כ עושהו חול ומיקחי השבת כמש"א.

ובפרט אחר שאומר רצה בבהמ"ז ועושהו קודש איך יאמר שוב יעלה ויבא לעשותו חול כדא' בתענית ד"ד: א"ל שמואל פוקו וא"ל לאבא אחר שעשיתו קודש תעשהו חול ע"ש. ועט"ז סי' תרס"ב ותרפ"א.

שעל פן מנהגי בשחל ר"ח במ"ש להזהר מלאכול פת בלילה בסעודה שלישית כדי שלא אצטרף להזכיר יעלה ויבא בבהמ"ז. וה"י שלום כנפשו ונפש ש"ב ידידו דור"ש באהבה: סי' יג בעזה"י מוצאי מנוחה י"ג לחודש האביב שנת תרנ"ב לפ"ק סטרי שלום וברכה ושמחת יו"ט ל"כ ש"ב ידידי הרב הה"ג חו"ב ירו"ש כש"מ הושע העשיל וואללערשטיין נ"י ראבד"ק רישא יצ"ו ועמו הדיינים המצויינים כו' ה"ר ישראל עקשטיין וה"ר חיים יחיאל צינעמאן נ"י: מפתכם הגיעני עתה ולאשר טרדתי מרובה והענין נחוצי נקיטנא ידי בקצרה להשיב לכם ע"ד החטים לפסח שבדקתם להשנותפים ר' מנשה ור' יוסף נ"י מקהלתכם ויצאו בהכשר מתחת ידכם עזהיו"ט ונטחנו בריחיים של מים הסמוכה לק"ק נעבליטץ ומכרו איזו פורים קמח מהחטים הללו להעיר הנ"ל ולאשר יש בשם מוכר קמח אחר הלוף האיש שהוא והביא אגרוף אחד של חטים לפני הרב דשם באמרו שהוא מהחטים של השנותפים מק"ק רישא הנ"ל ומצא הרב הרבה מחומצים פחות מששים בהיתר נגדם והשנותפים הנ"ל מכחישים ואומרים שהאגרוף של חטים הלז לא היה מהחטים שלהם.

וכבר אפו הרבה אנשים מק"ק רישא והגלילה מהקמח הלז עוגות מצות לפסח ויצאו עוררין על המצות הללו שהם חמץ גמור ודרשתם מאתי לחיות דעי בזה עפ"י דתוה"ק: הנה באמת יש לפקפק בגוף העדות של הרב מנעבאליץ שאומר שמצא מחומצים דהוי חד לגבי תרי פיון דכבר נבדקו החטים אצליכם ונמצאו יפות.

ואף דמצינו בנדה ס"א. בעובדות שהובאו שם במקומות שהיו מונזקים בטומאה שהראשונים לא מצאו והאחרונים מצאו דאמרינין אימור לא בדקו כל צורךם והכי אשכחן בש"ע יו"ד סי' ל"ז שהובא בש"ש"ף שם בשם תשו' הר"י בן הרא"ש גבי בועה בשפולי שהיה הכחשה בענין חוט בש"ר מקיף דאמרינין דל"ה הכחשה שאיפשר שפח בדיקת האחרונים יפה מן הראשונים ע"ש הנה סברא זו לא נאמרה רק בהכחשת תרי ותרי אנו מתרצין דבריהם בענין שלא יהי' הכחשה אבל לא בחד לגבי תרי ובלא"ה פיון שכבר הורו בי"ד להיתר עומדים החטים בחזקת היתר ע' יבמות קי"ז: ועט"ז יו"ד סי' ח"י סק"י ושוב אין עא"נ לאוסרם.

ואף דבשילוף ואחוי נאמן ע"א הלא עכשיו כבר נאפו המצות וליכא לברורי עוד. לבר מן דין הלא האיש שהביא האגרוף חטים לפני הרב מנעבאלטיץ מוכחש מהבועלים שאומרים ש"ל"ה מהחטין שלהם.

ואף דגם ע"א בהקטשה א' מהימן לי' אסור כדא' בקידושין ס"ו. בההוא סמיא אי מהימן לך פבי תרי זיל אפקה הלא מבואר בתשובות מיימוני לה' אישות סי' כ"ה וכ"כ בב"ש סי' י"א ס"ק י"ד דבע"א בכיעור פינון דאין האיסור ברור אפי' אי מאמינו אינה נאסרת עליו ע"ש וה"ה בנ"ד אפי' מי שפאמינו הא אין האיסור ברור פינון ש"ל"ה לפני הרב מנעבאלטיץ רק אגרוף אחד ואיפשר ש"ל"ה מחומצין יותר או שהי' ס' בצירוף כל החטים והרי בתשו' ברית אברהם חא"ח סי' ל"ו מצדד להקל בגיש ספק אם הנה ששים ע"ש מכ"ש בנ"ד שפכר נבדקו החטים אצליכם מקודם ויצאו בדימוס.

ועתוס' פתובות כ"ו: ד"ה אנו אהתיני' ובב"ש סי' קנ"ו ס"ק י"א. וגם הלא בנ"ד איכא ס"ס ספק אם הנה האגרוף מהחטים הללו ואת"ל שהי' מהחטים הללו דילמא הנה בכל החטים בצירוף ס' פנגד המחומצין.

והנה לכאורה יש להעיר מהא דמצינו במנחות מ"ג. מר ממשפי איתי תכלתא בשני דר"א בדקוה בדרב יצחק ברי' דר"י ואיפרד חזותי' בדרב אדא ואישתנאי למעליותא סבר למיפסלה א"ל רב אחאי כו' שמעתתא אהדדי איתמר כו' ולכאורה קשה אמאי סבר למיפסלה אפי' למאי דהוי סלקא אדעתה' דר"י ור"א פליגי אהדדי בכ"ז הלא איכא ס"ס דילמא הלכה פרב אדא ואת"ל הלכה פרב יצחק דילמא אחרי דאיפרד חזותי' ע"י בדיקת רב יצחק מועיל עדיין פשמשתנה למעליותא אח"כ ע"י בדיקה דר"א כמו שהוא האמת.

אמנם י"ל דהתם לענין ליכח תכלת פנה לציצית לכתחלה אין עושין ס"ס בידיים וגם אינו מועיל ס"ס נגד חז"א אחרי דאיפרד חזותי' מקודם ע"י בדיקה דר"י ואתחזוק באיסור וגם הוא נגד חזקת חיוב מ"ע דציצית משא"כ בנ"ד הלא הבדיקה הראשונה עלתה יפה והחזקו החטים בהיתר לפסח די אם נחמיר שלא לצאת בהן י"ח מצה אכל אין מקום לערער על המצות שנאפו מהחטים הללו מלאןכלם בפסח וכל המערער ידו על התחתונה את זה המעט ראיתי להשיב לכם בנחיצה רבה.

ה' הטוב ישפנות שלום לכם פנפשכם ונפש ידיכם דור"ש באהבה מברך אתכם בחסד פשר ושמח: סי' יד בעזה"י יום ב' י"א מנ"א תר"נ לפ"ק סטרי ישפנות ה' לכבוד ש"ב ידידי הרב הגאון הישיש חריף ובקי חסיד ועניו כש"ת יהושע העפענשטרייט נ"א אבד"ק סאקאלוב יצ"ו: יקרת מכתבו הגיעני עד"ש בנידן שפא רב אחד להשיג גבול רב זקן ות"ח מובהק ולקחת משרת רבנותו אחר מאה שנים וחתן הרב הזקן הוא ראוי לאותה איצטלא ועומד ומשמש בהוראות עתה לסייע לחותנו רב דמתא נדורש כ"ת מאתי חו"ד אם אריף למיעבד הכי עפ"י דתוה"ק: הנה ראיתי בתשובת עבוה"ג סי' מ"ט ש"כ נז"ל פ"י אין לבנות לירש גזולת ושררת אביהן פי עיקר מוצא מקור דין זה שיוכל אדם להוריש גזולתו לבניו הוא מהא דאי' בת"כ פ' צו והמענין שם יראה באר היטב שאין לבנות לירש גזולת אביהן.

והנה עינינו בת"כ שם ולא מצאתי שום משמעות שאין לבנות לירש שררת אביהן דבת"כ קא' שם בזה"ל מבניו יעשה אותה מלמד שיהא בן קודם לכל שבעולם. והנה באמת מלשון בן ממועט בת פדמצינו לענין יבום דכתיב וכן אין לו ודרשינו דבת פוסל מדכתיב אין לו ענין עליו ע' ב"ב ק"ט.

ואל"ה הוי ממעטינו בת מבן וכדאשכחן ג"כ בב"ב קמ"ג. באומר נכסי לבניי ולא הו"ל רק חד ברא וברתא אמרינו דקרו אינשי לחד ברא בניי והבת אינה בכלל ועב"י ח"מ סי' רל"ה שכ' בשם הרשב"א בהא דאמרו בן בנכסי אביו אינו מוכר עד עשרים שנה דדוקא בן ולא בת ע"ש והי' נראה לפי"ז בהא דא' בנכחים ק"ב.

בשעה שפוסקין גדולה לאדם פוסקין לו ולזרעו עד סוף כל הדורות ולכאורה הרי בלא"ה עומדים הבנים תחת אבותיהם לנהול גדולתם מפסח ירושה ולהאמור י"ל דבדייק נקט לזרעו לכלול אף הבנות פדמצינו גבי בת ישראל שניסת לכהן דכתיב וזרע אין לה ושבה אל בית אביה וגו' וקיי"ל דגם בת מאכיל והדרש דאין לו ענין דרשינו ביבמות ע'.

לענין זרע פסול אבל בת מאכיל משום דנכלל במלת זרע ועתוס' קידושין ס"ו: ד"ה ולזרעו אחריו כו' וי"ל דשא"ה דזרע' מןסתר דהו"מ למיכתב ולבניו שיהי בבנות ל"ש ברית פהונה כו' ע"ש הרי להדיא דהיכי דכתיב בניו מימעט בנות אבל במלת זרעו נכלל ג"כ בנות וע' ב"ר פ' צ"ד סי' ו' וא"כ הרי בנות אין יורשות גדולת אביהן מפסח ירושה ולהכי אצטרף לי' שפיר למימר שהקב"ה פוסק הגדולה לזרעו אחריו.

אכן במגילה י"ג. גרס"י שם פוסק לבניו ולבני בניו אולם באמת מבואר בתיו"ט פתובות פ"ד מי"א דבנים פולל זכרים ונקיבות וברא"מ פ' אמור כ' דהא דא' בנים ולא בנות ה"ד היכי דמיןסתר מלת בנים לגמרי אבל היכי דאינו מיןסתר לא ממעטינו בנות ממשמעות דבנים ע"ש ובאמת ליכא להקשות בזה מידי דהרי בן אינו יורש גדולת אביו אלא פשממלא מקום אביו וא"כ שפיר אשמעינו דפוסקין לזרעו אחריו שיהיו ממלאים מקום אבותיהם.

גם הלא איתא במ"ר במדבר סוף פרשה ב' ובנים לא היו להם ניכהן אלעזר. ר' יעקב בר איבו בשם ר' אחא אלו הי' להם בנים היו קודמין לאלעזר ולאיתמר שכל הקודם לנחלה קודם בכבוד ובלבד שהוא נוהג פמנהג אבותיו ע"כ הרי דתלי לה במי שקודם בירושה וכן בתוספתא פ"ב דשקלים גבי אמרפלים מי שיש לו בן ואח בן קודם אח וכן אח אח קודם כל הקודם בנחלה קודם בשררה ובלבד שינהג פמנהג אבותיו ע"כ וכן ברמב"ם פ"ד מפלי המקדש ה"כ מבואר בכ"ג שמת דבנו עומד תחתיו שהוא מתורת ירושה וכל הקודם לנחלה קודם לשררות המת וכ"ג מדברי רש"י ז"ל ביומא ע"ב: וכ"ה ברמב"ם פ"א מה' מלכים ה"ז גבי מינוי מלך דבנו עומד תחתיו שהוא מתורת ירושה והכי מבואר בפירש"י ר"ה ב': ד"ה ומלך בן מלך הוא וע' ספריפ' שופטים.

וכיון שכן דמתורת ירושה קאטינון עלה הא גם בת יורשת במקום שאין בן ומה שנלפענ"ד בזה הוא דהנה בשו"ת הרשב"א סי' ש' הביא מנהג מקומות שהבנים מתמנים תחת אבותיהם וכן בשו"ת מבי"ט סי' ח' הביא שהוא הספמת מנהג ותקנה וז"ל ההספמה להיות הלכה רוחת שכל מי שיש לו איזה מינוי הן מלך הן חכם הן סוּן הן שוחט הן

מוהל אם יש לו בן וכ"ש אם הוא הגון הדין עמו ע"כ ובשו"ת חת"ס חא"ח סי' י"ב העיר דלמה אנו צריכין לדון בזה מפת הספמה ומנהג הרי דינא הוא מפת ירושה אמנם הרי באמת במג"א סי' נ"ג הביא בשם המהרשד"ם סי' פ"ה ובעל עשרה מאמרות דאין בכתר תורה ירושה והדברים נראין שהיא מפאת דמבואר ברמ"א יו"ד סי' רמ"ה בשם מהרא"י דרב היושב בעיר ולומד תורה יכול אחר לבא וללמוד שם אפ"י מקפח קצת פרנסת הראשון והוא מטעם שמחויב ללמוד בחנם דמה אני בחנם וע"כ אין בו משום השגת גבול וכבר כ' בחת"ס סי' ר"ל וחח"מ סי' כ"א דדבר זה הי' נוהג בימיהם שלא קבלו הרב כפועל אלא כל ת"ח הנהיג את בני עירו שהי' דר שם והי"ל שבחא דאתיא ממילא מחפזות וקדושינן וגיטין וכדומה ולכך גם אחר שבא לשם להנהיג רבנות לא הי' מוחזן בידו ול"ה בו השגת גבול.

ובאמת ה"י מפורש יוצא מדברי התשובות בפסקי מהרא"י סי' קכ"ו קכ"ז קכ"ח שחזקו המהרי"ו והתה"ד ביד הרב ר' ישראל מברונא שבא לנהוג ברבנות בעיר רעגענשפורק במקום הרב ר"א ויסוד דבריהם הוא שהיא רק שררת כבוד ליטול את השם חבר עיר ולהי' אינו בתורת השגת גבול פינן דלית בי' חסרון פיס ע"ש ומהאי טעמא ליכא בי' נמי דין ירושה פינן דליכא זכות ממון גמור בו והי' פהא דמבואר בח"מ סי' רע"ו דאין היורשים יורשין דברים שא"ב ממש או ט"ה שאינו ממון ודעת הש"ל"ה הוא דאפילו הוא תח"י היורשים אינן יורשין דלא פש"ה שם עקצוה"ח שם ובמהרי"ק סי' קס"א ומוכח ה"י להדיא מדברי הש"ס הוריות י"ג: בני ת"ח שממנונים אביהם פרנס על הצבור כו' ראב"צ אומר אף בבית המשטה עושין אותם סניפין כו' אומר רבא ובחיי אביהם בפני אביהם ומשמע דלאחר מיתת אביהם אינם יורשין שררת כבוד של אביהם וע"כ משום דל"ה רק כט"ה דא"ב ממש ואינו בירושה [ובמק"א העירוטי לה"ר פנגד הש"ל"ה ה"ל מש"ס ב"מ צ"ו: בעי רמב"ח בעל פנכסי אשתו מי מעל כו' ניקעלו ב"ד פי עבדי רבנן תקנתא ואמרי בעל לוקח הוי להיתרא לאיסורא ל"ע רבנן תקנתא ולכאורה הרי בלא"ה נכסי הקדש לא נעשו נ"מ שלה דברי בהקדש ליכא רק ט"ה וט"ה אינו בתורת ירושה וע"כ דכיון שהיא מוחזקת בהם איתנהו בתורת ירושה והארכתי הרבה במה שיש לפקפק בזה אכ"מ] וכ"ז בימיהם שלא הי' פתיך בהתמנות הרבנות דין ממון.

אמנם בזמנינו שמקבלים רב כפועל שעוקר דירתו ממקומו וקוצבין לו פרס מהקהלה מלבד ההכנסות השניכים להרב פנהוג בכל תפוצות ישראל וזוהי בכל רונחא דעבידי דאתו שמטעם זה כ' בחת"ס שם די"ב משום השגת גבול בנדאי אף הבעל ע"מ ומהרשד"ם יודו דשייך בי' ירושה מדינא כמו במלך דאית במינויו זכות ממון בכל האמור בפירשת מלך ע' סנהדרין כ' וערמב"ם פ"ד מה' מלכים וכן בכ"ג היא בתורת ירושה דג"כ פתיב בי' זכות ממון דדרשי' וקדשתו ליטול מנה יפה.

ולכך במשוח מלחמה שמת באמת אין בנו עומד תחתיו לירש גנולתו פינן שלא נמשח רק לדבר על לב העם בשעת מלחמה ואין בו שום זכות ממון לכך אינו בירושה וכן האמרפלים והגזברים שהיו נוטלין שכרן מתרומת הלשפה שפיר שייך במינוי שלהם ירושה [וי"ל דהא דמשמע בת"כ ה"ל שמנוי בן כ"ג אינו בתורת ירושה רק דגלי רחמנא שהבן קודם לכל אדם דהוא משום דבתוס' חולין פ"ז.

כ' דהך דרשא דוקדשתו הוא אסמכתא בעלמא ובמג"א סי' ר"א סק"ד מביא בשם הירושלמי דאיכא פלוגתא דאמוראי בזה ע"ש וי"ל דהך מ"ד שבת"כ ס"ל דדרבנן הוא ולכך לא דריש לקרא דמבניו יעשה אותה שהוא בתורת ירושה פנין דליכא בי' דין ממון.

אמנם הרמב"ם לשי' דס"ל דדאוריין הוא כמו שהובא במג"א שם בשמו א"כ פתיכא בי' ממונא פנ"ל ולכך ס"ל שפיר דהבן זוכה בכהונה גדולה מדאוריין מדין ירושה והא דבן כ"ג טעון משיחה היינו שמצנה על הקהל למנוחו אבל גוף חזקת הכהונה הוא יורש ממילא דהרי בכל כ"ג המינוי הוא רק בפה כמ"ש בתוס' יומא י"ב בשם הירושלמי אמנם הספמת המנהג הי' שאף בשטרות פאלה שאין בהם זכות ממון יהי' הבן קודם לכל אדם ולא בתורת ירושה רק מצד ההספמה ולכך כ' באמת הש"ך ביו"ד סי' רמ"ה ס"ק ט"ו דמצד המנהג יוכל רב למחות לאחר שפא בגבולו והיינו אף בזמניהם של"ה בו זכות ממון גמור בכ"ז מצד המנהג הלא הבן קודם לכל אדם גם בכה"ג.

וכמ"ש באמת גם ברמ"א שם וממילא דשייך גם בשררה של פבוד בעלמא איסור השגת גבול לפי המנהג ולפי"ז י"ל דהא דקא' בגמ' הנ"ל דכשהקב"ה פוסק גבולה לאדם פוסק לו ולבניו אחריו דהיינו אף ששררה של פבוד בעלמא דלית בי' דין ירושה אפ"ה כשפוסק הקב"ה לו הגבולה הזאת פוסקה לו ולבניו אחריו.

ולבר מן דין י"ל דנהי דבמה שיש ברבנות עניני שררה של פבוד הוי רק כט"ה דא"ב ממש ואינו בירושה בכ"ז פנין דירוש שררת הרבנות שי"ב דררא דממונא בזה"ז ממילא יורש גם שררת הפבוד של הרבנות אף שא"ב ממש פנין דבמינוי הרבנות נכללים בו כל הפיבדים השייכים להרב מבני הקהלה ורא' לזה נראה מד' התוס' ב"ב קמ"ח.

ד"ה שכ"מ כו' גבי הא דאר"נ התם שכ"מ שאמר ידור פ' בבית זה יאכל פ' פירות דקל זה ל"א פלום משום דלית' בקריא דהוי דשא"מ ודשלב"ל הלכך לית' בשכ"מ ופריף מהא דאר"נ שכ"מ שאמר תנו הלואתי לפלוני הלואתו לפ' ואע"ג דלית' בקריא ומשני הואיל וירוש ירושה וכ' התוס' ונ"ל ומתנת שכ"מ פירושה ואע"ג דירוש יורש נמי דירת הבית ופירות דקל היינו לפי שירוש גם הבית והדקל עכ"ל הרי דאע"ג דדירת הבית א"ב ממש מ"מ הואיל וירוש הבית יורש נמי הדירה וא"כ ה"ה בנ"ד פנין דירוש גוף התמנות הרבנות שי"ב דין ממון יורש נמי הזכותים הפאים מפחו אע"ג דהו' דברים שא"ב ממש ודו"ק: ואחר הודיע אלקים אותנו כל זאת י"ל דבמינוי של זכות ממון דשייך בי' ירושה גם הבנות יורשות היכי דליכא ברא דהרי גם בת ירושת במקום שאין בן.

דבשלמא פשיש בן אף אי נימא דאינו ירושה מ"מ פנין דחכמים תלו לה בנחלה כמו שהבאתי למעלה מכ"ד דכל הקודם בנחלה קודם בשררה לכך בנחלה שויו' רבנן ובת במקום בן אינה יורשת והכי אשפחן בכתובות נ"ב: גבי בנין דכרין דפריף בת בין הבנים נמי תירות ומשני בנחלה שויו' רבנן ופירש"י דירתון תנו ואין בת ירושת בין הבנים ע"ש אבל במקום שאין בנים שפיר מוסבת הנחלה לבת ואף דברמב"ם פ"א מה' מלכים ה"ז כ' וז"ל פנין שנמשח דוד זכה בכתר מלכות ונהרי המלכות לו ולבניו הזכרים עד עולם כו' הרי שדקדק לכתוב בנים הזכרים דוקא היינו לפי דדרשינן בספרי וכ"ה ברמב"ם שם הלכה ה' אין מעמידין אשה במלכות שנא' עליך מלך ולא מלכה.

אָבֵל אִם הִבֵּת יֵשׁ לָהּ בְּעַל שְׂרָאוֹי לְמַלּוּכָה וְהַעֲטָרָה הוֹלְמָתוֹ פִּינּוֹן דְּהַבְּעַל הָרִי זוּכָה בִּירוֹשָׁתָא אֲשֶׁתוֹ לַעֲנִין הַפִּירוֹת וְיָדָה פְּיָדָה וְכֵן בְּשָׂאָר מִינוּיִים שָׁל מָמוֹן אִם בְּעַל הָאִשָּׁה מְמַלְא מְקוֹם חוֹתְנָו הוּא זוּכָה בְּמִינוּי הַלְּזוֹ.

וּמְמַלְא גַם בְּמִינוּי רַב בְּזַמְנֵינוּ דְּפִתְיָ בִּי מְמוֹנָא אִם בְּעַל הָאִשָּׁה רָאוּי לְאוֹתָהּ אֲצַטְלָא זוּכָה בְּמִשְׁרַת הַרְבָּנוֹת דְּכִינּוֹן דְּמַדְיוֹ יְרוּשָׁה קְאֲתִינּוֹן עֲלָהּ מַה לִּי בִּן מַה לִּי בֵּת דְּמִשְׁפֵּט הַבָּנוֹת בְּמְקוֹם שְׂאִין בִּן בִּירוֹשָׁה כְּמוֹ הַבָּנִים אֶפְסֵי בְּמִינוּי שְׁל שְׂרָרָה וְכַבּוּד בְּלַבַּד שְׂהוּא מִצַּד מְנַהֵג וְהַסְפָּמָה פִּינּוֹן דְּבַלְשׁוֹן הַהַסְפָּמָה כְּתוּב בִּן אֲמַרִּינוּ בִּן וְלֹא בֵּת וְיֵשׁ לְהִבְיָא עוּד רֵאִי לְזָה מִשׁ"ס נְזִיר ל'.

הָאִישׁ מְגַלַּח עַל נְזִירוֹת אָבִיו וְאִין הָאִשָּׁה מְגַלַּחַת עַל נְזִירוֹת אַבִּי וְשֵׁם בַּגְמָ' מ"ט אר"י הַלְכָהּ הִיא בְּנְזִיר פְּשִׁטָא מְאִי לְמִמְרָא דְּבִן יוֹרֵשׁ אֶת אָבִיו בֵּת לֹא ל"צ דל"ל אֶלָּא בֵּת מַהוּ דְּתִמְאָ יוֹרֵשִׁין גְּמִירִי ל"ה קמ"ל הַלְכָהּ הָרִי דְּאִי הָרִי גְּמִירִי לֵן מְתוֹרַת נַחְלָה הו"א דְּגַם בֵּת מְגַלַּחַת עַל נְזִירוֹת אַבִּי בְּמְקוֹם שְׂאִין בִּן אֶף דְּבִאָמַת ל"ש יְרוּשָׁה בְּמָמוֹן שְׂהוֹפְרֵשׁ כְּפָר לְנְזִירוֹת אֶפ"ה פִּינּוֹן דִּירוֹשָׁיִן גְּמִירִי לֵן יֵשׁ זְכוּת גַּם לְהִבְיָא בְּמְקוֹם שְׂאִין בִּן.

וְרַק פִּינּוֹן דְּהַלְכָהּ גְּמִירִי לֵן דְּבִן מְגַלַּח עַל נְזִירוֹת אָבִיו אֲמַרִּינוּ בִּן וְלֹא בֵּת וְה"ה בְּשְׂרָרָה שְׁל כְּבוֹד בְּעֲלָמָא פִּינּוֹן דְּגְמִירִי לֵן דְּקָם תַּחַת אָבִיו מִצַּד הַסְפָּמָה וְתַקְנָה פִּינּוֹן דְּבַלְשׁוֹן הַתַּקְנָה כְּתִיב בִּן אֲמַרִּינוּ בִּן וְלֹא בֵּת.

אָבֵל בְּמִינוּי הַרְבָּנוֹת שְׂבַזְמֵינוּ דְּפִתְיָ בִּי מְמוֹנָא וְהוּא מִצַּד יְרוּשָׁה בְּנֹדְאִי הו"ל חֲתָנּוֹ כְּבָנוֹ. וְכֵן הַעֲלָה הַגְּאוֹן מוּה' שְׂאוּל מְאֲמִשְׁטְרֵדִם בְּתִשׁוֹ שְׂנֹדְפָסָה בְּסוּף תִּשׁוֹ הַרְמ"א דְּחֲתָנּוֹ כְּבָנוֹ לַעֲנִין חֲזַקַת רַבָּנוֹת.

וּא"כ בנ"ד חֲלִילָה לְהֵרַב דְּק' פ' לְבֵא בְּשֻׁדָּה אַחַר לְקַבֵּל קְאֲנָסִיס בְּעִירוֹ שְׁל הָרַב הַזָּקֵן עַל אַחַר מְאָה שָׁנִים דְּכִינּוֹן דְּאָז הַרְבָּנוֹת שְׂיִיף לְחֲתָנּוֹ הו"ל כְּאֵלוֹ זָכָה בּוֹ כְּפָר וְעַר"ן פְּתוּבוֹת ר"פ הַכּוֹתֵב דְּלִקְוֹ ל"מ סִילּוּק בִּירוֹשָׁתָא אָבִיו דְּכִינּוֹן דְּרָאוּי לִירוּשׁוֹ בְּכָל שְׁעָה הָרִי הוּא כְּאֵלוֹ זָכָה בָּהּ ע"ש וְהִנֵּה אֶף דְּכָבֵר קְבִץ הָרַב דְּק"ק פ' הַנְּ"ל חֲתִימוֹת מְאֲנָשִׁי הָעִיר לְקַבֵּל מְשֻׁרַת הַרְבָּנוֹת דְּעִירוֹ שְׁל הָרַב הַיְשִׁישׁ אַחַר מְאָה שָׁנִים אִין בְּזָה פְּלוּם וְגִדּוּלָה מְזוֹ נְמַצָּא בְּסִפְרֵי גִינַת וְרִדִים הַסְפָּרְדִי כְּלָל ג' מְעַשָּׂה רַב שְׂאֲחַר פְּטִירְתוֹ שְׁל מַהר"א שְׁלָם וְנִשְׂאָר בִּין קָטָן וְאֲנָשִׁי הָעֵדָה בְּחָרוּ אֶת הַמְּהַר"ם אֶלְשִׁיף לְמַנּוֹתוֹ בְּמְקוֹמוֹ שְׁל הַמַּהר"א שְׁלָם וְכָבֵר זָכוּ לוֹ לְהַמְּהַר"ם אֶלְשִׁיף בְּחֲתִימָתָם וּמִיָּחָד בְּיָדָם הַמְּהַר"ש אֶלְקַבֵּץ שְׁלָא לְמַנּוֹתוֹ רַק יְמִתִּינוּ עַדִי יִגְדַל בְּנוֹ שְׁל מַהר"א שְׁלָם ע"ש.

וְהִנֵּה אִין לְדִיִּיק מְלִשׁוֹן הַסְפָּרָא וְהַתּוֹסְפָתָא הַנְּ"ל דְּנִקְטוּ פֶל הַקּוּדָם לְנַחְלָה קוּדָם לְשְׂרָרָה שְׂיִיף מְשֻׁמְעוֹתוֹ רַק לְכַתְחָלָה אָבֵל בְּדִיעֵבַד שְׁפָכֵר קַבְלוּ הַצְיָבוּר אַחַר בְּמְקוֹמוֹ מַה שְׁעַשׂוּ עֲשׂוּ וְאִין שׁוּב לְבִן טַעֲנַת חֲזַקָה ז"א דְּהָרִי מְצִינוּ בְּכַתְּבוֹת צ'.

ר"פ מִי שְׂהִי נְשׁוּי דְּקֵא' שֵׁם בַּגְמָ' עַל מַתְנֵי דְּהֵתָם דְּקַתְנֵי הָרֵאשְׁנָה קוּדְמָת לְשִׁנְיָ דְּקוּדְמָת לְגַמְרֵי קַתְנֵי שְׂאִין לְשִׁנְיָ פְּלוּם פְּדַתְנּוֹ בִּן קוּדָם לְבַת ע"ש וְהוּא הַכּוּנָה שְׂהַבֵּן קוּדָם לְכָל אָדָם הַיְיָנוּ שְׂאִין לְהַאֲחַר בְּמְקוֹם בִּן פְּלוּם אֶפִּי בְּדִיעֵבַד וְעַתְשׁוֹ דְּבָרֵי רִיבוּת סִי' קי"ו לַעֲנִין חֲכָם מְרַבִּיץ תּוֹרָה הַמְּמוֹנָה מְקַהֵל שְׂהַזְקִין וְרוֹצֵה לְהַעֲמִיד בְּנוֹ לְסִיַּיעַ לוֹ וְהַקְהֵל רְצוֹ לְשַׁתַּף אַחַר עֲמוֹ הִבְיָא שֵׁם מְדַבְּרֵי הַתּוֹסְפָתָא שְׂהַחֲיִיב עַל הַמְּמוֹנָה לְרַבִּים לְהַעֲמִיד אַחַר

במקומו פִּשְׁצָרִיף לְסִיוֵע וּלְכָף כְּשֵׁם שֶׁהַחַיּוּב רוֹבֵץ עָלָיו לְהַעֲמִיד אַחַר תַּחֲתוֹ וְאִינוּ רִשְׁאֵי לְהַפְטֹר מִהַשְׁמוּשׁ כִּף הַרְשׁוּת נְתוּנָה לוֹ לְהַעֲמִיד מִי שֶׁיִּרְצֶה בַּחֲרִיקָאוּ וְאִין פֶּחַ בִּקְהָל לְהַעֲמִיד מִי שֶׁיִּרְצוּ שֶׁכִּבֵּר סִילְקוּ פֶּחֶם מִזֶּה בְּשַׁעַת מִינוּי הַחֶכֶם וְאִין רִשְׁאֵין לְשַׁתֵּף לוֹ אַחַר רַק הַבֵּן בְּלִבָּד יִסְיִיעוּ וַיִּכְהֶן תַּחַת אָבִיו אַחֲרֵי פְטִירָתוֹ.

וְכַדְבָּרִים הָאֵלֶּה מְבוֹאֵר בְּתַשׁוּ' הַרְשָׁבָ"א סִי' ש' לְעִנְיַן ש"ץ וְעַרְמ"א א"ח סִי' נ"ג סכ"ה. וְהִנֵּה בַמ"ש בְּתַשׁוּ' מִים עֲמֻקִּים לְמַהֲרָאנ"ת סִי' ע' וּבַכְּנֵה"ג בְּתַשׁוּ' בְּעֵי חַיִּי וּכ"ה בַּגּוּ"ר הַנ"ל בְּשֵׁם מְשַׁפְּטֵי שְׁמוּאֵל דְּדוֹקָא לְדַחֲוֹת הָרֵאשׁוֹן לְגַמְרֵי מְחֻזְקָתוֹ א"י אָבֵל שֶׁיִּשְׁמָשׁוּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד שְׁרֵי כְּבָר חָלְקוּ עֲלֵיהֶם הַרְש"ךְ וְהַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם וְעַשׂו"ת מִהֲרַשְׁד"ם חו"ד סִי' צ' שֶׁהָאֲרִיף שָׁם לְכַתּוּב מְרוּרוֹת עַל חֶכֶם א' שֶׁבָּא בְּגִבּוּלוֹ שֶׁל הַחֶכֶם שֶׁכִּבֵּר נִתְקַבֵּל וְכ' שֶׁחֲלִילָה לְהוֹרִיד הַחֶכֶם הָרֵאשׁוֹן מִכְּבוֹדוֹ אִף כַּחוּט הַשְּׁעָרָה וְצָרִיכִין לְהַעֲלוֹת בְּקוֹדֶשׁ וְלֹא לְהוֹרִידוֹ ח"ו וְנִרְאֶה שֶׁם מְדַבְּרֵי תַשׁוּבָתוֹ שֶׁלְפִי שֶׁהוֹנְעַתְקָ שָׁם הַפֶּתַח קִבְּלָה שֶׁקָּבְלוּ עֲלֵיהֶם בְּנֵי הַקְּהָלוֹת אֶת הַחֶכֶם הָרֵאשׁוֹן הִי' כִּפְמָה חַיּוּבִים שֶׁכְּמֻמּוֹן וְהַלְכָף אִין לְגָרוּעַ מִכְּבוֹדוֹ אִף בְּעִנְיָנִים שֶׁל שְׁרָרָה בְּעֵלְמָא דְלִית בֵּהּ חֶסְרוֹן פִּיס כְּסַבְּרַתְנֵינוּ שֶׁכְּתַבְנוּ לְמַעֲלָה.

שֶׁעַל פֶּן בְּסִי' קל"ד בְּתַשׁוּ' מִהֲרַשְׁד"ם שָׁם בְּעִנְיַן רַב זָקֵן מְרַבֵּץ תוֹרָה שֶׁחֲלָה אֶת רַגְלָיו וְקָם קָהֵל א' וּמְנוּ לָהֶם חֶכֶם אַחַר הַחֲזִיק מִהֲרַשְׁד"ם בְּיַד הַחֶכֶם הַשְּׁנִי וְכ' שָׁם שֶׁאִף אִם הִי' בְּרִיא אוֹלָם הַחֶכֶם הָרֵאשׁוֹן וְהַקְּהָל מְקַבְּלִים לְחֶכֶם אַחַר שֶׁחֲפָצִים בּוֹ אִם הִי' מוֹנֵעַ אוֹתָם הו"ל בְּכָלֵל מוֹנֵעַ אֶת הַרְבִּים מִלַּעֲשׂוֹת מְצֻנָה שֶׁאִין אָדָם לוֹמֵד תוֹרָה אֲלֵא מִמֵּי שֶׁלְּבוּ חֲפָץ ע"ש וְהִינּוּ ע"כ מִשׁוּם דְּהֵתָם ל"ה רַק מִינוּי שֶׁל כְּבוֹד וְשְׁרָרָה בְּעֵלְמָא סוּף דְּבָר שֶׁמְעִינִין מְכַל הָאֲמוּר שֶׁחֲלִילָה לְהַרְבֵּ דק' פ' לְבֹא בְּגִבּוּלוֹ שֶׁל הַרְבֵּ הַזָּקֵן גַּם לְמֵרוֹת עֵינֵי כְּבוֹד חֲתָנוּ עַל הַעֲתִיד.

עֵינֵי נְשׂוֹאוֹת הַשְּׁמִימָה פִי יָרִים ה' קָרָן הַתוֹרָה וְלוֹמְדֵי וַיִּחְזִיר הַעֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּקִדְשׁוֹ ע"י נְבִיאָו ע"ה וְאֲשִׁיבָהּ שׁוֹפְטֵיָהּ כְּבָרֵאשְׁנָה וְגו' וְשְׁלוֹם לְרַבְּנָן וְלַתְּלַמֵּידֵיהֶן כְּנֹפֶשׁ יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה הַמְדַבֵּר לְכְבוֹד ה' וְתוֹרָתוֹ: סִי' טו בַּעֲזַה"י יוֹם ו' עש"ק כ' לְמַב"י תַּרְנ"ד לַפ"ק סְטָרֵי שֶׁלְמָא רְבָא מִן שְׁמִיָּא לְכְבוֹד ש"ב יְדִידֵי הַרְבֵּ הַה"ג חו"ב ירו"ש כש"מ מֵאִיר סג"ל לְנֶדָא נִי' אַבְד"ק בּוֹרְשֵׁטִין יצ"ו.

מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי וְהַגִּנִּי לְהַשִּׁיב לוֹ עַל אֲתֵר כְּמַבְּוֹקְשׁוֹ בְּעֶסֶק שׁו"ב שֶׁהִי מְסִינֵעַ בְּעִירוֹ כְּמָה שְׁנִים וּבְמִשְׁפַּח הַזָּמָן שֶׁשִּׁימָשׁ שָׁם בְּעִנְיָנֵי שְׁחִיטָה הַשְּׁתַּדֵּל אֲצֵל הַבַּע"ב לְקַבְּלוֹ לְשׁו"ב קְבוּעַ וְאִיזוֹ בַּע"ב זָכוּ לוֹ בְּחַתִּימָתָן וְגַם מַעַכ"ת נִמְנָה עִמָּהֶם אִף עַל אוֹפְנִים וּתְנָאִים שׁוֹנִים הִינּוּ שִׁיתָן סוּף מְסוּנִים לְצוּרָה תִּיקוֹן בַּהַכְּנ"ס וְכַדוּמָה עוֹד אֵיזָה אוֹפְנִים וְהַעֲיָקָר שֶׁיִּסְכְּיָמוּ עַל יְדוֹ שֶׁאֵר הַבַּע"ב עכ"פ רוב בְּנֵין וּבְפִירוּשׁ הַתְּנָה שֶׁכָּל זָמָן שֶׁלֹּא יִתְקַיְּמוּ הַתְּנָאִים שֶׁהוֹתְנוּ לֹא יִהְיֶה לוֹ חֻזְקַת שׁו"ב קְבוּעַ רַק בְּתוֹרַת מְסִינֵעַ וַיְהִי הַרְשׁוּת בְּיַד הַקְּהָלָה לְסַלְקוֹ בְּכָל עֵת וּלְקַבֵּל שׁו"ב אַחַר בְּמִקוּמוֹ וְהוּא לֹא קַיָּים כְּאֲשֶׁר הִטַּל עָלָיו וְהַחֲתִימוֹת עוֹדִים מְוַנְחִים ת"י כ"ת וּבִינֵי וּבִינֵי נִפְטֹר הַמְסִינֵעַ הַזֶּה וְחַיִּים לָן וּלְכִי"ש וְהַנִּיחַ אַחֲרָיו אֵיזָה בְּנִים וְהַבֵּן הַגְּדוֹל שֶׁבָּהֶם שֶׁעֶסֶק עַד עֵתָה בְּמִסְחוֹר וְלֹא לְמַד מְעוֹלָם ה' שׁו"ב כְּשֶׁמְעוֹ שֶׁנִּפְטֹר אָבִיו בָּא לְקַבֵּל לְיָרֵשׁ חֻזְקַת אָבִיו וְעֵשָׂה צַד לְעַצְמוֹ לְקַבְּלוֹ לְשׁו"ב בְּמִקוּם אָבִיו לְאַחַר שֶׁיִּלְמֹד וַיְהִי רְאוּי נִגְדַת רְצוֹן וְהַסְפַּמַת כ"ת וְעִיקָרֵי וְרֵאשֵׁי הַבַּע"ב זֶהוּ הַצָּעַת גּוֹפָא דְעוּבָדָא: הִנֵּה כ"ת הַחֵל לְדוֹן אִם יֵשׁ בְּשׁו"ב דִּין חֻזְקָה כָּלֵל יַעַן שֶׁבַס' זָכוּר לְאַבְרָהָם ח"ג בַּחֲאו"ח אוֹת חֻזְקָה מְבִיא

בְּשֵׁם כְּנֵה"ג וְאָתוּ חֻבֵּל גְּבִיָּאִים הָרַב בְּרַכְת הַמַּיִם וּבַעַל זָרַע אָמַת וְעוֹד הַרְבֵּה בְּנִלְמָה
מִתְנַבְּאִים בְּסַגְנוֹן אֶחָד דַּל"ש דִּין חֲזָקָה רַק בְּמִלְי דְשִׁרְרָה כְּגוֹן נְשִׂיא וּפְרָנְס וְכַדוּמָה
דְּמִיָּא דְמִלְיָה וְכ"ג אֶבְל בְּעַנְיָנִי מִצְוָה אִין יְרֻנְשָׁה בְּמִצְוֹת עַכ"ד.

הֵן אָמַת שְׂרָאִיתִי בְּשׁו"ת פֶּאָר הַדּוֹר לְהַרְמַב"ם סִי קַנ"ה שֵׁכ' דְּאִין מוֹעִיל חֲזָקָה בְּמִצְוֹת
וְכ"כ ג"כ בְּמִרְדְּכִי סוּף מְגִילָה דְבְּמִצְוֹת ל"ש יְרֻנְשָׁה. אוּלַם בְּעַנְיָן שְׁחִיטוֹת הֲלֵא פְתִיף בִּי
מְמוֹנָא הַפָּרְס הַנִּיחָן לְזוּבְחֵי הַזֵּבַח בְּנֹדָאֵי שְׁיִיף בִּי עַנְיָן יְרֻנְשָׁה וְהָרִי כ' בַּמַּג"א סִי ל"ח
סַק"ח דְּכָל שְׁעוֹשָׁה כְּדִי לְהַשְׁתַּפֵּר וּבַפֶּרֶט הִיכִי שְׁעִיקָר פְּנִיתוֹ לְהַשְׁתַּפֵּר לָא מִיקָרִי עוֹסַק
בְּמִצְוָה ע"ש וְהָרִי בְּעַד הַשְׁחִיטָה בְּנֹדָאֵי רִשְׁאִין לִיקָח שְׂכָר כְּמִבְּנָאָר בְּרִיטְב"א סַפ"ב
דְּקִידוּשֵׁין דְּשִׁכְר טַבְּחִים וּבּוֹדְקִים מְוֹתָר דְּהֵנִי פּוֹעֲלִים גִּינְהוּ וְלֵא שְׁכָר הוֹרָאָה הוּא וְעִדְיָ
מְשִׁכְר הַבָּאָה וּמִלְוֵי דְמִי חֲטָאָת דְּשָׂרִי ע"ש וְהֵלֵא מְבֹנָאָר בַּפִּירִש"י קִידוּשֵׁין ג"ג.

ד"ה אָף דְּלִהְכִי כְּהֵנִים בַּע"מ חוֹלְקִים בְּקַדְשֵׁים שְׂאָף הֵם הָיוּ מְתַלְעִים בְּעַצִּים וּמְפֹשִׁיטִים
וּמְנַתְחִים וְשׁוֹחֲטִים ע"ש הָרִי דְקַבְּלוּ שְׁכָר בְּשִׁבִיל הַשְׁחִיטָה וְהָכִי מְבֹנָאָר בְּאָמַת בְּתִשׁוּ
מְהָר"ם שְׁפִמְרְדְּכִי הוּבָא בַּקְצוּה"ח סִי רַמ"ג דְּכַהֲנִים יֵשׁ עֲלֵיהֶם דִּין פּוֹעֲלִים דְּכַתִּיב כִּי
שְׁכָר הוּא לְכֶם חֻלְף עֲבֹדְתְכֶם ע"ש וְיֵשׁ לְהוֹכִיחַ ג"כ דְּמְוֹתָר לְקַבֵּל שְׁכָר בְּשִׁבִיל הַשְׁחִיטָה
עֲצָמָה מְהָא דְקִי"ל בַּב"ק צ"ט: דְּטַבַּח אֲנָחְן שְׁקַלְקַל אִם בְּשִׁכְר חֲיִיב לְשַׁלֵּם דְּהֵנִי כַּש"ש
א"כ מוֹכַח דְּהַשְׁכָּר אִינוּ שְׁכָר בְּטָלָה דְּהָרִי שׁוֹמֵר אֲבִיזָה הָרִי לְרַבָּה ש"ח אָף דְּנוֹטֵל שְׁכָרוֹ
כְּפוֹעֵל בְּטָל וְע"כ דְּשָׂרִי לִיטוֹל שְׁכָר בְּשִׁבִיל גּוֹף הַשְׁחִיטָה וּמְלַבֵּד זֶה הֲלֵא בְּשׁו"ב אִיפָא
טוֹרַח הַשְׁחִיטוֹת הַסְּפִין וּבְדִיקְתוֹ וְהַסְּרַת סִירְכוֹת וּבְגַלְלָה זֶה בְּנֹדָאֵי מְוֹתָר לְקַבֵּל שְׁכָר וְזֶהוּ
דְּלֵא כְּמוֹ שְׁשִׁמְעֵתִי בְּשֵׁם הַגָּאוֹן בַּעַל דְּעַת קְדוּשִׁים זְצִלְלָה"ה שֵׁכ' דְּבִשׁוּחַט ל"ש הַשְּׁגַת
גְּבוּל מִשׁוּם דְּהוּא מִצְוָה וְשְׁיִיף בִּי מָה אֲנִי בַּחֲנֻם כּו' וְלַהֲנַ"ל הֲלֵא דְרָרָא דְּמִמוֹנָא יֵשׁ כְּאִן
וּבְנֹדָאֵי שְׁיִיף הַשְּׁגַת גְּבוּל וְהָכִי הוּא סוּגִין דְּעֵלְמָא.

וּמ"ש מִכַּח דַּל"ש יְרֻנְשָׁה רַק בְּדָבָר שֶׁל שְׁרָרָה הֵנָּה לְכַאוּרָה נִרְאָה הָכִי מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם
פ"ד מַה פְּלִי הַמְקַדְּשׁ ה"כ שְׁפַתְב וְז"ל וְכָל הַקּוֹדֵם לְנַחֲלָה קוֹדֵם לְשִׁרְרוֹת הַמַּת כּו' שְׁנֵא
בְּמִלְיָה הוּא וּבְנִי בְּקָרֵב יִשְׂרָאֵל מְלַמֵּד שְׁהַמְלִכוֹת יְרֻנְשָׁה וְה"ה לְכָל שְׁרָרָה שְׁבִקְרֵב יִשְׂרָאֵל
שְׁהַזִּכָּה לָהּ זִכָּה לְעַצְמוֹ וּלְזַרְעוֹ ע"כ וּמְשַׁמַּע דְּרַק מִינּוּי שֶׁל שְׁרָרָה הוּא בְּתוֹרַת נַחֲלָה
וְהָכִי מוֹכַח מְלִשׁוֹן הַסְּפָרִי פ' שׁוֹפְטִים הוּא וּבְנִי שְׂאָם מֵת עוֹמֵד בְּנוֹ תַחְתּוֹ מִינּוּ לְכָל
פְּרָנְסִי יִשְׂרָאֵל שְׁבִנְיָהֶם עוֹמְדִין תַּחְתּוֹתֵיהֶן ת"ל בְּקָרֵב יִשְׂרָאֵל כּו' אֲמַנְם כְּבָר יֵשֵׁב עַל מְדוּכָה
זוֹ בְּשׁו"ת דְּבַר שְׁמוּאֵל לְמַהְר"ש אַבּוּהַב סִי מ"ז וְהִבִּיא מַד' הַרְמַב"ם פ"א מַה מְלָכִים
ה"ז שֵׁכ' וְלֵא הַמְלָכוֹת בְּלַבֵּד אֶלֶּא כָּל הַשְּׁרָרוֹת וְכָל הַמִּינּוּיִין שְׁבִיִּישְׂרָאֵל יְרֻנְשָׁה לְבָנוּ וּלְבָנוּ
בְּנוּ עַד עוֹלָם הָרִי מוֹכַח שְׁיֵשׁ מִינּוּיִים בְּלֵא שְׁרָרָה שְׁהִבֵּן יוֹרֵשׁ אוֹתָם וּבְסוּף הִבִּיא תִשׁוּ
הַרְשָׁפ"א סִי ש' וּמְבֹאָר דְּבָרֵיו דַּס"ל שְׁבִכָּל הַמִּינּוּיִים הִבֵּן עוֹמֵד תַּחַת אֲבִיו אָף שְׁיִסוּד
עַנְיָן זֶה הוּא מְמִלְיָה וְכ"ג וְאִין לְדוֹן מְהֵם כ"א בְּדוּמָה לְהֵם מִינּוּי שֶׁל שְׁרָרוֹת בַּכ"ז מִצַּד
הַמְּנַהֵג הַבְּנִים עוֹמְדִים תַּחַת אֲבוֹתֵיהֶם אָף בְּמִינּוּיִים שְׂאִינְם שֶׁל שְׁרָרָה שְׁפִינּוֹן שְׁנֵהֲגוּ כֵּן
מְקַדְּשׁ הו"ל כְּאֵלוֹ קַבְּלוּ בְּנֵיהֶם בְּפִירוּשׁ חוֹמֵר תְּקַנָּה זֹאת בְּכָל הַמִּינּוּיִים ע"ש וְהֵלֵא בְּאָמַת
בְּתוֹסְפָתָא דְשְׁקָלִים דְּקַתְּנִי כָּל הַקּוֹדֵם לְנַחֲלָה קוֹדֵם לְזִכּוֹת בְּמִינּוּי הַמַּת הָרִי קָאֵי עַל הָא
דְּתַנִּינּוּ בַּפ"ה דְשְׁקָלִים מְשַׁנָּה א' הַמְּמוֹנִים שְׁהִיוּ בְּמִקְדָּשׁ וְהָא קָא חֲשִׁיב הֵתָם גַּם הַתְּמַנּוֹת
שְׂאִינוּ שֶׁל כְּהֻנָּה וּשְׁרָרָה רַק מַעֲשֵׂה אֲמוֹנּוֹת כְּגוֹן גְּחוּנְיָא חוֹפֵר שִׁיחִין וְאִיפְשָׁר דְּגַם

בתוספתא קאתי עלה מתורת מנהג ולקחי באמת בש"ע א"ח סי' נ"ג מבואר לענין חזן דבנו קודם וה"ה שו"ב אף דבש"ס ב"ב כ"א: קחשיב טבח בין בעלי אומניות פדקא' שתלא טבחא אומנא וסופר מתא בכ"ז מצד המנהג הוי גם בזה הבן קודם והכי מבואר במבי"ט סי' ר' בלשון ההספמה ומנהג שהביא שם שהשוחט מוריש לבנו התמנותו: אמנם ע"ז הוא רק בשו"ב קבוע משא"כ בשו"ב הנה שאנו דנין עליו פפי מכתבו הי' רק מסייע במקום שו"ב שמת ולא נתקבל עוד בהקלט והי' ביז כ"ת והראשים לסלקו בכל עת שיצאו הלא הי' חזקתו רפויי מרפיא בידן' ואינה בירוששה לזרעו אחריו ואף דגם בכ"ג קא' בירושלמי שהובא בתוס' יומא י"ב: דמסתלק בפה ותלוי במלך ואחיו הכהנים לסלקו המעיין בתוס' שם יראה דל"ק שם רק בדרה הו"א אי לאו הטעם דאין מורידין הו"א דכמו שמתמנה בפה פה מסתלק בפה ע' בס' יז דוד שם אבל אליבא דאמת אחרי דידעין דמעלין בקודש ואין מורידין בנדאי הוי מינוי הכ"ג לעולם אם לא שנמצא בו פסול: איבא די"ל פיון דהשו"ב הנה הי' עכ"פ בתורת מסייע על מקום שו"ב שגפטר כמה שנים בקהלתכם א"כ ל"ה יכולין לדחותו עוד בחנם.

וגדולה מזו מציינו בתוס' נזיר מ"ז. ד"ה וכן דאם אינע פסול בכ"ג ונתמנה אחר תחתיו ושימש כמה שנים אף אם נסתלק פסולו של הראשון אינו חוזר לעבודתו מפני ששימש זה כמה שנים ע"ש ובאס"ז שם מובא ד"ז בשם תוספי הרא"ש ביתר ביאור ואפי' בזמן מועט מבואר בתוס' יומא ה"ל דמדינא הי"ל להיות שניהם כ"ג.

והנה בתשו' מים עמקים למהראנ"ח סי' ע' ה"ר דאפי' היכי שלא החזיק רק מתוך אונס חשיב מוחזק מש"ס יומא ה"ל דקא' התם אינע קרי לכ"ג ומינו אחר תחתיו ראשון חוזר לעבודתו שני כל מצות כ"ג עליו ואף ר' יוסי דפליגי עליו וקא' שני א"ר לא לכ"ג ולא לכה"ד ל"ק הכי אלא משום איבה אבל מן הדין הב' חשיב מוחזק בשפירה הדין אע"פ שלא זכה ביה אלא מפני אונס הראשון וכדקתני התם ומודה ר"י שאם מת ראשון שני חוזר לעבודתו ומשמע דר"ל שהשני זוכה ביה ולא זולתו ואפי' אי לא תרצה לפרש הכי רק שהשני יכול לחזור לעבודתו ול"ש איבה לאחר מיתה ולכאורה הי' נראה לה"ר כפירוש הנה לפמ"ש בתוס' מנחות ק'.

ד"ה א"ל בשם הירושלמי דלא הי' מתמנה לכ"ג עד שנעשה סגן מקודם וא"כ תקשי לפי"ז ל"ל קרא דתחתיו מפניו בכ"ג דבנו קודם הרי ממ"נ אם הי' הבן הנה סגן בחיי אביו הכ"ג הא בלא"ה מגיע לו הפהונה גדולה משום החזקה שהי' סגן בחיי הכ"ג ואם ל"ה סגן הא אין ממנין אותו לכ"ג ואי דבאמת אתא קרא לאורויי דבנו נעשה כ"ג אף של"ה סגן ז"א דהרי מבואר בתוס' מנחות ק"ט: ד"ה חוניו דאפי' בן כ"ג אינו נעשה כ"ג עד שהי' סגן מקודם עש"ה ועכצ"ל דחזקה זו מה ששימש מקודם מחמת אונס לא חשיבא כ"כ שיהי' בזה די להעמיד אותו בחזקת התמנות הלז.

אמנם באמת לא נודע לי מהיכן פשיט לי' להתוס' דגם בן אינו קם תחת אביו כו' אלא אם הי' סגן מקודם והסברא נותנת דהבן עומד תחת אביו אף פשל"ה סגן מקודם ואפי' הי' קטן דקיי"ל בחולין כ"ד: דקטן פסול לעבודה בכ"ז אם הי' קטן בשעה שמת אביו כ"ג יורש הפהונה גדולה ומשמש הסגן שהי' בחיי אביו עד שישגדל הבן וזהו נראה כמה שכ' במהרי"ט בחי' קידושין ע"ז: בהא דא' התם פשם שחלוקה גרושה מזונה וחללה

בכה"ד פ"ה אלמנה חלוקה מגרושה ונחלה זונה בכ"ג ופירש"י שאם היתה אלמנה וגרושה ונחלה זונה חייב על כאו"א ופי' המהרי"ט דאפי' למ"ד אאחע"א אפי' בכולל משפחת לה איסור ב"א פגון שהכ"ג הביא שתי שערות והיו בה פל השמות הללו דחלין בב"א ולכאורה הרי הי' צריף להיות סגן קודם שנתמנה לכ"ג וע"כ דמשפחת ב"ג שהי' קטן בשעת מיתת אביו ושימש הסגן עד שהביא ב' שערות ונחלין עליו אז פל האיסורין בב"א ובאמת מהירוש'למי גופי' פ"ז דשקלים ופסקו הרמב"ם ספ"ה מה' פלי המקדש מבואר דאפי' פהו גדול דעלמא ל"ה צריף להיות סגן תחלה עש"ה וענובי"ת חא"ח סי' קי"ט] עכ"פ יש לדקדק דזכות ההיא דזכה לפי שעתו חשיב זכות מדקא' דא"ר לכה"ד משום דמעלין בקודש ואין מורידין ואם ל"ה הזכות ההוא לפי שעה חשיב זכות ל"ה אומרים בו מעלין בקודש ואין מורידין ע"ש וא"כ מכ"ש בנ"ד ש"ל"ה מחמת אונס מה שהי' מסייע לשו"ב בנדאי שיניף לכאורה למימר דמחזיק לפי שעה חשיב חזקה גמורה.

אמנם כ"ז הי' מקום לומר לגבי השו"ב עצמו אם הי' חי אבל בנדאי לא אלימא חזקה זו להורישה לבנו פ"ג דעכ"פ ענין זה הוא מקילתא דלא שכיחא ומאחר שפ"ב הוכחנו דירוש'ת שאר מינויים הוא רק מתורת מנהג הא בקילתא דל"ש ל"ש מנהג כמ"ש בש"ף יו"ד סי' קצ"ו סק"ג ובש"ד: ולבר מן דין הרי פ"ג דהבן ה"ה לא למד עדיין ואינו ראוי להיות שו"ב בנדאי אף כשילמוד ויעשה ראוי לא יוכל לתבוע חזקה אביו הן אמת שגראה מדברי הפוסקים האחרונים דס"ל דהיכי דהבן קטן בשעת מיתת אביו לא אבד חזקתו כדמצינו ברמב"ם פ"א מה' מלכים ובספר החינוך מצנה תצ"ז לענין מלך.

והכי מוכח מד' מהרי"ק שורש קצ"ב שכ' על ק"ק מנטובה שהיו ביניהם סותרים שהחזיקו שם בהלואת חנות ומפללם הי' איש א' שמו חסדאי ומת והניח בן קטן והולכיהו קרוביו לעיר אחרת ללמדו אוננות וכשנתגדל אמר לקריית'י אנה אחרת לחזקת אבותי ובני ק"ק מנטובה עכבו עליו משום דהלף לעיר אחרת ולא פ"רע עמהם אבד חזקתו ומטעם זה זיפה המהרי"ק לבני ק"ק מנטובה מפני שהלף לעיר אחרת גילה דעתו דמחל על חזקתו ע"ש הרי שאם ל"ה הולף לעיר אחרת ול"ה ג"ד שפחל על חזקתו הי' חוזר לחזקת אבותיו אע"ג שבשעת מיתת אביו הי' קטן וכן ראיתי בס' אהלי יעקב למהר"י קשטרו ז"ל סי' ז' שהאריף שם בענין ירושת חזקה מחמת מנהג דאפסקי' אחר מפני שהי' היתום קטן בשעת מיתת אביו וכשהגדיל תובע החזקה ומפלל שם מצד שהמנהג של החזקה בנ"דון דידי' אינו בנוי על קו הינשר ומנהג של שטות אין הולכין אחריו ועוד שארי צדדים ולא הזכיר מה שאבד חזקתו מפני שהי' קטן וע"כ דס"ל ג"כ דלא אבד חזקתו עי"ז ומצאתי דא"תא לידי שו"ת מר ואהלות מחכם ספרדי חח"מ סי' י"ד הביא שם פלוגתת מהר"ם בן חביב ומהר"ם גלאנטי ז"ל לענין חזקת המכס וכינצא היכי שמת המחזיק והניח בן קטן שאינו ראוי לשירות דס"ל למהר"ם בן חביב ז"ל דלא פקע זכות הקטן וכל מי שעומד לשירת שליחותי' קעביד ונותן לו חלקו ומשמר לו המקום עד שיגדל והמהר"ם גלאנטי ס"ל דת"כף שמת המחזיק פ"ג דאין לו יורש שראוי לשירות אז פקע פחו ונעשה המקום הפקר וכל הקודם בו זכה ומובא שם הרבה פוסקים העומדים בש"טה זו וכ' שם שגם מהר"ם בן חביב לא החליט דבר זה: ולפענ"ד אף להסוברים דב"ג קטן

לא אבד חזקתו בכ"ז פשהגיע לכלל שנים ואינו ראוי בשעת מיתת אביו בנדאי חזקתו
אנדא לה ולא אהני לי מה שנעשה ראוי אח"כ נסמוכין לזה נראה מד' התוס' יומא ס"ד.

ד"ה התם שהקשו לר"י דס"ל דיהוי מעיקרו הני דיהוי מהא דא' גבי מח"ז לילה לקדושה
יום להרצאה אלמא אע"ג דבעידנא דאקדשין לא חזיא להקרבה אפ"ה כי חזי למחר
מקריב לי' ול"א דיהוי מעיקרו הני ות' דהיכי דהוא זמן הקרבה ואפ"ה לא מצי לאקרובי'
חשיב דיהוי משא"כ מח"ז הא עדיין לא מטא זמנא ע"ש וה"ה בנ"ד שהבן הוא גדול
שהגיע זמנו למנותו תחת אביו וא"י למנותו מפאת שאינו ראוי אפי' נעשה ראוי אח"כ
אמרין פ"ן דאידחי אידחי אף שאם הי' החסרון מצד שלא הגיע לכלל שנים הי' יכול
לתפוע חזקתו ול"א דנדחה פ"ן דאז ל"ה רק מחו"ז וזמן ממילא קאתי ועתוס' קידושין
ס"ד.

שכ' דקטן שסופו ליגדל עשאוהו פדבר שפידו ע"ש וקיי"ל דכל שפידו ל"ה דיהוי ועתוס'
נבחים נ"ט. דבידו הו"ל כמח"ז.

הרי דשקולין הן. וא"כ דיהוי דקטנות ל"ה דיהוי.

וכן מפנרש יוצא מדברי רבינו הרמב"ם בפ"א מה' מלכים ה"ל שאחר שכ' הדין דאם
הי' הבן קטן משמרין לו המלוכה עד שיגדיל כמו שנעשה יהודע ליואש מביא הדין דהבן
יורש שררת אביו בכל המינויים והשטרות והוא שיהא הבן ממלא מקום אבותיו והרי
אפי' אינו ראוי יכולין להעמיד אחר עד שילמד ויהי' ראוי וע"כ דאע"ג דאם חסרון
הראויות הוא מחמת קטנות ממתניין לו עד שיגדל בכ"ז אם הוא גדול ואינו ממלא מקום
אביו בשעת מיתתו מחסרון ידיעתו אידחי לי' ומפח זה תמהתי בתשו' א' ע"ד בעל אשל
אברהם שפביב הש"ע א"ח סי' נ"ג שכ' נז"ל שוחט שהחזיק במלאכתו ומת והניח בנים
קטנים והחזיק אחר בה וכשהגדילו תובעים חזקת אביהם אין טענתם טענה וראי' מת"כ
פ' צו והכהן המשויח תחתיו מבניו שפנו קודם לכל אדם יכול אעפ"י שאינו ממלא נקום
אבותיו ת"ל ואשר ימלא את ידו בזמן ששמלא מקומו אין ואם לאו יבא אחר וישמש
תחתיו ול"א ישמש תחתיו עד שיהא בנו ראוי משמע להדיא פ"ן דאדחי אדחי עכ"ל
ולתאמור אין מהת"כ ראי' פלל דבנדאי פשהוא גדול ואינו ממלא מקום אביו בשעת
מיתתו נדחה אבל לא פשהבן קטן דאז הוא מח"ז ולא נדחה מחזקתו.

ובאמת גם לענין בן קטן יפה כ' בשו"ת משיב פהלכה חיו"ד סי' כ"א שהרמב"ם לא כ'
דמשמרין לו המלוכה עד שיגדיל רק במלכות דוקא שפרית פרותה לנדוד ולזרעו ע"ע
כמו שמפנרש שפרית פרותה לו הגם כי יעברו בניו פריתי ופקדתי בשבט פשעם וחסדי
לא אפיר מעמו ע"ש.

עכ"פ יוצא לנו מדברינו דכשהבן הוא גדול בשנים בשעת מיתת אביו ואינו ממלא מקומו
אידחי לי' ול"מ מה שילמד ונעשה אח"כ ראוי וא"כ בנ"ד אין לבן השו"ב ה"ל טענת
חזקה ובפרט שהוא נגד רצון כ"ת מרא דאתרא וכבר נתפשטה הוראה לאסור שו"ב
ששוחט בפרד ובמעל למרות רצון הרב דמתא כמ"ש בנובי"ת חיו"ד סי' מ"ח ובתשו'
בר"א חיו"ד סי' י"ד כ' דלמנונים פאלה לא מחלו חכמים ע"כ ע"ש וחוז' לזה אפי' אי
נימא שנמחל פבוד חכמים בענין ראית הספין בכל ענין בכ"ז היכי שהרב אינו חפץ

שִׁיחָהּ שׁו"ב בְּעִירוֹ וּע"כ יוֹרָה לְעַצְמוֹ שְׂאֵלוֹת הַרְיָאָה בְּבִקְהוֹת שְׁיִשְׁחֻט וְיֵשׁ בְּזֶה מְשׁוּם הוֹרָאָה בְּמִקּוּם רַבּוֹ דְּכ' בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת ס'.

דְּאִפִּי הָרַב מוֹחֵל עַל כְּבוֹדוֹ אֵל יוֹרָה דְּלֹא מְסַתֵּימָא מִלְתָּא שְׁיִוְרָה פְּהִלְכָה הוֹאִיל וְרַבּוֹ אֲצִלוֹ ע"ש יוֹתֵר לֹא יִרְשְׁנֵי הַזְּמַן לְהַאַרְיָה וְהִי שְׁלוּם פְּנִפְשׁוֹ וְנִפְשׁ יְדִידוֹ ש"ב דוֹר"ש בְּאֶהְבָּה: ס' טז בַּעֲזַה"י יוֹם ד' א' דְּחִנְנִיפָה שְׁנַת תר"נ לִפ"ק סְטָרִי.

שְׁפַעַת שְׁלוּם וּבְרָכָה לְכְבוֹד ש"ב יְדִידֵי הָרַב הַמְּאוּה"ג חָרִיף וּבְקִי ירו"ש שְׁהִיו"ח כש"מ יַעֲקֹב יִצְחָק הַלּוֹי אִישׁ הוֹרְוּיָן נ"י אַבְד"ק קֶאָנְטְשִׁיגָא יצ"ו מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי וְנִדְרָנְתִּי לְהַחִישׁ אֵלָיו תְּשׁוּבָתִי כְּמִבְּרָכָה ע"ד הַהִשְׁתַּנּוֹת שְׁנַעֲשֵׂה פַעַת בְּשִׁכְרוֹת הָאוֹרְנָדִישׁ שְׁשִׁילָם הָאֶרְאָר לְאֶדוּנֵי הָאֶרֶץ בְּעֵלֵי הַפְּפָרִים בְּעַד זְכוּתָם וּמִן שְׁפָרִים הָאוֹרְנָדִישׁ פַּעַת מִהַפְּרָאפִינְאָצִיאנְס אַבְלֵעֲזוֹנְגְסִירֵעִקְצִיאָן בְּלִבּוֹב וְנִפְשׁ כ"ת בְּשִׂאֲלָתוֹ לְהוֹדִיעַ לוֹ חוֹת דַּעֲתִי הַקְּלוּשָׁה אִם עפ"י דְּתוּה"ק הַחֲזָקוֹת שֶׁל הַחֹכְרִים הַיְשָׁנִים מִקְדַּמַּת דְּנָא הֵם בְּתַקְפָּם אוֹ אוֹלֵי נְתִיבָתוֹ הַחֲזָקוֹת וְהַרְשׁוֹת נְתוּנָה מַעֲתָה לְכָל מִי שְׁיִרְצֶה לְחַכּוֹר הָאוֹרְנָדִישׁ מִחֲדָשׁ: הִנֵּה מְבִנְיָן בְּשׁו"ת רַדְב"ז ח"ד ס' אֶלְפִי רפ"ד דְּאִפִּי נְתִיבָתוֹ הַבְּעֵלִים לֹא בְּטָלָה חֲזָקַת הַיְשָׁרְאֵל וְכ"כ בַּמְהַרְי"ט בְּשִׁנְיֹת ח"מ ס' ל' דְּכִינּוֹן דְּבַחֲזָקוֹת שְׁלָנוּ יֵשׁ לוֹ לְהַמְחִיזֵק שְׁעֵבֹד עַל גּוֹף הַקְּרָקַע דְּבַעֲלֵי הַתְּקֵנָה שְׁוִי' לְשִׁכְרוֹת בְּזֶה כְּמִכָּר לְהַכִּי בְּחִילוֹף הַבְּעֵלִים אִין הַחֲזָקָה מִתְּבַטְּלָת וְעוֹמְדָת בְּתוֹקְפָה כְּבָרְאִשׁוֹנָה דְּאִין בִּיד הַבְּעֵלִים לְמַפְּוֹר זְכוּתוֹ שֶׁל אַחֵר וּלְפַעַנ"ד דְּבָר זֶה דוֹמָה לְהָא דְּאִיתָא בְּב"ב ס"ג.

בְּן לוי שְׁמִכָּר שְׁדָה לְיִשְׂרָאֵל וּא"ל ע"מ שְׁמַע"ר שְׁלִי מַע"ר שְׁלוֹ וּפְרַשְׁב"ם וְאִפִּי אִם מְכָרָה הַלּוֹקֵחַ לְאַחֵר דְּזְכוּתוֹ שֶׁל לוי א"י לְמַפְּוֹר לְאַחֵר ע"ש וְעַח"מ ס' ר"ט ס"ז. וְכִי"ב מְצִינוּ ב"ש ע"י יו"ד ס' ט"ז שְׁנִימִים שְׁלִקְחוּ או"ב בְּיוֹם א' הַלּוֹקֵחַ תְּחִלָּה יִשְׁחֻט וְלֹא הֵב' כּו' שְׁמִיד כְּשִׁמְכָר לְהָא' ל"ה יְכוּל לְשְׁחֻט אֶת שְׁנִפְשָׁאָר בְּיָדוֹ שְׁהַלּוֹקֵחַ לְקַח ע"מ לְשׁוֹחֲטוֹ מִיד וְלָכֵן גַּם הַלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ אֲסוּר לְשְׁחֻט שֶׁא"י לְמַפְּוֹר לוֹ רַק זְכוּת שְׁבִידוֹ וְעַפְמ"ג א"ח ס' שפ"ב בַּמְש"ז סק"י לְעַנְיָן שְׁכִירוֹת הַרְשׁוֹת מַעֲכּוּ"ם לְהַתִּיר טְלִטּוּל דְּכ' בְּשֵׁם הַרְמַב"ן וְהַלְבוּשׁ דְּאִם שְׁכָרוֹ מַעֲכּוּ"ם לְזַמַּן יָדוּעַ וּבְתוֹף הַזְּמַן מְכָר הַעֲכּוּ"ם בֵּיתוֹ לְאַחֵר א"צ לְחִזּוֹר וְלִשְׁכּוֹר מִהַלּוֹקֵחַ מְשׁוּם דְּמָה מְכָר רִאשׁוֹן לְב' כָּל זְכוּת שְׁיֵשׁ לוֹ ע"ש [וע' בְּב"מ ק"א].

זְבִנָּה אוֹ אוֹרְתָה אוֹ יְהִבִי בְּמַתָּנָה א"ל לֹא עֲדִיפָת מַגְבָּרָא דְּאִתִּית מִינֵי עַפְרַש"י שֵׁם וְהִנֵּה אִף דְּמְצִינוּ בְּתוֹס' ב"מ ל"ה. ד"ה זְבִנָּה לְעַנְיָן שׁוּמָא הַדְּרָה דֹּא הֵתֵם דְּאִם הַבַּע"ח מְכָרָה אִין הַלּוֹקֵחַ צָרִיף לְהַחֲזִיר וְהַקְּשׁוֹ בְּתוֹס' דְּנִימָא מִה מְכָר רִאשׁוֹן לְשָׁנִי כּו' וְתִי דְּכִינּוֹן דְּגַם הַבַּע"ח אִין מְחִזִּיר מִן הַדִּין שְׁמִכּוּרָה הִיא לוֹ שְׁהָרִי אוֹכְל פִּירוֹת בְּלֹא נְכִייתָא אֶלָּא מְשׁוּם וְעֲשִׂית הַיְשָׁר וְהַטּוֹב מִיְהַדָּר וּלְכָף שְׁנֵי לֹא מִיְהַדָּר ע"ש וּא"כ לְכַאוּרָה גַּם בְּנ"ד אֶיְפָשָׁר דל"ש מִה מְכָר רִאשׁוֹן לְשָׁנִי כּו' אֶמְנָם בְּאַמַּת ז"א דְּבנ"ד פִּינּוֹן דְּהַמְחִיזִק יֵשׁ לוֹ זְכוּת חֲזָקָה מְצַד תְּקַנְתָּ וְח"ר הַקְּדָמוֹנִים.

וּבְכַרְט הַיְכִי דְּמוֹשְׁפָר לוֹ גַּם הַקְּרָקַע שְׁמָא עִם הָאוֹרְנָדִישׁ הִלֵּא לְד' הַמְהַרְי"ט הַנֵּל יֵשׁ לוֹ לְהַמְחִיזִק שְׁעֵבֹד עַל גּוֹף הַקְּרָקַע וְכ"כ בַּמְהַרְשַׁד"ם ס' רמ"ו רנ"ב. וּבְתוֹשׁוֹ רש"ך ח"א ס' קפ"ט.

בְּנֵדָאֵי שְׁיִיף מַה מְכַר רֵאשׁוֹן לִב' כּו' מִשָּׂא"כ הֵתָם הָא דְשׁוּמָא הֲדָרָה הו"ל כְּפָאֵלוּ קוּנָה
אוֹתוֹ מְחַדָּשׁ כּדָא' בּב"מ ט"ז. וְעַתּוּס' כ"ז ס"ז.

שְׁהִקְשׁוּ בְּהָא דְקָא' הֵתָם מִשְׁפַּנְתָּא בְּאַתְרָא דְמִסְלְקֵי אֵין בַּע"ח גּוּבָה הֵימְנוּ דְהו"ל
כְּמִטְלִטְלֵי דִינְתָמֵי דְלֹא מִשְׁתַּעְבְּדֵי לַבַּע"ח וְהִקְשׁוּ דְהָרֵי יְתוּמִים שְׁגָבוּ קַרְקַע בְּחֹבֶת אַבְיָהֶן
בַּע"ח חוּזָר וְגוּבָה אוֹתָהּ מֵהֶן אַע"ג דְשׁוּמָא הֲדָרָה וּל"א דְהו"ל כְּמִטְלִטְלֵי פִינּוֹן דִּיּוּכְל
לְסַלְקוּ וְתִי' דְהָא דְשׁוּמָא הֲדָרָה אֵינוּ מְדִינָא רַק מְשׁוּם וְעֵשִׂיתָ הַיְשֵׁר וְהַטּוֹב וְלִכִּי מְהֲדָרָא
הו"ל כְּפָאֵלוּ קוּנָה אוֹתָהּ הַשְּׁתָא ע"ש וְהִלְכָף שְׁפִיר כ' הַתּוּס' דַּל"ש הֵתָם מַה מְכַר רֵאשׁוֹן
לְשַׁנֵּי כּו' פִּינּוֹן דְגָם מַה שֶּׁהַבַּע"ח מְחַזֵּיר הֵי' פְּקֻנָּה חֲדָשָׁה וְכִינּוֹן שְׁמָכְרוּ לְאַחַר נִפְקַע הַחַיִּיב
הִלְזוּ שְׁל וְעֵשִׂיתָ הַיְשֵׁר וְהַטּוֹב לְמַכְרָה מְחַדָּשׁ לְהִלְזָה פִּינּוֹן דְלֹא רְמִיָּא עֲלֵיו חַיִּיבָא רַק מְצַד
וְעֵשִׂיתָ הַיְשֵׁר וְהַטּוֹב וְאֵילּוּ הִי' עֲלֵיו חַיִּיב מְדִינָא גַם בְּכַה"ג שֶׁהִי' לוֹ בּוֹ קִנְיָן וְצָרִיף לְחֻזָּר
וְלְהַקְנוֹת ג"כ הִי' שְׁיִיף מַה מְכַר רֵאשׁוֹן לְשַׁנֵּי כּו' כְּפָרָאָה מְד' הַש"ס עֲרַכִּין ל"א: לְמִי
חָלוּט ר"י אוֹמֵר לְשַׁנֵּי חָלוּט מְשׁוּם מַה מְכַר רֵאשׁוֹן לְשַׁנֵּי כָּל זְכוּת שְׁתַּבְּא לִידּוֹ וְהָרֵי
בְּמַכִּירַת בְּתִי עָרֵי חוּמָה הַבֵּית נִקְנָה לְלוֹקֵחַ רַק שְׂאֵם גּוֹאֲלָה הַמוֹכֵר תּוּף שְׁנָה מְחַוֵּיב
הַלוֹקֵחַ לְחֻזָּר וְלְהַקְנוֹת לוֹ עַקְצוּה"ח ס' נ"ה וּכ"כ בַּס' הַמְקַנָּה בְּקִידוּשֵׁין כ': דְּבַגְאֻנְלוֹת
ע"ע וּשְׁדָה אַחְוָה וְכִי"ב בְּעֵינֵין קִנְיָן בְּשַׁעַת הַגְּאֻלָּה וְאַפ"ה אֲמַרִּינוּ מַה מְכַר כּו' [וְע'
זְבָחִים ע"ה: בְּהָא דְבַעֲזֵי רַמְב"ח הַתְּפִיס בְּכוֹר לְבַדָּה"ב מַהוּ שְׁיִשְׁקוּל בְּלִיטְרָא כּו' אֲלֹא
אַר"א כְּלוּם הַקְנָה זֶה אֲלֹא מַה שְׁקִנּוּ לוֹ וּפְרַש"י פִּינּוֹן דְלִכְהֵן הַמְתַּפִּיס לֹא הָוֵתַר לְשַׁקְלוּ
בְּלִיטְרָא א"י לְהַקְנוֹת לְבַדָּה"ב עוֹדָף דְּמִי צְמָצוּם מְשַׁקְלָה לְבִיטְרָא] וְרַא' לְזֶה נִרְאָה דְהִיכִי
דְאִית לִי קֶצֶת קִנְיָן הַגּוֹף אִפִּי' לֹא נִצְמַח רַק מִפְּחַ וְעֵשִׂיתָ הַיְשֵׁר וְהַטּוֹב גַּם לְבַתֵּר שְׁנַמְכֵר
לְאַחַר מְחַוֵּיב הָאֲחֵר ג"כ לְקִיָּים נִגְדּוֹ וְעֵשִׂיתָ הַיְשֵׁר וְהַטּוֹב מֵהָא דְקִי"ל בַּח"מ ס' קַע"ה
ס"ט מְכָרָה לּוֹקֵחַ רֵאשׁוֹן לְלוֹקֵחַ שְׁנֵי הַמְצָרֵן מְסַלֵּק אֶת הַלוֹקֵחַ הַשְּׁנֵי וּל"א פִּינּוֹן דְגָם עַל
הַלוֹקֵחַ ל"ה לוֹ לְהַמְצָרֵן טַעְנָה נִגְדּוֹ רַק מִפְּחַ וְעֵשִׂיתָ הַיְשֵׁר וְהַטּוֹב כִּי אֲזִיל וּמְכָרָה פְּקַע
חַיִּיב זֶה מְעַל הַלוֹקֵחַ הַשְּׁנֵי וְע"כ מְשׁוּם דְקִי"ל בַּב"מ ק"ח.

וְהִלְכְתָּא צָרִיף לְמִקְנֵי מִינֵי' וּפִי' הַנִּימוּק"י דְחֻשְׁבִּינּוֹ לִי לְבַר מְצָרָא כְּפָאֵלוּ יֵשׁ לוֹ קֶצֶת קִנְיָן
בְּגוּפָה שְׁל קַרְקַע ע"ש וְהֵינּוּ מְשׁוּם דְאֲמַרִּינוּ דְהַלוֹקֵחַ הוּא שְׁלוּחֵהוּ שְׁל בַּעַל הַמְצָר עַש"ך
שָׁם ס"ק כ"ה וַא"כ לֹא נִסְתַּלַּק חַיִּיב זֶה גַם מְעַל הַלוֹקֵחַ הַשְּׁנֵי אִף שְׂגָם בְּיַד הַמוֹכֵר לוֹ
ל"ה הַחַיִּיב רַק מִפְּחַ וְעֵשִׂיתָ הַיְשֵׁר וְהַטּוֹב.

וְגִדּוּלָהּ מִזּוֹ כ' בְּטוֹר שָׁם הוּבָא בַּסְמ"ע ס"ק ל"א דְאֲפִי' הִיכִי דְקִנּוּ מִינֵי' דְבַר מְצָרָא לְלוֹקֵחַ
רֵאשׁוֹן מְסַלֵּק לְלוֹקֵחַ שְׁנֵי ע"ש וְעַש"ע שָׁם ס"ט"ו. וּבַתּוּס' פְּתוּבוֹת מ"ד.

ד"ה אִימֵר אַחְוָלֵי אַחִיל לְשַׁעְבּוּדֵי' וּבְמַהֲרָ"ם שְׁיִף שָׁם וַא"כ מַכ"ש בַּנ"ד לֹא נִפְקַע זְכוּת
הַחֻזָּקָה מִהַמְחַזֵּיק מִקְדָּמַת דְּנָא וְעַתְשׁוּ' מִבִּי"ט ח"ב ס' קצ"ב שְׁכ' לְהַדְיָא הִכִּי דָאֵם מְכַר
הַגּוֹי לְשַׁמְעוֹן קַרְקַע זֶה אֵין לוֹ אֲלֹא הַפְּחַ שֶׁהִי' לְתוּגָר מַה מְכַר הַתּוּגָר כָּל זְכוּת שְׁתַּבְּא
לִידּוֹ כּו' וּכ"כ בַּס' רַכ"ה ע"ש: וְהִנֵּה תִּינוּהָא קְחוּזִינָא בְּדַבְרֵי א"ז הַגְּאֻן מְסַטְאֵינְסִלְאָב
זַצְלָה"ה בְּתִשׁוּ' בַר לִינְאֵי חַח"מ ס' כ"ד בְּמָה שְׁהַעֲלָה שָׁם דָאֵם יִשְׂרָאֵל אַחַר קִנְיָה
הַקְרַעְטְשָׁמָא מִהַנְּכָרֵי מִתְבַּטֵּל חֻזְקַת הַיִּשְׂרָאֵל הַשׁוֹכֵר דְכִינּוֹן שְׁאִין לְיִשְׂרָאֵל הַשׁוֹכֵר שׁוּם
זְכוּת בְּקִנְיָן הַגּוֹף מִהַקְרַעְטְשָׁמָא וּמִמִּילָא כִּי מְכַר הַנְּכָרֵי אוֹ נָתַן הַגּוֹף בְּמַתָּנָה לְיִשְׂרָאֵל אַחַר
כְּשֵׁם שְׁמַהֲרֵי קִנְיָתֵי הַיִּשְׂרָאֵל בְּגוֹף הַקְרַעְטְשָׁמָא מִמִּילָא פְּקַע זְכוּת הַשַּׁעְבּוּד שְׁיֵשׁ לוֹ לְהַיִּשְׂרָאֵל

נגד הנכרי ולא גרע ממה שאמרו במוכר שט"ח שיש לו להלוקח שעבוד נכסים ובחזר המלנה ומחל להלנה שעבוד הגוף שיש לו עליו ממילא פקע שעבוד נכסי של הלוקח ומכ"ש בנ"ד שהרי הזכות והשעבוד של הישראל השוכר תלוי רק מחמת קנין הגוף שיש לו להנכרי וכשמכר הנכרי את קנין הגוף שלו לישראל אחר ופקע השעבוד הגוף של הקרקע מהנכרי לישראל הקונה ממילא פקע ג"כ שעבוד וזכות ישראל השוכר מינן' עכ"ד ולפי דבריו ז"ל יהי הדין בנ"ד דאפי' האדון חוזר ושוכר מהארצאר הזכות והקרקעטשמה שפן היא עפ"י הרוב פעת בכ"ז אבד הישראל טענת חזקה כיון דאפסקין' אחר דומיא דמצינו בש"ס ב"ב הנ"ל דאם א"ל כ"ז ששדה זו בידיה מכרה וחזר ולקחה אין לו עליו פלום ונדמא הא מילתא ג"כ למ"ש הר"ן בנדריים כ"ח: בא' שקנה שדה מתבירו עד שילך לירושלים וחזר וקנאו ממנו קודם שילך לירושלים דהדין דחוזר וזוכה בו המקבל כמו דא' התם בנטיעות אלו קרבן עד שיקצצו דאם פדאן חוזרות וקודשות מיהו ה"ד היכי שקנאו הוא אבל קנאו אחר מן הלוקח אעפ"י שחזר והקנהו למוכר ל"ק לוקח דהא אתא אחר ואפסקי' וכן בעד שיקצצו אם פדאן אחר אפי' חזר מקדיש זה וקנאו מן הפודה אינן חוזרות וקודשות דהא אתא אחר ואפסקי' ע"ש וע' כי"ב בתשו' צ"צ סי' ט"ז וה"ה בנ"ד כיון דאפסקין' הארצאר וקנה מהאדון אין החזקה חוזרת לישראל אפי' חזר האדון וישכרה מחדש מהארצאר.

אמנם גוף דברי א"ז הגאון ז"ל דאייתי סייעתא לדבריו ממכר שט"ח תם אני ולא אדע מה דמיון זל"ז דהתם במוכר שט"ח של"ה יכול המלנה למכור שעבוד הגוף של הלנה ולא מכר לו רק השעבוד נכסי שהוא הערב דנכסוהי דבר אינש אינון ערבין בי' וכיון שפחל המלנה אח"כ להלנה שעבוד גופו שנשאר אצלו ואין כאן חוב על הלנה ממילא נפטר גם הערב שהוא שעבוד הנכסים וכדא' בבכורות מ"ח.

מפדי נכסוהי דבר אינש אינון ערבין בי' מא"מ דלדידי' לא מצוי תבע לי' ולערב מצוי תבע לי' משא"כ בנ"ד שיש להשוכר שעבוד על הקרקעטשמה של העכו"ם גם כי מוכר אח"כ העכו"ם הקרקעטשמה עדיין שעבוד השוכר נשאר כיון של"ה יכולת ביד הנכרי למכור השעבוד והר"ז דומה לבע"ח מלנה בשטר שיש לו שעבוד על נכסים של לנה וכי אזיל לנה ומוכרם גובה הבע"ח מהלקוחות וד"ז ברור בעיני פשמש: ומה שהביא עוד א"ז הגאון שם מפתובות פ'.

גבי בעל שהוריד אריסין תחתיו וגירש את אשתו דאמר"י התם אסתלק לי' בעל אסתליקי האריסין משבחה ואין להם פלום בשבח הקרקע דאמרי' אדעתא דבעל הורידו וה"ה בנ"ד רק אדעתא דנכרי החזיק אבל לא פשימכור הנכרי גם דמיון זה לפענ"ד אינו עולה יפה במחכת"ה דהתם הטעם משום שהאריסין יודעין שהנכסים אינם של הבעל והוא הכניסם ולא היא לכן אמרי' אדעתא דהכי נכסו שאם יגרשנה ויפסיד הבעל הפל אין להם עליו פלום דזה הם יודעים שהבעל לא יניח מלגרש אשתו בשבילם ודעתם להפסיד עמו כמבואר בפירוש"י ותוס' שם ועתשו' מבי"ט ח"א סי' קצ"ד כעין זה משא"כ בנ"ד דהקרקעטשמה הוא של העכו"ם המשפיר וכיון שיש לו להשוכר שעבוד עליו מפת התקנה פשימכר לאחר עדיין החזקה בתוקפה עומדת דאין בידו למכור זכותו של הישראל דמה מכר ראשון לשני כו' וא"כ ה"ה בנידן שלנו שנמכר זכות הפראפינאציא להארצאר לא

בטלה בזה חזקת הישראל החוכר הראשון ובפרט דהרי תקנת התנקה הייתה מפאת שעל הרוב נשאר להחוכר חובות אצל ערלים עתשו' ב"ח סי' ס"א א"כ מה לי אם הארצא קנה הרעכט מהארננדא אצל השר עכ"פ תקנת התנקה מהישראל לא נתבטלה.

והו אמת דבמסגה"ש סי' ק"מ נראה דבליציטאליא לא נהגו התנקה פינון שמחזיקי האורנדיש פבר התזיקו בהארננדיש בעוד שהי הזכות אצל השר בעל הפפר ע"כ גם עתה שנשתנה הענין שהארצא קנה הזכות אצלו ועושה ליציטאציע ע"ז אין מקום לבטל התנקה דמעיקרא והנה אף דבשל מלך ל"ש התקנה דמ"ד פמבואר בתשו' הרדב"ז התדשות ח"א סי' תי"ג ובח"מ סי' תתקס"ח ועתשו' מהר"ם אלשיך סי' כ"ז ובמסגה"ש ובאמת מצינו הכי בגמ' ב"מ ע"ג: וב"ב נ"ד: ארעא לטסקא משעבדא ומלפא אמר מאן דיהיב טסקא ליכול ארעא אמנם מלבד שכי' הסמ"ע בסי' שס"ט ס"ק י"ד שזהו דוקא בימיהם שהיו גוף השדות למלך כו' ע"ש משא"כ בנ"ד הלא גוף הקרקע הוא לבעל המחזיק היכי דמושפר לו גם הקרעטשמה נהרי אפי' בחזקת חנות פתב בש"ך ח"מ סי' רל"ה סק"ב דהוי פקרקע ואף דבב"ש אה"ע סי' צ' ס"ק נ"א מביא ד' הגהת דרישה והט"ז דס"ל דדינן פמטלטלין ובמק"א פתבתי להוכיח פדבריהם דכיון דגוף הקרקע אינו מושפר רק הזכות על מכירת הי"ש אף שהוא רק בכפר זה מ"מ אין דינו פקרקע והבאתי ראיה לזה מד' הש"ס נדרים מ"ו: וכמה תפיסת יד אר"נ למחצה לשליש ולרביע אבל בכזיר לא ופי' הר"ן דרפן הי' שבעל המרחץ משתפר בבצים שהבאים לרחוץ שם היו לוקחין אותם ממנו זהו לא חשיב זכות בגוף המרחץ ושרי המוחר ליכנס לתוכו ע"ש הרי דאפי' הי' מעיקרא גוף המרחץ שלו ונשאר לו זכות מכירת הבצים בהמרחץ אף זכות זה ל"ה רק בתוך המרחץ אפ"ה לא חשיב פיש לו זכות בגוף המרחץ וא"כ מכ"ש חזקת מכירת הי"ש בהפפר אף דאינו רק באותו פפר בכ"ז אין דינו רק פמטלטלין אכן כ"ז הוא רק פשאינו מושפר לו בית הקרעטשמה להמזיגה מהאדון רק שיש לו בית שלו או בשכירות מאחר אבל פשמושפר לו מהאדון זכות המזיגה עם הקרעטשמה בנדאי הוי פקרקע וא"י להפקיע זכותו בכדי.

אלא אף לד' הט"ז שחולק שם על הסמ"ע וס"ל דגם היכי דהקרקע מושפר להישראל שייך דין זה זהו ל"ש רק התם שהישראל א"ר לפרוע מנת המלך אבל בנ"ד הלא המחזיק עומד וצונח שיוחזר לו חזקתו ויפרע גם הוא חק השכירות למלך בנדאי לא אבד חזקתו ועחי הרשב"א גיטין י"ג.

והלא הרדב"ז גופי' בח"א סוסי' קנ"ט כ' שפבר נהגו שמוכרים גם החזקות החואצל של האוכלא בדמים יקרים ע"ש ובאמת משמע מתשו' ב"ח הנ"ל דגם באורננדי של מלך שייך חזקה ועמהרי"ק שורש קל"ב.

והלא בתשו' מהר"ם לובלין סי' ס"ב כ' דאפי' באופן שאין בכח אפשרות של המחזיק הראשון להשתדל שיוחזר לו חזקתו פעובדא שהובא שם שהי המניעה מצד השר והמקום מ"מ מקובל הוא מפי האלוף הר' שלמה הרופא ז"ל שבכה"ג כל מי שישפוך האורננדי מחויב ליתן איזה סף להמחזיק הראשון ע"ש ומכ"ש בנ"ד שגם אחרי שקנה הארצא זכות האורננדי מהשר עוד המחזיק הישן מהדר ומשתדל להשאר בחזקתו בנדאי הפא עתה ומשיג גבולו מיקרי עובר על התקנה.

וחלילה לנו לבקש תחבולות לפרוץ גדרו של הקדמונים ו"ל לקפח לחיותיהו דהחוכרים הישנים ולשפור מטה לחמם ואפי' אם הי' זה ספק יש מהפוסקים שמורים גבי תזקות ס' חרם להתמיר בפרט להסוכרים דהג' תזקות דינם פקרקע פבש"ד ח"מ סי' רל"ה ובב"ש סי' צ' הג"ל א"כ הדר בו מיקרי מוחזק.

ובתשו' מהרי"ט שהבאתי למעלה כ' לדון בזה דהיכי דהי"ל תזקה בנדאי אלא שאח"כ נולד ספק אם פקעה תזקתו אין ספק הפקעה מוציא מידי תזקת נדאי ע"ש שעל פן נלפענ"ד דהחוכרים הישנים עומדים בתזקתם פבראשנה.

ובזה הגני ידיו ש"ב דור"ש באהבה: סי' יז בעזה"י יום א' כ"א מנ"א שנת תרמ"ט לפ"ק סטרי. שלום רב לכבוד ידידי הרב התריף המופלג ירו"ש כש"מ יעקב שלום הערציג נ"י דומ"ץ דק"ק גינאנקאוויטץ יצ"ו.

מכתבו הגיעני והגני לתשובתו עד"ש בעונדא דאתא לקמין' ראובן קנה מיורשי המנוח ר' חנא ו"ל בית דירה העומדת מאחורי בתים בשורה בשוק העיר שלא הי' בתוכה מעולם דרוך ללכת לשוק רק היו צריכים לסבב כל השורה ולא הי' בה קרקע פנוי להשלכת זבלים אולם אביהם הר"ח קנה אח"כ חצי בית מהבתים העומדים בשוק מאדם א' שמו שלמה ולהבית הלזו היו חדרים משני צדיו וקנה ר"ח הצד שבדרום שעומד לעומת בית דירה הג"ל שמכרה לראובן ובאמצע הבית הג"ל הי' פרוזדור הנקרא פארהויז שממנו היו הולכים להדירות שבשני הצדדים ומשם נמשך דרוך ארוכה לביתו של ר"ח שמכרה לראובן והלך תמיד להלוך דרוך הפרוזדור הג"ל והשליף הזבל על הפלאטץ השניף לבית הג"ל ואח"כ מכר מ' שלמה גם החלק הצפוני לאיש א' שמו יודל בלעחווניק וכמה שנים התנהגו פן ואח"כ מכר ר"ח את חלקו הדרומי שבבית הג"ל לבנו המנוח מ' אנטשיל עם כל זכות ופיוי פח פפי הקאנטראקט וכעת קנה ראובן מיורשי המנוח ר"ח הבית דירה שהי' לו מקודם ורוצה גם הוא להחזיק בדריסת הרגל דרוך הפרוזדור של הבית הג"ל להשוק ולהשליף הזבלים על הפלאטץ מהבית הג"ל כמו שהחזיק ר"ח גם לאחר שמכר לבנו מ' אנטשיל חלקו בבית הג"ל וכן יורשי המנוח ר"ח לאחר פטירתו החזיקו ג"כ בדריסת הרגל ובהשלכת הזבל וטוען ראובן שא"צ שום טענה יען שקנה מיורש ומלוקח ע"כ יש לו תזקת ג"ש מהם ובנדאי פשמכר ר"ח לבנו ר"א חלקו בהבית הג"ל הניח לעצמו דרה"ג ומקום להזבל ולעומת זה ר' יודל בלעחווניק וגם יורשי המנוח ר' אנטשיל יצעקו פכרויכיא שאין לו שום תזקת דרה"ג בבית זה פי בעת שהפרוזדור פתוח הולכים דרוך שם גם שאר אנשים לקצר דרכם ובעת שהי' להם איזה דבר מונח בפרוזדור באמת נעלו השער על איזה ימים וגם בנידון השלכת הזבל טוענים דלא מחו בי' בר"ח מחמת שהי' אבי זקנם של יורשי המנוח ר' אנטשיל וכעת גדרו המקום הזה בגדר עד מקום הבית דירה הישנה של ר"ח שקנה ראובן הג"ל.

ונפשו בשאלתו איף לידיני' להאי דינא: הנה בדבר הדריסת הרגל שרוצה ראובן הקונה להחזיק דרוך הפארהויז של בית השותפות השניף ליורשי המנוח ר"א ולר' יודל בלעחווניק מפת דלוקח ויורש א"צ טענה נדאי יפה דן כ"ת שאין בטענתו ממש ונהרי אפי' באינשי דעלמא אין דרוך להקפיד בדריסת הרגל דרוך הפארהויז כל זמן שהדלת פתוח ק"ו לשותפים שהרי ר"ח ע"ה בעצמו הי' שותף בבית השותפות הג"ל וגם אחרי שמכר

חלקו לר' אַנְעָשִׁיל שְׁהוּא בְּנוֹ וְאַחֲרֵי מוֹתוֹ הָיוּ בְּנָיו הַיּוֹרְשִׁים שְׁוֹתְפִים בְּהֵבִית וְהָלֵא מְבֹנָאָר
בַּח"מ סי' קמ"ט ס"ו בְּרַמ"א דְּאָפִי שְׁאָר קְרוּבִים שְׁאִין מְקַפִּידִין זַע"ז לְפִי רְאוּת עֵינֵי
הַדְּיִינִים אִין לְהֵם חִזְקָה אַף שְׁאִין סְמוּכִים עַל שְׁלַחְנָם וְעַתְשׁוֹ שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"ג סי' ק"ס
שְׁהִבִיא שְׁפֹסֶק פֶּן גַּם בְּשׁוֹ"ת מ"ב סי' ל"א וְשְׁאִין חוֹלֵק בְּזָה ע"ש וּמכ"ש בְּדַרְיֵסֶת הַרְגֵל
שְׁאֵף בְּאִנְשִׁים זָרִים אִין דְּרָף לְהַקְפִיד כ"ז שְׁהַשְׁעָר פְּתוּחַ וְאָפִי אִי הִי סָפֵק בְּזָה אִי מְקַפִּיד
אוּ לֹא כְּדַמְצִינוּ בְּאֵמֶת פְּלוּגְתָא בְּזָה דְּבַתּוֹס' מְגִילָה ח': וּב"ק נ"א: וּב"ב נ"ז: כ' דְּבַחְצָר
קְפִדי אִינְשֵׁי אַדְרִיסֶת הַרְגֵל.

אָמְנָם בְּר"ן נְדָרִים ל"ג. מְבִיא בְּשֵׁם הַרְמְב"ן תִּי אַחַר לְקוּשְׁנֵי הַתּוֹס' וּלְפִי דַעְתּוֹ בַּדְרָה"ג
בְּעֵלְמָא הֵיִינוּ לַעֲבוּר דְּרָף הַחְצָר בְּלַחוּד גַּם אֲנָשִׁים דְּעֵלְמָא שְׁאִינּוּ שְׁוֹתְפִין לֹא קְפִדי וְעכ"פ
סָפֵק הָיוּ וְכִינוּ שְׁפֹן א"י הַמְחִזִיק לְהַחְזִיק מְסָפֵק כְּדֹא' ב"ב נ"ז: בְּשִׁנְיָא דְר"פ כו' ע"ש
בַּפְרָשָׁב"ם וְעַש"ע סי' קנ"ד ס"י בְּעֵנִין פְּתִיחַת חֲלוּן לְחֹרְבָה צְרִיף הַמְחִזִיק לְה"ר שְׁהַחְזִיק
בְּפִתִיחַת הַחֲלוּן קוֹדֵם שְׁנַעֲשֶׂה חֹרְבָה ע"ש וְאָפִי הִיכִי דְמְסָפֵקָא לֹן הַלְכְּתָא כְּמֵאן אִין
לְהוֹצִיא מְחֻזְקַת מ"ק כְּמ"ש בְּתוֹס' ב"ב ל"ב: ד"ה וְהַלְכְּתָא וּבְכָרְט בּו"ד שְׁרָאוּבֹן הַקּוּנָה
א"י לְבָרֵר הַחְזֻקָּת ג"ש שְׁהָיוּ רְצוּפִים וּבְעֵלֵי בֵּית הַשְׁוֹתְפוֹת הַנ"ל אוֹמְרִים שְׁפֹאָשֵׁר הִי
לְהֵם אִיזָה דְּבָר בְּהַפְּאָרְהוּיֹז נַעֲלוּ הַדְּלַת עַל אִיזָה יָמִים וּבְכִזָּה בְּנוֹדָי אֲמַרִינוּ בְּרַר אַכִּילְתָּהּ
בְּמכ"ש מְהָף דְּב"ב כ"ט: דֹּא"ל אָנָּא בְּשִׁפּוּנֵי גְנוּאֵי הַנּוּאֵי ע"ש וְחוּץ לְזָה הָרִי כְּבָר הַעֲלָה
א"ז הַנְתָּה"מ בְּסִי' ק"מ ס"ק י"ט כְּד' הַב"ח דְּהִיכִי דְמְשַׁתְּמָשִׁין שְׁנִיָּהֶם בְּשׁוּה ל"ש חִזְקָה
וְסִילֵק מְעֵלִיו הַשְּׁגוּת הַקְצָה"ח שְׁם וּלְבָר מִן כָּל דִּין הָרִי ע"כ ל"א דְטוּעֵנִין לְלוּקֵם אֵלָּא
דְּנוֹקָא פְּשִׁהֲלוּקֵם מְוֹחֻזֵק בְּהֵבִית אוּ בְּהַשְׁעָה וְהַמְעַרְעֵר בָּא לְהוֹצִיאָהּ מִמֶּנּוּ בְּטַעֲנָה שְׁמַפְכָּר
הִי שְׁלוֹ אִז אֲמַרִי דָּאֵם יֵשׁ חֻזְקָת ג"ש טוּעֵנִין עֲבוּר הַלוּקֵם שְׁהַמּוֹכֵר שְׁמַכְרָה לּוֹ קְנָאָה
מִהַמְעַרְעֵר אַבְל בּו"ד שְׁהַשְׁוֹתְפִים הַמָּה מְוֹחֻזְקִים בְּהֵבִית וּבְהַפְּאָרְהוּיֹז וְנָדָרִים בּוֹ וְרָאוּבֹן
הַקּוּנָה בָּא לְהוֹצִיא מֵהֶם זְכוּת דְרָה"ג דְּרָף הַפְּאָרְהוּיֹז שְׁלֵהֶם בְּטַעֲנָה שְׁמָא הַמּוֹכֵר שְׁלֵהֶם
קָנָה הַדְרָה"ג פְּשִׁטָּא דָּאִין טוּעֵנִים עֲבוּרוּ וְהִכִי מִתְבָּאָר מִד' תְּשׁוּ' מְהָר"ם אֲלִשִׁיף סי' צ"ד
ע"ש: וּבְנִידוֹן הַשְּׁלֵכַת הַזָּבֵל עַל הַפְּלֶאטֵץ שְׁנוּטָה דַעַת מַעֲלָתוֹ לְדוֹן שִׁישׁ לְרָאוּבֹן חִזְקָה
וְטוּעֵנִין עֲבוּרוּ פִּינוֹן שְׁהוּא לּוֹקֵם גַּם זֶה לֹא נִהִירָא לִי לֹא מִיבְעִיא לְד' הַש"ף בְּסִי' ק"מ
סִק"ךְ שְׁהַכְרִיעַ דְּלֹא כְּד' הַטּוֹר שְׁם וְכ' דְּבְשִׁנְיָא דְר"נ ב"ב נ"ז: דְּקֹא' הֵכָּא בְּרַחֲבָה שְׁל
אַחֲוֵי בְּתִים עֶסְקִינוּ הַדָּר בִּי מְשִׁינְיָא קְמָא דְמוֹקֵי מִתְנִי' בְּחָצֵר הַשְׁוֹתְפִים אֵלָּא אַף
בְּרַחֲבָה שְׁל חֲבִירוֹ אִין לּוֹ טַעֲנַת חִזְקָה אַף בְּחֻזְקָת ג"ש וְטַעֲנָה כ"ז שְׁלֹא עֲשֶׂה מְחִיצָה
מִטַּעַם דְּרַחֲבָה שְׁל אַחֲוֵי הַבְּתִים אִין דְּרָף לְהַקְפִיד אַף בְּאִינְשֵׁי דְעֵלְמָא וְכ"ה בְּשֵׁם רִיב"ש
סִי' רמ"ח כ"ש בְּפֶלְאֵטֵץ פְּנוּי וְחֹרְבָה אֵלָּא אֲפִי לְד' הַטּוֹר שְׁסוּבֵר דְּבְרַחֲבָה נְמִי יֵשׁ חִילּוּק
בֵּין חָצֵר הַשְׁוֹתְפִים לְחָצֵר חֲבִירוֹ מ"מ זְהוּ דְנוֹקָא בְּרַחֲבָה שְׁאַחֲוֵי הַבְּתִים שְׁהוּא מְוֹגְדָר
בְּמְחִיצָה רַק שְׁאִין הַשְׁתַּמְשׁוּת שְׁם תְּדִיר כְּחָצֵר אַבְל בְּפֶלְאֵטֵץ פְּנוּי וְחֹרְבָה כ"ע מוֹדִים
שְׁאִין דְּרָף לְהַקְפִיד אַף בְּאִינְשֵׁי דְעֵלְמָא לְהַשְׁלִיף שְׁם הַזָּבֵל כ"ז שְׁאִין הַבְּעָה"ב צְרִיף
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ שְׁם וּל"מ אַף חֻזְקָת ג"ש וְטַעֲנָה אֵלָּא בְּחָצֵר הַבִּיא הַעוֹר שְׁם פְּלוּגְתָא דְלֹד'
הַש"ף בְּחָצֵר שְׁל שְׁוֹתְפִים ל"ה חֻזְקָה כ"א בְּעֲשֶׂה מְחִיצָה שְׁסוּבֵר כְּרַבִּינָא בְּב"ב שְׁם
דְשְׁוֹתְפִים אַף בְּחָצֵר לֹא קְפִדי וּל"ד הָרֹא"ש אַף בְּחָצֵר שְׁל שְׁוֹתְפִים מוֹעִיל חֻזְקָת ג"ש
וְטַעֲנָה דְבַחְצָר גַּם שְׁוֹתְפִים מְקַפִּידִים דְּפֹסֶק כְּר"נ דְּהַדָּר בִּי וּמוֹקֵי מִתְנִי' בְּרַחֲבָה שְׁאַחֲוֵי

בתיים אבל באינשי דעלמא כ"ע מודו דבחצר קפדי ומועיל חזקה שיש עמה טענה בדפריד הש"ס בב"ב שם מ"ש רישא ומ"ש סיפא כו'.

ומהתימה על הבאר הגולה שם סי' ק"מ ס"ט שכ' על הדין שכ' המחבר שהוא לשון הרמב"ם פ"ט מטוען שיצא לו פן מהך דר' יוחנן משום ר' בנאה בב"ב שם דכל השותפין מעפבין כו' ובאמת אין משם ראי' דהרי התם מיירי בחצר השותפים דלד' הטור בסי' קס"א לד' הרי"ף דסובר דשותפין לא קפדי מיירי התם בעשה מחיצה ולד' התוס' והר"ן בנדירים פ' השותפין הטעם דאף דשותפין לא קפדי מ"מ אם רצה השותף לעפב בידו יכול לעפב וכ"ה דעת הרמב"ם דהא גם הוא סובר דשותפין לא קפדי בלא עשה מחיצה אפ"ה מצי לעפב בידו כמ"ש בפ"ה מנזקי שכנים ד"ה אבל הך דינא דהרמב"ם וש"ע הנ"ל דמיירי בחצר חבירו דכ"ע מודו דמהני חזקת ג"ש וטענה אף בלא עשה מחיצה כדמוכח מהא דפריד הש"ס מ"ש רישא ומ"ש סיפא דלפי הס"ד מיירי מתני' אף בחזקת ג"ש וטענה להכי פריד מ"ש רישא ומ"ש סיפא ומ"ש ברמב"ם בפ"ה מנז"ש לענן חצר השותפין היא ענן אחר דהרמב"ם אגזיל בשי' הר"י בן מיגאש דסובר דלמאי דמוקי ר"נ דמתני' מיירי בחצר השותפין מיירי בלא חזקת ג"ש ובלא טענה דשותף אף דלא החזיק ג"ש ובלא טענה אם עשה מחיצה הני מחילה מיד לענן חזקת תשמיש פלומר דהוא יכול להעמיד שם בהמה לעולם ולשותף חבירו יכול לעפב עליו אבל לא לענן חזקת גוף הקרקע וכמ"ש בתשו' הריב"ש הנ"ל ובלא עשה מחיצה יכול חבירו לעפב עליו כ"ז שי'רצה אף בחזקת ג"ש וטענה מטעם דהעמדה בכדי שותפין לא קפדי.

ונראה דדחקו להר"י בן מיגאש לפרש הכי מחמת קושלי' התוס' ב"ב על תי' ר"נ דהא קיי"ל שותפין אין מחזיקין זע"ז אמןם שיטה זו היא יחידאה הר"י בן מיגאש והרמב"ם ולא כן ד' התוס' והרי"ף והרשב"ם והרא"ש והטור שפולם פירשו תי' ר"נ בפשיטות דמיירי ג"כ בחזקת ג"ש וטענה וקושלי' התוס' פבר תי' שם דכיון דקפדי בי' הני חזקה גמורה אף בשותפין וכ"ה ד' הטור בסי' ק"מ להדיא ע"ש וגם הב"י בספרו הארוך לא הביא שי' הר"י בן מיגאש והרמב"ם כ"א ברמז ובשלחנו הטור לא הביא פלל לא בסי' ק"מ ולא בסי' קס"א ס"ה שהביא שם הדין דהרמב"ם פ"ה מנז"ש בלשוננו ממש והך דינא של הרמב"ם שם הלכה ה' לא העתיק פלל הרי דלא פסק פנותי' שהוא דעת יחיד ורוה"פ חולקים בזה דלא פנראה מסמ"ע סי' ק"מ דהש"ע קיצר אלא השמיטו בכונה מטעם הנ"ל ולא הביא בסי' ק"מ סכ"א רק הך דינא דחצר חבירו שהוא מוספם מפל הפוסקים וע"ז הגיה רמ"א ואפ"י הי"ל חלק בחצר השותפות אם היא מקום שדרכו להקפיד בזה הני חזקה למה שהחזיק והיינו בחזג"ש וטענה כמ"ש בטור סי' זה ואף שהטור הביא פלוגתא בזה דלד' הרי"ף דשותפין אף בחצר לא קפדי כ"א בעשה מחיצה לזה דקדק הרמ"א וכ' אם הוא מקום שדרכו להקפיד בזה גם הרי"ף מודה דהני חזקה בג"ש וטענה: וראיתי לא"ז בנתה"מ סי' ק"מ סק"ך שהקשה לפי' הסמ"ע ברמ"א דמיירי בחזג"ש וטענה דא"כ יקשה קושלי' התוס' ב"ב דהא שותפין אין מחזיקין זע"ז כ"א בתנאים המבוארים בסי' קמ"ט או כתי' הב' של התוס' שם דהכי דקפדי מחזיקין זע"ז דא"כ הי"ל להרמ"א להביא דין זה ולכן כ' דהפ"י ברמ"א הוא כשי' הר"י מיגש והרמב"ם דחזקה הוא לאלתר לענן חזקת תשמיש ודבריו תמוהין דא"כ מה יענה בטור סי' זה דכ' להדיא הך דינא דהרמ"א וסינים וכ"ז מיירי בחזג"ש וטענה אבל לא בא בטענה אם

נשפמש בא' מכל אלו בְּחֶזֶק שְׁתַּפּוּ חֲבֵירֵי מְעַבְבֵי עֲלֵי כ"ז שְׁיִרְצָה ל"ש עֲשֵׂה מְחִיצָה ול"ש לא עֲשֵׂה וע"כ דְּסוֹבֵר ג"כ פְּהִתּוּס' ב"ב דְּבִהְנֵה דְּבָרִים דְּדִרְךָ הַשְׁתַּפּוּפִין לְהַקְפִּיד זע"ז בְּחֶזֶק הַגֵּי חֲזָקָה אִף בְּשׁוֹתְפִין וְהֵרַמְ"א הָעֵתִיק דִּינֵי מֵהֵטוּר וְאֶדְרָבָא כְּפִי פִירוּשׁוֹ אִין לְשִׁין הֵרַמְ"א סוֹבְלוֹ כָּל מ"ש עַל הַמְחַבֵּר וְאֶפְי' אִם הִ"ל חֵלֶק בְּחֶזֶק בְּשׁוֹתְפוֹת דְּמָה עֲנִין זֶה לִמ"ש הַמְחַבֵּר דְּהַמְחַבֵּר מִיָּרִי בַחזוֹג"ש וְטַעֲנָה וּד' רַמְ"א הוּא בְּלֹא חֲזוֹג"ש וְטַעֲנָה לְעֲנִין חֲזוֹת פִּשְׁמִישׁ וּבְסִי' קִס"א הִ"ל לְהֵרַמְ"א לְהִבִּיא דִּין זֶה עִמ"ש הַמְחַבֵּר דְּשׁוֹתְפֵי יָכוֹל לְעַבְבֵי עַל חֲבֵירֵי בְּתַשְׁמִישִׁים הִ"ל לְהֵרַמְ"א וְהִבִּיא דָּאִם כְּבָר עֲשֵׂה הַשְׁתַּפּוּ וְשִׁתְּק חֲבֵירֵי הַחֲזִיק וְאִי לְעַבְבֵי עֲלֵי לְעוֹלָם.

וְלִכְּנֵי הָאֵמֶת יוֹרָה דְּרַכּוֹ דְּהַמְחַבֵּר וְרַמְ"א סוֹבְרִים כְּרוּה"פ דְּגַם בְּשׁוֹתְפֵי בְּעִי חֲזוֹג"ש וְטַעֲנָה וְאִינוּ מוֹעִיל רַק בְּדִקְפָּדִי: אִיבְרָא דְּדַעַת הַטוּר בְּסִי' קִס"א צ"ע שְׁכ' דִּלְד' הֵרַי"ף שְׁתַּפּוּפֵי יָכוֹל לְהַעֲמִיד לְכַתְּחֵלָה רִיחִיָּים וְכִי"ב בְּלֹא עֲשֵׂה מְחִיצָה וְאִין חֲבֵירֵי יָכוֹל לְעַבְבֵי עֲלֵי דֹא"כ הִיכִי יִתְרַץ לְסוּגְיָא דְּב"ב נ"ז דְּמִשְׁנֵי רַבִּינָא שְׁם מִתְנִי' דְּנִדְרִים ר"א הוּא דְּאָמַר וְיִתוּר אָסוּר בְּמוֹדָה"נ דְּעֲדִין יִקְשָׁה עֲלֵי מְסִיפָא דְּמִתְנִי' דְּנִדְרִים דְּקֹא' דְּאִף לְרֹאב"י שְׁנִיָּהִם אָסוּרִים לְהַעֲמִיד שְׁם רִיחִיָּים וְתַנּוּר כּו' דְּנֵהִי דְּוִיתוּר אָסוּר בְּמוֹדָה"נ מ"מ פִּינּוֹן דְּשׁוֹתְפִין לֹא קָפְדִי אֶהְדְּדִי וְאִין אֶחָד יָכוֹל לְעַבְבֵי עַל חֲבֵירֵי בְּהַעֲמָדָה כְּדִי א"כ אֲמַאי יֵהִי אָסוּר לְרֹאב"י הָא יוֹכֵל לֹאמַר אֲנִי עוֹשֵׂה בְּתוֹךְ שְׁלֵי כְּדֹא' רֹאב"י לְעֲנִין כְּנִיָּסָה בְּחֶזֶק אֵע"כ כִּמ"ש הַתּוֹס' וְהֵרַ"ן דְּאִף דְּשׁוֹתְפִין אִין מְקַפִּידִין מ"מ אִם רוּצָה הַשְׁתַּפּוּ לְמַחֲוֹת כִּידוֹ יָכוֹל לְעַבְבֵי כ"ז שְׁיִרְצָה וְכֵן מְשַׁמְעוֹת הַטוּר בְּעֲצָמוֹ בְּסִי' ק"מ שְׁאֲחַר שְׁהִבִּיא פְּלִגְמַת הֵרַי"ף וְהֵרַא"ש סִיָּים וְכ"ז מִיָּרִי בַחזוֹג"ש וְטַעֲנָה אֶבֶל אִם לֹא בָּא בְּטַעֲנָה כּו' חֲבֵירֵי מְעַבְבֵי עֲלֵי כ"ז שְׁיִרְצָה מוֹכַח דְּגַם הֵרַי"ף מוֹדָה לְזֶה וְצ"ע וְאִילֵי י"ל דַּעַת הַטוּר בְּסִי' קִס"א דְּסוֹבֵר דְּלֵהֵרַי"ף מִיָּרִי הֵךְ מִתְנִי' דְּנִדְרִים שְׁם בְּתַשְׁמִישׁ קְבוּעַ כְּגוֹן שְׁעֲשֵׂה מְחִיצָה וְכְדוּמָה וְכְדוּמָה לְהֵךְ דְּר"י מְשׁוּם בְּנָאָה שְׁם דְּבָכָל שְׁתַּפּוּפִין מְעַבְבִין דְּמִיָּרִי וְנִקְא בְּעֲשֵׂה מְחִיצָה וְכְדוּמָה אִז מִיָּקְרִי קְבוּעַ רַק דְּעִיקָר קוֹשְׁי' הַש"ס ב"ב הִיא מְרִישָׁא דְּמִתְנִי' דְּלִרְבִּין אָסוּרִין לְכַנּוּס אִף בְּחֶזֶק מְטַעַם דְּל"ל בְּרִירָה דְּרֹאב"י אֲלֵמָא דְּאֶהְעֲמָדָה כְּדִי נְמִי קָפְדִי וְע"ז תִּי רַבִּינָא דְּר"א הוּא דְּאָמַר וְיִתוּר אָסוּר בְּמוֹדָה"נ.

נְחִזוּר לְנִידוֹן שְׁלֵנוּ דִּלְד' כְּפָה פּוֹסְקִים אִפִּי בְּחֶזֶק אֲמֵרִי דְּשׁוֹתְפִין לֹא קָפְדִי אֶהְדְּדִי וְאִין לּוֹ חֲזָקָה כ"א בְּעֲשֵׂה מְחִיצָה וּבְזָבֵל שְׁהַעֲמִיק אוֹ הַגְבִּיָּה ג' ק"ו בְּפִלְאֲטֵץ פְּנוּי וְכִינוּן דֵּה"ר חֲנָא הִי מְקוֹדֵם שְׁתַּפּוּפֵי בְּהַחֲצָר וְהַפְּלִאֲטֵץ הַפְּנוּי וְאִח"פ מְכַר חֵלְקוֹ לְבָנוּ מ' אֲנַעֲשִׂיל וְגַם לְאַחַר פְּטִירַת ר"ח הִי בְּנוֹ ר' אֲנַטְשִׂיל וְשְׁאָר הַיּוֹרְשִׁים שְׁתַּפּוּפִים הֵן בְּהַבִּית שְׁל ר"ח עֲצָמוֹ מְחַמַּת חֵלֶק יְרוּשָׁה שְׁלֵהֶם וְהֵן בְּהַבִּית וְהַפְּלִאֲטֵץ שְׁיִישׁ לְהֵם בְּשׁוֹתְפוֹת עִם ר' יוֹדֵל בְּלַעֲחוּוֹנִיק א"כ פְּשִׁיטָא שְׁאִין לְהֵם חֲזָקָה לֹא בַּהֲדַרְהֵר"ג וְלֹא בְּמִקוֹם הַשְׁלֵכַת הַזָּבֵל וּמִמִּילָא אִין לְרֹאבוֹן הַקּוֹנָה שׁוּם חֲזָקָה עַל הַשְׁתַּפּוּפִים: וְלִבְר מִן דִּין ל"ש בְּנ"ד לֹאמַר טוֹעֲנִין לְלוֹקַח דְּהִכִּי מְבִנְאָר בְּסִי' קִמ"ו ס"י וּבְתוֹמִים שְׁם דְּצָרִיף הַלוֹקַח לֵה"ר שְׁהוּא לְקַחוּ מֵהַמוֹכֵר אוֹ שְׁהַחֲזִיק בּוֹ הַלוֹקַח בְּעֲצָמוֹ ג"ש דְּאִז נְאָמֵן בְּמַגוֹ אֶבֶל בְּלֹא הַחֲזִיק בּוֹ הַלוֹקַח ג"ש אִף שְׁהַמוֹכֵר הַחֲזִיק בּוֹ ג"ש אֲמֵרִינּוּ אֵלּוּ הִי הַמוֹכֵר לְפָנֵינוּ הִי מוֹדָה בְּעֲצָמוֹ שְׁאִינוּ שְׁלוֹ ע"ש בְּתוֹמִים וְעַש"ע רְסִי' קִנ"ב וְא"כ בְּנִידוֹן שְׁלִפְנֵינוּ דְּלֹא יְדַעֲנִין כָּל אִם מְכָרוּ הַיּוֹרְשִׁים לְרֹאבוֹן אֶת הַדֵּהֵר"ג וּמְקוֹם הַזָּבֵל בְּפִלְאֲץ הַפְּנוּי וְאֶדְרָבָא מְלִשׁוֹן הַשְּׁאֵלָה שְׁל כ"ת נְרָאָה שְׁלֹא נִזְכָּר כָּל בְּהַשְׁטָר מְכִירָה שְׁל ר' רֹאבוֹן לֹא הַדֵּהֵר"ג וְלֹא מְקוֹם הַזָּבֵל

בכה"ג בנדאי אין שם לוקח עליו ואין טוענין עבורו וע' תשו' מהר"ם אלשיך הג"ל והעירני לזה הרב וכו' מוה' משה קארנעלי נ"י מו"ץ דפה"ק גלל פן נלפענ"ד שאין לר' ראובן שום זכות לא בהדרהר"ג ולא במקום הנזכר בהפלאטין הפנוי של השותפים: סי' יח וע"ד השאלה השני' בנידון איש א' שמסר פרה דקה שקורין יאליפקא לנכרי שהיא יטפל בה והחלב והולדות יהי' שנייה לנכרי בעד שכר הטיפול וכן דרכם לעשות שהנכרי מחזיק בהקמה משך זמן פנה לאחר הלידה כזמן הטיפול וכל מה שרוצה הנכרי עושה עם הבהמה פי זה הוא שכרו חלף עבודתו בהטיפול ועתה פאשר נשמע קול במחנה שלסיבת החום והינכש שבקיץ הלז נתיקק מאד השחת והתבן עבור הבהמות והשער הולך וגדול ויהי פאשר עברו איזה שבועות אחר שבפירה הבהמה אצל הנכרי ביקש הנכרי מהישראל שישקח אותה בחזרה ולקח ממנו הבהמה והולד והתפאשר עמו בעד סך כו"כ ומכר העגל להקצבים מוכרי בשר מחמת שהי' פשוט בעיניו שאין הולד קדוש בבכורה וכבר נשחט ונטרף ונפשו בשאלתו אם רשאי למכור הבשר לנכרי משום דאיפאשר שלא הי' מועיל מכירת העופר פינו דהוי דשלב"ל זת"ש: הנה נודע דעת הר"ת שהיבא בתוס' בכורות ג': בהא דקא' דכלי' חיותא דרב מרי דרב מרי ידע לאקנויי קנין גמור וחוזי לי' אינש אחרינא ואזיל ועביד וסבר רב מרי מילתא הוא דעבד ואתי בה לידי תקלה ופר"ת דרב מרי ל"ה מקנה און עובר לעכו"ם דהוי דשלב"ל אלא הי' מקנה בהמה לאזני עובר כמו דקל לפירותיו וטעי אינש ואמר אזני עובר הי' מקנה כמו פירות דקל ואתי לידי תקלה הרי דס"ל להר"ת דעופר הוי דשלב"ל אפס דבהג"א ב"מ פ' הנהב מובא בשם א"ז דמהני מכירת העופר להפקיעו מבכורה ע"ש שכ' דמהני בזה קנין כסף בלבד דהיכי דאין לנכרי מה למשנה מעות קונות.

והנה מד' הירושלמי נראה פדעת ר"ת דבקידושין פ' האומר הלכה ה' קתני וכן האומר לחבירו אם ילדה אשתך נקיבה הרי היא מקודשת לי ל"א פלום מפני שאינה במילה וכו' במראה הפנים שם דבירושלמי לא גריס היתה אשת חבירו מעוברת והופר עוברת דבריו קיימין פנוסחת הבבלי וזהו פדעת הראב"ד ז"ל דהופר עוברת דקתני כראב"י אתיא דס"ל אדם מקנה דשלב"ל ולא קיי"ל פנותי' הרי דס"ל דעופר הוי דשלב"ל.

אמנם י"ל דמהירושלמי אין ראי' דלא יועיל מכירת העופר לענין לפטור מבכורה דבזה שפיר מהני מכירת העופר פינו שישנו במעי הבהמה אלא שהוא מכוסה ודשא הוא דאחידא באנפה והרי בידו לשחוט את הבהמה ויוכל ליקח העופר מיד משא"כ לענין קידושין דאין מקום שיחול רק לאחר הלידה שפיר י"ל דהוי דשלב"ל וראז' לזה נראה דהרי בירושלמי גופי' בפ"ק דקידושין ה' ד' קא' התם משוה את הבהמה זו לקנותה קנה לקנות ולדותי' ל"ק כו' אילו האומר לחבירו משוה בהמה זו שתקנה משוי שעלי' שמא ל"ק א"ר יוסי הדא דתימר בשלא היתה הבהמה עוברת אבל אם היתה עוברת עשו אותה כמשא' ע"כ הרי דס"ל להירושלמי גופי' דיכול להקנות ולדה של הבהמה פשהיא מעוברת וע"כ דבעופר בהמה גם הירושלמי מודה דמהני בי' קנין ול"ה דשלב"ל: והנה ראיתי להקצוה"ח בסי' ר"ט שהקשה להך דיעה דס"ל דעופר הוי דשלב"ל מש"ס נדה מ"א.

דקא' הָתָם לר"ש דְּמַרְבָּה פְּסוּלִין שְׁהִיו בְּקוּדָשׁ דָּאָם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ וּמִמַּעַט מִזֹּאת רוּבַע וְנִרְבַּע וְהַמְּקַצֵּה וְהַנֶּעֱבָד וְאַתְּנָן וּמַחֲרִיר וְכִלְאִים וְיִטְרִיפָה וְיוֹצֵא דִן פְּסוּלִין בְּקוּדָשׁ דָּאָם עָלוּ יֵרְדוּ וּמוֹקֵי הָתָם דְּכָל הֵנִי פְּסוּלִין בְּבִהְמוֹת קְדוּשִׁים קְאָמַר וּפִירֵשׁ"י רוּבַע וְנִרְבַּע שְׁהִקְדִישָׁן וּלְבִסּוּף גִּרְבָּעוּ וּמְקַצֵּה וְנֶעֱבָד נָמִי בְּקַק"ל וְאַלְיָבָא דְרִיָּה"ג דְּאָמַר מָמוֹן בְּעָלִים הֵן וְיָכוֹל לְאַוֹסְרָן וְאַתְּנָן וּמַחֲרִיר כְּשֶׁנִּתְּנוּ לָהּ עוֹבֵר בְּהִמַּת קַק"ל בְּאַתְּנָן וְקִסְבֵּר בְּהוֹנְיָתוֹ הֵן קְדוּשִׁים וְלֹא קוּדָם' לְכֹן לְפִיכָה אִיסוּר אֶתְנָן וּמַחֲרִיר חַל עֲלֵיהֶן וּקְדוּשָׁה דְּמַמְיָלָא נָמִי חֲזִינְלָא עֲלֵיהֶן וְהָרִי הֵם קְדוּשִׁים ע"ש וְהַקְּשָׁה הַקְּצוּה"ח הֵיכִי חֲזִינְלָא אִיסוּר אֶתְנָן הָא לֹא נִקְנָה לָהּ הָעוֹבֵר בְּמַעֲוֵי בְּהִמָּה וְתִי' דְּכִינֵן דְּמוֹקְמִינֵן שָׁם בְּקַק"ל וְאַלְיָבָא דְרִיָּה"ג דְּאָמַר קַק"ל מָמוֹן בְּעָלִים א"כ שְׁפִיר יֵשׁ לְאוֹקְמֵי כְּשֶׁהִקְנָה לָהּ הַפְּרָה לְעוֹבְרָה דָּאָז שְׁפִיר זְכָתָה בְּעוֹבֵר וְחֲזִינְלָא עֲלֵי אִיסוּר אֶתְנָן.

וְהִנֵּה עַפ"י דְּבָרָיו מְיוֹשָׁב מַה שְׁתַּמָּה הַמְהַרְשָׁא שָׁם ע"ד רַש"י ז"ל הַנִּלְשָׁה שְׁכ' בְּאַתְּנָן וּמַחֲרִיר דְּמִיָּרִי בְּקַק"ל דְּהָרִי כִּינֵן דַּס"ל בְּהוֹנְיָתוֹ הֵם קְדוּשִׁים מַה לִּי נִתְּנוּ לָהּ קְדוּשִׁים קָלִים מַה לִּי נִתְּנוּ לָהּ קְדוּשִׁים קְדוּשִׁים [וְהִנֵּה מ"ש בְּסִדְרֵי טְהָרָה בַּח' שָׁם ע"ד הַמְהַרְשָׁא שְׁהֵם כְּשֶׁנִּגְגָה הַיּוֹצֵא מִלְּפָנֵי הַשְּׁלִיט דְּעוֹבֵר קְדוּשִׁים קְדוּשִׁים לֹא מְשַׁפְּחַת כָּל דָּאִין בְּקַק"ל נִקְיָבָה אֲלֵא חֲטָאת וְהָרִי קִי"ל וְל"ד חֲטָאת מִתָּה וְא"כ מֵאֵי אִיָּרִיא פְּסוּל מִשּׁוּם אֶתְנָן הָא בְּלֹא"ה פְּסוּל וְע"כ שְׁפִיר הַנֶּעֱבָד רַש"י ז"ל לְפָרֵשׁ בְּקַק"ל דְּנֹקָא לְפַעֲנָא דְּגַם בְּקַק"ל אִיפָּא לְאַשְׁכּוּחֵי בְּהַפְּרִישׁ נִקְיָבָה לְעוֹלָה וְנִלְדָה זְכָר דַּס"ל לר"א בְּמִשְׁנָה תְּמוּרָה י"ח: דְּהוּא בְּעֶצְמוֹ יִקְרַב עוֹלָה וְא' הָתָם בְּתְמוּרָה כ': דָּאָף דַּס"ל לר"ש בְּהַפְּרִישׁ נִקְבָה לְאַשְׁמֵ תִּימְכָר שְׁלֹא בְּמוֹם ה"ד גְּבִי נִקְבָה לְאַשְׁמֵ דְּלִיפָּא שָׁם אֲשָׁם עַל אִמּוֹ אֲבָל לֹא גְּבִי נִקְבָה לְעוֹלָה דְּאִיפָּא שָׁם עוֹלָה עַל אִמּוֹ בְּעוֹלַת הָעוֹף ע"ש אוֹ דְּמִשְׁפַּחַת בְּהַפְּרִישׁ חֲטָאת מְעוֹבְרַת דְּקִי"ל כַּר"י רָצָה בְּהַ מְתַפְּרָר רָצָה בְּנִלְדָה מְתַפְּפָר ע' תְּמוּרָה כ"ה] וְל"ד הַקְּצוּה"ח נִיחָא דַּע"כ מִיָּרִי בְּקַק"ל דָּאָז מְשַׁפְּחַת פְּרָה לְעוֹבְרָה אֲבָל בְּקַק"ל הָא לִיפָּא לְמִימַר פְּרָה לְעוֹבְרָה דְּלֹאוּ דִּידִי' הוּא א"כ לֹא מְשַׁפְּחַת אֶתְנָן בְּעוֹבֵר בְּמַעֲוֵי אִמּוֹ דְּהוּ"ל דְּשִׁלְב"ל אֶמְנָם לְפַמ"ש הַמַּח"א ה' מוֹכֵר דְּשִׁלְב"ל ס' א' דָּאָם הַקְּנָה בְּהִמָּה לְעוֹבְרָה כְּשֶׁהִיא מְעוֹבְרַת אִינוּ מוֹעִיל לְמֵאֵן דְּאִית לִי עוֹבֵר לָאוּ יָרָה אִמּוֹ וּמ"ש בִּירוּשְׁלַמִי אֲבָל אִם הִיָּתָה עוֹבְרָה קְנָה הִיָּנוּ מִשּׁוּם דַּס"ל מְשׁוּף בְּהִמָּה לְקָנוֹת מְשׁוּי שְׁעֵלִי קְנָה אֲבָל גְּמָרָא דִּידֵן בְּב"מ ט': לֹא ס"ל הֵכִי ע"ש וְאָף דְּבַתּוֹס' ב"מ שָׁם כְּתוּב דְּרַק בְּמִשְׁוֹף בְּהִמָּה לְקָנוֹת פְּלִים שְׁעֵלִי ל"ק מְשׁוּם דְּמִשְׁיַכְת הַבְּהִמָּה שְׁהוֹלְכַת מְעַצְמָה ל"ש בְּכִלִּים אֲבָל בְּמִשְׁוֹף קוֹפָה וּקְנֵי פְּלִים שְׁבַתּוֹכָה פְּשִׁיטָא דְּקְנָה י"ל דְּמִשְׁיַכְת הָאָם לֹא שְׁיִיכָא נָמִי בְּעוֹבֵר כִּינֵן דְּהָאָם יְכוּלָה לִילָף מְעַצְמָה מִשָּׂא"כ הָעוֹבֵר א"י לִילָף מְעַצְמוֹ וַיֵּשׁ לְתִלוֹת ד"ז בְּפִלְגֵי' דַּר"י וְר"ל בְּחֻלִּין ע"ד: אִי עוֹבֵר בְּמַעֲוֵי בְּהִמָּה מוֹנִין רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי ע"ש וְע' בְּהַפְּלָאָה בַּח' לְכַתּוּבוֹת י"א שְׁכ' ג"כ דְּדוֹקָא בְּדָקָל לְפִירוּתֵי שְׁיּוֹצְאִין הַפִּירוּת מִגּוּף הָאֵילָן מְהִי אֲבָל הָעוֹבֵר שְׁהוּא בְּרִי בְּפ"ע לְמ"ד עוֹבֵר לָאוּ יָרָה אִמּוֹ ל"ש פְּרָה לְעוֹבְרָה וְא"כ הֵכָא כִּינֵן דְּמוֹקֵי לָהּ כַּמ"ד וְלָדוֹת קְדוּשִׁים בְּהוֹנְיָתוֹ הֵן קְדוּשִׁים ע"כ דַּס"ל עוֹבֵר לָאוּ יָרָה אִמּוֹ עֲתוּס' סְנֵהֲדָרִין פ': ד"ה עוֹבֵר וְצ"ע בְּסְנֵהֲדָרִין פ"ה: מְכָר אֲשֶׁה לְעוֹבְרָה מְהוּ יֵשׁ דְּרָף עֵימּוֹר בְּכָף כו' ע"ש] א"כ ל"מ מְקָנָה פְּרָה לְעוֹבְרָה וְהַדְּרַק"ל דָּאִיף זְכָה בְּעוֹבֵר הָא הוּ"ל דְּשִׁלְב"ל וַיֵּשׁ לְחִזּוֹק עוֹד הַקּוּשְׁי' אִפִּי לְהַפּוֹסְקִים דַּס"ל דְּמִהִי הַקְּנָאת הָעוֹבֵר לְאַפְקוּעֵי מְקַדְּוֶשׁת בְּכּוּרָה הִיָּנוּ מְשׁוּם דְּנָהִי דְּלִמָּה שְׁיִגְדֵל אַח"כ ל"מ הַקְּנֵן דְּהוּ"ל דְּשִׁלְב"ל אֲבָל לְמָה שְׁגָדֵל כְּבָר הָא מְהִי הַקְּנֵן

וכינן שיש לעפ"ם חלק בו פטור מבכורה ומ"ש בהפלאה בק"א סי' מ' דגם למה שגדל
כבר ל"ש מכירה פינן דהוי פמוכר דבר שאינו מסוים דל"ק הוא תמוה דהרי קיי"ל
דמינו ידוע אעפ"י שאין מדתו ומשקלו ידוע ה"ז קנה ועסמ"ע וט"ז בסי' ר"ט שם דהיכי
דאין המוכר והלוקח יודעין מהני קנן בדבר שאינו מסוים דגמרי ומקני אהדדי אמנם
התינח לענן בכור משא"כ לענן אתנן נהי דמהני הקנן למה שגדל כבר כמו בקני את
נחמור דקנה מחצה וחל איסור אתנן עכ"פ על החלק שגדל כבר וממילא כל העובר פסול
להקרה כמו דמים באבר א' פוסל כל הבהמה ה"ה אתנן אפי' בחלק קטן מהעובר פוסל
כל העובר עמהרי"ט ח"א סי' ה'.

אמנם פינן דבשעת ביאה אינו ידוע איזה חלק מהעובר קנוי לה לאתנן אפי' אי נימא
אח"כ הנכרר למפרע על איזה חלק מהעובר בכ"ז הלא כ' התוס' בע"ז ס"ג. ד"ה פגון
דבכה"ג אין שם אתנן חל אפי' למאן דאית לי' ברירה דבעינן שיהי' מוכרר בשעת ביאה
ע"ש וא"כ לכל הדיעות קשה האיך מהני הקנאת העובר לגבי אתנן ונראה לתרץ עכמ"ש
בתוס' ישנים פתובות מ"ב.

דר"ש ס"ל אדם מקנה דשלב"ל והא דלא חשיב לי' בין הני דסברי אדם מקנה דשלב"ל
משום דל"ח אלא הני דאמרי בהדיא ה"כ ע"ש וא"כ ה"א הא קאזלינן אליבא דר"ש
ושפיר נקנה העובר לדידן' אף דהוי דשלב"ל.

ותיתי לי שעפי"ז יתורץ דברי רש"י ז"ל דמוקי הא דאתנן בקק"ל דהנה ידוע דאפי' למ"ד
אדם מקנה דשלב"ל הרי אינו חל הקנן אלא לאחר שפא לעולם וא"כ אינו חל אלא
לאחר הלידה ואז חל הקנושה ושוב לא יוכל איסור אתנן למיחל כדא' בתמורה כ"ה.

דאפי' היכי דבאין בב"א אמרי' דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין ע"ש בפירוש"י
[ובפשיטות י"ל עפי"ד התוס' זבחים קי"ד. שהקשו היכי חזייל קנושה אאתנן הא אין
קנושה חזייל בדבר שא"ר ליקרב כמו בטומטום ואנדורוגינוס ותי' דהקדישן בפה במעי
אמן אלאחר שנולד דכיון שהקדישו בפירוש חזיילא עלי' קנושה ע"ש וא"כ פינן דע"כ
הוא משום קנושת פיו הא ל"ש בזה דה"ר ודה"ה כו' ויש לפלפל עפי"ז הרבה אכ"מ]
ואי דנימא דמשויצא העובר לאויר העולם חל האתנן למפרע משעת אמירה פדמצינו
בע"ז ס"ג.

לכי בא עלי' ליחול איסור אתנן למפרע ז"א דכיון דמשויצא לאויר העולם קדמה
הקנושה וחיילה מטעם דה"ר ודה"ת דברי מי שומעין א"כ הוי פקדמה והקדישה
דנשאר בש"ס שם בתיקו וברמב"ם פ"ד מאיסורי מזבח פוסק דאם קרב הנרצה נאפי' אי
נימא דקנן האתנן חל תיכף כשיוצא אבר א' והקנושה אינה חלה רק ביציאת רובא למ"ד
בהנוייתן הם קדושים וכמ"ש באמת בתשו' מהר"י מינץ סי' ל"ו ע"ש בכ"ז הרי קיי"ל
כר"ה בחולין ס"ט: יצא שלישי ומכרו לנכרי וחצר ויצא שלישי אחר דלמפרע הוא קדוש
וכיון דנפיק רובו אגמ"ל דמעיקרא קדיש ומאי דזבין לנכרי לאו פלוס זבין וברי"ט אלגזי
ה' בכורות פ"ג ביאר הדבר דהא דלמפרע הוא קדוש אינו על פולו אלא על קנושת חציו
שמתקדש ביציאת מעוטו ומיתלו תלוי וקאי ביציאת השלישי הא' עד שיצא השלישי הב'
דאם לא יצא השלישי הב' לבסוף אין בו קנושה כלל וחציו הב' באמת אינו מתקדש כ"א
מפאן ולהבא בעת יציאת השלישי ה ולהכי ל"מ המכירה משום דמקח שפטל מקצתו בטל

פּוֹלוֹ ע"ש ווא"כ ה"נ ל"מ חלּוֹת הַקְּנָיִן שְׂפִיציאַת מַקְצָתוֹ וְדַבְרֵי מַהֲר"ם מֵינְזֵן הַגָּל לְתוֹמֵהִים הַמָּה.

אַמְנָם בְּאַמַּת הַדְּבָר נִכּוֹן דַּהְרֵי גַם אִי חָלָה הַקְּדוּשָׁה ג"כ יוֹכַל אִיסוּר אֲתָנּוּ לְמִיחַל מִשׁוּם דַּקְק"ל מָמוֹן בְּעָלִים הֵן וְיִכּוֹל לְהַקְנוֹתָם לְהַזוּנָה וְשִׁפְיֵר מִיַּתְסָר אָפֶס דא"י לְחוּל מִטְעַם לְכָל נֶדֶר פָּרַט לְנֶדֶר זֶה תִּינַח רַק הֵיכִי שְׂפִשְׁעָה שְׂזַכְתָּה בּוֹ הַזוּנָה כְּבָר הִי נֶדֶר מִשָּׂא"כ הֵכָא בְּשַׁעַת הַקְּנָיִן פְּשִׁיצָא מִיעוּט הַעֲוֹבֵר הַעֲוֹבֵר עֲדִינּוּ ל"ה נֶדֶר דְּהִי מִתְּלֵי תְּלוּי וְקֵאֵי שִׁפְיֵר חָל עֲלֵי אִיסוּר אֲתָנּוּ ווא"כ הַתִּינַח אִי הֵי קַק"ל מִשָּׂא"כ אִי הִי קַק"ד הָא אִי חֲנִיִּל הַקְּדוּשׁ ל"מ לְמִיִּסְרֵי מִטְעַם שְׂאִינוּ שְׁלוֹ וְכִינּוֹן דְּלִמְפָרַע הוּא קְדוּשׁ הָא ל"ה שְׁלוֹ בְּשַׁעַת חִלּוֹת הַקְּנָיִן וְלֹא זָכְתָה בּוֹ הַזוּנָה וּמִמִּילָא אִינוּ נַעֲשֶׂה אֲתָנּוּ אָכֵן צ"ע לַפ"מ דא' בַּב"מ ק"ב.

בִּיצָה בִּיצִיאַת רַבָּה הוּא דְּאִיִּיבָה לָהּ בְּשִׁילּוּחַ וּמִיִּקְנָא לֹא קִנְיָא עַד דְּנִפְלָה לְחֻצְרוֹ ע"ש א"כ ה"נ הָא ע"כ מִיִּיִרֵי כְּשֶׁהִפְרָה עוֹמְדַת בְּחֻצְרָה א"כ בִּיצִיאַת רַבּוֹ הוּא דְּקִדִּישׁ וּמִיִּקְנָא לֹא קִנְיָא עַד דְּנִפְיֵק כּוֹלִי] אַמְנָם קִשְׂיָא לַפ"ז לְכַאוּרָה בְּכּוֹרוֹת נ"ו.

תְּנֵי תִנָּא קִמִּי דְּרַב אִיזְהוּ אֲתָנּוּ שְׂנַכְנַס לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר כּל שְׂנַתְנוּ לָהּ וְחִזּוּר וּלְקַחוּ הֵימְנָה וְהָא אִיִּפְסִיל לִי בְּלוֹקַח אֲשַׁתְּמִיטְתִּי הָא דִּאר"א אר"י לְקַח עֲשֶׂרָה עוֹבְרִין בְּמַעֲי אֲמֹן פּוֹלוֹ נַכְנַסִּין לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר וְקִשְׂיָה דַּהְרֵי ע"כ מִיִּיִרֵי כְּשֶׁחִזּוּר וּלְקַחוּ הֵימְנָה קוּדָם שְׂפִיצָא מְמַעֲי אֲמֹ דְּאִי לְאַחַר שְׁנוּלֵד הָא שַׁעַת עֲשִׂינִי הִיא וּמִיִּפְסִיל מִשׁוּם לְקוּחַ וְרַק לר"ש בְּן יְהוּדָה שָׁם מַח"ז נַכְנַס לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר ווא"כ בְּשַׁעַת שְׂפָא לְעוֹלָם ל"ה בְּרִשׁוּתָהּ וְלֹא נַעֲשֶׂה אֲתָנּוּ אוּלָם הָא לַק"מ דַּהְרֵי הֵתָם שִׁפְיֵר מְצִינּוּ לְמִימַר כְּשֶׁהִקְנָה לָהּ בְּשַׁעַת בִּיאָה פָּרָה לְעוֹבְרָה דְּקִנְתָּה מִיָּד וְאַח"ז קִנְתָּה מִמְּנוּ הַפָּרָה וְחִזְרָה וְהִקְנָתָה לוֹ פָּרָה וְעוֹבְרָה אוּ פָּרָה לְעוֹבְרָה וְלַכַּאוּרָה הִי מְקוּם לְוֹמַר דְּבִלֵּא"ה ל"ק דַּהְרֵי רַב ס"ל אָדָם מְקַנָּה דְּשִׁלְב"ל ע' ב"מ ט"ז.

אָפֶס דְּעֲדִינּוּ קִשְׂיָא לְהַרְשָׁב"א בַּח"י קִידוּשִׁין ס"ב שְׁכ' דְּאַפִּי ר"מ דס"ל אָדָם מְקַנָּה דְּשִׁלְב"ל מוֹדָה בְּעוֹבֵר דל"מ דל"ה עֲבִידֵי דְאַתִּי ע"ש. עו"ל עפ"מ שְׁהִבִּיא א"ז הַנְּתָה"מ בַּסִּי ר"ג בְּשֵׁם הַמַּח"א דָּאם הַבְּטִיחַ לִיתָן לוֹ חֶפְזָא בְּשִׁכְרָא פְּעוֹלָה דְּמַהֲנֵי אָף בְּדְשִׁלְב"ל דְּכִינּוֹן שְׂעִשְׂיָה זֶה פְּעוֹלָתוֹ נְתַחֲזִיב לוֹ שְׂפִינְגָדוֹ בְּהַחֶפְזָא וְחִיּוּב מְהַנֵּי אָף בְּדְשִׁלְב"ל ע"ש ווא"כ הַה"נ כְּשֶׁאָמַר לָהּ הַתְּבַעֲלִי לִי בְּעוֹבֵר זֶה כְּשֶׁנִּבְעֵלָה לוֹ נְתַחֲזִיב לְתַת לָהּ הַעֲוֹבֵר וּמְהַנֵּי שִׁפְיֵר אָף דַּהְרֵי דְשִׁלְב"ל וְאָף דְּשִׁכְרָא פְּעוֹלָה ל"ה רַק קִנְיָן פְּסָף וְלִיכָא רַק מִי שְׂפָרַע ווא"כ הָא כ' הַרְמ"א בַּח"מ ס' ר"ט ס"ו לְעִנְיָן פְּסָף עַד שְׁלֵא יֵצֵא הַשַּׁעַר דְּכִינּוֹן שְׁהַמְקַח נַעֲשֶׂה בְּאִיסוּר חוּזַר בּוֹ וְלִיכָא מִי שְׂפָרַע ווא"כ בְּאַתָּנּוּ נְמִי לִיכָא מִי שְׂפָרַע וּמְשִׁיכַת הָאם הָא ל"מ לְגַבֵּי הַעֲוֹבֵר כַּנ"ל ז"א דַּהְרֵי שִׁפְיֵר מְצִינּוּ לְאוּקְמֵי בְּזוּנָה נְכַרִּית וְכַדְמוּקְמֵי בַע"ז ס"ג.

וּבְהִכִּי מִינּוֹשֵׁב נְמִי קוּשְׂיָה הַשְּׂנִינִי שְׁהַקְשָׁה בְּקִצוּה"ח שָׁם וְכֵן בַּמַּח"א מְש"ס שְׁבַת קל"ה: דְּפִלְגִי תִנָּאֵי בִּילִיד בֵּית וּמְקַנַּת כְּסָף וְקֵא' עֲלָה בְּשִׁלְמָא לר"ח מְשַׁכַּחַת לָהּ יְלִיד בֵּית כּו' מְקַנַּת כְּסָף נִימּוֹל לְשִׁמְנָה כְּגוֹן שְׁלִקַח שְׁפָחָה מְעוֹבְרַת מְקַנַּת כְּסָף נִימּוֹל לָא' כְּגוֹן שְׁלִקַח זֶה שְׁפָחָה וְזֶה לְקַח עוֹבְרָה אֲלָא לַת"ק בְּשִׁלְמָא כּוֹלְהֵי מְשַׁכַּחַת לָהּ אֲלָא יְלִיד בֵּית נִימּוֹל לָא' הֵיכִי מְשַׁכַּחַת לָהּ אר"י בְּלִקַח שְׁפָחָה לְעוֹבְרָה וּפְרִיָּה הַנִּיחָא לְמ"ד ק"פ לָאו כְּקַה"ג אֲלָא לְמ"ד ק"פ כְּקַה"ג מֵא"ל וּמְשַׁמַּע דְּלר"ח נִיחָא אִפִּי לְמ"ד ק"פ כְּקַה"ג הֵרִי זֶה שְׁפָחָה וְזֶה עוֹבְרָה לָא מְשַׁכַּחַת דְּהו"ל דְּשִׁלְב"ל עַד דְּמִזְבִּין שְׁפָחָה לְעוֹבְרָה וְתִקְשִׁי נְמִי לְדִידִין לְמ"ד ק"פ כְּקַה"ג כּו' וְלְהָאִמּוֹר שִׁפְיֵר מְצִינּוּ לְאַשְׁפּוּחֵי זֶה שְׁפָחָה וְזֶה עוֹבְרָה בְּשִׁקְנָה

העוֹבֵר בְּשֹׁכֵר פְּעוּלָה דְנִקְנָה אַף בְּדִשְׁלֵב"ל וְעִשְׂעָה"מ פ"ב מְנַדְרִים מ"ש בְּזָה וּלפ"ז בְּנִידוֹן שְׁאֵלְתֵינוּ שְׁנֵתְחַיֵּיב לְתַתּוֹ לְהַנְכָרִי בְּעַד הַטִּיפּוּל וְהַמְזוּנוֹת הַנִּלְדוֹת מִהִבְהֻמָּה הו"ל שֹׁכֵר פְּעוּלָה דְנִקְנָה גַם בְּדִשְׁלֵב"ל וְשֹׁפֵיר קְנָה הַנְכָרִי אֶת הָעוֹבֵר וּפְטוּר מִבְּכוּרָה וְאַף דְמִבְּנוֹאֵר בְּרָא"ש כפ"ז בְּסוּגְיָ הַנְּ"ל דְּמִי שְׁמַבְטִיחַ חֲפִץ לְחַבְרֵוֹ בְּשֹׁכֵר פְּעוּלָה יָכוֹל לִיתֵן לוֹ דְּמִיו מ"מ הָרִי עֵיקָר הַחַיִּיב עַל גּוּף הָעוֹבֵר אַף שֶׁהִבְרִיחַ בְּיַד הַיִּשְׂרָאֵל לִיתֵן לוֹ דְּמִיו מ"מ בִּינוֹן דַּכ"ז שְׁאֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ דְּמִים גּוּף הִבְהֻמָּה הוּא שְׁלוֹ הו"ל כְּמוֹ בְּהֻמָּת אַרְנוֹנָא דְּפְטוּר מִבְּכוּרָה וְעַקְצוּה"ח ס'י שֶׁל"ב: וְהִנֵּה בְּעֵיקָר קְנוֹשָׁי הַמְהַרְשָׁא הַנְּ"ל בְּמָה שֶׁהוֹכְרַח רַש"י בְּנִדָּה שֶׁם לְפָרֵשׁ דְּמִיָּירִי בְּאֶתְנָן בְּקָק"ל י"ל לְפַעַנ"ד דְּאִי בַקָּק"ד אִפִּי לְמַ"ד וְלָדוֹת קְדָשִׁים בְּהוֹנֵיָתָן הוּא קְדוּשִׁים הָא עַכ"פ יֵשׁ קֶצֶת קְדוּשָׁה לְעוֹבֵר גַּם בְּעוֹדוֹ בְּמַעֲי אִמּוֹ מְטוּנֵי דְאִמְיָ כַּמ"ש בְּתוֹס' זְבָחִים פ"ד: ד"ה וּמוֹצִיא שְׁמַה"ט הָרִי גַם לְמַ"ד בְּהוֹנֵיָתָן הֵם קְדוּשִׁים כְּלֹאֲחֵר שֶׁהוֹקְדָשָׁה בִּינוֹן דְּקָדִישׁ אֲגַב אִמִּי ע"ש וְעַתּוּס' בְּכוּרוֹת ט"ו: שֶׁכ' דְאִפִּי לְמַ"ד בְּהוֹנֵיָתָן הֵם קְדוּשִׁים א"י לְשֵׁנוֹת הַנִּלְדוֹת בְּמַעֲי אִמְיָ לְזַבַּח אַחֵר וּל"ד לְבָכוֹר קוֹדֵם שְׁנוּלַד דְּהָרִי עוֹמְדִין לִיקְדָשׁ מִפְּחַ אִמְיָ שֶׁקְדוּשָׁה כְּבָר ע"ש [וּמָה שֶׁיֵּשׁ לְתַמּוּהָ ע"ז מִתְמוּרָה כ"ה.

דְּדִיִּיק הֵתָם בַּגְּמ' מְהָא דְקָסְבֵר וְלָדִי קְדָשִׁים מְמַעֲי אִמְיָ הֵן קְדוּשִׁים בְּיֹאֲרֵתִי בַמִּקָּא וְעַתּוּס' תְּמוּרָה ל"א: ד"ה וְלָדוֹן וְדוּק] וּלְפִי"ז נְהִי דַל"ש בְּזָה פָּרֵט לְגַדְוֹר בִּינוֹן דַּל"ה גְּדוּר דְאִין לוֹ עֲדִיין קְדוּשָׁה כַּפ"ע רַק קֶצֶת קְדוּשָׁה מְטוּנֵי דְאִמְיָ אֲבָל אִי הִי הָאֵם קָק"ד וְכִינוֹן דְּגַם הַנִּלְדָּה תְּפִיס בִּי קְדוּשַׁת הָאֵם הָא א"י לִיתְנוּ בְּאֶתְנָן בִּינוֹן שְׁאֵינוֹ שְׁלוֹ וְלִכְפָּ פִירֵשׁ"י שֹׁפֵיר דְּמִיָּירִי בְּקָק"ל וְאַלִּיבָא דְרִיָּה ג' דְאִמְרָ קָק"ל מְמוֹן בְּעָלִים הֵן.

וּמָדִי עִיּוּנֵי בְּזָה בְּסִפְרֵי הָאֲחֵרוֹנִים רְאִיתִי בְּשׁו"ת סִפְרָ יְהוֹשֻׁעַ חִי"ו ד ס'י ל"ט שְׁרוּצָה לְחַדֵּשׁ דְאִפִּי לְמַ"ד בְּהוֹנֵיָתָן הֵן קְדוּשִׁים עַכ"פ קְדוּשַׁת דְּמִים אִית לִי לְעוֹבֵר בְּעוֹדוֹ בְּמַעֲי אִמּוֹ וְדְבָרֵי תְמוּהִין מְסוּגְיָ זֹו וְעִי תְמוּרָה י"א: דְּקָמִיבְעִיָא לָן לְמַ"ד בְּהוֹנֵיָתָן הֵן קְדוּשִׁים בְּהַקְדִּישׁ בְּהֻמָּה וְאַח"כּ נִתְעַבְּרָה אִם שׁוֹחֵט הָאֵם אִי מִיַּחֲזִיב מִשׁוּם חַב"ע מִשׁוּם הַנִּלְדָּה הָרִי דְפָשִׁטָא לִי לְהַש"ס דְּהַנִּלְדָּה הָרִי חוֹלִין מִמָּשׁ וְהָכִי מְפָרֵשׁ בְּתוֹס' זְבָחִים פ"ד הַנְּ"ל לְהַדְיָא דְאִפִּי קְדוּשַׁת דְּמִים אִין לְהוּ בְּמַעֲי אִמּוֹ.

[וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְהַתְּבוּנוֹ בְּנֵתָן לְהָ עוֹבֵר בְּאֶתְנָנָה אִמִּי יִפְסֵל לְקַרְבָּן לְאַחֵר שְׁנוּלַד הָרִי דַעַת הָרָאָב"ד פ"א מְגַנְיָבָה וְהָרָא"ש בַּב"ק צ"ה דְלִיָּדָה הָרִי שְׁיָנוּי אִפִּי לְגוּף הַפְּרָה וְע' יְבָמוֹת פ"ז דְאִי כ"ר מְעוֹבְרָת דְמַעֲיָקְרָא גּוּפָא סְרִיקָא וְהַשְׁתָּא גּוּפָא מְלִיא וּי"ל דַּה"ה לְהִיפָּה הָרִי שְׁיָנוּי דְמַעֲיָקְרָא גּוּפָא מְלִיא וְהַשְׁתָּא גּוּפָא סְרִיקָא וְנָהִי דְלְגוּף הַפְּרָה בְּאֶמְת ל"ה לִיָּדָה שְׁיָנוּי לְעַנְנוֹ פְּסוּל מְזַבַּח בִּינוֹן דְּהָרִי כְּשִׁינּוּי הַחוּזָר דְחוּזָרָת לְהִיּוֹת מְעוֹבְרָת שְׁמַה"ט דַעַת הָרַמְבַּ"ם דְּגַם לְגַבֵּי גְזִילָה ל"ח שְׁיָנוּי כַּמ"ש בַּח"מ ס'י שַׁנ"ד וּמַכ"ש לְעַנְנוֹ הַקְּרָבָה דְּהָרִי כַּאס"ז ב"ק ס"ה: כ' בְּשֵׁם הָר"א מְגַרְמִיש"א דְּגַם לְמַ"ד שְׁיָנוּי הַחוּזָר קוֹנָה אַף דְּהָרִי שְׁיָנוּי לְקַנּוֹת בְּהָכִי מ"מ מְאִיס הוּא לְגַבּוּהָ בִּינוֹן שְׁיָכוֹל לְחַזוֹר לְכְמוֹת שְׁהִי ע"ש אִמְנָם הָרִי דַעַת הָרַמְבַּ"ן בְּמִלְחָמוֹת ר"פ הַגּוֹזֵל עֲצִים דַעַכ"פ לְגוּף הַנִּלְדָּה הָרִי לִיָּדָה שְׁיָנוּי א"כ אִמִּי לֹא יוֹכֵשׁ הַנִּלְדָּה לְדִידוֹן מְטַעַם הֵם וְלֹא שְׁיָנוּיָהֶם דְּהָרִי דְמִיָּא לְנֵתָן לְהָ חֲטִים בְּאֶתְנָנָה וְעִשְׂאוֹ סוֹלֵת לְפִי"ד רַש"י ז"ל בְּתְמוּרָה י': אִיתִיבְלִי אִין מְמִירִין לֹא אֲבָרִין בְּעוֹבְרִין וְלֹא עוֹבְרִין בְּאֲבָרִין אִמּוּרִי הוּא דְלֹא מִימֵר כו' וּפִירֵשׁ"י וְנ"ל מִשׁוּם דְּבְתְמוּרָה כְּתִיב בְּהֻמָּה בְּהֻמָּה וְעוֹבֵר לֹא בְּהֻמָּה הוּא ע"ש וַא"כ הוּי לְלִיָּדָה שְׁיָנוּי מְעַשָּׂה וְגַם שְׁיָנוּי הַשֵּׁם מְעִיקְרָא עוֹבֵר

והשתא בהמה והגוי דומיא דחטין ועשאו סולת אמנם י"ל דלידה ל"ה שינוי מעשה כ"כ דלגבי הכשר גבוה בעינין שינוי מעשה גמור דומיא דטחינת החטין.
ובלא"ה הגוי מאיס לגבוה. והראי' דהרי בב"ק ס"ו.

אמרי דאף דב"ה דרשי הם ולא שינוייהם אפ"ה איצטריכו למידרש ג"כ הם ולא ולדותיהו ול"א דהולדות מותרין מפח הם ולא שינוייהם ובאמת מבואר בתוס' ע"ז מ"ו: ד"ה פל דדוקא לגבי תקנת השבים מהני שינוי דלידה ולא לגבי מזבח.

והלא בגמ' התם מ"ז. אמרי גבי נלד גרבע דאסור ול"ה שינוי דמעיקרא בהמה והשתא בהמה וע"כ הא דפירש"י בתמורה הנ"ל דעובר לאו בהמה הוא אי משום דלשון תורה לחוד ולשון בנ"א לחוד או דבגמ' שם לאו דוקא קא' מעיקרא בהמה אפס דאינו ניכר השינוי בזה כמו בחטין ונעשו קמחא דהרי בתוס' ב"ק ס"ה: כ' דלקד איסור אתגן למזבח כשנשפתנה תלוי בקנין דאי שינוי קונה חשיב כאחר ואין זה אותו שפא לידה בתורת אתגן ומימאס גמי לא מאיס ע"ש וא"כ מעובר לבהמה אין השינוי ניכר כ"כ דשם בהמה כולל ג"כ עובר ועתוס' ב"ק מ"א.

ד"ה א"י שכ' דבן פקוע מיקרי ג"כ שור והכי מוכח באמת בב"ק ק"ו: ואף למ"ש באס"ז שם דב"פ לא מיקרי שור אבל שם בהמה בודאי כולל ב"פ דבהמה הוא שם המין. ובמ"ש בקצה"ח סי' שנ"ד להוכיח מד' הש"ס ע"ז הנ"ל דקא' עובר מעיקרא בהמה והשתא בהמה דראי' מזה לד' הרמב"ם דלידה ל"ח שינוי במחכת"ה נעלם ממנו לשעתו דברי התוס' הנ"ל שכ' דלגבי תקנת השבים הגוי לידה שינוי ולא לגבי מזבח] והלום ראיתי בפנ"י בחי' קידושין ס"ב: שהקשה דר' יוחנן אדר"י דבב"ב קמ"ב: ס"ל לר"י המזכה לעובר ל"ק ובתמורה י'.

ס"ל קדושה חלה על העוברין והרי פשם שא"א מקנה דשלב"ל ה"ה דא"א מקדיש דשלב"ל ויש לחזק עוד הקדושה דאפ"י אי נימא דקנין מהני בעובר ול"ה דשלב"ל פיון דחל הקנין על עכשיו כששוחט האם ויסקח לו הלוקח את העובר אבל בהקדיש עובר לקרבן הלא אין מקום להקדש לחול עכשיו כשישחוט האם ויקריב את הנולד דהרי כשתשחט האם הלא יפסל הנולד להקרבה משום יתום ע' בכורות נ"ו.

וערש"י חולין ע"ד: דב"פ פסול משום יוצא דופן ועתוס' שם ד"ה דגמר וא"כ אין ההקדש רק על לאחר הלידה ושפיר הו"ל דשלב"ל. ונלפענ"ד לתרץ דהנה מבואר בתמורה שם דהא דקדושה חלה על העוברין הוא לענין דאם הקדישו במעי אמו א"צ להקדישו שנית לאחר שנולד ואין עליו משום חב"ע אם מקריבו וגם לענין חטאת מעוברת שרי לי' להקדיש הנולד לקדושה אחרת כדי שלא יהי' נלד חטאת דלמיתה אלא עפירש"י ותוס' שם.

והנה קיי"ל בש"ע ח"מ סי' ר"ט דאע"ג דא"א מקנה דשלב"ל מ"מ אם תפס לא מפקינין מיני' והנה בב"מ ו'. אמרי דבהקדושה פיון דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט פמאן דתקפה דמי וכ"פ הרמב"ם בפ"ט מה' מכירה ובש"ע יו"ד סי' רנ"ח.

ועשעה"מ פכ"ב מה' מכירה שכ' בשם ס' בני אהרן דלד' הרשב"א בקידושין ס"ב דלר"ה
פי אָמר מעכשיו א"י לחזור בו אף קודם שפא לעולם ה"ה לדין דקיי"ל אא"מ דשלב"ל
פי אָמר מעכשיו א"י לחזור בו עכ"פ אחר שפא לעולם ע"ש ועתוס' יבמות צ"ג.

ד"ה קנוי' שכ' דכיון דאמל"ג כמס"ל הוי פאמירת מעכשיו וע' נדרים כ"ט: ובר"ן שם]
וא"כ לא מיבעיא בבבבמת חולין בנדאי אמרי' אמל"ג כמסירה להדיוט פשיולד וְהוי
ההקדש פתפסו ובשלמא בהקדש לדמים ל"ח ההקדש פתפס מטעם אמל"ג פיון דגוף
הדבר אינו מוקדש בהחלט ודמים הוא שחייב להקדש הוי רק פמשכון אצל ההקדש וא"כ
מנה אין פאן משכון אין פאן דומה לזה כ' בעה"ת שער ס"ד הובא בב"י ח"מ סי' ר"ט
לענן הָא דאי שמיט ואכיל לא מפקינן מינן' דל"א הכי רק פשתפס גוף הפירות אבל לא
פשתופס המשכון דמנה אין פאן משכון א"כ ולכך בהקדש דמים שפיר קיי"ל דא"א
מקדיש דשלב"ל דהוי רק פמשכון שיש עליו רק שעבוד ומוכן הדבר עפמ"ש בחי'
הרשב"א וְהר"ן בחולין קל"ט.

לענן הָא דא' הָתם גבי קדשי בדה"ב פיון דמרדו פקעי קדושתיהו והקשו קדושה שבהו
להיכן הלה ות' דקדושת דמים אינו פקנין הגוף אלא פשעבוד ממון וכיון שנתקייש
הגזבר מתמת שמרדו הו"ל פהפקר ופקע לי' השעבוד שיש לגבוה עליו ע"ש הרי מפורש
ינצא מדבריהם דהקדש דמים אינו רק פשעבוד ממון וא"כ אין דינו אלא פמשכון דל"מ
בי' תפיסה דמנה א"כ משכון א"כ.

ולכך באמת מסתפק בש"ס ב"מ הַנ"ל אי הקדושה פתקפה משום דל"ה רק ק"ד וי"ל
דהתם לכך מספקא לי' להש"ס דיועיל פיון דהתם התפיסה מועלת רק משוםספק ובזה
יש סברא דמועיל גם בק"ד אבל לענן דשלב"ל דהתפיסה הוא מטעם קנין עש"ך ח"מ
סי' ר"ט סק"ז ובקצה"ח שם לענן זה בנדאי לא אלים הקדש דמים פתפיסה ועתשו'
רמ"ע מפאנו סי' כ"ב אבל בהקדש קדוה"ג בנדאי הו"ל פתקפה משום דאמל"ג כמסל"ה
ואפי' בולד חטאת אי בהנייתן הם קדושים הרי לא קדיש בקדושת חטאת רק לאחר
שיוולד היינו שיצא רובו וא"כ ביציאת מיעוטו נתקדש באותו הקדש שהוקדש על פיו
עתוס' תמורה כ"ה.

ד"ה אָמר ובחולין ס"ט: ד"ה ר"ה. בנדאי דהוי ההקדש פתפס ובאבר שהנשמה תלוי' בו
קיי"ל דפשטה קדושה בכללה וממילא קדיש פל הולד באותו הקדש ולא חל עליו עוד
קדושת וולד חטאת.

אמנם קושני' הקצה"ח עדיין קשיא מתמורה כ"ד: פיצד מערימין על הבכור מבבברת
שהיתה מעוברת אומר מה שבמע' של זו אם זכר עולה והאיך קדיש העובר במעי אמו
הלא א"א מקדיש דשלב"ל ובזה ל"ש לומר פתרוצינו הַנ"ל דהרי כ' התוס' בקידושין
כ"ט.

ד"ה משכו דל"ש אמל"ג כמסירתו להדיוט אלא הכי דאיפא רוחא להקדש וא"כ בשלמא
בבבבמת חולין איפא רוחא להקדש וכן בולד חטאת אי לאו שהקדישו הוא לקדושה
אחרת הָא הוי אול למיתה ושפיר איפא ריוח להקדש משא"כ הכא במבברת הָא גם לולא
הקדישו הי' קדוש בקדושת בכור ואדרבא איפא עוד פסינא להקדש ע"י הקדישו זה

דְּהָרֵי רַשׁ"י שֵׁם פִּי פִּיצַד מְעַרְיָמִין לְהַפְקִיעוּ מִפְּהֵן וּלְהַפְרִישׁוּ לְחֻבְתּוֹ א"כ מִיָּרִי שֶׁהוּא מְחַנֵּב עוֹלָה א"כ לֹלֵא הֶקְדִּישׁוּ הָלֵא ע"כ הִי מְפָרִישׁ קָרְבָן אַחַר לְחֻבְתּוֹ וְהַשְׁתָּא הוּא פּוֹטֵר א"ע בְּזָה א"כ אִיפָּא עוֹד פְּסִידָא לְהַקְדֵּשׁ וּבּוֹדָאֵי ל"ש אֶמְל"ג כּמסל"ה וְשִׁפִּיר קָשָׁה דְּהָרֵי הו"ל דְּשֻׁלְב"ל.

אַמְנָם הֵךְ בָּבָא דְּמַתְנִי שֵׁם שִׁפִּיר מִתּוֹקְמָא בְּהַקְדִּישׁ פָּרָה לְעֻנְפָּרָה פִּינּוּן דְּמִיָּרִי בְּבִהַמַּת חֻלְיִין וּכ"כ בַּקְצָה"ח שֵׁם. וְשַׁעֲפִי"ז נִלְפַעֲנֵנ"ד לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי רַשׁ"י בַּגְמ' שֵׁם דְּפָרִיף בְּהָא דְּקַתְנֵי אִם נִקְבָּה זִבְחֵי שְׁלָמִים נִקְבָּה מִי קָא קְדוּשָׁה בְּבִכּוּרָה וּמִשְׁנֵי סִיפָא אֲתִיָּא לְבִהַמָּה דְּהַקְדֵּשׁ וּפִירֵשׁ"י וְז"ל דָּאִם חֲטָאת הִיא וְנִתְעַבְּרָה וְרוּחָה לְהַעֲרִים שְׁלֵא יִלְהֵ לְמִיתָה דְּוֹלַד חֲטָאת לְמִיתָה אֲזִיל יִשְׁנָהוּ לְקַדְוֶשָׁה אַחֲרֵת כּו' דְּלִכִּי מַתְיַלֵּיד ל"ה וְלַד חֲטָאת ע"כ וְלִכְאוּרָה לְמָה פִּירֵשׁ"י דְּוִקָא לְעֻנְנֵן וְלַד חֲטָאת וְלְהָאִמּוֹר נִיחָא דְּהָרֵי בְּזָה שִׁפִּיר יִקְשָׁה הָא א"א מְקַדִּישׁ דְּשֻׁלְב"ל וְל"ל פָּרָה לְעֻנְפָּרָה דְּהָרֵי מִיָּרִי בְּבִהַמָּה דְּהַקְדֵּשׁ וְאִי מִשּׁוּם אֶמְל"ג כּמסל"ה וְהוּי פְּתָפֶס כּנ"ל ז"א דְּבִבְהַמַּת הֶקְדֵּשׁ הָא לִיפָּא רֵוּחָא לְהַקְדֵּשׁ דְּגַם בְּלָאוּ הַקְדִּישׁוּ פְּשִׁינְלַד יְהִי קְדוּשׁ בְּקַדְוֶשׁת אִמּוֹ וְהִיכִי דְּלִיפָּא רֵוּחָא לְהַקְדֵּשׁ הָא ל"א אֶמְל"ג כּמס"ל וְלִכְפֵּי פִירֵשׁ"י בְּוֹלַד חֲטָאת דְּבְזָה שִׁפִּיר אִיפָּא רֵוּחָא לְהַקְדֵּשׁ דְּלֹלֵא הֶקְדֵּשׁוֹ הִי אֲזִיל לְמִיתָה וְשִׁפִּיר אֶמְרִי אֶמְל"ג כּמס"ל וְחַל הֶהַקְדֵּשׁ בִּיצִיאַת מִיעוּטוֹ מִטַּעַם תָּפֶס כּנ"ל.

[וִיל"ע לִפִּי"ז בִּיבְמוֹת צ"ג. דְּמַדְיִיק דֵּר' יֵנְאִי ס"ל אֲדָם מְקַנָּה דְּשֻׁלְב"ל מְדַעֲיָשׁוּר עַל פִּירוֹת שְׁלֵא בָּאוּ עֲדִינִין לִידּוֹ וְכֵן הָא דֵּאֵרָאב"י פִּירוֹת עֲרוּגָה זֹו מְחַנְפְּרוֹת כּו' וְהָרִי כ' הַתּוֹס' שֵׁם ד"ה קִנּוּי' דְּבִתְרוּמָה שִׁיף גְּמִי אֶמְל"ג כּמסל"ה וְא"כ י"ל דְּבִתְרוּמָה גְּמִי הוּי מִטַּעַם תָּפֶס וְלַעוֹלָם דֵּס"ל א"א מְקַנָּה דְּשֻׁלְב"ל וְיֵשׁ לְפַלְפֵּל בְּזָה טוֹבָא אַכ"מ] וּבְאַמַּת מַהֵךְ בָּבָא דָּאִם זָכַר עוֹלָה וְאִם נִקְבָּה זִבְחֵי שְׁלָמִים בְּלֵא"ה ל"ק לִפְמ"ש בְּתִשׁוּ' מַהֲר"ם מִיָּנֵץ סִי' ל"ה בְּשֵׁם הֵר"א פ"ץ דְּבִסְמוּף לְלִידָה כ"ע מוֹדוֹ דְּמַהֲנֵי הַקְנָאת הָעֻנְפָּר דָּאִז הוּי פְּמֵאן דְּמַנְחָא בְּדִיקוּלָא פִי גְּמֵר הַנְּלַד לְגַמְרֵי ע"ש וְלִפִּי"ז תִּינְיָשׁב שִׁפִּיר דְּהִנֵּה בְּתִשׁוּ' מַהֲרִי"ט ח"א סִי' כ"ב הַקְשָׁה בְּהָא דְּתַנּוּן ב"ב ק"מ: הָאִמּוֹר אִם תִּלַּד אֲשֶׁתּוֹ זָכַר יִטוּל מְנָה יִלְדָה זָכַר נוֹטֵל מְנָה וְהָרִי קִינִי"ל דָּאִין בְּרִירָה וְהָא לֵא הִי מְבֹנֵר מַה יְהִי אִם זָכַר אוֹ נְקִיבָה וְתִי' דְּבִסְמוּף לְלִידָה הָא לֵא יִשְׁתַּנָּה עוֹד מְזָכַר לְנִקְבָּה וְל"ה רַק גִּילּוּי מִיִּלְתָּא בְּעֵלְמָא וְה"ר לְזָה מַהֵא דֵּא"ס פ' בְּפֵל מְעַרְבִין גְּבִי הָא דְּתַנְיָא אִין אֲדָם מַתְנָה עַל ב' דְּבָרִים כֵּא' אֶלָּא אִם בָּא חֲכָם כּו' דְּמוֹקְמִי הֵתָם בְּשִׁפְכָר בָּא חֲכָם דְּהוּי גִּילּוּי מִיִּלְתָּא בְּעֵלְמָא ע"ש וְא"כ גַּם בְּמַשְׁנָה דְּתַמּוּרָה דָּאִם זָכַר עוֹלָה קָשָׁה גְּמִי דְּהָא אִין בְּרִירָה וְע"כ דְּמִיָּרִי בְּסְמוּף לְלִידָה דְּהוּי רַק גִּילּוּי מִיִּלְתָּא בְּעֵלְמָא וְא"כ תוֹ ל"ה דְּשֻׁלְב"ל דְּהוּי פְּמֵאן דְּמַנְחָא בְּדִיקוּלָא אֲמָנָם בְּאַמַּת בְּמַבְפָּרַת אוֹ בְּוֹלַד בְּהַמַּת הֶקְדֵּשׁ אִין אָנוּ צְרִיכִין לְבֵא לַכ"ז דְּבְזָה מַהֲנֵי שִׁפִּיר הַקְדִּישׁוֹ בְּמַעֲי אִמּוֹ פִּינּוּן דְּלֵאחַר לִידָתוֹ יְהִי מְמִילָא קְדוּשׁ אִם בְּקַדְוֶשׁת בְּכוּרָה אוֹ בְּהַקְדֵּשׁ דָּאִמּוֹ א"כ הוּי הֶהַקְדֵּשׁ רַק כְּמַחְסָר זְמַן דְּזַמַּן מְמִילָא קָאֲתִי וְל"ה דְּשֻׁלְב"ל דְּבִשְׁלָמָא בְּמוֹכַר פִּירוֹת דְּקַל דְּלֹלֵא מְכִירְתּוֹ ל"ה נְקִינִין הַפִּירוֹת מְאַלְיָהֵן לְלוֹקַח לְכַשְׁיָגְדּוֹ וְא"כ ל"מ מְכִירַת הַפִּירוֹת עַל לְאַחַר שִׁיגְדּוֹ דְּהוּי דְּשֻׁלְב"ל מִשָּׂא"כ הִנֵּה וְלָדוֹת קְדוּשִׁים פְּשִׁינְלַדוֹ יְחוּל הֶהַקְדֵּשׁ עֲלֵיהֶם מְמִילָא גַם בְּלַעֲדֵי הַקְדִּישׁוֹ וְרַק הוּא מְקַדִּישֵׁם מְעַכְשָׁיו וְלֵאח"ז בְּכַה"ג ל"ה דְּשֻׁלְב"ל וְעַמ"ל פ"ד מַה"א: וְהִנֵּה בַּקְצוּה"ח הַקְשָׁה עוֹד מִשׁ"ס תַּמּוּרָה כ"ה.

א"ר יוחנן הפריש חטאת מעונבת וילדה רצה בה מתכפר רצה בולדה מתכפר מ"ט קסבר ר"י שניירו משניירו ומשמע דשניירו משניירו היינו דהוון חולין גמורין וקשה האיך מהני שיור העובר הא כשם שאא"מ דשלב"ל כה אין אדם משנייר דשלב"ל.

ולפענד"נ דלענין הקנאת העובר שפיר שנייה לומר דהוי דשלב"ל דנהי דמה שגדל פבר הוי דבר שב"ל אבל מה שגדל אח"כ הא לא בא לעולם ול"ק פלל. משא"כ בשיור בהקדש כיון דמ"ד שניירו משנייר ע"כ ס"ל עובר לאו ירה אמו ולא קדיש העובר מטוני' דאם רק פשיוצא לאויר העולם קדוש בפ"ע וילפי' לה מקרא דרק קדשיה אשר יהיו לה אלו הולדות וכתוב יהיו דבהנייתן הם קדושים א"כ כיון דשייר חלק העובר שגדל פבר לא נוכל לומר דמה שגדל אח"כ יתקדש בלידה דהא דבהנייתן קדושים הוא רק כשמתקדש פולו ולא קדוש במקצת א"כ ממילא פל העובר חולין: ומה שהקשה עוד שם הקצוה"ח בסק"י מב"ק ע"ח: דמיבעא לן מכה חוץ מעונבה אליבא דמ"ד עובר לאו ירה אמו אי תיב בדו"ה כיון דלאו ירה אמו הוא ל"ה שיור א"ד כיון דמשפריא בהדה בשחיטה כמאן דשייר בגופה דמי והקשה דהרי אין אדם משנייר דשלב"ל וא"כ ממ"נ אי שייר בעובר לחוד הא הוי דשלב"ל ואי שייר פרה לעונבה א"כ אפי' אי עובר לאו ירה אמו הא שייר בגוף הפרה לפענד"נ ל"ק עכמ"ש באס"ז שם בשם הרשב"א דאליבא דרבי קמיבעיא לי דאיהו הוא דאמר דדבר הנותר בשחיטה הוי שיור ועובר נותר בשחיטת אם ע"ש וא"כ הרי רבי ס"ל ביבמות צ"ג דאדם מקנה דשלב"ל: והנה הקשה עוד הקצוה"ח בספרו אב"מ על אה"ע סי' מ' ס"ק י"ב מהא דמביא בתוס' ב"מ ל'.

ד"ה אף עובד בשם הר"י מסופונט לפרש המשנה דרפ"ב דפרה דרא"א פרת חטאת המעונבת כשרה וחקמים פוסלין דלאו באם מיירי אלא בעובר אם פשר לפרה דחקמים פוסלין משום דכתיב ויקחו אליה פרה בעינן פרה בשעת לקיחה לאפוקי האי דעובר הוא הרי דמהני קדושת העובר לפרה אדומה ול"א דהוי דשלב"ל דאפי' רבנן דפסלי אינו אלא משום דבעינן פרה בשעת לקיחה הא לא"ה הי' מועיל אף בעובר.

ומה שנלפענ"ד בזה הוא דהנה בתוס' ב"מ שם כ' וה"ה דמצוי פליגי בלקחו פרה קטנה וכן בר"ש במשנה שם מביא ברייתא דספרי זוטא פרה שלא יקחו עגלה ויגדילו וכו' דלפי"ד הר"י מסופונט הוה דרשא דלא כר"א ולכאורה מנ"ל להתוס' ולהר"ש דר"א פליג אהא דשלא יקחו עגלה דילמא גם ר"א מודה בהא משום דפרה חטאת קרי' רחמנא וכיון דלא מיתכשרא עד שתהי' בת שמים א"כ כשהיא עגלה הוי' מחוסר זמן ואסור להקדיש מח"ז ומשום דקדיש במח"ז הוי' מתכשרא בדיעבד עי' יומא ס"ג: וזבחים י"ב.

ובתוס' זבחים קי"ד ד"ה היתר ואצטריף שפיר קרא דפרה שלא יקחו עגלה דאפי' בדיעבד פסולה משא"כ בפרה מעונבת שפיר מכשיר ר"א אפי' לכתחלה משום דבמעיי אמו ליכא איסור דמחי כמ"ש בתוס' תמורה וע"כ דפשיטא להו להתוס' ולהר"ש ז"ל דמדפסלי רבנן בפרה מעונבת דליכא איסורא דהקדש מחוסר זמן משום דבעינן קיחה כשהיא פרה בנדאי פסלי אפי' אם אינו מקדישה ואינו קורא לה עוד עתה שם פ"א אפ"ה פסול משום גזה"כ דבעינן קיחה כשהיא פרה וכיון דר"א מכשיר בזה ע"כ דס"ל דלא הקפידה התורה ע"ז שתהא הקיחה בשעה שהיא פרה ושפיר כ' התוס' דה"ה דהו"מ פליגי בלקחו פרה קטנה וממילא יפה כ' הר"ש דר"א פליג אהה דרבא דספרי זוטא

ומכשיר ג"כ ליקח עגלה ולגדלה בלי קריאת שם להקדש וזהו דעת הרמב"ם בפ"א מה' פ"א ה"א ומסולקת השגת הרמב"ד ועכ"מ שם וממילא אודא ג"כ קושני' בעל אב"מ הנ"ל פיון דע"כ התם מייירי בליקחה בלי הקדש ולק"מ ונהנה לכאורה הי' נלפענ"ד ראי' לדברי האומרים דעובר הוי דשלב"ל מש"ס ע"ז ס"ג.

בא עלי' ואח"כ נתן לה אתננה מותר ורמינהי בא עלי' ואח"כ נתן לה אפי' מפאן ועד ג' שנים אתננה אסור ארנב"י אר"ח ל"ק הא דאמר התבועלי לי בטלה זה הא דא"ל התבועלי לי בטלה סתם וכי א"ל בטלה זה מאי הוי הא מחוסר משיכה וקשה לד' הג"א ב"מ פ' הנהב הנ"ל שכ' דמהני מכירת העובר וכיון שא"י למשוך העובר מעות קונות א"כ לוקמ' בדא"ל התבועלי לי בטלה זה היינו בעובר שבמעו בהמה דאז פיון דא"א במשיכה מעות קונות.

אמנם לפ"מ שהערנו למעלה דבעובר ל"ש אתנן פיון דבעינין מבורר בשעת ביאה נדחה הוכחה זו ויש להתיישב בדבר: אמנם נראה דאפ"ל להפוסקים דס"ל דמהני מכירת העובר הוא דוקא פשהבהמה היא פבר מעופרת עכ"פ אבל אי לא נתעברה עדיין כ"ע מודי דהו"ל דשלב"ל דהרי מקור הדבר דעובר ל"ה דשלב"ל נובע מד' הרשב"ם ב"ב קמ"ב.

גבי המזפה לעובר דס"ל לר"נ לכשתלד קנה ופי' הרשב"ם שם דאע"ג דגבי פירות דקל ס"ל לר"נ דאף משבאו לעולם יכול לחזור בו גבי עובר מודה דחשיב פישנו בעולם אלא שהעובר אינו בר זכי' ומהני לכשתלד וע' הג"א שם ונהרי שם עמוד ב' בההוא דאמר לדביתהו נכסי לבני דיהווי לי מיניף אתא ברי' קשישא א"ל ההוא גברא מאי תיהוי עלי' א"ל זיל קני פחד מברא הנה ודאי ל"ק דאפתי ליתנהו ופרשב"ם דכיון שאשתו עדיין לא נתעברה הלכך ל"ק דל"א דעתו ש"א קרובה אצל בנו אלא היכי דמזפה לעובר שנתעברה אשתו פבר ע"ש וקשה נהי דל"א בכה"ג דעתו ש"א קרובה אצל בנו בכ"ז אמאי מסתים סתים דהוא אליבא דכ"ע ולמה לא יועיל בזה באמר לכשתלד לר"נ וע"כ דהטעם דמהני לר"נ לכשתלד הוא משום דחשיב לי' לעובר דבר שבא לעולם דכפירות דקל אף משבאו לעולם יכול לחזור וכנ"ל וא"כ בכה"ג שלא נתעברה אשתו עדיין הא לכ"ע הו"ל עובר דשלב"ל ונהרי תוספתא ערוכה וגמ' ריושלמי הובא ברא"ש ב"ב ס"ג: המוכר עובר שפחתו לחבירו ל"ע ולא כלום המוכר ולד בהמתו לחבירו ל"ע ולא כלום וע"כ דמייירי בשלא נתעברה עדיין.

וראיתי בבית יוסף ח"מ סי' רי"ב שהביא ריושלמי זה וכו' וז"ל ואיכא לספוקי אם הי' הבהמה או השפחה מעופרת פשמכר לו ולדומיהן אם קנה ואין הכרע בדברי ריושלמי פי' יש לפרש בו שלא קנה כו' ע"ש ובאמת פבר הבאתי מד' ריושלמי פ"ק דקידושין דבכה"ג שהיתה הבהמה עופרה מהני מכירת העובר וע"כ דהתם מייירי בלא נתעברה עדיין ובכה"ג לכ"ע ל"קנהכי מפנרש יוצא מדברי תלמודן בקידושין ס"ב: דא' התם דאפי' לראב"י ל"מ באומר אם תלד אשתך נקבה תהי' מקודשת לי אלא בשתופר עופרה לרבה דאוקמ' למילת' דראב"י גבי האומר פירות ערוגה זו מחפורות יהיו פרומה על פירות ערוגה זו תלושין לכשיביאו שלישי ויתלשו דבריו קיימין דמייירי בשחת והנפר עופרה דומיא לשחת ולרב יוסף שם דמוקי מילת' דראב"י באגם מייירי אפי' בלא הנפר עופרה.

אָבֵל עַכְשָׁיו כָּבֵד מְעֻנְפֶרֶת דְּוֹמֵיָא דְאַגְמֵי דְפִרְשׁ"י צְמֻחִים רַפִּים ע"ש וּ"א כ גַּם בְּעֻנְפֵי
בְּלֹא נְחֻעֲבֵרָה עֲדִינָן ל"ע ל"מ כְּדִמְוִקֵי הֵתָם הָא דְהָאֹמֵר אִם יִלְדָה אֶשְׁתָּה נִקְבָה מְקַדְּשָׁתָּה
לִי ל"א פְּלוּם כְּרָאב"י וּבְשִׁאֵין אֶשְׁתּוֹ מְעֻנְפֶרֶת [ויל"ע לפי"ז בד' הַתּוֹסֵף שֵׁם ד"ה וּאֵר"ח
שְׁכ' דְּאִין הִלְכָה כְּרָאב"י דַּע"ג דְּבַעֲלָמָא הִלְכְתָּא פְּנוּתֵי דְמִשְׁנָתוֹ קַב וְנָקִי הָכָא ע"כ לִית
הִלְכְתָּא פְּנוּתֵי דַבְב"מ ס"ו: ס"ל לר"נ בְּמוֹכֵר פְּיֻרוֹת דְקָל דְאַפִּי מְשַׁבָּאוּ לְעוֹלָם יְכוּל
לְחֻזֵר בּוֹ דַּא"מ דְשִׁלְב"ל וְהִלְכָה כַר"נ בְּדִינֵי וְלֵהָאֹמֵר אִין רַאִי דְהֵתָם בְּפִירוֹת דְקָל י"ל
דְּמִינֵי עַד שְׁלֹא צְמַחוּ פְּלֵל וּכְפִרְשׁ"י בִּיבְמוֹת צ"ג.

דְּמִינֵי בִימֹת הַגְּשָׁמִים וְכִשְׁלֹא הִתְחִילוּ לְצַמּוֹחַ גַּם רַאב"י מוֹדָה] וְזֵהוּ מַה שְׁנִלְפַעַנ"ד
בְּדַעַת הַרְמַב"ם פ"ו מַה עֲרֻכִין הִל"א לַב. שְׁמַחֲלֵק שֵׁם בֵּין אָמֵר מַה שְׁתּוֹצִיא שְׂדֵה זֶה הָרִי
עָלִי לְהַקְדִישׁוֹ ה"ז חֵיב לְהַקְדִישׁוֹ פְּשִׁיבָא לְעוֹלָם מְשׁוּם נָדָר אָבֵל אִם אָמֵר יִהְיוּ הַקְדָּשׁ
אִינוּ פְּלוּם וְהַקְשָׁה הִלַּח"מ דְהָרִי בַפְכ"ב מַה מְכִירָה כ' דַּאֵם אָמֵר פֶּל מַה שְׁתִּלְדַּב בְּהֵמְתִי
יְהִי הַקְדָּשׁ לְבִדְה"ב ה"ז חֵיב לְקַיֵּים דְכָרוּ מְשׁוּם נָדָר וִי"ל דְבַה' מְכִירָה מִינֵי פְּשִׁיבָה
הִיא מְעֻנְפֶרֶת אִז חֵשִׁיב בָּא לְעוֹלָם קֶצֶת וְחֵיב לְקַיֵּים מְשׁוּם נָדָר מִשְׁא"כ בַּה' עֲרֻכִין מִינֵי
בְּפִירוֹת שְׁלֹא צְמַחוּ עֲדִינָן דְוֹמֵיָא דְמַה שְׁתַּעֲלָה מְצוּדְתִי אוּ מַה שְׁאֶשְׁתַּכַּר בְּשָׁנָה זֶה דְחֵשִׁיב
הֵתָם וּבַכַּה"ג רַק פְּשָׁאֵמֵר עָלִי חֵיב לְקַיֵּים מְשׁוּם נָדָר וּבְאָמֵר יִהְיוּ אִינוּ פְּלוּם: וְהִנֵּה בַנ"ד
יֵשׁ צַד לְהַתִּיר עַפ"ד פְּסָקִי מֵהֵרָא"י סִי' ק"ל שְׁהוּבָא בְּרַמ"א יו"ד סוּסִי' ש"ף דְּפִטוּרָה
מְבַכּוּרָה בַכַּה"ג הוּאִיל וְהַעֲכוּ"ם לֹא רָצָה לִיטְפֵל בַּה' רַק בְּחֻלְק וְלָדוֹת וּמוּבָא בַט"ז וְש"ף
שֵׁם דְּבָרֵי הַתַּה"ד שְׁמַה"ט ל"ה דְשִׁלְב"ל כְּמוֹ דַּא' בַב"מ ר"פ הַמְּפָקִיד דְמִקְנֵי לִי לְהַשׁוּמֵר
הַפְּפֵל דְנַעֲשֶׂה כְּאוֹמֵר לְכַשְׁתַּגְנוּב וְתַרְצָה וְתַשְׁלַמְנֵי הָרִי פְּרִתֵי קְנוּי' לָהּ מְעַכְשָׁיו וְהַה"נ
הוּ"ל כְּאוֹמֵר קְנֵה בְהֵמָה לְנִלְדוּתִי ע"ש אָמְנָם בְּאֶמֶת הַמֵּהֵרָא"י גּוֹפִי' לֹא סָמַךְ שֵׁם ע"ז
רַק בְּצִירוּף שְׁאָר צְדִי הֵיטֵר וּכְמ"ש בַט"ז וּבְדַג"מ שֵׁם וְכֵן בְּנוּבִי"ת חִיו"ד סִי' קַצ"א
קַצ"ב.

ע"ש דְּבַאֲמַת י"ל דַּל"ד לְהָא דְהַמְּפָקִיד דְהֵתָם הִלֵּא כ' הַתּוֹסֵף בַּד"ת פְּגוֹן פְּיֻרוֹת דְקָל
דְּאֶמְרִינָן דְמְכַר לוֹ מְעַכְשָׁיו גּוּף הַפְּרָה וּמִמִּילָא קוֹנָה הַפְּפֵל ע"ש א"כ הַתִּינַח הֵתָם דְהַתּוּרָה
יְרֵדָה לְסוּף דַּעַת הַשׁוּמְרִין דְרוּצָה גַּם הוּא לְקִנּוּת גּוּף הַפְּרָה בְּכַדִּי שְׁיָקְנָה הַפְּפֵל אָבֵל בַּנ"ד
הָא אִין דַּעַת הַעֲכוּ"ם רַק עַל הַנִּלְדָּה וְהַנִּלְדָּה הָא הוּ"ל דְשִׁלְב"ל.

וְהִנֵּה בְּשׁו"ת מֵהֵר"ם מִינְיָ הַנְּ"ל יֵצֵא לִידוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ דְכִי הִיכִי דְאֶמְרִי' דַּאֲף דְהַמְּזוּפָה
לְעוֹפֵר ל"ק מ"מ אִם הִי בְּנוֹ קוֹנָה דְדַעַתוֹ ש"א קְרוּבָה אֶצֶל בְּנוֹ וְגַמֵר וּמִקְנָה וְכ' בְּשֵׁם
הַרְשָׁפ"ם דְכְמוֹ בְּלַדְשִׁלְב"ל בְּבְנוֹ גַמֵר וּמִקְנָה ה"ה בְּדְשִׁלְב"ל הַדִּין הִיכִי דְאֶצֶל בְּנוֹ דְגַמֵר
וּמִקְנָה מְהֵנִי וּא"כ בְּבַכּוּר אֶמְרִי' דְגַמֵר וּמִקְנָה כְּדִי לְהַפְטֵר מְבַכּוּרָה וּמוֹעִיל אֲף בְּדְשִׁלְב"ל
ע"ש וּלְפַעַנ"ד כְּמוֹ זֶר נִחְשָׁב לֹאמֵר דְשִׁלְב"ל יְהִי תְלוּי בְּגַמֵר וּמִקְנָה דַּא"כ הִיכִי מוֹכִיחַ
בִּיבְמוֹת צ"ג דַּר' יֵנְאִי ס"ל אֲדָם מִקְנָה דְשִׁלְב"ל מְדַעֲשֵׁר מִפִּירֵי דְבֵיתֵי' עַל הַפְּיֻרוֹת שְׁיָבִיא
לוֹ הָאֲרִיס בְּשִׁבְתָּ גִימָא דְמַחְמַת מְצַנַת עוֹנָג שְׁבַת גַמֵר וּמְפָרִישׁ וְהָרִי גַּם עַל הַדִּין שְׁכ'
הַהֵגֵה"מ ר"פ ג' דַּב"ב הוּבָא בְּרַמ"א סִי' ר"ט ס"ח דְהִיכִי דְשְׁנִיָּהֵם קוֹנִים זַמ"ז גְּמָרִי וּמִקְנֵי
אֶהְדִּי מְבִיא הַרְמ"א שֵׁם יֵשׁ חוֹלְקִין מְכ"ש בְּזָה מְאִי מוֹעִיל אִם הוּא גּוֹמֵר לְהַקְנוּת אִם
הַשְׁנִי אִינוּ סוּמַךְ לְקִנּוּת ל"ק עֵתוּס' עִירוּבִין פ"א ד"ה לֹא.

ועמק"ח סי' תמ"ח סק"ה שכ' דאין סברא לומר דאגב דאית עליו איסורא דחמץ גמר ומקנה פיון דבמכירה בעינין דעת מקנה ודעת קונה א"כ נהי דהמקנה גמר ומקנה מ"מ הקונה שהוא עכו"ם לדידן אין הפרש בין חמץ לשאר דברים כמה גמר וקונה ע"ש שפארף בזה ואף דמצינו סברא פזו בתוס' ע"ז ע"א.

סד"ה רב אשי שכ' שם דיש להחמיר ולהקנות לנכרי דבר שעושה טריפה פגון הראש והריאה מן הבהמה כדי לפוטרה מבכורה וא"צ שימתן הנכרי מעות שנה הראש והריאה אלא סגי שיקנה בפרוטה ואפי' שנה פפלים יותר אין לחוש משום ביטול מקח דאנן סהדי דהישראל גמר ואקני לנכרי כדי להפטר מבכורה.

התם שפיר שינוי לומר הכי דמשום דאנן סהדי דגמר ואקני אמדינן לדעתיה דמחל לי אונאה וחסבינו פאלו התנה שלא יהא לו עליו אונאה וגם לענין קנין י"ל ג"כ הכי במידי דהוא בר קנין עכ"פ אמרינו אף דלא עשה קנין המועיל מ"מ אמרינו דעתיה דגמר ואקני כדמצינו בבכורות י"ח לא נחלקו אלא בתצר בעה"ב ורועה פהן ר"ט סבר אקנוני קא מקני לי מקום בתצרו וכ' בתוס' דאפי' בלא קנין קא קני דגמר ומשעבד נפש' והינינו משום דניחא לי דליעביד מצנה במקומוני אמדינן דעת דגמר ומקנה לי פאלו הי' קנין גמור ובפרט לפמ"ש בתוס' בכורות ל"ה: ד"ה מימר דהתם מיירי במפירי פהונה הלא מבואר בב"ב קכ"ג: ובתוס' שם דמפירי פהונה חשיב פמוחזק לגבי בכור ע"ש אבל בדשלב"ל שאינו תופס בו שום קנין מאי מועיל הא דקא גמר ומקנה והנה גוף הדבר שכ' בשם הרשב"ם דגם בדשלב"ל מהני גבי בנו פמו בלדשב"ל חפשי ברהשב"ם בב"ב פסוגי דמזכה לעובר ולא מצאתיו.

אכן ראיתי בשעה"מ פכ"ב מה' מכירה שהביא פן בשם המבי"ט ע"ש מה שהקשה עליו. והמענין בדברי המבי"ט בתשו' ח"ב סי' קל"ז יראה דלא כ' הכי רק לענין זה הדין דבגומת דקל לאחד ופירוטיו לאחר ל"מ ורק בשייר לעצמו הפירות מהני דלגבי נפש' אמרינו דבעין יפה שייר ושייר מקום הפירות ה"ה אצל בנו ובתו כי נתן להם הפירות אמרי' דעתו ש"א קרובה אצל בנו ושייר לו בעין יפה מקום הפירות ול"ה דשלב"ל ועי' במקנה קידושין סוף דס"ב שכ' בפשיטות דהא דדעתו ש"א קרובה אצל בנו ל"ש אלא בלדשלב"ל אבל לא לענין הקנאת דשלב"ל ע"ש וענובי"ת חאה"ע סי' נ"ד אות י"ב שהביא דברי הגאון ר"ס סטנאב זצ"ל שרצה לחדש דהיכי דסקמא דעתיה קנה בדשלב"ל מד' הש"ס ב"מ ט"ז.

ודחה דבריו שאין לחלק בין סמכא דעתיה או לא. ואין ראי' מש"ס דב"מ ה"ל שיועיל סמיכת דעת להקנות דשלב"ל: ובכ"ז לענין דינא בנידן שלנו יש לצדד דאין עליו קדושת בכורה מטעם שכ' מעלתו דכיון דבעד שכר הטופול שיעבד לו הבהמה לכל צרכיו לולדות ולחלב ולגינה י"ל דהני פמו דקל לפירוטיו והפוסקים שהחמירו בזה הם לא דברו רק בשלא הקנה לו אלא העובר בלבד.

ולפענ"ד י"ל עוד דכיון דטיפולו של הנכרי ומזונותיו שנתן לה גרמו חיותה וביאת הנולד לעולם שבלעדי טיפולו ומזונותיו היתה הפרה מתה ברעב לכך הו"ל פאלו הישראל והנכרי הם שותפין בלידת הנולד זה בבקמתו וזה בטיפולו ומזונותיו ובכה"ג בנדאי יש להנכרי חלק בגוף הפרה דבשלקמא אי הי' מבטיח לנכרי ולדה של הפרה בשכר מלאכה

אחרת אז שינה לומר דכיון דקיי"ל דהמבטיח לפועל חפץ בשכר פועלו יכול לתת לו דמיו א"כ אין לו קנין בגוף הנולד משא"כ אם הבטיח לו הנולד בשכר טיפול ומזונות של הפרה הו"ל פאלו שניהם שותפים בזה וכשילד הנולד חולקין פפי תנאם דבכה"ג א"י לתת לו דמים.

ועפ"ז"נ ליישב קושני' התוס' בע"ז ס"ב. ד"ה דיהיב ניהלני בצד היתר.

ונ"ל וא"ת פנין דיהיב לי בצד היתר מאי איניא דפועלים עושין בפירות שביעית הללו אפי' היו עושין מלאכה אחרת יהיו מותרין לפורעו מפירות שביעית ותירוץם שם אינו מובן כ"כ. ולקאמור י"ל דבשלא מא פשעושים במלאכה אחרת הרי אף פשהבטיחו להם בהדיא לתת בשכרם הפירות שביעית הלא הברירה ביז הפועלים לתת להם דמים תמורתם וא"כ אינו אלא חוב בעלמא וכשפורעים להם הפ"ש נמצא פורע חובו בפ"ש ול"מ אפי' בדרך היתר פנין דעכ"פ דמאי לפורע חובו בפ"ש משא"כ פשעושים מלאכתם באותה שדה של שביעית הו"ל פאלו שניהם גרמו הפירות ויש להם חלק בהם לא הו"ל פפורע חובו בפ"ש רק חלקה פפי התנאי ומש"ה מהני עכ"פ בדרך היתר ויש להעמיס זה בכונת תי' של התוס' שם.

ויש לצרף כמו בנ"ד מה דהבהמה היא ברשות הנכרי ובדיניהם יש לו קנין גמור בהנולד עתשו' צ"צ סי' ס"א דהיכי דיש לו זכות בדיניהם מועיל ג"כ להפקיע קדושת בכורה. ויש להוסיף עוד דבנ"ד גם בדיני נקנה להעכו"ם הנולד עפמ"ש ברשב"א בחי' גיטין ל'.

ת"ר המלנה מעות את הפהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקו מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין כו' ואם בא לחזור אינו חוזר אר"פ ל"ש אלא בעה"ב בכהן אבל פהן בבעה"ב אם בא לחזור חוזר כו' והקשה הרשב"א דאמאי א"י הבטה"ב לחזור משום דהוי דשלב"ל וכו' ונ"ל דל"ד להיא דפירות דקל דהתם דבעי למישקל מרשותי' דמוכר איכא למימר דלוקח מצי הדר בי' משום שלב"ל דאפתי רשותי' דבעל הדקל איתני' על הפירות אבל הכא דלית לי' למשקל מידי מרשותי' דכהן כו' לא חשבינן לי' פאלו רשותי' דכהן עליהו להכי דנימא בהו דשלב"ל כו' ע"ש וה"ה בנ"ד י"ל דאפי' בדינינו לא מצי הדר בי' מטעם דשלב"ל פנין דהפרה היא ברשותי' דנכרי וכבר טיפל עמה ולית לי' למישקל עוד מידי מרשותי' דישראל פי על פן בצירוף כל הני צדדי היתר האמורים נלפענ"ד דאין על העגל הזה קדושת בכורה וליתר שאת יעשה פעצת הנוב"י שם שכ' לגרונם להטיל מום ע"י גוי ויוכל אח"כ הישראל לשוחטו: ומה שכ' מעלתו לחדש דאין בבכור בזה"ז חיוב ש"ח מדאוריני' אפי' למאן דסובר דגם בקדשים בזה"ז איכא חיוב פרת בש"ח.

עפ"י"ד התוס' ב"ק ע"ו. שהק' דאמאי הוי ש"ח ששא"ר הא ראוי' לפדותה דמפרקסת ה"ה כחי' ותי' דהיכי דשחטה פתיקונה ל"ח מפרקסת כחי' והק' תו לר"ל דס"ל קמ"ז ל"ה בכלל העוה"ע ותי' דמום שלאח"מ ל"ח מום לפדות ע"י והק' מעלתו ע"ז דהרי בתחילת השחיטה נעשה בע"מ ותי' דכיון דקאי לר"ל ואיהו ס"ל אין לשחיטה אלא לבסוף ולדידי' יכול לשחוט בחוץ ולגמור בפנים וא"כ ל"ה לדידי' חצי קנה פגום מום פנין דבידו לגמור השחיטה ול"ה מום רק בסוף השחיטה וא"כ לדידן דקיי"ל יל"ש מתוע"ס א"כ בתחלת השחיטה נעשה בע"מ ועכצ"ל החי' הא' משום דהשחיטה מטהר

מידי נבילה ול"א מפרפסת ה"ה כחי' נאנן קיי"ל דקמ"ז היו בכלל העוה"ע ושפיר הוי שחיטה שא"ר והתינח שאר קדשים דצריכין פדין' פשהוממו משא"כ בכור דל"צ פדין' שפיר הוי שחיטה ראוי' עכ"ד במח"כ שגה בזה דלדבריו לא משפחת פלל חיוב פרת דש"ח דהא שוחט בע"מ בחוץ פטור אמנם ז"א דע"כ איפא חיוב פרת בש"ח ול"ה שוחט בע"מ בחוץ משום דדרף שחיטה בקף כמ"ש באמת בספר יראים להר"א ממיץ ז"ל וא"כ לו יהיבנא לי' דבכור הוי שחינה ראוי' אבל עכ"פ חיוב פרת דש"ח איפא דדרף שחיטה קא שחיט.

ואדרבא פדאמרי' דהוי שחיטה שא"ר אנו מוכרחין לומר דעל ש"ח חייב משום דבהכי חייבין רחמנא כמ"ש בתוס' ואי נימא דהוי שחיטה ראוי' הוי כ"ש דאיפא חיוב פרת דש"ח ובעיקר הקושיא ע"ד התוס' הנ"ל פבר העיר בזה א"ז הגאון מליסא ז"ל בס' נח"י בחי' פסחים ע"ג ע"ש וע' בס' יהושע חיו"ד סי' ל"ח בתשו' הגאון ר"ס סטנאב ז"ל אות ז מ"ש בזה.

דברי ידו דור"ש באהבה: סי' יט בעזה"י יום ה' י"ט פסלו תר"נ לפ"ק סטרי. שלום רב לכבוד ידידי הרב הגדול המנפג בנש"ק כש"מ ישכר בעריש אייפענשטיין נ"י אבד"ק סאדורוב: מכתבו הגיעני והנני לתשובתו ע"ד שאלתו בנידן בכור שהומם בבית ישראל ונתנו הישראל במומו לכהן ונתודע לכהן אחר התקירה שאשת הישראל צותה להטיל בו מום ונפשו בשאלתו אם רשאי לשוחטו על מום זה: הנה יסוד הספק שלו הוא מלכ דברי הלבושי שרד בחידושי דינים ס"ק רכ"ו שכ' לדייק מדברי רש"י ז"ל בבכורות ל"ד.

במשנה הצורם און בכור ה"ז לא ישחטו עולמות ופירש"י דבכהן קמייירי ומשמע דס"ל דצורם דמי למבטל איסור ומותר לאחרים ומש"ה לא נ"מ בהאי דינא רק בכהן דאי בישאל הא בלא"ה צריף ליתנו לפהו ומההו הא שרי לשוחטו דונקא הצורם אסור לשוחטו ע"ש אמנם לאשר לא פורש דין זה בש"ע אין לסמוך להתיר מלכ זה לשוחטו לכתחלה דהש"ף בסי' שי"ג סק"ב לא כ' להתיר לאחרים לשחוט רק דבעבר ושחטו אז מותר הבשר לאחרים ע"ש ובזה איפשר דכולי האי לא קנסו דבשלא קודם שחיטה י"ל דקנסוהו שלא ישחט על מום זה וימתין עד שיפול בו מום אחר וישחטנו אבל אם עבר ושחטו אי נקנסו' שיאסר הבשר גם לאחרים יפסיד הכל וכולי האי לא קנסו דומיא דמצינו בירושלמי פ"ד דשביעית טייבה ומכרה אסור לזרעה עבר וזרעה מותר שלא גזרו אלא על הגדר שהוא יכול לעמוד בו עכ"ל וא"כ גבי בכור נהי דנימא דלדידן' אסור הבשר גם בעבר ושחטו דומיא דמבטל איסור אבל לאחרים הא שרי הבשר כמו במבטל איסור אבל להתיר לכהן לשוחטו לכתחלה פשהישראל עשה בו מום או ע"י גרמא זה לא שמענו: הן אמת שראיתי באור זרוע הגדול ח"א סי' תק"ו שהביא דברי רש"י הנ"ל דבכהן קמייירי וכ' ז"ל וכן נראה בדבריו דאי בישאל בעליו מאי שייף קנסא וכן ברי"ט אלגזי פ"ה מה' בכורות כ' ז"ל וכמו כן נראה פשוט דאם ישראל שנוולד לו בכור בזה"ז והפיל בו מום ואח"כ נתנו לכהן כמצינותו דאין הפהו אסור לשוחטו דלמה יקנסו לכהן פיון דאיהו לא עביד איסורא וגם הישראל הנותן אין נהנה בנתינה זאת כי אם קיום המצוה ובין שנותנו לו במום ובין נותנו לו בלא מום מקיים המצוה.

ואיפשר דלזה פנין רש"י הג"ל שכ' הצורם כו' ובכהן קמייגרי ע"ש וכה"ג מצינו באמת בתוס' יבמות צ'. ד"ה אגיל כו' דמה פשע פהו שיש לנו להפקיר ממונו ע"ש והה"נ י"ל דאם הישראל עשה איסור שהטיל מום בבכור מה פשע פהו דנקנס' לבל ישחטנו.

והנה אי הי' שייף הקנס בפשעה שהי' ביז ישראל לגבי הישראל י"ל שפיר דכינו דקנסוהו לישראל וגזרו עליו איסור שחיטה שוב ל"מ מה שפא אח"כ לנד פהו שיהי' מותר לשוחטו.

אמנם פינו דלגבי הישראל ל"ש למיקנס כלל אם הטיל בו מום אחר זמן הטופול ליום בדקה ונ' בגסה דבין פ' ובין פ' הוא נותנו לפהו ול"ש האי קנסא רק לנגד הפהו ע"ז שייף שפיר הסברא דמאי פשע פהו שיש לנו להפסיד ממונו.

והנה מבואר בבכורות כ"ז. ובפירש"י שם דבכור ושאר מתנות פהונה אסור לישראל לקבל מעות עבור הטובת הנאה וא"כ לא יתכן קנסא לגבי הישראל דבשלמא אי הי' רשאי לקבל מעות עבור הטוה"נ שיש ביזו ליתנו למי שיצא שפיר הי' שייף לומר דקנסינו לי' להישראל שלא יטול עבור הטוה"נ כמו שישנה בכור בע"מ רק כמו בכור תם שצריף הפהו להמתין עד שיפול בו מום שאז שנה הטוה"נ פחות הרבה והי' כמו מבטל איסור במזיד דקי"ל בסי' צ"ט דצריף למנכרו בזול אבל פינו דאסור ליתול מעות עבור הטוה"נ נהי דטה"נ ממון עשעה"מ פ"ה מה"א ה"ו מ"מ הא הטוה"נ הלזו ליתן לאיזה פהו שיצא אין חילוק אצלו בין תם לבע"מ ול"ש קנס לגבי הישראל כלל אם פן אפוא היכי נימא דקנסינו לי' לכהו עבור שחטא הישראל.

ונראה דאף לשי' הרמב"ם פי"ב מתרומות ה"כ דס"ל דרשאי הישראל לקבל מעות עבור הטוה"נ גם בבכור ושאר מ"כ בכ"ז הא לפהו יש לו בבכור קנין הגוף דרחמנא קא זכי לי' דבכור בע"מ דלא קאי להקרבה לכ"ע זכה הפהו מחיים ורק בבכור תם איפא פלוגתא דתנאי אי זוכה בו הפהו מחיים א"ד משלחן גבוה קא זכי לאחר הקטרת האמורין.

אבל להבעלים הא אין להם בו רק טה"נ שהוא רק כמו קנין פירות ולא אלים ק"פ דבעלים להפקיע על ידו הקה"ג של הפהו דומה לזה כ' בתוס' ב"ב נ'. דלהכי ל"א ק"פ כקה"ג שיהיו עבדי מלוג יוצאין בשו"ע לאיש פינו דאי נימא שייצא בשו"ע לאיש הא יפקיע הק"פ דאיש את הקה"ג של האשה וכ"כ בתוס' יבמות ל"ו: דאפי' לר"י דס"ל ק"פ כקה"ג אבל לא אלים הק"פ להפקיע על ידו את הקה"ג ע"ש והה"נ שייף לומר פן.

ולפי"ז מתבאר הא דבכורות ל"ה: דאמר ר"ח אומר רב קטינא ספק בכור שגולד בי ישראל צריף שנים מן השוק להעיד עליו ור"נ אומר בעלים מעידין עליו ולכאורה הרי פשהו ביז ישראל אפי' הטיל בו מום ולא נפל מאליו ג"כ שרי פנ"ל ולמה אנו צריכין לעדות ולדברינו ניחא פינו דהתם מייגרי בספק בכור הא הגוף הוא של ישראל דהו"ל הפהו מוציא ושפיר שייף קנס לגבי הישראל אבל בנדאי בכור פשהו ביז ישראל והפיל בו מום שפיר י"ל דרשאי הפהו לשוחטו.

אמנם באמת לא כן שמענו מדברי התוס' תמורה ח': ד"ה דילמא אגיל כו' שכ' וז"ל וא"ת היכי חייש דילמא אגיל ישראל ושדי בי' מומא ונהרי לא נחשדו ישראל על פ' כדא בבכורות ל"ה. דבכור ביז ישראל הפל נאמנים עליו דכהנים הוא דחשידי אמומי אבל

ישראל לא חשדי ואין לומר דהנ"מ בנדאי בכור היכי דסופו ליתנו לכהן דאין ישראל חוטא ולא לו דהא בפ' פל פסוהמ"ק אר"נ גבי ספק בכור בעליו מעידין עליו ולהאמור הלא בנדאי ברור א"צ לעדות פלל דאפי' בעצמו הפיל בו מום ג"כ שרי פשהוא בנד ישראל א"ו דליתא להאי דינא פלל: ובאמת בעיקר הדקדוק על פירש"י ז"ל הנ"ל שפי' בצורם און בכור דבכהו קמיינרי ונהרי הו"מ לפרושי בישראל בספק דקיי"ל דאין הפהו יכול להוציא מידו דהממע"ה וירעה עד שישתאב ויאכלנו במומו בכה"ג אם הטיל בו מום להתירו לא ישחוט באותו מום.

וברי"ט אלגזי שם מביא שיטת הר' בצלאל כ"י שהביא פי' תרגמ"א על מתנ"י וכו' ונ"ל הצורם עסקינן בין בכהו בין בישראל פהו בכור נדאי וישראל בספק בכור דנאכל לו במומו עכ"ל. וי"ל דמש"ה לא פירש רש"י הכי עפ"מ דמצינו בב"מ צ': בהלין תורי דגנבין ארמאי ומגנזין יתהון סבר רבא למימר ימכרו לשחיטה דהיינו בזול ולא לתרישה א"ל אפיי דין שקנסת עליהם מכירה וקיי"ל פאפיי דשרי למוכרו לתרישה דהוא ביוקר רק דהקנס הוא שמחויב למוכרו ועפר"ח יו"ד סי' צ"ט ובכו"פ שם.

נעמוס' ע"ז י"ג. ד"ה מנשר פרסותיהו מן הארפובה ולמטה כו' אלא ה"ק דין ויכול להיות שפותרת בהנאה ואע"ג דמעוות ופירות וכל הנהו אסורין בהנאה מ"מ גבי בהמה יכול להיות דסגי בקנסא דעיקור עכ"ל ונראה דהוא ג"כ מפת סברא הנ"ל דבשלמא בשאר דברים ליכא רק קנס דאיסור הנאה לכהו אסורים בהנאה משא"כ בהמה דאיפשר בקנסא דעיקור די לקנס בקנסא דעיקור ולפי"ז י"ל דלהכי דייק רש"י ז"ל לפרש דהמשנה מיינרי בנדאי בכור דאלו בספק בכור היכי קתני ה"ז לא ישחט עולמית הלא בס' בכור הוא פטור מליתנו לכהו דהממע"ה א"כ דיינו אם נקנסו שמחויב ליתנו לכהו אבל לא שלא ישחט עולמית אף לאחר שיבא ליד פהו ולא יהי' לישראל אף הטה"נ ליתנו לאיזה פהו שירצה אבל בנדאי בכור דבכל ענין הוא מחויב ליתנו לכהו שפיר קנסין לי' אף פשהוא בנד ישראל שלא יאכל אף לכהו פהו דנתפון להתירו לכהו וגבי בכור באמת העיקר תליא בכונה להתירו עי' בב"י סי' שי"ג ובט"ז שם סק"ב אכן נראין הדברים דבבכור בנד ישראל ל"ש קנס פלל ויש להביא ראי' לזה מפירש"י ביצה כ": בההיא גברא דאיתי בוכרא לקמי' דרבא אפניא דמעלי יומא טבא הוי יתיב רבא וקא חייגי ריש' דלי עיני' נחזי' למומי' א"ל זיל האידנא ותא למחר פי אתא למחר אמר היכי הוי עובדא א"ל הוי שדיין שיערי בהו גיסא דהוצא ונהוי איהו באידנא גיסא בהדי דבעי למיכל עייל ריש' ופרטי' הוצא לשפומי' א"ל דילמא את גרמת לי' א"ל לא ומנא תימרא דגרמא אסור דתניא מום לא יהי' בו כו' ופירש"י ההוא גברא פהו הי'.

ולכאורה מנ"ל שהי' פהו דאף לר"נ דס"ל בפ"ס בכורות הנ"ל דבכור בי ישראל בעלים מעידין עליו וא"צ ב' מן השוק להעיד עליו הרי הכא שאל רבא את הבעלים בעצמן וי"ל שפיר דההיא גברא הי' ישראל וע"כ דבכור בנד ישראל ל"ש קנס פלל ועפירש"י גיטין מ"ד.

גבי צורם און בכור ומת אי קנסו בנו אחריו פי' שם ג"כ דבכהו קמיינרי אפס הא איפא לעיוני לפ"מ שנתבאר ברא"ש פ' פל פסוהמ"ק ובטיו"ד סי' ש"ט דהאינדנא דליכא מומחה

אין בכור נִיָּתֵר ע"י ג' בְּנֵי הַכֹּהֵן אֲלֵא בְּמוֹמִין מְוַבְּהָקִין דְּמִן מְחַה הֵינּוּ שְׁנֵטֵל רְשׁוֹת מְנַשֵּׂא שְׂבֵא"י לְהַתִּיר בְּכוֹרוֹת עִי סְנֵהֲדָרִין ה' וְהֵאֱדָנָא לִיכָא נְשִׂיא בֵּא"י.

וְהֵנָּה בְּב"ק פ"ד. גְּבִי הָהוּא תוֹרָא דְאַלְס יְדִי דִּינֻקָּא אֲתָא לְקַמְי' דְרַבָּא א"ל זִילוּ שְׁיִימוּהוּן כְּעַבְדָּא וּפְרִיָּהּ הָא אֱלֹהִי בְּעֵינֵין וְלִיכָא דָּאִין סְמִיכָה בְּבָבֶל ע"ש וּב"כ ע"כ הָךְ דְּש"ס בְּיַצֵּה הַגָּ'ל דְרַבָּא הַתִּיר הַבְּכוֹר ע"כ בְּצִירֻרְף עוֹד שְׁנַיִם עִמּוֹ וְצ"ע אִי נִפְגַּם שְׁפָתוֹ הָוִי מִהֵמוּמִין הַמְּוַבְּהָקִין דְּבִגִּיטִין נ"ו.

מִשְׁמַע דְּמוֹמָא דְנִיב שְׁפָתִים וְדוֹקִין שְׁפָעִין שְׁקוּלִין הֵן וְעַתּוּס' נְבָחִים ע"ז: ד"ה הָכָא בְּדוֹקִין שְׁפָעִין וּמְבוֹנָאָר בְּטוֹר שְׁם דְּדוֹקִין שְׁפָעִין הָוִי מוּם שְׁאִינוּ מְוַבְּהָק וּנ"מ לְדִינָא אִי בּוּזָה"ז נִיָּתֵר בְּכוֹר ע"י מוּם זֶה גַּם דָּא צְרִיכָא עֵינּוּנָא לְפַמ"ש בְּתִשׁוּ' בֵּית אֶפְרַיִם חִיו"ד ס' ע"ה דָּאִי נִיָּמָא דְהַטְלַת מוּם בְּקַדְשִׁים בּוּזָה"ז אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן אִין סְבָרָא לְמִסַּר הַטְלַת מוּם ע"י גְּרָמָא פִּינּוּן דָּא"א לְמִיתִי לִיְדֵי אִיסוּר דְּאוֹרֵייתָא וּב"כ הָא רַבָּא ס"ל בַּע"ז י"ג: דְּקָא נְרָאָה כְּמִטִּיל מוּם דְּהַטְלַת מוּם בְּקַדְשִׁים בּוּזָה"ז דְּלָא חֲזִי לָא לְגוּפִי' וְלָא לְדַמִּי אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן וּב"כ לְמָה שְׁאֵלוּ דִּילְמָא אֲתָּ גְרָמָתְ לִי אֲמַנָּם י"ל דְּהָרִי כְּבָר הָאֲרִיָּה הָרִי"ט אֲלֶגְזִי בְּבְכוֹרוֹת פ"ה לְחַלְקֵן בֵּין מִטִּיל מוּם בְּקַדְשִׁים בּוּזָה"ז דָּאִינוּ אֲלֵא מְדַרְבְּנָן אֲבָל מִטִּיל מוּם בְּבְכוֹר בּוּזָה"ז דָּאִיכָא קְדוּשַׁת מִתְּנוֹת פְּהוּנָה הָוִי דְּאוֹרֵי' ע"ש אֲכַן הָלֵא בְּלֵא"ה דַּעַת הָרָא"ה בְּס' הַחִינּוּף מְצָנָה י"ח דְּקַדְוֶשֶׁת בְּכוֹר בַּח"ל אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן ע"ש וְעִי' בַּהֲגַהֲמ"ר סוּף חוּלִין וּבַמ"ל פ"ד מַה' בְּכוֹרוֹת בְּתִשׁוּבָתוֹ שְׁם ד"ה וְדַע הָרֵאשׁוֹן: אֲמַנָּם לֵא פּוֹרֵשׁ בְּדַבְרֵי שְׁאֵלְתוֹ אִם הֵטֵל הַמוּם בְּבְכוֹר שְׁאֵנוּ דְנִין עָלָיו ע"י נְכָרִי אוֹ ע"י יִשְׂרָאֵל וְאִם הִי' ע"י יִשְׂרָאֵל בְּוֹדָאִי חֲלִילָה לָנוּ לְתַקְוָע עֲצָמָנוּ בְּדַבְרֵי הַלְכָה זֶה לְהַתִּיר לְשַׁחֲט הַבְּכוֹר ע"י מוּם זֶה פִּינּוּן שְׁלֵא נִזְכָּר בְּטוֹש"ע וּבְנַעֲשֵׂה ע"י יִשְׂרָאֵל אֲיִפְשָׁר דְּנוּגַע בְּאִיסוּר דְּאוֹרֵייתָא דְל"ת כָּל תּוֹעֵבָה כָּל שְׁתִּיעֲבָתִי לָךְ כו' עֲרַמְב"ם פ"א מְאִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ וּפַח"י מַה' פְּסוּהַמ"ק וְעַפְר"ח יו"ד ס' ס"ד וּבְתִשׁוּ' בֵּית אֶפְרַיִם חִיו"ד ס' ע"ה וְעִי' תְּבוּ"ש ס' ט"ז שְׁכ' דְּבִאִיסוּר דְּאוֹרֵי' הִיכִי דְקַנְסוּהוּ אִיסוּר גַּם לְאַחֲרִים ע"ש אֲמַנָּם פְּשִׁה"י ע"י גוֹי יֵשׁ לְצַדֵּד דְּהֵלֵא מְבוֹנָאָר מְדַבְרֵי הָרָא"ש ב"מ צ': דִּין ו' דְּמִטִּיל מוּם בְּקַדְשִׁים ע"י אֲמִירָה לְנְכָרִי אִפִּי' לְמ"ד דְּגַרְם מוּם אִיסוּר מְדְאוֹרֵי' בְּאֲמִירָה לְנְכָרִי ל"ה רַק שְׁבוּת כְּמוֹ בְּשִׁבְתָּ וְכֵן רָאִיתִי לְש"ב הַגָּאוֹן מִט"פ בְּסִפְרֵי יְהוֹשֻׁעַ חִיו"ד ס' מ"א שְׁהוֹכִיחַ דְּמֵאִי דְּאִסְרִינִין לְגַרְוִם מוּם לְבְכוֹר וּלְקַדְשִׁים מְכָל מוּם לֹא יְהִי בּוֹ וּמְדְאוֹרֵי' הוּא אִין זֶה אֲלֵא הִיכִי שְׁעוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה כְּדִקְתָּנִי בְּבְרִייתָא בְּכוֹרוֹת ל"ד מִנִּין שְׁלֵא יְבִיא דְבִילָה וּבְצַק וּנְיִחְזָנָה ע"ג הָאֲזֵן אֲבָל אֲמִירָה לְנְכָרִי פִינּוּן דְּנְכָרִי אֲדַעְתָּא דְּנִפְשֵׁי' קַעְבִּיד וְלִיכָא כָּאֵן מַעֲשֵׂה רַק אֲמִירָה בְּעֵלְמָא לְהִכִי לִיכָא רַק אִיסוּר דְּרַבְּנָן ע"ש וּבְפֶרֶט בְּנ"ד שְׁלֵא יְדַעָה הָאֲשֵׁה שְׂיֵשׁ אִיסוּר בְּזָה דְּאוֹמַר מְוַתֵּר הָוִי שׁוֹגֵג לְעֵינֵין זֶה וּגְדוּלָה מְזוּ כ' בְּט"ז יו"ד ס' צ"ט בְּשֵׁם תּוֹס' בְּכוֹרוֹת כ"ג.

דְּאִפִּי' לְמ"ד דְּקַנְסִינּוּ שׁוֹגֵג אִטוּ מְזִיד בְּשׁוֹגֵג דְּאוֹמַר מְוַתֵּר לֹא קַנְסִינִין אִטוּ מְזִיד ע"ש וְנָהִי דְּבַפְר"ח וְכו"פ שְׁם הַשִּׁיגוֹ עַל הַט"ז בְּהַבְּנָתוֹ דְּבְרֵי הַתּוֹס' הַגָּ'ל וּבְאֲמַת נְרָאִין דְּבְרֵיהֶם דְּהָרִי מַד' הַתּוֹס' סְנֵהֲדָרִין ל"ג.

ד"ה מַה שְׁעוֹשֵׂה בְּתִי הַב' נְרָאָה דְּאִפִּי' בְּאוֹמַר מְוַתֵּר ע"י שְׁגָגַת הוֹרָאָה חֲכָם קַנְסִינּוּ אִטוּ מְזִיד בְּכ"ז פִּינּוּן דְּקִי"ל דְּבְדַרְבְּנָן לֹא קַנְסִינִין שׁוֹגֵג אִטוּ מְזִיד יֵשׁ לְצַדֵּד לְהַקְלֵל מְצוּרָה עִם הַטְעָם הַגָּ'ל שְׁהִי' בְּיַד יִשְׂרָאֵל וּבְאִנְפֵין שְׁלֵא יְהִי בְּעָלָיו מְמַנּוּ וְעַפְמ"ג יו"ד שְׁם בְּשַׁפ"ד

ס"ק י"ב שחולק על התבוא"ש הַנָּ"ל והנלפענ"ד פתבתי דברי ידידו דו"ש באהבה: סי' כ בעזה"י יום ה' י"ד למב"י תרנ"א לפ"ק סטרי: שפעת שלום וברכה לכבוד ידידי הרב הקטריף המנפולג בתורה ויראה בהר ד' יראה מוה' יחיאל מיכל הפהן נ"י דומ"ץ דק"ק עיר ישן יצ"ו: מכתבו הגיעני כפול והנני לתשובתו עד"ש בעונבדא דאתא לקמ' באיש א' מק' שהי"ל ב' עזים קטנים ומסרם לא"י לגדלם והתנה עמו שבשכר טיפולו יקח לעצמו עז א' עם הנלד אשר יברור לו הישראל ואחרי שנתעברו שאל בעל העזים את כ"ת פדת מה לעשות לפונטרם מבכורה והורה לו שימכור שניהם בפסוק דמים ולקבל ממנו פסך אדרויף ושיליף אותם הערל לסמטא לקנותם במשיכה וכן עשה ואח"כ ילדה א' זכר והביאם הערל אל הישראל לברור לעצמו אחת ובררה אשתו לעצמה את העז שלא ילדה עדיין והעז עמדה משעה ראשונה שהביאה הנכרי בחדר אביו של בעל העז שנתן לבנו רשות להשתמש בחדר הלז וגם אביו משתמש בשם ואח"כ מכר העז הלז לערלת משרתת שלו בפסוק דמים ובלקחת אדרויף אף המשרתת הוציאה אותה מהחדר לחוץ בכל פעם לרעות בין האילנות פדרף העזים והלכה בסמטא מפחה עכת"ש: הנה במכירה לנכרי בכסף לחוד ידוע פלוגתת רש"י ור"ת דלרש"י דוקא מעות קונה ולר"ת בע"י דוקא משיכה וע"כ כ' הראשונים ז"ל לחוש לשני הדיעות ולהצריך פסך וגם משיכה ולענין דיעבד כשלא הי' אלא פסך בלבד כ' בתשו' מ"ב סי' ל"ה ונ"ט דיש לסמוך ע"ד רש"י ז"ל פנין דלהרמב"ם בגוי בכסף לחוד או במשיכה לחוד (וכ"ה בתוס' ב"מ מ"ח: ובע"ז דע"א: לחד תי' ועב"י יו"ד סי' קל"ב) והגוי שי' ר"ת יחיד לגבייהו וכן הסכים בעל ברה"ז בשו"ת נחלת שבועה אפס דבש"ף יו"ד סי' ש"ף מובא דעת הפוסקים האחרונים דאפ"י בדיעבד לא נפטר מבכורה.

אמנם במקום שנהגו התגרים לקנות בכסף מובא בנתה"מ סי' קצ"ד בשם תשו' הרמב"ן סי' רכ"ה דקני מדין סטימותא והכי מבואר בתשו' בשמים ראש המנוחסות להרא"ש סי' רס"ג. אכן כ' האחרונים דנה תלוי בפלוגתת הפוסקים באה"ע סי' כ"ח אי קנין דרבנן מהני לדאורי' ועתשו' רמ"א סי' פ"ז דמבואר בדבריו דקנין סטימותא הוי רק דרבנן וכ"כ בנתה"מ סי' ר"א (דלא כמו שרוצה לומר בתשו' חת"ס חיו"ד סי' י"ד וחח"מ סי' י"ב דהגוי דאורי') והנה לכאורה י"ל דבזה כ"ע יודו דמהני דהרי באמת מובא ברי"ט אלגזי ה' בכורות פ"ב בשם הבני שהקשה דאמאי לא יועיל קנין פסך לחוד מפח ס"ס דילמא פרש"י דהלכה כר"ל דקנין נכרי בכסף ואת"ל כר"ת דהלכה כר"י דילמא פהרמב"ם וסייעת' דגם לר"י נכרי קונה בכסף או במשיכה דדרשינן לעמית' בכסף ולנכרי בהא או בהא ות' הריטב"א דכיון דס"ס הוא מטעם רוב כמו דא"ה בממון אחה"ר כמו כן ל"מ ס"ס לגבי ממון להוציא מיד המוכר וכיון דלענין ממון ל"מ ס"ס איסורא בתר ממון גריר ואיך ניקל לענין איסורא ע"ש ולפי"ז היכי דמנהג התגרים הוא לקנות בכסף א"כ לענין ממון הלא מהני הקנין סטימותא ולגבי איסורא הא שרי מטעם ס"ס (והנה לפמ"ש הש"ף סי' קצ"ח לחלוק על הרמ"א שם ס"ה שפוסק דאם התנה שיקנה בכסף לחוד מהני וס"ל להש"ף דל"מ א"כ הרי כ' הפוסקים דכל היכי דתנאי ל"מ גם מצד המנהג אינו מועיל עי' בדרישה שם ובסי' ר"א.

אמנם הא הב"ח הסכים לד' הרמ"א דמהני וכן העלה הקצוה"ח שם ועמח"א ה' קנין מעות סי' א' ויותר מזה כ' בתשו' רדב"ז חלק חמישי סי' שני אלפים צ"ז דהיכי דאיכא

אָנמֶדנאַ דמוּכח שהי' דעטו וְשִׁיקָהּ הַמְקַח בְּכֶסֶף בְּלִי מְשִׁיכָה קָנָה ע"ש וא"כ תנאי מפורש בנדאי מהני ומועיל ג"כ מצד מנהג הסוחרים) אָמְנָם בְּאֵמַת זֶה ל"ה ס"ס פִּינֵן דְּהוּא מִשָּׁם א': וְהִנֵּה כ"ת כ' דְּהַמְשִׁיכָה שְׁעֵשְׂתָהּ הַמְשַׁרְתָּת בְּמָה שֶׁהוֹלִיכָה אֶת הָעֵז לְרֵעוֹת בֵּין הָאֵילָנוֹת פִּינֵן דְּבִלֵּא"ה הִיא עוֹשֶׂה זֹאת שְׁמוֹטְל עֲלֵי לְשַׁרְת אֶת אָדוֹנָי וּל"ה קִנְיָן וְהִנֵּה כ"ב כ' בְּאֵמַת ב"מ"ל פ"א מְמַכִּירָה ה"ח לְעֵנֵן מִי שְׁמַכְר בֵּיתוֹ לְמִי שְׁדָר בּוֹ מְכַבֵּר בְּשִׁכְרוֹת מְבִיא בְּשֵׁם מֵהָר"א שְׁשׁוֹן ד"מ חֲזָקָה שְׁעוֹשֶׂה בְּמִשְׁפָּה הַשְּׁכִירוֹת פִּינֵן שְׁכָן דְּרָף הַשׁוֹכְרִים לְבָנוֹת וְלִהְרֹס וּכ"ה מ"ד ה"ב"י ס' קצ"ב ע"ש וְכֵן מוּכַח בְּתִשׁוּ' הָרֵאָבִיז' הַשְּׁבַמְרָדְכִי קִדּוּשֵׁינֵן פ' הָאוֹמֵר שֶׁהוּבָא בְּהִגָּהַת ס"מ"ע ס' ש"ט"ו ד"מ חֲזָקָה כְּזוֹ דְּבָלָאוּ הִכִּי אֵית בִּידּוֹ לְנַעוּל וְלִגְדוֹר פֶּאָשֵׁר יִיטֵב בְּעֵינָיו אִם לֹא שְׁעֵשְׂהָ דְּבָר חֲדָשׁ לְשֵׁם קִנְיָן וּכ"כ לְהִדְיָא בְּתִשׁוּ' מֵהָר"ם מִינְיָן ס' ל"ט ע"ש וְהִכִּי מִתְבָּאָר מִד' הָרֵאָבִיז' שֶׁבְּגִיטִין ע"ז: גְּבִי תִיזַל וְתִיחָד וְתִפְתַּח וְהַקְשָׁה ל"ל נְעִילָה וּפְתִיחָה הָרִי בְּנְעִילָה בְּלַחֲוֹד הָרִי חֲזָקָה וְתִי דְּבְנְעִילָה בְּלַחֲוֹד לֹא מוּכַחַא שְׁיָהָא לְשׁוּם קִנְיָן אֲלָא כְּמוֹ שֶׁהִיָּתָה רְגִילָה בְּכָל פְּעַם לְסִגְוֹר בְּתִים שֶׁל בְּעִלָּה כְּדִי שְׁיָהָא שְׁמוֹר מֵה שְׁבַתוֹכוֹ אֲבָל פִּינֵן שְׁפּוֹתַחַת מִיָּד אַחַר הַנְּעִילָה נִיפְרָ שְׁהַנְּטִילָה הִיָּתָה לְצוֹרָף קִנְיָן ע"ש.

אָמְנָם אֵיפְשָׁר דְּהִיכִי דְּאַנְן סְהַדֵּי דְּגָמֵר וּמְקַנֵּי מְהֵנִי גַם בְּכַה"ג וּמוּכַח הִכִּי מִד' הַתּוֹס' בְּכוֹרוֹת ח": בְּהָא דְקָא' הָתָם לֹא נְחַלְקוּ אֲלָא בְּחֲצָר בְּעַה"ב וְרוּעָה פְּהֵן ר"ט סְבַר אֶקְנוּיִי קָא מְקַנֵּי לִי מְקוּם בְּחֲצָרוֹ כו' וּכ' הַתּוֹס' וְאֶפְּלוּ בְּלֵא קִנְיָן קָא קִנֵּי דְּגָמֵר וּמִשְׁעַבְד נְפִשְׁי' א"נ כְּמָה פְּעַמִּים הָרוּעָה פּוֹתַח וְנוֹעֵל הָרִי דְּאַף דְּהָרוּעָה בְּלֵא"ה עוֹשֶׂה כְּמָה פְּעַמִּים נְעִילָה וּפְתִיחָה כְּדָרָף הָרוּעִים וְאֶפ"ה מְהֵנִי וְע"כ דְּהוּא מִשׁוּם אָנְן סְהַדֵּי כו' כְּדִכ' בְּתִי' הָא' וּמְהֵנִי עַכ"פ לְתִי' הַב' שְׁיָהָא נְחָשֵׁב הַנְּעִילָה וְהַפְתִּיחָה קִנְיָן אֶפְּי' בְּמִשְׁרַת שְׁלוֹ וְעִי' בַּאֲס"ז ב"מ ט"ז.

וא"כ לכאורה מהני ג"כ בנ"ד משום דאָנְן סְהַדֵּי דְּרוּעָה לְפָטוֹר מִבְּכוֹרָה. אָמְנָם י"ל דְּמִדְּבָרֵי הַתּוֹס' אֵין רֵאִי כ"כ דְּהָרִי בְּתוֹס' בְּכוֹרוֹת ל"ה.

ד"ה מִיָּמֵר כ' דְּהָאֵי סוּגְיָא מִיָּרִי בְּמִפְרִי פְּהִנְנָה שְׁרָגִיל לִיתָן מִתְּבוּתֵי לְרוּעָה פְּהֵן הִנֵּה ע"ש וא"כ אָמְרִינֵן דְּנִדְּאֵי גַם הָרוּעָה מִתְּכַנֵּין לְקִנּוֹת הַחֲצָר כְּדִי שְׁיָקְנָה הַבְּכוֹרוֹת מִיָּד כְּשִׁינּוּלְדוּ בִּינְדְּעוּ שֶׁהוּא נוֹתֵן לוֹ הַבְּכוֹרוֹת וּמִשׁוּם דְּנִיחָא לִי דְּלִיתְעַבְד מְצוּנָה בְּמִמוּנָי' אָמְרִינֵן דְּאַנְן סְהַדֵּי דְּגַם הַבְּעַה"ב רוּעָה שְׁיָקְנָה הָרוּעָה הַפְּהֵן הַחֲצָר וּבְרִשׁוֹת קָא מְחִזִּיק וְא"כ הָרִי כְּאֵלוֹ הִי' הַקִּנְיָן בְּכִנּוּת שְׁנִיָּהֶם מִשָּׂא"כ בנ"ד הֵלֵא הַמְשַׁרְת הַנְּכָרִי לֹא אֶסִיק אֲדַעְתָּי' שְׁיָקְנָה אֶת הַבְּהִמָּה בְּרַעֲיִית הָעֵז פִּינֵן דְּבִלֵּא"ה מְנוֹטְל עֲלֵיו לְשַׁרְת אֶת אָדוֹנוֹ.

אָמְנָם בְּאֵמַת מְפָל מֵה שֶׁהִבְאֵנוּ לְמַעְלָה אֵינוּ מְנוֹכַח דְּבַע"י פּוֹנֵת קוֹנָה דְּוֹקָא דְּהָרִי בְּכָל הָרִי דְּוֹכְתִי מִיָּרִי לְעֵנֵן קִנְיָן חֲזָקָה שֶׁהוּא מַעְשָׂה הַתְּשַׁמִּישׁ שְׁמוּרָה עַל הִיּוֹת דְּבָר הַנְּקָנָה לוֹ כְּגוֹן נְעַל גְּדָר וּפְרָץ שְׁמַעְשָׂה הַתְּשַׁמִּישׁ הַהוּא מוֹרָה שְׁעוֹשֶׂה כְּאֵדָם הָעוֹשֶׂה בְּשָׁלוֹ וּבְעֵינֵן שְׁיָהָא נִיפְרָ לְעֵינֵי הָרוּאִים מִתּוֹךְ מַעְשָׂה הַלְזוֹ שֶׁהוּא שְׁלוֹ וּלְכַף בְּדָר בְּשִׁכְרוֹת מְקוּדָם שְׁדָרָף הַשׁוֹכְרִים ג"כ לְבָנוֹת וְלִהְרֹס אוֹ בְּאִשָּׁה שְׁנוּעֶלֶת הַחֲדָר שְׁאֵין הַנְּעִילָה הַלְזוֹ מוּכִיחַ שְׁנַעְשָׂה שְׁלָה דְּבִלֵּא"ה הִי' דְּרַכָּה לְנַעוּל לְשְׁמוֹר חֲפָצֵי בְּעִלָּה וְכְדוּמָה וְאֵין זֶה מְפָאֵת חֲסָרוֹן הַפּוֹנָה דְּאַף אִם יֵאֵמֵר הַקוֹנָה בְּפִנֵי עֵדִים שְׁפּוֹנְתוֹ לְקִנְיָן ג"כ לֹא מְהֵנִי פִּינֵן דְּמַעְשָׂה הַשְּׁמִיּוּשׁ הוּא הַקִּנְיָן וּבְעֵינֵין שְׁתַּהֲלִי' הַמַּעְשָׂה עֲצָמָה נִיפְרָת לְעֵינֵי הָרוּאִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּשָׁלוֹ בְּאֵין

מוחה אבל בנ"ד בקנין משיכה דהמעשה הוא בשלימות ואינו מחוסר רק הפונה שפיר אמרנו דקונה אף שאין מעשי מוכיחין שעושה פו משום קנין פיו דגם בלעדי קנייתה היתה עושה פו מפאת שהיא משרתת אצלו אפ"ה מהני פיו דאילו היתה מתכוננת לקנות במשיכה זו היתה קונה גם השתא אין חסרון הפונה מזיק.

והנה ראיתי בתשו' עבוה"ג סי' ק"ב שנשאל ג"כ פנידן שאלתינו באחד שמכר בהמתו לנכרית משרתת שלו ולא הי' רק קנין פסוף בלבד והתחיל לצדד להתיר פי הנכרית הפתה להבהמה במקל ורצתה לפני' גם קראה לה והיא באה בצדי רה"ר ובסימטא בשעה שהולכתה לרעות וכדומה דהוי משיכה כמ"ש בסי' קצ"ז.

ושוב פתב דאין במשיכה זו פלום פיון שלא היתה דעתה של הנכרית לקנותה במשיכה זו וכתב להביא ראיה דאין קנין מועיל אם אין דעתו לקנות בקנין זה מב"מ דף י'. מותיב רב חייא בר יוסף פאה נטל מקצת פאה כו' נפל לו עלי' כו' ואי אמרת ד"א ש"א קונות לו בכ"מ נקני לי' ד"א דידני' כו' פיון דנפל גלי דעת' דבנפילה ניחא לי' דליקני בד"א לא ניחא לי' דליקני.

הרי שאין קנין מועיל בלא פונה עכ"ד ולפענ"ד מלבד דיש לחלק דהתם הא איכא ג"ד שרצה שלא יקנה לו ד"א לכך לא קנו לי' ד"א בע"כ משא"כ בסתמא שלא נתפונן אפ"ש דקנה דומיא דכ' התוס' בברכות י"ב.

ד"ה דקיי"ל מצות א"צ פונה אפ"ה בנתפונן שלא לצאת לא יצא. חוץ לזה הרי ידוע מ"ש הרשב"א בחי' גיטין כ': בהא דקא' התם על הא דתנן אף הוא העיד על כפר קטן שהי' בצד רישלים והי' בו זמן א' שהי' מלנה לכל בני הפפר וכותב בכתב ידו ואחרים חותמין ופריף הא בעינן ספר המקנה וליכא ומשני זמן שאני דידע לאקנויי והקשה הרשב"א אפילו פי אקני להו הזקן המלנה מאי הויהא הלויים לא ידעי דזקן מקנה להו ומ"ש מהא דא' ביבמות נ"ב.

העוזר בנכסי הגר וסבור שהן שלו דל"ק ותי' דשא"ה דאיכא ד"א מקנה ע"ש (ושעפי"ז אמרתי בדרף לימודי לבאר דברי התוס' גיטין ד"י: ד"ה חספא בעלמא הוא כו' אבל אין לומר דלהכי חשיב לי' חספא בעלמא משום דמתניתין פיילא שטר מתנה בהדי שפאר שטרות דכשרים אפי' פתיבתן וחתמתן נכרים דהשתא ל"מ עידי מסירה מידי כו' ותמה בחידושי מהר"ם לופלין דמאי נ"מ בהא דהפתיבה נעשית ע"י עפונ"ם ואין נפקותא בזה אלא בגיטין דצריף להיות הפתיבה והחתימה לשמה לכך פשהפתיבה נעשית ע"י עפונ"ם ל"מ עידי מסירה אבל גבי שטר מתנה מאי נ"מ אם הפתיבה היתה ע"י עפונ"ם ואמרתי לבאר עפי"ד הרשב"א הנ"ל לפמ"ש בפני' יהושע שם דפירכת הגמ' והא בעינן ספר המקנה הוא דאף שיוכל להיות שהקלף הי' שלהם ולא הי' נוטל פלל שכת פתיבה אלא בחנם בכ"ז יש לו חלק ע"י הפתיבה משום דאמן קונה בשבח פלי ול"ה ספר המקנה ולפי"ז הרי כ' הרשב"א הנ"ל דאף דהלויים לא ידעו דהזקן מקנה להם ולפירוש התוס' שם ד"ה וכותב דהפירכא הוא משטרי מפר ומתנה קשיא נמי דהמוכר או הנותן לא ידעו דזקן מקנה להם ע"כ משום דשאני ד"א מקנה.

ולפי"ז הרי כתב בקצוה"ח סי' רל"ה ורע"ה דהא דד"א מקנה מהני הוא משום דזכין לאדם שלא בפניו ואע"ג דאין אדם זוכה בשלו אלא ע"י אחר היכי דהמקבל עושה הקנין אלא שמחוסר פונה מהני לי ד"א מקנה מצד זכין' שזוכה שלב"פ ע"ש ונהעלה שם דבעפ"ם ל"מ ד"א מקנה דאין זכין' לעפ"ם ולפי"ז י"ל דמסתפקי התוס' דהיכי דהפותר הי' עפ"ם ל"מ אפי' בעידי מסירה משום דאנמן קונה בשבח כלי וליכא ספר המקנה ועי' בס' ג"פ סי' ק"ך דבתתימת העדים ל"ש אנמן קונה בש"כ רק בהפתיכה ואי דמקנה לי' הא איהו אינו מכנין לקנות וע"כ משום ד"א מקנה וכינון דהוי מתורת זכין' הא ל"מ בעפ"ם ול"ה ספר המקנה ודוק פי נכון הוא בס"ד) וכי"ב כ' הנימוק"י ב"ב פ' חז"ה בקא דא' התם מ"א.

רב ענן שקיל בידקא בארעין אזל הדר גודא בארעא דחברין אתא לקמין דר"נ כו' א"ל והא אחיל דאתא וסייע בגודא בהדאי א"ל מחילה בטעות היא את גופך אי הוי ידעת לא עבדת פי היכי דאת לא הוי ידעת איהו נמי ל"ה ידע ונהקשה הנימוק"י דל"ל לומר דשניהם לא ידעו הרי אפי' ידע איך היינו המזכה מ"מ כיון דרב ענן הזוכה לא ידע הו"ל פעודר בנכסי הגר וכסבור שהם שלו דל"ק ות"י בשם הרמב"ד דשא"ה דאיכא ד"א מקנה ע"ש א"כ שמענין מכ"ז דהיכי דאיכא ד"א מקנה ל"ב פוננת זוכה וא"כ אודא ראית העבוה"ג הנ"ל מהך דפאה דהתם ליכא ד"א מקנה ולכך ל"ק בלא פונה משא"כ במקירה דאיכא ד"א מקנה שפיר מהני אפי' בלא פוננת הקונה (ואף דכבר הבאתי למעלה בפוסגר בשם הקצוה"ח דד"א מקנה הוא מפת זכין' ואין זכין' לעפ"ם הרי ידוע מ"ש המח"א ד"ה שלוחין דכפועל יש שליחות לעפ"ם וא"כ במשורת עפ"ם מועיל ג"כ זכין' וגם הרי בתשו' עבוה"ג שם רוצה לחדש דבעפ"ם קונה אפי' אין דעתו ומחשבתו לקנות בקנין זה פי דבר קשה הוא לסמוך אמחשבתו של נכרי כ' נכרי אדעתא דנפשי' קעביד ע"ש שהגיה הדבר בצ"ע): והנה ר"מ כ' במכתבו וז"ל וגם י"ל כיון דהיתה העז זמן רב בבית העפ"ם איכא ספק שמא טינפה דקיי"ל בסי' שט"ו דטינוף פוטר מבכורה וא"כ הוי ס"ס שמא טינפה ושמא מהני קנין פסך לבד עכ"ד הנה ראיתי בתשו' רעק"א סי' ל"ז שכתב דא"א להתיר בבכור מפת ס"ס כיון דיש לבהמה חזקה דלא ילדה ע"ש אמנם לפענ"ד יש לקיים היתר הלז ע"ד פלפול דהנה באמת בתוס' בכורות כ': כתבו דנגד חזקת הבהמה דלא ילדה איכא חזקת הולד שאינו קדוש בבכורה שהוא חולין במעי אמו ע"ש שמיישבים בזה מאי דמקשים דר' יהושע אדר' יהושע אמנם הקשו לפי"ז בבכורות כ"ז.

ס"ל לר' יוחנן הלכה פרשב"ג דחלב אינו פוטר מבכורה וע"כ דחייש למיעוטא אע"ג דליכא חזקה בהדני ובחולין ה': קא' דר"י אכל משחיטת פותי ולא חייש למיעוט החשודים. ונראה לפענ"ד לתרץ דהנה באמת יש להבין הך חזקה דחזקת הולד שהי' חולין במעי אמו לפמ"ש המהרי"ט בראשונות סי' י"א וסי' מ"א דכי אמרינן אוקי מילתא בחזקתו היינו בדבר שמצוי לעמוד באותה חזקה אבל חזקה העשויה להשתנות אינה חזקה ע"ש א"כ חזקת הולד במעי אמו הא ג"כ עשויה להשתנות דעתיד לצאת מרחם אמו.

אמנם נראה עפ"מ"ש בס' נחלת יעקב מא"ז הגאון מליסא ז"ל בחלק התשובות סי' ו' דמקור הענין דחזקה העשויה להשתנות ל"ה חזקה כ' המהרי"ט דהוא מהא דא' בריש נדה להלל דנדה מטמאה למפרע מעל"ע תרומה וקדשים ול"א אוקי איתתא בחזקת טהרה

דהואיל ועלולה לראות אינה חזקה וקא דלחולין טהור לאו מדין חזקת טהרה דהאשה
אתינין עלה דחזקה העשוני להשתנות ל"ה חזקה אלא דלענין טומאה למפרע ילפינן
מסוטה לטהר דמה התם מפאן ולהבא טמאה למפרע לא ה"ה בכל טומאות אינן מטמאין
למפרע וכ"כ באמת בחי' הר"ן אכן בדברי התוס' שם מבואר דלענין טומאה למפרע לא
ילפינן מסוטה לא לטהרה ולא לטומאה וכ' דזה תליא במחלוקת הראשונים ו"ל אי סד"א
מה"ת לקולא או לחומרא דלמאן דסובר סד"א מה"ת לקולא ע"כ קא דס"ט ברה"ר טהור
לא ילפינן מסוטה דבלא"ה מה"ת ספיקא לקולא וע"כ ילפינן מסוטה דס"ט ברה"י טמא
כמו סוטה דהוי רה"י וטמאה מספק אבל למ"ד דסד"א מה"ת לחומרא א"כ ע"כ לא
בעינין למילף מסוטה דס"ט ברה"י טמא דבלא"ה פל סד"א טמא וע"כ דלדיקא אתי
דדוקא פעין סוטה דהוי רה"י טמא אבל בדבר שאינו ממש כמו סוטה פגון ברה"ר ס'
טהור.

ולפי"ז לשיטת הסוברים דסד"א מה"ת לקולא וילפינן מסוטה לטמא ברה"י אבל ספקא
טהור ברה"ר ל"ב לימוד מסוטה וממילא טהור פדין פל סד"א דמה"ת לקולא וה"ה
דלענין טומאה למפרע לא ילפינן מסוטה וע"כ קא דטהור לחולין למפרע ולא אזלינן
בתר חזקה דהשתא ע"כ משום חזקת טהרה דהאשה וע"כ ס"ל דגם חזקה העשוני
להשתנות הוי חזקה אבל למ"ד דסד"א מה"ת לחומרא וילפינן מסוטה דדוקא פעין סוטה
דהוי רה"י וטומאה דלהבא טמא מספק אבל ברה"ר או טומאה דלמפרע טהור מס' ולדידן
שפיר י"ל דחזקה העשוני להשתנות ל"ה חזקה וילענין טומאה למפרע ילפינן מסוטה
דטהור עכדפח"ח ומה נכון ליישב עפי"ז קושני הש"ש שמעתא ג' פ"י שהקשה מהמשנה
בנד"ה י"ד.

דתנן נמצא לאח"ז מביאין אשם תלוי אחר אחר פטורין מן הקרבן ואמאי קא בנד"ה ליכא
חזקה העשוני להשתנות ואי דילפינן מסוטה קא כ' התוס' בב"ק י"א. דמסוטה לא ילפינן
אלא טומאה ולא איסור נדה לבעלה ע"ש ולהאמור יתישב שפיר דהרי בנד"ה שם עמוד
ב' קא' על המשנה דקתני נמצא על שילה לאח"ז כו' תנא ותיבין אשם תלוי ותנא דינן
מ"ט בעינין חתיכה מב' חתיכות.

וא"כ קא כפר נודע מ"ש המהרי"ט דלמ"ד דבעינין חתיכה מב' חתיכות ע"כ ס"ל סד"א
מה"ת לקולא וא"כ לדידן שפיר חזקה העשוני להשתנות הוי חזקה וא"כ הוי שפיר טעמא
דמתני' משום חזקת טהרה. ולפי"ז י"ל דקא דכ' בתוס' בכורות הנ"ל אליבא דר' יהושע
דכנגד החזקה דבהמה שלא ילדה איכא חזקת הנולד שאינו קדוש במעי אמו אע"ג דהוי
חזקה העשוני להשתנות משום דר"י סובר דבעי' חתיכה מב' חתיכות וס"ל סד"א מה"ת
לקולא וא"כ מהני ג"כ חזקה העשוני להשתנות.

והנה בקידושין ל"ט. א"ר יוחנן ערלה בח"ל הללמ"מ ופריף והתנן ספק ערלה בארץ
אסור בסוריא מותר א"ל אימא כף נאמר ספקה מותר ונדאה אסור והוכיח הרשב"א בחי'
מזה דע"כ ר' יוחנן ס"ל סד"א מה"ת לחומרא דאל"ה למאי הוצרכה ההללמ' דספקה
מותר הרי בלא"ה סד"א מה"ת לקולא וא"כ לפי"ז פיון דר' יוחנן ס"ל סד"א מה"ת
לחומרא ע"כ דס"ל דחזקה העשוני להשתנות ל"ה חזקה וא"כ מיושב ע"נ קושני התוס'
הנ"ל דשפיר פוסק ר"י פרשב"ג דחלב אינו פוטר משום סמוך מיעוטא לחזקת בהמה

שלא ילדה פנין דהחזקה דהנולד שאינו קדוש במעי אמו ל"ה חזקה לדידן דעשוני להשתנות ובחולין דקא דאכל משחיטת כותי דלמיעוטא לחוד בלא חזקה לא חגיגש: והנה ביו"ד סי' ק"י מובא פלוגתת הראשונים ו"ל אי מועיל ס"ס במקום חז"א דהרמב"ם ס"ל דל"מ ס"ס במקום ח"א ובתשו' הרשב"א ס"ל ת"א כ' דמהני ס"ס גם במקום חזקה ומבואר בפוסקים בטעמייהו דלהרמב"ם הטעם דס"ס שריא דסד"א מה"ת לקולא רק מדרבנן לחומרא ונהי הספק הב' סד"ר לקולא ולכך במקום חז"א ל"מ דהיכי דאפתחוק איסורא ל"א סד"ר להקל אבל הרשב"א לשי' דס"ל סד"א מה"ת לחומרא וע"כ דס"ס שריא מטעם רוב וא"כ מהני אפי' במקום חז"א דרובא עדיף מחזקה ולפי"ז בנ"ד לגבי בכור דאיכא ס"ס א"א לומר דל"מ ס"ס מטעם דהוי במקום חז"א דאוי הבהמה בחזקת שלא ילדה דהרי באמת איכא פנגד זה חזקת הנולד שהי' חולין במעי אמו אפס דהוי חזקה דעשוני להשתנות ונהי הא דל"מ חזקה העשוני להשתנות ע"כ הוא למ"ד סד"א מה"ת לחומרא פנ"ל ולשי' זו הא ע"כ ס"ס מטעם רוב ומהני גם במקום חזקה פנ"ל וא"כ ממ"נ מהני ס"ס דלמ"ד סד"א מה"ת לחומרא ולדידן חזקת הנולד ל"ה חזקה דעשוני להשתנות ואיכא חזקה דבהמה שלא ילדה הא לדידן לא איכפת לן החזקה דלדידן ע"כ ס"ס מטעם רוב ורובא עדיף מחזקה ולמ"ד סד"א מה"ת לקולא דל"מ אליבין ס"ס במקום חזקה פנין דלדידן ס"ס שרי מטעם סד"ר להקל ול"מ במקום דאפתחוק איסורא הרי לדידן פנגד החזקה דבהמה שלא ילדה איכא חזקת הנולד דל"ה קדוש במעי אמו פנין דלדידן מהני חזקה העשוני להשתנות פאמור: והנה מעלתו הביא דברי ש"ב הגה"ק מצנז זצללה"ה בשו"ת דברי חיים שמצדד ג"כ להתיר מטעם האומדנא שבלבו הי' להקנות ובנדאי גמר ומקנה ונהי כד"א מקנה אפס שכבודו מסתפק מטעם דבנ"ד הערלת הקונה היא משורת של המוכר ונד פועל פנד בעה"ב א"כ הוי כמו שמשך המוכר דידה פידו הנה מלבד שבוש"ת מבי"ט הובא בס' שערי משפט סי' ר' פתב דגם המוכר גופין יכול להעשות שליח למשון בשביל הלוקח דכיון דקונה ע"י שליח מ"ל הוא מ"ל שליח דעלמא ע"ש והכי מבואר באמת בר"ב דפכ"ט מה' מכירה הי"א לענין זכין לקטן דהמוכר גופין זוכה לקטן מה שמוכר לו ע"ש ובמק"א העירותי בזה ע"ד המהרי"ט ח"ב סי' קכ"ח אכ"מ מלבד זה הרי כ' בחי' הרשב"א קדושין כ"ג בשם הר"ב דל"א יד עבד פנד רבו אלא לזכותו של אדון ולא לחובתו ע"ש וה"ה לגבי פועל דידו פנד בעה"ב י"ל דל"א לחובתו של בעה"ב ושעפ"ז נ' ליישב מה שהקשו ע"ד המח"א ה' שלוחין סי' י"א שכ' דאין שליחות נכרי ל"ש בפועל דידו פנד בעה"ב מב"ק נ"ג.

דפריה התם בור של ב' שותפין המ"ל אי דשוו שליח אשלד"ע והק' הרשב"א דילמא דשוו שליח גוי ותי' דא"ש לעכו"ם ונד' המח"א הרי משפחת בפועל גוי ולהאמור נכון דלחובתו שיתחייב עי"ז לשלם ל"א יד פועל פנד בעה"ב והה"נ בנ"ד הוי לחובתו שלא יופטר מבכורה: אמנם באמת אין אנו צריכין לכ"ז פנין דהמכירה הראשונה שמכר להערל עדיין קיימת דהרי ידוע דהיכי שקנה בא' מדרכי הקניין ל"מ מחילה עד שיתחזר ויקנה בא' מהקנינים כמ"ש הריב"ש הובא בסמ"ע סי' שט"ו ובנ"ד ל"ה חזרת קניין דהחצר שעמדה שם העז בשעה שהחזרה הערל הוא של אביו של בעל העז רק שנותן רשות לבנו להשתמש שם והלא כ' בנתה"מ סוסי' קצ"ב ובפתיחה לסי' ר' וכן בסי' קל"ח סק"ב דלענין שיהי' תצרו לקנות ל"מ חזקת תשמישין ע"ש וגם איפשר לומר פנין דהישארא

לא החזיר לו האדרויף ויש לו לנכרי עדיין שיעבוד על העז עבור האדרויף שחייב לו הוי כבדמת ארנונא פיון דמעיקרא הי' של גוי וכ"ז שיש לו שיעבוד עלי' לא נפקא מרשותי' וכמ"ש בתוס' ב"מ ע': ובכורות ט"ז: דבכל דהו יד נכרי באמצע פטור דלא קרינין בי' כל מקנה תנפר ע"ש ועשו"ת חת"ס חיו"ד סי' שי"ח שגשאל ג"כ פעין שאילתינו שמכר בהמה מבפרת לנכרי משרת שלו בפספ לבד ול"ה משיכה רק שהמשרת האכילה והשקה מבור אדוניו הישראל והעלה דמסירה מהני בזה אפס שחוכה להחמיר מטעם דלא פיון העכו"ם וגם הישראל לשם קנין דסברי שניהם דכבר קנה בפספ אמנם כבר הוכיח בתשו' רעק"א הנ"ל בכמה ראיות דבד"א מקנה גם בכה"ג קני ע"ש שפמה מצדדי היתר שמצדד בתשו' שם יש לצדד גם בנידן שאילתינו כי על פן נלפענ"ד בנ"ד להתיר לגרונם מום ע"י עפ"ם כמ"ש בנובי"ת חיו"ד סי' קצ"ב או אם איפשר ע"י נכרי שיאמר לנכרי כמ"ש בספר יהושע חיו"ד סי' ל"ו.

וכ"ש אם איפשר ע"י גוי קטן כדא' בשפת קל"ט. ולאחר הטלת המום יתירו אותו ג' בנ"ה הפנסת פמבואר ביו"ד סי' ש"ט ויאכל במומו לבעלים הנלפע"ד כתבתי ידו דור"ש באהבה: סי' כא בעזה"י יום ה' כ"ו תמוז תרנ"ב לפ"ק סטרי.

בין המצרים מהרה ינרח אור לישרים. ובתוכם פבוד ידידי הרב החריף ובקי מוה' דוב בעריל קארפין נ"י דומ"ץ דק' דאלינא יצ"ו מכתבו הגיעני והנני לתשובתו עד"ש בישראל א' שהי' לו בשותפות עם נכרי א' פרה מבפרת ועמדה בבית הנכרי ושוב קנה הישראל מהנכרי חלקו בעד ט"ו ר"כ ונתן לו ע"ז עשרה ר"כ ונדבר ביניהם שהפדה תשאר אצל הנכרי עד שתלד וכעת ילדה בכור ונפשו בשאלתו אם הולד הזה קדוש בבכורה עכ"ש: הנה דוע פלוגתא דרבנן רש"י ור"ת ז"ל בתוס' ע"ז דף ע"א.

דדעת רש"י דהלכה כר"ל דבישראל משיכה קונה ד"ת ומדישראל במשיכה נכרי בכסף ודעת ר"ת דהלכה כר"י דבישראל ד"ת מעות קונות ומדישראל בכסף נכרי במשיכה. וכ' בתוס' שם דהלכה הרוצה להקנות בהמה לנכרי לפוטרה מבכורה צריף שיתן הנכרי פספ וגם יעשה משיכה כדי לאפוקי נפשי' מספיקא וכ"כ הרמ"א ביו"ד סי' ש"כ.

והנה בט"ז שם סק"ח מביא בשם תשו' הרמ"א סי' פ"ז דהיי"ד לכתחלה צריף מעות וגם משיכה אבל בדיעבד ודאי קיי"ל כר"ת וע"כ אם ישראל קנה פרה מעפ"ם ולא עשה משיכה רק נתן מעות בלבד הפרה עדיין ברשות עפ"ם עומדת ופטורה מבכורה.

אמנם המעיין בתשו' הרמ"א שם יראה דלא סמך ע"ז בלבד ובאמת בש"ף שם סק"ח מובא בשם הרמ"א ומהר"ם מינץ בישראל שקנה פרה מעפ"ם בכסף לבד וילדה חייב בבכורה מספק ע"ש.

והנה לכאורה יש להתבונן דאמאי במקר ישראל לנכרי ולא הי' רק קנין פספ יהי' ספק בכור הרי קיי"ל דבספק פלוגתא דרבנן מהני תפיסה וא"כ אי הוי תפיס העפ"ם הי' מועיל א"כ הו"ל יד גוי באמצע דהרי אנשפחן בב"מ ו': בהא דתניא הספקות נכנסין לדיר להתעשר ואיס"ד תקפו פהן אין מוציאין מידו נמצא זה פוטר ממונו בממונו של פהן ופרש"י שם דכיון דיש לפהן צד זכיי' בו הו"ל ממון פהן ומכ"ש לענין יד גוי באמצע דפטור מבכורה הלא מבואר בתוס' ב"מ ד"ע: דבתפיסת יד כ"ד הו"ל יד נכרי באמצע

ופטור מבכורה דלא קרינין בי פל מקנה תזפר דמשמע שתהא מפל וכל רשות ישראל שלא תהא יד נכרי באמצע פלל ע"ש וא"כ בנמפר לנכרי בקנין פספ הרי פינו דהוי ספק פלוגתא דרבננותא מהני והו"ל יד נכרי באמצע ופטור מבכורה אמנם י"ל דהרי הא דמהני תפיסה הוא משום חזקת ממון וא"כ י"ל עפמ"ש באס"ז ספ"ק דכתובות בשם הראשונים ז"ל דבנכרי ליכא חז"מ א"כ ל"מ ג"כ תפיסת הנכרי ולפי"ז במכר הנכרי לישראל בקנין פספ לכאורה יש לפטור מבכורה מטעם הנ"ל דאילו הוי תפיס הי' מועיל והו"ל יד גוי באמצע ואי דבגוי ל"ש חז"מ ז"א דנהי דחז"מ לית לי' אבל בחזקת מרא קמא הא אית לי' עכ"פ.

אמנם י"ל פינו דקיי"ל ב"ב נ"ד. נכסי נכרים ה"ה פמדבר ותיקף משקיבל מעות אסתלק לי' וכמבואר בש"ע ח"מ סי' קצ"ד ס"ב וא"כ שוב לית לי' להעפום חזקת מ"ק אולם מה שיש לצדד בנ"ד הוא שהרי לא נתן הישראל כל המעות ונשאר חייב להנכרי חמשה ר"כ א"כ הרי באמת כ' הסמ"ע ברסי' ק"צ דבנתן מקצת הדמים בעינין דוקא שזיקף המותר עליו במלגה ובלא"ה לא קנה ואף דהט"ז שם חולק עליו ע"ש בכ"ז הרי מבואר מדברי הר"ן פ"ק דקידושין דלהכי בנתן מקצת דמים קנה בלא עייל ונפיק אזוי ול"א דלא סמכא דעתן' עד שיקבל כל הדמים משום דמדלא קפיד המוכר ליקח כל הדמים אמרינו דסמכא דעתן' בהכי ולא קפיד על כל המעות דוקא ע"ש.

ולפי"ז בנ"ד שהפרה עומדת בביתו של הנכרי איפשר דלא חשיב זה קנין פספ דאמרינו דלא סמכא דעתן' דהגוי עד שיקבל כל המעות והא דלא קפיד ליקח כל המעות משום שנדבר ביניהם שהפרה תעמוד אצל הנכרי הוא חושב בדעתו שאם לא ישלים לו דמי המכירה הוא שותף בהפרה פמקדם ועכ"פ ל"ש לומר דאסתלק לי' ואיכא שפיר חזקת מ"ק שוב ראיתי בפתחי תשובה שסביב הש"ע יו"ד החדשים בסי' ש"כ סק"ה שהביא תשו' מהר"ם זסקינד שצידד להקל בכה"ג שלא פרע שהגוי כל דמי המקח ואין התשובה הלזו ת"י לעיין בטעמו ונימוקו.

וגדולה מזו מצינו בתה"ד סי' ק"ל שהביא מד' התוס' דאפי' יש לגוי תפיסת יד בולדות דרף גזילה נמי פוטר ואף שכ' בתשו' מ"ב סי' ל"ה שלא נמצא זה בננסחאות שלפנינו בד' התוס'. הנה בתשו' חת"ס חיו"ד סי' שט"ו כ' דהוכחתו הוא מד' התוס' בב"מ לענין מקבל צ"ב מן הנכרים הולדות פטורין מבכורה משום דאי לא יהיב זוי תפיס לבהמה ולולדות שהרי מה שהנכרי תופס הולדות אינו מד"ת ואפי' יהי' פן בדיניהם מ"מ פינו שפדינינו אינו פן ואי הי' ידיו תקיפה ל"ה קונה א"כ מה שמוציא מיד ישראל הוא בגזל ואלמות וע"כ דגזל ואלמות מיקרי יד עפום באמצע אכן כ' שם דל"ד דהתם הבהמה של גוי ומקנה לישראל אע"ג דבד"ת קנאה ישראל לגמרי פינו שיש לגוי תפיסה כ"ש אפי' בדרף אלמות לא נפקע מידו ומרשותו אבל בהמת ישראל אינה נעשית של עפום היכי שיכול לגזלה באלמות וכמ"ש בתוס' שם חילוק זה לענין בהמת ארנונא ע"ש ועתשו' צ"צ סי' ס"ב: עכ"פ בנידון שאלתינו שהבהמה הי' מתחלה של גוי שפיר י"ל פינו דאי אינו משלים לו דמי המקח פולו תפיס לבהמה ולולד הו"ל שפיר יד גוי באמצע ובפרט דיש ג"כ הסברא דאית לי' צד זכיי' ע"י תפיסה היכי דמעיקרא הי' שלו לגמרי בנדאי לא נפקא עדיין מרשותו.

והנה דומה לסברא זו כ' בתוס' ב"ב נ'. שהקשו בזה דתניא המוכר את עבדו ופסק עמו שישמשנו ל' יום ר"מ אומר הראשון ישנו בדין יום או יומים דקסבר ק"פ כקה"ג דמי וקרנין בי' כספו והקשו מהא דא' בב"ק פ"ט על הברייתא דעבדי מלוג אין יוצאין בשו"ע לא לאיש ולא לאשה משום דק"פ כקה"ג דמי הרי דהא דק"פ כקה"ג ל"מ שייצא לאיש אלא שלא יצא לאשה.

ותי' דלא דמי קנן פירות דבעל ש"ל"ה לו בגוף כלום מעולם לק"פ דמוכר עבדו ע"מ שישמשנו ל' יום שמתחלה הי' הפל שלו ועדיין לא יצא מתחת ידו שהפירות שלו וחשיב שפיר כספו וישנו בדין יום או יומים ע"ש: ושעפי"ז עמדתי על דעת רבינו הרמב"ם ו"ל שנסתבך בתשו' הרמ"א סי' צ"ג בענין מה שהובא בב"י אה"ע סי' צ"ג ד' העיטור דנצ"ב ניתנו לגבות מחיים ויכולה האשה להגבותן מהבעל ולעשותן נכסי מלוג והשואל בתשו' הרמ"א שם כ' להעמיס בד' הרמב"ם פט"ז מאישות דקאי ג"כ בשי' בעל העיטור והרמ"א האריך לפלפל בזה.

ואמינא לפענ"ד להוכיח ע"ד הפלפול דע"כ דעת הרמב"ם אינו כן דהנה לכאורה יש להקשות ביבמות ס"ו. במשנה אלמנה לכ"ג גו"ח לכה"ד הכניסה לו עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל עבדי מלוג לא יאכלו בתרומה עבדי צאן ברזל יאכלו ולכאורה קשה דהרי הרשב"א והריטב"א בחי' יבמות ע': כ' בזה דקא' התם דעבד עברי אינו אוכל בתרומה אלמא לא קני לי' רבי' והקשו מהא דא' בקידושין ט"ז.

דע"ע גופו קנוי וכן הקשו בתוס' שם ותי' הרשב"א והריטב"א דאע"ג דע"ע גופו קנוי בכ"ז פיון שייכול לבטל קנין רבו ע"י גירעון כספי שיוצא בע"כ של אדון ל"ה קנין הגוף לענין תרומה ולכך אינו אוכל בתרומה ע"ש ולפי"ז קשה לכאורה לד' בעל העיטור הנ"ל דנצ"ב ניתנו לגבות מחיים א"כ אמאי יאכלו עבדי צ"ב בתרומה הרי בידי האשה להוציאן מבעלה ולעשותן נ"מ.

אמנם י"ל עפ"י ד' התוס' ב"ב הנ"ל דהיכי דהגוף הי' מתחלה שלו ואח"כ יש לו עוד ק"פ קרנין בי' כספו וא"כ הה"נ י"ל דנהי דעבדי מלוג אין אוכלין בתרומה אפי' למ"ד ק"פ כקה"ג דמי משום דהבעל ל"ה לו מעולם בהם קה"ג ולא חשיב קנין כספו כמ"ש בתוס' שם אבל בעבדי צאן ברזל פיון דבשעה שהם צ"ב הא חשיב לגבי הבעל קנין הגוף נהי דביד האשה לגבותן ולעשותן נ"מ אבל פיון שגם אחר זה יהי' להבעל ק"פ והיכי שהי"ל מתחלה קה"ג ואח"כ עוד נשאר לו פירות הלא חשיב כספו כמו מוכר עבדו ע"מ שישמשנו ל' יום ולכך שפיר עבדי צ"ב אוכלין בתרומה ול"ד לע"ע שבידו להפקיע עצמו מהאדון ע"י גירעון כסף מפל וכל.

והנה ביבמות פ"ה. ת"ר אלמנה לכ"ג גו"ח לכה"ד יש לה כתובה פירות כו' נחלקו רש"י ותוס' ו"ל בבבאור הא דקתני יש לה פירות דרש"י ו"ל פי' יש לה פירות שאע"פ שאכל הבעל את הפירות פיון דשלא כדון אכלן שהרי ל"ה לו בה נישואין מעולם צריך לשלם לה.

הרי דס"ל לרש"י ו"ל דאלמנה לכ"ג גו"ח לכה"ד אין להבעל פירות בנ"מ שלה אבל התוס' שם פי' דיש להבעל פירות אף שישארה באיסור ומפרשים הא דיש לה פירות היינו

דין פירות דהיינו פירקונה דהוי תחת פירות ע"ש וא"כ לפי"ז התניח לשי' התוס' ז"ל שפיר מין שבת הקושא הנ"ל משא"כ לפירש"י ז"ל תיקודר קושא לזנפתה פיון דס"ל דבאלמנה לכ"ג גו"ח לכה"ד אין להבעל פירות בנ"מ ש"ל א"כ כי תגבה האשה הצאן ברזל ותעשה מהן נ"מ הא לא יהי להבעל פלוס וא"כ בינדה להפקיע העבדי צ"ב מבעלה מפל וכל והדרק"ל דאמאי אוכלן בתרומה כנ"ל וע"כ דרש"י ז"ל אינו סובר פהבעל העיטור ולק"מ וא"כ לפי"ז הרי הרמב"ם בפכ"ד מה' אישות ה"ד פוסק פרש"י הנ"ל דהנושא א' מסייבי לאוין אין להבעל פירות ועכצ"ל דגם הרמב"ם חולק אבעל העיטור וס"ל דנצ"ב לא ניתנו לגבות מחיים דאל"ה יקשה ע"ד הרמב"ם פנ"ל ודו"ק: נחזור לדברינו דבנידון שאלתינו כיון דמעיקרא הי' הנכרי שנתן בהפקמה וכיון שאף לאחר המכירה יש לו בה צד זכיי' בנדאי הו"ל בכה"ג יד עפוי"ם באמצע ופטור מן הבכורה.

ומה שחושש פבוד מעלתו מפח ד' הט"ז בח"מ סי' קפ"ט שכ' בשם הרשב"ם דנקרא חצרו של המפקיד היכי דנתן לו רשות להניח שם. הנה פכר דחה ד"ז המהרי"ט ח"א סי' ס"ה מהלכה ועי' בנתה"מ סוף הפתיחה לסי' ר'.

ובפרט בנ"ד שהישראל נ"ח לו עוד חמשה ר"כ הא לא השאיל לו רשותו רק שתופס הפרה אצלו עבור מותר הדמים שנשאר הישראל חייב לו. ועכ"פ יש להתיר בזה לגרום לו מום ע"י נכרי כאשר המציאו האחרונים ז"ל עפמ"ש רש"י ותוס' בע"ז י"ג: ובכורות ל"ג: דהטלת מום בזה"ז אינו רק איסור דרבנן דאף דכ' הרא"ש בב"מ ד"צ דאפי' בזה"ז דהטלת מום אינו רק מדרבנן אין להתיר להטיל מום ע"י נכרי משום חומרא דקדשים דכ"ז בס' בכור יש להתיר ובפרט שהרי בתשו' רמ"א סי' פ"ז כ' דרום הפוסקים הסכימו לשי' ר"ת דבנכרי דנקא במשיכה ולא בכסף והנה אף דעת הרמב"ם ז"ל בפ"א מאיסורי מזבח דהטלת מום בקדשים בזה"ז הוי איסור דאוריית' הלא הרמב"ם ס"ל דבנכרי בתרתי בכסף או במשיכה כמ"ש בב"י.

ובפרט דהרי להרמב"ם בכור בח"ל אינו אלא מדרבנן דפוסק כר"ע בתמורה כ"א: דבכור הבא מח"ל אינו קרב נהי די"ל דמיקדש קדיש מה"ת כדא' בבכורות נ"ג. לענין מעשר בהמה אלקבא דר"ע בכ"ז י"ל דאפי' להרמב"ם דאסור להטיל מום בזה"ז מה"ת הוא דוקא בקדשי מזבח פיון דאילו הי' בהמ"ק קנים הי' קרב וגם הרי קיי"ל מקריבין אע"פ שאין בית אכל בכור בח"ל הלא אף בפני הבית ל"ה קרב א"כ הו"ל פקדשי בדה"ב ולא קאי עליו האזהרה דכל מום לא יהי בו פיון שא"ר להקרה כמ"ש בתוס' ע"ז י"ג: ובכ"ד והלכך לכ"ע אינו אסור בו מטיל מום רק מדרבנן וליתר שאת יוכל לצוות לנכרי שיאמר לנכרי אחר שיעשה בו מום ועתשו' חות יאיר סי' רמ"ט.

הנלפענ"ד פתבתי: סי' כב וע"ד שאלתו על הקאפפע הגדילה בגינה בשרביטין כמו ערשים אם יש לאוסרם בפסח כמו קטניות הנה פל הטעמים שהובאו בב"י סי' תנ"ג ליתגהו בקאפפע פיון דאין מערבין אותן במיני דגן לעולם וגם משום איחלופי בדייקסא ל"ש אחרי שהקאפפע ע"אין עושין ממנו פת לעולם וגם אין הקאפפע מין קדירה לאכילה רק מיוחד למשקה ואפי' להמתמירין בסי' תס"ד בחרדל ל"ש להחמיר בקאפפע ובפרט אם חורכין הקאפפע קודם פסח כמנהגינו הרי פכר כ' בתשו' שבוי"י ח"ב סי' ה' דאפי' אם הי' מקום להחמיר בכ"ז בחרכו קודם זמנו אין שום מקום להחמיר בזה ע"ש ובפרט

שְׁהָרִי לַד' הַרְמַב"ם פ"ה מחו"מ הלא מוֹתֵר לְבַשֵּׁל קָמַח קְלוּי שְׂאִינוּ בָּא לִידֵי חִימוּץ
ובמק"א הַבְּאֵתִי עֲפִי"ז סְמוּכִין לַד' הַמַּג"א בְּסִי' תַנ"ד שֶׁכ' לְעֵנִין לְצֵאת י"ח מִצֵּה ל"ב רַק
מִמֵּין הַבָּא לִידֵי חִימוּץ אִף שְׂפָמוֹ שֶׁהוּא פְּעַת אֵינוּ בָּא לִידֵי חִימוּץ וְהוּא מִהִירוּשְׁלָמִי
שֶׁהוּבָא בְּתוֹס' קִידוּשֵׁין ל"ח.

שְׁהַקְשָׁה עַל ר' יִרְמִי' דְקָא' דְלֹא אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַת פְּיָבוּשׁ מִצֵּה בְּלִילִי פְּסַח מִשׁוּם חֲדָשׁ
יָבֵא עֲשֵׂה דְבַעֲרָב תֹּאכְלוּ מִצוֹת וְיִדְחָה ל"ת דְּחֲדָשׁ וְלִכְאוּרָה הָרִי לַפ"ד הַר"ת שֶׁהוּבָא
בְּתוֹס' שֶׁם ל"ז: דְּמִפְּרֵשׁ וַיֹּאכְלוּ מִעֵבוֹר הָאֶרֶץ מִמִּחְרַת הַפְּסַח מִצוֹת הֵינּוּ מִן הַיֵּשׁוּן וְקְלוּי
שֶׁהוּא חֲדָשׁ לֹא אָכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְכ' בְּרִיטְב"א שֶׁם לְהַדּוּ פִירוּשָׁא מִמִּחְרַת הַפְּסַח
הֵינּוּ בְּלִיל ט"ו שֶׁהוּא מִמִּחְרַת שְׁחִיטַת הַפְּסַח וְע"כ שְׂאָף שְׂגָם חֲטִיף שְׂבַעֲלִי נֶאֱסָרוּ וְהִי
אֲסוּר גַּם חֲטִיף דְּאֲשַׁתְּקַד מִשׁוּם חֲדָשׁ כְּמִבְּנֹאֵר בְּתוֹס' ר"ה י"ג.

וְכַר"ש פ"ב דְּחֻלָּה אַפ"ה אָכְלוּ בְּלִיל פְּסַח לְצֵאת י"ח מִצֵּה מִשׁוּם דְּעֲשֵׂה דוֹחָה ל"ת דְּחֲדָשׁ
וְע"כ דְּהַקְשָׁיָא הוּא אֲמַאי לֹא אָכְלוּ מִהַקְלוּי עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהַקְרִיבוּ הַעֲנוּמָר הָרִי הָיוּ
יְכוּלִין לְצֵאת י"ח מִצֵּה גַּם בְּקְלוּי מִשׁוּם עֲדוּל"ת דְּחֲדָשׁ וְהָרִי לְפִי שִׁי הִירוּשְׁלָמִי שֶׁהוּבָא
בְּתוֹס' בִּיצֵה ג'.

ד"ה גְּזִירָה קָאִי וְשִׁמְרַתֶּם אֵת הַמִּצְוֹת מִשַּׁעַת לִישָׁה וְא"כ בְּחֲטִים קְלוּיִים הָא אֵינוּ בָּא לִידֵי
חִימוּץ וְלִיכָּא שְׂמִימָר בְּשַׁלְמָא לְשִׁי תִלְמוּדֵן בְּפְסָחִים מ'. דְּשְׂמִימָר דְּלִישָׁה לָאוּ שְׂמִימָר הוּא
וְשִׁמְרַתֶּם הוּא מִשַּׁעַת קְצִירָה א"כ שְׁפִיר הִי' שְׂמִימָר בְּשַׁעַת קְצִירָה קוֹדֵם שְׁנִקְלָה אָבֵל
לְשִׁי הִירוּשְׁלָמִי קָשָׁה וְע"כ דל"ב רַק מִמֵּין הַבָּא לִידֵי חִימוּץ כ"ד הַמַּג"א הַנְּז"ל וְהוּא ע"ד
הַחֲדָדוּד בְּעֵלְמָא וְלָרֹב טְרִדוּתִי הֵן בְּמִילִי דְשְׂמִיָּא הֵן בְּמִילִי דְמִתָּא דְבָרִי לְעוֹ וְמַעֲטִים וְהִי
שְׁלוֹם דְּבָרִי יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' כַּג בַּעֲזָה יוֹם ה' מ"ב לַמַּב"י תַרנ"א לַפ"ק סְטָרִי.

יְטָה ד' בְּנֵהר שְׁלוֹם לְכַבוֹד יְדִידֵי הָרַב וְכו' כַּש"מ מוה' אֶלְפִסְנִדָּר סְעִנְדָּר יַעֲקֹב נ"י אַבְד"ק
קְאֶסְנִיטִין חֲדָשׁ יַצוּ בְּאֶרֶץ רוּסְיָא מְכַתְּבוּ הַגִּיעֵנִי וְאַבָּא הַיּוֹם אֶל הָעֵינִין בְּדָבָר שְׂאֵלְתוֹ בְּעֶסֶק
מִחֲזִיקֵי הַפְּכָרִים בְּמִדִּינַת רוּסְיָא שְׁעַד עֵתָה הִי' רְשׁוּת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל לְשַׁפְּוֹר כִּיסְעַפְסַל וְהָיוּ
עוֹשִׂין עִם הָא"י מ' שְׁטָר לְהַפְקִיעַ אִיסוּר שְׁמַת פְּכַב פְּחָה פְּגִן הַמְלָךְ צו לְבַל יִהְיֶה לְאִישׁ
יִשְׂרָאֵל שׁוּם אֲחֻזָּת קַרְקַע פְּשׁוֹנָהוּ שְׁט פְּכִי שְׁכִירוֹת אוֹ חֲכִירוֹת וְכָל הָעוֹבֵר עָנוּשׁ יַעֲנֵשׁ
מִשְׁרֵי נִימוּסֵי הַמִּדִּינָה וּמִן־כָּרְחִים עֵתָה הִי' הַיְהוּדִים לְהַחֲזִיק הַפּאֶסְעִסִיא מֵאֵת הַשָּׂר בְּחֻשָׁא
בְּדָבָרִים בְּעֵלְמָא לְבַל יוֹדַע לְאִישׁ וְנִפְשׁוּ בְּשְׂאֵלְתוֹ כְּדָת מַה לַּעֲשׂוֹת עֵתָה לְהַנְצִיל מֵאִיסוּר
שְׁבַת כִּי א"א לַעֲשׂוֹת שְׁטָר עִם הָעַפּו"ם עַל שְׁכִירוֹת הַפּאֶסְעִסִיא פֶּן יְבֹלַע לְמִלְךְ וְתִקַּח
אֲזַנּוֹ שְׂמִץ מִנְהוּ אֲזִי יִגְדַל עֲוֹנוֹ מִנְשׂוֹא עֲפ"י חֻקֵי הַמִּדִּינָה זַת"ש: הִנֵּה לַפְעַנ"ד הַדְּרָךְ
הַנְּכוֹן הוּא שְׂמִסְוֹר הַיִּשְׂרָאֵל הַפְּעַכְטֵעַר לְהַנְכָרִי בַע"פ כָּל הַזְכוּת וַיְפּוּי כַּח מִהַשְׁכִּירוֹת
שְׂיֵשׁ לוֹ מִהַשָּׂר בְּקִנְיָן כְּסָף שְׂיִטוֹל מִמֶּנּוּ דְבִמְקוֹם שְׂאִין כּוֹתְבִין שְׁטָר הָא בְּוֹדָאֵי נִקְנָה
שְׁכִירוֹת קַרְקַע בְּכֶסֶף ע' סמ"ע ס' קצ"ד וְבִטו"ז שֶׁם וְכִינּוֹן שֶׁא"י לְכַתְּוֹב שְׁטָר מִחֲמַת חֻקֵי
הַמְּשַׁלָּה הִלָּא הָיוּ מְקוֹם שְׂאִין כּוֹתְבִין שְׁטָר וְעוֹד דַּמְמ"נ אִי כְּסָף אֵינוּ קוֹנָה הָא גַּם
הַיִּשְׂרָאֵל לֹא קָנָה מִהַנְכָרִי עַט"ז א"ח ס' ת"נ לְעֵנִין הָאוֹרְנִדִי"ש וְעַמְג"א ס' רמ"ו סק"ח
לְעֵנִין שְׁבִיתַת בְּהִמְתּוֹ דָּאֵם שְׁכָרָה מַעֲכּוּ"ם וְחֻזְרָה וּמִשְׁפִּירָה לְעַפּו"ם שְׂרִי מַמ"נ ע"ש
וְהַ"נ אִיכָּא מַמ"נ זֶה וְלִיתֵר שְׂאֵת יַעֲשֵׂה ע"י ק"ס עִם הַנְכָרִי דַלְד' פְּמָה מְרַבְּוֹתָא ו"ל
וּבְיַחֲוֹד בְּתוֹס' קִידוּשֵׁין ג'.

מהני ק"ס בנכרי. ועקצוה"ח סי' קכ"ג שדוחה השגות הש"ך שם ע"ד התוס'.

ויעשה עוד שטר עם הנכרי שמוכר לו הבהמות והפלים בכו"כ ושמחייב א"ע להשגיח על העסק כל ימי החול לטובת הנכרי לקנות על חשבונו כל מה שינצרך להפאסעסאי. הן בהמות הן שאר דברים בלי דעתו ורשותו ויהי' לו נאמנות בדיבורו הקל על מה שיוציא שיתחייב הנכרי לשלם לו ובעד טרחתו ונתינת המעות עבורו מחייב הא"י ליתן לו שטר קצוב כו"כ לשבוע.

גם יתנה בפירוש בתוך השטר שבמה שיתן הישראל מעות להמוכר בעד הנקנה על חשבון הא"י יהי' הדבר הנקנה קנוי להא"י בכסף לחוד דאז פשקונה הישראל בהמות אח"כ לצורך הפאסעסאי נקנים תיכף להא"י דהרי אנו לא קיי"ל כבני מערבא בב"ק ק"ב: שאמרו וכי מי הודיע לבעל החטין שיקנה חטין לבעל המעות.

ואף דברא"ש שם מבואר דזהו דוקא פשקנה במעות המשלח אבל היכי דליכא מעות אלא שהשליח קנאו במעותיו ונדעתו לזכות לו בעינין הודעה למוכר ע"ש ועקצוה"ח סי' קפ"ג. אמנם בנ"ד מאחר שבפירוש הותנה ביניהם שיקנה הישראל הבהמות עבור הנכרי א"כ תיכף פשוטו הישראל המעות להמור מתחייב לו הנכרי המעות שהוציא על פיו והני הנכרי בעל המעות והמוכר הא מתפנין להקנות לבעל המעות עש"ך סי' קפ"ג סק"ב ובנתה"מ שם (ועמח"א ה' שלוחין סי' י"ב דבלוקח בהקפה באמת ל"מ) אמנם לכאורה פנין דקיי"ל דאין שליחות לנכרי הא לא קנה הנכרי הבהמות ובתוס' ב"ק שם ד"ה מי הודיעו נסתפקו היכי שהמשלח לא קנה אם קנה השליח פנין שהוא לא נתפנין לזכות ועתוס' ביצה ל"ט: ד"ה הקא וכ"כ באמת בתשו' הריב"ש סי' ת"א הובא ברמ"א א"ח סי' ת"נ ובמג"א שם סק"י דאסור לקנות חמץ לצורך הגוי במעותיו של גוי דכיון דאין שליחות לעכו"ם לא קנאו הגוי והרי הוא של ישראל ע"ש בכ"ז בנ"ד פנין שמעיקרא מתנה שיקנה הגוי בכסף לחוד הלא כ' במח"א ה' שלוחין סי' ט"ו דבקנין מעות פנין דהישראל לא קעביד רק מעשה קוף שנותן המעות עבור הנכרי וא"צ בזה שליחות וזכין' בודאי מהני כמו דא' בקידושין ז.

הילך מנה והתקדשי לפ' מקודשת מדין עבד פנעני וקא' וכן לענין מונא שאם אמר הילך מנה ותהא שדה קנוי לפ' קנה ע"ש שהביא ראיות לזה וכ"כ א"ז בנתה"מ סי' קפ"ב וכעין זה כ' ג"כ הקצוה"ח סי' קכ"ג וקצ"ה דל"ש בזה אשד"ע ע"ש ולפי"ז בנ"ד מיד פשוטו הישראל להמוכר הכסף בעד הבהמות שיקנה עבור הא"י תיכף נקנים להא"י מפי התנאי שהתנה שיקנה בכסף לחוד דמבואר ברמ"א ח"מ סי' קצ"ח ס"ה דמהני התנאי.

וכן יתנה תנאי זה עם המוכר בשעת הקני' ונדעתו הוא להקנות לבעל המעות כנ"ל ואף דב"ש"ך שם חולק דל"מ תנאי בזה בכ"ז האחרונים החזיקו בפסק הרמ"א עמח"א ה' קנין מעות סי' א' וערדב"ז חלק חמישי סי' שני אלפים צ"ז שהעלה בפירוש דמהני תנאי לקנות מטלטלין בכסף לבד.

ובפרט פעת אחר שנתחדש המנהג שמה שקונים בכסף לבד מפאת גזרת המלכות הרי קונה מדין סטימא עתשו' המיוחסות להרמב"ן סי' רכ"ה. והלא בנ"ד יש עוד סברא לומר דנהי דהמשלח הנכרי לא קנה הבהמות אבל גם הישראל לא קנאם פנין שלא נתפנין

לקנות ואף דבד"א מקנה ל"ב פנה לקנות בכ"ז היכי דנתפנין בפירוש שלא לקנות בנדאי ל"ק והישראל הא א"ר לקנות פדי שלא יעבור על איסור שביתת בהמתו ובפרט דהמזכר הלא דעתו להקנות לבעל המעות והבעל המעות הוא הנכרי פנ"ל והה דתשו' הריב"ש הנ"ל באמת אינו מטעם דקונה הישראל החמץ כמ"ש המג"א הנ"ל אפס לפי שהחמץ הוא באחריות הישראל עובר עליו בב"י כמו שהסביר א"ז בספר מק"ח שם: והנה יש עוד דרך היתר בנ"ד לשפור ראש הפועלים בקבלנות והוא ישפור לעצמו הפועלים שכירי יום דאף דקיי"ל דקבלנות דשדה אסור מפני מ"ע כ"א פשבאמת נותן לעפ"ם חלק בפירות עט"ז סי' רמ"ד סק"ד בכ"ז הרי מבואר ברמ"א סי' רמ"ג ס"ב דגם במקחץ ותנור אם אינם של ישראל רק שכם מעפ"ם וחזר והשפירם לעפ"ם שרי דאין שם הישראל נקרא עליו.

ושעפי"ז אמינא לבאר דברי הש"ס בע"ז כ"א: תניא רשבג"א לא ישפיר אדם מדחצו לנכרי כו' תניא רשב"א אומר לא אדם שדהולכותי מפני שנקרא על שמו וכותי זה עושה בו מלאכה בחוש"מ אבל נכרי מאי שרי דאמרינן אריסא אריסותי עביד א"ה פותי נמי כו' אריסותא לרשב"א לית לי אלא נכרי מ"ט מותר דאמרי לי וצניית פותי לא צניית דאמר אנא גמירנא טפי מינה א"ה מאי איניא מפני שנקראת ע"ש תיפוק לי משום לפני עור לא תתן מכשול חזק ועוד קא' חזק משום לפ"ע ועוד מפני שנקראת ע"ש והקשו הרמב"ן והריטב"א בחי' דאמאי שבק לפ"מ דאוריין ונקט טעמא דנקראת ע"ש דאינו אלא דרבנן ונראה דהנה בתוס' שם הקשו דאמאי קא' אי הכי דאמילתא דרשב"א גופי' הי' יכול להקשות תיפוק לי משום לפ"ע ובספר לחם סתרים הקשה ע"ד התוס' ד"ה אבל לנכרי מאי שרי שהקשו דילמא נקט פותי וכ"ש נכרי ותי' דע"כ נכרי שרי דאי נכרי אסור לישמענין נכרי דליפא אלא חזק דנקראת ע"ש וכ"ש פותי דאיפא ג"כ משום לפ"ע והקשה הלחם סתרים דאי ידע ההיא דלפני עור א"כ היכי פריה א"ה פותי נמי הרי בכותי אית בי' לפני עור.

והנלפענ"ד בזה דהנה בתוס' שם נסתפקו אי מלאכת חה"מ הוא דאוריין או דרבנן. והנה הה"מ ריש פ"ז מה' יו"ט כ' בדעת הרמב"ם דמלאכת חה"מ הוא דרבנן והא דדרשין מקרא לאסור מלאכה בחה"מ הוא אסמכתא בעלמא ומביא ראי' דבתגיגה י"ח.

דרשין איסור מלאכה בחה"מ ממה שכתוב שששת ימים תאכל מצות ובימים השביעי עצרת מה שביעי עצור אף ששני עצור ובפסחים ק"ח מוקי לה לדרשא מה שביעי רשות מאכילת מצה אף ששני רשות וע"כ שאינו רק אסמכתא בעלמא ע"ש והנה במנחות ס"ו.

דריש ר"ש בן אלעזר כתוב א' אומר שששת ימים תאכל מצות כו' מצה שאי אתה יכול לאכלה שבעה מן החזק כו' וכ' התוס' שם וז"ל בסוף ע"פ דריש מינ' מה שביעי רשות אף ששה רשות ובספ"ב דתגיגה דרשי' נמי מה שביעי עצור אף בולן עצירים ושם תרתי שמעת מינה עכ"ל הרי דדעת התוס' דהוא דרשא גמורה אף לרשב"א.

אמנם לד' הה"מ הנ"ל פנין דרשב"א דריש ג"כ הך דששית ימים תאכל מצות לדרשא אחריתא ע"כ דגם איהו ס"ל מלאכת חה"מ דרבנן (וחוץ לדרבנן זה איפשר ליישב עפ"י האמור קוש' התוס' הנ"ל שהקשו דאמילתא דרשב"א גופי' הי' יכול להקשות תיפוק לי

משום לפני ענר דהנה הקשו בתוס' שם עוד מ"פ תיפוק לי' משום לפני ענר הרי מלאכת
זה"מ אינו אלא דרבנן ומוכיחים דגם בדרבנן שנייה לפני ענר.

אמנם באמת בכל דרבנן איכא דאורייתא משום לא תסור אכן מבואר בכ"מ פ"ב מה'
ממרים ה"ג דכיון דבלא תסור פתיב תורה ויורה דלקי בעינן בזמן ממרא שיהא עיקרו
מד"ת ופירושו מד"ס היינו בדבר שמסרו הפתוב לתכמים שלא פירושו בהדיא ומסרו
לתכמים והוא תולק על התכמים הני זמן ממרא דזה נקרא יורה אבל דבר שפתוב בתורה
לפי פירוש א' והזמן ממרא עושה פירוש אתר משנפש זה ל"ה בכלל יורה כיון דהוא
משפוש בהבנת הפתוב ואין זה זמן ממרא ע"ש והנה בתוס' חגיגה י"ח.

ד"ה חש"מ פתבו דהא דפריה הקא תיפוק לי' משום לפ"ע משום דסמך פשטא דקרא הני
והו"ל צדוקין מודים בה ולכאורה אינו מוכן פונתם וי"ל דהרי בש"ס מנחות ה"ל קא'
רשב"א דקרא דששת ימים תאכל מצות כו' קאתי להורות דששה מן החדש וזהו לענות
להצדוקים כחשם בפניהם שהיו אומרים דממחרת השבת הוא שבת בראשית דא"כ ל"ה
ששה מן החדש דאז ל"ה אלא יום א' מן החדש פשחל פסח בשני בשבת ע"ש וכיון
שהצדוקין טועין ואומרים דממחרת השבת הוא שבת בראשית ע"כ אתי קרא למידרש
מה שביעי עצור ממלאכה אף ששה עצורין וא"כ הני שפיר מלאכת זה"מ דבר שהצדוקין
מודים בו והנה א' בש"ס חגיגה שם אי מה שביעי עצור בכל מלאכה אף ששת ימים
עצורין בכל מלאכה ת"ל וביום השביעי עצרת השביעי עצור בכל מלאכה ואין ששה
ימים עצורין בכל מלאכה הא לא מסרן הפתוב אלא לתכמים איזה יום אסור ואיזה יום
מוותר איזו מלאכה אסורה ואיזו מלאכה מותרת ע"ש וכיון שמלאכת זה"מ מסרו הפתוב
לתכמים הוא בכלל לא תסור כו' אשר יורה וכשהפתי חולק בזה על התכמים איכא
איסור דאורייתא דלא תסור וזהו דפריה לאחר שאמר דכתיב לא צניית דא"ל אגא גמירנא
טפי מינה תיפוק לי' דבכה"ג איכא משום לפני ענר דבכה"ג הוא גם בעבירה דרבנן איכא
איסור דאורייתא דלא תסור כנ"ל.

ומינשב נמי עפי"ז קוש' הלחם סתרים שהקשה דהיכי דחק לעיל אמילתא דרשב"ג אבל
פתי שרי אימא דכתיב נמי אסור ונקט נכרי לרבנותא אף דליכא בי' לפ"ע ולהאמור א"ש
דמעיקרא הני ס"ד דהפתי חולק על דרז"ל ולית לי' איסור דמלאכת זה"מ כלל וא"כ
בכה"ג ליכא משום לא תסור ובאיסור דרבנן הא ל"ש לפ"ע.

וארנוחנא ליישב בהא מה שילה"ק לכאורה דלמה קא' משום שהפתי עושה מלאכה
בחש"מ היל"ל משום שיעשה מלאכה בעצרת כיון דהם דורשין ממחרת שבת בראשית
וא"כ בעצרת שלנו אין אצלם יו"ט ועושים בו מלאכה ולהאמור אין פאן קוש'א דהרי
עיקר הטעם דכתיב לא צניית משום דאמר אגא גמירנא טפי מינה וזה ל"ש רק בדבר
שהפתוב מסרו לתכמים וגוף האיסור גם הם מודין בו א"כ חיישינן דיאמר להחכם אגא
גמירנא טפי מינה משא"כ בעצרת שאומרים ממחרת השבת בראשית הלא יודעין
שמחולקים הם בזה עם ישראל והו"ל בזה כגוי דאמרינן לי' נצניית ודו"ק) והנה הט"א
בחי' חגיגה הקשה דמ"פ תיפוק לי' משום לפני ענר דילמא מיירי באית לי' שדה אחרת
לשפור דאז ליכא משום לפ"ע דא"ע אלא בדקאי בתרי עברי דנהרא ומוכיח מזה דאפי'
בכה"ג עכ"פ איסור דרבנן איכא משום מסייע כמ"ש בתוס' והרא"ש שבת ג'.

ע"ש (ומה שתמה בט"א שם מע"ז ו'. דמבואר התם דבחד עיבא דנהרא גם איסור דרבנן ליכא לפענ"ד יש לומר דהתם הא מייירי בנכרי ובנכרי ליכא איסור לסייע לו כמ"ש ב"ר"ן שם ועמג"א סי' שמ"ז שמיכא בזה פלוגתת הראשונים ז"ל ועש"ך יו"ד סי' קנ"א) אמנם בפמ"ג א"ח סי' קע"ג במ"א סק"ב כ' דאיסור מסייע ליכא רק באיסור דאורייתא ולא בדרבנן דהוי גולג"ז ע"ש ולפי"ז י"ל דהש"ס הי' מסופק בדעת רשפ"א אי נימא דמדדריש בש"ס מנחות ה"ל הקרא דששת ימים תאכל מצות לדרשה אחרת ע"כ ס"ל דמאי דדרשינן מינ' על מלאכת חה"מ הוא רק אסמכתא בעלמא דאינו אלא מדרבנן כמ"ש הה"מ ה"ל או איפ"ש דתרתמי שמעת מינה כ"ד התוס' ה"ל ונהי באמת מלאכת חה"מ דאורייתא ונהי אי הוי ס"ל מלאכת חה"מ דרבנן לא הו"מ למיפ"ד תיפוק לי' משום לפ"ע פיון דבאית לי' שדה אחרת הא ל"ה רק משום מסייע ובאיסור דרבנן הא ל"ג כ"ד הסמ"ג ה"ל אמנם אחרי דקא' הטעם דכותי לא צניית דאמר אנא גמירנא טפי מינה הא זה לא שייך רק באיסור שאנו דורשים מן התורה והם מבינים הקרא באופן אחר שייך שפיר לומר דהפתי יאמר אנא גמירנא טפי מינה וכונת התורה לא כף היא אבל בדבר שגם אנחנו מודים שאינו מה"ת רק דרבנן אסרוהו ואנחנו מקיימים גזירת חכמים ונהי אינם חוששים לגזירת רז"ל בזה ל"ש לומר אנא גמירנא טפי מינה דהלא גם אנו מודים ואמרים שמה"ת הוא מותר רק דרבנן אסרוהו אפ"ס דהפתיים אינם מקיימים גזירת חכמים א"כ בזה ממילא הפתי צניית לדברי הישראל כמו הנכרי פיון דלא תליא בהבנת פשטי התורה וא"כ מדקא' לרשפ"א פותי לא צניית בע"כ דס"ל מלאכת חה"מ איסור מה"ת ותרתמי שמעת מינה ולכף פריה שפיר א"ה דמלאכת חה"מ דאורייתא תיפוק לי' משום לפ"ע ומינשב שפיר הלשון אי הכי דמעיקרא לא הו"מ למיפ"ד תיפוק לי' משום לפ"ע פיון דהוי ס"ד דגמ' דמדדריש רשפ"א הקרא דששת ימים תאכל מצות לדרשא אחריתא ע"כ ס"ל מלאכת חה"מ דרבנן כ"ד הה"מ ה"ל אמנם אחרי דמשני פותי לא צניית כו' ע"כ דס"ל מלאכת חה"מ דאורייתא פנ"ל וא"כ תיפוק לי' משום לפ"ע.

ואזנא ממילא ג"כ קוש' הרמב"ן והריטב"א דהיכי שבק טעמא דלפ"ע דאורייתא ונקט טעמא דנקראת ע"ש דאינו רק דרבנן ולהאמור הא גם באיסור דלפ"ע היכי דאית לי' שדה אחרת אינו רק דרבנן משום מסייע פנ"ל ול"ק נמי קוש' הלח"ס דמ"פ א"ה פותי נמי הרי בכותי איכא משום לפ"ע ולדברינו הא מעיקרא הוי ס"ד דלרשפ"א מלאכת חה"מ דרבנן א"כ ליכא משום לפ"ע היכי דאיכא שדה אחרת דהו"ל גולג"ז פנ"ל.

אמנם אפתי קשה לכאורה לפי"ז דא"כ מ"פ תיפוק לי' משום לפ"ע פיון דבין כף וב"כ ל"ה רק מדרבנן ומאי נ"מ אי הוי אמר משום לפ"ע (ובמה שרצו איזה מהאחרונים לחדש דבמכשיל לחבירו באיסור דרבנן עובר בלפ"ע דאורייתא כפר הוכחתי בחי' מכ"ד בש"ס היפ"ד זה) ולה"ל א"ש דמשום טעמא דנקראת ע"ש הרי אינו איסור רק בשדה ש'לו אבל לא בשדה המושפך לו מעכו"ם פנ"ל וא"כ פריה שפיר דלימא טעמא דלפ"ע ש'הוא כולל גם בשדה שיש לו בשכירות מנכרי: ונהי אף דבט"ז ומג"א שם כ' דבעינין שלא ישב בה עי' באל' רבה שם שכ' דדוקא בקנאה מעכו"ם בעינין שלא ישב בה אבל בשכרה מעכו"ם אף ישב בה שרי ועמג"א סי' רמ"ד ס"ק י"ח ובפמ"ג שם ובפרט שיש לצרף ג"כ סניפי היתר שמוזכר בתשו' חת"ס חא"ח סי' ס' ע"ש ועי' בא"א סי' רמ"ד סק"ז.

כ"ז ראייתי להודיעהו מה שישי לצדד להיתר דרף מו"מ של הלכה אחרי שכ"ת הודיעני גנדל הלחץ זה הדחק של אהב"י שמה וכי עיקר מחינתם בשם מעסקים הללו ובלתי אפשרי לבטל עבודת השדה בשבת מלבד ששהפסד רב מאד תשפנות עי"ז כל מלאכתם וישבר מטה לחמם ומחינתם שאליו המה נושאים את נפשם וחייהם תלואים למו מנגד הפרנסה הלזו כי גברה עליהם חמת המציק ויחלו ממשא מלך ושרים ועתוס' סנהדרין כ"ו.

ד"ה משרבו האנסים דמשום חיי נפש התיירו איסור דאוריני' ולולא זאת אינו פדאי לגבב קולות בענינים האלה כי בעוה"ר בדורנו הפרויץ מרובה על העומד רבו המתפרצים בחלול שבת ויו"ט ר"ל ונחויץ אפוא לעשות משמרת וסיג לתורה ולא לחפש היתרים.

ובאמת המאמין באמונה שלימה בד' ובתורתו מורא לא יעלה על ראשו שיבא לידי פסידא ע"י שביתת ש"ק כי היא מקור הברכה וכל המשמר שבת פהלקתו נותנין לו נחלה בלי מצרים וימצא ברפת ה' מאה שערים וה' יעזרנו ע"ד פבוד שמו ית' שנוכל לגבר חילים להעמיד הדת על תילו וקרן התורה ולומדי' ירום ונשא וגבה מאד ונזכה ליום שפולו שבת שפולו טוב כנפש ידידו דור"ש באהבה: סי' כד בעזה"י יום ב' לסדר זאת חוקת התורה תרמ"ט לפ"ק סטרי.

ישפנות ה' שלום ורב טוב לכבוד הרב החרף הדיין המצויין כש"מ יצחק צבי שאטץ נ"י דומ"ץ דק"ק דינאב יצ"ו: מכתבו הגיעני והגני בעט ממהר להשיב לו על אתר כמבוקשו עד"ש בנידון שנמצאים בעירו חייטים שעיקר מסחרם ופרנסתם הוא טאנדייט למפור בגדים עשויים ומתוקנים ויש להם פועלים נכרים שלמדואצלים מלאכת התפירה ועשו כתב ביניהם אצל השופט והראדע דשם שמחוייבים הפועלים לעבוד אצל החייטים איזה שנים גם אחר שלמדו ובקיאים במלאכת החייטות כי זאת היא להם לשכר לימוד שלימדו אותם המלאכה הזאת ובכל ע"ש נותנים החייטים להפועלים לביתם המאשינען עם הבגדים שיתפרו בביתם למען יהיו להם מתוקנים על יום ב' לשבוע שהוא שם יומא דשוקא ואם הפועלים ישבתו ממלאכתם ביום ש"ק ויום א' יהי' להם הפסד רב עד שלא יהי' באפשרי להם לעסוק במסחר הטאנדייט אשר למעין מחיתם ישיתוהו ונפשו בשאלתו לחפש להם איזה היתר עפ"י דתוה"ק שלא יכשלו באיסור חילול שבת ח"ו: הנה השני דרכים שהציע לפני כ"ת במכתבו אם כי אין לערער עליהם עפ"י הדין ודבריו דברי תורה אמנם הם אני ולא אדע מה לו להביא עצות מרחוק במקום שאיפשר בדרך קרובה דהיינו שהחייטים יבטלו הפכת הראשון שעשו עם הפועלים בנימוסיהם ויעשו כתב מחדש עפ"י בי"ד באופה"מ שבעבור הלימוד מאננות החייטות מחוייבים לעבוד אצלם מלאכת התפירה כו"כ שנים כפי שהוגבל ביניהם וחיוב עבודתם הוא בכל שבוע ששה ימים וכמה ימים שיחסרו היינו שיהי' להם עבודה מהם ויתבטלו ממלאכתם מחוייבים להשלימם אחר שיעבור הזמן שהוגבל ביניהם ואם יוכלו להוסיף תנאי זה בהכתב שעשו כבר בנימוסיהם מה טוב.

וא"כ ממילא בדרך זה אין שום איסור אם הפועלים יעבדו בביתם ביום ש"ק פינן דאין הישראל קובע לו מלאכתו בשבת דהרי הרשות נתונה בידם לבחור למו בששת ימי המעשה אפס שהם אינם עושין מלאכה ביום א' מהשבוע שהוא יום איד שלהם ובגלל

זה עובדין ביום ש"ק א"כ אדעתא דנפשׁייהו קעבדי פֿינן שאם יתבטלו ממלאכתם גם ביום השבת ולא יעבדו רק חמשה ימים בשבוע הרי יתחייבו להשלים הימים הסורים אחר הזמן המוגבל פנ"ל ונאפן' לד' הראב"ד שהובא בסי' רמ"ד ס"ה דאוסר בשוכר עפ"ם לזמן לכתובה או לאריגה היינו משום דס"ל לאוסר בקפולת דזמן פֿינן שלהעכו"ם אין שום רינח כמה שעושה המלאכה בשבת ועיקר הרינח הוא של ישראל דאם לא יעבוד בשבת שמה יהי לו בימי החול הרבה לעבוד ולא יוכל לגמור עבודתו עשו"ת חת"ס חא"ח סי' נ"ט שפיאר להדיא הכי משא"כ בנ"ד שהפועל העפ"ם נתחייב להישאר עבודה מששה ימים בשבוע וכשלא ימצא החייט רק שיעור עבודה מתמשה ימים הא יהיו הפועלים מוכרחין להשלים הימים הסורים אחר זמן השכירות המוגבל א"כ נהנה העפ"ם מעבודתו בש"ק ונאף שגם הישראל נהנה הוי כמו אריסות בשדה דשניהם נהנים ושרי עשו"ת נוב"י מהד"ת חא"ח סי' ל"ח: גם אפי"ן להיות ע"ד זה שיעריכו החייטים שוכר לימוד האומנות מפל פועל עד"מ על שני מאות ר"כ ויחלק התשלומין לחדשים ויחשוב כמה רגיל כל פועל לעבוד בכל חודש ובדרך זה יתנה עמו בהכתב החדש שיעשה עמו שמחויב לעבוד אצלו בחיטות כו"כ בגדים ששנה שוכר הפועל סך כו"כ בכל חודש עד שישלם לו עד"ז הסך שני מאות ר"כ פנ"ל וא"כ בדרך זה הו"ל קפולת המלאכה בתלוש דבנדאי שרי פשעושה הנכרי בביתו דומיא דנתינת פלים לכובס ועורות לעבדן: והנה ראיתי לכ"ת במכתבו שכ' בענין העצה להתיר עפ"י שטר מכירה והביא בשם שו"ת דברי חיים דגם במכירה שייך מ"ע וה"ס ד"ח אינו פעת ת"י אמנם ראיתי בשערי תשובה מובא בשם שו"ת פמ"א וגו"ר דבמכירה אין לחוש למראית עין ובאמת מסתבר הכי דהרי מכירת חמץ הוא רק הערמה ול"ח למ"ע והא דמצינו בע"ז כ"ב.

ישראל ונכרי שלקחו שדה בשותפות לא יאמר ישראל לנכרי טול חלקך בשבת ונאני בחול ואם התנו מתחלה מותר ואם באו לחשבון אסור ופי' הר"ן בשם הראב"ד דאם באו לחשבון אהתנו מעיקרא קאי כלומר אע"פ שהתנו אם אח"כ יבאו לחשבון ותהא חולקתן שנה אסור דכיון שפאו לחשבון אשתכח דמעיקרא הערמה בעלמא הוי הרי דאע"ג דהתנו ומעיקרא שייך יום השבת לנכרי אפ"ה שייך מ"ע דהוי הערמה הנה שם הפי' הוא דכשפאים לחשבון א"ל את שקלת בשבתא מאה זוזי ונאני שקלי ביום א' צ' זוזי מלא לי כמ"ש בב"י בשם תשו' הגאונים עי' בב"ח שם וא"כ פֿינן שמגלה דעתו שלא הי' התנאי רק הערמה הוי הערמה מפני שיש ול"מ פי הא דמצינו בשבת קל"ט: מערים אדם על המשמרת ביו"ט לתלות בה רמונים ותולה בה שמרים אר"א והוא דתלה בה רמונים מ"ש מהא דתנאי מטילין שוכר במועד כו' אע"פ שיש להן ישן מערים ושומה מן החדש התם לא מוכחא מילתא הקא מוכחא מילתא הרי דשאני בין הערמה מפני שיש להערמה שאינה מפני שיש והה"נ כשאומר מלא לי שתהי' החלוקה שנה הרי מגלה ההערמה ובכה"ג אמרינן הוכיח סופו על תחלתו לבטל המכירה למפרע עי' בס' תוספת שבת סי' רמ"ה סק"ב וכה"ג כ' בב"י סי' תמ"ח לענין מכירת חמץ על התוספתא דקתני ובלבד שלא יערים דהיינו לגלות דעתו שאין המכירה רק הערמה ושמה"ט כ' במג"א שם סק"ד דאסור לו לתבוע להעפ"ם בדיניהם אח"פ להחזיר לו החמץ דכיון שעושה גילוי דעת שלא מכר רק להערמה מתבטלת המכירה למפרע אבל היכי דאיהו אינו עושה שום גילוי דעת על ההערמה אף דכ"ע יודעין שאינו רק הערמה לית לן בה ול"ח למ"ע ובאמת הדין

נותן פן דהיכי דבאמת מקרו לעכו"ם אע"פ שהוא רק הערמה בכ"ז ליכא למיחש למ"ע דנכרי מפעי פעי ויפרסם שמקרו לו פדמצינו בחולין קל"ג: לענין מתנות פהונה שהמשפתת עם פהן צריה שירשום מפני הרואים והמשפתת עם עכו"ם א"צ שירשום דסתם נכרי מפעי פעי ומפרסם שיש לו חלק בהפרה והה"נ פשמקרו לעכו"ם ל"ח מפני הרואים שיאמרו שמעמיד פועל דסתם נכרי מפעי פעי ונדעו הפל שנמכר לו.

וכ"כ במג"א סי' רמ"ה סק"ה דכיון דהפל יודעין שיש לעכו"ם חלק בו ליכא למיחש למראית עין ע"ש וק"ה דל"מ גם במקרחץ באריסות משום דעכו"ם מפעי פעי היינו משום דסתם מקרחץ לאריסותא לא עבדי אינשי ולא יאמינו לעכו"ם שקבלו באריסות וכן ל"מ בשדה קציצה כ"א פשיש לו חלק בפירות מפני מ"ע דנהי דנכרי מפעי פעי ויפרסם שהשדה שכורה לו אבל הרי לא יפרסם אופן השכירות ויחשדוהו העולם ששכיר יום הוא ואסור וכן בבית בקבלנות דאסור הוא מטעם זה אבל במקירה אם הוא רק מפרסם ואמר שמכורה הוא לו או שהוא שותף וכן באריסות בשדה שכ' בתוס' ע"ז כ"א: ד"ה אריסא בשם הר"מ דבאריסות דשדה פיון שנוטל בגוף הקרקע דמי לשותף א"כ פיון שהפל יודעין זה ע"י דנכרי מפעי פעי בזה לחוד סגי ושוב ליכא שום חשדא וע"כ ליכא למיחש למ"ע.

ומצאתי און לי לסברא זו מדברי הב"ח בא"ח סי' רמ"ו שכ' עמ"ש הב"י שם לענין שבימת בהמתו ונ"ל כ' בהגהמ"ר פ"ק דשבת בשם סה"מ שאם אמר בהמתי קנוי' לה מותר וכ"כ האגור ונראה דלדברי האוסרים בהפקר בינו לבין עצמו מפני הרואים בהא גמי אסור ע"כ וכ' ע"ז הב"ח לחלק דבאומר לא"י בעצמו בהמתי קנוי' לה פיון דא"י מפעי פעי יודעים הפל שהקנהו להא"י וליכא חשדא משא"כ בהפקירה בינו לב"ע דליכא מאן דידע ואיכא חשדא עכ"ד הרי שכ' פדברינו הנ"ל ובפרט אם עושה השט"מ בערפאותיהם שכ' בתשו' רח"כ חא"ח סי' ד' היתר בזה פיון דמבואר בח"מ סי' ס"ח דכל דבר הנעשה בערפאות קלא אית לי והוי פהא דמבואר בא"ח סי' רמ"ג ס"ב דגם גבי מקרחץ ותנור אם נתפרסם הדבר שאין דרכו לשפור פועלים אלא ליתן באריסות מותר ע"ש ועי' בסוס"י רמ"ו.

ובכה"ג בודאי ליכא למיחש לחשדא ויש להביא סמוכין לזה מדברי הש"ס פסחים ו'. בהמת ארנונא פטורה מן הבכורה עיסת ארנונא חייבת בחלה מ"ט בהמה אית לה קלא עיסה ל"ל קלא ופרש"י ל"ל קלא והרואה אומר שלו הוא ואוכלה בלא חלה ע"ש.

הרי דהיכי דאיכא קלא למילתא ליכא למיחש מפני הרואים. עכ"פ השני צדדי היתר שכתבנו למעלה הלכתא ניהו ויוכל לבחור איזה שירצה.

ומ"ש בסי' רנ"ב ס"ג דאם היתה מלאכה מפורסמת וידוע שהוא של ישראל ועושה אותה במקום מפורסם טוב להחמיר ולאסור אפי' בתלוש בקבלת היינו שאין עושה אותה הנכרי בביתו רק במקום מפורסם אבל בבית הנכרי בודאי שרי בקבלת בתלוש ואף שכ' התוס' פסחים נ"ב.

דלא איפשר למלאכה בצניעא היינו התם לענין מלאכה ביוט"ש פיון דבמלאכה שנושם מבחוצ קול הפטיש הא יודעין גם העומדים מבחוצ שעושה מלאכה עכ"פ אבל בכאן הא

בְּעִינֵינוּ שֶׁהוּא מְפֹרָס שֶׁהַמְּלָאכָה הוּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְגַם הַמְּקוֹם מְפֹרָס דְּוָמְיָא דְּסִפְיָה שֶׁמְבִיא שֵׁם א"כ נְהִי שִׁשׁוּמְעִים קוֹל סִיבּוּב מְכַנְנֵת הַתְּפִירָה בְּחוּץ אֶבֶל הָא א"י הַשׁוּמְעִים אִם הוּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל דְּאִיפְשָׁר שֶׁמְלָאכְתָּ עֲצָמָן הֵם עוֹשִׂים אֹז: וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּמִכְתָּב מַעֲלָתוֹ שֶׁכ' בּוּזָה"ל וְאָף שֶׁבְּשׁוֹ"ת מְהַרְש"ל ס' ק' פְּתַב דְּאָף דְּאִין אֲנַחְנוּ מְצֹוּנִים עַל שְׁבִיתַת פְּלִים מ"מ בְּרִיחִימִים אֲסוּר מְשׁוּם הַשְּׁמַעַת קוֹל וּא"כ גַּם בּנ"ד בְּהַמְאָשִׁינְעוּן יֵשׁ הַשְּׁמַעַת קוֹל מְעַט כּו' וְאֲנֹכִי שֶׁמְעַתִּי וְלֹא אֲבִין דְּהָא דְּבְרִיחִימִים אֲסוּר מְשׁוּם הַשְּׁמַעַת קוֹל הֲלֹא הוּא ש"ס עָרוּף בְּשִׁבְתָּ י"ח.

בְּפִלְגֵימָא דְּרַבָּה וְרַב יוֹסֵף אֶבֶל הָרִי מ"ד דְּאִסּוּר שֶׁל רִיחִימִים מְשׁוּם הַשְּׁמַעַת קוֹל הָא לָא ס"ל מְשׁוּם שְׁבִיתַת פְּלִים דְּשֵׁם קְאִי בְּנוֹתָן חִטִּין לְרִיחִימִים מִבַּע"י וְנִטְחָנִין בְּשִׁבְתָּ וּמָה עֲנִין הַשְּׁמַעַת קוֹל לְשְׁבִיתַת פְּלִים וּבְמַהְרָש"ל ג"כ פְּנִינָתוֹ לְד' הַש"ס הַנ"ל דְּלֹא נִזְכַּר בְּשׁוּם פּוֹסֵק שֶׁבְּכָלִי שֶׁמְשַׁמֵּעַ קוֹל יְהִי אִסּוּר דְּשְׁבִיתַת פְּלִים אִפִּי לִב"ה וְלִיפָא חִילּוּק רַק בֵּין פְּלִי דְּקַעְבִּיד מַעֲשָׂה לְבִין פְּלִי דְּלֹא קַעְבִּיד מַעֲשָׂה וְאֲנִן דְּקִי"ל כִּב"ה מְוֹתֵר לְהַשְׁאִיל פְּלִים לְנִכְרִי בַע"ש אִפִּי בְּכָלִי דְּקַעְבִּיד מַעֲשָׂה כִּמ"ש בְּסִי רִס"ו.

וּמָה שְׁרוּצָה הַב"ח שֶׁם לְהַעֲמִיס בְּד' הָרוּקַח לְאֲסוּר פְּלִים דְּקַעְבִּיד מַעֲשָׂה אִפִּי לִב"ה לָא קִי"ל פְּנוּתֵי בְּהָא. וְגַם אִיהוּ ל"א הָכִי רַק לִיִּישׁב דְּבְרֵי הָרוּקַח שְׁלֹא יְהִי פְּסָקוֹ אֲלִיפָא דְּב"ש וְעִי בְּדְבְרֵי הַב"ח גּוֹפֵי מ"ש בְּסִי רִנ"ב בְּד"ה וְלִתְת שְׁעוֹרִין כּו' וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּאִוּר זְרוּעַ הַגְּדוֹל ה' עָרַב שְׁבִיתָ ס' ב' שְׁחֹכָף לֹמֵר דְּאִפִּי לִב"ה עִכ"פ אִסּוּר שְׁבִיתַת פְּלִים מְדַרְבְּנֵן מְדַקָּא בְּגַמ' מֵאֵן תְּנָא שְׁבִיתַת פְּלִים דְּאִוּרֵי ב"ש הוּא וְלֹא ב"ה מְשַׁמֵּעַ אֶבֶל מְדַרְבְּנֵן כ"ע אִית לְהוּ שְׁבִיתַת פְּלִים אִפִּי ב"ה.

אֲמַנְם מְסַקְנָתוֹ שֶׁם בְּאֲמַת אִינוּ פִן עַב"י ס' רִנ"ב וְע"ע בַּא"ז שֶׁם שֶׁהִבִּיא דְּבְרֵי הָרִשְׁפָּם סִפ"ק דַּע"ז בְּהָא דְּקַתְנֵי וּבְכ"מ לֹא יִשְׁפִיר לוֹ אֵת הַמְּרַחֵץ מְפָנִי שְׁנִקְרָאת ע"ש וּפְרַשְׁב"ם הַמְּרַחֵץ הוּא בֵּית שֶׁהַמְּרַחֵץ בְּתוֹכוֹ אֶבֶל פְּלִי מְרַחֵץ אַע"פ שְׁאִין נִקְרְאִין ע"ש אֲסוּר מְדַאֲוּרֵי דְּאָדָם מְצֹוּהָ עַל שְׁבִיתַת פְּלִי דְּכְתִיב וּבְכָל אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ לְרַבּוֹת שְׁבִיתַת פְּלִים עִכ"ל וְתָמָה הַא"ז דְּהָרִי ב"ש הוּא דְּאִית לְהוּ שְׁבִיתַת פְּלִים דְּאִוּרֵי וְלֹא ב"ה ע"ש וְלֹד' הַב"ח י"ל דְּכַנְנָתוֹ פְּלִי מְרַחֵץ דְּקַעְבִּיד מַעֲשָׂה דְּאֲסוּר אִפִּי לִב"ה פְּנ"ל.

אֲמַנְם בְּאֲמַת אֲנִן לָא קִי"ל הָכִי וְשָׂרִי לְהַשְׁאִיל אִפִּי פְּלִים דְּקַעְבִּיד מַעֲשָׂה כִּמ"ש בְּתוֹס' שְׁבִיתָ י"ח: וְע"ש י"ט. סד"ה לֹא יִשְׁפִיר וְכ"פ בַּש"ע וּבַא"ז שֶׁם רְאִיתִי שְׁחֹלֵק ע"ז וְרוּצָה לֹמֵר דְּבַע"ש אִפִּי שְׁאֵלָה אֲסוּר מְשׁוּם דְּנִרְאָה פְּשְׁלוּחוֹ וְהִבִּיא בְּשֵׁם הַר"י דְּאִוּרֵי לִינְשׁ דַּס"ל ג"כ הָכִי אֲמַנְם לְהַלְכָה פְּכַר הַעֲלוּ הַפּוֹסְקִים כַּד הַתּוֹס' דְּשְׁאֵלָה שְׁרִיא וְעִי מְרַדְּכִי פ"ק דְּשְׁבִיתָ שָׁם.

זֹאתֵרֵאִיתִי לְהַשִּׁיב לוֹ בְּחַפְזוֹן נְמָרֵץ לְפִי מִסַּת הַפְּנָאִי וְהִי שְׁלוּם מַאד"ה דְּבְרֵי יְדִידוֹ דוּר"ש בְּאֵהָבָה: ס' כה בעזה"י יום ה' כ"ז שְׁבִט תְּרַנ"ה לְפ"ק סְטְרִי. שְׁפַעַת שְׁלוּם וּבְרַכָּה לְכַבּוֹד יְדִידֵי ש"ב הָרַב הַגְּדוֹל הַתְּרִיף הַמְּפֹלֵג בְּתוֹרָה י"ד אוֹצְרוֹ כִּש"מ מְנַחֵם מְעַנְדִּיל רַאבִּין נ"י אַבְד"ק בְּאֵלִיגְרָאד יצ"ו: מְכַתְּבוֹ הַגִּיעַנִי וְהִנֵּנִי לְתַשׁוּבָתוֹ עַד"ש בְּעִנְיָן עֵיסָה שְׁנִילּוּשָׁה בְּמִי אֲנִרְז הִינְנוּ שֶׁמְבַשְׁלִין הָאֲנִרְז בְּמִים וְאַח"כ מְסַנְנִין הָאֲנִרְז וְלִשְׁיֵן הַקְּמַח בְּמִימֵי אִם יֵשׁ לוֹ דִּין פֶּת הַבָּאָה בְּכִיסְנִין לְאֲוֹכְלוֹ בְּלִי נִט"י וְלִכְרֵף עָלָיו בְּמ"מ עִכ"ש: הִנֵּה הַלְכָה רוֹנַחַת הִיא בְּיַדְנֵנוּ בַּש"ס בְּרַכּוֹת ל"ט.

מֵאָה דְסִלְקָא פְסִלְקָא מֵאָה דְלַפְתָּא פְלַפְתָּא וּמֵאָה דְכוּלְהֵי שְׁלָקֵי פְכוּלְהֵי שְׁלָקֵי וּבְתוֹס' שָׁם כ' דִּישׁ לְחַלְקָא בְּהָא דְמַבְרַכִּין עֲלֵיהֶן בְּפֵה"א פְמוֹ עַל הַיְרָקוֹת עֲצָמֵן וּבֵין הָא דא' לְעִיל דַּמ"פ זִיעָה בְּעֵלְמָא הוּא וּבִיאָר הָרֵא"ש שָׁם הַחִילּוּק דְכְשֵׁנְשִׁרָה בְּלֵי בִישׁוּל הו"ל זִיעָה בְּעֵלְמָא מִשָּׂא"כ ע"י בִישׁוּל גְכֻנְס הַטַּעַם שֶׁל גּוּף הַפְּרִי בְּמִים וּא"כ בַּנ"ד בְּמִי אֲנָרְז הָא הָא לְעֵנִין הַבְּרָכָה הִי לְנוּ לְתוֹנְשְׁבוּ פְגוּף הָאֲנָרְז וּלְפַמ"ש בַּמַּג"א סִי' ר"ח סַק"ט דְסוּגִין דְעֵלְמָא דְאֲנָרְז הוּא רִיזֵי וּמְדִינָא הִי"ל לְבָרָךְ עַל אֲנָרְז בַּמ"מ וְרַק פִּינּוּן דְאִיפָא פְלוּגְתָּא בְּפּוֹסְקֵי אֵיזָה נִקְרָא אֲנָרְז וְאֵיזָה דְחֹסֵן מְבַרְכִינֵין מְסַפֵּק שֶׁהַפֶּל עַל שְׁנֵיהֶם אָבֵל מְדִינָא הֵי בְרַכְתּוֹ בַּמ"מ וּמְמִילָא דָגַם עַל מִימּוֹ שְׁנַתְבַּשְׁל בְּתוֹכּוֹ מְדִינָא הו"ל לְבָרוּכֵי עֲלֵיהֶוּ בַּמ"מ דְחַשִּׁיב פְּאֲנָרְז עֲצָמֵן וּא"כ לְכֹאֲרָה הו"ל הַפֶּת שְׁנִילּוּשׁ בְּתוֹכּוֹ פֶת כִּסְנִין.

אָמְנָם הָרִי בְּאַמֶּת הַקְּשָׁה בַּט"ז סִי' ר"ב סַק"ט דְאִמָּי מְבַרְכִין עַל הַמֵּי שְׁלָקוֹת פְמוֹ עַל הַפְּרִי עֲצָמוֹ הָרִי קִי"ל בַּכ"ד דְבִבְרַכּוֹת אֲזַלִּינּוּ בְּמָה שֶׁהוּא הָרוּב הוּא הָעֵיקָר לְגַבֵּי בְרַכָּה וְהָרִי הַמִּים הֵם הָרוּב וְתִי' דְמִים בְּעֵלְמָא אֵין לְנוּ חַשִּׁיבוֹת נֶגֶד טַעַם הַפְּרִי ע"ש וּלְפִי"ז פִּינּוּן דְבְּמִי שְׁלָקוֹת הֵי הַמִּים הָרוּב א"כ הָרִי מְבֹאָר בַּט"ז סִי' קַס"ח סַק"ז לְעֵנִין הָא דְקִי"ל דְעֵיפְסָה שְׁעִירָב בְּהָ דְבִשׁ אוֹ שְׁמֵן וְכִי"ב הֵי פֶת כִּסְנִין דְבְּעֵינּוּ דְנֹקָא שְׁיֵהִי הַמ"פ הָרוּב וּמִיְעוּט מִים אָבֵל פְּשֵׁה־מִים הֵם הָרוּב אֵין לוֹ דִין כִּסְנִין ע"ש וּא"כ בַּנ"ד בְּמִי אֲנָרְז פְּשֵׁה־מִים הֵם הָרוּב ל"ה עֲלֵי' דִין כִּסְנִין: וְהִנֵּה עַפִּי"ד הַטּו"ז הָאֵלֶּה אִמְיָנָא לְבֹאָר דְבְּרֵי הַבְּרִיָּתָא דְבִשׁ"ס בְּרַכּוֹת ל"ז: הִי עוֹמֵד וּמְקַרִּיב מְנַחֲחוֹת בִּירוּשָׁלַיִם כּו' נִטְלָן לְאַכְלָן מְבָרָךְ הַמּוֹצִיא לַחֵם מִן הָאָרֶץ.

וְלְכֹאֲרָה קְשָׁה לְפַמ"ש בְּתוֹס' פְּסָחִים ל"ז: ד"ה דַּכ"ע לְדִיִּיק מְדַקְפְּסִיק וְתַנִּי סֵתָם מְנַחֲחוֹת מִשְׁמַע פֶּל הַמְנַחֲחוֹת וְהָרִי גַם בְּמַנְחַת מֵאֶפֶה תַּנּוּר הִי מִתֵּן שְׁמֵן בְּכִלֵי קוֹדֵם לְעַשְׂיָתָהּ וְרַק יְצִיקַת שְׁמֵן ל"ה צְרִיכָה פְּמְבֹאָר בְּמִשְׁנֵה מְנַחֲחוֹת ע"ד: וְכִינּוּן שְׁפֵן הָאִיף מְבָרָךְ הַמּוֹצִיא עַל שִׁירֵי מְנַחֲחוֹת הָרִי פִינּוּן דְהֵי נִילּוּשַׁת בְּשְׁמֵן הו"ל פֶת כִּסְנִין דְמְבָרָךְ עֲלֵי' בּוֹרָא מִינֵי מְזוּנוֹת.

וְהִנֵּה לְכֹאֲרָה הִי נִרְאָה לִיְיָשֵׁב לְפַמ"ש בַּס' תַּנְיָא ה' סוֹפָה וּבְשִׁבּוּלֵי לְקַט סִי' קִי"א דְהָא דְקִי"ל דְאֹכְלִין אֲרַעֵי חוּץ לְסוֹפָה לְאוּ בִיו"ט אָמְרוּ דְסַעוּדַת שְׁבֵת וִיו"ט קוֹבַע פִּינּוּן דְחַזִּיב לְאַכְלָן פֶת מְצוּהָ זוֹ עוֹשֶׂהוּ קְבַע גַם לְאַרְעֵי.

וְכ"כ בַּצַּל"ח בְּרַכּוֹת מ"ט: לְהַעֲמִיס פֶּן בְּדַעַת הַתּוֹס' שָׁם וְעַשְׂעָה"מ פ"ו מְסוֹפָה וּבַטַּעַה"מ שָׁם. וּמְצִאֲתֵי בְּשׁו"ת מַהֲר"ח אוֹר זְרוּעַ סִי' ע"א שְׁחוּלֵק עַל דִין זֶה לְעֵנִין סוֹפָה דְהֵתָם בְּעֵינֵין תִּלְשְׁבוּ כְּעֵין תְּדוּרוּ אָבֵל לְעֵנִין פֶת הַב"כ כ' שָׁם דְסַעוּדַת שְׁבֵת עוֹשֶׂה קְבַע פִּינּוּן דְרַמֵי עֲלֵי' חַיּוּבָא לְאַכְלָן פֶת בְּשׁוּי"ט ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְהַה"נ פִּינּוּן דַּמ"ע הוּא לְאַכְלָן שִׁירֵי מְנַחֲחוֹת הַמְצוּהָ עוֹשֶׂהוּ קְבַע וְע"כ מְבָרָךְ הַמּוֹצִיא.

אָמְנָם מְלַבֵּד שְׁבַס' בְּרַפֵּי יוֹסֵף א"ח סִי' קַס"ח מְבִיא בְּשֵׁם גִּינַת וְרָדִים שְׁכ' בְּפִשְׁטוֹת שְׁלַעֲנִין פֶת כִּסְנִין אֵין חִילּוּק בֵּין שְׁבֵת לְחוּל וְהַסְפִּים עֲמוֹ וְכ' שְׁפֵן עֲמָא דְבַר. לְבַר מִן דִין אִפִּי' אִינִימָא דְסַעוּדַת שׁוּי"ט עוֹשֶׂה קְבַע פִּינּוּן דְרַמֵי עֲלֵי' חַיּוּבָא לְאַכְלָן פֶת בְּשׁוּי"ט הִינּוּ פִינּוּן דַּא"א לְפִטוֹר א"ע מְחַיּוּב זֶה לְכַף שְׁפִיר הֵי קְבַע מִשָּׂא"כ בְּמַצּוֹת אֲכִילַת שִׁירֵי מְנַחֲחוֹת אִפִּי' אֵי נִימָא דְלַעֲנִין לְאַכְלָן חוּץ לְסוֹפָה ג"ז הֵי קְבַע אָבֵל לְעֵנִין פֶת כִּסְנִין הָרִי קִי"ל בַּש"ע סִי' קַס"ח ס"ו דַּא"ח אֵלֶּא כָּל שְׁאַחֲרִים רְגִילִין לְקַבּוּעַ עֲלֵיוּ אָבֵל מַה שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ קוֹבַע ל"מ וּא"כ הָא תִינַח לְהַךְ תִירוּצָא שְׁבֵתוֹס' יְבָמוֹת מ.

ד"ה רצה דמצנות אכילת שיירי מנחה רמזא דוקא על הפהו המקריב א"כ הפהו המקריב א"א לו להפטר הימנה ונפיר י"ל דקובע פמו אכילת שויו"ט משא"כ לאידך תי' שם שהמצנה הוא על כל הפהנים של אותו משמר או בית אב פדכתיב לכל בני אהרן תהי' איש פאחיו וא"כ כל פהו שאוכל השיירי מנחה הוא מעצמו ומרצונו הקפשי הוא אוכלם שהרי אפשר לו להפטר הימנה שיאכלם פהו אחר שבמשמר א"כ הו"ל פמו שהוא בעצמו קובע ול"מ שיהי' קבע לעגן פת פיסגין.

שעל פן נלפענ"ד ליישב עד"ז דהנה באמת הקשו הפוסקים ז"ל לד' הרא"ש והטור וסייעתיהו דס"ל דמי פירות עם מים הוי חמץ גוקשה וגם ס"ל כר"י דחמץ גוקשה ל"ה רק דרבנן א"כ קשה קרא דכתיב במנחות כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ היכי משפחת לה הרי הו"ל מ"פ עם מים דנגילושות בשמן ול"ה רק חמץ גוקשה ט' נובי"ק סי' כ"ב.

והנה למאי דקיי"ל דעשרון מקדש א"כ שפיר משפחת שנתחמץ לאחר שנמדד בעשרון קודם שנתנו בביתא דאז ל"ה בו עדיין שמו אמנם עדיין קשה לר"ע דס"ל במנחות דנ"ז: וד"צ. דמדת יבש לא נתקדשה ולא נמשחה כל עיקר א"כ קשה לדידן האיה משפחת מחמץ במנחה לאחר שניתנה בביתא הלא שמו הי' בביתא קודם נתינת הסולת כמבואר במשנה מנחות ה"ג' ובפירש"י שם שבתחלה הי' נותן השמן בכלי קודם נתינת הסולת ואח"כ נותן עליו את הסולת וחוזר ונותן השמן לבלול ע"ש והעשרון הא לא נתקדש לדידן וא"כ הוי מ"פ עם מים ול"ה רק חמץ גוקשה דהוא דרבנן ועכצ"ל כמ"ש בשעה"מ פ"ו מחו"מ ובמק"ח סי' תס"ב דהא דמ"פ עם מים ל"ה רק חמץ גוקשה הוא דוקא פשהרוך מ"פ ומיעוט מים אבל היכי שהמים הם הרוב בתר רובא אזלינן ומחמיצין חמץ חמור והלכך במנחות ששמן מועט לוג שמו לעשרון והמים הם הרוב הנהירה התורה שפיר שלא תעשה חמץ פיון שי"ב רוב מים.

ולפי"ז פיון דלר"ע הי' במנחות ע"כ רוב מים נוד השמן מתנישבא שפיר קושיותינו ה"ג' ל דהנה בחי' הרשב"א ברכות הקשה בפרייתא דילן דקתני אם חמץ הוא ענוש פרת ואם מצה היא אדם יוצא בה י"ח בפסח איה יוצא בה י"ח מצה הרי אינה נאכלת בכל מושבות ות' הפנ"י דאתיא כר"ע דפליג בפסחים ל"ו.

ול"ב מצה הנאכלת בכל מושבות ובצל"ח הוסיף דאף דמסקינן התם דהדר בי' ר"ע בריתא זו שנאה ר"ע מקמי דהדר בי' ע"ש ולפי"ז פיון דהיהא בריתא ע"כ ר"ע שנאה ולר"ע לשיטתו ע"כ הי' במנחה רוב מים נגד השמן כנ"ל ולפיכך שפיר קאמר דמברכין עליהן המוציא כד' הטו"ז ה"ג' ל ודו"ק: והנה במג"א סי' קס"ח ס"ק ט"ז רוצה לומר דאפ"י אם יש בו רק מעט מים לה' עלי' דין פת פיסגין ומוכיח לה מדפוסק הרמב"ם פ"ו מחו"מ דמצה שנגילוש במ"פ יוצא בה י"ח בפסח ונהרי כ' שם דכל שאין מברכין עלי' ברהמ"ז א"י בו י"ח מצה וכיון שנגילוש במ"פ הא הו"ל פת פיסגין ומפח זה כ' דהתם מייירי קשיש גם מעט מים ופת פיסגין ל"ה רק בשאין בו מים כלל.

והנה לכאורה הי' מקום לתרץ קושיא זו עפי"ד התוס' ביצה ט"ז: שכ' לעגן נילוש שרוצים לומר שם די"ב משום בישול עכו"ם דל"ה עלי' תורת פת פיון דאין מברכין עליו המוציא ומביאים בשם רבינו יחיאל לדחות זה דכיון דאי קבע סעודתו עלי' מברכין

עליו המוציא הוי עלי דין פת ע"ש ואיפסק להלכה כר"י בר"י יו"ד סי' קי"ג ובד"מ שם וא"כ י"ל דהוי עלי נמי מה"ט דין לתם לצאת בו י"ח מצה פינון דאי קבע סעודתני עלי מברכין עליו המוציא אמןם אפתי יש לעיין דהנה פבר ראיתי למי שהתעורר דהלא המצות שלנו שהם דקים הו"ל פמו פעבים יבשים שמבואר בש"ע ס"ז דיעה השלישית דאפי' אינם מתובלנן יש לתם דין פת פיסגין והאיך מברכין עליהן המוציא ובהמ"ז ויוצאין בהם י"ח מצה אמןם באמת ליפא קושיא בזה דהרי אי קבע סעודתני עליהו מברכין המוציא ואי שבע מהני פעבים יבשים חייב בבהמ"ז מה"ת כמ"ש בפמ"ג במש"ז שם סק"ו דכיון שפעבים הם באמת פת גמור רק שרגילין לאכלן לקינוח ולא לשבעה לכה פשאכל מהם פדי שביעה חייב מה"ת בבהמ"ז ולכה שפיר יוצאין בהם י"ח ומברכין עליהן המוציא ובהמ"ז משא"כ בעיפה שגילושיה במ"פ הלא כ' בפמ"ג שם דכיון דמה"ת לאו לתם הוא לכה אפי' באכל פדי שבועה א"ח בבהמ"ז רק מדרבנן וא"כ איך יוצאין בו י"ח מצה מה"ת אמןם באמת מסתפק שם בפמ"ג בזה ויהי מזה ראי דבאכל פדי שבועה גם בעיפה במ"פ הוי מה"ת ומבואר הדי בסיפר האשפול ה' סעודה סי' י"ח שכ' שם דכל פת פיסגין מה"ת חייב בבהמ"ז דלתם גמור הוא רק דרבנן לא התמירו כל שלא שבע ממנו וא"כ בשבע ממנו חייב מה"ת לברה בהמ"ז וה"ה דע"י קביעות חייב מה"ת לברה המוציא אי הוי דאוריני וכן מצאתי בר"י שכ' דהחילוק בין טרוקנין לטריטא בברכות ל"ז: ל"ח דלהכי בטרוקנין אדם יוצא בו י"ח מצה אף דבלא קבע עלי' אין מברה המוציא וג' ברכות משום דאי קבע סעודתני עלי' מברכין עליו המוציא שם לתם עליו [וצ"ע בפמ"ג שם בא"א סק"מ שכ' בשם הלבוש דטרוקנין מה"ת ל"ה לתם והקביעות עושהו לתם רק מדרבנן] אבל טריטא פינון דאפילו קבע סעודתני עלי' אינו מברה עליו המוציא להכי א"י בו י"ח בפסח ע"ש וא"כ ל"ק קושני המג"א הנ"ל.

ובאמת בלעדי זה תם אני ולא אדע דהרי בר"י מברך הטעם של פת פיסגין דאין מברכין עליו המוציא וג' ברכות משום דלא נעשה לקביעות רק לקינוח סעודה להכי לא נתנו לו חשיבות פת לקבוע ברכה לעצמו וא"כ במצה שיוצאין בה י"ח פינון דצריכה שימור משעת לישה עכ"פ לשם חובת מצה ע' פסחים מ.

הרי נעשה מתחלתה לקביעות ואיך שנייה לתת עלה תורת פת פיסגין ושפיר יוצאין בה י"ח אף בגילושיה במ"פ. ויש להביא ג"כ ראי' לזה מהפרייטא שהובאה במנחות כ"ג: תיבלה בקצח בשומשמן ובכל מיני תבלין פשרה היא אלא שנקראת מצה מתובלת וקס"ד התם דאפיש לה תבלין טפי ממצה ע"ש ונהרי בזה שפיר קשה אפי' למ"ש הרמ"א דעירב בה תבלין ל"ה פת פיסגין עד שי"ב תבלין הרבה שקמעט התבלין הם העיקר הרי לס"ד מיירי דאפיש לה תבלין טפי ממצה א"כ הו"ל פת פיסגין ובלא"ה א"י י"ח מצה פינון שאין מברכין עליו ברהמ"ז א"ו דבמצה פינון שע"כ מתחלתה שמרה לשם מצה מעשי' מוכיחין עלה דלא ליהוי עלה דין פיסגין.

ובלא"ה דברי הפמ"ג שם צדקו מאד במ"ש דהפגלל שכ' הרמב"ם דכל שאין מברכין עליו ברהמ"ז א"י י"ח קאי דוקא לענין מצה של איסור אבל מצה פשרה אף אי נעשה באופן שאין מברכין עליו ברהמ"ז יוצאין בה י"ח בפסח: ומה שהקשה במג"א שם מהא דקיי"ל בסי' קפ"ח דבשבת אם שכת רצה וביו"ט יעלה ויבא צריף לחזור ושאי ר"ח דא"ב לא

אָכיל פת משא"כ שויו"ט הא לא סגי דלא אכיל פת וקרי א"ב אכיל פת שנילוש במ"פ דא"צ בהמ"ז ובפמ"ג הוסיף דגם לפי תירוצו של המג"א שפכת דרק בלא עירב מים פלל הו"ל פת פיסגין ג"כ קשה דקרי כ' המג"א בס"י ר"פ דאכלו בשבת חולין בטרה לחם שלא הוכשר אלקא דיוצאין בשבת בלחם שנילוש במ"פ לבד וא"כ אמאי חוזר פשלא הזכיר שבת בבהמ"ז קרי אפשר בכזית פת פנה ולענ"ד לולא דברי קדשם הי' נראה דליפא בנה עפמ"ש ב"ר"ן פ"ב דסנפה דשיעור חיובא דפת בשויו"ט הוא פביצה ע' טור א"ח סי' רצ"א ומבואר בפוסקים דלהכי בעינן פביצה ולא סגי בכזית כמו אכילת מצה כיון דסעודת שבת ויו"ט הוא משום עונג ושמחה ולכך בעינן פביצה שהוא אכילה שי"ב שביצה כדא"ר יהוד' דמומנין עד פביצה.

משום דכתיב ואכלת ושבעת אכילה שי"ב שביצה זהו פביצה. ולפי"ז נראה דאף דלענין פיסגין קיי"ל דל"ה קבע רק בשיעור שאחרים קובעין עליו סעודה דלא פהראב"ד שכ' דתליא בקביעות שלו מ"מ זהו דוקא בחול משא"כ בשויו"ט נהי דל"א דהמצוה עושה קבע כמ"ש הגו"ר ה"ל בכ"ז פשרוזה לקיים סעודת שויו"ט בפת פיסגין הלא קובע סעודתו עליו ונהי דקביעותו ל"מ פשרוזה אין קובעין סעודה עליו מ"מ כיון דשיעור פביצה הוי אכילה שי"ב שביצה לענין חיובא דסעודת שויו"ט חשיב נמי אכילה שי"ב שביצה לענין חיוב ברפת המוציא וג' ברכות פהא דמצינו בסנפה ד"ז.

מגו דהוי דופן כו' וז"ב בעיני: עכ"פ אף שהמג"א שם בשוב קושיתו חוכך לומר דלענין פת פיסגין בעינן שיהי' בלי תערובת מים פלל בכ"ז לדינא מספיק להרמ"א דאפי' איפא תערובת מים הו"ל פת פיסגין אמן בעינן שיהיו המ"פ הרוב עכ"פ.

וא"כ בנ"ד בעינן ג"כ שיהי' באורז רוב פנגד המים פשמבשלין אותן ואז אמרי' שפכנס טעם האורז בהמים וי"ב רוב נגד המים ואז שפיר י"ל דהוי עלי' דין פיסגין: איברא דיש מקום לומר דהא דכ' הט"ז דבעינן רוב מ"פ נגד המים הוא דוקא בתערובת בעלמא מ"פ עם מים בלי בשול אבל פשמבשלין ביחד נתהפך כל המים למ"פ כמ"ש במהרי"ט ח"ב סי' ב' בשם המבי"ט כיון צמוקים שדינו כיון ענבים לענין דחשיב מ"פ שאין מחמיצין ומייתי לה מהא דא' ב"ב צ"ו: דין צמוקים לנסכים לא יביא ואם הביא פשר ויין מזוג אף אם הביא פסול קרי דין צמוקים ל"ח מזוג במים וע"כ משום דע"י התסיסה נתהפך פולו לין ע"ש אמן ראיתי בבכור שור בחי' לב"ב שם כ' לישב מה שפקפק חכם א' על שמקדשין על יין צמוקים שנותנים מים הרבה על הצמוקים עד שהצמוקים הם א' מששה במים וא"כ הין בטל במים כמ"ש בס"י ר"ד.

ומישיב התבו"ש עפ"מ דא' במנחות נ"ה. דלכ"ע בגרוגרות הואיל ויכול לשלקן ולהחזירן לכמות שהיו משתערין לכמות שהיו קודם שנתייבש וא"כ ה"ה לצמוקין שרואין שאחר השליקה מתגדלים בכפל או יותר הלכך משתערין פה אבל אם הצמוקים אחר שנתפחו הם א' מששה במים הוי ברכה לבטלה ע"ש ול"א דכיון שנתבשלו ביחד נתהפכו המים לין.

ובאמת בתשו' חכם צבי סי' ק"מ חולק על המבי"ט ה"ל וא"כ בשאר מ"פ דשיעור בנטול דידהו במים הוא רוב דלא נאמר שיעור ו' חלקים רק לגבי יין עמג"א סי' ר"ד סק"ט א"כ פשהמים הם הרוב נגד המ"פ לא חשיב פיסגין.

והנה שמעתי שהאופים נוהגים ללוש על שֶׁכָּר וּלְכַאוֹרָה יֵשׁ לְלַמֵּד זְכוּת עֲלֵיהֶם דְּבִאֲמַת
במג"א סי' תס"ב סק"ו הַחֲזִיק בְּשִׁי הַמְּבִי"ט וּמַהֲרִי"ט דְּמֵאֲחַר דְּנִשְׁתַּנּוּ הַמִּים מִבְּרִייתָן
נִתְבַטְלוּ מִהֵיוֹת מִים וְדִין מ"פ עֲלֵיהֶן וּמוֹבֵן הוּא בְּיֹתֵר בְּסִבְרָא עֲפִי"ד הַט"ז א"ח סי' ר"ה
סק"ה דְּמִים פִּינּוֹן שְׂאִין לוֹ טַעַם שֶׁל עֲצָמוֹ מְקַבֵּל כָּל הַטַּעַם מִהַדְּבָר שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּתוֹכוֹ
וְנִתְהַפֵּף לִהְיוֹת כְּמוֹהוּ ע"ש וְאִף דְּבַעֲרוֹבִין כ"ט: אר"ז אָמַר שְׂמוּאֵל דְּשֶׁכָּר פּוֹסֵל אֶת
הַמְּקַנָּה בַּג' לִגְוִין וְכ' בְּתוֹס' שֶׁם מְשׁוּם דְּכָל עֵינְקָרוֹ אֵינוֹ אֶלָּא מִים הָרִי דְּדִין מִים עָלָיו
לְעַנְנוֹ פְּסוּל שְׂאוּבִין בְּמְקַנָּה הִנֵּה בְּאֲמַת בַּח' הָרִיטְב"א שֶׁם נִתְקַשְׁתָּה בְּזָה דְּהָרִי מִשְׁנָה
עֲרוּכָה הִיא בְּחֻלִּין כ"ה: דְּתַמָּד מִשְׁהַחֲמִיץ אֵינוֹ פּוֹסֵל אֶת הַמְּקַנָּה וְהָא דְּמִתְרַץ שֶׁם דְּהַכְּנָה
הוּא שְׂאִינוֹ פּוֹסֵל הֵיכִי דְּלִיכָא בְּמִים עֲצָמוֹן שְׁבִתְמָד ג' לִגְוִין כ"א בְּצִירוּף הַתְּמָד אֲבָל בְּתַמָּד
שִׁי"ב ג' לִגְוִין מִים פּוֹסֵל אֶת הַמְּקַנָּה אֲפִי כְּשֶׁהַחֲמִיץ כ' בְּרִיטְב"א גּוֹפֵל שֶׁם שְׂהוּא
דוֹחֵק וּבְאֲמַת לִית הַלְכָתָא פְּנוּתֵי דְּשְׂמוּאֵל בְּזָה וּמִשְׁהַחֲמִיץ אֲפִי אִיכָא ג' לִגְוִין מִים אֵינוֹ
פּוֹסֵל אֶת הַמְּקַנָּה אֲמַנְם צ"ע דְּבְרַמְב"ם פ"ז מִמְּקַנְאוֹת ה"ד הוּבָא בְּש"ף סי' ר"א ס"ק
ס"א פּוֹסֵק דְּשֶׁכָּר פּוֹסֵל הַמְּקַנָּה בַּג' לִגְוִין וּבְיֹתֵר צ"ע דְּמִתְנִי הוּא בַּפ"ז דְּמְקַנְאוֹת מ"ב
דְּמִי שְׁלֵקוֹת פּוֹסְלִין הַמְּקַנָּה בַּג' לִגְוִין הָרִי דְּחֻשִׁיב מִים לְעַנְנוֹ פְּסוּל שְׂאוּבִין וְאֲמַאי יְהִי
חֻשִׁיב מ"פ לְעַנְנוֹ פִּסְגִּין אֲמַנְם י"ל עֲפִי"ד הִירוּשְׁלָמִי הוּבָא בַּר"ש שֶׁם דְּפָרִיף אֲמַתְנִי
דְּתַרוּמוֹת ספ"י מִי כְּבָשִׂים וּמִי שְׁלֵקוֹת שֶׁל תְּרוּמָה אֲסוּרִין לְזָרִים מִמִּתְנִי דְּמְקַנְאוֹת הַנָּ"ל
דְּחֻשִׁיב מִים לְעַנְנוֹ שְׂאוּבִין הָכָא אֶת עֵבִיד לִי אֲנֹכֵל וְהָכָא אֶת עֵבִיד לִי מִשְׁקָה וּמִשְׁנֵי
דְּתַרוּמָה תְּלִיא בְּנִתְיַנֵּת טַעַם דְּאֲסוּר בְּאֲכִילָה אֲבָל מִש"ה לֹא נִפְקִי מִתּוֹרַת מִים לְעַנְנוֹ מְקַנָּה
ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּלִהְיִי לְעַנְנוֹ פִּסְגִּין חֻשִׁיב מ"פ פִּינּוֹן דְּנִשְׁתַּנּוּ טַעְמוֹ אִף דְּלְעַנְנוֹ פְּסוּל
שְׂאוּבִין לֹא נִפְקִי מִתּוֹרַת מִים מ"מ לְעַנְנוֹ דְּבָרִים דְּתַלוּיִין בְּטַעְמָא אֲזַלְיִין בְּתַר הַשְׂתָּא
שְׁנִתְהַפְּכוּ הַמִּים בְּטַעְמָן נִתְבַטְלוּ מִהֵיוֹת עוֹד שֶׁם מִים עֲלֵיהֶם וְה"ז דּוּמָה לְדִינוֹ שֶׁל הַרְבֵּינוּ
יוֹנָה לְעַנְנוֹ מוֹסֵק שְׁנַעֲשֵׂה מִדָּם דְּשָׂרִי דְּאֲזַלְיִין בְּתַר הַשְׂתָּא שְׁנִתְהַפְּףָ וְנִשְׁתַּנּוּ לְדָבָר הַמּוֹתֵר
עֲמַג"א סי' רי"ו.

וּבַחֲזֵק יַעֲקֹב סִי' תס"ז ס"ק ט"ז וּבַפּמ"ג יו"ד בַּשּׁפ"ד סוֹסִי' ס"ו. וְה"ה לְעַנְנוֹ פֶת פִּסְגִּין
לֹא חֻשִׁיב עוֹד שֶׁכָּר לְמִים וּמכ"ש מִי שְׁלֵקוֹת דְּאֲשַׁתְּנוּ בְּבִרְכָתֶם וְכֵן לְעַנְנוֹ אִיסוּר תְּרוּמָה
וְכִי"ב הָוִי עֲלֵיהֶו דִּין הַשְּׁלֵקוֹת כַּנ"ל בְּנֹדָאֵי חֻשִׁיב הַנִּילוּשׁ בְּהֵן לְפֶת פִּסְגִּין דְּבִאֲמַת הָעֵינְקָר
תְּלוּי בְּזָה שְׂאִין דְּרָף לְקַבּוּעַ עָלָיו כ"ד הַב"י הַנָּ"ל הֵנִי אֵין דְּרָף לְקַבּוּעַ עֲלֵיהֶן וְה"ה דְּחֻשִׁיב
מִי פִירוֹת לְעַנְנוֹ פִּסְגִּין.

וְהַדְּבָר צ"ע וּבַנ"ד בְּמִי אֲנֹרְז לֹא מְלֹאנִי לְבִי לְהַקֵּל כ"א פְּשִׁהּוּ הַרְבֵּה אֲנֹרְז בְּמִים בְּשַׁעַת
הַבִּישׁוּל עַד שֶׁהַמִּים נַעֲשׂוּ עֲבִים בְּיֹתֵר כְּמוֹבָא בַּמַּג"א סי' ר"ד סק"ט בְּשֶׁם תְּשׁוּ' מִהַר"ם
דְּבַכָּה"ג בְּנֹדָאֵי יֵשׁ לְחֻשְׁבוֹ כַּמ"פ וְאֲפִי' בְּזָה יר"ש יְהִי נִזְהָר מִלְּאֲנֹכְלָם כ"א בְּתוֹף הַסְּעוּדָה:
סִי' כו וע"ד שְׂאֵלְתוֹ בְּעוֹבְדָא דְּאִיקְלַע בְּאֲתַרֵי שְׁנַפְטָר שְׁמֵשׁ הַקְּהֵל וְהַחֲזִיק חֲתָנוּ בְּשִׁמְשׁוֹת
אַחֲרֵי מוֹתוֹ ג' שָׁנִים וּבֵן הַשְּׁמֵשׁ לֹא עָרַעַר כְּלוּם וְאֲח"כ הַתְּחִיל הַבֵּן לְעָרַעַר שְׁהַחֲזִיקָה שְׁנִיף
לוֹ וְתָהִי מְרִיבָה בֵּינֵיהֶם וַיִּנְצֻוּ שְׁנֵיהֶם עַל עֶסֶק הַשְּׁמֵשׁוֹת עַד שֶׁהִבִּיאוּ עֲצוּמוֹתֵיהֶם לְפָנֵי
הָאִישׁ הַבֵּינִים וְעָשָׂה הָאִישׁ הַלְזָה פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶם שְׁיָהִיו שְׁוֹתְפִים בְּזָה שְׁפָל מַה שְׁיָגִיעַ לָהֶם
מִעֶסֶק הַשְּׁמֵשׁוֹת יְהִי לְחֲתוֹן הַשְּׁמֵשׁ ב' חֲלָקִים וְלַהֲבֵן חֲלָק א' וְהַפְּשָׁרָן עָשָׂה בֵּינֵיהֶם כְּתַב
בְּאו"ש וְהֵם חֲתָמוּ א"ע ע"ד וְכַעַת רוּצָה חֲתוֹן הַשְּׁמֵשׁ לְחֲזוֹר מִהַפְּשָׁר: הִנֵּה אִם לֹא הָיוּ
מִתְפָּשְׂרִים זַע"ז בְּנֹדָאֵי ל"ה בְּעָרַעוֹר הַבֵּן שֶׁל הַשְּׁמֵשׁ כְּלוּם אַחֲרֵי שְׁגִיסוֹ שְׁיָמֵשׁ בְּחֻזְקָה

ההיא ג' שנים ולא אמר פלום הרי מחל לו התזקה וכמ"ש בתש"ו מים עמוקים למהראנ"ח ח"ב סי' ע' דכל דאיפא עידי תזקה ולא ערער הב' פלום אבד תזקתו דאחולי אחיל גבי ושוב א"א לו לזפות עוד בהתזקה דאסוחי אסח דעת' מונה ע"ש והובא להלכה במג"א סוסי' קנ"ז ובכנה"ג ח"מ סי' ק"מ כ' דטעם פלוגתתן של הפוסקים אי מהני מחילה בתזקה הוא משום שנצמח מפח קרקע הו"ל פקרקע פכסי' צ"ה ופקרקע ל"מ מחילה אבל בתזקה כזו שאינה מפח קרקע לכ"ע מהני מחילה וגדולה מזו כ' בתש"ו רדב"ז ח"ג סי' תקל"ג דאפי' תזקת חנות שלא יוכל אחר להלוות ברבית אלא הוא פנין שאין הרינוח נמשך מצד הקרקע רק מצד הלואה המעות תזקת מטלטלין הוא ולכן אם נתיאש ממנה זכה הב' ע"ש ומכ"ש בתזקת שמשות בנדאי ליפא שום סכרא דלא יועיל בה מחילה ומבואר בכנה"ג שם דהיכי דשתק ואין טעם לשתיקתו הו"ל מחילה וע' בתש"ו צלעות הבית שפסוף ס' בית מאיר סי' ז'.

אמנם מאחר שנתפשו א"א הי' בקבלת קנ"ן א"י לחזור דכבר הספימו האחרונים פדיעה הראשונה שבח"מ סי' י"ב ס"ז דגם בפשרה ביחיד מהני קנ"ן. אבל אם ל"ה בקנ"ן הרשות בידו לחזור.

ומה שחתם א"ע על הפתב באו"ש פנין שלא קראו בפיו ולא כתב בעצמו אין זה פלום כמ"ש בנובי"ק חיו"ד סי' ס"ח דהיכי דל"ה כת"י הבע"ד רק כת"י הסופר אין לחוש פלל דכת"י הסופר בנדאי לא תשיב לביטוי שפתיים של הבע"ד אף למ"ד דשבועה בכתב מהני ע"ש ותו לא מידי דברי ידידו ש"ב דורש באהבה: סי' כז לק"ק בירושל' בעזה"י יום ג' י"ג למב"י תרנ"ב לפ"ק סטרי שלום רב לכבוד ידידי הרב הקריף ובקי בחזר"ת המפולפל כש"מ ישראל יוסף גלאט נ"י: מכתבו הגיעני והנני לתשובתו ע"ד השאלה באיש א' שמכר בע"פ קמח חטים שבתנותו בקנ"ן פסוף ובשט"מ פדת והשפיר להנכרי התנות המושפך לו שמונח בתוכו הק"ח רק ששכח לתתם א"ע על השטר מכירה ונזכר בחמה"פ ובא בעל הקמח לפני כ"ת לשאול ממנו פדת מה לעשות עם הקמח חטים לאשר במקומו עפ"י הרוב רוחצים החטים קודם הטחינה והשיב לו מעלתו שיחתום א"ע בחוה"מ על השטר מכירה וכעת דורש כ"ת ממני להביע לו חו"ד אם הוראתו פדת קודש? סודתה להתיר הקמח הלז לאחר הפסח: הנה יפה הורה כ"מ להתיר הק"ח לאחה"פ דאף דהקנ"ן פסוף ל"מ לענ"ן שפירת התנות משום ד"כ הט"ז בח"מ סי' קצ"ד דגם בשכירות קרקע אין העפום קונה בכסף בלא שטר דלא כהסמ"ע שם בכ"ז הרי באמת כ' התוס' בקידושין י"ד: וב"ב נ"ד: דאין קנ"ן שטר לנכרי אפס דכ' הה"מ פ"א מה' מכירה בטעמא דמילתא דאין קונה בלא שטר משום אלתו דהעפום דאי נימא דעפום קונה בלא שטר יחזיק בכל פעם בשדה אחר ויאמר שקנה ולפי"ז י"ל דאף דמבואר בפוסקים דשטרי דידין שטרי קנ"ן הם כמ"ש המחבר בסי' קצ"א ס"ג בכ"ז לגבי עפום בנדאי ל"ה רק שטרי ראי' ומבואר בראשונים ז"ל בפ"ק דקידושין דבשטרי ראי' פי מטא שטרא ליד הלוקח קונה למפרע משעת נתינת הפסוף ע' בב"י ובסמ"ע שם סק"ז וא"כ ה"ה בנ"ד פנין שבע"פ הי' קנ"ן פסוף ומסר לו השטר שנכתב בו פרטי המכירה והשכירות רק שלא חתם א"ע נהי דל"ה שטר פלל פנין שאינו כת"י של המוכר ולא חתם א"ע עליו ואין בו לא ע"ח ולא ע"מ והוי חספא בעלמא מ"מ כשאח"כ בתוך ימי הפסח חתם א"ע על השטר ומסרו להעפום חל קנ"ן שכירות התנות דנהי דחמב"פ אסור בהנאה ואינו במכירה אבל

התננות הא שרי למפור וכי מטא לידן' דנכרי קונה התנות למפרע ואגפו חל קנן הקמץ למפרע משעת נתינת הכסף.

והנה לכאורה יש לעיין לפמ"ש הרא"ש פ"ק דב"מ סי' מ"ט בשם הרי"ף דאפי' לאביי דאמר עדיו בכתומיו זכין לו וכי מטא שטרך לידן' זוכה למפרע משעת חתימה מ"מ אם הקנה הקרקע לאחר בין חתימת השטר למסירתו נתבטלה זיכוי החתימה דכיון דזכה בה אחר בינתיים ע"י הקנאתו של המוכר ל"מ מסירת השטר שיהי' קונה למפרע לבטל הקנן של האחר וא"כ י"ל דה"ה דל"מ לתקן הלאו דב"י שפכר עבר קודם שנמסר השטר פתיקונו ליד העכו"ם דומיא דכ' המג"א סי' תמ"ח בשם הרדב"ז לענן מתנה ע"מ להחזיר דאע"ג דכשמתקיים התנאי נמצא שלמפרע הי' הקמץ של העכו"ם מ"מ קודם קיום התנאי פכר עבר עליו הישראל ול"מ קיום התנאי שאח"כ לבטל הלאו שפכר עבר ע"ש והוא כ"ש לנ"ד.

ואף שבתוס' ב"מ כ'. ד"ה שובר כתבו לענן גט שיקרוק למ"ד עדיו בכתומיו זכין לו אם בא העבד על בת ישראל קודם שבא לידו הג"ש לא פסלה הרי דמהני הזיכוי למפרע גם לענן איסור ועד כאן לא נסתפקו התוס' שם בזה רק משום דלענן איסורא ל"ש הטעם שכתבו שם להא דעבחו"ל מיהו הא פשיטא להו דמהני הזיכוי למפרע גם לענן איסור.

אמנם באמת מדברי התוס' ליכא לאוכוחי מידי דהתוס' לשיטתייהו אזלי שכתבו שם דף י"ט: ד"ה ברייתא דאי עבחו"ל מהני באמת מסירת השטר לזכות למפרע גם לבטל הקנן של האחר שהי' בינתיים ע"ש וע"כ שפיר כתבו דמהני גם לבטל הקנן של האחר שהי' בינתיים ע"ש וע"כ שפיר כתבו דמהני גם לתקן האיסור שעבר בינתיים משא"כ לד' הרי"ף ה"ל איפשר דל"מ לתקן האיסור למפרע.

אמנם מלבד דיש לחלק הענינים דהרי באמת כ' בפנ"י בחי' לב"מ כ' בפירש"י ד"ה נעוד כו' דע"כ לא כתב הרי"ף הכי רק גבי מתנה פיון דעיקר המתנה אינו קונה אלא ע"י שטר מתנה זה ומש"ה פיון שנתנו לאחר ממילא נתבטל השטר מתנה שכתב לראשון וכיון שפכר נתבטל תו ל"מ אי מטא לידן' השטר לבסוף משא"כ בשטר שובר שאינו אלא לראי' בעלמא דאפי' אם מחל לו בע"פ בפני עדים א"צ יותר שפיר מודה הרי"ף דכשגגיע לידו לבסוף מהני למפרע לבטל הקנן בינתיים ע"ש וא"כ ה"ה בשטר ראי' מועיל למפרע לבטל קנן האחר ומכ"ש דמועיל לתקן האיסור שמקודם והא דמצינו בב"ב נ"ד: נכסי נכרים ה"ה פמדבר כל המחזיק בהן זכה משום דנכרי מפי מטא זוזי לידן' אסתלק לי ישראל ל"ק עד דמטי שטרך לידן' ובתוס' שם כתבו דאם רוצה המחזיק להחזיר ללוקח מעותיו אם יפקיע הראשון הקרקע מידו ע"י הנכרי הו"ל מסור ממש ולכאורה אמאי לא נימא דכי מטי אח"כ השטר ליד הישראל פיון דלגבי נכרי ל"ה רק שטר ראי' דגם בישראל מנכרי ליכא קנן שטר וא"כ קונה למפרע משעת נתינת המעות ונימא דמועיל למפרע לבטל הקנן של המחזיק אמנם הלא באמת הרגיש קצת בזה הר"ן בפ"ק דקידושין וכ' דע"כ מייירי במקום שנהגו לכתוב שטרך דהוי שטר קנן דבכה"ג ל"ש לומר דקונה למפרע פיון דאז לא סמכא דעתן' ע"ש אמנם בישראל הקונה מעכו"ם דלא הוי רק משום אלתומתי דהעכו"ם בנדאי ל"ה רק שטר ראי' ע"ב"ח סי' קצ"א: לבר מן דין הרי הא דל"מ שכירות קרקע בכסף גבי עכו"ם הוא משום דלא סמכא דעתן' ובמכירת

חמץ הא בודאי סמכא דעתך' פיון שידע שהישראל רוצה להפקיע החמץ מרשותו ומכ"ש
בנ"ד שפאמת נכתב שטר והעכו"ם קיבל השטר לידו וסבור הוא וכן הישראל שנתב
ונחתם פראוי אף שהי בטעות מ"מ הלא סמכא דעתך' שפיר ועכ"מ פ"א מזכיקי' הי"ד.

והנה לכאורה יש מקום לומר דכיון דכתב שטר גלי אדעתך' דלא ניחא לי' דליקני רק
בשטר פגענן הא דא' בב"מ יו"ד. פיון דנפל גלי אדעתך' דבנפילה ניחא לי' דליקני ולא
בד"א הנה פאמת בח"מ סי' רס"ח ס"א ברמ"א כ' דלא קיי"ל פהה שינויא בב"מ שם
וכ"פ הש"ף עמ"ל פ"ב מזכיקי' ה"ט ואפ"ל לד' החולקים שהוא הר"ן ודעמך' שהובא שם
דס"ל דהיא שינויא הלכתא הוא הנה מלבד שכ' הר"ן ו"ל בשם י"א ובנימוק"י בשם
הרא"ה ו"ל דל"א הכי רק בקנן ד"א דהוא דרבנן משום דקיי"ל פל האומר א"א בתקנ"ח
שומעין לו אבל לא בקנן פספ' שהוא דאורי' ושעפי"ז י"ל בהא דמצינו בקידושין מ"ח.

שמין את הנזיר אם יש בו שו"פ מקודשת ובטור אה"ע סי' ל"ב כ' בשם הרמ"ה והוא מן
הירושלמי בשטר ארוסין שכתבו של"ש פסול אפ"ה אם הנזיר שו"פ מקודשת מתורת
פספ' ולכאורה היל"ל דכיון דכתב שטר גלי דעתך' דבשטר ניחא לי' לקדשה ולא בפספ'
ולתאמור נכון דבקידושי פספ' דאורי' ל"ש למימר סברא זו וע' בח"מ סי' ר"נ סי"ז מתנת
שכ"מ בכנלה שנתנה בקנן ל"ק אפי' מת פיון דדברי שכ"מ ככוכמ"ס דמי וזה שלא רצה
ליטן כ"א בקנן סודר או בשטר או באחד משאר דרכי הקנאת פריא גילה בדעתו שאינו
רוצה בקנן שכ"מ רק בקנן פריא ולא גמר להקנות אלא לאחר מיתה ואין קנן לאח"מ
ע"ש ודברי שכ"מ ככוכמ"ס דמי הא ג"כ רק מדרבנן כמבואר בב"ב קמ"ז: ונהי מצינו
בגיטין ל"ט: ההיא איתתא דהוי מרה שכ"מ אתיא בכיא קמי' כו' שקל פנמתא שדא בה
א"ל זיל קני הא וקני נפשך אתו לקמך' דר"נ א"ל ל"ע ולא פלום כו' משום דהו"ל פליו
של מקנה ופירש"י ומשום דברי שכ"מ ליכא שהרי לא צנה פמוסר לבניו כו' אלא בקנן
זה נתפנין לשחררה ונהרי הוא טעות עכ"ל ונהינו ג"כ משום דדברי שכ"מ ככוכמ"ס אינו
אלא מדרבנן ולכך אמרינו פיון דגלי דעתך' דבק"ס נתפנין להקנותה ובאמת ל"מ משום
דהוי פליו של מקנה לכך ל"מ נמי מפת דברי שכ"מ ככוכמ"ס אבל בקנן דאורי' קני
ממילא ולא תליא בכונתו ועתשו' הרא"ש פלל ט"ו.

ובלא"ה הרי כ' בטו"ז שם דאם ראינו גילוי דעת שלו שהוא סובר שצריך קנן אז נדאי
אין הקנן מגרע וא"כ הרי בשט"מ חמץ נוהגין להרבות בקנינים מחמת חומר איסור
חמץ משום דבכמה קנינים איכא פלוגתא בין הפוסקים ומרבין בקנינים לצאת ידי כל
הספיקות.

אין לה גילוי דעת גדול מזה שלא נתפנין שיגרע השטר את הקנן פספ' ולא נתפנין רק
ליפות פח הקנן ע' פסקי מהרא"י סי' ק"ל בפ"ט די"ל דל"ש למימר הכי רק התם בקנן
ד"א פיון דבלא הנפילה יש לו קנן הד"א ול"ל הנפילה ע"כ גלי אדעתך' דבנפילה ניחא
לי' דליקני ולא בד"א וכן התם בשכ"מ הרי הדיבור בלבד הי' מועיל ולמה הוסיף פתיבת
השטר וע"כ דהי' רוצה להקנות רק בתורת מתנת פריא וכי"ב כ' המזכיר בח"מ ס' קצ"ח
סי"ב ו"ל היתה עומדת ברה"ר ולא א"ל המוכר פלום ונהלך הלוקח ומשך ל"ק עד
שימשכנה פדינה מרה"ר לסימטא אעפ"י שנקנית במסירה ברה"ר ומסירה א"צ רק
שימסור לו מיד ליד אפ"ה פיון שהתחיל למשך פכר גילה בדעתו שא"ר לקנות בחזקה

זו שהוא מוּחָזַק וְתַפּוּס בַּה אֵלָא בְּמִשְׁיכָה עכ"ל וְאִשְׁפַּחַן כ"ב בְּר"ן וְנִדְרִים ל"ד: בְּהָא דְקָא רְבָא הִימְתָה לְפָנָיו כְּפָר שֶׁל הַפְּקָר וְאָמַר כְּפָר זֶה הַקֹּדֶשׁ נִטְלָה לְאֻנְכְלָה מְעַל לְפִי בְּנִלְהָ וְכ' הָר"ן ו"ל דְּלִהְיֵי לָא נִקְט בְּכִפָּר שְׁלוֹ לְהַקְדִישָׁה מִשּׁוּם דְּבַכָּה"ג לֹא מְעַל כְּמוֹ גִּזְבָּר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ וְאֵע"ג דד"א ש"א קוֹנוֹת לוֹ אִפִּי פִי ל"א אֶקְנֶה הֵכָא שְׂאֵנִי דְכִינּוּן דְאָמַר כְּפָר זֶה הַקֹּדֶשׁ גְּלִי דַעְתִּי דְלִהְיֵי דְלִהְיֵי נִיחָא לִי דְלִיִּקְנִי וְלֹא לְדִידִי ע"ש וְדוּמָה לְזֶה כ' ג"כ בְּשׁו"ת מִבֵּי"ט ח"ב ס' צ"ט דְאָרְף דְבַעֲלָמָא אֲמִירָה לְגַבּוּהַ פְּמִסִירָה לְהַדְיוּט מ"מ הִיכִי שְׁכַתְבִּי שְׁטָר גְּלִי דַעְתִּי דְאֵינוֹ רוּצָה שְׁיַחֲוֹל הַהַקֹּדֶשׁ עַד אַחַר מְסִירַת הַשְׁטָר ע"ש וְעַתְשׁוּ הָרִיב"ש ס' ש"מ"ה וּבִתְשׁוּ נּוֹבִי"ק ח"מ ס' כ"ז כ"ח.

וּבְכָל הַמְקוֹמוֹת הַנֵּל יֵשׁ לְפָנָיו ג"ד שְׂאֵינוֹ חֲפֵץ בְּקִנּוּן הָאֲחֵר אֲבָל בנ"ד ל"ש לומר דְרִצּוֹנוֹ לְהַקְנוֹת לְנִכְרֵי בְשֵׁטֶר דְּנִקָּא וְלֹא בְּכֶסֶף הָרִי לְהִיפּוּף אֲנִן סְהַדִי דְגָמַר וּמִקְנָה לִי בְּכָל מָה שְׁיִוְכַל כְּדִי שְׁלֹא יַעֲבֹר בְּב"י פנ"ל וְכ"ב כ' בְּתוֹס' עֲבוּדָה זָרָה דָף ע"א.

לְעַנְנֵי מְכִירַת בְּהֵמָה לְפָנוּטְרָה מְבַכּוּרָה דְאִפִּי נִתְאַנְהָ בְּכָדִי שְׁיַעוּר בְּיִטּוּל מְקַח אֲנִן סְהַדִי דְגָמַר וּמִקְנֵי כְּדִי לְפָנוּטְרָה מְבַכּוּרָה וְעַתּוּס' עִירוּבִין פ"א. ד"ה לֹא וְעַמ"ל פ"א מִה' מְכִירָה ה"ד שְׁמַבִּיא בְּשֵׁם מְהַרִּיב"ל דְּהִיכִי דְאִיפָא שְׁבוּעָה הָיִי כְּפִירֵשׁ שְׁיַקְנֶה בְּכֶסֶף לְבַד אוֹ בְשֵׁטֶר לְבַד דְאִמְדִינִין דַּעְתִּי דְמוֹכֵר דְדַעְתּוֹ לְהַקְנוֹתוֹ בְּקִנּוּן כ"ד בְּכָדִי דְלֹא לִיעֲבַד אִיסוּרָא ע"ש וְלִבְר מִן דִּין נִלְפַעַנ"ד דְּהִיכִי דַעוּשָׁה שְׁנֵי קִנְיָנִים נִפְרָדִים ל"א דַּעְתּוֹ שְׁבַהֲעֵדֵר קִנּוּן א' יִתְבַטֵּל גַּם הַשְּׁנֵי כְּדִמְצִינוּ בְּב"ב ע"ז בְּאֹמַר זָכוּ בְשֻׁדָּה זֶה לִפ' וְכַתְבוּ לוֹ אֵת הַשְּׁטָר חוּזַר בְשֵׁטֶר וְאִין חוּזַר בְשֻׁדָּה שְׁכָבֵר זָכוּ וְנִפְיִן לְאֵדָם שֶׁלֵּב"פ וְאִמָּאֵי נִימָא גַּם הַתָּם דְמִדְאָמַר וְכַתְבוּ לוֹ אֵת הַשְּׁטָר גְּלִי דַעְתִּי דְרַק בְּכַתִּיבַת הַשְּׁטָר נִיחָא לִי לְהַקְנוֹת וְלֹא בְּק"ס בְּלַחוּד וְנִימָא דכ"ז שְׁלֹא כְּתָבוּ לוֹ אֵת הַשְּׁטָר יִהִי בְּיָדוֹ לְחִזּוֹר גַּם בְשֻׁדָּה א"ו דל"ש בְּזֶה גִילּוּי דַעַת אִם לֹא שְׁהַתְנָה בְּפִירוּשׁ ע"מ שְׁתַּקְתְּבוּ לוֹ אֵת הַשְּׁטָר דְתִלָּה בְּפִירוּשׁ זְכִינִית הַשְּׁדָה בְּכַתִּיבַת הַשְּׁטָר אֲבָל בְּסִתְמָא לִיכָא גִילּוּי דַעַת וְלִכְף מְשֻׁזְכוּ לוֹ בְּק"ס אֵינוֹ חוּזַר בְשֻׁדָּה וְרַק בְשֵׁטֶר חוּזַר מִטַעַם דְזִילִי נְכֶסֶי ע"י"ז כמ"ש בְּתוֹס' שָׁם וְע' ב"ק נ"א.

הַמוֹכֵר שְׁדָה לְאִשְׁתּוֹ קִנְיָתָהּ וְל"א לְגִלוּיֵי זִוְיָי הוּא דְבַעֲי א"ל פְּשִׁיטָא דַל זִוְיָי מְהָכָא וְתַקְנֵי בְשֵׁטְרָא מִי לֹא תִנּוּן נְכֶסִים שְׁיֵשׁ לְהֵם אַחֲרֵינָה נְקִינָה בְּכֶסֶף וּבְשֵׁטֶר וּבְחִזּוּקָה וְקִשָּׁה נִימָא מְדַנְתְּנָה דְמִים ע"כ לֹא נִתְפַּנְנָה לְקִנּוֹת בְּהַשְּׁטָר רַק בְּדָמִים וְדָמִים ל"ק מִשּׁוּם דְלְגִלוּיֵי זִוְיָי הוּא דְבַעֲי אֵע"כ דְבב' קִנְיָנִים נִפְרָדִים ל"א הֵכִי: וְהִנֵּה לְכַאוּרָה עֲלָה בְּדַעְתִּי לְצַדֵּד לְהַתִּיר בנ"ד דְכִינּוּן שְׁבֻדָּאֵי מְסַר הַמְּפָתַח מִהַתְּנוּת לִיד הַנִּכְרֵי וּמִכִּינּוּן שְׁנִטְל וּפְתַח אֵת הַתְּנוּת קִנְיָה הַתְּנוּת מְדִין חִזּוּקָה דְאָרְף שְׁלֹא נִתְפַּנּוּן לְקִנּוֹתוֹ בְּנַעֲיָלָה זֶה מְלַבֵּד שְׁדַעַת כְּמָה מְהַרְאִשׁוּנִים ו"ל דְבד"א מְקָנָה ל"ב כְּנִינָה עַקְצוּה"ח ס' ער"ה וּבִנְתָה"מ ס' ר'.

ומכ"ש כְּשֶׁהָיָה בְשֻׁעָה שְׁהוּא עוֹסֵק בְּמְכִירָה בְּנֻדָּאֵי נִתְפַּנּוּן לְהַקְנוֹת בְּכָל מָה שְׁנִקְנָה כְּמוֹ שְׁהַאֲרִיף בְּזֶה בְּמַח"א ה' קִנּוּן מְשִׁיכָה ס' ה' ע"ש וּבְכֶרֶט בְּחֲמִץ דְאֲנִן סְהַדִי דְבְּנֻדָּאֵי גָמַר וּמִקְנֵי פנ"ל וְכַמְפִּנְרֵשׁ בְּתוֹס' בְּכוּרוֹת ח"י: ד"ה אֶקְנֵי וְנ"ל א"נ פְּמָה פְּעָמִים הָרוּעָה פּוֹתַח וְנוֹעֵל כו' נְהָרִי הָרוּעָה בְּנֻדָּאֵי אֵינוֹ מִתְפַּנּוּן בְּהַפְתִּיחָה וְנַעֲיָלָה לְקִנּוּן דְבַלְעָדִי זֶה הוּא פּוֹתַח וְנוֹעֵל לְתַשְׁמִישׁוֹ וּבכ"ז מְהַנִּי מִשּׁוּם דְאֲנִן סְהַדִי דְגָמַר וּמִקְנֵי לִי כְּדִי לְאֶפְקוּעֵי מְקַדְוֶשֶׁת בְּכוּרָה וְכַעֲיִן זֶה כ' בַּאס"ז ב"מ ט"ז.

דמהני נעילת הלוקח למינהו חזקה לקנות אחר שלקחה המוכר מהבעלים הראשונים
אע"ג שלא נתכונן לקנין משום דהאמינו אנו סהדי דגמר ומקני לי ע"ש שוכנון שפן אף
שהוא פלוגתא דקמאי ו"ל אי מהני חזקה לחודא באתרא דכתבי שטרך פדהובא בהה"מ
פ"א מה' מכירה ה"כ וקאריף בזה בתשו' מהרשד"ם חאה"ע סי' קס"ד ע"ש ועשעה"מ
פ"ו ממכירה הי"ד.

בכ"ז הלא רבו הפוסקים דמהני חזקה לחודא במקום שפותבין שטר כמ"ש בתוס' פתובות
צ"ג. ד"ה עד ובקידושין כ"ז: ד"ה בד"א וק"י איפסקא הלכתא ברמ"א סוסי' קצ"ב.

וצל"ע בתוס' פתובות צ"ד. ד"ה לימא: איברא די"ל דהרי הא דלח חזקה אלים משום
שעושה מעשה בגוף הקרקע עסמ"ע שם אבל בנעילה ופתיחה איפשר דלא עדיף משאר
קנין אכן מסתימת דברי התוס' נראה דגם בחזקה דנעילה ופתיחה לחוד ג"כ מהני דהא
כתבו בע"ז דף ה"ל לענין להקנות בהמה כדי לפוטרה מבעורה דאם אין לו רשות לנכרי
מקנה לו הישראל חזרו וקונה אותו בנעילה ופתיחה ולא נזכר שצריך שיכתוב לו שטר
באתרא דכתבי שטרך וא"כ מכ"ש גבי חמץ בודאי מועיל בכה"ג דכתמץ בלא"ה סגי
בקנין כל דהו כמ"ש בתוס' ב"מ פ"א ובכ"ז דבקנין כ"ד לא מיקרי מצויי בידיה ומהני
ע"ש.

ולבר מן כל דין יש לצדד בזה דהרי ידוע מ"ש המ"ב הובא במג"א סי' תמ"ח דבמכירת
חמץ בדיעבד יש לסמוך אם קנה בכסף לחוד משום דרוה"פ ס"ל כרש"י ונאפי' אי הוא
ס' פלוגתא השקול אי כרש"י או כר"ת בכ"ז בחמץ שעשה"פ הו"ל סד"ר ולקולא ואע"ג
דהני סד"א וע"י גלגול נעשה דרבנן דבתוך הפסח הי' איסור דאוריית' וכמו שבאמת פסק
בזה הפמ"ג בסי' תמ"ח בכ"ז כשלא נודע הספק עד אחר הפסח בכה"ג מקילין הפוסקים
ביו"ד סי' ק"י כשלא נודע עד שנעשה דרבנן.

אמנם בנ"ד הלא נודע הספק בתוך ימי הפסח בשעה שהי' דאוריית' ואין להקל מה"ט.
עתשו' בית אפרים חא"ח סי' מ"א שמיקל גם בנודע הספק בשעה שהי' דאוריית' ע"ש
שהעלה להתיר בעבר על ספק ב"י ועעה"פ] אפס שיש להקל מטעם האחר שכ' המ"ב
שם דכיון דחמץ אינו ברשותו אלא שהתורה אוקמ' ברשותי' ומהני בכסף בלחוד ע"ש.

והנה אף דבטל קנין השכירות של החנות משום דל"ה שטר בכ"ז לא בטל הקנין של
החמץ אפי' לדיעה הראשונה שבח"מ סוסי' ר"ג ברמ"א פ"נ דבאמת מד"ת מועיל הקנין
גם על שכירות החנות רק מחמת אלמות דעפ"ם תקנו דלא ליקני אלא בשטר וכבר
הוכחתי במישור בתשו' במק"א דבכה"ג אין קנין א' מבטל לחבירו לכ"ע ועסמ"ע שם.

ועוד דלהלכה נקיטנא באמת פסתימת הרמ"א בסי' ר"ט דמהני הקנין לדבר שנתפס בו
בלחוד ואף דאי ליכא קנין הבית הא גם אי נקנה החמץ להעפ"ם הלא איכא איסור משום
קבלת אחריות דהעפ"ם לא ישלם אי יגנב או יאבד החמץ כמבואר במק"ח סי' ת"מ
ותמ"ח.

בכ"ז הרי באמת כ' בח"י סי' ת"מ סק"ד דלאחזה"פ שרי' בקניבל עליו אחריות ובפרט
דבנ"ד הא נהי דלא קנה הנכרי הקרקע מ"מ יש לסמוך לענין איסור חמץ על שי' ר"ת
דס"ל דביחד לו בית הני ביתו של עפ"ם ושרי אף בקניבל עליו אחריות עב"י סי' ת"מ.

ואף דבמג"א שם כ' דלא קיי"ל כר"ת בְּהָא אָבֵל לְעֵנִי אִיסוּר חֲמִיץ שַׁעֲה"פ דְּרַבְּנָן בְּנֻדְאֵי יֵשׁ לָנוּ לְסַמְּךָ ע"ד ר"ת פִּינֵן דְּבַח"י הַגָּ' לְהָא כ' בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלָמִי דְּבַקְע"א אִפִּי בְּבֵית יִשְׂרָאֵל שְׂרִי לֹאחַה"פ. גַּם יֵשׁ לְצַרְף דַּעַת הַנַּ"שׁ שְׁהוּבָא בַח"י סִי תַמ"ח ס"ק י"ד שְׁכ' דְּמִסִּירַת מִפְתַּח בְּהַדִּי כְּסָף מְהֵנִי כְּמוֹ שְׁטֵר וְכ"ש בְּנִידָן שְׁאַלְתִּינוּ בְּקַמַּח שַׁעֲה"פ דְּהוּא רַק סָפֵק לְתִיתָה אֵין כָּל סָפֵק דְּשְׂרִי לֹאחַה"פ עֲפַמ"ג בַּא"א סִי תַנ"ג סוֹסֵק"ט.

וְעוֹד יֵשׁ לְצַרְף בְּזֶה מַה שְּׁנוֹדַע שְׁבַהֲדָאֵמְפִּכְמִיהֲלֵעַן אֵין לוֹתְתִין הַחֲטִים וְאֵף שְׁנִמְצָאִים קִצַּת שְׁלוֹתְתִין וְאִפִּי יִהְיוּ הֵם הָרֹב הָרִי קִי"ל אִם יֵשׁ מִחֲבוּאָה א' מִצְלַת עַל הַפְּהִנוֹת כְּלוֹן וְעַש"ע יו"ד סִי קִי"ד סִי בְּרַמ"א לְעֵנִי כְּבָשִׁים שְׁהַדְרָה שְׁלַפְעָמִים נוֹתְנִים בָּהֶם יִין שְׁאֵם יָדוּעַ עֲפוּ"ם א' בְּעִיר שְׁאִינוּ מְעָרְבֵי בּוֹ יִין אַעֲפ"י שְׁשָׂאָר עֲפוּ"ם דְּרַפְּן לְעָרְבֵי בּוֹ יִין מוֹתֵר לִיקַח מִפְּלוֹן וְכֵן כִּי"ב בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן ע"ש וְה"ה בַּנ"ד בְּחֲמִיץ שַׁעֲה"פ דְּרַבְּנָן פִּינֵן שְׁיָדוּעַ שְׁיֵשׁ רִיחָיִים שְׁאֵין לוֹתְתִין הַחֲטִים יֵשׁ לְהַתִּיר מִפְּחַ הַסְּבָרָא הַגָּ' לְוַע"כ מִכָּל הַלִּין טַעְמֵי הַקַּמַּח שְׂרִי וְהוֹרְאָתוֹ עֲלֵתָה כְּהוֹנֵן וְהִי זֶה שְׁלוֹם מַאֲד"ה דְּבָרֵי יְדִידוֹ הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִי כַח בַּעֲזַה"י יוֹם ג' י"ג לְמַב"י שְׁנַת תַּרְנ"ב לַפ"ק סְטֵרִי.

חֲיִים בְּרַכָּה וְשְׁלוֹם לְכַבוֹד יְדִידֵי הָרַב הַגָּדוֹל חֲרִיף וּבְקִי חֲכָם וְשְׁלָם כַּש"מ חֲיִים דּוֹב שְׁטֵרְאָה נ"י אַבְד"ק נִימְאָרְקֵט יצ"ו. מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי וְהַנְּנִי לְתַשׁוּבָתוֹ עַד"ש בְּאִישׁ א' מְחֻזֵּק בְּרִיָּאָהוּיז מְשַׁכֵּר שְׁבִיוֹם י"א נִיסָן דִּיבֵר עִם עָרַל א' שְׁבַע"פ יִמְכֹּר לּוֹ אֵת הַחֲמוּצִים שְׁלוֹ וְכֵן נִגְמַר בִּינֵיהֶם וְכַתְּבֵי שֵׁט"מ פְּדַת וְכַהֲלָכָה ע"ש הַנְּכָרִי הַזֶּה וְבַע"פ בִּזְמַן מְכִירַת חֲמִיץ לֹא בָּא הַנְּכָרִי הַלְּזוֹ וּבָא נְכָרִי אַחַר וּמְכַר לּוֹ אֵת הַבְּרִיָּאָהוּיז עִם הַחֲמוּצִים וּמְסַר לּוֹ הַשֵּׁט"מ הַזֶּה וְלֹא כ' שֵׁט"מ ע"ש הַנְּכָרִי הַשְּׁנִי רַק שְׁהַעֲרַל הַלּוֹקֵחַ נִתֵּן לּוֹ מְעוֹתָיו אַדְרוּיָף בְּשִׁבִיל הַנְּכָרִי הַזֶּה הַנְּזַכֵּר בְּהַשְׁטֵר וּבְחַתוּף יְמֵי הַפְּסַח בָּא הַנְּכָרִי הַמְּזוֹכֵר בְּהַשְׁטֵר וּמְסַר לּוֹ הַנְּכָרִי הַשְּׁנִי אֵת הַשֵּׁט"מ וְעַתָּה בַּעַל הַבְּרִיָּאָהוּיז בָּא בְּשִׁאֲלָה לְפָנֵי כַּת"ר אִם יֵשׁ לְסַמְּךָ עַל הַמְּכִירָה הַלְּזוֹ עַפ"י דְּתוּה"ק לְהַתִּיר הַחֲמִיץ אַחַה"פ: הַנְּנִי אֲרָאָה רֵאשִׁית לִי לְדוֹן אִם מוֹעִיל מַה שְׁהַנְּכָרִי הַשְּׁנִי נִתֵּן אַדְרוּיָף בַּע"פ בְּשִׁבִיל הַנְּכָרִי הַרְּאשׁוֹן וְהַיְשָׁרְאֵל מְסַר לּוֹ הַשֵּׁט"מ עֲבוּרוֹ וְהַנְּנִי בַשֵּׁט"מ ח"מ סִי רַל"ה סכ"ג כ' הַמְּחַבֵּר הַמוֹכֵר שְׁמַכֵּר קִרְקַע אוֹ מְטַלְטְלִין.

וְנִזְכָּה בָּהֶם לְלוֹקֵחַ שְׁלֹא מִדַּעַתוֹ יֵד הַלּוֹקֵחַ עַל הַעֲלִיוֹנָה אִם רָצָה לִיקַח אֵין הַמוֹכֵר יָכוֹל לְחַזֹּר בּוֹ וְאִם לֹא רָצָה תַחֲזוֹר לְבַעֲלֵי וְא"כ בַּנ"ד לְכַאוּרָה י"ל דְּכִינֵן דָּאֵין הַמוֹכֵחַ יָכוֹל לְחַזֹּר בּוֹ מְשַׁמְסְרוֹ לְהַנְּכָרִי הַב' עֲבוּר הַנְּכָרִי הַא' א"כ מְכִי נִתְרַצָּה הַרְּאשׁוֹן בְּתוּף הַפְּסַח חָלָה הַמְּכִירָה לְמַפְרַע וְהוּי לְמַפְרַע שְׁל הַנְּכָרִי הַא'.

אֲמַנָּם לְכַאוּרָה יֵשׁ לְדַמּוֹת זֶה לְמַתְנָה ע"מ לְהַחֲזִיר בְּחֲמִיץ דְּקִי"ל בְּסִי תַמ"ח דַּל"מ וְכ' בַּמַּג"א סִק"ה בְּשֵׁם הַרְּדָב"ז מְשׁוּם דְּכ"ז שְׁהַתְּנָאֵי תְּלוּי הַנְּי כְּפִיקְדוֹן וְאִם נִתְקַיֵּים הַתְּנָאֵי אַעֲפ"י שְׁנִמְצָא שְׁלַמְפְּרַע הִי הַחֲמִיץ שְׁל עֲפוּ"ם מ"מ קוֹדֵם קִיוֹם הַתְּנָאֵי כְּכָר עֲבַר עַלִי הַיְשָׁרְאֵל וְאִינוּ מוֹעִיל קִיוֹם הַתְּנָאֵי לְבַטֵּל הַלְּאוֹ שְׁכָבֵר עֲבַר וְא"כ הַנ"ג פִּינֵן דַּעַד שְׁנִתְרַצָּה הַלּוֹקֵחַ עֲבַר הַיְשָׁרְאֵל בְּב"י ל"מ הַרְּיָצוּי שְׁל הַלּוֹקֵחַ בְּתוּף הַפְּסַח לְתַקֵּן הַלְּאוֹ שְׁכָבֵר עֲבַר.

אוּלָּם הֵלֵא בְּאֲמַת הַמַּג"א שֵׁם דְּחָה דְּבָרֵי הַרְּדָב"ז דַּל"ד לְהִיכִי דְּאִקְפָּא לְמִימַר הוּאִיל דַּעוּבֵר בְּב"י מְשׁוּם דְּהַתֵּם בְּיַד הַיְשָׁרְאֵל לְאִיתְּשׁוּלֵי מְשַׁא"כ בְּמַתְנָה ע"מ לְהַחֲזִיר הָרִי הַתְּנָאֵי דַחֲזָרָה אִינוּ בְּיַד הַיְשָׁרְאֵל.

וגם גוף הסברא דכ"ז שהתנאי תלוי הני פפקדון דוחה המג"א שם וא"כ ה"ה בנ"ד פיון שאין קיום וביטול המכירה תלוי ביד המוכר רק ביד הלוקח ליפא למימר הואיל ול"ע הישראל בב"י. וראיתי לש"ב הגאון מטורנאפאל בספר יהושע ח"א סי' ד' שתקן דברי הרדב"ז עפ"מ דקיי"ל בח"מ סי' רמ"א וב"ש"ף שם דבתנאי דקום ועשה על המקיים לה"ר שקיים תנאי והטעם דמסתמא אמרינו פדקאי קאי ולכך שפיר כ' הרדב"ז דבתמין בתנאי ע"מ להחזיר הרי כ"ז שלא נתקיים התנאי הוא עובר וא"כ אמרינו אוקמין אחזקה כמו שהוא עכשיו שלא יחזור ע"ש וא"כ בנ"ד ל"ש לאוקמין אחזקה שלא יתמצה בהמקח דהרי מתחלה גילה דעתו שרוצה לקנות התמין ממנו וא"כ אדרבא מוקמינו אחזקה שבוודאי יתמצה בפרט שי"ל מדנתן הנכרי השני פספ אדרויף עבורו בודאי יודע בברור שהוא מרוצה בקניית התמין דלא שדי אינש זויי בכדי דומיא דמצינו בכתובות נ"ג: דארוס לא זנין לארוסתו דכינן דלא קים לי בגנה לא שדי זויי בכדי ופירש"י דחייש שמא ימצא בה מום ויתבטל המקח ע"ש ונהרי חזינן דסמכינן על סברא זו להתיר ספק זונה לכהן דקיי"ל בכתובות ל"ו: הפודה את השבוני ומעיד בה ישאנה לא שדי אינש זויי בכדי מעיד בה פדי לא ישאנה שמא עיניו נתן בה ע"ש וא"כ ה"נ בנ"ד י"ל מדנתן הנכרי הב' פספ האדרויף עבור הנכרי הא' בודאי נתברר לו שהוא רוצה בקניית התמין דאילו הי' מסתפק שמא לא יגמר הקנין לא הוי שדי זויי בכדי: אמנם אפתי יש לדון לכאורה בנ"ד דהרי פיון דיד הלוקח על העליונה ואם רצה חוזר א"כ בודאי הישראל חייב באחריותו וא"כ הא אפי' חמץ של נכרי שק"ע הישראל אחריות עובר בב"י ובשלמא במתנה ע"מ להחזיר הלא כ' הרא"ש בפ"ג דסופה דאפי' אחריות אונסין הוי על המקבל א"כ ליפא על הישראל שום אחריות משא"כ בנ"ד נהי דנימא דמשנתרצה העפוי"ם חל הקנין למפרע והוי למפרע חמצו של עפוי"ם בכ"ז הא עד אותה שעה הי' האחריות על הישראל וע"ע בב"י.

אמנם באמת ז"א דכינן דאמרי' דכשנתרצה חל הקנין למפרע א"כ גם הברייאהויזו הי' של העפוי"ם וא"כ ל"ה רק במקבל אחריות על חמצו של עפוי"ם בבית עפוי"ם דאינו עובר עליו כמ"ש במג"א סי' ת"מ.

אולם הרי באמת בח"מ סי' קצ"ה ס"ג הביא הרמ"א בשם תשו' מהרי"ו דבמכר ל"מ לזכות ללוקח שלא בפניו דשמא אינו חפץ לקנות והנה בנתה"מ שם הקשה דאמאי פסק התם הרמ"א דבמכר א"י לזכות ע"י אחר דמכר ל"ח זכות ושיניהם יכולין לחזור וכ"ה בסי' ק"צ ואלו בסי' רל"ה הנ"ל מבואר דאפי' במקר אם זיכה ע"י אחר עבור הלוקח אין המוכר יכול לחזור בו אלמא דאפי' מכר הוי זכות פיון שע"י מה שמזכה ע"י אחר הברירה ביד הלוקח לקיים או לבטל המקח ולחזור בו חשיב זכות ותי' דבשלמא בסי' רל"ה שהמוכר זיכה ע"י אחר ואמר זכה לפ' דכינן דבלשון זכה הרי תלה הדבר במה שיהי' זכותו של הלוקח יכול לחזור בו משא"כ פשמקנה לו בתורת קנין ע"י אחר פיון שהלוקח נדאי דיכול לחזור בו משום שנעשה שלא בפניו גם המוכר יכול לחזור בו קודם שנתרצה הלוקח דמסתמא הי' דעת המוכר שבזמן שיהי' הקנין נגמר נגד הלוקח שלא יוכל לחזור בו באותו זמן יהי' ג"כ נגמר המקח גם נגד המוכר ולא מקודם פיון שאמר בלשון קנה ולא זכה ע"ש ולפי"ז י"ל דזהו דוקא בקנין דעלמא משא"כ במקירת חמץ אנו סהדי דכדי לאפקועי נפש' מאיסור חמץ גומר בדעתו שיצא התמין מרשותו אף קודם שיודע שנתרצה

כְּדִי שְׁלֹא יַעֲבֹר בְּבִי וּבִי עֲתוּס' בְּכוֹרוֹת י"ח: וּבַע"ז דָּף ע"א פְּאֵלוֹ אָמַר בְּלִשׁוֹן זָכָה:
וְהִנֵּה בְּסַמ"ע שָׁם ס"ק י"א כ' ע"ד מֵהֵרִי"ו הַנָּז"ל דָּאָף דִּינְדַעֲיָנִין דְּהִי נִיחָא לִי מִקְוָדָם לְכֹן
וְגַם עֵתָה כְּשִׁשְׁמַע הַקְּנָנִי שְׁמָא חֲזַר בּוֹ וּלְבַסּוֹף גְּתַרְצָה ע"ש וּבְאַמַּת מְצִינּוֹ הִכִּי בִירוּשְׁלָמִי
רפ"ו דְּגִיטִין הוּבָא בְּחֵי הַרְשָׁב"א ר"פ הַשּׁוֹלְחַן הַגָּע עֲצָמָה שְׁהִיְתָה צוּנְחַת לְהַתְגַּרְשׁ א"א
שְׁמָא חֲזַרָה בָּהּ ע"ש אָמְנָם כְּבָר כ' הַה"מ פ"ד מַה זְכִינִי וּבַס' מַח"א ה' זְכִינִי סִי ו' בִּינָר
הַדְּבָרִים בְּאַנְרָה דג' חִילּוּקִים יֵשׁ.

הָא' מִיָּדֵי דְהוּי זְכוּת גְּמוּר וְלִיכָא שׁוּם צַד חוּבָה דְּבַכָּה"ג אִפִּי כִי אִיתָא קָמֵן וְצָנוּחַ לוֹמַר
לָא נִיחָא לִי לְאַמְשָׁחִינִין בִּי. וְהַב'.

הוּא דְאִיכָא צַד זְכוּת וְצַד חוּבָה בְּכָה"ג אִם גְּתַרְצָה כְּשִׁשְׁמַע זָכָה לְמַפְרַע וְאִם לָא גְּתַרְצָה
כְּשִׁשְׁמַע לָא זָכָה. וְהַג'.

הִיכִי דְאִיכָא חוּב גְּמוּר אִפִּי גְּתַרְצָה כְּשִׁשְׁמַע אִינוּ מוֹעִיל ע"ש וַא"כ בְּגִירוּשִׁין כִּינּוּ דַעֲפ"י
הָרוּב חוּב הוּא לָהּ לְהַתְגַּרְשׁ הַלְפָּה אִפִּי אִינְרַע לְפַעְמִים דְאִיכָא צַד זְכוּת כְּגוֹן בְּמִקּוּם יָבָם
זִימְנִין דְּסִנְיָא לִי וְכֹן בְּמִקּוּם קִטְטָה לְמִנְוֵעַ הַקִּטְטָה בְּכ"ז בְּכָה"ג אִפִּי אִם כְּשִׁנְדוּעַ לָהּ
אַמְרָה דְּנִיחָא לָהּ אִפִּי אִין זְכִין לָהּ לְמַפְרַע וְהִכִּי מְפֹרֶשׁ בְּאַמַּת בְּנִימוֹק"י ס"פ הָאִשָּׁה
שְׁהִלְכָה בְּשֵׁם הַרִיטְב"א ע"ד הִירוּשְׁלָמִי הַנָּז"ל ע"ש וּבְב"י אַה"ע ס' ק"מ מְבִיא דִיעוֹת
חִלּוּקוֹת בְּזָה וּכ"כ בְּסַמ"ע ס' קכ"ג ס"ק י"א לְעִנְיָן דַּא"י לְעֵשׂוֹת מוֹרְשָׁה שְׁלֹא בְּפָנֵי דְכ'
הַר"י בַּר קְלוּנִימוּס בְּמַרְדְּכִי פֶרַק מְרוּבָה דְאַפִּי בְּכָה"ג דְאִיכָא מְצָנָה לְהַצִּיל עֲשׂוֹק מִיַּד
עוֹשֶׁקוֹ ל"מ וְכ' הַטַּעַם כִּינּוּ דָאָף דְהִשְׁתָּא מְצָנָה קַעֲבִיד מ"מ עַל הָרוּב אִין אָדָם מְתַרְצָה
לְהִיּוֹת מוֹרְשָׁה לְהַכְנִיס רֵאשׁוֹ בְּרִיב לָא לּוֹ וְלַפְעָמִים קוֹרִין עָלֵיו וְאַשֶׁר לָא טוֹב עֲשֵׂה בְּעַמּוֹ
מִש"ה ס"ל דָּאָף אִם גְּתַרְצָה אַח"כ ל"א אִיגְלָאִי מִקְלָתָא לְמַפְרַע כִּינּוּ דַעֲפ"י הָרוּב אִין דְרָף
הָעוֹלָם לְהַתְרַצוֹת בְּזָה וְאִין לְנוֹ אֵלָא מְהַרְצוּי וְאִילָף לָא לְמַפְרַע ע"ש מִשָּׂא"כ הִיכִי
דְלַעוֹלָם אִיכָא צַד זְכוּת וְצַד חוּבָה כְּגוֹן בְּמַכְרָ שְׁפִיר אָמְרִינּוּ דְכְּשִׁנְתַרְצָה מוֹעִיל הַקְּנָנִי
לְמַפְרַע וְהִכִּי אֲשַׁכְּחֵן בְּקִידוּשִׁין מ"ד: גְּבִי קִטְטָה שְׁנַתְקַדְשָׁה שְׁלֹא לְדַעַת אֲבִי דַס"ל לְרִש"י
וְתוֹס' וְהָרָא"ש דְכִי גְּתַרְצָה הָאָב כְּשִׁשְׁמַע הוּי קִידוּשִׁין לְמַפְרַע וְכ' בְּר"ן שָׁם הַטַּעַם לְפִי
שְׁכָל אָדָם רוּצָה לְהִשְׂיֵא אֶת בְּתוֹ וּמְצָנָה דְרַמְיָא עֲלֵי הוּא וְגַם אִיכָא צַד חוּבָה שְׁהַרִי הִיא
יּוֹצֵאת מְרִשׁוֹתוֹ לְכַמָּה דְבָרִים וּמִש"ה כְּשִׁנְתַרְצָה גְּלִי אֲדַעַתִּי דְזְכוּת הוּא לּוֹ וּמִהַנִּי מְשַׁעָה
רֵאשׁוּנָה ע"ש וְאָף לְשִׁי הַרְשָׁב"א וְהַרִיטְב"א שָׁם וְהַרְמ"ה הוּבָא בְּטוֹר אַה"ע ס' ל"ז שְׁכ'
דְאַפִּי גְּתַרְצָה כְּשִׁשְׁמַע הוּי קִידוּשִׁין רַק מְשַׁעַת הַרְצוּי וְלָא לְמַפְרַע ע"ש הִלָּא כְּבָר בִּינָר
הָעִנְיָן בְּס' אַב"מ שָׁם ס"ק י"א דְרַק הַתָּם דְלָא מְזַכִּין לְאַב מִיָּדֵי רַק דְתַלְיָא בְּנִיחוּתָא דְהָאָב
שְׁיֵהָי' מִתּוֹרַת שְׁלִיחוֹת דְהָאָב א"כ הָרִי בְּשְׁלִיחוֹת אָמְרִי אַתְּם גַּם אַתְּם מָה אַתְּם לְדַעַתְכֶם
אָף שְׁלּוּחְכֶם לְדַעַתְכֶם וְלָכֵן ל"מ לְמַפְרַע כִּינּוּ שְׁהִי שְׁלֹא מְדַעַת אָבֵל הִיכִי שְׁמִזְכִּין אִינְוָה
דְבָר לְאַחַר דְקִי"ל זְכִין לְאָדָם שְׁלֹא בְּפָנֵי אָפְסִי שְׁלֹא יְדַעְנוּ אִם הוּא אָצֵלוֹ זְכוּת בְּכָה"ג
כְּשִׁשְׁמַע וְאָמַר דְנִיחָא לִי כ"ע מוֹדוֹ דְזְכִין לְמַפְרַע ע"ש שְׁהוֹכִיחַ כֵּן מַד' הַתּוֹס' וְהַרְשָׁב"א
בְּגְדָרִים ל"ו.

וְכ"ה בְּקִצּוּהָ ח ס' רמ"ג. וְהָרִי חֲזִינִין בְּקִידוּשִׁין ס"ג.

במשנה בע"מ שירצה אבא דאם רצה האב מקודשת למפרע והיינו משום דהתם אין אנו צריכינן לבא מדין שליחות חלין שפיר הקידושין למפרע וה"ה במקח אמרינן שפיר דכי נתרצה הלוקח חל הקנין למפרע.

ובפרט היכי דגילה דעתו מקודם כבנ"ד דהנכרי גילה דעתו מקודם להישאר שחפץ בקניית החמץ בודאי אמרינן דמהני הקנין למפרע מטעם דזכין לאדם שלב"פ כדמצינו בש"ע אה"ע סי' ל"ה ס"ד והוא מדברי הרא"ש פ"ק דקידושין לענן קידושין דאפי' לא מינהו שליח בהדיא אלא שגילה דעתו שהוא חפץ באשה פ' וא"ל לשדכה לו והלך השדכן וקודשה לו בלי מינוי שליחות ה"ז מקודשת ומבואר בתה"ד סי' קפ"ח ובסי' רל"ז בשם א"ז בשם רבינו שמחה דאפי' אינש דעלמא נמי ע"ש ועקצוה"ח סי' שפ"ב סק"ב וא"כ ה"נ בנ"ד פינו דמקודם גילה הנכרי הא' לישאר דעתו שחפץ לקנות החמץ ממנו והלך הנכרי האחר וקנה עבורו ונתן אדרויף בשבילו לכה פשקיבל נכרי זה השט"מ מאת הנכרי הב' בתוך ימי הפסח ונתרצה בהמקח מהני הקנין למפרע מטעם זכין לאדם שלב"פ וע' במח"א שם שיישב פסקו של הש"ע הנ"ל דסתרי אהדדי דהרמ"א בסי' קצ"ה מייירי שלא גילה הלוקח דעתו שרוצה באותו מקח ולכה במקח שאיפשר שאינו חפץ הלוקח אין פאן זיכוי פלל ובסי' רל"ה מייירי במקח שגילה הלוקח דעתו שרוצה באותו מקח בזה קא' דזכין לו שלא מדעתו ע"ש וא"כ בנ"ד שהי' גילוי דעת מהנכרי שרוצה לקנות החמץ בודאי מהני הריצוי אח"כ ובפרט שי"ל דבמכירת חמץ פינו שיודע הנכרי שהישאר יחזור ויקנה ממנו אחר הפסח ויכפול לו ערבינו ה"ז דומה ממש למ"ש בקצה"ח בסי' קצ"ה דבסחורה בזול הוי זכות גמור ולכ"ע מהני הקנין שלב"פ הקונה מטעם דזכין לאדם שלב"פ ע"ש ולהסביר הענין נראה דהרי אף להפוסקים דס"ל דל"מ שיחול הנכין למפרע מפתח הג"ד דלבסוף והיינו ע"כ משום דקיי"ל פאביי דיאוש שלא מדעת ל"ה יאוש וא"כ פינו שלא ידע הזוכה אז אף שמגילוי דעתו שלאח"כ מוכח דאי הי' יודע הוי מרוצה גם אז בכ"ז הא סוף סוף ל"ה ידע והוי פיאוש שקל"ד דל"מ וזהו רק היכי דאיכא צד חובה דלא ידעינן גיחותא דילי' רק מגילוי דעתו שלאח"כ אבל היכי דהוי זכות גמור וליכא צד חובה ה"ז דומה לזוטו של ים גבי יאוש דמהני.

ומצאתי בשו"ת ברית אברהם חאה"ע סי' ק"א שהעלה ג"כ הכי וכ' שם דמדברי הרמב"ם המובא בסי' רל"ה הנ"ל דבמכר שלב"פ הקונה יד הלוקח על העליונה ע"כ הוא פדעת העיטור שהובא בחי' הרשב"א קידושין מ"ה.

[ובטור אה"ע סי' כ"ט וסוסי' ל"ו] גבי חיישינן שמא נתרצה הדין דהריצוי מועיל דליהוי קידושין למפרע וצריף להבין הרי בעינן שליחכם לדעתכם וא"כ מה מועיל מה שנתרצה לבסוף הרי פינו דבשעת קידושין ל"ה ידע האיהי' יכול להעשות שליח ושע"כ דע"כ ס"ל דזכין משום יד אתרבאי ונהכי ס"ל להרמב"ם ג"כ ומה"ט ס"ל דמועיל הזכין במקח למפרע ע"ש: והנה אף דבט"ז י"ד סי' של"א האריף דל"א דע"י גילוי דעת שלבסוף יהי' חל למפרע רק במקום דאיכא מצנה בכ"ז הרי בפ"ה ח"מ סי' שנ"ח סק"א כ' דבנ"ד מהני ג"ד שלאח"כ אף למפרע ע"ש שכ' להשיג על מה שנתראה מהג"א והגמ"ר דאם אדם נותן לחבירו לאכול מדבר שאינו שלו אלא של חבירו אעפ"י שיודע שחבירו יתרצה אסור לאוכלו דהלכה פאביי דיאוש שקל"ד ל"ה יאוש ואע"ג דהשתא נחא לי' מעיקרא

ל"ה ניחא לי' והש"ף ז"ל כ' שמונתר ויאוש שלמ"ד שאני שגם אח"כ אינו מניאש אלא משום שא"י היכן הוא ובע"כ הוא מתיאש א"כ אמרי' דמעיקרא באיסורא אתא לידן' דבמה יקנה אי ביאוש הא השתא אינו מתיאש ואילו הי' יודע שהוא אצלו לא הי' מתיאש משא"כ הקא פיון שיודע שיתרצה א"כ השתא נמי בהיתרא אתא לידן' דמסתמא אינו מקפיד ע"ז ואע"ג דבב"מ כ"ב.

מדמה תרומה וטומאה ליאוש שלמ"ד טעמא אחרניא איפא התם דלענין תרומה וטומאה ידיעה ממש בעינין ע"ש. ובמק"א פלפלתי בזה דהיכי דאמרי' אגמ"ל ליפא איסורא פלל מהא דקידושין מ"ה: נתקדשה לדעת אבי' והלך אבי' למדה"י ועמדה ונשאת דס"ל לרב אוכלת בתרומה ופירש"י שם הואיל וקידושי' לדעתו חופה נמי ניחא לי' [עד שיבא אבי' וימחה אבל כשאכלה ושמע אבי' ולא מחה ל"ע איסורא למפרע ועתוס' ב"מ כ'.

ד"ה שובר שכ' דבג"ש אמרינן עדיו בכתומיו זכין לו ומפי מטא שטרך לידן' משוחרר למפרע. ואם בינתיים בא על בת ישראל לא פסקה והעירותי מש"ס ב"ב קכ"ה.

הוא דא"ל נכסי לסבתא ובתרה לירתאי כו' אמר רבה מסתברא טעמא דבני מערבא דאי קדים סבתא ונבנה זבינא זביני ופי' המפורשים דא"א לומר דליהוי למפרע דבת פמי שאמר נכסי לסבתא ובתרה לבתי משום שהיתה יכולה הסבתא לקושרן א"כ א"א לומר שיחול דבורו למפרע שיהי' של הבת ע"ש וא"כ הרי הרא"ש פ"ק דב"מ סי' מ"ט הביא בשם הרי"ף דאף דעדיו בכתומיו זכין לו מ"מ אם בין החתימה למסירת השטר הקנה לאחר נתבטלה זכיוי החתימה וא"כ הא בכה"ג ל"א דחל למפרע ואמאי נימא דאם העבד בא בינתיים על בת ישראל דלא פסקה אמנם באמת מלבד שיש לחלק הענינים לק"מ דהתוס' לשי' אצלו דס"ל בב"מ י"ט: ד"ה ברייתא דאי עבחו"ל ל"מ פי הקנה לאחר בין החתימה למסירת השטר ע"ש וע' בפסחים ל"א.

לענין נכרי שהלוה לישראל ע"ח דאי גבאו נכרי לבסוף אמרי' למפרע הוא גובה ול"ע הישראל למפרע בב"י וע' מק"ח סי' תמ"ג סק"ה. ויש להעיר ג"כ מש"ס בכורות ל"ט.

אכל ולא איתסי למפרע הוי מומא למאי נ"מ למימעל בפדיוני' כו' ולכאורה אמאי ל"א נ"מ בפשיטות אי פדאו קודם ונהנה ממנו דאי אמרי' למפרע הוי מומא והי' חולין לא עביד איסורא משא"כ אי מכאן ולהבא הוי מומא הא הי' עד עתה הקדש ומעל ועתוס' מנחות ק"ב.

ד"ה ה"ג לא ראוי' לצאת כו' ומשני רב אשי במעילה פיון דפקעה קודם פסול כו' וב"כ טהרת הקודש שם ביאר דברייהם דכיון דעתה נתגלה דלאו פזרוק דמי א"א לומר שימעלו בה למפרע כו' ע"ש וע' ירושלמי פ"ג דגדרים גבי מתני' דהרי נטיעות האלו קרבן אם אינו נקצצות אמרי' התם דלמ"ד למפרע קדשו אם נהנה קודם קיום התנאי מעל ויש אתי אריכות דברים בזה לא עת האסף פה: איבר איברא דלכאורה יש לדון בנ"ד דהרי עכו"ם לית לי' זכין' והאיך יוכל העכו"ם השני לזכות בשביל העכו"ם הראשון.

אמנם הלא כ' בתשו' מ"ב סי' צ"ז הובא במג"א סי' תמ"ח דעכו"ם לעכו"ם עושה שליח ובש"ף ח"מ סי' רמ"ג סק"ה הביא דברי המ"ב להלכה וכן בב"ש אה"ע סוסי' ה' מובא פלוגמת הפוסקים בזה ובמש"ש בשם התה"ד שחולק ע"ז עקצוה"ח סי' קפ"ח שהוכיח

מד' התה"ד איפכא דס"ל ג"כ דעפוו"ם לעפוו"ם יש שליחות ועמח"א ה' שלוחין סוסי' י"ד.

ואף דבתוס' ב"מ ע"א: ד"ה בשלמא מבואר דהזוכה הוא שלוחו של בעל הממון שהוא המזכה וא"כ בנ"ד הלא א"א שיהי' שלוחו של המזכה שהוא ישראל ואין שליחות לעפוו"ם אולם הרי כ' בתוס' שם דבהפקר מהני שליחות פיון דליפא בעל הממון וביאר דבריהם במח"א ה' זכני' סי' ל"ג עפי"ד הירושלמי פ"ב דמ"ש וכי אדם עושה שליח לקבל ממון שאינו שלו ע"ש וענתה"מ סי' ק"ה סק"ב וקצוה"ח סי' קס"ג.

וא"כ י"ל בנ"ד בחמץ פיון דמפי מטא עדן איסורא איאופשי מייאש הישראל מיני' ונעשה הפקר וממילא זכה בו הנכרי השני בשביל הנכרי הראשון מתורת זכני' גם הלא מתבאר מד' הש"ס ב"מ יוד.

ובאס"ז שם דכל היכי דשייף מגו דזכי לנפשי' זכי נמי לחברין' אף בלא שליחות בעל הממון ע"ש וכ"כ להדיא הגאון ט"ג בחי' לגיטין י"ג. בתוס' ד"ה במעמ"ש קנה ע"ש ובנ"ד הרי הנכרי הב' נתן האדרויף ושייף מגו דזכי לנפשי' כו'.

ולבר מן דין י"ל פיון דהבריאהויז לא קנייתו בשטר ומפי חתם א"ע הישראל על השטר ממילא נקנה לו ואין עושה הנכרי השני רק מעשה קוף בעלמא ול"ש בזה שליחות עמח"א ה' שלוחין סי' ט"ו.

א"כ מפי מטי השטר בתוף הפסח ליד הנכרי הראשון נקנה לו למפרע. וכבר מבואר אצלי במק"א דאף דקיי"ל בסי' קצ"א דשטרי דינו שטרי קננו הם בכ"ז לגבי הנכרי פיון דמן הדין ליפא קננו שטר גבי נכרי כמ"ש בתוס' קידושין ג' וב"ב נ"ד: הוי לכ"ע שטר ראי' ובשטרי ראי' קונה למפרע כמ"ש בב"י שם בשם הראשונים ז"ל וממילא קנה גם החמץ למפרע מתורת אגב או מדין חצר: ולבר מן כל דין נלפענ"ד דאף הסוכרים דל"מ ג"ד שלאח"כ שיחול הקננו למפרע והיינו פיון דמה מועיל לנו הא דמוכיח סופו על תחלתו שגם מעיקרא הי' רוצה לקנות הרי בשעת הקננו לא ידע ואנובעיניו פונה לקנות עקצה"ח סי' ער"ה.

אמנם במקירת חמץ שאינה רק הערמה הלא באמת כ' בתשו' חת"ס חיו"ד סי' ש"י ד"ה אמנם דבענין מכירת חמץ אף שאין דעת הגוי לקנותו שפובר שהיהודי אינו עושה רק ע"ד מצות אנשים בכ"ז אנו לא בעינינו להקנות לגוי אלא להוציא מרשותו של ישראל ול"ד למכירת בכור שעיקר הפונה שיזכה הגוי בהבהמה אבל בחמץ עיקר הפונה שלא יהא חמצו של ישראל א"כ מה לי אם דעת הגוי לקנות או לא וכל שיצא מרשותו של ישראל אפי' רק בדרך הפקר אינו עובר עליו נהרי הישראל גמר ממכרו והוציא מרשותו באמת והא דמשמרו בביתו היינו לצורך העפוו"ם ואלו רוצה הגוי להוציא החמץ ולהשליכו לחוץ לא ימחה הישראל בידו פלל א"כ מה לי שאין דעתו של גוי לקנותו ע"ש וכינון דל"ב דעת הגוי לקנות לכ"ע מהני גילוי דעתו שלאח"כ שיחול הקננו למפרע וא"כ בנ"ד שפיר אמרינן דמפי מטי השט"מ ליד הגוי הראשון ונתבצעה חל הקננו למפרע משעת גמר הקננו עם הנכרי השני.

ובדברינו אלה נוסף אומץ לדברי כ"ת שכ' לצדד עפי"ד המח"א ה' שלוחין סי' ט"ז דאע"ג דאין שליחות לגוי ול"ק הנכרי הראשון קנאו הנכרי השני שנתן הפעות וקיבל השט"מ מיד המוכר וקנטב דבריו עפי"ד התוס' ב"ק ק"ב: ובסוף ביצה ודברי הריב"ש המוכר במג"א סי' ת"נ וטעמו דהיכי דאיכא ד"א מקנה אעפ"י שלא נתפונן זה לקנותו מ"מ קונה דעת המוכר שיקנהו או בעל הפעות או מי שיקנה ממנו ולדברינו במקירת חמץ בודאי י"ל הכי פנ"ל.

ואם השט"מ נכתב בלשון הודאה מודה אני הח"מ יש לצרף ד' הקצוה"ח בסי' קצ"ד שכ' דבמכירת חמץ פינו דמדאוריין בביטול בעלמא סגי מהני קנין אודיתא אף לד' התוס' ב"ק ק"ד. ולרונקא דמילתא יצוה לערב התמוצים של הבריאהונו ברוב היתר עתשו פנ"י סדר א' האו"ח סי' י"ד הנלפענ"ד פתבתי ידו דור"ש באהבה: סי' כט בעזה"י יום ב' מ"א למב"י תרנ"ב לפ"ק סטרי.

ישפוט ד' שלום לכבוד ידידי הרב הגדול החרף המנפ"ל בתו"י כש"מ לוי נ"י אבד"ק וואסלאוניץ פעת ראבד"ק ליטאוויסק יצ"ו: מקתבו הגיעני והנני לתשובתו ע"ד השאלה דאתיא לקמ' בבעל חנות א' מק' שנתאחר מלמסור השטר מכירה של החמץ להנכרי בע"פ עד אחר תצות היום שאז מסר לו השט"מ וקיבל ממנו אדרויף ונמצא שם דברים שהם תמוצים גמורים ויש שהם ספק חמץ ונפשו בשאלתו מה דינם של התמוצים הים אחר הפסח: הנה לא נכחד מכ"ת מ"ש הפמ"ג בא"ח סי' תמ"ג בא"א דאם עבר ומכר חמב"פ לעפונ"ם ממכירה ואילך א"ע בב"י דקנאו הנכרי אעפ"י שהוא איסוה"נ מ"מ פשיש ידים זכות קונה ומקנה שפיר הוי מכירה ומביא ראי' מהא דא' בע"ז דף ע"א.

גבי יי"נ דכ"י ורמא למנא דנכרי והדר שקיל זוזי מינ' הוי דמי יי"נ ואסור בהנאה הרי דחלה המכירה ביי"נ אף שאסור בהנאה. והנה אף דכ' התוס' בסנהדרין פ' וזבחים ע"א. בהא שהקשו שם על ה' דגנב שוהנ"ס וטבחו משלם תשלומי דו"ה דברי ר"מ נהרי לפ"מ דאר"ל פל שישנו בטביחה ישנו במכירה וכל שאינו בטביחה כו' וה"ה דכל שאינו במכירה אינו בטביחה ושוהנ"ס הא אסור בהנאה ולית' במכירה ואמאי חייב בדו"ה והוכיחו מפת זה כד' ר"ת דשוהנ"ס אינו נאסר מחיים ע"ש וא"כ תזינן דאיסוה"נ לית' במכירה.

אמנם י"ל דהרי באמת איסוה"נ הוי הפקר כמ"ש הר"ן בגדרים פ"ה. גבי קונם פהגים ולויים פהגים לי יטלו ע"כ דהאוסר הנאת פירות על עצמו יכולין אחרים ליטלן בע"כ דהניין הפקר ובנתה"מ סי' ער"ה ביאר הדברים דכ"ן דכל אדם יכול ליטלו ואסור למחות בו דא"כ הוי זה הנאה וכ"ן שאסור לו למחות באדם הבא ליטלן הוי פהגית חפצו ברה"ר ובמקום שאינו משתמר דאבידה מדעת הוא והוי הפקר כמבואר בסי' רס"א ס"ב.

איכרא שיל"ע בזה דלכאורה י"ל דתליא בפלוגתת הר"ן והרי"א שהובא בב"י א"ח סי' של"ד לענין נפל דליקה בשבת דאין מצילין אלא מזון ג' סעודות וכ' הר"ן דאם הצילו אחרים זכו מהפקר דכ"ן דאינו רשאי להציל יותר מג"ס הרי הוא מןפקר לכל ומהרי"א חולק דכ"ן דיכול להציל אלא דאריא דרביע עלי' שאסור להציל ל"ה הפקר אמנם מלבד דהב"י שם מסיק כהר"ן דאין חילוק בין אם אבוד ממנו מחמת עצמו או מחמת איסור

הו"ל פזוטו של ים ע"ש חוץ לזה נראה דעד פאן ל"ק המהרי"א דכין דרב ארי' דרביע עלי' ל"ה הפקר רק התם שגוף הדבר הוא היתר ואלו עבר והצילו הי' היתר אבל היכי דהדבר בעצמותו הוא איסור ונאסור לו למחות באדם הבא ליטלו גם הרי"א יודה דהוי יאוש בכה"ג: אפס דהפקר זה של איסור"נ חלוק משאר הפקר דהא לא הפקירו בפה ובהפקר צריף שיאמר בפה ה"ז הפקר רק דכין שכל אדם יכול ליטלו באין מוחה איאוישי מייאש נפשי' מינ' וביאוש חשיב ולא פהפקר וביאוש כ' בתוס' ב"ק ס"ו דאינו פהפקר גמור והיינו דבהפקר קיי"ל דארף דלא אתי ליד זוכה יצא מרשותו משא"כ ביאוש בעינין דוקא דאתי ליד זוכה וכל כמה דלא אתי ליד זוכה ברשות בעלים קאי ומ"ש בנתה"מ סי' רס"ב דהיכי דאבוד מכל אדם פגון שוהנ"ס שהוזמו עדיו יש לו דין הפקר ממש ואפי' לא אתי ליד זוכה פנין דאבוד מכל אדם ע"ש הנה פבר מבואר אצלי בחי' להזכית דגם בכה"ג ל"ה רק מדין יאוש והוא מסנהדרין דע"א פלוני רבע שורו של פ' והוזמו נהרגין ומשלימין ממון לזה ונפשות לזה וקשה להפוסקים דגם בממון אמרי' פאשר זמם ולא פאשר עשה דלא פתוס' ב"ק ד"ד: ובנימוק"י ב"ב פחז"ה בשם הריטב"א א"כ הרי בכריתות כ"ד.

אמרינן בשוהנ"ס שהוזמו עדיו כל המחזיק בו זכה משום דמשנגמר דינו אפקורי מפקר לי' א"כ הו"ל פאשר עשה ואמאי ישלמו העדים שהוזמו ממון א"ו דגם בזה ל"ה רק יאוש והתם המחזיק בו זכה דאתי ליד זוכה אבל כ"ז דלא אתא ליד זוכה פשפלה היאוש חוזר לבעלים וא"צ לזכות מחדש וא"כ פנין שבשעת גמ"ד כ"ז שלא זכה בו אחר הו"ל איהו עדיין הבעלים עלי' ול"ה פאשר עשה.

והכי מוכח ג"כ מדברי הש"ס ב"ק ס"ו: גבי גזל חמץ ועעה"פ א"ל הרש"ל דפריף למ"ד יאוש קני מטי עידן איסורא איאוישי מייאש מינ' והשתא אי נימא דהיכי דאבוד מכל אדם הו"ל הפקר גמור א"כ הו"מ למיפריף גם למ"ד יאוש ל"ק דהרי הפקר בנדאי מהני וא"כ ליקני הגזלן מהפקר א"ו דגם בכה"ג ל"ה הפקר גמור ועוד הבאתי ראיות נכחות לזה אכ"מ.

וכיין שפן שפיר הקשו התוס' הנ"ל דשוהנ"ס פנין דאסור בהנאה והוי הפקר לא קרינין בי' או מקרו שיתחייב בדו"ה פנין דלאו מפח המכירה יש לו קנין בו רק מפח שנתניאשו הבעלים.

וכי"ב כ' הרמב"ן בע"ז פ' השוכר לענין מש"ש דאין איסור הנאה מה"ת אלא נהנה מגוף האיסור אבל מוכר לא מיקרי נהנה והא דילפי' בפ"ב דפסחים דנבילה שריא בהנאה מדכתוב לגר אשר בשעריף תתנה ונאכלה או מכור לנכרי היינו משום דאי נימא דאסור בהנאה לא הי' קורא אותו הקרא בלשון נתינה ומכירה פנין דאם אסור בכל הנאות הגוי הזוכה לא מבעה"ב הוא זוכה רק מהפקר והמעות של הגוי בידי הישראל גזל או מתנה ע"ש ובאמת מבואר הכי בירושלמי פ"ב דקידושין סוף הלכה ח' דקא' על הא דתנן מקרו וקידש בדמיהו מקודשת ש"מ מקדשין בגזילה ע"ש והוא מפח הסברא הנ"ל פנין דהגוי פשוטה באיסור"נ הרי הוא זוכה מהפקר וכי יתיב הנכרי דמי לישראל הוי גזל בידו וא"כ הה"נ אי שוהנ"ס אסור מחיים בהנאה ל"ה קרינין בי' או מכור פנין דהגוי אינו זוכה בהשור בתורת מכירה רק משום שנתניאשו הבעלים מינ' וכנ"ל וע"כ שפיר פוסק

הפמ"ג לעגנו חמץ בפסח דכשעבר ומכר לנכרי א"ע בב"י דכיון דהוי יאוש עכ"פ וכיון דאתי ליד נכרי הזוכה נפקע רשות בעלים מיגנ' וקא דא' בפסחים ו': דחמץ לאחז"א לאו ברשותי קאי דליבטלי' אף דאיסוה"נ דלא אתי עדיין ליד זוכה הוי עדיין של בעליו היינו דהוא עדיין ממון בעלים אבל עכ"פ אין רשות בעלים עלי' פיון דא"י למחות במי שפא ליטלו ולבערו שהפל מצווין עליו לבערו ולהכי מיקרי אינו ברשותו ורק לעגנו ב"י עשאו הפתוב פאלו הוא ברשותו וכן בב"ק דע"א: דפריה גבי שוחט לע"ז מפי שחיט בה פורתא אסרה אידך לאו דמארז' קטבח היינו דכיון שפאסר בהנאה הרי הגנב זוכה בו בשעת טביחה מהפקר פיון דאין עוד רשות בעלים עלי'.

וקא דלעגנו יי"נ אסור למשקל דמי כנ"ל היינו פיון דבאמת הנכרי הלוקח זוכה בו מפת המכירה ולא מתורת הפקר שפיר הויגן הדמים דמי יי"נ דהרי כ' בנתה"מ שם בטעמו של הנימוק"י שהובא בסמ"ע סי' רמ"ה ס"ק י"ח שכ' דאף דהוי הפקר וכל הקודם בו זכה אם בע"ח זכה בו נפטר מחובו ולא מצי למימר פירעון ומחילה בטעות הוא דנכסי אלו לאו דידך אינון רק דהפקירא ניהו שהוא מטעם דקודם דאתי ליד זוכה נכסים דידך ניהו וכשנטלן לפירעון חובו נעשה הפירעון מנכסי בעלים ע"ש והה"נ בנ"ד פיון דהנכרי זוכה בהיין בתורת מכירה נעשין הדמים חוב עליו מחמת המכירה וכי שקיל הישראל דמים ממנו דמי יי"נ קא שקיל ואיפשר שזהו באמת סברת התוס' בכתובות ל"ג: שכ' לחלק דקדשים ליתנהו כלל במכירה אבל שוהנ"ס אם ימכרו לנכרי אינו תופס את דמיו ע"ש וי"ל דלהכי מיקרי אית' במכירה פיון דכשהנכרי הקונה זוכה בו בתורת מכירה כי מקבל הישראל דמים בעדו דמי מכירת השוהנ"ס קא שקיל ולכך שפיר קרינון בי' או מכרו ולהכי כ' באמת בחי' הרשב"א סופה ל"ה.

דאתרוג של איסוה"נ מיקרי לכם פיון דכ"ז דלא זכה בי' אחר הוא ממונו של הבעלים וכ"כ בחי' הריטב"א שם ע"ש. והכי מוכח נמי מהא דממעטינון מקרא בפסחים מ"ח.

דאין מביאין נכסים מן הערלה וכן בחולין ק"מ. גבי צפורי מצורע למעוטי צפורי עיר הנדחת ושם בתוס' נסתפקו בבהמת עהנ"ד אם עבר והקדישה אם הקרבן פשר ואי איתא דאיסוה"נ ל"ה שלו תפוק לי' דלא הו"מ להקדיש כלל דאין אדם מקדיש דבר שא"ש: והנה לפום ריהטא הנה נראה דכוננת התוס' בחולין הנ"ל כשהקדישה קודם גמר דין ונסתפקו התוס' דנימא פיון דאח"כ נגמ"ד אגמ"ל דהי' עומד לשריפה ולא הי' חל ההקדש ול"ה שלל שמים.

וארווחנא בהא לבאר מה שעלה ספק בלבי בהא דקיי"ל בסנהדרין קי"א: גבי עיר הנדחת דנכסי צדיקים שבתוכה אובדין שפחוצה לה פליטין ושל רשעים בין שבתוכה בין שפחוצה לה הרי אלו אובדין שנא' ואת כל שללה תקבון אל תוף רחוקה.

ונסתפקתי בנכסי צדיקים שיצאו חוצה לה קודם גמרדין אם אובדין פיון דבשעת עשיית העבירה היו בתוכה א"ד דבחר גמר דין אזלינון וכיון שאז היו חוצה לה אינון אובדין. ונתנופחו בכי"ב ש"ב הגאון בעל תפארת צבי חיו"ד סי' י"ט עם הגאון ר' דוד טעבלי מליסא ז"ל לעגנו שלל שמים ואיפשר דאפי' לד' הגרד"ט שם דבשלל שמים תלוי בשעת עשיית העבירה בכ"ז ה"א פיון דהקלה תורה לגבי נכסי צדיקים דחוצה לה פליטין להכי אמרינון פיון דהם בפ"ע לא חטאו ונכסייהו אבודין אגב גררא דנכסי רשעים להכי דינו

שְׁקִנְסָה הַתּוֹרָה שְׁהַנְּכָסִים שֶׁהֵם בְּתוֹכָהּ בְּשַׁעַת גַּמ"ד יֵאבְדוּ וְלֹא הַנְּכָסִים שֶׁהֵם אֶז חוּצָה לָהּ וּפְשִׁיטָנָא לָהּ מִהֵכָא דְהֵנָּה לְכַאוּרָה קָשָׁה הָרִי ע"כ סְפִיקַת הַתּוֹס' הוּא בְּבִהְמָתָן שְׁל צְדִיקִים שְׁבַתוּף הָעִיר הַנְּדַחַת דְּאֵלוּ בְּהִמְתָּן שְׁל רְשָׁעִים הָא בְּלֹא"ה פְּסוּל לְקַרְבָּן מְשׁוּם זָבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה כְּדֹא' בְּסִנְהֶדְרִין קו"ב: וְלִפִּי"ז הָרִי קִי"ל דִּירוּשְׁלִים אֵינָה נַעֲשִׂית עִיר הַנְּדַחַת וְא"כ אִם עֵבֶר וְהִקְדִּישָׁה וְהִקְרִיבָה קוֹדֶם גַּמ"ד הָרִי ע"כ הַעֲלָה הַבְּהֵמָה לִירוּשְׁלִים וְהִקְרִיבָה וְא"כ הָרִי בְּשַׁעַת גַּמ"ד חוּצָה לָהּ וְא"כ הָא נְכָסֵי צְדִיקִים שְׁחוּצָה לָהּ פְּלִיטִין וְאִמְאֵי לֹא יֵהִי הַקְּרָבָן פֶּשֶׁר וְאִי דְנִימָא דְהַתּוֹס' מְסַפְקָא לָהּ בְּכַגּוֹן שְׁהִקְרִיבָה בְּכִמָּה בְּתוּף הָעִיר הַנְּדַחַת וְל"ה חוּצָה לָהּ ז"א דְהָרִי בְּאַמַּת קָשָׁה מֵאִי מְסַפְקָא לָהּ לְהַתּוֹס' תִּיפּוּק לָהּ מְדָאֵר רַב"י הֵתָם גְּבִי צְפוּרֵי מְצוּרַע טְהוּרוֹת לְמַעוּטֵי צְפָרִי עִיר הַנְּדַחַת וְע"כ מְדָאֲצְטְרִיף לְמַעוּטֵי מוּכַח דְּבִלֹא"ה הוּא דְכָשֶׁר לְקַרְבָּן מְצוּרַע א"כ מְמִילָא יְדַעִינָן דְּבִשְׁאָר קְרַבְנוֹת דְּלִיכָא מִיעוּטָא הַקְּרָבָן פֶּשֶׁר אֲמַנָּם הַדְּבָר נְכוּן עַפ"ד הַש"ס תְּמוּרָה כ': גְּבִי הָא דְפְלִיגֵי ר"א וְרַבְּנָן הֵתָם בְּמִשְׁנָה לְעַנְיָן וְלֹד תְּמוּרַת אֲשֶׁם וְקֹאֲר"נ אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהִי מְחֻלְקַת לְאַחַר כְּפָרָה אֲבָל לְפָנֵי כְּפָרָה ד"ה הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב אֲשֶׁם אָמַר רַבָּא שְׁתִּי תְּשׁוּבוֹת בְּדָבָר חָדָא דְאִין אָדָם מְתַפְפֵּר בְּדָבָר הַבָּא בְּעֵבְרָה כו' וְכַתְּבוּ רַש"י וְתוֹס' שֶׁם דֹּא ע"ג דְּתְמוּרַת עוֹלָה וְשְׁלָמִים קְרִיבָה הֵנִי לֹא לְכַפֵּר אֲתִינָן ע"ש הָרִי דֹא ע"ג דְּתְמוּרַת עוֹלָה וְשְׁלָמִים קְרִיבָה אִף שְׁבָא בְּעֵבְרָה בַּכ"ז תְּמוּרַת אֲשֶׁם אֵינָה קְרִיבָה מְשׁוּם דְּאִין אָדָם מְתַפְפֵּר בְּדָבָר הַבָּא בְּעֵבְרָה.

וְלִפִּי"ז י"ל דְּהַתּוֹס' מְסַפְקָא לָהּ שְׁפִיר בְּשִׁהֲקָרִיב בְּהֵמַת צְדִיקִים שְׁל עַהֲנ"ד לְחַטָּאתוֹ אוֹ לְאַשְׁמוֹ דְּלֹא הוּא מְלִיטָתוֹ רֵא"י מְצַפּוּרֵי מְצוּרַע דְּהָרִי פֶּשֶׁר אִי לֹא מִיעוּטָא מְשׁוּם דְּשִׁאֲנֵי קְרַבָּן מְצוּרַע שְׁאִינוֹ מְכַפֵּר אֲלֵא מְכַשִּׁיר מִשֵּׁא"כ חַטָּאת וְאֲשֶׁם פִּינָן דְּהַתּוֹרָה גְּזָרָה עֲלֵיהֶם שְׁרִיפָה אִין אָדָם מְתַפְפֵּר בְּדָבָר הַבָּא בְּעֵבְרָה.

וְא"כ לִפִּי"ז מְמִילָא א"א לֹאֲמַר דְּסְפִיקַת הַתּוֹס' קֵאִי בְּשִׁהֲקָרִיב בְּכִמָּה דְּהָרִי קִי"ל בְּזָבַחִים קו"ד. דְּכָל דְּבָר שְׁאִינוֹ נִיזְדָּר וְנִיזְדָּב אֵינוֹ קָרִיב בְּכִמַּת יָחִיד וְע"כ בְּשִׁהֲעֲלָה לִירוּשְׁלִים וְהִקְרִיבָה א"כ שׁוּב קָשָׁה דְּהָרִי נְכָסֵי צְדִיקִים שְׁחוּצָה לָהּ פְּלִיטִין וְע"כ דְּכִינָן דְּבִשַׁעַת עֲשִׂית הַעֲבִירָה הִיוּ בְּתוֹכָהּ הֵן אַבּוּדִין: אֲמַנָּם זֶהוּ לְפַלְפוּלָא וְלִקּוּשְׁטָא דְּמִילְתָא נִרְאָה דְּהַתּוֹס' קֵאִי שְׁפִיר בְּשִׁהֲקָדִישָׁה וְהִקְרִיבָה לְאַחַר גְּמַר דִּין וְהָא דֹא' בַּכ"ק מ"ה.

בְּשׁוּהֲנ"ס לְאַחַר שְׁנַגְמ"ד הַקְּדִישׁוֹ אֵינוֹ מְקוּדָשׁ י"ל דֵּה"ט פִּינָן דְּאִין לְהַקְּדוּשָׁה עַל מַה לְחוּל דְּלִקְדוּשַׁת הַגּוֹף לֹא חֲזִי מְשׁוּם דְּקִי"ל בְּתְמוּרָה כ"ח: דְּנוּגַח פְּסוּל לְקַרְבָּן אִפִּי הִיכִי דְּאִינוֹ נְסַקֵּל פְּגוֹן שְׁהֵמִית אֶת הָאָדָם בַּע"א וְלְדָמִים לֹא חֲזִינָא פִּינָן דְּאִסוּר בְּהִנְאָה אִין לוֹ שְׁוִוֵי דָּמִים עַר"ן ע"ז ר"פ הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל מִשֵּׁא"כ בַּעַהֲנ"ד י"ל דְּשְׁפִיר פֶּשֶׁר לְקַרְבָּן דֹּא ע"ג דְּלֹאֲחַר שְׁנַגְמ"ד אִסוּר בְּהִנְאָה וְל"ה בְּרִשׁוּתֵי' בַּכ"ז הָרִי כו' בַּאס"ז ב"ק ל"ג.

וּבְתָשׁוּ הָרִיב"ש ס' שֵׁנ"ט. דְּקְדוּשַׁת הַגּוֹף חָל אַדְבָּר שְׁאִינוֹ בְּרִשׁוּתוֹ ע"ש וְא"כ הַה"נ לְעַנְיָן קְרַבְנוֹת וְנְכָסִים דְּמִקְדִּישׁ לָהּ קְדוּהָ גְּהָרִי כ"ז שְׁלֹא זָכָה בּוֹ אַחַר הָרִי שְׁל הַבְּעָלִים עֲדִינָן וְרַב דְּהָרִי אֵינוֹ בְּרִשׁוּתוֹ פִּינָן שֵׁא"י לְמַחֲוֹת בְּמֵי שְׁבָא לְקַחְתּוֹ הֵלֵא קְדוּהָ גְּחַל שְׁפִיר אַדְבָּר שְׁאִינוֹ בְּרִשׁוּתוֹ: וּבְדָרְךָ אֲגַב אֲנִימָר בְּמַה שְׁנִבְכוּ הָאֲחֵרוּנִים בְּעַנְיָן אִם אִסוּר הִנְאָה מִקְרִי אִית לִי בְּעָלִים ע' בְּסְפָרֵי הַר"ב מֵהַד"ק ס' י"ז וְכַבֵּר הָאֲרַכְתִּי בְּזֶה בְּכִמָּה תְּשׁוּבוֹת וְכַעַת גַּלְפַּעֲנ"ד לְהוֹסִיף רֵא"י עוֹד דְּאִי נִימָא דֹאִיה"נ אִין לוֹ בְּעָלִים כָּלֵל תְּקַשִּׁי הָאִיף

משפחת ביטול באסורי הנאה הרי כ' הש"ך ביו"ד סי' ק"ט דבלא נודע התערוכת לא
בטיל ידיעה גורמת הביטול ומקורו מד' הירושלמי פ"ב דערלה ונהתם מיבעיא לי' ידיעת
תבירו מהו שפתיר וקיי"ל להלכה דבעינין דוקא ידיעת הפעלים עיי' לבו"ש בח"ד.

ואי איתא דאיסוה"נ ל"ל בפעלים פלל היל"ל דבא"ה ל"מ ביטול וע"כ דאית לי' בפעלים
רק שאינו ברשותו פנ"ל ויש לעיין ולחלק בדברים דבאמת י"ל דכינן דלאחר שנתבטל
אית לי' בפעלים חשיב ידיעת פעלים ומועיל ביטול פעין שכ' בתוס' חולין ק'.

לענין חה"ל ע"ש: ועפ"י האמור למעלה מןשכ מה ששמעתי מקשין בב"ק צ': ת"ר שור
תם שהמית והזיק דנין אותו ד"מ וחוזרין ודנין אותו ד"נ קדמו ודנוהו ד"נ אין חוזרין
ודנין אותו ד"מ וכי קדמו ודנוהו ד"נ מאי הוי ליהדר ולידניני' נמי ד"מ ומקשין לפ"מ
דא' בכריתות כ"ד.

שוהנ"ס שהנזמו עדיו כל המחזיק בו זכה משום דכשנגמר דיני' אפקורי מפקר לי' בפעלים
וא"כ לפ"מ דקיי"ל בב"ק י"ג. נגח ואח"כ הפקיר פטור שנא' והועד בבבבלי ומהמית בעינין
שיהיו לו בפעלים בשעת העמדה בדין וא"כ אחר שדנוהו הא נעשה הפקיר וא"א לדונו
עוד ד"מ דנגח ואח"כ הפקיר פטור ונהה למ"ש באס"ז שם בשם גדולי המחברים שכ'
דדוקא בהפקיר קודם העמדה בדין ה"ז פטור אבל בשלא הפקירו עד לאחר העמדה בדין
לא איכפת לן מה דליכא בפעלים בשעת גמר דין א"כ י"ל דפירכת הגמ' הוא פיון דסתמא
קתני ומיירי ג"כ פשההעמדה בדין הי' על שניהם כא' היינו על מיתת האדם ועל נגיחת
השור רק שקדמו ודנוהו ד"נ וא"כ לא איכפת לן מה דבגמ"ד ליכא בפעלים פיון דבשעת
העמדה בדין הי"ל בפעלים.

אמנם הלא באמת מדברי הש"ס שם מבואר דבעינין שיהיו לו בפעלים גם בשעת גמ"ד
וכ"כ באמת באס"ז שם בשם המאירי לפסק הלכה וא"כ שפיר קשה. ובאמת בפשיטות
דל"ק דהרי מבואר בכריתות שם דאם אמרו העדים על הפעלים שרבע שורו והנזמו ל"א
דמפקיר לי' פיון דאיהו בעצמו ידע דמשקר לא מפקר לי' וטרח ומייתי עדים להזימן
וא"כ ה"ה בנוגח בכה"ג שמעידין שנגח איש פ' והפעלים יודעין שהוא חי א"כ פיון
דהפעלים יודעין שמשקרין לא מפקר לי' וי"ל דפירכת הש"ס הוא פיון דסתמא קתני
ומיירי גם בכה"ג ופרי' שפיר ליהדר ולידניני' ד"מ.

אמנם לדברינו בלא"ה ל"ק פיון דלא בעינין רק שיהי' שור איש שיהי' לו בפעלים גם
בשעת העמדה בדין וגמ"ד אבל בזה פיון דאיסוה"נ באמת הוי שלו רק דאמרינין דמיאש
א"ע פיון שא"י למחות במי שפא לזכות בו והוי אינו ברשותו אבל שור איש מיקרי כ"ז
דלא אתי ליד זוכה ושפיר פרי' ליהדר ולידניני' ד"מ ונהבן.

עכ"פ יוצא מכלל דברינו דהיכי דהעפ"ם עשה משיכה זכה מן ההפקר בדין יאוש דאתי
ליד זוכה וא"כ ה"ה לענין חמץ אי הי' עושה העפ"ם משיכה בהחמץ בנדאי נקנה לו
דנהי דקנין פס' ל"מ אפי' למ"ד דנכרי קונה בכסף פיון דבעינין בקנין פס' דעת מוכר
ול"מ באסורי הנאה דהוא דבר שאינו ברשותו אבל במשיכה הא זוכה מן ההפקר וכ"כ
להקיא בצל"ח בחי' פסחים ו': שכ' דישראל לא מצוי זכי בי' פיון שגם לו הוא איסוה"נ
ע' פר"ח סי' תמ"ו מ"ש ראי' לד' הריב"ש סי' ת"א דיש זכני' באיסוה"נ מע"ז מ"ב.

דילמא מגבה לה נהדר מבטל לה ער"ן בע"ז שם ועתשו' נוב"י מהדו"ק ח"א"ח סי' י"ט.
אבל הגוי שפיר מצי זכי ב' כזוכה מן ההפקר וא"כ בנ"ד נהי דהעכו"ם לא עשה משיכה
בהחמץ בכ"ז פיון דהקנה לו התנות והעכו"ם עמד שם בשעת המכירה קנה החמץ מתורת
חצר.

דהיכי דעומד בצדו חצר מתורת יד אתרפאי פמבואר בסוגיא דב"מ י"ב. ובראשונים שם
ובכה"ג גם פנקרי יש קנין חצר וכבר העלה בתשו' נוב"י מהדו"ת ח"א"ח סי' ס"ג להתיר
בחמץ שנמכר בע"פ אחר חצות לעכו"ם מטעם חצר אפי' לד' הש"ף בח"מ סי' ר"ב שכ'
דל"מ חצרו וקנינו באין כא' ועקצוה"ח סי' קצ"ד ובמק"ח סי' תמ"ח דבעכו"ם קונה חצר
המשתמרת אף באינו עומד בצדו וענתה"מ סי' ר'.

ויש לצרף נמי בנ"ד הא דלד' הראב"ד והר"ן חמץ בע"פ מותר בהנאה עד הלילה וכן
הוא שי' בעל העיטור אלא שהוא כ' שמדרבנן אסור ובאיסוה"נ דרבנן הלא בנדאי מועיל
גם קנין שתלוי בנדעת המוכר והמקנה דאיסוה"נ דרבנן חשיב שפיר ברשותו כמ"ש בתוס'
ב"ק ע"ב: בהא דקא' התם לימא קסבר ר"י חשנ"ב לאו דאורי' דאיש"ד דאורי' מפי
שחיט לה פורתא אסרה אידי' לאו דמארה קטבת וכו' בתוס' שם להוכיח מזה דאי הוי
דרבנן חשיב שפיר דמרה ע"ש.

והנה אפי' אי נימא דע"י איסוה"נ דרבנן הוי ג"כ אינו ברשותו בכ"ז בנ"ד פיון שהקנה
לו התנות ומכר לו ג"כ הפלים של החמוצים במכירה זו א"כ פיון דקנה השרקע והפלים
קנה ג"כ החמץ אפי' לדיעה הראשונה שפרמ"א ח"מ סוסי' ר"ג דאם הקנה שני דברים
בא' מועיל הקנין ובא' ל"מ הקנין נתבטל כל הקנין מ"מ הרי כ' בב"ש סי' ל"א ס"ק י"ז
דאם אמר בתה מקודשת לי ופרתה מכירה לי בב' פרוטות דמקודשת אף דהפרה לא
נקנית בפעות מ"מ לא דמי לקני את נחמור פיון דמדאורי' מעות קונות ע"ש וסברא זו
מבוארת בד' הש"ס ב"ב קמ"ג.

ע"ש וא"כ הה"נ פיון דמדאורי' שרי החמץ בע"פ בהנאה והוי ברשותו רק דמדרבנן
אינו ברשותו בנדאי לא מתבטל קנין השרקע מחמת קנין החמץ ואדרבא י"ל דבזה
מסתברא כשי' האמצעית שפרמ"א שם דכל הקנין קיים ואף דבסמ"ע שם כ' דבדשלב"ל
עם דשב"ל לכ"ע ל"א דקנה הפל פיון דאין שום קנין נתפס בו והכי מוכח באמת מסתימת
דברי הש"ס ב"ב קכ"ו.

אר"א בכור שנטל חלק בפשוט ויתר מאי ויתר ר"פ משמ' דרבא אמר ויתר באותה שדה
כו' קסבר אין לו לבכור קודם חלוקה ומאי דאתא ליד' אחיל אידי' לא אחיל ופרשב"ם
שם דאין אדם מקנה דשלב"ל דעד שעת חלוקה לא זכי בהו כו' ע"ש ואמאי לא נימא מגו
דמהני מחילתו לאותה שדה מועיל נמי לשאר שדות דלא זכה בה עדיין וע"כ דבדשלב"ל
ל"ש סברא זו.

ועשעה"מ פכ"ד מה' מכירה ה"ה מה שהעיר בזה. ושמעתי להקשות מש"ס גיטין מ"ג.
בהא דמיבעיא לן התם עבד שמכרו רבו לקנס מכור או אינו מכור אר"א ת"ש יליד בית
מה ת"ל כו' ת"ל קנין פספו ויליד ביתו מה יליד בית אעפ"י שאינו שונה פלום אוכל אף
קנין פספו אעפ"י שאינו שונה פלום אוכל ואיס"ד עבד שמכרו רבו לקנס מכור מי איכא

עבדא דלא מנדבון לקנסא ומקשין דאי ניקא דבמקנה דשב"ל עם דשלב"ל ג"כ קנה הפל
הרי שפיר מנדבון העבד לקנס עם עוד דשב"ל ומנין בה משמין' דהגאון רעק"א ז"ל
ולפענ"ד י"ל דל"ק עפמ"ש בנוב"י מהדו"ק חח"מ סי' כ"ו להך דעה דדשב"ל עם
דשלב"ל לא קנה פלל דנהו דוקא בפירות דקל דעבידי דאיתי נאמר' אולי לא פינון להקנות
הדשב"ל אם לא שיקנה גם הפירות דקל אבל אם הקנה דבר דלא עבידי דאיתי עם דשב"ל
י"ל דלא קפיד לבלתי הקנות זה בלא זה פינון שלא ידע אם יהי הדבר הזה אם יבא או
לא ומנהי הקנין לדבר שבא לעולם בלבד ע"ש ולפי"ז נראה דה"ה די"ל סברא זו גם
להך דיעה דקנה הפל דנהו דוקא בפירות דקל דעבידי דאיתי י"ל דבקנין א' שיתוף לשניהם
ורצוניהי' שמתוף שיקנה זה יקנה נמי זה אבל בלא עבידי דאיתי ל"ש לומר פן פינון דאין
אתו יודע אם יבא פלל הדבר הזה וא"כ לפי"ז במכירת עבד לקנס הא אמרי' התם דהוי
לא עבידי דאיתי דאיכא מי יזמר טובי שמה"ט כ' בתוס' שם דלא מיבעיא לן במכר קנס
של עבד דאפי' לר"מ ל"ק דלא עבידי דאיתי ע"ש וא"כ ל"מ ג"כ אם ימכור עוד דשב"ל
עמו ופלפלתי הרבה בזה בחי' בפסוגי' שם אכ"מ]: אמנם מלבד דבאמת מד' הרמ"א בסי'
ר"ט מוכח דגם במקנה דשב"ל עם דשלב"ל תליא בפלוגתא דקני את נחמור וכ"כ בתשו'
פנ"י ח"ב חח"מ סוסי' צ"ב חוץ לזה אפי' אי ניקא כד' הסמ"ע הג"ל בכ"ז בדבר שהוא
בעולם אלא שאינו ברשותו בנדאי מהני פי מקנה לי עם דבר שהוא ברשותו ומכ"ש
בחמץ שבשאר ימות השנה הוא ברשותו ובר קנין הוא אלא שבפסח הוא אסור בהנאה
ובפרט אי ניקא דבע"פ אינו אסור בהנאה רק מדרבנן בנדאי כ"ע מודו דאמר' מתוף
שקנה הקרקע והפלים קנה ג"כ החמץ וא"כ פינון שנתפס הקנין בע"פ לאחר חצות שוב
ל"ע בב"י אף דעבר בעשה דתשביתו הלא כבר העלו האחרונים השא"ר והנוב"י והפמ"ג
דאף שעבר בעשה דתשביתו כל של"ע בב"י לא קניס ר"ש והחמץ שרי לאחה"פ:
נאשקד נשאלתי מרב א' ג"כ בעובדא כי"ב בא' שכ' שט"מ על חמץ בע"פ קודם חצות
ונחתם בעדים ונתנו ביד שליח למסרו להנכרי ושכח השליח ולא מסרו להנכרי עד תוף
הפסח והבאתי דברי הש"ך ח"מ סי' ל"ט ס"ק ל"ט דהסקמת רוח"פ דקיי"ל עדין בחתומיו
זכין לו וכי מטי שטרך לידו' לבסוף זוכה למפרע משעת חתימה ול"ע למפרע בב"י
דבתוס' ב"מ כ'.

מבואר דגם לענין איסורא אמרי' עבחו"ל למפרע והבאתי דברי קצת מהפוסקים ז"ל
שכ' דהא דא' בב"מ ע"א: דעפ"ם לית לי זכני' הוא דוקא אי זכני' מטעם שליחות ורבים
מהראשונים ז"ל דס"ל דזכני' מטעם יד ומנהי ג"כ בעפ"ם ע' אריכות בזה בר"ן פ"ב
דקידושין ואף דעבחו"ל הוא רק תקנתא דרבנן וא' בב"ק צ"ו.

דתקנתא לעפ"ם לא עבדינן ובתוס' גיטין י"ג: כ' ג"כ לענין מעמד שלשון דלא תיקנו
בגוי עח"מ סי' קכ"ו סכ"ב. הנה כבר ביאר א"ז הגאון בנתה"מ סי' ס"ו ס"ק ל"ה בדבר
שהוא מועיל גם בדיניהם מהני גם בעפ"ם אף שהוא רק תקנתא דרבנן ע"ש ונדבר זה
דהקנין נגמר משעת חתימת השטר הוא גם בדיניהם.

ואף דנאסר בהנאה ונתרוקן הרשות בין החתימה להמסירה בכ"ז הרי כ' התוס' בב"מ
י"ט: ד"ה פרייתא דאי עבחו"ל אפי' אי מכר לאחר בין החתימה להמסירה מהני מסירת

השטר שלאח"כ לבטל הקנין של האחר ע"ש ונאפילו להחולקים בזה וסוכרים דיש חילוק בין מכר להלנאה עש"ך הג"ל י"ל דשא"ה דבמכירתו לאחר הא נתבטלה זיכוי החתימה של זה ולכך ל"א פשמוסר אח"כ השטר לידו עבחו"ל למפרע פיון דאז הוא חב לאחרים היינו הקונה השני משא"כ בזה שלא ה' הקנאה אחרת בינתיים לשים אדם ואין חב לאחרים רק שאין בידו למפור עכשיו משום שנאסר בהנאה ונעשה אפקעתא דמלפא מרשותו אבל מי ביטל זיכוי החתימה שפכר נעשה ומהני שפיר אח"כ פי מוסר השטר בידו לומר עבחו"ל למפרע.

וחיז לזה י"ל עפמ"ש הרמב"ן במלחמות דהא דבעינינו מטא לידן' דהו"ל פאומר מעכשיו ולכשיבא לידו וא"כ הרי מצינו בקידושין נ"ט: במקדש מעכשיו ולאחר ל' יום דמספקא לן אי תנאה הני אי חזרה הני ופירש"י תנאה הני אי לא אחזור בי בתוך ל' יום וע' אריכות בזה בקצוה"ח סי' רנ"ח א"כ ה"נ במעכשיו ולאחר שיבא לידו איכא לספוקי אי תנאה הני או חזרה הני ולכך פי חזר בו ומכר לאחר בינתיים הא ממ"נ נתבטלה המכירה הראשנה משא"כ פשהוא לא חזר בו.

אלא שנאסר בהנאה בינתיים הא איכא לספוקי דילמא תנאה הני אם לא אחזור בי קודם שיבא השטר לידך וא"כ פשפא לידו ולא חזר בו בינתיים נעשה שלו למפרע ול"ע בב"י וע' קצוה"ח סי' ל"ט סק"ח שדוחה שם ד' הפ"ח שר"ל דאפי' למ"ד עבחו"ל אפ"ה במצאו באשפה פיון דהושלף לאישפה נתבטל השטר וכ' לדחות זה דלמ"ד עבחו"ל הא פי מטא לידן' לבסוף נעשה פאלו מטא לידן' למפרע וכיון דמטא לידן' אין אחר מסירה פלום ע"ש והבאתי שם ג"כ דברי הקצוה"ח סי' קפ"ח מה שמסתפק שם אי מת הנותן בין החתימה להמסירה ומה שנתקשה בזה בס' טיב גיטין בחי' לגיטין כ"ט: אמנם לכאורה צדיקן יש לעורר דהלא כ' התוס' בב"מ כ'.

ובכתובות צ"ד: ובגיטין י"ז. וכ"כ הרמב"ן והר"ן בגיטין ס"פ המגרש דל"א עבחו"ל אלא לענין הזמן שמוכח מתוך השטר אבל באותו יום רק דמספקין אי בתחלתו או בסופו אף שנתחם בתחלת היום ל"א עבחו"ל רק מסוף היום ע"ש ואם פן גם בזה נהי דנימא עבחו"ל שלא יעבור למפרע בב"י אבל לענין העשה דתשביתו דעובר גם בע"פ לאחר שש ל"מ אף שפאמת נחתם קודם לש"מ הא אינו מוכח מתוך השטר ולא חשבינין רק מסוף היום אולם הלא הספימו האחרונים הג"ל דמשום עשה דתשביתו לא קנסין לאחה"פ ואין חשש בזה לענין חמץ שעעה"פ.

ולבר מן פל דין י"ל עפמ"ש במק"א דאף דקיי"ל דשטרי דידן שטרי קנין הם פמבואר בח"מ סי' קצ"א בכ"ז לגבי נכרי פיון דמה"ד ליכא קנין שטר לגבי נכרי כמ"ש בתוס' קידושין י"ג. וב"ב נ"ד: הני לכ"ע שטרי ראי' ובשטרי ראי' הא מבואר בראשונים ז"ל בקידושין כ"ו הובאו בב"י שם דקונה למפרע שעל פן מפל הליו טעמי יש לצדד להקל אחה"פ וליתר שאת' יבטל החמץ הגמור ברוב אבל אותם שהם ס' חמץ בנדאי שרי.

דברי דידו דור"ש באהבה: סי' ל בעזה"י יום א' ט"ו למב"י תרנ"ד לפ"ק סטרי חיים ברקה ושלום לכבוד ש"ב יד"נ ולבבי. בר פחתי ובריבי.

הרב הגאון הקרייף ובקי שושילתא דיחוסא כש"מ לוי הורוויץ נ"י אבד"ק באלחוב יצ"ו:
יקרת מכתב שאלתו הגיעני בעובדא דאתיא לקמין'. ראובן ושמעון יש להם בשנתפנות
מסחר יי"ש אקאוויט במרתף מאגוזאן בקהלתו ושמעון מנהל העסק ולראובן יש עוד
מסחר כזה לבדו בפפר הסמוך לק' וגם מזיגה לאחדים בלי שנתפנות שמעון.

וקודם פסח העבר נפלה מריבה בין השנתפים והתפאר שמעון אחר שהי' ת"י כל היי"ש
במאגוזאן דהעיר שיתפוס מעותיו של ראובן שיש לו בהשנתפנות הנ"ל וקודם פסח עשה
שמעון שטר מכירה כדת על היי"ש העומד במרתף דהעיר וכן ראובן עשה שט"מ על
היי"ש מהפפר פנהוג אגב שכירות קרקע לנכרי אחר ויהי כי גדלה המריבה ביניהם
ונתירא ראובן שתיכף אחר המועד ימפון שמעון היי"ש ויקבל המעות לעצמו ע"כ שכר
עגלנים נכרים בליל אחרון ש"פ שיקחו בהחבא את היי"ש מהמאגוזאן דהעיר ושונה
לערף ג' אלפים זהובים ויוליכו אותו להמאגוזאן דהפפר המושפר לנכרי קונה החמץ.

ולפי דברי ראובן הי' שם הנכרי הגה מהפפר ועסק ג"כ בהולכה והובאת היי"ש להפפר
וראובן עמד עליהם עד הכילם לעשות ועתה בא ראובן בשאלתו לפניו על היי"ש הגה
מה דינו לאחר הפסח זהו תוכן השאלה: הגה בריש כל מראין יש לצדד בכחא דהיתרא
מאחר דהיי"ש הגה הוא של נכרי שמכרו לו שמעון קודם הפסח ואין על ראובן רק חיוב
אחריות פשלקחו משם.

הרי כ' בחק יעקב סי' ת"מ סק"ד בשם הירושלמי דאיפלגי בזה ר' יונה ור' יוסי בחמץ
של נכרי שקיבל עליו הישראל אחריות אי שרי לאחר הפסח פניו דגוף החמץ הוא של
נכרי ובחמץ שעעה"פ דרבנן אזלינן להקל והנה ראיתי בס' שעה"מ פ"ד מה' חו"מ שה"ר
דגם תלמודא דיין הכי ס"ל מדא' בפסחים ל"א.

לימא כתנאי ישראל שהלנה לנכרי ע"ח לאחה"פ א"ע כו' ותסברא אימא סיפא אבל נכרי
שהלנה לישראל ע"ח לאחה"פ ד"ה עובר והא איפכא מיבעי לי' למ"ד התם אינו עובר
הכא עובר כו' ואמאי לא משני דסיפא מיירי בנכרי שהלנה לישראל ע"ח וק"ע אחריות
דעובר עליו והלכף אפי' למ"ד למפה"ג הו"ל חמצו של נכרי ביד ישראל וקע"א דעובר
עליו.

אע"כ דס"ל לתלמודן דחמצו ש"נ שק"ע ישראל אחריות לא מיתסר בהנאה אחת"פ.
והנה לכאורה יש להעיר בזה מדברי התוס' שבועות מ"ד.

שהקשו על הא דישראל שהלנה לנכרי ע"ח למאי דמוקי בהרהינו קשה בלאו דר' יצחק
תיפוק לי' משום אחריות כדשמואל דאמר אבד קתא דמגלא אבד אלפא זוזי ואי נימא
דמשום חיוב אחריות לא מיתסר החמץ אחת"פ הא לא מקשים מדי.

אמנם באמת אין מזה סתירה כלל דבשלמא בדינו של הירושלמי בישראל שקיבל בפקדון
חמץ מעכו"ם וקע"א קא' שפיר פניו דגוף החמץ הוא של עכו"ם ואיהו א"ח בביעור
ולהישראל הנפקד דעבר בב"י הא ל"ש למיקנס פניו דאפי' אסור בהנאה לדידן' הא קיי"ל
דאומרים באיסורי הנאה הרי שלף לפניה דהנפקד הא לא משתרשי מידי במה שמחזיר
להעכו"ם החמץ משא"כ בישראל שיש לו משפון חמץ מנכרי לשעבוד חובו שניף שפיר
למיקנסו' להישראל המלנה דע"ע בב"י מפח חיוב האחריות שלא יוכל להחזיר החמץ

להנכרי ולקבל חובו פדי שלא יתנה מאיסוה"נ הנאה מחודשת שמקבל החוב פיון דהמשפון הוא פידו לשעבוד חובו וכסבא זו כ' במג"א סי' ת"מ סק"ד וכפי שפיאר במחצה"ש שם דע"כ לא שמעינין דיכול לומר הרש"ל אלא פדי לפטור א"ע מלשלם אבל אינו מועיל להוציא ממון ואף למ"ש בנוב"י מהדו"ת ח"ח סי' ע"ז דל"ק המג"א הכי רק בישראל נגד ישראל משום דהמלנה נתחייב בפשיעתו שלא מכר בכ"ז הרי שי' פמה מרבנותא ז"ל דבפשיעה חייב אף נגד עכו"ם ע' אס"ז ב"מ נ"ז ובש"ך ח"מ סי' ס"ו ס"ק קכ"ו ובפנ"י פסקים ד"ד] משא"כ בנכרי שהלנה לישראל ע"ח למאי דס"ד בלא הרהינו שפיר כ' השעה"מ דלד' הירושלמי אין לקונסו להישאר פיון דאין להישאר הנאה מחודשת כמה שנותן להנכרי החמץ פיון דהי' של הנכרי מעיקרא למ"ד למפה"ג והכי דגבאו לבסוף אינו מחויב הישראל לפדותו מיד הנכרי וליתן לו דמים תמורתו דהרי תנו בב"ק ק"ט.

גבי מודר הנאה דלנה ובע"ח באין ונפרעין ממנו. ומ"ש המג"א בסי' תמ"א סק"ג דאם הוא עדיין פיד ישראל אסור ליתנו לו היינו משום דאליבא דהלכתא היכי דל"א מעכשיו אין לו עליו רק שעבוד בעלמא וא"כ הו"ל פורע חובו באיסורי הנאה משא"כ הקא לס"ד אי למפה"ג הו"ל פאלו הי' מעיקרא של הנכרי והוי שפיר דמיון לדינו של הירושלמי: אמנם באמת ראית השעה"מ אינו מכיר דאיהו איפשיך לאוקמי הסיפא דבריייתא דקא ד"ה עובר משום דהאחריות עלישראל דא"כ ל"ל למיתני הדין בשהלנהו על החמץ הרי בלא הלנה פלל אם חמץ ש"נ הוא ברשות ישראל וק"ע אחריות אסור לאחזה"פ משום דע"ע הישראל בב"י.

אולם נהי דאין החרם לזה מתלמודן בכ"ז פיון דאיכא פלוגתא בהא בירושלמי אית לן למיזל לקולא בחמץ שעעה"פ להתירו בהנאה עכ"פ דומיא דכ' הב"ח בסי' תמ"ט בענין חמץ שנמצא אחזה"פ וא"י אם הוא של ישראל או של עכו"ם דאסור באכילה ושרי בהנאה וכ' המג"א שם דכן משמע מד' רש"י ותוס' בעירובין ס"ד: ובאר"ח סי' ת"מ הביא ד' הראב"ן והפלפו להתיר בקע"א לאחזה"פ בהנאה ובפנ"י פסקים ל': כ' דגם מאן דאסר בירושלמי לא אסר רק באכילה ולא בהנאה ע"ש וכן מטין דברי הרמב"ם ז"ל פ"ד מחו"מ ה"ג שכ' וז"ל ואם לא קע"א מותר לקיימו אצלו ומותר לאכול ממנו אחזה"פ משמע דבקע"א אסור באכילה אחזה"פ ובאמת משמע הכי סתמא דהירושלמי דחמץ ש"נ שק"ע הישראל אחריות לאחזה"פ אסור באכילה ושרי בהנאה דהנה בגמ' דילן דף כ"ט.

קא' על הא דקתני במתני' חמץ ש"נ שעעה"פ מותר בהנאה דבדין הוא דאפ"י באכילה גמי שרי ואידי דתנא דבישראל אסור בהנאה תנא גמי דנכרי מותר בהנאה וברא"ש שם אות ד הביא ע"ז דבירושלמי קא' דהא דקתני חמץ ש"נ שעעה"פ מותר בהנאה במקום שלא נהגו לאכול פת של נכרי אבל במקום שנהגו לאכול מותר אף באכילה.

ונראה דהא דלא ניחא לי' לתלמודא דיין לאוקמי באתרא דלא אכלי פת עכו"ם משום דא"כ תקשי המשנה שאחרי' דקתני נכרי שהלנה את ישראל ע"ח אחזה"פ מותר בהנאה דהתם הא א"א לאוקמי באתרא דלא אכלי פת עכו"ם פיון דהוי חמצו של ישראל משא"כ להירושלמי ל"ק דהנה הרא"ש בסוגיא שם כ' דלהכי בעינין שהרהינו אצלו אפי' באמר מעכשיו משום דא"כ הו"ל חמצו ש"נ שק"ע הישראל אחריות.

ולפי"ז י"ל דהירושלמי מוקי באמת בלא הרהינו אצלו ולכך שפיר קתני מותר בהנאה דבאכילה באמת אסור משום דהו"ל חמצו ש"נ שק"ע הישראל אחריות דאסור באכילה ומותר בהנאה משא"כ גמרא דילן בהרהינו אצלו הא א"א למימר טעם זה ולכך קא אידי כו': והנה בשו"ת נוב"י מהדו"ק סי' כ' פתב לחידוש דבגזל חמץ ועעה"פ אין החמץ נאסר לפ"מ דקיי"ל כר"ש דחמץ שעעה"פ היא משום קנסא דב"י א"כ הא הגזל ל"ע בב"י פיון שאחריות החמץ הוא על הגזלן אפי' לאונסין ואפי' לד' הרמב"ם ורבינו יונה דבמפקיד חמץ וק"ע הנפקד אחריות עובר המפקיד בב"י הוא מטעם דפקדון פל היכי דאיתני' ברשותי' דמרא איתא ויכול למנכרו ולהקדישו וליתנו במתנה ולהקנות לכל מי שיירצה אבל נגזל אין הגזילה ברשותו לא למכור ולא להקדיש בנדאי א"ע הנגזל בב"י א"כ ל"ש לומר דבשביל שעבר הגזלן בב"י נקנס' להגזל פיון דלגבי הגזלן הא ליפא קנסא משום דאפי' הי' נאסר בהנאה הי' יכול לומר לומר הרש"ל ול"ש לומר דנקנס' להגזל ע"ש (ולכאורה יל"ע בד' הנוב"י שם במ"ש ב"הא דקא' ק"י: פהנים בגזל הגר יורשין הוו או מקבלי מתנות הוו למאי נ"מ פגון שגזל חמץ ועעה"פ אי אמרת יורשין הוו היינו האי דירת' מורית נאי אמרת מקבלי מתנות הוו מתנה קא"ר דניתוב להו והא לא קא יתיב לי' מידי דעפרא בעלמא הוא וקשה מזה לדכריי שחידוש דגזל חמץ ועעה"פ אינו אסור בהנאה וכ' דבגזל הגר ומת תיקף במות הגר זכה בו הגזלן ונעשה שלו ממש ונאסר בהנאה ע"ש ויש להתבונן לפמ"ש בקצוה"ח סי' שס"א עפ"ד תוס' ע"ז דע"א.

דלכך זוכין בהפקר במשיכה בלא מעות משום דבמציאה ומתנה דליפא מעות משיכה קונה וה"ה בהפקר ובעינין דומיא דמציאה ומתנה דבהיתרא אמת לידני' אבל היכי דבאיסורא אמת לידני' ל"מ ע"ש וא"כ ה"נ היכי מועיל לזכות בתורת הפקר פיון דבאיסורא אמת לידני'.

וביותר יש להקשות דהרי אמרי' בב"ק ק"ט. אליפא דר"ע שם דאפי' בהודה בחיי הגר וזקפן עליו במלנה לא מצי זכי במיתת הגר בתורת הפקר ואין לו תקנה עד שיוציא הגזילה מת"י והכא ע"כ לא מצי קאי אליפא דריה"ג פיון דריה"ג הא ס"ל חמב"פ שרי בהנאה ולר"ע הא א"י לזכות בתורת הפקר.

אמנם נראה עפ"מ ש בתוס' ב"מ ו'. דהיכי דהודה הו"ל כפיקדון אצלו ולד' הרמב"ם ורבינו יונה הא עובר המפקיד בב"י וא"כ שפיר מיתוקמא בעיא זו היכי שהודה בחיי הגר וא"כ הו"ל כפיקדון דעובר המפקיד בב"י ולהכי שפיר נאסר בהנאה ויש להרחיב הדבור בזה ואכ"מ) ולפי"ז י"ל דזהו באמת טעמו של הירושלמי דבקובל בפיקדון חמץ מעפ"ם באחריות ועעה"פ דשרי משום דהמפקיד הוא עפ"ם ואינו מחויב בביעור ולהנפקד הא ל"ש למיקנס פיון דאפי' אי הי' אסור בהנאה הא יכול לומר הרש"ל וה"ה בנ"ד שגזל מנכרי לא אסור החמץ כשעעה"פ מה"ט: ונראה דאף דהדין של הנוב"י הנ"ל שחידוש ד"ז גם בגזל מישראל חבירו הוא מנכרו באמת מד' הרמב"ם בליקוטיו בפסחים ל"א: בברייתא דחנות ומלאי של נכרי כו' שכ' שם וז"ל וש"מ דכי קניס ר"ש בחמץ שעעה"פ ל"ד כשע"ע בב"י וב"י אלא בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון קנסין כו' ומסתייעא נמי הך סברא מהא דתנן בב"ק גזל חמץ ועעה"פ א"ל הרש"ל אלמא אסור הוא בהנאה בין לו בין לאחרים ואע"פ של"ע בעליו בב"י וב"י וא"ת פיון שגזלו וחיביב

לבערו וע"ע מש"ה אסור ונהלא אין קנס זה אלא לבעלים הראשונים והם לא ע"ע פלוס
אלא ש"מ שקנס זה בין בשוגג בין באונס בין לו בין לאחרים עכ"ל הרי דתופס הרמב"ן
דהקנס הוא מצד הנגזל אף שלא ע"ע בב"י ובאס"ז ב"ק צ"ו כ' באמת בשם הר"מ
מסקסטה ז"ל דא"ע בב"י לא הגזלן ולא הנגזל (ובהא דכ' דגם הגזלן א"ע בב"י אף
שהגזלן הוא מחויב באחריות הקמץ י"ל עפמ"ש א"ז במק"ח סי' ת"מ בטעמא דבקע"א
חייב עפ"מ דא' בב"מ ל"ד.

נעשה כא"ל לכשתגוב ותרצה ותשלמני הרי פרחי קנוי' לה מעכשיו וא"כ איפשר שיהי'
שלו למפרע ולכך עובר ע"ש וא"כ זה ל"ש רק בשומר ולא בגזלן והנה לכאורה הי'
נראה לה"ר דבגזלן א"ע בב"י מטעם חיוב אחריות מש"ס ב"ק ס"ו איתבי' רב יוסף
לרבה גזל חמץ ועעה"פ א"ל הרש"ל וקא פנין דמטא עידן איסורא ודאי מייאש ואיס"ד
יאוש קנה אמאי א"ל הרש"ל דמי מעליא בעי שלומי לי' א"ל כי קאמינא אנא זה מתייאש
ונה רוצה לקנות האי זה מתייאש ונה א"ר לקנות ולכאורה משמע דלהכי א"ר לקנות
כדי שלא יעבור בב"י ואי נימא דגם בקיבול אחריות עובר בב"י א"כ אמאי א"ר לקנות
הא גם אי לא קנה לי' עובר בב"י מפת חיוב האחריות וע"כ דגזלן א"ע ע"י חיוב אחריות.
אמנם מהא ליכא לאוכוחי מידי די"ל דלכך א"ר לקנות דילמא ירצה להשיבו להנגזל
ואם יקנה אותו לא יוכל לומר הרש"ל. אמנם פן קשיא לכאורה מהא דא' בב"ק ק"ה.

ואמר רבא הרי אמרו גזל חמץ ועעה"פ א"ל הרש"ל בעי רבא נשבע עליו מהו מי אמרינן
פנין דאי מיגנב בעי שלומי לי' ממונא קא פפר לי' א"ד השתא מיהת הא מנח ועפרא
בעלמא הוא ולכאורה יקשה לפי דברינו הנ"ל הא קא שפיר יקשה לפ"מ דכ' בנוב"י
סי' הנ"ל דגרסי' הקא רבה הא קשה פנין דס"ל יאוש כדי קנה הא קני' ביאוש ואי משום
דא"ר לקנות ז"א דהא הטעם הוא משום כדי שיוכל לומר הרש"ל כשירצה להשיבו והקא
הלא פנין שנשבע שלא גזל הא בודאי מוחלט בדעתו שלא להשיבו וכמ"ש בתשו'
מהרי"ט דהנשבעה הוא עד מוכיח שלא יחפץ לחזור מדעתו וא"כ שפיר קשה בזה איך
יכול לומר הרש"ל אולם אחרי העיון נראה דאין פאן קושיא כלל דהרי באמת נתקשו
הפוסקים ז"ל בהא דפריף בגמ' דליקני להחמץ ביאוש הרי ל"מ קנין באיסוה"נ וכ'
במק"ח סי' תמ"ג ותמ"ח דאין הפירוש שיקנהו לאחר שיאסר בהנאה אלא כי מטא עידן
איסורא היינו סמוך לזמן איסור ע"ש וא"כ לפי"ז התם הא ע"כ מייירי שנשבע אחר
שכבר נאסר כפירש"י שם וא"כ ל"ש לומר דקני לי' ביאוש פנין דאין זכני' באיסוה"נ)
ואפ"ה אסור בעעה"פ משום דגם באונס קנסו וא"כ תינח היכי שנגזל ישאל דעכ"פ
שייף בי' חיוב ביעור ואסרינן משום לא פלוג משא"כ בעכו"ם הא לא רמיא עלי' חיוב
ביעור חמץ לעולם בכה"ג ל"ש לא פלוג ובדאי אין לאסור וגדולה מזו נראה דאפי'
להרמב"ן ש' דקנסו להנגזל הוא דוקא היכי שהחמץ הי' מכבר תחת ידו לפיכך גם אחר
שנגזל ממנו והוא אנוס שא"י לבערו אסרוהו כשעעה"פ משום לא פלוג אבל היכי
שמעולם ל"ה החמץ בידו רק שאחד זיפה לו החמץ ע"י אחר בלתי ידיעתו בכה"ג אין
לקונסו לאסור החמץ דבכה"ג ל"ש לא פלוג ונהרי בט"ז ומג"א סי' תל"ג מובא בשם
רושלמי לענין חמץ שנפלה עליו מפולת דכיון דל"ע בב"י שרי אחה"פ אף באכילה ע"ש

ומכ"ש בכה"ג שלא ידע מהחמץ כלל בנודאי שרי אחה"פ וארונוחנא בהא לנישב מה שהקשה ההפלאה בחי' לכתובות ל': במה שהק' שם בתוס' בהא דמוקמי' בפסחים ל"ב.

האוכל תרומת חמץ בפסח במזיד פטור מתשלומין ומדמי עצים דאחיא כרובה"ק ונימא מדאגבין קניני' והקשה ההפלאה לפי"ד הר"ב"ד בפ"ו מה' מעילה דכל אדם שהקדש שלו תחת ידו הרי הוא פגזבר ולא מעל אע"ג דנתפונן לגזול עד שיוציאנו מתחת ידו וא"כ דילמא מיירי המשנה בתרומה שלא בא ליד פהו וא"כ ל"ש מדאגבין קני' ובשלמא התם בכתובות פריה שפיר מדאגבה קניא דא"א לאוקמי בתרומה שלא בא ליד פהו דא"כ ליכא חיובא רק לצי"ש ור"בא הא ס"ל בב"מ צ"א.

דבקלבד"מ לא מיפטר מלצי"ש משא"כ בפסחים הא קאי לאבני דס"ל לפי דמים משלם ואיהו הא פליג על ר"בא בזה וא"כ שפיר מצינו לאוקמי בתרומה שלא בא ליד פהו ולהאמור י"ל דהי' הוכחה לתוס' דע"כ לא מיירי בתרומה שלא בא ליד פהו דא"כ ל"ל להש"ס לאוקמי רישא דמתניתין דאחיא כריה"ג דחמב"פ שרי בהנאה דבכילהי מתני' דלעיל הא תנינן בהדיא דחמב"פ אסור בהנאה ונהרי בלא"ה הא בחי' מהרש"ל בפסחים ז.

גריס ר' יוסי במקום ריה"ג וא"כ הרי ר' יוסי ס"ל בגיטין ל'. עשו את שאינו זוכה פזוכה וכינון דמתקנתא דרבנן הו"ל פאלו זכה הפהו שוב ל"ה של ישראל גם מדאוריני' והו"ל פאלו הוא בינן ישראל בפקדון וכינון שא"ח באחריותו הא אינו חייב בביעורו וא"כ הי' יכול להשהותו עד אחה"פ ולא יעברו שניהם בב"י כמ"ש הר"מ מסרקסטה ז"ל לענין גזל וע"כ דהא דקנסו חכמים להגזל הוא רק משום לא פלוג וזהו רק בגזל שהי' החמץ מעיקרא בינן הנגזל משא"כ הפהו של"ה מעולם החמץ בינן ולא ידע ממונו ל"ש למיקנסין ושפיר הו"מ להשהותו עד אחה"פ ויהי' שרי א"כ הו"ל גל"מ ונהי' א"ש הרישא דקתני בשוגג משלם קו"ח אף אליבא דהלכתא דחמב"פ אסור בהנאה ומדדחיק הש"ס לאוקמי גם בהא כר' יוסי דחמב"פ מותר בהנאה ע"כ דרוצה לאוקמי בתרומה שבא ליד פהו ושפיר הקשו התוס' ודו"ק: ובפרט דבנ"ד הרי יש סברא גדולה לומר דאפ"י אי הי' ראובן מתפונן לגזול מהעכו"ם לא נתחייב ממילא באחריות היי"ש בהגבהתו פיון דכ' המהר"ם בן חביב בר"ה כ"ח דאף אי גזל עכו"ם אסור מ"מ ליכא עשה דוהשיב וכ"כ בנתה"מ ריש ה' גניבה וע' בהגהות יד אפרים בא"ח סי' תקפ"ו ונהרי כ' בח"י סי' ת"מ דכ"מ שגזבר שקיבל אחריות בפקדון חמץ מיירי בקיבל בפירוש דאל"ה אין דין שומרין לעכו"ם.

וגם הרי הישראל הוליה היי"ש להמאגניזאן של הנכרי הב' א"כ יש לצרף ג"כ מ"ש בתשו' שאגת ארי' סי' ע"ה בישראל שקיבל אחריות ע"ח ש"נ ונהפקידו אצל נכרי אחר אף שהב' לא קע"א שרי בהנאה אחה"פ דלא כהמג"א שכ' דבעינין דוקא שהנכרי הב' יקבל עליו אחריות ע"ש ובאמת בנ"ד ראובן לא נתפונן לגזול החמץ מיד הנכרי רק תפסו להיות בטוח נגד שמעון שנתפכו שהי' מתפאר לקנותו במוצ"פ בחזרה מהנכרי ולפשוט לו את הרגל.

והיטב אשר דבר כ"ת דדמיא להא דהגהמי"י שהובא בב"י סי' תמ"ח בפת ששלח נכרי לישראל בשמיני ש"פ וקיבלה הגוי מידו כו' שפסק דלא קרינון בי' חמצו של ישראל משום של"ה דעת הישראל לקנות החמץ בפסח עד למחר.

ומכ"ש בנ"ד שלא נתפגן רק להציל ממונו מיד שמעון שרצה לגנולו והר"ז דומה למ"ש בתשו' שבו"י ח"ב סי' ט"ו להתיר בזמן שנתגדלו הפנים ומתירא שלא ישטרף הקמץ שנמפר שיאמר לנכרי להציל אותו לשומו בחדר אחר ע"ש: גם יש לצרף בנ"ד מ"ש הפנ"י ומג"ש ו"ל דיי"ש אינו רק חמץ דרבנן וחמץ דרבנן שרי בהנאה לאחה"פ כמ"ש בש"ע סוסי' תמ"ז ובפרט ביי"ש שלנו שעיקרו מתבואה שאינה חמוצה רק פערונת תבואה מחומצת וגם המעמיד הוא חמץ ואולי אין בתערובת כא"פ כו' ע"ש ואפ"י אי יש בתערובת פשיעור א"פ הלא הגאון החסיד מלאדי בש"ע שלו סי' תמ"ב ס"י צידד לסמוך על האומרים שאפ"י יש בתערובת פנות חמץ כדי אכילת או שתיית פרוס אלא שהוא דבר חריף וחסק שא"א לאכול או לשותות פרוס מהתערובת אם לא שישקה בינתים מותר להשהותו בפסח מה"ת אם אין החמץ נ"ט בהתערובת ואין נותנים בו החמץ אלא לקיחא בעלמא דהיינו לתריפות ולחמיצות ול"ב ביעור אלא מד"ס ע"ש ולפי"ז י"ל בנ"ד שהי' בשמיני ש"פ נהי דבש"ע סי' תמ"ח ס"ב ובמג"א שם מבואר בעפ"ם שהביא דורון לישאל ביו"ט אחרון ש"פ דאם קבלו אסור בהנאה בכ"ז הלא באמת בחק יעלב שם העיר דהרי יו"ט אחרון ש"פ אינו רק דרבנן ומדאורי"י לא קעבר בב"י (וע' בשאילת יעב"ץ ח"ב סי' צ"א מש"ש לענן הא דא' בפסחים ל'.

פי הוינון פי ר"נ פי הו' נפקי שבועא יומי דפיקסא א"ל פוקו וזבנו חמירא דבני חילא דהרי ר"נ בבב"ל הי' והי' נהוג יו"ט ב' ש"ג ע"ש) ותי' דכל דתקון רבנן פעין דאורי"י תקון וא"כ הרי בגיטין ס"ה.

אמרינו דל"א כל דתקון רבנן פעין דאורי"י תקון רק בשיש לו עיקר בדאורי"י וא"כ הרי כ' הב"ש בס"י כ"ח דתרי דרבנן חשיב כאין לו עיקר מה"ת וא"כ בנ"ד פיון דעכ"פ ל"ה בחמץ זה חיוב ביעור רק מדרבנן ויו"ט אחרון ג"כ ל"ה רק דרבנן חשיב כאין לו עיקר בדאורי"י וא"כ יש לסמוך להתירו גם בשתי' כשעשה"פ ולרווחא דמילתא יצוה כ"ת לערבו ברוב י"ש היתר וחו' לאצטרופי דעת הרבנינו יונה שהובא ברא"ש דשרי לערבו ברוב ולהרמב"ם שרי אף לכתחלה כמ"ש בתשו' פנ"י.

וכיון דלד' פמה פוסקים חמץ שעשה"פ בטל ברוב יש לסמוך עליו עכ"פ בנ"ד שיש פמה צדדים להתיר ועכ"פ מהראוי לקנוס את ראובן איזה סכום מעות לחלקו לעניים על שערב לבו לעבור בשאט נפש על חילול שבת שחל בו יוט"א בשנה זו ולזלזל באיסור חמץ פולי האי.

והי' שלום פנפשו הנבחרה ונפש ש"ב ידדו דור"ש באהבה: סי' לא בעזה"י יום ג' י"ט אדר"ש תרנ"ד לפ"ק סטרי. ישאו הרים שלום לכבוד ידידי הרבנים החריפים המנפלים בתורה ויראה כש"מ יחיאל איכל הפהג נ"י וה"ר גחמ"י ארי' נ"י דיני צדק דק"ק עיר ישן יצ"ו מכתבם הגיעני היום וחשתי להשיב להם על אתר פמבוקשם עד"ש באיש א' מקהלתכם שמכר קמחא דפיקסא לאיש א' מק' טורקא ערף עשרים באללען ושלח לו הקמח ע"י בע"ג ערלים בליל פורים העבר שהי' נראה הרקיע בטירתו.

ואור הלבנה והפכבים הי' מזהיר ולא הי' שום אור לח וכיסה השקים היטב בקש ועליו סדיני פשתן מקושרים היטב והשקים היו קשורים בקשר משונה ע"י מי שהוא מלמד ורגיל בעבודה זו באופן שאחרים א"י לעשות קשר כזה והתפירה מהשקים הי' מבפנים.

ובדעת הישראלי המשלח הי' לשלוח יהודי בעגלה מיוחדת שיסע אחריהם וכן הגיד להעדרלים הבע"ג והמה ספרו זאת גם להישראלי הקונה בטורקא שהיהודי נוסע אחריהם ומפני איזה עיפוב לא נסע היהודי והולוכו הבע"ג העדרלים הקמח בלי שומר מקהלתכם לטורקא ערף ושה פרוסאות ודרשותם ממני לחוות דעתי הקלושה אם הקמח פשר לאפות ממנו עוגות מצות לפסח שיש לחוש יען הקמח מהחטים המצומחים הוא גרוע והקמח מחטים שאינם מצומחים הוא טוב ויפה ואולי הקליפו העפום הקמח.

וגם באם הוא פשר מדינא אם יוכל הלוקח לומר שמחמיר מצד מדת חסידות לבטל המכירה ע"ז. וגם אם רמיא חיובא על המוכר להודיע להקונים הבאים לקנות הקמח הלז שהי' עליו שאלת חכם זת"ש: הנה לכאורה פיון דבשנה הזאת רבו כמו רבו החטים המצומחים הר"ז דומה להא דכ' המג"א בסי' תנ"ג דבמדינה שרגילין לרחוץ החטים ושוחים אותם במים אסור ליקח קמח מן השוק אפי' בשעת הדחק וא"כ אי חיישינן שהקליפו העפום הקמח הא יש לאסור משום דהקמח מחטים מצומחים הוא שכיח טובא.

אמנם באמת הא ליתא דהרי עכ"פ אין זה רגיל שהעפום יחליף הקמח כמו שהרגשתם בזה בעצמכם. ואף לד' הראב"ד פי"א מה' מעשר הט"ו שכ' דחזקת עפום שמחליף בודאי זהו רק בפקדון שהפקידו בבית העפום אבל לא פשהעפום הוא רק שליח ואף בפקדון ד' הרמב"ם שם דל"ה רק ספק נהרי כ' שם דבקנות ל"ה רק ספק דמתירא שמה לא יכונן במלואם וזה שייך נמ' בשקים של קמח ובנ"ד בלא"ה ליכא חשש איחלופי דהרי אין ידוע זאת להעדרלים שהקמחא דפיקסחא הוא מחטים יפים וכל שאין העפום נהנה לא חיישינן לחליפין כמ"ש בתוס' ע"ז י"ב.

וברא"ש שם. ובתשובותיו פלל י"ח.

וכ"פ הש"ך ביו"ד סי' קי"ח ואף דבתשו' מהרי"ט בראשונות סי' י"ב ובשניות סי' ג' כ' דגם בשאין העפום נהנה יש לחוש לחליפין זהו רק במילתא דליכא טירחא פמבואר למעיניו בדבריו שם.

ואף בזה חולק עליו בפר"ח בסי' קי"ח ס"ק ל"ו וכבר הורה זקן בתשו' ח"צ סי' ל"ט דאין לחוש לאיחלופי רק בשנהנה וכ"פ במג"א סי' תקי"ז סק"ג ובש"ך יו"ד סי' ר"א ס"ק ט"ז וגם הרי פיון שהי' קשר משונה מה שא"י אדם אחר לעשות קשר פמוהו ותפירות השקים הי' לפנים ובכה"ג הו"ל חותם א' פמבואר בש"ע סי' קי"ח ובסי' ק"ל מבואר דקשר משונה הוי חותם ובמ"א שם פוסק כר"ת דבעפום די בחותם א' בדיעבד ומכ"ש שהרי דעת פמה מהפוסקים ז"ל שחטים מצומחים אינו אלא חמץ גוקשה.

ובפרט שהרי הישראלי אמר להעדרלים ששולח אחריהם יהודי והם היו סבורים שהיהודי נוסע אחריהם מדספרו זאת להקונה הא שייך בזה מירמת שמה יבא היהודי פדאשכחן בחגיגה כ': בבא להם דרף עקלתון ופרש"י פשיכול לבא להם פתאום דרף עקלתון שלא יבינו הלכך דחלי מיני' ועתוס' שם וכי"ב מצינו בש"ע סי' ה"ל דכ' המחבר דאם אמר לעפום שהודיע לחבירו צורת החותם די בחותם א' אפי' במילי דאוריין' אף להסוברים דבדאוריין' בעינין חותם בתוך חותם גם בעפום והיינו משום דמירמת דסבור שהאמת

כן הוא ע' בע"ז ל"ט: פינן דכי קאי חזי לי' אירתותי מירתת ושם בתוס' ד"ה תנינא להא דת"ר כו' וי"ל דרואהו לאו דוקא אלא יכול לראותו ועתוס' ע"ז ל"א.

ד"ה דאמר רב. ודרי בש"ע יו"ד סי' קי"ח ס"ז מבואר דבמקום מעבר לרבים מותר אפי' בלא חותם כלל ועתשו' פמ"א ח"א סי' מ"ו: והנה אין מקום לומר דלענין מצה פינן דכתיב ושמרתם את המצות אע"ג דמירתת עכ"פ משנמר ל"ה ז"א דדרי מבואר במשנה ע"ז ס"א.

אין השומר צריך להיות יושב ומשמר אלא אעפ"י שיוצא ונכנס מותר דרי דיוצא ונכנס חשיב כשומר משום דמירתת ואשפחו נמי בש"ס חולין י'. טעמא דהניחה מגולה ובא ומצאה מכוסה.

מכוסה ובא ומצאה מגולה הא מצאה כמה שהניחה לא טונמאה איכא ולא פסולה איכא ודרי במי חטאת כתיב למשמרת ומבואר ברמב"ם ורע"ב פ"ז דפרה משנה ד' ואם של חטאת לאחורי פסולה דכתיב למשמרת למי נדה בזמן שהו שמורים הו מי נדה בזמן שאינן שמורים אינו מי נדה ע"ש ואפ"ה בבא ומצאה כמה שהניחה לא נפסלו וקרינו בהו למשמרת וה"ה לענין מצה.

ודרי כ' הט"ז בא"ח סי' ת"ס דאפי' למ"ד דבעינן שימור משעת קצירה בכ"ז א"צ שימור רק מחשש חיימוץ ולא שימור לשם מצה. ובפמ"ג במש"ז שם כ' שכ"ה ד' הרי"ף וכ"נ מד' הרא"ש פ"ב דפסחים סי' כ"ו ע"ש ואף לד' הב"ח שם שמחמיר דגם קודם לישא צריך שימור מפת גזה"כ ושמרתם את המצות היינו העשיות שעוסקין בהכשר הקמח של המצות כגון הטחינה והרקדה לא זולת ועמג"א סי' תנ"ג סק"ז ובס' קרבן נתנאל על הרא"ש פ"ב דפסחים ס"ק קמ"א.

ולענין לחוש שפא נתלחלח הקמח בדרך כל שאין ריעותא לפנינו אחזוקי איסורא לא מחזקינן כמ"ש המחבר בסי' תס"ז ס"ג. אכן לאשר ישראל קדושים הם ומחמירין ע"ע בפסח אפי' בחששא רחוקה ונפלאה לזאת נראה לחוש ולהחמיר בנ"ד שלא לצאת י"ח מצה בהמצות הנאפים מקמח הזה.

וממילא בודאי יוכל הלוקח לבטל המקח שהוא קנה הקמח ש"פ אדעתא דהכי שיוכלו לצאת בו י"ח מצה: והנה אפי' אי הי' פשר הקמח מדינא גם לצאת י"ח מצה עכ"פ הי' החיוב מוטל על המוכר להודיע להקונים שהי' בזה שאלת חכם ויש בזה אבניזר' דלאו דאל תונו שכ' ברמב"ן עה"ת פ' בהר שישנו אף בדברים שאין בהן דין אונאה ורק להחזיר אונאה או בטיול מקח אין בהם ע"ש דלא כדמשמע מתוס' ב"מ ס"א.

ד"ה אלא ועמ"ל פ"ד מה' מלנה. אמנם הא פשיטא שאם הי' פשר מדינא לגמרי ורק הלוקח הוא מן המהדרין לעשות משמרת למשמרת אז ל"ה ביד הלוקח לבטל המקח מפאת זה מאחר שמדינא הוא פשר וכמ"ש ברי"ט אלגזי פ"ה מה' בכורות בשם הרדב"ז בחי' להרמב"ם פי"ב דתרומות דכל שהוא מפת חומרא ומדת חסידות אין להלוקח טענה בזה נגד המוכר שיוכל לומר לא מפני חסידותך אפסיד אני ע"ש וע' בח"מ סי' ע"ב בסמ"ע ס"ק ק"ט ובש"ף שם ס"ק קנ"ג לענין משכוננו של ישראל ביד עפ"ם שפאבד מהעפ"ם ומצאו ישראל מחויב להחזירו לישראל דכיון שפאבד ישראל פקע שעבודו

שֶׁל עֲפוּ"ם וַאֲ"י הַיִּשְׂרָאֵל הַמוֹצֵא לומר שְׁרוּצָה לְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם שֶׁיִּכּוּל לומר לוֹ תְּקַדֵּשׁ הַשֵּׁם בְּשִׁלְהָ וְלֹא בְּשִׁלֵּי ע"ש וְנָהוּ דְלֹא כְמוֹ שְׁחֹכְבֵּי בַחַת"ס חֲא"ח ס"ה לומר שֶׁבְּכִנּוּהָ אִם מְכַר סֵתֶם הָיִי מוּם בַּמִּקְח וְחֹזֵר ע"ש.

אוּלָּם בְּהָא מוֹדִינָא דְהִיכִי שְׁנַמְצָא אֵיזָה פּוֹסֵק שְׁאוּסֵר עכ"פ לְכַתְּחִלָּה בְּנִדְאֵי הָיִי מוּם כַּמ"ש בְּשׁו"ת חַיִּים שְׁאֵל ס"ה ע"ב אוֹת ל"ה בְּמִי שְׁקִנְיָה פְּסוּתוֹת הַנִּקְרָאִים מִקְאֲטִי"ס הַנְּהוּגִים בְּמַצְרִים וְאֵח"ז נִודַע לוֹ שֶׁבַס' פָּרַח שׁוֹשֵׁן כ' שֶׁלְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְחוּשׁ לְאִסּוּר פְּלִאִים מְשׁוּם גְּזִירָה אֶף שְׁמַעְיָקֵר הַדִּין אֵין בּוֹ אִפִּי אִסּוּר דְּרַבָּנָן בַּכ"ז יָכוּל לְחֹזֵר שְׁנָה נִקְרָא מוּם וְיֵשׁ סִמְךָ לְזֶה מִתְּשׁוּ' הָרִיב"ש ס"ה תצ"ט ש"כ דְּכָל דְּפָרְשֵׁי אֵינְשֵׁי נִקְרָא מוּם וְכִינּוּן דְּלְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְחוּשׁ נִדְאֵי פָּרְשֵׁי ע"ש וְכ"ז דְּנִקְא בְּעֵנָן שְׁנַמְצָא בְּאֵיזָה פּוֹסֵק שְׁמַחְמִיר לְחוּשׁ לְכַתְּחִלָּה מִשָּׂא"כ בְּזֶה שְׁהָאֲדָם מַחְמִיר ע"ע מִצַּד מִדַּת חֲסִידוֹת אֶף שְׁכָל הַמַּחְמִיר בְּעֵנֵי חֲשֵׁשׁ חִימוּץ בְּפִסְחָה"ז מְשׁוּבָח אָבֵל א"י לְבַטֵּל הַמִּקְח בְּשִׁבִיל זֶה.

וְבַנ"ד לֹא מְלֹאֲנֵי לְבִי לְהַקְלֵל לְיַקְח מִהַקְמַח הַלְזֵי מִצּוֹת עַל ב' לִילוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁע"כ יָכוּל הַלּוֹקֵחַ לְבַטֵּל הַמִּקְח וְתוֹ לֹא מִיָּדֵי דְבָרֵי יָדִידָם דּוֹר"ש בְּאַהֲבָה מְבָרְכֶם בְּחַג פֶּשַׁח וְשִׁמְחָה: ס"ה לֵב בַּעֲזָה"י יוֹם ה' ר"ח פְּסָלוֹ שְׁנַת תְּרַנ"ה לַפ"ק סְטָרִי.

יְטָה ה' כְּנֶהֱרַ שְׁלוֹם לְכַבוֹד יָדֵי הָרַב הַה"ג חֲחו"ב בַּחֲדָר"ת עֲרוּגַת הַבְּנִשָּׁם כַּש"מ מְאִיר אָרִיק נ"י אַבְד"ק יֵאֲזַלְאוּוִיטֵץ יצ"ו. לְנִכּוֹן הַגִּיעַ לְיָדֵי חֲבוּרוֹ הַיָּקָר מְנַחֵת קִנְאוֹת.

וְלֹאֲשֶׁר דְּרוּשׁ דְּרַשׁ מְמַנֵּי לְשִׁים עֵינֵי עֲלֵיו וְדָבָר מַה אֲרָאֵהוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ חֲפִצְתִּי וְהַיּוֹם בְּפִתְחֵי סְפָרוֹ הַבְּרִיק לְגַד עֵינֵי מ"ש בְּסוּטָה י"ד. וְנוֹתְנוֹ לְחוּף כ"ש וּמְקַדְּשׁוֹ בַּכ"ש ל"ל הָא קַדְּשָׁה חֲדָא זְמַנָּא מִיָּדֵי דְהָיִי אֲדָם דָּם אַע"ג דְּמַדְּיָשְׁתִּי סְפִין בְּצִוְאָר בְּהֵמָה הַדָּר מְקַדְּשֵׁי לִי בַכ"ש ה"נ ל"ש וּפִירֵשׁ"י וְז"ל סְפִין הָיִי כ"ש דְּתַנְיָא פֶּל הַפְּלִים שְׁעֵשָׂה מְשָׂה מְשִׁיחְתָּן מְקַדְּשְׁתָּן מִפְּאֵן וְאֵילָף עֲבוּדְתָן מְחַנְכְּתָן ע"כ וְהָעִיר כ"ת מַד' הַתּוֹ"י יוֹמָא ל"ט.

ש"כ עַל הָא דְקָא הָתֵם דְּהַקְלִפֵּי שְׁל חוּל הֵיִתָּה וְנִקְדְּשָׁה א"כ הו"ל כ"ש וְכ"ש דְּעֵץ לֹא עֲבָדִינוּ וְהַקְשׁוֹ בַּתּוֹ"י הָאֵיף הִיא כ"ש וְהֵלֵא כ"ש גְּמוּרִין עֲבוּדְתָן מְחַנְכְּתָן וְזֶה אֵין בּוֹ שׁוּם עֲבוּדָה דְּהַגְרָלָה לֹא עֲבוּדָה הִיא הָרִי דְבְּמִיָּדֵי דְלֹא עֲבוּדָה הִיא ל"א עֲבוּדְתָן מְחַנְכְּתָן וְהֵלֵא שְׁחִיטָה ג"כ לֹא עֲבוּדָה הִיא וְאֵיף אֲמַרִינּוּ בְּהָ עֲבוּדְתוֹ מְחַנְכְּתוֹ: הַנָּה לַפַּעַנ"ד לֹא קָרַב זַא"ז וּבַמַּח"כ קָרַב אֶת הַמְּרוֹחֲקִים בְּזִרְעֵ דְכַנְנַת הַתּוֹ"י הוּא דְהָאֵיף שְׁיָיִף לומר שְׁהַקְלִפֵּי הוּא כ"ש אִם אֵינוֹ מְקַדֵּשׁ מִיָּדֵי דְהָרִי הַפִּתְקִין שְׁנַכְתְּבוּ עֲלֵיהֶן הַגּוֹרְלוֹת בְּנִדְאֵי ל"ה צָרִיכִין לְהִיּוֹת קוֹדֵשׁ פִּינּוֹן דְּאֵינוֹ אֶלָּא בִּירוּר אֵיזָה לְשֵׁם וְאֵיזָה לַעֲזָאֵל וְכִינּוּן דְּלֹא מְקַדֵּשׁ מִיָּדֵי אֵיף הִי מְקוּם לְטַעוֹת שְׁיָיִף כ"ש וְאֵיף שְׁיָיִף בִּי עֲבוּדְתוֹ מְחַנְכְּתוֹ מִשָּׂא"כ בְּשְׁחִיטָה הָא עכ"פ הַדָּם הִי צָרִיף לְהִיּוֹת קוֹדֵשׁ בְּנִדְאֵי שְׁיָיִף לומר שְׁהַסְפִין כ"ש וְעֲבוּדְתוֹ מְחַנְכְּתוֹ וְהָרִי בַתּוֹ"י גּוּפִי שֵׁם עֲמוּד ב' כ' לְחַלֵּק בֵּין הַגְרָלָה לְשְׁחִיטָה דַּאֲע"ג דְּשְׁחִיטָה ג"כ לֹא עֲבוּדָה מ"מ שְׁחִיטָה עֲדִיפָא דְשְׁיָיִף בְּהָ פִיגוּל וְחִיבִין עֲלֵי בְּחוּץ אָבֵל הַגְרָלָה אֵיזָה רַק בְּמְקוּם קְרִיאַת שֵׁם וְלֹא שְׁיָיִקָא מִיָּדֵי לַעֲבוּדָה ע"ש וּמוּכָן הוּא בְּסִבְרָא דְשְׁחִיטָה הֵלֵא הִיא א' מַד' עֲבוּדוֹת שְׁמַפְגְּלִין בְּהֵן וְאֲע"ג דְּלֹא עֲבוּדָה הִיא שְׁפִשְׁיָרָה בְּזָרִים בַּכ"ז עכ"פ תַּחֲלַת עֲבוּדָה הִיא כַּדָּא בְּיוֹמָא כ"ז: וְמ"ב: וְע' יוֹמָא ל"א.

גבי הא דבעי מהו שיעשה ספין ארנפה וישחוט כו' אבל הכא דקעביד עבודה לא. וכ' בתו"י שם ונ"ל הא דקרי הכא לשחיטה עבודה לא תקשי אמאי דא' בכ"ד דשחיטה לאו עבודה היא דיל' דלא חשיבא עבודה להצטרף פהו פשאר עבודות הדם מ"מ עבודה היא דהא בעי פייס ע"ש וכינון שפיר שייך בשחיטה עבודתו מחנכתו דעכ"פ תחלת עבודה היא.

ושעפ"י אמתתי לכאר דברי הש"ס מנחות ז. דר' אבימי תני מנחות בי ר"ח כו' פגע בי ר"נ א"ל כיצד קומצין א"ל מפלי זה וכי קומצין מפלי שע"ג קרקע א"ל דמגבה לי' פהו כיצד מקדשין את המנחות (ופירש"י ו"ל דגריס התם כיצד מקדשין את הקומץ צ"ע דמה הביאו לדוחק זה הרי שם ע"ב קאמר רבא דמקדשין מנחה מפלי שע"ג קרקע והפונה על קידוש הפלי שקודם הקמיצה) א"ל נותנה לכלי זה וכי מקדשין בפלי שע"ג קרקע דמגבה לי' פהו ובתוס' שם הקשו למאי דמסיק דמגבה לי' פהו מה חידוש השיבו מפלי זה ותני דאשמענו אע"פ שלא נמשח שעבודתו מחנכתו (ומה שתי' דאשמענו כריב"י דעושין כ"ש של עץ צ"ע לכאורה מ"ד התו"י ביומא ל"ט הג"ל שכ' דאפי' לריב"י מדרבנן אין עושין לכתחלה כ"ש של עץ.

אבל באמת אין פן דעת התוס' בתולין ג'. והכי משמע באמת מד' הש"ס בסוטה שם דקא מפלל דכפיפה מצרית לא חזיא פמאן דלא כריב"י כו' ולד' התו"י הא גם לריב"י עכ"פ לכתחלה א"ר מדרבנן) ולכאורה אינו מוכן דאחרי שהשיב לו מפלי זה על השאלה הראשונה דכיצד קומצין הלא כבר השמענו דכ"ש עבודתו מחנכתו ולמה אצטרף להשיב מפלי זה גם על שאלתו השני'.

ולגב"ל י"ל דממה שהשיב לו מפלי זה על השאלה דכיצד קומצין את המנחות הו"א דרק בקמיצה דבעי פהונה הוי' עבודה ושייך עבודתו מחנכתו אבל בקידוש המנחה שקודם הקמיצה הו"א פינון דלאו עבודה היא דכשרה בנז דקיי"ל דרק מקמיצה ואילך מצות פהונה והכי מפורש בתוס' סוטה י"ט.

ד"ה הי' נוטל דקידוש המנחה פשר בנז א"כ הו"א דל"א בי' עבודתו מחנכתו ואשמענו דמקדשין מפלי זה אף דכשר בנז אפ"ה פינון דתחלת עבודה היא דהקידוש הוא לצורך הקמיצה דבעינן קמיצה תוף כ"ש לכך שייך בי' שפיר עבודתו מחנכתו פנ"ל: ובמה שרוצה כ"ת להעמיס בכונת רש"י דסוטה הג"ל עפ"י דהירושלמי פ"ג דיומא ה"ו דקא כ"ש מאימתי הן קדושין מיז או בשעת תשמיש ניחא של משה שנתקדש בשמן המשחה ברם של שלמה פאחת הן קדושין ומתקדשין ומשני בכניסתו לארץ היו מפנין מתוף של משה לתוף של שלמה ובעלייתן מן הגולה היו מפנין מתוף של שלמה לתוף שלקהם וא"כ בספין ל"ש האי שנינויא וע"כ דעבודתו מחנכתו עכ"ד הגה המעיין בירושלמי שם ובפ"ג דמגילה יראה דמסקנתו הוא דע"כ אנו צריכין לומר בכל פלי שרת דקידוש עצמו עם הקידוש שמקדש הדבר שמתחנה בו באין פאחד דפריה התם לא הי' שם של שלמה האיד היו מתקדשין וע"כ פאחת הן קדושין ומתקדשין ע"ש ובאמת אין הדבר זר לומר פן דמצינו פעננון זה בשבועות ט"ו.

אמר רמב"ח אין הענרה מתקדשת אלא בשירי מנחה ובתוס' שם הקשו למ"ד דאין מנחה בקמה האיד מתקדשת כו' וי"ל פינון שהכל בא בבית אחת הקידוש ועשיית מנחה לא

קִשְׁבִּינוּ מְנַחֵה בְּכֶמֶה ע"ש וְשַׁעַל פֶּן נִרְאֶה דָּאִין כ"ש מְחַנְּף דְּבַר לְקַדְוֶשָׁה רַק פֶּשֶׁהוּא קְדוּשׁ מְקוֹדֵם בְּקַדְוֶשׁת פֶּה כְּמוֹ דָּאִין כ"ש מְקַדֵּשׁ דְּבַר חוּל הֵבֵא אֶל תּוֹכוֹ כ"א פֶּשֶׁקְדוּשׁ מְעִיקְרָא בְּקַדְוֶשׁת פֶּה כְּמ"ש בְּתוֹס' מְנַחֵת ע"ט: דָּאִין כ"ש מְקַדֵּשׁ דְּבַר חוּל וְה"ה הַמְקַדֵּשׁ שֶׁהוּא הַכ"ש א"י לְהַתְחַנֵּף בְּעִבּוּדָתוֹ בְּהַתְחַלַּת קַדְוֶשָׁה רַק פֶּשֶׁקְדוּשׁ מְקוֹדֵם בְּקַדְוֶשׁת פֶּה וְאוֹמֵר טַעְמוֹ שֶׁל דְּבַר עַפְמ"ש בַּקְצוּה"ח ס' ר' וּבַאב"מ ס' קל"ט בְּהָא דְמַצִּינוּ בְּגִיטִין כ"א.

וּבַר"פ הַזּוֹרֵק דְמוֹעִיל בְּאַשָׁה גִיטָה וְחֻצְרָה בָּאִין כֹּא' וְה"ה בְּעֶבֶד וּבכ"ז מִי שְׁכֹתֵב לְחֻבְרִי וְשֹׁטֵר מִתְּנֶה עַל בֵּיתוֹ וְהַשֹּׁטֵר מְנַחֵחַ בְּתוֹכוֹ ל"א שְׂיִקְנֶה הַמְקַבֵּל ע"ז שְׁנֹאֲמֵר שֹׁטֵרוֹ וְחֻצְרוֹ בָּאִין פְּאָחַד וְכ' בְּטַעַם הַדְּבַר דְּבִשְׁלֵמָא בְּגַט אִשָּׁה וְשִׁיחְרוּר דְּעֶבֶד הָא ל"ב אֵלֹא נְתִינָה אַע"פ שְׂאִין רוֹצִין לְזָכוֹת בְּגַט וּמַש"ה אֲמַרִּינוּ בְּהוּ גִיטֵן וְחֻצְרֵן בָּאִין פְּאָחַד דְּעַם הַנְּתִינָה נַעֲשֶׂה חֻצְרֵן אֲבָל בְּשֹׁטֵר מִתְּנֶה הֵלֵא בְּעִינֵין שְׂיִזְכֶּה הַמְקַבֵּל בְּהַשֹּׁטֵר מִתְּנֶה בְּתוֹרַת קִנְיֵן וְכ"ז שֶׁלֹּא זָכָה בְּהַשֹּׁטֵר מִתְּנֶה לִיכָּא חֻצֵר וְא"כ אִין פְּאֵן לֹא שֹׁטֵר וְלֹא חֻצֵר ע"ש וּלְפִי"ז נִרְאֶה דְּבִשְׁלֵמָא פֶּשֶׁהֲכֵלִי קְדוּשׁ מְעִיקְרָא בְּקַדְוֶשׁת פֶּה הֵלֵא הוּא שֶׁל הַקְדֵּשׁ וְאִינוּ מְחֻסְרֵן זְכִינִי לְהַקְדֵּשׁ רַק תְּשַׁמִּישׁ עִבּוּדָה לְצוּרְךָ הַהַקְדֵּשׁ פְּדֻדְרִישֵׁין בְּשָׁבוּעוֹת ט"ו כְּלִי הַשֶּׁרֶת אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָּם בְּקוֹדֵשׁ תִּלְאֵן הַכְּתוּב בְּשִׁירוֹת אֲזִי שְׁפִיר אֲמַרִּינוּ דְּקְדוּשׁ וּמְקַדֵּשׁ פְּאָחַד מַשֵּׂא"כ הִכִּי שֶׁהוּא עֲדִיין חוּל א"כ מְחֻסְרֵן לְהַקְדֵּשׁ זְכִינִי שְׂיִזְכֶּה בּוֹ הַהַקְדֵּשׁ וּלְכַף ל"א דְּקְדוּשֵׁין וּמְקַדֵּשֵׁין פְּאָחַד וּז"ב בְּסִבְרָא.

וּעַפִּי"ז תְּמַהֲתִי בְּחִידוּשֵׁי ע"ד רַש"י ז"ל בַּע"ז נ"ב: אִיתִיבִי כָּל הַכְּלִים אֲשֶׁר הִזְנִיחַ הַמְּלִיךָ אֲחֻז בְּמַלְכוּתוֹ בְּמַעְלוֹ הִיכְנוּ וְהַקְדֵּשְׁנוּ מֵאִי לֹא הִיכְנוּ דְאַטְבְּלִינְהוּ הַקְדֵּשְׁנוּ דְאַקְדִּישִׁינְהוּ א"ל בְּרוּךְ אַתָּה לְשָׁמַיִם שְׁהַחֲזַרְתָּ לִי אֲבִידְתִּי הִיכְנוּ שְׁגִנְזָנוּם וְהַקְדֵּשְׁנוּ שֶׁהַקְדֵּשְׁנוּ אֲחֵרִים תַּחֲתֵיהֶן וּפִירַש"י וְהַקְדֵּשְׁנוּם שְׁחֲזָרוּ וּמְשַׁחֲמוּם בְּשִׁמְן הַמִּשְׁחָה ע"ש וְהִנֵּה אֶף דְלְדוֹרוֹת הָא עִבּוּדָתָן מְחַנְכָתָן בְּכ"ז הָרִי כ' בְּתוֹס' מְנַחֵת ז"ז: דְּרַק ר"ע דס"ל מִדַּת יָבֵשׁ נִתְקַדְּשָׁה הוּא דס"ל הָךְ דְּרַשָּׁא אוֹתָם בְּמִשְׁחָה וּלְדוֹרוֹת בְּעִבּוּדָה אֲבָל ר' יוֹנָתָן וּר' יֵאֲשִׁי' פְּלִיגֵי הֵתָם וּס"ל לְמַעַט מִדַּת יָבֵשׁ אֲתִי ע"ש וְא"כ י"ל דְּרַש"י פ' הִכִּי לְמֵאִי דס"ד הֵתָם הַקְדֵּשְׁנוּ דְאַקְדִּישִׁינְהוּ דַּע"כ אֲזִיל לְמ"ד מְשִׁיחָתָן מְקַדְּשָׁתָן דְּאִי בְּעִבּוּדָה הָרִי עֲדִיין לֹא נַעֲשֶׂה אֲזִי שׁוּם עִבּוּדָה דְּבִקְרָא הַנ"ל (ד"ה ב' כ"ט) כְּתִיב וַיֹּאמֶר חֲזַקנִי לְהַעֲלוֹת הָעוֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְקֹא' בְּעֶרְכִין י"א: דְּעוֹלַת חוֹבָה הֵנָּה עוֹלַת הַתְּמִיד מִיַּד דְּהוּי אֲשֶׁלִּיחָא דְּצַבּוּרָא דְּמַמְלִיךָ ע"ש בְּפִירַש"י וְא"כ זֶה הִי עוֹלָה רֵאשְׁנָה עוֹלַת הַתְּמִיד שְׂצוּנָה חֲזַקנִי לְהַעֲלוֹת עַל הַמִּזְבֵּחַ וְע"כ פִּירַש"י דְאַקְדֵּשִׁינְהוּ לֹא בְּשִׁירוֹת עִבּוּדָה פִּינֵן דְּבִאֲמַת עֲדִיין לֹא נַעֲשֶׂה אֲזִי שׁוּם עִבּוּדָה וְע"כ דְּקֹאִי לְמ"ד מְשִׁיחָתָן מְקַדְּשָׁתָן וְא"ש אֲמַנְם לְדְבָרֵינוּ הַנ"ל דְּגַם פְּדֹאֲמַרִּינוּ עִבּוּדָתָן מְחַנְכָתָן ע"כ מְוַכְרְחִין לְקַדְּשׁוֹן מְקוֹדֵם בְּקַדְוֶשׁת פֶּה וְא"כ שְׁפִיר מִתְּפָרֵשׁ הַקְדֵּשְׁנוּ דְאַקְדִּישִׁינְהוּ גַם אִי גִימָא עִבּוּדָתָן מְחַנְכָתָן וּל"ל לְרַש"י ז"ל לְפָרוּשֵׁי שְׁמִשְׁחָתָן בְּשִׁמְן הַמִּשְׁחָה]: וְאִם כְּנִיִּים אֲנַחְנוּ בְּזֶה נְבֵא לְבָאָר עַפִּי"ז דְּבָרֵי הַרְמְב"ם ז"ל בְּפִי"ג מֵה' אַה"ט וּבְפִיָּה מ"ש פ"ח דְּשִׁקְלִים מ"ג שְׁמִפְרֵשׁ הַמִּשְׁנָה שָׁם סְפִין שְׁנַמְצָאָת בְּאַרְבַּעָה עֶשֶׂר שׁוֹחֵט בְּהַ מִיד בְּשִׁלְשָׁה עֶשֶׂר שׁוֹנָה וּמְטַבֵּיל קוֹפִיץ בֵּין בְּזֶה וּבֵין בְּזֶה שׁוֹנָה וּמְטַבֵּיל חָל י"ד לְהִיּוֹת בְּשֶׁבֶת שׁוֹחֵט בְּהַ מִיד וּפִירַש"י וְהַרְע"ב בְּשֵׁם רַבּוּתֵינוּ דְּהָא דְּקַתְּנֵי חָל י"ד לְהִיּוֹת בְּשֶׁבֶת קֹאִי אֲקוֹפִיץ וְהַרְמְב"ם פ' דְּקֹאִי אֲסַפִּין וְהַקְשָׁה בְּתוּ"ט דְּהוּי זֹו וְאַצ"ל זֹו וְמֵה שְׁמִבְּנוֹרָא דְּבָרֵי הַרְמְב"ם וּבְפִירוּשׁ הָא' שֶׁל הַרְע"ב דְּאַשְׁמַעִינֵן דַּל"א פִּינֵן דְּשֶׁבֶת הוּא לֹא נִשְׁחָט

בה מספיקא שְמָא טְמָאָה היא וּנְמַצָּא הַפְּסַח טְמָא וּמְחַלְל שְׁבֵת שְׁלֵא בְּמַקּוּם מְצִינָה אַפְתִּי
אינו מוכן דְלָמָּה לֹן לְדַחֲוֵי לְפָרֵשׁ הָכִי אִם נוכל לְפָרֵשׁ בְּרוּחָא דְקָאִי אַקּוּפִיץ.

וְלֵהֲנַ"ל יִתְיַשְׁבַּע שְׁפִיר עַפִּי"ד הַתּוֹס' בְּפִסְחִים ס"ו. בְּהָא דְקָא' הָתָם שְׂכַח וְלֹא הִבִּיא סְפִין
מַע"ש לְמַחֵר מִי שְׁפִסְחוּ טְלָה תּוֹחְבוּ בְּצִמְרוּ מִי שְׁפִסְחוּ גְדִי תּוֹחְבוּ בֵּין קַרְנֵי וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס'
הָרִי בְּעֵינָן סְפִין כ"ש וְתִי' שְׁהַקְדִּישׁוּם וּפִי' הַמְהַרְשָׁ"א וְהָכִי מְבַנְיָר בְּאַמַּת בְּתוֹס' זְבָחִים
מ"ז.

שְׁהַקְדִּישׁוּ הַסְּפִינָן מַע"ש דַּל"ה הָא אֵין מְקַדִּישִׁין בְּשִׁבְתָּא וַא"כ בְּשִׁלְמָא הַסְּפִינָם שְׁל
שְׁחִיטָה מְסַתְמָא הַקְדִּישׁוּם בְּעֲלִיָּהֶן קְדוּשַׁת פָּה מַע"ש וַא"כ אַף שְׁלֵא נִתְחַנְכוּ עֲדִינָן
לְשְׁחִיטַת קְדָשִׁים אֲמַרְיָנָן שְׁפִיר עֲבוּדְתָן מְחַנְכְּתָן וּמְמִילָא מְתַקְדָּשִׁין וְאֵין בְּהֵן מְשׁוּם הַקְדָּשׁ
בְּשִׁבְתָּא מַשְׁא"כ קּוּפִיץ הָא מְסַתְמָא לֹא הַקְדִּישׁוּהוּ מַע"ש פִּינָן שְׁמִינְחָד לְשְׁבִירַת עֲצָמוֹת
וַא"כ אֵיךְ אֵינְפִשֵׁר לְשַׁחֲטָה בּוּ הָא בְּעֵינָן כ"ש נְאִי דְנִימָא עֲבוּדְתוּ מְחַנְכְּתוּז"א דְהִיכִי דְהוּא
חֹל עֲדִינָן הָא ל"א עֲבוּדְתוּ מְחַנְכְּתוּ דְבַכְה"ג ל"א דְהַקְדִּישׁוּ וְהַמְקַדָּשׁ בְּאֵין פְּאָחַד פְּנ"ל
וּלְכָּה הַנְּצָרָה הַרְמַב"ם לְפָרֵשׁ דְקָאִי אַסְפִּין.

וְאֲמִינָא לִינְיַשְׁבַּע עַפִּי"ז מַה שְׁהַקְשִׁיתִי לְכַאוּרָה בְּפִסְחִים ע'. דְּפָרִיךְ אַהֲךְ מִתְנִי' מ"ש סְפִין
דְּמַטְבִּיל דְחַזְנָא לְפִסְחָא קּוּפִיץ נְמִי הָא חֲזִי לְחַגִּיגָה וְקָשָׁה לְכַמ"ש בְּתוֹס' חַגִּיגָה כ"א.

בְּשֵׁם הַר"י שְׁתִּי' לַה"ר אֶלְחָנָן שְׁהַקְשָׁה לוֹ הַלְשׁוֹן שׁוֹנָה וּמַטְבִּיל דְּמַשְׁמַע שְׁפָכֵר הַנְּטָבֵל
וְכ' לְפָרֵשׁ דְאַפִּי' הַפִּיר אֶת הַסְּפִין שְׁהַטְבִּילָה בְּעֲלִי' נְמִי מַטְבִּילִין דְאַיִמֵר לֹא נִשְׁמָרָה
בְּטָהֲרָה הוּאִיל וְאִית לִי שְׁהוּת פְּוִלִי יוֹמָא ע"ש א"כ י"ל דְלְכָּה בְּסְפִין שׁוֹחֲט בְּהָ מִיד פִּינָן
דְהַפִּיר בְּהָ שְׁהַטְבִּילוּהָ בְּעֲלִי' וְהַכִּינוּ אוֹתָהּ לְשְׁחִיטַת ק"פ מַשְׁא"כ בְּקּוּפִיץ שׁוֹנָה וּמַטְבִּיל
הֵינּוּ אִם רוּצָה לְשַׁחֲטָה בּוּ הַק"פ דְאַף שְׁהַטְבִּילוּהוּ הַבְּעָלִים לְצוּרָה שְׁבִירַת עֲצָמוֹת שְׁל
הַחַגִּיגָה מ"מ הָרִי קִי"ל בְּחַגִּיגָה י"ח: דְהַחֲזִיק לְקַל לֹא הַחֲזִיק לְחַמּוֹר וְאֲסוּר לְשַׁחֲטָה בּוּ
הַק"פ רַק ע"י טְבִילָה שְׁנִית וְלַהֲאָמוֹר נְכוּן דְבְּקּוּפִיץ ע"כ א"א לְפָרֵשׁ לְעַנְנָן לְשַׁחֲטָה בּוּ
הַק"פ פִּינָן דְלֹא הַקְדָּשׁ פְּלֵל וְל"א עֲבוּדְתוּ מְחַנְכְּתוּ: וּבְאִנְפֵן אַחַר נְרָאָה בְּיָשׁוּב ד' הַרְמַב"ם
הַנְּ"ל דְהִנְהָ לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַעִיר לַפ"מ דְקִי"ל בְּמַכְשִׁירֵי פִּסְחָא אַפִּי' בְּדְבָרִים שְׁהֵם מְשׁוּם
שְׁבוּת א"ד שְׁבֵת דְחַכְמִים הַעֲמִידוּ דְבְּרִיָּהֶם בְּמַקּוּם פְּרַת וַא"כ הָרִי קִי"ל בְּבִיצָה כ"ח.

דְאַסוּר לְהַרְאוֹת סְפִין לְחַכְּם בִּיו"ט וּמְפָרֵשׁ הַרְמַב"ם פ"ד מַה' יו"ט הַטַּעַם שְׁמָא יִמְצָאָנָה
פְּגוּם וְיִלְךְ וַיִּחַדְדָּנָה בְּמַשְׁחָזַת וְת"ח רוּאָה לְעַצְמוֹ וּמַשְׁאִילָה לְאַחֲרִים וְכ' בְּלַח"מ שְׁם
דְבַת"ח לֹא גָזְרוּ עַל כָּהָן פִּינָן דְאַיִנְפִּשֵׁר לְהַשְׁחִיזָה בְּמַשְׁחָזַת שְׁל עֵץ לֹא שְׁבִיק הִיתְרָא וְאָכִיל
אִסוּרָא ע"ש וַא"כ הָרִי בְּשִׁבְתָּא גַם בְּמַשְׁחָזַת שְׁל עֵץ אֲסוּר וַא"כ בְּסְפִין הַנְּמַצָּא אַפִּי' הִי
בְּדוּק הָא ע"כ בְּעֵי בְּדִיקָה פְּשׁוּרָצָה לְשַׁחֲטָה בּוּ וְכִינָן דְבְּשִׁבְתָּא אֲסוּר לְהַשְׁחִיזָה גַם בְּמַשְׁחָזַת
שְׁל עֵץ א"כ אַפִּי' ת"ח אֲסוּר לְבָדוּק הַסְּפִין מְשׁוּם שְׁמָא יִשְׁחִיזָנָה בְּמַשְׁחָזַת וַא"כ אֵיךְ
שְׁרִינָן לְשַׁחֲטָה בְּהָ בְּשִׁבְתָּא אֲמָנָם בְּאַמַּת י"ל לַפ"מ דְקִי"ל בְּזְבָחִים פ"ח.

דְסְפִין שְׁל קוּדָשׁ שְׁנַפְגָּם אֵין מְשַׁחִיזִין פְּגִימַתָּה דְאֵין עֲנִיּוֹת בְּמַקּוּם עֲשִׂירוֹת א"כ שְׁפִיר
מוֹתֵר לְבָדוּק סְפִין שְׁל קוּדָשׁ אַפִּי' בְּשִׁבְתָּא דְהָא לִיכָּא גְזִירָה הַנְּ"ל פִּינָן דְאַם תְּמַצָּא פְּגוּמָה
הָא לֹא תוֹעִיל הַשְׁחָזָה.

ולכאורה עדיין יש להתבונן עפ"מ המל"מ בפ"א מה' פלי המקדש דהא דאין עניויות במקום עשירות היינו פשנתקלקלו הכלים שאין עושין מעין מלאכתו שפכר נפסלו לכך אין מתקנין אותן להחזירן להכשירן אבל היכי שגם בלעדי התיקון היתה פשרה בדיעבד מותר לתקנו ע"ש וא"כ אפ"ש שיהי' בספין פגם שלכתחלה הי' אסור לשחוט בו רק בדיעבד פשרה פגון במסוקסכת מרוח א' דקיימא ארישא דספינא שפדיעבד פ"ש ב"שחט בהולכה בלא הובאה ולכתחלה אין לשחוט בו כדקיי"ל בש"ע יו"ד סי' י"ח וכיון דבדיעבד פ"ש הא שרי להשחיזה וא"כ שפיר חיישינן שפ"א ישחיזנה במשחזות.

אמנם באמת ז"א לפמ"ש בפירש"י שם ע"א ד"ה לחדדה דאיסור השחזה הוא משום מתקן פלי ע"ש ולפי"ז הרי מבואר בר"ן פ"ג דסנפה לענן ולב צריף אגוד דכיון דאין אגד מעכב אף דמזנה לאגוד ליכא משום מתקן ע"ש וא"כ בכה"ג דבדיעבד פ"ש בלא השחזה הא לא יעשה איסור פ"ל וממ"נ שרי לבדקה דאם ימצא פגם גמור דאוסר אפי' בדיעבד הא לא ישחיזנה דאין עניויות במקום עשירות ואם יהי' פגם דבדיעבד פ"ש הא לא יהי' איסור מתקן פ"ל וא"כ התניח בספין שהוא כ"ש אין הבדיקה בשבת איסור מפ"ח ממ"נ פ"ל משא"כ בקופיץ דל"ה כ"ש (ע"תוס' שבועות י"ח).

שכ' דאפי' היכי דאיכא עליו קדושת פה פיון שאינו כ"ש לא שייך אין עניויות במקום עשירות) הא שפיר איכא איסור לבדקה בשבת וא"א להתיר לשחוט בו וע"כ ביאר הרמב"ם ו"ל דהך דחל י"ד להיות בשבת שוחט בה מיד אספין קאי ולא אקופיץ והבן: עוד הנה מקום אתי ליישב ד' הרמב"ם ה"ל עפ"מ שיש להעיר לכאורה בהא דקתני חל י"ד להיות בשבת שוחט בה מיד לפמ"ש בט"ז א"ח סי' שכ"ג דכלי שנטמא בולד הטומאה שרי להטביל גם בשבת א"כ אמאי שוחט בה מיד דילמא נטמא בו"ה וסמכו הבעלים שייטבילוהו היום בשלמא ברישא דקתני בספין שוחט בה מיד בחול י"ל דהטעם הוא דבדאי טבילוהו מאתמול אפי' אי נטמא בו"ה דדילמא מטריד כ"כ ולא טביל כמ"ש בתוס' חגיגה כ"א בת"י הב' משא"כ בסיפא דרוצה להשמיענו דמשום איסור שבת קדים וטביל לה קשה דילמא נטמא בו"ה ואין ראי' מזה שטבילוהו מאתמול: אמנם הדבר נכון עפ"מ ש"ה"מ פ"ד מה' יו"ט ע"ד תשו' הרשב"א שאוסר טבילת פלים חדשים הנקחים מהעכו"ם ביו"ט דל"ד לכלי שנטמא בו"ה דשרי להטביל ביו"ט משום דהתם לא מיחזי כמתקן פיון דאפי' קודם טבילה הי' ראוי להשתמש בו חולין למי שאינו אוכל חולין בטורה ומש"ה בטומאה דרבנן ל"ח תיקון אבל פלים חדשים הנקחים מעכו"ם הא קודם הטבילה לא חזיין לאשתמושי בהו מידי אף שהוא רק דרבנן מיחזי כמתקן ע"ש והנה פ"כ הבאתי למעלה מה שילה"ק הא בעי ספין כ"ש וע"כ שהוקדש מע"ש ונהי' ספין שנטמא לכאורה הא"י נוכל לידע אם הוקדש או לא.

אמנם י"ל עפ"י"ד המשנה פ"ב דמע"ש שהובאה ביבמות קט"ו: מצא פלי וכתוב עליו קוף קרבן דסמכינן על זה ועד פ"א לא פליג ר' יוסי התם במשנה רק אם נכתב בראשי תיבות משום דשפ"א שמות בנ"א הן או אפילו כתוב בפירוש תרומה ס"ל דחיישינן שפ"א פינה והני אחרוני גינהו אבל בכה"ג שנטמא כתוב על הספין שהוא פלי שרת גם ר' יוסי מודה דסמכינן על זה וא"כ י"ל דמיירי ה"כא בנמצא כתוב על הספין פלי שרת ושפיר נוכל לסמוך ע"ז לשחוט בו הק"פ והנה פ"כ מובא בספרי הרי בשמים מהד"ק סי' כ"ד דהא

דְּכָלִי שְׁרֵת עֲבוּדָתוֹ מְחַנְכָתוֹ הוּא רַק בְּכָלִי שְׁמִינְחָד לְעֲבוּדָה זֹו וְנִקְבַע לְתַשְׁמִישׁ הָעֲבוּדָה
הַזֹּאת שְׁפִיר אֲמַרִינֵן עֲבוּדָתוֹ מְחַנְכָתוֹ מִשְׁא"כ הֵיכִי שֶׁהַפְּלִי אֵינֹו מִיְנוּחַד לְתַשְׁמִישׁ עֲבוּדָה
זֹו רַק שְׁבָא קֵרָאִי עֲשֵׂה עִמּוֹ עֲבוּדָה זֹו ל"ש לֹוֹמֵר בְּזֶה עֲבוּדָתוֹ מְחַנְכָתוֹ וְלֹא נַעֲשֵׂה פְּלִי
שְׁרֵת ע"ש וּלְפִי"ז פִּינֵן דַּע"כ מִיְנִירִי הֵכָא בְּסַפִּין שְׁנַמְצָא פְּתוּב עֲלֵיו פְּלִי שְׁרֵת א"כ קוֹנְדָם
הַטְּבִילָה אֵינֹו רָאוּי ג"כ לְתַשְׁמִישׁ חֻלְיִין שְׁא"כ נִמְצָא מוֹעֵל בְּהַקְדָּשׁ וְכָלִי שְׁרֵת הָא אֵין לֹו
פְּדִיוֹן וְכִינֵן דְּלֹא חֲזִי קוֹנְדָם הַטְּבִילָה לְשׁוּם תַּשְׁמִישׁ אַף שְׁנַטְמָא בּו"ה אֲסוּר לְהַטְּבִילוֹ
בְּשִׁבְתָּ וְא"כ הַתִּינַח בְּסַפִּין שֶׁהוּא כ"ש מִשְׁא"כ בְּקוֹפִיץ הָרִי אֵינֹו כ"ש פִּינֵן שְׁאֵינֹו מִיְנוּחַד
לְתַשְׁמִישׁ נְהִי דְמִיְנִירִי שְׁפְתוּב עֲלֵיו שֶׁהִיא קוֹדֶשׁ עַכ"פ הָא ל"ה רַק קְדוּשַׁת פֶּה פִּינֵן דַּל"ש
בִּי עֲבוּדָתוֹ מְחַנְכָתוֹ פְּנ"ל וְנְהִי דְנִימָא דְבָאִין לֹו אַחַר שְׁרִי לְשַׁחֲנוּט בּוֹ דְרַק לְכַתְּחִלָּה בַּעִי'
סַפִּין כ"ש עַכ"פ הָא אֵית לִי פְּדִיוֹן וְכִינֵן דְחֲזִי לְאֲשַׁתְּמוּשִׁי בִּי חֻלְיִין ע"י פְּדִיוֹן שְׁרִי
לְהַטְּבִילוֹ בְּשִׁבְתָּ בְּשְׁנַטְמָא בּו"ה וְא"כ לִיפָא לְמִימַר דְשׁוּחַט בּוֹ מִיַּד מְשׁוּם דְמַסְתְּמָא
הַטְּבִילוֹ מְאֲתָמוּל דְאֵינְפֶּשֶׁר שְׁנַטְמָא רַק בּו"ה וְיֻכַּל לְהַטְּבִילוֹ גַם בְּשִׁבְתָּ פִּינֵן שְׁאֵינֹו אֲלֹא
מְדַרְבְּנֵן: וּמָה נְכוֹן לִינְשֵׁב עַפִּי"ז קוֹנְשֵׁי הַמְּהַרְשֵׁי א' בְּפִסְחִים שֶׁם שֶׁהַקְּשָׁה בְּהָא דְקָא' לְעוֹלָם
רַבְּנָן וְכַגּוֹן שְׁבָא בְּשִׁבְתָּ וְהַקְּשָׁה דַּא"כ אֲמַאי בְּקוֹפִיץ שׁוֹנָה וּמַטְּבִיל הָרִי בְּנֻדְאֵי הַטְּבִילוֹהוּ
בְּעֵלִים מְאֲתָמוּל לְצוֹרָךְ חֲגִיגַת ט"ו.

וּבְתוֹס' שֶׁם הַקְּשׁוֹ דַּא"כ הָאֵיךְ קָא שׁוֹנָה וּמַטְּבִיל הָרִי קִי"ל בְּשִׁבְתָּ לֹא מִזִּין וְלֹא טוֹבְלִין.
וְנִרְאֵה דְהֵנָּה בְּתוֹס' חֲגִיגָה כ"א.

הַקְּשׁוֹ דְהָרִי לֹא גְזָרוּ עַל סַפְק פְּלִים שְׁבִירוּשְׁלִים וְתִי דְמִיְנִירִי בְּנַמְצָא בְּגִזְזִיתָא שְׁאֵינֹו לֹא
דְרָךְ רִידָה וְלֹא דְרָךְ עֲלִינִי וּבִי"ד דְאֵיפָא הוֹכְחָה דְאֵטְבִּלָּה שְׁרִיא ע"ש וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין
לְפַמ"ש ר"ש"י בְּפִסְחִים שֶׁם נְהָא לֹא חִיִּישִׁין שְׁמָא אֲבָדָה לֹו זֶה יָמִים רַבִּים דְנֻדְאֵי הַיּוֹם
נְפִלָה מִמְּנֹו דְמַתוּךְ שְׁבִשְׁעַת הַרְגֵּל הָעַם רַב אֵין שׁוּהָא שֶׁם בְּמַקּוּם נְפִילְתָה שְׁלֹא תַמְצָא
ע"ש וְלִכְאוּרָה לְמַאי דַּכ' הַתוֹס' דְמִיְנִירִי בְּנַמְצָא בְּגִזְזִיתָא הֵינֵן מְבוֹאוֹת קְטָנִים סְמוּךְ לְדְרָךְ
רִידָה וְעֲלִינִי שְׁל בֵּית הַטְּבִילָה שְׁלַפְעָמִים יוֹרְדִין דְרָךְ אוֹתָן מְבוֹאוֹת וּפְעָמִים עוֹלִין וְחֲזִינֵן
שֶׁהִי הַסַּפִּין הַלְזוּ צְרִיךְ טְבִילָה עַכ"פ וְלִכְאוּרָה הָרִי שְׁנַפֵּל מְאֲתָמוּל ל"ח כְּפִירִש"י הַגְּזָל
וְכִינֵן דְהַיּוֹם הוּא שִׁבְתָּ ע"כ לֹא אֲזִיגֵל לְטוֹבְלוֹ דַּאִין מַטְּבִילִין בְּשִׁבְתָּ וְע"כ דְחִיִּישִׁין שְׁמָא
נְטָמָא בּו"ה דְכִינֵן שְׁנַמְצָא בְּגִזְזִיתָא חִיִּישִׁין אִפִּי לְטוֹנְמָא דְרַבְּנָן כַּדָּא' בְּפִסְחִים י"ט:
וּפְרַש"י שֶׁם דְמַסְפִּיקָא לֹא נְפָקִי מְטוֹנְמָא וְהוּא כְּעֵין שַׁכ' הַפּוֹסְקִים ז"ל דְבִאֲתַחְזֵק אִסּוּרָא
ל"א סד"ר לְקוֹלָא וּבְגִזְזִיתָא הָוִי אַתְחַזוּ"א פִּינֵן שְׁבִין אִם הוּא דְרָךְ רִידָה אוֹ דְרָךְ עֲלִי
עַנ"פ נְטָמָא מְקוֹנְדָם וְכִינֵן דְחִיִּישִׁין לְוֹלַד הַטוֹנְמָא הָא קִי"ל דְבְּנַטְמָא בּו"ה מַטְּבִילִין
בְּשִׁבְתָּ וּמִיְנֻשְׁב קוֹנְשֵׁי הַתוֹס' דְבְּקוֹפִיץ שְׁפִיר שׁוֹנָה וּמַטְּבִיל אִפִּי בְּשִׁבְתָּ מְשׁוּם דְהַחֲשֵׁשׁ
הוּא שְׁנַטְמָא בּו"ה וְשְׁרִי לְטוֹבְלוֹ בְּשִׁבְתָּ.

(וּבְחִז' בִּיאָרְתִי ע"ד הַחֲזִידוֹד קוּש' הַתוֹס' הַלְזוּ שֶׁהַקְּשׁוֹ דְהָרִי בְּשִׁבְתָּ לֹא מִזִּין וְלֹא טוֹבְלִין
שְׁלַכְאוּרָה יְתוּר לְשׁוֹן הוּא מ"ש לֹא מִזִּין דְהַקְּוֹשֵׁיא הֵלֵא הוּא מַטְּבִילָה בְּשִׁבְתָּ דְאֲסוּר
וְכַתְּבִיתִי עִם הָאֲמוּר מְדִפִירִש"י דְנֻדְאֵי הַיּוֹם נְפִל מִמְּנֹו וְלִכְאוּרָה מַאי אֲהֵנִי הַטְּבִילָה הָא
בְּעֵי הַע"ש וְע"כ דַּל"ח רַק לְטוֹנְמָא דְרַבְּנָן פִּינֵן דְחֲזִיקָה הוּא שִׁישְׁרָאֵל שׁוּמְרִים בְּשַׁעַת
הַרְגֵּל סַפִּינֵיהֶם וּבְכַרְט דְבִירוּשְׁלִים הָא ס"ל לר' יוֹסִי דְאִפִּי דְרָךְ רִידָה טְהוּרִין וְע"כ דְגַם
מֵאֵן דְמַחְמִיר אֵינֹו מְחַמִיר רַק לְחֻשׁ לְטוֹנְמָא הַיּוֹמֵר קֵלָה דְהֵינֵן טוֹנְמָא דְרַבְּנָן וְהַדְּבָר

מְוֹכָרָע מַגּוּפָה דְמַתְנִיתִין דְקַתְגִי נְמָצָא דְרַף עֲלֵי טְהוּרִין וּל"א דְבָעֵי הַע"ש וְע"כ דָּאִין חוֹשְׁשִׁין רַק לְטוֹמְאָה מַד"ס דַּל"ב הַע"ש וְהִנֵּה בְשָׁקְלִים שָׁם בְּמִשְׁנֵה שֶׁאֲח"ז קַתְגִי פְּרוּכְתָּה שְׁנֵטְמָאָת בּו"ה מְטַבִּילִין אוֹתָהּ בְּפָנִים בָּיָם שָׁל שְׁלֵמָה שְׁפַעְזָרָה ע"ש וְהִנֵּה מְבֹנָאָר בְּסוּף עִירוּבִין דְהַמְכָּנִיס פְּלִי טְמָא לְמַקְדָּשׁ חֲזִיב וּבְרַמְב"ם פ"ג מְבִיאַת מְקַדָּשׁ כ' דְבו"ה לִיפָא רַק אִיסוּר דְרַבָּנָן וּמְבֹנָאָר בְּמַפְוֹרְשִׁים דְבְּמַכְנִיסוּ דְרַף גְּגִין וְעֲלִיּוֹת לִיפָא רַק אִיסוּר דְרַבָּנָן לְהִכִּי בְּמַכְנִיס פְּלִי טְמָא דְרַבָּנָן דְרַף גְּגִין וְעֲלִיּוֹת כִּינּוּ דְאָפִי טְמָא שְׁנֵכְנַס לְמַקְדָּשׁ דְרַף גְּגִין וְעֲלִיּוֹת לִיפָא אִיסוּר אִפִּי מְדְרַבָּנָן.

וּלפִי"ז לְכַאוּרָה אִם אִין חוֹשְׁשִׁין רַק לְטוֹמְאָה דְרַבָּנָן אָף אִי נִימָא דְהַתּוֹס' אֲזִלִּי בְּשִׁיטְתָם שְׁנֵרְאָה מְדְבַרְיָהֶם בְּבִיזָה י"ח: ד"ה וְשׁוֹיִן שְׁמַשְׁקִין דַּס"ל דְבִשְׁבַת אִיסוּר לְהַטְבִּיל אִפִּי פְּלִי שְׁנֵטְמָא בּו"ה וְרַק בּו"ט שְׁרִי לְטוֹבְלוֹ דְלָא כְּטו"ז הַנ"ל ע' בְּתִשׁוּ' שְׁבַסוּף סְפָר אַב"מ סִי י"א.

מ"מ הָרִי יְכוּלִין לְהַכְנִיסוּ דְרַף גְּגִין וְעֲלִיּוֹת וּלְטוֹבְלוֹ בְּמַקְנָה שְׁפַעְזָרָה וְכִינּוּ דְטַבִּילַת פְּלִים בְּשַׁבַּת ל"ה רַק אִיסוּר דְרַבָּנָן הָא קִי"ל אִין שְׁבוּת בְּמַקְדָּשׁ. אָמְנָם הַדְּבָר נֶכּוֹן לְכַמ"ש הַרְמַב"ם דְשׁוֹנָה וְטוֹבֵל הִינּוּ שְׁמִזָּה וְטוֹבֵל וְכ"כ הַרְז"ה בַּפ"ק דְפְּסָחִים א"כ טַבִּילָה וְהִזָּאָה הו"ל ב' שְׁבוּתִים דְכ' בְּסְפָרָאָבָן הָעוֹזֵר דְב' שְׁבוּתִים אִיסוּר אָף בְּמַקְדָּשׁ וּז"ש הַתּוֹס' בְּקוֹשְׁיָתָם הָא קִי"ל דְלָא מִזִּין וְלֹא טוֹבֵלִין וְהו"ל ב' שְׁבוּתִים דְאִיסוּר גַּם בְּמַקְדָּשׁ.

וּלְיִשְׁבַּב קוֹשְׁי' הַתּוֹס' גַּם לְהַף שִׁיטָה דְגַם ו"ה אִין מְטַבִּילִין בְּשַׁבַּת נִרְאָה דְהִנֵּה עַכְצ"ל דְמִיָּרִי הֶכָא בְּשִׁאִין לוֹ סְפִין אַחַר רַק הַקּוֹפִיץ וְרוֹצָה לְשַׁחֲנוּט בּוֹ הַפְּסָח דַּאֲל"ה הָא אִיסוּר לְשַׁחֲנוּט בּוֹ מְשׁוּם דְבַע"י כ"ש בְּשַׁחֲסִיטַת קְדָשִׁים וּלפִי"ז הָרִי לְכַאוּרָה יִלְה"ק לְכַמ"ש הַפּוֹסְקִים הוּבָא בְּש"ף יו"ד סִי ק"י בְּכָלִי ס"ס אוֹת י"ו לְעַנְגִין ס' אִם נְמַלְחוּ עִם דְגִים טְמָאִים דְהִיכִי דְאִיפָא ס"ס בְּדַאוּרֵינִי אֲלָא שְׁלַצַּד סְפָק א' עַכ"פ מְדְרַבָּנָן אִיסוּר אָמְרִי סַד"ר לְקוֹלָא ע"ש א"כ הֶכָא הָא אִיפָא ס"ס סְפָק שְׁמָא לֹא נְטָמָא כָּלָל וְאוֹת"ל נְטָמָא שְׁמָא רַק בּו"ה דַּל"ה רַק דְרַבָּנָן וְעַכְצ"ל עַפְמ"ש הַאו"ה הוּבָא בְּש"ף שָׁם אוֹת י"ח לְעַנְגִין גְּבִינּוֹת סְפָק הַחוֹחְלוֹפוּ בְּגְבִינּוֹת עַכּו"ם דְאָפִי ל"ה הַרַק סְפָק שְׁמָא מְעַמִּידִין בְּעוֹר קִיבַת נְבִילָה לֹא מְצַרְפִּינּוּ לַס"ס דְכִינּוּ דְחַכְמִים אָסְרוּ גְּבִינּוֹת עַכּו"ם מְחַמַּת אוֹתוֹ סְפָק וְדַאי אִיסוּר הוּא ע"ש וְהו"נ כִּינּוּ דְחַכְמִים גְּזָרוּ עַל סְפָק פְּלִים הַנְּמַצָּאִים מִכַּח ס' שְׁמָא נְטָמָאוּ הָוִי וְדַאי אִיסוּר וּלפִי"ז הָרִי כ' בְּתוֹס' חוֹלִין ט': דְלָא גְּזָרוּ רַק עַל סְפָק פְּלִים מְשׁוּם דְאִיפְשָׁר בְּטַבִּילָה וְלֹא עַל ס' אוֹכְלִין מְשׁוּם דַּא"א בְּטַבִּילָה ע"ש וּלפִי"ז מִיּוֹשֵׁב שְׁפִיר קוֹשְׁי' הַתּוֹס' דְשְׁפִיר שׁוֹנָה וּמְטַבִּיל מִכַּח ס"ס כַּנ"ל נְאִי דְכִינּוּ דְחַכְמִים גְּזָרוּ עַל סְפָק פְּלִים הָוִי כְּפּוֹדַאי אִיסוּר ז"א דְהָרִי לֹא גְּזָרוּ רַק מְשׁוּם דְאִיפְשָׁר בְּטַבִּילָה נְאִי נִימָא דְאִיסוּר לְטַבֵּן לְיִפָא סְפִין אַחַר שׁוֹב הָוִי ס"ס] וְאִזְדָּא מְמִילָא גַם קוֹשְׁי' הַמְהַרְש"א הַנ"ל דַּא"א לּוֹמַר שְׁכּוֹדַאי טַבֵּלוּהוּ הַבְּעֲלִים מְאָתְמוֹל כִּינּוּ דָּאִין טוֹבֵלִין בְּשַׁבַּת דְהָרִי אָנוּ חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא נְטָמָא בּו"ה וְשְׁפִיר סְמְכוּ הַבְּעֲלִים שְׁיִטְבִּילוּהוּ הַיּוֹם.

אָמְנָם לְפִי"ז יִקְשָׁה לְכַאוּרָה הָאִיף קַתְגִי בְּסְפִין שְׁנֵמְצָא בִי"ג שׁוֹנָה וּמְטַבִּיל דְמְשַׁמַּע אִפִּי בְּשַׁבַּת וְהָרִי בְּסְפִין כִּינּוּ דְהָוִי כ"ש הָא אִיסוּר לְמִיטְבֵּל אִפִּי בּו"ה כַּנ"ל וְיִהְיֶה מִזָּה רַאִי לְמ"ש הַתּוֹס' בְּפְּסָחִים נ"ח.

דאָפּי' בּזמן שְׁהָיוּ מְקַדְּשִׁין עַפְ"י הָרֵאָזִי' לֹא הָיָה יָכוֹל לִהְיוֹת בְּדוֹ פֶּסַח דְּלֹא כַפִּירֵשׁ"י שֵׁם
וּא"כ ל"ה מְצִי לַחֹול כָּלֵל י"ג בְּשַׁבַּת דֹּא"כ הָיָה פֶּסַח בְּב' וְזֶה א"א וּע"כ שְׁנַמְצָא בְּחֹול
וּלְהִכִי שְׁפִיר שׁוֹנֶה וּמִטְבִּיל.

וְאַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֲלֵקִים אוֹתָנוּ כֹּל זֶה הִנֵּה מְנַשֵּׁב עַפְ"י בְּרוֹנוֹחַ שִׁי הֵר"י מְקוֹרְבֵל שְׁהוּבָא
בְּרֵא"ש פ' ע"פ ש"כ דְּכִשְׁחֵל י"ד בְּשַׁבַּת מְבִיאִין הַחֲגִיגָה מֵע"ש וְתַמָּה בְּשׁו"ת שְׁבוֹת יַעֲקֹב
דֹּא"כ מֵאֵי מְשַׁנֵּי הָכָא שְׁבָא בְּשַׁבַּת הָרִי אַפְתִּי מְבִיאִין הַחֲגִיגָה מֵע"ש וּמ"ש סָפִין וּמ"ש
קוֹפִיץ וּלְהֶאֱמוֹר נִכּוֹן דְּבִסְפִין שְׁפִיר שׁוֹחֵט בָּהּ מִיָּד אַע"ג דְּיוֹכֵל לִהְיוֹת שְׁנַטְמָא בּו"ה
וְסִמְכוּ הַבְּעָלִים שְׁיִטְבִּילוּהוּ בְּשַׁבַּת דּו"ה הָא ל"ב הַע"ש פִּינּוֹן דְּסָפִין שְׁהוּא כ"ש הָא אָסוּר
לְהִטְבִּיל בְּשַׁבַּת גַּם בְּנִטְמָא בּו"ה כַּנ"ל וּבְנִדְאֵי טְבִילוּהוּ הַבְּעָלִים אֶתְמוּל מִשֵּׁא"כ בְּקוֹפִיץ
הָא יוֹכֵל לִהְיוֹת שְׁנַטְמָא בּו"ה וְסִמְכוּ הַבְּעָלִים שְׁיִטְבִּילוּהוּ הַיּוֹם: וּבְאִנְפֵן אַחַר י"ל בְּיִשׁוּב
שִׁי הֵר"י מְקוֹרְבֵל עַפ"מ שְׁלִקְאוּרָה יֵשׁ לְהִבִּין הָא דְּפָרִיף קוֹפִיץ נְמִי הָא חֲזִי לְחֲגִיגָה מֵאֵי
לְאוּ ב"ת הוּא וּש"מ י"ב מְשׁוּם ש"ע הָרִי אַפִּי אֵי ב"ת ס"ל דֹּא"ב מְשׁוּם ש"ע ג"כ ל"ק
פִּינּוֹן דַּס"ל דְּלִכָּל מִזְלֵי אַקְשָׁה רַחֲמָנָא חֲגִיגָה לְפֶסַח א"כ בְּנִדְאֵי זְמַן אַכִּילְתּוּ הוּא בְּלִילָה
כְּמוֹ הַק"פ דְּדַרְשִׁינּוּ בְּלִילָה הוּא נֶאֱכָל וְאִינוּ נֶאֱכָל בְּיוֹם וְא"צ לְהַקּוֹפִיץ עַד הַלִּילָה א"כ
הִי"ל לְהַבְּעָלִים שְׁהוּת לְהִטְבִּילוּ בַּע"פ וְיִהְיֵ לּוֹ הַע"ש וּלְכַף שׁוֹנֶה וּמִטְבִּיל מִשֵּׁא"כ סָפִין
דְּצָרִיף לְשַׁחֲיִטַת הַפֶּסַח בְּיוֹם י"ד אֶמְרִינּוּ דְּבִנְדְאֵי טְבִילוּהוּ אֶתְמוּל.

אַמְנָם י"ל עַפ"מ דְּמִבְּנֹאֵר בַּפִּירֵשׁ"י דְּקוֹפִיץ הוּא מִיְנוּחַד לְחַתִּיכַת בְּשֵׁר וּשְׁבִירַת עֲצָמוֹת
א"כ נִהִי דְשְׁבִירַת עֲצָמוֹת ל"ה רַק בְּלִילָה בְּזְמַן אַכִּילְתּוּ אַבְּל חִזְתּוּף הַבְּשֵׁר אַף אֵי נִימָא
דְּגַם הַחֲגִיגָה צָרִיף לִהְיוֹת מְקוֹלָס כְּמוֹ הַפֶּסַח אַבְּל הָא צְלִייתּוּ הִי מִבַּע"י א"כ הִי צָרִיף
לְהַקּוֹפִיץ לְקַצֵּב בְּשֵׁר הַחֲגִיגָה לְחַתִּיכוֹת אַחַר צְלִייתּוּ וְנִהִי דְּבִפֶּסַח פִּינּוֹן דִּי"ב מְשׁוּם ש"מ
י"ל דֵּהִי אָסוּר לְחַתּוּף גַּם הַבְּשֵׁר בְּקוֹפִיץ דְּלֹא לִיתִי לִידֵי ש"ע אַבְּל חֲגִיגָה דֹּא"ב מְשׁוּם
ש"ע שְׁפִיר פָּרִיף דְּנִימָא דְּטְבִילוּהוּ הַבְּעָלִים אֶתְמוּל בְּכַדִּי שְׁיִהְיֵ מוֹכֵן לְהַם לְחִזְתּוּף בְּשֵׁר
שֵׁל הַחֲגִיגָה אַחַר הַצְּלִינִי מִבַּע"י.

וְאַזְדָּא בְּזֶה קוֹשְׁיָא תְּלִמִּידֵי הַחֲרִיף כ' אֲלֵטֵר פַּפְעַפֵּר נ"י מוּוִיעֵלִיטְשָׁקָא שְׁהַקְשָׁה מ"פ מ"ש
סָפִין וּמ"ש קוֹפִיץ דְּהָרִי יוֹכֵל לִהְיוֹת דְּהַבְּעָלִים הֵם ט"ש אוּ ט"מ שְׁחֵל ז' שְׁלוֹ בַּע"פ דְּקִי"ל
שׁו"ז עַל ט"ש וְא"כ יִשְׁחַטּוּ הַפֶּסַח עָלָיו וּמ"מ לֹא יוֹכֵל לְאַכּוֹל הַחֲגִיגָה בְּיוֹם י"ד פִּינּוֹן דַּט"י
אָסוּר בְּקַדְּשִׁים.

וְלִהְנַ"ל נִיחָא דַּע"כ אֵין פְּיִרְכַּת הַש"ס שְׁצָרִיף הַקּוֹפִיץ לְאַכִּילַת הַחֲגִיגָה בְּיוֹם י"ד פִּינּוֹן
דְּלִב"ת הָא ע"כ זְמַן אַכִּילָה הַחֲגִיגָה בְּלִילָה כְּמוֹ הַק"פ אֲלֹא דְּפִירְכַּת הַש"ס הוּא דְּצָרִיף
לוֹ לְהַקּוֹפִיץ לְחַתּוּף עַמּוֹ בְּשֵׁר הַחֲגִיגָה אַחַר צְלִייתָהּ וְע"ז שְׁפִיר מְשַׁנֵּי כְּגוֹן שְׁבָא בְּשַׁבַּת
וְאֵי דַלְד' הֵר"י מְקוֹרְבֵל הָא הִי בָּא הַחֲגִיגָה מֵע"ש ז"א דְּכִינּוֹן דְּהַחֲגִיגָה א"ד שַׁבַּת וְהִי
קָרַב מֵע"ש א"כ הִי"ל פְּנָאֵי לְחַתְּכָה מֵע"ש וְא"צ הַקּוֹפִיץ לְחַתִּיכַת בְּשֵׁר הַחֲגִיגָה בִּי"ד.

וְעַם הָאֱמוּר אַזְדָּא נְמִי מַה שְׁהַקְשָׁה הַצַּל"ח דְּהָרִי אַפִּי אֵי נִימָא דְּחֲגִיגָה י"ב מְשׁוּם ש"ע
הוּא דְּנִקָּא בִּא"ב מוֹחַ אַבְּל בְּעֵצִים שִׁי"ב מוֹחַ הָא א' לְקַמֵּן פ"ה דֵּהוּ"א דְּעֵשָׂה דוֹחָה ל"ת
רַק מְדַכְּתִיב וְעֵצִים ל"י כּוּ בַּפ"ש בָּא לְאַסּוּר גַּם עֵצִים שִׁי"ב מוֹחַ וְיִלְפִינּוּ פ"ר מַפ"ש דְּכַתִּיב
כָּל חֻקֵּי הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ.

וכינן דְּדָבָר הַלְמַד בְּהִיקָשׁ א"ח וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ בְּקַדְשִׁים ל"י מִיַּגְיָה חֲגִיגָה בְּהִיקָשׁ וְשָׂרֵי בֵי
שְׁבִירַת עֲצָם שִׁי"ב מוֹח א"כ אֶפְתִּי צָרִיף הַקּוֹפִיץ לְשִׁבִירַת עֲצָמוֹת שֶׁל הַחֲגִיגָה שִׁי"ב מוֹח
[וְהִנֵּה ע"ד הַפְּלִפּוֹל אֲמַרְתִּי לִיִּשְׁב עַפ"מ שְׂדֵדְדָק עוֹד בְּצַל"ח שֶׁם בָּהָא דְקָא' לְעוֹלָם רַבְּנָן
וּכְגוֹן שְׂפָא בְּשַׁבַּת לַפְמ"ש הַתּוֹס' בְּפִסְחִים נ"ט: דְּמוֹדָה ב"ת דְּחֲגִיגָה ל"ד שַׁבַּת א"כ הו"מ
לְאוֹקְמֵי גַם כַּב"ת.

וּבְפִשְׁיטוֹת י"ל עַפְמ"ש הַרְמַב"ם פ"ב מִחֲגִיגָה הִי"ג דְּאָם הִבִּיא תוֹדָה בִּי"ד יוֹצֵא בָּהּ יָדֵי
חוֹבַת שְׂמֻחָה וְתַמָּה הַכ"מ דְּהָרֵי אִיפְסָלָה בְּלִינָה כְּדָא' בְּפִסְחִים ע"א וְכ' בַּלַּח"מ שֶׁם דַּס"ל
לְרַבִּינוּ דְּכָל שְׂמִלְיָנוּ לְצוֹרְף מְצוּהָ אַחֲרַת לָא מִיקָרִי לִינָה וְא"כ אִפִּי' אִי נִימָא דְגַם לַב"ת
אִין חֲגִיגָה דוֹחָה שַׁבַּת אֲמַאי לָא יְבִיאָנָה מַע"ש וְלֹא תִיפְסַל בְּלִינָה פִּינּוּן שְׂמִבִּיאָה לְצוֹרְף
הַפְּסַח שְׂיִהָא נְאָכְל עַל הַשְּׁבַע אֲמָנָם לְרַבְּנָן דְּלָאוּ חוֹבָה הוּא אִם מְלִינּוּ לְצוֹרְף רְשׁוֹת בְּנֻדְאֵי
מִיקָרִי לִינָה וְז"ש לְעוֹלָם רַבְּנָן וּכְגוֹן שְׂפָא בְּשַׁבַּת דַּלְב"ת הָא יְכוֹל לְהִבִּיאָה מַע"ש.

וּבְדָרְף הַיּוֹתֵר נְכוּן י"ל דְּהַתּוֹס' דְּלַעֲלֵל נ"ט דַּס"ל בְּשִׁי' בְּן תִּימָא דְּחֲגִיגָה ל"ד שַׁבַּת דַּאֲע"ג
דְּאֶקְשָׁה רַחֲמָנָא חֲגִיגָה לְפִסְחָה לְכָל מְלִי בַכ"ז פִּינּוּן דְּפִסְחָה דְּדַחֵי שַׁבַּת יְלְפִי' מִתְמִיד
וּבְקַדְשִׁים אִין דְּבָר הַלְמַד חוֹזֵר וּמְלַמֵּד דְּאֲזִיל הֵתָם בְּשִׁי' ר' יִשְׁמַעְאֵל דַּס"ל בְּזַבְּחִים נ"ז
דְּהִימְנוּ וְד"א הָנִי הִיקָשׁ וְכִינּוּן דְּקָאֵי אֲלִיבָא דַר"י אָף אִי יִסְבְּרוּר ב"ת דְּקָרָא דְּלֹא יִלִּין בְּחֻלְב
אִינְרֵי וְקָשָׁה הָא פֶּל הַלִּילָה יִלִּין וְהָא הָנִי עוֹלַת חוֹל בִּי"ט וּמוֹקִי לָהּ בִּירוּשְׁלַמִי בְּשַׁחַל י"ד
לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת א"כ מוֹכַח דְּדַחֵי שַׁבַּת.

אֲמָנָם פִּינּוּן דְּקָאֵי בְּשִׁי' ר' יִשְׁמַעְאֵל הָא אִיהוּ ס"ל בְּשַׁבַּת קִי"ד דְּעוֹלַת חוֹל קְרִיבָה בִּי"ט
וְא"צ לְאוֹקְמֵי בְּשַׁבַּת מִשְׁא"כ הִכָּא אֲזִיל אֲלִיבָא דַר"ע דַּס"ל בְּזַבְּחִים שֶׁם הִימְנוּ וְד"א ל"ה
הִיקָשׁ א"כ אָף אִי נוֹקְמֵי לָא יִלִּין אַבְּשָׁר בַּכ"ז מוֹכַח דְּדַחֵי שַׁבַּת מִדְּאֶקְשָׁה רַחֲמָנָא לְפִסְחָה
וְל"ה לְמַד מִן הַלְמַד פִּינּוּן דַּר"ע ס"ל הִימְנוּ וְד"א ל"ה הִיקָשׁ וְא"כ פִּינּוּן דַּע"כ קָאֵי בְּשִׁי'
ר"ע שְׁפִיר יְלְפִינּוּ חֲגִיגָה מִפְּסַח דְּגַם עֲצָמוֹת שִׁי"ב מוֹח אָסוּר לְשַׁבְּרוּר בְּחֲגִיגָה דְּהִימְנוּ וְד"א
[הוּא] וְלַהַבְּנִי' לָהּ הִיּוֹתֵר ש"ע שִׁי"ב מוֹח אִינּוּ רַק בְּשַׁעַת אֲכִילָה מְטַעַם עֲדוּל"ת וְאֲכִילַת
הַחֲגִיגָה הָא אִינּוּ רַק בְּלִילָה וְא"כ ל"ה צָרִיכִין הַבְּעָלִים לְטוֹבְלוֹ מֵאֲתָמוּל: וְהִנֵּה בְּעִיקָר
דִּין זֶה אִי לְבָן תִּימָא חֲגִיגָה נְאָכְלַת בְּיוֹם אִיכָּא לְעִיּוּנֵי בִי' טוֹבָא דְּלְכָאוּרָה מְלִישְׁנָא
דְּבִרְיִתָּא דְּקַתְּנִי וְנְאָכְלַת לְיוֹם וְלִילָה מוֹרָה שְׁנְאָכְל בְּיוֹם הַקְּרַבְתּוּ וְאָף דְּמִשְׁמַע מַד'
הִרְאִשׁוּנִים ז"ל דְּאֶפִּי' לְמ"ד חֲגִיגַת י"ד דְּאוּרְיִתָּא הוּא פְּדִי שְׂיִהָא הַפְּסַח נְאָכְל עַל הַשְּׁבַע
וְלַהֲכִי א"ד שַׁבַּת לְפִי שְׂאִינּוּ בָּא בַפ"ע כְּשֶׁאָר קְרַבְנוֹת רַק עִם הַפְּסַח וְהִכִּי מְבֹאָר בְּאַמַּת
בְּרַמְב"ם ז"ל ע' בְּמַהֲרָש"א שֶׁם וּמִשְׁמַע דְּאוּכְלִין הַחֲגִיגָה בְּזִמְנָן אֲכִילַת הַפְּסַח בְּלִילָה קוֹנְדָם
לוֹ בַכ"ז מְהָא אִין שׁוּם מְשַׁמְעוֹת שְׂיִהָי' חַיִּיב לְאַכּוֹל הַחֲגִיגָה בְּזִמְנָן אֲכִילַת הַפְּסַח דְּנוֹקָא
דְּכְשָׂאוּכְל הַחֲגִיגָה בְּיוֹם הוּא שְׁבַע בְּלִילָה וְאוּכְל הַפְּסַח לְשׁוֹבַע.

וְהָרֵי מְצִינּוּ גַבֵּי שְׂרִירֵי מְנַחָה בְּתַמּוּרָה כ"ג יֵאכְלוּ מַה ת"ל מְלַמֵּד שְׂאָם הִיְתָה אֲכִילָה מוֹעֲטָת
אוּכְלִין עֲמָה חוֹלִין וְתַרּוּמָה פְּדִי שְׂתָהָא נְאָכְלַת עַל הַשְּׁבַע וְהַקְּשָׁה בְּפִירֵשׁ י"ז ל' הָרֵי אִין
מְכַנְיִסִין חוֹלִין לְעִזְרָה וְתִי' דְּהַחוֹלִין יֵאכְלוּ מִבְּחוּץ וְאֲח"כ יִכְנָסוּ וְיֵאכְלוּ הַמְּנַחָה פְּדִי
שְׂתָאכְל עִם הַשְּׁבַע אֲכִילָה הוֹגְגַת ע"ש הָרֵי דְּאָף דְּאֲכִילַת הַחוֹלִין הוּא פְּדִי שְׂתָהָא הַמְּנַחָה
נְאָכְלַת עַל הַשְּׁבַע בַּכ"ז אִין הָאֲכִילוֹת בְּזִמְנָן אַחַד וּבְמִקּוּם אַחַד.

אָמַנְם נִרְאָה דְמַמְקוּמוֹ הוּא מְוַכְרַע דְלִמְאֵי דַס"ד דַש"ע אָסוּר בְּחִגְיָה לַב"ת עַכְצ"ל דְאָכִילַת חִגְיָה אָסוּר בְּיוֹם לַפּמ"ש בְּתוֹס' בְּשֵם הַירוּשְׁלָמִי בְטַעְמָא דְהַפְסַח נְאָכְל עַל הַשְּׁבַע קָדִי שְׁלֵא יָבֵא לִידֵי ש"ע אִם הִי רָעַב וְהִקְשׁוּ בְתוֹס' פְּסָחִים ק"ך דַא"כ אִי ש"ע אָסוּר בְּחִגְיָה אִיךְ נְאָכְלַת חִגְיָה כְּשֵׁהוּא רָעַב וּל"ח שְׁיָבֵא לִידֵי ש"ע וּמָה שְׁתִי בְתוֹס' מְשׁוּם דְפְסַח בְּן שְׁנָתוֹ וְרַכִּיף הוּא חִיּוּשִׁי לַש"ע אָכְל חִגְיָה לֹא הוּא תְמוּהָ דְהַרִי לַב"ת גַּם חִגְיָה הוּא בֵּת שְׁנָתָהּ וְעַכְצ"ל דְחִגְיָה א"צ שְׁתֵּאכְל עַל הַשְּׁבַע דְלִיפָא לְמִיחַש שְׁמַתוּף רַעְבוֹנוֹ יָבֵא לִידֵי ש"ע פִּינּוֹן שְׁיִודַע שְׁיֵאכְל אַח"כ בְּשֵׁר הַפְסַח לְמָה יִשְׁפּוֹר עֲצָמוֹת חִגְיָה וְהַעֲרִיב לְזָה תַלְמִידֵי ב"ח הַתְרִיף כ' אֲלֵיעֶזֶר שִׁי וַא"כ לַפִּי"ז ע"כ ל"ה נְאָכְל חִגְיָה רַק בְּלִילָה בְּשַׁעַת אָכִילַת הַפְסַח דָּאִי הִי אוֹכְלוֹ בְּיוֹם פִּינּוֹן שְׁלֵא יֵאכְל אֲזַ בְּשֵׁר הַפְסַח הָא שְׁפִיר חִיּוּשִׁינּוֹן שְׁיָבֵא לִידֵי שְׁבִירַת עֲצָם.

אָמַנְם בְּאָמַת אִי נִימָא דְבְחִגְיָה שְׁרִי ש"ע שִׁי"ב מוֹח א"כ לֹא מְקַשִּׁין תוֹס' מִיְדֵי דְבְשֵׁלְמָא הַפְסַח שְׁפִיר נְאָכְל עַל הַשְּׁבַע דְחִיּוּשִׁינּוֹן שְׁמַתוּף רַעְבוֹנוֹ יָבֵא לְשְׁפּוֹר הַעֲצָמוֹת לְהוֹצִיא מֵהֶן הַמוֹח וְלֹאכְלוֹ אָכְל בְּחִגְיָה לִיפָא לְמִיחַש מִיְדֵי פִינּוֹן דְבְאָמַת שְׁרִי לְשְׁפּוֹר עֲצָמוֹת חִגְיָה שִׁי"ב מוֹח.

וּלְפַעַנ"ד הַדְּבָר מְוַכְרַח דְעֲצָמוֹת חִגְיָה שִׁי"ב מוֹח שְׁרִי לְשְׁפּוֹר מְדַקְתְּנִי בְמַתְנִי דְעֲצָמוֹת הַפְסַח יִשְׁרְפוּ בַט"ז מְשׁוּם נוֹתֵר וְלֹא קַתְנִי דְגַם עֲצָמוֹת חִגְיָה יִשְׁרְפוּ מְשׁוּם נוֹתֵר וְע"כ דְבְחִגְיָה שְׁרִי לְשְׁוֹבְרָן לְהוֹצִיא הַמוֹח מֵהֶן וְלֹאכְלוֹ וַא"צ שְׁרִיפָה וְגַם הַרִי כ' תוֹס' בְּפְסָחִים שְׁם דְלִמְ"ד הַתָּם אִין מְפָטִירִין אַחַר מְצָה אֲפִיקוּמָן ע"כ לִית לִי הַטַּעַם שְׁבִירוּשְׁלָמִי מְשׁוּם ש"ע אֲלֵא שְׁהַפְסַח נְאָכְל עַל הַשְּׁבַע מְדַאֲוִרִיָּתָא קָדִי שְׁתָּהָא אָכִילָה הוֹגְנָת ע"ש וַיֵּשׁ לְהַרְחִיב הַדְּיָבוֹר בְּזָה אַכ"מ: וְהִנֵּה בַצַּל"ח שְׁם דְקַדְקַ בְּהָא דְפָרִיף וְהָא מְדַקְתְּנִי סִיפָא חַל י"ד לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת כו' נְמַצָּאת קוּפִיץ קְשׁוּרָה לְסַפִּין ה"ה כְּסַפִּין דַל"ל לְהַבִּיא פֶל הַמְשָׁנָה הַרִי הִי דִי לְהַבִּיא רַק הָא דְחַל י"ד לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת שׁוֹחַט בְּהָ מִיָּד מְפָלֵל דְרִישָׁא לֹא בְשַׁבַּת עֲסַקִּינּוֹן דַאֲל"ה קְוִשָׁא רִישָׁא לְסִיפָא.

וּנְלַפְעַנ"ד דְהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין הָא דְקַתְנִי נְמַצָּאת קְשׁוּרָה לְסַפִּין ה"ה כְּסַפִּין וְשׁוֹחַט בְּהָ מִיָּד דַמְנ"ל לְמִיִּסְמָף ע"ז לְמִימַר מְדַקְשׁוּרִין אַהֲדָדִי שְׁהַטְבִּיל גַּם אֶת הַקּוּפִיץ וְעַכְצ"ל דְמְדַקְשׁוּרִין אַהֲדָדִי הוּא עַד מוֹכִיחַ שְׁגַם הַקּוּפִיץ טְהוֹר דָּאִי הִי הַקּוּפִיץ טְמֵא ל"ה קוּשְׁרוֹ עַם הַסַּפִּין דְנָהִי דָאִין פְּלִי מְטַמָּא פְּלִי מ"מ ע"י מְשַׁקִּין הָא מְטַמָּא וַא"כ הִי"ל לְהַבְעֵלִים לְמִיחַש שְׁמָא יְפוּל אִינָה מְשַׁקָּה שְׁם וַיְהִי נְטָמָא הַסַּפִּין מֵהַקּוּפִיץ ע"י הַמְשַׁקָּה אָמַנְם אַפְתִי יֵשׁ לְהַתְבוּנָה דְמָה הִי"ל לְהַבְעֵלִים לְחוּשׁ לְכַף הַרִי אַפִּי אִי יֶאֱרַע שְׁיִשְׁפָּף מְשַׁקָּה לְשֵׁם הָא לֹא יִהִי עַל הַסַּפִּין רַק דִּין וְלֹד הַטְּוִמָאָה וַיִּכְל לְהַטְבִּילוֹ גַּם בַּע"פ לְצַנְרָף שְׁחִיטַת הַפְסַח פִּינּוֹן דוֹלַד הַטְּוִמָאָה ל"ב הַע"ש וְע"כ מוֹכַח מְזָה כְּשִׁי ה"ר אֶלְחָנָן דְגַם ו"ה בְּעֵי הַע"ש וְעַפִּי"ז יִתְיַשְׁבַּב שְׁפִיר קְוִשָׁי הַצַּל"ח דְהִנֵּה בְאָמַת י"ל דַל"ק רִישָׁא אַסִּיפָא דְבְסִיפָא קָאִי אַסְפִּין כְּפִירוּשׁ הַרְמַב"ם הַנְּ"ל וּבְרִישָׁא בְקוּפִיץ לְהַכִּי שׁוֹנָה וּמְטַבִּיל פִּינּוֹן דְבְשַׁבַּת ל"ה מְבִיאִין חִגְיָה ל"ה צָרִיף לוֹ וְלֹא הַטְבִּילוֹ וְאִי דְצָרִיף לוֹ לְחִגְיָת ט"ו דִילְמָא נְטָמָא בּו"ה וְסַמָּף א"ע שְׁיִטְבִּילְנוּ בְשַׁבַּת דְכָלִי שְׁנְטָמָא בּו"ה שְׁרִי לְהַטְבִּיל בְּשַׁבַּת מִשָּׂא כְּסַפִּין שׁוֹחַט בְּהָ מִיָּד פִּינּוֹן דְצָרִיף לוֹ בַע"פ לְשְׁחִיטַת הַק"פ וּבּוֹדָאִי טְבָלוֹ מְאָתְמוֹל וְאַשְׁמְעִינּוֹ דַל"ח דִילְמָא הוּא בְאָמַת טְמֵא וַיְהִי חִלּוּל שַׁבַּת בְּכַדִּי פַנ"ל.

אָמַנְם לְכַאוּרָה יִלְהֵ"ק ע"ז דל"ה צָרִיף לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְבִשְׁבַת שׁוּחַט בְּהַ מִיָּד פִּינּוֹן דְּאַפִּי בְּחוּל שׁוּחַט בְּהַ מִיָּד וְלַעֲנִין הַחֲשֵׁשׁ דְּחִילּוּלִשְׁבַת בְּחֻנָּם הָא נּוֹסֵף ע"ז הַסְּבָרָא דְכִינּוֹן שְׁהִיּוּם שְׁבַת בְּוֹדָאֵי הַטְּבִילוֹ אֶתְמוּל אָכֵן י"ל דְּשִׁפּוּר אֲשַׁמְעִינוּ דל"ח שְׁמָא נְטָמָא בּו"ה וְסָמָךְ א"ע שְׁיִטְבִּילְנוּ בְּשַׁבַּת וְנִלְד הַטְּוֹמָאָה ל"ב הַע"ש וְעַל פֶּן מִיִּיתֵי הַסִּיפָא דְנִמְצָאֵת קּוֹפִיץ קְשׁוּרָה לְסַפִּין ה"ה פְּסִינ דַּע"כ מוֹכַח מְזָה דְגַם ו"ה בְּעֵי הַע"ש פִּנ"ל א"כ ע"כ לִיפָא לְפָרוּשֵׁי הָא דְחָל י"ד לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת אֶסְפִּין וְע"כ דְּקָאֵי אֶקּוֹפִיץ א"כ ע"כ רִישָׁא לָאו בְּשַׁבַּת עֶסְקִינוּ וְדוּק: וְהִנֵּה שְׁמַעְתִּי מְקַשִּׁין לַפ"מ שְׁחִידֵשׁ הַצִּל"ח בְּשִׁי רַחֲסָגָה"כ אוֹת קל"ב דְּכִלִּי מַק"ט מו"ה מְדַאוּרִינְיָא דְלֵא גְרַע מְעַצִּים וְלִבּוּנָה וְלַפְעַנְד"נ לְהִבְיָא סְמוּכִין לְדְבָרֵינוּ מִפִּירֵש"י מְנַחוֹת כ"ד ד"ה הִנֵּי דְנִגְעֵי אֶהְדָּדִי כו' שִׁכ' וְז"ל לְהִכִּי נִקֵּט טְבוּ"י מִשׁוּם דְּאִין טְוֹמָאָתוֹ חֲמוּרָה לַעֲשׂוֹת רֵאשׁוֹן וְשִׁנֵּי דְאֵי טְוֹמָאָה אֶחָרָת ל"ל צִירוּף הָא מְטָמָא אוֹתוֹ הַטְּמָא אֶת הַפְּלִי וְהַפְּלִי מְטָמָא אֶת הַשְּׂאָר עַכ"ל וְלַכַּאוּרָה הִרִי גַם בְּנִטְמָא בְּשַׁרְץ צָרִיף צִירוּף פְּלִי מִשׁוּם דְּאִין פְּלִי אֶלָּא מַא"ה וְע"כ פִּינּוֹן דְּהֵתָם מִיִּירֵי בְּכִלִּי שְׁרַת שְׁפִיר מַק"ט אָף מְרֵאשׁוֹן] וְלִפִּי"ז מִפ' הַש"ס מ"ש סַפִּין וּמ"ש קּוֹפִיץ הִרִי שְׁנֵי וְשִׁנֵּי דְהִרִי פְּתָבוּ הַתּוֹס' דְּלִשְׁחִיטָה בְּעִי"כ א"כ בְּסַפִּין שְׁעוּמָד לְשַׁחִיטָה מְסַתְמָא הַקְּדִישׁוֹ לַפ"ש וּמַק"ט מְדַאוּרִינְיָא מוה"ט וּבְעֵי הַע"ש וּבְוֹדָאֵי הַטְּבִילוֹ אֶתְמוּל אָף מְטָמָאֵת וְה"ט אֶבֶל קּוֹפִיץ דְּאִינוּ עוּמָד לְשַׁחִיטָה ל"ה כ"ש וְל"ב הַע"ש בּוה"ט פִּינּוֹן שְׁאִינוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנוּ חִיִּישִׁינוּ שְׁמָא סְמָכוּ הַבְּעֵלִים שְׁיִטְבִּילוּהוּ הַיּוֹם דל"ב הַע"ש וּמַש"ה שׁוּנָה וּמְטָבִיל וּכְעִין זֶה רֵאִיתִי מְקַשִּׁין בְּחוּלִין ג' בְּהָא דְּפָרִיף הֵתָם הָאֵי טְמָא דְּאִיטְמֵי בְּמַאי כו' וּמַשְׁנֵי דְּאִיטְמֵי בְּשַׁרְץ וְלַד' הַצִּל"ח הָא סַפִּין הוּא כ"ש וּמַק"ט אָף מְרֵאשׁוֹן וְלַפְעַנְד"ד י"ל בְּזָה עַפְמ"ש בְּתוֹס' מְנַחוֹת כ"א ד"ה יֶצְאוּ עַצִּים כו' דְּבַעֲצִים הוֹאִיל וַיֵּשׁ לָהֶם פְּדִיּוֹן ל"מ בְּהוּ חִיבַת הַקּוֹדֵשׁ ע"ש וַא"כ לִפִּי"ז י"ל דְּאָף דַּכ"ש אִין לָהֶם פְּדִיּוֹן וּכְמ"ש בְּתוֹס' מְנַחוֹת ק': דְּתִלְיָא בְּפִלּוּגְתָּא דַּר' נְחֻמְל' וְרַבְּנָן וְלַר"נ אִין לָהֶם פְּדִיּוֹן וְאַנּוּן קִיִּיל כַּר"נ וְהִכִּי כ' בְּרַמְבַּ"ן בְּמִלְחָמוֹת ע"ז נ"ד.

בְּהָא דְּוָבְאוּ בְּהַ פְּרִיִצִים וְחִלְלוּהָ דְקִיִּיל כ"ש אִין לָהֶם פְּדִיּוֹן בַּכ"ז י"ל דְּבְסַפִּין כ"ע מוֹדוּ דִּישׁ לוֹ פְּדִיּוֹן דְּהִרִי טַעְמִי דַּר"נ בְּמַעֲלָה י"ט. הוּא מִפְּחַ ק"ו אִם אֲחֵרִים מְבִיא לְקַדְוֹשְׁתָּן הוּא עֲצָמוֹ לֹא כ"ש וַא"כ זֶה ל"ש רַק בַּכ"ש דְּעֶלְמָא שְׁמַקְדֵּשׁ הַדְּבָר שְׁבָא בְּתוֹכוֹ שְׁלֵא יוֹעִיל לוֹ פְּדִיּוֹן שְׁפִיר שְׁיִיף ק"ו זֶה דַּמְכ"ש שְׁהוּא בְּעַצְמוֹ אִינוּ נִפְדָּה מִשָּׂא"כ סַפִּין שְׁל שְׁחִיטָה הִרִי אִין מְתַקְדֵּשׁ הַקְּרָבָן ע"י הַסַּפִּין לַעֲנִין שְׁלֵא יוֹעִיל לוֹ פְּדִיּוֹן דְּבִלָּא"ה הָא תְּמִימִים אִין נִפְדִּין א"כ שְׁפִיר י"ל דְּמוֹעִיל לְסַפִּין פְּדִיּוֹן וְכִי"ב כ' בַּפִּנ"י קִידוּשִׁין נ"ד לְהַסְבִּיר ד' הַרִיטְבָּ"א ז"ל שֶׁם שִׁכ' דַּבְּג"כ ל"ה כ"ש מְמַשׁ דְּנִימָא בְּהוּ יֵשׁ מוֹעֵל אֲחַר מוֹעֵל וְכ' דְּהַטְעַם הוּא מִשׁוּם דַּק"ו דַּר"נ ל"ש אֶלָּא בַּכ"ש שְׁמַבִּיא אֲחֵרִים לִידֵי קְדוּשָׁה זוֹ דְקִיִּיל דְּמַשְׁנַתְקַדְשׁוּ בְּכִלִּי אִין לָהֶם פְּדִיּוֹן מִשָּׂא"כ בַּבְּג"כ ל"ש הָא מְקַלְתָּא ע"ש וְסַבְרָא זוֹ י"ל ג"כ בְּסַפִּין דְּכִינּוֹן דַּל"מ קְדוּשָׁתוֹ לְהַבְּהֵמָה שְׁלֵא תוֹעִיל לָהּ פְּדִיּוֹן לְכַף מוֹעִיל גַּם לְסַפִּין פְּדִיּוֹן.

אִיבְרָא דַּכ' רַש"י ז"ל בְּמְנַחוֹת ק"א. בְּהָא דַּקָּא הֵתָם דְּמַפְלִי שְׁרַת לֹא אֲשַׁבְּחוּ דְּמִיפְרִיק וְז"ל וְאַפִּי בְּהֵמָה בְּעֵלְת מוּם שְׁנַאֲמַר בְּהַ פְּדִיּוֹן לְאַחַר שְׁקִידוּשָׁה בְּכִלִּי שְׁרַת פְּגוּן שְׁשַׁחַט לֹא אֲשַׁבְּחוּ בְּהַ פְּדִיּוֹן עַכ"ל הִרִי דְּמוֹעִיל קְדוּשַׁת הַסַּפִּין לְבַהֵמָה בַּע"מ שְׁלֵא תוֹעִיל לָהּ פְּדִיּוֹן.

אָמַנְם דְּבָרֵי רִשׁ"י ז"ל צָרִיכִין הַסְפֵּר דְּלִכְאוּרָה הָרִי בְּלֹא"ה א"א לְפָדוּתָהּ לְאַחַר שְׁחִיטָה דְּלֹאוּ בַּת הַעֲמֻדָה וְהַעֲרָכָה הִיא וְלִכְאוּרָה הִיא נִרְאָה עַפְמ"ש בְּתוֹס' מְעִילָה ט"ו ד"ה וְאַפִּילוּ בְּשֵׁם הַר"ח פֶּהוּ דְּבַהֲעֵמִיד וְהַעֲרִיף מַחֲיִים מוֹעִיל פְּדִיּוֹן גַּם לְאַחַר מִיתָה ע"ש וּא"כ ה"נ אִי לֹאוּ דְּקִינְדָּשָׁה סָפִין הִיא מוֹעִיל לָהּ פְּדִיּוֹן הִיכִי שְׁהַעֲמִידָה וְהַעֲרִיכָה מַחֲיִים אָמַנְם עֲדִינּוּ יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה דְּהִנֵּה לִכְאוּרָה צָרִיף לְהַבִּין אִיף אֵינְפֶשֶׁר לֹאמַר דְּבִשְׁחִיטַת בְּהֵמָה בַּע"מ סָפִין מְקַדָּשָׁא לָהּ וְהוּי קִינְדוּשׁ כ"ש הָרִי אַף לְמֵאֵי דְקִינְדוּשׁ לְזַבְחִים פ"ז: דְּכָלִי שְׁרַת מְקַדָּשׁ פְּסוּלִין הֲלֵא דְיִיִקִינּוּ לָהּ מְהֵא דְקִתְנֵי כְּשֵׁם שְׁהַמְזַבַּח וְהַפְּכָשׁ מְקַדָּשִׁין הָרֵאִוִי לָהֶם כֶּף כ"ש מְקַדָּשִׁין וּא"כ אִין כ"ש מְקַדָּשׁ רַק הֵנִי דְבַמְזַבַּח אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ אָבָל לֹא בַּע"מ וְאַפִּי לַר"ע אָמְרִינּוּ בְּזַבְחִים פ"ה: דְּלֹא הַכְּשִׁיר אֲלֵא בְּדוֹקִין שְׂפָעִין וּלְפִרְש"י שֵׁם שְׂאָר מוּמִין פִּינּוּ דְמַגְוָנִים גַּם לַר"ע אִם עָלוּ יִרְדּוּ דְלֹא כַּמ"ש בְּתוֹס' זַבְחִים ל"ה: דְּשְׂאָר מוּמִין פְּסוּלִין רַק מְדַרְבְּנָן וּא"כ אִיף יָכוֹל הַסָּפִין לְקַדָּשׁ הַבְּהֵמָה בַּע"מ בְּשְׁחִיטָה לְשִׁיטָתוֹ וְעַכְצ"ל דְּכַנְנַת רִשׁ"י הוּא בְּכַה"ג שְׁנַעֲשֶׂה בַּע"מ בֵּין שְׁחִיטָה לְזִרְיָקָה דְקִינְדוּשׁ לְזַבְחִים כ"ו דְמוּם פּוֹסֵל בֵּין שְׁחִיטָה לְזִרְיָקָה וּא"כ כְּבָר קִינְדָּשָׁה הַסָּפִין קוֹדֵם שְׁנַעֲשֶׂה בַּע"מ.

וְהִנֵּה מְבֹאָר אֲצָלִי בַּמַּק"א בְּסִבְרַת הַר"ח פֶּהוּ הַנְּ"ל שֶׁכ' דְּבַהֲעֵמִיד וְהַעֲרִיף מַחֲיִים מוֹעִיל פְּדִיּוֹן לְאַח"מ מִשּׁוּם דְּמִשְׁהַעֲמִיד וְהַעֲרִיף לְפָדְיָי' קָאִי וְכָל הָעוֹמֵד לְפָדוּת כְּפָדוּי דְמִי וְהו"ל כְּאֵלוּ נִפְדָּה מַחֲיִים.

וּלְפִי"ז הַתִּיבַח כְּשֶׁהַבְּהֵמָה מַחֲיִים הֵיטָה בַּע"מ מִשְׂא"כ הֵכָא הֲלֵא ע"כ אֵינְרִי שְׁקוֹדֵם הַשְׁחִיטָה ל"ה הַבְּהֵמָה בַּע"מ פְּנ"ל וּא"כ הָא תְּמִימָה אֵינָה נִפְדֵּית וּל"מ הַהַעֲמֻדָה וְהַעֲרָכָה דְּמַחֲיִים וְהַדְּרַק"ל: אָמַנְם נִרְאָה לְיִישׁב ד' רִשׁ"י ז"ל עַפְמ"ש בְּתוֹס' ב"ק ע"ו וְחֻלְיִין פ"ד וּבְכוּרוֹת ל"ב דְּהִיכִי דְּהַשְׁחִיטָה לֹא הִתִּירָה הַבְּשָׂר בְּאַכִּילָה אָמְרִינּוּ מְפָרְקֶת ה"ה כַּחֲזִי וּא"כ בְּקַדָּשִׁים הָא כָּל פְּמָה דְּלֹא זָרִיק דָּם לֹא מִשְׁתַּרִי בְּשָׂר וְקוֹדֵם שְׁנַתְּקַבֵּל הַדָּם בְּכוֹס הָא ל"א כָּל הָעוֹמֵד לְזָרוּק פְּזוּק דְמִי וּא"כ אָמְרִינּוּ מְפָרְקֶת ה"ה כַּחֲזִי וְהִנֵּה בַּת הַעֲמֻדָה וְהַעֲרָכָה בְּשַׁעַת פִּירְכוּס וְאִי דְמִשְׁנַעֲשֶׂה בַּע"מ בְּעוֹדָה מְפָרְקֶת הָא לְפָדְיָי' קָאִי וְשׁוּב מִשְׁתַּרִי הַבְּשָׂר בְּאַכִּילָה מִטַּעַם כָּל הָעוֹמֵד לְפָדוּת כו' וּל"ה מְפָרְקֶת כַּחֲזִי ז"א דְאִי ל"ה מְפָרְקֶת כַּחֲזִי הָא ל"ה בַּת הַעֲמֻדָה וְהַעֲרָכָה וּל"מ פְּדִיּוֹן א"כ לֹא אֲשַׁתְּרִי בְּשָׂר בְּאַכִּילָה וְשׁוּב אָמְרִינּוּ מְפָרְקֶת ה"ה כַּחֲזִי וּמֵהֵנִי שְׁפִיר פְּדִיּוֹן וְהַדְּבָר חוֹזֵר חֲלִילָהּ.

וּמַעֲתָה שְׁפִיר כ' רִשׁ"י ז"ל דְּכִינּוּ דְאַקְדָּשִׁי סָפִין דְּהוּא כ"ש קוֹדֵם שְׁנַעֲשֶׂה בַּע"מ הָא שׁוּב פְּדִיּוֹן דְאַף דְאִי אָמְרִי דל"מ פְּדִיּוֹן הָא לֹא אֲשַׁתְּרִי הַבְּשָׂר בְּאַכִּילָה וְאַמְרִי מְפָרְקֶת ה"ה כַּחֲזִי וְהִיל"ל דְּיוֹעִיל פְּדִיּוֹן בַּכ"ז אֵינּוּ מוֹעִיל מִטַּעַם דְּקַדְוֶשׁת כ"ש אִין לוֹ פְּדִיּוֹן וְדוּק בְּנָה: עַכ"פ הֲלֵא פִינּוּ דַע"כ מִיִּירִי בְּעַגְנָן דְּבִשְׁעַת קִינְדוּשׁ הַסָּפִין הֵיטָה תְּמִימָה א"כ בְּלֹא"ה ל"ה בַּת פְּדִיּוֹן וְלִיכָא ק"ו דר' גַּחְמַי וְכִינּוּ דְאִית לִי פְּדִיּוֹן הָא ל"מ בִּי חֲזִיבַת הַקּוֹדָשׁ וּל"ק קוֹשְׂיָא הַנְּ"ל אָמַנְם בְּאַמַּת מ"ד הַש"ס בְּזַבְחִים פ"ח אָבָא שְׂאוּל אוֹמַר סָפִין מְטַרְפַּת הִיא בְּמַקְדָּשׁ וְנִמְנּוּ עֲלֵי פִהֲנִים וּגְנֻזָּה מוּכָח דל"מ פְּדִיּוֹן לְסָפִין כ"ש דַּל"כ אִמְאִי הַצָּרִיכָה גְנִיזָה וְצ"ע בְּתוֹס' מְעִילָה י"ט שֶׁכ' שֵׁם דְמוֹעִיל לַכ"ע פְּדִיּוֹן לַכ"ש וִי"ל דְּתַלְיָא בְּהָא דְפִלְגִי בְּכַתְּבוֹת ק"ו: דְלִמְ"ד הֵתָם כ"ש מְבַדָּה"ב קָאֲתוּ יֵשׁ לָהֶם פְּדִיּוֹן וְלִמְ"ד הֵתָם מְתַרוּמַת הַלְשָׁפָה קָאֲתוּ הוּוּ עֲלֵיָהוּ קְדוּהָ"ג כְּקָרְבָן וְאִין לָהֶם פְּדִיּוֹן וְנִרְאָה לִכְאוּרָה דְאַפִּי אִי גִימָא דְסָפִין אֵינּוּ כ"ש בַּכ"ז ל"מ לִי פְּדִיּוֹן לְפִי"ד הַרְמַב"ם פ"ו מֵה' מְעִילָה ה"ד ש"כ

דאָפּי פֿלי תּשמיש דקודש שאינו כ"ש אין לו פֿדיון וי"ב מועל אחר מועל וְהֶרָאָב־ד' בהשגות שם חולק עליו וס"ל דְּדוֹקָא פֿלי שְׁרַת אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָּם בְּקוֹדֶשׁ י"ב מא"מ וא"כ לְהֶרָמְב־ם ז"ל אפּי אי ל"ה ספּין כ"ש פּינן דְּהוּי תּשמיש דקודש אין לו פֿדיון וצל"ע בְּזֵה עֲתָשׁוּ חת"ס הא"ח סי' ל"ח] אוּלַם בכ"ז ל"ק בְּסוּגְיֵין דעכ"פ פֿריף הש"ס שפּיר אַמּאי שוּחַט בָּהּ מְיָד דִּילְמָא עֲדִינן ל"ה כ"ש דִּיהֵי' עֲלִיו קדוה"ג אֶלָּא שְׁהוּקְדַשׁ קְדוּשַׁת הַפֶּה וְסִמְכוּ הַבְּעָלִים שְׁלֵמְחָר בְּשַׁחֲטָה הַפְּסָח תּהִי' עֲבוּדָתוֹ מְחַנְכְּתוֹ וּבכּה"ג בְּנֻדָּאי ל"מ ב'י חִיבָה"ק וְדוּק: וְהֵנָּה רְאִיתִי לַכ"ת בְּסִפְרוֹ שֶׁם הֵבִיא בְּשֵׁם הֶרְמֵב"ן רִישׁ חוּלִין שְׁפַתְבּ דְּסִפּין שֶׁל שַׁחֲטָה הוּא כ"ש וְאַפ"ה בְּדִיעֵבַד פְּשִׁעַט שְׁלֵא בכ"ש פֶּשֶׁר וּכְבָר הֵבֵאתִי לְמַעַלָּה שֶׁכ"ה בְּאַמַּת גַּם ד' הֶרְמֵב"ם ז"ל וַיֵּשׁ לְהַעִיר לְכַאוּרָה מִד' הַש"ס מְנַחוֹת ט"ז: דקא' הֵתָם דְּשַׁחֲטָה חֲשִׁיבָא עֲבוּדָה הַמְתַּרְתּ פּינן דְּדָם סִפּין מְקַדְּשָׁא לִי' וְהֵבֵא לְקַדֵּשׁ כְּבָא לְהַתִּיר דְּמִי.

וְהֵכִי א' הֵתָם י"ד: דְּשַׁחֲטָה וְזַרְיקָה תְּרַנּוּיָהּ מִתִּירִין הֵן וּפִירֵשׁ יי ותוּס' מִשׁוּם דְּסִפּין מְקַדְּשָׁא לְדָם וְהֵבֵא לְקַדֵּשׁ כְּבָא לְהַתִּיר דְּמִי. וְלְהֶרְמֵב"ם וְהֶרְמֵב"ן קֶשֶׁה לִפְמ"ש בְּתוּס' זְבָחִים מ"ג.

וּמְנַחוֹת י"ד דְּאַמּוּרִין ל"ה מִתִּיר אַע"ג דְּכָל פְּמָה דְּלֵא מִקְטָרִי אִימּוּרִין לֹא מְתַאֲכִיל בְּשׂוֹר פּינן דָּאָם נְטֵמָאוּ אוּ שְׁאַבְדּוּ שְׂרֵי הַבְּשָׂר בְּאַכִּילָה לְכַף ל"ה מִתִּיר ע"ש וא"כ אי נִימָא דְּבְדִיעֵבַד כְּשֶׁר בְּלָאוּ סִפּין כ"ש וּמְתַקְדַּשׁ הֵדָם בְּשַׁעַת קִבְלָהּ בכ"ש א"כ לְמָה יֵהִי שַׁחֲטָה מִתִּיר מִטַּעַם קִדּוּשׁ הַסִּפּין וְאַיְפֹשֶׁר דְּהֶרְמֵב"ם וְהֶרְמֵב"ן ז"ל ס"ל פֿאַיְדֵף תִּירוּצָא בְּתוּס' שָׁם.

אַכּוּן בְּרִיטְב"א רִישׁ חוּלִין שָׁם יֵשׁ דְּבַר תְּיָמָה שֶׁכ' שָׁם דְּנֵהִי דְּסִפּין מְקַדְּשָׁא לְדָם מ"מ אִינוּ רַק קִדּוּשׁ קֶצֶת וְאִינוּ נִפְסָל בִּיּוּצָא עַד שְׁמִתְקַבֵּל הֵדָם בכ"ש ע"ש וְהוּא נִגְדַּ גְמָרָא עֲרוּכָה בְּזְבָחִים כ"ו דִּיוּצָא פּוֹסֵל בֵּין שַׁחֲטָה לְקִבְלָהּ וּבְאַמַּת לִפְעַנ"ד צל"ע לִפְי"ד הַתּוּס' זְבָחִים כ': וּמְנַחוֹת ט'.

דַּע"י קִדּוּשׁ כ"ש אִינוּ נִפְסָל בִּיּוּצָא פֿל שְׁיֵשׁ לוֹ עוֹד מִתִּיר אַח"כ ע"ש וא"כ פּינן דְּהַבְּשָׂר יֵשׁ לוֹ עוֹד מִתִּיר הֵינּוּ הַזְּרִיקָה אִיף מִיְפְסָל בִּיּוּצָא ע"י קִדּוּשׁ הַסִּפּין וי"ל לְהַף לִישְׁנָא דַּא' בְּמְנַחוֹת ע"ח: דְּסִפּין אֵלִימָא מַכ"ש לְעַנְיָן קִדּוּשׁ שְׁלֵא מְדַעַת פּינן דְּמְקַדְּשׁ אַף דל"ל תוֹף וי"ל דַּה"ה גַּם לְעַנְיָן זֶה אֵלִים מַכ"ש שְׁנִפְסָל בִּיּוּצָא ע"י קִדּוּשׁ הַסִּפּין: וְהֵנָּה רְאִיתִי בְּסִפְרוֹ שָׁם שְׁמֵבִיא דְּבָרֵי הֶרְמֵב"ן עַה"ת ס"פ יִתְרוֹ עַל הַקָּרָא דְּלֹא תִנִּיף עֲלֵיהֶם בְּרִזָּל וְז"ל וּמִפְּנֵי מַה ל"ה בְּמִשְׁפָּן בְּרִזָּל כו' וְכֵן בְּבֵית עוֹלָמִים לֹא נַעֲשֶׂה בּוֹ פֿלִי בְּרִזָּל מְלַבֵּד הַסִּפּינִים כִּי הַשַּׁחֲטָה אֵינְנָה עֲבוּדָה וְע"ז תְּמָה כ"ת מִד' הַש"ס מְנַחוֹת כ"ח: דְּהוּבָאָה שָׁם בְּרִיטָא לְעַנְיָן מְנוּרָה אִין לוֹ זֶהָב מְבִיא שֶׁל פְּסָף שֶׁל נְחוּשֶׁת שֶׁל בְּרִזָּל כו' הָרִי דַּעֲשָׂאוּ הַמְּנוּרָה מִבְּרִזָּל וּמְנוּרָה נְדָאי כ"ש הוּא וְתִי' מִשׁוּם דְּהַמְּנוּרָה ל"ה מְקַדְּשַׁת וְהֵבִיא מִד' הַתּוּס' מְנַחוֹת פ"ט.

הֵנָּה בַּמַּח"כ מִהֵתָם מוּכַח אִיפְכָא דְּקוּשְׁנֵי הַתּוּס' שָׁם הוּא דְּלְמָה בְּאַמַּת הִי' צְרִיף לְהִיּוֹת הַחֲצִי לֹזָג כ"ש שְׁיִקְדַּשׁ אֶת הַשְּׁמֹן הָרִי הַמְּנוּרָה הֵיטָה כ"ש וְהֵיטָה מְקַדְּשַׁת הַשְּׁמֹן וְכֵן פִּי בַצ"ק שָׁם וּלְפַעַנ"ד לֹלָא דְּבָרֵי הַתּוּס' ז"ל הִי' נִרְאָה דְּלְהֵכִי הִי' הַחֲצִי לֹזָג נִמְשַׁח מִשׁוּם

דמקונדם הי' בכ"ש כדקתני התם במתני' שלשה ומחצה למנורה וא"כ גנאי הי' להשימו
אח"כ בכלי חול כמ"ש בתוס' מנחות ח' ובכ"ד.

ויל"ע בפסגיא דסוטה הנ"ל דפריף על הא דקתני ונותנו לתוף כ"ש ומקדשו בכ"ש ל"ל
הא קדשה תדא זימנא ואמאי ל"ק משום דגנאי הי' להשימו בכלי חול אחר שפבר נתקדש
ואיפשר דשפיר משני] ואף שכ' בתוס' שם פ"ח: דל"ש זה רק בדבר הקרב למזבח י"ל
דשמן דמנורה הוי כמו דבר הקרב והתוס' לא אתי לאפוקי רק מי פיור דסוטה שהי'
משקה אותה בשער נקנור ול"ה בעזרה פלל.

ועתוס' תמורה י"ד בהא דא' פל הקרב בלילה קדוש בלילה ונ"ל פירש"י שילהי שתי
הלחם פגון שמן למנורה ולא נראה דמה קדושה שייף בי' הא לית בי' קדושת פלי ובכ"ק
תמה האפיא חצי לוג לכל נר שנמשח וי"ל לפענ"ד דכוננת התוס' הוא שאין השמן צריך
להתקדש בהמנורה אחר שפבר הוא קדוש בהכ"ש של ג' ומחצה למנורה ובאמת י"ל
דבכלים אלו שהיו מוכנים ועומדים בלשפה שמינא פל השנה פולה להדלקת המנורה
ע"כ ל"ש בהו פסול לינה שמצנתה פה הוא וכדא' בשבועות י"א.

שאני קטורת הואיל וצורתה בכל השנה פולה ולאח"כ כששהיו משימין אותו להכ"ש חצי
לוג לכל נר מיפסקה בלינה כמו בקטורת לאחר קידוש פה עתוס' שם. וקוש' התוס' הוא
דל"ש בזה לומר הלשון קדוש בלילה פיון דקדוש ועומד הוא מפבר] אבל באמת אין
קידוש הכ"ש דחצי לוג מעפב לענין הדלקת המנורה ואם הי' שופף שמן של"ה עליו
קדושת כ"ש רק קדושת פה לתוף המנורה בנדאי היתה המנורה מקדשתו קדוה"ג.

וגם אם היו שופכין לתוכה השמן למנחות ג"כ הי' מתקדש דקיי"ל פלי הלח מקדשין את
הלח וגדולה מזו מצינו במנחות ח: דהמזרקות של דם מקדשין את המנחה עתוס' שם
ד"ה אבל בשם ר"ש שדקדק מלשון המשנה דקתני פ' המזבח מקדש פשם שהמזבח
והפכש מקדשין את הראוי להם פה כ"ש מקדשין ומדלא קתני כ"ש מקדשין את הראוי
להם ש"מ דמקדשין אעפ"י שאינו ראוי להם רק לכלי אחר ע"ש וה"ה במנורה היתה
מקדשת גם שמן שאינו למנורה אם הי' נשפף לתוכה.

אמנם באמת אין פונת הרמב"ן הנ"ל של"ה שום כ"ש מברזל דהרי כ' בתוס' זבחים ל"ד.
ומנחות ק"א שהקדוה שהיו משפין בו גזירין לעצי המערכה הי' כ"ש ולרבי דא' במנחות
כ': דעצים קרבן הו טעונין קמיצה וכ' בתוס' דה"ה קידוש פלי ונהרי הקדוה הי' של
ברזל וע"כ דאין פונת הרמב"ן שהפלי שרת פולם ל"ה של ברזל אפס שלא נעשה עבודה
בכ"ש של ברזל והמנורה היתה יכולה להיות בדיעבד מברזל פיון דהדלקה לאו עבודה
היא כדא' ביומא כ"ד: ורק דישון המנורה ונהטבת הנרות פסול פזר אבל מ"מ לאו עבודה
הוא עתוס' יומא נ"ט: ד"ה ונהרי ובמ"ל פ"ג מתו"מ הי"ב.

ועוד הרי ההטבה הי' סילוק הפתילות שפכו והשמן שנשאר ולזה הי' מיוחד קיתון של
זהב וכוזו שמו פמבואר במס' תמיד וברמב"ם וזה הי' הכ"ש של ההטבה והי' של זהב והא
דקא' מלבד הספינים היינו דאף דהשחיטה באמת הוא א' מד' עבודות ועכ"פ תחלת עבודה
היא כמ"ש למעלה ואפ"ה היו של ברזל פיון דעכ"פ לאו עבודה היא שפשינה פזרים:
עוד ראיתי בספרו שם שהעיר בהא דקא' ומעלהו ומקטירו בכ"ש בכ"ש מקטיר לי' אלא

אימא מעלהו בכ"ש להקטירו ומביא כ"ת מד' התוס' יומא ס"ז: שכ' בשם ר"ת ליישב הגי' דלא פריף הכי גבי מנחה דכיון דמנחה בעינא קידוש פלי אגב דמקדש בכ"ש מעלה למנבח בכ"ש להקטירה ותמה מעלתו דמלשון זה משמע דליפא חיובא להעלות המנחה למנבח בכ"ש.

נהרי בש"ס מנחות כ"ו. מבואר דלרבנן דר"ש אפי' בדיעבד פסול אם לא העלה בכ"ש למנבח.

לפענ"ד אין פאן תימה כ"כ דאיפשר דר"ת מיישב סוגיא דסוטה אליבא דר"י ברי' דר"ח או לר"י שם דרק לרנב"י פליגי בהעלאה מכ"ש למנבח. ועוד דאפי' לרנב"י הא שפיר מיתוקמא הברייתא כר"א ור"ש דמכשרי נאפ"ה לכתחלה צריכין להעלותו בכ"ש גם לדידהו דכיון דכבר נתקדש בכ"ש גנאי הדבר לשאת אותו ביד להקטירו למנבח פענן שכ' התוס' מנחות הנ"ל דאחר שנתקדש בכ"ש גנאי הדבר להשימו אח"כ בכלי חול וגדולה מזו מצינו ביומא מ"ח.

גבי חפינת קטורת כ' בתוס' שם דאפי' אי ידו ככ"ש דמי בכ"ז אינו פשר לאנספה בידיו מן הקרקע וליתנה ע"ג גחלים דלאו אורח ארעא לעשות פן לכתחלה השתא לפני מלך ב"ו אין עושין פן לפני ממ"ה הקב"ה עאכו"כ ע"ש וי"ל שזהו שי' הרמב"ם פ"ב מפסוהמ"ק הכ"ד שכ' דבדיעבד אם העלה ביד למנבח פשר ומשמע דלכתחלה גנאי הדבר לעשותו ביד נהרי הקטרת הקומץ אמרי' במנחות י"ג: דהוא במקום זריקה וא"כ כמו בזריקה פיון שנתקבל בתוך כ"ש זורקו ע"ג המנבח מתוך כ"ש ה"ה בהקטרת הקומץ פיון שנתקדש בכ"ש מעלהו לאישים ג"כ מתוך כ"ש.

זה המעט ראיתי להשתעשע בדבריו היקרים למען רנות צמאנו ולהראות לו חביבותי' גפן ה' הטוב ישמרהו ויחיהו ויחזקהו ויאמצהו ויסגא חילו לאורייתא כנפשו ונפש ידידו דור"ש באהבה: סי' לג לק"ק טארנא.

בעזה"י יום ו' עש"ק י"ב מנ"א תרח"ם לפ"ק סטרי חיים ברכה ושלום עד העולם לכבוד אהובי בני יקירי הרב החרף ובקי ירו"ש כש"מ שאול שליט"א נועם מכתבך עם חידו"ת מגילה עפה הגיעני ונדא נפשי בפלפולך היקר והגני בזה לתשובתך.

פתח דברך יעיר בש"ס ביצה י': במשנה זמן שנים ומצא שלשה אסורים וקא' בגמ' ממ"נ אי אחרניני ניהו הא אחרניני ניהו ואי לא אחרניני ניהו האיקא חד דמערב בהו וכ' בתוס' וא"ת ולבטיל ברנפא וי"ל דבע"ח ל"ב דחשיבי א"נ הו"ל דשיל"מ לאחר יו"ט וכל דשיל"מ אפי' באלף ל"ב והחילות להקשות לפי"ד הרמ"ר בתוס' תמורה ל'.

שכ' דבתערוכת אסור היכי דלא הי' גיפך קודם התערוכת אמרינן ברירה א"כ ליכרר חד מינייהו ואינף השנים לישתרו מטעם ברירה דהרי סתם מתני' ר"מ ור"מ אית לי' ברירה בהלוקח יין מבין הפותים עכ"ק: הנה בתוס' עירובין ל"ז וביומא נ"ו.

ובבכורות מ"ח מחלקים דדוקא היכי דמברר דבריו ומתנה בפירוש פגון שני לוגין שאני עתיד להפריש ס"ל לר"מ ברירה ובלא התנה ל"ל ברירה. אמנם באמת יש להקשות קושיותה לכ"ע דכיון דברבנן קיי"ל דיש ברירה א"כ נהי דמוקצה חמיר פשל תורה ע'

תו"י ביצה ד"ד: ובמהרש"א שם בכ"ז הרי מדאורי' ברוכא בטיל ובע"ח דלא בטיל הוא רק דברבנו ובדרבנו יש ברירה.

אכן הלא באמת הרמ"ר לא פתב פן רק היכי שלא הי' מבנרר מעולם אינהו האיסור משא"כ הלא הרי ה' שלא הנזמן הלא הי' ניפר קודם התערובת רק שאנחנו לא נדעהו א"כ הוי רק לא נודע ואטו בלא נודע אמרינו ברירה.

אמנם יש להעמיד קושיותה עד"ז דהנה באמת הקשו המפורשים אמאי ל"א דנכבשינהו דניידי ונימא כל דפריש מרוכא פריש כדא' לענין או"ב ביו"ד סוסי' ט"ז ענוב"י מהד"ת סי' ח'. אכן י"ל דכיון דקודם שפירש הוי אסורין ואתקצי לביה"ש אתקצי לכולי יומא וא"כ עכצ"ל דמייירי שבין השמשות הוי פבר מעורבים דאל"ה הוי איחזי ואידחי נהדר איחזי דאין מוקצה לחצי שבת כדא' בביצה כ"ו: וא"כ פיון דע"כ מייירי שנתערבו קודם חשיכה א"כ קודם התערובת הא לא הי' חלות איסור פלל נרק אח"פ בהתקדש ליל יו"ט נולד האיסור בתערובת ושפיר קשה דנימא ברירה או ילה"ק באופן זה עפמ"ש במק"א לפרש דברי התוס' הנ"ל שנתקשו בהם המפורשים בהא דכתבו א"נ הו"ל דשיל"מ כו' דקארי לה מאי קארי לה הרי גמרא ערוכה היא בביצה ד"ד: דכל דשיל"מ אפי' בדרבנו לא בטיל.

ואמינא לבאר עפי"ד המרדכי בפ"ק דשבת הוכא ברמ"א יו"ד סי' ק"ב דכל שלא ניפר האיסור קודם שנתערב ל"ה דשיל"מ וא"כ י"ל דבתירץ קמא ל"ה ניחא להו להתוס' לומר משום דשיל"מ פיון דמתני' סתמא קתני ומשמע אפי' מצא השלשה בע"ש קודם חשיכה ולא הזמינו נולד האיסור בתערובת פנ"ל דאז ל"ש דשיל"מ כד' המרדכי וע"כ פתבו דכ"ז לא בטיל משום דבע"ח חשיבי.

[וזהו דלא כאו"ה הוכא בפמ"ג יו"ד סי' ס"ט שכ' דבכל דברים החשובים דלא מתבטלי הוי הדין פן אלא דנקא בדשיל"מ נקיטנא האי פללא בידינו דכמו דנקטינן בדשיל"מ דבטל בא"מ משום דל"ש עד שתאכלנו באיסור דלא נקרא ע"ש האיסור דהתערובת נקרא ע"ש ההיתר פיון דאינו מינו פמו כן היכי דאינו ניפר ול"ה עלה בפ"ע שם איסור ל"ה פאוכל האיסור דלא חל עליו שם האיסור משא"כ בדבר דלא בטיל מחמת חשיבותו הא מ"מ חשיב הוא ולא בטיל ובאמת מוכח הכי מש"ס סנהדרין ע"ט: ר"ל אמר באדם דכ"ע ל"פ דפטירי אבל הקא בשור שלא נג"ד שנתערב כו' ובתוס' שם בשם ריב"ם כ' דגרסי שנתערב בשוורים אחרים מעליי.

ולכאורה אמאי אצטריך למימר דס"ל לרבנו דאין גומרין דינו של שור שלב"פ הרי אפי' אי הוי ס"ל דגומרין דינו של שור שלב"פ מ"מ פיון דגומר דינו אחר שהוא פבר מעורב בשוורים אחרים א"כ האיסור נולד בתערובת ול"ש לומר בע"ח ל"ב ובטיל השור ברוב שוורים מעליי וע"כ דלענין שאר דברים שאינם מתבטלים ל"א הכי וכ"כ בשו"ת חו"י סי' קל"ג] ולפי"ז שפיר קשה קושיותה דאכתי אמאי אסירי כולהי נימא ברירה פיון בדברבנו יש ברירה.

אמנם באמת נראה דאפי' נתערבו קודם חשיכה לא מיקרי נולד האיסור בתערובת לענין שנסמוך אברירה דבשלמא התם בתמורה בשותפים שחלקו א' נטל עשרה גדיים וא' ט'

וְכָל־בְּרִיתֵי שְׁפָנֶגֶד הַכֶּלֶב אֲסוּר פְּרִיָּה הַש"ס שְׁפִיר גִּיפּוּק חֲדָא לְהַדִּי כְּלָבָא וְהִנֵּה כְּוִלְהוּ לִישְׁתְּרוּ מִטַּעַם בְּרִירָה פִּינּוּן שְׁאוֹתוֹ שְׁחַל עָלָיו הַשְׁתָּא בְּתוּף הַתַּעֲרוּבָת הָאִיסוּר דְּמַחֲזִיר כְּלָב לֹא הִי מְוַבְדֵּל מֵעוֹלָם בַּפ"ע מִשָּׂא"כ הֶכָא עַכ"פ הִי נִיכְרָה גִּזְזוּל הַג' שְׁלֹא הַזְמִין וְיָדוּעַ שְׁכַשְׁיָקְדֵשׁ הַיּוֹם יֵהִי אֲסוּר מִשּׁוּם מְוַקְצָה וּבִכְה"ג ל"ש בְּרִירָה וְנִישׁ לְהִבִּיא רֵאִי לְזֵה מִדְּבָרֵי רַש"י וְ"ל בְּפִסְחִים פ"ג: וּבְחֻלִּין צ': הַעֲצָמוֹת וְהַגִּידִין וְהַנּוֹתֵר יִשְׁרָפוּ בַט"ז הִנֵּה גִידִין ה"ד כו' אר"ח לֹא נִצְרָכָא אֱלָא לַג"ה וְאֱלִיבָא דַר"י כו' וְאֱלָא תַפְשׁוּט דְסַפּוּקֵי מְסַפְקָא לִי לַר"י דְּאֵי מִיְפָשֵׁט פְּשִׁיטָא לִי הֵהוּא דְהִיתְרָא נִיכְלִי וְדִאִיסוּרָא נִשְׁדִּי' א"ר אִיקָא בַר חַמָּא פְּגוּן שְׁהוּפְרוּ וּלְבַסוּף נִתְעַרְבוּ וּפִירִש"י דְהוּפְרוּ לָאו דְוָקָא דְאִין לָה אָדָם שְׁאִינוּ מְכִיר בֵּין צַד יָמִין לְצַד שְׁמָאל וְלְכַאוּרָה קָשָׁה דְהָרִי ע"כ אֲצַטְרִיף לֹאמֵר הוּפְרוּ לַעֲנִין דְּנִדְעַע שְׁהוּפְרוּ קוֹדֵם שְׁנַעֲשָׂה נוֹתֵר דְּאֵי נִתְעַרְבוּ קוֹדֵם שְׁנַעֲשָׂה נוֹתֵר הָא הָאִיסוּר נוֹלַד בְּתַעֲרוּבָת וְתַקְשִׁי לְמ"ד יֵשׁ בְּרִירָה לְמָה צְרִיף לְשָׂרוּף שְׁנִיָּהֶם כְּדִקְתַּנִּי הַגִּידִין לְשׁוֹן רַבִּים גִּיפּוּק חֲדָא מִיְנִיָּהוּ וְנִימָא הַנּוֹבְרָר דְהוּא שָׁל יָמִין שְׁהוּא הָאִיסוּר וְנִשְׁדִּי' וְאִידָף נִשְׁרָפִי'.

וְע"כ דְּכִינּוּן דַּעַכ"פ הוּפְרָא שְׁל שְׁמָאל מְעִיקָרָא וְיָדוּעַ שְׁאָם יִתְנוּתֵר יִצְטְרָף שְׁרִיפָה הו"ל נִיכְרָה הָאִיסוּר קוֹדֵם הַתַּעֲרוּבָת וּל"ש בְּרִירָה אֵיבְרָא דְמָהָא לֹא אִירָא דִי"ל דְּרַש"י לֹא ס"ל כַּהֲרַמ"ר דְּבִאָמַת גַּם מִתּוֹס' בְּכוֹרוֹת נ"ו: וְתוֹס' יִשְׁנִים יוֹמָא נ"ו: ד"ה וְנִבְרוּר מִשְׁמַע דַּל"ל חִילּוּקוֹ שְׁל הַרַמ"ר נַעֲתוּס' סוּטָה י"ח.

אָמְנָם הַדְּבָרִים בְּעֲצָמוֹתֵן נְכוּנִים דְּאִפִּי לַד' הַרַמ"ר אִין לֹאמֵר בְּכַגּוּן זֵה בְּרִירָה: אָמְנָם הָא קָשְׁיָא לְכַאוּרָה לַפּמ"ש הַרְבֵּה מִהַפּוֹסְקִים דְּאַף דְּבִאָיסוּר דְּאוּרִיָּתָא קִי"ל דְּנִתְפָּצְעוּ בְּמִזִּיד לֹא יַעֲלוּ כְּבִגִּיטִין נ"ד: בַּכ"ז בְּאִיסוּר דְּרַבֵּן בְּדָבָר חָשׁוּב דַּל"ב אִפִּי לְמ"ד דְּגַם בְּאִיסוּר דְּרַבֵּן אֲסוּר לְהוֹסִיף וּלְבַטֵּל בַּכ"ז כְּשִׁישׁ בּוּ פְּדִי בִיטוּל רַק שְׁהוּא דְבָר חָשׁוּב שְׁרִי לְפּוֹצְעוֹ וּלְבַטְלוֹ מִחֲשִׁיבוֹתוֹ פְּדִי שְׁיִתְבַּטֵּל פִּינּוּן דְּהוּא תְּרִי דְּרַבֵּן דְּהָאִיסוּר גּוּפִי' דְּרַבֵּן וּד"ח דַּל"ב הוּא ג"כ מְדַרְבֵּן וְהִכִּי מִשְׁמַע בְּאָמַת בִּירוּשְׁלַמִּי פ"ד דְּתַרוּמוֹת ע"ש וְעַתִּיוּט שְׁם מְשֻׁנָּה ח' וּבַהֲגָהוֹת הַגָּר"א שְׁם וְעַפ"ה דְּתַרוּמוֹת מְשֻׁנָּה י' וְא"כ לַפִּי"ז מֵאֵי תִי הַתּוֹס' דַּבַּע"ח דַּל"ב אִפִּתִּי יֵהִי מוֹתֵר לְשׁוֹחֲטִים וְאִז לֹא יֵהִי בַע"ח וּיְבַטֵּל דַּה"נ ל"ה רַק אִיסוּר דְּרַבֵּן [בְּשִׁלְמָא בְּתַעֲרוּבָת בַּע"ח בְּאִיסוּר דְּאוּרִיָּתָא דַּל"ב ל"ק מְהָא דְקִי"ל בִּינ"ד ס' פ"ד דְּהִיכִי דְּאִין פּוֹנְתוֹ רַק לְתַמְנָן הַמְּאָכֵל לֹא חָשִׁיב מְבַטֵּל אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה א"כ יֵהִי שְׁרִי לְשׁוֹחֲטוֹ פִּינּוּן דְּכּוֹנְתוֹ רַק לְתַמְנָן לְאֲכִילָה וְאִז מְמִילָא לֹא יֵהִי בַע"ח וּיְבַטֵּל כְּמוֹ שְׁנִתְקַשְׁהָ בְּאָמַת בְּשׁוֹ"ת רַעַק"א ס' ע"ז דַּלְפַּענ"ד י"ל בְּזֵה עַפְמ"ש בַּפּר"ח יו"ד ס' צ"ט דְּלָמ"ד מַה"ת אֲסוּר לְבַטֵּל אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה אֲסוּר אִפִּי הִיכִי שְׁאִין פּוֹנְתוֹ רַק לְתַמְנָן הַמְּאָכֵל ע"ש.

וְא"כ הָרִי כ' בְּתַשׁוּ' נּוּבִי"ת חִי"ד ס' מ"ה דְּבִיבֵשׁ בְּיַבֵּשׁ אֲסוּר מַה"ת לְבַטֵּל לְכַתְחֻלָּה וְכִינּוּן שְׁפָן אֲסוּר מְמִילָא לְבַטֵּל בַּע"ח אִף שְׁפָנֶגֶד לְתַמְנָן לְאֲכִילָה] וְאִי דְקוֹדֵם שְׁחִיטָה הָא אֲסוּרִין בְּטַלְטוּל מִשּׁוּם תַּעֲרוּבָת בַּע"ח מְוַקְצָה ז"א דְּכִינּוּן דְּלֹא חָר שְׁחִיטָה יֵהִי רַשְׁאֵי לְאוּכְלוֹ הֵלָא כ' בְּתוֹס' בִּיצָה ח'.

וְדָף כ"ח. וּל"א: דְּטַלְטוּל מְוַקְצָה שְׁרִי בְּשִׁבִיל אֲוֹכֵל נֶפֶשׁ וְשְׁמַחַת יו"ט עַמְג"א ס' תַק"ט ס"ק ט"ו וּבְמַהֲרָש"א בִּיצָה ל"ג וְא"כ שְׁפִיר מוֹתֵר לְשׁוֹחֲטִים וְיִתְבַּטֵּל בְּרוּב.

וְנִרְאֵה דְהִנֵּה הַצַּל"ח בַּחִי הַעִיר דְּאִמָּי הוֹיָן גִּזְזוּלוֹת דְּשִׁיל"מ לְהַפּוֹסְקִים דְּחַמֵּץ ל"ה דְּשִׁיל"מ פִּינּוּן דְּחוֹזֵר לְאִיסוּרוֹ לְשֻׁנָּה הַבָּאָה וְגַם הַתּוֹס' ס"ל הִכִּי א"כ הִנֵּה גִזְזוּלוֹת הָרִי חֲזָרוּ

לאיסורן כְּשִׁיגִיעַ יו"ט אחר דְּכִינּוּן שְׁלֵא הִנְצַרְף לָהֶם נִשְׁאָרוּ מִמִּילָא כְּמִקְדָּם וְהָרִי הֵם מִןקָצִים וְצָרִיכִים הִכְנֶה שְׁנִית וְלִיָּשֵׁב זֶה נִרְאֶה עַפ"מ שְׁנִרְאֶה לְבָאָר דְּבָרֵי הַתּוֹס' וְלִסְלַק תְּמִיחַת הַמְּפִרְשִׁים הַנ"ל דְּקָאָרִי לָהּ מֵאֵי קָאָרִי לָהּ הָרִי ש"ס עָרוּף הוּא דְדִשִׁיל"מ אִפִּי בְּדָרְבָּנָן ל"ב וְנִרְאֶה דְשִׁנֵּי הַתִּירוּצִים הֵם א' דְהִנֵּה בְּמַחֲתִים י"ל דל"ה דשיל"מ מֵה שְׁיָהִיו מִןתֵּרִין לְאַחַר יו"ט עַפ"מ"ש הַרְשָׁב"א הוּבָא בִּיּו"ד ס' ק"ב בְּסִפְק טְרַיְפָה פִּינוּן שְׁאִין הַמְתִּיר עֲתִיד לְבֹא בְּנֻדָּאֵי ל"ה דשיל"מ וּא"כ הִנֵּה גּוֹזְלוֹת ל"ה דשיל"מ מִשׁוּם דְּאִיְכַפְשֵׁר לְמַחַר יִפְרָחוּ לְשׁוּבָה אַחַר אוֹ שְׁיִמְצָאִם אַחַר וַיִּזְכֶּה בָּהֶם דְּהִפְקִירָא נִיגְהוּ אָפֶס לְאַחַר שְׁחִיטָה הו"ל שְׁפִיר דשיל"מ וְכִינּוּן דְּמַתְנִי סְתָמָא קְתָנִי דְאַסּוּרִין בֵּין מַחֲתִים בֵּין אִם עֶבֶר וְשָׁחֲטוּן עז"כ הַתּוֹס' שְׁנֵי הַתִּירוּצִים בְּדָרְבָּה מִמ"נ דְּמַחֲתִים אִסּוּרֵי דְבַע"ח חֲשִׁיבֵי וְלֹא בְּטִילֵי וְלְאַחַר שְׁחִיטָה הָא שׁוּב הו"ל דשיל"מ וְאִזְדָּא מִמִּילָא קְוָשְׁנָא הַצִּל"ח הַנ"ל דְּהַתְּנִי שְׁל דשיל"מ הוּא רַק עַל אַחַר שְׁחִיטָה א"כ לֹא יִחְזְרוּ לְאַיְסוּרָן כְּשִׁיגִיעַ יו"ט אַחַר וְשְׁפִיר הו"ל דשיל"מ [וְיִהְיֶה מִזֶּה רֵאִי דְשְׁחִיטָה לֹא מִיְקָרִי פִּירֵשׁ דְלֹא כד' הַב"א בְּשַׁעַר הַקְּבוּעַ ס' י"ג דאל"כ הִי"ל לְהַתִּיר פִּינוּן דְּהָיִי פִּירֵשׁ קוֹדֵם שְׁנוּדַע הַתַּעֲרוּכָת עש"ך יו"ד ס' ק"י ס"ק ל"ג [וְיִנְשָׁב ג"כ לִפִּי"ז קְוָשְׁנִיתָנוּ הַנ"ל דְּמֵאֵי יוֹעִיל לָנוּ אִם נִתִּיר לְשׁוּחְטוֹן לְבַטְלוֹן מִחֲשִׁיבוֹת דְבַע"ח הָרִי אַח"כ לֹא יִבְטְלוּ מִטַּעַם דשיל"מ וְיִתְיַשְׁבוּ נְמִי לִפִּי"ז דְּבָרֵי הַפּמ"ג יו"ד בַּמִּשְׁנָה ס' ק"ב סק"ב שְׁכ' דְּהִיכִי דִישׁ לוֹ מִתִּירִין ל"א בַּע"ח ל"ב שְׁלִכְאוּרָה הוּא תְּמוּהַ מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' דְּסוּגְיָן שְׁכ' בְּתִי הָא מִשׁוּם דְבַע"ח ל"ב וְלְדְּבָרֵינוּ נִכּוֹן דְּהַתְּנִי הָא' ע"כ קָאֵי אִמְחִיִּים כְּנ"ל וְאִזְ הָא בְּלֹא"ה ל"ה יֵשׁ לוֹ מִתִּירִין מִשׁוּם דְּאִין הַמְתִּיר עֲתִיד לְבֹא בְּנֻדָּאֵי כְּנ"ל: וְהִנֵּה גּוֹף קְוָשְׁנִיתָה בְּפִשְׁיטוֹת ל"ק עַפ"מ דְּאַסְבֵּר לָן ש"ב הַגְּרָאז"מ.

ו"ל בְּתִשׁוּבָה בֵּית אֶפְרַיִם חִיּו"ד ס' ע' דְּסִבְרַת הַתּוֹס' בְּתִמּוּרָה הוּא דְּכָל שְׁנוּלֵד הָאִיסוּר אַחַר הַתַּעֲרוּכָת וְאִין הָאִיסוּר מִיְנוּחַד אֶמְרִי דְזֶה שְׁבִינֵר עֵתָה הוּא הָאִיסוּר פִּינוּן דְּמַעוֹלָם לֹא חָל אִיסוּר עַל דְּבָר מִיְנוּחַד רַק עֵתָה הַנְּבָרֵר הָאִיסוּר מִשְׁא"כ הִיכִי שְׁחָל אִיסוּר עַל דְּבָר מִיְנוּחַד זֶהוּ בְּכָלֵל הַנְּבָרֵר הָאִיסוּר תַּחֲלָה שְׁהָרִי חָל שָׁם אִיסוּר עַל דְּבָר זֶה אֵלָא שְׁמַחֲמַת שְׁהוּא מְעוֹרָב אִינוּ נִיפְרַע ע"ש שְׁמַאָרִיף בְּזֶה בְּדַפְח"ח וְכֵן הִעֲלָה שָׁם דְּסִבְרַת הַתּוֹס' דְּתִמּוּרָה ל"ש רַק אֵי אֶמְרִי בְּרִירָה בְּדִאוּרִיָּתָא אֲבָל אֵי בְּדִאוּרִיָּתָא אִין בְּרִירָה כ"א בְּדָרְבָּנָן ל"א בְּכַה"ג בְּרִירָה ע"ש וּא"כ הִקָּא הָרִי הָאִיסוּר הוּא מִיְנוּחַד עַל הַגּוֹזֵל שְׁלֵא הוֹנָמֵן וּמַה שְׁפַתְבֵּת לְתַרְצֵי קְוָשְׁנִיתָה מִשׁוּם דִישׁ לְהַסְתַּפֵּק נְמִי דִילְמָא אַחְרֵינִי נִיגְהוּ וְהוֹיָן כּוֹלָה דְאַיְסוּרָא וְל"ש בְּרִירָה הִנֵּה בְּאַמְתָּ לְמֵאֵי דְמַסִּיק בְּגַמ' שָׁם שְׁאֵנִי גּוֹזְלוֹת הוֹאִיל וְעִשׂוּיָן לְדַדוֹת שׁוּב אִין לְהַסְתַּפֵּק דִילְמָא אַחְרֵינִי נִיגְהוּ כַּמ"ש בַּמַּג"א ס' תצ"ז ס"ק י"ד וְעִשְׂעָה"מ פ"א מֵה' יו"ט וְנִדְחִין נְמִי בְּזֶה דְּבָרֵי הַכּו"פ בְּסִי' ק"י ס"ק י"ח ע"ש.

אֲכֹן יֵשׁ לְתַרְצֵי בְּזֶה קְוָשְׁנִי הַתּוֹס' שְׁהַקְשׁוּ דְלִיבְטֵל בְּרִנְבָא עַפ"מ"ש בַּפּמ"ג פ"א מִשְׁעַר הַתַּעֲרוּכָת וּבְחו"ה ס' ק"א סק"ה דל"א חֵד בְּתִרֵי בְּטִיל רַק בְּהִיתֵר מְבִנְרָר הָא כָּל שְׁאִין הִתְיַתֵר מְבִנְרָר ל"מ בִּיטוּל דְּבַעֲיָנוּ דוּמָא דְּסִנְהֶדְרִין ע"ש וּא"כ נִהִי דְּגּוֹזְלוֹת עִשׂוּיָן לְדַדוֹת אֲבָל עכ"פ ל"ה הִתְיַתֵר מְבִנְרָר וּבְכַה"ג לֹא בְּטִיל בְּרוּב: וְאַמִּינָא לְבָאָר עַפ"י הָאִמּוֹר דְּבָרֵי הַש"ס מְנַחוֹת כ"ד: אִמֵר רַבָּא עֲשָׂרוֹן שְׁחָלְקוּ וְאַבְדוּ אֶחָד מֵהֶן וְהַפְרִישׁ אַחַר תַּחֲתִיו וְנִמְצָא הָרֵאשׁוֹן וְהָרִי שְׁלִשְׁתָּן מִןנַחֲתִין בְּבִיטָא נְטָמָא אֲבוּד כו' וְכֵן לְעַנְנֵי קְמִיצָה קִמֵץ מִן הָאֲבוּד שְׁיָרִיו וְרֵאשׁוֹן נְאָכְלִין מִןפְּרֵשׁ אִינוּ נְאָכְלִין קוֹמֵץ מִן הַמְּפִרְשׁ שְׁיָרִיו וְרֵאשׁוֹן נְאָכְלִין אֲבוּד אִינוּ נְאָכְלִין קִמֵץ מִן רֵאשׁוֹן שְׁנִיָּהֶם אִינוּ נְאָכְלִין וּפִירֵשׁ"י שְׁהָרִי שְׁנִיָּהֶן נִזְקָקִין לְקוֹמְצוֹ שְׁל

ראשון וקומץ אינו מתיר אלא עשרון אותו חצי שהקפ"ש ממנו ואחד מן החצאין הללו וכיון דלא ידע אינהו לא נאכל לא זה ולא זה.

ולכאורה קשה לפי"ד הרמ"ע מפאנו דהכי דא"א בלא"ה שרי לבטל איסור לכתחלה ומכ"ש לפמ"ש ה"ב"ח בא"ח סי' תרכ"ו דלצורך מצוה שרי לבטל איסור לכתחלה א"כ ה"נ הרי יוכל לערב השלשה חצאי עשרון בהדדי כדי לקיים מ"ע דאכילת שירי מנחות ויבטל החצי עשרון שהוא טבל כמנחה שלא נקמצה בתוך השני חצאי עשרון דהיתרא דהרי בתוס' פסחים ל' ובחולין צ"ז הוכיחו מכ"ד דרבא לית לי מב"מ לא בטיל ואי דהו"ל ריבה סלתה ז"א דהרי לעיל כ"ג: פריה לר' חייא ממתני' דשתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זב"ז אם יכול לקמץ מזו בפ"ע ומזו בפ"ע פשרות ואם לאו פסולות והא ה"כא כיון דקמץ לי מתדא אינך הו"ל שירים ולא קא מבטלי שירים לטיבלא כו' ופירש"י ונ"ל ואמאי דלא מבטל לי טיבלא לשירים דתיקוני פריה סלתה לא מצי למיפריה לר' חנינא דנימא מהכא דבטרם מבטל אולינו דאי נמי בטרם בטל אולינו וטיבלא מבטל לשירים ל"ה ריבה סלתה דבטל כמאן דליתני דמי ולא אייתר לי עכ"ל והנה בתוס' שם דף כ"ב.

הקשו ע"ז מהא דמבואר במשנה שם נתערב קומצה במנחת נסכים פסולה שזו בלילתה עבה וזו בלילתה רפה והן בולעות זו מזו ופירש"י והו"ל ריבה שמנה והק' התוס' דאמאי לא נימא גם ה"תם דבטל כמאן דליתני דמי ול"ה ריבה שמנה.

ולתריז קושיותם נלפענ"ד עפי"ד הרשב"א בחי' ביצה ל"ח: בהא דפריה וליבטל מים ומלח לגבי עיסה והק' הר"י הלוי מהא דא' גבינות עכו"ם אסורין מפני שמעמידין בעור קיבת גבילה ואמאי לא בטיל ברוב.

ומתוך תירוצו של הרשב"א שם מבואר דכיון דבניכר האיסור ל"מ ביטול א"כ בגבינות ניכר האיסור בדיעה שכל רואה גבינות העכו"ם יודע שיש פאן איסור דהעמדה בעור קיבת גבילה והו"ל ניכר האיסור בדיעה עכ"פ ול"ב משא"כ גבי מים שאולין ביו"ט הא הרואה אינו יודע שהמים הם שאולין ושפיר פריה דליבטל מים ומלח לגבי עיסה ע"ש ולפי"ז נראה דבשלמא בקומץ שנתערב במנחת נסכים כיון דיותר מלוג שמן לעשרון הוא פסול ומנחת נסכים הוא ג' לוגין שמן לעשרון וא"כ כל הרואה קומץ זה שביליתו רפה אף שאין השמן נראה לעין בכ"ז הא יודע שיש פאן ריבוי שמן והו"ל ניכר האיסור בדיעה דלא בטיל משא"כ בסולת הא אי מנדב מנחה יותר מעשרון הוא פשר א"כ הרואה הא אינו יודע שהסולת הוא יותר ממה שנדב ושפיר בטל וכמאן דליתני דמי.

וכיון שכן שפיר קשה אמאי לא נימא דחצי העשרון סולת שלא נזקק להקומץ יתבטל ברוב והלא אנו קיי"ל פהרא"ש דמותר לאוכלו בולן פאחד ואי דקמח בקמח הו"ל לח בלח ומב"מ בלח בעי' ס' אפתי קשה דהרי מב"מ בלח ל"ב ס' רק מדרבנן גזירה אטו א"מ וא"כ ניפוק אח"כ חצי עשרון סולת ונימא הוברר הדבר שזהו החצי עשרון שלא נזקק לקמיצה כיון דברבנן קיי"ל דיש בריה והכא הא נולד ההיתר בתערובת ומבואר באחרונים דאין חילוק בין נולד האיסור בתערובת או נולד ההיתר בתערובת אמרינן בריה ע' בתשו' בית אפרים הנ"ל וברי"ט אלגזי פ"ג דבכורות סק"ל ועתבו"ש סי' י"ד ס"ק י"ב ובנוב"ת חיו"ד סי' נ"ד: ולדברי הפמ"ג והחוו"ד הנ"ל ניחא דכיון דבין השני חצאי עשרון של האבוד והמפריש לא נתברר מעולם ההיתר ויש לספק על זה כמו על

זה ובכה"ג לא בטיל ברוב: אמנם יש מקום בראש לתרץ קושיותינו הנ"ל ע"ד הפלפול באופן אחר דהנה לכאורה קשה לפמ"ש הצ"ח בפסחים צ"ו: לענן הא דפליגי ר' יוסי ורבנן בפסח שאבד והפריש אחר תחתיו ואח"כ נמצא הראשון דס"ל לר"י מצוה בראשון ורבנן סברי איזה מהו שיירצה יקריב וכו' הצ"ח דע"כ לא פליגי חכמים על ר"י רק בשאבד הפסח קודם חצות והפריש אחר תחתיו ואח"כ נמצא הראשון קודם חצות דלאחר חצות שניהם אתחזו בב"א אבל אם מוצא אחר חצות שאז בהגיע חצות אתחזי השני שהרי כבר הופרש ועומד לפנינו וחוזי להקריב כ"ע מודו דאזלינן בטר מעלת ראשון שנעשה ראוי להקריב ע"ש ולפי"ז לכאורה הרי הקא ע"כ מייירי בשקמץ סתמא דקמיצה בדעת פהו תליא מילתא וכהו דעת' אעשרון ונחצי עשרון א' משניהם ממילא הוא נזקק להחצי עשרון הראשון ובנדאי אינו נזקק רק זה שמצותו לכתחלה להקריבו דומיא דכתב בדרישה א"ח סי' ס' דל"א סתמא לשמה קאי רק היכי שנעשה כמצותו לכתחלה ע"ש וא"כ אי מייירי שאבד החצי עשרון אחרי שפבר היו שניהם בבקסא וא"כ אתחזי האבוד קודם להקריב מכ"ש לר"ל דס"ל במנחות ט' דקדושת פלי קבועה לי' וא"כ בכה"ג הא כ"ע מודו דמצוה בראשון וא"כ בנדאי נזקק החצי עשרון האבוד לקמיצה ולא הפופרש ואמאי יהי שיירי האבוד אסור באכילה וע"כ דמייירי ששאבד החצי עשרון קודם שהי' בבקסא וכשנמצא ע"כ ניתנו שניהם בב"א בבקסא דאי בזא"ז הא אתחזי קמייתא עד דלא אתחזי בתרייתא ולכ"ע מצוה בראשון וא"כ אותו שהנזח בבקסא בראשונה הוא ששנזקק לקמיצה ושרי באכילה וע"כ שהנזחו שניהם בבקסא בב"א א"כ הא קיי"ל דכלי שרת אינו מקדש אלא פשיעור הצריף לכלי והיותר מפשיעור אין כ"ש מקדש וא"כ לא נתקדש בבקסא רק עשרון א' והיותר אין לו רק קדושת פה דקיי"ל דעשרון אינו מקדש דמדת יבש לא נתקדשה וא"כ הא קיי"ל בר"פ המנחות והנסכים עד שלא קדשו בכלי יש להו פדיון וא"כ יוכלו לפדות חצי עשרון א' מהג' וכיון דפריק לי' גוואי חולין ממילא קא הויין וליפא חב"ע כדא' במנחות מ"ח.

ולא יהי' ג"כ איסור טבל דמנחה שלא נקמצה פניו דעשרון שלם הוא מנחה והשאר הוא חולין. ויעשו מפל חצי עשרון חמש חלות כדקיי"ל במשנה מנחות ע"ו כל המנחות באות עשר עשר ויאפו פולן בהתנור של מקדש ואותן שהם חולין לא יתקדשו בתנור דאין כ"ש מקדש דבר חול כמ"ש בתוס' מנחות פ': ויאכלו כל החמש עשרה חלות ויהיו עשר מהו בתורת מ"ע דאכילת שיירי מנחה וחמש בתורת חולין דהרי בלא"ה ק בתמורה כ"ג.

דאוכלין חולין עם שיירי מנחה כדי שתהא מנחה נאכלת על השןבע וע"כ דהא דקא' שניהם אין נאכלין היינו בלא פדיון אבל ע"י פדיון באמת שרי וא"כ ממילא ל"ק קושיותינו הנ"ל דליבטל ברוב דכיון דאיפשר בפדיון הא הו"ל דשיל"מ כדא' בב"מ נ"ג.

לענן מע"ש. ול"ק נמי ממילא דנימא י"ב פיון דהא דבדרבנן י"ב היא משום דסד"ר לקולא וכיון דבדשיל"מ קיי"ל דסד"ר להחמיר ממילא אין ברירה אף בדרבנן ועתשו' שא"ר סי' צ'.

ובלא"ה י"ל דל"ש הקא ברירה לענן קמיצה פיון דבעינו שבשעת קמיצה יהיה מבנר איזה הוא שיירי של הקומץ דומיא דכ' בתוס' גיטין כ"ה: ובב"ק ס"ט: דאפי' למ"ד י"ב

גבי פתיבת הגט לשמה מודה דא"ב משום דנכתב לה לשמה משמע שיהא מבנרר בשעת פתיבה וכי"ב כ' בתוס' ע"ז ס"ג.

לענן אתנן דבעינן בשעת ביאה יהי מבנרר ול"מ דנימא ברירה שיחול האתנן למפרע ע"ש וה"ה בזה י"ל דבעינן שיהיו מבנררים השירים בשעת קמיצה ודו"ק: ומה שכתבת עוד ביישוב קושיותה עפי"ד התוס' גיטין כ"ה: שמתלקים בין היכי שעומד להתברר בנדאי או לא.

לא הועלת בזה פלוגתא דהתוס' לא פתבו התם הכי רק לר' יוסי אבל לר"מ דס"ל ברירה שם בהלוקח גין מבין הפותים ע"כ ס"ל ברירה גם באינו עומד להתברר בנדאי וקושיותה לפי דבריה הלא סובבת רק על קושטב זה דסתם מתני' אתיא כר"מ ולפ"מ שהעליתי להקשות מפת דבדרבנן יש ברירה בנדאי אין חילוק בין עומד להתברר או לא: וע"ד הקושיות עמ"ש בספרי הרי בשמים מהד"ק סי' כ"ד דהא דא' לדורות פלי שרת עבודתן מחנכתן ונקא היכי דישאר הפלי בתשמיש זה בקביעות אבל היכי שאין משתמשין בהפלי תשמיש זה רק דרך ארעי על צד המקרה ל"א עבודתן מחנכתן והק' מש"ס יומא י"ב: דקא' על הא דתנן ומתקינן לו פהו אחר תחתיו שמה יארע בו פסול וקבעי התם אירע בו פסול אחר תמיד של שחר במאי מחנכין אותו וקאר"פ עבודתו מחנכתו מי לא תניא כל הפלים שעשה משה משיחתו מקדשתו מפאן ואילך עבודתו מחנכתו ה"נ עבודתו מחנכתו ולדברינו מאי מיתי מכ"ש הרי גם בכ"ש היכי דלא יקבע לתשמיש זה ל"א עבודתו מחנכתו נהרי כ"ג זה לא נתחנה אלא לשעה כ"ז שיעמוד הכ"ג הראשון בפסולו ובכה"ג הא ל"ש עבודתו מחנכתו עכ"ק הנה מזה ליכא סתירה לדברינו דהמעין בצדק יראה דסברתי נאמרה בשפהפלי אינה ראוי' ליחודה לכתחלה לכלי שרת לתשמיש עבודה זו וע"ד מקרה נעשה בה העבודה הזאת בכה"ג ל"א עבודתו מחנכתו אבל הכ"ג הנה הא ראוי למנותו לכ"ג ובאמת לר"מ הא קא' התם אפי' כשהראשון עבר פסולו וחזר לשחרותו שני כל מצות כ"ג עליו ונאפילו לר' יוסי דחולק עליו וקא' דאינו ראוי לכ"ג משום איבה כ' בתוס' שם דמדינא דאוריין' גם לר' יוסי כל מצות כהונה גדולה על השני ובגמ' א' התם דמודה ר' יוסי שאם מת ראשון שני חוזר לעבודתו וא"כ הא חלה קדושת כ"ג על הכ"ג הנה בקביעות ושפיר שייך בי' עבודתו מחנכתו: ובדבר מה שכתבתי בספרי שם לענן הא דאין הקדש ניצול בצמיד פתיל דמידי דאין עליו רק קדושת פה ניצול בצ"פ.

וכ' שהוא מוקשה מדברי הש"ס חגיגה כ"ה. דקא' דלקה אין מביאין נסכים מגליל מפני שארץ העמים מפסקת ופריה ולייתוה בכ"ח המוקף בצ"פ ומשני אין הקדש ניצול בצ"פ ולדברינו הרי היו מביאין לירושלים טרם שנתקדש קדוה"ג ולמה לא יהי ניצול בצ"פ.

וכ"כ באמת בתוספת רי"ד ובט"א שם להוכיח מהא דאפי' בעוד שהוא חולין ל"מ צ"פ כשמתקדש אח"כ הנה דברי נאמרו שם בקצרה ותל"י עולים יפה דאנא תריצנא התם הקושיות שהקשה מ"ח הגאון מלובלין נ"י על גס דתנוכה דהרי תקרובת ע"ז מטמא באהל לריב"ב ונטמא הפך דקודש אינו ניצל בצ"פ.

והנה באמת אם מפת המעלה דרבנן שהחמירו בקודש דל"מ בי' מוקף צ"פ הרי ליכא קושיות דאפשר דעדיין לא נגזרה עוד גזירה זו וע"כ דהקושיות הוא דיש לנו לומר דלא

נציל מדאוריני' צ"פ בקודש כמו בחטאת דכיון דבטאת דרשי לה בספרי הובא בר"ש פ"א דפרה מדכתיב במקום טהור וטהור ובהקדשים קלים נמי פתיב תאכלו במקום טהור דמהא דרשינן בזבחים נ"ה.

דקק"ל נאכלין בכל העיר ולכך בכל קדשים אית לן למימר דלא יהי' ניצולין בצ"פ מה"ת וכ"מ בשו"ת שו"מ לש"ב הגאון מלבוב ז"ל מהד"ק ח"ג סי' מ"ג. וע"ז פתבתי בספרי שם דלענין דאוריני' הוא דוקא אחר שקדוש קדוה"ג כמו בחטאת ונתם בחגיגה קאי לענין חומרא דרבנן שפיר אמרי' דאינו מציל גם קודם הקידוש וער"ש פ"ב דפרה ה"ח.

אפס עדיין צריף התבוננת דהרי באמת הי' מתקדש השמן קדוה"ג בהפך שבכלל כלי הלח שנמשחו לכלי שרת הי' שלשה ומחצה למנורה קדוה"ג במנחות פ"ח. ועי' תוס' שם פ"ט.

שנתקשו באמת למה הי' צריף השמן להתקדש בכ"ש ע"ש ואיפשר שהיו יודעים שהפך הזה ל"ה המדה המיוחדת למנורה ולא הי' עליו קדושת הגוף: וראיתי בספר שבת של מי שמיא באש הגאון מ' רפאל אזולאי דהפך השמן הזה הי' מוכן למנחת חביתין ג' לנגין על יום א' ומש"ה הי' חתום בחותמו של כ"ג שהוא מנחת הכ"ג ולכאורה קשה הרי משנה ערוכה היא בתמורה ל"ב.

אחד קדשי מזבח וא' קדשי בדה"ב אין משנין אותן מקדושה לקדושה ויליף לה בגמ' מבכור דכתיב בי' לא יקדיש איש אותו ומבואר בבכורות נ"ג: דאפ"ל מקדושה קלה לקדושה חמורה אין משנין וכ"פ הרמב"ם פ"ד מתמורה הי"א וא"כ היכי הו' יכולין לשנות שמן החביתין לגר תמיד נהרי א' במנחות ע"ט: דשמן שהופרש לשם מנחה זו פסול לשם מנחה אחרת.

ואי משום דתנן במנחות ק'. ר"פ המנחות והנסכים דמנחות ונסכים עד שלא קדשו בכלי יש להם פדיון וא"כ הי' שפיר לוקחין אותו לגר תמיד ע"י פדיון ז"א דהרי בגמ' שם ק"א.

איכא פלוגתא אי טהורין נפדין והרמב"ם פוסק בפ"ז מאיסורי מזבח דטהורין אין נפדין ואין לומר ג"כ בזה לב בי"ד מתנה דהרי כ' בתוס' מעילה י"ד. ד"ה בונין ובכ"ד דרק בנדבת צבור שייך לב בי"ד מתנה אבל לא בהקדש נדבת יחיד אפ"ל הקדושה למנסרה בצבור ועתוס' מנחות ט"ו: ד"ה איפשר וא"כ הרי מנחת חביתין הי' בא משל כ"ג וא"כ ל"ש בזה לב בי"ד מתנה.

ומלבד זה הרי אמר' במנחות ע"ט שם דבשמן שהיא גופה דמנחה ל"ש לומר לב בי"ד מתנה לשנותו למנחה אחרת. ונלפענ"ד ליישב ע"ד הפלפול דהנה באמת הקשה המהרש"א דמאי הי' מועיל הנס הרי הו' אז טמאי מתים וטמאו את השמן בהדלקתו אמנם י"ל דהרי הפנ"י הקשה למה הוצרכו לנס הרי קיי"ל טומאה הותרה בצבור אכן י"ל דהי' אז כבר הגזירה על הנכרים שיהיו פזיבים עתוס' בפסוקיא דשבת שם א"כ הא קיי"ל ביומא ו': דרק טומאת מת הותרה בצבור ולא טומאת זיבה וא"כ לפי"ז ל"ק ממילא דטמאו את השמן בהדלקתו משום שהיו ט"מ פיון דט"מ הא הותרה בצבור ואזדא נמי מה שהקשו דהרי נטמא הפך הזה באהל המת נהי דמשום טומאת היסט ליכא דפכים

קטנים שפיהם צר לא מיטמו בהיסט כמ"ש בתוס' שבת פ"ד: משום דכל שאינו בא לכלל מגע אינו בא לכלל היסט אבל הרי נטמא באהל המת ואי דהוי מוקף צ"פ הא אין הקדש ניצול בצ"פ.

ולהאמור נכון דמחמת שנטמא באהל המת לא איכפת לן פנין דטומאת המת הותרה בצבור. ולפי"ז מתיישבת ע"כ הקוש' הנ"ל דהנה ביומא ז' אמרינן דאפי' למ"ד טומאה הותרה בצבור באילו של אהרן פנין דיחיד מביאו מודה דדחוי' ולא הותרה ולפי"ז הרי כ' התוס' בפסחים ע"ז.

ד"ה דלא דלמ"ד טומאה דחוי' ע"כ בעי' ריצוי ציץ וא"כ הרי אמרי' ביומא ז': דבגשבר הציץ כ"ע ל"פ דאינו מרצה וא"כ הלא היונים פשנכנסו להיכל בעוה"ר שברו כל הפלים ע' במהרש"א ובהר"א על הסמ"ג ה' חנוכה ובודאי נשבר גם הציץ וא"כ ל"ה ראוי השמן ששפך להקריבו למנחת חביתין פנין דבא משל כ"ג הא ל"ה רק דחוי' כמו אילו של אהרן ובעי' ריצוי ציץ פנ"ל ואז הא נשבר הציץ וכיון דל"ה ראוי לחביתין שפיר היו רשאים לשנותו לגר תמיד ע"י פדיון דהרי טמאין לכ"ע נפדין והו' שמן פנין דא"ר לחביתין הו"ל כטמאין ושפיר היו פודין אותו ומדליקין בו לגר תמיד.

ובפשיטות הי' מקום לומר עפי"ד הט"ז א"ח סי' קנ"ד סק"ג שכ' דהא דאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה היינו כ"ז שראוי' לקדושה גדולה אבל היכי שא"ר עוד לקדושה חמורה מותר להורידו לקדושה קלה ע"ש וכמו כן י"ל לענין הא דילפי' מבכור שאין משנין מקדושה לקדושה הוא דוקא כשעדיין ראוי' להקדושה שהופרש בשבילה אבל אם אינה ראוי' עוד לקדושה זו מותר לשנותה לקדושה אחרת וא"כ י"ל ג"כ בהו' שמן פנין דל"ה ראוי עוד לחביתין היו רשאים לשנותו לגר תמיד אפי' בלא פדיון אמנם סברת הט"ז נדחה קראו לה האחרונים ומחורתא פתירו ציננו הנ"ל דהי' ע"י פדיון ויש לפלפל עוד בזה והדברים עתיקין: ודרף אגב אומר במה שראיתי מקשין למה היו צריכין לגס הרי היו יכולין להטיף השמן טמא בצרצור קטן לתוף השמן הטהור ונימא קמא קמא בטיל כדאמרי' בע"ז ע"ג.

והנה לכאורה איפשר ליישב דכיון דקודם שנתערב הא אינדחי לה השמן מנר תמיד ושוב אינו חוזר ונראה אף לאחר שנתבטל אמנם אכתי קשיא דהרי באמת היו יכולין לכתוש זיתים ולעשות שמן אחר ומאי הי' צורך לגס ואי דהרי יטמא מחמת שהיו אז טמאי מתים ז"א דהרי בזה שפיר תקשי דיערבוהו בשמן הטהור ויתבטל ואי דיפסל משום דחוי' ז"א דהתינוח בשמנים שהיו בהיכל מפבר שהי' להם שעת הפוך שפיר י"ל דאיחזי ואינדחי ושוב אינו חוזר ונראה משא"כ זה השמן שמתחלת יציאתו מהזיתים נטמא הלא הוי דחוי' מעיקרו דקיי"ל דל"ה דחוי'.

והנלפענ"ד בזה עפ"מ שפכתתי במק"א לחדש דל"ש קמא קמא בטיל היכי שסופו להתערב כולו אם מפאת שמן כרח לערב משום המצוה או שפונתו מתחלה פן הוא או שפמילא סופו ליפול לתוכו ולהתערב כולו בכל זה חשבינן לי' פאלו מעורב הפל בפעם א' ול"ש בזה קמ"ב שעפי"ז ישבתי קוש' התוס' ביומא נ"ז: ד"ה עירה דם הפך לתוף דם השעיר וז"ל תימה דא' פ' הקומץ רבה הדבר ידוע שדמו של פר מרובה מדם השעיר אלא מפאן לעולין שאין מבטלין זא"ז וכיון דעירה דם הפך לתוף דם השעיר א"כ איפכא

הול"ל דראשון ראשון בטיל כו' ולהאמור נכון דכיון דע"כ צריף לשפוף פל דם הפר לתוף דם השעיר שמצנתו בקף הוא ל"ש קמא קמא בטיל דחשבינו לי' כמעורב בפעם א'.

ומצינו פעין זה בתוס' תגיגה י"ט. ד"ה בפתחונה ובגיטין ט"ז.

ד"ה הניצוק לענין קטפרס שהקשו מהא דב' שטבלו במקנה של מ"ס מכוננות דאם רגלו של ראשון נוגעת במים אף השני טהור הרי קטפרס ל"ה חיבור ותי' דכיון דהמים של הראשון סופן לירד ולפול למקנה חשיב קטפרס חיבור ע"ש ובתשו' חת"ס חיו"ד סי' ר"י ביאר הדבר דכיון שסופו לירד פירו דמי ע"ש ודומה לזה.

כ' ה"ר"ן בע"ז שם וז"ל ולא ידעתי באיזה דבר נשער החילוק בין צרצור קטן לחבית דהאידו ניתן הדבר לשיעורין ונ"ל שמפני שנהגו לערות זין לבור ע"י חבית גדולה פיון שסוף היין שפחבית לירד ע"י פלי זה ונרפו בקף א"א לומר בו ראשון ראשון בטל שפל שעומד ליפול ולהתערב חשבינו ליה כמעורב פבר משא"כ בצרצור קטן שמפני שאין דרוף לערות בכלי כ"ב לבור אין אנו רואין כנפול וכמעורב.

אלא מה שירד פבר מש"ה אמרינו דכל פלי כ"ב ראשון ראשון בטל ע"כ הרי מבואר מדבריו דהיכי דסופו לערותו פולו חשבינו לי' פאלו הוא מתערב בב"א וע' פ"ג דמקנאות מ"ד וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו ג' לוגין מים שאובין מפלי א' מב' מג' מצטרפין מד' אין מצטרפין בד"א בזמן שלא התחיל הב' עד שלא פסק הראשון בד"א בזמן שלא נתפנין לרבות אבל נתפנין לרבות אפי' קרטוב בכל השנה מצטרף לג' לוגין ולכאורה בשלמא בהתחיל הב' עד שלא פסק הראשון ל"ש קק"ב כמעורב בע"ז שם דדוקא בדפסוק פסוקי אמרי' קק"ב מתוס' ב"ק ק': אבל אמאי בנתפנין לרבות אפי' קרטוב בכל השנה מצטרף לג' לוגין נימא ראשון ראשון בטל ולהאמור ניחא דבטור פ'י נתפנין לרבות היינו שהי' בדעתו לשפוף עוד יותר בשעשה שהי' שופף הטיפה הראשונה וגם בתיו"ט מביא פן בשם מהר"ם וא"כ כל שעתיד להתערב חשבינו לי' כמעורב פולו בפעם א' ול"א קק"ב וא"כ לפי"ז שפיר היו צריכין לג"ס דל"ה מועיל לשפוף לתוף השמן הטהור ולומר קק"ב פיון דע"כ מההכרח לשפוף כל השמן לתוכו שיהי' פדי הדלקת המנורה ובכה"ג הלא אנו רואין פאלו מתערב פולו בפעם א' ול"א קק"ב: ומה שהקשית בבבצה י"ח.

בהא דקא רבה דאסור ט"כ בשבת גזירה שמא יעבירו ד"א ברה"ר וא"ל אבני יש לו בור פחצרו מא"ל א"ל גזרה בור פחצרו אטו בור ברה"ר והק' דהרי בתוס' בסוגי' שם הקשו בהא דקא התניח שבת יו"ט מא"ל גזרה יו"ט אטו שבת הרי הני גזלג"ז ות' דיו"ט ושבת א' הוא.

והכי אנשפחן בתוס' שבת כ"ג. שכ' בהא דקא התם רבה דש"ש אין מדליקין בשבת שמא יטה ויו"ט גזרינו אטו שבת דל"ה גזלג"ז דיו"ט ושבת פי הדדי נינהו וא"כ היכי גזר בור פחצרו אטו בור ברה"ר ובור ברה"ר הוא משום גזרה שמא יעבירו הלא הני גזלג"ז.

הנה בחי' מהר"ם שיף הרגיש בזה וכ' וז"ל ובור פחצרו ל"ה גזלג"ז אטו שיהי' הפלי ברה"ר ויטביל ברה"ר שברה"ר אסור להטביל בלא גזרה ונדא הוא דעל הרוב הפאר

רחוק ד"א מהפלי עכ"ל ובפנ"י ובצל"ח כ' טעמים דל"ה בור בחצרו גזלג"ז ואתה בני צדקת בדבריה די"ל פיון דלהוט להטבילו גזרי' לפי שהוא פנדאי שייעבירונו כדי להטבילו כמ"ש בתוס' שם ד"ה נגזור וכ"כ באמת בשיטה מקונצת שם דבהטבלת פלים שצריף כל יום ויום לרגל ומצוה עליו לטהרן בהול על' וגזרו אעפ"י שהוא גזלג"ז ע"ש ועולים דבריה יפה מה שפולפלת עפי"ז בקמח: סי' לד וע"ד מאי דקשיא לך ע"ד מהרא"י שהובא בפ"ה יו"ד סי' נ"ז ס"ק מ"ז שכ' דרק לזמן מרובה די"ב חודש חיישינו לתקלה ולא בזמן מועט איהו יפרנס הא דקא רב ביבי בסוגי' שם הטעם דכלי שנטמא מעיו"ט אין מטבילין אותה ביו"ט גזרה שמה שמה ופרש"י אי שרית לי לאטבולינהו ביו"ט משקי להו עד יו"ט שהוא פנוי ואתי בהו בתוך כף לידי תקלה להשתמש בהו תרומה והרי התם ל"ה רק זמן מועט מיו"ט לי"ט ואמאי חיישינו לתקלה עכ"ל: הנה הדין של המהרא"י הלוי בתירוצי התוס' בחולין נ"ג.

בההוא שרקפא דספק דרוסות דשדר רב לקמי' דשמואל חנקינהו ושדנהו בנהרא ופריף ולישהינהו שנים עשר חודש ומשני אתי בהו לידי תקלה והקשו בתוס' מהא דא' התם דף נ"ח גבי ביצי ספק טריפה שיחלא קמא משהינין לה אי הדרה טענה שריא ולא חיישינו לתקלה ותי' בתי' האמצעי דהתם אי סופה לטעון ממנהרת לטעון ובזמן מועט ל"ח לתקלה משא"כ בזמן י"ב חודש חיישינו לתקלה אמנם בפירש"י שם נזהר מקוש' התוס' וכ' דלכך חיישינו התם טפי לתקלה פיון דטובא הוה ספק דרוסות לכך אפי' אי לא חייש בעלמא לתקלה הקא חייש וא"כ מדלא ניחא לי' לרש"י לחלק בין זמן מרובה לזמן מועט ע"כ דס"ל דמאן דחייש לתקלה אפי' בזמן מועט דבהכי פליגי באמת התרי לישני אליבא דר' ישמעאל בר' יוסי בפסחים כ'.

דל"ק דא' התם בחבית של יין של תרומה שנטמאת בשדה תשפף חבל אפי' בישן דחיישינו אדמביאו משדה לבית לזלפו אתי בי' לידי תקלה הרי דחיישינו לתקלה גם בזמן מועט ולא"ד התם רק בחודש תשפף חבל דאדמיישנו כדי שיהא ריחו נודף שיהי' ראוי לזילוף אתי בי' לידי תקלה ויישון הוא י"ב חודש והוי זמן מרובה אבל בישן אפי' בשדה תעשה זילוף דבזמן מועט ל"ח לתקלה ע"ש [ובתוס' ב"ק ריש דף קט"ז פתבו באמת דיכול לעשות זילוף אחר שיתיישן מעט ואפשר דבשיטה זו עומדים הסוכרים דגם בזמן מועט חיישינו לתקלה] ופוסק רש"י פלישנא קמא דגם בזמן מועט חיישי' לתקלה ועפירש"י פסחים ל"ג: ולכך פי' שפיר הא דרב ביבי משום תקלה אף דהוי זמן מועט ולהתי' של התוס' והמהרא"י ה"ל דס"ל דבזמן מועט ל"ח לתקלה ע"כ לא יפרשו הא דרב ביבי דשמה ישמה כפירש"י ה"ל אלא כמ"ש באס"ז בביצה שם וז"ל גזרה שמה ישמה פי' ואיכא פמה איסורי חדא שהוא מכונן מלאכתו ליו"ט ומעכב טהרתו ונקנס מנוול לרגל ואיפשר שיבא בהם לידי תקלה שיהא טרוד ביו"ט ולא יטהרם עכ"ל וכן אנו מוכרחין לומר לכאורה בשיטת הפמ"א בתשו' סי' נ"ג שהקשה על הח"צ דמתיר כ"ח של איסור לאחר י"ב חודש א"כ אמאי אמר רב קדירות בפסח ישברו לשהינהו י"ב חודש ותקלה ל"ש רק בגוף איסור לא בכלי עתשו' ח"צ סי' ע"ז ובפמ"ג יו"ד סי' ק"ג ולכאורה האיהו תישיב לדידך' הך דרב ביבי ה"ל דחיישינו גם בכלי לתקלה ואיפשר לתמן דבריו עפ"ד הצ"ח בביצה שם שכ' בהא דא' רב ביבי גזרה שמה ישמה וז"ל כאן לא סינים דאית בי' כל הני תיובתי שאין כאן שום תיובתא כו' והיתר דנטמא בולד הטומאה

היינו משום דאפי' ישקא אין פאן תקלה דאוריין' שהרי אפי' אם ישתמש בו תרומה הלא מדאוריין טהורה היא שהרי מה"ת אין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה עכ"ל הרי דס"ל להצל"ח דהיכי דלא יהי' רק איסור דרבנן ל"ש חשש תקלה וכן צידד בתשו' חת"ס חיו"ד סי' ס"ה לענין השרקפא דס' דרוסות דאלו הי' רוב היתר דמדאוריין' בטיל ברוך ואין פאן רק איסור דרבנן ל"ה לן למיחש לתקלה ע"ש ונשפן נראה לכאורה מד' הש"ס פסחים הנ"ל דקא' ותקלה עצמה תנאי היא דתנאי חבית של יין של תרומה שנטמאת כו' וא' ה'תם דב"ה לא חיישי לתקלה וא"כ יהי' לפי"ז קא דא' בכ"ד בש"ס דחיישי לתקלה כב"ש ולא כב"ה ולהאמור י"ל דהאוקימתא בפסחים שם הוא אליבא דרב דס"ל בפסחים ט"ז.

דטומאת משקין אפי' טומאת עצמן אינו רק דרבנן ולכך לא חיישי ב"ה לתקלה דברבנן לא חיישי לתקלה אבל בדאוריין' שפיר חיישי לתקלה וא"כ לפי"ז עולין שפיר דברי הפמ"א דהרי בכלי הבלוע איסור באב"י קא ליפא רק איסור דרבנן ומבואר ברשפ"א בתשו' סי' תצ"ז דמה"ת אפי' דבר חריף אינו מחליא לשבח הבלוע בכלי וכיון דליפא רק איסור דרבנן ל"ח לתקלה משא"כ בכלי שנטמא באב הטומאה קא לכשישתמש בו תרומה תטמא מדאוריין' שפיר חיישי לתקלה אמנם מאי דפשיטא להו להאחרונים הנ"ל דברבנן ל"ח לתקלה לדידי מספקא לי טובא דהרי לפי"ז רש"י שבת כ"ה פל עיקר מצות שריפת תרומה שנטמאת הוא מחשש תקלה ומבואר הוא בכ"ד בש"ת דאפי' בתרומה דרבנן או שנטמאת בטומאה דרבנן ג"כ מצוה לשורפה וע' בב"י יו"ד סי' קכ"א שהביא ד' הרשפ"א בתה"א שמסתפק אם בכל איסורי דרבנן מהני בכ"ח הגעלה ג"פ כדא' בירושלמי בקדירה שבישל בה תרומה וכו' דלכאורה יש ראי' מפכ"ה בפניפא דאימלח בה בישרא פי ר' אמר ותברה ואמאי הרי דם שפולחו אינו רק דרבנן וליעבד הגעלה ג"פ ותי' דכיון דצריך לשהויי להגעילה ג' זמני חיישי דילמא בתוך כך יבא לידי תקלה ע"ש הרי דגם בדרבנן חיישי לתקלה וראיתי בשו"ת חס"ל מדו"ז הגאון ז"ל חיו"ד סי' צ"ח שרוצה לה"ר דגם בדרבנן חיישי לתקלה מהא דאין מקדישין בזה"ז כו' נהרי קדשי בדה"ב אינו אסורין בגיזה ועבודה רק מדרבנן ע"ש ולפענ"ד ליפא להוכיח מהתם עפי"ד התוס' סנהדרין פ' שפיתבו דגבי מוקדשין איפא הרבה תקלות ע"ש וא"כ י"ל דלהרבה תקלות חיישי גם בדרבנן] וע"כ דס"ל להפמ"א ג"כ דשקא ישקא דרב בייבי לא משום חשש תקלה דהשתמשות תרומה קאתינין עלה רק כפירוש האס"ז הנ"ל אכן אחר שובי נחמתי דל"ד הפמ"א אין הכרח לפרש הכי דהא דכ' דבכלי ל"ח לתקלה זהו רק לענין בליעת איסור דהוי הפלי רק בלוע משא"כ לענין טומאה קא הפלי שנטמא הוי גוף האיסור דגוף הפלי מטמא התרומה שפאה לתוכו: שוב ראיתי בשו"ת חת"ס חיו"ד סי' נ"ז שהרגיש בקושיות ונהעלה מפי' זה דתקלה די"ב חודש שכ' הרמ"א הוא לאו דוקא דהרי לא חילק בין בהמה גסה לדקה [וכ"כ בס' חכ"א פל"ל י"ד] ועיבור דבהמה דקה הוא רק חמשה חודשים כדא' בפ"ק דבכורות ולהכי אמרינן דשהיית חמשה חודשים הוי ג"כ זמן מרובה וחיישי לתקלה [והא דמצינו בתוס' שבת י"ז בהא דא' ה'תם דגורו בי"ח דבר דגידולי תרומה תרומה משום תרו"ט ביד פהו דילמא משהי לה גבי' ואתי לידי תקלה וכו' התוס' שם דאפי' ב"ה דא' בפ"ק דפסחים תעשה זילוף ול"ח לתקלה קא מזו דפעמים שצריך להשהות שנה שלימה עד זמן זריעה ע"ש הרי דהקפידו דוקא על

שְׁהִינֵת שְׁנָה שְׁלִמָה דְלִיְהוּי זְמַן מְרוֹבָה אֶפְשֶׁר לוֹמַר דְּהַתּוּס' תּוֹפְסִים זְמַן הַיּוֹתֵר אַרוּךְ אֲבָל גַּם בְּחֻמְשָׁה חֲדָשִׁים הָיָה זְמַן מְרוֹבָה דְּנִיחָשׁ לְתַקְלָה וְע' מ"ק כ"ג.

דְּקָרִי לְשִׁלְשִׁים יוֹם ג"כ זְמַן מְרוֹבָה. אֲכַן י"ל הֵתָם שְׁאֲנִי דְלִגְבֵי לְאַלְתֵּר הָיָה גַם שְׁלִשִׁים יוֹם זְמַן מְרוֹבָה ע' גִּישִׁין כ"ז.

אֲבָל לְגַבֵּי זְמַן מוּעֵט שְׁפִיר י"ל דל"ה זְמַן מְרוֹבָה פְּחוּת מֵה' חֲדָשִׁים עכ"פ וצל"ע מד' הָרָא"ש בְּפִירוּשׁוֹ לְבִנְדְרִים ג'. בְּהָא דא' פְּגוּן דְּאָמַר לֹא אֶפְטֵר מִן הָעוֹלָם עַד שְׁאַהֲא נְזִיר דְּמֵן הָיָא שְׁעֵתָא הו"ל נְזִיר מִיַּדֵּי דְהָיָה הָאוּמֵר לְאַשְׁתּוּ ה"ז גִּישִׁף שְׁעָה א' קוֹנְדָם מִיתְתִּי אֲסוּרָה לְאַכּוֹל בְּתֵרוּמָה מִיָּד אֶלְמָא אֶמְרִי 'פֻּל שְׁעֵתָא וְשְׁעֵתָא דִּילְמָא מִיַּת כו' וכו' הָרָא"ש דְּכִינּוּן דְּאֲסוּרָה בְּתֵרוּמָה מִיָּד מְשׁוּם חֲשִׁשָׁא דְשְׁמָא יְמוּת ה"נ מֵהָהוּא שְׁעֵתָא רְאוּי לֹו לְקַבֵּל עָלָיו נְזִירוּת מִיָּד מְחֻשָׁשׁ שְׁמָא יְמוּת וְלֹא יִקְיִים דְּבְרִיו וְאַפִּי לְמ"ד ב'פ' כָּל הַגֵּט ל"ח שְׁמָא יְמוּת הָכָא לְזְמַן מְרוֹבָה דִּימִי נְזִירוּת חִיִּישִׁי ע"ש הָרִי דְחֻשִׁיב יְמֵי נְזִירוּת דְּהוּא שְׁלִשִׁים יוֹם זְמַן מְרוֹבָה וְע' קִידוּשִׁין ע'.

קא' וְשְׁמָא תֵּאמֵר לְזְמַן מְרוֹבָה ת"ל חוֹדֶשׁ וַיֵּשׁ לְחַלֵּק הָעֵנִינִים וק"ל] וּא"כ אִיכָא גְזִירָה שְׁמָא יִשְׁהָא מְשֻׁמֵּי עֲצָרָת עַד תְּחֵלַת הַפְּסַח שְׁהוּא חֻמְשָׁה חֲדָשִׁים וּג' שְׁבוּעוֹת וְהָיָה זְמַן מְרוֹבָה וְחִיִּישִׁין לְתַקְלָה ע"ש וי"ל בְּטַעְמָא דְּהָרָאשׁוּנִים ז"ל הַמוּבָא בְּאִס"ז הַנְּ"ל שְׁלֹא פִּירְשׁוּ הָא דְרַב בִּיבֵי מְשׁוּם תַּקְלָה כְּפִירֵשׁ"י דס"ל דְּכִינּוּן דְּאֵם נְטָמָא בְּרוּב הַזְּמַנִּים מֵהַשְּׁנָה לִיכָא חֻשָׁשׁ זֶה דְּהֵינּוּ בְּאֵם נְטָמָא הַפְּלִי אַחֵר ג' שְׁבוּעוֹת שְׁאַחֵר שְׁבוּעוֹת עַד סוֹכּוֹת שְׁאַחֲרֵיו הָא לִיכָא עוֹד הַחֻשָׁשׁ דְּתַקְלָה דְּלַעוֹלָם מִגִּיעַ יו"ט בְּתוֹף הָה' חֲדָשִׁים וְהָיָה זְמַן מוּעֵט וּל"ח לְתַקְלָה וְהַחֻשָׁשׁ לֹא הָיָה רַק בְּשִׁיזְדְּמֵן שְׁנֻטָמָא הַפְּלִי בְּמִשְׁפָּחָה ג' שְׁבוּעוֹת שְׁאַחֵר סוֹכּוֹת בְּלַבַּד וּלְכַף לֹא אֶסְרוּ ט"כ בִּיו"ט מְשׁוּם הָהוּא זְמַן פְּוֹרְתָא וְאַפְשֶׁר עוֹד לוֹמַר דְּגַם רִש"י ז"ל ס"ל לְהַלְכָה דְּמְשׁוּם הָהוּא זְמַן פְּוֹרְתָא ל"ה אֶסְרִינּוּ ט"כ בִּיו"ט אֶפְסֵ דס"ל כַּל"ק דְּר"י ב"ר יוֹסִי בְּפְסָחִים הַנְּ"ל דס"ל דְּמֵאן דְּחִיִּישׁ לְתַקְלָה חִיִּישׁ נְמִי בְּזְמַן מוּעֵט וַיִּתְנַחֵם עַפ"ז מֵהַשְּׁהַקְשָׁה הָאֶבֶן עוֹזֵר בְּהָא דְקֵא' הֵתָם תַּנְיָא פְּנוּתֵי דְרַב בִּיבֵי כו' וְתִיכְף מִיַּתִּי הָא דְאָמַר רַבָּא מְפִי שְׁנֵרְאָה פְּמִתְקוּן פְּלִי וְהַקְשָׁה דְאִין זֶה דְרַף הַש"ס דְּמִקְוֹדָם יֵאמֵר תַּנְיָא פְּנוּתֵי וְאַח"כּ יֵאמֵר אֲמוּרָא טַעַם אַחֵר וְלְהָאֲמוּר נְכוּן דְּרַבָּא לְשִׁי דְקֵא' בְּיוֹמָא ס"ו.

וְתַקְלָה עֲצָמָה תַּנְיָא הוּא וּא"כ אֲתֵיָא הַבְּרִיִּיתָא פְּהֵיָא תַּנְיָא דְּחִיִּישׁ לְתַקְלָה וְהָכִי ס"ל ג"כ לְרַב בִּיבֵי וְרַבָּא אֲתָא לְפָרוּשֵׁי טַעְמָא אֶפִּי לְמֵאן דל"ח לְתַקְלָה אֲסוּר לְהַטְבִּיל פְּלִי בִּיו"ט מֵה"ט דְּנִרְאָה כְּמִתְקוּן פְּלִי.

וְאַרְוֹחְנָא בְּהָא לְבָאָר דְּבְרֵי רִש"י ז"ל בְּבִנְדְרִים ט': דְקֵא' מ"ש נוֹדֵר דְּלֹא דִילְמָא אֲתִי בְּהַ לִּידֵי תַקְלָה נְדָבָה נְמִי לֹא דִילְמָא אֲתִי בְּהַ לִּידֵי תַקְלָה וּפְרִש"י ז"ל נְדָבָה נְמִי פִי אָמַר הָרִי זֶה קָרְבָן אֲתִי בְּהַ לִּידֵי תַקְלָה דְּגִיזָה וְעֵבֻדָּה אֲבָל בְּכָל תְּאֵחֵר לֹא דְכָל הִיכִי דְאִיתָא בִּי גִזָּא דְרַחֲמֵנָא אִיתָא עכ"ל וְלְכֹאֲוֵרָה לְמֵאִי אֲשַׁמְעִינוּ רִש"י ז"ל הֵךְ מִקְלָתָא הָכָא דְּבִנְדְרֵי אִינוּ עוֹבֵר בְּכָל תְּאֵחֵר.

וְנִרְאָה בְּשִׁנְקָדִים לְהִבִּיא מ"ש בְּתִשׁוּ' פּמ"א לְתַרְץ דְּבְרֵי רִש"י ז"ל שְׁלֹא יִסְתְּרוּ ש"ס עֲרוּף בַּר"ה ו'. דְקֵא' חַד דְאָמַר וְלֹא אֶפְרִישׁ חַד דֵּא' אֶפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב וְצָרִיכָא דְאִי

אשמענו אמר ולא אפריש משום דלא קיימי לדיבורי אבל אפריש ולא אקריב אימא
פל היכי דאיתני בי גזא דרחמנא איתני צריכא.

הרי דלמסקנא ל"א הסברא דכל היכי דאיתני בי גזא דרחמנא איתני ועובר גם באפריש
ולא אקריב ותי הפמ"א דלגבי נודר מסתבר טפי להיות עובר באפריש אע"ג דאיפשר
לומר דבי גזא דרחמנא איתני מ"מ הלא אי יאבד הקרבן הא שוב ל"ה ב"ג דרחמנא מאחר
שהוא חייב באחריותו אבל בנדבה פינו דא"ח באחריותה שפיר אמרינו ב"ג דרחמנא
אית' וא"ע בב"ת וביאר דבריו נכדו הגאון בעל אור חדש ז"ל בספר חקר הלכה דהנה
הרשב"א בחי' לר"ה שם כ' דהא דבקרא דכי תדור נאמר נדר כפול ודריש בגז"ש מקרא
דמוצא שפתיך מה להלן נדבה עמו אף פאן נדבה עמו ולמה לא פתיב נדבה בהדיא כמו
בקרא דמוצא שפתיך ותי עפ"מ דא' בגמ' שם ומי מצית אמרת דאמר ולא אפריש והא
נדבה פתיבא כו' אמר רבא משפחת לה פגון דאמר הרי עלי עולה ע"מ שאיני חייב
באחריותה ולפי"ז להכי פתיב בקרא דכי תדור נדר במקום נדבה דמייני שאמר בלשון
נדר הרי עלי ומ"מ הוא נדבה משום שהתנה ע"מ שאיני חייב באחריותה והקשה האור
חדש שם מהא דא' בר"ה ו': דיורש אינו בכל תאחר דכתיב מעמך פרט ליורש וכ' התוס'
דלמ"ד שעבודא ל"ד ע"כ מייני הך קרא באפריש ולא אקריב דאי באמר ולא אפריש
אין היורש מחויב להביא קרבן אביו וא"כ נשמע מקרא דכי תדור כו' תרנונייהו אמר ולא
אפריש ואפריש ולא אקריב דהרי פינו דכתיב נדר כפול ע"כ אתי להורות על הרי עלי
עולה ע"מ שאיני חייב באחריותה והוי אמר ולא אפריש ומדכתיב בההוא קרא מעמך
ונרשי פרט ליורש נשמע אפריש ולא אקריב וא"כ קרא דמוצא שפתיך תשמור גו' ל"ל
וע"כ דלמ"ד של"ד אתי קרא דמוצא שפתיך על שינוי קודש דנרשי בריש זבחים אם
כמו שפירש עשית' הא נדר ואם לאו יהא נדבה ולפי"ז למ"ד של"ד ליפא על העשה
דב"ת רק חד קרא דובאת שמה דמוצא שפתיך אצטריף ע"כ על שינוי קודש ולפי"ז עשה
זו לכאורה לא ידעינו על מה אתי לאורוי אם על אפריש ולא אקריב אבל אמר ולא
אפריש א"ע בעשה דהרי טעמא מאי אמרי' דבאמר ולא אפריש גרע הוא משום דריבורא
לא פלום הוא וזה ל"ש הקא פינו דב"ת דג' רגלים פבר גלי קרא דעובר ואי דיבורא לא
פלום למה יעבור באיחור ג"ר וע"כ דקאי העשה דובאת שמה רק על אמר ולא אפריש
בזה הוא דעובר ברגל א' בעשה אבל אפריש ולא אקריב פינו דכל היכי דאית' בי גזא
דרחמנא אית' א"ע ברגל א' בעשה ומ"מ אחר ג"ר עובר בלאו דא"כ לעולם לא יקריב
זה את קרבנו ולפי"ז הרי ר"מ ס"ל בבכורות מ"ח שעבודא ל"ד כמו שביאר התנאים
בסי' ל"ט וא"כ י"ל לדידי' דבנדבה א"ע באפריש פינו דלדידי' ליפא רק חד לאו על ב"ת
דהיינו קרא דכי תדור דמשמעו בין אמר בין אפריש פדאמרן והיינו מדכתיב מעמך
פרט ליורש מוכח דגם באפריש עובר בב"ת וי"ל דרק גבי נדר היא דעובר באפריש
ומש"ה פתיב מעמך למעוטי ליורש בכה"ג דנדר אבל בנדבה פינו דב"ג דרחמנא אית'
אפי' כשיהי' נאבד להכי שפיר א"ע דכל היכי דאית' ב"ג דרחמנא אית' וא"ש ד' רש"י
ז"ל עכדפח"ח.

ומעתה י"ל דלהכי מייתי רש"י ז"ל הך מילתא התיב דבנדבה א"ע בב"ת משום דהוי
קשיא לי איך שייך חשש תקלה פלל דהרי פינו דר"מ ס"ל בפ"ק דר"ה דברגל א' עובר
בב"ת א"כ ע"כ לא משהי' לה אפי' רגל א' ובזמן מועט הא ל"ח לתקלה וליפא חששא

רק באם נדר תיכף אחר חג הסוכות דאז יוכל להשקות עד הפסח שהוא זמן מרובה יותר מה' חדשים כנ"ל ומשום שהוא זמן פורתא הא לא גזרי' איסורא כנ"ל ולהכי פירש"י דב"ת ליכא בנדבה כלל משום דכל היכי דאית' בי גזא דרחמנא אית' וא"כ משהי לה זמן מרובה ושפיר חיישינו לתקלה: ומה נכון לבאר עפי"ז דברי התוס' ביומא ס"ו.

אלא אמר רבא גזירה משום תקלה דתניא אין מקדישין ואין מעריכין ואין מחרימין בזה"ז כו' וכתבו בתוס' שם דאתיא אפי' כמ"ד סתם חרמים לפהגים ואע"ג דשרו ול"ש בהו תקלה הנ"מ בטר דמטו ליד פהו אבל קודם לכן לא כדא' בבכורות ל"ב חרמים כ"ז שהו ביד בעלים הרי הו פהקדש לכל דבריהם ומועלין בהו ורק בזמן הבית היו שכיחי פהגים ול"ה צריכין הבעלים להשהותו בידם ונותנים אותו לאלתר לפהו ולכאורה קשה הרי קי"ל בר"ה ד"ד.

דבחרמים בין חרמי גבוה בין חרמי פהגים איכא בל תאחר ונהרי רבא גופי' קא' בר"ה ו'. כיון שעבר עליו רגל א' עובר בעשה וא"כ ע"כ לא משהי לה אפי' רגל א' וליכא חשש רק באם החרים תיכף אחר סוכות דאיכא עד הפסח יותר מה' חדשים ונהי זמן מרובה ומשום שהוא זמן פורתא הא לא אסרינו כנ"ל.

ולתאמור נכון עפ"מ"ש התוס' בתמורה ל"ב: דחרמי פהגים ל"ש אלא באמר ה"ז לח"כ אבל אם אמר הרי עלי מנה לח"כ ל"א פלום דהו"ל אמירה להדיוט רק בחפץ זה גזה"כ הוא ע"ש ועמלמ"ל פ"ו מעריכין ה"ד וא"כ ל"מ בח"כ אמר ולא אפריש רק אפריש ולא נתן וא"כ באפריש ולא אקריב הא ליכא עשה ברגל א' למ"ד של"ד כנ"ל וכיון דהכא אזלינו לרבא הרי האריף בש"ף סי' ל"ט להוכיח דרבא ס"ל שעבוד' ל"ד וא"כ א"ע רק כג"ר ויכול להשהותו זמן מרובה ושפיר חיישינו לתקלה ודו"ק.

ודעת לנבון נקל לבאר עפי"ז דברי הברייטא שהוכחה בבכורות כ"ה: התולש צמר מבכור תם אעפ"י שנולד בו מום ושחטו אסור ומבואר התם דאפי' עקביא בן מהללאל דמתיר במשנה שם שער בכור בע"מ שנשר ואח"כ שחטו בהא מודה דאסור משום דאי שרית להצמר אתי לשהויי' שלא יקריבנו ונוח לו בכף שבין כף וב"כ פול בו מום ומפקע לי' מקדושת מזבח ואתי לידי תקלה דגיזה ועבודה עפירש"י שם וקשה הרי ע"כ לא משהי לי' זמן מרובה דהרי גם ברגל א' עובר בעשה דב"ת ובזמן מועט הא ל"ח לתקלה בשלמא לחכמים דאסרי במשנה שם בשער בכור בע"מ ליכא לאקשוניי מידי כיון דבבכור בע"מ הא ל"ש העשה דוכאת שמה כיון דא"ר להקריב וע"כ א"ע כ"א בשנה בלא רגלים או כג"ר בלא שנה כדא' בפ"ק דר"ה ע' ט"א שם.

וא"כ חיישינו שישנהו זמן מרובה ואתי לידי תקלה משא"כ בבכור תם הא עובר בעשה ברגל א' ואמאי חיישי' לתקלה ולהאמור י"ל דהברייטא אתיא כמ"ד שיעבודא ל"ד וא"כ בכור הא הוי אפריש ולא אקריב דקדוש מרחם ובאפריש ולא אקריב הא ליכא עשה ברגל א' למ"ד של"ד.

וא"ע כ"א בג"ר או בשנה בלא רגלים וכיון דיוכל להשהותו זמן מרובה שפיר חיישינו לתקלה: ואחרי הודיע אלקי' אותנו כל זאת נבא לבאר עפי"ז דברי הש"ס תמורה י"ח: דקא' על המשנה דהתם עמוד א' דקתני העיד ר' יהושע ור' פפייס על ולד שלמים שיקרב

שְׁלָמִים א"ר פְּפִינְס אָנִי מַעֲיֵד שֶׁהֵיְתָה לְנוּ פָּרָה שֶׁל זְבָחֵי שְׁלָמִים וְאֶכְלָנוּהָ בַּפֶּסַח וְאֶכְלָנוּ וְלָדָה שְׁלָמִים בְּחָג וְקָא' בַּגַּמ' וְלִרְבָּא דָא' קַדְשִׁים פִּינּוּן שְׁעָבַר עֲלֵיהֶן רַגְלֵי א' פֶּל יוֹם יוֹם עוֹבֵר עֲלֵיהֶן בְּב"ת מַעֲצָרַת בְּעֵי מִיכְלָן' אָמַר רַב זְבִיד מִשְׁמַל' דְּרַבָּא פְּגוֹן שֶׁהִי חוּלָה בַּעֲצָרַת רַב אֲשִׁי אָמַר מֵאֵי חַג נָמִי דְקַתְּנִי חַג שְׁבוּעוֹת וְאֵיזְדָּה פֶּל הֵיכִי דְקַתְּנִי פֶסַח תְּנִי עֲצָרַת אֵי הֵכִי מֵאֵי אֶסְהַדוּתִי' לְאֶפּוֹקֵי מִדְר"א דְאָמַר וְלָד שְׁלָמִים לֹא יִקְרַב שְׁלָמִים קַמְסָהִיד הוּא דְקָרַב וְכ' רַש"י וְתוֹס' שֶׁם לְפָרֵשׁ הַלְשׁוֹן אֵי הֵכִי דְבִשְׁלָמָא אֵי אֲמַרְתָּ דְהֵאֵי חַג סוֹפּוֹת וּבַעֲצָרַת ל"ה חוּלָה אֲתָא ר' פְּפִינְס לְאֶפּוֹקֵי מִדְרַבָּא אֲלֵא הַשְׁתָּא מֵאֵי אֲשַׁמְעִינּוּ וְלִכְאוּרָה אֵינוּ מוֹבֵן דְהֵיכִי סִלְקָא אֲדַעְתִּין לְמִימַר דְבַמְתַּנִּי דְפְלִיגִי אֵי וְלָד שְׁלָמִים יִקְרַב שְׁלָמִים אוֹ לֹא קָאֲתִי ר"פ לְאֶסְהַדוּי דָא"ע בְּרַגְלֵי א' בַּעֲשָׂה לְאֶפּוֹקֵי מִדְרַבָּא מֵאֵי שְׁיִיטִי דְהֵךְ דִּינָא לְהֵכָא.

וְלִהְיָמוֹר י"ל עַפ"מ דָא' הֵתֵם טַעְמָא דר"א דְאָמַר וְלָד שְׁלָמִים לֹא יִקְרַב שְׁלָמִים גְזִירָה שְׁמָא יִגְדַל מֵהֶם עֲדָרִים עֲדָרִים וּפִירֵשׁ"י אֵי אֲמַרְתָּ וְלָד שְׁלָמִים יֵשׁ לוֹ תִּקְנָה אֲתִי לְשִׁהוּינִי' לֵאמֹר עַד שֶׁתִּלָּד וְיִגְדַל עֲדָרִים מִן הַנְּלֻדוֹת וְאֲתִי בְּהוּ לִידֵי תִּקְלָה דְגִיזָה וְעַבּוּדָה וִי"ל ג"כ טַעְמָא דר"א גְזִירָה מִשׁוּם וְלָד חֲטָאֵת אוֹ פְדֻמִּיתִי הֵתֵם מְקָרָא וּלְפִי"ז זֶהוּ דָקָא' הַש"ס דָאֵי חַג הוּא סוֹפּוֹת א"כ ע"כ ס"ל דְבְּרַגְלֵי א' א"ע בְּב"ת וִי"ל שְׁפִיר דְטַעְמָא דר"א מִשׁוּם דְאֲתִי לְשִׁהוּינִי' עַד שֶׁתִּלָּד וְיִגְדַל עֲדָרִים עֲדָרִים א"כ שְׁפִיר י"ל דְזֶהוּ דְאֲשַׁמְעִינּוּ ר"פ דְלֹא תִימָא דְהֵא דִּיקְרַב שְׁלָמִים הוּא רַק בְּבִהְמָה דְקָה דְעִיבּוּרָה רַק ת' חֲדָשִׁים וְלִיכָא רַק שֶׁהֵיְתָת זְמַן מוּעֵט וְלִיכָא לְמִיחַשׁ לְתִקְלָה וְלִהְיָ מְבִיא הַמַּעֲשָׂה שֶׁהִי"ל פָּרָה שֶׁל זְבָחֵי שְׁלָמִים דְהוּא בְּהֵמָה גְסָה שְׁעִיבּוּרָה ט' חֲדָשִׁים וְאֶפ"ה אֲכָלוּ וְלָדָה בְּחַג דל"ח לְתִקְלָה מִשָּׂא"כ לְמֵאֵי דָקָא' דְחַג הוּא עֲצָרַת א"כ שְׁפִיר אֵימָא לְדִינָא דְרַבָּא דְבְּרַגְלֵי א' עוֹבֵר בַּעֲשָׂה וְא"כ ע"כ ל"ה טַעְמָא דר"א מִשׁוּם שְׁמָא יִגְדַל עֲדָרִים פִּינּוּן דְבְּרַגְלֵי א' עוֹבֵר בַּעֲשָׂה וְע"כ טַעְמָא דר"א מִשׁוּם גְזִירָה דְנֻלַּד חֲטָאֵת א"כ מֵאֵי רַבּוּתִי דְמַעֲשָׂה דר"פ וּמִשְׁנֵי לְאֶפּוֹקֵי דר"א מִיְיָתִי ע"ז מַעֲשָׂה רַב: וּבַעֲיָקָר הַקְּוִשָׁא נִלְפַעַנ"ד דְבִלְא"ה ל"ק דְהֵא דְקִי"ל דְבַזְמַן מוּעֵט ל"ח לְתִקְלָה הוּא רַק לְעַנְיָן דִּיעֲבַד פְּגוֹן בְּעוֹף ס' דְרוּסָה מְהַנִּי שֶׁהֵי"ל כ"א יוֹם כְּדֵי שְׁלֹא יֵאָסֵר הָעוֹף אֲבָל לְכַתְחָלָה בְּנֻדָאֵי אָנוּ חוֹשְׁשִׁין אֲפִי לְזַמַּן מוּעֵט לְתִקְלָה וְיֵשׁ לְהִבִּיא ג"כ רֵאִי לְזֶה מִש"ס ר"ה ל"א: דְתַנִּיא גַר שְׁנַתְגַּזִּיר בּוּזָה"ז צְרִיף שְׁיִפְרִישׁ רֹבַע לְקִינּוֹ אַרְשָׁב"א כְּפָר נִמְנָה עֲלֵי רִיב"ז וּבִיטְלָה מִפְּנֵי הַתִּקְלָה וּפִירֵשׁ"י דִּיקְלָמָא אֲתִי לְאֶתְהַבּוּי מִיְיָנִי' וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה הָרִי הִי יְכוֹל לְהַפְרִישׁ הָרֹבַע דְהוּא לְפִירֵשׁ"י חֲצִי דִינָר וּלְפִי' הַתוֹס' רֹבַע דִּינָר וְלֹאֲמַר אִם יִבְנָה בִּיהֵמ"ק בְּתוֹף ה' חֲדָשִׁים יֵהִי זֶה לְקַן וְהָרִי קִי"ל פְּעוֹלָא בְּנָדָרִים כ"ט.

דְקַדְוִשְׁת דְמִים פְּקַעָה בְּכַדִּי כַמ"ש הָרַמְב"ם פ"ד מַה מְעִילָה הִיא וְאִם לֹא נִבְנָה בִּיהֵמ"ק עַד ה' חֲדָשִׁים יִצָּא מֵאֲלִיּוֹ לְחוּלִין וְא"צ פְּדִיּוֹן וְכֵן יַעֲשֶׂה בְּכָל ה' חֲדָשִׁים א"כ עַד ה' חֲדָשִׁים הֵי זְמַן מוּעֵט וּל"ח לְתִקְלָה וְלֹאֲסַר ה' חֲדָשִׁים הֵא הֵי חוּלִין.

וְע"כ דְלַכְתְּחָלָה גַם בְּזַמַּן מוּעֵט חֲזִישִׁי לְתִקְלָה. וְגַם י"ל פִּינּוּן דְמִשְׁתַּמְשִׁים בְּכָלִי זֶה שְׁנֻטְמָא חוּלִין לֹא בְדִיל מִיְיָנִי' וְאִיכָא לְמִיחַשׁ שְׁיִשְׁתַּמֵּשׁ ג"כ תְּרוּמָה דְוָמִיא דְקִי"ל בִּיּו"ד ס' צ"ז דָאִין לְשִׁין עֵיסָה בְּחֻלְב דְחֲזִישִׁי דְאֲתִי לִידֵי תִּקְלָה לְאֶוּכְלוּ עִם בְּשָׂר וְאֶפֶי' בְּזַמַּן מוּעֵט חוֹשְׁשִׁין וְהֵינּוּ דְכִינּוּן דְאוּכְלוּ עִם חֻלְב חֲזִישִׁין שְׁיִבָא נָמִי לְאֶוּכְלוּ עִם בְּשָׂר וְה"ה הֵכָא חֲזִישִׁי בְכַה"ג לְתִקְלָה גַם בְּזַמַּן מוּעֵט: ס' לַה וְע"ד קוֹשְׁיָתָהּ בְּבִיצָה י"ד: בְּמִשְׁנָה מְשַׁלְחִין

כלים בין תפורין בין שאינן תפורין ואעפ"י שי"ב פלאים והן לצורך המועד כו' ושם בגמ' בשלמא תפורין חזו למלבוש שאין תפורין נמי חזו לכסויי אלא פלאים למאי חזי וכ"ת חזו למימה תותי' והתניא לא יעלה עליה אכל אתה יכול להציעו תחתיה אכל אמרו חכמים אסור לעשות פן שמא תפרה לו נימא על בשרו כו' אלא בקשין והקשית לפי"ד הרשב"א ביבמות קי"ד שכ' וז"ל ומיהו משמע לי דבאיסורין של דבריהם מותר לומר לו לאכול בפירוש דהא למ"ד בשל תורה בי"ד מצונו להפרישו ושל דבריהם אין בי"ד מצונו להפרישו כמתרצינין הכא הב"ע בעציץ שא"נ מדרבנן ואמרי נמי בדמאי הקלו וכיון שפן פיון דקיי"ל דאף בשל תורה אין ב"ד מצונו להפרישו בשל דבריהם מתירין בו דרגא אחת יותר ומתירין בו אפי' לומר לו לאכול ע"כ וא"כ פיון דהצעת פלאים אינו אסור רק מדרבנן ל"ל לאוקמי בקשין הלא הו"מ לאוקמי ברפנים וחזי לקטנים למימה תותי' והו"מ פיון דאיסור דרבנן מותר ליתן לקטן בידים לדי' הרשב"א עכ"ק: הן אמת דמצונו בכ"ד דאפי' מידי דלא חזי לדידי' כל דחזי לאחריני תורת פלי עליו ומותר בטלטול עפירש"י סוּפָה מ"ב.

בהא דתנו ה"תם מקבלת אשה מידי בנה כו' פריה בגמ' פשיטא ומשני מ"ד הואיל ואשה לאו בת חיובא היא אימא לא תקבל ופירש"י פיון דראוי לנטילת אנשים תורת פלי עליו ומותר בטלטול לכל וע' שבת קכ"ז: מפנין תרומה טהורה כו' פשיטא ל"צ דמנחא בידי ישראל מ"ד פיון דלא חזי לי' אסור קמ"ל פיון דחזי' לכהן שפיר דמי וכ' בתוס' וז"ל אע"ג דא' בשלהי פירה דבגדי עניים לעשירים לא הכא לכ"ע חזי אלא איסורא הוא דרביע עלי' כו' וא"כ ה"נ קשה שפיר פיון דלכ"ע חזי' אלא לגדולים לא חזי' מחמת איסור פלאים דרביע עלי' מ"מ מותר לטלטלו פיון דחזי לקטנים דאיסורא דרבנן ספינון לי' בידים.

וע' ברשב"א ביבמות שם שכ' דהיכי דמצ"ע לא חזי פגון טבל ל"מ מה דחזי לקטנים וע' ברית"א שם ובשעה"מ פ"ז מה' לולב הכ"ה האריה בפ"ט זה במידי דלא חזי לדידי' אלא לאחריני אי שרי בטלטול.

והנלפענ"ד ביישוב קושיותה עפ"מ ש' המפורשים בטעמא דהרשב"א ז"ל שכתב דאיסור דרבנן ספינון לקטן בידים עפ"מ ש' הב"י בא"ח סי' שמ"ג דהא דאסור למיספי לקטן איסור בידים אינו רק מדרבנן ע' פ"מ ג' שם ובתשו' נובי"ק חאה"ע סי' ע"ה לכהן באיסור דרבנן הו"ל גזלג"ז דל"ג.

וא"כ הרי כ' הרמב"ם בפ"י מה' פלאים הל"א והוא מהתוספתא דבכלאים עובר גם המלביש וע' בכ"מ שם משום דקרי בי' לא תלביש. וא"כ הרי קיי"ל כר"ה בנזיר נ"ז: דהמקיף את הקטן חייב וכ"פ הרמב"ם פי"ב מה' ע"ז וי"ל דבכלאים גם רב אדא ב"א יודה דהמלביש את הקטן חייב דכל טעמו דראב"א אינו אלא משום דאימקש מקיף לניקף כל היכי דניקף חייב מקיף נמי חייב ושהוא קטן הואיל והוא גופי' לא מיחייב מקיף נמי לא מיחייב ובכלאים הא אדרבא אינו חייב המלביש רק היכי דהלובש אינו חייב פגון שהוא שוגג כמבואר ברמב"ם שם א"כ בנדאי לכ"ע חייב המלביש פלאים לקטן ועפ"מ ג' א"ח בפתיחה פולקת ח"ב אות ג' שכ' דקטנים בגי' מצות הוינו רק לפי דלאו בגי' דיעה גינהו מיקרי אין מחויבים בדבר ע"ש וכיון דבכלאים דאוריני' אסור להלביש את הקטן

מה"ת ממילא אסור בכלאים דרבנן מדרבנן ומינושב שפיר קושנייה: וע"ד פלפול קצת נלפענ"ד ביישוב הקושניא דהנה הב"י בא"ח סי' שמ"ג הקשה עמ"ש בטיו"ד סי' שע"ג דכהן קטן הבא לטמא א"ע למת צריכין להפרישו מה"ת דדרשי' אמור ואמרף להזהיר גדולים על הקטנים משמע שצריף להזהירם מלטמאם והקשה דהרי בר"פ חרש מותיב למ"ד קטן א"נ אב"ד מצווין להפרישו מדתנא אמור ואמרף להזהיר גדולים על הקטנים מאי לאו דאמרין להו לא תטמאו לא דלא לטמו להו בינדים ומאחר שהטור פוסק כמ"ד דאפי' בדאוריין אב"ד מצווין להפריש א"כ ע"כ פי תנא אמור ואמרף להזהיר גדולים על הקטנים דלא לטמו להו בינדים אבל להפרישם לא הוזהרו ות"י דטעמין דהטור הוא משום דבגמ' שם מותיב נמי מדתנא גבי שקצים פתיב לא תאכלום להזהיר גדולים על הקטנים.

גם מדם דתנא כל נפש מקם לא תאכל דם להזהיר גדולים על הקטנים מאי לאו דאמרין להו לא תיכלו לא דלא ליספו להו בינדים וסובר הטור דנהי דמעיקרא פי אוחבין מקל חז מהני דהוזהרו גדולים על הקטנים הוי ס"ד דילפי' מינייהו לשאר איסורים ומש"ה הוי צריף למימר שאין זאת האזהרה אלא דלא ליספו להו בינדים אבל להפרישם לא הוזהרו אבל לבתר דאשפחן בהני תלת הוזהרו גדולים על הקטנים הו"ל ג' פתובים הב"כ ולכ"ע אין מלמדיו ואי בהני תלת דוכתי לא הוזהרו אלא דלא ליספו להו בינדים א"כ הו"א דבשאר איסורין שרי למיספי להו בינדים והא ליפא מאן דסבר הכי דהא לא קא' אלא דקטן א"נ אבדמ"ל אבל למיספי להו בינדים לא וע"כ נ"ל דהני אזהרות היינו להפרישם ובשאר איסורין אין מצווין להפרישם ומ"ש גבי טומאה דהוא חז מהני תלת שפיר כ' הטור שהוזהרו להפרישם והקשה תו הב"י דהרי בגמ' מצריף להני תלת קראי דלא מצונו למילף חז מחברין א"כ לא חשיבי אלא פחד קרא והו"ל למילף מינייהו לשאר איסורין וכ' בשם הר"א מזרחי ו"ל דהוי מצי למכתב טומאה ודם ולייתי שרצים מינייהו דכי פרכת מה לפנהיגם שפן ריבה בהן הפתוב מצות תירות איפא למימר דם יוכיח וכי פרכת מה לדם שפן פרת י"ל טומאה תוכיח וחסור הדין לא ראי זה פראי זה ולא ראי זה פראי זה הצד השוה שבהן שהן באזהרה והוזהרו גדולים על הקטנים אף שרצים כו' ע"ש וא"כ הו"ל עכ"פ כב' פתובים דאין מלמדיו ולכך בשאר איסורים אין בי"ד מצווין להפרישו.

והנה בתוס' יבמות ד"ד. סד"ה דכתיב הקשו מ"פ הש"ס הכא פלאים למאי חזיא הרי למ"ד נשים פטורות מציצית הו"ל למפטרניהו נמי מפלאים מטעם פל שישנו בגדילים תעשה לה כו' וא"כ חזי' פלאים לנשים אמנם באמת י"ל דהרי לעיל מיני' הקשו התוס' שם איפכא דהו"ל לחייב נשים בציצית מטעם פל שישנו בל"ת שעטנז ישנו בגדילים תעשה לה ות"י דהא דנשים פטורות מציצית היא משום דבקיודושין ל"ה.

יליף לה ראב"י דמ"ע שהז"ג ושם פטורות דהקשה מכ"ת לתפילין והיקשא עדיף מסמוכין ולמ"ד דתפילין לאו מעשהז"ג נינהו לדידן' נשים חייבות בציצית מסמוכין וא"כ לפי"ז י"ל דהא דפריף פלאים למאי חזיא קאי לר' יהוד' דס"ל שם תפילין ל"ה מעשהז"ג וא"כ לדידן' נשים חייבות בציצית וה"ה דחייבות בכלאים וא"כ מינושב ממילא לפי"ז קושנייה דהרי טעמין דהרשב"א דאיסור דרבנן ספינון לקטן בינדים הוא משום דבדאוריין

אבדמ"ל בְּדַרְבָּנָן נִחְתִּינָן חַד דְּרָנָא וּמְסַפִּינָן לִי בְּיָדִים אָמְנָם הֵכָא הָא ע"כ קָאֵי לר"י ור"י
הָא ס"ל בְּקִידוּשֵׁין שְׁם וּבְסִנְהֶדְרִין ס"ז.

דִּשְׁנֵי כְּתוּבִים הַב"כ מְלַמְּדִין א"כ לְדִידְנָי יְלָפִי שְׁפִיר מְהֵנִי תִּלְתְּ דְּבִי"ד מְצוּנִין לְהַפְרִישׁוּ
מִדְּאֹרְיָנִי פִּינָן דַּל"ה רַק ב"כ כַּמ"ש הַב"י הַנ"ל וְא"כ בְּדַרְבָּנָן נִחְתִּינָן חַד דְּרָנָא דַּא"ח
לְהַפְרִישׁ אָבֵל לֹא לְמִסְפִּי לִי בְּיָדִים וְשְׁפִיר פְּרִיָּה פְּלֵאִים לְמֵאִי חֲזִינָא פִּינָן דְּאָפִי פְּלֵאִים
דְּרַבָּנָן אָסוּר לְמִסְפִּי לִי לְקַטְּן בְּיָדִים.

יֹתֵר לֹא יְרַשְׁנֵי הַזְּמַן לְהַאֲרִיָּה וְה' שְׁנוּתִיָּה יִאֲרִיָּה וַיֵּאמֶץ פְּחָה וְחִילָה לְתוֹרְתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ
יֵת"ש פְּנִפְשׁ אָבִיָּה הַדוּר"ש בְּאַהֲבָה צוּפָה לְגִדּוּלְתָהּ: סִי' לֹא לְק"ק דְּרֵאֲהֵבִיטְשׁ. בַּעֲזָה"י
יּוֹם ה' אָסְרוּ חַג שֶׁל סְנוּפוֹת תְּרַנ"ה לְפ"ק סְטָרִי בְּרַכְתֵּי תַעֲלָה לְרֵאשׁ כְּבוֹד יוֹד"נ מ"ח הֶרֶב
הַמֵּאָה"ג מְעוֹז וּמִגְדוֹל חֶקֶם וְשֶׁלֶם אֹצָר בְּלוּם מְשׁוֹלֵשׁ בְּיַחוּסוֹ וּמִן־כֹּתֵר בְּנִימוּסוֹ גָּבִיר
לְאֲחִיו כַּש"מ יִצְחָק לִיב סוֹפֵר נ"י: מְקָרֵב לְבִי הַנְּנִי מַגִּישׁ לֹא תוֹדְתִי וּבְרַכְתֵּי חֶלֶף הַמְּנַחֵה
הַטְּהוּרָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לְפָנָי הוּא סִפְרָא דְּמַר אָבִיו הַגָּאוֹן הַמְּנַבְּהֵק זְצִלְה"ה שׁו"ת פְּתַב
סוֹפֵר חַח"מ וְנִלְוָה אֵלָיו קוֹנְטֵרַס סוֹפֵר מְהִיר חִידוּשֵׁי מַכ"ת אֲשֶׁר חֲנִנּוּ ה' עַל עֲשׂוֹר סוֹגִיּוֹת
הַש"ס וְלְהַפְקֵת רְצוֹן כַּת"ר אֲשֶׁר דָּרַשׁ מְעַמְדֵי לְשִׁים עֵין עֵיוֹנִי עַל דְּבָרֵי פְּלוּלוֹ עֲבָרְתִי
בֵּין בְּתָרֵי אִמְרוּתִיו הִיָּקְרִים בְּהַלְכוֹת הַחַג בְּחַג בְּסוֹגִיָּא דְּאִין דִּיחֻוּי אֲצֵל מְצוֹת וְלֹא אֲחַדּוּל
מִהוֹדִיעָהוּ אֵת אֲשֶׁר עָלָה בְּמִצְוֹתֵי בַּעֲזָה"י בַּעֲת שׁוֹטְטוּ רַעִיוֹנֵי בְּמוֹ: פְּתַח דְּבָרֵי יַעִיר עַל
דְּבָרֵי הָרֵא"ש בְּמוֹעֵד קָטָן ס"פ וְאֵלּוּ מְגַלְחִין שְׁמַכִּיָּא ד' הַמְּהַר"ם מר"ב לְעַנְּנֵן קָטָן שְׁמַת
אָבִיו וְקוֹדֵם שְׁעָבְרוּ שְׁלִשִׁים יוֹם נַעֲשֶׂה בֶּן י"ג שָׁנִים וַיּוֹם א' דְּחִיָּב לְהַתְּאָבֵל מִשְׁהַגְדִּיל ז'
וְל' דַּל"ש לֹאמֵר פִּינָן דְּבִשְׁעַת מִיתָה ל"ה רֵאֵוִי לְהַתְּאָבֵל יִפְטֹר עוֹלָמִית פִּינָן דְּאִין דִּיחֻוּי אֲצֵל
מְצוֹת וְחוֹלֵק עָלָיו הָרֵא"ש שְׁם מְשׁוּם דִּישׁ לְחַלֵּק בְּעַנְּנֵן דִּיחֻוּי בֵּין מְצַנָּה הַנְּדַחִית וּבֵין אִם
הָאָדָם דִּיחֻוּי בְּשַׁעַת חִלּוֹת חַיִּיב הַמְּצַנָּה וְעוֹד בְּמְצוֹת גּוֹפִיָּהוּ פְּעַמִּים יֵשׁ דִּיחֻוּי כַּדָּא' פ' לְוֵלֵב
הַגּוֹזֵל גְּבִי הַדָּס שְׁהִיו עֲנָבִיו מְרֻנְבִין מְעָלָיו אִם הִיו שְׁחוּרוֹת פְּסוּל יְרֻקוֹת פְּשֵׁר וְקָא' דְּאִי
אֲשַׁחֲרוּ בִּי"ט פְּסוּל מְשׁוּם דִּיחֻוּי אִפִּי הוֹרִיקוּ אֲח"כ וְאֵע"ג דְּגָבִי פִּסְוִי אֲמַרִּינָן אִין דִּיחֻוּי
אֲצֵל מְצוֹת שֵׁא"ה שְׁיֵשׁ בְּיָדוֹ לְגַלּוֹת הַדָּם וּלְבַטֵּל הַדִּיחֻוּי אֲלֵמָא גְּבִי מְצוֹת גּוֹפִיָּהוּ כְּשֵׁאִין
בְּיָדוֹ לְבַטֵּל הַדִּיחֻוּי הָיוּ דִּיחֻוּי וְקָטָן אִין בְּיָדוֹ לְבַטֵּל הַדִּיחֻוּי שְׁלוֹ עַכ"ד וְתַמְהוּ הַמְּפֹרְשִׁים
עָלָיו מְהַר דְּסוֹפָה ל"ג.

בְּעֵי ר' יְרֵמְיָה נִקְטָם רֵאשׁוּ מַעִיּוֹ"ט וְעֵלְתָהּ בּוֹ תְּמַרָּה בִּי"ט מַהוּ יֵשׁ דִּיחֻוּי אֲצֵל מְצוֹת אוֹ
לֹא וְתִיפְשׁוּט לִי מְהָא דְּתַנּוּן כְּסָהוּ וְנִתְגַּלְתָּה פְּטוּר מְלַכְסוֹת כְּסָהוּ הָרוּחַ וְנִתְגַּלְתָּה חֲזִיב לְכַסּוֹת
וְאַרְבַּב"ח אַר"י ל"ש אֵלָא שְׁחִזוּר וְנִתְגַּלְתָּה אָבֵל לֹא חִזוּר וְנִתְגַּלְתָּה פְּטוּר מְלַכְסוֹת וְהוֹינָן בְּהַ
פִּי חִזוּר וְנִתְגַּלְתָּה אֲמֵאִי חֲזִיב לְכַסּוֹת הוֹאִיל וְאִיִּדְחִי אִיִּדְחִי וְאַר"פ ז"א אִין דִּיחֻוּי אֲצֵל מְצוֹת
וְהַקְשׁוּ הַתּוֹס' דְּהָרִי בְּעֵיָא דר' יְרֵמְיָה בְּעֵלְתָהּ בּוֹ תְּמַרָּה בִּי"ט הָיוּ דִּיחֻוּי מְעַיְקָרָא וְהֵלֵא
שְׁם עַמּוּד ב' פְּשִׁטִּינִין דְּדִיחֻוּי מְעַיְקָרוּ ל"ה דִּיחֻוּי מְהָא דְּאִין מְמַעֲטִין בִּי"ט הָא עֲבָר וְלְקַטְּן
פְּשֵׁר בְּאַשְׁחֹר מְעַיְקָרָא וְע"כ דְּאִין לְפִשְׁוֹט מְהֵתָם מְשׁוּם דְּבִידוֹ לְמַעַט א"כ מְפִסְוִי נְמִי
אִין לְפִשְׁוֹט פִּינָן דְּבִידוֹ לְגַלּוֹת וְתִי' דְּכִסְוִי ל"ה בְּיָדוֹ פִּינָן דְּאִין מְצַנָּה לְגַלּוֹת וְכ"כ בְּתוֹס'
זְבָחִים ל"ד: וְלֹד' הָרֵא"ש הַנ"ל תִּיְהִיִּדֵר קוֹשִׁיָּא לְנוֹכְתָה דְּגַם מְפִסְוִי הַדָּם לֹא נִשְׁמַע פִּינָן
דְּבִידוֹ לְגַלּוֹת: הֵנָּה לְפַעַנ"ד נְרָאָה בְּיָשׁוּב דְּבָרֵי הָרֵא"ש עַפ"מ שְׁנַרְאָה דְּהָא דַּכ' הַתּוֹס'
דְּלֵהֲכִי ל"ה גְּבִי פִּסְוִי בְּיָדוֹ פִּינָן דְּאִין מְצַנָּה לְגַלּוֹת הוּא מְשׁוּם דְּבְמְצַנָּה שְׁלֵא נִתְחַזִּיב בְּהַ

הָאָדָם מְעוֹלָם לֹא רָמִיָא עֲלֵי לַעֲשׂוֹת אֵיזָה פְּעוּלָה שְׂיָבֵא לִידֵי חַיִּיב הַמְצָנָה דְּרָמִיָא דְּמַצִּינוּ בְּתוֹס' חַוְלִין פ"ד.

בְּהָא דְּבַעֵי לְאוּקְמֵי הָתָם מִתְּנִי דְּכִסְוֵי הַדָּם אֵין נוֹהֵג בְּמִקְדָּשֵׁין דְּמִיָּרֵי בְּקָדְשֵׁי בִּדְה"ב כִּינּוּן דְּשְׁחִיטָה שְׂאִינְהָ רָאוּנִי הִיא דְּאָסוּר בְּהִנְאָה פֶּטֶר לִי מְכִסְוֵי וּפְרִיָה וּלְפָרְקִינְהוּ וְלִיְכַסְינְהוּ וְכ' הַתּוֹס' וְז"ל תִּימָה מְנַלְן שְׁצָרִיָה לְפָדוּתוֹ וּלְחַיִּיבוּ בְּכִסְוֵי ע"ש וְזָה הוּא רַק בְּמַצָּנָה שְׂלֵא הִי חָל עָלֵיו חַיִּיב מְעוֹלָם לַעֲשׂוֹתָהּ לֹא רָמִיָא עַל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת אֵיזָה מַעֲשֵׂה בְּשִׁבִיל שְׂיִתְחַיֵּיב בְּהַמְצָנָה דְּאָטוּ מַצָּנָה הוּא שְׂיִשְׁחוּט חִי' אוּ עוֹף בְּכַדִּי שְׂיַעֲשֵׂה מַצָּנָת פִּסְוֵי מִשָּׂא"כ הִיכִי שְׂמַתְחִלָה נִתְחַיֵּיב הָאָדָם בְּהַמְצָנָה רַק שְׂנוּלֵד אֵיזָה מְקָרָה שְׂבִסְיָבְתָהּ נְפֻטֵר מְמָנָה בְּזָה אִם עוֹשֵׂה פְּעוּלָה לְהַסִּיר הַסִּיבָה הַזֹּאת בְּכַדִּי שְׂלֵא יִנְפַקַע חַיִּיבוּ הָרִאשׁוֹן מְעָלֵיו בְּנֻדָּאֵי מַצָּנָה הוּא עוֹשֵׂה בְּהַפְּעוּלָה הַזֹּאת וּלְפִי"ז בְּכִסְוֵי הָרוּחַ וְנִתְגַּלָּה דְּחַיִּיב לְכִסּוֹת הָא סְתָמָא קְתַנִּי וּמִיָּרֵי בֵּין אִם פֶּסְהוּ הָרוּחַ אַחַר שֶׁהִי מְחַוֵּיב כְּבָר בְּהַפְּסוֹתֵי וּבֵין אִם בְּהַדִּי דְּנַפְל דָּם הַחִי' אוּ הָעוֹף תְּיַכְרֵף וּמִיָּד עִם יְצִיאָתוֹ נִתְכַּסֶּה בְּרוּחַ בְּאִנְפּוֹן שְׂלֵא הַתְּחִיל לְחוּל עָלֵיו חַיִּיב מַצָּנָת פִּסְוֵי כְּמוֹבָא בִּס' פְּרִי תֵּאָר סִי' כ"ח ס"ק ט"ז.

וּלְפִי"ז הָרִי בְּהָא דִּר"פ אָמַר ז"א אֵין דִּיחֻי אֲצֵל מַצּוֹת קָשָׁה לְכַאוּרָה הָרִי מְהָא לֹא שְׂמַעִינוּ מִיָּדֵי כִּינּוּן דְּכָל שְׂבִיָּדוֹ ל"ה דִּיחֻי גַּם בְּקָדְשֵׁים וְהָכָא הָא בְּיָדוֹ לְגַלוּת וּע"כ דְּלֹא מִיָּקָרֵי בְּיָדוֹ מִשׁוּם דְּלִיכָא מַצָּנָה לְגַלוּת וּע"כ דְּהִהוּכְחָה הוּא מְאִנְפּוֹן הַשְּׁנִי שְׂנִתְכַּסֶּה הַדָּם בְּרוּחַ תְּיַכְרֵף עִם יְצִיאָתוֹ שְׂל"ה חָל עָלֵיו מְעוֹלָם חַיִּיב מַצּוֹת פִּסְוֵי וּבִכְה"ג לִיכָא מַצָּנָה לְגַלוּת וּל"ה בְּיָדוֹ וְא"ש לְפִי"ז הָא דְּקָא פְּשִׁיט בְּעֵינֵי ר' יִרְמִי' בְּנִקְטָם רֵאשׁוֹ מַעִי"ט וְעָלְתָה בּוֹ תְּמָרָה בִּי"ט דְּהוּא דִּיחֻי מְעִיקְרָא מְהָרָה דְּכִסְוֵי דְּהוּא נִרְאָה וְנִדְּחָה וְכֵן בַּע"ז מ"ז.

קָא פְּשִׁיט מִיָּנִי בְּעֵינֵי ר"ל בְּאֲשִׁירָה שְׂבִיטְלָה לְוִלְבוּ מְהוּ לְמַצָּנָה דְּהוּא ג"כ דִּיחֻי מְעִיקְרוֹ וּלְהָאָמוּר נִכּוֹן דַּע"כ ז"א דִּר"פ קָאֵי בְּאִנְפּוֹן דְּמַעוֹלָם לֹא אִתְחַזִּי לְכִסְוֵי כְּנ"ל וְהוּי ג"כ דִּיחֻי מְעִיקְרוֹ וְכִינּוּן שְׂכָן לִיכָא לְמִדְּחֵי שֵׁא"ה דְּהוּי בְּיָדוֹ כִּינּוּן דְּבְּאִנְפּוֹן כְּזָה הָא לִיכָא מַצָּנָה לְגַלוּת וּל"ה בְּיָדוֹ כְּסִבְרַת הַתּוֹס' הַנֶּ"ל וּמַעֲתָה מִיָּנֻשָׁב שְׂפִיר ד' הָרֵא"ש הַנֶּ"ל דְּהָא קָאֵי הָתָם עַל הָא דְּקָא דְּלַפְעָמִים גַּם בְּמַצָּנָה יֵשׁ דִּיחֻי כְּגוֹן בְּנִרְאָה וְנִדְּחָה וּע"ז קָא' וְאֵע"ג דְּגַבִּי פִּסְוֵי אָמְרִינוּ אֵין דְּחֻי אֲצֵל מַצּוֹת וְהִינּוּ ע"כ בְּאִנְפּוֹן דְּמִקְוֹדָם הִי רָאוּי לְכִסְוֵי וְכִסְוֵי הָרוּחַ דְּהוּי נִרְאָה וְנִדְּחָה ע"ז שְׂפִיר קָאֵמַר הָרֵא"ש שֵׁא"ה שְׂבִיָּדוֹ לְגַלוּת הַדָּם וּלְבַטֵּל הַדִּיחֻי וְאֵי דְּאֵין מַצָּנָה לְגַלוּת ז"א דְּבִכְה"ג דְּמַעֲיָקְרָא נִתְחַיֵּיב בְּכִסְוֵי וְאַח"כ פֶּסְהוּ הָרוּחַ הָא בְּכִי הָא כְּשִׂמְגָלָה כְּדִי שְׂלֵא יִנְפַקַע חַיִּיבוּ הָרִאשׁוֹן מְעָלֵיו הָרִי מַצָּנָה עוֹשֵׂה כְּנ"ל וְשְׂפִיר הוּי בְּיָדוֹ וְאִזְדָּא מְמִילָא לְפִי"ז מַה שְׂהַקְשָׁה הַמַּג"א בִּסִי' תְּקַפּוּ סִי' אֲדַבְרֵי הַש"ע יו"ד סִי' כ"ח סִי' דְּפֶסֶק בְּכִסְוֵי הָרוּחַ וְנִתְגַּלָּה חַיִּיב לְכִסּוֹת הָרִי אִיבְעָיָא דְּלֹא אִיפְשָׁטָא הִיא אֵי יֵשׁ דִּיחֻי אֲצֵל מַצּוֹת אוּ לֹא הִיכִי שְׂאִינוּ בְּיָדוֹ וּבְכִסְוֵי הַדָּם הָא כ' הַתּוֹס' דְּאִינוּ בְּיָדוֹ וְהִיל"ל דִּיכְסוּנוּ רַק מְסַפֵּק ע"ש וּלְהָאָמוּר מִיָּנֻשָׁב שְׂפִיר דְּהָא דְּכ' הַתּוֹס' דְּאִינוּ בְּיָדוֹ הוּא מִשׁוּם דְּאֵין מַצָּנָה לְגַלוּת וְזָהוּ רַק בְּאִנְפּוֹן דְּלֹא אִתְחַזִּי הַדָּם לְכִסְוֵי מְעוֹלָם מִשָּׂא"כ בַּש"ע שְׂמָה קָאֵי בְּאִנְפּוֹן שֶׁהִי מְקוֹדָם נִרְאָה לְכִסְוֵי וְנִתְחַיֵּיב כְּבָר בְּהַמְצָנָה וּבִכְה"ג הָא מַצָּנָה אִיכָא לְגַלוּת וּלְכִסּוֹת כְּנ"ל וְהוּי שְׂפִיר בְּיָדוֹ וּל"ה דְּחֻי וְלְהִיכִי שְׂפִיר פּוֹסֵק הַש"ע דְּחַיִּיב לְכִסּוֹת בְּנֻדָּאֵי וְלֹא מְסַפֵּק וּמְחַוֵּיב לְבָרָה: וְהִנֵּה רְאִיתִי לְכ"ת בְּקוֹנְטְרָסוֹ שְׂמַבִּיא בְּהָא דָא' הָתָם בְּגַמ' עַל הָא דְּקְתַנִּי אִם מִיָּעֲטוּן כְּשֶׁר דְּמַעֲטִינְהוּ אִימַת אִילִימָא מְקַמֵּי דְּלִיאָגְדִי פְּשִׁיטָא אָלָא

לכתר דלאגדי' דחוי מעיקרא הוא תפשוט מינה דחוי מעיקרא ל"ה דחוי לעולם ברת דאגדי' וקסבר הזמנה בעלמא הוא והזמנה לאו פלום הוא וכ' התוס' וז"ל ואית ספרים דגרסי וקסבר לולב א"צ אגד ואת"ל צריף אגד הזמנה בעלמא הוא ולא יתכן כלל דאי צריף אגד א"כ מיפסל משום תעשה ולא מן העשוי אי ילפינן לולב מסופה וע"כ פנות התוס' דהי"ל להגמ' לומר דס"ל דלא ילפינן לולב מסופה וע"כ כ' כת"ר וז"ל ושמעתי להקשות ע"ד תוס' לפמ"ש הט"ז בה' ציצית דהיכי דחויטי הציצית היו פשרים בשעת עשיין ואח"כ נפסלו אם חזר והכשירן בעודן בטלית לא מיקרי תולמ"ה א"כ י"ל דלהכי לא קא' הש"ס וקסבר לא ילפינן לולב מסופה משום דילמא מתני' מייירי בכה"ג ש'בשעה שנגאגד עדיין לא הושחרו הענבים רק אחר האגוד הוכשרו וא"כ כשמיעטן ברת האגוד לא נפסלו משום תולמ"ה פינן דבשעת האגוד היו ירוקים וכשרים עכ"ד והנה ע"ד הטו"ז אין קושיא בזה פינן דאיהו ל"ק הכי דבכה"ג ל"ה תולמ"ה רק היכי דל"ה הפסול בגוף הציצית עסי' י' וט"ו בט"ז ומג"א שם אפס שי' הלבוש בסי' כ"ג הוא פן דהיכי שנעשו הציצית בהכשר גם אי הי' פסול בגופן באמצע והוכשרו ל"ש תולמ"ה ובאמת הביא במג"א שם מהו סוגיא דסופה נגד ד' הלבוש.

והנלפענ"ד ליישב ד' הלבוש בדרף פלפול דהנה בכפ"ת שם הקשה דסוף סוף מאי קמ"ל בהא דקתני ואם מיעטן פשר הרי מסיפא דמתני' דקתני ואין ממעטין ביו"ט נשמע דדחוי מעיקרא ל"ה דחוי וא"כ רישא למאי אצטריף ונלפענ"ד ליישב דהנה באמת הקשה הגאון רעק"א זצ"ל בהא דקא' בגמ' תפשוט מינה דחוי מעיקרא ל"ה דחוי הרי הא דקא' הש"ס להלן באשחר ביו"ט דהוי נראה ונדחה לא תפשוט אף דבידו למעט ע"כ משום דהיא גופה מספקא לי' אם מה שבידו למעט ביו"ט באיסור מיקרי בידו וא"כ התייחד ביו"ט משא"כ הקא דמייירי מעיו"ט בנדאי בנדאי בידו הוא א"כ היכי הוי פשטינין מהקא דחוי מעיקרא ל"ה דחוי דילמא שא"ה דבידו למעט בהיתר ולכך ל"ה דחוי אמןם לפענ"ד י"ל עפ"מ דלכאורה יש להתבונן דהרי הפנ"י בחי' הקשה בהא דקתני במתני' אין ממעטין ביו"ט הרי ל"ה רק שבות ואשפחן בכ"ד דלא העמידו חכמים דבריהם במקום שבות לבטל מ"ע [ולכאורה הרי משנה שלימה שנינו בר"ה ל"ב: שופר של ר"ה אין מעבירין עליו את התחום כו' ואין חותכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות כו' ומבואר בר"ן שם דהחמירו פשל תורה ע"ש אמןם הא יכול לאקשוני דלישתרי למעט ע"י אמירה לעפ"מ דהוי שבות דשבות במקום מצוה] וחי' דמייירי דאית ליה הדס אחר וכדמוקי באמת בגמ' ראב"ש דברייטא דקא' ממעטין באית לי' הושענא אחריתי ולפי"ז לכאורה לפמ"ש התוס' הנ"ל דהיכי דאין מצוה לבטל הדחוי ל"ה בידו א"כ אי מייירי באית לי' הדס אחר הא ליכא מצוה ול"ה בידו והדר"ק התוס' לזנפתה דתפשוט מהא דאם עבר ולקטן פשר דדחוי מעיקרו ל"ש דחוי דכיון דליכא מצוה הא דמיא שפיר לכסוי אמןם י"ל דאתיא אליבא דרבנן דס"ל דלולב מצוה לאוגדו משום זה אלי ואנוהו ואם לא אגדו פשר א"כ שפיר מיתוקמא פשההדס האחר לא נאגד עם לולב וביו"ט לא יוכל לאוגדו ואפי' ע"י עניבה למ"ד עניבה קשירה מעלייתא היא וא"כ יש מצוה במיעוט ענבי ההדס הנה שנגאגד עם הלולב כדי לקיים מצות זה אלי ואנוהו והוי שפיר בידו ואי דא"כ גם לראב"ש אסור פינן דיש מצוה בהמיעוט והוי מתקן מנא ובמקום מצוה דרבנן הא לא הותר מתקן ביו"ט דהוא דאירי' כמ"ש המרדכי בסוגיין בשם הריב"א ובקרא"ש שבת

ק"ג (דלא פתוס' שם וביומא ל"ה ובפירש"י בסוגיין ועשעה"מ פכ"ד מה' שבת הכ"ד) ז"א דכיון דהאגד אינו אלא דרבנן ליכא משום מתקן דומיא דא' ביצה י"ח דכלי שנטמא בולד הטומאה שרי להטביל ביו"ט דל"ה מתקן פיון דאינו רק דרבנן כפירש"י שם ואפ"ה ס"ל לת"ק דאין ממעטין מדרבנן דמיקחזי כגמר מלאכה דאיכא משום מכה בפטיש עשעה"מ פכ"ה מה' שבת ולכאורה למה לא יהי שרי למעט ע"י עפוי"ם.

דאמירה לעפוי"ם שבות ושבות דשבות במקום מצוה שרי אמנם פיון דבאמת איכא פלוגתא בין הפוסקים אי אמירה לעפוי"ם בשבות דרבנן הותר במקום מצוה דרבנן כמוכא במג"א סי' תרנ"ה י"ל דפליגי בהכי ראב"ש ורבנן ולראב"ש ממעטין ע"י עפוי"ם (ומש"ש בלשון הרש"ל דלא דחינו דרבנן מקמי דרבנן וכ"ה בסי' תקצ"ה יל"ע מהא דא' בנזיר כ"ט).

אתי חינוך דרבנן ודחי הקפה דרבנן) וא"כ התינוח ביו"ט שאסור לאגוד משום קשירה א"כ איכא מצוה במיעוט ענבי ההדס שפאגד מעיו"ט כדי שיקנין מצות זא"ו פיון דההדס האחר א"י לאגוד השתא משום איסור קשירה ביו"ט משא"כ בעיו"ט הא ליכא מצוה בזה פיון דאית לי' הדס אחר ואי שפאגד לא נאגד עם הלולב הלא בעיו"ט שפיר יוכל לאגוד ההדס האחר בלולב בהיתר וא"כ ליכא מצוה בהמיעוט ול"ה בידו כמו בכיסו הרוח ונתגלה ולפי"ז מיןשב ממילא קושני' הכפ"ת ה"ל דמסיפא ל"ה שמעינן פיון דמצוה למעט והוי בידו פנ"ל משא"כ רישא דמיינרי מעיו"ט הא ל"ה מצוה פיון דאיכא הדס אחר הא ל"ה בידו ואשמעינן דהזמנה בעלמא לאו פלוס הוא ומעשה תתיישב נמי קושני' המג"א על הלבוש ה"ל דהנה לכאורה יש להעיר לפי"ד הה"מ פ"ד מה' יו"ט שכ' ע"ד תשו' הרשב"א שאוסר טבילת פלים חדשים ביו"ט דל"ד לכלי שנטמא בו"ה דאפ"י קודם טבילה הוי חזי לאשתמושי בי' למי שאינו אוכל חולין בטורה ומש"ה בטומאה דרבנן ל"ח תיקון אכל פלים חדשים הנקחים מעפוי"ם הואיל וקא לא חזי מעיקרא למידי מיקחזי כמתקן ולפי"ז הרי קי"ל דהדס של מצוה אסור להריח בו משום דאתקצי למצותו וא"כ שפיר קשה למאי דמוקמינן בשטהדס האחר לא נאגד בלולב הא הו"ל מתקן ויאסר גם לראב"ש ואי דל"ה רק דרבנן הרי ההדס לא חזי מעיקרא למידי דכיון שפאגד בלולב נאסר להריח בו כמ"ש בט"ז סי' תרס"ה ובכה"ג הו"ל מתקן אפ"י בדרבנן אמנם הדבר נכון דכיון דאשחור בשעת אגד הרי ל"ה ראוי למצוה וקא אתקצי.

ומעשה מיןשב שפיר ד' הלבוש ה"ל דאי נוקמי רישא בהי' פשר בשעת האגד מסתמא סיפא נמי בהכי מיתוקמא דבמאי דקתני רישא אם מיעטן פשר אהא קתני סיפא ואין ממעטין ביו"ט וא"כ אי הי' פשר בשעת האגודה תיהדר קושני' לדנפתה אמאי לראב"ש ממעטין הא מתקן מנא ומה נכון לבאר בזה מ"ש התוס' בסוכה שם ובזבחים דלהכי לא פשיט ר' ירמ' מהא דאשחור בעיו"ט עבר ולקטן פשר דדיחוי מעיקרא ל"ש דדיחוי משום דשא"ה דבידו למעט ואפ"ה אשחור ביו"ט לא איפשטא דלעגן נראה ונדחה לא מיקרי בידו שלכאורה אינו מוכן דאי אמרינן לעגן אשחור מעיו"ט הוי למעט באיסור בידו למה לא יוכשר גם באשחור ביו"ט ומיעטו משום כל שפידו ל"ה דדיחוי ולהאמור י"ל דהא דכ' התוס' דלמעט באיסור מיקרבדו הוא דוקא היכי דליכא רק איסור דרבנן וכדמוכח באמת מד' התוס' בקידושין ס"ד.

דְּהֵכִי דְלִיכָא רַק אִיסוּר דְּרַבְּנָן מִיקַרֵי בְּיָדוֹ [ובמק"א העירוותי בְּזַה מְש"ס בְּכוֹרוֹת ל"ו הִפְלֵ גַאֲמִינִין עַל מוּמֵי מַעְשָׁר וּמְפָרֵשׁ בַּגַּמ' טַעֲמָא דְאִי בְּעֵי שְׂדֵי מוּמָא בְּכוּלֵי עֶדְרָא כְּדֵי שְׂיַצֵּא הַמַּעְשָׁר בַּע"מ וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין הֵיכִי גִימָא דְבִיָּדוֹ לְהַטִּיל מוּם בְּכָל בְּהֵמוֹת הָעֶדְרָא הָרִי יַעֲשֶׂה אִיסוּר לַבַּע"ח וְהָרִי הֵתֵם מִיָּרִי רַק בְּסַפֵּק מַעְשָׁר עִפִּירֵשׁ"י שֵׁם וּא"כ אִפִּי' אִי חֲשׂוֹד אֶסְפֵּק מַעְשָׁר בַּכ"ז אִינוּ חֲשׂוֹד לַעֲבוֹר עַל צַב"ח וְדָאִי וַע"כ דְּאֶתְיָא כַּמ"ד צַב"ח דְּרַבְּנָן וּמִיקַרֵי שְׁפִיר בְּיָדוֹ] וִי"ל דְּהוּא מְטַעֵם שְׂכָא הַה"מ בַּפ"א מְאִישׁוֹת ה"ד דְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן לֹא זְהִירִי בִּי' אִינְשֵׁי וְלִכְפָּה מִיקַרֵי בְּיָדוֹ אַף דְּאִיכָא אִיסוּר דְּרַבְּנָן מִשְׁא"כ הֵיכִי דְּאִיסוּר דְּאוּרְיָי רַבַּע עַלִּי ל"ה בְּיָדוֹ.

ולפי"ז י"ל דְּבִאֲשָׁחוּר מַעִי"ט הֵינְנוּ קוֹדֵם הָאֲגוּדָה הָא לֹא אֶתְקַצִּי הַהֲדָס וּמוֹתֵר לְהַרִיחַ בּוֹ וְכִינּוֹן דַּל"ה רַק מְצוּה דְּרַבְּנָן מְשׁוּם זַא"ו פַּנ"ל הָא לִיכָא אִיסוּר מְתַקֵּן כְּמוֹ בְּכָלִי שְׁנוּטָמָא בּו"ה וְלִיכָא רַק אִיסוּר דְּרַבְּנָן פַּנ"ל לְכַפָּה הָרִי שְׁפִיר בְּיָדוֹ מִשְׁא"כ בְּאֲשָׁחוּר בִּי"ט הָא נְאָסֵר הַהֲדָס לְהַרִיחַ בּוֹ מְשַׁעַת הָאֲגוּדָה כַּד הִט"ז הַנְּ"ל וּבַכַּה"ג הו"ל מְתַקֵּן אִפִּי' בְּדְרַבְּנָן וְכִינּוֹן דְּאִיסוּר מְתַקֵּן בִּי"ט הוּא דְּאוּרְיָי' כַּד הַמְרַדְכֵי וְהָרָא"ש הַנְּ"ל וְכ"כ בְּמֵאִירֵי שְׁבַת כַּ"ט בְּשֵׁם י"מ לְהוֹכִיחַ מְדַפְרִיף הַש"ס הֵכָא וְהָא פ"ר וְאִי אִיתָא דְּהוּא רַק מְדְרַבְּנָן הָא פ"ר בְּדְרַבְּנָן מוֹתֵר [עַמְג"א סִי' שִׁי"ד סַק"ה וּבַפְנִי פְּסָחִים כ"ה] וַע"כ דְּדוֹקָא תִּיקוּן שְׂאִין בּוֹ מַעֲשֶׂה בְּיָדִים הָרִי דְּרַבְּנָן פְּגוֹן הַפְּרִשַׁת תְּרוּמָה אַבְּל מְתַקֵּן בִּידֵי' מְדְאוּרְיָי' אִיסוּר ע"ש וּבְאִיסוּר דְּאוּרְיָי' הָא לֹא מִיקַרֵי בְּיָדוֹ וְלִכְפָּה שְׁפִיר מְסַפְקָא לִי בְּאֲשָׁחוּר בִּי"ט פִּינּוֹן דַּל"ה בְּיָדוֹ (וִי"ל עוֹד בְּסַגְנוֹן הַנְּ"ל בְּאוּפּוֹן אַחַר דְּהֵנָּה בְּתוּס' לְעִיל ל' וּבַע"ז מ"ז).

פְּתַבּוּ דַּבַּע"ז שֶׁל גוֹי אַף דְּמוֹעִיל בִּיטוּל מ"מ לֹא מִיקַרֵי בְּיָדוֹ פִּינּוֹן דַּע"י עַכּוּ"ם צָרִיף לְבַטֵּל וּמְבוֹאֵר בְּמִפְנֵי הַשִּׁימִים דְּלִכְפָּה ל"ה זֶה בְּיָדוֹ פִּינּוֹן דְּמִסְתַּמָּא הָעַכּוּ"ם לֹא יִרְצָה לְבַטֵּל ע"ז שְׁלוֹ וְאִי דְקִי"ל בַּע"ז מ"ג נְכָרִי מְבַטֵּל בַּע"כ מ"מ אִין זֶה בְּיָדוֹ לְכַפּוֹתוֹ אַבְּל בְּסַתְמָא אַף בְּמָה שְׂוִיכַל לַעֲשׂוֹת ע"י אַחַר מִיקַרֵי בְּיָדוֹ וּלְפִי"ז י"ל עַפְמ"ש הַפּוֹסְקִים דְּלַעֲשׂוֹת אִיסוּר דְּרַבְּנָן ע"י אֲמִירָה לְעַכּוּ"ם בִּי"ט הָרִי שְׁבּוֹת דְּשְׁבּוֹת דְּבְמִקוּם מְצוּה שְׁרִי עַפְמ"ג א"ח בַּא"א סִי' תַרמ"ו סַק"ב וַעֲפִי"ז י"ל דְּבִאֲשָׁחוּר מַעִי"ט פִּינּוֹן דְּלֹא נְאָסֵר הַהֲדָס דְּנֶאֱגַד בְּפִסּוּל א"כ לִיכָא רַק אִיסוּר דְּרַבְּנָן פַּנ"ל וְהָרִי שְׁפִיר בְּיָדוֹ לְמַעַט ע"י אֲמִירָה לְעַכּוּ"ם דְּהָרִי שְׁבּוֹת דְּשְׁבּוֹת בְּמִקוּם מְצוּה דְּשְׁרִי מִשְׁא"כ בְּאֲשָׁחוּר בִּי"ט הָא נְאָסֵר הַהֲדָס מְשַׁעַת דְּאֲגוּדָי' מַעִי"ט א"כ אִיכָא אִיסוּר מְתַקֵּן דְּאוּרְיָי' וְאִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת גַּם ע"י עַכּוּ"ם וְלִכְפָּה אִיפְשָׁר דְּהָרִי דִּיחּוּי וּמִמִּילָא מִינְשָׁב ד' הַלְבוּשׁ הַנְּ"ל דְּהַתִּינַח הֵיכִי דְּאֲגוּדָה מַעִי"ט בְּפִסּוּל מִשְׁא"כ אִי אֲגוּדָי' מַעִי"ט בְּהַקְשָׁר א"כ גַּם בְּאֲשָׁחוּר מַעִי"ט נְאָסֵר וּל"ה בְּיָדוֹ גַּם בְּאֲשָׁחוּר מַעִי"ט וְתִיָּהֵר קוֹנְשֵׁי לְדוֹפְתָה דְּתַפְשׁוּט מְהָא דְּעַנְבְּיוֹ מְרֻבִּים מְעָלְיוֹ דְּדִיחּוּי מְעִיקְרוֹ ל"ש דִּיחּוּי): וְהֵנָּה בְּעִיקָר דְּבָרֵי הַתּוּס' הַנְּ"ל שְׂכָא לְדַחּוֹת הַגִּירָסָא וְאֶת"ל לְוִלְבַּ צָרִיף אֲגוּדָה כּו' אֲמִינָא לְהוֹכִיחַ ע"ד הַפְּלִפּוּל דַּא"א לְמִיגְרַס הֵכִי מְשׁוּם דְּמִתְנִי' ע"כ לֹא מִיְתוּקָמָא כּו' יְהוּדָא דְּלִוְלַב צָרִיף אֲגוּדָה דְּהֵנָּה בְּמִרְדְּכֵי בְּסוּגִינּוֹן הַקְשָׁה בְּשֵׁם הָרִיב"א דְּאֲמַאי אִם עָבַר וְלִקְטוּן כְּשֶׁר הָא הָרִי מְצוּה הַבָּאָה בְּעַבְרָה וְנִרְאָה דְּהֵנָּה לְכְאוּרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת אֲמַאי סַתְיָם וְתַנִּי אִין מְמַעֲטִין בִּי"ט גִּימָא עֲשֶׂה דוּחָה ל"ת קוֹדֵם דְּמוֹקֵי בְּאִית לִי הוֹשְׁעָנָא אַחֲרִיתִי וְאִי דַּל"ה בְּעִידְנָא הָרִי לַפ"ד הַבַּה"ג שְׁהוּבָא בְּתוּס' מְנַחּוֹת כ"ז.

שכ' דהא דד' מינין אין מעפבין בגיש לו היינו דא"צ להגביהם בב"א ויוצא גם פשמגביהם זא"ז למאי דקיי"ל לולב א"צ אגד ע"ש וא"כ בכה"ג שהגביה מקודם הג' מינין וההדס אשחור וקא באין לו מעפבין א"כ פשממעט אח"פ ההדס יוצא למפרע בהג' מינין א"כ הוי בעידנא וכי"ב כ' בתוס' פסחים נ"ט.

לעגן מח"כ ששוחטין וזורקין עליו דכיון דכשמקריב פפרתו נעשה הק"פ פשר למפרע לאכלו לערב הוי בעידנא ודוחה עשה דהשקמה ע"ש וע"כ דיו"ט הוי עשה ול"ת ואין עדול"ת נעשה וא"כ הרי כ' הריב"א הובא בתוס' חולין קמ"א.

דאע"ג דאין עשה דוחה ל"ת נעשה מ"מ הל"ת נדחה ולא נשאר רק העשה וא"כ לקה אם עבר ולקטן פשר ול"ה מה"ב פיון דבדיעבד אמרינן מאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה כמ"ש בנובי"ק סוף ספרו בשם חתנו וא"כ בדיעבד שפיר יוצא המצוה (ובמק"א התעוררתי בזה עפי"ד הר"ן בכתובות פ' מי שהי' נשוי לעגן בע"ח מאןחר פיון דבדיעבד אם קדם וגבה מה שגבה גבה היכי דאיכא סברא עושין פן לכתחלה ע"ש וא"כ מ"פ בסוגיין וקא פ"ר היא נימא פיון דאפי' אי אין מלקט לאכילה בדיעבד יוצא המצוה פנ"ל לקה פי מלקט לאכילה ממעטין לכתחלה ויש לחלק הענינים וא"כ התניח אי אמרינן לולב א"צ אגד שפיר משפחת בעידנא פשמגביהם בזא"ז משא"כ אי הוי אמרינן דמתני' אתיא כמ"ד לולב צריף אגד א"כ ל"ה בעידנא וא"כ גם אם עבר ומיעטן פסול משום מה"ב): והנה ראיתי בקונטרסו של כ"ת שמביא בשם המפורשים שנתקשו בד' הריב"א שבמרדכי הג"ל שכ' דמתקן הוי איסור דאורי' דמנ"ל הא לפענ"ד יש הוכחה לדבריו ע"ד הפלפול דהנה י"ל בדעת הריב"א ששפירש פלוגתא דראב"ש ורבנן לאחר דמוקי באית לי' הושענא אחריתי ול"ה מתקן ולכאורה אמאי קא' רבנן דאין ממעטין וי"ל דתרנוייהו ס"ל דשא"מ מותר ומיירי בשלקטן לאכילה ואי דהוי פ"ר פיון דאית לי' הושענא אחריתי הו"ל פ"ר דלא ניחא לי' כפירוש הערוף שהובא בתוס' שבת ק"ג ויומא ל"ה נאפ"ה לרבנן אין ממעטין פיון דמיירי בששהביאו לו ההדס האחר בי"ט וא"כ בעיו"ט ביה"ש הא הי' אסור למעט וכיון דאתקצי לביה"ש אתקצי לכולי יומא וא"כ א"א לו ללקוט לאכילה פיון דהענבים אסורים באכילה משום מוקצה עפמ"ג במש"ז סי' תרמ"ו סק"ה בשם הלבוש משא"כ ראב"ש הרי פאבוה ס"ל דלית לי' מוקצה כדא' בשבת מ"ד.

ולפי"ז שפיר מוכח כד' הריב"א דע"כ במיעוט הענבים איכא איסור דאורי' דאי לא הוי רק איסור דרבנן הלא כ' התוס' בביצה ל"א. דהיכי דאתקצי מחמת איסור דרבנן ל"א מיגו דאתקצי לביה"ש כו' היכי שהמוקצה נסתלק מן העולם וא"כ הי"ל למישרי גם אליבא דרבנן למעט לכתחלה אחר שהובא לו ההדס האחר: ומדי עיוני בהאי ענינא חזות קשה הוגד לי בש"ס ע"ז מ"ז.

בעי ר"ל המשתחנה לדקל לולבו מהו למצוה כו' פי אתא רב דימי אמר באשירה שביטלה קמביעאי לי' יש דחוי אצל מצות או אין דחוי אצל מצות ובתוס' שם הקשו דתפשוט דאין דחוי מהדיא דאם מיעטן פשר ותי' דהתם בידו למעט אבל הקא אין בידו דע"י עפוי"ם צריף לבטלה ולכאורה קשה דהרי הקא קיימינן אליבא דר"ל ונהרי לעיל מ"ב.

פרכינן לר"ל דס"ל ע"ז שנשתברה מאליה מותרת אמאי אין ישראל מבטל ע"ז של עפוי"ם תהוי כע"א שנשתברה מאליה ומשני אב"י התם. בשפחתה וא"כ ע"י שבירה גם

ישראל יכול לבטל ולפייז הרי תנן בע"ז מ"ט: פיצד מבטלה נטל הימנה מקל או שרביט אפי' עלה הר"ז בטלה וא"כ הי' ביז הישראל לבטל בעצמו האשרה ע"י קציצת הלולב מן הדקל דמהני לר"ל.

כמו נשתברה מאלי' ואפי' אי נימא דהסוגיא שם אזלא אליבא דרבא דמשני התם דאפי' ע"י שבירת ישראל ל"מ משום גזירה דילמא מגבה לה נהדר מבטל לה ג"כ קשיא. דהרי באמת הקשו הראשונים ז"ל הלא הישראל לא קני לה לע"ז בהגבהה דאין זכי' באיסוה"נ ותי' המג"א בסי' תקפ"ו דכיון דבאחריותי' דישארל קאי הו"ל ע"ז של ישראל וא"כ התייחד בתלוש משא"כ במקורב הא קרקע אינה נגזלת וליכא חיוב אחריות א"כ מהני גם קציצת הישראל לבטלו כע"ז שגשתברה מאלי' דמותרת לר"ל וא"כ הוי שפיר ביזו ול"ה דיהוי: אמנם נלפענ"ד דע"כ א"א לומר שהביטול הי' ע"י קציצת הלולב מן הדקל דא"כ תקשי ממ"נ אי קצצו הגוי מערב יו"ט הא בכה"ג לא שיני' דיהוי כמ"ש בתוס' סוף סוף ל"ב.

דהתם לא איבעיא לן אלא בנקטם ראשו מעיו"ט ועלתה בו תמרה ביו"ט אבל בעלתה בו תמרה מעיו"ט קודם שהגיע זמן מצותו לא חשיב דיהוי וה"ה בביתלה מעיו"ט ע"ש [ועפ"ז יש לתמוה ע"ד הרמב"ם פ"ב מה' בפורים הט"ז שכ' אשרה שביטלה אין מביאין ממנה בפורים שהפורים פקדשי מקדש הן ולכאורה יש להעיר דהרי הו' מקלמא אי יש דחוי אצל מצות או לא הוא איבעיא דלא איפשטא וקיי"ל דרק לחומרא אין דחוי אצל מצות ולא לקולא וא"כ אפי' אי נימא דלאו פקדשי מקדש הן א"א להביא בפורים מדקל זה דדילמא יש דיהוי ולא הוי בפורים וקא מעייל חולין בעזרה.

והנה לכאורה הי' איפשר לומר דדיחוי מעיקרא הא פשיט לי' מהא דאשחור מעי"ט דאין דיהוי ורק באשחור ביו"ט דהוא נראה ונדחה מיבעיא לי' וא"כ י"ל דהרמב"ם קאי בשנעשה אשרה קודם שהי' חל עליו מצות בפורים והוי דיהוי מעיקרו ובזה הא פשיטא דאין דיהוי אצל מצות ולכך קא' הטעם דכקדשי מקדש הן אמנם לפי"ז קשה דהרי אינו חל מצות בפורים רק כשהדקל והפירות הם של ישראל וביז עכו"ם הא לא משפחת מצות בפורים וע"כ דמירי שהישראל קנה הקרקע והפירות מהעכו"ם ומנכרין אנו לומר שהעכו"ם ביטלה קודם שמכרה להישראל דאל"ה הרי נעשה ע"ז של ישראל ואין לה ביטול וא"כ הו"ל פנקטם ועלתה בו תמרה מעיו"ט דל"ש דיהוי וה"נ הא נתבטלה הע"ז בשעה שהיתה עדיין ביז העכו"ם של"ה חל מצות בפורים.

ובמה שרצה הלח"מ פ"א מה' שופר ה"ג להעמיס בד' הרמב"ם שם לחלק בין עלתה בו תמרה מעיו"ט לאשרה שביטלה מעיו"ט יש לדבר הרבה לא עת האסוף פה. ואי דנימא דמירי כשהי' הדקל מקודם של ישראל ומשגדלו הפירות ונתחייבו בפורים מכרו לעכו"ם ונעשאו העכו"ם אשרה וביטלה ונחור הישראל ולקחה ממנו ז"א דא"כ דנעשה אשרה אחרי שכבר היו ראויין לבפורים תדר הו"ל נראה ונדחה וא"כ אפי' אי בפורים לאו פקדשים הם אין להביא בפורים מאשרה שביטלה דכיון דנראה ונדחה הא מספקא לן דילמא יש דיהוי ולא בפורים הם וקמעיל חולין לעזרה וממ"נ קשה ע"ד הרמב"ם ז"ל.

אָמָנָם י"ל כדא' ב"ב פ"א: גבי ספק בפורים דמקדיש להו וליכא חולין בעזרה וה"נ אִיפְשָׁר דְּמַקְדִּישׁ לְהוּ עַל תְּנַאי ובלא"ה י"ל דל"ד הָא לְנִקְטָם מְעִי"ט וְעַלְתָּה בּוּ תְמַרְהָ מְעִי"ט דְּהֵתָם בְּעָרְב יו"ט הָא לָא מְשַׁפְּחַת כָּלְל מְצוֹת לּוּלָב אָז מִשְׁא"כ בְּדָקְל וּפְיָרוֹת שְׂבִיד עֲפו"ם הָרִי יוּכַל לְחַוֵּל עַל הַפְּיָרוֹת הִלְלוּ מְצוֹת בְּפּוּרִים פְּשִׁימְפָּרָם לְיִשְׂרָאֵל.

וּרְאָנִי לְחִילּוּק זֶה נִרְאָה מְהֵא דא' בְּיוֹמָא ס"ד. מ"ט דְּרַב דְּאָמַר בְּעַלֵּי חַיִּים אִין נִדְחִין יְלִיף מִמְחַסְפֵּר זְמַן כּו' מִי דְּמִי הֵתָם לָא אֶתְחַזִּי כָּלְל הֵכָא נִרְאָה וְנִדְחָה וּבְתוֹס' שָׁם כ' וְאָפְנִי לְר' יוֹחָנָן כּו' ל"ד לְמַח"ז דְּהֵתָם מְשַׁעָּה שְׁהַקְדִּישָׁה הֵיְתָה דְּחִוּנִי וְקִשָּׁה לְכַאוּרָה דְּהָרִי בְּתַמּוּרָה י'.

ס"ל לר' יוחנן קדושה חלה על העוברין ולפי המסקנא הָתָם בְּתָם בְּמַעֵי תְּמִימָה אִפִּי בַר פְּדָא מוֹדָה דְּקִדְוִישָׁה חֵלָה עַל הָעוֹבְרִין א"כ גְּבִי מַח"ז נְמִי כְּשֶׁהַקְדִּישׁוּ בְּמַעֵי אִמּוֹ נִדְחָה ג"כ אַחַר הַהִקְדָּשׁ וְקִשָּׁה גִילְף מִמַּח"ז דְּדִיחִוִי מְעִיקְרוֹ ל"ה דְּדִיחִוִי וּמַכ"ש דְּקִשָּׁה לְמ"ד וְלִדּוֹת קִדְשִׁים בְּמַעֵי אִמּוֹ הֵן קְדוּשִׁים א"כ כָּל וְלָד קִדְשִׁים נִדְחָה בַּמַּח"ז אַחַר הַהִקְדָּשׁ וְעַכְצ"ל דְּלָא חֲשִׁיב דְּחִוִי לְאַחַר הַהִקְדָּשׁ אֲלָא הֵיכִי דְּמִשְׁהַקְדָּשׁ הִי יְכוּל לְהִיּוֹת קָרֵב פְּגוּן בְּהֵמָה שֶׁל שְׁנֵי שְׁוֹתְפִין אִי הִי מְקַדִּישִׁין שְׁנֵיהֶם הֵלָא הֵיְתָה חֲזִינָא לְהַקְרָבָה מִשְׁא"כ בְּנִלְדָּ בְּמַעֵי אִמּוֹ נְהִי דְּמִן קִדְשׁ הָא לָא מְשַׁפְּחַת שְׁיֵהִי אָז בַּר הַקְרָבָה כָּלְל דְּאִי הִי שׁוֹחֲטִין הָאִם הִי הַנִּלְדָּ פְּסוּל לְהַקְרָבָה מְשׁוּם יְתוּם עֵי בְּכוֹרוֹת נ"ו.

ובכה"ג לא מיקרי דחוי אחר ההקדש וה"ה די"ל הָכָא סְבָרָא זֹו דְּבִשְׁלָמָא בְּנִקְטָם מְעִי"ט וְעַלְתָּה בּוּ תְמַרְהָ מְעִי"ט הָא נִתְקַן הַדִּיחִוִי קְוֹדָם חֲלוֹת הַמְצוֹה פִּינּוּן דְּבְעָרְב יו"ט לָא מְשַׁפְּחַת חֲלוֹת מְצוֹת לּוּלָב כָּלְל מִשְׁא"כ בְּפּוּרִים כְּשֶׁהַפְּיָרוֹת הֵם בְּיַד עֲפו"ם הָא שְׁפִיר מְשַׁפְּחַת שְׁיֵהִי עֵתָה עַל הַפְּיָרוֹת הִלְלוּ חוֹבֵת מְצוֹת בְּפּוּרִים כְּשֶׁיִּכְאוּ לִיד יִשְׂרָאֵל וּבְכַה"ג אִיפְשָׁר דִּישׁ דִּיחִוִי וְעוּ"ל דְּהֵרַמְב"ם קָאִי הֵתָם בְּאִילָן שְׁנָטְעוּ וּלְבַסּוּף עֲבָדוּ דְּנִעְבְּד בְּמַחְנֵיב שְׁרִי לְהִדְיוּט וּמְאִיס לְגַבּוּהָ אִפִּי אַחַר בִּיטוּל וּלְכַד קֵא' דְּבַפּוּרִים הֵנִי פְּלַגְפוּהָ וְלֵא מִפְּחַת דִּיחִוִי קְאָתִינּוּ עֲלָה עֵרַמְב"ם פ"ח מ' לּוּלָב וּסְפִי"א דְּפָרָה) וְאִי כְּשֶׁקֶצְצוּ הָעֲפו"ם בִּי"ט הָרִי בְּלֵא"ה אִין יוֹצְאִין בּוּ מְשׁוּם מְוִקְצָה כְּמִבְּנֵי מַד' הַפּוֹסְקִים בֵּא"ח ס' תִּרְנ"ה בְּעָרְבָה שְׁנִקְצָצָה בִּי"ט אָסוּר לְהַנִּיחָה בְּלוּלָב בּוּ בְּיוֹם וּל"ד לְלוּלָב שְׁהוּבָא מַחוּץ לְתַחוּם אוּ שׁוֹפֵר שְׁהוּבָא מַחוּץ לְתַחוּם בְּסִי תִקְפ"ז דִּיּוֹצְאִין בּוּ מְשׁוּם דְּהֵתָם לָאוּ מְוִקְצָה הוּא הוּא דְּחִוִי לְיִשְׂרָאֵל אַחַר אֲבָל נִתְלַשׁ מִמְחַנְבֵּר דְּאָסוּר לְכָל וּמְוִקְצָה גְּמוּר הוּא לְטַלְטַל הָעֵמִידוֹ חֲכָמִים דְּבְרִיָּהֶם בְּמָקוֹם מְצוּהָ בְּשׁוֹא"ת ע' בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שָׁם בְּשֵׁם שׁו"ת פנ"י וְאִי דְקִי"ל אִין מְוִקְצָה בְּשַׁל גוֹי הָרִי כ' בֵּט"ז א"ח ס' ש"י סק"ב דְּזַהוּ דְּנִקָּא כְּשֶׁהוּא מְוִקְצָה מִחַמַּת חֲסָרוֹן הִכְנָה דְּאִין הָעֲפו"ם מְוִקְצָה מְדַעְתּוֹ כְּלוּם אֲבָל בְּמַחְנֵיב שְׁלִקְטוּ עֲפו"ם בְּשַׁבַּת אָסוּר לְכ"ע ע"ש וּבְאַמַּת הַדְּבַר מְוִקְצָה מְסוּגִיָּא דְּבִיבָה כ"ד: בְּנִכְרִי שְׁהִבִּיא דוֹרוֹן דָּאִם יֵשׁ בְּמִינוֹ בְּמַחְנֵיב אוּ שְׁמַחְסוּר צִידָה אָסוּר וְע"כ דָּאִם הוּא מְוִקְצָה מִחַמַּת חֲסָרוֹן מְלֵאכָה פְּגוּן מְחַנְבֵּר וּמְחַסְפֵּר צִידָה הֵנִי מְוִקְצָה גַּם בְּשַׁל נִכְרִי וְא"כ אִם נִקְצָץ הַלוּלָב מִן הַדְּקָל בִּי"ט בְּלֵא"ה אָסוּר לְצַאת בּוּ מְשׁוּם מְוִקְצָה וְע"כ שְׁבִיטְלוּ הָעֲפו"ם בִּי"ט ע"י אִמִּירָה כְּבִי"ד ס' קמ"ו ס"ז וְא"כ לָא הִי בְּיַד הַיִּשְׂרָאֵל לְבִטְלוּ: וְהֵנָּה בְּפִירִש"י שָׁם פִּי בְּאַשְׁרֵיהָ שְׁנֵאֲסָרָה אִף לְהִדְיוּט וּבִיטְלָה כְּדֵא' בְּמַתְנֵי נוֹטֵל מֵהָ שְׁהַחֲלִיף כּו' וּלְפַעַנ"ד תְּמוּהָ דְּנִהֵי דְּהַלְשׁוֹן דְּקֵא' בְּגַמ' הַמְשַׁתְּחָנָה לְדָקְל מְיֻשָּׁב גַּם לְפִירִש"י עֲפַמ"ש בְּתוֹס' שָׁם מ"ח.

דבאילן שמונשרש בקרקע לא נאסר בגידע ופיסלו בלא השתחונן! אבל עכ"פ אינו מוכן אמאי לא ניתא לי' לרש"י ז"ל לפרש בפשיטות דהבעיא קאי באילן שנטעו מתחלה לקף או שנטעו ולבסוף עבדו א אליבא דריב"י והישאל קצין הלולב מן הדקל מעיו"ט דלא נתבטל ואח"כ ביטלו העכו"ם ביו"ט.

וגוף הפירוש בגידעו ופיסלו לשם ע"ז דנתבטל עיקר האילן ע"י שנטעל מה שחידש הוא תמוה לפרש הכי בסוגיין דהרי גם ע"י שנטעל הישראל החידוש משתרי עיקר האילן כמבואר בדרף זה עמוד ב' ובדרף מ"ח.

ובפירש"י שם וא"כ הני שפיר בידו וכל שבידו ל"ה דחוי פקונשי' התוס' ולבר מן דין לא ידעתי מה דחוי שייך פאן הרי א' התם לעיל מיני' במשתתנה לקמת חיטין קמחה פשר למנחות משום דנשתנה דמעיקרא חיטי והשתא קמחא והכי מבואר בתוס' זבחים צ"ו.

ד"ה אלא דהיכי דנשתנה לפנים חדשות ל"ש לומר דנדחה ע"ש ומכ"ש הכא דלאחר שנטעל מה שהחליף וגדילים לולבים אחרים הרי פנים חדשות פאו לכאן ואיך שייך דחוי בזה: והנה בתוס' בע"ז שם ובראשונים ז"ל נתקשו בהא דמיבעיא לי' לר"ל באשירה שביטלה אי פשר למצוה משום דחוי הרי בסופה ל"א: אמר רבא לולב של עכו"ם לא יטול ואם נטל פשר וכיון דבדיעבד פשר גם קודם הביטול איך שייך לומר דנדחה שאין יוצאין בו גם לאחר הביטול ונלפענ"ד בשוב זה דהנה בפירש"י סופה שם פי' לולב של עכו"ם וז"ל ששימשו בו לעכו"ם לכבד לפניו בקרקע א"נ שעבודתה בלולב להעבירו לפני' או לזרקה בו עכ"ל ולכאורה תמוה אמאי לא פירש בפשיטות לולב של ע"ז עצמה שנטע האשירה מתחלה לקף או שהשתתנה העכו"ם להלולב והנה בהא דפי' שעבודתה בלולב להעבירו לפניו או לזרקה בו י"ל דנתפונן לישוב בזה קונשי' התוס' שם שהקשו דמפי אגבה נעשית ע"ז של ישראל ולקף פי' דמירי בכה"ג דבאמת לא נעשית תקרובת ע"ז ממש דהא לא נאסר משום תקרובת ע"ז אלא כשהוא פועל פנים כדא' בע"ז נ"א.

דבעינן זריקה המשתברת אפס דהב"י ביו"ד סי' קל"ט הביא בשם המרדכי דאפי' תקרובת שאינו פועל פנים מאיס הוא למצוה כדמצינו במשתתנה לדקל דמאיס למצוה אע"ג דשריא להדיוט וכ"כ רי"ו נתיב י"ז ח"ד וא"כ ל"ק דנעשית ע"ז של ישראל פיון דבאמת לא נאסר להדיוט רק משום מאיס למצוה וליכא חילוק בין אם הוא של ישראל או של גוי אבל במה שפירש"י ששימשו בו לע"ז לא הועיל פלוג' דוחק לומר דס"ל לרש"י כשי' הר"א ממיץ שהובא בטי"ד סי' קמ"ו שכ' פיון דע"ז של גוי ונעשית של ישראל רק מדרבנן ל"מ ביטול לקף במשמשי' לא גזרו וכמ"ש בשעה"מ פ"ח מלולב ליישב ד' רש"י ז"ל בזה פיון דבאמת משמע מכ"ד דרש"י ז"ל לא קאי בשיטה זו ועתי' הרשב"א סופה שם וע"כ כתי' התוס' שם דלא נתפונן לזכות א"כ הו"מ לפרושי גם בע"ז עצמה ולפענ"ד בכונת רש"י ז"ל בזה דהרי באמת קשה אמאי אם נטל יצא משום דמצות לאו ליהנות ניתנו הרי לפי המתבאר מדברי הראשונים ז"ל בע"ז כ"א.

דבע"ז עובר משום לאו דלא תביא תועבה אל ביתך גם בלא נהנה רק בהכנסה לרשותו בלחוד דלא פהחינוף מצוה תק"ט. וא"כ למה יצא בדיעבד בלולב של עכו"ם נהי דמצלל"נ הרי אפתי איפא איסור דלא תביא תועבה אל ביתך והו"ל מצוה הפאה בעבירה וי"ל דלקף פירש"י ז"ל דמירי במשמשי' ע"ז וס"ל כד' הרמב"ן שבסה"מ מצוה קצ"ד

דְּהֵלָאוּ דְּלֵא תְּבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתָהּ הוּא רַק בַּע"ז עֲצָמָה וּמִשְׁמָשִׁי ע"ז אֵינוּ בְּכָלֵל זֶה וּא"כ ל"ה מֵהַב"ע וּמִכ"ש לִפְיָ הַשְּׁנִי דַל"ה תִּקְרָנֶת ע"ז מִמֶּשׁ רַק מְאִיס לְמִצְוָה בְּנֹדָאֵי ל"ה מֵה"ב דְּנֶהֱי דְּבִפְסוּחִים ל"ה: אֲמָרִינוּ דְּגַם בְּטָבֵל טְבוּל מְדַרְבְּנָן שְׁיָהּ מֵה"ב עִפְרִיש"י שְׁם בַכ"ז הוּא רַק בְּאִסּוּר דְּרַבְּנָן מִמֶּשׁ וְלֵא הֵיכִי שְׁהוּא רַק חוּמְרָא דְּרַבְּנָן וּא"ש.

וּלִפְי"ז מִיִּנְשָׁב לְנִכּוֹן קִוְשָׁי הַתּוֹס' הַנ"ל דְּהֵתִינַח בְּמִשְׁמָשִׁי ע"ז שְׁפִיר אִם נָטַל פֶּשֶׁר פִּינוֹן דְּמִצְלָל"נ וְלֵא תְּבִיא תוֹעֵבָה לִיכָא בְּמִשְׁמָשִׁין מִשָּׂא"כ בַּע"ז בְּסוּגְיָן הָא מִיָּרִי בְּהַשְׁתַּחֲוָה לְדָקֵל שְׁהֵלּוּלָב עֲצָמוּ הוּא ע"ז א"כ אִיכָא לָאו דְּלֵא תְּבִיא תוֹעֵבָה וּא"כ קִוְדָם הַבִּיטוּל אִפְיָ בְּדִיעֵבַד לֵא יֵצֵא מִשּׁוּם מֵהַב"ע וְשְׁפִיר מִיִּבְעֵינָא לִי לר"ל לְאַחַר הַבִּיטוּל אִי אֲמָרִינוּ דְּחוּי אֲצַל מִצּוֹת וְהֵבֵן זֶהוּ מַה שְׁעָלָה בְּמִצְוֹדָתִי בְּבִיאוּר סוּגְיָא זֹו בַס"ד וְאַפְתָּבָם עַל סִפְרָ לְמַעַן תַּת לוֹ אוֹת כִּי הַשְׁתַּעֲשַׁעְתִּי בְּדַבְּרֵי פִלְפוּלוֹ אֲשֶׁר הֵעֲלָה עַל סִפְרָ דְּמַר אָבִיו הַגָּאוֹן זצ"ל וּמִצְאָתִים טוֹבִים וְנִכְחִים בְּנוּיִם עַל אֲדָנִי סְבָרוֹת יִשְׁרוֹת.

וְהַ' יִנְפְּהוּ לְהַגְדִּיל תוֹרָה וּלְהַאֲדִירָה וְנִפּוּצוֹ מְעִינֵי תוֹרָתוֹ וְחֻקְמָתוֹ חוּצָה כְּנִפְשׁוֹ וְנִפְשׁוֹ יְדִידוֹ מ"ח דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִי' לִז בַּעֲזָה"י יוֹם א' ער"ח מנ"א תְּרַחֵם לִפ"ק סְטָרִי מְנַחֵם צִיּוֹן וּבּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יִשְׁפּוֹת שְׁלוֹם בְּרָכָה וְחַיִּים לְכַבּוֹד ש"ב יְדִידֵי הָרַב הַמֵּאֵה"ג חָרִיף וּבָקִי שְׁהִיו"ח כַּש"מ יַעֲקֹב יִצְחָק הַלּוֹי נ"י אִישׁ הוֹרְוּיָן אַבְד"ק קַאֲנַטְשׁוּגַא יצ"ו.

מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי עַד"ש אוֹדוֹת הַקְּצָבִים בַּק' שְׁשׁוּחֲטִין עֲגָלִים לְמֵאוֹת וְלֵאֲלָפִים כְּלֵי בְּדִיקָה כְּלָל וְנִשְׁחָטִים כְּלֵי בְּרָכָה וְשׁוֹלְחִים אוֹתָם לְעִיר וּוְיַעַן לְמוֹכְרָם עַל טְרִיפוֹת בְּכַדִּי שְׁלֵא יִשְׁלַמוּ הַמְּכָס כְּפִי הַקְּצוּב וְנִקְרָאִים טְרִיפְעֵנַע קַעֲלַבְלִיךְ וְנִפְשׁוֹ בְּשִׂאֲלָתוֹ אִם יֵשׁ אִסּוּר לַעֲשׂוֹת סְחוּרָה בְּהֵם בְּקִבְעוֹת: הֵן אֲמַת שְׁמִבְנָאָר בְּרַמְב"ם ספ"ח מֵה' מֵאֲכָלוֹת אִסּוּרוֹת דְּאִפְיָ בְּסַפְקֵי אִסּוּר אִסּוּר לַעֲשׂוֹת סְחוּרָה כְּפִי מַה שְׁהֵבִין הַמִּשְׁנָה לְמִלְּךָ שְׁם מְדַבְּרֵי אֲמָנָם הֵיטֵב אֲשֶׁר דָּבַר בְּזֶה בְּשׁו"ת רַעַק"א סִי' ע"ד לְהַעֲמִיס בַּד' הַרְמַב"ם דְּהָא דְּסַפְקֵי אִסּוּר אִסּוּר לְסַחֲרָה הֵינּוּ כְּגוֹן סַפְקֵי חֵלֶב טָמֵא וְכִי"ב פִּינוֹן דְּבִטְמָאִים וּבְשִׂרְצִים אִסּוּר הַסְּחוּרָה מֵה"ת דְּדָרְשָׁא דִּיהֵי' לְאַסְנֹר סְחוּרָה בְּשִׂרְצִים כְּתִיב וּלְכַף נְבִילוֹת וְטְרִיפוֹת לִיכָא לְמִילָף מִיִּנְיָהּ דְּמַה לְהַנְדָּה שְׁפָן ל"ה לְהֵן שְׁעַת הַפּוֹשֶׁר וְע"כ בְּאַמַּת אִסּוּר סְחוּרָה בְּנִבְלָלוֹת וְטְרִיפוֹת ל"ה רַק דְּרַבְּנָן כַּמ"ש בְּתַשׁו' חו"י סִי' קַמ"ב וּא"כ בְּסַפְקֵי נו"ט הָיִי סַד"ר וּלְקַוְלָא ע"ש וּבִלֵּא"ה בַּנ"ד אֵין פָּאן אִסּוּר פִּינוֹן דְּרֹב בְּהֵמוֹת כְּשִׁרוֹת הֵן וּבְדִיקַת הַרְיָאָה אֵינָה אֲלֵא חוּמְרָא דְּרַבְּנָן בְּפִרְט בְּעֲגָלִים הַרְפִּים שְׁאִין סִיְרָכוֹת מְצוּיוֹת בְּהֵן הֵלֵא מְבֹאָר בַּש"ע סִי' ל"ט דְּאָף הַמְּחַמְרִים בְּנִאֲבָדָה הַרְיָאָה מוֹדוֹ בְּגִדִּים וְטָלָאִים וְעֲגָלִים הַרְפִּים דְּכָשֶׁר וּבְחִי' פַּנ"י בִּיצָה כ"ה.

הֵעֲלָה בְּשִׁי רַש"י ז"ל דְּאִפְיָ לְכַתְּחֵלָה א"צ בְּעֲגָלִים הַרְפִּים בְּדִיקַת הַרְיָאָה א"כ מֵאִין הַרְגָּלִים לְאַסְנֹר לְהַסְתַּחַר בְּהֵן כְּשִׁלָּא נְבִדְקוּ הַרְיָאוֹת שְׁלֵהֵן וַיֵּשׁ עוֹד סְבָרָא גְדוּלָה לּוֹמַר פִּינוֹן דְּכָל הַטַּעַם דְּאִסּוּר סְחוּרָה בַּנּו"ט הוּא מִשּׁוּם דִּילְמָא אֲתִי לְמִיכָל מִיָּנִי כַּמ"ש בַּב"י בַּסִּי' קִי"ז בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א וְזֶה שְׁיָהּ רַק בְּאִסּוּר שְׁאִין לוֹ תִּקְנָה מִשָּׂא"כ בַּנ"ד הָרִי שְׁפִיר יוֹכֵל לְאַכּוֹל מֵהֵן כְּשִׁיבְדוּק הַרְיָאוֹת שְׁלֵהֵן.

וְהִנֵּה אִף שְׁנִמְצָאִים בִּינֵיהֶם עֲגָלִים פְּחוּתִים מִשְׁמָנָה יָמִים בַּכ"ז הָרִי הַסְּכַמַּת רֹב הַפּוֹסְקִים דְּגַם אִסּוּר זֶה דְּפָחוֹת מַח"י אֵינוּ רַק מְדַרְבְּנָן לְהַדְיּוֹט וְגַם הֵלֵא אֵין פְּנִינָתוֹ עַל הַעֲגָלִים הָאֵלָה דּוֹקָא רַק בְּדָרְךָ הַזְּמָנוֹת הו"ל כְּנִדְמָנוּ וְשָׁרִי כְּעִין מ"ש בַּט"ז סִי' קִי"ז לְלַמֵּד זְכוּת

על חוכרי הפפרים מן השר דהיגנו כל ההכנסה של השר ובכלל זה החזירים שפחצר כו' ע"ש והה"נ שרי מה"ט ועפר"ח בק"א סי' ו' ובתשו' נוב"י מהד"ת סי' ס"ב: אָמַנְם מה דפשיטא ל"י לכ"ת דשחיטת העגלים האלה א"צ ברכה מיפעיא לי טובא דהרי אף דאין בודקין הרגאות שלקח מ"מ פיון דרוב בהמות פשרות הן צריף לברך שגרי מה"ט הצריכו לברך על השחיטה עובר לעשייתן קודם השחיטה ול"ח שמה תתנבל ויהי' ברכה לבטלה משום דרובא פשרים הן והכי א' בירושלמי פ' הרוואה שהובא בפ"ה סי' י"ט שחיטה מאימתי מברך ריו"א עובר לעשייתן חזקת בנ"מ פשרים הן וגדולה מזו כ' בפ"ה שם סק"ב בשם הרש"ל דאפי' בשוחט דבר דאטייליד בה ריעותא מברך על השחיטה פיון דאפי' אי מיטרפא מהני לה השחיטה לטהרה מידי גבילה ועכ"פ בנ"ד דליפא ריעותא אמאי לא יברכו על השחיטה.

איברא שהפר"ח כתב דאין לברך אא"כ דעתו לבודקה ולאנכלה. אָמַנְם יפה השיג עליו הגאון תב"ש ז"ל דמה לנו אם אין דעתו לבודקה פיון שיש בודק ויכול לבא לידי אכילה אעפ"י ששוחט להאכיל לעפ"ם או לכלבים ה"ז מברך שאם ימלך יאכל ממנה וה"ר לזה מפסחים פ"ד: דאמרין התם דאינו נוהג שבירת עצם בפסח פי אם היכי דראוי לאכילה ואמרין דבנא נוהג ומשמע אע"ג דרצונו להניחו כה נא מיקרי ראוי לאכילה פיון דאיבעי מימליה ומטוי לי ואכיל לי'.

והה"נ קרינין בי' ונבחה ואכלת פיון דאי בעי מימליה ובדיק לה ואכיל לה ע"ש ולפענ"ד הדברים ק"ו דמה התם דעשה מעשה שסילקו מן האש בהיותו נא שזה מוכיח על מחשבתו שרוצה לאוכלו נא.

נהרי בתוס' חולין ל"ט. כ' דהיכי דעושה מעשה ודאי לא מימליה וכי"ב כתבו הרע"ב והר"ש בפ"ט דפ"ה משנה ד' החושב על מי חטאת לשתות רא"א פסול כו' אר"י בד"א במים שאינו מקודשין אבל במים המקודשין רא"א פשיטה כו' ופירשו דבמים המקודשין אמרינן אימלוכי מימליה וחוזר בו ממחשבתו אם לא פשעושה מעשה שאז לא מימליה ונחשיב היסח הדעת ע"ש (ע' רי"ט אלגזי ה' בכורות פ"ג ס"ק מ"א שה"ר דחיישי' לאימלוכי מנדרים י'.

ולקאמור אין ראי' דשאני דיבור ממעשה וע' בה"ט יו"ד סי' י"ח סק"ו שכ' דמש"ה לא מברכינין על בדיקת ספין קודם שחיטה דחיישינן שמה ימליה ויהי' ברכה לבטלה ולפענ"ד צל"ע בזה דכיון דבשעת הברכה דעתו לשחוט אפי' פי מימליה אח"כ ל"ה ברכה לבטלה והו"ל פהא שכ' הרא"ש בפ"ק דמענית סוסי' י"ז דכיון דבשעה שהתפלל הי' דעתו להתענות לא מיקרי שקרן בתפלתו אם אכל אח"כ וע' חת"ס יו"ד סי' שכ"ח לענין אם שואל א"ע על התרומה ל"ה הברכה שביורה על הפרשת תרומה ברכה לבטלה למפרע וע' ספר יהושע בפ"כ סי' תקי"ג ויש להביא עוד ראי' לזה מד' הש"ה בח"מ סי' ש"ו סק"ז שמביא שם ד' הש"ג שמסתפק לענין טבח אופן שקלקל דאפי' בחנם חייב לשלם דהו"ל שומר שכר פיון שמרויח שכר הברכה.

וכ' עליו דתלמיד טועה כתבו פיון דמבואר בגמרא דבחנם פטור. ולקאורה היכי הומ"ל הכי פלל דהרי פי מנבל אח"כ השחיטה הו"ל למפרע ברכה לבטלה ואין לו שכר ברכה.

אע"כ דכיון דבשעה שפירף הי' דעתו לשחוט יפה לא הוי ברכה לבטלה כשניבל אח"כ השחיטה והרי מבואר בחי' הריטב"א חולין ק"ו דמי שנטל ידיו וביורה ונמלה שלא לאכול ל"ה ברכה לבטלה ע"ש והה"נ פיון דבשעת בדיקת הספין דעתו לשחוט בו אין לנו למיחש לאימלוכי מלבד הסברא הנ"ל דכיון דעושה מעשה הבדיקה לא חיישינו לאימלוכי פנ"ל חוץ לזה אפי' אי ימלה לא יהי' הברכה לבטלה וכיון דהדבר הוא בידו לימלה או לא שפיר הי' רשאי לברך דרק בדבר שתלוי ביד אחר אין לברך שמה ימלה האחר עתשו' הרשב"א ח"א סי' ח"י או שיוכל להתבטל ממילא שלא ברצונו כבתוס' פתובות ע"ב.

ומנחות ס"ה: לענין ספירת זבה אבל לא היכי שתלוי בעצמו) ואפ"ה אמרינו דמיקרי ראוי לאכילה פיון דאי בעי מימלה ומטוי לי' ואכיל לי' מכ"ש בשוחט לעכו"ם שלא עשה עדיין מעשה המוכחת על מחשבתו שרוצה להאכילו לעכו"ם או לכלבים בנדאי קרינו בי' ונבחה ואכלת מטעם אי בעי מימלה ומצינו פעין זה בריש מנחות דמנחה מעשיה מוכיחין על מחשבתה שמכוב אבל בזבחים שחיטה אחת לכולן והה"נ שחיטת העגלים האלה הלא היא ככל השחיטות הפשוטות להכי אפי' אי מחשב שלא לאכול בכ"ז קרינו בי' ונבחה ואכלת מטעם דאי בעי מימלה וכי"ב כ' ברא"ש פסחים פ' כל שעה סי' ט"ז לבאר ד' הש"ס ברכות ל"ז: לתם העשוי לכותח פטור מן החלה והתניא חייבת התם כדתני טעמא רי"א מעשי' מוכיחין עלי' עשאן פעבין חייבין פלימודין פטורין וביאר הרא"ש ז"ל עפ"י דהירושלמי דקא' עיסת כותח חייבת בחלה שמה תמלה ומעשה חררה לבנה והלפה עשאן פעבין מחויב בחלה משום דילמא אתי לאימלוכי אבל לימודין לאו אורחה למימלה ע"ש הרי דמחייבינו בחלה אע"ג דכפי שעשאה כעת לכותח היא פטורה מ"מ רמינו חיובא עלי' להפריש חלה ולברך משום דילמא מימלה ורק פלימודין מעשיה מוכיחין עלה שלא ימלה מכ"ש בשוחט לעכו"ם שאין בשחיטה זו שום שינוי מבשחיטה אחרת בדאיפא בודק שפיר מחויב לברך דילמא אתי לאימלוכי דכיון דיכול למימלה ולבדוק הו"ל כשוחט לאכול דומיא דמצינו בסוטה מ"ג: גבי הרפכת ילדה בילדה דנטע קמייטא לסיג ולקורות דלא בטיל שני' בראשונה כמו ילדה שסבכה בזקנה משום דאי מימלה עלה בת מיהדר הוא והוי כאלו גם נטיעה הראשונה היתה לאכילה ע"ש והה"נ פיון דא"ב מימלה הו"ל מעיקרא כשוחט לאכילה ואשכחן כי"ב בפסחים ל"ח: דקא' לענין לחמי תודה שעשאן למפור בשוק לצורכי תודה אפ"ה יוצא בהן י"ח מצה בפסח אם לא מכרן אע"ג דבעינו מצה המשתמרת לשם מצה משום דכל לשוק אימלוכי מימלה אמר אי מזדבן מזדבן ואי לא מזדבן איפוק בהו אנא ומיקרי עי"ז משומרת לשום מצה משום טעמא דמימלה ומכ"ש דחשיב עי"ז שוחט לאכילה פיון דמימלה ובדיק לה ומחויב לברך על השחיטה כשיש בודק ויש להביא עוד ראי' לזה ע"ד הפלפול מדברי הש"ס ביצה כ"א.

והתניא מעשה בשמעון התימני שלא בא אמש לביהמ"ד בשחרית מצאו יהוד' בן בבא א"ל מפני מה לא באת אמש לביהמ"ד א"ל בלשת באה לעירנו ובקשה לחטוף את כל העיר ושחטנו להם עגל והאכלנום ופטרנום לשלום א"ל תמה אני אם לא יצא שרכם בהפסדכם שהרי אמרה תורה לכם ולא לנכרים ואמאי הא חזי למיכל מיני' א"ר יוסף

עגל טריפה הנאי ולכאורה קשה לפי"ד הלכות א"י בשם אלדד הדני הובא במרדכי ריש חולין הביאו הט"ז סי' י"ט והובא גם בתוס' זבחים ל"א.

דשחט ולא בירך שחיטתו פסולה וברא"ש ריש חולין מובא בשמו דאפי' בשכח ולא בירך שחיטתו פסולה א"כ מ"פ נהרי חזי למיכל מינ' דהרי פיון דשחטוהו להאכילו לנכרים ע"כ שלא בירכו על השחיטה וא"כ השחיטה פסולה לפי"ד ההלכות א"י ואסור לישראל לאכול ממנו אע"כ דהכי דאיכא בודק מחויב לברך וזהו דפריה ש"ס והא חזי למיכל מינ' היינו בדאיכא בודק הא מחויב לברך על השחיטה מטעם דילמא מימלך ואמאי קא"ל דיצא שקרם בהפסד.

ויהי' מזה ראי' לפרש"י שם דהעגל הי' משל ישראל דאלו לשי' התוס' שם דהעגל משל נכרים הי' הא ל"ש דילמא מימלך ואין לברך על השחיטה א"כ לא חזי למיכל מינ' אגמם התוס' באמת לא ס"ל פהלכות א"י הנ"ל וכדקיי"ל להלכה דגם בהניד ולא בירך שחיטתו פשירה וע"כ שפיר מפרשים שהעגל הי' משלהם.

עכ"פ נראה דבשחיטת העגלים הנ"ל מחויב לברך פשיש בודק וי"ל שזהו הפונה בד' הפמ"ג סי' י"ט שכ' בשם הבל"י שחט לרפואה או לפלבים יברך אם ירצה. ולכאורה הוא תמוה הכי ברצונו הדבר תלוי וי"ל שבזה הדבר תלוי ברצונו אם הוא בעצמו א"י לבדוק שישחטנו במקום שיש בודק ואז יתחייב לברך: סי' לח וע"ד אשר דרוש ידרוש מעמי לחיות דעי בענין שהזבחים שמשלחים העגלים הללו לעיר וויצען אינם משלמים לכ"ת הפרס הקצוב לו מפל בהמה ומעלתו בא בטענה אחרי שמאז מעולם בתשעה ימים שמר"ח אב עד אחר ט"ב ששוחטין ג"כ בלי בדיקה המנהג קבוע לשלם מזביחה זו פרס להרב כפי שמשלמין מטריפות אם פן אפוא בדין הוא שיטול שכרו גם מאותן העגלים: הנה לא פורש במכתבו איך נכתוב בהשטר רבנות ש'לו לשון ההתחייבות של הפרס שלו מבני הקהלה למען נוכל להתנהג הדין עפ"י דקדוק לשון השטר כמבואר בתוס' תמורה י"ז: דצריך לדקדק בלשון השטר יותר מדברי המשנה והנה אם נכתב סתם שחייבים הזבחים לשלם לו מפל אשר ישחט בעירו ומה לו שהבשר נשלח למקום אחר אין דינו אלא עם הזבחים כהוא דמצינו בחולין קל"ב.

לענין מתנות פהונה דדרשינן מאת זבחי הזבח שדין הפהן עם הטבח והכי קיי"ל ביו"ד סי' ס"א דאף אם שוחט להאכיל לכלבים או לרפואה ג"כ חייב במתנות פהונה אפס בנמצא טריפה גזה"כ הוא דפטור ממתנות דהתורה לא חייבה אלא מה.

שראוי לאכילת פהן ולא מה שא"ר רק לכלבו. וא"כ בעסק התחייבות דמי הפרס שלו פיון שפכר נהוג לשלם לו ממה שנשחט אף בלי בדיקה כגון ט' ימים שמר"ח אב לא נגרע פחו במה שיהם זבחים לשלוח הבשר לוויצען פיון דלשון השטר כולל התחייבות ג"כ על אופן זה דאין דינו אלא עם הטבחים פנ"ל וכבר ידוע מ"ש הראשונים ז"ל ומפללם הריב"ש בס"ר ר"ז דבשטרות דינם כמו בנדרים דהולכין בהם אחר לשון בנ"א ובלשון מסופק בנדרים כ' בתוס' ע"ז כ"ז.

ובכ"ד דאזלינן בתר לשון המקרא ובלא"ה הלא מסתימת הלשון משחיתת כל בהמה כו' משמע אף שאין הפשר נמפר בעיר הזאת וכבר כתב הב"י בח"מ סי' מ"ב בשם תשו' הרשב"א דהיכי דהלשון פולל לפי דעת השומעין אפי' לא בא מפני בפשר ל"א בזה נד בעל הפשר על התחונה ומפשינן לי' לפי דעת השומעים ע"ש ואף שמעולם ל"ה מנהג בעירו לשחוט בהמות בלי בדיקה ולשלוח הפשר משם וזה חדשים מקרוב באו וא"כ לא עלה ע"ד שיתחייבו גם על אופן זה.

בכל זה אם התחייבו א"ע בני הקהלה נגדו בפשר בלשון זה מסתמא הי' דעתם בכל מה שישפול לשון זה עפ"י דתוה"ק כעין מ"ש התוס' בערכין ה'. בענין מעריף פחות מן חודש דאר"מ אדם יודע שאין ערוך לפחות מן חודש ונאמר לשם דמים וכ' התוס' דאפי' אינו יודע מ"מ דעתו עפ"י שתיקנו חכמים אותו הלשון ועתו"ס גיטין ט'.

ד"ה ואינו חוזר בעבד כו' דמסתמא דעתו כמו שיאמרו לו חכמים ע"ש ובפרט לפ"מ שגזפר במכתבו שהדרובין נמפרין בקהלתו א"כ אפי' אי הי' חיוב אנשי הקהלה רק באופן שיהי' נמפר הפשר בעירו בכ"ז אטו בענין שיהי' נמפר כל הפשר מהבהמה ורק לענין דו"ה מצינו בב"ק ע"ח: דאם ש"יר דבר הנותר עמו בשחיטה אינו חייב בדו"ה דגזה"כ וטבחו פלו' בעינו או מקרו פלו' בעינו ובסתם ודאי המשמעות גם אם נמפר קצת מהפשר במקומו חל על הזבחים חיוב תשלומי הפרס הקצוב לו: ובדבר מה שנתקשה בפ' מטות בפסוק כ"ב.

אף את הנהג וגו'. פירש"י אעפ"י שלא הנהיר לכם משה אלא על ה' טומאה כו' ואף לשון מיעוט פלומר ממועטין אתם מלהשתמש בפלים אפי' לאחר טהרתן מטומאת המת עד שיהיה מכליעת איסור גבילות והקשה כ"ת הרי אנו קי"ל דלא אסרה תורה אלא פלים בני יומן.

לא ידענא מאי קושיא היא זו הלא אזהרת התורה במדין ג"כ ל"ה רק על ב"י ולרבנן דר"ע דפסחים מ"ד: באמת קא' דגע"נ חידוש הוא ואסרה תורה גם אב"י דס"ל דגם קדירה ב"י א"א דלא פגמה פורתא ור"ע ס"ל התם דלאו חידושא הוא דבגע"מ לא אסרה תורה אלא קדירה ב"י והרי פלים הנקחים מן הנכרים אפי' הע"ש א"צ פדממעטין בע"ז ע"ה: מקרא דא"צ הע"ש וא"כ אפי' למ"ד לינת לילה פוגמת ותחלת הלילה גורם ע' ברא"ש שם ג"כ היו צריכין להגעילן להשתמש בהן בו ביום.

ובמה שנתקשה בדברי הרמב"ן עה"ת שם עשו"ת רדב"ז ח"ו סי' שני אלפים ר"ה שמבאר דבריו בזה ובשאר דבריו לא ירשני הזמן לעיין פעת ועוד חזון למועד ברצה"י דברי ש"ב ידיו דור"ש באהבה: סי' לט בעזה"י יום א' מ"ה למב"י שנת תרנ"א לפ"ק סטרי.

שפעת שלום וברכה לכבוד ידידי הרב החרוף ובקי מוה' שמואל ישע' בירנבוים נ"י דומ"ץ דק"ק ליזענסק יצ"ו: מכתבו הגיעני עד"ש בקצב א' שקנה עגל בן י' ימים מישראל ומעת שנולד לא עמד על רגליו כלל ומכרו לו בפירוש בספק טריפה שלא ישחטנו עד שיעשה עליו שאלת חכם והקצב לא הודיע להשו"ב מזה ושחטו ונמפר הפשר לאנשים רבים וקצת שנתנו דע הדבר שלח מעלתו אחרי הקצב ואמר שהוא ראה שהלך

העגל איז פסיעות קונדע שחטטה וע"ז סמך למכרו בחזקת פשר לאשר שמע פ"א מהשו"ב שמשונפנת שהלכה איזה פסיעות היא פשר אבל המוכר ענה פכשו בפניו ואמר שמעת הנולדו י' ימים שהי' העגל אצלו לא עמד וב"ב של המוכר אומרים שפ"א העמידוהו לחלוב ול"ה בהדד השמאלי של הפרה חלב להניק והוצרכו לסבב העגל בסמיכה לרגלי הפרה לצד הימין כדי שינגק מהדד הימני ובאותו יום קנאו הקצב ושחטו ובשר העגל כבר נאכל ונפשו בשאלתו מה דינם של הפלים שנסתמש בהם מהבשר הלז ואם יש פח ביד הקונים להכריח את הקצב המוכר שישלם להם בעד הפלים ולקבלם לעצמו ומה דינו של הקצב הזה זת"ש: הנה מקור דין זה נפתח מדברי הש"ס חולין נ"א.

דאר"נ בית הרחם אין בו משום ריסוק אברים ושם בעי רבא להביא סייעתא לדבריו מהברייתא דושון שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן ודחי הב"ע שהפריס ע"ג קרקע הרי דלר"נ דקיי"ל פנותי דביה"ר אין בו משום ריסוק אברים שרי אפי' בלא הפריס והכי מבואר בדברי התוס' שם ד"ה בה"ר דע"כ ר"נ אשמעינן אפי' באיפא ריעותא דאינו הולך דאל"ה פשיטא דאזלינן בתר רוב ולדות אמנם ברא"ש פ"ק דביצה כ' דבעינן שהפריס ע"ג קרקע כדי שיצא מספק ריסוק אברים ותמהו עליו דמהו סוגיא מוכח איפא ומוכא בב"י א"ח סי' תצ"ח בשם מהר"י בן חביב וכ"כ בדרישה שם ליישב ד' הרא"ש דרק לענין שחטת יו"ט מחמיר דבעינן הפריס ע"ג קרקע אבל לענין טריפות בודאי שרי לשחוט לכתחלה אפי' בלא הפריס.

אמנם הרש"ל ביש"ש הובא בט"ז יו"ד סי' ט"ו סק"ב כ' דבא"י אם פלו לו חדשיו בעינן ח' ימים וגם הפריס ע"ג קרקע דהא דאר"נ ביה"ר אין בו משום ריסוק אברים אפי' באית בי' ריעותא זהו רק בידוע שפלו לו חדשיו אבל בלא פלו לו חדשיו חיישינן אולם הט"ז שם דחה אותו מהלכה דכיון דשהיית מעל"ע סגי להוציא מחשש ריסוק וכיון דשהיית ז"פ מעל"ע עמדה ל"ל.

אכן בתבו"ש שם כ' פיון דלא ידעינן אי פלו לו חדשיו וצריף שיהוי ז' ימים וכל שלא הפריס במשך השבעת ימים פיון דאיפא ריעותא גדולה כזו שיוצא מדרך שאר ולדות שרובן פכולן כבר עמדו והלכו בזה אין להתירו אפי' דיעבד כ"א אחר שילך ד"א הילוף יפה שיצא מפלל כל ספק ריסוק.

והנה לכאורה הי' נראה להכריח כד' התבו"ש מד' הש"ס שם דמביא סייעתא לר"נ מעגל שנולד ביו"ט וכן מהו דשון שאם נולד הוא ומומו עמו ואי איתא דר"נ מייירי אף בלא פלו לו חדשיו דצריף להמתין שמנה ימים ואף בדאיפא ריעותא שאינו הולך כד' התוס' הנ"ל א"כ מאי ראי' היא מהני ברייתות הרי בהני דוכתי מייירי בכלו לו חדשיו וע"כ דר"נ ג"כ מייירי רק בכלו לו חדשיו לענין דשרי לשחטו ביום לינתו אף שא"י לעמוד אבל לא בלא פלו לו חדשיו ששחטין אותו ביום הח' וא"י לעמוד עד אז.

אמנם באמת אין מנה ראי' כלל דשפיר י"ל דר"נ מייירי בין בכלו לו חדשיו ושחטו ביום ובין בלא פלו ושחטין אותו ביום ח' אפס דרוצה לסייע דינא דר"נ עכ"פ בכלו לו חדשיו וממילא גם בלא פלו יהי' הדין כן דביה"ר אין בו משום ריסוק אברים ונהרי מד' הפנ"י בחי' ביצה ל"ד מוכח איפא דיותר עדיף לא פלו לו חדשיו שאין שחטין אותו רק לאחר ז' ימים דהשהי' מקטין הריעותא ול"ב הפריס ע"ג קרקע אף לענין יו"ט משא"כ בכלו

לו חֲדָשׁוּ שְׁשׁוּחֲטִין אוֹתוֹ בְּיוֹמוֹ אֵלִים הַרְיֵעוּתָא כִּינּוֹן דְּלֵא שְׁהָא וּלְכֹף בְּעֵינָן הַפְּרִיס ע"ג קַרְקַע לְעֵנָן שְׁיָהֵל מְוֹתֵר לְשׁוּחֲטוֹ בְּיו"ט ע"ש.

וְהִנֵּה רְאִיתִי לְהַגְאֹן מ' יְהוֹנָתָן ו"ל בְּסִפְרוֹ בִּינָה לְעֵתִים עַל הַרְמַב"ם ה' יו"ט פ"ב ה"א שְׁהַכְרִיחַ שִׁי הַרְש"ל מְסוּגָיָא דְש"ס חֲוָלִין הַנ"ל דְּמַבִּיא רַבָּא סִינְעֵתָא לר"נ מְהָא דְעַגְלָא שְׁנוּלַד בְּיו"ט שׁוּחֲטִין אוֹתוֹ בְּיו"ט וְאַמַּאי לֵא דְחֵי דְמִיָּרִי בְּהַפְּרִיס ע"ג קַרְקַע כְּמוֹ דְדְחֵי הָא דְרוּצָה לְסִינְעֵ מְבַכּוֹר דְמִיָּרִי בְּהַפְּרִיס.

וְכַתֵּב הַגְאֹן ו"ל דְּכֹנֶנֶת הַש"ס הִיא מְהָא דֵא' בְּבִיצָה ו': תַּנְיָא פְּנוּתֵי דְשְׁמוּאֵל וְאִיתִימָא ר' יוֹחָנָן עַגְלָא שְׁנוּלַד בְּיו"ט מְוֹתֵר וְאַפְרוּחַ שְׁנוּלַד בְּיו"ט מְוֹתֵר מ"ט זֶה מוֹכֵן אַגַּב אִמּוֹ וְזֶה מַתִּיר עֲצָמוֹ בְּשַׁחֲיטָה וְהַקְשָׁה דְלָמָּה קָתְנִי בְּפְרִיָּתָא עַגְלָא בְּכַה"ג דְאַפִּי רַב מוֹדָה בִּי דְחִזְיָא אַגַּב אִמּוֹ לְאַשְׁמַעְיָן רַבּוּתָא טְפִי בְּנוּלַד קוֹדֵם יו"ט יוֹם הַשְּׁמִינִי הוּא יו"ט לִפ"מ דְמוֹכִיחַ מְדַבְּרֵי הַמְהַרְשֵׁ"א שֶׁם דְּבַכָּה"ג לר"י בְּאַמַּת מְוֹתֵר הוּאִיל וְנִיָּתֵר בְּשַׁחֲיטָה מַה שֶׁהִי אָסוּר קוֹדֵם לְכֹן וְלְרַב אָסוּר דְקוֹדֵם יו"ט לֵא חִזְיָא לְכַלְבִּים וְהָדָּ בְּרִיָּתָא דְהוּא פְּשׁוּאָל וְאִי תִימָא ר"י הָא שְׁרִי וְעַכְצ"ל דְּבְרִיָּתָא אִיָּרִי בְּלֵא הַפְּרִיס ע"ג קַרְקַע דְּבִזָּה אָסוּר לִכ"ע מְשׁוּם ס' נֶפֶל וּא"כ מְסִינְעֵ לִי שְׁפִיר מְהָדָּ בְּרִיָּתָא דְמִיָּרִי ע"כ בְּלֵא הַפְּרִיס וּמְוֹכְרַח כְּשִׁי הַרְש"ל הַנ"ל עכ"ד: וְהִנֵּה בְּכו"פ ס' ט"ו אֶסְבֵּר לָן בְּטַעַם דְּבְרֵי הַרְש"ל מְשׁוּם דְּהָא דְבִיה"ר א"ב מְשׁוּם ר"א כ' הַר"ן דְּרֹב וְלָדוֹת אֵין מְתַרְסְקִין וּמִיעוּט מְתַרְסְקִין וְהָא דְלַעֲנָן כְּלוּ חֲדָשׁוּ מְהִנֵּי הַסִּימָן דְּשִׁיְהוּי ח' יָמִים דְּרֹב הַמְשַׁתְּהִים ח' יָמִים אֵינָם נֶפְלִים וּמִיעוּט שׁוּהִים ח' יָמִים אַף שְׁהֵם נֶפְלִים הָיִי תְרֵי מִיעוּטֵי וּמִצְטַרְפִּי אֶהְדְּדִי וּמַש"ה חִיָּשִׁינָן בְּלֵא כְּלוּ חֲדָשׁוּ וּבְעֵינָן הַפְּרִיס ע"ג קַרְקַע דְּוָקָא וְאֵז לִית בִּי חֲשֵׁשׁ כְּלָל ע"ש.

וְהִנֵּה הָדָּ מְקִלְתָּא דְתְרֵי מִיעוּטֵי מִצְטַרְפִּין אֶהְדְּדִי הוּא רַק לַד' הַאס"ז ב"מ ו' שְׁכ' בְּשֵׁם הַר"ש מְפִלִיָּא דְהָא דְאַזְלִינָן בְּכ"מ בְּתֵר רַבָּא אֵינּוּ בְּתוֹרַת נְדָאֵי רַק בְּתוֹרַת סְפֵק וְהַתוֹרָה הַתִּירָה סְפֵק זֶה אֶבֶל לְשִׁי הַתוֹס' דַּס"ל דְּרֹב הוּא נְדָאֵי הָיִי מִיעוּט כְּמֵאן דְּלִיתָא וְלֵא חִזִּי לְאַצְטְרופֵי וְכ"כ בְּשׁו"ת בְּרִית אַבְרָהָם חִיו"ד ס' נ"ג ע"ש.

וּבְחִזִּי פְּלִפְלִתִי עִפְי"ז הַרְבֵּה אַכ"מ. וּלְפִי"ז הָרִי בְּכו"פ ס' ס"ג כְּתֵב דְּבִסְבָּרוֹת אֵלוֹ נִחְלְקוּ רַב וְשְׁמוּאֵל בְּסִפְ"ק דְּכֶתְנִיבּוֹת וּבִפ"ט דְּיוֹמָא דְלְרַב פִּירְשׁ מְרֹב עִפּו"ם אֵין מְחַלְלִין עָלָיו אֶת הַשְּׁבֵת דְּמְרוּבָא קְפָרִישׁ וְהָיִי נְכָרִי נְדָאֵי וְע"כ דַּס"ל כְּסִבְרַת הַתוֹס' דְּהִיכִי דְאִכָּא רֹב אֵין כְּאֵן סְפֵק כְּלָל אֶבֶל שְׁמוּאֵל דַּס"ל אֵין הוֹלְכִין בְּפִיקוּחַ נְפֶשׁ אַחַר הָרֹב וּמְחַלְלִין עָלָיו אֶת הַשְּׁבֵת ש"מ דַּס"ל דְּרֹב סְפֵקָא הָיִי וְסְפֵק פִּיקוּחַ נְפֶשׁ דּוּחָה שְׁבֵת דְאִילוֹ אֵין כְּאֵן סְפֵק מַהכ"ת לְחַלְלַת עָלָיו אֶת הַשְּׁבֵת ע"ש וּבְחִזְדוּשֵׁי כְּתִבְתִּי לְהוֹסִיף עַל דְּבְרֵי דְזֶהוּ ג"כ טַעַם פְּלִגְתָּתוֹן דְּרַב וְשְׁמוּאֵל בְּב"ק מ"ו: דְּרַב ס"ל הוֹלְכִין בְּמִמּוֹן אַחַר הָרֹב וְשְׁמוּאֵל ס"ל א"ה בְּמִמּוֹן אַחַר הָרֹב דְּהוּא פִּינּוֹן דְּכ' הַתוֹס' דְּהָא דֵא"ה בְּמִמּוֹן אַחַר הָרֹב הוּא מְשׁוּם סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחֻזְקַת מִמּוֹן וּלְפִי"ז רַב לְשִׁי דַּס"ל דְּרֹב הוּא נְדָאֵי וְלֵא חֲשִׁיב מִיעוּט דִּידֵי לְהַצְטַרְפֵּי בְּהִדִּי חַז"מ וְשְׁמוּאֵל לְשִׁי דַּס"ל דְּרֹב הָיִי סְפֵק וּלְכֹף לְדִידֵי א"ה בְּמִמּוֹן אַחַר הָרֹב מְשׁוּם סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחַז"מ וּלְפִי"ז אֵלִיבָא דְשְׁמוּאֵל וְאִי תִימָא ר' יוֹחָנָן שְׁפִיר י"ל כְּסִבְרַת הַפְּלִתִי הַנ"ל מְשׁוּם דְתְרֵי מִיעוּטֵי מִצְטַרְפִּי לְהִדְדִי פִּינּוֹן דְשְׁמוּאֵל וְר' יוֹחָנָן תַּרְנוּיָהוּ ס"ל בְּיוֹמָא פ"ד: דֵּא"ה בְּפִיקוּחַ נְפֶשׁ אַחַר הָרֹב הוּא בְּתוֹרַת סְפֵק וְשְׁפִיר י"ל דְשִׁנִּי

המיעוטים מצטרפין להדדי משא"כ לרב דס"ל דרוב הוא בתורת ודאי לדידין' א"א לומר דתרי מיעוטי מצטרפי אהדדי (ולהתוס' שי' אחרת בזה דכתבו בב"ב צ"ג).

דסמוך מיעוטי להדדי והתם קאי אליבא דרב ועפ"י דברינו הג"ל נסתרו דברי הצ"ח בביצה שם מה שרצה ליישב קושני' אחד מן התלמידים (שם): ואם פנים אנחנו בזה ותבארו עפ"י הצעתנו דברי הש"ס ר"ה ז.

דפריה על הא דקא' התם איבעיא להו בכור מאימתי מונין לו שנה אבני אמר משעה שנולד ראב"י אמר משעה שנראה להרצאה ולא פליגי הא בתם הא בע"מ בע"מ מי מצי אכיל לי' והקשו המפונרשי' דמשמע דמדאוריני' אסור באכילה תוך ז' והרי קיי"ל רוב' ולדות לאו נפלים ניהו וביבמה סמכינן ע"ז להתירה בלי חליצה ורק לענין אכילה תישינו מדרבנן לנפלים דהוא מיעוט המצוי אבל מדאוריני' אמאי יהי' אסור והכא הא קאי לענין דאוריני'.

ע"י טורי אבן שם ובדג"מ סי' ט"ו ובתשו' נובי"ת חאה"ע סי' י"ט. ולדברינו הג"ל י"ל עפ"מ דא' בכתובות ט': אמר אבני אף אנו נמי תנינא בתולה נשאת ליום הרביעי כו' ולמאי אי למיתב לה פתובה נתיב לה אלא לאוסרה עליו כו' וכו' בתוס' שם משמע אם הי' בא לב"ד הי' נאמן להפסידה פתובה אעפ"י שלאוסרה עליו ל"ה נאמן כו' וקשה דאמאי מפסידה פתובה והא הוי ס"ס ספק אם הוא בקי בפ"פ ואת"ל פ"פ הוי ס' באונס ס' ברצון דאפ"י א"כ באונס לא מפסידה פתובה וכו' בס' תקפו פהו לתרץ פיון דס"ס הלא היא מטעם רוב ואין הולכין בממון אחר הרוב ע"ש ולפי"ז פיון דאבני ס"ל א"ה בממון אחזה"ר ע"כ ס"ל דרוב הוא מתורת ספק פנ"ל ואמרינן ג"כ סמוך מיעוטי להדדי ולפי"ז מיושב שפיר דבש"ס ר"ה הג"ל פריה לאבני דאמר דמונין משעה שנולד דמשמע מיד וקשה מי מצי אכיל לי' קודם שיפריס ע"ג קרקע דהרי אף דרוב ולדות הם בני קיימא אבל מיעוט הא נפלים הווי ואיכא ג"כ מיעוט דמתרסקים כ"ז שלא הפריס ע"ג קרקע וא"כ יש לצרף שני המיעוטים להדדי לאבני לשי' פנ"ל ושפיר אסור מדאוריני' וא"כ היל"ל עכ"פ משעה שהפריס ע"ג קרקע ולא משעה שנולד ומשני דקים לי' בי' שפלו לו חדשיו ולכך שרי מיד: אמנם כ"ז לפלפולא ובאמת נראה דל"ש פאן הענין דתרי מיעוטי מצטרפי להדדי דל"א הכי רק כשהשני מיעוטים הם משם א' פענין שמצינו בכרכות נ"ג.

סמוך מיעוטי דכשפים למיעוטיא דלגמר את הפלים דלשניהם טעם אחד דאין מברכין עליו משום דלאו להריח ניהו ושפיר מצרפינו להו משא"כ כב"ד הלא אין שני המיעוטים משם א' דלהמיעוט דנפלים הא אין שחיטה מטרתו והוי גבילה כדא' בשבת קל"ו ולפי המיעוט דמתרסקין בביה"ר הא ל"ה רק טריפה ובכה"ג אמרינן פיון דלקל שם בפ"ע איכא רוב שלם אין המיעוטים מצטרפין בהדדי וכ"כ בס' א"ר א"ר א"ח סי' רי"ז סק"ח וכסברא זו כ' באס"ז פ"ק דכתובות בסוגי' דפ"פ לענין סמוך מיעוטיא לפלגא ע"ש: והנה לכאורה יש להקשות בסוגיא דחולין הג"ל בהא דמביא רבא סייעתא לר"נ מהא דעגל שנולד ביו"ט שוחטין אותו ביו"ט מנ"ל לאוכוחי מפאן דבה"ר אין בו משום ריפוק אברים דילמא אתיא הך ברייתא כר"ע בביצה כ"א: דדריש אף אשר יאכל לכל נפש אפי' נפש בהמה במשמעותו לשהחוט בשביל אכילת פלבים ואשמעינו הך ברייתא דשרי לשהחוט בשביל אכילת פלבים העגל שנולד ביו"ט ולא חשיב מוקצה או נולד פיון

שהי' מוכן מאתמול אנב אמו דאל"ה הי' אסור לטלטלו כמו נבילה לר"י ולא מיירי לענין אכילה ביו"ט דבאמת אסור באכילה משום ריסוק אברים ומותר לשוחטו לצורך אכילת פלבים אמנם באמת לק"מ פנין דקיי"ל בביצה ו': דמוכן לאדם ל"ה מוכן לכלבים דמאי דחזי לי' לאינש לא שדי לי' לכלבים א"כ הרי ביה"ש ה' חזי העגל הזה לאכילת אדם ע"י שחיטת אמו וא"כ אסור מטעם מוקצה ומצאתי שכ"כ בס' ישיע"ק א"ח סי' תצ"ח.

אמנם אפתי קשה דילמא מיירי הברייתא בעגל שנולד מן הטריפה ול"ה חזי לאוכלו ע"י שחיטת אמו פנין דהאם טריפה הניא אולם באמת הדבר נכון דהנה בתוס' ביצה ו'. ד"ה וכי נתקשו באמת דהרי עגל שנולד מן הטריפה ג"כ מוכן הוא לפ"מ דא' בחולין ע"ה.

דבן פקועה נותר בד' סימנין בשחיטת אמו או בדידן' וח"כ יכול להושיט ידו במעי אמו וישחטנו והוי מוכן. אמנם י"ל עפ"מ דא' בשפת ק"ז: הושיט ידו למעי בהמה ודלדל עובר שבמעי חייב משום עוקר דבר מגידולו ומבואר בתוס' בכורות כ"ה.

ד"ה ואמר דהוא משום תולדה דקוצר (ומ"ש הרשב"א בחי' שם דלאו דוקא משום עוקר דבר מגידולו פנין דל"ש רק בג"ק ערמב"ם פי"א מה' שבת שכ' דחולב וכן חובל בהמה חי' ועוף חייב משום תולדה דדש וכ' הה"מ שם דאף דהרמב"ם גופי' סובר דאין דישה אלא בגידולי קרקע מ"מ ס"ל דבהמה חשיב ג"ק ועתוס' שבת ע"ג: ד"ה מפרק ובפירש"י שבת צ"ה.

ד"ה מפרק ועמג"א סי' תצ"ז סק"ו וברי"ט אלגזי פ"ג דבכורות) ולפום חד תירוץא בתוס' ע"ז כ"ו. ד"ה סבר גם בכלו לו חדשיו אסור ע"ש ולפי"ז הרי קיי"ל דקצירה לא הותרה בשביל אןכל נפש ביו"ט כמ"ש בתוס' ביצה ג'.

ד"ה גזרה דבירושלמי יש אף אשר יאכל לכל נפש וסמיה לי' ושמרתם את המצות אותן מלאכות שמשמור ואילך דהיינו מלישה ואילך הם מותרות אבל שאר מלאכות דמקודם לכן אסורין ע"ש וא"כ א"א לומר דהוי מוכן בה"ש לאדם ע"י שיושיט ידו למעי בהמה וישחטנו פנין דאיכא בנה אסור דאורי' משום קוצר פנ"ל וקצירה הא לא הותרה בשביל אןכל נפש.

אמנם באמת הא דקצירה לא הותרה ביו"ט בשביל אןכל נפש זהו רק למ"ד פסחים מ דשימור דמצות הוא משעת לישה ושינה למידרש סמוכין דהירושלמי הנ"ל לאסור קצירה אבל לרבא שם דס"ל דשימור דלישה לאו שימור הוא ובעינין שימור משעת קצירה א"כ בכלל מלאכות שמשעת שימור נכלל ג"כ קצירה וא"כ הותרה גם קצירה ביו"ט בשביל או"נ.

וא"כ לפי"ז שפיר הביא רבא סייעתא לר"נ דבה"ר א"ב משום ר"א מהך דעגל שנולד ביו"ט וא"א לאוקמי בעגל שנולד מן הטריפה ושרי לשוחטו בשביל אכילת פלבים ז"א דאיהו לשי' אזיל דקצירה מותר ביו"ט בשביל אןכל נפש א"כ חזי לדידן' ביה"ש לאדם ע"י שיושיט ידו במעי בהמה וישחטנו ומוכן לאדם ל"ה מוכן לכלבים ואסור משום מוקצה והיינו דא"ל רבא לר"נ תנא דמסייע לה היינו לדידה לשי' ר"נ בריש ביצה דגבי יו"ט סתם לן תנא כר"י דמוקצה אסור וכיון דמוקצה ביו"ט אסור א"א לאוקמי פנ"ל ומוכח שפיר דביה"ר אין בו משום ר"א והבן: נחזור לנ"ד לדינא פבר חוינו דעת תורה

נדעת נוטה להקל בזה ומבואר הכי בכר"ח א"ח סי' תצ"ח דאפי' שקה ח' ימים ולא הלה
בכל אותן הימים אפ"ה לא תישינו לריסוק אברים וכ"פ בפלתי סי' ט"ו סק"ב.

ובשו"ת חסד לאברהם מדו"ז הגאון מבוטשאטש ז"ל בחיו"ד סי' ח' האריף לחלוק ע"ד
התבו"ש הנ"ל בדברי טעם ע"ש ובאמת כל עיקר ראיות התב"ש ז"ל הוא מדברי הר"ן
בחולין שם שכ' דהרבנותא דאשמעינין ר"נ דבה"ר א"ב משום ר"א במקשה לילד ול"ק
בא"י להלן וע"כ דבשא"י לילה מודה ר"נ בלא פלו לו תדשו ולפענ"ד אי משום הא
לא איריא דבאמת י"ל דלא נראה לו להר"ן ז"ל שיהי' רבותא במה שא"י לילה דנימא
שיצא עי"ז מרוב ולדות פיון דקא' בגמ' דשגרונא שכיח אפי' בבהמה גדולה ובריאה
מכ"ש בעגל שהיא סמוך ללידה בודאי שכיח הרבה שע"י חולשתו ונפותו א"י לילה
ולכך קא' הר"ן דרב נחמן רוצה לאשמעינין אפי' במקשה לילד דאז איפשר שע"י הקישוי
נתרסקו אבריו ואפ"ה ל"ח דבכ"ע ביה"ר א"ב משום ר"א וכן ראיתי בשו"ת טטו"ד
מהגאון מהרש"ק ז"ל סי' כ"ד שהעלה להקל בזה בדיעבד גם בל"ה יכול לילה כל הח'
ימים ומביא בשם ס' תורת יקותיאל שמתיר אפי' לכתחילה וכנראה מתוך פלפולו שהי'
בהעלם עין ממנו ד' התבו"ש ז"ל: והנה אף דלכאורה עכ"פ הי"ל להשגיח על פירכוס
מחשש מסוכנות כמו שהחמיר בזה התבו"ש בכ"ז בדיעבד אין לאסור מטעם זה בפרט
כשאומר השוחט פרי לי שהי' פירכוס דאף דבפמ"ג בשפ"ד סי' י"ז סק"ג כ' בשם הכנה"ג
דכל שלא ידע שהיא מסוכנת מתחלה אמרינן כל מילתא דלא רמיא עלי' דאינש לאו
אדעתה' בכ"ז הרי בפמ"ג סי' צ"ד בשפ"ד ס"ק כ"ח מצדד שם דבאיסור דרבנן ל"ש כ"מ
דלא רמיא כו' ע"ש ואמינא לתרץ עפי"ז קוש' הגאון נוב"י מהד"ת חיו"ד סי' ט"ז
שהקשה בהא דפריף בחולין ב': ואלא אטמא במוקדשין בכרי לי סגי ולוקמי בשלא ידע
בשעת שחיטה שהיא טמא דאז ל"מ פרי לי משום כ"מ דל"ר כו' ולהאמור י"ל עפ"מ
שהקשו בתוס' שם הרי דם קדשים אינו מכשיר ות' דחיבת הקודש מכשיר ולפי"ז י"ל
דפריף למ"ד חיבה"ק דרבנן וברבנן הא ל"א כ"מ דלא חמי' כו' ופלפלתי עפי"ז הרבה
בסוגי' שם אכ"מ וא"כ הרי בכו"פ סי' י"ז דחיוב בדיקת הפירכוס במסוכנות אינו אלא
מדרבנן והא דקיי"ל בשחט פלילה ולא ידע אם פרפסה דאסורה באמת ל"ה רק דרבנן
וכיון שכן הא ל"ש בזה כ"מ דל"ר כו'.

והנה אף שפכר הוכחתי במישור בספרי שו"ת הר"ב מהד"ק דגם בדרבנן אמרינן כ"מ
דלא רמיא כו' וכעת נלפענ"ד עוד לה"ר לזה מדברי הש"ס פתופות כ"ח: גפי' הא דנאמן
להעיד בגודלו מה שראה בקוטנו וקא' בפרייתא וכולן אם הי' נכרי ונתגזיר עבד
ונשתחרר אינו נאמנין ר' יוחנן בן ברוקה אמר נאמנין במאי קמיפלגי ת"ק סבר פיו
דנכרי הוא ל"ה דייק.

וע"כ הוא מטעם דבשעה שהי' נכרי הי' מילתא דלא רמיא עלי' ולא אדעתה' וריב"ב
דפליג קא' התם דהוא רק מטעם פיון דדעתה' לאיגורי מידק הוי דייק אבל מודה דאי
ל"ה דייק ל"ה נאמן משום כ"מ דל"ר עלי' לאו אדעתה' ונהרי קא' התם דהא דנאמן להעיד
בגודלו מה שראה בקוטנו הוא רק במידי דרבנן ע"ש ובהא קא' דנכרי ונתגזיר אינו נאמן
משום דהי' מילתא דל"ר עלי' הרי דגם במידי דרבנן אמרינן כ"מ דל"ר עלי' דאינש לאו
אדעתה'.

אָמַנְם בנ"ד שְׁאִינוּ רַק חוֹמְרָא לְהַשְׁגִּיחַ עַל פִּירְכּוּס פִּינּוּן דל"ה מְסוּפְנַת גְּמוּרָה עֲתִישׁוּ
ש"א ר סי' ס"ד. בכה"ג בְּוֹדָאֵי מְהַנֵּי אֲמִירַת בְּרִי לִי וְע' ס' אֵלִי רַבָּה א"ח סי' תמ"ז ס"ק
כ"ב.

ועכ"פ על הפלים בְּוֹדָאֵי אֵין שׁוּם חֲשֵׁשׁ אַכּוּן הַקְּצָב שְׁעֵשָׂה בְּמַחְשָׁף מַעֲשָׂהוּ וְלֹא הוֹדִיעַ
מְפֹל זֶה לְהַשׁוּ"ב נִרְאָה מְזָה שְׁהוּא קַל הַדְּעַת וַיֵּשׁ לְקוֹנְסוֹ לְהַעֲבִירוֹ עַל אִיזָה זְמַן לְפִי רְאוּת
עֵינֵי הַמּוֹרָה וּבְזָה הַנְּנִי או"ש לוֹ וַיִּקְבֵּל הַחֵג הַקְּדוּשׁ הַבַּעַל"ט בְּשִׁמְחָה וּבְטוֹב לֵב פִּנְפָּשׁוּ
וְנִפְּשׁ יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' מ בעז"ה יום ב' ח"י סִינּוּן תַּרְנַב"ב לִפ"ק סְטָרִי שְׁלוּם רַב
לְכַבּוֹד הַרְבַּנִי הַמּוֹפְלָג יִרְאָ וְשָׁלַם מוּה' דוֹד מְאַשְׁקוֹנוֹיטְשׁ נ"י שו"ב דק"ק בְּאַרְגָּא פְּרוֹנְד
יִצ"ו בְּגִלְלוֹת זִיעֲבַעֲנִירְגֵעוֹן.

מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי וְהַנְּנִי לְתִשׁוּבָתוֹ עַד"ש בְּעוֹף שְׁנִשְׁחַט רֹב הַקְּנָה וְהַנְּשֵׁט פְּלוֹו וְאַח"כּ נִדְחָף
יֵד הַשׁוֹחֵט לִמְק"א לְמַעֲלָה אוֹ לְמַטָּה וְחַתָּף גַּם שָׁם מְעַט וְהַחֲתָף הַשְּׁנִי מְכוּוֹן מִמֶּשׁ נִגְד
הַחֲתָף הָרִאשׁוֹן וְעֵלָה וְנִסְתַּפֵּק אַחֲרֵי דְהַלְכָה פְּסוּקָה הִיא בְּיַדְנִי לְהַטְרִיף בְּדִיעֲבַד שְׁהֵינִי
בִּמ"ב פְּפִסְק הַרְמָ"א ס' כ"ג ס"ה אִם יֵשׁ גַּם בְּזָה מִשׁוּם שְׁהֵינִי בִּמ"ב מְאַחַר שְׁלֹא שְׁחַט
אַח"כּ בְּמִקּוּם חַתָּף כ"א פְּנִגְד מַה שְׁשַׁחַט כְּבָר וְאַיְפָּשׁר דְּלֹא מְטַרְפִּינִן שְׁהֵינִי בִּמ"ב אֵלֹא
כְּשִׁשׁוֹחֵט בְּמִקּוּם חַתָּף הָרִאשׁוֹן עַכ"ש: הַנְּהָ בִּש"ע יו"ד ס' כ"ו פְּסָקִינִן דְּאִם נִיָּקַב הַנְּשֵׁט
בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה פְּנִגְד הַמִּקּוּם שְׁשַׁחַט כְּבָר טְרִיפָה וְכ' בִּש"ף שָׁם סק"א דְּהֵינִי קוֹדֵם גְּמַר
שְׁחִיטַת הַנְּשֵׁט אֲבָל לְאַחַר שְׁשַׁחַט רֹבּוֹ כְּשֵׁר אִפִּי לְדִידוֹן דְּפִסְלִינִן כֹּל ה"ש בִּמ"ב דְּהַתָּם
הֵינִינּוּ בְּמִיעוּט הַנְּשֵׁט עֲצָמוֹ אֲבָל מַה שְׁשַׁחַט כְּבָר נִכְשֵׁר ע"ש וּמִשְׁמַע דְּאִינוּ פּוֹסֵל לְאַחַר
שְׁחִיטַת הַרֹב לֹא שׁוֹחֵט וְלֹא נִיָּקַב רַק כְּשֵׁהוּא בְּמִיעוּט הַנְּשֵׁט אֲבָל שְׁלֹא בְּמִקּוּם חַתָּף אִינוּ
פּוֹסֵל לֹא נִיָּקַב וְלֹא שְׁחִיטָה וְהַנְּלַפְעוֹ"ד בְּהַסְבַּרְת הָעוֹנֵן עַפ"מ דְּמַבְנוֹרָא בִּט"ז שָׁם דְּאָף
דְּקִי"ל דְּשַׁחַט הַקְּנָה וְנִיָּקַבָה הַרִיָּאָה קוֹדֵם שְׁחִיטַת הַנְּשֵׁט דְּטְרִיפָה וְל"א דְּמִשְׁנִשְׁחַט הַקְּנָה
הַרִיָּאָה כְּמֵאן דְּמַנְחָא בְּדִיקוּלָא דְּמִיָּא בִּכ"ז אִם נִיָּקַב הַנְּשֵׁט עֲצָמוֹ אַחַר שְׁחִיטַת רֹבּוֹ כְּשֵׁר
פִּינּוּן דְּרַק לְגַבֵּי אַבְרָא אַחַר ל"א כְּמֵאן דְּמַנְחָא בְּדִיקוּלָא דְּמִיָּא אֲבָל לְגַבֵּי אוֹתוֹ סִימֵן עֲצָמוֹ
אֲמִרִינּוּ כְּמֵאן דְּמַנְחָא בְּדִיקוּלָא דְּמִיָּא ע"ש וְא"כ פִּינּוּן דְּלְגַבֵּי אוֹתוֹ סִימֵן אֲמִרִינּוּ דְּהוּי כְּמֵאן
דְּמַנְחָא בְּדִיקוּלָא צְרִיכִין אֲנוּ לְהַבִּין לִפִּי"ז סְבַרְת רִש"י ז"ל בְּמֵאֵי דְּפּוֹסֵל כֹּל ה"ש בִּמ"ב
הַרִי הוּי כְּמֵאן דְּלִיתָא אַכּוּן בְּאַמַּת בִּב"ח שָׁם כ' לְהַטְרִיף אִפִּי שְׁחַט כֹּל הַנְּשֵׁט וְנִיָּקַב קוֹדֵם
שְׁחִיטַת הַקְּנָה בְּבַהֲמָה וְהֵינִינּוּ דַס"ל דְּכִינּוּן דֵּינֵשׁ טְרִיפּוֹת לְחֻצֵי חַיּוֹת אֵין לְחַלֵּק בֵּין רִיָּאָה
וּבִנ"מ לְאוֹתוֹ סִימֵן עֲצָמוֹ וְגַם לְגַבֵּי אוֹתוֹ הַסִּי ל"א כְּמֵאן דְּמַנְחָא בְּדִיקוּלָא דְּמִיָּא ע"ש
וְאַיְפָּשׁר לֹאמַר שְׁזָהוּ סְבַרְת רִש"י דְּמַחְמִיר בְּפִסּוּלֵי שְׁחִיטָה בִּמ"ב דְּאָף דְּרֹבּוֹ שְׁחוּט מ"מ
ל"א כְּמֵאן דְּמַנְחָא בְּדִיקוּלָא דְּמִיָּא אֵף לְגַבֵּי אוֹתוֹ סִי כְּמוֹ דל"א לְגַבֵּי הַרִיָּאָה וּבִנ"מ וְזָהוּ
דְּלֹא כִּמ"ש הַרְמָב"ן בְּמַלְחָמוֹת וּבִתְשׁוּ הַרְשָׁב"א ס' ש"ז.

וְאָף שִׁבְב"ח כ' שְׁהֵינֵשׁ מְכַשִּׁירִין שְׁהוּבָא בְּטוֹר הוּא ד' רִש"י הֵינִינּוּ דְּהַמְכַשִּׁירִין ע"כ קִיָּמִי
בְּשִׁי רִש"י בְּפִירּוּשׁוֹ לְד' הַגַּמ' חוֹלִין ל"ב: וּפּוֹסְקִים לְהַקֵּל כִּר"ז מִשְׁא"כ לִפִּי הַתּוֹסֵ' שָׁם
הִלָּא ר"ז מַחְמִיר יוֹתֵר מִר"ל אָמַנְם בִּכ"ז רִש"י בְּעֲצָמוֹ לְהַלְכָה פּוֹסֵק בְּאַמַּת לְהַחְמִיר
כְּאִידָף דִּר"ל כִּמ"ש הָרִא"ש וְכַמְבּוֹנָר בַּתה"א בֵּית ב' שְׁעַר ג' דְּרִאוּי לָנוּ לְהַחְמִיר בְּשָׁל
תוֹרָה ע"ש וְמַה שְׁפִירִש"י בְּחוֹלִין רִישׁ דְּף ח' ד"ה וְהֵאִיכָא צְדָדִין כו' קוֹדֵם שְׁתִּשְׁחַט רֹב
הַסִּימָנִים הִיא שׁוֹרְפָת אֵת הַסִּי הַפִּי קוֹדֵם שְׁחִיטַת רֹב ב' הַסִּימָנִים וְהֵינִינּוּ קוֹדֵם גְּמַר

שְׁחִיטָה בְּנֶלֶה וְלֹא בְּכָל סִי קוֹנֵדִם וְשְׁחִיטַת רְבֹבוּ וְכ"כ בַּתב"ש שֶׁשׁ שׁוֹב מְצֵאתִי בַכְּנֵה"ג סִי כ"ו בְּהֶגְהוֹת ב"י אוֹת ב' שְׁמִינִיטָה ד' הַב"ח הַנ"ל עַפ"י שִׁי רַש"י ו"ל.

(אָכֵן צ"ע לַפִּי"ז בַּד' רַש"י ו"ל בְּחֻלְיִן ל'. שְׁפוֹסֵק לְהִטְרִיף בְּחֻלְדָּה בַמ"ב מִדְּחִינְשִׁי לְהַחְמִיר בְּרַבְּנֵי טְרוּפְאֵי בְּשַׁחַט ב' שְׁלִישִׁים וְהַגְרִים שְׁלִישׁ ע"ש וִילֵה"ק לַפִּי"ד הַנ"ל דְּטַעְמוֹ שֶׁל רַש"י ו"ל הוּא דַס"ל דַל"א כְּמֵאן דְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא אָף לַגְבִי אוֹתוֹ הַסִי עֲצָמוֹ דְאִין חִילּוּק בֵּין אֲבָר אַחַר לְאוֹתוֹ הַסִי עֲצָמוֹ וְא"כ הָרִי כ' בַּתב"ש סַק"ג דְּבִשְׁלָא בְּמִקּוֹם שְׁחִיטָה פְּגוֹן בְּתוֹרְבִין וְכַדוּמָה גַם הַרְמַב"ן מוֹדֵה דְהוּי פְּאֲבָר אַחַר דַל"א בִי כְּמֵאן דְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא דְמִיָא וְא"כ י"ל דְּבִהַגְרָמָה פִּינּוֹן שֶׁהוּא שְׁלָא בְּמִקּוֹם שְׁחִיטָה הוּי פְּאֲבָר אַחַר דַל"א בִי כְּמֵאן דְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא מִשָּׂא"כ בְּשִׁהֲיִי וְחֻלְדָּה דְהוּא בְּמִקּוֹם שְׁחִיטָה אֲמַרְיִנּוֹן שְׁפִיר כְּמֵאן דְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא דְמִיָא וְזֵהוּ הִיפּוּף מִדְּבָרֵי הַרִיב"ם בַּתוֹס' וְהָרָא"ש שֶׁשׁ ע"ש] וְהֵנָּה בְּחֻלְיִן ל"ב: קֹאֵר"ל עַל הָא דְרַמִי הֵתֵם מִתְנִיתִין אֲהַדְדִי דְהֵתֵם קִתְנֵי שְׁחַט אֶת הַנֶּשֶׁט וּפְסִק אֶת הַגְרָגְרָת אוֹ פְּסִק אֶת הַגְרָגְרָת וְאִח"פ שְׁחַט אֶת הַנֶּשֶׁט הַזֶּה ר"ע לר' יִשְׁבָב דְּהָנִי' נְבִילָה וּבְמִשְׁנֵה אַחֲרֵיתֵי קִתְנֵי א"ט בְּבִהַמָּה נְקוּבַת הַנֶּשֶׁט וּפְסוּקַת הַגְרָגְרָת וּמִשְׁנֵי ר"ל כְּאֵן שְׁשַׁחַט בְּמִקּוֹם חֲתָף כְּאֵן שְׁשַׁחַט שְׁלָא בְּמִקּוֹם חֲתָף שְׁחַט בְּמִקּוֹם חֲתָף וּנְפֹסְלָה בְּשְׁחִיטָה הוּיָא שְׁלָא בְּמִקּוֹם חֲתָף כִּי דְבָר אַחַר גְּרָם לֹו לִיפְסֹל דְמִיָא וּפְרִיף הֵתֵם וּמִי אַרְשַׁב"ל הֵכִי וְהָאֵרְשַׁב"ל שְׁחַט אֶת הַקְּנָה וְאִח"פ נִיקְבָה הַרִיָאָה כְּשִׁיָרָה אֶלְמָא כְּמֵאן דְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא דְמִיָא ה"נ כְּמֵאן דְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא דְמִיָא וְכ' הָרָא"ש דְלֵהֲכִי קִי"ל דְאֵם שְׁחַט הַקְּנָה וְנִיקְבָה הַרִיָאָה טְרִיפָה מְשׁוּם דַר"ל אֲמַר דְבָרִים סוֹתְרִים דְּמִדְּמִשְׁנֵי כְּאֵן בְּמִקּוֹם חֲתָף כו' ע"כ לָא ס"ל כְּמֵאן דְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא דְמִיָא וְאִמַר ג"כ שְׁחַט קְנָה וְאִח"פ נִיקְבָה הַרִיָאָה כְּשִׁרָה וְלֹא יִדְעָנָא הִי אֲמַר בְּאַחֲרוֹנָה וּלְכַף חוֹשְׁשִׁין לְהַחְמִיר ע' תב"ש וּפְלַתִי סִי כ"ז בְּזָה.

וְא"כ לַפִּי"ז עוֹלָה יָפָה הַחִילּוּק שֶׁל הַש"ף הַנ"ל דְּהָרִי הָא דְרַש"י מַחְמִיר בְּפְסוּלֵי שְׁחִיטָה בַמ"ב הוּא מְשׁוּם דַס"ל דְגַם לַגְבִי אוֹתוֹ הַסִי ל"א כְּמֵאן דְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא דְמִיָא וְע"כ דְאֵנּוּ חוֹשְׁשִׁין דִּילְמָא הָף שִׁינּוּיָא דַר"ל דְּמִשְׁנֵי כְּאֵן בְּמִקּוֹם חֲתָף כו' עֵינְקָר וְא"כ הָרִי לְהָף שִׁינּוּיָא הוּי שְׁלָא בְּמִקּוֹם חֲתָף כַד"א גְּרָם לֹו לִיפְסֹל וְל"ה פְּסוּל בְּשְׁחִיטָה וּמִמִּילָא אִינּוּ פּוֹסֵל ה"ש לְאַחַר שְׁנִשְׁחַט רְבֹבוּ שְׁלָא בְּמִקּוֹם חֲתָף מַמ"נ דְאִי לְהָף שִׁינּוּיָא דַר"ל כְּאֵן בְּמִקּוֹם חֲתָף כו' הָא הוּי כַד"א גְּרָם לִיפְסֹל וְל"ה פְּסוּל בְּשְׁחִיטָה וּלְאַיְדֵף מִימְרָא דַר"ל הָא כְּשִׁר מְשׁוּם דְהוּי כְּמֵאן דְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא: וְאַרְנוֹחָנָא לִיִּישָׁב עַפ"י דְבָרֵינוּ קוֹשְׁי' הַפְרַמ"ג בַּשַּׁפ"ד סִי ד' סַק"ו בְּהָא דְהָרָאשׁוּנִים ו"ל בְּחֻלְיִן י"ד.

הוֹכִיחוּ דְבַפ"א ל"ח מוּמָר מְהָף דְהַשׁוּחַט אֶת הַבְּהֵמָה ע"מ לְזָרוּק דְמָה לַע"ז ר"ל אֲמַר מְוַתֵּר וְהָרִי מוֹדֵה ר"ל דְבָר קֶטְלָא הוּא מִיַּדִי דְהוּי אֲמַשְׁתַּחְנָה לְהַר דְהַר מְוַתֵּר וְעוֹבְדוֹ בְּסִינְיָף וְא"כ אֲסוּרָה הַבְּהֵמָה מְשׁוּם שְׁחִיטַת מוּמָר א"ו דְבַפְעָם א' לֹא נַעֲשֶׂה מוּמָר וְהַקְּשָׁה הַפּמ"ג דְּהָרִי מְצִינִין לְאוּקְמֵי הָף בְּרִייתָא בְּשׁוּחַט הַמ"ב לַע"ז וּכְבָר הַקְּשָׁר (וּבַפְּשִׁיטוֹת י"ל בְּיָשׁוּב קוֹשְׁיָא זֹו דַא"א לְאוּקְמֵי הֵתֵם בַמ"ב דַא"כ הִיכִי אַר"י דְאַסוּרָה מְשׁוּם דְּמַחְשָׁבִין מַעְבּוּדָה לַעְבּוּדָה וְיִלְפִינּוּ חוּץ מִפְּנִים הָרִי בְּפִיגּוּל כ' הַתוֹס' בְּפְסָחִים ס"ב: דְאַפִי לְמ"ד יִשׁ פִּיגּוּל בְּחֻצֵי מַתִיר בַכ"ז בְּחֻצֵי סִימָן מוֹדֵה דַל"ה פִּיגּוּל דְדְבָר הַמְּסוּנִים וְשִׁלָּם בְּעִינּוּ וּמִמִּילָא לֹא נְאַסָר ג"כ בְּשׁוּחַט מ"ב ע"מ לְזָרוּק הַדָּם לַע"ז מַה"ט) וְלְדְבָרֵינוּ נְכוּן

דא"א לאוקמי הַתָּם במ"ב דא"כ אַמאי ס"ל לר' יוחנן דאַסורָה נְהי דְמַחְשָׁבִין מְעַבְדָּה לעבֹדָה הָרִי הַרְמַב"ן בְּמִלְחָמוֹת בְּחֻלְיִן שֵׁם הַקְּשָׁה בְּהָא דְמִשְׁנֵי ר' יוחנן הַתָּם פֶּאן קוֹדֵם חֲזָרָה כּו' הָרִי אָנּוּ קִי"ל כּר"ז להַטְרִיף בְּגִיְקָבָה הַרְיָאָה אַחַר שְׁחִיטַת הַקְּנָה וְלֹא ס"ל פֶּמֶאן דְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא וְתִי דר' יוחנן ס"ל דְּבֹאוֹתוֹ סִימֵן לַכ"ע אֲמַרִינּוּ פֶּמֶאן דְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא ע"ש וַא"כ לר"י אֵין עַל הַמ"ב תּוֹרַת שְׁחִיטָה פְּלִל נְחֻשִׁיב פֶּמֶאן דְּלִיתָי וַא"כ ל"ה תְּקוּרְבַת ע"ז: וּבִהְיוֹתִי בְּזָה אֲמַרְתִּי לִיְיָשֵׁב בְּעִנְיָן זֶה מֵאֵי דְקִשְׁיָא לְכֹאֲרָה בְּש"ס חֻלְיִן מ: בְּהָא דְאוֹתִיב ר"נ לר"ה דְקֹא' הֵיטָה בְּהֵמַת חֲבִירוֹ רְבוּצָה לְפָנֵי ע"ז פִּינּוּן שְׁשַׁחַט בְּהָ סִימֵן א' אֲסָרָה מֵהַבְּרִייתָא דְהַשּׁוֹחֵט חֲטָאֵת בְּשַׁבַּת בַּחוּץ לַע"ז חֲזִיב ג' חֲטָאוֹת וַא"א פִּינּוּן שְׁשַׁחַט בְּהָ סִי' א' אֲסָרָה אֲש"ח לָא לִיְחִיב מַחְתֵּף בְּעַפְרָה הוּא וּמִשְׁנֵי ר"פ דְּמִיְיָרִי בְּחֲטָאֵת הָעוֹף כּו' מְפָדֵי ר"ה פֶּמֶאן אֲמַרָה לִשְׁמַעְתָּי פְּעוּלָא וְעוּלָא מַעֲשָׂה כ"ד קְאָמַר אֲלֵא בְּאוֹמַר בְּגַמַר זְבִיחָה הוּא עוֹבְדָה א"ה מֵאֵי אִירְיָא חֲטָאֵת לִיְשְׁמַעְיָנּוּ זָבַח כּו' וְלְכֹאֲרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּהִנֵּה ש"ב הַגָּאוֹן בַּעַל מַחְנֵה לְוֵי בַחֵי' שֵׁם הַקְּשָׁה עַל פִּירִש"י שְׁפִי' בְּאוֹמַר בְּגַמַר זְבִיחָה עוֹבְדָה שְׁאָמַר אֵינִי רוּצָה לַעֲבֹד ע"ז בְּשְׁחִיטָה זֹו עַד שֶׁתִּגְמַר דְּהָרִי לַפּמ"ש בְּתוֹס' ב"ק דָּף ע"א: דְּפִירְכַת הַש"ס הֵכָא הוּא דְכִינּוּן שְׁנֹאֲסָרָה בְּשְׁחִיטָה פְּנֻרְתָא מִשּׁוּם ע"ז תּוֹ לָא חֲזִי לְפִתַח אַה"מ וַא"ח מִשּׁוּם ש"ח א"כ מֵאֵי מְשַׁנֵּי בְּאוֹמַר בְּגַמַר זְבִיחָה הוּא עוֹבְדָה וּלְפִירִש"י אוֹמַר כֵּן בַּתְּחִלַּת הַשְּׁחִיטָה הָרִי מְבֹאֵר בְּמִשְׁנֵה תְּמוּרָה כ"ח.

דְּמוֹקְצָה לַע"ז אֲסוּר לְגְבוּהַ וְה"נ בְּשְׁחִיטַת פְּנֻרְתָא נַעֲשֶׂה מוֹקְצָה לַע"ז וַא"ר עוֹד לְפִתַח אַה"מ וַא"ח מִשּׁוּם ש"ח וְנ' דִּיְהִי' מְכָאן רֵאִי' לַמ"ש הַרְמַב"ם פ"ד מֵאִיסוּרֵי מְזִבְחָ לַחֲלָק בִּין אִיסוּר מוֹקְצָה לְשֹׂאֵר אִיסוּרִים דָּאֵם הַקְּצָה בְּהֵמַת חֲבִירוֹ אוֹ שְׁלוֹ לְאַחַר שְׁהַקְדִּישָׁה אֲפִי' עֲשֶׂה מַעֲשֶׂה א"י לְאַסוּר דֹא"א מְקַצָּה דְשֹא"ש ע"ש וְלְכֹאֲרָה קָשָׁה לְפִי"ז מ"פ לִיְשְׁמַעְיָנּוּ זָבַח הָרִי מְבֹאֵר בְּזָבָחִים ק"ד.

דְּלִרִיָּה ג' דַּס"ל קָק"ל מְמוֹן בְּעֵלִים הֵן מְהַנִּי פְּשִׁהֲקָצָה בְּהֵמַת שְׁלָמִים אַחַר שְׁהַקְדִּישָׁה עַמ"ל פ"ד מְמַעִלָה ה"ח וַא"כ ל"ה מְצִי לְמִתְנֵי זָבַח דְּבִשְׁלָמִים תְּקִשִׁי לְרִיָּה ג' הָרִי בַּתְּחִלַּת שְׁחִיטָה נַעֲשֶׂה מוֹקְצָה לַע"ז וְתוֹ א"ח מִשּׁוּם ש"ח וְהַנְּלַפְעַנ"ד לִיְיָשֵׁב עַפ"מ שְׁנֹרְאָה בְּכּוֹנֵת דְּבָרֵי רִש"י ז"ל שְׁפִי' שְׁאוֹמַר כֵּן בַּתְּחִלַּת הַשְּׁחִיטָה וְלֹא פִירִשׁ בְּסִתָּם שְׁעַם גָּמַר שְׁחִיטַת הָרֹב אֲמַר שְׁיָהִי' לְשֵׁם ע"ז.

וְנִרְאָה עַפ"י ד' הַתוֹס' בְּסוּגִיָא שֵׁם שְׁהַקְשׁוֹ בְּהַדְּ בְּרִייתָא דְהַשּׁוֹחֵט חֲטָאֵת בְּשַׁבַּת בַּחוּץ לַע"ז חֲזִיב ג' חֲטָאוֹת דְּלִיתָנִי ד' וְכַגוֹן שְׁהוּא יו"כ וְתִי' דְלָא נַחַת לְמַנְיָנָא אֲלֵא בְּהִנֵּי אֲשַׁמְעִינּוּ חִידוּשׁ דְּלַעֲנִין שַׁבַּת חֲזִיב אַע"ג שְׁלֵא תִיָקֵן אֲלֵא מִיָּדֵי אַבְמ"ה וּבַחוּץ לַע"ז הָנִי חִידוּשׁ כְּדַמוּכַח בְּשַׁמְעֵתִין.

וְהִנֵּה בְּתוֹס' פְּסָחִים ע"ג. נְתַקְשׁוֹ דְאַמַּי לִיכָא הֵכָא רַק תִּיָקוּן לְהוֹצִיא מִיָּדֵי אַבְמ"ה הָאִיכָא ג"כ תִּיָקוּן לְהוֹצִיא מִיָּדֵי נְבִילָה.

וְהוֹכִיחוּ מְזָה דְטוּמְאָת תְּקוּרְבַת ע"ז מְדֹאוּרֵי' וְלִיכָא פֶּאן תִּיָקוּן לְהוֹצִיא מִיָּדֵי נְבִילָה דְבִלֵּא"ה מְטָמֵא מִשּׁוּם תְּקוּרְבַת ע"ז ע"ש וַא"כ ע"כ מְיִירִי הַדְּ בְּרִייתָא בְּעִנְיָן דְנַעֲשֶׂה תְּקוּרְבַת ע"ז דֹאֵל"ה הָא לִיכָא חִידוּשָׁא פִינּוּן דְאַיכָא ג"כ מִשּׁוּם תִּיָקֵן לְהוֹצִיא מִיָּדֵי נְבִילָה וְהִדְרָא קוּשְׁי' הַתוֹס' לְזוּפְתָה דְלִיתָנִי ד'.

וא"כ לפי"ז הרי קאר"פ התם דמיירי בַחטאת העוֹף וּלְדִידָל מוקמינן לה באומר בגמר זביחה הוא עובדה ור"פ הא מיבעיא לי בַחולין ל': בַהחליד במיעוט סימנים לפירש"י התם במ"ב וא"כ אי נימא שעובד ע"ז עם גמר שחיטת הרוב ע"כ נהי' מוכרחין לומר שצמצם היטב משום דאי עבד מעט קודם שחיטת הרוב הא נאסר ואז הוי בגמר שחיטת הרוב מתתף בעפר וליפא חיוב חטאת דש"ח ואי חתף משהו לאחר שחיטת הרוב ועבד ע"ז הא תו ליפא משום תקרובת ע"ז דכינן דמיבעיא לי לר"פ אי הוי תורת שחיטה על מ"ב א"כ דילמא ל"ה שחיטה ולאחר ששחט רוב ב' סימנים שוב א"י לאסרה והו"ל כמתתף בשר לע"ז דאין בו משום תקרובת ע"ז כינן דבעינן שחיטה פעין פנים מד' עבודות נהרי דעת הטו"ז בסוסי' ב' דאף במ"ק דקנה אינו נאסר משום שחט לע"ז כינן דאפי' חצי קנה פגום פשר נאפי' לד' הנקוה"כ והש"ף סי' ד' סק"ו שחולק ע"ז וס"ל דגם במ"ק דקנה נאסר משום שחט לע"ז היינו משום דהמיעוט קמא ע"כ מוכרח הוא לשוחטו והבהמה חיי עונדה משא"כ במ"ב אי נימא דל"ה עלה תורת שחיטה הא גם לכתחלה א"צ לשוחטו דרובו של א' פמיהו בודאי ל"ה עליו תורת שחיטה שניאסר משום שחט לע"ז וכינן דר"פ ספוקי מספקא לי הא סד"א מה"ת לקנא וכינן דלא אסור מדאורינן משום תקרובת ע"ז הא איפא מדאורינן גם התיקון להוציא מידי נבילה וליפא חידושא וא"כ נהי' מוכרחין ג"כ לומר שצמצם היטב לעבד ע"ז בגמר שחיטת הרוב לא פחות ולא יותר אף פחות השערה וזה הי' דוחק לרש"י ז"ל לאוקמי הפרייתא בהכי אפי' למ"ד איפשר לצמצם כמ"ש בתוס' בכורות י"ז: שהקשו בהא דא' בגיטין ע"ח: דקתני התם מע"מ מגורשת ואינה מגורשת ה"ד מע"מ ארשב"י כגון שהיו שניהן עומדין בד"א וליחזי הי מינייהו קדים וכ"ת דאתו תרונניהו בהדדי והא א"א לצמצם והקשו בתוס' שם מזה למאן דפוסק הלכה כריה"ג דאיפשר לצמצם ותי' דמ"מ דוחק הוא להעמיד המשנה בכף שאין רגילות להיות הדבר מצומצם כ"כ.

ולפי"ז צדקו מאד דברי רש"י ז"ל שלא פיל שעובד ע"ז עם גמר שחיטת הרוב דא"כ יהי' מההכרח לצמצם היטב לא משהו יותר ולא פחות ודוחק הוא להעמיד הפרייתא בהכי לכן פירש שאומר בתחלת השחיטה שאינו רוצה לעבד ע"ז בשחיטה זו עד שתגמר דהרי לא הו"מ למימר ג"כ דמיירי בכששוחט המיעוט בתרא לשם ע"ז [נחוצ' לזרפנו זה י"ל עוד דלהכי לא פיל בגמר זביחה כששוחט המ"ב לשם ע"ז כינן דבעל המימרא דרבוצה הוא ר"ה נהרי ר"ה ס"ל בַחולין י"ט.

דבשחט ב' שלישים והגרים שלישי ד"ה פשירה ואף דבתוס' וברא"ש שם ל': כ' בשם ריב"ם דשאני הגרמה כינן שהוא שלא במקום שחיטה הוי פמוליה ומביא בידו או ברגלו בכ"ז הרי רש"י ז"ל משוי התם הגרמה עם שהי' וחלדה ומדמכשיר ר"ה הגרמה במיעוט בתרא ע"כ ס"ל דכינן שפבר נשחט הרוב אין על המיעוט תורת שחיטה כלל וליפא שום פסול בשחיטת מ"ב.

ואזדא בזה ג"כ קושני' המפורשים על שי' הר"א"ה שכ' דאפי' למ"ד אין אדם אוסר דשא"ש מ"מ בשוחט לע"ז הבהמה אסורה באכילה דנהי דלא אסרה לא שרי לה והו"ל כמתה מאלי' וא"כ מ"פ ר"נ לר"ה מהפרייתא דהשוחט כו' ליקשי לנפשי' הרי כינן שנעשה בה מעשה נבילה נאסרה באכילה דל"ה שחיטה ותו לא חזי לפתח אה"מ וא"ח משום ש"ח.

ולדברינו נכון דר"נ יתרוץ לנפשי דמיירי שעבד ע"ז במ"ב שפבר הי' הכשר שחיטה ול"ש סברת הרא"ה נהי דלא אסרה לא שרי פיון דא"צ היתר עוד שפבר הוכשר בשחיטת הרוב. ובמק"א העירותי בסוגיא זו בהא דפריה ועולא מעשה כ"ד קאמר והינו דבמיעוט קמא דקנה נאסר כמ"ש בנקה"כ פיו"ד סי' ב' וקשה לפ"ד התוס' ב"מ מ"ג.

ובכ"ד דפיגול הוי בדיבור א"כ למאי דילפינו חוץ מפנים ע"כ גם במחשבת ע"ז בעינו דיבור עתוס' חולין ל"ט. ד"ה הא שמבאר דשניהם שוין לענון זה וא"כ לפמ"ש הרא"ש ומרדכי ריש חולין בשם אלעד הדני דבשחט ולא בירף אפ"י שכח ולא בירף שחיטתו פסולה ונהרי כ' בפמ"ג יו"ד סי' י"ט דבהפסיק בדיבור במיעוט קמא דקנה הוי פשח בין ברכה לשחיטה פיון דחצי קנה פגום פשר ל"ה עלה שם שחיטה עדיין וא"כ פשאמר במיעוט קמא דקנה לשם ע"ז עכ"פ הו"ל הפסק בין ברכה לשחיטה ונהי פלא בירף א"כ אפ"י אי א"י לאסור דשא"ש הא להאלעד הדני שחיטתו פסולה וא"ח משום ש"ח אמנם באמת בתוס' זבחים ל"א: דחו' ד' האלעד הדני דלק"מ] פיון דר"פ ספוקי מספקא לי' אי שחיטת המ"ב הוי עלה תורת שחיטה ואיפשר דל"ה שחיטה א"כ הוי רק פחותה בשור לע"ז ול"ה עלה שם תקרובת ע"ז וכיון דסד"א מה"ת לקולא הא ל"ה עלה טומאת תקרובת ע"ז מה"ת ואיפא ג"כ התיקון להוציא מידי גבילה וליפא חידושה בהא דהשוחט בשבת וע"כ נחית רק למנינא והדר"ק התוס' לדפנתה ליתני נמי יוה"כ: ומעשה תתיישב לנכון קושיותינו הנ"ל דמ"פ לישמענו זבח דא"כ יקשה לריה"ג דס"ל קק"ל ממון בעלים הן פיון דמיירי דאמרהכי בתחלת שחיטה א"כ נאסרה בתחלת שחיטה משום מוקצה לע"ז ותו א"ח משום ש"ח.

ועפ"י האמור נכון מאד דלריה"ג הא שפיר נוכל למימר דמיירי בגמר זביחה במיעוט בתרא אפ"י אי נימא דגם לריה"ג במ"ב ל"ה עלה תורת שחיטה וליפא אפוא משום תקרובת ע"ז בכ"ז הלא חיוב חטאת דע"ז עכ"פ.

איפא דרק לענון איסור תקרובת אינו נאסר רק כשהוא פעין עבודת פנים בא' מד"ע ובעינו דוקא שיהי' עלה שם זביחה דנפקא לן מאשר חלב זבחימו יאכלו אבל חיובי משום ע"ז שפיר מיחייב דכשהוא פעין פנים נפקא לן מזובח לאלהם יחרם ובשאינו פעין פנים מיחייב משום איכה יעבדו וגו' כמבואר כ"ז בע"ז נ"א.

ובר"ן שם. וא"כ בשוחט מ"ב לשם ע"ז נהי דנימא דאיסור תקרובת ליפא משום דאין עלה שם זביחה.

אבל חיובא הא איפא משום איכה יעבדו פיון דעובד ע"ז עכ"פ נאי דאם ליפא איסור תקרובת הא ל"ה חידוש בשוחט בשבת פיון דאיפא ג"כ התיקון להוציא מידי גבילה וע"כ דנחית למנינא וקשה א"כ דליתני ג"כ יוה"כ פנ"ל ז"א דריה"ג לשיתני' למאי דאפכן בחולין ק"א: הא ס"ל דשבת ויו"כ אינו חייב אלא אחת א"כ גם אי הוי ביו"כ הא ליפא רק ג' חטאות ולק"מ ודו"ק: אמנם לכאורה יש להקשות לפמ"ש רש"י ז"ל בסוגיא שם וכן הביאו בשמו בתוס' חולין כ"ט: ד"ה פגון דהא דפריה אינד' מחתה בעפר הוא אפ"י למ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף וחיוב א"כ משום ש"ח בסי' ראשון מ"מ פיון דנאסר בסי' ראשון לא חשיב שחיטת הסימן השני אלא כמחתה בעפר ונהי כמו נתקלקלה בשחיטה לבסוף דא' התם גבי פרה אנומה דאיגלאי מילתא למפרע דשחיטה דמעיקרא

לאו שחיטה היא כלל ע"ש ולפי"ז היא בברייתא השוחט סתמא קתני ומיירי ג"כ פשוטו הסימנין פולין וא"כ תקשי לר"פ דמספקא לי' לפסול ה"ש במ"ב מאי הועיל לן הא דמשני בתצי קנה פגום ושחט כ"ש לשם ע"ז מ"מ הרי פיון ששוחט אח"כ המיעוט בתרא אחר שפבר נאסר משום ע"ז הו"ל פמחתה בפפר והו"ל פמו נתנבל בפעת שחיטה המ"ב דתקונת ע"ז מטמא פנבילה ואגמ"ל דלאו שחיטה מעיקרא הוא ושוב א"ח משום ש"ח דהו"ל פמו נתקלקלה בשחיטה.

והנלפענ"ד ליישב זה דהנה פבר הבאתי מה שהקשו התוס' דליתני בברייתא ג"כ יו"כ ות"י דלא נחית למנינא רק בהני אשמעינן חידושא ובשבת הני חידוש דחיב אע"ג דליפא רק תיקון פל דהו להוציא מידי אבמ"ה לב"נ.

ולכאורה למאי דקיי"ל דטומאת תקונת ע"ז ל"ה רק מדרבנן עתוס' חולין י"ג: וע"ז ל"ב: ועשעה"מ פ"ה מה"א. א"כ איפא מדאוריני' ג"כ התיקון להוציא מידי נבילה ול"ה תיקון כ"ד אמןם נלפענ"ד ביישוב זה עפי"ד התוס' בשבת ק"ו.

ד"ה חוץ שכ' בשם ר"ת דהא דחובל וצריף לכלבו מבוער וצריף לעפרו הוי מקלקל לר' יהוד' לפי שאין התיקון בא באותה שעה אלא לאחר מפאן דלאחר שנעשית החבורה בא הדם ולאחר שפלתה ההבוערה בא האפר אבל בשוחט בשעת הקלוקל בא התיקון שמוציאו מידי אבמ"ה ע"ש והקשו האחרונים מזה בהה' ברייתא דהשוחט חטאת בשבת בחוץ לע"ז הרי בזה בשעת השחיטה לא בא התיקון עדיין דבעודה מפרקסת אסורה עדיין לב"נ ול"ש מי איפא מידי כו' פיון דלישראל בלא"ה אסור משום ע"ז וש"ח כמ"ש בתוס' חולין ל"ג.

לענין טמאה וא"כ לא בא התיקון עד אחר מיתת הבהמה אכן לפענ"ד י"ל דבשלמא בחובל וצריף לכלבו הא בשעת החבלה לא בריר עדיין שיהי' התיקון דאיפשר שיעצור בעד הדם שלא יבא או שיניחו לקלח למים וכדומה באופן שלא יהי' התיקון לכלבו וכן במבוער בשעה שמבוער העצים הא עדיין אינו ברור שיהי' אפר כלל דאיפשר שייכבה האש ולא יבא לכלל אפר ולהכי אף שהתיקון בא אח"כ מ"מ הא ל"ה התיקון בשעת הקלוקל משא"כ בשחיטה הלא בשוחט הא פקע אבמה"ח מיד דאף שהיא מפרקסת עדיין בכ"ז הלא ברור הוא שביא התיקון לבסוף פיון דע"כ מתה הבהמה ולא תוכל להחיות עוד ובכה"ג הו"ל פמו שבאין הקלוקל והתיקון פאחד וכיון שפון מיושב שפיר הא דלא קא' תיקון להוציא מידי נבילה פיון דהתינח לענין התיקון להוציא מידי אבמ"ה הו"ל שפיר פבא התיקון בשעת הקלוקל פיון דא"א לו להחיות את הבהמה עוד וע"כ יבא התיקון לבסוף משא"כ בהתיקון להוציא מידי נבילה הא אינו ברור בשעת שחיטת רוב הסימנין שהבהמה לא תהי' נבילה פיון דאי ה"ש פוסל במ"ב ולד' הרי"ו הוי נבילה מדאוריני' א"כ הא בידו לעשותה נבילה במ"ב וא"כ פיון דלא בריר בשעת השחיטה שיהי' התיקון לא תשיב מתקן פיון דאין התיקון בא בשעת הקלוקל וא"ש.

ולפי"ז מיושב לנכון גושטינינו הנ"ל דע"כ א"א למימר דהברייתא מיירי בשחט פל הסימנין ולא נשאר מיעוטן דא"כ תיזהדר גושטיא לנזפתה ליתני ג"כ יו"כ נאי דלא נחת למנינא ולא קתני גם שבת רק משום דהוי חידושא דליפא רק תיקון כ"ד להוציא מידי אבמ"ה ז"א דהא פיון דטומאת תקונת ע"ז ל"ה רק מד"ס הא איפא ג"כ תיקון להוציא

מידי גבילה ואי דזה ל"ח מתקון פינו דאין התקון בא בשעת הקלקול ז"א דהתינוח פשלא שחט רק רוב הסימנים א"כ איפשר שיעשנה גבילה פשישחוט המ"ב בפסול משא"כ פשחמה הסימנים פולן ולא שיר מידי א"כ הוי בגמר השחיטה התקון להוציא מידי גבילה וא"כ ל"ה תקון כ"ד וליפא חידושא ומהדר קושיא לדופתה ליתגי ג"כ יו"כ וכיון דע"כ מיירי שלא הוסיף על התצי קנה פגום רק כ"ש עד הרוב א"כ ל"ה נתקלקלה בשחיטה ול"ק קושיתינו ה"ל ודוק פי חריף הוא.

אמנם כ"ז לפלפולא ולקושטא דמילתא קושני האחרונים ה"ל בלא"ה ל"ק דרק בטמאה דל"ח שחיטה פלל כ' התוס' דל"ש מא"מ כו' ואסור פשהיא מפרפסת לב"נ אבל לא פשהיא אסור משום ע"ז וכן תי' באמת בתשו' רעק"א סי' קס"ה ומתבאר ה"כ מד' התוס' ב"ק ע"ו.

ד"ה שחיטה ויש לפלפל בזה הרבה אכ"מ: והנה לכאורה עדיין יש להתבונן דלפי מה שפכתנו למעלה בטעמו של רש"י ז"ל בפשהני' במ"ב משום דאנו חוששין לאידך דר"ל דל"א פמאן דמנחא בדיקולא ויש טריפות לחצי חיות הנה לטעם זה הרי ל"ה רק טריפה עכ"פ כמ"ש בפמ"ג במש"ז סי' כ"ו סק"א דגם להב"ח דמטריף בגניקב הנושט לאחר ששחט קודם שחיטת הקנה מ"מ ל"ה רק טריפה פינו דכבר נשחט הנושט בהכשר דנהי דיש טריפות לחצי חיות אבל גבילה ל"ה ע"ש ויהי' לפי"ז לטעם ה"ל בפסולי שחיטה במ"ב רק טריפה ולא גבילה וא"כ לד' הט"ז ה"ל הא ל"ה תקרובת ע"ז רק בדבר שעושה אותה גבילה וכ"ה באמת דעת רש"י בב"ק ע"א: ד"ה פינו ובע"ז ל"ד: ד"ה באומר וא"כ לא יהי' בשחיטת המ"ב אפי' לשי' רש"י ז"ל משום תקרובת ע"ז.

אמנם פן על גוף הסברא ה"ל שפכתנו דהך מילתא אי איפא במ"ב פסולי שחיטה תליא בפלוגתא דר"ל ור"ז אי אמרינו פמאן דמנחא בדיקולא דמי' או לא יש להקשות מש"ס חולין כ"ט: מתיב ר' זירא פל העסוקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים כו' אירע בה פסול בשחיטה בין קודם פסולה בין לאחר פסולה אינה מטמאה בגדים בהזאתה קודם פסולה מטמאה בגדים לאחר פסולה אינה מטמאה בגדים וא"א ישנה לשחיטה מתוע"ס ליפליג וליתגי בדידה בשחיטה גופה כו' ולכאורה קשה הרי ר"ז ס"ל דל"א פמאן דמנחא בדיקולא דמי' וא"כ אמאי לא הקשה גם למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף ליפליג נמי בשחיטה גופה כגון ששחט בפרה רוב שנים ולאחר שיעור שהי' שחט המ"ב או ששחט המ"ב בחלדה וא"כ קודם שחיטת המ"ב הא שפיר מטמאה בגדים פינו שבשחיטת רוב שנים נגמר הכשר שחיטת הפרה ולאחר שנסלה במ"ב אינה מטמאה בגדים.

הן אמת די"ל דלק"מ לפי דברי הרמב"ן במלחמות שכ' דאין לפסוק כר"ל דס"ל דחיי ריאה תלויים בקנה ודבנ"מ בנושט משום דינקי מהדדי וכ"כ הרשב"א בתה"א ומכח זה כ' הרשב"א שם דהיכי דנשחטו רוב שני הסימנים כ"ע ל"פ דמנחא בדיקולא דמי' וכן העלו התב"ש והפלתי בסי' כ"ו.

וכיון דלאחר שחיטת רוב שני הסימני' אמרינו אפי' לגבי אבר אחר ומכ"ש לגבי הסימנים עצמן פמאן דמנחא בדד"מ וא"כ גבי פרה ע"כ נשחטו מקודם רוב שני הסימנים ושוב אינה נפסלת במיעוט בתרא.

אולם הלא באמת מבואר בפוסקים דלשיטת רש"י ז"ל איפא גם לאחר שנשחט רוב שני הסימנים בבהמה משום פסולי שחיטה במ"ב שעל פן נראה דפסול שחיטה דמ"ב אינו תלוי פלל בהא אי אמרינן כמאן דמנחא בדד"מ או לא דע"כ לענן הכשר השחיטה ל"א כמאן דמנחא בד"מ דהרי אף למ"ד דאין נקב פוסל בריאה אחר שחיטת הקנה משום דמנחא בד"מ בכ"ז אם נוציא הריאה קודם שחיטת הנשט בנדאי תהי' אסורה וע"כ דאף דהוא כמנחא בדיקולא מ"מ צריכה הכשר שחיטה והיינו שישחטו שני הסימנים וכ"כ הרשב"א בתה"א להדיא ולכך פיון דלכתחלה צריף לשחוט כל הסימנים איפא על המיעוט בתרא ג"כ תורת שחיטה ופוסלין בו פל ה"ש: סי' מא ובאותו ענין השבתי לחכם אחד ממדינת רומעניען ששאל אותי במעשה שאירע בשוחט ששחט בעגל רוב שני הסימנים ואחר השחיטה נחתף רגל אחד מהעגל ולאשר פי העגל פירפס הרבה אחר השחיטה הלה השוחט ושחט המ"ב: ושאל השואל פיון דהעגל אסור משום שהי' במ"ב אם גם הרגל שנחתף קודם שחיטת המ"ב אסור יען שנחתף בהכשר ובשעת שחיטת המ"ב ל"ה הרגל מחובר להעגל וכתב בזה החכם השואל להוכיח דאי נימא דהאבר שנחתף קודם שחיטת המ"ב לא מיטרף פשוטת המ"ב בפסול א"כ היל"ל דגם הריאה ובנ"מ יהיו כשרים בפסול שחיטה במ"ב פיון דמנחי בדיקולא דמנין אחר שחיטת רוב הסימנים.

והשבתי לו דשאני הריאה ובנ"מ פיון דנהי דלאחר שחיטת הקנה הריאה כמאן דמבד"מ וכן הבנ"מ לאחר שחיטת הנשט בכ"ז לענן הכשר שחיטה עודם שייכים לגוף הבהמה בעוד שלא נגמרה השחיטה כולה וע"כ גם פסולי שחיטה במ"ב פוסלין ג"כ לענן דמיטרפי הריאה ובנ"מ ול"א לענן זה כמאן דמנחי בד"מ משא"כ אבר שנחתף ממש אחר שחיטת רוב הסי' איפא דגם אם נעשה אח"כ פסול במ"ב ל"מ רק לענן להטריף הבהמה או העוף ולא לאסור גם האבר שנחתף בהכשר אחר שחיטת הרוב ומוכן הדבר בסברא דבשלמא לענן הריאה והבנ"מ פיון דאם הי' שחיטת המ"ב בהכשר בלי שום שהי' הי' מועיל הכשר הזביחה כמצינוה לכתחלה גם לענן הריאה והבנ"מ פיון דלענן הכשר השחיטה הא ל"א כמאן דמנחא בדיקולא פנ"ל ממילא מיטרפי ג"כ אם נעשה שחיטת המ"ב בפסול משא"כ האבר שנחתף אחר שחיטת הרוב הא תו ל"מ לגבי' שחיטת המ"ב שנעשה אח"כ אילו הי' נעשה בהכשר שהי' על האבר תורת בשר שחיטה כמצינו לכתחלה פיון שהוא גוף אחר ולהכי ל"מ נמי לענן שיאסר שנעשה השחיטה מ"ב בפסול: והנה לענן לאסור האבר שנחתף משום דכי היכן מצינו דמקצת בהמה אסורה ומקצתה מותרת אינו ענין לזה דמלבד דגם בשאלה דחכמי ווילנא שהובא בבה"י סי' ק"י שהיו ז' בהמות במקולין ופירשו ב' נחצי ונמצא שהי' א' טריפה פסקו שם הפר"ח וכו"פ ובפמ"ג במש"ז סק"ה דמותר כל מה שפירש אף החצי ולא איכפת לן מה שחצו' בהמה אסורה ונחצי' מותרת ומובא שם ד' הב"ח דאף בדאורייתא שייף בכה"ג לומר דחצו' אסורה ונחצי' מותרת וע' שאילת יעב"ץ ח"א סוסי' ס' חוץ לזה הנה גם האוסרין בשאלה הנ"ל הוא משום דאין לעשות דבר התמוה לרבים פד כדמוכח זה בבכ"ש חולין צ"ה.

מכ"ד בש"ס והיינו פיון שלא נתחדש דבר בא' שיאסר עי"ז יותר מחבירו משא"כ האבר שנחתף אחר שהוכשר שפיר מצינו למימר דשרי ודמיא להא דמצינו בש"ע יו"ד סי' י"ד ס"ב בעובר שהוציא את ידו והחזירה דאבר שיאסר אסור ומה שפננים מותר אמנם בכ"ז

הוריתי לאסור גם האבר הנחתה דנהי דלהטעם שהובא בכנה"ג לפסול שהיני' במ"ב משום שמבליע דם באברים י"ל שפיר דהאבר הנחתה מקודם שרי פינן דבגוף הבהמה נולד מקרה חדש האוסרו מה דלא שיני' בהאבר הנחתה אולם הרי טעם זה נדחה קראו לו בפוסקים ובאמת העיקר פטעם היש"ש שהובא בתבו"ש סי' כ"ד סק"ח דכיון שחזור ושוחט המ"ב בתורת שחיטה גלי אדעת' דמצרפו לשחיטה וא"כ ל"ה סוף שחיטה עד שנגמר שחיטת המ"ב וא"כ פשנתהנה קלקול בשחיטת המיעוט בתרא איגלאי מילתא למפרע דל"ה שחיטה פלל פדמצינו בש"ס חולין הנ"ל לענין פ"א דאיבע בה פסול בשחיטה גם קודם פסולה אינה מטמאה דנתקלקלה בשחיטה בסוף אגמ"ל דל"ה שחיטה פלל מעיקרא וממילא גם האבר שנחתה מקודם אסור וכי"ב כ' בתשו' בית יעקב סי' פ"ו לענין פיסוי דאם הי' שהיני' במ"ב ל"א דהדם שיצא קודם שהיני' נתחייב בפסוי משום דאגמ"ל דל"ה שחיטה פלל.

(ובמק"א דנתי מזה לענין מ"ש בתשו' שבו"י ח"ב סי' נ"ד דהיכי שיצא מת"י השוחט בהכשר ששחט רוב הסי' וסילק ידו ממנו לא איכפת לן אם אח"כ גמר מיתתו ע"י שחיטה ע"ש ולדברינו י"ל בטעמא דמילתא דבאמת הבהמה מתכשרא אם בשחיטת כל הסי' או רובן וכי שוחט בב"א כל הסי' ל"ה סוף השחיטה עד גמר הסי' ואמרין שפיר דכשנתקלקלה בסוף השחיטה נפסלה השחיטה מעיקרא משא"כ כשהשוחט סילק ידו אחר שחיטת הרוב אמרי' דבשעה שסילק ידו קרוי זה סוף השחיטה ול"ש לומר דכי חוזר ושוחט אח"כ פינן שנתקלקלה בסוף אגמ"ל כו' פינן דכבר הי' סוף השחיטה אחר שחיטת הרוב כי"ב כ' בתוס' ע"ז י"ט: לענין הפלוגתא דישנה לשכירות מתוע"ס או אינה לשכירות אלא לבסוף דנדאי כ"ז שאין הפועל חוזר אין לו שפרו עד לבסוף כו' אבל אם פועל בא לחזור מודו בהא דיוכל לחזור וישתלם שפרו לפי מה שעשה שבשעה שחוזר אז קרוי סוף ע"ש והה"נ בשעה שהשוחט גומר הרוב ומסלק ידו אז קרוי סוף ושוב לא מופסלא אח"כ אפס שאם הולך ושוחט כל הסי' בפעם א' בלי סילוק ידו אינו קרוי סוף עד שגומר הסימנין פולן וכשהי' פסול במ"ב הוי נתקלקלה שחיטה לבסוף דאגמ"ל דל"ה שחיטה פלל וע"כ שפיר כ' רש"י ז"ל בחולין ל"ב.

דהשוחט רוב הסימן והשליף העוף מידו כו' מוטב שיפכה על הצנואר בספין כו' דהוא רק לשון אזהרה לכתחלה דמשום דכבר השליף העוף מידו נקרא שחיטת הרוב סוף שחיטה. אמנם מה שהביא השבו"י שם ראי' מד' התוס' יומא ל"ג.

ד"ה ל"ל למרק כו' דאי אתי אחרניא וממרק נראה כשהיני' משמע דרק לכתחלה יש לאסור דנראה כשהי' אכל שהי' ממש ל"ה ע"ש הנה ראי' זו אינני מכיר חדא דהרי התוס' הוא מהמכשירין שהי' במ"ב ואפי' לפי שי' רש"י ז"ל מנא ידעינן דהי' שם שיעור שהי' ודילמא לא הגביה הספין פלל ולבר מן דין לפמ"ש היש"ש הנ"ל בשם מקצת ה' שחיטה בטעמא דנפסלה השחיטה במ"ב משום דכששוחט גלי אדעת' דלא נגמרה השחיטה עדיין וכ"כ בס' פרי תאר סי' כ"ג מד"ע וזה ל"ש רק בשחיטת חולין משא"כ בקדשים הלא מצוה למרק כדי לקבל הדם א"כ בהמירוק אין כאן גילוי דעת שלא נגמרה השחיטה אפס שרוצה למינים מצות מירוק והו"ל פהא דא' בגיטין ל"ד.

לענגן גילוי דעתא בגיטא ורכא אטו התם לבטולי גיטא בעי התם לקיומי תנאי קבעי ע"ש
ובלא"ה י"ל עפ"מ"ש בפ"ד סי' ב' ס"ק כ"ז דשחיטת עפ"מ"ש במ"ב פ"ש דהואיל ואינו
בר זביחה אין שחיטתו במ"ב מצטרפת עם גוף השחיטה והה"נ י"ל פ"ן דשחיטת
הקרנות ביו"כ מוכרח להיות בכ"ג להכי פשטמרק אחר דלאו כ"ג פ"ן דאיהו אינו פ"ש
לשחוט אין מריקתו מצטרפת עם גוף השחיטה להיות אחד): והנה אף דלפעמים יוכל
להזדמן שהאבר הנחתה פ"ב נתפשל בקדירה בשעת שחיטת המ"ב ולכאורה הכי נימא
דכששוחט אח"כ המ"ב פשטמרק נאסור הפ"ש שבקדירה דומיא דמצניו בזבחים ע"ג:
דקא' אלא מעתה מגיסא אסורה אכן ז"א דהתם שפיר פ"ד דאחרי דניידי ואמרי' פ"ל
דפריש מרובא פריש ושחטו וקבל דמן במגיס בחדקת פ"ש ל"ש לומר ששחטו אז
השחוטין להיות רוב ולהאסור כפירש"י שם אבל בנ"ד אי אמרי' דשהי"ן פוסלת במ"ב
ואמרינו דמתקלקלת השחיטה למפרע ממילא גם הפ"ש שבקדירה מהאבר הנחתה ג"כ
אסור פדאשקחן בבכורות ל"ג.

היו לפניו ב' חטאות א' תמימה וא' בע"מ כו' ראב"ש אומר אפי' פ"ש בקדירה ונזרק
דמה של תמימה אסורה אף דכ"ר באה לכלל היתר זביחה בכ"ז נאסור הפ"ש בע"מ
שבקדירה אחרי שזרקין דמה של תמימה והנה לכאורה הי' אפ"ש לזון בזה דא"א
לומר דגם הנחתה מקודם יחזור ונאסור דא"כ כי חתה פ"ש קודם ואכלו וכששוחט
אח"כ המ"ב בפסול נמצא דאכיל איסורא למפרע ואין זה דרכי נועם פדמצניו ביבמות
פ"ז: בהא דפ"ד דנעשה מתים פחיים כו' עפירש"י שם.

אמנם באמת מלבד דא' בחולין ע"ב. במבפרת המקשה לילד דמחתה אבר אבר ומשליך
אף לר"ה דאמר למפרע הוא קדוש פי נפיק רובו היינו במחתה ומניח אז חל גם על
הנחתה קדושת בכורה אבל במה שהשליך ל"ע איסורא גם לר"ה וא"כ הה"נ י"ל נהי
דהנחתה ומנח עדיין בשעת שחיטת המ"ב אסור למפרע אבל במה שאכל קודם לא עביד
איסורא חוץ לזה ל"ש בכאן הך דדרב"ן דרכי נועם אף שראיתי לא"ז הח"צ בס"מ מ"ו
שהשתמש בסב"א זו לענגן פתם שנתאדם לאחר היובש דאי נימא דטמא למפרע אין זה
דרכי נועם.

אמנם י"ל דזהו דוקא במידי דבא ממילא בידי שמים בלי שום פעולה י"ל שפיר דאין זה
דרכי נועם שכשיהי' דבר זה מאליה יעשה זה איסור למפרע משא"כ בנ"ד דתליא במעשה
השוחט שישחוט המ"ב אפ"ש דאם שוחט אח"כ באמת עושה האוכל איסור למפרע
ולבר מן דין אין אנו אחראין לעשות תקנה לזה שאוכל מבהמה קודם שתצא נפשה
דאיכא איסור דלא תאכלו על הדם ולהרמב"ם הוי דאוריין וירש"י ז"ל עכ"פ איסור
דרבנן איכא וע' ביצה כ"ה: גבי נטיעה מקטע רגליהון דקצביא ובתוס' שם וגם בבהמה
הלא הי' צריך להמתין על בדיקת הרגאה ואף בעוף לא הי' לו למהר כ"כ: והנה משפא
לי שמעתיא קצת לענגן אחר עכ"פ יוצא מקלל דברינו דטעמו של רש"י ז"ל הוא כד'
היש"ש דכ"ן ששוחט המ"ב גלי אדעתה דמצרפו לשחיטה ולפי"ז לא נוכל לומר כתי'
הא' של הש"ש הנ"ל דלא פסיל שהי"ן במ"ב רק פששוחט בהמיעוט הנשאר ועיקר דין
זה בשאלה שהציע מעלתו לפני נראה דתליא בהא דכששוחט באותו צד ששחט הרוב
למעלה או למטה פ"ן דבכה"ג ל"ה מצטרף לרוב שחיטה פש"ל"ה רוב בלעדו פמבואר

בסי' כ"א לכה אין עליו שם צירוף שחיתה וה"ה דאין פוסל בו שהי' אחר שחיתה הרוב
אבל אם אינו שוחט באותו צד רק כנגדו בהיקף פניו דבכה"ג אי ל"ה רוב היו מצטרפין
השחיתות לרוב לכה הוי שפיר על השחיתה דמ"ב שם צירוף שחיתה ופוסלין בו ה'
שחיתה פניו דלכתחלה מצנה לשחוט כל הסי' מה"ת כמבואר בפירש"י חולין כ"א: וכן
העלו הפלתי והפמ"ג בסי' כ"א בדעת רש"י ו"ל ולכה כל הסי' ישנו במצות שחיתה
וכשנעשה פסול במ"ב שוב ל"ה פולו בהקשר ופסול מה"ת כמ"ש באמת בתב"ש סי'
כ"ג סק"ט בשם רבינו ירוחם דפוסק דהוי ס' נבילה: והנה שמעתי מקשין מש"ס זבחים
ס"ה: דקא רבא התם דתנא דמתניתין שם דסובר הבדלה פוסלת בחטאת העוף וראב"ש
דקא' מבדילין בחטאת העוף פליגי אי שהי' בין סימן לסימן בעולת העוף פסול או לא
דת"ק ס"ל לא פסיל ולכה הבדיל בחטאת העוף פסול משום דעביד מעשה עולת העוף
בחטאת העוף דאף דשוהא בחתיכת רוב בשור בין סי' לסי' דשם מליקה אינו חל אלא על
הסימן הראשון דהסי' הב' הוא רק לקיים מצות הבדלה בעלמא וראב"ש סבר פניו דעכ"פ
מצות הבדלה איכא על הסי' הב' והוי כחדא מליקה ולכה פסיל בי' שהי' וכי מבדיל
בחטאת העוף פניו דשוהא בחתיכת רוב בשור בין סי' לסי' לא עביד מעשה עולת העוף
בחטאת העוף ע"ש ומקשין לד' רש"י דפוסל שהי' בשחיתת עוף חולין במ"ב ומכ"ש
בין סי' לסי' א"כ גם בעולת העוף אמאי לא יפסל והנה למ"ש הרמב"ד בפ"ג מה' שחיתה
ה"ד דשהי' במ"ב הוא רק מדרבנן וכ"ה בחי' רמב"ן ורשב"א חולין ל': שגם לד' רש"י
הוא רק מדרבנן מטעם גזירה דילמא לא אחי למיעבד רובא ע' בלח"מ ומ"ל שם וע'
מש"ז סי' כ"ג סק"ד שכ"כ בשם רשב"א בתה"א והיש"ש א"כ י"ל דבדקדשים לא גזרינן
ובפרט במליקה דהי' בפהגים וכהגים זריזין הן משא"כ לרבינו ירוחם הג"ל דהוי דאורי'
שפיר קשה והנה לפי דברינו הג"ל י"ל בפשיטות דל"ה דאורי' רק במיעוט בתרא של
רוב שני הסימני' בבהמה או במיעוט בתרא של סי' הא' בעוף פניו דבבהמה בעינין מה"ת
לכתחלה כל הסימנים וכן סי' א' בעוף בעינין מה"ת לכתחלה פולו משא"כ בשהי' בין
סי' לסי' בעולת העוף הרי באמת במרדכי חולין ר"פ השוחט הביא בשם רש"י דס"ל
דל"ב פלל שנים בעוף לכתחלה כשי' הרי"ף וכ"ה בב"י סי' כ"א.

ונהי דנדחו דברי המרדכי בפוסקים כמ"ש בפלתי שם בכ"ז הא ל"ה עכ"פ רק מדרבנן
כמבואר בפירש"י חולין כ"א: הג"ל ובדף כ"ז. ד"ה אאחד בעוף ע"ש.

וכיון דמה"ת אין הסי' הב' בעוף במצות שחיתה פלל אין פוסל בו שהי' מה"ת גם להרבינו
ירוחם. והנה אפי' אי נימא דלשי' הרבינו ירוחם גם בין סי' לסי' פוסל בעוף שהי' מטעם
שחיתה א' אמר רחמנא ולא ב' שחיתות וכ"כ באמת בנוב"י מהדו"ת חיו"ד סי' ב' ע"ש.

ולפי"ז שפיר קשיא לכאורה דהיל"ל דגם במליקה יפסל שהי' בין סי' לסי' בעולת העוף
משום דכתיב ומלך מליקה א' א"ר וְלֹא שְׁתִי מְלִיקוֹת: אָמַנְם נִרְאָה לִי יִשָּׁב זֶה ע"ד הפלפול
עפמ"ש בתוס' מנחות ס"ב: בהא דקא' ויהא אנשם מצורע טעון תנופה שחוט מק"ו ומה
זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין תנופה שחוטין אנשם מצורע שטעון
תנופה חי א"ד שטעון תנופה שחוט והקשו בתוס' שם מדא' התם לעיל ס"א.

תנופה א' א"ר וְלֹא שְׁתִי תְנוּפוֹת ותי' דל"ה שתי תנופות פניו דחדא מחיים וחדא לאחר
מיתה מ"ש ולפי"ז יש להבין לכאורה דברי הרי"ף הג"ל שכ' בטעם פסול שהי' במ"ב

מדאוריני משום שחיטה א' א"ר ולא ב' שחיטות הרי הכשר שחיטת הרוב הוא מחיים והשחיטה דמ"ב הוא לאח"מ והעיריני לזה חתני הגאון מוה' שמעון זצ"ל אמנם הרי באמת קי"ל מפרקסות ה"ה כחי' ואף דבתוס' חולין פ"ד ד"ה בעיניו כ' בשם ה"ר שמעי' דדוקא בטמאה הוי כחי' ולא בטוהרה הלא כ' בפמ"ג יו"ד סי' כ"ז במש"ז סק"א דזהו דוקא לענין העמדה והערכה דכינן דהתורה התירה לאכול מיד ויצא מידי אבמ"ה תו ל"ה בכלל העמדה ג"כ אבל לומר בטוהרה הניא מטה מיד בשחיטת רוב שנים זה לא ניתן להאמר דאטו טוהרה כפי תלו לה ע"ש.

והנה בחולין כ': אמר זעירי נשברה מפרכת ורוב בשר עמה נבילה כו' אמר רבא אי קשיא הא קשיא וכי מטה עומד ומולק א"ל אביי ותקשי לך עולת העוף דבעי ב' סימנים וכי מטה עומד ומולק כו' ופירש"י וז"ל דהא ודאי בחד סי' מטה כו' וכו' המהרש"א וז"ל פירוש למאי דסקלא דעתה השתא דכבר קודם שחתה הסימנים חתה רוב בשר הו"ל מטה בחד סי' וכ"ה לקמן בתוס' דבתתה סי' א' בלא רוב בשר ל"ה פמטה עכ"ל וכ"כ בחידושי הריטב"א ונה"ן שם דרק עם שבירת המפרכת ורוב בשר הוי פמטה ובס' ראש יוסף מהפמ"ג שם כ' דמקרח הוא דבלא רוב בשר ל"ה פמטה פניו דקי"ל שחט בה שנים או רוב שנים ומפרקסות ה"ה כחי' לכ"ד ע"ש.

ולפי"ז מיושב שפיר ד' הש"ס דנבחים הנ"ל דמ"ד דאין שהי' פוסלת בין סי' לסי' בעולת העוף ול"א דהוי שתי מלקות פניו דחדא מחיים וחדא לאח"מ פנ"ל ואי דמפרקסות ה"ה כחי' ז"א דהא הששה' דהתם הרי הוא התחית רוב בשר בין סי' לסי' פמבואר בפירש"י שם והיינו שמקודם חתה שדרה ומפרכת ומלק סי' א' וחתה רוב בשר קדין חטאת העוף ואח"כ מלק הסי' הב' ופליגי אם בעולת העוף כה"ג הי' הששה' דתחית רוב בשר בינתיים פוסלת וא"כ פניו דמלק סי' א' וחתה הרוב בשר הא שוב ל"א מפרקסות ה"ה כחי' פנ"ל וא"כ שוב לא נוכל למיפסל כשמולק הסי' הב' מטעם שתי מליקות פניו דהו"ל חדא מחיים וחדא לאח"מ פנ"ל ודו"ק: ואחר כל החזון הזה בין לטעם הרי"ו משום ב' שחיטות בין לטעם היש"ש משום דאחשבי' לשחיטה מתקיים התי' הב' של הש"ף הנ"ל דתליא אם הפסול הוא בדרה שחיטה וכשהוא דרה שחיטה אם הוא שוחט נגד חתה הראשון באופן דכשה' פחות מרוב הוי מצרפינו לי' לרוב פוסל ג"כ במ"ב פשעשה בפסול ויהי' לפי"ז סברת המקילין בפסולי שחיטה במ"ב משום דמאחר שהוכשר אין חוזר ונפסל ואף דבנבחים כ"ט.

קא' התם ר"ע דאף לאחר שהוכשר חוזר ונפסל דמציינו בזב ונכה דרואה בתוה' ימי ספירה סותר למפרע וכמו שהעיר בזה באמת בתבו"ש בכ"ז מאן דמכשיר ע"כ ס"ל דאין ראי' מהתם פניו דאין מחוסר מעשה שיחזרו לטומאתו דראי' הוי מידי דממילא ולכך לא חל עליהם שם טהרה עד אחר טבילה והע"ש.

וגם הרי התם גלי קרא ואחר תטהר שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן ולא נוכל למילף למק"א ומאן דמטריף ס"ל כר"ע דילפינו מהתם דגם בעלמא אמרינו סברא זו דאחר שהוכשר חוזר ונפסל ופולפתי עפי"ז הרבה במק"א אכ"מ: מעתה נחזור לנ"ד לענין דינא למה שהעלינו דהעיקר כתי' הב' של הש"ף הנ"ל ותליא רק אם הי' דרה שחיטה ואם הי' דרה שחיטה פוסל במ"ב אף שלא שחט במקעוט הנשאר ואף דכתבנו למעלה

דלהיש"ש שהוא מטעם גילוי דעת המצדקו לשחיטה אינו אסור רק בפשוט בהיקף בענין שמצטרף לרוב להכשיר אבל לא בפשוט באותו צד למעלה או למטה בכ"ז זהו רק לענין שיאסר מדאורייתא אבל להפוסקים שהבאנו למעלה דס"ל דשהי' במ"ב הוא מדרבנן גזירה אטו שהי' קנודם רוב בודאי אף בפשוט באותו צד למעלה או למטה יש להחמיר דכל שהוא דרף שחיטה גזרו רבנן משום לא פלוג.

והכי מבואר באמת בפמ"ג במש"ז סי' כ"ג סק"ו ובשפ"ד סק"ז. ואף שהתב"ש שם בסק"ב כ' להחמיר בעוף אבל עכ"פ גם להתב"ש ל"ה רק ספק שהי' ונהי' ספק דרבנן ולקולא.

הן אמת שראיתי להפמ"ג בשפ"ד סי' כ"ג סק"ד שדבר רופף בינו לומר בס' שהי' במ"ב סד"ר לקולא מטעם דאיכא חז"א דשאינו זבוח ע"ש וכ"כ בנובי"ת חיו"ד סי' ב' לחלק על השבו"י שהיקל בזה אמנם זהו רק בס' ששהי' גמורה אבל לא בספק ששהי' כ"ד.

דהרי מבואר בש"ף סי' י"ח ס"ק י"א וסי' כ"ג סק"י דאף דמחמירינן בשחיטתו במ"ב היינו בשחיטתו ממש שהפסיק בינתים אבל פשעוסיק בחתיכת הסימנים לא מחמירינן ועכ"פ מבואר שם דבכה"ג בעינינו גם לדין שיעור שחיטתו.

ובפרט דהלא איכא ס"ס פיון דשהי' במ"ב גופה היא איבעיא דלא איפשטא והוא פלוגתא הפוסקים ועפמ"ג בשפ"ד סי' כ"ד ס"ק י"ג שכ' דנהי דפסקינן לחומרא דל"א סד"ר להקל בחז"א מ"מ בס"ס בדרבנן ודאי מקילין אף במקום חז"א וכ"ש בבעיא דלא איפשטא דל"ש לומר אוקמ' אחזקה ע"ש וע' בס' שב שמעתתא שמעתתא א' פכ"ב שכ' דאף להסוברים דס"ס ל"מ בחז"א בכ"ז בס"ס דשהי' במ"ב מהני דכיון דכבר נשחט הרוב בחזקת היתר עומדת וליכא תו חז"א דשאינו זבוח ע"ש ולכאורה הי' נראה להביא עוד ראי' לזה מד' הש"ס חולין י"ב.

אר"נ אמר רב ראה א' ששחט אם ראהו מתוע"ס מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור לאכול משחיטתו ה"ד אי דינע דגמיר ל"ל ראה ואי דינע דלא גמיר פשיטא כו' לעולם דינע דלא גמיר וכגון דשחט קמן חד סימן שפיר מהו דתימא מדהאי שפיר הך נמי שפיר קמ"ל האי אתרמוי אתרמי לי' אינדף שפא שפא דרס ולכאורה קשה דאמאי לא קא' דאשמעינן רבותא גדולה מזו דבעינן שיראהו עד סוף השחיטה ול"מ פשראה שחיטת הרוב דכיון דינע דלא גמיר גם במ"ב חיישינן שפא שפא דרס וע"כ דזה אין סברא פלל דכיון דשהי' במ"ב עכ"פ ל"ה רק מדרבנן א' סד"ר לקולא ול"ה אתחז"א פיון דכבר הי' שחיטת הרוב בהכשר אמנם באמת י"ל דאין מזה ראי' פיון דלרב לשיטתו לא הו"מ לשנויי הכי דהרי באמת בפירש"י ז"ל בחולין ד"ל: הקשה על דין זה דשהי' במ"ב דעבדינן לחומרא מהא דחולין כ"ח.

דפריה ה"ם על רב דאמר מחצה על מחצה פרום מהא דתניא שחט תצי גרגרת ושהי' בה פדי שחיטה אחרת וגמרה שחיטתו פשיטה ואי מחצה ע"מ פרום איטרפא לה ומשני מי סברת בבהמה לא בעוף ממ"נ אי מע"מ פרום הא עביד לי' רובא אי מע"מ אינו פרום לא עביד לי' פלום ואי שהי' במ"ב פוסלת א"כ אפי' אי מע"מ פרום הא עביד שהי' במ"ב

וכ' רש"י ז"ל דלא סמכינן אהאי שינויא דדיחויה הוא דדחיה וטעמא משום דמע"מ אינו פרום כו' וא"כ אליבא דרב דס"ל מע"מ פרום עכצ"ל לדידין אינה פוסלת שהיני' במ"ב וא"כ ל"ה יכול לשנויי אליבא דרב דאשמעינן דס' שהי' במ"ב פוסלת פנין דלדידין אפי' נדאי שקה במ"ב אינו פוסל כלל.

עכ"פ סברת הש"ש הנ"ל סברא טובה הוא דב"ס שהי' במ"ב ל"ש לאוקמ' אחז"א דשא"ז פנין דכבר נתבטלה חזקה זו בשחיטת הרוב מהסימני' וכי"ב כ' בט"ז ח"מ סי' ק"צ סי"ג בענין חזקת מ"ק ע"ש ובפרט בנ"ד שגשחט הנשט פולו ורוב הקנה יש לצרף ג"כ מ"ש בס' לב ארי' חולין ל"ב.

דקא דמחמיר רש"י בשחיני' במ"ב היי"ד בגשחטו רק רוב ב' הסימנים אבל היכי דשחט סימן א' פולו וסי' ב' שחט רובו גם רש"י ז"ל מודה דלא פסיל בי' שחיני' במ"ב ע"ש טעמו כי טוב הוא ואף דבתשו' מאיר נתיבים מביא ג"כ בשם חכם א' שרצה לומר פן והוא דחאו מהלכה בכ"ז יש לצרפו לסניף נהרי בפמ"ג סי' כ"א בשפ"ד סק"ג כ' בפשיטות להכשיר בגדחף ממקום למקום וע' במש"ז סי' כ' סק"ז וכן ראיתי לאחד קדוש מדבר הגאון בעל התניא ז"ל בש"ע ש"ל סי' כ"ג סק"ג שמונה להקל בזה.

שעל פן בנ"ד לפענ"ד אין אני רואה מקום להחמיר ולרוב טרדוטי לא אוכל להאריך יותר והי' שלום מאד"ה דברי הדור"ש באהבה: סי' מב בעזה"י יום א' כ"ב פסלו תרמ"ז לפ"ק סטרי'. שלום וברכה משמי המערכה לכבוד ידידי הרב המאה"ג חריף ובקי ירו"ש כש"מ יהושע פאלק זאב סג"ל נ"י אבד"ק פאלטשען יצ"ו במדינת רומעניען בעהמח"ס נהורא דאורייתא.

מכתבו הגיעני תוכו רצוף שאלתו עם הגב"ע גידן השו"ב בק' ואם כי זה כמה נסוג אחר מיני מלענות על ריב במחלוקת שו"ב אחרי כי בעוה"ר פשתה מספחת זבחי ריב בערי ישראל איש אל אחיו יאמר חזק צרור את המדנים ומסירים אננם משמוע לקול חכמי התורה הדין לא יקוב את החר ביניהם ודברי שלום ואמת לא ימצאו מסלות בלבנות הצדדים כי הנצחון יעור עיניהם מראות נכחה.

אכן לא אוכל מלט משא הפצרת כ"ת להזדקק לשאלתו ואשיב לו חו"ד העני' אף בקיצור נמרץ לפי מסת הפנאי: ע"ד השו"ב ר' משה ור' ישראל שפדקו ריאה ויצאה בכשרות והעיד קצב א' בתורת עדות אף ששונתפו קרע הנרדא מהריאה והראה לו ולאחיו שיש עלי' נקודות אדומות והלכו עם הנרדא לר' מיכל ליב שו"ב והראו לו זה וכשפא רמ"ל לבית המטבחים בידק את גוף הריאה ולא מצא עלי' פלום והשובי"ם הנ"ל הצטדקו א"ע בפני הבי"ד באמרם שהריאה הלזו היתה פשרה בכל חלקי' אף בזמן קודם התקוטט הקצב עמם על שהטריפו לו בהמה א' ואמר אז שיראה להם אף שעיניהם מוכים בסגורים ועמדו מראות שע"כ אוסרים את המותר ומתירים את האסור ובעת שפדקו ריאה זו בעצם היום ההוא יצאה מת"י ריאה א' ששחטו אצלו בבית המטבחים טריפה ע"י שהיו עלי' נקודות אדומות והוא טמן את הריאה הראשונה הטרפה והחליף את הורדות בכדי להתגולל ולהתנפל עליהם והקצב הודה שהי"ל מריבה עמם ושהגיד להם פן על שהטריפו לו בהמה בחנם ומודה שאלו היתה כל הבהמה ש"ל לא הי' מגלה זאת אפס מפני שהוא רק שונתף ואין מגיע הפסד כ"כ לחלקו עשה זאת להראות לדעת שאינם

רואים ומטריפים בהמות בחנם ומילא בפיו לאמר שזאת לא איכפת לי מה שיהיו אוכלין טריפה בחזקת פשיגרה ורק פונתו לקחת נקמתו מהשו"ב שוב העידו ר' ברוך ב"ר מיכל בחו"ע שקהריאה הראשונה שנטרפת מחמת נקודות אדומות טמן הקצב הנ"ל בהאמבאר עם הלב ונשם המנהג שקהריאה מבהמה שנטרפה משליכין לפלבים רק הלב לבד נותנים להאמבאר ע"כ תוכן השאלה הנה פפי דברי הגב"ע שהי' למראה עיני אינני רואה שום נדנוד חשש על השו"ב דהרי ליפא כ"א עדותו של הקצב שהעיד שמצא נקודות אדומות בהנרדא מהריאה הלזו והשו"ב הלא מכחישים אותו ואומרים שהנרדא הי' מבהמה הראשונה שנטרפה על נקודות אדומות הרי הוי ע"א בהכחשה דלאו פלום הוא ומבואר ביו"ד סוסי' א' דבכה"ג גם העד בעצמו מותר לאכול משחיטתו מפאן ולהבא אפס שבשמ"ח סי' ב' ס"א מביא בשם היש"ש דאם פבר יצא על השו"ב ש"ר והעד הוא בר סמכא אז יש להעבירו וכי"ב כ' במהרי"ק סי' ל"ג שאם השו"ב פבר נכשל בפדיקה ורק של"ה יכולין להעבירו ועתה העיד עליו ששחט שלא פהוגן מעבירין אותו עפ"י ע"א דכיון דכבר נכשל הו"ל רגל"ד עש"ך סי' ב' ס"ק י"א ותשו' נובי"ק חאה"ע סי' נ"ד.

נ"ה.

ובאמת בתשו' מהר"ם לובלין סי' פ"א כ' להוכיח דאין אדם נפסל עפ"י ע"א אפי' בדאיפא רגל"ד. ומכ"ש בנ"ד הלא נהפוך הוא דהשו"ב הם מעולם בחזקת פשרים והעד הקצב הועד עליו שמקלו יגיד לו לפרוץ גדרו של חכז"ל שישב במסבה ואכל בפשר ומיד אכל מאכלי חלב וכדומה.

גם יש רגל"ד שאין אמת בפיו ובעלילה בא על השו"ב משנאתו אותם ודמיא עליהו פארז' ארפא ומרמות כל היום יתגה לקפח לחיותיהו פפי שנגבה עדות ע"ז וקריעת הנרדא מן הריאה מוכחת שבערמה עשה זאת להחליף הנרדא שאלו האמת כדבריו למה לא הראה את הריאה בהיותה שלימה וגם ממה שהטמין הריאה הראשונה נראה בעליל שזדון לבו השיאו להכין רשת לפעמי השו"ב ולהלאות עיני אנשים ובנדאי אין ממש בעדות זה ונראה דאף להאנשים שהעד הקצב הוא בר סמכא ומהימן אצלם ג"כ יכולים לאכול משחיטת השו"ב דאף דקיי"ל באה"ע סי' קט"ו ס"ז בשא"ל א' מקרוביו או מקרובותי שהוא מאמינם וסומכת דעתו עליהם שזינתה כו' הואיל וסמכה דעתו לדבר זה שהיא אמת ה"ז חייב להוציאה ואסור לו לבא עלי' והוא מש"ס קידושין ס"ו בעובדא דההוא סמאי דא"ל אי מהימן לה פבי תרי זיל אפקה ונהכי פסקינן ג"כ לענן עדות בשאר איסורין עש"ע יו"ד סוסי' ט"ז ובסי' קכ"ז.

הנה מלבד מ"ש במל"מ פכ"ד מה"א בשם תשו' הרשב"א דהא דמהני מהימן פבי תרי דוקא פשהאשה שותקת אבל במכחישתו אינו חייב להוציאה אף שהבעל מהימן לי' פבי תרי א"כ בנ"ד הלא השו"ב מכחישים אותם.

אמנם נהי דמדברי הפוסקים מוכח דלא קיי"ל פהרשב"א בהא עב"ש שם ס"ק כ"ג בכ"ז הלא פבר כתב המהרי"ק הובא בפ"י יו"ד סוסי' א' דכיון דהדבר תלוי במחשבת השוחט אם להרע או להיטיב במפאן ולהבא א"כ אף לפי הגדת העד אין ראי' שיפסלו במפאן ולהבא ומה גם דבנ"ד אף לפי"ד העד שיהיו נקודות אדומות על הריאה הלא יוכל להיות

שְׁבִדְקוֹ אַחַר נְקָבִים וְלֹא נִמְצָא וְכֹשֶׁר וְעַכְפֹּ"פ לֹא גָרַע זֶה מִמַּ"ש הַפּוֹסְקִים דְּבַע"א בְּכִיעוּר אִפִּי אִי הִבְעֵל מְהִימָן לִי כְּבִי תָרִי אֵינָה נֶאֱסָרֶת עָלָיו עֲתָשׁוּ מִיִּמּוֹנֵי ל"ה אִישׁוֹת סִי כ"ה וּבב"ש סִי י"א ס"ק י"ד.

וְהִנֵּה אִפִּי אִם אוֹמֵר שְׂיֻדַּע בְּבִירוֹר שְׁלֹא בְּדָקוֹ אַחַר נְקָבִים יֵשׁ מְקוֹם לְהַכְשִׁיר בַּהֲפ"מ דְּאָף דְּכ' הַתְּבו"ש בְּסִי ל"ח סִי"ג דְּבִנְקוּדוֹת אֲדָנוֹת צְרִיף בְּדִיקָה אַחַר נְקָבִים וְאִם לֹא בְּדָק טְרִיפָה עֲשֵׂמ"ח סִי ל"ז סִי"ח ע"כ הוּא מְשׁוּם דְּאָף שְׂיֻכֵּל לְהִיּוֹת שְׁהֶאֱדָמִימוֹת הוּא מְשׁוּם שְׁלֹא נִבְלַע בָּהּ דָּמָה מ"מ הָיִ סֶפֶק בְּרִיעוּתָא מְחִיִּים דל"א נִשְׁחָטָה הַתְּרָה א"כ הָרִי בְּאֵמֶת בְּש"ף יו"ד סִי נ' פּוֹסֵק דְּבִסְפֵק הַשְּׁקוּל אִפִּי בְּרִיעוּתָא מְחִיִּים כְּשֶׁר בַּהֲפ"מ וְאָף דַּהֲתַב"ש בְּסִי כ"ט מִחְמִיר בְּזָה דְּאִפִּי בַּהֲפ"מ אֵין לְהַכְשִׁיר בְּרִיעוּתָא מְחִיִּים בְּכ"ז הָרִי כ' שֵׁם הַטַּעַם דל"א נִשְׁחָטָה הַתְּרָה פִּינּוֹן דְּאֵין פָּאן חֲזָקָה גְּמוּרָה שְׁלֹא נוֹלְדָה טְרִיפָה אָפֶס דְּהָיִ חֲזָקָה מִפְּחַס רַנְבָּא דְּרַנְבָּא בְּהַמּוֹת כְּשֵׁרוֹת הֵן וְזוֹ דְּאֲתִילַד בָּהּ רִיעוּתָא הָא אִתְּרַע לָהּ רַנְבָּא דְּוּמְיָא דֹא' כָּל הַנְּשֵׂאוֹת בְּתוֹלָה יֵשׁ לָהּ קוּל כּו' ע"ש וּלְפִי"ז בְּמַרְאוֹת אֲדָנוֹת בְּרִיאָה אִם הֵינּוּ יוֹדְעִין שֶׁהוּא מִתּוֹלְדָה הֲלֹא כְּשֶׁר בְּנֻדָּי מִדְּר"נ דְּלֹא נִבְלַע בָּהּ דָּמָה כּוּדֹא' בְּחֻלִּין מ"ז: וְהָא דְּצְרִיכִין לְבַדּוֹק אַחַר נְקָבִים ע"כ הוּא מְשׁוּם דִּילְמָא הֶאֱדִימָה אַח"כ וְהֶאֱדָמִימוֹת הוּא מִפְּחַס צְרוּרוֹת דָּם עֲרֵא"ש חֻלִּין מ"ו.

א"כ הָא אִיכָּא עוֹד חֲזָקָה דְּהַשְׁתָּא שְׁכָמוֹ שֶׁהִיא אֲדָנוּמָה לְפָנֵינוּ כֵּן הֵיחָה מִתּוֹלְדָה וְאִיכָּפֶשֶׁר דְּגַם לְהַתְּב"ש יְהִי כְּשֶׁר בְּזָה בְּמִקּוֹם הַפ"מ. וּמכ"ש שְׂאֵין מְקוֹם לְאַסּוֹר הַשׁו"ב מְשׁוּם זֶה.

וּבְכַפֵּרֶט כְּשֶׁלֹּא הִי רַק אֵיזָה נְקוּדוֹת קְטַנוֹת אֲפֻשֶׁר לְדַמוֹת זֶה לְהַדִּין הַג' שֶׁל הַפְּר"ח סִי קי"ט שֶׁהוּבָא בַּפּמ"ג בְּשֵׁפ"ד סִי ב' לְעַנְנֵן בּוּדֵק יְרִקוֹת מְתוּלְעִים דְּעַד ג"פ הָוִיִן אֲנוּסִים כְּשֶׁנִּמְצְאוּ אַחֲרֵיהֶם תּוֹלְעִים וְכֵן רֵאִיתִי בְּס' תְּשׁו' אֲרִי דְּבִי עֵילָאָה סִי ג' שְׁדָן בְּזָה לְעַנְנֵן פִּיצוּל מְקַמָּא בְּעַגְלָה שֶׁהוּצִיא הַשׁוֹחֵט מִת"י בְּהַכְשֶׁר שְׁלֵפִי שֶׁהוּא קָטָן הַכְּמוֹת בְּקַל יְכוּל לְהַעֲלִים עֵין מִזָּה מְדַמָּה לָהּ לְהַדִּין הַג' ל.

וּמִלְבַּד כ"ז הָרִי קי"ל בִּי"ד סִי ב' ס"ב דְּבַפְעַם א' אִפִּי הוּצִיא טְרִיפָה גְּמוּרָה מִת"י אֵין מְעַבְרִין אוֹתוֹ וְנִדְּוָקָא בְּשׁו"ב לְעַצְמוֹ וּמוֹכֵר לְאַחֲרִים אוֹ שְׁנוּטֵל שְׁכָר מִן הַכְּשֵׁרוֹת וְלֹא מִן הַטְּרִיפּוֹת דְּאִיכָּא חִימוּד מְמוֹן קי"ל בְּסִנְהֶדְרִין כ"ה לְמִפְסָלֵי בַּפ"א וְלֹא בְּשׁו"ב שְׁנוּטֵל שְׁכָרוֹ מִן הַקְּהָל כְּמִבְּנֹאֵר כ"ז בְּתִשׁו' הַרֵא"מ ח"ב סִי כ"ד וּבִיּוֹתֵר שְׁכָפִי שְׁנֹכֵר בְּמִכְתַּב כ"ת הַשׁו"ב הַג' לָהֶם יְדוּעִים לִיר"ש וּמְדַקְדְּקִים בְּמִצּוֹת וּבְנֵי תוֹרָה א"כ בְּכַה"ג הֲלֹא תִלְיָנִין דְּמִשְׁגָּה הוּא כַּמ"ש בְּש"ף יו"ד סִי קי"ט ס"ק ל"ג: וְהִנֵּה מַה שְׁחָקֵר כ"ת בַּמ"ש הַרְשָׁפ"א בְּטַבַּח שֶׁהוּצִיא טְרִיפָה מִת"י דֹא"נ לֹאמֵר שׁוֹגֵג הֵייתִי דֹאל"כ לְעוֹלָם יֹאמֵר שׁוֹגֵג הֵייתִי וְלֹא יִצְוִיֵר דִּינָא דְּש"ס פּו"ב דְּמַעְבְּרִין אוֹתוֹ אֲלֵא בְּהַתְּרוֹ בּו.

וְהַקְּשָׁה ר'ו"מ דְּהָרִי סְתָם טַבַּח שְׁכָפֵ"ס שׁוֹחֵט לְעַצְמוֹ וּמוֹכֵר לְאַחֲרִים דִּישׁ ח"מ וְאִפְתִּי מִנ"ל דְּבִלְיָא חִימוּד מְמוֹן לֹא דִּינִינִין לִי כְּשׁוֹגֵג. הִנֵּה כְּבָר יֵשֵׁב עַל מְדוּכָה זוֹ בְּשׁו"ת כְּתָר כְּהוֹנָה סִי כ"ח.

וְתִי' וְז"ל דְּשִׁפִּיר מְבִיא רֵאִי דְּאִי נִימָא הֵיכִי דְּלִיכָא חִימוּד מְמוֹן יוֹכֵל לְטַעוֹן שׁוֹגֵג הֵייתִי ע"כ מְוִכְרָחִין לֹאמֵר דְּטַעְמָא מְשׁוּם דְּאִית לִי חֲזָקָת כְּשֵׁרוֹת אָף דְּאִיכָּא חֲמִדָּת מְמוֹן אִיךָ מוּצִיאֵין אוֹתוֹ מִחַז"כ נִימָא דְּאִית לִי חַז"כ וְשׁוֹגֵג הִי כּו' ע"ש וּלְפַעַם"ד עֲדִינִין צ"ע דַּמְנ"ל

דבליפא חִימוּד מְמוֹן הוּא מְשׁוּם חז"כ הָרִי אִיפְשָׁר דחז"כ אִיפְרַע לָהּ פִּינּוֹן דְּרַבִּים סוּמְכִים
עָלֶיָּו וְהוּא לֹא דְקִדְקָה הֵיטֵב שְׁלֵא תַצָּא תַקְלָה מִת"י וּכמ"ש בִּיש"ש פג"ה סי' י"ז אָפֶס
דבליפא חִימוּד מְמוֹן לְהִכִּי אִמְרִינּוּ דְשׁוּגְגַּה הִי דְהָרִי פֶסְקִינִין בְּיוֹמָא ע"ה פֶּרְשֵׁיבֶּג דס"ל
בְּמִשְׁנָה בְּכוּרוֹת ל"ה.

דְּאָף הִתְשׁוּד עַל הַדְּבָר נֶאֱמַן עַל שֶׁל חֲבִירוֹ מְשׁוּם חֲזָקָה דְאִין אָדָם חוּטָא וְלֹא לֹו וְהַה"נ
מְשׁוּם הַדְּ חֲזָקָה דְאִין אָדָם חוּטָא וְלֹא לֹו תַלְגִּינִין דְהִי שׁוּגְגַּה מִשְׁא"כ בְּדִאִיפָא חִימוּד מְמוֹן
דְּלִיפָא הַדְּ חֲזָקָה שְׁפִיר א"נ לֹוּמֵר שׁוּגְגַּה הִי וְכַדָּא' ב"ב כ"א: שְׁתַּלָּא טַבְחָא אֲנִמְנָא וְסוּפֵר
מְתָא פּוֹלָן פְּמִוּתֵרִין וְעוּמְדִין נִינְהוּ עִתְשׁוֹ מִהֲרִי"ו סִי' צ"ז.

וּבְאַמְתַּ כ' ב"ב"י ח"מ ס' ל"ד בְּדַעַת הַטּוֹר דְּבְדִלִיפָא ח"מ גַּם בְּדִאֲוִרִיָּתָא תַלְגִּינִין דְּשׁוּגְגַּה
הִי וּבִסְמ"ע שָׁם ס"ק ט"ז הָעֵמִיס פֶּן בַּד' הֶרְמַב"ם. וְהָא דְמַצִּינוּ בִּיש"ס חֲוָלִין צ"ג: טַבְחָא
שְׁנַמְצָא אַחֲרֵיו חֲלָב רִי"א בְּכַשְׁעוּרָה רִי"ו"א בְּכִזִּית אר"פ וְלֹא פְּלִיגִי פֶּאן לְהַלְקוּתוֹ פֶּאן
לְעַבְרוֹ וּמְבֹאָר בְּרֵאשׁוֹנִים ז"ל שָׁם דְּמִיָּרִי הֵתָם בְּאִינוּ נִיכָר אִם הִי מְזִיד ע' הַג"א שָׁם
וּא"כ בְּזָה הָלֹא פְּשִׁיטָא דְּלִיפָא הִנְאַת מְמוֹן פְּמִבְּנֹאָר בְּתִשׁוֹ מִהֲרִי"ט בְּשִׁנְיֹות חִי"ד סִי'
ט"ו מְשׁוּם דְּאָף עַל כְּזִית חֲלָב הָא לֹא קִפְדִּי אִינְשֵׁי וְגַם הָרִי חֲלָב בְּיִנְקָר הוּא יוֹתֵר מְבֹשָׁר
וּא"כ מוּכַח דְּגַם בְּלִיפָא חִימוּד מְמוֹן לֹא תַלְגִּינִין דְּשׁוּגְגַּה הִי מִהֵתָם לִיפָא רִאִי דִּי"ל דְּרַק
בְּחֲלָב דְּהוּא אִיסוּר פֶּרַת הִתְמִירוֹ בְּיוֹתֵר וְלֹא בְּשִׁאָר אִיסוּרִים ע"מ"ל פ"א מִה' יו"ט הִי"ז.

וְסִינְיֵעָתָא לְדְּבָרֵינוּ יֵשׁ לְהִבִּיא מִדְּבָרֵי רִש"י ז"ל בְּסִנְהֶדְרִין כ"ו: בְּהִנְהוּ קְבוּרָאֵי דְקִבּוּר
נְפִשָׁא בִּי"ט רֵאשׁוֹן שֶׁל עֲצָרַת שְׁמִתִּינְהוּ ר"פ וּפְסִלִינְהוּ לְעֵדוּת וּפִירִש"י שְׁנוּטְלִין שְׁכָר
וּפְסִלְנְהוּ ר"פ פִּינּוֹן דְּמְשׁוּם הִנְאַת מְמוֹן עוּבְרִים עַל ד"ת וְלְכֹאֲוִרָה תְּמוּהָ דְּהָרִי שָׁם כ"ז.

פְּלִיגִי אַבְיֵי וְרַבָּא בְּמוּמָר אוֹכֵל נְבִילוֹת לְהַכְעִיס דְּאַבְיֵי אִמֵּר פְּסוּל דְּהוּ"ל רְשַׁע וְרַבָּא אִמֵּר
כְּשֶׁר דְּרְשַׁע דְּחָמְסָא בְּעִינֵן וְכִינּוֹן דְּקִי"ל הֵתָם פְּאַבְיֵי דל"ב רְשַׁע דְּחָמְסָא ל"ל לְרִש"י ז"ל
לְפִרְשׁ דְּמִיָּרִי שְׁנוּטְלִין שְׁכָר וְלִהַנְּ"ל י"ל דְּהוּי קִשְׂיָא לִי לְרִש"י דְּכִינּוֹן דְּבְלִיפָא ח"מ
תַלְגִּינִין שְׁהוּא שׁוּגְגַּה א"כ אִמְאִי בְּאַמְתַּ פְּסִלִינְהוּ ר"פ וְלֹא תַלְגִּינִין דְּסִבְרִי דְּמַצְנָה קְעַבְדִּי
כְּדֹא' הֵתָם בְּאַמְתַּ ר"ה בְּרִי' דְּר"י וְגַם ר"ה בְּרִי' דְּר"י הָא מוּדָה דְּשְׁפִיר שְׁמִתִּינְהוּ וְהָרִי
מַצִּינוּ בִּיבְמוֹת קכ"א.

דל"ה מְשַׁמְתִּין לְרַב שִׁילָא דְאַנְסָב לְאִיְתַתִּי דְּהוּא גְבָרָא דְטַבַּע בְּאַגְמָא דְסִמְקִי מְשׁוּם דְקֹא'
מִיטְעָא טְעִינָא דְסִבְר פִּינּוֹן דְקוּוֹ וְקִינְיִי פְּמִים שְׁיֵשׁ לְהֵם סוּף דְמִי וְהִכָּא הָלֹא עֲדִיף עוּד
יוֹתֵר דְּסִבְרִי מַצְנָה קְעַבְדִּי וְלִכְדָּ פִירִש"י שְׁנוּטְלִין שְׁכָר וְהִכִּי דְאִיפָא ח"מ לֹא תַלְגִּינִין בְּשׁוּגְגַּה
וּא"כ הָא ר"פ הוּא דְפְסִלִינְהוּ וּבַעַל הַמְּאָמֵר דְּבִיש"ס חֲוָלִין הַנְּ"ל פֶּאן לְהַלְקוּתוֹ פֶּאן לְעַבְרוֹ
הוּא ג"כ ר"פ וּא"כ יֵהִי סוּתֵר א"ע דְּמִשְׁם הָא מוּכַח דְּגַם בְּלִיפָא ח"מ לֹא תַלְגִּינִין בְּשׁוּגְגַּה
פְּנ"ל וְע"כ דְּפְשִׁיטָא לִי לְרִש"י ז"ל דְּמִהֵתָם אִין רִאִי דְּבְחֲלָב דְּבְכָרַת הִתְמִירוֹ יוֹתֵר
פְּאָמוּר: וְהִנְהָ מִה שְׁהַקְשָׁה מְעֵלְתוֹ ע"ד הַכ"מ פִּי"ב מִה' עֵדוּת ה"ט בַּמ"ש הַר"מ וְכֵן טַבְחָא
שְׁהִי בּוּדְקָ לְעַצְמוֹ וּמוּכָר וְיִצְאָת טְרִיפָה מִת"י שְׁהָרִי הוּא בְּכִלָּל אוֹכְלֵי טְרִיפָה שְׁהוּ פְּסוּלִין
לְעֵדוּת וְכ' הַכ"מ שְׁנִרְאָה מִדְּבָרֵי רַבִּינוּ שְׁטַעַם הַפְּסוּל בִּינְצָא טְרִיפָה מִת"י שְׁכְּשִׁמְאָכִיל
טְרִיפּוֹת חֲזָקָה שְׁגַם הוּא אוֹכֵל וְהוּ"ל עוּבֵר עַל לֹאוֹ דְּנִבְשָׁר בְּשִׁדָּה טְרַפָּה דְאִי מְשׁוּם דְּעַבֵּר
עַל לַפ"ע לֹא מִיפְסֵל פִּינּוֹן דֹּאֲלַפ"ע לֹא לְקִי וְאִינוּ פְּסוּל לְעֵדוּת אֲלֵא כְּשֶׁעַבֵּר עַבְרָה
שְׁחִיבִין עֲלֵי מַלְקוֹת וְתִמָּה ע"ז מִדְּבָרֵי הַש"ס ע"ז ל"ט: דְקֹא' וְכּוֹלָן אִם נִתְאַרַח אֲצֵל

בעה"ב מותר ופירש"י דחנננים בסוריא חשידי דלא קפדי אלפ"ע לא תתן מכשול ומזבגי לישראל דברים שלקחו מן הנכרי מיהו אינהו גופייהו לא אכלי איסורא הלכה אם נתארח אצלו מותר לאכול עמו א"כ חזינו דאע"ג דחשוד על לפ"ע מ"מ אינו חשוד שהוא בעצמו יאכל איסור.

הנה מלבד די"ל דל"ק מהתם פינו דאפשר דחנננים שבסוריא היו ידועים שלקחשיל לאחרים אינם מקפידים והם בעצמן נזהרין מלאכול מידי דאיסורא וע"כ אמרינו שפיר דאם נתארח אצלו ואוכל עמו מותר דומיא דא' בתולין ד"ד.

גבי פותי קוטע ראשו של א' מהו אכלו מותר לאכול משחיטתו דכותים אלפ"ע אין מקפידין והם בעצמם במצוה שהחזיקו בה מדקדקין יותר מישראל אבל בסתם אדם איפשר דאם ראינו שאינו חושש להאכיל לאחרים איסור זה אמרינו דגם הוא בעצמו אוכלו ויש להכריח זה גם מד' רש"י ו"ל גופי' ביבמות פ"ח.

שפי' התם דע"א נאמן באיסורין דאל"כ אין לה אדם מתארח אצל חבריו ולכאורה מהיכי ידעינו שנאמן לענין שלא להכשיל לאחרים הרי איפשר למימר דדוקא אם מתארח אצלו שרי למיסמה עלי' פינו שהוא בעצמו אוכל וע"כ דאילו היינו חוששין שמכשיל אחרים הו"ל למיחש שפא גם הוא בעצמו אינו מקפיד על אכילת האיסור.

וכן יש לנו להוכיח מד' הש"ס חולין ד"ד. דמייתי התם סייעתא לרבא דקא' מומר אוכל גבילות לתיאבון בודק ספין ונותן לו ומותר לאכול משחיטתו דלא שביק היתרא ואכיל איסורא מהא דחמצן של ע"ע מותר מיד מפני שהו מחליפין עפירש"י שם ולכאורה מאי ראי' הא מהא דחמצן של ע"ע דמחליפין דכל מאי דמצו למיעבד בהיתרא פורתא מהדרי לענין אכילת עצמן אבל לענין שלא יכשילו לאחרים בשחיטתו מנ"ל דקאמרינו סברא דלא שבוק היתרא כו' א"ו דאין חילוק בין אוכל בעצמו למכשיל אחרים לענין חשדא וברא"ש בנדרים פ' השנותפין מביא מהירושלמי דיותר ראוי לקנוס המכשיל אחרים באיסור ממכשול דנפשי' ע"ש ורק על להיפודנימא שהוא לעצמו אינו מקפיד על האיסור ולאחר לא יניח לעשות האיסור זה בנדאי ל"א כדא' בגיטין מ'.

מי איכא מידי דלעבדי' לא מיעבד לי' איסורא ואיהו עביד איסורא ומשנתנו היא זו בפ"ב דדמאי משנה ב' אמרו לו על עצמו אינו נאמן פיצד יהא נאמן על של אחרים ע"ש. ולבר מן דין בפירושא דסוגיא דע"ז הנ"ל נחלקו רבותינו הרשב"א והרא"ה ו"ל בתה"א בית ד' שער ב' דרשב"א ו"ל סובר כפירש"י שם דפי' האי וכולן אם נתארח אצל בעה"ב מותר משום דלא קפדי אלפ"ע אבל אינהו גופייהו לא אכלי איסורא והרא"ה בבדה"ב שם כ' ע"ז דכי"ב לא מצינו שיהי' חשוד להחטיא אחרים ולהכשילם ובעצמו נשמר לבד מפותי דל"ל לפ"ע ל"ת מכשול אדרבא טפי זהיר אינש במאי דיהיב לאחרניי' והא דא' בע"ז שם אם שגר לו בעה"ב לביתו מותר דלא שביק היתרא ואכיל איסורא וכי משדר לי' ממאי דמנח קמי' משדר לי' ר"ל דכינן דמשגר לי' בעי לקרוי והוי אית לי' היתרא דאי בעי לא מושדר לי' מסתמא מודהר דלא ליטרח במאי דדילמא לא מיפייס חברי' וממאי דקים לי' דאכיל מינני' חברי' בנדאי משדר לי' דאי לא טפי מעלי לי' דלא לישדר לי' פלל מפי משדר לי' מאי דדילמא מודהר מינני' ולא אכיל לי' ואפסדי' לדורון דילי' כי היכי דמודהר פל אינש מסתמא פי איכא היתרא קמי' ואיסורא דלא לשבוק היתרא ולקכול

איסורא א"נ ה"ק דנהי דחשוד לאכול גם האיסור אבל מ"מ חשוב בעיני טפי ההיתר עד דכי איפא היתרא קמי' לא שביק היתרא ואכיל איסורא וכיון דכן מסתמא פי משדר אינש לחברין מה דאכיל הוא להנאתו משדר לי' דמסתמא מאי דחשיב לי' לאינש משדר לי' לחברין ע"ש וכשיתת רש"י והרשב"א ז"ל מוכח באמת ג"כ בחידושי הרמב"ן ריש נדה וגזטין וביבמות ר"פ האשה רבה ובתוספת רי"ד קידושין ס"ה שכ' דלקי לא נוכל למילף דעא"נ באיסורין מנדה דכתיב וספרה לה לעצמה דשאני נדה דלא מקלקלה לעצמה אבל היכי שאין העדות נוגע רק לאחרים מנ"ל ע"ש הרי דאף דחיישינן שיעיד שקר להכשיל אחרים אבל הוא בעצמו לא יקלקל עצמו וכדברים האלה כ' ג"כ בהג"א פ"ק דחולין סי' י"ד בשם הא"ז שהקשה אמאי עא"נ על השחיטה הרי אין עא"נ באיסורין במקום חזקה ובשלמא אם הוא בעצמו אכל שפיר מהימן דלא חשוד לאכול נבילות אבל אם הוא אינו אוכל דילמא יעבור אלפ"ע הרי דס"ל דאף דהוא לעצמו מינהר זהיר מלאכול נבילה מ"מ חשדינן לי' שיעבור אלפ"ע להאכיל לאחרים.

ובפרישה יו"ד סי' א' פתב בכוננת הסמ"ק שהובא בב"י שם שהנשים שוחטות לעצמן ואין שוחטות לאחרים וכ' הב"י ודבר תימה הוא מה חילוק יש בין שוחט לעצמו לשוחט לאחרים כו' וכ' בפרישה ע"ז וז"ל והיינו לפי שיטתו שפי' הא דהלכות א"י דנשים לא ישחטו שדעתן קלות פי' שפא יתעלפו וא"כ בודאי אין חילוק בין שוחט לעצמו או לאחרים אבל לפמ"ש דאין הטעם שפא יתעלפו אלא מפני שדעתן קלה ואין נזהרין לכו' אין להאמינן על השחיטה שפיר יש לחלק דלעצמן שוחטין דאין לחושדן שיאכלו נבילות אבל לאחרים דליפא אסורא כ"א לפ"ע ל"ת מכשול בזה אין הנשים נזהרין הואיל ודעתן קלה לפיכך אין שוחטין לאחרים דומה לכותי שכ' רבינו בסי' ב' עכ"ל וע' במהר"ם מינץ מהגאון מאובין ז"ל שהעמיס הכי בשי' רש"י ז"ל שבתוס' חגיגה י"ד: ד"ה בתולה כו' ע"ש ובהיות כן אין פאן תימה אינמא דהרמב"ם אזיל בשי' הרא"ה הנ"ל וכ"נ באמת מדבריו ספי"א מה' מ"א ונשפיר כ' דטבח שהוציא טריפה מת"י פסול לעדות משום שהוא בכלל אוכלי טריפה.

אמנם בהא צל"ע במ"ש הכ"מ הנ"ל דאי משום לפ"ע ל"ה פסול כיון דא"ב מלקות הרי אפי' א"ב מלקות עכ"פ מדרבנן פסול כמ"ש בב"י בעצמו בח"מ סי' ל"ד והיכי דאיפא ח"מ הא פסול אפי' בעבירה דרבנן כמבואר בתוס' ב"מ ע"ב.

ד"ה שטר וברמ"א ח"מ סי' ל"ד ס"ג ויהי' מוכח מזה כד' הר"ש הלוי שהובא בתשו' קול בן לוי סי' ה' שכ' בדעת הרמב"ם דעבירה שא"ב מלקות גרע טפי מעבירה דרבנן ולא מיפסל גם מדרבנן דעבירה דרבנן נקרא רשע דרבנן וכ"כ בתשו' ל'חם רב סי' קי"ט ע"ש ועמ"ל פ"ד ממלוה ה"ו שהאריף בזה ונכון נמי בזה מ"ש הכ"מ פ"ב מה"ע להביא ראי' לד' הרמב"ם דעבירה שי"ב מלקות אף בלא התרו בו פסול לעדות מהנהו קבוראי שבש"ס סנהדרין הנ"ל דשם ל"ה התראה דאם הי' התראה האריף שייך לומר דסברי מצוה קעבדי ואפ"ה פסילי וקשה הא עכ"פ מדרבנן פסילי אפי' בעבירה דרבנן וע"כ משום דאי בלא התראה הי' נחשב בעבירה שא"ב מלקות ל"ה פסילי אפי' מדרבנן.

עכ"פ בעיקר הדין כפר בררנו דאין שום חשש איסור ח"ו על השו"ב יאכלו עננים מזבחם וישבעו ואדרבא יש לקנוס את הקצב על שהעז להעליל על השו"ב שלא פדת ובזה הנני

או"ש לו פנפשו ונפש ידיו דור"ש באהבה: סי' מג בעזה"י יום ג' י"ב מנ"א תרנ"ג לפ"ק סטרי ברכתי תעלה לראש כבוד ידידי הרב הקריף המופלג בתו"י כש"מ חיים יעקב קרויזאהר נ"י דומ"ץ דק"ק דאלינא יצ"ו מקתבו הגיעני והנני לתשובתו עד"ש בענין סירקא שלכ"ס שנתלש בכת ע"י איש אחד בשוגג ונבדק בנפיקה ע"י רוק ולא בצבץ אם הוא פשר בדיעבד: הנה בט"ז סי' ל"ט ס"ק י"ז מביא בשם הרש"ל שכ' וז"ל וראיתי עוד לאיזה בודקים אינם נזקרים למעף בנחת וסומכים על נפיתת הריאה והם מאכילים טריפות ונדאי בכל סירקא גמורה אינו מועיל נפוח עכ"ל ובסק"ו ביאר הדברים דבאמת הא דאנו סומכין על בדיקתנו ששמין רוק על מקום הסירקא וסומכין ע"ז להכשיר אף שאין אנו בקיאים בבדיקה דהיינו כיון שפבר עברה הסירקא ע"י משמוש ממילא ל"ה כאן סירקא פלל ולהחמיר אנו סומכין על בדיקתנו שעל פן אנו מצריכין מיעוץ ומשמוש ול"מ שיחתוף בספין הסירקא ויראה אחר הבצבץ דאין אנו סומכין על בדיקתנו להקל והכי מבואר בשמ"ח סי' ל"ט ס"ל ח דצריף למעף בנחת ולא בכת ולא יאמר מה בכך הרי אני עתיד לבדוק בפושרין שזה טעות גמור דאין סומכין בבדיקה זו רק להחמיר ולא להקל ע"ש.

אמנם נלפענ"ד דזהו דוקא פשמתחיל למעף בנחת וא"י להסיר הסירקא ע"ז אז ל"מ תלישה בכת לסמוך על בדיקתנו להקל אבל היכי שלא בחן מקודם אם תוכל הסירקא לעבור על ידי מיעוץ בנחת ונתלש בכת בשוגג תליין דגם ע"י מיעוץ בנחת היתה עוברת אחרי שבודקה ברוק ואינו מבצבץ דעכ"פ מהניא הבדיקה לעשותו ספק השקול ולומר נשחטה הותרה דהרי בש"ף יו"ד סי' נ' סק"ג העלה דבספק השקול מכשרין בהפ"מ אפי' בריעותא מחיים ואף דבפמ"ג שם כ' דאין לזוז מד' הרמ"א להחמיר הנה בפר"ת סי' כ"ט מיגל בזה ובס' טור האבן מביא בשם הגר"א סי' נ' שפוסק ג"כ להקל ובס' כנפ"י סי' ל"א כ' דעכ"פ כשלא נודע הריעותא מחיים עד לאח"ש יש להקל ע"ש ובנ"ד גם הפמ"ג יודה ועש"ך סי' ל"ט ס"ק מ"ב לענין הכחשת העדים בסירקא דאפי' המחמירין בנאבדה הריאה מודו בזה דכשר מאחר שהריאה נבדקה עכ"פ ונתקיימה תקנ"ח ובט"ז שם ס"ק כ"ב מבואר דהיכי דספק במקום א' בריאה מוקמינן בחזקת היסור דנהי דריאה אינה עלולה ליטרף אבל במקום זה הא אינו שכיח לאיסור יותר והא דכ' בש"ע סעי' י"ד בודק שהוציא ידו ואמר טריפה ואח"כ הכניס אחר ידו ולא מצא טריפות הראשון נאמן וכ' בד"מ הובא בש"ף שם דאפי' לדין דנוהגין במיעוץ מ"מ טריפה שמה העביר בכת י"ל דהפ"י הוא כף דשמה הראשון כשהכניס ידו התחיל למעף ולמשמש בנחת וראה שא"י להסירה ע"י מיעוץ בנחת ולכך אמר טריפה והב' הכניס ידו בחונק ובכה"ג שפיר טריפה כיון שנתברר להראשון שלא הלכה ע"י מיעוץ בנחת או איפשר דהראשון העבירה בחונק אחרי שהתחיל למעף בנחת ולא הלכה ונתקה בחונק ולכך אמר טריפה והשני לא מצא סירקא פלל גם הלא התם מייירי כשהעביר הסירקא בחונק בשעת בדיקת פנים ואין אנו יודעין מקומו אי' וכיון שלא ניכר המקום הלז הלא איפשר שיש איזה נקב כ"ש ואינו נראה לעינינו והוי פלא נבדקה הריאה פלל ואי נכשיר בזה הא מיעקרא תקנ"ח משא"כ היכי דידוע באיזה מקום הרי נוכל לבדוק המקום שהוא אם אינו מבצבץ ואף שנתקה בחונק מ"מ הא איכא לספוקי דילמא היתה הולכת גם ע"י מיעוץ בנחת ומלגין להקל ולא מיעקרא תקנ"ח בכך וע' בתשו' ברית אברהם חיו"ד סי' י"ד אות ז

וסי' י"ז אות א' שכ' דהיכי דהספק הוא בסירכא שלכ"ס אם עברה בכת או בנחת לא מיקרי אמתוק איסורא ע"ש ומ"ש הב"ח בס"ל ל"ז דסירכא שלא פסדון פתוקת איסור עומדת התם מייירי שאחרי המיעוה נמצא הנקב במקום הסירכא או סמוך לה באופן שא"א לבנדקה ע"י נפיקה בזה שפיר כ' דאין להוציאה מתוקת טריפה אלא בידוע של"ה שם נקב ובפמ"ג במשב"ז סי' ל"ז סק"ז הסביר דבריו דלכך לא תלנין הנקב ביד הטבח דהטעם דתלנין דהוי ס' השקול משא"כ פאן יותר יש לתלות בסירכא שהיא מעידה על נקב והיכי שלא נמצא נקב רק שנאבדה ולא נבדקה בנפיקה באמת דעת הפמ"ג שם ובשפ"ד סי' ל"ט ס"ק ל"ד להקל דלא כהשמ"ח ומ"ש שם הפמ"ג ונ"ל והנה רואה עכ"פ אם סירכא שלכ"ס ובא א' ונתק הסירכא בכת בענין שא"א תו לבדוק אם עובר ע"י מיעוה טריפה דסירכא זו פתוקת טריפה כ"ז שלא נבדקה ע"י משמוש ואף שהוא דבר שלא ניתן ליכתב לרוב פשיטותי מ"מ הוצרכתי לכתוב מפני שראיתי רבים אומרים דאם נקרע באונס פשיטה שמה היתה עוברת ע"י משמוש ואוקי בהמה אסתוקתה ואני אומר ח"ו להרהר פן עכ"ל הנה המעיין בצדק יראה דהפמ"ג שם קאי באופן שנקרע ונעשה נקב וא"י לבנדקה ע"י בדיקת רוק אבל אם אחר התלישה בכת בידו במקום זה ע"י בדיקת רוק ולא בצבץ עכ"פ עושהו מה שאינו מבצבץ לס' השקול דנימא נשחטה בפתוקת היתר עומדת ותולין שגם אם היו ממעכין בנחת ג"כ היתה הולכת דהרי גם אחרי ניתוק בחונק פשאינו מבצבץ הוא עד מוכיח קצת עכ"פ להכשיר וראי' לזה מד' התבו"ש סי' ל"ט ס"ק מ"ה שכ' ע"ד הט"ז שכ' להצריף בדיקה גם בסירכא תלוני' ונ"ל גם א"ל פונתו ושיסיר תלוני' בחונק בספין ואח"כ יבדוק קרוב הדבר לקלקל ולהפסיד בידיים עכ"ל הרי דלא חשש רק שמה ע"י הנתיקה בחונק יעשה נקב ויטריף בכדי הא אי לא"ה הו"א דהבדיקה שכ' הט"ז הוא אחר העברת הסירכא בחונק בספין וע"כ דאם אינו מבצבץ אחר הנתיקה בחונק הוי בדיקה קצת עכ"פ וא"כ לא רחוקה היא לומר שיהי' ע"ז ספק השקול עכ"פ ולומר נשחטה הותרה וכן מפניש יוצא מדברי תשו' שבות יעקב ח"ב סי' ס' וח"ג סי' ק"ה שמביא מנהג מקומות ובק"ק פראג שנוהגין למעוה בחונק קנה עד שהסירכא נקלפת מהריאה וסומכין עיקר על הנפיקה והניח להם מנהגם שמשמא קיבלו פן מרבותיהם שוחטים מומחים אכן כ' שם דאם אחרי המיעוה בחונק נאבדה או נקרעה באונס באופן שא"א לבנדקה ע"י בדיקת רוק בזה אין לתלות להקל ולומר נשחטה הותרה משום דאין להקל תרי קולי דסתרי אהדדי דמתחלה אמה רוצה להקל ע"י מיעוה בחונק אמה אומר שהנפיקה עיקר ואח"כ תרצה להקל בנאבדה או נקרעה בלי נפיקה א"כ הוי שני קולות דסתרי אהדדי ע"ש ועכ"פ יוצא לנו מדברי השבו"י דהיכי דאחר המיעוה בחונק נבדקה ע"י בדיקת רוק ואינו מבצבץ נוכל לסמוך להכשיר לכתחלה וא"כ בנ"ד שנתלש בחונק באונס ונבדק ע"י רוק ולא בצבץ אין לספק שיש לתלות שגם ע"י מיעוה בנחת היתה הולכת דנשחטה הותרה ונלא עיניו הרואות דגם השבו"י אינו מחשיב לסירכא שלכ"ס אמתוק איסורא והסברא נותנת פן באמת דהרי להצד המכשיר שהיתה עוברת גם ע"י מיעוה בנחת הא ל"ה פאן איסור מעולם פינון דאיגלאי למפרע של"ה רק הפשטת ליחה דומה לזה כ' הרשב"א בחולין מ"ז לענין סירכא תלוני' שמכשירין בלא בדיקה ועכ"מ פי"א מה' שחיטה ה"ז.

וכי"ב כ' בתשובות מיימוני לה' אישות סי' ג' דלא מיקרי אפתחוק איסורא אלא היכי דגם לדברי העד הבא להתיר את האיסור מפאן ולהבא מודה דמעיקרא אסור הי' פעין ההוא דרפ"ק דגיטין גבי בפ"נ ובפ"נ דאפתחוק איסור דא"א אף לדברי השליח משא"כ היכי דלדברי המכשיר ל"ה פאן איסור מעולם ל"ח אתחזו"א ע"ש ומצינו דמיון לזה גם להיפוך בתוס' פתובות כ"ב שכ' לענן שנים אומרים על א' שהוא עבד וב' מכחישים שאינו עבד ל"ש לומר אוקי גברא אחזקה פיון דלפי"ד השנים שהוא עבד הא לא הי' לו חזקה פשוט מעולם ע"ש וע' באס"ז ספ"ק דכתובות שכ' דהיכי דהוא ספק אם הוא נכרי או ישראל ליפא חזקה ממון פיון דנכרי אין לו חז"מ וכיון שהוא ס' ישראל ס' נכרי הו"ל ספק בחזקה גופה ולא מיקרי חזקה ע"ש וע' בהה"מ פט"ו מא"ב הכ"ג ובהגהמ"ר דקידושין ר"פ האומר ובש"ף יו"ד סי' צ"ח סק"ב וא"כ הה"נ בנ"ד לא חשיב אפתחוק איסורא ע"י הסירכא ותלינו שפיר להקל דגם ע"י מיעוץ בנחת היתה הסירכא עוברת ואדרבא הדבר ניפר שג"ה מפח חזק הגתיקה ונקא אלא שהיתה סירכא רפויה שאילו היתה סירכא חזקה הי' נשאר דלדול או שהי' מבצבץ: ועוד והוא העיקר בעיני דבשאלמא אם מנתקה בחזק בכוונה הרי נזהר לחתוך בנחת שלא יעשה נקב ויש לחוש שנשאר פחתית הסירכא וסותמת הנקב ואין ראי' ממה שאינו מבצבץ והיינו כשקורעה בכח ביד או בסכין בכוונה משא"כ בשנתקה בכח שלא בכוונה ולא נשאר שום דלדול בנדאי אמרינו דל"ה סירכא פלל וסמכינו אבדיקתינו להכשיר אם אינו מבצבץ וכ"כ בלבושי שרד סי' ל"ט סק"כ לענן נטלה עפ"ם ע"ש ולהכי נמי מצינו בש"ס חולין מ"ח.

אנו אדרבא מתנינו לה דאמר רבא הני תרתי אנוי דריאה דסריכו להדי לית להו בדיקותא לאכשורי רב נחמ' בר"י דר"י בדיק לה בפשורי מתקיף לה רב אשי האי מאי בשאלמא הקא תלינו בדופן וכשירה אבל התם אי האי נקיב טריפה ואי האי נקיב טריפה והיינו משום דהתם בגמ' מבואר דהבדיקה בפושרין הוא דמיייתנו סכינא דחליש פומי' ומפרקינן לה ובכה"ג שפיר יוכל לכנוין ולחתוך באופן שתשאר הריאה שלימה שתחתית הסירכא תסתום הנקב ובכה"ג בנדאי ל"מ הבדיקת פושרין אבל אם נתלש בכח בשוגג שפיר נוכל לסמוך אבדיקתינו להכשיר אם אינו מבצבץ ע' דמש"א בחולין שם והוא מילתא דמסתבר.

וכן לפמ"ש בנובי"ק חיו"ד סי' י"ב ובספר הושע סי' כ"א בטעם המיעוץ שאנו סומכין ע"ד התוס' דיש סירכא בלא נקב ועיקר טריפות הוא משום דסופה להתפרק וכיון שאנו רואין שהסירכא נקלפת מעל הריאה ואינה קורעת הקרום הלא חזינו שאין סופה של הריאה להתפרק מסירכא זו ע"ש וא"כ מכ"ש כשאירע שנתלש בכח ולא נקרע קרום הריאה א"כ הוא עד מוכיח שאפ"י הי' מחיים נמשך בכח טפי ג"כ ל"ה מתפרק ע' ברא"פ ס"ק קמ"ו ובפרט לפ"מ שאנו נוהגין להקל במיעוץ מכח קרום ריינוס כמ"ש בשם הגאון ר"ס סטנאב ז"ל בפר"ת סי' ל"ט ס"ק קנ"ג ובחת"ס חיו"ד סי' ל"ה א"כ אע"ג דגם בקרום ריינוס צריך קליפה בנחת כמשמעות דברי הפוסקים הרי מבואר בס' לבושי שרד בהשו"ת שפסוסי' ל"ט אות י"ד בטעמא דמילתא משום דהכי קים להו דכשנעשה הלבוש פלי נקב דרכו ליקלף בנחת ואם אינו נקלף בנחת הני שינוי ומורה על נקב ע"ש וזהו רק כשהתחיל לקלף בנחת ולא הי' יכול להתקלף בנחת משא"כ כשלא נקלף פלל אם יוכל לקלפה בנחת ואירע שנתלש בכח בשוגג בנדאי יש להכשיר.

ומ"ש מעלתו מד' הש"ע סי' ל"ט ס"ג שכ' ואם נתפרקה שום סירקא פשמיכניס הבודק ידו מוציא הריאה לחוץ ובודקה אם היא סירקא ימצא ראשה בריאה או בדופן הרי להדיא דאם נמצא בדופן ואם נתפרקה עם הריאה טריפה עכ"ל מעלתו תמה אני עליו איך שכתב שהמחבר אוסר מיעוץ הסירכות אפי' בנחת פמבואר בסעי' י'.

ומ"ש מד' התבו"ש סל"ד דאם נמצא ראשו בדופן טריפה ג"כ תמוה דהתב"ש קאי התם בסירקא שנפסק מחמת יד הבודק וקא' דאם נמצא ראש א' בריאה או בדופן אין לסמוך דל"ה רק ריר בעלמא להכשירה בלי מיעוץ וצריכה מיעוץ פדין סירקא ומה ענין זה לכאן ומ"ש מעלתו בזה"ל ועוד ראי' דהתב"ש בסעי' נ"ב כ' דמפה בדופן ונסרף שם סירקא מגב אונא לדופן אפי' ניתקת ע"י מיעוץ נהגו להטריף דכיון שיש מפה בדופן מחלחלת את הסירקא וניתקת בקל הרי דאפי' במפה בדופן דמדינא דס"ס עדיף טפי אעפ"כ לא התירו משום ס' שפא הי' אונא ע"י מיעוץ עכ"ל הנה גם מזה אין שום ראי' כ'ל דהתם הוי פאלו אין פאן בדיקה כ'ל כיון דקיי"ל חלחולי מחלחלא וליפא הוכחה כ'ל מהו דאינו מבצבץ אחר העברת הסירקא דאיפשר דהעור הנשאר הוא ג"כ מהסירקא רק שע"י המפה נתרפכה ונתנתקה ומכ"ש במיעוץ דידן שהוא קליפה ומכשירין מפת חדים ריינוס בודאי לא מזיק לו מה שניתקה הסירקא בכח בשוגג מטעמי דאמרו.

וע' בס' דעת קדושים סי' ל"ט ס"ק נ"ט. ובכ"ז אין דעתי להקל בזה כ"א במקום הפ"מ ובכה"ג שהתלישה בכח הי' בשוגג.

אבל חלילה להשו"ב להקל לתלוש בכח לכתחלה ח"ו לא תהא פזאת ביישראל. דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' מד בעזה"י יום ד' לחודש אלול שנת תרנ"ג לפ"ק סטרי.

חיים ושלום וברכת כוח"ט לכבוד ידידי ש"ב הרב הגדול המופלג חריף ושונו חנוטר מגזע תרשישים כש"מ. מרדכי יאליש נ"י אבד"ק פוסטין יצ"ו מכתבו הגיעני והנני לתשובתו עד"ש היות שפא לפניו השו"ב בשאלת הריאה וסיפר לו איך שבדירה בדיקתו כשפא למקום א' מהריאה מצא קרום נפוח שקורין בלאז והגידו לו הטבחים שהוא בודאי נגלד והשו"ב הי' פמסתפק בזה לאשר ידוע שבנגלד לא יעשה הנפוח מאליו רק ע"י שפמעה בהעור ועי"ז תנפח הקרום התחתון של הריאה וכבוא השו"ב בבדיקתו למטה ממקום הנפוח מצא קרום פרום שקורין שיליכטץ וקלף הקרום בנחת עד שפא למקום הנפוח ונקלף ג"כ ונמשך גם להלאה עד פלות הקרום ובכל שטח הקליפה מצא עור הריאה שלם ויפה רק אותו מקום של הנפוח הי' נראה לו פנמוץ מעט מהריאה ואחר שמשמש בידו ראה שהעור שלם ויפה פשאר מקומות הריאה בלי שום ריעותא וכשהביא השו"ב הריאה לפניו בדיק גם הוא וראה ומשמש בו ומצאו שלם ויפה פתיקונו ואח"כ צוה עליו מעלתו לבדוק בפושרין ליתר שאת והגיד לו השו"ב שפעת לא יעלה בדיקת פושרין יפה אחרי שמשמש הרבה ובעת שפמעה הנפוח ולא ידע מהקרום הפרוש בדיק שם בבדיקת פושרין אמנם פעת אחרי רוב המשמוש בדיק שנית ע"י פושרין ובצבץ ודעת מורה א' להטריף שחושש לחשש נגלד שנסתפק השו"ב והוי קרום פרום על נגלד ומעכב בדיקת פושרין אף בדיעבד וכ"ת מכשיר ושואל ממני חות דעתי העניה בזה: הנה לא מיבעיא אם באמת פדברי פן הוא של"ה שום נגלד והריאה היתה שלימה ויפה בודאי אין

כאן שום בית מיוחד מצד השלחופית שקורין בלאז שנמצא דמלבד דכ' בפר"ח סי' ל"א גבי שלחופית במוח דהוא דבר טבעי שע"י רובי הלוחות יתהו' שלחופית ומכ"ש בריאה גם הט"ז שם יודה שיש לתלות שמרובי הלוחות נתהו' השלחופית וא"כ אין שום סכרא לחוש בנ"ד מפת סירכא שעולה בנפיקה דהא דקיי"ל סירכא שעולה בנפיקה טריפה היינו אם קודם הנפיקה מונחת על הריאה וע"י שנופחין הריאה הוא עולה למעלה אז מוכח שניקבה הריאה אבל בנ"ד הרי כמו שנמצא הבלאז עתה פן הי' גם מעיקרא בנדאי תולין ברובי הלוחות וכ"כ בס' עצי לבונה סוסי' ל"ה דהאבעבועות שקורין בלעזליך שנמצאים על הריאה שקודם הנפיקה ולאחר' שוים המה אין לחוש כלל דהוא בא ע"י הפשטת ליקה ע"ש.

גם הלא ידוע לבודקים הבקאים שאם יש קרום רחב פרוש על הריאה לפעמים ע"י הגבהת הבודק את העור הריאה וממעה ביה יפנס הרוח בין הקרום הנז' לקרומי הריאה ויגבה הקרום הנז' למעלה מקרומי הריאה ונעשה נפוח שקורין בלאז וכן הגיד לי השו"ב המומחה המופלג מוה' סענדר נ"י מפה"ק וע' בס' דעת קדושים סי' ל"ט ס"ק ל"ח שכ' דאפי' בסירכא תלוני' העולה בנפיקה אם יכולין לתלות במשמוש ידא דטבחא תלינו להקל מכ"ש בקרום פרוש דהכי רבית'.

ואם לחשף אדם לומר שיש לחוש להבלאז שנקלף מפת בועה נקלפת שכ' הפמ"ג במש"ז סי' ל"ז סק"ח בשם הכנה"ג ובל"י להטריף אף שהריאה תחת' שלם ויפה וכ"כ בלבו"ש סק"ב בשם שער המים הנה כפר כ' בבית אפרים שם ס"ק.

י"ד דאין להטריף בועה הנקלפת רק במליא מוגלא אבל בועה במ"ז הנקלפת פשר דתלינו דלאו מגוף הריאה קאתי וא"כ מכ"ש בבועה מליאה רוח דדעת הב"ח והש"ך בסק"ח דל"ה בכלל בועה כלל וכן נוטה דעת הפמ"ג שם ואף לד' התבו"ש דמתמיר התם לענין תרי בועי דסמיכי אבל עכ"פ הא לא גרע מבועה במ"ז.

ובפרט בעובדא דיין שהיתה האבעבוע הזאת על הקרום הפרוס ונקלפה עמו הלא נראה בעליל דלאו מגוף הריאה היא וכי"ב כ' בתבו"ש סי' ל"ה ס"ק נ"ח לענין קרום ריינוס דאם מקרום זה יוצא עוד סירכא ודבוק לדופן או למק"א יש להכשיר אף בלי מיעוה פיון שאין הסירכא מהריאה עצמה ע' לבו"ש שם וכ"כ בשמ"ח סי' ל"ח ס"ח לענין קליפות כמו נתק דאפי' יש סירכות מקליפה לקליפה פשר פיון שאינו סירכות הריאה וה"ה בנ"ד אפי' אי הי' בועה ממש פיון שהיתה על הקרום הנז' לא איכפת לן מה שנקלפת עמו פיון דלאו מקרומי הריאה הוא וא"כ פיון שהריאה הי' תחתיו שלם ויפה בנדאי פשר: אמנם לו יהא פדברי הטבחים שהי' נגלד ולכאורה הוי תרתי לריעותא כמ"ש בשמ"ח סי' ל"ו ס"ד דנגלד פורתא הוי ריעותא ועמש"ז סי' צ"ז סק"ח וסי' ל"ט ס"ק י"ח.

אולם הרי כ' בבית אפרים להתיר במקום הפסד בסירכא תלוני' על נגלד עפי"ד הרשב"א והעיסור הובא בב"י סי' ל"ט דבסירכא תלוני' אמרינו דנתנהנה מחמת נקיבת קרום העליון לבד וא"כ חזא ריעותא הוי וכן כ' בלבו"ש סי' ל"ט ס"ק ק"נ ע"ש שכ' דרק בסירכא שלכ"ס שעברה ע"י מיעוה אין להתיר בזה דהוא קולא גדולה ובעלילה כ"ד מבטלינו לה אבל בסירכא תלוני' פשר.

והנה אף דכ' בשמ"ח סי' ל"ט סכ"ט דקרום רחב שנקלף מהריאה יש לו דין סירכא מינה ובה מלבד דהלבו"ש שם חולק עליו בזה וכו' דדינו פדין סירכא תלוי' אמנם אף להשמ"ח נראה פיון דאנו תופסין דסירכא תלוי' דאזלא ע"י מיעוה ל"ה ריעותא פלל ה"ה במינה ובה לדין דקיי"ל כהב"י ורמ"א ונש"ף דדינה פדין סירכא תלוי' אם עברה ע"י מיעוה לא תשיבא ריעותא פלל וכ"כ בנוב"י מהד"ק חיו"ד סי' י"ב לענין סירכא מינה ובה על קמט וז"ל ועכ"פ מוכח מד' הט"ז דסירכא תלוי' העוברת ע"י מיעוה לא מיקרי ריעותא פלל אלא שהט"ז מחמיר בסירכא שיוצאת מאותה אונא לאותו מקום באותה אונא עצמה ולטעמין אזיל דס"ל בס"ק י"ד כד' המהרש"ל אבל אנו דקיי"ל כשי' הב"י והרמ"א והש"ף דנה מיקרי סירכא תלוי' ממש והטעם שאלו היתה מחמת נקב היתה נדבקת למקום אחר אלא שהיא הפשטת ליחה וא"כ דינה כתלוי' ממש ואם עוברת ע"י מעו"מ לא מיקרי ריעותא ואינו מצטרף לריעותא דקמט להטריף עכ"ל ועפמ"ג בדיני תר"ל שפצדד להקל גם בסירכא מינה ובה מבועה ע"ש חוץ לזה הרי בראש אפרים סי' ל"ה ס"ק קכ"ד כ' דהא דכ' השמ"ח דדין על הקרום הפרוש חומרת מינה ובה הוא דוקא כשנקלף קצת ונשאר קצתו תלוי ודבוק בחונק אבל כשנקלף פלוו אין לו דין מינה ובה והרי בתשו' בית אפרים חיו"ד סי' ט"ו מצדד להקל גם במינה ובה על נגלד שלכמ"ש התבו"ש טעם המקילין משום דגם לשי' רש"י דאין סירכא בלא נקב מ"מ פיון שהסירכא נאחזת בשני צדדי האונא היא מגינה וסותמת ולא קפדין אגילוי וא"כ יש לדין בו דין סירכא פסדרן מתוך נגלד פורתא שכ' בפרי תבואה ס"ט להקל ולשי' התוס' דסתימה ל"מ והסירכא שלא מחמת נקב אלא שפופו להתפרק ובכה"ג אין סופו להתפרק וא"כ יש מקום לומר לכאורה דמחמת ריעותא דנגלד י"ל לשי' פאן נקב בכ"ז פיון דקצת פוסקים כ' דגם מחמת נקיבת קרום העליון בלחוד משהו סירכא א"כ אף אי נתלה הסירכא מחמת הנגלד אין להחזיק ריעותא שניקבו ב' העורות רק מחמת הנגלד של הקרום העליון נתהו' סירכא זו שממקום למקום וכשירה ואין פאן תר"ל פלל ואף שהיא ז"ל לא סמך ע"ז להכשיר כ"א אחר שפבר הורה המורה היינו משום ששם הי' המעשה שהי' ג"כ מפה בדופן וגם שלא נקלף הקרום פלוו ונשאר מקצתו תלוי אבל בנ"ד יש להכשיר בהפ"מ גם לכתחלה.

וא"כ פיון שאחרי הבדיקה בראי' ומשמוש הי' הריאה שלם ויפה הרי באמת דעת הש"ף בסי' ל"ו סק"ב דנגלד פורתא א"צ אפי' בדיקת נפיחה ואפי' השמ"ח דמחמיר להצריף בדיקת נפיחה הרי מבואר שם דבדיעבד פשר ע"י ראי' ומשמוש גם בלא נפיחה ובלבו"ש שם כ' דמשמע מהתבו"ש דגם בראי' בלא משמוש פשר בדיעבד ועפמ"ג סוסי' ל"ח מ"ש בשם הרשד"ם וא"כ פיון דבנ"ד אחר הראי' ומשמוש נמצא שעכ"פ הקרום התחתון שלם ויפה רק שהקרום העליון נגלד אף שאח"כ ע"י בדיקת רוק בצפץ תלינו שנעשה במשמוש ידא דטבחה דנשחטה הותרה דלא מחזקינו ריעותא מעור לעור כמ"ש בתבו"ש סי' ל"ו סק"א וכ"כ בסי' ל"ג לענין עורות הנשט ע"ש ובפרט שמעלתו אומר של"ה נגלד פלל והוי כנגד המורה המערער עד נגד עד ובאמת נעלם ממני הענין מה שהשו"ב הי' מסתפק אם הוא נגלד אחרי שניכר היטב לכל יודע ומבין תמונת הנגלד שהדרו להיות שפה סביב הנקב וכדומה וע"כ יפה אמר כ"מ להכשיר פדת של תורה.

ובזה הנני או"ש לו וברפת כוח"ט לראשית השנה הבעל"ט: סי' מה נשאלתי מחכם אחד בשוחט שהתחיל לשחוט עגל ומיד בהתחלת חיתוף העור התחיל העגל לפרפר ומיהר השוחט והגביה הספין ושחט למטה ממנו ואחר השחיטה ביד מעבר השני נראה שלא נחתף העור פולו רק שבמקום הזה נתאדם העור פולו מעל"ע: הנה כבר העלה הש"ך בסי' כ"ג ס"ק כ"א דאם לא חתף רק מקצת העור אפי' יצא דם להקל בהפ"מ שלא פמשמעות דברי הרמ"א שם והסכים על ידו בתבו"ש סק"ך ובפמ"ג שם ומכ"ש דבנידון שאלתינו הרי לא יצא דם רק שנתאדם העור י"ל דגם הרמ"א יודה להכשיר בזה דברי בט"ז שם סק"ז לענין תלישת ניצות דמחמירין ביצא דם כ' שם דאין להחמיר רק באם יצא טיפת דם בענין שיש לו דמיון למסמס קועי' דמא אבל אם לא יצא טיפת דם אלא שפרא אדמומית אין להחמיר כלל ע"ש והנה אף דמצינו בחולין מ"ו.

גבי מראה אדומה בריאה דלס"ד דלא ידע מהא דאדומה פשיטה מדר"נ הו"א דטרופה דמדמינין לה לשמנה שרצים דתניא נצטר הדם אעפ"י שלא יצא ופירש"י ונ"ל וקרי לי' התם חבורה שאינה חוזרת דכיון שהאדים העור מבחוץ ביצוע שנקרע העור מבפנים וסופו לנקוב ולצאת ט"ש בכ"ז ס"ל להט"ז להכשיר בזה פיון דאינו רק חומרא בעלמא אמרינו דזהו רק לענין חובל בשבת אמרינו דבמידי דאית לי' עור נצטר הדם אעפ"י שלא יצא הו"ל חבורה שאינה חוזרת ע' שבת ק"ז: משא"כ לענין טריפות במידי דהוא רק חומרא מדמינין לה להא דא' התם ושאר שקצים ורמשים עד שיצא מהן דם ופרש"י אעפ"י שנצטר הדם והאדים עורו מבחוץ אין זה לקותא דמתוף שהעור רף ממהר להאדים ע"ש וה"ה די"ל הכי לענין חתף מקצת העור פיון דרבו המכשירין ואף דמשמעות דברי הרמ"א להחמיר י"ל דזהו דוקא ביצא דם ולא כשנתאדם העור פנ"ל ונהי טעם המחמירין ין ביצא דם הוא משום שנה מורה שנתחף כל העור נקב דק שאינו נקב ופגע בנושט דאל"ה דם זה מציץ דבעור אין דם עד שיחתוף כל העור וא"כ בכה"ג שלא נטף דם רק שנתאדם העור י"ל להיקף דזהו לאות שלא נחתף כל העור רק מפת החבורה שהתחיל לחתוף בהעור והגיע קרוב לסופו עי"ז נתאדם דאלו הי' נחתף העור מעל"ע הי' דם יוצא ונהי דעת הש"ך שם להכשיר אפי' בחתף כל העור ולא יצא דם כשאומר ברי לי שלא נגעתי בנושט ופוסק כנותלי' בתשו' עבוה"ג סי' ט"ז ע"ש ונהי דדעת הב"ח להחמיר דל"מ ברי לי אמנם כשבדקין העור מעבר השני ורואין שלא נחתף מעל"ע רק שנתאדם בכה"ג כ"ע מודו דמהני עכ"פ בצירוף אמירת ברי לי ובפרט לפי מנהג שוחטים שלנו בשחיטת הבהמות שבשעת השחיטה תופסים העור ומגביהים אותו למעלה רחוק מהסימנים וא"כ פיון דכל החושש הוא שמא חתף משהו בנושט והני שיהי' במיעוט קמא דנושט והלא באמת אין הנושט סמוך לעור שהנושט הוא בין קנה למפרקת בין עובי הצנאר ואין הדרף לפגוע בנושט תחלה עפירש"י חולין ל"ב: ד"ה אבל ובשמ"ח סי' ב' ס"ה אפס כשתופס הסימנים לשוחטם אפשר שע"י נדנדו נתדלדל ונתפרד וקדם הנושט להקנה א"כ בדרף שחיטה דידן שמגביהים העור למעלה מהסימנים חושש רחוקה היא לומר שמא פגע בנושט אפי' בחתף העור פולו.

אכן בחתף העור פולו לא מלאני לבי להקל אבל בחתף מקצת העור אפי' יצא דם יודו הפוסקים המחמירים להכשיר בכה"ג אחרי הבדיקה שרואין שלא נחתף מעל"ע פדעת הרש"ל. וכן ראיתי להגאון הקדוש בס' פרי תאר שם סק"ה שכתב להדיא דהיכי דהגביה

העור והרחיקו דאז ליכא חשש קריבת חוד הסכין לנפש וכשר אפי' ביצא דם ע"ש ומכ"ש בנ"ד שלא יצא דם רק שנתאדם העור הדבר ברור לפענ"ד דכשר: סי' מו וע"ד שאלתו בזה"ל בריאה שגמץא באונא האמצעית בין החיתוכים על החוד ממש בועה מעלע"ע והי' גם מעט פשר בלוי במקום ההוא רק היתה מלאה מים זפים והפיס הוא לכן אבל נקב עכ"ל: הנה דבריו באו סתומים דהנה מפת בועה מעל"ע הלא אינו פשר כ"א פשה הוא רחוק מן השיפול ב' אצבעות בדקה וד' בגסה כמבואר ברמ"א סי' ל"ז ס"ה ומה שנקרא שיפול לענין בועה בשיפולי במקום שהריאה חדוד אינו פן לענין מעל"ע דלמעלה במקום העב אע"ג דשם חדוד לא נקרא שיפול להכשיר בועה מעל"ע כמבואר בשמ"ח שם סעיף כ"ז דלא נקרא שיפול לענין זה כ"א סוף האונות והאונות ממש ששם הוא דקה ואין לחוש לסמפונות ואי קיימי במקום סמפונות והוא מעל"ע ושפכי אהדדי ואין להם רק פיס א' ואינו מתפסה בפשר אחר המשמוש תליא במנהג מקומות אי פשר במים זפים ואם יש מנהג להכשיר במים זפים צריף לחפש אחר התמשה סימנים שהובא בש"ך שם ס"ק ט"ו בשם בדיקת האחרונים ע"ש ובמכתבו לא נזכר רק הסימן דכיס לכן בפנים לחוד ובאמת אנו בעינין כל התמשה סימנים אז נקרא מים זפים ומה שנקרב זה אינו מזיק שלא יחשב עי"ז למים זפים.

אמנם דא עקא מה שהי' פשר בלוי במקום ההוא והלא בשמ"ח סי' ל"ט ס"ע העלה דכשר בלוי הוי ריעותא ומצטרף לתר"ל דלא פהט"ז שם וכ"כ בספר יהושע מהג' מט"פ חיו"ד סי' כ"ג ע"ש שעל פן הוא טריפה בכל ענין אם לא שאינו פשר בלוי ממש רק שנקלף שקורין שייליכטץ זה ל"ה ריעותא פלל כמבואר באחרונים: סי' מז ובדבר השאלה בענין שנקלקה האונא בעוביה נצד החיצון גדול מצד הפנימי שהחמיר הגאון רא"ז ז"ל בס' בית אפרים דהוי עליו דין פיצול מקמא אף שאין גומא תחתיו ולא נהיגינן פנות' אכן מספקא לי' באם יש עוד ריעותא אי חזי לאצטרופי לתרתי לריעותא עכ"ש: הנה בגוף הדין של הבית אפרים הנ"ל משמע מגדולי הפוסקים דל"ה פיצול בכה"ג ותורת גחלק עליו פהמאיר נתיבים והלבו"ש גם מהשמ"ח סעי' כ"ב דמכשיר אונא שנתפצלה לשנים ויש להם שורש א' כעובי אצבע.

וגם בליכא שורש א' לא חשש רק משום יתרת מגבה ולמה לא התנה שלא יהי' החלק המתחון קצר מהעליון א"ו דאין בכה"ג משום פיצול מקמא ובבית אפרים נדחק בזה להשוות דעת השמ"ח לדעתו והאמת יורה דרכו דנראה מפשטות דבריו דנחלק בגוף האונא בלי גומא אפי' אם הנחלק משלים תאר האונא אין עליו דין פיצול ומוכח מדבריו בסוף הסעיף שם דגם לריעותא אינו נחשב שיצטרף לתר"ל דכ' שם וז"ל ואם הארנפה ועבה נתפצלה פה ואין שורש אחד כעובי אצבע מלבד דינים הנ"ל צריף שא' מהן תהי' עבה יותר מאונא אמצעית ואם לאו דאינה עבה כ"א ע"י צירוף אין להכשיר דהו"ל חליף שיתבאר לקמן בע"ה כ"א בהפ"מ עכ"ל ואי איתא דהיכי דהנחלק משלים צורת האונא הוי עלי' עכ"פ ריעותא דפיצול א"כ גימא דהו"ל תר"ל ריעותא דחליף וגם ריעותא דפיצול ויהי' טריפה אפי' בהפ"מ.

ואף דהלב"ש בסי' ל"ה סק"א אות כ"ו ובס"ק מ"ד אות קכ"ז כ' דריעותא דחליף אינו מצטרף עם ריעותא דניקב או סופו לניקב שאין עדותו מכוננת והא דכ' בט"ז בשם רש"ל

דאף דמכשיר החילופים שלא הונזרו בש"ס מ"מ אי איכא עוד ריעותא מצטרף בהדי
הני וטרופה לאו מטעם תר"ל קאתי עלה ע"ש הלא באמת פבר העלו התב"ש והפמ"ג
להלכה דכל טריפות דריאה מחמת נקובה הם שאם לקתה הריאה בא' מהלקותות סופה
לינקב וכל העומד לינקב פנקוב דמי ומה"ט מצטרפין כל הלקותות והריעותות לתר"ל]
וע"כ דלא תשיבנין בכה"ג ריעותא פלל והעיקר תלוי בגומא דרק בדאיכא גומא
מחשבינין לי לפיצול דבאמת בכל פיצול יש לנו יותר לומר דהוא יתרת שנברא פה ולא
שנתפצל אח"כ מדחזינין דקדם עליו עור הריאה והרי מבואר בתוס' נדה כ"ד.

במה שהקשו בהא דקא' התם המפלת גוף אטום אין אמו טמאה לידה ואיזה גוף אטום ר'
אומר פדי שינטל מן החי וימות וכמה ינטל מן החי וימות ר' זכאי אומר עד הארפובה
והק' בתוס' דהרי אפי' במפלת תבנית יד א' התם דטמאה לידה ות' דמיירי פגון שניקר
היטב שלא נברא יותר פגון שבמקום החסרון יש עור נקדם ע"ש הרי דקרימת העור
מוכח שהוא בתולדה פן וא"כ בכל פיצול פינון שאנו רואין שקרומי הריאה מתוחין עליו
הול"ל דהוא יתרת ובפרט דביתרת מקמא ר' ההקרים דכשר משום דאורח' בהכי וא"כ
יותר יש לנו לתלות בנאד חירו מלתלות בפיצול דלאו אורח' וע"כ פינון שאנו רואין
גומא וחסרון פשיעור הפיצול זהו עד מוכיח שנתפצל מגוף האנא וא"כ התינח היכי
דאיכא גומא משא"כ בליכא גומא בנדאי תלינין שהוא יתרת ולא פיצול והרי דעת פמה
מרבנותא ז"ל דטרופות דפיצול מקמא הוא דנקא מקמא לאנמות שלא בדר' דאנוי דדעת
מהרי"ו דשם גם יתמ"ק טריפה אבל פנגד האונות גם פיצול מקמא פשר ע' בל"ח פא"ט
ס"ק ע"ו.

ונהי דאנו קיי"ל להטריף כל פיצול מקמא אף פנגד האונות הוא דוקא ביש גומא תחתיו
ולא בדליכא גומא דאז דיינינין לי פיתרת וע' בס' תורת יקותיאל סי' ל"ז סק"ג שהאר"י
להקל בדין פיצול מקמא בהפ"מ להמכשירין יתמ"ק דכינו דרוה"פ ס"ל בטעם יתרת
מגבה דטרופה משום כל יתר פנטול דמי ולא משום סופו להתפרק א"כ מנ"ל לחדש הא
דסופה להתפרק בפיצול מקמא ע"ש וא"כ נ"ל דבנידון פזה שאין גומא תחתיו לא נחשב
לריעותא פלל.

אמנם זהו רק לענין לצרפו עם ריעותא סתם למיקהי תר"ל אבל אם נמצא על הפיצול
הלז סירכא שלכ"ס שעברה ע"י מעו"מ דהוי ריעותא גדולה בנדאי יש להטריף דבעילה
כ"ד מבטלינין קולא דמיעוה בפרט מיעוה דידן שהוא קליפה וא"כ נהי דבנחלק ממש
דהינו שאינו משלים תאר האנא דהוי נחלק אף לד' הב"א פשר גם אם נמצא עלי'
סירכא שלכ"ס שעברה ע"י מעו"מ כמ"ש בתשו' בית אפרים סי' כ"ו דאז ל"ה ריעותא
פלל אבל בהה' נחלק פינון דלד' הגאון ר' סענדר והב"א הוי' טריפה ונהי דאנו נוהגין
להכשיר אבל עכ"פ ריעותא פל דהו מיהא הוי לענין שייבטל הקולא דמיעוה פדמצינו
בט"ז סי' ל"ז סק"ב שכ' דסירכא שלכ"ס מתוה' טינרי ל"מ מעו"מ וביאר הת"ש הטעם
דאע"ג דטינרי לאו ריעותא הוא פלל דהרי סירכא תלוי' מטינרי פשר מ"מ מאחר
שמעו"מ קולא גדולה היא דרוה"פ מטרופין רק מנהגא הוא שנהגו במדינות אלו להקל
ע"י מיעוה ולכהי דאיכא קלקול כ"ד לא סמכינין על המו"מ ע"ש וע' בלב"ש סי'
ל"ה אות צ"ג.

אָמָנָם כ"ז הוא רק באם שׁוֹרֵשׁ הַפִּיצוּל דְּהֵינּוּ צַד הַמְחַוָּר מְוֹשָׁרֵשׁ לְצַד הַשְׁדָּרָה וְצַד הַפְּרוּד פּוֹנֶה לְצַד הַשְׁיָפוּל דָּאָז אַף שְׁאִין הַחֲוִידִים שְׁוִים אָנוּ מְכַשִּׁירִין אַבְל אִם שׁוֹרֵשׁ הַשְׁיָפוּל הוּא לְצַד חֹד וְשְׁיָפוּל הָאָנָא לְצַד הַפְּרוּד לְצַד הַשְׁדָּרָה פִּינּוּ דְבַכָּה"ג יֵשׁ מְטָרִיפִין אִפִּי בְּפִיצוּל מְגַבָּה פְּמִבְּנָאָר בְּשִׁמ"ח סְעִי"ט ע"כ גַּם רִיעוּתָא סְתָם מְצַטְרַף בְּהַדְלָא שְׁיָחֻשׁב לְתַר"ל: וּבְעֵינֵין מַה שֶּׁהוּא נְבוּדָה בְּמַה דְּמִבְּנָאָר בְּסִי"ל"ה בְּחֶסֶר מְקַצֵּת מִן הַנּוֹרְדָא אִם נִמְצָא אוֹתָהּ חֲתִיכָה וּבְצִירוּפָה הוּי' נֶרְד פְּתִיקוּנָה כְּשֶׁר בְּאַיְזָה אֲנָפִין מִיִּירִי אִי בְּיֵשׁ תֵּאָר נֶרְד בְּשׁוֹרֵשׁ פְּעוֹבֵי אֶצְבַּע אוּ לֹא.

הֵנָּה לֹא אֲדַע מְקוֹם הַסִּפְק בְּזָה דְּלִפִּי"ד הַשְׁ"ף שְׁם ס"ק י"ח בְּמִש"ש וְעוֹד שְׁגַם בְּהַנְשָׂאָר יֵשׁ תֵּאָר נֶרְד עַכְצ"ל לִפִּי"ז דְּלִהַדְיָעָה הָרֵאשְׁנָה שְׁבַרְמ"א שְׁם אִפִּי אִיכָא תֵּאָר נֶרְד בְּשׁוֹרֵשׁ בְּעֵינֵין צִירוּף הַחֲתִיכָה הַחֶסֶרָה דְּהַרִי ע"כ הַצִּירוּף הוּא לְהַשְׁלִים צוּרַת הַנּוֹרְד וְלֹא לְהַשְׁלִים הַשְׁיָעוּר דְּאִילוּ בְּחֶסֶר מְשִׁיעוּר טְרָפָא דְּאָסָא הָא ל"מ הַשְׁלָמָה כְּמִש"ש בְּרֵאשׁ אֶפְרִים ס"ק קי"ט וְלִהַדְיָעָה הַשְׁנִינִי שְׁבַרְמ"א שְׁם הֵיכִי דְּאִיכָא תֵּאָר נֶרְד בְּשׁוֹרֵשׁ פְּעוֹבֵי אֶצְבַּע א"צ הַשְׁלָמָה וְהַרִי קִי"ל בְּאַמַּת כְּמִש"ש בְּש"ף שְׁם ס"ק כ"א: יוֹם ג' כ"ו אָדָר תְּרַנְנוּ לִפְ"ק סְטָרִי סִי' מַח בְּעֵזָה"י יוֹם א' כ"א אָדָר תְּרַנְנוּ"ה לִפְ"ק סְטָרִי בֵּין גְּאֹנְלָה לְגְּאֹנְלָה שִׂאוּ יַעֲלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה.

ה"ה פְּבוּד י"ע וִידִי"נ הָרַב הַה"ג גְּבַר בְּכֹלָה הַצְּדִיק הַמְּפֹרָסִם בּוֹצִינָא קְדִישָׁא חו"פ כְּש"ת מוה' יַעֲקֹב יוֹסֵף הַפְּהֵן נ"י אַבְד"ק רֵאדֵאמֶסֶק יצ"ו בְּמַדִּינַת רוֹסְיָא פּוֹלִין גִּי"ה הַאִירוּ מוּל עֶבֶר פְּנֵי וְהַנְּי לְתַשׁוּבָתוֹ ע"ד שְׁאֵלְתוֹ בְּנִיטֵל חֶרְטוּם הַעֲלִיּוֹן שֶׁל עוֹף וְהַשְׁטִילָה בִּיצִים הַרְבֵּה זֶה יוֹתֵר מְחֻצִי שְׁנָה מַהוּ דִּין הַתְּרַנְגוּלָת וְהַבִּיצִים: הֵנָּה פְּתַח דְּבָרֵי כְּת"ה יַעִיר בְּדְבָרֵי הַדְּגוּל מְרַבְּבָה בִּי"ד סִי' כ"ט שְׁחִיזָדֵשׁ דְּהָא דְּקִי"ל בְּסוּסִי' נ"ז דְּל"מ שְׁהֵינִית יב"ח בְּנֹדָי טְרִיפָה הוּא דוֹקָא בְּטְרִיפוֹת שְׁהֵם מֵהַלְלִמ"מ אַבְל טְרִיפָה שְׁהַמְצִיאוּ חֲכָמִים מְחַכְמָתָם פְּמוּ לְקַתָּה בְּכּוֹלִיָא מְהַנִּי יב"ח.

וְהַטְעַם דְּבְּאַמַּת פִּינּוּ דְּקֵאמְרָה תוֹרָה זֹאת הַחִי' דְּטְרִיפָה אֵינָה חִי' א"כ אֲמַאי לֹא יוֹעִיל בְּנֹדָי טְרִיפָה יב"ח דְּכִינּוּן דְּחִי' אֵינָה טְרִיפָה אָמָנָם בְּאֵלוּ טְרִיפוֹת שְׁנֵאמְרוּ לְמַשָּׁה מְסִינֵי כִּף הֵימָה הַהֲלָכָה שְׁתַּהֲנִי טְרִיפָה בְּהַחֲלֵט אַף אִם תַּחֲי' יב"ח וְזֶהוּ בְּטְרִפוֹת שְׁמֵהַלְלִמ"מ מִשָּׂא"כ בְּלִקְתָּה הַכּוֹלִיָא וְכִינְצָא אִי חֵימָה יב"ח אָמְרִינּוּ שְׁאֵינָה טְרִיפָה אוּלָם הַגְּרַב"פ ו"ל בְּהַגְהוֹת אָמְרֵי בְּרוּךְ כ' ע"ד ו"ל וְחָס וְחֲלִילָה לְהַקְל בְּזָה וְאַפִּי' בְּנִיטֵל לְחֵי הַעֲלִיּוֹן דְּלֹא נִמְצָא בְּש"ס זוּלַת מְחַכְמָתוֹ שֶׁל הַרְמַב"ם ו"ל אִפְ"ה אֲסוּרָה אַף דְּחִי' יב"ח וְהָא דְּקֵשְׁיָא לִי לְהַדְג"מ דְּהָא הַתוֹרָה אָמְרָה כָּל שַׁחֲי' יב"ח מוֹתֵרַת זֶה לִק"מ דְּנָהִי דְּחִי' יב"ח אַבְל מִהַשְׁתָּא לֹא תוּכַל לְחִיּוֹת יב"ח וְנֶאֱסָרָה.

וְהֵנָּה כְּת"ר הַבִּיא רֵאִי לְדְבָרֵי מְדָבְרֵי הַש"ס חוֹלִין נ"ח. דְּרַבִּינָא מְתַנִּי לֵה לְדֵאמִימָר בְּהֵאִי לִישְׁנָא אָמַר אֲמִימָר הַנִּי בִיעֵי דְּסִפְק טְרִיפָה דְּשִׁיחְלָא קָמָא מְשִׁהִינִין לְהוּ אִי הַדְּרָה וְטַעֲנָה שְׁרִינּוּ וְאִי לֹא אֲסִירֵן אִיתִיבִי' רַב אֲשִׁי לְאֲמִימָר וּמוֹדִים בְּבִיצַת טְרִיפָה שְׁאֲסוּרָה מְפַנִּי שְׁגָדִילָה בְּאִסוּר א"ל הַתָּם בְּדִשְׁיחְלָא קָמָא א"כ גְּדִלָה גְּמָרָה מִיבְעֵי לִי תְנִי גְּמָרָה וְהַקְשָׁה דְּהַרִי שְׁפִיר יְכוּל לְאוּקְמֵי בְּשִׁיחְלָא בְּתָרָא וְרַק דְּמִיִּירֵי בְּנֹדָי טְרִיפָה דְּקִי"ל דְּל"מ שְׁהֵינִית יב"ח וְה"ה עֵיבּוּר וְלִיזְדָה וְאֲמִימָר הָא קֵא' דִּינִי' בְּסִפְק טְרִיפָה א"ו כְּסִבְרַת הָאֲמִרֵי בְּרוּךְ הַנִּי' לְדֵהַטְעַם דְּבְּנֹדָי טְרִיפָה ל"מ שְׁהֵינִית יב"ח דְּאֲמִרֵי דְּמִהַשְׁתָּא נְטְרָפָה וְלֹא תוּכַל

לחיות יב"ח וא"כ אפ"ל בנדאי טריפה הא עכ"פ הביצה פשיטה דעד השתא לא נטרפה
עדיין מדילקה עכ"ד.

הנה לפענ"ד אין פונת האמרי ברוף לומר דעד השתא היתה פשרה אלא דאף דגם
מעיקרא טריפה היתה מ"מ עד השתא היתה בדרף נס ואין לשפוט מזה לומר שפשיטה
היא דאפשר דחיותה עד עתה ל"ה רק דרף נסיי ואין לומר פינון שחיות של בהמה זו היא
חוץ לטבע א"כ כף דרפה וכשרה היא ז"א דאמרי דמצד טרפותה שי"ב באמת היא
עומדת למות תוך יב"ח מהיום ולא תחי עוד חוץ לטבע מהשתא ונהו שמצינו בחולין
ק"מ דקא' טריפות מחיות נפקא.

ולכאורה אי נימא דנדאי טריפה ח"י הא לא מימעט מחיות ולהאמור נכון דלהכי בנדאי
טרפה ל"מ מה דחי' יב"ח דאמרינו דמהשתא לא תחי עוד יב"ח דאף דעד עכשיו חיתה
בדרף נסיי מעתה לא תוכל לחיות עוד וא"כ שפיר מימעט טריפה מחיות ובשיש קוש'ן
כ"ת לכאורה הי' נלפענ"ד עפ"מ"ש בפ"י ס"י נ"ז דאף דנדאי טריפה ל"מ שהיית יב"ח
מ"מ בטריפות דרוסה אפ"ל בנדאי דרוסה מהני שהיית יב"ח או לידה פינון דאית לה בדיקה
ומבואר בפוסקים דאפ"ל לשי' ריב"ם ר"ן ורא"ה דס"ל דנדאי דרוסה ל"מ בדיקה היינו
דילמא הארס טמון ולא האדים אבל מ"מ יב"ח ולידה מהני דזה הוא בירור דלא הי' ארס
מעולם ע"ש ולפי"ז י"ל דהא דפריף מדקתני ומודים בביצת טריפה שהיא אסורה דהרי
מדקתני טרפה סתם כולל גם טריפות דרוסה כדמצינו בנבחים ע"ד.

דמוקי הא דקתני התם במתני' ובטריפה בדרוסה דוקא ואמאי אסורה בדרוסה בשתחלא
בתרא הרי טריפה אינה יולדת ומדילדה אינה טריפה אמנם באמת מלבד דגם בדרוסה
אפשר באופן שהוא נדאי טריפה כגון שרואין דזיהרא מיקלא קלי מעבר לעבר לאבר
שנקב פוסל בו ובכה"ג הלא בנדאי ל"מ שהיית יב"ח ועיבור ולידה לבר מן דין הרי נודע
מ"ש בט"ז ס"י ע"ט בשם מ"כ דבהמה מעופרת שגדרסה מזיק טיפת הדרוסה להולד
וא"כ הרי הך ומודים קאי לפי פרש"י שם על פלוגתת ר"א ור"י לענין ולד טריפה אי
פשר למזבח וכיון דטריפה אינה יולדת ע"כ מיתוקמא פלוגתתן בנתעברה וא"כ נטרפה
וא"כ ע"כ לא מיירי בדרוסה פלל פינון דמעופרת שגדרסה הלא מזיק טיפת הדרוסה גם
להולד וא"כ גם ר' יהושע יודה דאסור הולד אפ"ל להדיט כדא' בתמורה ל': גבי נרבע
מיירי דנרבעה קודם שנתעברה דאי נתעברה תחלה היא ונלדה נרבעו וא"כ פינון
דפלוגתיהו דר"א ור"י ע"כ לא מיירי בדרוסה ממילא גם הך דנשויין בביצת טריפה לא
מיירי בדרוסה רק בשאר טריפות ושפיר הקשה כ"ת דלוקמי בטריפה נאי: והנה עפ"י
האמור אמינא ליישב מה ששמעתי מקשין בש"ס מנחות כ"ה.

ת"ר ונשא אהרן את עון הקדשים וכי איזה עון הוא נושא כו' הא אינו נושא אלא עון
טומאה שהותרה. מכללה בצבור כו' מתקילה ר' אילעא אימא עון שמאל שהותר מכללו
ביו"כ א"ל אב"י א"ק עון עון שהי' בו ודחיתיו לאפוקי יו"כ דהכשרו בשמאל הוא רב
אשי אמר עון הקדשים ולא עון המקדשים והקשו בתוס' דאמאי לא פריף מעון טריפה
שהותר מכללו במליקה ולאב"י דמשני עון שהי' בו ודחיתיו גיחא דמליקה הכשרו בכף
הוא אבל לרב אשי קשיא ותי' דאמרינו עון קדשים ולא עון חולין לאפוקי טריפות דשייף
בחולין ומקשין לפמ"ש רש"י בתמורה ל': דרק לגבוה אסור לר"א ולד טריפה אבל

להדיוט מודה דשרי וא"כ אמאי לא נימא דציין ירצה על ולד טריפה שהקריבו ולכאורה יכלינא לנישב בפשיטות דגם רב אשי יודה דאליבא דר"א אנו מוכרחין לבא לשינויא דאביי דשאני מליקה דהכשרה בכף אמןם עדיין ילה"ק לפ"מ דמוקמינן בבכורות ל"ג.

דב"ש דמתני' שם דס"ל בכור אין נמנין עליו אלא חבורה שפולה פהגים דרשי הקרא דכצבי וכאיל להא דר"א הקפר בחולין כ"ח דאין שחיטה לעוף מה"ת ע"ש ור"א הא שמותי הוא ומבואר בתוס' ביצה ל"ד: ד"ה ואמר דפרכינן מדב"ש אדר"א וא"כ נהי דמבואר בתוס' חולין כ' ד"ה לא אמרן דגם למ"ד א"ש לעוף מה"ת עכ"פ טריפה הוי משום שבירת שדרה ומפרקת קודם הסימנים אמןם אי מחזיר הסימנים אחורי העורף ומולק אפי' טריפה לא הוי וא"כ לאיפא דאמרי בבני ר' חייא שם דס"ל אף מחזיר עלח"מ ספ"ו מה' מעה"ק הא ל"ש לומר במליקה הפשרה בכף פיון דלר"א דהוא שמותי מתלמידי ב"ש ס"ל אשל"ע מה"ת הרי יכול למלוק בהכשר שלא יהי' אפי' טריפה פשיטתא אימנין אחורי העורף או פשיטתא שדרה ומפרקת בלא פסיקת החוט דכשר כמ"ש בט"ז יו"ד סי' כ"ז עיין ס' שושנת העמקים פ"ל י"א וכיון דבכ"ז שריא רחמנא למלוק בלא החזרת סימנין ובפסיקת החוט הא שייך שפיר הותר מכללו ול"ש לומר הכשרו בכף פיון דאפשר להיות גם בהיתר.

והנה לכאורה איפשר לומר דר"א ס"ל כריה"ג בפסחים כ"ג. דקא' דחלב ל"ה הותר מכללו אצל חי' פיון דבבהמה מיהת לא אשתיי וה"ה דאין לומר דולד טריפה הוי הותר מכללו אצל מליקה פיון דמליקה הוא רק בעוף ובבהמה מיהא לא אשתיי אמןם בכ"ז יש לדחות זה דהרי כל עיקר פירש"י ו"ל שכ' דר"א לא אסור ולד טריפה רק לגבוה ע"כ סובב אליבא דהגירסא שהובא בתמורה ל"א.

מודים חכמים לר"א באפרוח ביצת טריפה שאסור דשייך לענין הקרבה לגבוה פיון דרש"י ו"ל הא סובר דהך ומודים קאי אפלוגתא דר"א ור"י ובביצה א"א לגבוה ורק לל"ק בחולין שם א"א למיגרס באפרוח ביצת טריפה פיון דלישנא קמא מוקי לה בספנא מארעא וביצים דספנא מארעא אין מגדלות אפרוחים כמבואר בביצה ז' ובפרש"י שם וליהך לישנא יודה רש"י דע"כ מייירי להדיוט דביצה לאו בת הקרבה היא וא"כ מ"ש רש"י דר"א לא אסור רק לגבוה הוא ללישנא בתרא ולהאי לישנא גרסי' באפרוח ביצת טריפה וא"כ באפרוח מביצת יונה טריפה הא שפיר איפא לאקשוני דירצה עלה ציץ פיון דהותרה מכללה במליקה ועפ"י דברינו האמורים למעלה יתישב שפיר דהנה הרמב"ם בפ"ב מאיסורי מזבח ה"י כ' דטריפה פסול לגבוה משום הקריבהו נא לפתחה וכו' בכ"מ שם דס"ל דדרשא דמן הבקר אסמכתא בעלמא ואינו אלא מדרבנן ובשעה"מ פי"א מה' שחיטה תמה מש"ס חולין י"א.

דמשמע דהוי דאוריין' וכ' בשו"ת חת"ס חיו"ד סי' ע"ב דס"ל להרמב"ם דע"כ קרא דמן הבקר אינו ממעט אלא מה שמפניו בקרא לאיסור להדיוט דהיינו דרוסה אבל שארי טריפות שהן הללמ"מ להדיוט לא ממעט אותם קרא דמן הבקר ולא מיסתרי לגבוה אלא מדרבנן משום הקריבהו ע"ש דפח"ח ושעפי"ז י"ל במ"ש הרמב"ם פ"ה מה' שחיטה הובא בטיו"ד סי' כ"ט דכיון דאין מפניו בקרא אלא דרוסה הלכך כל ספק שסתפק בדרוסה אסור ושאר ז' מיני טריפות יש ספקות שמוטריין ובפר"ח שם הקשה דכיון דגם

שָׁאָר טְרִיפוֹת הֵם מֵהַלֵּל מ"הו"ל סד"א לְחוּמְרָא וְתִי דְהֶרְמֵב"ם לְשִׁי דס"ל סד"א מֵה"ת לְקוֹלָא רַק מְדַרְבְּנֵן לְחוּמְרָא וְהֵם רְאוּ לְהַקֵּל בְּקִצְתָּ סְפָקוֹת שֶׁל שָׁאָר ז' מֵינֵי טְרִיפוֹת כְּמוֹ בְּבָא זָאב וְנָטַל בִּנ"מ וְכַדוּמָה ע"ש וְצָרִיךְ לְהִבִּין דְּבַכ"ז מֵאֵי חוּמְרָא אֵיכָא בְּדְרוּסָה יוֹתֵר מִשְׁאָרֵי טְרִיפוֹת פִּינֵן דְּאִידֵי וְאִידֵי דְּאוּרְגִי נִינְהוּ וְלֵהֲנָ"ל י"ל עִפְמ"ש א"ז הַחוּ"ד בְּסִי' ק"י דְּטַעְמָא דְהֶרְמֵב"ם הוּא מְשׁוּם דְּכָל לִישְׁנָא דְקָרָא מְשַׁמְעוּתוֹ עַל הַנּוֹדָאֵי וְלֹא עַל הַסְּפָק וּלְפִי"ז בְּכָל הַלְּאֻנְיָן דְּכ"ר אֵת זֶה לֹא תֹאכַל כְּגוֹן חֲזִיר וְחֲלָב אֲמָרִינֵן חֲזִיר וְנָדָאֵי וְחֲלָב וְנָדָאֵי אֲסוּר אֲבָל סְפָק שְׁרֵי דּוּמְיָא דְדַרְשִׁינֵן בְּסוּטָה כ"ט.

וְהַבְּשָׂר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טֵמָא לֹא יֵאָכַל טֵמָא וְנָדָאֵי הוּא דְלֹא יֵאָכַל הָא סְפָק יֵאָכַל אֲבָל בְּמִקּוּם דְּהוּר קָרָא בְּלִשׁוֹן עֲשֵׂה כְּגוֹן בְּתוּלָה יִקַּח אִשָּׁה וְכוּן לְקִיחַת אֲתָרוּג וְאֲכִילַת מִצָּה אֲמָרֵי דְמִחְוִיב שְׂיִהְיֵי בְּנוֹדָאֵי וְלֹא בְּסְפָק כְּדַרְשִׁינֵן בְּסוּטָה שֶׁם כָּל טְהוֹר יֵאָכַל בְּשָׂר טְהוֹר וְנָדָאֵי הוּא דִּיאֲכַל אֲבָל סְפָק לֹא יֵאָכַל ע"ש וּלְפִי"ז בְּטֶרְפָּה הָא אֵיכָא נְמִי קָרָא דְזֹאת הַחִי' חִי' אֲכוּל שְׂאִינְהָ חִי' לֹא תֹאכַל וְכִינֵן דְּאִינוּ מְפֹרָשׁ בְּקָרָא אֲלֵא דְרוּסָה אֲמָרִינֵן דְלֹא קָאֵי ג"כ הַקָּרָא דְזֹאת הַחִי' רַק אֲדְרוּסָה כְּסִבְרַת הַחַת"ס הֲנָ"ל וְדַרְשִׁינֵן חִי' וְנָדָאֵי דְהִינֵנוּ שְׁנוֹדָאֵי אֵינְהָ דְרוּסָה תֹאכַל הָא סְפָק דְרוּסָה לֹא תֹאכַל וְלֵהֲכִי שְׁפִיר סְפָק דְרוּסָה אֲסוּר מֵה"ת גַּם לְשִׁי הֶרְמֵב"ם וּלְפִי"ז אֲנִידָא קִשְׂיָא הֲנָ"ל דְּאִי נִימָא דְנִנְשָׂא אֲהָרֵן אֵת עֲוֹן הַקְּדוּשִׁים קָאֵי עַל וְלֵד טְרִיפָה ע"כ דְקָאֵי עַל וְלֵד דְרוּסָה דְמְפֹרָשׁ בְּקָרָא כְּנָ"ל וְהוּי הַתֵּר מְפָלְלוֹ אֲצֵל מְלִיקָה פִּינֵן דְדְרוּסָה הוּא מְשׁוּם דְהֶאָרְס שׁוֹרֵף וְסוּפּוֹ לִינְקָב וּבְגִדְרֵס כְּנִגְדַּת הַסִּימָנִין הוּא מְשׁוּם דְסוּפּוֹ לִינְקָב הַנְּשֵׂט וּבְמְלִיקָה הָא אֵיכָא ג"כ מְשׁוּם נְקוּבַת הַנְּשֵׂט וְהוּי נְבִילָה אוֹ טְרִיפָה לְד' ר"ת שְׁהוּבָא בְּתוּס' וְהָרָא"ש חֲוָלִין ל': וְעַמְהָרֵשׁ"א בְּכוּרוֹת כ'.

וְע"כ בְּנִתְעַבְרָה וְאֵח"כ נְדַרְסָה דְאִי נְדַרְסָה קוֹדֵם שְׁנִתְעַבְרָה הָא טְרִיפָה אֵינְהָ יוֹלְדַת וְגַם הָאֵם כְּשִׂינְהָ וּבְנִתְעַבְרָה וְאֵח"כ נְדַרְסָה הָא מְזִיק טִיפַת הַדְרִיסָה לְהַנְלֵד וְאֲסוּר אִף לְהַדְרִיט וְל"ה א"כ עֲוֹן קְדוּשִׁים פִּינֵן דְאֲסוּר גַּם לְהַדְרִיט: וְלִבֵּר מִן דִּין י"ל דְאִינוּ לְהַקְשׁוֹת לְר"א דְיִרְצָה צִיץ עַל וְלֵד טְרִיפָה פִּינֵן דֹּא בְּתַמּוּרָה י"ז: דס"ל לְר"א דְטְרִיפָה דְלֹא חֲזָא לְגוּפָה לֹא נִחְתָּא לָהּ קְדוּשַׁת הַגּוּף א"כ לְפ"מ דְקָא בְּזִבְחִים צ"ח.

דמ"ד דְנִין אֲפִשָׁר מִשָּׂא"א ס"ל וְלָדוֹת קְדוּשִׁים בְּהִנְיָתָן הֵם קְדוּשִׁים א"כ ר"א הָא ס"ל בִּיבְמוֹת מ"ו. דְנִין אֲפִשָׁר מִשָּׂא"א ע"כ ס"ל וְלָדוֹת קְדוּשִׁים בְּהִנְיָתָן הֵם קְדוּשִׁים וְא"כ לְאַחַר שְׁהַנְלֵד יוֹצֵא לְאוּרֵי הָעוֹלָם לֹא נִחְתָּא לָהּ קְדוּהָ גַּם פִּינֵן דְנוֹצֵר מֵאֵם טְרִיפָה וְלֹא חֲזִי גּוּפּוֹ לְהַקְדֵּשׁ וּבַכָּה"ג שְׂאִין לוֹ קְדוּהָ גַּם כְּלָל בְּנוֹדָאֵי ל"ה עֲוֹן קְדוּשִׁים וְלֹא מְרַצָּה צִיץ עֲלֵי נִתְבָּן.

וְעַפ"י הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲמִינָא לְבָאָר הַסּוּגְיָא דְחֲוָלִין הֲנָ"ל דְבַל"ק דְקָא דְפִלְגֵינָא דְר"א וְר"י בְּנִלְדָּ טְרִיפָה מֵיִרֵי בְּשִׁנְטֶרְפָה וְלְבִסּוּף עֵיבְרָה וּפְלִיגֵי בְזוּז"ג אֵי אֲסוּר אוֹ לֹא פְרִיךְ א"ה אֲדַמְיִפְלִגֵי לְגַבּוּהָ לִפְלִיגֵי לְהַדְרִיט וְנִתְקַשּׁוּ בְּתוּס' דְמִשְׁמַע דְאִי הוּי פְלִיגֵי בְעוֹבֵר יִרְךְ אִמּוֹ הוּי נִיחָא וְאֵח"כ בְּאִידֵי לִישְׁנָא קָא דְמֵיִרֵי בְעֵיבְרָה וְלְבִסּוּף נְטֶרְפָה וּפְלִיגֵי אֵי אֲמָרִינֵן עוֹבֵר יִרְךְ אִמּוֹ אוֹ לֹא פְרִיךְ ג"כ א"ה אֲדַמְיִפְלִגֵי לְגַבּוּהָ כו' וּמִשְׁמַע אֵיפְכָא דְאִי הוּי מוֹקֵי פִלְגֵינָא בְּזוּז"ג הוּי נִיחָא וְנִלְפַעַנ"ד דְהִנְהָ זֶה בְּרוּר דְלִמְאֵי דְקָא דְפְלִיגֵי בְזוּז"ג בְּנוֹדָאֵי לֹא אֲסוּר גַּם לְר"א רַק מְדַרְבְּנֵן דְהָרִי כ' הֲר"ן בַּע"ז פ' כָּל הַצְּלָמִים לְעַנְנֵן כְּגַד שְׁנַאָרַג בְּכִרְכָּר שֶׁל ע"ז דְאֵפִי חַד גּוֹרֵם ל"ה אֲלֵא אֲסוּר דְרַבְּנֵן וּמַכ"ש זוּז"ג.

(ובאמת צ"ע לפי"ז בקא דקא' וליפלגי להדיוט להודיעה פחו דר"א דאפי' להדיוט נמי אסור פתא דהיתרא עדיף לי' נהרי כ' הצל"ח רפ"ק דביצה דהא דכחא דהיתרא עדיף משום דזה נחויץ להשמיענו שאם לא נדע ההיתר היינו אוסרין מספק דסד"א לחומרא ולפי"ז לא שייך למימר הכי אלא אם הפלוגתא הוא בשל תורה אבל אי פליגי בשל סופרים נהפוך הוא פתא דאיסורא עדיף פנין דסד"ר לקולא ואם לא הודיענו שהוא אסור היינו מקילין מספק ע"ש ולפי"ז הרי הקא פליגי בדרבנן ומכ"ש דקשה לפמ"ש באס"ז ב"ק מ"ז.

דכל איסור ביצת טריפה ל"ה רק מדרבנן והכי מבואר בחי' הרמב"ן חולין. וא"כ האידך א' פתא דהיתרא עדיף.

והנה עפ"י דה"ר"ן הנ"ל אמרתי לנישב מה שיש להקשות לכאורה בש"ס מנחות ה': בקא דפריה היתם על הא דקא' מן הבקר להוציא את הטרפה ונלא דין הוא ומה בע"מ שמוותר להדיוט אסורה לגבוה טריפה שאסורה להדיוט א"ד שאסורה לגבוה וקשה לפ"ד רש"י בתמורה הנ"ל דולד טריפה אסור רק לגבוה ולהדיוט שרי א"כ אצטריך מן הבקר להוציא ולד טריפה ואשפחן דקרי לולד טריפה טריפה סתם דבזבחים ע"ד: מוקי ר"י הא דקתני במתני' ובטריפה בולד טריפה ובשלקא לל"ב דבש"ס חולין דס"ל טריפה אינה יולדת ופליגי ר"א ור"י בעובר י"א י"ל דלא פעי לאוקמי כר"א דלא פהלקתא אבל לל"ק דס"ל טריפה יולדת ומוקי דפליגי בזוז"ג א"כ היכי דגם האב טריפה הא מודה גם ר"י דאסור לגבוה וא"כ שפיר הומ"ל דאתי למעוטי ולד טריפה בכה"ג שיהאב ג"כ טריפה דמודה גם ר"י וליכא ק"ו מבע"מ פנין דשרי להדיוט ולד' ה"ר"ן ניחא פנין דאפי' חד גורם הא ל"ה אלא איסור דרבנן א"כ ליכא לאוקמי קרא דמן הבקר בהכי ולמה שנובאר להלן דע"כ ברייתא דמן הבקר אתיא למ"ד טריפה אינה יולדת דוקא בלא"ה לק"מ) ולפי"ז י"ל דאי לאו האוקימתות הנ"ל דל"ק ודל"ב הו"א דפלוגתא דר"א ור"י מייירי בספק אימתי נטרפה אי קודם שנתעברה או אח"כ וכ"ע ס"ל זוז"ג אסור ועובר לאו י"א הוא וא"כ ללישנא קמא דקא' טריפה יולדת ופליגי בשנטרפה ולבסוף עיברה מחלקותן עולה יפה דר' יהושע ס"ל יקרב משום דאי עיברה ולבסוף נטרפה הא שרי דעובר לאו י"א ורק דמספקינן דילמא נטרפה קודם הא הו"ל סד"ר ולקולא ואי דהיכי דאפתחוק איסורא לא מקילינן בסד"ר ונקא הוי אפתחוק איסורא לכאורה פנין דהולד אית לי' חזקת חולין במעי אמו כמו"ש בתוס' חולין י"א: ור"י ג"כ ס"ל ביבמות מ"ו דנין אפשר משא"א וס"ל גם לדידי' ולדות קדשים בהנייתן הם קדושים פנ"ל ואין הולד קדוש עד שיצא לאויר העולם וא"כ מוקמינן לי' אפתחוק שהי' חולין במעי אמו דגם עתה לא קדוש קדוה"ג משום דנטרפה האם קודם שנתעברה והולד אסור מטעם זוז"ג וממילא לא נחתא עלי' קדוה"ג פנין דאמרי' בתמורה כ'.

דגם ר' יהושע סבירא ליה דמידי דלא חזי לגופי' לא נחתא עלי' קדוה"ג ואף דהא עכ"פ קדושת דמים אית לי' ואיתרע חזקת חולין בכ"ז הא איכא חזקה שאינו קדוש קדוה"ג דומיא דכ' התוס' בחולין ט' ובריש גדה לענין סוטה דאע"ג דמשקנינא לה ונסתרה איתרע חזקת טהרה שלה מ"מ עדיין יש חזקה שאינה טמאה ודאי ע"ש והה"נ י"ל דאית לי' חזקה שאינו קדוש קדוה"ג עכ"פ [ויש עוד לחזק דברינו דהנה באמת הר"ת דפוסק דחלב

אינו פוטר דמוקמינין האם בתזקת שלא ילדה ולא ס"ל דמוקמינין הנולד אחזקה של"ה קדוש במעיי אמו עתוס' בכורות כ'.

וברא"ש שם וביבמות פ' בתרא וע"כ דסברת ר"ת הוא דאיך שיניך לאוקמי הנולד אחזקה מה שהי' קודם שנולד פינן דקיי"ל עובר י"א הוא א"כ ל"ה במעיי האם גוף בפ"ע אלא גוף א' עם אמו ולאחר שנולד הא הוא גוף בפ"ע ואיך שיניך תזקה מגוף לגוף דל"ש לאוקמי אחזקה רק גוף א' דהוא בתזקתו כמו שהי' מקודם פן הוא עכשיו אבל לא מגוף לגוף והתוס' דכתבו הך תזקה י"ל פינן דלר' יהושע אגיל התם א"כ אפשר דכתבו ה"כ פ"ה הל"ב דהקא דס"ל לר"י עובר לאו י"א הוא וא"כ ל"ה מגוף לגוף.

עכ"פ יוצא מזה דאי נימא עובר לאו י"א הוא שפיר יש מקום לתזקת הנולד שהי' חולין במעיי אמו. וא"כ לפ"מ דס"ד השתא דלכ"ע עובר לאו י"א הוא שפיר איכא לאוקמי הנולד אחזקת חולין במעיי אמו דגוף אחד הוא) אמנם ז"א דהרי באמת הך תזקה דהנולד חולין הוא במעיי אמו הו"ל תזקה העשוני' להשתנות פינן דסופו לצאת מרחם אמו וממילא הוא קדוש אמנם לפמ"ש בתשו' מהרי"ט ח"א סי' י"א דהך מילתא דתזקה העשוני' להשתנות ל"מ מקורו הוא מהא דא' בריש גדה להלל כי אמר העמד דבר על תזקתו היכי דל"ל ריעותא מגופי' אבל איתתא פינן דמגופה קחזיא ופירש"י דמועדה ועלולה היא לכה אין לה תזקת טהרה ע"ש וא"כ לשמאי דס"ל התם די' שעתה משום דאוקמה אחזקת טהרה ע"כ ס"ל דגם תזקה העשוני' להשתנות הוי' תזקה וא"כ איכא למימר שפיר דאליכא דר"י תזקת חולין במעיי אמו ל"ה תזקה העשוני' להשתנות וכינן דליכא חז"א להכי יקרב משום דסד"ר לקולא משא"כ ר"א שמותי מתלמידי ב"ש ס"ל דמועיל גם תזקה העשוני' להשתנות א"כ הו"ל לדידנ' סד"ר במקום דאתחזיא וילהכי ס"ל לא יקרב והלכך פריי' הש"ס פינן דס"ל לאמימר זוז"ג שרי ועובר י"א א"כ ליכא לאוקמי פלוגתייהו דר"א ור"י פנ"ל וע"כ מוקי בגטרפה ולבסוף נתעברה א"כ ליפליגי נמי להדיוט וכן לל"ב מדקא' אמימר רק הדין דשיחלא קמא בס"ט ול"ק דינ' בשיחלא בתרא ובנדאי טריפה פשאירע שטענה ע"כ דס"ל דאי אמרינן טריפה אינה יולדת ליכא אפי' מיעוט טריפות שיוולדות דלא כסברת המהרש"ל שכ' דרק רוב טריפות אין יולדות ומיעוט חיות הנה ויולדות ולפי"ז אי לאו דברי אממר הו"א ג"כ דפליגי בספק אימתי נטרפה וס"ל לכ"ע עובר לאו י"א ולר"י להכי יקרב פינן דרוב טריפות אין יולדות בנדאי נטרפה אחר שנתעברה וכינן דעובר לאו י"א שרי להקריבו למזבח פינן דלדידנ' ל"ה תזקת חולין במעיי אמו תזקה פלל פנ"ל משא"כ לר"א לא יקרב דאמרינן סמוך מיעוטא דטריפות יולדות לתזקת חולין שהי' לולד במעיי אמו משא"כ לאמימר דקא' דאפי' מיעוט ליכא שיוולדות א"כ גם לר"א הו"ל דיקרב משום דבנדאי נטרפה אחר שנתעברה פינן דטריפות אין יולדות פלל וע"כ פריי' שפיר א"ה אדמיפליגי לגבוה ליפליגי להדיוט.

ומה נכון ליישב בזה מה דקשה לכאורה לל"ק דמוקי פלוגתא דר"א ור"י בגטרפה ולבסוף עיברה ופליגי בזוז"ג דהרי באמת הקשו בתוס' חולין שם ד"ה מכאן דהרי בכתובות קי"א: פסקינן כר' יהודה בפרדות דמספקא לי' בפ' או"ב אי חוששין לזרע האב או לא ונהרי אפי' אי חוששין לזרע האב אפתי הו"ל זוז"ג ותי' דבמילתא דשרי פל חז באפי נפשי' ל"ש זוז"ג אמנם עדיין קשה דאמאי שרי ביצת טריפה בשיחלא בתרא בילדה

מזכר וכן ולד טריפה אמאי קיי"ל דיקרב בנטרפה ולבסוף עיברה מטעם זוז"ג עש"ך סי' ע"ט פיון דפסקינו הלכתא פמאן דמספקא לי' אי חוששין לזרע האב א"כ דילמא א"ח לזרע האב ול"ה רק חד גורם ואסור וכבר נתקשו בזה בתוס' בכורות ז ד"ה וקא.

ולקאמור ניקח דאפי' אי מספקא לו בכ"ז פיון דאפי' אי ליכא רק חד גורם הא ליכא רק איסור דרבנן והו"ל סד"ר לקולא דכינו דאנן קיי"ל וולדות קדשים במעי אמן הו קדושים כמ"ש הרמב"ם פ"ד דתמורה משום דהלכתא כר"ע דאמר אין דנין אפשר משא"א א"כ ליכא חז"א: והנה בדבר קושני' כת"ר הנ"ל שהקשה בהא דאיתיב ר"א לאמימר מהא דמודין בביצת טריפה שהיא אסורה דאמאי לא מוקי לה בנדאי טריפה דל"מ לידה י"ל דבהה' לישנא ס"ל באמת דחד גורם אסור מדאורי' והוי קשיא לי' דהרי פיון דמספקא לן אי חוששין לזרע האב א"כ דילמא א"ח לזרע האב והו"ל סד"א ואמאי יקרב לר"י וגם למאי אצטריך לי' למימר דשוין בביצה שהיא אסורה מפני שגדילה באיסור היינו כל גידולי' מאיסור בספנא מארעא הרי אפי' אי ילדה מזכר הי"ל למיסר משום דילמא א"ח לזרע האב וליכא רק חד גורם שעל פן פשיטא לי' לרב אשי דמייני ע"כ בספק טריפה וא"כ איכא ס"ס להיתרא דילמא חוששין לזרע האב ואיכא זוז"ג ושרי ואת"ל דא"ח לזרע האב דילמא האם אינה טריפה כלל והו"ל פהא דכ' בש"ף יו"ד סי' ק"י בדיני ס"ס אות ו' באם יש ב' תרנגולות א' ספק טריפה וא' פשיטה הביצה מותרת מטעם ס"ס דשפא הס"ט לא הטילה ואת"ל הטילה שפא אינה טריפה ואפי' נודע מתחלה הס' טריפות ג"כ הביצה מותרת דמה בכך שנודע בה הס' טריפות הרי אין אתה דן על התרנגולת אלא על הביצה ובביצה לא נולד ס' טריפות מעולם רק שנולד הספק הראשון עם השני בב"א ע"ש והה"נ י"ל דהוי ס"ס ולכך אצטריך שפיר לומר מפני שכל גידולי' מאיסור בספנא מארעא דאז אסורה וע"כ פריה רב אשי שפיר דהא אי טריפה אינה יולדת הי"ל דגם התרנגולת שריא בשיחלא בתרא ומינשב ע"נ קושני' כ"ת: עוד י"ל ביישוב קושני' התוס' הנ"ל שהקשו דילמא א"ח לזרע האב וליכא רק חד גורם דהנה י"ל בענין מאי דפליגי בטריפה יולדת או לא דאין סברא שיפולגו במציאות וע"כ דמ"ד טריפה יולדת הוא דאף דמצד האם שהיא טריפה נצטנן חום הטבעי שבה ונחלש פחה מלסבול צער העיבור והלדנה בכ"ז אמרינו דכינון דההריון הוא מפח הזכר שהוא בריא ושלם זה מועיל שמתעבר ויהי' הנולד בריא שיצא מרחם אמו אף שהאם תש פחה מלדת והכי מבואר באמת בדברי הרמב"ן בחי'.

וכינון שפן בטריפה שילדה או שהטילה ביצים זה גופא מורה שהוא מפח זרע האב הבריא וע"כ בטריפה שילדה בנדאי לכ"ע חוששין לזרע האב. ותיתי לי שעפי"ז תתיישוב קושני' המפורשים שהקשו בהא דמותיב ר"א לאמימר מהה' דמודין בביצת טריפה שהיא אסורה לפמ"ש המהרש"ל הובא בש"ף יו"ד סי' נ"ז ס"ק מ"ה דתליא דוקא בעיבור ולדנה אכל בעיבור בלחוד אין מועיל בס"ט וא"כ דילמא הא דמודים בביצת טריפה שאסורה היינו בנמצא במעי' אחר שחיטה.

ולקאמור נכון דלא הו"מ לאוקמי בהכי דא"כ תקשי ל"ל למימר שכל גידולי' באיסור היינו בספנא מארעא הרי אפי' אי הוי מזכר אסורה ואפי' בולד אי נמצא במעי אמו לאח"ש אסור משום דילמא א"ח לזרע האב והשתא ליכא למימר דבטריפה לכ"ע

חוששין לזרע האב כנ"ל ז"א דהתינוח בילדה אמרינו דאילולי פח זרע האב הפריא ל"ה בכחה של האם ללדת משא"כ בנמצא במעי' פינו דמעבור אין ראי' הא בלא"ה אסור דילמא באמת לא הועיל זרע האב פלום וליכא רק חד גורם ואסור אפי' למ"ד זוז"ג מותר.

וממילא אנדא לפי"ז הקושא של הכו"פ סי' מ"ד שהביא מעכ"ת בקונטרסו שהקשה לשו"ה הרש"ל דס"ל דאפי' נישל הפוליא מחמת חולי פשירה דאף דמתחלה פשהקטינה נטרפה בכ"ז אח"כ פשנרקבה ונכלה פולה חוזרת להכשרה א"כ משפחת שפיר ולד טריפה אפי' למ"ד טריפה אינה יולדת בכה"ג שנתעברה אחר שהקטינה הפוליא ונטרפה דהעבור לחוד הא יכול להיות בטריפה ואח"כ נישלה פל הפוליא ונתפשה וילדה ובישיע"ק סי' נ"ה הקשה לשו"ה הרמב"ן דס"ל פינו דאם נחתה הרגל למעלה ממקום צוה"ג פשר לכן אפי' אם נישל צוה"ג דטריפה יש תקנה לדבר לחתוך עצם האמצעי למעלה וחוזר לכשרותו א"כ משפחת ולד טריפה בכה"ג שנתעברה בעת שניטלו צוה"ג ונטרפה ואח"כ חתכו למעלה פל העצם האמצעי ונכשרה וילדה והנה כ"ת כ' ליישב ב' הקושיות הללו עפ"מ שהאריך קצת לומר בהסברת הדיעות הללו דאף דטריפה אין לה היתר מ"מ פינו שניטלה אח"כ הפוליא פולה או נחתה העצם האמצעי פולו אמרינו אגלאי מילתא למפרע דמתחלה הי' עומד לכה ול"ה טריפה מעולם דומיא דכ' התוס' בחגיגה ד"ד.

בהא דא' התם דמי שח"ע וחב"ח לפי מ"א קרינין בי' את פני האדון ה' שאין לו אלא אדון א' ואלו בגיטין מ"ב: מיבעיא לן בהמית שורו מי שח"ע וחב"ח גם לפ' מ"א אי קרינין בי' פספ' שלשים שקלים יתן לאדוניו ותי' דבחגיגה שפיר קא' דל"ה אלא אדון לפי מ"א דכופין את רבו לשחרר כמאן דמשוחרר דמי משא"כ התם פינו דמית אגמ"ל דל"ה עומד להשתחרר והה"נ אמרינו דכינו דנכשר אח"כ אגמ"ל דל"ה טריפה מעולם וא"כ ל"ה ולד טריפה בכה"ג עכ"ד.

הנה לפענ"ד לא קרב זא"ז ובמחילה מכבוד תורתו אין דמיונו עולה יפה דהתם כ' התוס' דל"ה פל העומד לכה פעשווי דמי היכי שלבסוף נתהו' ענין לבטל המעשה הזאת דומיא דמצינו בתוס' פסחים י"ג: דהיכי דעקרו מלשמן אגמ"ל דל"ה עומד לזרוק בשעת קבלה וכל זה הוא לענין לשלול הסברא דכל העומד כו' אבל היכי שניי' למימר דכשנעשה איזה מעשה אח"כ אגמ"ל דמתחלה הי' עומד לכה ובשלמא לענין קוש' הפלתי מכוליא שניטלה ע"י חולי שהיא דבר שנעשה ממילא והיא ענין טבעי אפשר דהי' מקום לומר שאחרי שלבסוף נישלה הפוליא בסיבת החולי גם מתחלת החולי היתה עומדת לכה דומיא דכ' הר"ן לענין סירכא פסדון דכשר מה"ת אף דאין סירכא בלא נקב ע"ש וגם בזה צריך להתנישב הרבה דהרי קיי"ל ביבמות ל"ה: כר"ל דתנגלי מילתא למפרע לא אמרי' וכ' בתוס' שם דבדבר שא"א להתברר בשעת מעשה ל"ש אם יבא אליהו שא"א לידע העתידות ע' נימוק"י שם.

אמנם לענין קוש' הישע"ק לשו"ה הרמב"ן דבחתך אח"כ העצם האמצעי חוזר לכשרותו שזה הלא הוא דבר שפא ע"י מעשה אדם אין מקום להעלות על הדעת ולומר דאגמ"ל שמתחלה הי' עומד לכה.

ונהרי אפ'י בְּדָבָר שֶׁהוּא מְמִילָא הִיכִי דְאִיפָא סְבָרָא לֹמַר דְּמִשְׁתַּנָּה וְהוּלְךָ ל"א אגמ"ל כְּדִמְצִינוּ בְּתוֹס' נְדָה ס"ב: ד"ה אר"א שֶׁהִקְשׁוּ שָׁם לר' אבָא דס"ל לְעֵנָן הַעֲבַרְת הַפְתָּם לָאוּ בְּקַפְיָא תְּלִיא מִקְלָתָא א"כ אַמַּאי קְתַנִּי בְּמַתְנִי הֵתָם הַעֲבִיר עָלֵיו ז' סְמָמִין וְלֹא עֵבֵר הוּר"ז צָבַע אִפִּי הוּא דָם וְדַאי טְהוּר אַף לְמַפְרַע דְּכִינּוּן דְּלֹא עֵבֵר אִיגְלַאי מִקְלָתָא לְמַפְרַע שְׁנִתְבַּטַּל בְּבָגַד.

ותי' ונ"ל וי"ל דְּלֹא אִיגְלַאי מִקְלָתָא לְמַפְרַע שְׁל"ה רָאוּי לְעֵבֹר מִתְחִלָּה ע"י שְׁלֹא עֵבֵר עֲתָה שְׁהָרִי פֶלַשְׁעָה הוּא מְתִיבֵשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּמַעֲקֵרָא שְׁמָא הִי רָאוּי לְעֵבֹר עַכ"ל הָרִי דְאִפִּי בְּדָבָר שֶׁנַּעֲשֶׂה מְמִילָא אִם יֵשׁ מְקוֹם לְתַלּוֹת שֶׁמִּשְׁתַּנָּה וְהוּלְךָ ל"א אגמ"ל ומכ"ש בְּמִדֵּי דְּמַעֲשֶׂה בְּדַאי ל"ש לֹמַר שְׁאִם נַעֲשֶׂה פֶן לְבִסּוּף אגמ"ל שְׁמִתְחִלָּה הִי עוֹמֵד לְהַעֲשׂוֹת פֶּן.

אָמְנָם לְדַבְרֵינוּ הַנ"ל מִיְנוֹשֵׁב שְׁפִיר דָּאִם הִי הַלִּידָה בְּשַׁעָה שְׁפָבֵר הַנְּכֻשְׁרָה א"כ אִיפָא סְפֵק דִּילְמָא א"ח לְזַרְע הָאָב וְלִיפָא רַק גּוֹרָם אָחָד וְנָאִפִּי לר"י אָסוּר: וְדַעַת לְנִבּוֹן נִקְל לִיְיֹשֵׁב עִפִּי"ז קוֹשְׁיָא הַכּו"פ בְּסִי"ג נ"ז שֶׁהִקְשָׁה לְשִׁי הַסּוֹבְרִים דְּטְרִיפָה זָכָר מוֹלִיד א"כ אַף ל"ב דְּאִמִּימָר דְּטְרִיפָה אִינָה יוֹלֶדֶת נּוֹקְמִי הָא דּוֹלֵד טְרִיפָה פְּגוֹן שֶׁהַזָּכָר טְרִיפָה וּפְלִיגִי בְּשִׁנְטְרָף וְאִח"פ עֵיבְרָה דְּלר"א אָסוּר מְטַעַם זוּז"ג וּבְחִידוּשֵׁי פְתִיבְתִי לִיְיֹשֵׁב קוֹשְׁיָא הַלְזוּ עִפִּי"מ שְׁאִמְרִתִּי לְבָאָר ד' רִש"י בְּתַמּוּרָה הַנ"ל שְׁכ' דר"א לֹא אָסֵר וְלֵד טְרִיפָה רַק לְגְבוּהַ וְלֹא לְהַדְיוּט עִפִּי"מ שְׁנַרְאָה דְּהִנֵּי תְרִי לִיְיֹשֵׁב שְׁבִש"ס חוֹלִין פְּלִיגִי בְּמַחְלֻקַּת הַרְאִשׁוֹנִים ז"ל שְׁבִאִס"ז בְּב"ק מ"ז.

בְּבִיצַת טְרִיפָה דְּגוֹפָה הִיא אִי הָוִי אִיסוּרוֹ מְדַאֲרֵינִי אוֹ אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן אִפִּי בְּסַפְנָא מֵאַרְעָא. וְהִנֵּה בַחֲי' מְהַר"ם חֲלָאֲנוּה פְּסָחִים כ"ז.

כ' דָּגָם ר"א דְּאִוֶּסֶר זוּז"ג אִינּוֹרֶק בְּאִיסוּר דְּאִוֶּרִּינִי וְלֹא בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּאִפִּי אִי נִימָא דָּגָם בְּבִיצַת טְרִיפָה דְּסַפְנָא מֵאַרְעָא ל"ה הָאִיסוּר רַק מְדַרְבְּנָן בְּכ"ז שְׁיִיָּד בְּנִלְד טְרִיפָה לְאָסוּר מְשוּם זוּז"ג דְּרַק לְהַדְיוּט שְׁרִי זוּז"ג בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן אֲבָל עַכ"פ מְאִיס הוּא לְגְבוּהַ וְעִפִּי"ז י"ל דְּבַל"ק ס"ל דְּבִיצַת טְרִיפָה אָסוּרָה מְדַאֲרֵינִי וְלִהְכִי פְרִיָּד א"ה אֲדַמִּיפְלִגִי לְגְבוּהַ לִפְלִגִי לְהַדְיוּט וְהִינּוּ דְּבִשְׁלָמָא אִי הוּ"א דְּפְלִיגִי בְּעוֹבֵר י"א הָוִי שְׁיִיָּד שְׁפִיר לְמִימָר דְּפְלִיגְתָּם הוּא רַק בְּלְגְבוּהַ פִּינּוּ דְּלַעֲנִין אִיסוּר טְרִיפָה ל"ש עוֹבֵר י"א לְהַדְיוּט מְשוּם דְּהַעֲוֹבֵר יֵשׁ לוֹ חַיּוֹת בְּפ"ע כְּמ"ש הַתּוֹס' וְרַק לְגְבוּהַ אָסוּר מְשוּם מְאִיס מִשָּׂא"כ הַשְׁתָּא דְּפְלִיגִי בּוּזוּ"ג פִּינּוּ דְּבְרִיָּתָא עֲרוּכָה הִיא בְּפְסָחִים כ"ז.

דר"א אוֹסֵר זוּז"ג בְּכָל אִיסוּרִין שְׁבַתוֹרָה קֶשֶׁה לִפְלִגִי לְהַדְיוּט וְלִישְׁנָא בְּתָרָא ס"ל דְּבִיצַת טְרִיפָה אַף דְּגוֹפָה הִיא בְּכ"ז אִין אִיסוּרוֹ רַק מְדַרְבְּנָן וְלִכְּפֵי לְהַדְיוּט אִינוּ אָסוּר גַּם לר"א מְשוּם דְּבְּרַבְּנָן לֹא אָסוּר גַּם לר"א זוּז"ג רַק לְגְבוּהַ אִי הוּ"א טְרִיפָה יוֹלֶדֶת הָוִי אָסוּר מְשוּם דְּבּוּזָא מִקְלָתָא פִּינּוּ דִּיצָא מְטְרִיפָה וְלִהְכִי פְרִיָּד א"ה אֲדַמִּיפְלִגִי לְגְבוּהַ לִפְלִגִי לְהַדְיוּט פִּי דְּבִשְׁלָמָא אִי הוּ"א טְרִיפָה יוֹלֶדֶת וּפְלִיגִי בּוּזוּ"ג הָוִי א"ש דְּפְלִיגִי רַק לְגְבוּהַ פִּינּוּ דְּאִפִּי בִיצַת טְרִיפָה דְּגוֹפָה הִיא אִינוּ אֲלָא מְדַרְבְּנָן וְא"כ בְּדַרְבְּנָן הָא לֹא אָסִיר ר"א זוּז"ג לְהַדְיוּט מִשָּׂא"כ הַשְׁתָּא דְּפְלִיגִי בְּעוֹבֵר י"א וְס"ל לר"א דָּגָם בְּטְרִיפּוֹת אֲמִרִין עוֹבֵר י"א הוּא א"כ לִפְלִגִי גַּם לְהַדְיוּט וּלְפִי"ז הָרִי בְּתוֹס' ע"ז ז.

כ' שם בשם רש"י ז"ל דפוסק היכי דאיכא תרי לישני בש"ס בשל סופרים הלה אחר האחרון וא"כ פיון דכל איסור זוז"ג עכ"פ אינו רק מדרבנן שפיר כ' רש"י ז"ל דאי פליגי בגטרפה ולבסוף עיברה ומשום דזוז"ג אינו אסור רק לגבוה פיון דאפי' ביצת טריפה דגופה היא אינו אסור רק מדרבנן ובדרבנן היא לא אסור ר"א זוז"ג ולקה לא אסור רק לגבוה משום דמאיס ולפי"ז מתיישבת שפיר קושני הכו"פ הג"ל דהנה בתוס' ע"ז כ"ד.

כתבו בהא דקא' התם גבי פ"א דישאל היו משמין לאמה משעה שנוצרה וז"ל תימה לאב נמי אמאי א"צ לשמור דאליבא דר"א קיימין דאית לי' זוז"ג אסור וי"ל פיון דטעמא דאמר נמי אינו אלא משום דבזניא מילתא כו' בגרבע האב לא מינכרא ולא בזניא מילתא עכ"ל ולפי"ז א"ש דלא הו"מ לאוקמי לל"ב בשעהאב טריפה פיון דלהאי לישנא פל האיסור אפי' בחד גורם אינו רק מדרבנן ולא הו"ל למיסר פלל בזוז"ג כד' הפה"ר"ם חלאוה הג"ל אפס דלגבוה אסור משום דמיגנאי מילתא שיצא מן הטריפה והתינוח בשעהאב טריפה אבל בשעהאב טריפה היא לא מינכר ולא בזניא מילתא פנ"ל ולא אסור גם לר"א אף לגבוה והבן.

ועם דברינו האמורים למעלה בלא"ה ל"ק דהרי אפי' אי נימא דחד גורם מדאורי' אסור אבל עכ"פ זוז"ג היא בודאי ל"ה רק מדרבנן וא"כ פיון דר"א ספוקי מספקא לי' אי חוששין לזרע האב הא הו"ל סד"ר ולקולא ואי דבטריפה היא לכ"ע חוששין לזרע האב פנ"ל ז"א דהתינוח בשעהאב טריפה אמרינו מדנתעברה וילדה ע"כ דהועיל זרע האב משא"כ פשהזכר הוא טריפה בודאי איכא לספוקי דילמא א"ח לזרע האב והו"ל פלו' מכשירה וסד"ר להקל ודוק: ובאופן אחר י"ל ב'שוב קושני' הכו"פ הג"ל דהנה בשעה"מ ה' טומאת מת הקשה לד' התוס' הג"ל דחזקה דמעי אמו חשיבא חזקה א"כ היכי בעי למיפשט בפ"ק דחולין דאזלי' ב"ר מרישא של עולה דא"ק ונתח אותה לנתחיה כו' וניחוש שפא ניקב קרום של מוח וכן מפ"א ודילמא התם ה"ט משום דאזלינו בתר חזקת מעי אמו שאין טריפות פוסל כדקיי"ל ביו"ד סי' י"ג דהשוחט את הבהמה ומצא בה בן ט' חי אין טריפות פוסל בו אמנם בהגהות טעה"מ שם מביא שהשיגו עליו בזה שאין הדמיון עולה יפה דאיך נימא הואיל וטריפות אין פוסל בשליל דגלי קרא אותה בבהמה תאכלו להעמידה מכח זה בחזקת שלא נטרפה אחר יציאתה לאויר העולם שאז טריפות פוסל בה ע"ש אמנם בסוגיין אי נוקמי בזכר טריפה פיון דר"א ספוקי מספקא לי' אי חוששין לזרע האב א"כ פיון דלא ידעינן אי הועיל פח הזכר להטריף הגלד שפיר תקשי דנימא אוקמי' אחזקת היתר אכילה שהי"ל במעי אמו דאי הוי שחיט להאם אפי' הי' נטרף מקודם הי' שרי באכילה וה"ה דהוי שריא מה שי"ב פח הטריפות מהאב כדמשמע בחולין ס"ט בעי ר' ירמ' מהו לחוש לזרעו כו' ל"צ דאזל אב"פ דכנותי' כו' אלא פשיטא דמבלבל זרעי' והכי קמבעיא לן בהמה לאו מפח חלב ודם קאתיא ושריא ה"נ ל"ש א"ד תרי איסורי אמרינו תלתא ל"א ולמאן אי לר"מ איסור חלב ודם איכא איסור יוצא ליכא אי לר' יהודה איסור יוצא איכא איסור חלב ודם ליכא ע"ש הרי דפשיטא לי' להש"ס דכיון דס"ל לר"י חלב שליל מותר ה"ה דשרי ג"כ החלב דעלמא דאתי לי' מפח האב כפירש"י שאף החלב והדם הולידו וה"ה באיסור טריפה פיון דשריא רחמנא בשליל מפל בבהמה תאכלו ה"ה מה שבא לו מעלמא מפח האב שהוא טריפה ג"כ הוי מישתרי אי הוי שוחטין האם בעוד הגלד בתוכה פשהאם היא כשירה דהועיל לו שחיטת האם וא"כ נוקמי' הגלד

אחזקת מעי אמו דהי"ל היתר להוציאו מאיסור אינו זבוח ע"י שחיטת אמו גם פשיצא
ממעעי אמו דאזל לי היתר זה מ"מ נימא להחזיק מהיתר להיתר כמו דאמרינו מחזיקין
מאיסור לאיסור עחי הרשב"א חולין ט'.

ונימא דגם השתא עומד הולד בחזקה זו שיהי' נותר בשחיטת עצמו כמו שהי' בחזקת
היתר במעעי אמו ע"י שחיטת אמו ולא הועיל לו פח האב הטריפה. ונהי דלענין גבוה ל"ש
חזקת היתר במעעי אמו כיון דבמעעי אמו הו"ל יוצא דופן ופסול להקרבה אבל עכ"פ
להדיוט אית לי חזקת היתר ושריא באכילה ממילא אם הקדישו אח"כ הוא פשר להקרבה
ואיך סתים ר"א ותני וילד טריפה לא יקרב לגבי מזבח דמשמע דלא משפחת שום היתר
להקריב וילד טריפה.

והנה בהג"א פ' ביהמה המקשה מביא בשם ראב"ה שפוסק דבשליל פוסל טריפות ואיהו
פליג עלי' דשרי משום פל בבהמה תאכלו ובאמת שי' הראב"ה תמוה מסוגיא דחולין
ע"ד. ע"ה.

דמבואר דאין טריפות פוסל בשליל. ומוכא באחרונים לתרץ עפמ"ש הרמב"ם פ"ב מה'
שחיטה הובא בש"ע סי' ט"ז ס"י מותר לשחוט את המעוברת עובר ירך אמו הוא.

ומשמע דלמ"ד לאו ירך אמו הוא אסור לשחוט מעוברת משום או"ב וקרא דכל בבהמה
תאכלו לדידנ' קאי אאם עבר ונשחט או בן ט' מת או בן ח' חי דל"ש בי' שחיטה ואפי'
לכתחלה ליכא משום או"ב ולפי"ז למ"ד עובר י"א הוא כיון דשרי לכתחלה לשחוט את
האם הו"ל העובר כאחד מאברי הבהמה ואין טריפות פוסל בו דכמאן דמנח בדיקולא
דמיא משא"כ למ"ד עובר לאו י"א הוא הא לכתחלה אסור לשחוט את האם משום או"ב
נהי דאם עבר ושחטה גלי קרא דהותר העובר בשחיטת האם וגזה"כ הוא משא"כ טריפות
שפיר פוסל בו ע' בס' שו"ת יהודה יעלה מהרה"ג מהרי"א אסאד זצ"ל חיו"ד סי' צ"ז
ולפי"ז אי אמרינן עובר לאו י"א הוא פוסל טריפות בשליל וליכא חזקת מעי אמו.

והנה בתמורה ל' על הא דקתני פל האסורין לגבי מזבח ולדומיהן מותרין ותני עלה ור"א
אוסר אר"ה בר חנינא אר"נ מחלוקת שעייברו ולבסוף נרבעו דר"א סובר עובר ירך אמו
הוא נרבען סברי לאו י"א הוא אבל נרבעו ולבסוף עייברו ד"ה מותרין דוז"ג מותר
ובתוס' שם הקשו דהרי שמעינן לר"א דאית לי בכ"ש זוז"ג אסור ותל' דהתם מיירי
בדבר שאסור אף להדיוט והכא מיירי באיסור גבוה לבד ע"ש ולפי"ז מיןשב לנכון קושני'
הכו"פ הג"ל די"ל דבחולין בל"ב קאי למאי דמוקי הרישא בעייברו ולבסוף נרבעו וא"כ
א"א לאוקמי הסיפא דולד טריפה בזכר טריפה דא"כ תקשי אמאי אוסר ר"א מטעם זוז"ג
הרי כיון דמספקא לי אי חוששין לזרע האב הו"ל לאוקמי הולד אחזקת היתר במעעי אמו
דאין טריפות פוסל בו פנ"ל ואי דנימא דר"א ס"ל עובר לאו י"א הוא וממילא טריפות
פוסל בשליל פנ"ל ז"א דמאחר דפוסל ברישא וילד נרבע וע"כ פשעיברו ולבסוף נרבעו
דאילו נרבעו ולבסוף עייברו הא בדבר שמותר להדיוט הא לא אוסר ר"א זוז"ג וע"כ
בעייברו ולבסוף נרבעו ופסול לר"א משום עובר י"א הוא וכיון דס"ל עובר י"א הא אין
טריפות אוסר בשליל וא"כ לא הו"ל למיסר הולד משום טריפות הזכר כיון דספק הוא
אם חוששין לזרע האב הא אית לן לאוקמי הולד אחזקת היתר דמעעי אמו ודוק: ומה נכון
ליישוב עפ"י ההצעה הזאת מה שיש להקשות לכאורה בש"ס מנחות ה': ת"ר פשהוא

אומר מן הבקר למטה שאין ת"ל אלא להוציא את הטריפה והלא דין הוא ומה בע"מ שמוותרת להדיוט אסורה לגבוה טריפה שאסורה להדיוט א"ד שאסורה לגבוה ולכאורה קשה לפי המבואר בבכורות נ"ז: דר' יהושע ס"ל כר"ש דא' יוצא דופן ולד מעליא הוא ודריש פי יולד לרבות יוצא דופן והיינו אף דר"ש גופי' מודה בקדשים שאינו קדוש דגמר לידה לידה מבור פדקארי' בנדה מ' בכ"ז ר' יהושע ס"ל כר"ש ועדיפא מר"ש דאפי' בקדשים קאמר דקדיש כמ"ש בתוס' בנדה שם וגם ס"ל לר' יהושע התם בבכורות דאפי' שחט את אמו והשלח קנים אין זה יתום.

והנה אף דבחולין ע"ה. מובא ברייתא מה חלב ושתי כליות האמור באשם מוצא מפלל שליל אף כל מוצא מפלל שליל א"כ אין שליל קרב כלל הנה באמת דעת רש"י ז"ל הובא בתוס' זבחים צ"ח.

ד"ה אף כל דרק החלב וכליות של השליל אין קרבין אבל הנלד גופי' קדוש הוא גם למאי דקא' התם נלדות קדשים בהנייתו הן קדושים א"כ י"ל דלמ"ד נלדות קדשים במעי אמן הן קדושים פינו דקדשי ממילא שפיר קרבין אף החלב וכליות של השליל ואף דא' בחולין שם דגם לר' יוחנן דס"ל חלב שליל פחלב בהמה דקדשים גרמי מ"מ לא קרב מידי דהוי אמח"ז וא"כ פינו דאימורי שליל לא קרבי משום מח"ז גם זריקת דמו אסור משום מח"ז בכ"ז הרי כ' התוס' בתמורה י': דלקח במעי אמו מצי להקדיש העופר אף לכתחלה אף דאסור להקדיש מח"ז מ"מ קודם שנולד ליכא איסור דמח"ז א"כ י"ל דכי היכי דלענין הקדש ל"ה עלי' דין מח"ז במעי אמו ה"ה לענין ההקרבה ומבין הוא בסברא עפמ"ש במ"ל פ"ג מאיסורי מזבח דאף דלענין מח"ז אפי' בכלו דקדשו אסור בכ"ז טעמא דקרא משום ספק נפל נגע בה אלא שפיר רצה הכתוב גבי קרבן לחלק בין פלו דקדשו ללא פלו דקדשו והכי מבואר בחי' הר"ן שבת קל"ה: וא"כ במעי אמו דליכא איסור נפל דניתר בשחיטת אמו אין בו דין מח"ז לבר מן דין הרי בתוס' בזבחים שם ד"ה מה אשם כ' דהך מ"ד דדריש התם מה אשם עצמותיו מותרין לית לי' כלל הדרשא דשפיר ושלילא ומאן דדריש מאשם שפיר ושלילא ס"ל פמאן דדריש בזבחים פ"ו עצמותיו מותרין מלו יהי' ובגמ' גופה בזבחים שם תלי לה בפלוגתא אי דנין אפשר משא"א ע"ש א"כ שפיר י"ל דר' יהושע דקא' אפי' נשחטה אמו כ"ז שהשלח קנים אין זה יתום וס"ל ג"כ דיוצא דופן פשר בקדשים ומשמע דס"ל דכל הנולד הוא פשר להקרבה ע"כ לא ס"ל הדרשא דאשם לאסור הקרבת החלב והכליות של השליל ומיבעיא לי' לדרשא דמה אשם עצמותיו מותרין כו' וס"ל באמת פינו דחלבו פחלב בהמה שריא להקריבו ומשום דליכא איסור דמח"ז במעי אמו פנ"ל [והא דאצטריך בש"ס חולין הנ"ל למימר דהחלב של השליל לא קרב משום מח"ז אף דבלא"ה הו"ל יתום אפי' אי נימא כד' התוס' בחולין ע"ד: ד"ה דגמר דס"ל דנולד במעי' שחוטה ל"ה עלי' דין יוצא דופן ובפרט בנולד קדשים די"ל דהו"ל פאבר מאברי אמו מ"מ הא איכא עלי' פסול יתום י"ל דס"ל כר"י בהא דכל שהשלח קנים אין זה יתום או י"ל למ"ש במק"א דבקדשים פינו דאין השחיטה מתרת באכילה דכל כמה דלא זריק דם לא משתרי בשך אמרינו אפי' היכי דנשחטה פהלקתה מפרקסת ה"ה כחי' א"כ משפחת בהוציא הנולד בשעה שהיתה אמו עדיין מפרקסת והו"ל נולד קודם שמתה אמו ואין זה יתום והכי מבואר באמת בש"ס חולין ל"ה: ובפירוש"י שם דכל שהי' חיות דפירכוס מעט אחר הלידה לא חשיב יתום ע"ש ואפ"ה ס"ל דמ"מ

פסול משום מח"ז דאף דלענגן ההקדש ליפא במעי אמו דין מח"ז אבל להקרבא אסור משום מח"ז אכן ר' יהושע ס"ל באמת דלגמרי הוא פשר דבמעי אמו ליפא משום מח"ז גם לענגן ההקרבא] ולפי"ז למאי דקיי"ל דאין אסור טריפות בשליל א"כ דילמא אתיא הך דמן הבקר להוציא את הטריפה כר' יהושע ואצטריה לכן ט' חי שנמצא במעי אמו שחוטה והוציאו בשעה שהשליח קיים והוא טריפה דמשום יוצא דופן הא ס"ל לר"י דכשר בקדשים וגם פסול יתום ליפא פיון דהשליח קיים ובזה ליפא הק"ו מבע"מ פיון דבאמת אינו אסור להדיט דאין אסור טריפה בשליל להדיט ואשמעינן קרא דאפ"ה פסול לקרבן.

והנראה בזה דהנה השעה"מ פי"א מה' שחיטה הקשה דהרי באמת הקשו בתוס' ע"ז ה': לפ"מ דקא' התם דמחוסר אבר אסור לב"נ דכתיב מכל החי אמרה תורה הבא בהמה שחיין ראשי אברים שלה א"כ ל"ל מן העוף ולא כל העוף למעוטי יבשה גפה נקטעה רגלה תיפוק לי' מא"מ דלישראל שרי ולגברי אסור ותי' דס"ד פיון ששאר מומין הפוסלין בבהמה הותרו בעוף כדא' תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות ובבהמה אין חילוק בין מום למח"א בעוף נמי נימא פיון שהותרו המומין מח"א נמי נשתרי קמ"ל מן העוף והק' השעה"מ דא"כ ל"ל מן הבקר להוציא את הטריפה הרי פיון דקא' בע"ז התם דטריפה ג"כ פסול לב"נ לקרבן א"כ מא"מ דלישראל שרי ולגברי אסור והכא ל"ש תי' התוס' ה"ל אמנם באמת י"ל עפ"מ שהקשו בתוס' בע"ז שם דהיכי מדייק דמח"א אסור לב"נ לקרבן ממה דמיעטם משפנסה אל התיבה הרי הוזהר נמי מלהביא אל התיבה זקן וסריס אף דכשרין לקרבן ותי' דמהא שמיצט זקן וסריס מהבאת התיבה אין ראי' לפוסלן לקרבן פיון די"ל דהא דמיעט הפתוב היינו לפי שאין ראויין לקיום העולם אבל מח"א אי לא לאו לאו לקרבן למה נמעטו מלהביאם לתיבה הרי הם ראויים לקיום העולם ע"ש ולפי"ז בטריפה אי נימא דטריפה אינה יולדת הא לא מוכח ג"כ דפסול לקרבן לב"נ מדמיעטם מהבאת התיבה הרי אפשר למימר הטעם משום שא"ר לקיום הפיון כמו זקן וסריס וע"כ אינו מוכח דפסול לקרבן לב"נ רק למ"ד טריפה יולדת.

והנה לכאורה יש להקשות לפ"מ דקיי"ל בזבחים כ"ה: הצורם און הפך ואח"כ קיבל דמו פסול שגא' ולקח מדם הפך פר שהי' פכר ופירש"י צריף שיהא שלם בשעת קבלה כבשעת שחיטה ולפי"ז מ"פ נהלא דין הוא כו' הרי נ"מ לענגן שפיסול בשנולד בו טריפות בין שחיטה לקבלה דאז ל"ה יודעין אסור טריפות לקרבן רק מפח ק"ו מבע"מ מחמת דטריפה אסורה להדיט א"כ בין שחיטה לקבלה ל"ה שייך למיפסל פיון דכשנטרפה לאח"ש אינו אסור להדיט דבשלקא בע"מ שהוא מגזירת התורה לפסול משום שנשתנה משאר בע"ח ואית בי' משום הקריבהו נא לפחתה שייך למימר דקפידת התורה הי' שלא תהי' שינוי זו עד הנריקה משא"כ בפסול טריפה אם הפסול הוא רק מפח ק"ו מבע"מ משום שי"ב אסור להדיט א"כ אם נולד טריפות זה אח"ש פגון שניקבה הריאה או הדקין וכדומה פיון דליפא בי' אסור להדיט ל"ה שינוי פלל עי"ז וקרינן בי' הפך שהי' פכר פיון דלא נשתנה עי"ז שהרי גם מחיים אי הי' פשר להדיט הוי ראוי להקרבא משא"כ השתא דילפינן טריפה ממן הבקר והוא פסול בפ"ע כמו מום א"כ גם אם נולד טריפות זה בין שחיטה לקבלה ג"כ פסול וכן ראיתי לש"ב הגאון בעל מנחת חינוך ז"ל מצוה רפ"ח שכ' בפשיטות דטריפה לאח"ש ג"כ פסול אף דלאח"ש ל"ש טריפה מ"מ

פִּינּוֹן דְּפוֹסֵל קוֹנְדֵם שְׁחִיטָה פּוֹסֵל נְמִי אַח"ש קוֹנְדֵם קַבְלָה ע"ש וּא"כ שְׁפִיר נ"מ בְּזָה דִּילְפִינּוֹן
 מִמֶּן הַבְּקָר לְהוֹצִיא אֶת הַטְּרִיפָה לְעִנְיָן שְׁיִפְסוֹל אַח"ש אָמְנָם יָפָה אָמַר ב"ח וְתִלְמִידֵי
 הַתְּרִיף כ' אֲלֵיפְזָר שִׁי דד"ז יְהִי תְלוּי בְּהַפְלֹגְתָא אַם טְרִיפָה חִי אִו אֵינָה חִי דְאָם טְרִיפָה
 חִי א"כ פְּסוּל הַטְּרִיפּוֹת אֵינּוּ מִפְּח שֵׁא"י לְחִיּוֹת רַק דְּגוֹזְרַת הַתּוֹרָה הִיא לְפּוֹסְלָה לְכַף
 נוֹכַל לְמִיפְסֵל גַּם אַחַר שְׁחִיטָה מִקְרָא דְדָם הַפֶּר שֶׁהִי פְּכָר מִשֵּׂא"כ לְמַ"ד טְרִיפָה אֵינָה חִי
 א"כ פְּסוּל הַטְּרִיפּוֹת הוּא מִשּׁוּם שֵׁא"י לְחִיּוֹת ל"ש לְמִיפְסֵל פְּלָל אַח"ש דְּבִשְׁלָמָא בַע"מ
 דְּהַקְפִּידָה הַתּוֹרָה שְׁיִהְיִי שְׁלָם י"ל דְּגַם אִם נַעֲשֶׂה בְּלִמִּי שְׁלָם בֵּין שְׁחִיטָה לְקַבְלָה פּוֹסֵל
 פִּינּוֹן דַּבְּכ"ז אִוּנוֹ שְׁלָם מִשֵּׂא"כ פְּסוּל טְרִיפּוֹת שְׁשֵׁם פְּסוּל טְרִיפָה הוּא שֵׁא"י לְחִיּוֹת א"כ
 שָׁם זֶה לֹא יִפּוֹל עָלָיו אַחַר שְׁחִיטָה שְׁפָכָר פְּסָק מִמֶּנּוּ הַחִיּוֹת וּא"כ י"ל דְּסוֹגְיַת הַש"ס
 דְּמִנְחוֹת שָׁם אֲזִיל אֲלִיבָא דַּמ"ד טְרִיפָה אֵינָה חִי עַכ"ד וְהֵיטֵב אֲשֶׁר דְּבַר בְּזָה וּלְפִי"ז פִּינּוֹן
 דַּע"כ אֲזִיל הֵכָא אֲלִיבָא דַּמ"ד טְרִיפָה אֵינָה חִי מַכ"ש שְׁאֵינָה יוֹלְדַת וּא"כ הֵרִי אֲלִיבָא
 דַּמ"ד טְרִיפָה אֵינָה יוֹלְדַת הֵלֵא אֵינּוּ מוֹכַח אִסּוּר טְרִיפָה לְקַרְבָּן לַב"נ פְּנ"ל וְלִיבָא מַא"מ
 וּל"ק קוֹשְׁיַת הַשְּׁעָה"מ וּמַעֲתָה תַּחֲזִיב קוֹשְׁיַתִּינוּ הַנ"ל לְנַכּוֹן דְּהֵרִי מְבִנְיָר בְּסוֹגְיָנוּ
 דְּלַמַּ"ד טְרִיפָה אֵינָה יוֹלְדַת ע"כ מִיְתוּקְמָא פְּלֹגְתָא דַּר"א וּר"י בְּנֹלַד טְרִיפָה בְּעֵיבְרָה
 וּלְבִסּוּף גְּטָרְפָה וּפְלִיגִי בְּעוֹבָר יִרְךָ אָמוֹ א"כ ס"ל לַר' יְהוֹשֻׁעַ עוֹבָר לְאוֹ יִרְךָ אָמוֹ הוּא
 וּא"כ לְפִי הָאֵמוּר לְמַעְלָה הָא אֵי עוֹבָר לְאוֹ י"א שְׁלִיל טְרִיפָה אִסּוּר לְהַדְיוּט וּא"כ גַּם
 בְּשְׁלִיל טְרִיפָה אֵיבָא ק"ו מְבַע"מ אֲלִיבָא דַּר' יְהוֹשֻׁעַ פִּינּוֹן דְּאִסּוּר לְהַדְיוּט פְּנ"ל וְדוּק פִּי
 תְּרִיף הוּא.

[אָמְנָם אֵיבָא לְעִיּוּנֵי לְכַאוּרָה לְפִי שִׁי רַש"י ז"ל בְּחוֹלִין ע"ד דַּב"פ פְּסוּל בְּקַדְשִׁים מְטַעַם
 יוֹצֵא דוֹפָן וְלֹא מְטַעַם שְׁחוּטָה א"כ לְדִידִי הוּא פְּקוּעָה שְׁבָא עַל בַּת פְּקוּעָה וְיָצָא דְרַף לִידָה
 פֶּשֶׁר לְקַרְבָּן דְּכִינּוֹ דְּיָצָא דְרַף לִידָה ל"ה יוֹצֵא דוֹפָן וְכֶשֶׁר לְקַרְבָּן א"כ קָשָׁה לְכַאוּרָה מ"פ
 וְהֵלֵא דִין הוּא כו' הֵרִי אֲצִטְרִיף מִן הַבְּקָר בַּב"פ שְׁבָא עַל בַּת פְּקוּעָה וְיָצָא דְרַף לִידָה דְאִין
 טְרִיפּוֹת פּוֹסֵל בּוֹ לְהַדְיוּט וְלִיבָא ק"ו וְכֵן יֵלֵא"ק בְּהָא דְבַעֲי לְמִילָף בַּפ"ק דְּחוֹלִין דְּאֲזִלִּין
 ב"ר מַק"פ וּמְרִישָׁא שְׁל עוֹלָה וְדִילְמָא טְרִיפָה הוּא דִּילְמָא בְּאַמַּת לֹא הִכְשִׁירָה תּוֹרָה רַק
 בַּכַּה"ג דְּלִיבָא לְמִיחַשׁ מִשּׁוּם טְרִיפָה פְּגוֹן ב"פ שְׁבָא עַל ב"פ וְיָצָא הַנֹּלַד דְרַף לִידָה דְאִין
 טְרִיפּוֹת פּוֹסֵל בּוֹ וִי"ד נְמִי ל"ה פִּינּוֹן שְׁיָצָא דְרַף לִידָה וּבְפִשְׁיטוֹת י"ל דַּל"ק דְּהֵרִי בְּאַמַּת
 צָרִיף לְהַבִּין ד' רַש"י דַּל"ל הַפְּסוּל מִשּׁוּם יוֹצֵא דוֹפָן הֵרִי בַּלֵּא"ה פִּינּוֹן דַּב"פ אֵינּוּ טַעוֹן
 שְׁחִיטָה וּבְפִסַּח הָא כְּתִיב וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קֹהֵל וְגו' וַע"כ דַּס"ל דְּלַמַּ"ד ל"ב קָרָא פְּדַכְתִּיב
 א"כ אַף דְּכְתִיב וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ בַּכ"ז ב"פ דַּא"צ שְׁחִיטָה אֲפֶשֶׁר דְּכֶשֶׁר ג"כ לְפִסַּח בְּלִי שְׁחִיטָה
 א"כ הַתִּינַח לְמֵאֵי דִּדְעִינּוּ דְּאֲזִלִּין ב"ר אֵית לָן לְאוּקְמֵי קָרָא דוֹשַׁחֲטוּ אֹתוֹ בְּשַׁצְרִיף
 שְׁחִיטָה מִשֵּׂא"כ דְּנִימָא דְּלֹא פֶּשֶׁר לְפִסַּח רַק ב"פ א"כ קָרָא דוֹשַׁחֲטוּ אֹתוֹ אֲמֵאֵי תַרְמִינִי
 דְּאֵפִי לְשִׁיטַת הַרְבִּינוּ יִשְׁעִי שְׁבַאס"ז ב"ק מ"א שְׁכ' שָׁם דַּב"פ בְּעֵי נַחֲרָה בְּסִימְנִים מְלַבַּד
 שְׁהוּא מְוַפְרָף מַכ"ד אָבֵל עַכ"פ הָא שְׁחִיטָה לֹא בְּעֵי מִיְהוּ נִרְאָה בַּלֵּא"ה דְּגַם רַש"י ס"ל
 דַּא"א לּוֹמַר דַּב"פ יוֹכְשֶׁר לְפִסַּח פְּטַעַם הַתּוֹס' דְּהוּ"ל כְּשַׁחֲטוּ וְכִינּוֹן דְּאֲמַרָה תּוֹרָה שְׁצָרִיף
 שְׁתָּהָא זְבִיחַת הַפְּסַח לְשִׁמָּה אֵיף אֵיפְשֶׁר שְׁיִוְכְשֶׁר בְּלִי זְבִיחָה וְהֵרִי מְבִנְיָר בְּרַמְב"ם
 דְּבַפְּסַח אֵפִי לְשָׁם חוֹלִין פּוֹסֵל וְחַמִּיר בְּזָה מַחֲטָאֵת א"כ אֵיף אֵיפְשֶׁר שְׁיִעֲוִיל לוֹ שְׁחִיטַת
 אִם וַעֲפִירֵשׁ"י בְּכוֹרוֹת י"ב וּבְמִהַרְש"א בְּחוֹלִין.

שם אלא שרש"י כ' טעם היותר מפורש דהוי יוצא דופן אבל באמת גם ב"פ שפא על ב"פ ויצא דרף לידה א"א להכשירו לקרבן משום דהוא פשוט]: סי' מט והנה ראיתי מקשין פסוגיא דמנחות ה"ל מ"פ והלא דין הוא ומה בע"מ כו' לפמ"ש הה"מ בפ"ב מה' מ"א ה"א דהא דאמרינן אין עונשין מן הדין הוא דוקא היכי דבלאו ק"ו ל"ה ידעינן שום איסור לזה הלמד אבל היכי דבלאו ק"ו יש איסור עשה אז ילפינן שפיר מן הדין עונש מלקות ע"ש א"כ אצטריף שפיר מן הבקר דאי לאו ההוא קרא.

ל"ה חייב מלקות על ההקרה מק"ו משום דאין עונשין מה"ד ומאחר דשמעינן איסור טריפה מקרא דמן הבקר לוקה מק"ו דבע"מ והנלפענ"ד בזה עפ"י ד התוס' ע"ז ו'. ד"ה תמים שכ' בהא דקא' התם ודילמא נח גופי' טריפה הוי תמים פתיב בי' והקשו דא"כ ל"ל מן הבקר להוציא טריפה תיפוק לי' מתמים ותי' דמהקרא דתמים סברא הוא למעט דוקא בע"מ דמגונה הוא משום דניכר אבל טריפות יש שאינו ניכר ע"ש ור"ל דמתמים דגבי נח לא שמעינן רק טריפות הנכר כמ"ש בתוס' שם ד"ה ודילמא דע"כ לא הנהירו אלא מטריפות הגלוי וניכר דבטריפות שבסתר ל"ה יכול להבחין וא"כ גם מתמים דגבי קרבן לא ממעטינן רק טריפות הנכר ואצטריף מן הבקר על טריפות שאינו ניכר ולפי"ז פסוגיא דמנחות שם גם בס"ד הוי ידעינן דלא אתי קרא דמן הבקר רק למעט טריפות שאינו ניכר אפס שלא עלה ע"ד בתחלה לעשות מזה פירכא על הק"ו.

ושעפי"ז נלפענ"ד ליישב מה שהקשיתי לכאורה לשי' הראב"ן הובא בתורת חיים לחולין מ"ג. דקרום שעלה מחמת מכה פשר בשאר אברים א"כ מ"פ והלא דין הוא כו' הרי אצטריף מן הבקר למעט טריפה בכה"ג שנטרפה מכפר שניכר שהי' נקב במקום המטריף ועלה עליו קרום דבזה פינון דהשתא פשר הוא להדיוט א"כ אי הוי ילפינן טריפה בק"ו מבע"מ הו"א דכמו דבע"מ אם עבר מומן ירצו ה"ה בטריפה אי עלה עליו קרום פשר לגבוה דהא השתא גם להדיוט הוא פשר ולכך אשמעינן מן הבקר להוציא את הטריפה וא"כ גם אם עלה עליו קרום אף דלהדיוט הוא פשר לשי' הראב"ן ה"ל מ"מ פסול הוא להקרה פינון דהו' דמן הבקר סתם ספרא הוא ר' יהוד' כדא' ביומא מ"א.

ור"י הא ס"ל ביומא ס"ד. דבע"ח נדחין וא"כ ה"נ פינון שנטרף אינדיחי מהקרה שוב אינו חוזר ונראה משא"כ אי הוי ילפינן מבע"מ הא בבע"מ גלי רחמנא מום בם הוא דלא ירצו הא אם עבר מומן ירצו דל"א דחוי וה"ה בטריפה דדיו לבא מן הדין להיות כנדון.

ולהאמור נכון פינון דגם בס"ד הוי ידעינן דמן הבקר אתי רק על טריפה שבסתר שאינו ניכר א"כ בכי הא ל"ש דחוי פינון דלא נודע הדחוי לשום אדם דבשעה שנטרפה בפנים הא ל"ה יכולין לידע ממנו קודם השחיטה ובכה"ג ל"ש דחוי ורא' לזה נלפענ"ד מש"ס בכורות ל"ט.

ת"ש ואת שתי הפליות ולא בעל פוליא א' כו' ור' יוחנן אמר דכ"ע אין ברי' בא' כו' ול"ק פאן שחסר קודם שחיטה כו' ופירש"י ד"ה הא דפסילי. כשנבראת בשמים וחסרו דחזינון דמקומו ניכר ומשמע דמוקי לה בשחסר פוליא ע"י חולי ומדאסרה רחמנא לגבוה מפלל דלהדיוט שרי ויהי' ראי' מזה לד' הרש"ל שהובא בט"ז סי' מ"ד ס"ק י"ג שהשיג ע"ד הפלבו שהובא בש"ע שם שכ' שאם חסר ע"י חולי טריפה דכינון שהקטינה לפחות

מפשיעור פבר נאסרה ואיך תחזור להכשרה פשגמרו לכולות ולהמק והרש"ל ס"ל דאע"ג דנטרפה מ"מ יכולה לחזור להכשרה וקשה הרי ר' יוחנן ס"ל בקידושין ז.

ובכ"ד דבע"ח נדחין ודיחוי מעיקרו הוי דיחוי א"כ ל"ל קרא דנאת שתי הפליות למיפסל חסר פוליא לגבוה דהרי מעיקרא פשהקטינה נטרפה ונדחה מהקרבה שוב א"ח ונראה ודחוק לומר דאצטריף למעט חסר ע"י אדם דוקא עתשו' שבו"י ח"ב סי' ס"ב.

וע"כ דכיון דבשעה שנטרף לא נודע לשום אדם בכה"ג ל"ש דיחוי. והנה א' בתמורה ז' דלקחי מקדיש בע"מ לוקה פיון דאיפא במינו קרבן משא"כ פסול דליפא במינו לא לקי והכי מבואר ברמב"ם פ"ג מאיסורי מזבח הי"ז דהני פסולין דאין במינו קרבן לא לקי על הקדשן ומבואר בתמורה י"ז.

דהמקדיש טרפה הוי כמקדיש עצים ואבנים ודמיא לבהמה טמאה דלא נחתה עלה קדוה"ג ול"ד לבע"מ דיש במינו קרבן ואף דגם טריפה יש במינה קרבן מיהא דמיא לטמאה במילתא אחריתי דאסורה באכילה פמותה והוי פליפא במינו עפרש"י שם וא"כ לא לקי על מקדיש טריפה וממילא א"א לומר דהקרא אתי לחיוב מלקות על הקדשן וע"כ דהקדשן היא דאצטריף למלקות בנטרפה אחר ההקדש לענין למילקי על הקרבנה ולפי"ז הרי באמת הקשו המפורשים לפ"מ דמסיק במנחות שם דאצטריף מן הבקר על טריפה שאינו ניקר והקדישה ואח"כ נטרפה דנטרף ואח"כ הקדישה הא ידעינן מפל אשר יעבור פרט לטריפה והקשו דהרי אפי' אי לא פתיב קרא הוי אסרינו מספק דכיון דהוא טריפה שפסתר פגון ניקבו הדקין הלא א"א לדעת אם נעשה קודם ההקדש או לאחר ההקדש דבשלמא הא שנעשה קודם ההקדש י"ל בכה"ג שרואין שהגולד פי המפה בידוע שנעשה קודם ג"י או סירכא וכיוצא והקדישה תוך ג"י לשחיטתה אז הוא עד מוכיח שנטרף קודם ההקדש אבל שנודע שנטרף לאחר ההקדש זה א"א [והנה לכאורה הי' נראה דאפשר לאשכוחי פגון שנולד חשש דרוסה אחר ההקדש ולא האדים מבחויז ונשחטה ונמצא שהאדים מבפנים דאז ודאי היא מהדריסה ואחר ההקדש דהרי אי לאו החשש דרוסה שהי' אז הא לא הי' לנו לחוש למה שהאדים מבפנים כמ"ש בט"ז סי' ל"ג.

אמנם באמת פבר מבואר אצלי בחידושי דאף לשי' הראשונים ומכללם הרמב"ם ז"ל פ"ה מה' שחיטה הסוברים דאפי' לא האדים מבחויז טריפה פשהאדים מבפנים בכ"ז ל"ה דאוריין' רק מדרבנן שעפי"ז פתבתי ליישב קוש' הש"ף בס"י נ"ז שהקשה לשי' זו מהך דזבחים ע"ד: דפריף האי טריפה ה"ד אי ידוע לי' לייתי ולישקלי' ואי לא ידע מנא ידע א"ר ינאי הב"ע פגון דאייערב נקובת הקוץ בדרוסת הזאב וקא' התם פוליהו כר' ינאי ל"א בין נקובת הקוץ לדרוסת הזאב מידע ידע האי משיף והאי עגול ואי איתא דגם בלא האדים בחויז טריפה אמאי לא מוקי פגון שנתערב דרוסה פזו שאין ניקר מקום הדריסה מבחויז והו"מ פוליהו לאוקמי הכי ולהאמור י"ל דהרי באמת פריף התם דף ע"ג: נכפשינהו דניידי ונימא פל דפריש מרובא פריש ומשני גזירה שמה יקח מקבוע ובחולין ה"ט דל"ג פיון דמדאוריין' ברובא בטיל ורק למזבח גזרינו פיון דגוף האיסור הוא דאוריין' עתוס' שם וביומא ס"ה: ד"ה ומשום וא"כ אי הוי מייירי באופן שאין הדריסה ניקר מבחויז הא ל"ה אלא איסור דרבנן והו"א פל דפריש כו' והארכתי לפלפל בזה בסוגיא דפסחים ע"ב בשחטו ונמצא טריפה בסתר ליישב קוש' הלח"מ ע"ד הרמב"ם פ"ב מה' שגגות

אכ"מ וכינון שלא האדים מבחוץ ל"ח דרוסה רק מדרבנן א"כ הא ליפא לאוקמי קרא
בהכי] וממילא הוי מטריפין מספק ותי' דאח"כ כמ"ד דבעינן גבי א"ת חתיכה א' מב'
חתיכות דלדידן' הא סד"א מה"ת לקולא ולהכי אצטריף שפיר הקרא ויש להוסיף תכלין
בזה דהרי באמת א' התם בגמ' מנחת העומר בשביעית תוכיח שאסורה להקדוש ומותרת
לגבוה ואי שכן מתרת ספיחין כר"ע דאמר ספיחין אסורין בשביעית א"כ הא מבואר
בכריתות כ"ב כ"ג דר"ע ס"ל דא"ח א"ת רק באיקבע אסורא כגון שהיו מתחלה ב"ח
וניטל א' מהן או שא' אכל מקודם הראשונה ואח"כ אכל הב' השני' דאז שניהם חייבין
א"ת אבל אם ל"ה מתחלה אלא א' פטור מא"ת וע"כ דס"ל סד"א מה"ת לקולא וע"כ
שפיר מסיק דאצטריף על טריפה שאינו נזכר ואקדשה ואח"כ נטרפה דאף דטריפה שאינו
נזכר א"א למידע עם נעשה קודם ההקדש או אח"כ בכ"ז אי לאו קרא הוי מקילינן מספק
דסד"א מה"ת שריא ולפי"ז מןושב שפיר הקושיא הנ"ל דכינן דגם לס"ד עכצ"ל דמן
הבקר אתי על טריפות שאינו נזכר דטריפות הנזכר הא ידעינן מתמים פנ"ל וא"כ א"א
למימר דאצטריף הקרא כדי לחייב מלקות מק"ו דהרי בנטרף ואח"כ הקדיש הא ל"ה
רק פמקדיש עצים בלבד וא"ח מלקות פנ"ל ואי להקדיש ואח"כ נטרף הלא עכ"פ טריפה
שבסתר א"א לידע עם הי' קודם ההקדש או אח"כ הא מספיקא לא לקי וכינון דע"כ לא
אתי רק לענן אסור בלחוד שפיר פריף נהלא דין הוא ול"ק הקושיא הנ"ל ודוק:
וארווחנא בהא ליישב ד' הרמב"ם פ"ה מ"ה עבויה"כ הי"ח הי' טריפה פסול שנהא יעמד
חי והקשה הלח"מ דהרי בחולין י"א: אמרינן דטריפה פסול בשעיר המשתלח משום דאין
הגורל קובע לעזאזל אלא בדבר הראוי לשם ותי' המ"ל דאצטריף להיכי דנטרף אחר
הגרלה ולכאורה קשה לפ"מ דא' ביומא ס"ג: דמום פוסל בשעיר המשתלח מקרא דנאשה
לא תתנו וגו' ל"ה לרבות שעיר המשתלח ומוקי התם קרא דל"ת דגבי מח"ז לרבות
שעיר המשתלח כגון שהומם לאחר הגרלה וחיללו על אחר הרי דמום פוסל בשעיר
המשתלח לאחר הגרלה וא"כ ל"ל קרא דיעמד חי לנטרף אחר הגרלה וע"כ בטריפות
הנזכר דטריפות שאינו נזכר כגון בבנ"מ הלא א"א בשעיר המשתלח כיון דלא הגיע
למחצית ההר עד שנעשה אברים אברים א"כ פשנמצא נקב בבנ"מ הא שפיר יש לתלות
שנעשה מפת דחיתו מן ההר וע"כ בטריפות הנזכר ותמים ל"ב בשעיר המשתלח משום
דילפינן לי' מקרא דנאשה לא תתנו דכתיב גבי בע"מ וא"כ הא ידעינן לי' מק"ו דבע"מ
דהוא פסול לשילוח ולהנ"ל מןושב שפיר עפ"מ שמבואר במ"ל פ"א מאסורי מזבח ה"ד
דבדחיי' לצוק של שעיר המשתלח בע"מ איכא חיוב מלקות ע"ש ומסתבר ה"כ דכינן
דמרבינן מקרא דל"ה לרבות שעיר המשתלח לענן הקדש בע"מ ה"ה לענן הדחיי' לצוק
דדחיתו לצוק זהו שחיתו וכן מצאתי בס' מנחת חינוך מצנה תפ"ט.

וא"כ בטריפות הנזכר הא שפיר איכא למימר דאצטריף הקרא לחיוב מלקות פשנדחה
לצוק פשהוא טריפה דמפת ק"ו בלבד הא אין עונשין מה"ד ומאחר דכתיב קרא דיעמד
חי איכא שפיר חיוב מלקות כד' הה"מ הנ"ל וחוץ לדרבננו זה י"ל דבאמת אצטריף יעמד
חי על טריפות שאינו נזכר בטריפות כזה שאין מקום לתלות בדחיי' מן ההר כגון מראה
פסולה בריאה וכדומה ואי דא"כ מנא ידעינן שנעשה לאחר הגרלה י"ל דהרמב"ם לשי'
דפוסק סד"א מה"ת לקולא ואי ל"ה קרא מןושב דגם לאחר הגרלה פוסל טריפות הוי
מכשרינן מספק ולהכי אצטריף קרא דגם לאחר הגרלה פסול ונרויח בהא שיתיישב

עפ"י"ז מה שנהקשו דלמה קא' הש"ס בחולין שם מהא דאין הגורל קובע כו' ולא מיימי מקרא דיעמד חי ולהג"ל יהי' נכון דהרי מדרוזה להוכיח מזה דאזלינן ב"ר משום דילמא טריפה הוא ולכאורה מאי ראי' דילמא משום סד"א מה"ת לקולא וע"כ דכל הני אמוראי דמיימי בחולין שם ראיות מקראי דאזלינן ב"ר ס"ל דעל ח"א.

חייב א"ת ואית להו סד"א מה"ת לחומרא וכ"כ בראשונים ז"ל וא"כ ע"כ לא דרשי יעמד חי פרט לטריפה משום דלא אצטריף ליה דאי לטריפה ניפרת הא ידעינן לה מק"ו מבע"מ ואי לטריפה שאינה ניפרת הא א"א לדעת מתי נעשה וכינן דאיכא לספוקי דילמא נעשה קודם הגרלה ופסול משום דאין הגורל קובע כו' א"כ בלא"ה הוי פסלינן ליה מספק דסד"א מה"ת לחומרא ולקף שפיר מיימי רק מהא דאין הגורל קובע כו' ודוק]: אמנם עדיין יש להתבונן לכאורה לפ"מ שהוכחנו למעלה דע"כ אתיא הכרייתא דמן הבקר למ"ד טריפה אינה יולדת וה"ה דאינה חי' א"כ שפיר מצינן למימר דאצטריף קרא דמן הבקר למלקות בכה"ג ששהתה יב"ח אחר ההקדש דאז ליכא לספוקי שמה היתה טריפה קודם דאקדשה משום דאמרי' דבנדאי אחר ההקדש נטרפה דאי היתה טריפה קודם לכו"ל"ה יכולה לחיות יב"ח ושפיר לקי על הקרבנה ואי דא"כ עבר בביל תאחר וכל דאי עבר לא כ"ר כדא' ביבמות ע"ת.

דאי לא פתיב קרא ז"א דהרי לענין שהיני' יב"ח דספק טריפה כ' בפר"ח ופר"ת סי' נ"ז דאפ"י בשנת עיבור סגי יב"ח והשיגו על הת"ח וא"ר שהובא בש"ף שם ס"ק מ"ז שכ' דבעי' י"ג חודש כיון דמה נ"מ לחיי הבע"ח בחודש העיבור ובש"ס לא נזכר רק יב"ח וא"צ יותר ע"ש ולענין בל תאחר בשנה בלא רגלים קיי"ל בר"ה ו': פתכמים דרבי דבעי' בשנה מעונפת י"ג חודש א"כ שפיר משפחת ששהא י"ב חודש אחר ההקדש ואפ"ה לא עבר בביל תאחר ואפ"י לרבי דס"ל התם דאפ"י בשנה מעונפת ל"ב רק שס"ה ימים נהרי מבואר בפלתי שם סק"ז דלענין יב"ח בס"ט אף דבזמן הש"ס שהיו מעברין לשאר צרכים בנדאי ל"ב חודש העיבור אבל עכ"פ חדשי חמה דהיינו שס"ה ימים בעינן ע"ש וא"כ אם נשתהא שס"ה ימים אחר ההקדש הא עבר על בל תאחר לרבי.

אמנם הלא רבי ס"ל בחולין נ"ז: סימן לטריפה שלשים יום א"כ הא די בס"ט ל' יום ובנדאי ליכא ב"ת לדידן' וא"כ בין לרבי בין לרבנן משפחת שיהי' נדאי שנטרף אחר ההקדש ולא יהי' איסור ב"ת.

אמנם באמת בעיקר הקושיא דנימא דאצטריף מן הבקר לחיוב מלקות אף דקא' בחולין פ': דאיכא מלקות משום דכתיב ושור ושה כו' לימד על הפסולין שפשור ושבשה שהוא בלא ירצה בכ"ז הלא בתוס' שם תמהו דהרי אין לוקין על לאו שבכילות ובאמת סוגיות חלוקות הן ובכ"מ פ"ב מאיסורי מזבח פוסק דאין לוקין על לאו זה והאריף בזה הלח"מ שם ועכ"פ אין הדבר זר לומר דסוגי' דמנחות סוברת דהו"ל לאו שבכילות ובכה"ג שאין הלאו על דבר מסויים אף חדא לא לקי וא"כ א"א לומר דאצטריף לענין חיוב מלקות.

וכן הוא סוגי' הש"ס תמורה כ"ח. דפריף בהא דקא' מן הבהמה להוציא רובע ונרבע וקלא דין הוא ומה בע"מ כו' וכן שם ע"ב מן הבקר להוציא את הנעבד וקלא דין הוא ומה איתנן ומחיר כו' ול"ק דאצטריף למלקות וכנ"ל וע"כ משום דהו"ל לאו שבכילות:

והנה ע"ד החידוד אמרתי ליישב קושני המפורשים הנ"ל שהקשו בסוגיא דחולין הנ"ל דאמאי לא מוקי הך דושון בביצה טריפה בשנמצאת במעי התרנגולת שחוטת ויתיישב נמי מה שהק' בתוס' דאמאי פריה מברייתא ולא פריה ממתינתין דתמורה גם דקדקו המפ' בקא דמסיים בל"ב ומודים ודאי בביצת טריפה שאסורה מ"ט גופה היא דלכאורה שפת יתר הוא גם דבל"ק קא' דלא מצינו לאוקמי בשתחלא קמאדא"כ גדלה גמרה מיבעיא לי ובל"ב קא' תני גמרה ובתוס' הקשו עוד על הלשון א"ה דקא' והנראה בישוב כ"ז דהנה פבר הבאנו הא דפרש"י בתמורה ל': דדוקא לגבוה אסור ר"א וילד טריפה אבל להדיוט שרי ותמהו עליו התוס' מסוגי' דחולין דמפורש דפליגי נמי בלהדיוט ונראה דהנה לל"ק דקא' דפליגי בנטרפה ולבסוף ענברה בזווג בנדאי לא כ' רש"י הכי דלהדיוט מתיר ר"א זוז"ג פיון דברייתא מפורשת היא בפסחים כ"ז.

וכן הי' ר"א אוסר בכל איסורין שבתורה אלא דל"ב דס"ל לאמימר טריפה אינה יולדת ופליגי ע"כ ר"א ור"י בעיברה ולבסוף נטרפה אי אמרינו עובר ירה אמו. והנה מבואר בחי' הרשב"א ובתה"א הובא בב"י יו"ד סי' ע"ט דלהכי קיי"ל בטריפה עובר לאו י"א משום דקיי"ל טריפה אינה חי' והולד הא חזינו דחי ובש"ף שם מערב ד' התוס' עם ד' הרשב"א בהדדי דתרונייהו ס"ל דלהכי לענין טריפה עובר לאו י"א משום דקיי"ל טריפה א"ח והולד הא חזינו דחי דלא כמ"ש בתשו' בית יעקב סי' א' שלפירוש התוס' אפי' למ"ד טריפה חי' אמרינו עובר לאו י"א משום דיש לו חיות בפ"ע ע"ש ובאמת בחי' הרשב"א בחולין מובא להדיא בשם התוס' דהוא משום דקיי"ל טריפה א"ח ונהכי מפורש בחי' הרמב"ן שם ביתר ביאור ואמינא ליישב עפי"ז קושני המהרש"א בחולין שם בהא דקא' בל"ק איתבי' ר"א לאמימר ושוין בביצת טריפה כו' והקשה בשלמא לפי' התוס' שפירשו הא דושון קאי אפלוגתא דב"ש וב"ה בעדיות ניחא דאי לאו דאמימר הוי מוקמינו פלוגתיהו דר"א ור"י בעי"א בעיברה ולבסוף נטרפה ושוין בביצה דקאי אפלוגתא דב"ש וב"ה בנטרפה ולבסוף עיברה דהו"ל זוז"ג אסור לכ"ע משא"כ לפירש"י דקאי אפלוגתא דר"א ור"י א"כ אמאי מודים בביצה הרי בנטרפה ולבסוף עיברה גם בולד הוא פו.

ולתנ"ל י"ל דאי לאו דאמימר הוי מוקמינו פלוגתא דר"א ור"י בעיברה ולבסוף נטרפה ופליגי בטריפה חי' דר"א ס"ל טריפה חי' ממילא אמרינו עובר ירה אמו גם לענין טריפה ואסור הנולד ור"י ס"ל טריפה אינה חי' ולכך בטריפות עובר לאו י"א ולהכי שרי הנולד ושוין בביצה דכיון דאין לה חיות אמרינו גם לר"י עי"א ואסורה הביצה משא"כ לאמימר פיון דקא' טריפה יולדת ומכ"ש דחי' וא"כ לא הו"מ לאוקמי פלוגתא דר"א ור"י בטריפה חי' דא"כ אמיקר כר"א דשמותי הוא ומינשב קושני המהרש"א ואחרי שזכינו לזה י"ל דבל"ב דס"ל לאמימר טריפה אינה יולדת וה"ה דאינה חי' הוי ס"ל דר"א ור"י תרונייהו ס"ל טריפה א"ח ומכ"ש דאינה יולדת וע"כ פליגי בעיברה ולבסוף נטרפה וס"ל לר"א דהנולד אסור לגבוה אף דלהדיוט שרי דל"ש עובר י"א משום דטריפה אינה חי' והנולד הא חזינו דחי מ"מ לגבוה אסור פיון דלגבי שאר איסורים אמרינו עובר י"א הוי בטריפה מאיס לגבוה ור"י לא ס"ל הך סברא ומתיר להקריבו וזהו סברת רש"י ז"ל בתמורה הנ"ל שכ' דר"א לא אסר רק לגבוה והא דקא' ושוין בביצת טריפה שאסורה דקאי

לפירוש"י ז"ל אפלוגמא דר"א ור"י ונהרי בביצה ל"ש לגבוה י"ל דבביצה שניף נמי לגבוה לענן האפרוח שנולד מביצה זו וכדאר"ה בתמורה ל"א.

ומודים חכמים לר"א באפרוח ביצת טריפה שאסורה ואף דל"ק היא מוקמינן לה בספנא מארעא ומבואר בביצה ז. ובפירוש"י שם דביצה דספנא מארעא אינה מגדלת אפרוחים בכ"ז הרי לל"ק היא פליגי בין לגבוה בין להקדיוט א"כ י"ל דנשנין בביצת טריפה שאסורה קאי להקדיוט וזהו דפריף לי ר"א בל"ב מהו דמוזים בביצת טריפה שאסורה ומשמע גם בשיחלא בתרא ונהרי טריפה אינה יולדת ול"ק קושני' המפורשים הנ"ל דלוקמי בשנמצא במעי שחוטת דהרי פינו דלהו לישנא לא פליגי ר"א ור"י רק בלגבוה בלבד א"כ גם היא דקתני ומודים כו' היינו לגבוה וע"כ לענן האפרוח שנוצר מביצה זו ואי הוי מוקמינן בשנמצא במעי תרנגולת לאח"ש היא לא יצוייר זה פלל פינו דא' בביצה ו'.

דביצה שנמצאת במעי אמה אינה מגדלת אפרוחים ולא משפחת כלל לגבוה ואח"כ פריף ואלא היא דתניא ולד טריפה כו' במאי קמיפלגי פשעיברה ולבסוף נטרפה ר"א סבר עי"א הוא ור"י סבר עובר לאו י"א הוא היינו שפל זה הוא מן הברייתא דבברייתא גופה קא' דפליגי בהכי וכינון שפן ע"כ ס"ל להו ברייתא דא"ן חילוק לענן עי"א בין טריפות לשאר איסורים וא"כ פלוגתא הוא גם להקדיוט וז"ש א"ה אדמיפלגי לגבוה ליפליגי להקדיוט ומינשבים ע"נ קושיות התוס' הנ"ל דלשון אי הכי מדנייק שפיר וגם דלהכי מביא מהברייתא דוקא דמבואר דפליגי בעובר ירה אמו דמתני' לא הו"מ לאקשוני מידי פמוכן ולהכי בתחלה פדהו ס"ל בל"ב דר"א ור"י תרנוניהו ס"ל בטריפות עובר לי"א ורק משום מאיס לגבוה קאר"א לא יקרב לכו פדפריף לי גמרה מיבעי לי קא משני תני גמרה והיינו דבשלמא בל"ק דקא' דפליגי בזוז"ג וע"כ איסור הביצה מפאת דל"ה רק חד גורם וע"כ פדמוקי לה בספנא מארעא שפיר מינשב הלשון שגדילה באיסור היינו שפל גידולי' באיסור ר"ל דליכא רק חד גורם משא"כ אי הוי מוקי בשח"ק הלא אינו צד ההיפוף של הרישא וטעם אחר הוא משום עי"א הוא והיא נאמה נטרפו ביחד ופריף שפיר דהיל"ל מפני שגמרה באיסור דל"ש כלל לומר שגדילה באיסור פינו דבנלד איכא ג"כ גידול באיסור רק דאיכא ג"כ פח גידול היתר משא"כ השתא כדס"ל דפלוגמת ר"א ור"י היא בעיברה ולבסוף נטרפה ותרנוניהו ס"ל בטריפות עלי"א הוא שפיר קתני שגדילה באיסור ר"ל שגמרה באיסור והיינו דבנלד ליכא איסור גידול כלל משום דעובר לאו י"א הוא בטריפות דתלוי בחיות והעובר יש לו חיות בפ"ע משא"כ בביצה דלית לה חיות א' עובר י"א הוא פשנטרפה התרנגולת קודם שנגמרה הביצה וגמרה הביצה באיסור אמנם לאחר שמביא הברייתא דפליגי ר"א ור"י בעובר י"א ואין חילוק בין טריפות לשאר איסורים ע"כ היא דמודים בביצה שאסורה משום דהנלד מאוירא קא רבי והביצה גדילה מהאם כשני הפירושים שפרש"י ותוס' תמורה ל"א.

א"כ הפירוש שגדילה באיסור הוא דמגופה של התרנגולת הוא וע"כ שפיר מסיים לפי"ז ומודים בביצת טריפה שאסורה בדשח"ק מ"ט גופה היא ומינשבים פל הקושיות והדקדוקים הנ"ל ע"נ ודוק: עוד רגע אדבר בענין קושני' כ"ת שהקשה בהא דלא מוקי הו דנשנין בביצת טריפה שאסורה בודאי טריפה דל"מ לידה נלפענ"ד לישב עוד הפעם עד"ז דהנה בתוס' חולין ס"ד.

פָּתְבוּ בְּהָא דְקָא הָתָם חֲלָבוֹן וְחִלְמוֹן מְעוֹרְבִין זב"ז בְּיָדוּעַ שְׁהִיא בִּיצַת הַשָּׁרֵץ לְמֵאֵי הַלְכָתָא שְׂאָם רִיקְמָה וְאֶכְלָה לֹוְקָה עֲלֵי מִשּׁוּם שָׁרֵץ הַשָּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ וְכ' הַתּוֹס' דְּדוֹקָא אִם רִיקְמָה אֲסוּרָה אֲבָל לֹא רִיקְמָה שָׂרִי וּל"ש לְאֶסְרוּ מִשּׁוּם כָּל הַיּוֹצֵא מִן הַטְּמֵא טְמֵא כִּינּוּן דְּהִיָּתֵר בִּיצָה חִידוּשׁ הוּא דְלִיכָא מִיָּדִי דְאֵתִי מְחִי וְשָׂרִיא כְּמוֹ בִּיצֵי עוֹף טְהוֹר דְּכֹה"ג א' בְּכּוֹרוֹת ו'.

גְּבִי חֲלָב בְּהֵמָה טְמֵאָה דְאִי לָאו קָרָא הו"א דְשָׂרִיא וְאִי דְבַחְוִלִין שָׂם אֲמַרִינּוּ דְבִיצַת עוֹף טְמֵא אֲסוּר מִשּׁוּם דְכָתִיב וְאֵת בַּת הַיַּעֲנָה וְכִי בַת יֵשׁ לָהּ לַיַּעֲנָה אֲלֵא אִיזוּ זוֹ בִּיצָה טְמֵאָה וְא"כ יֵשׁ לָנוּ לְאֶסְרוֹר ג"כ בִּיצַת הַשָּׁרֵץ מ"מ לֹא יִלְפִינוּ בִּיצָה דְשָׂרֵץ מְבִיצָה דְעוֹף טְמֵא שְׂהָם ב' מִיָּנִים וְרַק בִּיצַת טְרִיפָה שְׂפִיר אֲסוּרָה דְיִלְפִינוּ עוֹף מְעוֹף שְׂהָם מִיָּן א' ע"ש וּבַחֲחִידוּשֵׁי הָר"ן שָׂם חוֹלֵק ע"ז וְכ' וְז"ל וְלֹא נְהִירָא דְמַכְיָנוּ דְגִלִי לָן קָרָא דְבִיצַת עוֹף טְמֵא אֲסוּרָה מְמִילָא יְדַעִינוּ דְאִיסוּר אַבְמ"ה הוּא דְשָׂרִי רַחֲמָנָא גְבִי בִּיצָה וְלֹא אִיסוּר טְמֵאָה וְה"ט דְבִיצַת טְרִיפָה דְאֲסוּרָה וּבִיצַת הַשָּׁרֵץ דְכּוֹנוֹתָא עַכ"ל וְכַנְרָאָה שְׂזָה הוּא ג"כ שִׁי רִש"י בְּחֻלִין שָׂם שְׂכ' דְבִיצַת הַשָּׁרֵץ אִפִּי לֹא רִיקְמָה אֲסוּרָה ע"ש וְהִנֵּה בַחֲזִי רִי"ט אֲלַגְזִי עַל ה' בְּכוֹרוֹת לְהֶרְמֵב"ן פ"ק סק"ד הַקְּשָׁה עַל הַף שְׂיִטָה מְש"ס פְּתוּבוֹת ס' דְקָא יְכוּל יֵהָא חֲלָב מְהֻלְכֵי שְׂתִים טְמֵא וְדִין הוּא וְיָמָה בְּהֵמָה שְׂהַקְלֵת בְּמַגְעָה הַחֲמֵרֵת בְּחֻלְבָה אָדָם שְׂהַחֲמֵרֵת בְּמַגְעוֹ א"ד שְׂתַחֲמִיר בְּחֻלְבוֹ ת"ל אֵת הַגְּמֵל כִּי מַעֲלָה גָרָה הוּא הוּא טְמֵא וְאִין חֲלָב מְהֻלְכֵי שְׂתִים טְמֵא אֲלֵא טְהוֹר וּמִשְׁמַע דְאִי לָאו קָרָא ל"ה אֲסוּר חֲלָב אֲשֶׁה רַק מִפְּחַ ק"ו וְאִי לָאו ק"ו הו"א דְשָׂרִי מִשּׁוּם דְּהִיָּתֵר הַחֲלָב חִידוּשׁ הוּא דְאֵתִי מְחִי וְשָׂרִיא וְקִשָּׁה הָרִי הָרִי יְלִפִי שְׂפִיר דְאֲסוּר מְבַנֵּן אֲב דְחֻלְב בְּהֵמָה טְמֵאָה אִי דְהוּי ב' מִיָּנִים כְּמוֹ שָׁרֵץ וְעוֹף דְיִלְפִי מְהַדְדִי אִי שְׂהָם שְׂנֵי מִיָּנִים וְחִי עַפ"מ שְׂהַעֲלָה הָר"ן בְּהַלְכוֹת שָׂם בַּד' הֶרְמֵב"ם פ"ב מ"א דס"ל דְבַבְשׂוֹר אָדָם אִיכָא אִיסוּר לָאו הֵבֵא מְכ"ע וְלֹא לָאו גְמוֹר וְא"כ י"ל דְלֹא יִלְפִינוּ מְבַנֵּן אֲב רַק מָה דְשׂוּוּ אִיסוּרֵיהוּ לְהַדְדִי כְּשָׁרֵץ וְעוֹף דְשְׂנִיָּהֶם וְשׂוּיָם בְּאִיסוּר לָאו יְלִפִי מְהַדְדִי אֲבָל מָה שְׂאִינוּ רַק אִיסוּר עֲשֵׂה שְׂפִיר י"ל כִּינּוּן דְבִלֵּא"ה חִידוּשׁ הוּא דְהוּי אַבְמ"ה וְשָׂרִיא רַחֲמָנָא אֲשֶׁתִּירִי נְמִי אִיסוּר עֲשֵׂה שְׂפָה ע"ש וּלְפִי"ז הָא דְאֶסְרִינִין בִּיצַת טְרִיפָה מְפִנִי שְׂגִדִּילָה בְּאִיסוּר וּל"א דְחִידוּשׁ הוּא דְאֵתִי מְחִי וְשָׂרִיא רַחֲמָנָא אֲשֶׁתִּירִי נְמִי אִיסוּר טְרִיפּוֹת שְׂפָה עַכְצ"ל דְכִינּוּ דְגִלִי רַחֲמָנָא בְּבִיצַת עוֹף טְמֵא דְאֲסוּרָה וּל"א כִּינּוּן דְחִידוּשׁ הוּא שָׂרִי יְלִפִי אִיסוּר מְטֵמָא בְּבַנֵּן אֲב כַּמ"ש הַתּוֹס' הַנ"ל וְכִינּוּן שְׂפָן שְׂפִיר תַּתִּיבֵּשֶׁב קוֹשֵׁי כ"ת דְהִנֵּה הָא דְבַטְרִיפָה וְדֵאִי ל"מ אִי דְחִזִּינוּ דְחִי יב"ח אוּ יִלְדָה מְבוֹאָר בְּפוֹסְקִים דְבוֹדָאִי אִי יִלְפִינוּ דְטְרִיפָה א"ח מְקָרָא דְלְכָלֵב תַּשְׁלִיכוֹן א"כ הָאִיסוּר מְפוֹרָשׁ בְּקָרָא וּמִשְׁמַעוֹתוֹ דָּאִם הוּא כ"כ קְרוֹב לְמוֹת שְׂנַצְטָרֵף לְהַשְׁלִיכָה לְפָלֵב אֲז טְרִיפָה א"כ מִשְׁמַע דָּאִם אִינוּ בְּגֵדֵר לְכָלֵב תַּשְׁלִיכוֹן דְהִיָּנוּ שְׂחִיתָה יב"ח אֲז מוֹתֵר וּלְפּוּם הָף קָרָא הִיל"ל דְגַם בְּנֻדָאִי טְרִיפָה מְהִנִי חִיּוֹת יב"ח וְלִידָה אֲמַנְם בַּכ"ז נְאָסֵר מְקָרָא דְזֹאת הַחִי דְהִיָּתֵר מְפוֹרָשׁ בְּקָרָא וְאֲמַרִינּוּ דָּאִם הוּא וְדֵאִי חִי אֲז מוֹתֵר וְאִם אִינָה בְּגֵדֵר זֹאת הַחִי שְׂהִיא טְרִיפָה וְדֵאִית שַׁעֲפ"י הֶרְגִילוֹת אִינָה חִי יב"ח אִי דְאִירַע שְׂחִיתָה י"ל דְהִי עַפ"י נִס וְאֲסוּרָה.

וּמֵאַחַר שְׂזַכְיָנוּ לְזָה דְבַטְרִיפָה וְדֵאִית שְׂחִיתָה יב"ח אוּ יִלְדָה הוּי אִיסוּרִי רַק מְקָרָא דְזֹאת הַחִי א"כ לִיכָא בְּזָה רַק אִיסוּר עֲשֵׂה כְּדֵא בְּחֻלִין ל"ז. כְּדַבְעֵי הָתָם לְמִסֵּר מְסוֹפְנַת מְקָרָא דְזֹאת הַחִי קֵא' דְלִיכָא לְמַעֲטָה מְקָרָא דְנִבְלָה לֹא תֹאכֵל הָא מְסוֹפְנַת שָׂרִיא דְדִילְמָא נִבְלָה

בְּלֹא מְסוּפָּנָת בַּעֲשֵׂה ע"ש וְהוּא"נ לִיפֹא בְּכַה"ג רַק אִיסוּר עֲשֵׂה וּא"כ לֹא מְצִינָן לְאוּקְמֵי
הָא דוֹשְׁוִין בְּבִיצַת טְרִיפָה שְׁאִיסוּרָה בְּטְרִיפָה וְדִאִית וְאִירַע בְּדַרְךָ מְקַרְהָ שְׁהִטִּילָה בִּיצָה
כִּינּוּן דְּבַכָּה"ג הָא לִיפֹא רַק אִיסוּר עֲשֵׂה וּבְאִיסוּר עֲשֵׂה הֲלֵא אֲמַרִינוּ כִּינּוּן דְּהִיתָר בִּיצָה
חִידוּשׁ הוּא דְאִתִּי מְחִי וְשָׂרְיָא הִיתָר נְמִי גַם הָאִיסוּר עֲשֵׂה דְטְרִיפּוֹת שְׂבָה דְבְמֵאֵי דְאִינוּ
רַק אִיסוּר עֲשֵׂה הָא לֹא יִלְפִינוּ מִבִּיצָה עוֹף טָמֵא שֶׁהוּא בְּלֹא כ"ד הֲרִי"ט אֶלְגְּזֵי הַנְּ"ל
וּמוֹתִיב ר"א שְׁפִיר מְהָא דוֹשְׁוִין בְּבִיצַת טְרִיפָה שְׁאִיסוּרָה וְדוּק: עוֹד הֵנָּה מְקוּם אִתִּי לִינְשֵׁב
קוֹשְׁיֵיתוּ וְכֵן הִקְשָׁה בְּאֵמַת בְּכו"פ ס' מ' וּנ"ז עַל הָא דְדַחִיק לְאוּקְמֵי פְּלוּגְתָא דְר"א וְר"י
ל"ב בְּעֵיבְרָה וּלְבִסוּף גְּטָרְפָה מְשׁוּם דְטְרִיפָה אֵינָה יוֹלְדַת וְהָרִי אֵיפֹא לְאוּקְמֵי בְּנֻדְאֵי
טְרִיפָה שְׁאִירַע שְׁיִלְדָה וְהַנְּלַפְעֵנ"ד בְּזָה עַפ"מ שְׁנִרְאָה בְּטַעְמָא דְמִילְתָא דְבְּנֻדְאֵי טְרִיפָה
ל"מ חִיּוֹת וְלִידָה לְהַכְשִׁירָה וְנִיחּוּשׁ דִּילְמָא עֲלָה בּוֹ קְרוּם וְנִסְתָּם וְלֵהֲכִי הִיא חִי וְיוֹלְדַת
וְאֲנָן הָא קִי"ל דְקְרוּם שְׁעֵלָה מְחַמַּת מִפָּה אֵינּוּ קְרוּם אֲמַנָּם י"ל דְכִינּוּן דְזָה אֵינּוּ מְצוּי
שְׁתַּעֲלָה סְתִימָה חֲזָקָה שְׁתַּשׁוּב הַבְּהֵמָה לְבְּרִיאוּתָהּ שְׁתּוּכַל לְחִיּוֹת וּמַכ"ש לִילְדָה וְהַלְפָּה
יוֹתֵר תְּלִינּוּ שְׁאֵינָה טְרִיפָה כָּלֵל וְזֵהוּ בְּסַפְקָא טְרִיפָה מִשְׁא"כ בְּנֻדְאֵי טְרִיפָה כִּינּוּן דְבְּרוּר לֹן
שְׁנִטְרָפָה לְכָף אַף שְׁחִיטָה יב"ח אוֹ יִלְדָה אֲמַרִינוּ דְבְּנֻדְאֵי הוּא ע"י שְׁעֵלָה בּוֹ קְרוּם וְנִסְתָּם
וְהֵנָּה בְּהָךְ מִילְתָּא דְקְרוּם שְׁעֵלָה מְחַמַּת מִפָּה לֹא מְהַנִּי יֵשׁ ב' טַעְמִים א' מְשׁוּם שְׁסוּפּוֹ
לִיפְסֹק ב' מְשׁוּם דְאִין טְרִיפָה חוֹזֶרֶת לְהַכְשִׁירָה וִי"ל דְתִלְיָא בְּפְלוּגְתָא דְתַנְדָּאֵי אִם טְרִיפָה
חִי אוֹ אֵינָה חִי דְלָמ"ד טְרִיפָה חִי א"כ גְּזִירַת הַתּוֹרָה לְאַסוּר טְרִיפָה ל"ה מְשׁוּם דְאֵינָה
חִי יב"ח כִּינּוּן דְטְרִיפָה חִי וְלָכֵף אַף שְׁעֵלָה בּוֹ קְרוּם הוּא טְרִיפָה מְשׁוּם שְׁסוּפּוֹ לִינְקַב
וּכְנֻקֵב עֲתָה דְמִי דְמָה בְּכָף שְׁנִסְתָּם וּיְכוּלָה לְחִיּוֹת הָרִי גַם מְקוּדָם הִי חִי וְאִין אֲנּוּ צְרִיכִין
לְהַטְעֵם דְאִין טְרִיפָה חוֹזֶרֶת לְהַכְשִׁירָה מִשְׁא"כ לָמ"ד טְרִיפָה א"ח הֲלֵא גְּזִירַת הַתּוֹרָה
לְאַסוּר טְרִיפָה הֵנִי מְשׁוּם דֹא"ח יב"ח וְכִינּוּן שְׁעֵלָה בּוֹ קְרוּם מַה בְּכָף שְׁסוּפּוֹ לִיפְסֹק וְלֹא
תּוּכַל לְחִיּוֹת אַח"פ עַכ"פ הֲלֵא מְהִיּוּם תּוּכַל לְחִיּוֹת יב"ח וְלַע"ע כְּשִׁירָה הִיא וְע"כ הוּא
מְשׁוּם דְאִין טְרִיפָה חוֹזֶרֶת לְהַכְשִׁירָה.

וְהֵנָּה בְּחֻלִין מ"ח. א"ר יוֹסֵף בֵּר מְנִיּוּמֵי אר"נ רִיבָה שְׁנִיקְבָה וְדוּכָן סוּמְתָתָה כְּשִׁירָה אֲמַר
רְבִינָא וְהוּא דְסְבִיף בְּבִישְׁרָא א"ל ר"י לְרְבִינָא וְאִי לֹא סְבִיף מֵאֵי טְרִיפָה אֲלֵמָא אֲמַרִינוּ
נְקוּבָה הוּא א"ה כִּי סְבִיף נְמִי דְהָא תַנְדָּא נִיקְבַּת פְּסוּל מְפָנִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵת גְּסַתָּם כְּשִׁירָה מְפָנִי
שֶׁהוּא מוֹלִיד וְזֵהוּ פְּסוּל שְׁחוֹזֵר לְהַכְשִׁיר וְזֵהוּ לְמַעוּטֵי מֵאֵי לֹא לְמַעוּטֵי כַה"ג לֹא לְמַעוּטֵי
קְרוּם שְׁעֵלָה מְחַמַּת מִפָּה בְּרִיבָה דְאִינוּ קְרוּם וְא"כ לְרְבִינָא דַס"ל דְבְּעֵי סְבִיף ע"כ דַס"ל
טְרִיפָה חוֹזֶרֶת לְהַכְשִׁירָה כְּשִׁנְסַתָּם בְּסְתִימָה חֲזָקָה אַף דְסְלֵקָא לְאַחַר זְמַן וְרַק בְּקְרוּם שְׁעֵלָה
מְחַמַּת מִפָּה בְּרִיבָה דְאִינוּ קְרוּם הוּא לְפִי שְׁאֵינוּ סְתִימָה כָּלֵל וְא"י לְחִיּוֹת גַם מְעַתָּה יב"ח
ע' תְּבוּ"ש ס' ל"ו ס"ק י"ד וְלִפִּי"ז מִיּוֹשְׁבִים לְנִכּוֹן הַקּוֹשְׁיּוֹת הַנְּ"ל דְאֵפִי אֵי מוֹקְמִינוּ לָהּ
בְּנֻדְאֵי טְרִיפָה וְאִירַע שְׁיִלְדָה אוֹ הִטִּילָה בִּיצָה הֲלֵא כְּבָר מְלַתְּנֵנוּ אֲמוּרָה דְהַטְעֵם דְבְּנֻדְאֵי
טְרִיפָה ל"מ חִיּוֹת וְלִידָה הוּא מְשׁוּם דְאֲמַרִי דְעֲלָה בּוֹ סְתִימָה חֲזָקָה שְׁעִי"ז יְכוּלָה לְחִיּוֹת
וְלִילְדָה וְאֲנָן קִי"ל דַל"מ סְתִימָה דְסְלֵקָא לְאַחַר זְמַן מְשׁוּם דְאִין טְרִיפָה חוֹזֶרֶת לְהַכְשִׁירָה
וְא"כ לִישְׁנָא בְּתָרָא הָא רְבִינָא קְאָמַר לָהּ וְרְבִינָא הָא ס"ל טְרִיפָה חוֹזֶרֶת לְהַכְשִׁירָה כְּנ"ל
א"כ לְדִידִי אֵפִי וְדִאֵי טְרִיפָה שְׁיִלְדָה כְּשִׁירָה.

וְמָה נְכוֹן לִינְשֵׁב עַפִּי"ז קוֹשְׁיָא הַתּוֹס' בְּסוּגְיָא שְׁמ ד"ה וְהַלְכָתָא שְׁהַקְשׁוּ דְכִינּוּן דְאֲנָן קִי"ל
טְרִיפָה אֵינָה יוֹלְדַת וּפְסִיקִינוּ ג"כ הַלְכָתָא דְעוֹבָר יָרֵךְ אִמּוֹ אִיף נְפְרִנְס פְּלוּגְתָא דְר"א וְר"י

דכינן דע"כ פליגי בנתעברה ואח"כ נטרפה וס"ל לר"י עובר לאו י"א איך נפסוק כר"א לגבי ר"י ולדברינו נכון דבאמת למאי דקיי"ל אין טריפה חוזרת להכשרה שפיר מיתוקמא פלוגתא דר"א ור"י בנטרפה ואח"כ נתעברה בטריפה ונדאית שילדה ורק לרבינא לא הו"מ לאוקמי הכי דאיהו ס"ל טריפה חוזרת להכשרה פנ"ל ודוק: אמנם פן לפי הצעתינו זאת יש להקשות לכאורה ע"ד הרמב"ן סי' רס"ג הובא בכו"פ סי' נ"ז שכ' ולד בהמה טריפה מותר שקיבלה מזכר והו"ל זוז"ג ולפי דברינו הנ"ל קשה דהרי לד' הרמב"ן היל"ל דגם האם פשירה בנטרפה ואח"כ נתעברה דהרי כבר הבאתי בשם הרמב"ן שהובא בתו"ח שכתב דדוקא בקרום שעלה מחמת מפה בנושט אינו קרום דכינן דאכלה בי' ופעיא בי' סופו ליפסק אבל בשאר נקובי טריפות דל"ש האי טעמא הוי קרום וא"כ הרי מדכתב הרמב"ן ולד בהמה טריפה סתמא ע"כ א"א לומר דלא מיירי רק בשנטרפה מחמת נקובת הנושט ובשאר אברים הא פשר קרום שעלה מחמת מפה לשי' הרמב"ן.

אכן י"ל דהרמב"ן ס"ל דרק רוב טריפות אין יולדות ומיעוט יולדות כשי' הרש"ל כמ"ש בכו"פ שם וא"כ בנדאי טריפה שילדה אין זה הוכחה שעלה בו קרום ונסתם דאיפשר שהוא מן המיעוט דיוולדות משא"כ בסוגיין ללישנא דרבינא הנ"ל מדלא קא' פלל הדין בנטרפה בנדאי ואח"כ נתעברה ומוקי פלוגתא דר"א ור"י בעיברה ואח"כ נטרפה דוקא ולא בנטרפה ואח"כ נתעברה בדרף מקרה שהיתה מן המיעוט ע"כ דס"ל דאפי' מיעוט ליפא שיוולדות להכי אמרינן שפיר דלרבינא דס"ל טריפה חוזרת להכשרה מהני גם בטריפה ונדאית ששילדה להכשירה מטעמי דאמרון: אמנם הא קשיא לי לכאורה דהנה במשנה דתמורה שם קא' ר' חנינא בן אנטיגנוס כשירה שניקה מן הטריפה פסולה מע"ג המזבח ומוקי לה בגמ' שם ל"א.

פגון שהניקה חלב רותח משחרית לשחרית הואיל ויכולה לעמוד עליו מעת לעת ופרש"י דכינן שיוולדה לעמוד ע"י יניקה זו מעל"ע בלא אכילה הלכך כל גדילתה ממנה הוא ואפי' אכלה דבר אחר בינתיים וע"כ הפונה דכינן דהגידול יכול להיות ע"י יניקת איסור בלי סיוע ההיתר בכה"ג ל"מ זוז"ג כדס"ל לרמב"ן דר"ש בע"ז ס"ח.

לענין שאור של חולין ושל תרומה שנפלה לעיסה דאם יש בתרומה לבד פדי להחמיץ אסור ובתוס' תמורה שם מסתפקים בפרה שנתפטמה כל ימיה בכרשיני עפוי"ם לאסרה אפי' להדיוט שעיקר גדילתה מהן ע"ש.

והנה במשנה דערלה פ"ב משנה י"א ס"ל לר"א דאפי' אין באיסור לבד פדי לחמץ אם לא שייסייע ההיתר בהד"ג ג"כ אסור זוז"ג נעתוס' פסחים כ"ז. ד"ה עד ובע"ז ס"ח.

ד"ה ר"ש ובט"ז ונש"ף יו"ד סוסי' פ"ז. ולפי"ז לכאורה צריך להבין אפי' למאי דקיי"ל בטריפות עובר לאו י"א הוא משום דתלוי בחיות ועובר יש לו חיות בפ"ע עכ"פ הגולד במעי אמו הוא ניזון מיניקת האם שהיא טריפה ועיקר גדילתו ממנה הוא וכדא' בב"ק מ"ז.

פרה שהזיקה גובה מולדה מ"ט גופה הוא ופי' האס"ז ונ"ל שכל חיותו ממנה וצריך לה שא"א לו אלא עמה ע"ש ונהי דגם מאוירא רבה הגולד פדקא' בתמורה שם אבל עכ"פ

בעוד שלא פלו לו חֲדָשִׁיו חיותו וגידולו הוא מהאם דהרי קיי"ל בַּשַּׁבָּת ק"ו: הוֹשִׁיט יָדוֹ לְמַעַי בְּהֵמָה וְדָלְדַל עֹנֶבֶר שְׂבָמְעִי חֲיִיב מִשּׁוּם עוֹקֵר דָּבָר מִגִּידוּלוֹ הָרִי דְגִידוּלוֹ וְחִיּוּתוֹ הוּא מִהָאֵם וּכְאִפִּי אֵי נִימָא דִּינִיקְתּוּ מִהָאֵם לֹא הִי מוֹעִיל לְגִידוּלוֹ וְהִתְפַּתְּחוּתוֹ בְּלַעְדֵי הָאֹוִיר בְּכ"ז הָרִי ר"א ס"ל דְּגַם אִם אֵין הָאִסּוּר יָכוֹל לַעֲשׂוֹת פְּעוּלְתוֹ בְּלַעְדֵי סִיּוּעַת הַקְּיָתָר ג"כ הו"ל זוז"ג וּכְאִפִּי לְלִישְׁנָא בְּתָרָא דְטְרִיפָה אֵינָה יוֹלְדַת הו"מ לְאֹקְמִי פְּלֹגְתִּיהוּ דר"א וְרַבְּנֵן בְּנֹלְד טְרִיפָה בְּנִתְעַבְרָה וְאַח"כּ נְטְרָפָה וְתַרְנוּנִיָּהוּ ס"ל דְּבִטְרִיפּוֹת ל"א עוֹבֵר י"א אָבֵל עכ"פ לר"א אִסּוּר הַנֹּלְד מִשּׁוּם שְׁנִתְגַּדַּל בְּאִסּוּר מִיְנִיקַת הָאֵם הַטְרִיפָה וְהָאֹוִיר דְהו"ל זוז"ג לְדִידְנִי וְאִסּוּר כְּנ"ל וְאֵי דְנִימָא דְרוּצָה לְאֹקְמִי פְּלֹגְתִּיהוּ אִפִּי בְּיָדוּעַ שְׁנִטְרָפָה אַחַר שְׂכָבָר פְּלוֹ לוֹ חֲדָשִׁיו וּכְאִפִּי כ' הַתּוֹסֵף בַּע"ז כ"ו.

ד"ה סָבֵר דְהִיכִי דְכְלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו פְּסָקוּ גִידוּלוֹ מִהָאֵם וּכְאִפִּי לֹא נִתְגַּדַּל בְּאִסּוּר ז"א דְהָרִי כ' בְּתִשּׁוּבָה בֵּית יַעֲקֹב ס' ז' דְאִפִּי לְגַבֵּי שְׂאָר אִסּוּרִים ל"א עוֹבֵר י"א רַק פְּשַׁעְדִּינֵן לֹא פְּלוֹ חֲדָשִׁיו אָבֵל אִם פְּלוֹ לוֹ חֲדָשִׁיו לְכ"ע לָאו י"א ע"ש וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַעִיר לְפִי"ז מִש"ס תְּמוּרָה י"א.

בְּעָא מִיְנֵי אֲבִי מֵרַב יוֹסֵף הִיא שְׁלָמִים וְנֹלְדָה חֲוָלִין וְשַׁחֲטָהּ בְּפָנִים מִהוּ לְמ"ד וְלִדֵי קְדָשִׁים בְּהַוְנִיָּתוֹ הֵן קְדוּשִׁים מִי הֵנִי חֲב"ע אוֹ לֹא א"ל מִי קָרִינֵן בִּי כִי יִרְחַק מִמָּךְ הַמָּקוֹם וְנִבְחַתְּ וּפִירֵשׁ"י דְהָא א"י לְשַׁחֲטָה בְּהֵמָה זֹו אֵלָא בְּעִזְרָה שְׁהָרִי שְׁלָמִים הוּא וְלְכַאוּרָה קֶשֶׁה ל"ל לֹאמַר דִּין זֶה דְנֹקָא פְּשַׁעְהָם שְׁלָמִים הָרִי י"ל דִּין זֶה גַם בְּבִהַמַּת חֲוָלִין פְּשַׁעְהָא מְעוֹבְרַת וְקִים לָן דְכְלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו דְבַכָּה"ג לְכ"ע עֹנֶבֶר לָאו י"א הוּא וּכְאִפִּי אִסּוּר לְשׁוֹחֲטָה מִשּׁוּם או"ב כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר בְּדְבָרֵינוּ לְמַעַלָּה וּכְאִפִּי לֹא קָרִינֵן בָּהּ בְּרִיחּוּק מְקוֹם אַתָּה זֹוּבַח דְאִסּוּר לְשׁוֹחֲטָה מִשּׁוּם או"ב וְדוֹחֵק לֹאמַר פִּינֵן דַּע"כ"פ לִיפָא בִי מִשּׁוּם אִסּוּר ש"ח רַק אִסּוּר אַחַר רְבִיעַ עֲלִי אֲמַנְם בְּאַמַּת לִק"מ עַפ"מ דְכָבֵר נִתְקַשְׁתָּהּ בְּשׁו"ת בֵּית שְׁמוּאֵל אַחֲרוֹן חִי"ד ס' י"ב לְפַמ"ש בְּכו"פ ס' י"ד דְהָאִיבְעִיָּא דְרַב הוֹשַׁעְיָא הוֹשִׁיט יָדוֹ לְמַעַי בְּהֵמָה וְשַׁחֲטָה בְּנֵן ט' חִי אִיפְשָׁטָא דִּיכּוֹל לְשׁוֹחֲטוֹ בְּמַעַי אִמּוֹ וּכְאִפִּי כ' הָא קָרִינֵן בְּרִיחּוּק מְקוֹם אַתָּה זֹוּבַח ע"י שְׁיֹוּשִׁיט יָדוֹ לְמַעַי אִמּוֹ וְשַׁחֲטָהוּ אֲמַנְם בְּאַמַּת הַדְּבָר נְכוּן עַפ"ד הַתּוֹסֵף בְּבִיצָה ו'.

ד"ה וְכִי שְׂכַתְּבוּ דְהָא דִּיכּוֹל לְשׁוֹחֲטוֹ בְּמַעַי אִמּוֹ הוּא רַק בְּכְלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו אָבֵל בְּלֹא פְּלוֹ לוֹ חֲדָשִׁיו ל"מ לִי שְׁחִיטַת עֲצָמוֹ ע"ש וּכְאִפִּי כ' י"ל דְבִתְמוּרָה מִיְרִי בְּלֹא פְּלוֹ לוֹ חֲדָשִׁיו וּכְאִפִּי כ' א"י לְשׁוֹחֲטוֹ בְּמַעַי אִמּוֹ וְכִינֵן שְׂכָבֵן דַּע"כ"פ מִיְרִי בְּלֹא פְּלוֹ לוֹ חֲדָשִׁיו הָא קִי"ל עֹנֶבֶר י"א וְלִיפָא מִשּׁוּם או"ב] וּכְאִפִּי גַם לְמַאי דְמוֹקֵי פְּלֹגְתִּיהוּ בְּעוֹבֵר י"א ע"כ מִיְרִי בְּשִׁלָּא פְּלוֹ חֲדָשִׁיו וּכְאִפִּי כ' הו"מ לְדְפְלִיגִי בְּזוּז"ג וּל"ל לְדַחּוּק וְלֹאמַר דַּס"ל לר"א גַם לְעַנְיֵן טְרִיפּוֹת עֹנֶבֶר י"א.

והנלפענ"ד בְּיָשׁוּב קְנֻשָׁא זֹו עַפ"ד הַש"ס חֲוָלִין ק"ג דְקָא אַבַּע"א דַּכ"ע בְּהֵמָה בְּחִי' לְאֲבָרִים עוֹמְדַת וְכַגּוֹן שְׁנִטְרָפָה לְאַחַר מְפָאן וּבְמִיתֵי אִסּוּר טְרִיפָה חֲנִיָּל אִסּוּר אֲבָר קְמִיפְלִגִי מ"ס אֲתִי וְחֲנִיָּל וּמ"ס לֹא אֲתִי וְחֲנִיָּל וּפִרֵשׁ"י דַּר"ל סָבֵר אֵין אִסּוּר טְרִיפָה חָל עַל הַבְּהֵמָה עַד שְׁתִּישַׁחֲט דְאִסּוּר מִיְתְּלֵי תְלוּי וְקָאֵי וְכִי פִקַּע אִסּוּר אַבַּמ"ה אֲתִי אִסּוּר טְרִיפָה וְחֲנִיָּל ע"ש וּלְפִי"ז צָרִיף לְהַבִּין לְכַאוּרָה ל"ל דְקָא דְפְלִיגִי בְּנְטְרָפָה וּלְבִסּוּף עֵיבְרָה בְּזוּז"ג וְהָרִי פִינֵן דְמַחֲטִים לִיפָא עַל הָאֵם אִסּוּר טְרִיפָה פְּלָל א"כ אֵיף נְאַסֵר הַנֹּלְד מִשּׁוּם אִסּוּר טְרִיפָה דָּאָם וְעַכְצ"ל דְמַשְׁכַּחַת בְּשְׁנִטְרָפָה הָאֵם עִם יְצִיאַת רֶוֶבָה דְבַכָּה"ג

חלין איסור אבמ"ה וטרניפה בב"א כדא' בְּחֻלְיֵינּוּ שְׁמַיָּא וְאִיכָא הַתְּיָנִיחַ לַל"ק דַּס"ל טְרַיְפָה יוֹלְדָת מִשְׂא"כ לַל"ב דַּס"ל טְרַיְפָה אֵינָה יוֹלְדָת וְלֹא מִשְׁפַּחַת רַק בְּשַׁעֲבֵרָה וְלִבְסוּף גְּטָרָה א"כ לֹא מְצִי לְמִימַר דְּהוּלַד גְּאָסַר מִשׁוּם זִוּ"ג דְּגִידוּל אִיסוּר טְרַיְפָה פִּינּוּ דְלֹא חָל עַל הָאָם אִיסוּר טְרַיְפָה כְּלָל מַחֲזִימִים דְּאִין אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר וְדו"ק: ס'י נ וְע"ד מַה שְׁהַקְשָׁה כַּת"ה בְּחֻלְיֵינּוּ י"א.

שְׁהַקְשׁוּ הַתּוֹס' שְׁמַיָּא בְּהָא דְיָלִי רַבָּה ב"ש דְּאֲזֵלִינּוּ ב"ר מַפ"א דַּא"ר וְשַׁחַט וְשָׂרַף מַה שְׁחִיטָתָהּ כְּשֶׁהִיא שְׁלִימָה אַף שְׁרִיפָתָהּ כְּשֶׁהִיא שְׁלִימָה וְלִיחֻוּשׁ דִּילְמָא טְרַיְפָה הִיא אֵלֹא לְאוּ מִשׁוּם דְּאֲזֵלִי ב"ר וְהַק' בְּתוֹס' פִּינּוּ דְפָרָה בַּת שְׁתֵּי שָׁנִים א"כ דִּילְמָא הֵינּוּ מִשׁוּם דְּאוּקְמ' אַחְזָקָה שְׁאֵינָה טְרַיְפָה לְמ"ד טְרַיְפָה אֵינָה חֵי וְתִי מִשׁוּם דְּאִיפָא חֻזְקָה אַחְרַת כְּנֻגְדָה דְּהַעֲמִיד טְמֵא עַל חֻזְקָתוֹ וְע"ז הַקְשָׁה כ"ת דְּאַפְתִּי תַקְשִׁי מְהָא דְמִימְתִי מַר בְּרִי דְרַבִּינָא מְפָסַח וְרַבִּי מְשַׁעִיר הַמְשַׁתְּלַח אַפְתִּי תַקְשִׁי דִּילְמָא לְאַחַר יב"ח וּמִשׁוּם דְּאוּקְמ' אַחְזָקָה דְּטַא"ח וְאִי דַּא"כ עֲבָרָה שְׁנָתוֹ ז"א לַפ"מ דַּא' בְּר"ה ו': דְּמוֹנִין הַשְּׁנָה מְשַׁעִי שְׁנָרְאָה לְהַרְצָאָה וְא"כ שְׁפִיר מִשְׁפַּחַת שְׁהוּא יב"ח עִם אֵיזָה יָמִים פִּינּוּ דְשְׁנָתוֹ מִתְחַלַּת לְאַחַר שְׁמִנָּה יָמִים מְשַׁנְרָאָה לְהַרְצָאָה.

וכ' כַּת"ר לִינְשַׁב דְּבָאֲמַת צְרִיף לְהַבִּין קוֹשְׁיָא הַתּוֹס' דְּהָרִי יוֹכַל לְהִיּוֹת שְׁהוּא טְרַיְפוֹת ע"ש סוּפוּ דִּיכּוֹל לְחִיּוֹת יב"ח אָמְנָם בַּפ"א שְׁפִיר הַקְשׁוּ פִּינּוּ דַּע"כ פ' יוֹתֵר מַכ"ד חוֹדֵשׁ לֹא יוֹכַל לְחִיּוֹת וְא"כ שְׁפִיר מִשְׁפַּחַת בְּפָרָה בַּת שְׁתֵּי שָׁנִים וְעוֹד אֵיזָה יָמִים פִּינּוּ דְמוֹנִין מְשַׁעִי שְׁנָרְאָה לְהַרְצָאָה וְהַתְּיָנִיחַ בַּפ"א מִשְׂא"כ בַּפְּסַח וְשַׁעִיר הַמְשַׁתְּלַח פִּינּוּ דַּע"כ צְרִיכִין לְחִיּוֹת בְּנֵי שָׁנָה א"כ שְׁפִיר אִיפָא לְסַפּוּקֵי דִילְמָא י"ב טְרַיְפוֹת שְׁהוּא ע"ש סוּפוּ וְתִי עַפ"ז ד' הַרְמַב"ם פ"ה מִעֲבוּיָה"כ שְׁכ' טַעְמָא דְשַׁעִיר הַמְשַׁתְּלַח טְרַיְפָה פְּסוּל מִשׁוּם יַעֲמִיד חֵי וּבְגַמ' שְׁמַיָּא קַא' מִשׁוּם דְּאִין הַגּוֹרֵל קוֹבַע כּו' וְלְהַאֲמוּר י"ל דְּאִילוּ הָנִי מִיִּתִי מְקַרָא דִיעֲמִיד חֵי שְׁפִיר הוּמ"ל כְּשֶׁהוּא יב"ח עִם אֵיזָה יָמִים דְּאִזְ אִיפָא חֻזְקָה מְדַחֵי יב"ח וְאִי דִילְמָא טְרַיְפוֹת ע"ש סוּפוּ עַכ"פ פִּינּוּ דִיכּוֹל לְחִיּוֹת הָא לֹא נִתְמַעַט מִיַּעֲמִיד חֵי וְלְהַכִּי קַא' מִשׁוּם דְּאִין הַגּוֹרֵל קוֹבַע לְעֲזָאזֵל אֵלֹא בְּדָבָר הָרְאוּי לְשֵׁם וְא"כ אִם הוּא טְרַיְפוֹת ע"ש סוּפוּ אַע"ג דִּיכּוֹל לְחִיּוֹת עַכ"פ פִּינּוּ דְלִשְׁמַיָּא א"ר הָא אִין הַגּוֹרֵל קוֹבַע אוֹתוֹ לְעֲזָאזֵל אַדְפַּח"ח וְדִין הַנְּיִין לִי שְׁדָבְרִי בְּהַשְׁכֵּל גְּאָמְרִים ע"ד הַפְּלֹפּוּל: אִיבְרָא דְבַגּוּף קוֹשְׁיָתוֹ הַנְּ"ל יֵשׁ לְהַתְּבַוּנוּ דְּהָרִי בְּתוֹס' עֲרִכִין י"ח: כ' בְּהָא דְהַקְשׁוּ שְׁמַיָּא עַל הָא דְדָרִישׁ הָתָם כְּבֵשׁ בֵּן שְׁנָתוֹ שְׁנָתוֹ שְׁלוֹ וְלֹא שְׁל מְנִין עוֹלָם וְהַק' ל"ל קַרָא תִיפּוּק לִי מְסַבְרָא דַּאֲלַת"ה הָאִיף גְּמַצָּאוּ תְּמִידִין כְּשֶׁרִין לְר"ה שְׁאָם נוֹלַד קוֹדֵם ר"ה מִיָּד כְּשֶׁנֶּכְנַס ר"ה בֵּן ב' שָׁנִים הוּא נֹאנֵן כְּבֵשׁ בֵּן שְׁנָה בְּעֵינִין לְתַמִּידִין וְאִם נוֹלַד יוֹם ר"ה מַח"ז הוּא וְכ' בְּשֵׁם י"מ דְּהַשְּׁנָה מִתְחַלַּת מִיּוֹם שְׁנָרְאָה לְהַרְצָאָה כַּדַּא' בְּר"ה גְּבִי בְּכוֹר דְּכִתִּיב לְפָנֵי ה'"א תֹּאכְלֻנּוּ שְׁנָה בְּשָׁנָה דְּאִין מוֹנִין אֵלֹא מִיּוֹם הַרְצָאָה וְעַז"כ הַתּוֹס' דְּאִינוּ כֵּן דַּל"א דִּין זָה כ"א לְעַנְיָן בַּל תֵּאֲחַר אֲבָל לְעַנְיָן מְנִין שְׁנֵי לֹא דְהָא א' בַּפ"ק דְּזִבְחִים דְּשַׁעוֹת פּוֹסְלוֹת בְּקֻדְשִׁים וְאִי אֲזֵלִינּוּ בִי אַחַר הַרְצָאָה לֹא תִמְצָא דִין זָה שְׁהָרִי לְעוֹלָם הוּא בֵּן שְׁנָתוֹ אֵלֹא ש"מ דְּאֲזֵלִינּוּ אַחַר הַלִּיזָה מִמֶּשׁ וְא"כ לְכַאוּרָה ל"ק קוֹשְׁיָתָא כ"ת פִּינּוּ דְלְעַנְיָן עֲבָרָה שְׁנָתוֹ אֲזֵלִינּוּ בְּתַר לִיזָה מִמֶּשׁ א"כ כְּשַׁעֲבָרוּ יב"ח הו"ל עֲבָרָה שְׁנָתוֹ.

אָמַנְם הָרִי בְּאֶמֶת בַּפִּמָּה יו"ד בַּמִּשְׁלָח ס"ו ט"ו סק"ג כ' דְּהִנֵּה ז' יָמִים בְּעֵינַיִן מַעַל"ע וְהִגָּאוֹן ר' שְׁמֻקָּה מְבוּבְרָקָא ז"ל הִשְׁיֵג עָלָיו מִד' הַתּוֹסֹס הַגָּ' ל' דַּא"כ ל"ה דְּחֵי הַתּוֹסֹס מִיַּדִּי פִּינּוֹן דְּאִי בְּעֵינַיִן ז' יָמִים מַעַל"ע א"כ שְׁפִיר מִשְׁפַּחַת דְּבִשְׁעַת הַשְּׁחִיטָה הוּא בְּתוֹף שְׁנָתוֹ וּבִשְׁעַת הַזְּרִיקָה עֲבָרָה שְׁנָתוֹ פְּגוֹן שְׁנוּלֵד עַד"מ בּו' בְּנִיסָן בְּשַׁעַה ד' וְנַעֲשֶׂה רְאוּי לְהִרְצָאָה בִּי"ד נִיסָן שַׁעַה ד' וְכִשְׁנֹשְׁחַט בְּשַׁנָּה הַבָּאָה בִּי"ד בְּנִיסָן בְּשַׁעַה ג' הָיִי עֲדִינּוּ בְּתוֹף שְׁנָתוֹ וְאִם נִתְאַחֲרָה הַזְּרִיקָה עַד שַׁעַה ה' הו"ל עֲבָרָה שְׁנָתוֹ אוֹלָם בְּאֶמֶת מְבוּבָרָא בְּאַחֲרוֹנִים דְּהָף דַּל"ב ז"י מַעַל"ע מַה"ת הוּא דְּבִשְׁלָמָא אִי הָיִי בְּעֵינַיִן מְדַאֲוֵרִינִי ז"י לְהוֹצִיאֵנוּ מִכָּלֵל נֶפֶל בְּנֹדָאֵי הֵינּוּ מְצַרִּיכִין מַעַל"ע אָמַנְם פִּינּוֹן דְּמַדְאֲוֵרִינִי הָא ל"ח דְּיִלְמָא נֶפֶל הוּא דְּרוּב וְלָדוֹת בְּנֵי קֵינְמָא הוּ רַק מְדַרְבְּנּוּ חֵינְשֵׁינּוּ לְמִיעוּטָא דְּנִפְלִים דְּהוּא מִיעוּט הַמְצוּי נֶרַק גְּזַרְתַּת הַתּוֹרָה הוּא דְּבְעֵינַיִן ז' יָמִים אִפִּי בְּיָדוּעַ שְׁפָלוּ חֲדָשְׁיוֹ דְּבְנֹדָאֵי לָאו נֶפֶל הוּא ע"כ ל"ב מַה"ת ז"י מַעַל"ע.

וְשְׁפִיר כְּתָבוּ הַתּוֹסֹס לְדַחֲוֹת ד' הִי"מ פִּינּוֹן דְּרַק מְדַרְבְּנּוּ דְּחֵינְשֵׁי לִס' נֶפֶל כ' הַפִּמָּה ג' דְּבְעֵינִי ז"י מַעַל"ע אָבֵל מְדַאֲוֵרִינְתָא נְדָאֵי ל"ב מַעַל"ע פִּינּוֹן דַּא"כ לְנֶפֶל מַה"ת דְּאֲזַלִּינּוּ בְּתַר רַבָּא דְּלָאו נֶפְלִים נִינְהוּ וַא"כ אִי הָיִי חֲשַׁבִּינּוּ מִשְׁנֵרְאָה לְהִרְצָאָה ל"ה מִשְׁפַּחַת הַדִּין דְּשַׁעוֹת פּוֹסְלוֹת בְּקַדְשִׁים מַה"ת וּלְפִי"ז שְׁפִיר הַקְּשָׁה כ"ח דְּבִסְגִיָּא דְּחֻלִּין שָׁם לְמֵאִי דְּלֵא יִדְעֵנוּ עֲדִינּוּ דְּאֲזַלִּינּוּ ב"ר א"כ חֵינְשֵׁינּוּ מְדַאֲוֵרִינְתָא לְנֶפְלִים וַא"כ בְּעֵינַיִן מַה"ת ז' יָמִים מַעַל"ע וּל"ק עַל הִי"מ מְהָא דְּשַׁעוֹת פּוֹסְלוֹת בְּקַדְשִׁים דְּשְׁפִיר מִשְׁפַּחַת כַּנ"ל וַא"כ אַחֲרֵי דְּחֻשְׁבִּינּוּ מִשַׁעַה שְׁנֵרְאָה לְהִרְצָאָה עוֹלָה יָפָה קוֹשְׁיָא כַּת"ר דְּמֵאִי רֵאִי מִיִּתֵּי מִשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וְאִינְיָה דְּיִלְמָא מִיִּרֵי כְּשִׁשְׁתָּא יב"ח עִם אֵיזָה יָמִים דְּעֲדִינּוּ לֵא עֲבָרָה שְׁנָתוֹ וּמִשׁוּם דְּאוֹקְמָא אַחֲזַקָּה. אָמַנְם בְּאֶמֶת נִלְפַעְנָא דַּל"ק דְּהִנֵּה נִרְאָה לִיִּשְׁב ד' הִי"מ שְׁלֵא יִקְשָׁה עֲלֵיהֶם מְהָא דְּשַׁעוֹת פּוֹסְלוֹת בְּקַדְשִׁים עַד"ז דְּהָרִי בְּאֶמֶת קוֹשְׁיָא הַתּוֹסֹס בְּעַרְכִּין הַגָּ' ל' ע"כ הוּא רַק אֵלִיבָא דַּר"מ דַּס"ל בַּר"ה י'. יוֹם א' בְּשַׁנָּה חֲשִׁיב שְׁנָה דְּאֵלוּ לַר"א דַּס"ל הֵתֵם דְּרַק לְמַד יוֹם בְּשַׁנָּה חֲשִׁיב שְׁנָה וְהָכִי קִי"ל הָא ל"ק קוֹשְׁיָא הַתּוֹסֹס כָּלֵל דְּמִשְׁפַּחַת שְׁפִיר תְּמִידִין בַּר"ה אִפִּי אִי נִחְשָׁב לְמַנְיָן עוֹלָם פְּגוֹן שְׁנוּלָדוֹ בְּתוֹף ל' יוֹם שְׁקוֹדֵם ר"ה וַא"כ י"ל דַּלְהִי"מ ס"ל כְּשִׁיטַת הַתּוֹסֹס בְּנֹדָה ל"ב.

שְׁכַתְּבוּ שָׁם בְּדַעַת ר"מ דְּחֵינְשֵׁי לְמִיעוּטָא הוּא מְדַאֲוֵרִינְתָא וַא"כ בְּעֵינַיִן לַר"מ ז' יָמִים מַעַל"ע מַה"ת וַא"כ שְׁפִיר כ' דְּחֻשְׁבִּינּוּ מִשַׁעַה שְׁנֵרְאָה לְהִרְצָאָה לְדִידִי וּמִשְׁפַּחַת שְׁפִיר הָא דְּשַׁעוֹת פּוֹסְלוֹת בְּקַדְשִׁים לְדִידִי פִּינּוֹן דְּאִיְהוּ בְּעֵי ז' יָמִים מַעַל"ע מַה"ת וְהַתּוֹסֹס שָׁם דְּדַחוּ מִפְּחַ זֶה לְהִי"מ ס"ל הֵתֵם כְּשִׁיטַתְּם בְּחֻלִּין י"ב.

דַּר"מ רַק מְדַרְבְּנּוּ חֵינְשֵׁי לְמִיעוּטָא וּמְדַאֲוֵרִינְתָא מוֹדָה דְּאֲזַלִּינּוּ בְּתַר רַבָּא וַא"כ מַה"ת ל"ב ז"י מַעַל"ע גַּם לַר"מ וְכִינּוֹן שְׁפִין דְּסִבְרַת הִי"מ ע"כ הִיא רַק אֵלִיבָא דַּר"מ וַא"כ שְׁפִיר י"ל דְּהָא דְּמִיִּתֵי בְּחֻלִּין דְּאֲזַלִּינּוּ ב"ר מִשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וְאִינְיָה הוּא לְמֵאִי דְּקִי"ל כַּר"א דַּל' יוֹם בְּשַׁנָּה חֲשִׁיב שְׁנָה וּל"ק קוֹשְׁיָא הַתּוֹסֹס דְּעַרְכִּין כָּלֵל וַא"צ לֹמַר דְּחֻשְׁבִּינּוּ מִשַׁעַה שְׁנֵרְאָה לְהִרְצָאָה וַא"כ כְּשִׁעְבְּרוּ יב"ח מְלִיָּדָתוֹ הו"ל עֲבָרָה שְׁנָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנָה הוּא שְׁדַחְקוֹ לְהַתּוֹסֹס בְּחֻלִּין י"ב.

לֹמַר דַּע"כ ר"מ חֵינְשֵׁי לְמִיעוּטָא רַק מְדַרְבְּנּוּ וְלֵא פִי כַּמ"ש בְּאֶמֶת בְּדַרְךָ כ"ח: לְמַ"ד לְעַנְיָן נֶקֶב יֵשׁ לְוִשְׁט בְּדִיקָה מִבְּחוּץ ע"ש אוּ כְּפִירוּשׁ הַרְשֵׁב"א בְּחִידוּשֵׁי שָׁם וְנִרְאָה מִשׁוּם דְּאִי

הגוי אַמרינון דר"מ חנינש למיעוטא מדאורייתא א"כ ס"ל דבְעַי ז"י מעל"ע מה"ת וא"כ חשביון שְנֵה דקדושים משַעֵה שְנֵרָאָה להרצָאָה וא"כ מ"פ פסח וקדושים מא"ל הרי אַפְשָר דהי' מִשְׁהֵי להו יב"ח עם איזָה יָמִים דְעַדִּין לֹא עֲבָרָה שְנֵתוּ דָאז איפֹא חֲזָקָה מְדַחֵי יב"ח וְהִיכִי דַאיפֹא רַבָא וְחֲזָקָה הו"ל הַמְיָעוּט מְיָעוּטָא דְמְיָעוּטָא דְלֹא חֲנִינֵשׁ ר"מ כמ"ש בְּתוֹס' בַּכ"ד וע"כ פְּתָבו דַע"כ ר"מ דְחֲנִינֵשׁ לְמְיָעוּטָא הוּא רַק מְדַרְבְּנָן וְלִהְתוֹס' נְדָה הַגָּ' לְשִׁפְתָבו דר"מ חֲנִינֵשׁ לְמְיָעוּטָא מְדַאורייתא י"ל דס"ל דל"ה חֲזָקָה כִּינּוּן שְׁלֵא נְתַבְרָרָה כמ"ש גְבִי פ"א: וְהֵנָּה בְּאִנְפֵן אַחַר י"ל בְּיָשׁוּב ד' הִי"מ הַגָּ' לְדָלָא יְקֻשָּׁה עֲלֵיהֶם מְהָא דְשַׁעוֹת פּוֹסְלוֹת בְּקַדְוֵשִׁים דְאַיְפֹשֶׁר לְוֹמַר דְאַצְטְרִיף בְּגוֹן שְׁהַשְׁחִיטָה הִי בְיוֹם הַח' מְשַׁנְרָאָה לְהַרצָאָה וְהִזְרִיקָה הִי בְיוֹם שְׁאַחֲרִיו וְאַשְׁמַעִינוּן קָרָא דְעֲבָרָה שְנֵתוּ פּוֹסֵל גַּם אַח"ש קוֹדֵם הִזְרִיקָה וְאִי דַא"כ בְּלֹא הַפְּסוּל מְטַעַם לָן דְמָה ז"א דְמַכְח הַפְּסוּל דְלָן דְמָה הָא אִם עֲלָה לֹא יִרְד וְאַשְׁמַעִינוּן דְפְּסוּל מְשׁוּם עֲבָרָה שְנֵתוּ וְאַף אִם עֲלָה יִרְד וְשַׁעֲפִיז"נ לְיִישָׁב ע"ד הַחֲזִידוּד מַה דְקֻשָּׁה לְכַאוּרָה בְּש"ס חוֹלִין הַגָּ' לְבָהּ דְיָלִיף רַאב"י דְאַזְלִינוּן ב"ר מְשַׁעִיר הַמְשַׁתְּלַח דְיָלְמָא טְרִיפָה הוּא וְפְּסוּל מְשׁוּם דְאִין הַגּוֹרֵל קוֹבַע כּו' וְלְכַאוּרָה הִרִי כ' בְּתוֹס' שָׁם ד"ה חֲטָאת דְגַם ר"ש ס"ל דְאַזְלִי ב"ר וַא"כ הָא ר"ש ס"ל בְּיוֹמָא מ' דְהַגְרָלָה לֹא מְעַפְבָּא וַא"כ מְנַלְי לְרַאב"י רַב אֵלִיפָא דר"ש אָמְנָם י"ל דְהִרִי בְּאַמַּת הַקְּשׁוֹ אַמְאִי לֹא מִיִּתִי רַאב"י מְקַרָא דְיַעֲמַד חֵי פְּרַט לְטְרִיפָה וִי"ל דְהִרִי בְּאַמַּת הַקְּשׁוֹ הַתוֹס' בְּפ"א דְיָלְמָא מְשׁוּם חֲזָקָה וְתִי דְהִנֵּי חֲזָקָה שְׁלֵא נְתַבְרָרָה שַׁעֵה א' וִי"ל דְלֵהֲכִי לֹא מְבִיא הַקְּרָא דְיַעֲמַד חֵי כִּינּוּ דְכַבְרַהּ הַבְּאִנּוּ לְמַעְלָה דְבְרֵי הַתוֹס' שְׁכ' דַע"כ הַקְּרָא לֹא מְמַעַט רַק מ"ש בְּפִירוּשׁ דְהִינּוּ דְרוּסָה וְלַעֲנֵן דְרוּסָה הָא אֵיפֹשֶׁר דְמַשְׁהִינֵין לָהּ יב"ח עִם אִיזָה יָמִים כִּינּוּ דְמוֹנִין מְשַׁעֵה שְנֵרָאָה לְהַרצָאָה [נִישׁ לְהוֹסִיף עוֹד וְלוֹמַר דְאַף דְרַאב"י גּוֹפִי' ס"ל בְּחוֹלִין נ"ז: הַלְכָה טְרִיפָה יוֹלְדַת וּמַכ"ש דַס"ל טְרִיפָה חֵי כַמ"ש בְּתוֹס' חוֹלִין ק"מ.

בַּכ"ז הִרִי כ' בְּחִזְדוּשֵׁי מְהַר"ם שִׁיף ר"פ א"ט דְאַפִּי מֵאֵן דַס"ל טְרִיפָה תִי מוֹדָה בְּדְרוּסַת אַרִי דְאִינָה חֵי דְיָלְפִינוּ לָהּ מְקַרָא דְלְכָלֵב תְּשַׁלְיִכוֹן לְפִי דְרִשַׁת הַמְכִילְמָא וְהַרְמַב"ם הוּבָא בְּטִיו"ד ס' כ"ט דְרַק בְּשַׁאֲרֵי טְרִיפּוֹת ס"ל דַחֵי מְקַרָא דְזֹאת הַחֵי אִו מְבִין הַחֵי אֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵל וְע' בַס' לַב אַרִי שָׁם.

וְאַזְדָא בְּזָה קוֹשְׁיָה הַפְּלִתִי בְּסִי נ"ז שְׁהַקְּשָׁה דַל"ל לַר' יִנְאִי בְּזַבְחִים ע"ד: דְאוֹקְמ' בְּנֵתְעָרַב נְקוּבַת הַקּוֹץ בְּדְרוּסַת הַזָּאב לְוֹקְמ' בְּאִין הַדְּרִיסָה נִיכָר מְבַחוּץ וְאִי דַא"כ מְהִנֵי שְׁהִינִת יב"ח וְלָמָּה יִרְעָה ז"א דְהָא ר' יִנְאִי ס"ל בְּנֵדָה כ"ב.

דְטְרִיפָה חֵי וְאִין יב"ח סִמָּן וְלֵהֲאָמוֹר נְכוֹן דְבְּדְרוּסָה כ"ע מוֹדוּ דְאִינָה חֵי יב"ח] וּבְדְרוּסָה הָא הִנֵּי שְׁפִיר חֲזָקָה שְנֵתַבְרָרָה לְשִׁי הַסּוֹבְרִים דְטִיפַת דְרוּסָה אִינּוּ מְזִיק לְנֵלָד א"כ בְּנֵדָא לֹא נוֹלְדָה דְרוּסָה וְהו"ל חֲזָקָה שְנֵתַבְרָרָה בְּשַׁעֵה שְנֵוֹלְדָה.

וְלֵהֲכִי מִיִּתִי רַק מְהָא דְאִין הַגּוֹרֵל קוֹבַע כּו' וְלִפִּי"ז י"ל דַלְר"ש שְׁפִיר יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מְהַקְּרָא דְיַעֲמַד חֵי וְאִי דְמַשְׁהִינֵין לִי יב"ח ז"א דְלְדִידְנָי הו"ל עֲבָרָה שְנֵתוּ וְאִי דְמוֹנִין מְשַׁעֵה שְנֵרָאָה לְהַרצָאָה ז"א דַא"כ הִיכִי מְשַׁכַּחַת הָא דְאַמַר קָרָא שְׁעוֹת פּוֹסְלוֹת בְּקַדְוֵשִׁים וְאִי דַנ"מ לְעַנְנֵן דְאִי מְטַעַם לָן דְמָה אִם עֲלָה לֹא יִרְד כַּנ"ל ז"א דְהָא בְּמַתְנֵי זְבַחִים פ"ג.

ס"ל לַר' יְהוֹשֻׁעַ בְּדָם פְּסוּל אִם עֲלָה יִרְד וְכ' בְּפִיהַמ"ש לְהַרְמַב"ם שָׁם דַר"ש הוֹלֵךְ בְּשִׁטַּת ר' יְהוֹשֻׁעַ וַא"כ כִּינּוּ דְגַם מְשׁוּם דָם פְּסוּל אִם עֲלָה יִרְד א"א לְוֹמַר דְיִסְבּוֹר דְמוֹנִין מְשַׁעֵה

שְׁנֵרָאָה לְהַרְצָאָה וְשִׁפִּיר יֵשׁ הוֹכְחָה אֶלְיָבָא דַר"ש מִפֶּחַ הַקְּרָא דִּינְעֻמַּד חַי פְּרָט לְטְרִיפָה וְדו"ק: אוּלָם כ"ז הוּא רַק לְחִידוּדֵי וּבְאֲמַת דְּבָרֵי הַפִּיהַמ"ש לְהַרְמַב"ם הַנ"ל שְׂכַ' דַר"ש הוֹלֵךְ בְּשִׁיטַת ר' יְהוֹשֻׁעַ צ"ע מְזַבְּחִים פ"ד.

דְּמִבְּנֵי אֵיפְכָא אָמְנָם עַכ"פ דְּבָרֵי הַי"מ מְיֻשְׁבִּים שִׁפִּיר דְּלִמְאֵי דְקִי"ל דְּגַם בְּדָם פְּסוּל אִם עָלָה לֹא יֵרֵד שִׁפִּיר י"ל דְּמוֹנִין הַשְּׁנָה מְשַׁעָה שְׁנֵרָאָה לְהַרְצָאָה וְיִתְיַיִשׁב עַפִּי"ז מְאֵי דְמִקְשִׁין בְּסוּגֵיָא דְנִזְבָּחִים ע"ד הַנ"ל דְקָא' בְּנֵלְהוּ כַר' יִרְמְיָ' ל"א דְמוֹקֵי בְּנִלְד טְרִיפָה כַר"א לֹא מוֹקְמֵי וְתַק' הָאֲחֻרוֹנִים לְשִׁיטַת הַסּוּבָרִים דְּפָרָה מְעוֹבְרַת שְׁנֵרָבְעָה מְזִיק טִיפַת הַדְּרִיסָה לְהוֹלֵךְ א"כ הו"מ לְאוֹקְמֵי בְּנִלְד טְרִיפָה פְּזָה שְׁנֵרָסָה הָאִם.

וְנִרְאָה דְהַרֵי בְּאֲמַת הַקְּשָׁה הַכּו"פ לַר"ל דְּמוֹקֵי הֵתָם פְּגוֹן דְּאִיעֵרַב בְּנִפְלִיָה אֲמֵי קְתָנֵי יִרְעוּ לְיִשְׁהִינְהוּ יב"ח וְתֵי דְמִיָּרֵי בְּקִדְשִׁים דְּצָרִיכִין לְהִיּוֹת בְּנֵי שְׁנָתָן וְאֵי יִשְׁהָא אוֹתָן יב"ח יְהִי עֲבָרָה שְׁנָתָן וְא"כ לְפִי"ז י"ל דְּלֹא הו"מ לְאוֹקְמֵי בְּנִלְד דְרוּסָה פִּינּוֹן דְּהַטְעָם מְשׁוּם דְּטִיפַת הַדְּרִיסָה מְזִיק לְנִלְד א"כ מְהֵנִי שְׁהִיַת יב"ח וְאֲמֵי קְתָנֵי יִרְעוּ וְאֵי דַא"כ עֲבָרָה שְׁנָתָן ז"א דְלִפִּי הַהֲלָכָה הָא מוֹנִין הַשְּׁנָה מְשַׁעָה שְׁנֵרָאָה לְהַרְצָאָה א"כ יוֹכַל שִׁפִּיר לְהַשְׁהוֹתוּ יב"ח עִם עוֹד אֵינָה יָמִים וְלֹא יְהִי עֲבָרָה שְׁנָתָן וְהַבֵּן אָמְנָם דְּבָרֵינוּ לֹא יִתְקַנוּ לְפַמ"ש לְמַעְלָה בְּשֵׁם הַפְּלִתֵי דְבִימֵי הַגְּמָרָא הֵי צָרִיכִין בְּשְׁהִיַת יב"ח דַּס' טְרִיפָה שְׁס"ה יָמִים פְּמִנִין יְמוֹת הַחֲמָה וּמִבְּנֵי אֵיפְכָא בְּיוֹמָא ס"ה: דְלַעֲנִין עֲבָרָה שְׁנָתָן קִי"ל כְּרַבְּנָן דְּלֹא בַעֵי שְׁס"ה יָמִים רַק יב"ח מִיּוֹם לְיוֹם וְא"כ פְּגֻדָה הַז' יָמִים שֶׁל הַרְאָיִת לְהַרְצָאָה אֵיפְכָא י"א יוֹם שְׁיָמוֹת הַחֲמָה יִתְרִים עַל יְמוֹת הַלְבָנָה וּמִמִּילָא עֲבָרָה שְׁנָתָן וְע"כ יִסְבוּ דְבָרֵינוּ אֶלְיָבָא דְהַחֻלְקִים וְס"ל דַּל"ב גַּם בְּשְׁהִיַת לְהוֹצִיא מִס"ט רַק יב"ח מִיּוֹם לְיוֹם: מַעֲתָה נָשׁוּב לְהַנִּידוֹן שְׁאָנוּ עֲסוּקִין בּוּ בְּעוֹף שְׁנִיטַל חֲרָטוּם הָעֵלְיוֹן אִם מְהֵנִי מַה שְׁמַטְלַת בִּי צִיִּים זֶה חֲצֵי שְׁנָה הִנֵּה ד"ז דְּנִיטַל חֲרָטוּם הָעֵלְיוֹן שְׁמַקּוּרוֹ הוּא מַד' הַרְמַב"ם ז"ל בְּנִיטַל לְחֵי הָעֵלְיוֹן בְּבַהֲמָה דְטְרִיפָה וְה"ה בְּעוֹף בְּנִיטַל חֲרָטוּם הָעֵלְיוֹן כַּמ"ש בַּתְּבוּ"ש ס' ל"ג וְהִנֵּה הַרְמַב"ם ז"ל בַּתְּשׁוּ' לְחַכְמֵי לְוִנְיָל הַבִּיאוּ הַכ"מ בַּפ"ח מַה' שְׁחִיטָה הַכ"ג כ' לְעֲנִין נִיטַל לְחֵי הָעֵלְיוֹן שְׁאֵע"ג שְׁטְרִיפּוֹת זֶה לֹא הַנּוֹזֵפֵר בְּשׁוּם מְקוּם בְּדַח"ז ל"מ הוּא טְרִיפָה לְפִי שַׁעֲפ"י דְרָף הַטְּבַע א"א לוֹ לְחִיּוֹת בְּלַעֲדֵי לְחֵי הָעֵלְיוֹן פְּאֶשֶׁר הָאֲרִיף בְּהַסְפָּר הָעֲנִין עַפ"י יְסוּדֵי חֲכָמַת הַטְּבַע ע"ש וְלְכַאוּרָה הַרֵי כ' הַרְמַב"ם פ"י מַה' שְׁחִיטָה הַי"ב וְאִין לְהוֹסִיף עַל טְרִיפּוֹת אֵלוּ פְּלִל שְׁפָל שְׁאִירַע לְבַהֲמָה אוֹ לְחֵי אוֹ לְעוֹף חוּץ מֵאֵלוּ שְׁמֵנוּ חֲכָמֵי הַדּוֹרוֹת הַרְאִישׁוֹנִים וְהַסְפִּימוּ עֲלֵיהֶן בְּבִתֵּי דִינֵי יִשְׂרָאֵל אֵיפְשֶׁר שְׁתַּחֲנִי וְאִפ' נוֹדַע לְנוּ מְדַרְף הַרְפּוּאָה שְׁאִין סוּפוֹ לְחִיּוֹת עַכ"ל וְא"כ לְכַאוּרָה הָאִיף הוֹסִיף הַרְמַב"ם טְרִיפּוֹת נִיטַל לְחֵי הָעֵלְיוֹן שְׁלֹא נִמְנָה בְּגְמָרָא עַפ"י שְׁחַקֵּר חֲכָמָתוֹ מְדַרְכֵי הַרְפּוּאָה שְׁא"א לוֹ לְחִיּוֹת הֵלֵא הוּא סוֹתֵר לְפָסְקוֹ הַנ"ל וְכַדָּא רִיב"ב בְּחֻלְיִין נ"ד.

וְכִי לְהוֹסִיף עַל הַטְּרִיפּוֹת יֵשׁ אֵין לָהּ אֶלָּא מַה שְׁמֵנוּ חֲכָמִים. אָמְנָם בְּאֲמַת לְק"מ כְּמוֹ שְׁבִיָּאָר בַּתְּבוּ"ש ס' ל"ג בְּעֲנִינְיָמוֹק הַלְשׁוֹן עִם הַטְּוִלְטַלְתַּת דְטְרִיפָה דְאִין זֶה מוֹסִיף עַל הַטְּרִיפּוֹת פִּינּוֹן דְּגְמִירֵי לֹן כֹּל שְׁאִין כְּמוֹהָ חֵי טְרִיפָה אֶלָּא דְאֵלוּ י"ח טְרִיפּוֹת שְׁנֵאֲמָרוּ לְמַשָּׁה מְסִינֵי אָנָן ל"ה יוֹדְעִין מְעַצְמֵינוּ שְׁמַחְמָתָן א"א לְחִיּוֹת אֲבָל הַדְּבָרִים הַיְדוּעִים וּבְרוּרִים שְׁא"א לְהַבַּע"ח לְהַתְקַיִּים מִחֲמַתּוֹ הוּא בְּכָלֵל שְׁאִינָה חֵי לֹא תֹאכַל ע"ש וְכֵן הוּא בְּנִיטַל לְחֵי הָעֵלְיוֹן דַּע"ג דַּכ' הַרְמַב"ם דְּבַמָּה שְׁהוּא חוּץ מִמָּה שְׁמֵנוּ חֲכָמִים אִפִּי נוֹדַע

לנו מדרכי הרפואה שאין סופו לחיות אין להוסיף על הטרופות היינו לגזור טריפה בהחלט דנימא דלא יועיל גם אם רואין שחי' יב"ח או ילדה כמו שאין מועיל לשאר נדאי טריפה וכמו שמתבאר מד' הרמב"ם בהלכה י"ג שם וז"ל וכן אלו שפנו ואמרו שהן טריפה אעפ"י שגראה בדרכי הרפואה שבידנו שמקצתן אינן ממייתין ואיפשר שתחיל' מהם אין לה אלא מה שפנו חכמים שנא' עפ"י התורה אשר יורוה עכ"ל ומוכן עפ"מ שהאריה בתשו' הרשב"א ח"א סי' צ"ח דבאותן הטרופות הודאין והמנויות והמנספמות בדברי חז"ל ל"מ שהיית יב"ח פיון דטרופות ידועות הן ובלי שום תנאי נאסרו ואי איפשר להן בשום צד לבא לידי היתר לעולם שא"כ אתה מוציא לעז על דברי חכמים דל"מ כנגד זה עדות המעידין שחיו יב"ח ויבטל המעיד ואלף פיוצא בו ואל תבטל נקודה אחת ממה שהסכימו בו חכמי ישראל הקדושים הנביאים ובני נביאים ודברים שפאמרו למשה מסיני האמתיים והמקונימים עכ"ד.

ונה הוא רק בטרופות שפנו חז"ל דבהם פתיב עפ"י התורה אשר יורוה אכל מה שהפוסקים גזרו טרפות ע"י מה ששיערו עפ"י חכמת הרפואה שא"א להם לחיות כניטל לחי העליון להרמב"ם ונמוק הלשון להרוקם בזה אם חיו יב"ח הם פשרין דכיון דלא נמנו במנין הטרופות שבגמרא ל"ש לגזור עליהם טריפה בהחלט דהו"ל כמוסף על הטרופות פנ"ל ולכך אם אינרע שחי יב"ח הוא פשר ולא איכפת לן אם יהי' הכחשה להשפלת הטבע כמו שהאריה בכי"ב בכו"פ סי' מ' ע"ש ונהרי בפלתי סי' ל"ג כ' דבניטל לחי העליון גם להרמב"ם ל"ה רק ס' טריפה ובש"ע כ' רק דראוי לחוש לדבריו ובאמת הרבה מהראשונים ז"ל חולקים עליו בזה אבל עכ"פ חיות ולידה נלפענ"ד דמועיל ונהרי רבים מהפוסקים פתבו דגם בפלוגתא דרבננותא מהני יב"ח ועכ"פ בניטל החרטום בעוף בודאי מהני הטלת ביצים.

זהו מה שנלפענ"ד בזה. הארכתי קצת למען הראות לו חביבותי' גבן ולי מה יקרו אמרותיו הטהורות להשתעשע עמו בפלפולא דאורייתא והי' שלום מאד"ה כנפשו היקרה ונפש ידידו דור"ש באהבה: סי' נא נשאלתי מחכם א' בענין סירכא מינה ובה על קמט והלכה הסירכא ע"י מעו"מ והקמט לא נתפשט מאליו רק ע"י שמירס השו"ב בידיים בכח במקום שהוא נתמלא הקמט ושנה לשאר הריאה.

ונה תשובתי. הנה היכי שנתפשט הקמט לאחר שעברה הסירכא במעו"מ העלה בתב"ש ובפמ"ג בסי' ל"ט בשפ"ד ס"ק כ"ח דכשר בהפ"מ עכ"פ פיון דאנו רואין שמתחמת הסירכא נתקמט ורק היכי שנסאר הקמט מחמירים ע"ש ונהנה ראיתי בס' דעת קדושים מהגה"צ מבוטשאטש זצ"ל בסי' ל"ז סק"י שכ' דבסירכא דבוקה מקמט אין למשמש בכח להשוות הקמט רק בגפיחה בכח ולא בי' פלל.

אולם יפה תמה המגיה שם דמ"ש מהעלאת פסוי בשר ע"ג בועה דמהני ומה שכ' דאולי משום דקמט פעמים יש בו חשש קצת יונש וליובש ל"מ ריכוף בתחבולות שי"ל בפי' ל"ה חוזר כמ"ש בתבו"ש סי' ל"ו ס"ק נ"ו עכ"ד לא ידענא מאי דמיון הוא זה לנ"ד דהתם כ' התבו"ש גבי יבש שאין ליתן בו חמין ביותר שאיפשר שיתרכך היובש של הריאה ע"י החמין שטבען לרכך ובכבש גמור ל"מ ריכוף ע"י תחבולות וזהו דוקא ע"י המצאת פעולה חיצונית דהוי כמו ע"י רפואה דבדאי ל"מ לענין טריפות דיבש ויש

להביא עוד ראיה לזה מד' הש"ס חולין מ"ו: בקא דקא רבא התם בריאה שביבשה דהשיעור כדי שתיפרד בצפון כמאן כר' יוסי בן המשולם דתניא איזו היא יבשה שאם תינקב ואינה מוציאה טיפת דם ר"י בן המשולם אומר יבשה כדי שתהא נפרכת בצפון אפ"ת רבנן גבי אונן בכור דקא שליט בי' זיקא לא הדרא בריא אבל ריאה דלא קא שליט בה אוירא הדרא בריא ולכאורה ל"ל לאיפלוגי מפת דאון בכור לא הדרא בריא משום דשליט בי' אוירא הרי שפיר יוכל לומר דבשיעור זה הדרא בריא ע"י רפואה ונהרי כ' התוס' בכורות ל"ח: ד"ה וסימניה דהיכי דאינו מתרפא מאליו חשיב מום ע"ש ולכך שפיר ס"ל לרבנן דבשיעור זה ג"כ הוי מום משא"כ לענן טריפות הריאה לא מיטרף כיון דהדרא בריא ע"י רפואה או שאר תחבולה חיצונית אע"כ דפשיטא לי' להש"ס דלענן טריפות יבש ל"מ היכי דלא הדרא בריא ממילא.

וכל זה הוא דוקא ע"י פעולת רפואה לרככו אבל ע"י מירוס בידים איפשר דמהני דמה לי מירוס בידים או נפיחה בלח. אמנם באמת ביבש ממש קיי"ל דל"מ אפ"ל חוזרת ע"י נפיחה יתירה כמ"ש בשמ"ח סי' ל"ו סכ"ח ולכך ל"מ גם ע"י משמוש ידים.

ולחכי נמי כ' בשמ"ח סעיף ל"ד לענן צמקה בידי שמים דמהני בדיקת פושרין גם לדידן דמ"מ בעינין שפתחור מאלי' ולא שפתחור ע"י משמוש ומיעוץ אבל בנ"ד דאינו רק חשש יבש ועכ"פ כיון דחזינין דמהני אם חוזר הקמט ע"י נפיחה בלח ה"ה דמהני ג"כ אם נתמלא ע"י משמוש ידים דאמרינן דבחי' הי' מלא ואח"כ נתקמט כדא' בסופה כ"ג: כיון דמיתא כוונא.

וכי"ב כ' בתב"ש סי' ל"ז ס"ק ל"ד לענן הקיף בשור בבועה בשיפולי שפשראינו שע"י המשמוש הנקפה אמרינן שגם בחי' היתה כף רק שע"י מיתה נדעף הבשר ממקומו ומביא שהמנהג פשוט אצל הבודקים למשמש היטב עד שתעלה הקיף בשור ע"ש והלא באטום מבואר בפוסקים דמשמשים בידים היטב מקום האטום אולי יפתחו הסמפונות וכ' בלבו"ש סי' ל"ו ס"ק ע"ג דראוי לעשות כן כמו בכל מילי דריאה שבודקין וממשמשין הרבה ועושין כל המצאות שיכולין ע"ש.

נהרי במראות האסורות קיי"ל דאין פוסלות אם אחר הנפיחה והמירוס בידים חזרו למראה ריאה כמ"ש בשמ"ח סי' ל"ח סי"ב והכי מבואר בפיהמ"ש להרמב"ם פא"ט על המשנה דנאלו פשרות בבהמה כו' וז"ל ואינה טריפה באלו הגנונים אלא אחר נפיחה והמירוס בידים אם עמד גוונו כעין האיסור אסור עכ"ל ומוכח מדבריו שם דמראות הפוסלות מחשש יבש קאתינין עלה ואפ"ה מהני אם חוזר ע"י מירוס בידים וה"ה בנ"ד.

ובאמת לא ידעתי למה יגרע מסירכא שלכ"ס מבועה שכ' בס' דעת קדושים שם דאפי' מתכסה מקום הבועה שמתח הסירכא ע"י משמוש ידים בלח מהני ואמאי לא יועיל זה בקמט. ומצינו ג"כ לענן בועה ע"ג גבשושית וכי"ב דהדין דאם עור הבועה משתנית למראה ריאה כשר מובא בתבו"ש סי' ל"ז סק"ח ד' הפר"ח שכ' בשם מהריב"ל שמשפתדליו להעלות בשור על הבועה וע' בש"ע סי' נ"ב לענן נפלה לאור דפוסל באברים אדומין שהוריקו ואם ע"י שליחה חזרו למראהו כשר כ' בש"ע שם סק"י בשם הרמב"ם דאפי' לא חזרו ע"י שליחה רק אחר המירוס בידים ג"כ כשר ע"ש ומכ"ש בריאה שבחי' יבש

היא מרחפת ומתנועעת בנדאי תלנין שפתי' ע"י רחיקתה ותנועתה התמידי היתה כמו שהיא עתה אחר המירוץ בימים ול"ה קמט.

שו"ר בס' דע"ק סי' ל"ו ס"ק ל"ה שמיקל גם הוא בקמט לצורך פשמתמלא ע"י משמוש ידים בכת. ולפענ"ד אין מקום להחמיר בזה בפרט שרבים מהאחרונים מכשירים גם בנשא הקמט אחר הסרת הסירקא ועכ"פ אין להוסיף חומרא לומר דל"מ גם פשנתפשט הקמט ע"י משמוש ומירוץ והדבר ברור בעיני להכשיר בזה: סי' נב בעזה"י יום ג' ר"ח ניסן תרמ"ו לפ"ק סטרי.

שלום וברכה להרבני המופלג השו"ב מוה' דוד נ"י מלידי פה פה קהלתינו. מקתבך הגיעני והנני לתשובתך עד"ש בריאה שהוקשרה ע"י היפר סדק ויצאה מהסדק סירקא ונסרקה לאונא שלישיית אם סגי במיעוץ הסירקא בלבד או צריך ג"כ להפריד הדיובק לפ"ד השמ"ח בסי' ל"ט סט"ו בסירקא פסדון ודבוקה למקום אחר צריך למעוץ בסירקא בכסדון ג"כ ואם הסירקא פפולה אזלא ע"י מיעוץ והפסדון לא אזלה ע"י מיעוץ טריפה וא"כ גם בנ"ד אם אנו חוששין לסברת הר"ן דהקשר הסדק הוא דאמרינו דהנני אוני דיזה ניהו אלא דסריכי בכסדון הא צריכין להפריד הדבק והחוש מעיד דא"א להפריד בלי בצבוי ונפשו בשאלתך איך לנהוג בזה: הנה בגוף הדין של התבו"ש הנ"ל חולק עליו הלבושי שרד וכ' דמה בכך שהסירקא פסדון לא עברה הרי תר"ל ל"ה פיון דהוא משם אחד א"כ אף שהראשנה סירקא גמורה היא מאי הוי הא בכסדון פשירה אם לד' רש"י לפי שנסתם הנקב ומכ"ש להתוס' פיון דעברה הסירקא השני' שהיינו חוששין שמה היא שלכ"ס וסופה להתפרק וכינון דאזלה במיעוץ הלא אזיל התפשט.

ובראש אפרים סי' ל"ט ס"ק נ"ג כ' דכשהכפולה נדבקה לא מב' אונות הללו ועברה הכפולה לחודא ע"י מיעוץ אפי' שלא בהפ"מ פשר ושם בס"ק נ"ב כ' דאם היא דבוקה לאונא אחרת או לדופן נ"כ פשר בהפ"מ עכ"פ.

והנה היכי שאנו רואין סירקא פסדון ממש הסברא נותנת לומר דצריך שתעבך גם הכסדון במעו"מ משום דבלא"ה יש לחשוש שמה שלכ"ס שרשה פתוח אלי מקום שיוצאת הכסדון והנ"ל פולה התפשטות הסירקא שלכ"ס וא"כ לא עברה עדיין כל הסירקא ואנו הלא בעינו להסיר כל שורש הסירקא עד שלא ישאר שום ריש.

איברא דלכאורה יש להתבונן מהיכי תיתי לחוש לזה הלא קיי"ל דאם נסתפק אם הוא בחיתוץ או בגב פשר משום נשחטה הותרה וא"כ גם בספק זה דשמה הוא ממשה השלכ"ס הי"ל להכשיר אכן י"ל דהדבר קרוב יותר לאיסור דכיון שיוצא מסירקא זו בנדאי הוא ממשה התפשטות הסירקא דשלכ"ס ומישה שייכי בהדדי והרי באמת בש"ע התניא ז"ל סי' ל"ט פוסק דספק פסדון טריפה וה"ר מתשו' תשב"ץ ח"ב סי' פ"ט ולפענ"ד יש לחזק דבריו עפי"מ דמבואר בתוס' חולין מ"ז.

בשם רבינו גרשון ותשובות הגאונים דגם סירקא בכסדון צריך בדיקה וכ"כ ברמ"א סי' ל"ט ס"ד בשם י"א א"כ איכא ס"ס לאיסורא. אמנם בנ"ד שאין אנו רואין לעינינו סירקא פלל וליכא למ"ד שיהי' צריך בדיקה בכה"ג עכ"פ ל"ה בכה"ג רק ספק השקול ומכשרינן מטעם נשחטה הותרה והרי בס' בית מאיר סי' ל"ט סי"ז כ' דדין סירקא שלכ"ס אינו

ונדאי אלא ספק קרוב לנדאי ולכן בדאיכא עוד ספק מוקמינן בחדות היתר דנשחטה
הותרה ע"ש וע' בתבו"ש רס"י כ"ט מ"ש בשם הרשב"א בזה וכ"ש הוא לנ"ד.

ומלבד זה י"ל דאף דהר"ן נתן לזה שם סירכא בכסדרו ביש היפר סדק מ"מ אין עליו
דין סירכא אלא דכשיש סדק שיערו רז"ל דבהכי רביתיהו שמתחלת ברייתו הם שנים
ומפח ליחות הריאה ששואבת כל מיני משקה יחדיו ידבקו וכשגדלה הריאה גדלו האונות
ומתרחבין ומתחזקין עד שמתחברים כתיומת באופן שא"א להפריד בין הדבקים.

וע' בלבו"ש סי' ל"ט ס"ק ע"ו שדוחה ד' התבו"ש שם שרוצה להוכיח מהא דשיעא
כאנפתא לענין דבוקה בין החיתוכים ע"ש. והנה אף שמדברי המרדכי פא"ט נראה שנתן
ע"ז דין סירכא בכסדרו ממש מדמביא רא"י מזה לענין סירכא בכסדרו בין אונא לאנפה
דכשרה ע"ש בכ"ז מוקצה הוא מן הדעת לומר שצריכין להפריד הדיבוק אחר שעברה
הסירכא הפולה ע"י מעו"מ דאף אי שאר סירכא פסדרו הי' צריף להעבירה היינו משום
דלא סמכינן אחזקת נשחטה הותרה היכי דיכול לברורי ע"י מיעוץ משא"כ בזה הלא
א"א לברורי דהרי כל עיקר מעו"מ הנהוג גבן שהוא קליפה כ' האחרונים שהוא מפח
היתר מעשה דרינוס שמביא הט"ז דכשנלקפת הסירכא מוכח שאינו דיבוק עצמי רק
לבוש פרוס על הריאה וכ"ז בסירכא ממש משא"כ בשיעא כאנפתא דמכשרינן ע"י היפר
סדק הא ידעינן שהוא דבק טוב ונתחברו עד שהיו לאחדים וכשר משום דהכי רבית'
וכבר השיגו הב"א ושאר אחרונים על הכו"פ שר"ל דבעינו שיהיו להם בפנים קרומים
בפ"ע אלא דאפי' אין להם רק קרום א' הסדק מחשיבם לשנים א"כ מה יועיל לן המיעוץ
אפי' אי הי' אקפטר להפרידם וכינן דא"א לברר ע"י מיעוץ הא שפיר סמכינן להכשיר
מפח נשחטה הותרה: ולבר מן כל דין הרי באמת אנו תופסין לעיקר טעמו של היש"ש
דמש"ה מהני היפר סדק שזהו לאות שדבוקה בתולדתה ובפנים סדורה פהלקתה כמ"ש
הרא"פ סי' ל"ה ס"ק י"ג והרא"י שהרי אנו נוהגין להטריף בסירכא למעלה מחצינו אף
אם היא סירכה מעיקרה לסופה כמבואר בסי' ל"ט וכ"כ שם סק"מ דאין לנו להשען כ"א
על טעם זה שפשיש ספק אמרינן שגברא קף ומבפנים סדורה כשאר ריאות בכדי להכיל
הרוח שבקרבה ע"ש ועי' בשו"ת תמים דעים להרא"ב ד סי' י"א: והנה מה שהביא מעלתו
מד' הפמ"ג בדיני תר"ל אות י"ב שכ' שאם במקום הסדק יש בועה יש להסתפק אי הוי
תר"ל מטעם דשמא סרוכין בכסדרו הרי דפשיטא לי' דהוי סירכא ממש הנה אם פננת
הפמ"ג פההבנה הפשוטית הוא תמוה דהרי בועה היוצאת מסירכא פסדרו בלי חלון ל"ה
תר"ל כמבואר בט"ז סי' ל"ז ול"ט.

ועוד דהרי כ' שם בזה"ל ובועה על הסדק או מראה כשירה או תלוז' יש לעיין בי' אי
ל"ה ב' לריעותא כו' ואי כפשוטו האף מציינן למימר דיהי' תר"ל הרי סירכא וסירכא
ל"ה תר"ל פיון דהוי משם אהד ומ"ש בט"ז סי' ל"ט סק"ט לענין סירכא כפולה שאם
נדבקות למק"א ל"מ מיעוץ משום דהוי תר"ל הלא באמת תמה עליו בפמ"ג שם דהרי הוי
משם אהד.

ושע"כ נראה להגיה בדברי הפמ"ג דמ"ש או תלוז' האי או ט"ס וצ"ל ותלוז' והבנה
דמסופק אם יש בהסדק בועה ותלוז' או מראה כשרה ותלוז' אי חשיב תר"ל פיון דבעינן
ששני הריעותות יעמדו במקום אהד והכא פיון דהסדק מחשיב לי' כב' אונות הלא אינם

עומדין במקום א' א"ד פֿינן דבכ"ז מְחַנְבְּרִים הָמָּה הו"ל בְּמַקּוֹם א' אָכֵן בִּשְׁפ"ד ס' ל"ה ס"ק מ"ד גִּסְתַּפֵּק בְּאַמַּת בְּאַנְנָא וְאַנְמָה בְּזָה הָאֵלְפֵן כְּשֵׁישׁ בּוּעָה בִּסְדֵק אִם הָיִי תר"ל וְשֵׁם שְׁפִיר אֲתִי עֲלָה מִטַּעַם רִיעוּתָא דְסִינְרָא בְּפִסְדֵּן פֿינן דְּבִין אִוּמָא לְאַנְנָא הָיִי רִיעוּתָא אִפִּי בְּדִלְכָא חֲלוּן וְלַדְעָתִי הַקְלוּשָׁה נִרְאָה בְּאַמַּת דְּאִין רִיעוּתָא דְסִינְרָא כַּה"ג חֲשִׁיבָה לְהַצְטַרֵּף לְרִיעוּתָא אַחֲרֵת פֿינן דְּאִין עֲלָה דִין סִינְרָא מִמֶּשׁ וְכַנ"ל: ס' נג וּבְעֵינֵין מֵאִי דְקִשְׁיָא לָךְ עַל דְּבֵרֵת הַפִּמ"ג יו"ד בְּפִתְיָה לְסִי ל"ה שְׁכ' בְּחֶסְרוֹן כְּכ"ף פְּפוּפָה דְטֶרְפָּה בְּאִין הַפ"מ אִם הַחֶסְרוֹן הַזֶּה הוּא בֵּין חֲתוּכֵי דְאַנְנָא וְנִסְרָף סְבִיב הַמַּקּוֹם הַחֶסֶר רְחוּק קֶצֶת מִמַּקּוֹם הַחֶסֶר בְּאַנְפֵן דְל"ה תר"ל וּמְדוּבָק בְּאַנְנָא חֲבֵרְתָּה לְרִש"י דְאִין סִינְרָא בְּלֹא נֶקֶב וּכְסֻדְרֵן כְּשֵׁרָה מִשׁוּם דְּאִין סוּפֹו לִיפְסֵק וְהָיִי סְתִימָה מְעֵלְיָא ה"ה פֶּאן וְתַמְהָת ע"ז דְּהָרִי לְרִש"י דְּהַטַּעַם דְּסִינְרָא כְּסֻדְרֵן כְּשֵׁרָה מִשׁוּם דְּכְסֻדְרֵן הָיִי סְתִימָה מְעֵלְיָא הֲלֹא צָרִיף שְׁיִכְסֶּה הַסִּינְרָא אֵת פִּי הַנֶּקֶב כַּמ"ש בַּמִּש"ז ס' ל"ט סק"ד בְּשֵׁם הַפֶּר"ת וְהָכֵא הָרִי הַסִּינְרָא הוּא סְבִיב לְמַקּוֹם הַחֶסֶר וְלֹא בְּמַקּוֹם הַחֶסֶר גּוּפִי דְאִל"ה הָיִי תר"ל.

הַנָּה לְכַאוּרָה יָפָה הָעֵינִידוֹת יוֹתֵר מְזָה כ' בַּתְּבוּשׁ ס' ל"ט ס"ק י"ז עַמ"ש הִיש"ש דְּכִשְׁחַתָּה הַסִּינְרָא כְּסֻדְרֵן בְּסִפִּין סְמוּף לְבִשְׁר אִפִּי מִפְקָא זִיקָא כְּשֵׁר דְּמַקְנֻדָּם הִי סְתִימָה מְעֵלְיָתָא וּמִפְקָפֵק ע"ז הַתְּבוּשׁ דְּמִרְש"י מִשְׁמַע דְּצָרִיף שְׁתַּהֲלִי הַסִּינְרָא בְּתוּף הַנֶּקֶב גּוּפִי שְׁיִקְרָשׁוּ הַמְשָׁקִין וְיִדְבְּקוּ בְּפִנְיָמִיּוֹת הַנֶּקֶב וְיַעֲשׂוּ עוֹר חֲדָשׁ כְּאֵלוֹ הִי מִתְחַלֵּת בְּרִייתָא כּוֹן וְלֹא סָגִי בְּמִשְׁקִין שְׁזָבוּ לַחוּץ מִמַּעַל לְהַנֶּקֶב ע"ש וְהָכֵי מוּכַח בְּאַמַּת מְלִשׁוֹן הַתּוֹס' בְּחֻלִּין מ"ח.

ד"ה אָמַר רַבִּינָא שְׁכ' וְז"ל דְּכִינֵן שְׁהַסִּינְרָא. קִינִימַת וְסוּתְמַת כָּל הַנֶּקֶב לֹא יִתְפָּרֵק עוֹד כּוֹ ע"ש אָמַנְם זְהוּ דְּנִקָּא כְּשֵׁאֲנֵוּ רֹאִין נֶקֶב בְּפִנְעַל דְּמִפְקָא זִיקָא אָבֵל בַּג"ד בְּחֶסְרוֹן מִבְּחוּץ הֲלֹא בְּאַמַּת בַּפִּמ"ג בְּפִתְיָה לְסִי ל"ט הֲבִיא ד' פִּירוּשִׁים בְּדַבְּרֵי רִש"י וְז"ל בְּסִינְרָא בְּכְסֻדְרֵן וְלֵד' הַמְשַׁמֵּרֵת הַבַּיִת בְּשִׁי רִש"י אֲנָא חֲבֵרְתָּה סוּתָם בְּנֶקֶב שְׁבִין חֲתוּתוּכִים אָפֵס דְּחִיּוּשֵׁינֵן שְׁמָא פ"א לֹא יִסְתַּמְנָה וְכִשְׁפֵּרוּכִין לְהַדְדִי יִתְלַפְּדוּ וְלֹא יִתְפָּרְדוּ וְתַמִּיד הָאֲנָא הָאֲחֵרֵת סוּתָם כְּמוֹ בְּרִיאָה שְׁנִיקְבָה וְדוּפֵן סוּתְמַתָּה דְכִשְׁר וְהוּא דְסָבִיף וְכִי לֹא סָבִיף טְרִיפָה א"כ מְצִינֵוּ טְרִיפָה שְׁחֻזְרַת לְהַכְשִׁירָה וְע"כ מִשׁוּם דְּאֲנֵן אֲמַרִּין דְּדוּפֵן סוּתְמַתָּה וְהָיִי סְתִימָה דְּמַעֲיָקְרָא אָפֵס דְּחִיּוּשֵׁינֵן שְׁמָא בְּרוּב הֵימִים לֹא יִסְתַּמְנָה הַדוּפֵן אָבֵל פִּי סָבִיף תּוֹ אִין מִתְפָּרְקִין וְה"ה בְּסִינְרָא בְּכְסֻדְרֵן ע"ש וְכֵן הֵבִין הַב"י ס' ל"ט בְּדַעַת הָעֵיטוֹר בְּשִׁי רִש"י וּבְזָה סָרָה מִהֵר תְּמִיחַת הַתּוֹס' בְּחֻלִּין מ"ו: עַל שִׁי רִש"י בְּסִינְרָא בְּכְסֻדְרֵן הָרִי קְרוּם שְׁעֵלָה מִחֲמַת מִפָּה בְּרִיאָה אִינֵוּ קְרוּם וְלְהָאֲמוֹר הָרִי ל"ה הַהֲכָשֵׁר מִפֶּחַ הַסִּינְרָא רַק מִשׁוּם הַגָּנֵת אֲנָא חֲבֵרְתָּה וְהָיִי סְתִימָה דְּמַעֲיָקְרָא וְהַסִּינְרָא הוּא רַק כְּדִי שְׁנַדַּע שְׁהַסְתִּימָה תַּהִי לְעוֹלָם וְלֹא תִתְפָּרֵק וְכ"כ בְּאַמַּת בְּתוֹס' שְׁם אַח"ז אֵלָא שְׁכ' דַּא"כ לִיפְלֹג וְלִתְנִי בְּכְסֻדְרֵן גּוּפָה ע' א"ז ה' טְרִיפּוֹת וּבְאַמַּת נִרְאָה כַּד' הַמְשַׁמֵּרֵת וְהָעֵיטוֹר הַנְּ"ל מַד' רִש"י גּוּפִי בְּחֻלִּין מ"ג ד"ה אִינֵוּ קְרוּם שְׁכ' וְז"ל דְּכָל נְקוּבֵי דְטְרִיפּוֹת לֹא מְהַנִּי לְהוֹ סְתִימָה דְּסִלְקָא בְּהוֹ לַאח"ז וְל"ד לְרִיאָה שְׁנִיקְבָה וְדוּפֵן סוּתְמַתָּה וְלִסְתִימַת כְּבַד בְּמָרָה וְלִסְתִימָה דִּירִיכִים בְּחֻלְחוּלֵת דְּהָוָה סְתִימָה דְּמַעֲיָקְרָא הוּא עַכ"ל וְהוּא תְּמוּזָה דְּהָרִי סְתִימַת דוּפֵן דְּבַעֲיָנִין סָבִיף הָא ל"ה סְתִימָה דְּמַעֲיָקְרָא כְּדַפְרִיף בְּאַמַּת בַּגְמ' שְׁם מ"ח.

מאי לאו כה"ג וכדמשני התם לא למעוטי קרום שפעלה מחמת מפה בריאה דאינו קרום פירש"י אבל סתימת דופן סתימה מעלייתא היא משמע לכאורה דטעמא הוא משום דהוי סתימה חזקה דאין סופה להתפרק ולא משום דהוי סתימה דמעיקרא ועפירש"י חולין מ"ט: ד"ה טרפשא דלבא כו' ובתוס' שם ד"ה חלב טהור.

שע"כ נראה דגם התם הוי הפונה במאי דמשני לא למעוטי קרום שפעלה מחמת מפה דהיינו משום דהוי סתימה דסלקא. לאח"ז וסופה ליסתר כמ"ש בסי' ל"ו בט"ז סק"ד ובש"ך סק"ו ועס"מ"ד בט"ז ס"ק י"ג ובש"ך ס"ק ט"ו.

משא"כ בסתימת הדופן דהוי סתימה דמעיקרא דעיקר ההכשר משום הגנת הדופן ומאי דבעינין סביה משום דחיישינן שפ"א לא יסתמנה הדופן וכי סביה תו אין מתפרקין כד"ה מ"ה ונהעיטור הנ"ל ודמי שפיר לסתימת הכבד למרה או סתימת היריכים לחלחולת וה"ה בסירקא בכסדרו מהני הגנת האונא חברתה פנ"ל והלכך דוקא פשיש נקב ממש בין החיתוכים אף למטה מחציין שהחיתוכים נוגעין זב"ז לא סמכינן אהגנת אונא חברתה אף שיש סירקא מלבד מ"ש הרמ"א בסי' ל"ט סי"ח דמצד המנהג אנו מטרפין גם בסירקא לדופן וכבר אמרו בחולין מ"ח: לענין דימוי הסתימות אין אומרים בטריפות זו דומה לזו וא"כ אין למדין סתימת אונא מסתימת דופן עתבו"ש סי' מ"ו סק"ב לבר מן דין הרי אנו מחמירים בכל הפירושים שבש"י רש"י בסירקא בכסדרו ולאיינה פירושים פשיש נקב בפועל טריפה ועכ"פ בעינין שייכסה הסירקא את פי הנקב אבל בחסרון כף כפופה שהוא חומרא בעלמא ובש"ע סי' ל"ו ס"ח פוסק באמת להכשיר ונהביא ד' הרמב"ם בשם ניש מי שאוסר עחמ"ח אה"ע סי' א' ס"ק י"א מ"ש בשם תשו' מ"ע ונהרמ"א דמחמיר שם הוא רק מצד המנהג וע' בס' הארוך מש"ך שם שדוחה ד' האוסרים מהלכה ובפמ"ג בשפ"ד פוסק להקל בהפ"מ ולכך לפ"מ דקאי הפמ"ג הנ"ל בחקירתו שם להך צד דחומרא דחסרון מבחויץ הוא מטעם שסוף הקרום לינקב לענין זה כתב שפיר להכשיר דסמכינן אסברת מ"ה ונהעיטור הנ"ל דמהני הגנת אונא חברתה ומהני דיבוק הסירקא שסביב החסרון להדקם אהדדי דלא נחויש שפ"א יתפרדו בשום פעם וכנ"ל ונהרי חזינו דבטריפות חסרון כף"ף כפופה מהני גם קרום שפעלה מדכ' בטו"ז שם ס"ק י"ג להכשיר באם עוקץ אחד ארוך מחבירו אפי' למאן דמחמיר משום דכיון דאותו הצד התחיל להתרפא גם השני יתרפא ע"ש ונהרי בטריפות גמור ל"מ אם נתרפא דהוי קרום שפעלה מחמת מפה וע"כ משום דבלא"ה הוי חומרא בעלמא סמכינן אסברא פל דהו: ונהגה בפמ"ג שם כתב דלהרמב"ם חסר הוא טריפות בפ"ע הללמ"מ אף בין החיתוכים טריפה ונהיינו משום דלגבי נקב מועיל סתימה אבל לגבי חסרון ל"מ סתימה משום דהחסרון אינו מתמלא בכך והר"ז דומה למ"ש הש"ך בסי' מ"ו.

סק"ג בשם האו"ה דבנקיבת הטחול ל"מ סתימה פיון דבעינין שיעור לחסרונו ע"ש ועכו"פ סי' ל"ו ס"ק י"ב לענין יבש כ' ג"כ דבחסרון ל"מ סתימה. ונהגה באמת א"ז החו"ד בליקוטים לסי' ל"ו הכריח דע"כ אפי' למאן דמטרפין חסר מגוף הריאה ולא ניקבה למאי דקיי"ל חסרון מבפנים ל"ש חסרון אין הטריפות מצד חסרון פלל רק מטעם שסוף העור לינקב וכמ"ש התבו"ש בכל טריפות הריאה שהוא מה"ט דאל"ה תקשי בהא דאותיב ר"א לעולא בחולין מ"ז: מהמשנה דהריאה שניקבה או שחסרה מאי חסרה אילימא

מבחינו היינו ניקבה ומאי קושיא הרי אצטריף למיתני חסרה דהוא תחת סוג חסרה דל"מ סתימה משא"כ בניקבה א"ו דליפא טריפות בריאה רק משום נקובה או סופו לניקבה אמנם באמת בכ"מ ובב"י מבואר דלד' הרמב"ם חסר הוא טריפות בפ"ע ונלפענ"ד לתרץ דלא תקשי ע"ז מד' הגמ' הנ"ל ע"ד הפלפול דהנהא' התם דף מ"ח.

אר"נ ריאה שניקבה ודופן סותמתה פשיטה אמר רבינא והוא דסביף בישרא א"ל רב יוסף לרבינא ואי לא סביף מאי טריפה א"ה פי סביף נמי דהא תניא ניקב פסול מפני שהוא שותת נסתם פשר מפני שהוא מוליד ונהו פסול שחוזר להכשירו ונהו למעוטי מאי לאו למעוטי כה"ג לא למעוטי קרום שעלה מחמת מפה בריאה דאינו קרום ובתוס' שם מובא בשם רב שר שלום גאון דר"נ ורבינא פליגי ור"נ מכשיר אפי' לא סריף וסביף מדפריף רב יוסף לרבינא ולא לר"נ וצריף להבין טעם פלוגתתו ובאמת מלשון הגמ' משמע דרבינא בא להוסיף על דברי ר"נ.

ונלפענ"ד דרבינא בא לומר דהו דיןא דר"נ דריאה שניקבה ודופן סותמתה פשיטה דזהו דוקא בנקב שאין בו חסרון משא"כ בנקב שיש בו חסרון פינו דב' סוגי טריפות יש בריאה ניקב וחסר ולגבי פסול נקב מועיל שפיר סתימת הדופן כר"נ משא"כ לענין חסר הא ל"מ סתימת הדופן דאפתי החסרון לא נתמלא ולכך בעיניו שיהא הנקב סביף ומהנדק בפשר דאז מתמלא החסרון ומה"ט כתב באמת הרא"ה בבדה"ב דהא דקא' והוא דסביף בבישרא דהיינו הסירכא דבוק ונקנס בפשר הריאה ע"ש והיינו פדי שיתמלא החסרון ור"נ דלא קא' זה עכצ"ל דס"ל דליפא טריפות בריאה רק נקובה ולזה מועיל שפיר סתימת הדופן בעצמו ואילו הי' טריפות דחסר בפ"ע לא הי' מועיל מה דנסבף אח"כ ונתמלא בפשר דאין טריפה חוזרת להכשירה.

ורבינא פליגי וס"ל באמת דטריפה חוזרת להכשירה ורק קרום שעלה מחמת מפה ל"מ משום דסופו ליסתר ולכך שפיר מהני סביף בנקב שי"ב חסרון. והנה בחולין ע"ו.

מפרש עולא הא דקתני במשנה התם למעלה מן הארבוה טריפה כנגדו בגמל ניכר היינו הקולית אבל עצם השוק שנחתה פשר וכ' הרא"ש בשם הרמב"ן דאע"ג דניטלו צוה"ג טריפה אם חותה אח"כ כל עצם השוק חוזר להכשירו ואף הרא"ש דפליגי עלי' שם היינו משום שלא מצינו טריפה חוזרת להכשירה בידי אדם אבל אם נחתה ממילא גם הרא"ש יודה דחוזר להכשירו ע"ש ובחולין ס"ח: אסיק בתיובתא על עולא התם מהברייתא דמה טריפה פינו שנטרפה שוב אין לה היתר כו'.

אבל עולא בעצמו ס"ל באמת דטריפה חוזרת להכשירה. ולפי"ז י"ל דזהו דקא' דאותיב ר"א לעולא דייקא מהו מתניתין דהריאה שניקבה או שחסרה דאי חסרה מבחינו היינו ניקבה וליפא למימר דקתני חסרה דל"מ סתימה פנ"ל ז"א דהרי בנקב בריאה לא אשכחן סתימה רק סתימת הדופן ושם הא מועיל סתימה גם בחסר באופן דסביף בבישרא ומתמלא החסרון ומה לי סתימת הדופן בעצמו או סביכת הפשר ואי דאין טריפה חוזרת להכשירה וא"כ פשחסר ל"מ פשמתמלא אח"כ בפשר ולא משכחת סתימה בחסר ז"א דעולא לשיטתו הרי ס"ל באמת דטריפה חוזרת להכשירה פנ"ל ונשפיר מועיל גם בחסר פדסביף וממילא מנושב לפי"ז קוש' התוס' בחולין מ"ח: בהוא מחטא דאשכח בחיתוכא דריאה כו' הדר שדרוה לקמ' דר"א וטרפה א"ל והא רבנן מכשירי א"ל הן

הכשירו שיודעים מאיזה טעם הכשירו אנו מאיזה טעם נכשיר דילמא אי הוי ריאה קמן הוי מינקבה והק' בתוס' שם דמשמע דר"א ס"ל דחסרון מבפנים ל"ש חסרון מדמטרין רק מטעם דשמא אי הוי ריאה קמן מינקבה ולעיל אקשי לעולא מהו מתניתין דהריאה שניקבה או שחסרה ולדברינו א"ש דהתם פריה מהו מתני' רק לעולא לשיטתן' ואיהו לנפשין' ל"ה צריף למיתי עלה מטעם חסרון מבפנים אלא דלהכי קתני חסרה לאורווי דל"מ בי' סתימה ואי דהא הוי סתימה פשהוא סביה ז"א דאיהו ס"ל אין טריפה חוזרת להכשירה ול"מ סביה פיון שנטרפה פעם א'.

ומה נכון לנישב בזה קושין' המהרש"א שם שהקשה בהא דפריה התם טעמא דלית' הא אית' ולא מינקבה פשירה וקא אר"נ ההוא סמפונא דריאה דאינקב טריפה ומשני ההוא בלחבירו אתמר והקשה המהרש"א למאי דס"ד דר"נ ס"ל אפי' ניקב סמפון לבשר טריפה א"כ איך נפרנס הא דקתני במשנה רש"א עד שתינקב לבית הסמפונות דמשמע דדוקא בניקבה מבחוץ לסמפון הגדול אבל בניקב סמפון לבשר הריאה פשר נרבנו לא פליגי עלי' בהא.

ונראה עפ"מ שהקשה עוד המהרש"א שם דאמאי פריה דוקא למאי דקא ר' אמי דילמא אם איתא ריאה קמן הוי מינקבה ולא פריה פריה על רבנו דמכשירי מהא דר"נ ונלפענ"ד לנישב דהנה באמת יל"ד איך ס"ד דהש"ס דבניקב לבשר ג"כ טריפה אטו ל"ה ידע דבשר סותם.

אמנם י"ל דהנה בהו טריפות דנקיבת הסמפון יש ב' טעמים אם משום הסמפון עצמו או שסוף לינקב הקרום כמ"ש בפלתי סי' ל"ו. והנה בפמ"ג במש"ז סי' ל"ו סק"ט הביא בשם הכנה"ג דאם נמצא מחט תחובה מקצתה בסמפון ומקצתה בבשר הריאה טריפה דאין מי שיגן עליו והשיג הפמ"ג עליו דא"כ איך מצינו מחט בריאה פשירה הא מיד שעבר בתוך סמפון מעל"ע נטרפה ואיך תחזור לכשרותה פשיצתה לתוך בשר הריאה נהרי קיי"ל טריפה אין לה היתר ע"ש אמנם באמת אי נימא דאין טריפות דנקיבת הסמפון מצ"ע רק משום שסוף הקרום לינקב א"כ ל"ש בזה טריפה אין לה היתר פיון דעדיין ל"ה עלה שם טריפה מאחר דהטריפות הוא ע"ש סופו וכיון דנכנס פולו לבשר הריאה שוב אין סופו לינקב הקרום וכדקיי"ל בסי' מ"א בטרפיש הכבד פיון דאין הטריפות מצ"ע מהני בי' גם קרום שעלה מ"מ ועתבו"ש שם ובפמ"ג סי' מ"ב סק"א.

ולפי"ז י"ל דהגמ' בס"ד הי' סובר דנקיבת סמפון הוא טריפות מצ"ע ור"נ מטריף אפי' בנמצא פל המחט בתוך בשר הריאה משום דר"נ לטעמין' דטריפה אינה חוזרת להכשירה פנ"ל וא"כ נהי דבשר סותם מ"מ פיון שנטרפה מיד פשעבר המחט בסמפון מעל"ע שוב אין לה היתר ולכך פריה שפיר אפי' אם איתה לריאה קמן הוי מינקבה אמאי פשרה לרב אמי דוקא פיון דאיהו ג"כ ע"כ ס"ל דטריפה אינה חוזרת לכשרותה מדקא' הטעם משום דילמא אם איתה לריאה קמן הוי מינקבה וכן"ל וא"כ גם בניקב לבשר טריפה מה"ט משא"כ על רבנו דמכשירי לא הו"מ למיפרו דדילמא אינהו ס"ל כרבינא דטריפה חוזרת להכשרה ומשני ההוא בלחבירו אתמר אבל לבשר פשר משום דבאמת טריפות דנקיבת הסמפון אינו מצ"ע רק שסוף הקרום לינקב וא"כ ל"ש אין טריפה חוזרת להכשרה פיון דל"ה עלה שם טריפה פנ"ל.

ומעתה מְיוֹשֶׁבֶת גַּם קִוְשֵׁי הַמְהַרְשֵׁ"א הָרֵאשׁוֹנָה דְלֵהֶס"ד לֹא הוּ"מ לְמִפְנֵי לר"ש דקא' עד שְׁתִּינְקַב לְבֵית הַסְּמָפוֹנוֹת פִּינּוֹן דְּהָא דס"ד דְּגַם לְבָשָׁר טְרִיפָה הוּא מְשׁוּם דְּנִטְרָפָה פ"א שׁוֹב אֵין לָהּ הֵיטֵר וְזֵה ל"ש רַק בְּנוֹקְבַת ע"י מַחַט מִשָּׂא"כ בְּנֻקְבַת שַׁע"י חוּלִי הָא ל"ש זֵה וְשִׁפִּיר פָּשָׁר בְּנֻקְבַת לְבָשָׁר מְשׁוּם דְּהַבְּשָׁר סוּתָם וְאַזְדָּא נְמִי לִפִּי"ז מַה שְׁהַקְשָׁה רַש"י וְ"ל שָׁם בְּהָא דְמִשְׁנֵי הוּא בְּלִחְבִּירוֹ אֲתָמֵר דְּאַפְתִּי בְּלִיטָא לְרִיבָא קָמֵן גִּיחוּשׁ דִּילְמָא אִינְקַב לְחִבְרֵי וְתִי דְאַחְזוּקִי רִיעוּתָא לֹא מְחַזְקִינִין וְלִכְאוּרָה לִפ"מ שְׁהַעֲלָה הַש"ף בְּסִי' נוֹן דְּבְרִיעוּתָא מְחִיִּים לֹא מוֹקְמִינִין אַחְזָקָה וְה"נ הָנִי רִיעוּתָא מְחִיִּים וְלִהְאָמוֹר נְכוּן דְּכִינּוֹן דְּלִמְסַקְנָא הָא ס"ל דְּטְרִיפּוֹת דְּנֻקְבוֹת הַסְּמָפוֹן אִינוּ מַצ"ע רַק מְשׁוּם שְׁסוּף הַקְרוּם לִיפְסֵק א"כ הָרִי פְּבָר כ' א"ז הַחוּ"ד שָׁם דְּרַק הֵיכִי שְׁיֵשׁ דְּבָר הַטּוֹרָף לְפָנֵינוּ פְּגוּן נֻקְבַת בְּרִיבָא וּבנ"מ אִז מְחַמְרִינִין בְּרִיעוּתָא מְחִיִּים מִשָּׂא"כ הֵיכִי שְׁאִין הַסְּפֵק רַק בְּהַרְיַעוּתָא פְּגוּן בְּנִשְׁבַר הַגַּף שְׁאִין הַרְיַעוּתָא מַצ"ע רַק שְׁהוּא רִיעוּתָא לְחוּשׁ לְנֻקְבוֹת הַרִיבָא בְּזֵה לֹא מְחַמְרִינִין בְּסִפְיָא אִף שְׁהוּא רִיעוּתָא מְחִיִּים ע"ש וְה"נ בְּנֻקְבוֹת הַסְּמָפוֹן שְׁהוּא אִינוּ דְּבָר הַטּוֹרָף רַק רִיעוּתָא לְחוּשׁ לְנֻקְבוֹת הַקְרוּם בְּזֵה לֹא מְחַמְרִינִין אִף שְׁהוּא רִיעוּתָא מְחִיִּים וְדוּק: וּבְדָבָר מַה שְׁהַעֲרִירוֹת בְּדָבְרֵי הַפּ"ג הַנ"ל בְּסִי' ל"ט סק"ד שְׁכ' שְׁד' הָרָא"ה שְׁיֵשׁ נֻקְבִים שְׁדַרְפֵּן לְהַעֲלוֹת אַרוּכָה וְכַשְׁנִסְתָּם אַגמ"ל דל"ה טְרִיפָה מְעוּלָם וְדָבָר זֵה מְסוּר לְמִי שְׁאָמֵר וְהִי הַעוּלָם שְׁזֵה אִינוּ רַק בְּנֻקְבַת מְחַמַּת חוּלִי וְלֹא בְּנֻקְבַת שַׁע"י קוּץ אוּ מַחַט וְע"ז תְּמַתָּה מַד' הַש"ף בְּסִי' מ"ו סק"ב שְׁהַבִּיא בְּשֵׁם הַתּוֹס' וְהַפּוֹסְקִים דְּאַפִּי הַמַּחַט תְּחַבֵּב בְּנֻקְבַת וְחֵלֵב טְהוֹר סוּתָם פָּשָׁר וּמְבּוּאָר.

הִיפּוּף ד' הַפּ"ג הִנֵּה אֵין אֲנִי רוּבָא בְּזֵה שׁוּם סְתִירָה לְד' הַפּ"ג דְּהַתָּם מִיָּרִי בְּחֵלֵב שְׁדָבוּק שָׁם בְּתוּלְדָה וְאֵין אֲנִי צְרִיכִין לְבֹא לְסִבְרַת הָרָא"ה אֶפְסֵי מַה שְׁהַבֵּאתָ מַד' הַדג"מ בְּסִי' מ"ט שְׁכַתְבַת מְתַחֲלָה לְחֵלּוֹק ע"ד הַבָּאָר עֲשֵׂק לְעַנְיָן שְׁוֹמֵן שַׁע"ג הַקּוּרְקוֹן שְׁבַעוּפּוֹת מְפּוֹטְמִים דְּמִנֵּי סְתִימַת הַשְׁוֹמֵן שַׁע"ג מִפְּחַ סְבַרַת הַר"ן וְהָרָא"ה הַנ"ל אֶמְנָם אִטּוּ גַבְרָא אַגְבָּרָא קָא רְמִית בְּאַמַּת הַפּ"ג מְחַלְקֵי בְּזֵה עִם הַדג"מ וְלַפְעַנ"ד נִרְאִין דְּבָרֵי הַפּ"ג בְּזֵה עַפּ"מ ש' בְּנִימוּקֵי יוֹסֵף ר"פ הַחוּלֵץ בְּהָא דֵּא' בְּנ"מ אַגמ"ל דֵּהִי"ד בְּדָבָר דְּאִי אֶמְרִי אַגמ"ל מוּכַח שְׁהִי הַדָּבָר פֶּן לְמַפְרַע כְּמוֹ עֵתָה פְּגוּן שְׁקִידָשׁ אַחַת מְב' אַחֲיוֹת דָּאָם יְבֵא אֵלֶיהוּ וְיֵאמֵר אוּתָהּ קִידָשׁ א"כ הִיא הִיא שְׁנִתְקַדְשָׁה לְמַפְרַע מִשָּׂא"כ בְּחוּלֵץ לְמַעַנְבְּרַת אִף שְׁהַפִּילָה אַח"פ מ"מ אֵין הַדָּבָר מוּכְרַח שְׁבַשְׁעָה שְׁנַחֲלָצָה ג"כ הִי עוֹמֵד הַנִּלְד לִיפּוּל וְלִכְרָה ל"א בְּזֵה אַגמ"ל ע' בְּתוֹס' שָׁם וְה"ה דִּי"ל הֵכִי בְּנ"ד דְּבַשְׁלָמָא בְּנֻקְבַת שְׁנִתְהַנְ' ע"י חוּלִי וְנִתְרַפָּא אַח"פ י"ל דְּאִיגְלָאִי מִיְלְתָא שְׁל"ה הַחוּלִי חֲזַק כ"כ וּבְטָבַע הִי עוֹמֵד לְהַתְרַפָּא לְכַף שְׁפִיר אֶמְרִי דְּכְשִׁנְתְּרַפָּא אַגמ"ל שְׁל"ה טְרִיפָה מְעוּלָם מִשָּׂא"ר בְּנֻקְבַת שְׁנִתְהַנְ' ע"י תְּחִיבַת קוּץ אוּ מַחַט הָרִי בְּנִדְאִי אִי הִי הַמַּחַט נִשְׂאָר שָׁם לֹא הִי מְתַרְפָּא וְרַק ע"י סִיבָה מְקַרִּיִת חֲזָרָה הַמַּחַט לְאַחוּרֵי וְנִתְרַפָּא הַנֻּקְבַת א"כ ל"ש לְזִמְרָה דְּכְשִׁנְתְּרַפָּא אַגמ"ל שְׁל"ה טְרִיפָה דְּהָא אִינוּ מוּכְרַח שְׁאִז הִי הַמַּחַט עוֹמֵד לְחֲזוֹר לְאַחוּרֵי: וְעַפ"י סְבַרַת הַפּ"ג הַלְזוּ אֶמְרַתִּי לְבָאָר מ"ש בְּתוֹס' וְהָרָא"ש וְהַר"ן חוּלִין כ"ח: וְכ"ה בְּרַמ"א סִי' ל"ג ס"ד לְעַנְיָן הָא דִּינִשְׁבַּ לּוֹ קוּץ בְּנֻשְׁט דְּחִיּוּשֵׁינוּן שְׁמָא הַבְּרִיא דל"ש חֲשַׁשׁ שְׁמָא הַבְּרִיא רַק בְּנֻקְבַת שַׁע"י קוּץ וּמַחַט וְלֹא בְּנֻקְבַת שַׁע"י חוּלִי.

וְנִרְאָה לְהַסְבִּיר טְעָמוֹ שֶׁל דְּבָר עַפ"מ שְׁהַקְשׁוּ בְּתוֹס' חוּלִין מ"ג: וּבִיבְמוֹת ל': בְּהָא דְּחוּשְׁשֵׁין שְׁמָא הַבְּרִיא נִימָא נִשְׁחַטָּה הַתְּרָה וּמ"ש בְּתוֹס' שָׁם דְּשְׁכִיחַ לְאַיְסוֹר יוֹתֵר

מלהיתר באמת ברא"ש שם בשם הראב"ן כתב דלא שכיח לאיסור יותר ע"ש אמןם
נראה להכריח מזה באמת כד' הפוסקים דניקב הנשט דהוא נבילה הוי פסול בשחיטה
ול"ש נשחטה הותרה.

אמןם עדיין צריך להבין דהתינוח להך פירוש דשמא הבריא ניקב ואין לנשט בדיקה
מבחוץ לענין נקב שפיר שייך לומר דהוי ספק בשחיטה משא"כ להפירוש שמא הבריא
נתרפא א"כ הוי הטריפות מלפני דהוי קרום שעלה מחמת מכה ונהרי טעמא דל"מ קרום
שעלה משום דסופו ליסתר עתבו"ש סי' ל"ו ס"ק י"ג ובפמ"ג שם וא"כ הרי מבואר
בכו"פ סי' ל"ג לענין ניקב זה שלא פנגד זה דל"ה רק טריפה פינו דהטעם הוא משום
דסוף שיתרמו אהדדי וכל שהטריפות הוא ע"ש סופו ל"ה נבילה רק טריפה וכ"כ הלבוישי
שרד בחידושי דינים לענין חסרון בגלגולת ע"ש והסברא נותנת כף דבשלקמא טריפה
שפיר הוי מלפני דסופו לינקב ולא תחי' י"ב חודש אבל לא נבילה דמה בכך דסופו
לינקב השתא מיהא לא ניקב ובריאה ושלמה היא עדיין וא"כ ה"ה בקרום מחמת מכה
בנשט אף דסופו להתקלקל וליסתר והוי טריפה אבל נבילה ל"ה משום זה דהשתא מיהא
נתרפא וא"כ שייך שפיר נשחטה הותרה והדרק"ל דאמאי חיישינן שמא הבריא וכן קשה
באמת על לשון הרמב"ם פ"ג מה' שחיטה הלכה כ"א שכתב נמצא קוץ עומד בנשט ה"ז
ספק נבילה שמא ניקב הנשט ועלה בו קרום במקום נקב ולהנ"ל הא ל"ה נבילה בכה"ג.

אמןם באמת י"ל עפ"ד הרמב"ם שם ה' י"ט וכ"ה שי' הבי' סי' ל"ג דניקב הנשט הוי
נבילה מחיים א"כ פינו דקודם שנתרפא חל עליו שם נבילה לכך אף שנתרפא לא פקע
ממנו שם נבילה דאין פסול חוזר להכשירו.

אמןם אפתי תקשי למ"ש הר"ן והרא"ה הנ"ל בסירכא בכסדרן דלכי נסתם אגמ"ל דנקב
זה הי' עומד לסתימה ולרפואה ול"ה טריפה מעולם א"כ כמו כן י"ל לענין נקובת הנשט
דלכי נסתם ונתרפא אגמ"ל דל"ה עלי' מעולם שם נבילה אכן לד' הפמ"ג הנ"ל א"ש
היטב פינו דבנקב שע"י קוץ ומחט הא ל"ש סברת הר"ן והרא"ה הנ"ל ומעתה מוכן
היטב מ"ש התוס' והראשונים הנ"ל דבנקב שע"י חולי ל"ח שמא הבריא פינו דבנקב
שע"י חולי הלא שייך שפיר סברת הר"ן והרא"ה הנ"ל א"כ אמרינן שפיר נשחטה
הותרה ול"ח שמא הבריא וז"ב ונכון בס"ד: ומה נכון ליישב בזה מה שנתקשה בתבו"ש
סי' ל"ג סק"ח בדברי התוס' חולין כ"ח הנ"ל שמקשין לשי' רש"י דלענין נקב ג"כ אין
לנשט בדיקה מבחוץ האיך קתני ניקב זה בלא זה כשר הרי כשניקב הפנימי יש לספק
שמא ניקב גם החיצון והקשה התבו"ש דהרי גם לשי' התוס' דס"ל יש לנשט בדיקה
מבחוץ לענין נקב ולדידהו ע"כ הא דחוששין בנשט שמא הבריא הפי' שמא נתרפא א"כ
אמאי ניקב זה בלא זה כשר נחוש שמא נתרפא ולהנ"ל יתיישב שפיר דהנה בתוס' שם
כ' ודחוק לומר שנתקב בא מחמת חולי ובחיצון אין ניקב שום חולי וע"כ פונתם דאין
לדחוק ולומר בדיעינין שנתקב בא מחמת חולי דהרי א"א להפיר וכינון דהוא ספק ע"י
קוץ ג"כ יהי' אסור כמ"ש הרמ"א בס' ל"ג.

אמןם הרי באמת הקשה הט"ז בסי' מ"ט דאמאי לא נכשיר בספק ע"י חולי ס' ע"י קוץ
מלפני ס"ס שמא ע"י חולי ואת"ל ע"י קוץ דילמא לא ניקב עור השני ות' הכו"פ שם
דבנקובת הנשט דהוי ס' בשחיטה ל"מ ס"ס דאיכא חזקת איסור דשאינו נבוט ע"ש והנה

מבואר בפוסקים בסי' ק"י דהא דל"מ ס"ס במקום תזקה הוא דוקא אם בצד האיסור הוא איסור מן הלט והתזקה איסור הוא נדאי להך צד אבל אם גם בצד האיסור התזקה מן הפקת שפיר אמרינו ס"ס.

ולפי"ז התניח אם הספק הוא אם עדיין ניקב העור הב' ואינו ניכר דאז פשהו נקוב הרי יש בנדאי חז"א שא"ז לקף ל"מ ס"ס משא"כ פשאנו מסופקים אם נתרפא דאז הרי ליפא החז"א דשא"ז רק להך צד שניקב ע"י קוץ אבל בהספק ע"י חולי הרי אפ"ה ניקב ונתרפא ג"כ ליפא חז"א דשא"ז דבמחמת חולי הא שניקב סברת הר"ן והרא"ה ול"ה נבילה רק טריפה פנ"ל.

ובדבר קצרה י"ל למ"ש בפמ"ג סי' ל"ג בכונת הפלתי הנ"ל דלהכי ל"מ פאן ס"ס במקום תזקה פינו דל"ה ס"ס גמור דהוי משם אחד ע"ש וא"כ הרי קיי"ל דהכי דיש נ"מ בין הספקות ל"ה משם אחד וא"כ בחשש דנתרפא הרי יש חילוק בין הספקות דאם הוא מחמת קוץ הוי נבילה ובמחמת חולי הא ל"ה רק טריפה פנ"ל א"כ הוי ס"ס גמור ומהני גם במקום תזקה והבן: ואם פנים אנחנו בזה נבא לנישב עפ"י הצעתינו הנ"ל דברי רש"י ז"ל בתולין מ"ג: דפי' על הא דאמר עולא ישב לו קוץ בנושט א"ח שפא הבריא ונ"ל אין חוששין שפא נקב הי' והבריא והוי קרום שעלה מחמת מפה בנושט ואינו קרום ואני שמעתי והבריא לשון ניקב כמו וברא אותם בתרבותם עכ"ל ונראה מזה דלא ניחא לי לרש"י לפרש כפי' הא' הבריא נתרפא פדחזינין פדפריה מ"ש מס' דרוסה פירש"י ונ"ל דמשום דעל ארי ביניהו אמרינו שפא דרס ומצרכינין להו בדיקה והכא לא אפשר למיבדקה דנקב משהו בעור חיצון של נושט לא מינכר הרי דתופס רק הפי' הב' שפא הבריא ניקב ובמסקנא דקא' נמצאת אתמר אבל ישב חיישינו פירש"י ונ"ל שפא ב' העורות ניקבו והבריא החיצון הרי דתופס רק הפי' שפא הבריא נתרפא ואי דרש"י ז"ל אתא לאשמעינין רבותא בזה דבישב חיישינו אפ"ה אם גם הפנימי לא ניקב מעל"ע דליפא חשש ניקב אפ"ה חיישינו שפא נתרפא וכמ"ש בפ"ה סי' ל"ג סק"ד אמנם אין זה דרכו של רש"י ז"ל דהוא פרשן ולא פסקן ולדברינו יבא ע"נ דהנה לכאורה יש לעיין בהך חששא דשפא נתרפא דהוא ע"כ רק אי ס"ל דניקב הנושט הוי נבילה מחיים פנ"ל והרי כ' אחי הט"ז הגאון מהר"י הלוי בתשו' שהעתיק בט"ז סי' כ"ז לענן שבירת מפרקת ורוב בשר דכינון דהוי נבילה מחיים א"א שיתדקו השברים אהדדי ונתרפאו ע"ש א"כ איך נחוש בנושט שפא נתרפא הרי פינו דהוי נבילה מחיים א"א להתרפא והעירני לזה הרב מ' יהושע העליר נ"י אבד"ק בארזיש פעת דומ"ץ דפה"ק ואי דניחוש שפא ניקב העור הפנימי ונתחב גם בעור החיצון אף לא מעל"ע וחסר הקוץ לאחוריו אידי דגמדה לי' ופשוטא לי' ונתרפא מקצת העור הפנימי ובעור החיצון הי' הקלוקול הולך ומכאיב עד שניקב מעל"ע ואינו ניכר עתוס' חולין מ"ח: ד"ה דילמא ובשמ"ח סי' ל"ו ס"ה ובתב"ש שם וא"כ רפואת העור הפנימי הי' טרם שנעשה נבילה מחיים פינו שאז ל"ה עדיין העור החיצון ניקב מעל"ע ז"א דבכה"ג פינו דל"ה נבילה מחיים מעולם הא ל"ה רק טריפה משום דסופו ליסתר פנ"ל ושוב אמרינו נשחטה הותרה ופשיטא דא"ח פנ"ל.

ובלא"ה באמת בפמ"ג סי' ל"ג במש"ז סק"ד ובסי' מ"ח ס"ק ח"י כ' דבכה"ג אפ"ה טריפה לא הוי ע"ש וא"כ הדרכ"ל. אמנם באמת לק"מ דשם בתשו' הג' מהר"י הלוי מייירי דלא

ניכר שום ריעותא פלל פמבנאר שם ובזה שפיר פתב דהיכי דהוי נבילה מחיים א"א שיתרפא באופן שלא יהי ניכר שום ריעותא אבל בנשט לא מיבעיא פשהפנימי ניקב מעל"ע בנדאי יש לנו לספק שמה גם העור החיצון ניקב ונתרפא ואינו ניכר דאין לנשט בדיקה מבחון אלא אפי' אי גם הפנימי לא ניקב מעל"ע הרי עכ"פ ניכר ריעותא דניקב בעור הפנימי וא"כ התנח על המסקנא דינשב תישינו יתכן שפיר פירוש זה דשמה נתרפא אבל בהא דא"ח דמייירי בנמצא ולא ניכר שום נקב בזה שפיר לא ניחא לרש"י הפירוש דשמה נתרפא כיון דבהא פשיטא דא"ח דממ"נ אי ניקב הנשט הוי נבילה מחיים הא א"א שיתרפא לגמרי שלא יהי ניכר שום ריעותא ואי ניקב הנשט ל"ה נבילה מחיים וכמ"ש באמת הש"ך והפר"ח א"כ פשיטא דאמרנו נשחטה הותרה כנ"ל ודוק.

ובעיקר הדין של הפר"ח שהביא הפמ"ג הנ"ל ע' במש"ז סי' ל"ג סק"ד בשם הפמ"א בענין כ"ב והזמן לא ירשגי להאריך עוד פעת. את חג המצות תחוג בדיצות וביתרון הכשר כנפשוך ונפש הדור"ש באהבה: סי' נד יום ד' טוב אלול תרנ"ד לפ"ק סטרי.

ברכת שמים מעל תחול על ראש פבוד הרב התריף המופלג חכם וסופר מוה' ברוך באסעחיש נ"י דומ"ץ דק"ק גלינא יצ"ו מכתבו הגיעני והנני לתשובתו עד"ש באחד שהי לו פלוב מלא עוף ומצאו שם עוד בחודש פסלו העבר עוף אחד מת לא נודע מי הכהו ולמחרתו ראו בורח משם שרץ אדמה הולך על ארבע הנודע בשם לאסיעע ובדקו בין העופות ומצאו בתרנגולת אחת בכרבלתה צרירות דם סמוך והמקום ההוא ברז"ן בלא"ה ונפוח קצת ולא שאלו לשום מורה והביצים שהטילה אז מכרו לנכרים וגמרה בחורף מלהטיל ביצים וזה שבועים שוב התחילה מחדש להטיל ביצים ובאה השאלה לפניו והורה לאסור התרנגולת ושומרוה לעכו"ם ומיתנה לפניו וגם הביצים ימכור שבורים לעכו"ם פמבנאר בש"ך יו"ד סוסי' פ"ו וערער חכם א' על הוראתו ודורש ממני חו"ד בזה: הנה מפת חשש דרוסה קיי"ל דמועיל אף בנדאי דרוסה בהטילה ביצים אחר כ"א יום מטעינה השני' פמבנאר בש"ך סי' נ"ז ס"ק מ"ב אפס מעלתו הי' חושש לאסור משום סכנה דהוי פהפישה נחש דקיי"ל ביו"ד סי' ס' דמותרת משום טריפה ואסורה משום סכנת נפשות והנה מעלתו דייק מדכ' ברמב"ם ובש"ע שהפישה נחש וכיזא בו משמע דלאו דוקא נחש וא"כ יש לאסור התרנגולת שנשכה לאסיעע משום סכנה והנה לכאורה איפא למידק איפכא מדכ' הרמ"א שם דבבהמה או חי' שנפסקו רגלי' לית לן למיחש בזה"ז לשמה הפישה נחש כיון שאין נחשים מצויין בינינו ואי איתא דגם משום נשיכת לאסיעע וכדומה אסורה הא אפתי הי' לנו למיחש לנשיכת הני דשכיחי טובא וע"כ דאין נאסר רק משום נשיכת נחש והא דקא' וכי"ב ר"ל כיון דהרבה מיני נחשים יש בעולם והם עכ"פ בסוג נחש אבל מחמת נשיכת בעל ארס שאינו ממין הנחשים אינו נאסר.

אמנם אי מהא לא איריא די"ל דהך סימן דפסוקת רגלים אינו בא רק מחמת נשיכת נחש כדאשכחן בחולין נ"ט. בעובדא דההוא בר טביא דהוי מיפסק פרען בתרתייתא קאמר שמואל לא חייש מר לניקורי ופירש"י שמה נשכה נחש ולכאורה למה פירש"י דוקא נשיכת נחש הרי קא' התם דגם בנשיכת פלוב שוטה אסור משום סכנה וע"כ דפסוקת רגלים מורה רק על נשיכת הנחש ועל כן שפיר כ' הרמ"א דאין לנו לחוש בזה"ז שאין

נחשים מצויין בינינו אבל גם הנשוח משאר בעלי ארסיים ג"כ נאסר אכן לקושטא
 דמילתא נראה דליכא משום סכנה בנשיכת שאר בעלי ארסיים חוץ מפלב שוטה כמבואר
 בפיהמ"ש להרמב"ם פ"ח דתרומות משנה ו' שכתב בהא דקתני התם ונשוכת הנחש
 אסור מפני סכנת נפשות ונ"ל ואמר נשיכת הנחש אסורה ענינו פי כל בע"ח שינשוך
 אותו מין ממיני הנחשים שאסור לשחוט אותה בהקמה או העוף ולאכול מבשרו גזירה
 שפא יבא אותו הסם בכל אברי אותה בהקמה ונמות האוכל אותו הפשר שיש בו הארס
 עכ"ל הרי דקא דייק הרמב"ם וגריס מין ממיני הנחשים דוקא וע"כ משום דרק הארס
 של נחש מזיק ולא של שאר בע"ח והכי אמרינו בע"ז ל"א: כל השרצים יש להן ארס
 של נחש ממית של שרצים אינו ממית אמנם הך לאסיצע שכ' מעלתו שמונגל הוא בפי
 כל שפסנה הוא לאכול מבשר נשיכת לאסיצע ושאינע פמה פעמים שפרה נשכה לאסיצע
 ונתנפח בטנה ומתה בנדאי יש לחוש מלאכלה משום סכנת נפשות ואף אי נימא דל"ה זה
 רק דרף מקרה בכ"ז יש לחוש לכתחלה לאוכלה כדמצינו בתוס' ע"ז ל': דאף דאמרינו
 התם השחלים אין בהן משום גילוי אפ"ה מצינו בסוף גדרים גבי תחלי דא"ל לא תיכול
 מינייהו דטעמינהו חיוניא וכ' התוס' דכיון דלפעמים במקרה טועמה נחש נהגו בהן בני
 גולה איסור והכי אשכחן בתוס' פסחים קט": לענין הא דא' התם דצריף לשקועי למרור
 בתרוסת משום קפא דפר"ח שהוא מין תולעתנהקשו לשמואל דס"ל קישות שהתליע
 באיבי אסור משום שרץ היכי אכיל מרור בפסח וכ"ת דבדיק לי' שלא יהא קפא א"כ
 אמאי צריף תרוסת ות' כיון דברוב ירקות אין בהן קפא א"צ לחוש משום איסור שרץ
 ומשום חשש סכנה צריכין לחוש למיעוטא ע"ש וי"ל שזהו פלוגתת ת"ק ור' נחמ' במס'
 תרומות פ"ח משנה ז' במשמרת של יין דת"ק אסר משום גילוי ור' נחמ' מתיר וקא'
 בב"ק קט"ו: טעמא דר' נחמ' משום דארס של נחש דומה לספוג וצף ועומד במקומו
 וי"ל בטעם פלוגתיהו עפ"מ דא' בע"ז ל': שלשה מיני ארס הן של בחור שוקע של בינוני
 מפעפע ושל זקן צף וי"ל דס"ל לר' נחמ' כיון דרובא אין עוברין דרף המסנגת היינו של
 בינוני ושל זקן לכה לא חיישינו לה ות"ק ס"ל דכיון דשל בחור שוקע ויורד למטה אף
 דרובא אין עוברין דרף המסנגת במידי דסכנה חיישינו למיעוטא וכיון דקיי"ל כת"ק
 דאסר כמ"ש ברמב"ם פי"א מה' רוצח הי"ד ע"כ דחיישינו בדבר של סכנה למיעוטא
 [אמנם לכאורה צ"ע לפי"ז בדברי הש"ס סוכה נ'].

דפריף על המשנה דקתני התם נשפכה נתגלתה הי' ממלא מן הפיור שהיין והמים מגולין
 פסולין לגבי מזבח ואמאי לייעבד במסנגת לימא מתניתין דלא כר' נחמ' וקשה לפמ"ש
 בפירש"י ותוס' במתני' שם הטעם שפא שתה מהן נחש והארס מעורב במים ונמצא
 שאינו מנסה מים פשיעור שהרי הארס משלים לשיעורן וא"כ גם כת"ק נמי לא אתיא
 דהרי לפי"ד טעמא דת"ק הוא רק משום דבדבר של סכנה חיישינו למיעוטא וזה שייך
 רק בשרוצה לשתות ממנו איכא משום סכנה משא"כ אם מסופקין לענין מצות גיסוף
 המים הי"ל למיזל בתר רובא ויועיל שפיר סינון אולם באמת הטעם הנ"ל ל"ש רק למאי
 דמוקי ר' זירא התם מתני' כמ"ד יש שיעור למים שייך שפיר הטעם הנ"ל משא"כ למאי
 דמוקי זעירא התם המשנה כמ"ד אין שיעור למים א"כ אמאי יהי' פסול דילמא הארס
 משלים השיעור הרי יוכל להוסיף מים פשיעור הארס ואפ"י יהי' יותר מג' לוגין הא אין
 שיעור למים וע"כ למ"ד זה הטעם דפסול כדקא' בירושלמי התם משום דאיכא סכנה

לשמותו ול"ה ממשקה ישראל וא"כ אתיא שפיר כת"ק דר"נ פיון דלדידי' בדבר של ספנה חיישינן למיעוטא ואסור לשותותו אפי' ע"י סינון א"כ ל"ה ממשקה ישראל] ומהאי טעמא נראה לענן מה שנשאלתי בשו"ת הר"ב מהד"ק סי' פ"ח אי חיישינן לנשיכת הנחש באם לגבי הנולד דאף דלענן משמרת פסקינן כת"ק דאסר דחיישינן לארס של נחש בחור שהוא שוקע בכ"ז נהי דשוקע ועובר דרף המסננת וכן במעשה שהוכא בע"ז שם באבטיח שנתגלתה שאכלו ממנה תשעה ולא מתו ואכל עשירי ומת שהארס שוקע למטה היינו לפי שהוא גוף אחד עכ"פ אבל אין לנו לחוש בנשיכה האם שנכנס הארס להנולד שהוא גוף בפ"ע דגם ארס של נחש בחור אינו נוקב ויורד כ"כ נהרי א' בתמורה ל"א.

דולד בהמה מאורא קא רבי ולא מגוף האם ע"ש בפירש"י בב' הלשונות ופשיטא דאין הארס שהוטל באם מזיק לנולד וז"ב: נחזור לנ"ד דרפה הורה מעלתו לאסור מחשש ספנה ושפיר אייתי מד' הפמ"ג א"ח סי' קע"ג ושאר אחרונים שפיתבו דבספנה ל"מ ס"ס ועפירש"י חולין ד"י.

ובפרט בהה' תרנגולת שנמצא נפוח במקום הנשיכה הו"ל פהא דא' בש"ס ע"ז הנ"ל ובתוס' שם דהיכי דאיכא ריעותא דנקירה חיישינן אף במקום דל"ח לגילוי ע"ש ול"מ בזה ג"כ תקנתא דצליי' דאינו מועיל זה רק בנשיכת נחש כמ"ש למעלה וכמו שהאריך בזה גם מעלתו.

ומ"ש התיבם החולק עליו דגם מפת ספנה אין לאסור התרנגולת מאחר שחזרה והטילה ביצים יפה כתב מעלתו דרק לענן ספק טריפה ארז"ל דהני הלידה או שהי' י"ב חודש ברור שאינו טריפה אבל לא בדבר שאסור משום ספנה והנה אף דמצינו בע"ז ל"א.

גבי שר י'שן אין מניחו ליישן ולכאורה לפי"ז היינו צריכין לומר שיועיל שהיית י"ב חודש גם לענן חשש ארס נחש דאין מניחו ליישן דיישון הוא י"ב חודש אמנם באמת זה שייך רק באוכלין ומשקין שכשנתיישן מותר של"ה מניחו הארס של נחש ליישן אם הי' בתוכו שהי' מתקלקל אבל לא בבע"ח.

ולבר מן דין הרי אמרינן התם גזירה ישן אטו חדש ומבואר בתוס' שם ל"ה. דבדבר שאין ניפר כ"כ בין ישן לחדש לעולם גזרינן ישן אטו חדש שעל פו בצדק אמרי פיה אין בהם נפתל.

ומי ששמו שלום ישפות שלום לרבנו ולתלמידיו וירום קרו התורה ולומדיה פנפ"ש הדור"ש באהבה מברכה בברכת השנים: סי' נה בעזה"י יום ה' ט"ו פסלו תרנ"ה לפ"ק סטרי אורה ימים ושנות חיים ושלום לכבוד ב"ד ידידי הרב הה"ג חריף ובקי ירו"ש כש"מ נפתלי הירץ תאומים נ"י אב"ד וויעלקאטש יצ"ו מכתבה הגיעני ואבא היום אל העיון בדבר שאלתה בענן המעשה דאתא לך שמונה יצחק בן יהודה נשה אשה חי' בת דוב ודר עמה בכפר ובא אחי האשה ולקח אחותו העירה לביתו מאשר נודע לו כי בעל אחותו זה גירש אשה בע"כ קודם נישואין עם אחותו ונסע הבעל למקום אשתו הראשונה שגירשה בע"כ והתפשר ליתן גט פשר פדת ובא לבית גיסו וסיפר לו ולאשתו איה' שהתפשר ליתן גט פשר והסכימה האשה שידורו מעתה באהבה וריעות אף גיסו מ'אן

בזה והטעה את שניהם שאמר להם שעפ"י דתוה"ק אסורים לדור ביחד אפי' אחר שגירש
אשתו הראשונה ברצון יען שנשא קודם ולכן מההכרח שיתגרשו מקודם ואח"כ ישאו
זא"ז מחדש וכן הגידו באמת להבעל איזה אנשים בעלי תורה שבכפר הוא שטעו
בדמיונם שצריף שיהי' קודם גט פורת ביניהם ואח"כ יעשו נישואין מחדש ועפ"י
הדברים האלה הסכימו שניהם על הגירושין והבעל גילה דעתו בפירוש לפני עדים שעל
דעת פן הוא מגרש אשתו זאת שאח"ז יחזור וישאנה בהיתר ואחר נתינת הגט שב הבעל
למקומו והאשה ערכה אליו בפעם בפעם מכתבי אהבה שבדעתה הי' באמת לקיים
הבטחתה להנשא לו מחדש אפס אחיה הוא מעכב על ידה וכל מגמתו מתחלה הי' להפריד
בין הדברים שעל פן הטעה את שניהם שמחויבים להתגרש למען תצא אחותו מבעל הזה
והלכה והיתה לאיש אחר ונפשו בשאלתה לחיות דעתי הקלושה אם מותרת האשה הזאת
עפ"י דתוה"ק להנשא לאיש זר: הנה פבר נחלקו בכי"ב קמאי גדולי המורים ו"ל בעסק
גט שכ"מ דווינא שסדרו הגאון בעל הסמ"ע והמהר"ם לובלין והלבבוש ו"ל ודעמייהו
ופסלוהו וקנגדו הסמ"ע והב"ח ומהר"ש"א ומ"ב הכשירוהו.

והנה בתשו' מהר"ם לובלין סי' קכ"ב הערה מקור דין זה מש"ס ב"מ ס"ו שהוא שכ"מ
דכתב לה גיטא לדביתהו אנגיד ואתנח אמרה לי אמאי קא מתנחת אי קיימת דידך אנא
אר"ז פטומי מילי בעלמא הוא א"ל ר"א מדפתי לרבינא ואי לאו פטומי מילי מאי בדידה
קיימא למישדי תנאה בגיטא בדידך קיימא למשדי תנאה מ"ד הוא גופי' אדעתא דידה קא
גמיר ויהיב גיטא קמ"ל והנה בתוס' שם ובחז' הרשב"א והרא"ש והריטב"א והנימוק"י
כתבו דמירי שמעיקרא נתרצה וגמר בדעתו ובפ"י לגרש בלא תנאי והיא באה לנחמו
בדברים אז אמרינו דלפטומי מילי אמרה הכי אבל אי היתה אומרת פן קודם פתיבת הגט
אמרינו דאדעתא דידה קא יהיב גיטא ומוכן הדבר בסברא דלאחר הפתיכה הרי אפי'
הבעל בעצמו דבדידך תלוי למישדי תנאה בגיטא הי' אומר פן ל"ה מועיל פיון דל"ה רק
גילוי דעת וקיי"ל כאב"י דגילוי דעתא בגיטא לאו מילתא הוא משא"כ קודם הפתיכה
הרי פתב הב"ח באה"ע סי' קל"ד דג"ד קודם פתיבת הגט מילתא הוא.

וי"ל הטעם דג"ד אינו מועיל לבטל מעשה וא"כ הרי לחד תירוץ בתוס' גיטין ל"ב. גט
לאחר שנכתב ונחתם הוי מעשה ואין ג"ד מועיל לבטלו משא"כ קודם הפתיכה שפיר
מהני בפרט היכי שמלבד הג"ד איכא אנומדנא דמוכח שפך הוא פנות הבעל י"ל דאפי'
נכתב הגט בסתם ל"מ דכיון דאיכא אנומדנא דמוכח דמעיקרא לך נתפנין לא אלים
המעשה שלא יהי' פח בג"ד לבטלו אפי' אח"כ.

וכי"ב מצינו בתמורה כ"ה. היא שלמים וולדה עולה א"ר יוסי אם לך נתפנין מתחלה
דבריו קיימין וכ"פ הרמב"ם בפט"ו ממעה"ק.

והכי מפני שיוצא מדברי התוספת רי"ד בגיטין מ"ו. שכ' שם גבי מוציא את אשתו משום
ש"ר דלא יחזירנה עולמית משום דחיישינן לקולא אף דאינו רק גילוי דעת וקיי"ל
דג"ד בגיטא לאו מילתא הוא ז"א רק היכי דמעיקרא פתב הגט בהחלט ובתר הכי בעי
לבטולי ע"י ג"ד כדא' גבי גידל בר עילאי דשדר לה גיטא לדביתהו ובתר הכי אמר
לשליח ברוך הטוב והמטיב וכל מה דשקיל וטרי התם הכי הוא דמעיקרא יהיב גיטא
בדעת ברורה ובתר הכי מגלה דעתו דבעי לבטולי התם אמרינו דג"ד בגיטא לאו מילתא

הוא ולא בטיל אבל הכא דמעיקרא מפי יתבי' ניהל' גלי אדעת' דע"מ פן יתבי' ניהל' משום ש"ר אפי' אפיי מודה דמילתא הוי ומצי למיטען היום ומחר דהכי הוי דעת' ולבטילי גיטא ע"ש וא"כ בנ"ד הלא מתחלה נדבר ביניהם שאדעתא דהכי מתגרשים שלאחר הגט יתזרו וישאו זה"ז בנדאי ביד הבעל לבטלו פשלא תחזור ותנשא לו: איברא דבתוס' גיטין ע"ה ד"ה לאפוקי הקשו על הגמ' דב"מ ה"ל דמשמע שאם הי' מתנה הוא כמו שהיא אמרה הי' מועיל ואמאי הא לא פפלי' לתנאי' ותי' דהא דנקט פטומי מילי לאשמעין דל"מ אפי' לרבנן דר"מ אבל לר"מ בלא"ה ל"מ משום דל"ה ת"כ וכ"כ ברא"ש שם ולפי"ז הא לכאורה אפי' קודם פתיבה ל"מ משום דל"ה ת"כ הנה בזה פבר התעורר בתשו' מהרמ"ל ה"ל דהרי רבים מהראשונים ז"ל פסקו דלית הלכתא כר"מ דבע"י ת"כ ומבואר מ"ד הש"ע אה"ע סי' ל"א דהא דמצרכין משפטי התנאים בגיטין וקידושין הוא רק לחומרא ע"ש וא"כ הא"כ הרי נוכח לדון בזה לקולא היכי של"ה ת"כ.

לבר מן דין הרי כ' בחי' הרשב"א גיטין שם דגילוי דעת עדיף מפשאומר דרף תנאי ולא התנה פהלכתו דאז אמרינן מדלא הקפיד להתנות פהלכתו לפטומי מילי אמרי' וכ"כ ב"ר"ן פ"ב דקידושין ונחלקו בזה הרמב"ן והבעהמ"א בביצה ד"כ.

גבי ה"ב ד' מאה זוזי לפ' ולקסוב ברת' ע"ש ובפרט היכי דאיכא אומדנא דמוכח שגם בלעדי אמירתו יש לנו לדעת מעצמנו שע"ד פן ניתן הגט מועיל לכ"ע גם לר"מ כמבואר כ"ז בראשונים ז"ל.

ומה שרוצים המכשירים בגט דווינא ה"ל להזכיר היפוך זה מש"ס גיטין מ"ו. גבי הא דקתני התם במתני' המוציא את אשתו משום אילונית רי"א לא יחזיר וחכ"א יחזיר וקא' בגמ' למימרא דר"י חייש לקולא ורבנן ל"ח לקולא והא איפכא שמעין להו דתנן המוציא את אשתו משום ש"ר כו' אפיי אמר לעולם לא תיפוך ור"י בההוא ס"ל כר"מ וס"ל כר"א בצריף ס"ל כר"א בשא"צ ס"ל כר"מ אמר רבא דר"י אדר"י קשיא דרבנן אדרבנן ל"ק אלא אמר רבא דר"י אדר"י ל"ק פדשנינן דרבנן אדרבנן ל"ק מאן חכמים ר"מ דאמר בעינן תנאי פפול והב"ע בדלא פפלי' לתנאי הרי דאף דאיכא ג"ד ואומדנא דמוכח בעינן תנאי פפול מדמוקמינן הך דהמוציא משום ש"ר בדכפלי' לתנאי' אמנם הלא באמת מבואר בראשונים ה"ל דכשאומר בלשון תנאי ולא פפלי' אפי' באיכא אומדנא דמוכח ל"מ לר"מ דמדלא הקפיד לכפול תנאו אמרינן דנתכונן רק להפליג בדברים ורוצה בקיום המעשה אפי' לא יתקיים התנאי אבל היכי שאינו אומר בלשון תנאי רק בלשון גילוי דעת מהני מצד אומדנא דמוכח.

ובשעה"מ פ"ו מאישות מתרץ בזה ד' הרמב"ם פ"י מגירושין שמביא המשנה דהמוציא את אשתו משום ש"ר כצורתה ותמה הב"י באה"ע סי' י' דלא פי' דמייירי בכפלי' לתנאי' וכ' השעה"מ דמדקא' הב"ע בדלא פפלי' ול"ק התם בדכפלי' והכא בדלא פפלי' פי אורחין דתלמודא בכ"ד כדפריף לחד תנא ממקום למקום ע"כ דכונת הש"ס הוא לשנויי דהמשנה דהמוציא אשתו משום ש"ר לא מייירי פלל בדאמר בלשון תנאי רק דאמר בלשון גילוי כדאר"י בר מניומי אר"נ והוא שאמר משום ש"ר אני מוציאך וג"ד ואומדנא הוי ככפל לתנאו ומתני' דהמוציא אשתו משום אילונית מייירי שאמר בלשון תנאי ולא פפלי' דכיון דהתנה ולא כפל גרע טפי ולהכי לא הוצרך הרמב"ם לפרש הדין דהמוציא אשתו משום

ש"ר בפּפּל לתנאוּ פּינן דגם בגמרא לא מיתוקמא הָכּי רק דאמר בלשון גילוי ואיכא ג"כ אומדנא הוי פּפּל לתנאוּ ע"ש: ולפענ"ד אפּשר לומר ולנישב מאי דקא' והב"ע דלא פּפּל' לתנא' דר"ל דתרנוניהו מתני' מייירי בדלא פּפּל' ואפ"ה ל"ק דרבנן אדרבנן והכי מיושב לישנא דגמ' טפי דל"ד השעה"מ הול"ל התם דאמר בלשון גילוי והכא בדאמר בלשון תנאי ולא פּפּל' והוא עפ"מ שיש להקשות לכאורה לפמש"ל המ"ל בפ"ו מה' אישות דל"ב דומיא דתנאי ב"ג וב"ר רק בתנאי דלהבא אכל בתנאי דלעבר ל"ב משפטי התנאים דבשלמא פשהתנאי הוא על להבא אמרינן דלא אתי ביטול התנאי שיבא אחר המעשה ויבטל המעשה אא"כ נעשה פתנאי בני גד אבל פשהתנאי הוא בלשעבר כגון אם עשיתי דבר זה או עשית שמאזתה שעה מתברר הדבר אם נתקנים המעשה או לא מה צריך בזה למשפטי התנאים אלא שקשה ע"ז מקודושין ס"ב.

דפריד' לר"מ דבעי ת"כ מקראי דסוטה דליכא התם כפילת התנאי ומשני דהתם נמי איכא כפילת התנאי והרי תנאי דסוטה תנאי דלעבר הוא. אמנם היטב אשר דבר בזה בתשו' חת"ס אה"ע ח"ב סי' נ"ו דבקודושין שם הא אולינן לר"מ ואיהו הרי ס"ל בסוטה י"ח.

דמתנה ג"כ על להבא שבועה שלא אטמא ולהכי בעינן שפיר כפילת התנאי וכ"כ בשו"ת בת עיני סי' א' ע"ש ולפי"ז קשה לכאורה הרי גם בהך דהמוציא משום ש"ר הא תנאי דלשעבר הוא אם הש"ר הוא אמת או בדאי וכן באילונית לפמ"ש בתוס' שם דג"כ מייירי בספק אילונית א"כ הוי ג"כ התנאי על שעבר אם האשה היא אילונית או לא ובלשעבר הא ל"ב תנאי כפול ולהאמור תנישב ע"נ דהנה דקדקו המפורשים בהא דקא' התם רבא דרבנן אדרבנן לא קשיא דלכאורה מה עלה על דעתו של אביי דלא משני רק הפירכא דר"י אדר"י הלא המקשה רמי ג"כ דרבנן אדרבנן.

אמנם הלא באמת העיר בב"י אה"ע סי' י' דמ"פ דרבנן אדרבנן הרי בפשיטות יכולנא לשנויי דהמתני' דהמוציא אשתו משום ש"ר מייירי כשאמר משום ש"ר אני מוציאך כדקאר"נ התם והמשנה דהמוציא משום אילונית מייירי בל"א משום אילונית אני מוציאך ולכך לא חיישי רבנן בהא לקלקולא.

אמנם הרי באמת כ' הה"מ בפ"י מה' גירושין הי"ג דאילונית פּינן שהוא מום גדול סתמו כפירושו והוי לא אמר כאמר ע"ש אמנם זהו ל"ש רק בנדאי אילונית אבל הכא הא כ' התוס' דמייירי בספק אילונית הא ל"ה סתמו כפירושו.

והנה מה שהכריחו להתוס' לפרש בספק אילונית הוא משום דנדאי אילונית הא ל"ב גט דהוי קידושי טעות כדתנן בריש יבמות וכולן שמתו או שמיאנו או שנמצאו אילונית צרותיהן מותרות אמנם מבואר בנימוק"י בריש יבמות שם בשם ר"ת דאין ראי' ממתני' שם דנדאי אילונית הוי קידושי טעות רק לרב אפי' ביבמות י"ב דדייק מדקתני שנמצאו ולא קתני שהיו דמייירי באילונית שלא הפיר בה והוי מקחו מקחו טעות אבל לרבא שם דקא' צרת אילונית מותרת ואפ"י הפיר בה והא דקתני שנמצאת תני שהיו לדידך שפיר חיילי קידושי אילונית שלא הפיר בה פּינן דלדידך אף דהו' אשתו לא מיתסרא צרתה משום דכי אסרה רחמנא צרת ערוה במקום מצוה הוא דאסרה והא פּינן דאילונית היא דבלאו ערוה נמי ל"ר ליבום הוי צרתה צרת ערוה שלא במקום מצוה ע"ש ועב"י אה"ע סי' מ"ד איברא דלכאורה קשה לפי"ז מש"ס יבמות ס"א.

תנאי ר"א פהן לא ישא את הקטנה כו' ר"א ס"ל כר"מ וס"ל כר"י. ס"ל כר"מ דחייש למיעוטא וס"ל כר"י דאמר אילונית זונה הניא וכר"מ מי ס"ל והא תנאי קטן וקטנה לא חולצין ולא מייבמין דברי ר"מ כו' קטן ששא ימצא סריס קטנה ששא תמצא אילונית ונמצאו פוגעין בערונה דברי ר"מ ותנאי קטנה מתיבמת ואינה חולצת דברי ר"א.

ולכאורה קשה מהא דא' ביבמות ט"ו. ת"ש מעשה בבתו של ר"ג שהיתה נשואה לאבא אחיו ומת בלא בנים וייבם ר"ג את צרתה כו' אלא שאני ר"ג דאילונית הנאי הא מדקתני סיפא אחרים אומרים בתו של ר"ג אילונית היתה מכלל דת"ק סבר לאו אילונית היתה הפיר בה ולא הפיר בה א"ב ופרש"י לת"ק דוקא לא הפיר בה הוא דהוי מקח טעות אבל הפיר בה צרתה אסורה ולאחרים אפ"י הפיר בה מותרת דקתני היתה ולא קתני נמצאת ולפי"ז לאחרים דהוא ר"מ דס"ל אפ"י הפיר בה צרתה מותרת כשי' רבא וא"כ לר"מ קידושי אילונית לאו קידושי טעות הוי וא"כ דילמא לכו' לר"א קטנה מתיבמת משום דהוי ס"ס ספק ששא לא תהי' אילונית ואת"ל דתהי' אילונית דילמא אי הי' הבעל חי הי' מקפיד והוי קידושי אחיו קידושי טעות ול"ה אשת אח פלל דבשלא ר"מ הא ס"ל דקידושי אילונית ל"ה קידושי טעות אבל לר"א הוי שפיר ס"ס אמןם י"ל עפ"מ דידוע פלוגתא דרבנן ו"ל אי ס"ס הוא מטעם רוב או משום דהספק השני הוי סד"ר ומבואר בתשו' מהרי"ט דלמ"ד בא"ת בע"י חתיכה א' מב' חתיכות ס"ל סד"א מה"ת לקולא א"כ ס"ס הוא מפת דהספק הב' הוי סד"ר משא"כ למ"ד דגם בחתיכה א' ספק חשב ס' נשמן מתייבבין אשם תלוי א"כ ס"ל סד"א מה"ת לחומרא וע"כ לדידן ס"ס מטעם רוב וא"כ הא ר"א ס"ל בכריתות י"ז.

דחייב אשם תלוי בחתיכה א' א"כ ס"ל סד"א מה"ת לחומרא וע"כ לדידן ס"ס מטעם רוב וא"כ אי הו"א דחייש למיעוטא הא ל"מ ג"כ ס"ס ושפיר פריה אי ס"ל כר"מ אמאי לדידן קטנה מתיבמת. ומה נכון ליישב עפי"ז מה דקשה לכאורה במשנה גיטין פ' כל עריות שאמרו צרותיהן מותרות הלכו הצרות האלו ונישאו ונמצאו אלו אילונית תצא מזה ומזה ולכאורה קשה הרי ע"כ אתיא אליבא דר"ע דאמר יש ממזר מח"ל ונהרי א' בבכורות כ': דר"ע חייש למיעוטא ומשמע מד' התוס' חולין י"א: דמדאורי' חייש ר"ע למיעוטא ע"ש וביבמות צ"א: פרכינן מאי הו"ל למיעבד וקשה לר"ע הלא אסורין צרות הערנה לנישא לשוק דילמא תהי' הערנה אילונית פיון דחייש למיעוטא ולהנ"ל י"ל דאף דמשמע בכריתות כ"ב.

דר"ע מתייבב א"ת בחתיכה א' וכ"כ להדיא בתוס' סופה ו'. ד"ה ור"ש ובסנהדרין ד"ד. ד"ה פוליהו י"ל דלא ס"ל סד"א מה"ת לחומרא רק באיסור פרת אבל לא באיסור לאו א"כ הא יבמה לשוק ל"ה כ"א איסור לאו וא"כ שפיר מותרות הצרות לנישא משום ס"ס ספק ששא לא תהי' הערנה אילונית ואפ"י אם תהי' אילונית ששא ל"ה הבעל מקפיד וא"כ ל"ה קידושי טעות ופותרת שפיר צרתה לר"א פנ"ל והבן] וא"כ אליבא דרבא שפיר מיתוקמא מתני' בהמוציא אשתו משום אילונית באילונית ודאי וא"כ שפיר קאמר רבא דרבנן אדרבנן לא קשיא דלאב"י ניתא לי' דאיהו ס"ל כר"א ומוקי מתניתין בספק אילונית א"כ ל"ק דרבנן אדרבנן דבמתני' דהמוציא משום אילונית מייירי בל"א משום אילונית אני מוציאך ולהכי ל"ח לקלקולא כמ"ש הב"י הנ"ל משא"כ לרבא לשיטתו' הא

מיתוקמא מתני' בנדאי אילונית א"כ הוי לא אמר פאמר פסברת הה"מ הנ"ל וא"כ קשיא דרבנן אדרבנן וע"ז משני שפיר הב"ע בדלא כפלי' לתנאי' והיינו דהרי הקשה בפנ"י בחי' לש"י רש"י ונהרי"ף דמייירי בנדאי אילונית האיה שייך למיתני נשאת לאחר וילדה בנים הא אילונית נדאי אינה יולדת ותי' דנהי דרוב אילונית אין להן רפואה אפ"ה זימנין מתרמי שיש להן רפואה ע"ש וא"כ התנאי הוא על להבא פיון דהשתא היא נדאי אילונית ורק לאחר שתתרפא תלד ובתנאי דלהבא הא שפיר בעינו משפטי התנאים משא"כ הך דהמוציא משום ש"ר הא הוי תנאי דלשעבר ול"ב בי' משפטי התנאים ומיתוקמי שפיר תרנוייהו מתניתין בשאמר בלשון תנאי ולא כפלי' לתנאי' ומגושב רומיא דרבנן אדרבנן ע"נ ודוק היטב: אמנם פן לפי"ד השעה"מ שכ' דלפי אוקימתא דרבא מייירי הך דהמוציא משום ש"ר בלא אמר בלשון תנאי רק מפח"ג"ד ואומדנא דמוכח נראה לנישב מה שיש להתבונן במאי דפירש"י ה"תם משום קלקולא קלקול ממש היינו שיאמר הבעל אלו הייתי יודע מזה לא הייתי מגרשיה ונמצא גט בטל ובג' מן השני ממזרין ובתוס' פתובות ע"ד: ד"ה משום כ' דע"כ מייירי שלא אמר בתורת תנאי דאם עשה תנאי מאי מועיל שאמרו לא יחזיר בכף לא יבטל התנאי ועל פן ליכא אלא לעז בעלמא ע"ש ולכאורה לפ"מ שהעלינו דמייירי תרנוייהו מתני' בשאמר לשון תנאי רק דלא כפלי' א"כ מאי מועיל מה שאמרו לא יחזיר אמנם רש"י ז"ל בסוגיא דגיטין שם נשמר מזה וכ' בזה"ל לפיכך אומרים לו קודם גירושין הוי יודע שלא תחזירנה עולמית ושוב אינו נאמן לומר פן שפיון שידע שאסור לו להחזירה אפ"ל לא תנשא לאחר ולא חש להמתין ולבדוק אחר הדברים גילה בדעתו שלא היתה חביבה עליו עכ"ל אמנם עדיין קשה דהתניח במוציא משום ש"ר אי ה' חוקר אחר זה ה' בא לידי בירור שהדבר שקר וכן אי מייירי בספק אילונית שכ' התוס' בכתובות ע"ב: ד"ה ע"מ וברא"ש ריש יבמות של"ה מתברר לו אם הם סימנים גמורים אם לאו שייך ג"כ לומר שאם ה' מתין ובודק ע"י נשים בקיאות ה' מתברר לו שאינם סימני אילונית והכי מפורש להדיא בתוס' יבמות ס"ה.

ד"ה אי דכיון דלא חש לבדוק יפה בסימני אילונית גמר לגרש בכל ענין משא"כ לרבא דמוקי באילונית נדאי שפיר קשה דאמאי אר"י לא יחזיר הרי אין אנו מתקנין מידי במה שאנו אומרים לו שלא יחזירנה פיון דהיא אילונית נדאי כ"ז שלא נתרפאת הלא היא באמת אילונית ול"ה מועיל בבדיקתו כלום והנלפענ"ד בזה דהנה בס' טיב גיטין נתקשה בד' רש"י הנ"ל שכ' דכיון דידע שאסור לו להחזירה ולא חש להמתין ולבדוק גילה בדעתו של"ה חביבה עליו דל"ל זה הרי הו"מ לפרש בפשיטות דכיון דרבנן אמרו שלא יחזירנה אין פאן חשש שאפ"ל ה' בדעתו פן הא לא עדיף מתנאי גמור ול"מ דכיון שאמרו חכמים אסור להחזיר הו"ל מתנה על איסור דרבנן.

ונראה דהנה בתה"ד מובא בב"י אה"ע סי' קנ"ז הקשה בהא דאמר בירושלמי ס"פ השוכר במקדש ע"מ שלא תהא זקוקה ליבם תנאו בטל משום דהוי מתנה עמ"ש בתורה א"כ היכי אמרינן בתלמודן ב"ק ק"י: אלא מעתה יבמה שנפלה לפני מופה שחין תיפוק בלא חליצה דאדעתא דהכי לא קידשה נפשה ומשני דליכא אומדנא דטב למיתב טן דו משמע דאי ה' אומדנא הוי מועיל ובטלו הקידושין ונהרי אפ"ל אי התנה בפירוש לא מהני דהו"ל מתנה עמ"ש בתורה ותי' דאומדנא עדיף מתנאי דבאומדנא דמוכח ל"ב תנאי ע"ש ולפי"ז מיושב שפיר דהבא במוציא משום ש"ר הא ל"א בלשון תנאי רק מפח"ג"ד ואומדנא

דמוכח קאָתינין עֲלֵה א"כ הָא ל"ה מוֹעִיל אפּי' לְאַחַר שְׁאַמְרוּ שְׁאַסוּר לְהַחֲזִירָה מִטַּעַם מִתְּנָה עִמָּ"ש בְּתוֹרָה פִּינּוּן דְּבִאֲמִדָּנָא דְּמוֹכַח ל"ש זֶה וּלְהִכִּי הִנְכַּרְח רַש"י לְפָרֵשׁ דְּמִדְּגִירָשָׁה אַחַר שֵׁ"ל שְׁאַסוּר לְהַחֲזִירָה וְלֹא חֲשַׁשׁ לְבִדּוּק גָּמַר לְגֵרֵשׁ בְּכָל עֲנָנָא וְהַחֲזִינַח בְּמוֹצֵיא מִשּׁוּם ש"ר מִשֵּׁ"כ בְּמוֹצֵיא אֲשֶׁתּוּ מִשּׁוּם אֵילוּנִית הָא מוֹקְמִינָן בְּדָאֵמַר בְּלִשׁוֹן תְּנַאי שְׁמוֹצֵיאָה ע"מ שְׁהִיא אֵילוּנִית וְלֹא כְּפִלְג' וּמִשּׁוּם דִּר"י ל"ב תְּנַאי כְּפּוּל לְכַף לֹא יַחֲזִיר בְּזֶה שְׁפִיר הוֹעִילוּ בְּמָה דְּאָמְרוּ לֹא יַחֲזִיר דְּכִינּוּן שְׁאַמְרוּ חֲכָמִים שְׁאַסוּר לוֹ לְהַחֲזִירָה בְּכָל עֲנָנָא הָא שׁוּב ל"מ תְּנַאי דְּהוּי מִתְּנָה עִמָּ"ש בְּתוֹרָה וּתְנַאוּ בְּטַל וְדוּק: אָמְנָם מִדְּבָרֵי הֶרֶם בְּ"ן בְּמִלְחָמוֹת בְּסִנְיָא שְׁם נִרְאָה דְּגַם אִי נִרְאָה שְׁהִיא וְדָאִי אֵילוּנִית שְׁיִשׁ לָהּ פֶּל הַסִּימָנִים וְנִרְאִין שְׁהֵן גְּמוּרִין בְּכָל זֶה אִי יוֹלְדָת אַח"כ מִתְּבַרַר שְׁמַחֲמַת עֲקָרוֹת אַחַר וְחוּלֵי שְׁהִי בָּהּ נִרְאוּ אוֹתָן סִימָנִין כְּדָאֵמְרָן בְּעֵלְמָא הִנְךָ סִימָנִין אֲזִלִּי מִחֲמַת כְּחִישׁוּתָא ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּגַם רַש"י ו"ל קָאִי בְּשִׁטָּה זֶה וּלְפִיכָף אפּי' בְּוִדָּאִי אֵילוּנִית י"ל מְדִלָּא חֲשַׁשׁ לְבִדּוּקָה עִפ"י בְּקִיאוֹת וּמְנַחֲחוֹת שְׁהִיוּ יְכוּלִין לְעַמּוּד עַל הַבְּיָרוּר דְּהִנְךָ סִימָנִין מִחֲמַת כְּחִישׁוּתָא וְחוּלֵי שְׁבָה הֵן גָּמַר לְגֵרֵשׁ בְּכָל עֲנָנָא.

וּמִנְשָׁב עִפ"י"ז מַה שְׁהַקְשָׁה אוֹתִי תְּלִמִּידֵי הַחֲרִיף כ' אֶלְטֵר פְּפֵעֶפֶר נ"י מוֹנִיעֲלִיטְשָׁקָא לְפ"מ דְּמוֹקְמִינִין הִךָ דְּאֵילוּנִית בְּתְנַאי מִמֶּשׁ וּלְמֵאן דְּל"ב ת"כ אִם בְּאַמַּת אֵינָה אֵילוּנִית ל"ה גִּיטָא א"כ ל"ה צָרִיף לומר לֹא יַחֲזִיר מִפְּנֵי תִיקוּן הָעוֹלָם הָרִי בְּלֹא"ה לֹא הִתְחִיל הַגֵּט לְחוּל פְּלֵל מִשּׁוּם שְׁכָל ימִי קְשׁוּרָה בּוֹ שְׁמָא תְּמַצָּא שְׁאֵינָה אֵילוּנִית וְאֲדַעְתָּא דְּהִכִּי לֹא גִירָשָׁה וְאֲנָן בְּעִינֵין דְּכָר הַכּוֹרֵת בֵּינוּ לְבֵינָה כְּדִקִּי"ל בְּגִיטִין כ"א: הִר"ז גִּיטָה ע"מ שְׁלֹא תִשְׁתִּי יֵין ע"מ שְׁלֹא תִלְכִּי לְבֵית אָבִיךָ לְעוֹלָם אִין זֶה פְּרִיתוֹת בְּשֵׁלְמָא בְּמוֹצֵיא מִשּׁוּם ש"ר יוֹכַל לְהַתְּבַרַר תִּיכְף אַחַר הַגִּירוּשִׁין אִם אָמַת הוּא אוֹ שְׁקַר אָכַל אֵילוּנִית פִּינּוּן שְׁיִוְכַל לְהִיּוֹת שְׁמַחֲמַת כְּחִישׁוּתָא וְחוּלֵי שְׁבָה יִהְיוּ נִרְאִין בָּהּ סִימָנֵי אֵילוּנִית שְׁיִהְיוּ נִרְאִין שְׁהֵן גְּמוּרִין א"כ יוֹכַל לְהִיּוֹת שְׁתֵּה"ל כְּחִישָׁה וְחוּלָה עַד יוֹם מוֹתָהּ וְלֹא יִתְבַרַר הַתְּנַאי וּל"ה גֵּט כָּלֵל.

וְלִדְבָרֵינוּ הָא שְׁפִיר יוֹכַל לְהַתְּבַרַר תִּיכְף אַחַר הַגִּירוּשִׁין ע"י בְּקִיאוֹת וּמְנַחֲחוֹת שְׁבָאֲמַת הִיא אֵילוּנִית וְדָאִי וְחִייל גִּיטָא. אָמְנָם עֲדִיין יֵשׁ לְהַתְּבַוֵּן לְפִמ"ש בְּתוֹסְפוֹת יְשָׁנִים עִירוּבִין ט"ו: בְּהָא שְׁהַקְשׁוּ בְּתוֹס' דְּאַמַּי בַּע"מ שְׁלֹא תִלְכִּי לְבֵית אָבִיךָ לְעוֹלָם ל"ה פְּרִיתוֹת הָרִי אִם מֵת אָבִיךָ לֹא תִשְׁיַב תּוֹ בֵּית אָבִי וְתִי וְנ"ל וְשְׁמָא דְּאָפִי הִיא אִין זֶה פְּרִיתוֹת פִּינּוּן דְּבִשְׁעַת גִּירוּשִׁין א"י שְׁיִמוֹת אָבִי קוֹדָם.

וְהִכִּי מִתְּבַאֵר מִד' הַתּוֹס' יוֹמָא י"ג. ד"ה פֶּל יְמֵי דְּהִכִּי דְּאִיכָא חַד צַד דְּתֵה"ל אֲגוּדָה בּוֹ פֶּל ימִי ל"ח פְּרִיתוֹת ע"ש.

וּא"כ ה"נ הֵלֵא עכ"פ יוֹכַל לְהִיּוֹת שְׁלֹא יִתְבַרַר פֶּל ימִי אִם הִיא אֵילוּנִית בְּאַמַּת וּל"ח פְּרִיתוֹת. אָמְנָם בְּאַמַּת מוֹכַח הַיְפוּף זֶה מִד' הַש"ס גִּיטִין פ"ג: דְּקָא מ"ש חֲזִי פְּלוּנֵי דִילְמָא מְאִית וּמְקִימָא לִי לְתַנְאָה חֲזִי דָא ע"ג דִּי"ל נְמִי דִילְמָא לֹא יָמוֹת וְתֵה"ל אֲגִידָה גְבִי' פֶּל ימִי בְּכ"ז פִּינּוּן דְּאִיפְשָׁר ג"כ שְׁיִתְקַיֵּים הַתְּנַאי בְּחִי' לֹא מְשַׁחֲזִין בְּזֶה.

אָכֵן מְשַׁמַּע מִד' הַש"ע אַה"ע ס' קמ"ג שְׁיִשׁ בְּזֶה חִילּוּקֵי דִיעוֹת ע' בַּאב"מ וּבְהַגְהוֹת שְׁם וּמ"ש בִּשְׁעָה מ"פ ח מה' גִּירוּשִׁין. אָמְנָם הָא קְשִׁיא לְכַאוּרָה דְּהָרִי אַחַד מְסִימָנֵי אֵילוּנִית

הוא שמתקשה בשעת תשמיש כדא' ביבמות פ': וסימן זה הא א"א להתברר רק אחר שתינשא ותשמיש עם הבעל והיא הלא אסורה לינשא דשמה יתברר באמת שאינה אילונית והגט בטל למפרע והוי' א"א א"כ שוב אגודה גבי' לעולם ול"ה גיטא ובלא"ה יש להעיר בזה מד' הש"ס גיטין פ"ה.

דפריה התם על הא דקטנה מתגרשת בקידושי' אבי' אמאי הא בעינן ונצאה וקיתה ופירש"י דלא מיגרשה אא"כ ראוי' לקדש את עצמה לאיש אחר ע"ש וא"כ הה"נ פיון דא"י להתקדש לאחר פנ"ל הא אין הגט חל כלל] אמנם י"ל דמייירי שהיו בה אחד משאר סימני אילונית כגון של"ה לה דדים.

ובטור אה"ע סי' קע"ב פסק דבחד סי' הוי' אילונית א"כ סימן זה איפשר להתברר היטב ויחול גיטא ותהי' מותרת לינשא: אמנם לפי"ז קשיא אמאי בעי הקא ר"מ תנאי פכול הרי א' בשבועות ל"ו. פי לית לי' לר"מ מפלל לאו אתה שומע הן אלא בממונא אכל באיסורא אית לי' ובסוטה בעינן כפילת התנאי משום דהוי' איסורא דאית בי' ממונא ופרש"י גביית פתובתה ע"ש ומבואר במפנרשים דלהכי נמי בעינן בגיטין ת"כ משום דאיכא פתובתה למישקל מינ' וע' במקנה קידושין ס"א.

דלהכי בעינן בקידושין ת"כ אע"ג דארוסה ל"ל פתובה מ"מ פיון דאי לא נתקיים התנאי צריכה להחזיר הכסף קידושין הוי' איסורא דאית בי' ממונא ע"ש וא"כ לכאורה במוציא אשתו משום אילונית הא לית לה פתובה ונאפי' אם תמצא אח"כ שאינה אילונית לא תוציא ממנו הפתובה דאמרין לה השתא הוא דברית דמספיקא לא מקינין ממונא עתוס' פתובות ע"ג: וא"כ הו"ל איסורא גרידא ואמאי בעינן ת"כ.

אמנם י"ל עפ"מ דקיי"ל בכתובות ק"א. דאילונית שלא הפיר בה אין לה מנה ומאתים אבל תוספות יש לה וא"כ שפיר אית בי' ממונא משום התוס' פתובה.

אמנם לפי דברינו הנ"ל דהכא ע"כ מייירי שאין בה הסימן הזה דמתקשה בשעת תשמיש רק אחד משאר הסימנים א"כ קשיא לפי"ד הב"ש בסי' קי"ז סק"א שכ' דלהכי אילונית שלא הפיר בה אית לה תוספת ולא בשאר מומין פיון דבשאר מומין היא פשעה שהי"ל להודיעו משא"כ באילנות הא סימן הזה שמתקשה בשעת תשמיש הלא לא היתה יודעת קודם הנישואין ול"ה יכולה להודיעו וכיון דהכא מייירי ע"כ בא' משאר הסימנים א"כ שייך ג"כ הי"ל להודיעו ואין לה תוספת ג"כ א"כ הוי' איסורא גרידא ואמאי בעי' ת"כ.

אמנם כ"ז לפלפולא ולקושטא דמילתא אין אנו צריכין לאוקמי דוקא באחד משאר סי' אילונית פיון דאף אי אית לה ג"כ הסי' דמתקשה בשעת תשמיש יכולה שפיר לינשא פיון דעכ"פ מיעוט הן אותן דמחמת פחישות נראין נדאי אילונית ומתרפאין אח"כ כמבואר בפנ"י וא"כ שפיר יכולה להתקדש ולסמוך על הרוב ולק"מ: הנה נמשכתי קצת לענין אחר דרף מו"מ של הלכה עכ"פ יוצא מדברינו דבנ"ד שהי' המדובר בין האיש והאשה מתחלה שייחזרו וישאו זא"ז ואיכא נמי אומדנא דאדעתא דהכי נתגרשו בנדאי כשלא יתקיים התנאי בטיל גיטא ונהי' בלח"מ פ"י מגירושין כתב דג"ד גמור מועיל בגט בקל ענין ובמח"א פ"ט מגירושין כתב לחלק דהא דג"ד בגיטא לאו מילתא הוא ה"ד בבטיול הגט אכל ג"ד בתנאי מהני ע"ש ובפרט שגם האשה בעצמה אמרה פן שרק על

אופן זה היא מרנצה לגירושין ומבואר בתשוב' מהר"ם אלשיך סי' ע"ח דאף דג"ד בגיטא לאו מילתא הוא מ"מ גילוי דעתא דידה עדיף יותר ע"ש ובפרט בג"ד הלא.

האמין לאחיה ולהאומרים לו שצריכה גירושין להפקיע איסורו ונשרש בלבן שפן הוא ל"ה צריכה להתנות ע"ז בתנאי מפורש. ונהרי זה דומה למ"ש המהרי"ט בקידושין ס"ב.

גבי המקדש את האשה ואמר פסביר הייתי שהיא פהנת כו' ה"ז מקודשת מפני שלא הטעתו וכ' בשם הר"ן הא הטעתו פ"י שאמרה לו שהיא פהנת וקידשה ע"ד פן אינה מקודשת אף דבתנאי שהתנה ע"מ שהיא פהנת צריכה לכפול שפבר ירד לספק והי"ל לכפול אבל השתא דאמרה לו אני פהנת הימנוה הימנה וא"צ לכפול והקשה המהרי"ט ע"ז מהמוציא את אשתו משום ש"ר ומשום אילונית דצריכה לכפול תנאו ותי' דבשלמא כשאמרה אני פהנת הימנוה הימנה ולא נסתפק כלל ולא סליק אדעתיה לומר שהיא משקרה דמילתא דעבידא לגלויי הוא והלכך ל"ה מקום לתנאי אבל גבי ש"ר מי לא איפשר שאינו פן ע"ש הרי דהיכי דברור בדעתו שפן הוא ל"ש לומר דהו"ל לכפול תנאו והו"ל מקח טעות.

ונהרי הגאון בעל הסמ"ע שהוא מהמכשירין בגט שכ"מ דנוינא כ' בתשובתו הנדפסה בתשוב' ג"ב סי' נ"ב שאם האשה בעצמה אמרה פן קודם פתיבת הגט שבראה מענין שפכל לכה אומרת פן מפני שאוהבת אותו וניחא לה בזיווג בנדאי אמרינן דע"ד פן כתב ומסר לה הגט ואי הדרה בה הגט בטל ע"ש וכ"כ בתשוב' ב"ח החדשות סי' צ"א בתשובתו להמהרמ"ל ע"ש והלא בג"ד כל ענין הגט הי' בטעות עפ"י מה שאמרו להם שפבה יבטלו הנישואין דאיסור ויהיו אח"כ נישואין בהיתר ואלמלי היו יודעים שעפ"י תורה לא רמיא עלייהו חיוב זה ל"ה מתגרשים הרי הוי טעות בעיקר הגט ובנדאי פל כי האי גוונא הו"ל פאלו הותנה תנאי מפורש בכל משפטיו ודקדוקיו דהרי כ' בתוס' פתובות נ"ו.

דמאי דבעינן משפטי התנאים הוא משום דאי לא"ה לא אתי דיבור ומבטל מעשה א"כ התייגה היכי שאנו צריכין לדיבור התנאי שמתנה משא"כ היכי דבשעת עשייה טעותו מוכח מתוכו הרי א"צ לשום דיבור הו"ל כי הא דא' ב"ב קמ"ו: בששמע שמת בנו ועמד וכתב פל נכסיו לאחר ואח"כ בא בנו אין מתנתו מתנה שאלמלי הי' יודע שפנו קנים ל"ה פותבן או פי הא דאשפחן בגדרים ס"ה.

קונם שאני נושא את פ' שאב"י רע א"ל מת או שעשה תשובה כו' או פי הך דכתובות צ"ז. דאיגלאי מילתא דארבא בעיקוילי הוי קנימא וכיוצא בזה טובי פל כה"ג שהענין מוכח מתוך המעשה שלא נעשה ע"ד פן א"צ דיבור לבטלו וממילא הוא בטל ועתוס' נזיר ל"ב: ד"ה ואם.

ומהאי טעמא נראה דאין מועיל נמי בג"ד מה שפנהגין עתה שבשעת סידור הגט הבעל מבטל פל התנאים ואומר שמגרש בלי שום תנאי. דהוא אינו מבטל רק התנאים שצריכין להתנות אותן אבל לא מה שממילא היא בטל מחמת טעות וכן העיר בזה בתשוב' מהרמ"ל דמה שהספיק שנותן בלי שום תנאי היינו בלי תנאי מפורש אבל מ"מ בג"ד עומד: והנה בתשוב' מ"ב סי' ע"ו צידד להקל גם היכי שהי' טעות בגוף הגירושין שאלמלי הי' יודע

המגרש שפן הוא ל"ה נותן גט פלל דגט מוטעה ל"ה כ"א בדרה תנאי ע"ש ולכאורה הי' נראה להסביר הענין עפ"מ שי"ל בטעמא דמילתא דא' ביבמות ק"ו.

חליצה מוטעת פשירה גט מוטעה פסול וא' ה"תם אינהו חליצה מוטעת כל שאומר לה חלוץ לה ע"מ שתתן לה מאתים וזו ומבואר בכתובות ע"ד. הטעם דהחליצה פשירה משום דהוי תנאי שא"א לקנין ע"י שליח.

אמנם הלא היכי דאיכא אומדנא דמוכח הא ל"ב משפטי התנאים ולכאורה בכה"ג היינו צריכין לומר דהחליצה פסולה אכן אפתי י"ל הטעם דקא' ה"תם פ"נ דחלוץ אח"כ סתם אחולי אחיל לתנאי ע"ש ולכאורה צריה להבין דא"כ אמאי גט מוטעה פסול לפי"ז נימא נמי פ"נ דגירש אח"כ סתם אתולי אחיל לתנאי אמנם י"ל עפ"ד ה"ר"ן בכתובות פ' המדיר שהקשה בהא דא' ה"תם בקידושה ע"ת וכן סתם דאחולי אחיל לתנאי דהיכי מצי מחיל לתנאי בשלמא בתנאי של ממון ע"מ שתתני לי ק' זהובים יכול למימר ה"נני פאלו התקבלתי וכאלו נתקנין התנאי דמי אכל הכא כי מחיל מאי ה"נני אם ה"ו עלי נדרים מתבטלי הקידושין מיד ות"י פ"נ דלהנאתו התנה יכול הוא שיאמר ה"נני עלי פ"נני עליה נדרים ואע"ג דא' גבי ה"ז גיטת ע"מ שתתני לי ר' וזו וזו נאמר לה מחולין לה אינה מגורשת עד שתתן ה"תם לצעורה קמכונן והא לא ציערה אכל הכא יכול שפיר למחול עכ"ד וע' מח"א ה' שבועות סי' י'.

ולפ"ז מוכן שפיר החילוק דחליצה מוטעת פשירה משום דמדחלוץ סתם אחולי אחיל לתנאו וכאומר ה"נני פאלו התקבלתי משא"כ בגירושין הא א' בגיטין ע"ד: דל"מ משום דלצעורה קמכונן ופרש"י דסתם מגרש את אשתו מתוך איבה הוא מגרשה הלכך תלינן מספיקא דלצעורה איכונן ע"ש.

ולכך ל"מ בגט מוטעה אפי' היכי דאיכא אומדנא דמוכח וא"כ התניח בתנאי של ממון היכי דאיכא למיתלי דלצעורה קמכונן משא"כ בשאר גט מוטעה איפשר דכשר וכן ראיתי בתשו' הסמ"ע שבתשו' נ"ב ה"ל שפ"ב ד' תשו' רש"ל סי' כ"ה שכ' דמדקא' דגט מוטעה הוא פסול משום דהוי תנאי שאפשר לקנימו ע"י שליח משמע דדוקא בגט העשוי בתנאי כהלכתו הוא דפסול במוטעה אכל גט מוטעה בלי תנאי פשר ע"ש.

אמנם לפענ"ד הפריזו על המדה בזה דא"כ צא ופרנס הא דטרחו הראשונים ו"ל למצוא טעם דאמאי במקדש ומגרש תכ"ד לאו פדיבור דמי ער"ן נדרים פ"ז. וברשפ"ם ב"ב ק"ל.

כ' דהוא רק חומרא דרבנן ואי איתא דגט שניתן בטעות פשר הלא הטעם פשוט דהרי מבואר בנזיר ט'. ובתוס' שם דלמ"ד הקדש טעות ה"נני הקדש ל"מ בהקדש חזרה תכ"ד ועקצוה"ח סי' רנ"ה.

א"כ אי הו"א דגם טעות בעיקר הגט פשר הא מדינא ל"מ במגרש חזרה תכ"ד ולדעתה הקלושה א"צ ראי' לזה דבנדאי כל מעשה בטעות ה"נני פלא עביד פלום. ויש עוד לדון בזה בנ"ד דכ"נ שנתן הגט עפ"י שהגידו לו בעלי תורה שעפ"י דתוה"ק מחויב לגרשה הו"ל פאנסוהו לגרש לפמ"ש באה"ע סוסי' י"ז דאשה שנשאת עפ"י הוראת ב"ד שטעו מיקרי אונס ומותרת לבעלה ע' בב"י שם וא"כ הו"ל בנ"ד פאנסוהו לגרש דל"ה גט סוף

דְּבַר לַפְעַנ"ד הַגֵּט בְּטַל וְאִתְּתָא דָּא מ' ח'י בַּת דּוֹב עֲדִינָן הִיא א"א לְכָל דְּבָרֵי דְּבָרֵי ב"ד יְדִידָה דּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס'י נו ל"ק קִינְהֶעֱנִיטֵשׁ.

יּוֹם ג' י' לַמַּב"י תַּרְנ"ד לַפ"ק סְטָרֵי יִשְׁפּוֹת ה' שְׁלוֹם לְכַבוֹד יְדִידֵי הַרְבּ הָאֲבָרָה הַתְּרִיף וְשָׁנוֹן וּמוֹרָה גַּם הוּא יוֹרֵה. קוֹלֵעַ אֶל הַשְּׁעָרָה מוֹה' דָּוִד רִיזוּ נ"י.

מִכְתָּבָה הַגִּיעֵנִי וְחֲשַׁתִּי לְהַפִּיק רְצוֹנָה וְשְׂאֵלְתָה לְהַשִּׁיב לָהּ עַל אֲתֵר בְּדָבָר שְׂבָא מְכַתֵּב מֵאִישׁ א' מְקוֹנְשֵׁטְאָנְטִינָא יְלִיד עִירָה אִיף שְׁזָה שְׁנוֹת מְסַפֵּר קִידָשׁ אִשָּׁה אַחַת שְׂהִיא נְשׂוּאָה עֵתָה לְאִישׁ א' בְּקַהֲלַתְכֶם וְהִיא מִיְלִידֵי רָאֵהֲטִין וְקִידָשָׁה בְּהִיוֹתָה עִמּוֹ בְּקוֹנְשֵׁט: בְּעוֹד הָיְתָה בְּתוֹלָה וְאִישׁ לֹא יָדְעָה בְּחֻפָּה וְקִידוּשִׁין כַּדְמו"י וְדָרוּ בְּיַחַד כְּשֵׁשָׁה חֲדָשִׁים וְאַח"כּ נִשְׁבְּתָה לְבֵית נְכָרֵי וְגַם הָיְתָה בְּבֵית זִוְנוֹת זְמַן רַב וְאַח"כּ הִלְכָה מִשָּׁם וְעַקְבוּמִיָּה לֹא נוֹדְעוּ וְכוּתֵב שְׂיֵשׁ לוֹ עֲדִים עַל כָּל זֶה וְשִׁוְכְלוּ לְשִׂאוֹל אֶצֶל הַרְבּ מ' לִיב קִנְעַפִּיר שְׂהוּא רַב בְּשֵׁם שְׂיִוְדַע אֶת כָּל הַמְּאֹרַע וְשָׁלַח תְּמוּנָתָה הַנִּקְרָא פֵּאטֵאגְרָאף.

וּבְאַמַּת נִרְאָה בְּעֵלִיל שְׂהוּא תְּמוּנָתָה מִמֶּשׁ. וְכֹאשֶׁר שְׂאֵלוּ אֶת פִּי הָאִשָּׁה ע"ז כִּיחֲשָׂה מִתְחִלָּה וְאַמְרָה שְׂמַעוּלָם לֹא הָיְתָה שָׁם.

וְכֹאשֶׁר עָנוּ כְּחֲשָׂה בְּכַנִּי אַחַר אֵיזָה שְׁעוֹת הוֹדִית שְׂבְּאַמַּת הָיְתָה שָׁם וְגַם הַגִּידָה שְׂהִיְתָה בְּבֵית זִוְנוֹת וְעֲשֵׂתָה מֵה שְׁלֵבָה חֲפִץ אֲבָל לֹא נִתְקַדְּשָׁה לְשׁוּם ב"א וְשֵׁם הָאִישׁ הַפּוֹתֵב מוֹזֵר מְמַנָּה וּמְתַנַּצֵּלֵת א"ע הָיְתָה שְׂהִיְתָה שְׂנוּאָה שְׂמָה מֵאֵיזָה טַעַם וְיוֹכֵל לְהִיּוֹת שְׂהוּא הַשְּׂוֹנָא וְשָׁם לָהּ עֲלִילוֹת דְּבָרִים מְשֻׁנְאָתוֹ אוֹתָהּ.

זֶהוּ תְּחִיבָהּ הַמַּעֲשֵׂה: הִנֵּה מִבֵּין טוֹרֵי מְכַתָּבָה רֵאִיתִי שְׂיִצְאָתָה לְדוֹן בְּזָה מִפֶּחַ קָלָא מֵה שְׂלֵא נִזְכָּר מִזָּה בְּהַשְּׂאֵלָה. וְהִנֵּה אִם נוֹדַע הָעֲנָן רַק לְשָׁנִים אוֹ שְׂלֵשָׁה אֲנָשִׁים לֹא חֲשִׁיב קוֹל כַּמ"ש בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת ט"ז: ד"ה נזו וּבְעֵינַיִן שְׂיִהֵל גְּלוּי וּמְפוֹרְסָם לְכָל בְּנֵי הָעִיר.

וְאַפְּי' אִי הִי קוֹל מִמֶּשׁ אֵין לְחוּשׁ לְקוֹל הִנֵּה מֵאַחַר דְּקִי"ל בְּגִיטִין פ"ח: כַּר"א דְּלִקְלָא דְּבַתֵּר נִישׂוּאִין לֹא חִיִּישִׁינָן וּמְבֹאָר בְּרַמ"א ס'י מ"ו ס"ח דְּאַפְּי' אִם יִצָּא הַקּוֹל קוֹנְדֵם הַנִּישׂוּאִין רַק שְׂלֵא הַנְּחֻזֵק בַּב"ד עַד אַח"כּ אֵין חוֹשְׁשִׁין לוֹ וְאַף דַּכ' בַּב"ש ס'י מ"ב ס"ק ט"ו בְּעֵינַיִן קוֹל שְׂלֵא הַנְּחֻזֵק בַּב"ד דְּלַמַּעֲשָׂה הַדְּבָר מְסוּר לְחֻקֵּי הַדִּינִים בַּכ"ז זֶהוּ דוֹקָא בְּקוֹל שְׂקוֹנְדֵם קִידוּשִׁין אֲבָל לֹא אִם כְּבָר נִתְקַדְּשָׁה לְאַחַר וְהֵא דְּמַצִּינוּ בְּקִידוּשִׁין נ"ב.

גַּבִּי הָהוּא גְּבָרָא דְּאַקְדִּישׁ בְּאַבְנָא דְּכּוֹחֵלָא יְתִיב ר"ח וְקָא מְשַׁעַר לִי אִי אֵית בִּי שׁו"פ כּו' אַמְרָה לִי אַמִּי וְהֵא הָהוּא יוֹמָא דְּקַדְּשָׁה הָנִי בִּי שׁו"פ א"ל לָאו כָּל פְּמִינָה דְּאַסְרֵת לָהּ אַבְתָּרָא כּו' א"ל רַבָּנָן לר"ח הָא אִיכָּא סְהָדֵי בְּאִידִית דִּינְדְּעֵי דְּבַהֲהוּא יוֹמָא הָנִי בִּי שׁו"פ וּפִי הַתּוֹס' שְׂיִצָּא הַקּוֹל דְּאִיכָּא עֲדִים בְּאִידִית וּפְלִיגֵי הַתָּם אַבְיֵי וְרַבָּא אר"ח דְּמַדְמֵי לָהּ לָהּ דַּר"ח דְּקָא עֲדִים בְּצַד אַסְתָּן וְתִמְאַסֵּר דָּאִם הַקִּילוּ בְּשָׁבוּי' נִיקֵל בַּא"א וְא"כ הָא הַתָּם יִצָּא הַקּוֹל לְאַחַר שְׂפָכָר נִתְקַדְּשָׁה לְאַחַר וְאַפ"ה חִיִּישֵׁי לָהּ י"ל דְּהַתָּם פִּינּוּ דְּהָא יְדַעִינוּ בּוֹדָאֵי שְׂקִידָשָׁה הָרֵאשׁוֹן רַק דַּא"י אִם הִי אֶז שׁו"פ בְּזָה שְׂפִיר חִיִּישִׁינָן לְקָלָא דְּאִיכָּא עֲדִים שְׂיִוְדְּעִין שְׂהִי שׁו"פ בְּשַׁעַת הַקִּידוּשִׁין אֲבָל הִיכִי דְּלֹא יְדַעִינוּ מְקִידוּשִׁין כָּלֵל בּוֹדָאֵי ל"ח לְקָלָא דְּבַתֵּר קִידוּשִׁין וְכַה"ג מְחַלֵּק בְּתִשׁוּ' הָרִיב"ש ס'י קכ"ג ע"ש וּבְפֶרֶט דְּבַנ"ד אֵין לְחוּשׁ לָהּ קוֹל פִּינּוּ שְׂהוּא רַק מְחַמַּת הָאִישׁ הִנֵּה שְׂכַתֵּב הַמְּכַתֵּב לְקַהֲלַתְכֶם וְכִינּוּ

שהוא אינו נאמן ל"מ גם הקול היוצא מחמתו דהוי קול ושוברו עמו וכמ"ש באס"ז
כתובות כ"ה.

לענין קלא דב"ג וב"ח דאי הגדת העדים ל"מ אינו מועיל גם הקול דאחי מחמתיהו ע"ש:
ומה שפיתב דבנ"ד יש להאמין להאישה הזה שאומר שקידשה מאחר דאינו נוגע בדבר
משום שיודע שהיא אסורה עליו אחרי שהיתה בבית זונות לא כן שמענו מדברי הש"ס
קידושין ס"ג: דקא' התם דאפי' נתקדשה בנדאי ע"י אבי' וא"י למי נתקדשה ובא א' ואמר
אני קידשתי וכןס' ובא אחר ואמר אני קידשתי' לא כל הימנו לאוסרה עליו ע"ש ואף
דגם התם אסורה לו משום סוטה אחר שכןס' זה וג"כ אינו נוגע אפ"ה א"נ.

אמנם מה שיש לעורר בזה בנ"ד דאיןפ"ש דהא דקיי"ל דא"נ הוא רק היכי שאמר
קידשתי בפני פו"פ והלכו להם למדה"י פדמוקי בגמרא דף ס"ה. אבל אם אמר קידשתי
בפני פו"פ שהם במקום קרוב ורוצה לברר ביום או יומים אנו צריכין לחוש לדבריו
ולהפרישה מבעלה על יום או יומים כפי דברת העד.

ונראה דזהו דקא' בגמ' ה"ל כנסה ובא אחר ואמר אני קידשתי' לא כל הימנו לאוסרה
עליו שלכאורה שפת יתר הוא דהיל"ל סתם אינו נאמן ותו לא וי"ל דבמכונן נקט שהוא
לישנא להורות דרק לאוסרה עליו לגמרי אינו נאמן כגון שאמר שהעדים שקדשה
בפניהם מתו או הלכו להם למדה"י והיא מכחשת דע"א בהכחשה לגבי איסור לאו פלום
הוא משא"כ היכי שאמר שרוצה לברר מיד אנו צריכין למיחש לדבריו דבכה"ג מהני
באיסורין אפי' ע"א בהכחשה ומהני נמי לגבי קידושין דאף דדבר שבערנה ילפינו דבר
דבר ממון בכ"ז הרי בממון נמי מועיל ע"א לענין חיוב שבועה ה"ה דמועיל בדבר
שבערנה היכי שאמר שרוצה לברר מיד כענין שמצינו בפירוש"י בקידושין ס"ה.

בטעמא דמ"ד המקדש בע"א חוששין לקידושין משום דע"א חשיב לחייב שבועה בד"מ
הלכך בערנה נמי חשיב לחוש לקידושין שנעשו בפניו. וה"ה כשפא א' ואמר שקידשה
בפני ב' ואמר שרוצה לברר מהני אפי' בהכחשה דהרי בב"י וד"מ וסמ"ע בח"מ סי' ל'
מובא בשם מהרי"ק דגם לענין ממון מהני כל שאמר שרוצה לברר.

ומה שנתקשה בש"ך שם ס"ק י"ג דבקידושין ס"ו: דקא' דשלח ואחוי מהימן הוא רק
לענין איסורא ולא לגבי ממון לפענ"ד י"ל דנהי דלענין ממון ל"מ אפי' במילתא דעבידא
לגלוני ול"מ ג"כ לענין דבר שבערנה כמ"ש בתשו' הריב"ש סי' קנ"ה דאף דבאיסורין
מהני מדעל"ג מ"מ בדבר ערנה ל"מ כמו דל"מ בד"מ משום דילפינו דבר דבר ממון
ע"ש וכ"ה באמת ד' הרמב"ם בה' גירושין פי"ב הט"ו וספי"ג וכמו שהאריך בכ"מ שם.

נהרי כמה מרבנותא העלו דהא דעא"נ בעגונה הוא משום מדעל"ג ובכ"ז ל"מ אלא
בעגונה דאקילו בה רבנן ולא בשאר דבר ערנה וכן כמה שנוגע לענין ממון גם בעגונה
ל"מ כמבואר ברמב"ם פ"י מה' נחלות דאף דמתירין אותה לינשא עפ"י ע"א מ"מ אין
היורשין יורדין לנחלה עפ"י עדות זו ע"ש ועתשו' נוב"י מהד"ק חאה"ע סי' כ"ז זהו
דוקא בדבר שיכול להתברר אבל אינו נדאי שיתברר אבל אם העד מבקש שרוצה לברר
עדותו בכה"ג מהני אפי' בממון דומיא דכ' בתשו' הריב"ש ה"ל שיש מדעל"ג שמועיל
אפי' בממון כמו שטרי פ"רסאה דמקריניו לנכרים ומגביניו בי' כדא' בגיטין י"ט.

והיינו משום דברור הוא שיתגלה הדבר ע"י אנשים אחרים בקרוב ע"ש א"כ מכ"ש היכי דהעד אומר שרוצה לברר הדבר תיכף בנדאי מהימן אפי' לענן ממון ולפיכך היכי שהוא ע"א מחייב שבועה בכה"ג וכן הספיק לדינא באו"ת שם.

ומעתה נראה שמה שכ' הרמ"א באה"ע סי' מ"ב דאפי' לד' הסוברים כמ"ד המקדש בע"א חוששין לקידושין היינו כששניהם מודים אבל אם אחד מכחיש העד אין לחוש ואף דבד"מ קא דע"א קם לשבועה הלא הוא בהכחשת הבע"ד והיל"ל דגם בקידושין מהני אפי' כשא' מכחיש י"ל דבדבר שבפערנה.

כשא' מהבע"ד מכחיש הוי כע"א המוכחש מעד אחר בד"מ דבחד לגבי חד קא אינו קם לשבועה וה"ה דל"מ בדשב"ע אפי' בהכחשת הבע"ד פיון דבשאר איסורין הוי גם הבע"ד בגדר עד ולפיכך הוי לענן קידושי ע"א הכחשת הבע"ד כמו הכחשת עד אחר דל"מ גם לענן שבועה.

ולפי"ז נראה דהיכי דהעד המעיד על הקידושין אומר אברר הדבר במשך איזה ימים שיהיו קידושין לפני עדים פו"פ צריכין לחוש לדבריו אפי' הוא בהכחשה פיון דבכה"ג הרי מהני גם לענן ממון פנ"ל ולכן צריכין לחוש בכה"ג גם לענן קידושין וע"כ אמרו בדיוק בגמרא הנ"ל לא כל הימנו לאנסרה עליו היינו איסור מוחלט היכי שאינו אומר שרוצה לברר כגון שאומר שקידשה לפני עדים שהלכו להם למדה"י משא"כ היכי שאומר שרוצה לברר ביום או יומים שפיר אנו צריכין לחוש לדבריו להפרישה מבעלה על יום או יומים למען יברר הדבר ויבדקו: אגב ראיתי בשו"ת נוב"י מהדו"ת חאה"ע סי' ע"ה שהקשה ע"ד הסמ"ק ומרדכי שפוסקים דהמקדש בע"א חוששין לקידושין מדברי הש"ס קידושין מ"ג.

איתמר רב אמר שליח נעשה עד דבי ר"ש אמרי אין שליח נעשה עד כו' מיתבי אמר לשלשה צאו וקדשו לי האשה אחד שליח ושנים עדים דברי ב"ש ובה"א פולן שלוחין הו ואין שליח נעשה עד עד פאן ל"פ אלא בשלשה אבל בשנים ד"ה לא כו' וקשה דאי ס"ד דקידושין מועילין בע"א א"כ גם בשנים פליגי דלב"ש אחד שליח והשני עד ולב"ה שניהם שלוחים ואין שליח נעשה עד ע"ש שמוכים הנוב"י מפח קושיא זו דאין הלכה כסמ"ק ומרדכי הנ"ל.

ולפענ"ד אפ"ש לומר בשוב קושיא זו ע"ד הפלפול עפ"מ שי"ל בטעם הפלוגתא אי חוששין בקידושין ע"א דמ"ד דחוששין לקידושין אף דאין דשב"ע פחות משנים דילפינן דבר דבר ממון בכ"ז זהו רק באתחזק איסורא כמ"ש הר"ן בקידושין פ' האומר דבעינן תרנוייהו דבר שבפערנה ואתחזק איסורא וכ"ה במהרי"ק שורש ע"ב ובתשו' מיימוני ה' אישות סי' ג' ועב"ש סי' ד' סק"ז ובנובי"ק חאה"ע סי' נ"ד נ"ה.

והכי מוכחא באמת פשטא דסוגי' ריש גיטין. וא"כ הרי נודע מ"ש הר"ן בתשו' לענן מקנה דחזקה העשו' להשתנות ל"ה חזקה ועפנ"י ר"פ כל הגט וא"כ הרי כתב המהרי"ט בשניות חח"מ סוסי' כ' דחזקת פנוי' דאינו שינוי בגוף חזקה קלילא היא והוי' חזקה העשו' להשתנות דעבידא להתקדש וע' מלחמות פ"ק דכתובות וי"ל שזהו טעמו של התוס' כתובות ע"ה: שכ' דחזקת פנוי' לא תשיבא כלל נגד חזקת הגוף (ועפמ"ג יו"ד סי')

ס"ט בשפ"ד ס"ק י"א דמשמע מדבריו דאפי' תזקה העשוני' להשתנות ע"י מעשה ל"ה תזקה ועפמ"ג א"ח בא"א סי' י"א י"ג ובכ"ז תזקת הגוף הוי' תזקה אלימתא דלא נעשה שינוי בגוף פל דלא ידעינן שנובעלה וענובי"ק חיו"ד סי' ו' ובתשו' בר"א חיו"ד סי' מ"ז] ולפי"ז י"ל דלכך מהני בקידושין ע"א פ"ן דל"ה נגד תזקה משום דעשוני' להשתנות והא דמצינו בכ"ד דמוקמינן אחזקת פנוי' הוא דוקא היכי דליכא עד המעיד היפך זה משא"כ בדאיכא ע"א המעיד פנגדה שפיר מהני ובמק"א הבאתי סמוכין לזה מד' התוס' גיטין ב': ד"ה ע"א שהקשו פ"ן דשמעינן מוספיה לה דע"א נאמן באיסורין א"כ נימא דגם באתחז"א יהי' נאמן ותי' דאינה בתזקת שתהא רואה פל שעה ולכאורה משמע דגם היכי דלא הפסיקה בטירה ליכא תזקת טומאה והוא נגד המוחש ולא כן שמענו מד' הש"ס והראשונים ומבואר בד' רש"י נדה כ"ט.

ד"ה והכי אשמעינן דכ"ז שלא הפסיקה בטירה הרי היא בתזקת טומאה והכי מבואר בפוסקים דבימי ספירה הרי היא בתזקת טומאה לענין ספק עתשו' נובי"ק חיו"ד סי' ס"ד וקרא דוספיה לה הא קאי בספירת ז"ל ואמינא לבאר סברת התוס' הלזו דהיא תזקה העשוני' להשתנות דהו"ל תזקה גרועה פנ"ל וכ"כ בתשו' זכרון יוסף סי' ט' דתזקה העשוני' להשתנות הו"ל תזקה גרועה ובדאיכא תזקה אחרת פנגדה התזקה השני' עדיכא ע"ש וי"ל דה"ה דע"א נאמן נגד תזקה העשוני' להשתנות ושפיר כ' התוס' דלא מוכח מוספיה לה דע"א נגד תזקה טובה משא"כ לענין ספק מקרי שפיר תזקת טומאה בימי ספירה.

ועכ"פ שמעינן דעד המעיד נגד תזקה העשוני' להשתנות מהני ולכך מועיל ע"א בקידושין והוי שפיר דומיא דממון דהא דבעינן שני עדים הוא רק להוציא מתזקת ממון אבל היכי דליכא חז"מ באמת סגי בע"א ולהכי ע"א קם לשבועה פ"ן דל"ה להוציא מתזקת ממון דאף שיוכל להיות שישלם ולא ירצה לישבע אבל לע"ע אין אנו דנין להוציא ממון מתזקת בעליו והוא מכונן עם סברת רש"י הנ"ל דלהכי חוששין בע"א משום דע"א חשיב לחייב שבועה בד"מ פ"ן דל"ה פנגד תזקה וה"ה בקידושין ליכא תזקה גמורה פ"ן דתזקת פנוי' עשוני' להשתנות שפל פנוי' עומדת להתקדש פנ"ל משא"כ תזקת א"א שפיר הוי' תזקה גמורה פ"ן דסתם אשה לאו לגירושין עומדת כדא' ריש זבחים ואיך מ"ד ס"ל דמהני ג"כ תזקה העשוני' להשתנות ולכך המקדש בע"א א"ח לקידושין.

ולפי"ז הרי בתשו' מהרי"ט בראשונה סי' י"א כ' דמקור הדבר דתזקה העשוני' להשתנות ל"ה תזקה נובע מסוגיית הש"ס דריש נדה דקא' התם מ"ט דשמאי דאמר פל הנשים דנין שעתו קסבר העמד אשה על תזקתה ואשה בתזקת טהרה עומדת והא פי אמר העמד דבר על תזקתו היכי דל"ל ריעותא מגופי' אבל איתתא פ"ן דמגופה קתניא ל"א אוקמ' אחזקתה ופירש"י פ"ן דמועדה ועלולה לכך אין לה תזקת טהרה הרי דס"ל להלל דתזקה העשוני' להשתנות ל"ה תזקה ולפי"ז מיושב שפיר קושיות הנוב"י הנ"ל דל"ה אקפשר לב"ש וב"ה לאיפלוגי באמר לשנים צאו וקדשו לי האשה דיסברו ב"ש אהד שליח ואהד עד דהרי פל טעמא דמ"ד המקדש בע"א חוששין לקידושין הוא משום דס"ל דתזקת פנוי' ל"ה תזקה העשוני' להשתנות והרי שמאי ס"ל פנגדה דגם תזקה העשוני' להשתנות מהני [עתוס' שבת ק"ל: ד"ה דר"א שמותי הוא] וע"כ אין לחוש לדידהו לקידושי ע"א ודוק:

נחזור לדברינו שהוכחנו למעלה דהיכי שהעד שאומר שנתקדשה אומר שרוצה לברר הדבר במשך יום או יומים צריכין לחוש לדבריו להפרישה על זמן הלז.

הן אמת שמבואר בב"ש סי' מ"ב הנ"ל בשם תשו' הרמ"א דאם הוציא קול שקידש אותה ואומר שיש לו עדים ונצאו מעיר ולא הרחיקו מותרת ולא חיישינו לדבריו אפי' אומר שצאו היום או מחר אפי' אם אומר פו"פ הם עדין ואפי' היא משודקת שלו לא משגחינין בדבריו וכ"כ בתשו' ר' בצלאל אשכנזי סוסי' ה' דאפי' ידעינין בנדאי שיש עדים שרוצים לילה ולהעיד שנתקדשה בכ"ז כל זמן שלא העידו אין לנו לחוש פן פשיעידו לא יפנו עדותן ע"ש אמנם היא נראת דזהו רק להפרישה מבעלה אין חוששין לדבריו כדי שלא תתגנה על בעלה פנראה מדברי רש"י בגיטין פ"ט: שזהו הטעם דלקלא דביתר נשואין לא חיישינו וי"ל דל"מ לעגנו זה אפי' פשוטה לברר.

ויש להטעים העגנו עפמ"ש המנ"י בקונטרס הספיקות ס"ק מ"ה דכל היכי דאיפא פסידא ל"א היכי דאיפא לברורי מבררנין וי"ל דמה שתתגנה על בעלה הוי פאיפא פסידא ואין מחויבין להפרישה אכל עכ"פ משום חומרת א"א מוטל על הבי"ד שבעירו לחקור אחר דבר זה אצל הבי"ד שפקונשט: למען הרים מכשול מישראל.

והרי בכנה"ג אהע"ז סי' מ"ו בהגה"ט אות ל"ג מביא ד' תשו' רש"ך סי' ק"ה שכ' דביצא קול שיש עדים במדה"י שנתקדשה חיישינו אפי' לקלא דביתר נשואין ע"ש ונהי דלא פסקינין פנותי' בכ"ז החיוב רמ"א על הבי"ד להוציא הדבר לאור ובפרט בנ"ד שהאשה הזאת נתפסת בשקרה שאמרה מעיקרא שלא היתה כלל בקונשט א"כ הוחזקה כפגנית והר"ז דומה למ"ש בח"מ סי' ע"ג בשטר שיש בו נאמנות ונמצא המלנה פפרן בדבר אחד בטל הנאמנות דאמרינו פיון דהוחזק פפרן בדבר א' אפי' לזה שלא הוחזק פפרן איתרע נאמנותו ע"ש וביותר מה שהאשה בעצמה הודית שהיתה בבית זונות כו' וקרוב הדבר להאמין לדברי הכותב שהיא מקודשת לו: ובדבר מה שהקשית בד' הב"ש סי' ל"ז ס"ק מ"ו בהא דהאומר קידשתי את בתי וא"י למי קידשתי וכו' אומר אני קידשתי שניהם נותנים גט.

והקשה הב"ש פיון דאחד מהם בנדאי משקר ונחזינו דאינו מירתת נחוש שמא שניהם לא מירתתי ומשקרי ונתקדשה לאחר ולמה היא מותרת לכ"א אחרי ששניהם נותנין גט ות' דכששניהם נותנים גט אמרינו אין אדם חוטא ולא לו פיון שאינו כונס ובנדאי א' מהם יודע דהב' קידש אותה ולא תבא לידי חטא פי השני נמי מגרש וע"ז הקשית דהרי הר"ן הקשה באמת בקידושין שם האף מהימן לרב ליתן גט ולר"א אף לכונס הרי אין דשב"ע פחות מב' ות' דהא דאין דשב"ע פחות מב' הוא רק כשפא להוציא מחזקת א"א והכא אינו פא רק לברר החזקה שהיא קידש אותה והכא היא ליכא הסברא דמברר החזקה וכיון דא' מהם בנדאי אומר שקר א"כ הדר קשה דהרי אין דשב"ע פחות מב'.

הנה לא ידענא מקום לקושיא זו דמאי חזקת א"א איפא פאן הרי לדברי שניהם אחר שנתגרשה מהם היא מותרת והר"ז דומה להא דכ' באה"ע סי' י"ז ס"ט בא' אומר מת וא' אומר נהרג פיון שלדברי שניהם אינו קיים ה"ז מותרת לינשא ע"ש וע' נובי"ק סי' מ"ו.

וְנָהוּ רַק לְאַחַר שְׁמִגְרָשִׁין אוֹתָהּ שְׁנִיָּהֶם אוֹ שְׁמִגְרָשָׁה אֶחָד וּא' פּוֹנֵס מִשֵּׁא"כ קוֹנֵדִים שְׁנִתְגַּרְשָׁה אִפְי' מֵאֶחָד מֵהֶם שְׁפִיר הוּי' בְּחֻזְקָת א"א שְׁעַל פֶּן כ' בְּחֻלְקַת מְחֻזְקֵק שָׁם ס"ק מ"ב דְּאִפְי' אִם יֵשׁ אֶחָד שְׁמַעִיד שְׁנִתְקַדְשָׁה לְאֶחָד ל"מ דְּאִין דִּשְׁב"ע פְּחוֹת מְשֻׁנִים ע"ש.

וּמָה שֶׁהִקְשִׁית בְּדִבְרֵי הַר"ן הַג"ל שֶׁכָּתַב דֶּהָא דְּאִין עֵא"נ בְּדִבְרֵי שְׁבַעֲרֹנָה הוּא רַק בְּאַתְחֻזֵק אִיִּסוּרָא דְּסוּתָר א"ע ל"מ"ש בְּגִיטִין פ' הַתְּקַבֵּל דְּאִפְי' אִינוּ נִגְדַּת חֻזְקָה ג"כ אִמְרִינָן אִין דִּשְׁב"ע פְּחוֹת מִב' כְּבָר קְדָמָה בְּקוֹנְשִׁיא זֹו בְּסִפְרָ בֵּית מֵאִיר עַל אֵה"ע ס' ל"ז סכ"א ע"ש.

וּבְזֶה הַנְּגִי הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' נז יום א' ג' לְחֻזְקַת אֶדְר הַשְּׁנִי תִרְנ"ד ל"פ"ק סְטָרִי. בְּרִכּוֹת שְׁדֵי תְּבוּאָתָה לְרֵאשׁ פְּבוֹד יְדִידֵי הַרְבֵּ הַגְּדוֹל חֲרִיף וּבְקִי בַחֲדָר"ת יִרוּ"ש כ"ש"מ יְהוּדָה פ"ץ נ"י רֵאבֵד"ק סֵאנִיק יצ"ו מִכְּתָבוֹ הַגִּיעֵנִי עַד"ש בְּעֻבְדָּא דְּאַתָּא לְקַמְל' בְּאִישׁ אֶחָד שְׁדָר בְּפִפְרָ עִם אִשְׁתּוֹ פְּמָה שְׁנִים בְּאַהֲבָה וְאַחֲרָה פְּאוּרַח פֶּל אַרְעָא וּבְנִים אִין לְהֶם וּמְחֻזְקִים שְׁעֵנֵק בְּפִפְרָ וְהַבְּעַל הוּא נִאָּמֵן וּמִשְׁגִּיחַ בְּעֶסֶק יַעַר וְזֶה אִיזָה שְׁנִים שֶׁהִגִּידוּ לוֹ עֲרָלִים שְׁיִשְׁגִּיחַ עַל זִוְגָתוֹ מִחֻמַּת שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְעֶסְקוֹ וְתִשְׁאַר אִשְׁתּוֹ לְבַדָּה עִם עֶבֶד כְּנַעֲנִי שְׁלָה וַיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם דְּבָרִים אַעֲפ"כ לֹא שֵׁת לְבוֹ לְדִבְרֵיהֶם וְאַח"כ הַגִּיעַ לְאִזְנוֹ קוֹל מְלַחְשִׁים פ"א סִפְרָה לוֹ אִשָּׁה א' שֶׁהִיא שְׁכָנָתוֹ בְּפִפְרָ הַהוּא שְׁבִיּוֹם ש"ק הִלְכָה אֶל אִשְׁתּוֹ לְבַקְרָה בְּבֵיתָהּ וּכְבוֹאָה אֵלֶי אִמְרָה לָהּ שְׁאִין לָהּ פְּנָאִי שְׁמֹן־כֶּרֶחַת לְסִגְוֹר הַקְּרַעַטְשָׁמָא וְלִלְכַת לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַבְּהֵמוֹת שְׁבַמְרַעָה וְאַמְרָה לְשְׁכָנָתָה שֶׁתִּשְׁלַח אֶת הָעֶבֶד כְּנַעֲנִי שְׁלָה לִיקַח אֶצְלָה טְאֵלְפִין מְלַח שֶׁהִיא צְרִיכָה וְהִלְכָה הָאִשָּׁה הַשְּׁכָנָה לְבֵיתָהּ וְשִׁלְחָהּ לָהּ טְאֵלְפִין מְלַח עִם בֵּתָהּ וּכְבוֹאָה הַבַּת שְׁמָה מְצָאָה אֶת הַדָּלֶת מְסֻגָּר מִבְּפָנִים וְלֹא הִבִּינָה דְּבָר וְסִבְבָּה אֶצְלָה הַחֲלוּנוֹת לְרֵאוֹת מָה זֹאת וְרֵאָתָה דְּרָף הַחֲלוֹן שֶׁל הַחֲדָר הַפְּנִימִי שֶׁהָאִשָּׁה שׁוֹכְכַת בְּמִטָּה עִם הָעֶבֶד הָעֲרָל.

גַּם סִפְרָה לוֹ אִשָּׁה א' שְׁמַצָּאָה פ"א בְּבֵיתָהּ מִתְּנַחֲדָת עִם הָעֲרָל מְחַבְּקִין וּמְנַשְׁקִין זֹא"ז וְהָעֲרָלִים סִפְרוּ לוֹ אִיף שְׁרוּאִים בְּכָל יוֹם שֶׁזִּוְגָתוֹ הוֹלְכַת ע"ג הָעֲלִי' שְׁעַל הַקְּרַעַטְשָׁמָא עִם הָעֶבֶד שְׁלָה בְּזֹא"ז וְשׁוּהִים שָׁם הַרְבֵּה וְיִוְדָעִים כִּי זִימָה עוֹשִׂים שָׁם.

וּכְשִׁמוּעַ הָאִישֶׁהַג"ל אֶת פֶּל אֵלָה וְשִׁישׁ קִלָּא ד"ל"פ וְגַם הִי"ל אַח"כ אִנְּמֻדְנוֹת רַבּוֹת הַמוֹכִיחוֹת עַל אִמְתַּת הָעֵנִין שְׁבִי"כ הָעֶבֶר בְּלִילָה אַחַר הַתְּפִלָּה הִלְכָה ז' מִקּוֹנֵדִים לְבֵיתָהּ וְהַבְּעַל נִשְׁתַּהָא אֶצְלָה הַמְּנַיִן וּבָא לְבֵיתוֹ וְדָפַק עַל הַדָּלֶת וּפְתַחוּ וְשָׁמַע שְׁאֶחָד יֵצֵא מִן הַבַּיִת וּבְרַח עַל הָעֲלִי' וּמְחַשְׁכַּת הַלֵּיל וְלֹא הִי יָכוֹל לְהַדְלִיק נֵר שְׁאֵל אוֹתָהּ מִי הִי בְּכָאן וְהִלְךְ עַל הָעֲלִי' וְהִכְחִישָׁה וְאַמְרָה שְׁלֹא הִי בְּזֶה אֶדָּם וְהִלְךְ לְהַפְּאֵר הַוִּיז וְלִקַּח אֶת הַסְּנֹלָם שְׁעוֹלִים בָּהּ עַל הָעֲלִי' וְלֵאמֹר הַיּוֹם רָאָה כִּי הִי הָעֶבֶד שְׁלוֹ וְשָׁפַף חֻמַּתוֹ עֲלֵי' וְלֹא הִשִּׁיבָה דְּבָר וְעוֹד רָאוּ עֵינָיו אִיף שְׁמַקְרַבֶּת אֶת הָעֶבֶד כְּאֵלּוֹ הִי אֶדוֹן וְשִׁלַּח לְבַסְפוֹ אַחַר אֲחִיו הַבְּחוּר גְּדוֹל בְּשָׁנִים וְצוּהוּ שְׁיִלְךְ מִקּוֹנֵדִים עַל הָעֲלִי' לְהַטְמִין א"ע בְּתוֹף הַתְּכֵן לְהַשְׁגִּיחַ מָה יַעֲשׂוּ שְׁמָה וְהוּא אָמַר לְאִשְׁתּוֹ שֶׁהוֹלֵךְ לְעֶסְקִיו וּמִיָּד אַחֲרֵי שֶׁהִלְךְ הַבְּעַל בָּא הָעֲרָל עַל הָעֲלִי' וְסִגְרָ פְּתַח הַמַּעֲקָה שְׁעַל הָעֲלִי' וְשָׁכַב א"ע וְהָאִשָּׁה בָּאָה אַחֲרָיו וְשָׁכְבָה עִמּוֹ וְאַח"כ שָׁכַב א"ע הָעֲרָל עַל הָאִשָּׁה בְּגִילּוֹי עֲרוֹנָתָם דְּבוֹקִים זב"ז פְּדָרָף הַמְּנַאֲפִים וְאַח"כ הִפְכוּ מִשְׁכָּבָם וְתִשְׁכַּב הָאִשָּׁה עַל הָעֲרָל וְעֵינָיָהּ בְּרֵאשׁוֹ וְשֶׁהוּ הַרְבֵּה עַד שֶׁהִלְכוּ מִן הָעֲלִי' וְהָאִחַ הַמְּתִין עַד בּוֹא אֲחִיו בְּעַל הָאִשָּׁה סִיפֵר לוֹ אֶת פֶּל אֲשֶׁר רָאוּ עֵינָיו וְאַחֲרֵי הוֹדִיעֵנו זֹאת סִיפֵר לְאִשְׁתּוֹ אֶת פֶּל אֲשֶׁר רָאָה אֲחִיו בְּעֵינָיו וְלֹא יָכְלָה לְהַכְחִישׁ וְהִתְחִילָה לְבָכּוֹת וּלְהִתְנוּדוֹת

על כל מעשה הזימה אשר בינה ובין הערל רק ביקושה מאתו שלא לביישה בפני בני"א והבטיחה לו שמן הוא והלאה לא תוסיף לעשות זאת והשיב הבעל פי צריך לשאול פי כי"ד אם רשאי לדור עמה ואולי צריכים לקבל תשובה והגידה שתסע עמו לכת"ר בתנאי שאחיו העד הרוואה לא יסע עמהם להבי"ד בכדי שלא לביישה והבטיח לה הבעל פן ולמדו אותה אנשי הפקר לומר שהערל העבד שלה עשה לה פישוף בחשבכם שעי"ז לא תיאסר לבעלה וכן הי' שבאו האישי והאשה הנ"ל לפניו ותודה האשה לפני כת"ר בצירוף בית דינו הצדק על המעשה הרע שעשתה עם הערל ואמרה שהערל עשה לה פישוף כו' ואחרי שמוע את כל דבריהם השיב להם כ"ת שאסור לו לדור עמה וכשמענה זאת נתנה קולה בבכי ואמר כ"ת שיתן לה בעלה הנדוניא עם הפתובה לפטור אותה בג"פ בטוב ואמרה פי לא תרצה להתגרש ממנו בשום אופן בעולם ולא הועילו ריבוי ההפצרות להרבות עלי' מנהר ומתן.

ובין כ"ה בא אחי בעלה הוא העד הרוואה הנ"ל ובקרה מפניו כמפני ארי למרות פקודתו עלי' שתמתינ וגבו הביד"צ את העדות מאחי הבעל את כל אשר ראה פנ"ל והנה הביד"צ דק"ק רומנוב ובוקאווסק הסמוכים לשם שלחו כמה הזמנות להאשה שתבא לד"ת ואטמה אזנה משמנע בקול מורים ונתנו בי"ד הבעל כתב סירוב עלי' והיא עומדת במרדה ואומרת אם ירצה לדור עמה הרי טוב ובאם לאו תסע למאצריקא והוא ישב גלמוד.

וכעת הבעל דופק על דלתותיו ומבקש להתירו מכבלי העיגון שמלבד שקושה עליו לשבת בלא אשה גם אין לו בנים והוא רוצה לקיים פו"ר ודורש כ"ת חו"ד באם א"א לו לגרשה בע"כ אם נוכל להתיר לו לישא אחרת עכת"ש: ראשית יצאתי לדון על דבר הודאת האשה בעצמה אם נאסרה עי"ז אבעלה הנה קיי"ל כמשינה אחרונה בנדרים צ' דהאומרת טמאה אני לה תביא ראוי לדברי' ואל"ה אינה נאמנת דחישינון שמה עיני' נתנה באחר.

אמנם כ' בתשובת מהרי"ט ח"א סי' צ"ב דהיכי דמעשוי' מוכיחין שחפצה בבעלה ל"ש ענ"ב ומיתסרא עפ"י דיבורה א"כ לכאורה בנ"ד הדבר נראה בעליל שאין רצונה להתגרש מבעלה ול"ש ענ"ב. והנה בגמ' בנדרים שם מוקמינן מתנייתין באשת פהו באונס ולפי המתבאר מד' התוס' פתובות ס"ג: בשם י"מ באשת ישראל האומרת שזינתה בראיון נאמנת דכיון שמפסדת הפתובה ל"ש ענ"ב וכ"כ בתשו' הרא"ש פ"ל מ"ג סי' ב' בשם הרי"ף והריצב"א וע' בכנה"ג אה"ע בהגהות הטור סי' ו' אות כ"ו מ"ש בזה בשם מהר"ם די בוטון [וכן אנו מוכרחים לומר לכאורה לד' הר"א ממין שהובא בתוספת ישנים בנדרים שם שתי' על הקושה דאמאי לא מהימנה בטא"ל הא שוי' אנפשה חד"א ות' דזונה אינה מונהרת לינשא לכהן ובחידושי הרשב"א מבואר פונתו דאע"ג דקי"ל בפ' יש מותרות כל היכי דאיהו מונהר איהי מונהרת בכ"ז ה"א איהו אינו מונהר דאינה נאמנת לגב' ולכ"ה איהי ג"כ אינה מונהרת וא"כ כשאומרת דזינתה בראיון היא אסורה לו משום סוטה ולא תליא האיסור בדידי' שפיר נאמנת ואסורה לו מטעם שוי' אנפשה חד"א] אמנם באמת זהו רק אי נימא דלמשינה ראשונה מדינא מהימנה דשני' אנפשה חד"א אף דמשעבדה לבעל והכי משמע באמת גם מתוס' יבמות קי"ח: ד"ה א"ל תנינא עט"ז אה"ע סי' ז' סק"ח וב"ש שם סק"ו וע' שם שמתתא שמעתא ו' פ"ט.

ורק ד'יש פת ביד חכמים לעקור דבר מה"ת למיגדר מילתא או דאפקעינהו רבנו לקידושין מיג' משום ה' חששא דענ"ב כמו שהובאו טעמים הללו ב"ר"ן שם א"כ י"ל שפיר דהיכי דל"ש חששא דענ"ב נשאר אד"ת נאסורה מטעם שוי' אנפשה חד"א משא"כ לתי' השלישי שכ' ב"ר"ן דמד"ת לא מהימנה אף דשונ' אנפשה חד"א משום דלאו כל כמינה להפקיע שעבודה מבעל דאגידה גבי' ורק למ"ר תיקנו דליהמנה דאי לאו דקושטא קאמרה ל"ה מזלזלה נפשה ולאחר שראו שרוב הנשים משקרות ונותנות עיניהן באחר בטלו ה' תקנתא וחרו וקעמידוהו אד"ת דלא מהימנה להפקיע שעבודה מבעל וא"כ כיון דנתבטלה התקנה דמ"ר ממילא גם היכי דל"ש חששא דענ"ב ג"כ אינה נאמנת ולהכי באמת הלכה פסוקה היא בידינו בטוש"ע אה"ע סי' ו' וקט"ו דגם באומרת שזינתה ברצון אינה נאמנת: והנה לכאורה הי' נראה לה"ר דמד"ת לא מהימנה לומר טמאה אני לה מסנהדרין מ"א דפרי' אלא אשה חבירה דקיי"ל דמיקטלה אליבא דריב"י היכי משפחת לה הרי הו"ל עדות שאאילה"ז דכיון דלא אתרו בה יכולין העדים לומר לאנסרה על בעלה באנו ודחיק לשנויי שזינתה וחרה וזינתה מבעל ראשון או מקרוכי' ואמאי לא קמשני דמשפחת בכה"ג שאמרה מקודם טמאה אני לה דנאסרה מקודם אבעלה עפ"י דיבורה וא"כ ע"כ באו העדים לחייבה מיתה וע"כ מוכח מנה דמדאורייתא לא מהימנה להפקיע שעבודה מבעל אמןם אי משום הא לא איריא דהרי באמת הקשה הנוב"י בסי' ע"ב לשי' הראשונים דס"ל דגם ע"י עידי פיעור נאסרה אבעלה מ"פ והא יכולין לומר לאנסרה על בעלה באנו א"כ לא הי"ל להעיד רק עדות פיעור ותו לא אכן לפענ"ד י"ל עפ"מ דקיי"ל ברבנן דר' יוסי בן פיפר ביבמות י"א: דהיכי דנאי ודאי איפא לאו וא"כ הרי נהי דע"י עדות פיעור מפקינן לה מבעלה אבל הא עכ"פ ל"ה רק ספק סוטה ובספק סוטה אפ"י בקינא לה ונסתרה ושהתה כדי טומאה הוא רק בעשה ולא בלאו כמ"ש בתוס' יבמות שם עמוד א' ד"ה צרת סוטה דטומאה דגבי לאו לא פתיבא רק אנדאי גבעלה וביותר מבואר ברא"ש שם שכ' וז"ל דהא דאמרינן טומאה פתיב בה פעריות הי"ד סוטה ודאי דכתיב בה טומאה בלשון לאו פי היכי דכתיב גבי עריות אבל סוטה ספק דכתיב טומאה דידה בלשון עשה אע"ג דאמרינן משום ספק סוטה לא חשיב טומאה דידה אפ"י כספק ערוה ע"כ [ומ"ש בתוס' שם ע"ב מהא דבא עלי' בדר' לוקה באמת הוא תמוה כמ"ש במפרשים] ולפי"ז שפיר פרי' הש"ס והא יכולין לומר לאנסרה על בעלה באנו ואי דהי"ל להעיד רק עדות פיעור ז"א דיכולין לומר שבאו להעיד שזינתה כדי לחייב הבעל מלקות פשיבא עלי' דבנדאי זינתה איפא לאו ולוקין דומיא דמצינו בסנהדרין פ"ו שיכולין העדים לומר להלקותו באנו.

ומ"ש הה"מ בפ"א מא"ב הכ"ב בדעת הרמב"ם דס"ל דאפ"י בנדאי זינתה ליפא מלקות דהו"ל לאו שבכללות הנה מלבד שהביא שם שהרמב"ן חולק ע"ז. ובגוף הדבר תמה עליו בכ"מ שם חוץ לזה הא י"ל דפירכת הש"ס הוא למ"ד לוקין אלאו שבכללות וא"כ לפי"ז ממילא מיושב גם קושיותינו הנ"ל דלא הו"מ לאוקמי כשאמרה מקודם טמאה אני לה דהרי עפ"י הודאת עצמה נהי דמהימנה לאסור עצמה אבעלה מטעם שוי' אנפשה חד"א משא"כ לתי' השלישי שכ' ב"ר"ן דמד"ת לא מהימנה אף דשונ' אנפשה חד"א משום דלאו כל כמינה להפקיע שעבודה מבעל דאגידה גבי' ורק למ"ר תיקנו דליהמנה דאי לאו דקושטא קאמרה ל"ה מזלזלה נפשה ולאחר שראו שרוב הנשים משקרות ונותנות עיניהן באחר בטלו ה' תקנתא וחרו וקעמידוהו אד"ת דלא מהימנה להפקיע שעבודה מבעל וא"כ כיון דנתבטלה התקנה דמ"ר ממילא גם היכי דל"ש חששא דענ"ב ג"כ אינה נאמנת ולהכי באמת הלכה פסוקה היא בידינו בטוש"ע אה"ע סי' ו' וקט"ו דגם באומרת שזינתה ברצון אינה נאמנת: והנה לכאורה הי' נראה לה"ר דמד"ת לא מהימנה לומר טמאה אני לה מסנהדרין מ"א דפרי' אלא אשה חבירה דקיי"ל דמיקטלה אליבא דריב"י היכי משפחת לה הרי הו"ל עדות שאאילה"ז דכיון דלא אתרו בה יכולין העדים לומר לאנסרה על בעלה באנו ודחיק לשנויי שזינתה וחרה וזינתה מבעל ראשון או מקרוכי' ואמאי לא קמשני דמשפחת בכה"ג שאמרה מקודם טמאה אני לה דנאסרה מקודם אבעלה עפ"י דיבורה וא"כ ע"כ באו העדים לחייבה מיתה וע"כ מוכח מנה דמדאורייתא לא מהימנה להפקיע שעבודה מבעל אמןם אי משום הא לא איריא דהרי באמת הקשה הנוב"י בסי' ע"ב לשי' הראשונים דס"ל דגם ע"י עידי פיעור נאסרה אבעלה מ"פ והא יכולין לומר לאנסרה על בעלה באנו א"כ לא הי"ל להעיד רק עדות פיעור ותו לא אכן לפענ"ד י"ל עפ"מ דקיי"ל ברבנן דר' יוסי בן פיפר ביבמות י"א: דהיכי דנאי ודאי איפא לאו וא"כ הרי נהי דע"י עדות פיעור מפקינן לה מבעלה אבל הא עכ"פ ל"ה רק ספק סוטה ובספק סוטה אפ"י בקינא לה ונסתרה ושהתה כדי טומאה הוא רק בעשה ולא בלאו כמ"ש בתוס' יבמות שם עמוד א' ד"ה צרת סוטה דטומאה דגבי לאו לא פתיבא רק אנדאי גבעלה וביותר מבואר ברא"ש שם שכ' וז"ל דהא דאמרינן טומאה פתיב בה פעריות הי"ד סוטה ודאי דכתיב בה טומאה בלשון לאו פי היכי דכתיב גבי עריות אבל סוטה ספק דכתיב טומאה דידה בלשון עשה אע"ג דאמרינן משום ספק סוטה לא חשיב טומאה דידה אפ"י כספק ערוה ע"כ [ומ"ש בתוס' שם ע"ב מהא דבא עלי' בדר' לוקה באמת הוא תמוה כמ"ש במפרשים] ולפי"ז שפיר פרי' הש"ס והא יכולין לומר לאנסרה על בעלה באנו ואי דהי"ל להעיד רק עדות פיעור ז"א דיכולין לומר שבאו להעיד שזינתה כדי לחייב הבעל מלקות פשיבא עלי' דבנדאי זינתה איפא לאו ולוקין דומיא דמצינו בסנהדרין פ"ו שיכולין העדים לומר להלקותו באנו.

אכן לכאורה יקשה לפי"ז דא"כ מ"פ אח"כ וקא יכולין לומר לאנסרה אבעלה שני באנו
הרי בזה שפיר קשה דמשפחת פשאמרה מקודם שזינתה עם בועל זה והיתה אסורה
להבועל עפ"י הודאתה בלאו העדים ואי דיאמרו שבאו לחייב הבועל מלקות פשיבא עלי'
ז"א דהרי כ' התוס' ביבמות ג': ד"ה לפי דדוקא בטומאה דכתיב גפי בעל הוי פעריות
דכתיב בלשון לאו לא יוכל בעלה גו' אבל בבועל לא פתיב לאו אלא עשה ונסתרה והיא
נטמאה ע"ש וא"כ לגפי בועל הא לכ"ע ליפא מלקות אפי' זינתה ודאי אמנם י"ל דבלא"ה
הא כ' התוס' בסנהדרין שם דהך פירכא לאנסרה על בועלה באנו לאו פירכא גמורה היא
פינן דהו"מ ל' דמיינרי דאמרי שזינתה וקא ידעי מי הוא הבועל וא"כ י"ל דה"ה דהו"מ ג"כ
לאשכוחי בגנונא הנ"ל: אמנם יהי' איך שיהי' הלכה רוחת היא דגם באמרה טמאה אני
לה ברצון אינה נאמנת והיינו משום דתופסים לעיקר התי' השלישי של ה"ר"ן הנ"ל
דמדינא לא מהימנה ורק למ"ר תיקנו להאמינה דלא מזלזלה נפשה וכיון דחזי רבנו
בתראי דרוב גשים משקרות נתבטלה התקנה ונשאר אד"ת וקא מהימנה אפי' במקום
דל"ש החשש דענ"ב וכ"כ בשעה"מ פ"ט מאישות הט"ו דכיון דנעקרה התקנה הראשנה
נתבטלה לגמרי אפי' במקום דל"ש החשש דענ"ב ומפח זה העלה באמת בנוב"י חאה"ע
סי' ע' דאף דרואין דחפצה בבעלה ואינה רוצה להתגרש בשום אופן ג"כ אינה נאמנת
פינן דאוקמ' אד"ת ונתבטלה התקנה לגמרי ע"ש ורואה אנכי להעמיס זה בכנות פלוגתת
האמוראים בירושלמי נדרים שם דקא' על המשנה דהאומרת טא"ל תביא ראי' לדברי'
הא לא הביאה ראי' מותרת לביתה א"ר הילא לא מסתברא אם הי' חבר יחוש ואם הי'
כהן שיהא אסורה לאכול בתרומה אתא עובדא קומי ר' חנניא חברין דרבנו והתירה לוכל
בתרומה ע"כ ונראה דר' הילא דס"ל אם הי' חבר יחוש ס"ל דמדינא היא נאמנת רק
דמפח חשש דענ"ב עקרו דבר מה"ת ולכך באמת היכי דליכא חששא דענ"ב היא אסורה
ולכך בעל נפש יחוש פינן דמדינא היא נאמנת ס"ל ג"כ דאסורה לאכול בתרומה ור'
חנניא ס"ל דמד"ת א"נ ומשום ענ"ב אוקמ' אד"ת דאינה נאמנת וממילא גם בעל נפש
א"צ לחוש ולהכי התירה ג"כ לאכול בתרומה.

וארנונא לבאר בהא דברי הש"ס קידושין י"ב: לאו היינו דיהודית דביתהו דר' חניא
דהו"ל צער לידה אמרה לי אמרה לי אם קיבל ביה אבוה קידושי פי זותרת אמר לה לאו
פל כמינה דאימך דאסרת ליה עילנאי וכ' בתשו' מהרי"ט הנ"ל דל"ש שוי' אנפשה חד"א
משום דענ"ב וכ"כ בתוספת רי"ד שם.

והקשה בשעה"מ הנ"ל דא"כ אמאי מיייתי רב חסדא התם ראי' מהאי דיהודית למה לא
הביא ממשנה מפורשת דנדרים דלמ"א האומרת טא"ל אינה נאמנת שפא ענ"ב ולהאמור
י"ל דאילו ממתיני' הו"א דעכ"פ חבר צריך לחוש כר' הילא בירושלמי הנ"ל ולהכי מיייתי
ראי' מר' חניא דבנדאי חבר הי' נאפ"ה לא חש וע"כ דגם לצי"ש א"צ לחוש: ועפי"ז
יבוארו דברי התוס' ישנים בנדרים שם שכ' וז"ל וא"ת טא"ל אמאי לא מהימנה הא
שויתה לנפשה חד"א כו' ותי' הרב ר"א דלא מציינו זונה שהיא אסורה לינשא לכהן כו'
וקשה דא' בפ' יש מותרות פל היכי דאיהו מוזהר איהי מוזהרת כו' ונראה לי דכיון דיש
לחוש שפא נתנה עיני' באחר יש פח ביז חכמים לעקור דברים מפל וכל בסברא גדולה
פזאת ומיהו נראה דאף למ"א אם אומרת אשה טא"ל ואמר הבעל שפאמינה דאסורה לו
דאיהו שוי' לנפשי' חד"א נאפ"י תחזור בה האשה ותאמר באונס הי' וי"א דמשמתינן לי

על שגורם שתיאסר אשתו עליו ועובר על חרם תקנת ר"ג עכ"ל ונראה דטעם הדיעה
הראשונה פינו שיהקדים לומר דמדינא היל"ל דנאמנת דשנ"א אנפשה חד"א אפס דיש פח
ביד חכמים לעקור דבר מה"ת משום הך טעמא שמה ענ"ב וא"כ לתי' זה היכי דל"ש
ענ"ב באמת אסורה ורמא עלי' א"כ חייב לצי"ש פנ"ל [ובקא דס"ל לרב ששת בגמרא
דין דאוקלת בתרומה הלא אי צריף לצי"ש היל"ל דאסורה לאכול בתרומה.

ראיתי לכ"ת בגונטרסו שר"ל דבאמת פליגי בזה ר"ש ורבא דלר"ש דס"ל אוקלת
בתרומה א"צ אפי' לצי"ש ורבא דס"ל דאסורה לאכול בתרומה סובר דמוטל עליו חייב
לצי"ש. ולפענ"ד א"א לומר ה"כ פינו דסתמא דתלמודן בקידושין ה"ל ס"ל דאינו מחויב
אפי' לצי"ש וקא אנו קיי"ל פרבא בקא.

ועוד דהרי הרמב"ם פוסק בפ"ח מה' תרומות דאינה אוקלת וקמ"ב"ם הא ע"כ ס"ל דא"צ
אפי' לצי"ש דהרי הה"מ פי"ח מא"ב כ' בדעתו ו"ל דלהכי בטא"ל אסורה לינשא לכהן
אחר מיתת בעלה דשנ"א אנחד"א ואין בינה ליתן אמתלא ולומר שאמרה פן פדי שיגרשנה
בעלה פינו דאינה נאמנת ע"ש ואי נימא דחייב לצי"ש הא איכא אמתלא טובה שפברה
שהבעל ירצה לצי"ש וע"כ דהרמב"ם ס"ל דא"צ לצי"ש ואפ"ה ס"ל דאינה אוקלת
בתרומה וע"כ דלא תליא פלוגתייהו דר"ש ורבא בהכי ואיפשר דס"ל לר"ש דאע"ג
דחייב לצי"ש לענן זה מהני הטעם שלא להוציא לעז על בני' להאכילה בתרומה וי"ל
דבאמת גם גמרא דין ס"ל דחייב לצי"ש ור' חייא לא חש לה משום דהי' ניקר שאמרה
פן משום צער לידה או י"ל עפ"מ"ש הרשב"א בחי' לדברים שם דמייירי בתרומה דרבנן
וא"כ הרי כ' הרא"ה בבדה"ב שער ב' דף קט"ו דבדרבנן ל"א שוי' אנחד"א וכ"כ בנימק"י
פ"ג דיבמות ועפ"י פתובות ט' א"כ לא נאסרה מעולם בתרומה דרבנן עפ"י אמירתה
טא"ל ובפרט לפמ"ש הרא"ש בפ"ב דיבמות סי' ח' דקא דקא רב ששת אוקלת בתרומה
מייירי בחוזרת בה ונותנת אמתלא בנדאי גיחא וענובי"ת חאה"ע סי' י"ב ובלא"ה הרי
קיי"ל באמת פרבא דאמר אינה אוקלת בתרומה] וא"כ הרי כ' בתשו' הרשב"א סי' תקנ"ז
דגם היכי דממדת חסידות ראוי לגרשה רשאי לגרשה בע"כ דבנדאי לא תקן הגאון שלא
תנהג מדת חסידות וא"כ כשמאמינה שפיר אסורה לו ומחויב לגרשה מן הדין פינו דאינו
מבטל בזה תקנת ר"ג והי"א ס"ל כאידך תי' של הר"ן דמדינא אינה נאמנת להפקיע
שעבוד הבעל וע"י החשש דענ"ב אוקמ' אד"ת וא"כ כשאינו מאמינה א"צ לחוש אף
לצי"ש והלקף כ' דמשמתינן לי' על שגורם לבטל תקנת ר"ג וא"כ לפי"ז בנ"ד לכאורה
ל"מ אפי' אם הבעל מאמין לה דחיישינן שמה עיניו נתן באחרת: אמנם באמת מלבד
מ"ש בתשו' ברית אברהם סי' ע"ד להחזיק בד' המהרי"ט ה"ל דהיכי דניקר שאינה
אומרת פן מחמת דסגי' להבעל וענ"ב מהימנה ויהיא סמוכין לדבריו מתשו' רמ"א סי'
למד הובא בב"ש רס"י מ"ה ודלא כנוב"י ה"ל חוץ לזה הרי כ' בתשו' חת"ס חאה"ע סי'
צ"ה דעכ"פ בכה"ג שניקר שלא משנאיתה לבעלה אומרת פן אם הבעל מאמין לדבר' גם
הדיעה הסוברת ברמ"א סי' קע"ח ס"ט דמנדין להבעל כשמאמין לה יודה דבכה"ג
כשמאמין לה אין מנדין אותו ומחויב להוציאה פינו דבכזה לב כל אדם נותן להאמין גם
הרי בנ"ד איכא ג"כ קלא דל"פ שהיא מנאפת תחת אישה ומבואר בתשו' הרא"ש שהובא
באה"ע סוסי' מ"ו פפי הבנת הד"מ והב"ח שם דהיכי דאיכא קול אף דל"ח לקלא דביתר
נישואין בכ"ז ל"א בזה ענ"ב ע"ש ועכ"פ לא גרע מרגלים לדבר שפוסק הרמ"א בסי'

קט"ו דל"ש ענ"ב בְּדִידָהּ וּכ"ש לְגַבֵּי דִידָלָהּ: וְזֶה מְקָרֹב וְנִשְׁאַלְתִּי מִרַב אֶחָד בְּמִקְרָהּ בְּלִתִּי טְהוֹר שְׁאֵינְרַע שְׁהִיּוּ שְׁנֵי עֵינֵי כְּעוֹר שׁוֹנִים אֶחָד הַעֵיד שְׁהִיְתָה עִם הַנְּחָשׁ בְּלִילָהּ בְּמִקְוֹם אֶנְפֵּל וְהֵב' הַעֵיד שְׁנֹכְנֹס לְחֶדֶר הָאִשָּׁה שְׁהִיְתָה יִשְׁנָה שָׁם וְסָגַר הַדְּלֵת אַחֲרָיו וְהִי' ג"כ קָלָא דל"פ וְהַבְּעַל הָאָמִין לְהַקּוּל וְהַעֵינֵי כְּעוֹר הוֹגְבוּ כ"א בְּבִי"ד אַחַר וְשָׁלָא בְּפָנֵי הָאִשָּׁה גַּם הַבְּעַל בְּעַצְמוֹ אָמַר שְׁרָאָה כְּמָה עֵינֵי כְּעוֹר וַיֵּשׁ לָהּ בָּנִים מִמֶּנּוּ וְזֶהוּ מֵה שְׁהִשְׁכַּתִּי בְּזֶה: הִנֵּה בִש"ע אַה"ע ס' י"א ס"א פּוֹסֵק הֶרְמ"א דְּשְׁנֵי עֵינֵי כְּעוֹר מְצַטְרָפִין אַע"ג דְּרָאוּ זֶה אַחַר זֶה וְכִיעוֹר דְּחִזָּא הָאִי לֹא חִזָּא הָאִי וּמְבֹאֲרָא שָׁם דְּבִקְלָא דל"פ עִם עֵינֵי כְּעוֹר מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִבְּעֻלָּהּ וְאָף דְּכ' שָׁם דְּזֶהוּ רַק בְּאִין לֹא בָּנִים מִמֶּנָּה בְּכ"ז בַּח"מ שָׁם סק"ה וּבִטו"ז סק"א חוֹלְקִים עַל הֶרְמ"א בְּזֶה וְס"ל דְּאָפִי' בְּיֵשׁ לָהּ בָּנִים תַּצָּא וְכֵן מוֹרָה וְכָא בְּשׁו"ת נוֹב"י מֵהַד"ק חָאָה"ע סוֹסִי' ע"ב דְּאָפִי' בְּיֵשׁ לָהּ בָּנִים תַּצָּא מִבְּעֻלָּהּ וְאִין מְשַׁגְּיחִין בְּיַלְדֵי זְנוּנִים שְׁלֵהֶם וּמְבֹאֲרָא אֶצְלֵי בְּחִידוּשֵׁי בְּיֵשׁוּב ד' הֶרְמ"א בְּמָה שְׁתַּמְהוּ עָלָיו שְׁבָאָמַת מְבֹאֲרָא בְּדַבְרֵי הָרָא"ש פ"ב דִּיבְמוֹת אֵלִיבָא דְהַשְׁאֲלֹתוֹת דְּבַתְרִיתִי לְרִיעוּתָא הִיָּינוּ עֵינֵי כְּעוֹר וְקָלָא דל"פ הָיוּ כְּעֵינֵי טוֹעָאָה וְתַצָּא מִבְּעֻלָּהּ אִפִּי' בְּיֵשׁ לָהּ בָּנִים וְנִרְאָה דְהִנֵּה בְּטוֹר כ' דְּמַהֲנֵי גַּם אִם הַקּוּל יוֹצֵא ע"י עֵינֵי כְּעוֹר וּכ"כ בְּדִרְיָשָׁה שָׁם מְשׁוּם דַּעפ"י הָרֹב הַקּוּל יוֹצֵא מֵעֵינֵי כְּעוֹר עֲצָמָן ע"ש אוֹלָם בְּתִשׁוּ' רש"ל הוֹבָא בְּב"ש שָׁם סק"ט כ' דְּצָרִיף לְהִיּוֹת הַקּוּל מִצַּד אַחַר וְלֹא מִחֲמַת עֵינֵי כְּעוֹר ע"ש וְנִרְאָה דְהִיכִי דְאִיכָא קָלָא דל"פ מִבְּלַעֲדֵי עֵינֵי כְּעוֹר בְּזֶה הָיוּ מְשִׁשׁ כְּעֵינֵי טוֹנְמָאָה דְהוּא דְאוֹרִיָּתָא וְתַצָּא אִפִּי' יֵשׁ לָהּ בָּנִים דְהִיכִי דְהוּא מְדְאוֹרִיָּי' לֹא חִיָּיְשִׁין לְלַעֲזוֹ הַבָּנִים וְהָא דְכ' הֶרְמ"א דְדוֹנְקָא בְּאִין לָהּ בָּנִים תַּצָּא הוּא רַק כְּשֶׁהַקּוּל הוּא מִחֲמַת עֵינֵי כְּעוֹר עֲצָמָן דְּאָז ל"ה רַק דְּרַבְּנָן מְשׁוּם לַעֲזוֹ הַבְּרִיּוֹת וְלִכְפֹּד כְּשִׁיֵּשׁ לָהּ בָּנִים ל"ת דְּחִיָּיְשִׁין לְלַעֲזוֹ הַבָּנִים [וְזֶהוּ גַּלְפַּענ"ד בְּשִׁי' הָרִי"ף בִּיבְמוֹת שָׁם שְׁכ' דְּאָף בְּדְאִיכָא עֵינֵי כְּעוֹר וְקָלָא דל"פ לֹא מְפָקִינָן לָהּ מִהַבְּעַל אֶלָּא מִן הַנְּחָשׁ בְּאִין לֹא בָּנִים מִמֶּנָּה וְנִרְאָה דְמִיָּרִי בְּקוּל שְׁהוּא מִחֲמַת הַעֵינֵי כְּעוֹר דל"ה רַק דְּרַבְּנָן וְלִהְיֵי לֹא תַצָּא אָף מִן הַנְּטָעָן רַק בְּאִין לֹא בָּנִים מִמֶּנָּה וְלֹא בְּיֵשׁ לֹא בָּנִים מְשׁוּם לַעֲזוֹ הַבָּנִים וְאִפִּי' מִן הַבְּעַל לֹא תַצָּא אִפִּי' בְּאִין לֹא בָּנִים דְס"ל כִּינּוּ שְׁהוּא רַק חֲשָׁשָׁא דְרַבְּנָן לֹא מְפָקִינָן לָהּ מִבְּעֻלָּהּ כְּדְאִשְׁכַּחן בְּאִמַת בְּתוֹס' כְּתוּבוֹת נ"א: גַּבִּי הָא דְפָרִיף הֵתָם לְאַבוּהִי דְשְׁמוּאֵל דְּאָמַר אִשְׁתִּי יִשְׂרָאֵל שְׁנָאֲנִסָּה אִסוּרָה לְבַעֲלָהּ חִיָּיְשִׁין שְׁמָא תַחֲלָה בְּאִנְסִי וְסוֹפָה בְּרָצוֹן אִנְסִי דְשָׁרְי' רַחֲמָנָא הִיכִי מְשַׁכַּחַת לָהּ וְכ' הַתוֹס' וְז"ל אַע"ג דְּאִבְנָה דְשְׁמוּאֵל חִיָּיְשִׁין קָאָמַר מְשַׁמַּע לִי דְמְדְאוֹרִיָּתָא קָא' דְאִי מְדְרַבְּנָן ל"ה מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִבְּעֻלָּהּ עַל כֹּף עַכ"ל וְהִיכִי ס"ל לְהָרִי"ף גַּם בְּעֵינֵי כְּעוֹר וְקָלָא דל"פ מִחֲמַת הַעֵדִים דְכִינּוּ שְׁאִינוּ רַק מְדְרַבְּנָן אִין מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִבְּעֻלָּהּ רַק מִן הַנְּטָעָן וְאִנְדָּא מִמִּילָא לִפִּי"ז קוֹנְשִׁי' הַגָּאוֹן נוֹב"י מֵהַד"ק ס' ע"ב עַל הָרִי"ף מְש"ס סְנֵהֲדֵרִין הַנְּ"ל דְפָרִיף אַר"ח דְאָמַר עֵינֵי נַעֲרָה הַמְאֹרְסַת שְׁהִיא חַבְרָה דַּא"צ הַתְרָאָה אִין נְהַרְגִין מִתּוֹף שְׁיִכּוּלִין לֹא מֵר לְאֹסְרָה עַל בְּעֻלָּהּ בְּאִינוּ וְכִינּוּ דְהַעֲדִים אִינוּ נְהַרְגִין גַּם הִיא אִינָה נְהַרְגַת דְהו"ל עֵדוֹת שְׁאִיִּלָּה"ז וְאֶלָּא אִשָּׁה חַבְרָה דְמִקְטָלָא לְרִיב"י הִיכִי מְשַׁכַּחַת לָהּ כְּשִׁזְנוּתָהּ וְחִזְרָה וְזִנְיָתָה וְנִימָא לְאֹסְרָה עַל בּוֹעֲלָהּ שְׁנֵי בְּאִינוּ וְהַקְשָׁה הַנוֹב"י לְשִׁי' הָרִי"ף הַנְּ"ל דְאִי אִיְתָא דְבָאוּ לְאֹסְרָה עַל בְּעֻלָּהּ לֹא הִי לֹא לְהַעֲדִי אֶלָּא עֵדוֹת כְּעוֹר וְתוּ לֹא דְהוּ' נְמִי אִסוּרָה אֲבַעֲלָהּ וְאִי דְהָא ע"כ ר"ח לֹא ס"ל כְּרַבִּי מְדְקָא' לְאֹסְרָה עַל בְּעֻלָּהּ בְּאִינוּ ז"א דְהָא מְשׁוּם כְּעוֹר אִינָה אִסוּרָה עַל הַבְּעַל רַק אֲבוּעַל ע"ש וְלְהָאִמּוֹר נְכוֹן דְהָרִי הַטַּעַם דְלֹא אִסְרִינוּ לָהּ אֲבַעֲלָהּ הוּא דְמְשׁוּם חֲשָׁשָׁא

דַּרְבָּנוּ לֹא מִפְקִינוּ לָהּ מִבְּעֵלָהּ וְאֵלֶּכּה ע"כ נִוְקִים בְּעֵנְנוּ דְלִיכָא ע"י הַפְּיָעוּר רַק אִיסוּר דְּרַבָּנוּ
וְאֵלֶּכּה ל"ק דְּלֹא הִי"ל לְהַעֲיֵד רַק עֲדוֹת פְּיָעוּר מְשׁוּם דִּיכּוּלִּין לֹאמַר דְּרָצוּ לְאִוְסְרָה עָלֵינוּ
מֵה"ת וְלֹא מִדְּרַבָּנוּ] וּמוּכָן הַדְּבָר בְּסִבְרָא דְהִיכִי דְהַקּוּל הוּא רַק מִהַעֲיָדִי פְיָעוּר עֲצָמָן ל"ה
רַק מִדְּרַבָּנוּ דְהִרִי בְּאַמַּת כ' בַּאס"ז פְּתוּבוֹת כ"ה לְעֵנְנוּ קָלָא דב"ג וּב"ח דְּאִי הַגְּדַת הָעֲדִים
ל"מ אִינוּ מוֹעִיל ג"כ הַקּוּל דְּאִתִּי מִחֲמַתֵּיהּ ע"ש וְה"ה הֵכָא אִי עֲדוֹת הָעֲיָדִי פְיָעוּר בַּפ"ע
ל"מ מֵה מוֹעִיל הַקּוּל שְׂיִוְצָא מִחֲמַתָּם וְע"כ דְּאִינוּ רַק מִדְּרַבָּנוּ מְשׁוּם לְעוֹ הַפְּרִיּוֹת עַפְנִי
פְּתוּבוֹת ט': וּבְדָבָר מֵה שְׂהוּגְבָה הָעֲדוֹת שְׁלֹא בְּפִנֵי הָאִשָּׁה הִנֵּה מְבֹנָאָר בְּרַמ"א שְׁם ס"ד
דְּאִין לְקַבֵּל הָעֲדוֹת שְׁלֹא בְּפִנֵי וְלֹא שֶׁלֵּב"פ בְּעֵלָה אֲכֹן בְּתִשׁוּ' נֹבִי"ק ס' ע"ב מְבִיא בְּשֵׁם
רַבִּים מִהֲרָאשׁוּנִים ו"ל שְׂהַעֲלוּ דְלִאֲסוּר אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ מִקְבָּלִין עֲדוֹת שֶׁלֵּב"פ בַּע"ד וְעַכ"פ
בְּדִיעֵבַד מִהֲנִי שֶׁלֵּב"פ וְהִנֵּה בְּנוֹב"י שְׁם מוֹכִיחַ מִש"ס סְנֵהֲדָרִין הַנְּ"ל דְּפָרִיף אִשָּׁה חֲבִירָה
דְּקִי"ל דְּמִקְטָלָא אֲלִיבָא דְרִיב"י הִיכִי מְשַׁכַּחַת לָהּ הָרִי יְכוּלִין הָעֲדִים לֹאמַר לְאִסְרָהּ
אַבְעֵלָה בְּאִנּוּ וְהַקְּשָׁה דְהִרִי מְשַׁכַּחַת שְׂהַעֲיָדוּ שֶׁלֵּב"פ הַבְּעֵל רַק בְּפִנֵי הָאִשָּׁה וְשׁוֹב א"י
לֹאמַר לְאִוְסְרָה עַל בְּעֵלָה בְּאִנּוּ דְאִין מִקְבָּלִין עֲדוֹת שֶׁלֵּב"פ בַּע"ד וְע"כ בְּאִוּ לְחִיבָה מִיָּתָהּ
אֵע"כ דְּלִאֲסוּר מִקְבָּלִין עֲדִים שֶׁלֵּב"פ בַּע"ד אִוְלָם לְפַעַנ"ד יֵשׁ לְדַחוֹת זֶה דְּאִם מְעִידִין
בְּפִנֵי הָאִשָּׁה שֶׁלֵּב"פ בְּעֵלָה נִהִי דַל"מ עֲדוֹתָן לְעֵנְנוּ הַבְּעֵל שְׂתִיבָאָר הָאִשָּׁה עָלֵינוּ אֲבָל הָא
עַכ"פ מִהֲנִי סְהַדוּתֵיהּ לְאִסְרוֹר עַל הָאִשָּׁה לְדוּר עִם בְּעֵלָה דְהָא כְּשֵׁם שְׂאִיָּהּ מְוִזְהָר כְּף
אִיָּהּ מְוִזְהָרַת וְאֲשַׁכַּחַן כִּי"ב בְּהַגְהוֹת אֲשָׁרִי פ"ד דְּכַתְּוּבוֹת שְׂמִבִּיא בְּשֵׁם הָרִיב"א שְׂהוֹכִיחַ
דַּל"מ קַבֵּלַת הָעֲדוֹת שֶׁלֵּב"פ בַּע"ד גַּם בְּדִיעֵבַד מְדַקָּא הֵתָם בְּכַתְּוּבוֹת כ' הַזְּמָה שְׁלֹא
בְּפִנֵיהֶם נִהִי דְהַזְמָה לֹא הוּי' הַכְּחָשָׁה מִיָּהּ הוּי' וְהִינּוּ דְהַזְמָה פִּינּוּ דְנוֹגַע לְעֵנְנוּ הָעֲדִים
ל"מ שֶׁלֵּב"פ אִפִּי בְּדִיעֵבַד אֲבָל הַכְּחָשָׁה פִּינּוּ דַל"ה חוֹב הָעֲדִים אֲלֵא חוֹבַת הַבַּע"ד וְהִרִי
הֵם לְפָנֵינוּ לְכַף הוּי' הַכְּחָשָׁה מְעֵלִיא ע"ש וְהַה"נ מִהֲנִי הָעֲדוֹת עַכ"פ בְּמָה שְׂנוֹגַע לְאִסְרוֹר
הָאִשָּׁה פִּינּוּ שְׂהִיא לְפָנֵינוּ וְא"כ בַּנ"ד שְׂהוּגְבָה הָעֲדוֹת בְּפִנֵי הַבְּעֵל שֶׁלֵּב"פ הָאִשָּׁה נִהִי
דְלַעֲנִין מֵה שְׂנוֹגַע לְאִסְרוֹר הָאִשָּׁה ל"מ הָעֲדוֹת שְׁלֹא בְּפִנֵי אֲבָל עַכ"פ בְּמָה שְׂנוֹגַע לְגַבֵּי
הַבְּעֵל לְהַתִּיר לוֹ אִיסוּר הַחֲדָרְגַמ"ה שְׂפִיר מִהֲנִי עֲדוֹת זֶה פִּינּוּ שְׂהִי בְּפָנֵינוּ וְע' בְּתִשׁוּ' דְבָרִי
רִיבוֹת ס' רכ"ו שְׂהִבִּיא בְּשֵׁם תִּשׁוּ' הַרְשָׁב"א שְׁכ' לְהַדְיָא דְלַעֲנִין לְהַתִּיר לְהַבְּעֵל הַחֲדָר"ג
לִישָׂא אַחֲרָת מִהֲנִי גַם קַבֵּלַת עֲדוֹת שֶׁלֵּב"פ ע"ש וְלִכְר מִן דִּין נִלְפַעַנ"ד דְּאִפִּי לְהַסוּבְרִים
דַּל"מ קַבֵּלַת הָעֲדוֹת שֶׁלֵּב"פ הָאִשָּׁה לְאִוְסְרָה עַל בְּעֵלָה זֶהוּ רַק בְּעִידֵי זְנוּת מְמַשׁ שְׂרַק
עַפ"י עֲדוֹת זֶה אִנּוּ בְּאִין לְאִוְסְרָה מִשָּׂא"כ בַּנ"ד שְׂיֵשׁ קָלָא דַּל"פ שְׂזַיְנָתָה וְהַעֲיָדִי פְיָעוּר
הֵם רַק לְאִלְמוּי לְקָלָא בְּנֹדָאִי מִהֲנִי שֶׁלֵּב"פ הָאִשָּׁה גַם לְאִסְרָה אַבְעֵלָה: וְהִנֵּה בְּעֲדוֹת הָעֵד
הֲרָאשׁוֹן שְׂהִיָּתָה עִם הַנְּחָשָׁד בְּלִילָהּ בְּמָקוֹם אֲנָפֵל הָרִי מְבֹנָאָר בְּרַמְב"ם פכ"ד מֵה אִישׁוֹת
דְּשִׁנִּיהֶם יוֹצֵאִים מְמָקוֹם אֲנָפֵל הָרִי פְיָעוּר וּמוֹכַח מִד' תִּשׁוּ' מְהָר"ם לְוַבְלִין ס' פ'
דְּלְהַרְמַב"ם פֶּל יַחוּד הָרִי פְיָעוּר וּבְכַרְט עֲדוֹת הָעֵד הַב' שְׂנַכְנַס לְחֲדָרָה שְׂהִיָּתָה יִשְׁנָה וְסָגַר
הַדְּלָת אַחֲרֵיו הָרִי מְבֹנָאָר בְּרַמְב"ם וּבש"ע שְׁם דְּנַכְנַסוּ זַא"ז וְהַגִּיפוּ הַדְּלָתוֹת הָרִי פְיָעוּר
וְא"כ פִּינּוּ שְׂיֵשׁ מִבְּלַעֲדֵי הָעֲדִים הַנְּ"ל גַם קָלָא דַּל"פ שְׂהַאִשָּׁה הַזֹּאת מְנַאֲפַת תַּחַת אִישָׁה
א"כ בַּכַּה"ג הַדִּין דְּתַצָּא מִבְּעֵלָה אִפִּי בְּיֵשׁ לָהּ בְּנִים פַּנ"ל.

אֲמָנָם פֶּן רְאִיתִי בְּתִשׁוּ' הַרש"ל ס' ל"ג שְׂחוּלְק אַתְּשׁוּ' רַמ"א ס' י"ב שְׁכ' לְדוֹן דְּשִׁנִּיהֶם
יוֹצֵאִים מְמָקוֹם אֲנָפֵל הָרִי פְיָעוּר וְכ' דְּכֹנַת הַרְמַב"ם דְּחָשִׁיב שְׁנִיָּהֶם יוֹצֵאִים מְמָקוֹם אֲנָפֵל
לְפִיָּעוּר פְּרִוּשׁוֹ מְקוֹם סֵתֵר וּמְיֻזָּד לְעַבְרָה לְהַסְתֵּר דְּבָר אֲבָל בְּמָקוֹם שְׂמַצוּי עוֹבְרִים

ושבים ל"ה פיעור וכן הסכים החכם ר' נפתלי הירץ ז"ל שבתשו' הרמ"א הג"ל והכי מבואר בתשו' מבי"ט סי' רפ"ז דמקום אופל הוא דוקא במקום שאין רגל אדם מצוי שם.

ובאמת מוכח מד' הרמב"ם גופי' ד'יחוד בעלמא ל"ה פיעור דהרי פוסק בפכ"ד מה' אישות דבכיעור יוצאת בלא פתובה בלא התראה ובנסתרה הרי מבואר בסוטה כ"ה דהוא בכלל עוברת על דת ובעינן התראה להפסיד פתובתה ומצאתי להגאון רעק"א ז"ל בתשו' סי' צ"ט שהביא ראי' זו ומחלק שם דהיכי דמוכחא מילתא שע"ד עבירה נסתרו פענן שכ' הרמב"ם נכנסו זא"ז והגיפו הדלתות בזה הוי יחוד פיעור משא"כ היכי דלא מוכחא מילתא דע"ד עבירה נסתרו לא הוי יחוד פיעור ע"ש איברא דלפי דברי החלקת מחוקק סי' י"א סק"ג שכ' להסתפק דאפי' יודעין בברי שבשעת הפיעור ל"ה טומאה מ"מ פיון שהי' פיעור חיישינן שמה בפעם אחרת נטמאה וא"כ נהי דלא מוכחא מילתא דע"ד עבירה נסתרו בכ"ז פיון דסתירה במקום אופל הוי פיעור מה בקף דל"ה עתה עבירה הא חיישינן שמה בפעם אחר נטמאה.

אמנם באמת מוכח מד' הפוסקים דכיעור ל"ה רק היכי דחיישינן שבשעת הפיעור נטמאה ולא שניחוש עי"ז שנטמאה פעם אחרת. ולפענ"ד יש להוכיח ד"ז מד' הש"ס פתובות ל"ו: גבי הא דקא היוצאת משום ש"ר אין לה לא קנס ולא פיתוי ופריי' בת סקילה היא אר"ש ה"ק מי שייצא עלי' ש"ר בינדותה אר"פ ש"מ האי שטררא ריעא לא מגבינין בי' ה"ד אילמא דנפק קלא עלי' דשטררא דוייפא הוא דכונותה הכא דנפק עלה קלא דזנאי והא א"ר יצא עלי' שם מזנה בעיר א"ח לה אלא דאתו בי תרי ואמרי לדידהו תבעתנהו באיסורא וקשה הרי הו"מ לאוקמי שפאו עידי פיעור ויודעין בברי שאז לא נטמאה ואשמעינן דאפ"ה אין לה קנס דכיון דהי' פיעור חיישינן שמה בפ"א נטמאה והוי שפיר דומיא דשטררא ריעא פיון דאיתרע לא מגבינין בי' א"ו דהיכי דידוע בברי שאז לא נטמאה בודאי אינו פועל עדות הפיעור פלום.

ואלא בעידי פיעור במקום שיוכל להיות שנטמאה הרי לפירוש הר"ם מוציאין אותה מבעלה וגם לדין עכ"פ לצי"ש מחויב לגרשה כמ"ש הר"ן סוף גדרים וא"כ פשיטא הוא דאין לה קנס] שעל פן יש לומר לכאורה בנידן הג"ל שפכי המכתב של הרב השואל הג"ל הי' הנחשד מוחזק לנואף וראו ממנו כמה פריצות וחציפות גם עם האשה הזאת הוי אומדנא דמוכח שעצת זימה ביניהם וע"ד עבירה נסתרו ובכזה הוי היחוד במקום אופל פיעור וזה נלפענ"ד בכוננת ד' התוס' פתובות י"ג שהקשו על רב דקאמר אין אוסרין על היחוד משילהי גדרים גבי ההוא נואף דעייל לגבי דהיא איתתא א"ל נואף לא תיכלון מנהון דטעמינהו חניא אמר רבא איתתא שריא אם איתא דעבד איסורא ניחא לי' דלימות משמע דאי לאו ההוא טעמא היתה נאסרת ע"י יחוד ות' דנואף שאני והיינו דס"ל להתוס' בהך שינויא דבאדם שמוחזק לנואף פיון דמוכחא מילתא דע"ד עבירה נסתרו אסרינן לה אבעלה משום פיעור והוא כשי' הר"ם בהשאלות שהובא בהרא"ש הג"ל דבעידי פיעור לחוד או קלא דל"פ לחוד ג"כ מוציאין אותה מבעלה והכי ס"ל להתוס' ג"כ בהתי' הג"ל דבעידי פיעור לחוד נאסרה אבעלה כדמצינו בתוס' יבמות צ"ב ד"ה פל קלא כו' שכ' בשם י"מ דבקלא דל"פ בלחוד מוציאין אותה מבעלה ע"ש וה"ה בעידי פיעור בלחוד דשוין אהדי וכו' דהתם מירי במוחזק לנואף הוי היחוד פיעור ולכך אסורה אבעלה.

אָמַנְם אָנן קי"ל להלכה דע"י פיעור לחוד אינה נאסרת והלכה אפי' בנתיחה לשם זנות אין אוסרין אותה אבעלה ושפיר כ' הב"ש בסי' ז' ס"ק ל"ד דהא דכתב ברמ"א שם דאם נתיחה לשם זנות יש להחמיר הוא דוקא לכהונה ולא לבעלה ישראל ע"ש ועט"ז סי' ד' סק"ז ובב"ש סי' ו' ס"ק ל'.

והנה דברי הרמ"א שם נובעים מתשו' מהרי"ק שורש ק"ס ועיניתי שם וראיתי שמחלק בין נסתרו ביחוד בעלמא ובין דברו מקודם דברי תפלות וזנות דאז מוכח דאדעתא דזנות נתיחה והקשה ע"ז דא"כ מפ' הגמ' בכתובות לזעירי דאמר מדברת נסתרה מדר' יהושע דאמר לא מפיה אנו חיינ אדרב דאמר אין אוסרין על היחוד נימא דרב לא אמר הכי רק ביחוד בעלמא אבל בראיה מדברת ואח"כ נסתרה דהיינו שהיתה מדברת מקודם דברי זנות ותפלות לעולם אימא לה דמודה רב דאוסרין כר' יהושע דאמר לא מפיה אנו חיינ כיון דאז מוכח דנתיחה לשם זנות ומחמירין ולדברינו יתיישב שפיר עפי"ד תשו' מיימוני דשייכי לה' אישות סי' כ"ה שהאריה לבאר דהא דביבמות כ"ד: קאמר רב ובגדים היינו עידי פיעור וס"ל לרב דאוסרין עפ"י עידי פיעור אבל לא כשראה הבעל הפיעור וכו' ונ"ל תדע דרב גופי' אמר בפ' עשרה יוחסין שאין אוסרין על היחוד משמע דוקא עידי יחוד אין אוסרין אבל אם יש עדים שראו דבר מכווער אוסרין ול"ל דה"ה אפי' בעידי פיעור אין אוסרין והא דנקט התם יחוד משום רבותא דרישא דמילתא דאמר מלקין על היחוד דמשמע דאיחוד לחודא מלקין הא נדאי אי הוי אמר רב במילתה' מלקין על היחוד אבל לא אוסרין הו"מ לדחויי הכי אבל מפיון דהדר נקט במילתה' על היחוד אאין אוסרין אלמא דאיחוד דוקא קא' עכ"ל ולפי"ז י"ל דהכי פריה והאמר רב מלקין על היחוד ואין אוסרין על היחוד ומדקא מזכיר במילתה' יחוד תרי זימני ע"כ דאמא להורות דכל מה שאין עלה רק שם יחוד ולא פיעור אין האשה נאסרת כנ"ל וא"כ מה בכך שדברה עמו מקודם דברי תפלות בכ"ז הלא באדם שאינו מוחזק לנואף ל"ה עלה שם פיעור רק יחוד בלחוד ואין האשה נאסרת עי"ז.

אָמַנְם כיון שבאמת מסתימת דברי הפוסקים נראה דאפי' באדם שמוחזק לנואף ל"ה יחוד בעלמא פיעור וא"כ הרי מבואר ברמ"א סי' ז' וב"ש סי' י"א ס"ק י"א דביחוד אפי' בצירוף קלא דל"פ אינה נאסרת וכיון שכן בנידון הנ"ל אין האשה נאסרת עפ"י עדות העד הראשון: אמנם עדות העד הב' הנ"ל בנדאי הוי עדות פיעור דסגירה במנעול הוי פיעור ואף דכ' ברמ"א סי"א שם דע"א בדבר מכווער לאו פלום הוא בכ"ז הרי כ' בחמ"ח שם סק"ח דבע"א בפיעור אי מהימן לי' כבי תרי מהני כמו בעד טומאה.

ואף דבסי' קע"ח הובא ברמ"א י"א דבזה"ז שיש חר"ג שלא לגרש בע"כ אינו נאמן לומר שפאמין לדברי העד שאומר שזינתה דחיישינן שמא עיניו נתן באסרת מ"מ בנ"ד ל"ש זה כיון דאיכא בלעדי העד קלא דל"פ.

והרי גם בדין האומרת טמאה אני לה מבואר בסי' קט"ו ס"ו דבדאיכא רגלים לדבר נאמנת ומכ"ש בדאיכא קדל"פ בלעדי העד הפיעור בנדאי כשאומר שפאמין להעד כבי תרי ל"ח שמא עיניו נתן באסרת והרי הדברים ק"ו דבאומרת טא"ל הא היא מפקעת שעבוד הבעל דמשועבדת היא לו לתשמיש ואפ"ה בדאיכא רגל"ד נאמנת מכ"ש גבי הבעל הרי אפי' אחר תקנת ר"ג אם א"ר לשמש עמה ורוצה לגרשה נהי דאסור לו

לְגַרְשָׁהּ בַּעֲלָלָהּ אֲעֵלֶה וְלֹא יִגְרַע אִם מוֹנֵעַ תִּשְׁמִישׁ מִמֶּנָּה כַּמְבֹאָר בְּבִי שִׁי
עִזְּוֹ סִקְּוֹ וְנֶאֱפָי מְזוֹנוֹת פְּטוֹר מִלִּיתָן לָהּ לְדֹרְהֵי עִזְּוֹ אֲכֵּי עִי מֵהַ שְׂאוֹמֵר
שְׂמֵאֵמִין לְהַעֲדָה כִּיעוֹר לִיפֵא הַפְּקֻעַת שְׁעֵבוֹד בְּנֹדָי נֶאֱמָן בְּדֹאִיפֵא קִדְלִי עִכְּפֵּ וְלִי
עִנְבִּי.

וְעוֹד יִלְדֵהֵי גַם בְּעֵיִדֵי כִיעוֹר לְבַד אוֹ קִלָּא דְלִי בְּלִבְדָּהּ נְהִי דְאִין בִּי דְכּוֹפִין לְגַרְשָׁהּ
אֲבָל לְצִאת יִי שִׁי רָמִי עֲלֵי לְגַרְשָׁהּ כַּמְבֹאָר בְּרַמְבַּ"ן בְּחֵי יְבָמוֹת פ"ב בְּסוּגֵי דְהַנְטֵעֵן
וְכִי בְּרַ"ן סוּף נְדָרִים דְּבַעַל נֶפֶשׁ יְחוּשׁ אֶף בְּכִיעוֹר וְהִי מְפֹרָשׁ בְּתִשׁוּי הַרְשָׁבֵּ"א סִי
אֶלְפֵי קַפ"ז דְּהַבֵּא לְצִי"ש מְצֻנָה לְהוֹצִיא הַרְשָׁעָה מִבֵּיתוֹ עִי וְאֲכֵּי הַרְי בְּבִי סִי קִט"ו
מְבֹאָר בְּשֵׁם תִּשׁוּי הַרְשָׁבֵּ"א דְדָבָר פְּשׁוּט הוּא דְאֶפִי בְּמִדַּת חֲסִידוֹת לִי שִׁי תִקְנַת רַגְמ"ה
דְּאִיף יִתְקַן הָרַב שְׁלֵא יִתְנַהֵג מִדַּת חֲסִידוֹת עִי וְכִי בְּתִשׁוּי מִבִּי"ט ח"ג סִי קִכ"ה וְנֶרְאָה
דְּזָה הוּא טַעְמוֹ שְׁלֵא תִשׁוּי הַרְא"ם הוֹבָא בְּבִי"ש סִי יִי"א סִק"ו שְׁכֵּי דְבַעַיְדֵי כִיעוֹר לְבַד נְהִי
דְאִין כּוֹפִין לְגַרְשָׁהּ אֲבָל הַבַּעַל רִשְׁאֵי לְהוֹצִיאָהּ בַּעֲלָלָהּ אֶפִי בְּזָה"ז דְּאִיפֵא חֲדָר"ג עִי
וְהִינּוּ פִינּוֹ דְאִיפֵא עָלְיוֹ חִיּוֹב לְצִי"ש לִי שִׁי חֲר"ג וְהִי בְּדֹאִיפֵא קִדְלִי בְּלִבְדָּהּ עִי שֵׁם
סִק"ד וְהִי מְבֹאָר בְּתִשׁוּי מְהַר"ם פְּדוּאָה סִי יִי"ג דְּאִם לְבֹו נֹקְפוֹ מִחֲמַת קִלָּא לִי שִׁי חֲר"ג
וְכִי הַרְשָׁ"ל בְּבִיאוּרֵי לְסִמ"ג עֲשִׂין מ"ח דְּרִשְׁאֵי לְגַרְשָׁהּ בַּעֲלָלָהּ וְכּוֹדָי לֹא תִקְנַן הַגְּאוֹן
הִיכִי דְאִיפֵא דְרָרָא דְאִסוּרָא עִי שִׁי נֶאֱפֵי דְגַם בְּאוֹמְרַת טֵא"ל ס"ל לְהִי"א הַנְּ"ל דֵּא"נ לֹוֹמֵר
בְּזָה"ז לְאַחַר חֲר"ג שְׂמֵאֵמִינָה וְהִי מְבֹאָר בִּירוּשְׁלַמִי סוּף נְדָרִים אִם הוּא חֲבֵר יְחוּשׁ
וְאֲכֵּי גַם בְּאוֹמְרַת טֵא"ל אֶף בְּאִינוֹ מֵאֲמִינָה צְרִיף לְצִי"ש וְאֲכֵּי אִיף אֲמֵרִינוֹ דְחִיּוּשֵׁינוֹ
שְׂמֵא עִנְבִּי הִיכִי דְאִיפֵא מְצֻנָה לְצִי"ש לִי שִׁי תִקְנַת רַגְמ"ה וּמֵאִי שְׁיִיף עִנְבִּי אוֹלָם
בְּאַמַּת בִּירוּשְׁלַמִי הֵתֵם קֵא הִיכִי רַק אֲלִיפֵא דְרָבָא דִּס"ל דְּאִם הוּא פִּהֵן אֲסוּרָה לְאַכּוֹל
בְּתִרוּמָה אֲבָל לְרַב שְׁשֵׁת דִּס"ל אוֹכְלַת בְּתִרוּמָה אֶפִי חֲבֵר אֲ"צ לְחוּשׁ וְכִמוֹ שְׁהַרְגִישׁ בְּזָה
גַם כִּי בְּמִכְתָּבוֹ וְאֲכֵּי הַרְי הַרְמַבַּ"ן וְהַרְיטְבָּ"א בְּחֵי נְדָרִים שֵׁם תּוֹפְסִים עִיקָר לְהַלְכָה
פְּר"ש דְמוֹתֵרַת לְאַכּוֹל בְּתִרוּמָה מִמִּילָא גַם חֲבֵר אֲ"צ לְחוּשׁ וְאֲכֵּי לִיפֵא חִיּוֹב לְצִי"ש וְהִי
מוֹכַח בְּאַמַּת מִדֵּי הַתּוֹסֵ' יְבָמוֹת כ"ה וְכַתּוּבוֹת ס"ג: שְׁכֵּי דְהַנְּדָה עוֹבְדֵי דְמִיִּתִי סוּף נְדָרִים
מִיִּרֵי בְּאוֹמְרַת טֵא"ל וְאֶפִי הַנְּצָרָה לְטַעְמָא דְאִם אִיתָא דְעַבְדָּא אִסוּרָא כּוֹ מִשׁוּם דְהִיכִי
דְאִיפֵא רַגְלֵי לִי עִנְבִּי עִי וְאֶמֵאִי לֹא תִי דְהַנְּצָרָה לְהִנֵּי טַעְמֵי פְּדִי שְׁלֵא יִצְטָרָה אֶפִי
לְצִי"ש כִּמִּי שִׁי בְּרַ"ן שֵׁם וְעִי"כ דְהַתּוֹסֵ' ס"ל דְבְּאוֹמְרַת טֵא"ל אֲ"צ גַם לְצִי"ש וִי"ל
דְהִיכִי ס"ל ג"כ לְהַנְּדָה יִי"א שְׁבַרְמָ"א הַנְּ"ל וְלְהִיכִי כֵּי דְבִזָּה"ז אֲ"נִי שְׂמֵא עִנְבִּי מִשְׁא"כ בְּעֵיִדֵי
כִיעוֹר אוֹ קִלָּא דְלִי פִינּוֹ דְאִיפֵא בְּלֵא"ה מִשׁוּם לְצִי"ש וְלִי שִׁי תִקְנַת ר"ג מִמִּילָא כְּשִׂאוֹמֵר
שְׂמֵאֵמִין לְהַעֲדָה מְהִנֵּי וְאֲסוּרָה עָלְיוֹ מְדִינָא וְלִפִּי"ז בְּנִידָן הַנְּ"ל פִינּוֹ שְׁיֵשׁ בְּלֵא"ה קִלָּא דְלִי
דְמַצְדָּה לְצִי"ש רָמִיָּא עֲלֵי לְגַרְשָׁהּ וּבְזָה בְּנֹדָי אִין חִילּוּק בֵּין יֵשׁ לָהּ בְּנִים אוֹ אִין לָהּ בְּנִים
דְדוֹקָא כְּשִׂכּוֹפִין הַב"ד אֶת הַבַּעַל לְגַרְשׁ מִן הַדִּין אֶז בְּיֵשׁ לָהּ בְּנִים חִיּוּשֵׁינוֹ לְלַעֲזֵי הַבְּנִים
אֲבָל כְּשִׂמְגַרְשָׁהּ מַצְדָּה מְצֻנָה דְרָמִיָּא עֲלֵי לְצִי"ש גַם בְּיֵשׁ לָהּ בְּנִים מְנָטֵל עָלְיוֹ חִיּוֹב זָה
וְהִי מוֹכַח בְּאַמַּת מִדֵּי הַיְרוּשְׁלַמִי שְׁהוֹבָא בְּתוֹסֵ' סוּטָה ג' דְקֵא' דִּרְ"א דְקֵא' וְקֵנָא אֶת אֲשֵׁתוֹ
חוֹבָה כְּבִי"ש דְבִש"א לֹא יִגְרַשׁ אֶת אֲשֵׁתוֹ אֲכֵּי מְצָא בָּהּ עֲרוֹת דְבָר מְצָא בָּהּ דְבָרִים
כְּעוֹרִים לְגַרְשָׁהּ אֲכֵּי שְׁלֵא מְצָא בָּהּ עֲרוֹת לְקִיָּמָה אֲכֵּי שְׂמֵאֵמֵא בָּהּ דְבָרִים כְּעוֹרִים לְפּוֹם כֵּן
הוּא אָמַר חוֹבָה הַרְי דְמִשׁוּם כִיעוֹר לְבַד אֲ"ר לְקִיָּמָה וּמִשְׁמַע אֶפִי יֵשׁ לָהּ בְּנִים דֵּאל"ה
הֵא אֲצִטְרִיף הַקִּינוּי מִשׁוּם יֵשׁ לָהּ בְּנִים וְאֲכֵּי הִי בְּקִלָּא דְלִי מַצְדָּה לְצִי"ש מְצֻנָה לְגַרְשָׁהּ

אפי' בַּיֵּשׁ לָהּ בָּנִים וְרֵשָׁאֵי לְגֵרָשָׁה בַּעַ"כּ וְאֵ"כּ כְּשֹׂאוֹמֵר הַבַּעַל שְׂמֵאָמִין לְהַעֲד כִּיעוֹר
אֲסוּרָה עָלָיו מְדִינָא דל"ש ענ"ב פנ"ל: וְלִבְר מִן פֶּל דִּין הָרִי כ' בְּתִשׁוֹ הָרָא"ש הוּבָא בְּטוֹר
אֵה"ע סוּסִי מ"ו וּבְרַמ"א שָׁם דָּאָף דְּלֹא תִּיַּשְׁיֵנוּ לְקִלָּא דְּבַתֵּר גְּשׁוּאִין בַּכ"ז אִם הָאִשָּׁה
מוֹדָה אַח"כּ שְׁנִיתָהּ דְּשָׁה מְקוֹדֵם לְאַחַר מְהֵנִי וְכ' הַב"ח וּד"מ שָׁם דָּאָף דְּאוֹמְרַת טא"ל א"נ
שְׂמֵא עֵינִי נְתִיבָה בְּאַחַר בַּכ"ז הָתָם נְאָמְנָת לְהַפְקִיעַ שְׁעִבּוּדָה מִהַבַּעַל וּל"ח לַענ"ב מְשׁוּם
דְּהַקוּל מְסִינָע לָהּ ע"ש וְהוּה"נ שְׁפִיר מְאָמִינִין לְהַבַּעַל שְׂאוֹמֵר שְׂמֵאָמִין לְהַעֲד כִּיעוֹר וּל"ח
לַענ"ב פִּינּוֹן דְּהַקוּל דל"פ מְסִינָע לִי נְאָסוּרָה עָלָיו מְדִינָא וְכִינּוֹן שְׁפִין אָף דַּבַּח"מ וּב"ש סִי
קִי"ט הִבִּיאוּ תִּשׁוֹ מְהֵר"ם פְּדוּאָה לַעֲנֵן עוֹבְרַת ע"ד דָּאָף דְּרֵשָׁאֵי לְגֵרָשׁ בַּע"כּ אַבָּל שְׂיִשְׂא
אִשָּׁה אַחֲרַת אִין לְהַתִּיר כ"א עפ"י הַסְּכֵמַת מְאָה רַבָּנִים הֵינּוּ פִּינּוֹן דְּבַעוֹבְרַת ע"ד אָמְרִי
בְּסוּטָה כ"ה.

אִם רָצָה לְקַיְיֶמָה מְקַיְיֶמָה וּמִשְׁמַע מְהֵרִי"ף דְּגַם בְּבֹא לְצִי"ש א"ח לְהוֹצִיָּאָה עֲתוּס' שָׁם
ד"ה ש"מ כו' אַבָּל הֵיכִי שְׂאָסוּר לֹו לְקַיְיֶמָה בְּנֻדָּי יוֹדוּ דְּמַתִּירִין לֹו לְיִשְׂא אַחֲרַת ג"כ בְּלֹא
ק"ר וְהַדְּבָר מוּבָן בְּסִבָּרָא דְּהָרִי בְּאַמְתַּת מְבֹנָאָר בְּרֵאשׁוֹנִים דְּבַמְקוֹם שֶׁהוּא מִן הַדִּין לְגֵרָשָׁה
לֹא תִּיַּקֵּן ר"ג אָפֶס דְּבַעוֹבְרַת ע"ד כ' דְּצָרִיף הַתְּרַת ק"ר פִּינּוֹן דְּכְשִׂישְׂא אַחֲרַת בְּלֹא הַתְּרַת
ק"ר שְׂמֵא תַּחֲזוֹר הִיא בְּתִשׁוּבָה דָּאָז אִין מְצִנָּה עוֹד לְגֵרָשָׁה וְיַעֲמוּד בְּאִסוּר ב' נְשִׁים
עֲנוּבִי"ק חֵאָה"ע סִי א' וְלִכְף מַתִּירִין ק"ר הַחֲר"ג וְתוֹ אִינוּ חוֹזֵר וְנִיעוֹר עוֹד מִשָּׂא"כ הֵיכִי
שְׂנֵאָסְרָה עָלָיו מְשׁוּם זְנוּת הֵלֵא אֲסוּרָה עָלָיו עוֹלָמִית וְאִין תִּשׁוּבָה מוֹעִיל לָהּ לְכַף שְׁפִיר
יֵשׁ לְהַתִּיר לֹו לְיִשְׂא אַחֲרַת בְּלֹא הַתְּרַת ק"ר.

וּבַפְּרָט לְפִי הַטַּעַם שְׂרֵאִיתִי בְּפוֹסְקִים דְּלֵהֵי תִּיַּקֵּן רַגְמ"ה שְׂלֹא לְיִשְׂא ב' נְשִׁים מְשׁוּם דָּאָם
יִשְׂא אָדָם נְשִׁים רַבּוֹת יְהִי מְוַכְרַח לְגֵרָע עוֹנֵתָן וְעִי"ז תְּבִאָנָה הַנְּשִׁים לִיְדֵי זִמָּה לְזִנּוּת
תַּחַת בַּעֲלֵיהֶן וְא"כ הָרִי מְבֹנָאָר בִּירוּשָׁלַיִם מ"ק פ"ב ה"ג א"ר בָּא בַר מְמָל אֱלוֹהִי לִי מִי
שְׂיִמְנָה עִמִּי הַתְּרַתִּי בְּשָׂר בְּכוֹר לְהַשְׁקֵל בְּלִיטְרָא וְהַתְּרַתִּי שְׂיָהוּ עוֹשִׂין מְלֹאכָה בַּחֲש"מ
פְּלוּם אָסְרוּ בְּשָׂר בְּכוֹר לְהַשְׁקֵל בְּלִיטְרָא לֹא כְּדִי שְׂיָהוּ מוֹכְרִין אוֹתוֹ בְּזוּל וְהֵן מְעַרְמִין
עָלָיו וּמוֹכְרִין אוֹתוֹ בִּיּוֹקֵר פְּלוּם אָסְרוּ לַעֲשׂוֹת מְלֹאכָה בַּחֲש"מ אֱלָא כְּדִי שְׂיָהוּ אוֹכְלִין
וְשׁוֹתִין וְיַגְעִין בַּתּוֹרָה וְאִינוּן אַכְלִין וְשׁוֹתִין וּפְחִזִין וְכ' יפ"מ שָׁם וְז"ל וְאֵע"ג שְׂאִין בִּי"ד
יְכוֹל לְבַטֵּל דְּבָרֵי ב"ד חֲבִירוֹ אֵא"כ גְּדוּל מְמַנּוּ בְּחֻכְמָה וּבְמִנְיָן שֶׁא"ה שְׁהֵן עוֹשִׂין הַיְפָף
פְּנִינַת הַתַּקְנָה עַכ"ל וְלִפִּי"ז י"ל דְּבִשְׁלֵמָא בְּעוֹבְרַת ע"ד וְכַדוּמָה אָף שְׂמִצְנָה לְגֵרָשָׁה אִין
לְהַתִּיר בְּלִי מְאָה רַבָּנִים מְשׁוּם דָּאִין ב"ד יְכוֹל לְבַטֵּל דְּבָרֵי ב"ד חֲבִירוֹ כו' מִשָּׂא"כ בְּזִינְתָּה
תַּחַת בַּעֲלָהּ כְּשִׂנְאָסְרָה עָלָיו לְיִשְׂא אַחֲרַת הֵלֵא יְהִי הַיְפָף פְּנִינַת הַתַּקְנָה שְׂפָל אִשָּׁה תַּזְנָה
תַּחַת בַּעֲלָהּ וְהוּא יְהִי אָסוּר בְּכַבְלֵי הָעֵיגוֹן מְלִישְׂא אַחֲרַת וְע"כ כָּל שְׂמִצְדָּמֵן עֲנֵן שֶׁהוּא
הַיְפָף פְּנִינַת הַתַּקְנָה ל"ש אִין ב"ד יְכוֹל לְבַטֵּל כו' וּמַתִּירִין לֹו בְּלֹא הַתְּרַת ק"ר וְהָרִי דַּעַת
הַשֵּׁב יַעֲקֹב וְהַפְּמ"א בְּתִשׁוֹ דְּגַם בְּעוֹבְרַת ע"ד א"צ הַתְּרַת ק"ר פִּינּוֹן שְׂפָא ע"י פְּשִׁיעֻתָּהּ
וּבַפְּרָט שְׂכָפִי מְכַתֵּב הָרַב הַנָּ"ל יֵשׁ לְהַבַּעַל אֲוֹמְדוֹת וְהוֹכַחוֹת עַל הַזְּנוּת וְע' בְּתִשׁוֹ צ"צ
סִי ע"ט לַעֲנֵן מַעִיד מְאֹמֵד שְׂזִינְתָּהּ: וְהִנֵּה אָף דְּבַמְרָדְכִי בְּקִידוּשִׁין פ' הָאוֹמֵר וּבַמְהֵרִי"ק
שׁוֹרֵשׁ ק"י מוּבָא בְּשֵׁם הַר"ש מְנַבְיִיל דְּבָאָמֵר אִשְׁתּוּ זִינְתָּה בְּזוּה"ז א"נ דְּאִימּוֹר עֵינִיו נָתַן
בְּאַחֲרַת וְכ"כ בַּהֲגַהֲמִי"י פַּכ"ד מַה אִישׁוֹת בַּכ"ל הָרִי רַבִּים מִהַפּוֹסְקִים ז"ל חוֹלְקִים עָלָיו
כְּמוֹ שְׂהָאָרִיף בִּיש"ש פ"ב דִּיבְמוֹת וּבְתִשׁוֹ סִי ל"ג וּבְתִשׁוֹ רַמ"א סִי י"ב דְּבָאוֹמֵר הַבַּעַל
שְׂרָאָה בְּעַצְמוֹ שְׂזִינְתָּה אֲסוּרָה לֹו אָף אַחַר חֲדָר"ג דְּכִינּוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר שְׂיִודַע שְׂזִינְתָּה הָאִיף

מאכילין לאדם דבר האסור לו ולב יודע מרת נפשו שלא נתן עיניו באחרת ע"ש וכ"כ בתשו' הרשב"א סי' תקנ"ו.

וביותר יש לדון בזה דהיכי דאיכא בלעדי אמירתו קלא דל"פ שזיננתה הא ל"ש הטעם שכ' הר"ש משום דכ"א יאמר על אשתו שזיננתה פנין דלאו בכל פעם מתרחש שיהי' קול זהו תנן תשובתי להרב הג"ל.

מעשה נהדר לנ"ד דלפענ"ד נראה ברור דבעונדא דינן פנין דהבעל מאמין לדבר'י היא אסורה עליו ונהרי כ' א"ז הגאון מליסא ז"ל בתשו' דמ"ש הרמ"א דמנדין אותו אם מאמין להאשה היי"ד אם מערים לומר פן פדי לגרשה ובלבו אין מאמין לה אבל אם באמת הוא מאמינה ואין ברוחו רמי ודאי לא חל עליו הנדוי ונהרי בנובי"ת סי' י"ב כ' לפרש הד"ע שברמ"א הג"ל שמונדין אותו על שאומר שמאמינה הוא ונקא בחזרה בה ונתנה אמתלא ואפ"י בזה ל"א דמשמתינין אלא בלא אומר שמאמינה עד שחזרה בה אבל אם בעודה עומדת בדביורה אומר שמאמינה בהיתר אומר ול"ע על חר"ג אף שהיא חוזרת בה כבר נאסרה עליו ואין הבעל מחויב לחזור ע"ש וחוץ לזה הרי בנ"ד איכא עוד ע"א הוא אחי הבעל נראה שזיננתה דהרי הלכה ערוכה היא בסי' קע"ח סט"ז דלאסור אשה לבעלה סגי שיראו אותם בדרך המנאפים א"כ בנדאי מהני אמירתה עכ"פ וגדולה מזו כ' בב"ש סי' קט"ו ס"ק כ"ג דאם ע"א אומר שזיננתה והיא שותקת הני פהודאה ול"א שמה ענ"ב וסייב לגרשה ואפ"י העד אינו נאמן בעיניו כפי תרי סייב לגרשה עפ"י הדין ע"ש גם יש לצרף בנ"ד מה שהעידו שתי הנשים על יחוד ועניני פיעור עם הערל ונהרי בסי' י"א ס"ו פוסק הרמ"א דבעידי פיעור בצירוף קלא דל"פ מוציאין אותה מבעלה עכ"פ באין לו בנים ממנה.

ולפי"ז אף דבח"מ וב"ש בסי' קי"ט הביאו התשו' מהרמ"פ הג"ל לענין עוברת ע"ד דאף דרשאי לגרש בע"כ אבל לישא אחרת אין להתיר בלא ק' רבנים הלא כבר בירתי למעלה דמלבד מה שרבו החולקים עליו ונהרי א"ז הגאון מליסא הג"ל בס' נחלת יעקב בחלק התשובות סי' ה' פוסק הלכה למעשה להתיר לבעל אשה מורדת לישא אחרת בלא התרת ק"ר מלבד זה הלא הוכחתי במישור דבכה"ג שאסורה עליו משום זנות גם מהרמ"פ יודה דא"צ התרת ק"ר אפס יען שפשו"ת שבות יעקב סי' ק"כ החמיר בזה להצריך ק' רבנים חלילה לי להגס לבי בהוראה לפסוק נגד השבו"י ז"ל שעל פן נראה לרונחא דמילתא שזיננה לה הבעל גט ע"י אחר כדיעה הראשונה שברמ"א סי' ק"מ ובט"ז שם כ' דאין לחוש בזה לד' המהרי"ק המחמיר ואף שראיתי להגב"י במהד"ת חאה"ע סי' קנ"א שכ' דל"ש זיכוי בזה אחרי שצונחת שאינה רוצה להתגרש כבר הארכתי בזה בתשו' להוכיח דשייך גם בכה"ג זיכוי ומבואר באחרונים דגם להמהרי"ק המחמיר הוא רק לגבי דינה משום אומרת א"א אבל לגבי דינ' לענין החזר"ג כ"ע מודו דמהני זיכוי ונהיגו לתפות לה מתחלה הגט ע"י אחר ואח"כ יקחנה מידו ויחזור וימסרנו לה בתורת הולכה שיהא מוכן ליתן לה כשתתראה לקבל ג"פ כמ"ש בתשו' ברית אברהם חאה"ע סי' צ' וכ"כ בס' בית מאיר ואחרי שייספיו עמי בזה שני רבנים מפורסמים ומובהקים בהוראה דרינא בהדיניהו פי היכי דנמטי שיבי מפשווא דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' נח בעזה"י יום ה' ב' להודש אדר הראשון שנת תרנ"ד לפ"ק סטרי.

שְׁלוֹם רַב לְכַבוֹד יְדִיד"נ הַרְבֵּה הַגְּדוֹל הַחַרִיף וְכִי בַחֲדָר"ת חָכֵם וְסוֹפֵר עֲרוּגַת הַבְּנוּשִׁים כַּש"מ שְׁמוּאֵל גִּינְצֶלְעֶר נ"י אַבְד"ק אַבְעֵרוֹוִישׁוּוֹעַ וְהַגְּלִיל יצ"ו בְּמִדֵּינַת אוֹנְגְאָרֶן. יִקְרַת מִכְתָּבוֹ הַגִּיעַנִי וְהִנְנִי לְתִשׁוּבַתּוֹ ע"ד הָאִישׁ מ' פֶּתַח צְבִי בֵר' מְרַדְכֵי שְׁזָה פֶּשְׁמֵנָה שְׁנִים אֲשֶׁר אֲשֶׁתּוֹ מ' הִינְדָא נְרָאוּ בָּהּ סִמְנֵי שׁוֹטָה וּמְאֹז מִתְגַּבֵּר עֲלֵי חוֹלֵי הַשְּׁגָעוֹן הוֹלָה וְחֹזֵק עַד שְׁזָה כְּמִשְׁלַשׁ שְׁנִים בְּשִׁגְעוֹן תְּנַהֵג כְּשׁוֹטָה גְּמוּרָה מְשׁוֹטְטַת בַּחוּצוֹת וְלָנָה לְבַדָּה בְּבֵיתָהּ בָּאִין אִישׁ עִמָּה כִּי גַם בְּנֵיהָ מִתְיָרְאִים לָלוֹן עִמָּה מִפְּחַד הַשְּׁגָעוֹן וְהַהֲפָאוֹת גַּם אֵינָה אוֹכֵלֶת וְשׁוֹמֵת כְּשֶׁאֵר בִּנ"א וְגַם א"א לְשִׁמּוֹר פֶּתַח גְּדוּתָהּ אִפִּי ע"י פִּיקְחוֹת וְכִבֵּר דָּרַשׁ הַבַּעַל בְּרוֹפְאִים הַרְבֵּה וְאִין מְזוֹר לָהּ וּבַעֲלָהּ פְּרוּשׁ מִמֶּנָּה לְגַמְרֵי וְדָר בַּכ"ע בְּמִבּוּי אַחַר וּפְתָאוֹם בְּשָׁנָה זֹאת הִרְתָּהּ גַּם יְלָדָה וְהַבַּעַל צוֹעֵק שְׁאִינוֹ מִמֶּנּוּ כִּידוּעַ וּמְפֹרָסִים שְׁלֹא קָרַב אֶל בֵּיתָהּ זֶה אִיזוֹ שְׁנִים וְכִשְׁשׁוֹאֲלִין אוֹתָהּ ע"ז הִיא מְשִׁיבָה כְּדָרָךְ הַמְשׁוֹנְעִים פַּעַם אוֹמְרַת לְהַד"ם וּפַעַם אוֹמְרַת כִּי אִישׁ אֶחָד מֵאַרְחֵי וּפְרַחֵי בָּא לְבֵיתָהּ בַּיּוֹם וְאַנְסָהּ וַא"א לִידַע מִמֶּנָּה דְּבָר בְּרוּר וּבַעֲלָהּ הַנ"ל הוּא כְּכֹן אַרְבָּעִים שָׁנָה וַא"א לוֹ לִישָׁב בְּלֹא אִשָּׁה בְּלֹא טוֹבָה וְלַחֲיוֹת חַיֵּי צַעַר עִם בְּנָיו וְגַם הוּא אִישׁ עָנִי וְאֶבְיוֹן וַא"א לוֹ לְסַלֵּק דְּמֵי כְּתוּבָתָהּ מִכ"ש תּוֹסֶפֶת וּשְׁאָר חַיִּיבִים וְאִין לוֹ רַק בֵּית דִּירָה שְׁשׁוֹנָה בְּעַרְףָּ אַרְבָּעָה מֵאוֹת זְהוּבִים שְׁהוּא אִינְטַאבּוּלִירְט עַל שְׁמוֹ וְעַל שְׁמָהּ חֶלֶק כְּחֶלֶק וְיוֹתֵר אִין בְּיָדוֹ לְפִרְטָהּ וְהָאֲמָלֵל הִלְזוּ שׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ הַתְּרָה לִישָׂא אִשָּׁה עַל אֲשֶׁתּוֹ וְדוֹרַשׁ כ"ת מִמֶּנִּי לְהַגִּיד לוֹ דַּעֲתִי הַקְּלוּשָׁה בְּזָה: הִנֵּה אַרְאָה רַאשִׁית לִי לְדוֹן בְּזָה אִם הָאִשָּׁה הַזֹּאת תִּיָּאֶסֶר עַל בַּעֲלָהּ כְּשִׁתְּחַזֵּר לְבְּרִיאֹתָהּ.

וְהִנֵּה בַש"ע אַה"ע סִי קַע"ח ס"ג הוּבָא ב' דַּעֲוֹת בְּקִטְנָה שְׁהַשִּׁיָּאָה אָבִיָּה וְזִינְתָה לְרַצוֹנָה אִם נֶאֱסַרְתָּ עַל בַּעֲלָהּ וּבְמִשְׁנָה לְמַלְךָ פִּי"א מְאִישׁוֹת ה"ח כ' בְּפִשְׁיִטוֹת דְּשׁוֹטָה דְּמִיָּא לְקִטְנָה בְּזָה אֶכּוּ בַתְּשׁוּ' כְּנֶסֶת יְחֻזְקָאֵל סִי ע"ה חוֹכֵךְ לֹמֵר דְּאֶפִּי לְהַפּוֹסְקִים דְּפִיתוּי קִטְנָה אֲוֹנָס הוּא מֵאֵן יִימַר דְּשׁוֹטָה דִּין קִטְנָה יֵשׁ לָהּ וּבַתְּשׁוּבַת מְקוּם שְׁמוּאֵל סִי כ"ה כ' בְּפִשְׁיִטוֹת דְּבִשׁוֹטָה פִּינּוֹן דְּאֲנוּ רֹאִין שְׁיֵשׁ לָהּ תְּאֻנָּה לַכ"ע חֲיִישִׁינּוֹן שְׁמָא יֵשׁ לָהּ רַצוֹן ג"כ וְנֶאֱסַרְתָּ עַל בַּעֲלָהּ וּבַס' בֵּינַת אָדָם שְׁעַר כ"ה סִי ל"ה חוֹלֵק עַל הַמְּקוּם שְׁמוּאֵל וְכ' דְּתְאֻנָּה אִינוּ עֲנִינּוּ כָּלֵל לְרַצוֹן וְאִיפְשָׁר דְּאֶפִּי לְהַרְמִיב"ם דַּס"ל פִּיתוּי קִטְנָה לָאוּ אֲוֹנָס מוֹדָה בְּשׁוֹטָה דְּהוּי אֲוֹנָס וְכ"כ בַּתְּשׁוּ' בְּרִית אֲבָרְהָם סִי ע"ז וְהַגָּאוֹן רַעֲק"א בְּהַגְּהוּתּוֹ בַּא"ע שְׁם וּבַתְּשׁוּבַתּוֹ סִי רִי"ח וְהַכִּי פְּשִׁיטָא לִי לְהַגָּאוֹן בַּס' בֵּית מֵאִיר סִי ו' דְּבִשׁוֹטָה מוֹדָה הַרְמִיב"ם דְּאֲוֹנָס גְּמוּרָה הוּא ע"ש.

וְהִנֵּה לְכַאֲרָה יֵשׁ לְהַבִּיא רַאִי ע"ד הַפְּלִפּוּל לַד' הַפּוֹסְקִים דְּבִשׁוֹטָה לַכ"ע פִּיתוּי אֲוֹנָס הוּי מַד' הַש"ס כְּתוּבוֹת ל'. בְּהָא דְקָא הָתָם אִילּוּנִית אִין לָהּ לֹא קָנָס וְלֹא פִיתוּי וְרַמִּינָהּ הַחֲרָשַׁת וְהַשׁוֹטָה וְהַאִילּוּנִית יֵשׁ לָהּ קָנָס וְיֵשׁ לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִים וְהָא מֵאִי רְוּמִיָּא הָא ר"מ וְהָא רַבְּנָן דְּקָאֵרִי לָהּ מֵאִי קָאֵרִי לָהּ מִשׁוּם דְּאִית לִי לְמִירְמָא אַחֲרִיתִי עֵילּוּהּ הַחֲרָשַׁת וְהַשׁוֹטָה וְהַבּוֹגְרַת וּמְנַפֵּת עַץ אִין לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִים כו' אָמַר רַב שְׁשֵׁת לֹא קָשִׂיא הָא ר"ג וְהָא ר"י וְהַקְּשָׁה הַפְּנ"י בַּח"י פִּינּוֹן דְּרוּמִיָּא דְּאִילּוּנִית לְעַנְיָן קָנָס לֹא קָשָׁה כָּלֵל א"כ הו"ל לְמִירְמֵי רַק חֲרָשַׁת וְשׁוֹטָה אַחֲרָשַׁת וְשׁוֹטָה לְעַנְיָן טַעֲנַת בְּתוּלִים.

וְאִיפְשָׁר לֹמֵר בְּזָה עַפ"מ שְׁהַקְּשׁוּ הַתּוֹס' שְׁם בְּעַמּוּד ב' לְשִׁי ר"ח דְּמוּכ"ע פֶּתַחָה נְעוּל וְאִין לָהּ דְּמִים ל"ל לַר"ש לְשׁוֹנֵי הָא ר"ג הָא ר"י הַרְיִמְצִי לְאוּקְמֵי תְּרוּנוּיָהּ כו"ג וְהָא דְקַתְּנֵי אִין לָהּ ט"ב מִיִּירֵי בְּטַעֲנַת דְּמִים וְחֲרָשַׁת וְשׁוֹטָה מוּקְמִינִין לָהּ בַּחֲזָקַת מְנַפֵּת עַץ

כפי' הר"י בתוס' שם ולכך אין להן ט"ב דמוכ"ע אין לה דמים והא דקתני יש להן ט"ב מיירי בטענת פ"פ וא"כ מה בכך דהנינו בחזקת מוכ"ע הא מוכ"ע פתחה סתום ואיהו הא טעין פ"פ מצאתי ולכך שפיר יש להן ט"ב.

ובפשיטות י"ל עפ"מ דא' לעיל י"א: דלרבנן דר"מ מוכ"ע בין הפיר ביה בין לא הפיר ביה פתובתה מנה ורב ששת ס"ל התם פנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה פתובתה מנה וא"כ אחרי דאוקימנא הברייתא דיש להן ט"ב פרבנן דר"מ דקטנה יש לה קנס וא"כ לא מיתוקם כר"ג דהני' בחזקת מוכ"ע דא"כ מאי איכא בין טענתא דידי' לדידה דאיהי אינה יכולה לתבוע רק מנה דהני' בחזקת מוכ"ע ולפי טענתו שנובעלה ג"כ אית לה מנה ולכך ע"כ מוקי לה רב ששת להך ברייתא כר"י דל"ה בחזקת מוכ"ע וטענתיהו במנה ומאמים ולפי"ז שפיר מיתי קודם רומיא דאילונית ומשני הא ר"מ הא רבנן פדי למיפרך הברייתות דחרשת ושוטה אהדדי דלולא זאת ל"ה קשה כלל דהו"מ לאוקמי בטענת פ"פ ואתיא כר"מ דס"ל מוכ"ע בין הפיר ביה בין לא הפיר ביה מאמים וטענתיהו במנה ומאמים ואי דהרי כ' התוס' לעיל דף י' דלר"מ דס"ל פתובה דאורייתא אינו נאמן בפ"פ להפסיד פתובתה משום חזקה אין אדם טורח כו' ז"א דזה ל"ש רק פסרוצה להפסידה פתובתה לגמרי אבל היכי שפא להפסידה רק מנה דלא מיבטל המקח ול"ש פאן נמצא פאן הי' נאמן מדינא משום דמצי אמר ברי לי שבעולה היתה ועלי' להביא ראי' שבתולה היתה כמ"ש הרמב"ן והרא"ה דמאן דמפיק שטרא בתנאה אמרינן לי' קיים תנאה ומהני גם למ"ד פתובה דאורייתא וכמו שהאריך בזה בשב שבעתתא שמעתא ב' פ"י וי"א ע"ש דפח"ח.

אמנם אפתי קשה דהרי גם השתא דמוקמינן להברייתא פרבנן דר"מ ג"כ י"ל דאתיא כר"ג ומיירי בפ"פ ואי דמאי איכא בין טענתא דידי' לדידה דגם לפי טענתו מגיע לה מנה ז"א דשפא תחתיו ברצון ואין מגיע לה כלום ושפיר טענתיהו במנה ולא כלום וע"כ כד' הפוסקים דבחרשת ושוטה ליכא רצון דפיתויין אונס הוי: אמנם באמת מהא ליכא לאוכוחי מידי דלענין הספק שפא תחתיו ברצון הא הו"ל טענת הבעל א"י אם פרעתיה ע' חי' מהרי"ט פתובות י"ב: וכינן דמשקנדשה נתחייב לה פתובתה והספק היא שפא זינתה אח"כ ברצון ואבדה פתובתה הו"ל א"י אם פרעתיה דחייב דמאי דאנן טענינן בשביל החרשת ושוטה הא הו"ל כטענת ברי פמבואר התם ואפי' למאי דמסקינן בכתובות מ"ד.

והלכתא אחד זה ואחד זה מן הנישואין דבשעת נישואין אנדא לי' חיוב הפתובה דאירוסין וא"כ כשלא הי' שהות בין החופה להבעילה ע"כ דזינתה קודם הנישואין א"כ הו"ל טענת הבעל השתא כא"י אם נתחייבתי ז"א חדא דהא קאמר התם הטעם משום דמחלה לשיעבודא קמא וחרשת ושוטה הא לאו בנות מחילה נינהו ועוד דהרי התוס' שם תמהו ביה דפסקינן הלכתא א' זה וא' זה מן הנישואין הרי קיי"ל כר"נ בדיני ואיהו קאמר התם בשני שטרות היוצאין ביום א' ביטל שני את הראשון ואי אוסיף בי' דיקלא קלא לתוספת פתבי' ולא לבטולי קמא וא"כ בכתובה נמי דבשעת קידושין כותב לה תוספת לא נתבטלה הפתובה דאירוסין ותי' דבשלקמא בדאיכא שני שטרות כשהוסיף בשני לא ביטל את

הראשון הואיל והוא בידו עדיין משא"כ בכתובה דאירוסין הרי ליכא שטר כתובה דאירוסין אלא מתנאי ב"ד הלכה שפיר נתבטל תנאי הראשון ע"י שטר ע"ש.

ולפי"ז התייחד בפיקחת משא"כ בחרשית ושוטה הא מתנאי ב"ד לית לה כתובה כדקיי"ל באה"ע סי' ס"ז וע"כ בדכתב לה באירוסין וא"כ בדאיכא שני שטרות בדאיכא תוספת הא לא ביטל שני את הראשון וא"כ הא לא נתבטל בשעת נישואין חיוב השטר כתובה דאירוסין וא"כ אי אומר הבעל שמה זינתה תחתיו ברצון הא הו"ל שפיר א"י אם פרעתיך וע"כ דטוען הבעל שמה נבעלה מעיקרא א"כ א"א לאוקמא בטענת פ"פ וכו"ג לאחר דמוקמינן הברייתא פרבון דר"מ דא"כ תקשי מאי איכא בין טענתא דידיך לדידה בפירכת הש"ס בכתובות י"ג: וחזן לדרבנן י"ל ע"ד הפלפול והחידוד דהנה באמת י"ל דמפח הספק שמה ברצון א"י להפסידה הכתובה כולה כיון דלענין המנה הא איכא ס"ס ספק באונס ואת"ל ברצון דילמא לאו תחתיו ואי דל"מ ס"ס להוציא ממון כמ"ש באמת הפנ"י בחזי כתובות ד"ט: ובט"ז אה"ע סי' ס"ח כיון דאפי' רוב ל"מ להוציא ממון מכ"ש ס"ס דגרוע מרוב ז"א דהרי כ' בהגהות מרדכי בכתובות פ' אלמנה נזונת דבכתובה הולכין אחר הרוב כיון דמעשה בי"ד היא פמוחזקת דמיא ע"ש וע' ש"ש שמעתא א' פכ"ד אמנם הלא מבואר במפורשים דהסברא דהגהמ"ר לא יתכן רק לר' יוחנן דס"ל הטוען אחר מעב"ד ל"א פלוג משום דאלים מעשה בי"ד וכמ"ש הרמב"ן במלחמות פ"ק דב"מ אכל לרב ושמאל דלית להו הא דהטוען אחר מעב"ד כמבואר בס"פ הפותב ל"א דכתובה פמוחזקת דמיא ומוכרחים אנו לומר הכי בד' התוס' ר"פ האשה שנתארמלה ע"ש וא"כ הדרק"ל דהו"מ לאוקמי בפ"פ נאמיה באמת הברייתא דלא כר' יוחנן.

אמנם י"ל דהנה הש"ך בס' תקפו פהו כ' דהא ד יכול להפסידה כתובה משום אימור תחתיו ברצון היא רק באופן שנגאסרה עליו דל"ש שלא תהא קלה בעיניו להוציאה דכיון שאסורה עליו בעמוד והוציא קאי אבל היכי דאיכא ס"ס שהיא מותרת לו הא שיהי' שלא תהא קלה בעיניו להוציאה שפיר אית לה כתובה אפי' אי זינתה ברצון ע"ש וע' בש"ש שם פכ"ג ולפי"ז הה"נ הא בלא"ה א"י להפסידה כתובה מפח הס' דתחתיו ברצון אף אי נימא דל"מ ס"ס להוציא ממון כיון דעכ"פ היא מותרת לבעלה מפח הס"ס וממילא אית לה כתובה פנ"ל.

אמנם אפתי יש להקשות דהרי באמת הקשה באס"ז כתובות ט' בהא דפריה התיב והא ס"ס הוא הרי כל ספיקות שאמה יכול להרבות ברה"י ס' טמא ות' דכיון דליכא חזקת טומאה אין אוסרין בס"ס.

ובאמת הוא תמוה דהרי קיי"ל פרבון במשנה דפ"ו דטהרות הובאה בב"ב נ"ה: דגם ספק ביאה טמא. אכן י"ל עפ"מ דבע"ז ע': מספקא לן אי ר"א ס"ל כר"א דאמר ספק ביאה טהור וע"כ שפיר פריה התיב לר"א לשי' דמטהר בספק ביאה וא"כ לרבנן דקיי"ל פנותיהו דמטמאין בספק ביאה הא אסורה לבעלה אפי' בס"ס דברה"י אפי' בס"ס טמא אמנם עדיין י"ל דהרי מבואר בפ"ג דטהרות משנה ו' דשוטה הוי אין בו דעת לישראל וא"כ בא"ב דעת לישראל אפי' ברה"י ס' טהור ונהרי מבואר בסוטה כ"ט דלמאי דילפי' ס"ט ברה"י מסוטה בעינין דעת נוגע ומגיע וערמב"ם פ"ו מאה"ט ה"א דפוסק דס' שי"ב דעת לישראל גמרינן מסוטה ע"ש וא"כ הה"נ ל"מ במה דהבועל י"ב דעת לישראל כיון

דהנבעלת היא שוטה וא"ב דעת לישראל אמנם הרי בנדה ה': קא"ר יוחנן דספק טומאה
הבאה בידי אדם נשאלין עלי' אפי' בכלי מונח ע"ג קרקע כמו שי"ב דעת לישראל וא"כ
הה"נ אליבא דר' יוחנן אף דהנבעלת היא שוטה וא"ב דעת לישראל מ"מ פינו דהבועל
המטמא י"ב דעת לישראל שפיר אסורה על בעלה אף דאיכא ס"ס ובלא"ה אנו מוכרחין
לומר הכי דהרי התוס' בכתובות י' פתבו דלמ"ד פנסה בחזקת בתולה ונ"ב אית לה מנה
א"נ לומר פ"פ מצאתי משום חזקה דאא"ט בסעודה ומפסידה רק פשאסרה עליו וא"כ
פשאנו רוצין לאוקמי הברייתא בפ"פ עכצ"ל דנאסרה עליו אליבא דרב ששת ועכצ"ל
דאתיא כר' יוחנן דס"ט הבאה בי"א נשאלין עלי' וכיון שפן דעיקר הקושיא הוא רק
אליבא דר' יוחנן א"כ לדידן' הא בלא"ה לא אבדה כתובתה משום דאיכא ס"ס ואי דבס"ס
א"י להוציא ממון ז"א דהא לר"י קיימינן ולדידן' דס"ל הטוען אחר מעב"ד ל"א פלום
הא הו"ל כתובה פמחזקת כמ"ש ההגהמ"ר ה"ל ונשפיר מהני ס"ס פנ"ל ודוק: והנה
לכאורה הי' נ"ל לה"ר לד' המקום שמואל ה"ל שכ' דאף ל"ד פיתוי קטנה אונס הוא
מודה בחו"ש דפיתויין רצון הני והוא מדברי התוס' כתובות ה"ל שכ' לתרץ שי' הר"ח
ה"ל דהגמ' התם לית לי' החזקה דאא"ט בסעודה ומפסידה וא"נ להפסידה כתובתה
בפ"פ והקשו תו לימא דהא דקתני יש להו ט"ב מייירי לענן לאנסרה עליו ותי' דמשמע
דהא דיש להו ט"ב לענן כתובה קאמר דומיא דקנס ע"ש ולכאורה היכי הו"מ למימר
דהא דיש להו ט"ב מייירי לאנסרה עליו דא"כ מאי אשמעינן בחשו"ו הרי אפי' בפיקחת
גמי מהימן לאנסרה עליו אפי' בטוענת משארסתני נאנסתי דהרי מבואר בירושלמי דהא
דקא' ר"ג נאמנת היינו לענן הכתובה אבל אסור לקיימה משום סוטה והרא"ש בפ"ק
דכתובות שם חולק על הרבינו יונה שר"ל דגם לענן איסור נאמנת לר"ג.

אמנם י"ל דקושני' התוס' הוא דדילמא אשמעינן הברייתא דאסורה עליו אף בשנתקדשה
כשהיא חרשת ושוטה דאינו אלא קידושין דרבנן ולא פוקי משי' הר"י באסן בתשו' סי'
פ' שפכת דאשת חרש שזינתה פינו דאינה אלא א"א דרבנן לא נאסרה על בעלה דל"א
ונטמאה כו' אלא בקידושי תורה והיינו פינו דע"כ קושני' התוס' ה"ל הוא רק לפי' הר"י
שבתוס' שם שפי' דלכך אין להו ט"ב דטענינו להו מוכ"ע וכ"כ מהרש"א שם וא"כ הר"י
לשיטתו בתוס' יבמות נ"א שפכת דאפי' באשת איש דרבנן נאסרה בזנות דכל דתקון
רבנן פעין דאורייתא תקון וקשה הרי התוס' לעיל ט'.

כ' דפיתוי קטנה אונס הוא וא"כ גם פיתוי חרשת ושוטה אונס הוא וא"כ לא נאסרה על
בעלה ואי דנימא דמייירי באשת כהן דנאסרה אף באונס ז"א דהרי הו' ברייתא הא
אוקימנא פרבנן דר"מ דהוא ר"י דס"ל קטנה יש לה קנס וא"כ באילונית הרי ע"כ
מיתוקמא בהפיר בה שיהא אילונית או בקבלה עלו' דאל"ה הני קידושי טעות עתוס'
ריש יבמות וכיון שפן ע"כ לא מייירי בכהן פינו דר' יהוד' גופי' ס"ל במשנה יבמות ס"א.

דכהן אסור לישא אילונית וכיון דחו"ש דומיא דאילונית קתני כד"כ בתוס' שם עמוד א'
ע"כ גם חו"ש לא מייירי באשת כהן וא"כ לא נאסרה והיכי הני ס"ד לומר דמייירי לענן
לאנסרה עליו וע"כ דהתוס' ס"ל דאף דפיתוי קטנה אונס היא בכ"ז פיתוי חרשת ושוטה
לאו אונס הוא ונשפיר הקשו התוס' דילמא מייירי לענן לאנסרה עליו.

אָמָנָם אַפְתִּי קִשָּׁה דְּהִיכִי הוּ"מ לְאוּקְמִי לְעִנְיָן לְאוּסְרָה עָלָיו הָרִי ס"ס דִּילְמָא בְּאוּנָס וְדִילְמָא לָאו תַּחְתָּיו וְלִיפָא לְמִימַר דְּנוּקְמִי דְּקִדְשָׁה אַבִּי פְּחוּתָה מִבְּגַ"שׁ וַיּוֹם א' דַּע"כ תַּחְתָּיו הָנִי דַּא"כ הָנִינְן קִדְוִשֵׁי דְּאוּרְיָנִי וְהַדְּרַק"ל מֵאִי קַמ"ל בְּהָא דְּנֶאֱמָן לְאוּסְרָה עָלָיו וְע"כ דְּקִדְשׁוּ עֲצָמָן בְּגַדְלוּתָן א"כ הָנִי ס"ס.

וְלִכְאוּרָה הִי נִרְאָה לֹמַר דְּקִנְשָׁנָה הַתּוֹס' הוּא דְּנוּקִי פְּגוֹן שְׁהִי שְׁהוּת בֵּין הַנְּיִשׁוּאִין לְהַבְּעִילָה דְּאֶמְרִינָן כִּנְכ"ה וְנִבְעָלָה בְּנֹדְאִי תַּחְתָּיו וְלִיפָא אֶלָּא ס' בְּאוּנָס ס' בְּרִצּוֹן אָמָנָם בְּאַמְת ז"א לִפְמ"ש בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת ע"ו: ד"ה כָּל שְׁנוּלַד כּו' פְּכִי הִבְנַת הָרִיב"ש בְּתִשׁוּ' ס'י שַׁע"ג וְכ"כ בְּתוֹס' חֻלְיִן נ"א.

ד"ה הַמְּמַע"ה דל"א כִּנְכ"ה רַק שְׁלֵא לְבַטֵּל הַקְּנָנִין אוּ הַמְּעַשָּׂה וְהָאֶרֶיף בְּזָה בַּש"ש הַנְּ"לוא"כ הַתִּיבַח אִי אֶמְרִינָן פְּנוּסָה בְּחֻזְקַת בְּתוּלָה וְנ"ב הָנִי מְקַח טְעוּת א"כ אִי לָאו תַּחְתָּיו הִי מִק"ט וְהַקִּדְוִשִׁין בְּטֵלִין שְׁפִיר אֶמְרִינָן כִּנְכ"ה מִשָּׂא"כ הֵכָּא הָא לר"ש קְנִימִינָן דְּאִית לִי פְּנוּסָה בַּח"ב וְנ"ב אִית לָהּ מְנָה א"כ ל"ה מִק"ט וְל"ש כִּנְכ"ה א"כ לָא הוּ"מ לְאוּקְמִי בַּפ"פ וְלְאוּסְרָה עָלָיו מְשׁוּם דְּהָנִי ס"ס אוּלָם הֵלָּא פְּכָר פְּתַבְּנוּ דְּלִמָּאִי דְּקִי"ל פְּרַבְּנָן דַּר"א דַּס' בִּיאָה טְמָא שְׁפִיר אֶסוּרָה עַל בְּעָלָה אַף דְּהָנִי ס"ס מְשׁוּם דְּהָנִי ס"ט בַּרְה"י עַמְהַרְש"א נִדָּה י"ח.

עכ"פ שְׁמַעֲיָנָן מְזָה דְּאַפִּי לְשִׁי הַתּוֹס' דַּס"ל פִּיתוּי קְטֻנָּה אוּנָס הוּא בַּכ"ז פִּיתוּי חֲרָשֶׁת וְשׁוּטָה לָאו אוּנָס הָנִי (וְעַתּוּס' ע"ז כ"ג. ד"ה וְתוּ לָא מִיָּדִי שְׂכ' דְּדוּקָא בְּנִחְבָּשָׁה בִּיד נְכָרִי לְפִי שְׁהִיא מְסוּרָה בִּידוּ אֶמְרִי דְּאִי לָאו שְׁמַתִּירָא הַנְּכָרִי מְשׁוּם הַפְּסַד מְמוֹן אֶסוּרָה לְבַעֲלָה אַבְל הִיכִי שְׁאַיְנָה ת"י שֶׁל הַנְּכָרִי כָּלֵל וְיִכּוּלָה לְצַעֲוֵן וְיִהְיֶה לָהּ מוֹשִׁיעַ מִיַּרְתַּת הַנְּכָרִי וְאִין לְאוּסְרָה עַל אוֹתוֹ יַחּוּד כַּמ"ש בִּירוּשְׁלַמִּי שְׁאַנִּי אֶשָּׂה שְׁדַרְכָּה לְצוּחַ אַפִּי חֲרָשֶׁת דְּרַכָּה לְרַמְזוּ ע"ש וּמְשַׁמַּע דְּהִירוּשְׁלַמִּי מוּקִי הַמְּתַנִּי דְּהָאֶשָּׂה שְׁנַחְבָּשָׁה גַם בַּחֲרָשֶׁת וְלִכְּהִי אִינָה אֶסוּרָה מִחֻמַּת יַחּוּד הַנְּכָרִי מְשׁוּם שְׁיִכּוּלָה לְצַעֲוֵן ע"י רְמִיזָה וּמִיַּרְתַּת הַנְּכָרִי וְקִשָּׁה לִפְמ"ש בַּפִּירְש"י ז"ל דְּמַתְּנִיתִין דְּהַתָּם מִיָּרִי בְּאַשְׁת יִשְׂרָאֵל א"כ בַּלֵּא"ה לָא נֶאֱסְרָה חֲרָשֶׁת מְשׁוּם דְּפִיתוּי חֲרָשֶׁת אוּנָס הוּא וְשָׂרְיָא לְבַעֲלָה יִשְׂרָאֵל וּמְשׁוּם דַּס"ל דְּפִיתוּי חֲרָשֶׁת לָאו אוּנָס הוּא אָמָנָם בְּאַמְת בְּתוֹס' שְׁם דְּחוּ ד' רַש"י וְכ" דַּע"כ מִיָּרִי בְּאַשְׁת פְּהֵן וְא"כ לִיפָא לְאוּכּוּחִי מִיָּדִי מְהָא וְסִיפָא דְּקַתְּנִי ע"י נְפִשׁוֹת אֶסוּרָה לְבַעֲלָה דְּמִיָּרִי גַם לַד' הַתּוֹס' בְּאַשְׁת יִשְׂרָאֵל דְּחִיִּישִׁינָן מְשׁוּם אֵימַת מְנוֹת נִתְרַצָּתָה לוֹ אֶיפְשָׁר דְּסִיפָא לָא מִיָּרִי מִחֲרָשֶׁת): אָמָנָם כ"ז לְפִלְפוּלָא וְאִם לְדִין יֵשׁ תְּשׁוּבָה דְּהָרִי ע"כ אֶצְטְרִיף לָן לְאוּקְמִי הַבְּרִיִּיתָא בְּשׁוּטָה כְּזוֹ שְׁיִכּוּלָה לְשַׁמְרָא אֶת גִּיטָה וְא"י לְשַׁמּוֹר א"ע דְּהָנִי רַק שׁוּטָה דְּרַבְּנָן לְעִנְיָן גִּירוּשִׁין דַּאֲל"ה הָא בְּשׁוּטָה קַא' בִּיבְמוֹת ר"פ חֲרַשׁ דְּלָא תִּקְנוּ לָהּ רַבְּנָן קִדְוִשִׁין כָּלֵל וְרַק בְּשׁוּטָה דְּרַבְּנָן כ' בְּתִשׁוּ' חַת"ס אַה"ע ח"ב ס'י ג' דָּאָם יְכוּלָה לְשַׁמּוֹר אֶת גִּיטָה הַגַּם שֶׁא"י לְשַׁמּוֹר א"ע פִּינָן דְּלְעִנְיָן גַּט הוּי' רַק שׁוּטָה דְּרַבְּנָן וּמִדְּאוּרְיָנִי יְכוּלָה לְהַתְּגַרְשׁ ה"ה דִּיכּוּלָה לְהַתְּקַדְּשׁ מִה"ת ע"ש.

[וְשַׁעֲפִי"ז י"ל בְּדַבְּרֵי הַש"ס יְבָמוֹת קַט"ז: א"ל לר"י לְדַבְּרֵי פִּיקְחַת תַּנְּשָׂא שׁוּטָה לָא תַּנְּשָׂא וְעַמַּד בְּזָה בַּאֲס"ז פְּתוּבוֹת כ"ב. דְּאִיף נֶאֱמִין לְשׁוּטָה שְׁאַמְרָה מִת בְּעֵלִי וְכ' בְּשֵׁם הַרְשָׁב"ד לְתַרְזִן דְּמִיָּרִי בְּשׁוּטָה מְעִיקְרָא דְּכַנְּבִיסְתָּה כְּהִי יִצְיָאָתָה ע"ש וְלִכְאוּרָה הָא שׁוּטָה לָא תִּקְנוּ לָהּ נִיִּשׁוּאִין וְלִהְיָא מוֹר י"ל דְּמִיָּרִי בְּשׁוּטָה שְׁיִכּוּלָה לְשַׁמּוֹר קִדְוִשִׁי וְא"י לְשַׁמּוֹר

א"ע וע"כ שייך שפיר להאמינה במה שאמרה מת בעלי שתנשא אמנם אי נימא הכי הדר תקשי אמאי מהימנה באמת לומר מת בעלי שתנשא מטעם ככניסתה פה יציאתה הרי אי מיירי בשוטה שיודעת לשמור קידושי' הא הו"ל קידושין דאוריין' מעיקרא ועכצ"ל כפירוש הרמ"ה שם דמיירי בשוטה שיודעת בטיב נשואין ואלמנות והוינן הקידושין באמת דאוריין' ומהימנה שפיר לומר מת בעלי אמנם עיקר דברייהם הקדושים של הראשונים ז"ל בזה שגבו מבינתי דלדעתי הקלושה לא מיירי הגמ' התם ביבמות בשוטה שמופה בחולי השיגעון אלא הפירוש בגמ' דא"ל לר' יהוד' לדבריה דאינה נאמנת לומר מת בעלי א"כ באתה בוכה ובגדי' קרועין א"כ פיקחת היינו שהיא בעלת ערמה ויודעת לרמות כדרך הש"ס לומר בכ"מ על איש שהוא חריף לרמות אי פיקח היא ושוטה היינו שאינה בעלת ערמה לא תנשא.

אבל אין הפונה שוטה משוגעת ומצינו פאלה רבות בש"ס. והנה יש להביא סייעתא לד' החת"ס ז"ל מהא דכ' בחי' הרא"ה פתובות ל"ו: לתרץ קושני' התוס' בר"פ אלו נערות שהקשו לר"פ דמוקי בסנהדרין ע"ג: מתניתין דאלו נערות במקוטה דאל"ה פטור משום דניתן להצילו בנפשו א"כ איך יפרנס הא דהקא על אשת אחיו דע"כ מיירי בנערה שנתארסה ונתגרשה ואר"ע במתניתין שם מ'.

דיש לה קנס וקנסה לעצמה וכיון דאיירי במקוטה הא מחלה ות' הרא"ה דמיירי בשוטה ומפוטה דא"י למחול ע"ש וקשה דהרי אמרינן בר"פ א"נ נערה אין קטנה לא הא מני ר"מ הוא דאמר קטנה אין לה קנס וא"כ הא קא' התם מ': דטעמא דר"מ דקטנה אין לה קנס משום דא"ק ולו תהי' לאשה במקוטה עצמה הפתוב מדבר וכיון שפן הא גם שוטה אין לה קנס מה"ט משום דאינה מהו' עצמה דאין לה יד להתקדש.

ולהאמור י"ל דמיירי בשוטה כזו שיודעה לשמור קידושי' ואינה יכולה לשמור א"ע דנהי דמחילתה ל"מ פיון דדעתה קלישתא ומדרבנן ל"מ הקידושין שלה מ"מ פיון דמה"ת יכולה להתקדש קרינן בה ולו תהי' לאשה ועמ"ל פ"ב מה' נערה הי"ג מה שהניח בצ"ע לענין פיתוי קטנה במקום שהקנס הוא שלה אי מהני מחילתה ע"ש] וא"כ ממ"נ האריך מיתוקמא הברייתא בקידושה עצמה בחו"ש דאי בשוטה דרבנן לענין גירושין א"כ מתקדשת מה"ת והוי' א"א דאוריין' וא"כ הדק"ל למה אנשמעין הדין בחו"ש הרי גם בפיקחת מהימן לאוסרה עליו כנ"ל ואי בשוטה שא"י לשמור את גיטה הא ל"מ הקידושין אפי' מדרבנן.

וכשאני לעצמי לולא דברי קדשו של החת"ס ז"ל הי' נראה לדעתי הענין דגם בשוטה דרבנן אינה יכולה להתקדש ע"י עצמה דהרי ביבמות קי"ג: אמרינן דלכך שוטה שיכולה לשמור את גיטה וא"י לשמור א"ע ד"ת מתגרשת מידי דהוי' אפיקחת בע"כ א"כ ל"מ הך טעמא רק לענין גירושין דינשונו בע"כ אבל קידושין הא א"א בע"כ וא"כ אם א"י לשמור א"ע אף יש לה יד לשמור הקידושין מ"מ פיון דאין לה דעת לאו בת קידושין היא מה"ת והסברא נותנת דאין להקיש בזה הוי' ליציאה פיון דבקידושין בענין דעתה והיא אין לה דעת להקנות א"ע רק לענין שתתגרש ע"י אבי' שפיר הוכיחו התוס' בגיטין ס"ד: כשי' ר"ת דיכולה להתגרש אף בא"י לשמור את גיטה פיון דאי נימא דל"מ הגירושין ע"י אבי' א"כ לא תתקדש נמי דמקשינן הוי' ליציאה והיינו דבקידושי אבי'

כְּשֶׁהִיא קִטְנָה הָא ל"ב ג"כ דַּעְתָּה דְרַחֲמָנָא זְכִי לְאָב לְקַדְשָׁה שְׁלֵא מְדַעְתָּה וְעִי בַחִי פִנּוּי
בְּגִיטִין שָׁם וּבְכֵיִת מְאִיר אַה"ע סִי קל"ז ס"ב אָבֵל שְׁתַּתְקַדְשׁ מֵה"ת שׁוֹטָה ע"י עֲצָמָה אָף
בְּאֵיִת לָהּ יָד לְשִׁמּוֹר קִידוּשִׁי זֶה לֹא שְׁמַעְנוּ.

וְגַם חַז"ל לֹא תִקְנוּ לָהּ קִידוּשִׁין דְּאִין אָדָם דַּר עִם נַחֲשׁ בְּכַפִּיפָה וְדַבְרֵי הַחַת"ס ז"ל בְּזֵה
נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי שׁוֹב מְצַאֲתִי בַס' ג"פ סִי קי"ט סק"ל שֶׁכ' לְהַדְיָא דְכְּשִׁנְשֵׁאת פְּשִׁהֲיָהּ שׁוֹטָה
אָף בְּאִנְפֵּן שְׁיִכּוּלָה לְשִׁמּוֹר אֶת גִּיטָה רַק שֶׁא"י לְשִׁמּוֹר א"ע אִין הַקִּידוּשִׁין חֲלִין לֹא מִד"ת
וְלֹא מִד"ס וְכ"כ אַה"ז בְּנִתָּה מ"סִי רמ"ג ע"ש: וְאַחַר כָּל הַחֲזוֹן הַזֶּה אָנוּ מְוַכְרְחִין ע"כ
לְפָרֵשׁ הַבְּרִייתוֹת בְּנִתְקַדְשׁוּ ע"י אָבִיהֶן וּבִלְא"ה לְפִי פִירוּשׁ הַר"י שְׁבַתוֹס' הַנֶּ"ל ע"כ לֹא
מִיִּירֵי בְּנִתְקַדְשָׁה פְּשִׁהֲיָהּ פִּיקְחַת וְנִשְׁתַּטָּה לְפָמ"ש הָרֵא"ש הוּבָא בַאס"ז לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי
הַר"י הַנֶּ"ל שְׁפִירֵשׁ מְשׁוּם שֶׁהֵן בְּחֻזְקַת מוֹכ"ע הֵינּוּ דְקִידְשָׁה בְּחֻזְקַת מוֹכ"ע וְע"כ מְפָרֵשׁ
שְׁהִיו חו"ש בְּשַׁעַת קִידוּשִׁין וְע"כ מִיִּירֵי שְׁנִתְקַדְשָׁה ע"י אַבִּי וְכַמ"ש הַרְמַב"ם דְּחַרְשֵׁת
וְשׁוֹטָה יֵשׁ לָהּ קִידוּשִׁין ע"י אָבִיהֶן מֵה"ת ע"ש עכ"פ יֵהִי נִשְׁמַע מִזֶּה דְּבַחְרֵשֵׁת וְשׁוֹטָה
לכ"ע פִּיתוּיָן רְצוֹן הָיָה דַאֲל"ה נְהִי דְבַדְבְּרֵי הַתּוֹס' הַנֶּ"ל שֶׁהַקְּשׁוּ דְהוּמ"ל לְאִנְסָרָה י"ל
דְּבַאֲמַת הו"מ לְדַחוּי דְלֹא נִאֲסָרָה אֲלֵא דְבִלְא"ה דְּחִי לָהּ מְשׁוּם דְּמִשְׁמַע דְּמִיִּירֵי לְעַנְן
הַפְּתוּבָה דְּוָמִיא דִּישׁ לָהּ קִנְס אֲמָנָם הָא עַל גּוּף הַבְּרִייתָא קְשִׁיא אַמְאִי יֵשׁ לָהּ ט"ב הָרֵי
לִיכָּא רַק ס' תַּחְתּוֹ ס' אִינוּ תַּחְתּוֹ דַּס' תַּחְתּוֹ בְּרְצוֹן לִיכָּא פִּינּוּ דְנִתְקַדְשָׁה בְּשַׁעַת שְׁהִיָּתָה
שׁוֹטָה וְלִיכָּא גַבְהַ רְצוֹן וְלִיכָּא רַק ס' אִינוּ תַּחְתּוֹ וְתַפְסִיד פְּתוּבָתָה א"כ הָרֵי יֵשׁ לְאוּקְמָה
אַחְזַקַת הַגּוּף דְּבַתוּלָה הִיָּתָה וְנִבְעֵלָה תַּחְתּוֹ וְכִינּוּ דְמִשְׁשַׁעַת קִידוּשִׁין שׁוֹטָה הִיָּתָה הוּי פִּיתוּי
אֲוֹנָס וְלֹא הַפְּסִידָה פְּתוּבָתָה דְּאָף א"כ בְּאֲוֹנָס לֹא מִפְּסִידָה פְּתוּבָתָה וְאִי דְלַהֲבַעַל יֵשׁ לוֹ
חֻזְקַת מְמוֹן ז"א דְּהָרֵי כְּכָר פְּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַהַגְהַמ"ר דְּבַכְתוּבָה הוּיָא אִיהִי מְוַחְזַקַת וְלֹא הוּיָא
וְע"כ דְּחַרְשֵׁת וְשׁוֹטָה פִּיתוּיָן רְצוֹן (וְהָא דְמִצִּינוּ בַב"ק פ"ו: לְעַנְן בְּוִשֵׁת דְּקִטּוֹן זִקְמִין
דְּאִית לִי בְּוִשֵׁת כַּד מִיפְלְמִי לִי וּמִיכְלָם וְשׁוֹטָה אִין לָהּ בְּוִשֵׁת הָרֵי דְדַעַת הַשׁוֹטָה יוֹתֵר
קְלִישׁוֹא מְשַׁל הַקְּטָן מִזֶּה אִין רֵא"י דְּאִיפְשָׁר דְּרַק לְעַנְן בְּוִשֵׁת הֵלֵא אָנוּ רוֹאִין שְׁהַשׁוֹטָה
מְסִיר מְסוּנָה הַבּוּשָׁה מְעַל פְּנִי בְּעִשׂוֹתוֹ דְּבָרִים שְׁהַאָדָם הַבְּרִיא מְתַבִּיִישׁ לְעִשׂוֹתוֹ וְלִכְדָּ
לִיכָּא גַבִּי לְעוֹלָם חַיִּיב בְּוִשֵׁת אָבֵל לְעַנְן רְצוֹן אִיפְשָׁר דְּהַשׁוֹטָה אִית לִי רְצוֹן יוֹתֵר מְקִטּוֹן
וְהָא דְמִצִּינוּ בִּירוּשְׁלַמִי הוּבָא בְּתוֹס' יְבָמוֹת ק"ד: ד"ה וְהָא דְלְעַנְן חֲלִיצָה ל"מ בְּשׁוֹטָה
אַפִּי בַעַע"ג וּבְקִטְנָה שְׁחֲלָצָה מְהִנִּי בְּדִיעֵבַד מְדֹאֲרִינִי אַפִּי לַר"מ כַּמ"ש בְּתוֹס' שָׁם ק"ה:
ד"ה קִטְנָה בְּשֵׁם הִירוּשְׁלַמִי הֵינּוּ לְפִי דְשׁוֹטָה אִין לָהּ דַּעַת כָּלֵל לְעִשׂוֹת בִּי"ד מִשֶּׁא"כ
קִטְנָה וְאִין רֵא"י מִזֶּה לְמִיִּדִי דְמַלְיָא בְּרְצוֹן בְּלַבַּד): וְאִם פְּנִים אָנְחִנוּ בְּזֵה נְבֵא לִיִּישׁב בְּאִנְפֵּן
אַחַר קוּשְׁנֵי הַתּוֹס' הַנֶּ"ל שֶׁהַקְּשׁוּ לְהַרְבִּינוּ חֲנִנְאֵל דַּס"ל מוֹכ"ע פְּתַחַה סְתוּם אַמְאִי לֹא
מוֹקִי רַב שְׁשֵׁת הַבְּרִייתָא דִּישׁ לָהּ ט"ב ג"כ כַּר"ג וּמִיִּירֵי בְּטַעֲנַת פ"פ.

וְנִרְאָה דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַתְבּוּנָן לְפִי פִירוּשׁ הָרֵא"ש הַנֶּ"ל בְּדַבְרֵי הַר"י דְּקִידְשָׁה פְּשִׁהֲיָהּ
שׁוֹטָה וּמִיִּירֵי ע"כ בְּנִתְקַדְשָׁה ע"י אַבִּי א"כ לְמָה אֲצַטְרִיף לִי לְרַב שְׁשֵׁת לְשִׁנּוּי דְּבַרִּיתָא
דִּישׁ לָהּ ט"ב אֲתִיָּא כַּר' יְהוֹשֻׁעַ הָרֵי הוּ"מ שְׁפִיר לְאוּקְמָ' ג"כ כַּר"ג וּבַט"ד וְאִפִּי"ה יֵשׁ לָהּ
ט"ב עַפ"מ דַּא' בְּכַתוּבוֹת ע"ו.

רִישָׁא מְנָה לְאַבָּא בְּיָדָהּ סִיפָא מְנָה לִי בְּיָדָהּ וּפִירֵשׁ"י דְּאֲתִיָּא בְּנִלָה כַּר"ג דְּחֻזְקָה דְּגוּפָה
עֲדִיפָא וְרִישָׁא לְהִכִּי ל"מ חֻזְקָה דְּגוּפָא לְפִי שְׁאִין הַטַּעֲנָה שְׁלָהּ אֲלֵא שְׁל אַבִּי שְׁפַתוּבָת

אִירוֹסִין לָאֵב וְחֻזְקָה דְּבֵית ל"מ לְגַבֵּי אָב ע"ש וּא"כ פִּינּוֹן דְּכִבְרֵי אֹקִימָנָא דְּכִבְרֵי תָא זֵו ע"כ אֲתִיָּא פְּרַבְּנֵן דְּר"מ דְּהוּא ר' יְהוּדָא דְּס"ל קְטַנָּה יֵשׁ לָהּ קִנְסָא וּא"כ הָרִי בְּכַתְּוֹבוֹת מ"ג בְּמִשְׁנֵה ס"ל ל'ר' יְהוּדָא דְּכַתְּוֵבָה הָרֵאשְׁנָה שְׁלֵ אָב אָף מִן הַנִּישְׁוֹאִין וּא"כ הַה"נ פִּינּוֹן דְּע"כ מִיָּרִי בִּישׁ לָהּ אָב דְּהָא נִתְקַדְּשָׁה ע"י אָבִיָּה הָא הו"ל הַפְּתוּבָה שְׁל אָבִי וְהָרִי פְּתָבוּ הַמְּפֹרְשִׁים דְּהָא ע"כ קְאָזִיל לְהָךְ שִׁנּוּיָא בְּכַתְּוֹבוֹת י"ב: דְּטַעְמָא דְּר"ג דְּקָא אִיְהִי מִהִמְנָה הוּא מְטַעַם חֻזְקָה וְלֹא מִשּׁוּם מִיגוֹ דְּלָא טַעְנִינִין בְּעֵבוֹר חֲרָשֶׁת וְשׁוֹטָה טַעְנָה כְּזוֹ שְׁגָם אִי הִיָּתָה פִּיקְחָת לֹא הִיָּתָה נְאֻמָּנָת רַק בְּמִגוֹ עֵרַמְב"ן בְּמִלְחָמוֹת וּא"כ פִּינּוֹן דְּטַעְמָא מִשּׁוּם חֻזְקָה הָא חֻזְקָה דְּבֵית ל"מ לְגַבֵּי הָאֵב.

וּבְשִׁלְמָא אִי ל"ה מִיָּרִי דְּנִתְקַדְּשָׁה ע"י אָבִי אָף אִי הו"א דִּישׁ לְהֵן קִידוּשִׁין דְּרַבְּנֵן אָבִל הָא אִין מְגִיעַ לָהּ פְּתוּבָה מֵה"ד רַק מִשּׁוּם שְׁפָתָב לָהּ א"כ הו"ל רַק כְּמוֹ מִתְּנָה דְּכַתְּבוּ בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת מ"ו: וּבב"ש ס' ל"ז דְּדוֹקָא כְּסָף קִידוּשִׁין שִׁינְיָךְ לָאֵב מִשּׁוּם שְׁמִפְקַעַת עֲצָמָה מְרֻשׁוֹתוֹ אָבִל שְׁאָר מִתְּנָה שְׁנוֹתָנִין לְכַתוּלָה אִינָה שְׁל אָבִי ע"ש אָבִל בְּקִיבֵל אָבִי קִידוּשִׁין דְּחֵלִין הַקִּידוּשִׁין מְדֹאֹרִיָּתָא וּמְגִיעַ לָהּ פְּתוּבָה מֵה"ד מִתְּנָאִי ב"ד א"כ שִׁינְיָךְ הַפְּתוּבָה לְהָאֵב וְכִינּוֹן דְּחֻזְקָה דְּבֵית ל"מ לְגַבֵּי אָב לְהַכִּי יֵשׁ לָהּ ט"ב אָף ל'ר"ג וְלָמָּה אִיֶּצְטְרִיךְ לִי ל'ר"ש לְדַחֲקִי וּלְשִׁנוּיִי דְּאֲתִיָּא כְּר' יְהוֹשֻׁעַ.

אָכֵן י"ל דְּרוּצָה ר"ש לְשִׁנוּיִי הַפְּרִיָּתָא בְּכָל עֲנִיָּן אִפִּי כְּשִׁמְתָה הָאֵב בֵּין הָאִירוֹסִין לְנִישְׁוֹאִין דְּנָהִי דְּבֵין הַנִּישְׁוֹאִין לְהַבְּעִילָה ע"כ מִיָּרִי דְּל"ה שְׁהוּת כְּמ"ש הַמְּפֹרְשִׁים וְהָאִרִיף בְּזָה בְּתֻשׁוֹ בְּר"א הַנְּ"ל אָבִל הָא יוֹכֵל שְׁפִיר לְהִיּוֹת שְׁמֵת הָאֵב בְּמִשְׁפָּךְ זְמַן הָאִירוֹסִין וּא"כ בְּשַׁעַת נִישְׁוֹאִין ל"ה לָהּ אָב וְהוּנִי הַפְּתוּבָה שְׁלָהּ וְכִינּוֹן שְׁכֵן שְׁפִיר מִיּוֹשֵׁב קוֹנֵשׁ הַתּוֹס' שְׁהַקְּשׁוּ דְּלוֹקָמִי לְהַהוּא בְּרִיָּתָא בְּטַעְנָתָא פ' דְּהָרִי א' לְעִיל י' דְּלֵהַכִּי נְאֻמָּן לּוֹמַר פ"פ מְצָאִי לְהַפְּסִידָה פְּתוּבָתָה מִשּׁוּם חֻזְקָה דֹּאֵא ט' בְּסַעוּדָה וּמְפִסִּידָה וּפִירָשׁ"י שְׁאָם הִי שׁוֹנָא אוֹתָהּ ל"ה טוֹרַח בְּסַעוּדָה וְכוּנְסָה וּמְפִסִּיד סַעוּדָתוֹ חֲנָם אֱלָא הִי מְגַרְשָׁה מִתְּחִלָּה עכ"ל וּלְפִי"ז הָאֵב בְּחֲרָשֶׁת וְשׁוֹטָה כְּשִׁמְתָה הָאֵב בְּמִשְׁפָּךְ יְמֵי הָאִירוֹסִין הָא שְׁפִיר אִיֶּפְשָׁר לְמִיחֵשׁ שְׁמָא נוֹלֵד לוֹ שְׁנָאָה עֲלִי אַחַר שְׁמֵת אָבִי וְאֵז הָא ל"ה יְכוּל לְגַרְשָׁה פִּינּוֹן דְּשׁוֹטָה לָאוּ בֵּת גִּירוּשִׁין הִיא דֹּאֵם הִי אָבִי קִיָּים שְׁפִיר הִיָּתָה מִתְּגַרְשֶׁת ע"י אָבִי אִפִּי בֵּא"י לְשִׁמּוֹר אֵת גִּיטָה פְּמְבוֹנָר בְּתוֹס' יְבָמוֹת קי"ג: וְאָף דְּלְטַעְמָא דְּגִרְיָה הָא ל"מ יֵשׁ לָהּ אָב פְּמְבוֹנָר שְׁם וּבְתוֹס' קִידוּשִׁין מ"ג: ד"ה וְכָל וְעַתְשׁוֹ רש"ל ס' ס"ה בכ"ז הָרִי לְטַעְמָא דְּגִרְיָה עֵבֶר וְגִירָשׁ תִּנְיָשָׂא לְכַתְּחִלָּה פְּמְבוֹנָר בִּירוּשְׁלָמִי מִשָּׂא"כ לְאַחַר שְׁמֵת אָבִי הָא ל"ה יְכוּל לְגַרְשָׁה וּמֵאִי הו"ל לְמִיעֵבֵד לְכָךְ הִי כּוּנְסָה וְטַרַח בְּסַעוּדָה כְּדִי לְהַעֲלִיל עֲלִי טַעְנָת פ"פ לְהַפְּסִיד פְּתוּבָתָה וְאִיֶּפְשָׁר דָּאֵז יוֹכֵל ג"כ שְׁפִיר לְגַרְשָׁה בְּשׁוֹטָה שְׁיִכּוּלָה לְשִׁמּוֹר אֵת גִּיטָה וּא"י לְשִׁמּוֹר א"ע דְּהָא דֹּא"י לְגַרְשָׁה הוּא רַק מִשּׁוּם גִּרְיָה וּבַכָּה"ג שְׁטוּעֵן פ"פ דְּנֻאָסְרָה עֲלִיו ל"ש טַעְמָא דְּגִרְיָה פִּינּוֹן דְּבַעֲמוּד וְהוּצָא קָאִי וְאִיף נְטִיל עֲלִיו חַיּוּב שְׁמִירְתָהּ אַחַר שְׁנֻאָסְרָה עֲלִיו וְגַם בַּכָּה"ג אִיֶּפְשָׁר דִּיכּוּל לְגַרְשָׁה ע"י זִיכּוּי כְּהֵךְ דִּיעָה שְׁהוּבָא בְּתֻשׁוֹ פ"פ אִי דַּבְּכָה"ג שְׁנֻאָסְרָה עֲלִיו הָא זְכוּת גְּמוּר הוּא לָהּ וְגַם הַפ"א יוֹדָה וּמִיּוֹשֵׁב קוֹנֵשׁ הַתּוֹס' ע"נ וְדוּק פִּי חֲרִיף וְנִכּוֹן הוּא בַּס"ד: נְחֻזָּר לִנ"ד לְעַנְיָן שְׁאָנּוּ עֲסוּקִין בּוֹ דֹּאֲחֵרִי שְׁהוּכְחָנוּ בְּמִישׁוֹר דְּבַחוּ"ש ל"ע פִּיתוּיָן רְצוֹן הָוִי א"כ הָאֲשָׁה הַזֹּאת הִיא אֲסוּרָה עַל בְּעֻלָּה אָף לְאַחַר שְׁתַּשְׁתַּפָּה וּכְבָר כ' בְּתֻשׁוֹ כְּנ"י הַנְּ"ל בְּנִידוּנוֹ שְׁאָמְרוּ קְרוּבֵי הָאֲשָׁה דִּילְמָא מִיָּנִי דֹּאִין בְּדַבְּרֵיהֶם מִמֶּשׁ חֲדָא דְּהוּא טוּעֵן בְּרִי וְהֵם שְׁמָא וְהִלְכָה כְּר"ג וּר"נ דְּכִבְרֵי

עדיף וגם לא טענינון שמא במילתא דלא שכיח ונה ודאי לא שכיח שיסור לשם בשתיקה ויבא עלי' וגם פיון דלא טבלה לנדוטה אחזוקי אינשי בראשיעי לא מחזקינין עכ"ד וכל הטעמים הללו שייכים נמי גם בנ"ד וא"כ הלא מבואר בש"ע אה"ע סי' קט"ו דאפי' בעוברת על דת מותר לגרשה בע"כ ומכ"ש היכי שנאסרה עליו ע"י זנות והלא מבואר בכמה פוסקים ומקללם המהר"ם פדנאה בתשובותיו סי' י"ג ובתשו' ב"ח סי' צ"ג דלישא נשתי נשים קיל מגירושין בע"כ וגם נודע מ"ש בתשו' ש"ב יעקב סי' א' ובפמ"א ח"ב סוסי' י"ב דבעוברת ע"ד א"צ היתר מאה רבנים ומכ"ש היכי שנאסרה עליו ומבואר בתשו' רש"ל סי' ס"ה בשם רבינו שמחה ורבנותיו דהיכי דנאסרה על בעלה עולמית ככה"ג ל"ש פלל תקנת רגמ"ה ע"ש.

אמנם בכ"ז לאשר הרבה מהפוסקים ס"ל דפיתוי חרשת ושוטה אונס הוא לא מלאני לבי להקל בלי היתר מאה רבנים. והנה מקותלי מכתב כ"ת נזכר פי הדבר רופף בידו אם האשה הזאת היא משוגעת גמורה.

ומבואר בנוב"י מהד"ת חיו"ד סי' קמ"ו שאין להזדקק להתיר לבעל אשה שוטה כזאת שאינו ברור שהיא שוטה. אמנם בנ"ד הרי ממ"נ אין רובץ על הבעל אסור חדר"ג אחר שישגי היתר ממאה רבנים דאם איננה שוטה גמורה הא בנדאי כ"ע מודו דפיתויה רצון הוי ונאסרת על בעלה ולא חל עליו חדרגמ"ה ואם היא שוטה גמורה דפיתוי אונס הוי ולא נאסרה א"כ היא ניתרת ע"י היתר ק"ר.

וליתר שאת ימסור הגט להשליח מקודם בתורת זיכוי כמ"ש באה"ע סי' ק"מ דכשנאסרה עליו יוכל לזכות לה גט ע"י אחר ועט"ז שם ואח"כ יקחנו ממנו ויחזור ויתנו לו בתורת שליח הולכה למוסרו לה לאחר שתשפפה: ובדבר מה שהבעל הנשטתית הוא עני ואין ידו משגת להשליש לה הפתובה ות"כ פבר באה עובדא פזו לדי והוריתי למעשה דאין זה מעכב ההיתר דהרי כ' הרא"ש בתשו' הובא בסוסי' קי"ז [עב"ש שם ובחמ"ח סי' קי"ט סק"ה] לענין נכפית דבכה"ג ל"ג רגמ"ה דהוי מום גדול ויכול לגרשה בע"כ והפתובה חוב עליו אם אין לו לשלם כפריעת שאר חוב עד אשר תשיג ידו ע"ש וא"כ ה"ה בנשטתית אילו הי' לה יד לקבל גט הי' יכול לגרשה בע"כ אף שאינו נותן לה הפתובה פיון דהוא מום גדול כמ"ש ברמב"ם פ"ו מה גירושין שאין פח בכן דעת לדור עם השוטים ע"ש וה"ה כשמתירין לו ע"י היתר ק"ר ואין לו לשלם הפתובה מתירין לו והפתובה נשארת חוב עליו וכ"כ בתשו' עבוה"ג סי' ל"ו לענין עוברת ע"ד אף היכי דלא הפסידה פתובה אין פירעון הפתובה מעכב הגירושין ויכול לישא אחרת ואין בזה חדר"ג ע"ש והנה ביש לו לשלם הפתובה דנדאי אין מתירין לו עד שישליש הפתובה ות"כ דארף דלענין מצנה קי"ל דאם אין הלנה מבנבז נכסיו אעפ"י שרואין שמתמוטט ידו יום יום ולא יוכל לשלם לזמנו אפ"ה אין המלנה יכול לעכב תוך הזמן כמ"ש בש"ך ח"מ סי' ע"ג ס"ק ל"ב בשם היש"ש ומתבאר מדברי המהרי"ט בשניות חח"מ סי' פ"ח דכל שמעכב בידו משכונות של חבירו עבור חוב שלא הגיע זמנו גזילה הוי רק דכ' שם דאפ"ה אין לו דין גזלן משום דגזלן ל"ה כל שלא עשה מעשה גזילה ע"ש ועתשו' שבו"י ח"ג סי' קנ"א וא"כ בנשטתית דאינו מגרשה לע"ע הוי לכאורה כחוב תוך זמנו.

אמנם מלבד די"ל דבנשתטית מעיקרא היתה התקנה הכי שלא יתירו לו רק אחר שישליש הפתנה פשיש לו חוץ לזה הרי פתב בחמ"ח סי' קי"ט ס"ק י"ד הטעם דצריף להשליש לה גט וכתובה דמשום חומרא דתקנת ר"ג באיסור ב' נשים צריף לניחוד לה גט ע"י שליח ע"כ צריכין שגם הפתנה תהי' מוכנת דהוי כמו גירושין ע"ש וכינן דהוי כמו גירושין א"כ פיש לו הא חל לכ"ע זמן פירעון הפתנה בעת נתינת הגט כמ"ש הב"ש בסי' קי ס"ק כ"ד והוי פהגיע השתא זמן פירעון הפתנה ולכף בנדאי פשיש לו אין מתירין לו עד שישליש הפתנה אבל אם דל הוא ואין בידו להשליש הפתנה אין ההיתר מעונב בשביל זה וכבר הורה זקן הגר"ח כ"ז ב' בתשו' חאה"ע סי' ג' בא' שגששתית אשתו ולא היתה ידו משגת להשליש הפתנה במזונמים שדי שיתן שט"ח על דמי הפתנה וא"צ יותר וזה מקרוב נדפס שו"ת רעק"א מהד"ת סי' מ"ד פוסק ג"כ הלכה למעשה שאם הבעל עני ואין לו לשלם הפתנה מתירין לו גם בלא השלשת הפתנה באופן שיתן וועכסעל שבאם בהמשך הזמן תשיג ידו לשלם ויתבעוהו קרובי האשה או הבי"ד יצריף אז לסלק ליד השליש כפי אשר תשיג ידו פולו או מקצתו וגם ח"כ על סף מסנים שלא יחול זמן פירעון עד שתשתפה שיהי' לבטחון שיתחייב אז ליתן לה גט ע"ש שהצריף לחלוק על הצ"צ שהחמיר בזה וכ"פ א"ז הגאון מליסא ז"ל בס' בית יעקב סי' ע' ס"ז וכ"ה בתשו' תפארת צבי חאה"ע סי' ל"ט ובפרט בנ"ד הלא רוצה הבעל למסור להאשה החצי דירה שלו ששנה ב' מאות זהובים ואף שלא תספיק ההכנסה מהחצי בית על מזונותי ורפואתה בכ"ז בשביל המזונות הא בנדאי א"י לעכב ההיתר דהרי בספר הפלבו לא נזכר כלל מהשלשת דמי המזונות והרי הרמב"ם בפ"ד מה' אישות פסק בחלתה האשה אף שמצד הדין רשאי לומר לה רפאי עצמה מפתנתה אבל אין ראוי לומר פן מפני דריף ארץ ובשוטה שאין אדם דר עם נחש בכפיפה רשאי לעשות פן וכשאין לו בנדאי אין מעכבין ההתרה בשביל זה: ובגידון הג' מדינות שי"א דוקא שהם תחת ג' מלכיות הן אמת שבהתקנה שבמהר"ם מרוטנבורג ובפלבו סי' קי"ו מבואר דבעינן ג' מלכיות פגון אונאי ולומברדיאה וצרפת.

אולם כבר כ' בתשו' חתם סופר סי' ד' דסגי אפ"י פשהם תחת מלך א' פגון אונגארן גאליציען ועסטעררייך ויש סמך לזה מקרא ובכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר המלך כו' ע"ש ודבריו מסתברין להלכה דהלא באמת בב"ש סי' א' ס"ק כ"ג הביא ד' הד"מ סי' קי"ט דבזה"ז א"צ להתיר ע"י מאה אנשים דוקא שכבר פלה חר"ג ואינו רק מנהג שנהגו להחמיר אלא שפיים מיהו ב"ת כ' קבלה מידו מגדולי עולם שיעצו הענין לפני הגדולים שבאותו דור ויספיו בהיתר זה מאה רבנים ע"ש ובקבלת הב"ח הרי לא נזכר שהרבנים יהיו מג' ארצות דוקא כמו שהי' קודם שנשלם האלף החמישי פדהביא מקודם בשם הפלבו דבעי בהתרת חר"ג מאה אנשים מג' קהלות מג' ארצות ומשמע דנהי דכבר קבילו ונהגו בחומרת חר"ג אבל לא נהוג החומרא בענין ההיתר שיהיו המאה אנשים מג' ארצות דוקא ונהי דאנו מחמירין ג"כ בג' ארצות אבל עכ"פ אין לנו להחמיר כ"כ שיהיו מג' מלכיות דוקא ומה"ט נראה נמי בענין מה שמסופק בחת"ס שם שהי"ל לומר לאחר שיראה הרב שבמקום האשה שראוי להתיר להבעל החר"ג יספיו בהיתר זה עוד צ"ט רבנים מג' מדינות שלישי מכל מדינה פיון שראוי להשתלש ולפענ"ד הי' ראוי לחוש לזה דהרי קא' בגמ' פתובות כ"א דא"כ קא נפיק נכי ריבועא דממונא אפומא דחד סהדא

ופירש"י נאנן עפ"י שנים עדים בעינו חצי דבר עפ"י זה וחצי דבר על פיו של זה ע"ש
הרי דכיון דכתיב עפ"י שנים אמרינו דקפיד רחמנא שיהי' שנה בשנה והכי אפשר ב"ב
קמ"ג.

באמר נכסי לשני בני אדם נותן לזה מחצה ולזה מחצה והה"נ פינון שראוי להשתלש הי'
לנו לומר דקפידת המתקנים הי' שיהי' מכל מדינה בשנה אפס פינון דבאמת כלה הזמן אין
לנו להחמיר רק פפי המנהג שזכר בקבלת הב"ח ול"ב משולשים.

אבל עכ"פ צריך שיהי' מכל מדינה מספר מסוים לא פחות מעשרה כדאסמכיה האחרונים
ז"ל ע"ד הרמ"א ביו"ד סי' של"ד סכ"ב דמי שעבר על חדרגמ"ה כל פי עשרה שולחי
דרגמ"ה הם להתיר לו ואחרי שיקיים בעל הנשתטית ר' פתחי צבי פאמור עם הספר
נובי"ק סי' ג' ונשיג התרת ק"ר מג' ארצות פנ"ל הנני נמנה ג"א בצירופא דרבנו בהיתר
זה.

דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' נט יום א' טו"ב מנ"א תרנ"ג לפ"ק סטרי רב ברכות
יחולו על ראש כבוד י"ע ויד"נ הרב הצדיק המפורסם חסידא ופרישא בנש"ק כש"ת
מוה' בצלאל יהושע נ"י איתן מושבו בק"ק גלינא יצ"ו.

גי"ה הגיעני היום והנני בעט ממהר להשיב לו על אטר כמבוקשו ע"ד שאלתו באשה
אחת שמתו לה שני אנשים אפס שנתברר שהבעל השני טרם שנשאת לו כבר הי' חולה
בחולי הריאה ומת מאותה החולי ודרוש דרוש הוד כ"ת ממני לחוות דעתי הקלושה אי
רשאה האשה הזאת להנשא לבעל שלישי היות שהיא עדיין רפה בשנים וגם היא בעלת
משא ומתן: הנה בבית שמואל סי' ט' סק"ו מובא בשם הת"ה דאם הי' הבעל זקן לאו
קטלנית היא ונראה בטעמא דמילתא דאר דקיי"ל בגיטין כ"ח.

דזקן שלא הגיע לגבורות הוא בחזקת קיים בכ"ז פינון דבאמת רוב נשים לאו קטלנית
נינהו אפס דמשום הכי אנו מחזיקין לה בקטלנית פינון דמיתה דתרי לא שכיחא כדא'
ביבמות כ"ו: עתוס' שם וביריש יומא וע"כ תלינו מיתת הבעלים בלתא דידה.

אמנם הא דאמרינו דמיתת תרי הוי מילתא דלא שכיחא הוא רק באנשים שלא הגיעו
לזקנה משא"כ היכי שהגיעו לזקנה אינו מילתא דלא שכיחא כ"כ ולכך תלינו שהמיתה
היתה בסביבת הזקנה כדי שלא להוציאה מגדר הרוב דלאו קטלנית נינהו וא"כ ה"ה בשנה'
חולה הדין כן דתלינו שבסביבת החולי מת פינון דבמשנה גיטין ה"ל חשיב זקן וחולה
פחדא.

ושעפי"ז נלפענ"ד ליישב מה שיש להקשות לכאורה על הת"ה הנ"ל מש"ס יבמות כ"ו.
בהא דקתני התם וכולן שנישאו לאחרים ונתגרשו או שנתאלמנו מותרות לינשא להן
קס"ד מיתה אמיתה וגירושין אגירושין נימא מתניתין דלא כרבי דאי כרבי האמר בתרי
זימני הויא חזקה לא מיתה אגירושין וגירושין אמיתה.

ולכאורה קשה הרי שפיר הו"מ לאוקמי כרבי אפס שהבעל שנשאת לו הי' זקן או חולה
ובשלמא הבעל הראשון דקתני במשנה שם בשעהיד עליו העד שמת לא ישא את אשתו

י"ל דפסיקא לי להש"ס דמיירי בקל ענגן פינן דבשעת נישואי עם הבעל הראשון הא ליפא נ"מ עדיין ומיירי בנדאי בקל ענגן וע"ז קאי הא דקתני וכולן שנישאו כו' וממילא אין סברא לאוקמי דמיירי התם שהבעל הזה הי' זקן או חולה אולם הך מתני' דקתני וכולן שנישאו כו' דמותרות לינשא להן שפיר מיתוקמא ברווחא באופן שאינה קטלנית שאותו שנישאת לו הי' זקן או חולה ומת ולכאורה עלה בדעתה לתרץ ולומר דדין של התה"ד הוא רק למ"ד מעיני גרם אבל למ"ד מזלא גרם איפשר דאפי' בזקן או חולה תלינו המיתה ברוע מזלה וא"כ הרי פירכת הש"ס הנ"ל ע"כ אזלא למ"ד מזלא גרם פינן דפריה גם אגירושין כפירש"י התם דגם בנתגרשה תרי זימני הוי' קטלנית ולמ"ד מעיני גרם הא ל"ש בגירושין קטלנית וכיין דע"כ אזיל למ"ד מזלא גרם שיהי' גם בזקן או חולה קטלנית אמנם המעיין בדברי הת"ה יראה דקאמר דינ' גם למ"ד מז"ג מדכיל דין זה ביחז עם מת בדבר וכיוצא כל שהוא מפת מדינה דלא תלינו במזל דינ' אפי' למ"ד מז"ג פדמצינו בחכירות ע"ש וה"ה בזקן לא תלינו במזל דינ' רק אמרינו שמתמת זקנה מת שעל פו נלפענ"ד ליישב הקושיא הנ"ל ולומר דלכ"י לא מוקמינו בשהבעל שנישאת לו הי' זקן או חולה עפמ"ש הנמוק"י שם הובא ברמ"א אה"ע סי' י"ב לענגן הא דקתני דבהיו להם נשים באותה שעה ואח"כ מתו מותרות לינשא להם לכתחלה וכ' הנמוק"י דבהיו נשותיהן חולין ומתו לא יכנסו.

ומה שגראה בטעם הדבר דאף דביבמות קי"ב. אמר אב"י פונת' דרב מסתברא דס"ל התם בנטולה אני מן היהודים שריא ליבם דלא מסקא אדעתה דמיית בעלה ונפלה קמי יבם והיינו דאב"י לשי' בגיטין כ"ח דלא חייש לשמא ימות דמיתה לא שכיחא (והא דקא' אב"י בכחובות פ"ג: מיתה שכיחא הלא כ' התוס' שם דזהו רק בנשים דרובן מסתכנות בלידה) בכ"ז היכי דהוא חולה שפיר מסיק אדעתה דמיית וא"כ לכה בהי' נשותיהן חולין שפיר איפא חשדא דכיין דראה שאשתו חולה מסיק אדעתה דמייתא וישא את זו.

וא"כ ממילא אנדא קוש' הנ"ל דלא הו"מ לאוקמי בכה"ג שהבעל הב' שנישאת לו הי' זקן או חולה דא"כ אמאי קתני דבמתו מותרות לינשא להם הרי בכה"ג שפיר איפא חשדא דאסיק אדעתה שמיית בעלה וישאנה פנ"ל והבן: והנה אפי' אינימא דהדין של התה"ד לא שיהי' רק בזקן שהגיע לגבורות דאמרינו בש"ס גיטין הנ"ל דאינו בחזקת חיים אבל לא בשלא הגיע לגבורות וה"ה בחולה פינן דרוב חולים לחיים הוי' קטלנית בכ"ז בנ"ד שהי' חולה בחולי הריאה שידוע מהלכות הרופאים שהיא מהחלאים שאין להם תרופה והתשמיש קשה מאד להחולים הללו ומקרב מיתתן בזה י"ל דכ"ע מודו דאין לחשבה לקטלנית ואפי' באופן שראינו שפסוף באה לו עוד מחלה אחרת אין לומר דאפשר דלולא רוע מזלה הי' ניצול מחולי זה ומחמת מזלה הרע גבר עליו החולי האחר וקרוב מיתתו משום דבדבר של סכנה הלא חיישינו למיעוטא פדאמרי' בחולין י'.

עפרש"י שם ועתוס' פסחים קט"ו: ד"ה קפא בכ"ז נלפענ"ד לה"ר דאין לחוש לזה אפי' במקום דחיישינו למיעוטא והוא מש"ס גיטין ע"ב: גבי הא דקתני זה גיט' מהיום אם מתי מחולי זה ועמד והלך בשוק ונחלה ומת אומדין אותו אם מחמת חולי הראשון מת ה"ז גט ומוקמינו לה בגמ' שניתק מחולי לחולי והלך בשוק על משענתו הוא דבעיניו אומדנא אבל בלא הלך ל"ב אומדנא ואמרינו דמסתמא מחמת חולי הראשון מת והיינו

דכינן דלא בא לכלל רפואה שעה א' אמרי' דבונאי מת מחולי הראשון עש"ע אה"ע סי' קמ"ה.

וא"כ הרי ביבמה לשוק התמירו במשאל"ס פמו בא"א לחוש למיעוטא פנראה מדברי התוס' יבמות לו: ד"ה הא וכו' מ מדברי הש"ס ב"מ כ': ובתוס' שם ע"ש וכו' בתשו' מהר"ם לובלין סי' ק"ל ע"ש ובכ"ז היכי שלא בא לכלל רפואה שעה א' אנו מחזיקין דמחמת חולי הראשון מת אפי' בניתק לחולי אחר וה"ה בנ"ד וע' בפתיחי תשובה אה"ע סי' ט' סק"ב שמיביא בשם ס' תשובה מאהבה שכ' דזקן או חולה אינו מן המגנן לענן קטלנית ומביא סמוכין לדבריו מתענית כ': מפולת שאמרו בריאות ולא רעועות ודכונתה בחורים ולא זקנים אנשים בריאים ולא חולים ע"ש ונהרי גדולה מזו מציינו בתוס' חולין ד"ד: לענן ערל שמתו אחיו מחמת מילה דאם לא הציצו נראו שנבלע דמן תלינו מספיקא דהבנים הראשונים שמתו היו אדנמין או ירוקין ולא הוחזקו למיתה רק באדנמין וירוקין עמהרש"א שם ובב"י יו"ד סי' רס"ג א"כ מכ"ש בנ"ד שיצדענן שבעלה הי' חולה קודם הנישואין בונאי אמרינו דלא הוחזקה אנשי' מתים רק חולים ולא בריאים ועתשו' חת"ס אה"ע סי' כ"ד שכ' ג"כ לצרף היתר זה היכי שהבעל הי' ידוע חולי ומכאובים קודם הנישואין ובפרט בנ"ד שלא מתו רק שני אנשים ומובא בב"י בשם ת"ה שמצדד להקל במתו ב' אנשים אם איתרע מילתא פי האי בנשים ילדות שאם נאסרנה להנשא יש לחוש שלא תצא ח"ו לתרבות רעה ע"ש ובתשו' קהלת יעקב הובא בפ"ת שם האריף להביא ראיות דעיקר הלכה פרש"ב"ג בקל דוכתי רק חוקרא בעלמא הוא שהתמירו לפסוק בנישואין פרבי ולכן כל שיש סברות וצדדין להקל יש לסמוך להתיר וגם יש לצרף בנ"ד לסניף המצאת הנובי"ק בסי' ט' שהמציא להתיר היכי שהאשה היא נושאת ונותנת ובכ"ז לאשר בתשו' הר"ן סי' כ"ח כ' שהוא מיראי הוראה בענין זה החמור מאד אנו מה נעני' אבתרי' שעל פן לפי יהגה אימה נפחד לתקוע עצמו בדבר הלכה זו להראות פחד דהיתרא אפס פאשר יסכים עמדי רב מובהק דפקיע שמי' בהוראה וביראת שמים דרינא בהדני' ה' הטוב יסיר כל נגע וכל מחלה מקרבנו ולא ישמע שווד נשכר בגבולנו ונזקה מהרה לראות כבנן ציון בונה אפריון כנפוש ידידו דור"ש באהבה.

סי' ס בעזה"י יום ד' ה' שבט תרנ"ה לפ"ק סטרי. שלום רב לכבוד ש"ב ידידי הרב המאוה"ג מעוז ומגדול ירו"ש בנש"ק מוה' ארי' ליבש הלברשטאם נ"י אבד"ק דוקלא והרב הגדול מוה' דוד צבי זעהמאן נ"י דומ"ץ דק"ק ה"ל: מכתבכם הגיעני והנני לתשובתכם ע"ד השאלה שנשאלה קדמיכון באשה אחת שנתגרשה מבעלה בימי עיבורה ואח"כ ילדה והניקה הילד בעצמה שמנה חדשים וגמלתו וזה לערף שלשה חדשים היא הרה לזנוגים מריק אהד והנה הוא מודה ואומר צדקה ממני ומנספם לישא אותה רק בתנאי אשר מהר ימהרנה לישא אותה תיכף נאבות האשה מבקשים להתיר להם הנישואין כי אז לא תהי' חרפתם גדולה כ"כ וגם אם יצטרף להמתין מי יודע אם לא יסע הבליעל הנה לארץ רחוקה ותשאר בתם גלמודה מכת"ש: הנה לענן אם לאסרה עליו מפח מה שהיא מעונבת פעת דילמא הוא מאחר והו"ל מעונבת חבירו הרי מבואר בב"ש סי' י"ג ס"ק כ"ג דאם הוא והיא מודים שזינתה עמו וממנו נתעברה תו אין חוששין שמא זינתה עם אחר ונהרי לל"ב ביבמות ס"ט: לענן ארוסה שעוברת אפי' דיימא מעלמא פיון דדיימא גם מיני' בטר דידי' שדינין ומכ"ש בלא דיימא מעלמא ואף להרמב"ם פ"ג מה'

יבום דס"ל דאפי' לא דינמא מעלמא חיישינן כשם דאפקרה נפשה לגבי זה אפקרה נמי לגבי אחר הרי כ' הב"ח הובא בב"ש סי' ד' סק"מ דדוקא בתש"ש איסור דאורינ' חייש הרמב"ם שמה זינתה עם אחר אבל לא באיסור דרבנן ופסק כנותני' הב"ש שם ומעופרת חבירו הלא איסור דרבנן הוא.

ונראה דאפי' לד' הרי"ו שמוכא בב"ש שם שכ' דלהרמב"ם אפי' באיסור דרבנן חיישינן שמה זינתה עם אחר בכ"ז הוא דוקא רק כשפא עלי' פעם א' אבל היכי שאומר שזינה עמה ופא עלי' ביאות הרבה בנדאי שדיניו העופר בתר' פהא דמחלקים התוס' בכתובות י"ד.

בהך דארוס וארוסתו דא' תדא דהא קא מודה נכשר לכ"ע דבתר ארוס שדיניו ומכ"ש לענין מעופרת חבירו דרבנן: והנה ראיתי בתשו' ברית אברהם חאה"ע סי' י"ג שהעיר דהאיך נאמין לו לענין איסור מעופרת חבירו דמיני' הוא הרי אין אדם מע"ר בשלמא בארוס וארוסתו דקא' תדא דהא קא מודה ל"ק דינמא אין אדם מע"ר דכלה בלא ברכה אסורה לבעלה כגדה משום דאיסור זה אינו אלא מדרבנן משא"כ לענין תשפא דמעופרת חבירו בזנות הא עכ"פ עבר על איסור דאורינ' שבעלה בנדתה לפי דבריו ע"ש ולפענ"ד ליכא קושפא בזה כלל דנהי דכל המזנות אין חוששין לטבול ומחזקין בנדות כמ"ש בתו' הרא"ש הובא בטור אה"ע סי' כ"ו ובש"ך ח"מ סי' פ"ז ס"ק נ"ז וכ"כ ביש"ש פ"ב דיבמות מ"מ ל"ש אין אדם מע"ר רק כשאומר בפירוש שעשה האיסור כגון פלוני רבעני וכדומה משא"כ הלא הוא אינו אומר רק שהעופר הוא ממנו ואינו אומר בפירוש שבעלה בנדות אטו אינו תחת סוג האיפוך שטבלה לנדתה או איפוך שהי' שוגג בזה וא"כ ל"ש אין אדם מע"ר ומלבד זה הרי היכי שמתחייב ממון בהודאתו הא ל"ש אין אדם מע"ר דהודאת בע"ד כמאה עדים דמי וא"כ מהני הודאתו לענין שחיוב למסמס לי' להתינוק בביעי וחלב וא"כ ליכא איסורא דמעופרת חבירו דאף דקיי"ל דגם בגרושה שיש לה אב שייך איסור דמינקת חבירו דבושה לתבוע בבי"ד היינו דוקא גרושה בזינא מיני' אבל לא בעלה שהיא דרה עמו ומ"ש הבר"א שם דא"כ מועיל אם הבעל מתחייב בחיובים על ההנקה לפענ"ד ז"א דבאמת אם ידוע שהולד הוא מאחר ל"מ נמי אם מתחייב בחיובים כיון דעכ"פ ידוע שהתינוק אינו שלו ואפ"ר שישמט א"ע אח"כ מלשלם ההנקה אבל היכי שהודה שהעופר הוא שלו ומכח זה נתחייב בנדאי ל"ש שישמט א"ע מלמסמס לי' בביעי וחלב ולבר מן דין אפי' אי נימא דיש לספק שמה ישמט א"ע אח"כ מלמסמס לי' בביעים וחלב יש להתיר בנ"ד דהרי באמת בלאו הודאתו כיון שהיא מודה הלא קיי"ל כר"ג במדפרת ומעופרת דהיא נאמנת ולגבי הודאתה הא בנדאי ל"ש אין אדם מע"ר כיון דבלעדי אמירתה אנו יודעים שזינתה דהרי כריסה בין שיני' וא"כ שפיר נוכל לסמוך על הודאתה אפ"ס דא' בכתובות י"ד.

שם הלכה כר"ג ואת לא תעביד עובדא עד דאיכא רוב פשרין אצלה ולגבי איסור דמעופרת חבירו הא רוב פסולין אצלה כיון שמכל מי שנתעברה חוץ ממנו הרי אסורה לו אמנם אפי' אי נימא דגם באיסור דרבנן בעינין רוב פשרין מ"מ הלא בנ"ד הוי עכ"פ ס"ס ספק דילמא העופר הוא ממנו ואת"ל דלאו מיני' הוא הרי כיון שאמר שהוא ממנו הלא נתחייב בהנקתו ורק דאנו מסופקין דילמא אח"כ ישמט א"ע משום שאינו ברור לו

שהוא בנו אב"ל עכ"פ אינו נדאי שישמיט א"ע דהרי בנובי"ק אה"ע סי' כ"ג פתב להוכיח דאפי' קשהוא מסופק שמהו נתעברה אף שהיא רק ספק בנו חייס וליפא חשש דחסא ולא חשש דלא יהיב לה ביצים וחלב ע"ש וא"כ הוי ס"ס עכ"פ וכיון דאיפא ס"ס לענין איסור מעוברת חבירו בנדאי מהני מפת הודאטה בלחוד דהרי כ' בתוס' פתובות י"ג.

ד"ה ואין אוסרין דבס"ס מודה ר' יהושע דכשר והוא מוכרח מסוגי' דאלמנת עיסה ע"ש. והנה חתני הקריף מ' יחזקאל פאלאק נ"י הקשה לי לפי"ד התוס' הגלו מהו דארוס וארוסתו דקא"ר יוסף למאי ניהוש לה תדא דהא קא מודה ועוד הא אמר רב יהוד' א"ש הלכה כר"ג ובתוס' שם ד"ה תדא כ' דהתם איברי לענין להכשיר את הנולד וה"ק ועוד דאפי' לא יודה ולא דקאמר דלא מיני' דבהא לא מכשר ר"ג פיון דהוי פרי וברי אלא כגון שמת או דלית' קמן דנישניל' והקשה לד' התוס' הנ"ל דבס"ס מודה ר"י דכשר א"כ ל"ל למיפרי' מדאר"י א"ש דהלכה כר"ג הרי גם לר"י היל"ל דכשר פיון דגבי הנולד איפא ס"ס ספק שמה לא זינתה כלל עם אחר ובנדאי הוי הנולד מהארוס ואת"ל זינתה עם אחר דיקאמא בכ"ז הנולד הוא מהארוס שגם מהארוס נבעלה ויש נ"מ בין הספיקות דאי לא זינתה כלל היא מותרת להארוס ואי זינתה אף דהנולד הוא מהארוס וכשר אב"ל הא נאסרה על הארוס משום סוטה וכן נ"מ לענין להכשירה לכהונה ובס"ס הא גם ר"י מודה דכשר והנה לכאורה י"ל דהס"ס אינו מתהפף אמנם מלבד דמהיה דאלמנת עיסה מוכרח דר"י מכשיר אפי' בס"ס שאינו מתהפף חוץ לזה הרי כ' הש"ף בכללי ס"ס דהכי דאנו צריכין לדון מקודם אם יש פאן ריעותא כלל ל"ב מתהפף ע"ש והה"נ מקודם אנו צריכין לדון אם זינתה כלל.

והנה י"ל דזה לא מיקרי נ"מ בין הספיקות פיון שאנו דנין על הנולד ובהנולד אין נ"מ אם זינתה או לא זינתה רק אם הנולד הוא מהארוס וא"כ הוי משם אחד ול"ה ס"ס אולם עדיין יש לדון עפמ"ש א"ז החו"ד בסי' ק"י דהא דס"ס משם אחד ל"מ זהו רק כשהריעותא היא בנדאי אב"ל היכי דהספק הוא בהריעותא גופה כמו ספק עאל ביו"ד סי' נ"ז דמותר אף דמה לי לא עאל או לא דרס הפל שם אחד הוא ע"ש ובאמת מצינו ס"ס כזו בב"ק י"א גבי שליח ספק אם יצא רובו וס' אם יש נולד אף דהפל הוא משם אחד והכי אשפחן בש"ע א"ח רס"י תס"ז גבי חטים בעלי' דהוי ס"ס שמה לא ירדו גשמים ואת"ל ירדו גשמים שמה לא נתחמצו אף דהוי משם א' וע"כ משום דהוי כספק עאל.

ולכאורה הי' איפשר לומר דל"ה ס"ס משום דאין לנו לקלקל חזקת פשרות דהארוס ולומר שמה עבר על איסור דכלה בלא ברכה דבשלמא איהי הא לית לה חז"כ דבין כף וב"כ עשיתה איסור ואיתרע חז"כ שלה משא"כ הארוס שפיר יש להעמידו אחז"כ אכן מלבד שכ' הה"מ פ"א מאישות ה"ד דע"י איסור דרבנן לא נפיק מחז"כ דאיסור דרבנן לא זיהירי בי' אינשי ואיסור דבא על ארוסתו אינו רק דרבנן חוץ לזה הרי מיירי בשפכר מת הארוס ואין לידון עליו כלל.

אמנם לקושטא דמילתא נראה דאין פאן קושטיא כל עיקר פיון דכ' התוס' בפסוגי' שם ד"ה אלמנת עיסה דבבת עיסה מודה ר"י דפסול אף דאיפא ס"ס משום דאין לה חזקה דכשרות הרי דבעינו ג"כ חז"כ בהדי ס"ס וא"כ ההוא עובר הרי אין לו חז"כ ובפרט לפמ"ש בפנ"י שם בשם הרשב"א דדוקא באלמנת עיסה מכשיר ר"י פיון דאיפא ג"כ רוב

משפחות פשרים וא"כ הקא אדרבא ההיא ארוסה רוב פסולים אצלה ולכה מייתי שפיר
רק מהא דאר"י א"ש הלכה כר"ג וס"ד אפי' ברוב פסולים ודוק: אמנם עכ"פ זהו פרו
דלמאי דפסקינן הלכה כר"ג רק לכתחלה לא עבדינן עובדא אלא ברוב פשרים היכי
דאיכא ג"כ ס"ס עבדינן עובדא פנותי' דר"ג גם לכתחלה בפרט באיסור דרבנן וא"כ
בנידן שלנו לענין חשש מעופרת חבירו בנדאי שרי לכתחלה לישא אותה פששניהו
מודים ובפרט דבזונה מינקת הלא כ' בהגה"מ ר' פ' החולץ בשם הר"מ טורמש"א דאפי'
ר"ת דאוסר בגרושה מינקת משום שכופה אבי התינוק אבל בזנות מודה דשרי דמי יכוף
אותה ואף שכ' שם ולא הודו לו חכמים דמ"מ בי"ד יכופו אותה בכ"ז לסניף מיהא איכא
לאיצטרופי דיעה זו [והנה ראיתי בתשו' נוב"י מהד"ק סי' ט"ז שמביא תשו' מהרי"ו
שי"א טעם המתירין בזונה מניקה היינו שהולד הוא ילד זנונים משום דננות לא שכיחא
ול"ג בי' רבנן משום מינקת חבירו ומהרי"ו דחה דבריהם דננות בעדים ובהתראה ל"ש
אבל זנות בלא עדים שכיח פמבואר בריש פתובות והנוב"י מיישב דבריהם דעכ"פ זנות
שתעבר ל"ש דאשה מזנה מתהפכת ומזנה ע"ש ולפי"ז י"ל ג"כ דבבא על מעופרת
חבירו דרף זנות ליכא איסור דמעופרת חבירו כיון דליכא טעמא דמעופרת למניקה
קיימא כו' דננות שתעבר ל"ש ול"ג רבנן והכי מוכחא באמת לישנא דגמ' ביבמות דקא'
לא ישא אדם מעופרת חבירו וכן בכתובות לא תתארס ולא תינשא הרי דלא אסרו חכמים
רק דרף אירוסין ונישואין והכי משמע מדכתב בתשו' הריב"ש הובא בב"ש סי' י"ג ס"ק
ט"ו דבזינתה ליכא איסור בתוך צ' יום משום הבחנה וא"כ מכ"ש במינקת חבירו דקיל
מיני' ליכא איסור דרף זנות וכן מצאתי בנובי"ק סי' י"ט שהאריף קצת בזה דבדבר זנות
ליכא ג"כ איסור דמעופרת ומינקת חבירו ע"ש ואמינא לפשוט עפי"ז מה שנסתפקו
האחרונים ע' שעה"מ קונטרס חופת חתנים לענין מאי דקיי"ל קידושין שאין מסורין
לביאה ל"ה קידושין אם מדרבנן א"ר לביאה אם חלין הקידושין ופשטינא לה מהא
דקיי"ל ביבמות ל"ו: דבעבר וקידוש מעופרת חבירו או בתוך ימי הבחנה מוציאה בגט
הרי באמת הקשו בתוס' קידושין נ"א אמאי קידושין תופסין בחיבי לאוין הרי הו"ל
קידושין שא"ר לביאה ותי' דכיון דאיסור הביאה אינו ע"י הקידושין ל"ה קידושין
שאמס"ל וא"כ בהבחנה ומעופרת חבירו דא"ע רק ע"י קידושין ולא דרף זנות א"כ הו"ל
קידושין שאמס"ל וע"כ דהכי דמדרבנן לא חזיא לביאה ל"ה קידושין שאמס"ל כמ"ש
בב"ש סי' ס"א סק"ב]: מעתה נשים לב לחקור בנ"ד לענין האיסור מינקת שיש עלי'
משום הנלד שיש לה מבעלה שנתגרשה הימנו והנה ידוע דברי הר"ש הגזקן שבתוס'
יבמות מ"ב וכתובות ס' דגרושה מותרת לינשא דלא משעבדה להניק ור"ת חולק עליו
והרשב"א שמביא המחבר סוסי' י"ג מחלק דדוקא פשהניקתהו קודם שנתגרשה עד
שהפירה אסורה דבהפירה פופין להניק אבל קודם שהפירה לא ומקצת מן הראשונים
ז"ל פתבו דגם הר"ש אוסר במקירה עב"ש שם.

ולפענד"נ לה"ר לזה מברייתא שהובאה ביבמות וכתובות שם הרי שהיתה רדופה כו'
פולן צריכות להמתין שלשה חדשים דברי ר"מ וקשה דכיון דחשיב ר"מ כל הגי פרטי
דאמרין בהו לא פלוג אמאי לא אשמעין נמי היכי שנתגרשה פשהיא מעופרת וילדה
תיקף אחר הגירושין דל"ש פלל חששא דהבחנה אפ"ה אסורה להנשא משום לא פלוג
ואי דבלא"ה אסורה משום מינקת חבירו ז"א דבגרושה הא ליכא איסור דמינקת חבירו

לשני הר"ש וע"כ דבמכירה גם הר"ש מודה דאסורה וא"כ לא הו"מ למיתני בי דצריכה להמתין ג' חדשים דאחר ג' חדשים הא הוי שיעור הפרה פדאמר רב בכתנפות ס' וא"כ גם אז תיאסר לינשא משום מינקת חבירו דבמכירה אפ"י בגרושה אסורה ולכך לא תני לי' ודוק: והנה ראיתי בספר נחלת יעקב לא"ז הגאון מליסא ז"ל בחלק התשובות סי' ז' שהקשה לו הגאון מ' מאיר ציקלף ז"ל על שי' זו דממ"נ אי ס"ל דבגרושה הואיל ויש לו אב ממסמס לי' בביעי וחלב א"כ אף במכירה הי"ל להתיר ואי לא ס"ל טעמא דאב ממסמס לי' ולא התיר באינו מכירה רק מטעם דאינה משועבדת א"כ תקשי גם פשאינו מכירה האיה מתירין לה לינשא הלא עכירת חלבה הוא בג"ח ואז יהי מכירה ויסתכן הולד ע"ש ולפענוד"נ ליישב דהנה מבואר בפוסקים דבאסור מינקת חבירו יש שני ענינים א' מ"ש בירושלמי הובא בתוס' סוטה כ"ו משום הקרא דאל תשיג גבול עולם ובשדה יתומים אל תבוא וכ' בתשו' חת"ס אה"ע סי' ל"ב דהו"ל פהא דא' ב"ב כ"א: גבי מרחיקין מצודת הדג כו' שאני דגים דיהבי סיירא וה"נ באיסור דמינקת חבירו פתיקא בי' ממונא פיסוק חיותי' של התינוק פדין מערופיא ע"ש ב' יש בו משום סכנת הולד כדא' ביבמות מ"ב: דילמא אינעברה ומיעבר חלבה וקטלה לי'.

והנה בסמ"ע סוסי' שפ"ו מביא ד' רבינו ירוחם שכ' בשם תשו' מהר"ם ראונו שהלנה מעות לעפונ"ם בריבית וקא שמעון וא"ל הילך בפחות ופרע לראובן אין בזה דין מערופיא פינון דלא ברי היזקא אלא ספק גרמא דשמא לא יוכל להלוות מעותיו בריבית ע"ש וע' בחי' הר"י בן מיגאש ב"ב כ"א מה שפ' בהך דשאני דגים דיהבי הכי סיירא ולפי"ז י"ל דבאלמנה מניקה פינון שאין לו אב למסמס לו בביצים וחלב פשנשאת הוי ברי היזקא דרוב נשים מתעברות ויולדות ומיעבר חלבה וינשגם שפיר שני הטעמים הנ"ל אבל בגרושה פינון דיש לו אב למסמס לי' בביעים וחלב בשלמא פשמפירה נהי דמשום היזק ממונא דמערופיא אין פאן פינון דאיפשר דיועיל לו מסמוס ביצים וחלב ולא יצטרך להנקה ולא חשיב ברי היזקא כד' תשו' מהר"ם הנ"ל אבל הלא משום חשש סכנה הולד איפא אף דמצינו בסנהדרין ע"ז.

דכפתו במקום שסוף חמה לבא סוף צנה לבא ומת פטור היינו פינון דאינו אלא גרמא בעלמא אין דינו מסור לבי"ד אבל בדיני שמים מיהא חייב כמבואר בפירש"י שם וא"כ הרי הא דהאב ימסמס לי' בביצים וחלב אינו ברור שמוציאו מידי סכנה דאל"כ האיה התיר ר"מ ביבמות י"ב: ובכ"ד לאשה מניקה שתשמש במוף ולהשחית זרע ומה בכך דתתעבר האב ימסמס לי' בביעי וחלב וע"כ דמסמוס ביעי וחלב אינו ברור שיוציאו מידי סכנה ולכך במכירה שפיר אסרו אפ"י בגרושה מניקה משום חשש סכנת הולד פינון דיש חשש סכנה לפינונו משא"כ באינו מכירה פינון דלא הוה חל עדיין החשש של סכנה ואפתי לא נשתעבדה אין לנו לעכב עלי' מלהנשא והלא יש פמה ספקות.

דאפשר שלא תתעבר ולא תיעבר חלבה קודם השלמת ימי ההנקה וגם איפשר שיועיל להולד מסמוס ביצים וחלב והלכך שריא להנשא וכיון שהותרה לינשא אף שאח"כ התינוק מכירה שוב אין בידינו לאסרה ולהפרישה מבעלה עד אחר ימי ההנקה פדמצינו בתוס' ריש יבמות ד"ה נאחות דאין סברא לומר דאחר שמתה אשתו תחזור ותזדקק אחותה לו ליבום דאין זה דרכי נועם ועתוס' כתובות פ"ב: ד"ה מ"ד דאין סברא פלל

לומר שצריך לגרש יבמתו אחר שקיים מצנת יבום בביאה א' דאח"כ תחזיר ותאסר עליו משום א"א ול"צ קרא ע"ז ע"ש ומצינו פאלה רבות והה"נ בנ"ד פיון דלע"ע שרי לאינסובי שוב אינה חונרת ונאסרת אחר הנישואין משום מינקת חבירו: ועפ"י דברינו אלה אמינא לבאר דברי הש"ס יבמות מ"ב דקא' התם היכי דקים לן דמעופרת היא תינשא אלמה תניא לא ישא אדם מעופרת חבירו ומינקת חבירו ואם נשא יוציא ולא יחזיר עולמית כו' אלא משום דחפסא א"ה דידן' נמי דידן' חייס עילגה ה"נ חייס עילגה אלא סתם מעופרת למניקה קיימא דילמא איעברה ומיעבר סלבה וקטל' לי' ודקדקו המפורשים בתחלה דפריה מעופרת תינשא דקארי לה מאי קארי לה וכי לא ידע הא דסתם מעופרת למניקה קיימא דהרי ע"כ מעיקרא ידע דמינקת חבירו אסורה משום דילמא מייעבר סלבה דאל"ה פדקא' טעמא דדחפסא הו"ל למיפריה תינח מעופרת מינקת מא"ל וע"כ דהוי ידע טעמא דמינקת א"כ ממילא גם מעופרת אסורה משום האי טעמא דלמניקה קיימא ובט"ז סי' י"ג סק"ה הקשה דל"ל למיתני פלל מעופרת דודאי הפל יודעין דלמניקה קיימא עוד יל"ד למה מיתני המקשן רק מדברי ר"מ דקא' דבדיעבד יוציא ולא יחזיר עולמית לא הי"ל להביא אלא הרישא דלא ישא אדם מעופרת חבירו בלחוד גם ל"ל לסיים בתירוץ וקטל' לי' הרי הי' די שיאמר דילמא איעברה ומיעבר סלבה ותו לא.

והנלפענ"ד בזה דהנה לכאורה יש להתבונן דנהי דמעופרת למניקה קיימא אפתי הרי באמת דעת הדרישה והב"ח הובא בב"ש ס"ק כ"ה דנתנה בנה למניקה בחיי בעלה שריא ונהי דאנו לא קיי"ל הכי ובעינינו דוקא שפסק חלבה בחיי בעלה דאל"ה פל פמה שיכולה להניק מיקריא מינקת חבירו זהו דוקא אחר לידת הנלד שפבר חל עלה שם מינקת אבל קודם לידת התינוק לכאורה אמאי לא יועיל פשעכרה לו מינקת לפי הטעם משום פיסוק חיותא דהתינוק הרי קיי"ל ב"ב כ"ה: לענן מרחיקין את האילן מן הבור כר' יוסי דאעפ"י שבהור קדם לאילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו א"כ פל פמה דלא חל האיסור דמינקת אין פאן משום הניק שפבוד ההנקה של הנלד דאינו פעולם עדיין ויכול לומר אנה בנפשי קא עבידנא ולאחר לידת הנלד הא יינק מהמינקת ואין האשה משועבדת עוד להנקה כדא' בכתובות ס"א.

הכניסה לו שפחה כו' הא שארא עבדא ותימא לי' עיילית לה איתתא בחריקאי משום דא"ל הא טרחא לדידי ולדידה קמי דידך מאן טרח ונתניח לענן שאר דברים אבל לענן הנקה פשאשה אחרת מניקה קיימא היא בחריקאה ובשלמא לאחר הלידה דאיכא תיקף ההיזק והתחיל שיעבודה א"י לומר אנה בנפשי קעבידנא פדכתבו התוס' ב"ב כ"ב: ד"ה לימא דכל הרחקות דתנו בפירקין התם פמו הרחקת גפת ונבל וריחיים ותנור פכולהי מודי ר' יוסי דחשיבי גירי דילג' ורק בנוטע אילן סמוך לבור ס"ל לר"י דל"ה גירי' פיון דאין השרשים מגיעין לבור עד לאחר זמן ע"ש וכי"ב כ' התוס' שם י"ז: ד"ה מרחיקין דאפי' לרבא דאמר דהראשון אסור לסמוך למיצר מ"מ לר"י א"צ הרחקה לגפת ממיצר חבירו כ"ז שאין שם פנתל דס"ל לר"י דלא מיקרי פל הני גירי רק פשייש שם דבר הנזק ומש"ה באיכא פנתל מודה ר"י בגפת דאסור אבל בפשאיין שם פנתל הנזק לא מיקרי גירי' ושרי לר"י ע"ש וא"כ הה"נ לאחר הלידה דאיכא דבר הנזק א"י לומר אנה בנפשי קעבידנא והרי פסקינן בח"מ סי' קנ"ה סט"ו הפותש הריפות בתוך שלו ובעת

שְׁמֵפָה מְנַדְגָה לְחֹצֵר חֲבִירוֹ ה"ז מְזִיק בְּחִיצוֹ וְחַיִּיב לְהִרְחִיק ע"ש אָמְנָם בְּשַׁעַת הָעֵיבוֹר
אֲמַאי לֹא יוֹעִיל פְּשִׁיטָפוֹר מִיְנִקָּת עֲבוּרוֹ וְאִי דְקִי"ל בְּטוֹש"ע ח"מ ס"א ר"י דְהַמְזִפָּה לְעוֹנֵר
לֹא קָנָה דל"מ קָנָן לְדִשְׁלַב"ל ז"א דְהָא ר"מ הוּא דְקָא' וְאִם נָשָׂא יוֹצִיא וְלֹא יִחְזִיר עוֹלָמִית
וְאִיהוּ הָא ס"ל אָדָם מְקָנָה דִשְׁלַב"ל.

אָמְנָם בְּאֲמַת לְפִי הַטַּעַם מְחַשֵּׁשׁ סְפָנָה חֲיִישִׁינָן אַף פְּשָׁאִינוּ בְּרִי הַיִּזְקָא וְלִכְּף חֲיִישִׁינָן שְׁפִיר
דְּיִלְמָא הֶדְרָה בְּהַּ הַמִּיְנִקָּת וְיָבֵא הַנֶּלְד לִיְדִי סְפָנָה וּלְפִי"ז מִיְנִשְׁבִּים כָּל הַדְּקִדּוּקִים הַנֶּלְד
דְּבִאֲמַת יַדַּע הַש"ס הֵךְ דְּסַתָּם מְעוֹנְבֶרֶת לְמַנִּיקָה קְיָיֵמָא רַק שְׁהִי סוֹבֵר דְּלִיכָא רַק מְשׁוּם
פְּיִסוּק חִיּוּתִי דְהַנֶּלְד מְדִין מְעוֹרֹפִיא וְלִכְּף פְּרִיף שְׁפִיר מְעוֹנְבֶרֶת תִּינְשָׂא פִּינוּ דְאֶפְשָׁר
לְשַׁפְּרוֹר מִיְנִקָּת קוֹנְדָם הַלִּינְדָה וְלֹא בְּרִי הַיִּזְקָא וְכִינוּ דְלִיכָא עוֹד דְּבָר הַנִּינְקָה הִי"ל לְהַתִּיר
וְלִכְּף מִיְתִי הֵךְ דְּיוֹצִיא וְלֹא יִחְזִיר עוֹלָמִית וְשְׁהוּא מְדַבְּרִי ר"מ דְּלִרְבָּנָן הִי אֶפְשָׁר לֹאמַר
דל"מ שְׁכִירוֹת מִיְנִקָּת קוֹנְדָם הַלִּינְדָה דִּאֲמַר"מ לְדִשְׁלַב"ל וְא"כ הֵנִי פִּישְׁנוּ דְּבָר הַנִּינְקָה לְפָנִינוּ
מִשָּׂא"כ ר"מ הָא ס"ל אָדָם מְקָנָה דִשְׁלַב"ל וְשְׁפִיר קְשִׁיא לִי דְמְעוֹנְבֶרֶת תִּינְשָׂא וְתִשְׁפְּרוֹר
מִיְנִקָּת פְּנ"ל וּמְשֻׁנֵי סַתָּם מְעוֹנְבֶרֶת כּו' וְקִטְלָה לִי וְא"כ אִיכָא חֲשֵׁשׁ סְפָנָה וְלִכְּף ל"מ שְׁכָרָה
מְנִיקָה דְּדִילְמָא הֶדְרָה בְּהַּ הַמִּיְנִקָּת וְיִסְתַּכּוּ הַנֶּלְד פְּנ"ל וּמִיְנִשְׁבִּים עִפִּי"ז ד' הַרְמַב"ם בְּפִי"א
מֵה' גִּירוּשִׁין שְׁכ' בְּמְעוֹנְבֶרֶת הַטַּעַם דְּדַחְסָא וְתַמְהוּ עֲלֵיו דְהָרִי טַעַם זֶה אִידְחִי בְּגַמ' וְלִהַנֶּלְד
י"ל מְשׁוּם דְּהֵנִי קְשִׁיא לִי לְהַרְמַב"ם ז"ל דְהֵךְ טַעַמָא דְּדִילְמָא אִיעֲבִרָה וּמִיעֲכַר חֲלָבָה לֹא
יִתְכּוּן רַק בְּאַלְמָנָה מְעוֹנְבֶרֶת פִּינוּ דְלִית לִי אָב לְמַסְמָס לִי בְּבִיעִים וְחֲלָב וְסַתָּם מְעוֹנְבֶרֶת
לְמַנִּיקָה קְיָיֵמָא הו"ל פִּישׁ סְפָנָה לְפָנִינוּ וְא"ש דְּלֹא תִינְשָׂא מְחַשֵּׁשׁ סְכַנְת הַנֶּלְד מִשָּׂא"כ
בְּגִירוּשָׁה מְעוֹנְבֶרֶת אֲמַאי לֹא תִינְשָׂא הָרִי יְכוֹל לְשַׁפְּרוֹר לְהַּ מִיְנִקָּת בִּימֵי עֵיבוּרָה וְאִי דְהֵנִי
דִשְׁלַב"ל הַרְמַב"ם לְשִׁי אֲזִיל דְס"ל בְּפ"א מְאִישׁוֹת דְּעוֹנֵר הו"ל דְשַׁב"ל עַקְצוּה"ח סִי
ר"ט וְאִי מְטַעַם סְפָק סְפָנָה דְּדִילְמָא הֶדְרָה בְּהַּ הַמִּיְנִקָּת ז"א דְבְּגִירוּשָׁה פִּינוּ דְאִית לִי אָב
לְמַסְמָס לִי בְּבִיעִים וְחֲלָב הִלָּא גַם אִי הֶדְרָה בְּהַּ אִין הַסְפָּנָה בְּרוּרָה וּבַכַּה"ג הָא ל"ח כָּל
שְׂאִין חֲשֵׁשׁ סְפָנָה לְפָנִינוּ פְּנ"ל.

אָמְנָם הָא מְאִי דְנִדְחָה הַטַּעַם דְּדַחְסָא מְשׁוּם דְּלֹא חֲשִׁיד לְהַרוֹג עוֹנֵר אַף דְּלֹא דִינִי כָּל
שְׂאִין לוֹ שׁוּם תּוֹעֵלָת אוֹלָם הִיכִי דְאִיכָא הַרְנוּחַת מְמוֹן הָרִי מְצִינוּ בְּכַתּוּבוֹת ק"ב: מְעַשָּׂה
הִי וְשַׁחְטוּהוּ בַע"פ וְא"כ י"ל דְהַרְמַב"ם מְפָרֵשׁ שִׁינּוּיא דְהַש"ס זֶה"ק סַתָּם מְעוֹנְבֶרֶת
לְמַנִּיקָה קְיָיֵמָא וְדִילְמָא אִיעֲבִרָה וּמִיעֲכַר חֲלָבָה כּו' וְע"כ יִצְרָף לְשַׁפְּרוֹר מִיְנִקָּת מְקוֹנְדָם
פְּנ"ל וְא"כ חֲיִישִׁינָן שְׁפִיר מְשׁוּם דְּחַסָּא הִינְנוּ שְׁיִזִּיק לְהַנֶּלְד בְּשַׁעַת תְּשַׁמִּישׁ כְּדִי שְׁפִירוּחַ
הַשְּׁכָר הַנִּקָּה דְהִיכִי דְאִיכָא הַרְנוּחַת מְמוֹן חֲיִישִׁינָן לְזֶה פְּנ"ל וְי"ל דְאִיכָא גְּמִי מְדִין הִינְנוּ
מְמוֹן אַף אִי מְשׁוּם חֲשֵׁשׁ דְּחַסָּא לְחוּד לֹא הִינְנוּ אוֹסְרִין מ"מ ס"ל לְהַרְמַב"ם דְּאִי לֹא טַעַמָא
דְּחַסָּא ל"ה אוֹסְרִין מְעוֹנְבֶרֶת פִּינוּ דְאֶפְשָׁר לְשַׁפְּרוֹר מִיְנִקָּת וְאַף דְּסַתָּם מְעוֹנְבֶרֶת לְמַנִּיקָה
קְיָיֵמָא מ"מ פִּינוּ דְלֹא יִגִיעַ הַהִינְנוּ רַק אַחַר זְמַן שְׁרִי דְּוּמָיא דְהַרְחַקַת אִילָן מִן הַבוּר דְקִי"ל
כּו"ר"י דְשְׁרִי אָבֵל פִּינוּ דְאִיכָא גַם בְּשַׁעַת.

הָעֵיבוֹר חֲשֵׁשׁ דְּחַסָּא הו"ל כְּאֵלוּ הַתְּחִיל הַהִינְנוּ מִיָּד דְּוּמָיא דְכ' הַתּוֹס' ב"ב שָׁם בַר"פ לֹא
יִחְפּוֹר דְּהַמְשָׁנָה דְהַתָּם אִינְרִי רַק בְּבוּר שִׁי"ב מִים אָבֵל בַּא"ב מִים א"צ הַרְחַקָה ג"ט וְהָא
דֹא' רְבָא בְּגַמ' שָׁם דֹא"ל כָּל מְרָא וּמְרָא דְמַחִית מְרַפִּית לְאַרְעָאִי הִינְנוּ דְמַש"ה חֲשִׁיבִי
גִירִי דִילָל וְאָסוּר אִפִּיל לר"י דְמְשׁוּם זֶה הו"ל מִתְחִיל הַהִינְנוּ מִיָּד אָבֵל עֵינְקָר הַהַרְחַקָה הִיא

משום המים שיבאו אח"כ ע"ש והה"נ עיקר האיסור הוא משום דסתם מעופרת למניקה קיימא ורק הטעם דדחוסא מועיל שיהי' פאלו התחיל ההיזק מי'ד והלכ'ה שפיר קא' הרמב"ם הטעם דדחוסא פ'די לכלול לאסור גם גרושה מעופרת והבן.

והנה פ'י מפתבם יש ב'נידן זה עוד סניף להקל מ"ש ברמ"א בשם הר"י מינץ ב'מנפ'רת לזנות פ'די שיהא בעלה משמרה ואף דהפוסקים לא סמכו עליו להקל מ"מ בנ"ד שפ'ר גמלתו ובגמלתו הא אינו אסור רק משום לא פלוג רבנן ומבואר בתשו' רדב"ז ח"א סי' שמ"ט בשם הר"יטב"א וכ"כ בפסקי מהרא"י דאיסור שיהא משום לא פלוג קילא טפי וגם שפ'תבתם שפ'ר עברו י"ח ח'דשים ויש לצרף מ"ש הפנ"י בק"א לכתובות סי' ק"נ בשם גדול א' להתיר בשעת הדחק.

אמנם מיראי הוראה אנכי בפ'רט באיסור זה שהחמיר בו מאד בפנ"י ובתשו' פ'ני משה ובדורנו זה שבעוה"ר הפ'רוץ מרובה על העומד מחויבים אנחנו לעשות חיזוק לדברי חז"ל ב'כל האפ'שר ולא למיעבד תקנתא לרשיעי שעל פ'ן ח'דל אני מלהורות היתר ב'זה והי' שלום פ'נפ'שכם ונפ'ש י'דיכם הדור"ש ב'אהבה: סי' סא בעזה"י יום א' ה' פ'סלו תרנ"ב לפ"ק ס'טרי ע'תרת שלום וב'ר'קה לכבוד י'דידי הרב הה"ג ח'ריף וב'קי ירו"ש כש"מ מ'שה יונה הלוי צווייג נ"י אבד"ק פ'אטאק יצ"ו מ'כתבו שאלת ח'כם ח'צי תשובה בעסק עיגונא דאי'תתא הגיעני ונה ת'וכן המעשה בעל האשה באבציא בת מ'שולם מק' פ'אטאק ה'ל' ב'יום א' ח'וקת תרמ"ט לכפר א' ר'חוק מ'שם לערף ב' פ'רסאות לבקש לו איזה שירות ומשמר אצל א'דון א' ובו ב'לילה נשמע קול הקר'יה הומה שהאיש הוא נ'טבע ב'נהר ד'נוסטער ה'הול'ה ב'ד'ר'ה הוא בכפר קאסטילנוג ה'רחק מאדם העיר פ'חצי פ'רסה וב'יום ד' נמצא איש א' נ'טבע בכפר ה'בין צ'ף על פ'ני מי ד'נוסטער ה'הול'ה ש'ם ו'ד'ר'ה מ'שיבת ה'נהר הוא מ'כפר קאסטילנוג אל כפר ה'בין ומ'שנהו מן המים וב'עצם ה'יום ה'נה ש'לחו לעיר פ'אטיק להודיע פ'י נמצא בשם נ'טבע וב'או מ'פ'אטאק קרובי האשה א'שת הנ'טבע וכבר הי' נתפח וגם נ'פצע מאד ו'חסרו לו ש'נים בפ'יו מ'סבת הגלגול ב'מים והפ'אה ב'אבנים א'שר ב'נהר.

והנה ג'סה ש'ל האשה העיד בזה"ל איהם אל'ליין האב איה ד'ערקענט רוטע האר ובהבאקענבערד גם אלאנגי ח'נטם אגראבי ד'יא ח'נטם איז נ'אף גיוועזין ו'נייס. ווייטער ד'אס גאנצי פ'נים איז גיוועזין פ'ערשוואלין.

והביאוהו לק"ק פ'אטאק והלכו כ'מה אנשים לראותו ומפולם לא הי' א'חד המעיד ב'הפ'רה ב'רוה ב'סימנים ב'רורים א'פס מה שהעידו לפ'ני כ"ת ב'צ'רוף ש'נים ש'עמו בחו"ע הוא ר' מ'שה אב'רהם סנ'ד'ר העיד איה ש'על השני ש'טיוולין יש על פ'ל א' לאטע מן ה'טילע'דרי ולמעלה וש'מפיר ה'זוילען והפ'יטקאוויס שהניחם בעצמו ט'רם ש'הל'ה אל המ'יליט'ער ר' ב'צלאל לאנג'ער העיד איה ש'מפירו ב'סימנים אלו רוטי באקענבערד אגראבי ח'נטם וגם מפיר בט"ע את ה'זשיקעטיל שהי' לבוש בו ר' טו'דרוס ח'זן העיד איה ש'מפירו שהי' לו קאהלקאפף וגם מפיר ה'זשיקעטיל ש'לו ה'ינו אפאפלאטין צ'ייג האשה פ'עס'יא בת ר' מאט'יא העידה איה ש'ב'טרם ל'כתו אל ה'נהר הי' ב'בית'ה והגידה לה המ'שרתת ש'לה מ'פאטיק ש'זהו בעלה ש'ל באבציא בת מ'שולם מ'פ'אטאק וא'חרי ש'הל'ה אל ה'נהר ש'לחה א'חרי המ'שרתת לקבל מ'מנופ'טרוויזגעלד וב'אה המ'שרתת והגידה שהתנצל ש'אין לו מעות והאשה ה'נ"ל ע'מדה ב'גובה ה'הר וה'נהר הוא בעמק ור'אתה ש'ב'אמצע ה'נהר נ'הפ'ד

הטשיווען עם הפריוויוניק ועם האיש הזה שראתה אותו מאחוריו שהוא זה שהפירה הקאפיליטש והזשפיצייל ותמצג מרחוק לדעה מה יעשה לו ואחרי שמעה קול רעש גדול מיהרה לביתה ושלחה את בעלה לשם וכבואו אל הנהר ראה אותם נאחזים בסבך בהטשיווען וצעק אליו מרחוק האלט דנה איה וועל דנה ראטיווין וכאשר קרב וקא עם הטשיווען שלו לשם לא מצא עוד היהודי רק הערל הפריוויוניק והצילו ושאלו אי היהודי והשיב שנטבע בתוך הנהר וכן העיד בעלה מוה' זיסיא וכאשר שאלוהו הבי"ד כמה שקה שם אחר שנטבע השיב לערף רבע שעה ניותר מעט וילך הלוח נשוב עם הטשיווען אנה ואנה על הנהר והביט וחפש לארבע רוחותיו אולי יעלה מהנהר ולא עלה ומחמת שנטו צללי ערב לא יכול לשהות יותר הבחור יוסל טשילעדניק אצל הסנדלר העיד ער דערקענט דניא שטיוויל פין דעם נטבע היינו ער האט אליין זניא פעררעכט אינדער ער איז אונעק גיגאנגין צום מיליטעד ער האט אויפנישלאגין האלבע פידעשוויס אין חלאטקאלי אויף דער נאט הינטען ונייל דער שטיוויל איז גיווען ענג אויף איהם האט ער אויפגישיטין דניא נאט אין האט אריין גילייגט אלאטקאלי איה האב דערקענט מנין ארבייט גם האב איה דערקענט דאס זשיקעטיל מיט דניא הוזין ונייל בכאן איז נישט בנמצא אזא צייג האב איה איהם אמאהל גיפרעגט וויא ער האט זאלפעס גינימין האט ער מיר גיענפירט ער האט דאס גיקופט סמוך לטשערנאוויץ גם האב איה דערקענט איהם אין דער בארד וגם וואס ער האט גיהאט אגלאטין קאפף גם אויף איין שטיוויל איז נישט גיווען דניא פיטקאווע ונייל זניא האט זיך אבגיריסין קודם ער איז גיגאנגין לדרך ביום א' איז אויף דעם שטיוויל נישט גיוועזין דניא פיטקאווע אין זניא איז גילעגין אין דער קעשינע זהו תנרף הגב"ע: הנה ראשונה נחקר בעדות גיסה של האשה שהעיד שהפירו היטב בטב"ע שנה הוא בעל האשה שיש בזה כמה עיקולי ופשוטי פניו דלא פורש במכתבו אם תיכף לאחר שהועלה מן המים ראהו דהרי קא' ביבמות ככ"א והנ"מ דכי אסקי' חזי' בשעת' והיינו בתוך שעה ראשונה כדאי' בש"ע סי' י"ז ומבואר ברמ"א שם סכ"ו דאפי' בספק נשתהא אזלינן לחומרא ואף דבתשו' הריב"ש סי' ש"פ שהובא בב"י שם פתב דהא דבעינן חזי' בשעת' לא נאמר אלא במי ששקה אחרי מותו במים יותר מג' ימים לפי שמת שמשתהא ביפשה יותר מג' ימים כבר נפסד אלא שצמתוהו המים ומנעוהו מלהשתנות ולכך מיד לאחר שעה שיוצא מן המים הוא משתנה אבל מי שלא שקה ג"י אחר מותו במים אפי' דל"א בי' מיתפח תפח ע"ש וענובי"ת חאה"ע סי' מ"ו וא"כ בנ"ד מן סמוך לליל ב' עד יום ד' צהרים ליכא ג"י מעל"ע ומתשו' גאונים בתראי סי' כ' משמע דחשבין הני ג' ימים מעל"ע ע"ש.

הנה מלבד דבב"י שם וכן בכ"מ פי"ג מגירושין ובהה"מ שם הביאו בשם הרמב"ן והרשב"א שכתבו בפשיטות דאפי' לא שקה במים ג"י בעינן דאסקוהו וחייוהו בשעת' דכל אדם שמת במים משתנה אחר שיוצא שעה א' מן המים ע"ש לבר מן דין הלא כבר כ' בנובי"ק חאה"ע סי' מ' דהני שלשה ימים ל"ב מעל"ע אפס שפוף שקיעת החמה ג"פ גורם שינוי הצורה וא"כ הוי בנ"ד לאחר ג"י.

אמנם אם ברור הוא שראה גיסה הנ"ל תיכף שעלה מן המים יש לצדד לכאורה לסמוך על עדותו דאף שאמר בעדותו דאס גאנצי פנים את גיוועזין פערשוואלין א"כ הרי בכנה"ג סי' י"ז נסתפק לומר דאף בחייוהו בשעת' ל"מ כשנתפח ע"ש וכן מסתפק בזה

בתשובה גאונים בתראי סי' כ' בכ"ז בלח"מ פי"ג מגירושין הכ"ב פתב בפשיטות דאם
נתפח קונם שהיה שעה לאחר שפלטוהו המים מעידין עליו דנתפח קונם שעה לא מיקרי
תפוח ואינו משתנה בשביל כך ע"ש ומשמע הכי להדיא מלשון הרמב"ם שם שפתב ונ"ל
ואם שעה ונתפח אין מעידין עליו משמע דבלא שעה אפי' בנתפח מעידין וכ"מ מדברי
הה"מ שם והכי מוכח ג"כ מדברי המהרי"ט סי' ל"א שכ' בספק תוך ג"י ולא נתפח לכ"ע
יש להקל ומשמע דהמחמירין בספק תוך ג"י הוא בשנתפח ואפ"ה אי הי' בנדאי תוך ג"י
מעידין עליו וע' בק"ע סי' שמ"ג ושנ"ג בשם הרשד"ם דמקצת נפוח מעידין ועוד דאם
אנו חוששין שעה שנתפח הוא שנטבע סמוך לליל ב' והוא בעל האשה הזאת א"כ בנדאי
אשה זו מותרת שהרי הוא מת לפנינו וכמ"ש בנובי"ק סי' כ"ח בעונבדא דדגלת: והנה
אף דהעד הזה ידע מהטביעה וא"כ לד' הרא"ש שהובא ברמ"א סכ"ח דבראה הטביעה
ל"מ ט"ע אפי' לא לתר ובב"ש שם ס"ק פ"ז כ' בשם הרש"ל והדרישה דלאו דוקא ראה
הטביעה אלא אפי' לא ראה רק ידע שנטבע זה אומר בדרךמי שזהו הנטבע ע"ש הנה בגוף
הדין דראה הטביעה רבים מהראשונים ו"ל חולקים על הרא"ש ויש מגדולי הפוסקים
שפירשו דבראה רק באשתהי ל"מ ובלא ראה ל"ב חזי' בשעתהי ומנהי אף באשתהי ע'
בטור ובב"ש שם וס"ק פ"ד נאפי' למאי דקיי"ל להחמיר בראה אבל בידע ולא ראה כבר
כ' בתשובה מהר"א ששון סי' א' ונחסה פמ"א ח"ב סי' נ"ה ובתשובה נ"ב סי' כ"ו בשם הגאון
מהר"י הלוי אחי הט"ז דיכול להעיד וכ"כ בתשובה צ"צ סי' מ"ח בד' הרא"ש ע"ש ובפרט
בנ"ד הלא העיד שהפירו ג"כ בסי' אלאנגע חתם אגראבע דאף דארוף גויץ הני סי' גרוע
בכ"ז אם הוא קצת בהפלגה הני סי' אמצעי כמבואר בפוסקים וענובי"ת סי' ס' גם הרי
איפא בנ"ד ג"כ הסי' שראשו קרח דהוא סי' אמצעי כמ"ש בתשובה גבעת פנחס סי' כ"ג
ובתשובה רח"כ סי' ל' נאפי' אי נימא דג"ז הני סי' גרוע הרי כ' בתשובה עבוה"ג סי' ע"ב
דקא דכ' הרמ"א דאפי' ק' סימנים גרועים לא מצטרפי היינו לעשותו סי' מובהק אבל
מ"מ מהני הצירוף שיהי' נחשב סי' אמצעי כמו דסימנים אמצעיים מצטרפין שיהיו סי'
מובהק וכ"כ בתשובה פמ"א ע"ש א"כ הני עכ"פ ע"י צירוף סי' אמצעי וא"כ היכי שיש
ט"ע בצירוף סי' אמצעי הלא מבואר בש"ע שם דמהני אפי' בראה הטביעה שכן הוא
דעת הרא"ש ביבמות גבי המעשה דב' ת"ח שנטבעו והשיא רבי את נשותיהן עפ"י נשים
דמוקי התם כגון דאמרי אסקינהו קמן ונזנהו לאלתר וקאמרי סימנים [ומ"ש בתוס' שם
דף קט"ו ד"ה וקאמרי סימנים כו' א"נ עפ"י טב"ע אין הפירוש כמ"ש בב"ש ס"ק קמ"ג
דהיינו טב"ע בהסי' שעל פן הקשה מה שהקשה שם אלא הכונה ט"ע בגוף האדם בצירוף
סי' שאינו מובהק דשוב ליפא חשש בדרךמי דאף דכ' התוס' שם עמוד א' ד"ה טעמא דע"א
לא מסהיד בדרךמי כבר כ' שם בהגהות הגראו"ו דאחרי דמשני דאסקינהו קמן כו' החשש
הוא על העד שייאמר בדרךמי ע"ש ומוכן היטב עפ"מ שנסביר הדברים להלן] וכ' בתוס'
שם אבל ע"י טב"ע אין להאמינם דאמרי בדרךמי ובדרך מועט יאמרו שאלו בעליהן של
אלו ופי' הרא"ש שם בשם הר"י והר"ן"ה דכיון שראו הטביעה אמרי בדרךמי ולא סגי
בטב"ע בלי סימנים ע"ש והיינו סי' אמצעיים דבסי' מובהקים אפי' לא ראוהו מיד נמי
מעידין עליו וכ"כ להדיא בב"ש ס"ק פ"ז ובס"ק פ"ט הוסיף לומר דלמשקר לא חיישינן
רק דכיון שראה הטביעה אומר בדרךמי וכיון דאיפא ג"כ סימנים שאינם מובהקים ליפא
חשש שייאמר בדרךמי וזה נראה נמי דעת התוס' והרא"ש בפשיטת ר"ת דס"ל דאם פל הגוף

שְׁלֵם מְהֵנִי טב"ע גַּם בְּלִי פ"פ וְחֻטָּם וְכֹתְבוּ דְהֵיִנוּ בְּצִירוֹף סִמְנִים שְׁאִינָם מְוֹבְהָקִים וְהוּבָא דְעֵתָם בְּטוֹש"ע סְעִי כ"ה וְהֵיִנוּ דְלִכְּה ל"מ ט"ע שְׁלֵם הַגּוֹף בְּלִי פ"פ מְשׁוּם דְּאָף שְׁאוּמֵר שְׁמִפִּיר הַגּוֹף בְּטב"ע אֶמְרִינוּ דְּאוּמֵר בְּדָדְמִי פִּינוּ דְּלִיכָא הַפְּרָה גְּמוּרָה בְּגוֹף בְּלִי פ"פ וְחֻטָּם דְּרַק בְּפ"פ אֶיִּפְשָׁר בְּקַל לְהַפִּיר הַפְּרָה גְּמוּרָה שְׁאִין פְּרָצוּפִי בְּנ"א דוּמִין זל"ז כְּמֵאֲרוֹז"ל סְנֵהֲדָרִין ל"ז.

לְהַגִּיד גְּדוּלְתוֹ שְׁלֵם מִמ"ה הַקַּב"ה שְׁטַבַּע פֶּלֶא אֲדָם בְּחוֹתְמוֹ שְׁלֵם אֲדָה"ר וְאִין א' דוּמָה לְחֻבְרִירֵי מִשְׁא"כ בְּתַמוּנַת הַגּוֹפִים שְׁלֵם בְּנ"א קִשָּׁה לְהַבְחִין וְלְהַבְדִּיל בְּיַנְיָמוֹ וְאָף שְׁאֶיִּפְשָׁר לְהַפִּיר חֻבְרִירֵי הַמִּפִּירֵי וְרַגִּיל עֲמוֹ גַּם מֵאַחֲרֵי פְּאֶשֶׁר יִתְבּוֹנֵן וְיִסְתַּפֵּל בְּגוֹפּוֹ ע"י תְּמוּנַת הַרְפָּכַת אֲבָרֵי אֶרֶץ וְרוּחַב הַגּוֹף גּוּוּנוֹ וְצוּרְתוֹ פְּדָמְצִינוּ לְעַנְיָן צִיצִית דְּאֲרוֹז"ל בְּרַכּוֹת ט': מִשְׁפִּיר חֻבְרִירֵי בְּתוֹף ד"א וְאֶפְי' מֵאַחֲרֵי וּבְתוֹס' שְׁם מוּבָא בְּשֵׁם יְרוּשְׁלָמִי דְּבְרַגִּיל אֶפְי' רְחוּק טְפִי חֲפִים בִּי ע"ש [וּבִמְק"א בְּיֶאֱרַתִּי דְּבְרֵי תִּשׁוּ מִיַּמּוּנֵי ה' אִישׁוֹת סִי ט' שְׁכ' דְּהָא דְּאִין מְעִידִין לְאַחַר ג"י הוּא דְּנוֹקָא בְּשֵׁלָא הִי מִפִּירֵי הֵיטֵב בְּחִיִּים אֲבָל אִם הִי מִפִּירֵי בְּחִיִּים וְגַיִס בִּי מְעִידִין וְהֵי מְבֹרָךְ בְּאַמַּת בְּס' דַּעַת זְקָנִים מְבַעְלֵי הַתוֹס' פ' שׁוֹפְטִים ע"ש וְכ' דַּה"ט דְּנֵהִי דְּלְאַחַר ג"י הַפ"פ מְשִׁתְּנָה אֲבָל פִּינוּ שְׁהִי חֻבְרִירֵי שְׁמִפִּירֵי וְרַגִּיל עֲמוֹ בְּחִיִּים יְכוּל לְהַפִּירֵי גַּם ע"י הַתְּבוּנָה בְּגוֹפּוֹ כַּד הִירוּשְׁלָמִי הַנְּ"ל דְּבְרַגִּיל אֶפְי' רְחוּק טְפִי חֲפִים בִּי וְעִתְשׁוּ ח"צ סִי קל"ד.

דוּגְמָא לְזַה מְצִינוּ בְּכַתְּנֻבוֹת כ"ח. לְעַנְיָן הַפְּרַת כַּת"י שְׁלֵם אָבִיו בְּטב"ע דְּקָא הֵתָם וְצִרְיָא דְּאִי אֶשְׁמַעֲיָנוּ אָבִיו מְשׁוּם דְּשִׁכִּיחַ גְּבִי' לְכַף נְאֻמָּן לוּמֵר שְׁמִפִּיר בְּטב"ע כַּת"י שְׁלֵם אָבִיו מֵהַ שְׁרָאָה בְּקוּטְנוֹ ע"ש וּבְחִי' הַעִירוֹתִי מִיְבָמוֹת קכ"א.

דְּפִרְיָה הֵתָם מֵהֵאִי גְּבָרָא דְּאִיִּטְבַּע בְּדִיגְלַת וְאַסְקִי אֶגְיִשְׁרָא דְּשִׁבְיָתָא וְאַנְסָבָה רְבָא לְדַבְּתָהּ אֶפְוָא דְּשׁוֹשְׁבֵינֵי לְבַתֵּר חֲמָשָׁא יוּמֵי וְהֵרִי מְצִינוּ בְּקִידוּשֵׁין פ"א דְּקָא שְׁאִי רַב בִּיבִי דְּשׁוֹשְׁבֵינֵי הֵנָּה וְגַיִסָּא בִּי וּפִירִשׁ"י שׁוֹשְׁבֵינֵי בְּעֵלַת בְּרִית לוֹ ע"ש וְע' בְּמ"ק כ"ח וְיֵמֵר לָאו שׁוֹשְׁבֵינֵי וּפִירִשׁ"י בְּעֵין יַעֲקֹב וְהֵלָא אֲתָה מִפִּירֵי וְא"כ לִיכָא לְמִיפְרָךְ מֵהֵתָם פִּינוּ דְּאַנְסָבָה ע"י שׁוֹשְׁבֵינֵי שְׁהִי מִפִּירֵי וְרַגִּיל עֲמוֹ בְּחִיִּים לְכַף יְכוּל לְהַעֲיִד גַּם אַחַר ג"י ע"י טב"ע שְׁלֵם הַגּוֹף וְע' נוֹבִי"ק סִי מ' מ"ש בְּעַנְיָן זֶה וְאַכְמ"ל] אֲבָל מ"מ אִינוּ טב"ע גְּמוּרָה רַק ט"ע כָּל דְּהוּ דוּמָא דְּכָלִי אֶנְפּוֹרְיָא בְּרִישׁ אֱלוֹ מְצִיאוֹת דְּל"מ בְּהוּ ט"ע מְפָנִי שְׁלָא שְׁבַעֲתוֹ הָעֵין וְכֵן ט"ע בְּגוֹף לִיכָא שְׁבִיעַת עֵין וְהוּי רַק ט"ע כָּל דְּהוּ וְחִיִּישֵׁין שְׁאוּמֵר בְּדָדְמִי וְכֵן מְצִיָּתִי בְּחִי' הַרְשָׁב"א וְהַר"ן חוֹלִין צ"ו שְׁכ' דַּט"ע כָּל דְּהוּ הָוִי כְּכֹלִים שְׁלָא שְׁבַעֲתוֹ הָעֵין וְחִיִּישֵׁי שְׁאוּמֵר בְּדָדְמִי ע"ש וְהַלְכָּהּ פִּי אִיכָא ג"כ סִמְנִים שְׁאִינָם מְוֹבְהָקִין אָף אִי סִמְנִים לָאו דְּאוּרִינֵי וּבְעֵינֵי דוּקָא מְוֹבְהָקִין בְּכ"ז בְּצִירוֹף הַט"ע מוֹעִיל דְּלָא נִיחּוּשׁ שְׁיֵאֵמֵר בְּדָדְמִי וְהוּא דְּלָא פְּהַבְּתָהּ הַמַּג"ש בְּתִשׁוּ"ג ב"ב סִי מ"ט ע"ש.

וְכִסְבָּרָא זֶה מְצִינוּ בְּש"ע יו"ד סִי פ"ג שְׁכ' בַּט"ז שְׁם בְּדַעַת הָרָא"ש וְהַטוּר לְעַנְיָן קַרְבֵי דְּגִים בְּיִשְׂרָאֵל שְׁאִינוּ מְוֹמָחָה הֵיִנוּ שְׁאִינוּ בְּקִי דְּכִינוּ דְּל"ח לְמִשְׁקֵר פִּינוּ שְׁאִינוּ חֲשׁוּד רַק מְשׁוּם שְׁאִינוּ בְּקִי חִיִּישֵׁין דְּטוֹעָה הוּא וְאוּמֵר בְּדָדְמִי לְהִכִּי מוֹעִיל כְּשֶׁהֵן שְׁלָמִים בְּסִמְנִים דְּאָף דְּסִמְנִים ל"ד בְּכ"ז בְּצִירוֹף עֲדוּתוֹ מוֹעִיל וְל"ח שְׁאוּמֵר בְּדָדְמִי ע"ש וְזֶה ג"כ סְבַרְתָּ הָרָא"ש הַנְּ"ל לְעַנְיָן טב"ע בְּרָאָה הַטְּבִיעָה דְּחִיִּישֵׁין דְּטוֹעָה וְאוּמֵר בְּדָדְמִי בְּכ"ז בְּדְאִיכָא סִי אֶמְצַעֲיִים אָף דְּסִי ל"ד בְּצִירוֹף עֲדוּתוֹ מוֹעִיל וְאַזְדָּא בְּזַה קוּשְׁנֵי הַלַּח"מ פִּי"ג מְגִירוּשֵׁין

ובב"ש ס"ק קמ"ג עש"ה: ועפ"י הצעה הלזו אמרתי לבאר דברי התוס' בגיטין כ"ח ד"ה
מציאו בתפיסה כו' ויש ספרים דגרסי אם מפירו' ה"פ מציאו בתפיסה הנידע שלא בתפיסה
אבדו כו' א"נ דוקא אם מפירו' פשר אבל מה שידע שבתפיסה או בדלוסקמא אבדו אינו
מועיל ודקדקו המפרשים דאי מפיר את הגט בטב"ע הא נאמן במגו דאי בעי אמר לא
אבדתי א"כ ל"ל שמציאו בתפיסה אי בדלוסקמא כמ"ש בתוס' שם בריש הדיבור ואי
דרוצה להשמיענו דתפיסה ודלוסקמא לא מהני א"כ לא הו"ל למיתני רק הא דמציאו
בתפיסה או בדלוסקמא ל"מ אם מפירו' ל"ל.

ונראה עפ"מ שנקבאר דברי התוס' שם בריש הדיבור שכ' ונ"ל כשמציאו הוא עצמו איירי
מדסקמנין אהפרתו ואע"ג דלאו צורבא מרבנן הוא נאמן המגו דא"ב אמר לא אבדתי
דכ"ע אית להו טב"ע כדפרישית לעיל ומפירו' אחפיסה ודלוסקמא קאי ואעפ"י שאינו
מפיר את הגט דאי מפיר את הגט ל"ל שמציאו בתפיסה עכ"ל וצריף להבין המשך דבריהם
שאחר שכ' דנאמן במגו כ' דמפירו' אחפיסה ודלוסקמא קאי.

ונראה דהנה בתוס' שם כ"ז: ד"ה מעולם כו' פתבו ונ"ל ותימא דא"כ אמאי מהימן לומר
שהוא שלו יותר משלא היו העדים אומרים פלום של"ה נאמן לומר שהוא שלו ולא
מהדרין לי' בט"ע דתיישי' שמא הוא משקר וכונת דבריהם מבואר דמדלא משני המתני'
והברייתא דאפי' לזמן מרובה פשר בשמפיר הגט בטב"ע ע"כ דתיישינו שהוא משקר
וא"כ גם ר' ירמיה' לא הועיל בתירוצו בהא דמשני פגון דאמרי עדים מעולם לא חתמנו
כו' דאפתי האיה מהימנינו לי' שהוא שלו דילמא משקר וע"ז תי' בתוס' וי"ל דלעולם לא
חשדינו לי' שמשקר במזיד לומר שהוא שלו לקלקלה כו' אבל פשאין העדים אומרים
פלום חיישינו שמא הוא סבור שהוא שלו לפי שא"י שיש יב"ש אחר או יודע ואין נראה
לו לחוש שגם הוא אבד גט ולכך אומר שהוא מפיר אעפ"י שאינו מפיר עכ"ד הרי דכ'
התוס' דלהכי לא מוקמינון בשמפיר הגט בטב"ע משום דתיישינו שאומר בדדמי ולפי"ז
יקשה לכאורה ע"ד התוס' פאן שפתבו דאי מפיר את הגט בט"ע נאמן במגו הרי כ' התוס'
בכתובות פ"ז: דלא אמרי' מיגו בדדמי והרגיש בזה הפנ"י בחי'.

אמנם נראה דהא דכ' התוס' דבט"ע בגט חיישינו שאומר בדדמי הוא עפ"י ד התוס' ב"מ
כ"ד ד"ה ומודה שכ' דגט ל"ב שבעתו העין דלא משנה אינש גיטא בידו' ע"ש וא"כ ל"ה
רק ט"ע כ"ד ותיישי' שאומר בדדמי כד' הרשב"א והר"ן בחולין ה"ל והתייבח פשיש לו
ט"ע בהגט עצמו משא"כ פשיש לו ט"ע בהתפיסה או הדלוסקמא הא זה הני שפיר שבעתו
העין והני ט"ע גמור ול"ח לבדדמי אפס דיש לחוש דילמא משקר פינן דרק בהבעל ל"ח
דילמא משקר פדי לקלקלה כדהוכיחו התוס' ה"ל דמשום להרויח פשיטי דספרא ל"ה
מקלקלה דהא בעל שאומר גירשתי את אשתי נאמן ול"ח להכי וא"כ המתניתין דמציאו
בתפיסה הא מייירי בשליח ובשליח שפיר יש לחוש דמשום הנאתו רוצה לקלקלה והכי
מבואר בפוסקים בש"ע אה"ע סי' קל"ב ע"ז פתבו התוס' שפיר דנאמן במגו דא"ב אמר
לא אבדתי.

והשתא מוכן שפיר סמיכות דברי התוס' ה"ל שלאחר שכתבו דנאמן במיגו מסקי דע"כ
אם מפירו' אחפיסה ודלוסקמא קאי דאי אגט עצמו הא חיישינו שאומר בדדמי ומיגו
בדדמי הא ל"א פנ"ל.

ומעתה א"ש היטב סוף דיבור התוס' הנ"ל שדקדקו המפורשים דאי מכיר הגט בט"ע קא
נאמן במגו ול"ל שמצאו בתפיסה או בדלוסקמא ולקאמור נכון דעל הכרת הגט בט"ע
קא חזישינו שאומר בדרךמי וליכא מגו פנ"ל והנה התוס' כ' שם בא"ד דמה שאומר שאבדו
בדלוסקמא הני סימן רק סימן מובהק להחזיר הגט לא הוי ולפי"ז שפיר ס"ל להי"מ
דע"כ צ"ל שאבדו בדלוסקמא דהוי עכ"פ סימן אמצעי ונהי דסימנים ל"ד עכ"פ ע"י הסי
יש לסמוך אהט"ע בגט ול"ח לבדדמי וא"ש ע"נ ודוק.

ועפי"ז מיושב נמי קא דקא' התם רבב"ח אירכס לי גיטא בי מדרשא אמר אי סימנא אית
לי בגוני' אי ט"ע אית לי בגוני' אהדרוה ניהלני' אמר לא ידענא אי משום סימנא אהדרוה
וקסברי סי' דאוריני' אי משום ט"ע ודוקא צורבא מרבנן אבל אינש דעלמא לא ונתקשו
המפורשים דאמאי הי' סלקא אדעתני' דרבב"ח דלא ליהדרי לי בט"ע שהי' אומר להם
סימנים וחוי' לדרבננו יש לישוב קושיא זו עפי"ד התוס' ב"מ ס"ז: בקא דקא' התם רבינא
אכיל בנכיינתא וכ' התוס' ונ"ל תימא דלעיל אמרינו דלצורבא מרבנן אפי' בנכיינתא לא
יכול ועוד דלעיל אפלגי בקיצותא ר"א ורבינא ואפי' מאן דשרי מודה בנכיינתא דאסור
לכה"פ לצורבא מרבנן ואור"ת דרבינא לא הי' רוצה ליטול את השם ולעשות עצמו
צורבא מרבנן עכ"ל ולפי"ז י"ל דגם רבב"ח ל"ה רוצה ליטול את השם להחזיק א"ע
לצורבא מדרבנן דליהדרי לי בט"ע ולכך הי' אומר סימנים ג"כ] ובמהר"י פן לב הקשה
פינו שאמר סימנים וגם הגיד שיש לו טב"ע בהגט אמאי ל"ה מספקא לי ג"כ דילמא
החזירוהו לו משום שניהם הסי עם הט"ע ביחד ע' ביאורי הגר"א סעי' כ"ד.

ולקאמור י"ל דזהו דמספקא לי באמת לרבב"ח אי משום סימנא אהדרי לי נאף של"ה
מפירו בט"ע ג"כ הוי מחזירין לו דסי' דאוריני' ומנהי בלא ט"ע א"ד סי' ל"ד ואהדרוה
ניהלני' משום דהי"ל ט"ע ג"כ וא"כ אף דט"ע בהגט הוי ככלי שלא שבעתו העין ואומר
בדרךמי לענין זה מהני הסי' דלא ניהוש שאומר בדרךמי ולכך דוקא לדידני' אהדרוה ניהלני'
משום שהיא צורבא מרבנן וליכא חשש דמשקר אבל אינש אחרנינא דאיכא חשש דמשקר
גבי' א"כ ליכא המעלה דט"ע פינו דלא מהימן ומשום סי' בלחוד קא ל"מ דסי' ל"ד ול"ה
מחזירין לו רק לרבב"ח החזירוהו משום דליכא גבי' חששא דמשקר רק דט"ע בגט הוי
ט"ע כ"ד ושמא אומר בדרךמי לענין זה מהני הסי' אף דסי' ל"ד פנ"ל ואנדא ממילא לפי"ז
קושני' התוס' ב"מ כ"ד הנ"ל דלדברינו אתיא שפיר ההוא דרבב"ח פהלקתא כדקיי"ל
בח"מ סי' רס"ה פרש"א דבלא שבעתו העין לא מהדרינו וקא דהוי מספקא לי לרבב"ח
דילמא משום טב"ע אהדרוה היינו בצירוף סימנים פנ"ל: וכמה מעלמא קא שמעתתא
ליישוב עפי"ז ד' הרמב"ם פ"ג מגירושין ה"ט שכ' שם דבעינן שמצאו בפלי שהניחו בו
ויש לו ט"ע בגוף הגט והה"מ שם נתקשה בדבריו דאמאי ל"ק דצורבא מרבנן מהדרינו
בט"ע בלחוד ולהנ"ל דס"ל להרמב"ם ג"כ דבט"ע בגט פינו דהוי ככלי שלא שבעתו העין
לא סמכינן אפי' אצורבא מרבנן בט"ע וברבב"ח הפונה ט"ע בצירוף הסי' פנ"ל ולכך כ'
הרמב"ם שפיר דכשמצאו בכלי שהניחו בו דהוי ג"כ סי' אמצעי כד' התוס' הנ"ל אפס
דסי' ל"ד לענין זה קא עכ"פ מועיל שנסמוך על עדותו בט"ע דלא ניהוש שאומר בדרךמי
קאמור ברם קא איכא לעיוני לפי"ד בקא דא' ביבמות קט"ז מ"ט דקטטה ר"ח אמר משום
דמשקרא רב שימי בר אשי אמר משום דאמרה בדרךמי מאי ביניהו א"ב דארגיל איהו
קטטה ולהנ"ל אמאי ל"ק דא"ב פגון דאנו יודעין שמת איש שיש בו איזה סימן וקאמרה

איהי שמת בעלה ואומדת אותו סי' אמצעי דאי משום בדרךמי הא מהני בצירוף הסי' משא"כ אי חיישינו דמשקרה הא ל"מ הסי' פינו דסי' ל"ד וצע"כ].

ואם פנים אנחנו בהצעה זאת נבא לבאר עפי"ז ד' הגמ' יבמות ק"כ דקא' על המתני' דקתני התם אין מעידין אלא על פ"פ עם החוטם אעפ"י שיש סימני' בגופו ובכליו כו' למימרא דסי' ל"ד ורמינהו מצאו קשור בכיס ובארנקי ובטבעת כו' אפי' לז"מ פשר אמר אפי' ל"ק הא ר"א בן מהבאי הא רבנו דתנא אין מעידין על השומא כו' אמר רבא דכ"ע סי' דאורייתא הקא בשומא מצוי' בן גילו קמיפלגי כו' וא"ד אמר רבא דכ"ע סי' דרבנו והקא בשומא סי' מובהק קמיפלגי כו' והקשו בתוס' שם להך לישנא דקא' רבא דכ"ע סי' דרבנו ברייתא דמצאו קשור בכיס פמאן תוקמא.

והנלפענ"ל דהנה בתוס' שם לעיל מיני' הקשו מאי קושיא מהא דמצאו קשור בכיס דילמא הקא שאני דמפירו לגט או לפיס בט"ע כו' א"נ במצאו אחר ומפירו ע"י סי' זה שקשור בכיס ולהכי נקט פיס וארנקי עכ"ל ולכאורה עדיין קשה על המקשה גופי' מאי פרי' דילמא מיירי הברייתא פשמצאו בעצמו ומפיר הגט.

ונראה בכונת התוס' דהמקשה הוכיח זה מדנקט פיס וארנקי ואי מיירי שמצאו בעצמו הא די פשמפיר הגט בט"ע אמנם באמת לדברינו הנ"ל הא שפיר הי' יכול לאוקמי פשמפיר הגט בט"ע ורק פינו שלא שבעתו העין הא ל"ה רק ט"ע כל דהו וחיישינו לבודדמי ורק מפני הסי' שקשור בפיס דהוי סי' אמצעי פנ"ל וא"כ אף אי סי' ל"ד עכ"פ עי"ז סמכינן אט"ע כ"ד ול"ח שאומר בדרךמי.

אמנם באמת בש"ס חולין הנ"ל אמר רבא מריש הו"א סימנא עדיף מט"ע כו' השתא דשמעתניהו להני שמעתתא אמינא ט"ע עדיפא ומבואר בתוס' שם וביתר ביאור בחי' ה"ר"ן שם דרבא בלישנא בתרא ס"ל דסמכינן אט"ע כל דהו אף לגבי ד"נ ע"ש ובלישנא קמא הוי ס"ל לרבא דלא סמכינן אט"ע כל דהו וענובי"ק סי' ל"ט וא"כ לפי"ז י"ל דמעיקרא קאי הש"ס ביבמות שם לל"ב דרבא בחולין דסמכינן אט"ע כ"ד אף לגבי איסורי דאורי' התמורים וא"כ אי איתא דמיירי הך ברייתא דמצאו קשור במפירו לגט בטב"ע א"כ פיס וארנקי ל"ל הרי ט"ע דגט אף דלא שבעתו העין בכ"ז הרי גם על ט"ע כ"ד סמכינן אף בד"נ ומדנקט פיס וארנקי ע"כ מיירי שמצאו אחר וליכא רק הסי' שקשור בפיס וע"כ מוכח דסי' דאורי' ולכך קא' רבא התם מעיקרא דכ"ע סי' דאורי' ולא"ד ביבמות הנ"ל דקא' רבא דכ"ע סי' דרבנו הוא לפום מאי דס"ל לרבא בל"ק דחולין הנ"ל דלא סמכינן אט"ע כ"ד א"כ שפיר מיתוקמא הברייתא דמצאו קשור בשמצאו בעצמו ומפיר להגט בט"ע אפס דהט"ע בהגט הוי ט"ע כ"ד וחיישי' שאומר בדרךמי להכי מהני הסי' שקשור בפיס דאף דסי' ל"ד בכ"ז מועיל לענן זה דנסמך על עדות הט"ע בגט דלא נזחוש לבודדמי פנ"ל וא"ש הפל פמין חומר בס"ד: ואחר פל החזון הנה נסתייע שפיר סברתינו הנ"ל בשי' ר"ת פשהגוף שלם בלי פ"פ או בראה הטביעה ויש פ"פ לדין מהני ט"ע כ"ד בצירוף סימנים ול"ח שאומר בדרךמי והרי הב"ש בס"ק ס"ח כ' דט"ע בגוף האדם עדיף מט"ע בגט ע"ש וא"כ אם ט"ע בגט מהני בצירוף סי' שאינם מובהקים פנ"ל מכ"ש בט"ע באדם היכי שיש חשש בדרךמי בודאי מועיל בצירוף סי' שא"מ והנה יש להטעים הדברים ביותר לענין דינא עפמ"ש בתשו' גאונים בתראי סי' כ"ה דחשש בדרךמי

הוא רק מדרבנן ע"ש וכן העלה בס' שערי משפט סי' פ"ב והכי מוכח באמת מהא דקיי"ל בע"א במלחמה ול"א קברתיו אם ניסת לא תצא כמבואר בש"ע סעי' ל"ג וע"כ דחשש בדדמי דרבנן הוא וא"כ הלא כמה מרבנותא ו"ל העלו דלגבי איסורין דרבנן סמכינן אסי' דרבנן ורק לגבי איסור תורה לא סמכינן אסי' דרבנן כדקא' בב"מ כ"ז למאי נ"מ לאהדורי גט אשה בסימנין עתשו' פמ"א ח"ג סי' ב' ובתשו' פנ"י סי' ז' ח' ובס' אבן העזר שפסביב הש"ע הקטנים בסי' י"ז ובנובי"ק סי' כ"ט ומ"ג ה"ר לזה מד' תשו' הרא"ש פלל ב' סי' ט"ז ע"ש וא"כ לענין חשש בדדמי שהוא דרבנן מהני שפיר סי' דרבנן וייתנישב עפ"י"ז עוד באופן אחר קושני' התוס' דיבמות הנ"ל שהקשו להך לישנא דקא' רבא דכ"ע סי' דרבנן ההוא דמצא גט קשור כמאן תוקמא ונראה עפ"מ שנקדים לנישב קושני' הפנ"י בב"מ י"ח: שהקשה בהא דמוקיב אשי התם המשנה דמצא גיטי נשים כו' דדייקינין הא אמר תנו נותנין נאפלי' לזמן מרובה וכן הברייתא דמצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה נאפלי' לז"מ פגון דאמר נקב יש בצד אות פ' ודוקא נקב בצד אות פ' אבל נקב בעלמא לא והק' הפנ"י דהרי אפלי' אי סי' דרבנן הלא בתוס' ב"מ כ': פתבו דהא דחיישינן לשני יוב"ש אינו אלא מדרבנן משום לעז ולגבי דרבנן הא מהני סי' דרבנן ונראה דהנה לכאורה יש להבין האיה נוכח לומר דחששא דב' יוב"ש אינו רק דרבנן משום לעז הלא במתניתין גיטין כ"ז דקתני בה לזמן מרובה פסול משום חששא דב' יוב"ש קתני התם אם מכירו פשר וכ' בתוס' שם דמייירי דליכא עידי נפילה ולא עידי מציאה ומהימן פשהו בעצמו מצאו במגו דלא אבדתי וא"כ ליכא חשש לעז דלא ידע הבעל מהנפילה פלל ומה יערער וע"כ דחששא דב' יוב"ש אינו משום לעז רק מדינא דאורייתא פסול ובפרט בפסוגי' דב"מ שם דדייק ממתני' הא אמר תנו נותנין וכן ר"ז דדייק מהברייתא דמצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר נאפלי' לז"מ התם בנדאי ל"ש חשש לעז כמ"ש בס' מים עמוקים שם עפ"י"ד הש"ס גיטין ה' בעל עצמו שהביא גיטו אצ"ל בפ"נ ובפ"נ דטעמא מאי אמור רבנן כו' איהו מנקיט לי' בידי' וערעורי קא מערער וע"כ דחששא דב' יוב"ש הוא מדינא דאורייתא וע"כ דכונת התוס' דב"מ הנ"ל שכ' דאינו רק משום חשש לעז קאי על הא דפריה התם רב עמרם לרבה דקא' בהך גיטא דאשתכח בבי"ד דר"ה כו' דייחזיר דארף דבבי"ד הוי שפירות מצויות בכ"ז אפלי' בשפירות מצויות כשלא הוחזקו ב' יוב"ש לא חיישינן דלא כר"ה דס"ל דחיישינן והוחזתו דרבה הוא ממתני' דקתני פל מעשה ב"ד ה"ז יחזיר ופריה לי' רב עמרם דנהי דבכה"ג ליכא פסול דאורייתא פנין דלא הוחזקו אבל הא איכא חששא דלעז מדרבנן וכיון שפן מאי קמדמית ממונא לאיסורא דבמונא הא ליכא חשש לעז ורבה קא משני לי' שטרי חליצה ומיאונין תנו דהוא ג"כ איסור ומשמע דליכא חשש לעז בשפירות מצויות ולא הוחזקו ובחידושי פתבתי לבאר פירכתי ר"ע לרבה מאי קמדמית איסורא לממונא עפ"י"ד הרמב"ן ביבמות קט"ו שכ' דטעמא דרבא שם דס"ל דל"ח לתרי יצחק דכיון דהעדים שראו בו שמת העידו שהי' הולך מקורטבא לאספמיה הרי שראו אותו בקורטבא וכיון שפן אמרינן פאן נמצא פאן הי' ותולין שזה הנמצא שראו אותו עכשיו בקורטבא הוא הידוע שהי' דר בעיר קורטבא ול"ח שפא מקום אחר פא לכאן ואותו יצחק שפאן הולך לו למקום אחר ע"ש ובנימוקי שם הקשה ע"ז דהתם קיי"ל פרבא ואם הוא מטעם כנכ"ה הרי עיקר דין זה הוא בפ' המדיר והתם לא קיי"ל פרבא דס"ל כנכ"ה אלא פרב אשי דלא

ס"ל כנכ"ה ותי' ד'דוקא גפי א'סור סמכינן אכנכ"ה ולא בממון ע"ש ובתשו' נובי"ק סי' ל"ו רצה לומר דס' הנימוק"י הוא דרבק לענין להוציא ממון ל"א כנכ"ה אמנם בש"ש שמעתא ז' פי"ז הוכיח מסוגיא דהמדרש שם דלגבי ממון אפי' להחזיק ל"א כנכ"ה ע"ש והנה בחי' הרשב"א גיטין כ' דלז"מ דחיישי' בשירות מצויות היינו דחיישי' שמה משירות הראשונות נפל פנין דאמרי' כנכ"ה עוד קודם שאבד זה הגט שם ולפי"ז זהו דפריה ר"ע לרבה מהא דפשיט מהה דכל מעב"ד ה"ז יחזיר דל"ח בשירות מצויות מאי קמדתית א'סורא לממונא דבממון פנין דל"א כנכ"ה א'זלינן בתר בתרא ואמרינן שנהו הגט שאבד זה משא"כ בא'סורא שפיר חיישינן מטעם כנכ"ה] וכיון שפן י"ל דאנן דפסקינן דבשירות מצויות ג"כ לא יחזיר הוא מדרבנן משום חשש לעזו והא דכל מעב"ד יחזיר מוקמינן דאשתכח חוץ לב"ד כדא' התם בסוגיא ותתיישב לפי"ז קוש'י' הב"ש על הרמ"א סוסי' קל"ב שכ' דאם נזכר שם העיר בגט אין לחוש לשירות מצויות דא"כ היכי מוכיח בסוגיא' שם דרבה בעי תרתי מדקא' בההוא גיטא דאשתכח בב"ד דר"ה דכתיב בי' בשוירי מתא דעל רכיס נהרא ד'יחזיר הרי התם נזכר שם העיר בגט וי"ל עכמ"ש הרמ"א בח"מ סי' מ"ט ס"ז לענין ב' יוב"ש שאין מוציאין שט"ח זע"ז דאם נכתב בשטר שם העיר של יוסף ב"ש א' לא גרע מסי' ע"ש וי"ל דנהי דסי' מוכהק ל"ה משום חשש שני שוירי אב"ל עכ"פ סימן אמצעי הוי ובממונא מהני ג"כ סי' אמצעי כמ"ש ברמב"ם פ"ז מנחלות ה"ג ע"ש וניכ"מ פי"ג מגירושין.

ולפי"ז י"ל דלהכי פסקינן דמהני בשירות מצויות ולא הוה חזקו פתיבת שם העיר בגט דנהי דיש חשש שני שוירי אב"ל הא פתיבת שם העיר הוי כסי' אמצעי עכ"פ וכיון דשירות מצויות ולא הוה חזקו ל"ה רק דרבנן מהני גם סי' אמצעי אמנם זהו תינח למאי דפסקינן דש"מ ולא הוה חזקו ל"ה רק דרבנן משא"כ התם הא כב"ר הוכחנו דע"כ קאי לענין שיפסל מדאורי' דחששא דלעזו הא ליכא ע"כ התם פנין דהבעל אמר תנו וכנ"ל וא"כ לגבי דאורי' הא ל"מ סי' אמצעי ול"מ ג"כ פתיבת שם העיר.

ויתכן ליישב עפי"ז מה דקשה לכאורה בדברי התוס' ב"מ שם ד"ה הא אמר תנו נותנין כו' אב"ל אם לא נמלך מתחלה מלגרשה וגירשה מחזירין לה הגט לרא' אפי' אינו שלה וקשה הא אפי' בכה"ג ל"ה לן להחזיר דילמא זה הגט זמנו קודם לזה הגט שנתגרשה בו ותטרוף מלקוחות שלא פדין וכקוש'י' הגליון שם וי"ל דלענין זה שפיר מיתוקמא בשירות מצויות ורק שנכתב שם העיר בהגט דלגבי ממון הא ל"מ סי' אמצעי פנ"ל וכיון שפן מיושב שפיר קוש'י' הפנ"י הנ"ל דר"א דמוקי התם כגון דקא' נקב בצד אות פ' ע"כ בעי לאוקמי המשנה אפי' בהחזקו וש"מ דלא כרבה ור"ז שם וא"כ בכה"ג הא איכא חשש דאורי' פנ"ל ושפיר בעי סי' מוכהק דלגבי דאורי' הא ל"מ סי' אמצעי אי סי' דרבנן וממילא מיושב נמי לפי"ז דברי התוס' שם שהקשו דילמא לכו' בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה משום דבעל שאמר גירשתי את אשתי נאמן מכאן ולהבא משום דבידו לגרשה ותי' דכיון דלמפרע א"נ גם להבא א"נ ולכאורה מנ"ל להתוס' דשיטת הגמ' א'זיל קא' אליבא דמ"ד ב"ב קל"ד דל"א בתר גופא פ"ד דילמא אמרי' פ"ד ובאמת נאמן מכאן ולהבא אפס דפירכת ר"ז היא דהיל"ל דלא יחזיר לה הגט לז"מ משום דבגט הזמן נכתב מקודם ותטרוף מלקוחות למפרע מהזמן שנכתב ולמפרע הא א"נ ולהאמור נכון דהוכחת התוס' הוא מדמשני ר"א דמירי בסי' מוכהק דוקא ואי מצד הגירושין גופייהו הא אין

חַשׁוּשׁ דְּבַעַל שְׁאֵמֵר גִּירְשָׁתִי אֶת אִשְׁתִּי נֶאֱמַן וּא"צ הַסִּי רַק לְעַנְיָן חַשׁוּשׁ טְרִיפֵת לְקוּחוֹת
שֶׁלֹּא פִדְיָן וּבְמִמוֹנָא הָא מְהֵי גַם סִי אֲמַצְעֵי פִנ"ל וּמַעֲתָה מִיְנִישָׁב ע"נ קוֹשְׁיָי הַתּוֹס' דִּיבְמוֹת
הַנְּ"ל דְּהָרִי רְבָא ס"ל בִּיבְמוֹת קט"ז: גִּבֵּי שְׁטָרֵי דְחָבֵי בַר נִנְאִי דְאֲגָבֵי בְּהוּ רַבָּה זוּזֵי דְאָרְף
בְּהוֹחֲזָקוֹ וּש"מ ל"ח בְּמִמוֹנָא וְיִלְפִי אִיסוּרָא דְלֹא הוֹחֲזָק מִמִּמוֹנָא דְהוֹחֲזָק כּמ"ש בְּתוֹס'
שָׁם וּלְפִי"ז עַכְצ"ל דְּרָבָא ס"ל דְּאִפִּי בְּהוֹחֲזָקוֹ וּש"מ לָאוּ מְדִינָא פְּסוּל רַק מְשׁוּם חַשׁוּשׁ
לְעוֹ דְּאִי הָוֵי פְּסוּל מְדִינָא הָא לִיכָא לְחַלְקָא בֵּין אִיסוּרָא לְמִמוֹנָא כּס' הַתּוֹס' בּב"מ הַנְּ"ל וְכֵן
הוֹכִיחַ בְּאֵמַת הַפִּנ"י בְּחֵי לְגִיטִין כ"ז ע"ש וְכִינּוֹן דַּס"ל דְּבָכָל עַנְיָן לִיכָא רַק חַשׁוּשׁ דְּרַבְּנָן
שְׁפִיר מִתּוֹקְמָא אֲלִיבֵי' הֵהוּא דְמַצָּא גִט קָשׁוּר דְלִגְבֵּי חַשׁוּשָׁא דְרַבְּנָן הָא מוֹעִיל שְׁפִיר סִי
דְרַבְּנָן וּמִיְנִישָׁב קוֹשְׁיָי הַתּוֹס' ע"נ וְדוּק: וּמַעֲתָה נָשׁוּב לַנ"ד לְעַנְיָן דִּינָא אִם לֹא הִי חַשׁוּשָׁא
דְנִתְפַח הִי מְקוּם לְצַדָּד לְהַקְלָא גַם בְּאִשְׁתְּהִי לְהַד טַעְמָא שְׁכ' הַב"ש בַּסְק"צ דְלִקְרָא ל"מ
בְּאִשְׁתְּהִי טב"ע מְשׁוּם שְׁאִפִּי מִי שֶׁלֹּא רָאָה הַטְּבִיעָה אוֹמֵר קֶצֶת בְּדַדְמֵי ע"ש א"כ בְּצִירוּף
סִי שְׁאִינּוּ מוֹבְהָק שְׁפִיר מוֹעִיל פִּנ"ל אֲמָנָם לְאִידָה טַעְמָא שְׁל הַב"ש שָׁם מְשׁוּם
שְׁכָשְׁמִשְׁתְּהִי א"י לְהַפִּירוֹ א"א לְהַקְלָא בַּנ"ד רַק בְּלֹא אִשְׁתְּהִי דְבְּאִשְׁתְּהִי פִינּוֹן שֶׁא"י לְהַפִּירוֹ
בַּפ"פ הָא הָוֵי מְדִאוּרֵי' לְשִׁינּוּיָא בְּתָרָא בְּכּוֹרוֹת מ"ו: דְקֹא יִפִּיר לְחוּד וְהַפְּרַת פְּנִים לְחוּד
דְאִי לִיכָא הַפְּרַת פ"פ מְדִאוּרֵי' ל"ה הַפְּרָה וּבְאֵמַת לְפַעֲנ"ד מוֹכַח הָכִי מְעוֹבְדָא דב' ת"ח
שְׁטַבְעוּ בִיבְמוֹת קט"ו הַנְּ"ל דְמוֹקְמִינּוּ הֵתָם פְּגוֹן דְקֹאמְרֵי אִסְקִינְהוּ קִמּוֹן וְחֻזְנְהוּ לְאַלְתֵּר
וּקֹאמְרֵי סִימְנִים וְכ' בְּתוֹס' שָׁם דְלִקְרָא קֹא' לְאַלְתֵּר דְאִי שְׁהוּ לְאַחַר שְׁעָלוּ מִן הַמִּים מִתְּפָחֵי
ע"ש וּא"כ אִינִימָא דְהַטְעַם דְבְּאִשְׁתְּהִי א"י לְהַעֲיִד מְשׁוּם דְקֹא' קֶצֶת בְּדַדְמֵי א"כ הֵתָם
דְקֹאמְרֵי סִימְנִים הו"ל לְמִיְשָׁרֵי אִפִּי בְּשִׁהָה פִּנ"ל וְע"כ פְּהַטְעַם הַב' שְׁל הַב"ש שֶׁא"י
לְהַפִּירוֹ בַּפ"פ לְאַחַר שְׁנִישְׁתְּהִי וּל"מ מְדִאוּרֵי' וּל"מ הַצִּירוּף דַּסִּי אֲמַצְעֵיִים וְהָכִי מוֹכַח
בְּאֵמַת מַמ"ש הַרְמ"א בַּסְכ"ו בְּסַפְקָא אִם נִשְׁתְּהִי אִם לֹא אֲזִלִּינּוּ לְחוּמְרָא וְאִי אִיתָא דְהַטְעַם
מְשׁוּם בְּדַדְמֵי הָרִי ל"ה רַק מְדַרְבְּנָן וְהו"ל לְמִיזִל לְקוֹלָא א"ו דְהַטְעַם הוּא מְשׁוּם דַּא"א
לְהַפִּירוֹ אַח"כ וְהוּי מְדִאוּרֵי' וְאֲזִלִּינּוּ בַּסְפָּקוֹ לְהַחְמִיר וְגַם הָרִי קִי"ל דְבְּאִשְׁתְּהִי ל"מ אִפִּי
רָאָהוּ ב' עֲדִים וְכַמ"ש בְּתוֹשׁוֹ הַמִּיְחֻסוֹת לְהַרְמִיב"ן סִי קכ"ח וְעוֹנֹבֵי"ק סִי כ"ח וְאִי אִיתָא
דְהַטְעַם הוּא מְשׁוּם בְּדַדְמֵי הָרִי הַסְפִּימוּ רוּה"פ דַּב"ב עֲדִים ל"ש בְּדַדְמֵי וְהו"ל לְמִיְשָׁרֵי גַם
בְּאִשְׁתְּהִי וְע"כ דְהַטְעַם מְשׁוּם דַּא"א לְהַפִּירוֹ וּא"כ ל"מ גַּם בְּצִירוּף סִי אֲמַצְעֵיִים.

וְהִנֵּה אִם בְּאֵמַת הִי הַמַּעֲשֶׂה בַּנ"ד דְחֻזְיָן בְּשַׁעֲתֵי' תִּיקְרָף מִשְׁהוֹעֲלָה מִן הַמִּים יֵשׁ לְצַדָּד
לְהַקְלָא בַּנ"ד גַּם בְּלַעֲדֵי דְבְּרִינוּ הַנְּ"ל דְאָרְף שְׁיַדַּע מִהַטְּבִיעָה וְאִיכָא חַשׁוּשׁ בְּדַדְמֵי בַּכ"ז יַעֲן
שְׁאֵמֵר גִּיטָה שְׁל הָאִשָּׁה אִידָה הָאָב אִיטָה גִיט דְעַרְקֵעֵנְט וְהַגִּיד שְׁבִהַחוּטָם ל"ה שׁוּם פְּצַע
וְחַבּוּרָה וְלֹא נִתְפַח וְעִיקָר הַפְּרָה דַּפ"פ הוּא בְּתַמוּנַת הַחוּטָם כּמ"ש בְּתוֹס' בְּכּוֹרוֹת וִיבְמוֹת
בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלָמִי הַפְּרַת פְּנִיטָה עֲנָתָה בָּם זֶה הַחוּטָם וְע' שְׁבַת קנ"א: דַּרְז"ל עַד אֲשֶׁר לֹא
תִּחְשַׁף הַשְּׂמֶשׁ וְהָאוֹר זֶה פְּדַחַת וְהַחוּטָם וּפְרַש"י זֶה פְּדַחַת הַמַּצָּח שֶׁהוּא חָלָק וּמַצְהִיר יוֹתֵר
מִכָּל הַפְּרָצוּף.

זֶה חוּטָם שֶׁהוּא תָּאֵר פְּנֵי אָדָם עַכ"ל וְהֵלֵא כ' בְּרַמ"א סַע"י נ' לְעַנְיָן ע"א בְּמִלְחָמָה דְקִי"ל
דְּבַעֲיָן שְׁיִאמֵר קְבָרְתִּי דַּא"ל"ה חֲזִינְשִׁינּוּ דְאוֹמֵר בְּדַדְמֵי וְאִפ"ה פְּשָׁאוֹמֵר מֵת וְרִאִיתִיו
אַח"כ וְהַפְּרַתִּי הֵיטֵב בַּטב"ע נֶאֱמַן וְנִהֵי דַּח"מ וּב"ש שָׁם חוֹלְקִין עָלָיו בְּזֶה מ"מ בְּנִטְבַּע
אַף הַמְחַמִּירִין בְּיַדַּע מִהַטְּבִיעָה יוֹדוּ דָּאִם אָמֵר הַפְּרַתִּי הֵיטֵב בַּט"ע דַּל"ח לְבַדְּדַמֵי וְכ"נ
מִלְשׁוֹן תְּשׁוּ' הַר"ן סִי ג' וְעַתְשׁוּ' צ"צ סִי ק"א וְגִדּוּלָה מְזוּ כ' בַּמַּהֲרֵי"ט ח"ב סוּסִי' ל"ג

דאם אומר העד שדקדק היטב והפירו ל"ש בדרךמי ומהני אפי' לא חזיו' בשעת' ע"ש ועכ"פ בחזיו' בשעת' רק שינדע מהטביעה בנדאי ל"ש בדרךמי היכי שאומר הכרתיו היטב וכ"נ מלשון הרי"ף ו"ל פ' האשה שהלכה דמביא שם עובדא דדיגלת דאנסבה רבה לאשת הנטבע אפומ' דשושבינא אף דמים פמלחמה וחישינו לדרךמי וכ' שם דמירי דאמר אסקוה לקמאי וחיזית' לאלתר ואשתמודענא לי' דאיהו פ' והלשון אשתמודענא הוא שפפירו היטב דל"ש בדרךמי גם הרי כפי המבואר בהגב"ע גם העדים האחרים הפירוהו בזקנו ושה' ראשו קרח א"כ הא בב' עדים לא חישינו לדרךמי כמ"ש הרא"ש פ' האשה שלום סי' ב' ג' ובתשו' מהר"י בן לב והמבי"ט.

מבואר דגם בפסולין הדין כן ע' בק"ע סי' י' ורל"א דאין פח הדמיון גדול כ"כ לטעות בשנים ועב"ש ס"ק קי"ג ואף דהרי"ף חושש גם בב' עדים לדרךמי פבר חלקו עליו פל הפוסקים והעלו דבב' עדים ל"ח לדרךמי: אמנם אחר התקנות על שורש הדין לאמתו קשה מאד להעמיד יסוד על העדות של הטב"ע אפי' אי הי' ברור לנו דחזיוהו בשעת' ולא אשתהי לאחר שהועלה מן המים אם מפני שהי' נתפח ובמהרה"ש וק"ע והב"ח מבואר דאף בלא אשתהי ל"מ היכי שנתפח דלא כהלח"מ ודעמ' שהבאנו למעלה ושכן נראה באמת מסתימת לשון הש"ס והפוסקים דנוקא על הסתם קאמרינו אישתהי מתפח תפח אף שאינו נזכר אבל כשנזכר שתפח הרי חזינו דאשתני וכ"נ להדיא מדברי הרמב"ן בחי' יבמות שם שכ' ונ"ל דחזיוהו בשעת' לאלתר מיד עד שלא יתחיל לתפוח פלל ע"ש הרי דמשהתחיל לתפוח לא מיקרי חזיו' בשעת' ואם לפ"מ שזכר במכתבו שהי' נפצע מאד הרי קי"ל מ"א מרזי מנה ומשתנה ואף דמכה שנעשה אחר מותו ל"א בי' מ"א מרזי מכה פמבואר בחמ"ח סק"נ ובב"ש ס"ק פ"א בכ"ז מי יודע אם לא נעשו הפצעים קודם שמת וע"כ א"א לסמוך בנ"ד על ההפכה של הטב"ע פלל: מעתה נחפשה דרכי ההיתר ונחקורה בענין הכרת סימני הגוף והבגדים והנה אי נתפוש דהסימנים שבגופו היינו השתנות החוטם מהרגילות והקרוחה שבראשו הנה סימנים אמצעיים ובתשו' רח"כ חאה"ע סי' ל' מבואר דקרוחה בראשו הוי סי' אמצעי ובכלים יש סי' מובהקים היינו מה שהגידו הסנדלר והטשילעניק מהלאטע על שני השטיוועל מהטילעדרוי ולמעלה וכן הלאטקאלי שלמטה על התפירה דכיון שצמצמו המקום הוי דומיא דנקב בצד אות פ' דהוי ס"מ א"כ לפי"ד המהר"ל מפראג שהובא בב"ש ס"ק ס"ט היכי דאיפא סי' אמצעי בגופו וס"מ בכליו מהני מכח ממ"נ דאי סי' דאורי' הא מהני הסי' אמצעי שבגופו ואי סי' דרבנן הא להו לישנא דביבמות ק"כ דסי' דרבנן ל"ח לשאלה פיו דאין לנו הכרח לזה ממתני' ע"ש והנה בב"ש שם כ' דהרי גם לפי אוקימתא דסי' דאורייתא אין הכרח לזה דהרי לתי' א' מירי מתני' בחינורי וסומקי וג"כ אין לנו הכרח לומר דחישינו לשאלה ובכ"ז חישינו לשאלה א"כ גם לאוקימתא דסי' דרבנן ג"כ חישינו לשאלה אמנם הביא שם בשם המהר"ל מפראג דע"כ למאי דאמרי' סימנין דרבנן אין חוששין לשאלה דאי אמרת דחישינו לשאלה א"כ ט"ע דכלי ל"מ ואכ"ק למה קתני במתני' אעפ"י שיש סי' בפלי ל"מ תיפוק לי' דאפי' ט"ע שהוא דאורי' ג"כ ל"מ ולמה תני במתני' סי' שהם דרבנן ומה שתי' הב"ש דנ"מ בכלים דלא מושלי הוא דחוק ולפענ"ד דהנה בתשו' מהריב"ל ח"א פלל א' סי' ח' פ"י הא דקתני במתני' אעפ"י שיש סימנין בגופו ובכליו היינו אף שיש

בְּשִׁינָהּ סִימָנִים בְּגוּפוֹ וְגַם בְּכָלֵי דְסִימָנֵי הַגּוּף עִם סִימָנֵי הַכְּלִים לֹא מִצְטָרְפִי עַל בַּה"ט
סִי י"ז ס"ק ע"ה.

וְהִנֵּה בְתִשּׁוֹ ח"צ סִי קל"ד כ' דְלִמְאֵי דְקֵא' בַב"ב קע"ב: דְלִנְפִילָה דְיַחֲדִיד לֹא חִיָּשִׁינָהּ ה"ה
גְּבִי חֲשֵׁשׁ שְׂאֵלָה אִם יֵשׁ סִי אֲמָצְעֵי בְּגוּף וס"מ או ט"ע בְּכָלֵי ל"ח שְׂהַשְׂאֵיל הַכְּלִי לְמִי
שְׂיֵשׁ לוֹ ג"כ סִי פְּזָה דְהוּי שְׂאֵלָה דְיַחֲדִיד וּל"ח וּכ"כ בַּפְּנִי גִיטִין ס"ד וּבְתִשּׁוֹ ב"ח סִי
פ"א וּבְתִשּׁוֹ ג"ב סוּסִי ב'.

[וַיֵּשׁ לְהַסְבִּיר הַעֲנִין עַפ"מ שְׁנִתְקַשְׁהָ בְתִשּׁוֹ נוּב"י בְּחֲשֵׁשׂא דְשְׂאֵלָה נִימָא חֲזָקָה כ"מ
שְׁנִמְצָא ת"י הָאָדָם הוּא שְׁלוֹ וְתִי דְכַנְגָד זֶה אִיכָא חֲזָקָת א"א וי"ל דְהִיכִי דְאִיכָא לְצְרוּפִי
עוּד סְבָרָא דְשְׂאֵלָה דְיַחֲדִיד לְהַרְחִיק הַחֲשֵׁשׂא דְשְׂאֵלָה שׁוּב אֲמָרִינָן דְאֵלִים הַחֲזָקָה דְכ"מ
שְׁנִמְצָא ת"י הָאָדָם הוּא שְׁלוֹ שְׁלֹא לְחֻוּשׁ לְשְׂאֵלָה אִף דְאִיכָא חֲזָקָת א"א וְשַׁעֲפִיז"נ לְיִישָׁב
מֵה שְׁנִתְקַשְׁהָ בְתִשּׁוֹ ח"צ שָׁם עַל סְבָרְתוֹ הַנְּ"ל מַב"מ כ"ז: דְפָרִיף וְאִיס"ד חִיָּשִׁינָהּ
לְשְׂאֵלָה כִּי מְצָאוּ קָשׁוּר בְּכִיס אֲמָאֵי פֶשֶׁר נִיחֻוּשׁ לְשְׂאֵלָה וְלִסְבָּרְתוֹ הָרִי לְשְׂאֵלָה כַּה"ג
שְׂיֵהִי שְׁמוֹת הַשְׂוֹאֵל וְהַמְשָׂאֵל שְׁוִין הָא ל"ח וְלְדַבְרִינוּ נִיחָא דְכִינּוּן דְהִתָּם הָא לִיכָא הַחֲזָקָה
דְכ"מ שְׁנִמְצָא ת"י הוּא שְׁלוֹ שׁוּב חִיָּשִׁינָהּ אִף לְשְׂאֵלָה דְיַחֲדִיד] וּלְפִי"ז לְהַךְ אוֹקִימָתָא דְסִי
דְאוּרִינִי ע"כ מִיָּרִי הַמְתַּנִּי דְסִי בְּגוּפוֹ בְּסִי גְרוּעִים דְשְׂכִיחֵי לְכָף אִף בְּס"מ או ט"ע בְּכָלֵי
חִיָּשִׁינָהּ לְשְׂאֵלָה וּל"ה שְׂאֵלָה דְיַחֲדִיד כִּינּוּן דְסִי גְרוּעִים שְׂכִיחֵי הַרְבֵּה מִשָּׂא"כ לְהַךְ
אוֹקִימָתָא דְסִי דְרַבְּנָן הֲלֵא מִיָּרִי הָא דְסִי בְּגוּפוֹ בְּסִי אֲמָצְעִיִים וְא"כ א"א לֹא מְרַבֵּי דְאִפִּי
כְּשִׂישׁ ס"מ או ט"ע בְּכָלֵי חִיָּשִׁינָהּ לְשְׂאֵלָה דְא"כ הוּי שְׂאֵלָה דְיַחֲדִיד וּל"ח וְע"כ הִסִּי דְכָלֵי
הוּא ג"כ סִי אֲמָצְעֵי וּל"מ מִשׁוּם דְסִי דְרַבְּנָן הוּא וְא"כ שְׁפִיר י"ל דְגַם לְאוֹקִימָתָא דְסִי
דְרַבְּנָן חִיָּשִׁינָהּ לְשְׂאֵלָה בְּס"מ או ט"ע בְּכָלֵי בְּלַבַּד דְלֹא פְּמַהֲרָ לְמַפְרָאָג.

אֲמָנָם יְהִי אִיף שְׂיֵהִי נְשַׁמַּע עַכ"פ דְאִי אִיכָא סִי אֲמָצְעֵי בְּגוּפוֹ בְּצִירוּף ס"מ או ט"ע בְּכָלֵי
ל"ח לְשְׂאֵלָה מִשׁוּם שְׂהוּא שְׂאֵלָה דְיַחֲדִיד וְא"כ בַּנ"ד דְאִיכָא ס"א בְּגוּפוֹ וְגַם ס"מ וְט"ע
בְּבִגְדָיו בְּוֹדָאֵי ל"ח לְשְׂאֵלָה וּבְפָרְט לְפַמ"ש בְּתִשּׁוֹ שְׁכּוּת יַעֲקֹב ח"ב סִי קי"ג דְמַנְעֵלִים
עַל הַדְרָף הוּא מְכָלִים דְלֹא מוֹשְׁלֵי אִינְשֵׁי שְׁמַתְקַלְקֵלִים מְאֹד א"כ אִף לְד' הַחֲזוּלְקִים עַל
הַח"צ וְס"ל דְגַם לְשְׂאֵלָה דְיַחֲדִיד חִיָּשִׁינָהּ דְבַשְׂלֵמָא לְנִפְיָה דְיַחֲדִיד ל"ח כִּינּוּן דְנִפְיָה מִצ"ע
לֹא שְׂכִיחַ וְדִי אִם אָנוּ חוֹשְׁשִׁין לְנִפְיָה דְרַבִּים אֲבָל שְׂאֵלָה מֵאֵן יֵימַר לָן דְמִצ"ע לֹא שְׂכִיחַ
וּבְאֲמַת מוֹכַח הָכִי מַד' הַש"ס יְבָמוֹת קט"ז דְקֵא' לְמֵאֵי נִיחֻוּשׁ לֵה אִי לְנִפְיָה מִיְזוּהָר זְהִיר
וּפִי הַתּוֹס' דְהוּי נִפְיָה דְיַחֲדִיד אִי לְפִיִּקְדוֹן כִּינּוּן דְהוּי שְׁמִי פְּשָׁמִי לֹא מְפָקִיד גְּבִי הָרִי דְאִי
לֹא הוּא טַעֲמָא הוּי חִיָּשִׁי אִף לְפִיִּקְדוֹן דְיַחֲדִיד וְה"ה לְשְׂאֵלָה דְיַחֲדִיד כִּינּוּן דְמִצ"ע שְׂכִיחֵי וְע'
בְּס' בֵּית מְאִיר בְּזָה אֲמָנָם בַּנ"ד הָא שְׂאֵלָת הַמְנַעֲלִים מִצ"ע לֹא שְׂכִיחַ כְּנ"ל גַּם הָרִי יְדוּעַ
מ"ש הַמְהַרִּי"ט הוּבָא בְּק"ע סִי שְׁפ"ב דְלְשְׂאֵלָת כָּל בְּגָדָיו ל"ח דְלֹא שְׂכִיחַ וּבַנ"ד דְהַפִּירוּ
הַזְשָׁקְעֻטִיל וְהַהוּזִין וְהַשְׁטִיוּעֵל הוּי שְׂאֵלָת כָּל בְּגָדָיו דְלֹא שְׂכִיחַ לְהַשְׂאֵיל וּבַכַּה"ג כ"ע
מוֹדוֹ דְל"ח לְשְׂאֵלָה דְיַחֲדִיד כִּינּוּן דְהַשְׂאֵלָה מִצ"ע לֹא שְׂכִיחַ הוּ"ל כְּנִפְיָה דְיַחֲדִיד דְל"ח
וּמִיְנֻשָׁב לְפִי"ז מֵה שְׂהַקְשָׁה הַב"ש שָׁם דְבָרֵי הַש"ע אֶהְדְּדִי דְבָסִי י"ז פְּסָקִינָן דְחִיָּשִׁי
לְשְׂאֵלָה אִפִּי בְּכָלִים דְלֹא מוֹשְׁלֵי וּבָסִי קל"ב גְּבִי גַט מְחַלְק דְבְּכָלִים דְלֹא מוֹשְׁלֵי ל"ח
לְשְׂאֵלָה וְלְהָאִמּוֹר נְכוּן דְגְּבִי גַט הוּי שְׂאֵלָה דְיַחֲדִיד שְׂשָׁמוֹת הַשְׂוֹאֵל וְהַמְשָׂאֵיל שְׁוִין לְכָף
הִיכִי דְהַשְׂאֵלָה מִצ"ע לֹא שְׂכִיחַ כְּגוֹן בְּכָלִים דְלֹא מוֹשְׁלֵי ל"ח לְשְׂאֵלָה מִשָּׂא"כ בְּסִי י"ז

דְּהוּי שְׂאֵלָה דְּרַבִּים לְכַף חֵינְשִׁי אִפִּי בְּכָלִים דְּלֵא מוֹשְׁלִי: אִיבְרָא דְּבַחֲמ"ח ס"ק מ"ב כ' דְּלֵאוּ דְּוָקָא לְשְׂאֵלָה אֱלָא ה"ה לְמַכִּירָה וְאַבְיָדָה חֵינְשִׁינּוּ וְא"כ בְּשְׂלָמָא לְאַבְיָדָה אִין לְחוּשׁ פִּינּוּ דְּלִנְפִילָה דִּיחִיד הָא ל"ח אָבָל מְכִירָה אֶפְשֵׁר דְּשְׂכִיח.

אָמְנָם בְּאַמְתּ בְּגוּף חֵשְׁשָׁא דְּשְׂאֵלָה הֵעִירוּ הַמְּפֹרְשִׁים ז"ל דְּאַמְאִי לֹא נִימָא דְּאוּקְמִי בְּחִזְקָת מָרָא קְמָא לְד' הָרָא"ש וְהַטּוֹר בַּח"מ ס' רכ"ג דְּגַם בְּשְׂמָא וְשְׂמָא מוּקְמִינּוּ בְּחִזְקָת מ"ק ע' בַּב"ח שְׂמָא אִין בְּשְׂאֵלָה הָוִי בְּאַמְתּ לְעוֹלָם בְּחִזְקָת בְּעָלִים הָרָאשׁוֹנִים כַּמ"ש בְּתוֹס' חוֹלִין נ"א.

לְעֵנָן כַּנְכ"ה אָמְנָם גְּבִי חֵשֶׁשׁ דְּמַכִּירָה הָא שְׁפִיר שְׁיִיף לְאוּקְמִי בְּחִזְקָת מ"ק אָמְנָם הִיכִי דְּאִינוּ נִיפְרָר רַק ע"י סִימְנִים וְאַפִּי בְּסִימָן מוּבְהָק הָא כ' הַש"ף בַּח"מ ס' רצ"ז דַּמ"מ אַתְרֵמוּי אַתְרֵמִי דְּכֹוֹתִי ע"ש וְעִי בַּפְנִי בְּהַשְׁמָטָה לְמַס' ב"מ בַּכַּה"ג נְרָאָה דְּהוּי חִזְקָה זֹו חִזְקָה שְׂאִינָה מְבֹרְרָת דְּוָמִיָּא דַּכ' בְּתוֹס' חוֹלִין י"א גְּבִי גְּבִינּוֹת שְׁנַעְשׂוּ מְבַהֲמָה שְׁנַמְצָאֵת טְרִיפָה וְהִיא בַּת יב"ח דְּהוּי חִזְקָה כ' חִזְקָה שְׂלֵא נְתַבְרָרָה שְׁעָה א' אָף דְּבֹדָאִי לֹא נוֹלְדָה טְרִיפָה מְדַחֲתָה יב"ח וְטְרִיפָה א"ח יב"ח בַּכ"ז הָא לֹא נְתַבְרָרָה הַשְׁעָה שְׁהִיָּתָה כְּשֶׁרָה בְּוָדָאִי וְעַתְשׁוּ מַהֲרִי"ט ח"א ס' ל"ז.

וְה"ה הָכָא אָף דְּאִיכָא ס"מ וְעַל הָרוּב אִינוּ מְתַרְמִי עוֹד בְּסִי פְּזָה בַּכ"ז לֹא נְתַבְרָרָה הַשְׁעָה שְׁהִי הַבְּגָד וְדָאִי שְׁלוֹ וְאִין לְאוּקְמִי בַּכַּה"ג אַחְזָקָת מ"ק וְלִפִּי"ז נְרָאָה דְּהִיכִי דְּנִיפְרָר הַכְּלִי בַּטְב"ע בְּוָדָאִי ל"ח לְמַכִּירָה דְּהָרִי גַם בְּשְׂאֵלָה מְצַדָּד הַפְנִי"י בַּב"מ דְּלֵא נִיחּוּשׁ בַּט"ע לְשְׂאֵלָה ע' בְּפִתְיָחַתוּ לְס' נְזִיקִין וְכ"ה בְּנוֹבִי"ק ס' מ"א בְּשֵׁם הַג' מְהַר"ם בְּרַבִּי אָפְס דְּהַנוּב"י שְׂמָ דְּחָה דְּבָרִיו ע"ש אָמְנָם לְחוּשׁ לְמַכִּירָה בְּוָדָאִי אִין חוֹשְׁשִׁין מְטַעַם דְּאוּקְמִי בְּחִזְקָת מ"ק דְּהִיכִי דְּאִיכָא עֲדִים שְׁמַפִּירִין בַּט"ע שְׁזָה פְּלִי שְׁל זֶה הָוִי שְׁפִיר חִזְקָה מְבֹרְרָת וְעִי"ב כִּי"ב בַּמַּהֲרִי"ט ח"א ס' ט' מ"ש בַּד' הַש"ס פְּתוּבּוֹת ק"ט: גְּבִי עֲשָׂאָה סִימָן לְאַחַר לְחַלֵּק בֵּין סִי לְעֲדִים.

וּמְתִינְשׁ בְּזָה מַה שְׁהַקְשׁוּ עַל הַחֲמ"ח מְהָא דַּא' בַּגַּמ' חֲמוֹר בְּסִימְנֵי אָנְכָף הִיכִי מְהַדְרִינּוּ נִיחּוּשׁ לְשְׂאֵלָה וּמְשַׁנֵּי אָנְכָף לֹא מוֹשְׁלִי אִינְשִׁי וְלִד' הַח"מ אַפְתִּי נִיחּוּשׁ לְמַכִּירָה וְלִהְיָאֵמּוֹר יְהִי נְכוּן דְּהָרִי בְּאַמְתּ קֹשָׁה אַמְאִי לֹא מוּקִי בְּעִידֵי אָנְכָף הִינּוּ בַּטְב"ע כְּדַמוּקִי הֶתֶם לְמ"ד ס' דְּרַבְּנָן וְכַדְהַקְשָׁה בְּאַמְתּ בְּנוּב"י שְׂמָ עַל הַמְהַר"ם בְּרַבִּי וְהוֹכִיחַ שְׂמָ מְפָח זֶה דְּגַם בַּט"ע חֵינְשִׁינּוּ לְשְׂאֵלָה וְא"כ מְמִילָא ל"ק דְּנִיחּוּשׁ לְמַכִּירָה דַּע"ז שְׁפִיר מְצִינּוּ לְשׁוֹנֵי בְּעִידֵי אָנְכָף וְלִיכָא חֵשֶׁשׁ מְכִירָה דְּמוּקְמִינּוּ בְּחִזְקָת מ"ק וּמְמִילָא אַנְדָּא לִפִּי"ז קוֹשְׁנִי בְּעַל יַד יוֹסֵף בַּב"מ כ"ז: שְׁהַקְשָׁה עַל הַח"מ הַנ"ל מְהָא דַּא' ב"מ כ"ח.

סִימְנִים וְעֲדִים יָנְתוּ לְבַעַל הָעֲדִים וְכ' הָרָא"ש ז"ל וְאַפִּי לֹא רָאוּ הָעֲדִים הַנְּפִילָה אֱלָא שְׁמַעֲדִין שְׁהִי שְׁלוֹ מְחֻזְקִינּוּ לִי בְּחִזְקָתוֹ וְל"א שְׁמַכְרוּ ע"כ וְהִכִּי פְּסָקִינּוּ בַּח"מ ס' רס"ז ס"ט ע"ש דְּשָׂם סַח"ח. וְלַהַנ"ל נִיחָא דְּהֶתֶם שְׁפִיר ל"ח לְמַכִּירָה פִּינּוּ שְׁמַעֲדִים עֲדִים שְׁהִי שְׁלוֹ וּבַכַּה"ג מוּקְמִינּוּ בְּחִזְקָת מ"ק מְשֵׁא"כ בְּסִימְנִים דַּל"ש חִזְקָת מ"ק פְּנ"ל שְׁפִיר כ' הַח"מ דְּחֵינְשִׁינּוּ לְמַכִּירָה עַכ"פ יוֹצֵא לָנוּ מְדַבְרִינּוּ אֱלָה דַּאָף דְּבָהָא צוֹדֵק הַנוּב"י דְּגַם הִיכִי שְׁנִיפְרָר בַּט"ע חֵינְשִׁינּוּ לְשְׂאֵלָה וְהִכִּי מוּכַח בְּאַמְתּ מַד' הַש"ס יְבָמוֹת ק"כ: דְּפִרִיף הֶתֶם מְהָא דְּמְצָאוּ קְשׁוֹר בְּכִיס וּבְאַרְנָקִי הִיכִי מְהַדְרִינּוּ נִיחּוּשׁ לְשְׂאֵלָה וְלִכְאוּרָה מ"פ הָרִי שְׂמָ עַמּוּד א' כ' הַתוֹס' דְּלַהַף לִישְׁנָא דְּקָא רְבָא דַּכ"ע סִימְנִים דְּרַבְּנָן מוּקִי הֵהוּא דְּמְצָאוּ קְשׁוֹר

כו' שְהוּא בְעַצְמוֹ מְצָאוּ וּמְפִיר הַכִּיס בַּט"ע א"כ י"ל ג"כ לְמ"ד סִי דְאוֹרְיָי דְמִיָּרִי
בְשִׁמְצָאוּ וּמְפִיר הַכִּיס בַּט"ע וּבַט"ע הָא ל"ח לְשִׁאלָה וְע"כ דְאִין חִלּוּק בֵּין סִי לַט"ע
לְמ"ד סִי דְאוֹרְיָי וְה"ה דְאִין חִלּוּק לְדִידָן בֵּין ס"מ לַט"ע וּלְעוֹלָם חִיָּשִׁינּוּ לְשִׁאלָה
(וְשִׁפִיר מְשִׁנֵי הַש"ס ע"ז פִּיס וְאֶרְנָקִי לֹא מוֹשְׁלִי אִינְשִׁי וּל"ק אֶפְתִי נִחוּשׁ לְאַבְיָדָה
וְלִמְכִירָה לַד' הַח"מ הַנ"ל דְלִאֲבִיָדָה הָא לִיפָא לְמִיחֵשׁ פִּינּוּ דְנִזְפָר שֵׁם הַבְּעַל וְהָאִשָּׁה בְּגִט
א"כ הָוֵי נְפִילָה דִּיחִיד וּל"ח וּבְמְכִירָה הָא אִיפָא חֲזָקָת מ"ק פִּנ"ל) וְכֵן מְפִירָשׁ יִוצֵא מִדְּבָרֵי
הַתּוֹס' גִּיטִין כ"ח הַנ"ל לְעִנְיָן מְצָאוּ בְחִפְיָסָה וְהָכִי מְבִנְיָר בְּפוֹסְקִים בַּאֵה"ע סִי קל"ב דְגַם
בַּט"ע חִיָּשִׁינּוּ לְשִׁאלָה.

אָמְנָם לְעִנְיָן הַחֲשֵׁשׁ דְמְכִירָה בְּעִגּוּנָה שְׁכ' הַח"מ הַנ"ל בְּנִדְאֵי אִין לְחוּשׁ הִיכִי שְׁהַעֲדִים
מְפִירִים בַּט"ע שְׁהַבְּגָדִים הֵם שֶׁל בְּעַל הָאִשָּׁה דְמוֹקְמִינּוּ בְחֲזָקָת מ"ק פִּנ"ל. (וִיל"ע
לְכַאוּרָה לְפִי"ז מְש"ס חֲנּוּלִין צ"ו דְאֶמְאֵי ל"ק הֵתָם רֵאִי דַט"ע עֲדִיפָא מְסִימְנִים מְהִיתָר
אִשָּׁה שְׁמְפִירִין בְּעִלָּה שְׁמַת ע"י הַבְּגָדִים דְלֹא מוֹשְׁלִי דַע"י ס"מ שְׁבַהֲבְגָדִים אִינָה נִתְפָרַת
דְחִיָּשִׁינּוּ לְמְכִירָה וְע"י הַפָּרַת ט"ע שְׁהֵם בְּגָדֵי שֶׁל זֶה הִיא נִתְפָרַת פְּאָמּוֹר וְיִשׁ לִיָּשֵׁב
בְּקַל) וְא"כ בַּנ"ד דְלִיפָא חֲשֵׁשׁ שִׁאלָה אִם מְטַעַם הַשְׁבוּ"י דְמִנְעֵלִים לֹא מוֹשְׁלִי אִינְשִׁי אוֹ
מִפְּחַד ד' הַמְהַרִּי"ט דְשִׁאלַת כָּל בְּגָדֵי ל"ש וְגַם חֲשֵׁשׁ דְאַבְיָדָה לִיפָא דְלִנְפִילָה דִּיחִיד ל"ח
וְלֹא נִשְׂאָר רַק הַחֲשֵׁשׁ דְמְכִירָה וְכִינּוּ שְׁהַעֲדִים מְפִירִין הַבְּגָדִים הֵיטֵב בַּט"ע שְׁהֵם שֶׁל בְּעַל
הָאִשָּׁה הַזֹּאת אִין לְחוּשׁ ג"כ לְמְכִירָה פִּנ"ל.

וְאָף לַמ"ש הַב"ש שֵׁם בְּשֵׁם הָרִיטְבָ"א דְלִמְאֵי דְקִי"ל סִי דְרַבְּנָן גַּם בְּכֻלִּים דְלֹא מוֹשְׁלִי
אִינְשִׁי חִיָּשִׁינּוּ לְשִׁאלָה הִי"ד רַק בְּסִי מְוָבְהָק וְכִמּוֹ שְׁהַסְבִּיר הַב"ש שֵׁם דְכִינּוּ דְחִיָּשִׁינּוּ
לְשִׁאלָה ל"ה ס"מ מִשֵּׁא"כ בַּט"ע בְּנִדְאֵי ל"ח לְשִׁאלָה בְּכֻלִּים דְלֹא מוֹשְׁלִי וְאִינְפִשֶׁר עוֹד
לְחַלְקֵהוּ עִנְיָנִים גַּם בְּלַעֲדֵי סְבָרַת הַב"ש הַנ"ל דְבִשְׁלֵמָא בְּסִי בְּכֻלִּים דְלֹא מוֹשְׁלִי שְׁפִיר י"ל
דְחִיָּשִׁינּוּ דְמְצָרְפִינּוּ מִיְעוּטָא דְמוֹשְׁלִי לְמִיְעוּטָא דְאַתְרָמוּזֵי אַתְרָמֵי בְּסִימְנִים אֵלוּ וְאַמְרִינּוּ
בַּכ"ד דְמְצָרְפִינּוּ תְרֵי מִיְעוּטֵי לְהַדְדִי וְהוּ"ל פּו"פ ע"י קִידוּשִׁין ע"ג.

וּבַתּוֹס' פְּסָחִים ז. וּב"ב צ"ג.

וּבַחֲזִי הַרְשָׁפָ"א יְבָמוֹת קִי"ט וּבְנִמוֹק"י שֵׁם וּבְר"ן חֲנּוּלִין ס"ג: מִשֵּׁא"כ בַּט"ע דְלִיפָא רַק
חַד מִיְעוּטָא דְמוֹשְׁלִי לְכַף ל"ח וְכִי"ב כ' בְּנוּבִי"ק סִי מ"א סַד"ה וְתוּ. וְאָף דְבְנוּב"י סִי
מ"ג פְּתַב דְגַם לְעִנְיָן ט"ע דְבְגָדִים שְׁיָיָךְ בְּדַדְמֵי וְא"כ בַּנ"ד דְלֹא חֲזִינוּ בְּשִׁעְתֵי הָא ל"מ גַּם
הַט"ע דְהַבְּגָדִים.

אָמְנָם מְלַבֵּד דְכָבֵר הַעֲלִינוּ דְלְעִנְיָן חֲשֵׁשׁ בְּדַדְמֵי מְהַנִּי גַם סִי דְרַבְּנָן א"כ בַּנ"ד אָף אִי לֹא
נְחִשְׁנוּב הַסִי שְׁבַגּוּפוֹ כָּלֵל הָרִי אִיפָא ס"מ בְּהַבְּגָדִים וְנָהִי דְנִימָא דַע"י חֲשֵׁשׁ שִׁאלָה אָף
בְּכֻלִּים דְלֹא מוֹשְׁלִי אִינְשִׁי נַעֲשָׂה מְסִי מְוָבְהָק סִי אֶמְצָעֵי כַמ"ש הַב"ש וְא"כ פִּינּוּ שְׁיִשׁ
סִי אֶמְצָעֵי בְּצִירוּף הַט"ע שׁוּב ל"ח לְבַדְדְמֵי לְבַר מִן דִּין הָרִי בְנוּב"י שֵׁם הַעֲלָה דְזֵהוּ דוֹקָא
לְמִי שְׂרָאָה הַטְּבִיעָה אָבֵל אִם רַק יָדַע מְהַטְבִיעָה ל"ש בְּהַבְּגָדִים בְּדַדְמֵי.

וּבַנ"ד הָרִי לֹא רָאָה הַטְּבִיעָה שׁוּם א' מְהַעֲדִים הַמְעִידִים עַל סִימְנֵי גּוּפוֹ וּבְגָדֵי וְהַפְּרָתָם
בַּטְב"ע: סִי סָב וְהִנֵּה רְאִיתִי לְכַת"ר שְׁהַבִּיא דְבָרֵי הַנוּב"י בְּסִי מ"ג שְׁכ' ע"ד הָרִיב"ש
סִי שַׁע"ט שְׁפָתַב דְגַם בְּהַנְּךָ תְּלַת דַר"א בְּן פֶּרְטָא בְּמִשְׁנָה גִיטִין כ"ח: שְׁשִׁנְיָנוּ דְנוֹתְנִין

עליהן חוקרי חיים וחוקרי מתים הוי נמי רובן למיתה אפס שיש נגד הרוב שני חזקות חזקת חי דהבעל וחזקת א"א דהאשה ורובא נגד ב' חזקות ל"מ ולכך אפי' אם ניסת תצא ורק בנטבע במשאל"ס ושהו עליו פדי שת"נ דאז הצלתו מיעוטא דמיעוטא ולא שכיח ומש"ה אם ניסת ל"ת וע"ז כ' הנוב"י דהני תרי חזקות חזקת חי דהבעל וחזקת א"א דהאשה פחדא חשיבי דחדא באידך מיתלא תלוי דע"י מה היא א"א רק ע"י שבעלה חי וזה לא מיקרי ב' חזקות וע"ז תמה כ"ת דמה בכך דתלויין זב"ז עכ"פ יש בכאן ב' ענינים שעל ידיהן אנו מחזיקין דבעלה חי והיא עונדה א"א מפח דאוקי גברא בחזקת חי ואיתתא בחזקת א"א ואדרבא י"ל פיון דתלויין זב"ז וע"כ אנו באין לדון מפח שני החזקות בפעם א' עדיף פחם ואלימי מהרוב העומד פנגדן דאם ל"ה תלויין זב"ז הי' מקום לומר דכל חדא בפ"ע נדחה מפח הרוב משא"כ אם פל חדא באידך מישף שיף א"א לדון על כ"א בפ"ע ובפעם א' הם עומדים פנגד הרוב לא אלים הרוב לגרוע פחם עכ"ד.

הנה המעיין יראה דדעת הנוב"י בזה שלא נוכל לחלק החזקות הללו לשנים אחרי שלא נוכל לצייר במחשבתנו חזקת א"א בלתי חזקת חייתו של הבעל ואינם שני מושגים רק מושג אחד הם יתפלדו ולא יתפרדו (ע' כ"ב בתוס' פתובות ע"ו).

ד"ה וחדא כו' דהיכי דע"כ צריכי תרנוייהו וא"א לאחד בלעדי חברו מיגרע גרע עש"ה) ורא' לזה נראה מדברי התוס' ב"מ ל"ט: שהקשו שם בהיה סבתא דהו"ל תלת בנתא אשתבאי איהי וחדא ברבא אינך תרתי בנתי שכיבא חדא מינייהו ושביקא ינוקא אמר אב"י היכי ניעביד לוקמינהו לנכסי בידה דאיתתא דילמא שכיבא סבתא ואין מורידין קרוב לנכסי קטן כו' והק' בתוס' מהא דתנו בגיטין כ"ח.

המביא גט ממדה"י והניחו זקן או חולה נותנו לה בחזקת שהוא קיים ולכאורה מאי קושיא דילמא שא"ה משום דאיכא ג"כ חזקת א"א אבל חזקת חי לחוד ל"מ א"ו פיון דא"א לחזקת א"א בלתי חזקת חי של הבעל לא נחשב רק לחזקה אחת.

וכן יש להוכיח מד' הש"ס יבמות ק"כ. דפר"ף על הא דקתני במשנה אין מעידין אלא על פ"פ עם החוטם כו' למימרא דסי' ל"ד ורמינהו מצאו קשור בכיס כו' ולד' הריב"ש מאי פירכא היא זו דילמא דוקא לענין הפרת המת שהוא בעלה של זו ל"מ סי' פיון דסימנים הם רק מטעם רוב כמ"ש בפנ"י בק"א לפ"ב דכתובות וכן הא יש ב' חזקות פנגד הרוב חזקת חי וחזקת א"א משא"כ בהא דמצאו קשור בגטתא ליכא רק חזקת א"א שפיר סמכינן אסימנים וע"כ דהני תרי חזקות לאחת נחשבין (ועפ"י דברינו דבכה"ג ששני החזקות משולבין זב"ז פחדא חשיבא תתישב קוש' הש"ש ש"ו פ"ז שהקשה ביבמות ל"א).

וגבי גירושין מי לא תנו והא תנו היתה עומדת ברה"ר כו' מע"מ מגורשת ואינה מגורשת ואמרינן למאי הלכתא דאי פהן הוא אסירא לי' ואי ערוה היא צרתה בעינא תליצה כו' הא איתמר עלה רבא ור"י דאמרי תרנוייהו הקא בב' פיתי עדים עסקינן אחת אומרת קרוב לה ואחת אומרת קרוב לו דהו"ל סד"א ונהקשה הש"ש דהרי בעירוובין ל"ו.

אמרינן דבתרי חזקי ל"א סהדי מרעי להו להחזקות והתם נמי הא איכא ב' חזקות חדא העמד צרה בחזקת היתר לשוק וחדא העמד ערוה בחזקת שלא נתגרשה ע"ש ולהאמור

ל"ק דשני התזקות האלה ג"כ קשורים זב"ז דאי לא נתגרשה הערוה או הצרה היא בתזקת היתר לשוק ואי נתגרשה הלא אסורה לשוק פחדא חשיבי) ובאמת דברי הריב"ש בעצמותו נפלאו ממני בלא"ה דלפענ"ד אין לומר שיש בהנטבע תזקת חי דכינון שפול למים איתרע תזקת חי שלו דומיא דמצינו בתוס' פתובות כ"ג.

לענין זרק לה קידושין ס' קרוב ס' קרוב לה דאיתרע תזקת פנוי' ע"ש ובחי' פתבתי ליישב עפי"ז מה דקשה לכאורה בגיטין ע"ד. גבי מי שאמר ה"ז גיטא מהיום אם מתי ס"ל לר"מ דבימים שפינתים בעילתה תלוי' ור"י ס"ל בעילתה ספק וקא' מאי איכא בין ר"מ לר"י אר"י אשם תלוי א"ב לר"מ לא מיימי א"ת ולר"י מיימי א"ת ולכאורה הרי קא תיקו קושני' התוס' פתובות כ"ב: דבטטא קאי דמוקמינן לה בתזקת א"א ותירוץם ל"ש פאן וכן מ"ש הרשב"א והפנ"י דברי לי סותר התזקה ל"ש פאן דאיך שינוי בזה ברי לי דמנא ידעינן אם שעת הביאה היא סמוך למיתת בעלה או לא ולהאמור י"ל כינון דנתן לה גט הא איתרע תזקת א"א וה"ה בנ"ד כינון שראינו שפול למים איתרע תזקת חי שלו ושעל כן נראה באמת דאף דהנהו ב' תזקות משולבות הנה חוכרות אשה אל אחותה בכ"ז איפשר לאשפוחי זה בל"ז דבנטבע איתרע מיד תזקת חי שלו פנ"ל ואפ"ה תזקת א"א לא איתרע דמ"מ האשה אסורה להנשא עד שימות בנדאי וכן בגוסס אף דרוב גוססין למיתה היינו שסופו למות אבל מ"מ מדי תזקת א"א לא יצאה ואין מעידין עליו וכן בהני דרובן לאפד בב"ב קנ"ג: מ"מ התזקה דא"א לא איתרע עד שידעינן בנדאי שמת.

וארווננא בזה דהכי שלא ידעינן מטביעה רק שנגאכד בעל האשה ואנו מסופקין אם הוא חי או מת שפיר י"ל שני תזקות ח"ח וחא"א וכן ראיתי לבעל פנ"י בחי' ריש גיטין ושם דכ"ח ובק"א לתובות שתקע מסמרות בסברא זו דיש שני תזקות חי ותזקת א"א: ואמינא לבאר עפי"ז דברי התוס' יבמות פ"ח: ובכתובות כ"ב: בשנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת ב' אומרים נתגרשה וב' אומרים לא נתגרשה ה"ז לא תנשא ואם נשאת לא תצא רמב"י אומר תצא ארמב"י אימתי אני אומר תצא בזמן שבאו עדים ואח"כ ניסת אבל ניסת ואח"כ באו עדים לא תצא מקדי תרי ותרי נינהו הבא עלי' בא"ת קאי אומר רב ששת פגון שניסת לאחד מעידיה היא גופה בא"ת קיימא באומרת ברי לי והקשו בתוס' אמאי נקט א"ת הרי אפי' תטאת איכא דאוקמ' אחזקת א"א ועוד מאי קא משני בניסת לא' מעידי' היכי שבקינן לי' הא מחויב מיתת בי"ד דאוקמ' אחזקה ותי' דתזקה דדייקה ומינסבה מרעא לה להך תזקה.

והקשה המהרש"א ז"ל דאמאי הקשו התוס' קושיותם זו רק למאי דמשני פשיסת לאחד מעידי' הו"ל להקשות על לשון פירכת הש"ס דנקט אשם תלוי הרי אפי' מיתת בי"ד איכא דאוקמה אחזקת א"א והנלפענ"ד דהנה לכאורה יש להבין תירוץם של התוס' הנ"ל שתי' דתזקה דדייקה ומינסבה מרעא לתזקת א"א הרי לד' הריב"ש הנ"ל איכא שני תזקות תזקת חי של הבעל ותזקת א"א אגמם י"ל עפמ"ש הרשב"א בתדושיו לקידושין ס"ו.

בעובדא דנאי המלך דפריה התם מאי חזית דסמכת אהני כו' דאביי ס"ל תרי ותרי ספיקא דאורייתא דאלימי סהדי לאורועי תזקה ורבה ור"י דס"ל ביבמות ל"א תרי ותרי ספיקא דאורייתא עמדו בדבריהם ולא חזרו ע"ש וא"כ לפי"ז מאי הקשו התוס' דננקמ' אחזקת

א"א דילקמא רוצה למיפרה גם אליבא דמ"ד אלימי סהדי לאורועי חזקה ולקף פריה באשם תלוי קאי.

ובאמת פתבו פן הרשב"א והר"ן בחידושיהם פאן וביבמות בשם י"מ אולם הדבר נכון עפ"י ד הש"ס עירובין ל"ז. דקא רבא התם תרי חזקי הכא תדא חזקה ופרש"י אפי' מיירי בב' פותי עדים חלוקות אחת אומרת קודם שנגע בו מת וא' אומרת עכשיו מת ואף דכת א' מפקע לי' מחזקה ול"א אוקי תרי בהדי תרי ואוקמי' אחזקין' פסברת רבה ור"י שם פינון דאיכא תרי חזקי אמרינו אוקי תרי לבהדי תרי והעמד מת על חזקתו הראשונה פל הלילה נחי הגוי ועוד העמד נוגע על חזקתו הראשונה וטהור הו' ע"ש ועי' בחי' הריטב"א שם הרי דהיכי דאיכא תרי חזקי גם לרבה ור"י ל"א אלימי סהדי לאורועי חזקה וא"כ שפיר הקשו התוס' פאן דאיכא חזקת א"א וחזקת חי של הבעל ובתרי חזקי ל"א אלימי סהדי כו' והול"ל דבחסאת קאי וע"ז תי' פינון דחזקת דייקה ומינסבה מרעא לה לחזקת א"א הא לא נשאר רק תדא חזקה ושפיר אמרינו אלימי סהדי לאורועי חזקה ונדעת לנבון נקל ליישב עפ"י דברינו קוש' התוס' בכתובות כו'.

וב"ב ל"ב.

דבניסת ואח"כ באו עדים מאי דייקא איכא הרי ליכא חומר בסופה דכינון דניסת עפ"י ב' עדים מותרת לחזור לבעלה לר"ש (וכ"ש דקשה לרב ששת דאיהו בעל האוקמתא בניסת לאחד מעידי' ואיהו ס"ל ביבמות צ"א.

דבניסת עפ"י ב' עדים לכ"ע מותרת לראשון) אמנם הא באמת השתא שבאו עדים ואמרים לא מת ואומרת פרי לי היא דייקה פדי שלא יהא חומר בסופה כמ"ש באמת בתוס' שם נעתשו' ח"צ סי' ג'.

אמנם הקשו האחרונים דאפתי הרי גם פעת אינה מדייקת רק שעכשיו אינו חי פדי שלא תהי' מעתה מזידה אבל לא איכפת לה לדייק אם מת קודם הנישואין או אח"כ דהא אלמפרע ליכא חומר בסופה ובאמת דילקמא מת בעלה הראשון אחר הנישואין ונמצא אסורה לבעלה השני מדין סוטה פשם שאסורה לבעל פה אסורה לבעל דאף דלבעלה הראשון היתה מותרת מטעם דהני' אנוסה אבל הבעל א' מעידיה שהוא מזיד אסורה עליו עתוס' סוטה ר"פ פשם פשם הירושלמי ובב"ש סי' י"א סק"ג וא"כ פינון דליכא דייקה הדרק"ל דלוקמ' אחזקת א"א ואמאי לא תצא ולדברינו גיחא שפיר דכינון דמפח דייקה אמרינו דעכ"פ עכשיו אין הבעל חי וא"כ נהי דחזקת פנוי' ליכא משום דממ"נ היא א"א מבעלה השני פסברת התוס' קידושין ע"ט.

ע"ש.

אבל עכ"פ חזקת חי של הבעל ליכא פינון דעכשיו אינו חי תו לא נוכל להעמידו בחזקת חי למפרע כמ"ש בט"ז יו"ד סי' שצ"ז (ועי' בר"ן גיטין ס"פ מי שאחזו ובתשו' ח"צ סי' ב') וא"כ ליכא רק חזקה אחת ושוב אמרינו אלימי סהדי לאורועי חזקה (ומוכן לפי"ז שיטת הרמב"ן ז"ל הובא בש"ע סעי' ל"ז שכ' דבחדוחד אפי' אם ניסת תצא והיינו משום דבחד וחד לא אורעא החזקה דרק תרי סהדי אלימי לאורועי חזקה ולפיכך פסק שפיר הרמב"ן ז"ל דאפ"י אם ניסת תצא דמוקמינו אחזקה) אמנם אפתי צריף להבין דלפי

דברינו הנ"ל הלא לא קאי קוש' התוס' רק אבבא דשנים אומרים מת כו' דבבבא דב' אומרים נתגרשה הרי ליכא רק תדא תזקה.

ולפי"ז הא לכאורה בפשיטות ל"ק קוש' התוס' עפי"ד הש"ס חולין צ"ו. דא' דאלו אתו בי תרי ואמרי פלגיא דהאי סימני' והאי סימני' קטל נפשא לא קטלינו לי ועי' בס' לב ארי' שכ' להוכיח דע"כ אף ע"י סי' מובהק ג"כ לא קטלינו ובאמת מבואר הכי להדיא בחי' הריטב"א ב"מ פ"ב מהד"ב ע"ש (דלא כנובי"ק סי' נ"א) ובס' טיב גיטין להגאון ר"צ באנהייט ז"ל בחי' לגיטין כ"ח הסביר הענין עפ"מ דקיי"ל דבד"נ בעינן שיעידו העדים על ראיה ממש ול"מ עדות ידיעה בלא ראיה כ"א בד"מ דכתיב בי' או ראה או ידע וא"כ נהי דסימנים מובהקים מאמתים הדבר שזה הוא כמו רוב אבל אינו ראיה רק ידיעה ול"מ עדות המעידים עפ"י סימנים ורק הב"ד שפיר יוכלו לדון גם מפי' ידיעה בלבד כמו רוב או תזקה אבל הגדת העדים מוכרח להיות ע"י ראיה ממש ע"ש.

ולפי"ז לכאורה לא מקשין התוס' פאן פלוס דהרי העד מחויב מיתת בי"ד דכיון דע"כ לא קאי רק אבבא דב' אומרים מת כו' פנ"ל וא"כ איפשר לאוקמי פגון שב' שאומרים מת מעידין עפ"י סימנים וכן השנים שאומרים לא מת ג"כ עפ"י סימנים שאומרי' שראו פלגיא דהאי סימני' והאי סימני' שהוא חי וא"כ ע"י סימנים אפי' מובהקין הא לא קטלינו.

אמנם באמת נכון הדבר דכיון דאשה זו מוחזקת בא"א הא סימנים ל"מ להוציא מחזקה כמ"ש הפוסקים ז"ל מדברי התוס' חולין שם. שעל פן פירש"י בב"מ כ"ז למאי נ"מ לאהדורי גט אשה בסימנים לשליח שאבד דבמה שמחזירין הגט להשליח לא מפקינן עדיין האשה מחזקת א"א כמ"ש בתוס' חולין הנ"ל לענין החזרת שטר מלוה דל"ה נגד חזקת ממון וע"כ ל"א נ"מ להתיר עצונה שמפירין בעלה המת בסימנים עי' מהרי"ק סי' קפ"ה משום דזה הוי להוציא מחזקת א"א ול"מ כמו דל"מ סי' להוציא מחזקת ממון דדבר שבפירושה ילפינו דבר דבר ממון (ובשלמא מהא דיבמות ק"כ).

דקא' למימרא דסימנים ל"ד כו' לא קשה דהרי אפי' אי סימנים דאורייתא נמי ל"מ להוציא מחזקה די"ל דגם תוס' יפרשו המשנה שם כמחר"י בן לב ודעמ"ל שפירשו אעפ"י שיש סימנים בגופו ובכליו היינו שניהם ביחד וא"כ חזקת חי הא ליכא פיון שא' מת בפנינו וגם חזא"א ליכא פיון דאיכא סימנים בבגדיו אפס דחיישינו לשאלה הרי באמת איכא פגוד זה חזקת כל מה שנמצא ת"י האדם הוא שלו וע"כ כתי' הנוב"י דאיכא פגוד זה חזקת א"א וא"כ אין באין הסימנים להוציא מחזקה ולכן אי סימנים דאורייתא שפיר הי' מועיל ודו"ק) וא"כ ל"מ העדאת העדים שאומרים מת עפ"י סימנים אף בלעדי הכחשת השנים שאומרים לא מת משום דהוי להוציא מחזקה.

אמנם אפתי הו"מ לאוקמי פגון שלא נתחזקה בא"א רק עפ"י אותן העדים דהרי קיי"ל בב"ב ל"א. כר"נ דאמר אאכילה דאתפחיש אתפחיש אארעתא דלא אתפחיש לא אתפחיש וא"כ ה"נ אף דעדות מוכחשת היא לענין מיתת הבעל אבל בזה שהיתה א"א אין מכחישין זא"ז (ועי' נובי"ק סי' ע"ג שכ' דלענין אשם תלוי הוי איקבע איסורא אף שעתה אינה בחזקת א"א פיון שקודם לכן היתה בחזא"א) וא"כ פיון דל"ה בחזקת א"א רק עפ"י הגד סהדי א"כ ל"ה הסימנים נגד חזקת א"א פיון חזקת א"א היא עפ"י העדים הללו והם הא קאמרי סימנים ובאין הסימנים עם החזא"א בב"א ובכה"ג שפיר מהני

אָמנם הָלֵא בְּאִמַּת הַיָּא מִןחֻזְקַת בֵּא"א עִפּ"י עֲצָמָה וְלִיכָא לְמִימַר דְּמִיִּרִי שְׁהִיָּא אוֹמְרַת פְּנוּיָא אֲנִי ז"א דְּהִרִי קִי"ל הָאוּמַר לֹא לְוִיתִי וְעֵדִים מְעִידִים שְׁלֹנָה וּפְרַע חִיִּיב דְּכָל הָאוּמַר לֹא לְוִיתִי פְּאוּמַר לֹא פְּרַעְתִּי דְּמִי וְא"כ ה"ה נְמִי אִם הִיָּא אוֹמְרַת שְׁהִיָּתָה פְּנוּיָא וְעֵדִים מְעִידִין שְׁהִיָּתָה א"א וּמַת בְּעֵלָה הו"ל פְּאֵלוּ אָמְרָה הִיָּא לֹא מַת וְא"כ נְתַחזְקָה בֵּא"א עִפּ"י עֲצָמָה וְשׁוּב הָוִי הַסִּמְנִים שְׁל הָעֵדִים לְהוֹצִיא מִחֻזְקָה וּל"מ.

אָמנם לִפ"מ דְּמוֹקְמִינֵן בְּאוּמְרַת בְּרִי לִי וּפִי' הֵר"ן שְׁאוּמְרַת בְּרִי שְׁמַת בְּעֵלָה א"כ ל"ה מִןחֻזְקַת בֵּא"א עִפּ"י עֲצָמָה פִּינֵן שְׁהִיָּא הַחֻזְקָה עֲצָמָה בֵּא"א וְאִיְהִי הָא קְאָמְרָה שְׁמַת בְּעֵלָה וְהִפָּה שְׁאָסַר הוּא הִפָּה שְׁהִתִּיר (וְעִי' בֵּאס"ז שְׁמַבְיָא בְּשֵׁם הָרֵאשׁוּנִים ז"ל שְׁחֹלְקִין עַל הָרִז"ה שְׁכ' שָׁם גְּבִי הָא דְקֵא' תְּרַנְוִיָּהוּ בֵּא"א קְמַסְהֵדִי דִל"א הִפָּה שְׁאָסַר הוּא הִפָּה שְׁהִתִּיר פִּינֵן דְּאִיכָא עֵדִים פְּסוּלִים עַכ"פ אֶלָּא גַם הִיכִי דְּאִיכָא עֵדִים פְּסוּלִים אָמְרִי הִפָּה שְׁאָסַר הוּא הִפָּה שְׁהִתִּיר ע"ש) וְא"כ ל"ה חֻזְקָה וְהִדְרָא הַקְּנוּשְׁיָא עַל הַתּוֹס' לְדַנְפְּתָה דְּהִרִי הו"מ לְאוּקְמִי ע"י סִמְנִים כִּנ"ל אָמְנֵם נִרְאָה דְּהִנְהַ תּוֹס' פְּאֵן הַקְּשׁוּ בְּהָא דְּמוֹקְמִי שְׁנִישְׁאֵת לֹא מְעִידָה הִרִי עַד הַמְּעִיד לֹא יִשְׂא אֵת אֲשֶׁתּוֹ וְתִי' דְּתִרִי לֹא חֲשִׁידִי וְהִנְהַ בְּתוֹס' יְבָמוֹת כ"ה: הַקְּשׁוּ עַל הָא דְקֵא' הֵתֵם דְּתִרִי לֹא חֲשִׁידִי מְהָא דֹא' בְּגִיטִין ס"ז.

חִיִּישִׁינֵן שְׁמַא תְּשַׁפּוֹר עֵדִים דִּיבּוּרָא מִקְרִי וְאָמְרִי מְעַשֶׂה לֹא עֲבָדִי וְתִי' דְּכְשָׁמְעִידִים שְׁקַר חֲשִׁיב נְמִי מְעַשֶׂה כְּדִפְנִי בְּקוּוּטְרַס פִּינֵן דְּעַל פִּיָּהֵם נְגַמַר וְלֹא קְרִי דִּיבּוּרָא הֵתֵם אֶלָּא בְּאוּמַר אָמְרוּ שְׁאוּמַר מִן הַבְּעַל לְסוּפְרָא וְלַעֲדִים לְכַתּוּב וְלַחֲתוּם דְּלֹא נְגַמַר הַדְּבָר עַל יְדִיָּהֵם ע"ש וְעַתּוּס' חֻזְלִין מ"ד: ד"ה וְכֵן וּלְפִי"ז מִןשָׁב שְׁפִיר קְנוּשְׁיָא הַמְּהַרְשָׁ"א הַנְּ"ל דְּמַעֲיָקְרָא לֹא הו"מ לְמִיפְרָה פִּינֵן דְּהו"מ לְאוּקְמִי ע"י סִמְנִים וְלֹא קְטְלִינֵן ע"י סִמְנִים כִּנ"ל וְלִהִיכִי הַקְּשׁוּ רַק לְמֵאִי דְּמוֹקְמִי פְּשִׁינִסַת לֹא מְעִידִי הִרִי הָעַד מְחֻיָּב מִיַּת ב"ד וְלֹא אִיפְשָׁר לְאוּקְמִי ע"י סִמְנִים פִּינֵן דְּהָוִי לְהוֹצִיא מִחֻזְקַת א"א שְׁהַחֻזְקָה עֲצָמָה הִיָּא גּוּפָה וְכִנ"ל וְאִי דְּנִימָא הִפָּה שְׁאָסַר הוּא הִפָּה שְׁהִתִּיר פִּינֵן דְּאוּמְרַת בְּרִי לִי שְׁמַת בְּעֵלִי ז"א דְּהִרִי לְמֵאִי דְּמוֹקְמִי פְּשִׁינִסַת לֹא מְעִידִי קְשָׁה הָא הָעַד הַמְּעִיד לֹא יִשְׂא אֵת אֲשֶׁתּוֹ וְע"כ דְּתִרִי לֹא חֲשִׁידִי וְהִינּוּ פִּינֵן דְּנְגַמַר הַדְּבָר עַל פִּיָּהֵם וְכִנ"ל וְא"כ אִי אִיְתָא פְּפִירוּשׁ הֵר"ן שְׁאוּמְרַת בְּבְרִי שְׁמַת בְּעֵלָה הִרִי לֹא נְגַמַר הַדְּבָר עַל פִּיָּהֵם פִּינֵן דְּגַם לִיְלֵא עֲדוּתֵן הִרִי הִיָּתָה נְאָמְנַת לוּמַר מַת בְּעֵלִי וְעִי' בֵּאס"ז שְׁכ' בְּשֵׁם הָרִיטְבָ"א וְהֵר"ן דָּאָף דְּאוּמְרַת מַת בְּעֵלִי תִינְשְׂא הַנ"מ הִיכִי דְּלִיכָא עֵדִים דְּמְסִיְעִי לֵה פְּלָל אֶבֶל הִיכִי דְּאִיכָא עֵדִים דְּמְסִיְעִין לֵה סְמָכָה אֲעֵדִים וְלֹא דִיָּקָה וּמִינְסָבָה ע"ש וְא"כ בְּלַעֲדִי עֲדוּת הָעֵדִים שְׁאוּמְרִים מַת הָלֵא הִיָּתָה הִיָּא נְאָמְנַת בְּאִמְרַתָּה בְּרִי לִי שְׁמַת וְכִינֵן דְּלֹא נְגַמַר הַדְּבָר עַל פִּיָּהֵם הָא גַם תְּרִי חֲשִׁידִי.

וְעַכְצ"ל דְּלִפִּי אוּקְמִתָּא זֹו ע"כ מְפָרְשִׁינֵן בְּרִי לִי כְּפִירִשׁ"י שְׁאִין לְבִי נוֹקְפִי שְׁאֵלוּ הִי קִיָּים הִי בָּא וְא"כ ל"ש הִפָּה שְׁאָסַר כו' וְא"כ הַחֻזְקָה בֵּא"א עִפּ"י עֲצָמָה וְתוּ לֹא הו"מ לְאוּקְמִי ע"י סִמְנִים דְּסִמְנִים הָא ל"מ לְהוֹצִיא מִחֻזְקָה כִּנ"ל וְשְׁפִיר קְשָׁה דְּהִרִי הָעַד מְחֻיָּב מִיַּת בִּי"ד מְשִׂא"כ קוּדָם דְּמוֹקְמִי בְּשִׁינִסַת לְאַחַד מְעִידִי שְׁפִיר הו"מ לְאוּקְמִי בְּאוּמְרַת בְּרִי שְׁמַת בְּעֵלָה כְּפִי' הֵר"ן וְשִׁינְיָה הִפָּה שְׁאָסַר כו' וְלֹא הַחֻזְקָה בֵּא"א עִפּ"י עֲצָמָה וְלֹא הָוִי קְשִׁי דְּהִבָּא עֲלִי מְחֻיָּב מִיַּת ב"ד דְּהו"מ לְאוּקְמִי בְּעֵדִים שְׁע"י סִמְנִים וְלֹא קְטְלִינֵן ע"י סִמְנִים כִּנ"ל וּמִןשָׁב קְנוּשְׁיָא הַמְּהַרְשָׁ"א ע"נ וְדוּק פִּי חֲרִיף הוּא: וּמַה נְּכוּן לְבָאָר עִפּ"י דְּרַפְנוּ זֶה דְּבְרִי הַש"ס יְבָמוֹת פ"ח: מְתִיב רְבָא מְנִין שְׁאֵם לֹא רְצָה דְּפָנוּ ת"ל

וקדשתו בע"כ ה"ד איקמא דלא גיסת לאחד מעידי' ולא קאמרה ברי לי צריכא למימר דדפנו אלא לאו דגיסת לא מעידיה וקאמרה ברי לי וקתני דפנו אלמא מפקינן לה מינן' והקשו המפורשים דאמאי מותיב רבא לרב דוקא לירמי הברייטא דשנים אומרים מת כו' וברייטא דפנו אהדדי ובפשיטות נוכל ליישב זה דמהד ברייטא דכתובות לא הו"מ למיפרה פיון דבאמת הקשו התוס' הג"ל דהרי העד בכתב קאי דאוקמ' אחזקת א"א ול"מ ברי לי אלא לגבי א"ת ומי דחזקה דדייקי ומינסבה מרעא לחזקת א"א וא"כ הרי חזקה דדייקה היא משום חומר ששהחמירו עלי' בסופה וא"כ בהד דדפנו פיון דאקרא קאי הרי מדאוריני' ליכא חומר בסופה וליכא דייקה א"כ שפיר יש לאוקמה אחזקת א"א.

אמנם הא באמת הרשב"א בחי' לקודושינן ס"ו והמהרש"א והפנ"י בכתובות העלו דהיכי דטוען ברי פנגד החזקה ליכא לאוקמי אחזקה וא"כ פיון דמיירי באומרת ברי לי הא ל"ש לאוקמ' אחזקת א"א גם מה"ת אמנם אפתי לא הו"מ רבא למיפרה הכי דברייטא דכתובות אפשר לפרושי מטעם דייקה ואומרת ברי לי היינו כפירש"י שם שאין לבי נוקפי שאלו הי' קיים הי' פא וברי פנה ל"מ נגד החזקה דזה ל"מ רק לפוטרה מא"ת דאשם תלוי תלי בלבד נוקפו כדא' בכריתות שם ולסתור החזקה ל"מ רק באומרת ברי לי שמת בעלי כפירוש הר"ן ולכך מותיב דוקא ארב ולאוקימתא דרב ג"כ לא שייך דייקה פיון דדייקה ל"ש רק היכי שמתיראה שייבא בעלה ולא תוכל להכחישו שאינו זה ויהי' חומר בסופה משא"כ בהד דרב הא מיירי שפא הבעל ואין מפיר אותו וקאמרי שנים שמת ושנים אומרים אנו הוינן בהדי' מפי נפיק ועד השתא וזהו בעלה והיא מכחשת ואומרת ברי לי א"כ ל"ש דייקה וע"כ משום דהתם בודאי אומרת ברי לי שמת כפירוש הר"ן דאלו ברי לי דפירש"י שאלו הי' קיים הי' פא הא ל"ש התם פיון דלפי דברי העדים שאומרים שזה הוא אמתא גברא וקאי וא"כ ברי לי פנה הלא מהני נגד החזקה ול"ש לאוקמה אחזקת א"א ושפיר פריה מהא דדפנו] ולהאמור י"ל דרבא לשיטתו בש"ס בב"ב הג"ל דס"ל עדות מוכחשת היא ול"מ עדותן גם אאבהתי דלא אתפחיש וא"כ לא אתחזקה בא"א עפ"י העדים דכיון דהוכחו ל"מ עדותן פלל וגם עפ"י עצמה לא אתחזקה בא"א פיון שאומרת ברי לי שמת בעלי הפה שאסור הוא הפה שהתיר והא דבע"י גיסת לאחד מעידיה ואומרת ברי לי אע"ג דהיכי דלא אתחזק איסורא הא סד"א מה"ת לקולא לשי' הרמב"ם וליכא א"ת י"ל דס"ל כמ"ד אפשר לקבר איסורו או דעכ"פ איסור א"ת איכא כמ"ש בתוס' שם ואפ"י אי הוי רק מדרבנן היל"ל דתצא מדרבנן כמ"ש בתוס' כתובות כ"ג.

ד"ה מ"ש] ואי דאם אומרת ברי לי שמת בעלי כפי' הר"ן הלא אסורה לינשא לא מעידי' דבכה"ג אפי' תרי חשידי פנ"ל ז"א דהרי באמת התעוררו האחרונים בהא דעד המעיד לא ישא את אשתו דהוא משום נוגע הרי במדעל"ג כשר נוגע כדא' ביבמות ע"ז.

ותי' דהיכי דאתחזק איסורא אין נוגע נאמן גם במדעל"ג ענובי"ק סי' ל"ג ובישע"ק ולפי"ז י"ל דלכך לא אותיב רבא מהברייטא דאפשר לשנויי דהברייטא מיירי בלא אתחזקה בא"א מכבר וע"י העדים לא אתחזקה בא"א אליכא דרבא פנ"ל וע"י עצמה אינה מתחזקת פיון שאומרת ברי לי שמת בעלי הפה שאסור כו' ואי דא"כ איך נשאת לעד המעיד ז"א דכיון דמוקמינן לה בלא אתחזקה בא"א הרי בלא אתחזק איסורא כשר נוגע במדעל"ג ושפיר יכול העד לישא אותה ולכך פריה רק אליכא דרב: ובגדה קצרה

אִיפְשֵׁר לומר בְּסִגְנוֹן הַנִּלְדָּה דְקוֹשֵׁי הַתּוֹסֵ' דְלוֹקְמָה אַחְזָקַת א"א הוּא דְנוֹקָא לְמַאי דְמוֹקִי הַבְּרִיָּתָא כְּשֵׁנִיסַת לֹא מְעִידָהּ וְשֵׁנִי הַקְּוִשְׁיוֹת שֶׁל הַתּוֹסֵ' הַנִּלְדָּה לְהֵם דְנוֹקָא לְפִי אוֹקִימָתָא זו.

דְהֵנָּה כְּבָר הַבְּאִתִּי דְבָרֵי הַרְשָׁבָ"א וְהַמְהַרְשָׁ"א וְהַפְנִי"י שֶׁהֶעֱלוּ דְלִמִּי שְׁטוּעֵן בְּרִי ל"ש לְאוֹקִמִי אַחְזָקָה וְא"כ פִּינּוֹן שְׁאוּמְרַת בְּרִי לִי שְׁמַת בְּעֵלִי ל"ש לְאוֹקִמִי אַחְזָקָה דֹּא"א אָמְנָם לְמַאי דְמוֹקִי כְּשֵׁנִיסַת לֹא מְעִידָהּ הָא ע"כ א"א לומר דְמִיָּרִי שְׁאוּמְרַת בְּרִי לִי שְׁמַת בְּעֵלִי כְּפִירוּשׁ הַרְ"ן דֹּא"כ אִיךָ נִשְׂאֵת לְהַעֲד הָרִי בְכַה"ג גַּם תְּרִי חֲשִׁידִי כְּנ"ל וְע"כ שְׁאוּמְרַת בְּרִי לִי אֵין לְפִי נּוֹקִפִי כְּפִירִשׁ"י וְא"כ בְּרִי לִי כְּזֶה הָא ל"מ רַק לְפִטוֹר מֵא"ת דֹּא"ת בְּלָבוֹ נּוֹקִפוֹ תְּלִי אֲבָל לֹא לְסִתוֹר הַחְזָקָה וְשִׁפִּיר הַקְּשׁוֹ הַתּוֹסֵ' דְלוֹקְמָה אַחְזָקַת א"א וְיִמָּה נְכוֹן לִיִּשְׁב עִפִּי"ז קוֹשֵׁי הַתּוֹסֵ' כְּתוּבּוֹת וּב"ב שֶׁהַבְּאִנּוֹ לְמַעֲלָה דְבְּנִיסַת וְאַח"כ בָּאוּ עֲדִים מֵאִי דִיִּיקָה שִׁינָּה פִּינּוֹן דְּלִיכָא חוֹמֶר בְּסוֹפָה וְא"כ שִׁפִּיר קָשָׁה דְנוֹקְמָה בְּחִזְקָתָא א"א וְלִהְיָא מוֹר וְתִיִּישׁב שִׁפִּיר דְהֵנָּה בְּאַמְתַּת הַקְּשָׁה הַגָּאוֹן רֵא"ב הוּבָא בְּתִשׁוֹ' ח"צ ס' ב' עַל הָא דְהַקְּשׁוֹ הַתּוֹסֵ' הָרִי עַד הַמְעִיד לֹא יִשָּׂא אֶת אֲשֶׁתוֹ דְמָה בְּכַף הָרִי קִי"ל בְּכַתְּוּבוֹת כ"ה: דְכִנְס אֵינוֹ מוֹצִיא אָמְנָם י"ל דְדָאף לְמ"ד בְּעַד הַמְעִיד עַל אֲשֶׁה שְׁמַת בְּעֵלָה אִם כְּנִס אֵינוֹ מוֹצִיא הֵינּוּ מִשׁוּם דְל"ה נּוֹגַע גְּמוֹר דְמָנָא יְדַע דְתַנְשָׂא לּוֹ שְׁמָא תַנְשָׂא לְאִישׁ אַחַר וְל"ש לומר הַטַּעַם שֶׁל הַפְנִי"י דְכִינּוֹן שְׁכִנְסָה הוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תַּחֲלָתוֹ שְׁמָה שֶׁהֶעִיד מִתַּחֲלָה עֵינּוֹ נָתַן כְּהַ דְנִימָא אַף אִם כְּנִס מוֹצִיא וְע' בְּנִדְרִים מ"ח.

גְּבִי מִתְּנַת בֵּית חוֹרִין דְל"א הוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תַּחֲלָתוֹ כִּי אִם הֵיכִי דְמוֹכַח ע"ש וְזֶהוּ בְּעַד הַמְעִיד סְתָם בְּלִי הַכְּחָשָׁה מִשָּׂא"כ בְּהַכְּחָשָׁה דְתִרִי וְתִרִי הֲלֵא ע"כ מְנוֹכַחַת לִינְשָׂא לֹא מְעִידָהּ דְאַחַר הַבָּא עֲלִי בֵּא"ת קָאִי א"כ הֵי הַעֲד נּוֹגַע גְּמוֹר דְאִיכָא אָנוּמְדָנָא דְמוֹכַח וּבְכַה"ג שִׁפִּיר אַף אִם כְּנִס מוֹצִיא וְלִפִּי"ז זֶהוּ רַק בְּבָאוּ עֲדִים קוֹדָם שְׁנִיסַת מִשָּׂא"כ בְּלֵא בָּאוּ הָעֲדִים עַד אַחַר שְׁנִיסַת א"כ ל"ק מְהָא דְעַד הַמְעִיד לֹא יִשְׂאָנָה פִּינּוֹן דָּאִם כְּנִס אֵינוֹ מוֹצִיא דְהָרִי כ"ז דְּלִיכָא הַכְּחָשָׁה הָא שְׁרִיָּא לְהַנְשָׂא לְמִי שְׁתַּרְצָה א"כ ל"ה נּוֹגַע גְּמוֹר וְא"כ אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְבֵא לְתִי הַתּוֹסֵ' מִכַּח תְּרִי לֹא חֲשִׁידִי וְא"כ מִיָּרִי שִׁפִּיר הָךְ בְּבָא דְנִיסַת וְאַח"כ בָּאוּ עֲדִים בְּאוּמְרַת בְּרִי לִי שְׁמַת בְּעֵלִי כְּפִי הַרְ"ן וְא"כ ל"ש לְאוֹקִמִי אַחְזָקַת א"א דְבָרִי לִי כְּזֶה מְהִי לְסִתוֹר הַחְזָקָה וְאֵין אָנוּ צְרִיכִין לְבֵא לְסִבְרַת דִּיִּיקָה וְיִמְוִשְׁב שִׁפִּיר קוֹשֵׁי הַתּוֹסֵ' הַנִּלְדָּה.

וְדַעַת לְנִבּוֹן נִקְל לִיִּישׁב עִפִּי"ז מָה דְקָשָׁה לְכַאוּרָה בִּיבְמוֹת קִי"ז: דְקֵא' בְּגַמ' הָתָם עַל הַמְשָׁנָה ע"א אוֹמֵר מֵת וְנִשְׂאֵת וּבָא אַחַד וְאָמַר לֹא מֵת ה"ז לֹא תִצָּא טַעְמָא דְנִשְׂאֵת הָא לֹא נִיסַת לֹא תִצָּא וְהָאֵמֵר עוֹלָא כ"מ שֶׁהָאֵמִינָה תוֹרָה ע"א הָרִי הוּא כְּשֵׁנִים וְאֵין דְבָרִיו ש"א בְּמִקוּם שְׁנִים וְלְכַאוּרָה קָשָׁה בְּלֵאוּ דְעוֹלָא הֵיכִי קִתְּנִי בְּמִתְּנִי לֹא תִצָּא מִמ"נ אִי מִיָּרִי בְּנִיסַת לְאַחַר קָשָׁה הַבָּא עֲלִי בֵּא"ת קָאִי וְאִי אִיָּרִי בְּנִשְׂאֵת לְהַעֲד הָא עַד הַמְעִיד לֹא יִשָּׂא אֶת אֲשֶׁתוֹ וְכָאן ל"ש תִּי הַתּוֹסֵ' דְתִרִי לֹא חֲשִׁידִי פִּינּוֹן דְּלִיכָא רַק א' וְגַם ל"ש לְתַרְצַן כָּאן מָה שְׁתִּירְצָנוּ לְמַעֲלָה דְמִיָּרִי בְּלֵא אַתְּחִזְקָה בֵּא"א דְהָרִי יְדוּעַ מ"ש הַנִּימוֹק"י בְּשֵׁם הַרִיטְבָ"א הוּבָא בְּש"ף יו"ד ס' קנ"ז דְל"א עוֹלָא כ"מ שֶׁהָאֵמִינָה תוֹרָה ע"א הָרִי הוּא כְּב' אֲלֵא דְנוֹקָא בְּדָבָר שְׁבַעְרוּנָה דְבַעֲי' ב' מָה"ת וְלָכֵן בְּמִקוּם שֶׁהָאֵמִינָה תוֹרָה אוֹ חֲכָמִים לְאַחַד דִּינוֹ כְּשֵׁנִים אֲבָל בְּאִיסוּרָא דְעֵלְמָא דְסִגִּי בְּחַד אֵין דִּינוֹ אֲלֵא כַע"א ע"ש וְא"כ אִי אִיתָא

דְּמִיָּרִי הַמְשָׁנָה בְּלֹא אֶתְחַזֵּקָה בֵּא"א מ"פ הַגַּמ' מְדַעְנֹלָא הָרִי כ' הַמְהַרִּי"ק הַנְּ"ל דְּבַדְבָּר
שְׂבַעְרָוּהָ בְּלֹא אֶתְחַזֵּק מְהִימָן ע"א מְדִינָא פְּשָׁאָר אִיסוּרִין וּא"כ ל"ש הֶכָּא ג"כ הֵיִיא דְּעֵנְוֹלָא
וּע"כ דְּפְשִׁיטָא לִי לְהַגְמ' דְּמִיָּרִי בְּאֶתְחַזֵּקָה בֵּא"א וּא"כ הַדְּק"ל דְּהָא עַד הַמְעִיד לֹא יִשָּׂא
אֶת אִשְׁתּוֹ וּבְפְשִׁיטוֹת י"ל עַפ"מ דְּמִבְּנֹאָר בְּמִשְׁנָה יְבָמוֹת כ"ו.

וְכוֹלֵן שְׁהִיּוּ לְהֶם נְשִׁים וּמְתוֹ מְוֹתְרוֹת לִינְשָׂא לְהֶם א"כ י"ל דְּמִיָּרִי דְּבִשְׁעָה שְׁהַעִיד הִי"ל
אִשָּׁה אֲבָל הוּא דְּחֹוֹק קִצָּת] וּלְהָאִמּוֹר נָכוֹן דְּכִינּוֹן דְּקוֹדֵם הַנְּיָשׁוּאִין הָא לֹא הִי רַק הָעֵד
שְׂאוּמֵר מֵת א"כ הִיִּתְהָ רִשְׁאָה לְהַנְּשָׂא לְמִי שְׂתַרְצָה וּא"כ ל"ה נוֹגַע גְּמוֹר וּבַכָּה"ג אִם פְּנִס
אִינוּ מוֹצִיא וְשִׁפִּיר מִיְתוּקֵם פְּשִׁנְשִׂאת לֹו בְּאִיסוּר וְאוּמְרַת בְּרִי לִי: וּמָה נָכוֹן לְבָאָר עַפ"י
הַהֶצְעָה הַלְּזוֹ סוּגְלִי דִּיבְמוֹת פ"ח הַנְּ"ל דְּלֹא רָמִי רָבָא הַבְּרִיִּיתוֹת דְּרַמְב"י וּדְדָפְנוּ אֶהְדְּדִי
וְהוּא דְּלְרָבָא הָא ע"כ מִיְתוּקְמָא הַבְּרִיִּיתָא דְּרַמְב"י בְּלֹא אֶתְחַזֵּקָה בֵּא"א מְכָבֵר דַּא"ל"ה
תִּיקוּ הַקְּוִשְׂיָא הַנְּ"ל בְּנִיִּסְתָּ וְאַח"כּ בָּאוּ עֵדִים מְאִי דִּיִּיקָה שְׁיִיף וְהוּ"ל לְאוּקְמ' אֶתְחַזֵּקָתָא א"א
וְאִי דְּהַבְּבָא דְּנִיִּסְתָּ וְאַח"כּ בָּאוּ עֵדִים הָא שְׁפִיר מִיְתוּקְמָא בְּאוּמְרַת בְּרִי לִי שְׁמַת בְּעֵלִי
וּל"ש לְאוּקְמָא אֶתְחַזֵּקָה נְגַד בְּרִי לִי ז"א דְּהָא לְרָבָא ע"כ אָנוּ צְרִיכִין לְבָא גַם בְּזָה לְתִי
הַתּוֹס' דְּתִרִי לֹא תְּשִׁידִי וּבַכָּה"ג הָא גַם תְּרִי תְּשִׁידִי פְּנ"ל וְאִי דְּבַכָּה"ג הָא אִם פְּנִס אִינוּ
מוֹצִיא פְּנ"ל וְאִיִּפְשָׁר לְאוּקְמִי פְּשִׁנְשִׂאת לֹו בְּאִיסוּר ז"א דְּהַתִּינַח לְמִאִי דְּמִסְקִינִין בְּב"ב
ל"ב.

דְּזִילּוּתָא דְּב"ד לֹא תִּיִּישִׁינּוּ מִשָּׂא"כ לְרָבָא דְּאָמַר הֵתֵם דְּטַעְמָא דְּרַמְב"י דְּנִיִּסְתָּ וְאַח"כּ
בָּאוּ עֵדִים ל"ת מִשּׁוּם זִילּוּתָא דְּב"ד א"כ הַתִּינַח פְּשִׁנְשִׂאתָ בְּהִיתָר בְּרִשׁוּת ב"ד שְׁיִיף זִילּוּתָא
דְּב"ד מִשָּׂא"כ אִי נִיִּסְתָּ לְהָעֵד בְּאִיסוּר הָא ל"ש זִילּוּתָא דְּב"ד וְאַמְאִי ל"ת וּע"כ מִשּׁוּם
דְּתִרִי לֹא תְּשִׁידִי וּא"כ ע"כ מִיָּרִי בְּאוּמְרַת בְּרִי לִי שְׂאִין לְבִי נוֹקְפִי וְתִיְהִדֵר קוֹשְׁלִי לְדוֹקְפָתָה
נוֹקְמָה אֶתְחַזֵּקָתָא א"א בְּנִיִּסְתָּ וְאַח"כּ ב"ע דְּל"ש דִּיִּיקָה וּע"כ דְּמִיָּרִי בְּלֹא הַתְּחַזֵּקָה בֵּא"א
וּא"כ לֹא הוּ"מ לְמִיְפָרָף מְבַרְיִיתָא דְּרַמְב"י וּפְרִיף דְּנוֹקָא אֲלִיבָא דְּרַב וְהַדְּבָרִים נְכוּנִים
בְּעִזָּה"י ע"ד הַפְּלִפּוּל וְהַתְּחַזֵּקָתָא: וְהִנֵּה בְּחִי הַרְּשָׁפ' אִיבְמוֹת פ"ח מְבִיא בְּשֵׁם הַרְּבִינוּ חֲנַנְיָא
לְתַרְץ הָאוּקְמָתָא דְּנִיִּסְתָּ לֹא מְעִידִי מְהָא דְּעַד הַמְעִיד לֹא יִשָּׂא אֶת אִשְׁתּוֹ דְּמִיָּרִי בְּשִׁישׁ
שְׁלֶשָׁה עֵדִים וְנִשְׂאָת לֹא מְהֵן דְּאֶפְתִּי אִיבָא תְּרִי בְּהִדִּי תְּרִי לְבַר מְהֵהוּא דְּנִסְבָּה וְנִרְאָה הָא
דְּלֹא נִיחָא לְהוּ לְהַתּוֹס' לְתַרְץ הַכִּי עַפ"מ שְׁהַקְּשׁוּ הַתּוֹס' הַנְּ"ל נוֹקְמ' אֶתְחַזֵּקָתָא א"א וְתִי
דְּאִשָּׁה דִּיִּיקָה וּמִיְנִסְבָּה מְרַעָא לְהָ לְחַזֵּקָתָא א"א וְקִשָּׁה בְּנִיִּסְתָּ וְאַח"כּ ב"ע מְאִי דִּיִּיקָה שְׁיִיף
פִּינּוּ דְּלִיבָא חוֹמֵר בְּסוּפָה לְר"ש וּלְרַב שְׁשֵׁת בִּיבְמוֹת צ"א.

דְּבְנִיִּסְתָּ עַפ"י ב' עֵדִים לְד"ה מְוֹתְרַת לְחַזוֹר לְרִאשׁוֹן דְּמִאִי הוּ"ל לְמִיְעַבַּד מִיָּאֲנִס אָנְסָה
וּעַכְצ"ל פִּינּוּ דְּמִיָּרִי שְׁנִיִּסְתָּ לֹא מְעִידִיָּה וְכִינּוּן דְּהוּא נוֹגַע בַּכָּה"ג שְׁיִיף שְׁפִיר חוֹמֵר בְּסוּפָה
פִּינּוּ דְּל"ש מְאִי הוּ"ל לְמִיְעַבַּד דְּהוּ"ל לְהַעֲלוֹת עַל לְבָה שְׁהַעֲד הִנֵּה שְׁנוּשְׂאָה מְחַשֵּׁשׁ נְגִיעָה
הַעִיד פֶּן וְלֹא נִשְׂאָר רַק ע"א וְהוּי פְּנִיִּסְתָּ עַפ"י ע"א וְשְׁיִיף שְׁפִיר חַזֵּקָתָא דִּיִּיקָה וּא"כ הַתִּינַח
פְּשָׁל"ה רַק שְׁנִיִּים שְׂאוּמֵרִים מֵת מִשָּׂא"כ לְפַר"ח דְּמִיָּרִי שְׁהִיּוּ שְׁלֶשָׁה א"כ תִּיְהִדֵר קוֹשְׁלִי
לְדוֹקְפָתָה בְּנִיִּסְתָּ וְאַח"כּ ב"ע נוֹקְמָה בְּחַזֵּקָתָא א"א וְהַר"ח ע"כ ס"ל פְּשִׁיטָת הַר"י בְּרַוּף
שְׁבַתּוֹס' פְּתוּבוֹת כ"ו: דְּבְנִיִּסְתָּ וְאַח"כּ ב"ע פִּינּוּ שְׁנִיִּסְתָּ בְּהִיתָר ל"ש לְאוּקְמָה אֶתְחַזֵּקָתָא
ע"ש וְעַפְנ"י שֵׁם וּא"כ אִין אָנוּ צְרִיכִין לְבָא לְסַבְּרַת דִּיִּיקָה.

והנה בחי' פנ"י כ' להסביר שי' הר"ח דב'ענין שנים לבר מהאי דאנסבה משום דהואיל וכןסה הוכיח סופו על תחלתו שמה שהעיד מתחלה עיניו נתן בה ולכאורה קשה לפי"ז דא"כ מאי מהני דאיכא שלשה לשי' הפוסקים בח"מ סי' ל"ג דנוגע פסול מטעם קרוב א"כ הרי קיי"ל נמצא א' מהן קרוב או פסול עדותן בטלה עתשו' ה"א ש' שהובא במ"ל פ"ה מה' עדות שמבואר בדבריו דבנוגע אמרי' דמבטל העדות מטעם נמצא קא"פ.

וענוב"י סי' מ"ה שחוכה לומר דגם בעדות אשה שיני' ה' דנמצא קא"פ עדותן בטלה ונלפענ"ד עפ"מ דלכאורה קשה בהא דמוקמינן באומרת ברי לי ופי' ה"ר"ן שאומרת ברי לי שמת בעלי וקשה לכאורה הלא הניין הני עדים שאומרים מת עדות שא"א יכול להזימה דממ"נ קודם שבאו העדים להכחישו הא פשוטו יכולין לומר בלאו עדותן היתה משתריא עפ"י עצמה שאמרה מת בעלי ולאחר שבאו העדים שאומרים לא מת ג"כ הני עדות שא"א יכול להזימה לאפ"י דס"ל בב"ק ע"ג: דהכחשה לאו תחלת הזמה היא ועדים שהוכחשו ולבסוף הונומו אין נהרגין א"כ א"א לעשות בהן דין הזמה לפי שהוכחשו מהפת שאומרים לא מת ענוב"י סי' ע"ב וע"כ דהסוגיא אלא אליבא דר"ע דס"ל בשיליהי במות אין בודקין עידי נשים בדרישה וחקירה ול"א דהו"ל כד"נ אלא כד"מ פ"ן דאיכא פתובה למשקל וכ' בתוס' בשם ר"ח דקיי"ל פ"ן ות' בהא וא"כ ל"ב עדות שאילה"ז (ויש לעיין לכאורה לפי"ז למאי דמפרש בתוס' פ"ר כת' הגמ' בא"ת קאי אף למ"ד בעינין חתיכה א' מב' חתיכות דהיינו משום דאפשר לברר איסורו ה"נ אפשר לברר ע"י הזמה והנה אי' במפורשים דגם לרמב"י ע"כ מוקמינן פשיסות לא' מעידי' דגם לדידי' קאי הפירקא בא"ת קאי מהכי מפורש ברש"י במות פ"ח: ע"ש וא"כ אי איתא דהכא קאי למ"ד דל"ב בעידי נשים עשאילה"ז הא ל"ה פ"ר ה"ש"ס מידי לרמב"י דאפשר לשנויי פגון שהעדים שאומרים מת א"י באיזה יום וא"כ א"א להזימן ובשלמא לת"ק דמייירי שבאים ב' פ"תי עדים בב"א ומכחישין זא"ז א"כ א"א לומר שא"י באיזה יום דא"כ ל"ה הכחשה משא"כ לרמב"י דמייירי שניסת ואח"כ ב"ע שאומרים לא מת א"כ שפיר י"ל דהעדים שאמרו מת לא ידעו באיזה יום והתירוה' לינשא פ"ן דעידי נשים ל"ב עשאילה"ז ואחר הנשואין באו עדים ואומרים שבשעה שניסת הי' חי וא"כ א"א לברר ע"י הזמה.

אמנם באמת הרי רש"י ותוס' לא פירשו פה"ן רק שאין לבי נוקפי וא"כ ל"ק הקושיות ה"ל דהו"ל עשאילה"ז) וא"כ פ"ן דעדות נשים שנה לד"מ שפיר י"ל דלמאי דמוקמינן בפשיסות לאחד מעידיה מיתוקמא הברייתא כר"י במשנה מפות ו'.

דרך בד"נ נמצא א' מהן קא"פ עדותן בטלה אבל בד"מ מתקנים העדות בשאר וא"ש ויש לפלפל עפ"י הרבה בסוגי' שם אכ"מ: הנה נמשכתי קצת לענין אחר פ"ר מו"מ של הלכה עכ"פ יוצא מכלל דברינו האמורים למעלה דהיכי שנמצא אדם מת ואנו מספקין אם הוא בעלה של אשה זאת הנעלם שפיר יש לפנינו שני חזקות חזקת חי וחזקת א"א כד' הריב"ש ואת אשר עם לבבי אשיחה מה שנלפענ"ד לבאר ע"ד הפלפול עפ"י דרכו של הריב"ש ד' ה"ש"ס גיטין כ"ז: וב"מ י"ח: רב אשי אמר פגון דקא' נקב יש בצד אות פ' דהו"ל סימן מובהק אבל נקב בעלמא לא מספקא לי' סימנין אי דאורייתא או דרבנן ולכאורה קשה מנ"ל לה"ש"ס דר"א מספקא לי' אי סד"א או דרבנן דילמא לעולם ס"ל סד"א אפ"ס דהפנ"י בק"א פתובות פ"ב הא כ' דמאי דסמכינן אסימנין מה"ת הוא מטעם

רוב דעפ"י רוב אינו מנדמן שיהי' גם לאחר חפץ בסי' פנה וא"כ הרי מצינו במשאל"ס אע"ג דרוב נטבעין אינו ניצולין מ"מ משום חומרא דא"א הקמירו שלא נלה אחה"ר כד' התוס' ב"מ כ': וא"כ ה"ה פסימנין דהוא ג"כ מטעם רוב לא סמכינן משום חומרא דא"א אסי' אמצעיים כ"א אסי' מןבהק דאין לה עדות פרויה יותר מזו כפירש"י בגיטין שם.

ונלפענ"ד ליישב עפי"ד הש"ס יבמות קכ"א. אר"א הא דאמרו רבנן משאל"ס אשתו אסורה הנ"מ באינש דעלמא אכל צורבא מרבנן לא אי איתא דסליק קלא אית לי ולא היא ל"ש אינש דעלמא ול"ש צורבא מרבנן דיעבד אין לכתחלה לא ובתוס' כ' שם ואע"ג דרבניהו צורבא מרבנן אי סליק קלא אית לי מ"מ משום חומרא דא"א לא חיישינן לאותו רוב ולא תנשא לכתחלה ומנה הוכיח בשו"ת חת"ס חאה"ע סי' ס"ה דהתוס' ע"כ לא ס"ל פהריב"ש דלהריב"ש דמשאל"ס דינא הוא משום דאיכא שני חזקות א"כ הו"ל להקל פאו דאיכא תרתי רובי רוב נטבעין אין ניצולין והמיעוט הנמלטין רוב ת"ח אית להו קלא וא"כ נוקי תרי רובי נגד תרי חזקי וע"כ דהתוס' לא ס"ל פהריב"ש ורב אשי דמחלק בין צורבא מרבנן לאינש דעלמא ע"כ ס"ל פסברת הריב"ש דמשאל"ס מדינא אסורה דאיכא שני חזקות ולכך בצורבא מרבנן דאיכא פנגדו תרי רובי מותרת ע"ש ולפי"ז שפיר מוכיח הגמ' דע"כ לא ס"ל לרב אשי סי' דאוריני' דאל"ה שפיר הו' סמכינן גם בא"א וקא דלא סמכינן במשאל"ס ארנבא הא לרב אשי לשי' באמת הוא מדינא משום דאיכא ב' חזקות חזקת חי וחזא"א.

ונהו רק לפלפולא אכל לדינא נראה דבנטבע ליכא חזקת חי דכיין דנפל למים איתרע החזקה פנ"ל: והנה ראיתי בנוב"י שם שהשיג ע"ד הריב"ש שכ' דרוב לא עדיף מב' חזקות מהא דחולין י"א.

דיליף רבה בר ר"ש דאזלי' ב"ר מפנה אדנמה דדילמא טריפה היא ואי איתא דרנבא לא עדיף מתרי חזקי א"כ הרי התם איכא תרתי חזקי דדילמא במקום נקב קא שחיט ואין השחיטה פלום והוי נבילה וא"כ איכא חזקה שא"ז דבהמה וגם אוקי גברא שמזין עליו בחזקת טמא והוכיח מנה דרנבא עדיף מתרי חזקי ע"ש ולפענ"ד דאין מכאן השגה פלל ע"ד הריב"ש ז"ל עפמ"ש הריטב"א בקידושין ע"ט בהא שהקשה דאמאי שליא בבית הבית טמא נימא סמוך מיעוטא דשליא בלא ולד לחזקת טהרה דהבית והו"ל פו"פ ות' פיון דאין אנו דנין על הבית רק גוף הספק הוא על השליא א"כ פיון דהשליא בפ"ע הוא טמא מחמת רוב שליות יש להם ולד ואין בגופה חזקה הסותרת הו"ל פנדאי ותו ל"מ חזקת הבית פלל ע"ש וא"כ ה"נ פשאנו דנין על הפנה אם היא פשירה הלא אנו אומרים דהיא פשירה מחמת רוב בהמות פשרות הן ותו ל"מ חזקת גברא שמזין עליו בחזקת טמא משא"כ פשאנו דנין על האשה אם בעלה חי אם הותרו חרצובות האישות מעלי' הא תיכף עומד לנגדנו שני החזקות חזקת א"א דהאשה וחזקת חי דהבעל שפיר כ' הריב"ש דלא אלים הרוב מינייהו.

אפס הא אמינא דבנטבע ל"ש לאוקמי אחזקת חי דמפי נפל למים איתרע פנ"ל ונהי דבמה שרוצה המבי"ט לומר דבהלך לאיזה מקום ולא שב איתרע החזקה חלקו עליו הפוסקים היינו פיון דלא ידעינן משום מעשה שנעשה בו לגרע חזקת חיותו משא"כ פשאנו למים שפיר י"ל דאיתרע חזקת חיותו.

וְלֹא גָרַע מִהָא דְמַצִּינוּ דְרַגְלִי"ד ע"י מַעֲשֵׂה מַגְרַע הַחֲזָקָה כַּמ"ש הַתּוֹס' בַּכ"ד וְע' בַּתה"ד
שְׁהוּבָא בַחמ"ח ס"ק ל"ג. דְאִנְדְּנוֹת מוֹצִיאוֹת מִחֲזָקָה ע"ש וְעַתּוּס' קִידוּשִׁין ס"ה: ד"ה
נְטָמָאוּ כו' וְאִפְשָׁר פִּינּוּ דְהַחֲזָקָת א"א וְחֲזָקָת חַי דְהַבְעֵל מְשֻׁלְבִין זב"ז הו"ל פְּאֵלוּ אִין
פְּאֵן חֲזָקָה לְאִסּוּרָא פְּלִל.

שַׁעֲפִי"ז כ' בַּמַּק"א לְבָאָר ד' הַרְמַב"ם. פ"ז מַה נְחִלוֹת ה"ג מִי שְׁטַבַּע בַּמְשַׁאֲל"ס כו' אָבֵל
הָיוּ לוֹ סִימְנִין מְוִבְהָקִין בְּגוּפוֹ כו' אַעֲפ"י שְׁאִין מְשִׁיִּין אֶת אִשְׁתּוֹ שְׁאֵנִי אוֹמֵר שְׁלֵא
הַחֲמִירוּ בְּדָבָרִים אֲלֵא מִפְּנֵי אִסּוּר פְּרַת ע"ש וְלִכְאוּרָה תְּמוּהָ דְבַמְאִי מִיָּרִי אִי בְּסִימָן
מְוִבְהָק בְּיֹתֵר הָא מְשִׁיִּין אֶת אִשְׁתּוֹ וְאִי בְּסִי אֲמַצְעֵי הָרִי מְסַפְקָא לָן בַּגמ' אִי סד"א או
דְרַבְּנָן וּל"מ ס' דְרַבְּנָן גַּם בְּאִסּוּר שְׁאִינוּ פְּרַת וְלִהְיָמוֹר י"ל דְקָאִי עַל נְטַבַּע בַּמְשַׁאֲל"ס
דְלִיפָא חֲזָקָה לְאִסּוּרָא וְאִי דְאִיפָא אִסּוּר דְאוּרִינִי בַכ"ז הַרְמַב"ם לְשִׁיטְתִּי דַס"ל סד"א
מַה"ת לְקוֹלָא הִיכִי דְלֵא אֶתְחַזֵּק אִסּוּרָא וְלִכְדָּ קא' מִפְּנֵי חוֹמֵר פְּרַת וְהִינּוּ כַּמ"ש הַכ"מ
פ"ט מַה"ט דַּבְּס' פְּרַת מַה"ת לְחוּמְרָא וְדוֹק: ס' סג וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּנוֹבִי"ק ס' ל"א
שְׁרוּצָה לוֹמֵר דְאִפִּי אִי סִימְנִין דְרַבְּנָן הִי"ד הִיכִי שְׁהַסִּימְנִים בְּאִין לְהוֹצִיא מִחֲזָקָה אָבֵל
אִם אִין הַסִּי נִגְדַּת חֲזָקָה פְּשִׁיטָא דְמַהְנִי ס' מַה"ת וְהָא דְמִיבְעִיא לָן בַּב"מ כ"ז בְּאִבְיָדָה
דְלִיפָא חֲזָקָה כ' שָׁם דְהַמוֹצָא הָיוּ מְוִחֲזָק בְּאִבְיָדָה וְסִי מִפְּקִי מִחֲזָקָה ע"ש [וְעַפִּי"ז הִי
מְקוֹם לְהַסְבִּיר טַעַם הָאוּמְרִים דְשָׁנִי ס' אֲמַצְעֵיִם מְצַטְרָפִין לְהִיּוֹת ס' מְוִבְהָק מְשׁוּם
דְבַסִּי א' הִיא יוֹצֵאת מִחֲזָקָת א"א דְהָרִי קִי"ל בַּס"א אִם נִיסַת ל"ת וְכ"כ הַנוֹב"י
בְּתַשׁוּבוֹתָיו דַּע"י ס' א' מְסַתְלַקְת חֲזָקָת א"א וְא"כ מְמִילָא מוֹעִיל הַסִּי הַב' פִּינּוּ שְׁאִינוּ
עוֹד לְהוֹצִיא מִחֲזָקָה וְהָיוּ דוֹמְיָא דַכ' הַפּוֹסְקִים לַעֲנִין ס"ס דְאִי דַל"מ בְּמְקוֹם חֲזָקָה בַכ"ז
הִיכִי דְאִיפָא ג' סְפָקוֹת מְהִנִּי גַם בְּמְקוֹם חֲזָקָה פִּינּוּ דַע"י סְפָק א' מְסַתְלַק חוֹז"א וּמְמִילָא
מוֹעִיל אַח"כ הַהִיתֵר דַּס"ס וְה"ה בַּנ"ד י"ל הַכִּי] הִנֵּה בְּאֶמֶת בַּמַּחֲכַת"ה לֵא כֵן שְׁמַעְנוּ
מִדְּבָרֵי הָרַאשׁוּנִים ו"ל שְׁפוֹלָן מְתַנְבְּאִים בְּסַגּוֹן א' דְמוֹצָא אִבְיָדָה ל"ה מְוִחֲזָק כַּמ"ש
בְּתוֹס' יוֹמָא פ"ה.

מְטַעַם דַּל"ה מְוִחֲזָק אֲלֵא הִיכִי דְאֶתָא לִידְנִי מְדַעַת בְּעָלִים אָבֵל מְצִיָּאָה פִּינּוּ שְׁלֵא בְּאָה לִידוֹ
בְּרִשׁוֹת בְּעָלִים אִין לוֹ חֲזָקָת מְמוֹן וְכ"כ בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת ט"ו: וּבְמַרְדְּכִי שָׁם וְכ"כ בַּב"ש
ס' ד' ס"ק נ"ו בְּשֵׁם הַה"מ דְלִהְמוֹצָא לִית לִי חוֹז"מ מְשׁוּם דְלֵאוּ מְמוֹן דִּידְנִי הוּא וְכ"כ
בְּנִימוֹק"י ב"מ פא"נ וְבַא"ס"ז פְּתוּבוֹת נ"ה: וְעַפְנִי פְּתוּבוֹת י"ב: וְבַש"ש שְׁמַעְתָּא ד' פט"ז.

וּבְחִידוּשֵׁי פְתַבְתִּי לְבָאָר בְּזָה דְבָרֵי הַש"ס ב"מ י"ב: הָאִי שְׁפָחָה ה"ד אִי דְאִיִּתִּי שְׁתִּי
שְׁעָרוֹת מְאִי בְּעִיָּא גַבִּי וְאִי דְלֵא אִיִּתִּי ב' שְׁעָרוֹת אִי אִית' לָאָב דְאָבוּהָ הָוִיא וְאִי דְלִיתִּי
לָאָב תִּיפּוֹק בְּמִיתַת הָאָב וְהַקְשָׁה בַא"ס"ז שָׁם הָרִי מְשַׁכַּחַת לָהּ פְּגוֹן שְׁנוּלְדָה סְפָק בַּת
תַּשְׁעָה לְרַאשׁוֹן אוֹ ז' לְאַחֲרוֹן וּמְכָרוּ שְׁנֵיהֶם לְאַחַר אוֹתָהּ בַּת וּמִית חַד מִיָּנִיָּהּ בְּתַר הִכִּי
וְהַשְׁתָּא מְצִיָּאתָהּ לַעֲצָמָה דְאִמְרָה לְאִידָּהּ אִיִּתִּי רֵאִי דְאָבִי אֶת וְתִי דַא"כ גַּם הִיתָה יוֹצֵאת
מִן הָאָדוֹן בְּמִיתַת חַד מִיָּנִיָּהּ דְהָא הִיא מְוִחֲזָקָת בְּעִצְמָה וְאִמְרָה לְאָדוֹן אִיִּתִּי רֵאִי דְזָהוּ
שְׁמַת לָאוּ אָבִי הוּא עַכ"ד.

אַמְנָם עֲדִינּוּ קְשָׁה לְכְאוּרָה לַפּמ"ש בַּקְצוּה"ח ס' רמ"א סק"ג ע"ד מַהֲרִי"ק שַׁכ' דְמִי שְׁיִשׁ
לוֹ מְטַלְטְלִין בְּעִין בְּיַד אַחַר וְא"ל בַּעַל הַמְטַלְטְלִין מְחֻלְלִין לָהּ ל"מ דְבְּדָבָר שְׁהוּא בְּעִין
ל"מ מְחִילָה וּמִיִּתִּי רֵאִי לְדְבָרֵי מְקִידוּשִׁין י"א.

דפרידו התם גפי ע"ע לימא לי באפי תרי זיל ומשני רבא ע"ע גופו קנוי לו הרי דכיון דגופו קנוי לו דמי לממון שהוה בעין דל"מ מחילה וכ' דלקאורה אפשר לדחות ראי' זו משום דשאני ע"ע שהאדון מןחזק בעבדו שהוה בביתו ובכרשותו ומש"ה ל"מ מחילה כשגופו קנוי לו ודחה זה דהרי מבואר מד' התוס' גיטין י"ז דעבד חשיב מןחזק בעצמו שהרי כ' שם ונ"ל וא"ת וג"ש למה תקנו בו זמן כו' ואור"י דתיקנו זמן דאי לא הוי בו זמן פעמים שהוה מוכר עבדו ואח"כ יכתוב לו ג"ש בלא זמן והי' אומר העבד לרבו שני אייתי ראי' שפטר מקר שלף קדם לשחרור והעבד מןחזק בעצמו והלוקח בא להוציא ממנו השעבוד עכ"ל הרי להדיא דחשבינן אפי' לעבד כנעני מןחזק בעצמו וכ"ש ע"ע וכ' הקצוה"ח שם לדחות ראי' זו דשא"ה פינו דלפי דברי העבד כבר יצא מרשות רבו ע"י שחרור ול"ש בי' חזקת מ"ק פינו דכבר יצא מרשות רבו ראשון ממ"נ או ע"י שחרור או ע"י מכירה לשני א"כ פינו שהעבד מןחזק יאמר דכבר יצא מרבו ראשון קודם המכירה ואינו משתעבד לרבו שני מספק אבל כמה שהוה נוגע לשחרור העבד מאדונו אפי' היכי דמספקא לן אם שחרורו שחרור או לא נמי ע"כ משתעבד לרבו משום דמוקמינן לי בחזקת מ"ק ולא חשיב מןחזק מספק פינו דהספק הוא בחזקת עצמו גופי' עכ"ד ולפי"ז הדרא קושני' האס"ז הנ"ל לדוכתה דל"ש לתרץ משום דא"כ היתה יוצאת במיתה חד מינייהו מספק פינו שהיא מןחזקת בעצמה משום דכיון דהספק הוא מחמת עצמה הלא בכה"ג מוקמינן לה בחזקת מ"ק שהוה האדון ונלפענ"ד לתרץ עפ"מ שהתעוררו האחרונים בהא דקיי"ל ביבמות ק' במשנה ספק בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון אין הבן יורש אחד משניהן מפני שהוה ספק אמאי לא נוקי האשה בחזקת הגוף דהיתה ריקנית והשתא הוא דנתעבדה והיינו שמעשה ההשתנות של ההריון נעשה באיחור הזמן בשלמא על הא דא' בכ"ד הפה את זה ונחור והפה את זה דפטור משום דהוי התראת ספק ל"ק דלחייב על הפאת הב' מפח חזקת הגוף דהעיקור הי' באיחור הזמן זה ל"ק דכבר כ' בתה"ד סי' ר"ז דהא דסוקלין על החזקות הוא רק בחזקה שאינה פוסקת כבקיודשין פ'.

אבל חזקה הפוסקת כגון חזה"ג לא אלימה לחייב עלי' בד"נ ע' ישוע"ק אה"ע סי' י"ט וקנ"ד ובס' עטרת חכמים חאה"ע סוסי' ז. אמנם לענין רישא אמאי לא יירש הב' מטעם חזקת הגוף עכו"פ בבית הספק.

אמנם באמת ג"ז ל"ק עפי"ד הרמב"ן בכתובות כ"ב שכ' שם לענין חזקת פשרות דל"מ לאפוקי ממזא פינו דקיי"ל אין הולכין בממון אחר הרוב ומכ"ש בטר חזקה דלא אזלינן להוציא ממון וע' מהרי"ק שורש ע"ב שכ' דמאי דמצינו בתלמוד כמה חזקות שמוציאין ממון ע"י כגון חזקה א"א פורע ת"ז וחזקה דאין העדים חותמין עהש"ט אא"כ נעשה בגדול וכהנה רבות היינו משום דהני חזקות הם מפח טעם וסבא אבל לא בחזקת הגוף וה"ה הקא י"ל דל"מ לי' חזה"ג דהאם לענין להוציא מהירושין והנה מבואר בתוס' ב"ק ר"פ המניח ובכ"ד דהא דאין הולכין בממון אחה"ר הוא דוקא היכי דאיכא חז"מ אבל היכי דאיכא חז"מ שפיר אזלינן בטר רובא.

וכבר הבאנו בשם הקדמונים הנ"ל דלהמוצא אבידה לית לי' חז"מ ולפי"ז יתיישב שפיר קושני' האס"ז הנ"ל שהקשה דנוקי כגון שהוה ספק ט' לראשון או ז' לאחרון ומכרוה שניהם ואח"כ מת א' מהם כנ"ל די"ל דממ"נ אי מת הראשון הרי מציאתה להשני מפח

חזה"ג שְׁנַעֲשֶׂה מַעֲשֵׂה הַהֲרִיז בְּאִחֹר הַזְּמַן כַּנִּל וְלִשְׁנֵי דַא"ה בְּמִמּוֹן אַחַה"ר
מכ"ש בְּתַר חֲזָקָה פִּינּוֹן דְּהִיכִי דְלִיכָא חז"מ הָא אֲזַלְיִנּוּ גַם בְּמִמּוֹנָא בְּתַר רַבָּא וְהִ"ה בְּתַר
חֲזָקָה בְּמוֹצָא אַבְיָדָה הָא לִיכָא חז"מ כַּנִּל [וְאַפִּי' לַד' קִצַּת מִרְבּוֹנָא וְלִל שְׁרָצוּ לְוַמֵּר
דְּבִאֲנִפּוֹן דְּאִיכָא יְאוּשׁ וְקִנְיִי' הַמוֹצָא בְּיְאוּשׁ אִית לִי חז"מ כַּנִּל תִּפְּחָ לְמִ"ד לְעִיל בְּסוֹנְיָא
שָׁם דְּקִטּוֹן אִית לִי זְכִינִי לְנַפְשִׁי וְאַבְוָה מִינִי קָא זְכִינִי י"ל דְּאִית לָהּ לְהַאמָּה זְכוּת מְמוֹנָא
מִשָּׂא"כ לְמֵאִי דְּאִיתָא שָׁם דְּקִטּוֹן ל"ל זְכִינִי כָּלְל וּבְהַגְבַּהַת הַקִּטּוֹן הָוִי תִּיְקַרְף שָׁל אָבִיו
שְׁבַשְׁעָה שְׁמַגְבִּיחָה מְרִיצָה אֲצֵל אָבִיו א"כ ל"ל חז"מ לַכ"ע] וְא"כ הָוִי מְצִיאָתָה לְאַחֲרוֹן
מִפְּחָ חזזה"ג וְאִי מַת הַשְׁנִי הָא יוֹצֵאת מִהָאֲדוֹן בְּמִיתַת הָאָב דְּשָׂמָא אָבִי הוּא וְהִיא מְוַחֲזָקַת
בְּעֲצָמָה וְאִי דְמוֹקְמִינִין לָהּ בְּחֲזָקַת מ"ק שֶׁהוּא הָאֲדוֹן כַּנִּל ז"א דְּכַנְגָד חֲזָקַת מ"ק הָא
אִיכָא חזזה"ג וְהִיא בַת ז' לְאַחֲרוֹן וְא"כ שׁוּב הוּא"ל סְפֵק הַשְּׁקוּל וְשִׁפִּיר מְהִי תְּפִיסָתָה
שְׁהִיא מְוַחֲזָקַת בְּעֲצָמָה וְדוֹק: וְהִנֵּה רְאִיתִי לֵא"א הָרַב הַגָּאוֹן נ"י בְּסִפְרוֹ תוֹלְדוֹת יִצְחָק
בְּדִינֵי סִימְנִים שְׁהַקְשָׁה מִש"ס ב"ק נ"ז.

א"ל אָבִי לְרַב יוֹסֵף וְאִתִּי לֹא תִסְבְּרָא דְשׁוֹמֵר אַבְיָדָה כַּש"ח דְּמִי וְהֵאֲרַחֵב"א א"ר יוֹחָנָן
הַטּוֹעֵן טַעֲנַת גָּנֵב בְּאַבְיָדָה מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֹל וְאִיס"ד ש"ש הָוִי אֲמֵאִי מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי
כָּפֹל קִרְנָא בְּעֵי שְׁלוּמֵי וְהַקְשָׁה דְּהָרִי מְשַׁכַּחַת לְהֵאִי דִינָא כְּגוֹן שְׁהַכְרִיז הַמוֹצָא שְׁמָצָא
גְּלִימָא וְאִתָּא בְּעַל אַבְיָדָה וְהִיב סִי וְטַעֵן הַמוֹצָא אֲזַ שְׁנַגְבָּה הַגְּלִימָא וְהָרִי לְהוֹצִיא מִחֲזוֹ"מ
ל"מ סִי א"כ הִי רוּצָה הַמוֹצָא לְמַפְטָר נַפְשִׁי מְקַרְן בְּטַעֲנַת נַגְבָּה פִּינּוֹן דְּמִבִּיתוֹ הָא ל"ה
צָרִיף לְשַׁלֵּם מִשׁוּם דְּלֹא הִבִּיא עֲדִים רַק אָמַר סִימְנֵי הַגְּלִימָא וְסִי הָא ל"מ לְהוֹצִיא מִחֲזוֹ"מ
וְאִי דַא"כ כָּפֹל נְמִי לֹא יְשַׁלֵּם פִּינּוֹן דְּסִי ל"מ לְהוֹצִיא מִחֲזוֹ"מ ז"א דְּהָרִי כ' בְּתוֹס' ב"ק ס"ב:
ד"ה יִצְאוּ שְׁטָרוֹת בְּהָא שְׁהַקְשׁוּ ל"ל קָרָא לְמַעַט שְׁטָרוֹת מִכָּפֹל הָרִי אָפִי אִיבְדוּ בְּיָדֵים
לֹא מְשַׁלֵּם לְמֵאֵן דְּלֹא דָּאִין דִּינָא דְּגָרְמֵי וְאַפִּי' לְמֵאֵן דְּדָאִין ל"ה אֲלֵא מְדַרְבְּנָן וְתִי' פִּינּוֹן
דְּאִי אִיתָא לְשִׁטְרָא בְּעֵין חֲתִיב לְהַחֲזִיר ס"ד דְּכַשְׁיַחֲזִיר יַחֲזִיר הַכָּפֹל עִמּוֹ וְלִכְּהָ צָרִיף קָרָא
לְמַעוּטֵי שְׁטָרוֹת וְא"כ בְּשׁוֹמֵר אַבְיָדָה דְּלִיכָא קָרָא שִׁפִּיר אָמְרִינּוּ פִּינּוֹן דָּאֵם הִי בְּעֵין מְחֻיָּב
לְהַחֲזִיר ע' סִימְנִים לְכַהּ כְּשֶׁנִּמְצָא בְּיָדוֹ וּמְחֻזְרוֹ מְשַׁלֵּם הַכָּפֹל ג"כ עכ"ק וְלַפְעַנ"ד י"ל
דְּלִהֲכִי לֹא מוֹקִי בְּכַה"ג דְּאַבְיָי לְשִׁיטְתִּי דְמוֹכַח בִּיבְמוֹת קט"ו: וְק"כ דס"ל סִי לֹא
דְּאוֹרְיִיתָא וּבב"ק ס"ג מְיִיתִי לָהּ ר' יוֹחָנָן לְהָדָּ דִינָא דְּטַט"ג בְּאַבְיָדָה מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֹל
מְקָרָא וְאִי דְנוֹקִי בְּסִימְנִים מְוַבְהָקִים דְּלַכ"ע הוּא דְּאוֹרְיִי' מְלַבֵּד מ"ש בְּמַהֲרָש"א גִּיטִין
כ"ז: דְּבַכְלִים ל"ש סִי מְוַבְהָק וְהָכִי מְבִנְיָר בְּשׁוֹ"ת חוּט הַשְּׁנִי בְּתִשׁוֹ' הַגָּאוֹן ר' נַפְתָּלִי כ"ץ
ז"ל שְׁרַמְזוּ עֲלֵי' הַב"ש בַּס"ק ס"ט דְּבַכְלִים ל"ש סִי מְוַבְהָק כָּלְל ע"ש לְבַר מִן דִּין אָפִי
אִי נִימָא דְּגַם בְּכִלִּים שִׁיף ס"מ כְּמוֹ בְּגִט בְּנִקְבַּב בְּצַד אוֹת פ' הָרִי ס"מ הָוִי מְשַׁשׁ כְּעֲדִים
כַּמ"ש בַּב"י בַּסִּי י"ז וְאַף הַשְּׁ"ף שְׁכ' בַּח"מ סִי רַס"ז סק"ז דְּעֲדִים עֲדִיפֵי מַסִּי מְוַבְהָק
בְּיֹתֵר בַּכ"ז הַעֲלָה בַּס' רַצ"ז דַּע"י ס"מ מוֹצִיאִין מְמוֹן ע"ש וְהָכִי מְבִנְיָר בְּנִימוֹק"י
וְכַרָּא"ש ב"מ ד"ע: וּבַאס"ז ב"ב קכ"ח ע"ש.

הַן אָמַת שְׁרִיאִיתִי בְּנוֹבִי"ק אַה"ע סִי ל"ו שְׁכ' דְּלְהוֹצִיא מְמוֹן מְמוֹחֲזָק אֵלִים יוֹתֵר מְאִיסוֹר
וְל"מ גַּם סִי מְוַבְהָק וְכ"כ בְּקִצוֹה"ח סִי רַצ"ז דְּאַפִּי' בַּסִּי מְוַבְהָק אִין מוֹצִיאִין מְמוֹן
מִהַמְוַחֲזָק א"כ גַּם לְשִׁיטָה זוּ ל"ק הַקּוֹשְׁיָא הַנִּל דְּהָרִי בְּאַמְתַּת בְּנוֹב"י סִי ל"א כְּתַב
דְּלְהוֹצִיא אִית לִי חז"מ וְהָבֵא לְהוֹצִיא מְמוֹן הָוִי מוֹצִיא מְחֻזָּקָה ע"ש וְהָאֲרִיף בְּזוֹהַ בְּתִשׁוֹ'
בְּרִית אַבְרָהָם חַא"ע סִי כ"ב וְא"כ קָשָׁה לְכַאוֹרָה הָאִיף מְהַדְרִינּוּ אַבְיָדָה בְּסִימְנֵים הָרִי

להוציא ממון ל"מ סימנים ועכצ"ל דכיון דגלי קרא דמתזירין אבידה בסימנים ע"כ גלי דנגד חזקת מוצא האבידה מהני סימנים דל"ה חזקה גמורה מה שמתחזק בה וא"כ התינוח למ"ד סימנים דאוריין משא"כ למ"ד סימנים דרבנן הרי לא גלי קרא דחזקת מוצא האבידה ל"ה חזקה גמורה וא"כ שוב ל"מ גם סימנים מובהקים אפי' נגד האבידה גופה משום דלהוציא מחזקה ל"מ אפי' סי' מובהק וא"כ לא אפי' לאוקמי קרא דטוען ט"ג באבידה בהכי פיון דאפי' אי הי' אומר שהאבידה בידו ל"ה יכול בעל האבידה להוציאה ממנו בסי' אפי' מובהקים פיון דל"ע להוציא מחזקה: אמנם הא קשיא לכאורה להסוברים דסי' מובהק מהני גם להוציא מחזקה מד' הש"ס גיטין כ"ז: וב"מ י"ח: דמוקי ר"א הברייתא דמצא גט אשה כו' כגון דקא' נקב יש בצד אות פ' אבל נקב בעלמא מספקא לי' סימנין אי דאוריין או דרבנן.

וקשה לפ"מ שפי' הרמב"ן ובאס"ז ובס' ת"ח שם הא דבזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה ומגורשת למפרע דלא פהתוס' שם משום דאף דבעלמא אין הבעל נאמן הכא נאמן משום דהגט מסייע לדבריו והכי פ' בפנ"י שם דיתחזיר ומגורשת למפרע ע"ש וקשה דא"כ למה קא' דמספקא לי' אי סד"א או דרבנן דילמא לעולם ס"ל סד"א ורק להכי בע"י סי' מובהק משום דסי' אמצעי אף דהוא דאוריין ל"מ להוציא מחזקה והכא הוי להוציא מחזקת א"א פיון דבהחזרת הגט תהי' מגורשת למפרע ונלפענ"ד עפ"מ שהקשה הפנ"י שם לשי' הר"ן והנימוק"י שכ' בר"פ האשה שלום לחלק בין נמצא הגט במקום דירת יב"ש ובין אם נמצא בדרך א"כ ע"פ מברייתא אמתניתין הרי במתניתין קתני בהדיא המביא גט משמע שאבדו בדרך מש"ה חיישינן משא"כ בברייתא דקתני מצא בשוק איפא לאוקמי שם מצא במקום דירת יב"ש ומש"ה ל"ח ליב"ש מעיר אחרת משום חזקה פאן נמצא פאן הי' ע"ש ובאמת לק"מ דהרי פנגד חזקת כוכ"ה איפא חזא"א ולפי"ז מיושב ממילא הקושל' הנ"ל דאי סי' דאוריין נהי דל"מ להוציא מחזקת א"א הרי פנגד החזקת א"א איפא חזקת כוכ"ה ול"ה להוציא מחזקה והוא פשוט וברור: ויש לבאר עפ"י דברי הש"ס שם בשנינויא דרבה המתני' אהדדי דקא' ל"ק פאן במקום שהשיירות מצויות פאן במקום שאין השיירות מצויות ואפי' במקום שהש"מ והוא שהחזקו ב' יב"ש בעיר א' דאלת"ה קשיא דרבה אדרבה דהוא גיטא דאשתכח בב"ד דר"ה דהוי פתיב בי' בשוירי מתא דעל רכיס נהרא אר"ה חיישינן לב' שוירי וא"ל ר"ח לרבה פוק עינין בה דלאורתא בעי מינה ר"ה נפק דק ואשתכח דתנן פל מעב"ד ה"ז יחזור והא ב"ד דר"ה דכי מקום שהש"מ דמי וקפשיט דיתחזר אלמא אי החזקו ב' יב"ש אין אי לא לא ולכאורה קשה לי דהנה ראיתי בס' יד יוסף על ב"מ שהקשה בהא דקתני במתני' שפא פתובין היו ונמלה עליהן שלא ליתנן מהא דא' שמואל ב"מ ט"ז: המוצא שטר הקנאה בשוק יחזירו לבעלים דאי משום דכתב ללות ולא לנה הא שעבד נפשי' ואי משום פירעון ל"ח דאי איתא דפרע' מיקרע הוי קרע לי' וכתב בחס"ז שם דמאי דחיישינן לכתב ללות ולא לנה ול"א אי איתא דלא לנה מיקרע הוי קרע לי' הנינו משום דעדיין רוצה ללות בו ובהכרח מעכבו ת"י משא"כ בשטר שנפרע אינו חוזר ולנה בו ולפי"ז היכי חיישינן לשמא נמלה.

ונתפייס נימא אי איתא דנתפייס מיקרע הוי קרע לי' שלא יגיע ליד האשה בשלמא חששא דכתב ליתן ולא נתן א"ש דנתעכב ת"י דרוצה לגרשה ובתוה פה נפל ממנו אבל בחששא דנמלה קשה דאי איתא דנמלה הוי קרע לי' ות"י דמתני' מייירי בהחזקו ב' יב"ש וא' ב"פ

ג"פ דאף דלר"א ל"ב עידי מסירה לפנינו דאמרינו מסתמא כדין נעשה אבל בהחזקו ב' יב"ש פשתבא להנשא או לטרוף פירות בע"י שתביא ע"מ לפנינו דחיישינן דילמא האי יב"ש ממטי לי גיטא לאיתתא דהאיך לזאת אין מתירין אותה עד שתביא ע"מ לפנינו ונעידו שהיו מפירין איש ואשתו וכ"ה באה"ע סי' קל"ו ס"ו וא"כ בכה"ג שייך שפיר חששא דנמלה וקא דלא קרעי' משום דמאי הו"ל למיחש דאף אם גיע הגט לידה לא תתגרש עד שתביא ע"מ לפנינו לכן לא חש לקרעי' ע"ש שפנישב בזה קוש' התוס' שם ד"ה והוא שהחזקו.

ולפי"ז קשה לכאורה ל"ל לרבה למיפשט דבשיירות מצויות לחוד יחזיר מהא דכל מעב"ד ה"ז יחזיר ליפשות ממתני' דמצא גיטי נשים כו' הא אמר תנו נותנין ומתני' הא ע"כ מירי בהחזקו דאל"ה ל"ח לנמלה פנ"ל וא"כ הרי הרא"ש בסוגיין כ' דהחזקו עדיף משיירות מצויות וכ"ה ד' הרי"ף והרמב"ם וא"כ פיון דממתני' משמע דהחזקו בלא ש"מ יחזיר מכ"ש בש"מ ולא החזקו ואף שהר"ן ז"ל כ' באמת דיש סברא לומר דשכיחי ולא החזקו עדיף מהחזקו ולא שכיחי וכ"ה ה"מ פ"ג מגירושין הלא כ' בפנ"י הטעם משום דבהחזקו ב' יב"ש הוי חששא לנפילה דיחיד משא"כ בשכיחי שייקרא חיישי' ליב"ש טובי ומיקרי נפילה דרבים ולכך יש לחוש יותר בשכיחי ולא החזקו מהחזקו ולא שכיחי ע"ש אמן הלא בב"ב קע"ב: מבואר דרבה לא מחלק בין נפילה דרבים לנפילה דיחיד וא"כ שפיר קשה אמאי לא פשיט רבה ממתני' ונלפענ"ד לפ"מ שפי' בתוס' שם ד"ה נפק לחד פירושא דבהך עובדא דגיטא דאשתכח בבי"ד דר"ה מירי שהאשה שואלת הגט וא"כ י"ל דלכך לא פשיט ממתני' דהרי המשנה מירי לענין להחזיר הגט להבעל או להשליח כמבואר בתוס' ב"מ י"ט.

ד"ה וניחוש וא"כ י"ל דחזיר ע"י סי' אמצעי כגון סי' המקום וכדומה פיון דבמה שמתזירין הגט להבעל או להשליח לא נפקה מחזקת א"א עדיין וכל דל"ה להוציא מחזקה ל"ח ל"ב יב"ש משא"כ פשהאשה שואלת הגט הא הוי להוציא מחזא"א וליאידך פירושא של התוס' שפי' שהשליח שואלו י"ל דלפום הך פירושא ס"ל להתוס' דגם כשמתזירין לשליח הוא נגד חזא"א ואפ"ה לא הו"מ למיפשט ממתניתין די"ל דשאני במתני' דכנגד חזא"א הא יש סברא דלא ניחוש שנשאלח לאשת יב"ש אחר פיון דא' בזבחים ב': סתם אשה לאו לגירושין עומדת וא"כ מדוע נוציא אשה אחרת מחזקתה דלאו לגירושין עומדת וכמו שהעיר בזה באמת בתשו' בית אפרים סי' י"ג.

ואי דגם אשה זו אנו מוציאים מהך חזקה דסתמא לאו לגירושין עומדת ז"א דבאמת הקשו בתוס' שם ד"ה והוא שהחזקו דמ"ט יחזיר בהחזקו ואין ש"מ פיון שיש ב' יב"ש בעיר ותי' פיון שאנו יודעין שזה אבד גט פאן אין לחוש שגם האחר אבד פיון שאין ש"מ.

גם הרי כ' התוס' שם דע"כ אתיא כר"א דא' עידי מסירה פרתו דלר"מ פסול לגרש בו שאין מוכח מתוכו וא"כ בעי' עדים שעשאו הבעל שליח כמ"ש התוס' גיטין ד"ד. ע' מהר"ם ש"פ שם וא"כ ע"כ מירי בדידעין בבירור שנשאלח גט לאשת יב"ש זה וא"כ אשה זו יצאה מכלל סתם נשים וא"כ י"ל דחזיר משום דל"ה להוציא מחזא"א פיון דכנגד זה הא איכא החזקה דסתם נשים לאו לגירושין עומדות משא"כ בהך גיטא דאשתכח בב"ד דר"ה י"ל דלא יחזיר משום דהוי להוציא מחזא"א ואי דאיכא נגד זה

סָתָם אִשָּׁה לְאוֹ לַגִּירוּשִׁין עוֹמֶדֶת ז"א דְהָא פִּרְש"י שֶׁם דְּלֵא יַדְעִינִין אִם נִשְׁלַח גַּט לְאִשָּׁת יב"ש זֶה רַק שָׂבָא וְאָמַר שְׁמַמְנוּ נָפֶל א"כ יֵשׁ גַּם בְּאִשָּׁה זֶה הַסְּבָרָא דְסָתָם אִשָּׁה לְאוֹ לַגִּירוּשִׁין עוֹמֶדֶת כְּמוֹ בְּאַחֲרֵת וְהוּי שְׁפִיר לְהוֹצִיא מִחֻזָּא"א וְהִרְבֵּה פִּלְפְּלֵתִי עֲפִי"ז בְּסוּגְיָ שָׁם.

ועו"ל לאידך פירושא של התוס' הנ"ל דרבה רצה למיפשט דליכא גם משום חשיש לעז דל"ה ידעינן זה ממתני' פנין דשם ליכא חשיש לעז דאם אומר תנו שוב לא יוציא לעז עוד כמ"ש למעלה ובחידושי העירותי בזה מד' הש"ס פסחים י"ט: דקאר"י א"ר על המתני' דעדיות מחט שנמצאת בבשר הספין והידיים טהורות והבשר טמא דמיירי שאבדה לו מחט טמא מת והפירה בבשר ופריה התם פנין דאמר מר בחלל חרב חרב ה"ה כחלל אדם וכלים נמי ליטמו ולכאורה קשה לפ"מ דמבואר בפוסקים דהיכי דאיתרע חזקה לענן א' באופן שאין אנו יכולין להעמידו אחרתו דמעיקרא נגרע פח חזקה זו לגמרי ולפי"ז דילמא מיירי שאבדה לו מחט ט"מ והפירה בבשר ע"י סי' ומיירי שנמצא המחט בבשר בחלל הגוף באופן דמיטרפא בהמה וא"כ פנין דאיתרע חזקת הבהמה לענן כפירות שוב לא נוכל להעמידה גם על חזקת טהרה ומהני הסי' לענן הבשר פנין דל"ה להוציא מחזקה משא"כ לענן האדם והספין ל"מ הסי' להוציא מחזקת טהרה שלהן ולכך הספין והידיים טהורין ופלפלתי בזה באורח אכ"מ] עכ"פ זכיננו לדין דאפי' אי סד"א ל"מ רק במקום דליכא חזקה וא"כ למאי דמספקא לן אי סד"א אי דרבנן ל"מ ס"א באיסור דאורי'י' אפי' היכי דליכא חזקה וא"כ ה"ה בנטבע במשאל"ס נהי דנימא דמשנפול למים איתרע חזקת חיים שלו וחזא"א אכל פנין דעכ"פ איסור דאורי'י' איכא בלא שהא עלי' כדי שת"נ שע"כ פסק הרמב"ן הובא ברמ"א סל"ד דאפי' אם ניסת תצא ול"מ סי' אמצעיים.

אמנם צריכין אנו להבין טעמו של דבר דאי ליכא שום חזקת איסור בנטבע מדוע יהי איסור תורה בנטבע אפי' לא שהה כדשת"נ פנין דרוב נטבעין אינן ניצולין. אכל האמת יורה דרכו דאף דשני החזקות האלה קשורין הן זב"ז בכ"ז נהי דאמרינן דמשנפול למים איתרע חזקת חיים שלו אבל חזקת א"א לא איתרע קודם ששהה כדשת"נ וע' בנקוה"כ יו"ד סי' שצ"ז שדחה ראית הט"ז שמוכח דהיכי דמת לפנינו לא מוקמינן לי' למפרע אחרת חיי ממ"ש בטוש"ע אה"ע סי' י"ז דבנמצא נהרג חיישינן שמה קודם ג"י ודחה הנקוה"כ דשא"ה דנהי דחזקת חיי איתרע אבל הא איכא חזא"א ע"ש הרי דאף היכי דחזקת חיי איתרע מ"מ החזקת א"א היא בתוקפה וה"ה בנטבע במשאל"ס נהי דמשנפול למים איתרע חזקת חיים שלו אבל חזא"א לא איתרע ועל פן פנין דהמיעוט שהם ניצולין הוא מיעוט דשכיח אמרינן סמוך מיעוטא לחזא"א ואיתרע לה רובא ובשהה כדשת"נ דאז הוי המיעוט דניצולין מיעוטא דמיעוטא ל"א סמוך כו' ומצאתי בשו"ת ב"א סי' ל"ו שכ' בשם ס' הקדוש הקנה טעם זה ע"ש והכי מוכח באמת מדברי הרא"ש ביבמות פ' האשה בתרא וערא"ש ריש חולין: והנה ראיתי לכ"ת שחקר בדברי הנוב"י הנ"ל שיצא לדון עפי"ד הריב"ש דאם הועלה אח"כ א' מת על שפת הים דבכה"ג איתרע עכ"פ חזקת חיי דהרי יצא עכ"פ איש א' מחזקת חיים ומאי חזית למייהב לבעלה של זו חזקת חיים ולומר שזה הנמצא איש אחר שהרי גם להאחר יש חזקת חיים וע"כ איתרע ח"ח ולא נשאר רק חזקת א"א ומועיל שוב הרוב דרובא למיתה לד' הריב"ש גם בלא שהא עליו עד שת"נ

לדחות חזקת א"א לחודה ואם ניסת ל"ת עכ"פ וע"ז דן כ"ת דאף דלפי המוכן מד' הב"ש בס"ק פ"ד ל"ש לאוקמי אחזקת חי רק באדם פרטי הידוע ולא באיש שאין ידוע לנו דכמה מתים איכא בעולם והוא כעין ס' התוס' בב"מ קט"ו ושבועות מ"ו: לענן אחזוקי אינשי בגנבי כו'] אמנם היכי שיש לנו ידיעה שהאיש הנמצא מת אף אם אחר הוא עכ"פ הי' חי באותו הזמן שבעלה הי' חי כיון שנמצא עליו בגד שנוכח שהוא של בעלה ע"י ס"מ או ע"י ט"ע רק דחיישינן לשאלה אבל עכ"פ מההכרח שהי' חי בזמן א' עם הבעל דהרי שאל ממנו המלבוש ולכך שייך לאוקמי גם האיש הזה שלא נודע לנו בחזקת חי עכ"ד היטב אשר דבר בזה וג"א העליתי פן במק"א בתשו' והבאתי סמוכין לזה מדברי התוספתא שהובאה בתוס' ריש גדה ובעירובין ל"ה: בראהו חי מבערב ע"ש וכן יש להוכיח מד' הש"ס יומא נ"ה: גבי הא דקא' לא היו שופרות לקיני חובה מפני הסערות וא' רב דימי גזירה משום חטאת שמתו בעלי' ופירש"י שפא מת א' מן הבעלים שנתנו מעות בשופר וכיון דיש בהן חטאות הו"ל מעות חטאת שמתו בעלי' כו' ופרכינן התם ומי חיישינן והתנן השולח חטאתו ממדה"י מקריבין אותו בחזקת שהוא קיים ולכאורה מ"פ דילמא התם באדם פרטי מוקמינן אותו בחזקת חי משא"כ מעות שפשופרות דמעלמא אתו ול"ש חזקת חי א"ו דכיון דידענו ע"כ שבאיזה זמן היו בעלי הקיני חיים וחינו בשעה שהביאו קיניהן לפיכך אף שאין ידועים לנו שייך שפיר להעמידן בחזקת חיים והבן.

[נשם העירותי ג"כ מדברי הר"ן פתובות כ"ב שכ' לתרץ קוש' התוס' בנ"ד ס'. ד"ה אלא אר"נ כו' שהקשו וז"ל וא"ת ואמאי לא מגבינן בי' בשטרא הא סבר ר"נ כר"ה בב' פיתי עדים המכחישות זא"ז דכ"א באה בפ"ע ומעידה כו' ותי' הר"ן בשלמא התם כל פת בפ"ע אוקי אחזקת פשרות בשעה שאנו באין לדון על עדותן ואף דאי מוקמינן הפת האחרת אחז"כ פת זו ממילא פסול ז"א דהא אז אין אנו עסוקין בכח האחרת רק בכח זו ומוקמינן לה בחז"כ ע"ש והה"נ י"ל דל"ד להך דקינין דבשלמא התם אנו דנין על כל הקינין שפשופרות משא"כ בנ"ד הא אנו דנין על בעלה של זו ולא על האחר] ולפי"ז יש לנו להתיר בנ"ד דאיכא ג"כ סי' אמצעי בגופו דאף דמספקא לן דילמא סי' דרבנן בכ"ז הרי בכה"ג דליכא חזקת א"א כלל הא מדאורי' הו"ל למיזל בתר רובא דרוב נטבעין אין ניצולין ורק מדרבנן משום חומרא דא"א מחמירינן שלא לילך בתר הרוב כמ"ש בתוס' ב"מ כ': ואפי' אי נימא דחזא"א עדיין לא אינתרע וי"ל סמוך מיעוטא לחזקה כו' הרי ג"כ ל"ה רק מדרבנן כמ"ש בתוס' בכורות כ': ד"ה חלב פוטר ועמהרש"א חולין מ"א וא"כ לגבי איסור דרבנן הא מהני סי' דרבנן: סי' סד והנה בתשו' ר"ב אשכנזי סי' כ"א מובא בק"ע סי' רמ"ז כ' דלד' הרמב"ם והר"ח אם נשברה הספינה הם בחזקת מתים מה"ת וא"צ שהיי' פדי שת"נ ובתשו' רעק"א סי' ק"ח הבין שכן דעת המהר"ם פדואה דגם בלא שקה הדין דל"ת דרוב נטבעין למיתה וכ"ה בתשו' מהר"ם אלשיקר סי' כ"ו בשם חכם א' והגאון רעק"א שם צירף להלכה ד' ר"ב אשכנזי הנ"ל דגם בלא שקה הוי בכלל משאל"ס דלא תצא.

ובתשו' חת"ס סי' כ"א הביא דעת הרבה מהראשונים וז"ל שעומדים בשיטה זו וכו' דנראה לו כד' הפוסקים הללו דבמשאל"ס ל"ב שהיי' פדי שת"נ מה"ת דאי בעי' במשאל"ס שהיי' מה"ת א"כ לא תועיל שהיי' כלל דכיון שעלו עליו המים ונכסוהו לא ינוח במקום

ההוא פי יובילוהו למרחוק ואפי' יצא משם לא יצא במקום שנטבע אלא ברחוק כמה מילין ומה יועיל שיהוי פדי שת"נ אלא ל"ב מה"ת דמיד שנטבע וכיסוהו המים על הרוב לא יכול לצאת פי שטף מים רבים לא יניחוהו ומ"מ מדרבנן חזישינון למיעוט שיצא במקום רחוק ואשפלוהו גלי ע"ש.

וראיתי בשו"ת אא"ז הגאון האדיר רבינו משולם איגרא זצלל"ה הנדפס מחדש בסי' ה' שהביא בשם תשו' בני משה שהאריך בהיתר אשה שנטבע בעלה במשאל"ס ונהעלה בראיות נכוחות דאף בלא שהא פדי שת"נ יצאה מחשש איסור תורה ע"ש.

ובפרט בנ"ד שהעיד ר' זישא שלערך רבע שעה ויותר חפש אותו לכל צד מהנהר א"כ אפי' לד' הרמב"ן והרשב"א שכ' דבעי' שהי' פדי שת"נ מה"ת בכ"ז הרי כ' בתשו' חת"ס סי' ס"ה דלפי"ד מהרי"ט שה"ר דכדי שת"נ סג' בשעה קלה מסוטה י"א.

מרים המתינה למשה שעה א' כו' לפי תי' א' בתוס' שם סגי ברביע שעה וכ' שם לענין ראית הריב"ש דבעי' ג' שעות מיבמות קכ"א: גבי בתו של ר' נחונאי חופר שיחין כו' ונ"ל וא"כ רחב"ד דיהיב זמן ארוך היינו במים שפבור שאינן מטרידין אבל במי נהר העצומים המטרידים ומבלבלים ואין לו כמה לסבף מיד נטרד והולך לו וא"כ לפי"ד אין ספק אצלי דברביעית שעה סגי עכ"ל ועוד כ' שם דכל החשש בלא שהא דילמא יצא ממקומו וזהו דוקא בלא חפשו בחפש מחופש במקום טביעתו ובסביביו אבל היכי שתפשוהו כמו רביעית שעה במקומו וסביביו א"כ עכצ"ל מיד הטרידוהו המים מתחת והובילוהו בשטף מי נהר העצומים ותו ליכא חשש איסור דאורי' וכ"ע מודים בזה דסגי ברביעית שעה ע"ש ועחמ"ח ס"ק ס"א שכ' הטעם דבעי' שהי' פדי שת"נ דוקא פיון דאז אין חשש אלא דילמא גלי אשפלוהו ויצא במקום רחוק או דף גזדמן לו ובחשש רחוק כזה אמרינן דאם גיסת ל"ת אבל אם לא ראו רק נפילה לים בלבד אמרינן אולי יצא מיד ואף אם גיסת תצא ע"ש ועתשו' פרח מ"א ח"א סי' ל"ג וא"כ בנ"ד שהעיד העד ר' זישא שנתהא על הנהר כמו רבע שעה ויותר וחפשו לארבע רוחות הנהר א"כ ע"כ לא יצא מיד וליכא אלא חשש רחוק דגלי אשפלוהו כנ"ל בנדאי ל"ה רק דרבנן: אמנם בעיקר הטביעה שבעלה של זו נטבע לא ידענו רק כמה שהמשרתת של ר"ז הגידה שזהו בעלה של האשה באבציא מפאטיק והאשה פעסא ראתה אותו יושב עם הערל בתוך המעבורת ושנהפך המעבורת עמהם בצירוף מה ששמע ר"ז מפי הערל כששאלו אי' היהודי השיב לו שנטבע דכבר מבואר בפוסקים ראשונים ואחרונים דבעדות אשה פיון דא"צ בזה תורת עדות דאף עפ"ם ואשה נאמנים ל"א בזה דבר ולא חצי דבר והאריך בזה בכנה"ג בהגהות ב"י אות רע"א ע"ש והנה לכאורה מהא דאי' בשלהי יבמות בעובדא דפונדקית והא אי' חברינו קאמרי לה ומשני פיון דחזיתיהו בכ"א א"ל אי' חברינו ומשמע דבלא"ה ע"י שאלת אי' חברינו ל"ה מסל"ת ונלא בנ"ד אמירת הערל שנטבע הי' ע"י שאלת ר"ז אי' היהודי אמנם הרי באמת מבואר ביבמות קכ"א: דהפל תליא אם הנכרי מתכוין להעיד ולקח כשל"א שמת כ"א ע"י שאלת אי' חברינו אמרינן שידע הנכרי שמה ששואליו אותו הוא פדי להשיא את אשתו וכשמשב שמת נתכוין הנכרי להעיד ול"מ משא"כ בנ"ד הא ידע הנכרי דכששאלו אי' היהודי הי' לפי שפיקש להצילו ואין שום סכרא לומר שנתכוין הנכרי אז להעיד פדי שתנשא אשתו ונהי ברשב"א ובנימוק"י ביבמות שם

מבואר דבעונדא דפונדקית לכה מזיק שאלת אי חברינו פיון דהניחו חפרם אצלה חולה לכה פשוואלין אי חברינו משמעוהו ששוואלין אותה שתעיד אם הוא חי או מת ולכה ל"מ ע"ש וע' בהה"מ פי"ג מגירושין הי"ד והכי מבואר במהרי"ק שנו"ש קכ"א דל"א דכל שהשיב על ששוואלוהו לא מיקרי מסל"ת אלא משום שי"ל דבכה"ג נתפנין להעיד אבל היכי דפשיטא לן שלא נתפנין להעיד בכה"ג לא נפיק מדין מסל"ת ע"ש והאריכו בזה בתשו' מהר"ם לובלין סי' ק"י וק"ל ובתשו' צ"צ סי' מ"ב ועתשו' ב"י אה"ע סי' ז' ח'.

והרי בתשו' מ"ב פתב דאף בספק מסל"ת מתירין היכי דאיכא כא אומדנא המוכחח דקושטא קאמר ובנ"ד אין לה אומדנא גדולה מזו שראוהו יושב ביחד עם הערל בהטשיווען והיכן נמלט היהודי אם לא שנטבע וגם בלעדי הגדת הנכרי איפשר לדון שנטבע עפ"י עדות הנשים ור"ז בלבד פמו שהוכיח בתשו' הרשב"א דעדות ידיעה בלא ראיה הוי' עדות גמורה מה"ת מהא דא' הן הן עידי יחיד הן הן עידי ביאה ולהרשב"א בעינין דוקא ידיעה ברורה דומיא דעידי יחיד דמסתברא שפא עלי' דאש בנעורת כו' ולהמרדכי אפי' ידיעה שאינה ברורה כ"כ דומיא דגמל האוחר בין הגמלים נמי מהני בקידושין כמ"ש כ"ז בקיצור בב"ש סי' מ"ב ס"ק י"ב ע"ש ובנ"ד י"ל דהני ידיעה ברורה ועתשו' מבי"ט ח"ב סי' מ"ט עכ"פ אחרי שיש לפנינו עדות על הטביעה ששהה עליו העד רבע שעה וחפש אותו לד' רוחות הנקה בנדאי י"ל דיצאה מחשש איסור תורה ומהני סי' דרבנן פנ"ל.

והנה אף להפוסקים המחמירין שלא לסמוך בנטבע במשאל"ס אסי' אמצעיים בכ"ז בנ"ד פיון שיש על הבגדים סימנים מובהקים וליכא רק חשש שאלה הרי העלה בנוב"י סי' מ"ג דברבנן ל"ח לשאלה משום דסד"ר לקולא ועוד דרבנן לא חמור ממזון וכיון דבמזון ל"ח לשאלה ה"ה באיסור דרבנן ע"ש שמצד להקל אפי' בלא שהא עליו פדי שת"נ רק פיון דאיתרע חזקת א"א שוב ל"ח לשאלה פיון דבאמת נגד חשש שאלה הא איכא חזקה דכ"מ שנמצא ת"י האדם הוא שלו אפס דאיכא כנגד זה חזקת א"א אמנם היכי דנסתר חזא"א שוב ל"ח לשאלה ע"ש בפרט בנ"ד שראוהו פשה' על המעפורת מלופש בבגדים אלו יש לצרף ג"כ מ"ש הרמ"א בסעי' ל"ב דהיכי שראוהו נטבע בבגדים אלו מהני סי' מובהק בבגדיו ובב"ש שם ס"ק צ"ח כ' דמקורו מד' התוס' יבמות ק"כ וגיטין כ"ח דאם ידוע שצאבד הגט בכלי זה ל"ח לשאלה ואף דכ' דבעינין שנמצא מיד דאל"ה חיישינן שמא הראשון יצא והשאלו בגדיו לאחר ואותו אחר נטבע ובתשו' מהרמ"פ סי' ל"ו שמפנו נובע מקור דין זה מבואר שמצא אותו הגוי בתוך ב' ימים וי"ל דביותר מב' ימים חיישינן לשאלה אמנם בחמ"ת שם ס"ק ס' כ' להסתפק בזה דחשש רחוק הוא ששני בנ"א נטבעו בבגדים אלו וכי אתרמי שהשאלין לאיש א' וגם הוא נטבע בבגדים אלו ופלטוה המים ע"ש ובפרט פשנמצא במקום זה גופי' כבנ"ד שהמקום שנמצא הוא סמוך ונראה למקום הטביעה דזה עדיף יותר מהה' דחכ"צ בשאלה דיחיד דל"ח ובה' גם החולקים יודו ושע"כ מצינו ביבמות קט"ו.

בההוא גברא דבשילהי הלולא איתלי נורא בי גנני א"ל דביתהו חזו גבראי חזו גבראי אתו חזו גברא חרוכה דשדי ופסתא דינא דשדיא ופסק שם הרי"ף כרחב"א דא' גברא

חרוֹכָא דְשַׁדִּי אִימָא אֵינִשׁ אַחְרֵינָא אַתִּי לְאַצּוּלִי נְאֻכִּילְתִּי נּוּרָא וּפְסָתָא דִּידָא דְשַׁדִּיָא נּוּרָא
אִתְּלִי וְאִתְּלִיד בִּי מוּמָא וּמְחַמַּת פְּיִסוּפָא עֲרַק וְאִזְל לְעֵלְמָא וְע' בְּנִימוּק"י שָׁם וּבְעַמּוּד
ב' שָׁם גְּבִי יִצְחָק רִישׁ גְּלוּתָא ב"א דְרַב בְּיָבִי הֲוִי קְאָזִיל מְקוּרְטָבָא לְאַסְפְּמִיָא וּשְׂכִיב פְּסִק
הָרִי"ף פְּרָבָא דל"ח לְתַרִּי יִצְחָק וְע"כ מְשׁוּם דְהֵתֵם אָנוּ מְוַכְרְחִין לְחֻשׁוּשׁ שְׁנַזְדָּמֵן עוּד א'
שְׁשֻׁמוּ יִצְחָק רִישׁ גְּלוּתָא וּבֵר אַחְתֵּי דר"ב וְהֵלֵךְ ג"כ מְקוּרְטָבָא לְאַסְפְּמִיָא זֶה ל"ח.

וּבְשַׁלְמָא בְּעוּבָדָא דֵּהַחֲכ"צ שְׁחַלְקוּ עָלָיו הָאֲחֵרוּנִים הֵתֵם הֵלֵא א' נְהָרַג עֲכ"פ וְחִיָּשִׁינוּ
שְׁבַעֲלָה שָׁל זֶה לֹא נְהָרַג וְהִשְׁאִיל בְּגִדֵי לְאַחַר וְהִשְׁאִיל נְהָרַג מִשָּׂא"כ בִּנְד"ד הָרִי עָלִינוּ
לְחוּשׁ פְּמָה עֲנִינִים דל"ש שְׁמָא נִיצַל מִהִטְבִּיעָה וְהִשְׁאִיל בְּגִדָיו לְמִי שְׁיִישׁ לוֹ בְּגוּפוֹ ס' פְּזָה
וְהִשְׁאִיל נְטֻבַע ג"כ וּבְנֵהָר זֶה פְּוִלִי הָאִי בְּנֻדָּאִי ל"ח וְדָבָר זֶה מְוַכְרַע מִד' הַגִּמ' דְּפִרְכִּינִין
עַל הָא דְמִצָּאוּ קְשׁוּר בְּכִיס וְנִיחּוּשׁ לְשִׁאלָה וּמְשַׁנֵּי פִיס וְאַרְנָקִי לֹא מוּשְׁלִי אֵינִשִּׁי וְאַפְתִּי
קִשָּׂה לְמָאן דְּחִיָּישׁ לְנִפְיָלָה דִּיחִיד א"כ נִיחּוּשׁ שְׁאֲבָדוּ לְהַפִּיס וּמִצָּאוּ יב"ש אַחַר וְקִשְׁר בּוֹ
גִט זֶה וְאַבְדוּ בְּדֶרֶךְ זֶה א"ו פִּינּוֹן דְּנִפְיָלָה גּוּפָה לֹא שְׂכִיחַ כְּדָא' אִי לְנִפְיָלָה מִיְזַהָר זֶהִיר
וְשִׁימְצָאָנוּ עוּד אִישׁ שְׁשֻׁמוּ וְיִאֲבָדְנוּ ג"כ וּבְדֶרֶךְ הַזֶּה פְּוִלִי הָאִי ל"ח וְע' בִּב"מ י"ח:
בְּתוּס' ד"ה נִפְק שְׁהַקְשׁוּ לְאַבְיִי דְּחִיָּישׁ לְתַרִּי יִצְחָק אִפִּי הֲוִיחֻזְקוּ מִמִּתְנִי דְּכָל מַעֲב"ד ה"ז
יְחִזִּיר וְתִי דְבַהֲךָ דַּמְעַב"ד אִפִּי אֲשַׁתְּכַח בְּבִי"ד וְהֲוִי שְׁיִירוֹת מְצוּיוֹת ל"ח לְאַחַר פִּינּוֹן
שִׁיב"ש זֶה שׁוֹאֵל גִּט וְאִין אָנוּ מְפִירִין אַחַר שְׁאֲבָד גִּט כ"א זֶה שְׁיִדְעִינוּ שְׁאֲבָד גִּט אִין
לְחוּשׁ שְׁמָא מְאַחַר נִפְל וְנִפְל מִמְּנוּ כְּמוֹ כֵּן פְּאֵן מִשָּׂא"כ הֵתֵם.

אִין אָנוּ יוֹדְעִין אֵיזָה יִצְחָק מֵת אִם מְעִיר הַזֹּאת אוּ מְעִיר אַחֲרֵת ע"ש וְע' בְּדִכ"ב: בְּתוּס'
ד"ה אִי כו' שְׂכ' דְּאִין רְגִילוֹת שְׁשַׁנֵּי בִנְ"א אֲבָדוּ חֲפִץ זֶה פְּזָה וּבְמִקּוּם א' ע"ש] וּמְכ"ש
בִּנְד"ד שְׁאָנוּ יוֹדְעִין שְׁזָה נְטֻבַע בְּסִי הַגּוּף זֶה וּבְאֹתוֹן בְּגִדִים וּבְנֵהָר זֶה בְּנֻדָּאִי אִין לְנוּ לְחוּשׁ
שְׁאַחַר שְׁאֵל מִמְּנוּ הַבְּגָדִים וְיִישׁ לוֹ בְּגוּפוֹ ג"כ ס' זֶה וְנְטֻבַע ג"כ בְּנֵהָר זֶה.

וְהַזֶּה בְּגוּף קוּשְׁי' הַתּוּס' הַנֶּ"ל לְאַבְיִי דל"ח לְתַרִּי יִצְחָק מִמִּתְנִי דְּכָל מַעֲשֵׂה בִי"ד כו' י"ל
עֲפ"י דְּבָרֵי הַמְּבִי"ט שְׁהוּבָא בְּק"ע ס' רכ"א שְׂכ' דָּאִם נְאַבְד יְהוּדִי בְּדֶרֶךְ שְׁהֵלֵךְ מִמִּקּוּם
פ' לְמִקּוּם פ' וְאַח"כ נִמְצָא בְּאֹתוֹן הַדֶּרֶךְ הָרוּג א' תְּלִינּוּ שְׁזָהוּ שְׁנַאֲבָד הוּא שְׁנַמְצָא וּבְנוּב"י
ס' מ"ו מוּבָא דְּבָרֵי הַשֵּׁב יַעֲקֹב שְׁמֵבִיא לְזָה מִד' הַש"ס פְּסָחִים י'.

עַל וּבְדָק וְאַשְׁפַּח פְּלוּגְתָא דר' וְרִשְׁבָּ"ג דְּתַנִּיא שְׁזָה שְׁאֲבָד בְּהָ קָבָר כו' שְׁאֵנִי אוּמֵר קָבָר
שְׁאֲבָד הוּא קָבָר שְׁנַמְצָא וְעִפְר"ח א"ח ס' תל"ט שְׂכ' לְהוֹכִיחַ לְעַנְיָן חֲמִץ דְּאַפִּי בְּלֹא בִיטֵל
אַמְרִינוּ מִסְתָּמָא זֶהוּ הַכְּרַח שְׁנִטֵּל הָעֵכְפָר דְּלֹא פְּהֵטוּר שָׁם ע"ש וְלְעַנְיָן הַפְּלוּגְתָא בְּקָבָר
שְׁאֲבָד כ' הַמְּפוֹרְשִׁים דְּהִיכִי דְּלִיכָא לְבְרוּרִי אִפִּי רִשְׁבָּ"ג מוֹדָה דְּאַמְרִינוּ זֶהוּ שְׁנַאֲבָד הוּא
שְׁנַמְצָא אִפְסֵי דְּבְנוּב"י שָׁם כ' דְּלְעַנְיָן עֲגוּנָה ל"ש לְוִמֵר זֶהוּ שְׁאֲבָד הוּא שְׁנַמְצָא פִּינּוֹן שְׁהוּא
נְגִד חֲזַקָת א"א ע"ש וּלְפִי"ז יִישׁ לְחַלְקֵי בֵּין גִּט לְמִיתָה דְּבַגִּט לְכָךְ ל"ח שְׁמָא גַם יב"ש אַחַר
אַבְד פְּאֵן גִּט מְשׁוּם דְּאַמְרִינוּ זֶהוּ שְׁאֲבָד הוּא שְׁנַמְצָא וְאִינוּ לְנְגִד חֲזָא"א פִּינּוֹן שְׁאָנוּ דְּנִין
רַק אִם פְּשֵׁר לְגַרְשׁ בּוֹ לְהַחְזִירוֹ לְהַבְעֵל אוּ לְהַשְׁלִיחַ כְּמ"ש לְמַעְלָה מִד' הַתּוּס' חוּלִין וְעִר"ן
קִידוּשִׁין ס"ג מִשָּׂא"כ בְּעוּבָדָא דִּיִצְחָק ר"ג דְּנִימָא דִּיִצְחָק ר"ג זֶה מֵת מִפְּחַ הַסְּבָרָא דְּזָהוּ
שְׁאֲבָד הוּא שְׁנַמְצָא הֵלֵא הֲוִי לְנְגִד חֲזַקָת א"א וּל"מ: וְהַזֶּה בְּעִיקָר דְּבָרֵי הַשֵּׁב יַעֲקֹב הַנֶּ"ל
דְּמִדְּמֵי הָךְ דִּינָא דֵּהַמְּבִי"ט לְפְלוּגְתָא דר' וְרִשְׁבָּ"ג הַנֶּ"ל מוּבָא בְּנוּב"י שָׁם בְּשֵׁם הַשׁוֹאֵל
שְׁהַקְשָׁה דְּרַבִּי אֲדָרְבֵי מִיְבָמוֹת קט"ו.

בב' ת"ח שְׁטַבְעוּ בְּסַפִּינָה ע"ש ולפענ"ד י"ל דל"ד פָּלַל לְהַתֵּם דְּבִשְׁלָמָא גְבִי קָבֵר שְׁאָבֵד
הָרִי בְּרוּר לֵן דְּבִשְׁעַת הַמְּצִיאָה יֵשׁ פֶּאן בּוֹדַאי הַקָּבֵר שְׁאָבֵד רַק דְּמִסְפְּקִינִין אַם זֶה שְׁנַמְצָא
הוּא שְׁנַמְצָב אוֹ אַחַר וְע"כ שְׁפִיר תְּלִינֵן בְּהַנְּאָבֵד פִּינֵן דַּעכ"פ הוּא וְדַאי פֶּאן בְּעַת הַמְּצִיאָה
מִשָּׂא"כ בְּגִידוֹן דַּהֲמִבִּי"ט הָרִי בִּשְׁעַת הַמְּצִיאָה אֲנוּ מְסוּפְקִין אַם יֵשׁ פְּעַת בְּמִקּוּם הַזֶּה
הָאָדָם שְׁנַמְצָב דְּשָׂמָא הֶלֶף מְזַה וְלֹא נִמְצָא בְּכָאן פָּלַל וּבְכַה"ג ל"ש זֶהוּ שְׁאָבֵד הוּא שְׁנַמְצָא
וְאָפִי' אַם הַחֲשֵׁשׁ שְׂמָא אִינוּ פֶּאן הוּא עַל דְּרָף רְחוּקָה בְּאִנְפֵן שְׁיִוְתֵר מְסַתְּבֵר שֶׁהוּא פֶּאן
בכ"ז פִּינֵן דְּאִיפֹא מְקוּם לְסַפּוּקֵי שְׂמָא אִינוּ פֶּה אֲתֵנוּ ל"ש לֹמֵר זֶהוּ שְׁאָבֵד הוּא שְׁנַמְצָא
וְרָא' לְזֶה נִרְאָה מִש"ס בְּכוּרוֹת ז': דְּקֹא' הַתֵּם עַל הַמְּשֻׁנָה דְּג טָמֵא שְׁבַלְע דְּג טְהוּר מְוֹתֵר
בְּאִכִּילָה טַעֲמָא דְּחֻזִּינֵן דְּבַלְע כו' א"ה פִּי חֻזִּינֵן דְּבַלְע נְמִי אִימֵר הָאִי אִיעֲפִלָּא וְהָאִי
אִישְׁרוּצִי אֲשֵׁרִיז וְלְכַאוּרָה מֵאִי פְּשִׁיטָא לִי' לְהַש"ס לְמִיפְרָף הֲכִי דְּנִיחּוּשׁ לְזֶה נִימָא הַדְּג
שְׁבַלְע הוּא הַדְּג שְׁנַמְצָא א"ו דְּכִינֵן דְּאֲנוּ חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא הַדְּג הֲרֵאשׁוֹן פְּבָר נְתַעֲפֵל וְאִינוּ
בְּעוֹלָם בִּשְׁעַת הַמְּצִיאָה וְאָף שְׁכ' בְּתוֹס' שֵׁם ד"ה דְּג דַּע"כ מִיִּירִי דְּלֹא שְׂהָא פְּדִי עֵיפּוּל
וּא"כ יוֹתֵר הַדְּעַת נוֹטָה שְׁלֵא נְתַעֲפֵל בְּכ"ז פִּינֵן דְּלַפְעָמִים מְמַהֵר לְהַתְּעַפֵּל קוֹדָם כַּמ"ש
בְּתוֹס' שֵׁם וְע"כ ל"ש לֹמֵר בְּכַה"ג זֶהוּ שְׁאָבֵד הוּא שְׁנַמְצָא.

ושעפיי"ז אַמְרַתִּי לְבָאֵר דְּבָרֵי רִש"י ז"ל בב"מ י"ח. בְּהָא דְּפָרִיף טַעֲמָא דְּנִמְלֵף שְׁלֵא לִיתָנּוּ
הָא אֲמַר תְּנוּ נוֹתָנִין וְאָפִי' לז"מ וְרַמִּינְהוּ הַמְּבִיא גִט וְאָבֵד הֵימְנוּ מְצָאוּ לְאַלְתֵּר פֶּשֶׁר וְאִם
לֹא פְּסוּל כו' וּפְרַש"י ד"ה מְצָאוּ לְאַלְתֵּר הַתֵּם מְפָרֵשׁ פְּדִי שְׁתַּעֲבֹר שְׁיִירָא וְתִשְׁרָה כו'
וְתַמְהוּ הַמְּפֹרְשִׁים דְּהָרִי בְּגִיטִין כ"ז: פְּלִיגִי בְּזֶה אִיזְהוּ זְמַן מְרוּבָה ר' נְתָן אוֹמֵר פְּדִי
שְׁתַּעֲבֹר שְׁיִירָא וְתִשְׁרָה וְרִשְׁב"א אוֹמֵר כָּל שְׁעֵבֵר אָדָם שֵׁם וְאֲנִן פְּסֻקִינֵן כְּרִשְׁב"א וּא"כ
מנ"ל לְרִש"י לְפָרוּשֵׁי סוּגְיָא זו כר"נ שְׁלֵא פְּהֵלְכְתָא וְנִרְאָה דְּהַנְּהָ בְּתוֹס' ד"ה וְהוּא
שְׁהוּחֻזְקוּ כ' דְּמַתְנִי' ע"כ מִיִּירִי בְּהוּחֻזְקוּ וְע"ז הַקְּשׁוּ וּא"ת וּמ"ט יְחֻזִּיר פִּינֵן שְׁיֵשׁ ב' יב"ש
בְּעִיר וי"ל פִּינֵן שְׁאֲנוּ יוֹדְעִין שְׁזֶה אָבֵד גִּט פֶּאן אִין לְחוּשׁ שְׂמָא גַם הָאֲחֵר אָבֵד גִּט פִּינֵן
שְׂאִין שְׁיִירוֹת מְצוּיּוֹת וְהַקְּשָׁה הַפְּהֵרֵשׁ"א דְּאֲמַאי לֹא תִי' הַתוֹס' הָכָא כַּמ"ש לְקַמְן דְּל"ח
שְׁתַּבַּעַל יִשְׁקֵר וּכ' בַּס' תו"ג מֵא"ז הַגָּאוֹן מְלִיסָא ז"ל דְּהַתוֹס' לֹא כ' זֶה לְקַמְן רַק לְעַנְיָן
דְּמַהִימְנִין מְנִינֵן לִי' בְּמָה שְׂאוֹמֵר שְׁנַפְּל גִּט מְמַנּוּ וְהָא לֹא חֲשַׁדִּינֵן לִי' שְׁיֵאמֵר שְׁנַפְּל מְמַנּוּ
גִּט אָף שְׁלֵא נַפְּל מְמַנּוּ מִשָּׂא"כ הָכָא דְּצָרִיכִין לִידַע שְׁנַפְּל גִּט מְמַנּוּ פֶּאן בְּמִקּוּם זֶה ע"ז לֹא
מַהִימְנִין לִי' לְבַעַל דְּאֲפֹשֶׁר מִשׁוּם שְׁנַדְמָה לוֹ שֶׁהוּא גִּט זֶה אוֹמֵר כֵּן בְּדַמִּי מִש"ה כ'
הַתוֹס' דְּבַעֲיָנֵן שְׁיִדוּעַ כו' הֵינּוּ כְּגוֹן שְׂרָאוּ הָעֵדִים הַגִּט בְּיָדוֹ קוֹדָם שְׁהֵלֶף בְּמִקּוּם זֶה וְאַחַר
שְׁהֵלֶף בְּמִקּוּם זֶה אֲמַר שְׁנַפְּל מְמַנּוּ גִּט וּבְזֶה הוּא נְאָמֵן דְּבִגּוּף הַנְּפִילָה אִין חוֹשְׁדִּין אוֹתוֹ
שְׁמִשְׁקֵר כַּמ"ש הַתוֹס' ע"ש וּלְפִי"ז קִשְׁשָׁה לְכַאוּרָה מ"פ הַגַּמ' אֲמַתְנִיתִין הָא אֲמַר תְּנוּ נוֹתָנִין
וְאָפִי' לז"מ מְהֵף דְּלז"מ פְּסוּל לִימָא דְּלָכָף אֲמַר תְּנוּ נוֹתָנִין וְאָפִי' לז"מ מִשׁוּם דַּע"כ מִיִּירִי
שְׁיִדְעִינֵן שְׁאָבֵד מְמַנּוּ גִּט בְּמִקּוּם זֶה וּא"כ אֲמַרִּינֵן זֶהוּ שְׁאָבֵד הוּא שְׁנַמְצָא פִּינֵן דְּאִינוּ לְנַגְד
חזא"א פנ"ל מִשָּׂא"כ בְּהֵף דְּהַמְּבִיא גִּט וְאָבֵד הֵימְנוּ דְּמִיִּירִי דְּלֹא יְדַעֲיָנֵן שְׁאָבֵד הֵימְנוּ
בְּמִקּוּם זֶה וְל"ש זֶהוּ שְׁאָבֵד הוּא שְׁנַמְצָא וְלָכָף לז"מ פְּסוּל וְלַהֲנַ"ל י"ל עַפ"מ דְּמְבוֹנָר
בְּרֵאשׁוּנִים ז"ל דְּלָמ"ד ז"מ הֵינּוּ פְּדִי שְׁתַּעֲבֹר שְׁיִירָא חֲיִישִׁינֵן שֶׁהַגִּט שְׁנַמְצָב נִדְרַס בְּרַגְלֵי
בְּנֵי הַשְׁיִירָא וְזֶה הַגִּט שְׁנַמְצָא הוּא מְבַנֵּי הַשְׁיִירָא וְלָמ"ד ז"מ כְּשֶׁעֵבֵר אָדָם שֵׁם חֲיִישִׁינֵן
שְׁנַעֲלָם גִּט הַנְּאָבֵד מִהַעֲוֹבֵר וְזֶהוּ מִהָאָדָם הָעוֹבֵר אוֹ מִשְׁיִירָא שְׁעֵבֵרָה קוֹדָם וּלְפִי"ז זֶהוּ
שְׁפִירִש"י דְּהָף סוּגְיָא אֲנִלָּא לָמ"ד ז"מ פְּדִי שְׁתַּעֲבֹר שְׁיִירָא וְתִשְׁרָה א"כ חֲיִישִׁינֵן שְׁנַדְרַס

הגט הנאבד ברגלי בני השׂירה ואינו בעולם ול"ש זהו שאבד הוא שנמצא פנ"ל משא"כ למ"ד שלא עבר אדם שם ל"ה פריה הש"ס מידי דהו"מ לשנויי דבמתניתין לכה מחזירין משום דזהו שאבד הוא שנמצא פנ"ל: והנה בתשו' נוב"י הנ"ל כ' לתמוה ע"ד הש"י שכ' דהלכה פרבי מתבירו הרי רשפ"ג אביו ורבו הי' ואדרבא הלכה פרשפ"ג וכ' דע"כ ל"פ ר' ורשפ"ג אלא במקום דל"ש לומר פאן נמצא פאן הי' פגון שדה שנאבד בה קבר שאנו חוששין שפא זה שנמצא קבר אחר הוא שהי' קבור ג"כ בשדה זו ול"ש לומר כנכ"ה שהרי גם אם קבר אחר הוא ג"כ פבר הי' בשדה זו אבל בצלוב דמייירי בי' הש"י אמרינן פאן נמצא פאן הי' מהעת שאפשר לומר פאן הי' דהיינו משעה שנתלה אבל אם אתה אומר שזה שנצלב נפסק החבל וירד ואח"כ נצלב אחר פאן א"כ זה הנמצא פאן ל"ה פאן משעה ראשונה אלא אח"כ הובא לכאן וזה ל"ח ולהכי כ' הב"ש רס"ק צ"א דאפי' מצאו עצמות בפכשן או בגוב אריות ל"מ דחיישינן שפא מאדם אחר הוא והיינו דהתם ג"כ הטעם דאמרינן כ"נ העצמות כ"ה זמן רב קודם שנפל זה לגוב או לכבשן ע"ש וצל"ע מד' התוס' פסחים י' דקא' הניח י' ומצא ט' היינו סיפא דתניא הניח ר' ומצא ק' מנה מנח ומנה מוטל דברי ר' כו' וכ' בתוס' שם ד"ה הניח כו' דר' לטעמי' דאמר הוא קבר שאבד הוא קבר שנמצא וכיון שנמצא א' א"צ לבדוק כו' ולד' הנוב"י הא בזה גם רשפ"ג יודה פיון דחזקת כנכ"ה מסייע לסברא דזהו שאבד הוא שנמצא דאי נימא דאחרים הם הא ע"כ הובאו אח"כ לכאן וגם לסברתינו הנ"ל קשה מהתם דדילמא לקחו משם ול"ה בשעת המציאה] ועפ"י ז"ג כ"כ מיושב הקושל' הנ"ל מבכורות דשם ג"כ החזקה דכנכ"ה מתנגדת להסברא דזהו שפלע כו' דאי אמרי' דזהו הדג שפלע הוא שנמצא ע"כ ל"ה יותר משיעור עיכול דא"כ הי' מתעפל כמ"ש בתוס' שם ולכה פריה שפיר דנימא אשרוצי אשריץ והי' בהדג מקודם ולפי"ז בנ"ד יש ג"כ לדון להתיר מה"ט דהרי למאי דחיישינן שפא אחר הוא ע"כ אנו צריכין לומר שהי' בזמן מאןחר מהנטבע דהיינו שבעלה של זו ניצול והשאל הבעלים לאחר ונטבע ע"ז אנו אומרים כנכ"ה מקודם ואמרינן זהו שאבד הוא שנמצא: איברא דבסברת הנוב"י הנ"ל יל"ע מדברי הש"ס בכורות כ"ה: בע"מ אוסרין בכ"ש ור"י אומר בקר וקאר"א אר"י מחלוקת כשפדק ומצא וקמפלגי בפלוגתא דר' ורשפ"ג ות"ק דאסר לכולהו וכולן צריכין בדיקה קסבר פרשפ"ג ור"י דאמר דביקור סגי מרישא וכיון דמצא הך ליכא ספק ס"ל פרבי דאמר הוא קבר שאבד היא קבר שנמצא ע"ש והרי בכחנפות ע"ו.

מסקינן דחזקת הגוף עדיף מחזקת כנכ"ה וא"כ התם חזה"ג מסייע להך סברא דהוא שאבד הוא שנמצא ואפי' רשפ"ג מודה ואמאי ס"ל לת"ק דכולהי אסורין אמנם בלא"ה נראה דעכ"פ בדרבנן פסקינן פרבי דאמר הוא שאבד הוא שנמצא פדאי' בש"ע א"ח סי' תל"ט ועמ"ל פ"ג מה' חו"מ ה"ח וי"א א"כ לפ"מ שהעלינו למעלה דבנ"ד ליכא רק איסורא דרבנן בודאי יש לנו לסמוך על הסברא דזהו שננטבע הוא שנמצא עב"ש ס"ק י"ג ועתשו' עבוה"ג סי' ע"ב שהתיר בהפרה בטב"ע לאחר ג"י אף דנתפח ע"י סימני בגדיו פי חששא רחוקה היא שנחוש שבעלה של זו השאל בגדיו לאיש אחר ואותו האיש נהרג ונשתנה צורתו לצורת המשאל והסכים בהיתר זה הגאון מ' ישע'י אב"ד מפפד"מ ובסי' צ"ז כ' שהסכים לזה הג' מהר"י ז"ל וענובי"ק סי' ל"ב ומהד"ת סי' מ"ז.

וּכְעֵין זֶה כ' הַחַמ"ת ס"ק נ"ה בְּאֲמֻצָּע הַתְּשׁוּבָה בְּעֵינַי הַנְּטָבֵעַ פְּנִיחָס מֵאֲרָלָא ע"ש וּמְצִינוּ
ג"כ בְּש"ס דל"ח לְהַזְדַּמְנוּת שְׁנֵי עֵינַיִם בְּשִׁנְיָה בְּדַרְךָ רְחוּקָה וְנִפְלְאָה כְּדֹא שְׁפָחוּ בַב"מ
י"ח: ר"י אָמַר כְּגוֹן דְּקִאָמְרֵי עֵדִים מְעוּלָם לֹא חֲתַמְנוּ אֶלָּא עַל גִּט א' שֶׁל יב"ש דל"ח
דִּילְמָא אֲתֵרְמֵי שְׂמָא כְּשָׂמָא וְעֵדִים כְּעֵדִים וְע' בְּחֻלְיֵי ה' וְדִילְמָא תֵּרֵי גְבְרֵי דְהוּוּ שְׂמִיָּהּ
עוֹרְבִים אֲתֵרְמֵי מִיְלְתָא דְתֵרְנוּיָהּ הוּוּ שְׂמִיָּהּ עוֹרְבִים בְּתַמִּיָּהּ וְהֵינְנוּ דְבִהַזְדַּמְנוּת זָרָה
כְּזֹאת לֹא מְסַפְקִינֵינוּ גַם הָרִי כ' בְּתִשׁוּ' חת"ס ס' ס"ה דְהֵאִידְנָא דְקָבִיעַ דְנֹאֵר בְּכָל דְנֹכְתָא
וְשִׁירוֹת מְצוּיֹת מְאֹד אִם הֵוּא גְבָרָא שְׁנַפְלָל לְמִים לֹא הִי' לוֹ שׁוּם קִטְטָה בְּבֵיתוֹ כ"ע
כְּצוּרָא מְרַבְּנָן דֹּא' בַּגַּמ' אִי סְלִיק קָלָא אִית לִי וְהֵינְנוּ לְאַחַר הַמְתַּנֵּת יב"ח שְׁנַשְׁתַּפַּח שְׁמוֹ
וְאָבַד זְכָרוֹ ע"ש וְע' פְּסָקֵי מֵהֵרָא"י סוּסֵי קל"ט וּבְתִשׁוּ' ב"ח ס' ע"ב וְתִשׁוּ' מֵהֵרָא"ם מִינְן
ס' מ"א.

וּבְכֹרֵט בְּעֶגְוֹנָה זֹו שְׂאֲנוּ דְנִין עֲלֵי שְׂפָכָר עֲבָרוּ כְּשִׁתֵּי שְׁנִים וּמְחַצָּה מַעַת שְׁנַטְבַּע בְּעֵלָה
וּמוּבָא בְּמֶרְדְּכֵי יְבָמוֹת סוּסֵי צ' בְּשֵׁם הַר"א מְנוֹרְדוֹן דְּבַמְשֵׁאל"ס אֵינְהָ אָסוּרָה לְעוֹלָם אָף
בְּאֲמֻדָּן דַּעַת הַדְּבָר תְּלוּי ע"ש.

גַּם כִּינּוּן שְׂפָכָל הָאֶקְלִים סְבִיבוֹת עִיר פְּאֲטָאק לֹא נִשְׁמַע שְׁנַטְבַּע שׁוּם יְהוּדֵי וְלֹא נִפְקַד מֵהֶם
אִישׁ בְּנֻדָּי דֹּאִין לְנוּ לְמִיחַשׁ דֹּאִינְשׁ דְּעֵלְמָא בָּא לְנֶהֱרַ זֶה וְנִטְבַּע דִּי"ל כַּנְכ"ה כַּמ"ש
הֵרָאשׁוּנִים הַנְּ"ל בְּהֵוּא דִּי צָחַק ר"ג.

גַּם לַפ"מ דֹּא' ב"ב כ"ג. דֹּאֵף דְרֹב וְקָרוֹב אֲזֵלִינוּ בְּתֵר רַבָּא אָף בְּקוֹרְבָא דְמוֹכַח אֶבְל לֹא
בְּקָרוֹב וּמְצוּי וּמְבֹנָאֵר בְּפּוֹסְקִים דְּכָל הֵיכִי שְׁיִישׁ אֵינְהָ סְבָרָא נְגִיד הָרֹב לְצָרוּפֵי לְקוֹרְבָא
אֲזֵלִינוּ בְּתֵר קָרוֹב וְע' בַּפְנֵי פְתוּבוֹת ט'.

שְׁכ' שֶׁם דְהָא דֹּאֲזֵלִינוּ ב"ר אֶפִי' בְּקוֹרְבָא דְמוֹכַח הוּא דְנֹקָא כְּשֶׁהֵוּכְחָה הוּא רַק מְחַמַּת
הַקּוֹרְבָא אֶבְל הֵיכִי דֹּאִיכָא הוּכְחָה לְבַד מְקוֹרְבָא בַּכָּה"ג אֲזֵלִינוּ בְּתֵר קָרוֹב ע"ש וַא"כ
בַּנ"ד שְׁנַמְצָא הָאִישׁ הַזֶּה סְמוּךְ לְמָקוֹם שְׁנַטְבַּע וְיִישׁ אֵינְהָ סִימָן בְּגוּפּוֹ וְס"מ וְט"ע בְּהַבְגָּדִים
בְּנֻדָּי דִּינוּ כְּקָרוֹב וּמְצוּי וְאֶמְרֵי' זֶהוּ שְׁנַטְבַּע בְּנֶהֱרַ הַנְּ"ל הוּא שְׁנַמְצָא סְמוּךְ לוֹ וְע' בְּסוּטָה
מ"ה: מִינְן שְׂאֵם נְמָצָא סְמוּךְ לְעִיר שְׂאִין בָּהּ בִּי"ד שְׁמַנִּיחִין אוֹתָהּ וּמוֹדְדִין לְעִיר שִׁי"ב
בִּי"ד כו' מִשְׁמַע דְקָרוֹב ל"ב סְמוּךְ מְשֵׁ.

וְיִישׁ ג"כ לְצָרָף דַּעַת הַב"ח בְּתִשׁוּ' פ"ו דֹּאֵם ל"ה רַק יָמִים מוּעָטִים מְשַׁנְסַע מְבֵיתוֹ עַד
שְׁנַמְצָא מֵת ל"א לְשִׂאָלָה ע"ש וְהֵלָא כְּמָה מְגֹדוּלֵי הַפּוֹסְקִים וּמְכַלְלֵם הַשְּׁ"ף בַּח"מ ס' ס'
ס"ה הַעֲלוּ דל"ח לְשִׂאָלָה כָּלֵל. וּבְתִשׁוּ' שְׁבו"י ח"א ס' צ"א הֵבִיא ג"כ בְּשֵׁם גְּדוּלֵי עוֹלָם
שְׁפּוֹסְקִים דל"ח לְשִׂאָלָה כָּלֵל אָפֶס שֶׁהַשְּׁבו"י כ' שְׁלִמְעֵשָׂה אֵין לְפִסְנֵק הֵכִי אַא"כ יֵשׁ עוֹד
צְדָדִים לְהַקְל וּבַנ"ד הֵלָא יֵשׁ כְּמָה סְנִיפֵי הֵיטֵר כַּמ"ש לְמַעְלָה וְע"כ מְכַל הַלִּין טַעְמֵי
לְפַעַנ"ד נְכוֹן כְּשִׁחַר מוּצָא הֵיטֵר שֶׁל הָאִשָּׁה בַּאֲבָצִיא בַת ר' מְשׁוּלָם מְפֹאֲטָאק וְשִׁרְיָא
לְהַתְּנַסְבָּא לְכָל גְּבַר וּבְתַנְיָא כְּפוּל שְׁיִסְכֵּים עֲמָנוּ עוֹד רַב מְוָבְהַק בְּהוֹרָאָה פִי הֵיכִי דְנִמְטֵי
שְׁיִבֵי מְשׁוּרָא וְאַח"כ יֵתִיר אוֹתָהּ כ"ת בְּמוֹתָב תְּלַתָּא כַּמ"ש בְּרַמ"א ס' י"ז סל"ט.

וּבְזָה הַנְּנִי יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאֶהְבָּה. ס' סה בַּעֲזָה"י יוֹם ד' י' אֶדְרַ תְּרַנ"ב לַפ"ק סְטָרֵי יִשְׁפֹּת
ה' שְׁלוֹם וְרַב טוֹב לְכַבּוֹד דִּידֵי הָרַב הַמֵּאָה"ג חֲרִיף וּבְקֵי בַחֲדַר"ת יְרוּ"ש כַּש"מ יְחִיאֵל
מִיכָל הוֹבְנֵר נ"י אַבְד"ק גִּיזְנוּב יצ"ו מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי כְּפוּל וְהַנְּנִי לְתִשׁוּבָתוֹ בְּדַבְרֵי הַעֲגוּנָה

אֶשֶׁת מִשֵּׁה בֶן ר' בְּרוּךְ מִפְּפֶר הַסְּמוּד לְקַהֲלָתוֹ עֶרְוֵה ג' פְּרָסָאוֹת שֶׁהִי מִחֲזִיק הַפ"פ בְּשֵׁם
וּמַעַת שְׁנֵלְקַח הָעֶסֶק מִמֶּנּוּ מִטַּעַם הַמְּלָךְ יר"ה הִיא הוֹלָה סָר וְזוֹעֶרָה פִּי נִשְׁפָּר מִטָּה לְחִמּוֹ
וּפְתָאוֹם בְּשִׁשָּׁה לִירַח אָב נֶעְלַם מִבֵּיתוֹ וְעַקְבוּתָיו לֹא נֹדְעוּ וּבְשִׁמְנָה לִירַח אָב נִמְצָא בְּעִיר
נִיזְנוּב נִטְבַּע בְּנֶהָר דְּנוֹסְטָעֵר הַהוֹלָה שֵׁם וְיַעַן שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ הַמְּתַעֲסָקִים מִמֶּנּוּ מְאוּמָה פִּשְׁטוֹ
כָּל בְּגָדָיו מִעֲלָיו וְנִקְבַּר כְּמִנְהַג יִשְׂרָאֵל וּבִינָי וּבִינָי נֹדַע הַדְּבָר לִב"ב וּבְאוֹ לְשֵׁם אֶשְׁתּוֹ
וּבָנָיו וְאָמְרוּ אֵיזוֹ סִימָנִים בְּפִרְצוֹף פָּנָיו וְהַקְּבָרָנִים אֵינָם זוֹכְרִים הֵיטֵב רַק הַסִּימָן שֶׁאָמְרוּ
שְׁנַחֲסֵר לוֹ שֵׁן א' בְּאֲמֻצָּע שׁוֹרָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הַשִּׁינַיִם זֹאת זוֹכְרִים בְּבִירוֹר וְכָל
הַמְּלַבּוֹשִׁים הַפִּירוֹ בִּטְב"ע וְאָמְרוּ בָּהֶם סִימָנִים מְנוֹבְהָקִים הֵינּוּ בְּבָגָד שֶׁל ד' כְּנָפוֹת
וּמְכַנְסִים וּגַאטִּים וּכְתוֹנֹת וּמְנַעְעֵלִים אֲרָנֹפִים וְלִיזְבֵּל וְכִיס קֶטָן שֶׁל מְעוֹת וּבָגָד עֲלִיוֹן שֶׁלוֹ
בְּכּוֹלָם הֵגִידוּ סִימָנִים מְנוֹבְהָקִים וְהַפִּירוֹ בִּטְב"ע וְשׁוֹב הַעֵיד א' בְּפָנָי כ"ת בְּמוֹתֵב תְּלַתָּא
אִיךָ שֶׁרָאָהוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עֵט"ב עוֹבֵר דְּרָךְ עִיר נִיזְנוּב קוֹדֵם שְׁנִמְצָא עַכְתָּ"ש: הַנֵּה
טָרַם יִצְמַח כָּל שִׁיחַ נָבֵא לְחַקוֹר בְּדָבָר הַסִּימָן שְׁנַחֲסֵר לוֹ שֵׁן א' בְּאֲמֻצָּע שׁוֹרָה הַתַּחְתּוֹנָה
אִף דְּחֶסְרוֹן הַשֵּׁן הוּא סִימָן גְּרוֹעַ דְּשָׁכִיחַ טוֹבָא בַּכ"ז פִּינּוֹן דְּפִרְטוֹ וְצִמְצָמוֹ הַמְּקוֹם הֲלֵא
בַּב"ש ס"ק ע"א מוֹבָא בְּשֵׁם תְּשׁוֹ הַרד"ך לְעַנְנֵן שׁוּמָא דְאַף דְּלָאוֹ סִי הוּא בַּכ"ז אִם פִּרְט
וְצִמְצָם הַמְּקוֹם וְאָמַר עַל אֲבָר פ' בְּמְקוֹם פ' הָנִי סִי מְנוֹבְהָק וְכ' שְׁבַתְשׁוֹ מֵהַרשָׁד"ם וּמ"ב
חֹלְקִים עֲלָיו וְהַנֵּה בַּב"י מְבִיא בְּשֵׁם הַרד"ך דְּחִילָא דִּידָנִי הוּא מִדְּבָרֵי רַש"י ו"ל בַּב"מ
כ"ז.

שְׁפִי בְּפִלְגֻמָּתָא דַּר"א בֶּן מֵהֲבֵאִי וְרַבְּנָן בְּשׁוּמָא בְּסִי הָעֵשׂוּי לְהַשְׁתַּנּוֹת דְּמִיָּרִי בְּאוֹמֵר
שׁוּמָא בְּאֲבָר פ' וּמִשְׁמַע הָא פִּי בְּאֲבָר פ' בְּמְקוֹם פ' בְּרָאשׁוֹ אוֹ בְּסוּפּוֹ חֲשִׁיב ס"מ וְלֵא
חֲזִינְשִׁינּוֹן לְשִׁינּוּי וְהַחֹלְקִים עַל הַרד"ך טַעֲמִינְהוּ הוּא מְשׁוּם דְּשׁוּמָא מְצוּיָא בַּב"ג.

אוֹ דְּעֵשׂוּי לְהַשְׁתַּנּוֹת לְאַח"מ וַא"כ אִפִּי צִמְצָם מְקוֹמוֹ הָא מְצוּי בַּב"ג לְהֵיחֹת בְּמְקוֹם הַנֵּה
הַמְּצוּמָצָם. וְכֵן לְעַנְנֵן חֲשִׁשָּׁא דְּנִשְׁתַּנְּנָה לְאַח"מ אֵין מוֹעִיל לְזֵה צִמְצָמוֹ הַמְּקוֹם וּכְמוֹ שֶׁבִּיאָר
זֵה בְּתִשׁוֹ דְּבָרֵי רִיבּוֹת סִי רַע"ב דְּכִינּוֹן דְּהַטַּעַם מְשׁוּם עֵשׂוּי לְהַשְׁתַּנּוֹת שִׁינְיָהוּ ה"ט אִפִּי
שִׁיאֵמֵר בְּאֲבָר פ' בְּמְקוֹם פ' דְּאֵטוֹ הַשִּׁינּוּי יִתְעַכֵּב מִלְּהַשְׁתַּנּוֹת ע"י שְׁכִינּוֹן הָעֵד לֹמֵר בְּמְקוֹם
פ' ע"ש וּבִט"ז ס"ק כ"ט אָמְנָם בַּנ"ד בְּחֶסְרוֹן הַשֵּׁן אֲפִשָּׁר דְּגַם הַחֹלְקִים יוֹדוּ דְּהָנִי כְּמוֹ
רוֹשֵׁם שְׁבָגוּפוֹ וְצִלְקַת שֶׁכ' בַּב"ש ס"ק ע"ד בְּשֵׁם הַט"ז דְּאֵם מְצִמְצָם הַמְּקוֹם הָנִי ס"מ
וְעַתְשׁוֹ מְהַר"ם לוֹבְלִין סִי ו' וְקַכ"ח וְתִשׁוֹ רַח"כ סִי ל"א.

אָמְנָם אִפְתִּי י"ל דְּרַק בְּרוֹשֵׁם וְצִלְקַת דְּבִלְאוֹ צִמְצָמוֹ הַמְּקוֹם הָנִי ס"א לְכָךְ ע"י צִמְצָמוֹ
נִעֲשֶׂה סִי מְנוֹבְהָק אֲבָל בְּסִי גְרוֹעַ ל"מ צִמְצָמוֹ הַמְּקוֹם וְהָא דְּמִצִּינוֹ בַּב"מ י"ח וְגִיטִין כ"ז:
דְּקֵא רַב אֲשִׁי פְּגוֹן דְּקֵא נְקֵב יֵשׁ בּוֹ בְּצַד אוֹת פ' דְּהָנִי סִי מְנוֹבְהָק הָרִי דְּאַף דְּנְקֵבִים בִּירִיעָה
שְׁכִיחֵי הַרְבֵּה וְהָנִי סִי גְרוֹעַ בַּכ"ז ע"י צִמְצָמוֹ הַמְּקוֹם הָנִי סִי מְנוֹבְהָק ז"א דְּהָרִי הַבְּעָה ע
הוֹבָא בַּב"י סִי י"ז כ' דְּבַע"י דְּנִקְא נְקֵב בְּצַד אוֹת פ' אֲבָל בְּצַד תִּיבָה פְּלוּנִית ל"מ וְהֵינּוּ
דְּבַצַּד תִּיבָה פ' הָנִי סִי אֲמֻצָּעֵי וְרַק פִּינּוֹן דְּסִי דְּרַבְּנָן ל"מ ס"א וּלְכָךְ פְּשִׁמְצָמָם בְּיוֹתֵר
לְסַמֵּן בְּאִיזָה אוֹת הָנִי שְׁפִיר ס"מ וְהָרָא' דְּהָרִי קֵא הֵתָם אֲבָל נְקֵב בְּעֵלְמָא לֹא מְסַפְקָא לָן
אִי דְּאוֹרְיָנִי אוֹ דְּרַבְּנָן וְאִי בְּאוֹנָן שֶׁהוּא סִי גְרוֹעַ הָרִי ל"מ גַּם אִי ס"ל סד"א וְלָמָּה אָמַר
הַטַּעַם מְשׁוּם דְּמְסַפְקָא לִי וַע"כ דְּהַפְּנָנָה אֲבָל נְקֵב בְּעֵלְמָא הֵינּוּ פְּשִׁמְצָמָם מְקוֹם הַתִּיבָה

דאז הוי ס"א ואי סימנין דאורנייתא הי' מועיל ולפי דמספקא לי' בעינן דוקא בצד אות פ' דאז הוי ס"מ.

אמנם הרי עכ"פ אנו מוכרחין לומר דאפי' נקב בצד תיקבה פ' עכ"פ סי' אמצעי הוי אף דנקב בקלף הוי סי' גרוע דשכיח הרבה הרי חזינן דע"י הצמצום של מקומו נעשה מסימן גרוע סי' אמצעי וכ"מ מד' הרא"ש פ"ב דב"מ סי' י"ד שכ' שם דאע"ג דארוף וגויץ הוי סי' גרוע בכ"ז ע"י צמצום מדת ארכו ורחבו של הגט הוי סימן להחזיר לה הגט ודוקא פשאומרת שהגט הוא ארוף או קצר הוי סי' גרוע אבל פשמצמצם מדת ארכו ורחבו הוי סי' יפה.

ואף שאין להוכיח משם שיהי' סי' מובהק דהרי כ' הרא"ש שם דל"ב התם סי' מובהק פינן דליכא התם חשש שמא נכתב לשם אשה אחרת אלא שהבעל אומר שממנו נפל ועדיין לא גירשה ולא ידעינן הי מניניהו קושטא קאמר ואי משום דמנסבא בי' ואיכא איסורא דאורנייתא הא אפי' בלא גט נמי האשה שאמרה לבעלה גירשתיני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פני' בפני בעלה אפס דגיטא מסייע לה לזה מהני הסימנים שאומרת ול"ב מובהקין דוקא ע"ש שכ' דמאי דקא' הש"ס התם נקב בצד אות פ' לאו דוקא פינן דל"ב התם סי' מובהק אבל עכ"פ חזינן מזה דאפי' סי' גרוע ע"י צמצום מקומו נעשה סי' אמצעי עכ"פ והסברא נותנת פן דהוי עכ"פ סי' אמצעי דהרי קיי"ל פרכא בב"מ כ"ב: דס"ל דמקום הוי סי' לענין החזרת אבידה א"כ חזינן דהוי עכ"פ סי' אמצעי ועט"ז סי' י"ז ס"ק ל"א לענין צמצום המקום בצלקת שכ' שם דאף דקיי"ל דמקום ומנין ל"ה סי' מובהק היינו במקום שאינו מצומצם לגמרי אבל היכי שהוא מצומצם לגמרי הוי סי' מובהק ע"ש ונהי די"ל דבסי' גרוע נחית חד דרגא דאפי' במצומצם לגמרי ל"ה סי' מובהק אבל סי' אמצעי הוי עכ"פ ונהרי בתשו' פ"ח סי' פ"א הסכים להרד"ך דאפי' שומא בצמצום מקום הוי ס"מ וכ"כ הכנה"ג בשם רדב"ז ובתשו' רעק"א סי' ק"ז מסתפק לומר דשומא תחת הדד הוי סי' אמצעי ע"ש אמנם נהי דלענין שומא לא קיי"ל כהרד"ך פינן דמצויי בב"ג ועשוי להשתנות לאח"מ ל"ה אפי' סי' אמצעי אבל בשאר סי' גרוע מהני צמצום המקום שיהי' עכ"פ סי' אמצעי ועתשו' חת"ס אה"ע ח"ב סי' קל"ז.

והנה אף דבתה"ד סי' קס"א כ' לענין שהעידו ששני שנים שבאמצע השורה של לחי העליון הי' גדולים משאר השנים שבשני צדיהם דל"ה אפי' ס"א הלא כ' שם הטעם דברוב בנ"א הוא פן דשני השנים האמצעיים בשורה העליונה גדולים יותר מהנהו שבשני צדיהם ובזה שפיר ל"ה סי' פלל דהרי רגיל להיות פן במקום הזה והיכי דמהדרף להיות פן אף שאינו פך תמיד בכה"ג ל"ה מקום סי' פלל פדמצינו בתוס' יבמות קט"ו: ד"ה אתרמוי שכ' וז"ל הקא משמע דמנין ומדה ל"ה סי' וקא דא' בפ' א"מ מדמשקל הוי סי' מדה ומנין נמי הוי סי' התם מייירי בענין שאין דרף בנ"א להצניע אבל הכא דרף בנ"א להצניע במדה עכ"ל הרי דהיכי דדרף להיות פן אף שאינו פך תמיד בכ"ז ל"ה מדה ומנין סי' בכה"ג וה"ה לענין מקום דהוי סי' היכי דדרף להיות פן ל"ה אפי' ס"א אכן בנ"ד חסרון השן באמצע שורה התחתונה הוי שפיר סי' אמצעי עכ"פ: ולפי"ז פינן שפל בגדיו הנפרו בס"מ ובטב"ע א"כ הא ידוע ד' מהר"ל מפראג שהובא בב"ש ס"ק ס"ט דאי איכא ס"מ בבגדיו וס"א בגופו מהני ממ"נ דאי סד"א הא מהני הס"א שבגופו ואי סד"ר הא

ל"ח לשאלה גם מפתח ד' א"ז הח"צ סי' קל"ד שכ' להתיר בְּמִי שֶׁהִי לוֹ פֶּצַע בְּמַצְחוֹ וְהִי ס"מ בַּהֲבָגְדִים מִפְּתַח דְּהוּי שְׂאֵלָה דִּיחִיד כְּדֹא' בַּב"ב קע"ב.

דְּלַנְפִּילָה דִּיחִיד ל"ח וּבִפְרָט דְּהוּי בִּינְיָהֶם כְּמָה פְּלִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי כְּגוֹן פִּיס שֶׁל מְעוֹת דְּמִבְּנֹאֵר בַּגַּמ' דְּלֹא מוֹשְׁלֵי אֵינְשֵׁי וְהַחֲלִיט הַב"ש פֶּן לְהִלָּכָה וּבְגַד שֶׁל צִיצִית וּכְתוּנַת מוֹבָא בַּק"ע דְּהוּא פְּלִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי וְכֵן מְנַעְלִים כ' בְּתִשׁוּ' שְׁבו"י ח"ב סי' קי"ג דְּמְנַעְלִים עַל הַדְּרָךְ הוּא מְפִלִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי אֵינְשֵׁי שְׂמֹתִקְלִין מְאֹד וּבִלֹּא"ה הָא דְּעַת הַמַּהֲרִי"ט דְּשְׂאֵלַת כָּל בְּגָדָיו הוּא מִלְתָּא דְּלֹא שְׂכִיחָא וּל"ח וּכְבֵר מְבֹנָאֵר אֲצִלֵי בְּתִשׁוּ' א' דְּאָף לַד' הַחוֹלְקִין עַל הַח"צ וְס"ל דְּגַם לְשְׂאֵלָה דִּיחִיד חֲיִישִׁין מִשׁוּם דְּבִשְׂלָמָא לְנִפְיָה דִּיחִיד ל"ח כִּינּוּן דְּנִפְיָה מִצ"ע לֹא שְׂכִיחַ וְדִי אִם אָנוּ חוֹשְׁשִׁין לְנִפְיָה דְּרַבִּים וְלֹא לְנִפְיָה דִּיחִיד אֲבָל הַשְׂאֵלָה הָא מִצ"ע שְׂכִיחַ וְחֲיִישִׁין גַּם לְשְׂאֵלָה דִּיחִיד ע' בַּס' בֵּית מֵאִיר אֲמַנְם בְּכֻלִּים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי אָף לַד' הַב"י בְּשֵׁם הַרִיטְבָ"א שְׁהוּבָא בַּב"ש שֶׁשׁ שְׂכֵתָב דְּאִי סִי דְּרַבְּנָן חֲיִישִׁין לְשְׂאֵלָה אָף בְּכֻלִּים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי בַּכ"ז כִּינּוּן דְּהַשְׂאֵלָה מִצ"ע לֹא שְׂכִיחַ ל"ח בְּזָה לְשְׂאֵלָה דִּיחִיד וְשַׁעֲפִי"ז אֲזֹדָא קוֹשְׁי' הַב"ש שֶׁשׁ שְׂהַקְשָׁה דְּבָרֵי הַש"ע אֶהְדְּדִי דְּבָסִי י"ז פְּסָקִין דְּחֲיִישִׁין לְשְׂאֵלָה אִפִּי בְּכֻלִּים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי וּבָסִי קל"ב גַּבִּי גִט מְחַלֵּק דְּבְכֻלִּים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי ל"ח לְשְׂאֵלָה.

וּבְדָרְךְ הַפְּלִפּוּל י"ל בִּישׁוּב הַקּוֹשְׁיָא הַלְזוּ עַפ"מ שְׂהַקְשָׁה הַנוּב"י בְּתִשׁוּבוֹתָיו בְּהַחֲשָׁא דְּשְׂאֵלָה אֲמַאי לֹא נֹקְמֵי אַחְזָקָה כָּל מָה שְׂנַמְצָא ת"י הָאָדָם הוּא שְׁלוֹ וְתִי דְּכַנְגָד זָה אִיכָא חֲזָקָתָא א"א אֲכֵן יֵשׁ לְהַתְּבֹנֵן עוֹד הָרִי אֵי חֲיִישִׁין לְשְׂאֵלָה אָנוּ צָרִיכִין לוֹמַר שְׂנַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה חֲדָשָׁה בַּהֲבָגְדִים שְׂבַעֲלִיהוּ פִּשְׁטוֹן וְהַשְׂאֵלָה לֹא אַחֲרָא אֲמַאי לֹא נֹקְמֵי אַחְזָקָה שְׁלֹא נַעֲשֶׂה כְּהוּן מַעֲשֶׂה חֲדָשָׁה דּוֹמֵיָא דַּכ' הַפּוֹסְקִים גַּבִּי רֹבָא דְּתִלְיָא בְּמַעֲשֶׂה דַּל"ה רֹב מְטַעַם שִׂישׁ חֲזָקָה שְׁלֹא נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה הַלְזוּ וְסָמוּךְ מִיַּעוּטָא לְחֲזָקָה וְאִתְּרַע לֵה רֹבָא וְהָרִי קִי"ל בַּח"מ סִי רַמ"א ס"י בְּתַנְיָא שְׁהוּא בַּקו"ע א"נ לוֹמַר שְׂקִינִים הַתְּנָאִי אִם לֹא ע"י עֲדִים וּבְתַנְיָא שְׁהוּא בְּשׁוּא"ת צָרִיךְ שְׂכַנְגָדוֹ לֵה"ר שְׂעֵבֵר עַל הַתְּנָאִי וְהִינּוּ מְטַעַם דַּכ"ז שְׁלֹא נִתְּבַרַר בְּעֲדִים שְׂנַעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה הַחֲדָשָׁה מִוְקְמִין אַחְזָקָה שְׁלֹא נַעֲשֶׂתָה וְכ"ה בְּרַמ"א אַה"ע סוֹסִי ל"ח לְעִנְיָן קִידוּשִׁין וְעַתְשׁוּ' שְׁבו"י ח"ג סִי קע"ג וַא"כ הוּנָא חֲזָקָתָא א"א חֲדָא בְּמִקּוּם תְּרַתִּי עִי כְּתוּבּוֹת ע"ו.

וּבַתּוֹס' שֶׁשׁ וְכִי"ב הַקְשָׁה בַּט"ז אַה"ע סִי י"ז ע"ש: אֲמַנְם י"ל עַפ"מ"ש בְּתוֹס' יְבָמוֹת קי"ט. לְעִנְיָן רֹב נָשִׁים מְתַעַבְרוֹת וְיוֹלְדוֹת דַּל"ה רֹבָא דְּתִלְיָא בְּמַעֲשֶׂה כִּינּוּן דְּדָרְךְ הוּא שְׂהָאָדָם נִזְקָא לְאִשְׁתּוֹ הוּי כְּמִידֵי דְּמַמְיָלָא ע"ש וְשַׁעֲפִי"ז כ' לְבָאֵר דְּבָרֵי הַש"ס קִידוּשִׁין פ'.

גַּבִּי תִינּוֹק שְׂנַמְצָא בְּצַד הָעֵינְסָה כו' וְחַכְמִים מְטַמְאִין מִפְּנֵי שְׂדַרְכּוֹ שֶׁל תִּינּוֹק לְטַפְּח וְקֹא הַתָּם טַעֲמָא דְּרַבְּנָן מִשׁוּם דְּרֹב תִּינּוֹקוֹת מְטַפְּחִין שְׂלַכְאוּרָה ל"ל הָךְ שְׂדַרְכּוֹ שֶׁל תִּינּוֹק לְטַפְּח.

וּלְהֵאמֹר מוֹבָן דְּהַפְּנִיָה הוּא כְּדִי שְׁלֹא תִקְשִׁי הָרִי הוּי רֹבָא דְּתִלְיָא בְּמַעֲשֶׂה וּלְהַכִּי קֹא שְׂדַרְכּוֹ שֶׁל תִּינּוֹק לְטַפְּח. וְהוּי כְּמִידֵי דְּמַמְיָלָא וּבְהַכִּי בִּיאֲרַתִּי ג"כ ד' הַט"ז בִּי"ד סִי ס"ט בְּאִשָּׁה שְׂבִשְׂלָה בְּשָׂר וְשְׂכָחָה אִם מְלַחוּ תַחַל דַּכ' מִשׁוּם דְּרֹב פְּעָמִים מוֹלְחִין תַּחֲלָה שְׂלַכְאוּרָה הָא הוּי רֹבָא דְּתִלְיָא בְּמַעֲשֶׂה וְלַהַנ"ל י"ל כִּינּוּן דְּדָרְךְ לְמִלּוֹחַ תַּחֲלָה לֹא מִיִּקְרִי

תליא במעשה וזה"נ י"ל בכלים שמתחלתן עשויוין להשאיל ולהשפיר עח"מ סי' ע"ב סי"ט פיון דדרה הוא להשאילן לא מיקרי תליא במעשה ול"ש לומר דמוקמי אחקקה שלא נעשה המעשה דהוי כמידי דממילא פנ"ל וזהו תינח בכלים שדרפן להשאילן אבל בכלים דלא מושלי שפיר הוי תלי' במעשה והדרק"ל דהוי' חזקת א"א תדא במקום תרתי.

ואולם י"ל עפי"ד תשו' הריב"ש סי' שע"ח שכ' דבעגונה איפא תרתי חזקי חזקת חי דהבעל וחזקת א"א וא"כ יש ב' חזקות נגד השני חזקות הנ"ל והוי ספק השקול ושפיר חיישי' לשאלה אפי' בכלים דלא מושלי וע"כ שפיר פסקינן בסי' י"ז דחיישינן לשאלה אפי' בכלים דלא מושלי משא"כ בסי' קל"ב גבי גט הא ליפא רק חזקת א"א לחוד וע"כ שפיר פסקינן התם דל"ח לשאלה] ולהאמור נכון דגבי גט הא הוי שאלה דיחיד דע"כ שמותיקו של המשאל והשואל שוין וא"כ בכלים דלא מושלי פיון דהשאלה מצ"ע ל"ש ל"ח לשאלה דיחיד משא"כ בסי' י"ז דהוי שאלה דרבים חיישינן לשאלה אף בכלים דלא מושלי ועשו"ת גבעת פנחס מההפלאה סי' כ"א כ"ג.

שהעלה להתיר בעובדא דידן' שהי' ג"כ סי' גרוע בגופו במקום מצומצם וסי' מובהק בכליו מטעם דאף דחיישינן לשאלה ונעשה מסי' מובהק סי' אמצעי כמ"ש הב"ש בכ"ז הו"ל כב' סימנים אמצעיים דמצטרפין להיות כסי' מובהק ע"ש ובאמת ס"א בגופו וס"א בפלי עדיף יותר מב' סימנים אמצעיים שכ' המ"ב דהוי כסי' מובהק דהרי בתשו' מהריב"ל ח"א סוסי' ח' כ' בפשיטות דשני ס"א בגופו ל"מ ובתחלת הסי' מצדד לומר דס"א בגופו וס"א בכליו מהני פסימן מובהק ובאמת כ' הראשונים ז"ל בפ"ש ספר מחת דסי' הגוף וסי' פליו מצטרפין וכ"כ בתשו' מהרי"ו סי' ע"ט הובא בכנה"ג אות שע"ה ואף דלא סמך להתיר בזה רק בצירוף האומדנא שהי' בעובדא דידן' שזה שנהרג הלך על אותו דרך הלא גם בנ"ד ידענו שבעלה של זו הלך ביום זה באותו דרך וכן העלה ביש"ש פ' בתרא דיבמות דס"א שגופו מהני בצירוף הסי' שפכליו.

ויש עוד מקום להסביר הענין עפ"מ שמצדד הרא"ש פ"ק דב"מ סי' נ' לומר דחשש שאלה הוא רק דרבנן שע"כ בממון ל"ח לשאלה ע"ש וענובי"ק סי' ל"ז שכ' דעכ"פ הא דכ' הב"י דאי סד"ר חיישינן לשאלה אף בכלים דלא מושלי זהו בודאי רק מדרבנן משום חומרא דא"א ע"ש והסברא נותנת פן דהא הני פלים רובא דאינשי לא מושלי להו אפס דחיישינן למיעוטא דמושלי כמו במשאל"ס שכ' בתוס' ב"מ כ': דמדרבנן חיישינן למיעוטא משום חומרא דא"א [ושעפי"ז פתבתי בחידושי לבאר ד' רש"י ז"ל ביבמות קכ"ב.

במשנה גבי הא דאר"ע אין משיאין עפ"י אשה א"ל מעשה בבני לוי שהלכו לצונער כו' ולא תהא פהנת פנונדקית אמר להם לכשתהא פנונדקית נאמנת הפנונדקית הוציאה להם מקלו ותמילו וס"ת שהי' בידו ופירש"י ועל הסימנים סמכו וקשה לכאורה נהי דנימא דבהפרת פליו ל"ב שיהא מלובש בהן עט"ז ס"ק מ"ו מש"כ בפ"ש הלבוש ובק"ע אות תכ"ז.

וס"ת הלא הוי דבר שאין דרכו להשאיל בפ"ט לנכרית בכ"ז לד' הריב"ש א"א שהובא בב"י דאי סד"ר גם בכלים דלא מושלי חיישינן לשאלה וא"כ איך סמכו על סימני הפלים הרי חיישי' לשאלה וראיתי שנתקשה בזה ש"ב הגאון מטרנאפאל ז"ל בספר יהושע סי' ס"ט

ולקאמור י"ל עפמ"ש המ"ל פי"ב מגירושין הי"ז לצדד דבנטבע במשאל"ס פיון שאינו רק דרבנן גם ה' נשים נאמנות ע"ש וא"כ י"ל דזהו דדחי ר"ע דמהתם אין ראי' דהוציאה להם הפלים הג"ל והו"ל סימנים נהי דחיישינן לשאלה אפי' בכלים דלא מושלי אי סד"ר אבל הא אינו רק דרבנן ולקף גם הפונדקית נאמנת אבל בדאוריין' גם אשה ישאלית אינה נאמנת] וא"כ נגד זה מהני שפיר הס"א שפגופו דלגבי חששא דרבנן מהני סי' דרבנן: והנה ראיתי בחי' פנ"י גיטין כ"ז שכ' שם להוכיח דאי סימנים דרבנן לא סמכינן עלייהו באיסור דאורייתא אפי' היכי דהחשש הוא רק דרבנן מדמוקי התם ר"א מתני' דמצא גיטי נשים כו' הא אמר תנו נותנין נאפין' לזמן מרובה וכן הברייתא דמצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה נאפין' לזמן מרובה ול"ח לב' יב"ש דמייירי פגון דקא' נקב יש בו בצד אות פ' דהו"ל סי' מובהק כו' מספקא לי' סימנים אי דאוריין' או דרבנן וקשיא לי' להפנ"י דהרי חששא דב' יב"ש אינו רק מדרבנן והיל"ל דיועיל ג"כ סי' דרבנן וע"כ דגם בחשש דרבנן ל"מ סי' דרבנן אמנם מה שנלפענ"ד בזה הוא דקא דחשש דב' יב"ש אינו רק דרבנן הוא ונקא אי סימנים דאורייתא ול"ח דילמא אתרמוי אתרמי עוד אחר בסי' פנה וא"כ הלא השם הוא ג"כ סי' באדם כמ"ש בתשו' ח"צ סי' קל"ד וממילא דלא חיישינן מה"ת ג"כ לב' יב"ש אבל אי סי' דרבנן ומדאוריין' חיישינן שאירע עוד אחר בסי' פנה א"כ חיישינן מה"ת ג"כ לב' יוב"ש וכן מצאתי סברא זו בנוב"י מהד"ת חאה"ע סוסי' ס' ע"ש דפח"ח וא"כ ל"ק קושני' הפנ"י הג"ל פיון דאי סי' דרבנן הא החשש דב' יב"ש מה"ת ול"מ סי' דרבנן נגד חששא דאורייתא.

ומינושב עפ"ז גם ד' הש"ס יבמות ק"כ. דקא' למימרא דסי' לאו דאוריין' ורמינהו מצאו קשור בכיס כו' אפי' לז"מ פשר ולכאורה דילמא התם פיון דהחשש הוא משום ב' יב"ש דל"ה רק מדרבנן משום לעז ולגבי איסור דרבנן מהני סימן דרבנן.

ולקאמור נכון דקא' למאי דקיימינן השתא דסי' לאו דאוריין' א"כ חששא דב' יב"ש הוא מדאורייתא' ושפיר פריף האיד מהני סי' דרבנן נגד איסור דאוריין'. ובדרף זה העליתי ליישב ג"כ מה דנתקשיתי בפונג'י' שם דקא' נאפין' במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו ב' יב"ש בעיר א' דאלת"ה קשיא דרבה אדרבה דהיא גיטא דאשתכח בי דינא דר"ה דהני פתיב בי' בשוירי מתא דעל רכיס נהרא אר"ה חיישינן לשני שוירי וא"ל ר"ח לרבה פוק עיין ביה דלאורמא בעי מינף ר"ה נפק דק נאשפח דתנו כל מעב"ד ה"ז יחזיר וקא ב"ד דר"ה דכי מקום שהשיירות מצויות דמי וקא פשיט רבה דיחזיר.

ולכאורה מאי ראי' היא זו דילמא התם לקף פסק רבה דיחזיר דמייירי שנמצא הגט דרף הינוח בבי דינא דר"ה מקום שהי' ר"ה יושב ודן כפירש"י שם ולקף יחזיר דבכה"ג קי"ל דהני מקום סימן כדפסק הרמב"ם בפ"ג מה' גזילה ואבידה ובטוש"ע ח"מ סי' רס"ב ואף דהמקום ל"ה רק סימן בינוני כמבואר בטוש"ע שם הרי החשש דב' יב"ש הוא רק דרבנן ומהני סי' דרבנן לגבי אי' דרבנן אמנם באמת הרי רבה גופין' ס"ל בב"מ כ"ב: דמקום ל"ה סי' ומבואר בפירש"י שם כ"ג: דללישנא בתרא שם אפי' פיון במקום מסוים ג"כ ל"ה סי' ע' באס"ז שם ושפיר קא' הש"ס דלרבה לשיטתן' ע"כ א"א לפירש מפח סי' המקום וע"כ משום דבשיירות מצויות ולא הוחזקו ל"ח.

אמנם קשה לפ"מ דא' בדרך כ"ג: דרב ס"ל מקום הוי סי' ומסתמא ר"ה פרב רבי ס"ל ע'
שבת ככ"ח. ואמאי אר"ה חוששין לב' שוירי הרי המקום הוי סי' אמצעי ולגבי חשש דב'
יב"ש דרבנן מהני סי' דרבנן ולהאמור נכון דאי סי' דרבנן הא חשש דב' יב"ש דאורי'
פנ"ל וחוי' לדרבנן נלפענ"ד בישוב קושיא זו עפי"ד הש"ס ע"ז מ'.

גבי טרית שאינה טרופה אתמר ר"ה אמר עד שתהא ראש ושדרה ניקר ר"נ אמר או
ראש או שדרה א"ר יהוד' משמין' דעולא מחלוקת לטבל בצירן אבל בגופן ד"ה אסור עד
שיהא ראש ושדרה ניקר ומבואר ברא"ש שם הטעם משום דציר דגים טמאים אינו אלא
מדרבנן כדא' בחולין צ"ט.

שאני ציר דזיעה בעלמא הוא וי"ל דטעם פלוגתייהו הוא דכ"א בפ"ע הראש או השדרה
הוי כסי' אמצעי וס"ל לר"נ דסגי בחד מינייהו כיון דציר דגים טמאים הוא רק איסור
דרבנן ולגבי איסור דרבנן מהני סי' דרבנן משא"כ ר"ה ס"ל דגם באיסור דרבנן ל"מ סי'
דרבנן כדס"ל באמת לקצת פוסקים דרק באבידה מהני סי' דרבנן דגבי ממונא אמרינן
הפקר ב"ד הפקר משא"כ באיסור אפי' הוא דרבנן ל"מ סי' דרבנן ולכך ס"ל לר"ה דלא
סגי בא' מהן כ"א בתרנוייהו דשני סימנים אמצעיים הוי סי' מןבהק כמ"ש המ"ב ומהני
גם לגבי דאורי' מכ"ש באיסור דרבנן והיינו דקא' מחלוקת בצירן אבל בגופן ד"ה
תרנוייהו בעינו והיינו דגופן הא הוי איסור דאורי' ומודו תרנוייהו דבעינו סימ' מןבהק.

ומעתה קא' ר"ה שפיר בסוגיין דחוששין לשני שוירי דאף דמקום הוי סי' והיל"ל דיועיל
לגבי חשש דב' יוב"ש דרבנן דאיהו לשי' אגזיל דס"ל דגם באיסור דרבנן ל"מ סי' דרבנן.
וי"ל דזהו דקא"ל רב עמרם לרבה היכי פשיט מר איסורא מממונא וא"ל תרדא שטרי
חליצה ומיאונין תנו.

דלכאורה אינו מוכן מה זה שא"ל תרדא שפירושו שוטה הי"ל לדחותו בסתם שטרי
חליצה ומיאונין תנו ולהאמור י"ל דר"ע הי' סבור דרבה אתי עלה מטעם דמקום הוי סי'
בינוני היכי שהוא מקום מסוים ולהכי אמר יחזיר משום דסי' דרבנן מהני לגבי חשש
דרבנן וקא פריה לי' היכי מדמית איסורא לממונא דבממונא שפיר מהני סי' דרבנן מטעם
הפקר ב"ד הפקר אבל לא באיסור אף שהוא מדרבנן וע"ז א"ל תרדא פי' שגשגתה
בכונתו במאי דסבור דרבה אתי עלה מכח סי' המקום דהרי איהו ס"ל באמת מקום ל"ה
סי' אלא אפי' כפי טעותו א"א לומר פן דהרי קחשיב ג"כ שטרי חליצה ומיאונין.

ומה נכון ליישב עד"ז מה שיש להעיר ג"כ בהא דפריה התם הש"ס על ר' זירא דקא'
אפי' בשירות מצויות ולא הוה חזקו נמי לא יחזיר מהא דכל מעשה ב"ד ה"ז יחזיר ודחיק
לשנויי דאשתכח אבראי נימא דאשתכח בב"ד אפס דמייירי שגמצא בדרה הינוח ולכך
יחזיר משום דמקום הוי סי' בינוני ומהני סי' דרבנן לגבי חשש ב' יב"ש דרבנן.

ונראה עפי"ד הש"ס חולין ס"ד. בהא דקא' התם לוקחין ביצים מן הנקרים בכ"מ וא"ח
לא משום נבילות ולא משום טריפות ודילמא דעוף טעמא ניהו באומר של עוף פ' טהור
ולבדוק בסימנים כו' אלא א"ר זירא סימנים לאו דאורייתא ולכאורה הרי בחי' הר"ן שם
כ' דפירכת הש"ס שם ודילמא דעוף טמא ניהו אף דעופות טהורים הוי רובא מ"מ נימא
סמוך מיעוטא דעוף טמא למיעוטא דנו"ט ונהרי סמוך מיעוטא למיעוטא כ' הראשונים

ז"ל דאינו רק מדרבנן וא"כ מאי משני ר"ז סימנים לאו דאורייתא הרי לגבי איסור דרבנן מהני סי' דרבנן וע"כ דר"ז ס"ל דאפ"י באיסור דרבנן ל"מ סי' דרבנן וא"כ פריה הש"ס שפיר לר"ז לשי' מהך דכל מעב"ד ה"ז יחזיר ומכרח לשנויי דאשתכח אבראי והבן ואזדא לפי"ז קושני' רש"י ז"ל בגיטין ובב"מ שם דאמאי ל"ק דר"א ס"ל סי' דרבנן ולהכי בעי סי' מובהק ונפשוט באמת מזה דסי' דרבנן ע"ש וקהאמור י"ל עפמ"ש הפנ"י בחי' ב"מ דר"י ור"א שם מוקי באין ש"מ ולא הוה חזקו ואפ"ה לא יחזיר אלא אם לר"י פגון דקאמרי עדים מעולם לא חתמונו כו' או לר"א ב"קא נקב יש בו בצד אות פ' ואי דקשאיא ממתני' דכל מעב"ד ה"ז יחזיר אינהו ס"ל כדקא' ר"ע לרבה בב"מ כ': היכי פשיט מר איסורא מממונא ולא ס"ל הא דדחי לי רבה שטרתי חליצה ומיאונין תנן דס"ל דבבב"מ חליצה ומיאונין לא הוה חזקו לחוש לב' יוב"ש כמו לענין גיטין משום חזקת א"א ע"ש והנה בתוס' שם הקשו על הא דקא' היכי פשיט מר איסורא מממונא הרי אנו מחמירין טפי בממונא דא"ה בממונא אחר הרוב ובאיסורין אזלינן בתר רובא ותי' דמדרבנן ל"ח לב' יוב"ש אלא מדרבנן משום לעז ובממונא ל"ש לעז.

ולפי"ז יתיישב שפיר קושני' רש"י ז"ל דא"א לומר דהוי פשיטא לי לר"א דסי' דרבנן דא"כ תקשי לדידן דס"ל דאפ"י בלא הוה חזקו ואין ש"מ לא יחזיר מהא דכל מעב"ד ה"ז יחזיר דנהי דנימא דמייירי דאשתכח אבראי הרי איהו ס"ל דאפ"י באין ש"מ ולא הוה חזקו לא יחזיר ואי דאין למיפשט איסורא מממונא ז"א דהרי לפי"ד התוס' ה"ל הלא זהו רק אי החשש דב' יב"ש הוא רק מדרבנן משום לעז דבממונא ל"ש לעז וזהו רק אי סימנים דאורייתא משא"כ אי נימא דס"ל סי' דרבנן הא שוב החשש דב' יב"ש דאורייתא והדרק"ל ולכך קא' שפיר דר"א מספקא לי אי סימנים דאורייתא או דרבנן ולכך אם נרצה למיפשט מהא דכל מעב"ד ה"ז יחזיר דעכ"פ באין ש"מ ולא הוה חזקו יחזיר נימא דילמא סי' דאורייתא וא"כ הוי החשש דב' יב"ש דרבנן ואין למיפשט איסורא מממונא ואם נבא ליישב המתני' והפרייתא דייחזיר ע"י סי' שוב מספקינן דילמא באמת סי' דרבנן וע"כ מוקי לה בנקב בצד אות פ' דהוי סי' מובהק והוי לכ"ע דאורייתא ודו"ק: אמנם יש לעורר לכאורה דל"ל לרב אשי לאוקמי בנקב בצד אות פ' לפי"ד המ"ב שמוכא בב"ש ס"ק ע"ג דשני סי' אמצעיים הוי כסי' מובהק וא"כ הו"מ לאוקמי בנקב סתם ונהי השם יב"ש גופי' הוי סי' אמצעי כד' הח"צ והנוב"י ה"ל וגם עוד סי' אמצעי דהנקב והו"ל סי' מובהק.

ונראה דהנה הראשונים ז"ל פתבו דלר"י ור"א ע"כ גם בחזקת לריעותא לא מהדרינן כו' זירא ולכך לא ניחא להו בשנינויא דר' זירא משום הפרייתא דמצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה דאי מייירי באין ש"מ ולא הוה חזקו פשיטא דייחזיר ובשלמא על המשנה דמצא גיטי נשים פיון דלא קתני בהדיא אם אמר תנו נותנין אלא מדיוקא ל"ש למיפריה פשיטא כמ"ש רש"י ותוס' על לאלתר ועל ר"א דמשני בסי' מובהק ל"ש למיפריה פשיטא פיון דסד"א דגזרינן סי' מובהק אטו אינו מובהק כמ"ש כ"ז באס"ז ב"מ שם ובלא"ה י"ל דע"כ ר"א אינו מתרץ רק הפרייתא דמצא גט אשה בשוק דהרי לפמ"ש הרמב"ן והניוק"י ביבמות קט"ו.

דלהכי פסקינן ה"ה פ"ב דל"ח לתרי יצחק משום דמייירי שגמא במקום דירתו ואמרינן כנכ"ה ואף דבכתובות ע"ו קיי"ל פ"ב אשי שם דס"ל דל"א כנכ"ה מ"מ משום

עִיגוּנָא אַקִּילוּ בַּה רַבֵּן ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּבִאֲמַת מְמָצָא גִיטֵי נָשִׁים לִיכָא פִּינְרָא כ"כ דְּאִיפְשָׁר לְאוּקְמֵי שְׁנַמְצָא הֵגֵט בְּמִקּוּם פְּתִיבְתוּ וְאִמְרִינֵן כִּנְכ"ה וְאִי דְרַב אָשִׁי הָא לָא ס"ל כִּנְכ"ה י"ל דְּמֵינְרֵי דְהִבְעֵל הֶלֶף לַמְדָה"י וְא"א לְכַתּוּב גֵּט אַחַר וּמְשׁוּם עִיגוּנָא אַקִּילוּ בַּה רַבֵּן פִּנ"ל מִשָּׂא"כ בְּהַדְּפִינְתָא דְמָצָא גֵּט אִשָּׁה הָא קִתְנֵי בְּזִמְן שְׁהִבְעֵל מוֹדָה וְא"כ מֵינְרֵי שְׁהִבְעֵל בְּפִנְיֵנוּ וְלִיכָא עִיגוּן וְא"כ בְּדִלְיָא עִיגוּן הָא ס"ל לְרַב אָשִׁי גּוּפְנִי דְל"א כִּנְכ"ה וְעִי"ז הִנְכַּרְחָה ר"א לְשִׁנוּיֵי פְּגוּן דְקָא' נֶקֶב יֵשׁ בּוֹ בְּצַד אוֹת פ' וּלְפִי"ז י"ל דְר"א מוּקִי הַבְּרִייתָא דְמָצָא גֵּט אִשָּׁה בְּהִנְחָזְקוֹ ב' יב"ש וְכִינּוּן דְהִנְחָזְקוֹ הָא ל"ה הַשֵּׁם יב"ש ס' אֲמָצְעֵי מְשׁוּם דְאִיכָא עוֹד אַחַר בְּשֵׁם זֶה וְלִכְהָּ בְּעֵי שְׁפִיר ס' מְוִבְהָק וּמָה נִכּוֹן לִיִּישָׁב בְּזָה מָה שְׁדַקְדְּקוּ הַמְּפִרְשִׁים דְאַמְאֵי גֵט הַשֵּׁם ב"מ י"ט.

בְּפִינְרָא דְפְרִיף בְּזִמְן שְׁהִבְעֵל מוֹדָה מִיָּהָ יַחְזִיר לְאִשָּׁה וְלִיחֻוּשׁ שְׁמָא פְּתַב לִיתָן בְּנִיסָן כּו' עַד אַחַר שְׁיִנוּיָא דְרַב אָשִׁי וְלָמָּה לָא הִקְשָׁה קוֹשְׁיָא זֹו תִּיכְרַף וְנִרְאָה דְהִנְהָ בְּתוּס' שָׁם ד"ה וְלִיחֻוּשׁ הִקְשׁוּ דְאַמְאֵי לָא פְּרִיף אֲמַתְנִיתִין דְדִינְקִינֵן הָא אָמַר תְּנִי נוֹתְנִין וְכֵן אֲמַתְנִי דְהִמְבִּיא גֵּט מִמְדָה"י גִּיחֻוּשׁ שְׁמָא כ' לִיתָן בְּנִיסָן כּו' אֲמַנְם לְדְבַרֵּנוּ הַנְּ"ל מִיִּנְשָׁב לְנִכּוֹן דְהִנְהָ כְּמָה מְרַבְּנוּתָא ז"ל פְּתַבּוּ דְהַפְּלוּגְתָא דְפְּלִיגֵי אִם מְשַׁעַת נְתִיבַת עֵינְיוּ לְגַרְשָׁה אִין לּוֹ פִּירוֹת אִו שְׁיֵשׁ לּוֹ פִּירוֹת עַד שְׁעַת נְתִיבָה הוּא רַק לְמָאֵי דְקִי"ל כּו' דְאַמַּר עֵינְי מְסִירָה פְּרִתִּי אָבֵל לר"מ דְאַמַּר ע"ח פְּרִתִּי בְּנִדְאֵי אִין לְבַעַל פִּירוֹת מְשַׁעַת חֲתִימָה.

וּלְפִי"ז עַל הַמְשָׁנָה לִיכָא לְאַקְשׁוּיֵי הַדְּ פִּינְרָא דְאִיפְשָׁר דְאַתְיָא כּו' דְאַמַּר ע"ח פְּרִתִּי וְאִין לּוֹ פִּירוֹת מְשַׁעַת חֲתִימָה וְאִי דְהָא כ' הַתּוּס' שָׁם בְּד"ה וְהוּא שְׁהִנְחָזְקוֹ דְלְרַבָּה פְּשִׁטָּא לִי דְמַתְנִיתִין מֵינְרֵי בְּהִנְחָזְקוֹ וְכִפִּי שְׁהִבִּין בְּכּוֹנְתָם הַאס"ז שָׁם ע"ש שְׁע"כ הֵלָא כ' בְּתוּס' שָׁם דַּע"כ לָא אֲתִיָא כּו' דְלר"מ בְּלֵא"ה הֵגֵט פְּסוּל מְשׁוּם דְאִין מוּכַח מִתּוֹכּוֹ אֲמַנְם זְהוּ רַק לְרַבָּה שָׁם אָבֵל ר"א שְׁפִיר מוּקִי הַמְשָׁנָה בְּלֵא הִנְחָזְקוֹ וְאִין ש"מ וְל"ש לְמִפְּרָף פְּשִׁטָּא פִּינּוּן דְהַדְּ דְאַמַּר תְּנִי נוֹתְנִין הוּא רַק מְדִיּוּקָא פִּנ"ל מִשָּׂא"כ הַבְּרִייתָא לְפִי"מ דְמוּקִי ר"א בְּסִי מְוִבְהָק וְע"כ דְמֵינְרֵי בְּהִנְחָזְקוֹ פִּנ"ל וְא"כ ע"כ לָא אֲתִיָא כּו' דְלְדִידִי בְּלֵא"ה פְּסוּל מְשׁוּם דְאִין מוּכַח מִתּוֹכּוֹ וְע"כ דְאַתְיָא כּו' דְאַמַּר עֵינְי מְסִירָה פְּרִתִּי וְע"כ פְּרִיף שְׁפִיר וְלִיחֻוּשׁ שְׁמָא פְּתַב לִיתָן בְּנִיסָן כּו' וּמִיִּנְשָׁב הַפֵּל ע"נ וְדו"ק: וְהִנְהָ עוֹד כ' הַפִּנְיֵי שָׁם לַה"ר דְבִאִיסוּר דְאוּרְיָי אִפִּי בְּחֻשְׁשָׁא דְרַבֵּן ל"מ ס' דְרַבֵּן מַד' הַשֵּׁם יְבָמוֹת ק"כ.

דְקָא' עַל הָא דְקִתְנֵי בְּמַתְנֵי אִין מְעִידִין אֱלָא עַל פ"פ עִם הַחֻטְם אַעפ"י שְׁיֵשׁ סִימְנִין בְּגוּפּוֹ וּבְכִלְיוֹ לְמִימְרָא דְסִי לָאו דְאוּרְיָי כּו' וְהִקְשָׁה הַפִּנְיֵי דְהַרִי בְּבִכּוּרוֹת מ"ו: לְחַד אוּקְמִתָּא מְהֵנִי מְדְאוּרְיָי פ"פ בְּלֵא חֻטְם רַק דְרַבֵּן אַחְמִירוֹ וְאַמְאֵי ל"מ ס' דְרַבֵּן א"ו דְאַפִּי בְּחֻשְׁשָׁא דְרַבֵּן ל"מ ס' אִי ס' ל"ד.

וּלְפַעַנ"ד אִין מְשֵׁם רֵאִי פֶלֶל דַּע"כ אֲזִיל הֵתָם לְלִישְׁנָא בְּתַרָּא בְּבִכּוּרוֹת שָׁם דְקָא' יִפִּיר לְחוּד וְהַכְּרַת פְּנִים לְחוּד וְלִהַדְּ לִישְׁנָא ל"מ מְדְאוּרְיָי פ"פ בְּלֵא חֻטְם דְאִי ל"ל ק הָא א' הֵתָם דְבַעֲדוֹת אִשָּׁה בְּתַחֲלִיתָהּ אַחְמִירוֹ בַּה רַבֵּן וְא"כ יִקְשָׁה בְּלֵא"ה הָאִיף מְדִיּוּקִי לְמִימְרָא דְסִי ל"ד דִּילְמָא לְעוֹלָם בְּעֻלְמָא ס' דְאוּרְיָי וְרַק בְּעַדוֹת אִשָּׁה בְּתַחֲלִיתָהּ הִתְחִירוּ בַּה רַבֵּן וְע"כ דְהַסְגִּי דְהֵתָם אֲזִיל ל"ל בְּבִכּוּרוֹת הַנְּ"ל דְלָא הִתְחִירוּ בְּעַדוֹת אִשָּׁה גַם בְּתַחֲלִיתָהּ וְלִהַדְּ לִישְׁנָא הָא פ"פ בְּלֵא חֻטְם מְדְאוּרְיָי ל"מ וְלִגְבֵי דְאוּרְיָי ל"מ ס' דְרַבֵּן.

ולל"ק נְפָרֵשׁ הַמְשָׁנָה דאעפ"י נְשִׁישׁ סִימְנֵי בְּגוּפוֹ וּבְכֻלְיָו הֵינְנוּ בְּסִי גְרוּעִים דל"מ אָף מְדַרְבְּנָן בְּדַמְפְּרִישֵׁינָן בְּגַמְלָא שְׁמֵ אֱלִיבָא דמ"ד סִי דְאֹרְיִינִי. וְהֵנָּה בְּשׁו"ת פנ"י מהמג"ש ח"א אה"ע סִי ז' אַחֲרֵי שְׁהוּכִיחַ שְׁמֵ בְּרֵאיוֹת דְּבִאִסּוּר דְּרַבְּנָן מְהַי סִי דְּרַבְּנָן כ' וְנ"ל אֲבָל מָה אַעֲשֶׂה שְׁהַתּוֹס' כ' פ' הָאֵשָׁה שְׁלוֹם דְּמֵאֵי דְקֶאָמְרֵי סִימְנֵים פִּירוּשׁוֹ סִי מְוָבְהָק.

הֵנָּה אִפִּי בְּמִשְׁאֵל"ס הֶעֱרִיכוּ סִימְנֵי מְוָבְהָקִין וְאִין אֲנִי פְּדֵאֵי לְחֻלּוֹק וּמ"מ דְּבִרְיָהֶם צ"ע דְּלַפְע"ד דְּבִרְיָי מְוָכְרָחִים עכ"ל וְהֵנָּה לְכֹאֲרָה י"ל בְּפִשְׁיטוֹת דְּלַכְּךָ כ' הַתּוֹס' שְׁמֵ דְבַעֲיָי סִי מְוָבְהָקִין דְּאִפְשָׁר דְּמִיָּרֵי בְּלֵא שְׁהוּ פְּדֵי שְׁתַּצָּא נְפִשׁוֹ דְּהוּי דְּאֹרְיִינִי פְּמְבֹאָר בְּסַעֲיָי ל"ד דְּאִפִּי אִם נִיסְתָּ תַצָּא אוֹלָם אִפְתִּי יֵלֵה"ק ל'ד' הַנוּב"י בְּסִי מ"ג שְׁכ' דְּלְדְּבִרְיָי הָרִיבָ"ש דְּגַם בְּלֵא שְׁהוּ פְּדֵי שְׁת"נ רַבְּנָן לְמִיתָה אָפִס דְּלַכְּךָ אִם נִיסְתָּ תַצָּא פִּינּוּ דְּאִיפָא ב' חֻזְקוֹת פְּנִגְדוֹ חֻזְקָת חַי וְחֻזְקָת א"א וְלַכְּךָ אִם הוֹעֲלָה אַח"כ אָדָם מֵת מִן הַמֵּיִם אָף שְׁלֵא הִפְרִירוּהוּ לֵא בְּסִי וְלֵא בְּטַב"ע שׁוּב לִיפָא חֻזְקָת חַי וּבְכַה"ג אִם נִיסְתָּ ל"ת ע"ש וּא"כ הֶכָא דְקֵא דְאִסְקִינְהוּ קָמֵן א"כ אִפִּי בְּלֵא שְׁהוּ לִיפָא רַק אִיִּסּוּר דְּרַבְּנָן וְשִׁפְרִי הַקְּשָׁה הַפְּנ"י דְּהִיל"ל דִּיּוּעִיל סִי דְּרַבְּנָן אֲמַנְם י"ל פִּינּוּ דְּבַעֲבֹבְדָא דְּהַתָּם הַעֲדוֹת שְׁל הַטְּבִיעָה הִי עַפ"י נְשִׁים וּק' נְשִׁים כַּע"א דְּמִי וְרַק מְשׁוּם עֵיגוּנָא אִקִּילוּ רַבְּנָן אֲבָל מַה"ת ל"מ וְשִׁפְרִי בְּעֵינָן ס"ס.

וּבְלֵא"ה אָנוּ מְוָכְרָחִין לוֹמַר פֶּן דְּהָרֵי קִשְׁיָא לְכֹאֲרָה הָאִיף רוּצָה הַגַּמְלָא הַתָּם לְמִיִּפְשֵׁט הַבְּעִיָא דַּע"א בְּמִלְחָמָה מְהֵף דְּב' ת"ח שְׁהִיּוּ בְּסַפִּינָה וְטַבְּעָה וְהַשִּׂיא רַבִּי נְשׁוּתִיָהֶן עַפ"י נְשִׁים לַפְּמ"ש בְּתוֹס' שְׁמֵ ד"ה טַעְמָא דְּאָף אִי אֲמַרִּין דְּטַעְמָא דַּע"א נְשׁוּם דְּאִשָּׁה דִּיִּיקָה וּמִיָּנִסְבָּה וַע"כ לֵא יֵאמַר הַעֲד בְּדָדְמֵי אִפ"ה מִיִּבְעִיָא וְכִינּוּ דְּכָאן הָאֵשָׁה לֵא דִּיִּיקָה אִין עַא"נ וּא"כ לַפ"ד הַמַּהֲרִי"ק שְׁוֹרֵשׁ ע"ב שְׁכ' דְּבַדְשָׁב"ע וְלֵא אִתְחַזַּק אִיִּסּוּרָא עַא"נ וּא"כ מֵאֵי רֵאִי מִיִּיתִי מְסַפִּינָה שְׁטַבְּעָה לִימָא שַׁא"ה פִּינּוּ דְּקִי"ל בְּגִיטִין כ"ה.

דְּסַפִּינָה שְׁאֲבָדָה נוֹתְנִין לָהּ חֻזְמֵרֵי חַיִּים וְחֻזְמֵרֵי מֵתִים וְאִין פֶּאן חֻזְקָת א"א כַּמ"ש בְּנוּב"י סִי מ"ג וּבְכַה"ג הָרֵי עַא"נ בְּדַשָּׁב"ע בְּלֵא טַעְמָא דְּדִיִּיקָה מִשַׁא"כ בַּע"א בְּמִלְחָמָה הָא אִיפָא חֻזָּא"א וְאִי בְּמִלְחָמָה לֵא דִּיִּיקָה אִין עַא"נ וְעַכְצ"ל מְשׁוּם דְּאֵלוּ הָיּוּ שְׁנֵי עֲדִים פְּשָׁרִים עַל הַטְּבִיעָה בְּאֲמַת הו"א דִּיִּצְאָה מְחֻזְקָת א"א מַה"ת מִשַׁא"כ בְּהֵף דְּב' ת"ח דְּעֲדוֹת הַטְּבִיעָה הִי עַפ"י נְשִׁים וּק' נְשִׁים כַּע"א דְּמִיָּין וַע"י ע"א עַל הַטְּבִיעָה אִינָה יוֹצֵאת מְחֻזָּא"א מַה"ת פִּינּוּ דְּכָל הַכְּשֵׁר עֲדוֹתוֹ אִינּוּ רַק מְדַרְבְּנָן וְעַתְשׁוּ חַת"ס סִי מ"ח.

וּבְפֶרֶט דְּהָרֵי י"ל דְּלַכְּךָ בְּאִיִּסּוּר דְּרַבְּנָן מְהַי סִימְנֵים דְּרַבְּנָן מְשׁוּם דְּהָא דְּמַחְמֵרִין שְׁלֵא לְסַמְוֵה אִסִּי אֲמַצְעֵיִים מְשׁוּם דְּמְסַפְקָא לָן אִי סַד"א אוּ דְּרַבְּנָן וְלַכְּךָ מְחַמְרִין בְּדֹאֹרְיִינִי ע' רַא"ש פ"ב דְּב"מ וְתַשׁוּ"מ"ב סִי ס"ג וּבַק"ע סִי ל"ה אֲבָל בְּדַרְבְּנָן שִׁפְרִי אֲזַלִּין לְקוּלָא דְּסַד"ר לְהַקְלִי פְּדַמְצִינוּ בְּב"ש ס"ק ק"ה שְׁמִיקַל שְׁמֵ בְּסַפְקָא מִשַׁא"ל"ס מְשׁוּם דְּסַד"ר לְקוּלָא וּא"כ אִין רֵאִי מַד' הַתּוֹס' הַנְּ"ל פִּינּוּ דְּכְתָבוּ הֵכִי בְּפִירוּשׁ לְמ"ד סִי דְּרַבְּנָן מִשַׁא"כ לְדִידֵן דְּמְסַפְקָא לָן דִּיקְלָמָא סַד"א אֲזַלִּין לְחַוְמָרָא [וּבְגוּף קוּשְׁיָי הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת שְׁמֵ שְׁהַקְשׁוּ דְּמֵאֵי מוֹעִיל הָא דְּקֶאָמְרֵי סִי אִי סַל"ד הַעֲלִיתִי בַחֲיָי לִיִּישָׁב עַפ"מ שְׁהַתְּעוֹרְרוּ הַמְּפֹרְשִׁים בְּהָא דְּחִיִּישֵׁינָן בַּע"א לְבַדְּדָמֵי הָרֵי פֶּמוּ דְּמַצִּינוּ דְּבַשְׁנֵי עֲדִים ל"ח לְבַדְּדָמֵי וְכ' הַרְמַב"ן בְּמִלְחָמוֹת הַטַּעַם פִּינּוּ שְׁהַתּוֹרָה הָאֲמִינָתָם מַה לְכֶם עֲלֵיהֶם ה"ה הִיכִי שְׁנַאָמֵן ע"א מִן הַדִּין לֵא הִי"ל לְמִיִּחַשׁ לְבַדְּדָמֵי וְתִי פִּינּוּ דְּבַאֲמַת מַה"ת ל"מ ע"א בְּדָבָר שְׁבַעֲרָנָה רַק מְשׁוּם עֵיגוּנָא הַקִּילוּ לַכְּךָ חִיִּישֵׁינָן לְבַדְּדָמֵי וְלִפִּי"ז הָרֵי כ' הַנוּב"י בְּסִי מ"ג דַּע"ג דְּסִי ל"ד

וחינשינו דילמא אפרמי אחר בסי פנה מ"מ מידי ספיקא לא נפקא ואיתרע חזקת א"א
שלה ולפי"ז למ"ש המהרי"ק הג"ל דהא דאין דשב"ע פחות מב' הוא רק היכי דאיפא
חזא"א וא"כ בהה"ד דב' ת"ח שטבעו הא ליפא חזקת חי פיון שהועלה אדם מת פנ"ל וליפא
רק חזקת א"א א"כ שפיר קא' דקאמרי סי' ואע"ג דסי' ל"ד אבל עכ"פ חזקת א"א ליפא
פנ"ל והיכי דלא אתחזק איסורא הא נאמן ע"א מה"ת גם בדבר שבערונה ושוב ל"ח
לבדקמי פמו' בב' עדים פנ"ל]: והנה ראיתי בתנאים סי' ס"ה ס"ק י"ב שכ' שם דמדקא'
רבא בב"מ כ"ז הטעם דמהדרין אבידה בסי' א' סל"ד משום דניחא לי' לבעל אבידה כו'
א"כ באיסור דל"ש האי טעמא ל"מ אפי' בדרבנן.

ולפענ"ד הרי באמת פירש"י התם בב"מ אי סי' דרבנן מהני בממונא משום הפקר ב"ד
הפקר ומבואר ביבמות פ"ט. דכל היכי דבממונא תיקנו לעקור הדאורי' משום הפקר
בי"ד ה"ה באיסור דרבנן אעפ"י שיש לו עיקר מה"ת הקילו וכמו שהאר"י קצת בזה
בתשו' ברית אברהם חאה"ע סי' כ"ג והא דאצטריך לי' לרבא למימר באבידה מטעם
ניחא לי' כו' נראה עפ"ד הכ"מ פ"ט משמטה ויובל הט"ז שכ' בדעת הרמב"ם דמפרש
הא דאמר רבא בגיטין ל"ו.

הפקר בי"ד הפקר לא קאי רק אפירכא דמי איפא מידי דמדאורייתא לא משמטא ורבנן
תיקנו דלישמייט וטעמא דכיון שאין הממון בידו הפקירוהו בי"ד אבל לא משני בזה הא
דפרי' התם מא"מ דמדאורי' משמטא שביעית ותיקנו הלל דלא משמטא דאילו היתה
שמייטת כספים דאורי' והוי מה"ת שלו"ל ה מתקנין להוציא מידו ע"י הפקר ע"ש ולפי"ז
אי סי' ל"ד הרי הו"ל מדאורי' של המוציא ואי' הווי מתקני רבנן להוציא מידו מפת הפקר
בי"ד ולהכי אצטריך למימר הסברא דניחא לי' (ובלא"ה הרי כ' במרדכי קידושין ר"פ
האומר דל"ש לומר הפקר בי"ד רק כשיש טעם בדבר ע"ש) וכיון דתיקנו רבנן סימנים
לענן ממונא ממילא מועיל ג"כ לענן איסור דרבנן וע' בהגהות מרדכי פ"ב דב"מ שכ'
דכיון דאמרו חכמים לענן ממון דהוי שלו ממילא מועיל לענן איסורא ע"ש ועפירש"י
עירובין פ"א: ד"ה שדוחה את ל"ת כו' ואדרבא מצינו דהקילו יותר לענן איסור דרבנן
מלענן ממון דבכתובות כ"ח: אלו נאמנין להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן מפרשינו
דהימנוהו רבנן בדרבנן אבל א"נ לומר דר' הי' ל"פ במקום הזה כו' ומפרש בגמ' משום
דאפוקי ממונא לא מפקינן.

ובלא"ה מצינו בכ"ד דתקנתא דרבנן מועיל לגבי איסור דרבנן פגון הא דקטנה בת
ישראל שניסת לכהן אוכלת בתרומה ומוקמינן בתרומה דרבנן דכיון דתיקנו רבנן
נישואין לקטנה מועיל לגבי תרומה דרבנן ע' גדה מ"ו: ולבר מן פל דין הרי הרא"ש פ"ב
דב"מ סי' י"ג כ' בהא דפרי' התם על טעמא דרבא דאמר דסי' דרבנן משום דניחא לי'
לבעל אבידה כו' מהא דמצא תכרי' של שטרות ה"ז יחזיר והתם ל"ש ניחא לי' ועי"ז
הנכרח רבא לומר דסי' דאורי' וכ' הרא"ש דרבא באמת לא ידע טעם אחר דסי' דרבנן
רק מפת דניחא לי' אבל אנו דאמרי' סי' דרבנן הוא מאיזה טעם אחר שראו חז"ל לומר
דסי' מהני ורבא לא ידע הטעם והם ידעו טעמו של דבר ע"ש וא"כ לדין דסי' דרבנן הא
לאו משום טעמא דניחא לי' כו' ובנדאי מהני באיסור דרבנן (ועפי"ז מןושב עוד הפעם
קוש' הפנ"י הג"ל מיבמות ק"ד פיון דהתם אזיל לרבא ורבא הלא ס"ל דסי' דרבנן

באבידה הוא מפת ניקחא לי' כו' ולדידן' אפשר דל"מ באיסור דרבנן) והכי מוכח נמי מדברי רש"י ז"ל ברחוקין ע"ט: דלדידן ל"ה הטעם דסי' דרבנן באבידה משום דניקחא לי' כו' דכ' שם בד"ה וסימנין דאוריין' מדסמכינן אסימנים ושריא איסורא עליהו ש"מ הא דסמכינן אסימנים בתורת אבידה דאוריין' הוא דאי דרבנן נהי דעבוד רבנן תשנתא בממונא באיסורא מי מצו מתקני עכ"ל ואי איתא דרב באבידה תיקון משום דניקחא לי' כו' א"כ בלא"ה ל"מ באיסורין משום דליכא האי טעמא ול"ל לרש"י לפרש משום דלא מצו לתקוני הרי אפי' אי הי' יכולת בינדם לא הו"מ לתקן משום דליכא האי טעמא דאמרו באבידה א"ו דטעם זה הוא רק לרבא ולדידן אין הטעם משום הכי רק מאיזה טעם אחר וא"כ רק באיסורא דאוריין' לא הו"מ לתקן שיועיל סי' דאין פת בינדם לעקור דבר מה"ת אבל באיסור דרבנן שפיר מועיל סי' דרבנן: ואחרי הודיע אלקי' אותנו כל זאת יש מקום להתיר בנ"ד בלא"ה עפי"ד המבי"ט מוכא בק"ע אות רכ"א שכ' דאם נאבד יהודי בדרך שיהיה ממקום פ' למקום פ' ואח"כ נמצא הרוג באותו הדרך מדאוריין' תלינן שזהו הנאבד וא"כ גם בנ"ד הלא העיד ע"א שראהו באותו יום בדרך זה ונעלם א"כ כשנמצא שם בטבע תלינן מדאוריין' שזהו שנאבד וכיון דאנדא לי' חשש דאוריין' לגבי דרבנן הא מועיל סי' דרבנן.

והנה בתשו' שב יעקב סי' י"א מיייתי להך דינא דהמבי"ט מהברייתא דשדה שאבד בה קבר דס"ל לרבי קבר שאבד זהו קבר שנמצא וקיי"ל הלכה כרבי מחבירו אמנם הנוב"י בתשובה תמה עליו בזה דהרי רש"י ג' אביו ורבו הי' ואדרבא הלכה כרש"י ג' אכן בנ"ד נראה דלכ"ע אמרינן שזהו שאבד היינו שנמצא בטבע כיון דאיכא הס"א בגופו נהי דלא סמכינן בעגונה אס"מ בכ"ז הסי' הם רגלים לדבר שזה הוא ונהרי כ' התוס' בפסחים ד"י: דהכי דאיכא רגלים לדבר גם רש"י ג' מודה דאמרי' זהו שאבד הוא שנמצא ומלבד הסי' שפגופו כיון דבעצם היום הזה נעלם בעל אשה זו במקום הזה זהו גופי' רגל"ד הוי שזה הוא וגם רש"י ג' מודה דאמרי' זהו שאבד הוא שנמצא דומיא דא' ברחוקין צ"ה.

רב הוי יתיב אמברא דאשתטית חזי' לההוא גברא דקא מחנור רישא נפל מיני' אזל אייתי סילתא שדא אסיק תרין אמר רב עבדי נמי הכי אסרינהו ניהלי' וכ' בתוס' וז"ל ואי לא אסיק אלא חד ל"ה אוסר שהרי ראה שגל"ה שם עורב והא ל"ה למיחש שמה ששלו נאבד במים וזהו אחר אבל השתא דאסיק תרי אסרינן כו' ולכאורה אמאי אי לא אסיק אלא חד ל"ה אוסר הרי הלכה כרש"י ג' דל"א זהו שאבד הוא שנמצא וע"כ משום דתיקף שנפל למים שדא הסל למים להעלותו ובזמן מועט ליכא למיחש ששלו נאבד ואחר הוא שנמצא אפס כיון דאסיק תרין שפיר חיישינן דכיון דאחד נדאי אחר הוא דילמא גם השני אינו אותו שנפל והחתיכה שנפלה כוונתו היא דאכלוה.

ושעל כן מצינו בגיטין י"ט: ההוא גברא דזרק לה גיטא לדביתהו לביני דניי אשתכח מזוזתא אר"נ מזוזתא ביני דניי לא שכיחא והיינו דכיון דזהו רגל"ד שזהו שזרק הבעל ובכה"ג דאיכא רגל"ד גם רש"י ג' מודה דאמרינן זהו שאבד הוא שנמצא ולכך מסיק והנ"מ היכי דאשתכח חדא אבל ב'.

מִדָּקָה הַנּוֹאֵי הָא נְמִי הַנּוֹאֵי וְגִיטָא אֵימַר עַכְבְּרִי שְׁקִלוּהּ וְהוּא הוּא הַסְּבָרָא הַנְּלִי דְהִיכִי דְאִיכָא רַגְלִי דְשָׁזָה הוּא שְׁפִיר אֲמַרִינֵן הוּא שְׁאָבֵד הוּא שְׁנַמְצָא מִשְׂא"כ הִיכִי שְׁנַמְצָא עוֹד אַחַר שׁוֹב לִיכָא רַגְלִי דְחִינְשִׁינֵן שְׁמָא לֹא נַמְצָא אוֹתוֹ שְׁנַפְל וְשַׁעֲפִי"ז נִיחָא לֵן לְבָאֵר הַף דִּיבְמוֹת קִט"ו.

הוּא גְבָרָא דְבְשִׁילְהִי הִלּוּלָא אִיתְלִי נוֹרָא בֵּי גִנְנֵי א"ל דְבִיתְהוּ חֲזוּ גְבָרָאֵי חֲזוּ גְבָרָאֵי אֲתוּ חֲזוּ גְבָרָא חְרוּכָא דְשָׂדָא וּפְסָתָא דִידָא דְשָׂדָא סְבַר רַחב"א לְמִימַר הִינְנוּ עֵישִׁינוּ עֵלִינוּ בֵּית עֵישִׁינוּ עֵלִינוּ מְעָרָה אֲמַר רַבָּא מִי דְמִי הֵתֵם לֹא קְאָמְרָה חֲזוּ גְבָרָאֵי כּו' וּפְסִק הֶרִי"ף שְׁם לְהַחְמִיר כְּרַחב"א וְכ"ה בִּיש"ש בְּשֵׁם הָרָא"ש וְלְכַאוּרָה אֲמַאי לֹא נִימָא זֶה שְׁנַאָבֵד הוּא שְׁנַמְצָא דְהֶרִי הָא דְקְאָמְרָה חֲזוּ גְבָרָאֵי פְנִירָאָה שְׁהִי תִיכְף לְשִׁרְיָתוֹ וְהִיכִי דְהִי רַגְלִי דְגַם רְשָׁב"ג מוֹדָה פְּנ"ל וְלִקְאָמֹר נְכוֹן עֲפַמ"ש הֶרִי"ו בְּשֵׁם הֶרִמ"ה דְמִינְרִי הֵתֵם שְׂרָאוּ בְּהַגְבָרָא חְרוּכָא שְׁתִּי יָדִיו דְבוּקוֹת בּוּ וְהָפֵס יָד אֵינּוּ מְהַחְרוּף וְא"כ ע"כ הִי שְׁם גַם אַחַר שְׁנַשְׁרַף וְלִכְף חִינְשִׁינֵן גַם עַל הַגְבָרָא חְרוּכָא שְׁלֹא זֶה הוּא וְכַנ"ל אֲבָל אֵי ל"ה פִּיסַת יָד פְּלָל אוֹ שִׁל"ה בְּהַגְבָרָא חְרוּכָא רַק יָד א' בְּאִנְפֵּן שְׁיֵשׁ לְתַלּוֹת שְׁהַפְּיִסַת יָד הוּא מְהַגְבָרָא חְרוּכָא בְּנֻדָּאֵי הִי אֲמַרִינֵן זֶהוּ שְׁנַאָבֵד הוּא שְׁנַשְׁרַף וְא"כ פִּינֵן שְׁהַרְבֵּה מְהַחְרוּנִים הַשְׁתַּמְשׁוּ בְּסִבְרַת הַמְבִי"ט הַנְּלִי לְהַלְכָה עֲשׂו"ת שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"ג סִי' קִי"ד.

וְהַגְאֹן רַח"כ בְּהַרְבֵּה תְּשׁוּבוֹת בְּנָה עֲלִיו דִּינָה. בְּנֻדָּאֵי יֵשׁ לְצַרְפוּ בַנ"ד לְסַנְיָף עַכ"פ וְיֵמָה שְׁהַשִּׁיג עֲלִיו הַנוֹב"י בְּתִשׁוּ' מִכַּח דְחֻזְקַת כַּנְכ"ה מְתַנַּגֵּד לְהַסְבָרָא דְזֶהוּ שְׁאָבֵד הוּא שְׁנַמְצָא וְאֲמַרִינֵן דְאוֹתוֹ שְׁנַמְצָא הִי כָּאֵן זְמַן רַב קוֹנֵם.

מְלַבֵּד שְׁפָצְדֵק דְחָה דְבָרֵיו בְּנוּ הַגְאֹן בְּתִשׁוּ' שִׁיבַת צִיּוֹן סִי' ע"ט ע"ש הֶרִי בַנ"ד בְּנֻדָּאֵי ל"ש זֶה לּוֹמַר דְהַנְּמַצָּא שְׁנַטְבַּע הִי זְמַן רַב בְּמִים קוֹנֵם שְׁנַתְעַלֵּם בְּעֵלְהָ שְׁל זֹו פִּינֵן דְרָאוּהוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם מְלֻכְשׁ בְּבַגְדִים אֵלוּ וְע"כ דְחִינְשִׁי שְׁאָחַר שְׁנַתְעַלֵּם שְׁאֵל מְמַנּוּ הַבְּגָדִים וְא"כ ל"ש כַּנְכ"ה וְאֲדַרְבָּא עַל הַנְּעֵלֵם שְׁיִיף לּוֹמַר כַּנְכ"ה פִּינֵן שְׁמִקוּם דִּירְתוֹ הוּא סְמוּף לְנִהַר וְלֹא נִשְׁמַע בְּכָל הַגְלִילָה שְׁנַתְעַלֵּם וְלֹא נִפְקַד מְהֵם אִישׁ חוּץ מְמַנּוּ וּבְשׁו"ת נִט"ש מְהַגְאֹן מְבוֹטְשָׁא טָשׁ ז"ל כ' לְהַתִּיר בְּצִירוּף הַדִּין דְהַמְבִי"ט מְטַעַם דְהַנְּאָבֵד הִי קְרוֹב וּמְצוּי ג"כ שְׁמִשְׁאָר אֲנָשִׁים לֹא שְׁמַעְנוּ שְׁנַאָבֵדוּ וְגַם הַפִּירוּ פְּלִיו וְזֶה הוּא דְבָר שְׁאֵינּוּ מְצוּי שְׁיִשְׁאִיל פֶּל פְּלִיו וְהִי קְרוֹב וּמְצוּי דְעַדִּיף מְרוּבָא עֵינֵן שְׁם וְעֵינֵן בַּפְּנִי כְּתוּבוֹת ט'.

שְׁכַתְב דְהָא דְרוֹב וְקְרוֹב הַלֵּף אַחַה"ר אֲפִי בְּקוֹרְבָא דְמוֹכַח הוּא דְוָקָא כְּשֶׁהוֹכַחַה הוּא רַק מְחַמַּת הַקּוֹרְבָא אֲבָל הִיכִי דְאִיכָא הוֹכַחַה לְבַר מְקוֹרְבָא שְׁפִיר אֲזַלִּינֵן בְּתַר קְרוֹב וְע' בַּש"ע יו"ד סִי' רַצ"ד סִי"א וּבַט"ז שְׁם וְא"כ בַּנ"ד דְאִיכָא ס"א בְּגוּפּוֹ וְס"מ וְט"ע בְּבַגְדִים אֵין לָהּ הוֹכַחַה גְדוּלָה מְזוּ וּבְנֻדָּאֵי אֲזַלִּינֵן בְּתַר קְרוֹב וְיֵשׁ לְזַמּוֹת זֶה ג"כ לְהַף דְתִשׁוּ' הָרָא"ש גְּבִי מְכֻלוּף בֵּן מְלוּל דְכִינֵן דְהִי יוֹדְעִים שְׁבַעֵל הָאִשָּׁה הַזֹּאת הַלֵּף דְרַף הַמְקוּם הַהוּא שְׁמַת שְׁם אֲמַרִינֵן דְהוּא הוּא וְלֹא תְלִינֵן בְּאַחַר דְכָשֵׁם שְׁהַתִּירוּ בְּעוֹבְדָא דִּי צִחְקָר ר"ג ע"י שְׁהִי יוֹדְעִים מְקוּם יְצִיאָתוֹ מִן קוֹרְטְבָא ה"ה דִּישׁ לְהַתִּיר בְּדִנְדְעִינֵן הַמְקוּם שְׁהַלֵּף לְשֵׁם וְעַתְשׁוּ מְהֶרִי"ט סִי' ל' וּבַתְה"ד סִי' רַכ"ד.

גַם יֵשׁ לְהַתִּיר בַּנ"ד מְטַעַם שְׁכ' בְּנוֹבִי"ק סִי' מ"ד דְהִיכִי דִישׁ ס"א בְּגוּף וְט"ע בְּבַגְדִים לֹא חִינְשִׁינֵן לְשִׁאֲלָה דְהָא דְחִינְשִׁי לְשִׁאֲלָה וְל"א חֻזְקָה כ"מ שְׁנַמְצָא ת"י אָדָם הוּא שְׁלוֹ הוּא מְשׁוּם דִישׁ כְּנַגְדוֹ חֻזְקַת א"א וְהִיכִי דִישׁ ס"א אֵינּוּ אֲלָא סְפִק דִּילְמָא אַתְרָמִי עוֹד אַחַר כְּזֶה

והספק מגרע התזקה דא"א ומהני הפרת הבגדים מטעם תזקה כ"מ שגממא ת"י אדם הוא
שלו ע"ש ובסי' נ"א מובא ד' המהר"ם ברבי דבט"ע בבגדים ל"ח לשאלה פלל ומבואר
אצלי בתשו' א' דדחוי של הנוב"י שם חוזר ונראה וכ"כ באמת הפנ"י דב"מ כ"ז.

ובפתיחה נכו הסכים בתשו' רעק"א סי' ק"ז ובתשו' מהר"ם מינץ מהג' מאובין ו"ל סי'
כ"א. בפרט בנ"ד דיש ג"כ לצרף ד' הב"ח בתשו' סי' פ"ו דבזמן מועט ל"ח לשאלה.

וע"כ מכל הלין טעמי פאשר תשקא האשה י"ב חודש ולא תשמע מאומה מבעלה ויאבד
שמו ונזכרו כמ"ש בתשו' חת"ס חאה"ע סי' ס"ה הנני מסכים בשריותא דהאי איתתא אחרי
שסיפמימו עמי עוד שנים מגדולי דורנו המובהקים בהוראה פי היכי דנמטי שביא מכשורא
נאח"פ יתיר אותה כ"ת עפ"י ב"ד של ג'.

ולרוב טרדוטי לא אוכל להאריך עוד. וה' שנותיו יאריך ושלומו יסגי לחדא פנפשו ונפש
ידידו דור"ש באהבה.

סי' סו בעזה"י יום ה' כ"ד טבת תרנ"ג לפ"ק סטרי ברכתי תעלה לראש פבוד בש"ב
דידי הרב החסיד המפורסם הקריף ובקי פרי צדיק בנש"ק כש"מ משה אליקים בריעה
ני' יושב בשבת תחמוני ק"ק דאמברווא יצ"ו.

מכתבו הגיעני והנני לתשובתו בדבר אשר העיר כ"ת על דברת הנוב"י במהד"ת חאה"ע
סי' ע"א שגשאל באחד שאמר לשלוחו צא וקדש לי אשה פלונית והלך השליח וקידשה
לעצמו אבל לא קידשה בעצמו רק ע"י שלוחו אם היא מקודשת לשליח יען שעשה
עבירה ונקרא רשע כמו שאמרו בקידושין רפ"ג וא"כ אשלד"ע והשיב הנוב"י דל"ש
פאן אשלד"ע שעיקר העבירה בכאן שתבירו סמך עליו שיקיים שליחותו והוא רימה
אותו ולא קיים שליחותו נאפ"ל לא קידשה עצמו פלל רמאי הוא שתבירו סמך עליו והוא
אינו מקיים שליחותו ומה שאמרו הלך וקידשה לעצמו משום שרצו להשמיענו החידוש
שהיא מקודשת לו אבל מה שנקרא רמאי אינו תלוי במה שקידשה לעצמו וא"כ תיכף
פשאינו רוצה לקיים שליחותו הוא רמאי ורשע ושוב מה שקידשה לעצמו אינו מוסר
בזה חטא ול"ש בהקדושין אשלד"ע עכ"ד וע"ז התפלא כ"ת דהרי דין זה דהלך וקידשה
לעצמו דבקדושין איתמר בגמ' גם בקרקע בהלך וקנה לעצמו דנהג מנהג רמאות
ובירושלמי שם קאי אמתני' דקדושין דהוי רמאי וקא' אף למידת הדין פן האומר לתבירו
קנה לי קרקע זו וקנאה לעצמו כו' אלא שנהג מנהג רמיות ובתוספתא דיבמות פ"ד בחדא
מחתא מחתינהו ונ"ל האומר לתבירו צא וקדש לי אשה פלונית והלך וקידשה לעצמו צא
וקח לי מקח פ' והלך ולקח לעצמו מה שעשה עשוי אלא שנהג דרך רמיות עכ"ל ולפי"ז
הרי בקרקע מבואר בתוספתא ב"מ פ' איזהו נשף הובאה ברי"ף והרא"ש שם הנותן
מעות לתבירו לקח בהן פירות למחצית שכר ובאחרונה א"ל לא לקחתי אין לו עליו
אלא תרעומת והכי איפסק להלכה בטוש"ע ח"מ סי' קפ"ג דבלא לקח פלל אין לו עליו
אלא תערומת וא"כ איך פשיטא לי להנוב"י דבקדושין בלא קידש פלל הוי רמאי ורשע
ואדרבא הסברא נותנת דבקדושין אף תערומת ליכא דהא דבקרקע איכא תרעומת
מבואר בירושלמי פא"נ דהוא משום דהוי מבטל פיסו ש"ח וזה ל"ש בקדושין פלל
עכ"ק: הנה מלשון התוספתא בלבד מדקתני אין לו עליו אלא תרעומת אין לדקדק דל"ה
רמאי דאפשר דבאמת הוי רמאי ג"כ אפס דאשמעינן דא"י לתובעו מדינא עבור בישול

כיסו וְשָׁכַן מְצִינוּ בְּאֶמֶת דְּקָאָמַר הַלְשׁוֹן אֵין לוֹ עֲלָיו אֶלָּא תַרְעוֹנְמַת אַע"ג דְּהוּא ג"כ רַמְאֵי וְהוּא בַב"מ מ"ט.

אַר"פּ וּמוֹדָה ר"י בְּמַתְנֵה מוֹעֲטוֹת דְּסַמְכָא דְעַתִּי ה"נ מְסַתְבְּרָא דַּאֲר"א אַר"י יִשְׂרָאֵל שְׂאָמַר לְכֹן לֹוי פְּוֹר מַעְשָׁר יֵשׁ לָהּ בְּיַדִּי בֶן לֹוי רִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹתוֹ תְרוּמ"ע עַל מְקוֹם אַחַר אַא"ב לָא מְצִי לְמִיְהֻדָּר בִּי מַש"ה רִשְׁאֵי אֶלָּא אֵי אַמְרַת מְצִי לְמִיְהֻדָּר בִּי אַמְאֵי רִשְׁאֵי אִישׁתְּכַח דְּקָא אַכִּיל טְבָלִים הַב"ע פְּגוֹן שְׁנֻטְלוֹ מִמֶּנּוּ וְחֻזַּר וְהַפְּקִידוֹ אֶצְלוֹ א"ה אֵימָא סִיפָא נְתָנוּ לְכֹן לֹוי אַחַר אֵין לוֹ עֲלָיו אֶלָּא תַרְעוֹנְמַת פִּינוֹן דְּמִשְׁכְּנֵי מְמוֹנָא אֵית לִי גַבִּי אֶלָּא לָאו ש"מ בְּדָלָא נְטָלוֹ ש"מ וְקִשְׁהָ דְגַם לְמַאי דְּמַסִּיק דְּלָא מְצִי לְמִיְהֻדָּר בִּי מִשׁוּם דְּהוּי מְחֻסָּר אַמְנָה תְּקִשֵׁי סִיפָא דְקַתְנֵי נְתָנוּ לְכֹן לֹוי אַחַר אֵין לוֹ עֲלָיו אֶלָּא תַרְעוֹנְמַת וְהָרִי רַמְאֵי ג"כ הוּי וְקַעְבַּר עַל שְׂאָרִית יִשְׂרָאֵל לָא יַעֲשׂוּ עוֹלָה וַע"כ דְּגַם בַּכּה"ג שְׁיִיף לְמִתְנֵי אֵין לוֹ עֲלָיו אֶלָּא תַרְעוֹנְמַת אַמְנָם בְּאֶמֶת מְפִשִּׁיטַת דְּבָרֵי הַפּוֹסְקִים מִשְׁמַע דַּל"ה רַמְאֵי רַק בְּקִנְאָה לַעֲצָמוּ.

וְרִאִיתִי לְהַמְח"א בַּה' שְׁלוּחִין סִי כ"א שְׁמַחֲלַק דְּהִיכִי שְׁהַבְּטִיחַ לוֹ חֲבִירוֹ לַעֲשׂוֹת הַשְּׁלִיחוֹת וְאָמַר כֹּן אַעֲשֶׂה בְּזַה שְׁיִיף הָךְ דְּשְׂאָרִית יִשְׂרָאֵל לָא יַעֲשׂוּ עוֹלָה דְּסַמְךָ עַל הַבְּטִיחוֹתוֹ אַבְּל אַם לָא הַבְּטִיחוֹ אַף שְׁהוּא שְׁלַחוֹ ל"ה רַמְאֵי פְּשָׁאֵינוּ עוֹשֶׂה הַשְּׁלִיחוֹת ע"ש וְשַׁעֲפ"י דְּבָרֵינוּ הִי נְרָאָה לְבָאָר דְּבָרֵי הַש"ס קִידוּשֵׁין ר"פ הָאוּמַר דַּא' הָתָם בַּגַּמ' עַל הָא דְקַתְנֵי בְּמַתְנֵי הָאוּמַר לְחֲבִירוֹ צָא וְקַדֵּשׁ לִי אִשָּׁה פ' וְהִלָּךְ וְקַדֵּשָׁה לַעֲצָמוֹ מְקוֹדֶשֶׁת לְשַׁנִּי תְנָא מַה שְׁעֲשֶׂה עֲשׂוּי אֶלָּא שְׁנַהֲגַ בּוֹ מְנַהֲג רַמְאֵי וְתַנָּא דִּידוֹן הִלָּךְ נְמִי דְקַתְנֵי הִלָּךְ בְּרַמְאֵי מ"ש הִכָּא דְקַתְנֵי הָאוּמַר לְחֲבִירוֹ וּמ"ש הָתָם דְקַתְנֵי הָאוּמַר לְשְׁלוּחוֹ כו' וְלַכְּאוּרָה אַמְאֵי נִטְר הַש"ס בְּפִינְרָכָא זֹו עַד אַחַר דְּמִפְרָשׁ הִלָּךְ בְּרַמְאֵי הו"ל לְמִיפְרָף מִיד הַאי מ"ש וְלַהֲנָ"ל י"ל דְּמַעֲיָקְרָא הו"מ לְפָרֵשׁ דְּמַתְנֵי דְהָאוּמַר לְחֲבִירוֹ לָא מִיָּרִי שְׁהַבְּטִיחוֹ לְהִיּוֹת שְׁלוּחוֹ וְלָא מְסַר לוֹ הַפְּסָף קִידוּשֵׁין רַק שַׁא"ל לְקַדֵּשָׁה בְּמַעוֹת שְׁלוֹ כְּדַמְצִינוּ בְּקִידוּשֵׁין ז'.

הִלָּךְ מְנַה וְהַתְּקַדְשֵׁי לַפ' מְקוֹדֶשֶׁת מִדִּין עֲבָד כְּנַעֲנֵי וְאַף דְּלָא עֲשֶׂה רַמְאֵי בַכ"ז אֲשַׁמְעִינוּ בְּמַתְנֵי דְמְקוֹדֶשֶׁת לְשַׁנִּי כַד הַתּוֹס' שָׁם דְּמִיָּרִי שַׁא"ל הַשְּׁלִיחַ לְהַאֲשֶׁה פ' שְׁלַחֲנֵי לְקַדֵּשׁ לוֹ וּבַתּוֹף כָּף א"ל ה"א מְקוֹדֶשֶׁת לִי דַמ"ד דְּקָאָמַר לִי לְצוֹרָף מְשַׁלְּחוֹ קָאָמַר פִּינוֹן דְּמְבוֹנָר בְּרַא"ש בְּקִידוּשֵׁין נ"ב.

דְּאַפִּי ל"א הַשְּׁלִיחַ כֹּן אַעֲשֶׂה מ"מ כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַשְּׁלִיחוֹת הוּי קִידוּשֵׁין וְקַמ"ל מַתְנֵי דְמְקוֹדֶשֶׁת לְשַׁנִּי וַא"כ הוּי א"ש מַאי דְקַתְנֵי הָאוּמַר לְחֲבִירוֹ פִּינוֹן דְּמִיָּרִי שְׁלַא קִיבֵל עֲלָיו הַשְּׁלִיחוֹת אַבְּל אַחֲרֵי דְקַתְנֵי בְּבִרְיָתָא אֶלָּא שְׁנַהֲגַ מְנַהֲג רַמְאֵי א"כ ע"כ מִיָּרִי שְׁהַבְּטִיחוֹ לְהִיּוֹת שְׁלוּחוֹ וּפְרִיף שְׁפִיר דְלִתְנֵי הָאוּמַר לְשְׁלוּחוֹ.

אַמְנָם בְּאֶמֶת עַד כָּאֵן לָא כ' הַמְח"א הַנְּ"ל הִכִּי דְבַשְׁלָא הַבְּטִיחוֹ בְּפִירוּשׁ ל"ה רַמְאֵי רַק כְּשֶׁאֵינוּ עוֹשֶׂה הַשְּׁלִיחוֹת כָּלָל אַבְּל אַם הוּלָךְ וְקוֹנָה אוֹתוֹ לַעֲצָמוֹ גַם בְּלָא אָמַר כֹּן אַעֲשֶׂה הוּי רַמְאֵי וְעוֹבְדָא דְרַבִּין חֲסִידָא בְּקִידוּשֵׁין נ"ט.

יֹוכִיחַ דְּהָרִי הָתָם לָא עֲשָׂאוּ בְּנוֹ שְׁלִיחַ כַּמ"ש בְּתוֹס' שָׁם דְּלָא חֲצִיף אֵינֵשׁ דְּמִשְׁוִי לְאַבִּי שְׁלִיחַ וְרַק מִשׁוּם דְּאַרְצוּנֵי אַרְצֵי קַמִּי וְשְׁתִּיק אֵינְפָא לְמִימַר דְּסַמְךָ עֲלָיו וְאַפ"ה פְּרִיף עַלִּי וְהַתְנֵי מַה שְׁעֲשֶׂה עֲשׂוּי אֶלָּא שְׁנַהֲגַ בּוֹ מְנַהֲג רַמְאֵי וַא"כ בְּמַתְנֵי דְקִידוּשָׁה לַעֲצָמוֹ הוּי

רמאי גם בלא הבטיחו בפירושו: ועיקר דבר זה אם בהעדר עשיית השליחות הוי רמאי או לא דבמחלוקת שנוי' בש"ס עירובין ל"ב.

דר"נ ס"ל דבדאוריני' ל"א חזקה שלים עושה שליחותו ורב ששת ס"ל דגם בדאוריני' אמרינן חזקה שלים עושה שליחותו וי"ל דה"ט דר"ש דכינן דהשליים הבטיים לעשות השליחות בנדאי לא ישקר ולא יעבור אשארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ועפירש"י ד"ה שלים פולי יומא שכ' וז"ל ומכי מטא לאורתא סמכינן עלי' דנדאי לא עבר היום עד ששמר הבטחתו עכ"ל ומש"ה ס"ל לר"ש דגם בדאוריני' סמכינן ע"ז פיון דאהו דשארית ישראל לא יעשו עולה סמכינן גם בדאוריני' כדמצינו בהו דבן לוי עושהו תרומה על מקום אחר ה"ל דמשמע אפי' במעשר דאוריני' והכי אשפחן בפסחים צ"א.

במי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורין אין שוחטין עליו בפ"ע דשמא לא יוציאוהו וקא' בגמ' ל"ש אלא בית האסורים דכושיים אבל בה"א דישאל שוחטין עליו בפ"ע כינן דאבטחינהו מפיק לי' דכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב הרי דגם לענן דאורייתא סמכינן עלה ומשמע ג"כ דסברא זו עדיפא מרוב מד' הרא"ש פא"ט סי' ל"ד שכ' דטרופות מחמת סירכא ל"ה מקח טעות ול"ד למוכר שור ונמצא נגחן משום דשא"ה פיון דהמוכר מכיר במומי השור סמיך עליו דשארית ישראל לא ידברו כזב ע"ש וע' או"ת סי' קי"ב סק"ג.

וי"ל דס"ל לר"ש דגם במניעת עשיית השליחות עובר על שארית ישראל לא יעשו עולה כו' ולהכי אמרי' חזקה שלים עושה שליחותו גם בדאוריני' אבל ר"נ פליג עלי' וס"ל דרק בעושה שינוי בידיים כגון שקנאה לעצמו וקידשה לעצמו הוי רמאי אבל בהעדר עשיית השליחות ל"ה רמאות ולהכי לא סמכינן ע"ז רק בדרכינן וכינן דהרמב"ם פ"ד מתרומות ה"ו פוסק דל"א חזקה שע"ש באיסורין להקל רק להחמיר וכ"פ בפ"ב מגירושין הי"ב ע"ש ע"כ דס"ל להלכה דכשאינו עושה השליחות א"ע על הא דשארית ישראל לא יעשו עולה כו' ומה נכון להסביר עפי"ז דברי תשו' הרב רבינו בצלאל סי' כ"ט שכ' וז"ל ואע"ג דפליגי אמוראי אי אמרי' חזקה שע"ש או לא היינו פי מספקא לן בעיקר השליחות אי עשאו השליים או לאו אבל היכי דנדאי נעשה השליחות אלא דמספקא לן אי שינה השליים או לא בנדאי לכ"ע ל"א דשינה השליים אלא חזקה דלא שינה בשליחותו ע"כ והובאו דבריו בקצרה במג"א סי' ת"ט ס"ק י"ז ע"ש ובדברינו ה"ל מוכן בסברא טיב טעמו של דבר דהרי כל טעמו של ר"נ דפליג וס"ל דל"א בדאוריני' חזקה שע"ש הוא משום דס"ל דבהעדר עשיית השליחות א"ע אהו דשארית ישראל כו' וא"כ זהו תינח לענן עיקר עשיית השליחות אבל היכי דמספקא לן אי שינה השליים בשליחותו א"כ בשינוי במעשה השליחות הא לכ"ע איפא משום שארית ישראל לא יעשו עולה וא"כ לכ"ע אמרי' חזקה שלא שינה אפי' בדאוריני' דמוקמי' לי' אחז"כ דבנדאי ל"ע אשארית ישראל לא יעשו עולה וזהו נראה באמת מסתימת דברי הפוסקים ז"ל דכשאינו עושה השליחות כגון ששלחו לקנות סחורה ידועה ולא קנאה או שלחו לקדש לו אשה פ' ולא קידש אפי' הבטיחו לעשות השליחות א"ע על שארית ישראל לא יעשו עולה ואף דקיי"ל בש"ס ב"מ ה"ל דבמתנה מועטת י"ב משום מחוסרי אמנה אם אינו נותן לו הא קא' התם הטעם משום דסמכא דעת' דמקבל אדבור' וא"כ זהו שינוי רק היכי שפידו לשמור הבטחתו

ואינו תלוי ביד אחרים משא"כ בלקיחת הסחורה הא תלוי ביד המוכר דילמא לא מוזבין לי ניהלה וכן קידושי אשה דילמא לא תרצה האשה להתקדש לו ובכה"ג לא סמכא דעתין דהמשלח וליכא בזה משום מחוסר אמנה.

והכי השכתן בב"מ ט"ז: אר"ה אמר רב האומר לחבירו שדה שאני לוקח לכשאקטנה קנוני' לה מעכשיו קנה אמר רבא מסתברא מילתא דרב בשדה סתם אבל בשדה זו לא מי יזמר דמוזבין לה ניהלה ופרש"י דלא סמכא דעתין דמקבל מתנה עלי' ולא האמינו דנימא ניקחא לי' דליקום בהימנותין ע"ש ושמה"ט נראה דרבא פליג עלי' דאבני בקידושינ מ"ה: בכה"ה דאמר לקריבאי והיא אמרה לקריבה כפתי' עד דא"ל תיקווי לקריבה עד דאכלי ושתו אתא קריבין באיגרא וקידשה ס"ל לאבני דל"ח ביהא שמה נתרצה האב משום דבנדאי ל"ע אשארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ורבא פליג עלי' ה"ה וס"ל דרק משום דטרח לעשות סעודה ל"ח לריצוי האב אבל בלא טרח חיישי ול"א דל"ע אשארית כו' והיינו משום דהתם ל"א מרצונו הטוב תיקווי לקריבה אלא ע"י אונס והכרח ולא סמכא דעתין דקריבה עלי' ולכך ס"ל לרבא דל"ש בזה הא דשארית ישראל כו' ודברי הנוב"י באמת שגבו ממני ואפשר להעמיד דבריו באופן דשדד מקודם ונתרצה האשה להתקדש לו דאז סמכא דעתין דמשלח עליו וכן בשלחו לקנות שדה סתם דאז סמכא דעתין דמשלח עליו כדא' בש"ס ב"מ ה"ל דהרבה שדות מצויות ליקח ובכה"ג איפשר די"ב משום מחוסר אמנה גם בלא עשה השליחות ובעיקר הדבר שדן עליו בנוב"י ה"ל אם לומר אשד"ע יל"ע דאפי' אי נימא דגם בדרבנן אמרי' אשד"ע וכמו שהעלה באמת במ"ל פ"ב מה' רוצח בכ"ז בכה"ג דליכא בי' איסור פרטי רק משום עשיית עולה איפשר דל"ש בי' אשד"ע ונהר"א דהרי אמרינן בשבועות ל"א.

ואשר לא טוב עשה בתוך עמיו זה הבא בהרשאה וקשה דא"כ איך מהני מעשה השליח הבא בהרשאה נימא אשד"ע והמעשה בטל וע"כ דאיסור פנה ל"א אשד"ע וד"ז צריך בקיאות רחב אכ"מ]: ומדי עיוני קצת בסוגי' דב"מ ה"ל נתקשיתי ביה דמוכיח דבמתנה מועטת י"ב משום מחוסרי אמנה מהא דא"ר יוחנן ישראל שאמר לכו לוי פור מעשר יש לה בנדי בן לוי רשאי לעשותו תרומ"ע על מקום אחר וקשה לפי"ד התוס' ביבמות צ"ג.

ד"ה קנוני' שכ' דבתרומה אמרי' אמירה לגבוה כמסירה להדיוט וא"כ הרי מבואר בש"ע ח"מ סי' רמ"ג ס"ב ובסמ"ע שם דדוקא במתנה לעשיר יש חילוק בין מתנה מרובה למתנה מועטת אבל במתנה לעני דהוא משום צדקה דשייך בי' אמל"ג כמסירה להדיוט אי חילוק בין מתנה מרובה למועטת ע"ש והנה במח"א ה' צדקה סי' ז' פתב דבגודר לפ' עני אסור לשנות ליתן לעני אחר משום אמל"ג כמסל"ה ע"ש וא"כ מנ"ל דבעלמא במתנה מועטת אסור לחזור דילמא רק במעשר משום דהבטיח ליתן ללוי זה אסור לשנות ליתן ללוי אחר משום אמל"ג כמו בתרומה וע' בירושלמי פ"ה דמע"ש ה"ד מבואר דגם במעשר שייך אמל"ג כמסל"ה ועריטב"א קידושינ כ"ז.

ובפרט לפ"מ דמוקמי ביבמות פ"ה: סתם משנה דהתם כר"מ דס"ל מע"ר אסור לזרים ור' יוחנן ס"ל בכ"מ הלכה כסתם משנה א"כ בנדאי דמיא מעשר לתרומה ואמרינן בי' ג"כ אמל"ג כמס"ל ולכך אסור לישראל ליתן ללוי אחר ומש"ה עושהו הלוי תרומ"ע על מקום אחר.

והנה לכאורה עלה בדעתי לומר דהוכחת הש"ס הוא מדנקט דין זה בסתם ומיירי בכל גונוי אפי' פשהוא קודם מירוח ואינו קורא עלה עוד שם מעשר בשבלין רק לאחר מירוח ואומר לכו לוי לאחר שאמרח ואפריש המעשר יהי שלך וא"כ היכי דמחוסר עוד מירוח שייבא לידי חיוב מעשר הרי כ' בש"ף ח"מ סי' רמ"ג סק"א בשם המהרי"ק דהיכי דאיפא טירקא דגופא ל"ש אמירה לגבוה כו' ע"ש אמנם באמת ז"א דהרי לכאורה קשה האיך רשאי הלוי לעשותו תרומ"ע על מק"א הרי לא הבטיח לו רק פשיה"ג בידו מעשר ודילמא בינתים הפקירו והפקר פטור ממעשר אמנם הלא כ' בתוס' ב"מ כ"א: ד"ה ופטורות ודפ"ח.

ד"ה תבואת זרעה דלאחר מירוח שפבר נתתייב ל"מ ההפקר לפוטרו ממעשר ועשה"מ פ"ח מה' לולב ואם פן ע"כ מיירי דין זה רק בלאחר מירוח שפבר מחויב במעשר והדרק"ל דילמא הוי טעמא משום אמל"ג כמסל"ה.

ונלפענ"ד לתרץ דהנה באמת יש להתבונן גם לפי פשטות דברי הש"ס דמיירי במעשר שפבר הנפרש וכפירש"י בכ"ז הרי בתרומ"ע כל זמן שלא בא ליד פהו או ליד לוי הא מהני שאלה וא"כ איך רשאי הלוי לעשותו תרומ"ע דילמא נשאל לחכם אמנם יש לומר דאי דברים י"ב משום מחוסרי אמנה והו"ל האי מעשר פאלו בא ליד לוי דל"מ שאלה (הן אמת דלפמ"ש הש"ף בח"מ סי' ש"נ דלכו בתרומה שפא ליד פהו ל"מ שאלה משום לא אתי דבור ומבטל מעשה א"כ היכי דהוי שלו רק מפת דיבור שוב אתי דיבור ומבטל דיבור אמנם פבר השיגו על הש"ף הבאים אחריו ואתו עלה מטעמים אחרים דשייכי נמי הקא ואין להאריך בדברים עתיקין) וא"כ שפיר הוכיח הש"ס דע"כ משום מחוסר אמנה קאתינן עלה דאלו מטעם אמל"ג הא אינו רק כמו נדר ומהני שאלה.

והנה באס"ז ב"מ שם הקשה האיך יכול הלוי לעשותו תרומ"ע הרי עדיין אינו ברשותו ותי' בשם הרא"ש דהו"ל פאלו הישראל הרשהו לתרום מפירותיו והו"ל הלוי פאלו הוא שלוחו של ישראל.

ויש להפליא בזה ע"ד הר"א פולדא ז"ל בפירושו לירושלמי תרומות פ"א הובא בס' ט"ג בחי' לגיטין ל' והיוצא מדבריו דבמידי דאין המשלח יכול לעשותו בעצמו אלים פח השליח טפי שא"י לחזור בו לעולם ע"ש וא"כ הרי לכאורה יש להבין איך רשאי הלוי לעשותו תרומ"ע ניהוש שמה הבעה"ב בעצמו פבר תרום תרומ"ע ממנו לאבא אלעזר בן גמלא דס' בגיטין ל"א.

שיש לו רשות לבעה"ב לתרום תרומת מעשר וא"כ הוי האי לוי תורם מן הפטור על החיוב וע"כ דס"ל לר' יוחנן פרבנן דאין הבעה"ב רשאי לתרום תרומ"ע עתשו' מהרי"ט ח"א סי' פ"ה וא"כ פינון דאין המשלח יכול לעשותו בעצמו הא אלים פח השלוח וא"י לבטלו וא"כ מנ"ל להוכיח דבמתנה מועטת י"ב משום מחוסר אמנה אמנם באמת פירוש מהר"א פולדא ז"ל בלא"ה מןפ"ה פמו שהאריף בט"ז שם.

והי' שלום פנפשו ונפש ידידור"ש באהבה: סי' סז בעזה"י יום ב' כ"ח סיון תר"נ לפ"ק סטרי. ישפות ד' שלום לכבוד ש"ב ידידי הרב המאה"ג חריף ובקי ירו"ש שהיו"ח כש"מ יעקב יצחק הלוי איש הורוויץ נ"י אבד"ק קאנטשוגא יצ"ו: מכתבו הגיעני וחסתי להשיב

לו על אתר כמבוקשו עד"ש באיש א' שסידר קידושין בחופת אלמון ואלמנה ואמר ברפת אירוסין וברפת נישואין ביחד וכשסיים משמח חתן עם הפלה הזכירו אדם א' וצעק הלא לא היו קידושין עדיין ולא קראו הפתובה אז נתן החתן הטבעת קידושין להפלה וקידושה והמסדר קרא את הפתובה ובירה שנית ברפת בפה"ג לבד ובבוקר הודיעו פזאת לכ"ת ודורש מאתי חו"ד מה אידון בי': הנה במה שחש כ"ת מטעם שהי' הפסק בין ברפת אירוסין להקידושין דומיא דמצינו בש"ע יו"ד סי' י"ט ס"ה לענין פשוט עופות הרבה ודבר בין שחיטה לשחיטה שלא מצורכי השחיטה דהוי הפסק דצריה לכסות דם שחיטה ראשונה ולברך פעם אחרת על השחיטה אבל על פיוסי שני לא יברך משום דשחיטה ל"ה הפסק וכ' בט"ז שם סק"ז דהא דל"ה ברפת השחיטה השני' הפסק בין הפיוסין פיון דלא שח שיחת חולין מידי דהוי איקנה"ז ע"ש וא"כ ה"ה בנ"ד ל"ה ברפת הנשואין הפסק פיון דהוי ג"כ מאותו ענין ונדחו בזה דברי המקנה בק"א סי' ס"ב ס"א וס"ג ועוב"י מהד"ת חאה"ע סי' פ"א] אמנם ברפת נשואין הי' צריה לחזור ולברך פשוט אף דהחתן והפלה היו עומדין עדיין תחת החופה והיו ג"כ נישואין והקידושין הא ל"ה הפסק בין ברפת הנשואין להנשואין בכ"ז פיון שפירי ברפת הנשואין קודם הקידושין וכבר כ' בתשו' מ"ב סי' צ' דחופה קודם קידושין ל"מ ואף דברמב"ן וריטב"א בקידושין י' נראה דמהני חופה קודם קידושין בכ"ז הלא פמה מרבנותא חולקין בזה עמ"ל פ"י מה"א ה"ב וע' בש"ע אה"ע סי' ס"ב ס"ג אם יש ב' חתנים יחד מברכין ברכה א' לשניהם וכ' המקנה שם דלפי מנהגינו שמקדשין תחת החופה א"כ הקדים ברפת נישואין קודם לקידושין של חבירו ולא מצינו ברפת נישואין קודם קידושין ע"ש אכן בכ"ז אם לא חזר ואמר בפעם החופה שוב א"צ לאמרן פדמוכח בפ"י יו"ד סי' י"ט סק"ג דכל שצריה עובר לעשייתו אם לא בירך קודם העשיתי שוב אין מברך אחר עשייתו ע"ש ועפר"ח שם: ואף דברמ"א אה"ע סי' ל"ד ס"ג כ' דאם לא בירך ברפת אירוסין בפעם קידושין מברכין אותה בפעם נישואין הרי כ' ברא"ש פ"ק דכתובות סי' י"ז הטעם דדמי למי שלא בירך אחר אכילתו שמברך ברהמ"ז עד שיעכל המאכל במעים וה"נ כ"ז שלא נגמר ההיתר מברך וזהו דוקא פש"ל ה' נישואין עוד וג"ז הוא דוקא למ"ד דברפת אירוסין א"צ עובר לעשייתו ע' ברא"ש שם סי' י"ב ובפ"ק דפסחים ובהג"א פ"ק דברכות אבל למ"ד דצריה עובר לעשייתו איפשר דא"צ לברך עוד ובאמת שא"ה פיון דבלא"ה ע"כ מברך ברפת הנשואין בפעם הנשואין ואמר ג"כ הברכת אירוסין פיון דעדיין לא נגמר ההיתר דומיא דבהמ"ז קודם עיפול פנ"ל ולהכי כ' הרמ"א שם דחוזר ומקדש תחת החופה כדי שיהיו הקידושין סמוכין לברכה ואלו פשכבר נגמר הפל הרי קיי"ל דברכות אין מעפכות ועתשו הריב"ש סי' פ"ב ובתשו' רדב"ז ח"ו סי' שני אלפים שכ"ו מ"ש בזה.

והו' דתשו' הרא"ם שהובא במג"א סי' ר"ו סק"ג שכ' באם החזן טעה וסבר שהיו כבר קידושין ולא בירך רק ברפת חתנים שאם נודע לו אח"כ שלא קידושה עדיין וצריה לברך עכשיו ברפת אירוסין צריה לברך שנית ברפת נישואין אחר ברפת אירוסין ה"מ הטעם דכיון דע"כ צריה לברך ברפת אירוסין בפעם הקידושין צריה לברך ג"כ ברפת נישואין דמלבד דברפת נישואין קודם הקידושין ל"מ הרי החתן לא נתפנון לקנותה בחופה זו קודם האירוסין וצריה ג"כ חופה אח"כ ושפיר מברך ג"כ ברפת הנשואין או משום דצריה לכתחלה לומר הברכות פסדר עפמ"ג שם וגם בזה חולק בתשו' הריב"ש הנ"ל

ע"ש ועכנה"ג אה"ע סי' ל"ד משא"כ בנ"ד דהי' באמת קידושין וחופה אפי' אי נימא דברכות הנישואין שקונדם הקידושין אינו פלוג הרי ברכות אינו מעפבות ודברי הרמ"א הנ"ל שכ' דחוזר ומקדש פחת החופה הלא פבר פתבתי דשא"ה פינו דבלא"ה אומר ברכות האירוסין חוזר ומקדש פדי שיהיו הקידושין סמוכין לברכה וכנ"ל אמנם המסדר ראוי לעונש על שהרהיב בנפשו לסדר קידושין אחר שלפי הנראה אינו יודע בטיב קידושין וענובי"ק חאה"ע סי' נ"ו לענין מסדר קידושין שבינה ברכת אירוסין וברכת נישואין בלי עשרה כ' שם שפנדאי הדיוט פזה עון פלילי הוא שיהא לו עסק בטיב קידושין: סי' סח וע"ד שאלתו בדבר אשר בע"ב א' מאנשי קהלתו השיא בתו הגרושה לאלמון ואינו רוצה לתת לו רח"ש הקצוב לרב באמרו שיברר לו אם מזיווג שני מגיע רח"ש לרב: הנה ענינים פאלה תלויים במנהג מקומות ונהרא נהרא ופשטה ואם לא נודע מנהג עירו אם נותנים רח"ש מנישואים שניים ואיפשר שלא נקצב רח"ש להרב פי אם בנישואי בחור ובתולה בנדאי יכול לומר אין עלי ליתן פי אם בנישואין של בחור ובתולה דומיא דמצינו בב"ב קמ"ב: לענין שושבינות עשה עמו בבתולה וביקש לעשות עמו באלמנה יכול לומר לו בבתולה אעשה עמה ולא באלמנה ע"ש ועתשו' מהריב"ל ח"א פנ"ז סי' מ"ח דכשיש ספק בתקנה יד התקנה על התחונה אכן אם יתברר שהיו נותנים גם מנישואין שניים רח"ש להרב בנדאי גם הוא מחויב ליתן לכ"ת דאף שכ' בפ"ד יו"ד סי' ק"צ סק"ג בשם הרמב"ם דבדבר שאינו מצוי ל"ש בו מנהג ובח"מ סי' של"א ס"א מובא ברמ"א בשם הריב"ש דאינו קרוי מנהג אלא בדבר דשכיח בכ"ז הלא נישואי אלמון ואלמנה ג"כ שכיחיב"ן נדרים.

מובא בשם הירושלמי דבתרי זמני מיקרי רגיל. ועוד דכינון דהיו נותנין מלפנים רח"ש לרב מנישואין פאלה הרי על דעת זה נתנו בני העיר הכונסת גם לכבודו ונתחייבו לו מפת זה ונהרי פינו שמןזפר בשטר רבנות שלו שמתחייבים לתת לו רח"ש מתחונות בלשון זה הא נקלל גם חתונות מזיווגים שניים.

ועי' בש"ע ח"מ סי' מ"ב ס"י דכל היכי שמוכן הוא פה לפי לשון בנ"א ל"ה לשון מסופק שצאמר בו יד בעהש"ט על התחונה. דברי ידיו ש"ב דור"ש באהבה.

סי' סט בעזה"י יום ה' ט"ז אדר שנת תרנ"ד לפ"ק סטרי: שלום רב לאוהבי תורת ד' פבוד ידי הרבנים המאורות הגדולים לממשלת התורה והיראה ש"ב הרב מוה' שמואל ראבין נ"י אבד"ק קארטשין ונהרב מוה' יצחק פינטער נ"י אבד"ק בוקאווסק יצ"ו: מפתכם הגיעני בעסק המשפט שפא לפניהם.

ראובן הפא בכח הרשאת בנו התעצם בדין עם מ"ח שמעון איף שנסתדכו שניהם והתחייבו א"ע בהתנאים שיתן כ"א להזוג מזונות ע"ש שלש שנים ולאחר הנישואין אחר שהיו הזוג סמוכים על שלחן שמעון ב' שנים נסעו לראובן על יו"ט של סוכות ואח"כ כתב להם שמעון היות שמח' מבנו השני מקריחו לעשות הנישואין ויהי' מוכרח ליתן להזוג השני מזונות לכן דעתו שישארו הזוג אצל ראובן וכן הי' ופעם א' פאשר נזדמנו המחנותים יחד שאל ראובן את שמעון מדוע אינו נותן מזונות להזוג והשיב לו הלא נתתי להם ב' שנים ולאחר שיתן ג"כ פנגדו ב' שנים יקבל הזוג אצלו על השנה השלישית ולאחר שא"ל ראובן שאינו מרנצה בזה יען שעליו ליתן מזונות ג' שנים אחר הנישואין

רצופים אמר לו שישלם עבור השנה מזונות ג' מאות ר"כ עפ"י ראטען וכבר עברו וחלפו ג' שנים ולא נתן שמעון בעד המזונות פלום.

ע"ז השיב שמעון שמעולם לא הבטיח לשלם בעד השנה מזונות וטוען שאינו מחויב כלל מאחר שלא היו תנאים אחרונים זאת ועוד אחרת שלאחר השנה ראשונה שהיו הזוג אצל ראובן באה אליו בתו וילדי' ומינקת ומשרתת בריש סיתנא ושהתה אצלו יען קרבה עת לידתה וגם בעלה הי' עמה בערה ארבעה חדשים והוציא עליו הוצאות רבות בימי לידתה והברית מילה ושכר ג"כ מינקת מכיסו להילד ושבה לבית ראובן ואח"כ בימי הקיץ תיקף אחר שבועות באה אליו בתו וילדי' ומשרתת ומינקת וגם בעלה הי' בא פפעם בפעם הלוח נסוע ושהו אצלו עד ימי הסליחות והי' לו הוצאה מרובה והי' בדעתו שיהי' להם זה עבור השנה מזונות שמגיע להם ממנו ועוד אחר השתי שנים הראשונות שהו אצלו יותר ב' חדשים ויהי' בצירוף ס"ה תשעה חדשים ועוד טוען שמעון שבעת היותו במחנות ראובן הגיד לו חתנו בפה מלא שמצדו הוא מוחל לו השנה מזונות במחילה גמורה ואדברא הוא מצטער על שאביו הוא לו פנושה גלל זה.

וראובן משיב שהשפון שעושה שמעון שהיו הזוג אצלו ט' חדשים אינו מקבל זאת בחשבון שבדרה זה אין משלמין מזונות וגם במשך השתי שנים שהיו הזוג ניהונים אצל שמעון היו הזוג אצלו כמה פעמים ומה שטוען שבנו הוא חתנו מחל לו הוא שקר שהרי נתן לו כו"ה לדון עמו זהו תוכן טענותיהם: הנה מצד שלא נכתבו תנאים אחרונים לכאורה יש לדון פיון שהנוסח של תנאים שלנו לכתוב בלשון חיוב הלא מבואר בסמ"ע סי' ס' ס"ק י"ח דאפי' לד' האומרים דקנן אמן לא קנה דהו"ל קנן דברים בכ"ז אם פתב לשון חיוב מהי נכן דן בזה הגאון בעל חת"ס חאה"ע סי' קל"ה.

אמנם ראיתי בתשו' ברית אברהם חח"מ סי' כ"ט שכתב על פי דברי מהרי"ט בשניות חח"מ סי' פ"א שכ' דאם באמת אינו מתחייב גופו בתורת קבלת אחריות הוי קנן דברים א"כ פיון דחזינו דנהיגי בתנאים אחרונים ע"כ ברור דגם בלשון חיוב לא התחייב גופו בתורת קבלת אחריות משום דאין רצונם בזה כמ"ש בסמ"ע סי' רמ"ה ובאמת ל"מ החיוב גופו לחוד בלא שעבוד נכסי דהוי כמו קנן דברים ולא נכתב הקנן וגם הלשון חיוב רק לאמת הדברים ע"ש.

והנה אף אם במקומות שלכם לא נהיגי בכתיבת תנאים אחרונים הרי בעל בר"א בתשו' שם הוסיף לומר דל"מ הלשון חיוב שנכתב בהתנאים פיון דחיוב בשטר כל שאינו החלטי ל"מ בלא קנן כמ"ש בש"ך סי' מ' סק"ד וא"כ החיוב שבתנאים הוא לכשישאו זא"ז ול"מ בלא קנן וא"כ הרי כ' וקנינא לבסוף וקאי על כל מה שכתוב מקודם וכיון דבתחלה פותבים ר"ד פ' ישא פלונית והק"ס על הנישואין בנדאי ל"מ דהוי קנן דברים ממילא בטל ג"כ הקנן לגגד החיובים שבממון הנכתבים בהתנאים דומיא דכ' בתה"ד סי' קע"ג בק"ס שנעשה על גירושין וקנס על מי שיעבור דכיון דהק"ס לגרש הוי קנן דברים ול"מ גם הקנס ל"מ ע"ש והנה אף דמבואר ברמ"א ח"מ סי' נ"א ס"ו דאם כ' בשטר ב' או ג' דברים ונתבטל השטר לדבר א' השאר לא נתבטל זהו רק בשכתב בהשטר ענינים שונים דלא שנייך בהדדי אבל פשהם מענין אהד ותלויים זב"ז ובדבור אהד נאמרו שפיר אמרינו בטל מקצתו בטל כולו ונהרי מבואר בחי' הריטב"א קידושין נ"א דאפי' למ"ד קני

את נחמור קנה מחצה הי"ד בשחולקין בדיבורו והם גופים מוחלקים אבל היכי שפלקן במלה אחת פעובדא דהתם שאמר פולכו מקודשות לי והיו בהן אחריות שפיר פריה בגמ' שם דיתבטלו הקידושין לכ"ע וכ"כ הה"מ בפ"ט מה' אישות ע"ש.

וה"ה בנ"ד שפל שטר התנאים הוא שפה אחת ודברים אחרים וכתוב לבסוף וקנינא על פל הא דכתוב ומפירש לעיל א"כ פינו דל"מ הקנינו לענין הנישואין אינו מועיל ג"כ לגבי חיובי ממון דכתוב בשטר התנאים.

והנה אפי' אי נימא דגם שפלקן בדיבור א' תלוי בפלוגתא דרבננותא בח"מ סי' ר"ג בהקנה לחבירו דבר שחל עליו הקנינו עם דבר שא"ב ממש ביחד אי מהני הרי כ' בתשו' פני יהושע חח"מ סוסי' צ"ב דהמחזק יכול למימר קים לי פדיעה זו דכולל פאחד דברים הנקנים עם דברים שאינם נקנים דאינו חל הקנינו פלל ע"ש.

וכ"כ בתשו' נוב"י מהד"ק חח"מ סוסי' כ"ה. והנה אף דבמהרי"ט בשניות חח"מ סי' נ"ד כ' דא"י המחזק לומר קים לי פאותה דיעה דל"ק פלל וכ"פ בתשו' רח"כ חח"מ סי' ט"ז וגם בתשו' נט"ש סי' מ"א פקפק ע"ד תשו' לחם רב שכ' דהמחזק יכול לומר קים לי בכ"ז הרי כ' בתשו' נט"ש סי' מ"א פקפק ע"ד תשו' לחם רב שכ' דהמחזק יכול לומר קים לי א"כ הקנינו לא קאי רק על הקנס וכי"ב כ' בב"ש סי' נ"א ס"ק ט"ז בשם הר"י מיניץ ונ"ל אם כ' אם לא אקנים אתן קנס ואח"כ כ' שנשבע על פל זה פטור כשנותן הקנס ואמרינו דהשבעה קאי על מ"ש אם לא יקנים יתן הקנס ולא על חיוב שלו ע"ש וא"כ הקנס הוא רק על קודם הנישואין ולאחר הנישואין פקע החיוב לגמרי.

והרי בנוב"י שם הביא דברי הכנה"ג שמביא בשם הר"ש הלוי דלשון התחייב ליתן הני קנינו דברים ורק מודה אני שאני חייב מהני ע"ש. ולבר מן פל דין היטב אשר דבר בזה בשו"ת הר הפקמל חח"מ סי' א' דאף דבתנאים שלנו כותבין לשון חיוב מ"מ פינו דכותבין לבסוף וקנס מצד העובר כו' א"כ פל עיקר תלוי בהקנס דאם ירצה ליתן הקנס נפטר מהחיוב וכותבין וקנס לא יפטור החכם אבל החיוב פוטר א"כ לא גמרו להתחייב א"ע בהחלט ומיקרי שפיר קנינו אהו שעל פן כותבין בשעת הנישואין תנאים אחרונים לחזור ולהתחייב בחיוב לחלוטין ע"ש וא"כ בנ"ד שלא נכתבו תנאים אחרונים אין בידינו להוציא מאבי האשה עבור המזונות: ובפרט שפפי הצעת הטענות באמת אכלו הזוג על שלחנו עוד תשעה חדשים אף של"ה רצופים בודאי יוכל לחשבם על חשבון חיובו לתשלום הג' שנים מזונות שהתחייב א"ע אף אי היו כותבין תנאים אחרונים והי' מחוייב מצד הדין בודאי יוכל עכ"פ לנפות התשעה חדשים מחיובו ואף דבעלמא בנתן לחבירו מזונות אינו מבורר בפוסקים אם חייב לשלם לו דמי המזונות וכבר העיד הנוב"י במהד"ת חח"מ סי' ל"ד שזהו מהלכות עמומות.

בכ"ז הרי הב"ש בסי' ע' ס"ק כ"ח הכריע דחייב לשלם ומבואר בחמ"ח שם ס"ק ל"א בשם התה"ד דאין לדון מסבת הפרס באב שמאכיל לבתו יותר מקצבת חיובו במזונות לומר שלבתו מחל ונתן במתנה יותר מלאחר ע"ש ואף דבאמת פוסק שם הרמ"א דאב שפירנס את בתו הניח מעותיו על קרן הצבי.

אָמָנָם בנ"ד פִּינֹן שְׁהִי חֲזִיב לְהַזִּיג שְׁנֵה מְזוֹנוֹת בְּנֹדָאֵי ל"א דְּבַמְתָּנָה נָתַן לָהּ וְאָמְרִינֵן דְּבֹדָאֵי נָתַן לָהּ לְחֻשְׁבוֹן הַתְּחִיבֹת שְׁלוֹ וְכַמ"ש בַּסַּמ"ע ס' נ"ח ס"ק ט"ו דְּאִין מְדַרְדְּוּ בנ"א לִיתָן מִתָּנָה עַד שְׁיִשְׁלַם לֹו חוּבוֹ תְּחִלָּה וְהָרִי מְבֹאָר בַּאֲה"ע ס' ע' ס"ח דָּאָם הִי חֲזִיב לְבַעַל וּפְיָרְגִס אֶת אֲשֵׁתוֹ מִנְפִּין לֹו מְחוּבוֹ וְע' בַּח"מ ס' כ"ח ס"א בְּרַמ"א וּבִשְׁ"ף שָׁם סק"ח וּבְאָמַת דִּין זֶה מְוֹכָרַע הוּא מְדַבְּרִי הִירוּשְׁלָמִי דב"מ פ' אִיזְהוּ נְשֵׁה הוּבָא בְּר"ן בְּכַתְּנֻפוֹת פ' שְׁנֵי דִּינֵי גְזֵירוֹת חַד בַּר נֶשׂ אוֹשְׁיָל לְחַבְרִי דִּינְרִין אֲשֶׁרִיתְנִי גֹו בִּיתְנִי א"ל הַב לִי דִּינְרִין א"ל הַב לִי אָגֵר בֵּית אֶתָּא עֹנְבָדָא קוּמִי ר' אָבָא בַר זְבִינִי א"ל וְקִים לִי מֵאִי דְהָוִי חֲמִי לְמִשְׁרַיְנִי וְהוֹכִיחַ מִזְּהַר הָר"ן וְ"ל דבא"ל דוֹר בְּחֻצְרֵי סְתָם לָאוּ לְמִתָּנָה יְהִיב לִי וְה"ה בְּמַפְרָגִס אֲשֶׁת חֲבִירוֹ סְתָם לָאוּ לְשָׁם מִתָּנָה אֲלָא לְשָׁם הַלְוָאָה אִיכְפוּיָן וְחֹזֵר וְגוֹבָה מִמְּנֹו ע"ש וְלְכַאוּרָה יִקְשֶׁה מִזְּהַר לְהַרְשָׁב"ץ הוּבָא בַּב"י ח"מ ס' ש"ג שְׁפּוֹסֶק בַּא"ל דוֹר עֲמִי אוֹ אֲכוּל עֲמִי א"צ לְשַׁלֵּם לֹו שְׁכָר הָאִיף יִפְרָגִס דְּבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי הֲלָלוּ וּכְבָר תְּמַה בְּזֶה הַמ"ל פ"ג מְגֻזְלָה וְאֲבִידָה ה"ט וְעַכְצ"ל דס"ל לְהַרְשָׁב"ץ דְּשִׁאֲנֵי הָתָם דְּהִי חֲזִיב לֹו מְעוֹת לְכָף אָמְרִינֵן דְּבֹדָאֵי לֹא נִתְפָּוּיָן לְשָׁם מִתָּנָה אֲלָא לְשָׁם פִּירְעוֹן חוּבוֹ וְכ"כ בַּקְצוּה"ח ס' ש"ג סק"ט וְע' חו"ד ס' קס"ו סק"ב שְׁתֵּי בְּזֵה קְוִשְׁיָה ה"ט"ז שָׁם: וְאָף גַּם זֹאת נִלְפַעְנ"ד דִּיּוּכַל הָאָב לְחֻשְׁבוֹ מַה שְׁהִי מוֹצִיא יוֹתֵר בְּמִזוֹנוֹתֶיהָ בִּימֵי לִידְתָּהּ דְּזֶה הוּא בְּכָלֵל רְפוּאָה דְּאִינוּ בְּכָלֵל מְזוֹנוֹת וְהָא דְּמַצִּינוּ בַּח"מ ס' ת"ך ס"ג לְעַנְנֵן חוּבְלֵי בְּחֻבְרֹו דְּצָרִיף לִיתָן ג"כ תּוֹסֶפֶת מְזוֹנוֹת הַצָּרִיכִין בְּחֻלְיוֹ מִמַּה שְׁהִי אוֹכֵל כְּשֶׁהִי בְּרִיא דְּוָקָא הָתָם פִּינֹן דְּחֲזִיב בְּרִיפוּי מַד"ת אֲבָל כְּשֶׁמְחֲזִיב א"ע לִיתָן לְחֻבְרֹו מְזוֹנוֹת מְבֹאָר בְּרַמ"א ח"מ ס' ס' ס"ג דְּאִינוּ חֲזִיב בְּרְפוּאָתוֹ רַק בְּדַמֵּי מְזוֹנוֹת כְּמוֹ שְׁהִי בְּרִיא וְכ' בִּשְׁ"ף שָׁם בְּשָׁם הָרָא"ש דַּאֲע"ג דְּאָמְרִינֵן בְּמִזוֹן הָאֲשֶׁה דְּרְפוּאָה שְׁאִין לָהּ קְצָבָה הָרִי הוּא כְּמִזוֹנוֹת הַנ"מ בְּאוּכְלַת בְּתַנְאֵי בִי"ד שְׁהוּא מְחֻיָּב לְהַסְפִּיק כָּל צְרָכֶיהָ אֲבָל הַמְקַבֵּל עָלָיו לְפָרְגִס אִין רְפוּאָה בְּכָלֵל ע"ש.

וּמִפְּחַ זֶה פָּסֵק הַב"ח בְּתִשׁוּ' ס' מ"ו בְּנִתְחִיב לְזוֹן חֲתָנֹו וּבְתוֹ דְּאִינוּ חֲזִיב לְזוּנָה בִּימֵי לִידְתָּהּ בְּמִזוֹנוֹת הַחֲשׁוּבִים. וְאָף דְּבַתְּוָמִים שָׁם מְבִיא בְּשָׁם תִּשׁוּ' שְׁבוֹת יַעֲקֹב שְׁחֹלֵק עַל הַב"ח וּפּוֹסֶק דְּמְחֻיָּב לְתַת לָהּ כָּל יְמֵי לִידְתָּהּ מֵאֲכָלִים הַרְאוּיָם לָהּ בַּכ"ז מוּכַח מִפְּמָה דְּוָכְתִי כְּדָבְרֵי הַב"ח בְּזֶה כְּמוֹ שְׁהָאֲרִיף בְּזֶה בְּתִשׁוּ' רַעַק"א ס' ק"נ ע"ש וּמוּכַח ג"כ הָכִי מְדַבְּרֵי הַש"ס בְּגִיטִין י"ב ת"ש דַּאֲר"י הַקּוֹטֵעַ יָד עֲבָדוֹ שָׁל חֲבִירוֹ גּוֹתֵן שְׁבָחוֹ וּרְפוּאָתוֹ לְרַבּוֹ וְאוֹתוֹ עֲבָד נִיזוֹן מִן הַצְּדָקָה שְׁמַעְתָּ מִיָּנָה יְכוּל הָרַב לֹוּמַר לְעַבְדָּ עֲשֵׂה עֲמִי וְאִינִי זְנָף הַב"ע בְּמַעֲנָה לֹו מְזוֹנוֹת א"ה אֲמַאי נִיזוֹן מִן הַצְּדָקָה לְהַעֲדָפָה פִּירִש"י מַה שְׁהוּא צָרִיף מִפְּנֵי חֲלָיו לְהוֹסִיף עַל מְזוֹנוֹתָיו הָרִי לְהַדְיָא שְׁהַמְזוֹנוֹת הַקְּלִים שְׁצָרִיף לְהַחֲלוּי הָעוֹדְפִים עַל מְזוֹנוֹת בְּרִיא אִינָם בְּכָלֵל מְזוֹנוֹת אִם לֹא כָּל שְׁהַמְנַהֵג כֵּן הוּא שְׁהָאָב הַמְחֻזֵּק הַזִּזְג אֲצִלוֹ סוּבְלֵי כָּל הַהוֹצָאוֹת הַצָּרִיכִין לָהּ בִּימֵי לִידְתָּהּ בְּזֶה בְּנֹדָאֵי אָמְרִינֵן כָּל הַמְתְּחִיב עַל דַּעַת הַמְנַהֵג הוּא מְתְּחִיב וְכַמ"ש בְּאָמַת בְּתִשׁוּ' רַש"ל הוּבָא בַּב"י ע"ט סק"ב ע"ש.

וְעַכ"פ מַה שְׁשָׁכַר לָהּ מִיִּנְקַת מְפִיסוֹ בְּנֹדָאֵי יוּכַל לְנַכּוֹת וְלֹא אָמְרִינֵן דְּלִשָׁם מִתָּנָה נָתַן לָהֶם וְכַנ"ל דְּאִין דְּרָף לִיתָן מִתָּנָה עַד שְׁיִשְׁלַם חוּבוֹ תְּחִלָּה. הַנִּלְפַעְנ"ד כְּתַבְתִּי.

דְּבָרֵי יְדִידָם דוֹר"ש בְּאַהֲבָה ס' ע' בַּעֲזָה"י יוֹם ד' כ' מַנ"א תַּרְנ"ג לַפ"ק סְטָרִי אֲלָקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם כְּבוֹד יְדִידֵי הָרַב הַגָּדוֹל חֲרִיף וּבְקִי יְרו"ש כַּש"מ אֲבָרְהָם יוֹסֵף יַעֲקֹב

געלערנטער נ"י אבד"ק יאשניצא יצ"ו. מכתבו הגיעני עד"ש בעובדא דאתא לקמין וחד דעמין בעסק שידוכין שנתעצמו בדין לפניכם שהפלה ממאנת בהחתן שמאיים עלי וכתב מןש'לש הגדוניתא משני הצדדים ופסקתם עפי"ד השבו"י ח"ג סי' קי"ז שהפלה תשבע שלא אלפו אותה לטעון כן ואינה עושה זאת בשביל שנתנה עיני' באחר ונפש כ"ת בשאלתו אם צריף החתן לקבל בחרם מקודם שאינו משביעה בחנם.

ודעת הדין שעמו שפיון שאינו מבואר זה בדברי השבו"י א"צ לקבלת חרם שעל כן דעתו שלפי שהפלה משמטת א"ע מלישבע בלתי אם יקבל החתן בח' מקודם שצריכין הבי"ד לצוות על השליש לתת להחתן הגדוניתא שלו עם חצי נדן קנס והוצאות ממעות הפלה ודורש כ"ת ממנו לחוות דעתי דעת תורה האיר גידיני' להאי דינא: הגה לפענ"ד בשבועות כמו אלה אין מקום להתקנה שבש"ע ח"מ סי' פ"ז סכ"ב שיקבל מקודם המשביע בחרם אם אינו משביעו בחנם דלכאורה יש מקום לומר דהתקנה לא היתה רק בשמכחיש הנתבע בברי דאז טוען הוא שפודאי משביעו בחנם ושפיר יוכל לומר השבע לי שאין אתה משביעני בחנם אבל בשבועת ספק הרי טוען התובע בעצמו שמשביעו רק מספק שחושדו בכף לזאת הא לא יוכל הנתבע לדעת אם באמת התובע חושדו אם לא להכחישו בברי א"כ מהיכי תיתי להטיל עליו קבלת חרם מספק.

אמנם הרי באמת כ' בש"ף סי' פ"ז ס"ק ל"ב לענין מה שהקשה הב"ה ע"ד הרמ"ה שמוכא שם גבי שבועת השותפין דאי טען לישתבע דחשיד לי בכף הדין עמו והקשה הב"ה הרי אין נשבעין על טענת שמא ותי' דכשם שהתובע משביע אותו בשמא ה"ה דיוכל להפך דכנותי' בשמא שישבע שישבע שחושדו בכף אעפ"י שהנתבע אינו יכול לידע פודאי שאינו חושדו ע"ש הרי דגם בשבועה ממש אמרינן דכשם שמשביעו מספק ה"ה דיוכל להשביעו שאינו חושדו מספק וא"כ מכ"ש קבלת חרם דצריף בכה"ג ולהכי כ' באמת הט"ז שם דגם בשבועות הבאות ע"י שמא הנזכרות ברסי' צ"ג צריף המשביע קבלת חרם אמנם זהו תינח בשבועת ספק משא"כ בנ"ד הרי החתן אינו משביעה להפלה בטענת ספק פיון דהוא תובע בברי שמגיע לו קנס ממנה ע"י שמבטלת הקשר רק שהפלה פוטרת א"ע בטענת מאיס עלי והנזקקה לישבע ע"ז לאמת דבריה ובכזה הוי משביע בטענת ודאי ולא ספק כמבואר כ"ב בש"ף סי' רל"ב ס"ק י"ג.

וא"כ פיון שהחתן משביעה בברי לא נוכל לחייב להחתן קבלת חרם מספק מאחר שלא תוכל לטעון טענת ודאי שהחתן משביעה בחנם שיודע מחשבות לבה שהוא מאיס עלי ובכה"ג לא תקינו הגאונים לקבל בחרם מקודם.

ועכ"פ ספק בתקנה הוא ומוקמינן לה אדינא עב"ש סי' קי"ח סק"ה ומלבד זה לא ידעתי מקום לחייב בנ"ד להחתן קב"ח שאינו יודע אם באמת מאיס הוא בעיני הפלה שמזיקקה לישבע על כף פיון שהפלה בעצמה ע"כ תודה שאין החתן יודע מה שבלבה וכתב האריף בש"ף ח"מ סי' ע"ב ס"ק נ"א לענין משואיל"מ דדוקא פשהתובע תובע בסתם ואינו מודה שהנתבע אינו יודע אז אעפ"י שיוכל להיות שהנתבע אינו יודע ואפי' מסתבר טפי לומר שאינו יודע מ"מ פיון שיוכל להיות שיודע צריף הנתבע לישבע שאינו יודע שיש כאן הכחשה שהתובע אומר אף שיוכל להיות שאינה יודע אני סובר שאמה יודע כמו אני אבל פשהתובע יודע שהנתבע אינו יודע מה שבועה שייכא פלל ע"ש וה"ה בנ"ד מה

שִׁיכוּת יֵשׁ פֶּאן לְהַטִּיל קב"ח על הַחֲתָן כִּינּוּן שֶׁהַפְּלָה בְּעֵצָמָה ע"כ תּוֹדָה שְׁאִין הַחֲתָן יוֹדֵעַ מִחֻשְׁבוֹת לְבָה וְכִינּוּן שְׁפָן אִין לְהַטִּיל עַל הַחֲתָן קב"ח בְּכַדִּי כַּמְבֹאָר בְּתִשׁוּ' רש"ל סי' ס"ט דְּאִין לְהַטִּיל קב"ח בְּחֻנָּם כִּינּוּן דְּקַלְלַת חֶרֶם אִפִּי' עַל תְּנַאי ח"ו בָּאָה לְפַעֲמִים ע"ש וְעַתְשׁוּ' מֵהֵרִי"ט בְּשִׁנְיֹת חח"מ סי' מ"ז: וְלִבְר מִן כָּל דִּין הָרִי שְׁבוּעָה זֹו אֵינָה חַיִּיבִית מִן הַדִּין רַק עַל הַבִּי"ד רְמִיָא כְּדִי לְהוֹצִיא אֶמְיַתַּת הַדְּבָרִים לְאוּר שְׁלֵא יֵהִי דִין מְרֻנָּה.

וּבְאֶמֶת בְּבִתֵי דִינִין שְׁלָנוּ אִין אָנוּ נוֹהֲגִין בְּזָה בְּשְׁבוּעָה רַק בַּקב"ח מְחַיִּיבִין הַפְּלָה מֵאַחַר שְׁמִבְּנֹאָר בַּב"ה וּבב"ח סי' פ"ז דְּרַק שְׁבוּעָה אִין מְשַׁבְּעִין מְסַפֵּק אָבֵל קב"ח מְחַיִּיבִין מְסַפֵּק. וְהֵרִי בְּדִין מוֹרְדָת עַל בְּעֵלָה בְּטַעֲנַת מְאִיס עָלֵי בְּאֶמְתָּלָא שְׁאֵינָה מְבוֹרְרַת דְּדִינִין לָה בְּדִינָא דְּמִתְבַּתָּא מְבוֹנָאָר בְּטוֹר אַה"ע סי' ע"ז בְּשֵׁם הַר"מ מְרוֹטְנְבוֹרְק וּכ"ה בְּתִשׁוּ' הָרָא"ש פְּלָל מ"ג סי' ח' דִּישׁ לְהַטִּיל חֶרֶם אִם לֹא לְמַדוּהָ בַּנ"א לְמָרוֹד הָרִי דְּלֹא הִטִּילוּ רַק קב"ח וּמָה שְׁמִבְּנֹאָר בְּרַמ"א שֵׁם בְּשֵׁם מֵהֵרִי"ו דִּיכּוֹלִין הַבִּי"ד לְהַשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ עַל כָּף מְבוֹנָאָר בְּתִשׁוּ' רש"ל הַנ"ל דְּהוּא דְּנֹקָא בְּטַעֲנַת מְאִיס עָלֵי בְּלִי שׁוּם נְתִיבַת אֶמְתָּלָא לְדְבָרֵי' פְּלָל ע"ש אָבֵל בְּנוֹתְנָת אֶמְתָּלָא רַק שְׁאֵינָה מְבוֹרְרַת דִּי לְבָרֵר הַדְּבָרִים בְּקַבְּלַת חֶרֶם בְּלִבְד וּמָה שְׁנֻזְפֵר בְּשְׁבוֹת יַעֲקֹב שְׁבוּעָה ע"כ הוּא לָאוּ דְּנֹקָא וְהֵכִי מְבוֹנָאָר בְּתִשׁוּ' עִבוּה"ג סי' ע"ד דְּהַבִּי"ד צְרִיכִין לְבָרֵר הַדְּבָרִים עַפ"י שְׁבוּעָה אוּ קַבְּלַת חֶרֶם ע"ש וְדָבָר זֶה תְּלוּי בְּרֵאוֹת עֵינֵי הַבִּי"ד דְּהֵרִי מְבוֹנָאָר בַּש"ע ח"מ סי' ט"ו וּבְסִי' פ"ז ס"כ בְּרַמ"א דִּיכּוֹל הַדִּינִין לְהַשְׁבִּיעַ אִפִּי' בְּמָקוֹם שְׁאֵינּוּ חַיִּיב שְׁבוּעָה מִצַּד הַדִּין אִם עוֹשֶׂה כְּדִי לְבָרֵר הָאֶמֶת וְעַש"ך סי' ע"ה ס"ק ס"ג וְאָנוּ נוֹהֲגִין לְפִסּוֹק בְּעֵנְנֵן זֶה קַבְּלַת חֶרֶם עַל הַפְּלָה וְלֹא שְׁבוּעָה: וְע"ד שְׁעֵלָה בְּדַעַת הַדִּינִין הַנ"ל לְפִסּוֹק שְׁאִם הַפְּלָה מְשַׁמְטַת א"ע מְלִישְׁבַע שֶׁהַבִּי"ד יִצְווּ לְהַשְׁלִישׁ לִיתָן מֵהַמְּעוֹת שְׁלָה לְהַחֲתוֹן לְפִי שְׁאֵינָה צְיִינָה ד"ת הַגָּה אִף בְּמָקוֹם דְּאִיכָּא שְׁבוּעַת הֵיסַת מִן הַדִּין הָרִי קִי"ל דְּבְּשְׁבוּעָה דְּרַבְּנֵן לֹא נִחְתִּינֵן לְנִכְסֵי' וּמָה שְׁנֻזְפֵקוּ הַרְבָּנִים הָאֶחְרוּנִים לְעֵנְן אִם חֲתָמוּ א"ע הַבַּע"ד עַל קְאָמְפְּרָאמִיס לְצִינַת הַדִּין שְׁיִצְא מֵהַבִּי"ד וְנִתְחַיִּיב הַנְּתַבֵּעַ עַפ"י ד"ת לִישְׁבַע הֵיסַת אִם יְכוֹלִין הַבִּי"ד לִיתָן אוֹרְטָהִייל הַמוֹעִיל עַפ"י נִימוּסִיָּהֶם לְחַיִּיבוּ הַמָּמוֹן שְׁמִסְרַב מְלִישְׁבַע עָלָיו לְפַעֲנ"ד אִין מְקוֹם לְסַפֵּק הַגָּה פְּלָל דְּמָה לִי לִיגְרַד לְנִכְסֵי' מִמֶּשׁ אוּ לְכוֹפּוֹ ע"י עֲרַפְאוֹת שְׁיִרְדּוּ לְנִכְסֵי' כְּדוּמְכַח פְּשׁוֹת דְּבָרֵי הַגַּמ' שְׁבוּעוֹת מ"א.

דְּפָרִיף הַאִי נְקֻטִי בְּכּוֹבְסֵי' דְּלִישְׁבְּקִי' לְגַלִּימִי' הוּא. וְהַגָּה לְכַאוּרָה הִי אֶפְשֵׁר לוֹמַר דְּלַעוֹלָם יוֹכַל לְהֵיּוֹת דְּכָל שְׁאִין בִּי"ד גּוֹפְנִי' יוֹרְדִין לְנִכְסֵי' ל"ה מִיַּחַת לְנִכְסֵי' אֶפְסֵי דְּפִירְכַת הַש"ס הוּא כִּינּוּן דְּסוֹף סוֹף עַל כְּרַחוּ יְשֻׁלָּם א"כ הַדֵּר קְשִׁיָא מֵאִי נ"מ כִּינּוּן שְׁבוּעָה דְּאוּרִינִי' לְשְׁבוּעָה דְּרַבְּנֵן.

אֶמְנָם מְלִבְד דְּבִפִּירַש"י שֵׁם כ' לְהַדְּיָא בּוּזָה"ל כִּינּוּן דְּמְשַׁמְטִינֵן לִי לְעוֹלָם עַד דְּלִיתִיב לִי לִית לָהּ מִיַּחַת לְנִכְסֵי' עֲדִיף מֵהָאִי. חוּץ לְזָה הַגָּה מְקוֹם אִתִּי לְהוֹכִיחַ ע"ד הַחֲזִידוּד דַּע"כ אִין פְּנוֹת הַש"ס לְמִיפְרָף מֵאִי נ"מ כִּינּוּן שְׁבוּעָה דְּאוּרִינִי' לְדְרַבְּנֵן וּבְדְרַבְּנֵן מְשַׁמְטִין לְעוֹלָם.

דְּהַגָּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַפ"י דְּהָרָאשׁוּנִים ו"ל דְּהָא דְּקָא הֵתָם מָה כִּינּוּן שְׁבוּעָה דְּאוּרִינִי' לְדְרַבְּנֵן לֹא עַל הֵיסַת בְּלִבְד קָאִי רַק עַל כָּל שְׁבוּעוֹת דְּרַבְּנֵן וּבְשְׁבוּעַת הַמְּשַׁנָּה ג"כ לֹא נִחְתִּינֵן לְנִכְסֵי' וְיָדוּעַ שִׁי' רַש"י ו"ל דְּשְׁבוּעַת הֵיסַת נִתְקַנָּה בִּימֵי הַמְּשַׁנָּה וּלְפִי"ז קְשָׁה לְכַאוּרָה מְדְבָרֵי הַש"ס מ"ק דָּף י"ד: מְצוֹרַע מָהוּ שְׁיִנְהוּג צְרַעְתּוֹ בְּרַגְלֵי אִמֵר רַבָּא ת"ש

והצרוע לרבות כ"ג וְהָא כ"ג דְּכָל הַשָּׁנָה פְּרָגְלָ לַכ"ע דְּמִי דְתָנּוּ כ"ג מְקָרִיב אוּנָן וְאִינוּ אוֹכֵל ש"מ נוֹהֵג צָרְעָתוֹ פְּרָגְלָ ש"מ.

וכ' התוס' שם דמשמע מזה דאם אין מנודה נוהג נדויו פְּרָגְלָ ה"ה כ"ג אינו נוהג נידוי פְּלָל וְקָשָׁה דְהָא כ"ג דֵּן וְדָנִין אוֹתוֹ וְאִי לֹא צְיִיט דִּינָא נְחִיתִינוּ לְנִכְסֵי וְא"כ לִפְי"ז לֹא הו"מ לְמִפְרָךְ מֵאִי נ"מ בֵּין שְׁבוּעָה דְאוֹרְיָי' לְשְׁבוּעַת הַמְּשָׁנָה דְרַבְּנָן פִּינָן דְּמִשְׁמַתִּינוּ לִי לְעוֹלָם דְּאִיכָא לְמִימַר דְנ"מ בְּכ"ג שָׂאֵם נְחִיתִיב שְׁבוּעָה וְאִינוּ רוּצָה לִישְׁבַע נְחִיתִינוּ לְנִכְסֵי מִשָּׂא"כ שְׁבוּעַת הַמְּשָׁנָה פִּינָן דְּבִשְׂאָר בְּנ"א מִשְׁמַתִּינוּ לִי בְּכ"ג דָּא"א לְשִׁמַּת אוֹתוֹ פִּינָן דְּכָל הַשָּׁנָה לְגַבְיָ פְּרָגְלָ הוּא פְּטוּר לְגַמְרֵי.

אע"כ דפירכת הש"ס הוא דכיון דמשמתינו לִי לְעוֹלָם הָנִי זָה גוֹפְיָ מִיַּחַת לְנִכְסֵי. וְאִם פִּי רַק ע"ד הַחִידוּד הוּא דְבִאָמַת י"ל דְּהַש"ס פְּרִיךְ מֵאִי נ"מ בֵּין שְׁבוּעָה דְאוֹרְיָי' לְשְׁבוּעָה דְרַבְּנָן בְּזוּה"ז דְּלִיכָא כ"ג בְּכ"ז הָלָא בְּפִירֵש"י הַנָּ"ל מְבִנְיָר דְּגַם הַשְּׁמַתָּא הָנִי מִיַּחַת לְנִכְסֵי מְמַשׁ וְכִי"ב מְצִינוּ בְּש"ס פְּתוּבוֹת ק"ז בְּנִיּוֹ וּבְנֹתָיו דְּאִי בְּעֵי מִיַּחַת לְנִכְסֵי בְּע"א לֹא מְצִי נְחִיתִי מְזוּנֵי נְמִי לֹא יְהִיבִין לְהוּ ע"ש וְהִינּוּ פִּינָן דְּעַפ"י ע"א אִין יוֹרְדִין לְנִכְסֵי לְמַפְּוֹר עֲתוּס' שָׁם ד"ה שְׁשֻׁמְעוּ וְא"כ אִם הִבִּי"ד יִפְסְקוּ לְהֵם מְזוּנוֹת וְיַעֲמֹד א' וְיִלְנֶה לְהֵם עַפ"י צְיוּי הִבִּי"ד ע"כ לְבִסוּף יְנַכְרַח הָאֵב פְּשִׁיבָא לְשִׁלְמָ לְהַמְפְּרָגֵס וְיִרְדוּ הִבִּי"ד לְנִכְסֵי עַש"ע אִה"ע ס' ע' ס"ח א"כ הו"ל הַפְּסִיקָה גוֹפְיָ מִיַּחַת לְנִכְסֵי: וְהִנֵּה רֵאִיתִי מְבִיאִים רֵאִי מִתְּשׁוֹ הָרָא"ש פְּלָל ק"ה גְּבִי שְׁטָר הַמְּנוֹפְקָד שְׁנִמְצָא ת"י הִיתוּמִים וְאִין יְדוּעַ מַה טִּיבּוֹ אִם הַמְּלָנָה הַפְּקִידוֹ אוֹ הַלְנָה אוֹ הַשְּׁלִישׁוֹ אוֹתוֹ שְׁנִינָה הִינּוּ שְׁפָרַע הַחֲצִי וְכ' הָרָא"ש דְּיוֹכֵל הַמְּלָנָה לְטָעוֹן נֶגֶד הַלְנָה הַשְּׁבַע לִי הִסַּת שְׁנִפְרַע פְּלוּ וְהַפְּטָר וְאִם לֹא יִרְצָה לִישְׁבַע מְחִזִּירִין אוֹתוֹ לְמַלְנָה הָרִי דְּגַם בְּשְׁבוּעַת הִסַּת מְחִזִּירִין הַשְּׁטָר דְּזָה ל"ה מִיַּחַת לְנִכְסֵי.

אָמְנָם לַפְּעַנ"ד אִין רֵאִי מִהֶתָּם פְּלָל וְהוּא עַפְמ"ש הָר"ן בְּשְׁבוּעוֹת שָׁם דְּהָא דָּאֵר"פ הָאִי מֵאֵן דְּמַפִּיק שְׁטָרָא אַחְרֵינָי' וְא"ל שְׁטָרָא פְּרִיעָא הוּא לָאוּ פֶל כְּמִינָי' אֵלָא אֲמֵרִינָן לִי זִיל שְׁלִים וְאִי אָמַר לִישְׁתַּבַּע לִי אֲמֵרִינָן לִי אִישְׁתַּבַּע לִי וְכ' הָר"ן שָׁם וְז"ל וִי"א דְּאִי תַּפִּיס ת"ח לֹא מְפָקִינוּן מִינָי' וְא"ת וּבְאִינָשׁ אַחְרֵינָא אִי תַּפִּיס מִי מְפָקִינוּן מִינָי' וְהָא שְׁבוּעָה זֹו דְּרַבְּנָן הוּא וּבְדְרַבְּנָן לֹא נְחִיתִינוּ לְנִכְסֵי כֹו' א"נ י"ל דְּכִי אֲמֵרִינוּ דְּרַבְּנָן לֹא נְחִיתִינוּ לְנִכְסֵי הַנ"מ בְּנִתְבַּע שְׁהוּא תוֹפְס בְּרִשׁוֹת אָבֵל תוֹבַע שְׁתַּפְּס שְׁלֹא בְּרִשׁוֹת מְפָקִינוּן מִינָי' וְזָהוּ נִרְאָה עֵינְקָר עַכ"ל וְלְכָאוּרְהִתְמוּה דְּהָרִי הַש"ס בְּשְׁבוּעוֹת שָׁם מְדַמִּי הָא דְּבִשְׁבוּעָה דְּרַבְּנָן לֹא נְחִיתִינוּ לְנִכְסֵי וְהָא דַּס"ל לְרַבְּנָן דְּר' יוֹסִי מְצִיאַת חַשׁ"ו א"ב גְּזֵל רַק מְפָנִי ד"ש וְאִינוּ יוֹצֵא בְּדִינָיו וְהָרִי הֶתָּם בְּנֹדָאֵי תַּפְּס שְׁלֹא בְּרִשׁוֹת דְּהָרִי גְּזֵל מֵהֶם וְאִפ"ה א"י בְּדִינָיו.

וְמַה שְׁלַפְעַנ"ד בְּזָה הוּא דְּהָרִי לְכָאוּרְה יֵשׁ לְהִבִּין אֲמַאי בְּדְרַבְּנָן לֹא נְחִיתִינוּ לְנִכְסֵי הָרִי קִי"ל הַפְּקָר בִּי"ד הַפְּקָר אָמְנָם י"ל עַפְי"ד הַכ"מ פ"ט מַה' שְׁמִיטָה וְיֹוֹבֵל שְׁהַעֲלָה בְּד' הַרְמַב"ם דַּס"ל דְּהָא דָּא' בְּגִיטִין ל"ו: הַפְּקָר ב"ד הַפְּקָר הוּא רַק עַל מַה דְּתִקְנֵנוּ רַבְּנָן דְּתִשְׁמַט דְּכִינָן שְׁאִין בְּיָדוֹ הַמְּעוֹת מִהֵי הַפְּקָר ב"ד מִשָּׂא"כ עַל פְּרוּזְבוּל דְּתִקְוֹן רַבְּנָן דְּלֹא תִשְׁמַט וְצָרִיךְ לְהוֹצִיא הַמְּעוֹת מִרִשׁוֹת לְנָה בְּכַה"ג ל"א הַפְּקָר ב"ד הַפְּקָר ע"ש וְא"כ לְכָךְ בְּשְׁבוּעָה דְּרַבְּנָן לֹא נְחִיתִינוּ לְנִכְסֵי פִּינָן דְּצָרִיכִין לְהוֹצִיא הַמְּעוֹת מִחֻזְקַת הַלְנָה וְכֹן בְּגֵזֵל חַש"ו דְּצָרִיכִין לְהוֹצִיא הַמְּצִיאָה מִיַּד הַתוֹפְס מֵהֶם פִּינָן דְּהַתוֹפְס הָא הוּא יוֹתֵר מִחֻזְקָה מִחַש"ו דְּהֵם ל"ל זְכִינָי' מִדְּאוֹרְיָי' וְהַתוֹפְס הָא הוּא מִחֻזְקָה מִה"ת מִשָּׂא"כ בְּמַלְנָה בְּשְׁטָר

שְׁתַּפֵּס הַמְלִינָה הַמְעוֹת וְשֵׁלָא בְּרִשׁוֹת הָא צְרִיכִין לְהוֹצִיא הַמְעוֹת מִהַמְלִינָה דְהַלְנָה אֵית לִי חוֹז"מ דְקִי"ל כב"ה דְשֵׁטֶר הָעוֹמֵד לְגַבּוֹת לְאוּ כְּגַבּוּי דְמִי וְא"כ הַמְלִינָה שְׁתַּפֵּס וְשֵׁלָא בְּרִשׁוֹת ל"ה מְוַחֲזֵק וְהַלְנָה הָא אֵית לִי חוֹז"מ לְכַה אִפִּי תַפְס מְפָקִינֵן מִיְגִינִי כִינֵן דְלֹאֻקְמִי מְמוֹנָא בְּחֻזְקָתִי בְּנֻדָּי אֲמַרִינֵן הַפְקָר ב"ד הַפְקָר וּמִמִּילָא אֲנֻדָּא לִפִּי"ז הַרְאָנִי מִתְשׁוּ' הָרָא"ש הַגָּל דְלֵהֲכִי מְחֻזְרִין הַשֵּׁטֶר לְמַלְנָה דְכִינֵן דְבַמָּה שְׁמַחֲזִירִין הַשֵּׁטֶר לְמַלְנָה אִפְתִּי אִינוּ נְפָקָא הַמְמוֹן מְחֻזְקַת הַלְנָה כְּנ"ל וְעַתּוּס' חֻזְלִין צ"ו.

ד"ה פְּלַגְנָא וּבַכְה"ג שְׁפִיר אֲמַרִינֵן דְכִינֵן דְאִין הַלְנָה רוּצָה לִישְׁבַע שְׁבוּעָה הַמְוַחֲזֵק עָלֵי מְדַרְבְּנֵן מְהַי הַפְקָר ב"ד הַפְקָר לְעֵינֵן הַחֻזְרַת הַשֵּׁטֶר לִיד הַמְלִינָה וְהַבּוּ: וְהַיָּה בְּנִידֵן שְׁלָנוּ אִין לוֹמַר דְכִינֵן דְמִן שְׁלֵשׁ בְּיַד שְׁלֵישׁ הָא הַשְּׁלִישׁ תּוֹפְס בְּחֻזְקַת שְׁנֵיהֶם כְּעֵינֵן שְׁכ' הַתּוֹס' רִישׁ ב"מ גְּבִי מְנָה שְׁלִישִׁי וְעַב"ש ס' ע"ז וּבְבֵית מֵאִיר שָׁם א"כ הָיִי הַחֻזְקַת כְּתוֹפְס.

וּבְתִשׁוּ' רַבְבִּי"ז ח"ד ס' רִישׁ"ז כ' דְמִי שֵׁא"ר לִישְׁבַע שְׁבוּעָה דְרַבְבֵּן וְהַתּוֹבַע תַּפְס מְשָׁלוּ לְאוּ מְפָקִינֵן מִיְגִינִי אֲמָנָם בְּאַמַּת מְלַבֵּד דְבַקְצוּה"ח ס' פ"ז כְּתַב דְכִינֵן שְׁאִין הַבִּי"ד יוֹרְדִין לְנַכְסֵי אִם א"ר לִישְׁבַע גַּם הוּא אִין לוֹ פֶּת לְמִיעֵבַד דִּינָא לְנַפְשִׁי בְּנַכְסֵי וְצָרִיף לְהַחֲזִיר ע"ש לְבַר מִן דִּין הָרִי כ' הַמְלַמ"ל בִּפְט"ו מְטוֹעֵן ה"ט.

דְבַמְטַלְטְלִין שְׁמֻנְחִים בְּיַד שְׁלִישׁ שְׁאִין שׁוּם אֶחָד מֵהֶן מְוַחֲזֵק מוֹקְמִינֵן לְהוּ בְּחֻזְקַת מ"ק ע"ש וְע"כ דְל"ד לְהַיָּה מְנָה שְׁלִישִׁי דְעַד כָּאֵן לֹא כ' הַתּוֹס' הַתָּם רַק כָּל דְאֵלִים גְּבַר כִּינֵן שְׁהַנְפָקַד תּוֹפְס בְּחֻזְקַת שְׁנֵיהֶם הֵינּוּ שְׁתוֹפְס עֲבוּר מִי שְׁהוּא שְׁלוּ וְכִינֵן דְהַסְפַּק הוּא בִּין שְׁנֵי אֵלֵה הָיִי תְפִיסָה שְׁלוּ בְשִׁבְלֵם וְהָיִי בְרִשׁוֹת שְׁנֵיהֶם כָּאֵלוּ שְׁנֵיהֶם מְוַחֲזֵקִין בּוּ וְל"ש שְׁנַפְסָק לְהוֹצִיא מְרִשׁוֹת הָא' בַּע"כ דְשָׁמָּה הוּא שְׁלֵזָה וְהַנְפָקַד תּוֹפְס בְשִׁבְלֵוּ וְהָיִי זֶה מְוַחֲזֵק וְלְכַה הַדִּין דְיִחְלֻקּוּ אֶבֶל עַכ"פ אוֹתוּ שְׁיָדוּעַ שְׁהוּא שְׁלוּ הַנְפָקַד תּוֹפְס בְשִׁבְלֵוּ וְהוּ"ל כָּאֵלוּ הַמְפָקִיד מְוַחֲזֵק דְפָקֵדוֹן כָּל הֵיכִי דְאִיתִי בְרִשׁוֹתֵיהֶן דְמֵאֲרִי אִיתִי' וְע' ב"ק ק"ד.

כִּינֵן דְיָדַע לְמֵאֵן גַּזְל' וְאוּדִי לִי כִינֵן דְאֶפְשָׁר לְאַהֲדוּרִי מְמוֹנָא לְמֵאֲרִי' הוּ"ל כְּמֵאֵן דֵּא"ל יְהִי בְיָדֵךְ עִפְרִישׁ"י שָׁם. וּבְפִרְט דְבְּנִידֵן שְׁלָנוּ יֵשׁ סְבָרָא לוֹמַר דְחֻזְקַת מְמוֹן הוּא אֶצְל הַכְּלָה וְלֹא אֶצְל הַחֻזְקַת דְהָרִי קִי"ל בְּלֵאחֲרֵי נִישׁוּאִין בְּטוֹעֵנַת מְאִיס עָלֵי וְנוֹתְנַת אֲמַתְלָא רַק שְׁאִינָה מְבֻרְרַת לְב"ד דִּיכֻלָּה לְתַפְס אִפִּי מְעוֹת נְדוּנָא כִינֵן שְׁיִכֻלָּה לוֹמַר שְׁטַעֲנַתָּה אֲמַת כַּמ"ש בְּב"ש ס' ע"ז ס"ק כה וּבס' קְהֵלֶת יַעֲקֹב מֵא"ז הַגָּאוֹן מְלִיסָא ו"ל כ' שָׁם דְמַהֲגִי אִפִּי תְפִיסָה בְּעֵדִים כִּינֵן שְׁאוּמְרַת מְפָנִי מָה הוּא מְאִיס עָלֵי וּמְבָרַרַת דְבָרִי רַק שְׁהַטְעָנָה אִינָה בְּרוּרָה לְבִי"ד אִם בְּאַמַּת מְאִיס הוּא בְּעֵינֵי בְשִׁבְלֵוּ זֶה וְהָיִי כְּדִרְרָא דְמְמוֹנָא כִינֵן שְׁבָלָא טַעֲנוּתֵיהֶם יֵשׁ סְפַק לְבִי"ד מִש"ה מְהַי אִפִּי תְפִיסָה בְּעֵדִים ע"ש וְא"כ כִּינֵן דְהֵיא יְכֻלָּה לְתַפְס הוּ"ל חֻזְקַת מְמוֹן כְּעֵינֵן שְׁמַצִּינוּ בְּב"מ ו': וְאִיס"ד תְּקַפּוּ פֶהֶן אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוּ נְמַצָּא זֶה פּוֹטֵר עֲצָמוּ בְּמִמוֹנוּ שְׁלֵזָה כְּהָיִי דְאֶפִּי הֵיכִי דְל"ה שְׁלוּ רַק ע"י תְפִיסָה מִיְקָרִי מְמוֹנוּ וְכ"כ הַרְמַב"ם בְּפכ"א מֵה' עֵדוֹת דְהֵיכִי דְהַעֲדִים הַעֲיָדוּ עַל דְבָר דְמַהֲגִי בִי תְפִיסָה וְהוֹזְמוּ חֵיבִין לְשֵׁלָם וְע' בְּרֵאכָ"ד וּבְנו"כ שָׁם וְא"כ כִּינֵן דְהַכְּלָה יְכֻלָּה לְתַפְס וְהַחֻזְקַת א"י לְתַפְס הָיִי חֻזְקַת מְמוֹן אֶצְל הַכְּלָה וְלֹא אֶצְל הַחֻזְקַת וְחוּץ מִכָּל הָאֲמוּר אִין מְקוּם לוֹמַר בְּנ"ד דְהַבִּי"ד יֵצְאוּ לְהַשְּׁלִישׁ לִיתָן הַקְּנָס לְהַחֲתוּן מֵאַחֵר שְׁאִין הַכְּלָה רוּצָה

לישבע פּינן דאין חיוב השבועה הזאת רמזא עלה מצד הדין רק על הבי"ד מוטל לקבר הדברים שלא יהי הדין מרומה וכמ"ש למעלה.

הנלפענ"ד: פתבתי דברי ידידור"ש באהבה: סי' עא בעזה"י יום ב' י"ח אלול תרנ"א לפ"ק סטרי עושה עש פסיל וכימה. ייטיב הפתיכה והחתימה לכבוד ידידי הרב הקריף ובקי חכם וסופר כש"מ שמעריל ראטפּעלד נ"י ראב"ד ומו"ץ דק"ק זאבלאטאו יצ"ו: מקתבו הגיעני והנה הימים האלה ימי רצון ותחוננים עת לעשות לה' וחשב האדם עם קוניהו ית"ש ולא מצינא לסגווי בהדנ' להאריף בפלפולים אפס במה שנוגע להלכה למעשה הנני להשיב לו פאשר יורוני מנדעי לבבי בעזה"י.

עד"ש בעובדא דאמא לקמ' באברו אחד מק' שנה שנה החמשית אשר אשתו מרדה בו ועזבה אלופ נעוריה ואח"כ נסעה לטשערנאוויץ והרתה לזנונים גם ילדה ומשם נסעה לווען וכעת נשמע שהיא במדינת אינדיען ולא נודע מקומה איה והאומלל הלזה הנהו אסור בכבלי העיגון ושרוי בצער ולא קיים עדיין מצנת פו"ר ובא אליו במר נפשו למצוא עזר פנגדו להתר חרצנבות העיגון מעליו עפ"י דתוה"ק עכת"ש.

הנה מבואר בש"ע אה"ע סי' א' ברמ"א דהיכי שהוא מן הדין לגרשה ואינה רוצה ליקח גט ממנו יש להתיר לו לישא אחרת א"כ בנ"ד שנתברר שמנאפת תחת אישה הלא מצוה וחובה לגרשה מקרא דכי מצא בה ערות דבר כדקיי"ל בסוף גיטין א"כ אינו רובץ על הבעל איסור חדר"ג נאפ' היא רק עוברת על דת כ' ברמ"א סי' קט"ו ס"ג דאף שלענין פתובה אינה מפקדת בלא התראה אבל לענין חר"ג א"צ התראה והכי מבואר במרדכי פ' המדיר אות קצ"ו ותשו' הרשב"א ח"א סי' תקנ"ז ותשו' מבי"ט ח"ב סי' קכ"ז ובתשו' מהר"ם פדואה סוסי' י"ג ע"ש ואף שכ' בב"ח באה"ע שם בשם הפלפול דגם במה"ד לגרשה אין להתיר החר"ג אלא ע"י מאה רבנים הלא ידוע מ"ש בתשו' שב יעקב סי' א' לחלק דרק בנשתטית או שהא י"ש ולא ילדה פּינן שהיא לא פשעה פלום אין מתירין רק ע"י ק"ר אבל בעע"ד פּינן שהדין לגרשה ע"י פשיעתה א"צ ק"ר.

הן אמת שבנוב"י מהד"ק חאה"ע סי' א' כ' לחלוק על הש"י והעלה דגם בעע"ד צריף היתר מאה רבנים דשמא תחזיר למוטב ויהי' עליו איסור ב' נשים פשרות והכי מוכח מדברי הח"מ והב"ש דגם בעע"ד צריף היתר ק"ר אמנם המעיין בתשו' מהר"ם שבתשו' מיימוני לס' נשים סי' כ"ה יראה מפורש דמתיר בעע"ד לישא אחרת בלא התרת ק"ר וכן העלה בתשו' פמ"א ח"ב סוסי' י"ב דבעע"ד פּינן שפשעה מתירין לו לישא אחרת בלא ק"ר.

ובאמת מוכח חילוק זה מדברי הגהמ"ר ביבמות אות קי"ב שכ' דצ"ע אם שרי לגרש בע"כ בשקה י"ש ולא ילדה ושם בסי' קכ"א קכ"ב בענין ראה בה דבר מכוּעַר מתיר בפשיטות לגרש בע"כ וכן בכתובות סי' קצ"ו כ' דאפ' בעע"ד שרי לגרש בע"כ ועכצ"ל פחילוק הנ"ל בין שקה י"ש דלא פשעה ובין ראה דבר מכוּעַר ועע"ד שפשעה וכן ברמ"א סי' קי"ט ס"ו לענין אי חל חר"ג במקום מצוה מוכא שם ב' דיעות ובעע"ד כ' בסתם דלא החרים ר"ג ולא הביא חילוקי דיעות בזה וע"כ פנ"ל ובאמת י"ל דבכנ"ד שהיא אסורה עליו עולמית גם הנוב"י יודה דשרי לישא אחרת בלא היתר ק"ר דלא שניף טעם הנ"ל

כמוכן ועתשו' רש"ל סי' ס"ה שהביא ד' רבינו שמחה ורבותיו דהיכי דנאסרה על בעלה
עולמית בכה"ג ל"ש פלל תקנת רגמ"ה ועב"ח אה"ע סי' ע"ח ובב"ש שם סק"ז.

נהרי דעת פמה פוסקים דגם במוקדת התירו לו לישא אחרת עש"ע אה"ע סי' ע"ז ועכ"פ
אחר יב"ח בנדאי שרי לישא אחרת ואף להי"ח ברמ"א שם דס"ל דגבי מוקדת אין מתירין
לו לישא אחרת הוא מטעם דכ"א יאמר דמקדה עליו אשתו ומבואר בב"ש שם סק"כ
דכשנעשה לפני ב"ד והם מספימים שענותה עליו מתירין לו לגרשה בע"כ או לישא
אחרת ע' יבמות ק"ב.

ערוה לפל מסורה עדות לבי"ד מסורה ועתוס' פסחים י"ג. ד"ה מאי לאו.

וכן התיר בזה אא"ז גאון יעקב מליסא זצ"ל בתשו' שבסוף ספרו נחלת יעקב סי' ה' בלא
התרת ק"ר וכ"כ בתשו' רעק"א הנדפס מקדש סי' פ"ב. ובפרט בנ"ד שמקדה בבעלה
וענבה אותו זה שנה חמישית והרחיקה ללכת לארץ נכריה ועקבותיה לא נודעו בנדאי
יש להתיר להבעל לישא אחרת ועתשו' מהרשד"ם חאה"ע סי' כ' מ"ש בנידון שלו שהיתה
מוקדת קרוב לארבע שנים והעלה דאף שכ' המהרי"ק שיש חשש להתיר במוקדת גזירה
שלא יבואו להתיר בפשיטה מוקדת ואפ"י הקדיחה תבשילו בכ"ז מוקדת זמן ארוך כזה
לא שכיחא ובמילתא דל"ש לא גזרו רבנן והאריה שם להוכיח דאמדינן דעתין דרגמ"ה
ז"ל דאדעתא דהכי לא התרים ע"ש: והנה ברמ"א אה"ע סי' ק"מ ס"ה כ' באשה הנאסרת
על בעלה מזכה לה גט ע"י אחר אכן כ' דיש מחמירין בזה והוא מד' מהרי"ק שנתרש קמ"א
שכ' לחוש לד' הרי"ף ז"ל בפ"ק דגיטין שכ' דהא דלרבנן בתן שחרור זה לעבדי א"י
לחזור בו משום דזכות הוא לעבד זהו רק לענין חזרה אבל גיטא ל"ה עד דמטי לידן
והנה בט"ז שם כ' דל"א הרי"ף ה"כ רק בגט שחרור משום דבאמת יש קצת חובה
דבהפקיירא ניהא לי' ולכך לענין איסור בעינין שגייע הג"ש לידו אבל בגט אשה בכה"ג
דליכא שום צד חוב רק זכות ל"ב שגייע הגט ליד האשה ולפענ"ד הדבר מוכרע שכן
הוא דהנה בפירש"י גיטין ט': כ' ג"כ כד' הרי"ף וכ' בתוס' שם ז"ל ונדבר תימה פירושו
פינן דזכות הוא פשיטא דזוכה לאלתר וברא"ש שם ביאר יותר דהרי טעמא דא"י לחזור
משום דתן פזכי וזכין לאדם שלא בפניו א"כ למה לא יצא ג"כ לחירות דהרי הוי כמטא
לידן וכן בר"ן שם תמה דהרי החזרה והשחרור הם דבר א' ותלויים זב"ז ומה
שנלפענ"ד בזה הוא עפמ"ש בתוס' שם י"ג.

ד"ה עבדא דמודו רבנן לר"מ בנכרי דניחא לי' בהפקרא כדא' בכתובות י"א. גבי גר אלא
הכא גבי עבד שהוא משועבד ורשות אחרים עליו גדול הוא לו זכות של השחרור מהך
צד של חובה דבהפקרא ניהא לי' ע"ש וע"כ ס"ל לרש"י והרי"ף דבאומר תן שטר שחרור
זה לעבדי אע"ג דבשחרור תן פזכי מ"מ ל"מ רק לענין הזכות שלו שהוא החירות
מהשעבוד דא"י לחזור ולהשתעבד בו דזה בנדאי זכות הוא לו ופקע שיעבודו ממונן פענין
שמצינו דעבד יוצא בשטר ע"י אחרים אבל לענין איסורא שיהי' נותר בב"ח ויאסר
בשפחה דלאו זכות הוא לו דבהפקרא ניהא לי' ל"מ וכן מורה לשון הרי"ף שמשכ' שם
ואשכחן זכיי' כה"ג כדא' לקמן הולך מנה לפ' שאני חייב לו אמר רב חייב באחריותו
ואם בא לחזור אינו חוזר והוא ג"כ פדמיון זה דלענין חלק הזכות שבו מהני שא"י לחזור
בו ולענין האחריות שהוא חוב לו ל"מ: ושעפי"ז נבוא לבאר דברי הש"ס בגיטין י"א:

דקא' הָתָם ש"מ מְדַרְבְּנָן הַתּוֹפֵס לבע"ח קָנָה וְתָמָהּוּ הַתּוֹס' שָׁם דְּמָה דְּמִיּוֹן הוּא זֶה לַתּוֹפֵס לבע"ח שְׁהַמְלִינָה בְּעַצְמוֹ יְכוּל לַתְּפֹס בַּע"כ שֶׁל לִנְה מִשָּׂא"כ הֵכָא הָא אִפִּי הָעֶבֶד בְּעַצְמוֹ א"י לַעֲכָב אֶת הָאֲדוֹן מִלְחָזוֹר בּוֹ אִם הִי נֹתֵן ג"ש לְדַעַת פֶּן שְׂלֵא יִשְׁתַּחֲרַר בְּקַבְלָה זֹו דבס"ד הִי' ס"ל דְּתַנּוּ לָאוּ פְּנִי דְּמִי וְעוֹד מָה חֵיב הָאֲדוֹן לְהָעֶבֶד דְּחָשִׁיב לִי תּוֹפֵס לבע"ח וְהַנְרָאָה בְּזֶה עִפִּי"ד הַתּוֹס' בַּב"מ ע"א: ד"ה בְּשִׁלְמָא סִפָּא לְחוּמְרָא שִׁכ' דְּבַעֲיָנִין שְׂיָהֲנִי הַזּוֹכָה שְׁלוּחוֹ שֶׁל בְּעַל הַמָּמוֹן וְכֵן בְּר"ן פ"ק דב"מ כ' דְּהָא דל"ק הַמְצִיאָה בְּחָצֵר שְׂאִינָה מְשִׁתְּמַרְת פִּינּוּ דְּאִינוּ דְּוִמְיָא דִּידּוֹ רַק מִתּוֹרַת שְׁלִיחוֹת אֶתְרַבָּאי וּל"מ רַק בְּעוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹת שֶׁל בְּעַל הַמָּמוֹן וּמַה"ט ל"מ ג"כ בְּמַגְבִּיָּה מְצִיאָה לְחַבְרֵי בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת פִּינּוּ דְּאִינוּ שְׁלִיחַ שֶׁל בְּעַל הַמָּמוֹן ע"ש וְהָאֲחֵרוֹנִים הָעֵרּוּ מְקוֹר ד"ז מִהִירוּשַׁלְמִי בְּגִיטִין פ' הָאוֹמֵר הַתְּקַבֵּל דְּקָא ר"ז בְּעֵי קוּמִי ר' מְנָא אִיךְ אָדָם עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקַבֵּל דְּבָר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ וְאָף דְּבַגְט הָאִשָּׁה עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקַבֵּל תְּמָן הַתּוֹרָה זִינְתָה לָּהּ כּו' ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּהִי' ס"ד דְּהַש"ס דְּלֵא יוֹעִיל תּוֹפֵס לבע"ח מִשּׁוּם שֶׁהוּא רַק שְׁלוּחוֹ שֶׁל הַמְלִינָה לַתְּפֹס מָמוֹן שֶׁל הַלְוָה וְאִין אָדָם עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקַבֵּל מָמוֹן שֶׁל אַחֵר וְע"ז מִיִּתִּי רֵאִי מְהָא דְּהַשְׁלִיחַ נַעֲשֶׂה שְׁלוּחוֹ שֶׁל הָעֶבֶד לְזַפּוֹת עֲבוּרוֹ הַג"ש שְׂלֵא יוּכַל הָאֲדוֹן לְחַזְרֵר וּמוֹכַח מְהָא דל"ב שְׁלוּחוֹ שֶׁל בְּעַל הַמָּמוֹן וְכַמ"ש בְּאַמַּת בַּאס"ז ב"מ ע"ב.

בְּשֵׁם הָרִיטְבָּ"א דל"ב שְׁלוּחוֹ שֶׁל בְּעַל הַמָּמוֹן ע"ש וּמִמִּילָא מוֹכַח מְהָא דְּרַק לַעֲנִין דל"מ חֲזָרָה מוֹעִיל זְכִיית הַשְׁלִיחַ וְלֵא לַעֲנִין עֵינָר הַשְׁיַחְרוּר לְהַתִּירוֹ בַּב"ח דְּאֵלוּ הִי' ס"ל לְרַבְּנָן דְּמַהֲנִי לְגוֹף הַשְׁחָרוֹר ל"ה מוֹכַח מִיִּדֵי ד' דְּלֶהֱכִי מוֹעִיל פִּינּוּ דבג"ש מְהִי שְׁלִיחַ קַבְלָה כְּדָא בְּקִדּוּשֵׁין כ"ג.

מִשּׁוּם דְּיִלְפִינּוּ לָהּ לָהּ מֵאִשָּׁה שֶׁהַתּוֹרָה זִינְתָה לָּהּ פְּנ"ל וְהִיכִי הוּי יִלְפִינּוּ מִיָּנִי לַעֲנִין תּוֹפֵס לבע"ח וְע"כ דְּהָכָא ג"כ ל"מ רַק לַעֲנִין מָמוֹן וְזֶה לִיכָּא לְמִילָף מֵאִשָּׁה וּמוֹכַח ע"כ דְּמַהֲנִי גַם שְׁלִיחַ שְׂאִינוּ שֶׁל בְּעַל הַמָּמוֹן וְשִׁפִּיר דְּיִיק מִיָּנִי דְּמַהֲנִי גַם תּוֹפֵס לבע"ח אָף שְׂאִינוּ שְׁלוּחוֹ שֶׁל בְּעַל הַמָּמוֹן וְע' נוּבִי"ק חָאָה"ע ס' ע"ז: וּמָה נָכוֹן לִיִּישָׁב עִפִּי"ז קוּשְׁנִי הַמְּפֹרָשִׁים בְּהָא דְּקָא ש"מ מְדַרְבְּנָן הַתּוֹפֵס לבע"ח קָנָה וְהָרִי גַם מְדַבְּרִי ר"מ שְׁמַעֲיָנִין לָהּ מְדַקָּא הַטַּעַם דְּיְכוּל לְחַזְרֵר מִשּׁוּם שְׁחֹב הוּא לוֹ וּמִשְׁמַע הָא אִי הוּי זְכוּת לְעֶבֶד הוּי מוֹעִיל וְא"כ נִשְׁמַע מִיָּנִי ג"כ דְּהַתּוֹפֵס לבע"ח קָנָה וְנִרְאָה דְּהַנָּה בְּנוּב"י מִהַדוּ"ק חָאָה"ע ס' ע"ז תִּי לְקוּשְׁנִית א"ז הַגָּאוֹן מִהַמְּבוּרָג זצ"ל שֶׁהַקְּשָׁה דְּאִיךְ מְהִי שְׁלִיחוֹת בְּשִׁחְרוּר עֶבֶד הָרִי פֶל הַמְּשַׁחֲרֵר עֶבְדוֹ עוֹבֵר בְּעֵשֶׂה דְּלַעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ וְאִשְׁלַד"ע וְהַמְּעֵשֶׂה בְּטַל וְתִי דְּאִינוּ שְׁלִיחַ שֶׁל הַמְּשַׁחֲרֵר וְהוּא רַק שְׁלִיחַ שֶׁל הָעֶבֶד וְאִי דְּקָשָׁה מִדְּר"מ דְּמִשְׁמַע שְׂאֵם אִינוּ חוֹזֵר נֹתֵן הַשְׁלִיחַ הַג"ש לִיד הָעֶבֶד וְהָרִי אִשְׁלַד"ע י"ל דְּר"מ ס"ל כֵּר' יִשְׁמַעְאֵל דְּלַעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ רְשׁוֹת ע"ש אָמְנָם בְּאַמַּת ד"ז מוּפְרָךְ דָּא"כ ל"ל לְר"מ לומר מְפִי שְׁחֹב הוּא לְעֶבֶד הָרִי אִפִּי הוּי זְכוּת לְעֶבֶד הָא הַטַּעַם דָּא' בַּג"ש תֵּן פְּנִי לְפִי הַמְּסַקְנָא כ' הַתּוֹס' בְּשֵׁם ר"ת מִשּׁוּם דְּאִי לָאו דְּעֶבֶד לִי נִיִּיחַ נִפְשָׂא ל"ה מְשַׁחֲרֵר לִי וּמְבִנְיָא בְּרָא"ש וְרִיטְבָּ"א הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּמְשַׁחֲרֵר עֶבְדוֹ עוֹבֵר בְּעֵשֶׂה וּבּוֹדָאי מְשַׁחֲרֵר לִי מִשּׁוּם נִיִּיחַ נִפְשָׁי דְּעֶבֶד לִי וּבְכַה"ג לִיכָּא אִיסוּרָא דְּלַבָּה"ת הוּא רַק מִשּׁוּם לֵא תִתְּנָם ע"ש וְא"כ אִי ר"מ ס"ל לַבָּה"ת רְשׁוֹת הָא ל"ש טַעַם זֶה וּמִמִּילָא ל"א לְדִידִי בְּשִׁחְרוּר תֵּן פְּנִי וְא"כ לְמָה אֲצַטְרִיךְ לִי לְמִימֵר מִשּׁוּם דְּחֹב לוֹ לְעֶבֶד.

וּכְבֵּר הָעִיר בְּזוֹהַ בְּשׁוֹ"ת בֵּית אֲפֹרִים אֲמַנֵּם בְּאַמַּת לר"מ ל"ק כָּלֵל דְּהָרִי לְכַאוּרָה בְּלֹא"ה ל"ק הַקְּוֹשֶׁיָא הַנְּ"ל עַפ"מ דֹּא' בְּב"מ י"ט. דְּבִשְׁטֵר שְׁיִחְרוּר אֲמַרִּינוּ לְאַבְיֵי עֲדִיו בְּחַתוּמָיו זְכִין לוֹ וְא"כ הָעֶבֶד הוּא מְשׁוֹחֲרָר בְּאַמַּת מְשַׁעַת חֲתִימַת הָעֵדִים אָפֶס דְּל"א עֵבַחזו"ל רַק הֵיכִי דְמִטָּא לִידְנָי כְּדֹא' הָתָם י"ג.

וּמְבוֹנָר בֹּאס"ז שְׁם דְּד"ז אִינוּ מְגוּף הַשְׁיִחְרוּר רַק פְּתִנְאֵי בְּשַׁעַת חֲתִימָה שְׁיִזְכוּ לוֹ ע"מ שְׁיָבוֹא הַשְׁטֵר לִידּוֹ ע"ש וְא"כ עַל קִיּוֹם הַתְּנַאי הָא לֹא בְּעֵינֵי שְׁלִיחוֹת וְל"ש בְּזוֹהַ אֶשְׁלַד"ע אֲמַנֵּם עֲדִינֵי יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לִפְמ"ש בְּתוֹס' ב"מ כ'.

ד"ה שׁוֹבֵר דְּעֲדִיו בְּחַתוּמָיו זְכִין לוֹ ל"ה רַק תְּסַנְתָּא דְּרַבְּנָן וְל"מ לְעַנְנֵי אִיסוּר לְהַתִּירוֹ בְּבַת חוּרִין דְּאִין פֶּחַ בְּיַד חֲכָמִים לְעֶלְקוֹר דְּבָר מַה"ת ע"ש וּבְמַק"א פְּתַבְתִּי בְּזוֹהַ לְיִישָׁב קוֹשְׁיָ הַר"ן בְּמַתְנִיתוֹ דְּגִיטִין י"ג.

הָאוּמֵר תְּנוּ גִט זֶה לְאַשְׁתִּי וְשְׁטֵר שְׁחָרוּר זֶה לְעַבְדִּי וּמַת לֹא יִתְּנוּ לְאַחַר מִיתָה תְּנוּ מְנָה לְאַיִשׁ פ' וּמַת יִתְּנוּ לְאַחַר מִיתָה וְהַקְשָׁה הַר"ן לִפ"מ דְּמוֹקֵי בְּגַמ' הָתָם הֵךְ דְּתְנוּ מְנָה בְּמַעַמ"ש א"כ גַּם בְּשְׁטֵר שְׁחָרוּר לִפ"מ דְּמִשְׁמַע שְׁהַגֵּט בְּעֵינֵי אֲמָאֵי לֹא יִתְּנוּ גַם הַג"ש כְּשֶׁהָיָה בְּמַעַמ"ש דְּבִשְׁלָמָא בְּגִט אֲשֶׁה ל"מ מַעַמ"ש דְּלֹא תִקְיָנוּ רַבְּנָן מַעַמ"ש אֲלֵא בְּמִידֵי דְזִכּוֹת וְלֹא בְּמִידֵי דְחֻבָּה אֲבָל בְּג"ש אֲמָאֵי ל"מ מִדִּין שְׁעֵשׂוּ בּוֹ חֲכָמִים שְׁאִינוּ זֹכָה כְּזֹכָה וְלֹד' הַתוֹס' הַנְּ"ל נִכּוֹן דְּכִינֵן דְּמַעַמ"ש ל"ה רַק קִנְיָן דְּרַבְּנָן הָא ל"מ לְעַנְנֵי לְהַתִּירוֹ בְּב"ח וְלִהְיֵי שְׁפִיר לֹא יִתְּנוּ לְאַח"מ וְהַגֵּה בִּס' טוֹרֵי אֲבָן בְּקוֹנְטֵרַס אֲבָנֵי שְׁוֹהֵם בִּפ"ק דְּחִגְיָה הָעִיר דְּבְמִקּוּם דְּל"מ הַשְׁיִחְרוּר רַק מְדַרְבְּנָן דְּלְכַאוּרָה י"ל כְּמוֹ דֹּא' גְּבִי גִט אֶפְקַעִינְהוּ רַבְּנָן לְקִידוּשֵׁין מִינְיָ הַה"נ בְּשְׁיִחְרוּר אֲמַרִּינוּ דְּאַפְקַעִינְהוּ לְקִנְיָן דְּהָאֲדוֹן לְמַפְרַע כְּגוֹן כְּשֶׁקִּנְאוֹ הָאֲדוֹן בְּכֶסֶף אוֹ בְּשְׁטֵר אֶפְקַעִינְהוּ רַבְּנָן הַקִּנְיָן מִינְיָ דְּהַפְקָר בִּי"ד הַפְקָר וְהו"ל כְּאֵלוֹ קִנְיָה בְּכֶסֶף שְׁלֵל אַחֲרִים אוֹ בְּשְׁטֵר שְׁלֵל אַחֲרִים דְּהָא בְּעֵינֵי שְׁטֵר קִנְיָן מְשַׁל הָרַב כְּמוֹ גְּבִי שְׁטֵר קִידוּשֵׁין אֲמַנֵּם חֲזַר וְנִדְחָה זֶה דֹּא' כִּי אֵי אֶפְקַעִינְהוּ כ"ש דְּגָרַע טְפִי דְּהו"ל כְּפִנְכְּרֵי לְמַפְרַע פִּינֵן דְּמִילַת הָרַב וְטְבִילְתוֹ לְשֵׁם עֲבָדוֹת אִינוּ עוֹלָה לוֹ פִּינֵן דְּאִין זֶה רַבּוֹ לְמַפְרַע ע"ש אוּלָם בִּס' ט"ג בְּחִי לְגִיטִין מ"א.

מְקִיִּים דְּבָר זֶה דְּשְׁפִיר נוֹכַל לֹמַר דְּאַפְקַעִינְהוּ לְקִנְיָן דְּהָאֲדוֹן וְאֵי דֹּא' כִּי הו"ל כְּפִנְכְּרֵי ז"א דְּהָרִי בְּלֹא"ה הָעֶבֶד כְּשִׁיּוּצָא לְחִירוֹת הוּא טוֹבֵל עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת בְּכֹלֵל יִשְׂרָאֵל גְּמוּר מְמִילָא עוֹלָה טְבִילְתוֹ לְשֵׁם גְּיָרוֹת וְהו"ל יִשְׂרָאֵל ע"ש וְא"כ לְכַאוּרָה יוֹכֵל שְׁפִיר לְהַקְנוֹת הַג"ש בְּמַעַמ"ש וְאֵי דְל"ה רַק דְּרַבְּנָן וְל"מ לְהַתִּירוֹ בְּב"ח ז"א דְּנִימָא אֶפְקַעִינְהוּ וְהו"ל כְּפִנְכְּרֵי אֲמַנֵּם אַחֲרֵי הָעִיּוֹן מִינְשָׁב שְׁפִיר דְּהָרִי בְּאַמַּת בְּגִיטִין ע"ז: פְּרַכְיָן אִיךָ יְכוֹל עֶבֶד לְהַשְׁתַּחֲרַר בְּשְׁטֵר ע"י עֲצָמוֹ הָא יָד עֶבֶד כִּיז רַבּוֹ וּמִשְׁנֵי גִיטוֹ וְיָדוּ בְּאִין כְּאֶחָד וְהָכֵא אֵי נִימָא דְּאַפְקַעִינְהוּ הָא הו"ל כְּפִנְכְּרֵי וְהָרִי כ' בְּתוֹס' שְׁם י"ג: דְּמַעַמ"ש ל"מ בְּעַכּוּ"ם וְא"כ מ"מ"נ ל"מ מַעַמ"ש בְּג"ש דְּאֵי פְּקוּדָם הַשְׁיִחְרוּר דְּיִינְיָן לִי הָא יָד עֶבֶד כִּיז רַבּוֹ וְאֵי דְּגִיטוֹ וְיָדוּ ב"כ וְהו"ל בְּשַׁעַת מְסִירַת הַג"ש כְּמִשְׁחָרְרָה הָא פִּינֵן דְּל"ה רַק שְׁחָרוּר דְּרַבְּנָן הָא ע"כ אֲמַרִּינוּ אֶפְקַעִינְהוּ וְהו"ל כְּפִנְכְּרֵי וּמַעַמ"ש הָא ל"מ בְּעַכּוּ"ם וְהוּא דְּבָר יָקָר.

וְיֵשׁ לְתַרְזֵן עַפִּי"ז קוֹשְׁיָ הַתוֹס' בְּגִיטִין י"ב: בְּהָא דְּקֹא' וְכ"ת א"ב זְרִיק לִי גִיטָא וּפְסִיל לִי וְהַקְשׁוֹ הַתוֹס' מַה בְּכָף מ"מ חוֹב לוֹ זֶה הַשְׁחָרוּר שְׁפוּסְלוֹ מְתָרוּמָה וְלַהַנְּ"ל י"ל דְּהָרִי בְּאַמַּת אֵי זְרִיק לִי ג"ש בְּתוֹךְ ד"א.

כפירש"י שם הרי קננו ד"א הוי רק קננו דרבנן ול"מ רק לעננו ממון ולא להתירו בב"ח
א"כ הו"ל זה השחרור זכות דהשתא הוא מותר בב"ח עכ"פ ואי הוי זריק ל' אגטא בתוך
ד"א יהי אסור בתרומה פיון דאכילת תרומה תלוי בקננו פספו וכינון דל"ל להאדון בו
זכות ממון ל"ה קננו פספו וגם יהי אסור בשפחה ובב"ח ואי דנימא אפקעינהו כמ"ש
באמת ברמב"ן בגיטין צ"ז לעננו גט אשה דמהני בד"א להיות גירושין מדאוריני' אף
דד"א הוא רק דרבנן משום אפקעינהו רבנן לקידושין מינ' וה"ה בשחרור נימא
אפקעינהו פנ"ל ז"א דאי נימא אפקעינהו הו"ל פנכרי וא"כ הא קננו ד"א הוא מתורת
חצר וכינון דחצר דגבירא הוא מתורת שליחות הא אין שליחות לנכרי אמנם דא עקא דאי
מהני באמת זריקת הג"ש בתוך ד"א של העבד בע"כ של העבד אף לעננו ממון דבשלמא
בגט אשה פיון דחצר דאיתתא מתורת יד אתרבאי ומהני בע"כ דומיא דונתן בידה וגם
באשה איפשיך דאם גילתה דעתה ואמרה שאינה רוצה שיקנו לה ד"א ל"מ דהרי בב"מ
ד"י אמרינו גבי פאה ומציאה כשנפל עלי' גלי דעת' דבנפילה ניחא לי' דלקני ולא בד"א
הרי דבעינו שיהי' ניחא לי' ובנימוק"י שם פתב משום דד"א הוא קננו דרבנן ויכול לומר
א"א בתקנ"ח כמו בכתובות נ"ח.

ונהי דהתם לא קיי"ל הכי דנימא פיון דנפל גלי' אדעת' כו' פמבואר בח"מ סי' רס"ח
אבל כשאמר בפירוש מקודם שא"ר שינפו לו הד"א איפשיך דגם באשה ל"מ וע' ירושלמי
גיטין פ' הזורק ה"ג א"כ מכ"ש בעבד דל"ק כשאומר שא"ר שיקנו לו ד"א שלו הג"ש
ובלא"ה יל"ע לפמ"ש הפוסקים דקננו דרבנן ל"מ כשהוא באיסור כמ"ש בתוס' פתובות
פא"נ ובב"מ דבגב"מ ל"מ קננו ד"א וכ"ה בתשו' הר"ן סי' מ"ו הובא בש"ע ח"מ סי' רל"ה
ומקור הדבר הוא מד' הש"ס יבמות כ"ח מאמר דהיתרא קני דאיסורא ל"ק ונהיינו משום
דמאמר הוא קננו דרבנן לא תיקנו באיסור וא"כ איך מהני ד"א בג"ש שהוא באיסור דכל
המשחרר עבדו עובר בעשה וזה קצת במ"ל פ"ט מזכ"י ומתנה ה"י ע"ש וע'
בב"מ כ"ז: דאי סימנין דרבנן פי עבוד רבנן תשנתא בממון לא באיסור וא"כ אינו
משוחרר לגמרי כ"ז שלא בא הגט שחרור לידו ושפיר שייך אין שלד"ע וע"כ אינו רק
שלוחו של העבד ולפי"ז הרי כ' המהרש"א בחי' ב"מ שם דהא דעדיו בחז"ל ל"ה רק
תשנתא דרבנן הוא רק לר"א דאמר עדי מסירה פרתו משא"כ לר"מ דס"ל ע"ח פרתו
הוי דינא דאוריני' ומהני גם להתירו בב"ח ע"ש וא"כ לר"מ הו"ל משוחרר גמור משעת
חתימת העדים אי הו"א דזכות הוא לו וא"כ ל"ה על ההגעה ליד העבד שם שליחות פיון
דל"ב שליחות ע"ז פנ"ל וא"כ שפיר יוכל להיות לר"מ גם שלוחו של האדון וכינון שפן
שפיר קא' ש"מ מדרבנן התופס לבע"ח קנה ונהיינו דל"ק שלוחו של בעל הממון פנ"ל
דרק לרבנן ע"כ ל"ה רק שלוחו של העבד דא"י להיות שלוחו של האדון משום
דאשד"ע משא"כ לר"מ הא ל"ש אשד"ע פנ"ל ושפיר יוכל להיות בשעת זכ"י כשא"ל
תן גם שלוחו של האדון וא"כ לא נשמע מינ' דא"צ שליח של בעל הממון וממילא לא
הו"מ לאוכחי מינ' ג"כ דתופס לבע"ח קנה ומינושב שפיר מאי דקא' ש"מ מדרבנן כו'.

ונכון ליישב בזה גושני הרשב"א בחי' שהקשה על שי' רש"י ז"ל דס"ל דאפ"ל לרבנן
אינו משוחרר עד דמטי גיטא ליד העבד מהא דא' בגיטין י"ב: אמרנו לו למאיר והלא
זכות הוא לעבד שיצא מתחת יד רבו לחירות כו' אמר לנו ומה אלו עבד פהו שפירח
ואשת פהו שמרדה על בעלה הלא אוכלין בתרומה וזה אינו אוכל ולש' רש"י ז"ל הא

אף זה יאכל פינון דלא נצא לחירות עד דמטי גיטא לידן וילהאמור י"ל דר"מ קאמר הכי לשיטתן דעב"ח ז"ל דינא דאוריין א"כ לדידן אי הוי אמרינן דזכות הוא לעבד הא הי' משוחרר למפרע משעת חתימה גם לענן איסור ואינו מעונב ג"ש והי' אסור למיכל בתרומה וקא דקא' בגמ' התם שפיר קאמר להו ומשני היינו דקא מהדרי לי' במתני' מפני שהוא קנינו דפירכת הש"ס הוא על קא דקא' אמרנו לו למאיר דמשמע דפרכי לי' שלא יתכן לומר פלל הכי גם לשיטתן וע"ז מקשה מאי פירכא היא זו קא שפיר קאמר להו וקאמר דגם ע"ז השיבו עליו במתניתין דאין זה חוב מפני שהוא קנין או איפשר דהשיבו לו גם לפי שיטתם אף אי נימא דעב"ח ז"ל גם אי הוי רק מדרבנן מהני לענן איסור ג"כ כמו שמסתפקים בזה באמת בתוס' ב"מ ה"ל ודוק.

ואחרי הדברים האלה י"ל פשוט בטעמא דרש"י וקרי"ף ז"ל דלקה אינו משוחרר גמור עד דמטא לידן דבשלקמא לענן ממון א"י לחזור משום דעב"ח ז"ל למפרע פשאמר לשליח תן אכל לענן איסור פינון דעב"ח ז"ל ל"ה רק דרבנן הא ל"מ לענן איסור פנ"ל: ובאופן אחר נראה ליישב קושני המפורשים ה"ל בהא דקא' ש"מ מדרבנן דוקא עפ"מ הר"א ש"ב"מ שם בשם קרי"ף דקא דל"א אב"י עב"ח ז"ל אלא היכי דמטא לידן לבסוף הי"ד דבר שצריך מקבל השטר לזכות ע"י השטר דבר שאין בידו כגון שטר הלואה שזוכה המלוה בשיעבוד נכסי הלנה ע"י השטר אבל כשזוכה בדבר שהוא כבר ת"י זכה בשעת חתימה אפי' לא יבוא השטר לידו לעולם ע"ש ולפי"ז קרי' כ' בתוס' גיטין י"ז.

דהעבד הו"ל מוחזק בעצמו וא"כ ל"ה צריכין שיגיע השטר שחרור ליד העבד אפס פינון דילפינן גז"ש לה לה מאשה להכי בעינן שיבא הג"ש ליד העבד כמו בגט אשה אמנם זהו רק לענן איסור להתירו ב"ח אבל ממונא דהאדון שיש לו בהעבד באמת פקע משעת חתימה והנה באמת ב"ח ח"מ סי' ל"ט ומ"ג כ' דקא דעב"ח ז"ל הוא רק כשמצוה הלנה להעדים שיעמוד בידם ליתנו להמלוה או בסתם אבל כשאומר להעדים ליתנו לידו של לנה בכה"ג ל"א עב"ח ז"ל ע"ש ולפי"ז י"ל בג"ש בסתמא בשעת חתימת העדים ל"א עב"ח ז"ל פינון דהמשחרר עבדו עובר בעשה אמרינן בסתמא דבנדאי פונת האדון הוא שיהיו העדים חותמין הג"ש ולהחזירו לידו שיהי' מונח ת"י עד שיהי' שעת היתר לשחררו כגון לצורך מצוה וכי"ב אבל מפי נותנו את"כ ליד שליח ואומר תן גט זה לעבדי קרי' גילה דעתו שרוצה לשחררו כעת אמרינן שפיר למפרע עב"ח ז"ל ולפי"ז צריך להבין לכאורה האיה שמעינן מהקא דתופס לבע"ח קנה דילמא קא היינו טעמא דמפי אמר תן גט זה לעבדי אמרינן למפרע עב"ח ז"ל ואף שהוא רק דרבנן הא מהני עכ"פ לענן ממון משום הפקר ב"ד הפקר ולקח לא יחזור אמנם י"ל עפ"מ דמיבעיא לן בגיטין מ"ב: אם מעונב ג"ש יש לו קנס וא"כ לפמ"ש בתוס' יבמות פ"ט: ד"ה שהפקר דל"א הפקר ב"ד הפקר רק היכי שלאחר ההפקר ב"ד לא ישאר לו שום זכות פלל אבל אם נשאר לו עוד איזה זכות גם את"כ ל"א הפקר ב"ד הפקר וא"כ אי נימא דמעונב ג"ש יש לו קנס ובפרט אי נימא דעבד שמכרו רבו לקנס מכור הא נשאר עוד להאדון זכות בהעבד דכיון דאסור עדיין ב"ח הא הו"ל מעונב ג"ש ויש לו להאדון זכות דקנס בגוון' וא"כ ל"מ הא דעב"ח ז"ל שהוא רק דרבנן גם לענן ממון פינון דבכה"ג הא ל"א הפקר ב"ד הפקר פנ"ל.

ולפי"ז מִיְנֻשָׁב שְׁפִיר דְּלָא הו"מ לְמִימַר דְּטַעְמָא דְּמַתְּנִיתִין הוּא מְשׁוּם עֲבַחוּ"ל דַּא"כ תַּפְּשׁוּט מִיְנָה דְּמַעְרַב ג"ש אִין לֹו קִנְס דְּאִי יֵשׁ לֹו קִנְס הָא נִשְׂאָר לְהַאָדוֹן זְכוּת מְמוֹנָא בְּהַעְבָד וּל"א בְּכַה"ג הַפְּקָר בִּי"ד הַפְּקָר וְאִינוּ מוֹעִיל גַּם לְעֲנִין מְמוֹנָא וְע"כ שְׁפִיר נִשְׁמַע דְּתוֹפְס לְבַע"ח קְנָה.

וְהַתִּינַח לְרַבְּנָן מִשָּׂא"כ לר"מ הָא עֲבַחוּ"ל דִּינָא דְּאִוְרֵינִי וְע"כ שְׁפִיר קָאָמַר מְשׁוּם דְּחֹב הוּא לֹו מִשָּׂא"כ אִי הָוֵי זְכוּת הָוֵי אֲמַרִּינֵן דְּלָא יַחְזֹר מְשׁוּם דְּעֲבַחוּ"ל וְנָהִי דְּלַעְנִין אִיסוּר הָוֵי מְצַרְפִּינֵן שְׁיִגִיעַ לִיד הַעְבָד דְּיִלְפִינֵן לָהּ מֵאֲשֶׁה דְּצָרִיךְ שְׁיִגִיעַ הַגֵּט לִידָה אֲבָל זְכוּת מְמוֹנָא הָא פְּקַע לִי מִשְׁעַת חֲתִימָה וּלְהַכִּי שְׁפִיר א"י לְחֹזֵר.

אֲבָל לֹא מְשׁוּם תוֹפְס לְבַע"ח וּלְהַכִּי קֵא' שְׁפִיר ש"מ מְדַרְבְּנֵן הַתוֹפְס לְבַע"ח קְנָה וְלֹא מִדְר"מ וְדו"ק: וְאִרְוֹנְחָנָא לְיִשְׁבַּב בְּזָה תְּמִיחַת הַתוֹס' עַל רַש"י ז"ל שְׁסוֹתֵר מִשְׁנָתוֹ שְׁפִירֵשׁ בְּהַמְשָׁנָה דָּף י"ג. הָאוּמַר תְּנוּ גְרָסִינִין וּל"ג תֵּן גֵּט זֶה שְׁלֹא מָסַר לִיד הַשְּׁלִיחַ בְּחֵייו וּלְפִיכָךְ לֹא נִחְלָקוּ חֻקִּים בְּדָבָר לֹוֹמַר שְׁמַשְׁעָה הִרְאִישׁוּנָה זָכָה לֹו הַשְּׁלִיחַ לְעָבֵד לְהִיזוֹת מִשְׁוֹחֲרָר וְהָרִי לְשִׁי הָא אִינוּ מִשְׁוֹחֲרָר עַד דְּמָטִי גִיטָא לִידָי דְּעָבֵד וְלִהַנְּ"ל יֵהִי נִכּוֹן דְּהָנָה בְּאַמְתַּת הַקְּשָׁה בַקְצוּה"ח סִי' קַפ"ח לְפַמ"ש הַרְמַב"ם וְהַר"ח דָּאָם הַבַּעַל הִי בְּרִיא בְּשַׁעָה שְׁמִינָה הַשְּׁלִיחַ וְנִשְׁתַּטָּה מְהִי נְתִיבַת הַשְּׁלִיחַ הַגֵּט לְהַאֲשֶׁה וְכֵן פְּשַׁנְעָשָׁה גוֹסַס בִּינְתִים מוֹעִיל שְׁלִיחוּתוֹ א"כ אֲמַאי בְּאָמַר תְּנוּ גֵט זֶה לְאֲשֶׁתִּי וְשִׁטַּר שְׁחֹרֹר זֶה לְעָבְדִי לֹא יִתְנוּ לְאַחַר מִיתָה גִימָא כְּבָר עֲמַד הַשְּׁלִיחַ בְּמָקוֹם הַמְשַׁלַּח דְּהָא גוֹסַס אוּ נִשְׁתַּטָּה נְמִי אִין בְּמַעֲשֵׂיהֶן כְּלוּם וְאֲמַרִּינֵן כְּבָר נַעֲשָׂה כְּמוֹתוֹ וּבַתוֹס' שָׁם י"ג.

כ' וז"ל וקמ"ל דאין גט לאח"מ אע"ג דבהדיא תנו בפ' מי שאחזו דאין גט לאח"מ הכא אצטריף לאשמעינו דאע"ג שמינה המגרש השליח בחייו לא חשיב להיות כמותו לאח"מ כאלו הוא עצמו קיים אלא חשיב גט לאח"מ עכ"ל והיא גופה קשיא דלמה לא יהי השליח כמותו לאח"מ פניו דכבר נעשה שליח בחייו וגוסס נמי ה"ה כמת ל"ד כמה פוסקים ואפ"ה פל שמינה אותו לשליח קודם שהי' גוסס הוי השליח במקומו אפי' אחר שנעשה גוסס ות' דנהי דשלוחו כמותו אפי' אח"מ פניו דאיהו גופי' אלו בעי לשחרר את עבדו אחר שפיקרו לאחר אפי' כבר עשה שליח לשחרר עבדו בכ"ז אחר שפיקרו לאחר תו לא מצי שליח לשחררו פניו דאיהו גופי' אין לו רשות בו וכאחר הוא וכן באשה פניו דמיתת הבעל מתירה ותו לא אגידה גבי' פלל ומש"ה ל"א בי' שלוחו כמותו פניו דאיהו גופי' אחר שמת ל"ל רשות פלל לא בעבד ולא באשה אכל בנשתטה או בגוסס פניו דאפתי זה עבדו וזו אשתו אלא שמחוסר דעת ויד לגרש ולכן השליח שפיקר נעשה במקומו והוא בר דעת שלוחו כמותו וכן פירש"י בגיטין ט': דלהכי לא יתנו לאח"מ דנפקא לי' רשותי' מינ' וחייל עליו רשות יורשין והינו פניו דהשליחות לא בטיל אפי' אחר מיתת האדון וכבר עמד במקומו אלא פניו דכבר יצא העבד מרשותו ונכנס לרשות יורשין וכאחר דמי עכ"ד [ולכאורה יל"ע לד' רש"י והרי"ף הנ"ל דמפי מטי גיטא ליד השליח א"י לחזור ופקע ממונא מינ' ורק האיסור.

נשאר עליו פנ"ל וא"כ הרי הרא"ש בגיטין ל"ט. פוסק דהמפקיר עבדו ומת פניו דמשפיקירו פקע ממונ' ואיסורא הוא דאית לי' להאדון עליו ולכך מיתת האדון מפקיע האיסור כמו באשה מיתת הבעל דגמרינן לה לה מאשה ע"ש וא"כ א"צ לג"ש פלל אפס

דכ' שם דמדרבנן צריף ג"ש פיון דכ"ע לא בקיאי בההוא דינא דמיתת האדון מפקיע האיסור ונפק עלי לעזו של עבדות ע"ש וא"כ עכ"פ לא נכנס לרשות יורשין ואמאי לא יתנו לאח"מ פיון דכבר נעשה שליח בתינו ועמד במקומו אמנם באמת הובא ברא"ש שם בשם הרי"ף דס"ל איסורא לברן' קא מורית וצריף ג"ש וא"כ שפיר נכנס לרשות יורשין] ולפי"ז י"ל דרש"י ו"ל ס"ל באמת דגם בג"ש בעינין מטא לידן' לענין עבחו"ל רק דלא הוי אלא כמו תנאי כד' האס"ז הנ"ל וכשמתקנין התנאי זוכין העדים למפרע משעת חתימה ולכך א"י לחזור לענין ממון ולפי"ז שפיר כ' רש"י ו"ל דאילו הוי גרסינן תן גט זה שפיר הוי יכולין ליתנו לאחר מיתה לרבנן דאמרו זכות הוא לעבד משום עבחו"ל למפרע פיון דגם אחרי מיתת המשלח לא בטיל השליחות אלא משום דפקע רשותן' ונכנס לרשות יורשין ונהרי בשטר מתנה אי אמרי' עבחו"ל זכה המקבל פי מטי לידן' לבסוף אפי' אי נתנו לאחר בין החתימה להנתינה וא"כ ה"נ פי מטא לידן' לבסוף הא לא נכנס מעולם לרשות יורשין פיון דמשתחרר למפרע וא"כ שפיר הוי פליגי רבנן ואמרי דיתנו לאח"מ ונהבן: ובדרך היותר קצרה איפשר לומר ביישוב קושן' התוס' הנ"ל דהנה באמת יש להתבונן להגירסא דתן גט זה אפי' אי נימא דאתיא כר"מ הרי גם לר"מ משפחת אופן שהשיחרור זכות הוא לעבד פגון שהוא ח"ע וחב"ח דלישא שפחה א"י ולישא ב"ח א"י וע"י הג"ש יהי גי'ת'ר בב"ח הא בנדאי זכות הוא לו גם לר"מ וא"כ למה קתני סתמא לא יתנו לאח"מ הרי בכה"ג דזכות הוא לו הא עבחו"ל נרשאי ליתן לו לאח"מ דכי מטי לידן' לבסוף זוכין הע"ח למפרע ולא נכנס לרשות יורשין כנ"ל אמנם ראיתי בספר המקנה בקידושין ט'.

שכ' דלמ"ד ע"ח פרת' א"א לומר בג"ש עבחו"ל פיון דלדידן' קאי וכתב אחתימה ובעינין שליחות הבעל בחתימת העדים בגט וה"ה בג"ש דילפינן לה לה מאשה וקיי"ל דאין שליח הולכה נעשה שליח לקבלה כדא' בגיטין כ"ד וס"ג: משום דלא חזרה שליחות אצל הבעל וא"כ העדים שעושיין שליחות האדון בחתימה איך יוכלו לזכות להעבד בחתימתן הא זכין' הוא מטעם שליחות וכיון שהם שליחי האדון איך יכולין להיות ג"כ שליחי העבד וע"כ דהא דא' בג"ש עבחו"ל הוא רק לרבנן דר"מ דס"ל כר"א דא' עידי מסירה פרת' פדקא' במתני' בגיטין פ"ו.

וחכ"א אעפ"י שאין עליו עדים כו' והיננו דוכתב לא קאי פלל אחתימה אלא אפתיבה וה"ה בג"ש ל"ב שליחות בחתימה ושפיר יכולין לזכות לעבד בתורת ש"ק ע"ש והוא היפך דברי המהרש"א הנ"ל ולפי"ז א"ש דקתני לא יתנו לאח"מ פיון דלר"מ ע"כ ל"א בג"ש עבחו"ל וע"כ שפיר פירש"י דאי גרסינן תן גט זה הי"ל לרבנן למיפלג פיון דלדידהו הא קא' בג"ש עבחו"ל והיו רשאי ליתנו לאח"מ פיון דמפי מטי לידן' זוכין לו העדים למפרע משעת חתימה ולא נכנס לרשות יורשין ועומד השליח במקומו למוסרו לו גם לאח"מ כנ"ל.

[וע"ד פלפול קצת י"ל ביישוב קושן' הקצוה"ח הנ"ל גם לשי' רש"י והרי"ף עפ"י דהר"ן בגדרים כ"ט: שכ' בהא דקא' התם בגמ' דאם ל"א מעכשיו שלמים לאחר ל' יום עולה הוי מידי דהוי האומר לאשה התקדשי לי לאחר ל' יום דמקודשת ואעפ"י שנתעכלו המעות והקשה הר"ן דהרי המקדש בשטר לאחר ל' יום ונתקדש השטר קודם ל' אינה

מקנודשת משום דכי תיילי קידושי ליכא שטרא וה"נ פיון דדיבורא בעלמא אקדשה כי תייל הקדש לית' לדיבור' ותי' דאמסקנא סמוך דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט הלכך פשיטא לי' דלא גרע אמירה לגבוה מפסוף קידושין דאשה ע"ש ולפי"ז יש להבין לכאורה במתני' שאמר תנו גט זה לאשתי דמשמע שאמר פן לקיבוץ אנשים שעמדו לפניו ולא ייחד השליח בפירוש כמבואר בראשונים ו"ל ואיך מהני פשקיבל א' מהם ע"ע השליחות הרי מינוי שליחות הוא נגמר בדיבור וכשמתברר השליח הרי אז פלטה לדיבור' ונהי דמפח אין ברירה אין לחוש פיון דבדבר שאינו חל רק מפאן ולהבא אין חשש ברירה כמ"ש בר"ש פ"ה דמע"ש ובתוס' ב"ק ס"ט.

אבל הא קשיא לד' ה"ן ה"ן ה"ל דהרי פלטה לדיבורו ועכצ"ל דכשנודע להבעל שנה הוא השליח ואינו מבטלו הרי הוא כאלו ממנה אותו עתה וכן עד שעת הנתינה להאשה או להעבד מה שאין הבעל או האדון חוזר הני כאלו ממנה אותו בשעת נתינה מחדש וכי"ב כ' במהרי"ט ח"א סי' כ"ב דל"ש בשליח ענין ברירה משום דכ"ז שלא נגמר הרי יכול לחזור בו והני כאלו ה' השליחות בשעת גמר הענין ע"ש ולפי"ז גם בשליחות ג"ש אף דלרבנן משעה שפא ליד השליח באמר תנו שוב א"י לחזור בו היינו שא"י לחזור מהשיקרו לשוב להשתעבד בהעבד אבל השליחות הרי יכול לבטל שיתנו לו בעצמו או ע"י שליח אחר וא"כ עד שעת הנתינה אמרינן דמה שאינו חוזר הני כאלו ממנה מחדש בשעתנתינה ולפי"ז מיושב ע"נ הקושיא ה"ן ל' דהתייבח פשהאדון עדיין חי בשעת נתינת הג"ש שפיר שינוי למימר דהו"ל כאלו ממנה אותו בשעת נתינה מחדש משא"כ לאחר שמת הא"ש סברא זו וע"כ אין צריכין למינוי השליחות דמעיקרא וא"כ כבר פלטה לדיבור' ולפי"ז עכצ"ל דס' רש"י ונהרי"ף ו"ל הוא רק למ"ד בגמ' שם דמתני' מייירי בבריא אבל למאן דמוקי בשכ"מ י"ל דלפי"ש בדיברי ה"ן שם דבהקדש פיון דאמירה לגבוה כמסל"ה ל"ש פלטה לדיבורו אפשך דגם בשכ"מ פיון דדיבורו פכתובין וכמסורין דמי ל"ש בי' פלטה לדיבורו ויל"ע ולפלפל עפי"ז הרבה אכ"מ] וכיון שפן הרי ל"ש פל זה רק לענין ג"ש דאיכא שני דברים היינו שעבוד העבדות וגם האיסור לישא ב"ח ונהרי המפקיר עבדו פקע שעבודו ממנו ואפ"ה צריף ג"ש להתירו בב"ח א"כ תזנין שהם שני דברים נפרדים משא"כ בגט אשה הרי התורה והגירושין הם מושג אחד וא"א לחלקו לתצאין דלענין התורה תועיל הזכיר' ולא לגוף הגירושין פיון דהם ד"א ותלוין זב"ז בודאי בכה"ג דהוי זכות להאשה היא מתגרשת מיד.

ולבאר הדברים ביותר ע"ד הפלפול י"ל החילוק בין ג"ש לגט אשה לד' רש"י ונהרי"ף דהנה בהא דזכין לאדם שלב"פ מבואר בפוסקים דאיכא בזה ב' טעמים א' מפח המקבל דהואיל דזכות הוא לו אנו סהדי דניחא לי' והני כאלו מינהו המקבל להזוכה בשבילו שליח בדבר ע' תוס' כתובות י"א ד"ה מטבילין.

ב' מפח המזכה משום גוזה"כ דילפינין בקידושין מ"ב. דאחד יכול לזכות לחבירו ע"י אחר מקרא דאיש זוכה ושעפי"ז ביארתי במק"א פלוגתא דרבי נרפון בירושלמי פ"ק דקדושין ה"ג דקא' התם סברי רבנן הראוי לזכות ע"י עצמו ראוי לזכות ע"י אחר רבי אומר אעפ"י שא"ר לזכות ע"י עצמו ראוי לזכות ע"י אחר.

ונראה דרבנן סברי דטעמא דזכי' הוא מפח אנו סהדי דניחא לי ונהוי הזוכה שלוחו של המקבל ולקח כשא"ר לזכות ע"י עצמו א"ר לזכות ע"י אחר משום כ"מ דאיהו ל"מ עביד ל"מ משוי שליח וכדמצינו באמת בתוס' קידושין נ"ו.

ד"ה מתקיף רבי ס"ל דהזכי' הוא מפח המופה ולקח לא איכפת לן מה שא"ר לזכות ע"י עצמו והנה אי הוי הטעם משום דאמדינן דעת' דניחא לי ל"מ בעבד רק לענן חזרת האדון שלא יוכל להשתעבד בו עוד דזהו בודאי זכות הוא לו ולא לענן שיצא לחירות שיהי' מותר לישא ב"ח דזהו חוב הוא לו דעבדא בהפקירא ניחא לי ול"ש אנו סהדי משא"כ אי נימא מפח המופה שהוא האדון מקרא דילפינן מינ' דאיש זוכה איפשר לומר דהואיל וגזה"כ הוא דהיכי דמופה ע"י אחר שלב"פ הוי ידו של הזוכה פיד מי שזוכה בשבילו ממש ול"ב מטי ליד' ואף דמעורב קצת חוב שיאסר בשפחה בכ"ז הוא משוחרר גמור פיו דידו פיד הזוכה אמנם באמת בעבד ע"כ א"א לומר דזוכה בשבילו מפח המופה שהוא האדון עפי"ד הנוב"י שבהבאנו למעלה דע"כ אינו רק שלוחו של העבד דא"י להיות שלוחו של האדון משום דאש"לד"ע פנ"ל וא"כ ע"כ אנו צריכין לומר דבשיחרור הוי מפח אנו סהדי וכעשאו העבד שליח בדבר ולקח שפיר ל"מ רק לענן החזרה דזכות הוא לו ושייך אנו סהדי משא"כ לענן איסור דשפחה פיו דאיפשר דחוב הוא לו דבהפקירא ניחא לי ל"ה משוחרר עד דמטא גיטא ליד' משא"כ בגט אשה באופן דזכות הוא לה פגון שפאסרה על בעלה בין אי הוי מגזה"כ מפח המופה בין אי הוא משום אנו סהדי הו"ל כמטא גיטא לידה ומתגרשת מיד בקבלת השליח את הגט: ואחר כל החזון הנה הנה אתברר לן מפל הני מילי מעלייתא דהרי"ף לא כ' הכי רק בג"ש ולא בגט אשה באופן דזכות הוא לה אמרינן דתיקף שפא הגט ליד השליח הזוכה היא מתגרשת וכד' הט"ז הנ"ל מכ"ש בנ"ד שפאסרה על בעלה וגם ברחק ממנו ואינה רוצה לדור עמו בודאי י"ל דמהני הזיכוי ונהרי במופה גט במקום קטטה קא' ביבמות קכ"א: דל"מ משום טב למיתב טן דו וניחא דגופה עדיפא לה ובנ"ד הרי חזינן דלא ניחא לה לדור עמו ועריקתה מסתייעא ובפרט כשמופה לה הגט בלשון זיכוי הרי כ' בטור יו"ד סי' רס"ז דגם הרי"ף לא כ' הכי בג"ש דל"ה משוחרר גמור עד דמצי ליד' רק בתן ולא בזכי וכ"כ ברמב"ם פ"ו מה' עבדים לחלק בין תן לזכי ומוכח ג"כ הכי לפמ"ש בפנ"י בחי' בטעמו של הרי"ף דכיון דאמר תנו גלי אדעת' דלא ניחא לי דליהוי משוחרר עד דמטי ליד' ע"ש וא"כ באומר זכה בודאי מהני גם בג"ש ומכ"ש בגט אשה היכי דזכות הוא לה.

והנה בט"ז שם תמה ע"ד הרמ"א בסי' ק"מ שהביא יש מחמירין והוא ד' המהרי"ק הנ"ל ולעיל בסי' א' לענן חר"ג סתם הרמ"א במי ששנשמתדה אשתו דמופה לה גט ע"י אחר ונישא אחרת ושם לא הביא כלל ד' המהרי"ק וכן הקשה בב"ש שם וראיתי בתשו' פמ"א ח"א סי' מ"ב כ' שם הגאון מהר"ג ז"ל לתרץ דבסי' א' לענן תקנת ר"ג שהגט הוא לחומרא בעלמא מהני הזיכוי לתקנת' דהבעל משא"כ בסי' ק"מ דנשם מיירי בדיני גיטין לענן היתר האשה הביא הרמ"א ד' החולקים דל"מ זיכוי אמנם בנובי"ק חאה"ע סי' צ"ב רצה השואל שם ג"כ לחלק הכי ודחאו הנוב"י שאין לחלק כלל שאם היא לא הותרה ממילא חל על הבעל חדרגמ"ה ע"א ולפענ"ד נראה לפמ"ש א"ז הגאון מליסא ז"ל בס' תו"ג בחי' גיטין ט'.

בהבנת ד' הרי"ף וד' רש"י וקהרמב"ם הג"ל עכ"פ בתן עפי"ד הש"ס קידושין מ דפליגי רב ור"י במעכשין ולאחר ל' יום דרב ס"ל דמעכשין תנאי הוי ור"י ס"ל דמעכשין שיורא הוי ושוני נפשי' כי שרגא דליבני ואם בא אחר וקידשה קידושי שניהם תופסין בה ואם לא בא אחר וקידשה א"י לחזור וקהרמב"ם פ"ז מה"א פוסק כר"י וא"כ רש"י וקהר"ף וקהרמב"ם הג"ל ס"ל בתן דגט דהי' פונתו על מעכשין דשיורא ואע"ג דא' התם קל גיטא דמשייר לאו פלום הוא הא כ' בתוס' שם דזהו דוקא במהיום ולאת"מ דאין גט לאת"מ אבל לא במעכשין ולאחר ל' וא"כ מש"ה א"י לחזור ואפ"ה לא יתנו לאת"מ דאין גט לאת"מ עכ"ד וא"כ במעכשין דשיורא הא אמרינו דהגירושין מתחילין תיכף ונגמרין בשעת מסירה לידה ע' חי' פנ"י גיטין ע"ד ובמל"מ פ"ט מגירושין ה"ב וא"כ פיון דכבר התחילו הגירושין משעת מסירת הגט להשליח פקע מיני' דהבעל אז איסור חר"ג דנהי דאיהי לא שריא להנשא עד אחר גמר הגירושין אבל חדר"ג נפקע מהבעל פיון דשוב אינה אשתו בכולה דהרי אם הלכה היא ונשאת קודם קיום התנאי אין אני קורא בה כי שטית טומאה פחת אישך פיון שנפקע מקצת אישות והכי מוכח להדיא בר"פ המגרש וע' בס' תורת גיטין אה"ע סי' קמ"ג וממילא אנדא מיני' איסור חר"ג שר"ג לא התרים רק שלא לישא אשה על אשה ולא חצי אשה כדדרשין בקידושין ז.

אשה ולא חצי אשה ואף דבגדרים וחרמות אזלינן בתר לשון בנ"א בכ"ז היכי שלא נתברר לנו לשון בנ"א אזלינן בתר לשון תורה כדכ' בתוס' ע"ז כ"ז ובכ"ד: איברא שראיתי להנוב"י במהדו"ת חאה"ע סי' קנ"א שכ' שאפ"י בנדאי זונה ואסורה לבעלה לא סמפינין אזיכוי וזעלה שצריף היתר ק"ר רוקא וכן בשו"ת שבו"י ח"א סי' ק"כ פתב שהספימו האחרונים להצריף ק"ר בזינתה ועתשו' ח"צ סו' צ"ו בכ"ז בכנ"ד גם הם יודו פיון שהבעל לא קיים עדיין מצות פו"ר ונהרבה פוסקים ס"ל דבמקום מצנה ל"ג ר"ג ואפ"י להסוברים דגם במקום מצנה גזר ר"ג הרי כ' בנוב"י מהד"ת חאה"ע סי' ו' דהיי"ד בבטיול פו"ר ששהא י"ש ולא ילדה בזה י"ל שגזר ר"ג שלא ישא אחרת שהוא בשוא"ת וגם הוא רק ספק שמה גם מהאחרת לא יזכה לבנים אבל במקום שיש משול עבירה ל"ג ר"ג ומי שיש לו אשה אף שאינה בת בנים ואינו מקיים מצות פו"ר מ"מ ניצול עי"ז מעבירה [ע' יבמות ס"ג דיינו שמגדלות בנינו ומצילות אותנו מן החטא ופירש"י הרהור עבירה] ומי שיש לו אשה בלא אשה נכשל בהרהורי עבירה בכל יום ולא כ"ע הם כרב ספרא דהוי רנוק הדר בכרף עכ"ד והוא מילתא דמסתבר ומצאתי בשו"ת הרשב"א ח"ג סי' תמ"ו שכ' בפירוש הכי דלעקור איסור בקו"ע ל"ג ר"ג ועתה"ד סי' רס"ג ועתשו' מהר"ם אלשיקר סוסי' קצ"ה שכ' דאין עולה על הדעת שגזר רגמ"ה במקום גדנוד עבירה ונהרי מצינו פן גם לענין שבועה ביו"ד סי' רל"ט ס"ו דהנשבע לבטל מל"ת דרבנן בקו"ע לא חל אפי' בכולל ושם בס"ד כ' הרמ"א דבנשבע לבטל מ"ע דאוריגי' בשוא"ת חל בכולל וכ"ה בסי' רל"ו ס"ה ובש"ף שם ס"ק ט"ו וא"כ נהי דנימא דהתרים ר"ג גם במקום מ"ע דפו"ר בכולל שאר אנשים שקיימו פו"ר אבל לבטל מל"ת דרבנן בקו"ע הא לא חל אפי' בכולל [נאוולי י"ל דהרהור עבירה ל"ח בקו"ע שא"ב מעשה ועפמ"ג א"ח סי' תרנ"ו לענין מ"ש בש"ע שם דבל"ת צריף לבזבז פל ממונו דבלאו שא"ב מעשה א"צ לפזר פל ממונו ע"ש וא"כ הרהור עבירה ל"ח מעשה פיון דהוא רק במחשבה וע' שפת ס"ד.

אם מידי עבירת יצאנו מידי הרהור לא יצאנו תדר"י מפני מה הוצרכו ישראל שבאותו הדור פפרה מפני שזנו עיניהם מן הערונה וכו' שם הרי"ף בע"י דעל הרהור ל"ה צריכין פפרה פיון של"ה מעשה אפס מפני שזנו עיניהם נחשב למעשה וצריך פפרה ע"ש וא"כ אפ"ש דהי' חל גזירת רגמ"ה גם ע"ז דקיל עוד יותר ממצנת פו"ר ויש להביא סמוכין לזה מד' הש"ס ב"ב ס': דקא' מיום שחבר ביהמ"ק דין הוא שנגזר על עצמנו שלא לישא אשה כו' והק' תוס' הרי פתיב פרו ורבו ותי' באותו שקימו פו"ר ועדיין קשה היכי היתה יכולה הגזירה לחול במקום מכשול דהרהור עבירה וע"כ דהוי מצי לחול הגזירה ע"ז אולם אין מביאין ראי' מן האגדה] ובפ"ט שפ"ה הרי"ף שהוא המחמיר בזיכוי הלא כ' בככנה"ג אה"ע סי' א' בהגה"ט אות מ"ב בשמו דהך איסורא דא' ביבמות ס"א: דאסור לעמוד בלא אשה הוא מה"ת ואין שבועה חלה עליו.

ועתוס' סוטה ח'. ד"ה אם.

וכי"ב מצינו ברמ"א אה"ע סי' א' ס"ח דמשום חשש קטט יכול לבטל מצנת פ"ו אבל לא להתיר האיסור לעמוד בלא אשה משום שהוא חששא ועב"ש שם ס"ק ט"ו וס"ק י"ז. ובלא"ה לפמ"ש בתשו' בית יוסף סי' י"ד דחר"ג ל"ה רק בשעת נישואין שנושא אשה על אשתו ולאחר הנישואין ליכא איסורא וא"כ עדיף שנתיר לו איסור חר"ג שאינו עובר רק פ"א שנתיר לו לעמוד בלא אשה שיכשל בכל יום בהרהור עבירה כדא' בקידושין כ"ט: מי שאינו נושא אשה כל ימיו בעברה ס"ד אלא כל ימיו בהרהור עבירה.

וע' ר"ן סוף יומא גבי מאכילין הקל הקל: והנה אף להחולקים על הב"י וס"ל דבנושא אשה על אשתו עובר בחר"ג בכל יום והוי ג"כ כל ימיו בעבירה נראה דעכ"פ אחרי שמוצה לה גט לכ"ע אינו עושה עבירה רק בשעת נישואי האשה האחרת ולא אח"כ והוא לפ"מ דאסבר לן א"ז הגאון בס' תו"ג הנ"ל דבזיכוי הוי כמו מעכשיו ולאחר ל' יום דשירא הוי ונהרי כ' התוס' בגיטין פ"ה ד"ה כגון גבי גירושין דשיר דאם עברה ונשאת פיון שהתחיל לנתק האישות ממנה ע"י שנשאת לאחר מנתקה לגמרי ופקע אישות ממנה וכ"כ שם דף פ"ג.

ד"ה אילימא ע"ש וא"כ מכ"ש לגבי איסור חר"ג דהבעל בנדאי שיין לומר פיון שפ"ר התחילו הגירושין והחלו להנתק מעליו עבותות האיסור דחר"ג אחרי שנשא אחרת חלף הליך ממנו האיסור דחר"ג לגמרי וא"כ בנדאי שרי ע"י זיכוי עכ"פ והנה אף שבתשו' נוב"י שם הלכה זורופפת בנדי אם להתיר איסור דחר"ג כדי שלא יעמוד בלא אשה הלא כ' שם הטעם שבעובדא דידי' לא פושעה האשה רק מחמת רעבון נדדה הלכה ממנו אבל בכנ"ד שבמרד ובמעל ברחק ממנו נראה דגם הנוב"י יודה שיש להתיר להבעל לישא אחרת שלא יהי' מעונן לעולם ויהי' כל ימיו בעבירה ועתשו' פ"ח מטה אהרן ח"ב סי' ס"ו.

ובאמת תמה אני על הנוב"י שכ' שהתיר של חר"ג דהבעל תליא בהיתרה של האשה ואי ל"מ הזיכוי לגבי האשה שתתגרש בקבלת השליח ל"מ ג"כ' לגבי הבעל ונהרי כ' המחמיר בזיכוי הוא המהרי"ק להבנתו בד' הרי"ף והמעניין בד' המהרי"ק שורש קמ"א נראה דסובר שם דאף דלענין האשה ל"מ עד שיגיע הגט לידה בכ"ז אין איסור דחר"ג

חל על הבעל דלא מיקרי נושא ב' נשים בכה"ג ובפרט שגוף ד' המהרי"ק במ"ש שאין האשה ניתרת עד שיגיע הגט לידה יחידאה הוא.

והנה אף אי נתפוס דזיכוי בגט אשה שגאסרה הוי ספיקא דדינא שפא פהרי"ף דל"מ זיכוי בכ"ז יש להקל לענן חר"ג לפמ"ש בחמ"ח וב"ש אה"ע סי' ס"ו דחר"ג הוי דרבנן ועב"ש סי' קי"ד ס"ק כ"ב א"כ הוי סד"ר ולקולא נאף דבאתחזיק איסורא סד"ר לחומרא בכ"ז זהו דנקא בס' במציאות אבל בספיקא דדינא הרי כ' במ"ל פ"ב מט"צ ה"א דבספיקא דדינא לא מוקמינן אחזקה דבשביל חזקה לא ישמנה הדין עפמ"ג יו"ד סי' ח"י בשפ"ד ס"ק ל"ד ועד"מ אה"ע סוסי' א' וב"ש שם שמקילין בפלוגתת הפוסקים אם חל חר"ג בארוסה הואיל דחר"ג הוא משום קטטה ולא משום דררא דאיסורא ע"ש וע' תשו' עבוה"ג סי' ל"ו שמפלפל עם הט"ז בנידן אם המירה באונס שהט"ז הורה שמותר לו לישא אחרת בלא זיכוי גט והעבוה"ג הורה שצריף לזכות לה גט ולדברי שניהם עכ"פ זיכוי גט תקנה טובה היא ובנידן שלקם לא נאסרה על בעלה ובנ"ד הלא היא אסורה על בעלה עולמית כי על פו בצירוף סניפי היתר שפתבנו למעלה נלפענ"ד ברור שיש לסמוך בנ"ד אתקנתא דזיכוי וליתר שאת יעשה כמ"ש בתשו' ברית אברהם חאה"ע סי' צ' שלצאת ידי פל הספקות ימסור תחלה הגט ע"י אחר בזיכוי מטעם חר"ג פנ"ל ואח"ז יקחנו ממנו וימסרנו שנית בתורת הולכה שיהא מוכן ליתן לה לכשתבא לביתה וכ"כ בס' בית מאיר וכן יעשה כ"ת אם פבד הדבר ממנו לאסוף הסכמת מאה רבנים ובלבד שישפם עוד רב גדול מובהק בהוראה ודרינא בהדל' ובה הנני ידידו דור"ש באהבה מברכו בכוח"ט בספרן שצ"ג בכלל כ": סי' עב הו בא לפנינו הרבני האומלל מוה' ברוך ב"ר דוב ושפף שיחו לפנינו על אודת התלאה אשר מצאתהו עם אשתו מ' פכ"פ שזה כמה דעתה מטרפת ר"ל ונדע הדבר שגם בהיותה בתולה וכמעט רוב ימיה היא מטרפת ורק לעתים מועטות היא שפויה בדעתה וכפי הנראה ידע הבעל קודם הנישואין שדעתה קלושה אבל לא שהיא בגדר שוטה ולאחר הנשואין כראותו עניני שגעון ממנה נחמו אותו חותנו וב"ב באמרם אליו שהרופאים הגידו שלאחר שתלד תתרפא משגעונה והוא נמן אמון לדבריהם ודר עמה ומהר ותלד בת אמנם לא עלתה לה ארנפה אדרבא חולי השגעון מתגבר עלי' בפעם בפעם וכל היום היא מדברת אל לבה דברי שגעון בדמיונות פוזבות בלי הפסק קורעת בגדיה מעליה ומשברת פלים מחבקות אשפתות ולוקטת ואוקלת מה שמוצאה בין האשפתות גם היא משתנת ומטלת רעי פשהיא שוכבת במטה וכן בשעה שהיא עומדת והולכת בביתה ואינה מרגשת כלל ואשתקד נתנו אותה בבית החולים המשוגעים בווען ובלבוב ולא מצאו הרופאים מזור ותרופה למפתה וכולם פאחד החלטו כי לא תוכל להרפא עוד והנה פעת הבעל בוכה ומבכה על איבוד ימיו ושנותיו ועל ביטול פו"ר ושבת והרהורי עבירה קשים ומתחנן ודופק על פתחינו להוציא ממסגר נפשו למצוא לו עזר פנגדו להתירו מפבלי העיגון שא"א לו לדור עמה והוא רף בשנים ושרוי בלא אשה פיגון וצער וגם ידו מטה ולרש אין פל ליתן לה מזונות ולהילדה הקטנה שיש לו ממנה והנהו הולף קודר פל היום פלחץ לבבו מתנווד על פנפי התנועה פמצור ובמצוק פחוסר פל ואין לו מקום מנוח פי הוא גר בארץ נכריה וההכרח יאלצהו לשוטט על פני תבל ולקדר בערים אולי ימצא מרגוע לנפשו לשבת בית ולא יכולתי לראות פצרת נפש העני האומלל הלזה בהתחננו אלי לישרי לי מר ומצאתי א"ע פמחויב

בדבר להודיע לו ולענין בדיני: הנה לכאורה יש לנו לדון בנ"ד על גוף הקידושין פיון דרוב ימיה דעתה קלושה ובשוטה היא לא תפסי קידושין פלל כדקיי"ל ביבמות ס"ט ובכ"ד דחשו"ק ששואו נשים ומתו נשותיהן פטירות מן התליצה ומן היבום ומצינו בכי"ב דאזלינו בתר רוב ימי השנה פהא דפסחים ז.

מעוה שנומצא בהר הבית לעולם חולין אפ"י בימות הרגל דאזלינו בתר רוב ימי השנה וע' נדה נ"ז: אם רוב ימי טמאין טמאה אמנם באמת פד מעינין שפיר אינו מועיל לנו בזה הרוב לענין ביטול הקידושין פיון דבמיעוט ימי' הוא שפויה לגמרי ואפ"י בשעה שדעתה קלושה פשלא הגיעה לכלל א"י לשמור את גיטה וקידוש' אף שא"י לשמור את עצמה חלו שפיר הקידושין ואפ"י אם היינו יודעין בבירור שגם בעת הקידושין היתה שוטה גמורה בכ"ז הרי היתה שפוי' בינתיים ושמה בעיל לשם קידושין כמ"ש בב"ש סי' קכ"א סק"ט בשם הב"י לענין אם הבעל שוטה פשה' שוטה בשעת הקידושין ונשתפה וחזר ונשתפה אפ"י שפוי בעל לשם קידושין ע"ש ונהי דכשלא הי' ידוע לנו ששהיתה שפוי' לפקדים אפ"י דלא הוי לנו למיחש שמה נשתפה בינתיים פדמצינו ביבמות פ' לענין סריס חמה פיון דתחלתו וסופו לקוי ל"ח שמה הבריא בינתיים ובפרט פשלא נתיחד עמה לפני עדים אלא דר עמה פדרף איש ואשתו הלא כ' הב"ש שם דאיכא בזה פלוגתת הפוסקים ואינו רק חשש קידושין ובכה"ג הי' מקום לומר דהוי ס"ס בצירוף חזקת פנוי'.

אמנם בעובדא דידן הלא זאת ידוע לנו פודאי שהיו זמנים שהיתה שפוי' ושפיר איכא גם חשש הנ"ל: והנה יש מקום להסתפק להיפוך אם נוכל להתיר לו החדר"ג פלל דהנה בהנהג' דכופין להוציא פליגי ר"מ ורפנו במשנה פתובות ע"ז דר"מ ס"ל דאף בהתנה עמה כופין אותו להוציא שיכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו אין אני יכול לקבל וחקמים ס"ל מקבלת היא על פורחה ואנו קיי"ל פחקמים והובא בטוש"ע אה"ע סי' קנ"ד דעת הרמ"ה דלאו דוקא בהתנה בפירוש אפס גם פינדעה מקודם אין כופין אותו דכיון דינדעה סברה ומבילת.

וא"כ לכאורה י"ל גם בנ"ד פיון שידע גם מקודם שדעתה קלושה אדעתא דהכי קידשה וסבור וקיבל וע' אהע"ז סוסי' קי"ז ובח"מ שם. אמנם באמת ז"א דזה הי' שייך אם היינו רוצים להתיר לו החר"ג בלי התרת ק"ר מטעם שכ' הפוסקים ז"ל דלא תקן רגמ"ה שתהא האשה עדיפא מהאיש ושע"כ בהג"י מומין גדולים שפופין האיש להוציא מתירין חר"ג לגרשה בע"כ פגון פנכפית פמבואר פסוסי' קי"ז וה"ה לענין נשתטית פיון דשוטה הוא מהמומין הגדולים שאף באיש אם הי' באפ"י שייגרש אותה הי' כופין להוציא וע"כ גם בנשתטית הי' מקום להתיר דבכה"ג ל"ג רגמ"ה פלל ואז הי' שייך שפיר לומר דהנ"ל פיון דינדע מזה סבור וקיבל ואין מתירין חר"ג בכה"ג וזהו תינח רק לענין חר"ג שלא לגרש בע"כ או לד' הפוסקים שהובא בב"ש סי' א' שכ' שגם לישא אחרת ל"ב היתר מאה רבנים דר"ג ז"ל ל"ג בכה"ג וע"כ פיון דהך מילתא הי' תל"א באם הי' פן באיש אם הי' כופין להוציא ושלא העדיף ר"ג פח האשה מהאיש.

ובכה"ג שידעה מקודם היא אמרינו דסברה ומבילת וה"ה דאמרינו פן לגבי האיש. אמנם למה שמקובל פידינו להלכה פסקי רבותינו האחרונים ז"ל שא"א להתיר החדר"ג דב'

גושים בגשמיים רק ע"י התרת ק"ר שיראו טעם מבורר להתיר כמ"ש בב"ח א"כ מה מועיל לן הך דסבור וקיבל פיון דלא תליא כלל באם הי' כופין להוציא בהאי אפס פמו שיהסבירו הענין האחרונים ז"ל שרגמ"ה בעת שעשה התקנה שלא לישא אשה על אשתו לנעול דלת בפני הפריצים לבל יעוללו בראשותיהן ואולי לפעמים מצוה לישא אחרת פגון בגשמיים דאין אדם דר עם נחש בכפיפה א' ע' תוס' יבמות קי"ב: ד"ה דאין שכתבו דגם בידעת לשמור את גיטה רק שא"י לשמור א"ע דהיא שוטה דרבנן נמי שינה הך דאין אדם דר כו'] לזה עשה תנאי בהתקנה שאם יראו ק"ר מג"א שא"א לו לדור עם אשתו זאת יתירו לו החכם דכן נתיסד מעיקרא ונמסר הדבר לחכמי הדור ולפי"ז מאי אהני לן הך דידע מעיקרא וסבור וקיבל אם בכ"ז רואין שא"א לו עתה לדור עמה בנדאי יוכלו ק"ר להתיר לו לישא אחרת.

ועוד נלפענ"ד דהך סברא דסבור וקיבל ל"ש רק במום פנה שהוא תמיד במצב ומדרגה אחת משא"כ בחולי השוטה שמשתנה מעת אל עת א"כ איפשר שבאותו מעמד שראה קודם הנישואין סבור וקיבל והשגעונות שנוולו בה אח"כ א"א לו לסובלן ול"ש בזה לומר דסבור וקיבל וחויז לזה נראה דבגשמיים גם לדין דלא קיי"ל כר"מ שינה האי סברא דכסבור הייתי שאוכל לקבל ועכשיו א"י לקבל פיון דאין אדם דר עם נחש בכפיפה א' וע' תוס' ב"ב כ"ג.

בהא דאין חזקה לניזקין כ' בשם ר"ת דאפ"י הי' בקנין יכול לחזור בו דקנין בטעות הוא דסבור הי' שיכול לקבל ועכשיו א"י לקבל ע"ש ומכ"ש בגשמיים. ובפרט בהך עובדא שלפנינו שלא ידע קודם הנישואין רק שאינה בעלת שכל בריא אבל לא מענין שוטה גמורה.

ובלא"ה הלא באמת גם בגופית כ' בב"ש סי' קי"ז ס"ק כ"א דאם הי' בזה המום קודם הנישואין וידע ממנו דאף דלענין הפתובה חייב ליתן פיון דידע ומחיל אבל מ"מ יכול לגרשה בע"כ ע"ש וא"כ מכ"ש בגשמיים שנוכל להתיר לו לישא אחרת ע"י התרת ק"ר בפרט בעובדא דידן שיש ספק בהקידושין שמה אינה אשתו כלל כנ"ל דיש סברא לומר דאפ"י אי נמא פהפוסקים ש"כ דס' חר"ג להחמיר היי"ד היכי שמעיקרא בנדאי הי' רובץ עליו חר"ג רק שמסופקין אם נפקע ממנו חר"ג אם לא י"ל דמספקא לא מפקינן לי' מחדר"ג משא"כ בכנ"ד דהספק הוא אם נחית על האישה הנה חר"ג בזה איפשר דכ"ע יודו דמספיקא לא מחתינן עלי' חר"ג וע' פועין זה בעירובין ל"ו.

מספקא לא נחתא עלי' קדושה מ"ס לא פקעה ממנו קדושה וכן בנדה ג' מספקא לא מחתינן לי' לטומאה מספקא לא מפקינן לי' מטומאה. עכ"פ בהא אין לפקפק שבנדאי יש להתירו להנ"ל לישא אחרת עפ"י התרת ק"ר והנה לכאורה יש לעיין בנ"ד בענין השלשת הגט שמוכא בב"ח שהוא פדי שיגרשה מיד פשתשתפה ולא יעבור על חר"ג עובי"ת חאה"ע סי' צ'.

ובנ"ד הרי לא נועיל בזה לכאורה דגם לכשתשתפה לא יוכל לגרשה דהני' פעמים חלומה ועתים שוטה דקיי"ל בסי' קי"ט דא"י לגרשה גם בעת חלימותה והנה פה הראני ידידי הרה"ג מוה' זאב האמער נ"י אבד"ק באלשוןעץ שהוא ראב"ד ומו"ץ דפה"ק מ"ש הג' מהרש"ק ז"ל בהגהותיולאה"ע הנקרא חכמת שלמה בהשמטה לסי' קי"ט שיצא לדון

בְּדָבָר הַחֲדָשׁ לְעֵנֵן עֵתִים חֲלוּמָה וְע"ש דְּהִיכִי דְבִשְׁעַת הַנְּשׂוּאִין הָיְתָה כְּבָר ע"ח וְע"ש
לכ"ע מוֹתֵר לְגַרְשָׁה דְּבִשְׁלֵמָא הִיכִי שְׁנִשְׁאַה כְּשֶׁהָיְתָה בְּרִיאָה וּמִחֲתִיו נַעֲשֶׂה עֵתִים שׁוּטָה
אִז י"ל נְסִתְחַפֵּה שְׂדֵהוּ וּמְזִלוּ גַרְם לְכַד אָסוּר לְגַרְשָׁה שְׁלֵא תְבֵא לִידֵי זְנוּת וְהַפְקֵר אָבֵל
אִם כְּבָר הָיְתָה עֵתִים שׁוּטָה קוֹדֵם שְׁנִשְׁאַה א"כ גַּם בְּלַעְדֵי מַעֲשֶׂה הַקְדוּשִׁין שְׁלוּ הָיְתָה
כְּהַפְקֵר א"כ מֵה"ת נְכוּף אוֹתוֹ לְחַוֵּשׁ עַל תְּקַנְתָּה יוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם וְע"כ בְּכֵה"ג לכ"ע לֹא
עָשׂוּ בְּזֵה תְקֵנָה וּמוֹתֵר לְגַרְשָׁה עכ"ד וּבְאַמֶּת דְּבָרֵי הַגָּאוֹן מֵהֶרֶש"ק ו"ל בְּזֵה אֵינָם
מוֹכְרֵחִים דְּהָרֵי בְּקִדּוּשִׁין מ"ג: בְּתוֹס' ד"ה וְכָל כ' שָׁם דְּהָא דְקָא בִירוּשְׁלַמִי דְקִטְנָה שְׁיֵשׁ
לָה אָב לְשִׁמּוֹר אֵת גִּיטָה יְכוּלָה לְהַתְגַּרְשׁ דל"ש מְשַׁלְחָה וְחוֹזֶרֶת דְּאָבִי מְשַׁמְרָה שְׁאֵינָה
חוֹזֶרֶת וְכ' ו"ל אע"ג דְקָא הָתָם דְּמִשׁוּם גְּרִירָה אָסוּר הֵנ"מ בְּגִדּוּלָה וְהִיא שׁוּטָה לְפִי שְׁיֵשׁ
לָה תְאֻנָּה וּבִנ"א לְהוּטִים אַחֲרֵי דְנָהִי נְמִי שְׁאֵינָה חוֹזֶרֶת מ"מ אֵיכָא לְמִיחֵשׁ מִשׁוּם גְּרִירָה
אָבֵל בְּקִטְנָה דְלָאוּ בֵּת תְּאֻנָּה לִיכָא לְמִיחֵשׁ כָּלֵל וּמִתְגַּרְשֵׁת עכ"ל הָרֵי דְאֵי הִי שְׁיֵינָה גַּם
בְּקִטְנָה גְּרִירָה הָרֵי אֶמְרִינוּ דְקִטְנָה א"י לְהַתְגַּרְשׁ מִשׁוּם גְּרִירָה אַף דְגַם קוֹדֵם נִשְׂוֹאִין
הָיְתָה קִטְנָה וְל"א נְסִתְחַפֵּה שְׂדֵהוּ וּבְאַמֶּת מְבוֹאֵר בְּתוֹשׁו' פמ"א ח"א ס' ד' דְטַעֲמָא דְגְרִירָה
הוּא מִשׁוּם דְכָל זְמַן שְׁהִיא א"א פְּרִשֵׁי אֵינְשֵׁי מִינָה גַּם בְּלַעְדֵי שְׁמִירַת הַבַּעַל מִשְׁא"כ לְאַחַר
גְּרִירָשִׁין שְׁנַעֲשִׂית פְּנוּי' נְגַרְרִין אַחֲרֵי בִנ"א וְנַעֲשִׂית הַפְקֵר לְזְנוּת ע"ש וּמִסְתַּבֵּר דְהִיכִי הוּא
הַטַּעַם דְּאֵף דְּמִשׁוּם לְתָא דִידָה אֵין לְנוּ לְחַוֵּשׁ כ"כ דְבַכ"מ שׁוּטָה דִינוּ פְקִטָן וְקִטָן אוֹכֵל
נְבִילוֹת אֵין בִּי"ד מְצוּוֹיִן לְהַפְרִישׁוּ בְכ"ז מְצוּוֹיִן אֲנַחְנוּ לְהָרִים מְכֻשׁוּל מְדַרְךָ עִם ה' כְּהָא
דְּמַצִּינוּ בְּגִיטִין ל"ח מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה א' שְׁחָצִי שְׁחָצִי וְחָצִי ב"ח כו' וְאַרְנַב"י מְנַהֵג הַפְקֵר
נְהַגוּ בָּהּ.

הָרֵי דְאֶמְרִינוּ לִי לְהַאֲדוֹן שְׁיַעֲבֹר בַּעֲשֶׂה דְלַעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ כְּדִי שְׁלֵא יִכְשְׁלוּ בָּהּ בִּנ"א.
וּבִיבְמוֹת קי"ב: אֶמְרִינוּ דְתַקְנוּ רַבְּנֵי נִשְׂוֹאִין לְקִטְנָה שְׁלֵא יִנְהַגוּ בָּהּ מְנַהֵג הַפְקֵר וּבַע"כ
א"א לְנוּ לֹמֵר בְּטַעֲמָא דְגְרִירָה כַּמ"ש הַג' מֵהֶרֶש"ק מִשׁוּם דְקוֹדֵם גְּרִירָשִׁין הַבַּעַל מְשַׁמְרָה
וְלְאַחַר גְּרִירָשִׁין אֵין מִי שְׁיִשְׁמְרֵנָה דְהָרֵי כ' הַתוֹס' הַנְּ"ל דְאֵף לְד' ר"ת דְקִטְנָה שְׁיֵשׁ לָה אָב
יְכוּלָה לְהַתְגַּרְשׁ דְּוִקָא קִטְנָה שְׁאֵינָה בֵּת תְּאֻנָּה אָבֵל בְּגִדּוּלָה שְׁהִיא בֵּת תְּאֻנָּה ל"מ שְׁמִירַת
הָאָב א"כ ה"ה דל"מ לָה שְׁמִירַת הַבַּעַל וְכִינּוּן שְׁכָן אִפִּי הָיְתָה גַּם קוֹדֵם הַנִּשְׂוֹאִין ע"ח
וְע"ש בְּכ"ז גְּזָרוּ שְׁלֵא תַתְגַּרְשׁ שְׁלֵא יִנְפָקַע מַעֲלָי' אִסּוּר א"א וְתַהֲלֵי הַפְקֵר.

וּבִלְא"ה הָרֵי מוּבָא בְד"מ וּבִט"ז ס' קי"ט בְּשֵׁם תְשׁו' הָרֵי"ו לְעֵנֵן גְּרִירָה מִחְמָרִינוּ אִפִּי
בְּמָקוֹם דל"ש הַטַּעַם דְּגְרִירָה מִשׁוּם לָא פְלוּג ע"ש וְא"כ לְכַאוּרָה בִּנ"ד גַּם אַחַר הַשְׁיָפוּי
לֹא יוֹכֵל לְגַרְשָׁה בְּגִט הַמְּוִשְׁלֵשׁ דְהָרֵי ע"ח וְע"ש כַּנ"ל אֶמְנָם בְּאַמֶּת מְלַבֵּד מ"ש הַט"ז בְּסִי
קי"ט דְהָא דַע"ח וְע"ש אֵינָה מִתְגַּרְשֵׁת הוּא רַק הִיכִי דְאַתְחַזְקָה לְנוֹסַת בְּזִמְנִים שְׁוִים אָבֵל
כֹּל שְׁלֵא הִנְחַזְקָה בְּזִמְנִים שְׁוִים בֵּת גְּרִירָשִׁין הִיא וְכֹן הָעֵלָה שָׁם לְהַקֵּל לְעֵנֵן חֲשֵׁשׁ גְּרִירָה
בְּזֵה"ז שְׁלֵא לְעַגּוֹן הָאִישׁ ע"ש וְע' תְשׁו' ב"ח הַיְשָׁנוֹת ס' צ"ג לְבַר מִן כָּל דִּין הָרֵי עכ"פ
מוֹעִיל לְנוּ הַשְׁלֵשֶׁת הַגִּט גַּם בִּנ"ד בְּאִנְפוֹן שְׁאַחַר חֲלִימוּתָה יֵאמְרוּ הָרוּפְאִים שְׁשִׁבְהָ לְאַיְתְנָה
וְלֹא תַחֲזוֹר לְשִׁטוּתָה עוֹד דְאִז שְׁפִיר יוֹכֵל לְגַרְשָׁה וּבְנִדְאֵי מְהִנֵי לְעֵנֵן זֶה אֲנוּמְדוֹן דַּעַת
הָרוּפְאִים וְע' גִּיטִין ע"ב.

במשנה אומדין אותו אם מחמת חולי הראשון מת כו' ומכ"ש בחשש גרידה דרבנן בנדאי סמכינין אאומדנות הרופאים ועתשו' חת"ס חיו"ד סי' קנ"ח. וע"כ מחויב הבעל להשליש גט ליתן לה לכשתשפפה במבואר באה"ע סי' א' וקי"ט.

ועיש"ש יבמות פ' חרש: אמנם לענין חיוב המזונות שפיר נוכל לפוטרו דאף דקיי"ל כד' הראב"ד ודעמ' דנשתטית חייב לזונה הוא מטעם דנסתפפה שדהו אבל היכי שתינה שוטה קודם הנישואין הא ל"ש זה ואפ' הי' רק ספק שמה הי' קודם הנישואין ג"כ אין לחייבו כמ"ש בתשו' הרא"ש פל' מ"ב בשם הר"י לענין נכפית דהיכי דיש להסתפק שמה היתה נכפית קודם הנישואין אין מגיע לה פתובה ע"ש ואף דכ' בב"ש סי' ע' סק"ט דאם הי' שוטה בשעת הנישואין וכתב לה פתובה חייב בכל תנאי פתובה זהו דוקא כשידע הבעל אבל בנ"ד שלא ידע שהיא שוטה גמורה בנדאי לא נוכל לחייבו ממון מספק ונהי דלענין איסורא מחמירין אבל לא נוכל לאפוקי ממונא מספק וע' פתובות ע"ג: גבי קדשה סתם וכנסה סתם תנא ספוקי מספקא לי' גבי ממונא לקולא גבי איסורא לחומרא.

והר"ז דומה להא דתנינן ב"ב כ"ד. לענין ספק אם העיר קדמה אם אילן קדם קוצץ אינו נותן דמים ומפרש בגמ' הטעם משום דאפ' אי בנדאי האילן קדם נמי למיקץ קאי ולכך בספק נמי אמרינן לי' קוצץ ואי משום דמי אמרינן לי' לבעל האילן אייתי ראי' דאת קדם ושקול ע"ש והה"נ הרי אפ' אי נולד בה חולי השטות אחר הנישואין נמי שרי לי' לישא אחרת ע"י התרת ק"ר ולכך בספק אנו שליחותא דקמאי עבדינן ומתירין לו ואי משום חייבי ממון שיש לה עליו אמרינן לה אייתי ראי' של"ה ביה חולי השטות קודם הנישואין ושקול: והנה בענין מ"ש הפוסקים בהתרת הנשתטית שצריך הבעל להשליש לה ג"כ הפתובה והאיש הלזה הוא עני ואביון וא"א לו בשום אופן להשליש הפתובה אף לא למפור בט"ה כמ"ש הצ"צ שאין הקרובים רוצים לטפל בה נראה דאפ' בלעדי הספק הנ"ל שמה לא נתחייב בפתובה פל' ואין מוציאין ממון מספק פנ"ל חוץ לזה הרי אפ' אי הי' חיוב הפתובה ודאי בכ"ז אחר שיהא עני ואין בכחו לסלק לה הפתובה אין דבר זה מעכב ההיתר דהרי כ' בתשו' הרא"ש שהובא בסוסי' קי"ז [ע' בב"ש שם ובח"מ סי' קי"ט סק"ה] לענין נכפית דבכה"ג ל"ג רגמ"ה ז"ל דהוי מום גדול ויכול לגרשה בע"כ והפתובה חוב עליו אם אין לו לשלם כפריעת שאר חוב עד אשר תשיג ידו ע"ש וא"כ ה"ה בנשתטית אילו הי' לה יד לקבל גט הי' יכול לגרשה בע"כ אף שאינו נותן לה הפתובה פינון דהוא מום גדול וה"ה כשמתירין לו ע"י היתר ק"ר ואין לו לשלם הפתובה בכ"ז מתירין לו והפתובה נשארה חוב עליו וכ"כ בתשו' עבוה"ג סי' ל"ו לענין עוברת על דת אף היכי דלא הפסידה פתובתה אין פירעון הפתובה מעכב הגירושין ויכול לישא אחרת ואין בזה חדר"ג ע"ש ולפענ"ד לה"ר לזה מש"ס גיטין מ"ט: וכ"ת פי היכי דכי מפיק לה איהו תקינו לה רבנן פתובה מינ' פי נפקא איהי נמי ליתקני לי' רבנן פתובה מינה ת"ש אשה יוצאה לרצונה ושללא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו אפשר דמשהי לה בגיטא ואי נימא דהפתובה מעכב ההיתר דההשליש הגט בנשתטית הא שניי' גבי דידה נמי דמשהי לי' בגיטא ובנדאי ל"ה תקנת רגמ"ה ע"ז.

והנה פיש לו לשלם פתובתה בנדאי אין מתירין לו עד שישליש הפתובה ות"כ דאף דלענין מלנה קיי"ל דאם אין הלנה מבזבז נכסיו אעפ"י שרואין שמתמוטט מידו יום יום

ולא יוכל לשלם לזמנו אפ"ה א"י המלנה לעכב תוך הזמן כמ"ש בפ"ה ח"מ סי' ע"ג ס"ק
ל"ב בשם היש"ש ועשבו"י ח"ג סי' קנ"א וא"כ בנשתטית שאינו מגרשה עדיין הא הוי
לכאורה פחוב תוך זמנו בכ"ז מלבד די"ל דבנשתטית מעיקרא היתה פו התקנה שלא
יתירו לו רק אחר שישלש הפתובה פשיש לו חוץ לנה הרי כ' בחמ"ח סי' קי"ט ס"ק י"ד
הטעם דצריף להשליש לה גט וכתובה דמשום חומרא דתקנת ר"ג באיסור ב' נשים צריף
לניחוד לה גט ע"י שליח ע"כ צריף שגם הפתובה תהי' מוכנת דהוי כמו גירושין ע"ש
וכיון דהוי כמו גירושין א"כ ביש לו הא חל לכ"ע זמן פירעון הפתובה בעת נתינת הגט
כמ"ש בב"ש סי' ק' ס"ק כ"ד והוי פהגיע השתא זמן פירעון הפתובה לכך בודאי פשיש
לו אין מתירין לו עד שישלש הפתובה אבל אם הוא עני ואין יכולת בידו להשליש
הפתובה אין היתר מעוכב בשביל זה.

וכבר הורה זקן הגאון רח"כ ז"ל בתשובותיו חאה"ע סי' ג' בא' ששנשתטית אשתו ולא
היתה ידו משגת להשליש הפתובה במזומנים שדי שיתן שט"ח על דמי הפתובה וא"צ
יותר וכעת נדפס תשו' רעק"א מהד"ת סי' מ"ד פוסק ג"כ הלכה למעשה בנשתטית שאם
הבעל עני ואין לו לשלם הפתובה מתירין לו גם בלא השלשת הפתובה באופן שיתן
וועכסעל שבאם בהמשך הזמן תשיג ידו לשלם ויתבעוהו קרובי האשה או הבי"ד צריף
אז לסלק ליד השליש כפי אשר תשיג ידו פולו או מקצתו וגם ח"פ על סף מרובה שלא
יחול זמן הפירעון עד שתשתפה שיהא לבטחון שמחויב ליתן לה אז גט ע"ש שהצריף
לחלוק על הצ"צ שמחמיר בזה וגם ש"ב הרב הגאון מלבוב ז"ל בס' שו"מ מהד"ק ח"א
סי' ק"ס פוסק להקל בזה ומכ"ש בנ"ד שיש ספק בהקידושין פנ"ל בודאי אין לנו להחמיר
בזה.

פי על פן אחרי שלפי ראות עינינו האיש הזה מ' ברוף הוא עני מדוכא ובביתו אין לחם
ואין שמלה וא"א לו לשבת עם ז' פה עמדה לשמרה ומכרח לעזוב מקומו לשוטט ע"פ
חוצות אולי ימצא מנוח והדבר גלוי בעליל שהוא תקנת האשה שבאשר יזמין לו הש"י
עזר פנגדו שיוכל לבא אל המנוחה ואל הנחלה אז יוכל לתת לה די מחסורה וגם להחזיק
הילדה שע"כ נראה שישלש גט ביד שליח הולכה למסור לה לכשתשתפה וגם ישליש
נאטאריאטסאקט על סכום מסוים שיעלה על דמי פתובתה ותנאי שיוכלו קרובי האשה
או הבי"ד לתפוע ממנו סף הלז באשר ירחיב ד' גבולו וכן ישליש וועכסעל על איזה
סכום לבטחון שבאם יתקלקל הגט במשך הזמן קודם שיפוייה ותשתפה שיתן אז גט אחר
ע' בתשו' חת"ס אה"ע סוסי' י"א.

ואחרי שיקיים כל זה ואחר שישגי התרה מק"ר מג"א אף ידי תכון עמהם ואז יהי רשאי
לישא אחרת עפ"י דתוה"ק ובלבד שלא יתנגד לחוקי הממשלה יר"ה ולרא' בעה"ח יום
ה' י"ט סיון תרנ"א לפ"ק סטרי יע"א: סי' עג בעזה"י יום ד' י"ב חשון תרנ"ו לפ"ק סטרי.

ישפות ד' שלום וישע רב לכבוד ידידי הרב הגדול חריף ובקי כש"מ משה גינז נ"א אבד"ק
קערעסטור יצ"ו במדינת אונגארן. מכתבו הגיעני והנני בזה לתשובתו ע"ד האשה ליבא
בת זאב שלפי דברי' נתגרשה מבעלה דוד בן יעקב מקהלתו והרב שהי' מלפנים שמה
והוא כעת רב בניגרעשט הי' מסדר הגט ונשתדקה עם איש א' באוהעלי וכשרצה לישא
אותה לא רצה הרב לתת רשיון לסדר קידושין יען שאין לה כתב מעשה בי"ד שנתגרשה

ובא הארוס למעלתו לחקור אחר הדבר וכתב להרב הנ"ל אודת זה והשיב שהרבה מהגיטין נאבדו בעת טלטלו מעיר לעיר ובתוף הנשארים לא נמצא גט פנה ואח"ז באה גם האשה אליו עם דודתה וספרו לו איך שלפני חמשה שנים אחר חג הסוכות נתגרשה שם ומסרה לו אותות וסימנים להזכיר את הרב המסדרהנ"ל משפר הגט וכדומה אבל הרב לא נזכר מאומה ובמשך הזמן נתבטל השידוך מאוהעל ונשתדכה עם איש א' מקהלתו ורצה לישא אותה תיקף אף כ"ת עצר בעדו והזהירו לבל ימקנה לו לאשה טרם יצא משפטה אורה אם היא גרושה מאישה ובכ"ז אינשי דלא מעלי פתו את האישה הזו ויפת ויקדש אותה בסתר ובו בליקלה נודע הדבר לכבודו ויצו עליהם במפגיע ע"י השמש לבל ידורו יחד פי עדיין רובץ האיסור עליהם כבתחלה עדי יבנר הדבר בהיתר עפ"י דתוה"ק וביום שאחריו השביעו שלא יכנס לביתה לא ביום ולא בליקלה אפי' עם שומרים עד תקור דבר ויתברר ההיתר פדת של תורה והנה פבוד מעלתו חקר אצל הסופר ושאר אנשים שרגילים להיות אצל גט ואינם זוכרים כלום אפס שבא מכתב מהשו"ב מפפר הסמוך למקום האשה ועוד מאיש א' משם שהחזקה האשה הזאת כל הני שני בחזקת גרושה ולא איתרע חזקתה גם יש עדות של ב' אנשים וג' נשים ואחת מהן דודתה שמעידין איך שבאה האשה הזאת עם בעלה לקערעסטור להתגרש ויש ע"א בכתב ועוד אשה א' ודודתה ששמעו אז מפי האשה שנתגרשה ושמחה ע"ז גם יש ע"א ושתי נשים ששמעו מפי הבעל אז אחר הגט שגירש את אשתו.

והבעל הזה כבר נשא אשה נאבי הבעל העיד בפני הרב דמיהאלאוויץ איך שבנו הגיד לו אז שגירש את אשתו זת"ש: בראשונה אחזה אשית לבי לדון בדבר העדות בכתב שמעידין איך שהחזקה האשה במקום דירתה בגרושה הנה בגיטין דף ע"א.

קא' בהא דדריש מפייהם ולא מפי כתבם. מיתבי פשם שבודקין אותו לגירושין פה בודקין אותו למו"מ ולעדיות ולירושות קתני מיהת לעדיות אר"י בר מניומי אר"ש בעדות אשה דאקילו בה רבנן ובר"י שם כ' ונ"ל בעדות אשה דאקילו בה רבנן משום עגונה אבל עדות דעלמא לא דרחתמנא אמר מפייהם ולא מפי כתבם ולכאורה י"ל לפי"ז דה"ה בגרושה היכי שאבד ממנה המעשה בי"ד ואין הבי"ד זוכרים הגירושין יכולין לסמוך בזה על עדות בכתב משום עגונה ואף דבתוס' יבמות קכ"ב.

ד"ה דחזו מובא בשם ירושלמי דאיכא פלוגתא אם מועיל כשנמצא כתוב בשטר פ' מת הלא בש"ע אה"ע סי' י"ז פסקינן דמהני ובב"ש שם ס"ק כ"ז כ' דרק בנמצא כתוב לזכרון דברים פליגי בירושלמי אבל פשמעיד עפ"י כתב לכ"ע מועיל בעדות אשה והכי מבואר באמת בהגהות מרדכי פ"ב דיבמות סי' צ"ט ובאור זרוע הגדול ח"ב סי' תשמ"ה ע"ש וע"כ מוכרח לומר הכי דבירושלמי פליגי רק כשנמצא כתוב לזכרון דברים דאל"ה תקשי לד' ר"ת שמוכא בתוס' בכ"ד דרק באלם ל"מ עדות בכתב אבל באדם שאינו אלם פיון שיקול לדבר אמרינן כל הראוי לביקלה כו' ומהני עדות בכתב א"כ מ"ט דמ"ד בירושלמי דל"מ עדות בכתב וע"כ דמירי בשטר זכרון והכי מבואר בר"ן פ"ב דכתובות בהא דכותב אדם עדותו בשטר ורק לענין קיום מובא בח"מ וב"ש שם פלוגתא בזה וכ' שם דבמקום עיגון סגי בזה פלי קיום.

ובנובי"ק סי' ל"ג האריף בזה והעלה דהעיקר כמ"ד דא"צ קיום ובפרט היכי ששאלוהו ע"י הדין דואר והשיב הרי כ' בתשוב' חת"ס סי' מ"ג ועוד בכמה תשובות דכל ששאלח על הדואר לבעלים ידועים ומגיע תשובה מהם על הדואר אין לספק בזה לחיוב לזיוף וא"צ שום קיום ע"ש: והנה עפ"י דהרי"ף ה"ל דעיקר הטעם הוא משום עיגונא אמינא לבאר דברי הש"ס גיטין דף ד': תנן המביא גט ממדה"י ואינו יכול לומר בפנ"כ ובפנ"ח אם יש עליו עדים יתקיים בחותמו ונהנינו בה מאי וא"י לומר אילימא חרש חרש בר איתויי גיטא הוא והתנן הפל פשרים להביא את הגט חוץ מחש"ו ואר"י הב"ע פגון שנתנו לה פשה הוא פיקח ולא הספיק לומר בפנ"כ ובפנ"ח עד שנתחרש לרבא ניחא לרבה קשיא וכו' בתוס' שם דלקי לא מוקי באלם דא"כ הול"ל ולא אמר וכו' המהרש"א דבזה מיושב מה שהקשה בחי' הרשב"א שם דלמה אצטריך הו' דנהנינו בה ודמוקי לה בפיקח ונתחרש הרי מיד הו"מ לאקשוני לרבה אמאי סגי בקיום חותמו וכו' דאי לא האוקימתא בפיקח ונתחרש הוי ניחא דהוי מוקמינו באלם פינן דהוא בר דעת גם אם לא יאמר דנכתב לשמה יכול לכתוב בכתב דנכתב לשמה אבל משום קיום פינן דקיום שטרות עדות מיקרי ל"מ בכתב משום מפייהם ולא מפי כתבם אבל השתא דע"כ לא מיתוקם אלא בחרש לא עדיף פתיבתו שנכתב לשמה מאמירתו פינן שאינו בר דעת עכ"ל ולכאורה הוא תמוה לפמ"ש בחי' מהר"ם שם בכננת התוס' שכ' דהול"ל ולא אמר משום דאינו יכול לומר משמע דעתה בשעה שנותנים הגט א"י לומר ואלם הא משעה ראשונה ל"ה בעל אמירה ולקי מוקי דוקא בפיקח ונתחרש דעד השתא הי' ראוי לומר רק עתה בשעת נתינת הגט א"י לומר ובתחלה פשאומר אילימא חרש כו' הו"מ באמת למיפרד א"כ ולא אמר מיבעי לי' אלא דעדיפא מינה פריף דחרש אינו בר איתויי גט פלל ולפי"ז עדיין קשה מ"פ לרבה הלא הו"מ שפיר לאוקמי באלם ורק שנעשה עתה אלם שנסתמק בשעת נתינת הגט ושפיר שייף הלשון ואינו יכול לומר וניחא לרבה ד יכול שפיר לכתוב שנעשה לשמה ובפנ"ח ל"מ בכתב משום מפייהם ולא מפי כתבם ולקי בעינין קיום חותמו.

ולקאמור יתיישב ע"נ עפ"מ דלכאורה קשה פינן דבעדות אשה מהני מפי כתבם אמאי לא יועיל גם לענין קיום הגט מפי כתבם אמנם י"ל פינן דכ' הרי"ף ה"ל דמשום עיגונא הקילו י"ל דזהו רק בעד מיתה פינן שיוכל להיות של"ה במיתת הבעל רק האלם לחוד ואי נימא דל"מ עדותו תשאר האשה עגונה דא"א לתקן הדבר אבל בגט הא איפשר לשלחו ע"י אדם שאינו אלם ולקד לא הקילו בזה להקשיר מפי כתב וכי"ב כ' בתוס' גיטין ג'.

ד"ה האי קולא ע"ש אמנם התניח פשהו אלם מעיקרו משא"כ בנשלח גט על ידו ממדה"י פשהו פיקח ונשתמק הא איפשר שהבעל הלך לזרכו ועקבותיו לא נודעו עתוס' גיטין ס"ד. ד"ה בעל ובכה"ג הלא שייף שפיר משום עיגונא ומועיל גם על הקיום עדות מפי כתב וא"כ פריף הש"ס שפיר דע"כ לא הו"מ לאוקמי בכה"ג שנסתמק עתה דא"כ הי' מועיל העדות של בפני נחתם בכתב ול"ל הקיום בחותמו אמנם פ"ן שם בגיטין פ' מי שאחזו משמע דרק בעד מיתה הקילו להקשיר מפי כתב שכ' שם וז"ל ול"ד לגט דבעי בפנ"כ ובפנ"ח דהכא איתתא דייקא טפי ומנסבא ומילתא דעבידא לגלויי ע"ש ומשמע דבגירושין לא הקילו אפי' במקום עיגונא דל"ש מדעל"ג כדא' בכתובות כ"ב: גירושין

יכולה מכחישתו והלכה פוסק הרמב"ם בפ"ז מגירושין ה' י"ח נתנו לה ולא הספיק לומר בפנ"כ ובפנ"ח עד שנשתתק ה"ז יתקיים בחותמו משמע דאפי' בכה"ג דאיכא משום עיגונא שהפעל הלה לדרכו וא"א לתקן לשלוח גט אחר אפ"ה א"י להעיד בפנ"ח ע"י כתב והוא מטעם הנ"ל: והנה מעלתו שלח לי מכתב תשו' הרב הג' מוה' עמרם נ"י אבד"ק איפאלא מה שהשיב לו על הנידון שלפנינו וראיתי שכתב דמאי דפליגי בירושלמי הנ"ל בשנמצא כתוב בשטר מת פ' אי מהני מפי כתבם הוא משום דבכה"ג שנמצא בשוק וא"י מת"י שום אדם בעי קיום מה"ת דל"ש לא חציף אינש לזיופא כמ"ש באב"מ סי' מ"ב ולכה"ס"ל לחד מ"ד דפסול מפי כתבם פנין דקיום צריף להיות בפני בי"ד ובי"ד אין רשאין לקבל עדות מפי כתבם אבל ביוצא מת"י אדם דל"ב קיום מה"ת רק מדרבנן וכיון דל"ב בי"ד ל"ש בזה מפי כתבם כמו שהבין התנאים בסי' כ"ח עכ"ד.

והנה מ"ש דבכה"ג שנמצא בשוק וא"י מת"י אדם ל"ש לא חציף אינש לזיופא ובעי' קיום מה"ת ה"י מבואר בש"ך ח"מ סי' מ"ו סק"ט ע"ש שמיביא הירושלמי הנ"ל דמצאו כתוב מת פ' והרמ"א שבאה"ע סי' מ"ב דמצאו כתוב בשטר פלוני קידש פלונית ע"ש אפ"ס יו"ש דכיון דל"ב קיום רק מדרבנן ל"ב בי"ד הוא תמוה דהרי גם למאי דקיי"ל קיום שטרות דרבנן פסקינן ג"כ בכתובות כ"א: דקיום שטר בעי בי"ד של שלשה.

וגם במ"ש דעד מיתה ל"ב בי"ד תמה אני דהלא בסוף ב"מ דפליגי ר"ט ור"ע אי עידי נשים דמי לד"מ או לד"נ לדברי שניהם הא בעינן שתקבל העדות בבי"ד כד"מ או כד"נ. ומה שהביא מלשון רש"י ב"מ ד"ז: שכ' ניסת שלא ברשות בי"ד שבאו ב' עדים ואמרו מת בעליך וניסת מעצמה שהרי לא היתה צריכה להיתר בי"ד היינו פנין דשמעה קבלת העדות בה"ד שאמרו מת בעלה היתה רשאה לינשא ול"ה צריף להיות ההיתר עפ"י בי"ד אבל הגדת העדות בנדאי בעי בבי"ד והכי מבואר בש"ע סי' י"ז סל"ט ובב"ש שם ס"ק קכ"ד דגם קבלת עד מיתה צריף בי"ד של ג' ועט"ז ומגיה שם.

וגוף הטעם שכ' דלכה"ג בעד מיתה פשר מפי כתבם משום דל"ב בי"ד הוא תמוה דהרי מבואר בש"ס גיטין וברי"ף גיטין הנ"ל דבעדות אשה הקילו להכשיר מפי כתבם משום עיגונא. אמנם עיקר הסברא מ"ש דרק היכי דבעי' בי"ד פסול מפ"כ ולא היכי דא"צ בי"ד הוא מוכרע מד' המהרש"א הנ"ל דהרי כ' דעל לשמה מהני עדות אלם בכתב פנין דלאו עדות הוא ולכאורה הרי אמרי' התם בגיטין בריש מכילתין ב': ולרבה דאמר לפי שא"ב לשמה ליבעי תרי מידי דהוי אכל עדיות שפתורה הרי דקרי גם לבפנ"כ עדות וע"כ דלא מיקרי עדות לענין לפסול מפ"כ רק היכי דבעי' בי"ד וא"כ בפני נחתם פנין דבעינן בי"ד של ג' לכה"ג שפיר פסול מפי כתבם משא"כ בפני נכתב הא ל"ב בי"ד כדא' בגיטין ה': דמשום הך טעמא דאין בקיאות לשמה הוי סגי למוסרו לה בפני שנים רק פנין דמסקינן דרבה אית לי' דרבה בעינן שלשה ולמ"ד בפני שנים הוא משום דבדרבנן עד נעשה דיין ע"ש וא"כ פנין דעדות דבפני נכתב ל"ב בי"ד של שלשה שפיר פשר מפי כתבם ועחי' מהר"ם שירי שם:.

והנה ראיתי בדברי הרה"ג ר' עמרם הנ"ל שכ' לדחות דברי תשו' חתם סופר ח"ו סי' ס"ט שכ' דעדות ה' נשים ל"מ כבעובדא דנשאל קדמוהי שנמצא אגרת בידי אם הפעל

שְׁהִיָּא תְּמוּתָהּ שְׁנַתְּגַרְשָׁה מִשׁוּם דְּחִשׁוּדָה לְוַיִּיף כְּדִי לְקַלְקְלָהּ וְעוֹ"כ הִרָה"ג הַנְּ"ל דְּהִיכִי דְהַנְּאָמְנוֹת הוּא מַה"ת גַּם ה' נְשִׁים נְאָמְנוֹת שְׁהָרִי מִשְׁנָה שְׁלִימָה שְׁנִינוּ סוּטָה ל"א.

ד"ה נְשִׁים נְאָמְנוֹת לֹמַר שְׁנַטְמַאת שְׁלֵא תִשְׁתָּה עַכ"ד אֲנִי אֲשַׁמַּע וְלֹא אֲבִין דְּהָרִי מְבֹנָר בְּדַבְרֵי הַחַת"ס שְׁם דְּבַכָּה"ג תִּיִּישִׁינָן לְזִיוֹף מַה"ת וְהָרִי אִפִּי בְּשִׁטְרָה בַּע"א כְּשֶׁר מוּבָא בְּרַמְ"א ח"מ ס' מ"ו דל"א כְּמִי שְׁנַחְקָרָה עֲדוּתוֹ בְּבִי"ד וְאִף דְּבַב"ש ס' י"ז ס"ק כ"ח כ' דְּבַעַד מִיתָה מְהֵי בַכ"ז בְּנוּב"י ס' ל"ג מְסַתְּפַק בְּזָה מַכ"ש בְּאַגְרַת שְׁנַכְתָּב מִפְּסוּל לְעֲדוּת בְּוֹדַי תִּיִּישִׁינָן לְזִיוֹף מַה"ת.

וְגוּף הַסְּבָרָא שְׁכ' דְּהִיכִי דְמַה"ת נְאָמְנָן ע"א גַּם ה' נְשִׁים נְאָמְנוֹת הוּא תְּמוּתָהּ דְּהָרִי ד' הַרְמַב"ם ז"ל דַּע"א בְּמִיתָה נְאָמְנָן מַה"ת וּבְפַנ"י בְּרִישׁ גִּיטִין מִיִּיתִי מִהַסְּפָרִי דְּדְרִישׁ ר"י לֹא יָקוּם ע"א בְּאִישׁ אֲבָל קָם הוּא לְעֲדוּת אִשָּׁה וּבְנוּב"י שְׁם פְּלָפֵל בְּזָה בְּאֲרֹךְ וְאַפ"ה ה' נְשִׁים אִין נְאָמְנוֹת לֹמַר מַת בַּעֲלָה לַכ"ע.

וְהָרִי בְּגִיטִין כ"ג: דְּתַנּוּן אִף ה' נְשִׁים שְׁאִינָן נְאָמְנוֹת לֹמַר מַת בַּעֲלָה נְאָמְנוֹת לְהַבִּיא גִיטָה קְתָנִי הַטַּעַם מְפָנִישׁ הַפְּתָב מוֹכִיחַ וְאֵל"ה אִין נְאָמְנוֹת אִף דְּמִדְּאֲרִינִי ל"ב עֲדוּת כְּדָא בְּרִישׁ גִּיטִין וְרַבְּנָן הוּא דְּאֲצָרוּף וְעַמ"ל פִּי"ב מְגִירוּשִׁין הִי"ז שְׁכ' שְׁם לְהַסְּתַפֵּק בְּנִטְבַּע בְּמִשְׁאֵל"ס פִּינוּן דְּיִצְאָה מְאִיסוּר תּוֹרָה וְלִיכָּא רַק אִיסוּר דְּרַבְּנָן אִם הִחְמִשׁ נְשִׁים נְאָמְנוֹת ע"ש עַכ"פ שְׁפָתֵי הַגָּאוֹן חַת"ס ז"ל בְּרוּר מְלָלוּ וּמ"ש הַגַּר"ע נ"י מִהַמְּשָׁנָה דְּסוּטָה הַנְּ"ל תְּמַתָּה אֲנִי הִלָּא מְבֹנָר הַטַּעַם בְּרַמְב"ם פ"א מְסוּטָה הַט"ו מִשׁוּם דְּעַל הַקִּינוּי וְסִתְרָה אִיכָּא עֲדִים כְּשֵׁרִים וְכִינוּן דְּקִינָא לָהּ וְנִסְתְּרָה רַגְלָהּ דְּקוּשְׁטָא קְאָמְרָה וְלִהְיֵי ה' נְשִׁים נְאָמְנוֹת בְּזָה: עוֹד רְאִיתִי לְהַרְהַ"ג הַנְּ"ל שְׁפָלְפֵל בְּעַנְיָן הַדִּין שֶׁל הָרָא"ש שְׁהוּבָא בַש"ע אַה"ע ס' י"ז ס"ב דָּאִם נִיסַת לְאַחַר שְׁלַב"פ בַּעֲלָה אַעפ"י שְׁכָּשְׁבָא בַּעֲלָה אוֹמְרַת לוֹ בְּפָנֵי גִירְשָׁתִּי אִינָה נְאָמְנַת דְּכִינוּן שְׁכָּבָר נִשְׂאָת מְעִיזָה וּמְעִיזָה שְׁלֵא תַעֲשֶׂה עֲצָמָה זוֹנָה וְכ' שַׁע"כ אִין זָה בְּרוּר שְׁתִּהְיִי מְעִיזָה מִטַּעַם זָה דְּאִיפְשָׁר שְׁאִף שְׁיִוִּדְעַת שְׁתַּעֲשֶׂה זוֹנָה בַכ"ז אִינָה יְכוּלָה לְהַעֲזִיב בְּפָנֵי בַּעֲלָה וְלִכְּוֹף קָא' רַק דְּאִינָה נְאָמְנַת הִינּוּ לְעַנְיָן שְׁתִּהָא מְוַתְרַת לְשַׁנִּי בְּלֹא גִט מְהָרָאשׁוֹן אֲבָל גַּם כְּשִׁמוּצִיאָה הַשְּׁנִי בְּעִיא גִט מְמַנּוּ וְל"א דל"ה הַקִּיּוּשִׁין תּוֹפְסִין וּבַס' בֵּית מֵאִיר שְׁם כ' לְצַדָּד בְּזָה וּלְפַעַנ"ד יֵשׁ לְהוֹכִיחַ שְׁכָּן הוּא מְדַבְרֵי הַש"ס כְּתוּבוֹת כ"ב: רַבָּא אָמַר לְעוֹלָם תְּרִי וְתִרִי נִינְהוּ וְרָאָה ר' יוֹחָנָן דְּבָרִיו שֶׁל רַמְב"י בְּגִירוּשִׁין וְלֹא רָאָה בְּמִיתָה מ"ט מִיתָה אִי מְכַחֲשָׁתוּ גִירוּשִׁין יְכוּלָה מְכַחֲשָׁתוּ וּמִי חֲצִיפָה כּוֹלִי הָאִי וְהָאִר הַמְּנוּנָא הָאִשָּׁה שְׁאֲמָרָה לְבַעֲלָה גִירְשָׁתִּי נְאָמְנַת חֲזָקָה אִין אִשָּׁה מְעִיזָה פְּנִי בְּפָנֵי בַּעֲלָה וְכ' בַּאס"ז שְׁם בְּשֵׁם הָרָא"ש וְהָרִיטְב"א דָּאִף דְּשְׁלֵא בְּפָנֵי מְעִיזָה מ"מ פִּינוּן דְּבְּפָנֵי מְעִיזָה דְּלַכְתַּחְלָה תִּנְשָׂא מְהָרָאִי דְּנִימָא דְּשְׁלֵא בְּפָנֵי אַהֲנֵי דַעַכ"פ אִם נִיסַת לֹא תַצָּא וְלֹד' הָרָא"ש הַנְּ"ל קָשָׁה דְּנִימָא דְּמְעִיזָה וּמְעִיזָה כְּדִי שְׁלֵא תַעֲשֶׂה זוֹנָה וְע"כ דְּסַפֵּק הוּא וּפְרִיף דְּהִיל"ל דָּאִם נִשְׂאָת לֹא תַצָּא וְאִינָא לִיִּישֵׁב עַפ"י"ז מַה שְׁרְאִיתִי מְקִשִׁין בְּסַנְהֶדְרִין מ"א.

אַר"ח עִידי נַעֲרָה הַמְּאֹרְסָה שְׁהוּזְמוּ אִין נְהַרְגִין מִתּוֹף שְׁיְכוּלִין לֹמַר לְאֹנְסָרָה עַל בַּעֲלָה בְּאִינוּ וְהָא אֲתָרוּ בָּהּ וּמְקִשִׁין לְפִי"ד הַפְּנִי"י בַח"י גִּיטִין י"ז. שְׁהַקְּשׁוּ בְּהָא דָּאִר"י הַתָּם דְּתַקוּן רַבְּנָן זְמַן בְּגִיטִין שְׁמָא יְחַפָּה עַל ב"א הָרִי כְּמָה אֲמוּרָאִי סְבָרִי דְּהָךְ דְּרַב הַמְּנוּנָא הוּא אִפִּי שְׁלֵא בְּפָנֵי שְׁיִיף חֲזָקָה דָּא"א מְעִיזָה א"כ אִף דְּזוֹנְתָה קוֹדָם שְׁאֲמָרָה בְּפָנֵי מ"מ שְׁיִיף חֲזָקָה דָּא"א מְעִיזָה א"כ בְּלֹא"ה לֹא קְטָלִינוּ לָהּ שְׁיְכוּלָה לֹמַר גְּרוּשָׁה אֲנִי וְתִי דְּכִינוּן

דאָרטוּ בַּהּ וְקִיבְלָהּ הַתְּרָאָה וְלֹא אָמְרָה גְרוּשָׁה אֲנִי שׁוּב אֵינָה נֹאמֶנֶת וְא"כ מ"פ נִקְּחָה אֶתְרוּ בַּהּ דְּהָרִי ע"כ הֵיוּ צָרִיכִין לְהַתְרוֹת בַּהּ דְּבִלֵּא"ה לֹא הֵיטָה נֹאסְרֵת עַל בְּעֻלָּה שְׁהֵיטָה אוֹמֶרֶת גִּירֻשְׁתָּנִי וְלֹד' הַרְד"ע שְׁהוּבָא בַּמ"ל פ"ד מֵאִישׁוֹת שֶׁכ' דְּבִאֲרוּסָה ל"ש הַתְּזוּקָה דְּאִין אִשָּׁה מְעִיזָה בִּלֵּא"ה ל"ק דְּהֵתָם קָאִי עַל נְעֻרָה הַמְּאֲנֶרְסָה וּבַמִּק"א פְּתִיבִי לְבִאָר בְּזָה הָא דְּלֹא פָּרִיךְ בַּגַּמ' הֵתָם מ"ש מֵאֲנֶרְסָה דְּנִקְט אִפִּי נְשׂוּאָה נְמִי עַד לְבִסּוּף אַכ"מ] וְלִהְנֵ"ל יְהִי נְכוּן דְּהָרִי לְכֹאֲרָה לֹד' הָרֵא"ש הַנֵּ"ל אִין מְקוּם לְקוּשְׁנִי הַפְּנ"י דְּהָרִי י"ל בְּכַדִּי שְׁלֵא תַעֲשֶׂה זֹנָה מְעִיזָה וְאֵינָה נֹאמֶנֶת וְלִהְכִי קְטְלִינוּ לָהּ אֶמְנֵם לְהֶאֱמוּר לָזָה ל"ה רַק סָפֵק הָא מְסַפִּיקָא לָא קְטְלִינוּ לָהּ וְא"כ הַתִּינַח לְעֵנִן מִיְתָה א"א לְהוֹרְגָה מְסַפֵּק מִשָּׂא"כ לְאֲסוּרָה עַל בְּעֻלָּה בְּנֻדָּאֵי הֵיטָה נֹאסְרֵת אַע"ג דל"ה רַק סָפֵק וּמִיְנוּשָׁב מִמִּילָא לִפְנֵי"ז מַה דְּקָשָׁה לְכֹאֲרָה לֹד' הַפְּנ"י הַנֵּ"ל בְּהָא דְּכ' הַתּוּס' בְּגִיטִין י"ח.

דְּבִזְהוּ"ז אִיכָּא חִיפּוּי שְׁיִרְצָה לְהַתְּזוּרָה וְיִכְתּוּב לָהּ גִּט בְּלֵא זְמַן וְתֹאמַר שְׁזִינְתָה אַחַר גִּירוּשִׁין וְגִרוּשָׁה שְׁזִינְתָה מְוִתֶּרֶת לְחִזּוֹר וְלְכֹאֲרָה הָא בִּלֵּא"ה תְּהִי מְוִתֶּרֶת שְׁתֹּאמַר גִּירוּשָׁה אֲנִי דְּבִזְהוּ"ז דְּלִיכָּא הַתְּרָאָה הָא נֹאמֶנֶת לוֹמַר גִּירֻשְׁתָּנִי וְלִהְנֵ"ל נְכוּן דְּלַעֲנִן אִיסוּר הָרִי שְׁפִיר תִּיאָסֵר עָלָיו דְּאִיפְשָׁר כְּדִי שְׁלֵא תַעֲשֶׂה זֹנָה מְעִיזָה וּמְעִיזָה וְאֲסוּרָה עָלָיו מִשׁוּם סָפֵק סוּטָה וְשִׁינְיָה שְׁפִיר חִיפּוּי בִּזְהוּ"ז: עכ"פ לִפְנֵי"ד הָרִיטְב"א וְהָרֵא"ש הַנֵּ"ל יֵשׁ לָנוּ לְדוֹן לְהֵיטְרָא בְּהָא אִיְתָתָא שְׁאֲנוּ דְּנִין עָלֵי אַחֲרֵי שְׁכָבְרָה נְשֵׂאת דְּהָרִי כ' דְּבִאֲוֹר גִּירֻשְׁנִי שֶׁלֵּב"פ בְּעֻלָּה עכ"פ מְהֵנִי לְעֵנִן שְׂאֵם גִּיטָה לֹא תַצָּא וְכֵן מוֹכַח מִדְּבָרֵי הַתּוּס' בְּכַתְּבוֹת שְׁם כ"ג.

ד"ה אִית לִי דְּרַב הַמְּנוּנָא ע"ש: וְהֵנָּה רְאִיתִי לְש"ב הַגָּאוֹן בְּעַל סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ ז"ל בְּפו"כ ס' מ"ז שֶׁכ' לְהַתִּיר בְּכִי"ב בְּאוֹמֶרֶת נִתְּגַרְשְׁתִּי בְּכִי"ד פ' דְּבִנְדָּאִי לֹא מְשַׁקְרָה מְטַעַם דְּמִירְתָּהּ שְׁתֵּהָא מְוִכְחֶשֶׁת מִהִבִּי"ד וְאִף דְּבִרְמ"א יו"ד ס' קי"ט כ' דְּבַחְשׁוּד בְּאִיסוּר דְּאוֹרֵינִי אֵינּוּ נֹאמֶן אִפִּי בְּדִין דְּאוֹמַר מֵאִישׁ פ' קְנִייתִי דל"א סְבָרָא דְּמִירְתָּהּ רַק בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן הֵנָּה יֵשׁ מְבוּכָה בְּזָה בֵּין הַפּוֹסְקִים וְאִפִּי לְמ"ד דְּאֵינּוּ נֹאמֶן הוּא דְּנִקְא בְּחֻשׁוּד אָבֵל אִשָּׁה אֵינָה חֻשׁוּדָה וְלִכֵּן אִף דְּאֵינָה נֹאמֶנֶת לוֹמַר שְׁלֵא בְּפָנָיו גִּירֻשְׁנִי הֵינּוּ רַק כְּנֶגֶד הַבַּעַל שְׁהוּא אֶחָד יְכוּלָה מְכַחֲשָׁתוּ וְלֹא מִירְתָּהּ מִשָּׂא"כ נִגְדַּד בִּי"ד יָפָה בְּנֻדָּאִי לֹא תַעֲזִיז לְהַכְחִישׁ עכ"ד וְהֵנָּה בְּאַמֶּת מְצִינוּ בְּקִידוּשִׁין ס"ג: בְּקִידוּשְׁתִּי אֶת בֵּיתִי וְא"י לְמִי קִידוּשְׁתִּי וְכֹא אֶחָד וְאִמַר אֲנִי קִידוּשְׁתִּי קֹא' רַב אִסִּי דְּנֹאמֶן אִף לְכַנּוּס וּפִירֵשׁ"י דְּלֹא חֲצִיף לְמִימַר לְפָנָי הָאֵב שְׁקִיבֵל הַקִּידוּשִׁין אֲנִי הוּא דְּמִירְתָּהּ דִּילְמָא מְכַחֵישׁ לִי וְאִמַר יַדְעָנָא דְּלֹא אֶת יְהִבְתָּ לִי קִידוּשִׁין הָרִי דְּסִמְכִינוּ אֶסְבָּרָא דְּמִירְתָּהּ גַּם לְעֵנִן דְּבָר שְׁבַעְרוּנָה וְאִף דְּהֵתָם ל"ה אֶתְחַזֵּק אִיסוּרָא כַּמ"ש הָר"ן שְׁם דל"ה רַק כְּמִבְרַר הַמִּיעוּט מִתּוֹךְ הָרוּב ע"ש הֵנָּה גַּם בַּנ"ד י"ל דְּאִיְתָרַע חֻזְקָתָא א"א שְׁלָהּ מְלַבֵּד עֲדוּת בְּכַתְּבֵי שְׁלֵי הַעֲדִים הַנֵּ"ל שְׁמַעֲיָדִין שְׁהִיא מְוִחְזָקָת בְּגִירוּשָׁה דְּהֵלָא בְּעֻלָּה כְּבָר נְשָׂא אִשָּׁה וְא"כ כְּמוֹ דֹּא בְּגִיטִין פ"ט דֹּא"א שְׁפִשְׁטָה יְדָה וְקִיבְלָהּ קִידוּשִׁין מֵאַחַר הו"ל בְּאוֹמֶרֶת גִּירֻשְׁתָּנִי ה"ה בְּבַעַל אַחַר חֲדָר"ג דִּישׁ פּוֹסְקִים דְּהוּי דְּאוֹרֵינִי שְׁשִׁינְדֵּשׁ אִשָּׁה אַחֲרָת הו"ל כְּאוֹמַר גִּירֻשְׁתִּי וְא"כ הָרִי קִי"ל כַּמ"ד ב"ב קִלָּה.

בְּבַעַל שְׁאִמַר גִּירֻשְׁתִּי חוּשׁ לָהּ דְּהוּ"ל סָפֵק מְגוֹרְשָׁתָה וְא"כ אִיְתָרַע חֻזְקָתָא א"א שְׁלָהּ וְשְׁפִיר יֵשׁ לְסִמּוּךְ אֶסְבָּרָא דְּמִירְתָּהּ. וְעַפ"י סְבָרְתִּינוּ זֹאת יֵשׁ לְבִאָר דְּבָרֵי הַש"ס גִּיטִין ס"ד בְּעַל אִמַר לְגִירוּשִׁין וְשְׁלִישׁ אִמַר לְגִירוּשִׁין וְהִיא אוֹמֶרֶת נָתַן לִי וְאָבֵד א"ר יוֹחָנָן הֵנִי דְּבָר

שְׁבַעֲרוּהָ וְאִין דְּבַר שְׁבַעֲרוּהָ פְּחוּת מְשֻׁנִּים וְאִמְאִי וְלִיהֶמְנִי לְשִׁלִּישׁ מִי קֵא נְפִיק גִּיטָא מִתּוּמֵי יְדִי דְלִיהֶמְנִי וְלִיהֶמְנִי לְבַעַל דְּאָמַר רַחֲבִיא א"ר יוֹחֲנָן בַּעַל שְׂאֲמַר גִּירְשָׁתִּי אֶת אִשְׁתִּי נֶאֱמַן וְהִקְשָׁה בַחֲמִי הֲרִשְׁבִּיא שֶׁם הָרִי בַעַל שְׂאֲמַר גִּירְשָׁתִּי אֶת אִשְׁתִּי אֵינוּ נֶאֱמַן לְהִתְרָא אֱלָא לְחֹשֶׁשׁ לָהּ וְלִהְיֵי לְנִכּוֹן דְּהָרִי יְדוּעַ ד' הָר"ן וּמֵהֲרִי"ק דְּבְדָבְרָא שְׁבַעֲרוּהָ בְּעֵינֵי ג"כ אִתְחַזַּק אִסּוּרָא וְאִי לָא אִתְחַזַּ"א מְהֵימֵן ע"א גַּם בְּדַשְׁב"ע וּלְפִי"ז הָכִי פְּרִיךְ דְּכִינּוֹן דְּבַעַל שְׂאֲמַר גִּירְשָׁתִּי אֶת אִשְׁתִּי עוֹשָׂה אוֹתָהּ עכ"פ סְפֵק גְּרוּשָׁה וְלִיכָא חֲזַקָתָא א"א א"כ לְהֶמְנִי לְשִׁלִּישׁ אַף דְּאִין הַשְׁלִישִׁית בְּיָדוֹ וְלָא קֵא מְהֵימֵן מִתּוּרַת שְׁלִישׁ אָבֵל מ"מ נִיהֶמְנִי מִתּוּרַת ע"א דְּכִינּוֹן דְּלִיכָא חֲזַקָתָא א"א הָא גַּם ע"א מְהֵימֵן אִפִּי בְּדָבְרָא שְׁבַעֲרוּהָ: וְהִנֵּה עוֹד הִקְשָׁה הֲרִשְׁבִּיא שֶׁם מ"פ וְלִיהֶמְנִי לְשִׁלִּישׁ הָרִי ר"ה רַבִּי דַּר"ח הוּא וְאִיהוּ הָא קֵא דְהַשְׁלִישׁ אֵינוּ נֶאֱמַן.

[וְחוּץ לְדַרְכָּנוּ זֶה אֵינְפֶשֶׁר לומר בְּיָשׁוּב קוֹנְשֵׁי הֲרִשְׁבִּיא הֲלִזוּ דְהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַעִיר בְּהָא דַּאֲר"ה דְּבַעַל נֶאֱמַן דָּאִם אִיתָא דְלִגְרִישׁוּיָן יִהְיֵי נִיְהַלִּי לְדִידָהּ הָנִי יִהְיֵב לָהּ לִפ"מ דַּא' בְּקִידוּשֵׁין ס"ג: בְּקִדְשָׁתִּי אֶת בְּתִי וַא"י לְמִי קִדְשָׁתִּיהָ וְכַא א' וְאָמַר אֲנִי קִדְשָׁתִּיהָ אָמַר רַב נֶאֱמַן לִיתָן גִּט מְשׁוּם חֲזַקָה אֵין אָדָם חוּטָא וְלָא לֹו וַא"כ לִיהֶמְנִי לְשִׁלִּישׁ דְּכַנְגָד הַסְּבָרָא דָּאִם אִיתָא דְלִגְרִישׁוּיָן כו' הֲלֵא אִיכָא חֲזַקָה דַּא' חוּטָא וְלָא לֹו אָמְנָם י"ל עִפִּי"ד הֲרִשְׁבִּיא וְהִרִיבָא בִּיבְמוֹת ק"ו.

שְׁהַקְשׁוּ בְּהָא דְקֵא הֲתָם אֵין חוֹלְצִין אַא"כ מְפִירִין מ"ש מְהָא דְקִדְשָׁתִּי אֶת בְּתִי כו' דְּנֶאֱמַן לִיתָן גִּט מְשׁוּם חֲזַקָה א"א חוּטָא וְלָא לֹו וְתִי דְבִיבָם חֲזִישִׁינּוּ שְׂמָא עֵינָיו נָתַן בָּהּ וְחוֹלֵץ לָהּ כְּדִי שְׁיִהְיֵי בְּיָדָהּ מַעֲשֵׂה בִי"ד שְׁנַחֲלָצָה וְיִשְׁאַנְהָ בַמֶּק"א וְאֵינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂיִבָא הֵיבָם וְיִוצִיאָנָה דְמִימָר אָמְרִין זֶהוּ הֵיבָם שְׁנַחֲלָצָה מִמֶּנּוּ וְרַחוּק הוּא שְׂיִבִיא עֲדִים שְׁהוּא הֵיבָם וְלָא קוֹבְלָהּ חֲלִיצָה מִמֶּנּוּ אָבֵל הֲתָם לִיכָא לְמִיחַשׁ שְׁיִלְךְ וְיִשְׁאַנְהָ בַמֶּק"א שְׁחוֹשֵׁשׁ שְׂיִבּוּא מִי שְׁקִידוּשָׁה וְיִבְרַר שְׁהִיא מְקוֹדְשָׁתָא לֹו וְתַצָּא מִזָּה לְגַמְרִי ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּהָכָא גְּבִי שְׁלִישׁ ל"ש חֲזַקָה דַּא' חוּטָא וְלָא לֹו דְּאִינְפֶשֶׁר שְׁעֵינָיו נָתַן בָּהּ שְׁרוּצָה לִישְׂא אוֹתָהּ אוּלָם בְּאַמַּת ז"א דְּהָרִי קִי"ל בַּש"ע אַה"ע ס"י י"ב דְּשְׁלִיחַ הַפְּכִיא גִּט שְׁצָרִיךְ לומר בַּפְּנ"כ וּבַפְּנ"ח אָסוּר לִישְׂא אוֹתָהּ וְלֹד' הֲרִשְׁבִּיא שֶׁם אִפִּי אִם כְּנִס מוֹצִיא א"כ הָא ל"ש שְׂמָא עֵינָיו נָתַן בָּהּ אָמְנָם הֲלֵא בְּאַמַּת מְבוֹנָר בְּפִירִש"י שֶׁם דְּמִיָּרִי שְׁהַשְׁלִישׁ אוֹמַר שְׁעֵשְׂאָתוֹ שְׁלִיחַ קְבֻלָּהּ וַא"כ א"צ לומר בַּפְּנ"כ וְרִשְׁאֵי לִישְׂא אוֹתָהּ א"כ הֲדַר שְׁיִיךְ שְׁפִיר שְׂמָא עֵינָיו נָתַן בָּהּ אוּלָם בְּהָד דְּבַעַל אוֹמַר לְגִירוּשֵׁין וְשְׁלִישׁ אוֹמַר לְגִירוּשֵׁין כו' הָא ע"כ מִיָּרִי בְּשְׁלִיחַ הוֹלְכָה דְּהָרִי הִיא אוֹמַרְתָּ נָתַן לִי וְאָבֵד א"כ כְּפִינּוֹ דְּצ"ל בַּפ"ג הָא אָסוּר לִישְׂא אוֹתָהּ וַא"כ שְׁיִיךְ שְׁפִיר הַחֲזַקָה א"א חוּטָא וְלָא לֹו וְנִהֵי דְהֲתָם בְּקִדְשָׁתִּי אֶת בְּתִי הָא בְּאַמַּת לִיכָא חוּטָא כַּמ"ש בְּר"ן שֶׁם אָבֵל בְּמִקּוּם חוּטָא הֲלֵא אֵין עַא"נ אַף דְּאִיכָא גְּבִי חֲזַקָה א"א חוּטָא וְלָא לֹו וְהוּא מְשׁוּם דַּא' בְּקִידוּשֵׁין ס"ד: גְּבִי פְּלוּגְתָא דְּרַבִּי וַר' נָתַן בְּאָמַר בְּשַׁעַת קִידוּשֵׁין יֵשׁ לִי בְּנִים כו' בְּהָד חֲזַקָה דַּא' חוּטָא וְלָא לֹו דְלָא אֶתִּי וְעַקְרָה חֲזַקָה לְגַמְרִי עִפִּירִש"י שֶׁם וְעַרְמְב"ם פ"ב מִמַּעֲשֵׂר הִי"ז אָבֵל הָכָא הָא אִיתְרַע הַחֲזַקָתָא א"א מְשׁוּם דְּחֲזַקָה שַׁע"ש אָפֶס דַּא' הֲתָם הַנ"מ לְחַוְמָרָא אָבֵל לְקוּלָא לָא אָבֵל עכ"פ הַחֲזַקָתָא א"א אִיתְרַע וַא"כ הִי"ל לְהַאמִּינוּ לְשִׁלִּישׁ מְשׁוּם הַחֲזַקָה דַּא' חוּטָא וְלָא לֹו וַא"ש הַפִּירְכָא וְלִיהֶמְנִי לְשִׁלִּישׁ לַכ"ע וְל"ק קוֹנְשֵׁי הֲרִשְׁבִּיא] וְנִלְפַעַנ"ד לְתַרְזַן עַפ"מ שְׁנַרְאָה בְּטַעְמָא דַּר"ה דַּס"ל דְּהַבַּעַל נֶאֱמַן כְּשִׂאוֹמַר לְפִיקְדוֹן וְלָא נִרְאָה לֹו הַסְּבָרָא דְהִימְנִי פְּדִין שְׁלִישׁ דְּעַלְמָא דַּכ"ז שְׁהַשְׁלִישוֹת

בְּיָדוֹ הוּא נֶאֱמָן וי"ל דְּהוּא מִטַּעַם דְּרוּב אַנְשִׁים אִין מְגַרְשִׁין נְשׂוּתִיהֶן כַּמ"ש בְּתוֹס' גִּיטִין ל"ג ד"ה וְאֶפְקַעֲיָנָהּ לְחַד תִּירוּצָא וי"ל דְּבִקָּה פְּלִיגִי ר"ה ור"ח וְאֶף דְּאֶפְתִּי אִיכָא הֶסְבְּרָא דְלֹא מְקַדִּים אִינְשׁ פְּוֶרְעֻנוּתָא לְנִפְשֵׁי כַּדא' בְּגִיטִין י"ח.

כְּנֻגָד זֶה הָא י"ל אִם אֵיתָא דְלִגְרוּשִׁין יְהִיבִי נִיְהַלְיָ לְדִידָה הָיִי יְהִיב לָהּ נִיְהַלָּה וּא"כ הִתִּינַח בְּבַעַל אוֹמֵר לְפָקְדוֹן מִשָּׂא"כ הָכָא שְׁהַבְּעַל ג"כ אוֹמֵר לְגִירוּשִׁין הָא לִיכָא הֶסְבְּרָא דְרוּב אַנְשִׁים אִין מְגַרְשִׁין נְשׂוּתִיהֶן דְּהָרִי הַבְּעַל יְכוּל לֹמֵר קִים לִי בְּנִפְשָׁאֵי שְׂאֲנִי מִן הַמִּיעוּט כַּמ"ש בְּתוֹס' ב"ק כ"ז.

וּא"כ שְׁפִיר פְּרִיָּה לִיהִמְנִי לְשִׁלִּישׁ אֶפְי' לר"ה דְּבִזָּה גַם ר"ה מוֹדָה דְּהַשְׁלִישׁ נֶאֱמָן: וְע"ד הַחִידוּד וְהַפְּלוּל י"ל בְּיָשׁוּב קוּשְׁי' הַרְשָׁבָא הַנָּ"ל עַפ"מ שְׁנַלְפַּעַנ"ד בְּטַעְמָא דְלִית לִי לר"ה הֶסְבְּרָא דְהִימְנִי עַפ"מ שְׁהַקְשׁוּ הַמְפֻרָשִׁים אַהֶף סְבָרָא דְהִימְנִי דְלִפִּי פִירוּשׁ הַתוֹס' וְהַרְשָׁבָא וְהָר"ן הֶסְבְּרָא הוּא דְכִינּוֹן דְהִי"ל לְהַבְּעַל לְחוּשׁ שְׂיִמְסוֹר הַגֵּט לְהַאֲשָׁה וְתַנְשָׂא בּוֹ ע"כ הִי פְּנֻתוֹ מִתְחַלָּה עַל תְּנָאֵי זֶה שְׂאֵם הַשְׁלִישׁ יִשְׁקֵר וַיֹּאמֶר לְגִירוּשִׁין יְהִי נֶאֱמָן וְהַקְשׁוּ דְהָרִי הו"ל פְּהָרְנִי בּוֹעֲלִיָּה ע"מ שְׂיִרְצָה אַבָּא דְקִי"ל דְּאִין בְּרִיָּה.

אֲמַנְם י"ל דְּרַב חֲסָדָא לְשִׁי בְּסִנְהֶדְרִין קי"ב. דְּקָא' עֵיפְסָה חֲצִיָּה שְׁלַ עִיר הַנְּדַחַת וְחֲצִיָּה שְׁלַ עִיר אַחֲרַת מְוֹתֶרַת דְּכַמָּאן דְּפְלִיגָא דְמִיָּא וּמוֹכַח מִהֶתֵּם דַּס"ל לר"ח יֵשׁ בְּרִיָּה דְהָא ע"כ מִיָּרִי הֶתֵּם דְּבִשְׁעָה שְׁנַגְמֵר הַדִּין עַדִּין לֹא נִחְלָקָה הָעֵיפְסָה דַּא"כ אֶף בְּהִמָּה לִישְׁתְּרִי וּא"כ אֲמָאֵי מְוֹתֶרַת הַחֲצִיָּה שְׁלַ הָעִיר הָאֲחֲרַת הָרִי בְּדַאוּרִיָּי אִין בְּרִיָּה וְע"כ דַּס"ל יֵשׁ בְּרִיָּה וְכ"כ בְּשׂו"ת שְׂאֲגַת אַרִי' ס' פ"ט.

וּי"ל דְּלֶהֱכִי פְּלִיג ר"ה וְלֹא ס"ל הִימְנִי מִשּׁוּם דְּסוּבֵר בְּדַאוּרִיָּי אִין בְּרִיָּה. וְהִנֵּה רְאִיתִי לְהַגָּאוֹן רִי"מ מְוֹנְאֶרְשׁוּי זַצ"ל בַּחֲזִי הַרִי"מ ר"פ הָאֲשָׁה שְׁלוּם שְׁכ' דַּר"ה וְר"י דַּס"ל בְּרִי וְשְׂמָא בְּרִי עַדִּיף גַם בְּדָבָר שְׁבַעֲרוּהּ יֵשׁ לְנוֹלְהָאֵמִין לְדִידָה בְּאוּמְרַת גְּרִשְׁנִי בְּעָלִי שְׁלַב"פ מִטַּעַם בְּרִי עַדִּיף דְכִינּוֹן דְהָא דְאִין דְשַׁב"ע פְּחוּת מְשֻׁנִּים הוּא מִשּׁוּם דְּיִלְפִינּוּ דְבָר דְבָר מְמֻזָּן א"כ הִלָּא בְּמֻזָּן גּוּפִי' מְהִנִּי בְּרִי לְהוֹצִיא מִחֻזָּקָה כְּמוֹ כֵּן הִיל"ל דְּמִהִנִּי הַבְּרִי לְהוֹצִיא מִחֻזָּקָתָא א"א דְלֹא עַדִּיף מְמֻזָּן וְע"כ הָא דְלֹא מְהִימְנָה לֹמֵר גְּרוּשָׁה אֲנִי בְּאֲמַת ל"ה רַק מְדַרְבְּנָן לְדַעְתָּם כְּמוֹ בְּאוּמְרַת טְמָאָה אֲנִי לָהּ לַמ"א שְׁתִּיקְנוּ שְׁלֹא לְהַפְקִיעַ מִבְּעֻלָּה שְׁלֹא תְהִי עֵינִיָּה נוֹתֶנֶת בְּאַחַר.

מִשָּׂא"כ לְדִידוֹן דְקִי"ל כַּר"ן וְר"י דַּל"א בְּרִי עַדִּיף מִה"ת לָא מְהִימְנָה בְּטַעְנַת בְּרִי גַם בְּדַשְׁב"ע אֲבָל בְּמָקוֹם דְּלִיכָא חֻזָּקָתָא א"א אֶף דַּלְד' הַתוֹס' בְּדַשְׁב"ע גַם בְּלֹא אֲתַחֲזֹק בְּעֵינִין שְׁנִים בַּכ"ז פִּינּוֹן דְּגַם בְּמֻזָּן הִיכִי שְׂאִין שׁוּם א' מְוֹחֲזֹק בְּמֻזָּן לַכ"ע קִי"ל בְּרִי עַדִּיף כַּמ"ש בְּתוֹס' בַּכ"ד א"כ גַם בְּדַשְׁב"ע בְּלִיכָא חו"א מְהִנִּי בְּרִי דִידָה וְרַק ע"א ל"מ דַּל"ש שְׂיָהִי נֶאֱמָן מִטַּעַם בְּרִי כְּמִבְּנֹאֵר בַּג"ב קל"ד.

וּבְרִשְׁבָּ"ם שְׁם דְּבָרִי שְׁלַ אַחַר ל"מ רַק בְּרִי דְבַע"ד וּא"כ בְּרִי שְׁלַ הָאֲשָׁה שְׁפִיר מְהִנִּי וְרַק מְדַרְבְּנָן אִינָּה נֶאֱמַנַת בְּאוּמְרַת גְּרוּשָׁה אֲנִי פַנ"ל אַדְפַּח"ח וּלְפִי"ז יִתְיָשֵׁב לְנִכּוֹן קוּשְׁי' הַרְשָׁבָא הַנָּ"ל דְּהֶתֵּם הִלָּא בְּאֲמַת פְּרַפְיָנִין דְּנִימָא חֻזָּקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ וּמִשְׁנֵי דְלִקְוֹלָא לְהַתִּירָה עִי"ז ל"א אֲבָל עַכ"פ הָא חֻזָּקָתָא א"א אִינְתֵרַע בְּשַׁבִּיל זֶה וּא"כ לְכַאוּרָה הִיל"ל דְּיוֹעֵיל בְּרִי דִידָה שְׂאֲמָרָה נִתְגַּרְשְׁתִּי גַם בְּלֹא דְרַב הַמְנוּנָא מִטַּעַם בּו"ש בְּרִי עַדִּיף

דְּהָא הֵיכִי דְלִיפָא חֲזַקָה קִי"ל בְּרֵי עֲדִיף וּע"כ דְּאִינוּ רַק מְדַרְבְּנֵן וּבְדַרְבְּנֵן הָא קִי"ל דְּיִישׁ בְּרִירָה [וּבְלַעְדֵי סְבַרְת הַגְרִי"מ הַנְּ"ל י"ל בְּפִשְׁטוּת דְּהַרִי ע"כ הָא דְלַקְוֹלָא ל"א חֲזַקָה שַׁע"ש ל"ה רַק מְדַרְבְּנֵן דְּמְדַאוּרִינִי אִין לְחַלְק בֵּין לַקְוֹלָא אִו לְחוּמְרָא כַּמ"ש בְּתוֹס' בַּכ"ד וּבְדַרְבְּנֵן הָא יִישׁ בְּרִירָה.

וְהִנֵּה אַף דְקֶאָזִיל הֶתֶם לר' יוֹחָנָן וּמִשְׁמַע בְּבִיזָה ל"ח. בְּהָא דַּאֲר"י וּכְבָר בָּא חָכָם דַּס"ל דְּגַם בְּדַרְבְּנֵן אִין בְּרִירָה אָמְנָם הָלֵא מְבוֹאֵר בְּמִפְרָשִׁים שְׁם דְּאִינוּ מְוַכְרַח דְּאֶפְשָׁר דְּקֶאֱ בַתְחוּמִין דִּי"ב מִיֵּל דְּהוּא דְּאוּרִינִי] וְא"כ מְהַנִּי גַם לר"ה הַסְבָּרָא דְּהִימְנִי' דְּכִינוּ דְלִיפָא חֲזַקָת א"א הָא מוֹעִיל מְדַאוּרִינִי בְּרֵי שְׁלֵה וְלִיפָא רַק אִיסוּר דְּרַבְּנֵן וּבְדַרְבְּנֵן הָא קִי"ל יִישׁ בְּרִירָה וְשִׁפִּיר פְּרִיף לִיהִמְנִי' לְשִׁלִּישׁ לַכ"ע: אָמְנָם אַחַר הָעִיוֹן עֲדִינִן יִישׁ לְהַתְּבוּנָה בְּזַה עַפְמ"ש בַּר"ש פ"ה דַּמַּע"ש וְכ"ה בְּתוֹלְדוֹת אָדָם לְהַרְמַב"ן ס' פ"ב וּבְיַתֵּר בְּיִאוּר בַּמְהַרִּי"ט חַח"מ ס' כ"ג דַּל"ש בְּרִירָה רַק בְּמָה שְׁצָרִיכִין לִזְמַר הַנְּבַרֵר הַדְּבָר לְמַפְרַע פְּגוּן ב' לְגוּיָן שְׁאֲנֵי עֲתִיד לְהַפְרִישׁ דְּשׁוּתָה מִיָּד וְעַכְצ"ל דַּב' לְגוּיָן שְׁיַפְרִישׁ אַח"כ יְהִי כְּאִלוּ הַפְרִישֵׁן עַכְשָׁיו דַּאֲל"ה הָא שׁוּתָה טְבָל מִשְׂא"כ כְּשִׂאִין אָנוּ צָרִיכִין לִזְמַר שְׁיַחֲוֹל לְמַפְרַע וְאֶפְשָׁר שְׁיַחֲוֹל בְּשַׁעָה שְׁיַבְנֵר הָעֵנִין בְּזַה כ"ע מוֹדוּ דְּמְהַנִּי אַע"ג דַּעֲתָה בְּשַׁעַת הַדְּיַבּוּר אִינוּ מְבוֹרָר ע"ש וּלְפִי"ז הַרִי הֶתֶם הָלֵא יוֹכַל לְחֹל הַגֵּט מִשַׁעָה שְׁיִאֲמַר הַשְּׁלִישׁ לְגִירוּשִׁין וְא"כ אִין אָנוּ צָרִיכִין לְבְרִירָה פְּלִל וְל"א בַּכַּה"ג אִין בְּרִירָה וּבְשִׁלְמָא בְּפְלוּגְתָא דַּר"ה וְר"ח דְּמִיָּרֵי בְּשִׁלִּים קַבְּלָה כַּפִּירִש"י א"כ ע"כ אָנוּ צָרִיכִין שְׁיַחֲוֹל לְמַפְרַע דְּאִי נִימָא דְּחַל מִשַׁעָה שְׁיִאֲמַר הַשְּׁלִישׁ לְגִירוּשִׁין א"כ הו"ל טְלִי גִיטָה מַע"ג קַרְקַע דַּל"מ פִּינוּן דְּמַתְּחַלָּה בְּתוֹרַת פִּיקְדוֹן בָּא לִידוּ וְהו"ל פְּהָא דַּכ' בְּתוֹס' ב"מ ז גַּבִּי גֵט בְּיָדָה וּמִשִׁיחָה בְּיָדוּ בְּיָכוֹל לְנַתְּקוּ וְלְהַבִּיאוּ אֲצִלוּ פִּינוּן דְּבִשְׁעַת נְתִינָה ל"ה פְּרוּת גִּיטָא ל"מ מָה שְׁקַפְצָה יָדָה אַח"כ דְּהו"ל פְּטִילֵי גִיטָה מַע"ג קַרְקַע ע"ש וְעַב"ש ס' ק"מ סַק"ה וּמ"ש בַּס' אַב"מ ס' קַל"ו סַק"ה.

מִשְׂא"כ בְּשִׁלִּים הוֹלְכָה הָלֵא דַּעַת כְּמָה מְרַבְּנוּתָא ז"ל דְּיָכוֹל לַעֲשׂוֹת שְׁלִים הוֹלְכָה וּלְשַׁלְּחוּ לוּ ע"י שְׁלִים נְכָרִי מִשׁוּם דְּהַנְּכָרִי לֹא עֲבִיד רַק מַעֲשֵׂה קוּף וְלֹא פְּסוּל מִשׁוּם טְלִי גִיטָה מַע"ג קַרְקַע שְׁהוּא בְּמָקוּם הַבְּעַל קֶאֱ דְשִׁלְחוּ פְּמוּתוֹ וְכַמוּ שְׂאָם הַבְּעַל נוֹטֵל הַגֵּט מַע"ג קַרְקַע וְנוֹתְנוּ לְהַאֲשֵׁה מְהַנִּי לֹא גֵרַע פֶּחַ הַשְּׁלִים מִכַּח הַבְּעַל וְכ"כ בְּסַפֵּר מַכְתָּב מְאֵלִיהוּ דִּינֵי שְׁלִיחוֹת ס' י"ג וַע' בַּס' טִיב גִּיטִין בַּח' גִּיטִין כ"ג וּבַתְּשׁוּ' חַת"ס אַה"ע ס' קַצ"ט בְּהַשְׁמָטוֹת.

וְאִם כְּנִים אֲנַחְנוּ בְּזַה יִתְיַשְׁב עַפ"י הַצָּעָה זֹאת קוֹנְשֵׁי' הַתּוֹסְפֵת רִי"ד שְׁהַקְשָׁה עַל פִּירִש"י הַנְּ"ל דַּפִּי בְּפְלוּגְתָא דַּר"ה וְר"ח בְּבַעַל אוֹמַר לְפַקְדוֹן וְשִׁלִּישׁ אוֹמַר לְגִירוּשִׁין בְּשִׁלִּים קַבְּלָה וְהַקְשָׁה דְּאִמַּי לֹא פִי בְּשִׁלִּים הוֹלְכָה וְאִי דַּא"כ הָאִיף קַא"ר חֲסֵדָא דְשִׁלִּים נְאָמֵן הַרִי בְּשִׁלִּים הוֹלְכָה יְכוֹל לְבַטְלוּ וְאִין לָהּ בְּיָטוּל גְּדוּל מְזַה כְּשִׂאוּמַר לְפַקְדוֹן נְתִינֵי לָהּ ז"א דְּזַה ל"ה בְּיָטוּל גְּמוּר אֶלָּא גְלוּיֵי דַּעֲתָא וְקִי"ל כְּאֶפְיֵי דַּג"ד בְּגִיטָא לָאוּ מְלִתָּא הוּא עַד שְׁיַבְטֵל בְּפִירוּשׁ וַיִּאֲמַר לוּ אִי אִיפְשֵׁי בְּשִׁלְחוֹתָהּ וְהָא לֹא בְּטָלוּ בְּפִירוּשׁ אֶלָּא אָמַר בְּפַקְדוֹן נְתִינֵי לָהּ לֹא בְּטָל וְהַשְּׁלִים נְאָמֵן וְאִם יִתְנַנוּ לְהַאֲשֵׁה הָא מְגוֹרֶשֶׁת.

וּלְהַאֲמוּר יִתְיַשְׁב שְׁפִיר דְּבְשִׁלִּים הוֹלְכָה לֹא הֵנִי פְּלִיג ר"ה פִּינוּן דְּאֶפְשָׁר לְחֹל מְכָאֵן וּלְהַבָּא וְא"צ לְבֹא לְבְרִירָה וְגַם ר"ה יוֹדָה דְּאֶמְרִינֵן סְבָרָא דְּהִימְנִי' וּמִמִּילָא לֹא אֲזַדָּא לְפִי"ז

קוּשְׁי' הַתּוֹסֵף שֵׁם שֶׁהִקְשׁוּ לר"ה מָה הוֹעִילוּ חֻכְמִים בְּתַקְנֶתוֹ דְּתַקּוֹן לְזִמְרַן בַּפ"נ וּבַפ"נ דְּאִי אֲתִי בַעַל וּמַעֲרַעֵר לֹא מִשְׁגָּחִינִין בִּי אֶפְתִּי יַעֲרַעֵר וַיֹּאמֶר לְפָקֶדוֹן נְתַתִּי וְלִדְבָרֵינוּ נִכּוֹן דְּבִשְׁלִיחַ הוֹלְכָה הָא מוֹדָה ר"ה דְּאִמְרֵינוּ סְבָרָא דְהִימְנִי דָּאם אוֹמֵר הַשְּׁלִיחַ בְּפָנֵי הַבִּי"ד דְּלִגְרוּשֵׁין יְהִיבִי נִיְהִלִי הוּא מְהִימֵן מִשׁוּם סְבָרָא דְהִימְנִי פִּינֵן דְּבִשְׁלִיחַ הוֹלְכָה הָא מְצִי הַגֵּט לְחוּל מְשַׁעָה זֹו וַא"צ לְבְרִיכָה וַי"ל דְּמַה"ט שְׁלִיחַ קַבְּלָה א"צ וַיֹּאמֶר בַּפ"נ וּבַפ"נ פִּינֵן דְּאִינוּ מוֹעִיל לָן כָּלֵל דְּאֶפְתִּי יַעֲרַעֵר וַיֹּאמֶר לְפָקֶדוֹן נְתַתִּי דְּבִש"ק הָא ל"ש סְבָרָא דְהִימְנִי אֵלִיבָא דְר"ה פְּנ"ל וַיֵּשׁ לְבָנוֹת וְלִסְתוֹר עִפְי"ז טוֹבָא בְּפָנֵי שֵׁם אַכ"מ: הִנֵּה מִשְׁפָּא לָן שְׁמַעְתָּתָא קָצַת בְּדַרְךָ הַפְּלִפּוּל עֵתָה נְשׁוּבָה וְנִחְקַנְרָה לְעֵנִין דִּינָא שַׁעֲכ"פ לַפ"ד הַג' רִי"מ הַנ"ל יֵשׁ לָנוּ עוֹד סְנִיף לְהַתִּירָא בְּנ"ד מִחֻמַּת הַטְּעָנָת פְּרִי שֶׁל הָאִשָּׁה פִּינֵן דְּהַחֲזִיקָתָא א"א שְׁלָה אִתְרַע ע"י נִישׁוּאֵי בַעֲלָה פְּנ"ל וּבְמָקוֹם דְּלֹא אֲתַחֲזוּ א"א הָא מְהִימְנֵי טְעָנָת פְּרִי שֶׁל הָאִשָּׁה מְדַאֲרֵינִי וְלִיכָא רַק אִיסוּר דְּרַבָּנָן וּבְדַרְבָּנָן הִלָּא מְהִימְנֵי מִירְתָּתָא אִפִּי בְּחֻשׁוֹד מַכ"ש בְּאִשָּׁה שְׁאִינָה חֻשׁוּדָה פִּינֵן שְׁאֲמָרָה נִתְגַּרְשְׁתִּי בְּבִי"ד פ' בְּנֻדָּי מְהִימְנָה דְּמִירְתָּתָה דִּילְמָא הַבִּי"ד יִכְחִישׁוּהָ וַיִּתְבַּרֵּר שְׁקָרָה וְהָרִי אִמְרֵינוּ בִּיבְמוֹת ע"ז.

שֵׁא"ה דְּשְׁמוּאֵל וּבֵית דִּינֵן קִיָּים וּפִירֵשׁ"י שֵׁם מִילְתָּא דְּעֵבִידָא לְגִלוּיֵי הוּא וְלֹא מְשַׁקֵּר בְּהָ וְהִנֵּה אַף דְּלִכְאוּרָה יֵשׁ לְפָקֶפֶק ע"ד הַס' הַיּוֹשֵׁעַ הַנ"ל מְדַבְּרֵי הַש"ס בְּכוּרוֹת ל"ז: אר"י א"ר נְאֻמֵּן הַפֶּהן לְזִמְרַן בְּכוּר זֶה נָתַן לִי יִשְׂרָאֵל בְּמוֹמוֹ מ"ט כ"מ דַּע"ג לֹא מְשַׁקְרֵי בְּהָ אִינְשֵׁי אר"א אַף אֲנִי נְמִי תְּנִינָא נְאֻמֵּן הַפֶּהן לְזִמְרַן הִרְאִיתִי בְּכוּר זֶה וּבַע"מ הוּא [עַב"ש סִי' ק"כ סַק"ה מַה שֶׁהִבִּיא מְזָה לְעֵנִין גֵּט וּמ"ש בַּב"ש סִי' ד' סַק"ס דְּבַמְדַּעַל"ג.

ע"א חֲשִׁיב כְּשֵׁנִים] וְלִכְאוּרָה מֵאִי סִיְעָתָא אִיכָּא מְזָה לְרַב דִּילְמָא הָתָם מִיָּרִי כְּשֵׁאֲמַר שֶׁהִתִּירוּ לוֹ אֵת הַבְּכוּר ג' בְּנֵי הַכְּנֵסֶת וְלִכְךָ מִתְּנִירָא שְׁלֵא יִתְפַּס בְּשַׁקְרוֹ ע"י הַג' שֶׁיִּכְחִישׁוּהוּ מִשֵּׁא"כ כְּשֵׁאֲמַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל נָתַנוּ לוֹ בְּמוֹמוֹ ל"ה עַל"ג דְּאִפִּי הַיִּשְׂרָאֵל יִכְחִישְׁנוּ הָא אִינוּ רַק חַד לְגַבֵּי חַד וַיֹּאמֶר שֶׁהִיִּשְׂרָאֵל אוֹמֵר שְׁקָר.

אַמְנָם בְּאַמְתָּ ל"ק חַדָּא דְּהָרִי קְתַנִּי סְתָם הִרְאִיתִי בְּכוּר זֶה וְאִיפְשָׁר שְׁאֲמַר שֶׁהִתִּירוּ יְחִיד מִןמִחָה וְעוֹד הִלָּא אִינוּ מְזַכִּיר מִי שֶׁהִתִּירוּ מִשֵּׁא"כ כְּשֶׁמְזַכִּיר בִּי"ד פ' וְכַנ"ד שְׁאֲמָרָה הָאִשָּׁה שֶׁתְּבָרַר הַגִּירוּשֵׁין שְׁלָה ע"י הַבִּי"ד דְּקַעֲרַעְסְטוֹר שְׁנִתְגַּרְשָׁה בְּפָנֵיהֶם הו"ל כְּהָא דֵּא' בְּקִידוּשֵׁין ס"ו.

דְּבַע"מ פְּסוּלוֹ בְּיְחִיד דְּבִתָּא וְאַחֲוֵי לָךְ נְאֻמֵּן ע"א אִפִּי בְּאַתְחַזַּק אִיסוּרָא וַיֵּשׁ מְקוֹם לְזִמְרַן דְּגַם בְּד"מ אַף דְּמִבְּוֹאֵר בְּרַמ"א ח"מ סוּסִי' ל' דְּבְּמִזְמוֹן ל"מ מְדַעַל"ג אֲבָל שְׁלַח וְאַחֲוֵי אִיפְשָׁר דְּנְאֻמֵּן גַּם בְּמִזְמוֹן וְה"ה בְּדָבָר שֶׁבְּעֵרְוָה דִּילְפִינֵין דְּבָר דְּבָר מְמִזְמוֹן וְכֵן רִאִיתִי בְּסַפֵּר פְּתַחֲתִי תְּשׁוּבָה אַה"ע סִי' קַמ"ב שְׁמַבִּיא בְּשֵׁם תְּשׁוּ' מְנַחַת עֲנִי דְּהִיכִי דְּאֲמָרָה נִתְגַּרְשְׁתִּי בְּבִי"ד פ' נְאֻמְנָת: וְהִנֵּה לְכְאוּרָה יֵשׁ לְדוֹן בְּכַחַא דְּהִתִּירָא בְּנ"ד עַפ"י אוֹתָן שְׁאֲמָרוּ שְׁבִיּוֹם שְׁבָאוּ הָאִשָּׁה וּבַעֲלָה לְקַעֲרַעְסְטוֹר לְהַתְגַּרֵּשׁ נְשָׁמַע אַח"כ מְבַנ"א שְׁנִתְגַּרְשׁוּ וַא"ל מְז"ט וּמְבֹאֵר בְּגִיטִין פ"ט.

דְּבַכְזָה הָנִי קוּל לְעֵנִין קִידוּשֵׁין שְׁנִירוֹת דוֹלְקוֹת כו' וּבַנ"א נְכַנְסִין וַיִּזְצִינֵן וְאוֹמְרִים פ' נִתְקַדְּשָׁה הַיּוֹם וּבְצִירוּף הַרְגָּלִים לְדָבָר דְּאִיכָּא מַה שֶׁהַבַּעַל נִשָּׂא אִשָּׁה וְעוֹד כְּפָה אֲנִימְדָנוֹת וְהָרִי כ' בְּנוֹב"י חֵא"ה ע"ס' נ"ד נ"ה דְּגַם בְּדַשְׁב"ע וְאַתְחַזוּ"א נְאֻמֵּן ע"א הִיכִי שֵׁינֵשׁ רְגָלִים

לדבר כמו גבי סוטה אחר קינוי וסתירה וכמ"ש רש"י ר"פ ואלו נאמרין דנאמן שרגל"ד ומקראי ילפינן לה ועא"נ להתיר יותר מלאיסור כמ"ש בתוס' יבמות פ"ח.

ד"ה מ"ד אטבל ע"ש והנה אף שבדברי הנוב"י יש לפקפק דהרי כ' במ"ל פ"ג מסוטה הכ"ג דמה שפאסרה בע"א בטומאה אחר קו"ס לא מפני העד הוא אלא דגזה"כ הוא שלא תשטה כל שיש ע"א לטומאה והו"ל דומיא דנשים שאינן ראיות לשמות מגזה"כ ע"ש בכ"ז פתבתי במק"א לחזק דבריו לעיקר הדין ולצרפו לסניף דכיון דהא דבעי' בדבר שבערוה שנים היא משום דילפינן דבר דבר ממון והרי מבואר בתשב"ץ ח"א סי' ע"ז דע"א עם רגל"ד מהני להוציא ממון וממילא דמהני גם בדשב"ע וכיון שפן הרי מבואר בתוס' ב"ב ל"ב.

ד"ה והאמר ובכ"ד דקול עדיף מע"א וא"כ בנדאי מהני בצירוף רגל"ד. אגמם באמת אין לבנות יסוד ע"ז לסמוך בנ"ד על הקול הנה פיון דמבואר בב"ש סי' מ"ו סק"ב דהשני עדים המעידים על הקול שראו גרות דולקות כו' צריכין להיות פשרים וא"כ בנ"ד הלא העידו ע"ז נשים וקרובים אגמם העדות שהעידו השו"ב ועוד א' בכתב שהחזקה בגרושה עכ"פ יש לצרף לענין זה פיון דעדות בכתב עדיף מע"א דהרי לר"ת סומכין על עדות בכתב אפי' במקום דבע"י ב' עדים פשהעדים ראויים להגיד בע"פ ובסמ"ע סי' כ"ח ס"ק מ"ב פוסק ה"כ בעד ת"ח וא"כ עכ"פ מהני זה בצירוף רגל"ד: והנה ראיתי בתשובת הרה"ג ר"ע ה"ל שכתב שהאשה תסע עמה למקום הבעל ותאמר בפניו גירשתני עפ"מ שהעלה דאף היכי שאמרה מקודם שלב"פ בעלה מ"מ פיון דידעה מקודם שתצטרף לומר בפני בעלה שגירשה מהני הנה אף שפסברתו כ' במהרי"ק שורש ע"ב אגמם בנ"ד לפענ"ד לא הועיל כלום בזה דמלבד דהלא יש ע"א וב' נשים שאמרו ששמעו מפי הבעל שגירשה ומבואר בסי' י"ז דהיכי דאיכא אפי' ע"א דמסייע לה מעיזה וכמו שהרגיש בזה בעצמו חוץ לזה הרי מבואר ביבמות קט"ז: דהיכי דהי' קטטה ביניהם אינה נאמנת לומר גירשתני ובנ"ד פיון שהבעל כבר עזבה ונשא אחרת הרי אין לה קטטה גדולה מזו.

ולבר מן דין הרי לפמ"ש בר"ן נדרים צ"א. לחלק בין היכי דאיהי בעינא לאפוקי נפשה מבעלה וטוענת גירשתני איכא העזה טובא ואי לאו דקושטא קאמרה ל"ה מעיזה אבל היכי דהבעל בא להוציאה היא מעיזה ומעיזה אפי' במילתא דידע בי' בעל ע"ש וא"כ הה"נ בנ"ד פיון שהבעל כבר נשא אחרת הרי הו"ל פכא הוא להוציאה ושפיר מעיזה: ובמה שהביא הרב ה"ל דברי הד"מ סי' ד' אות ז מ"ש בשם הא"ז והוא באור זרוע הגדול ה' ביום וקידושין סי' תרנ"ז באשה נשואה ואח"כ הייתה בחזקת מגורשת מבעלה ול"ה עדים מעידים על הגירושין רק קול הברה בעלמא שהיא גרושה יצא הדבר בהיתר והתירוה הנה לענין הספק במה שהעדות על שהחזקה בגרושה הי' בכתב אמת מצינו באה"ע סוסי' קס"ט דמהני שנים המעידים בכתב שחלצה אף שהוא להוציא מחזקה ולכמה פוסקים יבמה לשוק מיקרי דבר שבערוה והוא עוד חמור מעדות גרושה פיון דליכא חומר בסופה דלהכי כ' בב"ש שם דצריך התם קיום לכ"ע וכ"ה בפת"ש סי' סי' קמ"ב סק"ז בשם תשו' הרדב"ז לסמוך על ב' עדים שהעידו בכתב שהיא בחזקת מגורשת.

אולם דא עקא דהרי במרדכי יבמות פמ"ח אות נ"ח מביא בשם ר"ת דאשה שהתחזקה בשכנותיה שהיא גדולה א"צ בדיקה וחולצת וכו' שרבינו יואל חולק עליו דתחזקה ל"ה כ"א ע"י מעשה כהן דקידושין פ'.

וגם הא דהתחזקה נדה בשכנותיה שלבשה בגדי נדות אבל תחזקה שע"י קול ל"ה תחזקה. והנה לכאורה בנ"ד י"ל דהני' תחזקה ע"י מעשה מאחר שהבעל נשא אחרת ועי"ז התחזקה היא שנתגרשה ממנו אמנם הלא מבואר בדברי המרדכי שם באיש שהתחזק גדול ע"י מעשה שהתפלל לפני התיבה והשלים למנון בביהכנ"ס אין בכך פלוג דש"מ עפ"י האב עשו דנאמן לנדרים ולהקדשות ע"ש הרי דאפי' תחזקה שע"י מעשה ל"מ כשהני' עפ"י האב והכי פסקינן באמת בש"ע אה"ע סי' קס"ט סי"א וא"כ בנ"ד פיון שהי' ע"י הבעל ובעל שאמר גירשתי את אשתי הא לא מהימן להתירה: איברא דיש להתבונן בזה דהרי ביבמות ל"ט: באשתמודענא כ' הרי"ף דמהני אפי' קרוב ואפי' אשה משום דלאו אמילתא דאיסורא ולא אממונא קמסהדי.

ואף שבתשו'. הריב"ש כ' דנהו רק פשההפכה דהוא אהנה דמיתנא אינו בשעת מעשה והני גילוי מילתא בעלמא אבל פשההפכה הוא בשעה שאנו דנין על החליצה א"נ ע"א בכה"ג ובאמת נראה כדבריו מהא דא' בנדה מ"ח: דאין אשה נאמנת לומר קטנה היא שתמאן גדולה היא שתחלוץ ופירש"י שאין נשים פדאי לסמוך עליהן להתיר ספיקות על פיהן ולומר גדולה היא שתחלוץ ולכאורה קשה הא הני רק גילוי מילתא פיון שאינה מעידה רק על השנים וע"כ דכיון דמעידה בשעת מעשה כדקא' גדולה היא שתחלוץ להכי ל"מ.

ושעפ"י"ז אמינא ליישב קוש' התוס' דכתובות ק"ז. שהקשו בהא דקא' בב"מ ל"ח: גבי שבויה שנשפדה רב אמר אין מורדין קרוב לנכסיו ושמואל אמר מורדין כששמעו בו שמת כ"ע ל"פ ומשמע דששמעו בו שמת היינו עפ"י ע"א וקשה מהא דא' ביבמות קט"ז: באשה שאמרה מת בעלי אין האחין נכנסין לנחלה על פיה ומדהיא לא מהימנה ע"א נמי לא מהימן ולהריב"ש י"ל דבהך ששמעו בו שמת עפ"י ע"א שמורדין קרוב לנכסיו מיירי שבשעה שהגיד העד ל"ה מסתפקין עוד לענגן ממון ול"ה הגדתו בתורת עדות לכך יכולין שפיר להוריד קרוב לנכסיו עי"ז פיון שפכר הוחזק שמת אבל כשבא ע"א להאשה שמת בעלה בנדאי אף דמהני עדות לענגן היתר האשה משום עגונה אבל ל"מ לענגן שיהיו האחין נכנסין לנחלה על פיו.

אמנם פן הלא בב"י אה"ע סי' קנ"ו פתב שרוב הפוסקים חולקין על הריב"ש בזה אולם בנובי"ק סי' צ"ג הסביר הענגן דמש"ה מהני אפי' בשעת מעשה משום שזה אינו מעיד רק שזהו אחיו של המת ועי"ז אינה ניתרת עוד רק ע"י החליצה היא ניתרת ולכן ל"ה רק גילוי מילתא ע"ש אבל היכי שע"י אמירתו בלבד נגמר ההיתר וא"צ עוד שום מעשה ל"מ אפי' במקום דל"ה רק גילוי מילתא ואפי' אם האמירה אינו בשעת מעשה שאנו דנין על ההיתר בכ"ז ל"מ ולכך אינו נאמן האב לומר על בנו שהוא בן י"ג שנים למכות ולעונשין אף שאינו מעיד לא על איסור ולא על ממון רק על השנים והבן ממילא לוקה ונענש ורק דכתב בנוב"י שם דבעינו שתהני' האמירה אחר שעבר הבן העבירה שחייב עלי' העונש הזה דאל"ה פיון שפכר הוחזק לגדול מענשינין לי' אחר שעובר העבירה

דסוקלין ושוורפין על התקנות ולכך פוסק הרמב"ם פט"ז מסנהדרין דאיסור שהתקנות
בע"א לוקין עליו משא"כ אחר שפבר עבר העבירה אף דהאב אינו מעיד על העבירה רק
על השנים בכ"ז ל"מ ומוכח דאפי' התקנות ל' יום מקודם שבאנו לדון לעונש אותו אפ"ה
ל"מ פיון דהגדת האב הי' אחר שעבר הבן העבירה הו"ל כמו שהעונש נעשה עפ"י עדות
האב והרי בחי' מהרי"ט קידושין ס"ג: הקשה באמת דמאי אשמעינן שאין האב נאמן
למפות ולעונשין תיפוק לי' דאין בן נהרג עפ"י האב ותי' דכיון דאין האב מעיד רק על
השנים הו"א דמהני ולכאורה אפתי היל"ל דנאמן האב למפות ולעונשין בכה"ג שהתקנות
מקודם לגדול על פיו וע"כ דכיון דהתקנות נעשה על פי האב לא תשיבא תקנה להעניש
על ידה.

וא"כ מכ"ש דל"מ פשחזקת גרושה נעשה עפ"י עצמה. אמןם בכ"ז בנ"ד הלא לא היתה
האשה ידועה במקום שהתקנה בגרושה לא"א בעדות ברורה כ"א על פיה ובכה"ג בנדאי
מהני קול הכרה בעלמא וכדא' בגיטין פ"ט.

יצא שמה מקודשת ומגורשת ה"ז מגורשת מ"ט קול ושוברו עמו. ומה שחידשו
האחרונים דאשה הבאה לבושה בגדי נשואה הוי' עי"ז מוחזקת בא"א פהא דהתקנה נדה
בשכנותיה ע"י שלבשה בגדי נדות קהו ביה טובא דהתם שפיר אמרינן דהלכתא בגדי
נדות הוי' תקנה שהיא נדה לענין שבעלה לוקה עלי' משום נדה או שלא תועיל אמתלא
פיון דמעשה זו מורה שהיא נדה בפעולה זו אבל הלכתא בגדי נשואה הלא אינו מורה שאז
היא א"א רק שהיתה א"א ובאותה שעה אפשר שהיא כבר גרושה או אלמנה.

וגם יש לצרף בנ"ד מה שנודע לכל אלו הקרובים עכ"פ בידיעה בלא ראיה שנתגרשה
הו"ל קלא ולפמ"ש ברשב"ם ותוס' ב"ב קל"ד. דלהכי אין הבעל נאמן לומר שגרשה
משום דאם איתא דאגרשה קלא אית למילתא וא"כ בנ"ד הלא איפא קלא וכי"ב י"ל
בש"ס כתובות כ"ב ה"ל בהא דאמר רבא לעולם תרי ותרי כו' ומי תציפה פולי האי
והא"ר המנוא האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת כו' והוא תמוה דתרי בגדרים
צ"א.

פליג רבא על רב המנוא בנה וקא' דזימנין דתקיף לה מן גברא מעינה ומעינה ולהאמור
י"ל דסברת רבא דפליג על רה"מ הוא מפח אם איתא דאגרשה קלא אית לי' והתם הלא
פיון דב' אומרים נתגרשה הרי הו"ל קול כמ"ש בתוס' כתובות ט"ז: ד"ה וזו דבשנים
חשיב קול ע"ש ולפי"ז י"ל דבנ"ד פיון דאיפא קלא יש לסמוך על אמירת הבעל שגרשה
ואף דלא סמכינן בש"ס ב"ב ה"ל על סברא זו רק מפח דבידו לגרשה ועכשיו הלא יש
חר"ג שלא לגרש בע"כ א"כ ל"ה בידו אמןם ז"א דבנ"ד פיון שהבעל כבר נשא אחרת
א"כ אי חשדת לי' במשקר הא ע"כ לא איכפת לי' באיסור חר"ג והוי שפיר בידו ועתשו'
מיימוני ה' אישות סי' ג'.

שעל פן מפל הליו סניפי היתר שפכתנו הנני מסכים בשריותא דההיא איתתא ליקא בת
זאב שתדוד עם בעלה בלי שום בית מיחוש והש"י יצילנו משגיאות. ואביטה מתורתו
נפלאות.

הכ"ד ידו דור"ש בַּאֲהָבָה: סי' עד בעזה"י יום ד' כ"ד אדר"ש תרמ"ו לפ"ק סְטְרֵי שְׁפָעַת שְׁלוֹמִים. מַגְבְּהֵי מְרוֹמִים לְכָבוֹד יְדִידֵי הָרַב הַחֲרִיף הַמְּנֹפֶלֶג בַּתּוֹרָה ירו"ש כש"מ יוסף סג"ל ראטענבערג נ"י מִלְפָּנַיִם רַב דק"ק סוּאָלִיוּא פֶּעַת בַּק"ק סקאלע יצ"ו מְכַתֵּב שְׁאַלְתּוּ הַגִּיעֵנִי הַיּוֹם וְחֲשַׁתִּי לְהַשִּׁיבוֹ לּוֹ עַל אֲתֵר כְּמַבְנֵקְשׁוֹ ע"ד הַנְּטֻבֶּע בְּנֶהָר בַּמְשָׁאֵל"ס מְכַפֵּר רַבְנֵיךְ וְנִמְצָא בְּיוֹם א' שְׁבוּעָה זֶה וְלִפִּי מְכַתְּבוּ יֵשׁ כְּמָה צְדָדֵי הַיִּתֵּר מְבֹרְרִים לְהַשִּׁיא אֲשֶׁתּוֹ וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת הִיא זְקוּקָה לְחֲלִיצָה וּבְאוֹ אֲחֵי הַנְּטֻבֶּע וְהָאִשָּׁה לְשָׂאוֹל אִם יִתְאַבְּלוּ עָלָיו וַיֵּאמְרוּ קְדִישׁ טָרָם שְׂיֵצֵא לְאוֹר מְשַׁפֵּט הַיִּתֵּר נְשׂוּאֵי הָאִשָּׁה עַפ"י בִּי"ד פְּדָת: הִנֵּה כְּפִי הַנִּרְאֶה מִמְכַתְּבוֹ שֶׁהַיִּתֵּר שֶׁל הָאִשָּׁה בְּרוּר בְּלִי שׁוּם פְּקוּיָק בְּנֻדָּי יְכוּלִין לְהִתְאַבֵּל וְלוֹמֵר עָלָיו קְדִישׁ דְּהָא דכ' בְּרַמ"א אה"ע סי' י"ז ס"ה שְׂיֵשׁ לְמַחֲוֹת מְלֶהֱתַאבֵּל הוּא רַק בְּשָׂאִין כָּאֵן אֵלָא אֲנִימְדָנוֹת הַמּוֹכִיחֹת עַפ"י קוֹל הַבְּרָה שְׁמַת וַיֵּשׁ לְחוּשׁ שַׁע"ז יֵאמְרוּ שְׁנַתְּבַרֵּר שְׁמַת וְתִנְשָׂא לְשׁוּק אוֹ שְׂיִגְרַע עִי"ז פֶּחַ הַחֲזָקָה דְּאִשָּׁה דִּיִּיקָה וּמִינְסָבָה מְשׁוּם שְׁהִיא תִסְמֹךְ ע"ז מְדַא"ל בִּי"ד לְהִתְאַבֵּל בְּנֻדָּי הוּא מַת דְּבִשְׁלֵמָא מְהָא דְּהָאֲחִין יוֹרְדִין לְנַחְלָה בְּנֻטְבֶּע בַּמְשָׁאֵל"ס אֵין לְחוּשׁ שְׂיִבּוֹא תִקְלָה עִי"ז דְּאֶפְשֵׁר מְשׁוּם סְפֵק הוֹרִידוּ הַבִּי"ד אוֹתָם כְּאֶפְטֹרָפֶס כַּמ"ש בְּתִשׁוֹ עֲבוּה"ג סי' י"ח מְשֵׁא"כ ע"י אֲבִילוֹת הָא מְסַפֵּק אֵין מְתַאבְּלִין וְתֵאמֵר דְּבֻדָּי קָמוּ רַבְּנֵי בְּמִילְתָּא וְנִתְבַּרֵּר לְהֵם שְׁמַת בְּנֻדָּי וְתִנְשָׂא לְשׁוּק וּמְצִינּוּ כְּעֵין זֶה בְּתוֹס' חוֹלִין י"ב.

ובכורות כ"ו: דְּפֶטוֹר מְאֲבִילוֹת בְּמַת בְּתוֹךְ שְׁלֵשִׁים אֶף דְּרוּב וְלָדוֹת לָאו נְפָלִים נִינְהוּ כְּדִי שְׁלֵא יָבֵאוּ לְהַקֵּל בְּעֶרְוָה ע"ש וְכֵן בִּישׁ"ש פֶּט"ז דִּיבְמוֹת סִי ט"ו מְבִיא שְׂיֵשׁ לְמַחֲוֹת מְלֶהֱתַאבֵּל וְלוֹמֵר קְדִישׁ כָּל דְּלִיכָא רַק אֲנִימְדָנוֹת הַמּוֹכִיחֹת שְׁמַת אֲבָל לֹא בְּשִׂישׁ יְדִיעָה בְּרוּרָה עַפ"י עֵדִים רַק שְׁלֵא יֵצֵא עֲדִינֵין הַיִּתֵּר מֵהַבִּי"ד וְהָרִי בְּש"ף יו"ד סִי שַׁע"ה סק"ז מוּבָא דַּעַת רֵאשׁוֹנִים ז"ל דְּאֶפְי' לֹא נִתְבַּרֵּר שְׁמַת אֵלָא קוֹל יוֹצֵא בְּכָף מְתַאבְּלִין נְהִי דְכ' שְׁם דְּנִדְחוּ דְּבְרִיהֶם בְּפוֹסְקִים מ"מ הִכִּי שְׂיֵשׁ יְדִיעָה מְבֹרְרַת וְעֵדוֹת מְסַפֵּקַת כַּבֵּן"ד שְׂיֵשׁ הַרְבֵּה סְנִיפֵי הַיִּתֵּר בְּרוּרִים רַק שְׁלֵא יֵצֵא עֲדִינֵין הַיִּתֵּר מִפִּי בִי"ד בְּנֻדָּי מְתַאבְּלִין וְאוֹמְרִים עָלָיו קְדִישׁ וְהִכִּי מְבֹרָךְ בְּשׁו"ת זְכוּרֹן יוֹסֵף סִי ה' דְּכִשְׂיֵשׁ צְדָדֵי הַיִּתֵּר רַק שֶׁהַבִּי"ד עֲדִינֵין לֹא הִתִּירוּ מְתַאבְּלִין עָלָיו וְכ"ה בִּישִׁיע"ק בַּאֲה"ע שָׁם.

ובפרט הלא מְבֹרָךְ בְּשׁו"ת פְּנֵסֶת יְחֻזְקָאֵל סוֹסִי נ"ד דְּבִזְה"ז יֵשׁ לְהַקֵּל בְּעֵנֵין זֶה מֵאַחַר שְׁכָבֵר מְפֹרָסִם שְׁשׁוּלְחֵין שׁו"ת לְרַבָּנִים וּל"ח לְתַקְלָה וְע' בַּכְּנֵה"ג יו"ד סִי שַׁל"ט שְׁכ' שְׁלֵא מִיְחוּ הָרֵאשׁוֹנִים ז"ל לְהִתְאַבֵּל רַק שְׁמִנְעוּ מְלֶהֱסַפִּיד וְלוֹמֵר הַשְּׁכָבָה מְשׁוּם שְׁמִזְפִּירִין שְׁמוֹ וְאֲתִי לְקַלְקוּלָא אֲבָל בְּאֲבִילוֹת לֹא מוֹכָחַא מִיְלְתָא דְּבִשְׁבִיל בְּעֵלָה מְתַאבְּלַת ע"ש וּבְשׁו"ת מֵהַרְח"ש כ' שְׁלֵא כ' הָרִיב"ש וְהַב"י לְמַחֲוֹת אֵלָא כְּשָׂאִין עֵדוֹת מְסַפִּיק לְהִתְאַבֵּל אֲבָל כְּשִׂישׁ עֵדוֹת מְסַפִּיק אַע"ג דְּמְשׁוּם חוֹמֵר א"א לֹא שְׁרִינֵין לָהּ לִינְשָׂא אֵין לְפִנְטְרָה מְמַצָּנוֹת אֲבִילוֹת מְשׁוּם חֲשֵׁשׁ שְׁלֵא יָבֵאוּ לְהַשִּׂיאָה וּבִס' עֲזֵרַת נְשִׁים מִמְהַר"ם בֶּן חֲבִיב עַל אַה"ע סִי י"ז ס"ק ס"א מְבִיא ד' הָרֵאשׁוֹנִים ז"ל שְׁכ' דְּאֶף לְד' הַרְמַב"ן וְהַגְּאוֹנִים דַּס"ל דְּכָל שְׂאִין הַעֲדוֹת מְסַפִּיק לְהִתִּיר אֵין מְתַאבְּלִין מ"מ בְּנֻטְבֶּע בַּמְשָׁאֵל"ס דְּהוּא חוֹמְרָא בְּעֵלְמָא וְאִם נִיסַת ל"ת מוֹדִים דְּמְתַאבְּלִין אַע"ג דְּאֵין הַיִּתֵּר לְאֲשֶׁתּוֹ ע"ש וּבְאַמַּת מוֹכָח הִכִּי מַד' הַעֲיִטוֹר בְּשֵׁם תִשׁו' הָרִי"ף שְׁמוּבָא בַּב"י סִי שַׁע"ה שְׁכ' פִּינֵין דְּבַחֲזָקַת חֵי קִנְיִים מְסַתְּבָרָא דְּלֹא נְהִיגָה אֲבִילוֹתָא ע"כ מְשַׁמַּע דְּהִכִּי דְּאִתְרַע הַחֲזָקַת חֵיִים שְׁלֵב הַבְּעַל יְכוּלָה לְהִתְאַבֵּל עָלָיו וְאֶף דְּאֵנֵן לֹא קִי"ל הִכִּי וְסוֹגִינֵין דְּעֵלְמָא הוּא דְּאֵין מְתַאבְּלִין בְּנֻטְבֶּע

במשאל"ס אף היכי דאיתרע חזקת חיים של הבעל בכ"ז היכי דברור ההיתר אף שהבי"ד עדיין לא התירוה לנשוא מ"מ מתאבלין ובפרט שהאשה זו שאנו דנין עלי' היא זקוקה לחליצה ובלא"ה לא תנשא לשוק עד שתחלוץ בבי"ד הלא יעמדו הבי"ד על המקור בזה טרם שיתירוה לשוק דבדבר שצריך להעלות עפ"י בי"ד אין לחוש לתקלה פדמצינו בימות כ"ב.

ערוה לפל מסורה עדות לבי"ד מסורה וכי"ב טובא וגדולה מזו מצינו בש"ס פתובות ס"ב: ביהוד' חתני' דר' ינאי דהוי אגיל וניתב בבי רב וכל בי שמשי הוי אתי לביתי' יומא חד משפתי' שמעתי' ולאאתי וא"ל ר' ינאי כפו מטתו שאלמלי יהוד' קניי' לא ביטל עונתו ופירש"י פדת המתאבלין דחייבין בכפיית המטה ולכאורה האיד צוה ר' ינאי להתאבל הרי א"א להתירה לנשוא מפח אומדנא זו וא"כ יש חשש תקלה אם תתאבל עליו וע"כ פנין דאשתו בתו של ר' ינאי היתה אצלו וליכא חשש תקלה ובפרט היכי שע"כ צריך להעשות בבי"ד בנדאי ליכא למיחש לתקלה שוב מצאתי בשו"ת שבות יעקב ח"ב סי' קי"ד שהעיר מד' הש"ס הנ"ל והוכיח מפח זה דהיכי שהוא במקום קרוב ובנדאי יתודע הדבר באיזה ימים ליכא למיחש לתקלה ע"ש וע' בס' עזרת נשים הנ"ל שהטיח הרבה כלפי המורים שלא להתאבל אפי' בגונא דליכא למיחש לקקולא פגון בבחור שאין לו אשה משום גזירה שמה יבאו להתאבל בכה"ג בפשיש לו אשה וכ' דכיון דעיקר האיסור הוא רק חומרת האחרונים ז"ל דיינו שפאסור היכי דאיכא למיחש לתקלה אבל לא במקום דליכא חשש.

ושע"כ מצינו במ"ק כ'. ברב בר אחוה דר"ח דהוא בר אחתי' דר"ח פי סליק להתם א"ל אבא קניי' א"ל אימא קניימת כו' ומבואר התם דהתאבל ר"ה על אחיו ונאחותו אע"ג שלא העיד בדרך עדות אלא ברמיזה בעלמא ול"ה שם שום עדות וע"כ דהיכי דליכא חשש תקלה רשאי להתאבל אפי' בלא עדות ברורה וכ"כ בתשו' א"ז הח"צ סי' כ"א ע"ש וה"ה בנ"ד שהאשה זקוקה לחליצה ליכא למיחש לתקלה פנ"ל בנדאי יוכל כ"ת להורות להם להתאבל ולומר קדיש ויודיע להאשה שלא יצא עדיין משפטה אורה לענין להתירה לשוק אחר שתחלוץ.

ובענין מ"ש כ"ת בשם מורה א' שהורה לעכב הגב"ע עד ערב הרגל הבע"ל בכדי שלא יתאבלו. בנדאי אין לעשות טעדיקי לפונטרם מאבלות.

ה' הטוב יגדור פרוצות עמו ב"י ברחמים ולא ישמע עוד פרץ וצנחה ברחובותינו ובמהרה ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה כו' פנפש דידו דור"ש באהבה: סי' עה בעזה"י יום א' ז' דחנכה תרנ"ד לפ"ק סטרי.

יצו ה' את הברכה שמורה וערוכה בהלין יומי דחנכה ימי אורה ושמחה לכבוד ידידי הרב הגדול חריף ובקי ירו"ש כש"מ שלום סופר נ"י אבד"ק ברעזנא יצ"ו במדינת אוגאראן. מכתבו הגיעני והנני לתשובתו בדבר אשר העיר כ"ת ע"ד המקנה בק"א לה' קידושין סי' כ"ו שכ' דלאו דלא תהי' קדשה אינו עובר רק בגמר ביאה איד נעלם ממנו ד' התוס' בגיטין מ"א.

שְׁהִקְשׁוּ שָׁם גַּבִּי חֲצִי עֶבֶד וְחֲצִי ב"ח לִישָׂא שְׁפָחָה א"י כו' ליתִי עֲשֵׂה דפו"ר וְלִיְדַחֵי לָאו דְלָא יְהִי קִדְשׁ וְתִי דל"ה בְּעֵידָנָא דְעֲשֵׂה אִינוּ מְקַיִּים רַק בְּגִמְר בִּיאָה וְעַל הַל"ת עוֹבֵר מִשְׁעַת הַעֲרָאָה הָרִי לְהִדְיָא דְעוֹבֵר עַל לֹא יְהִי קִדְשׁ מִשְׁעַת הַעֲרָאָה עכ"ל: הִנֵּה דְבָרֵי הַמְקַנָּה שָׁם סוֹבְבִים הוֹלְכִים לִישָׁב שִׁי הָרַמְבַּ"ם פ"א מֵה' אִישׁוֹת שֶׁכ' דְּכָל הַבוֹעֵל אִשָּׁה לְשֵׁם זְנוּת בְּלֹא קִדְוִישׁוֹן לִוְקָה מֵה"ת מִשׁוּם לָאו דְלָא תְהִי קִדְוִישָׁה מִהַשְׁגַּת הָרַאב"ד שְׁהִקְשָׁה עָלָיו דֵּא"כ אִיךָ מִשְׁפַּחַת מְפֻתָּה דְמִשְׁלֵם קִנְס הָרִי אִין לִוְקָה וּמִשְׁלֵם וְתִי דס"ל לְהָרַמְבַּ"ם דְּל"ת קִדְוִישָׁה א"ח רַק בְּגִמְר בִּיאָה וְהִינּוּ לִמ"ש הָרַמְבַּ"ם פ"ב מֵה' נְעֵרָה בְּתוּלָה בְּטַעַם לָאו זֶה מִשׁוּם דְּגוֹרֵם שְׁתַּמְלָא הָאֲרִיז זִמְיָה וְנִמְצָא אָב נוֹשָׂא בְּתוֹ וְאָח נוֹשָׂא אָחוֹתוֹ שְׂאֵם תַּתְעֵבֵר וְתִלְד לֹא יִנְדַע בֶּן מִי הוּא וּא"כ ע"כ לִפִּי"ז א"ח רַק בְּגִמְר בִּיאָה שְׂרָאוּי' לְהַרְיִון מִשָּׂא"כ הַתּוֹס' אֲזִיגֵל בְּשִׁי הַתְּרַגּוּם אוֹנְקִלוֹס שְׁפִי לֹא יְהִי קִדְשׁ וְלֹא תְהִי קִדְוִישָׁה דְלָא יִשָּׂא עֶבֶד בֵּת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִשָּׂא יִשְׂרָאֵל שְׁפָחָה וְהוּי כְּמוֹ שְׂאָר חַיִּיבֵי לְאוּיִן דְּעוֹבֵר עָלֵיהֶם מִשְׁעַת הַעֲרָאָה וְכ"ע בְּאַמַּת מִד' הַתּוֹס' גִּיטִין ו': ד"ה זָבוּב שְׁהִקְשׁוּ בְּפִשְׁטוֹת מְזֻלָּן דֵּהוּא וְתִזְנָה עָלָיו פִּילְגָשׁוֹ ל"ה זְנוּת חֲמֵשׁ וְכֵן בְּתוֹס' גִּיטִין י"ז.

ד"ה מִשׁוּם ב"א כ' דל"א אוֹקְמ' בְּחֻזְקָת א"א דְּאֲדַרְבָּא אוֹקְמָה בְּחֻזְקָת כְּשָׂרָה שְׁלֵא נִבְעֵלָה כְּשֵׁהִיא אִשָּׁת אִישׁ נִרְאָה מְזָה דְּפִשְׁטָא לְהוּ לְהַתּוֹס' דְּבִזְנוּת פְּנוּי' לִיכָא אִיסוּר דְּלָא יְהִי קִדְשׁ וְלֹא נִגְרַע חֻזְקָת כְּשָׂרוּתָה כְּשִׁזְיֻנְתָּה בְּהִיּוּתָה פְּנוּי' וְע"כ דס"ל כד' הַתְּרַגּוּם דל"י קִדְשׁ קָאֵי עַל עֶבֶד וְשְׁפָחָה וְשְׁפִיר עוֹבֵר מִשְׁעַת הַעֲרָאָה וְרָא' לְזֶה עוֹד נִרְאָה דְּהָרִי בְּסִנְהֶדְרִין נ"ד: קא' ר' יִשְׁמַעֲלָל דְּאֲזַהֲרָה לְנִשְׁכָּב בְּמִשְׁכָּב זָכוּר הוּא מִלֹּא יְהִי קִדְשׁ וְהָרִי א' בִּיבְמוֹת נ"ד וּבְסִינְהֶדְרִין נ"ה.

דֵּהַמְעַרָה בְּזָכָר חַיִּיב מִשְׁכָּבֵי אִשָּׁה כְּתִיב בִּי וְע"כ דְּגַם בְּהַעֲרָאָה עוֹבֵר מִשׁוּם ל"י קִדְשׁ וְכֵן רִאִיתִי לְהַגָּאוֹן בְּעַל פִּמ"ג בִּס' שׁוֹשְׁנַת הָעֲמֻקִּים כָּלֵל ד' שֶׁכ' דִּלְד' הַאוֹנְקִלוֹס דל"י קִדְשׁ קָאֵי עַל עֶבֶד וְשְׁפָחָה וְדָאֵי עוֹבֵר גַּם בְּהַעֲרָאָה.

וּמָה שְׁהַעִיר שָׁם ע"ד בְּעַל צָדָה לְדָרְךָ שְׁהוּבָא בִּמ"ל פ"ג מֵה' עֶבְדִּים שֶׁכ' דְּהָא דְּאֲמָרָה תוֹרָה שְׁיִמְסוֹר הָאָדוֹן שֶׁכ' לֵע"ע הוּא מִשׁוּם הַמ"ע דְּוְהַתְּנַחֲלֶתֶם וּמִש"ש עַל הַמ"ל שְׁתַּמָּה עָלָיו וְכִי אוֹמְרִים לְאֲדָם חֲטָא כְּדִי שְׁיִזְכָּה חֲבֵרָה מִד' הַתּוֹס' בְּשֶׁבֶת ד"ד.

שֶׁכ' דְּהִיכִי דְלָא פִּשַׁע אֲמַרִּינּוּ חֲטָא כְּדִי שְׁיִזְכָּה חֲבֵרָה לִפְעַנ"ד עֲדִינּוּ יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּהַתְּיַנַּח עַל הַע"ע שְׁיִיךְ שְׁפִיר לִזְמַר חֲטָא כְּדִי שְׁיִזְכָּה הָאָדוֹן בִּמ"ע דְּוְהַתְּנַחֲלֶתֶם אֲבָל עַל הַשְׁפָּחָה הָא ל"ש לִזְמַר חֲטָא כו' פִּינּוֹן דְּמָאֵי דְּאֲמַרִּינּוּ חֲטָא כו' הִלָּא הוּא מִטַּעַם עֲרִבוּת וּבְעֶבְדִּים וּשְׁפָחוֹת הָא ל"ש עֲרִבוּת דְלֹא נִתְעַרְבוּ בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְהָא דְּמַצִּינוּ גַּבִּי ח"ע וְחִב"ח דְּאוֹמְרִים לְהָאָדוֹן חֲטָא בְּלַעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ כְּדִי שְׁיִזְכָּה ח"ע בִּמ"ע דְּפו"ר הוּא מִשׁוּם שְׁיִזְכָּה הַצַּד חִירוֹת שְׁבוּ בְּפו"ר דְּשְׁיִיךְ בִּי שְׁפִיר עֲרִבוּת וּכְבָר דְּבִרְתִי מְזָה בְּסִפְרֵי שׁו"ת הַר"ב ס' ל"ח ע"ש וי"ל דְּיִהְיֶה מְזָה רִאִי לִמ"ש בְּצַל"ח בְּרִכּוֹת כ"ב.

לְחַדֵּשׁ דְּזוֹקָא הַיִּשְׂרָאֵל מְזוֹהָר עַל הַשְׁפָּחָה אֲבָל הַשְׁפָּחָה אִינָה מְזוֹהָרַת עָלָיו דְּהָא דֵּא בִּיבְמוֹת כ"ד: כָּל הִיכִי דְּאִיְהוּ מְזוֹהָר אִיְהִי מְזוֹהָרַת הוּא רַק בְּבנ"י דְּהַשְׁנָה הַכְּתוּב אִשָּׁה לֹאִישׁ לְכָל עוֹנְשִׁין שְׁבַתוֹרָה אֲבָל הַשְׁפָּחָה הִלָּא אִינָה בְּכָלֵל יִשְׂרָאֵלִית אֲלָא דְּיִלְפִי בַּגּוֹז"ש דְּלָה לָהּ מֵאִשָּׁה דְּהַשְׁפָּחָה מְזוֹהָרַת בְּכָל הַמְּצוֹת שְׁהַנְּשִׂים מְזוֹהָרוֹת וּבְדָבָר זֶה ל"ש גוֹז"ש זו דְּאִשָּׁה אִינָה מְזוֹהָרַת רַק עַל הָעֶבֶד וְשְׁפָחָה וְדָאֵי אִינָה מְזוֹהָרַת עַל הָעֶבֶד ע"ש וּמִיְנִישְׁב

עפ"י"ז מה דקשה לכאורה בקידושין כ"ב: דקא' אלא מעתה שפחה פנענית תקנה בביאה ופירש"י דהא אגבקה לי וקשה הרי איפא בזה איסור לא יהי קדש והוי מקח שנעשה באיסור דל"מ וכבר הרגיש בזה המקנה שם ולהאמור י"ל עפמ"ש בשו"ת פמ"א ח"א סי' מ"א דל"א במקח שנעשה באיסור אעל"מ פי אם היכי דהמוכר והלוקח שניהם עושים איסור אבל אם רק א' מהם עושה איסור ל"א אעל"מ.

וא"כ ה"א נהי דהאדון עובר בלא יהי קדש אבל השפחה ה"א אינה מוזהרת עליו ונימא דיחול קנין ההגבחה. אמן מד' התוס' פסחים פ"ח.

ד"ה לישא שפחה יש סתירה לד' הצ"ח ה"ל עש"ה] האיך דחי העשה דוהתנחלתם ללאו דל"י קדש ה"א ל"ה בעידנא דל"י קדש עובר משעת העראה והעשה דוהתנחלתם ל"ש רק בגמר ביאה שראוי להריון הנה בעיקר ד' התוס' ה"ל שכתבו לחד שינויא דזה ל"ה בעידנא פבר אקדי עליה אקדייתתי בס' טורי אבו ריש חגיגה דמשמע מכ"ד דכיון דהגמר ביאה א"י להיות בלתי ההעראה הקודמת חשיב בעידנא ע"ש לבר מן דין הרי כיון דא' בקידושין כ"א: דחידוש הוא שחידושה תורה בע"ע שהאדון מוסר לו שפחה בע"כ וכיון דא"א בע"א ה"א ל"ב בעידנא כמ"ש בפסקי תוס' זבחים צ"ז: והנה ראיתי בס' שושנת העמקים שם שהעיר במאי דס"ל לר"ע בפרייתות י"א.

דשפחה חרופה היא ח"ש וחב"ח המאןרסת לע"ע דמנ"ל דמאןרסת לע"ע דוקא דילמא מאןרסת לב"ח דהרי ח"ש וחב"ח קידושין תופסין בה במקצת וכ' דר"ע לשי' דס"ל בסנהדרין נ"ד דאזכרה לנשפב זכור מלא תשפב ואייתר לי לא יהי קדש לאיסור שפחה א"כ ה"א ר"ע ס"ל אין קידושין תופסין בחייבי לאוין ול"ה בה תפיסת קידושין ולכך ס"ל מאןרסת לע"ע דוקא דע"ע רבו מוסר לו ש"כ בע"כ [אמןם דא צריכא עיונא לכאורה דא"כ תקשי ה"א דקיי"ל בבוועל שפחה חרופה דרק היא לוקה ולא הוא מדכתיב בקורת תהי ונהרי כיון דר"ע ס"ל דבח"ש וחב"ח איפא לא יהי קדש א"כ חייב מלקות משום הלואו דל"י קדש ובשפחה חרופה ה"א קיי"ל דא"ח רק בגמר ביאה מדכתיב שכבת זרע שראוי' להזריע וזו חומר בשפחה חרופה מפל עריות דעשה בהן מערה פגומר ובגמר ביאה ה"א בנדאי איפא מלקות דל"י קדש לכ"ע ואיפשר לומר דס"ל לר"ע דלא יהי קדש כולל כל הני דאין בהן צד תפיסת קידושין וכן ח"ש וחב"ח אף דהי' בה תפוסת קידושין אי לאו ל"י קדש וכן בבא על הפנוי' לשם זנות בלא קידושין.

ומנושב בזה קוש' התוס' קידושין ע"ה: ר"ה ור"י שהקשו וז"ל וא"ת היכי אשכחן דקסבר ר"ע נכרי ועבד הפא על ב"י הנלד ממזר לא אשכחן בשום דונכתא אלא משום דאמר יש ממזר מחייבי לאוין בשלמא עבד אית בי' לאו דל"י קדש אלא נכרי היכן מצינו לאו בביאתו אדרבא ב"ד של שם גזרו עליו פדכתיב הוציאוה ותשרף כו' ולהאמור י"ל דבכלל אותן שאין בהן צד תפיסת קידושין הוי ג"כ נכרי ואיפא בי' ג"כ הלואו דל"י קדש וה"א דשקיל וטרי הגמ' בע"ז ל"ו.

גפי בנותיהן זנות נמי ב"ד של שם גזרו כו' אף דבביאת נכרי ה"א איפא לאו דל"י קדש לר"ע י"ל דבסוגי' דהתם קאזיל אליפא דר"י בסנהדרין שם דס"ל דל"י קדש קאי על נשפב זכור אבל לר"ע שפיר י"ל דכולל כל הני וכיון שפון הוי לאו שבכללות ואין לוקין עליו] וארנוחנא ליישב בהא ע"ד החידוד והפלפול קוש' התוס' בגיטין פ"ג: ד"ה רבא

כו' ינאי משום זקן א' ס"ל שיהקשו דע"כ ר' יוסי דקא' התימ רואה אני את דברי רב"ע מדברי פולן ואית לי' הני פירכי סבר נמי כר' ינאי משום זקן אחד א"כ תקשי ר' יוחנן דפליג על ר' ינאי דלא פמאן.

ונלפענ"ד לתרץ דהנה לכאורה צריף להבין מנ"ל לרבא למיפרך על ר"ע איסור פהונה שאני דילמא ר"ע קאי בשיטת ר' יוחנן דר"א יליף מןאשה גרושה מאישה ולק"מ פיון דר"א נמי מאיסור פהונה קא מיימי לי' ואמינא לנישב זה עפ"מ שובין מקודם פלוגתא דר' ינאי ור' יוחנן דר' ינאי קא' טעמין דר"א פה"א מגורשת חוץ מפלוני דמהני משום דא"ק ונצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר אפי' לא היתה אלא לאיש אחר ה"ז מגורשת ורבנן האי איש לכל איש ור' יוחנן ס"ל טעמין דר"א מדא"ק ואשה גרושה מאישה לא יקחו אפי' לא נתגרשה אלא מאישה נפסלה מן הפהונה ורבנן ס"ל איסור פהונה שאני וצריף להבין דאמאי לר' ינאי פעי רבנן ילפותא מקרא דל"ה גיטא ולר' יוחנן לית להו לרבנן קרא ע"ז רק דדחי טעמין דר"א דלא מוכח מקרא דמהני.

והנראה בזה דהנה להלן בפסוקי' שם קא' אביי את"ל אית' לדר' אבא פא ראובן וקדשה חוץ משמעון ובא שמעון וקדשה חוץ מראובן ומתו שניהם מתיבמת ללוי ואין אני קורא בה אשת שני מתים מ"ט קידושי דראובן אהני קידושי דשמעון לא אהני ואלא אשת ב' מתים היכי משפחת לה כגון שבא ראובן וקדשה חוץ משמעון ובא שמעון וקדשה סתם דקידושי דראובן אהני למיסרא אעלמא וקידושי דשמעון אהני למיסרא אראובן ומוכיחים התוס' מזה דס"ל להש"ס בסוגיא זו דאשת שני מתים דאורי' ולפי"ז י"ל דס"ל לר' ינאי דבעי' לרבנן קרא ע"ז דל"ה גיטא פיון דמסברא הו"א דמהני בגירשה חוץ מפ' פיון דבקידושין ע"כ מהני דאל"ה ל"ה משפחת אשת ב' מתים וממילא מהני נמי בגירושין מטעם ונצאה והיתה ולקח מצרכי קרא והיתה לאיש לכל איש ואיש יהא דלר"א הני פשיטא לי' דל"מ אי לאו ההוא קרא דמוכח מני' דאפי' לא התירה אלא לאיש אחר ותקשי לדידן היכי משפחת אשת ב' מתים י"ל עפ"מ דא' בגיטין מ"ג.

חצי' שפחה וסצ' ב"ח שנתקדשה לראובן ונשפתרה וסצרה ונתקדשה לשמעון ומתו שניהם מתיבמת ללוי ואין אני קורא בה אשת ב' מתים ממ"נ א' קידושי דראובן קידושין קידושי דשמעון לאו קידושין ואי קידושי דשמעון קידושין דראובן לאו קידושין והקשה הפנ"י דאפתי משפחת אשת ב' מתים בשחזרה ונתקדשה לשמעון קודם שיקרור דקידושי שמעון נמי תפסי בה פיון שאין חייבין על קידושי ראובן רק אנשם ל"ה אפי' בחייבי לאוין דעלמא וקידושין תופסין בה.

אמנם י"ל דבאמת בכה"ג שנתקדשה לשמעון קודם השיקרור הני אשת ב' מתים והא דלא קתני לה בריש יבמות משום דאי עבר ונסב לא קתני כדקא' ביבמות ד"י. ולפי"ז י"ל דר"א ס"ל דלא יהי' קדש בעינין על נשפכ זכור כר' ישמעאל וא"כ ליכא בשפחה האיסור דלא יהי' קדש ונפיר משפחת אשת ב' מתים מדאורי' בח"ש וחב"ח אפי' אי נימא אין קידושין תופסין בחייבי לאוין דזה גרע מחייבי לאוין פנ"ל משא"כ רבנן ס"ל פהלקתא דבשפחה איכא לאו דלא יהי' קדש וא"כ לא משפחת אשת ב' מתים בח"ש וחב"ח ולקח בעי' קרא דל"ה גיטא דמסברא החיצונה הו"א דמועיל הגט משום דבקידושין ע"כ מהני דאל"ה ל"ה משפחת אשת ב' מתים ומועיל בגירושין מטעם ונצאה

והיתה ולקח בְּעֵי קְרָא דְבַגְרוּשִׁין ל"מ משא"כ ר' יוחנן י"ל דס"ל בְּאַמַּת לְהַלְכָה דְבַעֲבָד וְשַׁפְּחָה לִיפָא אִיסוּר דל"י קִדְּשׁ וּא"כ א"צ קְרָא לְרַבְּנָן דל"ה גִּיטָא דְמִסְבְּרָא ג"כ יִדְעִינָן דל"ה גִּט מְשׁוּם דל"ה פְּרִיתוּת וְאִי דְהָא בְּקִדּוּשִׁין ע"כ מְהַיָּי דאל"כ ל"ה מְשַׁפְּחַת אִשְׁתַּב ב' מִתִּים וּמוֹעִיל נְמִי בְּגִירוּשִׁין מִפְּחַ וְיִצְאָה וְהִיתָה ז"א דְהָרִי מְשַׁפְּחַת אִשְׁתַּב ב' מִתִּים בח"ש וחב"ח פִּינּוֹן דְלִדְיָדִל לִיפָא לָאו דל"י קִדְּשׁ בְּשַׁפְּחָה וּא"כ לִפִּי"ז לר"ע פִּינּוֹן דס"ל לְהַלְכָה דְאִיפָא בח"ש וחב"ח מְשׁוּם ל"י קִדְּשׁ כִּנ"ל א"כ ע"כ לֹא קָאִי בְּשִׁיטַת ר' יוחנן וע"כ דס"ל כר' ינאי וְשִׁפִּיר פְּרִיף עֲלֵי רְבָא אִיסוּר פְּהוּנְהָ שְׂאֲנִי וּמִמִּילָא אֲזִידָא נְמִי קוֹשְׁנִי הַתּוֹס' הַנְּלִי שְׁהִקְשׁוּ דר' יוחנן דְלֹא כְּמָאן.

וּלְהֶאֱמֹר הֲלֹא פִּירְכַּת רְבָא הוּא רַק עַל ר"ע מְשׁוּם דע"כ אִיהוּ קָאִי בְּשִׁיטַת ר' ינאי אָבֵל רְבָא גּוֹפִי בְּאַמַּת י"ל דס"ל כר' יוחנן וְגַם שְׂאֲרֵי הַפִּירְכוּת עַל הַנִּי דְפָרְכִי עַל ר"א בְּאַמַּת קָאִי לִשְׁנֵי ר' יוחנן דְלִיפָא בְּעֲבָד וְשַׁפְּחָה לָאו דל"י קִדְּשׁ וְאִתְּיָא כר' יִשְׁמַעְאֵל דס"ל דל"י קִדְּשׁ קָאִי עַל נְשֻׁכָּב זְכוּר וּלְכַף קֹא בְּאַמַּת עַל פִּירְכָא דרִי"ג וּבְמֵאֵי אִילִימָא בַע"מ הָרִי הַתְּרָה אֲצִלוּ בְּזִנּוּת וְהָרִי בְּזִנּוּת אִיפָא אִיסוּר דל"י קִדְּשׁ לִד' הַרְמֵב"ם וע"כ דְאִתְּיָא אִלִּיפָא דר"י דל"י קִדְּשׁ קָאִי עַל נְשֻׁכָּב זְכָר וּלִיפָא לֹא בְּעֲבָד וְשַׁפְּחָה וְלֹא בְּפִנּוֹן הַמְּזִנָּה מְשׁוּם ל"י קִדְּשׁ וּמִינְשֻׁב הַפִּל ע"נ וּדו"ק.

[ויל"ע לְמֵאֵי דֹא בְּמַגִּילָה ג'. תַּרְגוּם שֶׁל תּוֹרָה אוּנְקְלוֹס הִגֵּר אֶמְרוּ מִפִּי ר"א ור"י וּא"כ מִדְּמַתְרַגְּם ל"י קִדְּשׁ עַל עֲבָד וְשַׁפְּחָה ע"כ ס"ל לר"א דְבַשַׁפְּחָה לִישְׂרָאֵל אִיפָא מְשׁוּם ל"י קִדְּשׁ]: וְהִנֵּה בְּעֵינֵי קוֹשְׁנֵי הַרְאָב"ד הַנְּלִי דְאִיף מְשַׁפְּחַת קִנְס בְּמִפְּתָה הָא אִיפָא מְלָקוּת דל"י קִדְּשׁ וְאִין לוֹקָה וּמְשַׁלֵּם שְׁמִכְחַז הַעֲלָה הַמְקַנָּה דל"י קִדְּשׁ א"ע רַק בְּגִמְרָא בִּיאָה לַפְעַנ"ד יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה דְלְכַאוּרָה הַאִיף יִצְוִייר מְלָקוּת בְּלָאוּ זֶה הָרִי הוּי הַתְּרָאָת סִפְק דִּילְמָא הוּא בּוֹעַל אוֹתָהּ בְּמַחְשַׁבְתּוֹ לְשֵׁם קִדּוּשִׁין וְלֹא לְשֵׁם זְנוּת דְהָרִי קִי"ל הֵן הֵן עֵינֵי יְחוּד הֵן הֵן עֵינֵי בִיאָה דְאִין אָדָם עוֹשֶׂה בְּב"ז דְנָהִי דְקִדּוּשִׁין לֹא הוּי פִּינּוֹן דְאִין הַעֲדִים יוֹדְעִין מִהַקִּדּוּשִׁין וְהוּי מְקִדְּשׁ בְּלֹא עֲדִים אֶתְיֵי הָרִי בְּכ"מ פ"א מֵה' אִישׁוֹת שֵׁם מְבִיא ד' הַרְמֵב"ן שְׁסוּבֵר בְּד' הַרְמֵב"ם דְּפִילְגָשׁ מְוַתֵּרַת וְאִינוּ אֶסוּר אֱלָא בְּבוֹעַל לְשֵׁם זְנוּת א"כ דִּילְמָא בּוֹעַל לְשֵׁם פִּילְגָשׁוֹת וְהַתְּרָאָת ל"ש הַתְּרָאָה.

אָכֵן י"ל דְכִינּוֹן דְהַתְּרוּ בּוֹ הַעֲדִים וְקִיבֵל עֲלֵיו הַהַתְּרָאָה וְאֶמַר אַעפ"י כֵּן גְּלִי אֲדַעְתִּי שְׁבוֹעַל לְשֵׁם זְנוּת וּלְפִיכָף לוֹקָה עַפְנ"י בְּק"א פְּתוּבוֹת כ"ב וּבְגִיטִין י"ז. אֶמְנָם הָרִי בְּתוּמִים ס' ל"ח הַעֲלָה בְּד' הַרְמֵב"ם דְדוּקָא בְּד"נ בְּעֵינֵין שְׁיִתִּיר עֲצָמוֹ לְמִיתָה אָבֵל בְּמְלָקוּת ל"ב שְׁיִתִּיר עֲצָמוֹ לְמְלָקוּת וּבְמִק"א הַעֲרִוּתִי מִד' הַתּוֹס' תְּמוּרָה ז' ד"ה אֱלָא וְרַש"י סְנֵהֲדֵרִין פ"א: אכ"מ] א"כ הַדְּק"ל וִי"ל שְׁזָהוּ שְׁדַקְדָּק הַרְמֵב"ם בְּלִשׁוֹנוֹ שֵׁם וְכ' לְפִיכָף כָּל הַבוֹעַל אִשָּׁה לְשֵׁם זְנוּת בְּלֹא קִדּוּשִׁין לוֹקָה מֵה"ת לְפִי שְׁבַעֵל קִדְּשָׁה וְלֹא כ' סְתָם חֲזִיב מְלָקוּת וְהִינּוּ מְשׁוּם דְבִסְתָמָא בְּאַמַּת לֹא מְלָקִינִין לִי פִּינּוֹן דל"ב שְׁיִתִּיר עֲצָמוֹ לְמְלָקוּת וְהו"ל הַתְּרָאָת דְדִילְמָא לֹא פִּינּוֹן לְשֵׁם זְנוּת אֶפְסֵי דִישׁ בּוֹ חֲזִיב מְלָקוּת מֵה"ת הִיכִי שְׂאִירַע שְׁהַתִּיר עֲצָמוֹ לְמְלָקוּת אֲזִי לוֹקָה וּא"כ אֲזִידָא מִמִּילָא קוֹשְׁנֵי הַרְאָב"ד הַנְּלִי דְשִׁפִּיר מְשַׁלֵּם קִנְס בְּמִפְּתָה פִּינּוֹן דְבְּאַמַּת ל"ב שְׁיִתִּיר עֲצָמוֹ לְמְלָקוּת וְהו"ל הַתְּרָאָת וְדַעַת לְנִבּוֹן נִקְל לְבָאָר בְּזָה מ"ש בְּכ"מ פט"ו מֵה' א"ב ה"ב וְנ"ל כ' עוֹד הַר"א בְּנוֹ שֶׁל רַבִּינוּ שְׁהַקְשָׁה לוֹ עַמ"ש בְּפ"א מֵה' נ"ב הִיתָה בְּתוּלָה זֹאת אֶסוּרָה עַל הָאוּנְסֵי כו' אוֹ שְׁהִיתָה מְחִיבֵי לְאוּיִן אִם הַתְּרוּ

בו ה"ז לוקה ואינו משלם קנס כו' והלכה זו לדבריו קשיא שזו הבתולה שהיא מחייבי לאוין אם אינה מקודשת לו בין התרו בו בין לא התרו בו אינו לוקה עלי' ואם מקודשת היא בין התרו בו בין לא התרו בו אינה בת קנס דליפא לא פיתוי ולא אונס ואני מתרץ בזה דלעולם בלא קידושין הוא ואם התרו בו משום קדשה לוקה משום קדשה כו' והוא משולל הבנה דהרי מבואר בד' הרמב"ם חייבי לאוין שהם חייבי לאוין דערייות ואי משום קדשה למה הוצרכו לכתוב חייבי לאוין ודברי הכ"מ שם בזה דחוקים הם מאד.

ולהאמור י"ל עפמ"ש בתוס' זבחים ע"ח. דהיכי דממ"נ הוא לוקה אע"ג שאין העדים יודעין על איזה מהלאוין הוא לוקה ל"ה התר"ס ע"ש וא"כ י"ל דמייירי שהתרו בו משום ערייות ומשום קדשה דמשום קדשה לחוד הא ל"ה לוקה דהוי התר"ס פנ"ל משא"כ בשתתרו בו משום שניהם לוקה ממ"נ דאי מכוין לזנות הא לוקה משום קדשה ואי לא מתכוין לזנות הא לוקה משום הלאו דערייות ובכה"ג ל"ה התר"ס פנ"ל ודו"ק.

דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' עו בעזה"י יום ד' ג' אדר"ש שנת תרמ"ט סטרי. רב שלום לכבוד תלמידי ידידי הרב החרף ב"ר השנון ז"ה השכל כש"מ יחיאל מיכל הלוי נ"י אבד"ק זארשין יצ"ו מכתבה הגיעני היום וחשתי פיוס לתת לה מענה כמבוקשה בדבר המשפט שבה לפניה וגופא דעובדא הכי הוי שנה ערף שנה ומחצה שדרים זוג יחד בשלום וריעות ופתאום נקעה נפש האיש מעל אשתו ותהי מריבה בינותם והגישו עצומותיהם לפניה הבעל טוען שא"י לדור עמה מחמת שהיא חולנית שאין דרף נשים לה פכל נשי דעלמא שימי טהרתה אחר טבילתה המה מעט מזער לערף שלשה ימים או יותר מעט ולפעמים פחות וגם קרה לו פ"א מקרה בלתי טהור שאחרי היותו עמה כדרך כל הארץ בפוקר מצאה סדיני' מלונלכים בדם עד שמצא מקום להסתפק שהיתה הראי' בשעת תשמיש וגם היא בעצמה הודית לפניו כשלשה ימים אחר החתונה שגם לפני הנישואין היתה עוסקת ברפואה בענינים אלו אצל דאקטאר שעשה לה אפעראציע ופקד עלי' לנסוע לאיזה מרחץ חמין ומחמת זה רוצה לגרשה בלא פתובה כי מקחו הי' מקח טעות ואמו הוסיפה עוד לטעון שאינה מתנהגת כדרך הנשים הצנועות שלערף ששה פעמים מצאה על חלוקה שפשטה בימי טהרתה פתמים עד שבפעם א' מצאה ביום א' על חלוקה שפשטה מעלי' ביום ו' איזה פתם והי' סמוך להטבילה כי הטבילה היתה בליל ה' והיא היתה בליל ש"ק עם בעלה והאשה טוענת כי שקר בימינך שלא הודית מעולם שהיתה חולה קודם החתונה וגם פעת אינה חולה וסדר וסתה אינה משונה כ"כ משאר נשים כי ימי טהרתה הם שמנה ימים אחר הטבילה והמקרה הנ"ל הי' בשמנה ימים אחר טבילתה ובזה היא חפה מפשע שבדקה עצמה בתחלת הלילה כמנהגה בכל לילי טהרה שלה ומצאה א"ע טהורה וכאשר קרב אלי' היתה משוקעת בשינה וכששאלה אם היא טהורה השיבה הן שסמכה על הבדיקה של תחלת הלילה ומה שנתהו' אח"כ לא תוכל לדעת בבירור שלא היתה ערה כ"כ שתוכל להבחין אם הי' הדם בשעת מעשה או אח"כ ועל דברת חמותה שמצאה אחרי' פתמים תענה פחשה בפני' כי לא הי' רק פ"א והמראה הי' מראה גע"ל וג"ז נעשה אחר הפשטת החלוק שהי' מונח אצל התנור בית החורף מיום ו' עד יום א' וקוטר הוא דעניל בי' ואינה רוצית להתגרש בשום אופן שאומרת שהיתה דרה עם בעלה באהבה וחיבה רק חמי' וחמותה הגיאו את לב בעלה שיגרשה ואבי הבעל הגיד בפני הבי"ד שאם יתברר שעפ"י דתוה"ק הוא רשאי לדור עמה אזי יתן מקום

לשלום זהו תוכן טענותיהם: הנה לפענ"ד אין אני רואה בזה שום צד שתהא מחויבת האשה לקבל גט ושיהא בזה שום נדנוד איסור ח"ו והנה בדבר שאומרת התמות שמצאה אינה פעמים פתמים על חלוקה שפשטה.

מלבד שגם לפי דברי לא מצאה הפתמים תיכף אחר ההפשטה באופן דאיפא למיתלי בד"א הלא היא אינה נאמנת לאוסרה על בעלה בשביל זה ושהיא מהנשים הפסולות להעיד לה השנויין במשנה יבמות קי"ז.

ואף אם הבעל מאמין לה והוי פהא דקידושין ס"ו. אי מהימן לה פבי תרי זיל אפקה.

הנה באמת מבואר בשו"ת הרשב"א סי' אלף רל"ז דבמכחישתו אף דמהימן לי' וסומך דעתו עליו אינו חייב להוציאה דע"א בהכחשה לאו פלום הוא וכ"כ במהרי"ק שורש פ"ב ובב"י סי' קט"ו ואף דבתשו' רעק"א סי' צ"ט דניק מדברי הרמ"א דבע"א מעיד שזינתה ומהימן לי' אסורה במכחישתו בכ"ז הא כ' שם דבע"א בכיעור בכה"ג בנדאי ל"מ.

וגדולה מזו כ' שם לצדד דאף בהודנית להעד י"ל דלא מיתסרא דנאמנת שהי' רק פיעור ולא טמאה במגו דהיתה מכחשת ולא היתה אסורה וא"כ בנ"ד אפי' לפשייתה מודית על הפתמים רק שאומרת שלא שימשה עם בעלה אח"כ וכדומה היתה נאמנת במגו פנ"ל ומכ"ש פשהיא מכחשת ובפרט בעניני גדות דהתורה נתנה לה נאמנות פבי תרי אין ע"א נאמן פנגדה להכחישת דהרי הרמב"ן בריש גיטין כ' לתרץ מה שנתקשו גם התוס' שם דנילף מוספרה לה דע"א נ אף באתחזק איסורא ותי' הרמב"ן משום דאיאפשר בע"א ע"ש עכ"פ התורה האמינתה פשנים וכבר כ' הנימוק"י ביבמות ר"פ האשה רבה דכל שהאמינתו תורה פשנים אין ע"א נגדו והאריה בזה הש"ך ביו"ד סי' קכ"ז ס"ק י"ד ע"ש גם הרי דעת המרדכי הובא ברמ"א סי' קע"ח ס"ט דבאומר שמאמין להעד שזינתה עכשוו אחר חר"ג אינו נאמן דחיישינן שמא עיניו נתן באחרת וכופין אותו ומשמש עמה ועובי"ת חאה"ע סי' ח' וי"ב.

ומכ"ש היכי דגם לפי"ד העד אינו בנדאי שעשתה איסור פהא דנ"ד שאומרת שמצאה פתמים על חלוקה שרופן טהורים נינהו א"כ בנדאי אין שום סברא שיהי' איסור בזה ולענין דנימא דהוי מום מה שימי טוהר שלה המה מעטים לפוטרו עי"ז מהכתובה בנדאי אינו שלא שמענו מעולם גבול לימי טהרה של אשה פמה יהי' נאפי' אם נתפוס שיהי' זה מום הנה אפי' אי נימא דגם בבא עלי' ל"מ בזה דבשאר מומין אמרינן חזקה א"א שותה פכוס א"כ בודקו אבל במום פזה הא א"א לבודקה קודם הבעילה דזה ל"ה יכול לדעת רק לאחר שדר עמה קצת פמוכן וכעין זה כ' בתוס' פתובות ע"ו.

ד"ה ואמאי בכ"ז הא פבר דר עמה שנה ומחצה ול"ש בזה חזקה א"א מתפייס במומין דמה ששהא עמה אחר שנודע לו מהמום חזינן דבר פיוס הוא ובב"ש סי' קי"ז ס"ק י"ח מובא בזה פלוגמת הכ"מ והה"מ שלדעת הכ"מ סגי בבא עלי' לחוד ולד' הה"מ בעינן ג"כ ששהא.

וסברת הה"מ הוא דבהבעילה לחוד לא סגי מטעם חזקה א"א שותה פכוס כו' פיון דאיפא פנגד זה חזקה דא"א מיפייס במומין ושע"כ ניחא הא דכ' הה"מ פט"ו מה' מכירה ה"ג

גבי נמצא מום במקח שלא ידע בו הלוקח מחזירו אפילו לאחר כמה שנים שנה מקח טעות הוא והוא שלא ישתמש במקח אחר שיידע במום אבל אם נשתמש בו אחר לראיה המום ה"ז מחל וא"י להתזיר וכ"הה"מ שם שנה יצא לו ממה שאמרו פן במקדש את האשה ובא עלי' ונמצאו בה מומין דאמרינו א"א שותה בכוס אא"כ בודקו ותייב בכתובתה כמ"ש בפכ"ד מה"א וכ"ה דיני מו"מ שנה לאשה בדינים אלו עכ"ל ולכאורה מ"ש דבמו"מ בנשתמש לחוד אחר שיידע המום סגי והאשה בע"י שנה דוקא כמ"ש הוא בעצמו הרי פיון שיידע מהמום קודם שבעל ובעל ונדאי נתפייס ולהאמור י"ל דבאיש פיון דאיפא חזקה דא"א מתפייס במומין לקח מהבעילה לחוד ל"א דנתפייס אא"כ שנה ולא טען דע"ז אתרע החזקה דא"א מתפייס דמדשקה ולא טען חזינו דבר פיוס הוא משא"כ במקח ל"ש לומר אין אדם מתפייס במומין דכיון דלמלאכה קבעי לי' הא אין המום רק פחת ממון דאתיהיב למחילה ובמה שנשתמש במקח הא איפא הוכחה דמחל וא"י לחזור ושעפיו"נ מ"ש בא"ס"ז פתובות ע"ה בשם רש"י ותלמידי ר"י דר"מ פליג במשנה שם אף אמומין שבגלוי.

ולכאורה תקשי לדידהו קוש' התוס' שם ד"ה וחכ"א דאי איתא דר"מ ס"ל דאף במומין שבגלוי יכול לטעון א"כ משפחת לה סימפון בעבדים ולדברינו אין ראי' דבאיש על אשתו באמת י"ל דיכול לטעון אף על מומין שבגלוי דאף על מום נגלה א"נ לומר שלא ראהו כמ"ש בסמ"ע סי' רמ"ה ס"ק ט"ז דאנן סהדי דמשקר בכ"ז י"ל דר"מ לית לי' ראה ונפייס משום חזקה דא"א מתפייס במומין משא"כ בעבד שפיר אמרינו בכתובות נ"ז סימפון בעבדים ליפא פיון דלמלאכה קבעי ליה הא אינו רק פחת אא דאתיהיב למחילה וכיון דהוא מום דאבראי דחזי לי' שפיר אמרינו דראה ומחל נעתוס' גיטין פ"ו.

ד"ה עד טצהר. עכ"פ בנ"ד פיון דשנה ודר עמה שנה ומחצה הא חזינו דבר פיוס הוא ומחל ורק גבי אשה מצינו בכתובות ע"ז דיכולה לומר כסבורה הייתי שאוכל לקבל ועכשיו א"י לקבל ולא באיש כמ"ש בהג"א שם בשם רבינו ירוחם ובאמת הדבר מוכרח בפסג' שם דקא' משנתארסה משום דאיפא למימר חזקה א"א שותה בכוס אא"כ בודקו והאי ראה ונפייס הוא.

ולכאורה הא עדיין יוכל לטעון דשפיר בדיק וראה וכסבור הי' שיכול לקבל ועכשיו א"י לקבל א"ו דבאיש ל"ש טענה זו וענימוק"י פ"ב דב"ב לענין אין חזקה לניזקין ובתוס' שם כ"ג. ובפרט להפסידה פתובתה בנדאי א"נ על כף וע' בטור סי' קי"ז שמביא בשם אביו הרא"ש בתשו' הטוען על אשתו שא"ר לאיש כו' דבר זה יבדוק ע"י נשים הגונות וכשרות אם הן אמרות כף שא"ר לאיש אין לה עליו לא פתובה כו' והעתיקו המחבר בס"ב שם ומשמע דאם לא נבדקה עפ"י נשים רק הבעל בעצמו טוען עלי' כף א"נ להפסידה פתובתה.

והנה כשתרצה האשה להתגרש מחויב ליתן הפתובה ות"כ חוץ מהטעמים הנ"ל דהר"כ ה"ר"ן הובא בח"מ סי' קי"ז סק"י ובב"ש סי' קט"ז סק"ג דהטעם דבנמצאו בה מומין אפילו ת"כ אין לה דכיון שהיא יודעת ממומין שבה עלה רמיה לגלוי ע"ש וכ"כ בב"ש סי' ס"ז סק"ד דה"ט דכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה אין לה פתובה פלל משום דהי"ל

להודיעו וכיון שעשתה שלא פהגן אין לה פתונה כלל ע"ש ושעפיו"נ הא דא' בכתובות י"ב.

בכנסה ראשון לשום נישואין ויש לה עדים שלא נסתרה א"נ נסתרה ולא שנתה כדי ביאה אין השני יכול לטעון ט"ב שהרי כנסה ראשון וא' רבה ז"א כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה פתונה מנה וקאר"א בעלמא לעולם אימא לה לית לה כלל וש"א"ה שהרי כנסה ראשון והק' בתוס' דמה בכך שפנסה ראשון הרי עדים מעידים שלא נבעלה ע' אס"ז ולהאמור נכון דהרי הטעם הוא שהי"ל להודיעו וכיון שפנסה ראשון הרי כל כניסה היא בחזקת בעולה ול"ש שוב הי"ל להודיעו שפנסה ע"ז שפנדאי פונסה בחזקת בעולה מכניסה הראשונה] וא"כ זהו שייך במום שהכל יודעין שהוא מום משא"כ זה שיימי טוהר מעטים בתולה אשר איש לא ידעה איה תוכל לדעת זה שהוא מום.

ונידן הטענה מהמקרה לא טהור שאינרע לו הנה לא מידה היתה זאת לו שאנסתה שינה וגם איפשר שלא הי' בשעת מעשה עכ"פ היא לא הכשילתו ומה חטאה בזה ולאשר הדברים פשוטים ומבוארים אכ"מ לקבל ארוך נאסיים ואו"ש דברי מורף ידידך דור"ש באהבה: סי' עז בעזה"י יום ה' מ' למב"י תרמ"ז לפ"ק סטרי.

שלום לכבוד ש"ב ידידי הרב המאה"ג חריף ובקי בנש"ק כש"מ יעקב יצחק הלוי איש הורנויץ נ"י אבד"ק קאנטשוגא יצ"ו. מכתבו הגיעני עד"ש באיש א' שנישא אשה בק' ואח"כ נודע שהי"ל אשה במק"א וברח משם וכעת שב לביתו ומענה בפיו שגירש את אשתו הראשונה שהי"ל במק"א ורצונו לדור עם השני' שנישא ב"ק ונסתפק כ"ת באשר שראה בשו"ת שו"מ מהד"ק ח"א סי' קכ"ג שהורה הלכה למעשה שמחויב לגרש גם השני' ואח"כ מותר לישא אותה והפליעל הנה אינו רוצה לגרשה והאשה רצונה פעת לדור עמו ויש לה בת ממנו ויש חשש שאם לא תדור עמו ירחיק נדוד ותהי' עגונה עכ"ש: הנה שותף דמר הגאון מהרי"ש ז"ל לא ידענא דאיה יעלה על הדעת לומר שגם אחרי גירושי הראשונה מוכרח לגרש גם השני' נגד מ"ש בש"ע אה"ע סי' א' דכופין לגרש רק א' מהן ומוכא בח"מ וב"ש בשם רש"ל דהשני' נדחה מפני הראשונה שהיא באה בגבולה אם לא שהראשונה מקבלת גט ברצון ומבואר דאם הראשונה מקבלת גט אינו מחויב לגרש השני' והרי בכנה"ג שם מוכא דעת הרבה מגדולי הראשונים ז"ל שכתבו דחרגמ"ה ל"ה רק שלא ישא אשה על אשתו ובעבר ונשא אין כופין לגרש כלל ובשו"ת בית יוסף סי' י"ד כ' וז"ל נאפי' ר"ג עצמו בזמנו ובמקומו לא תקן אלא שלא ישא אשה על אשתו אבל אם נשא שיגרשנה זו לא שמענו ולא עלה על לב אדרבא מאחר שנישאה אם יגרש עובר על חר"ג שתקן שלא יגרשנה בע"כ ובתשו' המבי"ט שהובאה שם להסכי על פסקו של הב"י כ' וז"ל דלא חמירא תקנת רגמ"ה מאיסורי דרבנן דאיכא פמה גונוי דלא תנשא ואם ניסת לא תצא ע"ש ויש לדמות זה למאי דמצינו בש"ע יו"ד סי' ר"ח ס"ה נשבע שלא ישא אשה תוך ג' שנים ועבר ונשא אם אמר לשון שמשמעו שלא יעשה נישואין עמה הו"ל כנשבע על הפקר ואכלה דנשאל ומתירין לו ומזה הוכיח בשו"ת עבוה"ג סי' ב' בענין שהטילו הקהל חרם שלא לקבל בעירם רב שיש לו קרובים שם ועברו וקיבלו רב כזה שיש לו קרובים בעירם דמותרין להחזיקו אצלם דכיון של"ה החרם שלא להחזיק שום רב שיש לו קרובים בעיר רק שלא לקבלו ועכשיו שפבר עברו וקיבלוהו

מה שעברו עברו ומותרין להחזיקו אצלם ע"ש וכן י"ל לגבי תקנת רגמ"ה ו"ל דכיון שלא החרים רק שלא לישא אשה על אשתו הסברא נותנת דאם עבר ונשא רשאי לדור עמה אפס הלא פבר הספיקו הפוסקים ו"ל לכוף בתרמות ונדיויים לגרש אם נשא אשה על אשתו למען לא יחרוה רמי' צידו והיינו פשהראשונה אינה רוצית להתגרש מחויב לגרש השני' מאחר שנשא באיסור ולכאורה יש להביא סמוכין לזה דהיכי שנשא אשה באיסור חרם או שבועה מחויב לגרשה והוא מהמעשה דחולדה ובור שהובא בפירש"י ותוס' תענית ח'.

שמבואר שם שכתב גט להשני' והלה ונשא הבתולה שנשבע לה ולכאורה למה היא מגרש זו שנשאה באיסור הרי אז ל"ה עדיין איסור חר"ג ואיפשר פשר שתספיק הבתולה עתה שתהי' גם זאת אשתו וע"כ דכיון שנשאה באיסור שבועה היא מחויב לגרשה אמנם מלבד שאין למדין הלכה מפי אגדה אין מהתם ראי' כלל די"ל דכיון שראה שנענש על שעבר על שבועתו והוא נשבע להבתולה שישאנה ולא ישא אחרת א"כ פשרצה עתה לקנים שבועתו היא מההכרח שפשה שישאנה לא יהי' לו אשה אחרת דבלא"ה הא ל"ה מקנים השבועה] אבל עכ"פ אם הראשונה נתגרשה מרצונה בנדאי מותר לו לדור עם השני'.

דהרי אנו לא קנסין לי' רק שלא יועילו מעשיו שעשה באיסור שנשא אחרת ואסור לו לדור עמה כ"ז שיש לו הראשונה והרי הוא פאלו עדיין לא נשאה אבל מהיכי תיתי יגרע עכשיו ממה שהי' מקודם דהרי קודם נישואי' אם היא מגרש הראשונה היא רשאי לישא אחרת ה"ה עכשיו פשגירש הראשונה שרי לי' לדור עמה.

דמיון לזה מצינו בבכורות ל"ד ה"א במאי דעביד קנסוהו במאי איפוי' למישרי' בההוא מומא קנסוה רבנן דבההוא מומא לא מישתרי לי' ע"ש והה"נ במאי דעביד קנסוהו רבנן במאי איפוי' בהני נישואין למישרי' לי' לדור עם האשה הזאת מבלי שיצטרף לגרש הראשונה מרצונה קנסוה רבנן דלא יועילו לו הני נישואין ויצרף גם עתה להמתין עד שתתראה הראשונה להתגרש ורובצים עדיין עליו כל החיובים שיש לה עליו אבל אחרי שנתראה הראשונה וגרשה בנדאי רשאי לו לדור עם השני': והנה עינתי בס' שו"מ הנ"ל וראיתי דאיתי עלה מדמתמרין בין"ד סי' ל"ט בנאבדה הריאה דכיון דהצריכו חז"ל בדיקה אסרו אפי' בדיעבד פשלא נבדקה משום דאל"כ מה הועילו חכמים בתקנתן דכ"א ישליף הריאה בלא בדיקה כמ"ש בפ"ה שם בשם הפ"ח א"כ ה"נ אי נימא דהועילו מעשיו כ"א יעבור על חר"ג וידור עם אשתו.

הנה אחרי המחילה רבה מכת"ה ל"ד פי עוכלא לדנא חדא דהתם אי נימא דכשר בלא בדיקה הא יועילו מעשיו משא"כ בנ"ד הרי לא יועילו מעשיו דלשיעבור וישא אשה על אשתו הא יכפוהו לגרשה דלעולם השני' נדחית מפני הראשונה ורק פשהראשונה מקבלת גט ברצון מותר לו לדור עם השני' ומה יעשה אם הראשונה לא תרצה להתגרש.

ועוד דהתם ל"ה רק תקנתא שתקנו חכז"ל לבדוק הריאה דמדינא הא נשחטה הותרה וכל ספק לאחר שחטה תליגין לקולא ושפיר חיישינן פיון דמדינא פשרה בלא בדיקה ורק לכמתלה צריף בדיקה כ"א יורה היתר לעצמו להשליף הריאה ולסמוך על חזקת היתר משא"כ בנ"ד שיש חרגמ"ה מהיכי תיתי שכ"א יפקיר עצמו לעבור על איסור החרם וכי"ב כ' בט"ז א"ח סי' תקכ"ד לחלק בין הא דפסקינן שם בהני שהן משום שבות

אם עבר ונעשה מה שעשה עשוי ובין הא דא' כ' האשה שנפלו כל דאמור רבנן לא ליזבון או זבין ל"ה זבינן זבינא וכ' דבהאשה שנפלו עבוד רבנן תקנתא דלא ליזבון הנכסים בשביל טובת האשה ואת"ל שאם מכר מועיל מה הועילו בתקנתן ודאי כ"א ימפור שרי אין עליו עבירה אלא שחכמים תקנו פן ליפות פח האשה בנכסים משא"כ במידי שהיא עבירה ודאי מועיל תקנ"ח דכל אדם יזהר מלעשות איסור דרבנן אלא דאם עבר א' קולר העבירה תלוי בראשו ומעשיו קיימין ע"ש והה"נ י"ל כף דבשלמא גבי בדיקת הריאה כיון שמדינא אין איסור אלא שהוא תקנתא דרבנן לבדוק הריאה א"כ אי נימא דבנאבדה כשרה בלא בדיקה מיעקרא תקנ"ח דכ"א יעשה פן משא"כ באיסור דב' נשים הלא ש איסור חר"ג אפי' אי נימא דהועילו מעשיו ל"ש לחוש דכ"א יעשה פן כיון דעכ"פ יעבור על החרם ועוד הרי מבואר בפר"ח ביו"ד שם דלמאי דקיי"ל שאם איבד במזיד אסור הא ליכא למיחש למידי דע"כ אין חשש רק אם יהי' בדרך הערמה שיאבד את הריאה ויאמר שלא איבדה במזיד א"כ התם בודאי מיעקרא תקנ"ח דכ"א יערים ויאמר שממילא נאבדה משא"כ בנ"ד הרי אין מקום שיתנצל ויאמר אחרי שישא אשה על אשתו שישגגה הוא לו שרי יראו הפל שבזדון ובשאט נפש עבר על חרגמ"ה וא"כ לא מיעקרא בהכי תקנת רגמ"ה במאי דנימא שאינו מחויב לגרש אחר שקבר עבר ודומה לזה אשפחן בש"ס ביצה י"ז: בהא דמיבעיא לן התם עבר ואפה בלא ע"ת מי"ט לשבת מאי ובעי למיפשט מהא דקתני ובלבד שלא יערים ואם הערים אסור וקא' רב אשי הערמה קאמרת שאני הערמה דאחמירו בה רבנן טפי ממזיד ופרש"י ונ"ל לעולם עבר ואפה מותר והערמה אינה ראי' לכאן דשאני הערמה ממזיד דאיכא למימר אחמור בה רבנן בהערמה טפי ממזיד דאלו מזיד רשע הוא לעבור על דברי חכמים ואין אחרים למדין הימנו והוא עצמו משים אל לבו ושב הלכף לא מיעקרא תקנת עירוב אבל מערים סבור לעשות בהיתר הלכף לא ישיב אל לבו לחזור בו ואחרים למדין הימנו ומיעקרא תקנת עירוב הלכף קנסוה רבנן עכ"ל הרי מפורש להדיא פסברא הנ"ל ועב"ש סי' קי"ט ס"ק י"א מפורש ג"כ סברא זו לענין חדר"ג עכ"פ אחרי שהסקימו הפוסקים ז"ל לכוף לגרש א' מהן ואחרי שהראשונה קבלה גט מרצונה אינו מחויב לגרש גם השני': והנה ראיתי בתשו' ש"ב הגאון שו"מ הנ"ל שהק' על הפוסקים דגם בעבר ונשא חל החרם שלא ידור עמה מירושלמי סנהדרין דקא' על יריחו מאחר שהיא נבנית מותר לישוב בה הרי דהתם אף שהי' חרם יהושע אפ"ה כל שעבר ובנה מותר לישוב בה וה"ה כאן היל"ל דכל שעבר ונשא רשאי לו לדור עמה.

ואנא גברא רבא קחזינא ותיבכתא לא קא חזינא דהתם שאני שהשביע יהושע לאמר ארור האיש אשר יקום ובנה את העיר הזאת את יריחו א"כ חיאל בית האלי שבנה את יריחו מעל בחרם ונענש שבאבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלת' כדכתיב במקלים י"ו.

ואיהו גופי' אפשר שהי' אסור לו לדור שם אבל שאר האנשים שלא עשו איסור מהיכי תימי לאסור עליהן ואף דכתיב בקרא יהושע ו'. והיתה העיר חרם א"כ נאסרה ישיבת העיר בחרם בכ"ז הר"ז דומה לאומר קונם בית זה שאני נכנס ונפל ובנאו אפי' במקומו וכמדתו הראשונה מותר כמבואר בר"ן נדרים מ"ז.

בְּשֵׁם הַיְרוּשָׁלַמִי וְע"ש דָּף מ"ב: ובש"ע יו"ד סי' דט"ז. וא"כ ה"נ לְאַחַר שְׁנֵפֶלֶה וְחֹזֵר וּבִנְיָא שְׁרִיָא הַיְשִׁיבָה כְּדִכְתִּיב וְהִיְתָה הָעִיר חָרָם הִיא וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ וּמִדְּכַתִּיב הִיא הו"ל כְּבֵית זֶה דְלֹא מִיְתָסֵר בְּנִפְל וּבְנָאוּ.

אָמְנָם י"ל פִּינּוֹן דֹּא' בְּסִנְהֶדְרִין קו"ג. תְּנִיָא לֹא יְרִיחוֹ ע"ש עִיר אַחֲרָת וְלֹא עִיר אַחֲרָת ע"ש יְרִיחוֹ א"כ א"א לומר פִּינּוֹן דְּנִפְל אֲזַדָּא לִי דְהָרִי חֲזִינִין דְהִיְתָה הַקְּפִידָא גַם בְּעִיר אַחֲרָת ע"ש יְרִיחוֹ א"כ גַם עִיר אַחֲרָת ע"ש יְרִיחוֹ הִיְתָה בְּכָלֵל וְהִיְתָה הָעִיר חָרָם.

עכ"פ אין ראי' מהתם לנושא אשה על אשתו שהיא בעצמו עובר על החרם אִיפְשָׁר דְקוֹנְסִין אוֹתוֹ שְׁלֹא יוֹעִילוּ מַעֲשָׂיו מִשָּׂא"כ בִּירִיחוֹ אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִתְיַשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹא עָסְקוּ בְּבִנְיָנָה הָא ל"ע על החרם של הבנין וַיֵּשׁ לְפִלְפֵל בְּזֶה טוֹבָא אכ"מ.

ובגוף הדין לפענ"ד אין לזוז מדברי רבותינו הפוסקים ו"ל שאין לגרש רק א' מהן ואחרי שהאיש שאנו דנין עליו כבר גירש את אשתו הראשונה מרצונה רשאי לדור עם השני'. דברי ש"ב ידידו דור"ש באהבה: סי' עח בעזה"י יום ד' ג' פסלו תרנ"ו לפ"ק סטרי עתרת שלום וברכה לכבוד ידידי הרב המאוהב ג' חריף ובקי בחדר"ת כש"מ שמעון צבי ווייגער נ"י אבד"ק קריפטש יצ"ו: מכתבו הגיעני עד"ש בעובדא דאתא קדמוהי באחד שנסא בתולה בר"ח שכט דאשתקד וטען שלא מצא לה בתולים והיא ענתה ואמרה שהמניעה מצדו שאין לו ג"א וצריף לעשות שאלת רופאים והוא לא האמין לזה ובעבור איזה חדשים לקחה בערמה את כל אשר לה וגם משלו וב' ש"ש מהנדוניא ושבה אל בית אמה ובשעה שפרחה מבעלה הייתה נדה ובאה היא ואמה ואח' לפני כ"ת עם הבעל לדין וטענה היא שיגרושה ושמוכנת ליתן להבעל איזה סכום מעות פאשר יושת עלי' ע"ד פשר מחמת שאין לו ג"א והיא עודנה בתולה ושתברר הדבר עפ"י רופא שיאמר שעדיין היא בתולה והבעל הכחיש והיא רצה לגמור עמה ועמה היא מבקשת שלום והחזירה להבעל את כל אשר לו וגם ש"ש א' ונדע שהיא מעוברת ובא הבעל לשאול מלפניו אם רשאי לדור עמה מחמת שהיא בעצמה אמרה שאין לו ג"א ואולי היא הרה לננוגים עכ"ש: הנה לית דין צריף בשש שהאשה הזאת היא מותרת לבעלה דהרי ברמ"א אה"ע סי' קנ"ד ס"ז כ' דבזה"ז שישי נשים חצופות אינה נאמנת בטענה שאין לו ג"א.

ואף דבס' ג"א סי' ס"ז כ' דהיכי דאמרה בפירוש שמוחלת לו הכתובה רק שיתן לה גט היא נאמנת גם בזה"ז בכ"ז הרי הטעם דנאמנת בטענת שאין לו ג"א אפי' למ"א מבואר בתוס' יבמות ס"ה: משום דבמקלטה דידע בה בעל דמשקרת נאמנת מדרב המנונא לפי שאין אשה מעינה פני' בפני בעלה וא"כ זהו דוקא כשהיא מתחלת לומר פן אמרינו חזקה דאין אשה מעינה פני' בפני בעלה להפקיע עצמה ממנו ונאמנת משא"כ בנ"ד שאמרה פן אחרי שבעלה טען עלי' שלא נמצאו לה בתולים הרי מבואר בר"ן נדרים צ"א.

דרך היכי דאיהי בעיני לאפוקי נפשה מבעלה וטענתה גירשתני איכא הענה טובא ואי לאו דקושטא קאמרה ל"ה מעינה אבל היכי דהבעל בא להוציאה היא מעינה ומעינה אף במקלטה דידע בי' בעל ע"ש וא"כ ה"נ בנ"ד שהבעל בא להוציאה בטענת בתולים היא מעינה ומעינה לטעון שאין לו ג"א ולכ"ע אינה נאמנת ובלא"ה הרי אפי' אומרת בפירוש טמאה אני לה קי"ל כמ"א דאינה נאמנת ורק במאמין לדברי' כ' באה"ע סי' קט"ו ס"ו דחייב להוציאה והיא תליא בפלוגתא דרבוותי' שברמ"א סי' קע"ח ס"ט ובנ"ד הרי

אָדַרְבָּא קִים לִי בְּנִפְשֵׁי שְׁטַעַנְתָּה שְׁקַר וְשִׁבְאַמַּת בְּעַל אוֹתָהּ כְּרָאוּי א"כ מֵהִיכִי תִיִּתִי לְחוּשׁ
לְדַבְרֵי הַקְּדוּמִים שְׁתִּיאָסֵר עָלָיו עֵתָה וּבִפְרָט שְׁמִסְתַּמָּא פְּעַת הִיא חוֹזֶרֶת מִדְּבַרִי וְקִי"ל
דְּהִיא אֵינָה יְכוּלָה לְמִשׁוּי אֲנַפְשָׁה חַד"א לְגַבֵּי בְּעֵלָה מְשׁוּם שְׁמָא עֵינֵי נְתָנָה בְּאַחַר וּמַכ"ש
שִׁבְנ"ד הֵלֵא קוֹדֵם שְׁהִיָּה נּוֹדַע שְׁהִיא מְעוֹנְבֶרֶת הָא לֹא הִיָּתָה אֲסוּרָה עָלָיו עַפ"י טַעַנְתָּה
שְׁאִין לּוֹ ג"א וּבְעַת שְׁנוּדַע הָרִינוּנָה הֵלֵא הִיא חוֹזֶרֶת מִדְּבַרִי וּבַכַּה"ג הָרִי ל"ש שׁוּי אֲנַפְשָׁה
חַד"א כַּמ"ש בַּט"ז אה"ע ס' קנ"ב סק"ח ע"ש וְגַם הֵלֵא אֲנַפְשָׁר שְׁבַעַת שְׁטַעַנָּה שְׁאִין לּוֹ
ג"א הִיָּתָה מְפֹאֶת חֶסְרוֹן יְדִיעַתָּה מֵאַחַר שְׁהִיָּתָה בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יִדְעָה וְלֹא הִיָּתָה בְּקִיָּאָה
לְהִבְחִין בְּזָה וְגַם אֲנַפְשָׁר שְׁנַתְרַפָּא אַח"כ שְׁהָרִי שְׁהִתָּה עִמּוֹ עוֹד אֵיזָה חֲדָשִׁים וְנִתְעַבְרָה
אַח"כ מִמְּנֹ שְׁעַל כֵּן לִפְעַנ"ד אֵין פֶּאן מְקוּם סָפֵק שְׁהָאֲשָׁה הַזֹּאת הִיא מְוַתֶּרֶת לְבַעֲלָה בְּלִי
שׁוּם בֵּית מִיחּוּשׁ וּפְקֻפּוּק פְּלָל.

דְּבַרִי יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' עַט בַּעֲזָה"י יוֹם ב' כ' חֲשׁוֹן תְּרַנ"א לַפ"ק סְטָרִי שְׁלוּמִים
רַבִּים פְּטַל וְכַרְבִּיבִים לְכַבּוֹד ש"ב יְדִידֵי הָרַב הַגָּאוֹן הַחֲרִיף וּבְקִי בַּחֲדַר"ת עֲרוּגַת הַבּוֹשֶׁם
מְוַתֶּרֶת בְּנִימוֹסוֹ וְיַחְוִסוֹ כַּש"מ יִצְחָק אֵיזֶק שׁוֹר נ"א אַבְד"ק בּוּקָאֲרֶשֶׁט יצ"ו בְּמַדִּינַת
רוֹמְעֵנִיעַ: יְקַרְתָּ מִכְּתָבוֹ הַגִּיעֵנִי לְנִכּוֹן ע"ד שְׁאַלְתּוֹ בְּנִידָן אֲשָׁה אֶלְמָנָה שְׁמָה רַחֵל מְעִיר
אוֹוַעֲשֵׁט שְׁמוֹחֲזַקַת מֵאֵז מְעוֹלָם לְצַנוּעָה וּכְשָׂרָה שְׁבָאָה בְּקִשָּׁר הַחֲזִיתוֹן עַב"ג אֲשֶׁר הוֹכִיחַ
לָהּ ה' וּבְעַת הַהִתְקַשְׁרוֹת בָּא לְשֵׁם אִישׁ אֶחָד וְהִרְעִישׁ בְּקוּלוֹ הֵיּוֹת שְׁהָאֲשָׁה הַנָּ"ל הִיא
א"א כִּי אַחִיו שְׁמוֹ פ' מְבּוּקָאֲרֶעֲשֵׁט קִידֵשׁ אוֹתָהּ בְּהִיּוֹתוֹ שְׁמָה בַּחוּרְף דְּאֲשַׁתְּקַד וְהוֹצִיא
מֵאַמְתַּחְתּוֹ אֲגָרַת מֵאַחִיו הַנָּ"ל וְכוּ כְּתוּב לֵאמֹר שְׁקִידֵשׁ אֶת הָאֲשָׁה רַחֵל הַנָּ"ל בְּכֶסֶף בְּלֹא
עֲדִים וְאַח"כ הֵלְכָה לְבֵית הַפְּרָחֵץ וְטַבְּלָה א"ע בְּמִקְוֵה וּבְעַל אוֹתָהּ כ"פ וּמְזַהֵרָה שְׁלֹא
תִּנְשָׂא לְאִישׁ וְאִם תֵּאבְדָה לְקַבֵּל סֶפֶר פְּרִיָּתוֹת מִמְּנֹ תְּבוּא אַחֲרָיו לְבוּקָאֲרֶעֲשֵׁט וַיִּגְרַשְׁנָהּ
וְהָאֲשָׁה מִכְּחֻשׁתָּ וְאוֹמְרַת לַהַד"מ וּבְאַמַּת הָאִישׁ הַנָּ"ל הוּא מֵאַרְחִי וּפְרָחִי מִמְּהַדוּרֵי
אַפִּיתָתָא וְהָאֲשָׁה הַזֹּאת הִיא נְגִידָה נְחֻשׁוּבָה וְהַבְּלִיעַל פ' הַנָּ"ל בָּא פְּמָה פְּעֵמִים לְבֵיתָהּ
לְבַקֵּשׁ אֶנְכֵל וְצוֹתָהּ עַל מְשֻׁרְתָּהּ לִיתֵן לּוֹ וְרַק אַחִיו הַנָּ"ל שְׁלַח אֵלַי שְׁדַכְנִים שְׁתַּבָּא עִמּוֹ
בְּקִשָּׁר הַשִּׁדּוּכִין וְהִיא נְתָנָה אֵלָיו פְּתַף סוֹרֶרֶת שְׁעַל כֵּן מִיָּלֵא בְּפִיו לֵאמֹר שְׁיִנְקוּם נִקְמַתּוֹ
מִמְּנֹ לַעַת מְצוּא וְלִכֵּן רוּצָה עֵתָה לְהַבְּאִישׁ רִיחָה בְּעֵלִילָה הַלּוּזוֹ וּמַעַכ"ת שְׁלַח אַחֲרֵי הָאִישׁ
פ' הַנָּ"ל וְהַגִּיד לְפָנָיו ג"כ כְּדַבְּרֵיו בְּמִכְתָּבוֹ וְשָׂאֵל אוֹתוֹ הֵלֵא כְּתַבְתָּ שְׁלֹא הָיוּ עֲדִים בְּשַׁעַת
הַקִּידוּשִׁין וְהַשִּׁיב שְׁהִי עֲדִים רַק שֵׁא"י הִיכֵן נִמְצָאִים פְּעַת זַת"ש: הִנֵּה מְשָׁנָה שְׁלִימָה
שְׁנִינוּ בְּקִידוּשִׁין ס"ה.

הָאוּמֵר לְאֲשָׁה קִדְשִׁתִּיהָ וְהִיא אוֹמְרַת לֹא קִדְשִׁתִּי הוּא אֲסוּר בְּקְרוּבוּתֶיהָ וְהִיא מְוַתֶּרֶת
בְּקְרוּבֵי וּמוֹקְמִינִין לָהּ בַּגַּמ' הֵתֵם פְּגוֹן דְּאֵמֵר קִדְשִׁתִּיהָ בְּפָנָי פו"פ וְהִלְכוּ לָהֶם לַמְדָה"י
הָרִי דָאֵף אֵי פֶרֶט הָעֲדִים בְּשִׁמוּתֶיהֶן וְאוּמֵר הִיכֵן הֵם פְּדַקָּא' בְּפָנָי פו"פ וְהִלְכוּ לָהֶם
לַמְדָה"י אַפ"ה א"נ לְאַנְסָרָה מַכ"ש בַּנ"ד שְׁאִינוּ אוּמֵר מִי הֵם הָעֲדִים וַא"י הִיכֵן נִמְצָאִים
וְעַתְשׁוּ דְרָכֵי נְוַעַם חֵאָה"ע ס' ד' דַּא"צ שְׁתַּכְחִישְׁתּוּ בְּפָנָיו וּמִלְכַד רְאִיּוֹתָיו הַנִּכְחָוֹת
שְׁהִבִיא שְׁם כ' וַז"ל וְעוֹד אִם צָרִיף הַדְּבָר לְכַף לֹא הַנְּחַתָּ בַּת לֹא"א בְּחֻזְקַת פְּנוּיָ שְׁהָרִי
יְכוּל כָּל אֲדָם בְּנִקְלָל לַעֲגוֹן אֲשָׁה כָּל יְמֵי פְּגוֹן שְׁיִלְף לַמְדָה"י וַיֵּאמֵר אֲנִי קִדְשִׁתִּי אֶת פ'
הַדְּרָה בְּמִקְוֹם פ' וְפו"פ עֲדִים וְהִלְכוּ לָהֶם לַמְדָה"י ע"ש וּכְלִשׁוֹן הַזֶּה כ' ג"כ בְּתִשׁוּ
הָרִיב"ש ס' קכ"ג בַּא' שְׁהוֹצִיא קוּל עַל אֶלְמָנָה שְׁנַתְּקַדְשָׁה לּוֹ וְאֵמֵר שְׁיִישׁ עֲדִים בְּדַבְּרָ
שְׁקִדְשָׁה אֶלֵא שְׁיִצְאוּ מִן הָעִיר לֹא הִרְחִיקוּ יוֹתֵר מִמְּהַלְף שְׁנֵי יָמִים כ' שְׁם שְׁאִין הַבִּי"ד

חוששין לדבריו וא"צ להמתין עד שיבאו עדים שכל שאין העדים פאן אין חילוק בין אם הם במקום קרוב או במקום רחוק ע"ש ובנ"ד יש עוד לצרף מה שיש להאיש הזה אשה מכפר בגאלאטין כפי שזנפר במכתב כ"ת א"כ באמירתו שקידש את האלמנה הנ"ל אומר שעבר על חדרגמ"ה ואינו נאמן משום דאין אדם מע"ר ובפרט שפפי המכתב שביד אחיו הנ"ל קידשה בלא עדים ואף שיוכל להיות שגם אם החידושי פספס היו בלי עדים הרי כפי אמירתו שבעל אותה כ"פ יש לחוש שבעל אותה לשם קידושין ומהני אם היו עידי יחוד אמנם הלא הוא אינו אומר שהיו עידי יחוד ולו יהי פן שהיו עידי יחוד הלא מאי דכ' ברמ"א סי' ל"ג בשם י"א דפנוי הבא על הפנוי לפני עדים חוששין שמא פיון לשם קידושין הוא רק מטעם חזקה אין אדם עושה בב"ז ובכה"ג שהיתה נדה הא יש בזה מבוכה רבה בין הפוסקים אי שייך הך חזקה עמלמ"ל פ"י מגירושין הח"י בשם הרדב"ז וכפי מכתב כ"ת שנשי בית הטבילה אומרות שלא היתה בזה האשה הנ"ל בבית הטבילה במשך ימי ארמלותה הא בעל אותה בנדוטה ול"ש אא"ע בב"ז וגם הלא כ' הרמ"א שם דביש לו אשה אחרת ל"ח ומבואר בתה"ד סי' ר"ט פיון דאם נתפנון לקידושין פוגע בחרמו של רגמ"ה ז"ל א"כ ב"ז עדיפא לגבי חר"ג ע"ש וע' פ"עין זה ברמ"א סי' מ"ה ס"א דהיכי דאי נמא שפיון בהסבלונות לשם קידושין עשה איסור בכה"ג אין חוששין לסבלונות שהם קידושין ועב"ש שם ס"ק ט"ו ובאב"מ שם.

ולבר מן כל דין הא לפי מה שהי' סובר אותו הטוען קידושין שהקידושין של פספס בלא עדים היו מועילין הא בודאי לא נתפנון בהבעילה אח"כ לשם קידושין וכ"ז לא נצרכא אלא אם האשה היתה מורה לדבריו אלה שכ' במכתבו הנ"ל אבל בנ"ד שהאשה מכחשת הכל בודאי א"נ לאנסרה כאמור ובפרט שהיא אומדנא דמוכח וגלוי לכל שלא תתקדש אשה חשובה ונסף תועפות לה לכן בליעל המחזיר על הפתחים ואע"ג דהרמ"א כ' בסי' מ"ב ס"א דאין הולכין בקידושין בתר אומדנות היינו היכי דהי' נדאי איזה עסק קידושין ביניהם רק שהאשה אומרת שלשחוק נתפנה בזה ל"מ אומדנות אבל בנ"ד שהספק אם הי' פלל דררא דקידושין בודאי חזי לאיצטרופי אומדנא דמוכח פי האי באופן שאין בזה שום חשש קידושין פלל ועתה"ד בפו"כ סי' רכ"ו: ולענין לחוש לקלא דקידושין בודאי ל"ש בנ"ד פיון דקיי"ל דבעינין שיוחזק הקול בבי"ד וכדא' בגיטין פ"ט.

לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיהו גרות דולקות ומטות מוצעות כו' משא"כ בנ"ד הלא הנבל הזה הוא דאפקה לקלא ולא אחר ובודאי ל"ח לה פהא דא' יבמות כ"ה. אויבים הוא דאפקוה לקלא וכ"כ בתשו' רמ"א ז"ל אבל שיהא הוא עצמו מפיק לקלא בזה לא שמענו דא"כ לא הנחת בת לא"א שכל אחד מן הריקים יחמד שקידש בת נכבדי ארץ ותו דאם הי' נאמן לאפיק הקול האין נפרנס הא דהאומר לאשה קדשתיה כו' אמאי היא מותרת הלא אפיק קלא א"ו שמעינין דכה"ג לא מיקרי קלא ע"ש ועתוס' פתובות ט"ז ד"ה וזו כו' וכ"ת דכשמעיד הוא שראה בקוטנו ואחר עמו חשבינין קול הא פריה הכא סהדי שיקרי גיהו ונהכי מפניש להדיא בשו"ת רש"ל סי' ל"ג ע"ש ובסוף ספרו מ"ש בזה ומ"ש בב"י אה"ע סי' מ"ב בשם הרשב"א והתשב"ץ ומכ"ש בנ"ד שהוא קול ושוכרו עמו שאין בו שום ממש וחלילה לנטות להחמיר בזה כמבואר בראשונים ז"ל ובכגון דא המצנה והחובה על הבי"ד לגעור במי שמוציא קול על הקידושין לבל יוסיפו בני עולה לענות בבנות ישראל סרה ולא יתעוללו בהן הפריצים הפורצים גדר עולם.

וה' יגדור פְּרָצוֹת עִמּוֹ בְּרַחֲמָיו וּבְזֶה הִנְנִי אוֹ"ש לֹו יְדִידוֹ ש"ב הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה. סי' פ
לְבָאָר סוּגְיָא דְכָל אוֹתָן הֵימִים הוּא יָשָׁן בֵּין הָאֲנָשִׁים כו'.

פְּתוּבוֹת דָּף ד'. בְּתוֹס' ד"ה אָבֵל דְּבָרִים שֶׁל צִינְעָא נוֹהֵג וּא"ת רַב וּשְׂמוּאֵל דְּאָמְרֵי בַפ"ב
דַּמ"ק דְּתַשְׁמִישׁ הַמַּטָּה בְּשֵׁבֶת שֶׁל ז' יָמֵי אֲבִילוֹת רְשׁוֹת תִּקְוָשִׁי לְהוּ בְּרִייתָא דְהֵכָא כו' אֵלָא
נִרְאָה לַר"י דְּרַב וּשְׂמוּאֵל מְפֻלְגִי בֵּין חֲתָן לְמוֹעֵד וּשְׁבֵת אָבֵל קָשָׁה דְכָל אוֹתָן הֵימִים הוּא
יָשָׁן בֵּין הָאֲנָשִׁים מִשְׁמַע אִפִּי בְּשֵׁבֶת הַקָּשָׁה הַמְהַרְשָׁ"א דְהַרְי לְרַב וּשְׂמוּאֵל י"ל דְּאִין רַאִי
מְהוּא יָשָׁן בֵּין הָאֲנָשִׁים דְּאִיפְשָׁר מְשׁוּם דָּם בְּתוּלִים וְאִתְּיָא לְמִשְׁנָה אַחְרוּנָה וְאִינְהוּ לִית
לְהוּ הָא דְרַב יוֹסֵף דְּבִבְעֵל אֲשֶׁתּוֹ יִשְׁנָה עִמּוֹ בְּאִיסוּר גְּדוּת: הִנֵּה לְכַאוּרָה י"ל דְּהַתוֹס' הִקְשׁוּ
שְׁפִיר בֵּינָן דְּבְרִייתָא סְתָמָא קְתָנִי וּמִיָּירֵי אִפִּי בְּלֵא בְּעִיל וּבְלֵא בְּעִיל הָא לִיכָא אִיסוּר גְּדוּת
וּבְשִׁלְמָא לְשְׂמוּאֵל י"ל דַּל"ק עַפ"מ דַּא' לְקָמָן ו'.

לְעַנְיָן לְבַעוּל בְּתַחֲלָה בְּשֵׁבֶת בְּבִי רַב אָמְרֵי שְׁרֵי וּשְׂמוּאֵל אָסֵר בְּנִהְרְדְעֵי אָמְרֵי רַב אָסֵר
וּשְׂמוּאֵל שְׁרֵי וּבְתוֹס' שָׁם עִמּוּד ב' ד"ה וְהִנֵּי תַנְאֵי כ' בְּפִשְׁטוּת דְּשְׂמוּאֵל אָסֵר וּכ' הַפְנִי
שָׁם מְדַאֲפִסְקָא הַלְכְּתָא מוֹתֵר לְבַעוּל בְּתַחֲלָה בְּשֵׁבֶת מְסַתְמָא הוּא פְּרַב דְּקִי"ל הַלְכְּתָא
פְּרַב בְּאִיסוּרֵי וַע"כ רַב שְׁרֵי וּשְׂמוּאֵל אָסֵר ע"ש וַא"כ י"ל דְּלְשְׂמוּאֵל מ"מ אָסֵר הִיחֻד
בְּשֵׁבֶת דָּאֵי בְּעִיל הָא אָסֵר מְשׁוּם גְּדוּת וְאִי לֹא בְּעִיל הָא אָסֵר מְשׁוּם חֲבוּרָה בְּשֵׁבֶת.

אָמְנָם לְרַב הִקְשׁוּ הַתוֹס' שְׁפִיר בֵּינָן דְּאִינְהוּ הָא לֹא חִיָּישׁ לְבַעֲיָלָה בְּתַחֲלָה בְּשֵׁבֶת מְשׁוּם
חֲבוּרָה אִי מְשׁוּם מְקַלְקַל בְּחֲבוּרָה אוּ מְקַלְקַל הוּא אֲצֵל הַפְּתַח כְּדַא' לְקָמָן וַע"כ לְדִידֵי הָא
דְּקְתָנִי בְּבְרִייתָא ב"כ וּב"כ לֹא בְּעוּל בְּתַחֲלָה בַע"ש הוּא רַק מְשׁוּם שְׂמָא יִשְׁחַנּוּט בְּן עוּף
וְעַל זֶה בּוֹדַאי לֹא בְּעִינֵין שְׁיִמּוּר] וְכִינּוֹן דְּמְסַתְמָא קְתָנִי וּמִיָּירֵי ג"כ בְּלֵא בְּעִיל אִמְאֵי צְרִיף
שְׁיִמּוּר בְּשֵׁבֶת הָא דְּבָרִים שְׂבָצְנָעָא רְשׁוֹת לְדִידֵי'.

אָמְנָם לְכַאוּרָה י"ל עַפ"מ"ש בְּקוּה"כ בִּיּו"ד סי' ש"ב בְּשֵׁם רַבִּינוּ יְרוּחָם דְּהָא דְנוֹהֵג ז'
יָמֵי הַמְשֻׁתָּה קוֹדָם הוּא דְנוֹקָא בְּבַעֲלֵ אָבֵל בְּלֵא בְּעַל בְּכַנִּיסָה לְחוּפָה בְּלִבְד אִין חֲלִין ז' יָמֵי
הַמְשֻׁתָּה קוֹדָם עַפ"מ פְּתוּבוֹת בַּק"א וְכֹן הַעֲלָה הַאס"ז בְּסוּגְיָין בְּשִׁי רַש"י ז"ל דְּהָא דְקְתָנִי
וּבוֹעֵל ב"מ חִיּוּבָא הוּא פְּדֵי שְׁתַּחוּל הַחֲתוּנָה קוֹדָם הָאֲבִילוֹת דְּלֹא חָל עָלָיו הַשְׁמַחָה קוֹדָם
הַבְּעִילָה וַז"ש רַש"י ז"ל בְּהָא דְפְרִיף וְהָא הֵכָא דְבִבְעֵל עֲסָקִינֵין וְקְתָנִי הוּא יָשָׁן כו' פִּירַש"י
וַז"ל דְּבִבְעֵל עֲסָקִינֵין דְּקְתָנִי וּבוֹעֵל ב"מ לְפָנֵי קְבוּרַת הַמֵּת עַכ"ל שְׁלַכְאוּרָה שְׁפַת יֵתֵר
הוּא מְאִי דַפִּי הֵכָא דְהַבְּעִילָה הִי קוֹדָם קְבוּרַת הַמֵּת וַעֲכָצ"ל דְּקָשָׁא לִי מ"פ הַש"ס
דִּילְמָא הָא דְקְתָנִי הוּא יָשָׁן כו' קָאֵי בְּלֵא בְּעִיל וַע"כ פִּי דְכִינּוֹן דְקָא בּוֹעֵל ב"מ וּפּוֹרַשׁ פְּדֵי
לְקַבּוּר הַמֵּת וַע"כ בּוֹעֵל ב"מ קוֹדָם הַקְּבוּרָה וַע"כ חִיּוּבָא הוּא מְשׁוּם דְבִלֵּא"ה לֹא חָל עָלָיו
הַשְׁמַחָה דו"י הַמְשֻׁתָּה א"כ ע"כ בְּעִיל קוֹדָם הַקְּבוּרָה וַא"כ בֵּינָן דַּע"כ מִיָּירֵי בְּבַעֲלֵ שְׁפִיר
קָשָׁה קוּשְׁי' הַמְהַרְשָׁ"א דִּילְמָא מְשׁוּם גְּדוּת אָמְנָם י"ל דְּזֵהוּ רַק לְהַף שִׁיטָה שְׁהוּבָא בְּרַא"ש
וְהַט"ז שָׁם דַּס"ל דְּלֹא הִתִּירוּ בְּעִילַת מְצוּהָ רַק מְשׁוּם פְּסִידָא א"כ עַכָּצ"ל דְּבִלְעָדֵי הַבְּעִילָה
לֹא חֲלִין ז"י הַמְשֻׁתָּה וְאִיכָא פְּסִידָא אָבֵל לְהַרְי"ף וְהַגְּאוּנִים שָׁם הָא ס"ל דְּגַם בְּלִיכָא
פְּסִידָא הִתִּירוּ לְבַעוּל ב"מ וַא"כ הָא דְּבוֹעֵל ב"מ אִם יִרְצָה וְלֹא חִיּוּבָא דו"י הַמְשֻׁתָּה חֲלִין
גַּם בְּלֵא בְּעִיל דְּלֹא פְּרַש"י וְרַבִּינוּ יְרוּחָם הַנ"ל ע"ש וַא"כ י"ל דְּגַם הַתוֹס' קִינֵי' בְּשִׁיטָה
זוֹ וְשְׁפִיר הִקְשׁוּ בֵּינָן דְכָל אוֹתָן הֵימִים מִיָּירֵי גַם בְּלֵא בְּעִיל וַא"כ לִיכָא אִיסוּר גְּדוּת וְאִמְאֵי
הוּא יָשָׁן בֵּין הָאֲנָשִׁים כו' אָמְנָם לְפַעַנ"ד י"ל בְּיָשׁוּב קוּשְׁי' הַתוֹס' עַפ"מ"ש בְּשׁו"ת ח"צ

סי' ב' להסביר דברי הראשונים ו"ל דס"ל דהתירו הפעילת מצנה קודם הקבורה אף דליפא פסידא פיון דגם בלעדי הפעילה בכניסה לחופה בלבד חלין ז"י המשטה נהרי לא התירו החופה רק משום פסידא דהוא משום דס"ל דחופת נדה אינה קונה משום דבעינין יחוד הראוי לביאה וא"כ אילו היו אוסרין הביאה קודם הקבורה הא ל"ה מועיל החופה וא"כ לא יחולו ז"י המשטה ויהי' פסידא ולכך התירו הביאה כדי שתהי' חופה הראוי' לביאה אבל באמת רשות בידו לבעול או לא דכיון שהיא ראוי' לביאה פבר קנתה החופה ע"ש וכ"כ באס"ז ובספר הפלאה בחי' בסוגיין: וע"ד הפלפול יש להסביר עפ"י דברי התוס' בסוגיין ד"ה בועל ב"מ ופורש שכ' וז"ל אבל קשה לרשב"א אמאי לא דייק מדקתני ופורש מקלל דנוהג דברים של צנעא כו' ואור"י דהומ"ל פורש משום דם בתולים כדא' בפ' תינות אבל מהו ישן בין האנשים דייק שפיר דהוי משום אבלות דאי משום נדות פיון דבעיל אשתו ישנה עמו כדאר"י בסמוך ועוד דכל אותן הימים משמע דבכולהי הוי חד טעמא דהיינו משום אבלות והשתא מקילינין טפי באנינות דאורייתא מבאבילות דרבנן מידי דהוי אנעילת הסנדל ועטיפת הראש וכפיית המטה עכ"ל ולכאורה הרי בין אי ניא דלא חלין ז"י המשטה בלעדי הפעילה ובין אי ניא דהיתר הפעילה כדי שתהי' חופה דחזיא לביאה הרי ל"ה זה קולא דע"כ הוכרחו להתיר כדי שיחול שמחת החתן.

ובפנ"י נתקשה דאין דמיון של התוס' עולה יפה דנעילת הסנדל ואינך נהיגי באבל ואין נוהגין באונן שהרי כמה וכמה מצות ודינין מצינו שיש בזה מה שאין בזה משא"כ איסור תשמיש הא בודאי נוהג באונן כמו באבל כדא' בפ' א"מ דפליגי רשב"ג ורבנן בת"ה בשבת לאונן שמתו מוטל לפניו מוכח להדיא דבחול לכ"ע אסור א"כ מאי סברא יש להתיר פעילת מצנה באנינות דאורייתא טפי מבאבילות דרבנן.

ולקאמור י"ל עפ"מ שיש להבין ד' התוס' שכ' דכל אותן הימים משמע דבכולהו הוי חד טעמא דלכאורה אי ס"ל טבילה בזמנה לאו מצנה הא יכול להיות בכולהי משום נדות אמנם י"ל דכונת התוס' מדקתני כל אותן הימים כו' ומשמע דאסור גם פעילת מצנה כמ"ש המהרש"א וא"כ פעילת מצנה הא ע"כ ל"ה משום נדות ולפי"ז אי אמרי' דבכלל כל אותן הימים נואג"כ פעילת מצנה ע"כ דס"ל להתוס' דבועל ב"מ קודם קבורת המת רשות דאי הוי חיובא כדי שתחול שמחת החתונה א"כ ל"ה מצנינין למימר דיהי' נכלל בהא דכל אותן הימים כו' איסור פעילת מצנה משום דאי לא פעיל ב"מ קודם הקבורה הא ליתא להדין דנוהג ז' ימי המשטה כו' פלל וע"כ דס"ל דבועל ב"מ רשות היינו דע"כ התירו לו כדי שיהי' חופה הראוי' לביאה וע"כ שפיר כ' התוס' והשתא מקילינין טפי באנינות דאורייתא מבאבילות דרבנן דהשתא דעושין החופה באנינות קודם קבורת המת מתירין לו הביאה כדי שתחול החופה משא"כ כשעושה החופה לאחר הקבורה דהדין דנוהג ז"י אבילות קודם ז"י המשטה אז אין מתירין לו הביאה והוא עפ"מ ש השעה"מ בקונטרס חופת חתנים לצדד דהיכי דרק מדרבנן לא חזיא לביאה פיון דמדאורייתא חזיא לביאה מועיל החופה ע"ש ונהכי מוכח באמת מד' התוס' בסוגיין ד"ה אבל איפכא וא"כ באבילות דרבנן אין מתירין לו הביאה ובאנינות דאורייתא ע"כ מתירין לו הביאה ודו"ק (וי"ל בטעמיהו דרש"י ורבינו ירוחם דס"ל דבועל ב"מ חיובא הוא עפ"מ ששהקשו הראשונים ז"ל דאמאי נוהג ז"י המשטה קודם הרי קי"ל במי שממת לו מת ביו"ט ב'

דאָמִי אַבְיָלוֹת דאָרְרִי' וְדָחִי יו"ט דְרַבְּנָן א"כ ה"נ גִּימָא דְאָמִי אַבְלוֹת דאָרְרִי' וְדָחִי ז"י
הַמְשַׁתָּה דְרַבְּנָן וְתִי דֵאִין קוֹבְרִין אֶת הַמֵּת עַד לְמַחֵר פִּי הֵיכִי דְלִיְהוּי אַבְיָלוֹת דְרַבְּנָן וְאֵע"ג
דְמָלִין אֶת מָתוּ עוֹבֵר בְּעֵשָׂה וּל"ת בַּכ"ז הָרִי לְכַבּוּדוֹ מְלִינִין לְהִבְיָא לֹו אַרְוֹן וְתַכְרִיכִין
וְהָה"נ הָרִי לְכַבּוּדוֹ פְּדִי שְׂלָא יִתְבַּנֶּה בְּנוֹ בְּיוֹם חַתּוּנָתוֹ עֵי"ל חִי הַרְשָׁבָ"א וְהָרִיטְבָ"א וְהָרָא"ש
פ' אַלוּ מְגַלְחִין וְא"כ לִפִּי"ד הַשְׁעָה"מ הַנָּ"ל דְהֵיכִי דְרַק מְדַרְבְּנָן לֹא חֲזִיָא לְבִיָּאָה מְהַנְיָ'
הַחֲנוּפָה א"כ הָה"נ הָרִי יְכוּלִין לַעֲשׂוֹת הַחֲנוּפָה בְּלִילָה דְמַלְבַּד מ"ש הָרִאשׁוֹנִים הַנָּ"ל דְזָה
הָרִי לְכַבּוּדוֹ וְא"ע בְּלֹא תְלִין הָרִי כ' הַרְדָּבָ"ז הוּבָא בְּתִשׁוּ' גִינַת וְרָדִים חִוּ"ד פְּלָל ג' סִי
ה' דֹא"ע בְּלֹאוּ דְלֹא תְלִין אֶת נְבִלְתוֹ אֲלֵא בְמָלִין פֶּל הַלִּילָה וְלֹא בְמָלִין מְקַצָּת מְהַלִּילָה
ע"ש וְא"כ פִּינֹן שְׂיַעֲשׂוּ הַחֲנוּפָה בְּלִילָה הָרִי קִי"ל דְאֲנִינֹת לִילָה רַק דְרַבְּנָן וְחֲזִי לְבִיָּאָה
מְדֹאֲרִינִי וְאֲמֵאִי הַנְּצָרְכוּ לְהַתִּיר ב"מ וְע"כ דְהָרִי חִיּוּב דְבַלְעָדָה אִינוּ חַל עָלָיו הַשְּׂמָחָה
דז"י הַמְשַׁתָּה וְהַחֲלוּקִים וְס"ל דְבוּעַל ב"מ רְשׁוֹת י"ל דְס"ל בְּאַמְת דְגַם חֲנוּפָה דְלֹא חֲזִיָא
לְבִיָּאָה מְדַרְבְּנָן ל"ה חֲנוּפָה] וְא"כ הָרִי רַב ס"ל בִּיבְמוֹת נ"ז: דִּיש חֲנוּפָה לְפִסְוִלוֹת וְכ'
הָרִאשׁוֹנִים ז"ל דְע"כ ס"ל דְל"ב חֲנוּפָה דְחֲזִי לְבִיָּאָה עֲר"ן רִיש מְכִילְתִין וְא"כ עַכְצ"ל
לְדִידִי דְהָא דְהַתִּירוּ לְבַעוֹל קוֹנְדָם הַקְּבוּרָה הִינְנוּ מְשׁוּם דְבַלְעָדִי הַבְּעִילָה בְּכַנְסִיהָ לְחֲנוּפָה
בְּלַבַּד לֹא תַחֲוִל עָלָיו הַשְּׂמָחָה דז"י הַמְשַׁתָּה וְא"כ ע"כ אִינְרִי בְּבַעִיל וְשׁוֹב ל"ק קוֹשְׁנִי
הַתּוֹס' דְאִיפְשָׁר דְהוּא יִשָּׁן בֵּין הָאֲנָשִׁים מְשׁוּם אִיסוּר גְּדוּת אָמְנָם בַּכ"ז י"ל דְהַתּוֹס' הַקְּשׁוּ
שְׁפִיר לְרו"ש דְקֶאֱמְרִי דְבָרִים שְׂבַצְנָעָא רְשׁוֹת לְמ"ש הַתּוֹס' בְּיוֹמָא י"ח: ד"ה יַחֲוּדִי
בְּעַלְמָא דְרַב ע"כ ס"ל הָא דְרַב יוֹסֵף דִּיחֻדָּד מוֹתֵר בְּבַעִל לְגַבִּי אִיסוּר גְּדוּת א"כ לִיפָא
לְמִימֵר מְשׁוּם גְּדוּת וְע"כ מְשׁוּם אַבְלוֹת וְקִשְׁיָא שְׁפִיר לְרַב לְשִׁי דְכִינֹן דְס"ל דְבָרִים
שְׂבַצְנָעָא רְשׁוֹת אֲמֵאִי הוּא יִשָּׁן בֵּין הָאֲנָשִׁים כו' אָמְנָם עֲדִינִין י"ל לְמ"ש הָרִאשׁוֹנִים בְּשֵׁם
הַר"מ הַלּוֹי דְאָפִי לְרַב יוֹסֵף בְּדָם בְּתוּלִים דְקִילָא לִי כְמוֹ אַבְיָלוֹת הוּא יִשָּׁן בֵּין אָנָשִׁים
וּמוֹכִיחַ לָהּ מְשִׁינְוִיָא דְרַב אֲשִׁי דְקֵא' אַבְיָלוֹת דְהָכָא פִּינֹן דְאִקִּילוּ בִי רַבְּנָן אֶתוּ לְזִלְזוּלִי בִי
וְהָה"ה בְּדָם בְּתוּלִים דְאִקִּילוּ בִי רַבְּנָן לְגַמְרוּר בִּיאָתוּ [וְהִנֵּה רֵאִיתִי בְּהָרָא"ש שְׂדַחָה ד' הַר"מ
הַלּוֹי שְׂכ' הֶכְרַח לְדַבְּרִיו מְדַקָּא' רַב יוֹסֵף דְאַבְלוֹת קִילָא לִי לְעַבְרוּר וְהָרִי אִיפָא דָם בְּתוּלִים
דְהוּא גְּדוּת וְלֹא קִילָא לִי וְע"כ דְדָם בְּתוּלִים ג"כ קִילָא לִי וְדַחָה הָרִאשׁוֹנִים דְהַבְּרִיָּתָא קֵאִי
לִפִּי מְשָׁנָה הָרִאשׁוֹנָה קוֹנְדָם שְׂאֲמָרוּ בּוּעַל ב"מ וּפּוֹרְשׁ.

וְלְכֹאֲוֶרָה הִי נ"ל בְּשִׁי הַר"מ הַלּוֹי דְלֹא גִיחָא לִי בְּהֵכִי טַפְמ"ש בַּאס"ז בְּשֵׁם תְּלַמִּידִי
רַבִּינוּ יוֹנָה דְדוּקָא תְּשַׁמִּישׁ הַמְטָה דְהוּא דְבָר שְׂבַצְנָעָא שְׂאִינוּ גִיפָר שְׁהוּא מְחַמַּת אַבְלוֹת
הוּא דְנוֹהֵג שְׁהָרִי פְּעָמִים שְׂפּוֹרְשׁ מְאֲשָׁתוּ מְפָנִי הַגְּדוּת אַבְל שְׂאָר דְבָרִים שְׂפִירוּ בַנ"א
שְׂמוּנַע עֲצָמוּ בְּעַבְרוֹרָם מִן הַשְּׂמָחָה אִינוּ נוֹהֵג בִּימֵי חַתּוּנָתוֹ ע"ש וְא"כ אִי אִיתָא דְקֵאִי
לְמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה תְּקִישִׁי אֲמֵאִי הוּא יִשָּׁן בֵּין הָאֲנָשִׁים הָרִי בְּתוּלָה נוֹתְנִין לָהּ ד' לִילוֹת וְאִם
פּוֹרְשׁ גִיפָר הַדְּבָר שְׁהוּא מְשׁוּם אַבְלוֹת וְהוּי אַבְלוֹת פְּרִהֶסְיָא שְׂאִינוּ נוֹהֵג בְּחַתָּן וְע"כ דְקֵאִי
לְמִשְׁנָה אַחְרוֹנָה וְשְׁפִיר מוֹכִיחַ הַר"מ הַלּוֹי דְבְּתוּלִים קִילָא לִי אָמְנָם בְּאַמְת ז"א דְאָפִי
לְמ"ר הָא לֹא מִינְכְרָא מְקִלְתָא שְׁהוּא מְחַמַּת אַבְלוֹת דְאִפְשָׁר שְׂפִירָסָה גְּדָה שְׂלָא בְּשַׁעַת
תְּשַׁמִּישׁ] וְא"כ הַדָּר י"ל אֲלִיפָא דְרַב דְלָקָף הוּא יִשָּׁן בֵּין אָנָשִׁים מְשׁוּם דָם בְּתוּלִים וְהָא
דְבַגְמָ' מְסִיעֵע לִי לְרו"י דְבָרִים שְׂבַצְנָעָא נוֹהֵג מְהָא דְכָל אוֹתָן הִימֵים אַף דְאִיפְשָׁר לְדַחֲוִי
מְשׁוּם דָם בְּתוּלִים י"ל דְמְסִיעֵע לִי מְשַׁבֵּת שְׂבַתוֹף ז"י אַבְלוֹת וְס"י דְטְבִילָה בְּזַמְנָה מְצָנָה
א"כ בְּשַׁבֵּת שְׁנִי הָא פְּכָר טְבִילָה לְגְדוּתָהּ וְע"כ מְשׁוּם אַבְלוֹת וְש"מ דְבָרִים שְׂבַצְנָעָא נוֹהֵג

משא"כ רב ושמואל ס"ל טבילה בזמנה לאו מצוה ולא היתה יכולה לטבול לנדוטה א"כ גם בשבת שני איפא משום דם בתולים נדעת לנבון נקל לנישב בינה קוש' התוס' בסוגין עמוד ב' ד"ה ומי שאני בין אבלות דידן' לאבלות דידה שכ' וז"ל תימא דבלאו מילתא דרב יוסף הו"מ למקרה בריתות אהדדי וחזי לדרפנו זה י"ל בישוב קוש' התוס' הלזו דלולא דברי רב יוסף הו"א דבועל ב"מ לאחר שנקבר ול"ב חנפה הראוי' לביאה ולק' הוא ישן בין האנשים דכיון דהקילו לו לבעול ב"מ באבלות חיישינו דאתי לזלוילי בשאר פעילות פדהוי בעיניו למימר לקמן אליפא דרב אשי משא"כ למאי דמחלק ר"י בין אבלות לנדה וקשה קוש' המהרש"א ו"ל שהקשה אמאי אמרינו דאבלות קילא לי הרי איפא ג"כ דם נדה דבתולים ותי' דמייירי באלמנה וא"כ הלא מבואר בראשונים ו"ל באה"ע סי' ס"ד דאף למ"ד חנפת נדה קונה ול"ב חנפה דחזינא לביאה הי"ד בבתולה אבל באלמנה בעיניו חנפה דחזי' לביאה וא"כ ע"כ הא דבועל ב"מ לאחר החנפה היינו קודם הקבורה וא"כ ליפא למימר דאתי לזלוילי דאנינות באבלות לא מיחלף ושפיר קשה הבריתות אהדדי] ולדרפנו י"ל דאי לאו מילתא דר"י הו"מ דהו' בריתא דקתני הוא ישן בין האנשים כו' הוא משום דם נדות דטבילה בזמנה לאו מצוה ואיפא גם בז"י אחרונים משום נדות ואי דהא קתני גם אביו של חתן וחינו דהיא אינה אבילה הרי מותרת ברחיצה דשלב"פ אין אבלותו מוטל' עלי' בכ"ז י"ל דהוא ישן בין האנשים קאי רק במתה אמה של פלה וכי קתני אביו של חתן אשארא משא"כ לרב יוסף הא לדידן' ע"כ הא דהוא ישן בין האנשים קאי באבלות דידן' ואמה של פלה קאי אשארא וא"כ ממילא ליפא למימר משום נדות דבאביו של חתן הא ליפא בז"י אחרונים משום נדות וע"כ משום אבלות ופרי' שפיר מהבריתא דקתני ונוהגת עמו אבלות ודו"ק.

אמנם זהו רק לשי' רש"י ו"ל דס"ל דבתוך ז' אפי' פלה אסורה ברחיצה אמנם לשי' הרא"ש שהובא בטור יו"ד סי' שפ"א דכלה מותרת בקישוט אפי' תוך ז' וכ"כ בחי' הרא"ה וקישוט הא שנה לרחיצה כמבואר בש"ע שם א"כ אפי' אי נימא טבילה בזמנה לאו מצוה יכולה לטבול וארנוחנא לנישב עפ"ז הא דפסק הרמב"ם פי"ב מא"ב ה"ג דברגלים אינו נוהג דברים שפצנעא רק בשבת ומוכא בלח"מ שם הרמב"ן שהקשה עליו מסוגין דהרי קתני כל אותן הימים הוא ישן בין האנשים וחתן הוי כרגל.

ולקאמור י"ל דהרמב"ם ס"ל כהר"מ הלוי וא"כ י"ל דהא דיין בין האנשים משום דם בתולים וע"כ דדייק משבת שני שבתוך ז"י אבלות דכבר טבילה לנדוטה ואף דהרמב"ם פוסק בפ"ג מה' שביתת עשור ה"ג דטבילה בזמנה לאו מצוה בכ"ז י"ל דהרמב"ם ס"ל כדקיי"ל להלכה דכלה מותרת ברחיצה וא"כ שפיר היתה יכולה לטבול וע"כ הא דיין בין האנשים בשבת שני הוא משום אבלות וש"מ מהא דבשבת דברים שפצנעא נוהג אבל שיהא נוהג כרגל לא נשמע מהא וא"ש פסק הרמב"ם ו"ל.

עכ"פ לפי ההלכה דכלה מותרת ברחיצה אפי' בתוך ז' וע"כ דגם התוס' ס"ל הכי דכ' בד"ה ביעל כו' ועוד דכל אותן הימים משמע דבכילה הוי חד טעמא דהיינו משום אבלות והיינו משום דבז"י אחרונים ע"כ ל"ה משום נדות פינו דהיתה יכולה לטבול והוא משום דאף דקיי"ל טבילה בזמנה לאו מצוה מ"מ פלה מותרת ברחיצה וע"כ הקשו שפיר לרב

ושמואל מהך בְּרִייתָא דְּכָל אוֹתָן הֵימִים דְּמִשְׁמַע גַּם בְּשַׁבַּת שְׁנִי דַע"כ הוּא מְשׁוּם אַבְלוּת וְע"כ דְּאָסוּר דְּבָרִים שְׁבַצְנָעָא וְלֹא רְשׁוּת.

וכ"ז הוּא רַק לְפִלְפוּלָא אַכּוּן לְקוּשְׁטָא דְּמִילְתָא אִפִּי לְשִׁי רְש"י ו"ל דְּכֻלָּה אָסוּרָה בְּרַחֲצִיחָה תוֹף ז' וְאִפִּי אִי נִימָא טְבִילָה בְּזַמְנָה לָאו מְצֻנָה ג"כ א"א לומר אֲלִיבָא דְּרַב וְשְׁמוּאֵל דְּהָא דְּכָל אוֹתָן הֵימִים כ' הוּא מְשׁוּם נְדוּת דְּכִינּוּן דְּלִדְיָדָהוּ בְּשַׁבַּת דְּבָרִים שְׁבַצְנָעָא רְשׁוּת א"כ שְׁפִיר יְכוּלָה לְטַבּוּל וְיִבְעוּל אוֹתָהּ בְּשַׁבַּת וּמְמִילָא לִיפָא בֵּימִים שְׁאַחַר הַשַּׁבַּת מְשׁוּם נְדוּת וי"ל שְׁזָהוּ בְּאֲמַת פְּנִינַת הַתּוֹס' הַנ"ל שְׁכ' וְעוֹד דְּכָל אוֹתָן הֵימִים מְשַׁמַּע דְּבְכּוּלְהִי הָוֵי חַד טַעְמָא מְשׁוּם אַבְלוּת וְהֵינּוּ דְּמַסִּיעַ לִי שְׁפִיר מְהָא דְּכָל אוֹתָן הֵימִים לר"י דְּדְּבָרִים שְׁבַצְנָעָא נוֹהֵג דַּא"א לְמִדְּחֵי דְּהוּא מְשׁוּם נְדוּת דָּאִי נִימָא דְּגַם דְּבָרִים שְׁבַצְנָעָא אֵינּוּ נוֹהֵג בְּשַׁבַּת א"כ הָרִי יְכוּלָה לְטַבּוּל א"ע בְּשַׁבַּת וּמְמִילָא לִיפָא בֵּימִים שְׁאַחַר הַשַּׁבַּת מְשׁוּם נְדוּת רַק מְשׁוּם אַבְלוּת וְא"כ ל"ה פּוּלְהִי חַד טַעְמָא וְא"כ לִפִּי"ז מְצִינִין לְהַקְשׁוֹת קוּשְׁנִי הַתּוֹס' לְרַב וְשְׁמוּאֵל גַּם לְשִׁי רְש"י ו"ל: אָמְנָם כֵּן רְאִיתִי בַּפְּנִי בַּחֲלִי שְׁכ' דָּאִי נוֹקְמֵי הַבְּרִייתָא כְּמִשְׁנָה אַחְרוּנָה גַּם בְּשַׁבַּת שְׁנִי אִיפָא לְמִימַר מְשׁוּם דָּם בְּתוּלִים כִּינּוּן דְּמַסְתְּמָא אִיירִי הַבְּרִייתָא בְּבַתּוּלָה שְׁנִינִסְתָּ בַד' וְנִבְעָלְתָּ בַה' פְּדִינָא דְּמַתְנִי וְא"כ כִּינּוּן דְּקִי"ל פּוּלְטָת ש"ז סוּתְרָת א"כ לֹא תוּכַל לְמָנוּת ז' נְקִיִּים אֲלָא מִיּוֹם א' נִמְצָא דְּבְשַׁבַּת שְׁנִי נְמִי עֲדִינּוּ לֹא טְבִילָה לְגַדְתָּהּ וְאִמִּינָא לְבָאָר עִפִּי"ז ע"ד הַחֲדוּד דְּבָרִי שְׁנִי תִּירוּצֵי הַתּוֹס' הַנ"ל שְׁכ' עַל קוּשְׁנִי הַרְשָׁב"א שְׁהַקְשָׁה דְּאִמָּאֵי לֹא דִּינִיק מְדַקְתְּנִי וּפּוּרְשׁ מְפָלֵל דְּנוֹהֵג דְּבָרִים שְׁל צְנָעָא כו' וְאוּר"י דְּהוּמ"ל פּוּרְשׁ מְשׁוּם דָּם בְּתוּלִים אַבְל מְהוּא יָשׁוּן בֵּין אֲנָשִׁים דִּינִיק שְׁפִיר דְּהוּי מְשׁוּם אַבְלוּת כו' וְעוֹד דְּכָל אוֹתָן הֵימִים מְשַׁמַּע דְּבְכּוּלְהִי הָוֵי חַד טַעְמָא דְּהֵינּוּ מְשׁוּם אַבְלוּת כו' וְנִרְאָה דְּבַתְּנִי הָא' ס"ל לְהַתּוֹס' לְאוּקְמֵי הַבְּרִייתָא אֲלִיבָא דְּמִשְׁנָה אַחְרוּנָה דְּבוּעֵל ב"מ וּפּוּרְשׁ וּבַתְּנִי הַב' מוֹקְמֵי לְהַבְּרִייתָא אֲלִיבָא דְּמִשְׁנָה רַאשׁוֹנָה וְהוּא עִפְמ"ש הָרַא"ש בְּגֻדָה ר"פ תִּינּוּקָת דְּבִבּוּגְרָת שְׁרָאָתָה גַּם לְמִשְׁנָה רַאשׁוֹנָה בּוּעֵל ב"מ וּפּוּרְשׁ וּבִסְפָר סְדְרֵי טְהָרָה רִסִּי קצ"ג מְבִיא שְׁכ"ה גַּם שִׁי הָרַאב"ד וְהָרִי"ף ו"ל וְא"כ לִפִּי"ז י"ל דְּמִרִישָׁא לֹא הוּ"מ לְמִדְּק דְּאַבְלוּת צִינָעָא נוֹהֵג דְּהוּ"מ לְאוּקְמֵי הַבְּרִייתָא בְּבוּגְרָת שְׁרָאָתָה דְּגַם לְמִשְׁנָה רַאשׁוֹנָה בּוּעֵל ב"מ וּפּוּרְשׁ מְשׁוּם ד"ב מִשְׁא"כ מְסִיפָא דְּכָל אוֹתָן הֵימִים דִּינּוּן שְׁפִיר דְּבָרִים שְׁבַצְנָעָא נוֹהֵג וְא"א לְמִדְּחֵי דְּמִירִי בְּבוּגְרָת וּמְשׁוּם דָּם בְּתוּלִים דְּהָרִי כָּל אוֹתָן הֵימִים מְשַׁמַּע ג"כ שַׁבַּת כַּד' הַתּוֹס' הַנ"ל וּבְשַׁבַּת שְׁנִי הָא לִיפָא תוּ מְשׁוּם נְדוּת וְאִי כַד' הַפְּנִי הַנ"ל דַּע"כ לֹא הַתְּחִילָה לְסַפֵּר עַד יוֹם א' כִּינּוּן שְׁנִישְׁאָתָא בַד' וְנִבְעָלְתָּ בַה' כְּנִ"ל ז"א דְּהָא מְבִנְאָר בְּרִישׁוֹלְמֵי הוּבָא בַּהֲג"א פ"ב דְּכַתּוּבּוֹת וּבִשְׁאָר קַדְמוּנִים ו"ל דְּבוּגְרָת נִיִּסְתָּ בְּכָל יוֹם א"כ אִיפְשָׁר דְּנִיִּסְתָּ בַג' אוּ קוּדָם וְא"כ אֵין הֶכְרַח שְׁתַּהֲדִי בְּשַׁבַּת שְׁנִי בְּגַדְתָּהּ וְהִיכִי קְפָסִיק וְתַנִּי כָּל אוֹתָן הֵימִים הוּא יָשׁוּן בֵּין הָאֲנָשִׁים הָרִי בְּשַׁבַּת שְׁנִי אֵינְנָה בְּגַדְתָּהּ עוֹד וְע"כ מְשׁוּם אַבְלוּת צְנָעָא וְשְׁפִיר מְסִיעַ לִי לר"י דְּאַבְלוּת שְׁבַצְנָעָא נוֹהֵג בְּמוּעֵד דְּשַׁבַּת וּמוּעֵד כִּי הִדְדִי נִיגְהוּ וְדוּק: וְהִנֵּה מֵאִי דְּפְשִׁיטָא לְהוּ לְהַתּוֹס' ו"ל דְּבוּעֵל ב"מ הֵינּוּ קוּדָם קְבוּרָה וְלֹא לְאַחַר קְבוּרָה כ' הַמְהַרְש"א ו"ל דִּילְפִי לְהָ מְהָא דַּא' לְקַמֵּן מֵאִי קוּלָא אִילִימָא דְּקַתְנִי בּוּעֵל ב"מ וּפּוּרְשׁ הֵתָם מְשׁוּם דְּלֹא חָל עָלֵיו אַבְלוּתָא כו' וְהַפְּנִי וְהַהֲפֵלְאָה תְּמָהוּ דְּמַנ"ל בְּאֲמַת לְהַש"ס גּוּפִי דְּבוּעֵל ב"מ הוּא קוּדָם קְבוּרָה לְהַקֵּל בְּאַנְיָוּת דְּמַצִּינוּ דְּחַמִּיר טְפִי דַּא' בְּמ"ק דְּאַפִּי רו"ש דַּס"ל דְּאֵין דְּבָרִים שְׁבַצְנָעָא אָסוּרִין בְּמוּעֵד וְשַׁבַּת דְּאַבְלוּת אַפ"ה מוֹדִים בְּאַנְיָוּת וּבַתּוֹס' מ"ק כ"ג: ד"ה וְאֵינוּ הַקְשׁוּ

דמאי קא' הָתָם מְשׁוּם דְּלֵא חָל עָלֵיו אַבְלוּתָא הָרִי אוּגְו ג"כ אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמְטָה וּפִי דה"ק אֵין קוֹלָא בְּאַבְיָלוּת כ"א בְּאַנְיָנוּת וְלֵא אָתִי לְזִלְזוּלִי בְּאַבְיָלוּת וּלְפַעַנ"ד אֵינּוּ מוּבָן דְּהָרִי אַנְיָנוּת דְּאוּרְיָי' וְאַבְיָלוּת דְּרַבְּנָן וְכִינּוּן שְׂיִרְאָה שְׂמַקְלִין לוֹ בְּאַנְיָנוּת דְּאוּרְיָי' מִכ"ש שְׂיִזְלוּל בְּאַבְלוּת דְּרַבְּנָן וּבְחִי' הָרִשְׁבָּ"א בְּסוּגְיָין נְתַקְשָׁה בְּזָה בְּאַמַּת וּלְפַעַנ"ד לוֹלָא דְּבָרֵי רַבּוּתֵינוּ הָרֵאוּשׁוּנִים ז"ל הִי נִרְאָה לְפָרֵשׁ פִּירוּשׁ אַחַר בַּגְמ' דְּהִנֵּה בְּתוֹס' בְּרַכּוּת מ"ז: כְּפִי שְׂהִבִּין הַצִּל"ח בְּכּוֹנְנָתָם שָׁם כ' דְּלֵהֲכִי אֲמַרִּינוּ הָתָם גְּבִי ר"א שְׂשִׁיקְרָר עֲבָדוּ וְהַשְׁלִימוּ לְעִשְׂרָה דְּרַק מְשׁוּם דְּהָרִי תְּפִלָּה מְצָנָה דְּרַבִּים דּוּחָה הָעֵשָׂה דְּלַעוּלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ הָא אֵי לֵא"ה ל"ה נְדַחָה הָעֵשָׂה דְּלִבָּה"ת דְּאוּרְיָי' מִקְמִי מ"ע דְּתְּפִלָּה שְׂהוּא דְּרַבְּנָן וְהָכָא אֲמַרִּי נוּהַג ז"י הַמְשַׁתָּה וְאַח"כ נוּהַג ז"י אַבְיָלוּת אֲלֵמָא דְּאָתִי ז"י הַמְשַׁתָּה דְּרַבְּנָן וְדַחֵי אַבְיָלוּת דְּאוּרְיָי' וְתִי דְּהָתָם פִּינּוּ דְּהָעֵשָׂה דְּלִבָּה"ת כְּפָר חָל קוֹדָם שְׂהַגִּיעַ הָעֵשָׂה שְׁל צִירוּפּוּ לְעִשְׂרָה וְלֵהֲכִי לֵא הו"מ לְדַחּוּת עֵשָׂה הַקּוֹדְמָת לוֹ אִם לֹא מְפָנִי שְׂהוּא מְצָנָה דְּרַבִּים מִשָּׂא"כ הָכָא שְׂהַכְנִיסוּ הַחֲתָן וְהַפִּלָּה לְחֻפָּה קוֹדָם קְבוּרָה א"כ חָל הַמְצָנָה שְׁל מְשַׁתָּה הַחֲתָן קוֹדָם שְׂחָל אַבְיָלוּת וְלֵהֲכִי שְׂפִיר נְדַחָה מְצוֹת הָאַבְלוּת הַבָּאָה אַחַר הַקְּבוּרָה אַף שְׂהוּא דְּאוּרְיָי' מְפָנִי מ"ע דו"י הַמְשַׁתָּה דְּרַבְּנָן דְּכִינּוּן שְׂפָכָר חָלָה הַמְצָנָה דְּרַבְּנָן שׁוּב אֵינָה נְדַחִית אַף מְפָנִי מ"ע שְׁל תוֹרָה הַבָּאָה אַח"כ ע"ש וּשְׂעִפִי"ז נְלַפְעַנ"ד לִיִּישׁב קוֹשְׁי' הַתּוֹס' מ"ק י"ד: בְּהָא דְקֵא' הָתָם אַבְל אֵינּוּ נוּהַג אַבְלוּתוֹ בְּרַגְלֵי שְׂנֵא' וְשְׂמַחַתָּ בְּחַגְוָה אֵי אַבְלוּת דְּמַעֲיָקְרָא הוּא אָתִי עֵשָׂה דְּרַבִּים וְדַחֵי עֵשָׂה דִּיחִיד וְהַק' הַתּוֹס' דְּהָא אַבְלוּת הוּא רַק דְּרַבְּנָן וְהִיל"ל אָתִי עֵשָׂה דְּאוּרְיָי' וְדַחֵי עֵשָׂה דְּרַבְּנָן וְלֵהֲאָמֹר נְכוּן דְּמַטְעֵם שְׂהוּא דְּרַבְּנָן הָא פִּינּוּ דְּחָל הָאַבְלוּת מַעֲיָקְרָא ל"ה נְדַחָה מִקְמִי הָעֵשָׂה דְּרַגְלֵי הַבָּאָה אַח"כ אַף שְׂהוּא דְּאוּרְיָי' וְלֵהֲכִי קֵא' דוּקֵא מְפָנִי שְׂהוּא עֵשָׂה דְּרַבִּים וּמִמִּילָא נְדַחָה גְמִי לְפִי"ז ד' הַשְּׂאָגָת אַרִי' סִי' ס"ה שְׂמוּכִיחַ שָׁם דְּעֵשָׂה דוּשְׂמַחַתָּ בְּשָׂאָר מֵינִי שְׂמַחּוֹת הוּא דְּאוּרְיָי' וְלֵהֲכִי נוּהַג גַּם בּוּזָה"ז מַה"ת מְדַבְּרֵי הַש"ס הַנ"ל דְּקֵא' דְּאַבְל אֵינּוּ נוּהַג אַבְלוּתוֹ בְּרַגְלֵי מְשׁוּם דְּאָתִי עֵשָׂה דְּשְׂמַחַתָּ הַרְגֵל דְּרַבִּים וְדַחֵי לְעֵשָׂה דְּאַבְלוּת דִּיחִיד וְאֵי נִימָא דְּעֵשָׂה דוּשְׂמַחַתָּ אֵינּוּ מַה"ת אֲלֵא בְּשִׁלְמֵי שְׂמַחָה א"כ אִפִּי' קֻדִים רַגְלֵי לְאַבְלוּת אֵיף דַּחֵי עֵשָׂה דְּשְׂמַחַתָּ הַרְגֵל דְּרַבְּנָן הָעֵשָׂה דְּאַבְלוּת שְׁל תוֹרָה ע"ש וְלֵהֲאָמֹר נְכוּן דְּאֵי רַגְלֵי קֻדִים אַף שְׂהוּא דְּרַבְּנָן אֵינּוּ נְדַחָה מְפָנִי הָעֵשָׂה דְּאַבְלוּת הַבָּא אַח"כ וְאֵי אַבְלוּת קֻדִים פִּינּוּ דְּשְׂמַחַתָּ הַרְגֵל הוּא מ"ע דְּרַבִּים אַף שְׂהוּא דְּרַבְּנָן וּבָא אַח"כ מ"מ דּוּחָה אַבְלוּת דְּאוּרְיָי' כְּמוֹ דְּחֻזִּין דְּתְּפִלָּה אַף שְׂהוּא דְּרַבְּנָן בְּכ"ז פִּינּוּ שְׂהוּא מְצָנָה דְּרַבִּים דּוּחָה לְהַמ"ע דְּלִבָּה"ת דְּאוּרְיָי' הַקּוֹדָם לוֹ וְא"כ אַדְרַבָּא יֵהִי מוּכַח מַד' הַש"ס שָׁם דְּשְׂמַחַתָּ הַרְגֵל בְּשָׂאָר מֵינִי שְׂמַחּוֹת ל"ה רַק דְּרַבְּנָן כַּד' הַתּוֹס' שָׁם וְדוּק וּמַעֲתָה י"ל פִּירוּשׁ דְּבָרֵי הַש"ס בְּסוּגְיָין דְּהֲכִי קֵא' מֵאֵי קוֹלָא אֵילִימָא דְּקַתְנֵי בּוּעַל ב"מ וּפּוֹרֵשׁ הָתָם מְשׁוּם דְּלֵא חָל עָלֵיו אַבְלוּתָא פִּי' בְּשַׁעָה שְׂהִי חָל עָלֵיו הַמְצָנָה לְבַעוּל ב"מ הֵינּוּ קוֹדָם קְבוּרָה לְאַחַר כְּנִיסָתוֹ לְחֻפָּה הָא עֲדִינּוּ ל"ה חָל אַז הָאִיסוּר דְּאַבְלוּת וְא"כ הָרִי פְּלֵלָא הוּא בְּיַדְנוּ דְּמְצָנָה שְׂחָל קוֹדָם דּוּחָה לְאִיסוּר הַבָּא אַח"כ אַף שְׂהַמְצָנָה דְּרַבְּנָן וְהָאִיסוּר דְּאוּרְיָיָתָא וּמִכ"ש לְהִיפּוּף וְא"כ אֵין זָה קוֹלָא שְׂהַקְלוּ בְּאַבְלוּת דְּחֲתָן וְא"כ לְפִי"ז שְׂפִיר ס"ל לְהַש"ס דְּבוּעַל ב"מ הֵינּוּ לְאַחַר קְבוּרָה וְדוּק: וְהִנֵּה הַפְנ"י כ' דְּהַטְעֵם שְׂהַתִּירוּ ב"מ טְפִי קוֹדָם שְׂנַקְבַר וְלֵא לְאַחַר שְׂנַקְבַר שְׂאָם נְתִיר לוֹ ב"מ בִּימֵי אַבְלוּ לְאַחַר שְׂנַקְבַר אֵיפֵא לְמִיחַשׁ דְּאָתִי לְזִלְזוּלִי בְּשָׂאָר יְמֵי אַבְלוּת מִשָּׂא"כ בְּאַנְיָנוּת ל"ש לְמִיחַשׁ שְׂיַבְעוּל וְיִשְׁנָה פִּינּוּ דְּבִשְׁעַת אַנְיָנוּת תְּבִיר לִי יִצְרָא וְאַנְיָנוּת בְּאַבְלוּת לֹא מִיחַלְף ע"ש אֲמַנְם עֲדִינּוּ קוֹשָׁה

לרַבָּנָן דס"ל בְּקוּדוּשֵׁינָן פ': דְּאָפִי בְּשַׁעַת אֲנִינוּתָא תְּקִיף יִצְרָא עֲתוּס' שֵׁם בְּשֵׁם ר"ח א"כ
גַּם בְּאֲנִינוּת יֵשׁ לְחוּשׁ שְׂיִבְעוּל וְיִשְׁנָה וּבִפְרִט לר' יוֹחָנָן גּוֹפְנִי דס"ל במ"ק וְאֲנִינוּת קִילָא
מְאֲבָלוּת וְעֲתוּס' בְּרִכּוֹת ט"ז: שְׂכ' דְּהָא דְּאֲנִינוּת דְּאוּרִינִי הוּא רַק לְעֲנִין קְדָשִׁים וּמַע"ש
אֲבָל לְשֹׁאֵר דְּבָרִים הוּא רַק דְּרַבָּנָן אֲכֹן לְפַעַנ"ד י"ל דְּהִנֵּה בְּאֲמַת הַקְּשָׁה הַמְּהַרְשָׁ"א בְּהָא
דְּקָא אֲבָלוּת דְּקִילָא לִי אֲתִי לְזִלוּלִי בִּי לִפִּי"ד הַתּוּס' דְּקָאִי לְמִשְׁנָה אַחֲרוּנָה א"כ הָא
אִיפָא דָם בְּתוּלִים שֶׁהוּא מְשׁוּם גְּדוּת וְלֹא אֲתִי לְזִלוּלִי אֲמַנָם בְּאֲמַת י"ל דְּמִיָּרִי שְׁעוּמְדַת
בִּי"א יוֹם שְׁבִין גְּדָה לְגְדָה דְּאִז אִפִּי בְּגְדָה גְּמוּרָה הוּי' שׁוּמְרַת יוֹם פְּגָגָד יוֹם דְּחוּמְרָא דר'
זִירָא דְּאָפִי רׁוּאָה טִיפַת דָם פְּחַרְדָּל יוֹשְׁבַת עָלֵיו ז' גְּקִיִּים לֹא הִיְתָה עֲדִינָן אַף בִּימֵי
הָאֲמֹרָאִים וְהִנֵּה הָרָא"ש בִּפ' וְאֵלּוּ מְגַלְחִין סִי' נוֹן דְּחָה דְּבָרֵי ר"י שְׁרָצָה לֵה"ר דְּאֲבָלוּת
יוֹם רֵאשׁוֹן ג"כ דְּרַבָּנָן מְסוּגִינָן דְּקָא נוֹהֵג שְׁבַעַת יְמֵי הַמְּשֻׁתָּה וְאַח"כּ נוֹהֵג ז"י אֲבָלוּת וְאִי
אִיתָא דְּאֲבָלוּת יוֹם רֵאשׁוֹן מֵה"ת הָאִיף תְּדַחֵה מְצָנָה מֵה"ת מְפָנִי מְשֻׁתָּה דְּחֻפָּה דְּרַבָּנָן
וּלְכַה"פ יְנַהֵג אֲבָלוּת יוֹם רֵאשׁוֹן תְּחַלָּה א"ו כָּל שְׁבַעַת יְמֵי אֲבָלוּת אֵינָן אֶלָּא מְדְרַבָּנָן לְכֹן
גְּדַחִין מְפָנִי יוֹם הַמְּשֻׁתָּה וְהָרָא"ש כ' ע"ז וְז"ל וְנ"ל דְּלָאוּ רֵאִי דל"ק הֵרַב אֶלְפָּסִי דְּאֲבָלוּת
יוֹם רֵאשׁוֹן דְּאוּרִינִי אֶלָּא בְּנִקְבָר בְּיוֹם הַמִּיתָה דְּהָא יְלִיף לָהּ מֵאֲנִינוּתָא דְּאֶהְרֹן וְכֹן
וְאַחֲרֵיתָהּ בְּיוֹם מֵר הִיָּנּוּ יוֹם הַמִּיתָה וְהוּא דְּכַחוּבוֹת ה"ק מְכַנְּסִין אֶת הַמַּת לְחֶדֶר וּבוֹעֵל
ב"מ וּפּוֹרֵשׁ בְּלִילָה וְקוֹבֵר אֶת מֵתוֹ לְמַחֵר הַלְפָּה לִיפָא אֲבָלוּת דְּאוּרִינִי עַכ"ל וְכ"כ
בְּתִשׁוּבָה הַרְשָׁפִ"א ח"א ס' קנ"ה בְּאַרְיִכוֹת קֶצֶת וּא"כ מְיֻנָּשׁב שְׁפִיר קוֹשְׁנֵי הַמְּהַרְשָׁ"א
דְּבְּאֲבָלוּת שְׁחַל לְאַחַר קְבוּרַת הַמַּת שְׁהִי לְמַחֲרַת הָא פְּבָר שְׁמָרָה מְקַצַּת יוֹם פְּגָגָד יוֹם
וְהִיְתָה טוֹבְלַת דְּקִי"ל כָּל פְּלָה מְוַתְרַת בְּרַחֲמֵי אִפִּי תוֹף ז' וְכִינּוּן דְּכָבֵר הִיְתָה טְהוּרָה שְׁפִיר
חִיָּיִשִּׁינָן דְּאֲבָלוּת קִילָא לִי וְאֲתִי לְזִלוּלִי וּמַעֲתָה מְיֻנָּשׁב מִמִּילָא הָא דְּהִתִּירוּ הַב"מ בְּאֲנִינוּת
וְלֹא חִיָּיִשִּׁינָן שְׂיִבְעוּל וְיִשְׁנָה פִּינּוּ דְּאִז הָא עֲדִינָן אֶסִּירָא לִי מְשׁוּם גְּדוּת דְּדָם בְּתוּלִים
וְאֲנִינוּת בְּאֲבָלוּת לֹא מְיֻחַלֵּף מִשָּׂא"כ אִי הִיְתָה הַב"מ לְאַחַר הַקְּבוּרָה שְׁפָבֵר חַל עָלֵיו
אֲבָלוּת שְׁפִיר חִיָּיִשִּׁינָן דְּלִבְתַּר דְּתַטְהַר לְמַחֵר יָבֵא עֲלֵי דְּאֲבָלוּת קִילָא לִי וּמְיֻנָּשׁב מִמִּילָא
לִפִּי"ז ג"כ קוֹשְׁנֵי הַתּוּס' הַנְּ"ל שֶׁהַקְּשׁוֹ דְּהִיכִי דִּיִּיק מְפָל אוֹתָן הִיָּמִים דְּאֲבָלוּת צְנַעָא נוֹהֵג
דִּילְמָא הַטַּעַם מְשׁוּם דָם בְּתוּלִים וּלְהָאֲמוּר נִכּוֹן דְּבָרֵי שָׂא דְּקַתְּנֵי בּוֹעֵל ב"מ וּפּוֹרֵשׁ שְׁפִיר
י"ל דְּפּוֹרֵשׁ מְשׁוּם דָם בְּתוּלִים דְּאַף שְׁעוּמְדַת בִּימֵי זִיבָה הָא עַכ"פ צְרִיכָה לְהִיּוֹת שׁוּמְרַת
יוֹם פְּגָגָד יוֹם וְאֲנִינוּת הָא אֵינּוּ אֶלָּא יוֹם א' וְשְׁפִיר קְתַנֵּי פּוֹרֵשׁ עַל יוֹם הָאֲנִינוּת מִשָּׂא"כ
בְּהָא דְּכָל אוֹתָן הִיָּמִים הָא לִיפָא לְמִימַר מְשׁוּם גְּדוּת פִּינּוּ דְּלְאַחַר סְפִירַת יוֹם א' הָא הִיא
טְהוּרָה וְע"כ דְּשֹׁאֵר הִיָּמִים פּוֹרֵשׁ מְשׁוּם אֲבָלוּת וְז"ש רש"י הַנְּ"ל עַל הָא דְּפָרִיף וְהָא הָכָא
דְּכַבְעֵל עֶסְקִינָן דְּקַתְּנֵי בּוֹעֵל ב"מ קוֹדֵם קְבוּרַת הַמַּת דְּכּוֹנְתוֹ דְּלְכְּאוּרָה הָא י"ל דְּהָא דְּכָל
אוֹתָן הִיָּמִים מְיֻרִי בְּלֹא בְּעִיל עז"כ רש"י דְּהָא קְתַנֵּי בּוֹעֵל ב"מ לְפָנֵי קְבוּרַת הַמַּת וְקִשָּׁה
קוֹשְׁנֵי הַנְּ"ל הִרֵי אֲבָלוּת קִילָא וְאַמְאִי לֹא יְבַעוּל אַחַר ב"מ וְע"כ מְשׁוּם דְּבְּאֲנִינוּת לִיפָא
חֲשֵׁשׁ דִּישְׁנָה וְיִבְעוּל וּבְאֲבָלוּת אִיפָא חֲשֵׁשׁ שְׂיִשְׁנָה וְיִבְעוּל אַחַר שְׁתַּשְׁמוֹר יוֹם פְּגָגָד יוֹם
וְתַטְהַר א"כ מִמִּילָא מוֹכַח דְּאָפִי בְּבַעִיל הוּא יָשׁוּן בֵּין אֲנָשִׁים.

וּמָה נִכּוֹן לְבָאָר לִפִּי"ז שִׁי הַר"מ הַלּוֹי הַנְּ"ל שְׁכַתְּב דְּבָדָם בְּתוּלִים פִּינּוּ דְּאֶקִּילוּ בִּי לְגַמְרוּר
בִּיאָתוּ הו"ל כְּמוֹ אֲבָלוּת דְּקִילָא וְאַסוּר יַחוּד אִפִּי בְּבַעִיל דְּלִשְׁיטָתוֹ אֲזִיל דְּהִנֵּה מוֹבָא
בְּהַרְשָׁפִ"א וְהָרָא"ש בְּסוּגִינָן בְּשֵׁם הַר"מ הַלּוֹי שְׂכ' לְתַרְזַם מַה שֶׁהַקְּשׁוֹ דְּהָא מְשֻׁתָּה הַחֲתָן
אֵינּוּ רַק דְּרַבָּנָן וְאֲבָלוּת יוֹם רֵאשׁוֹן דְּאוּרִינִי וְאִיף דְּחִיָּיִנָן דְּאוּרִינִי מְפָנִי דְּרַבָּנָן וְתִי דְּשֻׁמַּחַת

הַחֶמֶת ג"כ דְּאוֹרְיָי מְשׁוּם דְּכִתִּיב בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ וּבְיוֹם שְׁמֵחַת לְבוֹ ע"ש וּא"כ לְדִידְךָ מִיְיָרֵי שְׁהֵמִיתָה וְהַקְּבוּרָה בְּיוֹם א' וּא"כ תִּקְשִׁי לְדִידְךָ אִיךָ קִתְּנֵי כָּל אוֹתָן הַיָּמִים כּו' נָהִי דְמוֹקְמִינִין לָהּ דְּמִיְיָרֵי בְּיָמֵי זִבְהָ דְּהִיא שׁוֹמְרַת יוֹם כְּנָגֵד יוֹם עַכ"פ אוֹתוֹ הַיּוֹם אַחַר בְּעִילַת מְצָנָה בְּעוֹד שְׁלֵא נְטַהֲרָה מִטּוֹמְאָתָה אַמַּאי הוּא יִשְׁן בֵּין הָאֲנָשִׁים כּו' הָא נָדָה חֲמִירָא לִי וְשָׂרֵי בְּבַעַל וְאִיךָ קִתְּנֵי כָּל אוֹתָן הַיָּמִים דְּמִשְׁמַע דְּגַם אוֹתוֹ יוֹם בְּכָלֵל וּמְזָה הוֹכִיחַ הַר"מ הַלְוֵי שְׁפִיר עַפ"י שִׁיטְתוֹ דַּע"כ דָּם בְּתוֹלִים קִילָא לִי כְּמוֹ אַבְלוֹת וְהַבֵּן: וְהִנֵּה הַמְהַרְשָׁא כ' דְּתַלְמוּדָא דִּיִּיק לִי דַב"מ דְּנוֹקָא קוֹדֵם קְבוּרָה הַבֵּר מְבַרְיָתָא דְּדִיִּיק בְּסַמּוּדָא דְּדְּכָרִים שְׁל צְנַעָא נוֹהֵג דְּהִינּוּ מְדַקְתְּנֵי כָּל אוֹתָן הַיָּמִים וּמִשְׁמַע דְּבְכָל ז"י הַמְשַׁתָּה וּז"י אַבְלוֹת פּוֹרְשׁ וְאוֹסֵר אִפִּי בְּעִילַת מְצָנָה אֶלָּא דְּבוֹעֵל ב"מ קוֹדֵם שְׁיִקְבֵר וּמְרִישָׁא דְּקִתְּנֵי בּוֹעֵל ב"מ וּפּוֹרְשׁ לָא הוּ"מ לְמִדְּקָא דְּהוּ"מ לְדַחוּיֵי דְּבוֹעֵל ב"מ לְאַחַר שְׁיִקְבֵר וְגַם בְּזָה נִתְקַשׁוּ הַמְפּוֹרְשִׁים ז"ל דְּהִיכִי מוֹכַח זֶה מְהָא דְּכָל אוֹתָן הַיָּמִים דְּסוּף סוּף אִפִּי אִם בּוֹעֵל ב"מ הִינּוּ קוֹדֵם שְׁנִקְבֵר אַפ"ה כָּל אוֹתָן הַיָּמִים לָא קָאִי אַכּל ז"י הַמְשַׁתָּה דְּהָא יוֹם הַחֲנוּפָה מְכָלֵל ז"י הַמְשַׁתָּה הוּא וּבְאוֹתוֹ יוֹם בּוֹעֵל ב"מ בְּצַר לִי חֲדָא יוֹמָא וְכָל אוֹתָן הַיָּמִים אַשְׁאָרָא קָאִי.

וע"ד הפלפול י"ל בְּזָה עַפ"מ דַּא' בְּסַנְהֶדְרִין מ"ז: מוֹתִיב רַאב"א לָא הִי מְתַאבְּלִין אֶלָּא אוֹנְגִין שְׁאִין אֲנִינּוֹת אֶלָּא בְּלַב וְאִיס"ד כִּינּוּ דְּאִיקְבוּר הוּ"ל כְּפָרָה לִיאָבְלוֹ בְּעִינִין נְמִי עֵיכּוֹל בְּשָׂר כּו' רַב אֲשִׁי אָמַר אַבְלוֹת מְאִימַתָּה קָא מְתַחֲלָא מְסַתִּימַת הַגּוֹלָל כְּפָרָה מְאִימַת קָא הוֹיָא מְפִי חֲזוּ צְעָרָא דְּקַבְרָא פְּנוֹרְתָא הַלְכָּהּ הוֹאִיל וְאִידְחוּ יְדְחוּ וּפִירֵשׁ"י דְּכִינּוּן שְׁלֵא נִרְאוּ לְהַתְּאָבֵל בְּשַׁעַת הַתְּחִלַּת אַבְלוֹת יְדְחוּ אִף לְאַחַר מְכָאן וְאֵע"ג דְּגַבִּי קוֹבֵר אֶת מֵתוֹ בְּרַגְלֵי תַנּוּן מוֹנֵה שְׁבַעָה אַחַר הַרְגֵל וּל"א הוֹאִיל וְנִדְחוּ יְדְחוּ הַתָּם לָא אִידְחוּ לְהוּ לְגַמְרֵי שְׁהֵרֵי עֶסְקֵי רַבִּים נוֹהֵג בְּרַגְלֵי שְׁמַנְחָמִין אוֹתוֹ כָּל הַרְגֵל ע"ש וְהִנֵּה מְבַרְאָר בְּרַאשׁוֹנִים ז"ל בַּא"ח ס' תַּקְס"ח וּבִי"ד ס' שַׁצ"ט דְּהָא דְּרַבִּים מְתַעֲסְקִין עִמּוֹ בְּרַגְלֵי לְנַחְמוּ בְּעוֹד שְׁהוּא שְׁמַח שְׁמַחָה מְרִיעוֹת דְּהוּא מְשׁוּם דְּהַרְגֵל לָא בְּטַל מְמַנּוּ רַק גְּזִירַת ז' אֶבֶל לָא גְּזִירַת שְׁלֹשִׁים אוֹ מְשׁוּם דְּאַבְלוֹת צְנַעָא נוֹהֵג בְּרַגְלֵי ע"ש וְהִנֵּה מְבַרְאָר בְּתוֹס' בְּסוֹגְיָין ד"ה אֶבֶל אִיפְכָא דְּנָהִי דְּכְנִיסָה שְׂרִי לְאַבֵּל לְאַחַר ז' לְמִי שְׁאִין לוֹ בְּנִים אֶבֶל לְבַעֲנָל אֲסוּר עַד אַחַר שְׁלֹשִׁים דְּבִיאָה הַרְאִשׁוֹנָה יֵשׁ בָּהּ מְשׁוּם שְׁמַחָה וְאַסוּרָה כָּל שְׁלֹשִׁים ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּהַש"ס מְדִיִּיק שְׁפִיר דְּאַבְלוֹת צְנַעָא נוֹהֵג רַק מְהָא דְּכָל אוֹתָן הַיָּמִים כּו' דַּע"כ גַּם בְּעִילַת מְצָנָה בְּכָלֵל דְּמְרִישָׁא הוּ"מ שְׁפִיר לְדַחוּיֵי דְּבוֹעֵל ב"מ לְאַחַר קְבוּרָה מִשָּׂא"כ סִיפָא דְּקִתְּנֵי לָהּ לְבַתֵּר דְּקָא נוֹהֵג ז"י הַמְשַׁתָּה וְאַח"כ נוֹהֵג ז"י אַבְלוֹת א"כ א"א לְמִימַר דְּכָל אוֹתָן הַיָּמִים הוּא יִשְׁן כּו' לְבַר מְבַעֲלֵת מְצָנָה דַּב"מ הוּא לְאַחַר קְבוּרָה וְגַם דְּכָרִים שְׁבַצְנַעָא אִינּוּ נוֹהֵג דַּא"כ תִּקְשִׁי אִיךָ נוֹהֵג ז' יְמֵי אַבְלוֹת אַח"כ נִימָא כִּינּוּ דְּאִידְחוּ אִידְחוּ דְּהַתִּינַח אִי נִימָא דְּאַבְלוֹת צְנַעָא נוֹהֵג הָא רַבִּים מְתַעֲסְקִין עִמּוֹ לְנַחְמוּ וְלֹא אִידְחוּ כְּלָל מִשָּׂא"כ אִי נִימָא דְּבַחְתָּן אִף דְּהוּי לְגַבִּי כְּרַגְלֵי אִינּוּ נוֹהֵג אַבְלוֹת צְנַעָא וְשָׂרֵי ב"מ אַחַר קְבוּרָה וְע"כ דְּגַם גְּזִירַת שְׁלֹשִׁים לִיפָא גַבִּי דְּבִיאָה רַאשׁוֹנָהּ אֲסוּרָה כָּל שְׁלֹשִׁים וְא"כ אִין רַבִּים מְתַעֲסְקִין עִמּוֹ לְנַחְמוּ וְא"כ נִימָא הוֹאִיל וְאִידְחוּ יְדְחוּ וְאִי דַא"כ אִיךָ מוֹכִיחַ דְּאַבְלוֹת צְנַעָא נוֹהֵג דִּילְמָא הוּא רַק מְשׁוּם דְּגְזִירַת שְׁלֹשִׁים נוֹהֵגַת בְּרַגְלֵי ז"א דְּאִי הוּי מְתוֹרַת גְּזִירַת שְׁלֹשִׁים א"כ לְמָה אֲסָרוּ הַיְחוּד בּוֹ"י הַמְשַׁתָּה יוֹתֵר מְאֹד ז"י הָאֲבְלוֹת עַד שְׁלֹשִׁים אִי נִימָא דְּגַם בּוֹ"י הַמְשַׁתָּה הָאִיסוּר הוּא מְשׁוּם גְּזִירַת שְׁלֹשִׁים וּמְדַאֲסָרוּ הַיְחוּד וְאָמְרוּ דְּכָל אוֹתָן הַיָּמִים הוּא יִשְׁן בֵּין הָאֲנָשִׁים כּו' ע"כ הוּא מְשׁוּם דְּאַבְלוֹת צְנַעָא נוֹהֵג בְּרַגְלֵי וְדוּק:

סי' פא בעזה"י יום ה' ואו שבט תרנ"ה לפ"ק סטרי ישפות ה' שלום לכבוד בש"ב ידידי הרב הקריף ובקי ירו"ש בנש"ק מוה' פינקס חיים טויב נ"י אבד"ק ראזדאל יצ"ו מכתבך הגיעני ע"י מוכ"ז והנני ממחר להשיב לך על אתר כמבוקשך בדבר המעשה שאירע בק' באשה שנתאלמנה מבעלה בכ"ח תשרי העבר ונשאת ביום ה' שבוע העבר כ"ח טבת שהי' סבור דכיון שהוא ג' חדשים שריא להנשא ובאמת כיון שהיו החדשים חסרים הי' יום הפ"ז ונחסרו עוד ארבעה ימים לתשלום הצ"א יום והמסדר קידושין הי' איש א' מ"ק ולא עמד על המחקר בזה וכאשר נתנדע הדבר לכ"ת פבר הבעל חלף הלה לו למקום תחנותו ודירתו ונפשך בשאלתך אם מחויבת האשה לנסוע אחריו לקבל גט ממנו והאשה היא עני' סוערה ואין לה מקום מחסה אפ"ל על שעה א' עכ"ש: הנה מ"ש כ"ת לדון מפת שהי' הבעל שוגג שסבור ששלמו ימי הבחנה ובס' ישיע"ק סי' י"ג כ' שפן נכון לדינא לסמוך על הא"ז שמיקל בשוגג עכ"פ.

הנה באמת כ' בחמ"ח שם סק"ח ובב"ש ס"ק ט"ז בשם הת"ה דשוגג ל"ה רק בלא ידע שמת בעלה תוך ג"ח או שהוא ע"ה וא"י הדין אבל אם ידע האיסור וטעה שלא ידע אם חודש העיבור בכלל הני פמזיד וא"כ ה"ה בנ"ד שטעה דסבור דסגי בג"ח אף שהם חסרים ג"כ י"ל דהוי מזיד.

אמנם מה שיש לדון בזה הוא דהרי פעת פבר עברו הצ"א יום וא"כ הרי כ' ברמ"א שם סעי' יוד לא פפו בי"ד אותו עד שעברו ג"ח אעפ"י שקידש בעבירה שוב אין כופין אותו דכיון שעברו עברו ובס' עא"ר שם ס"ק י"ז כ' דאפ"ל לד' הראב"ד שכ' דמפרישין אותו אחר צ' יום פימים שעמד עמה באיסור הוא דוקא לענין הפרשה אבל כולי האי לא קנסין לי' שיהי' מחויב לגרשה ע"ש וכן לענין נידוי מבואר בב"ש שם ס"ק ט"ו דלשיטת הפוסקים דס"ל דמנדין אותו פדי שיגרש א"כ אחר ג"ח א"צ נידוי ואף שכ' דלשי' הרמב"ם דס"ל דמנדין וא"צ לגרש ה"ה אחר ג"ח מנדין על שעשה איסור בכ"ז נראה דל"ש נידוי רק כשהי' מזיד גמור שעבר בשאט בנפש על האיסור משא"כ בנ"ד הלא הי' סבור שפבר שלמו ימי ההבחנה יען שעברו ג' חדשים בכה"ג אינו בר נידוי וכ"כ להדיא בכנסת הגדולה בהגה"ט שם סוף אות ז בשם תשו' מהרח"ש דהא דכ' התה"ד דטעה בד"א לא מיקרי שוגג הוא רק לענין לגרש למ"ד שפופין להוציא אבל להרמב"ם שהנידוי אינו רק על מה שעבר על דברי חכמים פל שהוא שוגג בכל גונוי שוב ל"ה אפקירותא ואין לנדוהו ע"ש וא"כ בנ"ד א"צ עתה לגרש וגם אין עליו שום עונש עפ"י בי"ד רק להמסדר צריכין לקנוס שהקולר תלוי בצוארו שעליו הי' מוטל לדרוש ולחקור בזה ומאחר שא"י בטוב קידושין לא יהא לו עסק עמהן דברי ידידך דור"ש באהבה סי' פב בעזה"י יום ב' י"ג אלול תרנ"ב לפ"ק סטרי עושה עש פסיל וכימה ייטיב הפתיכה והחתימה לכבוד ידידי הרב הקריף ובקי מוה' שמואל דאריש נ"י ראבד"ק שאטץ יצ"ו במדינת בוקאנונא.

מכתבו הגיעני והנני לתשובתו בעונבך דאתא לקמי' באשה אחת מק' מיידען במחוז מארמאריש מדינת הגר שישבת עגונה זה חמש שנים וכעת מצא אותו איש א' משם בישוב וואמע פהכינו לדרך פעמיו לנסוע לאמריקא והוכיחו על פניו על אשר יעזוב את אשתו עגונה ואחרי עתירות רבות עלתה בידי להטות לבבו שישלח גט לאשתו

ולאשר במקום שהוא אין מסדרין גיטין באו שניהם לק' וביקשו מאתו לסדר הגט לשלוח ע"י הכי דואר למיידען ולמען יאמן לכ"ת שהוא גט ברצון ולא בע"כ עשה האיש הנ"ל שקר בנפשו לאמר לפניו שהוא אחי האשה ונעשה הוא שלים ראשון ומינה לשלים השני איש א' במקום האשה ובהגיע הגט עם ההרשאה להרב דק"ק מיידען וכבודו פתב לו בהאגרת שהשלים הראשון הוא אחי האשה ושמו שמעון בן יהושע מיכל נודע שקרו שמעולם לא הי' להאשה הזאת אח ששמו שמעון ומפאת זה פתב לו הרב דק"ק מיידען שאינו רוצה לסדר הגט מחמת שהשלים הראשון שינה שם אביו והמגרש כבר הלך לדרך לאמריקא ועקבותיו לא נודעו ונפשו בשאלתו לחפש היתר לסדר הגט להאשה הנ"ל למען לא תשאיר עגונה עולמית עכ"ש: הנה כפי הצעת דברי השאלה לא אדע מנין לו שהשלים הראשון שינה שם אביו הלא איפשר שגזמן ששם אביו באמת הוא ג"כ כשם אבי האשה ואינו רק מה שדיבר שקר בפני הבי"ד באמרו שהוא אחי האשה.

אמנם אפי' אי באמת שינה שם אביו אין אני רואה מקום לפסול מינוי שליחות הגט עי"ז כינו דהעיקר תליא באמתת הדברים אם נתמנה לשלים באמת ושהוא מינה את השלים השני ומה לנו אם שינה שם אביו לשם אבי האשה ואמר אחותי היא למען יאמינו לו שהאשה תקבל ג"פ ברצונה.

הן אמת שראיתי בש"ע החדשים באה"ע סי' קמ"א בהגהות רעק"א שם שכ' בשם תשו' מהרש"ך אם נזכר בהרשאה ששם השלים ראובן בן יעקב והשלים שלפנינו שמו שמעון י"ל דגרע מאילו ל"ה לו הרשאה כלל ע"ש אולם התם מיירי בשלים שבא עם גט והרשאה בידו ואין הבי"ד יודעים שנתמנה לשלים כי אם ע"י ההרשאה וכיון שבהרשאה נזכר שם אחר חיישינו דהאחר נתמנה ולא הוא.

דאע"ג דבשלים בח"ל פינו דנאמן לומר בפנ"כ ובפנ"ח האמינוהו ג"כ על השליחות כמ"ש ברא"ש ריש גיטין ומטעם זה פסק הרמ"א בס"א קמ"א סכ"ד דאם נאבד השטר הרשאה או נפסד והוא שעה"ד נוהגין הגט בלא הרשאה אמנם באמת זה אינו רק כשאין שטר ההרשאה סותר דברי השלים אבל היכי שהשלים מוכחש מההרשאה שבידו בנדאי אינו נאמן פינו שעדי ההרשאה מעידים שראובן בן יעקב נתמנה לשלים ולא שמעון וכ"כ בטור רס"י קמ"ב דלא האמינוהו להשלים לומר בפנ"כ ובפנ"ח רק לדחות ערעורו של בעל אבל במקום דאיכא עדים המכחישים אותו לא האמינוהו ובפרישה שם כ' דלא עדיף ממקוים גמור דאמרינו מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני ואוקי איתתא בחזקת א"א ע"ש ומה"ט פוסל בתשו' עבוה"ג סי' ל"ח כשנזכר בשטר הרשאה עידי הגט בשנינוי מכפי שהם חתומים על הגט ע"ש אכן בנ"ד הרי השלים הראשון נתמנה בעדים בפני הבי"ד דק"ק שאט"ץ והשלים הלז מינה עפ"י אותו הבי"ד השלים השני שבק"ק מיידען מה לנו אם השלים הראשון הגיד בפני הבי"ד שמו ושם אביו האמתי אם לא הרי מה"ד א"צ הבעל להזכיר שם השלים כלל כשמנה אותו בפניו ומה שמזכיר בנוסח סידור הגט מיד הבעל ליד השלים שם השלים ואביו הוא רק ליטר שאת לפרש ולברר ביותר אבל אינו בהכרח מן הדין כלל א"כ כשאנו יודעים בבירור שהשלים הלז מינה בפני אותו הבי"ד את השלים השני כב"פ שבק"ק מיידען מה לך לחקור על השלים הראשון מה שמו ושם אביו כי תדע ונחלא גם השלים השני הוי כאלו נתמנה מפי הבעל שלכך אפי'

מת השליח הראשון מהני שליחות השני דכולהו מפח בעל קאתו כדא' בגיטין כ"ט: וכיון
ששם השליח השני ושם אביו נכתבים פראוי יוכלו הבי"ד דק"ק מינדען לסדר הגט הלז
בלי שום בית מיוחד ופקפוק כלל ולא אשר הדבר פשוט בעיני וגם פי הימים האלה ימי
רצון ותחנונים ולא נתנו להשבון באריכות אצוה לעטי דומיה ויזפה להפתח לראשית
השנה הבעל"ט בספרן שצ"ג לחיים ושלום וכ"ט בכלל כ"י פנפשו ונפש ידידו הדור"ש
באהבה: סי' פג בעזה"י יום א' ז"ך סיון שנת תרמ"ז לפ"ק סטרי.

שלום וי"ר לכבוד ידידי הרב המאה"ג חריף ובקי כש"מ יעקב שור נ"י אבד"ק
ברעזדאוויטץ יצ"ו. מכתבו הגיעני ולרוב טרדומי אשיב לו בקצרה בנידן השאלה בעסק
קשר החיתון שהי' מושלש פבר הנדוניא משני הצדדים ונתקבל החתן לעבודת הצבא
ועי"ז רצון הפלה ואביה לבטל השידוך.

וכבר גליתי לו דעתי בהיותו אצלי שעפ"י דתוה"ק היכולת בינדם להתיר הקשר ועיניו
ראו מה שקבעתי מסמרות בהלקה זו בתשו' לרב אחד ולא פאתי אפוא רק להשיב לו על
פרטי דבריו שפתח להעיר בענין זה: פתח דבריו יעיר עפי"ד הנוב"י מהד"ק חיו"ד סי'
ס"ט דאין הפלה יכולה לחזור מפח איתתא בכ"ד ניקח לה.

הנה מלבד שהנוב"י לא כתב זה רק לענין אם מקודם ל"ה הגון ושם עתה ונעשה הגון
לה שיכולה להנשא לו פעת אבל היכי שגם עתה אינו הגון לה מודה הנוב"י דל"א איתתא
בכ"ד ניקח לה חוץ לזה הרי באמת בשידוכין ל"א סברא זו דאיתתא בכ"ד ניקח לה דטב
למיתב טן דו דל"א סברת טן דו רק לקיום הקידושין הואיל וקרובה לביאה לא בשידוכין
וכ"כ בס' בית מאיר בקונטרס צלעות הבית סי' ו' וע"ע שם דל"א סברת טן דו רק בנידן
יקמה שנופלה לפניו מו"ש דאיכא ספיקי טובא דילמא יהי' לה זרע ודילמא לא יהא היבם
מו"ש דהתם איירי של"ה מו"ש בשעת קידושין או כמ"ש אח"כ שם דרק באירוסין משני
בגמ' טן דו ר"ל דאגידה גבי' ויש לה בעל לכמה ענינים למ"ד ארוסה יש לה פתובה גם
לענין דחייב במזונות בהגיע זמן הנישואין מכנסת א"ע בספק זה שתפול לפניו מו"ש
ומתקדשת בלי תנאי משום הך הנאה דטן דו אבל לא בשידוכין דאף בהגיע זמן הנישואין
שגבלו אין לה מזונות וגם פתובה אין לה אינה נכנסת בספק זה ואמרינו אומדנא שלא
נכנסה בספק שלא יהי' הגון להול"א טן דו ע"ש ומ"ש מעלתו דהרא"ש בתשו' כלל ל"ד
שכ' בהמירה אחרת המשודכת דיכול לבטל השידוך הוא רק מטעם שהוא אונס שאינו
מצוי מדהוציא דינו מגיטין ע"ג.

בקיבל עליו כל אונסא דמתיליד ואסתכר נהר מלפא ושם הני אונס שאינו מצוי שכן
מדקדק הרמב"ם פי"ט מה' מכירה שלא עלה על לב המוכר דבר זה הפלא בעת שהתנה
אבל באונס המצוי א"י לפוטרו הנה שם ע"כ אנו מוכרחין לפוטרו מטעם אונסא דלא
שכיח פניו שבפירוש קיבל עליו כל אונסא דמתיליד אבל בסתם בלי תנאי גם שאר אונס
פטור דכל אונס רחמנא פטרי'.

ומ"ש כ"ת דע"כ משום ספק פטרו הרא"ש ולא מתורת נדאי דהא הוציא פן מש"ס גיטין
הנ"ל ושם פי' הרמב"ם הנ"ל דהמלחים קבילו עליוהו פל אונסא וקשה האיך אמרי' שם
דאונסא דל"ש לא קבילו עליוהו הא באונס פנה קיי"ל בב"מ ע"ז ובח"מ סי' של"ד דהני
פסידא דפועלים וע"כ דרק מטעם ספק פטורין עכ"ד איתמחא מה ענין זל"ז דהתם דקיי"ל

דְּהוּי פְּסִידָא דְּפוּעָלִים הֵינּוּ שְׂאִין נוּטְלִין שְׂכָרָן בֵּינָן דְּכָל הֵיכִי דְּאִיְתָנוּס לֹא עֲשׂוּ פְּעוּלְתָן וְאִינָם שְׂכוּרִים שְׁלוּ עֲתוּס' גְּיֻטִין ע"ד: ד"ה רְבָה אָמַר וּבִמְח"א ה' שְׂכִירוֹת ס' ה'.

וְאִין נוּטְלִין שְׂכָרָן רַק בְּשִׁהֲבַע"ב יוֹדֵעַ וְהַפּוּעָלִים אִין יוֹדְעִין אַבְל בְּגִיטִין שֵׁם הָא בְּעִינִין לְחִיבִינְהוּ לְאוּגוּרֵי מְלָחִים לְהַעֲבִיר הַשּׁוּמְשָׁמִי דְּהוּא רַק מְשׁוּם הַתְּנַאי שְׂקַבְלוּ עֲלֵיהֶם כָּל אֲוֹנָסָא דְּמַתְּיָלִיד אֲמַרִּין שְׁפִיר דְּאֲוֹנָסָא דַל"ש ל"ה בְּכָלֵל.

וּבְלֹא"ה לֹא יִדְעָתִי אִיךָ עָלָה ע"ד מַעְלָתוֹ לֹמַר דְּהָרָא"ש מְטַעַם סָפֵק קָאֲתִי עָלָה וְאִין מוֹצִיאִין מִיַּד הַמְּוֹחֶזֶק א"כ הָאִיךָ כ' בְּסוּף דְּבָרֵינוּ שֵׁם דְּחִיבִין לְהַחֲזִיר הַסְּבָלוֹנוֹת. וְהִנֵּה מַה שְׂחָשֵׁב כְּבוֹדוֹ לֹמַר דְּכִינּוּן דְּהוֹשָׁלֵשׁ הַגְּדוּנְיָא וְהֵיִינן הַחֲתָן וְהַכְּלָה מְוֹחֶזֶקִין וְלֹא נוֹכַל לֹמַר אֲוֹמְדָנָא לְפָנוּטְרוֹ מְחָצִי גְדוּן קָנֵס בֵּינּוּ דְּהַחֲתָן מְוֹחֶזֶק וְלֹא נוֹכַל בְּעֵינְקָר סְבָרָא זֹו ע' בַּמ"ל פ"ו מְזַכְּיָן שְׁהָאֲרִיךָ בְּזָה וְכֵן בְּנוּב"י שֵׁם אֲמָנָם בְּלֹא"ה אִיךָ יַעֲלָה עַל הַדַּעַת לֹמַר שְׂפָשְׁמַתְבַּטַּל הַשְּׂיָדוּף הֵנּוּ הַחֲתָן מְוֹחֶזֶק בְּהַגְדוּן שֶׁל הַצַּד הַכְּלָה וּמ"ש בְּתַשׁוּי רַח"כ חַח"מ ס' ט' דְּבַהַגְדוּן הַמְּוֹשָׁלֵשׁ הֵנּוּ הַחֲתָן וְהַכְּלָה מְוֹחֶזֶקִים הוּא רַק כְּשֶׁהַשְּׂיָדוּף קָיָים וּמְסַתְּפֵק שֵׁם לַעֲנִין כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה הַשְּׁלִישׁ בּוֹרַח שְׂאִין אַבִּי הַחֲתָן מְחֻיָּב לִיתָן גְּדוּנְיָא שְׁנִית בֵּינּוּ דְּהַזִּיג כְּבָר זָכוּ בְּהַגְדוּן הַמְּוֹשָׁלֵשׁ וְעֲתוּס' רִישׁ ב"מ דְּהַנְּפָקֵד תּוֹפֵס בְּחֻזְקָת שְׁנֵיהֶם אֲמָנָם בְּאִנְפּוֹן שְׁהַשְּׂיָדוּף מְתַבַּטַּל אִין סְבָרָא לֹמַר דְּיִהְיֵי ע"י"ז הַחֲתָן מְוֹחֶזֶק גַּם בְּהַגְדוּנְיָא שֶׁל הַצַּד הַכְּלָה לַעֲנִין הַקָּנֵס.

וּמ"ש כ"ת בְּזוּה"ל מְצָאֲתִי רֵאִי לְדְבָרֵי דְּהָרָא"ש בְּתַשׁוּי פְּלָל צ"ז כ' לַעֲנִין מְכַר בְּתִים וְיִצְאוּ עָלָיו בַּע"ח כ' ג"כ הָאִי לִישְׁנָא דְּאֲנִי סְהַדִּי דְּאִדְעָתָא דְּהֵכִי ל"ק וְיָכוּל לְחַזְרוֹר וְאֵעִפִּי"כ כ' שֵׁם שְׂאָם כְּבָר נָתַן הַמְּעוֹת א"י לְחַזְרוֹר בּוֹ הֵרִי דְּאֲוֹמְדָנָא ל"מ רַק לְהַחֲזִיק וְלֹא לְהוֹצִיא עַכ"ל.

הִנֵּה אִין אֲנִי רוֹאֶה שׁוּם הַכְּרַע מִדְּבָרֵי הָרָא"ש הָאֵלָה שְׁהֵרִי הֵן הֵן דְּבָרֵי הַתּוֹס' בַּב"ק ט'. ד"ה מְשַׁהֲחִזִּיק שְׂכ' דְּבִלֹא נָתַן אֲיִירֵי דְּאִי בְּנָתַן מְעוֹת אֲיִירֵי אִפִּי' בְּאַחֲרִיּוֹת נְמִי אֲמַאי יָכוּל לְחַזְרוֹר בּוֹ מְשַׁהֲחִזִּיק בְּהַ וְכִי לַעוֹלָם יָכוּל לְחַזְרוֹר בּוֹ ע"ש [וְעֲתוּס' כְּתוּבוֹת נ"ח].

ד"ה הִנֵּהוּ שְׂכ' בְּשֵׁם רַבִּינוּ אֵלִיָּהוּ דְּהֵיכִי דְּקִיבֵל הַמּוֹכֵר מְעוֹת אֲמַרִּין מְדָלָא בְּדַק הַלּוֹקַח קוֹדֵם נְתִינַת הַמְּעוֹת הִנֵּהוּ מוּמִין דְּאִית לְהוּ קָלָא לַעֲנִין הַמּוֹכֵר עֶבֶד לְחַבְרִי וְנִמְצָא גִנְבָא אוֹ קוֹבִיוֹסְטוּס א"כ סְבוּר וְקִיבֵל וְעַמ"ל פִּט"ו מַה' מְכִירָה ה"ג] וְא"כ לֹא מְטַעַם שְׁהוּא אֲוֹמְדָנָא לְהוֹצִיא קְאָמִינִין עָלָה וּמַה עֲנִין מְעוֹת לְהָא דְּהַשְּׁלִישׁ הַגְּדוּן הָא לֹא הַשְּׁלִישׁוֹ רַק בְּאִנְפּוֹן שְׁיִשְׂאוּ זַא"ז: וּמ"ש כ"ת עִפִּי"ד הַסַּמ"ע בְּסִי' רַל"ב סַק"י דְּאֵם הִי' דְּבָר שְׁהַלּוֹקַח יָכוּל לְהַבְּחִינוּ לְאַלְתֵּר כְּגוֹן שְׁיָכוּלִין לְנִסּוּתוֹ לְטוּעָמוֹ וְלֹא הַקְּפִיד לַעֲשׂוֹת כֵּן וְהַמּוֹכֵר מְכַר לוֹ סְתָם אִינוּ חוֹזֵר וְה"ה בַּנ"ד הִי"ל לְהַעֲמִיד הַחֲתָן כְּבוֹר הַבְּחִינָה אִם הוּא רְאוּי לַעֲבוֹדַת הַצָּבָא וּמְדָלָא הַקְּפִיד לַעֲשׂוֹת כֵּן נִכְנָס לְסַפֵּק זֶה וְא"י לְחַזְרוֹר מִהַשְּׂיָדוּף הִנֵּה מְלַבֵּד שְׁעַל גּוּף דִּין זֶה חוֹלְקִים הַרְבֵּה פּוֹסְקִים ע' תַּשׁוּי הַרְאֵנ"ח וְא"ז בְּנַת"מ שֵׁם פּוֹסֵק דְּזִהוּ דוֹקָא כְּשֶׁנַּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אַחַר שֶׁהִי יָכוּל לְהַבְּחִינוּ וּבְצַלְעוֹת הַבַּיִת סִי' הַנ"ל כ' דְּאִפִּי' שְׁלַחוּ דוֹרוֹנוֹת אַחַר שְׁנוֹדַע הַמּוּם אִין לְדַמּוֹת זֶה לְנִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַקָּח אַחַר שְׁנוֹדַע הַמּוּם דְּאִינוּ דוֹמָה חַיִּיב קָנֵס לְקִיּוּם מַקָּח ע"ש וְלִבְר מִן דִּין אִין שְׁיִיךָ בְּכָאן יָכוּל לְהַבְּחִינוּ אַחֲרֵי שְׁהוּא תְּלוּי בְּרֵאוּת עִינֵי הַקְּאָמְמִיסְיָאן בְּשַׁעַת הַבְּקוּרָת אִם לְחַסֵּד אִם לְשִׁבְט וְסְבָרָא זֹו דִּיכּוּל לְהַבְּחִינוּ הֵרִי ל"ש רַק בְּדְבָר שֵׁא"צ שׁוּם טוֹרַח וּבְקִיאוֹת כְּמַבְּאָר בְּתַשׁוּי הַרְדְּב"ז ח"ג סִי' תַת"צ ע"ש

שעל פן הדבר ברור לפענ"ד דיכולין הפלה ואביה לבטל השידוך בגלל זה וע' טור אה"ע סי' קנ"ד שכ' בשם תשו' הרא"ש דקשנעשה מןכתב למלכות כופין אותו להוציא ומכ"ש דבנ"ד יכול להתיר קשר החיתון דאטו נימא שתתקדש לו והוא יהי' בצבא ותשב היא עגונה כל הני שני עדי ישוב מצבא העבודה ומי יודע אם לא ישאר על שדה קטל כי תקראנה מלחמה ותתעגן לעולם חלילה לומר כן.

ולכן אין על הפלה ואבי' לא שמתא ולא ארור ולא קנס עפ"י דתוה"ק דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' פד בעזה"י מוצאי מנוחה כ"ד טבת תרנ"ב לפ"ק סטרי. ישאו הרים שלום לכבוד ידידי מח' הרב המופלג החסיד בנש"ק מוה' יעקב משה סאפרין נ"י בן הרב הצדיק המפורסם כו' מהר"א נ"י בק"ק קאמרנא יצ"ו.

מכתבו הגיעני והנני ממחר להשיב לו על אחר פמבוקשו עד"ש באחד שהציע לפני רב פ' בקיץ העבר שידוך עם רב פ' וכבר הביאם לעמק השנה בעסק התחייבות הנדוניא אפס אחרי שנודע שהעלם הוא כבר שית והעלמה היא בת עשר שנים לא נגמר הענין אמנם הוחלט בדעת אבי העלמה שאחר שישדוך את העלמה הבכורה הזאת יביא את בתו הצעירה ממנו את העלם הזה המזנובר במסורת ברית החיתון וכמזנומה לאבי הבת שהשדכן הזה הגיד בפירוש אחרי שמעו שהעלם עודנו רך בשנים שיתאים הענין עם בתו הצעירה וכן הי' שאחרי שעשה שידוך עם העלמה הבכורה נגמר השידוך הנ"ל עם הצעירה פפי ההתחייבות שנדבר ע"י השדכן הראשון אף הוא לא הי' עוד המשתדל בזה לגמור השידוך ונגמר ע"י שדכן אחר ועתה השדכן הראשון תובע שכר שדכנות באמרו שהוא הי' המתחיל והמעורר להשידוך הלז ובלעדו לא היו יודעין משידוך הזה והשדכן הב' טוען פנגדו שאין לו חלק ונחלה בשכר שדכנות הלז יען שלא נגמר השידוך עם הילדה הבכורה פפי הצעתו ונפשו בשאלתו לחוות דעתי הקלושה בזה.

הנה לא מיבעיא אם באמת הגיד השדכן הראשון שאחרי שיעשה שידוך עם הבכורה יהי' הדבר מו אם לפני הילדה הצעירה בנדאי בדין הוא שיטול שכר שדכנות ועדיף מהך דתשו' הרא"ש הובא ברמ"א ח"מ סי' קפ"ה ס"ו.

ונהי דגם להשני מגיע חלק שדכנות פדין גומר פפי תקנת המדינה דאף דההתחייבות הי' פפי ההשונאה הראשנה בכ"ז הלא כ' בנוב"י מהדו"ת חח"מ סי' ל"ו דאינו דומה סרסור לשדכן משום דבמו"מ אין נפקותא בשום דבר רק במקח זה אומר בכה וזה אומר בכה משא"כ בשדכן ישנם פרטים הרבה ולפעמים קרוב הדבר מאד לגמר ובעבור דבר קל תפרד החבילה ויתבטל השידוך ע"ש אמנם אפי' לא הציע הראשון עבור הילדה הצעירה רק הציע השידוך סתם עבור בתו נהי דאמרינן דבנדאי פינון להגדולה דרוב העולם משדכין הגדולה תחלה וגדולה מזו כ' בטו"ז יו"ד סי' ר"ח סק"א בכונת הרא"ש פ' האיש מקדש שכ' בשם ר"ת דל"א שאין מסורין לביאה אלא דוקא אחת מבנותיה אבל בתה מקודשת לי משמע דוקא לגדולה וכ' הט"ז דאלים לי' לר"ת הך סברא דאין אדם משיא הקטנה לפני הגדולה פינון דקרא פתיב לא יעשה כן במקומנו וגו' והני פאומר בפירוש הגדולה ע"ש וע' ברשב"ם ב"ב ק"כ.

בהא דקא' גבי בנות צלפחד שפשונישאו מפאן הכתוב דרך גזולתן דכתיב ותהיינה מחלה תרצה חגלה מלכה ונועה בנות צלפחד דודיהן לנשים ומסתבר דכה נולדו פדכתיב לא

יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכורה ע"ש ועש"ך יו"ד סי' רמ"ד ס"ק י"ג מ"ש בשם הב"ח.

ככ"ז מלבד דמדברי הש"ס קידושין ס"ד גבי הא דקתני התם המקדש את בתו סתם אין הבוגרת בכלל וקא' מי לא עסקינן דא"ל קידושין לה אפ"ה לא שביק אינש מצנה דרמיא עלי' רו' ופירש"י בתו קטנה רמיא עלי' להשיאה ומצנה הוא דכתיב ואת בנותיכם תתנו לאנשים ע"ש ולכאורה הרי פנגד זה איפא סברא דהי' פונתו על הגדולה משום לא יעשה כן לתת הצעירה לפני הבכירה וע"כ דאין זו סברא מכרעת כ"כ דאינו רק מהלכות דרף ארץ לבר מן דין בשידוכי ילדים קטנים פאלה שאין הסתם והכלה רואין זא"ז והעיקר הם המחותנים פשמתרצים זל"ז ומשונים א"ע בעסק הגדוניה א"כ פינון שהראשון הי' המעורר והמחזיק בהצעת השידוך והי' האיש הבינים לקרב אותם יחד ולהשוותם בהתחייבות הגדוניה אף שאח"כ נגמר עם הילדה הצעירה בכ"ז שפרו מדין מתחיל לא קנפח וע' בשו"ת ספר יהושע מש"ב הגאון מטברנאפאל ז"ל בחאה"ע סי' ס"ו מ"ש לענין אחד שהציע שידוך ולא רצה א' מהצדדים ועשה שידוך אחר ואח"ז הותר הקשר ועשה שידוך הראשון וכ' ז"ל כי לדעת שידוך ל"ד למו"מ פלל דבדבר שבממון סחורה או בתים א"צ חכם להבין השתוות העסק דרף משל אם ימצא סוחר שרוצה לקנות חטים ישאל פי הסוסור ומוליכו למי שיש לו חטים למפור או מי שיש לו בית למפור ישאל להסוסור ומביא לו מי שרוצה לקנות בית משא"כ בנידן שידוך לזוג זיווגים צריף לשער מי הוא דומה לזה ואם הוא דבר שנה לשני הצדדים ולא יוכל אדם לדעת כי אם אחד מאלה אשר יעלה ברעיונו כי הוא דבר נאה ומתקבל לפניו ולזה הרבה הועיל המתחיל אף כי לא נתקיים עצתו בראשונה עכ"ז יוכל להיות אם לא התחיל המתחיל בדבר ל"ה איש יודע לקרב הנכבדות גם עתה כי יוכל להיות שלא יעלה ברעיון איש אחר לקרב דבר זה ושיבוא על רעיונו שישקול בפלס מאזני השכל אם הוא דבר נאה ומתקבל בלתי התגלות העסק ע"י המתחיל עכ"ל וא"כ מכ"ש בנ"ד בילדים רפים פאלה הדבר תלוי רק בקירוב דעת המחונתנים וע"כ בודאי מגיע להמתחיל שפרו כפי תיקון המדינה.

וילדעתי יבצעו תמימים ויפשו בין השדכנים כי בענינים פאלה שאין להם יסוד בגמרא אין בנידנו למצה עומק הדין ולהתחקות על שורש ההלכה ובזה הנני דיודו מ"ח הדור"ש ושלום פבוד אביו יד"נ הרה"צ שי' באהבה: סי' פה לק"ק באבוב בעזה"י יום א' ל"ו למב"י תרנ"ג לפ"ק סטרי ישפנת ה' שלום לכבוד דידי הרב הקריף ובקי ירו"ש כש"מ חיאל לעהרער נ"י מכתבו הגיעני והנני לתשובתו עד"ש באשה אחת שהי' לה קטטה עם בעלה ואחר כמה יגיעות וברצוי פסף נתרצה ליתן לה ג"פ אחר שהשלישה האשה מעות עבורו ועל הוצאות הגט בנד הרב המסדר וגירשה בג"פ פדת ועתה מוציא הבעל לעז על הגט איה שפדר הנאה מהסופר פב"פ שיהי' הנאתו עליו פקרפן ואסר נכסי הסופר עליו וגם אחר שהושלש המעות מהאשה עבור הסופר בנד הרב המסדר הדייר את הסופר בחינם ממעות הללו ושללא יהנה הסופר ממנו וקונם הנניר שרני לצורף הגט ויהי' אסורין עלי פקרפן עכת"ש: הנה נתחיל לדון בענין מה שהעיר רו"מ דכיון שאסר הבעל המעות על הסופר הרי קיי"ל דיכול לאסור גם דשלב"ל כמ"ש ביו"ד סי' רכ"ז וה"ה דבר שאב"ר

ובפרט דקונם הוי קדוה"ג יכול להקדיש גם דשלב"ל כמ"ש בכ"מ פי"ב מן דקריים ובב"י
סי' רל"ד וקצוה"ח סי' קי"ז.

א"כ פינון שאינו משלם לסופר הוי הגט גזול ביד הבעל ועוד דכינון דאסר נכסי הסופר
ע"ע הרי איסוה"נ ל"ה לכם והביא מש"ע א"ח סי' תרמ"ט ס"ב בהג"ה דבאוסר נכסיו
ע"ע א"י בלילבו דל"ה לכם וע"כ צריף לחלק בין שאר איסוה"נ של תורה דהוי לכם
ולקף כתבו על איסוה"נ פשר ובין היכי שאסור ע"י נדרו א"כ בנ"ד פשיטא שאינו שלו
עכת"ד בקצרה: והנה לכאורה לפמ"ש בב"י אה"ע סי' ק"כ וז"ל והרא"ש כ' בסדר הגט
והסופר יתן הקלף והדיו במתנה לבעל דבעיניו וכתב ונתן שיהא הגט שלו עכ"ל פלומר
דדרף שבנ"א כותבין בדבר שהוא שלהם וגם ל"ש נתינה אלא בדבר שהוא שלו עכ"ל
א"כ לפי"ז משמע דבעיניו שגם בפשעת כתיבה יהי של הבעל וא"כ כדאמרי בגיטין כ'.

דבר התקנה דהיא נותנת שכר הסופר אקנויי אקני ל"י רבנו ופירש"י דאקנו ל"י לבעל
הוא זוזא מדידה והוי כמאן דיהיב ל"י איהו דהפקר בי"ד הפקר ולהאמור דגם בפשעת
כתיבה בעיניו שיהי' משל הבעל מיד פשטרה האשה המעות עבור הסופר הלא נקנה
מיד להבעל וכמו שהעתיק בב"י שם לשון הרמב"ן ז"ל שכ' הטעם דא"צ הסופר להקנות
הגט להבעל דהכל הוא מוכר להבעל באותו פשוט שנותנת האשה לו בין קלף בין דיו
בין טרחו ועמלו הלכך מדאקנו ל"י רבנו נעשה שכירו של הבעל בפשוט זה ע"ש וכינון
שפן שע"כ נקנה תיקף המעות להבעל שפיר הי' יכול הבעל לאסור המעות על הסופר
בקונם אפי' אי נימא דאין קונם חל על דשלב"ל פינון דבשעה שאסרו הי' כבר שלו ובאמת
פשטא דלישא דהש"ס גיטין הנ"ל משמע לכאורה פהרא"ש הנ"ל דבעיניו דבשעת
כתיבה יהי' ג"כ של הבעל דקא' התם רב חסדא כילנא למיפסלינהו לכוני גיטי דעלמא
א"ל רבא מ"ט אילימא משום דכתיב וכתב והכא איהי קא כתיבה ל"י ודילמא אקנויי אקנו
ל"י רבנו ומדנקט משום וכתב משמע דבעיניו שבשעת כתיבה יהי' משל הבעל.

והנה אין להקשות מד' הש"ס זבחים ג'. דמדייק שם דסתמא פסול בגט מהא דהכותב
טופסי גיטין צריף שנינו מקום האיש והאשה כו' ואי נימא דהכתיבה צריף להיות על
קלף של הבעל א"כ דילמא לקף צריף להניח התורה כדי שיהי' נכתב לאחר שיהי' נקנה
הקלף להבעל וע' בס' מכתב מאליהו שער א' סי' ב' מה שהביא מדברי הסמ"ג.

וע"ד פלפול קצת הי' מקום לומר דהרי לכאורה יש להתבונן דאיף איפשר לומר דבעיניו
שהקלף יהי' של הבעל הרי קיי"ל אומן קונה בשבח פלי א"כ תמיד הסופר קונה הקלף
בכתיבתו אפי' אם פותב על הקלף.

של הבעל ממילא נקנה לו פשיעור השבח כמ"ש בפנ"י בסוגיין ובנתה"מ סי' ש"ו וא"כ
ע"כ דגלי קרא דל"ב שיהי' הקלף משל הבעל אמנם באמת י"ל דל"ש שבח פלי אלא
בכגון שנתן להאומן פסוף וכה"ג ועשה ממנו פלי שהוא ראוי לכל העולם למוכרו בשוק
אבל גט הא אינו שונה למכרו לאדם אחר פינון דבעיניו כתיבה לשמה ואין שבח הנה שנה
פלום לשום אדם רק לגבי הבעל וא"כ ל"ש בזה אומן קונה בשבח פלי פינון דכ"ז שהוא
ביד האומן הרי ליכא שבחא עדיין וי"ל דמטעם זה אין אנו נוהגין שהסופר יחזור ויקנה
להבעל הגט לאחר כתיבה רק קונם פתיבה אף דאומן קונה בשבח פלי והוא משום
דבכגון דא ל"ש אומן קונה בש"כ וא"כ התייבח למאי דיבעיניו דסתמא פסול דבעיניו

בפירוש לשמה משא"כ אי ניקמא דסתמא פשר וג"ז הוא בכלל וכתב לה א"כ בכה"ג הרי איפא שבחא דראוי לכל העולם וא"כ שייך שפיר און קונה בשבח פלי וא"כ אי אפישר למימר דבעינין שיהי' בשעת פתיבה הקלף של הבעל דהרי גלי קרא דוכתב לה דל"ב שיהי' בשעת הפתיבה הקלף משל בעל פנ"ל אמנם באמת ז"א דמאי שייך לומר בזה גלי קרא דהרי עכ"פ מתקנים וכתב לה בשפתבו הבעל בעצמו או שפתבו הסופר בפירוש לשמה דאז ליפא שבחא פנ"ל ובמק"א כ' עפ"י האמור ליישב ע"ד החידוד קוש' הפנ"י בגיטין כ"ב: דפריה על המתני' דהפל פשרין לכתוב את הגט אפי' חש"ו והא לאו בני דיעה נינהו ומסיק דאתי' מתני' כר"מ דל"ב פתיבה לשמה והקשה הפנ"י בדפבור התוס' שם מאי הי' ס"ד דמקשן דלא מוקי המשנה כר"מ ע"ש וי"ל עפ"מ שהקשה עוד הפנ"י שם הרי קיי"ל קטן מיקני קני אקנוני לא מקני א"כ פיון דאון קונה בשבח פלי אין הגט של הבעל בשעת נתינה אמנם לס' הנ"ל הא ל"ש בגט און קונה בש"כ פיון דבעי' לשמה הא אינו שנה פלום לאדם אחר ולפי"ז הרי בב"ק צ"ט.

בעי התם לאוקמי פלוגתא דר"מ ונחמים בעשה לי שירים נזמים וטבעות ואקדש לה באון קונה בש"כ דר"מ ס"ל און קונה בש"כ וא"כ י"ל דלהכי הוי ס"ד דלא מיתוקמא מתני' כר"מ דכיון דאיהו ס"ל דל"ב פתיבה לשמה א"כ שייך שפיר און קונה בש"כ לדידי' וקטן מיקני קני אקנוני לא מקנה ול"ה הקלף של הבעל בשעת נתינה ולמסקנא דמוקי כר"מ ס"ל פהמסקנא דש"ס בב"ק שם דכ"ע אין און קונה בש"כ ושפיר מיתוקמא כר"מ אמנם הרי באמת בכל הקנינים בעינין שיתפיון הקונה לקנות ובודאי גם בהא דאון קונה בשבח פלי וקונה גוף הפלי צריה שיתפיון האון לקנות וכ"מ באמת מלשון הרשב"א ז"ל ב"ק פ' הגזל עצים שכ' וז"ל וכן דעתו לקנות בו פנגד שפרו ע"ש וא"כ אם אין הסופר מכיון לקנות ל"ק וגם היכי דהקדים לו שפרו הא ל"ש און קונה בש"כ] אמנם באמת ז"א דהרי כ' הב"י הנ"ל דלהכי דייקנין מוכתב שיהי' הפתיבה בשל בעל דבעינין פדרה שבנ"א כותבין על דבר שלהם וא"כ תינח פשודעין בשעת פתיבה מי הוא המגרש וכותבין לשמו בעינין שפיר שיהי' שלו שעל קלף שאינו שלו אין דרה לכתוב והתינח למאי דיעינין פבר דסתמא פסול וע"כ פותב בפירוש לשם בעל המגרש הידוע ואין דרה לכתוב על קלף שאינו שלו משא"כ לס"ד דסתמא פשר פיון דאין אנו יודעין בשעת פתיבה מי הוא המגרש רק שפוחב שיהי' מזון למי שיצטרף לגרש א"כ הוי שפיר דרה פתיבה בקף.

והנה לכאורה הי' אפישר לומר דגם הא דבעי' בשעת נתינה שיהי' שלו הוא ג"כ מטעם זה דאין אדם נותן לחבירו מה שאינו שלו פנראה מרהיטת לשון הב"י הנ"ל ויתיישב לפי"ז הא דקתני במתני' גיטין י"ט על יד של עבד ונותן לה את העבד ומדקתני סתמא משמע אפי' בנותן לה העבד ע"י שטר מתנה שכתב לה ג"כ על היד של העבד או על גייר בפ"ע ומסר לה העבד עם השטר פאחד וקשה לאפני דא' עדיו פחתומיו זכין לו וא"כ פשהגיע לידה השטר מתנה על העבד הא נעשה העבד שלה למפרע משעת חתימה וא"כ פיון דהגט נכתב על יד העבד הא הו"ל היד הקלף של הגט וא"כ ל"ה הקלף של הבעל בשעת נתינה ולהנ"ל י"ל דכיון דבאמת בשעת הפתיבה והנתינה הי' של הבעל והי' הפתיבה והנתינה פדרה שבנ"א כותבים ונותנים נהי דמצד הדין אמרי' אח"כ עבחו"ל למפרע אבל לא מיפסל עי"ז מקרא דוכתב ונתן פנ"ל אמנם באמת הא ליתא דבשעת

נתינה בעיניו בנדאי שיהי' שלו לגמרי ולא מטעם שאין דרך נתינה בדבר שאינו שלו
אלא פניו דכתיב ונתן לה ספר כריתות בעיניו שיהי' הגט יוצא מרשותו לרשותה ואל"ה
ל"ה נתינה פלל והמשנה דכותב לה על יד של עבד ונותן לה העבד הלא ע"כ לא מייירי
שכתב לה שטר מתנה על העבד דליקני לה הגט מתורת חצר דהרי זהו מימרא דרבא
בגיטין כ"א.

כתב לה גט ונתנו ביד עבדו וכתב לה שטר מתנה עליו קנאתו ומתגרשת בו ובאמת בחי
הרשב"א שם הקשה מאי קמ"ל רבא מתני' הוא על היד של עבד ונותן לה את העבד ותי
דמתני' בכותב על יד העבד ונותן לה העבד בתורת גט פנותן לה גט הפתוב בספר וכ"ה
באמת בירושלמי ותוספתא עפנ"י שם ואפ"י אי נימא דבעיניו הקנאה ע"כ מייירי באחד
משאר דרכי הקנאה והא דא' התם י"ט: שהוא גברא דעל לבי פנישתא שקל ס"ת יתב לה
לדביתהו כו' ולכאורה אפי' אי הי' מייירי בביהכנ"ס של פפריים גם הביהכנ"ס גופי' ל"ה
דיני' רק פשוטפים דעלמא ע' יומא י"ב.

ובת"י שם ומכ"ש הס"ת שבו ע' ירושלמי פ"ה דנדריים הלכה ה' וא"כ ל"ה הקלף שלו
פניו שהקהל קנאוהו במעות שלהם. הנה באמת בחי' הרשב"א שם כ' דהא דא' התם
דילמא אקדים ויהיב לי' זוזי לספרא מעיקרא דהוא פדי להקנות לו הגויל שנקתב בו
אותה פרשה ע"ש אמנם באמת לא נראה הכי מדברי הש"ס והפוסקים שצריכין שיהי'
הקלף של הבעל בפשתת הכתיבה דאפי' למאי דקיי"ל כר"א דעידדי מסירה פרתי ובעיניו
כתיבה לשמה הרי כ' בתוס' גיטין כ"ב: דל"ב שליחות בכתיבה דנקתב לאו אבעל קאי
אלא אסופר והרבה מהראשונים ז"ל עמדו בשיטה זו וכיון דלא קאי פלל וכתב אבעל
איך איפשר למילף מזה שיהי' הקלף בפשתת כתיבה משל הבעל ואפי' לשי' הרמ"ה ודעמין
המובא בטור אה"ע סי' קכ"ג ובכ"ש שם החולקים וס"ל דבע"י שליחות בכתיבה וכ"ה
באמת לחד תירוץ בתוס' גיטין ט': ד"ה ואעפ"י [וצ"ע בתוס' גיטין כ"א: ד"ה בכתיבה]
בכ"ז לו יהיבנא לי' להב"י ז"ל דעתו בשי' הרא"ש הנ"ל דבע"י שלא יהי' הקלף משל
אחר בפשתת כתיבה דאז ל"ה פדרך שבנ"א פותבין פנ"ל אמנם אם הוא של האשה בפשתת
הכתיבה בנדאי לא איכפת לן פניו דקיי"ל מה שקנתה אשה קנה בעלה ויש לו קנין פירות
בנכסי' וא"כ מלבד דכ' התוס' בגיטין מ"ח.

דדוקא בההוא דהפכתב לבנו מהיום ולאח"מ קיי"ל כר"ל דלאו כקה"ג דמי משום דאבא
לגבי ברך אחולי מחיל אבל בעלמא קיי"ל דכקה"ג דמי א"כ הני שלו ורק לענין נתינת
הגט ס"ל לר"ח דאפ"ה פסול דהרי חזינין דע"י ק"פ לא מיקרי אפי' חלקו שלו המינוחד
לו כדא' בב"ק צ'.

לענין יום או יומים אבל לענין הכתיבה הא עכ"פ הו"ל הבעל מכתבו. ובלא"ה י"ל דהרי
באמת דעת בעה"ע ודעמין דקיי"ל להלכה כמ"ד דאין לבעל פירות משעת חתימה ובפרט
לפמ"ש הראשונים דעיקר הטעם דיש לבעל פירות עד שעת נתינה הוא משום דעידדי
מסירה פרתי וכ"ז שלא נמסר לפני עידדי מסירה הו"ל פאלו ל"ה רק כתיבה דהחתימה
אינה פלום וא"כ לר"מ דס"ל עידדי חתימה פרתי בנדאי משעת חתימה אין להבעל פירות
ושפיר פריך ר"ח הרי בעיניו ונתן.

ולבר מן דין אפי' אי נימא דלא מיקרי של הבעל ע"י הק"פ אין להקשות מפח וכתב דלעגנו הפתיכה הרי לפי הטעם הנ"ל משום דבעינין פדרה שבנ"א פותבין הרי בכה"ג בנדאי הו"ל פדרה שבנ"א פותבין וקרינין בי' וכתב והדר מוכרח ג"כ מהא דבגיטין כ"א אפשטינין דאיתתא ידעה נתקנוי ממתינתין דהאשה פותבת את גיטה ומשמע לי' להש"ס דמיירי בקלף שלה כמ"ש בתוס' שם כ': ובתר הפתיכה היא מקנית לי' להבעל הרי דאר דבשעת הפתיכה הי' של האשה לא איכפת לן.

איברא די"ל דמהתם ליפא למשמע מידי להו סברא שפתבנו למעלה דכיון דיש לבעל ק"פ הרי הבעל מכתבו דהרי בע"מ שהנייר שלי בין שיטה לשיטה ובין תיבה לתיבה דל"מ משום דאותיות פורחות באור אבל אי יש לו זכות ק"פ בנדאי מהני והוי הבעל מכתבו אפס די"ל דכיון דבכתבת הגט קא מכליא קרנא הרי אין לבעל פירות ואיהי קא פתבה וכ"כ בס' ישיע"ק אה"ע סי' קכ"ד ע"ש וא"כ התניח למאי דקיי"ל דבעינין פתיכה לשמה וכיון שנקתב לגרש בו אשה זו פסול לגרש בו אשה אחרת שפיר מכליא קרנא משא"כ מתניתין דהתם דהאשה פותבת את גיטה כו' שאין קיום הגט אלא בחותמו הא אתיא כר"מ ואיהו ל"ב פתיכה לשמה וא"כ לא מכליא קרנא ויש בו להבעל זכות פירות וא"כ שפיר הבעל מכתבו והבן.

אמנם באמת משמע הכי מד' שאר פוסקים שהובא בב"י שם דאפי' הקלף הוא של אחר בשעת פתיכה לא מזיק פלום שכ' דיותר טוב ליתנו לבעל תחלה כדי שלא ישפח הסופר ליתנו אחר"כ להבעל ומוכח דמצד הדין אין קפידא אם הוא של הסופר בשעת הפתיכה ובפר"ח אה"ע סי' ק"כ כתב דגם מד' הרא"ש גופי' שהובא בב"י ליפא למישמע מיני' מידי דבעינין שבשעת פתיכה יהי' שלו ומסיק להלכה דלכ"ע ל"ב שיהי' של הבעל בשעת פתיכה וכן העלה בס' מכתב מאלהו שער א' סי' ב' להוכיח מד' הרא"ש גופי' בפ"ב דגיטין גבי מתני' דהפל פשרין לכתוב את הגט דס"ל ג"כ דל"ב שיהא של הבעל רק בשעת גתינה ע"ש ונהרי אפי' אי נימא דנכתב לה קאי אפתיכה הרי בתוס' גיטין כ"ב: מבואר דלכתובה ל"ב שליחות דלא קאי וכתב אבעל רק אסופר והכי ס"ל לרבים מהראשונים ז"ל א"כ מהיכי תיתי נימא דבעינין וכתב משל בעל: והנה לכאורה אפתי יש לנו להקריח דאקנוי אקנו לי' רבנו המעוה להבעל קודם הפתיכה דאל"ה הלא פיון שהאשה נותנת שכר הסופר א"כ הסופר קונה הקלף בשביל בעל המעוה כדקיי"ל בח"מ סי' קפ"ג דהמוכר מקנה בסתם לבעל המעוה וא"כ נעשה הקלף של האשה וקלף דידה הא לא אקני לי' רבנו כמ"ש בתוס' גיטין כ': וכבר דחה הב"ש בס' קכ"ד ס"ק י"ט.

כ'.

דברי תשו' רש"ך שכ' בדעת הרמב"ם והרשב"א דגם הקלף הקנו חז"ל להבעל ע"ש אמנם פן מלבד שפכר הסביר א"ז הגאון מליסא ז"ל בס' תו"ג סי' ק"כ בד' הרמב"ן ז"ל דכל שהאשה נותנת בהבלעה להסופר עד"מ עשרה זהובים שייכתוב לה גט פשר הניין פל העשרה זהובים בעד שכר טרחו של הסופר לבד דהא הסופר יכול לכתוב הגט על עולה של זית או על איסוה"נ ויקח פל העשרה זהובים בעד טרחתו וכיון דכל העשרה זהובים נחשב על שכר טרחי אקנוי אקנו לי' רבנו פל הי' זהובים וממילא פל הי' זהובים הן של בעל וא"כ אף שהסופר נותן ג"כ קלף בעד הי' זהובים גם הקלף של הבעל הוא

כִּינּוּן דִּהְבַעַל הוּא בַעַל הַמַּעוֹת שֶׁל כָּל הַי' זְהוּבִים וְדַעַת הַסּוֹפֵר הוּא בְּסֵתָם לְהַקְנוֹת לְהַבְעֵל
הַמַּעוֹת מִמִּילָא הַקְלָף הוּא שֶׁל בַּעַל אִפִּי בְּסֵתָם ע"ש וּלְפִי"ז הָרִי בְּסֵתָם נִחְשָׁב בְּאַמַּת כָּל
הַמַּעוֹת שֶׁהוּא עֶבּוֹר הַסּוֹפֵר בְּעַד שְׂכָר טָרְחוֹ וּא"כ מֵה יִכְרִיחַ אוֹתָנוּ לֹאמֹר דִּהְקִנּוּהוּ חֲכוּ"ל
לְבַעַל קוֹדֵם הַפְּתִיבָה כִּינּוּן דְּשִׁכְרָה פְּעוֹלָתוֹ אֵין מַגִּיעַ לוֹ עַד אַחַר הַפְּתִיבָה: וְלִבְר מִן דִּין גּוּף
הַדְּבָר מֵה שֶׁהַעֲלָה א"ז הַגָּאוֹן שֶׁם דָּאָם נְתָנָה הָאִשָּׁה בְּפִירוּשׁ ה' זְהוּבִים עַל קְלָף וְה' עַל
שְׂכָר טָרְחוֹ שְׂאָז הָיִי הַקְלָף שֶׁל הָאִשָּׁה וְזֶה לֹא הַקְנוּהוּ חו"ל וְאָז צָרִיכָה הָאִשָּׁה לְהַקְנוֹת
בְּפִירוּשׁ לְהַבְעֵל אוֹ שִׁיקְנָה לוֹ הַסּוֹפֵר בְּמַתְנָה כִּינּוּן שֶׁהָאִשָּׁה לֹא קָנְתָה קְלָף מִיּוֹחַד ע"ש
בְּזֶה אָנִי אוֹמֵר בְּמִטּוֹתָא מִינֵי דְמַר זְקִנֵי הַגָּאוֹן זצ"ל דְּלַפְעַנ"ד גַּם בְּזֶה א"צ הַקְנָאָה בְּפִירוּשׁ
דִּהְנָה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין סְבֵרַת הַתּוֹס' הַנ"ל שֶׁכ' דְּטַבְלָא דִּינְדָה לֹא אֶקְנוּ לִי רַבְּנֵי דְלְכַאוּרָה
מֵה לִי הַקְלָף מֵה לִי דְמִיּוֹ וּכְמ"ש בְּאַמַּת בְּרִשְׁבָּ"א בַּח'י שֶׁם אָמְנָם י"ל כִּינּוּן דִּהָא דְאֶקְנוּ
לִי רַבְּנֵי פִירֵשׁ"י שֶׁהוּא מְטַעַם הַפְּקָר ב"ד הַפְּקָר וּא"כ הָרִי יָדוּעַ מ"ש הַג"פ וּבְמַח"א ה'
קִנְיָן מְשִׁיכָה סִי' ב' וּבְמַק"ח סִי' תַּמ"ח וּבְנִתְה"מ סִי' רַל"ה דְּל"מ הַפְּקָר בִּי"ד רַק לְאַפְקוּעֵי
מְמוֹנָא אֲבָל לֹא הָיִי קִנְיָן לַעֲשׂוֹת שְׂאִינוּ זֹכָה כְּזֹכָה וּא"כ לְכַאוּרָה מֵאֵי מֵהֵי כָּאֵן הַפְּקָר
בִּי"ד הָרִי נִהִי דְרַבְּנֵי הַפְּקִיעוּהוּ מְרֻשׁוֹת הָאִשָּׁה אֲבָל אֶפְתִּי לֹא נִכְנַס לְרֻשׁוֹת הַבְּעַל בְּלֹא
קִנְיָן וְאֵנּוּ הָא בְּעֵינֵינוּ שִׁיָּהָא מְשָׁל הַבְּעַל וּבְשִׁלְמָא לְשִׁי הַקְנוּדְרַס שֶׁהוּבָא בְּב"י סִי' ק"כ
דְּאֵין קְפִידָא רַק שְׁלֹא יִהְיֶה הַקְלָף מְשָׁל אַחֲרֵים אֲבָל עַל שֶׁל הַפְּקָר כְּשֶׁר נִיחָא שְׁפִיר דִּהָא
ל"ב שִׁיכְנַס לְרֻשׁוֹת הַבְּעַל רַק שְׁלֹא יִהְיֶה שֶׁל הָאִשָּׁה וְכִינּוּן דִּהַפְּקָר בִּי"ד הַפְּקָר אֵינוּ שׁוֹב
שֶׁל הָאִשָּׁה אֲבָל הַב"י הֵלֵא חוֹלֵק עָלָיו וּס"ל דְּבַעֲי' דְּוָקָא שִׁיָּהֵי' שֶׁל הַבְּעַל [וּבְמַק"א כ'
לְהַעִיר בְּזֶה דְּאֵי אֵיחָא דְכָשֶׁר גִּט עַל שֶׁל הַפְּקָר א"כ גַּם שְׁטַר קִידוּשֵׁין כְּשֶׁר דְּאֵיחָא הוּי'
לִיצִיאָה כְּמ"ש בְּתַשׁוּ' הַרְשָׁב"א סִי' תַּר"ג לְעֵנִין אִיסוּה"נ וּא"כ תְּקַשִּׁי בְּהָא דֵא' בְּכ"ד כָּל
דְּמִקְדָּשׁ אֲדַעְתָּא דְרַבְּנֵי מְקַדָּשׁ וְאַפְקַעֲיָנָהוּ לְקִידוּשֵׁין מִינֵי תִינַח דְּמִדְּשׁ בְּכִסְפָא קִדְּשֵׁי
בְּבִיאָה מֵא"ל וּפְרֻשׁ"י תִינַח דְּמִדְּשׁ בְּכִסְפָא י"ל הַפְּקָר בִּי"ד הַפְּקָר וְנִפְקַעוּ הַקִּידוּשֵׁין
קִדְּשֵׁי בְּבִיאָה מֵא"ל מֵאֵי הַפְּקָר בִּי"ד אֵיכָא לְמִימַר וּא"כ אֵי נִימָא דְשְׁטַר קִידוּשֵׁין כְּשֶׁר
עַל שֶׁל הַפְּקָר אֲמַאי לֹא פְּרִיָּה קִדְּשֵׁי בְּשְׁטַר מֵא"ל [א"כ קִשָּׁה אֵיָּה נִקְנָה לְהַבְעֵל אָמְנָם י"ל
דִּהְנָה הָא דְאֵין יְכוֹלֵת בִּיד חֲכוּ"ל לַעֲשׂוֹת שְׂאִינוּ זֹכָה כְּזֹכָה ע"י הַפְּקָר בִּי"ד גַּלְפַּעַנ"ד
דִּהוּא מְטַעַם דְּאֵין כַּח בִּיד חו"ל לַעֲשׂוֹת שְׁתֵּי תַקְנוֹת כְּאַחַד לְהַפְקִיעַ מְרֻשׁוֹת זֶה וּלְהַכְנִיס
לְרֻשׁוֹת הָאֲחֵר דְּוָמִיא דְכ' בְּתוֹס' ב"מ י"ב.

ד"ה אא"ב ונ"ל דמדרבנן אין סברא שיתקנו שתי זכויות שזינפה הבן מקודם ואח"כ יזפה
החוב ממנו כו' ע"ש והה"נ אין ביד חו"ל לתקן שני דברים להוציא מחזקת מ"ק ולהקנותו
לבָּעָלִים אַחֲרֵים וּא"כ י"ל דְּבַנ"ד כִּינּוּן דִּהָאִשָּׁה נְתָנָה מְעוֹתֶיהָ לְהַסּוֹפֵר וּבֵין כְּפָּה וּב"כ יִצְאוּ
הָיִי זוּזֵי מַחְזָקַת הָאִשָּׁה אֵין זֶה הַפְּקָעָה מַחְזָקַת מ"ק דְּמִיּוֹן לְזֶה כ' בְּש"ף ח"מ סִי' צ"א גְּבִי
חֲנֻנֵי עַל פִּינְקִסוֹ וְע' מל"מ פט"ו מה' טוֹעֵן וּא"כ לִיכָא בְּהָד תַּקְנַת חו"ל רַק הַהַקְנָאָה
לְהַבְעֵל וְהוּי שְׁפִיר שֶׁל הַבְּעַל וּא"כ תִּינַח הַמַּעוֹת שֶׁל הָאִשָּׁה שְׁנוֹתְנָת לְהַסּוֹפֵר מִשְׁא"כ
טַבְלָא דִּינְדָה הָא נִהִי דַע"י תַּקְנַת חו"ל יוֹצֵאת הַטַּבְלָא מַחְזָקַת הָאִשָּׁה אֲבָל עַדִּין ל"ה שֶׁל
הַבְּעַל דְּשְׁתֵּי תַקְנוֹת כְּאַחַד לֹא תִקְנוּ חֲכוּ"ל [וּבְדַרְדָּר קִצְרָה אֵיפְשָׁר לֹאמֹר עֲפִיד"ד הַכ"מ
פ"ט מְשִׁמִּטָּה וְיוֹבֵל שֶׁהַעֲלָה בְּדַעַת הַרְמַב"ם דַּס"ל דִּהָא דֵא' בְּגִיטִין ל"ו: הַפְּקָר בִּי"ד
הַפְּקָר הוּא רַק עַל מֵה דְתַקּוֹן רַבְּנֵי דְתַשְׁמַט דְּכִינּוּן שְׂאִין בִּידוֹ הַמַּעוֹת מֵהֵי הַפְּקָר ב"ד
מִשְׁא"כ עַל פְּרוֹזְבוּל דְתַקּוֹן רַבְּנֵי דְלֹא תַשְׁמַט וְצָרִיף לְהוֹצִיא הַמַּעוֹת מְרֻשׁוֹת לְזֶה בְּכַה"ג

ל"א הפקר בי"ד הפקר ע"ש ולפי"ז בשלמא לענין אפקועי ממונא שפכר יצא מרשות האשה שפיר מהני הפקר בי"ד משא"כ להוציא הטבלא מרשותה ל"מ הפקר בי"ד] וא"כ התינוח התינוח ב"טבלא משא"כ פשהאשה נותנת מעות על קלף והקלף הזה ל"ה מעולם ב"חוקת האשה אפ"ס דלילא תקנת חז"ל הו"א דנקנה הקלף לבעל המעות שהוא האשה אזי שפיר אמרי' דע"י תקנת חז"ל לא נקנה להאשה רק להבעל דנהא הוא רק ענין אחר ולא שני ענינים.

ובפ"ט לפמ"ש בנתה"מ סי' קפ"ג בשם האס"ז דהך דדעתו להקנות לבעל המעות הוא רק תקנתא דרבנן וא"כ הם אמרו והם אמרו ואין אנו צריכין לנה לומר הפקר בי"ד הפקר ושפיר נקנה לבעל מ"כ תקנת חז"ל דהם אמרו והם אמרו וכיון שפיר י"ל דאקנויי אקנו ל"י רבנן לבעל המעות אחר הפתיכה והוי פאילו שילם הוא שכר הסופר המשלם לו לאחר הפתיכה והא דנקט בגמ' אי לימא משום דכתיב וכתב והכא איהי קא פתבה ל"י ע"כ אנו צריכין לדחוק ולפרש כד' התוס' ב"דף כ"ב: ד"ה והא דאונתן סמיה ע"ש ומשני אקנויי אקנו ל"י רבנן המעות: והנה בחי' פנ"י שם הקשה בהא דקא' ואלא משום דכתיב ונתן והכא לא יתיב לה מידי דילמא נתינת הגט הוא תדע דשלחו מתם כתבו על איה"נ פ"ש והקשה דמ"פ והכא לא יתיב לה מידי הרי קא יתיב לה גוף הגט ומילתא דפשיטא דעלה קאי ונתן ואי מגיטין שאינן שו"פ קשיא ל"י פנ"י רש"י ותוס' א"כ אמאי קא' יכילנא למיפסל לכולהי גיטין הא רוב גיטין שו"פ הם ועוד א"כ מאי מסיק ודילמא נתינת הגט היא מעיקרא נמי ידע דנתינת הגט הוא אלא דס"ד דצריף שיהא הגט שו"פ ועוד הקשה דאי מגיטין שאינן שו"פ קא קשי' ל"י לר"ח א"כ מאי קא' תדע דשלחו מתם כתבו על איסוה"נ פ"ש אמאי לא מיייתי ממתני' דכותבין על עלה זית ואי משום דחזי לאיצטרופי כ"ש דגייר נמי חזי לאיצטרופי.

ולפענ"ד י"ל דהנהא לכאורה יש להתבונן לפמ"ש בחי' הרשב"א הובא בפנ"י שם להקשות דלמה ל"י לרבא לומר אקנויי אקנו ל"י רבנן תיפוק ל"י דבלא"ה אין לפסול דנהי דהגט הוא של האשה שקנאתו ב"דמים מ"מ פ"יין שיהא אמה לסופר ש"מסרנו ליד הבעל א"כ היא אקנתו לבעל ע"י הסופר פ"דמסקינין לקמן גבי טבלא דאיתתא ידעה לאקנויי ות"י דרבא לטעמא דר"ח קא' את"ל דסבירא לך דאיתתא לא ידעה לאקנויי אפ"ה לא מיפסל דאקנויי אקנו רבנן וא"כ ילה"ק לכאורה לשיטת הרב"ה ירוחם הובא באה"ע סי' כ"ח גבי מעמ"ש דל"מ קנן דרבנן לשו"י קידושי תורה וכ"כ ב"מ דכ"י ר"פ הזורק וברא"ש ב"ק פ' מ"ב ד"אוש דל"ה רק קנן דרבנן אינו מועיל לקידושין דאוריין' וא"כ הכא פ"יין דמן הדין הוא שיהי' הקלף של האשה אפ"ס דמחמת תקנתא דרבנן אמרינן דהוי של הבעל דהם אמרו והם אמרו פנ"ל א"כ איך מהני הקנן דרבנן דליהו' גט מדאוריין' ואיך מתקיים קרא דונתן שיהי' הגט משל בעל אמנם באמת י"ל לפי"ד הקונדרס שבב"י ה"ל ש"כ דלא בעינין שיהא הקלף של הבעל וקא אלא שלא יהא של אחר וא"כ פ"יין דאמרו הפקר בי"ד הפקר אין אנו צריכין להקנן דרבנן וע"כ לדידך' הקרא דונתן אינו במשמע שיהא של הבעל כדס"ד מעיקרא שנהי' מוכרחים לבוא לקנן דרבנן אלא קאי על נתינת הגט וז"ש ודילמא נתינת הגט הוא ול"ב שיהא של הבעל כשי' הקונדרס תדע דהא שלחו מתם כתבו על איסוה"נ פ"ש ואף אי גימא ד"ש זכ"י' באיסוה"נ והוי שלו וכמ"ש באמת במג"א סי' תרמ"ט סק"ד ד"ק באתרוג דרשינין מלכם היתר אכילה אכל

ולוב אף דאסור בהנאה לכם קרינין בי' וְהוּי שְׁלוֹ מ"מ לאחר התקנה דהאשה משלמת שֹׁכֵר הַסּוֹפֵר אִי נִימָא מִטַּעַם אֶקְנוּיִי אֶקְנוֹ לִי רַבְּנָן קָשָׁה הָאִיף פֶּשֶׁר בְּכַתֵּב עַל אִיהֵ"נ הָרִי ל"ה הגט של הבעל רק של האשה ואי דאקנויִי אקנו לִי רַבְּנָן הָרִי כ' בְּתִשּׁוֹי הָר"ן סִי מ"ט הוּבָא בַח"מ סִי רל"ה לַעֲנֵן קִנְיָן הַפְּעוּטוֹת דְּרַבְּנָן דְּבַמְקוֹם אִסוּר לֹא תִיִקְנוּ רַבְּנָן וְע' ב"מ צ"ו: פִּי עֶבְדֵי רַבְּנָן תִּקְנִיתָא בְּהִיתָרָא בְּאִסוּרָא לֹא עֶבֶד רַבְּנָן תִּקְנִיתָא וְעמ"ל פ"ט מְזִכְרֵי ה"ג.

וא"כ הרי כ' התוס' בגיטין כ': ד"ה בכתובת דאע"ג דכתבו על איסוה"נ פֶּשֶׁר מ"מ עֶבֶד אִסוּרָא דְּאִסוּר לְכַתּוֹב דְּהָא מִתְּהֵי בֵּאִיהֵ"נ וְא"כ הָא בְּמָקוֹם אִסוּר לֹא עֶבֶד רַבְּנָן תִּקְנִיתָא וְל"ה הַקְּלָף שֶׁל הַבַּעַל וְע"כ דוֹנְתָן קָאִי עַל פְּתִיבַת הַגֵּט כְּשִׁי הַקְּנוּדָרְס וְכָשֶׁר אֶף שֶׁהוּא הַפְּקָר וְאִינוּ שֶׁל הַבַּעַל רַק שֶׁלֹּא יֵהָא גְזוּל וְאִיזְנָנו צְרִיכִין לְהָא דְּאֶקְנוּ רַבְּנָן רַק מִפְּחַ הַפְּקָר בִּי"ד הַפְּקָר וּמִתְּבַאָרִים דְּבָרֵי הַש"ס שְׁפִיר: וּבְאִנְפֵּן אַחַר י"ל בְּבִיאוּר דְּבָרֵי הַש"ס הַנ"ל דְּהֵנָּה רְאִיתִי לְהַמְפֹּרְשִׁים שֶׁהִקְשׁוּ לַמ"ש הַרְשָׁב"א הַנ"ל דְּהָכָא קָאִי הַסּוּגִיָּא אִי נִימָא דְּאִיִּתְתָּא לֹא יִדְעָה לְאֶקְנוּיִי א"כ לְשִׁי הַב"י דְּבַע"י שֶׁיֵּהָא הַקְּלָף שֶׁל הַבַּעַל מִמֶּשׁ מֵאִי מְהֵי הָא דְּאֶקְנוּ לִי רַבְּנָן לְהֵי זִוּי הָרִי קִי"ל מְעוֹת אִין קוֹנוֹת וּבְמֵאִי נִקְנָה הַקְּלָף לְהַבַּעַל וּבְפְשִׁיטוֹת י"ל עֲפֻמ"ש בְּרַמְב"ן ב"ב קס"ז דְּהָכָא עֲשָׂאוּהוּ כְּמוֹ שְׂאוּמֶרֶת הָאִשָּׁה לְהַסּוֹפֵר הִילָף זִוּי וְהַקְּנָה הַגֵּט לְהַבַּעַל מִדִּין עֶבֶד פְּנֻעֵי כְּמַבְוָאָר בְּקִידוּשִׁין ז.

וער"ן שם ובח"מ ס' ק"צ וְעִתְשׁוּ מֵהֵרִי"ט ח"א ס' כ"א וְא"כ הֵלֵא כ' בַּמַּח"א ה' מְכִירָה דְּבִדְנָא דְּהִילָף מְנָה וְשָׂדֶה מְכוּרָה ל"פ פִּינּוּן שֶׁהוּא מִקְלָתָא דַּל"ש לֹא תִקְיָנוּ דְּמְעוֹת אִין קוֹנוֹת כְּמַבְוָאָר בַּש"ס בַּכ"ד דְּבַמִּקְלָתָא דַּל"ש אִוְקַמ' אַד"ת דְּמְעוֹת קוֹנוֹת.

וע"ד פְּלִפּוּל וְחִידוּד קִצָּת נִרְאָה בְּיָשׁוּב קוֹשְׁיָא זֹו עֲפֻמ"ש בְּרַמְ"א ח"מ ס' קצ"ח ס"ה דְּבַמְטִלְטְלֵי מְהֵי אִם הַתְּנָה בְּהִדְיָא שֶׁיִּקְנָה בְּכֶסֶף בְּלִבְד בְּלֹא מְשִׁיכָה וְהַש"ף שֶׁם חוֹלֵק עָלָיו וְכַתְּבֵתִי בַּמִּקְלָתָא בְּטַעֲמָא דְּהַרְמ"א ו'ל עֲפֻמ"ש הַנִּימוּק"י ב"מ פ' הַזֵּהָב דְּהָא דְּקִי"ל כַּר"י בַּב"מ צ"ד גְּבִי מִתְּנָה ש"ח לְהִיּוֹת פְּשׁוּאֵל דַּל"ב קִנְיָן מְשׁוּם דְּהוּא שׁוֹמֵר חָנָם וְכִינּוּן שֶׁהוּא בְּדִין הַשׁוֹמְרִים יְכוּל לְחַיִּיב עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת פְּשׁוּאֵל אִפִּי בְּדְבָרִים אֲבָל כָּל שְׂאִינוּ בְּתוֹרַת שׁוֹמְרִים א"א שֶׁיְחוּל עָלָיו שׁוּם חַיּוּב אִא"כ קִנּוּ מִיָּדוּ ע"ש וְכ"ה פְּנֹת הַתּוֹס' ב"מ נ"ח.

ד"ה אר"י בתי' הא' ע"ש וכי"ב כ' בתוס' פְּתוּבוֹת ק"ב. ד"ה ת"ש דְּאִפִּי לַר"ל דַּס"ל הַתָּם לֹא אֵלִימִי מִקְלָתָא דְּשִׁטְרֵי הִינּוּ הִיכִי דְּמַבְלַעְדֵי הַשִּׁטְר ל"ה עָלָיו שׁוּם שְׁעֶבֶד כָּלֵל אֲבָל הִיכִי דְּגַם בְּלֹאוּ הַשִּׁטְר אִיכָּא קִצָּת שְׁעֶבֶד מְהֵי מִקְלָתָא דְּשִׁטְרֵי לְהַתְחַיִּיב לְגַמְרֵי ע"ש וְלִפִּי"ז י"ל ג"כ בְּקִנְיָן כֶּסֶף בְּמִטְלְטְלִין פִּינּוּ דְּגַם בְּלֹאוּ הַתְּנָאִי קָאִי בְּאֲבָל וְאִיכָּא עָלָיו מִי שְׁפָרַע אִם חוֹזֵר וְכִינּוּן דְּאִיכָּא מְעִיקְרָא קִצָּת שְׁעֶבֶד מְהֵי הַתְּנָאִי שֶׁיֵּהָי' קִנְיָן גְּמוּר וְע' ב"מ ס"ג בְּיָשׁ לֹו מוֹתֵר וּפִירַש"י וְתוֹס' מְשׁוּם דְּזָכִי מֵהַשְׁתָּא אַע"ג דְּלֹא מְשָׂף פִּי מוֹקְרֵי בְּרְשׁוּתֵי' מוֹקְרֵי הוֹאִיל וְאִם בָּא לְחִזּוֹר קָאִי בְּמִי שְׁפָרַע וְכ"כ בְּנִימוּק"י וְהַג"א שֶׁם וְעַט"ז וְש"ף יו"ד ס' קס"ב.

וְהֵנָּה בַּח"מ ס' ר"ט ס"ו כ' לַעֲנֵן פֶּסֶק עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא הַשַּׁעַר דְּכִינּוּן שֶׁהַמְּקַח נִעְשָׂה בְּאִסוּר חוֹזֵר בּוֹ וְלִיכָּא מִי שְׁפָרַע ע"ש וְלִפִּי"ז מִתְּבַאָר שְׁפִיר ד' הַש"ס הַנ"ל דְּהָא דְּקָא אֶקְנוּיִי אֶקְנוֹ לִי רַבְּנָן הִינּוּ דְּעֲשָׂאוּהוּ כְּאֵלוּ הַתְּנָה בְּהִדְיָא שֶׁיִּקְנָה בְּכֶסֶף בְּלִבְד דְּמְהֵי וְקָא אַח"כ

ואי משום דכתיב ונתן פי' ול"מ הקננו דרבנן לגבי דאורי' שיהי' הקלף שלו פנ"ל עז"א ודילמא נתינה הגט הוא פי' אם תקשי פן אמינא לך דא"צ הבעל קננו פלל וא"צ להא דאקנוי אקנו משום דל"ב שיהא שלו רק הפקירו הבי"ד שלא יהי' של חאשה כשי' השונדרס הג'ל וקרא דנתן אינו מורה שיהי' שלו רק דקאי הנתינה על הגט ולזה אמר ותדע דע"כ לאו פדאמינא לך מעיקרא דהוא משום דאקנוי אקנו לי' רבנן היינו שיהי' פאלו התנה שיקנה בכסף בלבד דהא שלחו מתם כתבו על איסוה"נ פשר והתם שפיר קשה במאי נקנה להבעל הקלף אם האשה נותנת שכר הסופר דנהי דאקנו לי' המעות הרי מעות אין קונות ואי דהוי פאלו התנה שיקנה בכסף בלבד ז"א דהרי הטעם דמהני תנאי הוא משום דבלא"ה איפא מי שפרע לכה עושה.

התנאי קננו גמור ובכתבו על איסוה"נ דאיפא איסורא פנ"ל הרי ליפא מי שפרע כד' הרמ"א הג'ל וא"כ ל"מ התנאי ואיך הוא נקנה להבעל וע"כ דל"ב שיהי' של הבעל פלל וקאי ונתן על נתינת הגט ודוק: והנה הקשו עוד על הרשב"א הג'ל שכ' דהכא קאי את"ל דאיתתא לא ידעה לאקנוי א"כ מאי משני דאקנוי אקנו לי' רבנן איך יפרנס את המשנה דהאשה כותבת את גיטה אי אמרי' איתתא לא ידעה לאקנוי וקלף דינדה הא לא אקנו לי' רבנן.

לפענ"ד נראה ליישב עפ"מ שפכר כתבו למעלה דהסברא דקלף דינדה לא אקנו לי' הוא משום דל"מ הפקר בי"ד להפקיע ולהקנות פאחד ולכך לענין המעות שנותנת להסופר דבלא"ה יצאו מרשותה אמרינן אקנוי אקנו ולא הקלף שהיא ברשותה והנה מבואר ביש"ש ביבמות דהך מילתא אי מהני הפקר בי"ד גם לעשות שאינו זוכה פזכה תלוי בפלוגתא דרב יצחק ור"א דלרב יצחק דיליף הפקר בי"ד מקרא דעזרא דינחרם פל רכושי ל"מ רק לאפקועי ממונא ולא להקנות ולר"א דיליף מאלה הנחלות כו' מה אבות מנחילין לבניהם פל מה שירצו אף ראשים מנחילין העם פל מה שירצו מהני גם להקנות ע"ש ואנן דקיי"ל להלכה דהפקר בי"ד ל"מ להקנות משום דסתמא דש"ס דילן במ"ק טז.

בהא דקא' ומגלן דמפקרינן נכסי' לא מייתי רק קרא דעזרא וכן ברמב"ם פכ"ד מסנהדרין אינו מביא רק ההוא קרא ועפירש"י ר"ה כ"ב: ולכך תפסינן עיקר להלכה דל"מ הפקר בי"ד להקנות ולכך שפיר פשיט רב אשי דאיתתא ידעה לאקנוי מהך דהאשה כותבת את גיטה משום דל"ש אקנוי אקנו בקלף דינדה פינו דקיי"ל דל"מ הפקר בי"ד להקנות פנ"ל משא"כ רבא קא' שפיר הכא ודילמא אקנוי אקני לי' רבנן ול"ק לדידן' מהא דאשה כותבת את גיטה פינו דמבואר בחי' הרשב"א גיטין ל"ו: דרבא יליף הפקר בי"ד מאלה הנחלות ומנהי לדידן' אפי' להקנות ושפיר ניחא לי' גם הא דהאשה כותבת את גיטה משום אקנוי אקנו לי' רבנן קלף דינדה דלדידן' מהני הפקר ב"ד גם להקנות והבן [אמנם בהא איפא לעיוני אמאי לא פשיט לה מגיטין ר"פ המגרש דפ"ב.

דתנן המגרש את אשתו וא"ל ה"א מותרת לכ"א אלא לפלוגי ר"א מתיר וחקמים אוסרין פיצד יעשה יטלנו הימנה ויחזור ויתנונו לה ויאמר לה הרי את מותרת לכל אדם ושם בגמ' פ"ד: מאן תנא אמר חזקת' רשב"א הוא כו' ר' יוחנן אמר אפ"ת רבי שא"ה הואיל וקנאתו ליפסל בו לפהונה ופירש"י מש"ה צריף לחזור וליטלו דקנאתו בנתינה קמייתא ליפסל בו לפהונה ע"ש ולכאורה פינו דקנאתו בנתינה הראשונה הא הו"ל הקלף של

האשה וקלף דידה הא לא אקנו לי רבנן וע"כ מוכח מזה דאיתתא ידעה לאקנויי ויהי' מזה ראי' למ"ש א"ז בנתה"מ סי' קצ"ז סק"ד דל"ב ש'האשה תקנה לו הגט וסגי פשוטל הימנה ע"ש ועכ"ל משום דבשעה שהתחיל חלות הגט בנתינה הראשנה שחל אז לפוסלה מן הפהונה הי' אז הקלף של הבעל לא איכפת לו במה דהוי הקלף של האשה בשעת גמר הגירושין בנתינה השני' [ובמסלה זאת נעלה לבאר דברי הש"ס שם גופא שלחו סתם כתבו על איסוה"נ פשר אמר רב אשי אף אנו נמי תנינא על העלה של זית דילמא שאני עלה של זית דחזי לאצטרופי ולכאורה צריף להבין סברת רב אשי דקמסייע לי מעלה של זית ולפי דברינו הנ"ל דסברתי דרב אשי דקא מייתי סייעמא דאיתתא ידעה לאקנויי מהאשה כותבת את גיטתה ול"ק משום אקנויי אקנו לי רבנן דקלף שלה לא אקנו והיינו דל"מ הפקר בי"ד לעשות קננו ואנו בעינין שיהי' הקלף של הבעל דוקא ול"מ בשל הפקר וצריף להבין לפי"ז להסוברים דאיסוה"נ הוי הפקר עריטב"א קידושין נ"ו א"כ אמאי כתבו על איה"נ פשר אפי' אי הבעל משלם שכר הסופר הא ל"ה הקלף דידי' משום שאסור בהנאה אמנם י"ל עפ"מ"ש בירושלמי הובא בח"מ וב"ש אה"ע סי' כ"ח וסי' ל"ב דהא דכתבו על איסוה"נ פשר הוא דוקא באיה"נ דרבנן אבל לא באיה"נ דאוריין וע"ש שמוכא ד' תשו' רשב"א סי' תר"ג שמסתפק אי ש"ס דילן מחולק עם הירושלמי בזה או לא עכ"פ י"ל דלרב אשי דס"ל דבעי' שיהי' הקלף משל בעל דוקא ע"כ מייירי הא דכתבו על איה"נ פשר באיה"נ דרבנן וא"כ הרי כ' התוס' בב"ק דף ע"ב: דהא דקא התי' קסבר ר"י חשנ"ב לאו דאוריין דאיס"ד דאוריין מפי שחית לה פורתא אסרה אידך לאו דמרה קא טבח ומוכיהים מזה התוס' דאיסוה"נ דרבנן הו' שפיר דמרה וא"כ הוי באיה"נ דרבנן שפיר הקלף של בעל והנה בתוס' קידושין נ"ו: הקשו בהא דקתני המקדש בערלה אינה מקודשת ונהרי שרי ליהנות ממנו שלכדה"נ ותי' דמייירי דבשלכדה"נ לית בי' שו"פ א"נ י"ל דמייירי שפיר דאיכא שו"פ אפי' שלכדה"נ רק פיון שהאשה סבורה שיש לה ליהנות דרו' הנאתו ואינו פן לא סמכה דעתה והוי מק"ט עכ"ל ולפי"ז הלא התי' הב' ל"ש בגט פיון דבגירושין ל"ב דעתה וע"כ כתי' הא' דשלכדה"נ אינו שו"פ ולפי"ז לכאורה צריף להבין מאי קא מדחי לי דל"ד לעלה של זית דחזי לאצטרופי הרי גם באיה"נ אית לי' שיווי בשלכדה"נ רק דליכא שו"פ וא"כ שייף ג"כ חזי לאצטרופי וכן הקשה בס' ישיע"ק ע"ק אמנם הרי באמת מבואר בתוס' שבועות כ"ג: ד"ה אלא דשלכדה"נ עכ"פ אסור מדרבנן וא"כ ליכא שום שיווי משא"כ רב אשי לשיטתו דע"כ לדידי' מייירי הא דכתבו על איה"נ פשר באיה"נ דרבנן וכבר כ' במ"ל פ"ה מיסוה"ת דבאיסור דרבנן ליכא בשלכדה"נ איסור פלל וא"כ מדמי לי' שפיר לעלה של זית ועפי"ז יעלה בדינו לפרש הא דקא רבא תדע דשלחו מתם כתבו על איה"נ פשר כפירש"י ותוס' דל"ב שיווי פלל בגט פדי להכריח מזה דל"ב שיהא הקלף של הבעל ולא קאי ע"ז ונתן ולכף לא מיייתי מעלה של זית דזה אית בי' עכ"פ איזה שיווי וחזי לאצטרופי ונקרא עליו שם בעלים ולכף מיייתי מכתבו על איה"נ דכיון דאיהו אזיל עכשיו בשיטתו דל"ב שיהי' הקלף של הבעל ומייירי שפיר באיה"נ דאוריין וא"כ לית לי' שום שיווי פיון דבאיסוה"נ דאוריין גם בשלכדה"נ איסור דרבנן מיהא איכא פנ"ל ואזלי רבא ורב אשי פל חד לשיטתו ודוק: נמשכתי קצת לענין אחר מעתה נשוב לנ"ד לענין דינא דכפי המורם מדברינו ל"א אקנויי אקנו לי רבנן מעות של האשה להבעל עד אחר הפתיבה

שְׁמַגִּיעַ לְהַסּוּפֵר שְׂכָר פְּעֻנְלָתוֹ וְאִ"כ בְּשַׁעָה שְׂאָסֵר הַבַּעַל הַמַּעוֹת עַל הַסּוּפֵר ל"ה שְׁלוֹ
עֲדִינָן.

וְהֵן אַמַּת דַּס"ל לְהַכ"מ פִּי"ב מִנְדָרִים וּבב"י ס' רל"ד דְקוֹנְמוֹת הָיִי כַקְדוּהָ ג' וְחָל גַּם עַל
דְשִׁלְב"ל וְכ"כ בְּר"ן פ' אַעפ"י אוּלָם הַלַּח"מ שֶׁם חוֹלֵק עָלָיו וְכֵן הַש"ף בְּנִקוּהָ כ' ס' הַנ"ל
פּוֹסֵק לְהַלְכָה דַא"י לְאַסּוֹר דְשִׁלְב"ל בְּקוֹנָם מִגְמָרָא עֲרוּכָה בְּנָדָרִים מ"ז דְאִין אָדָם יָכוֹל
לְאַסּוֹר עַל חֲבִירוֹ דְשִׁלְב"ל ע"ש וּמכ"ש בנ"ד שֶׁהַנְּשִׁלֵּשׁ הַמַּעוֹת בְּיַד הָרַב עֲבוּר הַסּוּפֵר
דְהָיִי דְבָר שְׂאִינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ בְּנִדְאִי ל"מ דְהָרִי מַד' הַתּוֹס' בְּקִידוּשִׁין ס"ג.

ד"ה וְנִדְמִים נִרְאָה ג' כ' דַּס"ל דְקוֹנְמוֹת פִּינָן דְקְדוּהָ ג' הָיִי חֲנִיֵּל עַל דְשִׁלְב"ל וּבכ"ז פְּתָבוּ
בְּגִיטִין מ': דְלָכָּה קְדוּהָ ג' מִפְקִיעַ מִיָּדִי שְׁעֵבּוּד מִשּׁוּם דְבַע"ח מִפְּאֵן וּלְהַפָּא הוּא גּוֹבָה
וְחֲשִׁיב בְּרִשּׁוֹתוֹ שֶׁל לְוָה וְקְדוּהָ ג' שְׂאִין לוֹ פְּדִיוֹן פִּינָן שְׁחָל שְׁעָה א' תּוֹ לֹא פִקַּע וּמִשְׁמַע
דְדָבָר שְׂאִינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ א"י לְהַקְדִישׁ גַּם קְדוּהָ ג' וְנִדְעַת קְצוּהָ ח' בְּסִי קִי"ז שְׁכ' לְדַמּוֹת דְבָר
שְׁאִב"ר לְדְשִׁלְב"ל לְעַנְיָן זֶה בְּאַמַּת צ"ע.

וּלְבַר מִן דִּין הָרִי פִינָן דְלֹאֲחַר הַפְּתִיבָה הָא מַגִּיעַ לְהַסּוּפֵר שְׂכָר פְּעֻנְלָתוֹ וְא"י לְאַסּוֹר עָלָיו
בְּקוֹנָם כַּדְכ' הַתּוֹס' בְּכַתּוּבּוֹת נ"ט: דַא"כ כָּל אָדָם יִפְקִיעַ כָּל מָמוֹנוֹ מִבַּע"ח ע"י קוֹנָם וְכ'
דְאַלְמוּהָ לְשִׁיעֲבוּדֵי דְבַע"ח וְאִפִּי לְשִׁי הִי"ח בַּת"מ סוֹסִי קִי"ז דִּיכּוֹל הַלְוָה לְאַסּוֹר נְכָסָיו
עַל הַמְלָוָה בְּכ"ז הָרִי בנ"ד הָא דְאוּקְמוֹ רַבְּנָן הָיִי זוּזִי בְּרִשּׁוֹתֵי דְהַבַּעַל פְּדִי שְׂיָבָא שְׂכָר
הַסּוּפֵר מִהַבַּעַל וְאִינוֹ שֶׁל הַבַּעַל רַק עַל רַגַע אֶחָד וְתוֹ לֹא וְעַר"ן נְדָרִים מ"ח: וּבְנִדְאִי אִין
פַּח בְּיָדוֹ לְאַסּוֹר הַמַּעוֹת עַל הַסּוּפֵר דְאִין אָדָם יָכוֹל לְאַסּוֹר שֶׁל חֲבִירוֹ עַל חֲבִירוֹ וְכִי"ב
מְצִינוֹ בַּתּוֹס' ב"ק ס"ח: דְאַפְקִיעִינְהוּ רַבְּנָן מִרִשּׁוֹת ע"ה פְּדִי שְׁלֹאִיָּהִי נְכָשֵׁל וְאוּקְמִי
בְּרִשּׁוֹת זֶה שְׂיָכוֹל לְחַלֵּל דְהַפְקֵר בִּי"ד הַפְקֵר ע"ש הָרִי דְהָיִי הַהַפְקָעָה עַל דְבָר מִיְחֻד
וְהָא"נ אִפְקִיעִינְהוּ רַבְּנָן לְהָיִי זוּזִי מִרִשּׁוֹת הָאִשָּׁה וְאוּקְמוֹ בְּרִשּׁוֹת הַבַּעַל פְּדִי שְׁיָהִי תַשְׁלוּמֵי
הַסּוּפֵר מִיָּדוֹ אֲבָל לֹא שְׁיָהִי שְׁלוֹ שְׂיָיִכֵּל לְאַסְרָן עַל הַסּוּפֵר.

וּבְמָה שְׂאָסֵר הַבַּעַל ע"ע הַנְּיִיר שְׁקָנוֹ לְצוּרָה הַגַּט בְּנִדְאִי לֹא אִיכְפַת לָן פִּינָן דְהַלְכָה פְּסוּקָה
הִיא בְּיָדֵינוּ דְכַתְּבוּ עַל אִיהָ"נ כְּשֶׁר וּבַתְּשׁוֹ הַרְשָׁב"א ס' תַשִּׁמ"ו מְבֹאָר דְאִין חֲזִילוּק בְּזֶה
בִּין נָדָר לְשָׂאֵר אִיסוּהָ"נ וְכִינָן שְׁלִפִי מְנַהֲגִינוּ הַסּוּפֵר מְקַנָּה הַקְלָף לְהַבַּעַל בְּמַתְנָה וְהוּא
מַגְבִּיהוּ וְזוֹכָה בּוֹ שְׁפִיר מְהִי זְכִייתוֹ כְּפִשְׁטָא דַגְמָא ע"ז מ"ב.

דִּילְמָא מַגְבִּיהָ לָה כּו' עַרְש"י וְר"ן שֶׁם וְכֵן בְּנָדָרִים ל"ד. כְּפָרִי עָלֶיךָ וּנְתַנָּה לוֹ בְּמַתְנָה מֵהוּ
כּו' וְעַר"ן שֶׁם וְהִלָּא בְּשַׁעַת סִידוֹר הַגַּט הוּא מְבַטֵּל כָּל דְיָבוּר שֶׁהִי מְזִיק לְהַגַּט א"כ מִמִּילָא
בְּיִטְל ג"כ מֵה שְׁגִילָה דַעַתוֹ מְעִיקְרָא שְׂאִינוֹ רוּצָה לְזַפּוֹת בּוֹ פִי עַל כֵּן לְפַעַנ"ד הַגַּט כְּשֶׁר
בְּלִי פְקָפוּק וְאִין בְּעָרְעוּרוֹ שֶׁל בַּעַל פְּלוּם: ס' כּוֹ וְדָרָה אַגַּב אוֹמֵר בְּדָבָר מֵה שְׂרָאִיתִי
לֹא"ז הַגָּאוֹן זצ"ל בַּס' תו"ג ס' ק"כ שְׁכ' דַאֵם אַחַר גַּתְּפִשְׁר עִם הַסּוּפֵר בְּעַד שְׂכִירוֹתוֹ
פְּגוֹן אָבִי הַבַּעַל אוֹ אָבִי הָאִשָּׁה דְצָרִיךָ לְהַקְנוֹת הַמַּעוֹת דְמִי הַסּוּפֵר לְהַבַּעַל אוֹ לְהָאִשָּׁה
דְבִלֹא"ה נִקְרָא אִין הַבַּעַל מְכַתִּיבוֹ וּפּוֹסֵק שֶׁם לְהַלְכָה דַאֵם אָבִי הָאִשָּׁה פְּרַע שְׂכָר הַסּוּפֵר
בְּלֹא הַקְנָאָה לְהַבַּעַל אִינָה מְגוֹרְשָׁת.

וְאַנְכִי בְּעַנְיֵי לֹא כֵן עַמְדִי דְמֵאֲחַר שְׂאֲנַחְנוּ נוֹהֲגִין שְׂפִפְרִישׁ מְקַנָּה הַסּוּפֵר לְבַעַל הַמְגַרְשׁ
הַנְּיִיר וְהַדִּין וְכָל מְכַשִּׁירֵי הַפְּתִיבָה בָּהּ וְכַפִּי הַמְבֹאָר בְּר"ן בְּגִיטִין שֶׁם ע"כ מְדִינָא צָרִיךָ

להיות פן דאין הפועל שהוא הסופר יכול לזפות בעצמו בהקלף בעד הבעל ע"ש וגם נוהגין שהבעל מצוה לסופר בפני עדים שיכתוב ג"פ לשמו ולשמה לשם גירושין והסופר אומר פן אעשה ואחר הגירושין נותנין להסופר שקרו מה לנו ממי בא שקרו או מי שמתפטר עמו על השקר דכיון דהבעל קנה הכל במתנה הרי הכל שלו ואף דקיי"ל בח"מ סי' רס"ד דפועל שעושה מלאכה עם בעה"ב בסתם א"י לומר בחנם עשית עמדו מ"מ עכ"פ אין להסופר רק חוב על הבעל דכבר העלינו למעלה דל"ש בזה אמן קונה בשבח פלי וכיון דל"ה להסופר רק חוב על הבעל מאי נ"מ אם אחר שקלם השקר להסופר הו"ל האחר פורע חובו של חברו.

ולבר מן דין כיון דחכמים שדויה אאשה לשלם שקר הסופר משום תקנת עגונות כדא' ב"ב קס"ח. ורפנן אקנויי אקנו לי לבעל מאי איכפת לן אם אחר משלם לסופר בעדה האחר נעשה שליח בשבילה לשלם להסופר ונקנה להבעל משום דרפנן אקנויי אקנו לי להבעל ולמה נחוש על הגירושין מפת זה ומצאתי לש"ב הגאון בספר יהושע חאה"ע סי' צ"ה שכתב בפשיטות דאין חשש כלל אם אחר נתן להסופר שקרו: סי' פז וע"ד שאלתו במעשה שאירע בק' היות ששחטו הרבה בהמות דקות במקולין והבשר נמכר כמעט לכל אנשי העיר ואח"כ נמצא בראשה של בהמה א' מים ול"ה מוח מקיפו וא"י מאיזו בהמה הוא והקצב אומר שבעוד ה' הבשר שלם כמו שהי' במקולין הי' יכול להפיר איזה בשר הוא מבהמה שנמצא מים בראש ויש פעת בין הקונים הרבה בשר חי ומבנושל מבהמות הללו והוא הפסד רב ודורש כ"ת ממני חו"ד הלכה למעשה מה משפט הבשר והפלים: הנה פבר השבתי בכי"ב להרב דק"ק ראזדאל ועתה הנני להשיב לו ולהודיעהו דעתי העני' מה שנתחדש לי פעת להלכה בזה.

והנה לכאורה לפמ"ש הש"ך ביו"ד סי' ק"י ס"ק י"ד בד' הרשב"א דדוקא בתערובת חתיכות שרי קודם שנודע פיון דאינו אלא קבוע דרפנן אכל בקבוע דאורי' מודה להרא"ה דאסור אפי' קודם שנודע דלא פהר"ן שכ' פיון דקבוע חידוש הוא ל"א למפרע אפי' בקבוע דאורי' וכן העלה הט"ז סק"ה בד' הרשב"א שדחה שם דברי הד"מ והפרישה שכ' דהטור הבין ד' הרשב"א דס"ה דמייירי שיש איסור במקולין א' ולא נודע באיזו מקולין וכתב הט"ז דפירושו תמוה הוא דאיך כ' הטור ע"ז וכ"כ א"א ו"ל דכל מה שלקחו קודם שנודע הספק הפל מותר דבנידון פנה שהוא ס' דאורי' ודאי אפי' קודם שנודע הס' אסור הנה מפורש גם מדבריו דהך דס"ה מייירי דוקא בתערובת חתיכות דכיון דמדאורי' נתבטל ברוב ורק מדרבנן חה"ל ל"ב הלכה כל מה שלקחו קודם שנולד הספק הפל שרי ולא בקבוע דאורי'.

וא"כ בנ"ד הלא הי' נודע קודם שנתחלק הבשר בין הקונים הא אז הי' ניקר האיסור ומדאורי' לא בטיל והוי קבוע דאורי' א"כ ל"מ מה שלקחו קודם שנודע הספק אמנם באמת הפר"ח מיקל גם בקבוע דאורי' בלקח קודם שנודע וכ"ה ד' המנ"י וכן הפמ"ג בשפ"ד מצדד להקל בלקח קודם שנודע גם בתערובת חגיות.

ואף שכ' א"ז החו"ד בסי' ק"י סק"ה דהיכי דבשעת קביעותן ל"ה מעורבין רק לאחר שפירשו נתערבו ל"א בזה כל דפריש מרובא קא פריש ול"ה בכלל פריש פיון שלא נולד התערובת רק לאחר שפירש ע"ש הנה ממשמעות הפוסקים לא מוכח הכי וכבר חלק

עָלְיוּ בְּזֶה בִּסְּ בֵּינַת אָדָם שְׁעַר הַקְּבוּעַ דִּין י"א ע"ש וּבְכַרְט שְׁבַנ"ד הָרִי יֵשׁ לְצַדָּד לְהַקְלֵ
מִטַּעַם דָּגַם עֲכָשְׁיוֹ לְאַחַר שְׁנוּדַע הַטְּרִיפוֹת בְּטִיל הַטְּרִיפָה בְּרוּב כְּשֶׁרִין וְאַף שְׁהַבְּשׁוֹר
נִתְחַלֵּק לְכַמָּה בַּעֲלֵי בְּתִים וְאֵינוֹ בְּמָקוֹם א' הָרִי בְּיָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ גַּם א' בְּבִית וּשְׁנַיִם בְּעָלֵי
מִתְבַּטֵּל כַּמ"ש בַּמַּש"ז ס' ק"ט סק"א וּבַחֲו"ד ס' ק"י סק"ג.

וְיֵשׁ לְצַרְף ג"כ דַּעַת פְּמָה מִרְבְּנוֹתָא ו'ל שְׁהוּרוּ דְחִתִּיכָה ח'י ל"ה חַהר"ל וְעִתְשׁוּ' מ"ב ס'י
ל"ו. וְהֵנָּה לְעַנְנֵי הַבְּשׁוֹר שְׁפָכָר מְבוֹשָׁל בְּרוּטָב דְּהוּי אֵינוֹ מֵינוּ בְּאַמַּת י"ל דְּלַגְבֵי הָרוּטָב
וְהַקְּדִירָה וְדָאֵי חֲשִׁיב פִּירֵשׁ כְּעַנְנֵי שֶׁכ' בְּרַמ"א ס'י ק"י ס'וּ וּבַש"ף ס"ק ל"ח לְעַנְנֵי הַבִּיצָה
דְּהוּי כְּפִירֵשׁ ע"ש וּבַנ"ד בְּנוֹדָאֵי עַל הַטַּעַם שְׁיִצָּא מִהַבְּשׁוֹר לְהָרוּטָב וְלַקְּדִירוֹת שֶׁם פִּירֵשׁ
עָלֵי וּבְזֶה גַּם לְהַחֲו"ד הַנ"ל שְׁרִי פִּינוֹן דְּפִרִישָׁה זֹו נְעֻשָׁה לְאַחַר שְׁפָכָר הִי הַתְּעַרְוֶכֶת וְא"כ
אִפִּי לֹא הִי נִידוֹן הַבְּשׁוֹר כְּפִירֵשׁ בַּכ"ז הָרוּטָב שְׁרִי מִטַּעַם פִּירֵשׁ וּמְצִינוֹ כִּי"ב בְּמִשְׁנֵה חוּלִין
צ"ו.

ע"ש.

דְּהַבְּשׁוֹר אָסוּר וְהָרוּטָב בַּנ"ט וּבְכַרְט דְּבַנ"ד גַּם הַבְּשׁוֹר שְׁרִי פַנ"ל. וְהֵנָּה לְעַנְנֵי הַשְּׁנַיִם
הָאֲחֵרוֹנִים מוּבָא בַּכּו"פ ס'י ק"י בְּשֵׁם דְּרַכִּי נִוְעַם לְאַסּוֹר וְהוּא חוּלֵק עָלָיו.

וְרֵאִיתִי בִּסְּ טַטוּ"ד מַהֲג' מַהֲרַש"ק ו'ל בִּסְּי' קַס"א שֶׁכ' דַּע"כ מְוַכְרַח לֹמַר כַּד' הַדְּרַכִּי
נִוְעַם לְפִי"ד הַש"ף בִּסְּי' ק"ט שֶׁכ' דַּכ"ז שְׁלֹא נִוְדַע מַה"ת לֹא בְּטִיל הָרִי בְּאַמַּת ל"ש לֹמַר
עַל קוֹדֵם יְדִיעָה כָּל דְּפִרִישׁ מְרוּבָא פִּרִישׁ דְּהָרִי פִּינוֹן דְּלַגְבֵי בְּיָטוּל בְּרוּב כְּעִנְיָן נִוְדַע ה"ה
דְּלֹא הוּל"ל כָּל דְּפִרִישׁ מְרוּבָא פִּרִישׁ קוֹדֵם יְדִיעָה אָפֶס דְּהָרִי מַה"ד אַף שְׁפִירֵשׁ עֵתָה
מוֹתֵר רַק דְּגִזְרִינֵי שְׁמָא יִקַּח מִן הַקְּבוּעַ א"כ אִיךָ אִיכְפֹּשֶׁר לֹמַר דְּלֹא נִימָא כָּל דְּפִרִישׁ כּו'
פִּינוֹן שְׁהוּא קוֹדֵם יְדִיעָה הָרִי עַכ"פ אֲמַרְיָנוּ עֲכָשְׁיוֹ מְרוּבָא פִּרִישׁ רַק דְּאִיכָּא גִזְרָה שְׁמָא
יִקַּח מִן הַקְּבוּעַ לְעַנְנֵי זֶה מְהִי הָא דְּבְּאַמַּת לְקַח קוֹדֵם שְׁנוּדַע וּל"ש גִּזְרָה זֹו.

וְהַתִּינַח לְרוּב הַנְּפִרְשִׁין מַשְׁא"כ הַשְּׁנַיִם הָאֲחֵרוֹנִים אִיךָ נִתִּיר אוֹתָן מַמ"נ אִם הִי הַפִּרִישָׁה
כְּעַתָּה הָא בְּנוֹדָאֵי הָיוּ הַב' הָאֲחֵרוֹנִים אָסוּרִין מְדִינָא וְא"כ אַף שְׁפִירֵשׁוּ קוֹדֵם שְׁנוּלַד הַסְּפָק
ל"מ דְּהָרִי קוֹדֵם יְדִיעָה הָא ל"ש מְרוּבָא פִּרִישׁ וּבִתֵּר יְדִיעָה דְּהַשְׁתָּא א"א לָן לְמִיזֵל דָּאִם
הִי נְפִרְשׁ כְּעַתָּה הָיוּ הַשְּׁנַיִם הָאֲחֵרוֹנִים אָסוּרִין מְדִינָא ע"ש וּדְפַח"ח.

וְהֵנָּה בְּאַמַּת בִּסְּ מִנְח"י הַשִּׁיג ע"ד הַש"ף הַנ"ל שְׁכַתָּב דְּבִלָּא נִוְדַע לֹא בְּטִיל מְדִאֲרִינֵי וְכ'
דְּמַרְא"ש פ' גה"נ מְשַׁמַּע דְּאֵינוֹ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן. וּבִסְּ בֵּינַת אָדָם שְׁעַר הַקְּבוּעַ רוּצָה לְהַשִּׁיג
עָלָיו וְכ' דְּלֹא מוּכַח מִיַּד מְהָרָא"ש שֵׁם.

אֲמַנָּם בְּאַמַּת מְפִירֵשׁ הָכִי לְהַדְּיָא בְּדַבְרֵי הָרָא"ש שֵׁם שֶׁכ' וְנ"ל וְאֵע"ג דַּמְב"מ אוֹסֵר עַד
ס' הִינְנוּ קוֹדֵם שְׁנוּדַע תְּעַרְוֶכְתּוֹ לֹא גִזְרוּ חֲכָמִים שְׁיִאָסֵר בִּסְּ אַעפ"י דְּלֹא יִהִיב טַעְמָא
גִּזְרָה אִטּוּ מִין בִּשְׁא"מ דְּיִהִיב טַעְמָא עַכ"ל הָרִי מְבוּאָר בְּהָרָא"ש דְּאֵינוֹ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן דָּאֵי
אִיתָא דְּבִלָּא נִוְדַע מַה"ת לֹא בְּטִיל וְא"כ לַד' הַש"ף בִּסְּי' צ"ח סק"ח דַּע"ג דַּא' סְּלִיק
שְׁאֵינוֹ מֵינוּ כְּאֵלוֹ אֵינוֹ כּו' מ"מ הַא"מ אָסוּר וְא"כ הוּל"ל דְּהָרוּטָב יִאָסֵר מַה"ת וְהַעִיר בְּזֶה
הַפּמ"ג בַּשִּׁפ"ד ס'י ק"ט ס"ק י"ב ע"ש.

אָמנם באַמט לאַ ידענאַ דאָי אַיפֿשער לומר דהא דפוסק הש"ך דאי אמרי סליק כו' הא"מ אסור מה"ת דהרי באַמט טעמו של הרשל והש"ך דל"א סלק שא"מ פאָילו אינו להכשיר הא"מ הוא עפי"ד התוס' חולין ק': ובכורות כ"ב.

שְהקשוּ בְהא דא' הלוקח ציר מע"ה משיקו בְמִים נְטוּהוּר מ"נ אי רַבא מִים טוּהוּר לְהוּ בְהשָקָה אי רַבא ציר לְאוּ בְר קבולי טוּמְאָה הוּא וְהִנֵּה מִיעוּטָא דְמִיָא בְטְלִי בְרַבָא וקא' ל"ש אֵלָא לְטַבֵּל בּוּ פתוּ אָבֵל לְקַדְרָה מְצָא מִין אֵת מִינוּ וְנִיעוּר וְהִשְתָּא הַאיךְ נִיעַר אַמְאי ל'א' סֵלֶק אֵת מִינוּ פֵאלוּ אִינוּ ושא"מ דְהִינּוּ הַצִיר רַבָה עַל מִים טְמֵאִים וּמְבַטְלֵן וְתִי' דל"ד דְהָא דקא' סֵלֶק אֵת מִינוּ פֵאלוּ אִינוּ הִינּוּ דֵאִין מִינוּ נֶאָסֵר אֵלָא מִפְּחַ הָאִיסוּר שְנַתְעַרְבּ בּוּ וּא"א לְהַבְדִילוּ וּבכ"מ שְיִשְנוּ הִיתֵר הוּא וּלְפִיכָה שְיִיךְ שְפִיר סֵלֶק אָבֵל הֵתָם דְמִינוּ עֲצָמוּ מְטָמָא מְחַמַת מַגַע מִים טְמֵאִים אִין שְיִיךְ לומר סֵלֶק ע"ש וּא"כ ה"ה בְּאִיסוּר שא"מ ל"ש לומר סֵלֶק מִינוּ כְּמִי שְאִינוּ פִינּוּ דנ"ט הוּא בְּאִינוּ מִינוּ הָא אַמְרִי חֲתִיכָה נַעֲשֶה נְבִילָה א"כ הִיתֵר גּוּפִי' נַעֲשֶה אִיסוּר וּל"ש לומר סֵלֶק וּא"כ הִרִי קִי"ל בְּשֶאָר אִיסוּרִים חנ"נ רַק מְדַרְבְּנּוּ וּא"כ אִיךְ שְיִיךְ לומר דֵאִינוּ מִינוּ יְהִי אִיסוּר מְדַאֲרִינִי וְע' מ"ש"ז ס' ס' סק"ה וּס' צ"ח סק"ה וּשפ"ד שֵם סק"ח וּא"כ שְפִיר כ' הָרֵא"ש דְמְדַרְבְּנּוּ הוּא דְבַעֲיָנִין ס' דְנָהִי דְאִמְרִי סֵלֶק אָבֵל הָא"מ עכ"פ מְדַרְבְּנּוּ אִיסוּר: אָמנם הָא דְקוֹדֵם הִדְיַעָה לֹא נְתַבְטַל אַיפֿשֶׁר דְהוּא מְדַאֲרִינִי דְאִדְרָבָא נִלְפַענ"ד דְהָא סְבָרָא דְקוֹדֵם שְנוֹדַע לֹא נְתַבְטַל הוּא רַק ל'ד' הָרֵא"ש וּכמ"ש בְּאָמַת הַרְמ"א ס' ק"ט ס"ב בְּשֵמוּ וְהִינּוּ דֵאִיְהוּ לְשִיטְתִי' אָנִיל דס"ל הַטַעַם דְיִבֵּש בְיִבֵּש בְטִיל בְרוּב הוּא דְאִמְרִינִין אִיסוּר נְהַפְךָ לְהִיּוֹת הִיתֵר וְהַלְכָה בְנוֹדַע נִקְרָא עָלֵיו שֵם הִיתֵר מִשָּׂא"כ בְּלֹא נוֹדַע לֹא נִקְרָא עָלֵיו שֵם הִיתֵר וְהוּי דוּמִיָא דכ' הָאו"ה הוּבָא בִיּוֹד ס' צ"ט דְבְנוֹדַע אַמְרִינִין חנ"נ דְנִקְרָא עָלֵיו שֵם אִיסוּר מִשָּׂא"כ בְּלֹא נוֹדַע ע"ש וְה"ה לְהִנְפִיךְ לַעֲנִין בְּיִטוּל מ"ב בְּיִבֵּש בְיִבֵּש דְאִמְרִינִין אִיסוּר נְהַפְךָ לְהִיּוֹת הִיתֵר ל"א הִכִי אֵלָא בְנוֹדַע דוּקָא דְנִקְרָא עָלֵיו שֵם הִיתֵר מִשָּׂא"כ בְּלֹא נוֹדַע.

אָבֵל מַה שְהַעֲמִיס הַש"ך שֵם סְבָרָא זוּ בְשִי' הַרְשָב"א בְּאָמַת קֶשֶה הַדְבָר לומר כֵן לְשִיטְתוֹ דֵאִיְהוּ הָא ס"ל הַטַעַם דְיִבֵּש בְיִבֵּש בְטִיל בְרוּב מְשוּם דְעַל כָּל א' אַמְרִינִין שְזָה הוּא הִיתֵר א"כ מַה לִי נוֹדַע אוּ לֹא נוֹדַע.

וּשַעֲפִי"ז יְהִי נְכוּן מַה דְחָקֵר הַרְשָב"א בְתִשׁוּ' ס' רַע"ב וְרַע"ג הוּבָא בַפּמ"ג בְּפִתְיָה ל"ה תַעֲרֹבֶת חֲקִירָה ג' דֵאִיךְ מְשַפַּחַת אֶשֶׁם תְלוּי בְחֲתִיכָה א' מ'ב' חֲתִיכוֹת הִרִי א"א לְצַמְצֵם דִילְמָא הַגְדוּלָה הִיא הִיתֵר וְאִי הַקְטָנָה שְרִיָא דְבַטְלָה בְרַבָא וְאִי אַמְרִינִין דְבִלֹא נוֹדַע לֹא בְטִיל פֵלֵל אִין הַתְחִלָה לְהַקְוִשָׁא.

וְע"כ דְלֵהֲרַשְב"א אִין לְחַלֵק בִין נוֹדַע אוּ לֹא. וְהִנֵּה רְאִיתִי מְקַשִין בְּדַבְרֵי הַתּוֹס' מְעִילָה כ"א: שְהַקְשׁוּ בְהָא דא' הַחַר' בְּמִשְנֵה פְרוּטָה שֶׁל הַקְדָּשׁ שְנַפְלָה לְפִיס אוּ שְאָמַר פְרוּטָה בְכִיס זֶה הַקְדָּשׁ פִינּוּן שְהוּצִיא רֵאשְנָה מְעַל וְהַקְשׁוּ דְלִיבְטַל בְרַבָא וּמְקַשִין דִילְמָא מִיְרִי בְלֹא נוֹדַע מִהַתְעַרְבֶת עַד אַח"כ וְקוֹדֵם שְנוֹדַע הָא לֹא נְתַבְטַל וְשְפִיר מְעַל וּנְלַפַענ"ד לִינִשְב ע"ד הַפְלָפוּל דְהִנֵּה הָרֵא"ש בַפּג"ה שֵם מוֹכִיחַ דְמַצִינוּ דְהִדְיַעָה גּוּרְמַת הָאִיסוּר מ"ש"ס זְבָחִים ק"ד.

דְפָרִיךְ הֵתָם עַל הַמְשָנָה דְקֵאר"ח סגה"כ מִיְמֵי לֹא רְאִיתִי עוֹר שְיִצָא לְבֵית הַשְרִיפָה הָא אִיכָא אַחַר הַפְשֵט וְקוֹדֵם זְרִיקָה וּמְשַנִי ס"ל כְּרַבִי דְאָמַר הַדָם מְרַצָה עַל הָעוֹר בַפ"ע וּפְרִיךְ

תו הָאִפָּא נְמָצָא טְרַיְפָה בבנ"מ פי' דְהוּי פְסוּלוֹ קוֹדֵם הֶהְפֵּשֵׁט וְקוֹדֵם זְרִיקָה פִּינּוּ דְלֹא נוֹדַע פְסוּלוֹ עַד אַחַר זְרִיקָה מִשְׁמַע דְּהִיכִי דְנוֹדַע פְסוּלוֹ קוֹדֵם זְרִיקָה יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרִיפָה הָרִי דְהִיזְעָה גוֹרְמַת הָאִיסוּר.

אָמְנָם בְּתוֹס' בְּזַבְחִים שֵׁם ק"ג: ד"ה מוֹדָה ר' כו' פְּתָבוּ בְּהָא שְׁהִקְשׁוּ מִב"ק קי"א. גְּבִי נָתַן אָשֶׁם לִיהוֹרֵב וְכֶסֶף לִידְעָי' כו' וי"ל דְהוּי כְּמוֹ שְׁנִמְצָא טְרַיְפָה בבנ"מ וְלִרְחֻסָּהּ כ' הוֹאִיל לֹא הִנְפִיר פְסוּלוֹ קוֹדֵם הֶפֶשֶׁט לר' וְקוֹדֵם זְרִיקָה לראב"ש מְרַצָּה עַל הָעוֹר וְלֹד' הָרֹא"ש הַנִּזְל' הָא ל"ד לְהִדְדִי דְבִטְרַיְפָה בבנ"מ הָא לֹא נוֹדַע וּבב"ק שֵׁם הָא נוֹדַע לְבַעֲלִים שְׁלֹא נָתַן הַכֶּסֶף עֲדִינִין וְע"כ דְהַתוֹס' לֹא ס"ל פְּהָרֹא"ש וְלֹא מִטַּעַם יְדִיעָה הוּא רַק מֵאַחַר דְלָפִי דַעֲתוֹ שֶׁל הַפְּהוּ הֵיטָה הַהִקְרָבָה פְּתִיקוּנָה קְרִינִין בִּי עוֹר הָעוֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב וּכ"כ בִּס' טה"ק שֵׁם וּא"כ הַתוֹס' לְשִׁיטְתָם שְׁפִיר הִקְשׁוּ בְּמַעֲלָה דְלִיבְטָל בְּרִנְבָא פִּינּוּ דְאִינְהוּ לֹא ס"ל דְתֵלֵא בִידְעָה אָמְנָם פֶּן מְבֹאֵר אֲצִלִי בְחִי' בַּמִּקְדָּשׁ דְּהָא מְקִלְתָּא אִי שְׁיָיָהּ בִּיטוּל מַה"ת קוֹדֵם שְׁנוֹדַע תֵּלֵא בְּפִלּוֹגְמַת הָרִי"ף וְהַתוֹס' דְהִנֵּה בִּס' דְרַבְּנָן ע"י גְּלָגוּל בְּלֹא נוֹדַע עַד לְאַחַר הַתַּעֲרוּבָת פְּתָבוּ הָאֲחֵרוֹנִים דְאַמְרִינִין בְּזָה סד"ר לְקוֹלָא אִף שְׁהוּא סד"א וע"י גְּלָגוּל נַעֲשֶׂה דְרַבְּנָן כַּמ"ש בַּפּמ"ג ס' פ"א בַּמִּשְׁ"ז סק"ה וּכ"כ הַלְבוּ"ש וע"כ מִשׁוּם דְכָבֵר נִתְבַטַּל בְּרוּב מַה"ת קוֹדֵם וְנוֹלַד הַסְּפֵק אַחַר שְׁפָכֵר נַעֲשֶׂה דְרַבְּנָן.

אוּלָם הַשֵּׁ"ף בְּדִינֵי ס"ס אוֹת י"ט נִרְאָה דִּס"ל דְאַף בַּהִפ"מ אָסוּר סד"ר ע"מ גְּלָגוּל אִף שְׁלֹא נוֹדַע וּבְקִיצוֹר דִּינֵי ס"ס כ' דְבַהִפ"מ וְסַעֲוֹדַת מְצָנָה יֵשׁ לְסַמְנָה לְהַתִּיר מִשׁוּם ס"ס אִף בִּס"א בַּגּוֹף וּס"א בְּתַעֲרוּבָת אֲבָל לֹא מִטַּעַם סד"ר ע"י גְּלָגוּל מִדְּכ' שֵׁם וּבְלִבְד שְׁלֹא יֵאָכְלֵם כְּאַחַד וְעַשְׂ"ד ס' ט"ו סק"ו וע"כ מִשׁוּם דְלִשְׁי' אֲזִיל דִּס"ל דְקוֹדֵם יְדִיעָה ל"ב מַה"ת.

וְהִנֵּה הָרִי"ף בְּכֶסֶסִים מ'. גְּבִי פְלוּגְמָתָא דְמַר עוֹקְבָא וְשְׁמוּאֵל אִי בְּעִינִין נִתְבַקְעוּ מִמֶּשׁ אִו לֹא פוֹסֵק שֵׁם דָּאָם נְמָצָא בְּבִישׁוּל פִּינּוּ דְמִשְׁהוּ דְרַבְּנָן הו"ל סד"ר אִף דְהוּא ע"י גְּלָגוּל וְע"כ פִּינּוּ דְלֹא נוֹדַע עַד לְאַחַר הַבִּישׁוּל א"כ הִס' הוּא אַחַר שְׁפָכֵר נַעֲשֶׂה דְרַבְּנָן מִפְּחַ הַבִּישׁוּל קוֹדֵם שְׁנוֹדַע לְכַף הו"ל סד"ר אוּלָם בְּתוֹס' חוֹלִין צ"ז.

כ' לְעִנֵּין חֲטָה שְׁנִמְצָאָת בְּתַרְנַגְלוֹת רוֹתַחַת בְּפֶסַח דַּע"ג דִּס"ל לר"ש בְּמִשְׁנָה דְאַהֲלוֹת דְבַעֲוֹפוֹת פְּדִי שְׁתַּפּוּל לְאוּר וְתַשְׁרֵף הָנִי עֵיכוּל מ"מ פִּינּוּ דְרִיב"ם פְּלִיג וּבְעֵי מַעַל"ע בְּשֶׁל תוֹרָה הִלָּף אַחַר הַמַּחְמִיר וְלְכַאוּרָה הָא לֹא נוֹדַע עַד שְׁנַעֲשֶׂה דְרַבְּנָן מִפְּחַ הַבִּישׁוּל דְחִמֵּן בְּמִשְׁהוּ הָנִי רַק מְדַרְבְּנָן וְע"כ דְהַתוֹס' ס"ל דְקוֹדֵם שְׁנוֹדַע ל"ב מַה"ת וּא"כ בְּאִין הַסְּפֵק דְאוּרִי' וְדַרְבְּנָן כֹּא' וּלְכַף אֲזִלִי לְחוּמְרָא עַכ"פ לִפִּי"ז שְׁמַעֲיָנִין מִד' הַתוֹס' דִּס"ל דְקוֹדֵם שְׁנוֹדַע ל"ב מַה"ת וּא"כ הִדְרָא הַקּוֹשְׁיָא הַנִּזְל' לְנוֹכְתָה בְּמָה שְׁהִקְשׁוּ בְּמַעֲלָה הַנִּזְל' דְלִיבְטָל בְּרִנְבָא דִּילְמָא מִיָּרִי שְׁלֹא נוֹדַע שְׁנַתְעַרְב עַד אַח"כ: וְהִנֵּה לִפ"מ שְׁנַרְאָה מִד' הַכּו"פ ס' ק"ב דְקוֹשְׁי' הַתוֹס' שֵׁם הוּא עַל הַבְּבָא דְפְרוּטָה בְּכִיס זָה הַקְדָּשׁ עַפְמ"ג שֵׁם] וְע"כ דְתִיבַת פְּרוּטָה שְׁנַפְלָה דְכ' שֵׁם בְּתוֹס' הוּא ל"ד] וְעַתוּס' סוּטָה י"ח.

ד"ה חוֹר וּא"כ הָרִי כ"ז שְׁלֹא בָּא הַהִקְדָּשׁ לִיד גּוֹזְבֵר הוֹיָן הַבְּעֲלִים הַגּוֹזְבֵר כַּמ"ש בְּר"ן נְדָרִים צ"ד: וּבְרַאב"ד פ"ו מְמַעֲלָה ה"ח. וְכִינּוּן שְׁהִקְדִּישׁוּ עֲתָה הָא הָנִי אִיהוּ הַגּוֹזְבֵר בְּעֲלִים שֶׁל הַהִקְדָּשׁ וְאִיהוּ הָא יוֹדַע מִהַתַּעֲרוּבָת אָמְנָם אַכְתִּי קוֹשֶׂה דְהָא גַם הָא בְּבָא אִיפְשָׁר לְאוּקְמֵי שְׁלֹא נוֹדַע לְהַבְעֲלִים מִהַתַּעֲרוּבָת כְּגוֹן שְׁסָבוּר דְלִיפָא בְּכִיס זָה רַק פְּרוּטָה א'

ואמר פרוטה שפכים זה הקדש ובאמת היו שם עוד פרוטות ואח"כ שגג והוציא פרוטה מפכים זה וא"כ הא לא נודע להבועלים מהתערוכת.

אמנם י"ל עפ"י ד הש"ס ב"ק כ"ו: דא' הקדש שלא מדעת פהדיוט מדעת דמי ופרש"י דדעת שכינה איפא וא"כ הה"נ לענין ביטול פרוטה של הקדש לא משפחת לא נודע פיון דאיפא ידיעת שכינה. ובשלמא בפרוטה של הקדש שנפלה לכיס ל"ש לומר דאיפא ידיעת שכינה פיון דלגבי ביטול בעינין ידיעה מהתערוכת ולגבי שכינה הא ל"ש ידיעה מהתערוכת פיון דקמי שמיא גליא אינה פרוטה הקדש ואינה חולין ואיפשר שפכח זה הוכיח הכו"פ דע"כ קושני' התוס' הוא מפרוטה בכיס זה הקדש דע"ז ליפא לתרוצי בלא נודע פיון ידיעת שכינה איפא אבל פרוטה של הקדש שנפלה לכיס שפיר הו"מ לשנויי הכי פיון דבכה"ג הא ל"ש נודע מהתערוכת לגבי שכינה פנ"ל.

וממילא ל"ק נמי לפי"ז ב"מ שתי' התוס' דמטבע ל"ב ולכאורה אפתי קשה דא"כ אמאי מעל הרי בקבוע דרבנן ולקח קודם שנולד הס' לכ"ע אמרינן מרובא קא פריש וא"כ אמאי מעל ולהאמור נכון פיון דקאי על הבבא דפרוטה בכיס זה הקדש הרי תיקף בשעת אמירתו נולד הס' דאפי' אל"ה יודעים הבועלים שיש עוד פרוטות עכ"פ הא נודע להם שיש איסור בכיס זה ורק מההיתר ל"ה יודעים ובכה"ג בנדאי אסור.

ויהי' לפי דברינו סתירה מזה למ"ש א"ז החו"ד בסי' ק"א סק"ה דל"ש ביטול ברוב אלא היכי שהספק הוא רק פשהו מעורבין ואם ל"ה רק א' ל"ה ספק אז בטיל האיסור ברוב היתר דומיא דסנהדרין שיש רוב מזכין ואילו ל"ה רק המזכין או המזכירין ל"ה ספק רק מפני ששניהם לפנינו נולד הס' משא"כ היכי שאפי' אלו ל"ה רק א' ג"כ היינו מספקין והספק הוא על פל' א' בפ"ע אינה הוא האיסור בזה ל"ש לומר פיון שעכ"פ ליפא איסור רק א' הוא בטיל ברוב ע"ש וכ"כ סב"א זו הפמ"ג בפתיחה לה' תערוכת ובסי' מ"א ע"ש ולדברינו דקושני' התוס' הוא דליבטל ברוב על פרוטה בכיס זה הקדש הרי חזינן דשנייה ביטול ברוב אף בזה שעל פל' פרוטה בפ"ע אנו מספקין דילמא זו היא של הקדש וכבר דחאה לסב"א זו מהלכה בתשו' בית אפרים חיו"ד סי' ע' ע"ש אמנם בעיקר מה שהוכחנו מד' התוס' בחולין ה"ל דאם לא נודע ל"ב מדאורי' באמת ליפא קושני' כ"כ מד' התוס' במעילה אף לפי גי' דילן דקאי הקושניא על הבבא דפרוטה של הקדש שנפלה לכיס יען שבחולין כ"כ בשם ר"ת ואין להקשות סתירה מזה לסתם תוס' שהוא הר"י.

ועפ"י דברינו ה"ל הנה מקום אתי לה"ר לד' הש"ך דבלא נודע ל"ב מדאורי' מתמורה ט"ו: דמיייתי התם ראי' דאין חטאת צבור מזה משעירי רגלים ור"ח דא"ר לאייתנהו מתרומת הלשפה ודילמא מתו מארייהו דהני זוזי אלא לאו ש"מ אין הצבור מזה וקשה הרי אפי' מתו הבועלים דהני זוזי הדר בטלי להו ברובא וכן הקשה באמת המ"ל פ"ז מה' מעילה וכן מש"ס יומא נ"ה: דקא' לא היו שופרות לקיני חובה מפני התערוכת חטאת שמתו בעלי' ופירש"י שמיא מת א' מן הבועלים שנתנו מעות בשופר וכיון די"ב חטאות הו"ל מעות חטאת שמתו בעלי' כו' וקשה ג"כ ליבטל ברובא ובשלמא למאי דמסיק ביומא שם משום חטאת שמתו בעלי' ודאי ל"ק דליבטל ברובא פיון דעכ"פ מדרבנן מטבע ל"ב הא איפא איסור דרבנן אבל למאי דס"ד משום ס' חטאת שמתו בעלי' שפיר קשה פיון דמדאורי' בטיל ברוב והוי סד"ר ע"י גלגול ולא נודע וע"כ דכל שלא נודע ל"ב מה"ת:

אָמָנָם בְּאֵמֶת לְעִיקְרָא דְדִינָא הַשִּׁיגוּ הָאֲחֵרוֹנִים עַל הַשָּׁ"ף בְּזֶה וְהֶעֱלוּ דָגָם בְּלֹא נֹדַע עַכ"פּ
מְדַאֲרֵינִי בְּטִיל כַּד' הַב"ח וְהַמְנ"י וְנִלְפַעַנ"ד לַה"ר לְדַבְרֵיהֶם ע"ד הַפְּלִפּוּל מְש"ס יוֹמָא
ס"ד.

הָהוּא בָּהֶם בְּעִינְיָהוּ הוּא דְלֹא יִרְצוּ הָא ע"י תַּעֲרוֹכַת מִירְצוֹ פְּדַתְנָן אַבְרָם תְּמִימִים
בְּאַבְרָם בַּע"מ ר"א אֹמֵר אִם קָרַב רֵאשׁוֹ שָׁל א' מִהֶן יִקְרָבוּ פֶּל הָרֵאשִׁין פְּוֹלָן כּו' וְחַכ"א
אִפִּי קָרַבוּ פְּוֹלָן חוּץ מֵא' מִהֶן יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרִיפָה וּפִירֵשׁ"י אִם קָרַב הָרֵאשׁ שָׁל א' מִהֶן
קוֹדֵם שְׁהִרְגִישׁוּ בְּדָבָר וּמִשְׁמַע דְּרֵשׁ"י ז"ל סוֹבֵר וּמְפָרֵשׁ דְּמִיָּירִי שְׁקָרַב הָרֵאשׁ שָׁל א' מִהֶן
קוֹדֵם שְׁנֹדַע הַתַּעֲרוֹכַת וְלְכַאוּרָה תְּמוּהָ דַמְנ"ל לְרֵשׁ"י זֶה וְגַם מְדוּעַ לֹא פִי פֶן בְּזַבְחִים
שְׁשָׁם הוּא הַעֲיָקָר וְנִרְאָה דְהֵנָּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּהָא דְקֵא' הֵכָא דָּרַב ס"ל כַּר"א
כַּפִּירֵשׁ"י וְכ"ה לְחַד תִּי בְּתוֹס' ד"ה הָא.

וְהָרִי בְּזַבְחִים ע"ד פְּרָכִינִין עַל הַף דַּר"א דְאִם קָרַב הָרֵאשׁ שָׁל א' מִהֶן וְהָרִי אֵילוּ הָוִי אָתוּ
קָמָן לְאִמְלוּכִי הָא אֲמַרִינָן לִי לֹא תַקְרִיב דְּכַתִּיב וְאִשָּׁה לֹא תִתְּנוּ מִהֶם וְאִמָּאִי פִי לֹא
אִמְלִיךָ מְכַשְׂרֵינִין הָרִי נִדְחָה וּמִשְׁנֵי הוּא דְאָמַר פְּחָנָן הַמְצָרִי דְתַנְיָא חָנָן הַמְצָרִי אֹמֵר אִפִּי
דָּם בְּפֹס מְבִיא חֲבִירוֹ וּמְזוּיָג לִי וְהִינְנוּ דְאִפִּי בְּשַׁחוּטִין ל"ל דְחִינִי וְא"כ אִיף א' בְּיוֹמָא
שָׁם דָּרַב ס"ל כַּר"א הָרִי רַב סוֹבֵר הָתָם בַּע"ח אִין נִדְחִין אֲבָל בְּשַׁחוּטִין הָא אִית לִי דִיחֻוִי
וְכֹן נִתְקַשָּׁה בַשְּׁעָה"מ פ"ד מֵה' ק"פ אָמָנָם י"ל בְּסוּגְיָא דְיוֹמָא הַנְּ"ל דַּר"א ס"ל ג"כ דִּיחֻוִי
בְּשַׁחוּטִין וְהָף דְאִם קָרַב הָרֵאשׁ שָׁל א' מִהֶן מִיָּירִי קוֹדֵם שְׁנֹדַע הַתַּעֲרוֹכַת א"כ לֹא אִיִּדְחִי
מְעוּלָם וְא"כ אִין אָנוּ צָרִיכִין לְמִימַר דַּר"א ס"ל פְּחָנָן הַמְצָרִי וְשַׁפִּיר אָתְיָא רַב כַּר"א וְסוּגְיָא
דְּזַבְחִים הַנְּ"ל סוֹבֵרָת פִּינּוֹן דְּסַתְמָא קְתַנִּי אִם קָרַב הָרֵאשׁ שָׁל א' מִהֶן וּמִיָּירִי אִפִּי בְּנֹדַע
קוֹדֵם הַהַקְרָבָה וְלַכּוּף פְּרִיף הָא אִיִּדְחִי לִי וְיִהְיִי נִכּוֹן לְפִי"ז הָא דְקֵא' בְּזַבְחִים שָׁם דָּרַב
דְּקֵא' בְּטַבְעַת שָׁל ע"ז שְׁנִתְעַרְבָה בַּק' טַבְעוֹת וְנִפְלָה א' מִהֶן לִים הַגְּדוֹל הַנּוֹתְרוֹ פְּוֹלָן דַּס"ל
כַּר"א דְקֵא' אִם קָרַב הָרֵאשׁ שָׁל א' מִהֶן כּו' נְאִי ר"א מִיָּירִי בְּלֹא נֹדַע א"כ אִין רֵאִי מֵהָא
דַּר"א לְמִילְתֵּי דָּרַב דְּמִיָּירִי בְּנֹדַע וְלַהֲאָמוּר א"ש דְּסוּגְיָא דְזַבְחִים הָא ע"כ ס"ל דָּגָם ר"א
מִיָּירִי בְּנֹדַע וְשׁוּוֹ שַׁפִּיר אֲהַדְדִּי.

אָמָנָם יִקְשָׁה לְכַאוּרָה לְפִי"ז הַסּוּגְיָא דְיוֹמָא דְמִיָּירִי הָף מִתְנִי בְּלֹא נֹדַע הַתַּעֲרוֹכַת קוֹדֵם
הַהַקְרָבָה א"כ קְשָׁה בְּהָא דְקַתְנִי וְחַכ"א אִפִּי קָרַבוּ פְּוֹלָן חוּץ מֵא' מִהֶן יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרִיפָה
וְלַהַנְּ"ל הָרִי בְּקָרְבוֹ פְּוֹלָן חוּץ מֵא' מִהֶן גַּם ר"א יוֹדָה דְאָסוּר לְהַקְרִיבוֹ דְהָרִי כ' בְּתוֹס'
זַבְחִים ע"ד.

ד"ה רַב דְּהָא דַּר"א דְרִישׁ מוּם בָּם הוּא דְלֹא יִרְצוּ הָא ע"י תַּעֲרוֹכַת יִרְצוּ לֹא לְחַד בְּתַרִי
אַצְטְרִיף דְבָלְאוּ קָרַא בְּטִיל בְּרַוְבָא אֲלֵא לְחַד בְּחַד אַצְטְרִיף וּמִיָּיתִי לִי לְקָרַא דְכִינּוֹן דְּחִזְיָנִין
דְּכָל כּוּף הַתִּיר הַפְּתוּב אִין סְבָרָא שְׁיַחְמִירוֹ רַבְּנָן דְאִפִּי בְּרַוְבָא לֹא בְּטִיל מְטַעַם דְּבָר
שְׁבַמְנָנִין אוֹ חַהֲר"ל וַע"ש בְּדִיבּוּר הַקּוֹדֵם הַמְתַּחֲזִיל וְנִפְלָה כּו' דְמְבֹאָר בְּדַבְרֵיהֶם דַּר"א
מְטַעַם בְּיִטוּל מַה"ת בְּרוֹב קְאָתִי עֲלָה פְּמוֹ לְרַב בְּנָפֵל א' מִהֶן לִים דְהוּא מְטַעַם דְּמַדְאֲרֵינִי
בְּטִיל בְּרוֹב וְכ"כ בְּתִשׁוֹ הַרְשָׁב"א ס' שַׁכ"ה ע"ש [נְאִיף דְלַעֲנָנִין נָפֵל א' מִהֶן לִים כ' בְּתוֹס'
שָׁם דְּוָקֵא נָפֵל מִמִּילָא אֲבָל הַפִּילָה אִפִּי שׁוּגָג קְנָסוּ אִטוּ מְזִיד וְא"כ לַר"א לְמָה שְׁרִי בְּקָרַב
רֵאשׁ שָׁל א' מִהֶן נְהִי דְהִי הַפְּהֵן שׁוּגָג הו"ל לְמִקְנָסִי אִטוּ מְזִיד הֵנָּה מְלַבֵּד דְלִפִּי הַצְעָתִינוּ
בְּבִיאוֹר סוּגְיָא דְיוֹמָא הֵלֵא ר"א מִיָּירִי שְׁקָרַב קוֹדֵם שְׁנֹדַע הַתַּעֲרוֹכַת וְא"כ הָא מְבֹאָר

בתשובה הראש פלל כ' דין י"ז הובא בט"ז ונש"ה סי' ק"י דקודם שנולד הספק ל"ש למיגור מיד.

חויז לזה הרי כ' בט"ז שם סק"ח ובש"ה סק"מ בשם התה"ד דרק בהפילה שינה למיגור שוגג אטו מזיד אבל באכילה ל"ש למיגור שמה יאכילנו במזיד דהא לפידעתו האיסור הוא אוכל והוא פעין סברת התוס' בקולין צ"ה.

ד"ה ובנמצא דבקבוע הנפר ל"ג שמה יקח מן הקבוע דאטו ברשיעי עסקינין שיאכל איסור במזיד ואפי' לשי' הראש שהובא בט"ז ונש"ה שם שכ' דגם באכילה שינה למיגור שמה יאכילנו במזיד לכלב או לעכו"ם זהו דוקא באכילת הדיוט אבל באכילת מזבח הא ל"ש זה ובנדאי ל"ש למיקנסו' אטו מזיד פינו דעתה מקריב האיסור ע"ג מזבח וכס' התה"ד הנ"ל] וע' בת"י ביומא שם.

וא"כ בשפבר קרבו פולן חויז מא' מהן קודם שנודע התערובת לפי"ד הש"ה הנ"ל דבלא נודע ל"ב מדאוריני' א"כ בכה"ג גם ר"א יודה דלא יקריב הא' ויצא לבית השריפה פינו דהיתרו של ר"א הוא רק כשפטל מדאוריני' וע"כ פדעת הפוסקים הנ"ל דגם בלא נודע עכ"פ מדאוריני' בטיל וא"ש.

וכיון שפן יש להקל גם לענין השנים האחרונים אפי' הי' נודע לנו מי קנה באחרונה ובאמת גם א"ז החו"ד הסכים בזה להכו"פ דגם שנים האחרונים מותרין וכ' עמ"ש הפלתי לה"ר לדבריו מהא דכ' הרשב"א דהיכי דנתפזרו פולן גם שנים האחרונים מותרין וכ' ע"ז החו"ד דקאן עוד עדיף דבנידן של הרשב"א כבר נקרא שם איסור על ב' האחרונים וקאן שלא נודע מקודם לא נקרא עדיין שם איסור וכן הביא בתשובה גאונים בתראי סי' י"ז בשם האפי רברבי.

ואף דבנובי"ק סי' ט"ז כ' להחמיר בזה מ"מ כ' דאם פירשו מקביעותן מותרין ע"ש פי על פן במקום הפסד גדול יש לצרף סניפי ההיתר הנ"ל להכשיר כל הכשר הנמצא עוד בין הקונים והתבשילין והקדירות ובפרט שבנדאי באים הקונים כ"א בפ"ע לשאול בזא"ז ע' מלמ"ל פי"ט מה' אה"ט ועבל"י סי' ק"י ס"ק כ"ח מ"ש בשם ישמח משה בזה יותר א"א לי להאריך לרוב הטרדא והי' בזה שלום מאד"ה דברי ידידור"ש באהבה: סי' פח בעזה"י יום ד' כ"א תמוז תרנ"ד לפ"ק בין המצרים מהרה יזרח אור לישראל וקרן ישראל ירום.

ובתוכם פכוד ב"ד ידידי הרב הגדול חריף ובקי בחדר"ת ערוגת הפושם כש"מ אפרים פישל הלוי איש הורנויץ נ"י אבד"ק מאריאמפאל יצ"ו. מכתבה הגיעני ואם פי הנני יושב עתה קרית חוצות הרחק מאדם העיר ואני עוסק ברפואות ושותה מי מעין הקשה למעיין ומחוסר ספרים אנכי בכ"ז למען כבודך פניתי מעט להשיב לך ואכלכל דברי בקוצר מלים.

בעסק ביש שפא לפניה שאברה אהד מק' זה איזה זמן שאשתו נקעה נפשה מעליו והוא מתנודד על פנפי התנועה וגם על לבושיו הפילה גורל לכבוש כל בגדיו תחה ידה וכבר באו דברי ריבותם בפלילים וזה מקרוב התפשו על גירושין באופן שתתן לו האשה הבית שנתב בטבעלע על שמה עפ"י קאנטראקט בתוקף נימוסייהם ואבי האשה

השליש לתכלית זה וועכסעל בחת"י ע"ס חמשה מאות ר"כ לבטחון שאחר נתינת הגט תחתום לו האשה הקאנטראקט וכן עשתה וחתמה הקאנטראקט ואח"כ הלכה האשה במרמה וערכה פראטעסט בהטאבעלע שאין בחתומתה פלום יען עוד לא מלאו שנותי עפ"י נימוסי המדינה ואין לה יד למפור בנכסי' והבעל האנמלל מר צורח על העושה והמרוצה הנעשה לו שהוא עני מדופא ולרש אין כל כי אם עיניו ולבו אל הבית הזה שממנו פרי מחיתו ימצא ובא לבטל הגט אחרי שגילה דעתו בפירוש פעמים רבות בבית הרב המסדר קודם הגירושין שרק בשביל זה הוא מגרשה למען יזכה בהבית כפי הפשר וכאשר באה נפשו בשאלתו מאת הרב שתהינה עיניו פקוחות לבל יהי שום ערמה ותחבולה בדבר השיב לו לבל יעלה מן הדבר בלבבו כי בנדאי לא יפיל מדבר הפשר ארצה וכרוז קרא בחיל להעומדים שם לאמר דעו רבותי שאין שום דבר חוצץ בעיני הגט רק בעסק הבית שצריכה האשה להעמידו בחזקתו וזולת זה אסור להוציא לעז על הגט זת"ש: הנה בכי"ב נחלקו גדולי האחרונים ו"ל בתשו' מהר"ם לופלין סי' קכ"ב בנידון הגט שכ"מ דוניא שהבטיחתו אשתו שכשיעמוד מחליו תחזור ותנשא לו ולאחר שהבריא מחליו חזרה בה האשה דעת מהר"ם שם לפסול הגט משום גילוי דעתא דאף דקיי"ל כאפ"י דג"ד בגיטא לאו מילתא הוא בכ"ז בצירוף אומדנא דמוכח מהני והספ"י על ידו הגאון מהר"ם יפה ו"ל אולם בתשו' מ"ב סי' צ"ו חולק עליו וחילא דילי' מש"ס גיטין מ"ו: למימרא דר"י חייש לקולא ורפנו לא חיישי לקולא והא איפכא שמעינן להו דתנו המוציא את אשתו משום ש"ר לא יחזיר כו' דרפנו אדרפנו ל"ק מאן חקמים ר"מ דאמר בעיני תנאי כפול והב"ע בדלא פפלי' לתנאי' והשתא מה בכך דלא פפלי' לתנאי' סוף סוף לכשיתגלה הדבר שאינה אילונית הא נתברר שבשעת נתינת הגט טעות הי' שהרי אמר בפירוש דמשום אילונית הוא מוציאה וטעות הי' בידו א"ו אע"ג דבשעת גירושין איפא טעות כל כמה דלא פפלי' לתנאי' אמרינן דגירושין גמורין הן ע"ש.

והנה כבר האריך הפני יהושע בחידושי שם בדברי התוס' ד"ה אי א"ל הכי דלכך כ' התוס' שם דליכא רק חשש קלוקול לעז ומן הדין באמת א"י לבטל הגט היינו משום דליכא התם גילוי דעת גמור רק ג"ד קצת ומש"ה ליכא אפ"י לעז רק בדכפלי' למילתא אבל היכי דאיכא ג"ד גמור מהני מדינא לבטל הגט אפ"י בדלא פפלי' לתנאי' גם לר"מ והכי מבואר באמת בתוס' קידושין ו': דהיכי דאיכא ג"ד גמור מהני אפ"י לא פפלי' לתנאי' וכ"כ בריטב"א בחי' גיטין שם בשם רבותיו וכ"ה בר"ן פ"ב דקידושין ע"ש ועלח"מ פ"י מה' גירושין הי"ג נהרי מצינו בגיטין דף ע"ב: דאר"ה גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר אפ"י לא אמר אם מתי דאמרי' אומדנא דמוכח היא דאדעתא דמיתה יתיב לה ורבה ורבה דפליגי התם ע"ג: על ר"ה קא' דהוא משום גזירה שמא יאמרו יש גט לאחר מיתה הא אי לאו ההיא גזירה הני מודו כ"ע דאם עמד חוזר משום דאומדנא דמוכח הוא דאדעתא דהכי שיעמוד מחליו לא גירשה.

ובנ"ד פנראה מפותלי מכתבך האברך הזה נשאר בערום ובחוסר כל וחייו תלואים לו מנגד הבית הזה הדבר נראה בעליל שרק בשביל זה גירשה מפאת שחשב שבחתומתה תזכה לו הבית ובלעדי זה ל"ה מגרשה ובג"ד פועין זה הני טעות בעיקר הגירושין ומעיקרא ל"ה חלות להגט פלל פענן שארז"ל בגיטין שם גבי הגבעונים ורפנו התם מי חלה שבועה עילונייהו פלל פינן דא"ל מארץ רחוקה באנו ולא באו לא חיללה שבועה

עִלְוֹנוֹיָהּוּ כָּלֵל וְהוּא בְּנִי בְּיָדוֹ דְּאָמַר הַבְּעַל שְׁבַשְׁבִּיל שְׁבַחְתִּימְתָה תִּזְכֶּה לוֹ הַבֵּית הוּא מְגַרְשָׁה וְכִינּוֹ דְּבָאָמַת אֵין חֲתִימְתָה מוֹעֲלַת הָרִי מוֹטְעָה מְעִיקְרָא כְּהָדָא דְּמַצִּינוּ ב"ב קס"ח: דְּאֵטְעִינָהּ אַבְיִי לְהַנִּי מְרֻנּוֹתָא לְמִיכְתָּב לְהוּ שְׁטַר שְׁהוּא עַל הַמְּחַק וְעָדִיו עַל הַנְּיָר דְּפָסוּל כְּדִי לְהַטְעוֹתָן ע"ש דְּקֵא' מִי קְאָמִינָא שְׁטַרָא מְעֵלְיָא אֶל"ף בִּי"ת בְּעֵלְמָא קְאָמִינָא וְכִמוֹ כֵּן הַטְעוֹתוֹ הָאֵשָׁה לְהַבְעֵל הַזֶּה בְּהַבְטָחְתָּה אֵלָיו לְתַת לוֹ חֲתִימְתָה עַל הַקְּאָנְטְרָאקְט שֶׁא"ב כְּלוּם כ"א אוֹתִיּוֹת בְּעֵלְמָא וְכִינּוֹ דְּהָרִי טְעוֹת מְעִיקְרָא לֹא חֲיִילִי הַגִּירוּשִׁין כָּלֵל וְהוּא"ל גִּט מוֹטְעָה דְּמִבְּנֵי אֶרֶץ בִּיבְמוֹת ק"ו דְּפָסוּל: וְהִנֵּה אֶרֶץ דְּהָרִי רַק תְּנַאי שְׁבַמְמוֹן וְהוּא עֲנִין חִיצוֹנִי לֹא מְפַנֵּי חֶסְרוֹן בְּגוּף הָאֵשָׁה כְּמוֹ מְשׁוּם אֵילוֹנִית אוֹ ש"ר אוֹ נְדָרְנִית אוֹ כְּבַנְדָּה י"ב: שְׂאִין לְהַ נֶסֶת בְּכ"ז הָרִי בְּמִשְׁנֵה שְׁם גְּבִי אֵילוֹנִית קְתָנִי גַם קְלָקוּל זֶה שְׂאֵלוֹ יִדְעָתִי שְׁסוּפּוֹ לִיתָן לְהַ כְּתוּבָה לֹא גִירְשָׁתִיף שְׁהוּא ג"כ דְּבָר שְׁבַמְמוֹן עֲתוּס' שְׁם ד"ה אוֹמַר לְהַ וְכַרִּי"ף שְׁם.

וְהִנֵּה לְכְאוּרָה הִיא אֶפְשָׁר לְעוֹרַר בְּנ"ד עֲפִי"ד הַתּוֹס' כְּתוּבּוֹת נ"ו. בְּהָא דְּקֵאֵר"מ הַתָּם הָאוֹמַר לְאֵשָׁה הָרִי אֶת מְקוֹדְשָׁתָא לִי ע"מ שְׂאִין לְהַ עֲלִי שְׁכ"ו ה"ז מְקוֹדְשָׁתָא וְתִנְאוּ בְּטַל וְהַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' דְּהָרִי ע"כ מִיָּרִי בְּדְכַפְלִי לְתַנְאִי' וְא"כ אֲמַאי מְקוֹדְשָׁתָא הָרִי הַתְּנָה בְּפִירוּשׁ שְׂאֵם יְהֵא עֲלִיו שְׁכ"ו אֵינָה מְקוֹדְשָׁתָא וְכ"ו וְז"ל וְאֵין לֹמַר דְּלְכָד מְקוֹדְשָׁתָא לְפִי שְׁמִקְדְּשָׁה ע"מ שְׁתַּמְחֹן לֹו וְהָרִי מְחִלָּה אֶלָּא דְּאֵין מְחִילְתָּה מְחִילָה דְּהָא תְּנַאי בְּכ"ב דְּנִזִּיר הָרִי נִזִּיר ע"מ שְׂאֵשְׁתָּה יֵין כו' וְהַתָּם ל"ש לְשִׁנּוּיִי הֵכִי ע"ש הָרִי דְּהַסְבְּרָא בְּעֲצָמוֹתָה לֹא נִרְאָה בְּתוֹס' וְשִׁפִּיר יֵשׁ מְקוּם לֹמַר דְּאֶרֶץ דְּאֵין מְחִילְתָּה מוֹעֲלַת מ"מ הָרִי קִיּוּם הַתְּנַאי בְּהֵכִי כִינּוֹ שְׁהִיא מוֹחֲלַת וְא"כ הַה"נ בְּנ"ד לְכְאוּרָה י"ל ג"כ הֵכִי דְּנָהִי דְּנִימָא דְּהִיא תְּנַאי גְּמוּר ע"מ שְׁתַּחֲתוּם לֹו הַקְּאָנְטְרָאקְט הָרִי הִיא חֲתָמָה לֹו הַקְּאָנְטְרָאקְט וְאֶרֶץ דְּל"מ חֲתִימְתָּה עֲפ"י נִימוּסֵי הַמְּדִינָה מ"מ הָרִי קִיּוּם הַתְּנַאי בְּהֵכִי אֲמַנְם בְּאָמַת ז"א דְּהַתָּם י"ל דְּהִיא הַתְּנַאי רַק שְׂלֵא יְהִי מַצְדָּה עֵיכּוּב בְּדְבָר וְכְהָא דְּאֶרֶץ שְׁב"ג בְּמִשְׁנֵתִינוּ גִיטִין ע"ה: כָּל עֲפָכָה שְׂאֵינָה הִימְנָה ה"ז גִּט אֶבֶל הֵכֵא בְּנ"ד הָרִי יְדוּעַ שְׁהַבְעֵל לֹא רָצָה לְהַתְּפַשֵּׁר עַל גִּירוּשִׁין רַק בְּאֶנְפִּין שְׁתַּתָּן לֹו הַבֵּית וְל"ה הַקְּפִידָא עַל חֲתִימְתָּה דְּנִקְא וְלִכְר מִן דִּין הָרִי בְּנ"ד הַהֲעֲכָבָה מְמַנָּה מְפָאָת שְׁעֵשְׁתָּה כְּרֵאטְעֵסֵט נֶגֶד הַטְּאבְעֵלַע.

וְהִנֵּה גַם זֶה אֵין מְקוּם לֹמַר דְּמִדְּלֵא הַקְּפִיד לְחַתוֹר אַחַר זֶה אִם חֲתִימְתָּה מוֹעֲלַת אֲמַרִּינִין דְּגַמַר לְגַרְשׁ בְּהַחֲלֵט וְלֹא ע"ד תְּנַאי דְּוִמְיָא דְּכ' רש"י ז"ל בְּגִיטִין שְׁם דְּלֵאחַר שְׂאֵמְרוֹ לֹא יִחְזִיר לֹא מְצִי לְקַלְקֵלָה עוֹד דְּאֲמַרִּינִין דְּכִינּוֹ שְׂיַדַע שְׂאֵסוּר לְהַחְזִירָה אֲפִילָא לֹא תִנְשָׂא לְאַחַר וְלֹא חָשׁ לְהַמְתִּין וְלְבָדוֹן אַחַר הַדְּבָרִים גִּילָה בְּדַעְתּוֹ שְׂלֵא הִיָּתָה חֲבִיבָה עֲלִיו וְהוּא"נ מִדְּלֵא הַקְּפִיד לְחַקוֹר אִם מְהִנֵּי חֲתִימְתָּה גַמַר לְגַרְשָׁה גַם בְּלֵא"ה אֲמַנְם בְּאָמַת ז"א דְּכָל זֶה הוּא רַק הַתָּם דְּל"ה רַק גִּילּוּי דַעַת קְצַת אֶבֶל הֵיכִי דְּאֵיכָא אֲנִימְדָּנָא דְּמוּכָח כְּתַנְאִי מְפֻרְשׁ בְּנִדְּאִי ל"א דְּגַמַר בְּדַעְתּוֹ שְׂיַתְקַנֵּים הַעֲנִין אֶרֶץ אִם לֹא יְהִי כֵּן דְּוִמְיָא דְּכ' בְּתוֹס' בְּגִיטִין שְׁם וְכַרְפִּי"ק דִּיבְמוֹת דָּא ע"ג דְּכְנִסָּה סְתָם וְנִמְצְאוּ בָּהּ מוּמִין בְּעֵינָא גִט ה"ד בְּשִׂאָר מוּמִין דְּאֵיכָא דְּמַחֲזִיל אֶבֶל מוּם דְּאֵילוֹנִית אֵין אֶדָם מוּחֵל בְּמוּם גְּדוּל כְּזֶה וְלְכָד אֲפִילָא בְּסְתָם ל"א דְּמַחֲזִיל וְהָרִי בְּהִזִּין שְׁכ' הַה"מ פט"ו מְמַכְרָה וְהוּבָא בְּסִמ"ע ס' רל"ב דְּבִיכּוּל לְהַבְּחִינוּ אֲמַרִּינִין דְּמַחֲזִיל בְּכ"ז בְּהַתְּנָה בְּפִירוּשׁ אֲפִילָא בִּיכּוּל לְהַבְּחִינוּ חוּזַר וְכ"כ לְהַדְּיָא בְּשׁו"ת רַדְבָּ"ז ח"ד ס' קל"ו וע' בְּסִפְרָא יְהוֹשֻׁעַ בְּפו"כ ס' תל"ב שְׁכ' דְּבַמְכָר לֹו בְּפִירוּשׁ בְּלֵא מוּם ל"ש יְכּוּל לְהַבְּחִינוּ מְשׁוּם דְּיְכּוּל לֹמַר דַּעְלָה סְמַכְתִּי וְעַל הִימְנוּתָה וְלְהֵכִי לֹא בְּחִנְתִּי ע"ש וְשַׁעֲפִי"ז כְּתַבְתִּי בְּמִק"א לְתַרְצַן מַה שְׁהַקְּשָׁה בְּתִשּׁוּ"מ מְהַרְשֵׁד"ם חח"מ ס' שפ"ה עַל הַסְּבָרָא דְּיְכּוּל

להבחינו מהא דא' בב"מ מ"ב: ההוא אפטרופוסא דיתמי דזבן להו תורא ליתמי ומסרו לבקרא לא הו"ל פכי ושיגי למיכל ומית כו' והב"ע דליכא פסידא ליתמי דאשפכוחה וישקול יתמי זוזי מינן דמקח טעות הוא ונימא דכיון דהי"ל להלוקח לנסותו קודם שיוליכנו לביתו אם הוא אוכל ולא הקפיד לראותו ודאי מחל ולהאמור י"ל דבמום גדול כנה שא"י לאכול בודאי לא ניתן למחילה והו"ל פהתנה בפירוש ובהתנה בפירוש הא ל"מ יכול להבחינו.

ובלא"ה י"ל עפמ"ש באס"ז ב"מ שם שהקשה בשם הרמב"ן אמאי לא מחייבינן לי להאפטרופוס משום דהוי פושע דהו"ל לעיוני ותמי דמייירי דהוי לי' אבל היו חלושים ול"ה יכול לאכול בהם וכיון דנה אינו נזכר אלא לבקיאים ורוב אינם בקיאים לכה ל"ה פושע ע"ש ולפי"ז הרי מבואר בדברי הרדב"ז ח"ג סי' תי"ז דל"ש ההוא סברא דיכול להבחינו רק בדבר שניזכר לפל וא"צ בקיאות אבל לא היכי שצריך לבקיאים ע"ש וא"כ ממילא ל"ק קושטי המהרשד"ם דהה"נ ל"ש יכול להבחינו כיון דע"כ מייירי באופן שהי צריך לבקיאים לידע אם הפכי והשיגי הם חלושים ובכה"ג ל"ש יכול להבחינו.

וא"כ י"ל דל"ש בנ"ד סברת רש"י הנ"ל דמדלא חש לבדוק אחר הדברים גלי דעתה דגמר לגרשה גם בלא"ה דנהו ל"ש רק היכי שפקל הי' יכול לעמוד על הבירור ומצינו דמיון כנה בש"ף ח"מ סי' ס"ו ס"ק קי"ג במוכר שט"ח לחבירו ונמצא שהלנה הוא עני דאינו מקח טעות משום דהי"ל לשאול עליו והיינו משום דפקל הי' יכול לדעת זאת אבל בענין שצריך בקיאות ל"ש לומר דהי"ל לחקור כנה דכיון שאינו בקי כנה לא הו"ל לאסוקי אדעתה'.

ול"ש בכה"ג איבעי לי' לעיוני וכן מפורש יוצא מדברי התוס' בכורות י"ג: לענין הא דקא' התם בלוקח גרוטאות מן העכו"ם ונמצא בהן עכו"ם משנתן מעות ל"ה מקח טעות דאיבעי לי' לעיוני ומדלא עיין אחולי אחיל והקשו בתוס' דא"כ בשאר מקח טעות נמי נימא הכי ותמי דשאני לוקח גרוטאות מעכו"ם דאיבעי לי' לאסוקי אדעתה' שפא יש בהן עכו"ם הרי דרק היכי דהו"ל לאסוקי אדעתה' שיש אותו המום אז אמרי' דל"ה מק"ט מטעם דאיבעי לי' לעיוני ולא היכי דאיכא סברא דלא אסיק אדעתה' וא"כ ה"ה בנ"ד בודאי ל"ש דהי"ל לחקור אחר זה אם יש בפתיתתה ממש כיון דאינו בקי במשפטי נימוסי המדינה לא אסיק אדעתה' לחקור אחר זה ול"ש לומר בכה"ג דגמר לגרשה בכל ענין.

גם י"ל דל"ש הסברא דיכול להבחינו רק היכי שהדבר הוא אותו שמכר לו רק שי"ב מום שייך לומר שהי' יכול להבחינו ומדלא בחני גלי אדעתה' דליכא קפידא גבי אפי' אם יהי' בו מום משא"כ בפוטעה לגמרי ל"ש זה וכי"ב כ' ברמ"א ח"מ סי' רל"ב ס"ה שהרי בית מכר לו ועדיין נקרא בית כו' אבל אם מכר לו פותל שלם ונמצא רעוע הא אינו אותו דבר שמכר לו ע"ש ובפרט שבנ"ד הי' ע"י פשרנים והרב הי' השליש סמך דעתו עליהם שבודאי הם עמדו על הדבר ונמצא נכון.

והרי בתוס' סנהדרין ו' פתבו דלהכי פשרה צריכה קנין אף דקיי"ל מחילה א"צ קנין משום דפשרה שע"י דיינים הוי כמחילה בטעות לפי שמוחל עפ"י עצתם של הדיינים שהשיאו אותו לכה וע"כ צריך לאלם הדבר ע"י קנין ע"ש וא"כ בנ"ד הו"ל בודאי גט מוטעה שהספים על הגירושין רק עפ"י עצתם של הפשרנים שהשיאוהו לכה: ונראה

עוד יותר מזה שאפני' אם יתנו להבעל עתה קאנטראקט המועיל על הבית צריכה להתגרש מתקדש דגט זה כבד נתבטל מאחר שהטעוהו וכי"ב מצינו בקידושין ח'.

התקדשי לי במנה זו דאם נמצא שהוא דינר של נחושת אינה מקודשת דינר רע ה"ז מקודשת ויחליף ומוקמינין לה התם בדינר רע דנפיק ע"י הדחק ויגבילי ניהלגי בלילה ולכך בדינר רע דנפיק ע"י הדחק פיון דעכ"פ הוא זה שהתנה רק שהוא רע אמרינין דמקודשת ויחליף משא"כ פשהטעה אותה לגמרי שא"ל במנה ונמצא דינר של נחושת אין הקידושין חלין פלל ול"מ גם אם מחליף לה עתה במנה מכ"ש בנ"ד שהטעוהו להמגרש שהניחו לו חספא בעלמא בנדאי הגט בטל דמעיקרא אין הגירושין חלין פלל והנה לכאורה יש לנו מקום לדון דאף שמקודם אמר שמגרשה מפני שיהי' לו הבית מ"מ פיון דבשעת גירושין ל"א ולא מידי הו"ל כדברים שבלב כענין שמצינו בקידושין נ'.

בההוא גברא דזבין לנכסי אדעתא למיסק לארעא דישראל ובעידנא דזבין ל"א ולא מידי הו"ל דברים שבלב ומבואר בחי' הרשב"א שם דאף דקודם המכירה אמר שמפני כן הוא מוכר משום שרוצה לעלות לא"י בכ"ז פיון של"א בשעת המכר הו"ל דברים שבלב אמנם ז"א דהרי כ' הרשב"א שם משום דמדלא אמר בשעת המכר דילמא חזר בו מפונתו ורוצה למכור בין עולה בין אינו עולה אבל בנ"ד הרי ל"ה צריף לכפול דבריו פיון דהי' סובר בדעתו שמה שמנח הקאנטראקט בידי השליש כמאן דמנח בכיסת' דמי ומלבד זה הא שם ל"ה רק גילוי דעת קודם המכר אבל בנ"ד הלא הי' תנאי מפורש קודם הגט של"ה רוצה לגרשה רק באופן זה וע' בד"מ ח"מ סי' ר"ז ס"ד שכ' בשם הריב"ש שמי שהתנה עם חבירו בדבר ואח"כ עשה עמו שטר סתם נדאי על תנאי הראשון עשאו ע"ש וה"ה בנ"ד בנדאי הי' הנתינת הגט שאח"כ על סמך תנאי הראשון ואף שבשעת סידור הגט הלא הי' מבטל כל התנאים מ"מ ל"ה זה בכלל פיון דלפי דעתו הי' סבור שתנאי זה כבד נתקיים במה שהושלש הסף חמשה מאות"כ לבטחון חתימת האשה את הקאנטראקט: והנה ראיתי במכתבך שהבאת דברי א"ז הגאון האמתי זצלה"ה בספרו בר לינאי חאה"ע סי' מ"ד שכ' ליישב דברי הרי"ף ז"ל בגיטין שם שבדין מוציא אשתו משום אילונית פוסק דיתחזיר ול"ח לקלקולא ובהמוציא את אשתו משום ש"ר ומשום נדר פסק דלא יתחזיר וכ' עפ"י ד התוס' פרייתות כ"ד: שכתבו לחלק אליבא דר"מ בין אשם נדאי שנמצא בטעות דיקבר משום דהואיל והפרישו על הנדאי ואח"כ נמצא שטעה הוי חולין דמעיקרא לא אקדשי' ע"מ פן והוי חב"ע אבל באשם תלוי הואיל ולא הפרישו אלא על הספק לפיכך גמר ומקדיש לי' וע' כי"ב בסנהדרין כ"ה.

דאי תנא תולה בד"ע התם הוא דלא גמר ומקני דאמר קים לי בנפשי ופירש"י ול"ה ספיקא בידו וטעות הוא וכי אתני אדעתא דהוא נצח אתני ולא גמר ואקני אבל תולה בדעת יוני ספיקא הוא בידו אי נצח ואפ"ה אתני מספיקא הלכך גמר ומקני] ויצא מזה לדון בד' הרי"ף דבשלמא גבי מוציא את אשתו משום ש"ר ומשום נדר הא ל"ה מגרשה כ"א לפי שהאמין לאותו הלעז וכסבור שאין התרה להנדר וכיון שנמצא שהלעז שקר מעיקרא ל"ה גט פלל דלא גמר לגרשה רק ע"מ פן משא"כ באילונית הא מוקי בתוס' שם דע"כ מייירי בספק אילונית נדאי אילונית ל"ב גט פלל וא"כ פיון דלא גירשה אלא מספק אמרינין דגמר ומגרשה כמו באשם תלוי עכדפח"ח ואחרי המחילה רבה מכתה"ק

יש לפקפק בזה טוֹבא תְּדא דְּהַרִי בְּהַרִי"ף שֵׁם מְבוֹנָר דס"ל פְּרָש"י ו"ל דְּמִיָּרִי בְּנֹדַי אִילוֹנִית וְאִפ"ה בְּעֵינָא גִיטָא דא"א עוֹשָׂה בְּעֵילְתוֹ בְּעֵילְת זְנוֹת וּבְעֵיל לְשֵׁם קוּדוּשִׁין ע' בְּפִנֵי יְהוֹשֻׁעַ שֵׁם גַּם אִפִּי אִי גִימָא דְּמִיָּרִי בְּסִפְק אִילוֹנִית וְנָהִי דִּיהִיבְנָא לִי לֹא"ז הַגָּאוֹן ו"ל סְבָרְתוֹ דְּדְמִיָּא לְאִשָּׁם תְּלוֹי וְכַמְבוֹנָר בְּאַמַּת בְּתוֹס' יְבָמוֹת ס"ה.

ד"ה אי דְּרַק בְּסִפְק אִילוֹנִית ל"ח רַבְּנֵן לְקַלְקוּלָא דְּכִינֹן דְּהִיא רַק ס' אִילוֹנִית וְלֹא חֲשַׁשׁ לְבָדוּק יָפָה אֲמַרִינוּ דְּגַמְר וּמְגַרֵּשׁ בְּכָל עֲגוּן ע"ש אֲבָל בְּהָא דְּמַדְמָה מוֹצִיא מִשׁוּם ש"ר לְאִשָּׁם נֹדַי וְנוֹדַע לוֹ שְׁלֹא חֲטָא בְּקַל יֵשׁ לְחַלְק בִּינֵיהֶם דְּהַרִי בְּתוֹס' חֲלוּלִין פ"ב.

הַקְּשׁוּ מִזֶּה עַל הָא דְּמוֹכִיחַ הֵתָם דַּע"ע אֵינָה נְאַסְרַת מַחֲיִים מְהָא דְּנִמְצָא הַהוּרַג עַד שְׁלֹא תַעְרַף הַעֲגָלָה תַּצָּא וְתַרְעָה בְּעֵדָר וּמֵאִי רֵאִי הִיא זֹו דִּילְמָא הֵתָם ה"ט מִשׁוּם דְּאֲדַעְתָּא שְׁיִמְצָא הַהוּרַג לֹא אַקְדָּשָׁה וְתִי דְּסִבְרָא דְּגַמְרִי וּמְקַדְּשִׁי דְּלֹא מְסַקִּי אֲדַעְתִּיהוּ שְׁיִמְצָא הַהוּרַג ע"ש וּא"כ ה"נ לֹא מְסִיק אֲדַעְתִּי שְׁיִמְצָא הַלְעֻז שְׁקַר וְגַמְר וּמְגַרֵּשׁ: וְבַהֲכִי יֵשׁ לְפָרֵשׁ פְּנוֹת הַתוֹס' בְּגִיטִין שֵׁם שְׁחוֹלְקִים עַל רִש"י ו"ל שְׁפִי מִשׁוּם קַלְקוּלָא שְׁיִהְיִי נִמְצָא גִט בְּטַל וּבְגִי מְמַזְרִים וּבְכַתְּוָבוֹת ע"ד: כ' דַּלְד' רִש"י דְּהוּי פְּתוּנֵי גָמוּר א"כ מַה הֵיִינוּ מְתַקְּנִין בַּמ"ש דְּלֹא יַחְזִיר עוֹלָמִית בְּכָף לֹא יְבַטֵּל הַתְּנָאִי אֲמַנָּם הִלָּא בְּאַמַּת רִש"י ו"ל נִזְהַר מִזֶּה וְכ' דְּכִינֹן שְׁאֲמָרוּ לֹא יַחְזִירָנָה וְלֹא חָשׁ לְהַמְתִּין וְלְבָדוּק אַחַר הַדְּבָרִים גִּילָה בְּדַעְתוֹ שְׁל"ה חֲבִיבָה עֲלֵיו וְגַמְר לְגַרְשָׁה בְּכָל עֲגוּן וּמַה שְׁלֵהַתוֹס' ו"ל לֹא נִרְאָה זֶה י"ל דְּסִבְרַתָּם הוּא דְּהַתְּיַנַּח בְּמוֹצִיא מִשׁוּם ש"ר וְנָדָר אִיכָא לְמִימַר מְדָלָא חָשׁ לְבָדוּק אַחַר הַדְּבָרִים נְגָלָה בְּעֵלִיל דְּלֹא אֲסִיק אֲדַעְתִּי שְׁיִמְצָא הַדְּבָר שְׁקַר אוּ יוֹתֵר הַנְּדָר וְגַמְר לְגַרְשָׁה בְּכָל עֲגוּן פְּסִבְרַת הַתוֹס' גְּבִי ע"ע הַנְּ"ל מִשָּׂא"כ בְּאִילוֹנִית הָא דַּעַת הַתוֹס' שֵׁם עֲמוּד ב' דְּנֹדַי אִילוֹנִית ל"ב גִּיטָא וַע"כ הֵכָא אִיָּרִי בַּס' אִילוֹנִית וּמוֹצִיאָהּ מִשׁוּם חֲשַׁשׁ אִילוֹנִית א"כ ע"כ בְּשַׁעַת גִּירוּשִׁין אֲסִיק אֲדַעְתִּי שְׁיִוְכַל לְהִיּוֹת שְׁאֵינָה אִילוֹנִית דַּל"ה ל"ב גִּיטָא וַא"כ ל"ש סְבָרָא הַנְּ"ל א"כ הַדְּרַק"ל מֵאִי תִּיקְנוּ בְּהָא דְּאֲמָרוּ לֹא יַחְזִיר וַע"כ שְׁפִיר פִּירְשׁוּ הַתוֹס' דְּהַקְּלוּל הוּא רַק מִשׁוּם לַעֲזוּ מִשָּׂא"כ רִש"י ו"ל לְשִׁטְתוֹ אֲזַיל שְׁפִי הֵתָם בְּמַשְׁנֶה דְּמִיָּרִי בְּנֹדַי אִילוֹנִית וְאִפ"ה בְּעֵינָא גִיטָא מִשׁוּם דְּבַכְעַל חֲזַקָה אַעֲבַב"ז וַא"כ שְׁפִיר י"ל גַּם בְּאִילוֹנִית הַסְּבָרָא דְּלֹא אֲסִיק אֲדַעְתִּי שְׁלֹא תִהִי אִילוֹנִית וְשְׁפִיר אֲמַרִינוּ דְּלֹא אַחַר שְׁאֲמָרוּ לֹא יַחְזִיר וְלֹא חָשׁ לְבָדוּק אַחַר הַדְּבָרִים ע"כ דְּלֹא אֲסִיק אֲדַעְתִּי צַד הַהִיפּוּף וְגַמְר לְגַרְשָׁה בְּכָל עֲגוּן וְהַבֵּן: וּמַה נִּכּוֹן לְבָאָר בְּזֶה דְּבָרֵי הַש"ס שֵׁם דְּקֹא לְמִימְרָא דְּר"י חִיֵּיִשׁ לְקַלְקוּלָא וְרַבְּנֵן ל"ח לְקַלְקוּלָא וְהָא אִיכָא שְׁמַעֲיָנִין לְהוּ דְּתַנֵּן הַמוֹצִיא אֲשַׁתּוֹ מִשׁוּם ש"ר כו' אֲבִי אָמַר לְעוֹלָם לֹא תִיפּוּף וְר"י בְּהַהוּא ס"ל כַּר"מ וְס"ל כַּר"א כו' אָמַר רַבָּא דְּר"י אֲדַר"י קְשִׁיָּא דְּרַבְּנֵן אֲדַרְבְּנֵן לֹא קְשִׁיָּא וְלַכְּאוּרָה הוּא תְּמוּהָ דְּמָה עֲלָה עַל דַּעְתוֹ שְׁל אֲבִי דְּלֹא מִשְׁנֵי רַק דְּר"י אֲדַר"י אֲכַתִּי קְשִׁיָּא דְּרַבְּנֵן אֲדַרְבְּנֵן וְלַהַנְּ"ל י"ל דְּהִנֵּה בְּתוֹס' שֵׁם הוֹכִיחוּ דַּע"כ מִיָּרִי בְּסִפְק אִילוֹנִית דְּנֹדַי אִילוֹנִית ל"ב גִּיטָא מְדַתְּנֵן בְּרִישׁ יְבָמוֹת וְכוּלָן שְׁנַמְצָאוּ אִילוֹנִית צְרוּתִיהֶן מְוֹתְרוֹת וּמְבוֹנָר בְּרֵאשׁוֹנִים ו"ל בְּרִישׁ יְבָמוֹת דְּהָךְ רֵאִי הוּא רַק לְרַב אֲסִי בִּיבָמוֹת י"ב.

דְּמוּקֵי הַמַּשְׁנֶה שֵׁם בְּאִילוֹנִית שְׁלֹא הַפִּיר בְּהָ דְּמַקְחוֹ מַק"ט וּלְפִיכָף צְרוּתִיהֶן מְוֹתְרוֹת מִשָּׂא"כ לְרַבָּא דַּא' הֵתָם צָרַת אִילוֹנִית מְוֹתְרַת אִפִּי הַפִּיר בְּהָ לְדִידְנָי אִילוֹנִית שְׁלֹא הַפִּיר בְּהָ ל"ה מַק"ט וּבְעֵינָא גִיטָא ע"ש א"כ אֲלִיבָא דְּרַבָּא שְׁפִיר מִיתוּקְמָא בְּנֹדַי אִילוֹנִית

ולפי"ז י"ל דלאב"י ל"ק לי' דרבנן אדרבנן דאיהו ס"ל כר"א דאילונית שלא הפיר בה
הוי מק"ט וע"כ דמיירי מתני' בס' אילונית וא"כ ל"ק דרבנן אדרבנן די"ל דבמוציא משום
ש"ר ונדר קאמרי לא יחזיר דשפיר תקנו בזה דאמרי' דלא מסיק אדעתה' צד ההיפוף
ולכה גמר לגרש בכל ענין משא"כ במוציא משום אילונית פנין דע"כ מיירי בספק
אילונית וע"כ אסיק אדעתה' עצד הספקה א"כ אין מתקנים מידי אם אנו אומדים לא יחזיר
ולכה ס"ל יחזיר ול"ק דרבנן אדרבנן לדידן' ולא משני רק דר"י אדר"י משא"כ רבא
לשיטתה' הא מיתוקמא מתני' בודאי אילונית פנ"ל להכי קאמר שפיר דרבנן אדרבנן לא
קשיא ודוק פי חריף הוא.

ולבר מן כל דין י"ל דהפרש גדול בין הנושאים עפ"מ ש"ר"ן נדרים פ"ז. דלהכי במקדש
ומגרש תוך כדי דיבור לאו פדיבור דמי משום דחמירי ואין אדם עושה אותם כ"א
בהספקה גמורה.

וא"כ הרי בב"ק ע"ג. מבואר דבהקדש תכ"ד פדיבור דמי כמו בשאר מקלי [עמ"ל פט"ו
מה' מעה"ק שתמה על הרמב"ם דלא פסק הכי ועש"ך ח"מ סי' רנ"ה סק"ד] וא"כ נהי
דבהקדש י"ל דלא גמר ומקדיש לגמרי אבל בגירושין פנין שאין אדם עושה זה כ"א
בהספקה גמורה שפיר י"ל דבודאי גמר ומגרש לגמרי: עכ"פ בנידן שלנו כבר הראנו
לדעת דהוי גט מוטעה עפ"י דתוה"ק ונהרי באמת דעת הב"ח באה"ע סי' קל"ד ובח"מ סי'
ר"ח דגילוי דעת קודם פתיבת הגט לכ"ע מילתא הוא [נראיתי בתשו' בת עיני שתמה
עליו מגיטין ל"ד].

בעובדא דר"י אשקל' גיטא לחתני' דר"י ביראה דא"ל לסקדי אותיבו קרי באונדגייכו
וכתובו לי ואיס"ד ג"ד בגיטא מילתא הוא קא רהיט בתרייהו כו' ולד' הב"ח הא ג"ד
קודם הפתיכה לכ"ע מילתא היא ושם הל"א הי' קודם הפתיכה.

ולפענ"ד אין קושיא מזה על הב"ח דזה לשונו של הב"ח שם דאעפ"י דגילוי דעת לאו
מילתא בגיטין כאב"י היינו ג"ד לאחר מעשה פתיבת הגט דאין פח בג"ד לבטל מעשה
דאפי' דיבור אינו מבטל מעשה כ"ש גילוי דעת אבל קודם מעשה פתיבת הגט מהני אפי'
גילוי מילתא בעלמא דמגלה שיהא עושה מעשה פתיבת הגט באונס עכ"ל ונהי בגיטין
ל"ב: בגט שבטלו ס"ל לרב ששת דאינו חוזר ומגרש בו וכ' התוס' שם דאע"ג דקיי"ל
דלא אתי דיבור ומבטל מעשה לכ"ע מ"מ כ"ז שלא הגיע ליד האשה לא חשיב גמר
מעשה וכן למאי דקיי"ל התם כר"נ דחוזר ומגרש בו משום דגיטא גופי' מי קא בטיל כ'
בתוס' ד יכול לבטל גם גוף הגט מה"ט דכ"ז שלא הגיע ליד האשה ל"ח מעשה אפס
משום דהוא בטלי' רק להשליחות אבל לא לגוף הגט ע"ש וע"כ דסברת הב"ח ז"ל הוא
דנהי דבאמירה בפירוש יכול לבטל גם גוף הגט דל"ח גמר מעשה אבל ג"ד אינו מועיל
דלגבי ג"ד בעלמא חשיב פתיבת הגט מעשה ולהכי קודם הפתיכה דעדיין ל"ה מעשה
פלל מהני גם ג"ד ולפי"ז י"ל עפ"י"ד הכ"מ פ"ד מתרומות ה"ט שכ' עמ"ש הרמב"ם
האומר לשנותפו או לכן ביתו או לעבדו או לשפחתו לתרום והלכו לתרום ובטל שליחותו
קודם שיתרנומו אם לא שינה השליח תרומתו תרומה כו' והקשו עליו דהרי קיי"ל כר"י
דאתי דיבור ומבטל דיבור א"כ גם בלא שינה בשליחות ליבטיל השליחות ות"י הכ"מ
בשם מהר"י קורקוס דס"ל להרמב"ם דהא דאמרינן אתי דיבור ומבטל דיבור ה"ד

בקיודושין שאין האשה צריכה להתקדש ונקא לזה ודרך נשים להקפיד שלא לינשא רק למי שהיא רוצה ומש"ה יכולה לחזור שעדיין לא גמרה בנדעתה אבל בתרומה שע"כ הפרי עומד לתרום הדיבור אלים וא"י עוד לחזור בו עכ"ד ונראה דאף דאין דברי הר"י קורקס האלה הלכה דקיי"ל דגם בכה"ג יכול לבטל השליחות בכ"ז נראה דבכה"ג הוי דיבור אלים כמו מעשה פתיבת הגט שא"י להתבטל ע"י ג"ד וא"כ לפי"ז הרי הגירושין של חתני דר"י בנראה הי' ע"י פפי"ן והי' מהני שכופין לגרש וכיון שהוא מוכרח לגרש אלים דיבור זה שאמר רוצה אני מקודם והי' מצוה לכתוב גט כמו המעשה דכתיבת הגט והני כג"ד דלאחר הפתיכה וא"ש.

ועי"ל בישוב ד' הב"ח דהנה להבין הסברא דקודם הפתיכה מהני לכ"ע ג"ד י"ל משום דקודם הפתיכה נהי דהג"ד ל"מ לבטל השליחות אבל עכ"פ הציווי שאמר לסופר לכתוב הגט מיבטל כיון דכתיבת הגט היא ל"ב שליחות רק פשאינו מצוה לא חשיב לשמה עתוס' עירובין י"ג.

והו"ל פכתב הגט סתמא דל"מ וא"כ הרי כ' בתוס' זבחים ד"ב: ב"ה דא' ה"תם סתם אשה לאו לגירושין עומדת ואפי' זינתה מ"מ אם לא ירצה הבעל היא לא יגרשנה ולפי"ז י"ל דבהני דכופין לגרש אמרינן סתמא לגירושין עומדת וכשר בסתמא וכ"כ בט"ג וא"כ מיושב שפיר ד' הב"ח דה"תם כיון דהי' כופין אותו לגרש הוא אין חילוק בין קודם הפתיכה ב"ה לאחר הפתיכה משום דאפילו אם הג"ד מבטל הציווי לסופר על פתיבת הגט וחשיב סתמא היא בגט כזה שהוא ע"י פפי"ן פשר סתמא ודוק] וכבר כתבנו דל"ש לומר מדלא הקפיד להתנות בפירוש כן בשעת הגירושין ואדרבא הלא ביטל כל התנאים בשעת סידור הגט וביטל ג"כ זה משום דע"כ לא ביטל רק תנאים אבל לא טעות במבואר כ"ז בתשו' גדולי האחרונים וביותר כנ"ד כיון שהושלש לבטחון הוועכסעל מאבי האשה הי' בעיניו דבר שפיר נעשה ול"ה צריף להזכיר עוד מזה וכי"ב כ' בתשו' מהר"ם אלשיקר סי' ע"ח ע"ש.

ע"כ הדבר ברור שיש לפסול גט זה וגם המכשירין בגט שכ"מ דווינא עב"ש סי' קמ"ה ס"ק ט"ז יודו כנ"ד שהגט פסול. בפ"ט אחרי שעשתה האשה רמאות כזה פאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש החובה רובצת על הבי"ד לעמוד בפ"ץ להציל עשוק מיד עושקו להשיב גמולה בראשה ולא יחרוף רמי' צידו כענין שמצינו ביבמות ק"י.

לענין קידושי קטנה שגדלה וחתפה אחר וקידשה הוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו בו שלא כהוגן ואפקעינהו רבנן לקידושין מינ' [עתוס' גיטין מ: ד"ה וכתב לי' כו' ה"כא כיון דעשה שלא כהוגן להקנותו לבנו קטן הפקירוהו בי"ד ונתנוהו לאפטרופס לשחררו כו' ע"ש] ופרש"י דכל מקדש תולה בדעת חכמים הוא דהא כדת משה וישראל קאמר וכבר האריף בתשו' הרשב"א ז"ל לומר דכיון דכותבין בגט כדמו"י כל מגרש אדעתא דרבנן מגרש וכיון שעשתה האשה שלא כהוגן אפקעינהו רבנן לגירושין וצריכה האשה הזאת גט שנית.

דברי ב"ד דידך דור"ש באהבה סי' פט בעזה"י יום ג' ר"ח סיון תרמ"ז לפ"ק סטרי. שלום רב לכבוד ידידי הרב החרף המופלג ירו"ש בנש"ק החסיד כש"מ מאיר שלום סג"ל נ"י ראטענבערג ראבד"ק סקאלע יצ"ו מכתב שאלתו הגיעני בדבר עלמה

שנשפתדכה עם בחור א' בתנאים וקיבלה מתנות מהחתן פנהוג ואח"כ נתקבל לעבודת הצבא ועתה אבי הפלה והפלה מבקשים היתר עפ"י דתוה"ק לשדף עם אחר שהפלה לא תאבה לקבל קידושין מבעל מלחמה אחרי כי משפטו לעבוד בצבא ג' שנים וא"ר להמתין ואף אם בינתיים יבוא לביתו איפשר שלאחר שיהיו לה בנים ממנו יקרא לעבודת הצבא לעמוד בקשרי מלחמה ותהי' היא וילדי' עזובות באין משען ומשענה ויוכל עוד להיות שבזמן מן הזמנים תשאיר עגונה ח"ו וכאלה טענות ואמתלאות שאין רצונה להחזיק בכסף הקשר הזה עכ"ש: הנה לפענ"ד ברור הדבר דעפ"י דתוה"ק אין על הפלה ואב' שום חיוב ח"ר וקנס דאומדנא דמוכח הוא שלא נכנסו ע"ד זה בקשר השידוכין קהא דמצינו בב"ק פ' מעשה באשה א' שהי' בנה מיצר לה וקפצה ונשבעה כל מי שיבא איני מחזירתו וקפצו עלי' בנ"א שאינם מהוגנים וכשפא הדבר אצל חכמים אמרו לא נתפנה זו אלא להגון לה ומה"ט פסק הרשב"א הובא בב"י אה"ע סי' נון בקלקל המשודף את מעשיו אע"ג דגם בתחלה היו מעשיו מקולקלין אלא שאח"כ החזיק בדבר הרבה דיכולין לנתק הקשר דאזלינין בטר אומדנא אפ' במקום שבועה ונדרים וכ"פ בש"ע שם ס"ה ועתשו' מהר"ם אלשיך סי' פ"ו והנה אע"ג דבנ"ד הי' אונס שגלפד במצודה זו על פרחו בכ"ז הרי קי"ל דאנוס רחמנא פטרי' אמרינין אבל ל"א שע"י אונסו של זה יתחייב השני להחזיק בהקשר שנעשה ביניהם משום שלא נתחייב רק ע"מ פן כמו שהאריף בזה בש"ף ח"מ סי' כ"א ועתשו' ח"צ סי' ד' ואף לפ"מ שהעלה בש"ף שם דהיכי דבתנאים נכתב סתם ואין עיקר הדבר תלוי בו חייב אם השני הי' אנוס עטו"ז יו"ד סוסי' רל"ו ובגה"כ שם הלא בנ"ד אומדנא דמוכח הוא שלא נתרצו על אופן זה וסתמו פפירושו וכבר האריף בזה בנובי"ק חיו"ד סי' ס"ט ליישב תמיהת א"ז הח"צ מד' התוס' פתובות מ"ז: שכתבו דהיכי דתלוי בדעת שניהם ל"א אומדנא ודחה דברי השואל שר"ל דהאומדנא ל"מ רק לפטור מהקנס ולא לענין השבועה ע"ש ובאמת מבואר במ"ל פ"ו מה' זכ"י בהתשו' שם ד"ה אף דאדרבא לענין החיוב שבועה יותר שייף לומר אומדנא פיון שיהם דברים שפינו וביין קונו שייף לומר דאדעתא דהכי לא נשבע ע"ש וא"כ בנ"ד הרי אומדנא גדולה היא דאדעתא דהכי לא נכנסו בקשר השידוכין ועמ"ש בב"ש סי' ל"ט ס"ק י"א דבגולד בה מום גם אחר השידוכין פטור מקנס וגדולה מזו מבואר בכה"ג שם בהגהות ב"י אות כ"א דאפ' הוא מום שרוב בנ"א אינם מקפידין וזה אומר אני מן המיעוט שמקפידין מספיקא לא מקפידין ממונא וכי"ב כ' בתוס' ב"ק ר"פ המניח דאפ' לרב דס"ל דהולכין בממון אחר הרוב מודה התם שיכול הפוחזק לומר למוציא אעפ"י שהרוב מסייעה לא תוציא ממנו ממון דקים לי בנפשי שאני מן המיעוט ע"ש ומה שיל"ע בזה מתוס' פתובות ע"ו.

ד"ה על בעל החמור כו' הרגיש בזה במח"א ה' שומרים סי' כ"ו. וא"כ פיון דאזדא חיוב הממון ממילא בטל גם איסור החר' כמ"ש בנוב"י שם מד' הש"ע ח"מ סי' ס"ז ס"ז בנשבע לפרוע לחבירו והגיע שמטתה פטור מן השבועה דלא נשבע אלא כ"ז שחייב לשלם ממון וה"ה פשוט פגם הפוטרו מלקיים השידוף ממילא בטלה השבועה ע"ש והכי מפורש בשו"ת בשמים ראש סי' שנ"ז שכ' ונ"ל וכל דבר שהדעת נוטה שהי' מהנדז בו אעפ"י שאם קדשה כבר לא הי' מום זה מבטל קידושין א"א לנו לכופו לקיים תנאי השידוכין ואף דקבל אנפשי' בחרם והר"ז כתנאי מפורש לכל כי"ב וכיון דמדינא א"ח לקיים השידוכין אף החרם לאו פלוס דהחרם על תנאי שחייב לקיים הוא עכ"ל: ויותר מזה נ"ל

דאָפּן אַם אַח"כּ יקראַ דרור להחמתן מעבודת הצבא בכ"ז פּינן שְׁבִשְׁעָה שְׁנֵתְקַבֵּל לְצַבָּא בָּאָה לבי"ד לבטל השידוך הותרו סרצובות החר' והקנס מעללי' וכינן שְׁפַקַע מִמְּנָה שְׁעָה א' תו לא הדר תייל פּמבואר בּרמ"א יו"ד סי' רכ"ח סמ"ג גבי המירה אחות המשודכת או בקלקל המשודך מעשיו פּינן שְׁבָא לבי"ד בעודו בקלקולו מאחר דהותר באותו הזמן הותר לעולם אף אם יחזור בו אח"כ עב"י שם ועסמ"ע סי' כ"א סק"ד שכ"ג"כ לענן מי שְׁקַבֵּל עליו קנס אם לא יבא לזמן פ' ואירעו אונס שְׁנַפְטָר מהקננו דאפי' עבר מִמְּנוּ האונס לא הדר חל החיוב ועב"ח שם ועמ"ל פ"ט מה' נדרים ה"ב שְׁהִבִּיא בְּשֵׁם הַרְאנ"ח ופנ"מ באומר קונם שאיני נושא לפ' שאביה רע שאם עשה תשובה דשרי ואם אח"כ חזר לסורו חזר האיסור למקומו ול"א פנ"ח באו לקאן והמ"ל חולק ע"ז וכ' דכינן שלא נתקנים הדבר שְׁנִשְׁבַּע בגללו נתבטל הדבר מפל לכל ואף שאח"כ חזרה הסובה למקומה מ"מ הגדר כּבֵר נִתְבַטֵּל ע"ש וכיוצא בזה מצינו בתוס' ב"מ קי"ב.

לענן המחיה אצל חנני דאף דקשאינו משלם החנני הוא חוזר על בעה"ב בכ"ז אין עליו תו האיסור דבל תלין פּינן דניתק מִמְּנוּ שְׁעָה אַחַת שׁוּב אינו חוזר וְחַל עליו ע"ש ומכ"ש דא"א לומר דלאחר שְׁנַפְקַע מִמְּנוּ חיוב החר' שְׁעָה א' שְׁיִחְזֹר וְיַחֲוֹל אח"כ פּ בלי קבלה מחדש ואף רב שש"ת דפליג התם בב"מ יודה בכה"ג.

ועתשו' צ"צ סי' ט"ז. ובפרט דבענן שידוך י"ל דכשנולד בהחתן איזה פגם גם אחר שיעבור הפגם יכולה הפלה לומר דלא ניתא לה לינשא לאיש כזה שהי' עליו הפגם והוא דומיא דא' בכתובות ע"ד: במקדש את האשה ע"מ שא"ב מומין ונמצאו בה מומין אפי' הלכה אצל רופא וריפא אותה אינה מקודשת וכ' בתוס' שם הטעם שאף לאחר שנתרפאה היא מאוסה בעיניו פשוט כר שהיובה מומין בפרט היכי שפבר נתבטל השידוך גלל זה בודאי אינו חוזר ונייעור ח"ר השידוכין אחר שעבר הפגם אם לא קיבלוהו עליהם מחדש ומבואר הדבר בתשו' ח"צ סי' מ"א שכ' פּינן דאח"כ לא חזר וביטא בשפתיו איף יהי חוזר ונאסר מִכַּח אֹתָהּ שְׁבוּעָה ע"ש וע' בטור אה"ע סי' קנ"ד שכ' בְּשֵׁם שׁו"ת הַרְא"ש גבי מי שטוענת שיקפוהו לבעלה שיגרשנה מפני שהוא מוקתב למלכות וכ' דאין לה טענה גדולה מזו וכופין אותו לגרשה דהיא אינה מחויבת לילך אחריו לארץ אחרת ע"ש ומכ"ש דבכ"ב הני טענה גדולה לבטל קשר השידוכין אחרים שהיא אמתלא גלו' וניכרת.

וצדקו בזה דברי כ"ת שכ' דבאה גם הט"ז שכ' פּינן ד סוסי' רל"ו דצריף התרת חכם פשצד א' הי' אנוס בנ"ד יודה דא"צ להתיר החר' ועב"ש סי' נון סס"ק ט"ז. בכ"ז לרונחא דמילתא יתיר כ"ת בצירוף שנים להפלה את החר' דאף דנשבע לתועלת חבירו אין מתירין שלב"פ אפ"ה ניזון דיזן דומה למ"ש בּרמ"א יו"ד סי' רכ"ח ס"כ באיש נאשה שְׁנִשְׁבַּעוּ לישא זא"ז שאין מתירין לא' בלא דעת חבירו אבל אם נתנה אמתלא טובה לדברי' שְׁמַאיס עלי' וא"ר להנשא לו מתירין לה שלא מדעתו ע"ש הנלפענ"ד פתבתי דברי' ידידו דור"ש באהבה: סי' צ בעזה"י יום ה' ט' חשנן תרנ"ה לפ"ק סטרי שלום רב לכבוד ש"ב ידידי הרב הגדול החרף המופלג ירו"ש בנש"ק מוה' טובי' הורוויץ נ"י אבד"ק שְׁעַנְדִישׁוּב יצ"ו מכתבו הגיעני והנני לתשובתו עד"ש בעובדא דאתא לקמין באיש אחד מק' שהביא את בתו בקשר השידוכין עם איש אחד ממרחק ועתה אבי הפלה רוצה לנתק הקשר מחמת שהפלה ממאנת בהחתן שְׁמַאיס עלי' ולאשר א"א לו ליסע

למקום החתן לעמוד עמו לד"ת שמה מכמה טעמים שלח לו שטר התנאים בתורה לאות שהוא מבטל השידוך ובא לפניו להתיר לו לעשות שידוך אחר שהפלה אינה רוצית בשום אופן בהשידוך הזה ונפש כ"ת בשאלתו אם היכולת בידו עפ"י דתוה"ק להזמין את הצד החתן לשם שיצמוד לפניו לד"ת: הנה כבר ביארתי דין זה בספרי שו"ת הר"ב מהד"ק סי' ס' דהצד שמבטל הקשר הוא הנתבע והתוכחתי בזה עם זקני הגאון ז"ל בס' בר לינאי שכ' שם היפוך זה והנה אפי' אינימא שהדין הוא מסופק מי הוא התובע לענין זה שנתלקו בזה האחרונים בכ"ז הרי באמת מדינא דש"ס אין התובע הולך אחר הנתבע ואדרבא לענין מקום הנעדר ובי"ד הגדול הנתבע הולך אחר התובע דעבד לזה לאיש מלנה כדא' בסנהדרין ל"א: ובתוס' שם בשם ר"ת אפס שאח"כ תקנו שיהי' התובע הולך אחר הנתבע ע' ברא"ש פז"ב אות מ"א ובכנה"ג ח"מ סי' י"ד בהגה"ט אות כ"א בטעם התקנה הזאת וא"כ הא כל היכי דהוי ספק בתקנה אוקמו' אד"ת כמ"ש הה"מ פ"ד מגזילה ה"ז ובאה"ע סי' קי"ח והאריף בזה במ"ל פכ"א מה' מלנה שעל הבא מפח התקנה לה"ר במקום ספיקא וא"כ לו יהא שהצד החתן שרוצה לקיים השידוך הוא הנתבע הא מן הדין אין התובע הולך אחר הנתבע וא"כ א"י לעכב מספק בעד צד הפלה שהוא המונח מן הדין מבלי לעשות שידוך.

אחר אם א"ר לדון לפני הבי"ד שבמקום החתן ובפרט שי"ל דהרי לענין תביעת ממון הקנס של התנאים עפ"י דתוה"ק אין לחייב לאבי הפלה כל שידוע שהפלה באמת ממאנת בהחתן אפס שהבי"ד משביעין את הפלה אם לא למדוה' בנ"א לטעון כף וגם זה אינו מן הדין רק על הבי"ד מוטל הדבר כדי לברר האמת שלא יהי' דין מרומה ולהכי בנותנת אמתלא לדברי' באמת אין מחייבין שבועה רק קב"ח והא דכ' ברמ"א סי' ע"ז לענין מורדת בטוענת מאיס עלי דיכולין הבי"ד להשביעה אם לא אלפוה' בנ"א למרוד מבואר בתשו' רש"ל סי' ס"ט דזהו דוקא בטוענת מאיס עלי בלי שום נתינת אמתלא לדברי' אבל בנתינת אמתלא די לברר הדברים בקב"ח בלבד ע"ש שעל פן יוכלו הבי"ד שבמקום הפלה להודיע לצד החתן שהפלה ממאנת בהשידוך מקח טענת מאיס עלי באמתלא ושאם ירצו לברר הדברים ע"י קב"ח יבאו לטעון לפני הבי"ד שבעירה להטיל עלי' קב"ח אבל אין לעכב בשביל זה בעד הפלה מלעשות שידוך אחר וגדולה מזו כ' בב"ש סי' ע"ז ס"ק כ"ה לענין שאם אחר הנישואין טוענת האשה מאיס עלי ונותנת אמתלא רק שאינה מבןררת לבי"ד יכולה לתפוס אפי' מעות נדוניא ויכולה לומר שטענתה אמת וא"ז גאון יעקב מליסא ז"ל כ' בס' קהלת יעקב דמהני אפי' תפיסה בעדים פיון שאומרת מפני מה הוא מאיס עלי' ומבררת דברי' רק שהטענה אינה ברורה לבי"ד אם באמת מאיס הוא בעיני' בשביל זה הוי פדררא דממונא פיון שבלא טענותיהם יש ספק לבי"ד ומש"ה מהני אפי' תפיסה בעדים ע"ש.

ומכ"ש שאין לנו לעכב בעד אבי הפלה מלעשות שידוך אחר אם א"ר לילך למרחק לדון לפני הבי"ד שבמקום החתן ובפרט אם אבי החתן הוא אלם או חשיב בעירו הרי הבי"ד שבמקומו פסולים לדונו כמ"ש בח"מ סי' י"ד ובתנאים ס"ק ט"ו והוא פמו שאין שם בי"ד ויוכל להוציא לדונו בעיר הממוצעת לשניהם שעל פן אם אחרי התראת בי"ד פנ"ל דיקבעו להו זמנא ולא יבאו צד החתן למקומכם יקראו לנערה וישאלו את פיה ויחקרו אותה אחרי האיום פדת להגיד האמת ואחרי שמוע טעמה ונימוקה יוכלו להתיר

לאבי הפלה לעשות שידוך אחר והי' שלום פנפשו ונפש ש"ב ידיו דור"ש באהבה: סי' צא בעזה"י יום ד' ל"ד למב"י תרנ"ג לפ"ק סטרי.

בימי המנין יצליח בכל ענין פבוד ידידי הרב הקריף המןפלג ירא וחרד לדבר ה' כש"מ יחיאל איכל הפהן נ"י דומ"ץ דק"ק עיר ינשן יצ"ו. מכתבו הגיעני עד"ש באיש אחד מפפר שבגלילותיכם שהי' לו קטטות ומריבות עם אשתו שלא היו להם בנים ובכל פעם שהי' מריבה ביניהם וגם בעת שבאו לדון לפניכם בד"ת בזה האשה את בעלה איך שנתן עיניו באלמנה אחת מתוקת החליבה בפפר שהוא שהולך אלי' לביתה בכל עת עד שיצא עליו לעז בעיר והיו מרננים אחריו וגיירש את אשתו ואחר הגירושין היו מדובר בו נכבדות עם אשה אחת מק' והי' קרוב לגמר רק שהאשה חזרה בה והו עתה משדכים לו האלמנה הנ"ל וכפי הנשמע יש להאלמנה הזאת יתומים סמוכים עלי' שהי' לבעלה הראשון מאשה אחרת ולאחר פטירת בעלה בקשו מהאיש הנ"ל להשגיח על היתומים ולפקח על עסק האלמנה שתוכל לגדל את היתומים וע"כ הי' רגיל ללכת לביתה לפרקים וכאשר ישא האיש את האלמנה יצמח מזה טובה גדולה להיתומים ותוכל להשיא בתולה יתומה אחת שפבר הגיעה לפרקה שהוא מסור לה הקרעטשמה והאיש הלזה עברו רוב שנותיו ולא זכה להבנות עדיין ואין מזדמן לפניו שידוך אחר ונפש כ"ת בשאלתו אם יש להתיר לו לישא את האלמנה הלזו עפ"י דתוה"ק: הנה בתוס' יבמות כ"ד: כ' בשם ר"י דבנטען על הפנוי' אין להחמיר מלכנוס משום לזות שפתיים דאדרבא מצנה לכונסה דבאנוסה פתיב ולו תהי' לאשה וכ"כ במרדכי שם בשם ר"ת וברא"ש שם כ' וז"ל בנטען על הפנוי' יש דעות חלוקות י"א דלא יכנוס משום לזות שפתיים וי"א דמצנה לכנוס כדאשפחן באנוס ומפתה ולו תהי' לאשה ואני אומר דנהי דחיבת' תורה לכונסה אחר שפגמה הנ"מ בודאי אבל קול בעלמא אין להחזיק הקול ולפגום שניהם עכ"ל והנה המהרי"ק בשורש קל"ט הבין מדעת הרא"ש שנוטה כדעה הראשנה לאסור וגריר בתרין הרמ"א בסי' קע"ז ס"ה.

אמנם לפענ"ד אין אני רואה שום הוכחה מדברי הרא"ש לאיסור אלא שכתב נראה לו שיהי' מצנה לכנוס בקול בעלמא אבל להחליט איסור אפי' לכתחלה אין בידינו ומצאתי ביש"ש ביבמות שם שהעלה באמת פן בדעת הרא"ש אפס שכתב שם שפל זה הוא רק באשה שלא הגיעה לעונת הוסתות אבל היכי דנחשד באשה פנוי' שהגיעה לעונת וסת נדה אסור לכונסה דיש פאן חשד איסור פרת וגרוע מנטען על השפחה שאין שם אלא איסור לאו והכא בושה לטבול ואין לה הסר ממה עקשות פה ולזות שפתיים יותר מזה ע"ש אמנם באמת פל הא דנטען אסור לכנוס הוא רק בנחשד בזנות עמה שטוענים עליו דברי לעז שפצת זימה ביניהם אבל בנ"ד כפי הנראה ממכתבו גם אשתו הראשנה לא היתה חושדתו שמנאף עמה רק שאוהב אותה ונותן עיניו בה לקחתה לאשה שע"כ יפלט נתיב לאפו להתקוטט עמה עד שיגרשה בכדי שיוכל לישא אותה.

ואיהי הוא דאפקה לקלא אין סברא לאוסרה עליו משום זה וגם אפי' היתה חושדת אותו בזנות בכ"ז אם ל"ה הקול ע"י עניני פיעור שהיו רואין בנ"א ביניהן אין בקול הזה ממש כי הו דמצינו בגיטין פ"ט.

לא שישמעו קול הברה אלא כדי שיהו גרות דולקות ומטות מוּצעות כו' הרי דבעינין דוקא שיהי' הקול ע"י איזה אמתלא אבל אם הוא רק קול הברה בעלמא אין בו ממש וא"כ בנ"ד הרי ל"ה שום אמתלא לזנות ושהי' רגיל לכנוס אצלה לפרקים הי' ביום ומשום שהי' מפקח על עסקי' לטובת היתומים ובפרט שפינן שקל הוצאת הקול הי' ע"י אשתו שהיו מריבות ביניהם והי' בלבה שונאה פבושה עליו גראין הדברים שמפאת שהיתה רואה שלא תבנה ממנו הי' מוחלט בדעתה שפונדאי יגרשנה ועי"ז עלה מורה בלבה והיתה חושבת שישא את האלמנה והיתה מצערת ע"ז מאד פדמצינו בגיטין נ"ח.

במעשה באדם א' שנתן עיניו באשת רבו כו' שהי' להיפוך אצל האישה צער גדול ועל פן הוסיפה עוד שנוא אותו ועי"ז היתה בודה מלכה דברי גיאוף עליו. והרי א' ביבמות כ"ה.

אבל איפא אויבים אויבים הוא דאפקוה לקלא ומבואר בב"ש סי' י"א ס"ק י"ב דבקהל מחמת אויבים אפי' לכתחלה מותרת לנחשד מכ"ש בכה"ג דנ"ד. ומה גם שהיא קול ושוכרו עמו שהרי הי' קרוב לגמור שידוך עם אשה אחרת והמניעה היתה מצד האשה הרי נתפרסם הדבר שלא נתן עיניו בהאלמנה וא"כ במה שייכנס עתה את האלמנה הזאת לא מאלם לי' לקלא ואף דמבואר ביבמות כ"ד.

דאפי' באתא אחר ואפסקי' לקלא לכתחלה לא יכנס היינו בנטען על אשת איש ומבואר במפורשים שם דכיון דנתגורשה מחמת זה מבעלה ונעשה מעשה מחמת הקול מכוּנע דבר ואסור לכתחלה משא"כ בנ"ד הוא רק משום דאלומי אלמי' לקלא וכיון שהי' קרוב לגמור שידוך אחרהלא הוי זה שובר להקול שיצא ואין כאן לזות שפתיים ובפרט שכפי דברי מכתבו יש בזה תועלת גדול להיתומים וקיום מצות פו"ר והכנסת פלה הבתולה היתומה הנ"ל וכבר כתב במהרי"ק שם דכדאזים הר"י והר"ת והסמ"ג המתירין בנטען על הפנוי' לסמוך עליהם בשעת הדחק וע"כ לפענ"ד הדין פשוט להתיר להאישה הנ"ל שישא את האלמנה הזאת עפ"י דתוה"ק דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' צב בש"ע אה"ע סי' ק"ל מובא דעת פמה מרבנותא ז"ל דהסופר לא יהי' קרוב לאיש ולאשה.

והנה במהרי"ק שורש ק"ו תמה דהרי קיי"ל דהבעל עצמו פותב את גיטו לכתחלה וראיתי בס' ישיע"ק שם שכ' בטעמא דמילתא דבשלמא הסופר פיון דכתב סופר ועד פשר א"כ אי ל"ה קרוב הי' מצטרף לעד אחר עמו וא"כ הוא בגדר עד ולכך פשהוא קרוב הו"ל נמצא א' מהם קא"פ דעדויתן בטלה מא"כ הבעל שכותב את גיטו א"י לפסול מה"ט פיון דבמכות ו'.

אמרינו על הא דפריף הורג ורובע יצילו יקום דבר במקיימי דבר ולא בעושי דבר והבעל הא הוי עושי דבר ולכך שפיר הוא יכול לכתוב את גיטו ע"ש. והנה לכאורה יש להקשות ע"ז מדברי הש"ס גיטין ג: בהא דקא' התם לרבה דא' לפי שאין בקיאיין לשמה מאן האי תנא דבעי פתיבה לשמה ובעי חתימה לשמה אי ר"מ חתימה בעי פתיבה לא בעי כו' וקשה נימא דאתיא כר"מ ואפ"ה צריך למימר בפני נכתב אע"ג דל"ב פתיבה לשמה משום דכשאומר בפני נכתב שיילינין לי' אם לא הי' הסופר הכותב קרוב או פסול כמו אם אמרינו דבפני נכתב הוי משום לשמה פירש"י בשמעתא התם עמוד א' ד"ה לא גיז דכשאומר בפני נכתב ממילא שיילינין לי' אי נכתב לשמה ואמר אין וה"ה דשיילינין לי'

אם ל"ה הסופר קרוב או פסול דהרי בירושלמי שם מבואר דגם בשאר הלכות גיטין אין בקיאיין דלא כמ"ש בתוס' שם ב': ד"ה לפי בשם ר"ת וכי"ב הקשה בפנ"י בחי' שם ד"ד.

בתוס' ד"ה מודה מודה ר"א ע"ש ולכאורה יש לתרץ עפ"מ דבסנהדרין ד"ט. מוקי רבינא התם פלוגתא דר"מ ורבנן בפלוגתא דר' יוסי ורבי אליבא דר"ע לענין נמצא א' מהן קרוב או פסול וס"ל לר"מ כר' יוסי דרק בד"נ נמצא א' מהן קא"פ עדותן בטלה אבל בדיני ממונות תתקיים העדות בשאר ולפי"ז הרי בסוף יבמות אמר ר"ע אין בודקין עידי נשים בדרישא וחקירה וא' התם דס"ל פנין דאיכא פתובה למשקל פדיני ממונות דמיא וא"כ מיושב שפיר דלקה לא מוקי כר"מ וצריף בפ"נ משום שמה סופר קרוב או פסול דהרי לפי"ד הישיע"ק ה"ל הוי הטעם משום נמצא א' מהם קא"פ ונהרי ר"מ ס"ל כר' יוסי דבד"מ תתקיים העדות בשאר ובעידי גט פנין דאיכא פתובה למשקל כד"מ דמיא ול"א נמצא א' מהן קא"פ עדותן בטלה אמנם עדיין יש להקשות דהרי כ' בב"ש אה"ע סי' קמ"ב סק"ב דלקה בגט ע"י שליח בח"ל שמתפטר ע"י בפנ"כ ובפנ"ח נוטלת האשה הפתובה אף דלענין הפתובה הא ל"ש משום עיגונא אקילו בה רבנן להאמין להשליח אף שאינו רק ע"א בכ"ז גובה הפתובה מן הלקוחות דנלמד מספר פתובה לכשתנשא לאחר תטלי מה שכתוב ליכי וכיון דנשאת לאחר ע"י גט זה ממילא נוטלת הפתובה ע"ש ולפי"ז האיהו איפשר לומר דהגט פשר אף שהסופר קרוב ול"א נמצא קא"פ עדותן בטלה משום פנין דאיכא פתובה למשקל כד"מ דמיא הרי גביית הפתובה הוא רק משום היתר הנשואין והיתר הנשואין הא הו"ל ד"נ ושייף נמצא קא"פ עדותן בטלה וא"כ אינו מגיע לה הפתובה.

אמנם יש לתרץ עד"ז דהרי באמת יש להקשות אפי' אי נימא דהיכי דהסופר קרוב לאשה או לבעל אינו פוסל אפתי הא הו"מ רבה לאוקמי מתני' כר"מ ורק דס"ל פשמואל דא' בגיטין פ"ו: דבספרא דמנבהק כתב סופר ועד פשר לכתחלה וא"כ בגט שמתפטר ע"י כתב סופר ועד הא הו"ל פתיבת הסופר במקום עד ובודאי בעינין לשמה גם אליבא דר"מ וא"כ צריף שפיר בפנ"כ משום גט פתובה שמתפטר ע"י כתב סופר ועד ועכצ"ל פנין דא' בשבת כ"ב.

פל מילי דמר עביד פרב היינו דרבה ס"ל לעולם פרב ורב הא ס"ל כתב סופר ועד פסול ופריף שפיר ולפי"ז ממילא ל"ק ג"כ הקושא ה"ל דכיון דס"ל כתב סופר ועד פסול א"כ הסופר אינו בגדר עד וממילא ל"ש בי' ג"כ נמצא קא"פ עדותן בטלה ורשאי להיות הסופר קא"פ וא"כ ליכא למימר דצריף בפנ"כ מה"ט: אמנם באמת גוף ד' הישיע"ק ה"ל אית להו פירכא מ מדברי התוס' ב"ב קמ"ה: שכ' בהא דקא' התם בגמ' מתני' הא קמ"ל דשנים במקושר כע"א בפשוט מה התם פסולא דאורי' אף ה"נ פסולא דאורי' והק' התוס' למ"ד דכתב סופר ועד נמי פשר הנולד ואפי' בסופר דלא מנבהק אמאי קרי לי' פסולא דאורייתא ותי' בתרץ בתרא דמירי פגון שהסופר קרוב או פסול דאז ליכא לצרופי כתב הסופר להע"א ולכף הוי פסולא דאורי' ע"ש והשתא אי איתא דכשהסופר קרוב אז הו"ל נמצא א' מהן קא"פ דעדותן בטלה א"כ לא אצטריף לן לאשמעינן דפסול משום דל"ה אלא ע"א הרי אפי' אי הוי שני עדים גם פן הי' פסול מטעם נמצא א' מהן קא"פ וע"כ דלא כהישיע"ק ה"ל ודו"ק.

סי' צג בעזה"י יום א' דר"ח פסלו שנת תרנ"ו לפ"ק סטרי. ישאו הרים שלום לכבוד ידידי הרב הה"ג חריף ובקי בחדר"ת כש"מ נתן העבענשטרייט נ"י מלפנים אבד"ק זאמושטץ וכעת ראב"ד ומו"ץ דק"ק פרעמישלא יצ"ו מכתבו הגיעני ברגע זו ולאשר כ"ת העתיר בי למהר תשובתי חשתי למלאות מבוקשו עד"ש באשה שנפלה ליבום לפני שני אחים הבכור הוא נשוי והשני הוא בחור פנני ומשודף מכבר והגיע לפרק נישואין על מי חל החיוב לחלוץ לאשר הבחור מתירא לחלוץ: הנה לא נכחד מכ"ת ד' הב"ש בסי' קס"א סק"ז שמביא ד' הב"י בשם הריטב"א דהיכי דהגדול הוא נשוי חל החליצה על הקטן ממנו הפנוי והלא בישיע"ק סי' קנ"ט ס"ק י"א מביא בשם הג' רא"ב ז"ל דיש בזה משום חשש חליצה פסולה דצריכה חיזור על פל האחין והנה אף שיש לפקפק בזה מפח ד' התוס' יבמות כ"ו: דהיכי דאסורה רק משום ביטול מצנת יבמין ל"ה חליצה פסולה להצריכה חיזור על האחין והה"נ הלא רק ארי' דרביע עלי' משום חר"ג מ"מ לדעתי אין לנו לתקוע עצמנו בדבר הלכה זו נגד דעת האחרונים ז"ל שהעלו דגם בכה"ג הו"ל ח"פ וצריכה חיזור ואף די"ל דגם זיקת השני קלושה כיון דהוא משודף עם אחרת ורובץ עליו איסור ח"ר הקהלות בכ"ז לא שוו להדדי דהרי לגבי השני קורא אני בשעת נפילה ויבמה דיוכל שפיר לקיים מצנת יבום ואח"כ יגרשנה וישא המשודפת ולא עשה שום איסור משא"כ בהאח הנשוי הא מעיקרא משעה שנפלה לפניו אינו יכול ליבמה משום החר"ג והו"ל זיקה קלושה כיון דלא רמז חיובא עלי' לגרש את אשתו כדי שיקיים מצנת יבום ואף דבתוס' יבמות ט"ז.

כתבו לענין יבמה שנתקדשה לאיש זר דלא נפקעת הזיקה משום שאיפשר לתמן ע"י גירושין שתתניבם היינו כיון דמעיקרא שנפלה קמי' נזקקה ליבום להכי אף שנתקדשה לאחר כיון דבאיסור נתקדשה לא פקעה זיקה דמעיקרא שהיתה זקוקה לו משעה שנפלה לפניו משא"כ אם היא נשוי בשעה שנפלה לפניו הו"ל זיקה קלושה ואין פוטרת חליצתו זיקת אחיו דאלימא מיני'.

והרי בטור סי' ק"ע כתב דבחליצה פסולה אפ"י אם לגבי האח השני היא זיקה קלושה שא"ר ליבום ג"כ צריכה לחזור עליו. ולבר מן דין היטב אשר דבר בזה ש"ב הגה"ק מצנזו צוקוללה"ה בתשו' ד"ח ח"ב סי' קע"ו דחר' הקהלות קיל בפרט בתנאים שלנו שאינו פתוב רק הקנס לא יפטור כו' ואין החתן מקבל עליו בפירוש ע"ש א"כ הדרף הבטוח הוא שייחלוץ הבחור הפנוי ומורא לא יעלה על ראשו ושומר מצוה לא ידע דבר רע והי' שלום פנפשו ונפש ידידו דור"ש באהבה: סי' צד בעזה"י יום ב' י"ג שקבט שנת תרמ"ז לפ"ק סטרי שפעת שלום לכבוד ידידי הרב החריף ובקי ירו"ש כש"מ יוסף סג"ל ראטענבערג נ"י ראבד"ק סקאליע יצ"ו.

מכתבו הגיעני היום ע"ד שאלתו בנידן בחור א' שהוא פבר משודף עב"ג ונפלה לפניו יבמה וזונתה אחרי מות בעלה וילדה בת והבועל דר עמה עדיין פאיש ואשתו וא"א להפרידם והיא פעת מניקה שא"א לה לחלוץ והבחור פבר הגיע לפרקו והמח' נוגש עליו לעשות הנישואין שא"י להמתין עוד ונפשו בשאלתו אם להתיר להבחור לישא את משודפתו או להתיר לחלוץ בימי מניקותה עכ"ש: הנה לא מיבעיא אם הבחור הוא משודף מקודם שנפלה היבמה לפניו בנדאי שרי לי' לישא אותה קודם החליצה כמ"ש

בְּרַמָּ"א אה"ע סי' קנ"ט ס"ה אֵלָא אפ"י אַם נִשְׁתַּדֵּף אַחֲרֵי גִּוּת אַחֲרֵי שְׁמִבְנָאָר בְּרַמָּ"א שְׁם דְּבוּזָה"ז דְּאִיפָא חר"ג שְׁלֵא לִישָׂא ב' נְשִׁים אַם נִפְלָה לֵא' שׁוּמְרַת יָבָם אָסוּר לִישָׂא אַחֲרַת עַד שְׁיַחְלֹץ לִיבְמַתּוֹ הֲלֵא א"ז חר"צ סי' קט"ז דוּחָה חוּמְרָא זֹו בְּשִׁפְי יָדִים עִפְי"ד הַמְהַרִּי"ק הוּבָא בִּש"ע סי' א' דְּרַק בְּנִשְׁוֹאָה תִּיקֵן ר"ג וְלֵא בְּאַרוּסָה אַם אִינוּ רוּצָה לְכַנּוּס לְאַרוּסָתּוֹ אֵלָא לְגַרְשָׁה שְׁרִי לוֹ לְכַנּוּס אִשָּׁה אַחֲרַת תַּחֲלָה וְאַח"כּ יִגְרַשְׁנָה וְא"כ הֲלֵא אָרוּסָה מִיקְרָא אִשָּׁה טְפִי מְזֻקָּה וְאַם בְּאַרוּסָה שְׁרִי לְכַנּוּס וְאַח"כּ לְגַרְשׁ הָאַרוּסָה מִכ"ש בְּזֻקָּה שְׁרִי לְכַנּוּס וְאַח"כּ לְחֻלּוץ לְזֻקָּתּוֹ ע"ש וְעַתְשׁוּ מֵהֶרַם"פ סי' י"ד וְשׁו"ת שְׁאַרִית יוֹסֵף סי' כ"ח.

וְהִנֵּה רְאִיתִי לְהַגְאֹן בְּעַל עֲצֵי אַרְזִים בִּאֵה"ע סי' א' שֶׁהֵבִין דְּטַעְמוֹ שֶׁל הֶרַם"א הוּא לֹא מְטַעַם שֶׁהָאִשָּׁה עַל הַשִּׁי הָיָה כְּנוֹשֵׂא אִשָּׁה עַל אִשְׁתּוֹ אֵלָא מְטַעַם דְּאִם יִשָּׂא אִשָּׁה יֵאָסְרָה לְיִבְמָה וְיִהְיֶה חֲלִיצָה שְׁאִינָה עוֹלָה לְיִבּוּם וּמִיִּחְזִי כְּחִלְצָה פְּסוּלָה ע"ש וְנִלְפַעֲנֵנָּה דְּגַם אַם נִתְּפָןשׁ כֵּן י"ל לִפְמ"ש בִּש"ג בְּיִבְמוֹת פ' הָאִשָּׁה שֶׁהִלְךָ וְנ"ל וְכ' הַפּוֹסְקִים מֵהֵוּא דְּסוּטָה פ' ה' מְבִיא דִּיבְמָה שְׁזִינְתָה מִן שְׁמֵרַת לְיָבָם וְרִיא"ז כ' וְאַם דְּרַדְּנָתּוֹ בָּא עֲלֵי' א' מִן הַשּׁוּק מִן שְׁמֵרַת לְיָבְמָה לִפְי"ד רה"פ וְלֹא נִרְאָה שֶׁהָרִי הִיא סִפְקָ עֲרוּהָ וְאַסוּרָה לְיָבָם מְסַפִּיקָא כְּמִבְנָאָר בְּקוּנְטֵרְס הָרְאִיּוֹת עכ"ל וְהוּבָא גַם בְּכַנְה"ג אה"ע סי' קנ"ט בְּהַגְה"ט ע"ש וְא"כ בִּנ"ד שְׁזִינְתָה הָרִי בִּלְא"ה אִינָה עוֹלָה לְיִבּוּם וּמִן שְׁמֵרַת שְׁפִיר לִישָׂא אָפְסֵי דְּאַנָּן קִי"ל דְּלִית הַלְכָתָא כְּרַב הַמְנוּנָא בְּהָא וּפְסִיקִינִין דְּשׁוּמְרַת יָבָם שְׁזִינְתָה מִן שְׁמֵרַת לְיִבְמָה וִי"ל דְּהִרִיא"ז קָאִי בְּשִׁי הִירוּשְׁלָמִי דְּבִירוּשְׁלָמִי פ"ב דְּסוּטָה מְשַׁמַּע דְּהָךְ דִּינָא דְּר"ה דְּשׁוּמְרַת יָבָם שְׁזִינְתָה אָסוּרָה לְיָבָם תְּלִיא בְּפְלוּגְתָא דִּישׁ זִיקָה אוֹ לֹא דְלִמָּ"ד יֵשׁ זִיקָה וְה"ה כְּכּוּסָה אָסוּרָה עֲלֵי' וְלִמָּ"ד אִין זִיקָה הו"ל כְּכּוּסָרִית וְלֹא נֶאֱסְרָה עֲלָיו ע"ש וְא"כ הָרִי אָנָּן קִי"ל דִּישׁ זִיקָה וְשׁוּמְרַת יָבָם שְׁמַתָּה אָסוּר בְּאַמָּה א"כ מְמִילָא יֵשׁ לָנוּ לֹמַר דְּבְזִינְתָה אָסוּרָה לְיָבָם וְהַש"ס דִּילָן דְּלֹא פְּסִיק הָכִי י"ל לִפ"מ דֹּא' בְּיִבְמוֹת כ"ז: דְּזִיקָה דְּרַבְּנָן וִי"ל דְּלֹא גְזָרוּ רַק בְּאִסוּר עֲרִיּוֹת שֶׁהוּא בְּכַרְת וְלֹא לְעַנְנָן לְאַנְסָרָה ע"י זְנוּת שֶׁהוּא אִסוּר עֲשֵׂה דוֹנְטְמָאָה וְעַתְשׁוּ נוֹבִי"ק חֵא"ח סי' כ"א דְּרַק בְּאִסוּר לֹא אֶמְרִינָן מֵה לִי אִסוּר לֹא מֵה לִי אִסוּר כְּרַת וְלֹא בְּאִסוּר עֲשֵׂה כְּשֶׁהוּא רַק הִרְחָקָה דְּרַבְּנָן ע"ש וְעַמ"ל פ"א מֵה' יו"ט.

וּמִזָּה מוּכַח כְּדַבְּרֵי בְּעַל עֲצֵי אַרְזִים הַנ"ל דְּגַם הֶרַם"א דְּאוּסָר לִישָׂא אִשָּׁה בְּמִקּוּם שׁוּמְרַת יָבָם לֹא מְטַעַם דְּבְנִשְׁוֹאֵי הָאִשָּׁה בְּמִקּוּם הַש"י עוֹבֵר עַל חֲדָר"ג דֹּא"כ הָרִי הָךְ חר"ג שְׁלֵא לִישָׂא אִשָּׁה עַל אִשְׁתּוֹ כְּבָר פְּלָה הַזְמַן וְאִינוּ אָסוּר רַק מְדְרַבְּנָן מִצַּד מְנַהֵג עִב"ש סי' א' וְאִיךָ יֵאָסֵר מְטַעַם זִיקָה לְגַבֵּי אִסוּר דְּרַבְּנָן כְּמוֹ שְׁרוּצָה בְּאַמַּת חר"צ שְׁם לֹמַר דְּכִינוּן דְּזִיקָה דְּרַבְּנָן ל"ש תְּקַנְתָּ ר"ג דְּתַקְנֵתָא לְתַקְנֵתָא לֹא עִבְדִּינִין כְּמוֹ בְּהֵוּא רְעִיא כו' ע"ש וְע"כ דְּהוּא רַק מְטַעַם דְּאַחַר שִׁישָׂא אִשָּׁה תֵּהִי חֲלִיצָה שְׁאִינָה עוֹלָה לְיִבּוּם וּמִיִּחְזִי כְּחִלְצָה פְּסוּלָה אֶמְנָם בְּאַמַּת בִּיש"ש פ"ב דִּיבְמוֹת סי' י"ב כְּתִב דְּלִמָּי דְּקִי"ל יֵשׁ זִיקָה אָסוּר גַּם בְּשִׁנְיֹוֹת הָרִי דְּגַם לְגַבֵּי דְּרַבְּנָן יֵשׁ זִיקָה וְעַשׁו"ת נְאוֹת דְּשָׂא סי' ל"א שֶׁהָאִרְיָה לְהוֹכִיחַ בְּאַמַּת מִכ"ד בְּש"ס דְּלִמָּי דְּס"ל יֵשׁ זִיקָה הוּא מְדֹאֹרִי' וְע"כ דְּלִפִּי שִׁיטַת הַתְּלִמוּד שְׁלָנוּ סְבָרַת רַב הַמְנוּנָא הִיא רַק מְשׁוּם דְּס"ל דְּבִיבְמָה לְשׁוּק אִין בְּהַ תְּפִיסַת קִידוּשִׁין כְּמוֹ בֵּא"א וְלָךְ ס"ל דְּכְשִׁינְתָה אָסוּרָה לְיָבָם עֲתוּס' יְבָמוֹת צ"ב: וְלָךְ לְפִי הַהִלְכָתָא לִיתָא לְדָרְב הַמְנוּנָא עֲתוּס' יְבָמוֹת פ"א.

ד"ה לימא ויגיש להוסיף אנמץ ולה"ר דע"כ שי' תלמודא דידן אינו דטעמא דרב המנונא משום יש זיקה דהרי ביבמות צ"ו. אמרינון שם דרב דאמר יבמה הרי היא כא"א ס"ל פרב המנונא והרי בדרף י"ז: אר"ה אמר רב שומרת יבם שמטה מותר באמה דקסבר אין זיקה וע"כ לשי' תלמודא דידן לא תליא דינא דרב המנונא ביש זיקה ואין זיקה וע"כ פיון דלית הלכתא פרב המנונא הוי' השתא עולה ליבום וא"כ לכאורה יש לאסור לו לישא אשה פדי שלא תהי' אח"כ חליצה שא"ע ליבום פנ"ל אמנם באמת הא גם אח"כ יהי' עולה ליבום פיון דקיי"ל דבמקום יבום ל"ג ר"ג וא"כ השתא ליפא חר"ג ולאח"כ הלא מצות יבום דוחה דומיא דסברת הרז"ה בשבת פרא"א דמילה גם אשתפוד חמימי ע"ש אפס דכינון דאנון לא שבקינין לי' להתניבם משום דכשהוא נשוי אשה מצנת חליצה קודמת לקד מיקוזי כחליצה שא"ר ליבום.

וא"כ בנ"ד הרי גם עתה אחרי שהיא עוברת ע"ד שמפקרת א"ע לזנות ומשמשה בנדות עם בועלה וילדה בת ממנו ועודנה עומדת בךשעה ונדרה עמו בפרהסיא א"כ גם אחר פלות ימי ההנקה לא תתניבם אין הנישואין שלו מגרעין פלוס ורשאי הוא לישא עכשיו.

ולבר מן פל דין הלא מבואר בב"ח אה"ע סי' קס"ה דמאי דאסור לשדד אחר שנפלה יבמה לפניו הוא רק משום דמכונער הדבר מפני מראית עין אבל אם כבר נשתדד מותר לו לכונסה קודם שיחלוץ וכ"נ מדברי מהרש"ל פ"ב דיבמות הנ"ל שכ' ואסור ליבם לשדד ולישא אשה עד שיחלוץ משום חר"ג אבל אם שידד כבר מותר לכונס עכ"ל וכן העלה בשו"ת הרי"מ חאה"ע סי' מ"א.

ועט"ז אה"ע סי' קס"ה סק"ז שהביא בשם הגה"מ בכתובות דלא גזר ר"ג אלא שלא לישא ב' נשים משא"כ בזה דמשמאי זכו לי' והביא תשו' מהר"ם מ"ץ דרק לכתחלה אסור לשדד משום מ"ע ע"ש ועתשו' מהרי"ט ח"א סי' קי"ח מה שמפלפל בזה.

וע' בתשו' שבסוף ספר אבני מלואים סי' כ"ו ועחת"ס חאה"ע סי' א'. אמנם תם אני ולא אדע למה זה חושש כ"ת שתחלוץ כעת ואי משום דא"ר ליבום מחמת איסור מינקת חבירו הרי אפי' בחיבי לאוין דאורייתא קיי"ל דחולצות ולא מתניבמות מכ"ש באיסור מינקת דרבנן ואם באמת היא מרוצה כעת לחלוץ יותר טוב שתהי' החליצה עתה משנתיר להיבם לישא משנדכתו שנתקשרה עמו.

דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' צה נשאלתי בנידן אשה שנתאלמנה מבעלה בלי זש"ק במשך השנה הראשנה שאחר הנישואין זה פשתי שנים נגזזי ועברו ובאו עתה לד"ת היות שהנדוניא של הזוג מושלש בהיפאטהעקענבאנק נגד שני שטרי שלישית סף ארבעה אלפים ר"כ ונדרשתי לחוות דעתי אחרי שלפי תקנת הקהלות חולקין בהעזבון איך יהי' בהנדוניא והפירות שעלה מהמעוה בהבאנק וגם נידן המתנות שנתן הבעל לה מעוה קודם נישואין וקנתה חפצים וישנם ת"י והארבעה אלפים נדוניא שמושלשין בהבאנק הם שני אלפים מצד הנפטר ושני אלפים מצד אבי האשה והש"ש האחד הי' ביד הנפטר והשני עודנו מונח ת"י אבי האשה: הנה לענן תקנת ר"ת במת הבעל בשנה ראשנה כ' בב"ש סי' נ"ב ס"ק ט"ז דאפי' למאי דקיי"ל פהסוכרים דתקנתו היתה גם במת הוא יחזור הפל לירשיו דהוא דוקא לענן כתובת מנה ומאתים או מה שהוסיף לה מדעתו אבל לא לגבי הנדוניא שלה והתוספת שליש דהוי' כנדוניא והינו פיון דלא תיקון רק

משום ותם לריק פתכם ולמה אפוא יתן ליוֹרְשָׁיו מִמְּנוֹהָ שֶׁהַכְּנִיסָה לוֹ וְגַם הַתּוֹסֶפֶת שְׁלִישׁ הָלֹא הוּא ג"כ מִמְּנוֹהָ שֶׁהַרְוִיחַ הַבַּעַל בְּפִרְקַמְטִיָּא שְׁעַל פֶּן כ' בְּאַמַּת בְּנֻבִי"ת חאה"ע סי' צ"ב ובס' בית מאיר סי' נ"ב דאין לה לִטְוֹל תּוֹסֶפֶת שְׁלִישׁ רַק בְּהִי רִנּוּחַ בְּהַגְדוּנְיָא וְלֹא בְּשִׁלְא הַרְוִיחַ ע"ש אַמְנָם כְּשֶׁנֶּשְׂאָר אַח הָרְאוּי לְחִלּוּץ הָלֹא מְבֹאָר בְּב"ש סי' קס"ה סק"י לַעֲנִין הַתְּקַנָּה לְחִלּוּק הַנְּכָסִים בֵּין הַחִלּוּץ וְהַחֹלְצָת דְּגַם הַגְּדוּנְיָא בְּכָלֵל הַחִלּוּקָה וְהָכִי מְבֹאָר בְּשׁו"ת מְהַר"ם לִוְבְּלִין סי' י' ע"ש: אִיבְרָא דְמִלְתָּא דָּא צְרִיכָא עֵינְנָא לְפִי הַמְתַּבָּאָר מִד' מַהֲרִי"ק סי' ק"ב שׁוֹרֶשׁ ב' בְּטַעַם תְּקַנַּת הַקְּהָלוֹת מְשׁוּם דְּהִיכִי דְהִיבְמָה הִיא עֲשִׂירָה וְהִיבָם טוֹעֵן שֶׁהַנְּכָסִים בְּחֻזְקָתוֹ מִפְּחַ יְרוּשָׁת אַחֵיו אֵין בְּיַדְנוֹ לְסַלְקוּ מִיְרוּשָׁת אַחֵיו דְּמַמְיָלָא נְפִלָה קַמִּי וְנָהִי דְלֹא שְׁבָקִינִין לִי לִיבּוּמֵי מְשׁוּם דְּחִיּוּשִׁינִין שְׁמָא לֹא יִתְפַּנּוּ לְשֵׁם מְצָנָה אֵין פֶּח בְּיַדְנוֹ לְהַפְקִיעוּ מִיְרוּשָׁתוֹ שְׁהִיו כָּל הַנְּכָסִים שְׁלוֹ אֵילוֹ הִי מִיִּבְמָה וּמְשׁוּם זֶה הִיְתָה תְּקַנַּת שׁו"ם לְפֶשֶׁר וּלְחִלּוּק הַעֲזָבוֹן ע"ש וַיֵּשׁ לְחֻזַּק הַטַּעַם הַלְּזוֹ דָּאָף דְקִי"ל דָּאֵין הִיבָם יְכוּל לְמַכְוֹר נְכָסֵי אַחֵיו וְא"כ אֵינוֹ הַפְּקָעָה כ"כ דָּאֵינוֹ שְׁלוֹ לְגַמְרֵי מ"מ הָלֹא כ' בְּב"ש סי' קס"ח סק"ג דָּאֵם בְּעַת הַיְבוּם כּוֹתֵב לֵה פְתוּבָה מִיַּד עַל נְכָסֵיו אֵינָה יְכוּלָה לְעַכְבַּר וְרִשְׁאֵי לְמַכְוֹר ע"ש וְא"כ אֵילוֹ הִי פּוֹנֵס אֶת הַיְבָמָה הִי יְכוּל לְכַתּוּב לֵה פְתוּבָה מִיַּד עַל נְכָסֵיו וְהִיו הַנְּכָסִים שְׁלוֹ לְגַמְרֵי וְהִנֵּה אָף דְקִי"ל דְּגַם אִם רוּצָה לִיבָם וְהוּא מְעַנְכַּב מַחְמַת אִיסוּר מְפָסִיד יְרוּשָׁתוֹ כְּדַמְצִינוּ בְּכַתּוּבוֹת פ"א: הֵהוּא גְבָרָא דְנִפְלָה לִי יְבָמָה בְּפוּבְמַדִּיתָא תָּא בְּעֵי אַחוּהָ לְמִיפְסָלָה לֵה בְּגִיטָא מִינֵי א"ל מֵאֵי דַעֲתִיף מְשׁוּם נְכָסֵי אָנָּא בְּנְכָסֵי פְלִיגְנָא לָף בְּכ"ז י"ל פִּינּוֹן דָּאִיסוּר הַיְבוּם בּוּזָה"ז הוּא רַק תְּקַנַּתָּא דְרַבְּנָן לְכּוֹן אֲמַרְינִין דָּאֵין לְנוֹ לְהַפְסִיד מְמוֹנוֹ בְּשִׁבִיל תְּקַנַּתָּא דְרַבְּנָן כְּדַמִּיוֹן שְׁכ' בְּש"ף יו"ד סי' קי"ט ס"ק כ"ז לַעֲנִין מִי שְׁמַכְר לְחַבְּירוֹ דְּבַר מְאָכֵל וְאַחַר שְׁאָכְלוֹ נוֹדַע שֶׁהִי אִיסוּר דְרַבְּנָן א"צ הַמּוֹכֵר לְהַחְזִיר לוֹ הַמְּעוֹת וְכ' הַש"ף הַטַּעַם וְנ"ל דְּהֵם לֹא גָזְרוּ אִיסוּר כְּדֵי לְהוֹצִיא מְמוֹן דְלַעֲנִין מְמוֹן אוֹקְמ' אֲד"ת עַכ"ל וְהוּא"נ נָהִי דָּאִסְרוּ חֲכו"ל הַיְבוּם בּוּזָה"ז אֲבָל לַעֲנִין הַמְּמוֹן הוּל"ל דָּאוֹקְמ' אֲד"ת לְכּוֹן תְּקַנּוּ הַקְּהָלוֹת לְפֶשֶׁר הַדְּבַר הַיְיָנוּ שְׁיַקְח הַחִלּוּץ הַחֲצִי מִהַפְתְּוּבָה וְת"כ וְהוּא טוֹבְתוֹ שְׁיַקְח מִיַּד הַמְּחַצָּה מְשִׁיבָם אוֹתָהּ שְׁאֵז אָף שְׁאִיפְשֵׁר שְׁתַּמּוּת הִיא קוֹדֵם וַיִּירֶשׁ הַכֹּל מ"מ הָרִי סְפָק הוּא שְׁמָא יְמוּת הוּא קוֹדֵם אוֹ יְגַרְשָׁנָה וְתַקַּח הִיא כָּל הַפְתְּוּבָה וַיֵּשׁ לֵה"ר לְנָה מְהָא דֶּאֱרֹז"ל בְּכַתּוּבוֹת פ"ג: וְאִימָא מְפִירֵי אָמַר אֲבִי בּוּצִינָא טָב מְקָרָא וּפִירֶשׁ"י שְׁהָאוּמַר לְחַבְּירוֹ קַח לָף דְלַעַת קַטְנָה בְּגִינְתִי אוֹ הַמְתֵּן עַד שְׁיִגְדִילוֹ וְקַח גְּדוּלָה טוֹב לוֹ שְׁיַקְח הַקַּטְנָה מִיַּד כִּי לֹא יַדַּע מַה יִּלְד יוֹם אָף כָּאֵן חֲבִיבָה עָלָיו אֲכִילַת פִּירוֹת שֶׁהוּא מִיַּד כּו' ע"ש וְע' כִּי"ב בְּיִרוּשְׁלָמֵי פ"ז דְּשִׁבְעִיעִית ה"ב וְהוּא"נ עֲדִיף לִי לִיקְחָה כְּשִׁיחֲלוּץ מַחְצִית הַפְתְּוּבָה וְת"כ מִיַּד מְשִׁיבָנִים אוֹתָהּ וַיִּמְתִּין שְׁמָא תַּמּוּת הִיא קוֹדֵם וִירְשָׁנָה.

אַמְנָם הָלֹא טַעַם זֶה לֹא יִתְכּוֹן רַק לַעֲנִין הַפְתְּוּבָה וְת"כ אֲבָל לַעֲנִין הַגְּדוּנְיָא הָרִי לֹא הִי מְרוּיחַ מִיַּדִּי גַם כְּשֶׁהָיָה כּוֹנְסָה וּמְרַדָּה בּוֹ בְּטַעֲנָה דָּאֵין רְצוּנָה לְדוֹר עֲמוֹ מְטַעַם דְּשְׁמָא מְצוֹת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת דְּהִיא טַעֲנָה מְבֹרְרַת עַכ"פ וְהָרִי אֵין זֹו גְרוּעָה מְנַשְׂאוּהָ הַמּוֹרְדָּת בְּכַעֲלָה וְאוֹמְרַת מְאִיס עָלֵי בְּטַעֲנָה מְבֹרְרַת וּמְקוּבָּלַת בְּעֵינֵי חֲכָמֵי הָעִיר דְּמְבֹאָר בְּסִי' ע"ז דְּדִיּוּנֵינִין לֵה בְּדִינָא דְמַתִּיבָתָא וְאֵינָה מְפָסְדַת רַק הַפְתְּוּבָה וְת"כ אֲבָל צְרִיף לְהַחְזִיר לֵה הַנְּצ"ב אֲפִילָּא אִם תְּפָסֵן וְא"כ בְּנ"ד צְרִיכִין לְהַחְזִיר עַכ"פ הַגְּדוּנְיָא שְׁלָהּ וְאָף דְּכ' בְּב"ש סי' ע"ז ס"ק כ"ז בְּשֵׁם הַט"ז דְּמוֹרְדָּת א"צ לְהַחְזִיר לֵה הַנְּצ"ב רַק בְּשַׁעַת הַגְּיּוּשִׁין אֲבָל לֹא

קודם בכ' הלא בתש"ו שבות יעקב ח"א סי' ק"ח וכן בס' בית מאיר שם השיגו על הט"ז ובפרט בחליצה הרי כ' ברמ"א סי' קס"ה בשם תשו' הרד"ך דלמאי דקיי"ל מצות חליצה קודמת אף שאין פופין לחלוץ הוי' בחליצה ומחויב ליתן לה את שלה קודם החליצה ע"ש: הן אמת די"ל דהתה"ד לשי' אג"ל שכ' בס"ר כ"כ בטעם תקנת הקהלות מפני שראו כ"פ שבאו הנשים לידי עיגון משום דזימנין טובא שהוא חפץ לניבם והיא א"ר משום דסניא לי' או משום דלא ניתא לה באישות וצונותא דילי' חשו חכמי הדור שע"כ תבא לידי עיגון דאין בידינו לכופה אפי' ע"י אמתלא וזימנין נמי שאין בדעתו לניבם ואומר שרוצה לניבם פי יודע שהיא לא תחפון וע"כ הוא רוצה לדחוק עבור הממון וכדי שלא תצאנה בנות ישראל להרבות רעה ע"י עיגון ראו לפשר לחלק הנכסים ע"ש ומטעם זה אפ"ש שהיתה התקנה לחלוץ אפי' הגדוניה.

אמנם בנ"ד פינו שיעוד מנח הגדוניה מושלש בהיפאטהעקענבאנג ונהרי לפי המבואר בשלטי גבורים שפביב המרדכי פ' החולץ כ"ז שמושלש הגדוניה ולא בא ליד הבעל לא זכה בה עדיין ומבואר שם הטעם פינו דהדרה להשליש לראות אם יתנהג עם אשתו כראוי ומדמושלש עדיין ולא ניתן להזוג מוכח שהי' עדיין הדבר תלוי ועומד שלא נתברר עדיין שנהג עם אשתו פשוטה ועפי' ק"ס בהג"ה ס"ג.

וא"כ לא זכה עוד האח המת בהגדוניה מעולם ואף די"ל דעכ"פ האשה היא זוכה בהגדוניה תיכף משיוצא מיד האב להשליש וכמו שבאמת נסתפק בזה בס' בית מאיר סי' נ"ג אבל הא אין עליו רק דין נ"מ שע"כ אם מתה האשה באמת הבעל יורשה לאחר שני חזרה משום שהבעל יורש גם נ"מ שלה במבואר כ"ז באה"ע סי' נ"ג עב"ש שם ס"ק י"א.

[ואף שראיתי במקנה בק"א שם נוטה מדרה זה ונדעתו דהיכי שזכתה הבת זוכה היבם בתורת גדוניה אבל לפענ"ד יש לפקפק הרבה בדבריו שם) וכיון דיש להגדוניה המושלש דין נ"מ ממילא אינו בכלל החלוקה עם החלוץ.

גם לפי"ד התה"ד במבואר בב"ש שם. ומש"ש מדברי מהר"ם מדלא פרט מידי וכו' סתם ותנתן לה כל חצי ממון משמע דגם נ"מ בכלל החלוקה ודחה דמהר"ם ל"ה צריף לפרש נ"מ פינו דבידה הוא ותופסת מה שבידה משא"כ נצ"ב אף אם אחר מימת בעלה בידה הם מ"מ ידו בידה כו' ומשמע לכאורה מזה דאם החלוץ מוחזק בנ"מ גם הם בכלל החלוקה וא"כ בנ"ד הו"ל מוחזק מה שתופס הדעפאזיטענשיין מהבאנג אמנם באמת ז"א דהרי מבואר בתוס' קידושין מ"ה: ד"ה אוקי דאפי' אם הבעל מוחזק בנ"מ של האשה אינם בחזקתו אלא בחזקת יורשי האשה ע"ש ויש עוד להוסיף נופך ולחזק הדברים דהרי מבואר בב"ש סי' ע"ז סק"ח דאפי' במוקדת שאומרת בעינא לי' ומצערנא לי' א"צ האב ליתן הגדוניה כשמצא ממנו דאומדן דעת הוא דלא התחייב האב בהגדן אלא ע"מ שתהנה בתו וכשמונח ביד שלישי הוא פלוגתא דרבנותא ברמ"א סי' נ"ג ס"ד ומבואר בב"ש שם ס"ק י"א דהיכי דהשלישו שלא יתן להבעל עד זמן קצוב לא זכה עדיין הבעל וא"כ בנ"ד דקבלו שני הצדדים דעפאזיטענשיינען מהבאנג הוי' פהשלישו לזמן היינו עד שיראו שהזוג ידורו באהבה וריעות כראוי וא"כ פינו דעדיין לא זכה בהן הבעל יכול אבי האשה לומר דלא התחייב אלא ע"מ שתהנה בתו ולא שיתן ליד החלוץ וא"כ ליכא גדוניה פלל.

וּכְבָר מְלִתְיָנו אֲמוּרָה דְאָרְף אִי נִימָא דְהִבֵּת זְכָתָה מִיַּד עַכ"פ ל"ה רַק כַּנ"מ וּל"ה בְּכָלֵל הַחֲלֻקָּה. גַּם הָרִי בְתִשׁוּי פַּמ"א ח"ב ס' קמ"ד כ' דד"ז בָּאֵם זְכָתָה הִבֵּת אֵם קָנָה הַבְּעַל בַּנ"ד בְּמַחְלֻקָת שְׁנוּי' בֵּין הַתּוֹסֵ' וְהַמְרַדְכִי ע"ש וְכִינּוּן שְׁפָן הוּ"ל עַכ"פ סָפֵק בְּתַקְנָה וְאוּקָמ' אד"ת כַּמ"ש בַּאֵה"ע ס' קי"ח וְע' אַרְיִכוּת מִזָּה בַּמ"ל פַּכ"א מַה' מְלָנָה וְלָנָה וּבב"י ח"מ סוֹסִי י"ג.

וּא"כ הַנְּדוּנְיָא מִצַּד הָאִשָּׁה הֵינּוּ סוּף שְׁנֵי אֲלָפִים ר"כ עִם הַרְוּוּחִים שְׁעָלוּ בְּהַבְּאֵנָק עֲלֵיהֶם שְׂיִיכִים לָהּ וְאִין הַחֲלוּץ יָכוֹל לַעֲפֹבָם כַּשֵּׁא"ר לְחֻלּוץ פַּנ"ל. וְנִידָן תּוֹסַפֵּת שְׁלִישׁ אִין לֹו טַעֲנָה פְּלָל כִּינּוּ דְלָא זָכָה עֲדִינּוּ הַבְּעַל בְּהַנְּדוּנְיָא וּמִלְבַּד זֶה הֲלֵא תּוֹסַפֵּת שְׁלִישׁ לִיפָא כַּבְּנוּ רַק הִיכִי שֵׁהִי הַנְּדוּן פְּבָר בְּיַד הַבְּעַל וְהִי יָכוֹל לְהַרְוִיחַ בְּפִרְקַמְטִיָּא אֲבָל פֶּל שְׁמוֹנָח בְּיַד שְׁלִישׁ אַפִּי הוּא בְּאִנְפֵּן שְׂיִישׁ לֹו זְכוּת לְהַבְּעַל בְּהַנְּדוּנְיָא בַּכ"ז אִין לֹו טַעֲנָה בַּכַּה"ג עַל הַתּוֹסַפֵּת שְׁלִישׁ וְהִי הוּא סוּגְיָנָן דְּעֲלָמָא וְעֲתִשׁוּי נְאוֹת דְּשֵׁא ס' נ"ד: וְלִבְר מִן פֶּל דִּין אַפִּי הִי בַּכַּה"ג שְׁהִדִּין לְחֻלּוֹק עִם הַחֻלּוֹץ גַּם בְּהַנְּדוּנְיָא בַּכ"ז אֵם הָאִשָּׁה אֵינָה רוֹצָה לִיתָן הַנְּדוּנְיָא אַף שַׁכ' בַּט"ז ס' קס"ה סק"ז דָּאֵם הִיא א"ר לְחֻלּוֹק פְּתַקְנַת הַקְּהֵלוֹת אִין כּוֹפִין לְחֻלּוֹץ מ"מ הֲלֵא מְבֹאָר בִּיש"ש פ' הַחֻלּוֹץ ס' י"ח דְּהִיכִי שְׁהִיא רוֹצָה לְחֻלּוֹץ בְּחֻנָּם וְהִיכֶם רוֹצָה לְחֻלּוֹק דְּוִקָא בְּתַקְנַת הַקְּהֵלוֹת נוֹתְנִים לָהּ פֶּל מַה שְׁהַכְּנִיסָה פְּדִין מוֹרְדָת בְּאַמְתָּלָא אֲלָא שְׁאִין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְחֻלּוֹץ בְּחֻנָּם ע"ש וּא"כ בַּנ"ד שְׁהִיכֶם הוּא פְּנוּי וּמְשׁוֹדָד וְרוֹצָה לִישָׂא מְשׁוֹדְכָתוֹ יֵשׁ בְּיַדְיָנו לְאַנְסָרָה עֲלֵיו שְׁלָא יִשְׁאַנְגָה טָרַם שְׂיִחְלוּץ לִיבְמָתוֹ כְּרַצוּנָה דְּזָה לָא חֲשִׁיב כְּפִינִי דְּמַמְיָלָא הוּא אֲסוּר בְּמְשׁוֹדְכָתוֹ כ"ז שְׁאִינּוּ חוֹלֵץ וּבַכַּה"ג לָא חֲשִׁיב אֲנֹס כַּמ"ש כִּי"ב בַּח"מ ס' ר"ה ס' י"ב וְעֲתִשׁוּי פַּנ"י ח"ב חַח"מ ס' צ"ז וּבַשַּׁע"מ פ"י מַה' מְכִירָה.

וּא"כ אִין בְּנָה חֲשִׁשׁ חֲלִיצָה מְעוֹשָׂה. וּבְדַבְר הַמְּתַנּוֹת שְׁנָתָן לָהּ הַבְּעַל קוֹדֵם הַנִּישׁוּאִין הִנָּה מְבֹאָר בְּתִשׁוּי הָרִיב"ש שְׁהוּבָא בַּב"י אַה"ע ס' צ"ט וּבְרַמ"א שְׁם דְּאָפִי הַסְּבִלוֹנוֹת שְׁנוּתָן הַחֲתוּן לְהַפְּלָה קוֹדֵם הַנִּישׁוּאִין ל"ה מִתְּנָה גְּמוּרָה וְשָׁמִין לָהּ בְּכַתְּוִבְתָּה דְּאַדְעָתָא לְמִשְׁקַל וּלְמִפְּק לָא נָתַן לָהּ וּא"כ בַּנ"ד צְרִיכָה לְהַחְזִיר אֵם הַחֲפָצִים בְּעִינְיָהוּ אוֹ דְּמִיָּהוּ עַפ"י שׁוּמַת בְּקִיָּאִים בְּנִכּוּן הַחֲצִי מִהַפְּתוּבָה וְת"כ כְּפִי תַקָּה"ק.

אֲבָל הָא פְּשִׁטָּא שְׁאִין לְנִכּוּת לָהּ מַה שְׁפִיחְתוּ בְּדָמִים כִּינּוּן שְׁפִרְשׁוֹת הַבְּעַל הַשְּׁתַּמְשָׂה בָּהּ. וְהַדּוֹרוֹנוֹת דְּרָשָׁה שְׁהִיו מִצַּד קְרוּבֵי הָאִשָּׁה בְּשַׁעַת הַנִּישׁוּאִין שְׂיִיכִים לָהּ לַפַּמ"ש בַּאֵה"ע ס' צ"ט בַּט"ז שְׁם דְּהַמְּתַנּוֹת שְׁנוּתְנִים קְרוּבֵי הַפְּלָה לְדְרָשָׁה הָיוּ מִתְּנָה גְּמוּרָה וְדִינָן כַּנ"מ שְׁלָהּ וּא"כ הֲלֵא נ"מ אֵינָם בְּכָלֵל הַחֲלֻקָּה פַּנ"ל אֵת זֶה הַשְּׂבָתִי לְשׁוֹאֲלֵי מַה שְׁנִלְפַעַנ"ד עַפ"י דְּתוּה"ק יוֹם ד' י"ב שְׁבֵט תַּרְנ"ה סְטָרִי: ס' צו לַק"ק זְאֵלִישׁטְשִׁיק בַּעֲזָה"י יוֹם א' עַר"ח שְׁבֵט שְׁנַת תַּרְנ"ד לַפ"ק סְטָרִי יִשְׁפּוֹת ה' שְׁלוֹם לְכַבּוּד יְדִידֵי הָרַב הַחֲרִיף כו' כַּש"מ מֵאִיר וְנֶאֱרַךְ מְבָרָאנְד נ"י מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי וְהַנְּנִי לְתִשׁוּבָתוֹ בְּעֶסֶק הַד"ת שְׁבָא לְפָנָיו בְּצוּנוּתָא עִם פְּבוּד הָרַב כו' מוּה' אֲפָרִים בַּאֲלוּחוּב נ"י בְּרַאוּבֵן שְׁמֵכֵר סְחוּרָה לְלוּי וְכַתְּב לֹו רְאוּבֵן שְׂיִקְבַּל הַסְּחוּרָה אֲצַל שְׁמַעוֹן שְׁהוּא פְּקִיד וְנֶאֱמָן שְׁלוֹ וְכַבּוּא לְלוּי לְמָקוֹם שְׁמַעוֹן נָתַן לְלוּי צְרוּר הַפְּסָף אֲשֶׁר בְּיָדוֹ לְשְׁמַעוֹן בְּתוֹרַת פִּקְדוֹן וּבִינֵי וּבִינֵי יִרְדָּה הַסְּחוּרָה עֲשֶׂר מַעְלוֹת אַחוּרָנִית וְלֹא חֲפֵץ לְלוּי לְקַבְּלָהּ וְנָתַן רְאוּבֵן כו"ה לְשְׁמַעוֹן לִירַד עִם לְלוּי וְנִגְשׁוּ שְׁמַעוֹן עִם לְלוּי לְמַשְׁפָּט וְנִתְעַצְמוּ לְפָנֵיכֶם בְּטַעֲנוּתֵיהֶם שְׁמַעוֹן טַעַן שְׁהַקְּנָה הַסְּחוּרָה לְלוּי בַּק"ג

כְּדָרָךְ הַתְּגָרִים וְלוֹי מִכְחִישׁוּ וְנִתְנַכַּחְתֶּם בְּדִין אִם יִהְיֶה לּוֹי נִשְׁבַּע וְנִפְטָר מִלְקַבֵּל הַסְּחֹרָה א"ד פִּינּוֹן דְּשִׁמְעוֹן הַמְּוֹרְשָׁה הוּא עוֹמֵד וּמִןחֻזְק בְּשַׁל לּוֹי בְּפִקְדוֹנוֹ יִהְיֶה שִׁמְעוֹן נִשְׁבַּע וְנִפְטָר זת"ש: הִנֵּה אִם הִי' שִׁמְעוֹן הַנֶּאֱמָן מִןחֻזְק בְּפִקְדוֹנוֹ שֶׁל לּוֹי בְּאֶנְפֵן דֵּה"ל מִיגוּ דְלֵהֲדָם אוֹ הַסְּחֹרָתִי בְּוֹדָאֵי ל"ה רַמְיָא הַשְּׁבוּעָה עַל לּוֹי דְאַף דְמִבְּנֵי אֶרֶץ בְּתִישׁוֹ הָרָא"ש הוֹבָא בִש"ע ח"מ סי' ע"ב סל"ט בְּרֵאוּבֵן וְלוֹי שְׁוֹתְפִים וְלוֹי יוֹדֵעַ בְּבָרִי שִׁשְׁמְעוֹן נִשְׁאָר חַיִּיב מְעוֹת לְהַשְׁוֹתְפוֹת שְׁלֵהֶם וְרֵאוּבֵן מִןחֻזְק בְּמִשְׁכּוֹנוֹת שֶׁל שִׁמְעוֹן ל"מ מֵה שְׁרֵאוּבֵן מִןחֻזְק שְׁיִיכַל לּוֹי לִישְׁבַע עָלָיו פִּינּוֹן דְרֵאוּבֵן הַמְּוֹרְשָׁה א"י בְּבָרִי וּל"מ מִיגוּ מֵה שְׁפִיז אַחַר לְטַעוֹן וּכ"פ ה"ט"ז וְהַשֵּׁנִי שֶׁמֶסֶד לְהַלְכָה.

אֲמַנָם הֲלֵא בנ"ד יוֹכֵל שִׁמְעוֹן הַמְּוֹרְשָׁה לְהִיּוֹת נִשְׁבַּע וְנִפְטָר דְכִינּוֹן דַּע"י שִׁמְעוֹן נַעֲשֶׂה הַקְּנִיּוֹן מִהַסְּחֹרָה הו"ל אִיהוּ הַבַּע"ד שֶׁל לּוֹי כַּמ"ש בַּתְּה"ד סי' ש"ח שֶׁהוֹבָא בִש"ף ח"מ סי' קכ"א ס"ק מ"ב בְּרֵאוּבֵן שֶׁשָּׁלַח מְעוֹת בְּיַד שִׁמְעוֹן לְלוֹי לְקִנּוֹת לוֹ אֵיזָה דְבָר וְשִׁמְעוֹן אוֹמֵר שְׁנָתָן לְלוֹי וְלוֹי מִכְחִישׁוֹ כ' שָׁם דְאַפְי' אִם פֶּטֶר רֵאוּבֵן מִתְחַלֵּה אֶת שִׁמְעוֹן מִשְׁבוּעָה יְכוֹל שִׁמְעוֹן לְהַשְׁבִּיעַ לְלוֹי מִטַּעַם פִּינּוֹן שֶׁמִּידוֹ נִתְּן לְלוֹי בַּעַל דְבָרִים דִּידָן הוּא נֶאֱפִי' אִי נִימָא לְחַלְק בֵּין הַנּוֹשְׂאִים דְשֵׁא"ה פִּינּוֹן שֶׁהִי' שִׁמְעוֹן שׁוֹמֵר עַל הַמְּעוֹת וְעָלָיו לְטָרוּחַ וְלִירֵד לְדִין כְּדְמוּכַח מִהָרָא"ן שֶׁהִבִּיא הַתְּה"ד שָׁם מִהָדָף דַּפ' הַגּוֹזֵל קָמָא נִגְנָבָה בְּאֶנְסִי וְהוֹכֵר הַגְּנָב כּו' ע"ש וַע' תִּישׁוֹ בֵּית יַעֲקֹב סי' ח' בַּכ"ז הֲלֵא בנ"ד בַּלֵּא"ה יֵשׁ לְשִׁמְעוֹן כּו"ה מְרֵאוּבֵן וְכִינּוֹן דְאִיהוּ יוֹדֵעַ בְּבָרִי שֶׁהִקְנָה לוֹ הַסְּחֹרָה בַּכ"ג וְאִיהוּ מִןחֻזְק הָיִי אִיהוּ נִשְׁבַּע וְנִפְטָר וְגִדּוּלָה מִזוֹ כ' הַשֵּׁנִי בְּסִי' ע"ה ס"ק פ"ג וּבְסִי' קכ"ג ס"ק כ' דְמִי שֶׁהִלְוֶה לְחֻבְרֵי עַל הַמְּשֻׁפּוֹן וְשָׁכַח כְּמֵה הִלְוֶה וְקָרוּבוֹ יוֹדֵעַ כְּמֵה הִלְוֶה כּוֹתֵב הַרְשָׁאָה לְקָרוּבוֹ וְקָרוּבוֹ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל וּמִבִּיא מִד' מִהָרְשָׁ"ל שֶׁכ' כִּי"ב לְעַנְיָן נִשְׁבַּע וְנִפְטָר וְאַף שֶׁבּוּב"י מֵהַד"ת חח"מ סי' מ"ג חוֹלֵק ע"ד הַשֵּׁנִי הַנֶּ"ל הָרִי כ' שָׁם הַטַּעַם דְכִינּוֹן דְמִי שֶׁמִןחֻזְק בְּהַמְּשֻׁפּוֹן אֵין לוֹ טַעֲנַת בְּרִי וּמֵה מְהִיבֵי שְׁיִתּוֹן הַרְשָׁאָה לְקָרוּבוֹ הַיּוֹדֵעַ בְּבָרִי הֲלֵא הוּא אֵינוֹ מִןחֻזְק וְהוּא אֵינוֹ רִשְׁאֵי לְמַסְוֵר הַמְּשֻׁפּוֹן לְקָרוּבוֹ פִּינּוֹן דְלוֹי הַזּוֹכֵר אֵין הַמְּשֻׁפּוֹנוֹת ת"י ע"ש אֲכַן בנ"ד הֲלֵא שִׁמְעוֹן הַמְּוֹרְשָׁה יוֹדֵעַ בְּבָרִי וְשִׁפִּיר מְהִיבֵי לִי הַרְשָׁאָתוֹ שֶׁל רֵאוּבֵן לְעַנְיָן שְׁיִהְיֶה הוּא הַבַּע"ד וְיִוֹכַל לִישְׁבַע שְׁנַעֲשֶׂה קִנְיָן בֵּינֵיהֶם.

וְהִנֵּה רֵאִיתִי בַּאו"ת סוֹסִי ע"ה שֶׁכ' לְעוֹרֵר עַל הַדִּין שֶׁל הַמְּהַרְשָׁ"ל הַנֶּ"ל דְכִינּוֹן דְמִקּוֹר דִּינּוֹ נּוֹבַע מִד' תִּישׁוּבַת מִיִּמּוֹנֵי לִס' קִנְיָן סי' כ"א שֶׁכ' בְּמִי שֶׁתְּבַע לְחַמִּיו שֵׁא"ל אָבִיו שְׁנִדָּר סוֹף מֵה לְנִדְוֹנֵי תַתּוֹ וַע"ת זֶה קִנְדָּשָׁה וְחַמִּיו הַשִּׁיב דָּאֵין לוֹ טַעֲנַת בְּרִי וְאַפְי' הִקְסַת ל"ל וּפְסַק ר"ת דִּישָׁתּוֹן הַרְשָׁאָה לְאָבִיו וְאָבִיו יִטַּעוֹן בְּרִי וְיִטִּיל שְׁבוּעָה עַל חוֹתְנוֹ [עב"ש אה"ע סוֹסִי נֵא] וְכ' דֵּהַר"ת דְפָסַק בְּן אֲזִיל לְשִׁיטָתוֹ בַּתּוֹס' ב"ק ד"ע.

ד"ה אֲמַטְלֵטְלִין דִּס"ל דְמִדִּינָא דְגַמְרָא יְכוֹל לְהַרְשׁוֹת לְחֻבְרֵי וְהָרִי הוּא מְוֹרְשָׁה גְמוֹר לְמַטְלֵטְלִין דְכַפְרֵי' דְלְמִיחֻזֵי פְּשִׁיקָרָא ל"ח וְלִכְךָ יֵשׁ לוֹ פַּח כְּמוֹ בַע"ד עֲצָמוֹ אָבֵל לְשִׁי הַרְמַב"ם וְסִיפֵעֵתִי' דְמִדִּינָא דְש"ס ל"מ הַרְשָׁאָה אֲמַטְלֵטְלֵי דְכַפְרֵי' רַק מִתְקַנֵּת הַגְּאוּנִים כְּדִי לְהַצִּיל עֲשׂוּק מִיַּד עוֹשְׁקוֹ שֶׁלֹּא יוֹצִיא מְנָה עַל מְנָה תְקַנּוּ בְּן א"כ דִּי שֶׁתְקַנּוּ עַל גּוּף הַדְּבָר כַּמ"ש שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לְהוֹצִיא מְנָה עַל מְנָה אָבֵל לֹא לְשִׁאֲרֵי דְבָרִים לְהִיּוֹת כַּבַּע"ד עֲצָמוֹ לְהַטִּיל שְׁבוּעָה לֹא שִׁמְעוֹנוֹ בְּתִקְנַת הַגְּאוּנִים וּבְפֶרֶט בְּהִקְסַת שֶׁהוּא תְקַנֵּתָא דְרַבְּנָן וְתִקְנֵתָא לְתִקְנֵתָא לֹא עַבְדִּינִין עַכ"ד וְהִנֵּה גַם לְפִי"ד הַתּוֹמִים עַכ"פ יוֹדֵה דְעַל מְקַרְקַע

דכפרין' או בשט"ח דכתביגין הרשאה גם מדינא דש"ס לכ"ע פמבואר בח"מ סי' קכ"ג
בזה מועיל הרשאה למי שיודע בברי שיהי' כהבע"ד עצמו.

ולכאורה יקשה ע"ז מש"ס פתובות ע"ו. דמוקי התם רב אשי המשנה דהיו בה מומין כו'
פולה כר"ג ורישא מנה לאבא בינה לי בינה ופי' התוס' שם דכיון דהאב טוען
שמה ל"מ ברי דבת לגבי האב שיגבה הפתובה ובאס"ז שם הביא בשם רבים מהראשונים
ז"ל שפי' ג"כ הכי ודחו פירש"י ז"ל שפי' מטעם דחזקת הבת ל"מ לגבי האב ע"ש
ושינויא דר"א הלכתא היא דהוא בתרא עטוש"ע אה"ע סי' ל"ט וקי"ז ולכאורה קשה
הרי יוכל האב ליתן הרשאה לבתו שטוענת ברי ועל פתובה בנדאי פתביגין הרשאה גם
מדינא דש"ס לכ"ע דהוי פפירת קרקעות וגם הרי עכ"פ לא גרע מהך דתה"ד שהובא
בש"ך סי' קכ"א הנ"ל וכמו שהביא התה"ד מהך דשומר דהוי בע"ד פיון דשיניף בגני'
וכנ"ל ומכ"ש הבת הזאת שבאמת חיוב הפתובה על ידה בא רק שהתורה זקתה לאב
ואמאי לא נימא דיועיל טענת ברי שלה עכ"פ בהרשאה ואיפשר דל"מ טענת ברי של
אחר ע"י הרשאה רק להזקיף לשפגדו לישבע אבל לא להוציא ממון והתם הא אי נימא
דמהני טענת ברי של הבת הלא יתחייב הבעל לשלם הפתובה פיון דא"א לו לישבע משום
שטוען שמה ובכה"ג ל"מ טענת ברי של אחר אפי' ע"י הרשאה: והנה בתומים שם
מפקפק עוד על הדין של המהרש"ל והש"ך הנ"ל דל"מ הרשאה פיון דקיי"ל שלית שוי'
ואיך מהני שבועת השליח פיון שאין עיקר הממון שלו.

ולכאורה הי' נלפענ"ד לבאר בזה ע"ד הפלפול דברי רש"י ז"ל בגיטין י"א: שפי' בהא
דא"ר יוחנן התופס לבע"ח במקום שחב לאחרים ל"ק ונ"ל אדם מן השוק שתופס
מטלטלי בנכסי ראובן לצורך שמעון שהוא בע"ח.

ולכאורה לפמ"ש בב"י סי' ק"ד לענין הא דקא' בלנה ולנה וקנה אעפ"י ששעבד לכ"א
מהם מה שעתידי לקנות אין בהם דין קדימה אלא פולם שוין וכל הקודם וגבה זכה אפי'
הוא אחרון וכ"ב"י שם דאפי' דרף תפיסה בלא הבי"ד או הלנה ג"כ מהני וכ"כ בש"ך
שם ס"ק י"ד בשם מהר"י בן לב וא"כ פיון דגם בקרקע מהני תפיסה א"כ לא הו"ל
לרש"י ז"ל לפרושי דין זה במטלטלי דוקא דהרי משפחת גם כשתפס בע"ח מאוחר קרקע
בלנה ולנה וקנה או שהי' בע"ח שוין דאם הי' ע"י שליח לא קנה והי' נראה לתרץ זה
עפי"ד התוס' פתובות צ"ד.

שכ' בהא דקאר"נ אמר רבה בר אבוה דכ"ע בע"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה לא
גבה והכא בחיישינו שמה תקסוף קמפלגי בן ננס סבר חיישי' שמה תקסוף כו' ופי' התוס'
ז"ל לפי שיראה שמה תמצא א' מהן שדה שאינה שלו ויחזרו עלי' ואינה חוששת
להשביח השדה ומפסידתו ואור"ת דמשביעין אותה כדי שתפרוש אם התפיסה צררי
וא"ת א"כ נשביע כל בע"ח דניחוש שמה יכסוף לפי שמה יש בע"ח קדים שיטרוף ממנו
ונשביענו כדי שיפרוש אם התפיסו צררי לאו מילתא הוא דאטו יש לנו לעשות תקנה
לבע"ח דליתא קמן ושמה אינו בעולם אבל הכא אנו עושים התקנה בשביל הנשים
הקודמות עכ"ל ולפי"ז בתופס לבע"ח במקום שחב לאחרים היינו נושים אחרים
לפנינו א"כ בקרקע שפיר צריף להשביעו שלא יכסוף וא"כ פיון דהשליח שאין עיקר
הממון שלו א"י לישבע ממילא ל"ה תפיסתו תפיסה ולכך פירש"י דוקא במטלטלין

דליפא שבוועה דל"ש ביהו שפא יכסוף אמנם פד דייקינן אפתי ליפא להוכיח מזה דגם
הפא בהרשאה א"י לישיבע דהרי באמת דעת רש"י ז"ל דבעשאו שלים מהני גם במקום
שחב לאחרים ופי' הב"ח בח"מ סי' ק"ה דהיינו שלים בהרשאה וא"כ לא מוכח מד' רש"י
ז"ל שגם הפא בהרשאה א"י לישיבע דהרי ע"כ הא דאר"י התופס לבע"ח במקום שחב
לאחרים ל"ק הוא דוקא בלא הרשאה דבהרשאה הא קנה באמת.

ובלא"ה הלא פונת רש"י ז"ל במה שמפרש במטלטלי דוקא הוא פשוט משום דבאמת
העלו כל הפוסקים דבקרקע ל"מ תפיסה פלל אפי' בבע"ח עצמו כמ"ש בפ"ק שם וע'
ברא"ש פתובות פ' הכותב סי' י"א מ"ש בזה ובאמת הדעת נותן דבהרשאה מועיל שבוועת
השלים אף שאין הממון שלו דהוי כהבע"ד עצמו כדמצינו בשבועות ל"ג: לענין שבוועת
העדות העדות דבעינו שישמעו מפי התובע דבבא בהרשאה הוי מפי התובע עתוס' שם.

וארנוח לן לבאר בזה ד' הרא"ש ז"ל שכ' דבתופס לבע"ח במקום שח"ל ל"מ אפי' עשאו
שלים בהרשאה ומביא ראיה מהך דיימר בר חשו בכתובות פ"ד: ותמה עליו הב"ח הנ"ל
דמנ"ל דמייירי הך דיימר בר חשו בשלים בהרשאה ולהאמור י"ל פיון דהתם הי' המעשה
דתפס שלוהי' דיימר ארבא מנכסי יתומים ולכאורה ל"ל לר"פ ולר"ה ברי' דר"י למימר
לי' מפת תופס לבע"ח במקום שח"ל ל"ק הרי בלא"ה פיון דקיי"ל הפא ליפרע מנכסי
יתומים לא יפרע אלא בשבועה וא"כ בלא"ה ל"מ תפיסת השלים פיון שהשלים א"י
לישיבע דבשלמא הבע"ח עצמו שתופס לס"ד דמועיל תפיסה דלאח"מ י"ל פיון דעכ"פ
יכול בעצמו לישיבע מועיל תפיסתו אבל השלים הא א"י לישיבע והאיך יועיל תפיסתו
וע"כ דמייירי בשלים בהרשאה שיכול לישיבע כמו הבע"ח עצמו ושפיר אצטריף להו
למימר דל"מ מפת תופס לבע"ח במקום שח"ל: אמנם באמת צדקו דברי הב"ח ז"ל
דמלשון הגמ' שם דא"ל יימר לשלוהי' זיל תפסי' ניהלי' משמע דמייירי בלא הרשאה
ובאמת ר"פ ור"ה הוו טעו בהכי פי היכי דטעו בהא דהוו סברי דמהני תפיסה דלאח"מ
וכדקא"ל רבא לבסוף הכי אר"נ והוא שתפס מחיים עי' באס"ז שם.

ושעל פן נראה די"ל באמת להלכה כדברי הב"ח שהעלה בד' רש"י ז"ל שכ' דבעשאו
שלים מהני היינו בהרשאה (ויש לה"ר לזה מ"ד רש"י ז"ל בב"ק ע'). ואמרי נהרדעי
אורכתא דלא כתיב בי' זיל דון יזפי ואפיק לנפשך לית בי' משפא מ"ט משום דא"ל האיך
לאו בע"ד דידי את' כו' אמר אממר אי תפס לא מפקינן מיני' ופירש"י אע"ג דלא כתי'
בי' אפיק לנפשך ל"א ואי תפס שלים ממון שהוציא ועיכבו לעצמו לא מפקינן מיני' רב
אשי אמר פיון דכתבינן לי' כל דמתעני מן דינא קבילת עלי שלים שוי' ופרש"י ז"ל פיון
דכתיב וקבילת עלי אלמא שלים שוי' הלכך אי תפס מפקינן מיני' ולל"ב גמי אי תפס
משל נאמן מפקינן מינו דהא שלים בעלמא הוא והוי כתופס לבע"ח עכ"ל ולכאורה תמוה
דהרי שי' רש"י ז"ל דבעשאו שלים מהני גם בתופס לבע"ח ודחוק לומר פיון דלא עשאו
שלים בפירוש על התפיסה ל"מ וע"כ דל"מ רק בהרשאה וכיון דלא כתיב דון וזכי ואפיק
לנפשך אין עליו תורת הרשאה ול"ה רק שלים בעלמא ולכך ל"מ) ולהסביר טעמו של
דבר דבהרשאה מהני תופס לבע"ח אפי' במקום שח"ל הוא משום דקיי"ל בח"מ סי' ק"ד
סי"א דבכ"מ שאנו אומרים שזכה הראשון הזוכה בנכסים ישבע תחלה אפי' כתב נאמנות
בשטר וא"כ מכ"ש בתופס בלא דעת הלנה בנדאי שבוועה בעי ולכך ל"מ תפיסה ע"י

שליח פיון שהשליח א"י לישבע והלפך בָּבָא בְּהַרְשָׁא פִּינּוּ דִּיכּוּל לִישָׁבַע פּוּנ"ל שפיר מועיל תפיסתו ומעמדה בנידון שְׁלֵבּוּ אִם הִי שְׁמַעוֹן הַמְּוֹרְשָׁה תּוֹפְסָא בְּעֵינָן דְּהוּ"ל מְגוּ דְלִקְדָּ"ם אוּ הַחֲזַרְתִּי בְּנֻדָּי הֵינּוּ מְטִילִין עֲלֵיו הַשְּׁבוּעָה שְׁעֵשָׂה עִמּוֹ קִנְיָן הַמְּוֹעִיל (וְאֶפְשָׁר דְּגַם בְּלֹא הַרְשָׁא הִי יָכוּל שְׁמַעוֹן לְמַסּוֹר הַפְּקֻדוֹן לִיד רְאוּבֵן פִּינּוּ שְׂיֻדְעָ בְּבִירוֹר שְׁעֵשָׂה קִנְיָן עִם לֹוי פְּמִבְּנֵי בַח"מ סוּסִי' ק"ה וְעֵדֵינּוּ צִל"ע בְּזוּה) אֲמַנְם הִלֵּא מְבֹאֵר בְּמַכְתְּבוֹ שְׁטַרְם שְׂיָרְד עִם לֹוי לְדִין רְאוּ עֵדִים אֲצִלוּ פְּקֻדוֹנוֹ שֶׁל לֹוי א"כ אִם הִי סְמוּךְ לְתַבִּיעָה בְּבִי"ד בְּאִנְפֵּן שֶׁאִי לְטַעוֹן שְׁהַחֲזִירוּ עִסמ"ע ס' קל"ג סק"ד אִין זֶה תְּפִיסָה כָּלֵל וּבְנֻדָּי הִדִּין בְּרוּר דְּלֹוי נִשְׁבַּע וְנִפְטָר.

ובפֿרט שְׁלִפִי הַמְּתַבָּאֵר מִד' הַש"ס פְּתוּבּוֹת רִישׁ דָּף פ"ה הָא בְּעֵינָן בְּתַפְסָה קִנְיָן וּכ"פ לְהִדְיָא בְּתִשׁוּ' הָרִיב"ש ס' שס"ד דְּבְתַפְסָה בְּעֵינָן קִנְיָן בֵּא' מְדַרְכֵי הַקְּנִיּוֹת אֲלֵא שֶׁא"צ לְד"א מְקַנָּה ע"ש וּא"כ הָא יָדוּעַ ד' הַרְשָׁב"ם ב"ב פ"ה דְּחֻצָר הַנִּפְקָד קוֹנָה לְהַמְפְּקִיד וְעַח"מ ס' קפ"ט א"כ ל"ק שְׁמַעוֹן הַפְּקֻדוֹן וּל"ה תְּפִיסָה כָּלֵל וְע"כ לְדַעְתִּי הַקְּלוּשָׁה אִין מְקוּם לְהַסְתַּפֵּק בְּנ"ד דְּהִי לֹוי נִשְׁבַּע וְנִפְטָר.

דְּבָרֵי יְדִידוֹ דוּר"ש בְּאַהֲבָה. ס' צז בעז"ה יום ו' עש"ק ט"ז שְׁבֻט שְׁנַת תְּרַנ"ו לִפ"ט סְטָרֵי שְׁלוּם וי"ר לְכַבּוּד דוּדֵי יְדִידֵי הָרַב הַגָּאֹן הַחֲרִיף וּבְקִי יְרו"ש כַּש"מ יַעֲקֹב תְּאוּמִים נ"י לְפָנִים אֲבָד"ק טֵאֲרִיגְרָאד פְּעַת רֵאבֵד"ק קְאָלְעֵי יצ"ו: מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי הַיּוֹם וּמֵהֲרַתִּי בּוֹא הַיּוֹם בְּתִשׁוּבָתִי אֲלֵיו פְּמִבְּנֵי קָשׁוּ בְּדָבָר שְׁכ"מ שְׁצוּנָה שְׂיִתְּנוּ כָּל מְלַבּוּשָׁיו לְאַחַד מִנְּכַדָּיו אִם הַטְּלִית שֶׁל מְצוּנָה הוּא בְּכָלֵל הַמְּלַבּוּשִׁים: הַגָּה לִפְעַנ"ד אִין זֶה צָרִיף לְפָנִים דְּלֵא מִיבְּעֵיָא לְמֵאֵי דְקִי"ל צִיצִית חוֹבֵת גְּבֵרָא הִיא וּכְלֵי קוּפְסָא פְּטוּרִין מִן הַצִּיצִית א"כ אִינוּ מְחַוְּבִי בְּצִיצִית רַק בְּשֵׁעָה שְׁהָאֲדָם לּוֹבֵשׁ וּמִתְעַטֵּף בּוֹ בְּנֻדָּי הֵי בְּכָלֵל הַמְּלַבּוּשִׁים אֲלֵא אִף לְמ"ד צִיצִית חוֹבֵת מְנָא הִיא הָרִי אִינוּ חַיִּיב בְּצִיצִית רַק בְּגָד שְׂרָאוּי לְלִבִּישָׁה כְּדֵא' בְּמִנְחוֹת מ"א.

שְׁאִין הַגָּדוֹל מְתַבִּישׁ לְצִאֵת בּוֹ לְשׁוּק וְנִקְוֹן שְׁעֵשָׂא לְכַבּוּדוֹ פְּטוּרָה ע"ש א"כ הו"ל בְּכָלֵל הַמְּלַבּוּשִׁים וְהַבְּגָדִים דְּאִטוּ מְשׁוּם שְׁמַתְחִיב בְּצִיצִית יֵצֵא מְכָלֵל בְּגָד וְהָרִי הַתּוֹרָה קְרָאָה בְּגָד דְּכְתִיב עַל פְּנֵי בְּגָדֵיהֶם וְאִי מְשׁוּם דְּמִלַת מְלַבּוּשׁ אוּ בְּגָד סְתָם אִינוּ כּוֹלֵל טְלִית פִּינּוּ שְׂיֵשׁ לוֹ שֶׁם פְּרָטִי הָרִי כָּל הַמְּלַבּוּשִׁים יֵשׁ לְכ"א בְּלִשׁוֹן חֲכָמִים שֶׁם פְּרָטִי כְּמוֹ חֲלוּק סוּדָר וְכְדוּמָה וְיֵשׁ לְהַבִּיא עוֹד סְמוּכִין לְזֶה דְּמִלַת טְלִית הוּא נְכָלֵל בְּלִשׁוֹן בְּגָד סְתָם מְהָא דְקֵא' בְּב"מ ע"ח.

הַנּוֹתָן דִּינָר לְעֵנִי לִיקָח בּוֹ חֲלוּק לֹא יִקָּח בּוֹ טְלִית וְקֵא' טַעְמָא מְשׁוּם דְּשִׁנֵּי הוּא וְכָל הַמְּעַבִּיר ע"ד בַּעַ"ב נִקְרָא גְּזֵלָן ע"ש וְקָשָׁה דְּאֲמַאי נִקְטַט דְּוִקָא חֲלוּק שְׁהוּא שֶׁם פְּרָטִי לְהַמְּלַבּוּשׁ הַתְּחַתּוֹן וְאֲמַאי ל"א רְבוּתָא יוֹתֵר דְּאֲפִי' נָתַן לוֹ דִּינָר לְקַנּוֹת בּוֹ בְּגָד לֹא יִקָּח בּוֹ טְלִית דְּהוּ"ל שְׂיִנְיָה מְדַעַת בַּעַ"ב א"ו דְּזֶה ל"ה שְׂיִנּוּי דְּטְלִית נְכָלֵל בְּלִשׁוֹן בְּגָד סְתָם.

וְמָה שְׁהִבִּיא מְעַלְתוֹ מְשַׁבֵּת ק"כ. דְּחֻשִׁיב הָתָם י"ח מְלַבּוּשִׁים שְׁמַצִּילִין מִפְּנֵי הַדְּלִיקָה וְלֹא קְחֻשִׁיב טְלִית הַגָּה חֻשִׁיב הָתָם מְקַטְוֵן שְׁהוּא בְּגָד הַעֲלִיוֹן וְנִקְרָא טְלִית בְּלִשׁוֹן הַש"ס כְּדְמַצִּינוּ ב"ב נ"ז: טְלִית שֶׁל ת"ח פִּיצַד כָּל שְׁאִין חֲלוּקוֹ נִרְאִית מְתַחֲתוֹ טַפַּח וּפְרַשְׁב"ם טְלִית.

מקטונן שמתפסה בו על כל הפגדים שהוא לובש. עוד הביא כ"ת במכתבו מד' תשו' רשב"א המכונה תו"א סי' קפ"ג שמתפסק אם תפילין הם בכלל בגד ואיננו פעת ת"י.

ויש לה"ר לזה מפרש"י זכחים י"ט ריש ע"ב ד"ה שישם מניח תפילין שכ' וז"ל הלפך ליפא חציצה כו' משום יתור בגדים הוא דאצטריך לאשמעינו דלאו בגד הוא עכ"ל הרי דתפילין ל"ה בכלל בגד: אמנם באמת אפי' אי הני בלשון תורה או בלשון חכמים בכלל בגד אין ראי' מזה ללשון הנאמר בשטר דבשטרות אזלינו בתר לשון בנ"א כמבואר בסמ"ע סי' מ"ב ס"ק כ"ח בשם תשו' הריב"ש ובלשון בנ"א בודאי ל"ה תפילין בכלל בגדים: וזה איזה שנים פתבתי לענן מה שנתנפחו חכמי הזמן בעסק שטר צנואה אם תכשיטי כסף וזהב שקבועין בהן אבנים טובות ומרגליות הם בכלל לשון כלי כסף וזהב שצנאמר בהצנואה וכתב ידידי הרב הגאון מברעזאן נ"י לדון דהעיקר הוא גוף הכלי והאבנים טובות בטלות לגבי הכלי והביא ראי' מחושן ואפוד דחשיב בקרא בין הפגדים אף דהיו קבועין בהן אבנים טובות וחכם א' תפס עליו דהרי גם הציץ הוא בין הפגדים אף דהוא רק טס של זהב ואינו בגד כולל.

וש"ב הרב הגאון מהרי"א איטינגא ז"ל כ' לתקן את דבריו ונדפס פעת בחבורו שו"ת מהרי"א הלוי ח"ב סי' פ"ז בזה"ל ויש להביא ראי' לדבריו דבקרא ר"פ ואתה תצוה פתיב ואלה הפגדים אשר יעשו וקא מפרש כל בגדי כ"ג מלבד מכנסים וציץ ובמה שלא מנה מכנסים קא דריש בגמ' יומא ה': מכנסים אין פתובין בפרשה אמנם במה שלא מנה הציץ ליפא שום טעם ומזה מוכח להדיא פדברי הג' מברעזאן דכיון דכתיב בקרא ואלה הפגדים לא מצי למיחשב ציץ דהוא טס של זהב ולא בגד ומדקחשיב בההוא קרא חושן ואפוד מבואר דזה מיקרי בגד משום דהאבנים יקרות בטלות לגבי עיקר הכלי ומה דקחשיב בגמ' ציץ בהדי בגדי זהב י"ל דאגב שבעת הכלים האחרים שהם בגדים פדכתיב בקרא קרי לציץ בגד וכו' נמצא הרבה בגמ' עכ"ל ובמחכת"ה דבריו אין מדוקדקים דהרי בקרא פתיב ועשית בגדי קודש לאהרן אחיה והלבשת את אהרן את בגדיו ונכלל גם הציץ וגם בהך קרא ואלה הפגדים אחר דקא חשיב חושן ואפוד ומעיל פתיב ועשית ציץ וזה טהור גו' ואטו בספינא חריפא מפסיק לי' לקרא ונהרי בתוס' נזיר נ"ד: ד"ה ת"ש כו' כ' וז"ל ואור"ת דתכשיטי כלי מתכות שפיר מיקרי בגדים פדכתיב בבגדי פהונה אלה הפגדים אשר יעשו וחשיב ציץ עכ"ל להרי דר"ת מוכיח באמת מזה דתכשיטי כלי מתכות מיקרי בגדים.

והלא בש"ס שבת ס"ג: קא' בתחלה רב דימי בשם ר"י דיליף דאריג כ"ש טמא מציץ ופריף לי' והתניא ציץ פמין טס של זהב רחב שתי אצבעות כו' ומסיק דילפי' תכשיט כ"ש שהוא טמא מציץ ואריג כ"ש מאו בגד וכ' בפנ"י בחי' שם דבתחלה הי' ס"ד דהא דכתיב בפ' ציץ ואלה הפגדים היינו משום דציץ אריג הוא שהי' נתון על פתיל תכלת ושפה לראשו וש"מ דאריג כ"ש טמא ופריף לי' פיון דע"כ הא דתכשיט כ"ש טמא הוא משום דתכשיט בכלל בגד הוא א"כ אינו מוכרח דהא דקרי' רחמנא לציץ בגד הוא משום דאריג דהיינו הפתיל תכלת שהוא טפל להזהב דאיפשר משום דתכשיט הוא בכלל בגד ומסיק דתכשיט כ"ש שהיא טמא ילפי' מאו בגד ובתוס' שם הקשו דתפוק לי' דתכשיט כ"ש טמא מדכתיב בכלי מדין טבעת דזוטר מנינ' ומובא בחי' הריטב"א שם בבבאיור התי'

שֶׁל הַתּוֹס' ע"ז ונ"ל דְּתַכְשִׁיט כ"ש דקא' פולל ב' דְּבָרִים שְׁהוּא קָטָן וְשִׁתְּכָשִׁיטוּ כ"ש לומר דְּעֵיקְרֵי לֹא קָאֵי לְתַכְשִׁיט וְהָא דְנִקְטִי בְּהִדְיָא דְמִקְבֵּל טוֹמְאָה הֵיִינוּ מְשׁוּם דְּמַעֲיָקְרָא פְתִיב וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ וּבְתַרְנִי פְתִיב צִיץ אֶלְמָא בְּגָד נְמִי אֵיקְרִי וּמִקְבֵּל טוֹמְאָה בְּבָגָד עכ"ל הָרִי דְגַם לְמַסְקָנָא דְפְשִׁיטָא לִי דְלֹא קָרִי רַחֲמָנָא לְהַצִּיץ בְּגָד מְשׁוּם הָאֲרִיג דְּהֵיִינוּ הַפְתִּיל שֶׁל תְּכֵלֶת בְּכ"ז יִלְפִינוּ מִיַּנְיָ דְּתַכְשִׁיט כ"ש הֵיִינוּ שְׁעֵיקְרוּ לֹא נַעֲשֶׂה לְתַכְשִׁיט טְמָא מְדַקְרִיא רַחֲמָנָא לְצִיץ בְּגָד: וּבְעֵיקְרֵי הַדְּבָר מ"ש הִרָה"ג מְבַרְעָזָן דְּהָאֲבָנִים טוֹבוֹת בְּטָלוֹת לְגַבֵּי הַפְּלִי אֵיפְכָא שְׁמַעֲיָנָן מְדַבְרֵי הַתּוֹס' שְׁבַת נ"ז: בְּהָא דְקָא' הָתָם ג' דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּאִיסְטָמָא אֵין בְּהָ מְשׁוּם פְּלָאִים וְאִינְהָ מְטַמְאָה בְּנִגְעִים וְאִין יוֹצֵאִין בְּהָ לְרַה"ר וְכ' הַתּוֹס' וְנ"ל וּבְעָרוּף פִּי אִיסְטָמָא חֲתִיכָה שֶׁל בְּגָד מְוִזְהָב וּקְבוּעִין בְּהָ אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת וּלְפִי"ז נִיחָא דְמְטַמְא בְּמַת וּשְׂרָצִים כְּשֶׁאֵר תַּכְשִׁיט אֲבָל בְּנִגְעִים לֹא שְׂאִין הַבְּגָד עֵיקְרֵי כ"א הִזְהָב וְאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַה"ט נְמִי אֵין בְּהָ מְשׁוּם פְּלָאִים עכ"ל הָרִי מְפּוֹרָשׁ יוֹצֵא מְדַבְרֵי הַתּוֹס' דְּהַבְּגָד בְּטִיל לְגַבֵּי הָאֲבָנִים טוֹבוֹת דְּלֹא כד' הִרָה"ג מְבַרְעָזָן הַנְּ"ל וְרַק גַּבֵּי בְּגָדֵי פְהוּנְהָ קָרִי רַחֲמָנָא לְחֻנְשָׁן וְאֶפּוֹד בְּגָד וְגַלִּי קָרָא דְאִינוּ בְּטִיל לְגַבֵּי הָאֲבָנִים טוֹבוֹת וְלֹא בְּמַ"א וְיִהְיֶה אִיף שְׂיִהְיֶה אֵין רֵאִי מְזָה לְעַנְיָן לְשׁוֹן הַנְּאָמַר בְּשִׁטְרוֹת זוּבְנ"ד בְּטָלִית לִית דִּין צְרִיף בְּשֵׁשׁ דְּהוּא בְּכָלֵל מְלַבּוּשׁ פְּמַבְוֹאָר בְּש"ע אַה"ע ס' ק"ט ס"ד בְּשַׁכ"מ שְׁלִיחַ שְׂיִתְנוּ לְאִשְׁתּוֹ הַמְּלַבּוּשִׁים גַּם הַסְּרָבֵל וְאִנְקְלִי וּמְטַפְחוֹת וְסוֹדֵר בְּכָלֵל דְּבָכֵל דְּבָר שְׂאֵדָם לּוֹבֵשׁ וּמְתַעֲטֵף בּוּ נִקְרָא מְלַבּוּשׁ ע"ש וְעַש"ע ח"מ ס' רמ"ח ס"א בְּרַמ"א וּבְשׁוֹת שְׁבו"י ח"א ס' קע"א.

ס' צח וע"ד הַעֲוֹבָדָא דְאֵתָא לְקַמְיָ בְּאִישׁ אֶחָד מְעִיר אַחֲרַת שְׁכַתְּבָא לְאִחֵי הַדָּר בְּקַאֲלָאֲמִי שְׂיִקְנָה עֲבוּרוֹ שֶׁם קָמַח דְגָן פְּמָה בְּאֶלְלָעֵן וְשִׂיחָי' גּוֹמֵר 2 וַיִּשְׁלַח לוֹ עִם הַבָּאֵהוּן וְכֵן עָשָׂה וְקָנָה עֲבוּרוֹ שְׁלִשִׁים בְּאֶלְלָעֵן ק"ד רַק שְׁלֹא הִי' נִדְבֵק הַגּוֹמֵר עַל הַשְּׂקִים וְהָאֲמִין לְהַמּוֹכֵר שְׁהוּא גּוֹמֵר 2 וְשִׁלַּח לְאִחֵי הַק"ד ע"י הַבָּאֵהוּן וְכַהֲשִׁיגוּ הַקָּמַח פְּתִיב לְאִחֵי בְּקַאֲלָאֲמִי אִיף שְׁהַקָּמַח אִינוּ נּוֹמְמַעְרִיט וְהוּא גְרוּעַ שֶׁא"א לְאֶפּוֹתוֹ וְלֹא יַצְלַח לְשׁוּם דְּבָר וּבְנִדְאֵי אִינוּ גּוֹמֵר 2 שַׁע"כ אִינוּ רוֹצֶה לְשַׁלֵּחַ לּוֹ הַמְּעוֹת תְּמוּרָתוֹ וְהִלְף הָאֵחַ הַשְּׁלִיחַ וּפְרַע לְהַמּוֹכֵר בְּמַעוֹתָיו וְעָשָׂה הוֹצָאוֹת וְנָסַע לְאִחֵי הַמְּשַׁלֵּחַ וְעָמְדוּ בְּשֵׁם לְד"ת וְאַחַר שְׁנִגְבָּה עֵדוּת אֲצֵל הַבֵּיד"צ שְׁהַקָּמַח הוּא רַע וְלֹא נִחְלַף מִהַבָּאֵהוּן יָצָא הַפִּס"ד שְׁמַחְוִיב הָאֵחַ הַשְּׁלִיחַ לְקַבֵּל הַקָּמַח בְּחִזְרָה וְלִהְיֵזִיר לְאִחֵי גַם הוֹצָאוֹת הַבָּאֵהוּן פְּרֵאכֵט שֶׁל הַהוֹלְכָה וְעַתָּה קָרְבוּ לְפָנֵי כ"ת לְמַשְׁפֵּט הָאֵחַ הַשְּׁלִיחַ עִם הַמּוֹכֵר וְטוֹעֵן הַמּוֹכֵר שְׂיִישׁ בְּיָדוֹ לְבָרַר שְׁהַקָּמַח הִי' גּוֹמֵר בְּאֵמַת וְאֲשֶׁר לֹא הִי' טוֹב לְאִפִּי' כֵּן טַבַּע הַקָּמַח מְגוֹמֵר 2 שְׁמַהֲקָרַח לְעַרְב קָמַח חֲטִין בְּתוֹכוֹ וּבְלַעְדוֹ לֹא יַצְלַח לְאִפִּי'.

וְגַם אוֹלֵי נִחְלַף עַל הַבָּאֵהוּן וְאִין הָאֲחֵרִיּוֹת עָלָיו זְהוּ תְּנוּכָן הַד"ת: הִנֵּה מ"ש כ"ת לְדַמּוֹת דִּין זֶה לְהִלְף דְּמוּבָא בְּרַמ"א סוּסִי' רל"ג בְּמַכֵּר לוֹ פְּסָף בְּחִזְקַת פְּסָף צְרוּף וְנִמְצָא פְּסָף סוּגִים דְּהַמְקַח קִיָּים וּמְחִזִּיר לוֹ הָאוֹנָאָה דְּהַפֵּל מִיָּן פְּסָף וְה"ה בְּנ"ד אִף שְׁל"ה הַקָּמַח גּוֹמֵר 2 הַפֵּל מִיָּן קָמַח הִנֵּה בְּאֵמַת בְּש"ף שֶׁם סוּתֵר דִּין זֶה וְהַעֲלָה לְהַלְכָה דְּהַנְּי פִּיפּוֹת וְנִמְצָאוּ רְעוֹת דְּהַלּוּקָת יְכוּל לְחִזְזוֹר בּוּ וְהִנֵּה בְּמַח"א דִּינֵי אוֹנָאָה ס' ו' תי' דל"ד לִפְּוֹת וְנִמְצָאוּ רְעוֹת דְּהַתָּם יְכוּל הַלּוּקָת לּוֹמֵר בְּפִירוֹת יְפּוֹת אֲנִי רוֹצֶה אֲבָל בְּנִמְצָא פְּסָף סוּגִים ל"ש לּוֹמֵר בְּכֶסֶף צְרוּף אֲנִי רוֹצֶה דְּכָל שְׁמַחְזִיר לוֹ זֶה אוֹנָאָתוֹ יְכוּל הַלּוּקָת לְהוֹלִיכֶם לְצוּרָף

וְיִצְרָפִים וְיִחְזֹר לְהִיּוֹת כְּסָף צָרוּף ע"ש שְׁהַעֲלָה דְכָל הַיְכִי דְאִיפְשָׁר בְּהַשְׁלֵמָה אִפִּי הַתְּנָה בְּפִירוּשׁ אֲמָרִינוּ דל"ה קְפִידָא וְסָגִי בְּהַשְׁלֵמָה וְהַמְקַח קִיָּים.

וְרֵאִיתִי לִש"ב הַגָּאוֹן מְטַרְנָאֲפָאֵל ו"ל בְּסִפְרֵי יְהוֹשֻׁעַ בְּפו"כ סִי תִפ"ח שְׁמִפְקִיָּק בְּזָה וְכ" דַּבְכָה ג' שֵׁא"ל לְהַדְיָא שְׁהוּא צָרוּף וְנִמְצָא סוּגִים אֲפִשָׁר דְדָמִי לִמ"ש הַרְמ"א בְּסִי רַל"ב ס"ה בְּמִכְר לֹו בֵּית וְהִי מוּם בְּגוּף הַבַּיִת כְּשֵׁא"ל שְׁיֵשׁ פְּוֶתֵל שְׁלֵם וְנִמְצָא רְעוּע דְהַמְקַח בְּטֵל ע"ש וְלִפְעַנ"ד אֵין מְזָה קִוְשִׁיא כָּלֵל דְהַתָּם פְּשָׁמְוִכְרָחִין לְבָנוֹת פְּוֶתֵל מְחַדְשׁ הָרִי לֹא מִיקְרִי הַשְׁלֵמָה וְתִיקוֹן דְפָנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן וְהָרִי בִמַח"א גּוּפִי שְׁם הַרְגִישׁ דְנִידוֹן זֶה דוֹמָה לִמ"ש בִּש"ע שְׁם בְּשֵׁם תְּשׁוּ הָרֵא"ש דָּאָם נִמְצָא קְלָקוּל שְׁאִיפְשָׁר לְתַקְנֹו שְׁלֹא יִדַע בּוֹ הַלּוֹקֵחַ אֵינוֹ מְקַח טְעוֹת דְבְדָמִים שְׁהוּא מְנַפְהַ יִחְזֹר לְקַדְמוֹתוֹ וְהִינּוּ דְכָל הַיְכִי דְהוּא מוּם עוֹבֵר וְאֵינוֹ פִנ"ח אֲחֵרֵי הַתִּיקוֹן ל"ה מִק"ט וְא"כ בְּשִׁבְרֵי כְּסָף דַּבְלֵא"ה עוֹמְדִים לְהַתִּיכֵם בְּאֵשׁ וְלַעֲשׂוֹת מְהֵם כְּלִי א"כ מִמִּילָא יִצְרָף הַצּוּרֵף הַסִּיגִים שְׁבַתּוּכּוֹ וְל"ה מְקַח טְעוֹת שְׁעַל כּוֹן בְּאַמַּת כ' הַמַּח"א שְׁם דְבְמִכְר לֹו כְּלִי כְּסָף בְּחֻזְקַת צָרוּף וְנִמְצָא סִיגִים בְּאַמַּת הָרִי מִק"ט וְלְכֹאֲוֵרָה הָא גַם כְּלִי אִיפְשָׁר בְּהַשְׁלֵמָה ע"י הַתְּכָה וְצִירוּף וְלְהַאֲמוֹר מוֹבֵן שְׁפִיר דְבְכָלִי ל"ש לֹומר דְאִיפְשָׁר לְצָרְפוֹ דָּאזִ יְהִי פָנִים חֲדָשׁוֹת.

וְסוּמוּכִין לְזֶה נִרְאָה מִד' הַש"ס ב"ק צ"ו: הָאִי מֵאֵן דְגִזֵּל גְּסָא מְאָבְרִי וְעֵבִיד זוּזִי ב"מ מ"ט הָדָר עֵבִיד לְהוֹ גְּסָא זוּזִי וְעֵבִידִינְהוּ גְּסָא קְנָה מֵאִי אֲמַרְתָּ הָדָר עֵבִיד לְהוֹ זוּזִי פָנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן וְע"ש בְּתוֹס' ד"ה וְעֵבִידִי וְה"ה בְּנ"ד פִּינוּן שְׁאֵין מִהַדְרָף לְהַתִּיף כְּלִי שְׁלֵם א"א לֹומר שְׁיֵהֵי הַמְקַח קִיָּים מִפְּאֵת שְׁאִיפְשָׁר לְהַתִּיכּוֹ וְלְצָרְפוֹ פִּינוּן דָּאזִ יְהִי פִנ"ח מִשֵּׁא"כ שְׁבְרֵי כְּסָף פִּינוּן דְדָרְף לְהַתִּיכּוֹן בְּאֵשׁ וְעוֹמְדִין לְכָף לְהַיְכִי כִי מְצָרְפוֹן ל"ה פִנ"ח וְכַעֲיִן זֶה כ' בְּתוֹס' פְּסֻחִים ל': וּבְנִבְחִים צ"ו.

דְבִקְדָרָה שְׁל חָרִס פִּינוּן שְׁאֵין דְרַפְהַ לְהַסִּיקָה כְּשִׁמְחֻזִירִין אוֹתָהּ לְכַבְשׁוֹנוֹת פָּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן אֲבָל תַּנּוּר פִּינוּן דְדָרְף לְהַסִּיקוֹ וְעוֹמֵד לְכָף ל"ה פִנ"ח ע"י הַסְקָה ע"ש וְהַה"ב בְּשִׁבְרֵי כְּסָף פִּינוּן דְעוֹמְדִין לְהַתְּכָה ל"ה הַצִּירוּף פִנ"ח וְלְכָף שְׁפִיר הַמְקַח קִיָּים וּמְנַפְהַ לֹו שְׁיַעוֹר אוֹנָאֲתוֹ.

אֲמָנָם כָּל זֶה הוּא רַק בְּכַה"ג שְׁהַדְבָר הַנִּקְנָה בִּפ"ע אִיפְשָׁר בְּהַשְׁלֵמָה וְתִיקוֹן וְאִז אִפִּי הַתְּנָה בְּפִירוּשׁ ל"ה מִק"ט כְּמוֹ שְׁהוֹכִיחַ בִּמַח"א שְׁם מִד' הַרְמִב"ם (וּמִש"ש אַח"כ לְתַרְזֵן הָדָר דְהַמְשָׁפִיר בֵּית לְחֻבְרִי בְּחֻזְקַת בְּדוּק וְנִמְצָא שְׁאֵינוֹ בְּדוּק דְאִיבְעֵיָא לֵן אִי הָרִי מִק"ט הָרִי אִיפְשָׁר בְּהַשְׁלֵמָה דְהַתָּם מִיָּרִי בְּהַתְּנָה וְכֵן תִּי בְּאַמַּת בִּמַג"א סִי תִל"ז סִק"ז אֵינוֹ מוֹבֵן דְהָא הַמַּח"א בְּעֵצְמוֹ הוֹכִיחַ שְׁם מִקְוֶדָם דְהַיְכִי דְאִיפְשָׁר בְּהַשְׁלֵמָה אִפִּי בְּהַתְּנָה הַמְקַח קִיָּים וּמְנַפְהַ הַדְּמִים וּמִכ"ש בְּמִשְׁפִּיר בְּחֻזְקַת בְּדוּק כו' שְׁאֵין הַמוּם בְּגוּף הַבַּיִת בְּנֻדָּאִי ל"ה מִק"ט כְּמִבְּנָאֵר בְּסִי רַל"ב שְׁם) מִשֵּׁא"כ בְּעוֹבְדָא דִידוֹן שְׁהַקְמַח א"א בְּתִיקוֹן בִּפ"ע רַק ע"י תַּעְרוּבַת קְמַח חֲסִין זֶה בְּנֻדָּאִי לֹא מִיקְרִי אִיפְשָׁר בְּהַשְׁלֵמָה וְכַעֲיִן זֶה מְצִינוּ לְעַנְיִן ט"א דֹאע"ג דְהַיְכִי דְחֻזִי לְאַכִּילָה ע"י תִּיקוֹן מִיקְרִי אֲנֹכֵל שְׁיִטְמָא ט"א בְּכ"ז אִם תִּיקוֹנוֹ לְאַכִּילָה אֵינוֹ שְׁיֵהֵי גְּאֲכָל בִּפ"ע רַק ע"י תַּעְרוּבַת לֹא מִיקְרִי אֲנֹכֵל שְׁיִטְמָא ט"א עֲתוּס' נְדָה נ'.

וְנ"א: וְמָה שְׁרַצָּה כ"ת לְדַמּוֹת נ"ד לְהָדָר דְסִי רַל"ב סִי"ז גְּבִי שְׁמֹן שְׁפַתַח הַלּוֹקֵחַ הַנּוֹאֵד וּמְצָא שְׁהַשְׁמֵן עָכוּר שְׁיִשְׁבַּע הַמוֹכֵר שְׁנָתָן לֹו שְׁמֹן טוֹב כְּמוֹ שְׁהַתְּנָה עִמּוֹ וְהַה"ב עַל הַמוֹכֵר לְיִשְׁבַּע שְׁנָתָן לֹו קְמַח טוֹב כְּמוֹ שְׁהַתְּנָה עִמּוֹ וְלֹא יוֹתֵר.

לפענ"ד בנ"ד לא יפעול המוכר פלוס בשבועתו זאת שהרי ע"כ הוא נשבע רק שהקמח
הי' גומר 2 אכל בכ"ז פיון שהקמח בעצמותו הוא רע ולא יצלח לאפי' כמו שנתברר
בפני הבי"ד שבמקום המשלח הא הוי מק"ט והתם בשמן הלא כ' בב"י נשם בבדה"ב
דמיירי ושיוכל השמן להעשות צלול ע"י שיניחו אותו ויךדו שמריו ועכירות שבו למטה
ע"כ ועמח"א סי' ה"ל.

אפס פשוכל המוכר לברר שכל קמח מגומר הלז א"ר לאפי' בלתי תערובת קמח חטין
הלא אז גם השליח אינו חייב פלוס נגד אחיו המשלח פיון שפן הוא טבע הקמח הלז.
ובנדאי אז מחויב האח המשלח לשלם לאחיו כל הדמים בלי מגרעת.

אמנם פשאין ביד המוכר לברר זאת והקמח הלז א"ר לאפי' בנדאי הוי מק"ט וא"י
המוכר לטעון שמה התנה המשלח עמו בין לתקן בין לענות בפסי' קפ"ב ס"ד דנהו רק
לענון טעה השליח בכ"ש אבל היכי דאיכא ביטול מקח אטו בשופטני עסקינו שיתנה
אפי' יענות הרבה כמ"ש בש"ף שם וענובי"ת חח"מ סי' ל"ה.

ובשו"ת פנ"י סדר ב' חח"מ סי' ק' ק"א. וכיון שפן מחויב המוכר לשלם לו הוצאות
ההולכה אף שהודיעו שמוליכו למקום אחר כמבואר בסי' רל"ב סכ"א אמנם השליח
בנדאי מחויב לשלם לאחיו גם הוצאות הולכת הקמח פיון שעשה פשיעות במה שקיבל
מהמוכר הקמח בלתי נוממערירט וסמך על הימנותי דהמוכר ועדירף זה מהא דא' בב"מ
מ"ב: גבי בקרא איבעי לי לעיוני זהו הנלפענ"ד פשוט וברור דברי ב"א ידידו דור"ש
באהבה: סי' צט בעזה"י יום ה' י"ט תמוז שנת תרמ"ח לפ"ק סטרי.

רב שלום לכבוד ש"ב ידידי הרב המאוה"ג חריף ובקי ירו"ש שהיו"ח כש"מ יעקב יצחק
הלוי איש הורוויץ נ"י אבד"ק קאנטשואג יצ"ו. מכתבו הגיעני עד"ש באיש אחד שקנה
חלק בית מבני אחיו המנוח ונשארה בת אחת שלא נתנה עדיין חתימתה בערפאותיהם
שמשלקת א"ע מהירושפה ורצה ליתן לה רצי כסף אף היא ביקשה סף רב וכראותו שא"א
לו למפור את הבית במשפטי גימוסיהם בלעדי חתימתה השליש לה סכום המעות
כמבוקשה וחתמה א"ע אצל הנאטאר ותיכף אחר שחתמה א"ע הזמין אותה וגם את
השליש לד"ת וטוען עתה שאינו רוצה ליתן לה רק הסף שאמר הוא בעצמו ליתן לה:
הנה אם נתפוס שעפ"י דתוה"ק יכול להכריח אותה שתחתום לו כתב סילוק מהירושפה
בגימוסיהם א"כ המעות שהשליש עבירה הוי רק מתנהובמתנה הלא כ' בתוס' גיטין י"ב.

דל"א תן כזכי א"כ לא זכה השליש בהפסד בשבילה וכיון דבח"מ סי' קכ"ה הובא
מחלוקת הפוסקים בזה אמרי' אוקי ממונא בחזקת מ"ק אכן בספרי שו"ת הר"ב מהד"ק
סי' קכ"ט הוכחתי במישור דאין יכולת ביד הבנים לכוף את הבת לחתום להם שטר
סילוק מהירושפה בערפאותיהם ודכינא פד הוינא טליא הייתי אצל ש"ב הרה"ג מוה'
הירץ בערשטיין זצ"ל בלבוב וראיתי אצלו בספר ישן שו"ת פני משה שמביא פלוגתא
בזה בין הראשונים ז"ל ודעת האומרים דחויבא רמיא עלה לחתום הוא מטעם שיש בזה
משום השבת אבידה שאין הבן יכול למפור את הקרקע שירש בלעדי חתימתה וקיי"ל
בב"מ ל"א.

רָאָה מִיָּם שְׁשׁוּטְפִין וּבֵאִין ה"ז גּוֹדֵר בְּפִנְיָהֶם וּמִרְבִּינָן לָהּ מִקְרָא דְלִכְלֵל אֲבִידַת אֲחִיָּה לְרִבּוֹת אֲבִידַת קִרְקַע וְחִיּוּב הַשְּׁבֵת אֲבִידָה הוּא בְּחִנָּם כַּדְקִי"ל בַּח"מ ס' רס"ה וּמוֹכַח ג"כ פְּדִיעָה זו מִדְּבָרֵי שׁו"ת הַר"י מִיגְאָשׁ ס' קי"ח שֶׁכ' שְׁמַחְנוּב הַבַּעַל לַעֲשׂוֹת לְאַשְׁתּוֹ בְּטוּחוֹת בְּעֶרְפְּאוֹתֵיהֶם עַל הַתּוֹסֶפֶת פְּתוּבָה שְׁנָתָן לָהּ ע"ש וּבִתְשׁוּ' מֵהַר"ט חַח"מ סוֹס'י כ"ט דְּרַק שְׁטַר מְכִירָה אֵין כּוֹפִין לִיתָן דְּזִילוֹתָא הוּא אֲבָל שְׁטַר הוֹדָאָה כּוֹפִין.

וְהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לַה"ר מִש"ע ח"מ ס' קע"ו סל"ז. ל"ח.

דְּמַחְנוּב שְׁוֹתָף לַעֲשׂוֹת לְחַבְרֵי שְׁטַר אוֹ הוֹדָאָה בְּפִנְי עֲדִים פְּדִי שְׁיָה' בְּטוּחַ שְׁלֵא יִגִיעַ לוֹ הִיזְק פְּשֵׁלֵא יִפְרַע הַקּוֹנֵה לְהַעֲכוּ"ם. אֲמָנָם בְּאֵמַת אֵין מְזַה הוֹכְחָה לַב"ד דְּהֵתָם הִינּוּ פִּינּוֹ דְּחִיּוּב זֶה נָתַן גַּם הוּא לְהַעֲכוּ"ם שְׁעַל פֶּן בְּשַׁעַת חֲלֻקְתָּם מְחֻיָּב גַּם הַשְּׁוֹתָף הַב' לִיתָן לוֹ אוֹתוֹ הַהֲתַחְיָבוֹת שְׁקִיבֵל הוּא ע"ע מִפְּחַ הַשְּׁוֹתָפִים לְמַעַן יִהִי בְּטוּחַ שְׁלֵא יִגִיעַ לוֹ הִיזְק דְּלָמָּה יִכָּנַס זֶה בְּחִיּוּב יוֹתֵר מֵהַשְּׁוֹתָף הַב' מִשָּׂא"כ בַּנ"ד וְהִנֵּה אֵין לַה"ר מְסוּטָה ז': דְּקֵא' בַּגְמ' עַל הָא דְּקִתְנֵי הֵתָם בְּמִתְנֵי' אִם אֲמָרָה טְמֵאָה אֲנִי שׁוֹבְרַת פְּתוּבָתָה וְקֵא' שְׁמַעְתָּ מִנֵּה כּוֹתְבִין שׁוֹבֵר וּבִתּוֹס' שָׁם כ' דְּמִיָּרִי מִן הַסִּפְּנָה וְאֵילָף דְּגוּבָה בְּעִידֵי גִירוּשִׁין בְּלֵא גִט וְחִיּוּשֵׁי דִילְמָא תְּבִיא עִידֵי הַגִּט בַּב"ד אַחֵר וְתַתְּבַע הַפְּתוּבָה לְכָף צְרִיכָה לְכַתּוּב שׁוֹבֵר וְלְכַאוּרָה אֲמֵאֵי נְכוּף אוֹתָהּ לְמִיכְתַּב שׁוֹבֵר הָרִי יְכוּלָה לְטַעוֹן הֵלֵא אֵינְנִי תוֹבַע הַפְּתוּבָה וְאִם הַבַּעַל מִתִּירָא שְׁלֵא אֲתַבַּע אוֹתוֹ בַּב"ד אַחֵר אֵינְנִי מְשׁוֹנְעָבֵד לַעֲשׂוֹת לוֹ קִיּוּמִים ע"ז אֲמָנָם בְּאֵמַת ז"א דְּכִינּוֹן דְּמִדִּינָא אֵין לָהּ פְּתוּבָה שְׁזִינְתָה וְא"כ מֵאַחֵר שְׁיֵשׁ לְחֹוֹשׁ שְׁתַּגְּבָה הַפְּתוּבָה בַּב"ד אַחֵר בַּד"ת בְּנִדְאֵי יֵשׁ לָנוּ לְתַמְנָן בְּאֵנְפִין שְׁלֵא תוּכַל לְהַעֲרִים וְלִגְבוֹת שְׁלֵא פְדִין אֲבָל בַּנ"ד הָרִי בְּדִינְנוּ אֵין לָנוּ לְחֹוֹשׁ שְׁתַּתְּבַע הִירְוִשָׁה אֲפֹס שְׁלֵא תִלָּף בְּעֶרְפְּאוֹת ע"ז אֵינְנֵה מְשׁוֹנְעָבֵד לַעֲשׂוֹת קִיּוּמִים לְהַבְנִים וְעוֹד דְּהֵתָם פִּינּוֹ דַּע"י פְּשִׁיעָתָה שְׁזִינְתָה אָנוּ קוֹנְסִין אוֹתָהּ לְהַפְסִידָה פְּתוּבָה בְּנִדְאֵי יֵשׁ לָנוּ לְתַמְנָן שְׁלֵא יִחְרוֹף רַמ' צִידוֹ וְלֵא תוּכַל לְהַעֲרִים לְגְבוֹת הַפְּתוּבָה דַּל"כ מָה הוֹעִילוֹ חֲכָמִים בְּתַקְנָתָן אֲבָל בַּנ"ד הָרִי לֵא פְּשַׁעָה פְלוּם שְׁנָטִיל עַלִי חִיּוּב לַעֲשׂוֹת קִיּוּמִים שְׁלֵא תִלָּף בְּעֶרְפְּאוֹת לְתַבּוּעַ נֶגֶד הַד"ת.

אֲמָנָם הֵלֵא עַכ"פ מִפְּחַ חִיּוּב הַשְּׁבֵת אֲבִידָה יֵשׁ מִי שְׁסוֹבֵר שְׁמַחְנוּבֵת לְחַתּוּם בְּעֶרְפְּאוֹתֵיהֶם אוּלָם מֵאַחֵר דְּפִלְיָה בְּהָא קְמָאֵי פַנ"ל א"כ הָנִי הַבַּת בַּנ"ד מְוַחֲזָקַת מִפְּחַ הַשְּׁלִישׁ עֲשׂוּ"ע אַה"ע ס' נ"ג וְס' ע"ז וִיכּוּלָה לֹוֹמֵר קִים לִי פְּהוּסְקִים דַּא"י לְהַכְרִיחָה לְחַתּוּם בְּחִנָּם וְאַף שְׁהַפְרִיזָה עַל הַמְּדָה לִיטְוֵל יוֹתֵר מִן הָרְאוּי בַּכ"ז הֵלֵא בְּהַכִּי חִיּוּב א"ע וְא"י לֹוֹמֵר מְשֻׁטָה הִיִּיתִי בְּךָ כְּמוֹ בְּטוּל דִּינָר וְהַעֲבִירֵנִי דְּזָהוּ דוֹקָא בְּמִידֵי דְּמַצְנָה וּבְפִרְט אַחֵר שְׁפָכֵר נִיתָן הַמְּעוֹת בְּיַד שְׁלִישׁ עֲתָשׁו' פַּמ"א ח"א ס' צ"ז מָה שְׁמַפְלִפֵּל בְּכִי"ב וְעִי' בַּס' בֵּית מֵאִיר ס' קס"ט ס"ג וְעֲתָשׁו' רַמ"א ס' כ"ד מ"ש לְעַנְיָן הַשְּׁלִישָׁה מְעוֹת לְפָנֵי הַחֲלִיצָה עֲבוּר הַחוֹלֵץ דִּיכּוּלָה לֹוֹמֵר מְשֻׁטָה דְּעַדִּינּוֹ לֵא זָכָה הִיבָם אֵלָא דְּהַמוּנֵי הִינְנֵי' לְהַשְּׁלִישׁ אֲבָל לֵא שְׁיִזְכָּה בְּשִׁבְלֵי אֲמָנָם אֵין רַאִי מָהָא לַב"ד דְּהֵתָם הָנִי מִיָּדֵי דְּמַצְנָה: ס' ק וְע"ד שְׁאֵלְתוֹ בְּאִישׁ א' שְׁנַתְּמָנָה מֵאֵז לְאַפְטְרוּפֹס בְּנִימוּסִיָּהֶם עַל עֲזָבוֹן א' בְּעוֹד שְׁהִתּוּמִים הָיוּ קְטָנִים וְכַעַת טוֹעֵן הָאֲפִטְרוּפֹס הִנֵּה שְׁמַגִיעַ לוֹ שְׁכַר טִירְחָתוֹ וּפְעוּלָתוֹ שְׁעֲשֵׂה בְּגִבִּית חוֹבוֹת וְכַדוּמָה: הִנֵּה אִם הִי מִתְנָה בְּפִירוּשׁ בַּעַת שְׁנַתְּמָנָה לְאַפִּטְרוּפֹס שְׁיִשְׁלָמוּ לוֹ בְּנִדְאֵי הָיוּ מְחֻיָּבִין לְשַׁלֵּם לוֹ דָּאָף דְּבִדְבָר שְׁבַמְצָנָה הָא קִי"ל דִּיכּוּל לֹוֹמֵר מְשֻׁטָה אֲנִי בְּךָ פְּעַנְיָן שְׁמַצְיָנוּ בִּיבְמוֹת ק"ו.

בַּחלוץ ע"מ שְׁאֵתָן לָהּ מְאֵתִים זֹז וְכֵן בְּאוֹמֵר לְחַתְּנוּ תִלְמוּד עִם בְּנֵה וְאֲנִי אֲשַׁלֵּם לָהּ בַח"מ
ס' פ"א וס' של"ו בכ"ז הלא מְבֹנָאָר בְּרַמ"א יו"ד סוסי' של"ו דְּבַמְצֻנָה דְרַמְיָא אכ"ע אִם
נִזְדַּמְנָה לֵא' וְלֹא רָצָה לְקַיְיֵמָה אֲלֵא בְּמִמּוֹן מְחֻנְיָבִים לִיתָן לוֹ כְּמוֹ בְּרַפּוּאָה וְכַדוּמָה עֵש"ך
שָׁם וּבֵאס"ז ב"ק קט"ז.

וְלַעֲנֵן כְּמָה צְרִיכִין לִיתָן לוֹ בְּלֹא קֶצֶב סְכוּם כּו"כ מְבֹנָאָר בְּשׁו"ת שְׁבו"י ח"ג ס' קמ"ד
דְּבִכּו"ב צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּל מָה דְאֵיפְשָׁר לְפִשְׁרֵהּ הַדְּבָר בְּרִיצוּי שְׁגִיחָם וְאִם לֹא אֵפְשָׁר לְפִשְׁרֵהּ
אֲזִי מֵאַחַר שְׁמֻצִינוּ בְּש"ס וּבְפּוֹסְקִים שְׁמֻשְׁלֵם דְּמִי שְׁעוּרִים בְּזוּל דְּהֵינּוּ פְּחוֹת שְׁלִישׁ מְמָה
שְׁשׁוּיִם וְלִכְךָ צְרִיךְ שְׁיִשְׁבַּע בְּזֵה"ל הַרְנִי וְשַׁבַּע שְׁלִפִי עֲרַף יְגִיעַתִי עֲבוּר פ' בְּעֶסֶק פ' אִם
הָיוּ בִי"ד יוֹדְעִים כְּמָה יְגִיעוֹת יְגִיעַתִי שְׁהָיוּ שׁוּמִין לִי עכ"פ בְּשִׁבִיל טִירְחַתִי לְעֲרַף סָךְ כּו"כ
וְלִפִי שְׁבִי"ד פְּסָקוֹ לִי לְפְחוֹת הַשְׁלִישׁ אֲנִי נוֹטֵל רַק ב' שְׁלִישִׁים שְׁבִנְדָאִי מְגִיעַ כָּל כָּךְ ע"ש
שְׁמַבִּיא שְׁהֶסְפִּימוּ עִמּוֹ הַבִּי"ד לְדִינָא וְעֵשָׂה מְעֵשָׂה כּו"כ פ.

אֲמָנָם אִם לֹא הִתְנָה מְעַיְקָרָא לְשַׁלֵּם לוֹ בְּנֻדָאִי א"צ לְשַׁלֵּם לוֹ דְאָרְף שְׁמִבְּנָאָר בַח"מ ס' ס'
רס"ד דְּמִי שְׁעוֹשָׂה אֵיזָה פְּעוֹלָה עִם חֲבִירוֹ א"י לֹא מְרַב בְּחֻנָּם עֲשִׂיתָ עֲמָדִי בַח"ז בִּנְד"ד הָרִי
מְצוּנָה קַעֲבִיד וְחֻשִׁיבוֹת הוּא לוֹ וְאִין דְּרָךְ בִּנְד"א לְקַבֵּל תְּשִׁלוּמִין עֲבוּר זֶה וּבְזִמְן הַש"ס ג"כ
ל"ה נוֹטֵלִין הָאֲפֵטְרוֹפְסִים שְׁכָר כְּדַמּוּכַח בְּגִיטִין נ"ב: מִיָּנְהוּ אֲבִי יְתוּמִים לֹא יִשְׁבַּע מִקְלָתָא
בְּעֵלְמָא הוּא דְעֵבְדִי לְהַדְדִי וְאִי רְמִית עֲלִי שְׁבֻעָה אֲתִי לְאִימְנוּעִי עֲפִירֵש"י שָׁם וְעִי
בַה"מ פ"י מְנַחֲלוֹת ה"ו שְׁמַבִּיא דְבָרֵי רַש"י ז"ל בְּהָא דְקִי"ל בְּפִסְחִים מ"ט: דְאִין מְמַנִּין
ע"ה לְאֲפֵטְרוֹפְסִים עַל הִתוּמִים דֹּא ע"ג דְאִיתָן בְּד"א וּבְמֻצוֹת אִין בּוּר יָרָא חֲטָא וּמוֹרָה
הִיתְרָא לְנַפְשִׁי דְאָגַר טִירְחִי קָא שְׁקִיל וּמִשְׁמַע דְּמִן הַדִּין אִין מְגִיעַ לוֹ שְׁכָר וְגַם מְהָא
דְּמִבְּנָאָר בַח"מ ס' ר"צ סכ"ג דְּמִשְׁהִתְחִיל לְהַתְעַסֵּק בְּצָרְכֵי הִתוּמִים א"י לְחַזֵּר בּוֹ וְכ'
בְּקֻצוּה"ח דֹּא ע"ג דְּפוֹעֵל יָכוֹל לְחַזֵּר אִפִּי בְּחֻצֵי הַיּוֹם דְּהֵינּוּ מִשׁוּם דְּכַתִּיב כִּי לִי בִּנְיָ
עֲבָדִים וְלֹא עֲבָדִים לְעֲבָדִים וְכִינּוֹן דְאֲפֵטְרוֹפְסִים מְצוּנָה קַעֲבִיד הו"ל עֲבָד ה' וּמִסְתַּיְמוֹת לְשׁוֹן
הַש"ע מִשְׁמַע דֹּא אִפִּי לְחַזֵּר וְלֹא מְרַב שְׁרוּצָה שְׁכָר עֲבוּר טִירְחַתוֹ וּמכ"ש הִיכִי שְׁכָר
נְשַׁלְמָה הָאֲפֵטְרוֹפְסִים בְּנֻדָאִי א"י לְתַבְּנֹעַ שְׁכָר וְעֵש"ע שָׁם סע' כ' דְאֲפֵטְרוֹפְסִים פְּטוּר
מִגְנוּ"א וּבְש"ךְ שָׁם הַקְּשָׁה דְלִיְהוּי ש"ש מִשׁוּם פְּרוּטָה דְר"י וְאִי אִיתָא דִּיכּוֹל לְתַבְּנֹעַ שְׁכָר
הָא הָיוּ ש"ש מִשׁוּם הַשְׁכָּר עֲתוּס' גִּיטִין נ"ב: ד"ה הַלְכָה.

וְעכ"פ פִּינּוֹן דְשְׁכִיחֵי הַרְבֵּה שְׁיִקְחוּ מְצוּנָה זֹז לְעֲצָמָם וְהוּא לָהֶם לְכַבּוֹד וְלְתַפְאָרַת לְהִיּוֹת
אֲפֵטְרוֹפְסִים בְּחֻנָּם יְכוּלִים הִתוּמִים לֹא מְרַב שְׁאִילוֹ הָיוּ יוֹדְעִים שְׁיִרְצָה שְׁכָר ל"ה מְנִיחִין
לְהַמְנוֹתוֹ לְאֲפֵטְרוֹפְסִים.

וְנִהִי דְמֻצִינוּ דְמַחְזִיר אֲבִיזָה אַע"ג שְׁהוּא מְצוּנָה נוֹתְנִים לוֹ עכ"פ שְׁכָרוֹ כְּפוֹעֵל בְּטֵל מ"מ
הָא בְּאֲפֵטְרוֹפְסִים הו"ל לְאִתְנוּיִי שְׁרוּצָה דְנוֹקָא בְּשְׁכָר וְעִי ב"מ ל"א: בְּתוֹס' ד"ה אִם
שְׁהִקְשׁוּ בְּהָא דְקִי"ל הֵתָם דְמַחְזִיר אֲבִיזָה נוֹתְנִין לוֹ לְכַה"פ הַשְׁכִּירוֹת כְּפוֹעֵל בְּטֵל וְכֵן
בְּהָא דֹּא ב"מ צ"ג.

בְּש"ח שֹׁא"צ לְקַדָּם בְּשְׁכָר דָּאִם קִיָּדָם בְּשְׁכָר חוּזֵר וְנוֹטֵלוֹ מִבְּעַה"ב וְהָרִי מְבָרִיחַ אָרִי
מִנְכָּסֵי חֲבִירוֹ פְּטוּר וְתִי דְמְבָרִיחַ אָרִי פְּטוּר הִי"ד שְׁמַצִּילוֹ מִפְּחַד הָאָרִי שְׁיָבֵא וְקִיָּדָם
בְּרוּעִים וְהַבְּרִיחוּ דְבָלֵא הַצְּלָתוֹ יְכוּל לְהִיּוֹת שְׁלֵא בָּא אֲבָל מְצִיל מִפִּי הָאָרִי וּמַחְזִיר אֲבִיזָה
דְּבָרֵי הִיזְקָא וּבָא זֶה וְהַצִּיל נוֹטֵל שְׁכָרוֹ ע"ש וַא"כ בִּנְד"ד שְׁטוּעֵן הָאֲפֵטְרוֹפְסִים שְׁעֵשָׂה עֲבוּר

היתומים בגביית חובות נהי דאפשר שבלעדי התעסקותו הי' החובות נחלטין אמנם הא
עכ"פ לא פרי היזקא ואינו אלא מברית ארי ופטורין היתומים מלשלם לו.

ועי' ב"ב קמ"ג: גבי אשה שהשביחה נכסים אחרי מות בעלה דהשבח לאמצע וברא"ש
שם ובטוש"ע אה"ע סי' צ"ה פלוגתת הראשונים ו"ל אי נוטלת שכר טירחה ועתשו'
מהר"ם לופלין סי' ק"ט אריכות מזה ויש להוכיח פו גם מש"ס ערכין כ"ג: דקא' דערב
דכתובה משמעבד משום דמצוה קעביד ולא מידי חסרה ולכאורה אמאי לא יועיל
הערבות שהבעל חייב לה בכתובה מדין שכירות משום שגשאת לו ומבואר בפ"ד ח"מ
סי' קכ"ט ס"ק י"ב בשם רבינו ירוחם דמהני ערבות בשכירות וע"כ דבמילי דמצוה ליפא
חייב שכירות פשלא התנה וענובי"ת ח"מ סי' ל"ד שכ' וז"ל.

ומה שתובע שכר טירחה נראה פשוט פיון שלא התנה מתחלה אין לו שכר ובפרט שהוא
לו לחשיבות שמיונהו בי"ד וגם מצוה קעביד מסתמא נתראה בלי שכר עכ"ל הרי
דפשיטא לי להנוב"י שאין האפטורפס יכול לתבוע שכר טירחתו עבור שטרך א"ע בנכסי
היתומים: ובדבר אשר דרש אודות המוזגים משקאות איך יתנהגו בשטר מכירה לענין
שבת ויו"ט.

הנה יוכל לעשות שט"מ להשפיר להנכרי מקום המזיגה על שבתות ויו"ט בהבלעת איזה
שעות מע"ש ועיו"ט עמג"א סי' רמ"ו סק"ג וסי' ש"ו סק"ז אבל המשקאות צריך המוזג
להקנות להנכר בכל ע"ש ועיו"ט ויהי' נקנים לו אגב שכירות קרקע: סי' קא ובנידון הד"ת
שפא לפניו בעסק שהי' חלוקת עזבון בית נחלה בין שני קרובים עפ"י בוררים ונקמב
בפסק הבוררים שלהא' אין רשאי לעשות בחלק ביתו שענגק ולהב' אסור לעשות חנות
ויקנס להעובר סף שני מאות ר"כ מדי שנה בשנה וזה הי' יותר מעשרים שנה ועתה
השנותף שאסור לו לעשות חנות בחלקו ירד מאד מנכסיו והנושים רוצים למכור ביתו
שהמה עומדים אינטאבולירט על הבית והנה חתנו של השנותף הלז רוצה לקנות קצת
מחלק ביתו למען היות למשען חותנו ולמען מחיתו ישיתהו לכלכל מזה אותו ואת ב"ב
ולא יצא נקי מנכסיו אף בזאת יאות לו לעשות זאת באם שיהי' לו רשות עפ"י ד"ת
לעשות לו חנות פי חתנו יש לו מסחר חנות ונסתפק כ"ת אם יש להרשות לו לעשות
חנות אחר שיקנה החלק מהבית הנ"ל כי הלא אם ימכרו הבע"ח את ביתו בנדאי יעשה
הלוקח פחפצו פי הנושים המה אינם יהודים וגם יען שלא נכתב בכתב מהבוררים אסור
הנ"ל והקנס על ב"כ של השנותפים אפשר שאינו חל רק על השנותפים בלבד ולא על
ב"כ: הנה לכאורה אילו הי' נכתב בכתב רק אסור החזקת חנות בלבד אין לשיר זה על
מה לחול דרק אם שייך המוכר לעצמו מהפירות קיי"ל בח"מ סי' ר"ט ס"ז דמשיר בעין
יפה שייך ואמרינו דשייר מקום הפירות אעפ"י שלא פירש אבל אסור החזקת החנות
שהוא בדרך שלילה שלא יעשה חנות אינו רק פקיד עליו השנותף הזה חייב על גופו
דחל אפי' בדשלב"ל אבל על הקונה ממנו בנדאי אינו חל חייב זה דבכה"ג שאינו רק
חייב גופו ל"א מה מכר ראשון לשני כו' במבואר מד' תשו' הרשב"א שהובא ברמ"א
ח"מ סי' קנ"ד סי"ט לענין סתימת חלונות ע"ש ומתשו' פרח מטה אהרן ח"א סי' ז'
שהסביר דבריו וז"ל דכיון שבעל החצר לא זכה באותו אויר שכנגד החלון משום שא"ב
ממש ול"ה יכול לסתום החלון אלא משום שהגוי נתחייב לסתום פשהוא הי' רוצה

שִׁסְתָּם א"כ מש"ה יכול לומר פִּינּוֹן שְׁאֵתָה לֹא זָכִיתָ בְּאוֹרֵי אֵלָא שְׁבֹאתָ לְסִתָּם מִפְּחֵ חַיִּיב שְׁנִתְחַיֵּיב הַגּוֹי לְסִתָּם אֲנִי לֹא נִתְחַיֵּיבְתִי עַכ"ל וְאִף דְּשָׁם בְּסִי' ח' בְּתִשּׁוֹ הַגָּאוֹן ר' חֲסֵדָי הִפְהֵן פְּתַב דְּדוֹקָא בְּנִידָן דְּתִשּׁוֹ הַרְשָׁבָא שֶׁא"ל אֲנִי אֶסְתָּם כּו' מִשְׁמַע דְּדוֹקָא הוּא וְלֹא אַחַר אֲבָל בְּלֹא"ה לֹא עֲדִיף לֹקַח מִגְבֵּרָא דְאַתִּי מִתְחַתֵּי דְכִינּוֹן שְׁנִתְחַיֵּיב הוּא נִשְׁתַּעְבְּדוּ נְכֻסִי בְּאוֹתוֹ חַיִּיב מִמִּילָא גַם עַל הַקּוֹנָה מִמְּנֹו רְמִיָא חַיִּיב זֶה ע"ש וְכ"כ בְּסִי' ט' שָׁם בְּאַרְיִכוֹת בְּכ"ז נ"ד לְכַאוּרָה יֵשׁ לְדַמּוֹת לְהַדְּ תִשּׁוֹ הַרְשָׁבָא פְּמִבְּוֹאָר לְמַעֲיִין אֲמָנָם י"ל דַּעֲכ"פ הָּוִי פְּמוֹ תְּנַאי בְּהַחֲלֻקָּה וְכִינּוֹן שְׁלֵא יִרְצָה הַלּוֹקַח לְקַיָּים תְּנַאי זֶה יוֹכֵל הַשְּׁוֹתָף הַב' לְבַטֵּל הַחֲלֻקָּה מְעִיקָרָא.

וְאִף שְׁלֵא נִכְתַּב בְּמִשְׁפְּטֵי הַתְּנָאִים בְּכ"ז פִּינּוֹן דְּזֶה אֲנִי מְדַבֵּר דְּמוֹכַח טוֹבָא שְׁלֵא רְצָה בְּהַחֲלֻקָּה רַק בְּאוֹפֵן זֶה פְּדִי שְׁלֵא יִפְסִיד פְּרַנְסָתוֹ יַעֲזֵן שֶׁהוּא יֵשׁ לוֹ חֲנוּת בְּחֵלֶק בֵּיתוֹ שְׁמִמְנֹו פְּרִי מִחֵיתוֹ יִמְצָא וּבְכַה"ג דְּהָוִי אֲנִי מְדַבֵּר דְּמוֹכַח מְהֵי ג"ד בְּלִבְד וְל"ב מִשְׁפְּטֵי הַתְּנָאִים כַּמ"ש בְּתוֹס' קִידוּשֵׁין ו': וּבְכ"ד וּבְס' שַׁע"מ מְבִיא פְּלִגְוִתָּהּ הַרְאֵשׁוֹנִים בְּזֶה: אֲמָנָם בְּאַמְתָּ בְּנ"ד פִּינּוֹן דְּנִזְכָּר בְּהַפְתָּב חַיִּיב קְנִס מִצַּד הָעוֹנֵב שְׁנִי מְאוֹת ר"כ לְשָׁנָה א"כ גְּלוֹ אֲדַעֲתֵי הָּוִי שֶׁא"ר לְבַטֵּל עִי"ז הַחֲלֻקָּה פְּשִׁיעֵבְרוֹר א' מְהֵם רַק לְשֵׁלֵם ב' מְאוֹת ר"כ לְשָׁנָה אֲמָנָם פִּינּוֹן שְׁפִיר יֵשׁ לְשִׁיר מְקוֹם לְחוּל וְהו"ל פְּהָא דְּהַמוֹכַר עֲבָד לְקַנְסֵי בְּגִיטִין מ"ג.

וְאִף דְּשָׁם הוּא בְּעִיָא דְּלֹא אִיפְשָׁטָא הֵינּוּ מִשּׁוֹם דְּהָוִי דְּשִׁלְב"ל אֲבָל בְּכַנ"ד הָּוִי פְּשִׁיר לְעַצְמוֹ הַקְּרַע שְׁפִיעֵשָׁה חֲבִירוֹ עָלָיו חֲנוּת יִשְׁלֵם לוֹ ב' מְאוֹת ר"כ לְשָׁנָה דְּלַעֲצָמוֹ קִי"ל דְּמִשְׁפִּיר בְּעִין יָפָה מְשִׁיר אֲכֹן צָרִיף לְעִינֵי בְּהַפְתָּב אִם נִכְתַּב חַיִּיב הַקְּנִס בְּאוֹפֵן דְּלִית בִּי טַעֲנַת אֶסְמַכְתָּא.

וּבְדַבְּרֵי הַטַּעֲנָה שְׁבִלֹא"ה אוֹלֵי יִקְנוּ אוֹתוֹ עַל הַלִּיצִיטָא צִיעֵ אִינָם יְהוּדִים וְהֵם לֹא יִקְיָמוּ הַפְּיִנְקִט הַזֶּה אַחֲרֵי שְׁבִדִּינְהֵם אִינוּ מִחַיִּיב. מֵה לְנוּ בְּזֶה דְּמִלְבַּד דְּאִיפְשָׁר שְׁיִהְיִי הַקּוֹנָה יִשְׂרָאֵל וַיִּצְיִית דִּינָא הָרִי אִפִּי אִם יֵהִי א"י בְּכ"ז אִם הִי בְּאֵ הַנְּכָרִי לִימְלָךְ עֲמָנוּ בְּנִדְאֵי הֵינּוּ מוֹרִים לוֹ שְׁאִינוּ רְשָׁאֵי לְעֲשׂוֹת חֲנוּת וְאִטּוּ בְּשִׁבִיל שְׁהַעֲכוּ"ם לֹא יִצְיִית ד"ת נִתִּיר לְהִישְׁרָאֵל הַבָּא לְקַנּוֹת לְעֲשׂוֹת נְגִד הַד"ת וְע"כ לְפַעַנ"ד אִין מְקוֹם לְהַתִּיר לְחַתֵּן הַשְּׁוֹתָף הַזֶּה לְקַנּוֹת חֵלֶק הַבֵּית ע"מ שְׁפִיעֵשָׁה חֲנוּת וְלְהַפְטֵר מִחַיִּיב הַב' מְאוֹת ר"כ לְשָׁנָה פְּכִי הַפְתָּב שְׁנַעֲשָׂה בִּינְיָהֶם וְעַמ"ל פ"ו מֵה' שְׁבוּעוֹת סוּף הַלְכָה ז' מ"ש בְּשָׁם תִּשּׁוֹ רִיב"ש ס' ר"פ זֶהוּ מֵה שְׁנַלְפַּעַנ"ד בְּזֶה פְּשׁוּט וּבְרוּר דְּבָרֵי יְדִידוֹ ש"ב דוּר"ש בְּאַהֲבָה: ס' קב בַּעֲזֵה"י יוֹם א' ה' דְּחִנּוּכָה שְׁנַת תְּרַנ"ב לַפ"ק סְטֵרִי.

רַב שְׁלוֹם לְכָבוֹד יְדִידֵי הָרַב הַגָּדוֹל הַחֲרִיף הַמְּוִפְלָג יִרְאֵת ד' אוֹצְרוֹ כַּש"מ דְּנִיָּאֵל מוֹנֵד נ"י אַבְד"ק מִיקָאֵלִיּוֹב יצ"ו: מְכַתְּבוֹ עִם תְּכָרִיף פְּתָבִים שְׁחֲלָפוּ בֵּינוּ וְאֲחִיו הָרַב אַבְד"ק מְאָסֵט נ"י וּבֵין הָרַב הַמוֹ"ץ דַּק"ק פ' נ"י הַגִּיעֵנִי וְהִנֵּה הִבִּיאֵנִי בְּמִצְוֵה בְּדַבְּרֵי אֲשֶׁר יְדָרוֹשׁ מִמֶּנִּי לְעֲנוּת עַל רַב אֲשֶׁר הִסְכֵּן לֹא הִסְכַּמְתִּי לְעֲשׂוֹת פֶּה וּבְפִרְט בְּדַבְּרֵי אֲשֶׁר מְעַלְתוֹ הוּא בְּעַצְמוֹ הַבַּע"ד וּבְעֵנִי ד"מ שׁוֹמֵעַ בֵּין אֲחִיכֶם פְּתִיב וּכְבָר הַנְּהִיר אוֹתָנוּ הַרְמ"א ז"ל בַּח"מ ס' י"ז ס"ה לְבָלִי לְכַתּוֹב פְּסַק לֹא מִבַּע"ד בְּדַרְךְ א"כ וְאִף שְׁכ' בַּטַּח"מ ס' קנ"ד בְּשָׁם תִּשּׁוֹ הָרֵא"ש דְּאִפִּי הִכִּי שְׁפָכְרָ דְּנוּ לוֹ הַדִּיעִינִים שְׁרִי לֹמַר לֹא מִהַבַּע"ד שְׁלֵא דְּנוּ יָפָה מִשּׁוֹם הַשְּׁבַת אֲבִידָה וְעַתּוֹ מִהַרְשָׁד"ם ס' מ' וְר"ס הִנֵּה בְּב"י שָׁם כ' שְׁהַרְשָׁבָא וְהַרִיב"ש

חולקים בזה חוץ לזה כ' בתש"ו שבות יעקב ח"א סי' ס"ד דבכתב שאני ע"ש שהחמיר בד"ז וסיים הגרא וחרד ימנע עצמו שלא להשיב פלל לשואל לבדו ודומ' לו תהלה.

אמנם הלום ראיתי אחרי רואי שד"רש כ"ת מאת הרב המו"ץ הג"ל להודיעו מאיזה טעם דנהו ובצדק ביקש זאת מידו דאף דכ' הרמ"א בסי' י"ד ס"ד דנהו דוקא פשדן אותו ע"י פפי' פבר כ' בתש"ו נובי"ת חח"מ סי' א' דכל ששלחו השמש להזמין א' מהבע"ד מיקרי דן בכפי' ונהרי בתש"ו אבקת רוכל להב"י סי' י"ז ושם בסי' י"ח בתש"ו המבי"ט פתבו דבזה"ז צריף לכתוב מאיזה טעם דנו אף פשדן בלא פפי' ע"ש ובפרט דהיכי דינש לבע"ד פ"פ לקושדו אפי' בבאו מעצמן צריף להודיע מאיזה טעם דנהו כדאר"פ בב"מ ס"ט.

בעובדא דנהו תרי פותאי פל כה"ג צריף לאודועי ועתוס' שם עמוד ב' ד"ה כה"ג ועתשו' חת"ס חח"מ סי' י"ב. ונהגה אף שכ' בתש"ו הרא"ש פלל פ"ה סי' ה' ו' הובא בד"מ סי' כ"ה ובסמ"ע סי' י"ט סק"ב דבי דינא בטר בי דינא לא דייקי ע' ב"ב קל"ח: ואין הבי"ד רשאי לשמוע פלל דבריו אחר שגפסק הדין בכ"ז מלבד שבתש"ו אבקת רוכל סי' כ"א מובא בשם הראשונים ו"ל דהאידידא דאין אנו בקיאים בדיני גם בטר בי דינא דייקי חוץ לזה הלא הי' למראה עיני מכתבו של המ"ץ הג"ל שהרשה לכ"ת להראות פסקו וקדי לצי"ש לאפוקי נפש' מחשדא כתב ג"כ הטעמים להעבירם תחת שקט הבקורת וכשיהי' מקום לסותרם הוא מבטל את דבריו נשען על זה נעתרתי לבקשתו ואעבור בין בתרי דבריכם ואחנה דעי הקלושה בנידון זה: ונהגה גופא דעובדא הכי הוי.

ג' שותפים היו ר"ז ור"פ ורי"מ ור"ז הי' חייב מעות להשנותפות כפי חלקו או כפי התנאי שהי' ביניהם ומלבד זה הי' חייב ג"כ לר"פ בלבד על וועכסעל סף מאה ר"כ ויהי היום נתן ר"ז לר"פ סף חמשים ר"כ על פירעון החוב של הוועכסעל והשיב לו ר"פ שהוא מקבלם על חשבון הגראלני ואח"כ נפלו ביניהם טו"ת וסכסוכים בעסק השנותפות ובררו למו פשרנים לפשר ביניהם ואחרי שמוע טענותיהם ועיינו בחשבונותיהם יצא מאתם עפ"י הפסק שר"ז חייב להשנותפים הג"ל סף מאה וששה וששים ר"כ אפס במה שתבע ר"ז מהשנותפים הג"ל חלק רינח חמשה ועשרים פראצענט מגראלני קאזליץ מכמה שנים ע"ז לא יכלו לעמוד על הבירור להגיד חו"ד עפ"י פשר שע"כ מחויבים להציע משפטם לפני איזה בי"ד וידונו ביניהם עפ"י דתוה"ק ועוד מונכר ענינים אחרים בהפסקים שפסרו להצדדים ואח"כ נפטר ר"ז והי' מגיע שטייערן מהעסק הג"ל והקאנטראקט הי' כתוב ע"ש ר"ז ובכ"ז רצה הממונה מהשטייעראמט לעשות חסד עם אלמנת ר"ז ולגבות השטייערן מפל השנותפים אמנם ר"פ ורי"מ מיראתם שלא יהי' להם בלעדי זה ממה לגבות החוב שלהם הלכו לשר המסים וצעקו עליו הלא עליך לעשות כפי הנימוס לגבות רק ממי שהקאנטראקט כתוב על שמו וכן עשה וגבה פל השטייערן מעזבונו של ר"ז בלבד ועתה נפטר גם ר"פ ובאה אלמנת ר"פ עם יורשי ר"ז לדין ותבעה הוועכסעל של הסף מאה ר"כ הג"ל אחרי שהי' לה מבעלה צעססאן על חוב זה בתוקף נימוסי הפדינה וגם תובעת סף שלשה ושנים ר"כ המחצה מפפי הפס"ד של הפשרנים הג"ל בס"ה מאה ושלשה ושנים ר"כ והשיבה אלמנת ר"ז שקודם מותו הגיד לה שהוא חייב לר"פ רק סף חמשים ר"כ ולא הי' הכחשת פירעון ביניהם רק שכ"א עמד בדבריו על פירעון החמשים ר"כ שר"ז חשבתם על הוועכסעל ור"פ חשבתם על הגראלני ועל הסף שלשה

ושמנים ר"כ טוענים יורשי ר"ז שרוצים לנכות תשלומי השטייערן ששלמו בעד השותפים ואף שלא יעלה חלק תשלומי המס של ר"פ לסך פנה בכ"ז הם רוצים לנכות מחלק ר"פ גם מה שפרעו בעד רי"מ לאשר יש להם טענות ותביעות על רי"מ מעסקים אחרים והזמינוהו כ"פ לד"ת וסירב מלעמוד עמהם לדין זהו תוכן הטענות: הנה לא פורש במכתבו זמן פתיבת הצעססיאן של ר"פ לאשתו דאם נעשה בעוד הי' ר"ז חי הלא מבואר בש"ע ח"מ סי' ס"ו סט"ו הקונה מהמלנה שט"ח שיש לו על הלנה ומת הלנה אם אחר שלקחו מת נשבע הלוקח שלא א"ל המוכר פלום ושאי' ששטר זה פרוע וגובה ומבואר בסמ"ע ונש"ף שם דל"ש בכה"ג אין אדם מוריש שבועה לבניו ועש"ך שם ס"ק נ"ה וא"כ בנ"ד בנדאי היתה יכולה אלמנת ר"פ לגבות הוועכסעל מיורשי ר"ז בשבועה עכ"פ פנ"ל אמנם אם נתן לה הצעססיאן אחרי מות ר"ז הלא מבואר שם דאם מת הלנה קודם שלקחו זה ואח"כ מת מלנה אינו גובה אפ"ל בשבועה אם לא כתוב נאמנות בשטר ע"ש ומה שאשתו של הודית שלא נפרע עוד הסף חמשים ר"כ מהווכסעל ל"מ הודאתה לגבי היורשים כמבואר בסי' ק"ח ס"א ברמ"א: ובדבר מה שטוענים יורשי ר"ז לנכות מהחוב של הוועקסעל סך מאה ר"כ מה ששלמו מס בעדו ורצה הרב המו"ץ נ"י לומר דכיון שר"פ נתן הוועקסעל הלז לאשתו במתנה שוב אי' לנכות כמבואר בח"מ סי' פ"ה ס"ו.

הנה מלבד שמבואר בסמ"ע שם ס"ק כ"ג דאם ידוע בבירור שאין להמוכר פלום ולא יוכל הלנה לגבות אח"כ מהמוכר אין הלוקח יכול לגבות ממנו תחלה דאטרוחי ב"ד בכדי למה לו. לבר מן דין הרי בבעה"ת שער ל"ז מביא בשם קצת רבנותא דס"ל דכיון שהדין הוא שכ"א עומד בשלו אשתכח דכי זבין שטר פרוע זבין ואינו גובה הלוקח מהלנה.

וכ"כ באמת בד"מ שם בשם תשו' הרא"ש פלל ע' א"כ יורשי ר"ז יכולין לטעון קים לי. ובס' שערי משפט שם העלה פן לדינא דכיון דהלנה מוחזק יכול לטעון קים לי פנותייהו דהיא"א שבבעה"ת והרא"ש ע"ש: ומה שרצה מעלתו לומר שיורשי ר"ז יוכלו לנכות גם חלק המס של רי"מ מדין מסור פיון שא"י לגבות ממנו מפני אלמותו הנה מלבד דלפענ"ד אין בזה דין מסור פיון דמתחלה כשנכתב הקאנטראק ע"ש ר"ז אדעתא דהכי נכנסו ששטייעראמט יגבה ממנו השטייערן שפן הוא דינא דמלכותא ורק שאח"כ ינפה הוא בחשבון להשנותפות כמה שיתן עבורם וא"כ עתה שהשותפים ר"פ ורי"מ הראו לגבות מעזבון של ר"ז השטייערן אחר שפפי שטר הפשר שפידם מגיע ממנו סכום זה והם יקבלו זה בחשבון מהיכי תיתי שיהי' בזה דין מוסר ואפ"ל לד' הי"א שברמ"א סי' שפ"ח ס"ה דגם במתפנין להציל את שלו יש לו דין מוסר מ"מ בנ"ד הרי גם עפ"י ד"ת החיוב רובץ עליו ליתן השטייערן מכיסו ולנכות אח"כ בחשבון השנותפות מאחר שמעיקרא נכנס אדעתא דהכי וקיבל ע"ע חיוב זה בכתיבת הקאנטראקט על שמו חוץ לזה גם לד' הי"א הנ"ל עכ"פ הוא רק כשבא עי"ז לידי פסידא אבל בנ"ד הרי לא יהי' לו שום הפסד פלל ולבר מן פל דין הרי סתם הרמ"א שם כד' האומרים דשנים שמסרו כ"א משלם החצי דאפ"ל לא יוכל להשתלם מאחד מ"מ אין חבירו משלם רק החצי וביאר בהגהמי"י פי"ב מה' נזקי ממון הטעם דאע"ג דקיי"ל בב"ק נ"ג.

כר' נתן דקל היכי דליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי ז"א רק היכי דאינדו לאובר תשלומין הוא פלל אבל אם שניהם בני תשלומין אלא שאחד עני ואין לו מה לשלם לא

ישלם חבירו יותר מדינו בשביל עניותו של זה ע"ש ועטח"מ סי' ת"י וה"ה פשלא יוכל להשתלם מאחד בשביל אלמותו אין לחבירו לשלם יותר מדינו בשביל אלמותו של זה.

(ובמק"א פתבתי לבאר בענין זה דברי הש"ס מפות ז. אר"י א"ר עד זומם משלם לפי חלקו מאי משלם לפי חלקו אילימא דהאי משלם פלגא והאי משלם פלגא תנינא משלשין בממון ואין משלשין במלקות אלא פגון דאפוזום חד מינייהו דמשלם פלגא דידין והא תניא אין עד זומם משלם ממון עד שיזומו שניהם אמר רבא באומר עדות שקר העדתי כל פמינין פיון שהגיד שוב א"ח ומגיד אלא באומר העדנו והוזמנו בבי"ד פלוני כמאן דלא כר"ע כו' אלא באומר העדנו והוזמנו בב"ד פ' וחיבנו ממון כו' והקשה הריטב"א בחי' בהא דפריה כל פמינין כו' הלא אדרבא לפי שא"י לחזור בו מעדותו והנידון מתחייב על פיהם הוא חייב לשלם מה שמפסיד בעדותו.

ונלפענ"ד דהכי פריה לפ"מ דקיי"ל כר"נ דהיכי דליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי א"כ פיון דהאי אומר עדות שקר העדנו הא מודה שהפסידוהו בעדותן א"כ מתחייבין לשלם לו הניזקו מדיני דגרמי וכיון דמהב' לא יוכל להשתלם שאינו מודה ששקר העיד א"כ צריה האי דמודה לשלם כל הניזק ואמאי קא' דאינו משלם רק לפי חלקו ומשני באומר העדנו והוזמנו בב"ד פ' כו' דהשתא ל"ש למימר פיון דאינו יכול להשתלם מהאי משתלם מהאי דל"א הכי אלא היכי דבאמת הפסידוהו פההיא דר' נתן הנ"ל בשור ובור דא"ל אנא תוראי בביריך אנפחתין כו' אבל בעדים זוממין הא קיי"ל פאשר זמם ולא פאשר עשה א"כ באמת לא הפסידוהו בעדותן ורק דרחמנא חיובום על מחשבבתם ל"ש לומר בזה מאי דליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי פיון דל"ל הניזק כלל ושפיר קאמר דאינו משלם רק לפי חלקו והרבה הארכתי בזה בבניאור הסוגי' שם לא עת האסוף פה) וגם הלא דעת תשו' מהר"ם במרדכי פ' החובל הובא ברמ"א שם ס"ב דכשמת המוסר ולא עמד בדין היורשים פטורין מלשלם אפס דר"פ נתחייב בעד רי"מ מטעם ערב דשנותפין הן ערבים זל"ז וע' בנתה"מ סי' קכ"ט סק"ט לענין פשהלנה אלם ואינו רוצה לישבע דחייב הערב ע"ש ועכ"פ יכולים יורשי ר"ז לתפוס בעד חלק המס מרי"מ דהרי האידנא מהני אפי' תפיסה דלאחר מיתה היכי דאיכא מגו כמבואר בח"מ סי' ק"ז ס"ה ועתשו' מהר"ם מינץ סי' ע"ד.

מכ"ש בנ"ד שהיתה התפיסה בחיי ר"פ. ובפרט דהרי מבואר בסי' קכ"ח ברמ"א דלענין מס המה אחראין וערבאין זל"ז ויכול לתפוס לאחד בשביל פולם וע' בשו"ת פנ"י סדר א' חח"מ סי' ב' שהאריה בזה וע' בסמ"ע סי' ע"ז ס"ק י"ד ובש"ך ס"ק י"א שאם פרע ערב א' הפל יוכל לגבות מערב השני אפי' חלקו של הערב הג' אם נעשו ע"ק ומכ"ש דלהמהרי"ק המובא בש"ך שם סק"ג בכל שותפים שלוו כא' נעשים ע"ק זל"ז ע"ש.

ובמ"ש בש"ך שם בשם הב"י דלא לישתמיט חד מהפוסקים לפלוני בהכי תמה אני דאשתמיט לי' דברי הר"ן בשבועות פ' שבועת הפקדון שהאריה לפרש דברי הירושלמי שם וכו' דבאחד שהפקיד לשנים פרוטה השביע זה וחרו והשביע את זה כל א' חייב קרבן שבועה ואף דממעטינו מואשמה בה פרט לפחות משו"פ דא"ח קרבן עלה בכ"ז הכא כל שבועה חלה על פרוטה שהרי כ"א מהם חייב על הכל וכ"פ הרי"ף ז"ל שם בשנים שלוו או שקבלו פקדון הם ע"ק זל"ז ע"ש וכ"כ בש"ג שם בשם הרמב"ן.

והנה לכל הדיעות קשיא לי לכאורה מש"ס ב"ק ק"ח. בעי רבינא חומש וכפילא בתרי גברי מאי ה"ד פגון שמסר שורו לב' בנ"א וטענו בו טענת גנב חד נשבע והודה וחד נשבע ובאו עדים מאי מי אמרינן בחד גברא קפיד רחמנא דלא משלם חומשא וכפילא האי נשלם כפילא והאי נשלם חומשא א"ד עילויה חד ממונא קפיד רחמנא דלא נישלם עלה חומשא וכפילא וה"נ חד ממונא הוא.

והנה התוס' שם כ' דדוקא נקט מתחלה הודה דאי מתחלה פפר חד ובאו עדים ואח"כ הודה חד הוי עדים קודמין להודאה ומתחייבין תרנוניהו כפול דעדים כשבאו להעיד על שניהם העידו אבל כשהודה חד קודם אעפ"י שבאו עדים אח"כ הא מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור ע"ש והנה בטח"מ סי' שנ"ב מפרש דכפול פשיטא דמשלם אותו שבאו עליו עדים ורק הבעיא קאי לענין חומש דלא פהרמב"ם שמפרש להיפוך ע"ש ולכאורה קשה דכיון דמעיקרא הודה הראשון והב' הי' כופר הא זה שהודה נתחייב בכולו פנ"ל וצריך ליתן חומש מכל המזון א"כ מה בכך שבאו עדים אח"כ ונתחייב הב' כפול הרי כ' בטח"מ סי' ס"ז ובש"ע שם ס"ז תבעו וכפר ונשבע לו והגיע שמיטה והוא בכפירתו ולאחר שעברה שמיטה הודה או באו עדים אינו משמט והיינו משום דמה שהודה או באו עדים אח"כ הו"ל פחויב חדש ול"א דמתחייב למפרע ע"ש ועי' בב"מ מ"ג: אר"י א"ש הלכה כר"ע ומודה ר"ע במקום שיש עדים מ"ט דא"ק לאשר הוא לו יתנונו ביום אשמתו וכיון דאיכא עדים מההוא שעמא הוא דאיחייב לי' אשמה ופרש"י שם דהיכי דתבעו והודה דעל פיו הוא מתחייב העמדתו בדין והודאתו הוא יום אשמתו אבל אם יש עדים משעה שראוהו שגזלה הוא אשם לו וא' התם דר"י ס"ל דחלוק הי' ר"ע אפי' במקום שיש עדים מ"ט דא"ק לאשר הוא לו יתנונו ביום אשמתו ובי דינא הוא דקמחייבי לי' אשמה ע"ש ולפי"ז היכי נוכל לומר דע"י שבאו עדים אח"כ ונתחייב הב' כפול יפטר הראשון מהחומש הרי החיוב דאח"כ שע"י העדים הוי חיוב חדש ול"ה חד ממונא ויש לפלפל בזה טובא אכמ"ל: נחזור לענין דינא אף דיכולים יורשי ר"ז לנכות גם חלק המס מרי"מ מטעם ערבות פנ"ל אבל לא כולו מהחוב של ר"פ כיון דגם ר"ז הי' שותף עמהם וצריכין לחשוב חלק המס מרי"מ על כל השותפות כאילו הי' הניגד בשותפות.

ולענין הספק אם הפשרנים כללו הסף חמשים ר"כ בכתב הפשר שרצה הרב המוני"ן נ"י לומר דמדתן ר"פ לאשתו צעססיאן על כל המאה ר"כ ע"כ שהפשרנים קבלו החמשים ר"כ בחשבון השותפות ע"ז יפה טען כ"ת דמאי הוכחה היא זו ממה שכתב הוא השטר לאשתו וכי מפיו אנו חיינן בזה ועכ"פ אין לחשוב החמשים ר"כ להשותפות רק על חלקו של ר"פ לבד דאף דשותפים ערבים זל"ז הרי כ' בדרב"ז ח"א סי' קפ"א בשם הריטב"א דאם יש לראובן על שמעון ב' חובות א' מחוב עצמו וא' שהי' ערב בשביל א' לאו כל פמינן' לומר בשביל הערבות לקחתים ע"ש והובא בכנה"ג ח"מ סי' נ"ח.

ולענין מה שטוענים יורשי ר"ז שרוצים לתפוס לבלי לשלם ליורשי ר"פ המגיע להם עד שיעמוד רי"מ עמהם לדין במה שיש להם טו"ת נגדו מעסקים אחרים אין בטענה זו ממש דא"י לתפוס לא בשביל חבירו ועש"ך ח"מ סי' קע"ו ס"ק מ"ח מש"כ בשם תשו' דברי ריב"ח.

אָמַנְם עָבוּר הַתְּבִיעָה מֵהַגְרָאֲלֵנִיָּא שְׁיֵשׁ לָהֶם גַּם עַל ר"פ בְּנֻדָּא יְכוּלִין לַעֲפֹב עַד שְׁיִקְוֹב
הַדִּין אֶת הָהָר בְּזָה דְּבַכְה"ג עָבִיד אֵינְשׁ דִּינָא לְנַפְשֵׁי לַכ"ע פְּמִבְּנֻדָּא בַח"מ ס' ד' ע"ש
וְעַתְשׁוּ רַבְּב"ז ח"א ס' תפ"ג.

וּבְפֻרְט שְׁבִכְתָּב הַפְּשָׁר מֵהַפְּשָׁרִים מְפֻרְשׁ שְׁצָרִיכִים לְדוּן ע"ז א"כ הו"ל פְּתַב הַפְּשָׁר
שְׁטַר וְשׁוּבְרוּ עִמּוֹ וּבְדָבָר מָה שְׁלֵא פְתִיב קִנְיָן בְּהַפְּשָׁר וְכ' הָרַב הַמּו"ץ שְׁמִסְתַּמָּא עָשׂוּ
קִנְיָן. הִנֵּה אֵי הִי נַעֲשֶׂה הַפְּשָׁר בְּבִי"ד הַלְכָה רוּנְחַת הִיא בִּיבְמוֹת ק"ו.

וּב"ב קל"ח: דְּלִבִּי"ד טוּעִין ל"ח. אָמַנְם פִּינּוֹן שְׁהִי הַפְּשָׁרִים הַדְּיוּטִים אֵיפְשָׁר שְׁל"ה קִנְיָן
וּפְרָט שְׁל"ה הַפְּשָׁרִים רַק שְׁנִים בְּנֻדָּא אֵינּוּ מְחֻיָּב לְקַיֵּים הַפְּשָׁר דְּאַף בְּפֻשְׁרָה שְׁעוֹשִׂים
בַּע"ד בְּעֶצְמָם דַּא"צ קִנְיָן כַּמ"ש בְּש"ף ס' י"ב ס"ק י"ב הִי"ד לְגַבֵּי הַתּוֹבַע שֶׁא"י לְתַפְנוֹעַ
עוֹד דַּה"ל מְחִילָה וּמְחִילָה א"צ קִנְיָן אָבֵל אִם הִנְתַּבַּע מְפֻשָׁר שְׁיִתָּן ל"מ וְכ"כ בַּכְנֵה"ג שָׁם
וּבְתַשׁוּ מְהָר"ם מְלוּבָלִין וְכ"ה בַּנְתֵּה"מ שָׁם וְכַעֲיִן זֶה כ' הַש"ף בַּח"מ ס' ע"א סק"ז לְעִנְיָן
נְאֻמָּנוֹת בְּמָה דְדַחֵי דְבָרֵי הָרֵאָבִי"ה שָׁם ע"ש אָמַנְם אִם הַפְּשָׁרִים אִם מְרִים שֶׁהִי קִנְיָן
בְּנֻדָּא נְאֻמָּנִים פְּמִבְּנֻדָּא בְּש"ף ס' י"ב שָׁם כ"ז רְאִיתִי לְהַשִּׁיב לוֹ מָה שְׁנִלְפַעַנ"ד דְּרָף
מו"מ שָׁל הַלְכָה וְהִי שְׁלוֹם דְבָרֵי יְדִידוֹ הַדּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' קג בַּעֲזֵה"י יוֹם א' טוֹב אָדָר
תַּרְנ"ג לַפ"ק סְטָרֵי.

שְׁלוֹם רַב לְכַבּוֹד בַּש"ב יְדִידֵי הָרַב הַחֲרִיף וּבְקִי בַנְש"ק מוה' פִּינְחָס חַיִּים טָיִב נ"י אַבְד"ק
רֵאזְדָּאֵל יצ"ו: מְכַתְּבָה הַגִּיעֵנִי כְּפוּל וְלֹאֲשָׁר רְאִיתִי שֶׁהַדְּבָר נְחוּץ לְמַעֲשֶׂה חֲשִׁיתִי לְהַשִּׁיב
לָךְ עַל אֲמַר בְּדָבָר הַזֶּה שְׁבָא לְפָנֶיךָ בְּרֵאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן תְּרִי גִיסִי שֶׁהִי לָהֶם בֵּית בְּשׁוֹתְפוֹת
וְעָשׂוּ פְתַב חֲלֻקָה בֵּינֵיהֶם אֶצֶל בִּי"ד עוֹד בְּשִׁנַּת תַּרְכ"ט וְהוֹתְנָה בֵּינֵיהֶם שְׁפָל הַמַּסִּים
מֵהַבֵּית צָרִיף רְאוּבֵן לְשִׁלְמֵם וְכֵן בְּשִׁנַּת תַּרְל"ט עָשׂוּ פְתַב ע"ז בְּגִימוּסֵיהֶם וְהִי א'
מֵהַפִּינְקֻטִין שְׁרֵאוּבֵן מְחֻיָּב לְשִׁלְמֵם הַמַּס מְפָל הַבֵּית וְכַעַת מְכַר שְׁמַעוֹן חֲלָקוֹ מֵהַבֵּית לְלוֹי
וּבָאוּ רְאוּבֵן וְלוֹי לְדִין וְטוּעֵן רְאוּבֵן יַעֲזֵן שְׁפָשׁוּם אֶחָד מֵהַפְּתָבִים לֹא נִזְכָּר שְׁיִהְיָ גַם לְבָאֵי
פַח שְׁמַעוֹן הַטְּבָה זֶה ע"כ רוּצָה שְׁלוֹי יְשִׁלְמֵם חֲלָק הַמַּס שְׁלוֹ וְרַק לְנִגְדַּ שְׁמַעוֹן וְיִתַר לְתַת
לוֹ הַטְּבָה זֶה מְפָנִי שֶׁהוּא גִיסוֹ וְלֹא לְנִגְדַּ אַחַר וְשְׁמַעוֹן טוּעֵן שְׁקָנָה חֲצִי הַבֵּית עִם פֶּל זְכוּת
וְיִפּוּי פַח שֶׁהִי לְשְׁמַעוֹן וְנַפְשָׁה בְּשִׁאֲלָתָהּ לְחֻוֹת דְּעֵי בְּזָה עַפ"י דְּתוּה"ק: הִנֵּה כ"ת דָּן בְּזָה
דְּאַף דְּכַתוּב בְּהַפְּתָב שְׁנַעֲשֶׂה בְּקִנְיָן הֵלֵא הָיִי קִנְיָן דְּבָרִים וְל"מ.

הֵן אָמַת דְּפִלְגִי בְּזָה קְמָאֵי הוּבָא בַּטַח"מ ס' קנ"ז דְּדַעַת הַרְמ"ה דְּדוֹקָא הִיכִי דְּקִנּוּ מִיָּדוֹ
לִיָּתָן כו"כ דְּדָרְף הוֹדָאָה הוּא א"כ דְּרָף שְׁעַפּוּד דְּשַׁעֲבַד נַפְשֵׁי לְהַכִּי לְאוֹ קִנְיָן דְּבָרִים הוּא
אָבֵל אִם קִנּוּ מִיָּדוֹ לְתַת כו"כ אוֹ לְבָנוֹת פִּינּוֹן שְׁאִין קִנְיָן נוֹפֵל עַל הַחַיּוּב וְלֹא עַל גּוּף הַמְּמוֹן
רַק הַנְּתִיבָה עֶצְמָה וְהַנְּתִיבָה א"ב מְמָשׁ אֶלָּא מַעֲשֶׂה בְּעֵלְמָא וְקִנְיָן דְּבָרִים הוּא וּמְצִי הַדָּר
בִּי וְאִיכָּא מְרַבּוֹנוֹתָא הַחֻלְקִים וְס"ל דְּקִנְיָן לְתַת לְאוֹ קִנְיָן דְּבָרִים הוּא דְּלֹא מִיְקָרִי קִנְיָן
דְּבָרִים אִא"כ שְׁקִנּוּ מִיָּדוֹ לְחֻלּוֹק אוֹ לְהַשְׁתַּתֵּף אוֹ לִילָף וְהַטּוֹר כ' שָׁם דְּנִרְאָה מַד' הָרֵא"ש
ז"ל דְּקִנְיָן לְתַת לְאוֹ קִנְיָן דְּבָרִים הוּא וְעַש"ך ח"מ ס' ס"ו ס"ק קכ"ח דְּנִרְאָה דְּעַתּוֹ דְּהַכִּי
הַלְכָתָא וְעַח"מ ח"א אה"ע ס' ס"ו ס"ק מ"ב וּבב"ש שָׁם ס"ק כ"ו וּבְסִי נ"א סק"י.

אָמַנְם עַכ"פ הִיכִי דְּכַתְּב בְּלִשׁוֹן חַיּוּב כַּבְנ"ד שְׁחִיבֵיב א"ע לְתַת הַמַּס מֵהַבֵּית כְּפוּל הָרִי לַכ"ע
מֵהִי וְשְׁמָהֵאֵי טַעְמָא אֲזַדָּא נְמִי מָה שְׁפַקְפַק מַעֲלָתוֹ שְׁלֵא יוֹעִיל הַקִּנְיָן מְטַעַם דְּשִׁלְב"ל

מלבד דנלפענ"ד דאין בְּזַה מְשׁוּם דשלב"ל פֿינן דאַרעאַ לטסקא מְשַׁעבְּדָא כדא' בב"מ ע"ג: וב"ב נ"ד.

והבית הא יִשְׁנוּ בְּעוֹלָם לְבַר מִן דִּין הָרִי בְּלִשׁוֹן חַיִּיב מְהַי דקיי"ל בסי' ר"ט דִּיכּוֹל לְחַיִּיב א"ע בדשלב"ל. וְהֵנָּה אפ"י אִי לֹא נִכְתָּב בְּלִשׁוֹן חַיִּיב ב"כ"ז אִם הִי' הַמְדוּבָר פֶּן בְּתַחֲלָה בְּעַת שְׁקִנְאוּ הַבֵּית וְנִשְׁתַּתְּפוּ דְהֵם קוֹנִים אֲדַעְתָּא דְהָכִי שְׁרָאוּבֵן יִשְׁלַם הַמָּסִים מִפֶּל הַבֵּית אֲזִי מוֹעִיל תְּנָאי שְׁלָהֶם בְּדִיבּוּר בְּעֵלְמָא וּל"ב קִנְיָן פֶּלֶל וּכ"כ בְּתִשׁוּ' פּר"ח מ"א ח"א סי' י"ד בְּתִשׁוּ' ר"ש גָּאוֹן שֶׁהַשִּׁיגָשׁ ע"ד מֵהֶרְשֵׁד"ם בְּעִנְיָן שׁוֹתְפִים בְּקִרְקַע שְׁעִשׂוּ תְנָאי בִּינֵיהֶם שְׁלֹא יִמְכּוֹר א' מִהֶן חֲלָקוּ בְּלִתֵי רְשׁוֹת חֲבִירוֹ אִם יִרְצֶה לְקַנּוֹתוֹ שֶׁכ' מֵהֶרְשֵׁד"ם בְּזַה דְהָי קִנְיָן דְבָרִים.

וכ' הוא ז"ל לְחֲלוֹק עָלָיו דְכִינּוּן דְנַעֲשֶׂה תְנָאי זֶה בִּינֵיהֶם בְּתַחֲלַת הַשְׁתַּתְּפוּתָם בְּהַקְרַע אֲמָרִינוּ דְמַעֲיָקְרָא אֲדַעְתָּא דְהָכִי קִנְאוּהָ וְאִין פֶּאֹן קִנְיָן דְבָרִים מְשׁוּם דְאַרְף בְּלֹא קִנְיָן אֲלֹא בְּדָבָרִים בְּעֵלְמָא תְנָאִיהֶם קִיָּמִין וּא"צ לְזַה טַעַם דְבָהֵהוּא הִנָּא דְצִיָּיְתִי אֲהַדְדִי דְבָלְאוּ הָאִי טַעַמָא תְנָאִיהֶם קִיָּמִין ע"ש וּכ"כ בְּנֵתָה"מ סי' ר"ו סק"ב.

אָמְנָם צְרִיף לְעִינֵי בְּהַפְתָּב אִם נִכְתָּב בּוֹ שְׁרָאוּבֵן מִתְחַיִּיב א"ע לְשִׁלְם הַמָּס מֵהַבֵּית בְּעַד שְׁמַעוֹן אֲזִי שְׁפִיר יוֹכֵל לֹמַר דְלֹא נִתְחַיִּיב רַק כ"ז שֶׁהוּא שֶׁל שְׁמַעוֹן וְכַשְׁמָכְרוּ לְאַחַר פִּקְע מִיָּנִי חַיִּיב זֶה.

אוּלָם כְּשֶׁנִּכְתָּב סָתָם שְׁהַמָּסִים מֵהַבֵּית פֶּלוֹ מוּטָל עַל רְאוּבֵן לְשִׁלְם בְּנִדְאִי גַם כְּשֶׁנִּמְכָּר לְאַחַר רְמִיא עָלָיו חַיִּיב זֶה פְּהָא דב"ב ס"ג. גְּבִי ע"מ שְׁהַמָּע"ר שְׁלִי ע"ש וְה"ז דוּמָה לְהָא דקיי"ל בְּנִדְרִים מ"ו.

קוֹנָם בֵּיתָה שְׁאֵנִי נִכְנָס מְכָרוּ לְאַחַר מוֹתֵר בֵּית זֶה שְׁאֵנִי נִכְנָס גַּם פִּי מְכָרוּ לְאַחַר אֲסוּר וְעִי' בְּמִנְחוֹת ק"ט. דְלוֹקַח גְּרַע דִּינְד בַּעֲהַש"ט עַל הַתַּחֲתוֹנָה.

וְעַר"ן נ"ו: שׁוֹב נִשְׁלַח לִי אַחֲרֵי כְתָבֵי הַדְּבָרִים הַנִּלְ גוּף הַשְּׁטֵר מֵהַחֲלוֹקָה שְׁנַעֲשֶׂה בֵּין הַגִּיסִים הַנִּלְ וְרִאִיתִי שְׁאִין אָנוּ צְרִיכִים לְכ"ז דְכָפִי דְבָרֵי הַשְּׁטֵר הַיְתָה הַחֲלוֹקָה בִּינֵיהֶם עַל אִפְּן זֶה וְהוֹיָנוּ פֶּל אֶחָד מֵהַשְׁתַּתְּפוּתִים מוֹכֵר וְלוֹקַח שְׁשִׁנִּיהֶם קִבְלוּ עָלֵיהֶם חַיִּיבִים שׁוֹנִים וּמִשְׁעָה שְׁהַחֲזִיק רְאוּבֵן בְּחֲלָקֵי הַבֵּית הַשְּׁיִיכִים לוֹ כְּפִי הַשְּׁטֵר נִתְחַיִּיב מִמִּילָא בְּתִשְׁלוּמֵי הַמָּסִים מִפֶּל הַבֵּית וְשׁוֹב א"י לְחִזּוֹר בּוֹ דְתִשְׁלוּמֵי הַמָּסִים הֵם בְּכִלְל דְמִי הַחֲלָק שְׁקִנְהָ מִשְׁמַעוֹן וְכֵן מִשְׁעָה שְׁשִׁמַּעוֹן עֲשֶׂה קִנְיָן חֲזָקָה בְּחֲלָקוֹ נִתְחַיִּיב גַּם הוּא בְּחַיִּיבִים הַמְּוֹטָלִים עָלָיו כְּפִי הַשְּׁטֵר וְאִין שׁוּם אֶחָד מֵהֶם יְכוֹל לְחִזּוֹר בּוֹ.

וְחַיִּיב זֶה שֶׁל תְּשְׁלוּמֵי הַמָּסִים הוּא דוּמָה לְמִי שְׁקִנְהָ קִרְקַע מִחֲבִירוֹ בְּכָף וְכָף ע"מ לְשִׁלְם לוֹ בְּכָל שָׁנָה אִיזָה סֵף מְעוֹת דְמִכִּינּוּן שְׁהַחֲזִיק זֶה בְּהַקְרַע נִתְחַיִּיב בְּתִשְׁלוּמֵי הַדָּמִים כְּפִי חַיִּיבוֹ וְה"ה בנ"ד תְּשְׁלוּמֵי הַמָּסִים בְּכָל שָׁנָה הֵם בְּכִלְל דְמִי חֲלָקוֹ בְּהַבֵּית שְׁקִנְהָ מִשְׁמַעוֹן שְׁעַל פֶּן לְפַעַנ"ד אִין זֶה צְרִיף לְפָנִים דְרְאוּבֵן מְחַוֵּיב בְּתִשְׁלוּמֵי הַמָּסִים מִפֶּל הַבֵּית גַּם אַחֲרֵי נִמְכָּר חֲלָקוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן לְאִישׁ זֶר זֶהוּ הַנְּלַפְעַנ"ד פֶּשׁוּט וּבְרוּר: סי' קד וע"ד אֲשֶׁר דְרִשְׁתָּ מִמֵּנִי לְהוֹדִיעָה אִם מְכַשִּׁירִין פֶּה עִירְנוּ הַפּאָבְרִיק שֶׁל מִי זָאָדָא עַל חַג הַפֶּסַח הֵנָּה הַמְּנַהֵג קְבוּעַ פּה"ק לְהַכְשִׁיר מֵאַחַר שְׁעַמְדָנוּ עַל הַמְּחַקֵּר אוֹדַת הַשׁוּוּעַפְעִלְזִירַע הַנְּקָרָא ווִיטְרִיאַל וְכֵן הַמַּאגְנֵעִיט שְׁנֵתְהֵן הַמִּי זָאָדָא עִמָּהֶם אִין בָּהֶם שׁוּם חֲשֵׁשׁ חִימוּץ וְהַפְּלִים

והקנקנים של מתכות ושל עץ שמשפמשין בהם כל השנה בהפאפריק מגעילין אותן והזאפאנען והקראכען של המי זאדא על חה"פ חדתי עבדי להו והישנים אוסרין להשתמש בהם בפסח יען פשהם עומדים בבתי המזיגה בכל השנה לאחר הורקת המים מחזיקין לפעמים יי"ש בתוכם והצילינדערס מדיחין ברותחין גם מנקין היטב הקנים החלולים והפל נעשה ביתרון הכשר עפ"י השגחת הביד"צ: ובגידן עשיית המי זאדא בשבת ויו"ט הנה י"ב משום איסור בישול שהמים ירותחו בהנתן לתוכם המינים הנ"ל ואף דל"ה תולדות האור אמנם עכ"פ דינו כמבשל בחמי טבר' דקיי"ל בשבת מ': דפטור אבל אסור ואיפא איסור דרבנן עכ"פ גם איפשר דיש בו משום איסור מכה בפטיש שגומר מלאכתו כמ"ש בלבוש א"ח סי' שי"ח ס"ד גבי קולניס האספנין שהדחתו זהו גמר מלאכתו כ' שם די"ב משום מכה בפטיש.

וכשעושין הרבה י"ב משום עובדין דחול כבשבת קכ"ו: וכביצה ל'. אמנם כשהישראל עושה שטר מכירה ומוכר הפאפריק לעפ"ם פדינא והעפ"ם עושה המי זאדא איפשר לצדד להקל שהישראל ישטה ממנו גם כשעושהו הנכרי ביו"ט אפי' בעיר שרובה ישראל מאחר דעכ"פ ליכא בעשיית המי זאדא רק איסור דרבנן כנ"ל והלא מבואר בתוס' שבת קכ"ב ד"ה ואם דכמו בחוץ לתחום שהוא דרבנן אמרו הפא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ה"ה בכל שבות דרבנן כשעשה העפ"ם לצורך ישראל זה שרי לישראל אחר דלא פהר"ן שם שמחלק בין איסור תחומין לשאר שבות דרבנן ע"ש ובפמ"ג א"ח בא"א סי' רע"ו סק"א פוסק להלכה דבכל איסור דרבנן שעשה גוי בשביל ישראל מותר לישראל אחר שלא נעשה בשבילו ע"ש.

ובזה הנני ידידך ש"ז דור"ש באהבה מברכה בחג פשר ושמח: סי' קה בעזה"י יום א' כ"ח אדר תרנ"א לפ"ק סטרי. שלום ורב טוב לכבוד ידידי הרב הקריף ובקי גרא ושלם כש"מ שמואל שפירא נ"י דומ"ץ דק"ק דאברמיל יצ"ו.

מכתבו עד"ש הגיעני לנכון והנני לתשובתו בעובדא דאתא לקמ' בחבורה אחת בעירו שנמנו וגמרו לכתוב לעצמם ס"ת ובחרו למו גבאי החבורה סופר א' מומחה שיכתוב להם. הס"ת ויתאספו רבים מאנשי החבורה והגבאים בראשם ועשו מעמד והשואה עם הסופר בפיוסוק דמים עבור כל יריעה ועשו ביניהם ת"כ גם שלוסצעטיל אשר בו נדבר והותנה ביניהם מדת היריעות ותיקון הקלפים באופן שלא יהי בהם שום מטלית והידור הכתיבה שתהי' עזהו"ט.

והי' המדובר ביניהם בע"פ שסדר התשלומין יהי' לאחר גמר כתיבת כל יריעה אם ממעות השבוע שמקנפץ מבני החבורה אם מאשר ינדבו בני החבורה לכתוב כ"א יריעה מפיוסו והתחיל הסופר לכתוב ושלמו לו בעבור מקצת יריעות מקופת החבורה ובעד מקצתו מהמנדבים יריעות שלמות ולתקופת השנה נסתלקו הגבאים הראשונים מהתמנותם ונכנסו אחרים במקומם ונתנספו ג"כ בני חבורה חדשים וגם במשך הגבאים החדשים גמר הסופר איזה יריעות ושלמו לו כפי ההשנואה הראשונה וכעת פגעו בהסופר הלז קנאים קנאת סופרים אחרים והזנילו הרבה שכר הכתיבה והשיאו את לבב הגבאים החדשים ועמקה רבים מבני החבורה והתעוללו עלילות על הסופר למען חזרו מהמקח ונבדקו היריעות ע"י סופר אחר ול"ה יכול להטיל מום ודנפי בהכתב אחרי שהיא

כתיבה תמה ומתודת אפס שחפש ומצא בשנים ושלשה יריעות אינה מטליתים קטנים מקצה ועי"ז מצאו עיקלה לבטל המקח ובהשנואה שביניהם והסופר הראשון טוען שחשב שלא יקפידו על מטלית קטן כזה פאשר באמת הי' למראה עיניהם כל יריעה ויריעה ולא הקפידו כלל ועתה אם רע בעיניהם מוכן הוא להחליף יריעות אחרות תחתיהם והגבאים החדשים בצירוף רבים מאנשי החבורה טוענים א' פיון שהגבאים החדשים לא השוו א"ע עם הסופר שהוא אין עליהם חיוב לעמוד בהמקח ב' אפי' הגבאים הראשונים במעמד רבים מהחבורה לא יכלו להתחייב א"ע אז רק נגד מעות החבורה המקובץ בכל שבוע אבל לא במה שקל יחיד מתנדב מרצונו לכתוב יריעה בכ"ע.

ג'.

פיון שנתוספו בני חבורה חדשים של"ה לפני הגבאים הראשונים לא התחילו לכנוס בחיוב זה ובמה פח הגבאים יפה לחייבם שיכתבו דוקא אצל הסופר שהוא ע"כ תוכן הטענות ודורש כ"ת ממני חות דעתי הקלושה בזה: הנה בדבר מה שמסתפק כ"ת דל"ה מועיל הקנין שעשאו עם הסופר דהו"ל דשלב"ל לכאורה הי' נלפענ"ד לדון בזה עפי"ד תשו' הרא"ש פ"ל ו' סכ"א שהובא בש"ע ח"מ סי' כ"ב ובסוסי' קס"ג שכ' דדברי רבים א"צ קנין ושמטעם זה כ' בתשו' רמ"א סי' נ' ברב ששכרוהו בני העיר להיות לרב עליהם וכשהגיע הזמן חזרו בהם ופוסק שם דא"י לחזור בהם דכיון שנעשה ברבים א"צ קנין אף שעדיין לא התחיל במלאכה ובנתה"מ סי' של"ג סק"א מביא בשם הד"מ דשלשה ששכרו מלמד א"צ קנין דכל מגילי דרבים א"צ קנין ותמה שלא כ' דין זה בכל פועלים דאם שלשה שכרו פועל א"י לחזור וכ' דאפשר שדין זה אינו רק במלמד שהוא דבר מצוה ודמי קצת לנדר שהנדר ברבים ועד"ר ע"ש וא"כ ה"ה בנ"ד ששכרו רבים את הסופר לכתוב להם ס"ת דהוי נמי דבר מצוה ג"כ דינא הכי דא"י לחזור אפי' בלא קנין וכיון דל"ב קנין חל נמי בדשלב"ל אמןם באמת נראה דהו"ד דדברי רבים א"צ קנין ל"ש רק במקום דביחיד מהני קנין אלימי דברי הקהל דא"צ קנין אבל בדשלב"ל דביחיד ל"מ בי' קנין גם דברי הקהל ל"מ והרא"י דבתשו' הרא"ש גופי' פ"ל י"ג סי' כ' לענין חוכר מהקהל הפסים שכתבו לו המורשים מהקהל שטר הורדה כתב שם דאף דחקירת הפסים הו"ל דשלב"ל ול"מ בי' קנין מ"מ קנה החוכר מפח קנין סטימותא מאחר שנהגו דבחקימת שטר ההורדה ומסירתו להחוכר מתקיימת החקירות וכיון שנהגו פן הוי קנין ע"ש וקשה ל"ל הטעם מפח קנין סטימותא הרי בלא"ה דברי הקהל א"צ קנין וע"כ דבמקום דקנין ל"מ אינו מועיל ג"כ דברי הקהל וכי"ב מצינו בש"ס ב"ב קמ"ז: שכ"מ שאמר ידור פלוני בבית זה יאכל פלוני פירות דקל זה ל"א פלום כו' מילתא דאיתא בבריא איתא בשכ"מ דליתא בבריא ליתא בשכ"מ ופרשב"ם וז"ל שאין שכ"מ חמור מן הבריא אלא דאמירתו במקום קנין של בריא הוא והכי דאין קנין מועיל בבריא אמירה בשכ"מ ל"מ מידי.

ובמ"ש בתוס' קידושין ע"ח: לענין שכ' שם דגוסס אין נתינתו ומעשיו פלום והקשו מהו דפ"א דמס' שמתות הגוסס הרי הוא כחי לכל דבריו. נדרו נדר והקדשו והקדש ות' דדוקא בנדר והקדש דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אבל בעלמא לא לכאורה יש לתמוה דנימא ג"כ התם הכי דאמירה דהקדש הנ"ל במקום מעשה קנין דהדיוט א"כ בגוסס

דְּבַהֲדִיּוֹט ל"מ בִּי קִנְיָן הִיכִי יוֹעִיל אֲמִירְתוֹ בְּהַקְדֵּשׁ אֲמָנָם בְּרֵא"ש שָׁם כ' דְּשֹׁאנֵי הֶתָם מִשׁוּם חוּמְרָא דְאֲמִירְתוֹ לְגַבוּהַ כו' פִּי' פִּינָן שְׁבַנְדָר וְהַקְדֵּשׁ הֶחְמִירוּ לֹמַר בּוֹ אֲמִירְתוֹ לְגַבוּהַ כְּמִסְרָה לְהַדִּיּוֹט דְמִי ה"ה דְּהַחְמִירוּ נְמִי שְׂיֵהָא גּוֹסֵס נּוֹדֵר וּמְקַדֵּישׁ וְכֵן פִּי' בְּקִרְבָּן נְתַנְאֵל שָׁם וי"ל דכ"ה ג"כ פְּנִינַת הַתּוֹס'.
מִשָּׂא"כ לְעַנְיָן שְׂכ"מ דְאֲמִירְתוֹ דְבְרֵי שְׂכ"מ כְּכּוּמ"ס דְמִי אֵינּוּ פּוֹעֵל דְיַבּוּר הַשְׂכ"מ רַק שְׂיֵהָי' בְּמִקּוּם קִנְיָן בְּבִרְיָא וְכָל דל"מ בִּי קִנְיָן בְּבִרְיָא לִיתָא נְמִי בְשִׂכ"מ וְה"ה לְעַנְיָן דְבְרֵי רַבִּים כָּל הִיכִי דְאִית' בְּיַחֲדָא בְּקִנְיָן אִיתָא בְּרַבִּים בְּאֲמִירָה בְּעֵלְמָא וּמִלְתָּא דְלִיתָא בְּיַחֲדָא בְּקִנְיָן לִיתָא ג"כ בְּרַבִּים אֲמָנָם הָרִי לִפְנֵי"ד תְּשׁוּ' הָרֵא"ש הַנְּ"ל הָרִי מוֹעִיל סְטִימוּתָא בְּדִשְׁלַב"ל וְכ"כ בְּתִשׁוּ' רִש"ל סִי' ל"ד לְעַנְיָן דְבִאֲוֹרְגָדִי מְהֵנִי שְׁטָר אָף דְהָנִי דִשְׁלַב"ל פִּינָן דְמִנְהַג הוּא הָנִי סְטִימוּתָא ע"ש וְע"כ דְמִפְתַּח הַמְנַהֵג מְהֵנִי פְּאֵלוּ הֶתְחַיְיְבוּ א"ע בְּלִשׁוֹן חַיִּיב דְמִנְהֵי בְּדִשְׁלַב"ל דּוּמְיָא דְמַצִּינּוּ בְּתוֹס' ב"מ ס"ו ד"ה וּמְנִיּוּמֵי שְׂכ' דְמִנְהַג מוֹעִיל גַּם בְּדָבָר שֶׁהוּא אִסְמִיכְתָּא אָף דְאִסְמִיכְתָּא לֹא קִנְיָא וְעַכְצ"ל דְכִינּוּן דְמַעְכָּשֵׁי וְכ"ד חֲשׁוּב מְסַלֵּק אִסְמִיכְתָּא עַדִּיפָא כֹּחַ הַמְנַהֵג שְׂיֵהָי' פְּאֵלוּ נְעֻשָׂה בְּמַעְכָּשֵׁי וְכ"ד ח"ו הַדְמָהֵנִי כֹּחַ הַמְנַהֵג בְּדִשְׁלַב"ל שְׂיֵהָי' מוֹעִיל פְּאֵלוּ הִי דְרָךְ חַיִּיב דְקִי"ל דִּיכּוֹל אָדָם לְחַיְיֵב א"ע בְּדִשְׁלַב"ל וְא"כ הָרִי בְּנִידָן שְׁלָנוּ הִי ג"כ ת"כ וּשְׁלִיסְצָעֵטִיל דְהו"ל קִנְיָן סְטִימוּתָא וּמְהֵנִי אָף שֶׁהוּא דִשְׁלַב"ל וּבִלֵּא"ה הָרִי בְנ"ד לָאו קִנְיָן הוּא אֵלָּא שְׂכִירוּת וּמְבִנְיָא בְּהַגָּהַת סַמ"ע סוֹסִי' קַפ"ה דְשְׂכִירוּת פּוֹעֵל א"צ קִנְיָן וְע"כ בְּח"מ סוֹסִי' שְׁט"ו וּבְסַמ"ע שָׁם וְכִינּוּן שֶׁא"צ קִנְיָן מְהֵנִי נְמִי בְּדִשְׁלַב"ל וְכ"כ לְהַדִּיּוֹט בְּקִצּוֹה"ח סִי' שְׁל"ב סַק"ו דְשְׂכִירוּת פְּעוּלָה פִּינָן דְנִקְנָה בְּדִבּוּר מְהֵנִי ג"כ בְּדִשְׁלַב"ל וְעַתְשׁוּ' הָרִשְׁבָּ"א שְׁהוּבָא בְּב"י בְּחו"מ סִי' ס': וּבְדָבָר הַטְעָנָה שְׁנַמְצָאוּ בְּאִיזָה יְרִיעוֹת מְטִלִיתִים קְטָנִים.

הִנֵּה בְּאֲמַת י"ל דְאִין קְפִידָא בִּירִיעָה שִׁי"ב מְטִלִית קְטָן שְׂיֵתְחַיְיֵב הַסּוֹפֵר לְהַחְלִיפָה בְּאֲחֵרַת שְׁכָן גְּרָאָה מִד' הַתּוֹס' ב"ב כ"א רִישׁ ע"ב בְּהָא דְקָא הֶתָם דְסוֹפֵר מְתָא כְּמִנְתָּרָה וְעוֹמֵד דְפְסִידָא דְלֹא הָדָר הוּא וּפְרַש"י אִם כְּתִב ס"ת בְּטְעוֹת וְהַקְשׁוּ בְּתוֹס' שָׁם דְאִין זֶה פְסִידָא דְלֹא הָדָר שְׂיִכּוּלִין לְהַגִּיהוּ.

וְלְכַאוּרָה הָרִי יוֹכֵל לְהִיּוֹת בְּכַגּוֹן שְׂכ' שָׁם הַקְדוּשׁ בְּטְעוֹת דֵּא"א לְמוֹחֲקוֹ וְהו"ל פְּסִידָא דְלֹא הָדָר וְע"כ מִשׁוּם דְלִשְׁי' רֹב הַפּוֹסְקִים הָא שְׂרִי קְדִירָה בְּשָׁם עֵט"ז וְשְׂ"ף יו"ד סִי' רַע"ה וְרַע"ו וּבְתִשְׁב"ץ ח"א סִי' קַמ"ט וְח"ב סִי' ק"ט וּבְשִׁבּוּ"י ח"א סִי' פ"א וְח"ב סִי' פ"ח א"כ אֵיפְשָׁר לְתַקְנּוּ ע"י קִידוּר אֲמָנָם אִפְתִּי קְשָׁה הָרִי הוּא קוֹדֵר הַשָּׁם עִם עוֹד אִיזָה תִּיבּוֹת וְכּוֹתֵב הַשָּׁם עַל הַקְלָף וְשָׂאָר תִּיבּוֹת עַל הַמְטִלִית עַתְשׁוּ' חַת"ס חִיּוּ"ד סִי' רַנ"ט ר"ס.

א"כ עַדִּינּוּ הוּא פְּסִידָא דְלֹא הָדָר וּמְחֻנְיָב הַסּוֹפֵר לְהַחְלִיף יְרִיעָה זוֹ עַל יְרִיעָה שְׂלִימָה בְּלִי מְטִלִית וְע"כ דְּבְמְטִלִית קְטָן לִיכָא קְפִידָא. אֲמָנָם זֶה הוּא רַק בְּסִתְּמָם אֲבָל בְּנ"ד שְׁהַגְבָּאִים הִתְנוּ בְּפִירוּשׁ עִם הַסּוֹפֵר שְׂיֵהָי' הִירִיעוֹת בְּלִי שׁוּם מְטִלִית הָא גְּלוּ אֲדַעְמִיזְיָהּ דְהוּא קְפִידָא לְגַבִּיזְיָהּ וְהִנֵּה בְּאֲמַת כ' בְּסַמ"ע סִי' רַמ"ה ס"ק ט"ז דְבְּמוּם הַנְּגִלָה לְעֵין כָּל אֵינּוּ נֶאֱמָן לֹמַר שְׁלֹא רָאָהּ וְאֲמִירְתוֹ דְרָאָה וְנִתְפָּיִס וְא"כ בְּנ"ד אִפִּי' אִי נִימָא דְהָנִי מְטִלִיתִים פִּינָן דְקְטָנִים הֵם לֹא מְתַחַזִּי שְׁפִיר וְאֵיפְשָׁר דְמִתְחַלָּה שְׁתַּקּוּ מִשׁוּם דְלֹא רָאוּ אוֹתָן הֵלֵא עַכ"פ הִי צְרִיכִין הַגְבָּאִים לִישְׁבַע שְׁלֹא רָאוּ אוֹתָן עַתְשׁוּ' רַדְבָּ"ז ח"ד סִי' קַל"ו וְגַם אֵיפְשָׁר לֹמַר

דכינן דהגבאים פֿשקבלו היִריעות מיִד הסופֿר הִיו יִכולין לִבְדוֹק אַחַר מְטִילִיתִים קִטְנִים וְלֹא עָשׂוּ כֵן הָרִי מְחִלוּ לוֹ וְכַמֵּ"ש בַּסֵּמ"ע ס' רל"ב סק"י דְבִדְבָר שֶׁהַלֹּקֵחַ יִכּוֹל לְהִבְחִינוּ וְלֹא הִקְפִיד לַעֲשׂוֹת כֵּן אֲמַרְיִן דְּמַחֵל וּמ"ש בַּנְּתִיבֵי מִשְׁמַע דְּזָהוּ דְּנִקְא בְּנִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַקְחָא לֹא מִשְׁמַע הָכִי מִדְּבָרֵי הַה"מ שְׁמַמְנֵנוּ מְקוֹר דִּין זֶה וְע' כ"ב בְּש"ף ס' ס"ו ס"ק קי"ג בְּמוֹכַר שֵׁט"ח לְחִבְרֵי וְנִמְצָא שֶׁהַלְוָה הוּא עֲנִי דַל"ה מִק"ט מִטְעַם דַּהוּ"ל לְשֶׁאֵל עֲלִיו וְהוּא פְּעִין הַסְּבָרָא שֶׁיִּכּוֹל לְהִבְחִינוּ וּמִשְׁמַע דְּבַכ"ע אֲמַרֵי דְּמַחֵל וְעַתְּשׂוּ שְׁבו"י ח"ג ס' קס"ט.

אֲמַנְם רְאִיתִי בְּסִפְרֵי יְהוֹשֻׁעַ בְּפו"כ ס' ת"ב שְׁכ' שֶׁם דְּדוֹקָא בְּמַכַּר סֶתֶם שְׁיִיָּהּ הוּ"ל לְהִבְחִינוּ אֲבָל הִיכִי דְּמַכַּר לוֹ בְּפִירוּשׁ בְּלֹא מוּם ל"ש לֹמַר דְּיִכּוֹל לְהִבְחִינוּ מִשׁוּם דְּיִכּוֹל לְמִימַר דְּעֵלְיָהּ סְמַכְתִּי וְעַל הִימְנוּתָהּ וְלִהְיֵי לֹא בְּחִנְתִּי ע"ש וּמִקְלָתָא דְּמַסְתַּבֵּר הוּא דְּכִינָן דְּבִפִּירוּשׁ הַתְּנָה שְׁלֹא יִהְיֶה מוּם זֶה לֹא מְסִיק אֲדַעְתִּי שְׁיִרְצָה הַמוֹכֵר לְנַקֵּר עֵינָיו לְרַמּוּתוֹ לִיתֵן לוֹ בְּאוֹתוֹ מוּם וְהִיכִי דְּלֹא אֲסִיק אֲדַעְתִּי הָא ל"א אִיבְעִי לִי לְעִיּוּנִי כַּדְכ' בְּתוֹס' בְּכוֹרוֹת י"ג: לְעִנְיָן הָא דְּקֹא' הָתֵם בְּלוֹקֵחַ גְּרוּטָאוֹת מִן הָעַפְו"ם וְנִמְצָא בְּהֵן עַפְו"ם מִשְׁנֵתָן מְעוֹת ל"ה מְקַח טְעוֹת דְּאִיבְעִי לִי לְעִיּוּנִי וּמְדַלָּא עֵינָן אַחְוֵלִי אַחִיל וְהַקְשׁוּ בְּתוֹס' דַּא"כ בְּשֶׁאֵר מְקַח טְעוֹת נְמִי נִימָא הָכִי וְתִי דְּשֶׁאֲנִי לוֹקֵחַ גְּרוּטָאוֹת מִעַפְו"ם דְּאִיבְעִי לִי לְאֲסוּקִי אֲדַעְתִּי שְׁמָא יֵשׁ בְּהֵן עַפְו"ם.

הָרִי דְּרַק הִיכִי דַּהוּ"ל לְאֲסוּקִי אֲדַעְתִּי שְׁיֵשׁ אוֹתוֹ מוּם אֲזַ אֲמַרְיִן דַּל"ה מִק"ט מִטְעַם דְּאִיבְעִי לִי לְעִיּוּנִי וְלֹא הִיכִי דְּאִיבְעִי סְבָרָא דְּלֹא אֲסִיק אֲדַעְתִּי וְא"כ ה"ה בנ"ד פִּינָן שֶׁהִתְנוּ הַגְּבָאִים עִם הַסּוֹפֵר בְּפִירוּשׁ שְׁיִהְיֶה הִיִּרְיעוּת בְּלֹא מְטִילִיתִים לֹא אֲסִיק אֲדַעְתִּיהוּ שְׁיִרְצָה לְרַמּוּתָם לִיתֵן לָהֶם יִרְיעוּת מְטוּלָאִים וְלִכְרֵי מִן דִּין י"ל דַּל"ש יִכּוֹל לְהִבְחִינוּ רַק לְאַחַר שְׁבָא לִיד הַלֹּקֵחַ כֹּל הַמְּקַח שֶׁקָּנָה מִשֵּׁא"כ בנ"ד הָרִי ל"ה גְּמַר רַק בְּהַשְׁלַמַּת ס"ת כְּנֻלָּה וְל"ש לֹמַר יִכּוֹל לְהִבְחִינוּ דִּי"ל שְׁחֶשְׁבוּ בְּדַעְתֵּם שְׁכַאֲשֵׁר יִמְסוֹר לָהֶם כֹּל הִיִּרְיעוּת מִהַס"ת כְּנֻלָּה אֲזַ יְבַדְּקוּ אוֹתָם וְכִשְׁמַצְאוּ מְטוּלָאִים יִחְזִירוּ לוֹ לְהַחֲלִיפָם בְּאַחְרוֹת וְכַעֲיִן הַחֲלִיפָא שְׁחִילְקוּ בְּגַמ' בְּכוֹרוֹת הַג"ל בֵּין נִתְּן מְעוֹת לְלֹא נִתְּן מְעוֹת קוֹדֵם נִתְּיַנַּת הַמְּעוֹת ל"ש אִיבְעִי לִי לְעִיּוּנִי דְּחוֹשֵׁב בְּלִבּוֹ שְׁפִשְׁתֵּן הַמְּעוֹת יַעֲיִין אֲזַ וְכ"כ בְּתוֹס' כְּתוּבוֹת נ"ה.

וְקוֹדְשֵׁינָן י"א. ד"ה הִנְהוּ וּבַמֵּל"מ פֵּט"ו מַה' מְכִרָה וְעַש"ך ס' רכ"ז סק"ד דְּבִלָּא נִתְּן מְעוֹת אִפִּי אַחַר שְׁיַעוֹר פְּדִי שְׁיִרְאָה לְתַגָּר יִכּוֹל לְחַזֵּר בּוֹ וּלְפִי"ז לְכַאוּרָה הִי מְקוּם לֹמַר דְּאִף דְּמְבוֹאֵר בְּסִי רל"ב ס"ה דְּכָל מוּם שְׁאִינוּ בְּגוּף הַמְּקַח מְהִינֵי נִיכּוּי דְּמִים וְהַמְּקַח קִיָּים וּבַנ"ד הָא ל"ה מוּם בְּגוּף הַמְּקַח פִּינָן שְׁעֵדִין לֹא נִגְמְרָה הַס"ת כְּנֻלָּה בְּשֶׁלְקִימוֹת כְּמוֹכֵן בְּכ"ז הָרִי הִיכִי דְּהִתְנָה בְּפִירוּשׁ שְׁלֹא יִהְיֶה אוֹתוֹ מוּם מְבוֹאֵר בְּמַג"א ס' תל"ז סק"ד דְּהַמְּקַח בְּטֵל אִפִּי בְּשֶׁאִינוּ בְּגוּף הַמְּקַח וּבַנ"ד הִלָּא הִתְנוּ עִמּוֹ בְּפִירוּשׁ שְׁלֹא יִהְיֶה יִרְיעוּת מְטוּלָאִין וּיִכּוֹלִין לְבַטֵּל הַמְּקַח אֲמַנְם ז"א דְּאֲדַרְבָּא פִּינָן דְּעֵדִין לֹא נִגְמְרָה הַס"ת לֹא נוֹכַל לְהַטִּיל עֲלָיו שֵׁם מוּם בְּמַקְחָא פִּינָן דְּעֵדִין אִין הַמְּקַח לְפִנְיָנוּ דְּלֹא נִקְרָא עֵדִין עֲלָהּ שֵׁם ס"ת דְּבִשְׁלָמָא אִי הִי קוּנָה ס"ת שְׁלִיקָה וְהִתְנָה שְׁלֹא יִהְיֶה בְּהַ יִרְיעוּת מְטוּלָאִין וְנִמְצָאוּ מְטוּלָאִין שְׁפִיר יִתְכֵן לֹמַר דְּבַטֵּל הַמְּקַח לֹא כֵן בַּנ"ד שְׁאִין לָנוּ לְסַפֵּק רַק אִם מְוֹטֵל הַחִיּוּב עַל הַסּוֹפֵר לְהַחֲלִיף הִיִּרְיעוּת וְכִינָן דַּל"ש לֹמַר אִיבְעִי לִי לְעִיּוּנִי מִכַּח שְׁהִי תְּנַאי בְּפִירוּשׁ כַּנ"ל וְל"ש נְמִי לֹמַר רְאָה וְנִיפְיִים פִּינָן דַּל"ח מוּם גְּלוּי כ"כ שֶׁהַמְּטִילִיתִים קִטְנִים פְּאֲמוֹר לְכֵן אַחֲרֵי שֶׁהַגְּבָאִים יִקְבְּלוּ בַח' שְׁלֹא רְאוּ הַמְּטִילִיתִים וְלֹא מְחִלוּ מְחוּיָב הַסּוֹפֵר לְהַחֲלִיפָן

ביריעות שלמות וכינן דבנ"ד אין הסופר חושדן בךך שראו ונפיניסו ומוכן ועומד להחליף היריעות המטולאין בשלמות לא מצו לבטל השכירות שעשו עמו ולתת שאר היריעות מס"ת זו לסופר אחר: ובענין מה שנסתלקו הגבאים הראשונים ונתמנו אחרים תחתיהו אין זה טענה לבטל השכירות שעשו הגבאים הראשונים במעמד רוב מאנשי החבורה דכמו דקיי"ל ב"ב ח': דיכולין הצבור להסיע על קיצתן וטובי העיר הם פשלוחי ואפטרופסי הקהל עתשו' הרשב"א שהובא בב"י יו"ד סי' קס"ט ובח"מ סי' קכ"ח וכל מעשיהו קיימין ואין הטובים שאחריהם יכולין לבטל כמו כן הם טובי וגבאי החבורה שהמחוס בני החבורה עליהו דכל חבורה הוי פקהל בפ"ע פדמצינו בב"ק קי"ו: רש"אין החמרין להתנות כו' ורש"אין הספנים להתנות כו' והיינו דכשהבעלי אומניות מהעיר באין בבירת החבורה זע"ז כל מה שמתנים בעסק חבורתם מתקיים בדבור בעלמא ואפי' בדשלב"ל כמו שהאר"ה בזה המהרי"ק בשורש קפ"א וה"ה בנ"ד המעמד הראשון שעשו טובי החבורה בהסכמת אנשי החבורה עם הסופר הראשון אין הטובים שאחריהם יכולין לבטלו ומכ"ש שאין בכח אנשי החבורה הנלוים אליהם מחדש לשנות זה דכל הנכנס באגודת החבורה רובץ עליו כל החיובים והשעבודים שמוטל על החבורה בכלל דאדעתא דהכי מתקשר עמהם וע' אריכות בתשו' מים עמקין להראנ"ח ח"ב סי' נ"ג.

וכמו דקיי"ל בתקנת והסכמת הקהל שאפי' מי של"ה מבני העיר בשעת התנסדות התקנה כשאח"כ בא לדור בעיר משקנה לו בית דירה שם הרי הוא כאנשי העיר מיד ע' ב"ב ז: ובח"מ סי' קס"ג ס"ב בהג"ה ועתשו' פנ"י סדר ב' חח"מ סי' צ"ו והוא משום שכל הפא לדור בקהל ע"ד הסכמותיה' וסדרי תקנותיהם הוא קובע דירתו ביניהם ומתחייב בהם ועתשו' הריב"ש סי' קל"ב ורמ"ט וה"ה בחבורה יש לה דין קהל פנ"ל ושמטעם זה נראה ג"כ דהי' פח בידם להתנות גם על המנדבין יריעות שלמות שיקתבו דוקא אצל הסופר הלז אף שהסופר הזה לוקח ביקור שכירות מסופרים אחרים דהרי קיי"ל בח"מ סי' ב' דהיכי שיש צורך מצנה ומיגדר מילתא יכולין טובי העיר לתקן גם במידי דאיכא רוןחא להאי ופסידא להאי וה"ה בבני החבורה יכולין טוביהם להתנות שגם היחידים מבני חבורתם פשינתדבו יריעות שלמות יכתבו דוקא אצל הסופר הלז אף שמוקיר השער משום דאיכא לגבייהו בזה צורך מצנה שלא יהי' הס"ת מקולקל כמ"ש בסמ"ע סי' של"ג סק"כ דס"ת שנקתבה בכת"י שני סופרים הוי מגומר ומקולקל מכל הלין טעמי נראה שאין רשות בידי אנשי החבורה וטוביהם החדשים לשנות מהשכירות שנעשה עם הסופר הראשון אחרי שיחליף היריעות המטולאין בשלמות הנלפענ"ד פתבתי.

דברי ידו דור"ש באהבה: סי' קו בעזה"י יום א' טו"ב אדר"ש תרנ"ד לפ"ק סטרי בין גאולה לגאולה שיאו יעלה למעלה ה"ה פבוד ש"ב ידי הרב הגדול חריף ובקי בחדר"ת בנש"ק כש"מ אשר הורוויץ נ"י אבד"ק רימאנאב יצ"ו: מכתבו הגיעני ולרגל טרדומי העומדות על ימיני לשטני נקיטנא טנא ידי בקצרה להשיב לו ע"ד שאלתו נידן ראובן שהי' לו בשכירות אצל אדון א' פמה קלאפטער הרים שנתחבב מהם אבנים לצורך רחיים שנים רבות ואח"ז נתמלא האדון חיקמה עליו וירב פעשו עמדו וישטמהו לבלתי השפיר לו עוד והשפיר עסק זה לאחרים וכראות ראובן כי כלתה אליו הרעה מאת האדון דיבר על לב שמעון שישפור אצל האדון מקום מחבב אבנים במקום אחר וישתתפו שניהם וכן עשה ולאחר פמה שנים נתפרדה החבילה ביניהם ושכר שמעון לבדו ותובע אותו ראובן

לד"ת אַחְרֵי שְׁהַשִּׁיג גְּבוּלוֹ זֶהוּ תִּתְּכֶן שְׁאַלְתּוּ: הִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְדוֹן בְּזֶה מִתּוֹרַת מַעְרוּפָּיָא
הַמְּבֹנָאָר בְּרַמְ"א ח"מ ס' קנ"ו שְׁיֵישׁ מְקוֹמוֹת שְׁדַּנִּין דִּין מַעְרוּפָּיָא.

אַמְנָם כְּבַר הַעֵיד בְּנוֹ הַגָּאוֹן הַרְש"ל בְּתַשׁוֹ' ס' ל"ו בְּשֵׁם הַגָּאוֹן ר' קְלוּנִימוֹס ז"ל דְּבִזְמַנִּים
אֵלוֹ לֹא מַצְאָנוּ יָדֵינוּ וְנִגְלִינוּ לְהִיּוֹת דְּנִין בְּדִינֵי מַעְרוּפָּיָא וְכ"כ בְּתַשׁוֹ' חוֹת יָאִיר ס' מ"ב
דְּאַנָּן קִי"ל כְּהַסּוֹבְרִים דְּאִין דְּנִין מַעְרוּפָּיָא כְּלָל ע"ש וְכ"כ בְּתַשׁוֹ' בֵּית אַפְרַיִם חח"מ ס' כ"ז.

וְהִנֵּה בְּתַשׁוֹ' רש"ל שְׁם כ' דְּהִנֵּף מְקוֹמוֹת דְּדַנִּין מַעְרוּפָּיָא ס' ל' דְּדַמִּי לְהָא דא' ב"ב כ"א:
מִרְחִיקִין מְצוּדַת הַדָּג מִן הַדָּג כְּמֵלֵא רִיצַת הַדָּג וּלְכֹף אִפִּי' בְּדִיעֵבַד עֶבֶד מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ
וְאוֹתָם שְׁאִין דְּנִין מַעְרוּפָּיָא ס' ל' דְּדַמִּי רַק לְהָא דְעֵנִי הַמְהַפֵּף בְּחִרְרָה דְּרַק רְשַׁע מִיִּקְרִי
אַבְל אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וְהִכִּי מְבֹנָאָר בְּאַמַּת גַּם בַּפְנֵי קוּדוּשֵׁין ר"פ הָאוּמֵר דְּהֵף דְעֵנִי
הַמְהַפֵּף בְּחִרְרָה אִינוֹ רַק לְכַתְחֵלָה אֲכֵן בַּמ"ש דְּבַהֵף דְּמְצוּדַת הַדָּג אִפִּי' בְּדִיעֵבַד מוֹצִיאִין
מִיָּדוֹ וּבְתַשׁוֹ' מ"ב ס' ס"ז הַעֲלָה דְאַפִּי' מַה שְׁפָכְרַת הַרְוִיחַ מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ תְּמָה עֲלִיו א"ז
הַמַּק"ח ה' פֶּסַח ס' תמ"ח סק"ה שְׁהַפְרִיז עַל הַמְּדָה בְּזֶה וְכַתֵּב דְּהַרִי בְּאַמַּת הַפּוֹסְקִים לֹא
הִבִּיאוּ כְּלָל הֵף דְּמִרְחִיקִין מְצוּדַת הַדָּג ע"ש וּלְפַעַנ"ד הִכִּי מְסַתְּבַר דְּאִין לְהוֹצִיא
מִיָּדוֹ בְּדִיעֵבַד דְּהַרִי עכ"פ ל"ה רַק גִּזְלַת דְּרַבְּנָן כְּמְבֹנָאָר בַּב"י ס' קנ"ו וְאִינְהָ יוֹצֵאת בְּדִינֵינִים
כַּמ"ש בְּתַשׁוֹ' רַדְבַּ"ז ח"א ס' תק"ג דְּבַכָּל מַה שְׁתַּקְנוּ רַבְּנָן לַעֲשׂוֹת חִיזוּק לְשַׁל תּוֹרָה
אִינְהָ יוֹצֵאת בְּדִינֵינִים וְכ"כ בַּסִּי תִקִּי"ז ע"ש וי"ל דְּאַף לְמַה שְׁמְבֹנָאָר בְּתוֹס' שְׁבוּעוֹת מ"א.

דְּאַף לְרַבְּנָן דַּר' יוֹסִי הִיכִי דְהוּא גִזְלַת גְּמוּר מְדַבְרֵיהֶם נִחְתִּינִין לְנַכְסֵי' בַּכ"ז זֶהוּ דְּנִקָּא בְּגִזְלַת
גְּמוּר מְדַבְרֵיהֶם שְׁאִינוֹ דְּרַף מו"מ אַבְל כְּלָל הִנֵּי דְתַקְנוּ חֲכָמִים מְשׁוּם אַבְיָרָא וְגִזְלַת כַּבְב"ד
ל"ה רַק כִּי הֵף דְתַקְנוּ מְפָנֵי דְרַכִּי שְׁלוֹם דַּא"י בְּדִינֵינִין כַּדַּא' בְּגִיטִין ס"א.

וְהִכִּי מְבֹנָאָר בְּאַמַּת בְּתַשׁוֹ' הַרְשֵׁב"א שְׁהוּבָא בַּב"י שְׁם בְּדִין יְהוּדִי שְׁהִי רְגִיל אֲצֵל עִירוּנֵי
א' מְדָמָה לֵה הֶתֶם הַרְשֵׁב"א לְהָא דְּמְצוּדַת הַדָּג וְאַעֲפ"כ כְּתֵב בְּדִיעֵבַד אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ
ע"ש וּבְתַשׁוֹ' חוֹת יָאִיר הַנְּ"ל רְאִיתִי שְׁדַעְתוֹ נוֹטָה דְּבַהֵף דְּמְצוּדַת הַדָּג מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ אִפִּי'
בְּדִיעֵבַד וּבַכ"ז כְּתֵב דְּגַם לְהַדְנִין מַעְרוּפָּיָא אִינוֹ רַק לְכַתְחֵלָה אַבְל לֹא שְׁיִצְטָרֵף לְהַחְזִיר
בְּדִיעֵבַד וְל"ד לְמְצוּדַת דְּגִים דְּאֲנֻמְנוֹתוֹ שְׁלַ צִיָּיד בְּכֹף מִשְׁא"כ בְּמַעְרוּפָּיָא ל"ש אֲנֻמְנוֹתוֹ
בְּכֹף דְּמַה זֶה אֲנֻמְנוֹת ע"ש: וְעכ"פ נְלַפְעַנ"ד בְּרוּר דְאַפִּי' אִי נִימָא דְלְהַדְנִין מַעְרוּפָּיָא צָרִיף
לְהַחְזִיר הוּא דְּנִקָּא דְּוּמָיָא דְּמְצוּדַת הַדָּג דְּקַא' הֶתֶם בַּגְמ' שְׁאֵנִי דְּגִים דְּיִהְבִי סִיָּאָרָא
וּפִירִש"י דְּכִינֵן שְׁהַפִּיר זֶה חוּרוֹ וְנִתְּן מְזוֹנוֹת בְּתוֹף מְלֵא רִיצָתוֹ בְּטוּחַ הוּא שְׁיִלְכְּדָנוּ דְּהו"ל
כְּמֵאן דְּמִטָּא לִידְנָי וְנִמְצָא חֲבִירוֹ מְזִיקוֹ ע"ש וַא"כ ה"נ בְּדִין מַעְרוּפָּיָא אִי הִרְאִישׁוֹן בְּטוּחַ
שְׁכַּשְׁלָא שְׁפָרְנוּ הַשְּׁנֵי יִשְׁפִירוּהוּ לוֹ י"ל דְּהֵנִי כְּמִטָּא לִידְנָי מִשְׁא"כ בַּנ"ד הַרִי הָאָדוֹן בְּעֵרָה
חֲמָתוֹ עַל רְאוּבֵן וְלֹא רָצָה לְהַשְׁפִּיר לוֹ בְּשׁוּם אֲנֹפֶן בְּנֻדָּאֵי כ"ע יוֹדוּ דְּבַכְּגוֹן זֶה ל"ד לְמְצוּדַת
הַדָּג וַא"צ לְהַחְזִיר בְּדִיעֵבַד.

וְגִדּוּלָה מְזוֹ מְבֹנָאָר בַּסַּמ"ע ס' שפ"ו דְאַפִּי' בְּמְקוֹמוֹת שְׁדַּנִּין מַעְרוּפָּיָא הִיא רַק
כְּשֵׁהִישְׁרָאֵל הַשְּׁנֵי מְהַדַּר אַחַר הָעֶכּוֹ"ם שְׁיַעֲסוּק עִמּוֹ וּמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שְׁלֹא יַעֲסוּק עִם
הִישְׁרָאֵל הִרְאִישׁוֹן אַבְל אִם אִין הִישְׁרָאֵל מְהַדַּר אַחַר הָעֶכּוֹ"ם ל"ש בְּזֶה מַעְרוּפָּיָא ע"ש
וּבְתַשׁוֹ' מְהַר"ם אֶלְשִׁיף ס' ס"ז מְבֹנָאָר דְּבַכָּה"ג לִיכָּא אַף מְדִין עֵנִי הַמְהַפֵּף בְּחִרְרָה כְּלָל
שְׁאִין הָאָדוֹן רוֹצֵה לְהַשְׁפִּיר לְהִרְאִישׁוֹן וְשָׂרִי לְכַתְחֵלָה ע"ש וְכ"כ בְּתַשׁוֹ' רש"ל הַנְּ"ל

שע"כ הדין פשוט לפענ"ד שאין לראובן שום טענה בזה על שמעון ובהיתר ש"כר: סי' קז וע"ד שאלתו בדין שיש לו קרחה קטנה באמצע הראש אי רשאי להיות מדייני חליצה אחרי דפסק הרמב"ם פ"ח מה' ביאת מקדש דקרחה פסול לעבודה ובש"ע אה"ע סדר חליצה מביא יש מחמירין שלא להיות בדייני החליצה שום מום: הנה לפענ"ד מילתא דפשיטא הוא דאין בזה שום בית מיוחד דהרי באמת בגוף דין זה שלא יהי' כל מום בדייני חליצה איפכא שמעינו לה מדברי הש"ס יבמות ק"א.

דקא' התם דחליצה סגי בג' הדיוטות דאי סנהדרין ל"ל למעוטי סומין מלעיני הרי מדתני רב יוסף נפקא דתני ר"י כשם שבי"ד מנוקים בצדק פ"ד ב"ד מנוקים מכל מום שנא' פנלך יפה רעיתי ומום אין פ"ד הרי דמדבעינו מייעטא על סומין ע"כ דבע"מ פ"ש להיות דין לחליצה וכבר הרגיש בזה בנוב"י מהד"ת סי' קנ"א ועקצוה"ח ונתה"מ סי' ז'.

וא"כ נהי דמהרי"ח הובא בד"מ מחמיר בזה לאו מעיקר הדין הוא ובתשו' חת"ס חאה"ע סי' צ"ג כתב בטעמא דמהרי"ח דגור דייני חליצה אטו דייני גט דכד"נ דמ"א ע"ש וא"כ הרי בבכורות מ"ג: איפכא תרי לישני בגמ' אי ביש לו לפניו ויש לו לאחוריו הוא פ"ש לעבודה ול"ק פ"ש בקרחה באמצע הראש ולפי"ד הריב"א בתוס' ע"ז ז'.

לעולם הלכתא כל"ק אפ"ס דהרמב"ם פ"ס דהני מום וס"ל כר"ת דסובר דבשל תורה הלך אחר המחמיר וא"כ זהו רק לענין העבודה דהוא איסור דאורי' אבל לענין להיות מדייני חליצה דגם לשי' מהרי"ח אינו רק גזירה בעלמא וא"כ הא בשל סופרים הלך אחר המיקל ולא פסיל קרחה באמצע הראש.

ולבר מן דין הרי כפי דברת מכתבו אין לו באמצע הראש רק קרחה קטנה וא"כ הא אפי' ל"ב דפוסל קרחה באמצע הראש הא בעינו שתהי' הקרחה עכ"פ ברוב הראש ברוחב ול"ד להא דקיי"ל בש"ע יו"ד סי' ק"פ פ"ד דברי ר"י משום ראב"ש במכות כ': דשיעור קרחה הוא כשהוא פנוי כגריס דהתם קאי על מעשה הקריחה שהוא תלישת השער על מתו או לע"ז בזה אמרינו דהשיעור הוי כגריס אבל לענין שיהי' עלי' שם קרח הוא מוקצה מן הדעת לומר שבקרחה קטנה פ"ז יהי' מום ונדע דהרי הרא"ש במכות שם פוסק כמ"ד דהשיעור הוא כשתי שערות ואטו נימא דיהי' זה מום וע"כ דלא שייכי דינים אלו בהדדי ולא קרב זה אל זה פ"ל: וע"ד הפלפול יש לה"ר לזה עוד מהא דא' בקידושין ל"ו.

לפי שנאמר לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת יכול לא יהא חייב אלא בין העינים מנין לרבות כל הראש ת"ל בראשם לחייב על הראש כבין העינים ואין לי אלא פהנים שריפה בהן הפתוב מצות תירות ישראל מנלן נאמר פ"א קרחה ונאמר להלן קרחה כו' וקשה דל"ל להגמ' לומר דהו"א דרק בכהנים אסרה תורה קרחה בראש משום דריפה בהן הפתוב מצות תירות ובהא דא' התם אליבא דאיסי דילפינו נמי מגז"ש דקרחה קרחה דנשים אינו בלא יקרחו דא"כ ליכתוב קרח מאי קרחה שמעת מני' תרתי וכ' התוס' שם וליפתן את האמור של זה בזה הוי מפקי במה מצינו ואי משום דריפה בהו מצות תירות אין לנו לחלק מצוה אחת שאנו מוצאין בכהנים ובישראל בהדיא דנדאי גוף המצוה לא היינו לומדין אבל פירוש המצוה גמרי שפיר מהדדי וקשה לכאורה הרי נדאי אי לאו גז"ש ל"ה ילפינו מכהנים דאיפ"ש דרק בכהנים אסרה תורה קרחה בראשם

משום דהוי מום נהרי אַמרי' בכ"ד דלענין בע"מ עשאָה תורה קריבין פּמקריבין וא"כ פּמו דאָסרה תורה להטיל מום בקדושים אפי' מום עובר מקרא דכל מום לא יהי' בו ה"ה בפקהים אסור הטלת מום נהרי פהן המטמא א"ע עובר משום קדושים יהיו ומכ"ש פּשעושה עצמו בע"מ וקא דא' בקדושים כ"א: בְּהָא דַּאִין ע"ע פּהן נרצע מפני שְנעשה בע"מ ונעשה בע"מ נאצטריד לשנויי משום דא"ק ושב אל משפחתו למחזק שבמשפחתו ולכאורה הרי בלא"ה אסור לעשות לכהן בע"מ משום.

וקדשתו הנה באמת רש"י ז"ל נזהר ופירש ז"ל ונעשה בע"מ ומה בכה וקלא רציעה מצוה היא וכונתו דאף דאסור לעשות לכהן בע"מ בכ"ז הרי מתקנימת מצות רציעה בכה ובמקום מצוה שרי וא"כ אי לאו הגז"ש דקרח קרחה ל"ה מציינו למילף אסור קרחה בראש בישראל מפקהים משום דאיפּשר דרק בפקהים אסרה תורה קרחה בראש פּיון שעושה עצמו בע"מ ובפרט לפ"מ דמבואר בת"כ פ' תזריע לענין קרחת דנתק דלשון קרחה הוא באופן שא"ר לגדל שיער לעולם וע' רמב"ן שם וא"כ הו"ל מום קבוע ומשום זה אסרה תורה קרחה בפקהים בראש אבל בישראל לעולם אימא לך דאינו אסור אלא בין העינים אע"כ דכיון דשיעור קרחה על מת הוא בכגריס ובכה"ג ל"ה מום ובאסורין שאינן אסורי אכילה הלא כ' בתשו' ח"צ ושארי אחרונים דלא אסור בהו"ח ש מה"ת ואף דמציינו בירושלמי פ"ק דקדושים בְּהָא דַּאִין ע"ע פּהן נרצע מפני שְנעשה בע"מ פריד ונרצע הסחוס פחות מן הפרשינה דל"ה מום עדיין ומשני שְמא יבא לידי פרשינה התי' הוי הטעם משום דשְמא נרצענו בשיעור מלא פרשינה ולא ישוב למשפחתו כדקא' התי' אבל לא משום אסור הטלת מום.

ולבר מן כל דין הרי קא דא' בש"ס בכורות הַנ"ל דקרחנין פסולין הוא רק לפי שאינו שונה בזרעו של אהרן ולא מחיל עבודה ולהבדילתא שהובאה התי' פסולין רק משום מראית עין ור' יהוד' מכשיר לגמרי קרחנין וא"כ פּיון דעכ"פ ל"ה משום מום בנדאי אין להקפיד בזה בדייני חליצה אפי' אי הי' קרח גמור גם לשני מהרי"ח נהרי בתשו' חת"ס הַנ"ל מובא פירוש א' שפונת מהרי"ח הוא רק אמומי עין וכל שום מום לא יהי' בעין שלקח אבל בשאר אברים אין קפידא ועכ"פ חסרון כזה שגם בכהן אינו משום מום אלא משום שאינו שונה בזרעו של אהרן בנדאי אין להקפיד ובפרט דבנידן שלנו קא אינו קרחה כלל פנ"ל ולית דין צריד בשש דהדיין הנה פשר להיות מדייני חליצה.

דברי ש"ב דידו דור"ש באהבה: סי' קח בעזה"י יום ב' י"א אדר"ש תרנ"ד לפ"ק סטרי. שלום רב לכבוד ידידי הרב וכו' בוש"ק כש"מ אלטר שפירא נ"י אבד"ק וויקנא בגלילות בוקאווינא יצ"ו: מכתבו הגיעני והנני לתשובתו בקיצור נמרץ עד"ש באחד שצנה קודם מותו לבניו למפור הבית דירה שלו שמניח אחריו ובעד איזה סף מאותן הדמים יכתבו ס"ת עבור נשמתו והמותר ינתן לחתנו דחיקא לי' שעמא טובא והשכ"מ הלזה בעודו פריא נתן אינטאבולאציע לא' מבניו על הבית דירה הלזו מחמת שהי' חייב לו מעות שלנה ממנו וכעת הבנים רוצים לבטל הצנואה ולתת הבית דירה פולה לחתנו יען הוא עני מדונקא ונפשו בשאלתו להביע לו חו"ד אם רשאים הבנים לבטל הצנואה הלזו: הנה מעלתו פתב להסתפק בזה מחמת שמשפן המצוה את הבית הנה לבנו עבור חובו לכהן לא הי' בכחו להקדיש כמ"ש בש"ע יו"ד סי' רנ"ח ס"ז.

הנה מלבד שהרמ"א שם פוסק דרק מה שהיא פנגד הלואתו א"י להקדיש שהרי הביא הדיעה השני' בשם י"א ואף דמדברי הש"ך ביו"ד סי' רכ"א ס"ק מ"ד נראה שמספיק לד' האומרים דאינו יכול להקדיש אפי' שנה יותר מפדי חובו הרי כ' בנתה"מ סי' רי"א דהאומרים דא"י להקדיש אפי' שנה יותר על חובו מיירי במשפון בנכניתא ואם יהי המותר מהחוב הקדש הרי יאסר לדור בו דבמעילה קאי מטעם דההקדש שנתף בו ולקף אין ההקדש חל פלל נגד המשכון בכדי שלא ינפקע שעבודו של המלנה ע"ש וא"כ אי הקדיש מקצת דמי המכירה מהבית בודאי חל לכ"ע חוץ לזה לא ידענא מאי הקדש איפא בנ"ד דמה שצונה לכתוב ס"ת ממקצת דמי מכירת הבית לכשימפרוהו אין זה הקדש רק נדר שצנדר לכתוב ס"ת ונהרי נודר ומת קי"ל דאין היורשים מחוייבים לקיים נדרו אפס דכ' בסמ"ע סי' רנ"ב סק"ז ובש"ך שם סק"ד וסק"ח דבצונה ליורשיו ליתן אמרינו מצונה לקיים דברי המת אף שלא הושלש לשם פך הלא באמת בנתה"מ שם כ' לתמוה בזה דהרי בסי' רנ"ג סק"ג הביא המחבר ב' דיעות בזה אם באמר ליורשים תנו ולא אתפסקי' בינך שלישי אי שייך מצונה לקיים דברי המת ונהביא הך דיעה דל"א מצונה לקיים דברי המת רק היכי שהושלש בינך שלישי לבסוף משמע דפוסק פנותי' ובאמת הסמ"ע גופי' בסי' רנ"ג סק"ז פוסק הכי: איברא דבמק"א פתבתי להביא ראי' לכאורה דבאמר ליורשיו תנו מהני אף היכי דלא הושלש לשם פך והוא מדברי הש"ס נדרים נ"ה.

בר מר שמואל פקיד דליתנון תריסר אלפי זוזי לרבא מן עללתא דנהר פניא ופירש"י פקיד צונה בצונואתו. שלחה רבא לקמ' דרב יוסף עללתא היכי מיקרין כו' אהדרוהו לקמ' דרבא אמר הא לא קא מיבעיא לי דעללתא כל מיני משמע הדא הוא דאיבעיא לי שזכר בתים ושזכר ספינות מאי כו' ולכאורה קשה לי לפ"מ דאמרינו בערכין כ"א.

דשכירות בית הו"ל דשלב"ל והכי פסקינו בח"מ סי' רי"ב ס"ז וא"כ לא מיבעיא אי מיירי דמר שמואל צונה בהיותו פריא הרי אפי' במצונה לאחר מותו הא בעי קנין כמבואר בח"מ סוסי' רנ"ז ברמ"א דבריא שרוצה לחלוק נכסיו ורוצה לעשות סדר צוואה בעודו פריא צריך להקנות בקנין ואפי' קנין ל"מ אם רוצה ליתן דבר שאינו בידו אז דא"א מקנה דבר שא"ב וע' בד"מ שם ובב"י סי' רנ"ג וא"כ פינו דשזכר בתים וספינות הו"ל דשלב"ל הא לא הו"מ מר שמואל להקנות לו ומאי הי' מועיל לו אי הוי אמרינו דהוא בכלל עללתא אלא אפי' אי נימא דהי' צוואת שכ"מ הרי א' ב"ב קמ"ז: לענין דשלב"ל פינו דליתא בבריא ליתא בשכ"מ וא"כ אדרבא אי הוי אמרי' דנכלל בעללתא גם שזכר בתים וספינות הא הוי כלל דשב"ל עם דשלב"ל ולחד דיעה בח"מ סוסי' ר"ג לא קנה כלל ואף דבסי' ר"ט ס"ד פתב רק הדיעה דקנה הדשב"ל והדשלב"ל לא קנה היינו משום דפסק כר"נ דאמר קני אם נחמור קנה מחצה אכל רבא גופי' הא ס"ל בקידושין נ"א.

דקני את נחמור לא קנה כלל א"כ יהי' הךא כל הצוואה דמר שמואל בטלה. והנה קושיא זו איפשר ליישב עפ"מ ש במהרי"ט בשניות חח"מ סי' נ"ב ובמח"א ה' זכני' ומתנה סי' א' דהא דקני את נחמור ל"ק כלל ל"ש רק במקח וממכר שהלוקח רוצה בכל המקח וגם המוכר א"ר להקנות אלא ע"ד למפור הפל ולוקח כל הדמים ביחד.

אבל בנותן לאחד נכסיו במתנה והיו בתוכם דברים שאינם נקנים אמרינו דלמקבל מתנה ניחא לי' בכ"ד ואם לא קנה פולה קנה מקצתה וגם מצד הנותן ל"ש לומר שיקפיד שיהי' נ"א.

דוּקָא פֿל הַמַּתְנָה קַיִמַת וְלֹא מְקַצְתָּה דְכִי מַתְנָה מְרַוְבָה רְצָה לִיתָן לּוֹ וְעַכְשָׁיו אַפִּי מַתְנָה מוּעָטָה לֹא יִהְיֶה ע"ש וּא"כ י"ל דְּהָקָא מִיָּרִי שְׁמַר שְׁמוּאֵל נָתַן הַתְּלִיסָר אֶלְפִי זוּזֵי לְרַבָּא בְּמַתְנָה וּא"כ ל"ש לומר שְׁלֵפִי שְׁאִינוּ קוֹנָה הַדְּשֵׁלֵב"ל לֹא יִקְנָה ג"כ הַדְּשֵׁלֵב"ל.

אַמְנָם עכ"פּ הָא קַשְׁיָא דְמַאי נ"מ לִי לְרַבָּא אִם שְׁכַר בְּתִים הוּא בְּכֻלָּל עֲלֵלְתָא הָא לֹא הוּ"מ לְהַקְנוֹת לּוֹ מְשׁוּם שְׁהוּא דְשֵׁלֵב"ל אַמְנָם י"ל עַפְמ"ש הַמְהָר"י בֵּן לֵב הוּבָא בְּמַח"א ה' זְכִינ' ס'י ל' דְּמְשׁוּם מְצָנָה לְקַיִים דְּבָרֵי הַמַּת מְחַוְיָבִים הַיּוֹרְשִׁים לְקַיִים אַפִּי בְּדָבָר שְׁאִינוּ מוּעִיל בּוֹ דְּבָרֵי שְׁכ"מ פְּגוֹן שְׁאָמַר יְדוּר פ' בְּבֵית זָה דל"א פְּלוּם דא"א מְקַנָּה דְּבָר שֵׁא"ב מְמַשׁ וְכָל דְּלִיתָא בְּבָרִיא לִיתָא בְּשֵׁכ"מ אַבְּל מְשׁוּם מְצָנָה לְקַיִים דְּבָרֵי הַמַּת שְׁיִינְדָּה גַם בְּדָבָר שֵׁא"ב מְמַשׁ ע"ש וְקִי"ל דְּכּוֹפִין הַיּוֹרְשִׁים לְקַיִים דְּבָרֵי הַמַּת פְּדֹאֲשְׁכּוֹן בְּגִיטִין מ'.

וְעַתּוּס' כְּתוּבוֹת פ"ו סע"א וְשִׁפִּיר מִיְבַעְיָא לִי לְרַבָּא אִי הָוִי שְׁכִירוֹת בְּתִים וְסְפִינּוֹת בְּכֻלָּל עֲלֵלְתָא וְיָכוֹל לְכַפּוֹת הַיּוֹרְשִׁים לְהַגְבוֹתָן מֵהֶם. אַמְנָם אַפְתִּי קָשָׁה דְּהָרִי ל"א מְצָנָה לְקַיִים דה"מ אֵלָא בְּהַוְשֵׁלֵשׁ לְשֵׁם כָּף וְע"כ רַבָּא גּוֹפִי' הָכִי ס"ל דְּהָרִי כ' בְּתוּס' ב"ב קמ"ט.

גַּבִּי אִיסָר גִּיּוֹרָא דהו"ל תְּרִיסָר אֶלְפִי זוּזֵי בִּי רַבָּא רַב מְרִי בְרִי הוֹרְתוּ שְׁלֵא בְּקַדְוִשָׁה וְלִדְתוּ בְּקַדְוִשָׁה הֵנָּה אָמַר רַבָּא הִיכִי נִקְנִינְהוּ רַב מְרִי לְהָנִי זוּזֵי כו' וְהַקְשׁוּ בְּתוּס' לְמָה לֹא קַיִים רַבָּא אֵת דְּבָרֵיו וְהָא קִי"ל מְצָנָה לְקַיִים דה"מ וְתִי דל"א מְצָנָה לְקַיִים דה"מ אֵלָא הִיכִי שְׁהוּא בְּיַד שְׁלִישׁ וּא"כ פִּינּוֹן דס"ל לְרַבָּא גּוֹפִי' דְּהִיכִי דְּלֹא הוֹשְׁלֵשׁ ל"א מְצָנָה לְקַיִים דה"מ וּא"כ אַפִּי אִי הָוִי שְׁכִירוֹת בְּתִים וְסְפִינּוֹת בְּכֻלָּל עֲלֵלְתָא ל"ה יָכוֹל לְגַבּוֹת מֵהֶם.

וְע"כ דְּמַר שְׁמוּאֵל אָמַר כֵּן לְהַיּוֹרְשִׁים שְׁיִתְּנוּ הַתְּרִיסָר אֶלְפִי זוּזֵי לְרַבָּא וּבְכַה"ג ל"ב שְׁיִהְיִי בְּיַד שְׁלִישׁ. אַמְנָם בְּאַמַּת אִי מְהָא לִיכָא לְמִשְׁמַע מִיָּנִי דְּאִיפְשָׁר דְּאִי נִימָא דְּשְׁכִירוֹת בְּתִים הָוִי בְּכֻלָּל עֲלֵלְתָא מְפָרְשִׁין דְּכּוֹנְתוּ הִי בֵּית לְדַמְיוּ דְּבַכַּה"ג מוּעִיל עַסִּי ר"ט ס"ד וְעַתְשׁוּ רַעֲק"א ס'י קמ"א.

וַיֵּשׁ לַה"ר לְהַיְפוּף דְּבֵלָא הוֹשְׁלֵשׁ אַפִּי כְּשִׁאָמַר לַיּוֹרְשִׁים תְּנוּ לֹא אַמְרִינּוּ מְצָנָה לְקַיִים דְּבָרֵי הַמַּת וְהוּא מְדַבְּרֵי הַש"ס גִּיטִין ס"ו: גְּנִיבָא יוֹצֵא בְּקוֹלָר הָוִי כִּי הָוִי קָא נְפִיק אָמַר הָבּו ד' מָאָה זוּזֵי לר' אַבִּינָא מְחַמְרָא דְּנִהַר פְּנִינָא כו' וְהַקְשׁוּ בְּתוּס' ב"ב הַנְּ"ל דְּאַמַּי ל"א הַתָּם מְצָנָה לְקַיִים דה"מ דְּהָרִי מְצָנָה מְחַמַּת מִיתָה הָוִי וְתִי דל"ה בְּיַד וּמִשְׁמַע אַף שְׁאָמַר לְבָנָיו כֵּן אַפ"ה ל"מ וְאַפְשָׁר דְּהַסְמ"ע הַנְּ"ל דכ' דְּמִיָּרִי בְּאוּמַר לַיּוֹרְשִׁים תְּנוּ מִיָּרִי בְּאַמַּר לַיּוֹרְשִׁים לִיתָן לְעַנְיִים כְּהָא דְּסִי רִי"ב ס' וּבַסְמ"ע שָׁם ס"ק י"ט דְּכְשָׁבְנָיו הִי בְּאוּתוֹ מְעַמְד וְשִׁתְּקוּ אַז אַמְרִינּוּ דְּקַבְלוּ עֲלֵיהוּ ע"ש אַבְּל בְּעֵלְמָא ל"מ כְּשֵׁלָא הוֹשְׁלֵשׁ וְעִי בְּהַגְהוֹת מְרַדְּכִי ב"ק פ' שוֹר שְׁנַגְח דו"ה אוֹת קצ"ז.

כִּי עַל כֵּן נִלְפַעַנ"ד פְּשוּט דְּבִיד הַיּוֹרְשִׁים לִיתָן הַבֵּית דִּירָה לְחַתְּנוּ. דְּבָרֵי דִּידוּ דוּר"ש בְּאַהֲבָה: ס'י קט בעז"ה יום ד' י"ב אָדָר שְׁנַת תְּרַנ"ו לַפ"ק סְטָרִי.

שְׁלוּם רַב לְכַבּוֹד דִּידֵי הָרַב הַגְּדוֹל הַמְּוִפְלָג בְּתוּ"י בַּנְּש"ק כַּש"מ וְאַטְל פְּאַרְיֵלָא נ"י אַבְד"ק אוּסְטִיצָקָא יצ"ו מְכַתְּבוּ הַגִּיעֵנִי וְכָבֵר נְדַרְשִׁתִּי בְּזָה מִיְדִידְנּוּ הַרְה"ג מוּה' מְאִיר אַרִיק נ"י אַבְד"ק יְאַלְאוּנִיז נִידָן זָה וְהַנְּנִי לְתַשׁוּבָתוֹ עַד"ש בְּרֵאוּבֵן שְׁיִוֵּשֵׁב בְּשְׁכִירוֹת בֵּית

ונחנות מעשיר א' זה כ"ג שנה וממנו פרי מחיתו נמצא ואחר עבור איזה שנים משכירות ראובן השפיר המשפיר שאר הדירות ועוד חנות שבבית הזה לשמעון וזה שנים עשר שנים שהעשיר שבק לן ולכי"ח ויושבים ראובן ושמעון בשכירות מאלמנת המנוח ועתה כשמעם שברצון האלמנה למכור את הבית הלז נסעו שניהם אלי' ע"מ שיקנו ממנה את הבית בשותפות ואחרי שלא באו עמה לידי גמר חזרו לביתם ושמעון חזר מייד בערמה להאלמנה והעתיר דברים עלי' עד שנתרצתה למכור לו הבית וקיבלה ממנו אדראן ואולם בתנאי מפורש שלא תתן לו קאנטראקט עד אשר יגיש עצומותיו עם ראובן בד"ת מפת טענת מצרנות ולמשפטם עמדו היום וטוען שמעון פנגד ראובן שאין לו טענת מצרנות אחרי שהוא רק שוכר וגם שקנה מאשה ועוד שהוא קרוב להאשה ולו משפט הקדימה עכ"ש.

הנה מבואר ברמ"א ח"מ סי' קע"ה סעי' ס"ב הוי בית נחנות זע"ז וישכרן לשנים ואח"כ בא למכרם כל אחד מצרן לשלו ולמה שהוא דר בו וכ' בש"ך שם דאפי' קנה חבירו את חלקו מסלקו אידך מחלקו ומה שמקשה שם דברי הב"י אהדדי הלא כ' בתשו' חת"ס חיו"ד סי' רמ"ב דנחנות שאני דהו"ל פיסוק חיותי' וכ"ע מודים שיכול השוכר לסלק את הלוקח וא"כ בנ"ד דראובן דר בחנות הלז זה שנים רבות אין ספק די"ב דין מצרנות ובפרט שעדיין לא חל הקנין של שמעון מפת שהתנתה האשה באופן שיעמוד מקודם לדין עם ראובן: והנה במקתבו של הרה"ג מיאזלוויץ הג"ל כ' להוכיח דשייך גם בשכירות דין מצרנות פינן דדין מצרנות הוא משום ועשית הישר והטוב וברמב"ן עה"ת פ' ואתחנן כ' שמשום שא"א לזכור בתורה כל הנהגות האדם עם שכניו ורעיו וכל משאו ומתנו ותקוני הישוב והמדינות כולם לכן אחרי שהזכיר מהם הרבה כגון לא תלך רכיל לא תקום ולא תטור ולא תעמוד על דם רעהו כו' חזר לומר בדרה"ל שיעשה הישר והטוב בכל דבר עד שיכנס בזה הפשרה ולפנים משוה"ד וכגון מה שהזכירו בדינא דבר מצרא.

ועפי"ז כ' הרב הג"ל דכיון דנצטוו ישראל ע"ז בכניסתן לארץ ואז הרי ל"ה משפחת כלל שתמכר שדה לחלוטין דהרי חוזר ביובל וא"כ ל"ה רק ק"פ ולא קה"ג והו"ל פשכירות אי דמשפחת לה כשמכר בית בבתי ערי חומה דאם לא גאלה עד שנה הא אינה חוזרת ביובל ז"א דהרי אסור למכור כ"א לצורך מזונותיו כמ"ש ברמב"ם פי"א מה' שמייטה ייובל ומבואר בש"ע סעי' ס"ג דבמוכר לצורך מזונותיו ליכא דין מצרנות עכ"ד.

הנה בעיקר הדבר שחשב הרב הג"ל בדעת הרמב"ן לומר דדינא דב"מ הוא דינא דאוריין' הדבר זר לומר פן דהרי לפי שי' רש"י בב"מ ק"ח. לית לי' לרב נחמן דינא דבר מצרא כלל וכי נימא דיתחלוק על דין התורה.

ועוד הרי הדין פשוט בש"ע סעי' מ"ד. מ"ה.

דבכל ספק הוי הלוקח מוחזק ועל המצרן להביא ראיה פינן שהוא בא רק מפת תקנה וקנין הלוקח הוא קנין תורה וכיון שכן דדינא דב"מ הוא רק תקנת חכמים ורבנן אסמכוה אקרא דנעשית הישר והטוב וא"כ הרי הקרא הנה פולל כל הדברים שאדם צריך לעשות לפנים משוה"ד וא"כ שפיר אפשר לומר דהא דאסמכו גם דינא דב"מ אהה קרא הוא דוקא בזמן שאין היובל נוהג.

אָמַנְם בְּאַמַת אֵין אָנוּ צָרִיכִין לְזֶה דְּהָרִי בְּגִיטִין מ"ח. אָמַרִינוּ דְּבִיבֵל רֵאשׁוֹן דְּלֵא סְמָכָא דְעֵתִיגִיהוּ דְּהַמּוֹכֵר וְהַלּוֹקֵחַ יֵשׁ לוֹ לְהַלּוֹקֵחַ קַה"ג וּבִס' בְּרוּךְ טַעַם בְּסוּגְלִי דַק"פ אֶסְבְּרָה לָּהּ מִשׁוּם דְּאָפְשֵׁר שְׁלֵא יִתְקַעוּ בִי"ד בִּי"כ וְלֵא יִחְזוֹר בִּיבֵל ע"ש דַּפּח"ח וּא"כ בְּתַחלָּה בְּמִשְׁפָּה זְמַן הַיּוֹבֵל הֵרֵאשׁוֹן הִי לְמִי שְׁקָנָה שְׁדָה מִתְבָּרֵרוּ קַה"ג בּוּ וְהִי שְׁיִיגָה שְׁפִיר דִּין מְצָרְנוֹת.

וְעוֹד דְּהָרִי קִי"ל בְּעָרְכִין י"ד: מְכַר אֵילָנוֹת אֵין חוֹזְרִין בִּיבֵל וְשָׁב לְאַחְזוֹתוֹ אָמַר רַחֲמָנָא וְלֵא אֵילָנוֹת ע"ש וּא"כ דִּין מְצָרְנוֹת הֵלֵא נוֹהֵג בְּכָל דְּבָר הַמְּחַוְּבָר לְקַרְקַע וְשְׁיִיגָה שְׁפִיר דִּין מְצָרְנוֹת גַּם בְּזִמְן שְׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג אִפִּי' אֵי גִימָא דְּבִשְׁכִירוֹת לִיפָא דִּין מְצָרְנוֹת פְּגוֹן בְּמְכִירוֹת אֵילָנוֹת דְּהוּא קִנְיָן עוֹלָם וְלִבְר מִן דִּין הָרִי הָא דֵא' בְּגִיטִין דְּמוֹכֵר שְׁדָהוּ בְּזִמְן שְׁהַיּוֹבֵל ל"ה רַק ק"פ הֵינּוּ מִשׁוּם דְּקֵא' בִּירוּשְׁלָמִי הוּבָא בַמ"ל פִּי"א מֵה' שְׁמִיטָה וְיוֹבֵל דְּקוֹנָה שְׁדָה בְּזִמְן שְׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג אָסוּר לְחַפְּנָר בְּהַ בּוֹרוֹת שְׁיַחֲזִין וּמְעָרוֹת דְּנֹשֵׁב לְאַחְזוֹתוֹ בְּעֵינֵן א"כ אֵין לוֹ זְכוּת בְּגוֹף הַקַּרְקַע וְהו"ל רַק ק"פ אָמַנְם זְהוּ רַק בְּמְכִירַת שְׁדָה שְׁנוֹהֵג בְּהַ יוֹבֵל וְקָרִינוּ בִּי וְשָׁב לְאַחְזוֹתוֹ.

וּא"כ לַפ"מ דֵא' בַב"מ ע"ט. דְּמוֹכֵר שְׁדָהוּ לְשִׁשִּׁים שְׁנָה אֵינָה חוֹזֶרֶת בִּיבֵל שְׁנֵא' וְהָאֶרֶץ לֵא תִמְכֹר לְצִמְיָתוֹת מִי שְׁאֵין שָׁם יוֹבֵל נְצַמְתָּת יִצְתָהּ זֹו שְׁאֵע"פ שְׁאֵין שָׁם יוֹבֵל אֵינָה נְצַמְתָּת בְּמוֹכֵר שְׁדָה לַס' שְׁנָה דְּאֵינָה יוֹצֵאת בִּיבֵל אַע"ג דְּחוֹזֶרֶת לַס' שְׁנָה מ"מ פִּינּוֹן דְּלֵא קָרִינוּ בִּי וְשָׁב לְאַחְזוֹתוֹ הָא שְׁרִי לִי לְהַלּוֹקֵחַ לְחַפְּנָר בְּהַ בּוֹרוֹת שְׁיַחֲזִין וּמְעָרוֹת א"כ בַּכַּה"ג הָרִי יֵשׁ לוֹ זְכוּת בְּגוֹף הַקַּרְקַע עֶרְמַב"ם פַּכ"ג מֵה' מְכִירָה וְעֵנְתָה"מ סִי קַצ"ה.

(וּבְשִׁלְמָא לַעֲנִין בִּיפּוֹרִים שְׁפִיר קֵא' רַב יוֹסֵף בְּגִיטִין מ"ח. דְּלֵא מִשְׁכַּחַת דְּמִיִּתִי בִּיפּוֹרִים אֵלֵא חַד בַּר חַד עַד יב"נ וּל"א בְּכָגוֹן שְׁהֵיִתָּה הַחֲלֻקָּה בֵינֵיהֶם עַל ס' שְׁנָה אוּ פָחוֹת מִשׁוּם דְּלַעֲנִין בִּיפּוֹרִים פִּינּוֹן דְּסו"ס חוֹזֵר לְהִזְמֵן הַמּוֹגְבֵל לֵא קָרִינוּ בִּי מְפָרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִתְּתָה לִי עֵתוֹס' ב"ב כ"ז.

ד"ה לא.

אוּ י"ל דְּהָדָּ מִיִּלְתָּא אֵי בָאֵין לוֹ רַק ק"פ שְׁרִי לְחַפְּנָר בּוֹרוֹת שְׁיַחֲזִין וּמְעָרוֹת תְּלִיא בְּפִלּוּגְתָּא דְּרַב יוֹסֵף וְרָבָא בַב"ב ד"נ. גְּבִי אֵין לֵאִישׁ חֲזָקָה בְּנִכְסֵי דְּלֵאֲוִקִימָתָא אֲשֶׁתּוֹ דְּרַב יוֹסֵף שָׁם אַף בְּעַל בְּנִכְסֵי אֲשֶׁתּוֹ שְׁאֵין לוֹ בְּהֵן רַק ק"פ אַפ"ה רִשְׁאֵי לְחַפְּנָר בּוֹרוֹת עֶרְמַב"ם פִּי"ד מֵה' טוֹעֵן וְעַסְמ"ע סִי רִי"ב ס"ק י"ג וּא"כ לְדִידְנִי אִפִּי' אֵי רִשְׁאֵי לְחַפְּנָר בּוֹרוֹת אֵין לוֹ קַה"ג וְע"כ דְּמֵאֵי דְּמַבְנֵאָר בִּירוּשְׁלָמִי גִיטִין פ' הַשּׁוֹלֵחַ דְּהָא דֵיֵשׁ לוֹ רִשׁוֹת לְחַפְּנָר בּוֹרוֹת הוּא רַק אֵי רַק כְּקַה"ג דְּמֵאֵי אֲתֵיא אֲלֵיבָא דְּרָבָא וּא"כ רַב יוֹסֵף הַגָּל לְשִׁיטְתִי' שְׁפִיר קֵא' דְּלֵא מִשְׁכַּחַת דְּמִיִּתִי בִּיפּוֹרִים אֵלֵא חַב"ח עַד יב"נ.

אָמַנְם לַעֲנִין מְצָרְנוֹת אַף אֵי גִימָא דְּבִשְׁכִירוֹת אֵינוּ נוֹהֵג בַּכַּה"ג דֵיֵשׁ לוֹ זְכוּת בְּגוֹף הַקַּרְקַע (בּוֹדָאֵי נוֹהֵג) וּא"כ לֵא דְּמִי לְשְׁכִירוֹת וּלכ"ע י"ב בַּכַּה"ג דִּין מְצָרְנוֹת וּבְפָרְט לַפּמ"ש בְּתוֹס' עָרְכִין ד"ל. שְׁאֵם הַלּוֹקֵחַ קִצְץ אֵילָנוֹת מֵאֵי דְּקִץ קִץ וּפְטוֹר מְלִשְׁלָם גַּם בְּשַׁעַת הַיּוֹבֵל וּמִשְׁמַע אִפִּי' לֵא מְכַר לוֹ ע"מ לְקוֹץ הָאֵילָנוֹת א"כ בּוֹדָאֵי לֵא הו"ל כְּשֶׁאָר קִנְיָן פְּיִרוֹת דְּגִימָא דְּלֵא יְהִי בּוּ ג"כ דִּין מְצָרְנוֹת.

גם הרי קיי"ל דגם בהפקר י"ב משום דינא דב"מ פמבואר בש"ע סעי' נ"ו דאם ימצא פמותה של הפקר שפמקום אחר להחזיק בה יכול המצטרף לסלקו וא"כ הרי הפקר חוזר ביובל כמ"ש בס' פרוף טעם וא"כ נ"מ שפיר גם בזמן שהיובל נוהג בפשדה של הפקר.

וחיז מכ"ז לא ידענא מנא לי' דמאן דסובר דבשכירות אין בו דינא דב"מ אף בפיש לו להשכן שדה סמוכה שהיא שלו לחלוטין יספור נמי דאפי' במוכר למזונות עצמו לית בי' משום דינא דב"מ הרי אפי' דלהף שיטה רק פשמוכר למזון האשה והפנות ליכא משום דינא דב"מ ולא פשמוכר למזונות עצמו ובב"י מובא פלוגתא בזה וא"כ משפחת שפיר במוכר בית בע"ח לצורף מזונותיו דא"ח ביובל ושינה שפיר דין מצרנות: והנה מ"ש הרב מיאזלאוויטץ הנ"ל דמשפחת במוכר בית בע"ח ועבר ומכר שלא לצורף מזונותיו דהמכירה קיימת ושבזה מבין מ"ש בסמ"ע סי' קע"ה סק"ז דעשיית הישר והטוב לא תיקנו רק על הלוקח ולא על המוכר והוא משום דהמוכר הא קעביד איסורא שפמכר שלא לצורף מזונותיו ול"ש להזהיר לו שיעשה הישר והטוב רק להלוקח דאיהו לא קעביד איסורא עכ"ד הנה דבריו אלה לא יתקנו דהרי אם המוכר עושה איסור ממילא גם הלוקח ממנו עושה איסור שעובר על לפני עור.

עתוס' שפת ג'. ותוס' קידושין נ"ו.

ד"ה אבל ובמקנה שם ובמג"א סי' שמ"ז סק"ד ועשו"ת הרלב"ח סי' קכ"ו ובמל"מ פ"ד מה' מלנה ה"ב ועוד דהרי בסמ"ע כ' זה בזה"ז דל"ש איסור זה ואפ"ה אין התקנה רק על הלוקח ולא על המוכר. ובאמת גוף הדבר שכ' זה בשם הסמ"ע הוא מפורש בפירש"י ב"מ ק"ח: בהא דקא זבין לנכרי לית בי' משום דינא דב"מ דלאו בר ועשיית הישר והטוב הוא ופירש"י וז"ל ואין לנו לומר על דינא דב"מ ועשיית הישר והטוב אלא ללוקח שהמוכר אומר לו מה עשיתי לה אם ארצה לא אמכרנה לה ויתהא בידי אבל ללוקח נאמר משנה ידף ויקחנה זה עכ"ל והדבר מוכן בסברא דאיהו נטיל על המוכר לעשות טוב וישר במה שהוא חלקו ונחלתו והרי אפי' לענין זה נהנה וזה לא חסר דכופין על מידת סדום כ' בנימוק"י ב"ק פ' פיצד הרגל בשם הרא"ה דנהו דוקא בקרקע של שניהם שאין משתמש בשלו פלל אבל להשתמש במה שהוא שלו בכגון זה אמרו כופין על מידת סדום ע"ש: ובדבר הטענה שקנה מאשה הנה אפי' באשה שקנתה דלכ"ע לית בה משום דינא דב"מ אפ"ה כ' ברמ"א סמ"ז דשנתף יכול לסלקה דשנתף עדיף מצטרף וכ' הש"ך דה"ה שוכר א"כ מכ"ש בקונה מאשה דהוא מחלוקת הפוסקים אם שייך דינא דב"מ בנדאי שוכר יכול לסלקו ועתשו' ב"ח הישנות סי' י"ח ובתשו' שבו"י ח"ג סי' קכ"ה.

ומה שטוען שמעון שהוא קרוב לאשה בנדאי אינה טענה דמצטרף קודם לקרוב כמ"ש בתשו' שבו"י ח"ב סי' קס"א דאין להשגיח בזה שאומרים העולם דקרוב קודם ובזה הדין עם הרב מיאזלאוויטץ נ"י במ"ש דאף אי נימא דקרוב קודם הוא דוקא קרוב בזה שפסול לעדות.

פדמצינו בב"י ח"מ סי' רמ"ז באומר נכסי לקרובי יש בכלל הקרובים שהם פסולים לעדות דוקא והכי מצינו בש"ע יו"ד סי' שע"ד לענין הא דקרובי המת נוהגין אבילות כל שבוע הראשון כ' בפ"ה שם בשם המ"ב דבמקום שא"י המנהג אין להראות אבילות רק הקרובים הפסולים לעדות וכי"ב טובא: ומה שתמה הרב הנ"ל עמ"ש בק"ע בירושלמי

דְּנִזִּיר כ"ד ה"ו דְּשָׁדָה אַחְוָה שְׁנִגְאֵלֶת מְקֻרֻבִים הִינְנוּ פְּסוּלֵי עֲדוּת דְּנֻקָּא וְתַמָּה מְש"ס קִידוּשֵׁין כ"א וְנֶאֱלָא אֵת מְמַכֵּר אַחֵיו וְכִי יֵשׁ לֵה אָדָם שְׂאִין לוֹ גּוֹאֲלִין וְאִי בְּעֵינֵי פְּסוּלֵי עֲדוּת דְּנֻקָּא מִי לֹא מִשְׁפַּחַת שְׁמֹתוֹ כָּל קְרוּבֵיו שְׁפְסוּלִין לוֹ לְעֲדוּת וּע"כ דְּקְרוּבִים דְּהֵתָם הִינְנוּ מִי שְׂרָאוּי לְיִוְרָשׁוֹ.

הִנֵּה כָּבֵד קָדְמוֹ בְּזָה ב"ס' קָרָן אוֹרָה בְּחֵי לְנִזִּיר כ"ח: וְהִנֵּה תַלְמִידֵי הָאֲבָרָה הֶחֱרִיף מוֹה' זַלְקָא הָאֵלִיָּה נ"י מִק"ק שְׁטַשְׁעָרִין אָמַר לְיִשָּׁב ד' הַק"ע דְּאֵיפְשָׁר דְּכֻנְתָּו דְּנֻקָּא קְרוּבִים פְּסוּלֵי עֲדוּת בְּעוֹד שְׁהֵם בְּחַיִּים א"י לְגֵאֹל רַק קְרוּבִים פְּסוּ"ע שֶׁל הַמוֹכֵר וְלֹאֲחֵר מוֹתָם יוֹרְשִׁים מִשְׁפַּט הַגְּאֹלָה קְרוּבֵיהֶם שְׁהֵם פְּסוּ"ע לְהֵם דּוֹמְיָא דֹא' ב"ב קט"ו.

נִחְלָה מִמְשַׁמְשֵׁת וְהוֹלְכֶת עַד רְאוּבֵן וּא"כ שְׁפִיר פְּרִיָּה וְכִי לֵה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שְׂאִין לוֹ גּוֹאֲלִין וְיָפָה אָמַר. וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְעוֹרֵר בְּזָה דְּהַרִי בְּהָא דֹא' הֵתָם בְּסֻמוּף שְׁדָה אַחְוָה בְּהֵדְיָא כְּתִיב בִּי עַל שְׁדָה הָאֲרִץ יִחְשָׁב כְּדֹארְנָב"י לְקְרוּב קְרוּב קוּדָם ה"נ לְקְרוּב קְרוּב קוּדָם וְהַקְשָׁה הַרְשָׁב"א בְּחֵי דְּהַרִי ג"ז בִּלֹא"ה יְדַעִינָן מִשׁוּם דְּחֻזִּינָן דְּלַעֲנָנוּ נִחְלָה א' ב"ב ק"י: דְּכִינָן דְּכְתִיב לְשֹׂארוֹ הַקְרוּב דְּרָשִׁינָן קְרוּב קְרוּב קוּדָם ה"נ כְּתִיב וּבֹא גּוֹאֲלוֹ הַקְרוּב אֵלָיו קְרוּב קְרוּב קוּדָם וְתִי דְּאִי מִשׁוּם גּוֹאֲלוֹ הַקְרוּב אֵלָיו הו"א הַקְרוּב שְׂיֵשׁ בְּיָדוֹ סָפֵק לְגֵאֹל קוּדָם וְאֵפִי' הִי בֶן דּוּדוֹ אָמִיד וְדוּדוֹ אֵינוֹ אָמִיד ב"ד קוּדָם כו' אֲבָל הַשְׁתָּא דְּכְתִיב יְגֵאֲלֵנוּ רְבָה כָּל הַגְּאֹלּוֹת לְעַכְבִּי שְׂיֵהִיו דְּנֻקָּא פְּסוּדָה הִנֵּה וְאֵם בֶּן דּוּדוֹ אָמִיד וְדוּדוֹ אֵינוֹ אָמִיד אֵינוֹ נִגְאָל ע"ש וּלְפִי"ז הָא לְכֹאוּרָה א"א לְמִימַר שְׂיֵהִי כְּפֻנְתָּ הַק"ע שְׁכ' דְּאִין גְּאֹלְתָּ קְרוּבִים רַק בְּפְסוּ"ע שְׁהוּא רַק כ"ז שְׁהוּן קִיְיָמִין לְהֵם מִשְׁפַּט הַקְדִּימָה כִּינָן דְּגַם בְּפְסוּ"ע גּוֹפִיָּהוּ הַקְרוּב קְרוּב קוּדָם.

אָמְנָם בְּאַמְתָּ לְפַעֲנָ"ד הֵף דְּרָשָׁא דְּקְרוּב קְרוּב קוּדָם אֵינוֹ רַק לר"א דס"ל חוֹבָה וְדְרִישׁ כִּי לֹא יֵהִי לוֹ גּוֹאֲלָא בְּשֹׂא"א בְּיַד הַרְאוּי לְיִוְרָשׁוֹ לְיִגְאָל וְאִין הַגְּאֹלָה מְנוֹטְלָת אֵלָא עַל הַקְרוּב מִן הַפֶּל כְּפִירִשׁ"י שְׁם לְדִידִי' שְׂיֵהִי שְׁפִיר הֵף דְּרָשָׁא אֲבָל לר"י הָא ע"כ לֹא נִרְאָה לוֹ לְפְרוּשֵׁי קְרָא הַכִּי שְׁעַל כֶּן פְּרִיָּה וְכִי יֵשׁ לֵה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שְׂאִין לוֹ גּוֹאֲלִין א"כ לְדִידִי' לֹא דְרָשִׁינָן הַקְרוּב קְרוּב קוּדָם וְשַׁעֲפִי"ז נִרְאָה דְּלֹא קָשָׁה מֵה שְׁהַקְשָׁה בִּלְח"מ פ"ב מֵה' עֲבָדִים ה"ז עַל הָא דְּהַשְׁמִיט הַרְמַב"ם בֵּה' שְׁמִיטָה וְיִוֹבֵל גְּבִי שְׁדָה אַחְוָה הַדִּין דְּקְרוּב קְרוּב קוּדָם וְלְהֶאֱמוֹר נִכּוֹן דּוּ"א רַק לר"א דקא' חוֹבָה אֲבָל לר"י דקיי"ל כְּפֻנְתָּי' דְּהוּא רְשׁוּת ע"כ לִית לִי הַדְּרָשָׁא דְּקְרוּב קְרוּב קוּדָם וְכִינָן שְׁכֵן דְּר"י ע"כ לֹא ס"ל הֵף דְּקְרוּב קְרוּב קוּדָם א"ש מִמִּילָא דְּבְרֵי תַלְמִידֵי הַנְּ"ל: וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּדְבְרֵי הַרְבַּ הַנְּ"ל שְׁתַּמָּה עִמ"ש בְּמַהֲרִי"ט ח"ב ח"מ ס"י ס"ח בְּשֵׁם הַרְמַב"ן דְּלֵהֲכִי בִּיתוּמִים וְאִשָּׁה לִית בְּהוּ דִּינָא דְּבַר מְצָרָא מִשׁוּם דִּיתְמִי וְאִשָּׁה לֹא בְּנֵי מִיעֶבֶד הַיִּשְׂרָאֵל וְהַטּוֹב נִינְהוּ.

דְּהַרִי ב"ב מ"ל"ה. אָמַרְיָ שְׁמוֹ לֵה לְאִשָּׁה וְאִינְסִיבָא וּמִתָּה בְּעַל בְּנִכְסֵי אִשְׁתּוֹ לִוְקַח הָגוֹי לֹא מִיְהֵדֵר וְלֹא מִהֵדְרִינָן לִי דְּאִשָּׁה גּוֹפָה ל"ה צְרִיכָה לְמִיְהֵדֵר כִּינָן דְּהָא דְּשׁוּמָא הֵדֵר הוּא מִשׁוּם וְעֵשִׂית הַיִּשְׂרָאֵל וְהַטּוֹב וְאִשָּׁה לֹא בֵּת מִיעֶבֶד הַיִּשְׂרָאֵל וְהַטּוֹב הִיא הִנֵּה לֹא עֵינָן בְּדְבְרֵי הַרְמַב"ן גּוֹפִין בְּמִלְחָמוֹת פ' הַמְקַבֵּל שְׁכ' וְנ"ל דְּשֹׂאנֵי אִשָּׁה וְיִתְמִי דְּלֹאוּ בְּנֵי מִיעֶבֶד הֵאִי הַיִּשְׂרָאֵל וְהַטּוֹב נִינְהוּ וְלֹא רָמוּ רַבָּנָן עֲלֵיהוּ תַּשְׁנִינְהוּ שְׁאֵם לֹא עֲכָשְׁוּ אִימְתֵי דְּלֹאוּ בְּנֵי מִקְחָ וּמְמַכֵּר הֵם וְאֵפִי' הֵם עֲשִׂירִים כְּהִלְגֵי הַמְלִכָה וּבְנֵי עכ"ל הַרִי דְּעִיקָר טַעְמָא הוּא דְּעֵשִׂית יִשְׂרָאֵל וְטוֹב זֶה דְּב"מ דְּיִיקָא ל"ש בְּאִשָּׁה דְּלֹאוּ אוֹרְחָא דְּאִתְתָּא לְאִטְרוּחֵי לְמִיקְנֵי

קרקע כמבואר זה בתשובה מהרי"ו סי' צ"ט אבל בעשיית הישר והטוב דשומא הקרא שפיר שיקה גם באשה כיון דליכא שום טירחא ונלא חזינו דאינו שוין בדינייהו דהרי בטענת מצרנות קיי"ל דמהני אפי' בנפנה או אחרתה וילענו שומא הקרה אינו חוזר בנפנה או אחרתה: אפס במה שפילפל בתשובה מהרי"ט שם בסי' ס"ז בדברי הריב"ש שכ' דביתמי לאו ה"ט דבאשה אלא משום דיתומים קטנים לאו בני מיעבד מצנה ניהו והקשה המהרי"ט דלענין אין נפרעין מנכסי יתומים קטנים עד שיגדלו איכא דיהיב טעמא בפ"ק דערבין משום דיתמי לאו בני מיעבד מצנה ניהו ואיכא דיהיב טעמא משום דחיישינן לצררי ואמרין א"ב מת בתוך זמנו כו' וקיי"ל דכל היכי דליכא למיחש לצררי נפרעין ול"ח לטעמא דיתמי לאו בני מיעבד מצנה ניהו ע"ש ולפענ"ד בדינא דב"מ י"ל מפת מ"ש בפירש"י נדה מ"ו: דקטן לאו בר קבולי תסקתא דרבנן הוא וא"כ כיון דדינא דב"מ הוי תסקתא דתקון רבנן משום ועשיית הישר והטוב וקטנים הא לאו בני קבולי תסקתא דרבנן ניהו.

עכ"פ בנ"ד עפ"י דתוה"ק יש לראובן זכות מצרנות ואין לשמעון לקנות החלק של ראובן שיושב בה בשכירות לקפח לחיותו ח"ו. והי' שלום דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' קי בעזה"י יום ב' ט"ו פסלו שנת תרנ"ו לפ"ק סטרי.

שפעת שלום וברכה לכבוד ש"ב ידידי הרב המאה"ג חריף ובקי ירא וחרד לדבר ה' בנש"ק כש"מ שמואל ראבין נ"י אבד"ק קאראטשין יצ"ו מכתבו הגיעני וחשתי להשיב לו על אחר כמבוקשו עד"ש בעונבדא דאמת לקמ' בשני שותפים בעסק מסחור קמח הארט הא' שמו ראובן והב' שמו שמעון לראובן הי' לו בהעסק 72 פראצענט ושמעון 28 פראצענט והפירמא גם הפאקטורען והקנינים הי' ע"ש ראובן בלבד ואחר משך ג' שנים לא יכלו להשוות א"ע מפאת חשבונות רבים שהיו ביניהם וכאו לעמק השנה להשאר בשותפות על משך ג' שנים ושמעון יקח עבור חלקו מן הוא והלאה רק עשרה צל רינח מפל באללען קמח וכעת אחר פלות השלש שנים האלה נפלו ביניהם טענות וסכסוכים וא' מן הטענות של ראובן איך שמהשלש שנים הראשונות היו להם חובות אשראי שעלו לאיזה אלפים ר"כ וכמה מהם מקולקלים שעל פן טוען שיקח שמעון חובות כפי חלקו ושמעון טוען כנגדו שפשעה שנתפשו פנ"ל הי' המדובר ביניהם שהיו פל החובות הן מלעבר הן מלהבא לראובן בלבד וגלל זה לא יקבל הוא רק עשרה צל מפל באללען קמח ועלה ונסתפק כ"ת בצירוף הרבנים שיושבים עמו בדין זה שגם לו יהי כדברי שמעון במה קנה ראובן את החובות שבע"פ ודורש כ"ת ממני לחוות דעתי העני' בזה: הנה כ"ת כ' לדון בזה מפח ד' א"ז בנתה"מ סי' ס"ו ס"ק צ"ג שכ' שם דבשותפים שיש להם חובות בע"פ יכול אחד לכוף לחבירו לחלוק עפ"י ב"ד לפי המתבאר מד' הש"ך בסי' ק"א סק"ג דבשטרות הנגבין מלנה למלנה עפ"י ב"ד א"צ כומ"ס דחלוקת ב"ד א"צ קנין ובס' שערי משפט העלה דאף מנתבע לתובע ל"ב קנין וכל היכי דא"צ קנין הלא מהני ג"כ אף על חובות בע"פ עכ"ד והנה לכאורה הי' נלפענ"ד לה"ר לד' הנתה"מ מש"ס ב"ק פ"ח: גבי תקנת אושא באשה שמכרה בנ"מ בצי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות וקא' ראב"א אף אגון נמי תנינא מעידים אנו באיש פ' שיגרש את אשתו ונתן כתובתה כו' ונמצאו זוממין אין אומרים ישלמו פל כתובתה אלא

טה"נ פתובה כו' ואיס"ד ליתא לתקנת אושא אמאי ירשנה בעלה תובין פתובה לגמרי
ולכאורה לפי"מ דמצינו בכתובות ט"ז: ופ"ט.

דמוקמינו למתני' התם במקום שאין פותבין פתובה וא"כ ה"נ הו"מ לאוקמי הך מתני'
במקום שאין פותבין פתובה ולכך א"א לה למכרה דאג"ק היא ל"ש באשה דמה שקנתה
אשה קנה בעלה ואודיתא כבאיסור גיורא בב"ב קמ"ט.

ג"כ ל"ש באשה בכתובה דאיך שינוי שתודה שהפתובה שיש לה ביד בעלה הוא של
אחר ומעמ"ש היא ל"ש בכתובה דלא ניתנה לגבות מחיים ובשלמא אם אומדין טה"נ
פתובה שפיר שינוי לומר שאומדין כמה היא אדם רוצה ליתן בעד טה"נ זו שתמכור לו
על נאמנותה או שתעשה לו קיומים במשפונות או בנדר או בשבועה כפתוס' שם ריש
ע"ב שבאם תתגרש או תתאלמן תתן לו הפתובה אבל למיזבן פתובה לגמרי היא ל"ש
זה ובמקום שאין פותבין פתובה היא הו"ל חוב ע"פ ואין בו קנין פנ"ל וע"כ מוכרחין
לומר דהיו יכולין לאמוד מה שהיתה יכולה לשלם לבע"ח שלה בכתובה עפ"י שומת
בי"ד דאז ל"ב קנין אמנם לקושטא דמילתא היא ליתא דאם באמת ל"ה תופס בהחוב של
הפתובה שום קנין בודאי ל"ה מועיל ג"כ הגבתי' עפ"י שומת בי"ד דבשלמא במידי דשינוי
בי' קנין אמרינו שפיר דכח בי"ד יפה דכשנעשה החלוקה על ידם זהו גופי' הו"ל קנין
כהך דמצינו בגיטין ל"ד.

תומים שבאו לחלוק בנקסי אביהן בי"ד מעמידין להם אפטרופס ובוררין להן חלק יפה
וקאר"נ הגדילו אין יכולין למחות דא"כ מה פח בי"ד יפה ומשמע דאף שלא נעשה שום
קנין רק ברירת החלקים בלבד מ"מ פינון שנעשה עפ"י בי"ד כמ"ש בתוס' שם בשם ר"ת
ור"מ דבוררין להן בי"ד דצריף שומת בי"ד והלכך הוי פח בי"ד יפה דהחלוקה גופה
שנעשה על ידם הו"ל קנין משא"כ בכתובה אי הוי אמרי' שא"א לעשות קנין מה לנו
בזה שנעשה עפ"י בי"ד והקושטא הנ"ל בלא"ה לק"מ חדא דלס"ד דהש"ס דהי' מועיל
מכירת הפתובה לגמרי בחיי הבעל הרי הו"ל חוב ברור ושינוי בי' שפיר קנין מעמ"ש
ועוד דהרי חוב בע"פ דא"י להקנות הוא משום דהו"ל דשלב"ל א"כ י"ל דבחוב פתובה
פינון דנעשה בי"ד הוא הו"ל פמוחזקת ועומדת ול"ה דשלב"ל כמ"ש בהגהמ"ר.

פ' אלמנה נזונת דבכתובה הולכין אחר הרוב דל"ה להוציא פינון דמעב"ד הוא פמוחזקת
דמיא ע"ש. אמנם עכ"פ דברי הנתה"מ הנ"ל שרירן וקיימין דכל שנעשה החלוקה עפ"י
בי"ד ל"ב קנין וא"כ לכאורה היטב אשר דבר כ"ת דבנ"ד שנעשה ע"י פשרת הבע"ד
בעצמן דא"צ קנין נקנו לראובן החובות שהיו להשנות פות אמןם באמת הדבר מסתבר
דרך מתובע לנתבע ל"ב קנין בפשרת הבע"ד בעצמן דמחילה א"צ קנין כדמוכח מדברי
התוס' בסנהדרין ו'.

ד"ה צריכה קנין אבל מנתבע לתובע דל"ש מחילה בעי קנין והכי מתבאר מד' תשו'
מהר"ם לופלין שהובא בש"ף סי' הנ"ל וכ"ה בכנה"ג ופסק פן א"ז בנתה"מ שם ובתשו'
נובי"ק חח"מ סי' ל' ובתשו' נאות דשא סי' נ"ז ומבואר פועין זה בדברי הש"ף ח"מ סי'
ע"א סק"ז ע"ש כמה שדוחה דברי הראב"ה: אמנם בנ"ד אין אנו צריכין לזה דהרי פינון
דהפירמא והפאקטורען הם ע"ש ראובן א"כ אדעתא דהכי נכנסו בהעסק שיהי' ראובן
מוחזק עפ"י דיניהם לסלק את שמעון ולחלוק עמו בכל עת שירצה ומבואר בסמ"ע סי'

ס"א ס"ק י"ד דאם מתחלה נכנס ע"ד זה שיהיה לו זכות ויפוי פח שיש בדיניהם יותר מדיני ישראל מהני מאחר שקיבל עליו ותייב עצמו בזה אם לא היכי דאיכא דררא דאיסורא לדיני ישראל לדון בזה כגון להוציא מידו ממון שעבר עליו שמטיה וכי"ב ע"ש ועש"ך יו"ד סי' קס"ט ס"ק ס"א גבי מ"ש בש"ע שם לענין אם ישראל א' מוכר להשני חובות של אנשי מעכו"ם צריף שיאמר לו אתה תפטור העכו"ם בכך כו' וכתב הש"ך וה"ה אם חייב לו בע"פ ולא נזכר שם במה נקנו להעכו"ם החובות ע"פ ובמעמ"ש הלא הי' צריף שיפטור הישראל השני את הראשון בפירוש להסבא האחרונה שבסי' קכ"ו ס"ט וא"כ כ"ז שיכול לחזור על הישראל הראשון בדינינו הא הו"ל פלוקת הרגיבית ממנו וע"כ מייירי שהקנה הישראל הראשון להשני כל הזכות שיש לו על העכו"ם עפ"י דיניהם ובכה"ג מועיל גם בחובות ע"פ.

גם יפה דן כ"ת בזה דכיון דהפיקמא והפאקטורען היו הכל ע"ש ראובן הרי הניין כל החובות בחזקתו ול"ה שמעון יכול לתובעם דיאמרו לו לאו בע"ד דידן את פמבנאר בח"מ סי' ע"ז סי"א לנה משנים ונכתב השטר בשם אחד מהם אם תובעו אותו שלא נכתב השטר על שמו יכול לדחותו ולומר לא נתתייבתי לה כלום וצריף הרשאה מן השני אבל זה שפתיב בשטר יכול לגבות פלו' בלא הרשאה וא"כ מעולם לא נתתייב הבע"ח לשמעון כלום רק לפי שהיו שנים שותפים הי' לראובן על שמעון שבאם לא ישלמו הבע"ח ישא פעול ההיזק כפי הפראצענט שלו וכיון שאח"כ נתפשו ע"ז מרצונם הטוב הרי מחל לו ראובן השעבוד הזה ובאמת ל"ה צריף כ"ת למידן מפח מחילת ראובן אפס דאפי' גוף החובות היו נקנים שפיר לראובן ע"ד הפשר דכיון שבחזקתו עומדין ואין לשמעון רק שעבוד עליהם הי' יכול עכ"פ להסתלק מהם דנהי דחוב בע"פ אינו נקנה משום דהוי דשלב"ל אבל סילוק הא מועיל בדשלב"ל פמבנאר בסי' ר"ט ס"ח ומכ"ש בנידן שלפנינו שהתפשו כף שעבור שראובן מקבל ע"ע כל החובות לא יקח שמעון עבור 28 פראצענט שלו רק עשרה צל מפל באללען קמח הרי מבנאר בסי' קע"ו ס"ג דשנתפין יכולין להקנות זל"ז אפי' בדשלב"ל.

מפל הלין טעמי נראה דאין מקום לראובן לערער על הפשר מפח החובות שבע"פ ואם ראובן מכחישו שמעולם לא קיבל ע"ע הפסד החובות כשהתפשר עמו יוכל להשביע את שמעון שפדבריו פן הוא ויפטר מהפסד החובות ותו לא מידי דברי ש"ב דידו דור"ש באהבה: סי' קיא בעזה"י יום ב' י"ג אלול שנת תרנ"ה לפ"ק סטרי.

שוכן שמי רומה ייטיב הפתיכה והחתימה לכבוד ש"ב ידי הרב המאוה"ג חריף ובקי בחדר"ת ירו"ש בנש"ק כש"מ צבי הלברשטאם נ"י אבד"ק רודניק יצ"ו. מכתבו הגיעני עד"ש נידן אשר עפ"י פקודת הממשלה הרוממה הוסבו לעיר פ' אינה פפרים אשר מימים מימה היו שייכים לק"ק אחרת ועתה הם כפופים עפ"י החוק החדש תחת דגל ומחוז עיר פ' בנתינת המסים ובסידור קידושין ומוהלים ובבית החיים ונפש כ"ת בשאלתו אם הרב דעיר פ' רשאי לקבל עתה ההכנסות הרבנות מהפפרים האלה אם אין בזה איסור השגת גבולו של הרב שקיבל מהם הפרס עד פה: הן אמת דהשתעבדות הפפרים להעיר תלוי בנתינת המסים פמבנאר ביבמות י"ז.

דקא"ל עולא לרב המנונא פסרף גולגלתא להיכא יתבת א"ל לפום נהרא א"ל א"כ מפום
נהרא את ובע"ז ח'. רומי שעשתה קלנדא וכל העיירות הסמוכות לה משתעבדות לה
ופירש"י משתעבדות.

לה לרומי ליתן המס כו' והכי מפוךש יוצא מד' רש"י נזיר ז'. דלמקום שפורעין המס הוא
מחוז של הפרך ההוא ולענין בי"ד כ' בסמ"ע סי' י"ד ס"ק מ"א בשם פסקי מהרא"י
דתלוי בבית החיים ומבואר בפסקי מהרא"י סי' ס"ה שמקובל הוא ממורו דודו הקדוש
ר"א זצ"ל שפן הוא מנהג פתי דינין שפול סביבותיהם השניכים לביה"ח שלהם שניכים
לבי"ד של העיר ההוא א"כ אחרי שנסבו הפכרים האלה עפ"י נימוסי הממשלה לעיר פ'
לענין המסים והביה"ח משתעבדים לה גם בעניני הרבנות דקיי"ל דינא דמלכותא דינא
אמנם באמת הלא כמה פוסקים העלו להלכה פהנה רבנותא דס"ל דל"א דדמ"ד רק כמה
שנוגע למלך להנאתו ולא כמה שבין אדם לחבירו שאין למלך תועלת מזה כמבואר
ברמ"א ח"מ סי' שס"ט והאר"י בנה בש"י סי' ע"ג ס"ק ל"ט ובשו"ת הרמ"ז סי' ל"ז
ל"ח ע"ש ואף שראיתי בתומים רס"י כ"ו שנוטה לד' האומרים דאפ"י אינו להנאת המלך
רק לתקנת בני המדינה ג"כ אמרינן דינא דמלכותא דינא בכ"ז הרי כ' באס"ז ב"ק צ"ז:
דאפ"י הסוכרים דבכל ענין שייך דדמ"ד אפ"י פשאינו נוגע להנאת המלך בכ"ז לא מצי
פטר נפשי' מדיני שמים בהאי דינא דמלכא ע"ש.

וחוץ מזה נראה דבענין שאינו נוגע למלך עכ"פ ל"מ הדד"מ לעשותו קנין ול"מ רק
לעשותו הפקר דמפקר ממונו עפ"י פקודת המלכות והו"ל פענין שהעלו האחרונים
ומבואר הוא באס"ז ב"ב נ"ה בשם עליות רבינו יונה בהא דאמרינן הפקר בי"ד הפקר
דמ"מ אינו חשוב קנין לעשות שאינו זוכה בזוכה ע' מק"ח סי' תמ"ח.

ואזנא בזה מה שהקשו הראשונים ז"ל על שיטה זו דל"א דינא דמלכותא דינא רק כמה
שהוא נוגע להנאת המלך והיינו דס"ל כל"ב בגיטין ט': לענין שטר מתנה העולה בעש"ג
דמשני על הא דפריף ההוא שטר א ספא בעלמא הוא תני חוץ מבגיטי נשים ולא פשינויא
קמא דקמשני דינא דמלכותא דינא משום שאינו נוגע לתועלת המלך והקשו מב"ב נ"ד:
דאר"י א"ש נכסי נכרים ה"ה כמדבר פל המתזיק בהן זכה בהן כו' א"ל אבני לר"י מי
אמר שמואל הכי והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא ומלכא אמר לא ליקני ארעא אלא
באיגרתא הרי דאמרינן גם במשפט שבין אדם לחבירו דדמ"ד ולהאמור נכון דבשטר
מתנה העולה בעש"ג שפיר קא' דל"מ שיהי' הדבר הנקנה שלו מכח דדמ"ד משום דלא
עשו שאינו זוכה בזוכה מטעם זה והתם בב"ב פריף דאמאי יועיל קנין המתזיק בהן הרי
מלכא אמר כו' ומכח דדמ"ד הו"ל פהפקר בי"ד וכיון דמלכא אמר לא ליקני אלא
באיגרתא למה יזכה המתזיק ושעפ"ז"נ בהא דכ' בש"ע יו"ד סי' רס"ז ס"י בד"א
שכשלקח עבד מעכו"ם אין גופו קנוי לו כשאותו עכו"ם קנה אותו עבד ע"י שנמכר לו
הוא עצמו אבל אם קנאו בדינא דמלכותא קני לי' גופי' ובש"י שם מובא מ"ש הב"י בשם
תשו' הרשב"א דאפ"י קנאו בדד"מ אין גופו קנוי לו ע"ש וי"ל דהרשב"א לשי' אגיל עפ"י
שהביא בב"י ח"מ סי' ס"ח בשם תשו' הרשב"א שפוסק כל"ב דש"ס גיטין ה"ל דהיכי
שאינו להנאת המלך ל"א דדמ"ד והיינו שאין הדד"מ עושה קנין פנ"ל ולהכי אין קונה
ג"כ הגוף של העבד מכח דד"מ דהעבד מוחזק בעצמו וא"כ בנ"ד הרי הרב דהקהלה

האחרת החזיקמה שני בהכנסות הרבנות של הפפרים הללו גם אחר שנעשה ההשתנות עפ"י החוק החדש פאשר השגתי בזה מכתב מהרב המאוה"ג אב"ד דשם נ"י א"כ נתחדשה חזקתו גם אח"כ פ"ן שפיארנו דע"כ הא ל"א שמצד דד"מ יהי נקנים מיד אחר ההשתנות עפ"י נימוסי קיר"ה ההכנסות הרבנות של הפפרים האלה לק"ק פ' פ"ן דד"מ ל"ה רק כהפקר ב"ד ולא קנין פנ"ל וא"כ בהיתר החזיק הרב הנ"ל אח"כ מחדש ושוב פשיקבל קבל הרב דק"ק פ' הכנסות הרבנות מהפפרים הללו מעתה הו"ל בכלל השגת גבול: ולבר מן דין פ"ן דבעת שנעשה ההשתנות עפ"י חוקי המדינה ל"ה אנשי ק"ק פ' תובעים מפני הפפרים הללו שהוסבו להם עפ"י דד"מ שישלמו חוקם להרב שלהם כי כן יסד המלך ולא מיחו בתתם חלקם ונחלתם לאנשי העיר האחרת א"כ אחולי אחר גבי להרב דשם הכנסות הרבנות שלהם דומיא דא' בגיטין נ"ח: פ"ן דאיכא בי דוואר ולא אזיל קביל אחולי אחיל ואף דלענן מודעא פליגי בזה אמוראי בב"ב מ'.

דנרבה ור"י ס"ל דלא כתבנו מודעא אלא אמאן דלא ציית דינא אבל גברא דציית דינא אמאי לא תבעת לי בדינא ואנן קיי"ל כאפני נרבא דפליגי ואמרי אפי' עלי ועליה הלא מבואר בפרשב"ם ה"תם הטעם משום דזימנין דאין ב"ד מונמן מיד וזה ל"ש בנ"ד כמובן.

ובפרט שנגזזו ועברו כמה שנים והרב דהעיר האחרת החזיק שמה ברבנות כל הני שני בודאי שייך לומר דמדלא מיחו אנשי קהלת פ' אחולי אכלי. הן אמת דמצינו בב"ב ס'.

ר"א הו"ל זיזין דהוי מפיק למבואה ונהוא גברא נמי הו"ל זוזא דהוי מפיק לרה"ר הוי קא מעפבי עלי בני רה"ר אתא לקמ' דר"א א"ל זיל קוז' א"ל והא מר נמי אית לי דידי למבואה מפיק הני מבואה מחלי גבאי דידך לרה"ר מפיק מאן מחיל גבך ובב"י ח"מ ס' תי"ז הביא בשם הרשב"א שהקשה מלעיל כ"ג.

דקא' נאי אשמענון הקא פ"ן דידיד הוא אימא פייסי פייסי א"נ אחולי אחיל גבי אבל רבים מאן פייסי ומאן שביק אימא לא צריכא. א"כ נראה מזה דגם גבי רבים שייך מחילה ותי' ב' תירוצים חדא דלעולם גבי רבים ג"כ מהני מחילה כשימחלו בפירוש אבל לא במחילה ע"י שתיקה ועוד תי' דה"ק צריכא דכונס לתוף שלו' הי' אבל לעולם ל"מ חזקה נגד רבים ע"ש הרי דלשני התירוצים ל"מ מחילה דשתיקה לגבי רבים.

אמנם הלא במקום שיש להקהל מנהיגים ופרנסים הרי ל"ש מאן פייסי ומאן שביק דה"ל להמנהיגים למחות וכשלא מיחו מחלו. ועוד דהרב דק"ק פ' בעצמו הי"ל למחות ומדלא מיחה אחולי אחיל החזקה לגבי דהרב דהעיר האחרת והנה לא יוכל הרב דק"ק פ' להתנצל ולומר שלא מיחה מפני שטעה בדין שהי' סובר שעפ"י דתוה"ק אין מגיע לו הכנסת הרבנות דהנה פפרים והו"ל פי הא דכ' הרמ"א ב"ד ס' שט"ו ס"א לענן ס' בכור דאם נתנו לו הישראל בטעות שהי' סבור שצריך ליתנו לו ואח"כ נודע לו שטעה בדין צריך להתזיר לו.

אכן באמת ז"א דדוקא היכי שנתן לו משלו והי' טעות בדין הו"ל נתינה בטעות משא"כ לענן מחילה בדבר שחבירו מוחזק בו מפבר הלא העלו הפוסקים בח"מ ס' י"ז. דמחילה בטעות הוי מחילה וע' תומים שם ובשו"ת מהר"ם לובלין ס' מ"ז.

שעל פן לפענ"ד הכנסות הרבנות דהכפרים האלה בחזקת מרא קמא הרב דעיר האחרת שמוחזק בהם מכבר קנימי ובזה הנני ידידו ש"ב דור"ש באהבה מברכו בכוח"ט: סי' קיב בעזה"י יום ג' ו' פסלו שנת תרנ"ה לפ"ק סטרי.

שלום רב לכבוד הרב וכו' מוה' פינחס דניאל נ"י דמו"ץ דק"ק בלאזוב יצ"ו. מכתבו הגיעני והנני לתשובתו בעובדא דאתא לקמין ברחל ולאח אחרות שהי' להן מקום בביהמ"ד בעזרת נשים ותלכנה שתייהן על המקום שהוא פמה שנים ובשנת תרל"ב השכינה לאה ביד אחותה רחל חלקה ומני אז הלכה האשה רחל עם פלתה על המקום ההוא והגידה לכלתה שהמקום ההוא פלו' שלה מחמת שנתנה לאחותה בפלי פפלים מדמי שויו וניפריין דברי אמת שהי' נודע לכל יושבי העיר שהאשה לאה הייתה עני' ומקבלת עזר ממשפחתה תמיד ובשנת תרמ"ג הי' הביהמ"ד גוהה ליפול ובאה פקודה מהמאגיסטראט לסותרו ולבנותו מחדש וכן עשו ומחמת של"ה בידם מעות לקומם חרבות הביהמ"ד עשו זט"ה במא"ה תקנה וכיילי להו לכל המקומות הן בעזא"נ והן בעז"נ בכיילא חדא חמשה ועשרים ר"כ לסיועת בנן הביהמ"ד על תילו.

והברירה ביד בעל המקום אם ליתן המחצה היינו שנים עשר נחצי ר"כ ויהי' לו המקום בביהמ"ד החדש או לקבל מחצית הדמים ולהסתלק ממקומו ובעל האשה רחל הי' אז ראה"ק עם עוד א' ואמר לגיסתו לאה עתה יעלה המקום שיש לו ממנה לסף שמונה ועשרים ר"כ מחמת שהלנה לה ט"ו נחצי ר"כ ועתה הוא נותן י"ב נחצי ר"כ ומקום חדש הי' יכול לקנות בעד כ"ה ר"כ והשיבה לו דרף שחוק אם הי' מלנה לה יותר ג"כ הי' נחלט.

ומשנת תרמ"ג עד תר"נ הלכה רחל עם פלתה על המקום הזה באין פוצה פה ומצפצף ובשנת תר"נ הלכה רחל לעולמה באחרי' אחותה לאה בשנת תרנ"א. ועתה עמדו שתי בנות לאה ותובעות את בעל האשה רחל לדין להחזיר להן חלק המחצה של המקום מפת רשות אמן ומוכנות להשיב לו את משאת פסך ההלנאה סף ט"ו נחצי ר"כ ואומרות שא"י אם נתן עוד שום מעות על המקום ההוא מאחר שהוא הי' הראה"ק והמתעסק בזה איפשר לא נתן מעות כלל.

והוא טוען פנגדן א' של"ה לאמן בהביהמ"ד הישן רק חלק חמישית יען שפפל להן בירושפה והי' בן א' וד' בנות ול"ה מעולם חלוקה ביניהן ומאחר שלא השלימה חלקה בהבנין החדש ל"ה לה רק חלק עשירית והוא נתן להקהל חלקו כפי הכתב שיש לו בחת"י הרה"ק הב' ויש לו שטר קנין מזט"ה שהמקום שייף לו וגם טוען שאשתו רחל הגידה לבנותי' וכלתה שפבר קנתה מאחותה חלקה ע"כ תוכן הטענות: הנה לפענ"ד הדבר פשוט שהמקום ההוא בחזקת בעל האשה רחל וב"כ פיון דאשתו רחל וכלתו החזיקו פמה שנים בשופי והשקט הרי קיי"ל פהדיעה האחרונה שבסי' ק"נ ס"ג שאם החזיק ג"ש אחר שפלו ימי השכונא הני חזקה והרי מבואר בט"ז סוסי' נ"ב דישיבה במקום ביהכ"נ הני חזקה פיון דכל תשמיש המקום ההוא בכף ובפרט שהרי טוען שאשתו קנתה מאחותה חלקה בהמקום וכלתו פבר החזיקה מפחה ג"ש אחר מימת חמותה הרי מבואר ברמ"א ח"מ סי' קמ"ו ס"י באשה שהחזיקה בקרקע בעלה לאח"מ ואח"כ החזיק בנה ג"ש ובאו יורשי הבעל ואומרים שרקע זו של הבעל ובנה אומר שפפל לאמו

בכתובתה בנה נאמן במגו דא"ב אמר מכם קניתיקה וא"כ ה"ה בנ"ד אפי' אי ל"ה להאשה רחל חזקה במקום אחותה בכ"ז פיון שירשפי אחרי' כבר החזיקו ג"ש נאמנין שהי המקום של רחל במגו דא"ב אמרי לבנות לאה מכן קנינוה ועוד הרי הבעל עומד ומחזק בהמקום מפת שקנאו מהקהל לאחר שנבנה מחדש הלא קנן כספו הוא דהרי כ' בנתה"מ סי' קס"ב דביהכנ"ס ששטרף אין לבעלי מקומות תביעה רק ממון פפי שיווי המקום החרב וא"כ אף לפי טענת הפנות שלא נתן דמים הרי מבואר בסוסי' קצ"ב דחזקה מועיל גם בלא כסף ובלא שטר היכי דלא עייל ונפיק אזויי וזה החזיק בהמקום ההוא ע"י אשתו וכלתו שנים רבות דאף דכ' הרמ"א בסוסי' קמ"ט דמקדיש בשל הקדש ל"ה חזקה רק כשהגזבר יש לו חלק בהקדש זה הלא כ' בנתה"מ שם דבזמנינו דהמנהיגים בעצמם הם המוכרים דמאי לגזברים שיש להם חלק דהוי חזקה.

וגם הרי יש לו שטר קנן מהקהל והלא אפי' אם המוכר אומר שלא נתן דמים היכי שהשטר קנן ביד הלוקח פסק המחבר בח"מ סי' קצ"א ס"ד דאם הוא מקום שנותנים מעות ואח"כ פותבים שטר וכתב בשטר שהודה שקבל הלוקח נאמן ובמהרי"ט בראשונות סי' קנ"ב כ' דאף לד' רבינו האי שכי דהיכי דלית לי' ראי' דיהב דמי הוא בחזקת שלא נתן עד שיביא ראי' שנתן בכ"ז פשהחזיק איזה זמן ולא תבעו בדמים ודאי נאמן לומר פרעתי ומכ"ש בנ"ד שיש לו כת"י מהראה"ק הב' ששילם כפאשר הושת עליו עד פ"א.

ולבר מן דין לא אדע מה להן לבנות לאה אם הוא נתן דמים להקהל או לא עכ"פ הן בודאי לא נתנו דמים ואם הוא לא נתן דמי מקחו להקהל גזילת הצבור ביזו. ונהרי פיון דטובי העיר עשו תקנה שכל מי שלא יתן לכסף מוציא לסייע בבנין ביהמ"ד אבד חזקתו ועשו הערפה לכל המקומות להשיב לכ"א שנים עשר וחצי ר"כ א"כ בנות לאה שטוענות שהי' לאמן המחצה יש להן טענת דמים של ששה ר"כ וכ"ח צ"ל.

ונהרי הן מודות בעצמן שמגיע לבעל דודתן רחל יותר. גם בזה יפה טען בעל אשה רחל שאפי' אי' תבטל קנינו מהקהל הוא תופס מספק דילמא באמת קנתה אשתו רחל מאחותה המקום פפי שאמרה ונהרי דעת רבים מהפוסקים ז"ל דמקומות ביהכנ"ס אין להם רק דין מטלטלין דאף דקיי"ל דל"מ תפיסה מספק בכ"ז הרי כ' הרא"ש בפ"ק דב"מ דהא דתקפו פהן מס' מוציאין מידו הוא רק להוציא מחזקת מרא קמא.

ובנ"ד הלא ספק הוא אם הי' פאן חזקת מ"ק ללאה כלל דאיפשר של"ה חלוקה בין הירשים ול"ה לה מעיקרא רק חלק חמישית ובבנין החדש רק חלק עשירית דאף שהחזיקה איזה שנים בהמקום קודם שהשכינתו הרי קיי"ל דאחין אין להן חזקה זע"ז ובכה"ג בודאי מהני תפיסה מספק וכי"ב כ' באס"ז כתובות ס"ד הובא בס' אב"מ סי' ע"ז ס"ק י"ג ע"ש וגם הרי יש בכאן ס"ס דילמא ל"ה להאשה לאה רק חלק עשירית ואת"ל שהי' לה המחצה דילמא באמת קנתה רחל אחותה חלקה ממנה ונהרי מבואר בנתה"מ בכללי תפיסה סי' כ"ד דאף דאין מוציאין ממון בס"ס הנינו להוציא מיד מוחזק אבל לקיים ביד המוחזק שפיר מהני ס"ס ע"ש פי על פן הדבר ברור לפענ"ד שהדין בזה עם בעל האשה רחל ואין בערעורן של בנות לאה פלום דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' קיג בעזה"י יום ב' ט"ז אלול תרנ"ד לפ"ק סטרי.

כְּשֶׁמוֹעַ קוֹל שׁוֹפָר יוֹחֵק לְחַיִּים טוֹבִים בְּסִפָּר כְּבוֹד הָרַב כּו' מוה' אוּרֵי בִלְאָם נ"י דוּמ"ז דק"ק וויזניצא יצ"ו. מִכְּתָבוֹ הַגִּיעַנִי וּמִהֶרְתִּי בּוֹא הַיּוֹם בְּתִשְׁבָּעִי לְמַעַן בְּקִשְׁתָּ כְּבוֹד בִּש"ב הִרְה"צ אבד"ק נ"י לְהַחִישׁ תְּשׁוּבָתִי אֵלָיו בְּעֹנֶבְדָּא דְאַתָּא לְקַמְי' בְּרַב אֶחָד אֲשֶׁר הוֹשֵׁב לְכֶסֶף רַבְנוֹת בְּעִיר גְּדוּלָה רַבְתִּי עִם בְּמַדְיַנַת רוֹמְעִינְעוֹעַפ"י הַשְׁתַּדְּלוֹת שְׁמַעוֹן אֲשֶׁר דְּבָרָיו יִמְצְאוּ מְסֻלוֹת בְּלִבּוֹת אֲצִילֵי הָעֵדָה וּמְנַהֲיָהּ וְכֹאֲשֶׁר הֲצִיעַ לְעֵינֵיהֶם מַעְלוֹתָיו וּמַדּוּתָיו צוּוּ עָלָיו לְעֶרְוֶה לּוֹ מִכְּתָב קְרִיאָה לְדְרוֹשׁ שְׁמָה וַיִּמְהַר לְכַתּוֹב לוֹ וַיְבוֹא הַחֶכֶם הָעִירָה וַיְדַרְוֶשׁ בְּתוֹךְ קֹהֵל וְעֵדָה וְאַחֲרֵי יִגִּיעַת שְׁמַעוֹן וְעִבּוּדָתוֹ הִרְבֵּה הַצְּלִיחַ חֲפָצוֹ בְּיָדוֹ לְאַסּוֹף אֶסְפַת רֵאשֵׁי הַקְּהֵלָה וַיִּבְחָרוּ דְּבָרֵיהֶם עִם הָרַב וַיִּמְלֵא אַחֲרֵי תְּנַאֲיָהֶם שְׁהַתְּנוּ עִמּוֹ וְכָל חֲפָצָם הַשְּׁלִים.

אֲכֵן דָּרַשׁ מֵאַתֶּם לְתַת לוֹ קְאָנְסֶעֶנְס בַּחַת"י שְׁנֵי אֲלָפִים אֲנָשִׁים מֵאַנְשֵׁי הָעֵדָה שְׁלֵא יֵאָכְלוּ מִבְּשָׂר זָבַח שְׁלֵא נִשְׁלַם פָּרַס שְׁלוֹ וְהֵם הִגִּידוּ לוֹ כִּי אִף לְמוֹתֵר הוּא לְאַפּוֹשֵׁי גְבָרֵי אֲשֶׁר בְּחוֹתְמָם יִזְכּוּ לוֹ וְרֵאשֵׁי הָעֵדָה צוּוּ עַל שְׁמַעוֹן בְּהִיוֹתוֹ הָאִישׁ הַבִּינִים שִׁירָאָה לְבַצֵּעַ הַדְּבָר לְלַקֵּחַ אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת אוֹתָם לְבַחֲרֵת הָרַב רְאוּבֵן וְכִרְאוֹת שְׁמַעוֹן כִּי לְהַעֲבֹדָה הַקְּשָׁה הַזֹּאת דְּרוֹשׁ בְּיָטוּל זְמַן רַב וְהַהֲכָרַח יֵאֲלָצְהוּ לְפָנוֹת עֲצָמוֹ מֵעַסֵּק הַשְּׁפִילִיטְעֵרִיָּא אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ יִמְצָא חַיַּת יָדוֹ וְכֹאֲשֶׁר יִצְלִיחַ ה' בְּיָדוֹ יוֹכַל לְהַרְוִיחַ בְּחוֹדֵשׁ א' אֶלְף ר"כ וַיּוֹתֵר הִגִּיד לְהָרַב רְאוּבֵן לֵאמֹר הֲלֵא עֵינֶיךָ הִרְוֹאוֹת כִּי תִכְבֹּד הָעֵבֹדָה הָעֲמוּסָה עָלַי וְאַהֲבִי גִלְחִי לְהַתְּבַטֵּל מֵעַסְקֵי לְמַעַן אֲתַנְהֵלָה לְאַטִּי לְרַגֵּל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לִפְנֵי וּמִשְׁרַת הַרְבָּנוֹת הַזֹּאת כְּחוֹמֵר חוֹתֵם תְּתַהַפֵּף בְּיָדֵי לְכָל אֲשֶׁר אֲחַפְּנִי אֲטַנָּה ע"כ נִקְבָּה עָלַי שְׁכָרִי לֹא פָחוֹת מִן שְׁנֵי אֲלָפִים ר"כ וְהַשִּׁיב לוֹ הָרַב רְאוּבֵן כִּי סְכוּם רַב כִּזָּה אֵין בִּיכְלָתוֹ לִיתֵן מִכִּיסוֹ בְּפַעַם א' וְשָׂאל אוֹתוֹ אִם יִצְטָרֵף לְתַת כֶּסֶף עוֹד לְאַנְשֵׁים פְּרֻטִים וְהַשִּׁיב לוֹ כִּי מִקְבֵּל עָלָיו אֵת הַפֶּל וְהָרַב רְאוּבֵן שָׁמַק.

וְרֵאשֵׁי הַקְּהֵלָה אָמְרוּ לְהָרַב רְאוּבֵן שְׁיִסַּע לַע"ע לְבֵיתוֹ עֲדֵי יַחֲקְרוּ אוֹדוּתָיו. וּבִינֵי וּבִינֵי עוֹד רַבָּנִים אַחֲרֵים לְמַבְחָן וְהַמְתַּנּוּף שְׁמַעוֹן לֹא נָח וְלֹא שָׁקַט מֵעֲבֹדָתוֹ כְּשִׁמְנָה חֲדָשִׁים וַיַּעֲמֹל בְּזִיעַת אַפִּים לְכָל יְגָהוּ אֲנָשֵׁי הָעֵדָה אַחֲרֵי הַרְבָּנִים הָאַחֲרִים וַיֵּאוֹתוּ הָרֵאשִׁים לְשַׁלֵּחַ ט"ג אַחֲרֵי הָרַב רְאוּבֵן עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וְהוּא בָּא לְחוֹן פְּנֵי עִירָם וַיִּתְּנוּ הַמְּשָׁרָה בְּיָדוֹ.

וְכַעַת תּוֹבַע שְׁמַעוֹן מִהָרַב רְאוּבֵן שְׁכָר פְּעוֹלָתוֹ שְׁנֵי אֲלָפִים ר"כ כְּמוֹ שֶׁהַתְּנָה עִמּוֹ חוּץ הוֹצֵאוֹת שְׁעָלוֹ לְעֶרְףַּ חֲמִשָּׁה מֵאוֹת ר"כ וְהָרַב רְאוּבֵן מִכְחִישׁוֹ בְּאַמְרוֹ לְהַד"מ שְׁלֵא הִבְטִיחַ לוֹ שְׁכָר סְרָרוֹת וְאַפְי' הִבְטִיחַ לוֹ אֵינּוּ רַק כְּשֶׂאֶר סְרָסוֹר וּבְפָרַט שְׁלֵא קִיָּים תְּנָאוֹ לִיתֵן לוֹ שְׁנֵי אֲלָפִים חֲתִימוֹת וְיֵמָּה לוֹ מִמֵּי הִי הַמְּנִיעָה הוּא הַתְּנָה כֵּן וְע"ז הִרְאָה שְׁמַעוֹן מִכְּתָבוֹ הָאַחֲרוֹן שֶׁל הָרַב שֶׁהַשִּׁיב לוֹ עַל מִכְּתָבוֹ שֶׁכְּתָב לוֹ אַחֲרֵי נִסְעוֹ לְבֵיתוֹ שְׁיַדַּע שְׁלֵא יִגְרַע מִשְׁכָּרוֹ מֵהַסֵּף שְׁנֵי אֲלָפִים ר"כ ע"ז הַשִּׁיב לוֹ בְּזוֹה"ל יַדַּע כ"ת כִּי בְּנוֹדָי תִּהְיֶה מְשַׁכְּרָתוֹ עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב.

וּבְדַבַּר הַחֲתִימוֹת הוּא לֹא הַתְּנָה זֹאת עִמּוֹ רַק בְּיָקֻשׁ כְּזֹאת מִהַקְּהֵל וְהוּא אֶסְף וּקִיבִיץ חֲתִימוֹת כָּל מָה שֶׁהִי בִּיכְלָתוֹ וּבְתַחֲבוּלוֹתָיו לְקַח לוֹ אֵת לְבוֹת הָאַנְשִׁים הַנּוֹהִים אַחֲרֵי הָרַב הַשְּׁנֵי וְנָלוּוּ אֵלָיו כְּמַעֲט יוֹתֵר מִשְׁלֵשָׁה חֲלָקִים מִהָעִיר וְעִי"ז הַנוֹכְרַח הָרַב הַשְּׁנֵי לְעֲשׂוֹת שְׁלוֹם וְנַעֲשֶׂה קְאָמִיטַע וְנִתְקַיֵּים הַפָּרַס שֶׁל הָרַב רְאוּבֵן בְּתוֹקֵף וְלָמָּה זֶה אֶפּוֹא אֵלָה

החתימות עוד זהו תוכן טענותיהם: הנה בדבר מה שטוען הרב שהתנה לתת לו שני אלפים חתימות ולא נתקיים לו יהא כדבריו שהתנה פן עם שמעון אין זה טענה דכיון שמגמת חפצו של הרב בהחתימות הי' בכדי להחזיק הפירס שלו וכיון ששמעון סיבב הדבר במנועצות ודעת שנתחזק הפירס ע"י הקאמיטע הלא אין צורך עוד בהחתימות ואנדא לי חיוב זה של שמעון והו"ל פי הא דאמרי' בגזיר כ"ד.

פי משעבד לה במילתא דצריכא לה במילתא דלא צריכא לה לא ע"ש וגדולה מזו שמענו מד' הש"ס גיטין ע"ד שהוא גברא דא"ל לאריסי' כ"ע דלו תלת דלנותא ואכלי ריבועא את דלי ארבעי ואכול תילתא לסוף אתא מיטרא אמר רבה הא לא אצטרך ופירש"י ומלו גרם.

הרי דאפי' נתהו' הדבר ממילא בלעדי פעולת הפועל שא"צ להתנאי שהתנה עמו מחויב לתת להפועל פחיובו דמזלא דפועל גרם דלא אצטרף דללות מכ"ש בני"ד שגם החיזוק של הפירס עפ"י הקאמיטע בא להרב בהשתדלות שמעון בנדאי מחויב הרב לתת לו שפרו משלם.

וכי"ב מצינו בב"ק קט"ז. בהא דקתני התם במתני' שטרף חמורו וחמור חבירו בנחל שלו יפה מנה ושל חבירו מאתים וא"ל אני אציל את שלך ואתה נותן לי דמי חמורי חייב ליתן וקא' התם בגמ' דאפי' ירד להציל ועלה שלו מאליו אפ"ה צריף לשלם לו דמי חמורו כאלו מת דא"ל מן שמיא רחימו עלי' והה"נ אפי' אם הי' הדבר בא ממילא שנתחזק הפירס של הרב בלעדי קיבוץ האלפים חתימות צריף לשלם לשמעון כאלו הוא הי' מאסף החתימות דא"ל מן שמיא רחימו עלי' שלא יצטרף לייגע כ"כ: ובדבר מה שלא הבטיחו הרב ראובן בפירוש שני אלפים ר"כ הרי מדאמר שאין בכחו ליתן ב' אלפים בפעם א' הוא עד מוכיח שהסכים לו על סכום המעות רק שאין לאל ידו לתת לכסף רב מוצא בפעם א' ונהרי מדהוסיף שמעון לדבר אח"כ שאין ביכולתו לבטל א"ע מעסקיו בפחות מסוף כזה והוא שתק הרי שתיקה הוי' פהספמה פדמצינו בחו"מ סי' של"ו ס"א שפרו בפני חבירו ושתק חבירו שתיקה פהודאה וחייב לתת לו שפרו ואף שהתומים בסי' פ"א חו"כ בזה הדין של הרמ"א שם שכ' מי שהתנה עם בחור ללמוד עם בן חבירו בפני אבי הבן ואבי הבן שתק שתיקה פהודאה דמיא ותמה ע"ז התומים דבשתק מתוע"ס ל"ה שתיקה פהודאה היינו בדלא גלי דעת' מעולם דניחא לו בפעולה זו משא"כ בני"ד הרי ביקש הרב ראובן משמעון להשתדל בזה ובלא"ה הרי כ' בנתה"מ שם דבכה"ג שהתחיל ללמוד עם בן חבירו בידיעתו בכה"ג הוי הודאה וריצוי לכ"ע ע"ש וכיון שפן הדין נותן דמחויב לשלם לו השפר וא"י לומר משטה אני בה פיון דהפסיד עי"ז שנתבטל מעסק השפיליטערייא שלו ונהרי מבואר בד' הרא"ש פ"ב דב"מ דאפי' ל"ה מפסיד רק דבר מועט ג"כ מחויב לשלם לו כל שפרו דומיא דא' גבי ז"נ וזל"ח דאם חסר קצת מגלגלין עליו את הפל ע' מעד"מ שם ובמח"א ה' שכירות סי' י"ח כ' שכ"ה ד' הרמב"ם פי"ב מגזילה ואבידה ע"ש ואפי' לד' רש"י ותוס' דנראה מדבריהם דאינו חייב אא"כ הפסיד כ"כ באותה מלאכה שהי' מתעסק בה אבל לא יותר ועסמ"ע סי' רס"ה סק"ז בכ"ז זהו דוקא היכי שפרור לו של"ה מפסיד יותר אבל בני"ד הרי יוכל להיות שגם מעסק השפיליטערייא שלו הי' מרויח סוף כזה במשך הזמן הלז ובכה"ג גם רש"י ותוס' מודו

דמחויב לשלם לו כל שקרו וכמ"ש באמת באס"ז ב"ק קט"ז בשם הר"מ מסרקסטה וז"ל ואם הי' צייד וא"ל בטל מצודתיה ונהעבירני נותן לו מה שהתנה עמו פיון שבטלו שמא באותה שעה הי' מנדמן לו דג גדול וכן כ"ב עכ"ל הרי דכל דאיכא לספוקי שמא הי' לו מאותה מלאכה שנתבטל ממנה ג"כ כ"כ נותן לו שקרו שהתנה עמו וה"ה בנ"ד הרי בנדאי בעסק השפיליטערייא הי' באפשרות עכ"פ להרויח כ"כ ומלבד זה הרי היו רבנים אחרים שהי' מאתזים פני פסא רבנות הלז ולולא שהי' סמוך על הרב ראובן שימתן לו שקר זה הי' משתדל עבור רב אחר והי' ג"כ נותן לו שקר פנה.

וכי"ב כ' בתשו' דברי ריבות סי' שצ"ו לענן סרסור שהי' מסרסר למפור סחורתו של א' מהסותרים פוסק שם דחייב ליתן שקרו פפי שהבטיחו דכיון שהיו עוד סותרים עם סחורות אלו יכול לומר אפסדתני שבשבילו בטל סרסרותו מלעשות עם אחר אף שאין ידוע אם הסותרים האחרים היו נותנים לו כ"כ ע"ש: איברא שיש מקום לחלק בזה דעד כאן ל"א הכי רק בשהבטיח לו בפירוש השקר י"ל דהשליח סמוך על דבריו שישמור הבטחתו דשארית ישראל לא ידברו כזב ונתבטל עי"ז ממלאכתו לקח צריף לשלם לו ול"ה זה מבטל פיסו ש"ח דפטור דבכה"ג הו"ל פהא דא' בפ' החובל בהדקלי באגדרונויא ואיפסק להלכה בח"מ סי' ת"כ סי"א דאם הכניסו בחדר וסגר עליו הדלת ובטלו ממלאכתו דמחויב לשלם לו וענימוק"י ב"מ פ' השואל פהא דא' התם פרה במשיכה ובפעלים באמירה וז"ל לא דבעלים משתעבדים באמירה אלא דה"ק דבאמירה בעלמא נשאל משום דבנדאי קנינים דכתיב שארית ישראל לא ידברו כזב עכ"ל וכי"ב כ' ברא"ש חולין פא"ט סי' ל"ד דבטריפות מחמת סירכא ל"ה מק"ט ול"ד למוכר שור ונמצא נגזן דשא"ה פיון דהמוכר מכיר במומי השור סמוך עליו דשארית ישראל לא ידברו כזב ע"ש וכיון שפן ל"ש הך מילתא רק בשהבטיח לו השקר בפירוש דומיא דמצינו בקידושין מ"ה: בההוא דאמר לקריבאי נהיא אמרה לקריבה ע"ש וכהא דא' בפסחים צ"א.

במי שהבטיחוהו להוציא מביית האסורין בבה"א דישראל שוחטין עליו בפ"ע פיון דאבטחינהו מפיק לי' דכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ול"ש ד"ז רק בהבטחה בפירוש אכל כל שלא הבטיח לו בפירוש רק דאיכא ג"ד ע"י שתיקתו ל"ש זה וכן מפורש יוצא מדברי המח"א ה' שלוחין סי' כ"א שכתב דהיכי דהבטיח לו חבירו לעשות השליחות ואמר פן אעשה בזה שיניף הך דשארית ישראל לא יעשו עולה דסמיך על הבטחתו אכל אם לא הבטיחו אף שהוא שלחו ושתק ל"ה רמאות פשאנו עושה השליחות ע"ש הרי דאף דמינוי השליחות מועיל ג"כ ע"י שתיקה פדמצינו בש"ע אה"ע סי' מ"ה ואפ"ה ל"ש בי' הך דשארית ישראל לא יעשו עולה וא"כ ה"ה בנ"ד שלא הבטיח לו הרב ראובן בפירוש שימתן לו סך שני אלפים ל"ה לו לסמוך ע"ז להתבטל מעסק שלו ואם הוא עסק בסרסרות הרבנות ועוב עסק שלו איהו הוא דאפסיד אנפשי'.

אמנם באמת הרי גם בלעדי סברא זו אנו יכולין לחייב את הרב ראובן מאחר דשתיקה הוי פהספמה ממילא צריף ליתן הסכום שהתנה שמעון פיון דבדברים אין גבול וקצבה פמה צריכין ליתן שהפל הוא לפי טורח המתנוף ואיכות העיר וכמות הפרס שלה ובכה"ג א"י לומר משטה אני בך כמ"ש הש"ף בח"מ סוסי' רס"ד דבמקום שאין לשדכנות קצבה מחויב ליתן כל שקרו שהתנה עמו ועט"ז יו"ד סי' של"ו סק"ג ומכ"ש

לענגן שְׁתַּדְּלָנוּת ד'כ' בְּתַשׁוּ' שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"ג ס' קנ"ז דְּאָפִי' לְמַ"ד דְּבִשְׁדָּכְנוּת וְסִרְסָרוּת
אִינוּ מְחַוֵּב לִיתֵן כְּפִי תַנְאוּ מִשׁוּם דְּקִי"ל בְּסִי' רכ"ז דְּבִקְבָלְנוּת י"ב דִּין אֲנָאָה וּל"ד
לְפִועֵל דְּפִסְקִינֵן שָׁם סְעִיף ל"ג דְּבִפּוֹעֵלִים אִין דִּין אֲנָאָה מ"מ בְּשְׁתַּדְּלָנוּת כ"ע מוֹדוּ דְּחִיב
לִיתֵן לוֹ כָּל מַה שְׁפִסֵּק ע"ש וְעַתְשׁוּ' מִבִּי"ט ח"ב ס' נ"ו שְׁמַאֲרִיךְ לְעֵנְגֵן שְׁתַּדְּלָנוּת בְּדָבָרִים
דְּמְחַוֵּב בְּאַמִּירָה בְּעֵלְמָא בְּלִי שׁוּם קִנְיָן לִיתֵן לוֹ כָּל מַה שְׁהַתְנָה עִמּוֹ ע"ש שְׁמַבִּיא מַהֲ
דְּקִידוּשִׁין ס"ג.

גְּבִי בְּשִׁכְרָא שְׁאֲדָבֵר עֲלֵיךְ לְשַׁלְטוֹן דְּמְקוֹדְשֵׁת לְמַ"ד אִין לְשִׁכְרוּת אֲלָא לְבִסּוּף. וּבְפִרְט
דִּי"ל דְּכִינֵן דְּשְׁמַעוֹן סְמָךְ עַל שְׁתִּיקַת הָרַב רְאוּבֵן וְסָבִיר דְּאוֹדוּנִי אוֹדִי לִי לִיתֵן לוֹ הַסָּף
שְׁנֵי אֲלָפִים לְכָךְ טַרַח כְּוִלִי הָאִי לְגַמּוֹר הָעֵנְגֵן בְּאִנְפֵּן נְעֵלָה שְׁיִהְיֵ' לְהָרַב לְכַבּוֹד וּלְתַפְאָרַת
וְיִהְיֵ' הַפִּרְסָא שְׁלוֹ בְּטוּחַ בְּיֹתֵר לְמַעַן תְּנוּחַ דְּעַת הָרַב רְאוּבֵן שְׁיִתֵּן לוֹ שְׁכָרוֹ בַּת"ח וְאִילוּ
הָוִי יָדַע שְׁלֵא יִתֵּן לוֹ רַק כְּשִׁאָר סְרָסוֹר הָלֵא אִין עֲלִיו רַק לְהַבִּיא הַדְּבָר לִידֵי גְמַר כְּכָל
סְרָסוֹר וּמַה לוֹ בְּמַה שְׁיִהְיֵ' טוֹבְתוֹ אַח"כ וְהָוִי' כְּהָא דֵּא' בַּב"מ ע"ו.

דְּאָמְרִי לִי כִינֵן דְּאָמְרַתְּ לֹא בְּאַרְבַּעַה טְרַחֲחִינֵן וְעַבְדִּינֵן לָךְ עֲבִידְתָּא שְׁפִירְתָּא ע"ש וְהָוִי
כֵּן הוּא: וְהָוִי אַף דְּהָרַב מְכַחֲשׁוּ שְׁלָ"ה מְבַטִּיחַ לוֹ שְׁכָר כְּזֶה מְעוֹלָם עַכ"פ הָרִי כְּתָבוּ
מוֹכִיחַ שְׁפִתְבּוּ לוֹ תְּשׁוּבָה עַל מְכַתְּבוֹ שְׁרוּצָה דְּנָקָא שְׁנֵי אֲלָפִים שְׁיִקְבֵּל שְׁכָרוֹ עַל צַד הַיּוֹתֵר
טוֹב הָרִי הוֹצִיאָו בְּזֶה מְכַלְל סְרָסוֹר דְּעֵלְמָא עַכ"פ וְאָף דְּכ' בְּתַשׁוּ' צ"צ ס' י"א דְּבִינּוּנִי
הָוִי ג"כ בְּכַלְל טוֹב וְהָוִי מְפַרְשֵׁב"ם ב"ב ס"ט: גְּבִי חֲזִינֵן אִי דִּיקְלָא טָבָא הוּא ע"ש בַּכ"ז
הָרִי כְּתַב ע"צ הַיּוֹתֵר טוֹב וְלִישְׁנָא יִתִּירָא לְטַפּוּנֵי אֲתִי מַכ"ש דְּלִשְׁוֹן יוֹתֵר הוּא מְרָבָה
וּמַגְדִּיל הַהֶטְבָּה בְּנֻדָּאִי הוּא עוֹדֵף עַל בִּינּוּנֵי וּמְצִינּוּ כִי"ב בְּנֻזִיר ח': הָרִנִי נְזִיר וְאַחַת מוֹנָה
שְׁתִּימִים וְעוֹד מוֹנָה שְׁלִישׁ וְשׁוּב מוֹנָה אַרְבַּע וְא"כ כִּינֵן דְּהוֹצִיאָו הָרַב רְאוּבֵן בְּמַה שְׁהַבְטִיחַ
לוֹ שְׁכָרוֹ עֲצָהוּ"ט מְשִׁכְרַת סְרָסוֹר בִּינּוּנִי מְמִילָא י"ל דְּסָמוּף שְׁאָם יִגְמּוֹר עֲבוּדְתוֹ בְּאִנְפֵּן
נְעֵלָה יִתֵּן לוֹ סָף שְׁנֵי אֲלָפִים כְּמַבְוֹקְשׁוֹ וְעַכ"פ צְרִיךְ לִיתֵן לוֹ שְׁנֵי שְׁלִישִׁים מִהַסָּף הַלּוֹ.

עֲשׂוּ"ת שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"ג ס' קמ"ד. זֶהוּ מַה שְׁנִלְפַעַנ"ד לְפִי חו"ד דְּעַת תּוֹרָה וְדַעַת נוֹטָה
דִּידוֹ דוֹר"ש מְבָרְכוּ בַּכּוּחַ"ט: ס' קיד לְק"ק רְאוּוֹאֲדָאוּ.

בַּעֲזָה"י יוֹם ה' י"ד טַבַּת תְּרַנ"ה לְפ"ק סְטָרִי. שְׁלוּם רַב לְכַבּוֹד נ"ד דִּידֵי הָאֲבָרָה הַחֲרִיף
וְשִׁנוֹן הַמְּפִלְפֵל עֲנָף עֵץ אָבוֹת כַּמ"ש יוֹסֵף תְּאוּמִים נ"י.

מְכַתְּבָךְ הַגִּיעֵנִי וְהִנְנִי לְתַשׁוּבָתְךָ בְּנִידוֹן אֲשֶׁר הִשְׁבַּת לְמַחְסְרֵךְ אַחַד שְׁהַעִיר בְּעֵנְגֵן הָא דְּקִי"ל
בְּסוּפָה מ"א: דְּגָבִי לוֹלֵב מִתְּנָה ע"מ לְהַחֲזִיר שְׁמָה מִתְּנָה וְיוֹצֵאִין בּוֹ לְכַתְּחֵלָה וּמְבָרְכִין
עֲלֵיו לְפִי"ד הַתּוֹס' כְּתוּבוֹת ע"ב.

וּמְנַחֲזוֹת ס"ה. דְּהִיכִי דִּישׁ סְפֵק בְּקִיּוּם הַמְצָנָה אִין לְבָרָךְ וְא"כ הָרִי בְּנֻדְרִים י"ד: גְּבִי קוֹנָם
עֵינִי בְּשִׁינָה הַיּוֹם אִם אִישׁוֹן לְמַחְרָא דְּאָסוֹר לִישׁוֹן הַיּוֹם דִּיקְלָא יִישׁוֹן לְמַחְרָא דְּבַתְּנָאָה לֹא
מְזַדְּהָר אִינְשׁ וְא"כ ה"נ גִּיחּוּשׁ דִּיקְלָא לֹא יִחְזִירְנוּ דְּבַתְּנָאָה לֹא מְזַדְּהָר וְנִמְצָא שְׁבִירָךְ
בְּרָכָה לְבַטְלָה עַכ"ק: הִנֵּה מַהֲךְ דְּקוֹנָם עֵינִי בְּשִׁינָה לְכַאוּרָה לִיכָא קוֹשְׁיָא כְּלָל דְּהָרִי בְּאַמְת
א' בְּגִיטִין פ"ד.

דְּאָפִי' ר"נ דְּפִלִּיג עַל ר"י וְס"ל דִּישׁוֹן הַיּוֹם וְלֹא חֲנִישׁ לְהַךְ דְּבַתְּנָאָה לֹא מְזַדְּהָר הוּא מִשׁוּם
דְּבִדְיָדִי' קְוִימָא דֵּאִי בְּעֵי מְבָרְזֵי נְפִשׁ' בְּסִלְוָתָא וְלֹא נְאִים אָבֵל הִיכִי דְּלֹא בִּידוֹ כְּלָל גַּם

ר"נ מודה וא"כ לפי"ז י"ל דגם רב יהוד' דס"ל דבתנאה לא מודהר הוא רק לענין שינה דשפא תחטפנו שינה ויישן שלא לרצונו פקא דמצינו ברכות ד"ד: אבע"א משום דאיפא אונס שינה ולא ס"ל כר"נ ביהא דא"ב מברין נפשי' כו' אבל היכי דבידו הוא ממש גם ר"י מודה דל"א בתנאה לא מודהר וענימוק"י וריטב"א בה' נדרים.

אמנם באמת מדפריה התם מהו דשאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביה עד הקג וכו' מהא דכפר זו עלי היום אם אלה למקום פ' למחר דהליכה הלא הוי בידו ממש ואפ"ה פשיטא לי' להש"ס דלר"י בתנאה לא מודהר אכן כפר כתב בפרישה יו"ד סי' ר"כ בשם רש"ל וז"ל דוקא בנדרים דקילי הוא דאמרין בתנאי לא מודהרי אינשי אבל גבי גיטין פסק הרא"ש בריש המגרש דכל תנאי שיש בינה לקיימו מותרת להנשא מיד ול"ח שפא תעבור על התנאי ועט"ז שם ס"ק י"ט שהביאו והוסיף לחלק דל"א בתנאה לא מודהר רק היכי שאין נ"מ אלא על למפרע אבל היכי שיש נ"מ גם על מכאן ולהבא ל"א היכי ע"ש וא"כ הה"נ הלא נ"מ ביהא שאינו מחזיר גם על להבא דהלולב הוי גזל בידו וא"י לצאת בו ביום שני משא"כ אם מחזירו יכול לצאת בו דביו"ט ב' נפיק בפשאל ובכה"ג ל"ש לומר בתנאה לא מודהר.

והנה לכאורה ה"ל נראה לה"ר היפוף זה מד' הש"ס גיטין פ"ג לענין הא דקתני במתני' המגרש את אשתו וא"ל הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני שר"א מתיר מידי דהוי אכל תנאי דעלמא ופריה לי' ר"ע התם הרי שהלכה זו וניסת לא' מן השוק והי"ל בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונישאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובני' ממזרים ופריה עלי' הש"ס א"ה בכולהי תנאי דעלמא נמי לא תנסיב דילמא לא מקיימא לי' לתנאי' ונמצא גט בטל ובני' ממזרים ולכאורה קשה דהרי באמת הקשו בתוס' שם ד"ה ועמדה ונישאת לזה כו' והלא אין גישואין חלין שהרי אסורה עליו משום איסור א"א ותי' דעמדה ונישאת לאסור מיתת המגרש קאמר ולפי"ז מ"פ מפל תנאי דעלמא דילמא התם שפיר מודהרה אף שהוא תנאי פיון דנ"מ שנאסרה להבא משום א"א אם לא תקינים תנאה משא"כ ה"א הא על להבא אין נ"מ פיון שפכר מת המגרש ואין נ"מ רק על למפרע ולהכי בתנאה לא מודהרה ופריה ר"ע שפיר וע"כ מוכח דאין לחלק בזה אמנם באמת ליכא קושיא מהתם דהרי גם אפי' מת המגרש איכא נ"מ לענין הבנים שהיו לה מהאסור שלא יהי' ממזרין ועכ"פ פשיטא דהש"ס מוכחא דלא חיישינן בגיטין להא דבתנאה לא מודהרה בתנאי שבידה לקיימו רק בנדרים חיישינן ר"י אם כמ"ש בתוס' שבועות ק"ח.

דחמיר לי' לאינשי טפי אכילת איסור מן התנאי או פנין דס"ל להפוסקים בח"מ סי' ל"ד דחשוד על שבועה דלהבא לא מיפסל לעדות משום דבשעה שנשבע אין שקר יוצא מפיו והה"נ בתנאה פיון דאכילת התנאי גופי' אינו איסור רק שנמצא שבראשונה עשה איסור וזה לא חמיר להו לאינשי וא"כ עפ"י שני הטעמים הנ"ל ל"ש ה"א ה"ד דבתנאה לא מודהרה פיון שבידו הוא לקיימו: והנה בלא"ה י"ל למ"ש בש"ע יו"ד סוסי' רי"ג אמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר לא יישן היום שפא ישפח ויישן למחר א"כ ע"כ ל"א רק דבתנאי לא מודהר אינש ולא רמאי אנפשי' לזוכרו ונשפח מלבו אבל אין חשש שיזכור התנאי ויעבור עליו במזיד א"כ ה"א הא ל"ש למיחש שישפח התנאי פיון דהנזותן הלא יתבעהו שצריה לו את בו א"ר אפי' ישפח הוא יהי' נזכר ע"י הנזותן ובמזיד הא ל"ח

שְׂיַעֲבֹר אוֹלָם הַק' בְּתוֹסֶפֶת יָשָׁנִים נְדָרִים כ"ה: הַקְשׁוּ בְּאַמַּת הַיְכִי חֲזִינֵינוּ שְׂיַשְׁפַּח מִהֲתַנְּאֵי וְיַעֲבֹר עָלֵינוּ וְיִישֵׁן לְמַחֵר הָרִי אִי יִשְׁפַּח הו"ל נְדָרֵי שְׁגָגוֹת וּמִן־תְּרִין וְתִי דְמַתּוּף דְאַמְרֵי בְּתַנְּאָה לֹא מְזַדְדֵר חֲזִינֵינוּ שְׂמָא יִישֵׁן לְמַחֵר בְּמִזִּיד ע"ש וּא"כ חֲזִינֵנוּ דְחִינֵינוּ גַם שְׂיַעֲבֹר בְּמִזִּיד עַל הֲתַנְּאֵי אֲמַנְם נִרְאָה דִּהֲת"י אֲזִילֵי בְשֵׁי ר"י שְׁבַתּוֹס' שְׁבוּעוֹת הַנָּ"ל דס"ל דְעֵיקָר תְּלִיא בְּהֲתַנְּאֵי דְאִם בְּשַׁעַת הֲתַנְּאֵי ל"ה הָאָדָם בְּשְׁבוּעָה שֶׁהִי שׁוֹגֵג אוֹ אֲנוֹס לֹא חֲזִילָא עֲלֵי שְׁבוּעָה כָּלָל ע"ש א"כ עַכְצ"ל דְחִינֵינוּ נֵן שְׂיַעֲבֹר עַל הֲתַנְּאֵי בְּמִזִּיד אֲמַנְם לְשֵׁי רש"י שֶׁם וְדַעֲמֵי שְׁחֹלְקִין וּס"ל דְחִלוֹת הַשְׁבוּעָה אוֹ הַנְּדָר תְּלִיא בְּמַעֲשֵׂה הֲרַאשׁוּנָה דְאִם הִיא אֲזִי מִזִּיד שְׁפִיר עוֹבֵר אַף אִם הִיא עַל הַמַּעֲשֵׂה הַשְּׁנִינִי שׁוֹגֵג א"כ שְׁפִיר חֲזִינֵינוּ שְׂמָא יִשְׁפַּח הֲתַנְּאֵי וְיַעֲבֹר לְמַפְרַע כִּינֵן שְׁבַשַׁעַת מַעֲשֵׂה הֲרַאשׁוּנָה הִיא מִזִּיד אֲכֹן בְּפִרְיָשָׁה ס' רל"ט סק"כ כְּתַב דְּגַם לְשֵׁי ר"י חֲזִינֵינוּ רַק שְׂמָא יִשְׁפַּח חֲזִינֵנוּ שְׂיַהֲנִי זֹכֵר שֶׁהוּא תַנְּאֵי אֲבָל יְהֵא שְׁכּוּחַ מִהֲאִסּוּר שְׂאָכֵל כְּבָר ע"ש וּא"כ כִּינֵן דַּעַכ"פ לֹא חֲזִינֵינוּ רַק שַׁע"י שְׂלֹא מְזַדְדֵר בְּהֲנָאָה יִשְׁפַּחְהוּ וּא"כ הֲכָא לְעֵנִין לוֹלֵב בְּמַתְנָה ע"מ לְהַחֲזִיר הָא ל"ש חֲשַׁשׁ זֶה כְּנ"ל וְלִק"מ.

וכ"ז כְּתַבְתִּי רַק לְמַעַן רוֹנֵת צְמֵאוּנָה יַעַן חֲזִינֵנוּ לְדַעֲתָהּ דְלַחֲדוּדֵי קָא בְּעֵית אֲבָל גּוּף הַקְּוִשִׁי שֶׁל הַמַּחֲבֵר הַזֶּה הֵבֵל הוּא דְמָה עֵנִין בְּתַנְּאָה לֹא מְזַדְדֵר לְכָאן אִם חֲזִינֵינוּ נֵן שְׂלֹא יִרְצָה לְהַחֲזִיר הָרִי גִזְל הָנֹה בְּיָדוֹ אַף דְהוּי שׁוּא"ת עַכ"פ אִיסּוּרָא הָנִי וְלֹא תַנְּאָה דַּא"כ תִּקְשִׁי בְּכָל הַמַּצּוֹת דְּמְבָרְכִין עֲלֵיהֶן עוֹבֵר לְעַשְׂיָתוֹ הָאִיף מְבָרַךְ דִּילְמָא יִמְלֵךְ וְלֹא יַעֲשֵׂה הַמַּצּוֹה (וּבמ"ש בְּסִפְר בְּאֵר הַיֵּטֵב שְׁסַבִּיב הַש"ע בִּיּו"ד ס' י"ח סק"ו דְלִהֲכִי אִין מְבָרְכִין עַל בְּדִיקַת סִפִּין קוֹדֵם הַשְׁחִיטָה שְׂמָא יִמְלֵךְ וְלֹא יִשְׁחַוֵּט בְּאַמַּת דְּבָרֵי תְּקִימָה הֵם) וְגַם הִלֵּא עֵנִין מְזַדְדֵר בְּתַנְּאָה ל"ש רַק בְּתַנְּאֵי שְׂאָדָם מַתְנָה עַל עֲצָמוֹ בְּמָה שְׂאִינוּ נוֹגַע רַק לְעַצְמוֹ וְאִינוּ תְּלוּי בְּחִבְרֵי אֲבָל כְּמָה שֶׁהוּא תְּלוּי בְּדַעַת חֲבִירוֹ וְלִזְכוּתוֹ הִלֵּא מָה לָנוּ שֶׁהוּא אִינוּ מְזַדְדֵר הָרִי חֲבִירוֹ יִכְפֹּהוּ כְּבִי"ד לְקִינֵי הֲתַנְּאֵי וְלְהַחֲזִיר לוֹ אֵת שְׁלוֹ אֲמַנְם אִי קִשְׂיָא הָא קִשְׂיָא לְכַאוּרָה לְפַמ"ש הָרִא"ש בְּסוֹכָה שֶׁם בְּשֶׁם בַּעַל הַעֵיטוֹר דְּבְמַתְנָה ע"מ לְהַחֲזִיר אִם נֶאֱנַס מִיָּדוֹ לֹא נִתְקַיֵּם הֲתַנְּאֵי וְהוּי גִזְל לְמַפְרַע וּבמל"מ פ"ג מֵה' זְכִינִי מְצַדֵּד לוֹמֵר דְּגַם לְד' הֲרַבִּינוּ יִשְׁעִי וְהַרְשָׁב"ם דס"ל דְּפִטוֹר מְאֹנְסִין מ"מ אִם נֶאֱנַס נִתְבַּטְּלָה הַמַּתְנָה וּא"כ קִשְׂיָה הָאִיף יוֹכֵל לְבָרַךְ דִּילְמָא יֶאֱנַס מִיָּדוֹ וְלֹא תִתְקַיֵּם הַמַּצּוֹה וְזֶה הָא ל"ה בְּיָדוֹ שְׂלֹא יֶאֱרַע לוֹ אֲנוֹס וְדַמְיָא הָא שְׁפִיר לְמ"ש בְּתוֹס' כְּתוּבוֹת וּמְנַחוֹת הַנָּ"ל דְּזִבְחָה אִינְהָ מְבָרְכַת עַל סְפִירְתָהּ דִּילְמָא תִּרְאָה וְתִסְתוֹר וְאִף דְּאֲנוֹסָא לֹא שְׁכִיחַ מ"מ לְמ"ש בַּט"ז א"ח ס' ח' סק"ח דְּמִשׁוּם חוּמְרָא דְלֹא תִשָּׂא מַחְמֵרֵינוּ בְּחֲשַׁשׁ בְּרָכָה לְבַטְלָה שְׂלֹא לְסַמְוֵה עַל חֲזִיקָה א"כ מֵה"ט הִי"ל לְמִיחַשׁ אִפִּי לְמִיָּדֵי דְלֹא שְׁכִיחַ עֲתוּס' מְנַחוֹת ס"ז.

וְהִנֵּה בְּגוּף דְּבָרֵי רְבָא דְקֵא' הִילָךְ אֲתֵרוּג זֶה ע"מ שְׁתַּחֲזִירְהוּ לוֹ ס"ז. יִצְאָ לֹא הֲחִזִּירוֹ לֹא יִצְאָ י"ל ע"ד פְּלִפּוּל קִצַּת דְּהִנֵּה בְּאַמַּת נִתְקַשׁוּ בְּתוֹס' שֶׁם אֲמַאי לֹא הֲחִזִּירוֹ לֹא יִצְאָ הָרִי הָנִי תַנְּאֵי וּמַעֲשֵׂה בְּדָבָר א' כִּינֵן דְּהֲתַנְּאֵי סוֹתֵר לְמַעֲשֵׂה כְּמוֹ בַה"ז גִּיטָה ע"מ שְׁתַּחֲזִירֵי לִי אֵת הַנְּיִיר דְּהֲתַנְּאֵי בְּטֵל וְהַמַּעֲשֵׂה קִינֵם וְכֹן הַקְשָׁה בְּרִא"ש ב"ב ס"פ יֵשׁ נוֹחֲלִין וְתִי דְרָבָא ס"ל ע"מ כְּאוֹמֵר מַעֲכָשְׁיוֹ דְּמִי וְאִין הֲתַנְּאֵי סוֹתֵר לְמַעֲשֵׂה.

אוֹלָם הָרִי בְּאַמַּת בְּתוֹס' גִּיטִין ע"ה נִסְתַּפְקוּ בְּדַעַת רְבָא דְאַיְפֶשֶׁר דס"ל ע"מ לֹא כְּאוֹמֵר מַעֲכָשְׁיוֹ דְּמִי וּא"כ שְׁפִיר קִשְׂיָה הָא הֲתַנְּאֵי סוֹתֵר לְמַעֲשֵׂה אֲכֹן בְּאַמַּת לְפַמ"ש בְּתוֹס' גִּיטִין

ע"ד: ד"ה אדמקפלגי דאפי' לרב יהוד' דאמר ע"מ לאו פאומר מעכשיו דמי היינו דספוק' מספקא לי' אי ע"מ הוי כמעכשיו או לא א"כ י"ל דלהכי לא התזירו לא יצא דדילמא ע"מ פאומר מעכשיו ואין התנאי סותר למעשה וצריף להתזירו ולפי"ז יתיישב קושיא הג"ל לפמ"ש בלבוש א"ח סי' י"ז לענן טומטום ואנדרוגינוס דצריכין לברף על ציצית דהוי ס"ס ספק שפא זכרים הם ותייבין בציצית ואת"ל נקבות שפא הלכה כמ"ד דגם נשים חייבות וכ"כ בלח"מ פ"ד מה' ברכות דבס"ס מברכין ע"ש וכ"פ בפמ"ג א"ח בא"א סי' תפ"ט ועפמ"ג יו"ד סי' כ"ח.

וא"כ הה"נ איפא ס"ס דילמא יקיים התנאי ויחזיר הלולב ואת"ל שיאנס מידו ולא יחזירו דילמא ע"מ לאו פאומר מעכשיו והוי תו"מ בד"א והתנאי בטל והמעשה קיים וממילא א"צ להתזיר וע"כ שפיר מברכין.

אמנם אפתי קשה למאי דקיי"ל להלכה כל האומר ע"מ פאומר מעכשיו איף פסקינו דמברכין בלולב במתנה עמ"ל דילמא יאנס מידו ויהי' למפרע ברכה לבטלה. ונלפענ"ד דכינן דבשעה שנוטל הלולב לצאת בו הלא בדעתו להתזירו לכן שפיר יוכל לברף ואפי' אי נמלף אח"כ וא"ר להתזיר ל"ה ברכתו לבטלה כדמצינו בחי' הריטב"א חולין ק"ו.

במי שנטל ידיו לאכילה ובירף ענט"י ואח"כ נמלף ולא אכל עכשיו אין בכה פלום ואין מתייבין אותו לאכול כדי שלא תהא ברכתו לבטלה פיון דבההוא שעמא שנטל ידיו הי' דעתו לאכול וכ"כ ע"ז וכן דנתי לפני מורי והודה לדברי ע"ש וכי"ב כ' ברא"ש פ"ק דתענית סוסי' י"ז שהקשה האיף לנה אדם תעניתו ופורע ונלא נמצא שקרן בתפלתו ותי' דכינן דבשעה שהתפלל הי' בדעתו להתענות לא מיקרי שקרן בתפלתו אם אכל אח"כ.

וא"כ הה"נ אפי' אי הי' נמלף וא"ר להתזיר ל"ה ברכתו לבטלה למפרע פיון שבשעת ברכה הי' בדעתו להתזירו. וגם ביזו הי' להתזירו ומכ"ש אם נאנס בנדאי ל"ה ברכה לבטלה למפרע ועד פאן לא כ' התוס' הג"ל ה"כ רק לענן ברפת ספירת זכה שמתחלה הוי דבר שאינו בינה שלא תראה והר"ז דומה למ"ש בתשו' הרשב"א סי' י"ח דלהכי אין מברכין על מצנת צדקה והענקה וכדומה משום שאינו ביזו דשפא לא ירצה שום עני או העבד לקבל (ויש להעיר לפי"ז עמ"ש הרמב"ם בסה"מ שורש"י י"ד דבהפרשת תרומה שהפקעה מאיסור טבל והנתינה לכהן הוא מצוה א' דלא פהרמב"ן שם א"כ איף מברכין על הפרשת תרומה דילמא לא ירצה הפכה לקבל וי"ל דיהי' ראי' מכאן למ"ש הפר"ח הובא בקצוה"ח סי' רמ"ג דבמתנות פהונה יוצאין גם בנתינה בע"כ ועי' ברא"ש פ"ק דכתובות שמביא בשם יש"מ"ש שצריף לברף ברפת אירוסין קודם קידושין כדי שיהי' עובר לעשייתן ויש שכותבין שצריף לעשות אחר האירוסין דילמא הדרא בה האשה והו"ל ברכה לבטלה ע"ש והיינו ג"כ משום דלאו בדיד' תליא הקידושין דהרי א"י לקדשה בע"כ ויש לחלק הענינים אכ"מ) וה"ה בדבר שאין ביזו מתחלתו ל"ש ברכה דדילמא יהי' נמנע מזה לאונסו אבל בדבר שמתחלה הוא ביזו ונדעתו לעשותו בנדאי יכול לברף שפיר וכשחוזר מדעתו ומכ"ש פשאנס אח"כ ל"ה ברכה לבטלה למפרע וביותר אין שייף לחוש לזה לפמ"ש בתוס' ר"ה ל"ג.

דברכה שא"צ הוא רק מדרבנן וכ"כ ב"ן שם וברא"ש פ"ק דקידושין סי' מ"ט וברבינו יונה ברכות פ' אלו דברים דלא כמ"ש במג"א סי' רט"ו דהוא מדאורי' ועמג"א סי'

תרכ"ח סק"ו ובפמ"ג שם: והנה במה שהבאת במכתבך שיטת הר"א פ"ץ ומתק"ם בר ברוך דס"ל במתנה ע"מ להחזיר חוזרת המתנה ממילא להנותן ול"ב חזרת הקנאה (וכ"נ דעת הר"ן בנדירים מ"ח: שהקשה על מה דקא' התם קני ע"מ להקנות לא קני מ"ש במתנה ע"מ להחזיר ואי נימא דמתנה עמ"ל הני קנין מוקלט ובעי חזרת הקנאה פשמיחזירו א"כ שפא ושפא דהרי בקנין סדר הדרא סידרא למארי' ממילא ובמתנה עמ"ל בעינין חזרת הקנאה ועו"כ דס"ל להר"ן ג"כ דבמתנה עמ"ל המתנה חוזרת ממילא להנותן) ודעת הרא"ש בסופה שם דמתנה עמ"ל הני קנין עולמית להמקבל מתנה רק שמתנה עמו תנאי דחזרה כמו ע"מ שתתן לי מאתים זוז וכ"ה דעת הר"טב"א שם ובקידושין ו': והאריף בזה בקצוה"ח סי' רמ"א ובאב"מ סי' כ"ח ס"ק נ"ג.

הנה לפענד"נ לה"ר ע"ד הפלפול להרא"ש דהנה לכאורה איפא לאקשוני לפמ"ש הרמב"ן הובא באס"ז ב"מ מ"ח. דלר"י דס"ל ד"ת מעות קונות ל"מ גם במתנה קנין משיכה מה"ת (דלא פתוס' ע"ז דע"א).

ד"ה פרדשני שכ' דבמציאה ומתנה דליפא פספא כ"ע מודו דמשיכה קונה מה"ת) ולפי"ז לכאורה האריף נקנה להם הלולב להזקנים מר"ג שיהי' מה"ת לך דא"א לומר ע"י קנין חצר היינו בהספינה כדא' בב"מ ט': דספינה ל"ה חצר מהלכת משום דספינה מינח נייחא.

ומיא הוא דקא ממטי לה. מלבד שכ' בקצוה"ח רס"י קצ"ח דכיון דחצרו אינו אלא מתורת יד או מתורת שליחות וכיון דידו ממש אינו קונה למ"ד מעות קונות מאי עדיפא דחצר וכן למ"ד משום שליחות מודה היכי דל"ש ידו חצר נמי ל"ק ע"ש חוץ לנה הלא מסתמא היתה הספינה מושפרת לכולם וקיי"ל דחצר השותפין אין קונין זמ"ז ע' תוס' קידושין ח': גבי אם הי' סלע של שניהם ואי שהקנה להם הלולב בקנין אגב הלא כ' התוס' בב"מ י"ב: וברשב"א ורא"ש שם דקנין אגב אינו אלא מדרבנן ונהי דנימא דהרמב"ן ס"ל דקנין אגב דאורייתא וכדמשמע בקידושין כ"ו.

דיליף לי' מהך דערי מצורות ביהוד' וגם מדמוקמינן התם דף כ"ז. להך מעשה שפא ר"ג וזקנים בספינה שהקנה להם המעשרות אג"ק והתם ע"כ הוא מה"ת שהי' מחויב להוציאם מהבית דשנת ביעור היתה פבואר בתוס' שם ובב"מ י"א: אמנם מבואר בפוסקים דזקא היכי דהוי צבורין דומיא דערי מצורות אז הוי מדאורי' אבל באינו צבורין ל"ה רק דרבנן וא"כ ה"נ הרי האתרוג ל"ה צבור פנין שהיו אז בספינה ואינו רק דרבנן.

ובחליפין ג"כ א"א לפמ"ש בתוס' ערכין ל'. דבמתנה ע"מ להחזיר ל"מ קנין חליפין ע"ש ואי דנימא דהרמב"ן ס"ל דמהני קנין דרבנן גם לגבי דאורי' הרי מבואר בחי' הר"ן גיטין ס"ה.

דהוא רק מטעם הפקר ב"ד הפקר ונהרי כ' בתוס' יבמות פ"ט: דהיכי דלא נפיק מרשותי' לגמרי ל"ש הפקר ב"ד הפקר וכיון שהקנה להם במתנה ע"מ להחזיר הרי לא נפקא מרשותי' לגמרי ול"ש הפקר ב"ד הפקר וע"כ יהי' מוכח מזה כד' הרא"ש וסייעתי' דבמתנה ע"מ להחזיר הני קנין עולמית ותנאי מקלתא אחריתא הוא וצריף חזרת הקנאה א"כ אפי' במתנה עמ"ל לגמרי נפקא מרשותי' ושייף שפיר הפקר ב"ד הפקר: אמנם

בְּאֵמֶת יֵשׁ לַיִּשְׁבֵּב הַקְּנֻשָׁי הַנֶּ"ל גַּם לְשֵׁי הַר"א פ"ץ וְדַעֲמִי עַפְמ"ש בְּסֵפֶר מַתְּנֵה אֲפָרִים
ה' קִנְיָן מְעוֹת סִי י"א וּבִנְיָן מֵהַדוּ"ת חֵא"ה"ע סִי נ"ד דְּעַד פֶּאֶן ל"ק הַרְבֵּינוּ יִרְחֹם
שְׁהוּבָא בֵּא"ה"ע סִי כ"ח דַּע"י קִנְיָן דְּרַבָּנָן לֹא נַעֲשִׂין קִידוּשֵׁי תוֹרָה אֲלָא דְּוָקָא הֵיכִי
שְׁהַקְּדוּשִׁין הֵם ע"י הַקְּנֵן דְּרַבָּנָן וּבָאִים פְּאָחַד מִשָּׂא"כ אִם נִקְנָה לוֹ מִקְּוֹדֵם חֲפִיץ בְּקִנְיָן
דְּרַבָּנָן לְהִיּוֹת שְׁלוֹ לְכָל דְּבָר יָכוֹל אֲח"כ לְקַדְּשׁ בּוֹ אִשָּׁה מֵה"ת פִּינֵן דְּכָבֵר נַעֲשֶׂה שְׁלוֹ ע"ש
וּא"כ ה"נ י"ל דְּכִינֵן דְּמִקְּוֹדֵם הַקְּנָה ר"ג לר"י הַלּוּלָב נַעֲשֶׂה שְׁלוֹ לְכָל דְּבָר וְיָכוֹל לְצִאת
בּוֹ אֲח"כ מֵה"ת דְּכִינֵן דְּכָבֵר נַעֲשֶׂה שְׁלוֹ הו' אֲח"כ לְכֶם מִדְּאוּרֵיִתָּא וּמָה נָכוֹן לַיִּשְׁבֵּב עַפְי"ז
מָה דְּקָשָׁה לְכֹאֲרָה לִפ"מ דָּא' בְּבִכּוּרוֹת נ"א: ר' חֲנִינָא הָוִי רְגִיל וְשָׂקִיל וּמֵהֲדַר חֲזִינָא
לְהֵיחֵא גְבָרָא דְּהָוִי קְאָזִיל וְאֲתִי קָמִי א"ל לָא גְמַרְתָּ וְיִהְיֶה מִיְדַעַם בִּישׁ עֲבַדְתָּ וּפִירִשׁ"י
אִפִּי לֹא יִחְזִירָם אֵין בְּנוּ פְּדוּי פִּינֵן דְּהִי מְכֻנֵּן שְׁיִחְזִיר לוֹ לָא גְמַר וּמִקְּנִי לִי עֲתוּס' שָׁם
וּבְרַע"ב שָׁם מְשֻׁנָּה ח'.

וְנָהִי דְּכִשְׁמַתָּה ע"מ לְהַחְזִיר דְּרַף תְּנָאי אֲמַרִינוּ פִּינֵן שְׁהַתְּנָה בְּפִירוּשׁ גְּמַר וּמִקְּנִי לִי
לְשַׁעָה וּמוֹעִיל וּכְמ"ש בְּאֵמֶת בְּמַרְדְּכִי פ"ק דְּקִידוּשִׁין בְּשֵׁם רָאבִי"ה לְתַרְץ קְנֻשָׁי הַתּוֹס'
דְּבִכּוּרוֹת שָׁם שְׁהַקְּשׁוּ מ"ש מִמַּתְּנָה ע"מ לְהַחְזִיר ע"ש אֲמָנָם קָשָׁה לִפִּי"ז הֵיכִי מוֹכִיחַ
בְּסוּפָה שָׁם מֵהַמַּעֲשֶׂה דר"ג דס"ל בְּעֵלְמָא מַתְּנָה ע"מ לְהַחְזִיר שְׁמָה מַתְּנָה פְּרָבָא דִּילְמָא
בְּאֵמֶת ס"ל מַתְּנָה ע"מ לְהַחְזִיר ל"מ דְּכִינֵן דְּרוּצָה שְׁיִחְזִיר לוֹ לֹא גְמַר וּמִקְּנָה לוֹ אִפִּי
כְּשֶׁהוּא דְּרַף תְּנָאי כְּעוֹבְדָא דר"ח הַנֶּ"ל וּכְדִס"ד דְּש"ס גִּיטִין ד"כ: דְּגַם גְּבָרָא לֹא יָדַע
לְאֲקוּנֵי הֵיכִי שְׁחִזֹר אֲלֵיו אַחַר שְׁעָה עַב"ש סִי קכ"ד ס"ק י"ט מִש"כ בְּשֵׁם תְּשׁו' רש"ך
וְאִפ"ה לְעַנְיָן אֲתָרוּג ס"ל דְּמַהֲנִי מַתְּנָה ע"מ לְמַשׁוּם דְּכִינֵן דְּנִיחָא לִי לְאִינְשׁ לְקִיּוּמֵי מַצְנָה
בְּמִמוּנֵי אֲמַרִינוּ דְּבּוּדָאֵי גְמַר וּמִקְּנָה קִנְיָן לְשַׁעָה בְּשִׁבְיָל שְׁיִבְרַף עָלֵיו חֲבִירוֹ דְּוָמִיא דְּמַצְיָנוּ
בְּתוֹס' עִירוּבִין פ'.

ד"ה רב דְּמַשׁוּם מַצְנָה גְמַר וּמִקְּנִי ע"ש וְכִי"ב כ' בְּתוֹס' ע"ז דַּע"א. ד"ה ר"א לְעַנְיָן הַפְּקַעַת
בְּכוּרָה וְכ"ה בְּתוֹס' בְּכוּרוֹת י"ח: ד"ה אֲקוּנֵי וְע' אב"מ אה"ע סִי ל' סק"ג.

אֲבָל בְּעֵלְמָא ל"מ מַתְּנָה ע"מ לְפִינֵן שְׁאִינוּ רַק לְשַׁעָה לֹא גְמַר וּמִקְּנָה פְּנ"ל וְעַפ"י דְּבְרִינוּ
הַנֶּ"ל מִתְּיָשֵׁב שְׁפִיר דְּהַתִּינַח אֵי נִימָא בְּכָל מְקוּם מַתְּנָה ע"מ לְשַׁמָּה מַתְּנָה אֲמַרִינוּ שְׁפִיר
דְּכִינֵן דְּנִקְנָה לוֹ מִקְּוֹדֵם בְּמַתְּנָה ע"מ לְנַעֲשֶׂה שְׁלוֹ לְכָל דְּבָר יוֹכֵל לְצִאת בּוֹ אֲח"כ וְהָוִי
לְכֶם מֵה"ת מִשָּׂא"כ אֵי נִימָא מַתְּנָה ע"מ לְבַעֲלָמָא ל"ש מַתְּנָה רַק ע"י קִיּוּם הַמַּצְנָה דְּנִיחָא
לִי לְאִינְשׁ לְקִיּוּמֵי מַצְנָה בְּמִמוּנֵי נְגַמַר הַקְּנֵן א"כ הַמַּצְנָה וְהַקְּנֵן בְּאִין בְּב"א וְתִיְהִידַר
קְנֻשָׁי לְזוֹכְתָה אֵיף ע"י קִנְיָן דְּרַבָּנָן הָוִי לְכֶם מֵה"ת אֲמָנָם עֲדִינֵן יֵשׁ לְהַקְּשׁוֹת לִפִּי"ז דְּהָרִי
פְּכָר הַבֵּאתִי מָה שְׁהַקְּשׁוּ הַתּוֹס' דְּאֲמַאי לֹא הִחְזִירוּ לֹא יָצָא הָרִי הָוִי תְּנָאי וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר
א' וְתִי דְּרַבָּא ס"ל ע"מ פְּאוּמַר מַעֲכָשׁוֹ דְּמִי וְהַקְּשָׁה בְּסֵפֶר יִשִׁיע"ק א"ח סִי תְּרַנ"ח דָּא"כ
הֵיכִי מוֹכַח דִּס"ל לר"ג מַתְּנָה ע"מ לְשַׁמָּה מַתְּנָה דִּילְמָא ס"ל ע"מ לָאו פְּאוּמַר מַעֲכָשׁוֹ
דְּמִי וְהָוִי תו"מ בְּדָבָר א' וְהַתְּנָאי בְּטַל וּמַעֲשֶׂה קִיּוּם וְא"צ לְהַחְזִיר וְתִי עַפְי"ד הַתּוֹס' גִּיטִין
הַנֶּ"ל דְּאָרְף לר"י דִּס"ל ע"מ לָאו פְּאוּמַר מַעֲכָשׁוֹ הִינְנוּ דִּסְפוּקֵי מְסַפְקָא לִי וְא"כ אֵי מַעֲמ"ל
ל"ש מַתְּנָה לֹא הִי יוֹצֵא ר"י דְּדִילְמָא ע"מ פְּאוּמַר מַעֲכָשׁוֹ דְּמִי וְצָרִיף לְהַחְזִיר אֲמָנָם חֲזוּר.

וְהַקְּשָׁה לִפִּי"ד הַרְשָׁבָא שְׁהוּבָא בְּמ"ל פ"ו מְטוּעוֹן בְּרָאוּבּוֹן שְׁמַכְר כְּרָם לְשַׁמְעוֹן וּב' עֲדִים
מְעִידִים שְׁהִי תְּנָאי וּב' אוֹמְרִים שְׁל"ה תְּנָאי פִּינֵן דְּהָוִי תו"ת מוֹקְמִינוּ בְּחֻזְקַת הַלּוֹקֵחַ פִּינֵן

דְּהַמְכִירָהּ הִיא וְדַאי חָשִׁיב הַלּוֹקֵחַ חֲזָקַת מ"ק וְכ' בְּשֵׁם הַרְאנ"ח וּפ"מ דְּגַם בְּסַפִּיקָא דְּדִינָא
הָוֵי הַדִּין פְּנֵי וְא"כ אַף אֵי מְסַפְקָא לִי ל"ה צְרִיךְ ר"י לְהַחְזִירוֹ מְסַפֵּק דְּמוֹקְמִינֵן לִי בְּחֲזָקַת
הַמְקַבֵּל אָכּוּן בְּאַמְתַּת דְּעַת הַרְמַב"ם הוּבָא בְּאֵה"ע ס' קכ"ד גַּבֵּי הָיוּ מְוַחְזָקִים בְּעֶבֶד שֶׁהוּא
שָׁלוֹ וְגַט פְּתוּב עַל יָדוֹ וְהָרִי הוּא יוֹצֵא מִת"י דְּחֲזָקַת מ"ק ל"מ לְעֵנָן אִיסוּר וְא"כ אֵי הָוֵי
ס"ל מַעֲמ"ל ל"ש מִתְּנָה ל"ה יוֹצֵא ר"י הַמְצָנָה מִפְּחַח חֲזָקַת מ"ק דִּל"מ זֶה רַק לְעֵנָן מְמוֹן
וְלֹא לְעֵנָן אִיסוּר.

אַמְנָם לִפִּי"ז יִהְיֶה חוֹזֵר וְנִיעוֹר קוֹשְׁיִיתֵינוּ הַנְּ"ל דְּמַנ"ל דְּמַעֲמ"ל שְׁמָה מִתְּנָה דִּילְמָא הֶכָּא
מִשׁוּם דְּנִיחָא לִי לְאִינְשׁ לְקִיּוּמֵי מְצָנָה בְּמַמוֹנֵי בְּוֹדָא גָּמַר וּמִקְנֵי אָבֵל בְּעֵלְמָא ל"ש מִתְּנָה
וְאֵי דָאֵם אִינוּ מוֹעִיל הַקְּנֵן מְקוֹדֵם רַק מִשׁוּם קִיּוּם הַמְצָנָה הָא ל"מ קִנְיֵן דְּרַבְּנָן לְדַאֲרֵי
פְּנ"ל ז"א דְּהָרִי מְקוֹדֵם לְעֵנָן קִנְיֵן מְמוֹן הָא ל"ה מִתְּנָה עַמ"ל פְּלָל דֹּא"צ לְהַחְזִיר מִפְּחַח
חֲזָקַת מ"ק וְלְעֵנָן הַמְצָנָה דִּל"מ חֲזָקַת מ"ק הָא שְׁפִיר אָמְרִינֵן דְּבִשְׁבִיל הַמְצָנָה גָּמַר וּמִקְנֵי
וְל"ה קִנְיֵן דְּרַבְּנָן לְדַאֲרֵי תֵּתָא דְּכִיּוֹן דְּקוֹדֵם קִיּוּם הַמְצָנָה הָא הָוֵי שָׁלוֹ לְכָל דְּבָר הָוֵי אַח"כ
לְכֵם מַה"ת וְהִיא קוֹשְׁיָא נְפִלְאָה לְכַאוּרָה.

אַמְנָם בְּאַמְתַּת י"ל דְּבִפְשִׁיטוֹת לֹא קוֹשְׁיָא דִּי"ל דְּכֹנֶת הַש"ס הוּא דְּנִשְׁמַע מִמַּעֲשֵׂה דְּר"ג
דְּמִתְּנָה עַמ"ל הָוֵי קִנְיֵן עַכ"פ דְּאֵז אִפִּי אֵי נִימָא דְּלֹא גָּמַר וּמִקְנָה מְהֵנִי חֲבִיבוֹת הַמְצָנָה
דְּנִימָא דְּגָמַר וּמִקְנֵי אָבֵל אֵי הָוֵי אָמְרִינֵן דְּמִתְּנָה ע"מ לְהַחְזִיר ל"ה קִנְיֵן פְּלָל הָא ל"ה מוֹעִיל
גָּמַר וּמִקְנֵי כְּמוֹ שֶׁהָאֲרִיךְ בְּזֶה בְּנוּב"י מִהַדוּ"ק חַח"מ ס' כ"ח דְּלֹא מְצִינּוּ בְּשׁוּם מְקוֹם
דְּגָמַר וּמִקְנֵי חָשִׁיב קִנְיֵן וְעַב"י ח"מ ס' קע"ו וְבַהֲגַהֲמ"ר פ"ג דְּב"ב: אַמְנָם הָא יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת
לְכַאוּרָה מַנ"ל לְדִיּוּק מִמַּעֲשֵׂה דְּר"ג דְּקֹא' וְהַחְזִירוֹ לְאִשְׁמוּעֵינֵן דְּמִתְּנָה עַמ"ל שְׁמָה מִתְּנָה
דִּילְמָא בְּאַמְתַּת ל"ש מִתְּנָה וְא"כ הָוֵי הַתְּנָאֵי סוּתֵר לְמַעֲשֵׂה וְהַתְּנָאֵי בְּטִיל וְהַמַּעֲשֵׂה קִיּוּם
וְהָא דְּהַחְזִירוֹ מִתּוֹרַת שְׁכִירוֹת כַּמ"ש הִרְאִישׁוּנֵי ז"ל בִּיבְמוֹת ק"ו.

וְאִשְׁמַעֲיָנֵן דְּאֵף דְּקִי"ל בְּהַבְטִיחַ לְפוֹעֵל חֲפָץ בְּשִׁכְרוֹ יָכוֹל לִיתֵן דְּמִיּוֹ כַּמ"ש בְּרֹא"ש ע"ז
ס"ג. דְּזִהוּ רַק בְּחֲפָץ סְתָם מִטַּעַם שֶׁכ' הִרְאִישׁ שֶׁם דְּהָרִי לֹא מְשַׁף הַפּוֹעֵל בְּהַחֲפָץ וְלֹא
נִקְנָה לוֹ וְרַק שְׁחִיב לוֹ בְּעַד הַפְּעוּלָה לְעֵנָן דְּמִי שְׁכִירוֹת הַפְּעוּלָה אָמְרִינֵן מַה לִּי הוּא מַה
לִּי דְּמִיּוֹ מִשְׁא"כ בְּאַתְרוּג שֶׁל ר"ג שֶׁקִּנְאוֹ בְּאֵלֶּף זוּז בְּוֹדָא הִי' פּוֹנְתוֹ שְׁיַחְזִיר לוֹ הָאֲתְרוּג
בְּעֶצְמוֹ וְלֹא דְּמִיּוֹ וְחֲבִיבוֹת יִקְרַת הָאֲתְרוּג גּוֹפֵן הוּא בְּכָלֵל דְּמִי שְׁכִירוֹת שֶׁא"א לוֹ לִיתֵן
דְּמִיּוֹ שְׁפָל הוֹן לֹא יִשְׁנָה לוֹ וְיִמָּה דְּמִיּוֹ יַעֲרוֹךְ לוֹ.

וְכֵן יִלֵּה"ק ע"ד הַתּוֹס' שֶׁם שֶׁהִקְשׁוּ אִמְאֵי אִם הַחְזִירוֹ יֵצֵא וְהָרִי כָּל מִתְּנָה שְׁאֵם הַקְּדִישָׁה
אִינָה מְקוֹדֶשֶׁת אִינָה מִתְּנָה הִלֵּא אִיפְכָּא הו"ל לְאִקְשׁוּיֵי דְּאִמְאֵי אִם לֹא הַחְזִירוֹ לֹא יֵצֵא
הָרִי הַתְּנָאֵי סוּתֵר לְמַעֲשֵׂה שְׁלִפֵי הַמַּעֲשֵׂה הָא נוֹתֵן לוֹ בְּמִתְּנָה וְיָכוֹל לְהַקְדִישׁוֹ וְכִשְׂאוֹמֵר
ע"מ שְׁתַּחֲזִירָהוּ לִי א"י לְהַקְדִישׁוֹ א"כ הו"ל תְּנָאֵי וּמַעֲשֵׂה בְּדָבָר א' וְהִיל"ל לְדִיּוּק גַּם כְּשֶׁלֵּא
הַחְזִירוֹ וְכִי"ב שְׁמַעְתִּי מְקַשִּׁין בְּהָא דְּהִי"ב בְּגִיטִין פ"ג: ה"ז גִּיטָף ע"מ שֶׁלֵּא תִשְׁתִּי יֵינן כָּל
יְמֵי חִיָּיְכִי ע"מ שֶׁלֵּא תִלְכִי לְבֵית אָבִיךָ לְעוֹלָם אֵין זֶה פְּרִיטוֹת מִשׁוּם שְׁפָל יְמֵי חִיָּי אֲגִידָא
גְּבִי' וְאִמְאֵי לֹא נִימָא דְּהַתְּנָאֵי סוּתֵר לְמַעֲשֵׂה פִּינֵן דְּלִפִּי הַתְּנָאֵי אֲגִידָה גְּבִי' וְל"ה פְּרִיטוֹת
וְהַתְּנָאֵי בְּטִיל וְהַמַּעֲשֵׂה קִיּוּם אַמְנָם הַדְּבָר נָכוֹן עַפ"מ שְׁרֵאִיתִי לֹא"ז הַגָּאוֹן ז"ל בִּס' תו"ג
בְּחִי' גִּיטִין כ': שֶׁהִקְשָׁה מְהָא דְּה"ז גִּיטָף אִם מִתִּי דָּאִין גִּט לְאַחַר מִיתָה הָרִי הַתְּנָאֵי סוּתֵר
לְמַעֲשֵׂה פִּינֵן דָּאִין גִּט לְאַח"מ וְהַתְּנָאֵי בְּטִיל וּמַעֲשֵׂה קִיּוּם וְתִי' דְּשֵׁא"ה דְּמַצַּד הַדִּין הַתְּנָאֵי

סותר למעשה הוי תנאי ונדוקא בה"ז גיטף מ"מ שתתזירהו לי שא"ל שיהי' גט אחר שתתזירנו לי שמצד הלשון התנאי סותר למעשה אז התנאי בטל ע"ש וא"כ ממילא לפי דבריו אודי גם הקושיות הנ"ל.

איברא דלכאורה יש סתירה לזה מד' הריטב"א בקידושין כ"ג: גבי הא דקא' בגמ' שם על הא דקתני במתני' לר"מ קונה העבד א"ע בכסף ע"י אחרים וחכ"א בכסף ע"י עצמו ומוקי לה פגון דאקני לי אחר מנה וא"ל ע"מ שאין לרבה רשות בו ר"מ ס"ל פי א"ל קני קני עבד וקני רבי וכי א"ל ע"מ לאו פלוגא קאמר לי ויהקשה הריטב"א שם דהרי לר"מ לא סגי שלא כפל תנאו וכיון שפן הוא איך אפשר שיעבור על התנאי דיקנה רבו שהרי התנה בת"כ שאם יקנה רבו לא יקנה הוא וכיון שנתבטל התנאי דין הוא שתתבטל המתנה ומביא שם לחד תירוץ דל"ה תנאי משום דהוי תו"מ בד"א והתנאי בטל ומעשה קיים הרי דגם היכי דמצד הדין התנאי סותר למעשה ג"כ התנאי בטל ונלפענ"ד בזה עפמ"ש הב"ש בס"ל ח"ס סק"ו דאף דאנן לא קיי"ל כר"מ ולא ילפינן מתנאי ב"ג וב"ר מ"מ משפטי תנאי שהם מסברא אסמכינן לה דלהוי דומיא דב"ג וב"ר דלר"מ אף מה שאינו מסתבר בעינין דומיא דב"ג וב"ר ע"ש ולפי"ז י"ל דבהא פליגי ר"מ ונחכמים בקידושין שם דלר"מ אף במה שהתנאי סותר למעשה מצד הדין דמסברא ל"ה אמרינן בזה דהתנאי בטל ומעשה קיים בכ"ז בטל התנאי משום דל"ה דומיא דב"ג וב"ר משא"כ לחכמים פיון דל"ה תנאי סותר למעשה מצד הלשון רק מצד הדין ל"א מסברא דליבטל ובכה"ג לא ילפי' מב"ג וב"ר ולק"ה ס"ל פיון דאמר ע"מ אהני לי תנאי' ויש לפלפל עפי"ז טובא בפירש"י ותוס' ביצה ד"כ.

גבי הרי עלי תודה ע"מ שאצא בה ידי חגיגה כו' ואכמ"ל: וע"ד הקושיא השני' שהבאת בשם המחבר הנ"ל שהקשה על שי' הרא"ש דמתיר ליקח טלית בלא דעת הבועלים משום ניקחא לי לאינש למיעבד מצוה בממוני' לפי"ד התוס' פסחים ד"י: דל"ש ניקחא לי לאינש כו' רק בנדאי מצוה ולא בספק ונהרי גם הכא הוי ספק לבעלים דילמא לא יתזירנו ולא קיים המצוה דעל הפלל ל"ש אחזוקי אינשי בגנבי לא מחזקינן ובספק הא ל"א ניקחא לי לאינש כו' הנה דברים האלה המה רק פטפוטי מילין בעלמא תלוים על בלימה דמה ענין שמייטה אצל הר סיני דהתם בכפר בפי נחש שפיר כ' התוס' דלהכי לא אטרחהו נחכמים בממוני' לשפור חבר להוציא הכפר מפיו משום דספק הוא אם יפנס פלל לחיוב המצוה דאיפשר שיאכלנו הנחש או יוציאנו ולמה זה ישדי זוזי בכדי אבל הכא הלא מי שיקח הטלית ויקיים המצוה ויתזירנו הלא מצוה ודאית היא ושרי שפיר השואל לברך פיון דלגבי אדם פרטי הא אמרינן דבנדאי לא יעשה איסור ויתזירנו לו ואי דבכלל העולם איפשר שימצא אדם שישלח בעולתה ידו ולא יתזירנו לגב' באמת ל"א דניחא לי כו' דאיהו לא יצא י"ח המצוה וממ"נ כשישאכלנו אדם פשר שרוצה לקיים המצוה להתזירו הא אמרינן ניקחא לי כו' ומקנה לי במתנה עמ"ל ואלא שיקחה אינש דלא מעלי ולא יתזירנו הא באמת ל"י י"ח מצות ציצית ואיך שייך לומר בזה שהוא ספק מצוה ובחנם הארכת לדחות דבריו להביא מפרחק לתמה אחר שיהם דחויים ממילא.

ובדבר מה שהקשית עמ"ש הרמ"א ביו"ד סי' ר"כ דלהכי ל"ב ת"כ בנדרים משום דלא גרע דיבורו מפונתו של הנודר יוצא מדבריו דהיכי דדברים שפלב הויין דברים גם ת"כ

ל"ב אכ"ק בקידושין מ"ט: בְּהָא דקא' בגמ' הָתָם עַל הָא דקא' רְבָא דְבָרִים שְׂבַלְב אִינּוּ דְבָרִים מְנַלְי' לְרְבָא הָא כּו' וְתִפּוּק לִי מְדָא' בְּכ"ד דְבַעֲיָנִין תְּנָאִי כְּפָל וְאִי אִיתָא דְבַכ"מ דְבָרִים שְׂבַלְב הָוִינּוּ דְבָרִים אֲמָאִי בְעִי' ת"כ עכ"ק הִנֵּה לַפְעַנ"ד לַק"מ דְהָרִי ר"מ הוּא דְבַעֲי' ת"כ בְּקִידוּשִׁין ס"א.

ורחב"ג פְּלִיג עֲלֵי הָתָם עֲתוּס' גִּיטִין ע"ה. ד"ה לְאַפּוּקִי שְׂכ' דְלִר"ח ל"ב שׁוּם מְשַׁפְּטִי תְּנָאִים ע"ש וְאִנּוּ דְקִי"ל דְבַעֲיָנִין מְשַׁפְּטִי תְּנָאִים רַק בְּמ"ת שְׁהִים מְסַבְּרָא יְלַפִּינוּ מְב"ג וְב"ר כְּד' הַב"ש הַנְּ"ל וְא"כ לְמָאִי דַס"ד דְדְבָרִים שְׂבַלְב הָוִינּוּ דְבָרִים מְמִילָא ל"ב בְּאַמַּת מ"ת כְּלָל מְשׁוּם דְלָא גָרַע דִּיבּוּרוֹ מְכַנְנָתוֹ וְשַׁעֲפִי"ז אֲמִינָא לְבָאָר ע"ד הַחֲקִידוּד דְבָרִי הַש"ס בְּקִידוּשִׁין שָׁם ד"נ.

דְּפִשְׁטוּהָ דְדְבָרִים שְׂבַלְב ל"ה דְבָרִים מְהָא הָאוּמֵר לְשְׁלוּחוֹ הֵבֵא לִי מִן הַחֲלוּן אוּ מִן הַדְּלוֹסְקָמָא וְהֵבֵא לוֹ אַע"פ שְׁאַמֵּר בְּעַה"ב ל"ה בְּלָבִי אֶלָּא ע"ז פִּינּוּן שְׁהֵבֵא לוֹ מְזַה בְּעַה"ב מְעַל וְאֲמָאִי הָא קְאָמֵר בְּלָבִי אֶלָּא לָאו מְשׁוּם דְאַמְרִינּוּ דְבָרִים שְׂבַלְב אִינּוּ דְבָרִים וּפְרִיף וְדִילְמָא שֵׁא"ה דְלִמְיָפֵטֵר נְפִשְׁי' מְקַרְבֵּן קְאָתִי וּמְשַׁנֵּי הוּל"ל מְזִיד הָוִי וּפְרִיף לָא עֵבִיד אִינּוּשׁ דְמְשַׁנֵּי נְפִשְׁי' רְשִׁיעָא וְכ' הַתּוֹס' בְּד"ה הוּל"ל מְזִיד הָיִיתִי דְנָהִי דָאִין אֲנוּ מְאַמֵּינִים אוֹתוֹ לומר בְּלָבִי הִי כָּף מ"מ מְזִיד הָיִיתִי הוּי' טַעֲנָה מְקַנְבְּלַת יוֹתֵר וְהִקְשָׁה בְּפִנְ"י הָרִי מְשַׁנָּה מְפִרְשֵׁת הִיא בְּכַרִּיתוֹת מְהָ אִם יִרְצָה לומר מְזִיד הָיִיתִי וְתִי בְּסִפֵּר הַמְקַנְהָ דְהָרִי בְּאַמַּת הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' בְּב"מ ג': הָאִיף גְּאָמֵן לומר מְזִיד הָיִיתִי הָא אִין אָדָם מְעַ"ר וְתִי שְׂיָכוּל לומר שֵׁא"ר לְהֵבֵא חוּלִין לְעֲזָרָה וְא"כ תִּינַח הָתָם דָּאִי הָוִי אָמֵר מְזִיד הָיִיתִי הָוִי חַב"ע אֶבֶל הֵכָא ל"ה חַב"ע פִּינּוּן דְמַמ"נ א' מְהֵם מְעַל אוּ הוּא אוּ הַשְּׁלִיחַ וְקִי"ל דְאַדָּם מְבֵיא קְרַבְנּוֹ לְהַתְּפַפֵּר בּוֹ חֲבִירוֹ מְדַעְתּוֹ א"כ פִּינּוּן דְבְּאַמַּת א"נ לומר מְזִיד אֲנִי מְשׁוּם דָּאִין אָדָם מְעַ"ר יְכוּלִין בִּי"ד לְכוּפּוֹ שְׂיָבֵיא אָשֶׁם לְהַתְּפַפֵּר בּוֹ אוּ הוּא אוּ הַשְּׁלִיחַ עַכְדַּפְּח"ח וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַעִיר דְהִנֵּה בְּאַמַּת יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְכַאוּרָה בְּהָא דְמְצִינּוּ בְּמְשַׁנָּה פְּרִיתוֹת כ"ב: חֲתִיכָה שֶׁל חוּלִין נְחֲתִיכָה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ אֶכֶל א' הָרַאשְׁנָה וּבָא אַחַר וְאֶכֶל אֶת הַשְּׁנֵי' ס"ל ל"ר"ש דְשַׁנֵּיהֶן מְבֵיאִין אָשֶׁם א' עַל תְּנָאִי וְאִיף שְׂיָיָף בְּזַה תְּנָאִי הֵלָא פִּינּוּן דְקִי"ל כְּהִנֵּי שְׁלוּחֵי דְרַחֲמָנָא הֵם וּמְבִנְיָאֵר בַּחֲי' הַרְשָׁב"א קִידוּשִׁין כ"ג: דְלַפִּי סוּגְיִיתַת הַש"ס גְּדָרִים ל"ו: אֲפִילָּא בְּשַׁחֲיִטָּה דְכְשָׁרָה בְּזַר ג"כ שְׁלוּחֵי דְשְׂמִיָּא אִינּוּן מְדַלָּא פְּשִׁיט לִי הָתָם מְהֵם דְמַא"מ דְאִיהוּ לְמ"ע וְשְׁלִיחַ מְצִי מְשַׁנֵּי ע"ש וְא"כ אִיף אֲפִיפְשֵׁר לְמַרְמֵי תְּנָאָה בְּהַקְרַבַת קְרַבְנּוֹ הָרִי הוּל"ל תְּנָאִי שֵׁא"א לְקִימּוֹ ע"י שְׁלִיחַ וְהוּא אִיסוּרָא דְאִית בִּי מְמוּנָא הָיִינוּ דְמֵי הַקְרַבְנּוֹ ע' שְׁבוּעוֹת ל"ו.

וּבַעֲיָנִין מְשַׁפְּטִי תְּנָאִים וְאִי דְנִימָא פִּינּוּן דְהִבְאַת הַקְרַבְנּוֹ לְעֲזָרָה אֲפִשֵׁר ע"י שְׁלִיחַ דְוּמִיָּא דְכ' הַתּוֹס' בְּנִזִּיר י"א. ד"ה דְהָוִי לְעֲנִין גְּזִירוֹת ז"א דְהָרִי כ' הַתּוֹס' בְּגִיטִין כ"ח: דְלְכַתְּחִלָּה אִין לְשַׁלְחַן קְרַבְנּוֹ ע"י שְׁלִיחַ מְשׁוּם דְמְבַטְלוֹ מְמַצְנוֹת סְמִיכָה א"כ הוּל"ל א"א לְקִימּוֹ ע"י שְׁלִיחַ אָמְנָם י"ל לְפַמ"ש בְּתוֹס' כְּתוּבוֹת נ"ו.

וּבִינְיָאֵר הַדְבָרִים בְּפִנְ"י כְּתוּבוֹת ע"ד. דְלְהִכִּי בַעֲיָנִין מְשַׁפְּטִי הַתְּנָאִים מְשׁוּם דְל"א דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל מְעַשָּׂה א"כ י"ל דְבְּקִדְשִׁים פִּינּוּן דְעִיקָר הוּא הַמְחַשְׁבָּה פְּדַכְתִּיב כָּל גְּדִיב לֵב עוֹלוֹת לְהִכִּי ל"ב מְשַׁפְּטִי הַתְּנָאִים וּלְפִי"ז קָשָׁה לְכַאוּרָה לְמָאִי דַס"ד דַּגְמ' בְּקִידוּשִׁין דְדְבָרִים שְׂבַלְב בְּכ"מ הָוִינּוּ דְבָרִים א"כ הִזְר קְשִׁיָּא דְאִיף יְכִילָנָא לְמִימֵר דָּאִי הָוִי אָמֵר מְזִיד הָיִיתִי

ל"ה מאמינן לו משום דאין אדם מע"ר ונהוי אמרינן לי' שביא קרבן אשם על תנאי שיתפפר בו הוא או השליח הרי ה"ל תנאי שא"א לקיימו ע"י שליח פנ"ל ואי דבקדשים פיון שישנו בלב ל"ב בי' משפטי התנאים ז"א דהרי למאי דסלקא אדעתן דבכ"מ דברים שבלב הנינו דברים ואפ"ה גלי קרא דבעי' משפטי תנאים א"כ למה לא ניבעי גם בקדשים מ"ת ולדברינו הני"ל א"ש ע"נ דהקא ע"כ קאזלינן אליבא דחכמים דפליגי על ר"מ וא"כ אי מסבא ל"ב לא ילפינן מב"ג וב"ר וא"כ לס"ד דמועיל בכ"מ דברים שבלב באמת ל"ב בשום דוקתא משפטי תנאים דכיון דמסבא ל"צ דלא גרע מפונתו ל"י מבג' וב"ר קלל ודו"ק.

ובלא"ה ל"ק קושיותה הני"ל דהרי כ' התוס' בקידושין שם דמימרא דרבא דקא' הוי דברים שבלב דמשמע אי הוי פירש הי' מועיל אפי' לא כפלי' לתנאי' היינו משום דקאי התם היכי דאיפא אומדנא ודי בגילוי מילתא בעלמא ע"ש וא"כ הא דקא' מנל' לרבא הא דדברים שבלב ל"ה דברים הוא במקום דאיפא גילוי מילתא ול"ב ת"כ וליפא לאקשוני מידי.

דברי בד"ז ידוקה דור"ש באהבה: סי' קטו לק"ק ביטשקאף במדינת אונגארן. בעזה"י יום ג' כ"ב סיון תר"נ לפ"ק סטרי.

שפעת שלום ובכרה לכבוד תלמידי הקר מ"ח האברה החריף ושינון ירו"ש הנגיד כש"מ משה דוד אשפנזי נ"י מכתבה הגיעני והנני לתשובתה עד"ש באשר נתיסד בק' שפאר קרעדיט פערראיין והבאים בכרית החברה הזאת רובם פכולם הם ישראלים ומבקשים למצוא היתר לבל יהיו נכשלים באיסור ריבית ח"ו: הנה בריש כל מראין נחפשה דרכי היתר ונשובה ונחקורה בענין מ"ש הרשב"א בתשו' בעסק הלואות מעות עניים בריבית לישראל שאפשר להתיר פיון דאין הריבית בא מלנה למלנה שאין לממון זה בעלים ידועים מי נאסר ולא מחמת שהגזבר מלנה אותם נאסר שכל שהממון אינו שלו אלא שנעשה עליו אפטרופס או גזבר מותר ובלבד שלא יהא בעל הממון אסור בריבית וכדתנא בתוספתא דמציעא ישראל שנעשה לעפוס או אפטרופס או סנטר מותר ללות ממנו בריבית וכ"כ בשו"ת הרמב"ן סי' רכ"ב ובשו"ת הרא"ש המכונה בשמים ראש סי' כ"ז.

והנה לכאורה לפמ"ש הרא"ש ז"ל פ"ק דב"ב סי' כ"ט דהא דא' בערכין ו': האומר סלע זו לצדקה עד שלא באת ליד גבאי מותר לשנותה משבאת ליד גבאי אסור לשנותה דדוקא לדבר הרשות אסור לשנותה.

אבל לדבר מצנה ראשי הגבאי לשנותה ובמח"א ה' צדקה סי' י' הובא בשם מהרי"ק דאף דקיי"ל בפ"ב דשקלים מותר עניים לעניים וא"י לשנותן למצנה אחרת זהו דוקא פשגבו לעניים ידועים ומפי מטי הגבאי ליד גבאי זכו עניים בה דשליחותיהו דידהו קעביד אבל אי גבו לעניים סתם שאינם ידועים דעדיין לא זכו בה העניים פיון שלא הובררו יכולים לשנותה למצנה אחריתי ע"ש א"כ לכאורה ליתא להדין הני"ל לפי המתבאר מדברי הר"ן נדרים ס"ה: גבי ולימא כל דמעני לאו עלי נפול דכיון דאינו נותן לידו אלא ליד גבאי וכיון שאם רצה הגבאי ליתנו לאחר הרשות בידו מסתלק שם המקדיש מהצדקה והוי הגבאי הבעלים ע"ש וא"כ ממ"נ אי במעות עניים ידועים הא זכו בי' העניים והניין העניים הבעלים ואי במעות שאין ידועים דהו"ל ממון שאין לו תובעים הרי פיון דהגבאי רשות

בְּיָדוֹ לְשִׁנּוֹתוֹ לְמַצָּנָה אַחֲרֵיתִי הוּא"ל הַגִּזְבָּר הַבְּעָלִים שֶׁל הַמְּעוֹת וּל"ד לְיִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲשֶׂה אַפְטֵרוֹפֶס אוֹ סִנְטֵר לְעֶכּוֹ"ם שֶׁבְּתוֹסְפָתָא הַנִּ"ל דַּא"י לְשִׁנּוֹתוֹ לְשׁוּם דְּבָר וְהוּא"ל רַק שְׁלִיחַ שֶׁל הַעֶכּוֹ"ם וְלֹא קַעֲבִיד רַק מַעֲשֶׂה קוּף בְּעֵלְמָא מִשָּׂא"כ הַגִּזְבָּר שֶׁבְּיָדוֹ לְשִׁנּוֹתוֹ לְמַצָּנָה אַחֲרֵיתִי הוּא"ל אִיֵּהוּ הַבְּעָלִים שֶׁל הַמְּעוֹת: אֵיבָר אֵיבָרָא דְלִכְאוּרָה הִיא נִרְאָה דַּאֲפִי בְּמַעוֹת עֲנִיִּים יְדוּעִים פִּינּוֹן שְׁאִין חֵלְקוֹ שֶׁל כ"א מְבוֹרָר ל"ה הַעֲנִיִּים בְּעָלִים שֶׁל הַמְּעוֹת (עֵמֶל"מ פ"ד מ"ה מְלָנָה דְתַרְתֵּי בְּעִינּוֹן יְדוּעִים וְגַם חֵלְקָא כ"א מְבוֹרָר ע"ש שְׁמַבִּיא דְיַעוֹת חֵלְקוֹת בְּזָה) דְכִינּוֹן דַּאִין בְּשַׁעַת הַהִלְנָאָה מְלָנָה יְדוּעָא עַל מִי חֵל הָאִיסוּר וְלֹא קְרִינּוֹן בִּי אֵת פֶּסְפָּה לֹא תַתֵּן לוֹ בְּנִשְׁפָּה וּמִזָּה הִיא מְקוּם לְדוֹן בְּנִידוֹן שְׁלָנוּ בְּעִינּוֹן הַשְּׁפָאֲרַקְאֶסְעוֹ פִּינּוֹן דַּאִין יְדוּעָא וּמְבוֹרָר בְּשַׁעַת הַהִלְנָאָה מִי וּמִי הֵם הַמְּלוּיִם לֹא יְהִי בְּזָה אִיסוּר רִיבִית אֲמָנָם בְּאַמַּת נִרְאָה לְהוֹכִיחַ דָּגָם בְּכַה"ג דְלִיכָא בְּעָלִים מְבוֹרָרִים רַק שְׁנַתְמַנּוּ סוּכְנִים וּמְנַהֲלִים שְׁעַל פִּיהֶם נִחְתְּכִין מוֹצְאֵי וּמוֹבְאֵי הַשְּׁפָאֲרַקְאֶסְעָא הַנִּינּוֹן הֵן הַבְּעָלִים וְחֵל עֲלֵיהֶן אִיסוּר רִיבִית מְדַאוּרִינְיָתָא וְהוּא מִש"ס מְגִילָה כ"ז: בְּמַתְנִי אֵין מוֹכְרִין בִּיהִכְנ"ס אֲלֵא עַל תְּנַאי שְׁאֵם יִרְצוּ יַחְזִירוּהוּ דְבָרֵי ר"מ כו' וּפִירֵשׁ"י אֲפִי מְרַבִּים לְרַבִּים אָסֵר ר"מ מְכִירַת חֵלוּטִין כו' וְשֵׁם בְּגַמ' וּלְר"מ הִיכִי דְיִירִי בַּהּ הָא הוּא"ל רִיבִית א"ר יוֹחֲנָן ר"מ בְּשִׁיטַת ר' יְהוּדָא אֲמָרָה דַּאֲמַר צַד אֲחַד בְּרִיבִית מְוֹתֵר וְקִשָּׁה מִש"ס יוֹמָא י"ב.

וְדַכְפָּרִים מִי מִטְמָא בְּנִגְעִים וְהַתְנִיָּא לְאַחְזָנָה עַד שְׁיִכְבְּשׁוּ אוֹתָהּ כו' חֵלְקוֹ לְבֵית אָבוֹת וְאֵין כ"א מְכִיר אֵת שְׁלוֹ מִנִּין ת"ל וְכֹא אֲשֶׁר לוֹ הַבֵּית מִי שְׁמִינּוֹחַד לוֹ יִצְאוּ אֵלָיו שְׁאִין מִינּוֹחַדִּין לוֹ וְהַקְשׁוּ בְּתוֹס' יִשְׁנִים שָׁם מְבַרְיָתָא דְמִינֵי הֵתָם לְעֵיל מִינָה דְמַחְיִיבָא בֵּית הַשְּׁוֹתְפִין בְּמִזְוָנָה וְתִי' דַּשָּׂא"ה בְּבִיהִכְנ"ס דְלֹא נִתְבָּרְרוּ הַבְּעָלִים ע"ש הַרִי דַּאֲפִי בִּיהִכ"נ שֶׁל כְּפָרִים חָשִׁיב אֵין הַבְּעָלִים מְבוֹרָרִין (וְהִיכִי מוֹכַח בְּאַמַּת מִש"ס חוֹלִין קל"ו).

דְּמַרְבִּינּוֹן הֵתָם מְקָרָא דְכִי יִפּוֹל הַנּוֹפֵל מִמֶּנּוּ דְבֵית שְׁוֹתְפִים חִיבִי בְּמַעֲקָה וְקֹא' אֲלֵא גִגָּה לְמֵאֵי אֲתָא לְמַעוֹטֵי בְּכ"נ וּבְמ"ד וּמְדַקָּא סְתָמָא מִשְׁמַע אֲפִי בַּהֲכ"נ שֶׁל כְּפָרִים וְע"כ מְשׁוּם דְלֹא אֲתַבְּרִי הַבְּעָלִים ל"ה דִּינוֹ כְּבֵית הַשְּׁוֹתְפִים וְעִפִּירֵשׁ"י שָׁם וְצ"ע) וְא"כ מ"פ הַגַּמ' בְּמִגִּילָה שָׁם דִּיאָסֵר מְשׁוּם רִיבִית וְדַחֲקִי לְשִׁנּוּי דְר"מ אֲמָרָה בְּשִׁיטַת ר"י דַּאֲמַר צ"א בְּרִיבִית מְוֹתֵר הַרִי שְׁפִיר הוּא"מ לְאוֹקְמֵי כְּרַבְנָן אָפֶס דְכִינּוֹן דַּאִין הַבְּעָלִים מְבוֹרָרִין לֹא קְרִינּוֹן בִּי אֵת פֶּסְפָּה לֹא תַתֵּן לוֹ בְּנִשְׁפָּה וְע"כ מְשׁוּם דַּאֲפִי דַּאִין הַבְּעָלִים מְבוֹרָרִין בְּכ"ז פִּינּוֹן שְׁמַתְמַנִּים טוֹבִים שְׁעַל פִּיהֶם יִתְנַהֲגוּ עֲנִינֵי הַבִּיהִכְנ"ס שְׁיִיף בְּזָה אִיסוּר רִיבִית וְיִהְיִ' נִשְׁמַע מִזָּה דָּגָם רִיבִית דְּרַבְנָן אָסוּר בְּכַה"ג דְהַרִי מְבוֹרָר בְּפוֹסְקִים דַּאֲפִי לְמ"ד צ"א בְּרִיבִית אָסוּר אֵינוֹ רַק מְדַרְבְּנָן פִּינּוֹן דְבִשְׁעַת נְתִיבַת הַמְּעוֹת ל"ה בְּרוּר שְׁיִיף רִיבִית אֵינוֹ רַק א"ר וְאֲפ"ה פְּרִיף הִיכִי דְיִירִי וְע"כ דָּגָם א"ר אָסוּר בְּכַה"ג וּמַכ"ש בְּכַה"ג בְּהַשְּׁפָאֲרַקְאֶסְעָא שְׁבִנֵי הַחֲבוּרָה כְּנֶלְמַם בְּסִפְרָא נְכַתְבִּים וְכ"א יֵשׁ לוֹ כְּתַב מְהַפְּעֵרֵי אֵין עַל חֵלְקוֹ בְּנִדְאֵי חָשִׁיב בְּעָלִים יְדוּעִים וּמְפֹנְרֵשׁ יוֹצֵא ד"ז מִש"ס ב"ק צ"ג.

הֵהוּא אֲרַנְקָא דְצִדְקָה דַּאֲתִי לְכּוֹמְבִדִּיתָא אֲפִקְדָא רַב יוֹסֵף גַּבִּי הֵהוּא גְבָרָא פֶּשַׁע בַּהּ אֲתוּ גַבְבִּי גַבְבוּהָ חִיבִיָּה ר"י א"ל אֲבִינִי וְהַתְנִיָּא לְשִׁמּוֹר וְלֹא לְחֵלְקָא לְעֲנִיִּים א"ל עֲנִינֵי דְפוּמְבִדִּיתָא מִיְקִיץ קִיץ לְהוּ וְלְשִׁמּוֹר הוּא וְאֲכַתִּי קִשָּׁה דְהַרִי אֵין לוֹ בְּעָלִים יְדוּעִים וְלֹא מִיְקִרֵי רַעְהוּ דִּיהִ' עֲלִיו דִּין שׁוֹמְרִים וְע"כ דְבַכְזָה רַעְהוּ מִיְקִרֵי וְחָשִׁיב בְּעָלִים מְבוֹרָרִין.

ומכ"ש דנראה בהקדש עניים שלא בא עדין ליד גבאי אף דא"י לחזור בו משום בפיך
זו צדקה אבל עכ"פ עדין לא זכו ב' העניים דאין אדם יכול לזפות בשלו לאחרים וממון
דידן' מיקרי והוי איהו הבעלים ואסור להלוותן בריבית וכ"כ במלמ"ל פ"ד מה' מלנה
הי"ד ד"ה כ' הרשב"א ובמח"א ה' ריבית סי' ז' הוסיף עוד דאפ"י אם מסרם לאחר לחלקם
לעניים נהי דלא מצוי למקדור ב' אבל הא נדאי אי אתשיל על נדרו אין פאן זכין לעניים
זכין דמצוי לאתשולי עלי' ממון דידן' הוא כדא' בפסחים מ"ו: בתלת חמין דעובר בב"י
מטעם אי בעי מיתשל עלי' ממון דידן' הוא ע"ש ג"ש לחזק ד"ז מהא דא' בנדרים פ"ד:
פאן במעשר עני המתחלק בתוך הבית דכין דכתיב ב' נתינה התורה אחשבי' בזה
לבעלים ער"ן שם: ודרף אגב ראיתי במ"ל שם שמביא דברי המהרי"ט חיו"ד סי' מ"ה
שכ' במעות שהוקדשו ע"מ שיהא הקרן קיים לעולם ומהפירות יעשו מהם צדקה אליבא
דכ"ע מותר להלוותן בריבית משום דהני עניים לאו בעלי הממון מיקרי פין שאין להם
בגוף הקרן פלום ואינם זוכים אלא בפירות העתידים לבא אחר שיבואו לעולם כו' ע"ש
והנה בספר אור זרוע סוף ה' צדקה ראיתי שכ' בענין מאי דקיי"ל פ"ד דשקלים ומייתי
לה בכתובות ק"ו: דאין משתמשין לא בשל הקדש ולא בשל עניים דהוא דוקא בצדקה
העומדת לחלק משום דילמא מצטרף לי' זוזא ולית לי' אבל צדקה שאינה עומדת לחלק
פגון שנתנה שהקרן יהי' קיים לעולם והפירות יתחלקו לצדקה ההוא קרן משתפרין בו
ומלויין אותו בריבית קצוצה דהואיל ואינו עומד לחלק יש לו דין הקדש ואין ריבית
להקדש והקשה שם ע"ז מש"ס ערכין כ"ב דאר"י א"ר אסי אין נזקקין לנכסי יתומים
אא"כ ריבית אוכלת בהן ופרכין מהא דתנן שום היתומים ל' יום במאי עסקין אילימא
בבע"ח עכו"ם עכו"ם מי ציית אלא פשיטא בבע"ח ישראל אי דקאכיל ריבית מי שבקין
לי' ומוקמי' בבע"ח עכו"ם שקיבל עליו לזון בדיני ישראל א"ה ריבית נמי לא ליפקול
שקיבל עליו לזון ולא קיבל עליו לזון והשתא אמאי מוקמי בשנינויא דחיקא לוקמי פגון
שאבי היתומים לזון מעות הצדקה שנתנה שיהא הקרן קיים ואשפחון שפיר שתהא ריבית
אוכלת בהן בנכסי יתומים בבע"ח ישראל ועשעה"מ פ"ה מה' מלנה מ"ש בזה.

אמנם לפענ"ד נ' לתרץ דהנה בערכין שם קאר"פ טעמא דאין נזקקין לנכסי יתומים משום
דפריעת בע"ח מצוה ויתמי לאו בני מיעבד מצוה ניהו ופריף מהד' דשום היתומים ומשני
בבע"ח עכו"ם שקיבל עליו לזון בדיני ישראל ופריף אי קביל עליו לינטר להו עד דגדלי
ומשני שקיבל עליו לזון ולא קיבל עליו לזון וא"כ לפי"ז אליבא דר"פ בלא"ה אנו מוכרחין
לאוקמי בבע"ח עכו"ם דאי בבע"ח ישראל הדר קשיא לינטר להו עד דגדלי אמנם אפי'
לר"ה ברי' דר"י דלדידן' הלא שפיר הו"מ לאוקמי בבע"ח ישראל וכשתיב מודה דאז
נזקקין לנכסי יתומים לדידן' וא"צ להמתין עד שיגדלו אולם הרי הו' דשום היתומים ע"כ
בדתבע להו מיירי דאז מנחת בי"ד לשום וכמ"ש בתוס' שם ד"ה תנן ע"ש וע"כ דמיירי
בשהגיע זמן הפירעון דאילו תוף זמנו הרי א"י לתבוע אפי' במת הלנה פמבואר בח"מ
סי' ע"ג ס"ב ובש"ף שם סק"ו כ' דאפי' יורשיו אינם אמודים בנכסים פמוהו א"י לתבוע
ע"ש וא"כ פסק פח החיוב דריבית אצל היתומים בתשלום הזמן עט"ז יו"ד סי' קע"ז
סק"ל ולולא החיוב של אביהם עבור מה שמונח אצלם מעות העניים אין אנו יכולין
לחייבם פלום דהוי מבטל פיסו של חבירו והו"ל פהא דקיי"ל בח"מ סי' שמ"א ס"ג הניח
להו אביהו פרה שאולה משמשין בה פל' מי שאלתה ואין חייבין באונס'י ופי' בסמ"ע

שם שְׁהָרִי לֹא קָבְלוּ פְלוּם עַל נַפְשָׁם אִם לֹא שִׁדְוֵעַ שְׁנֵהָנִים מִהַמְעוֹת ע"י מַה שְׁמֻנָּח אֲצֵלָם וּמִשְׁתַּפְּרִים בּוֹ וְהוּי פְּהָא דְקִי"ל לְשָׁם בְּהֵנִיחַ לְהֵם אֲבִיהֶם פְּרָה שְׁאוּלָה דְחִיבִין בַּגְּנוּ"א פִּינּוֹן שְׁנֵהָנִים מִמְּנָה הוּ"ל כַּש"ש אוּ כְּשׁוֹכֵר אֲמָנָם אִי הָוִי פִּן הָרִי אֵין הַבִּי"ד צָרִיף לְהַזְדַּק לְמַפְנֵר נְכֻסֵיהֶם וּלְבַר מִן דִּין הָרִי חֵיבֵיב שְׁל הָרִיבִית אַחֲרֵי תְשֻׁלוּם הַזְּמַן שְׁנַתְחַיֵּיב אֲבִיהֶם הָרִי מְתַחֲדֵשׁ חֵיבֵיב זֶה אֲצֵל הִיתּוּמִים בְּכָל יוֹם דְּוָמְיָא דְמַצִּינוּ בְּר"ן פְּתַנְבוֹת פ' מִי שְׁהִי נְשׁוּי גְבִי מְזוֹנוֹת הָאִשָּׁה דְבְכָל יוֹם אִיכָא חֵיבֵיב חֲדָשׁ וּא"כ הָרִי אִיכָא דִיעוֹת בִּש"ע ח"מ ס' רל"ה סט"ו דְקָטָן שְׁלֵנָה פְטוּר מִלְשָׁלֵם אִף לְכַשְׁיַגְדֵל ע"ש וּא"כ לֹא יִצְטָרְכוּ הִיתּוּמִים לְשָׁלֵם הָרִיבִית כְּשִׁיגְדֵלוּ וּא"כ תִּיְהֵדֵר פִּירְכַתְּ הַש"ס לְדוֹנְפְתָה אִי בַבֵּע"ח יִשְׂרָאֵל לִינְטֵר לְהוּ עַד דְגָדְלִי וְע"כ מוֹקְמִי בַבֵּע"ח עִפּו"ם שְׁקִיבֵל עָלְיוּ לְזָה וְלֹא קִיבֵל עָלְיוּ לְזָה: נְחֻזָר לִנ"ד בְּעֵנִין הַשְׁפָּאֵרְקָאֵסֵס עֵשׂ עוֹד מְקוּם לְצַדָד לְהַתִּיר עִפ"מ שְׁמוּבָא בִס' לְקַט הַקְמַח שְׁסָבִיב הַש"ע יו"ד ס' קס"ח קס"ט הָיֵתֵר בְּעֵנִין פְּזָה שְׁהַמְלָנָה הַמְעוֹת הוּא מִהַמְמֻנָּים מִהַקְהֵלָה שְׁמֵלָנָה לְצוֹרְכֵי הַקְהֵלָה שְׁגַם עָלְיוּ הוּא מוּטָל דְלִיכָא בְּזָה אִיסוּר רִיבִית פִּינּוֹן דְהוּי כְּמֵלָנָה לְעַצְמוֹ וְאֵין פְּאֵן לְנָה וּמֵלָנָה וְלֹא נְשׁוּף וְנוֹשָׁף דְאָסֵר לִן קָרָא וּמְבִיא שְׁסֵתֵר בְּתִשׁוּי דְבָרִי מִי שְׁבָא לְאָסוּר הַלּוֹאָה זֶה שְׁהַמְלוּיִם הִי הַנּוֹשְׁכִים וְהַנִּשְׁוֹכִים מִהַלּוּיִם וְסִיִּים וְהַבָּא לִישְׂאֵל מוֹרִין לוֹ לְהַתִּיר ע"ש (וְצַל"ע בִּט"ז ס' ק"ע סק"ג לְעֵנִין שְׁוֹתָף שְׁלֵקַח מְעוֹת מְעַפּו"ם בְּרִיבִית לְצוֹרְף הַשְׁוֹתְפוֹת דְהוּי כְּמִנִּיחַ מְפִיסוֹ סָף זֶה לְצוֹרְף שְׁוֹתְפוֹת וְאִיסוּר לִיטְוֵל רִיבִית מִהַשְׁוֹתְפוֹת וְכ"ה בְּרִבְב"ז ח"א ס' רמ"ז וְלְכַאוּרָה הָא הָוִי נְשׁוּף וְנוֹשָׁף וְדוֹחֵק לְחַלֵּק דָּגָם לְלִקָה"ק לִית' לְהָיֵתֵר זֶה רַק בְּמְעוֹת שְׁל רִבִּים וְלֹא בְּיַחֲדָה) וּא"כ ה"נ י"ל בְּנִידָן שְׁלָנוּ פִינּוֹן דְחוּק הַנּוֹקְבֵעַ לְהֵם שְׁאִינָם מְלוּיִם רַק כְּשִׁהַלְנָה הוּא מְבַנִּי חֲבוּרָתָם אוּ שְׁחוּתָם עִמוֹ תַחַת הוּוֹעַכְסֵעַל אֲחָד מְאֻנְשֵי הַחֲבוּרָה א"כ הוּ"ל אִיהוּ הַמְלָנָה וְהַלְנָה הַנְּשׁוּף וְהַנּוֹשָׁף דְלִיכָא אִיסוּר רִיבִית בַּכַּה"ג פִּנ"ל.

אִיכָרָא דִישׁ לְעֵינִין בְּזָה מְהָא דֹא' בַב"מ נ"ב: רִיבִית דְהַקְדָּשׁ ה"ד כו' הַב"ע פְּגוֹן שְׁקִיבֵל עָלְיוּ לְסַפֵּק סְלִתוֹת מַד' וְעַמְדוֹ מַג' כו' וּא"כ הָרִי קִי"ל כָּל קְרַבְנוֹת הַצְּבוּר בְּאֵין מְתָרוּמַת הַלְשָׁכָה שְׁשִׁקְלִי כָּל יִשְׂרָאֵל מְעוֹרְבִין בָּהּ וּא"כ הָוִי הַמְקַבֵּל לְסַפֵּק סְלִתוֹת לְמַנְחוֹת צְבוּר נְשׁוּף וְנוֹשָׁף וּבַכַּה"ג הָרִי לְהָאֵמוּר אֵין אִיסוּר רִיבִית אִפִּי' בְּשָׁל הַדְּיוּט וְיֵשׁ לִישָׁב זֶה עַכ"פ בְּעַל הַלִּקָה"ק הוּא עִמּוּד גְּדוּל לְסַמְחָה עָלְיוּ: גַּם יֵשׁ לְצַרְף בְּזָה ד' רִש"י ז"ל שִׁבְש"ע יו"ד ס' ק"ס דְרִיבִית ע"י שְׁלִיחַ שְׁרִי וִי"ל דְאִף הַחוֹלְקִים וְאוֹסְרִים רִיבִית ע"י שְׁלִיחַ יוֹדוּ בַכַּה"ג שְׁהָרִי בְּעַלִי הַמְעוֹת שְׁמַנִּיחִים אֵינִילֵאגַע בְּהַבְּאָנָק יֵשׁ לַכ"א אֲנִטְהִיִלְסִישִׁין מִהַבְּאָנָק וְהַעוֹשִׂים הַהַלְנָאוֹת הֵם מְנַהֲלֵי הַבְּאָנָק הַמָּה הַדִּירְעָקְצִיאָן וְהַלְנָה מְקַבֵּל הַמְעוֹת מִהַקְאָסִירְעָר.

וְאִם הַלְנָה אֵינוֹ מְשָׁלֵם אַח"כ לֹא יוֹכֵל שׁוּם אֲחָד מִהִיחִידִים בְּעַלִי הַמְעוֹת שְׁיֵשׁ לְהֵם שְׁפָאֵר־אֵינִילֵאגַעֵן בְּהַבְּאָנָק לְתוֹבְעוֹ כ"א הַבְּאָנָק עוֹרְכַת מְשֻׁפֵּט נְגָדוּ הֵן בַּד"י וְהֵן בַּדֹא"ה. וְגַם לִיתָא בַּנ"ד טַעֲנַת הַט"ז נְגָד ד' רִש"י ז"ל מִכַּח דְאֵין בְּזָה דִין שְׁלִיחוֹת מְשׁוּם דְאֵין שְׁלַד"ע א"כ הַשְׁלִיחַ נַעֲשֶׂה לְנָה נְגָד הַמְשַׁלַּח וְנוֹתֵן לוֹ רִיבִית וְנְגָד הַלְנָה הוּא מְלָנָה וּמְקַבֵּל מְמַנּוּ רִיבִית ע"ש בַּנ"ד לִיתָא לַכ"ז דְלֹא רְמִיָא עַל הַדִּירְעָקְטָאֵר וְלֹא עַל הַקְאִסִירְעָר מִהַבְּאָנָק שׁוּם אַחֲרִיּוֹת הַגּוּף כ"א לְחַלֵּק הַמְעוֹת הַנְּמַצָּא בְּהַבְּאָנָק כְּפִי הַחֲשָׁבוֹן עִפ"י הַפִּינְקְסָאוֹת לֹא זוּלַת וְכִינּוֹן דְהַמְלָנָה לֹא שְׁיַח וְלֹא שִׁיג לוֹ עִם הַלְנָה בַכַּה"ג כ"ע יוֹדוּ דְשְׁרִי וְעִיּוֹ"ד ס' קס"ט ס"ז וּבְתִשׁוּי מִהַרְשָׁד"ם חִיּוֹ"ד ס' ס"ו: וְלִיתָר שְׁאֵת יִתְלוּ בְּהַקְאָנְצִלְיָא

שֶׁל הַשְּׂפָאֲרָקְאָסְסֵע לוח שְׁנֵכְתָב עָלָיו בְּאוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת וְשָׁכַל הַהֲלֹאוֹת שֶׁהֵם עוֹשִׂין עִם יִשְׂרָאֵלִים הֵם ע"צ הַיִּתֵר עֵיֶסְקָא עפ"י תִּיקוֹן מוֹרֵם ו"ל שְׁבִיחָה יְפוּל הַחֲשֵׁשׁ דְּזִקִּיפַת רִוּחָא אַקְרָנָא דַּא' בַּב"מ ס"ח.

מִשׁוּם דִּילְמָא שְׁכִיב וְנִפְיֵל שְׁטָרָא קָמִי יְתָמִי כְּמוֹכּוֹ וְהָרִי מְבוֹנָאָר בִּישׁ"ה סִי' קַע"ז ס"ק מ"ט בְּשֵׁם הַב"ח דְּאֵם הַתְּנַהֲבֵע"פ בְּפָנֵי עֲדִים חֲשִׁיב כְּאֵלוֹ מְפוֹרָשׁ הַעֵיֶסְקָא בְּהַשְׁטָר וּמוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ בַע"כ וְאַפְי' בְּלֹא עֲדִים לִיכָא אִיסוּרָא עַכ"פ כְּשִׁנּוּתָן לֹו ע"ש וַא"כ הַלּוּחַ שְׁתוּלָה בְּהַבְּאָנְק הִי"ל כְּאֵלוֹ הַתְּנַהֲ פִּן דְּאֲדַעְתָּא דְּהִכִּי נִכְנַס הַלְוָה בְּהַלְוָאָה.

וְהָרִי גַם בְּמָקוֹם דְּאִיכָא חֲשֵׁשׁ הַנ"ל הָא אֵינוֹ רַק אִיסוּר דְּרַבְּנָן עַכ"פ פִּינּוֹן שְׁנַעְשֵׂה בְּעֵיֶסְקָא אַע"פ שֶׁהוּא קָרוֹב לְשִׁכְר וְרַחוּק מִהֶפְסֵד הָא אֵינוֹ רַק אִיסוּר דְּרַבְּנָן וּבְאִיסוּר דְּרַבְּנָן בְּנֻדְאֵי יֵשׁ לְסִמּוּךְ אַהֲנ"ל.

וּמָה טוֹב הִי' שְׁיַעֲשׂוּ בִּינֵיהֶם תִּקְנָה לְחַלֵּק לְעַנְיִים מְהַרְוֹנְחִים אֵינָה סוּךְ בְּכָל שָׁנָה כְּמוֹ שְׁעוֹשִׂים גַם פֶּה עִירְנוּ שְׂאֲזֵ יֵשׁ ג"כ לְצַרְף לְסִנְיָה דַעַת כְּפָה מְרַבְּנוּתָא ו"ל דַּס"ל דְּלְצַרְף מְצוּהָ שְׁרֵי הַלְוָאת רִיבִית אַפִּי' רִיבִית דְּאוֹרְיָי: וְרִאִיתִי בְּסִפְרָ שׁו"ת בְּנֵן צִיּוֹן סִי' ס"ה שְׁמַפְלֵפֵל שָׁם בְּעַנְיָן זֶה וּמִש"ש לְעַנְיָן אִם יֵשׁ לְמַעַט מֵאֵת כְּסָפָה שְׁוֹתְפִים אוֹ עַכ"פ שְׁוֹתְרָה נִכְרִי לְעַנְיָן רִיבִית ע' בְּכוֹרוֹת ט': לֹא תַעֲבֹד בְּכֹכֹר שׁוֹרָף אֲבָל אֲתָה עוֹבֵד בְּשִׁלְף וְשֵׁל אַחֲרֵים כּו' וְעִפְרִשׁ"י חֻלִּין קל"ה ד"ה לְמַעוּטִי וּבְחִזִּי' הָרִיטְב"א סְנִיפָה ל"ה וּבִתְשׁוּ' הַרְדֵּב"ז ח"ב בְּלִשׁוֹנוֹת הַרְמַב"ם סִסִּי' ד' וּבְאֲמַת לִק"מ דְּהָרִי כ' בְּמַרְדְּכִי סַפ"ק דַּע"ז דְּלֹא מְמַעֲטִינּוּ שְׁוֹתְפוֹת גּוֹי מְדַכְתִּיב לְשׁוֹן יְחִיד כ"א בְּדִאִיכָא יִתּוּרָא דְקָרָא וּכ"כ בִּיש"ש פ' רֵאשִׁית הַגָּז סִי' ד' ע"ש וְעִי' בַּס' קִהְלֵת יַעֲקֹב אוֹת ח' סִי' קל"ט וְעַב"ח א"ח סִי' רמ"ו וּמָה דְאִתִּי עָלָה מִפְּחַ בְּרִירָה אִם יֵשׁ שְׁוֹתְפִים נִכְרִים בְּהַבְּאָנְק לְפַעַנ"ד ל"ש בְּרִירָה רַק בְּאַחִין וְשְׁוֹתְפִין לְאַחַר שְׁחֻלְקוֹ אֲבָל לֹא קוֹדֵם הַחֻלְקָה וּמֵאִי דְמַצִּינוּ בְּנִדְרִים מ"ה: בְּשְׁוֹתְפִין שְׁנִדְרוּ הַנָּאָה זמ"ז עַנְיָן בְּרִירָה קוֹדֵם חֻלְקָה הֵינּוּ בְּחֻצֵר שֵׁא"ב דִּין חֻלְקָה שֵׁא"א לְהֵם לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בַּב"א כ"א בּוּזָא"ז אֲזֵ אֲמַרִינּוּ דְהוֹבְרַר הַדְּבָר שְׁבִשְׁעָה שֵׁכ"א מְשַׁתְּמֵשׁ בְּשִׁלּוֹ הוּא מְשַׁתְּמֵשׁ אֲבָל לֹא הִיכִי שְׁמַשְׁתַּמְשִׁין הַשְׁוֹתְפִין בַּב"א וְעַל"ח מ"פ"ז מְנִדְרִים ה"ב שֵׁכ' דַּמָּה"ט אִיסוּרִין בַּבְּה"נ פִּינּוֹן דְּמַשְׁתַּמְשִׁין פּוֹלֵן כְּאֶחָד ע"ש וּבַנ"ד הֵלֵא הַשְׁמִיּוֹשׁ בְּמַעוֹת שֶׁל הַשְׁוֹתְפוֹת הוּא לְכוּלָם בַּב"א וְל"ש בְּזֶה עַנְיָן בְּרִירָה פְּלָל.

הַנִּלְפַעַנ"ד כְּתַבְתִּי וְהִ' יִצְיִלְנִי מִשְׁגִּיאוֹת וְיִרְאֵנִי מִתּוֹרְתוֹ הַקְּדוּשָׁה נִפְלְאוֹת דְּבָרֵי מוֹרָף דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' קטז בעז"ה יוֹם ד' י"ח תַּמּוּז שְׁנַת תַּרְמ"ה לַפ"ק סְטָרִי. הַגְּנִי נוֹטָה כְּנֶהַר שְׁלוֹם לְכַבּוֹד ש"ב יְדִידֵי הָרַב הַגְּדוֹל הַחֲרִיף הַמְּנִפֵּל בַּתּוֹרָה וּבִירָאָה שֶׁהִיוּ חַכְמֵי מִנְחָם מַעֲנֵדֵל רַאבִּין נ"י אַבְד"ק בְּאֵלִיגְרָאד יצ"ו: מִכְּתָבוֹ הַגִּיעַנִי הַיּוֹם וְהַגְּנִי מִמֶּהָר לְהַשִּׁיבוֹ עַל אֲתֵר כְּמִבְּנוֹקְשׁוֹ בְּנִידָן דְּאֲתָא לְקַמְלִי רַאוּבֵן הִי' לוֹ חֲזַקַת אוֹרְנָדִי בְּפִפְרָ שְׁנִים רַבּוֹת וּפְתָאוּם עֶבֶר רוּחַ אַחֲרֵת עַל הָאֲדוֹן וְנִהְפָף לְבוֹ לְשִׁנּוֹא אוֹתוֹ וּלְדַחְחוֹתוֹ מִהַעֲסֵק וְלֹא רָצָה מִתְּחִלָּה לְהַשְׁפִּירוֹ לְשׁוּם יְהוּדִי בְּעוֹלָם וְהַחֲזִיק הַעֲסֵק לְעַצְמוֹ עַרְף י"ד שְׁנִים וְרַאוּבֵן הִי' דָּר בְּכַפֵּר הֵלֵז בְּבִיתוֹ וְלֹא נָח וְלֹא שָׁקַט מַעֲשׂוֹת תַּחְבּוּלוֹת וּמוֹעֲצוֹת לְהַשְׁקִיט לֵב הָאֲדוֹן מְזַעְפּוֹ עַד שֶׁהִטָּה אֶת לְבָבוֹ לְהַשְׁפִּירוֹ שׁוּב לִיהוּדִי וְלִפְנֵי אֵינָה זְמַן בָּא שְׁמַעוֹן לְרַאוּבֵן וְסִפְרָ לוֹ שֶׁהָאֲדוֹן שָׁלַח אַחֲרָיו שְׁיִשְׁפּוֹר הַעֲסֵק וְעַמּוֹ בְּעַצָּה יִשְׁאֵל כְּפָה יִתֵּן בְּעַדוֹ וְהַשִּׁיב לוֹ רַאוּבֵן שֶׁהוּא שְׁנָה לְכָל הַיּוֹתֵר שְׁלֵשׁ מֵאוֹת ר"כ כְּאֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ עוֹד מְרַעָה לְאֵינָה פְּרוֹת

סמוך להקדמתו אב"ל יותר מזה אינו שונה בשום אופן ושמעון הלה לדרפו ושכר את העסק במחיר ד' מאות ר"כ לשנה.

ומלבד שהפסיד ראובן האורנדי עוד נשארה פרנסתו מקופחת בכמה ענינים שהפל מקבל שמעון לעצמו ונגשו לפני כ"ת למשפט וטוען שמעון שבהיתר עשה א'. אחי שדרש עצתו ממנו כמה יתן בעד העסק והוא לא מיחה בו מלשוכרו מסתמא מחל לו.

ב' פינו שער זמן רב שלא החזיק האורנדי אבד חזקתו ג' יען שהאדון שפד חמתו עליו וגירשו מהסתפח בנחלתו אבד זכותו. ונפש כ"ת בשאלתו לחוות דעתו הקלושה איה לידניני להאי דינא: הנה בדבר מה שטוען שמעון דמדלא מיחה בו לבל ישפור העסק מסתמא מחל לו אין בטענה זו ממש דלא מיבעיא אם נימא דחזקות הללו דינן פסקקע פמבואר במהרי"ק שורש קפ"ו ותשו' מהרמ"פ סי' ל"ט ובמהרי"ט ח"ב סי' ל' ועב"ש סי' צ' ס"ק נ"א ובש"ך ח"מ סי' רל"ה ס"ק נ"ב הרי מבואר בש"ע ח"מ סי' רמ"א ס"ג דבסקקע אפ"ל דר ביה לא מיקרי מחילה אלא אפ"ל להפוסקים דדינן פמטלטלי ערמ"א ח"מ סי' קע"ה סנ"ג ובש"ך ס"ק ס"א ובתשו' רדב"ז ח"ג סי' תקל"ז ותשו' מ"ב סי' כ"ז ובט"ז אה"ע סי' ק'.

בכ"ז ל"א מדשתק ולא מיחה דמחל לו דהרי משנה שלימה שנינו בב"ק צ"ב. האומר לחבירו קרע פסוטי שבר פדי ולא א"ל ע"מ לפטור חייב ואע"ג דמבואר בגמ' שם צ"ג.

דבדלא אתא לידני בתורת שמירה אפ"ל כי לא א"ל ע"מ לפטור פטור זהו דקא פשמאנה לו בפירוש שיקרע את פסותו וכמו שהסביר הדבר בקצוה"ח סי' רמ"ו דהטעם אינו משום דהי' פננתו שיהי' פטור אלא משום דלא חייבתו התורה למזיק פשעושה הנזק ברשות הנזק ובהספקתו ורק באתא לידני בתורת שמירה חייב דכיון שפבר נתחייב אין המעשה משתנה בחילוף הדברים ע"ש במה שמוכיח מד' האס"ז שם וע' נתה"מ שם.

אכן פשאינו מצוה לו בפירוש ורק דנימא מדשתק אחולי אחיל כ"ז שלא הסכים לו בפירוש תלינן דלהכי שתק משום שחושב בלבו ל"ל לצונח למחר אתבענו בדינא וישלם לי וחיוב אפ"ל בלא אתא לידני בתורת שמירה וראי' לנה חייב מדתנן קרע את פסוטי שבר את פדי חייב ולכאורה מאי ראי' היא זו הרי התם מיירי באתא לידני בתורה שמירה ולכך חייב וע"כ דהכי מייתי מדחזינו דבאתא לידני בתורת שמירה אפ"ל צוהו בפירוש לקוע חייב א"כ בלא צוהו מיחייב עכ"פ אפ"ל בלא אתא לידני בתורת שמירה ובהנניח גחלת על בגדו ל"א מדהי"ל לסלקה ולא סילקה מחל לו דסבר אתבעינא לי בדינא ויפרע לי כפירש"י שם וא"כ ה"ה בנ"ד ל"א מדלא מיחה שמחל לו דסבר אתבעינא לי בדינא וישיב לי חזקתי.

ואיפשר ג"כ לתלות סיבת השתיקה מפאת רתיחתו עליו שרוצה ליכנס בגבולו פדמצינו בקידושין מ"ה: האי דאשתיק מירתח רתח. ומה שאמר לו כמה העסק שונה הלא איפשר שפננתו הי' פדי להעמידו על דמים הראויין מפני שידע שגם אם יתפייס האדון אליו להשפיר לו את העסק יעלה אותו עליו בדמים ולכך הגיד לו שיווי העסק פדי להעמידו על דמים הראויין דומיא דמצינו בב"מ ק"ח.

בשא"ל הלוקח לבעל המיצר איזיל איזבון וא"ל זיל זבון הלכתא צריה למיקני מינני' ופירש"י דאי לא קנה מינני' מצי א"ל משטה הייתי בך פדי להעמידו על דמים הראויין שאם פאתי אצל הבעלים הי' מעלה לי ב'דמים בשביל שתביכה עלי ע"ש וא"כ ה"ה בנ"ד אע"ג דבגוף דין התקנה ל"ד לבעל המיצר דבנ"ד אם באמת הי' נותן לו רשות בפירוש לשפוך העסק הי' מהני דשאני בבעל המיצר דצריה למיקני מינני' מטעם שכתב הנימוק"י שם דחשבינן לי' לבעל המיצר פאלו יש לו קצת קנין בגופה של קרקע משא"כ בהני תקנות הרי להפוסקים הנ"ל אין להם רק דין מטלטלי אמנם הלא בנ"ד לא נתן לו רשות בפירוש לשפוך העסק ובנדאי ל"מ: ובדבר מה שטוען שפיון שלא התזיק ראובן בהעסק כל הני שני אבד תקנתו הו' אמת שמבואר בהתקנה שבעבור משו' עשר שנים ולא תבע אבד תקנתו אמנם לכאורה יל"ע אם מדין יאוש קאמינן עלה א"כ לפי"ד הפוסקים שבהבאנו למעלה דתקנות אלו דין קרקע יש להן הלא קיי"ל בח"מ סי' שע"א דאין יאוש מועיל בקרקע והיל"ל דל"מ מה"ט מה ששמתקן זמן רב והכי אשפתן בכתובות ק"ד.

בע"ח גובה שלא בהתקנה ופירש"י אם שתק כ"ה שנים ולא מיחה על חובו לא הפסיד בכה' וע"כ הטעם הוא ג"כ דמשום דיאוש ל"מ בחוב כמו שהעלו הפוסקים בח"מ סי' קס"ג דלא כמהרי"ק עשו"ת ח"צ סי' קמ"ד וענתה"מ שם לכה' ל"א מדשתק הפסיד והה"נ לכאורה היל"ל ג"כ בנ"ד דלא תועיל השתיקה מה שלא תבע תקנתו פיון דאין יאוש מועיל לקרקעות אכן באמת לק"מ דמעיקרא כה' תיקנו מתקני התקנה שיועיל יאוש בזה שאם יעברו עשר שנים ולא ישוב לתקנתו יאבד זכותו וי"ל עוד בהבנת הענין עכמ"ש הפוסקים בטעמא דמילתא דבקרקע ל"מ יאוש עפ"ד הרמב"ן במלתמות פ' אלו מציאות שכ' דל"מ יאוש בדבר שהוא ברשותו וכ"כ בנימוק"י שם גבי ההוא גברא דאשפח פןפרא במעצרתא כו' ע"ש ומש"ה קרקע דיכול להקדישה דקרקע אינה נגזלת וחשיבא ברשותו ל"מ בה' יאוש ענתה"מ סי' שס"ג סק"א ולפי"ז י"ל דבתקנות אלו פיון שבאמת מצד הדין אין קנין והקדש נתפס בהם מצד שהוא רבך שאב"מ שאינו רק זכות שאין אחר יכול לשוןכרו וכמ"ש בשו"ת רש"ל סי' ל"ו ועט"ז א"ח סי' ת"נ גבי שכירות הרקנינים ובמק"ח שם ובס' בית מאיר בקונטרס צה"ב סי' ז' וע"כ דאין מועיל בהו קנין אלא מטעם מנהג המדינה ובתשו' רמ"ע סי' ס"ז ביאר יותר דנהגו לחשבם לענין זה פקרקע ועי' בתשו' מב"י ט"ח"ב סי' קי"ג ובמ"ל פכ"ג מה' אישות עכ"פ פיון דל"ש בזה לומר שעומד ברשותו לכה' שפיר מהני יאוש ועוד אפ"ר לומר עכמ"ש בתוס' סוכה ד"ל: בשם הירושלמי דבנשתקע שם הבעלים מועיל יאוש גם בקרקע ואיפ"ר פ"ר דמדת חכמים מתקני התקנה כה' הי' דבעשר שנים משתקע שם הבעלים לענין זה ומועיל יאוש אף שהוא פקרקע.

אמנם כל זה הוא רק כששתק ולא השתדל א"ע לשוב לתקנתו אבל אי חזינו שהוא מרדף אבתרה לשוב אלי' אף שלמראה עינינו כבד הדבר שיעלה בידו שהאדון יושבו על פנו כבנ"ד עכ"ז הלא עכ"פ חזינו דאינו מתניאש הימנה ולא עדיף זה מהא דא' בב"מ כ"ב.

בשטר נהר קוריו דבשכפולין להציל ע"י הדחק וראינו הבעלים מרדפים אחריהם אמרינן דמסתמא לא אינאש וא"כ בכה"ג בנדאי לא איבד את זכותו. והרי גם לענין תקנת ישוב שבעקירת דירתו ג"ש אבד תקנתו כ' ברמ"א סוס"י קנ"ו דאם גילה שדעתו לתזור לא

אָבד חֲזַקְתּוֹ וְלֹהִי"א אִפִּי בְּסֶתֶם לֹא אָבַד חֲזַקְתּוֹ וּמִכ"ש בְּחֻזְקַת אוֹרְנָדִי וְעִמְג"א סִי קִנ"ג ס"ק מ"ט: וְהִנֵּה מֵה שְׁמִבְנֹאֵר בְּהַתְקַנָּה בְּכַשְׁגִּירֵשׁ אוֹתוֹ הָאָדוֹן וְא"א לוֹ לְשׁוֹב אֵלַי עוֹד אָבַד חֲזַקְתּוֹ יָפָה פֶתֶב מְעֵלְתוֹ שְׁזָה אֵינּוּ רַק כְּשִׁגְיֵרֵשׁוֹ מִפֶּאֶת שְׁלֵא שְׁיֵלֵם לוֹ הֶרְאָטֵעַ פְּחָק הַמְנוֹטֵל עָלָיו וְלֹא כְּשִׁהֲלָהּ מֵאֵתוֹ מִחֻמַּת אֵיזָה סִיבָה אַחֲרֵת וּמִבְנֹאֵר הֵכִי בְתִשׁוֹ הַב"ח וּמְהֵרָם אֶלְשִׁיף ז"ל וְכִי"ב מְצִינּוּ בְתוֹס' גִּיטִין נִ"ח גִּבִּי הָא דא' הֵתֵם גִּידֵל בַּר רַעִילָאֵי קִבִּיל אֶרְעָא בְּטִסְקָא מִבְּנֵי בְּאֵגִי אֶקְדִּים וְיִהִיב זִוְזִי דְתַלְתָּ שְׁנִין לְסוֹף אֵתוּ מְרֻנְוֹתָא קִמְאֵי א"ל שְׁתָּא קִמְיִיתָא דִּיהִבְתָּ אַכְלֵתָּ הַשְׁתָּא אֲנִי יִהְיִינָּן אֲנִי אֶכְלִינָּן כּו' וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' מִב"ב נ"ד.

גִּבִּי בְנֵי דוֹרָא דְרַעְנוֹתָא דְבְּנֵי בְּאֵגִי דְמִטְמָרִי הוּוּ וּמִלְכָּא אָמַר מֵאֵן דִּיִּהִיב טִסְקָא לִיכּוּל אֶרְעָא וְהַפְסִידוּ הַקְרָקַע לְגַמְרִי וְתִי דְהֵתֵם הִי נְשִׁמְטִין מִלְפָּרְוֵעַ הַמַּס אָבֵל פְּאֵן שְׁהַבְעֵלִים הִלְכוּ לְהֵם מְסִיבָה אַחֲרֵתִלְכָּהּ נְשִׁאֲרוּ בְּחֻזְקָתָן וְכִי הִדְרִי אֶהֱדַר' אֶרְעָא לְמָרָא ע"ש.

וְע"כ גִּלְפֵעֵנ"ד שִׁבְנ"ד הַמְחֻזֵּיק הֶרְאֵשׁוֹן לֹא אָבַד חֲזַקְתּוֹ. וְהֵן אָמַת שְׁמִבְנֹאֵר בְּשׁוֹ"ת מְהֵרָם סִי ס"ב דָּאֵם לְפִי הֶרְאוֹת א"א לְהַמְחֻזֵּיק הֶרְאֵשׁוֹן לְשִׁפּוֹר מְהֵאָדוֹן הָאוֹרְנָדִי כְּבִרְאֵשְׁנָה כָּל הַמְצִייל לְשׁוֹכְרָה לְעֻצְמוֹ הַצִּיל וְהוּא שְׁלוֹ אֶמְנֵם יַעַן שְׁלִפִי דְבָרִי מְכַתְּבוּ חֲזִי רְאוּבֵן וּבֵיתוֹ תְּלוּאִים לְמוֹ מִנְגֵד הַפְּרִנְסָה הַזֹּאת וַיֵּשׁ בְּזָה מְשׁוּם עֲנִי הַמְהַפֵּף בְּחֻרְרָה כּו' אַחֲרֵי שְׁרָאוּבֵן הַשְׁתַּדֵּל בְּזָה וַיַּגַּע בְּעַמֵּל רַב כָּל הַנִּי שְׁנֵי לְהַפְּק רְצוֹן מְהֵאָדוֹן לְהַשְׁפִּיר הָאוֹרְנָדִי לִיהוּדֵי וּמִבְנֹאֵר בְּפוֹסְקִים דְּבַכָּה"ג דְּטֵרַח וּסְמִיף עֲלֵי דְמִי לְהַף דְּקָא בְּגַמ' שְׁאֲנֵי דְגִים דִּיִּהִבִּי סִיִּרָא וְאֶפִּי' בְּדִיעֵבַד מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ עֲתִשׁוֹ מ"ב סִי כ"ז וְתִשׁוֹ רִש"ל סִי ל"ו.

כִּי עַל כֵּן מִהֲנִכּוֹן שְׁיִרְאָה כ"ת לְפִשֵׁר בִּינֵיהֶם שְׁיִשְׁלֵם שְׁמַעוֹן לְרְאוּבֵן סוֹף מֵה עֵבּוֹר חֲזַקְתּוֹ לְהַפִּיס דְעֵתוֹ. וְלֹאֲשֵׁר לְבִי כְּחִלִּילִים יִהְיֶה מֵאִין הַפּוּגוֹת וְעֵינֵי עוֹלְלָה לְנַפְשֵׁי מְהֵאָסוֹן הַנּוֹרָא אֲשֵׁר קִרְנֵי בַעוּה"ר בְּיוֹם י"א לְחוֹדֶשׁ זָה יוֹם עֲנֵן וְעֶרְפֵּל יוֹם צָרָה וְצוּקָה.

כִּי עָלָה הַמְנוֹת בְּחֻלּוֹנֵינוּ וְלִקַּח מֵאֵתָנוּ מִחְמַד עֵינֵינוּ הוּא חֲתַנִּי הַגָּאוֹן הַמְפֻרְסָם הַזְכָּרוֹן הַנְּפִלָא מוּה' שְׁמַעוֹן זְצִלְלָה"ה. עַל הַהוּא שְׁנִפְרָא דְבְּלִי בְּעַפְרָא קָא בְּכִינָא.

יוֹמָם גַּם לִילָה אֲשָׁא עָלָיו נְהִי וְקִינָה. סָגַר עָלֵי הַמְדַבֵּר וְלֹא אוֹכַל לְכַלְכֵּל דְּבָרִים כְּמִשְׁפָּט נְאֻת כ"ת הַסְּלִיחָה.

ה' הַטּוֹב יִנְחַמְנֵי מְעַצְבוֹנֵי וַיְגוֹנֵי וְעַד מְהֵרָה יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּרְפָּא שְׁכָרוֹן לְבִי וַיַּחְזִקְנֵי וַיִּאֲמַצְנֵי לְתוֹרָתוֹ וְעֵבּוֹדָתוֹ יִת"ש דְּבָרֵי ש"ב יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאֶהְבָּה מְצַפָּה לִישׁוּעָה וְלִנְחֻמָּה: סִי קִיז בַעזָה"י יוֹם ו' עֵש"ק ה' אָדָר תִּרְנ"ה לִפ"ק סְטָרִי.

בְּרִכּוֹת שְׁמַיִם מְעַל יַחֲוִלוּ עָלֵי רֹאשׁ כְּבוֹד ש"ב יְדִידֵי הָרַב הַמֵּאָה"ג חו"ב נְצַר מְטַעֵי קוֹדֶשׁ כִּש"מ נְפִתְלֵי הַלְבָרְשֵׁטָאֵם נ"י אֲבַד"ק קִרְשָׁאוֹב יצ"ו. מְכַתְּבוּ הַגִּיעֵנִי וְחֻשְׁתִּי כְּיוֹם לְהַשִּׁיב לוֹ ע"ד הַתְקַנָּה שְׁנִתְיַסְדָּה בְּעִיר פ' מְקַנְדֵם קְדַמְתָּה לְהַחְכִיר הַקְמַחָא דְּפִסְקָא מְדֵי שְׁנָה בְּשָׁנָה לְאַנְשֵׁים נְאֻמְנֵים ע"י הַפּו"מ וְהַקְשֵׁר הַרִיחִיזִים שְׁנַטְטוֹן בְּהֵם הַקְמַח וְאֶפְיִית הַמְצוֹת הַפֵּל הוּא תַחַת הַשְּׁגַחַת הָרַב מְרָא דְאֶתְרָא שְׁעַל כֵּן ל"ה לְשׁוֹם אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הָעִיר זְכוֹת לְמִפְּוֹר קְמַחָא דְּפִסְקָא בְּעִיר רַק לְהַחְזוֹכְרִים בְּלִבְד וּקְמַחִים אַחֲרִים אֲסוּרִים לְאַפּוֹת מְהֵם עוֹגוֹת מְצוֹת עַל חַה"פ וּבַעֲבוּר זָה מְחַלְקִים הַחְזוֹכְרִים קְמַח ש"פ לְעַנְיֵי הָעִיר בְּאֲשֵׁר יוֹשֵׁת עָלֵיהֶם מְהֵרַב וְהַטּוֹבִים וְעֵתָה קָמוּ אֲנָשִׁים מִתּוֹף הָעֵדָה לְמֵרוֹת עֵינֵי כְּבוֹד הָרַב דְּמָתָא

וטה"ע ורצונם נטחון קמח ש"פ ולמכור בזול להרוס מוסדות התקנה הזאת: הנה ידוע מ"ש בתש"ו הרא"ש הובא ביו"ד סי' א' דיש פח ביז הצבור לאסור את המותר למיגדר מילתא ואף דבמידי דאיפא רנוחא להאי ופסידא להאי נחלקו הר"ת והראב"ה במרדכי ריש ב"ב אי מהני תקנת הטובים היכי שיש מיעוט מוחים ומבואר ברמ"א ח"מ סי' ב' דהולכין בזה אחר המנהג ובנובי"ק חח"מ סי' כ' פתב דעל הטובים לה"ר שהמנהג קבוע פן בעירם ע"ש ועתשו"ב"ח סי' ס'.

אמנם אם התקנה היא לסיג וגדר לכ"ע יכול הרוב לכוף את המיעוט אפי' היכי דאיפא רנוחא להאי ופסידא להאי כמו שהאר"י בזה המהרי"ק בשורש ק"פ ובתש"ו מהרשד"ם חיו"ד סי' פ"ב. ונלפענ"ד לבאר ענין זה ואמינא טעמו של דבר דהנה באמת הקשו התוס' בב"ק כ"ז: בהא דקיי"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב נהרי בסנהדרין אולינו פתר רנפא פשהרוב מחייבין ות"י דשא"ה דמיעוט דידהו חשיב כמי שאינו ובתומים בקיצור ת"כ סי' קכ"ד הסביר דבריהם דבדיינים הרוב המחייבין הם אינם מוציאים ממון פינון שפרור להם שהאמת פדבריהם נחשיב המיעוט כמי שאינו ע"ש וא"כ התינוח בדיינים משא"כ בעניני קהל שפיר קשה הא"י נוכל למיזל פתר רנפא להפסיד ליחידים הרי א"ה בממון אחה"ר ובזה הא ל"ש ת"י התוס' הנ"ל דל"ש למימר הכי רק בחילוקי דיעות של אמת ושקר משא"כ בזה הא ליפא רק חילוק דיעות של שינוי רצון שהרוב תפצים בהתקנה והמיעוט ממאנים בה הא"י שייך לומר דהמיעוט הוא כמי שאינו.

אמנם י"ל פינון שהתקנה נעשית עפ"י הטובים ונהרי מבואר בש"ע ח"מ סי' ב' דטובי העיר יש להם פח כבי"ד הגדול בעירן והפקרן הפקר ומאחר שהרוב מסכימים אמרינו בהו הפקר בי"ד הפקר דבשלקמא פשהרוב מוחים בשעת עשיית התקנה אפי' מעיקרא קבלו הטובים יכולים לחזור בהם ולסלקם מהתמנותם כמ"ש בתש"ו חת"ס חיו"ד סי' ה' דלא עדיפי מכ"ג דמתמנה בפה ומסתלק בפה ע"ש אבל פשהרוב מסכימים על התקנה י"ל דיפה פח הטובים לתקן אף בדאיפא פסידא מטעם הפקר בי"ד הפקר והנה בטעמא דהפקר בי"ד הפקר פליג בה בש"ס גיטין ל"ו: רב יצחק יליף מקרא דעזרא דכתיב וכל אשר לא יבא לשלשת ימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו ור"א יליף לה מקרא דיהושע דכתיב אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות גו' וכי מה ענין ראשים אצל אבות לומר לה מה אבות מנחילין את בניהם כל מה שירצו אף ראשים מנחילים העם כל מה שירצו ולפי"ז י"ל דשי"ר"ת הוא דלכף ל"מ בדאיפא פסידא להאי ואין המיעוט נגרר אחר הרוב בזה משום דא"ה בממון אחה"ר ואי מטעם הפקר בד"ה י"ל דס"ל דהלכתא כר"י דיליף הפקר בי"ד מקרא דעזרא וכדמוכח באמת סתמא דש"ס מ"ק ט"ז.

דמיתי רק קרא דעזרא ולהכי פוסק הרמב"ם בפכ"ד מה' סנהדרין דל"א הפקר בד"ה רק לגדור פירצות הדת ע"ש והיינו דמקרא דעזרא לא נשמע רק היכי דאיפא סיג וגדר. והלכך בדבר שהוא רק תועלת ממון ס"ל לר"ת דבדאיפא פסידא ל"מ רוב משום דא"ה בממון אחה"ר והפקר בי"ד ל"ש כל שאינו למיגדר מילתא והראב"ה ס"ל דהלכה כר"א דיליף מאלה הנחלות ושם הא ל"ה למיגדר מילתא ואפ"ה אמרינו הפקר בד"ה ונהו שמצינו בב"ב קע"א.

דְּפָרִיף עַל הָא דְתַנְיָא מִי שְׁפָרַע מְקַצָּת חוּבוּ עֲדִים מְקַרְעִין אֶת הַשְּׁטָר וְכוּתְבִין לוֹ שְׁטָר אַחֵר מִזְמַן רֵאשׁוֹן בְּשִׁלְמָא בִּי"ד אֲלִימִי לְאַפְקוּעֵי מְמוֹנָא כּו' וּפְרָשׁב"ם הֶפְקֵר ב"ד הֶפְקֵר כְּדִנְפָקָא לָן מֵאֵלָה הַנְּחָלוֹת וּרְצוֹנוֹ בְּזָה דְכִינּוֹן דְּהֵתֵם לִיכָא מִיגְדָר מִקְלָתָא ע"כ דְּאִזְזִיל אֲלִיכָא דר"א דִּילִיף הֶפְקֵר בְּד"ה מְנַחְלוֹת וּלְכָף ס"ל לְהֶרְאֵבָנִי"ה דִּיכּוּלִין הַטּוֹבִים לְתַמְנָן בְּדֵאִיכָא רֹב מְסַפִּימִים מִטַּעַם הֶפְקֵר בְּד"ה אִפִּי בְּדֵאִיכָא פְּסִידָא וּא"כ הִיכִי שְׁהִתְקַנָּה הִיא לְמִיגְדָר מִקְלָתָא גַם הֵר"ת יוֹדֵה דְמֵהֲנִי תְקַנְתֵּם גַּם בְּדֵאִיכָא פְּסִידָא דַּע"כ"פ בְּמִקּוּם גְּדָר וּסְיִיגָא הָא יִלְפִי מְקַרָא דְעֲזָרָא דְהֶפְקֵר בִּי"ד הֶפְקֵר: וְהֵנָּה בְּתִשׁוּ' מֵהֵרִי"ק הַנְּ"ל כ' דל"ה מִיגְדָר מִקְלָתָא כ"א בְּמִילֵי דְשִׁמְיָא לְאַפְרוּשֵׁי מְאִיסוּרָא אֲמַנְם בְּתִשׁוּ' הָרָא"ש פְּלָל ז ס' כ"ו כְּתַב דְּגַם בְּדָבָר שְׁאִינוּ נִוְגַע בְּמִילֵי דְשִׁמְיָא לְאַפְרוּשֵׁי מְאִיסוּרָא אִפִּי"ה מִיְקָרִי מִיגְדָר מִקְלָתָא ע"ש וְעִתְשׁוּ' שְׁעַר אֲפָרִים ס' ס"ג שְׁהֶאֱרִיף לְהוֹכִיחַ דְלַעֲנִין שְׁלֵא יְהִי הֵיטֵר לְהִתְקַנָּה אִפִּי בְּהִסְפָּמַת פְּוֹלָם הַמְּבֹאָר בִּי"ד ס' רכ"ח סכ"ח כ"ע מוֹדוֹ דְלֵא מִיְקָרִי מִיגְדָר מִקְלָתָא לַעֲנִין זָה אֵלָא מִיְלֵי דְשִׁמְיָא ע"ש וְהֵנָּה בֵּר"ש פ"ה דְּפָאָה מְשָׁנָה א' מְבִיא ד' ר'וֹשְׁלִמִי דְהֶפְקֵר לַעֲנִיִּים הֶפְקֵר וּפְטוֹר מִמְעֻשְׁרוֹת שְׁהֶפְקֵר ב"ד הֶפְקֵר דְכְּתִיב פֶּל אֲשֶׁר לֹא יָבֵא לְשִׁלְשֵׁת הַיָּמִים בְּעֻצַּת הַשָּׁרִים וְהַזְקָנִים יִחָרֵם כֹּל רְכוּשׁוֹ וּמִדְמִיִּיתִי לָהּ מְקַרָא דְעֲזָרָא ע"כ ס"ל דְלְטוֹבַת עֲנִיִּים הָיִי מִיגְדָר מִקְלָתָא וּא"כ בִּנ"ד שְׁהִתְקַנָּה הִיא לְטוֹבַת עֲנִיִּים בְּפֶרֶט לְחֻזַּק הַמְּנַהֵג שְׁהוּבָא בֵּא"ח ס' תכ"ט אֲשֶׁר מְמַקּוֹר קְדוּשׁ יִהְיֶה לְחֻלְקָא קַמַּח פְּסַח לַעֲנִיִּים בְּנִדְאֵי הָיִי מִיגְדָר מִקְלָתָא וְיָפָה הִיא כַּח הַטּוֹבִים לְתַמְנָן תְּקַנָּה זֹאת אִפִּי אִם הִיא מִיְעוּט מוֹחִים דְאִיכָא פְּסִידָא לִיחִידִים וְהָרִי בְּתִשׁוּ' רַמ"א ס' ע"ג הֶעֱלָה דְאָרְף לְד' ר"ת דֵּא"י לְתַמְנָן בְּמִדְיֵי דְאִיכָא פְּסִידָא לִיחִידִים הֵינּוּ כְּשִׁמְתְּקָנִים מֵה שְׁהוּא כְּנִגְד ד"ת כְּגוֹן שְׁיִתְּנוּ מִס מְדָבָר שְׁלֵא נְהָגוּ לְיִתְּנוּ מִס מְזָה אֲבָל בְּדָבָר שִׁישׁ לָהֶם רְשׁוּת לְהַשְׁגִּיחַ ע"ז כְּגוֹן בְּעֲנִינֵי הַמְּדוּת שְׁפִיר יְכוּלִין לְתַמְנָן אָרְף בְּדֵאִיכָא פְּסִידָא לְאַחֲרֵינֵי ע"ש וּא"כ בִּנ"ד שְׁהוּא לְחִיזוּק דְבַר מְצוּהָ וּסְיִיגָא לְתוֹרָה וְחוּבָה קְדוּשָׁה רוּבְצָת עַל עֵינֵי הָעֵדָה לְתַת עֵינֵי הַשְּׁגָחְתֵּם ע"ז בְּנִדְאֵי ל"ה בִּינְד הַמִּיְעוּט לְמַחֲוֹת בִּינְד מְתַקְנֵי הַתְּקַנָּה הַזֹּאת וְהָרִי בְּתִשׁוּ' מֵהֵרִשְׁד"ם חח"מ ס' ת"ז כ' שָׁם אִפִּי בְּתַקְנָה שְׁאִינָה לְמִיגְדָר מִקְלָתָא דְמַלְבַּד מֵה שְׁנִרְאָה לוֹ לְהִלְכָה דְּגַם בְּדֵאִיכָא פְּסִידָא הַמִּיְעוּט נִגְרָר אַחֵר הָרֹב חוּץ לְזָה לֹא יְהֵא אֵלָא ס' חָרֵם הָא הוּ"ל סד"א וּלְחוּמָרָא ע"ש [דְלֵא כְּתִישׁוֹ הַמִּיְעוּטוֹת לְהַרְמָב"ן ס' רס"ג שְׁכ' דְהוּ"ל ס' דד"ק דס' לְהַקֵּל ע' פְּסַחִים נ"ד.

וּבְתוֹס' שָׁם ד"ה לְקַבִּיעָא דִּינְרָחֵי וְעַפְמ"ג א"ח בְּפִתִּיחָה כּוּלְלֵת אוֹת י"ח] וּבְפֶרֶט שְׁבִנ"ד הָרִי בְּעַת שְׁנִתְיַסְדָּה הַתְּקַנָּה ל"ה שׁוּם מוֹחָה וְכִינּוֹן דְשִׁתְּקוּ הוּ"ל פְּקִיבְלוּ הַתְּקַנָּה דְהָרִי ר' יוֹנְתָן דְקֵא' בְּהוֹרִיּוֹת ג': עַד שְׁיִוְרוּ פְּוֹלָן אִיתּוֹמַב הֵתֵם וְקִי"ל דְאִפִּי מְשִׁתִּיק שְׁתִּיק הוּ"ל כְּהִסְפָּמָה וְה"ה לַעֲנִין קַבְּלַת הַתְּקַנָּה וְהִכִּי מְפֹרָשׁ בְּמֶרְדְּכִי פ"ק דב"ב עמ"ל פ"ה מֵה' שְׁלִוּחִין מ"ש בְּשֵׁם הַרְאֵנ"ח וּבְתִשׁוּ' רש"ך ח"ב ס' פ"ו וְעִתְשׁוּ' פנ"י מֵהַמְג"ש סְדָר ב' חח"מ ס' ק"א וּבְנוּבִי"ק חו"ד ס' ס"ז וְכִינּוֹן שְׁחָלָה אִזְ הַתְּקַנָּה עַל הַצְּבוּר מְמִילָא חָלָה ג"כ עַל הַדּוֹרוֹת הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם כַּמ"ש הַפּוֹסְקִים בִּי"ד ס' רי"ד וְכִדְאֲשִׁפְחוֹן בְּפִלְגָשׁ בְּגִבְעָה שְׁלִפִי שְׁנִשְׁבְּעוּ אִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא יִתֵּן בְּתוֹ לְבַנְיָמִין לְאִשָּׁה הָיִי נֶאֱסָרִין ג"כ הַדּוֹרוֹת שֶׁאֵח"כ עַד שְׁהֶצְרָכּוּ לְדָרוֹשׁ מִמֶּנּוּ וְלֹא מִבְּנֵינּוּ כְּדֵא' בב"ב קכ"א: הַן אֲמַת שְׁרֵאִיתִי בְּתִשׁוּ' נוּבִי"ת חו"ד ס' קמ"ו שְׁהֶאֱרִיף דְמַתּוֹרַת שְׁבוּעָה ל"ה חָל עַל הַנּוֹלָדִים כְּדִקִּי"ל בִּי"ד ס' רכ"ח סל"ה אֲפֹס שְׁהֶשְׁבּוּעָה דְשָׁם הַכְּנָנָה הוּא חָרֵם וְחָרְמֵי צְבוּר חָלִים גַּם עַל הַנּוֹלָדִים.

ובנ"ד הלא הי' תקנה בלא חרם אכן הלא מבואר במרדכי רפ"ג דשבועות דתקנה למיגדר מילתא אף שלא נזכר בפירוש חרם הוי מדאוריין' פאלו הנזכר בפירוש בחרם דלקף הנשבע שלא ליפנס בתקנת הקהל הוי שבועת שוא ע"ש ובפרט לפ"מ שהביא כ"ת במכתבו בשם הג' מהר"ם שיק דאסבר לה עפ"ד רמב"ן עה"ת פ' תבא שמביא ד' הירושלמי דמפרש קרא דארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת דקאי על הב"ד שלמטה ועל הנשיאים העומדים בראש קהל ישראל אשר להם פח וממשלה להקים התורה ולחזקה בעד המתפרצים ומתקדים ושאם צריך להקמת התורה גדרים וסיגים הם מחויבים לעשות וכיון דהבי"ד מושבעים לתמן ע"כ דהקהל מושבעים לקבל עליהם והעובר בשאט נפש הוא בכלל ארור אשר לא יקים.

וא"כ בכלל ארור הלא ג"כ הוא נידוי וא"כ ממילא לפי"ז הוי' כל תקנה שהיא למיגדר מילתא פתרי צבור דחלין גם על הדורות שאחריהו וכיון שפן גם אי הי' פעת רוב שממאנים בהתקנה בע"כ חלה עליהו כמבואר בתשו' מהרשד"ם חיו"ד סי' רנ"ז דאחר שקימו וקבלו בני העיר עליהו התקנה עפ"י זט"ה שוב לא מצו הדרי בהו ואפ"י הרוב מוחים לבטל התקנה מעשה טה"ע קיימין ע"ש ומכ"ש בנ"ד שהרוב מבני העיר חפצים בקיום התקנה לית דין צריך בשש שהתקנה היא בתקפה שריא וקיימא.

דברי ש"ב ידדו דור"ש באהבה: סי' קיח בעזה"י יום ג' זיין טבת שנת תרמ"ט לפ"ק סטרי ישאו הרים שלום לכבוד ידידי הרב החר"ף ובקי זף השכל כש"מ מנשה פריש נ"י ראב"ד ומו"ץ דק"ק באלחוב יצ"ו מכתבו הגיעני והנני להשיב לו על אחר כמבוקשו בדבר המשפט שפא לפניו ראובן שזכר סעקציע מפמה פפרים חזקת הי"ש משמעון ששזכר מקיר"ה פמה סעקציעו וראובן השפיר הקרעטשמיס לאחדים וכעת אחרי שעלה המכס מהי"ש למאד פנודע אמר שזכר א' שהי' לו בשכירות ממנו קרעטשמיס א' בפפר שא"א לו להחזיק עוד הקרעטשמיס מפאת שמחמת היוקר נתקלקל הפדיון מהי"ש ינרד עשר מעלות אחורנית וכאשר יצא חוק המכס הנ"ל עזב השוכר הזה את הקרעטשמיס שלו ועקר משפני' וסיפני' משם ותקע אהלו בהעיר והקרעטשמיס נשאר ריקם ולהמשפיר יש עוד קרעטשמיס בפפר ההוא ועכשיו תובע המשפיר מהשוכר דמי שכירותו בעד ארבעה חדשים עד תום זמן השכירות היינו עד יענר הבע"ל והמשפיר יש לו קאפציע ממנו ארבעים ר"כ ונלקח עבור האינווענטאר מהקרעטשמיס ותובעו חוץ לזה דמי השכירות מהארבעה חדשים עכת"ש: הנה בהשקפה ראשונה הי' נראה לדמות דין זה להא דתשו' מהרמ"פ שהובא בסמ"ע סי' שכ"א בראובן ששזכר משמעון חזקת חנותו על ז' שנים בעד שזכר קצוב לשנה ואח"כ נתקלקל ההלואה מפאת גזירת השררה שלא להלוות רק על משכונות ושלא יעשה השופט שום משפט לנגוש העפונ"ם שיקבלו בהלואה בריבית באמנה דהוי מכת מדינה דומיא דנקצץ האילן פולו או יבש הנהר פולו ויכלל הדיעות שם יוכל עכ"פ השוכר לחזור.

ובמה שמסתפק מעלתו מכת דברי המח"א שהובא בנתה"מ סי' שי"ב שכ' דאם הקדים לו שזכרו עפ"י שהתנה עמו כף אפי' במפת מדינה א"צ המשפיר להחזיר דמי השכירות דבכה"ג לכ"ע שכירות ליומא ממפר הוא.

הנה לכאורה היא נראתה לבאר בנה דברי התוס' בערכין כ"א. שכ' ביקא דא' התם המשפיר בית לתבירו ונתנגע אעפ"י שחלטו פהו א"ל הש"ל וכו' התוס' ונ"ל וקא דא' הקא דא"ל הש"ל היינו פגון דא"ל בית זה וכינון דהוא בעין א"ח להעמיד לו בית אחר מיהו הפסיד שפרו והוי כמו מטה או נשברה דא' התם תייב להעמיד לו חמור אחר ופירש"י או יפסיד שפרו ולכאורה צריף להבין לפמ"ש התוס' שם מקודם דבית מוקלט אסור בהנאה הרי א"י ליתול שפר בלא"ה דהא דמי השכירות הו"ל חליפי אסור הנאה ולדברי המח"א יהי נכון דכיון שהקדים לו שפרו בכה"ג הו"ל פמכר והוי פמכורה לו משעה ראשונה וא"כ נקנה להשוכר קודם שנעשה איסור"נ וא"כ ל"ה השפר חליפי אסור הנאה ושפיר קמ"ל דבכ"ז הפסיד שפרו דהוי פמטה או נשברה.

והנה אין להקשות מדברי הירושלמי סוטה פ' משוח מלקמה הלכה ד' וכו' הרמב"ם פ"ז מה' מלכים הי"ב לענין בנה בית ולא חנכו דחזור מעורכי המלקמה דאם בנה בית והשפירה לאחרים אם השוכר הקדים לו שפרו ל"ב חודש הו"ל פאלו חנכו ולא דר בה י"ב חודש דאינו זז ממקומו ע"ש ואי איתא דבהקדים לו שפרו הו"ל פאלו מכרה לו א"כ אין הבית עתה שלו ואמאי אינו זז ממקומו.

אמנם באמת לק"מ דהרי עכ"פ אינו מכירה עולמית והו"ל מכירה לזמן דאין לו להשוכר רק ק"פ והקה"ג שלו וא"כ הו"ל הבית שלו וכשהקדים לו שפרו הו"ל פאלו חנכו ולא דר בו עדיין יב"ח דאינו זז ממקומו.

אמנם טעמו של דבר זה אינו מוכן לפענ"ד דנימא דבכה"ג אפי' במפת מדינה א"צ להחזיר השכירות דהרי דעת הרא"ש בתשו' הובא בטור ח"מ סי' ר"ס דבכ"מ שכירות ליומא ממכר הוא וכ"ה ג"כ דעת הרשב"א כמ"ש בב"י סי' שי"ב ובכ"ז דעת הרשב"א וקרא"ש דלעולם צריף המשפיר להחזיר השכירות בנפל או נשרף אפי' היכי דלא הוי מפת מדינה כמו שהובא דעתם בב"י שם ובמחבר סי"ז.

ולכאורה היא נלפענ"ד עפמ"ש הש"ף בסי' של"ד סק"ב ביקא דכ' הרמ"א שם מי ששפר בית לדור בו ומת תוף זמן השכירות דא"צ לשלם לו רק מה שדר בו וכו' בש"ף שם דאף אי שכירות ליומא ממכר הוא מ"מ אין היורשים צריכין לשלם די"ל דלכל יומא ויומא ממכר הוא וא"כ י"ל דבשלקמא בלא התנה להקדים לו השכירות הוי כל יומא ויומא ממכר בפ"ע וא"כ אחר שנפל או נשרף שאינו דר בו פלטה המכירה ושפיר צריף להחזיר לו השכירות משא"כ בהתנה להקדים לו השכירות וקיבל השכירות במוקדם הו"ל פאלו מכרה לו מעכשיו על כל זמן השכירות בפעם א' ולכך א"צ להחזיר לו השכירות לכ"ע אפי' היכי דהוי מפת מדינה כמו במוכר שדה לתבירו ואשתדוף ביז הלוקח אפי' בענין דהוי מפת מדינה א"צ המוכר להחזיר הדמים.

אמנם ראיתי להמח"א בעצמו בה' שכירות סי' ה' שחולק על הש"ף בנה שעל פן גוף סברת המח"א אינה מוכנת כלל וקא דמצינו בתוס' ב"מ ע"ט: גבי ספינה זו ויין זה שכ' שם דכיון שנתן לו שפרו נתרצה שיהא שלו ויז התובע על התחונה לכך אם נתן לו כל שפרו א"צ להחזיר לו אפי' בעד חצי הדרף שלא הלה דכיון שהמשפיר קיבל שפרו במוקדם אסתלק לי' מהספינה שע"כ כ' התוס' בערכין שם ד"ה הק' למלק דבהקדים לו שפרו א"י המשפיר להקדיש תוף זמן השכירות כיון דחשקיבל השכירות אין לו שום

שעבוד על השוכר משא"כ בלא הקדים לו שְכָרו עדיין לא נסתלק המשכיר משום שיש לו עוד שעבוד על השוכר על דמי השכירות וכמבואר כ"ז ב"ר"ן נדרים מ"ו: ע"ש אבל לא שיהי' ע"י הקדמת השוכר מכירה ממש שלא יהי' צריך להחזיר דמי השכירות אפי' במפת מדינה ועמ"ל פכ"ג מה' מכירה ה"ח.

ואדרבא בתוס' ב"מ שם עמוד א' ד"ה אלא משמע איפכא בהא דפריה ה'תם בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן לימא לי' הב לי ההוא חמרא ואנא מייחנינא ספינתא וכ' התוס' וז"ל וקשה דאמאי יתן לו כלל מחצי הדרה שלא הלה אפי' פפועל בטל פיון שאירעו אונס כו' וה"נ ע"כ פריה שיתן אפי' שוכר חצי הדרה שלא הלה מדיניחא לי' הא דקתני אם נתן לא יטול דמשמע אם נתן כל שְכָרו לא יטול כלל ולכאורה מנ"ל להתוס' הא דילמא הפירכא הוא דאמאי לא יתן עכ"פ שוכר חצי הדרה אכל בעד חצי הדרה שלא הלה א"צ ליתן דא"י לומר לו מזלה גרם דשכירות ליומא לאו ממפר הוא אבל אם נתן לו כל שְכָרו במוקדם בכה"ג הוי ממפר וא"צ להחזיר לו כלום משום דיכול לו מזלה גרם כמו בלוקח א"ו דל"ה עי"ז ממפר ואפ"י אי נימא דבכה"ג שכירות ליומא ממפר הוא בכ"ז ל"ד למוכר ממש דיכול למימר לי' ללוקח נסתתפה שדה משא"כ בשכירות אף אי יהי' דינו כמפר הא א"י לומר לשוכר מזלה גרם פיון דבאמת עיקר ההפסד הוא למשכיר שגוף השדה הוא שלו וכמבואר כ"ז בתשו' מהר"ם פדנאה הנ"ל ע"ש שוב עיינתי במח"א ה' שכירות סי' ז' שכ"כ לענין מי ששוכר בית לזמן ואח"כ ברחו מחמת המגפה דאף דהוי מפת מדינה א"צ להחזיר לו השוכר בהקדים לו שְכָרו והתם יתכן שפיר לומר דמזל' דשוכר גרם כמו בלוקח פיון דגוף הבית לא נתקלקל שאין הפסד להמשכיר ועוד יוכל לדור בו אחר יעבור זעם.

וגם ה'תם הלא אין העוכב מצד המשכיר שיקול לומר הא ביתא קמף דבגוף הבית לא נולד שום קלקול ובפירושו' כ' ה'תם דבדין דנשטרף כל העיר מודה דאפי' הקדים לו שְכָרו יחזיר משום דדמי לספינה זו ויין סתם דהשוכר אומר לו אנא הא קאימנא והמשכיר א"י לקיים תנאו ע"ש ומפורש הכי באמת ברמ"א סי' שי"ב.

ומפח זה היינו דנין בעת שהיתה השריפה הגדולה פה עירנו בשנת תרמ"ו שנשרפה כל העיר ותבעו השוכרים דירות מהבעה"ב המשכירים שיחזרו להם מה שנתנו במוקדם שוכר דירה מזמן השריפה ואילף ופסקנו שמחזיבים המשכירים להחזיר דמי השכירות מהזמן שאחר השריפה.

והה"נ בנ"ד אי הי' באמת קלקול בגוף העסק באופן שא"י להשתמש כלום כעובדא דמהר"ם פדנאה שנתקלקלה ההלואה באמנה לעפ"ם לגמרי בנדאי הי' מחזיב המשכיר להחזיר דמי השכירות פיון שהי' מפת מדינה אמנם הלא בנ"ד לא נתקלקל עסק הקרעטש'מא לגמרי רק דליכא ריוח כ"כ וצריך לטרוח יותר על הריוח ונדמא זה למקבל שדה מחבירו ובייש נהרא זוטא דא"ל איבעי לה לאתויי בדוולא פיון דאפשר לאתויי בדוולא מנהרא רבא דדוקא באכלה חגב או נשדפה שא"י לתמן הקלקול ע"י שום טורח מנפה לו וכן בדר' ע"ח.

בהשוכר חמור והבריקה או נשתטה פיון דעדיין ראוי' קצת למלאכה הראשונה אינו מפסיד שְכָרו ולפענ"ד בנ"ד אין מקום לומר כלל שיהי' ע"י העלאת המכס מפת מדינה

דייכל השׁוֹכֵר לְחֻזֵר בּוֹ וּלְנִכּוֹת מִהַשְׁכִּירוֹת דָּאטוֹ אַם הִי עוֹלָה הַשְׁעַר מֵהֵי"שׁ וְהִי מִתְיַקֵּר כ"כ כְּמוֹ עִם הַמָּכֶס דְּהַשְׁתָּא נִימָא דְהֵי מַכַּת מְדִינָה וּמְנַכָּה לּוֹ מִהַשְׁכִּירוֹת.

כִּי עַל פֶּן לַפְעַנ"ד מְחֻנָּב הַשׁוֹכֵר לְשֵׁלֵם לְהַמְשָׁפִיר בְּעַד הָאֲרַבְעָה חֲדָשִׁים אָפֶס שְׁצָרִיף לְחֻשׁוֹב לּוֹ הַנְּחָה לְפִי עֲרָף שְׁנוֹתְנִין לְהַאֲרִיב אַחֲרֵים אַחַר שְׁנוֹתְחַדָּשׁ פְּעַת הַמָּכֶס מֵהֵי"שׁ. הַנְּלַפְעַנ"ד פְּתַבְתִּי דְבָרֵי יְדִידוֹ דוֹר"שׁ בְּאַהֲבָה: סִי קִיט בַּעֲזַה"י יוֹם א' טו"ב אָדָר תַּרמ"ז לַפ"ק סְטָרִי.

שְׁפַעַת שְׁלוֹם וּבְרָכָה לְכָבוֹד ש"ב הֶרֶב הַמֵּאָה"ג הַחֲרִיף הַמְּנַפְלָג בְּתו"י כַּש"מ מְנַחֵם מְעַנְדִּיל רַאבִּין נ"י אַבְד"ק בְּאַלְיָגְרָאָד וְלְהֶרֶב הַחֲרִיף וְכו' מוֹה' נְתָן נְטַע זִיכְרָמָאן נ"י דוּמ"ץ דַּק"ק הַנְּ"ל יצ"ו. מִפְּתַבְתִּים הַגִּיעֵנִי וְחַשְׁתִּי לְהַשִּׁיב לְהֵם אוֹת יוֹם כְּמִבְּנִיחָם עַד"שׁ בְּעוֹבְדָא דְאַתָּא לְמַיְיָהוּ בְּרַאוּבֵן שְׁהוּא מְחֻזֵּק אֲוֹרְנָדָא בְּפֶפֶר קְרוּב לְאַרְבָּעִים שָׁנָה וְלִפְנֵי אֵינָה שְׁנַיִם קָנָה שְׁמַעוֹן חֲלָק מִהַפֶּפֶר הַנְּקָרָא פִּילוּוִירִיג וּבְתוֹכוֹ נְכָלָל הָאֲוֹרְנָדָא הַלְזוֹ וְאָז בָּאוּ רו"שׁ לְעַמְק הַשָּׁנָה בְּשִׁפְיַת הָאֲוֹרְנָדָא וְאַחַר אֵינָה זְמַן הַתְּחִיל שְׁמַעוֹן לְעַרְעֵר עַל חֻזְקַת רַאוּבֵן וְעָשָׂה לּוֹ אוּיְפִקִּינְדִּיגֻנְג בְּנִימוּסִיָּהֶם וְהַתְּעַצְמוּ בְּדִין וְאַח"כּ שְׁקֻטָה הַמְּרִיבָה בִּינוֹתָם וְהַיּוֹם קָרְבוּ לְמַשְׁפָּט לִפְנֵי מַעְלָתָם וְהִנֵּה שְׁמַעוֹן בָּא בְּטַעֲנָה שְׁהַחֲזִיקָה הַזֹּאת הֵיטָה מְאֹז מַעוֹלָם שֶׁל אַבּוֹתָיו וְאַבּוֹתָיו וְרַק כְּאַשֶׁר הַתְּחִילוּ לִירַד מִנְּכֻסֵיהֶם גְּבָרָה יָד רַאוּבֵן וְהַשִּׁיג גְּבוּלָם בְּאַלְמוֹת וּפְעָמִים רַבּוֹת הַגִּיד לּוֹ שְׁהוּא יוֹשֵׁב בְּעַסְק הָאֲוֹרְנָדִי הַלְזוֹ בְּאַיִסוֹר וּמֵאַת ד' הֵיטָה זֹאת שְׁהַשִּׁיגָה יָדוֹ לְקַנּוֹת הַחֲלָק כְּפַר אָפֶס יַעַן שְׁעַד עַכְשָׁיו הִי לּוֹ לְשְׁמַעוֹן עַסְק אַחַר הַשְׁפִּיר אֲוֹרְנָדָא זֶה לְרַאוּבֵן וְעַתָּה שְׁנַדְחָה מַעְסָקוֹ מִחַמַּת אֵינָה סִיבָה וְהוּא מְטוֹפֵל בְּבָנִים וּבְנֹת גְּשׁוּאוֹת וְלֹא נִשְׂא אוֹתָם הַפִּילוּוִירִיג לְשִׁבְת יַחַדְיוֹ שְׁעַל פֶּן רְצוֹנוֹ לְהוֹשִׁיב א' מְבַנֵּי בְּהַאֲוֹרְנָדָא הַלְזוֹ וְעוֹד טוֹעֵן שְׁרַאוּבֵן בְּפִשְׁעֵתוֹ קְלַקְלָאֵת הַמְּזִיגָה מִהַקְרַעְטְשְׁמָא וְגוּף הַקְרַעְטְשְׁמָא וְהַשְׁדּוֹת וְשְׁמַעוֹן הַתְּרָה בּוֹ שְׁאַם יַעֲשֶׂה פֶּן לֹא יִשְׁפִיר לּוֹ הָאֲוֹרְנָדָא וְהוּא לֹא שֵׁת לְבוֹ לְדְבָרֵי וְרַאוּבֵן הַשִּׁיב כִּי בְּעַת שְׁשִׁכְר אֵת הָאֲוֹרְנָדָא הִי יוֹשֵׁב עָרַל בְּתוֹכָהּ וְהַאֲמַת שְׁהֵיטָה הַחֲזִיקָה שֶׁל אַבּוֹת שְׁמַעוֹן אֲכָל הוּא קְנָאָה מֵהֶם וְהִי לּוֹ שְׁטַר קְנָנִין וְנֶאֱבַד מִמֶּנּוּ בְּהַמְשָׁף הַזְּמַן וּמַעוֹלָם לֹא עֲרַעֵר שְׁמַעוֹן עָלָיו רַק יֵשֵׁב בְּשׁוֹפִי וְהַשְׁקֵט עַד שְׁקָנָה שְׁמַעוֹן אֵת הַפִּילוּוִירִיג וְגַם בְּדָבָר קְלַקּוּל הַקְרַעְטְשְׁמָא וְהַשְׁדּוֹת הוּא מְכַחֵשׁ אוֹתוֹ זֶהוּ תוֹכֵן טַעֲנוּמֵיהֶם: הִנֵּה כְּבוֹד מַעְלָתָם הַחֲלוּ לְדוֹן שְׁאַרְף שְׁשְׁמַעוֹן מִיחָה בְּרַאוּבֵן שְׁיוֹשֵׁב בְּאַיִסוֹר עַכ"פּ פִּינּוֹן שְׁל"ה הַמְּחָאָה בְּפִנֵּי שְׁנַיִם מְבֹנָאָר בְּסִי קַמ"ו ס"ב דַּל"מ.

אֲכַן לַפְעַנ"ד ל"ד דְּהֵתָם אֲמַרִּינֵן שְׁפּוֹנְתוֹ לְהַשְׁטוֹת בּוֹ מְדָלָא מִיחָה בְּפִנֵּי עֲדִים וּלְכַף לֹא גִזְהַר בְּשִׁטְרוֹ מִשָּׂא"כ בַּנ"ד הוֹעִילָה עַכ"פּ הַמְּחָאָה אִפִּי בֵּינוּ לְבֵינוּ לְעַנְיָן דְּלֹא נִימָא שְׁפָכְר נְתִיבָאשׁ מִהַחֲזִיקָה דְּמְבֹנָאָר בְּכַנְסַת הַגְּדוּלָה דְּמוֹעִיל יֹאוֹשׁ בְּהֵי חֻזְקוֹת וְאַרְף דְּשִׁתִּיק לִי כָּל הֵי שְׁנֵי וְלֹא תְּבַעוּ בְּדִין א"כ לְכַאוּרָה הוּל"ל דְּאַחְוִלִי אַחִיל ז"א דְּהֵרִי מְבֹנָאָר בְּכַנְסָה"ג שְׁם בָּאוֹת ל"ט בְּעַל חֻזְקָה שְׁעַמַּד שְׁנַיִם הֶרֶבָה וְלֹא תְּבַע חֻזְקוֹתוֹ אִם יֵשׁ טַעַם לְשִׁתִּיקָה לֹא אַבְד חֻזְקוֹתוֹ וְא"כ ה"ה בַּנ"ד הֵרִי שְׁמַעוֹן נוֹתֵן טַעַם לְשִׁתִּיקוֹתוֹ עַד עַכְשָׁיו מִשּׁוּם שֶׁהִי לּוֹ עַסְק אַחַר וּל"ה רוּצָה לְטָרוֹחַ וְלְמִיזַל עִמּוֹ בְּדִינֵי וְדִינָא וְעַתָּה אַחֲרֵי שְׁנַדְחָה מַעְסָקוֹ הוּא רוּצָה לְשׁוּב לְחֻזְקַת אַבּוֹתָיו וְעַרְמ"א ח"מ סוּסִי קַמ"ט.

וְנַלְפַּעַנ"ד לְהַסְפִיר דְּבָרֵי הַכְּנָה"ג הַנְּ"ל דְּאִם אֵינוֹ נוֹתֵן טַעַם לְשִׁתִּיקוֹתוֹ אֲזִי י"ל לַפְמ"שׁ בְּנַתְה"מ סִי י"ב סַק"ה דְּרַק עַל חוּב שְׁפָכְר נְתִיבָא לּוֹ ל"מ מְחִילָה בְּלָב אֲכָל בְּדוֹר עַמִּי

או אֶכּוּל עִמִּי מִהַיּוֹם מִחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהִי בְּדַעְתּוֹ לְמַחֲוֹל לֹא דִּהְיִי כְּנִתְנוּ לֹא בְּמִתְנָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה ע"ש וא"כ לפי"ז י"ל ד'אף דקיי"ל בח"מ רס"א צ"ח ג'פי חוב ד'אפי' ב'שמתק פ'מה ש'נים ו'לא ת'בעו ל"א ד'מחל ל'ו ו'הי'ינו מ'שום דל"מ מ'חילה ב'לב על חוב ש'פ'ר נ'תחייב ל'ו מ'שא"כ לג'בי ה'חזקה ש'אנו ד'נין ע'לי' ה'רי ש'פיר י"ל ד'המ'חזיק ר'אוב'ן א'חרי ש'שמתק ל'ו ש'מעו'ן ו'מחל ל'ו ב'לב הו"ל כ'נ'תנו ל'ו ב'מת'נה ו'מחזיק א'חרי ה'מחילה וע' ג'יטין נ"ח: פ'ינו ד'איפ'א ב'י ד'נואר ו'לא א'זיל ק'ביל א'חולי א'חיל ועכ"פ ה'י צ'ריה ש'מעו'ן ל'יש'בע ש'לא מ'חל ל'ו ב'שתיק'תו ד'ומ'יא דכ' ה'ב"ח בח"מ ס'י קמ"ו ל'ענ'ן ק'וש'ן ה'ב"י ע"ד ה'טור ש'ם שכ' ב'חזקה ש'אין ע'מה ט'ענה ש'אם יש ע'דים ל'מע'רער ש'הי'תה ש'לו נ'ש'בע ו'נוטל ו'תמה ה'ב"י ש'בו'עה זו מה טי'בה ות'י ה'ב"ח ד'נ'ש'בע ש'לא מ'חל ל'ו ד'כ'ינו ד'שמתק ד'ילמ'א מ'חל ל'ו ע"ש וא"כ ה'ה"נ ה'י י'כול עכ"פ ל'הטיל ש'בו'עה ע'ליו ש'לא מ'חל ל'ו ב'שתיק'תו ועק'צוה"ח ס'י פ"ז ס"ק ל"ב שכ' ד'גם ב'חייב ד'ר'ב'נו ת'יקנו ש'בו'עת ה'יס'ת או'לם ה'רי ב'א'מת ק'א' בב"מ ט"ו: ל'א ע'בדי אינ'שי ד'יה'בי מ'תנו'ת ל'ג'וכ'ר'אה וא"כ ל'כ'אר'ה אין ל'נו ל'ס'פק ש'נ'תן ל'ו ה'חזקה ב'מת'נה א'פ'ס הי'כי ד'אינו נו'תן ט'עם מ'פ'ני מה ש'מתק א'מרינו ד'מ'ד'שמתק פ'ולי ה'אי א'ומ'ד'נ'א ד'מוכ'ח ה'וא ד'מחל ל'ו ב'לב'ו ו'נ'ת'נה ל'ו ב'מת'נה מ'שא"כ הי'כי ש'נ'תן א'מת'ל'א ל'שתיק'תו ש'וב אין ל'נו ל'ס'פק ד'ילמ'א נ'ת'נה ל'ו ב'מת'נה מ'שום ד'לא ע'ביד אינ'ש ד'יה'יב מ'ת'נה ל'נוכ'ר'אה ו'כ'ינו ש'פ'ן כ'נ"ד א'ף ד'ראוב'ן מ'וחזק ב'ה'אור'נ'ד'א ק'רו'ב ל'אר'ב'ע'ים ש'נה ל'א מ'יקרי חזקה א'חרי ד'לפי ט'ענת ש'מעו'ן נ'חית מ'עיק'ר'א ל'תוכ'ה ב'איסור ו'לא נ'אמ'רה כ'כה"ג ת'קנת ה'חזקה פ'ינו ד'הת'קנה ה'נהו'גה ב'ינינו ת'קנו ה'קדמו'נים ז"ל מ'שום כ'די ח'ייו ד'מחזיק ש'לא פ'סוק ח'יות'ן כ'ענ'ן ש'מ'צינו בב"מ ט"ז.

ב'מה ש'תע'לה מ'צו'דתי ה'יום מ'כור ל'ך ד'תקנו ח'כו"ל ש'תוע'יל ה'מ'כירה מ'שום כ'די ח'ייו ו'כן ב'גיטין נ"ט. ה'פעו'טו'ת מ'קחן מ'קח מ'שום כ'די ח'ייו ו'גם ש'ם ס"ב.

מ'שום כ'די ח'ייו ד'גב'ל ו'דב'ד. ו'מס'תמ'א ל'א ת'יקנו ר'ק כ'ש'מחזיק ב'הי'תר ו'לא כ'ש'מחזיק מ'תח'לה ב'איסור כ'עין ה'א ד'תשו' ה'ר"ן ה'וב'א בח"מ ס'י רל"ה ל'ענ'ן ת'קנת ה'פעו'טו'ת ד'מק'חן מ'קח ל'א ת'יקנו כ'ש'הוא ב'איסור פ'גו'ן ש'מ'כרו ב'נכ'סים מ'וע'טין ש'זכו ב'הן ה'ב'נות ו'אף ד'כ' ב'נתה"מ ש'ם ד'דין ז'ה אינו ר'ק ב'ק'טן א'בל ב'גדול מ'הי' ק'נין ד'ר'ב'נו א'ף ש'הוא ב'איסור כ'כ"ז ה'לא ב'יאר ש'ם ט'עמ'א ד'מ'ילת'א פ'ינו ד'ק'נין ד'ר'ב'נו ש'ל ה'ק'טן ל"ה ר'ק מ'שום כ'די ח'ייו ל'א ת'יקנו ש'יח'י' ע'צמו ב'ד'בר איסור ע"ש וא"כ הי'כי ש'גם ב'גדול ה'וא ת'קנת ח'כמ'ים מ'שום כ'די ח'ייו ל"ש כ'ש'הוא ב'איסור וא"כ פ'ינו ד'לפי ה'אמור כ'ל ת'קנת ה'חזקה ה'וא מ'שום כ'די ח'ייו ד'מחזיק ע'תשו' מ"ב ב'נד'אי א'מרינו ד'לא ת'יקנו ש'יח'י' ע'צמו ב'איסור וא"כ ב'נ"ד אין ל'ראוב'ן חזקה ב'ה'אור'נ'ד'א ל'פי ט'ענת ש'מעו'ן א'ף ש'החזיק ב'ה זמן ר'ב: ו'מה ש'נס'תפ'קו מ'ע'לת'ם ב'ענ'ן כ'ש'יש מ'חלוק'ת ה'פוס'קים ב'זה מ'י ה'וא מ'יקרי מ'וחזק ה'נה ל'פענ"ד ל'ית ד'ין צ'ריה ב'ש'ש ד'בנ"ד א'ף א'ם י'הי' ת'לוי ב'פ'לוג'ת'א ד'ר'ב'נו'ת'א ה'ני ש'מעו'ן ה'לוק'ח ה'מ'וחזק ד'ה'רי ב'תשו' מ'הרי"ט ב'ש'נו'ת ח'ח"מ ס'י ל' מ'ביא ב'ש'ם מ'הרי"ב"ל ד'ב'כ'ל ה'ספ'קו'ת ה'ני ה'שו'כ'ר ה'שני מ'וחזק לג'בי ב'על ה'חזקה א'פ'ס ש'המ'הרי"ט פ'ק'פ'ק ע'ליו מ'כ'ח ד'חזקו'ת א'לו ד'ינם כ'ק'רקע ו'יש ל'הע'מיד'ה ב'חזק'ת מ"ק וא"כ ה'לא מ'בו'אר ב'פרש'ב"ם ב"ב ל"ב: ו'ב'תוס' ש'ם ד"ה ו'הל'כת'א ד'ב'פ'לוג'ת'א ד'ר'ב'נו'ת'א ל"א או'קי א'ר'ע'א ב'חזק'ת מ"ק ו'ה'ני ה'לוק'ח מ'וחזק ועמ"ל רפ"ז מה' ש'כירות.

ועוד דהרי כ' בתשו' מהר"ם אלשיך סי' ס"ז דתקנת חזקה לא עדיף מדינא דב"מ וא"כ הרי מבואר ברמ"א סי' קע"ה סל"ג ובש"ך שם ס"ק ס"א דלענין דינא דב"מ דין התקנות כמטלטלין וא"כ אף דלענין איזה דברים יש פוסקים דעשאום לתקנות הללו פקרקע בכ"ז אינם לגמרי פקרקע דנימא במקום ספק אוקי ארעא בתקנת מ"ק דומיא דא' בערכין כ"ט. לענין שדה חרמים דמקרקעי דח"ל דינם כמטלטלי דא"י וה"ה דאמרי' דמקרקעי דתקנות הללו דינם כמטלטלי לענין דלא נימא בהו תקנת מ"ק דא"ה: דלקצת דרכים הויין פקרקע אין דינם לגמרי פקרקע.

ולבר מן דין הרי כ' במהרי"ט ח"מ סי' ס"ז בהא דלוקח הוי מןחזק לגבי בעל המצרן דאף די"ל דהוא רק שלוחו של בעל המצרן מ"מ פיון דמה"ת הוי של לוקח והמנרו בא רק מפת התקנה לכה הוי הלוקח מןחזק כמבואר בסי' קע"ה סמ"ה וע' ב"ד הה"מ פ"ד מגזילה ובמ"ל פכ"א מה' מלנה ולהכי קיי"ל בכ"מ דהוי ספק בתקנה אוקמ' אד"ת וי"ד הבא מפת התקנה על התחונה עש"ע אה"ע סי' קי"ח ס"ו ובס' בית מאיר סי' קי"ב סק"ו א"כ בנ"ד הו"ל שמעון הלוקח מןחזק לגבי ראובן בעל התקנה ועוד דהרי באמת כ' הרדב"ז ז"ל דאין טענת חזקה רק לגבי שוכר אבל אין חזקה לשוכר נגד לוקח שקנה נית מנכרי והספיק על ידו בתשו' רבינו בצלאל וכ"כ בתשו' מהרשד"ם חח"מ סי' רכ"ה אפס דבתשו' הרד"ך ז"ל פוסק דיש חזקה לשוכר נגד הקונה אמנם לפמ"ש בתשו' מהר"ם אלשיך הנ"ל דתקנת חזקה לא עדיף מדינא דב"מ ובגונא דליכא בישראל משום דינא דב"מ ל"ש ג"כ תקנת החזקה וא"כ הרי אפי' להפוסקים בסי' קע"ה דגם בשכירות יש בו משום דינא דב"מ וזהו דוקא פשהשוכר רוצה ג"כ לקנות אבל אם אין השוכר רוצה לקנות לכ"ע אין בו משום דינא דב"מ א"כ ממילא א"א לומר ג"כ דיהי' להשוכר טענת חזקה נגד הלוקח פשאין הוא רוצה לקנות.

[והנה אף דמציינו בב"מ ק"א: זבנ' או אורת' או יתבי' במתנה א"ל לא עדיפת מגברא דאתית מינ' ופרש"י פשם שהמוכר לא יכול להוציאני אף אין פחה יותר ממנו ע"ש וא"כ הה"נ יאמר פן השוכר להלוקח ז"א דשא"ה דהמוכר גופי' ל"ה יכול להוציא או להשוכר אם לא הודיעו מקודם כדא' ה"תם בגמ' משא"כ בנ"ד הרי הנכרי המוכר גופי' בודאי הי' יכול להוציא ע"י שיחזיקנו לעצמו או למכרו לאחר ורק על הישראל רביע האיסור לשוכרו מפת התקנה וא"כ שפיר י"ל דכשקנה הלוקח בטלה חזקת השוכר] ובפרט לפי"ד הקצוה"ח בסי' קע"ה סל"ו שכתב שם דהכי שקנה שתי שדות והמצרן הוא פן המצר רק לשדה א' ולא לשדה האחרת א"י לסלק ללוקח פיון שקנה שניהו פאחד וכ"פ בתשו' חת"ס ח"מ סי' קצ"ה וא"כ לפי"ד המהר"ם אלשיך הנ"ל שהתקנה לא עדיפא מב"מ הלא בנ"ד אין לראובן המחזיק טענת חזקה רק על האורנדא וכיון ששמעון קנה כל הפילונירוג בודאי אין ראובן יכול לסלקו אף מהאורנדא.

והו אמת שפשו"ת רדב"ז ח"א סי' קנ"ט מבואר דכן הי' התקנה דאפי' הראשון אינו דר רק בבית א' ונה שוכר כל הבתים שבחצר עכ"ז צריף להחזיר להראשון מדין חזקה ע"ש אמנם הרי לשי' הרדב"ז ז"ל בלא"ה אין לשוכר נגד לוקח טענת חזקה כלל פנ"ל והנה ראיתי להמ"ל בפ"א מגזילה ואבידה ה"ט שהביא בשם תשו' מהרש"ך ששהדין נותן שקונה המולקי להוציא את היהודי המחזיק מחזקתו נקרא רשע דהא אפי' המהפך אחרי

התַרְרָה לַקְנוּתָהּ אַע"ג דְאִפְתִּי לָא מְטָא לִידְנָי וְלֹא קִנְיָהּ וּבָא אַחַר וּנְטִלָה נִקְרָא רְשָׁע כ"ש
בְּקוּנָה מוֹלְקֵי מֵהֵבִית שְׂוִיִּשְׂרָאֵל חֲבִירוֹ מְחֻזֵּק בָּהּ וּמְטָא לִידְנָי וְנִזְכָּה בָּהּ כְּמָה יָמִים דְּנֻדְאֵי
נִקְרָא רְשָׁע כּו' וּכ"כ בְּרִדְכָ"ז הַתְּדָשׁוֹת סִי רִי"ג ע"ש אֲמַנְמָם מְלִבְד דְכ' בְּרִ"ן ב"ב פַּחוּז"ה
דְּגַבֵּי עֲנֵי הַמְהַפֵּף בְּתַרְרָה אַע"ג דְּנִקְרָא רְשָׁע מ"מ א"צ לְהַחְזִיר לוֹ חוּץ לְזָה הָרִי בַמְלַמ"ל
שָׁם חוֹלֵק ע"ד הַרְש"ך וְאָף דְּבִטְעָם שְׂכ' הַמְל"מ שָׁם יֵשׁ לְפַקְפֵּק שְׁפַתְב בּוּזָה"ל כִּי לֹא
מְצִינּוּ שְׁנִקְרָא רְשָׁע בְּמִי שְׁשָׁכַר בֵּית וּבָא אַחַר וּלְקַחָהּ וּבְאַמַּת הָרִי מְצִינּוּ בַב"מ ע"ג: בְּרַב
מָרִי בַר רַחֵל דְּמִשְׁפָּן לִי הֵהוּא נְכָרִי בֵּיתָא הָדָר וּבְנִי לְרַבָּא כּו' א"ל אִי הָוִי יְדַעְנָא דְהָוִי
מְמֻשְׁפָּן לִי לְמָר ל"ה זְבִינָא לִי וּכ' בַּאס"ז שָׁם דְּלֶהֱכִי ל"ה וּבְנִי לִי דֵהוּ"ל פְּעֵנִי הַמְהַפֵּף
בְּתַרְרָה וּבָא אַחַר וּנְטִלָה דְּנִקְרָא רְשָׁע הָרִי דְגַם בְּמִשְׁפַּתָּא אַם קִנְיָהּ אַחַר נִקְרָא רְשָׁע וּמָה
לִי מִשְׁפַּתָּא אוֹ שְׁכִירוֹת.

אֲמַנְמָם בַּכ"ז הֵלֵא מְבִנְיָא בַסַּמ"ע סִי שְׁפ"ו דַּל"ה בְּכָלֵל עֲנֵי הַמְהַפֵּף בְּתַרְרָה רַק כְּשֵׁהוּא
בָּא אֶל הַמוֹכֵר מִתְחַלָּה וְלֹא כְּשֵׁהמוֹכֵר הַתְּחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ וְהָכִי מְבִנְיָא בְּתַשׁוֹ הַר"מ
אַלְשֵׁיף הַנָּ"ל וּבְתַשׁוֹ רַש"ל סִי ל"ו וּתַשׁוֹ שְׁאַרִית יוֹסֵף סִי י"ז וּמְבִנְיָא בְּתַשׁוֹ הַרְש"ל
שָׁם דְּאַפִּי לִיכָא עֲדִים ע"ז שְׁהַתְּחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ רַק שְׁהוּא אוֹמֵר כֵּן נֶאֱמַן בְּלֹא שְׁבוּעָה
וְאַפִּי אַם הַמוֹכֵר כּוֹפֵר כִּינּוּן שְׁאִין בְּזָה כְּפִירַת מְמוֹן אִין לְקִרוֹתוֹ רְשָׁע מְסַפֵּק וּכ"כ בְּתַשׁוֹ
חֹת יְאִיר סִי מ"ב.

וּבְפֶרְט בַּנ"ד הֵלֵא אוֹמֵר שְׁמַעוֹן שְׁרָאוּבֵן נִכְנָס מִתְחַלָּה לְהַעֲסֵק בְּאַיְסוֹר אֲמַנְמָם בַּכ"ז אַחֲרֵי
שְׁרָאוּבֵן מִןחֻזְק וְעוֹמֵד בְּעַסְק זֶה שְׁנִים רַבּוֹת וְאוֹמַנְתּוֹ וּפְרַנְסָתּוֹ בְּכָד מֵהַנְּכֹון שְׁיַתּוֹ שְׁמַעוֹן
לְרָאוּבֵן דְּמִי פִיּוֹס בְּעַד הַחֻזְקָה כְּפִי שׁוּמַת בְּקִיָּאִים אַחֲרֵי שְׁיָקוּל הָעֲנִין בְּפֶלְס מֵאַנְיִי מְשַׁפֵּט
וְצָדֵק וַע"כ בְּתַשׁוֹ מְהַרִּיב"ל ח"ד סִי י"ח וּבְתַשׁוֹ מְהַר"ם לוּבְלִין סִי ס"ב בְּשָׁם הָאֵלוּף
מוֹה' שְׁלֹמֹה הַרּוֹפֵא ז"ל: הַנְּלַפְעַנ"ד כְּתַבְתִּי.

אַת חַג הַמִּצּוֹת תְּחַוּגוּ בְּדִיצוֹת וּבְכִשְׁרוֹת כְּנִפְשְׁכֶם וְנִפְשׁ יְדִידְכֶם הַדוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִי קכ
בַּעֲזַה"י יוֹם א' י' לְחֻזְדָּשׁ אֲדָר הַשְּׁנַי תַּרְנ"ד לַפ"ק סְטָרִי. שְׁפַעַת שְׁלוֹם וּבְרַכָּה לְכַבּוֹד יְדִידֵי
הָרַב וְכו' כַּש"מ יְחִיאֵל מִיכָל גַּעֲלַעֲרַנְטֵר נ"י אַבְד"ק נְאוּוִיטְאַנִיץ יצ"ו.

מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֲנִי וְהַנְּנִי לְתַשׁוּבְתּוֹ בְּנִידָן שְׁפָא לְפָנָי אֲשֶׁת שְׁמַעוֹן עוֹמְדַת בְּשְׁכִירוֹת עַל מְקוֹם
בַּעֲז"נ שֶׁל הַבִּיחָכ"נ הַמְּוִשְׁפֵּר לָהּ מֵאַשְׁתְּרָאוּבֵן שְׁיֵשׁ לָהּ בִּירְוִשָׁה עַפ"י שְׁטֵר ש"ז עִם שְׁנֵי
אַחִים שְׁנַשְׂאָר לָהֶם מַעֲזָבוֹן אֲבִיהֶם מְקוֹמוֹת בְּבִיחָכ"נ וּבַהַמ"ד וְאַח"ז נְעַדָּר אֶחָד מֵהָאֲחִים
וְהַנְּיִחַ ב' בָּנִים וּב' בָּנוֹת וְקִנְיָתָהּ אֲשֶׁת שְׁמַעוֹן מֵהַבְּנוֹת חֲלָקוֹן וְאַח"כ נְעַדָּר גַּם הָאֲחָה הַב'
וְנַשְׂאָר מִמֶּנּוּ רַק ב' בָּנוֹת שְׁדָרוֹת בְּעִיר אַחֲרַת וְקִנְיָתָהּ אֲשֶׁת שְׁמַעוֹן גַּם מִהֵן חֲלָקוֹן.

וְכַעַת בָּאָה אֲשֶׁת רָאוּבֵן הַמְּשַׁפִּירָה לְסַלֵּק אֲשֶׁת שְׁמַעוֹן הַלּוֹקַחַת מֵהַמְּקוֹם הַלְזוֹ מִטְעָם דִּינָא
דְּבַר מְצָרָא בְּאַמְרָה שְׁבַשְׁעָה שְׁקִנְיָתָה מֵהַבְּנוֹת שֶׁל הָאֲחָה א' לֹא מִיְחַתָּה מִשׁוּם שְׁיַדְעָה
שְׁאִין זֶה כְּלוּם שְׁפַת בְּמְקוֹם בָּנִים אִינְהָ יוֹרְשֶׁת וְעַתָּה הִיא מוֹחָה בְּטַעֲנַת מְצָרָנוֹת וְאַשְׁת
שְׁמַעוֹן מְשִׁיבָה שְׁגַם הַבָּנִים מֵהָאֲחָה א' הַסְפִּימוּ שְׁיַהֲיוּ לְהַבְּנוֹת חֲלָק בְּהַמְּקוֹמוֹת וְהִי אַם
כֵּן גַּם קִנְיָן הֵרָאשׁוֹן כְּדִין וְכִינּוּן שְׁלֹא מִיְחַתָּה אֲזִי שׁוּב אֲבָדָה זְכוּת הַמְּצָרָנוֹת עַכְתָּ"ש: הַגָּה
בְּדָבָר מָה שְׁטוּעֲנַת אֲשֶׁת שְׁמַעוֹן שְׁהַבָּנִים מֵהָאֲחָה א' הַסְפִּימוּ שְׁיַהֲיוּ גַּם לְהַבְּנוֹת חֲלָק
וְנַחֲלָה בְּהַמְּקוֹמוֹת שֶׁל הַבִּיחָכ"נ אִין זֶה טַעֲנָה כְּלָל מֵאַחַר שְׁלֹא נִתְּנוּ הַבָּנִים לְהָאֲחִיוֹת שׁוּם
שְׁטֵר קִנְיָן אוֹ שְׁטֵר מִתְּנָה ע"ז וְאָף אַם הָיוּ מְקִנְיָן לָהֶן בְּחַשְׂאֵי ע"י אִיזָה קִנְיָן כָּל שְׁלֹא

נודע מנה להמצרן אין זה פלום דהרי מבואר בסי' קע"ה סל"ב דבעינין דוקא שיהזיק הלוקח אחר שנתגלה המקח לבני העיר אבל אם לקחה בצנועא לא איבד זכותו ומכ"ש בנ"ד שהאמת פן הוא שעפ"י דין אין בנות יורשות במקום בנים ושפיר שתקה מפני שידעה שאין קנין זה פלום וממילא לא אבדה זכות מצרנות: והנה כ"ת החל לצדד בזכותה של אשת שמעון הלוקחת עפ"י ד' הש"ך בסי' קע"ה ס"ק ל"ח שכ' עמ"ש המחבר המוכר שדה רע פדי לקנות בדמים שדה יפה או שמכר מקום רחוק פדי לקנות מקום קרוב אין בהם דין המצר וכ' הש"ך מפאן נראה באחד שעקר דירתו לעיר אחרת ומכר ביתו שהי' לו בעיר שהי' דר בה כבר לאחד מפני אותה העיר דאין פן המיצר של אותו בית יכול לסלקו ללוקח דהא בסי' ק"צ סי"ב כתבו הטור והמחבר דבזה מיקרי מוכר שדהו מפני רעתה עכ"ל וה"ה בנ"ד אין לאשת ראובן טענת מצרנות פנין שדירה בעיר אחרת.

והנה לא נכחד ממנו מה שבתשו' נוב"י ח"מ סי' כ"ד הפליא על הש"ך דבשלמא בסי' ק"צ בעינין רק שמוכר מפני רעתה אבל לענין בר מצרא הא בעינין שיימכור ברע פדי לקנות ביפה אבל אם מוכר שדהו מפני רעתה ולא לקנות ביפה ל"מ וא"כ מה בכך שעוקר דירתו מיקרי מוכר מפני רעתו מ"מ הא ליכא לקנות ביפה ושייך שפיר דינא דבר מצרא.

וראיתי בס' שערי משפט שכתב לחזק ד' הש"ך שפדבריו כ' להדיא הרא"ש פ' המקבל גבי הא דא' מכר כל נכסיו לא' לית בה משום דינא דבר מצרא וז"ל נאפ"א א' מן המצרנים רוצה ליקח כל נכסיו בכ"מ שהן דדמי למפור ברחוק ולגאול בקרוב לפי שאין מצוי אדם שיקנה כל נכסיו ביחד הלכך פשמוזמן לו אין לו להודיע למצרן שמה בתוך פה ימלאה הלוקח ולא תיקנו לעשות הטוב וישר למצרן שיהא רע למוכר עכ"ל הרי דמומה הא דמכר כל נכסיו לאחד להוא דלמפור ברחוק ולגאול בקרוב אף דליכא פאן לגאול בקרוב דכלל הוא דלא תקנו לעשות הטוב וישר למצרן שיהא רע למוכר וא"כ במי שעקר דירתו פנין דהוי פמוכר שדהו מפני רעתה ואם יצטרף להודיע למצרן שמה בתוך פה ימלאה הלוקח בכה"ג לא תקנו דינא דב"מ ולהכי בעינין שיהא מוכר ברעה פדי לגאול ביפה משום דעל שדה רעה שכיחי הרבה קונים לקנות בשו"י פדמוכח בב"ק ז': עכ"ד והיטב אשר דבר בזה דע"כ אנו מוכרחין לומר דמוכר שדהו מפני רעתה גם הש"ך יודה די"ב משום דינא דב"מ דהרי בסעיף ט' פוסק המחבר שם דבמכר שנה מנה במאמים אית בה משום דינא דב"מ ונהרי כ' המחבר בסי' ק"צ סי"ג דבלקח שדה שנה מנה במאמים הר"ז ספק אם הוא פמוכר שדהו מפני רעתה אם לא וכינן דהוי ספק היל"ל דלית בה משום דינא דב"מ פדפסק הרמ"א בסעי' מ"ה וע"כ דבמוכר שדהו מפני רעתה גם הש"ך יודה די"ב משום דינא דב"מ אלא דבמי שעקר דירתו אית לן למיחש לפסידא דמוכר דכשיצטרף להודיע למצרן יצטרף לבא להעיר ההיא להמתין עד שייזדמן לו קונה וה"ז רע למוכר ובכה"ג לא תקנו דינא דב"מ דבמקום שייגיע מזה פסידא כל דהו למוכר לא תקנו עשיית הישר והטוב פדמצינו בב"מ ק"ח: הני זויי טבי ונהי זויי תקולי הני ציירו ונהי שרו לית בי' משום דינא דב"מ וכמ"ש הב"י בההוא דארעא לבתי וארעא לזרעא ישוב עדיף וכ' הב"י דכיון דהלוקח קנינו מה"ת ודין פן המצר הוא רק מתקנ"ח משום ישר וטוב בעילה כל דהו מבטלינין לי' ע"ש ומכ"ש היכי דהמוכר הוא במקום אחר הא

נראה לעין ההיזק שהי' יכול לצמוח לו אם הי' ממתין לשאול מקודם את המצרך בנדאי אין בזה משום ועשיית היזק והטוב.

ולעגון הדין של הרמב"ם שהביא המחבר סל"ד הי' בן המיצר במדינה אחרת כו' פתב בתשו' מהר"ם אלשיקר סי' קי"ח וז"ל ונדוע הוא דלא שנהא ביהא מילתא אם המצרך עומד במקום שהבית שם והמוכר מכר במקום אחר או שהי' המוכר במקום שהבית שם והמצרך במקום אחר דמתנונייהו חד טעמא אית להו עכ"ל וא"כ בנ"ד שהמוכר הוא במקום אחר אין המצרך יכול לסלק ללוקח משום דינא דב"מ: והנה בנ"ד אין אנו צריכין לכ"ז דהרי באמת דעת רבים מהראשונים ז"ל ופוסק פנותייהו הרמ"א בסעיף נ"ז דמלוגה שמשמשין שנה בידו מסלק גם להמצרך שקנאה ומבואר בטור שם בשם הר"י מברצלונה דאפי' שנה הסמוכה למשפנתא הבעל משפונא מסלק לאחר שקנאו ועסמ"ע שם ס"ק ק"י והנה בט"ז שם כ' דלא פסק הרמ"א הכי אלא לעגון שאם קנה המלוגה השנה הסמוכה לשנה הממשפנת שאין המצרך מסלקו אבל לא לעגון שהמלוגה יסלק האחר שקנאה אבל הא עכ"פ יפה פחו בזה שאם קנה הוא השנה הסמוכה למשפנתא שלו אין המצרך מסלקו וא"כ ה"ה לעגון שכירות דשכירות ומשפנתא שנים כמ"ש בסמ"ע ובכ"מ פ"ב מה' שכנים הי"א פתב דשוכר עדיף מבעל משפונא ע"ש ובאמת יש להוכיח דשוכר עדיף מבעל משפונא דהרי בב"י הובא ד' הרשב"א שפוסק דבשכירות יש דין מצרנות כמו במקר ובה"מ פ"ב מה' שכנים הובא שהסכים הרשב"א שאין בעל המשפונא יכול לעכב על אחר וע"כ דשוכר עדיף מבעל משפונא ונהי דבט"ז סעי' נ"ט כ' ג"כ לעגון שוכר דרק לגבי שוכר שני יפה פח השוכר הראשון לסלקו אם בא לשכור שנה הסמוכה לשנה הממשפנת לו אבל קונה שנה הסמוכה א"י השוכר לסלקו אבל עכ"פ הא כ' שם דינא להשוכר זכות זה לפחות שאם קנה השנה הסמוכה אין בן המיצר מסלקו ע"ש ועש"ך ס"ק נ"ט וס"ב ובנ"ד הא אשת שמעון עומדת בשכירות חלק מהמקום הלז מכבר וא"י לטעון פנגדה טענת מצרנות: איברא די"ל דבנ"ד שפיר יכולה אשת ראובן לסלקה דנהי דמצרך א"י לסלק לשוכר אבל שנתף הא עדיף פחו ממצרך כמבואר בסעיף ה' ובסמ"ע שם הסביר העגון דשנתף יפה פחו ממצרך דעלמא מפני שכ"ז שלא חלקו יש לכ"א חלק בכולו ונהי מה שמכר הא' כאלו מכר חלקו של זה שפא לסלקו ע"ש ומצד הסברא נראה ג"כ דשנתף עדיף משוכר ולא מצרך מטעם אחר דבשלקמא מצרך הא אין לו זכות בגוף הקרקע שקונה השוכר שאינו אלא שוכן מן הצד ולהכי שוכר שיש לו זכות שכירות בגוף הקרקע הוא עדיף מיני' אבל שנתף הא אדרבא עדיף בזה פחו מהשוכר שהשוכר לזמן אין לו רק קנין פירות בהקרקע משא"כ שנתף הא יש לו קנין הגוף בכל הקרקע כמ"ש בר"ן ריש פ"ה דנדירים וא"כ לפי"ז שפיר י"ל דשנתף מצי לסלק לשוכר שקנה ומבואר בתשו' רדב"ז ח"א סי' קס"ז דאפי' אין השנתף דר בבית רק משכירו לאחרים ג"כ הוא קודם ע"ש וא"כ בנ"ד הרי אשת ראובן היא משונתפת במקומות הביהכנ"ס והיכולת בידה לסלק לאשת שמעון הלוקחת אף שהיא שוכרת מכבר: אמנם הלא בנ"ד יש לדון לזכות לאשת שמעון הלוקחת מטעם דפסקינן בש"ע סעיף מ"ז דהמוכר לאשה אין בו משום דינא דבר מצרא ואף דכ' ברמ"א שם דדוקא מצרך א"י לסלק אשה אבל שנתף יכול לסלקה הרי הש"ך שם בס"ק מ"ז כ' פיון דהפוסקים חולקין ע"ז הממע"ה והלוקח חשיב מוחזק ונהי די"ל דמדברי הש"ך אין הכרע דקאי גם על שנתף דאיפשוך

דלא קאי רק על שוכר דלעיל מיני' וכמ"ש גם כ"ת אמנם באמת מבואר זה בתשו' שבות
יעקב ח"ג סי' קס"ה וז"ל ושותף בגוף הקרקע לא יוכל לסלק האשה אם פבר קנתה
פמבואר בתשו' הראנ"ח סי' י"ט שכ"ה ד' הריב"ש והובא בש"ך ח"מ וכ"פ בחי'
מהרש"ך פ' המקבל ויוכל הלוקח לומר קים לי וכן בכל ספקא דדינא וכן עשינו הלכה
למעשה עכ"ל הרי להדיא דפוסק הכי גם בשותף ובאמת לפמ"ש בטור בשם הר"י דדין
מוכר לאשה הוי כמו במוכר לבעלים הראשונים דסעיף ל"ז ובדין מוכר לבעלים
הראשונים משמע דגם שותף אין לו טענת מצרנות נגדו וה"ה במוכר לאשה וכן ראיתי
במהרי"ט בשניות חח"מ סי' ס"ז ס"ח שמביא מדברי הראנ"ח והריב"ש הנ"ל שכ'
בפירוש דשותף א"י לסלק לאשה ויתומים ומהרי"ט הוסיף וכ' וז"ל ועוד נ"ל דמטעמו
של הרמב"ן בס' המלחמות דיהיב טעמא דיתמי ואשה לאו בני מייעבד עבד מצנה נינהו
משמע דה"ה לשותף דלית' אלא משום ועשיית הישר והטוב עכ"ל וכינון שפן לא מיבעיא
באשה שאין לה בעל או שהאשה קנתה במעות' מה שאין לבעלה רשות בהן הרי במקר
לאשה לית בה משום דינא דב"מ אלא אפי' קנה עבורה בעלה מקום בבהכ"נ בעז"נ הרי
כ' ג"כ תשו' יד אליהו סי' ע"ב דליכא משום דינא דב"מ פיון דהיא אינה יכולה להטריח
א"ע והוא פן לא ירצה להטריח עוד עבורה או שאר מניעות שיהי' לה ע"ש ואף אי נימא
דל"ה רק ספק פיון דבמהרי"ט הנ"ל מובא דעת הר"מ דבשותף שייך גם באשה דינא
דב"מ בכ"ז הרי קיי"ל פהרמב"ם ודעמין' דהלוקח הוי מוחזק נגד המצרן וא"י להוציא
מידו מספק כמ"ש הרמ"א הנ"ל ואף למ"ש בטור בשם הרמ"ה דארעא בחזקת מצרן
קיימא בכ"ז הרי בגידון שלנו הוי ס"ס דנהי דאין לצרף שי' הר"ת דס"ל דאין מצרנות
בבתים כמ"ש הש"ך ס"ק נ"ג וגם דעת הראב"ד דס"ל דאין במקומות בהכ"נ דין מצרנות
ג"כ אין לצרף דיחידא הוא ובפרט דבשותף שיש לו חלק בהמקום בנדאי גם הראב"ד
יודה דאית בי' דין מצרנות דהרי כ' הב"י בטעמו של הראב"ד משום דכשיש לאדם מקום
אחד די ולמה לו לקנות עוד מקום אחר וזהו שייך רק בכו המצר פשהמקומות שכניני
אחדדי משא"כ בשותף שיש לו חלק במקום זה גופי' הרי נחויז לו לקנות החלק האחר
פדי שיהי' לו מקום שלם ועשו"ת חת"ס חיו"ד סוסי' רמ"ב וביותר למ"ש בתשובות
המיוחסות להרמב"ן סי' כ"ו דהטעם הוא משום שכל שאינו ראוי לערבו עם שלו להיות
א' אין בו משום דינא דב"מ ע"ש וא"כ בנ"ד הלא חזי לאצטרופי להיות מקום אחד
ובנדאי גם הראב"ד יודה בזה דאית בי' טענת פר מצרא בכ"ז הרי בנ"ד איכא ס"ס ספק
שמא הלכה כמ"ד דהמוכר לאשה לית בי' משום דינא דב"מ אפי' בשותף ואת"ל דבשותף
יכול לסלקא גםשה דילמא א"י לסלקה בנ"ד מטעם שהיא שוכרת וכינון דתרי ספיקי
מסייעין להלוקח הרי ידוע דעת גדולי הפוסקים דבס"ס מוציאין ממון מ"ד המוחזק ופוסק
פנותיהו בב"ש סי' נ"ג ס"ק י"ג ובסי' ע"ז ס"ק י"ז ע"ש וי"ל דאפי' למ"ש הש"ך בח"מ
סי' מ"א ס"ק ל"ג ובספר ת"כ סי' ק"כ דאפי' בס"ס אין מוציאין מהמוחזק י"ל דבנ"ד
יודה דהרי כ' מההרי"ט בראשונות סי' ל"ט ובשניות חח"מ סי' קכ"ד דהא דא"ה בממון
אחה"ר הוא רק במקום די"ל אוקי ממונא בחזקת מ"ק אבל היכי דליכא להמחזיק חזקת
מ"ק אף דאין להוציא ממון מרשות אדם מספק דהמעע"ה אבל לענין זה שפיר מועיל
הרוב ע"ש א"כ הרי טעמא דס"ס ל"מ להוציא ממון הוא משום דס"ס הוא מטעם רוב
וא"ה בממון אחה"ר עפנ"י בסוגי' דפ"פ ובט"ז אה"ע סי' ס"ח וא"כ הרי המצרן נהי

דנימא דהגוי מוחזק אבל חזקת מ"ק הא ליכא גבי' נשפיר מהני ס"ס להוציא מחזקתו מפל הלין טעמי נלפענ"ד דהקנן של אשת שמעון קינים ואין לאשת ראובן טענת מצרנות נגדה עפ"י דתוה"ק דברי דידו דור"ש באהבה: סי' קכא בעזה"י יום א' י"ד מנ"א שנת תרנ"ה לפ"ק סטרי.

הגני נוטה פנהר שלום לכבוד ש"ב י"ע וידידי הרב הגאון חריף ובקי חסידא ופרישא בנן של קדושים ארזלים ותרישישיה כש"מ משה הלברשטאם נ"י אבד"ק בארדיוב יצ"ו במדינת הגר. גי"ה הגיעני ואבא היום אל העיון בדבר שאלתו באשה שהי' לה מענדה נסת קבוע בכל ד' שבועות וכי"ב שבועות לאחר לידתה טבלה ללידתה ושמישה עם בעלה והי"ל פאב גדול בשעת תשמיש והרגישה זיבת לחות ומצאה תיכף דם הרבה וטבלה שנית וג"כ קרה לה בתשמישה כפעם הראשון ורק שהפאב ל"ה גדול כ"כ כמו בראשונה וגם הדם ל"ה מרובה כ"כ כמו בראשונה ואז הלכה לרופא עפ"י מןמחה ובדק אותה ע"י פלי הבטה הנקרא מוטטערשפיעגעל והגיד שיש לה מכה בפה הרחם הנקרא מוטטערמונד והוא למעלה ממקום דישת השמש ולקח קיסם פענבי האבר ומוף בראשו ותחבו עד מקום שהשמש דש ג"פ בזא"ז והוציאו מלא דם וליחה בראשו ובצדדין ונתן לה תרופות איינשפריטצונג ומעדיצין ופקד עלי' לעסוק ברפואות הללו משה זמן ובין כף פרסה נדה פדרפה בזמן הנסת שלה וע"י הוראת איזה מורה טבלה א"ע עוד הפעם לאחר ספירת נקיים פדין ושוב ל"ה לה כ"א פאב מועט בשעת תשמיש ובכ"ז הרגישה לחות מעט תיכף ומצאה על העד פשני פתמים ואחר איזה חדשים פאה לפני מעכ"ת ונסעה במצות הדכ"ת שנית להרופא ושוב בדק אותה הרופא פנ"ל וא"ל שהמכה שהי' לה פבר גתרפא לגמרי רק נשאר עוד כמו צלקת על העור והעור עדיין הוא רך ובמשך הזמן יתקשה העור ויחזור כמקדם ושוב תחב קיסם עם מוף בראשו פבראשנה והוציאו נקי מפל דם ובפעם הראשון פשבדקה הי' לה פאב וצער גדול גם בתחיבת המכחול ובפעם השני לא הרגישה עוד פאב בתחיבת המכחול רק מחמת דחיקת המכחול וצנה עלי' הרופא לעסוק עוד בהתרופות שנתן לה נעשיתה פפונדת הרופא עלי' איזה זמן ומאז שפרסה נדה בין תשמיש ב' לג' הנסת שלה קבוע בכל ד' שבועות עד היום זולת עתה שינתה פ"א על ב' שבועות ומאז האשה הזאת היא גלמודה מבעלה פשנה ומחצה והיא רפה בשנים ומבקשת למצוא לה היתר לדור עם בעלה: הנה מקור דין זה נפתח מדברי הש"ס נדה ס"ו.

דקתני התם בבב"יתא דרואה דם מחמת תשמיש ואם יש לה מכה באותו מקום תולה במפתה ואם יש לה נסת תולה בנסתה כו' ונאמנת אשה לומר מכה יש לי באותו מקום שממנה דם יוצא כו'.

והנה לולא עדות הרופא לכאורה יש לדון בנה עפ"י הפוסקים דכאב אינו פמפה פמבנאר בש"ע סי' קצ"א ובט"ז סי' קפ"ז סק"י ובנקה"כ שם בסוף דבריו ובש"ך שם וכן העלו החכם צבי והגוב"י בתשובותיהם.

אמנם הם לא דברו רק בכאב בעלמא אבל בנ"ד שהי' פואב לה באותו מקום הרבה הן בשעת הכנסת האבר והן בשעה שהכניס הרופא השפופרת זה בנדאי הו"ל פמפה ואף דכפעם הג' לא הי' לה פי אם פאב קצת בכ"ז יש לדונו פמפה כמ"ש בש"ע סי' קפ"ז ס"ז

אם כ"ז שהיא בודקת בכל החורים והסדקים כו' וכ"ש אם מרגשת בשעת בדיקה
כשנוגעת בצד המקום שהוא פואב לה קצת ובשאר חורין וסדקין אינה מרגשת פואב כלל
ע"ש הרי דבמה שפואב לה קצת ע"י נגיעה חשיב כמפה נרק פאם יש לה פאב בעלמא
בלא נגיעה ל"מ ועתשו' ח"צ סי' ע"ג.

ובאמת מגוף הברייתא הנ"ל מוכח ה"כ מדקתני וכאמנת אשה לומר מפה יש לי בא"מ
והרי אין עיני' שם לראות המפה וע"כ ע"י שמרגשת פאב בנגיעה בא"מ מרגשת שיש
לה מפה: והנה אף שבפעם הראשון הלא הי' שפעת דמים מרובים ובתשו' חינוך בית
יהוד' סי' ס"ז מסתפק דאיפשר דאין דרוך לזוב דמים מרובים ממפה אולם הלא בתוספתא
קתני הלשון מפה יש לי במקור שממנה הדם שותת ויורד וישון שותת הלא משמעו
הרבה עי' נדה ע"א: רש"א צלוב על העץ שדמו שותת על הארץ ובפירש"י שם וע'
בפרטנורה ובר"ש פ"ג דאהלות משנה ה' א"כ מבואר דגם רא"י מרובה תלינן במפה.

והנה אף דהאשה לא הרגישה שהדם שזב ממנה בשעת תשמיש הי' מהמפה בכ"ז הרי
מבואר בתוס' נדה ט"ז. ד"ה וסתות דרבנן לענין פלוגתא דרבנן ורשב"ג התם ברואה
דם מחמת מפה בתוך ימי נדויתה מסקינן התם דהאשה גופה טהורה לכ"ע דסתות דרבנן
רק פליגי לענין הדם אם מקור מקומו טמא ועז"כ התוס' דהא דהאשה טהורה גם בשעת
וסתה הוא דוקא במרגשת שדם זה מן המפה ואז אפי' בשעת וסתה אינה חוששת שמא
גם מן המקור פא הדם אבל אם אינה מרגשת יציאת הדם מן המפה טמאה היא לכ"ע אם
הוא זמן וסתה דאלת"ה וכי לעולם לא תהי' נדה ונהלא קודם המפה הי' לה וסת ע"ש א"כ
משמע דשלא בשעת וסתה אם רק יודעת שמפכה מוציאה דם אף שא"י אם הדם של
עכשיו הוא מהמפה היא טהורה וא"צ אפי' נקיים וטבילה מכ"ש שלא נאסרה משום
רמ"ת בכה"ג אמנם כ"ז הי' שייך אם הי' ידוע שהמפה מוציאה דם בבירור עכ"פ וגם
אם האשה בעצמה היתה יכולה לדעת שהמפה מ"ד בנדאי היתה נאמנת ע"ז כמ"ש בשו"ת
תשב"ץ ח"ד סי' מ"ט שפשיש לאשה מפה נוכל לסמוך ע"ד מרדכי לתלות שלא ב"ו
במפה וסמכינן אדיבורא דידה שאומרת שיודעת שיש לה חולי בבית הרחם שנאמנת
בדבר זה כמו שנאמנת על כל פרטי נדויתה ע"ש אבל בנ"ד הלא האשה אינה יודעת
מעצמה שהמפה שיש לה שמה מוציאה דם: והנה בגוף הדין אי בעינן כלל מפה שידוע
שמ"ד פתב הב"י סי' קפ"ז דנחלקו בזה הרשב"א והמרדכי דלהרשב"א א"צ לידע
שהמפה מ"ד והנה ברמ"א שם הכריע דבאשה שיש לה וסת ושמה שלא ב"ו סמכינן
אמהמפה אף שא"י שמ"ד אפס שבש"ף שם סק"כ וכ"ד כ' דלא הכריע הרמ"א ה"כ רק
לענין שלא יתה דינה כרמ"ת אבל לא לענין ז"נ: והנה ראיתי לש"ב הגאון דאז"מ ז"ל
בתשו' בית אפרים חיו"ד סי' מ"ח שהעיר בהא דתולין במפה שא"י שמ"ד דלמה נתלה
שדם מפה הוא שמא הוא מן המקור ומ"ש ברשב"א בתה"א דאשה זו בחזקת טהרה
עומדת אל תטמאנה מספק (לפענ"ד יש להעיר לכאורה דהרי להדם עכ"פ אין לו חזקת
טהרה וכיון דע"כ מטמאין להדם ממילא גם האשה טמאה כמ"ש כי"ב בחי' הרמב"ן
והרשב"א בנדה י"ח: לענין שליא בבית דאזלינן בתר הדבר שנולד בו הספק ע"ש וע'
בש"ש ש"ד פ"ג אולם י"ל במפה במקור הלא קיי"ל מקור מקומו טמא וא"כ הדם בכל
ענין טמא אפי' הוא דם מפה וא"צ לדון על הדם כלל ושוב מעמידין האשה בחזקת טהרה
ויהי' מזה ראי' לד' הנוב"י במהד"ת סי' צ"ז שכ' דגם דם מפה טמא משום מקור מק"ט

דלא כמ"ש בספר סד"ט סי' קפ"ח בתשו' שם דם מפה טהור אף ל"מ"ד מקור מק"ט ע"ש) אפתי קשה דהרי א' בב"ב כ"ג דם הנמצא בפרוזדור ספיקו טמא שתזקתו מן המקור ואע"ג דאיפא עליי' דמקרבא אוליגו בתר רוב דמים שהן מן המקור (והנה ראיתי לכ"ת בקונטרסו שמביא בשם א"ז הגה"ק זצלה"ה בס' דברי חיים שכ' לתרץ הקושיא שהקשו המפורשים דאיך תליגו במפה אפי' ידוע שמ"ד הרי רוב דמים מן המקור ותני' דכיגון דבהמפה יש ודאי דם ובהמקור הוי אפי' בשעת וסתה רק ספק ל"מ"ד וסתות דרבגו ואין ספק מוציא מידי ודאי והוציא פן מתשו' מהרי"ו וכ"ת פלפל מפת דברי האס"ו בריש ב"מ שתי' לקוש' התוס' שם גבי זה אומר פולה שלי וז"א תציו שלי כו' דנימא אין ס' מוציא מידי ודאי וכ' דהיכי דהנדאי אינו רק מפת חזקה ל"א אין ס' מוציא מידי ודאי אמנם לפענ"ד קשה להלום דבר זה דהרי במקור הדמים הם תדירים כדא' בב"ב שם רוב ומצוי קאמרת' ובספק הרגיל הלא קי"ל דמוציא מידי ודאי ובתשו' ח"צ סי' מ"ו הקשה להקפד דאיך נוכל לתלות במפה שא"י שמ"ד הרי מקור ודאי מוציא דם ומפה ספק ואין ס' מוציא מידי ודאי ע"ש ובאמת י"ל בהא דתניגו בגדה נ"ח: מעשה באשה אחת שבאת לפני ר"ע א"ל ראיתי פתם א"ל שפא מפה הייתה ביה א"ל הן וחייתה א"ל שפא יכולה להגלע ולהוציא דם א"ל הן וטהרה ר"ע ראה תלמידיו מסתפלין זב"ז א"ל מה הדבר קשה בעיניכם כו' דם ולא פתם והקשו המפורשים הרי במפה שמ"ד גם בראי' תולין וי"ל דכיגון דל"ה ברור שמ"ד רק שיכולה להגלע ולהוציא דם ע' במרדכי ריש שבועות ותשו' פמ"א ח"ב סי' ק"ע שפי' שעלה קרום על המפה וע"י חיפוף התגלע ותוציא דם וא"כ בראי' ממש הוי אמרינו דכיגון דהמפה הוי רק ספק ואין ס' מוציא מידי ודאי דמקור ולכך א"ל שהרי התורה אמרה דם ולא פתם וא"כ הרי מבואר מפירש"י פסחים ט'.

גבי חבר שמת כו' דברבגו ס' מוציא מידי ודאי ובתוס' שם ובגדה ט"ו: מובא שהר"י מסופק בזה ולהתי' הא' של הר"י שם דבפסחים מייירי בלא ביטלו מבואר דס"ל דברבגו ס' מוציא מידי ודאי ע"ש וא"כ פיון דכתמים דרבגו שפיר תולין גם ביכולה להגלע ולהוציא דם.

אמנם גוף הדבר שרוצה זקנו הגאון זצלה"ה לדמותו להא דא' בעלמא אין ס' מוציא מידי ודאי פליאה דעת ממני דאיך שייך לומר דלתי' תולין במפה ול"ת לדם מקור משום דאין ספק מוציא מידי ודאי הכי אנו רוצים להוציא שלא יהי' בהדם הזה דם מפה פלל הרי יוכל להיות שבאמת הוא דם מפה רק שמעורב בו טיפת נדות וכי"ב כ' בבעל המאור בחולין ד"י.

לענין הא דא' התם עצם ודאי פוגם עור ספק פגים ס' לא פגים הוי ספק ונדאי ואין ס' מוציא מידי ודאי וכ"ז"ל ולא למימרא שספק פגימת העור אינו מוציא מידי ודאי פגימת העצם דכה"ג לאו הוצאה הוא דהא איפא למימר עור פגמי' מעיקרא ואתא עצם נמי ואוסיף בי' ופגמי' ואין זה מוציא מיד זה והיינו דלא מיייתינו עלה ההוא דתניא חבר שמת כו' משום דל"ד הדין ספק דאינו מוציא מידי ודאי לכל אין ס' מוציא מידי ודאי דאמרינו בעלמא אלא הרי הוא פמי שאומר נתפוס את הנדאי ונניח את הספק ונדגמתו במדרש אגדה א"ל יהוד' לאחיו כו' ע"ש) והחל לדון עפמ"ש במהרש"א פתובות ט'.

עמ"ש התוס' דיש בוגרות שאין להן דם בתולים א"כ אמאי אמרינן נותנין לה לילה הראשונה דילמא דם נדה הוא ולא דם בתולים ותי' דאזלינן לקולא פיון דלפעמים יש לה לא תלינן בדם נדה דלא שכיח שלא בשעת נסתה א"כ ה"נ תלינן בדם מפה שלא ב"ו מה"ט אמנם ז"א דשא"ה פיון לפעמים יש לה ד"ב שפיר תלינן משא"כ היכי שיש לה מפה בעלמא שיש ספק על גוף המפה אם מוציאה דם כלל איפשר דלא תלינן פיון דדם מקור הוי רובא.

(וענובי"ק סי' מ"א שכ"ג"כ דאף דהמפה עושהו ס' השקול זהו דוקא פשידוע שמ"ד משא"כ כשא"י שמ"ד הלא המקור דרפו להוציא דם לפעמים גם שלא ב"ו והמפה א"י כלל אם מ"ד בכה"ג שפיר אמרינן רוב דמים מן המקור) וכתב לתרץ דכיון שהמפה קבועה במקור ה"ז כט' חניות שהרי דם המקור קבוע במקומו והו"ל קבוע כמע"מ דמי וא"ל דנה הוי פנמץא.

דהלף אחה"ר משום כל דפריש מרובא פריש ז"א דכיון דהאשה מרגשת בשעת פרישת הדם הו"ל כפריש לפנינו וס"ל דפריש לפנינו הוי דאורייתא. אפס שהקשה ע"ז מהא דנמצא בפרוזדור ספקו טמא משום שרוב מן המקור נהרי המקור והעלין קבועים הם והתם נמי ע"כ ע"י הרגשה מיירי דהא חייבין עליו משום טומאת מקדש וקדשיו ע"ש.

והנה ראיתי בס' ש"ש מהקצוה"ח שמעתא ד' פ"א שתי באמת עפ"י קושני' התוס' בב"ב שם כ"ד. דא' התם אמר אביי אף אנו נמי תנינא דם שנמצא בפרוזדור ס' טמא שחזקו מן המקור ואע"ג דאיכא עלין דמקרבא א"ל רבא רוב ומצוי קאמרת רוב ומצוי ליכא למ"ד דתני ר' חייא דם הנמצא בפרוזדור חייבין עליו על ביאת מקדש ושורפין עליו את התרומה והקשו בתוס' שם תימא היכי מייתי מהכא דרוב ומצוי הוא דילמא לאו משום דרוב ומצוי קא"ר חייא דשורפין עליו את התרומה אלא משום דרוב וקרוב הלף אחה"ר ואי קאי אדאביי ומייתי הגמ' סייעתא לדבריו מהא דר"ח דרוב וקרוב הלף אחה"ר ז"א דהרי ממתני' דנדה שמעינן לה ותי' הש"ש דמתני' דנדה שפיר הו"מ למימר שהוא מטעם רוב וקרוב בלחוד ומיירי בלא הרגשה דג"כ טמאה מדרבנן משא"כ מהא דתני ר"ח דחייבין עליו על ב"מ ע"כ מיירי בטומאה דאורייתא דבטומאה דרבנן ליכא חיוב קרבן בטומאת מקדש וקדשיו וע"כ בטומאה דאורייתא וטומאה דאורייתא הא א"א בלא הרגשה וכיון שהרגישה הא הס' נולד במקום הקביעות וכה"ג הו"ל קבוע דאורייתא כמ"ש בתוס' חולין צ"ה דפריש לפנינו הוי קבוע דאורייתא וא"כ ליכא למימר משום רובא בלחוד פיון דכל קבוע כמע"מ דמי וע"כ משום דהוי מצוי ג"כ וכיון דמצטרף מצוי בהדי רוב ל"א קבוע כמע"מ כעין מ"ש בש"ף יו"ד סי' ק"י סק"ב עכ"ד: והנה לפ"מ שצייד השל"ה הקדוש הובא בשו"ת מהר"ם לובלין סי' ב' לומר דהא דמה"ת טהורה בלא הרגשה הימנו היכי דאיכא איפשריות שמעלמא אתא הדם דאפי' היכי שהמקום שישבה עליו הי' בחזקת בדוק מ"מ אימור לא בדיקה שפיר ע"ש א"כ לפי"ז בנמצא בפרוזדור הלא ברור הוא שהדם הוא מן האשה א"כ אפי' לא הרגישה טמאה מה"ת ואפ"י אי נימא דגם היכי שברור הוא שהדם הוא מן האשה מ"מ כשלא הרגישה תלינן שהוא מן הצדדין וכמו שמבואר באורה בתשו' שב יעקב אמנם הא לכאורה איך איפשר לתלות בצדדין הרי רוב דמים מן המקור וע"כ לא יתכן זה רק לפ"מ דא' רבא דבעינן רוב ומצוי וכשלא הרגישה הא

שוב ל"ה מצוי דזה אינו רגיל שיצא הדם מן המקור בלא הרגשה ולכך תלינו במן הצדדין ולפי"ז זהו רק למאי דינדינו דבעינו דבעינו רוב ומצוי אבל אפתי הא ליכא לאוכוחי מהא דר"ח שהוא משום רוב ומצוי משום דאדרבא אי הוי סגי רובא לחוד הא הו"מ שפיר לאוקמי בלא הרגשה והוי ג"כ מדאורי"י (ובמק"א ביארתי דאף למאי דל"ב רוב ומצוי רק רובא בלחוד אפ"ה טהורה מה"ת בלא הרגשה עפ"מ"ש בתוס' ב"ב צ"ג.

ובר"ן תולין פא"ט דאמרינו סמוך מיעוטי להדדי והו"ל רובא ע"ש וא"כ הרי באמת איכא גם במקור דם טהור דדעת החינוך במצוה ר"ז שכ' דליכא במקור דם טהור נדחה קראו לה בפוסקים עתה"ד סי' רמ"ו ובט"ז סוסי' ק"צ ועסד"ט רסי' קפ"ח.

אפס שובנאר בבעה"נ להראב"ד בשער הנסות דרוב דמים שבמקור טמאין וא"כ כשהי' שלא בהרגשה פיון דהי' השתנות אמרינו סמוך מיעוטיא דמן הצדדין למיעוטיא דדם טהור שבמקור והו"ל רוב וענובי"ת סי' קי"ח שמצורף לס"ס הספק דשמא מראה טהורה ראתה וארוןחנא ליישב בהא מה שהקשיתי לכאורה בנדה י"ט.

מנלן דאיכא דם טהור באשה דילמא כל דם דאתי מינה טמא א"ר אושעיא א"ק פי יפלא ממה דבר למשפט בין דם לדם בין דם טהור לדם טמא אלא מעתה בין נגע לנגע ה"נ כו' אלא הכא אי דם טהור ליכא במאי פליגי וקשה לפמ"ש המפורשים דהך דשמואל בנדה נ"ז: בבשרה עד שתרגיש בבשרה לאו כ"ע הוא והאריף בס' סדרי טהרה סי' ק"צ לפרש שהוא פלוגתא דאמוראי התם ע"ש ולפי"ז הלא איכא דם לומר דהך בין דם לדם פירושו בדם שלא בהרגשה שטימא הזקן ממרא והסנהדרין טיהרוהו והוי דבר שזדונו פרת דלפעמים שרואה דם שלא בהרגשה בתחלת נדתה ולאחר ב' ימים רואה דם בהרגשה ולפי דברי הזקן ממרא היא מתחלת למנות שבועה ימים מראית הדם שלא בהרגשה וטובלת ומשמשת עם בעלה ב' ימים בנדותה פיון דהי"ל להתחיל למנות מהראי' שהיתה בהרגשה וכמו שפירש"י ז"ל בסנהדרין פ"ז: לענין דם ירוק ולדברינו ניחא שפיר דהגמ' בעי התם למילף דאיכא דם טהור באשה במקור מדמסיק דה' מיני דמים ילפינו במקור דמיה דמיה עתוס' נדה י"ז: ד"ה ודם העללי' וא"כ הרי טעמא דשלא בהרגשה טהורה מה"ת הוא משום סמוך מיעוטיא דדם טהור למיעוטיא דדם צדדין א"כ תינח לאחר שידענו דאיכא דם טהור באשה במקור משא"כ לס"ד דהו"א דליכא דם טהור הא ליכא תרי מיעוטי וממילא א"א למימר דטהורה מה"ס בראי' שלא בהרגשה) וע"כ יהי' מוכח מזה כד' המהר"ם לובלין בתשו' שם דאפי' אי הוי ברור לנו שיצא הדם מן המקור מ"מ כשהי' שלא בהרגשה אינה טמאה מה"ת דגזה"כ הוא בבשרה עד שתרגיש בבשרה וא"כ מדחייבין עליו על ביאת מקדש ע"כ דארגשה והו"ל קבוע וע"כ הוא מטעם רוב ומצוי: אמנם באמת הלא ע"כ התם ליכא למימר דהי' הרגשת פתיחת המקור דא"כ ל"ה מספקינו.

במן העללי' דכיון שהרגשה פתיחת פי המקור הא הוא בנדאי מן המקור וע"כ שהי' הרגשת זיבת דבר לח וכמ"ש באמת בתשו' נובי"ק סי' נ"ה להוכיח מזה דהרגשת זיבת דבר לח מיקרי הרגשה ומ"ש א"ז הגאון בתו"ד ז"ל רסי' ק"צ דע"כ גם בהרגשה זו בעיניו שתרגיש שזב ממקורה דאם לא הרגשה שזב ממקורה רק שהרגשה זיבת דבר לח בפרזדור היא טהורה דכיון שבשעה שזבל מהמקור להפרוזדור לא הרגשה ורחמנא

טְהַרְי' לְדָם בְּלֹא הַרְגָּשָׁה מֵאִין יִתְחִיל הַטְּוֹמָאָה בְּפִרוּזְדוֹר ע"ש לַפְעַנ"ד אִין זֶה מְוֹכְרָח דְּלֹא מִיבְעֵינָא לְתִי הָא' שְׁבַתּוֹס' נְדָה מ"ב: ד"ה שְׁהוּצִיא דְּהַפְּרוּזְדוֹר חֲשִׁיב בֵּית הַפְּנִימִי וְהָא דְּדָם הַנְּמַצָּא בְּפִרוּזְדוֹר סְפִיקוּ טְמֵא פְּשִׁיעָא לְחוּץ א"כ בְּנֻדָּאי י"ל דְּהַרְגָּשָׁה בְּפִרוּזְדוֹר הוּי' הַרְגָּשָׁה אֲלָא אִפִּי לְתִי הֵב' בְּתוֹס' שָׁם דְּהַפְּרוּזְדוֹר חֲשִׁיב בֵּית הַחִיצוֹן לְעֵינֵי נְדָה מ"מ הָרִי הָא דְּטְהוּרָה בְּלֹא הַרְגָּשָׁה מַגְזָה"כ הוּא וְלֹא מִשּׁוּם דְּאִימּוֹר מִן הַצְּדָדִין פְּנ"ל א"כ י"ל דְּהוּי גְּזִירַת הַתּוֹרָה דְּגַם בְּבֵית הַחִיצוֹן הוּי הַרְגָּשָׁה דְּהָרִי הַרְגָּשָׁה יִלְפִינּוּ מְקַרָּא דְּבִבְשָׁרָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׂרָה עֲתִיוו"ט שָׁם וְעֲרַשְׁב"א בְּתַה"א רִישׁ שַׁעַר ד' וְהָרִי מְהֵךְ בְּבִשְׂרָה גּוֹפְי' דְּרָשִׁינּוּ הֵתֵם שְׁמֵטְמָאָה מִבְּפָנִים כְּבַחוּץ א"כ סְבָרָא הוּא דְּבִמְקוֹם הַבְּשָׂר שְׁנוּלְדָה שָׁם הַטְּוֹמָאָה דְּהֵינּוּ בְּפִרוּזְדוֹר שָׁם צְרִיכָה לְהִיּוֹת הַהַרְגָּשָׁה וְכ"כ בְּנוּב"י שָׁם וְכִינּוּן שְׁכּוֹן שְׁהִיטָה הַהַרְגָּשָׁה מְזִיבַת דְּבָר לַח אַחַר שְׁפָכָר הִי הֵדָם בְּפִרוּזְדוֹר א"כ שׁוּב הוּ"ל פִּירְשׁ וְשִׁפִּיר אִית לָן לְמִימַר דְּמִרְנָבָא קְפָרִישׁ וְרַב דְּמִים מִן הַמְּקוֹר וְא"כ הַדְּרַק"ל דְּמַגְלִי לֹמַר דְּהָךְ דַּר"ח הוּא מְטַעַם רַבֵּן וּמְצוּי דִּילְמָא מְטַעַם רַבֵּן בְּלַחוּד.

וְהַנְּלַפְעַנ"ד בְּבִיאוֹר ד' הַש"ס הַנְּ"ל ע"ד הַפְּלָפּוּל וְלִינְשִׁיב נְמִי הַלְּשׁוֹן דְּקֵא"ל רְבָא לְאַבְיִי רַבֵּן וּמְצוּי קְאָמְרַת כּו' מֵהוּ הַלְּשׁוֹן קְאָמְרַת וְנִרְאָה דְּהֵנָּה בְּתוֹס' נְדָה י"ז: הַקְּשׁוּ אֲדַרְבֵּי קַטִּינָא דְּפְלִיג אַר' חֵיָא וְקֵא' דְּדָם הַנְּמַצָּא בְּפִרוּזְדוֹר אִין חֵיָבִין עֲלֵיו עַל בֵּיאַת מְקַדֵּשׁ וְאִין שׁוֹרְפִין עֲלֵיו אֵת הַתּוֹרָה דְּאִי הוּי סְפִיקָא הָא בְּטוֹמָאָת רְאִי' לֹא יִלְפִינּוּ מְסוּטָה וְהִי"ל לְטַהַר דְּנוֹקְמִי הָאֵשָׁה אַחְזַקַת טְהָרָה וְנִטְהַר אִפִּי בְּרַה"י וְתִי מִשּׁוּם דְּדְמִי הַחֲדָר מְצוּיָין בְּיֹתֵר כְּדָקָא' הֵכָא רַבֵּן וּמְצוּי קְאָמְרַת.

אַמְנָם כּוֹן לְכֹאֲרָה יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה לַפ"מ דְּקִי"ל כַּמ"ד בְּנְדָה מ"א מְקוֹר מְקוּמוּ טְמֵא וּמְבֹנָאָר בְּפִירְש"י שָׁם גְּבִי מְקוֹר שְׁנַפְל לְאַרְץ דְּאַף דְּאִימְעַט מִתּוֹרַת רְאִי' מ"מ מְטַמָּאָה מְחַמַּת נְגִיעָה שְׁהֵדָם נּוֹגַע בְּמְקוֹר ע"ש וּלְפִי"ז הָרִי בְּכָל אֵשָׁה שְׂרֹאָה אִיכָּא שְׁנֵי טוֹמָאוֹת טוֹמָאָת רְאִי' וְגַם טוֹמָאָת עָרֵב דְּמְקוֹר מְקוּמוּ טְמֵא שְׁהִיא טוֹמָאָת נְגִיעָה וְהֵנָּה מְבֹנָאָר בְּמִנְחוֹת כ"ד: דְּבַבַת אַחַת ל"א שְׁבַע לַה טוֹמָאָה וְעִי' בְּתוֹס' שָׁם דל"א שְׁבַע לַה טוֹמָאָה כְּשֶׁהַטְּוֹמָאָה בָּאָה לּוֹ מְגוּפּוֹ וְא"כ אִיכָּא בְּנְדָה שְׁתֵּי מִינֵי טוֹמָאוֹת וְא"כ לְפִי"ז לְכֹאֲרָה אִיף שְׁיִיף לְאוּקְמִי בְּסְפִיקָא דְּנְדָה אַחְזַקַת טְהָרָה הָרִי מְבֹנָאָר בְּתוֹס' סוּטָה כ"ח: דְּבְנְדָה אִפִּי נּוֹלַד הַסְּפִיק רְאִי' בְּרַה"ר הוּ"ל ס"ט בְּרַה"י כִּינּוּ דְּמְקוֹם הַמְּקוֹר מְקוֹם סְתֵר הוּא וְל"ש בִּי רַה"ר וְא"כ הָרִי כ' הַתּוֹס' בְּרִישׁ נְדָה וּבְכ"ד דס"ט בְּרַה"י טְמֵא אִפִּי אִיכָּא חֲזַקַת טְהָרָה דִּילְפִינּוּ מְסוּטָה וְא"כ נְהִי דְכ' בְּתוֹס' נְדָה הַנְּ"ל דְּטוֹמָאָת נְדָה שְׁהִיא טוֹמָאָת רְאִי' לֹא יִלְפִינּוּ מְסוּטָה דְּלִי מְסוּטָה אֲלָא טוֹמָאָת מְגַע בְּכ"ז כִּינּוּ דְּאִיכָּא ג"כ ס' טוֹמָאָת מְגַע דְּמְקוֹר מְק"ט פְּנ"ל וּמְטַמָּאִין לַה מְסַפֵּק דס"ט בְּרַה"י ס' טְמֵא אִפִּי אִיכָּא חֲזַקַת טְהָרָה וְכִינּוּ דְּטַמָּאָה טוֹמָאָת עָרֵב שׁוּב לִית לַה לְהָאֵשָׁה חֲזַקַת טְהָרָה וְטַמָּאָה ג"כ טוֹמָאָת נְדָה כַּמ"ש בְּתַשׁוּ' נוּב"י הַנְּ"ל מְפַח ד' הַתּוֹס' כְּתוּבוֹת ע"ה: ד"ה סְפִיק טְמֵא וְכ"כ בְּסוּף סְפָר סְדְרֵי טְהָרָה בְּחִזְדוּד הַלְּכָה בְּנְדָה ס"ו.

וְא"כ הָאִיף שְׁיִיף לֹמַר בְּסְפִיק רְאִי' דְּנְדָה דְּמוֹקְמִין לַה בְּחֲזַקַת טְהָרָה וְהֵנָּה בְּנְדָה מ"ב: בְּהָאִיבְעֵינָא דְּהֵתֵם אוֹתוּ מְקוֹם שְׁל הָאֵשָׁה בְּלוּע הוּי אוֹ בֵּית הַסְּתָרִים הוּי פְּלִיגֵי אַבְיִי וְרְבָא דְּאַבְיִי קְאָמַר בְּלוּע הוּי וְרְבָא אֲמַר בֵּית הַסְּתָרִים הוּי וְלְפִי"ז לְרְבָא דְּקֵא' בֵּית הַסְּתָרִים הוּי

לא קָשָׁה קְנֻשָׁי הַתּוֹסֵ' הַגָּ' ל אדר"ק דְּנוֹקְמֵי אֵיתָתָא בְּחֻזְקָת טְהָרָה פִּינּוּ דר"מ ס"ל בְּחֻזְלִין ע"ב.

וקכ"ח דְּבֵית הַסְּתָרִים מְטַמָּא וּמְבֻנָּאָר בְּתוֹסֵ' שְׁבֵת קי"ב: ובכ"ד דלפירש"י והר"ש אָתָּיָא סְתָם מִתְּנִיתִין דְּכָלִּים פכ"ו סְנַדְל שְׁנַפְסָקָה א' מְאַזְנִיו כו' כר"מ דביה"ס מְטַמָּא עמ"ל פ"ז מה' פְּלִים וא"כ אֵיפָא לְדִידְנִי בְּנֵדָה גַּם טְנֻמָּאת מַגְעָדְמָקוֹר ובלא"ה י"ל עפמ"ש בְּתוֹסֵ' נֵדָה דף ע"א.

ד"ה מְקוֹר דְּמִשּׁוּם מְקוֹר מִק"ט הָדָם מְטַמָּא בְּמַגְע וּבְמִשְׁאָ וּבְתוֹסֵ' חֻזְלִין דף ע"ב. מְבֻנָּאָר דביה"ס נְהִי דְּבְמַגְע לָא מְטַמָּא בְּמִשְׁאָ מִיָּהָא מְטַמָּא וא"כ לְרַבָּא דקא' ביה"ס הָנִי בלא"ה טְמָאָה הָאֲשָׁה אפ"י לָא יֵצֵא לַחֻזֵן מִפְּחַ טְנֻמָּאת מִשְׁאָ] וקיי"ל דס"ט ברה"י ס' טְמָא אפ"י בְּדִאיפָא חֻזְקָת טְהָרָה אָמְנָם לְאַבְיֵי דקא' דְּאוֹתוֹ מְקוֹם בְּלוּע הָנִי א"כ אֵינָה טְמָאָה עַד שְׁיֵצֵא הָדָם לַחֻזֵן וְחֻלָּה מְקוֹדָם טְנֻמָּאת רְאֵינִי בְּעוֹד דְּלִיפָא לְסַפּוּקֵי בְּטְנֻמָּאת מַגְע דְּמְקוֹר מִק"ט א"כ שְׁפִיר קְשָׁה קְנֻשָׁי הַתּוֹסֵ' דְּנוֹקְמֵי הָאֲשָׁה אֲחֻזְקָת טְהָרָה.

וְאֵי דְּחֻלָּה אַח"כ כְּשִׁיּוּצָא לַחֻזֵן טְנֻמָּאת מַגְע מְסַפֵּק וּמ"ש בְּתִשּׁוּ' נובי"ק סי' נ"ב דְּאֵיפָא לְסַפּוּקֵי שְׁמָא נְטָף לְהִדְיָא מְאוֹתוֹ מְקוֹם לַחֻזֵן וְלֹא נִגַּע בְּבִשְׁרָה מִבְּחוּזֵן ע"ש דְּבְרֵיו צ"ע מִפִּירִש"י נֵדָה מ"א: דְּמְבֻנָּאָר אֵיפָכָא] וְלִיפָא חֻזְקָת טְהָרָה ז"א דְּכִינּוּן דְּבִשְׁעַת חִלּוֹת הַסְּפֵק טְנֻמָּאת רְאֵינִי דְּנֵדָה כְּבָר הָעֲמֻדְנוּהָ בְּחֻזְקָת טְהָרָה שׁוּב אֵין לְנוּ לְטַמְאוּתָהּ אפ"י טְנֻמָּאת עֲרַב מְסַפֵּק וּמכ"ש דְּאֵין לֹמֵר מִחֻזְקֵין מְטַמָּאָה שְׁאֵח"כ לְטְנֻמָּאָה הַקּוֹדְמָת וּע"כ כְּתִי הַתּוֹסֵ' הַגָּ' ל דְּדָמֵי הַחֻזֵן בְּיוֹתֵר וְנִהוּ שְׁא"ל רַבָּא לְאַבְיֵי רֹב וּמִצּוּי קְאָמְרָת דְּבִשְׁלֵמָא לְדִידֵי דס"ל אוֹתוֹ מְקוֹם ביה"ס הָנִי לָא קְשָׁה אֲדָרְב קְטִינָא פנ"ל וא"צ לְבֵא לְהָדָּ דְּדָמֵי הַחֻזֵן מְצֻנְיָן בְּיוֹתֵר מִשְׁא"כ לְדִידְךָ דס"ל אוֹתוֹ מְקוֹם בְּלוּע הָנִי וְקְשָׁה אֲדָרְב קְטִינָא וּע"כ מְוִכְרָחִין לְבֵא לְהַסְבְּרָא דְּדָמֵי הַחֻזֵן מְצֻנְיָן בְּיוֹתֵר א"כ הו"ל רֹב וּמִצּוּי וּבְרֹב וּמִצּוּי לִיפָא לְמ"ד וּמִיִּתֵי רְאֵי מְהָא דְּתַנִּי ר' חֲזִיָא דָּם הַנְּמָצָא בְּפִירוּזְדוֹר חֲזִיבִין עָלֵיו עַל ב"מ וְשׁוֹרְפִין עָלֵיו אֵת הַתְּרוּמָה וְהָדָּ סִייעָתָא מִדְּר' חֲזִיָא קֵא' רַבָּא לְשִׁיטְתֵי' וְהִינּוּ דְּבִשְׁלֵמָא בְּמִתְנִי אֵיפָשֵׁר לֹמֵר דְּטַמָּא מְסַפֵּק וְאֵי דְּנוֹקְמֵי הָאֲשָׁה בְּחֻזְקָת טְהָרָה ז"א דְּכִינּוּן דְּאֵיפָא ג"כ טְנֻמָּאת מַגְע דס"ל דְּאוֹתוֹ מְקוֹם ביה"ס הָנִי פנ"ל א"כ הָא יִלְפִינִין מְסוּטָה וְטַמָּא ברה"י אפ"י אֵיפָא חֻזְקָת טְהָרָה מִשְׁא"כ בְּהָדָּ דר' חֲזִיָא הָא א"א לְמִימֵר דְּמִטְעָם ס"ט ברה"י קְאָתִינִין עָלֵה דא"כ אֵיף חֲזִיבִין עָלֵיו עַל ב"מ הָרִי מְבֻנָּאָר בִּירוּשְׁלָמֵי ספ"ח דְּפִסְחִים דְּאֵלִיפָא דר' יוֹחָנָן ס"ט ברה"י אע"ג דְּשׁוֹרְפִין תְּרוּמָה פִּינּוּ דְּתְרוּמָה תְּלוּנִי' אֵינָה רְאוּנִי' לְכָלוּם וְאֵין אֵיסוּר שְׁרִיפְתָּהּ מִה"ת מִש"ה הַתִּירוּ לְשׁוֹרְףֵי אפ"י בְּסַפֵּק טְנֻמָּאָה וְאַפ"י בְּטְנֻמָּאָה דְּרַבְּנָן כְּדֵי שְׁלֵא יָבֵאוּ לִידֵי תַקְלָה אֲבָל לְכָל הַדְּבָרִים ס"ט ברה"י אֵינּוּ אֵלָא טְנֻמָּאת סַפֵּק וּמִש"ה אֵין הַנְּזִיר מְגַלַּח עָלֵיו וְא"ח עָלֵיו עַל ב"מ וְהִכִּי פּוֹסֵק הֶרְמֵב"ם פּי"א מְשַׁגְּגוֹת ה"ו דְּלֹא כְּתוֹסֵ' שְׁבוּעוֹת י"ט.

עמ"ל נָשָׁם וּבִתְיוּ"ט פּי"ב דְּפָרָה מְשַׁנָּה ד' וְגַם לְעַנְנֵן לְשׁוֹרְףֵי תְרוּמָה אֵלִיפָא דר"ש בּפ"ב דְּמִקְנֻאוֹת תּוֹלִין בּס"ט ברה"י ע' נֵדָה ג'. וּבִפִּיהֶם"ש לְהֶרְמֵב"ם פ"ד דְּטְהָרוֹת בְּמִשְׁנָה דְּשַׁנִּי רִיקִין.

ובס' דברי אמת בקונטרסים הוכיח בשי' רש"י ז"ל שפוסק פן דכל ס"ט ברה"י תולין וע' ברי"ט אלגזי על ה' בכורות להרמב"ן פ' תמישי וא"כ ע"כ מטעם רוב ומצוי הוא והבן. וניחא לי לבאר בזה דברי התוס' בנדה כ"א.

בהא דמוקי ר' יוחנן התם פלוגתא דר' יהוד' ורבנן במתני' המפלת חתיכה ס"ל לרבנן אם יש עמה דם טמאה ואם לאו טהורה ור' יהוד' ס"ל בין פה וב"כ טמאה ומוקי ר' יוחנן דפליגי בשהפילה וא"י מה הפילה ר"י סבר זיל פתר רוב חתיכות ורוב חתיכות של ד' מיני דמים הניין ורבנן סברי ל"א רוב חתיכות של ד' מיני דמים והק' התוס' דנימא דהוי פלגא ופלגא ויהא נדאי טמא ברה"י אע"ג דאיכא חזקת טהרה ולכאורה הוא תמוה דדבריהם סותרים א"ע שכ' דבטומאת ראי' לא ילפינן מסוטה כנ"ל.

ולהאמור קושיותם עולה יפה פנין דבעל אוקימתא זו הוא ר' יוחנן ור' יוחנן הא ס"ל בנדה מ"א: מקור שהזיע פשגי טיפי מרגליות טמאה טומאת ערב משום מקור מקומו טמא וכיין דרבנן דר"י הוא ר"מ ור"מ הא ס"ל ביה"ס מטמא א"כ איכא לדידן' בכל ראיה' ס' מגע לפ"מ דקיי"ל אותו מקום ביה"ס הוי ורבנן דר"י הלא ס"ל בנדה דף ע"א.

באשה שמתה ויצא ממנה רביעית דם מקור מקומו טמא ע"ש א"כ שפיר הקשו דנימא ס"ט ברה"י ס' טמא אפ"י איכא חזקת טהרה משום הספק דטומאת מגע וכיין דטמאה טומאת ערב שוב לית לן לאוקמה אחזקת טהרה אפ"י לגבי טומאת ז' כנ"ל: ועם דברינו אלה נכון ליישב מה שיש להקשות לכאורה ביומא ו'.

בהא דקא' התם על הא דקא' ריב"ב דלכף מפרישין כ"ג מביתו ז"י קודם יה"כ משום שפא יבא על אשתו ותמצא ספק נדה אמרוה רבנן קמי' דר"ח פמאן כר"ע דאמר נדה מטמאה את בועלה דאי רבנן הא אמרי נדה אינה מטמאה את בועלה ולכאורה קשה דילמא לעולם אתיא פרבנן והא דס"ל דאינה מטמאה את בועלה היינו משום דנהי דהאשה בעצמה אינו לה חזקת טהרה פנין דמגופה קחזיא ונהי היא נדה לפניה אכל הבועל מוקמינן לי בלאחר אותיות אחזקת טהרה של"ה הדם בשעת תשמיש ואי דהבועל הא עכ"פ טמא טומאת קרי וכיין דטמא טומאת ערב שוב לית לי חזקת טהרה כנ"ל ז"א די"ל או דמיירי פשלא גמר ביאתו דליכא עליו טומאת קרי כדמוקמינן בנדה ט"ו.

הא דאר"י בנו של ריב"ז בעלה נכנס להיכל ומקטיר קטורת ופריה ותפוזק לי דהו"ל בעל קרי ומשגי פשלא גמר ביאתו ובכה"ג ס"ל לרבנן דאינה מטמאה את בועלה או בשטבל הבעל לקריו קודם שמצאה האשה הדם ומוקמינן לי שפיר בחזקת טהרה משא"כ לגבי הכ"ג שפיר תיקנו להפרישו משום שפא יגמור ביאתו ותמצא אשתו ס' נדה קודם שישטבל לקריו ואז הא לית לי חזקת טהרה כנ"ל ויטמא ז' ולהאמור נכון דהרי א' התם על הא דריב"ב ש"מ בועל נדה אינו פנדה וטבילתו ביום ומבואר בתוס' שם עמוד ב' ד"ה סיפא אצטריף לי דמ"ד בועל נדה כט"מ ששטבילתו ביום ס"ל דאע"ג דכתיב ותהי נדתה עליו בכ"ז ל"ה פנדה רק למאי דמפורש בקרא בהדיא ולמאי דלא רבנהו קרא בפירוש יש לדמותו לט"מ מסברא משום דהוי מגע כמותו וא"כ פנין דע"כ ס"ל לריב"ב דבועל נדה יש עליו טומאת מגע וטומאת מגע הרי ילפינן מסוטה וטמא ס"ט ברה"י אפ"י היכי דאיכא חזקת טהרה ואי דהרי כ' התוס' בריש נדה דטומאה למפרע לא ילפינן מסוטה הלא מבואר במפורשים בהסברת דבריהם דהרי באמת גם בסוטה מגלגלין

למפרע וע"כ פונת התוס' הוא דשאני סוטה דגם מכאן ולהבא היא עומדת בספק זינתה כמו למפרע משא"כ בנדה פיון דמכאן ולהבא היא נדאי טמאה לכך לא ילפינן מסוטה לטמאה למפרע ואנדא בזה מה שמקשין ג"כ מהא דנגע בא' בלילה דמטמאין למפרע וא"כ הבוועל הא גם עכשיו הוא בספק ונשפיר ילפינן מסוטה לטמאו גם למפרע ול"מ חזקת טהרה ומינשב בזה מה שהעירו בהא דקיי"ל חזקת דם בא בהרגשה וכמ"ש הרמב"ם רפ"ט מא"ב ונהרי פנגד זה יש להאשה חזקת טהרה ולהנ"ל נכון פיון דלגבי ס' טומאת מגע א"א להעמידה בחזקת טהרה וטמאה טומאת ערב מספק ממילא אין לה חזקת טהרה גם לענין נדה: אמנם פן במה שהעלינו לחדש דכיון דאיכא באשה גם ס' טומאת מגע ילפינן לה מסוטה וטמאה פדיון ס"ט ברה"י יש לדון בזה טובא דהרי באמת בתוס' סוטה כ"ח: העירו דמאי דמיון הוא נדה לסוטה הרי בסוטה הוי נדאי וטמאה וספק מגע ובנדה הוא להיפוך נדאי מגע וספק טומאה ותי' דגם ס' טומאה מדמינן לסוטה כדא' בערוכין ל"ו.

נגע בא' בלילה ולמחר מצאו מת דילפינן דין זה מסוטה אף דהוי נדאי מגע וספק אם הי' טמא באותו זמן ע"ש ולפי"ז י"ל דע"כ לא מדמינן גם ס' טמא לסוטה רק פי הך דנגע בלילה דאין אנו דנין כ"א לענין ס' נגיעה בלבד אמרינן שפיר דספקו טמא ברה"י דילפינן מסוטה משא"כ כש"ש לנו לדון על גוף זה לענין טומאת רא"י' החמורה דא"א לומר עלי' הלימוד מסוטה ואנו מעמידין אותה בחזקת טהרה אין לנו לדון על הס' דטומאת נגיעה למילף מסוטה פיון דבאמת ל"ד לסוטה משום דהוי ס' טמא וכיון דהוחזקה בטוהרה לגבי בעלה שוב אין לנו לטמא גם לכשתגע בטוהרות אח"כ ועוד דלפי דברינו הנ"ל איך נפרנס המשנה דנדה ס"ג: תינקה בת יום א' מטמאה בזיבה וילפינן לה התם מקרא וכן הא דא' בגמ' נדרים ל"ה: אדם מביא קרבן על פניו ועל בנותיו הקטנים שנא' זאת תורת הזב בין גדול ובין קטן והאיך אפשר לטמאות מדאורי' דילמא הי' בלא הרגשה וכאן ל"ש חזקת דם בא בהרגשה דכנגד זה איכא חזקת טהרה ואי דכיון דטמא לענין ס' מגע דמקור מק"ט מטעם ס"ט ברה"י ליכא חזקת טהרה גם לענין זיבה ונדה ז"א דהא בתינקה בת יום א' הרי הו"ל אין בו דעת לישאל וכל שא"ב דעת לישאל ס' טהור אפי' ברה"י וליכא ג"כ טומאת מגע וע' בנדה ל"ב.

בהעובדי דהטביליה קודם לאמה וע"כ אנו מוכרחין לומר הכי ג"כ בהא דקיי"ל במשנה נדה יג: החרשת והשוטה פיקחות מתקנות אותן והן אוכלות בתרומה וקשה מאי מהני בדיקת הפיקחות נחוש דילמא ארגשה ונפל לארץ ואי דמוקמינן אותן בחזקת טהרה שלא בשעת וסתן הרי איכא ס' מגע דמקור מק"ט וס"ט ברה"י ס' טמא אפי' בדאיכא חזקת טהרה וע"כ משום דשוטה הוי א"ב דעת לישאל פמבואר בפ"ג דטהרות מ"ו ולכך ס' טהור אפי' ברה"י ונשפיר מהני בדיקת פיקחות: אפס מדה טובה אינה חוזרת דעכ"פ סברת הנוב"י הנ"ל קיימת דיהי' מוכח באמת כד' הרמב"ם והרמב"ן והר"ן דהיכי שידוע שהדם בא מגופה אפי' כש"ל"ה הרגשה אין לנו לספק בצדדיו רק דגזה"כ דאינה טמאה עד שמתגיש ואין לספק לעולם במן הצדדיו א"כ אפי' בלא הרגשה טומאת ערב איכא עכ"פ עלי' בנדאי דהך דבבשרה עד שמתגיש רק בטומאת רא"י' דנדה פתיב ולא לגבי טומאת ערב ואין להעמידה שוב אחזקת טהרה גם לענין טומאת נדה ועלה בידי ליישב עפ"י דבריו מה שבירושלמי פ"ק דיומא מבואר דהפרשת הכ"ג הוא משום שפא תמצא

נדאי נדה ובגמ' דילן אריב"ב ששם תמצא ס' נדה וצריף להבין במה הם מחולקים ובתוס' נדה ט"ו.

הקשו באמת דאמאי ל"ק ששם תמצא נדאי נדה תוך אותיות ומה שתי' דלא שכיח אינו מוכן דאפתי ששם ימצא הוא על עד שלו ואז שניהן טמאין נדאי אפי' נמצא לאח"ז וברמב"ם פ"א מעבויה"כ ה"ג כ' ג"כ ששם תמצא אשתו נדה ול"ק ספק נדה.

והנלפענ"ד בבואור הענין דהנה א' בנדה נ"ז: ת"ש נמצא על שלו טמאין וחיובין בקרבן נמצא על שלה אותיות טמאין וחיובין בקרבן נמצא על שלה לאח"ז טמאין מספק ופטורין מן הקרבן ה"ד אי דארגישה לאח"ז אמאי פטורין מן הקרבן אלא לאו דלא ארגישה וקשיא לשמואל דדרוש בבשרה עד שתרגיש בבשרה ומשני לעולם דארגישה ואימא הרגשת שמש הנאי והקשו המפורשים לפי"ז דיש לטעות בין הרגשת שמש להרגשת מקור דשנין הנה א"כ אמאי תוך אותיות טמאין נדאי וחיובין בקרבן הרי נהי דליכא לספוקי דילמא לא הי' הדם בשעת ביאה משום דרוב פעמים בא מקודם כמ"ש בתוס' נדה ס' ד"ה אימא אפתי הרי ספיקא הוי דילמא לא ארגישה והא דהרגישה הי' הרגשת שמש וטעמה בדמיונה ואי דהא חזקת דם בא בהרגישה פנ"ל הרי איכא פנגד זה חזקת טהרה דאשהאמנם הלא בשבועות י"ח.

בהא דקא רבא התיב ותרונייהו תנינא כו' מוקמינן הך מתני' בסמוך לוסתה ואכניסה וא"כ אז הא ליכא חזקת טהרה אולם עדיין קשה לרב אדא בר מתנה דמוקי לה התיב בשלא בסמוך לוסתה ואפרישה ורק רבינא פריף לי' והא נמצא קתני ונמצא לבתר הכי משמע וכ' באמת בספר ת"ח שם דרב אדא לא חייש להך פירכא משום דאע"ג דא"ל נטמאתי הא איכא לספוקי דילמא עדיין לא יצא הדם לבית החיצון ובנמצא אותיות נדאי יצא הדם לביה"ח בשעת תשמיש ע"ש וא"כ תקשי לרב אדא האיה מוקי בשלא בסמוך לוסתה ואמאי בנמצא על שלו או על שלה אותיות טמאין נדאי וחיובין בקרבן הא איכא לספוקי דילמא הי' בלא הרגשה והא דהרגישה הי' הרגשת שמש וכנגד חזקת דם בא בהרגשה הא איכא חזקת טהרה דאשה אמנם י"ל דרב אדא ס"ל מקור מקומו טמא וא"כ הא אפי' בלא הרגשה טמאה טומאת ערב עכ"פ פנ"ל והלא קאזיל התיב אליבא דרבא דא' תרונייהו תנינהו ואיהו הא ס"ל אותו מקום של האשה ביה"ס הוי וא"כ באין שני הטרומאות בב"א פנ"ל וכיין דעכ"פ טמאה טומאת ערב שוב לית לה חזקת טהרה וטמאה ג"כ נדה נדאי מטעם חזקת דם בא בהרגשה [והא דלא מוקי בגמ' נדה הנ"ל בדלא ארגישה ולכך אותיות חיובין בקרבן משום דחזקת דם בא בהרגשה ואמרינן דבנדאי ארגישה י"ל דהתיב ג"כ קאי לאוקימתא דר"א דמתני' מייירי שלא בשעת וסתה וא"כ איכא חזקת טהרה כנגד חזקת דם בא בהרגשה ואי דהא מקור מקומו טמא וליכא חזקת טהרה ז"א דהתיב הלא ע"כ קאי למ"ד מקור מקומו טהור מדפריף התיב מהא דבמגעות ובהיסטות הלא אחה"ר נהרי ההוא קאי לענין לשרוף את הטרומה כמ"ש בתוס' נדה י"ח.

ד"ה נתו ליכא וא"כ מ"פ לאו אם רוב ימי' טמאין טמאה ואע"ג דלא ארגישה הרי לטרומה וטהרות טמאה אפי' בלא הרגשה משום מקור מקומו טמא וע"כ דאזלינן התיב למ"ד מקור מקומו טהור וא"כ לא הו"מ לאוקמי ג"כ המתני' בלא ארגישה] ולפי"ז הרי בגמ'

בְּיוֹמָא שְׁמֵ בְּהַד דְּכ"ג הֵלֵא ע"כ הַחֲשֵׁשׁ עַל שְׂלֵא בְּסֻמוּף לְוֹסְתָהּ דְּבִנְדָאֵי לָא חֲיִינְשִׁין שְׂיַעֲשֶׂה הַכ"ג אִיסוּר לְבֵא עַל אִשְׁתּוֹ סֻמוּף לְוֹסְתָהּ.

וְכִינּוּן שְׁפִין י"ל דְּרִיב"ב ס"ל מְקוּר מְקוּמוֹ טְהוּר וְלִהְכִי קֵא' רַק סְפֵק נְדָה פִּינּוּ דְאָפִי בְּתוּף אוֹתִיוֹם וְנִמְצָא עַל שְׂלוֹ אִיכָא ס' דִּילְמָא לֹא אֲרַגְשָׁה וְאִי דְחֻזְקַת דָּם בָּא בְּהַרְגְּשָׁה הָא כְּנִגְדָּה זֶה אִיכָא חֻזְקַת טְהָרָה דְאִשָּׁה מִשְׂא"כ בִּירוּשְׁלָמִי שְׁמֻסְדְּרוֹ הִי' ר' יוֹחָנָן לִשְׂי' אֶזְנֵל דִּס"ל בְּנְדָה מ"א: מְקוּר מְקוּמוֹ טְמֵא וּא"כ אִפִּי שְׂלֵא ב"ו אִין לְהַעֲמִידָה בְּחֻזְקַת טְהָרָה פִּינּוּ דְאָפִי שְׂלֵא בְּהַרְגְּשָׁה הִיא טְמֵאָה טְנֻמְאָת עֲרַב מְשׁוּם מְקוּר מִק"ט מְמִילָא אִין לָהּ חֻזְקַת טְהָרָה וְהוּנְי' שְׁפִיר תוּף אוֹתִיוֹם וְדָאֵי נְדָה אִפִּי שְׂלֵא ב"ו וְלִהְכִי קֵא' וְדָאֵי נְדָה וְהַרְמְב"ם הָא פּוֹסֵק נְמִי בַּפ"א מְמו"מ ה"ט דְּמְקוּר מְקוּמוֹ טְמֵא לְהַכִּי פְתַב ג"כ שְׁמָא תִּמְצָא וְדָאֵי נְדָה: וּמָה נְכוּן לְיַיְשֵׁב עַפִּי"ז שְׁיֻנְיֵי הַסְּנֻגִיּוֹת שְׁעֻמְדוֹ בְּתוֹס' יוֹמָא שְׁמֵ וּבְכַסְחִים ס"ח.

דְּבִיוֹמָא פְּרִיף עַל הָא דְקֵא' רַב שְׂיִמִי הֵתֵם דְּבוּעַל נְדָה טְבִילְתוֹ בְּלִילָה מְהָא דְתַנּוּן בְּעַל קְרִי כְּמַגַּע שְׁרִץ בּוּעַל נְדָה כִּט"מ מֵאִי לָאוּ לְטְבִילָה וּמְשַׁנֵּי לָא לְטְנֻמְאָתוֹ וּפְרִיף טְנֻמְאָתוֹ בְּהַדְיָא פְּתִיבָא בְּהוּ הַהוּא טְנֻמְאָת ז' פְּתִיב בִּי וְהַהוּא טְנֻמְאָת ז' פְּתִיב בִּי וּמְשַׁנֵּי סִיפָא אֲצַטְרִיכָא לִי אֶלָּא שְׁחֻמּוֹר מְמַנּוּ בּוּעַל נְדָה שְׁמֻטְמָא מְשַׁכְּב וּמוֹשֵׁב כּו' וּבְכַסְחִים שְׁמֵ פְּרִיף עַל הָא דִּאר"ש הֵתֵם זָב וְכָל זָב לְרַבּוֹת בְּעַל קְרִי כּו' מִיִּתִיבִי בְּעַל קְרִי כְּמַגַּע שְׁרִץ מֵאִי לָאוּ לְמַחְנוּתֵם כּו' לֹא לְטְנֻמְאָתֵם וְהָא קִמ"ל דְּב"ק כְּמַגַּע שְׁרִץ מַה מַּגַּע שְׁרִץ מְטַמָּא בְּאֻנְסֵי אָף ב"ק מְטַמָּא בְּאֻנְסֵי מִיִּתִיבִי בּוּעַל נְדָה כִּט"מ לְמֵאִי אִי לְטְנֻמְאָתֵם הִיא טְנֻמְאָת ז' פְּתִיב בִּי וְהַהוּא טְנֻמְאָת ז' פְּתִיב בִּי אֶלָּא לָאוּ לְמַחְנוּתֵם וּמְדֻסִיפָא לְמַחְנוּתֵם רִישָׁא נְמִי לְמַחְנוּתֵם מִיִּדֵי אִירֵיָא הָא כְּדֵאִיתָא וְהָא כְּדֵאִיתָא וְלָמָּה דְחִיק לְאוּקְמִי רִישָׁא וְסִיפָא בְּתַרִי טַעֲמִי וְאִמֵּי לָא מְשַׁנֵּי הֵתֵם ג"כ סִיפָא אֲצַטְרִיכָא לִי וְלִהְנָ"ל יִתְיַיְשֵׁב שְׁפִיר דְּהִנְהָ בְּתוֹס' יוֹמָא ג': ד"ה רִיב"ב הַקְּשׁוּ בְּהָא דְתַנּוּן שְׁפִשְׁם שְׁמֻפְרִישִׁין כ"ג קוּדְם יו"כ מְבִיתוֹ כְּףֵי הִי' מְפְרִישִׁין כְּפִהוּן הַשׁוֹרְףֵי אֶת הַפְּרָה מְבִיתוֹ לְלִשְׁכָּה שַׁע"פ הַבִּירָה כּו' וְהַקְּשׁוּ דְגַבִּי פְּרָה תִּסְגִּי שְׂשָׁה יָמִים פִּינּוּן דְּטְבוּ"י כְּשֶׁר בְּפָרָה לִיטְבְּלִי בְּצַפְרָא בְּיוֹם הַזֶּה וְיִשְׁרֹף בּוּ בְּיוֹם הַפְּרָה וְתִי דְהָא דְטְבוּ"י כְּשֶׁר בְּפָרָה הַנ"מ טְבוּ"י דְּטְנֻמְאָה דְּרַבְּנָן אַבְל טְבוּ"י דְּבוּעַל נְדָה שְׁהוּא מְדֻאֹרִי"י אִיסוּר מְדְרַבְּנָן וְעוֹד תִּי מְשׁוּם דְּאִיכָא תַּנָּא בִּיכְמוֹת פ' הָעֶרְל דִּס"ל דְּאָפִי מְדֻאֹרִי"י לֹא הוֹתֵר טְבוּ"י אֶלָּא דְטְמֵא מֵת וְטְבוּ"י דְּשְׁרִץ דְּאִתִּי בַק"ו מִט"מ א"כ לְדִידִי לֹא אֶתִי בּוּעַל נְדָה בַק"ו מִט"מ דְּאִיכָא לְמִיפְרָף מַה לְט"מ שְׂאִין מְטַמָּא מְשַׁכְּב הַתְּחַתּוֹן כְּעֻלְיוֹן כְּבוּעַל נְדָה וִי"ל דְּשַׁנֵּי הַתְּיֻרְצִים הִלְלוּ תִלִּי אִם הַחֲשֵׁשׁ הוּא מְשׁוּם סְפֵק נְדָה אוּ וְדָאֵי נְדָה דָּאֵם הַחֲשֵׁשׁ הוּא מְשׁוּם ס' נְדָה א"א לּוֹמֵר כְּתִי הָרֵאשׁוֹן מְשׁוּם דְּטְבוּ"י דְּבוּעַל נְדָה אִיסוּר מְדְרַבְּנָן דָּאֵם ל"ה רַק ס' נְדָה הָא הו"ל סד"ר וְלִקְוֹלָא וְע"כ תִּי זֶה הוּא רַק לְמ"ד מְקוּר מְקוּמוֹ טְמֵא וְהוּי הַחֲשֵׁשׁ מְשׁוּם וְדָאֵי נְדָה וְהַתְּי' הַשְּׁנִי שֶׁל הַתּוֹס' אֶתְיָא שְׁפִיר גַּם לְמ"ד מְקוּר מְקוּמוֹ טְהוּר וְל"ה הַחֲשֵׁשׁ רַק מְשׁוּם ס' נְדָה פְנ"ל וְהִנְהָ בְּהָא דְקֵא' סִיפָא אֲצַטְרִיף לִי אַע"ג דְּלִהְתִּי הַב' שֶׁל הַתּוֹס' הָא שְׁמַעֲיָנִין לִי מִהַפְּרָשַׁת הַכְּפִהוּן הַשׁוֹרְףֵי אֶת הַפְּרָה דְּבַעֲי' ז"י וְלֹא סְגִי בְּשִׁשָּׁה וּבז' יִטְבּוֹל מְשׁוּם דְּטְבוּ"י דְּבוּעַל נְדָה לֹא הוֹתֵר בְּפָרָה מְשׁוּם דֵּא"א לְמִילְחָא לִי בַק"ו מִט"מ דְּמָה לְט"מ שְׁפִין אִין מְטַמָּא מו"מ וְא"כ נִשְׁמַע דְּבוּעַל נְדָה חֻמּוֹר מִט"מ שְׁמֻטְמָא מו"מ וְע"כ דְּהַגְמִי דְּשַׁקִּיל וְטְרִי בְּדַבְּרֵי רַב שְׂיִמִי ס"ל מְקוּר מְקוּמוֹ טְמֵא וְהַחֲשֵׁשׁ הוּא מְשׁוּם וְדָאֵי נְדָה א"כ לֹא שְׁמַעֲיָנִין לִי מִפְּרָה דְּאִיכָּשֶׁר לּוֹמֵר כְּתִי הָא שֶׁל הַתּוֹס' דְּטְבוּ"י דְּבוּעַל נְדָה אִיסוּר מְדְרַבְּנָן וְא"כ בְּכַסְחִים הָא קֵאֵי הֵתֵם עַל דְּבַרִי ר"ש וְר"ש

הא ס"ל בנדה מ"א: מקור מקומו טהור ולדידך ע"כ החשש רק משום ספק נדה וא"כ א"א לשנויי כתי' הא' של התוס' הנ"ל דהני מדרבנן דא"כ הו"ל רק סד"ר וע"כ כתי' הב' דאסור מדאורינ' משום דא"א למילף מט"מ דמה לט"מ שפן אין מטמא מו"מ וא"כ ל"ה אפ"ש לשנויי התם סיפא אצטריכא לי' דהא כפר שמעינן לה מהפרכת הפהן השורף את הפרה פנ"ל וכו' אנו מוכרחין לומר בדברי התוס' נדה ט"ו.

שהקשו בהא דקא' בגמ' התם על המתני דקתני ומודים חכמים לר"ע ברואה פתם שמשמאה את בועלה אמר רב למפרע ור"מ הוא ושמואל אמר מפאן ולהבא ורבנן הוא והק' בתוס' מסוגיא דיומא הנ"ל דקא' על הא דריב"ב שפא תמצא אשתו ספק נדה פמאן כר"ע כו' ואמאי לא משני שפא תמצא פתם דהא מודים חכמים לר"ע ברואה פתם ולכאורה יש להקשות דמאי קושיא היא זו דילמא קאי ביומא התם להך תנא דס"ל דכל טבו"י פ"ש מדאורינ' בפרה ורק מדרבנן אסור טבו"י דטומאה דאורייתא דבועל נדה וכת' הא' של התוס' הנ"ל וא"כ לא הו"מ למימר שפא תמצא פתם פיון דכתמים ל"ה רק דרבנן וטבו"י דטומאה דרבנן הא פ"ש בפרה אף מדרבנן ול"ה צריף בפרה פרישה ז' ימים ולהאמור א"ש דכיון דקאי התם על ריב"ב דקא' ס' נדה א"כ ע"כ א"א למימר כתי' הא' דתוס' משום דטבו"י דטומאה דאורינ' אסור מדרבנן דא"כ הו"ל סד"ר ולקולא וע"כ ס"ל דטבו"י דבועל נדה אסור בפרה משום דל"י לי' בק"ו מט"מ וא"כ גם בועל נדה דרבנן לא הותר ונפיר הקשו התוס' לימא שפא תמצא פתם: ומה שנלפענ"ד בישוב קוש' התוס' הלזו הוא דהנה לכאורה קשה בהא דקא' רב דמודו חכמים לר"ע ברואה פתם שמשמאה את בועלה למפרע ור"מ הוא לפמ"ש בפ"ד יו"ד סי' קפ"ז סק"כ דבאשה שיש לה נסת זמן קבוע שהיא רואה אם ראתה מחמת תשמיש שלא בשעת נסתה היא טהורה אפ"י אין לה מכה כלל ואמרינן שזהו דם טהור מן הצדדין מחמת מיעוץ תשמיש וכ' הש"ך דאין לסמוך אדבריו אלא לענין שלא להחזיקה ברואה מחמת תשמיש להוציאה מבעלה אבל מ"מ צריכה לישוב ז' נקיים ומבואר בתשו' שב יעקב סי' מ' ובנובי"ק סי' מ"א ובגו"פ הטעם דלענין להוציאה מכלל רמ"ת פיון דמה שנסארה על בעלה בראי' ג"פ מ"ת הוא רק מדרבנן.

(והנה ראיתי בס' בשמים ראש המינוחס להרא"ש ז' סי' נ"ג שפלפל בהך ענינא דרמ"ת דל"ה רק מדרבנן פיון דהוא משנה נסת וקיי"ל נסתות דרבנן וה"ר לזה מריש יבמות דתנן חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן כו' ושאל רבינו יצחק ז"ל דנדה נמי תפטור צרתה וק"י ט"ז ומה נשתנה ערוה זו משאר עריות ופריק לה בתרי גונוי חזא שפל העריות אפ"י יש היתר לאיסורן ל"א שתהא נקוקה עד שתותר לו דאין זה דרכי נועם שהרי תחת בעלה נמי לא היתה ממתנת ועוד דלא נאמרו אלא בעריות ליבם שאשה זו אינה עומדת לו אלא לעלמא אבל נדה לא חזי לא לדידך ולא לעלמא והשתא אי אמרת דרמ"ת משפחת דאסורה למ"ד דבר תורה א"כ איכא לאשכוחי גוונא דליתגהו להני תירוצי פגון פילגשו שראתה ג"פ מחמת תשמיש שנשאת לאחיו דאסורה לו ושריא לעלמא דאין כל אצבעות שוות ואין לומר דלעולם איסור תורה יש אבל אינו בהפרכת אפתי תקשי לרב דאמר יבמות י"א.

דְּצַרְתְּ סוּטָה אֲסוּרָה דְּטוּמְאָה פְּתִיב בְּהַ פְּעַרְיוֹת וּפְרִיף הֶתֶם דָּף ג': לְרַב לִיחְשְׁבִי בְּמִתְנִי וּמִשְׁנֵי לְפִי שְׁאִינוּ בְּצַרְתְּ צָרָה א"כ נִדָּה טוּמְאָה פְּתִיב בְּהַ וְיִשְׁנֶה בְּצַרְתְּ צָרָה קִשָּׁה דְּלִיחְשְׁבִי וְע"כ דְּרַמ"ת הוּא רַק מְדִין נֶסֶת וְאִינוּ רַק דְּרַבְּנָן וְהִנֵּה אַף שְׁמִסְיָם שְׁיִישׁ לְדַחֹת רַאִי זֹו בְּכַמָּה אֲנָפִי וּבְכֶסֶס דְּהַרְסָנָא שְׁם פְּלָפֶל בְּדַבְּרִיו אַכְּן לִפְעַנ"ד גַּם לְדַבְּרֵי הָרָא"ש עֲדִינָן יְקִשָּׁה לְכַאוּרָה דְּהַרִי עֵיקַר הַקְּוִשְׁיָא הוּא לְרַב דְּסַבְרַת צַרְתְּ סוּטָה אֲסוּרָה וְהַרִי לְל"ק בְּנִדָּה ט"ז.

ס"ל לְרַב הֶתֶם דְּנֶסֶתוֹת דְּאוּרְיִיטָא א"כ אֲפִי אִי נִימָא דְּרַמ"ה מְדִין נֶסֶת הוּא ג"כ הו"ל דְּאוּרְיִי לְרַב דְּאָף דְּלִד' הַתּוֹס' בְּנִדָּה ס"ו. ד"ה וְנִימָרְתְּ הֵךְ נֶסֶת דְּרַמ"ת גְּרוּעַ מְנֹסֶת דְּעֵלְמָא דְּלִכְךָ גַּם רַבִּי מוֹדֶה בִּי דְּבַעֲי ג"פ וַא"כ י"ל לְפִי"ז דְּבִנְסֶת דְּרַמ"ת לְכ"ע דְּרַבְּנָן וְכ"כ בְּאַמַּת בְּתִשׁוּי נּוּב"י אָמְנָם לְד' רַש"י שְׁם שְׁכ' דְּגַם בְּנֶסֶת דְּרַמ"ה שְׁיִיף פְּלוּגָתָא ד"ר וְרַשְׁבַּ"ג וְשׁוּנָה לְנֶסֶת דְּעֵלְמָא א"כ הו"ל נֶסֶת דְּאוּרְיִי לְמ"ד נֶסֶתוֹת דְּאוּרְיִי.

וּמָה שְׁרוּצָה בְּתִשׁוּי חַת"ס לּוֹמַר דְּגַם לְרַש"י הֵוִי נֶסֶת דְּרַמ"ת לְכ"ע דְּרַבְּנָן הַמְעַיִן יִרְאֶה שְׁאִין דְּבַרְיוּ מְוַכְרַחִין בְּזָה וַא"כ קִשְׁיָא שְׁפִיר לְרַב דְּלִיחְשְׁבִי בִּין הֵנִי דְּפוּטְרוֹת צְרוּתִיהֶן. וְהַנְּלַפְעַנ"ד בְּזָה דְּהִנֵּה רֵאִיתִי בְּאַתְרוּנִים שְׁכַתְּבוּ דַּמ"ד נֶסֶתוֹת דְּרַבְּנָן אַף דְּבַכ"מ אִיסוּר שְׁהִנְחֹזַק בְּג"פ הוּא דְּאוּרְיִי מ"מ פִּינּוּ דְּקִי"ל דְּמִדְּאוּרְיִיטָא אִינְהַ טְמֵאָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׁוָה וַא"כ הַרִי אַף דְּמִנְחֻזְקָת לְרֵאוֹת דִּם נְדוּת בְּזֶמֶן זֶה מ"מ עַל הַהַרְגָּשָׁה שֶׁהוּא תְלוּי בְּחוּשׁ ל"ש חֻזְקָה וּלְכַךְ מַה"ת לֹא חִיִּישׁ לְנֶסֶת דְּנִדָּה דְּמִחְזַקִּין לָהּ שְׁתַּרְאָה בְּיוֹם זֶה מ"מ לֹא מִחְזַקִּין לָהּ שְׁתַּרְגִּישׁ וּבְלֹא הַרְגָּשָׁה הָא טְהוּרָה הִיא מִדְּאוּרְיִי וּמ"ד נֶסֶתוֹת דְּאוּרְיִי ס"ל דְּכִינּוּ דְּחֻזְקָה לְדִם שְׁבָא בְּהַרְגָּשָׁה לְכַךְ אָמְרִין דְּבִנְדָּאִי תַרְאָה וְתַרְגִּישׁ כְּדַרְכָּה וְהִנֵּה בְּאַמַּת הַעִירוּ הַמְּפֹרְשִׁים בְּהַךְ דְּרוּאָה מ"ת ג"פ דְּתַלְיִין דְּאַשְׁפָּה זֹו רוּאָה תְּמִיד מִחֻמַּת תַּשְׁמִישׁ וְלֹא תְלוּי בְּשַׁאֲרַ מְקָרִים מְשׁוּם דְּטַבַּע חִימוּד הַתַּשְׁמִישׁ לְהַזִּיל דִּם פְּהַא דְּתַבְּעוּהָ לִינְשָׂא כו' דְּחִיִּישִׁין שְׁמַחֲמַת חִימוּד הַתַּשְׁמִישׁ רֵאֲתָה דִּם עַכּו"פ ס' קפ"ד סכ"ב וְלְכַאוּרָה לְפַמ"ש בַּח' הַר"ן נִדָּה כ': בְּהֵי אִינְתָא דְּאִיטָא דְּמָא לְקַמְל' דְּר"א הֵוִי יְתִיב ר' אֲמִיקַמִי אַרְחִי אָמַר לָהּ הֵי דִּם חִימוּד הוּא וְפִי הַר"ן דִּם חִימוּד הוּא וְטְהוּר א"כ אִיף נְאַסְרַת בְּרוּאָה מ"ת הַרִי דִּם חִימוּד טְהוּר הוּא אָמְנָם הַרִי בְּר"ן שְׁם הַקִּשָּׁה מְהַא דְּתַבְּעוּהָ לִינְשָׂא וְנִתְפְּיִסָּה צְרִיכָה ז"נ דְּהָא דִּם חִימוּד טְהוּר הוּא וְתִי דְּחִיִּישִׁין שְׁדִם הַחִימוּד הוֹלִיף עֲמוּ דִּם נְדוּת א"כ ה"ה בְּרַמ"ת חִיִּישִׁין דְּפְתִיכָא בִּי דִּם נְדוּת.

אָמְנָם עֲדִינָן יֵשׁ לְהַתְּבֹוֹן דְּהַרִי מְבֹוֹאָר בְּתִשׁוּי שְׁב יַעֲקֹב וּבֵית יַעֲקֹב דְּאִם הַרְגִּישָׁה נְרֵאָתָה מְרֵאוֹת טְהוּרוֹת אַף שְׁהִי דִּם מְעַנְרַב בְּתוֹף הַמְרֵאוֹת מ"מ י"ל דְּהַהַרְגָּשָׁה הִי מִחֻמַּת הַמְרֵאוֹת הַטְּהוּרוֹת וּבְאַמַּת פִּי בַּח' הַר"ן נִדָּה כ"א: לְעַנְיָן מְפֻלַּת חֲתִיכָה וְיֵשׁ עֲמָה דִּם דְּקֵא' תַרְתִּי ש"מ דְּאַיְפְּשֵׁר דְּהַהַרְגָּשָׁה הִי מִחֻמַּת הַחֲתִיכָה וְלֹא מִחֻמַּת הַדִּם וְכֵן חוֹכֵךְ לּוֹמַר בְּתִשׁוּי הַרְמ"א ס' צ"ז בְּיָצְאוּ דְּמִים טְמֵאִים וְטְהוּרִים דְּל"ה הַרְגָּשָׁה פִּינּוּ דְּאַיְפְּשֵׁר דְּהִי הַהַרְגָּשָׁה מִחֻמַּת הַדְּמִים הַטְּהוּרִים וְעִי' בַּס' בִּינַת אָדָם שְׁעַר הַנְּשִׁים ס' ז' אוֹת י"ג שְׁמַסְתַּפֵּק בְּזָה.

וּבַס' סְדְרֵי טְהוּרָה רַסִי ק"צ כְּתִב בְּכַנְנַת הַמַּהֲרַשֵּׁשׁ דְּשְׁכ' לְדַחֹת רֵאֲיִית הַש"י דְּהַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבַר לַח ל"ה הַרְגָּשָׁה מְר"פ הַרוּאָה ת"ש הָאֲשָׁה שְׁעֲשֻׁתָה צְרִכִי וְרֵאֲתָה דִּם רְמ"א אִם עוֹמְדַת טְמֵאָה ה"ד אִי דְּאַרְגָּשָׁה יוֹשְׁבַת אֲמֵאִי טְהוּרָה אִי דְּלֹא אַרְגָּשָׁה עוֹמְדַת אֲמֵאִי

טמאה ונהלא התם ע"כ ארְגֵשָׁה זיבת דְּבָר לַח דְּהֵלֵא הַמ"ר זבין מְמַנָּה דְּהָא הַתָּם מִיָּרִי
דְּנִמְצָא דָם תּוֹךְ הַסְּפָל דְּקוֹדֵם דְּתִמּוּ מִיָּא אֲתִי דָם א"כ פִּינּוּ דְּהֵדָם יוֹצֵא תּוֹךְ הַמ"ר ע"כ
הַרְגֵשָׁה זיבת דְּבָר לַח וְכ' לְדַחֵת זֶה דְּאִיפְשָׁר דְּבַכ"מ בְּאַמַּת הַנִּי הַרְגֵשָׁת זיבת דְּבָר לַח
הַרְגֵשָׁה וְשֵׁא"ה פִּינּוּ דְּבָא עִם הַמ"ר הָא יֵשׁ לְתִלּוֹת הַרְגֵשָׁת הַזִּיבַת דְּבָר לַח בַּמ"ר וְלֹא
מִקְרִי הַרְגֵשָׁת דָם ע"ש וְכִינּוּ שְׂפָן בַּרמ"ת פִּינּוּ דְּדָם דְּמַחְמַת חִימוּד הַתְּשֻׁמִּישׁ הוּא טְהוֹר
רַק דְּאֲמַרִּינּוּ דְּמַחְמַת חִימוּד הַתְּשֻׁמִּישׁ נִתְעוֹרַר גַּם הַדָּם נְדוּת יוֹצֵא עִם הַדָּם הַחִימוּד.

וְהִנֵּה אִי הַנִּי יִדְעִינּוּ שְׂיִצָּא קוֹדֵם הַדָּם הַחִימוּד וְנִפְתַּח הַמְּקוֹר עַל יָדוֹ הָא ל"ה הַרְגֵשָׁת
פְּתִיחַת הַמְּקוֹר מִשׁוּם הַדָּם הַנְּדוּת בְּנִדְּאִי ל"ה הַרְגֵשָׁה וְאִפְל' יִצָּאוּ פְּאָחַד ג"כ אִיפְשָׁר
לְסַפּוֹקִי שֶׁהַרְגֵשָׁה הִי מַחְמַת הַדָּם הַחִימוּד דְּטְהוֹר הוּא וְרַק דְּאִיפְשָׁר שְׁנִתְעוֹרַר הַדָּם
הַנְּדוּת בְּרֵאשִׁינָה לְצֵאת וְנִפְתַּח הַמְּקוֹר עַל יָדוֹ וְהַנִּי שְׁפִיר הַרְגֵשָׁה וּבַמְּקַא פְּתַבְתִּי דִּיזִהָ?
לְפִי"ז מְפָאן רֵאִי לַמ"ש בְּתוֹס' פְּרִיתוֹת י"ז: ד"ה מְדַסִּיפֵא דְּגַם עַל ס"ס חֲזִיב אֲשֶׁם תְּלוּי
דְּאֵלוֹ לַד' הַרְמַב"ם שְׁכ' בַּפ"ח מְשַׁנְּנוֹת דְּבַס"ס א"ח א"ת יִקְשָׁה דַּא"כ אִיךָ קַא' בְּנִדְּאִי י"ד:
בְּנִמְצָא עַל שְׁלָה לַאח"ז תְּנָא וְחִיבִין א"ת וְכֵן שָׁם י"ב: מַהוּ שְׁתַּבְּדוּק עֲצָמָה פְּדִי לְחִיב
בְּעֵלָה א"ת הַרִי אִיכָא ס"ס סְפַק שְׁמָא ל"ה בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ וְאִפְל' הִי בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ שְׁמָא
דָם הַחִימוּד פְּתַח הַמְּקוֹר וְל"ה הַרְגֵשָׁת דָם נְדוּת.

וְהִנֵּה אִי דְּמִצִּינוּ בְּנִזִּיר ס"ו. וְדַאִי חֲזָא ס' מַחְמַת ש"ז ס' מַחְמַת רֵאִי' פִּינּוּ שְׁנִזְזַק לְטוֹמְאָה
סְפַקוֹ טְמֵא וְפִי' בְּתוֹס' כְּדַא' בְּנִדְּאִי פ' הַמְּפִלַת זיבָה דְּפְתִיכָא בִי ש"ז לֹא סְתָרָה אֱלֵא יוֹם
א' זיבָה דְּלֹא פְתִיחַ בִי ש"ז סְתָרָה שְׁבַעָה וּמִיָּרִי כְּגוֹן שְׁבַדַּק עֲצָמוּ וּמְצָא ש"ז וְגַם זיבָה
עַל הַבְּגָד וְלֹא נוֹדַע אִם בָּאָה הַזִּיבָה לְבִדָּה וְש"ז לְבַד וְיִסְתַּר שְׁבַעָה אוֹ פְתִיחַ בִי זיבָה
שְׁבָאוּ יַחַד וְלֹא יִסְתַּר רַק יוֹם א' אֲמַרִּי' פִּינּוּ שְׁנִזְזַק לְטוֹמְאָה ס' טְמֵא וְא"כ הַה"נ אִם הִי
יוֹצֵא הַדָּם נְדוּת מְעוֹרָב עִם הַדָּם הַחִימוּד הַרִי דָם בְּלֵא הַרְגֵשָׁה פִּינּוּ דְּמְקוֹר מְקוֹמוֹ טְמֵא
הָאִיכָא עַכ"פ טוֹמְאָת עָרַב וְרַק פְּשִׁיזָא הַדָּם נְדוּת תַּחֲלָה בַּפ"ע הִיא טְמֵאָה ז' וְאֲמַרִּינּוּ פִּינּוּ
שְׁנִזְזַקָה לְטוֹמְאָה ס' טְמֵא.

אָמְנָם ז"א דְּהֵתָם הֵלֵא מִיָּרִי בִימֵי סְפִירָה שְׁהִיא בְּחִזְקַת טוֹמְאָה וְה"ה בְּנִדְּאִי בְּסִמּוּד לְוִסְתָּה
שְׁהוֹחֲזַקָה מְקוֹדֵם לְרֵאוֹת בְּזִמְנָן זֶה אִיכָא חִזְקַת דָם בָּא בְּהַרְגֵשָׁה וְחִיב קָרְבָן בְּנִדְּאִי תּוֹךְ
אוֹתִיּוֹם מִשֵּׁא"כ אֲשֶׁה שְׁיֵשׁ לָהּ וְסַת שְׁלֵא ב"ו שְׁרֵאֲתָה מ"ת ג"פ נְהִי דַּאֲנָן מְטַמְּאִינּוּ לָהּ
מְסַפַּק אֲבָל הָא ל"ש לֹאמַר דְּכִינּוּ שְׁהוֹחֲזַקָה לְרֵאוֹת ג"פ מ"ת תְּהִי מוֹחֲזַקַת שְׁתַּרְאָה
וְתַרְגִּישׁ דְּהַרְגֵשָׁה דְּבָר הַתְּלוּי בְּחוּשׁ הוּא וְאִי דְּחִזְקַת דָם בָּא בְּהַרְגֵשָׁה הַרִי אִיפְשָׁר פְּשָׁר
שְׁהַדָם הַחִימוּד יִפְתַּח הַמְּקוֹר אוֹ יִצָּאוּ הַדְּמִים מְעוֹרָבִין בִּיחַד וּקְפִידַת הַתּוֹרָה הֵלֵא הוּא
שְׁתַּהָּל הַהַרְגֵשָׁה מְדָם נְדוּת בְּלִבָּד וּלְכַךְ בְּנִדְּאִי לַכ"ע לִיכָא רַק אִיסוּר דְּרַבְּנָן פִּינּוּ דְּעַל
הַהַרְגֵשָׁה לִיכָא חִזְקָה וְרֵאִי' בְּלֵא הַרְגֵשָׁה אִינוּ אֱלֵא מְדַרְבְּנָן וְא"כ אִפְל' לְרַב דַּס"ל וְסַתוֹת
דְּאוֹרֵי' מ"מ וְסַת שְׁל רַמ"ת בְּנִדְּאִי לַכ"ע ל"ה רַק דְּרַבְּנָן פְּנ"ל וּמִיָּוֶשֶׁב שְׁפִיר קוֹשְׁי'
הַבְּשָׁמִים רֵאֵשׁ הַנְּ"ל וְנִכּוֹן לְפִי"ז ג"כ מַה שְׁהַקְשָׁה א"ז הַחוּ"ד דְּאִי נִימָא דַּרמ"ת מְדִין
וְסַת הוּא א"כ אֲמַאי לֹא תְהִי מוֹתַרַת לְשִׁמְשׁ בִּימֵי עֲבוּר וְהַנְּקָה דְּהַרִי אִפְל' לְוִסַת גְּמוּר
א"ח בְּיָמִים הַלְלוּ.

וּלְהֵאמֹר נִכּוֹן דְּמְעוֹבְרוֹת וּמְנִיקוֹת הֵן מְסוּלְקוֹת מְדָמִים וְאִין מְקוֹרָן נִפְתַּח לִיצִיאַת דָם
וְסַתָּן הַטְּבַעִי הַטְּמֵא מְעִיקְרָא אֲבָל בַּרמ"ת הֵלֵא חֲזָא מַחְמַת חִימוּד הַתְּשֻׁמִּישׁ וְהֵלֵא דָם

החזימוד טהור הוא ושפיר חזישינון שפינון שדמ החזימוד יפתח המקור יתעורר גם דם נדות
לצאת ודו"ק) הלכה מהני קביעות הנסת לתלות בצדדין משא"כ לענון איסור נדה דהוא
דאוריין' ל"מ קביעות הנסת לטהר הדם שראתה שלא בשעת נסת דנסתות דרבנו ל"מ
להפקיע איסור נדה לבעלה דאוריין' ע"ש ובתשו' שער אפרים שמינישבים בזה הקושיא
משבועות י"ח הג"ל.

ולפי"ז לכאורה היכי משפחת הדין דראתה פתם שמשמא הבעל למפרע לר"מ בבעילת
היתר אי באשה שיש לה נסת שלא ב"ו הא מהני קביעות הנסת להוציא מאיסור פתמים
שהוא רק דרבנו וגם האשה טהורה אפי' מפאן ולהבא דתלינו בצדדין מחמת מיעוץ
תשמיש דבשלמא מפל הפתמים דמשמאין באשה שיש לה נסת ל"מ כמ"ש א"ז הגאון
מהמבורג זצ"ל בתשו' נובי"ק סי' מ"ד משום דאימור ארגשה ולאו אדעתה כמ"ש
בפירש"י דנ"ח.

ולא מיחשב לספק פינון דרוב דמים באין בהרגשה משא"כ לענון לטמא הבעל ע"כ אנו
חוששין שהיא משעת תשמיש הלא איכא למיתלי בצדדין מחמת מיעוץ תשמיש שפיר
יש לנו לטהר לד' המרדכי ואי באשה שאין לה נסת הרי ס"ל לר"מ בנדה י"ב: דאשה
שאין לה נסת אסורה לשמש אמןם י"ל דרב ס"ל כמ"ד בנדה ל"ט.

דהא דאשה שאין לה נסת אסורה לשמש לר"מ הנ"מ בימי נדותה אבל בימי זיבה מותרת
דבאחד עשר יום שביין נדה לנדה בחזקת טהרה עומדת וא"כ הרי בנדה ע"ג. דרשינו גבי
זבה טמאה מלמד שמשמאה את הבעל בנדה וא"כ י"ל דהא דקא' רב למפרע ור"מ הוא
היינו באשה שאין לה נסת שמשמאה עמו ב"א ימי זיבה וראתה פתם דמשמא למפרע
ולפי"ז הרי הא פשיטא דזבה קטנה כמו שהיא שומרת יום פנגד יום פן גם הבעל אין
עליו רק טומאת יום א' דהא ותהי נדתה עליו פתיב ולא יותר ונהרי בנדה ל"ג.

אמרינו יכול יעלה לרגלה פירש"י יעלה בסופה פגון בא עלי' בששי שלח טבול בליל
המחרת פמותה ת"ל וטמא שבעת ימים ואי איתא דגם שומרת יום פנגד יום מטמאה
הבעל ז"י ל"ל קרא דאינו עולה לרגלה בנדה שפא עלי' בששי דמה בכך דהאשה אין
עלי' עתה רק טומאת יום א' הרי בזבה קטנה אין עלי' מעיקרא רק טומאת יום א' ואפ"ה
משמאה הבעל ז"י א"ו דאינו פן וא"כ אף לאחר דגלי קרא דאינו עולה לרגלה היינו
בנדה פינון דעכ"פ מעיקרא יש עלי' טומאת ז"י אבל בזבה קטנה דמתחלה אין עלי' רק
טומאת יום א' בנדאי גם על הבעל ליכא רק טומאת יום א' ורק בזבה גדולה דהיא טמאה
שבועה טמא גם הבעל שבועה עת"כ פ' מצורע עם פי' הראב"ד ז"ל אבל לא זבה קטנה
(וראיתי בספר מנחת חינוך לש"ב הגאון מט"פ זצ"ל מצוה קפ"ב דפשיטא לי' דגם
שומרת יום פנגד יום מטמאה הבעל ז' ולא ידעתי מנ"ל הא) ולפי"ז מיושב לנכון קוש'י'
התוס' הג"ל דא"א לומר דהפרשת הכ"ג ז' ימים מביתו הי' שפא תמצא פתם דמשמא
לר"מ למפרע דהיכי מיר' אי באשה שיש לה נסת ושללא ב"ו דבשעת נסתה בנדאי לא
יעשה הכ"ג איסור לבא עלי' א"כ שלא ב"ו הא גם האשה טהורה לד' הש"ך הג"ל דנסתות
דרבנו מהני לגבי פתמים דרבנו פנ"ל ואלא באשה שאין לה נסת הא אסורה לשמש לר"מ
בימי נדותה וע"כ דניחוש שפא ישמש עמה בימי זיבה ותמצא בהם א"כ אז הלא לא יהי'
עליו רק טומאת יום א' כדין זבה קטנה פינון דמשמאה פ"א מחמת תשמיש וצריכה

להיות שומרת יום כנגד יום הא אסור לבא עלי גם ביום ב' אחר טבילתה עד לערב
דהו"ל גרגרן כמבואר בנדה נ"ד.

וא"כ אפי' בא עלי אח"כ ותראה וכן בפעם הג' לא תהי' זבה גדולה משום דלא יהי'
רצופין ואנן קיי"ל זבה גדולה ל"ה כ"א בראתה ג"י רצופין דלא כשי' רבינו סעדי'
שהובא בתוס' שם דס"ל דגם במפונרין הוי' זבה גדולה.

ואם תראה בהשני ימים שאח"כ בלא בעילה ונעשה זבה גדולה בכ"ז ל"א דנעשה זבה
גדולה למפרע לענין שיהי' על בועלה בפעם הראשון פדין בא על זבה גדולה שטימא
שבעת ימים כדמוכח מד' הש"ס פסחים פ"א.

דקא' התם לר' יוסי דא' מפאן ולהבא הוא מטמאה לא משפחת טומאת התהום בזיבה ואי
נימא דהבא על זבה קטנה שנעשית אח"כ זבה גדולה הוי על הבועל דין בא על זבה
גדולה א"כ שפיר אפשר לאשפוחי פגון שפא על אשה בימי זיבתה ב"ג בניסן סמוך
לערב ושפעה עד ליל י"ד והו"ל בא על זבה קטנה ויכולין לשחוט הפסח עליו ב"ד דחזי
לאורתא לאחר טבילה ואח"כ ראתה שוב בסוף יום י"ד ביה"ש א"כ נעשית זבה גדולה
פינן שראתה שני ימים ביה"ש וטמא הבועל למפרע טומאת ז' פדין בא על זבה גדולה
וא"כ משפחת שפיר טומאת התהום דזיבה וע"כ דל"א דנעשית זבה גדולה למפרע לטמא
בועלה בראי' ראשונה טומאת ז'.

ואי דהלא ס"ל לר"מ במשנה נדה נ"ב: דיש בפתיים משום זוב ובכתם גדול כשיעור ג'
גריסין חיישינן דשמא כל חדא וחדא בחד יומא חזיא הלא מבואר בראשונים שם דאפי'
למ"ד דר"מ ס"ל דבימי זיבה שריא לשמש עכ"פ בדיקה בעיא שע"כ קתני בסיפא דמתני'
התם הזב והזבה הרי אלו בחזקת טומאה ע"ש ופוסקים באמת להלכה פו הרמב"ם
והרא"ש והובא בש"ע יו"ד סי' קפ"ו ס"ב דכל אשה שאין לה וסת צריכה בדיקה קודם
משמיש ואחר משמיש וא"כ פינן שע"כ בדיקה לא היתה יכולה לבא לידי זבה גדולה
ולענין חשש זבה קטנה הא הי' די בהפרשת יום א' ולמה מפרישין אותו ז' ימים ומינש
קוש' התוס' הנ"ל ע"נ בס"ד: והנה עפ"י הסברא הנ"ל שהעלינו דכיון דאפי' בראי'
בלא הרגשה טמאה עכ"פ טומאת ערב משום מקור מקומו טמא ולכן א"א לאוקמה
בחזקת טהרה ואדרבא בחזקת טומאה קיימא גם לגבי בעלה פינן דמחזיקין מטומאה
לטומאה כסברת הנוב"י הנ"ל אמינא לבאר דברי הרמב"ן בחי' ריש גיטין שכ' לענין
קוש' התוס' שם שהקשו דאמאי לא ילפינן דע"א נאמן באיסורין אפי' באתחזק איסורא
מוספדה לה והעיר בזה הרמב"ן שם דהרי מנדה אין למילף פינן דרק מפיה אנו חזין
שראתה דם א"כ לא אתחזקה בנדה רק על פיה וא"כ הפה שאסר הוא הפה שהתיר וכ'
דהרי בכל ענין האמינתה תורה אפי' הבעל עמה במטה וראה הדם שותת ויורד א"כ לא
אתחזקה בנדה על פיה ואפ"ה האמינתה תורה על הספירה ע"ש.

והנה לכאורה צדיין יש להתבונן דהרי מן התורה אינה טמאה בלא הרגשה א"כ ההרגשה
הלא לא נוכל לדעת רק על פיה שאומרת שהרגישה וא"כ צדיין לא מקשין התוס' פלום
דכיון דלא אתחזקה רק על פיה שאמרה שהרגישה הא שייך הפה שאסר הוא הפה שהתיר
ואידחזקת דם בא בהרגשה הרי מבואר בתשו' נטע שעשועים סי' כ"א דהא דמחזיקין
שבדאי בא דם בהרגשה הוא רק כשפסק להאשה אם ארגשה אבל כשאומרת בברי דלא

אֲרָגְשָׁה ל"א חֲזַקְתָּ דָם בָּא בְּהַרְגָּשָׁה ע"ש שֶׁה"ר מְנַדָּה ס': וּא"כ דְּתַלּוּי רַק בְּאַמִּירְתָּהּ הָא
אֵין רֵאִי מְנוֹסְפָּרָה לָּהּ דְּעֵא"נ אִפִּי בְּאַתְחִזֵּק אִסּוּרָא.

וּלְהֶאֱמֹר י"ל דְּכִינּוּן דְּגַם בְּלֹא הַרְגָּשָׁה הִיא טְמֵאָה עַכ"פּ טְנוּמַת עֶרֶב שׁוּב קִינְמָא בְּחִזו"א
אִפִּי לְגַבֵּי בְּעֵלָה וְשִׁפִּיר הַקְּשׁוּ הַתּוֹס' דְּנִילְף דְּעֵא"נ אִפִּי בְּאַתְחִזו"א. וּמָה נִכּוֹן לְבָאָר עִפִּי"ז
דְּבָרֵי הַגַּמ' ב"ב הַנ"ל בְּמֵאֵי דְקֵא"ל רַבָּא לְאַבְיֵי רִבִּי וּמְצוּי לִיכָּא לְמ"ד דְּתַנִּי ר' חֲזִינָא כּו'
וְהוּא עִפִּי"י שִׁיטַת הַשֵּׁב שְׁמַעְתָּתָא שְׁהִבְאֵנוּ לְמַעְלָה שֶׁכ' דְּשִׁינְךָ לְדוֹן בְּזָה מְדִין קְבוּעַ פִּינוּן
דְּע"כ הִיא הַרְגָּשָׁה וְהו"ל כְּפִירֵשׁ לְפִינּוּ אֲמַנְם בְּאַמַּת בְּהַמְשָׁנָה דְּקַתְנֵי נְמַצָּא דָם בְּפִרוּזְדוֹר
סְפִקוּ טְמֵא י"ל דְּמִינֵי בְּלֹא הַרְגָּשָׁה וְעַכ"פּ טְנוּמַת עֶרֶב אִיכָּא מְשׁוּם מְקוֹר מְקוּמוּ טְמֵא
וּא"כ אֵין עֲלֵיו דִּין קְבוּעַ פִּינוּן דְּהִיא בְּלֹא הַרְגָּשָׁה פִּירֵשׁ וְאַמְרִינּוּ שִׁפִּיר רִבִּי דְּמִים מִן הַמְקוֹר
מִשָּׂא"כ בְּהַדְּרָא דְר' חֲזִינָא פִּינוּן דְּקֵאָמֵר חֲזִיבִין עֲלֵיו עַל בִּיאַת מְקַדָּשׁ וְהָרִי בְּתוֹס' נְדָה ט"ז.

כ' בְּהָא דְּמְקוֹר מִק"ט אַע"ג דְּלִיכָּא בְּדָם רְבִיעִית מְשׁוּם דְּהִכִּי גְמִירִי לָן הַלְלֵמ"מ וְהָרִי
בְּכ"מ פ"ג מִבִּיאַת מְקַדָּשׁ סוּף הַלְכָה י"ג כ' שֶׁם בְּדַעַת הַרְמַב"ם דְּעַל הַלְלֵמ"מ פִּינוּן שְׁלֵא
נִתְפָּרֵשׁ בְּהַדְּרָא בְּתוֹרָה אֵין חֲזִיבִין עֲלֵיו עַל ב"מ וּא"כ מְדַתְנֵי ר"ח חֲזִיבִין עַל ב"מ ע"כ
דְּמִינֵי בְּהַרְגָּשָׁה א"כ שׁוּב הָוִי עֲלֵיו דִּין קְבוּעַ וּא"א לְדוֹן בּוּ מִפְּחַ רִבִּי דְּמִים מִן הַמְקוֹר
דְּכָל קְבוּעַ כְּמַע"מ וְע"כ מְטַעַם רִבִּי וּמְצוּי קֵאָתִינוּ עֲלָה וְדו"ק: אָכֵן בְּגוּף הָעֵנָן בְּמָה
שְׁפִלְפִלְנוּ דְּכִינּוּן דְּאַפִּי בְּלֹא הַרְגָּשָׁה הָאִשָּׁה טְמֵאָה טְנוּמַת עֶרֶב מְשׁוּם מְקוֹר מְקוּמוּ טְמֵא
לְכָד בְּחִזְקַת טְמֵאָה עוֹמְדָת גַּם לְעֵנָן נְדָה עֲדִינּוּ אִיכָּא לְעִיּוּנֵי בִי דְלִפְמ"ש ר' ש"י בְּנְדָה
מ"א: דְּטוּמַת מְקוֹר מִק"ט הוּא מִפְּחַ נְגִיעָה שְׁהֵאִשָּׁה נוֹגַעַת בְּדָם א"כ לְעֵנָן טְנוּמַת הַנְּדָה
שְׁהִיא טְנוּמַת רֵאִי' שִׁפִּיר יֵשׁ לָנוּ לְהַעֲמִידָה אַחֲזַקְתָּ טְהָרָה.

וְנָהִי דְּבְרַמְב"ן וְהָר"ן בְּחִי' שֶׁם הוּבָא בְּסִדְרֵי טְהָרָה סִי' קַפ"ח כְּתִבּוּ דְּהָא דְּמְקוֹר מְקוּמוּ
טְמֵא לָאוּ מְשׁוּם דְּהַמְקוֹר מְטַמֵּא הַדָּם בְּנִגְיַעְתּוֹ אֲלֵא דְגִזָּה"כ הוּא כָּל מָה שְׁנִבְרָא בּוּ טְמֵא
הוּא וּמְטַמֵּא בִּיצִיאוֹתָיו טְנוּמַת עֶרֶב ע"ש אֲבָל הֵלֵא עַכ"פּ לְגַבֵּי הָאִשָּׁה הו"ל טְנוּמַת מְגַע
וְשִׁינְךָ שִׁפִּיר לְהַעֲמִידָה לְעֵנָן ס' טְנוּמַת רֵאִי' אַחֲזַקְתָּ טְהָרָה וְשִׁמְטַעַם זֶה נִסְתָּרָה מִמֵּנִי
דְּרָף הָאֲחִירוֹנִים וּמְפָלְגֵם הַחוּ"ד בְּסִי' קַצ"ו שְׁכַתְּבוּ דָאֵם רֵאֲתָה בְּתוֹף ז"נ אִפִּי בְּרוּר לָהּ
שְׁהִי בְּלֹא הַרְגָּשָׁה סוּתֵר הַנְּקִיִּים דְּכִינּוּן דְּמְקוֹר מְקוּמוּ טְמֵא הו"ל טְנוּמַת מְפָסְקַת בִּינִיָּהוּן
סוּתֵר הַנְּקִיִּים דְּכִינּוּן דְּמְקוֹר מְקוּמוּ טְמֵא הו"ל טְנוּמַת מְפָסְקַת בִּינִיָּהוּן וְלֵא קְרִינּוּ בִי וְאַחַר
תְּטַהַר שְׁלֵא תְהֵא טְנוּמַת מְפָסְקַת בִּינִיָּהוּן ע"ש וְלְהֶאֱמֹר לִיתָא דְּהָרִי א' בְּנְדָה מ"ב.

לְעֵנָן פּוֹלְטָת ש"ז דָּאֵי נוֹגַעַת הָוִי אֵינּוּ סוּתֵר. וְהִנֵּה לְכַאוּרָה מְדַבְּרֵי הַש"ס נְדָה דָּף ע"א.

גַּבֵּי הָאִשָּׁה שְׁמַתָּה וְיִצְאָה מִמֶּנָּה רְבִיעִית דָּם יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּמְקוֹר מִק"ט הוּא מְדִין רוּאָה
דְּהָרִי קֵא' הֵתָם דְּמְטַעַם מְקוֹר מִק"ט מְטַמֵּא בְּכ"ש וּא' בְּנְדָה מ"ב. וּבְפִירֵשׁ"י שֶׁם דְּרוּאָה
ל"ב שִׁיעוֹר וְנוֹגַעַ בְּעֵי שִׁיעוֹר וּא"כ פִּינוּן דְּמְקוֹר מִק"ט ל"ב שִׁיעוֹר הָא ע"כ רוּאָה הוּי'.

אֲמַנְם ז"א דְּהָרִי כְּבָר הִבְאֵתִי בְּשֵׁם הַתּוֹס' דְּהָא דְל"ב רְבִיעִית בְּמְקוֹר מִק"ט הוּא מְשׁוּם
דְּהִכִּי גְמִירִי לָהּ א"כ לְכָד שִׁפִּיר נוֹגַעַ הוּי' וְהָא דְשִׁאָר נוֹגַעַ ל"ב שִׁיעוֹר מְשׁוּם דָּאֵין לְמִדִּין
מְהֻלְכָה וְהָרִי אֲמַרִּינּוּ הֵתָם לְעֵנָן פּוֹלְטָת ש"ז פִּינוּן דָּאֵינּוּ מְטַמֵּא בְּפָנִים כְּבַחוּץ נוֹגַעַ הָוִי
א"כ דָּם שְׁבַמְקוֹר שְׁאֵינּוּ דָם נְדָה הָא ג"כ אֵין מְטַמֵּא בְּפָנִים כְּבַחוּץ דְּעַכ"פּ בִּיה"ס הָוִי
וּא"כ דִּין מְגַעַ עֲלֵי'.

ויתכן לפרש בזה דברי הש"ס נדה כ"ב. בהא דקא' התם לימא שפופרת תנאי הוא כו' ומסיק רבא דבמקור מק"ט קמפלגי עי' ברא"ש שם ובמ"ש במהרש"א ע"ד התוס' שם ולכאורה פיון דס"ל לר"א מקור מקומו טמא אמאי אמר סתם טהורה הא עכ"פ טמאה טומאת ערב ולהאמור י"ל דכיון דהוא רק מדין נגיעה הלא כ' בתוס' חולין פ"ז: ד"ה פל משקה דאם נטרף הדם בשפופרת ל"ה נגיעה ע"ש וא"כ אין לה בכה"ג גם טומאת ערב ויש לפלפל עפ"ז הרבה בסוגי' שם אכמ"ל.

ובהכי ניתא לן לבאר ד' הרמב"ם פ"ג דסוטה הט"ז והו' מוציאין אותה מעזרת נשים ותמה המ"ל שם דמשמע דרק מעזרת הנשים הוא דאיכא קפיצא אבל בהר הבית ליכא קפיצא ונהרי בפ"ק דכלים תנו הר הבית מקודש שאין זבין וזבות נדות ויולדות נכנסין לשם ולהנ"ל י"ל דנהרי באמת בסוטה כ': פרכינו הרי חרדה מסלקת הדמים ומשני ביעתותא מרפאי וי"ל דס"ל להרמב"ם דכיון דע"י ביעתותא תרפינה קשרי האם שע"כ היא פורסת נדה כדרז"ל על ותתחלחל המלכה וכיון שגפין קשרי האם המקור הוא פתוח ממילא והדם יוצא בריוח באופן שאינה מרגשת יציאת הדם מן המקור פיון שאין הדם פותח את המקור וא"כ אין האשה טמאה מדאורייתא רק טומאת ערב משום מקור מק"ט וכיון דהו' טומאה הוא רק טומאת מגע י"ל דלא עשו מעלה בהר הבית רק על נדה שהיא טומאת ראוי' וכיון שגופה אינו טמא בלא הרגשה רק מדרבנן וגם איסור הבאת הדם עצמו למקדש ג"כ אינו רק מדרבנן לפי שכל שאין לו טהרה במקנה אינו אסור מה"ת להביאו למקדש כדא' בעירובין ק"ד: ולכך בהר הבית לא עשו מעלה בזה ומיושב שפיר ד' הרמב"ם ז"ל עכ"פ פיון דטומאת ערב דמקור מק"ט ל"ה רק מתורת נגיעה נראה דאינו סותר מדאורייתא גם בתוך הספירת ז"נ והכי מתבאר להדיא מדברי הרז"ה שהובא בשו"ת חת"ס סוסי' קמ"ד שכ' ז"ל כ' הרז"ה פ"ב דנדה לדעת כמה גאונים ל"ב בדיקה לנקיים לבעלה דסגי לנקיים שלא במה שאחר שפסקה בטהרה ונסתם המעין הראשון שוב לא הרגשה ז' ימים זא"ז ע"ש הרי להדיא דראוי' בלא הרגשה אינה סותרת ז"נ ונהרי בנדה ל"ז.

מסקינו לענין דם קישוי שאינו סותר בזיבה דדבר שאינו גורם סותר וה"ה דם בלא הרגשה שאינו גורם טומאה מדאורייתא אינו סותר הנקיים מדאורייתא דהרי תרנונייהו דם קישוי ושללא בהרגשה מסד קרא נפקי זה מדמה וזה מבשרה והוא עוד ק"ו מדם קישוי דבדם קישוי הי' ס"ד דגמ' שם שישתור משום דאמרינן דבר המטמא סותר היינו שפוטמא במקום אחר בימי נדה אבל דם בלא הרגשה הלא אינו מטמא בשום מקום משום נדות ול"ה דבר המטמא בנדאי אינו סותר אפס בהא מודינא דעכ"פ אותו היום אינו עולה לנקיים לפי המבואר בפירוש"י שם לענין דם קישוי דאף דאמרינן פיון דאינו גורם זיבה אינו סותר היינו שאינו סותר הפל אבל עכ"פ אותו היום אינו עולה ובחל' הר"ן שם מובא חילוקי דיעות בזה אם אותו היום עולה וי"ל דה"ה לדם בלא הרגשה בתוך ז"נ עכ"פ אותו היום אינו עולה לנקיים והכי מבואר בחי' הרמב"ן נדה נ"ב.

דכמו לרב דם טוהר אינו עולה אע"ג דטהור לא משום דסותר אלא דבעינן נקיים מדם של אותו מעיין ע"ש וה"ה בלא הרגשה נקי לא מיקרי ועפ"ז אנדא לה ראית הנוב"י ז"ל שמוכח דהרגשת זיבת דבר לח הוי' הרגשה מהא דנמצא דם בפרוודור ספקו טמא

דא"א שהי' הרגשת פתיחת המקור דא"כ ל"ה מספקינו במן העלף ולהאמור הא אִיפְשָׁר דמיירי בתוך ספירת ז"נ דאפי' הי' בלא הרגשה הא עכ"פ אינו עולה (וי"ל עוד דבספירת ז"נ של זכה ראוי' בלא הרגשה סותרת עפ"מ דא' בנדה ל"ז).

דאונס סותר אף שאינו גורם פינון שאם ראה שמים שלא באונס ושלישית באונס מצטרפין לקרבן הו"ל גורם וסותר ע"ש וא"כ י"ל לפמ"ש בסד"ט סי' ק"צ ס"ק צ"ג דהא דבעינו בנדה הרגשה א' בנדה מ"א: מדכתיב זוכה בבשרה והיי"ד בראי' א' שלח אכל לאחר שראתה פ"א בהרגשה אפי' חזי' ב' ראיות אח"כ שלא בהרגשה מצטרפין לראי' הראשונה של יום הא' ונעשה זכה גדולה פינון דעיקר קרא דבבשרה דדרשינו מינ' דבעי' הרגשה בנדה פתיב אלא דמרבין לזכה מזוכה ודרשינו זכה דומיא דנדה דבהרגשה א' סגי' ע"ש וא"כ י"ל דבלא הרגשה הו"ל גורם כמו ראית אונס ויל"ע בנדה ויתנישב עפ"ז מה שהקשו המפורשים במשנה נדה נ"ח: מעשה באשה א' שבאת לפני ר"ע אמרה לו ראיתי פתם א"ל שמה מפה היתה בידך א"ל הן וחתה א"ל שמה יכולה להגלע ולהוציא דם א"ל הן וטהרה ר"ע ראה תלמידיו מסתכלין זב"ז א"ל מה הדבר קשה בעיניכם של"א חכמים הדבר להחמיר אלא להקל שנא' ואשה כי תהי' זכה דם יהי' זוכה בבשרה דם ולא פתם והקשו דל"ל מפת המיעוט דם ולא פתם הרי בלא"ה הוא ממועט מבבשרה עד שתרגיש בבשרה ולהנ"ל יהי' נכון דהנה באמת הקשה בתשו' ח"צ הנ"ל לשי' הרשב"א דאפי' במכה שא"י אם מ"ד תולין א"כ למה שאל ר"ע אם יכולה להגלע ולהוציא דם ותי' בתשו' נובי"ק סי' נ"ה דטעמא דהרשב"א הוא משום דמוקמינן האשה בחזקת טהרה ור"ע רצה לטהרה גם בימי ספורה דאז בחזקת טומאה עומדת ע"ש וא"כ לפי"ז אצטריף למדרש מדם ולא פתם דאלו מטעם של"ה הרגשה הא עכ"פ אותו היום אינו עולה דאינו נקי הוא ולהכי אצטריף למדרש מדם ולא פתם דהו"ל נקי מדם וגם אותו היום עולה ועל פן כ' הש"ף בסי' קצ"ו ס"ק י"ג דבמכה שידוע שמ"ד תולין אפי' בג"י הראשונים דכמו דיש סוברים דגם בשעת וסתה תלינן במכה שידוע שמ"ד הואיל וסתות דרבנן נאפי' למאן דמחמיר בשעת וסתה הואיל ואיכא למ"ד וסתות דאורי' אכל פתמים שהן לכ"ע דרבנן תלינן במכה שידוע שמ"ד ע"ש ולכאורה הרי מאי דהוי דרבנן הוא משום של"ה הרגשה והיל"ל דבתוך ספירה עכ"פ אותו היום אינו עולה אמנם פינון דהתורה אמרה דם ולא פתם ולכך אף דבראי' בלא הרגשה אין אותו היום עולה פינון דהו"ל אין נקי מדם אכל בפתם שפיר עולה דהו"ל נקי מדם וכן ראיתי לש"ב הגאון בישיע"ק סי' קצ"ו שהעלה דבראית דם בלא הרגשה אין אותו היום עולה לנקיים ועי' באב"מ בקונטרס התשובות סי' כ"ג: והנה בדרך היותר קצרה אִיפְשָׁר לומר בבאיור ד' הש"ס ב"ב הנ"ל דהנה באמת העלה בס' סדרי טהרה סי' ק"צ וקצ"ד דבלא הרגשה אף דגזה"כ הוא דהאשה טהורה מ"מ הדם טמא נאפי' אינימא מקור מקומו טהור מ"מ הדם הוא טמא ולפענ"ד יש לה"ר לזה מד' הש"ס נדה ס"ב.

איתבי' ר"י לר"ל הטבילו ונעשה ע"ג טהרות כו' א"ל הנח לכתמים דרבנן והתני ר' חייא דם הנדה מעביר עליו ז' סממנין ומבטלו וקשה לכאורה דהא ג"כ יכול להיות שהוא רק דרבנן כשהוא בלא הרגשה וע"כ דהדם גופי' טמא מדאורי' ונהרי בנדה ס"ו.

ס"ל לרבי מקור מקומו טהור ומסתמא ר' חייא תלמידו ג"כ הכי ס"ל ואף דבגדה מ"א:
א' דלמ"ד מקור מקומו טהור גם הדם הוא טהור זהו דוקא לענין דם טהור דליפא בי'
טומאת גדה לעולם אבל בלא הרגשה כיון דאלו היתה מרגשת היתה האשה טמאה גדה
לקד פשלא הרגשה הדם טמא עכ"פ ומצאתי שפתיב פן הגאון ר' מרדכי בנעט זצ"ל בס'
פרשת מרדכי הנמ"ח חיו"ד סי' י"א.

והנה אף דילפינו בגדה נ"ד: דדם הנדה מטמא מדכתיב והדנה בגדתה מדנה כמוה מה היא
מטמאה אף מדנה מטמאה א"כ חזינין דהדם אינו טמא רק מפח האשה ובלא הרגשה הא
האשה היא טהורה ונהרי אפי' אי מקור מקומו טמא העלה בתשו' נובי"ת חיו"ד סי' צ"ז
דזהו דוקא כ"זשהוא במקומו אבל לאחר שפירש ממקומו פסקה טומאה ממנו ע"ש] מ"מ
הרי כ' בתוס' שם ד"ה דם הנדה דלרבא דאמר בגדה ל"ה.

לאחרים גורם טומאה לעצמו לא כ"ש לא דרשינין מדנה פמותה ע"ש והכי מבואר בר"ן
פ"ב דשבועות ובחני' הרמב"ן גדה מ"א: לענין יוצא דופן. ולפי"ז שפיר קמייתי רבא רק
מהו דר' חייא דבהא דקתני במתני' נמצא בפרוזדור ס' טמא איפשר לפרושי בלא הרגשה
וקאי לענין הדם גופי' דטמא אף דהאשה היא טהורה דרבא לשיטתו דלא דריש מדנה
פמותה משא"כ בהא דר' חייא הרי לא מציינין לפרושי לענין הדם ויהי' הפי' חייב על
ב"מ שחייב אם הכניס הדם למקדש דהרי אין לו טהרה במקנה כנ"ל וע"כ מדקאר חייא
דחייבין עליו על ב"מ ע"כ קאי לענין האשה בעצמה אם נכנסה למקדש שחייבת קרבן
וא"כ ע"כ איירי בהרגשה והו"ל קבוע וע"כ הוא מטעם רוב ומצוי ודוק: אגמם באמת
היטב אשר דבר בזה בשו"ת בית אפרים הנ"ל דל"ש בזה קבוע כיון דבשעה שהם
בקביעות עדיין אין פאן ספק ולא נפל הספק עד אחר פרישתו לפרוזדור והו"ל פירש
דומיא דסברת הה"מ פ"ב מה' שבת ה"כ ע"ש.

וע"ד פלפול קצת י"ל דד"ז תלוי בפלוגתא דאביי ורבא בגיטין ס"א. דאביי קא' התם
דלקי בוררת וטוחנת עם אשת ע"ה ול"ה מסייע ידי ע"ע כמו ברישא דמתני' התם
בחשודה על השביעית משום דרוב ע"ה מעשרין הן ורבא מוקי לה בע"ה דר"מ ובתוס'
הרגישו דהרי רבא ס"ל ג"כ רוב ע"ה מעשרין הן ונראה דבאמת התעורר בס' ט"ג שם
דהרי בביתה אסור לסייע עמה משום פל קבוע כמע"מ דמי ומשמע התם דאפי' נתחייב
במעשר מדאורי' שריא לסייע בהדה ע"ש ומש"ש מפח קבוע שאינו ניקר הוא תמוה
דהרי אם ידוע אפי' לאדם אחד הו"ל קבוע הניקר כמ"ש בפלתי סי' ק"י ס"ק י"ב ע"ש
וא"כ הלא הע"ה ידע אם עישר אם לא אגמם י"ל עפי"ד הה"מ הנ"ל דכיון דבשעה שהוא
בבית ע"ה ונתחייב במעשר ל"ה מספקין דהא הוא לעצמו יודע אם עישר אם לא אפס
משפירש מע"ה מספקא לן אם עישר את התבואה ולקד ל"ה עלה דין קבוע ולקד ס"ל
לאביי דמטעם רוב ע"ה מעשרין שריא לסייע בהדה אפי' בביתה ורבא פליג עלי' וס"ל
דהוי עליו גם בכה"ג דין קבוע ולקד הןכרח לאוקמי בע"ה דר"מ וכיון שכן י"ל דרבא
דקא' בב"ב שם רוב ומצוי קאמרת לשיטתו אגיל דס"ל דגם בכה"ג יש עליו תורת קבוע
וע"כ צריכין לבא מפח רוב ומצוי] גם הרי בב' חנויות מוכרות בשר שחיטה וא' בשר
גבילה אזלינן בתר רובא אף שבהחנות הא' של הבשר גבילה יש בשר גבילה הרבה והוא
רוב נגד הבשר שבהב' חנויות של בשר שחיטה מ"מ בתר המקומות אזלינן והטעם משום

דְּדַבֵּר הַנְּפָרֵשׁ אֶפְשָׁר לוֹ שִׁסְתַּלֵּק מֵהַחֲלֵק הַמוּעָט כְּמוֹ שֶׁמִּסְתַּלֵּק מֵהַחֲלֵק הַמְרֻנָּה וְאִ"כ
לְמַה אֲזַלְיִנוּ בְּתֵר רֻנְפָּא דְּמִקּוּר לְגַבֵּי עַלְיָ הָרִי אִיפָּא נְמִי דָּם צְדָדִין וְהוּ"ל ב' מְקוּמוֹת לְגַבֵּי
דָּם מְקוּר: נְחֻזֵר לְדִאֲתֵאֵן עֲלֵהּ לְעַנְנֵי דִינָא בְּנִידָן שְׂאֲלֵתִינּוּ לְכַאוּרָה גַם בְּלַעֲדֵי אֲמִירַת
הָרוּפָאִים יֵשׁ מְקוּם לְצַדָּד לְהַתִּיר מִשׁוּם שְׂאֲשָׁה זֹו יֵשׁ לָהּ נֶסֶת קְבוּעָה וְיֵשׁ לְסַמְוָה בְּשֵׁלֵא
ב"ו ע"ד הַמְרַדְכֵי אַף שֶׁאִי שְׂמִפְתָּה מ"ד כַּנ"ל וְכֵן הָעֲלָה בְּתִשׁוּ' מְהֵר"ם לִוְבְּלִין סִי' קִי"א
דְּגַם בְּשֶׁאִי אִם מִפְתָּה מ"ד תּוֹלָה שְׂלֵא ב"ו נְאֻפְי' ז"נ א"צ וְכ"כ הַב"ח שֶׁם וְכֵן מוֹרָה וְכֵא
בְּתִשׁוּ' נּוּבִי"ק סִי' מ"א וּבְפִלְתֵי שֶׁם סִק"ה מְסִיִּים שְׂפֵן בְּרוּר וְנִכּוֹן וְאִין לְהַחְמִיר וְהִכִּי
מְפֻנְרֵשׁ בְּרַדְכָּ"ז ח"ב סִי' תִּמ"ד וּמְבִיאֵו בִּס' חִכ"א לְהִלְכָה אֲמָנָם לְכַאוּרָה י"ל דְּזֵהוּ דְּוִקָּא
בְּמִפְּהָ תְּדִירִית שְׂמִרְגָּשֶׁת צַעַר וְכֵאֵב גַּם שְׂלֵא בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ אֲבָל בִּנ"ד שְׂאִין לָהּ פֶּאֵב
כ"א בְּשַׁעַת נְגִיעָה בְּאוֹתוֹ מְקוּם אִיפְשָׁר שְׂאִין לְהִקַּל בְּזָה דְּלֵא חֲשִׁיב רַק פֶּאֵב בְּעֵלְמָא
וְכִי"ב כ' בְּשֵׁשׁ"ף סִי' קצ"ו ס"ק י"ג לְעַנְנֵי תְּלִינ' בְּמִפְּהָ שִׁמ"ד בִּג"י הָרֵאשׁוֹנִים שְׁל הַז"נ
דִּישׁ חִילּוּק בֵּין אִם זָב תְּדִיר לְבִין אִם זָב רַק לְפָרְקִים וּבְפָרְט דְּאִיפָּא לְמִיחֵשׁ שְׂמָא זִיבַת
הַדָּם ע"י נְגִיעָה בְּשֶׁם הוּא קְבִיעַת נֶסֶת מְחֻלְשֶׁת הַמְקוּר וְכֵבֵר הָעֲלָה בְּתִשׁוּ' ח"צ סִי' מ"ו
וּבְנוּבִי"ת חִיו"ד סִי' קִי"ד שְׂגַם בְּאֻפְוֹן זֵה הִיא טְמֵאָה נְדָה דְּלֵא פְּהֵשֵׁב יַעֲקֹב וְע' סִפֵּר
יְהוֹשֻׁעַ חִיו"ד סִי' מ"ו.

אֲמָנָם הֵלֵא יֵשׁ לָנוּ לְסַמְוָה בִּנ"ד עַל מַה שְׂאוּמֵר הָרוּפָא שְׂיֵשׁ לָהּ מִפְּהָ בְּהָאֵם שְׂמִמְנָה הַדָּם
יּוֹצֵא וְשִׁפְכֵר נְתַרְפָּאָה ע"י הָרְפוּאוֹת וְלֵא תִרְאָה עוֹד לְדַעַתּוֹ וְהִנֵּה אַף דְּבִש"ע סִי' קפ"ז
ס"ח נְחֻלְקוּ הָרֵאשׁוֹנִים הַבְּעָה"ת וְהָרֵשֶׁבֶ"א ז"ל אִי סְמְכִינֵן עַל רוּפָא שְׂאוּמֵר שְׂנִתְרַפָּאָה
נְאֻף לְהַרִיצֵב"א דְּמִיקַל הוּא רַק בְּרוּפָא יְהוּדִי אֲבָל עַל רוּפָא עִכּוּ"ם אִין לְסַמְוָה אֲשֶׁר פִּיֵּהֶם
דְּבֵר שְׁוֹא כּו' אוּלָּם כְּבֵר הָעֲלּוּ פְּמָה מְגֻדְלֵי הָאֲחֻרּוֹנִים לְסַמְוָה אַרוּפָאִים בְּכַה"ג דְּלִיפָּא
לְבִרוּרֵי מְמַעֲשָׂה דְּטַבְעִין בְּנְדָה כ"ב: שְׂשֵׁאֵלוּ חֲכָמִים לְרוּפָאִים וְאִמְרוּ אֲשָׁה זֹו מִפְּהָ יֵשׁ
לָהּ בְּתוֹף מַעִי' כּו' וְנִתְקַשָּׁה הָרֵא"ש בְּתִשׁוּ' דֵּא"כ לְמַה הִצְרִיכוּ הַטָּלַת הַקְּלִיפּוֹת לְמִים
לְרֵאוֹת אִם נִימוּחוּ וְרָצָה בְּתִשׁוּ' מְהֵר"ם לִוְבְּלִין הַנ"ל לֹוֹמֵר דְּבִאָּמַת לֵא רְצוּ לְסַמְוָה
אַרוּפָאִים וּבְחֻנּוּ אִם הָאָמַת כְּדְּבָרֵיהֶם אוּלָּם בְּתִשׁוּ' עִבּוּה"ג סִי' כ"ב פְּתַב מִשׁוּם דְּהִיכִי
דְּאִיפָּא לְבִרוּרֵי לֵא סְמְכִינֵן אַרוּפָאִים ע"ש וְהִיכִי דְּלִיפָּא לְבִרוּרֵי סְמְכִינֵן שְׂפִיר אַרוּפָאִים
וּבִאָּמַת י"ל בְּדְבָרֵי הַמְּהֵר"ם לִוְבְּלִין שֶׁם דְּגַם אִיהוּ ס"ל הִכִּי דְּהָרִי כ' שֶׁם שְׂהָרוּפָאִים ל"א
שְׂיֵשׁ לָהּ מִפְּהָ בְּמִקּוּר אֲלֵא שְׂהוּא קְלִיפּוֹת אוּ שְׂעֵרוֹת וּלְכָהּ אִם יֵשׁ בְּיַדִּינוּ לְבָרֵר דְּבָרֵיהֶם
אִין לְסַמְוָה עֲלֵיהֶם אֲבָל אִם הָיוּ הָרוּפָאִים אוּמְרִים שְׂיֵשׁ לָהּ מִפְּהָ בְּמִקּוּר הָיִינוּ סוּמְכִין
עֲלֵיהֶם דֵּא"א לְבִרוּרֵי וְהִכִּי מְפֻנְרֵשׁ בְּמַהֲרִי"ק שְׁוֹרֵשׁ קנ"ט לְהוֹכִיחַ מִהֶתֵּם דְּגַם רוּפָאִים
עִכּוּ"ם נְאָמְנִים וּמוֹכַח מְדְּבָרֵיו שֶׁם דְּהַטַּעַם אַע"ג דְּאִין מִסְּלַפ"ת נְאָמְן אֲלֵא בְּעֵדוֹת אֲשָׁה
מ"מ נְאָמְן מִשׁוּם דְּחֻזְקָה אֲוִפְוֹן לֵא מְרַע אֲוִפְוֹתִי' פִּינֵן דְּיֵרֵא לְעַצְמוֹ שְׂלֵא יִתְבָּרַר עפ"י
רוּפָאִים מְוִמָּחִים הִיפְּה דְּבָרֵיו וַיִּקְלַקֵּל עִי"ז אֲוִפְוֹתוֹ ע"ש וְע' בַּע"ז כ"ז.

דְּמוּקֵי הָא דֵּא' יְמוּל אַרְמָאֵי בְּרוּפָא מְוִמָּחָה וּפִירֵשׁ"י לֵא מְרַע נְפִשְׁי' לְשׁוֹנֵי' כ"ש וּבְתוֹסֵי'
שֶׁם כ' נְאֻפְי' אִינוּ מְוִמָּחָה לְמִילָה לֵא מְרַע נְפִשְׁי' מְכָל דְּבֵר שְׂיִתְעַסַּק בּוֹ וְהִכִּי מְצִינּוּ בְּאָמַת
בְּרֵאשׁוֹנִים ז"ל בְּחֻלְיִין צ"ו דְּסְמְכִינֵן בְּאִיסוּרֵין אֲטַעֲיַמַת קְפִילָא אִפִּי' ל"ה מִסְּלַפ"ת מִשׁוּם
דְּלֵא מְרַע אֲוִפְוֹתִי' ער"ן שֶׁם וְכֵן הָעֲלָה בְּתִשׁוּ' שְׂבוּ"י ח"א סִי' ס"ה.

וי"ל דלקה הצריכו חכמים באמת הבירור דהטלת הקליפות למים ולא סמכו אחקת אמן לא מרע אומנותי משום דכ' במג"א סי' ח' ס"ק י"א דהיכי דאיכא לברורי לא סמכינו אחקת וא"כ הא בנ"ד א"א לברורי דכיון דהמפה הוא במקור א"א ע"י בדיקת מוה דהרי בין אם הוא דם נדות או מהמפה יהי' הדם על ראש המוה וסמכינו שפיר אהגדת הרופאים: והנה מד' הח"צ סי' מ"ו נראה דבכל ענין סומכין ע"ד הרופאים ובמעשה דטבעין לקה אנו מטמאין אם נמוחו משום דהתם הפי' מפה היינו שנוחלשה האם שלה או שאירע בה איזה קלקול עד שאינה בריאה וחקתה בטבעה לבשל המותרות פתיקון ולהוציאן בזמן פראוי ולקח היא מוציאנתן קודם זמן ובלתי מבושלין פראוי ואין זה ענין לדם מפה שהוא דם בועה ונחורה ואינו מעיקר דם המקור אבל זה דם המקור הוא אלא שלחולשת המקור או לסיבת מאנרע מן המאנרעות שאירע בו הוא מוציא את הדם באופן משונה ע"ש ולפענ"ד אף אי נימא דלא סמכינו באיסורין ארופאים היינו להחליט ודאי שהוא פדבריהם אבל בנ"ד י"ל דמועיל הגדת הרופא עכ"פ למשוי' ס' השקול לענין שנסמוך על הס"ס של הרמ"א כיון דבס"ס בעינו שקולין כמ"ש בתוס' פתובות ט'.

עש"ך יו"ד סי' נ"ג ובמג"א סוסי' תס"ז. ומהני עכ"פ אמירת הרופא דנימא בי' ס"ס ומתיישב עפי"ז מה דלא סמכו ארופאים במעשה דטבעין הנ"ל לטהר את האשה מפח ס"ס ספק ברי' בפ"ע ואת"ל מהמקור דילמא מחמת מפה שבמקור ונהרי הגדת הרופא משני לי' עכ"פ לס' שקול ונלא ברמ"א סוסי' ק"י פוסק דסמכינו אס"ס אפי' היכי דאיכא לברורי ומכ"ש הקא דלא נוכל לברר רק ספק א' שבמבואר בתשו' נוב"ק סי' כ"א דבכה"ג לא מיקרי אפשר לברורי וא"כ הי"ל לטהרה מפח ס"ס וי"ל דהרי באמת שני הספקות הם משם א' דלשני הספקות היא טהורה והני פהא דא' שם אוגס חד הוא וכ' בנוב"י סי' נ"ז ובסד"ט דכיון דקיי"ל מקור מקומו טמא איכא נ"מ בין הספקות דאם הוא ממפה שבמקור הלא טמאה טומאת ערב וא"כ הרי מבואר בנוב"י שם דרק בדם לח שהוא משקה שייך מקור מק"ט ולא בחתיכה ושערות ולקח במעשה דטבעין שהיתה מפלת פמין שערות וקליפות הא ל"ש מקור מק"ט וליכא ס"ס והלקח ממילא לפי"ז ל"ה ג"כ פדי סמיכה על אמירת הרופאים והוכרח לעשות הבחינה דהטלה למים אבל בנ"ד שפיר נוכל לצדד מפח ס"ס.

ואף דבשאלתנו אומר הרופא שהמפה הוא בפה האם מבחוי שקורין מוטטרמונד בכ"ז הלא מבואר בנוב"י שם דגם במפה שבפה האם בחוי שייך מקור מק"ט ע"ש ואיכא נ"מ בין הספקות ובפרט שמלשון בעה"ת שמפקפק בנאמנות הרופאים נראה דרק כשאמירת הרופא הוא לאחר שקבר נתחזקה ברמ"ת אבל אם הי' מתחלה שאלת רופא ואמר שיש לה מפה אפשר דגם הוא מודה דאין להחזיקה ברמ"ת ומנהי אפי' במקום דאיכא לברורי ונהרי במעשה דטבעין הקשה באמת בסד"ט לשי' הרנ"ה דדם יבש טהור משום דכתיב פי יזוב זוב דמה א"כ למאי נ"מ שאלו לרופאים הרי אם לא נמוחו הו"ל דם יבש וטהור אמנם י"ל דנהי דלרנ"ה דם יבש טהור מ"מ אם ראתה דם יבש בימי ספירת הנקיים אינו עולה פמו דם קישוי שאינו עולה פאשר הארכנו בזה קצת למעלה וי"ל דהי' המעשה בתוה ז"נ ולכן הצריכו לרופאים שפיון שאמרו שהוא מחמת מפה עולה גם לנקיים וא"כ פיון דבימי ליבונה האשה בחזקת טמאה קיימא פנ"ל א"כ פיון שפא להוציאה מחזקה י"ל דל"מ עדות הרופאים בדאיכא לברורי אבל כשאינו להוציא מחזקה אפשר דמהני

גם במקום דאיכא לברורי ובפרט אם לא נסמוך עליהם לענין הדאורייתא רק שלא להוציאנה מבעלה משום רדמ"ת דל"ה רק איסור דרבנן וכינן דאמירת הרופה עושה עכ"פ ס' השקול הו"ל סד"ר: והנה אפי' אי נימא דמתמירין גם ברדמ"ת פינון שפאמת בחמ"ח אה"ע סי' קי"ט ס"ק כ"ב כ' דרמ"ת הוא מדאוריין וכן בתשו' חת"ס חוכף להקמיר גם ברדמ"ת שלא לסמוך ארופאים מצד דחיישינן שאומרים בדרךמי ע"ש נראה דהוא רק באופן פנה ש"ל שהרופא אומר מאןמדין דעתו עפ"י השערותו וי"ל שטועה בדמיונו ולהכי נראה נמי שלא סמכו על הרופאים במעשה דטבעין פינון דהתם שפטר הרופאים שאשה זו יש לה מכה במע"ל רק מפח השערות דצורות אלו הקליפות מוכיחות שהם גלדי מכה וע"כ חיישינן שאומרים בדרךמי משא"כ בנ"ד שאמר הרופא זה ע"י מה שראו עיניו בהמקור ע"י מטטערשפיעגעל בכה"ג ל"ח לבדרךמי ושפיר סמכינן עלי' וכ"כ בשו"ת ד"ח ח"ב סי' ע"ז דאם המילדת אומרת שראתה המכה בעיני' נאמנת אפי' היא עכו"ם.

וגם יפה כתב מעכ"ת לבאר דהכי דיש הוכחה לדברי הרופא לכ"ע מועיל שיהי' בתשו' הרדב"ז סוסי' ת"י כ' דאפי' פאב בשעת תשמיש תשיב הוכחה לסמוך על הרופא ובחתי"ס סיא"ק ע"ה מסכים לדבריו ומבואר במחבר ס"ח דכשיש הוכחה ברורה באשה זאת בעצמה שניכר שהועילו לה הרפואות סמכינן אפי' על רופא עכו"ם וא"כ בנ"ד יש הוכחה ברורה שהועילה לה הרפואה דהרי קודם הרפואה ראתה דם בשפע ע"י בדיקת הרופא ולאחר שא"ל שנתרפאת אף שפדק אותה כמקדם ל"ה שום דם הלא נראה בעליל שהרפואה הועילה לה ולא תראה עוד מחמת תשמיש וגם בזה שהי"ל מתחלה פאב גדול ואח"כ נפסק ובתשמיש הג' ג"כ נתמעט הפאב וגם הדם וכשפדק אותה הרופא אח"כ ל"ה לה עוד פאב פלל מכ"ז הוכחה ברורה לדברי הרופא שנתרפאה ובכזה גם החתי"ס הממיר יודה דיש לסמוך גם על רופא גוי ומוכן הענין דאפי' אי נימא דעדות הרופאים ל"מ משום דאומרים בדרךמי כמ"ש באמת בתשו' שבו"י ה"ג ל' מצינו דרגל"ד מועיל לענין אומדנות הרופאים כבמשנה נזיר ס"ה: המפה את חבירו ואמדהו למיתה כו' ר"נ פוטר מפני שרגלים לדבר וברמב"ם פ"ד מה' רוצח ה"ה כ' הטעם שרגל"ד לחיובא וכ' בתיו"ט שם וכן בכ"מ דס"ל להרמב"ם דהסיום במשנה מפני שרגל"ד דברי הת"ק הם והכי מפורש באמת בירושלמי בנזיר שם ר"נ פוטר וחקמים מחייבין מפני שרגל"ד הרי דאמרינן דכינן דרגל"ד שהכביד עליו ומת מחמת מכה זו אמרינן שיפה אמדהו הרופאים.

והכי פוסק בנובי"ק סוסי' נ"ה לסמוך ארופא א"י בדאיכא רגל"ד וכ"כ בתשו' רדב"ז סי' תמ"ד ובפרט בנ"ד שהאשה מרגשת בעצמה שנתרפאה יש לצרף זה לעדותו של הרופא וכמ"ש בתשו' ח"צ סי' נ"ו דלא מחזקינן לה למשקרת או לטועה בדמיונות ע"ש ועתשו' שבו"י ה"ג ל' ובח"ג סי' ע"ח שהעלה להקל לסמוך ע"ד הרופאים עכ"פ בשא' מהם ישראל פשר ובשגם דבנ"ד הלא יש לצרף ג"כ שהיו בביאות שאחר הלידה דמוכא ברמ"א סי' קפ"ז סי' דיש מקילין לתלות ראיתה בחולשתה שהוכחו הצדדין מפח הלידה וכן צידד להקל בכי"ב בתשו' השיב ר"א סי' ה' (ובדרך אגב ראיתי בסד"ט שם ס"ק כ"ו שפוסקתם אם מקילין ג"כ מה"ט לענין הז"נ לתלות מחמת חולשת הלידה).

וְלֹא יִדְעֶנָּה מֵאֵי מְסַפְקָא לִי הָרִי מִשְׁנֵה שְׁלִימָה שְׁנִינוּ בְּנִדְהָ ל"ח: הַמְקֵשָׁה בְּתוֹךְ שְׁמָנִים שֶׁל נִקְבָּה כּו' מִמָּה הִקְלַעְתָּ עָלַי מִטְּוֵמָתָא זִיבָה אֲבָל טְמֵאָה טְוֵמָתָא נִדְהָ וְעִי' בַּגְמ' שֶׁם מ"ב. אֲלֵא יוֹלְדָתַי אֵי בִימֵי נִדְהָ נִדְהָ כּו' וצ"ע בְּפִירֵשׁ"י שֶׁם ד"ה טְוֵמָאָה בְּלוּעָה כּו' דָּאֵי מְשׁוּם רָאִינִי מְאֵתְמוּל אֵינְעֵקֶר וּמְאֵתְמוּל הָנִי רָאִינִי וְרָאִינִי דְמְאֵתְמוּל ל"מ לָהּ הָאֵינְדָּנָא דְמְאֵתְמוּל הו"ל יְמֵי טְוֵמָאָה וְהִשְׁתָּא הו"ל יְמֵי טְוֵמָאָה וּמִשְׁמַע דָּאֵם גְּמִשְׁפָּה הו"ל בְּתוֹךְ יְמֵי טְוֵמָאָה אֵינְהָ טְמֵאָה נִדְהָ וּבְאַמְתָּ מְבִנְיָר הִכִּי בְּנִדְהָ י"א.

קס"ד מְבַקְשֵׁת לֵישֵׁב עַל דָּם טְוֵמָה הִנִּיחָא לְמ"ד מְעִין א' הוּא הַתּוֹרָה טְמֵאָתוֹ וְהַתּוֹרָה טְהֻרָתוֹ שְׁפִיר וּפִירֵשׁ"י דְבִין פְּסָקָה וּבִין לֹא פְּסָקָה טְמֵאָה הַיּוֹם וְטְהוּרָה לְמַחֲרָה וצ"ע בְּתוֹס' יְשָׁנִים פְּרִיתוֹת י'. ד"ה קְוֵלָא לִית לִי שְׂכִי וְנ"ל וְלִכְפָּה נִרְאָה אִם רָאִתָּה בְּתוֹךְ ז' יְמֵי לִינְדָה לֹא חָשְׁבִינוּ פְּרוּאָה בְּתוֹךְ יְמֵי נְדוּתָה לְסַפְּוֹר מְרֵאֶשׁוֹן אֲלֵא סוֹפְרָת ז"י מְרֵאֶשׁוֹן וְאֵילָף וְהוּא תְּמוּהָ לְמֵאֵי דְקִי"ל פְּרַב דְּאָמַר מְעִין א' הוּא הֵלֵא כְּשֶׁפְּלִיגְוִן יְמֵי טְוֵמָאָה הִיא טְהוּרָה וּמֵאֵי ר"מ בְּהָא שְׁמֵתְחַלֵּת לְסַפְּוֹר מְרֵאֶשׁוֹן וְאֵילָף וצ"ע"כ) וְאֵף דְכ' שֶׁם דְּלֹא סְמַכְיָנוּ אֲזָה כ"א בְּהַחֲזוֹקוֹ בִּיאוֹת הַיָּתֵר בִּינְתִים בְּכ"ז בְּנ"ד בְּאִשָּׁה הַזֹּאת שְׁיֵשׁ לָהּ וְסֵת קְבוּעָה וְשִׁמְשָׁה שְׁלֹא ב"ו בִּימֵי מְנִיקוּתָה וְהָרוּפָא אָמַר שֶׁהִי"ל מְכָה וְשִׁנְתְּרָפָא יֵשׁ לְצַרְפָּה ג"ז לְסַנְיָה גַם יָפָה כ' כ"ת דְּהַבְּדִיקָה שְׁעֵשָׂה לָהּ הָרוּפָא בְּאַחֲרוֹנָה תְּהִי כְּבִדִיקָתָה הָאֲמוּנָתָה שְׁמוּאֵל כְּד' הַשְׁוֹאֵל בְּתוֹשׁוֹ זְכָרוֹן יוֹסֵף ס' כ"ב.

וַיַּעַן שְׁאֲמָרָה הָאִשָּׁה שְׁלִפְזֵי דְמִיּוֹנָה הִיא הַקְּנָה שֶׁל הָרוּפָא שְׁבָדַק אוֹתָהּ פְּעוֹנֵי הָאֲבָר וּבָזָה גַם הַזְּכָרוֹן יוֹסֵף הַחֹלֵק שֶׁם וְהַחַת"ס ס' קנ"ח יוֹדוּ דְהוּי פְּהַבְּדִיקָה שֶׁל אֲמוּנָתָה שְׁמוּאֵל וְגַם פִּינּוֹן שְׁהָיוּ כָּל הַג"פ בְּלִיל טְבִילָה הֵלֵא חֲזִי לְאַצְטְרוּפִי ד' הַמְנַ"י ס' קפ"ז ס"ק כ"ט שְׂכִי שְׂבָכָה"ג רְשָׁאֵי לְשִׁמְשׁ עִמָּה בְּלִיל הַב' שֶׁל הַטְּבִילָה וְע"כ מְכָל הַלִּין טַעְמֵי יֵשׁ לְהַתִּיר לְהָאִשָּׁה הַזֹּאת שְׁתִּשְׁמַשׁ בְּפַעַם הַד' עַכ"פ בְּלִילָה הַשְּׁנִי' שֶׁל הַטְּבִילָה.

וַיִּצְאוּ דְבָרֵינוּ בְּטְהֻרָה דְבָרֵי יְדִידוֹ ש"ב דוּר"ש בְּאַהֲבָה: ס' קכב בַּעֲזָה"י יוֹם א' ז' דַּעֲשִׂיתַת תְּרַמ"ח ל"פ סְטָרֵי שׁוֹכֵן רוּמָה יֵיטִיב הַחֲתִימָה לְכַבּוֹד יְדִידֵי הָרַב הַחֲרִיף הַמְּוֹפְלָג בְּתוֹ"י וּמוֹרָה גַם הוּא יוֹרָה כַּש"מ יִשְׁעִי פּוֹכֵס נ"י דוּמ"ץ דְּק"ק רָאֲזָדָל יצ"ו: מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי וְלֹאֲשֶׁר הַיָּמִים הָאֵלֶּה יְמֵי רְצוֹן וְתַחֲנוּנִים חֲדָל אֲנִי מְלַבָּא בְּאַרְוֶפָה וְנִקְטָה נְפִשִׁי בְּקִצְרָה בְּמָה שְׁנוֹגֵעַ לְהִלְכָה לְמַעֲשָׂה ע"ד הַשְּׂאֵלָה שְׁבָאָה לְפָנָיו בְּאִשָּׁה אַחַת רְכָה בְּשָׁנִים שֵׁ"י לְטַהַר א"ע לְבַעֲלָהּ זֶה שְׁשָׁה חֲדָשִׁים אַחַר לִינְדָתָה וְהִיא מִיְנִקָּתָה שְׁמָאֵז אַחַר לִינְדָתָה נוֹלַד לָהּ קְלָקוּל וְחוּלֵי בְּהָאֵם וְחִלּוּקָה מְלֵא כְּתָמִים אֲדוּמִים וְהַמִּלְדָּת אוֹמְרָת שְׁיֵשׁ לָהּ חוּלֵי הַפְּאָרְאֲכָאֵל וְהָאֵם שְׁלָהּ מִבְּחוּץ מְשִׁשׁ וְצַד אֲחַד מֵהָאֵם הוּא מְלֵא פְּצָעִים וְחִבּוּרוֹת וּכְשֶׁהָאֵם מִבְּחוּץ א"י לְהַכְנִיס הָעֵד לְפָנִים רַק מְקַנְחָת מִבְּחוּץ וְאֵז מוֹצֵאת עַל הָעֵד מְרָאָה אֲדוּם מֵאוֹתוֹ צַד שְׁיִשְׁנָם הַפְּצָעִים וּמְרַגְשֵׁת פָּאֵב בְּכָל הָאֵם וּבִיּוֹתֵר בְּאוֹתוֹ צַד רַק בַּעַת שְׂכִיבְתָה תְּשׁוּב הָאֵם לְפָנִים וְאֵז יְכוּלָה לְהַכְנִיס הָעֵד לְפָנִים וְצוּהָ עָלַי מַעֲלָתוֹ שְׁתַּהֲנִי בּוֹדֵקָתָה א"ע בַּעַת שְׂכִיבְתָה וְעֵשְׂתָה כֵּן וּמְצָאָה הָעֵד נְקִי אֶפְסֵי כְּשֶׁעוֹמְדָתָה מִמְּטָתָה וְהָאֵם הוּא מִבְּחוּץ יְדַבֵּק חִלּוּקָה לְהָאֵם וְאֵז כְּשֶׁבוֹדֵקָתָה חִלּוּקָה מוֹצֵאת עָלָיו כְּתָמִים אֲדוּמִים עַכ"ש:

הִנֵּה מְקוֹר ד"ז נוֹבַע מִדְּבָרֵי הַש"ס נִדְהָ כ"ב.

דְּמוּק הַתָּם אַבְיֵי פְּלוּגְתָא דר"א וְרַבְּנָן בְּמַפְלֵת חֲתִיכָה דְרַבְּנָן ס"ל אֵין דְּרַפָּה שֶׁל אִשָּׁה לְרֵאוֹת דָּם בְּחֲתִיכָה וְלִרְבָּא כ"ע ס"ל הִכִּי וּמוּבָא בְּרָא"ש שֶׁם בְּשֵׁם הַשָּׂר מְקוּצֵי דְלִפְי"ז

בְּכָל רְאוּת שְׁאִין דְּרַפְּן בְּכָף אַעפ"י שְׁפָרוּר לָן שֶׁהוּא דָם נִדְהָ הַבָּא מִן הַמְקוֹר מְטַהְרִינוּ לִי וְלִכְף הֵיכָל הַר"ש לְטַהַר בְּאִשָּׁה שְׁנַעְעָקָר מְקוֹרָהּ וְכַמִּין חֲתִיכוֹת בְּשָׂר נָפֵל לָהּ בְּבִיה"ח וְלֹא פְסָקָה מְלַרְאוֹת כ"ז שְׁהִיְתָה הַחֲתִיכָה בְּבִיה"ח כְּמוֹכָא בְּרַבִּינוּ יְרוּחָם וּבַטּוֹר יו"ד ס"י קפ"ח וּבב"י שָׁם פ"י מִתְחַלְלָה דְלֹא פְסָקָה לְרֵאוֹת דָם מִמֶּשׁ וְאַפ"ה טְהוֹרָה דְתַלְיָנָה הַדָּם בְּחֲתִיכָה זֹאת וְהַקְשָׁה ע"ז דַּאֲע"ג דְתַלְיָנָה בְּכַמְהָ הַנ"מ בְּמַפָּה שְׁבַצְדִּין אֲבָל הֵכָא שְׁהַמְפָּה בְּמְקוֹר עֲצָמוֹ אֵינְפִשָׁר דְטָמֵא שַׁע"כ חָזַר וּפ"י דְהַטּוֹר לֹא מֵיְיָרִי מְדָם אֲלֵא חֲתִיכוֹת קְטַנּוֹת רְאֵתָה אֲמָנָם בַּד"מ שָׁם תָּמָה עַל הַב"י בַּמ"ש לְהַחְמִיר מִשּׁוּם שְׁהַמְפָּה בְּמְקוֹר עֲצָמוֹ דְהָרִי א' פ' הַתִּינּוֹקֵת וְנִאֲמַנְתָּ אִשָּׁה לּוֹמֵר מִכָּה יֵשׁ לִי בְּמְקוֹר שְׁמַמְנָה יוֹצֵא דָם וְע"כ כ' הַד"מ דַּאֲפ"י רוֹאֵה דָם גָּמוֹר אַחֲרֵי שְׁנֵפֵל הַמְקוֹר לְבִיה"ח הִיא תּוֹלָה הַדָּם בְּאוֹתָן הַחֲתִיכוֹת וְכ"פ בְּרַמ"א שָׁם וּבב"י שָׁם בִּיָּאָר הַדְּבָר דַּאֲפ"י בְּדָם נִדְהָ מִמֶּשׁ שְׁבָא מְאוֹתָהּ חֲתִיכָה טְהוֹר דְלֹא אֲסָרָה תּוֹרָה אֲלֵא כְּשֶׁהַמְקוֹר נִשְׁאַר בְּמְקוֹמוֹ וְהַדָּם יוֹצֵא מִמֶּנּוּ מִשָּׂא"כ כָּאֵן שְׁהַמְקוֹר עֲצָמוֹ מוֹלִיף הַדָּם עִמּוֹ וְאִין זֶה דְרַף רֵאֲיִי שְׁאֲסָרָה תּוֹרָה וְכ' שָׁם לְהַקֵּל בְּזָה אֲפ"י בְּשַׁעַת וְסָתָהּ וּבְפִלְתֵי שָׁם כ' לְחַדֵּשׁ דְנִיָּדָן הַר"ש הוּא כְּמוֹ דְשְׁכִיחֵי כְּעַת בְּנָשִׁים שְׁלֵהוּיֹת כִּי הִרְחַם עוֹמֵד לְמַעַלָּה מִפְּרוֹזְדוֹר וְהוּא מִתְקַבֵּץ כְּמוֹ הַמַּסָּס וּבִיה"כ וְלְחַלִּישׁתָּ הָאִשָּׁה מִתְפַּשְׁטִים הַקְּמִטִים עַד שְׁהִרְחַם בְּרֵאוֹ שׁוֹ כְּמוֹ מְעֵי נוֹפֵל לְמַטָּה סְמוּךְ לְמְקוֹם הַשֵּׁתָן וְיֵשׁ פֶּה לְהִרְחַם שְׁמִשָּׁם הַדָּם יוֹצֵא וְיַעַן שֶׁהוּא שְׁלֵא בְּמְקוֹמוֹ כִּי הִרְחַם וְחָדַר שְׁבוּ הַדָּמִים לְמַעַלָּה מִהַפְּרוֹזְדוֹר וּבְזָה קִצְתָּ מִהִרְחַם מִשְׁתַּרְבֵּב וְנוֹפֵל לְמַטָּה לְתוֹף הַפְּרוֹזְדוֹר וְנִקְרָא בל"א פֶּאֶרְפֶּאֶלֶל וּמִשָּׁם הַדָּם זָב וְאִין כָּאֵן מִכָּה בְּרַחֵם כָּלֵל כִּי אִם חֲוָלֶשֶׁת הִרְחַם שְׁנַתְּפִשְׁטוֹ קִמְטִיו וְחָדְרִיו וְאַפ"ה טְהוֹר הַר"ש דַּאֲיִן דְרַף רֵאֲיִי בְּכָף וְהָרֵאֲיִי נְכוּנָה צָרִיף לְהִיּוֹת לְמַעַלָּה מִבֵּית הַחִיצוֹן אֲבָל שְׁיֵהֲנִי הִרְחַם מִתְפַּשְׁט לְמַטָּה וּמִשָּׁם יָזוּב הַדָּם אִין דְרַף רֵאֲיִי כָּלֵל וְכ' שָׁם שְׁלִפִי"ז מְצָאֵנוּ לְאַחֲוִיתֵינוּ תְּקֵנָה בְּהַנָּשִׁים שִׁישׁ לְהֵן הַפֶּאֶרְפֶּאֶלֶל וְאַף שְׁקָשָׁה מְאֹד לְסִמְנָה ע"ד הַר"ש בְּאִיסוֹר חֲמוֹר דָם נִדְהָ בְּמְקוֹם שְׁרַש"י וְתוֹס' חוֹלְקִים מ"מ בְּאִשָּׁה כְּזוֹ שְׁבוּדָקֵת וּמוֹצֵאת בְּלִי הַרְגָּשָׁה הוֹאִיל וּבִלֵּא"ה כ' בְּסִי קפ"ג דְדַעַת הַר"ם דְכַעֲבִינוּ דוֹקָא הַרְגָּשָׁה גְמוֹרָה אֲפ"י בְּבִדְיָה ד"ת ע"ש וְכ"כ בְּשׁו"ת מְעִיל צְדָקָה ס"י ל"ד.

אֲמָנָם בְּנוֹבִי"ק חִיו"ד ס"י נ"ח דְחָה שִׁיטָה זוֹ בְּשַׁתִּי יָדִים דְמָה גְבוּל הַגְּבֻלָּת לּוֹ וְהָרִי לְפַעְעִים דְמְקוֹר נוֹטָה מְקוֹמוֹ לְצַד זֶה אוֹ לְצַד זֶה וְא"כ בְּמַעַט נִטִי שִׁיטָה הַמְקוֹר לְאִיזָה צַד תְּטַהַר דָּמוֹ. וְהִנֵּה לְכַאוֹרָה הִי נִלְפַעַנ"ד לְהַבִּיא רֵאִי לְהַמְקִילִין מִש"ס נִדְהָ מ"א: אר"ל מִשּׁוּם ר"י נְשִׂיאָה מְקוֹר שְׁנַעְעָקָר וְנָפֵל לְאַרְץ טְמֵאָה שְׁנֵא' יַעַן הַשְּׁפָף נְחוּשְׁתָּהּ וְתַגְלִי עֲרוֹתָהּ לְמֵאֵי אֵילִימָא לְטוֹמְאָתָה שְׁבַעָה דָם א"ר וְלֹא חֲתִיכָה אֲלֵא לְטוֹמְאָתָה עֲרַב וְלְכַאוֹרָה אֲמֵאֵי ל"ק לְטוֹמְאָתָה שְׁבַעָה וּמֵיְיָרִי שְׁנַעְעָקָר הַמְקוֹר לְבִיה"ח וּמִשָּׁם נָפֵל דָם לְאַרְץ דְטְמֵאָה וּמֵיְיָרִי מְקַרָּא דְהַשְּׁפָף נְחוּשְׁתָּהּ דְמְקוֹר שְׁלֵא בְּמְקוֹמוֹ נִקְרָא עֲרוֹנָה כְּאֵלוֹ הוּא בְּמְקוֹמוֹ וְכִינּוּן שְׁנוֹזֵל דָם מִשָּׁם טְמֵאָה נִדְהָ א"ו דְבַכָּה"ג אֵינָה טְמֵאָה מִשּׁוּם דל"ה דְרַף רֵאֲיִי.

אֲמָנָם בְּאֲמַת לִיכָא לְאוֹכוּחֵי מִהֶתָּם מִיָּדִי דְבִשְׁלָמָא כְּשֶׁהַמְקוֹר בְּשְׁלִימוֹתוֹ אֲשַׁתְּרַבּוּבֵי אֲשַׁתְּרַבֵּב וְנַחֲזִית לְמַטָּה כְּשִׁיּוֹצֵא דָם מִשָּׁם הִיא טְהוֹרָה דְלֹא זֶהוּ דְרַף רֵאֲיִי שְׁאֲסָרָה תּוֹרָה מִשָּׂא"כ הֵךְ דִּינָא דר"ל הַנ"ל מְדַמְיִיתִי מְקַרָּא הַשְּׁפָף נְחוּשְׁתָּהּ ע"כ מֵיְיָרִי שְׁנַקְרַע הַמְקוֹר וְנָפֵל חֲתִיכָה מִמֶּנּוּ וְעֵיקָר הַמְקוֹר נִשְׁאַר בְּמְקוֹמוֹ א"כ כְּשֶׁרְאֵתָה דָם הָא רּוֹב וּמְצוּי הוּא שִׁירָד הַדָּם מְעֵיקָר הַמְקוֹר שְׁכַמְקוֹמוֹ וְהֵנִי שְׁפִיר דְרַף רֵאֲיִי וְכַמ"ש בְּב"י הַנ"ל וּמ"ש בְּב"י שָׁם דַּאֲע"ג דְקִי"ל דְתוֹלִין בְּמַכָּה הֵינּוּ בְּצַדִּין אֲבָל לֹא בְּמַכָּה שְׁכַמְקוֹר וְתָמָה עָלָיו

הד"מ הנ"ל דהרי ברייתא ערוכה היא דתולין גם בדם מפה שבמקור לפענ"ד פונת הב"י הוא דאין תולין במפה שבמקור רק אם המקור הוא שלם ויש מפה בצדדיו אבל לא היכי שנקרע המקור ונפרד ממנו חתיכה אז תלינו יותר שהדם הוא מעיקר המקור שהוא רוב ומצוי ביותר וא"כ בכה"ג פשיטא דהאשה טמאה ול"ה צריף ר"ל להשמיענו וע"כ דאתא לאשמענו דאפי' לא ראתה דם רק שנפל חתיכה מהמקור לארץ היא טמאה וע"ז שפיר קא' דא"א למימר דטמאה טומאת ז' דדם א"ר ולא חתיכה.

אמנם באמת בתשו' חת"ס חיו"ד סי' קמ"ה דוחה דברי הנוב"י שם מפל וכל ומסיים בזה"ל באופן שקל קושיות הנוב"י לא יזוזה השיטה הנ"ל ממקומה ז"ו כ"ש: והנה אם כי לדינא קשה מאד להקל בזה לסמוך ע"ד המקילין בפרט לפי"ד הפוסקים שכ' בטעם הר"ש משום דקשנזופל מהרחם לביה"ח הלא כ"ז שלא זב דם א"א לטמאות האשה נדה משום דדם א"ר ולא חתיכה וכשזב אח"כ דם משם הו"ל פאלו זב דם מן הצדדין פיון דאינו גורם טומאה רק יציאת דם מבית הפנימי וכשזב דם מבית החיצון הרי הוא כמו שזב דם משאר אבר מאברי' ולכך החמיר באמת הב"ח בדין דנעקר מקורה דבעינו שתדע האשה שבשעת נפילת הרחם ל"ה דם ע"ש ולפי"ז הלא ידוע שבחולי שבירת האם בל"א געבערמוטטער ברוף המצוי אצל הנשים והוא שקורין פארפאלל.

שמים הנה הקוראות אותן במחלה הזאת. שיש בהן שמתוך רפיון קשרי האם המקור יורד למטה עד מחוזלבית הבנושת הנקרא שאם טהייל וזה קורין הרופאים פאלקאממען.

ויש עוד שהמקור משתרבב רק עד לתוף הפרוזדור ולא יותר והוא שקורין הרופאים אונפאלקאממען. וא"כ בזה הלא לפי"ד התוס' בנדה מ"ב: ד"ה שהוציא לת' קמא שם הפרוזדור לא הוי בית החיצון והוא חשיב פלפנים ע"ש והאריף בזה בפלפול רחב בקונטרס שבסוף שו"ת דרכי נועם ע"ש א"כ כשהמקור לא נחית רק עד לתוף הפרוזדור לא שייף הסברא הנ"ל לומר דאם זב דם משם הו"ל כשאר אבר מאברי' דהרי הפרוזדור עודנו בכלל בית הפנימי ויציאת הדם משם הוא גורם שפיר טומאת הנדה וגם באופן הראשון כשיורדת האם מחמת רפיון קשרי' עד לבית הבנושת יפלא ג"כ הדבר בעיני לומר דליהוי עי"ז שלא כדרך ראוי: ומי כהחכם יודע פשר דבר הוא הגאון מוה' ברוף פרענקיל ז"ל בשו"ת עטרת חכמים חיו"ד סי' י"ח שכ' שיש עוד מין פארפאלל שקורין הרופאים אומווענדונג או אומשטילפינג והינו שמתהפף המקור ונופל לחוץ לתוף הפרוזדור ועליונו של המקור למטה ותחתונו למעלה ובכה"ג יש לצדד להקל אם מחשבינו שיציאת הדם הוא מחלק המקור שבפרוזדור פיון שבא שלא דרך פה האם הא הו"ל שלא כדרך ראוי' דסתם ראוי' הוא דרך פי המקור ולא שיצא לחוץ שלא דרך פה הא וליהכי ל"ח שפא יוצא דם גם ממקצת המקור שנשאר למעלה דרך פה הנשאר קבוע במקומו וזה הלא הוי דרך ראוי' ממש משום דתולין יותר שהדם הנוזל הוא רק מדופןי המקור שבתוף הפרוזדור כמו דתולין באומווענדונג כי באומווענדונג מצוי שיהי' נזילת הדם אף שלא בזמנו מדופןי המקור התלויים למטה מצד חלישת אותו חלק שנדחה ממקומו דאף שדם הבא מחולשת המקור דם נדה הוא מ"מ שא"ה שאינו בא דרך ראוי' שדרך ראוי' אינו אלא כשבא הדם להדיא דרך פי המקור ודמי להא דתולין במפה שהוא

שְׂכִיחַ יוֹתֵר מִלְסַפֵּק וְלוֹמֵר שְׂבָא הַדָּם שְׁלֵא בְזַמְנֵנוּ מִחֶלֶק הַמְקוֹר שְׁבַפְנִים דְּרָךְ פִּיּוּ וְע"ש
שְׂכ' שְׁבִיזָה י"ל שְׁגַם בְּשַׁעַת וְסִתָּהּ הִיא טְהוֹרָה דל"ש פָּאן הָא דאל"כ לֹא תִטְמֵא לְעוֹלָם
שְׂכ' הַתּוֹס' וְהַפּוֹסְקִים גַּבִּי תְלִיטָה דָם בְּמַכָּה ב"ו דְּהַרִי הָכָא יֵשׁ מְצִיאוֹת שְׁתַּטְמֵא אִם תִּרְגִּישׁ
שְׂיֻצָא הַדָּם מִפִּי הַמְקוֹר שְׁנִשְׂאָר בְּמַקוֹמוֹ אַבְל בלא"ה הִיא טְהוֹרָה דְאִיפְשָׁר שְׁגַם הַדָּמִים
הַמְצוּיִים לְצֵאת בְּשַׁעַת וְסִתָּהּ מִגִּידֵי וְנִרְיָדֵי הַמְקוֹר ג"כ נוֹזְלִים דְּרָךְ אוֹתָן הַתְּחִיכוֹת
שְׂבָאוֹמוֹעַנְדוֹנָג וְאִינוּ דְּרָךְ רֵאזִי מִשָּׂא"כ בְּמַכָּה אֵין תּוֹלִין ב"ו דְּהַרִי יְצִיאַת דָּם מִן הַמַּכָּה
אֵינָה מוֹנַעַת יְצִיאַת דָּם מִן הַמְקוֹר וְאִם תִּתְּלָה כָּל הַדָּמִים שְׂבָאִין מִן הַמַּכָּה א"כ דָּם הַמְקוֹר
הֵיכָן הוּא וּבכ"ז לֹא מְלָאוּ לְבוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן ז"ל לְהַקְל גַּם בְּזָה לְמַעֲשֵׂה ע"ש וְהַרִי בְתִשׁוֹ
חַת"ס הַנֶּ"ל מְבִיא שְׁעוֹמֵד לְנִגְדָנוּ שִׁי הַרְמַב"ם דְּפוֹסֵק לְהַדְיָא בְּפ"ה מֵא"ב הִי"ג י"ד דְּדָם
הָבָא עִם הַתְּחִיכָה טְמֵא א"כ ס"ל אפ"י מֵה שְׂאִין דְּרָכָה בְּכָךְ נְמִי טְמֵאָה: וְלַעֲנִן מֵה שְׂרָצוּ
קִצָּת פּוֹסְקִים לְהַקְל בְּפִאֲרָפְאֵל מִשׁוֹם דְּהוּי כְּמוֹ מַחְמַת מַכָּה כִּינּוּן דְּתַלְיָנוּ שְׁנַחֲלִישָׁה הָאִם
וְאֵינָה יְכוּלָה לְבַשֵּׁל הַמּוֹתְרוֹת כְּתִיקָנָן וְלִהְיוֹצִיאָן בְּזַמְן הַרְאוּי וְלָכֵן הִיא מוֹצִיאָתָן קוֹדָם
זַמְנָן וְהו"ל כְּמוֹ דָּם מַכָּה.

הִנֵּה כָּבֵד בִּיזָר בְּשׁוֹ"ת דְּבַר שְׂמוּאֵל לְמַהְר"ש אַבּוּהַב ז"ל ס' ק"ע וּשְׁל"א דְּדָבָר פְּשוּט
הוּא כְּבִיעֵתָא בְּכוּתְחָא שְׁהַדָּם הָבָא מִצֵּד חֻלְשַׁת הָאִם מִיְקָרֵי דָם הַמְקוֹר וּמְפּוֹרֵשׁ ג"כ
בְּשׁוֹ"ת ח"צ ס' מ"ו דְּשָׂאֵי דָם מַכָּה שְׁהוּא דָם בּוּעָה וְחַבּוּרָה וְאִינוּ מְעִיקָר דָּם הַמְקוֹר
אַבְל זֶה דָּם הַמְקוֹר הוּא אֵלָא שְׁלַחְוִלְשַׁת הַמְקוֹר אוֹ לְסִיבַת מְאֹרְעָה מִן הַמְאֹרְעוֹת שְׂאִירַע
בוֹ הוּא מוֹצִיא אֶת הַדָּם בְּאֹפְן מְשׁוֹנָה ע"ש וְגַם דְּעֵתִי הַעֲנִי אֵינָה סוֹבְלַת דְּבַר זֶה לוֹמֵר
דָּאִם אֵין שׁוֹם פְּצַע וְחַבּוּרָה בְּהָאִם רַק שִׁי"ב חֻלְשָׁה הַגּוֹרְמַת לְהוֹרְקַת דְּמִי שְׁלֵא בְּזַמְנָן
יְהִי טְהוֹר כְּדָם מַכָּה דְּהֵלֵא כָּל מֵה שְׂיֻצָא מִהַמְקוֹר הוּא הַנּוֹבַע מִהַגִּידִין וְעוֹרְקֵי הַדָּם
שְׂבַתּוֹכוֹ הַנְּקֵרָאִים בְּלוּטְפְּאִזְעָרֵן הַמְלָאִים עַל כָּל גְּדוּתֵיו וְהוּא דָּם גְּדוּתֵיו דְּרוּב דְּמִים
שְׂבַמְקוֹר טְמֵאִין וּמֵה לִי אִם הוֹרְקַת הַדָּמִים הוּא לְסִיבַת חֻלְשָׁה אוֹ לֹא וְעַתְשׁוֹ מ"ב ס' ט.

וְכֵן רֵאזִי בְתִשׁוֹ נּוּבִי"ת ס' קי"ד שְׂכ' ז"ל גּוֹף הַדְּבַר אֵינוּ מִתְקַבֵּל עַל הַדְּעַת דְּאִיךְ נִימָא
שְׁדָם הַיּוֹצֵא מִן הַמְקוֹר בְּלִי מַכָּה וּפְצַע רַק מַחְמַת חֻלְשַׁת כַּח הַמְחַזֵּיק שְׂבַמְקוֹר וְאֵין בְּכַחוֹ
לְהַחְזִיקָם וְיּוֹצֵאִים קוֹדָם זַמְן טְהוֹרִים א"כ לֹא טְמֵא הַכְּתִיב רַק הַיּוֹצֵא מִן הַמְקוֹר בְּטַבְּעוֹ
הַרְגִיל וְלֹא אִם נִשְׁתַּנָּה עַפ"י סִיבָה לְהוֹצִיא א"כ לְמָה דָּם חִימוּד טְמֵא הֵלֵא חִימוּד גּוֹרֵם
לְהוֹצִיא הַדָּם קוֹדָם זַמְנָן א"ו דָּם הַיּוֹצֵא מִן הַמְקוֹר יְהִי בְּאִיזָה אֹפְן שְׂיִהְי' טְמֵא אִם לֹא
הַיּוֹצֵא ע"י מַכָּה בְּכוּתְלֵי הַמְקוֹר אִף שְׁהַדָּם מִהַמַּכָּה נוֹטֵף שָׁם לְהַמְקוֹר וְיּוֹצֵא מִפִּי הַמְקוֹר
אֵינוּ דָּם נְדָה רַק דָּם מַכָּה עכ"ל.

וְהִנֵּה בְּמֵה שְׁהִבִּיא מְדָם חִימוּד בְּאַמַּת הַעֲלוֹ כְּמָה מְהַרְאוֹשׁוֹנִים ז"ל בַּח' נְדָה כ': דְּדָם חִימוּד
הוּא טְהוֹר בְּאַמַּת רַק דְּהֵאֲשָׁה טְמֵאָה שְׂמָא טִיפַת דָּם נְדָה מְעוֹרְבַת בוֹ ע"ש אֲמַנְם בלא"ה
הַרִי א' בְּנְדָה ס"ו.

זוֹ מְמַלְאָה וְנוֹפְצָת הִיא וְכָל הַמְמַלְאָה וְנוֹפְצָת אֵין לָהּ תַקְנָה וְכָל רוֹאֵה דְּמ"ת הָא הוּי מִשׁוֹם
קַלְקוּל וְחֻלְשָׁה בְּהָאִם כְּמַמְלְאָה וְנוֹפְצָת כְּמַבְוֹאָר בַּח' הַר"ן שָׁם וְאִפ"ה הִיא טְמֵאָה נְדָה:
אֲמַנְם בְּנִידָן שְׂאֵלְתֵינוּ הֵלֵא יֵשׁ פְּצָעִים וְחַבּוּרוֹת בְּהָאִם בְּאוֹתוֹ צַד שְׂיֻצָא לַחוּץ בְּנֻדָּא יֵשׁ
לְטַהֵר וְלְתַלּוֹת לְכָלּוֹךְ הַדָּמִים שְׂבַחֲלוֹקָה כְּמוֹ כְּדָם מַכָּה דְּאִף בַּא"י שְׂמוֹצִיאָה דָּם מְלַבֵּד

מאי דינש לסמוך להקל פינן דהאשה הזאת א"י לטהר עצמה לבעלה זה כמה והו"ל כמו ברמ"ת דתולה במכה שלא ב"ו אף שא"י שמוציאה דם כדי שלא להוציאה מבעלה ואף דבנובי"ק סי' נ"א כ' דזהו דוקא ברמ"ת דאסורה רק משום נסת דרבנן סמכינן אהא ולא בראיני' ממש אפי' אי נתפוס דבנ"ד הו"ל פראיני' ממש בכ"ז חוץ ממה שנמצא רבים מהפוסקים שסוברים דמחשש שלא תיאסר על בעלה לעולם אף בשאר ראיות טהורה עתשו' צ"צ סי' פ"ו ושבו"י ח"ב סי' ע"ה לבר מן דין הלא נ"ד הוא קל משום שהאשה שאנו דנין עלי' היא מגיקה שהיא בחזקת מסולקת דמים ומבואר בתוס' נדה ד"ס: ד"ה ענברה דמניקה עדיפא מאשה שינש לה נסת שלא בשעת נסתי ובזה כ"ע יודו.

נהרי בתשו' שבו"י ה"ל כ' דאם מתברר עפ"י מילדות אפי' אחת ישראלית וא' עפ"י ששעקר המקור שלה מפת חבלי לידה מעשה כזו בא כ"פ לידו והכשיר שמכה פזאת בודאי מוציאה דם ואפי' באינה מרגשת פאב דאין לה פאב גדול מזה שפשוטפלת למטה א"י להלן וקבר ארז"ל בפ"ז דאהלות מ"ד משנפתח הקבר אין פנאי להלן הרי דזו קישוי וכאב גדול ע"ש וחוץ מכ"ז הרי בנ"ד שראוין מפות ופצעים על האם הלא המחמיר ביותר בגידן הפארפאלל הוא הנוב"י פנ"ל ואפ"ה כ' בפירוש במהד"ת סי' פ"ט וקי"ד דאם יש איזה ניפוח על המקור ואפי' אי רק מספקינן בזה יש להקל ע"ש ובפרט בנ"ד שפזמן שבודקת עצמה בעת שכיבתה שהאם הוא מבפנים העד הוא נקי וגם פשהאם יוצא לחוץ עד הבדיקה הוא אדום רק ממה שמקנחת עצמה באותו צד שהוא מלא פצעים ומרגשת שם פאב ביותר הרי הוא כמכה שידוע שמ"ד כמבואר בסי' קצ"א ועתשו' צ"צ ה"ל ובט"ז סי' קפ"ז סק"י דאם יש לה מכה אף שא"י אם מ"ד אם בכל פעם שמרגשת הפאב מוצאת דם מוכחא מילתא דהוא מן המכה ועחו"ד שם סק"ז שכ' דאם הדם שמוצאת הוא רק פשוטגעת במקום המכה הו"ל כמכה שידוע שמ"ד ע"ש ונהרי בתשו' מהר"ם לובלין סי' קי"א ובשאלת יעב"ץ ח"ב סי' ע"ג ובזכרון יוסף חיו"ד סי' י"ב מקילין לסמוך ע"ד הר"ש בלחוד ועכ"פ יש לסמוך בנ"ד בצירוף סניפי ההיתר שזכרנו וע"כ יש להורות היתר להאשה שאנו דנין עלי' שביום שתפסוק בטורה תבדוק א"ע בעת שכיבתה וביום הא' מימי הספירה וביום ה"ז ג"כ תבדוק עצמה בדרך זה כדי שיהי' ספורין ובדוקין ובחלוקה לא תענין כלל ואף אם תמצא פתמים בחלוקה תוכל לתלות אף בג"י הראשונים דאף דכ' הש"ך בסי' קצ"ו ס"ק י"ג דבג"י הראשונים אין תולין אף במכה שידוע שמ"ד בכ"ז הרי בשו"ת ספר יהושע בפו"כ סי' רל"ה העיר שינש להקל באשה שאין דמים מצויין אצלה רק יום או יומים ואפ"ה אינה סופרת רק אחר חמשה ימים כמנהג כל בנות ישראל וא"כ גם ביום הראשון כבר עברו ג"י לראיתה ושפיר תולה ולא החמיר רק באם ל"ה דעתה לבדוק אם פסקו דמי' לענין שתתלה פתמי' בג"י הראשונים מפת כ"מ דלא רמי' עלי' דאינש לאו אדעתה' ובאמת הלא מבואר בתשו' עבוה"ג סי' ע"ט דל"ש בזה כ"מ דל"ר כו' ע"ש ובגוף קושלי' הש"ך שם על הד"מ שמיקל במכה שידוע שמ"ד אף בתוך ג"י הראשונים והקשה דהרי אף בנתעסקה בדם צפור לא תלינן בה אעפ"י שינש דם לפנינו מכ"ש במכה שידוע שמ"ד ע"ש לפענ"ד י"ל דל"ק דהרי באמת פתמים דרבנן והיל"ל דבס' השקול אזלינן לקולא וא"כ לכאורה גם בג"י הראשונים נהי דהחזק מעיינה פתוח ושקול הס' דדם נדות עם הס' דדם מכה הי"ל למיזל לקולא מטעם סד"ר להקל אמנם הלא כבר פניל לן מר יחזקאל הגאון נוב"י ז"ל

בתשובותיו דלהכי לא מטמאינין פתם רק בשנמצא על דבר המקבל טומאה כיון דהוי סדר אפס כיון דמטמאינין הכגד דלגבי' הוי סדר א לכה מטמאינין גם האשה ולהכי בכגד שאינו מק"ט דאין לנו לספק על הכגד באמת טהורה מטעם סדר לקולא והכי מתבאר מדברי ח' הר"ן גדה נ"ח: וא"כ י"ל דה"ה בג"י הראשונים דהחזק מעיניה פתוח אין תולין אף במפה שידיוע שמ"ד מפת סדר כיון דמטמאינין הכגד.

מטמאינין נמי האשה וא"כ התינוח במספקינין בדם צפור שפיר איכא ס' על הכגד משא"כ בידיוע שאב מגופה אף אינימא דלמ"ד מקור מקומו טהור גם בדם מפה שבמקור טהור ענוביות חיו"ד סי' פ"ט ומ"ש בזה בתשו' ברית אברהם חיו"ד סי' נ"ד בכ"ז בנ"ד בימי סיפורת הלא גם דם מגפתה טמא משום מעינות הנדה פמבואר בנדה נ"ה: ע"ש וא"כ ליכא ספק על הכגד דהוא ודאי טמא וא"כ שפיר נוכל לטהר האשה גם בג"י הראשונים מפת דהוי סדר ובפרט דהרי בש"ף שם כ' בשם הב"ח לענין אשה מנפת שחין דכיון דא"א לה להזהר תולה גם בג"י הראשונים וגם בנ"ד הא א"א לה להזהר ובפרט שבנ"ד הלא הרבה מקילין שאינה טמאה נדה כלל ועכ"פ לא גרע מסופרת על פתם שתולה גם בג"י הראשונים כמ"ש בדג"מ סי' קצ"ו ועב"ש אה"ע סי' ס"ג ויצאו דברינו בטרה בתנאי שישפיע עמדי עוד רב מובהק ומפורסם בהוראה ה' הטוב יצילנו משגיאות.

ואביטה מתורתו נפלאות: סי' קכג וע"ד מה שנסתפק במקום דלא נהיגי לקנות בת"כ לחוד אם מחויב החוזר לקבל מי שפרע על ת"כ לבד בלא כסף. לפענ"ד מילתא דפשיטא הוא דאפי' באתרא דלא נהוג למקני ממז בת"כ בלחוד מועיל עכ"פ לענין קבלת מי שפרע כפשט דברי הש"ס ב"מ ע"ד.

בסטימותא דאפי' באתרא דלא נהוג למקני ממז קני לי' עכ"פ לקבולי מי שפרעו כמו דלפירש"י ה"ה שפי' סטימותא רנשם על המקח אפי' לא נהוג למקני צריף לקבל מ"ש ה"ה בת"כ דג"כ הוא מדין סטימותא לפר"ח שהובא ברא"ש שם הוי דינא הכי ותמה אני על הרב בעל שערי משפט בסוסי' ר"ד שכ' דכיון דלפירש"י ורמב"ם סטימותא הוא רנשם אין הכרח לזה דבת"כ מקבל מ"ש לכה אולינו לקולא וכמ"ש הב"ח דבכ"ד דאיכא פלוגתא דרבנותא לענין קבלת מ"ש אולינו לקולא לנתבע ע"ש ואף שדין זה אמת דהכי דאיכא פלוגתא הפוסקים בענין חיוב מ"ש אין לחייבו מספק כיון דמ"ש לאו דינא הוא שיהי' חיובו מסור לבי"ד רק דין שמים רובץ על החוזר בו לפי תקנת חז"ל וכנראה מדברי התוס' בכורות י"ג: ד"ה ה"ק כו' וא"ת והא איכא מי שפרע י"ל כשקבל עליו לדון בדיני ישראל ומי שפרע אין זה דין עכ"ל ור"ל שאינו דין המסור לבי"ד רק קללת שמים ובדאי אין לחייבו מספק והכי מפורש להדיא בשו"ת אבקת רוכל סי' קכ"ט דהכי דאיכא פלוגתא אי חייב מ"ש צריף המוכר להחזיר המעות והלוקח פטור מלקבל מי שפרע ע"ש אמנם בכ"ז דין השערי משפט הנ"ל פליאה דעת ממני דאף יתכן לומר דלרש"י ורמב"ם לא יהי' ת"כ בכלל סטימותא הרי כל דבר שנהגו התגרים לגמור בזה המקח ע"י המעשה יהי' מה שיהי' הוא בכלל סטימותא וכמ"ש הפרישה בסי' ר"א שכל מה שנוהגין בגמר המקח ע"י איזה מעשה קרוי רנשם וסימן ע"ש וא"כ מאחר דפסקינן ברושם בלחוד דחייב לקבל מ"ש ה"ה בת"כ והרי המחבר בסי' ר"א פלל ת"כ עם רנשם בהדי דחד דינא אית להו הו לענין קנין הו לענין מ"ש ועי' אס"ז ב"מ מ"ז: סי' קכד

וע"ד שאלתו בפבד שגמלח בכלי מנוקב ושהא והודח ואח"כ נמלח בכשא"מ הנה בפבד שגמלחה בכשא"מ מבואר באור זרוע הגדול סי' תע"ה דאסורה וכ"פ במנ"י פ"ל כ"ד סק"ב.

אמנם נראה דנהי דמתמירין שלא להתיר הפבד במליח פרוחת משום שפולטת ואינה בולעת כדקיי"ל לאסור בבישול מ"מ אין עלי' רק דין חתיכה שנפלה לציר בסוסי' ע' שאינו אסור רק מה שבתוך הציר וחוץ לציר פדי קליפה משום דדם אינו מפעפע למעלה דנהי דבגמלח בשר בכשא"מ קיי"ל פרמ"א בסי' ס"ט סי"ח לאסור כל החתיכה אפי' מה שחוץ לציר הלא כ' בש"ף שם ס"ק ע"ד הטעם דשאני בגמלח בכשא"מ פיון שהמקום דחוק גורם שהדם שבתוכו נפרש ממקום למקום ושוב אינו יוצא לא ע"י מליחה ולא ע"י צלי' וא"כ הרי הרי כ' הפלתי והפמ"ג והחזו"ד בסי' ע"ג דבפבד דכולה דם אינו אסור פירש ממקום למקום ע"ש א"כ אין לאסור בפבד שגמלחה בכשא"מ רק מה שבתוך הציר ואפי' שהא פשיעור שיתנו על האור ונתחיל להרתיח דאז אסור גם מה שחוץ לציר מפח כבוש לדיעה הראשונה שפרמ"א סי' ק"ה ס"א דכבוש ל"ש דם אין מפעפע למעלה פיון דכבוש כמבושל ובישול מפעפע למעלה בכ"ז הרי לענין מה שחוץ לציר הא איפא ס"ס ספק דלמא פבד פולטת ואינה בולעת דהרי הפר"ח וכו"פ באמת מתירין פבד שגמלחה משום שפולטת ואינה בולעת ואת"ל דכבוש אוסר גם בפבד דילמא פהדיעה השני' שבסי' ק"ה ה"ל דכבוש שרי מה שחוץ לציר בפרט דהרי לכמה דיעות דם פבד אפי' פירש חי אינו אלא דרבנן ומפח זה נראה ג"כ להתיר בנידון שאלתינו בפבד שגמלחה ושהתה שיעור מליחה והודחה ונמלחה בכשא"מ משום דאיפא ג"כ ס"ס ספק דילמא כר"ת דכבד שגמלחה דינה כשאר בשר ואת"ל דגם לאחר מליחתה אין דינה כשאר בשר דילמא כמ"ד דפולטת ואינה בולעת.

והא דהודח נסתמין נקבי הפליטה גם בשאר בשר רבים מקילין עי' מש"ז סי' ע' ס"ק ט"ז ובסי' ע"ג בשפ"ד ס"ק ט"ו. ובפבד שהיא מרובה בדים איפשהו דכ"ע יודו דאין הדחה סוממת נקבי פליטתה וע"כ יש לצדד בזה להתיר לפענ"ד: ובנין מ"ש בפמ"ג יו"ד סי' ק"א בשפ"ד ס"ק ח בהא דמבואר שם דתרנגולת בנוצתה ל"ה חהר"ל ואפי' הוסרו הנוצות אח"כ ל"א חזר וניעור וכ' הפמ"ג דאפי' נתערבו קודם הסרת הנוצות אם לא נודע התערובת עד אחר שהוסרו הנוצות לא בטיל ונסתפק מעלתו באם יש ס' פנגד האיסור בכה"ג אי שייך דין זה פדונגמא שמתלק בנובי"ת חיו"ד סי' נ"ד.

בין ביטול ברוב לביטול בששים לענין פא לעולם ע"י תערובת. הנה מלבד שגמלחה חולקים על סברת הנוב"י הלזו עפמ"ג וישיע"ק יו"ד סי' י"ד ובספר יהושע בפו"כ סי' ק"ט.

גם הנוב"י ל"ק סברתו' אלא דוקא בתערובת לח דבאיפא ס' הו"ל פאלו אין פאן איסור ונאבד מן העולם אבל ל"ש זה בתערובת יבש שאינו נבלל והרי כל הטעם דתליא בנודע הוא משום דהדיעה גומרת הביטול ע' שפ"ד סי' ק"ט ס"ק י"ג ובסי' ק"י ס"ק י"ג וא"כ מה לי ביטול ברוב או ביטול בס' וע"כ ברור הדבר לפענ"ד דגם ס' ל"מ.

בזה דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' קכה בעזה"י יום ד' ז"ך למב"י שנת תרמ"ד לפ"ק סטרי. האלה שולומים לה שאלמה פבוד ידידי הרב האברהם המופלג ירא ושלם בנו ש'ל

קדושים מוה' שלמה שפירא נ"י חתן הרב הצדיק המפורסם מוה' ישכר בעריש נ"י אבד"ק דאלינא יצ"ו.

מכתבו הגיעני היום וחסתי להשיב לו על אטר כמבוקשו עד"ש באשה אחת שקרה לה זה פעמים שנדמה לה בעת השינה שנפתח מקורה ובכל פעם כשבודקת א"ע בפוקר מוצאת א"ע טהורה ונפשו בשאלתו אם צריכה לחוש להרגשה זו: הנה שורש דין זה הוא מהתה"ד שהובא בש"ע יו"ד סי' ק"צ שכ' דאם הרגשה שנפתח מקורה להוציא דם ובדקה אח"כ ולא מצאה דם היא טמאה דהרגשה דאורייתא היא היכי דליפא למיתלי במידי אחריןא.

אכן בשו"ת רדב"ז ח"א סי' קמ"ט דחה דין זה בשתי ידים וסותר שם עיקר הוכחת התה"ד מדפריד בר"פ הרוואה פתם לשמואל ממתני' דנמצא לאח"ז פטורין מן הקרבן אי דארגישה אמאי פטורין הרי דס"ל דהרגשה דאוריין' היא מדבעי הש"ס לחייב עלה קרבן וכיון דסברא דאוריין' היא הוי פלמ"ד נסתות דאוריין' דאפי' בדקה ומצאה טהורה טמאה וכ' הרדב"ז דליפא ראי' מנה דשא"ה דיש דם לפנינו לכן מטמאין למפרע משעת הרגשה אבל לא בלא נמצא פלל ע"ש ובאמת מקומו הוא מוכרע דבהרגשה בלבד ליפא למיחשבה פנדאי ראיה עכ"פ מדפריד הש"ס רק מסיפא דנמצא על שלה לאח"ז דאמאי לא פריד מרישא דנמצא על שלו חייבין בקרבן דאי בארגישה מאי איריא נמצא אפי' לא נמצא חייבין בקרבן וע"כ דמשום הרגשה בלחוד ל"ה פנדאי טמאה לחייב עלה קרבן ואינה טמאה רק מספק גם להתה"ד והספק הוא משום דילמא היתה ההרגשה משום דם טהור דע"כ גם דם טהור בא בהרגשה מדמצרכינן בנדה י"ט.

קרא דדמי' דמי' על ד' מיני דמים הטמאין באשה ואי איתא דדמים טהורים אינן באין בהרגשה תיפוק לי' דטהורה משום דמדאוריין' הא אינה טמאה עד שתרגיש ואי דבעינן קרא לענגן לטמא קדשים וטהרות ז"א דתינח למ"ד מקור מקומו טהור א"כ מראות טהורות אינן מטמאין גם קדשים וטהרות משא"כ למ"ד מקור מקומו טמא הא גם דם טהור מטמא קדשים וטהרות וע"כ דקרא אתי לענגן לבעלה וא"כ אי אינן באין בהרגשה הא בלא"ה היא טהורה מה"ת וע"כ דגם דם טהור בא בהרגשה וא"כ שפיר איפא לספוקי בדקה ולא מצאה פלל דההרגשה היתה מחמת דם טהור משא"כ במתני' דנמצא אח"ז שפיר פריד אי דארגישה הו"ל פנדאי טמאה מה"ת דהרי זה דומה להא דתניא בפסחים י'.

על ובודק ואשכח פלוגתא דרבי נרשפ"ג בשדה שאבד בה קבר אי אמרינן הוא קבר שאבד הוא הקבר שנמצא והיכי דאיפא למימר פאן נמצא פאן הי' גם נשפ"ג מודה כמו שהאריך בזה בנובי"ק חאה"ע סי' מ"ו ע"ש וכיון שפן דבהרגשה ולא מצאה ל"ה רק ס' טמאה א"כ בנ"ד דאיפא ספק בהרגשה גופה דדילמא ל"ה רק חלום הרי הו"ל ס"ס ספק שפא לא ארגשה ואת"ל ארגשה דילמא הי' מחמת דם טהור ואיפא נ"מ בין הספיקות דאם הי' דם טהור הרי היא טמאה טמאת ערב למאי דקיי"ל מקור מקומו טמא ואף דלהראב"ד בשער הנסתות שכ' דרוב דמים שבמקור טמאים לא מיחשב זה לס"ס לפמ"ש בתוס' פתובות ט'.

דמה שֶהוא פְּנֵגָד הָרוֹב לֹא מְצַרְפִּינֵן לִס"ס וְהַרְגִישׁ בְּנֹדָה בְּנוֹב"י מֵהַד"ת חו"ד ס"י קי"ט שֶׁנִּשְׁאַל ג"כ כִּשְׁאֵלְתָא דָּא שְׁאֵנוּ דְּנִין עֲלֵי ע"ש אָמְנָם בְּאַמְת מְלֻבָד דְּהַרְזִי"ה בְּשַׁעַר הַסְּתוֹת ס"י י' הוֹכִיחַ דל"א רֹב דְּמִים שְׁבַמְקוֹר טְמָאִים הֲלֵא בְּגוּף סְבֵרַת הַתּוֹס' הַנְּ"ל רְבוּ הַחוֹלְקִים עֵי בַסד"ט ס"י קפ"ז ס"ק ט"ו שְׁהַעֲלָה דָּאָף אִם הַסְּפֵק הַב' אֵינוֹ שְׁקוּל מֵהַנְּי דְּאִמְרִינֵן סְמוּךְ מִיַּעוּטָא לְפִלְגָא וְהו"ל רֹבָא וּבִפְנֵי"י בְּכַתְּבוֹת שְׁם פְּתַב ע"ד הַתּוֹס' שְׁאֵינוֹ מְבִין טַעְמוֹ שֶׁל דְּבַר דְּכִינֹן דְּסַפֵּק אֶחָד שְׁקוּל אִפִּי אִם הַב' לֹא שְׁכִיחַ לְמָה לֹא יִצְטָרֵף לִס"ס וְעִפִּיר שִׁי תּוֹלִין ע"ז.

ד"ה וְכָל וְעַט"ז יו"ד ס"י פ"ד ס"ק י"ז שֶׁכ' בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א דָּאָם עָבַר וּבִישַׁל פִּירוֹת שְׁדַרְכֹן לְהַתְּלִיעַ תּוֹף יב"ח דְּשָׂרֵי מִפְּח ס"ס סְפֵק שְׁמָא ל"ה שְׁם רַחֲשׁ וְאֵת"ל הִי שְׁמָא נִימוּחַ הָרִי דֵּאֵ"ג דְּרַרְכֹן לְהַתְּלִיעַ וְהוֹי סְפֵק הַרְגִיל חֲשִׁיב ס"ס.

וְהַתּוֹס' שֶׁכ' בְּנֹדָה ס"ב. ד"ה וְהַטְּבִילוֹ דְּסַפֵּק שֶׁהוּא פְּנֵגָד הַרְגִילוֹת ל"ח ס"ס לְשִׁטְתֵּינְהוּ בְּכַתְּבוֹת הַנְּ"ל אֲזֵלִי דַס"ל דְּבַעֲיָנוּ שְׁיָהוּ שְׁנֵי הַסְּפֵקוֹת שְׁקוּלִין.

וּבְחִי' פְּתַבְתִּי דְּתֵלֵא הָף מִיִּלְתָּא בְּפִלְגָתַת הָרֵאשׁוֹנִים ז"ל אִי רֹב חֲשִׁיב וְדָאִי אוּ דְרֹב הָנְי רַק סְפֵק וְהַתּוֹרָה הַתִּירָה סְפֵק זֶה כְּמוֹבָא בַּאס"ז פ"ק דב"מ בְּשֵׁם הַר"ש מְפִלְיָא וְלִמ"ד דְּרֹב חֲשִׁיב וְדָאִי אֵין מְצַטְרֵף ס' שֶׁהוּא פְּנֵגָד הָרוֹב לִס"ס וְלִמ"ד דְּרֹב סְפֵק הָנְי שְׁפִיר י"ל דְּמְצַרְפִּינֵן הַמִּיעוּט לְאִידָף סְפֵקָא וְלֹא נִכְנַס בְּגֵדֵר הָרוֹב שֶׁהַתִּירַתוֹ תּוֹרָה וְהֵאָרְכְּתִי בְּזֵה אַכ"מ: עכ"פ ל"פ מ' שֶׁהוֹכַחְנוּ מִד' הַפּוֹסְקִים הַנְּ"ל שְׁהַעֲלוּ דָגָם סְפֵק שְׁאֵינוֹ שְׁקוּל מְצַטְרֵף לִס"ס א"כ שְׁפִיר יֵשׁ לָנוּ לְדוֹן בַּנְּ"ד מִפְּח ס"ס הַנְּ"ל וּבַפְּרָט לִפְמ"ש בְּתַשׁוּ' רַדְב"ז הַנְּ"ל דְּאִפִּי בְּאַרְגָּשָׁה אִיכָּא לְסַפּוּקֵי שְׁיֵשׁ כְּמָה מִיָּנִי מְאֹרְעוֹת שְׁמָהָם תְּבֵא הַרְגָּשָׁה לְאַשָׁה וְאִינָה פְּתִיחַת הַקְּבֵר ע"ש אִפִּי אִם לֹא נוֹדָה בְּזֵה לִד' הַרְדְּב"ז לְעִיקָר הַדִּין שְׁתַּהֲלִי הָאִשָּׁה טְהוֹרָה לְגַמְרֵי מִטַּעַם זֶה כְּשֶׁהַהַרְגָּשָׁה הִתְּהַ בְּנוֹדָאִי בַכ"ז אִם הִי סְפֵק בְּהַהַרְגָּשָׁה י"ל לִפִּי"ז דְּטְהוֹרָה אִפִּי אִם אֵיבַע פְּזָה בִּימֵי לִיבּוּנָה דָּאָף דְּכ' בְּנוֹב"י ק בְּכָמָה תְּשׁוּבוֹת דָּאָז הָאִשָּׁה בְּחֻזְקַת טְמָאָה עוֹמֶדֶת וּל"מ ס"ס בְּמִקּוּם חו"א ע' חו"ד סִימֵן קפ"ז סק"ה שְׁחֹלֵק עָלָיו בְּזֵה וְכֵן בְּתַשׁוּ' חַת"ס חו"ד סִימֵן קמ"ד פְּתַב דָּגָם אִז הִיא בְּחֻזְקַת טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת וְהוֹסִיף לוֹמַר דָּאָף ס"ס מִשֵּׁם אֶחָד מֵהַנְּי בְּנֹדָה מְשׁוּם דְּאִיכָּא חֻזְקַת טְהוֹרָה] בַּכ"ז הָרִי כ' הַשְּׁ"ף בְּדִינֵי ס"ס דִּין כ"ח דג' סְפִיקוֹת מֵהַנְּי גַם בְּמִקּוּם חו"א מְשׁוּם דְּהַחֻזְקָה אִיבַרְע ע"י סְפֵק הָרֵאשׁוֹן ע"ש וַא"כ גַּם בַּנְּ"ד הָא אִיכָּא ג' סְפִיקוֹת דִּילְמָא לֹא הַרְגִישָׁה וְאָף אִי הַרְגִישָׁה דִּילְמָא מְקַרָּה אַחַר גְּרָם וְאֵינוֹ פְּתִיחַת הַקְּבֵר כִּד' הַרְדְּב"ז הַנְּ"ל[וְעַש"ךְ בְּכֻלֵּי ס"ס דִּי"ב שֶׁכ' בְּשֵׁם מֵהֵרָא"י דל"ש שְׁם אֲנָסַס חַד הוּא רַק בְּשֵׁם חַד לְגַמְרֵי אָבֵל אִם יֵשׁ אִינָה שִׁנּוּי אָף דָּאֵין שׁוּם נ"מ לְדִינָא הו"ל ס"ס וְכ"כ הַפְּר"ח ע"ש וְע' בַּד"מ א"ח ס"י תל"ט שֶׁכ' דְּכָל שְׁצָרִיכִין לְדוֹן אִם הַתְּחִיל רִיעוּתָא פְּלֵל לֹא אִיכְפַת לָן אָף דְּהוֹי מְשֵׁם אַחַר] וְאָף אִי הִי פְּתִיחַת הַקְּבֵר דִּילְמָא הִי דָּם טְהוֹר.

וְחוּץ מִדְּבַרֵי הַרְדְּב"ז י"ל דְּאִפִּי אִי הִי בְּאַמְת פְּתִיחַת הַקְּבֵר אֵינוֹ נְדָאִי שְׁהִי דָּם וְאָף דְּבָהָא שֶׁכ' קִצַּת פּוֹסְקִים דָּגָם לִמ"ד א"א לְפְתִיחַת הַקְּבֵר בְּלִי דָּם הוּא רַק מִטַּעַם רֹב אָבֵל מִיַּעוּט יֵשׁ שְׁנַפְתַּח קַבְרָן בְּלֵא דָּם אִיכָּא לְמַשְׁדֵּי בִי נִרְגָּא מִד' הַתּוֹס' בְּנֹדָה י"ח: ד"ה לְמַעוּטֵי רֹב דַּר"י שֶׁכ' וְז"ל דל"ל דה"ק רֹב פְּתִיחַת קְבֵר אֵינוֹ בְּלֵא דָּם וְלֹא שׁוֹרְפִין עֲלֵי תְרוּמָה דְּהָא קֵא' הֵתָם לַר"י דְּאָמַר א"א לִפְה"ק בְּלֵא דָּם דְּמִבִּיאָה קְרָבָן וְנִאָכֵל א"כ טְמָא נְדָאִי הוּא

ושורפין עליו את התרומה עכ"ל הרי מפונש דליכא אפי' מיעוט פתיחת הקבר בלא דם
אמנם זהו רק בהפילה דבר מה אבל בפתיחת מקור בלחוד ל"א רק דמצוי הוא שתראה
דם עם פתיחת המקור אבל יש שנפתח מקורו ואין רואות פלום.

ובאמת מוכח הכי מד' התה"ד גופי' דבהרגשה לחוד לא משני לה לנדאי רואה בבירור
דהרי מדמה לה לנסת למ"ד וסתות דאורייתא ונהרי מבואר מדברי הש"ס גדה ט"ז. ודברי
התוס' שם ד"ה אלמא דגם בנסת אינה נדאי רואה רק מקולקלת למנינא ע"ש ועפירש"י
גדה ט"ו.

ד"ה דאורייתא ועכ"פ בבדקה עצמה מיד ומצאה א"ע טהורה הלא נוכל לדמות להא
דש"ס פסחים ה"ל בעל ובדק ולא אשפח פלוגתא דר"מ ורבנן גבי גל טמא שנתערב
בין ב' גלים דלר"מ כל דבר שהוא בחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שינדע לך
הטומאה היכן הוא וחכ"א בודק עד שמגיע לסלע או לבתולה.

ובשלמא בהא דגדה ס"א. בג' נשים שהיו ישנות במטה ובדקו שלשתן ומצאו עצמן
טהורות דכולן טמאות בזה גם רבנן מודו דבגל טמא אימור עורב נטלה אבל האי דם
מהיכא אתא ע"ש וא"כ בנ"ד דהוי רק ספק דילמא יצא דם בפתיחת המקור איפשר דגם
ר"מ מודה דטהורה.

ובש"ס גדה ט"ז ה"ל ללישנא בתרא בפירש"י שם לענין וסת בבדקה מיד ליכא למ"ד
בבדקה עצמה כשיעור וסת ומצאה טהורה ע' במהרש"א שם וגם לפירוש קמא שם עכ"פ
ס"ל לרב הכי דבבדקה א"ע מיד כשיעור וסת ומצאה עצמה טהורה טהורה אף אי וסתות
דאורייתא ונהרי קי"ל הלכה כרב באיסורי וכ"פ הגאון מוה' יהונתן ז"ל בס' תפארת ישראל
על ה' גדה סי' ק"צ.

וכן נוטה דעת הגאון נוב"י בתשובה ה"ל וע"ש במה שהעלה בד' התה"ד דלרנב"י דמוקי
בש"ס גדה ה"ל פלוגתא דרב ושמואל בנסתות דאורייתא או דרבנן וס"ל לרב וסתות
דרבנן ולכך ס"ל דבבדקה ומצאתה טהורה וסתות דאורייתא אם לא בדקה
בשעת וסת ממש אפי' בדקה כשיעור וסת מ"מ לאוקימתא זו אמרי' דלמ"ד וסתות
דאורייתא אין זה בגדר ספק וכנדאי ראתה מחשבינין לה כמ"ש ברא"ש רפ"ק דגדה.

להכי אמרינן שנאבד או נימוק מיד אף דלא שכיח ע"ש ועכ"פ למה שהראנו למעלה
פנים מסבירות דהרגשה ל"ה רק סברא דרבנן וגם אי נדמה הרגשה לנסת למאי דקי"ל
נסתות דרבנן לא חשיב רק ספקא ועשו"ת ד"ח ח"א סי' ל"ד מה שמפלפל בזה ובמק"א
כתבתי לבאר.

עפי"ז דברי רש"י ז"ל בסוטה כ': ד"ה פחדא צמית וז"ל דאגה שאינה באה פתאום אלא
דואגת שפא יבאו אויבים להורגה צומת את המקור מלהוציא דם ואפ"ל בשעת וסתה
וזהו דגדה אדאגה אתמר דקתני הגיע שעת וסתה ולא בדקה טמאה מפני שאורח בזמנו
בא רמ"א אם היתה במחבא והגיע שעת וסתה ולא בדקה טהורה אם בדקה אח"כ ומצאה
טהורה ול"א אורח בזמנו בא שחרדה מסלקת הדמים עכ"ל והקשה לי רב א' דל"ל
לרש"י ז"ל לפרושי בשבדקה אח"כ ונמצא טהורה הרי אפי' לא בדקה עצמה פלל ג"כ
היא טהורה וביו"ד סי' קפ"ד ס"ח מביא הרמ"א בשם י"א דלכתחלה צריכה בדיקה והוא

רוֹאֵה קוֹדֵם תְּשַׁעִים וְנִימָא דְהוּי יֵשׁ לָהּ נֶסֶת וּדְיָא שְׁעֵתָהּ וּמִפְתַּח זֶה חִילְקָהּ הַתְּהִי"ד דְּלִטְהָרוֹת הַחֲמִירוֹ.

אֲמַנְם לַפְעַנ"ד לֹא זְכִיתִי לְהִבִּין דְּבָרֵי דְהָרִי שֶׁם דָּף ד': מִסְקִינִין דְּהָא דְקָא"ר דּוֹסָא אִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ נֶסֶת דִּי שְׁעֵתָהּ הוּא דְנוֹקָא בְּזִמְנָן וְסָתָהּ אֲבָל שְׁלֹא בְשַׁעֲתָהּ וְסָתָהּ מוֹדָה לְרַבְּנָן דְּמִטְמָאָה מֵעַל"ע א"כ לְעַנְנֵן הָרְאִינִי שְׁלִפְנֵי הַתְּשַׁעִים יוֹם הָא הָא אֵין נ"מ בֵּין ר' דּוֹסָא לְרַבְּנָן רַק לְעַנְנֵן הָרְאִינִי שְׁלֹא חָרַתְּ תְּשַׁעִים יוֹם א"כ עַד"מ אִם פִּיחְתָּהּ הָרְאִישְׁנָה לְצ"ג הַשְּׁנִינִי לְצ"ב וְהַשְּׁלִישִׁית לְצ"א אֵיךְ נִימָא דְכְּשֵׁרוּאָה לְצ"א לֹא תִטְמָא מֵעַל"ע דְּהָרִי בְּאַמְתָּהּ כְּשֵׁעֲבָרוּ עֲלֵי"ג עוֹנוֹת הָרִי הִיא בְּחֻזְקָתָהּ מְסוּלְקָתָהּ דְּמִים אָפֶס בְּשִׁבִיל הָרְאִיּוֹת שְׁרוּאָה אַח"כ הָרִי חֻזְיָנִין דְּהַדְּמִים חוֹזְרִין אֵלַי וּבְכָל פַּעַם הִיא מְקַדְמָתָהּ יוֹתֵר א"כ אֲמַאי לֹא נִיחֻשׁ דְּיִצְאָה הַדָּם לְבֵיהּ"ח עוֹד בְּיוֹם תְּשַׁעִים עַש"ךְ ס' קפ"ט ס"ק ס"ו וְאֵלָּא כְּשֵׁהוֹתִירָה כְּגוֹן לְצ"א לְצ"ב לְצ"ג.

א"כ בְּרִיאֵי הָאֲחֻרְוֹנָה שֶׁל צ"ג שְׁפִיר מִטְמָאָה מֵעַל"ע כִּינֵן דְּרִיאֵי הַקּוֹדְמָתָה הֵיטָה לְצ"ב וְכִינֵן דְּלֹא הִנְקִיבַע כָּל יוֹם לְנֶסֶת בַּפ"ע הֵיכִי נִימָא דְהוּי אִזּוּ וְסָתָהּ. אֵיבְרָא דְבְּנוּבִי"ק חִיו"ד ס' מ"ו רוֹצֵה לומר דְּהוּי עֲלָהּ דִּין נֶסֶת קְבוּעַ בְּמִשְׁפַּח הַיָּמִים הָאֵלֶּה שְׁהוֹחֲזָה לְרִאוֹת בְּהוֹן אַף שְׁמִקְדָּמָתָה אוּ מְאַחֲרָתָה לְפַעְמִים וְהַעֲמִיס כֵּן בְּד' הַרְמ"א ס' קפ"ד ס"ב וְאִשָּׁה שְׁמִשְׁנִית וְסָתָה לְהַקְדִּים ב' אוּ ג' יָמִים אוּ לְאַחַר ע"ש אֲכֵן כְּבָר תָּמָה עֲלֵיו א"ז הַגָּאוֹן חו"ד ו"ל בְּסִי קפ"ד סק"ד ע"ש שְׁפִירֵשׁ דְּבָרֵי הַרְמ"א הַנ"ל דְּמִיָּרִי בְּמִקְדָּמָתָה כְּגוֹן שֶׁהִי לָהּ נֶסֶת בְּג' לִירְחָא וְעַתָּה הַקְדִּימָה וְרִאֲתָה ג"פ בְּב' לִירְחָא וּבְג' לִירְחָא וְחֻזְרָה וְרִאֲתָה ג"פ בְּרִישׁ יְרְחָא וּבְב' לִירְחָא וּבְג' לִירְחָא דְּאִזּוּ חוֹשֶׁשֶׁת לְשִׁלְשֶׁתֵּן דְּהַיָּמִים שְׁהִיוּ בְּתַחֲלִית נֶסֶת אַף שְׁהוֹן עַתָּה בְּאַמְצַע נֶסֶת לֹא אֲבָדוּ מֵעֲלָתָן וְכֵה"ג בְּמִאֲחֻרָתָהּ נֶסֶת כְּגוֹן שֶׁהִי לָהּ נֶסֶת קְבוּעַ בְּרִישׁ יְרְחָא וְאַח"כ רִאֲתָה ב"פ בְּב' לִירְחָא דְּלֹא נִעְקַר הַנֶּסֶת דְּרִישׁ יְרְחָא עַד יִינֵן דְּאִין נֶסֶת נִעְקַר עַד ג"פ וּבְפַעַם הַג' רִאֲתָה בְּרִישׁ יְרְחָא וּבְב' לִירְחָא דְּאִזּוּ נִקְבְּעוּ שְׁנֵי הַנֶּסֶתוֹת דְּב' בְּיְרְחָא ג"כ הִנְקִיבַע כִּינֵן שְׁב' פַּעְמִים הָרְאִישׁוֹנִים הַחֻזְזִיק מִמְעַן סְתוּם וְאַח"כ רִאֲתָה ב"פ רַק בְּג' לִירְחָא וּבְפַעַם הַג' רִאֲתָה בְּרִישׁ יְרְחָא וּבְב' לִירְחָא וּבְג' לִירְחָא דְּאִזּוּ הִנְקִיבַעוּ שְׁלִשְׁתָּן וְכִינֵן שְׁמִשְׁנִית וְסָתָה פַּעְמִים מְקַדְמָתָה וּפַעְמִים מְאַחֲרָתָה חֻזְיָנִין שְׁמָא הוּא בְּאוֹפֵן שְׁלִשְׁתָּן הִנְקִיבַעוּ מִש"ה חוֹשֶׁשֶׁת לְשִׁלְשֶׁתֵּן ע"ש.

וְהוֹן אֲמַת שְׁרִיאִיתִי לְהַש"ג בְּרַפ"ב דְּשְׁבוּעוֹת אַחַר שְׁהִבִּיא דְּבָרֵי הַתְּהִי"ד הַנ"ל עֲלָהּ וְנִסְתַּפַּק שֶׁם אַחַר הִי"ד יוֹם מָה הִיא בְּאוֹתָן הַיָּמִים אִם כְּדִין אִשָּׁה שְׂאִין לָהּ נֶסֶת אוּ דְכָל אוֹתָן הַיָּמִים שְׁדוּלְגָתָהּ בְּהוֹן הוּי כ"א נֶסֶת בַּפ"ע אֲכֵן סֵיִים שֶׁם שְׁשָׂאֵל אֵת פִּי מֵהַרְר"ן ו"ל וְדָרְךְ מִשָּׂא וּמִתָּן א"ל שְׂיֵשׁ לְהַקֵּל ע"ש.

עכ"פ בְּנ"ד בְּוֹדָאֵי דִּינָה כְּאִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ נֶסֶת קְבוּעַ וְהֵכִי מְבֹאֵר בְּדְבָרֵי מְהַרִּי"ל הוּבָא ב"ךְ ס' קצ"א סק"ז לְעַנְנֵן אִשָּׁה שְׁרִגִּילָהּ לְרִאוֹת דָּם בְּמ"ר וּמְרַגְשָׁתָהּ כְּאֵב וּמִתִּיר בְּאִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ נֶסֶת שְׁלֹא בְשַׁעֲתָהּ וְסָתָהּ וְע"י בְּדִיקָה לְתַלּוֹת בְּדָם מִכָּה וְכ"ל וְ"ל אֲכֵן אִם יֵשׁ לָהּ עוֹנָה כְּדָרְךְ הַנְּשִׂים אִפִּי אֵין וְסָתָה קְבוּעַ כְּגוֹן שְׁפִיחְתָּהּ אוּ הוֹתִירָה גִי' אוּ ד' אוּ שְׁבוּעַ אוּ פְחוֹת אוּ יוֹתֵר רַק שְׂיֵהָא לָהּ עוֹנָה קְבוּעַ שְׁרִגִּילָהּ לְהַמְתִּין לְכַה"פ מְסוּפָה רְאִינִי כו"כ יָמִים נִלְפַעַנ"ד לְסִמּוּךְ אֲתַקְנָתָהּ דְּלַעֲיֵל עכ"ל הָרִי מְפֹרֵשׁ לְהַדְּיָא דְּהוּי עֲלָהּ דִּין אִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ נֶסֶת וְכ"כ בְּנוּבִי"ת חִיו"ד ס' צ"ד בְּפִשְׁיטוֹת דְּבַכָּה"ג דְּיִינִינִין לָהּ כְּדִין אִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ נֶסֶת

וְטַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר מוּבָן מִמִּילָא כִּינּוּן דְּבָרִים שְׂפִינְתִים הֵינּוּ קוֹנְדִם שְׂרָגִילָה לְרֵאוֹת הָרֵאָאִי הָרֵאוֹת שׁוֹנָה הֵלֵא אִין דְּמִים מְצוּיִין בֵּהּ וְהִיא אֲזַ בְּחֻזְקָת מְסוֹלְקָת מְדִם הַמְקוֹר כְּמוֹ אִשָּׁה שְׂיִשְׁלָה נְסֵת שְׁלֵא בְּשַׁעַת נְסֵתָהּ: וְהִנֵּה לֹא הוֹדִיעַ מַעֲלָתוֹ מֵהַ יִשְׁפֹּטוּ הָרוֹפְאִים עַל מְצִיאת הַקְּרִטִין שֶׁל הָאִשָּׁה הַזֹּאת וְהִנֵּה בְּסֵד"ט ס' ק"צ ס"ק צ"ה מְבִיא דְּבָרֵי תִשׁוּ עֲבוּה"ג ס' כ"ב שְׂדַעְתוֹ לְהִתִּיר מִחֻמַּת אֲמִירַת הָרוֹפְאִים שְׂטִיפִין הִלְלוּ דְרַכְּוֹן לְבֵא מִן הַצְּדָדִין מִהֲגִידִין הַקְּטָנִים הַמְּוִשְׁפָּעִים בְּדָם וּבְתִשׁוּ ח"צ ס' ע"ג דְּחָה דְּבָרֵי בְּשִׁתֵּי יָדִים דְּאִין לְסַמְוֹה עַל אֲמִירַת הָרוֹפְאִים בְּזֶה בְּלִי אֲמַתְלָא וְהוֹכְחָה לְדְּבָרֵי אֲמָנָם גַּם לְהַח"צ י"ל דס"ל דְּאִין הַגְּדַת הָרוֹפְאִים מוֹעִיל לְהִתִּיר בְּרוּר אַבְל בְּכ"ז לְהֵא מִיָּהָ מִהֲנִי הַגְּדָתוֹ לְמִיַּעֲבֵד סְפָקָא שְׁנוּכַל לְהִסְתַּפֵּק בְּמִן הַצְּדָדִין דְּלֹא נִימָא בִּי רֹב דְּמִים בְּאִין מִן הַמְקוֹר וּבִלְעָדִי זֶה כ' בְּב"ח ס' קפ"ג דל"ש בְּכִי"ב לֹמֵר רֹב דְּמִים מִן הַמְקוֹר כִּינּוּן שְׁהוּא דְּבָר מוֹעֵט וְהוֹכְחָתוּ מֵהָא דֵּא בְּנִדָּה מ"א: אר"י מְקוֹר שְׁהִזִּיעַ כְּב' טִיפֵי מְרַגְלִיּוֹת טְמָאָה וְנוֹקָא תְּרַמִּי אַבְל חֲדָא מַעֲלָמָא אֲתִי פִּי מִן הַצְּדָדִין וּז"ש שְׁהִחְמִירוּ בְּנ"י אֲפִי טִיפַת דָּם כְּחֻרְדָּל אַעֲפ"י שְׁאִינוּ כ"א טִיפָּה א' לֹא תִלְיִן דְּאֲתִי מִן הַצְּדָדִין שַׁעֲפ"י הַדִּין הִי אֲפִי שְׁרָא לְמִתְלִי טִיפָּה א' בְּצְדָדִין אָפֶס מְצַד חוֹמְרָא דר"ז מְחַמְרִינּוּ וּבְסִפֵּר סד"ט סוֹסִי קפ"ט הוֹצִיא מְדְבָרֵי הַתּוֹס' בְּנִדָּה נ"ב: ד"ה ג' גְּרִיסִין דְּאִין דְּרָוּ שֶׁל הָאִשָּׁה לְרֵאוֹת מִן הַמְקוֹר פְּחוֹת מִפְּגָרִים וּכ"כ בְּמִנ"י רְסִי ק"צ דְּבִכְזָה ל"ש רֹב דְּמִים מִהַמְקוֹר ע"ש וּא"כ בְּהִנְיָה קְרִטִין אִיכָּא ס"ס סְפָק מִן הַצְּדָדִין וְאִת"ל מִן הַמְקוֹר שְׁמָא לֹא נִימּוֹת וְהו"ל בְּרִי: אֲמָנָם כֵּן בְּנִידוֹן שְׁאֲלַתִּינוּ יֵשׁ לְדוֹן בְּזֶה כִּינּוּן דְּאִשָּׁה זֹו רֹאָה הַקְּרִט עִם לִיחָה לְבָנָה הַרִי הַלִּיחָה לְבָנָה הוּא יוֹתֵר מְשִׁתֵּי טִיפִין וְאִיפְשָׁר לֹמֵר שְׁפִיר בְּזֶה רֹב מִן הַמְקוֹר וּכ"כ סְבָרָא זֹו בְּנוֹבִי"ת חִיו"ד ס' ק"א אוֹלָם בְּאַמַּת לְפִי הַמְּבֹאָר בְּתִשׁוּ שְׁב יַעֲקֹב דְּהַקְּרִטִין דִּין פְּתָם יֵשׁ לְהֵן וְא"כ הֵלֵא פְתָב בְּטו"ז סוֹסִי ק"צ לְהַקֵּל בְּכַתָּם וּסְבִיבִיו מְרָאָה טְהוֹר וְחוֹלֵק עַל תִּשׁוּ הַרְמ"א שָׁם ע"ש וְאִיכָּא בְּאַמַּת סְבָרָא לְהִיפּוֹה דְּכִינּוּ דְּהַקְּרִטִין דְּרַכְּוֹן לְבֵא מִן הַצְּדָדִין יֵשׁ לְנוּ לֹמֵר דְּגַם הַמְרָאָה טְהוֹר בָּא מִשָּׁם כִּינּוּן שְׂבָאִין בְּב"א פְּדִמְצִינוּ בְּתוֹס' נִדָּה ר"פ הָאִשָּׁה שְׁהִיא עוֹשָׂה צְרָכֵי דְּכִינּוּן שְׂבָא הַדָּם עִם הַמ"ר ל"א שְׁהַדָּם בָּא מִמְּקוֹם אַחֵר דְּכִינּוּן דְּבָא בְּב"א עִם הַמ"ר אֲמִרִינּוּ דְּמִמְּקוֹם הַמ"ר בָּא ע"ש וַיֵּשׁ לְצַרְרָה ג"כ מ"ש בְּסִפֵּר הַחִינוּוֹה פ' תְּזַרִיעַ דְּהַמְרָאוֹת הַטְּהוֹרוֹת כְּמוֹ יְרוּק וְלָכֵן חֻקְרוּ הַחֲכָמִים שְׁאִינּוּ בָּאוֹת מִן הַמְקוֹר ע"ש וְלָבֵר מִן כָּל דִּין י"ל דְּכִינּוּן דְּאִיכָּא ס"ס מִהֲנִי אִף אִי הַסְּפָק דְּמִן הַצְּדָדִין הוּא כְּנֻגַד הָרֹב דְּהֵם מִן הַמְקוֹר מְשׁוּם דְּבְּאַמַּת בְּתוֹס' נִדָּה י"ח.

ד"ה שְׁלִיא מְבֹאָר דָּאָם סְפָק אֲחָד הוּא שְׁקוּל אִף שְׁהַסְּפָק הַשְּׁנִי הוּא מִיעוּט הו"ל ס"ס מְשׁוּם דְּאֲמִרִינּוּ סְמוּךְ מִיעוּטָא לְפִלְגָא וְהוּא שְׁלֵא כְּדְבָרֵיהֶם בְּכַתְּוֹבוֹת ט'. וּפּוֹסֵק הָכִי ג"כ בְּט"ז יו"ד ס' פ"ד ס"ק י"ז דְּהִיכִי דס"א שְׁקוּל חֲשִׁיב ס"ס אִף אִם הֵב' הוּא כְּנֻגַד הָרֹב ע"ש וְזֶהוּ ג"כ כְּנֻגַת הַט"ז בְּסִי ק"צ ס"ק ב' שְׁכ' בְּהָא דְּגִנְרוּ עַל כְּתָמִים אִף דְּהִנּוּ ס"ס סְפָק מַעֲלָמָא וְאִת"ל מְפָנָה אִימּוֹר לָאוּ מִן הַמְקוֹר וְהוּא מְשׁוּם דְּרֹב דְּמִים בְּאִין מִן הַמְקוֹר וּכ' וּא"ל מ"מ רמ"א ס"ס בְּסִי קפ"ז ס"ה דְּהִתָּם יֵשׁ מִפְּהָ וְאִפְשָׁר שְׁהוּא מִן הַצְּדָדִין וְע"ז קֵאִי הַס"ס ע"ש וְהֵינּוּ דְּכִינּוּן דְּהִי ס' מִן הַמְּכָה הִנּוּ ס' הַשְּׁקוּל מְצַטְרָף הַס' הַשְּׁנִי דְּמִן הַצְּדָדִין אִף דְּהִנּוּ רַק מִיעוּט.

וְזֶהוּ טַעַם הָרוֹקַח שְׁהוּבָא בְּש"ף יו"ד רְסִי שַׁע"א שְׁכ' דְּאִשְׁתַּת כְּהֵן מְעוֹבְרַת מוֹתְרַת לִיכְנִס בְּאִהֵל הַמַּת מְשׁוּם ס"ס סְפָק גָּפֵל וּסְפָק נְקֻבָּה וְאִף דְּרֹב וְלָדוֹת בְּנִי קִיּוּמָא נִיגְהוּ וְע"כ דְּאֲמִרִינּוּ סְמוּךְ מִיעוּטָא לְפִלְגָא וְהו"ל רְוָבָא לְהִתְרָא וּכ"ה ד' הַרְאָב"ד בְּפ"ט מֵה' ט"מ

הי"ב לפי הבנת הכ"מ שם ע"ש וכ"פ בסד"ט סי' קפ"ג סק"ב ע"ש: והנה לכאורה יש להתבונן דהרי הס"ס הוי משם אַחַד דאין נ"מ בין הספקות דבין אם מן הצדדין או לא נימוח היא טהורה.

וראיתי בנבי"ת סי' צ"ט שפתיב דל"ה משם אַחַד פּינן דיש הבדל בין הספקות דאי הוי מן המקור אף שלא נימוח היא טמאה טומאת ערב משום מקור מקומו טמא משא"כ אי הוי מן הצדדין היא טהורה לגמרי ע"ש ולפענ"ד דא צריכא עיונא רבה דלא מיבעיא אי נימא דהספק הוא שטמא לא נימוח והוי ברי' בפ"ע משום דאי הוי דם גם באינו נימוח טמאה וכדיעה הראשונה שבש"ע סי' קפ"ח ס"ו א"כ אי הוי ברי' בפ"ע בנדאי ל"ש בי' מקור מקומו טמא דאין זה ממעינות המקור אלא אפי' אי נימא פהדיעה השני' דדם יבש מעיקרו ג"כ טהור והוי הספק שטמא לא נימוחו והיא טהורה משום דם יבש ג"כ נלפענ"ד דל"ש בי' מקור מקומו טמא וטהורה אף לטהרות פּינן דאי יבש מעיקרו הו"ל פחתיכת בשור ולא בכלל מעין המקור הוא ושעפי"ז נראה לפענ"ד לְבָאָר דְבְרֵי הַש"ס נְדָה כ"ב.

בְּעָא מִינֵי רִיב"ח מר"א דם יבש מהו כי יזוב זוב דמה א"ר עד דמיקרב דייב לי' כו' א"ל תניתיה דם הנדה ובשר המת מטמאין לחים ויבשים א"ל לח ונעשה יבש לא קמיבעיא לי כי מבעיא לי יבש מעיקרא הא נמי תניתיה המפלת כמין קליפה כמין שערה כמין עפר כמין יבחושין אדומין תטיל למים אם נימוחו טמאה אי הכי אם לא נימוחו נמי אמר רבה כי לא נימוחו ברי' בפ"ע היא והקשו המפורשים דמ"פ אי הכי הרי בלא"ה הו"מ למיפרד מאי איכא בין נימוחו ללא נימוחו.

ונראה דהנה הרא"ה בבדה"ב פתב דהא דאם לא נימוחו טהורה הוא דוקא בלא נשתהא אבל אם שהא זמן מרובה אף שלא נימוח י"ל דמחמת שנשתהא נתייבש כ"כ עד שלא נימוח פלל ואי היו מטילין אותו קודם למים הי' נימוח והקשה עליו הרשב"א במשמרת הבית דא"כ אמאי לא נימוחו טהורה הרי לעולם יש לנו למיחש דילמא נשתהא זמן מרובה בבית הרחם עד שנתייבש כ"כ שאינו נימוח ע"ש אמנם אי נימא דדם יבש מעיקרא טהור א"כ ליכא חשש פלל דהרי א' בנדה ג' פותלי בית הרחם לא מוקמי דם ורק לטהרות ס"ל להלל דחיישינן אימור פותלי בית הרחם העמידוהו אבל לגבי בעלה מודה דא' פותלי ביה"ר לא מוקמי דם וא"כ אי נשתהא ונתייבש עד שלא יצא לבית החיצון הא הו"ל יבש מעיקרא וטהורה ולאחר שיכרד לביה"ח הא ל"ח דאשתהי משום דכותלי ביה"ר לא מוקמי דם ולפי"ז תתיישב שפיר קושית המפורשים הנ"ל דאי הוי אמרינן דייבש מעיקרא טהור הא שפיר אִיפְשָׁר לוֹמַר דְהָא דְקָא' אִם נִימוּחוּ טְמָאָה קָא' לְטְהָרוֹת וּמִיֵּרִי בְּלֹא הִרְגָּשָׁה וּלְהִכִי טְמָאָה אִם נִימוּחוּ מִשׁוּם דְכִדְחִזִּינן דְנִימוּחוּ חִיִּישִׁינן דִּילְמָא יֵצֵא לְבִיה"ח כְּשֶׁהָיָה לֹא וְנִשְׁתַּהָּא בְּבִיה"ח וְנִתְיַבֵּשׁ פִּינן דְלְטְהָרוֹת הָא חִיִּישִׁי לְכוֹתְלֵי בִיה"ר הֶעֱמִידוּהוּ וְאִם שְׂאִינוּ רַק סָפֵק וּבְלֹא הִרְגָּשָׁה אֵינָה טְמָאָה רַק מְדַרְבָּנָן וּסְד"ר לְקוּלָא ז"א דְלְטְהָרוֹת טְמָאָה מְדַאֲוְרֵי' גַם בְּלֹא הִרְגָּשָׁה מִשׁוּם מְקוֹר מְקוּמוֹ טְמָא וְהו"ל סד"א משא"כ כְּשֶׁלֹּא נִימוּחוּ אִמְרִינן דָּאִם הוּא יֵבֵשׁ כ"כ שְׂאִינוּ נִימוּחוּ בְּנִדְאֵי הִי יֵבֵשׁ קוֹדֵם שְׂיֵצֵא מִהֶמְקוֹר וּלְכֹף הִיא טְהוֹרָה אִפִּי לְטְהָרוֹת מִשׁוּם דָּאִם הוּא יֵבֵשׁ מִעִיקְרָא אֵינוּ בְּכֻלָּל מְעִינוּתֵי וּל"ה רַק פְּחִתִּיכָה בְּשׁוֹר וּל"ש מְקוֹר מְקוּמוֹ טְמָא מִשְׁא"כ אֲחֵרֵי

דמוכית מהא דאם נִימוחו טמאה דגם יבש מעיקרא טמא ע"כ דפסיקא לי' דמיירי בהרגשה ולענן לטהרה לגבי בעלה ע"ז שפיר פריה א"ה לא נִימוחו נמי.

וניש להביא עוד ראוי לזה מדברי הרא"ש בנדה שם שנתקשה בהא דא' התם בגמ' מעשה באשה אחת שהיתה כמין קליפות אדומות ובאו ושאלו את אבא ואבא שאל לחכמים ונחכמים שאלו לרופאים וא"ל אשה זו מכה יש לה בתוך מעי' שממנה מפלת כמין קליפות תטיל למים אם נִימוחו טמאה והקשה הרא"ש דלמה שאלו לרופאים ולא סמכו על הבחינה דהטלה למים בלבד.

ולכאורה קשה דילמא להכי שאלו לרופאים דאלו להשערת הרופאים שמפה יש לה במע' הי"ל דם מפה ול"ש מקור מקומו טמא וטהורה אף לטהרות משא"כ אי היו סומכין רק על הא דלא נִימוחו בלבד הלא הוי מטמאין לה טומאת ערב עכ"פ משום מקור מקומו טמא וע"כ דפשיטא לי' להרא"ש ו"ל דבלא נִימוחו גם טומאת ערב ליכא משום דלאו ממעינות המקור הוא.

ובלא"ה היטב אשר דבר בזה הגאון מהר"ז מרגליות ו"ל בתשובת בית אפרים חיו"ד סי' נ' דרק בנדה ויולדת מטמא הדם לח ויבש דילפינן לה מקרא ר"פ דם הנדה אבל הא דמטמאין מה דאתי דרך מקור לא עדיף מזובו של זב ורןקו וש"ז שאינו מטמא רק לח ולא יבש ע"ש וא"כ אם לא נִימוחו בנדאי טהורה אף לטהרות וכיון שפן ליכא נ"מ בין הספקות והוי משם אחד.

אמנם הלא באמת מצינו ס"ס כזה בנדה נ"ט: באיש ואשה שעשו צרכיהן דילמא מן האיש ואת"ל מן האשה דילמא לא הדור מי רגלים למקור וממפה בא הרי דגם ס"ס זה משם אחד הוא והוכיח מזה בס' בינת אדם שער בית הנשים סי' ו' דהיכי דהספק היא שמה אין כאן ריעותא פלל הוי ס"ס אף דהוי משם א' ע"ש והכי מתבאר מדברי התוס' בנדה ס"ב.

ד"ה הטבילו דבכה"ג הוי ס"ס אף דהוי משם א' ועי' במנ"י סי' קפ"ז. וחזן לזה הרי כ' הרשב"א במה"ב הנ"ל דרוב מיני קליפות ושערות בריות הם דצורתן מוכחת עליהן והא דאמרו תטיל למים הוא רק לחומר משהו דהוי מיעוט דשכיח ופשיטא דבכה"ג מהני ס"ס אף דהוא משם א'.

והנה אף דבנידון שאלתנו נתמעכו הקרטין בצפון מ"מ הרי קיי"ל כטוש"ע סי' קפ"ח ס"ד כת"ק דרשב"ג בנדה שם דאף אם נִימוחים ע"י מיעוד צפון כל שאין נִימוחים בפושרין מעל"ע היא טהורה וא"כ גם בנִימוחים בצפון איכא ספק שמה לא יהיו נִימוחין בפושרין ולכונדקם בפושרין מעל"ע ודאי דבר שא"א הוא בהני קרטין שיאבדו לקטנותן כמ"ש הגאון מהר"א שטיין בתשו' ב"ח החדשות סי' ל"ו ל"ז והנה ראיתי בסד"ט סוסי' קפ"ח מביא תשו' בית יעקב סי' קכ"ז שכ' דבקרטין איכא ס"ס ספק שמה אינו מראה דם טמא דאף שרואין שהוא אדום מ"מ הלא איכא מראה אדום שהוא טהור וכיון שאין אנו יודעין להפליא בין דם לדם חשיב ספקא וכ' בסד"ט שם דתליא בפלוגתת הראב"ד והרנ"ה דלהראב"ד דס"ל רוב דמים באשה טמאין ל"ח ס"ס ע"ש.

אמנם הלא כבר הבאתי למעלה בשם הראב"ד דאף פשפסק א' הוא פנגד הרוב מהני א"כ איכא לדידי' הש"ס הנ"ל עוד העלו הפוסקים דאיכא בקרטין ס"ס ספק לא נִימוחו והוי

בר"י ואת"ל פונתו דילמא לא ארגשה דאף דמדרבנן טמאה גם בלא הרגשה מ"מ הו"ל ס"ס בדאוריני' וספק א' בדרבנן דקיי"ל דמותר כמ"ש בפ"ג וסי' ק"י ס"ק ט"ז גבי ציר דגים ואף דהוא פנגד חזקת דם בא בהרגשה בכ"ז בקרטין ל"ש חזקה זו פיון דאשפני ונצא מגדר רוב דמים וכ"כ בתשו' חת"ס חיו"ד סי' קנ"ט ע"ש: אמןם לענין לטהר את האשה מטומאתה אחרי שראתה דם והיא נדה שתוכל לספור ז' נקיים דבעינן ספורין ובדוקין תעשה האשה הזאת פהוראת נובי"ק ס' מ"ג ומ"ח לסמוך בזה על בדיקת מהרי"ו המובא בש"ע סי' קצ"א והיינו פשתרצה להפסיק בטירה תרחץ מקודם אותו מקום בענומק ותקנח היטב שם בחורין ובסדקין באופן שתדע שלא נשאר שום לכלוף דם ולא שערות ואח"כ תכניס מוה בענומק הרחם עד מקום שהשמש דש ויהי' המוה דחוק בכל רוחב הפרוזדור באופן שלא יהי' מקום לדם לצאת וישקא שם כשעה ושתים ואח"כ קודם שתוציא את המוה תרחץ באותו מקום הביה"ח ותקנחנו היטב ואם תוציא המוה ויהי' נקי מדם ומשערות זהו הוכחה שאינו מן המקור והני הפסק טירה ואח"כ ביום שני שיהא הראשון לספירת הנקיים תחזור ותרחץ אותו המקום ותקנח בעד היטב ולא תבדקנו ואח"כ תחזור ותכניס מוה בענומק הרחם וישקא שם איזה שעה וקודם שתוציאנו תחזור ותרחץ ותקנח שם היטב ואם תוציא את המוה נקי זה יהי' לבדיקה ולספירת יום ראשון וכסדר הזה תעשה גם ביום השביעי מהנקיים והנה אף דברמ"א סי' קצ"א כ' דאין להתיר ע"י בדיקה זו כ"א פשרואה במ"ר ומרגשת פאב וכ"ה בתשו' צ"צ סי' צ"ב בכ"ז הלא רבו המקילין בזה גם שלא בשעת הטלת מ"ר כמ"ש בט"ז שם וכ"פ בכו"פ ע"ש ומדברי תשו' שב יעקב סי' ל"ח נראה דס"ל דגרע פשראתה במ"ר דיש לחוש דהדרא למקור ואייתי דם וכיון דהנה קרטין היא רואה בלא הרגשה ל"ב ג"כ הרגשת פאב וכן בתשו' בית יעקב הנ"ל העלה להתיר גם בלא מ"ר ובלא הרגשה פאב כלל והשיג על האומרים דבעינן פאב דוקא וע"ש שפסיק להלכה בהקרטין דאם בדיקה ג"פ ולא נמוחו שוב א"צ בדיקה כמ"ש ברמ"א סי' קפ"ח ס"ה ואף פשמוצאת הקרטין ע"י בדיקת עד ונהרי ס"ל לרבים מהאחרונים ז"ל דיש בזה חששא דאורייתא דילמא ארגשה וסברה הרגשת עד הוא עתשו' שב יעקב סי' ל"ו וא"כ אודא לי' סניף ההיתר הנ"ל מה שרואה בלי הרגשה אמןם הלא טעמייהו דהמחמירין ברואה ע"י בדיקת עד הוא משום חזקת דם בא בהרגשה ובקרטין הא ל"ש חזקה זו פנ"ל.

וי"ל דאפי' החו"ד בסי' קצ"א שחולק על היתר הנוב"י בבדיקה הנ"ל הוא דוקא במראה דם דמקנח דניב ושייף הטעם שכתב שם משום דמוה אגב זינעה מיפויץ פוויץ ויוכל הדם לקרד דרף סדק שלא יגע במוה ע"ש אבל בקרטין יבשים בנדאי ל"ש הך חששא פמוכן ויודה דמועיל בדיקה הנ"ל גם בלי הרגשת פאב וכ"פ בתשו' בית אפרים סי' מ"ט ע"ש במ"ש ליישב השגות הח"צ על הטו"ז: והנה אף אם תראה אותן הקרטין בתוה הז"נ ליכא חשש דאף.

דהחו"ד כ' בסי' ק"צ דדם בלא הרגשה תוה ז"נ סותר מדאורייתא מלבד מה שרבים חולקים עליו עתשו' בית אפרים חיו"ד סי' מ"ח ובחת"ס סי' קע"ז הלא עכ"פ יש לצרף ד' הרמב"ם ז"ל דס"ל דדם קישוי עולה וה"ה דם בלא הרגשה גם הלא בנובי"ת סי' קי"ב מורה להקל גם בלי פאב עכ"פ פשמוצאת פן גם בהמ"ר.

ע"ש ובנידון שאלתינו הלא נבדקו המ"ר ע"י סינון ונמצאו בתוכם קרטין. וראיתי בס' שו"ת שו"מ מהד"ק ח"ג סי' קי"ד שכ' לתרץ מה שתמה בנובי"ת סי' צ"ט על חכמי ליסא שנהגו בקרטין לסגן השתן וכ' דאם סינונה ומצאה קרטין בתוך המ"ר מועיל עכ"פ דלא יצרה הרגשת פאב עפמ"ש הרוקח הובא בב"י סי' מ"ד נמצאת אכן בפוליא פשרה שמשם יורדת לגיד הערונה א"כ כל שסינונה המ"ר ומצאה שם קרטין הוא הוכחה שפא מקליות אף שלא הרגישה פאב ע"ש.

ונוכל לצרף גם זה להיתרא מה שהאשה הזאת רואה בכל פעם הקרטין עם ליחה לבנה ונדוע מדברי הרופאים שזה בא מפיות הגידין הקטנים שבצדדין שיורדים מים לבנים משם ומחמת חריפות המים שוטפין עמהם הנה קרטין ובס' אשל אברהם מביא בשם תשו' שב"י שהעלה להתיר בהצטרף שאר גאונים בקרטין אף בלי פאב ואפי' בהרגשה אלא שמצאה תוך לוכו תלינו ההרגשה בלוכו ושהסכים לזה הגאון מהרש"ך ע"ש ועתשו גבעת שאול סי' ס"ז.

ובאם היתה רואה הקרטין ע"י הרגשה לא מלאני לבי להקל אבל פשאינה מרגשת בנדאי יש לסמוך על גדולי עולם הנ"ל להתיר גם בלא מ"ר ובלא הרגשת פאב עפ"י התקנה הנ"ל ומכ"ש שבנ"ד הלא מצאה גם בתוך המ"ר.

ונראה דאפי' המחמירים ואומרים דאין לסמוך על בדיקת מהרי"ו כ"א במ"ר וכאב והינו משום דס"ל דהבדיקה בלחוד אינו בירור גמור אבל עכ"פ הא מרעא לי' להרוב דבא מן המקור ושפיר אית לן לסמוך על הס"ס הנ"ל והנה אף דס"ס ל"מ במקום חזקה הרי כ' הש"ף בס"י ק"י ס"ק כ"ח דבג' ספקות מועיל גם במקום חזקה וא"כ גם בנ"ד הא איפא ג' ספקות דילמא מן הצדדין ואת"ל מן המקור ס' לא נימוח ונהוי ברי' ואת"ל נימוח שפא מראה טהור ואיפא ג"כ הספק דהרגשה בנדאי מועיל גם במקום חזקה איסור בפרט דמה דרוצה הנוב"י בתשו' לחדש דבתוך ז"נ האשה היא בחזקת טמאה חולק עליו שם הגאון רח"כ ועתשו רח"כ סי' ל' וכן הסכים בחו"ד סי' קפ"ז סק"ה ובש"ש שמעמ"א ו' פי"א ובאב"מ בקונטרס התשובות סי' כ"ג דגם בתוך ז"נ היא עומדת בחזקת טהרה לאחר שתטבול וע"כ אין לה לחוש גם אם תמצא הנה קרטין בתוך הז"נ אפס יען שבתשו' חת"ס סי' קנ"ט אינו סומך על הס"ס הנ"ל רק אחר ג"י הראשונים חלילה לי לתקוע עצמי בדבר הלכה זו להקל נגדו אמנם לאחר שיבדקו הקרטין ברוק וצפון היינו בהנחת רוק על הצפון מקום הקרט ולמען בצפון אחד ע"ג חבירו ולא יהי' נימוח כ' בחת"ס שם שזה פשוט דאפי' ידעינן בבירור שהם מהמקור בלי ספק ואינה מרגשת שום פאב היא טהורה ושפן הוא מקובל מפי מורו הגאון רנ"א זצ"ל ע"ש [וע' בס' בינת אדם הנ"ל במ"ש להקל בקרטין שחורים אפי' תוך ג"י בלא שום בדיקה משום דנה מצוי הוא למצוא על בגדים לבנים ותולין במצוי ועתשו חת"ס סי' קע"ו מה שמפלפל שם אם בקרטין שהם יבשים שייך לומר שחור אדום הוא אלא שלקה ע"ש] והאשה הזאת שאנו דנין עליה אחר שתעשה הבדיקה הנ"ל ע"י אשה בקיאה ויראה בשעת הפסק טהרה וגם בראשון ושביעי ויעלו הבדיקות הללו נקיים פנ"ל הנני מסכים לטהרה לבעלה ויציע הדברים הללו עוד לפני שני רבנים מפורסמים בהוראה וביר"ש ואי דרו דרינא בהדידיהו דברי ידידו דור"ש באהבה.

סי' קכז בעזה"י יום ג' א' דר"ח אלול שנת תרנ"ב לפ"ק סטרי הנוטה כדוק שמים יכתוב וינתןם בספר לחנים את פבוד גיסי ידידי הרב הגדול חריף ובקי חכם ושלם כש"מ פינחס הלוי נ"י איש הורוויץ אבד"ק זוראוננא יצ"ו מכתבה הגיעני עד"ש באשה אחת ששמו לה הרופאים טבעת של גמי כפי האם הנקרא מוטטערקרענצקען פדי לסבב ולנישר מעמד האם שלא בתוך הרחם שיועיל לה שתוכל להתעבר ופקדו עלי' שלא תסיר הטבעת משם משך ששה עשר ירחים וגם אחרי הזמן המוגבל לא יסיר הטבעת מקרבה רק רופא מובהק ומומחה והאשה אומרת שכשהיא ממשמשת באצבעה באותו מקום מרגשת רק צד אחד של הטבעת ונשאלת אם יש על האשה הזאת חשש בטרתה לענין הבדיקה ואף שכפי אמירת הרופא נקל הדבר לרחוץ ולנקות כל מה שברחם בנקיון גמור ע"י איינשפריטצונג או זיטצבאד עם באדע-שפיעגעל בכ"ז נסתפקת אם מפי הרופא אנו חיינ בזה שקשה לסמוך אפי' על רופא יהודי בזה"ז שמחללים כל קודש ומזלזלים באיסורי תורה וגם נכשף בשאלתה אם הטבעת הנ"ל חוצץ בטבילה זת"ש: הנה כבר ישב על מדוכה זו הגאון נוב"י ז"ל במהד"ק חיו"ד סי' ס"ד וכ' שם דאף דבית הסתרים צריף להיות ראוי לביאת מים דוקא בבית הסתרים אמרו פן אבל במקום הנקרא בלוע א"צ אפי' ראוי לביאת מים לפמ"ש בריטב"א קידושין כ"ה בשם רבותיו דמה דביה"ס צריף להיות ראוי לב"מ הוא רק מדרבנן הואיל ולענין טומאה דינו כגלוי וא"כ זה רק בביה"ס שמשמא במשא עכ"פ אבל בלוע דאינו מטמא אפי' במשא א"צ אפי' ראוי לב"מ וכיון דהטבעת הנה הוא למעלה ממקום שהשמש דש נקרא בלוע ואינו חוצץ בטבילה דשם א"צ אפי' ראוי לב"מ.

ובהשמה במפתחות שם וכן במהד"ת סי' קל"ה הוסיף דאף לד' התוס' שם ובסופה ו': שכ' דביה"ס בעי מה"ת ראוי לב"מ מ"מ בהא דבלוע ל"ב ראוי לב"מ לא נחלקו על הריטב"א וס"ל ג"כ דא"צ אפי' ראוי לב"מ כשם שאינו מטמא ע"ש ומבואר לכאורה הכי בר"ש סוף מקנאות שכ' לפ"רש מ"ש בתוספתא בנכנס לו חץ בירכו וקדם עליו עור מלמעלה הפל מודים שאינו חוצץ שכל הבלועין טהורין דר"ל דכי היכי דלענין טומאה הוי טומאה בלועה כשקדם עליו עור ובטל אגב גופי' לענין חציצה נמי בטל אגב גופי' ע"ש הרי דס"ל להר"ש דבלוע לכ"ע אינו חוצץ אמנם באמת ליכא לאוכחי מדבריו לנ"ד דעד כאן ל"ק הר"ש הכי רק התם בחץ בירכו דאין סופו לצאת ושייף לומר דבטל אגב גופי' משא"כ בטבעת שסופו לצאת איפשר דחוצץ לד' הר"ש אף שהוא במקום דחשיב בלוע וע"כ אנו מוכרחין לומר הכי בדעת הר"ש ז"ל דהרי באמת הקשה שם הר"ש מהא דבחולין דף ע"א: ילפינן דבלוע דלמטה לא מטמא מק"ו מבלוע דלמעלה שאינו עושה עיכול כו' וא"כ חץ בירכו דליכא עיכול אין כאן ק"ו ומנ"ל שמשציל ות' דאיכא ק"ו אחר ומה בלוע שסופו לצאת מציל בלוע שאין סופו לצאת אינו דין שמשציל ע"ש וא"כ תינח בחץ בירכו דאין סופו לצאת משא"כ טבעת בא"מ הא הוא בלוע דלמטה שסופו לצאת וליכא ק"ו] ולפענ"נ להסביר הענין גם לשי' התוס' דהרי באמת הקשו בתוס' נדה ס"ו: ובמנחות י"ח: דאמאי לא בעינן ביאת מים לכתחלה בביה"ס כמו בילה וקריאה וחליצה ובכורים והנראה מתוך דברי התוס' במנחות בתירוץ שם הוא דהרי באמת מהקרא דוידיו לא שטרף במים דרשינן מה דיו מאבראי הא ממעטינן טמון והקרא דכל בשרו הא מרבה אף טמון וע"כ דהריבוי והמיעוט קאי אדבר שבמקצתו דינו כטמון

ובמקצתו דינו פגלוי והוא בית הסתרים דלעגנן טונמאת מגע דינו פטמון שאין מטמא במגע ולעגנן טונמאת משא דינו פגלוי שמטמא במשא ולכך גם לעגנן טבילה במקצתו דינו פטמון דל"ב ביאת מים ובמקצתו דינו פגלוי דבעינן ראוי לביאת מים וא"כ לפי"ז בבלוע דאין לו גם טונמאת משא הרי הוי לגמרי פטמון ולא בעי אפי' ראוי לב"מ: והנה לכאורה הלא קיי"ל בנדה מ"ב: פרכא דס"ל התם אותו מקום של האשה בית הסתרים הוי וא"כ היל"ל דבעינן באותו מקום ראוי לב"מ כדא' התם דבשתחבה לה חברתה פזית גבלה באותו מקום אינה טמאה מפח טונמאת מגע רק מדין טונמאת משא והו"ל ג"כ מקצתו טמון ומקצתו גלוי והיל"ל דצריף שיהי' שם ראוי לב"מ.

והנה ראיתי בתשובת נובי"ת הג"ל שהרב השואל שם לחלק יצא דהא דביה"ס בעי ראוי לב"מ היי"ד במקום שהיו המים יכולין לבוא שם מעצמן כמו הפה החוטם האזניים אפס דגלי קרא דל"ב ב"מ אילו צריכין עכ"פ ראוי לב"מ אבל אותו מקום של האשה אפי' בית החיצון פינון שארף אם הייתה מרחקת ירכותיה זו מזו ג"כ ל"ה המים נכנסין לשם מאליהן ולכן כל שהוא לפנים ממקום שהתנוקות יושבות ונראות א"צ אפי' ראוי לב"מ ע"ש ולפענ"ד הי' נראה לבאר בזה מה שהקשה הר"ת בתוס' נדה ס"ז.

מפ"ט דמקנאות משנה ב' גבי ואלו חוצצין באדם ונחשיב בית הסתרים שבאשה דהרי בית הסתרים ל"ב ביאת מים והקשו המפורשים דמאי קושיא היא זו הרי ראוי לב"מ בעינן ולהאמור נכון עפ"מ"ש בר"ש ספ"ח דמקנאות בשם התוספתא דהא דקתני דבית הסתרים שבאשה חוצץ מיירי בנשואה ובאותו מקום דמקפדת שלא יהא דבר חוצץ במקום משמיש וע"ז הקשה הר"ת שפיר דביה"ס זה הא ל"ב אפי' ראוי לב"מ.

והנה לכאורה הי' מקום לומר דקוש' ר"ת הג"ל הוא לאפיי דס"ל בפ"ס נדה הג"ל דאותו מקום של האשה בלוע הוי ותקשי לדידנ' המשנה הג"ל דמיירי בביה"ס של אותו מקום פנ"ל ונהרי בבלוע ל"ב אפי' ראוי לב"מ [והא דקא' בגמ' נדה התם פדאיבעיא לן אותו מקום של האשה בלוע הוי או ביה"ס הוי למאי נ"מ פגון שתחבה לה חברתה פזית גבילה בא"מ ואמאי לא קא' נ"מ אם מונח שם איזה דבר שמקפדת עליו לעגנן טבילה דאי הוי ביה"ס חוצץ ובלוע אינו חוצץ י"ל דהרי הך דבלוע אינו חוצץ הוא משום דבלוע לא מטמא כלל פנ"ל א"כ עדיפא לי' להש"ס לומר נ"מ בטונמאה גופה] אמנם ז"א דא"כ איך הכריח שם הר"ת מזה דמיירי לטהרות ולכך פוסלת חציצה ונהרי במקום שהוא בלוע כ"ע מודו דלא פסיל חציצה אפי' לטהרות כדמוכח מדברי הש"ס קידושין כ"ה.

דקא' וסבר רבי לעגנן טבילה פטמון דמי והאמר רבין א"ר אדא אר"י מעשה בשפחה של בית ר' שטבלה ועלתה ונמצא עצם בין שיני' והצריכה רבי טבילה אחרת ולכאורה מ"פ דילמא מיירי התם לעגנן טהרות א"ו פינון דל"ס דדהוי טמון אין סברא דתהי' פוסלת שם חציצה אפי' לטהרות וא"כ א"א למימר דקאי קוש' ר"ת הג"ל לאפיי: והנה בב"י סי' קצ"ח הקשה על הסמ"ג שכ' בדברי ר"ת הג"ל דהמשנה דנאלו חוצצין ביה"ס באשה מיירי לטהרות דלביה"ס הא ל"ב ביאת מים והקשה עליו דהא מ"מ בעינן ראוי לביאת מים וראיתי בספר סדרי טהרה שם ס"ק כ"ו שמביא בשם מהרש"ח שהקשה על הב"י דאמאי הקשה קושיא זו על הסמ"ג ולא הקשה פן על הר"ת פנ"ל והנלפענ"ד ליישב דברי הב"י ע"ד הפלפול דהנה בהא דא' בנדה ס"ו: בביה"ס נהי דל"ב ב"מ מקום הראוי

לב"מ פְּעִינָן כדר"ז דאר"ז פֿל הָרְאוּי לְבִילָה אֵין בִּילָה מְעַכְבֵּת בּוּ כּוּ וּכ' בְּתוֹס' שָׁם וְנ"ל
וא"ת פֿינן דְּלֵא מְעַכְבָּא הֵיכָא דא"ר לְבִילָה נְמִי לִיתְכַּשֵּׁר וי"ל דְּסִבְרָא הוּא דְּכִינּוּ דְּקַפִּיד
קָרָא לְכַתְחֻלָּה לְעִשׂוֹת הַמְצָנָה בְּעִינֵין שְׂיָהָא רְאוּי לְכַּף אַעפ"י שְׂאִינוּ מְעַכְבֵּ דאל"כ
נְתַבְטְלָה הַמְצָנָה לְגַמְרֵי שְׂל"ה יְכוּל לְעִשׂוֹתָהּ וְכֵן בְּכ"מ פֿגוֹן בִּיאַת מִים דְּכַתִּיב פֿל בְּשִׁרוּ
וּמְטַעֲטִים בִּיה"ס וּמ"מ בְּעִי רְאוּי לְב"מ בְּכָל בְּשָׂרָה עַכ"ל וְנִרְאָה דְּזָהוּ דְּוָקָא לְמ"ד טְבִילָה
בְּזַמְנָה מְצָנָה שְׂיָהָ שְׂפִיר לומר דְּאֵי גִימָא דל"ב אפ"י רְאוּי תַתְּבַטֵּל הַמְצָנָה לְגַמְרֵי וּלְהַכִּי
בְּעִינֵין שְׂיָהָ רְאוּי לְב"מ אֲבָל לְמ"ד טְבִילָה בְּזַמְנָה לְאוּ מְצָנָה ל"ב אפ"י רְאוּי וּלְהַכִּי בְּאַמַּת
ס"ל לרִיב"י בְּתוֹסְפָתָא הוּבָאָה בְּר"ש סוּף מְקַנְאוֹת דְּבִבִּיה"ס לִיפָא תְּצִיצָה פֿלֵל מְשׁוּם
דְּאִיהוּ לְשִׁי אֲזִיל דס"ל בְּנִדָּה כ"ט: טְבִילָה בְּזַמְנָה לְאוּ מְצָנָה.

וּמַעַתָּה מִינְשָׁב שְׂפִיר ד' הַב"י הַנְּ"ל דְּהַקְשָׁה דְּוָקָא עַל הַסְּמ"ג מְשׁוּם דְּבב"י ס' קצ"ז מוּבָא
בְּשֵׁם הַסְּמ"ג דְּפּוֹסֶק פְּהִירוּשְׁלֵמִי דס"ל טְבִילָה בְּזַמְנָה מְצָנָה א"כ ע"כ ס"ל דְּבְעִי רְאוּי
לְב"מ וּא"כ אֵיף הַקְשָׁה מִהַמְשָׁנָה הַנְּ"ל מִשָּׂא"כ עַל ר"ת לִיפָא קְוִשְׁיָא דְּאִיהוּ לְשִׁי אֲזִיל
דְּמוּבָא בְּתוֹס' יוּמָא ח'.

ד"ה דכ"ע בְּשֵׁם ר"ת דְּפּוֹסֶק הִלְכְּתָא דְּטְבִילָה בְּזַמְנָה לְאוּ מְצָנָה א"כ לְדִידֵי הָא ל"ב אפ"י
רְאוּי לְב"מ וְעוֹלָה קְוִשְׁיָתוּ יָפָה וְדוּק: וְהִנֵּה לְכַאוּרָה הִי נִרְאָה לְהִבִּיא רְאִי לְד' הַשְּׁוֹאֵל
בְּנוּב"י הַנְּ"ל מְש"ס בְּכוּרוֹת מ"ו: דְּקא"ר יוֹחֲנָן דְּהָא דְּפַדְחַת פּוֹטְרַת בְּכ"מ לְאַיְתוּי הָא
דְּת"ר גִּינְרַת שְׂיָצָא פְּדַחַת וְלִדָּה בְּהִיוֹתָהּ נְכָרִית וְאַח"כ נְתַגְיִירָה אֵין נוֹתְנִין לָהּ יְמֵי טוֹמְאָה
וְיָמֵי טְהָרָה וְאִינָה מְבִיאָה קָרְבָן לִידָּה וְקִשָּׁה לְכַאוּרָה הָרִי פֿינן דְּבִיצִיאַת פְּדַחַתוּ חֲשָׁבִינֵין
לִי לְהַנְּלִד פֿילוּד א"כ ל"ש הֵינּוּ רְבִיתֵי ד' בִּיבְמוֹת ע"ח.

וא"כ אֵיף מְשַׁפְּחַת שְׁנַתְּגִיירָה אֲזִי הָא ל"ה יְכוּלָּה לְטַבּוֹל פֿינן דְּמְקוּם הַנְּחַת פְּדַחַתוּ שְׁל
הַנְּלִד בְּאוֹתוּ מְקוּם הו"ל תְּצִיצָה פֿינן דְּקִי"ל אוֹתוּ מְקוּם שְׁל הָאִשָּׁה בִּיה"ס הָרִי וּבְעִי
רְאוּי לְב"מ וּא"כ אִינָה גִינְרַת פֿלֵל וְע"כ דְּבִבִּיה"ס שְׁל אוֹתוּ מְקוּם ל"ב אפ"י רְאוּי לְב"מ
אַמְנָם בְּאַמַּת לְד' הָרִיטְבָּ"א בְּשֵׁם רְבוּתֵי הַנְּ"ל שְׁכ' דְּהָא דְּבְעִינֵין רְאוּי לְב"מ הוּא רַק
מְדַרְבְּנָן חַכְּ הָרִי כ' בְּפִירִש"י יְבְמוֹת ע"ח.

דְּבַדְבָּר שְׂאִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן גְּבִי גַר אוֹקְמָ' אד"ת וּא"כ אִינוּ פּוֹסֵל בְּטְבִילַת גַּר א"ר לְב"מ
מְשׁוּם דְּאוֹקְמָ' אד"ת. וּבִלְא"ה י"ל דְּהָךְ בְּרִייתָא מִיתוּקְמָא אֲלִיבָא דְּאַפְיֵי דס"ל אוֹתוּ מְקוּם
שְׁל הָאִשָּׁה פְּלוּעַ הָרִי דְּבִלְעָדִי זֶה הָךְ בְּרִייתָא לְאוּ הִלְכְּתָא הִיא דְּהָרִי בְּאַמַּת הַקְשׁוּ בְּתוֹס'
נְדָה ל"ו.

לְלוּי דְּאָמַר שְׁנֵי מְעִינּוֹת הֵן אֲמַאי אֵין לָהּ יְמֵי טְהָרָה הָרִי מְעִין טְמֵא סְתוּם וְתִי דְּלוּי מוּקִי
הָךְ בְּרִייתָא כְּב"ש דְּאָמַר מְעִין אַחַד הוּא וּא"כ אֵינְפֶּשֶׁר דְּב"ש ס"ל אוֹתוּ מְקוּם שְׁל הָאִשָּׁה
פְּלוּעַ הָרִי: אַמְנָם בְּעִיקָר הַדִּין רְאִיתִי שְׁכ"ד הַשְּׁוֹאֵל בְּנוּב"י הַנְּ"ל מוּבָא בְּס' בִּינַת אָדָם
שְׁעַר בֵּית הַנְּשִׁים ס' י"א בְּשֵׁם תְּשׁוּ' מ"ע שְׁכ' שָׁם דְּמְקוּם שְׂאִין דְּרַכּוּ לְהַתְּגַלּוֹת לְעוֹלָם
אִינוּ בְּכָלֵל בִּיה"ס וּל"ב בִּי אפ"י רְאוּי לְב"מ ע"ש וְהָרִי הַדִּין לְפִי"ז בְּנ"ד גַּם אִם הַטְּבַעַת
מַגִּיעַ בְּמְקוּם שְׁהַשְּׁמֵשׁ דָּשׁ שְׁנַקְרָא בִּיה"ח אִינוּ חוּצָץ שַׁע"כ אֵיף שְׁפִי דְּבָרִי מְכַתְּבָךְ
בְּעוּבָדָא דִּידֵן הָאִשָּׁה מְמַשְׁמֶשֶׁת בְּאַצְבָּעָה הַצַּד הָא' שְׁל הַטְּבַעַת בְּכ"ז אִינוּ חוּצָץ לְפִי שְׂאִין
הַמְקוּם הַזֶּה עֲשׂוּי לְהַגְלוֹת לְעוֹלָם.

אָפּס שְׁלִכְאוּרָה עוֹמֵד לְנֶגֶד זֶה הַדִּין שֶׁל הַרְמָ"א בְּסִי קצ"ח סמ"ג בְּשֵׁם י"א שְׁהֵאֲשָׁה צָרִיכָה לְהַטִּיל מִים קוֹדֵם טְבִילָה אִם הִיא צָרִיכָה לָקֶה גַם צָרִיכָה לְבַדּוֹק מֵעֲצָמָה בְּגוֹדוּלִים וּבְקַטְנִים שְׁלֵא תְהֵא צָרִיכָה לְעֲצוֹר עֲצָמָה וְלֹא יְהִי רְאוּיָם לְב"מ אֲמָנָם בְּאַמַּת מְלָבֵד דְּיֵישׁ לְחַלֵּק דְּהֶתֶם שְׁשֵׁהִיא עוֹצֶרֶת הַמִּי רַגְלִים מִיַּדְבָּקִי וּמִיַּהֲדָקִי שְׁפָתֵי הַרְחָם לְהַדְדִי וְתַחֲלַת שְׁפַת הַרְחָם הִיא בְּנֹדָאֵי בְעִי רְאוּי לְב"מ פִּינּוֹן דְּהַמְקוֹם שְׁהַתִּינּוֹקֶת יוֹשְׁבַת וְנִרְאָת חֲשִׁיב פְּגָלוּי לְעִנְיָן שְׁרִץ כּוּדָא' בְּנֹדָה מ"א: מִשָּׂא"כ בְּחַלֵּל הַרְחָם בְּפָנִים אִיפְשָׁר דל"ב רְאוּי לְב"מ וְחוּץ לְזֶה הָרִי מְבֹנָאָר בְּש"ף שֵׁם גְּבִי הַדִּין שֶׁל הִי"א הַנְּ"ל שְׁאִינוּ מְעַכְבּ בְּדִיעְבַד וְאִינוּ רַק חוּמְרָא בְּעֵלְמָא וּבְאַמַּת מוֹכַח לְהַדְיָא הַכִּי מְדַבְרֵי הַש"ס בְּנֹדָה מ"ג.

בְּעִי רְבָא זָבָה שְׁנַעְקָרוּ מִיַּמֵּי רַגְלֵי וְיִרְדָּה וְטְבִלָה מֵהוּ וְלִכְאוּרָה מֵאֵי מִיבְעֵי לִי הָרִי אִפִּי אִי לֹא אֲזַלִּי בְּתֵר עֲקִירָה הִיא לֹא סְלֵקָא לָה טְבִילָה פִּינּוֹן דְּכָבֵר נַעְקָרוּ מִיַּמֵּי רַגְלֵי וְעֲצָרָה א"ע הִיא ל"ה רְאוּי לְב"מ וְכָבֵר הַבְּאֵנוּ בְּשֵׁם הַתּוֹס' דְּלִטְהַרוֹת חֲמִיר לְעִנְיָן זֶה מְלַבְעֵלָה וְע"כ דְּאִין זֶה מְדִינָא וְא"כ בְּכַנ"ד דָּא"א בְּע"א אֲוִקְמ' אֲדִינָא וְתַדַּע לָה עוֹד דְּהָרִי הֶתֶם בְּנֹדָאֵי בְּלוּעַ הָרִי וּבְמְקוֹם בְּלוּעַ בְּנֹדָאֵי ל"ב רְאוּי לְב"מ פְּנ"ל וְכ"כ בְּאַמַּת בְּנוּב"י שֵׁם לְהוֹכִיחַ מִפְּתַח סְבָרָא דְּבְלוּעַ ל"ב רְאוּי לְב"מ דָּא"כ לֹא תוֹעִיל שׁוּם טְבִילָה עַד שִׁישׁוּלְשֵׁל הַמְּאָכֵל שְׁבַמְעִים שְׁהָרִי סוֹפּוֹ לְצִאת וְגַם מְקַפִּידִין עָלָיו שְׁלֵא יִשְׂאָר בְּגוּרָה זְמַן אַרְוָה א"ו דְּבְמְקוֹם דְּנִקְרָא בְּלוּעַ ל"ב רְאוּי לְב"מ ע"ש וְע"כ דְּהָדִין שֶׁל הִי"א הַנְּ"ל ל"ה רַק חוּמְרָא בְּעֵלְמָא וְלֹא מִן הַדִּין וּבְמְקוֹם דָּא"א כְּבַנ"ד אֲוִקְמָא אֲדִינָא: וְלִבְר מִן דִּין יֵישׁ לְהַקְל בְּנ"ד לְעִנְיָן דל"ה חֲצִיצָה מְשׁוּם דְּהָרִי מִיעוּט שְׁאִינוּ מְקַפִּיד פִּינּוֹן דָּא"צ לְהַסִּירוּ גַם לְבִדִּיקַת הַנְּקִיִּים כְּמוֹ שְׁנִבְבָּאָר לְהַלֵּן וְלִיפָא רַק הַחֲשָׁשׁ שְׁכ' בְּנוּב"י שְׁתַּצְטָרְוּ לְהַסִּירוּ בְּשַׁעַת לִידָה הֵלֵא כְּבָר כ' בַּחַת"ס יו"ד ס' קצ"ב דְּאִין הַקְּפִידָא הַזֹּאת גּוֹרְמַת חֲצִיצָה שְׁאִין אוֹתָהּ הַהִסְרָה מְטַעַם הַקְּפִידָה לֹא עַל הַטְּבַעַת וְלֹא עַל לְכַלּוֹף גּוּפָה אֲלֵא לְפָנוֹת מְקוֹם לְוָלָד וְאִין זֶה מִיקְרֵי הַקְּפִידָה לְחֲצִיצָה וּמִבִּיא רֵאִי מְטַבַּעַת שֶׁל אִישׁ שְׁאִין בּוֹ אֲכָן שְׁאִינוּ חוֹצֵץ כְּמ"ש בִּיש"ש וּפְסֵק הַכִּי בְּמַג"א ס' קס"א אֵינְהָלָא מְסִירוּ בְּשַׁעַת הַנְּחַת תְּפִילִין וְנִטְלִילַת לְוֹלָב וְע"כ מְשׁוּם שְׁהַהִסְרָה אִינוּ מְשׁוּם קְפִידָא אֲלֵא לְפָנוֹת מְקוֹם לְוֹלָב וְלְתַפְלִין ע"ש וְכִי"ב כ' בְּתוֹס' נֹדָה ס"ב.

לְעִנְיָן הַעֲבָרַת כְּתָם דְּבַכָּה"ג לֹא חֲשִׁיב קְפִידָא ע"ש: וּמְלָבֵד זֶה נִלְפַעְנ"ד דְּע"י הַהַקְּפִידָה שְׁתַּהֲלִי לָה בְּשַׁעַת לִידָה לְהַסִּירוּ ל"ה חֲצִיצָה מְשׁוּם דְּלֹא מְשַׁכַּחַת עִתָּה הַקְּפִידָה זֹו כִּי אִם בְּמִשְׁוֹף הַזְּמַן שְׁתַּתְּעַבֵּר וְתַלְד וְרַבִּים מֵהַפּוֹסְקִים כְּתַבּוּ דְּלֹא מִיקְרֵי מְקַפִּיד לְעִנְיָן חֲצִיצָה אֲלֵא הִכִּי שִׁיכּוּלָה לְהִיּוֹת הַקְּפִידָה זֹו גַם בְּזְמַן שְׁטוּבָלַת פְּגוֹן בְּטַבַּעַת מְהוֹדֵק בְּאַצְבָּעָה דָּאֵלוּ מִיקְלַע לָה עֵיפָה הַיּוֹם לְלוּשׁ הִיא מְסִירָתוֹ אֲבָל אִם אֵינְהָ מְקַפִּידַת רַק פַּעַם א' לְזְמַן מְרוּבָה אִינוּ חוֹצֵץ וְכֵן הַעֲלָה בְּתַשׁוּ' אֲמֵרִי אִשׁ חִיו"ד ס' ע"ו וּמְכ"ש בְּנ"ד שְׁאֲדַרְבָּא מְקַפִּידַת שְׁתַּהֲלִי שֵׁם עַד הַזְּמַן שְׁצוּנָה עֲלֵי הַרּוּפָא פְּדִי לִיִּישֵׁר הָאֵם שְׁתוּכֵל לְהַתְּעַבֵּר בְּרַה"ג בְּנֹדָאֵי ל"ה חֲצִיצָה: וְהִנֵּה רְאִיתִי לְהַגָּאוֹן חַת"ס בְּסִי קצ"ה שְׁכ' לְעִנְיָן הַכְּלוּת שְׁטוּבָלוֹת וְשְׁעֵרוֹתֵיהֶן אַרְנוֹכוֹת וְעֵתִידִין לְקוֹנְצָן אַחַר בְּעִילַת מְצוּנָה דל"ה חֲצִיצָה וְכ"ש שֵׁם דְּהוּא מְשׁוּם דל"א פֶּל הַעוֹמֵד כּו' אֲלֵא כְּשֵׁעוֹמֵד לְהַעֲשׂוֹת בְּלִי הַפְּסֵק ד"א בִּינְתִים כְּמ"ש בְּתוֹס' ב"ק ע"ו: ד"ה פֶּל הַעוֹמֵד דְּכִינּוֹן דְּבִין שְׁחִיטָה לְזָרִיקָה אִיפָא מְצוּת קְבֵלַת הַדָּם בְּכּוּס ל"א בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה פֶּל הַעוֹמֵד לְזָרוֹק כּו' וְכַתֵּב עוֹד וְז"ל וּבְפָרֵט פִּינּוֹן דְּטַעְמוֹ מְשׁוּם מִיעוּטוֹ וּמְקַפִּיד וְהָא אֲדַרְבָּא מְקַפִּידַת שְׁיֵהִיו לָה אוֹתָן הַשְּׁעָרוֹת וְעוֹד רֵאִי בְּרוּרָה דָּאֵלַת"ה נְזִיר טְמָא

שטבל בשביעי וגילח בשמיני לא עלתה לו טבילה משום שער העומד לקצץ ומבואר בהקדמת בנזיר מ"ד: דניצא ידי טבילה א"כ אין קפידא בשערות אפי' עומד לקצץ עכ"ל ונדעתו הרמה שגבה ממני דמה דמיון הוא זה לכל העומד ליגזק דהתם א"א הזריקה בלתי שתהני השפלה מקודם וא"כ אנו צריכין לומר הרי כל העומד זה ל"א משא"כ בהפלות שנוהגות הנשים מאליהן לאחר גילוח השערות עד יום השני אחר הבעילה מצוה הא ל"ה רק מחוסר זמן וזמן ממילא קאתי ועוד פליאה דעת ממני דמה לו להחת"ס להביא מנזיר טמא שטבל בשביעי וגילח בשמיני הרי אפי' אם הוא מתגלח כמצותו לכתחלה ביום השביעי הוי הגילוח אחר הטבילה כדדרשנין התם מדכתוב וגילח ראשו ביום טהרתו דמשמע שכבר הוא טהור ועומד פשהוא מגלח והי"ל להקשות שיהיו השערות חציצה ויהי' מוכח מזה דל"ה חציצה משום שאינו מקפיד אמנם באמת מהתם ליפא ראי' קלל פיון דמצותו בכך וגזירת התורה הוא שפן הכשרו לטבול מקודם ואח"כ לגלח ול"ה חציצה בזה.

אולם הא קשיא לכאורה בהא דדרשי' התם במצורע שטבל ואח"כ גילח לא עלתה לו טבילה משום דכתוב והי' ביום השביעי יגלח את כל שערו ונהדר ורחץ את שערו במים וטהר עפירש"י שם ונהרי בלא"ה ל"מ הטבילה פיון דמצנת התורה היא לגלח השערות מקודם א"כ הניין השערות חציצה והנה לשי' הרמב"ם ז"ל פ"ב דמקנאות שכ' שם דהשערות הם בכלל כל הגוף ול"ה רק מיעוטא א"כ אפי' אי נימא דבכה"ג הוי מקפיד פיון דלבסוף ע"כ יגלח השערות כדי להטהר וכמו שהיה באמת דעת קצת פוסקים דהיכי דלבסוף יקפיד ל"מ מה שאינו מקפיד בשעת טבילה בכ"ז הלא הוי רק מיעוט המקפיד ואינו רק מדרבנן ושפיר אצטריך קרא.

אמנם לשי' הגאונים והראב"ד ז"ל דהשערות נידונין בפ"ע שפיר קשיא וע"כ דהם יסברו דבעינו דההקפדה תהי' דוקא בשעת הטבילה וכיון שאינו קוצץ אז הוא אינו מקפיד עליהן וכמ"ש הר"ן בחולין פ' בהמה המקשה לענין ידות הפלים שהן ארופין כו' ע"ש.

איברא דלכאורה אפתי ילה"ק לפ"מ דאר"כ ביבמות ע"ח: דדוקא ברובו בעינו מקפיד אבל בכולו אפי' אינו מקפיד חוצץ מה"ת א"כ פיון דהשערות נידונין בפ"ע ובנזיר ומצורע הא בעינו גילוח כל השער כדקיי"ל בנזיר מ'.

דשייר ב' שערות ל"ע ולא כלום וא"כ בכולו הא חוצץ מה"ת אף שאינו מקפיד אמנם אחר העיון ג"ז ל"ק די"ל דאצטריך קרא היכי שכבר גילח רובו קודם הטבילה ומיעוט השערות שייר עד לאחר הטבילה דאז אפי' אי הוי מקפיד ל"ה חוצץ מה"ת פיון דמדאורי' בעינו רובו ומקפיד ואשמעינן קרא דאפ"ה לא עלתה לו טבילה.

ובלא"ה י"ל דהשערות אע"ג דעומדין לקצץ מ"מ ל"ה על מקום הקציצה שיקצצו אח"כ רק דין בלוע ע' בד' המרדכי פ"ב דשבועות אות תשנ"א ובלוע הא אפי' מקפיד אינו חוצץ פנ"ל: וע"ד בדיקת הפסק טהרה וז' נקיים הנה אם הטבעת הוא למעלה ממקום דישה הלא שם א"צ בדיקה לכ"ע ותוכל האשה לבדוק עצמה שפיר פראוי אמנם אפי' אם מגיע למקום בין השיניים במקום שהשמש דש הלא באמת רוח"פ הספימו דבדיקה זו שכ' הרא"ש וההגהמ"י דצריכה שתהני' עד מקום שהשמש דש אינה רק למצוה מן המןבחר ובב"י סי' קצ"ו כ' שטעם האומרים דבעינו בדיקה עד מקום שהשמש דש הוא

משום דקיי"ל דנשים מטמאות ביציאת הדם לביה"ח אעפ"י שעדיין לא יצא ועד מקום שהשמש דש הוא בית החיצון ע"ש הרי באמת בתשו' זכרון יוסף הובא בסד"ט סי' קצ"ו ס"ק כ"ג דן בזה דרוב נשים פוסקות מלראות ביום ה' או ביום ו' לראייתה ואתי עלה מסוג' דנדה ט"ו.

בעלה מחשב ימי וסתה היינו דמחשב משך זמן ראייתה שרגילה לראות מקודם א"כ כשעבר זמן שרגילה לראות ומעינה סתום אין לנו לחוש שמה עדיין מקורה פתוח אפס שיש לנו לחוש שמה הדם שיצא מפכר נתעכב בבית החיצון והרי מה שיוצא את"כ מבית החיצון לחוץ לא מזיק כלום לענין ספירת הז"נ כמו שהאריך בזה בתשו' ברית אברהם חיו"ד סי' מ"ב ע"ש רק שהיא טמאה טומאת ערב לענין טהרות שע"ז החרירו לכתחלה בבדיקה זו גם לבעלה ואף דחזקה הנ"ל שנסתם מעינה הוא חזקה שלא נתבררה בכ"ז הרי בנובי"ק סי' מ"ו האריך להוכיח דמדינא ל"ב כלל אפי' בדיקת חורין וסדקין וסגי בקנינוח כשי' הראב"ד פ"ן דהא דקיי"ל דמטמאה למפרע משום דאימור פותלי ביה"ר העמידוהו הוא רק לטהרות שע"כ לטהרות בעינן לכ"ע בדיקת חו"ס אבל לבעלה ולחולין אמרינן פותלי ביה"ר לא מוקמי דם אפי' במקום דליכא חזקת טהרה ע"ש ויש להוכיח זה לכאורה מדחזינו דבבתולה דא"א בבדיקת חו"ס מוקמינן אדינא דסגי בבדיקה קלה אמנם י"ל דמזה אין ראי' דאיפשר דהטעם דלכתחלה בעינן בדיקת חו"ס הוא דאף דכותלי ביה"ר לא מוקמי דם זהו רק מפת רוב דעל הרוב אין החו"ס מעמידין את הדם וכיון דקיי"ל היכי דאיכא לברורי לא סמכינן ארובא להכי מצרכינן בדיקת חו"ס לכתחלה וע"כ במקום דא"א לבדוק בחו"ס שפיר סמכינן ארובא אמנם כ"ז ל"ש רק היכי דליכא מידי שישתרו הדם ויתעכב על ידו משא"כ בנ"ד שאיפשר שנתעכב על הטבעת שבמקורה באמת חיישינן מדינא שהטבעת עצר בעד הדם כענין דא' בנדה ג'.

ומודה רבא במוף דחוק אולם כפר כ' בתשו' זכרון יוסף הנ"ל להוכיח דאין לחוש לזה ואחזוקי ריעותא לא מחזקינן למימר דנפיק דמא דאפתי הוי תותי דטבעת. והא דקא' ומודה רבא במוף דחוק פירושו דמטמאין ב"ש למפרע מעל"ע כמו לב"ה אבל לא להחמיר יותר מב"ה לטמא למפרע אף לחולין ומוכיח זה עוד מהא דתניא בנדה ו'.

הרואה דם כו' ואינה מקולקלת למנינה כו' ולא מפליג בין שהי' אצלה מוף דחוק או לא וקשיא ניהוש פ"ן דאיכא גבה מוף דחוק אימא מאתמול נפיק לביה"ח והמוף עיכב מלצאת עד היום ואם תראה דם ביום ז' ליציאת הדם ניהוש דילמא שמיני הוא לתחלת הגעת הדם לביה"ח ותהי' שומרת יום כנגד יום א"ו דלהא ל"ח ע"ש שהאריך להקל שדי לה לבדוק עד מקום שיגדה מגעת וא"צ להסיר הטבעת וכן בשו"ת חת"ס הנ"ל כ' להקל ע"י בדיקת מוף בלי הסרת הטבעת ובשו"ת רעק"א סי' ס' הורה בזה דהבדיקה דהפסק טהרה ויום הא' דהז"נ תהי' ע"י שפופרת ומוף בתוכו ולדחוק המוף הרבה עד שיכנס לפנים ממקום שהשמש דש סמוך לפי האם ממש דבזה הוי הוכחה דאם המקור זב הי' נוטף על המוף ול"ב בדיקת חו"ס ע"ש: והנה כפי שנודע לי אחרי החקירה אצל רופא יהודי ומילדת בקיאה ומנמחית בענין הטבעת הנ"ל הנה אותן שנקראים מיטטערהאלטער לרצון ולנקותן מכל כלוף יען שהוא סותם פי המקור וגם הבדיקה בזה הוא קשה.

אָמָנָם אוֹתוֹ שְׁנִקְרָא מוֹטטעררִינגעל שְׁפִי הַמְקוֹר הוּא בְּתוֹךְ חֲלָל הַטְּבַעַת זֶה אֵינְפֶשֶׁר לְרוֹחְצוֹ הַיֵּטֵב בְּנִקְל ע"י מוֹטטערשפִּיהֵל עַד שְׁלֵא יִשְׁאַר עָלָיו שׁוּם לְכַלּוֹף וְגַם אֵינוֹ מְעַבֵּב הַבְּדִיקָה כָּלֵל שְׁעַל פֶּן אִם הוּא טְבַעַת כְּזֶה בְּנֹדָאֵי לִיכָא שׁוּם חֲשֵׁשׁ הֵן לְעֵנָן הַבְּדִיקָה וְהֵן לְעֵנָן הַטְּבִילָה וְעַ' בְּתִשׁוּ' נּוּבִי"ת הַנְּ"ל שׁכ' לְעֵנָן בְּדִיקַת הַנְּקִיִּים שְׁאָם הוּא בְּאֹפֶן שְׁפִי הַרְחָם הוּא מְכַוֵּן נֶגֶד חֲלָל הַטְּבַעַת א"כ בְּשַׁעַת הַפְּסֵק טְהָרָה תִּתֵּן צְמָר גָּפֶן תּוֹךְ מְטִלִית שְׁל פֶּשֶׁתָן נְקִי וְלָבֶן בְּאֹפֶן שְׁיִהְי' עַב קֶצֶת וְעַכ"פ כְּמוֹ רֹחֵב חֲלָל הַטְּבַעַת וְתַכְנִיס הַעַד הַזֶּה עֲמוֹק עַד לְמַעְלָה מִהַטְּבַעַת דְּהֵינּוּ דְרָף חֲלָל הַטְּבַעַת יַעֲבֹר עַד הַבְּדִיקָה עַד נֶגֶד פִּי הַמְקוֹר וְיִהְי' אֶצְלָה מִן קוֹדֵם בִּיה"ש עַד אַחַר צֶה"כ וְאִם תִּמְצָאנוּ נְקִי הַרִי הַפְּסִיקָה בְּטְהָרָה וְגַם בְּיוֹם רֵאשׁוֹן תַּעֲשֶׂה כֵּן וּבִשְׁאַר שְׁשֶׁת יָמִים תִּבְדֹּק כְּפִי הָאֵפֶשֶׁר לָהּ ע"ש וּבְדִיקָה זֹו נִרְאָה בְּעֵינֵי יוֹתֵר מִמ"ש בְּשֵׁם תִּשׁוּ' רַעַק"א הַנְּ"ל דַּע"י שְׁפּוֹפְרֵת אִיכָא חֲשֵׁשׁ פְּתִיחַת הַקְּבֵר כִּמ"ש הָאֲחֵרוֹנִים: ס' קַח וּבְדַבֵּר סְתִימַת נְקִבֵי הַשְּׁיִנִּים שְׁבֹסְפֵרֵי הַרִי בְּשָׂמִים ס' קכ"ג הַנְּנִי חוֹכֵף לְהַחְמִיר לְעֵנָן טְבִילָה וּבְזִמְנֵינוּ נְשִׁים רַבּוֹת עוֹשׂוֹת רְפוּאָה זֹו הִנֵּה עוֹד בְּשַׁנַּת תַּרמ"ח הַשְּׁבִתִי כְּזֶה לְהַרְבּ מוּה' יַעֲקֹב יוֹסֵף הָאֵמְמָעֵר נ"י מו"ץ דק"ק סְנִיאֲטִין שְׁאֲחֵרֵי שְׁעַמְדִּיתִי עַל הַמְּחַקֵּר כְּזֶה נוֹדַע לִי שְׁאִין זֶה חֲצִיצָה בְּטְבִילָה וּל"ד לַרְטִי' שַׁע"ג מִכָּה דְחוֹצֵץ כִּינּוֹן דְּשָׁם הָלֵא מְסִירִין הַרְטִי' לְפַעְמִים לְרֵאוֹת אִם תַּעֲלֶה אֲרֻנְכָה לְהַמְכָּה אוֹ לְתַקְנָה לְכַף הַגִּי שְׁפִיר מִיַּעוּט הַמְּקַפִּיד וְתוֹדַע דְּהַרִי בְּתוֹסְפָתָא חָשִׁיב הֵךְ דְּאֶגְדַּד שַׁע"ג הַמְּכָה עִם שִׁירִים נְזָמִים וְטְבַעוֹת וּבְהֵי כ' הַרְאָב"ד דְּחוֹצֵצִין מְשׁוּם דְּלְפַעְמִים מְסִירִין אוֹתָן בְּשַׁעַת לִישָׁה וְכַדּוּמָה וְה"ה בְּרְטִי' שַׁע"ג מִכָּה הַגִּי ג"כ טַעַם זֶה מִשָּׂא"כ בְּסְתִימַת נְקִבֵי הַשְּׁיִנִּים הַרִי עָשׂוּי לְהַגֵּן מִהַפָּאָב וְנַעֲשִׂית הַסְּתִימָה בְּאֹפֶן שְׁלֵא תִנְטֵל מְשָׁם לְעוֹלָם הַגִּי רְבִיתִי' וְלֹא חֵינֵץ כַּדָּא' בִּיבְמוֹת ע"ה: גְּבִי עוֹבֵר וְהוּא ק"ו מִמ"ש הַמְּרַדְכֵי לְעֵנָן הַמְּאֲרֵלְאִקִין דְּהַרִי בנ"ד אִיכָא סְבָרָא לִזְמַר דְּכִינּוֹן דְּמַבְטְלַת הַסְּתִימָה לְהַשְּׁנִים הִיא בְּטִילָה לְגַבְיֵיהוּ וְהוּנִי' כְּגוֹף הַשְּׁנִים וְלִיכָא חֲצִיצָה כְּדִמְצִינוּ בְּחֻלִּין פ"ג: הִיכִי לִיעֲבַד לִיבְטְלִי' קָא מוֹסִיף אַבְנֵן כו' לֹא לִיבְטְלִי' כו' קָא הַגִּי חֲצִיצָה הַרִי דְּהִיכִי דְּמַבְטֵל לִי' לְהַתֵּם ל"ה חֲצִיצָה וְכ"נ מַד' הַש"ס עִירוּבִין ק"ד.

גְּבִי בּוֹדְקִין מְלַח ע"ג כְּבֵשׁ ה"ד אִי דְּמַבְטְלָה קְמוֹסִיף אַבְנֵין וְלֹא פְּרִיף מְטַעַם חֲצִיצָה וְהִיכִי מְבֹאֵר בְּתוֹס' שְׁבַת צ"ג: ד"ה וְיָכוֹל ע"ש וּבְמָה שְׁנַחְלָקוּ הָרֵאשׁוֹנִים ז"ל פ"ק דְּסוֹפָה גְּבִי תְּבֹן וּבִיטְלוּ אִי בְּעֵינֵין בִּיטּוּל לְעוֹלָם אוֹ סְגִי בִּיטּוּל לְפִי שְׁעָה עֲתוּס' ב"ב ד"כ.

וּבֵאס"ז שָׁם נַעֲתִישׁוּ' גְּבַעַת פְּנִחָס חִיו"ד ס' נ"ו. וּבְפֶרֶט דִּי"ל ג"כ דְּכִינּוֹן דְּהַסְּתִימָה נִקְבַּעַת ע"י רֹפֵא אֹמֵן בְּדָבָק בְּאֹפֶן שְׁלֵא תִזּוּז מְשָׁם בְּנֹדָאֵי הַדְּבָר בְּרוּר דְּהוּ"ל כְּגוֹף הַשְּׁנִים כְּעֵנָן שְׁמַצִּינוּ בְּתוֹס' יוֹמָא מ"ד: ד"ה בְּכָל בְּשֵׁם הַיְּרוּשְׁלָמִי דְּהַנְּרַתַּק שְׁל עוֹר שְׁהִי' סְבִיב יַד הַמַּחְתָּה ל"ה חֲצִיצָה כִּינּוֹן דְּנִקְבַע שָׁם בְּמִסְמָר נִחְשָׁב כְּגוֹף הַמַּחְתָּה ע"ש וְלִבֵּר מִן דִּין הַרִי כ' בִּמְג"א ס' קס"א סק"י דְּהִיכִי דְּמַצְטַעַר בְּנִטְיִלְתוּ הו"ל מִיַּעוּט שְׁאִינוּ מְקַפִּיד וְאִינוּ חוֹצֵץ ע' סד"ט ס' קצ"ח ס"ק כ"א וְכ"ו.

וּמָה שְׁפַתְבְּתִי בְּסְפָרֵי שָׁם מְדַבְּרֵי הַמְּרַדְכֵי לְעֵנָן הַמְּאֲרֵלְאִקִין שְׁלֵא הַתִּיר רַק מְשׁוּם שְׁהוּא סְפָנָה לְהַסִּירוֹ בְּאֵמַת הַמְּרַדְכֵי הַנְּצָרָה לְזֶה מְשׁוּם שְׁהִי' רֹחֵב שְׁעָרוֹת אֲבָל בְּמִיַּעוּט כִּינּוֹן שְׁאִינוּ מְקַפִּיד אִינוּ חוֹצֵץ וְגַם הַרִי בְּעוֹבְדָא דְּהַמְּרַדְכֵי גוֹף הַמְּאֲרֵלְאִקִין אִינוּ צוֹרֵף גּוֹפָה אֲבָל בנ"ד סְתִימַת הַחֹר מְהַשֵּׁן הוּא צוֹרֵף גּוֹפָה שְׁלֵא יְכָאָב לָהּ הַשֵּׁן וּמ"ש בְּסְפָרֵי שָׁם

דכינן דנשים אחרות שאין להן פאב שינים מקפידות שלא ימצא דבק פנה בין שיניהן לכה הוי מיעוט המקפיד וחוצץ הנה אף דבזבחים צ"א: מיבעיא לן בטבח שאומנתו בכף וכדומה אי הוי חציצה משום דשאר אנשים מקפידין ונשאר בתיקו ובמג"א סי' קס"א הכריע בנדה לחומרא ובנט"י לקולא הלא בפמ"ג שם באמת תמה בנה דהרי מיעוט המקפיד הוי דרבנן ואמאי נחמיר ע"ש הן אמת דהרבה פוסקים ס"ל פהש"ה ביו"ד סי' ק"י דבאתחזק איסורא גם סד"ר לחומרא וא"כ אף דבט"ז סי' קצ"ח ס"ק כ"א כ' לענין אשה ששכחה ליטול צפון וא"י אם הי' שם טיט או צואה דסד"ר לקולא היינו דאיהו לשיטתו אגיל דכ' בסי' ס"ט ס"ק כ"ד דגם באתחזק איסורא אמרי' סד"ר לקולא וכ"פ בפר"ח סי' ק"י.

אכן להפוקים דבאתחז"א ל"א סד"ר לקולא ה'א לכאורה בטבילת נדה הו"ל אתחז"א והי"ל לפסוק לחומרא אמנם הרי פינו דאחר הטבילה אנדא מינה החזו' א מה"ת ובכה"ג גם מדרבנן לא מיקרי אתחזוק כמ"ש הר"ש בפ"ב דמקנאות איברא דגם בנה יש פלוגתא בין הפוסקים בתיקו דרבנן אי הוי לחומרא או לקולא עב"י א"ח סי' רנ"ג אמנם הרי ה' גופה דביה"ס בעי' ראוי לב"מ העלו הרמב"ן והרשב"א בקידושין כ"ה.

דל"ה רק מדרבנן והו"ל תרי דרבנן והוי פאין לו עיקר מה"ת עב"ש סי' כ"ח ובכה"ג בנדאי גם באתחז"א הוי' ס' לקולא וע' בתשו' שבוי"ח א"ח סי' ס"ט שכ' להלכה דבמיעוט המקפיד אמרינן סד"ר לקולא ע"ש ובפרט שבנ"ד איכא לאצטרופי גם הטעמים שכתבנו למעלה להיתרא פי על פן הדרנא פי מהחומרא הנ"ל והאמת הברור דל"ה סתימת נקבי השנים חציצה בטבילה וע' בתשו' רעק"א סי' ס' ובתשו' אמרי' אש חיו"ד סי' ע"ה שכ' ג"כ להקל בנה: סי' קכט וע"ד שאלתה בפרשה א' מתפילין של ראש שמשו' הסופר גגה של אות א' פנה **ציור בספר** שהנקודה התחתונה רחבה גדולת ואם מהפכין אותה נראה כצורת אות ב': הנה בנדאי אם הי' משתנה האות בדרה קריאתו ל"ה מהני קריאת תינוק דלא חכים ולא טיפש דבש"ס מנחות כ"ט: בעובדא דאיפסק פרעא דני"ו דויהרג בניקבא דהכשיר ר"ז ע"י קריאת תינוק דל"חול"ט התם הי' המעשה שנפסק הני"ו באופן שהיו מסופקין אם הוא יו"ד או ני"ו כמו שדקדק רש"י ז"ל שם בפ"י שכתב ונראה כמין יו"ד וכן בתוס' שם מיייתי עובדא בגט שהי' דל"ת של פדת קטנה כמו יו"ד אבל לא יו"ד ממש ולהכי הכשיר ר' אליהו ע"י קריאת ינוקא דל"ח ול"ט וכ"כ בפירוש בב"י רס"י ל"ב בשם המרדכי ובמהרי"ט חיו"ד סי' ל"ב כ' וז"ל ול"ש להביא תינוק שאם האות נתחלף צורתו לקל מראה עיני הגדול מה יושענו התינוק בקריאתו כו' ע"ש ועט"ז סי' ל"ב סק"ט ובמג"א סק"כ ועתשו' רמ"א סי' ל"ח אות א' אולם אינני רואה בתמונת אות א' הלזו שום שינוי דמה לנו במה שפשמפכין אותה נראית כב' אם כמו שהוא נקרא הוא א'.

ואנו אין לנו אלא מה שמצינו בגמ' שבת ק"ג: וכתבתם שתהא פתיכה תמה שלא יכתוב אלפין עינינו כו' וכל הני דחשיב התם ע' בתוס' שם אבל שינוי שאינו מפסיד תמונת האות אינו פוסל ע' בפירוש הרא"ש נדרים ל"ז.

מ"ש בפירוש עיטור סופרים ובטוש"ע יו"ד סס"י ער"ה נעתשו' רש"ל סי' ע"ג ובתשו' הרא"ש פלל ג' סי' י"א שהובא בטוש"ע יו"ד סי' רע"ד מש"ש בצורת האותיות וע'

בתשוב' לחמי תודה למְהָר"י באַסן סי' כ"ח שְהַאָרִיף להַכְשִיר בְּעֵינַי פְּנֵה ובַחַת"ס יו"ד סי' רס"ה מביא מִסְפָּר יָשָׁן שְׁנִמְצָאוּ בוֹ אוֹתוֹת עֲקוּמוֹת וּלְפוֹפוֹת שְׁאִין לְפֶסֶל בְּזֶה וע' בַּתְּשׁוּ' נובי"ת חיו"ד סי' קע"א שכ' שֵׁם בְּנִדָן שְׁנִמְצָא בַס"ת הַיּוֹד הַעֲלִיּוֹנָה שְׁבָאֵל"ף הַפּוֹכָה וְסִיּוּם וְז"ל אֲבָל בְּאֵמֶת נִלְפַעַנ"ד שְׁפָל מָה שְׁלֵא נִתְבָּאָר בַּגַּמ' אִינוּ מְעַכְבּ וְכַמָּה שְׁיֻנּוּי אוֹתוֹת יֵשׁ בֵּין פֶּתַב שְׁקוֹרִין וועל"ט"ש וּבֵין פֶּתַב שְׁלֵנוּ הַנִּקְרָא תַמָּה וְרוֹב צוּרַת הָאוֹתוֹת שְׁבִכְתָּב וועל"ט"ש אִינָם פְּפִי שְׁהֵם בַּב"י וְכִי ס"ד לְפֶסֶל הַס"ת הַנִּכְתָּבִים בְּכַתָּב וועל"ט"ש עכ"ל וע' בַּתְּשׁוּ' הַרִיב"ש סי' ק"ך ובנובי"ק חיו"ד סי' ע"ד.

וְהֵלֵא מוֹבָא בְּסִפְרֵי הַמְּקוֹנְבֵלִים שְׁבַתְּפִלִין דְּרַש"י צ"ל הַנִּקְוָדָה הַתַּחְתּוֹנָה שְׁבָאֵל"ף דּוּמָה לְדַל"ת וְרַק בַּתְּפִלִין שֶׁל ר"ת צ"ל הַנִּקְוָדָה הַעֲלִיּוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה שְׁנִיָּהֶם בַּתְּמוּנַת יו"ד וע' לְבוּשׁ א"ח סי' ל"ו.

וְאִיפְשָׁר שְׁבִכְיוֹן הַרְחִיב הַסּוֹפֵר נִקְוָדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הָאֵל"ף שְׁתַּדְמָה לְדַל"ת וּבְאֵמֶת גַּם כְּשֶׁמְהַפְכִין אוֹתָהּ אִין עֲלִי' צוּרַת בֵּי"ת אַחֲרֵי שְׁהָסוּ הָאֲמָצְעִי שְׁבָאֵל"ף הִיא מִתְעַקֵּם וְנִמְשָׁף לְמַטָּה וע"כ לְפַעַנ"ד אִין אֲנִי רוֹאֶה שׁוּם חֲשׁוֹשׁ בְּזֶה וְהַתְּשׁוּ"ר הוּא כְּשֶׁר.

דְּבָרֵי גִיסָף דִּידָף דּוּר"ש בְּאֵהָבָה מְבַרְכָה בְּכוּח"ט לְרֵאשִׁית הַשָּׁנָה הַבַּעַל"ט: ס' קל בעז"ה"י יום ב' ז"ך סִינּוֹן תַּרְנ"ו לַפ"ק סְטָרִי רַב שְׁלוֹם וּבְרָכָה. בְּרַבֵּי' וְהַמְשַׁכָּה לְכַבּוֹד דִּידֵי הָרַב הַחֲרִיף הַמְּוֹפְלָג בַּתּוֹרָה וּבִירְאָה כַּש"מ פִּישָׁל פְּעַלְדָּמָאן ג"י מו"ץ דק"ק בִּישְׁקוּף יצ"ו בְּמַדִּינַת אוֹנְגָאָרן מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי עַד"ש שְׁנִשְׂאֵל בְּאֵשָׁה א' שְׁבַבּוּאָה מִבֵּית הַטְּבִילָה רְאֵתָה בְּאֵצְבַּע אֲגוּדָל שְׁלָה שְׁנִחְתַּמְתָּ מִהַצְּפוֹרָן לְתוֹף הָעוֹר וְנִפְרַד מִקְצַת מִהָעוֹר בְּעוֹנָמָק עַד סְמוּךְ לְבֶשֶׁר וְהָעוֹר הַנִּפְרַד הִ' תְּלוּי וְעוֹמֵד וְהִסִּירְתוּ בִידֵי' וְעָלָה וְנִסְתַּפַּק כ"ת אִם צָרִיכָה טְבִילָה שְׁנִית וְהַסְפֵּק שְׁלוֹ הוּא מִכַּח ד' הַט"ז בַּסִּי' קצ"ח ס"ק כ"ב שְׁפַתָּב בְּטַעֲמָא דְצְפוֹרָן הַמְּדוּלְדָלִת שְׁפִירְשָׁה רַוְבָּה אִינָה חוֹצְצַת מִשׁוּם דְּאִין חֲצִיצָה בְּמָה שְׁנִדְבַק עַדִּיין כִּי לֹא הִ' מְגוּלָה שֵׁם אֵלֵא מִשׁוּם הַחֲלָק הַנִּפְרָשׁ לְהַכִּי אִם רַוְבּוֹ קֵיִים וּמִיעוּטוֹ נִסְדַּק נִמְצָא דְמְקוֹם הַסְּדָק צָר הוּא וְאִין הַמִּים יְכוּלִין לְבֹא בְּאוֹתוֹ הַסְּדָק מִשָּׂא"כ כְּשֶׁנִּפְרָץ רַוְבּוֹ נִמְצָא שְׁנִתְרַחַב מְקוֹם הַסְּדָק וִיכוּלִין מִים לְבֹא שֵׁם וְכִינּוֹן דַּבְנ"ד הִ' רַחַב הַמְּקוֹם שְׁנִפְרָשׁ הָעוֹר וְהַמִּים יְכוּלִין לְבֹא שֵׁם אִין הָאֵשָׁה הַזֹּאת צָרִיכָה טְבִילָה שְׁנִית אוֹ אִיפְשָׁר דְּדָמִי לְהָף דְּסַעֲרֵי כ"ב דְּאָבָר וּבֶשֶׁר הַמְּדוּלְדָלִים חוֹצְצִים זַת"ש: הַנָּה לְטַעַם הָרֵאשׁוֹן שֶׁכ' הַב"י דְּאָבָר וּבֶשֶׁר הַמְּדוּלְדָלִים חוֹצְצִים מִשׁוּם דְּאִינָם יוֹנְקִים מִן הַגּוֹף אִינָם חֲשׁוּבִים מִן הַגּוֹף וְחֲשׁוּבִים כְּקַטּוּעִים וְהו"ל כְּאֵלוֹ נִתְגַּלָּה מְקוֹם חַבּוּרָם וּכְשֶׁזָּוּ בָּאָה לְטַבּוֹל נִמְצָאוּ אָבָר וּבֶשֶׁר זֶה חוֹפִים עַל מְקוֹם חַבּוּרָם וּמוֹנְעִים אוֹתוֹ מִלְּבֹא בְּמִים וְהו"ל כְּבֵית הַסְּתָרִים שְׁאֵם יֵשׁ עֲלֵיהֶם דְּבָר חוֹצֵץ מְעַכְבּ בְּטְבִילָה דְּרַק גְּבִי פְלִים כ' הָרֵא"ש בִּידוֹת הַפְּלִים שְׁהֵן אֲרוּפִין דְּאִין פּוֹסֵל בְּהֵם חֲצִיצָה דְּבִיה"ס אֲבָל בְּאֵדָם פּוֹסֵל ע"ש וַא"כ זֶה שְׁיִיף רַק בְּאָבָר וּבֶשֶׁר מְדוּלְדָל שְׁנִפְרַד רַוְבּוֹ כְּכּוֹלוֹ וּמְחַוְבָּר כ"ש שְׁפִינּוֹן שְׁאִין לוֹ חַיְבוּר גָּמוּר עִם הַגּוֹף אִינוּ יוֹנֵק עוֹד מִהַגּוֹף וְהו"ל כְּקַטּוּעַ וְהוּי מְקוֹם הַחַבּוּר חֲצִיצָה מִשָּׂא"כ עוֹר הָאֵצְבַּע שְׁנִחְתַּמְתָּ בְּסִפִּין בַּתּוֹף הָעוֹר הֵא הָעוֹר שֶׁל הָאֵצְבַּע כּוֹלוֹ עַדִּיין מְקוֹם הַחַבּוּר עִם הַגּוֹף וְיוֹנֵק מִמֶּנּוּ אִף שְׁאוֹתוֹ מְעַט אִינוּ יוֹנֵק מ"מ מִיעוּטוֹ בְּתַר רַוְבּוֹ גְּרִיר וְכַמ"ש הַב"י אַח"כ בְּהַפִּירוֹשׁ הַשְּׁנִי שְׁפִירְשׁ הַתּוֹסְפָתָא דְּאָבָר וּבֶשֶׁר הַמְּדוּלְדָלִים לְעֵינַי אִם נִמְצָא עָלָיו דְּבָר חוֹצֵץ בְּצְפוֹרָן שְׁפִירְשָׁה רַוְבָּה דְּכִינּוֹן שְׁהָרוֹב אִינוּ נִחְשָׁב מִהַגּוֹף לֹא אִיכְפַת לָן אִפִּי' נִמְצָא דְּבָר חוֹצֵץ בְּמִיעוּט הַמְּחַוְבָּר דְּמִיעוּטָא

בַּתֵּר רַבָּא גְרִיר ע"ש וה"ה הָכָא לְהִפּוּף: אַמְנָם פֶּן לְכַאוּרָה צָרִיף לְהִבִּין דְּבָרֵי הַב"י דְּלִמָּה צָרִיף לֹוֹמֵר מְשׁוּם שְׂאִינוּ יוֹנֵק מִהַגּוֹף הָרִי גַם אִי יוֹנֵק מִן הַגּוֹף מִה בְּכָה עכ"פ הַבְּשׂוֹר שְׂנַפְרֵשׁ עוֹמֵד לְחַתּוּף וּכְחַתּוּף דְּמִי דְּוֹמְיָא דִּידוֹת הַכְּלִים שְׁהֵן אַרְנֹכִין אַף דְּלַע"ע הָנִי פְּלוּ גוֹשׁ אֶחָד אַפ"ה אֶמְרִינוּ דְּכַחַתּוּף דְּמִי מְשׁוּם דְּעַתִּיד לְקַנְצָצוּ וְאִמְאִי לֹא נִימָא גַם פֶּאן דְּכַחַתּוּף דְּמִי אַמְנָם הַדְּבָר נִכּוֹן דְּהָרִי בְּאַמְת גַם אִי פְּחַתּוּף דְּמִי לְעַנְיָן שְׂיִהְיָ חוּצָץ לְגַבִּי מְקוּם הַחִיבּוּר הָרִי הוּ"ל פְּלוּע וְלֹא בֵּית הַסְּתָרִים פִּינוּן שְׂמַעוּלָם ל"ה גְּלוּי הַמְּקוּם הַזֶּה דְּהָרִי גַם בְּקִאֲלִטִינִישׁ כ' הַמְּרָדְכִי לְחַד תִּי דְּהוּ"ל פְּלוּע מְשׁוּם דְּמִיִּהְדְּקִי הַשְּׁעָרוֹת וּמְסוּפְכִין בְּהִדְדִי אַפְס דְּשָׁם בְּאַמְת ל"ה פְּלוּע פִּינוּן דְּקוֹנְדָם לְזֶה הָיוּ הַשְּׁעָרוֹת כ"א בַּפ"ע אַבְל אַבְר וּבְשׂוֹר מְדוּלְדָל הֲלֹא הָנִי פְּלוּע וּבְכַלּוּע הָא ל"ב רָאוּי לְבִיאַת מִים וְאִין חֲצִיצָה פּוֹסֵל עוֹנוֹבִ"ק ס"י ס"ד אַפְס דְּכִינוּן דְּעוֹמְדִים לְהַחַתּוּף הוּ"ל פְּכַלּוּע שְׂסוּפּוֹ לְצִאָת וְאִין עָלְיוּ דִין פְּלוּע.

אֲכּוּ עַדִּינוּ יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה דְּהָרִי פִּינוּן דְּאַבְר וּבְשׂוֹר הַמְּדוּלְדָל צָרִיף אֲנֹמֵן לְחַתּוּכֵן הָא הוּ"ל פְּכַלּוּע שְׂסוּפּוֹ לְצִאָת ע"י הַדְּחָק דְּקִי"ל בְּנִדָה ס"ב: גַּבִּי חֲרָסוֹן שְׁל זָב כַּר' יוֹחֲנָן דְּאַמֵּר הָתָם אִי הָוֵסֵק אִין אִי לֹא לֹא דְכִינוּן שֵׁא"י לְצִאָת רַק ע"י הַדְּחָק הוּ"ל פְּלוּע וְאִף דֹּא' הָתָם בְּיָכוֹל לְצִאָת וְהַקְּפִיד עָלְיוּ ד"ה טְמָא וַא"כ אַבְר וּבְשׂוֹר מְדוּלְדָלִין הָא דְרָף בַּנ"א לְהַקְּפִיד עָלֵיהֶן לְחַתּוּכֵן וַא"כ הוּ"ל יָכוֹל לְצִאָת וְהַקְּפִיד עָלְיוּ דל"ה פְּלוּע גַם לַר' יוֹחֲנָן אַמְנָם הֲלֹא קַא' בַּגְמ' הָתָם בְּיָכוֹל לְצִאָת וְלֹא הַקְּפִיד לַר"ל בְּטוֹמְאָה דְּרַבְּנָן מוֹדָה דְּהָנִי עֲלִי דִין פְּלוּע וַא"כ יָכוֹל לְצִאָת וְהַקְּפִיד עָלְיוּ לַר"י הוּ"ל כְּמוֹ אֲלִיבָא דַר"ל בְּיָכוֹל לְצִאָת וְלֹא הַקְּפִיד וַא"כ לַר"י בְּטוֹמְאָה דְּרַבְּנָן גַם בְּיָכוֹל לְצִאָת וְהַקְּפִיד הוּ"ל פְּלוּע.

וַא"כ מִיַּעוּט הַמְּקַפִּיד דְּחוּצָץ הָא ל"ה רַק מְדַרְבְּנָן וַא"כ הָנִי בְּזֶה לַר"י דְּקִי"ל פְּנוּתֵי דִין פְּלוּע [וְצַל"ע בַּר"ש שְׂיִלְהִי מְקַנְאוֹת בַּמִּש"ש בְּהָא דְקַתְּנִי בְּמַתְנִי הָתָם בְּחִץ הַתְּחוּב בְּאַדָּם שְׂאֵם אִינוּ נִרְאָה אִינוּ חוּצָץ וּבַתּוֹסְפֵתָא קַתְּנִי שְׂאֵם קָרָם עָלְיוּ עוֹר אִינוּ חוּצָץ דְּהוּא מְטַעַם פְּלוּע ע"ש] וַא"כ אַף אִי פְּחַתּוּף דְּמִי פִּינוּן דל"ה רַק פְּלוּע ל"ב רָאוּי לְבִיאַת מִים וְאִינוּ פּוֹסֵל חֲצִיצָה וְלִהְיֵי כ' הַב"י שְׂפִיר דְכִינוּן דְּאִינוּ יוֹנֵקִין עוֹד מִהַגּוֹף הוּ"ל פְּאֵלוּ נִתְגַּלָּה מְקוּם חִיבּוּרָם וְל"ה עָלְיוּ תוֹרַת פְּלוּע רַק בֵּית הַסְּתָרִים וְשְׂפִיר פּוֹסֵל בְּהוּ חֲצִיצָה וְשְׂעַל פֶּן כ' הַרְמ"א בְּסַעֲרִי כ' שְׂאֵם נִשְׂאָר צְפּוֹנָן שְׂלֹא חַתְּכָה צָרִיכָה טְבִילָה אַחֲרָת וּמוֹבָא בְּש"ף שְׂם ס"ק כ"ה בְּשֵׁם הַרְאָב"ד דְכִינוּן דְּהַצְּפּוֹנָן עוֹמֵד לְקַצֵּץ חֲנִיץ וּפּוֹסֵק הַש"ף שְׂם דְאַפִּי עֵבְרָה לִילָה וְלֹא מְצָאָה עַד לְמַחַר צָרִיכָה טְבִילָה אַחֲרָת ע"ש וְהִינוּ דְכִינוּן דֹּא"צ אֲנֹמֵן לְחַתִּיכַת הַצְּפּוֹנָן הוּ"ל פְּאֵלוּ עוֹמֵד לְקַצֵּץ מִמִּילָא וְלכ"ע ל"ה פְּלוּע רַק בִּיה"ס וְלִהְיֵי חֲנִיץ וַא"כ בְּנִידָן שְׂלִפְנֵינוּ בְּעוֹר שְׂנַפְרֵשׁ הָא א"צ אֲנֹמֵן לְחַתִּיכַת הָעוֹר וְהוּ"ל פְּסוּפּוֹ לְהַחַתּוּף מִמִּילָא וְשְׂפִיר חוּצָץ כְּמוֹ בְּדִין שְׂשִׁכְחָה לְקִטּוֹל צְפּוֹנָן דְּצָרִיכָה טְבִילָה שְׁנִית וְרַק כְּשִׂשְׂמִשָּׁה כְּבָר עַם בְּעִלָּה אִין לְהַצְּרִיכָה טְבִילָה שְׁנִית כַּמ"ש בַּטו"ז שְׂם וְאַפִּי בְּעֵבְרָה לִילָה א' וְלֹא שְׂמִשָּׁה עַדִּינוּ נְהִי דְהַש"ף מְחִמֵּר גַם בְּזֶה בְּשִׁכְחָה צְפּוֹנָן לְהַצְּרִיכָה טְבִילָה שְׁנִית אַפִּי הִי הַצְּפּוֹנָן נָקִי בַכ"ז בַּסַּד"ט שְׂם כ' דֹּאִין לְדַחוּת דְּבָרֵי הַמְּתָר"ם לְיַבְלִין וַטו"ז מְהֻלְכָה פִּינוּן דְּרוּה"פ ס"ל דְּצְפּוֹנָן עֲצָמוּ אִינוּ חוּצָץ.

וּלְכָה אַף דְאַפְשָׁר לָהּ לְטַבְּנָל שְׁנִית א"צ בְּעֵבְרָה לִילָה א' ע"ש אַבְל כְּשִׂשְׂמִשָּׁה לְשִׂאוֹל תִּיכְף לְאַחַר הַטְּבִילָה בְּנִדָה יֵשׁ לְהַחֲמִיר לְהַצְּרִיכָה טְבִילָה שְׁנִית: וְהִנֵּה עַפ"י דְּבָרֵינוּ הַנְּז"ל

יתנישב מה שהובא קושיא בספרי שו"ת הרי בשמים מהדו"ק סי' ק"ג לשי' הרמב"ן שהובא בב"י יו"ד סי' רס"ח דגר שטבל קודם ששל מנהגי בדיעבד הרי המילה עומד לתתנה וכחתימה דמי והו"ל חציצה ולהאמור יתנרץ ע"נ עפ"מ דא' ביבמות ע"ח.

גבי הא דאמר רבא נכרית מעוברת שנתגיירה בנה א"צ טבילה אמאי א"צ טבילה וכ"ת משום דר' יצחק דאר"י ד"ת רובו ומקפיד עליו חוצץ רובו שאינו מקפיד עליו אינו חוצץ ופירש"י וגבי גר אוקמ' אדאורייתא ע"ש וא"כ ממילא ל"ק הקושיא הנ"ל דנימא פל העומד לתתנה כו' פ"ן דבאמת הלא זה הוי בלוע רק דהו"ל בלוע שסופו לצאת ע"י הדחק היכי דמקפיד עליו וזה בודאי אינו רק דרבנן מדמודה בטומאה דרבנן וא"כ בגר אוקמ' אד"ת אמנם באמת אין אנו צריכין לזה דבלא"ה י"ל דהרמב"ן לשי' שהובא בחי' הרשב"א והריטב"א בקידושין כ"ה.

בשמו דהא דבעינין בביה"ס ראוי לב"מ ל"ה רק דרבנן ולהכי שפיר פוסק דגר שטבל קודם ששל עלתה לו הטבילה פ"ן דבגר אוקמ' אד"ת. וממילא אנדא נמי לפי"ז מה דקשה לכאורה מש"ס בכורות מ"ו: דקא"ר יוחנן דהא דפדחת פוטרת בכ"מ לאיתוויי הא דת"ר גיורת שיצא פדחת ולדה בהיותה נכרית ואח"כ נתגיירה אין נותנין לה ימי טומאה וימי טהרה ואינה מביאה קרבן לידה וקשה לפ"מ דקיי"ל בנדה מ"ב: פרבא דאמר התם אותו מקום של האשה ביה"ס הוי ובגובי"ת חיו"ד סי' קל"ה כ' דבעינין במקום הזה ראוי לביאת מים וא"כ קשה הא פ"ן דביציאת פדחתו חשבינן לי' להולד פילוד א"כ ל"ש היינו רביתי' דא' בש"ס יבמות הנ"ל וא"כ איך משפחת שנתגיירה אז הא ל"ה יכולה לטבול פ"ן דמקום הנחת פדחתו של הולד באותו מקום הו"ל חציצה וא"כ אינה גיורת פלל ולהאמור נכון דגבי גר הא אוקמ' אד"ת ול"ה חציצה.

ולשי' התוס' בסופה ו': ובקידושין שם דמה"ת בעינין בביה"ס ראוי לב"מ וכן לשי' רש"י דס"ל בסופה שם ובעירובין ד"ד. דבגוף אפ"י מיעוט שאינו מקפיד חוצץ מה"ת אפ"ש לומר דאיתא הך ברייתא כריב"י שבתוספתא שהובאה בר"ש סוף מקנאות דס"ל דבביה"ס ליכא חציצה פלל דהרי בלא"ה איתא ההיא ברייתא דלא פהלקתא דקתני דאין נותנין לה ימי טהרה והקשו בתוס' נדה ל"ו.

ללוי דאמר ב' מעינות הן אמאי אין לה ימי טהרה הלא מעין טמא סתום ות"י דלוי מוקי הך ברייתא כב"ש דאמר מעין אחד הוא וא"כ אפ"ש דב"ש ס"ל ג"כ דביה"ס ל"ב ראוי לב"מ פלל כריב"י ודו"ק: ונהנה לפמ"ש בט"ז ס"ק כ"ב הנ"ל באבר ובשר מדולדל פ"ן דאין דרף להניחו תלוי ועומד דהוי פאב לה הרבה אלא מחזיקתו ומחברתו תמיד עם הגוף כפי יכלתה ע"כ אינו ראוי לביאת מים שם א"כ גם כשהעור נחתה בעומק שפואב לה כענין שמצינו בשפת צ"ד: ציצין שפירשו רובן ופירש"י פמין רצועות דקות הפורשות מעור האצבע סביב הצפון ביד מותר כו' והוא שפירשו כלפי מעלה ומצערות אותו ועתוס' כתובות ס'.

ד"ה גונח דלא שרי בשפת שבות במקום צערא אלא צערא דחולי שהיא קרוב לסכנה ע"ש. וא"כ שייך גם בציצין שפירשו הטעם של הט"ז הנ"ל וא"כ הוי חציצה ויפה העיר כ"ת מדברי הפמ"ג א"ח במש"ז סי' שכ"ח ס"ק כ"ג שכ' בציצין שפירשו רובן דרוב זה הוא ממה שדרף לקלוף שם הרוב ממנו כתלוש דמי.

אָמַנְם בְּאֵמֶת י"ל דל"ש זָה רַק פְּשִׁיטָה יוֹדַעַת מְזָה קוֹדֶם טְבִילָה דִּיש לֹמַר דְּחִיּוּשִׁינּוּ שְׁתַּחֲוִיָּקְנוּ וְתַחֲבַרְנוּ עִם הַגּוֹף וְלֹא יְהִי רְאוּי לִב"מ מִשָּׂא"כ כְּשֵׁלֵא הַרְגִישָׁה בְּזָה עַד לְאַחַר הַטְּבִילָה הָא ל"ש הָאֵי טַעְמָא פִּינּוּ דְלֹא הָיְתָה יוֹדַעַת שְׁתַּחֲוִישׁ עַל זָה וְכִינּוּ שְׁהִי פִּירוּד רְחַב הָא עֵינִילֵי מִיָּא שְׁפִיר: וְהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַתְּבַוֵּן דְּהָרֵי אִפִּי אֵי עֵינִילֵי מִיָּא הָא ס"ל לְרַבּוּתֵיּוֹ שֶׁל רִש"י וְלֹא בְּשִׁבְתָּ נ"ז.

דְּהִיכִי דְקָפְדֵי אִפִּי עֵינִילֵי מִיָּא הו"ל תְּצִיץָה וּפְסָקִי פְּנוּמִיָּהוּ בְּטוֹר וּב"י וְהוּבָאוּ לְהַלְכָה בְּרַמ"א ס' קצ"ח ס"ד. אָמַנְם מְלַבֵּד שֶׁכ' הַפְּרִישָׁה שָׁם דְּבַחוּטִין מְוַזְהָבוֹת אֵין הַטַּעַם לְדַעַת רַבּוּתֵיּוֹ שֶׁל רִש"י מִשּׁוֹם תְּצִיץָה אֲלֵא מִשּׁוֹם דְּמִירְתָּתָהּ שֶׁלֹּא תִטְנַפֵּם וְלֹא טְבִילָה שְׁפִיר וּפְסָקוֹ פְּנוּמִיָּה רַבִּים מְהַאֲחֻרוּגִים הִנֵּה גַם לְפִירוּשׁ הַב"י בְּשִׁי רַבּוּתֵיּוֹ שֶׁל רִש"י ל"ש זָה רַק בְּדָבָר שְׁאִינוּ מְגוּפָה אֲבָל בְּדָבָר שֶׁהוּא מְגוּפָה בְּנֹדָאֵי לֹא חִינּוּ אֲלֵא אֵי לֹא עֵינִילֵי בִי מִיָּא וּכְמ"ש בַּלְב"ש בַּח"ד ס"ק קצ"ו לְהוֹכִיחַ פֶּן מְהֵךְ דַּב' שְׁעָרוֹת קְשׁוּרוֹת א"ח ע"ש וְאַבְרָם הַמְדוּלְדָל הָא הו"ל דְּבָר שְׁמְגוּפָה כְּדָא בְּחֻלִּין ע"ג.

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף עוֹד בְּטַעַם הַדְּבָר דְּהָא דס"ל לְרַבּוּתֵיּוֹ שֶׁל רִש"י דְּהִיכִי דְקָפְדָה אִפִּי כִי עֵינִילֵי בִי מִיָּא הָיְתָה תְּצִיץָה הִינּוּ פְּשִׁאוֹתוֹ הַדְּבָר אֵינוֹ צָרִיךְ טְבִילָה אֲבָל בְּאַבְרָם וּבְשָׂר הַמְדוּלְדָל שֶׁל הָאִשָּׁה פִּינּוּ דְסִלְקָא טְבִילָה לְהָךְ אֲבָר בְּכָלֵל כָּל הַגּוֹף סִלְקָא נְמִי טְבִילָה לְמָקוֹם הַחִיבּוּר שְׁתַּחֲוִיָּוִי דְהו"ל כְּוִלָּה חֲדָא טְבִילָה וְא"א לֹמַר שְׁיִהֵי תְּצִיץָה מִטַּעַם קְפִידָא כְּעִנּוּן שְׁמַצִּינוּ בַּחֲגִיגָה כ"ב.

לְעִנּוּן טְבִילַת פְּלִי בְּתוֹךְ פְּלִי שְׁאִין בְּפִיו כְּשִׁפּוּפְרַת הַנּוֹד דָּאֵם הַפְּלִי הַחִיצוֹן טַמָּא אֲמַרִּינּוּ מְגוֹ דְסִלְקָא טְבִילָה לְכוּלָּה גּוּפִי דְמִנָּא סִלְקָא טְבִילָה נְמִי לְפָלִי שְׁבַתּוּכָה דְכוּלָּה חֲדָא טְבִילָה הוּא וְעַפִּי"ז יִתְיַשֵּׁב נְמִי הָא דְקִי"ל בְּבִיצָה י"ח.

נִדָּה שְׁאִין לָהּ בְּגָדִים מְעַרְמָת וְטוֹבְלָת בְּבִגְדֵיהָ וְכ' בְּש"ף ס' קצ"ח ס"ק נ"ו דְּאִיָּרִי בְּבִגְדִים רְחִבִים דְּעֵינִילֵי מִיָּא תּוֹמִיָּהוּ. וְהַקְּשָׁה בְּסִדְרֵי טְהָרָה לְד' הַרְבּוּתִים שֶׁל רִש"י הַנֶּ"ל פִּינּוּ דְקָפְדֵי הִי"ל לְאַסוּר אַף דְּעֵינִילֵי מִיָּא וְלְהַאֲמוֹר נִכּוֹן דִּי"ל דְּמִיָּרִי בְּבִגְדִים טַמָּאִים וְאַמְרִינּוּ דְהוּא כְּוִלָּה חֲדָא טְבִילָה: אֵיבְרָא דִישׁ לְהַקְשׁוֹת לִפִּי"ז לִפְמ"ש בְּתוֹס' בִּיצָה שָׁם גְּבִי מְדִלִין בְּדִלִי טַמָּא וְהוּא טְהוֹר דְּהִיכִי שֶׁהוּא מְלֵא מִיָּם וְאִיכָּא הוֹכְחָה דְלֹא טְבוּלִי קָא בְּעֵי אָסוּר לְהַטְבִּילוֹ ע"ש וְכִי"ב כ' בְּמַג"א ס' שֶׁכ"ג ס"ק י"ג בְּשִׁת הַתְּשֵׁב"ץ גְּבִי הָא דְכ' בְּרַמ"א שֶׁם הַרוּצָה לְטַבּוֹל פְּלִי חֲדָשׁ בְּשִׁבְתָּ יִמְלָאֵנוּ מִיָּם מִן הַמְקוּנָה וְעֻלְתָּהּ לוֹ טְבִילָה וְכ' דְלֹא יְבָרַךְ מִשּׁוֹם דְּאֵז מוֹכַח שְׁעוֹשָׂה לְשֵׁם טְבִילָה] וּבְאַמֶּת א' הָכִי בְּשִׁבְתָּ קל"ט: דְּהַעֲרַמָּה הַנִּיפְרַת אָסוּר וְא"כ הָרִי בְּאַמֶּת קָשָׁה הָאִיךְ קָא' ב"ה בְּמִתְנִי' דְּבִיצָה שָׁם וְאַדָּם בְּשִׁבְתָּ וְקָא' בְּגִמְרָא מְפִנִי שְׁנִרְאָה פְּמִיקָר וְהָרִי ע"כ הַפְּנוּגָה שְׁיִבְרַךְ עַל הַטְּבִילָה דְּאֵף דְּבִרְכוּת אֵין מְעַפְבוֹת מ"מ א"א לְמִימַר לְהַתִּיר לְכַתְּחֻלָּה שְׁיִטְבּוֹל בְּלֹא בְּרָכָה דְּהָרִי מְצִינוּ בְּפ"א דְתַרּוּמוֹת חֲרַשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ לֹא יִתְרוֹם מִשּׁוֹם שְׁאִינוֹ שׁוֹמֵעַ הַבְּרָכָה הָרִי דְמִשּׁוֹם הַבְּרָכָה אֲמָרוּ דְלֹא יִתְרוֹם וְאִיךְ נִימָא לְהַתִּיר לְאָדָם לְטַבּוֹל בְּלֹא בְּרָכָה לְכַתְּחֻלָּה וְא"כ פִּינּוּ שְׁיִשְׁמְעוּ שְׁמִבְרַךְ הָרִי יְדַעוּ שְׁטוּבָל א"ע מִטְּוִמְאָתוֹ וְאַתִּי לְהַתִּיר תִּיקוּן פְּלִי.

וְרִאִיתִי בְּסִפְר שְׁמַחַת יו"ט שֶׁם שְׁפָתַב דְּכִינּוּ דַעֲכ"פ צָרִיךְ לְהַקְרֵי אַף אִם יִרְאוּהוּ מְבָרַךְ לֹא אָתוּ לְהַתִּיר עִי"ז תִּיקוּן פְּלִי דִיִּתְלוּ שְׁיִוְרַד לְהַקְרֵי וְהַטְּבִילָה עוֹלָה לוֹ אַגַּב וְכִינּוּ שְׁצָרִיךְ לְטַבּוֹל בְּלֹא הַתִּיקוּן הָא לֹא מִשּׁוֹם מִתְקַן עֲבִיד לְכַתְּחֻלָּה ע"ש אָמַנְם לִפִּי"ז הַדָּר קְשִׁיָּא אִיךְ

היא טובלת בבגדי הרי ע"כ ידעו שהיא מטבילה הבגדים מטומאתן מדישמעו הכרכה וע"כ שהטבילה מטומאתה עולה לה אגב והא הבגדים חייצי דאף שהם בגדים רחבים קא פיון דקפדי חייצי אפי' בעיילי מיא וע"כ מגו דסלקא טבילה להבגדים כו' פנ"ל וא"כ ע"כ ידעו שטבילה הבגדים וא"כ הו"ל הערמה הנכרת.

אמנם באמת בלא"ה קשיא דהרי באמת הקשו התוס' בשבת קי"א: אהא דנדה מערמת וטובלת בבגדי אמאי לא נגזר שמה שפחת פיאר דבריהם דאף דא' בביצה שם מתוך שלא הותרה לה אלא ע"י מלבוש זכורה היא בכ"ז הרי גם בכה"ג גזרינו בפ' אלו קשרים גבי הי' מהלך בשבת ופגע באמת המים כו' וכן ביומא פ' יה"כ גבי ההולך להקביל פני רבו כו' וע"ז תי' בתוס' שם דמצנה שאני כלומר דוקא היכי דאיכא מצנה התירו משום מתוך שלא הותרה לה אלא ע"י מלבוש קא אל"ה ל"ה שרינו ע"ש ולפי"ז קא פשיטתו אותה טובלת בבגדי' קא ע"כ ידעו שלמצנה הוא דאל"ה הוי אסור שמה שחוט וא"כ הו"ל הערמה דמוכחא וע"כ דבכזה ל"ה הערמה דמוכחא היכי שרק מפת הדין יהי הוכחה שעושה לשם טבילה דלאו כ"ע דינא גמירי ולא אסרו רק היכי שבולט ומורגש לכל עין רואה שהוא לשם טבילה ול"ק ג"כ קושיותינו הנ"ל: עכ"פ נהי דל"ש בנידון שאלינו טעם הט"ז הנ"ל באבר ובשר המדולדל פיון דלא הרגישה מזה קודם טבילתה וכיון שהי' הפרש רחב עלו המים שם.

בכ"ז פשפא ושאלת תיכף לאחר הטבילה בודאי יש להחמיר להצריכה טבילה שנית משום חציצת מקום החיבור של העור הנפרש מטעם פל העומד לחתוך פחתוף דמי אכל בעברה הלילה ומכ"ש בשמש עם בעלה א"צ טבילה שנית.

דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' קלא בעזה"י יום ב' י"ג אלול שנת תרנ"ב לפ"ק סטרי. תכלה שנה וקללותי' תחל שנה וברכותי' לכבוד ש"ב ידידי הרב החרף ובקי בנש"ק מוה' משה אייכענשטיין נ"י אבד"ק זידיטשוב יצ"ו: מכתבך הגיעני עד"ש בענין מקנה גדולה שנעשה בק' ועשו מחיצה המחלקת באמצע ומקנה א' היא מבאר שהיא חפירה עמוקה שמשם באים המים ועשו בהפנתל נקב כשכופה"נ לחבר ב' המקנאות יחד והנסרים של הפנתל אינם מהנדקים יחד היטב ויש סדקים בינימו אף אין הסדקים רחבים כ"כ שיזלו המים דרך שם בעת שהמים עולים פטבעם אפס פשנכנסים איזה אנשים לטבול ביחד נדחקים המים וזוחלים ממקנה למקנה דרך הסדקים של מעלה מהנקב כשכופה"נ אמנם יש תמיד מ' סאה למטה ממקום הסדקים ונפשה בשאלתה אם אין על המקנאות הללו חשש זוחליו: הנה בה"ד סי' ר"א סק"ל כ' דל"ש זוחליו אלא פשהו זוחליו בעצמן ולא פשהו זוחליו מפת האדם הטובל.

ואף דמדברי הריב"ש שהובא שם נראה דאין להקל רק פשחורין אח"כ למקומן ולא פשאין חורין למקומן וכ"כ בתשו' מעיל צדקה סי' ל"ט. אולם מבואר בדברי הש"ך ס"ק ק"כ דהיכי דיש עד מקום הזחילה מ' סאה ל"ב שיחזרו לעקומן ואפי' למאן דפוסל בסעי' נ' ביצאו דרך סדק אפי' נשארו מ' סאה הוא דוקא ביצאו מאליהן אבל לא ביצאוין רק מפת האדם הטובל.

[ובעמדי בזה עלה ברוחי לפום ריהטא לה"ר דלמעלה ממ' סאה אינה פוסלת זחילה מהך דש"ע ס"כ בור שהוא מלא מים שאובין והאמה נכנסת לו ויוצאת ממנו לעולם הוא

בפניסולו עד שיתחשב שלא נשארו מהשאובין שהיו בבור ג' לוגין ולכאורה הרי כ' הראשונים ו"ל דדין זה ע"כ הוא בחרדלית של גשמים דאלו מעין הי' מטהר שאובין שבבור בכ"ש וכיון דהוא מי גשמים אפי' אחר השיעור עור שיתחשב כו' הוא פסול לטבילה מחמת זוחלין שהחמה נכנסת ויוצאת וע"כ דלמעלה ממ' סאה אינה פוסלת זחילה ומצאתי ברא"ש ה' מקנאות סי' י"ב שהרגיש בזה אמנם באמת ליכא לאוכחי מהא מידי די"ל דנ"מ שייך אחר"כ לטבול בו פשינסתם הזחילה וישארו המים נקוים ועומדים ולא יהיו זוחלין] ומלבד זה הרי כ' בש"ף סק"ל ה"ל דבזוחל ממקנה למקנה ל"ש פסול זחילה והוי רק עירוב מקנאות ולא זחילה ע"ש וכן אנו מוכרחין לומר באמת ב"ד הראב"ד והרשב"א שהביא בש"ף שם ע"ד מהרי"ק שרוצה לומר דהיכי דהמים עדיין לא נחו זוחלין אע"פ שהנפסקו מהמעין דין מעיין עליהם ומביא ע"ז בשם הראב"ד והרשב"א דגם בכה"ג יש לו דין מקנה ולכאורה היכי קא' דהוי עליו דין מקנה הרי פיון שזוחלין פסול מטעם זחילה פיון דאין עליו עוד דין מעיין וע"כ דנ"מ היכי שזוחל לתוך מקנה הסמוכה דרף נקבים דבכה"ג ליכא פסול זוחלין ואף דהמהרי"ק שם ע"כ לא ס"ל הכי מדמוכח שם דמעין שנפסק יש לו דין מעיין דאל"כ תקשי למאן דפוסל ביוצאין דרף סדק אפי' נשאר מ' סאה עד הסדק מהר"ד דג' מקנאות שבסעיף נ"ה שיש בכ"א כ' סאה ובמקנה שמן הצד כ' סאה מים שאובין וטבלו בהם ג' בנ"א ומתוך כך יצאו המים על שפתן ונתערבו יחד שלשתם טהורין ותקשי דהרי זוחלין הן וע"כ דגם בנפסק המעין יש לו דין מעיין והתם הרי הוי ממקנה למקנה אוילם בכ"ז הרי מוכח מכ"ד בש"ס דבכה"ג הוי עירוב מקנאות ולא זוחלין דהרי בחגיגה כ"ב.

א' מקנה שחלקו בסל וגרונתני הטובל שם לא עלתה לו טבילה ופירש"י שם דאין שיעור לא בזה ולא במע דאלו הוי שיעורא היו יכולין לטבול עתשו' ח"צ סי' מ' וקשה הרי זוחלין המים בין אור הנצרים וע"כ דבכה"ג לא מיקרי זוחלין.

גם הרי בהמשכה דשוקת יהוא שהובאה ביבמות ט"ו. שהיתה נקובה למקנה וכל טהרות שהיו בירושלים נעשו על גבה ופירש"י מטבילים בתוכה ואין בה מ' סאה אבל מקנה שלם הוי בצדה ומתערבין ממעיין השוקת דרף הנקב כשפופה"נ ונהנה לשון מטבילין משמע דקאי על פלים ע' ר"ש פ"ה דמקנאות מ"ב וע"כ דאף דלכלים במעין לכ"ע ל"ב מ"ס אנו צריכין ע"כ לומר דכיון דהמים היו מקלחין מן ההר אל השוקת דרף צינור כפירש"י שם ול"ה חיבור אל המעין דקטפרס הא אינו חיבור ובנפסק המעין הא אין לו עוד דין מעיין ולכך בעי' שפיר מ' סאה אף לכלים וא"כ תקשי להראב"ד והרשב"א ה"ל דבכל ענין דין מקנה עליו בנפסק המעין ואינו מטהר בזוחלין וא"כ כשהיו מטבילין בשוקת שהי' חסר מפת חיבורו אל המקנה השלם שבצדו ע"כ שהי' פתוח בשעת הטבילה והוי זוחלין וע"כ דבכה"ג ל"ח זוחלין רק עירוב מקנאות והכי מוכח ג"כ ממתני' דפ"ו דמקנאות דקתני דמטהרין העליון מהסתחון שפי' הר"ש שם שבצעליון אין מ"ס ובסתחון יש מ"ס וא"כ ע"כ בעינין שיהי' פתוח הסילון המסתחון בשעת הטבילה פיון דליכא בצעליון מ"ס וא"כ הו"ל זוחלין וע"כ דבכה"ג ל"ה עלי' דין זוחלין: ובדברי הש"ף ס"ק ק"כ ה"ל גבי ג' גממיות דהוצרך לומר משום שחזרין המים למקומו ול"ק משום דהוי ממקנה למקנה היינו משום דהתם בעינין לצרופי הג' מקנאות לשיעורא וקיי"ל דאין הנזחלין מערבין כמ"ש בסעי' ס' וע"כ הוצרך לומר מפת שחזרין למקומו.

גם יש לצרף בנ"ד מ"ש המחבר בסעיף נ"א דהיכי שמשפטף מעט מעט ל"ה זוחליו דאין הזחילה ניפרת והה"נ פינון דהסדקים קצרים ואין המים הולכין דרך שם רק פשוטוקין אותן אין הזחילה ניפרת ובפרט שיש בהמחיצה המחלקת נקב כשפופה"נ המחבר שגוי המקנאות יחד חשיבי פמקנה אַחַד ממש בנדאי אין לחוש בכה"ג לזחילה פמו שאין חוששין פמקנה א' אם המים הולכים ונעים מצד הא' להב' פי על פן אין לפקפק פלום בהכשר המקנה הלזו לפענ"ד: וע"ד השאלה השני' בעננן אם התקיקה והקביעה פאין פאחד שחוכף בנה השואל בחת"ס סי' רי"ז להתמיר הנה מאד צדקו בנה דברי החת"ס שם שמכשיר בכה"ג ותורת משה אמת.

והא דמצינו בשבת צ"ט: בעי ר"י בור ט' ועקר ממנו חוליא והשלימה לעשרה מהו עקירת חפץ ועשיית מחיצה בהדי הדדי קאתו ומיחייב או לא מיחייב וכן בעי התם רבא פשהנחת חפץ ועשיית מחיצה בהדי הדדי קאתו ועתוס' שבת ח'.

ד"ה רחבה. התם לענן חיובי שבת שפיר מיבעיא לן בכה"ג משא"כ לעננן מקנה הלא פאמת קי"ל תלוש ולבסוף חיברו הוי חיבור אפס דהפסול הוא משום דנקרא עליו שם פלי בתלוש ע' ב"ק ס"ז.

וכמו שהסביר בחת"ס שם בדברי טעם וא"כ פשבאין פאחד הא לא נקרא עליו שם פלי בתלוש ולא פסול: איברא דלכאורה הי' נראה לה"ר דהיכי דהקביעות והתקיקה פאין פאחד הוי פחקו ולבסוף קבעו והוא מהירושלמי שבת פ"ט הלכה א' דפריה התם על הא דאמר רב המשתחנה לבית אסרו ממתי' דפ"ד דמקנאות השוקת שפסלע אין ממלאין בה מפני שתקקה ואח"כ חיברה הא אם חיברה ואח"כ תקקה לא והי' בית הא הו"ל פחיברו ואח"כ תקקו ומשני סיתותן של אבנים הוא גמר מלאכתן ולכאורה אינו מוכן דאטו נעשה הפית בסיתות האבנים ועכצ"ל דכוננת הירושלמי הוא דלאחר סיתות האבנים אינו חסר עוד מלאכה לבנן הפית רק לחברן יחד פטיט ובשעת חיבור האבן האחרון גמר צורת בנן הפית ואז פאין הקביעות והתקיקה כא' והו"ל פחקקה ולבסוף קבעה.

אמנם י"ל דהתם לענן שיאסר משום ע"ז פל שאינו דומיא דהרים דדרשינן ולא דהרים אלהיהם נאסר ולהכי גם בכה"ג שהקביעות והתקיקה פאין פאחד מיחשב בתלוש ונאסר משא"כ לעננן הכשר מקנה לא פסול רק היכי שנקרא עליו שם פלי בתלוש ולהכי פשבאין התקיקה והקביעות כא' לא נפסל וה"ה בבית שפאמת בסיתות האבנים לא נגמרה מלאכתן עד שמחברן פטיט והרא' דהרי בשבת ק"ב: א' מסתת משום מאי מחייב רב אמר משום בונה ושמואל אמר משום מפה בפטיש הרי דס"ל לרב גופי' דל"א סיתותן הוא גמר מלאכתן דא"כ הי' מיחייב משום מפה בפטיש: אמנם פן יש להקשות לכאורה לפי"ז בש"ס מעילה כ'.

דקא' וכיון דבני לה מיהת מעל לימא מסייע לי' לרב דאמר רב המשתחנה לבית אסרו וכן בירושלמי ה"ל מדמה לה להדדי ולהנ"ל הרי רב לא קא' הכי אלא בע"ז משום שאינו דומיא דהרים משא"כ לעננן מעילה הרי הא דאין מעילה במחנפר לקרקע ילפינן במעילה י"ח: חטא חטא מתרומה דכתיב ראשית דגנה היינו דאיננן וא"כ בעינן תלוש ממש וכל שאינו תלוש ממש היל"ל דליכא בי' מעילה.

אָמָנָם י"ל דְּהַךְ מְיָלְתָא תְּלִיא בְּפִלוגָתָא דְרַבָּא ור"פ בְּחִלּוּן ט"ז. דְּרַבָּא מְחַלֵּק הָתָם בֵּין ע"ז לְהַכְשֵׁר זְרַעִים דַּע"ג דַּבַּע"ז ס"ל לְרַב הַמְשַׁתְּחָנָה לְבֵית אֶסְרוּ בַכ"ז בְּהַכְשֵׁר זְרַעִים בְּחִיָּשָׁב בְּשִׁבִיל שְׁיִנְדַח הַכּוֹתֵל הוּא פְּלוּגָתָא דְתַנָּאִי וְלַחַד תַּנָּא פִּינּוּן דְּבַהַכְשֵׁר זְרַעִים פְּתִיב פְּלִי כָּל שְׂאִינּוּ פְּלִי חֲשִׁיב מְחֻבָּר וְאִינוּ מְכַשִּׁיר וְאִידָּהּ תַּנָּא ס"ל דְּאִין חִילּוּק וְלר"פ כ"ע הָכִי ס"ל דְּאִין חִילּוּק וַא"כ י"ל דְּבַסְנַגְי' דְּמַעֲיִלָּה קָאִי הַגְמ' אֵלִיבָא דַּמ"ד דְּלֹא מְחַלֵּק וּבְשִׁיטָּה זֹו קָאִי ג"כ סְנַגְיַת הַש"ס פְּסָחִים דָּף כ"ו.

אָמַר אַבְיִי מְנָא אָמִינָא לַה דְתַנָּאִי אָמְרוּ עֲלֵיו עַל רִיב"ז שְׁהִי יוֹשֵׁב בְּצִלּוֹ שְׁל הֵיכַל וְדוֹרָשׁ פֶּל הַיּוֹם כְּלוּל וְהָא הָכָא דְלֹא אֵינְפִשֵׁר וּמִיפּוֹנוּ וְשָׂרִי וְהַקְשָׁה בַשַּׁע"מ רִישׁ ה' מְעִילָה לַפּמ"ש הַתּוֹס' שֵׁם ד"ה וְרִיחַ דְּהִיכִי דְלֹא אֶסְרוּ אֱלָא מְדַרְבְּנָן כְּשֵׁהוּא לְצוֹרָה סְבָרָא הוּא דְאַפִּי אִיסוּרָא לִיכָּא וַא"כ מֵאִי רֵאִי מְהָא דְרִיב"ז הִי יוֹשֵׁב וְדוֹרָשׁ בְּצִלּוֹ שְׁל הֵיכַל שְׂאִינּוּ הָתָם דְּאִין מְעִילָה בְּמְחֻבָּר לְקַרְקַע וְלִיכָּא אֱלָא אִיסוּר דְּרַבְּנָן וְשָׂרִי לְצוֹרָה וַע"כ דְּקִאֲזִיל אֵלִיבָא דְרַב דַּס"ל הַמְשַׁתְּחָנָה לְבֵית אֶסְרוּ וְאִין חִילּוּק בֵּין ע"ז לְמְעִילָה.

[וְמָה שְׂמוּכִיחַ בַּשַּׁע"מ שֵׁם מְהָא דְלַרְב אַפִּי בְּנָאוּ וְלַבְסוּף הַקְדִּישׁוּ י"ב מְעִילָה דְּבַנְיָן הֵהִיכַל הָיוּ בּוֹנִין וְאַח"כ מְקַדְּשִׁין לַפַּעַנ"ד מְהָא לִיכָּא רֵאִי דְהָרִי בְּתוֹס' עִירוּבִין ל"א: וּב"מ נ"ד. הַקְשׁוּ הָרִי אִין הַקְדֵּשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַקְרַקַע וְתִי פִּינּוּן דְּאִי לֹא קְדִישׁ סוֹפּוֹ תְּלַחֵּשׁ חֲשׁוֹב תְּלוּשׁ ע"ש וַא"כ אַפִּי אִי הָיוּ מְקַדְּשִׁין אַח"כ הו"ל כְּהַקְדִּישׁוּ וְלַבְסוּף בְּנָאוּ פִּינּוּן דְּבַשְׁעָה שְׂמִתְחַלֵּל מַעוֹת הַהַקְדֵּשׁ עַל בְּנִין הֵהִיכַל ע"כ חֲשָׁבִינּוּ לִי תְּלוּשׁ מִטַּעַם הַנ"ל וַא"כ הו"ל כְּהַקְדִּישׁוּ וְלַבְסוּף בְּנָאוּ.

אָמָנָם הָאָמַת כֵּן הוּא דְלַרְב אַפִּי בְּבָנָאוּ וְלַבְסוּף הַקְדִּישׁוּ י"ב מְעִילָה כְּדַמוּכַח בְּסַנְגִּי' דְּמְעִילָה הַנ"ל וּבְתוֹס' עֲרַכִּין כ"א. ד"ה פִּי דִּייר] וְהָכִי קִאֲזִלָּה ג"כ סְנַגְי' דְּעֲרַכִּין כ"א דְּפָרִיף הָתָם פִּי דִּייר בְּמְעִילָה קָאִי וְכ' בְּתוֹס' שֵׁם דְלַרְב פְּרִיף וַע"כ דַּס"ל ג"כ דְּאִין חִילּוּק בֵּין מְעִילָה לַע"ז וִי"ל עַפִּי"ז מ"ש רַש"י ז"ל בְּמְעִילָה י"ד: ר"פ אָמַר הֵינּוּ טַעְמָא דְּבוֹנִין בַּחוּל וְאַח"כ מְקַדְּשִׁין לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַלְאַכֵי הַשָּׁרַת וּפִירַש"י דַּא"א דְלֹא יִתְּבִי זִימְנִין בְּטוֹלָא דְּבַנְיָן מְפָנִי הַחֲמָה וְנִמְצָא מוֹעֵל וְלַכְאוּרָה הָא בְּמְחֻבָּר לְקַרְקַע אִין מוֹעֵלִין וּמֵאִי אִיכְפַת לָן אִי יִתְּבִי זִימְנִין בְּטוֹלָא דְּבַנְיָן וְלַהָאָמוּר י"ל דַּלר"פ לְשִׁיטְתִּי הָא ס"ל דַּלכ"ע בֵּית כְּתוּשׁ דְּמִי בְּכָל מִיָּלִי אֵלִיבָא דְרַב.

וּבְהָכִי נִיחָא נְמִי סְנַגְיַת הַש"ס בְּקִידוּשִׁין נ"ד. דְּפָרִיף הָתָם עַל הָא דַּאֲר"מ דְּמוֹעֵלִין בְּשִׁירֵי לְשַׁכָּה וְאַמֵּאִי נִימָא הוֹאִיל וְנִתְּנוּ לִיְהִנּוּת לְפִי שְׁלֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַה"ש וּפִירַש"י שְׁיָהִיו זְרִיזִין מְלִיקְהוֹת מִן הַחוּמָה לִיְשֵׁב בְּצִלָּה כו' וְהַקְשָׁה הָרִיטְב"א בַּחֲזִי הָרִי אִין מְעִילָה בְּמְחֻבָּר לְקַרְקַע וְלַהָאָמוּר נְכוּן דְּהָרִי קָאִי שֵׁם לְרַב דְּאָמַר הָתָם חֲזַרְנוּ עַל כָּל צְדָדִים שְׁל ר"מ כו' וַא"כ י"ל דְּפָרִיף אֵלִיבָא דַּמ"ד דַּס"ל אֵלִיבָא דְרַב דְּאָמַר הַמְשַׁתְּחָנָה לְבֵית אֶסְרוּ גַם בְּמְעִילָה תְּלוּשׁ וְלַבְסוּף חֲבָרוּ דְּבֵית הָוִי תְּלוּשׁ וַא"ש אָמָנָם לְהַלְכָה פּוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם דִּישׁ חִילּוּק בֵּין ע"ז לְמְעִילָה דַּבַּפ"ח מַע"ז פּוֹסֵק כְּרַב דְּהַמְשַׁתְּחָנָה לְבֵית אֶסְרוּ וּבַפ"ה מַה' מְעִילָה פּוֹסֵק דְּבַנְיָן וְלַבְסוּף הַקְדִּישׁוּ אִין מוֹעֵלִין וְהוּא מִטַּעַם הַנ"ל דְּרַק בַּע"ז קְבִיעֵתוֹ וְחִקְיָתוֹ כְּאַחַד הָוִי תְּלוּשׁ וְלֹא בְּשָׂאֲר מִיָּלִי אָמָנָם הִלֵּא בְּנִידוֹן שְׂאֵלְתִּינוּ אִין אָנוּ צְרִיכִין לַכ"ז דְּכַפִּי הַצִּיּוֹר שְׁל הַמְקוּהָ שְׁבַקְהֵלְתְּכֶם כְּפִי מְכַתְּבָךְ גַּם לַד' הַשּׁוֹאֵל שְׁבַחַת"ס הַנ"ל אִין שׁוּם גְּדוּד חֲשָׁשׁ עַל הַמְקוּהָ הַלְזוּ אַחֲרֵי שֶׁהִג' דְּפָנוּת הֵם קַרְקַעִית הַחֲפִירָה יֵצְאוּ

דְּבָרֵינוּ בְּטֶהְרָה כִּן ה' הַטּוֹב יִזְרֹק עָלֵינוּ מִיַּם טְהוֹרִים וַיִּטְהַרְנוּ וַנֵּצֵא בְּדִמוֹס בְּיָמִים הַנּוֹרָאִים הַבָּאִים לְקִרְאָתֵנוּ לְשִׁלּוֹם וּלְכָל טוֹב בְּכָל־כָּל יִשְׂרָאֵל כְּנִפְשׁ ש"ב יְדִידָה דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס"י ס"י קֶלֶב בַּעֲזָה"י יוֹם א' כ"ה תְּשׁוּרֵי תַרְנ"ג לַפ"ק סְטַרְי שְׁלוֹם תְּנִינָא לְכַבּוּד ש"ב יְדִידֵי הָרַב הַחֲרִיף כו' בַּנֶּשׁ"ק כַּש"מ מְשָׁה אֵיכְנֶשׁטֵיין נ"י אַבְד"ק זִידִיטְשׁוֹב יצ"ו.

מִכְתָּבָה הַגִּיעֵנִי שְׁנִית ע"ד הַמְּקוֹה שִׁבְק' וְכַתְּבָתָּ שְׁקֻשָּׁה בְּעֵינֶיהָ לְהַכְשִׁיר נֶגֶד ד' הַמְּעִיל צְדָקָה שֶׁכ' שְׁאֲפִי' י"ב אֶלְף סָאָה יִזְהַר שְׁלֹא יֵצֵאוּ הַמַּיִם מִשְׁפַּת הַמְּקוֹה בְּשַׁעַת טְבִילָה דא"כ הו"ל זִוְחָלִין: הִנֵּה הַסֶּפֶר מְעִיל צְדָקָה אֵינּוּ ת"י לְמַעַן אוֹתִיּוֹתָיו יִחַכְמוּנֵי לְדַעַת שׁוֹרֶשׁ דְּבָרָיו טַעְמוֹ וְנִימוּקוֹ וּלְפַעַנ"ד אֵין לְזוּז מְדַבְרֵי הַשֵּׁ"ף ס"ק ק"כ שֶׁהִבְאֵתִי דְהֵיכִי דְנִשְׁאָר עַד מְקוֹם הַזְּחִילָה מ"ס לֹא אֵיכְפַת לָן מָה שְׁיוֹצְאֵין הַמַּיִם מִלְּמַעְלָה מִפֶּתַח הָאֵדָם הַטּוֹבֵל וְהִנֵּה לְכַאוּרָה הִי נִרְאָה דְעֵיקָר ד"ז אִם הַמַּיִם אֵין יוֹצְאֵין מֵאֲלֵיהֶן רַק מִפֶּתַח הָאֵדָם הַטּוֹבֵל אֵי הָיִי זֶה בְּכָל־כָּל זִוְחָלִין תְּלִיָא בְּבִיאוֹר דְּרוֹ"ל דְּדַרְשֵׁינֵין פְּסוּחִים ק"ט.

וְרַחֵץ אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם מִיַּם שְׁפָל גּוֹפּוֹ עוֹלָה בְּהֶן וְכַמָּה הֵן אֲמָה עַל אֲמָה בְּרוּם ג' אֲמוֹת וְשִׁיעֲרוּ חֲכָמִים מִי מְקוֹה מ"ס. וְהִנֵּה בַתְּשׁוּ' הַרִיב"ש ס"י רצ"ד כ' דְּמִיתוּרָא דְכָל שְׁפַתְבָּה תוֹרָה קִבְלוּ חֲכָמִים מִפִּי הַשְּׁמוּעָה דְאַתָּא לְאוּרוּי דְבַעֲי' שְׁיֵהִיו מִי הַמְּקוֹה מִחֲזִיקִין פְּשִׁיעוֹר כָּל גּוֹפּוֹ ש"א דְהֵינּוּ אַע"א בְּרוּם ג"א טָרַם שְׁיִכְנֹס לְטַבּוּל בְּהֶם לֹא שְׁיֵהִי' הוּא מְכֻוֶּסָה בַּמַּיִם בְּהַתְּפַחַת הַמַּיִם מִחֲמַת גּוֹפּוֹ וְהָיִי כְּאֵלוֹ פְּתִיב בַּמַּיִם שֶׁהוּא שִׁיעוֹר כָּל בְּשָׂרוֹ ע"ש וּלְפִי"ז ע"כ צְרִיכִין לֹאמַר דְּשִׁיעוֹר כָּל קוֹמַת הָאֵדָם הוּא רַק ג' אֲמוֹת עִם רֵאשׁוֹ דְהָא גַם רֵאשׁוֹ בְּכָל־כָּל בְּשָׂרוֹ וצ"ל ע"כ דס"ל כד' הַרְמַב"ן הוֹבָא בַּאֲס"ז ב"ב ק' שְׁפַתְבָּה דְגָבְהוּ ש"א ג"א מְצֻמְצָמוֹת וּכ"ה בְּרִיטְב"א יוֹמָא ל"א בְּשֶׁם גָּאוֹן.

וּלְפִי"ז ל"ה מָה שְׁמַתְחַסֵּר הַמַּיִם מִפֶּתַח הָאֵדָם הַטּוֹבֵל בְּכָל־כָּל הַטְּבִילָה וּלְשִׁי' זֶה גַם כְּשִׁיּוֹצְאֵין הַמַּיִם מִפֶּתַח הָאֵדָם הַטּוֹבֵל ל"ה טְבִילָה בְּזוּחָלִין פִּינּוּ דְגִזְזִירַת הַתּוֹרָה הִיא שְׁנַחֲשׁוֹב שִׁיעוֹר הַכְּשֵׁר הַמְּקוֹה טָרַם שְׁיִכְנֹס בְּהָ אֵדָם הַטּוֹבֵל וְאִז אֵינּוּ זִוְחָל אֲמָנָם לַמ"ש הַתּוֹס' בְּיוֹמָא שֶׁם דְּשִׁיעוֹר גּוֹבָה הָאֵדָם ג"א בְּלֹא הָרֵאשׁ וּא"כ ע"כ כְּשִׁיעוֹר הַחֲכָמִים מִפִּי הַשְּׁמוּעָה בַּהֲלַלְמ"מ שִׁיעוֹר מִי הַמְּקוֹה ג"א וּבַג"א הָרִי לִיכָא רַק שִׁיעוֹר פִּסּוּי הַגּוֹף בְּלֹא הָרֵאשׁ וְע"כ דְּחֻשְׁבָּה הַתּוֹרָה שִׁיעוֹר הַכְּשֵׁר הַטְּבִילָה אַחַר שְׁיִכְנֹס הָאֵדָם הַטּוֹבֵל וַיֵּהִיו הַמַּיִם צָפִין מִלְּמַעְלָה וַיִּכְסּוּ גַם אֶת רֵאשׁוֹ כְּמַבְנוֹאָר בְּאַמַּת בַּתּוֹס' שֶׁם וּלְפִי"ז שְׁפִיר כְּשֶׁהַמַּיִם יוֹצְאֵין מִפֶּתַח הַטּוֹבֵל הו"ל טְבִילָה בְּזוּחָלִין פִּינּוּ דְהַצְּפַת הַמַּיִם מִלְּמַעְלָה ג"כ בְּכָל־כָּל הַטְּבִילָה הוּא וְשַׁעֲפִי"ז הִי נִרְאָה לְבָאָר מָה שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹס' בְּיוֹמָא שֶׁם וְז"ל וּא"ת א"כ יֵהִי עֵין עֵיטָם גְּבוּהָ יוֹתֵר מִכ"ג אֲמוֹת שְׁאֵם לֹא הִי אֶלָּא כ"ג א"כ הָיִי הַמַּיִם יוֹצְאֵין לַחוּץ.

וּלְכַאוּרָה צְרִיף לְהַבִּין מֵאֵי קִישׁוֹר וְחִיבוֹר יֵשׁ לְקוֹשְׁיָא זֶה עִם מָה שֶׁהִקְדִּימוּ מְקוֹדָם דְּשִׁיעוֹר קוֹמַת הָאֵדָם ג"א בְּלֹא הָרֵאשׁ דְהָרִי לַפ"מ דס"ל לְהַתּוֹס' בְּהַקְוִשְׁיָא דל"ה הַחֲקָק מִהַמְּקוֹה רַק כְּשִׁיעוֹר הַמַּיִם אַע"א בְּרוּם ג"א א"כ כְּשִׁיעוֹר אֵדָם לְטַבּוּל יוֹצְאֵין הַמַּיִם כְּשִׁיעוֹר קוֹמַת הָאֵדָם וְחֲסַר מִהַשְּׁיָעוֹר מ"ס וְלְהַאֲמוֹר י"ל דְּבַלֵּא"ה ל"ה קִשִּׁי' לְהוּ דְאַפְשֵׁר לֹאמַר כַּמ"ש בְּרִיב"ש ס"י רצ"ב דְּבֵית הַטְּבִילָה שֶׁל שַׁעַר הַמַּיִם הִי בְּעוֹמֶק בְּקַרְקַע הַחֲדָר שֶׁל בֵּית הַטְּבִילָה וְשִׁטַּח הַקַּרְקַע שֶׁל בֵּית הַטְּבִילָה עָשׂוּי קְטַפְרָס מְעַטְדֵּהמַיִם נְגָרִים בְּמוֹרֵד מְעַט בְּאוֹפֶן שְׂאָף כְּשִׁיעוֹר הַמַּיִם לַחוּץ לְקַרְקַע שֶׁל בֵּית הַטְּבִילָה הֵם מְצַטְרָפִים לְהַמַּיִם שֶׁבַּמְּקוֹה לְשִׁיעוֹר מ"ס מְטַעַם עִירוֹב מְקוֹנְאוֹת וְאֵי דְהָיִי זִוְחָלִין ז"א דְאֵי נִימָא דְקוֹמַת אֵדָם הוּא ג"א

עם ראשו הלא תשבינו שיעור הכשר המקנה טרם שנכנס בה האדם הטובל א"כ כא לשי' זו ל"ה טבילה בזוחלין מה שהמים יוצאין ע"י הטובל פנ"ל משא"כ לאחר שהקדימו דגובה האדם ג"א בלא הראש א"כ לפי שי' זו הרי הוי זוחלין אם המים יוצאין מפת האדם הטובל וא"כ אפי' אי נימא דמייגרי בכה"ג שגם לאחר שיוצאין המים מתחברים עם מי המקנה ואיפא שיעור מקנה אפתי הו"ל טבילה בזוחלין למאי דס"ד דהתוס' בהקנשא דהנקב שהיו המים נמשכים על ידו מהעין עיטם להמקנה הי' סתום ול"ה עליו דין מעין ואינו מבהר בזוחלין וע"ז תי' התוס' או דהי' גנמת המקנה מחזיק יותר מג"א ול"ה המים יוצאין לחוץ או שע"י שהנקב של עין עיטם הי' פתוח להמקנה בשעת הטבילה לא נחסרה המקנה משיעורה שהיו יוצאין מים אחרים וכשר אפי' לשי' הר"י דלטבילת אדם בעינו גם במעין מ"ס.

ושע"כ גם משום זוחלין לא איכפת לן פינו דהוא מחובר למעין בשעת טבילה ומעין הא מטהר ג"כ בזוחלין. אמנם כ"ז לפלפולא אבל באמת א"א להעמיס פן בכונת התוס' דהרי בכה"ג שהמים נגרים במורד ומתחברים בשעת טבילה עם מי המקנה אפי' ל"ה מחובר עם המעין לא מופסל משום זוחלין כמבואר באמת בהריב"ש שם: אכן גוף העין שהעלה הש"ך דהיכי דהמים זוחלין רק מפת האדם הטובל ל"ה בכלל זוחלין הוא מילתא דמסתבר דהרי הר"ש במס' פרה כ' בהסברת הדבר דמעין מטהר בזוחלין וגשמים באשפון משום דלענין טבילה אנו הולכין אחר טבע תהלוכת המים במה שהוא טבעו ונרכו אם בזחילה או באשפון ומי גשמים דרכן להיות מכונסין ועומדין ומעין דרכו להיות זוחל ע"ש וא"כ אם המים באמת קוו וקיימי ואין זוחלין מאליהן רק נזחלין בסיובת האדם הטובל הלא בסור המכריח נוחו מזחילה זו ובמקנה אינה פוסלת רק זחילה פזו שדך להיות במעין ובאמת נוכל להכריח זה מד' התוס' בכורות נ"ה: שרוצה ר"ת להוכיח שם דמעין לאו דוקא בזוחלין מטהר אלא אף באשפון ממקנה שעל הפרוה שהי' מעין עיטם והי' כ"ג טובל בו אף של"ה זוחל ודחי דאיפא שיהי' נכנסין מצד זה ויוצאין מצד אחר.

ולכאורה הרי בפשיטות הו"מ לדחויי דכיון דקא' בש"ס יומא הנ"ל דבית שער המים הי' גבוה כ"ג אמות והי' התקק של בית הטבילה ג' אמות במכונן וא"כ כשנכנס הכ"ג להמקנה היו המים יוצאין לחוץ וא"כ היו זוחלין א"ו דפשיטא להו להתוס' דבכה"ג שאין המים יוצאין מאליהן רק מפת האדם הטובל ל"ה בכלל זוחלין ודוק אפס בשו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ל"ד לא כ"כ ע"ש אמנם בכה"ג דאיפא שיעור מקנה מלבד המים הצפין מלמעלה בנדאי נראה דל"ה זוחלין בכה"ג לכ"ע: והנה בעיקרא דהך מילתא אי זוחלין פוסל היכי דיש שיעור מקנה מלבד הזוחלין לכאורה יש להעיר מדברי הש"ס שבת ס"ה אבוה דשמואל עביד להו לבנת' מקנאות ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי כו' סבר שלא ירבו הנוטפין על הזוחלין ולכאורה קשה לפי"ד הש"ס זבחים פ'.

גבי צלוחית שנפלו לתוכה מים כ"ש דאי יש בילה והנאות מצטרפין פשר ע"י שיגה שתי הזיות ובתוס' ר"ה י"ג: בהא דא' שמואל לכל אין בילה חוץ מיין ושמן כתבו דה"ה במים יש בילה וא"כ מאי בכך דרבו הנוטפין על הזוחלין הרי פינו דיש בילה ואיפא שיעור מקנה בזוחלין הפשרין מלבד הנוטפין אמאי יפסל.

והנה לכאורה הי מקום לומר עפ"ד הש"ך ב"ד סי' שכ"ד ס"ק י"ח שכ' דבמיעוט לתוף המרובה ל"א יש בילה ע"ש וא"כ הרי באמת הקשו התוס' דאמאי חיישינן שמה ירבו הנוטפין על הזוחלין נימא קמא קמא בטיל ותי' דל"א קק"ב פינן שרבה האיסור מפשיעור וא"כ ע"כ החששא הוא רק שמה יהיו הנוטפין הרוב וכ"ה באמת דעת הרמב"ן דדוקא בנוטפין מרובין פסולין וא"כ בכה"ג הא ל"א יש בילה.

אמנם הרי במל"ל סוף ה' מעשר הוכיח באמת דגם במיעוט בתוף המרובה אמרינן יש בילה ואף למש"ש דהראב"ד לא ס"ל הכי הלא באמת הקשה הראב"ד בספר בעל הנפש בהא דחיישינן שמה ירבו הנוטפין על הזוחלין דמשמע דדוקא פשהנוטפין מרובין על הזוחלין פסול אבל במחצה על מחצה פשר ובמס' מקנאות תנינן העיד ר"צ על הזוחלין שרבו על הנוטפין שהם פשרין ומשמע דבשרין פסולין ומתוך זה כ' הראב"ד שם דבאמת גם בשרין פסול כבכל איסורין והו' דשמה ירבו הנוטפין על הזוחלין לאו דוקא ע"ש וע"כ דהראב"ד יתרץ הקושיא דקמא קמא בטיל אם כמ"ש בתוס' בכורות נ"ו.

דהוא רק מצד חומרא או כמ"ש בתוס' ב"ק ק' דחיישינן שמה ירבו כו' בלא הפסק דבכה"ג ל"א קק"ב ע"ש ועכ"פ פינן דלשי' הראב"ד גופי' הו' דשמה ירבו לאו דוקא שפיר קשה נימא יש בילה. ואי דהנוטפין הנינן חציצה בין הזוחלין להטובל ז"א דהרי מלבד דמב"מ אינו חוצץ הרי קיי"ל בשבת ק"כ: לחין אינן חוצצין וע' פסחים ס"ה.

ואף דבתוס' זבחים ע"ח: ד"ה דלי שי"ב כ' דהכי דאיכא הרבה ל"ש הא דלח אינו חוצץ זהו רק בחלב לגבי מים אבל לא במים ומים. ויהי' לכאורה ראי' מזה דגם בדאיכא שיעור טבילה ממים הפשרים ל"מ פינן שהם מעורבין עם מים שפסולין בזחילה אמנם באמת אין מכאן ראי' פלל דהתם במקום שטובל מעורב המים הפשרים עם הפסולין בזחילה ולכך ל"מ משא"כ במקנה שהמים נחים ועומדים רק שלמעלה מהשיעור הם יוצאין וזוחלין י"ל דל"ה טבילה בזוחלין פינן שהמים מלמטה בשיעור מקנה הם אשפון: ועם דברינו האמורים ניחא לי ליישב מה שהתעורר ש"ב הגה"ק מצנו זצלה"ה בס' דברי חיים חידושי מקנאות פ"א משנה ז' למעלה מהן מעין שמימיו מועטין ורבו עליו מים שאובין שנה למקנה לטהר באשפון ולמעין להטביל בו בכ"ש והקשה התה"ד מ"ש במקנה שי"ב מ"ס שרבו עליו אפי' אלה סאה מים שאובין הוי עלה דין מקנה פשרה ולמה בזוחלין לא יטהרו השאובין מן המעין לטהר בזוחלין ותי' דבשאובין טעם ההכשר משום זריעה דמים השאובין נעשין מחוברין כמי המקנה וזריעה ל"מ רק להיות דינם כמחוברין יחד בקרקע אבל ל"מ הזריעה שיהיו הנוטפין כמעין שיהיו בזוחלין והקשה הגאון הנ"ל דא"כ למה מטהרין בכ"ש פמו מעין ולהאמור לק"מ דאפי' אי נימא דהמשנה דהתם קאי לטבילת אדם וכ"ד הרמב"ם והראב"ד וסייעתיהו דגם לאדם סגי במעין בכ"ש בכ"ז י"ל פינן דעכ"פ נעשין זרועין נהי דאין דינן רק פנוטפין מדלא מטהרי בזוחלין מ"מ הרי גם נוטפין פשרין לטבילה אפס דחסר שיעוריהו שא"ב מ"ס מ"מ פינן דקיי"ל יש בילה ויש ג"כ מי מעין דאיכא בי' שיעור שלם פינן דדינו בכ"ש וכיון דבצירוף הנוטפין יתפסה כל גופו שפיר מתפטר ולא גרע ממקנה חסר שנתחבר עם מקנה שלם דמהני הטבילה גם בחסר ובשלמה פשהם זוחלין פינן דנוטפין שזוחלין הוי שם פסול על גוף המים א"כ מה בכך דיש בילה הרי טובל במים פשרין מעורבין עם פסולין ול"מ כי

איכא שיעורא בכשרין מלבד הפסולין ושעל פן בשאובין פיון דגוף המים פסולין ע"כ מוכרח התה"ד לבא עלה מדין זריעה משא"כ לענין זוחליון דל"מ זריעה ל"מ ג"כ הא דיש בקלה פיון דעכ"פ הוא טובל במים פשרין מעורבין עם פסולין יחד.

ולפי"ז זהו רק פשפל מי המקנה מעורבין פשרין ופסולין יחד ולא היכי שמלמטה הוא אשפון ומלמעלה שהוא יותר משיעור טבילה הוא זוחליון ומכ"ש כבנ"ד שגם למעלה אינו זוחליון מאליהו רק פשונכנסין בו הרבה בנ"א המים נדחקין ויוצאין למעלה דרך סדקים בכה"ג פנדאי ליכא פסול זחילה וגם לפי המבואר במקתבה שהמקנה הגדולה מקורה הוא מבאר מים א"כ הרי באמת בתשו' מהרי"ק מבואר דאפי' בארות הניין מעין לענין טבילה וה"ר מדמכשירין באר למי חטאת דבעי מים חיים אפס שהמהרי"ט בשניות ס"י י"ח חולק עליו וכ' דתיישינו שנתהווי ממי גשמים שנתערבו בקרקע והוי כמי תמציות דאין מטהרין בזוחליון ולא בכ"ש אכן ראיתי בס' ד"ח ה' מקנאות שכ' דבמדינתנו שאין הגשמים יורדין כ"כ ואין מתערבין בארץ פנדאי כל שהוא נובע הוי מעין ומהרי"ט דיבר לפי א"י ומחוזותי שהארץ קשה והגשמים רבים שיורדים בגבורה בעת הרביעה שם יוכל להיות שמתערבים מי גשמים אבל במדינתנו אין לחוש לזה ע"ש ואם שקשה לסמוך ע"ז בלבד אמנם בצירוף הני טעמים שכתבנו למעלה נראה דבנדאי גם המ"צ יודה דבנידון שלנו ליכא חשש זחילה כלל.

דברי ש"ב ידידך דור"ש באהבה: סי' קלג בעזה"י יום ה' ד' אדר שנת תרנ"ה לפ"ק סטרי יצו ה' את הברכה עלי ראש פבוד ידידי הרב וכו' כש"מ אלעזר רוזין נ"י דומ"ץ דק"ק ראזוואדאב יצ"ו מכתבו הגיעני עד"ש בענין אם מותר לנקות המקנה ע"י פלי משאב הנקרא פלומפע עד היסוד בה יען שאומרים שלעולם מתעכב מעט מים בתוכו ע"י פיסוי שבראשו ובמשך הזמן מתמצים אותן המים ואיפשר שיהיו ג' לוגין: הנה אם הפלומפע יש עליו דין פלי לענין שיהי' תורת שאובין על המים היוצאין ממנו לכאורה יש לדמותו לכלי טיטרוס שבפ"ב דכלים משנה ו' שפי' הרמב"ם והרע"ב שם שהוא פלי שמונקב מלמטה נקבים הרבה דקים כמלוא נקב מחט ומלמעלה נקב אחד כמלוא כוש וכשממלאים אותו מים ואדם משים אצבעו בנקב מלמעלה שלא ישלש בו הרוח אין טיפה א' יוצאת דרך הנקבים דקים שלמטה לפי שא"א להיות בעולם ריקות מאויר ומים ולכך פשמכסה באצבעו הנקב מלמעלה ואין האויר נכנס למלאות הריקות אם יצאו המים לפיכך בהכרח ישארו המים במקומם וכשמסירין האצבע המים יוצאים וקיי"ל התם כר' יוסי דמטמא פמבואר ברמב"ם פי"ח מה' פלים ה"ו וכיון דהוי פלי לענין טומאה הוי נמי פלי לענין שאובין ונהרי אפי' לקולא לענין נט"י פסקינין בא"ח סי' קנ"ט ס"ה דהוי פלי והנה לפי פירוש הרמב"ם והרע"ב במשנה שם הטעם דקא"ר יוסי מטמא מפני שהוא כמוציא פרוטות שפאשר יצאו המים מאלו הנקבים לא יצאו במהרה אבל יצאו מעט מעט באיחור גדול ולא חשיב נקוב פכונס משקה ליטהר בכך ע"ש והכי א' בגמ' נדה מ"ט: ה' טורד טיפה אחר טיפה בידוע שכונס משקה ולכאורה י"ל שאלו המים הנשארים בפלומפע ג"כ מתאחרים לצאת וחשוב פלי.

אמנם המדקדק בלשון הרמב"ם בפייהמ"ש שם שכ' הנה שוב פלי קיבול פי לזה נעשה ובחבורו הגדולהוסיף וכתב שהרי המים מתפנסים בצדדים והן עשויין לקבלה וכו' הכ"מ

שג"ז בכלל מפני שהוא מוציא פרוטות שמתוך שהנקבים דקים ואין המים יוצאין אלא מעט מעט באיחור גדול המים מתפנסין בצדדים שאלו היו הנקבים גדולים לא היו המים מתפנסים ונמצא של"ה נעשה לקבלה ע"כ ונראה מזה דכיון דעיקר הפלי נעשה לקב שיתעכבו המים שלכך נעשה בו נקבים דקים ולהכי חשיב פלי קיבול והכי מפרש בר"ש שם שפך הוא דרך תשמישו וחשיב בית קיבול וכ"כ ברא"ש חולין פכ"ה סי' ט"ו דמאחר שמתחלה נעשה לכך להשתמש בענגון זה לפיכך נקרא פלי ע"ש וע"כ כ' בט"ז סי' קנ"ט סק"ז דבעינין בטיטרוס שיהיו הנקבים דקין מאד דאל"ה לא מיקרי עשוי לקבלה וא"כ אין ראי' מטיטרוס להפלו מפע פיון שהטיטרוס נעשה מתחלה להשתמש בו כף ע"י הנחת אצבע שיתפנסו המים לזלף הבית אבל הפלומפע הרי לא נעשה לתכלית זה שיתעכבו המים שם אדרבא עיקר המכונן בו להוריק המים מהבור ולשופכן לחוץ וא"כ אפי' אם לפעמים מתעכב מעט מים בתוכו אינו נחשב פלי קיבול ע"ז והר"ז דומה להך דפ"ב דכלים משנה ג' סילונות אעפ"י כפופין אעפ"י מקבלין הרי אלו טהורין ופי' הרמב"ם ז"ל וז"ל אמר אעפ"י שהן כפופין אשר איפשר שישאר מעט בשוליו או יהי בו ג"כ בית קבול על זאת הצורה והדומה להם לא יטמאו לפי שלא נעשה לקבלה לפי שהפונה מאלו הקנים החלולות שיגר עליהן המים לא שיתקבצו וינחו בו ע"כ והכי תנינן גמי במקנאות פ"ד משנה ג' סלון שהוא צר מכאן ומכאן ורחב מן האמצע אינו פוסל מפני שלא נעשה לקבלה וכ' הרמב"ם שם בפיהמ"ש וז"ל והנה הוא פשר אעפ"י שיתקבצו המים בזה החלל והוא מקבל שעור רב לפי שלא יכוין לזה החלל שיהי' פלי קבול ואמנם הי' הפונה שיצאו המים מן המקום הצר בחונק כו' וכבר קדם בשני מקלים שמפלל הטהורים בכ"ח הסילונות הפופין אעפ"י שמקבלין וסבת זה מה שזכרנו שהם לא נעשו לקבלה והנה יצא לה עקר גדול מאד והוא שאין כל המקבלין פוסלין את המקנה וישובו המים ההולכין בהן מים שאובין אלא כל מה שעשוי לקבלה והבן זה העיקר עכ"ל וגדולה מזו מבואר בתוס' ב"ב ס"ה: דאפי' צנור שסתום מג' רוחות אין המים שבתוכו נעשין שאובין בלא חטיטה והיינו משום שהמים יצאו דרך הצד הפתוח ומשמע דאפי' מגביה הפד הפתוח למעלה ויכול לקבל מ"מ אינו פוסל משום שאובין פיון דכ"ז שלא חטטו כדי לקבל אף שיוכל לקבל גם עתה מ"מ פיון דכמו שהוא עתה לא נעשה לקבלה ל"ה המים שבתוכו שאובין: אמנם לכאורה יש מקום לפסול המים שבפלומפע החוזרים להמקנה דאף דהפלומפע ל"ה פלי קיבול מ"מ הא המים נמשכים להפלומפע מפח אדם ואח"כ ע"י שדוחק הבית יד למטה נפתח הפסוי שלו המעכב המים בתוכו והם שבים להמקנה א"כ יש על המים פסול דתפיסת ידי אדם והו"ל כמו הדין שבתוספתא בלגיון העובר ממקום למקום וזילפו בידיהם וברגליהם ג' לגיון למקנה שפירשו הראב"ד והרא"ש והטור דמייירי דוקא ברגלי בהמות אבל ברגלי אדם פסול משום תפיסת ידי אדם איברא דלפמ"ש בש"ך ס"ק מ"ו דאע"ג דע"י אדם אפי' שלא מדעת פסול מ"מ היכי דהאדם מגלה דעתו דלא ניחא לי שיפלו למקנה אינו פוסל ולהכי מהני בשואב המקנה לנקותה שיקוב הפלי דכיון דשואב אותה הא לא ניחא לי שיפלו המים ע"ש והיינו דאע"ג דע"כ המים הם נוזלים למקנה ובפסיק רישין' הא הו"ל אינו מתפונן פמתפונן מ"מ היכי דניחא לי ההיפך מזה לא איכפת לן אע"ג דהוי פ"ר והו"ל דומיא דא' בגמ' שבת ע"ה שא"ה דכמה דאית בי' נשמה טפי ניחא לי כו' ופירש"י דכי מודה ר"ש בפ"ר היינו במידי דלא

איכפת לי אי מתרמי ע"ש ועפנ"י פסחים כ"ה והה"נ הרי מקפיד שלא יפלו המים למקנה כדי שלא יפסלוה ולהכי לא איכפת לן מה שע"כ המים נופלים למקנה והכי מוכח נמי מהמשנה דעדיות שהובאה ביבמות ט"ו: תבית זיתים מגולגלים בה"א צריכה לזקב ומודים שאם זקב וסתמוה שמרים שהיא טהורה וכו' בתוס' ב"ק ק"ה.

ד"ה אגף חצי דאף דסתימת שמרים הוי סתימה לענין להציל מטומאה מ"מ לענין הכשר פנין דזקבה הא גלי דעת' דלא ניחא לי שישאאר המשקה ולכך אף שסתמוה שמרים לא איכפת לן פנין דזקב גלי דעת' בעשיית הזקב דניחא לי שיצא המשקה לחוץ ע"ש והכי אפשר בכו"ד דהכי דמתוך מעשיו ניפרת מחשבתו דלא ניחא לי בהכי ומכונן אל ההיפוך אף שנעשה אח"כ בהכרח לא איכפת לן וכן מצינו במשנה פ"ח דכלאים שהובאה בשבת ד"נ: בטומן לפת וצנון תחת הגפן כו' אינו חושש משום פלאים ומבואר בירושלמי התם דמשום דטמן אגודה של לפת ושל צנונות גלי דעת' שאינו רוצה בהשרשטן ע"ש וזה הוא נמי סברת התוס' ב"ב ב': ד"ה נתייאש הימנה ולא גדרה ה"ז קידוש וכו' דוקא נתייאש אבל לא נתייאש ועוסק כל שעה לגדור אעפ"י שהוסיף מאתים מותר פדתנו במס' פלאים פ"ה הרוואה ירק בכרם ואמר לכשאגיע לשם אלקטנו הוסיף מאתים מותר כו' אלמא כשהוא מחזר אחר נקיטתו אפי' הוסיף מאתים מותר והטעם יל"פ משום דקתיב לא תזרע כרמך פלאים דומיא דזריעה דניחא לי ולכך כשמתוך מעשיו דניכר דכוננתו להיפוך אף שבהכרח נשרש לא איכפת לן.

וכי"ב כ' בכ"מ פט"ו מט"א ה"א בהא דכ' הרמב"ם שם דמים שפקרקע שא"ב מ"ם סאה בין שאובין בין שאינן שאובין אין מתטמאין אלא לרצון לפיכך הלא בהן הטמא הרי אלו טהורין והשיג הראב"ד הלא בהן הטמא אין רצון גדול מזה וכו' הכ"מ דמטעם רבינו משום דדמי לעובר במים שנתבאר בפ"ג שהמים שעל בשרו אינם תלושין ברצון לפי שאין פנותו אלא לעבור לצד אחר ולא ליבלל במים וה"נ דכונתה הי"ל שלא לרצון לפי שרצונו לעבור לצד אחר הי"ל הליכתו במים שלא לרצון ע"ש וא"כ ה"ה בהפלומפע שיין סברא זו דכיון שרוצה בהורקת המים מהמקנה ע"י הפלומפע ומעשיו מוכיחין על כך הא גלי אדעת' דלא ניחא לי שישובו המים לתוכה והו"ל פנפלו ממילא והא דכ' בש"ף ס"ק צ"ב בהא שהקשה לפ"מ דקיי"ל דבנתמלא שלא לדעת ל"ח שאובין א"כ למה פסלינו בס"ח במענין מה שיצא חוץ לפלי ות' דכיון שהונח הפלי בענין שבהכרח עובר לתוכו חשיב לדעת ע"ש אמנם זהו דוקא בכלי שעשוי לקבלה ועז"א דאף שהוא של"ד פנין דהוא פ"ר חשיב כמתפנין פנ"ל אבל ל"ש לומר הכי באופן שלא נעשה לקבלה פלל: אולם לא כן שמענו מדברי הט"ז ס"ק מ"ז שכ' טעם ההיתר של שאיבת המקנה בכלי מגוקב משום דהמים שבכלי המגוקב הם מחוברין תמיד להמקנה בניצוק א"כ משמע דבכגוןא דנ"ד דליכא ניצוק אפי' בכה"ג דלא ניחא לי חשיב ע"י אדם.

והנה לא נכחד מפני מה שהובא בב"י דעת הראב"ד ז"ל דפסול דתפיסת ידי אדם אינו פוסל בג' לוגין וכשר עד מחצה עטו"ז ס"ק כ"ח ומ"ז. אמנם הלא כבר איפסק הלכתא בטור וש"ע סעיף ל"ט דגם פסול זה פוסל בג' לוגין ונלפענ"ד דהראב"ד לשיטת' עפ"מ שהובא בר"ן פ"ב דשבועות בשמו בהא דקיי"ל דשלשת לוגין מים שאובין פוסלין את המקנה דהטעם ששיערו ג' לוגין מפני שהם חשויים שנתנם תורה שיעור נספי קרבנות

צבור שְהוּא רְבִיעִית הֵהִין אַע"ג דְּאַשְׁפָּחַן נְמִי בְּהַ לֹּג שְׁמֵן בְּצַבּוּר מִיְהָא לָא אֲשַׁפְּחוּן [ע' מְנַחֲתֵי נ"א.

דְּגַם מְנַחֲתֵי חֲבִיתִין בְּעֵינֵין בְּהוּ ג' לֹגֵין שְׁמֵן לְעֶשְׂרוֹן וְלֵד' הָרַמְבַּ"ם פ"ה מְפָלִי הַמְקַדְּשׁ גַּם מְנַחֲתֵי חֲנֻפֶה ה' ג"ל לְעֶשְׂרוֹן] וַע"כ ס"ל לְהֶרָאָב"ד ז"ל דְּלִיפָא חֲשִׁיבוֹת דְּג' לֹגֵין רַק דְּוּמְיָא דְּנִסְכִּים שְׁהִי בְּפָלִי דְּהָרִי ג' לֹגֵין שְׁהוּא רֹבַע הֵהִין הִיּוּ מְשַׁבַּע מְדוֹת הֵלַח שְׁנַשְׁנוּ בְּמִתְנֵי מְנַחֲתֵי פ"ז: מִשָּׂא"כ בְּפָסוּל תְּפִיסַת י"א לִיפָא בְּג' לֹגֵין מְשׁוּם דְּלֵא מְצִינוּ לֹו חֲשִׁיבוֹת בְּלֵא פְלִי וְלֵהֲכִי שְׁפִיר ס"ל לְהֶרָאָב"ד דְּכָשֵׁר עַד מְחֻצָּה וְלֵא מְצִינוּ לֹו חֲבַר בְּזַה בְּפוֹסְקִים דְּכוּלְהִי ס"ל דְּגַם פְּסוּל דְּתְּפִיסַת י"א הוּא בְּג' לֹגֵין וְהֵינְנוּ שְׁהֵם תּוֹפְסִים דְּבָרֵי ר"ת שְׁהוּבָא בְּר"ן שְׁם שְׁכֶתֶב בְּטַעַם דְּפָסוּל ג' לֹגֵין ע"פ הַמִּים שְׁהוּא שְׁיַעוּר חֲשׁוֹב שְׁרָאוּי לְהִדִּיחַ בּוּ רָאִשׁוּ וְרֹבּוּ כְּדָא' בְּשַׁבַּת י"ד לְעַנְיָן לְפָסוּל אֶת הַתְּרוּמָה וְטַעַם זֶה הֵלַא שְׁיַיְדָּה ג"כ בְּפָסוּל דְּתְּפִיסַת י"א וְלֵהֲכִי פּוֹסֵל נְמִי בְּג' לֹגֵין.

אַמְנָם בְּאַמַּת נְרָאָה דְּגַם לַהֲטוּ"ז הַנִּזְ"ל ל"ה בִּיְדֵי אָדָם רַק הֵתָם שְׁהָאָדָם תּוֹפֵס הַפְּלִי בְּשַׁעָה שְׁשׁוֹאֵב וַע"י שְׁמִטָּה קֶצֶת הַפְּלִי יִצָא דְרָף הַנֶּקֶב א"כ מְעַנְרֵב בְּזַה כַּח הָאָדָם מִשָּׂא"כ בְּנ"ד בְּפָלוּמְפַע הָרִי הָאָדָם אֵינּוּ עוֹשֶׂה שׁוּם מַעֲשֶׂה בְּגוֹף הַמִּים שְׁיַהִיּוּ נוֹזְלִין עַל יָדוֹ לְהַמְקַנָּה אוֹ שְׁיַעֲשׂוּ מִתּוֹכָהּ רַק בְּהַעִיק הָאָדָם הַבֵּית יָד יִפְתַּח הַסּוֹתָם לְמִטָּה וַע"י עוֹלִין הַמִּים מִהַמְקַנָּה לְתוֹף הַפְּלֹמְפַע וְכֵן אַחַר זְמַן מִתְּגַלְּגַל יוֹרֵד עִי"ז הַמְּעַט מִים הַמְּכֻנָּס שְׁם לְתוֹף הַמְקַנָּה וּבַכַּה"ג לָא מִיְקַרִי תְּפִיסַת יְדֵי אָדָם.

וְלְכָאוּרָה הַר"ז דּוּמְיָא לְהָא דְּמְצִינוּ בְּש"ס מְנַחֲתֵי ז. דְּקָא' עַל הָא דְּפָרִיף הֵתָם מְכִי מִהֲדַר לִי לְקוּמְיָא לְדוּכְתֵי תְּקַדְּשׁ וְלִיפְסֵל כּו' מְכִי מִהֲדַר לִי מְנַח לִי אֲדַפְּנָא דְּמְנָא וּמְנִיד לִי וְנָפֵל מִמִּילָא דְּנַעֲשֶׂה כְּמִי שְׁהַחֲזִירוּ הַקּוּף הָרִי דָּאָף שְׁנוּפֵל הַקּוּמְיָא לְתוֹף הַפְּלִי מִכַּח מַה שְׁהַכְּהוּ מְנִיד לְהַפְּלִי בְּכ"ז לָא חֲשַׁבִּינֵין לִי כְּאֵלוֹ הַחֲזִירוּ הַפְּהוּ לְתוֹכּוֹ וְהַה"נ י"ל דְּלֵא חֲשַׁבִּינֵין הַמִּים מִהַפְּלוּמְפַע בִּיְדֵי אָדָם כִּיּוֹן שְׁאֵינּוּ עוֹשֶׂה כְּלוּם בְּגוֹף הַמִּים אַמְנָם בְּאַמַּת אֵינּוּ לְהַבִּיא רֵאִי מְזַה דְּהֵתָם הֵלַא בְּעֵינֵין שְׁהַכְּהוּ יָצִיחַ בְּיָדוֹ מִמֶּשׁ אֶת הַקּוּמְיָא בְּתוֹף הַפְּלִי לְעַנְיָן שְׁיַקְדְּשׁוּ הַפְּלִי אֲבָל בְּנ"ד י"ל דְּאָפִי בְּאֵין הַמִּים רַק בְּכַח אָדָם לְמַקְנָה הוּא פְּסוּל כְּדִקְי"ל בְּב"ק י"ז דְּכַחוּ כְּגוּפּוֹ דְּמִי אוּלָם בְּאַמַּת נְרָאָה דְּגַם מִכַּח אָדָם לָא מִיְקַרִי בַכַּה"ג כְּדָאֲשַׁפְּחוּן בְּחוּלִין ק"ז הָאִי אֲרִיתָא דְּדִלְאִי אֵינּוּ נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ לְיָדִים דְּלֵא אֲתִי מִכַּח גְּבָרָא וְהָרִי הֵתָם בְּאַמַּת הָאָדָם שׁוֹפֵף הַמִּים לְתוֹף הַצְּנוּר כְּדִי לְהַשְׁקוֹת הַשְּׂדוֹת וְאַפ"ה כִּיּוֹן דְּבִשְׁעָה שְׁזַה נוֹתֵן יָדִיו לְתוֹכּוֹ אֵינּוּ הַמִּים בְּאֵין מִכַּח הַשׁוֹפֵף וְהֵם מְקַלְחִין מֵאַלְיָהוּן לָא חֲשִׁיב כַּח גְּבָרָא וַעֲפַמ"ג או"ח בא"א סי' קנ"ט סק"כ א"כ מ"כ"ש בְּנ"ד דְּלִיפָא שׁוּם כַּח אָדָם בְּעַלְיַת הַמִּים מִהַמְקַנָּה וִירִידָתָם לְתוֹכָהּ גּוּפָה אֵינּוּ בְּזַה פְּסוּל דְּתְּפִיסַת י"א וְהָרִי בְּרִשְׁבָ"א בַּח' חוּלִין שְׁם כ' דְּהֶסְרַת הַבְּרָזָא ל"ה כַּח גְּבָרָא וְהִנֵּה אָף דָא' בְּחוּלִין ט"ז.

וְסוּגְדָרִין ע"ז: הָאִי מֵאֵן דְּכַפְתִּי לְחַבְרִי וְאַשְׁקִיל עֲלִי בְּדָקָא דְּמִיָּא וּמִית חֲזִיב דְּהוּי מִכַּחוּ וְהֵינּוּ שְׁנַטְל הַדָּף הַמוֹנֵעַ הַלִּיכַת הַמִּים וְא"כ הו"ל דְּוּמְיָא דְּהֶסְרַת הַבְּרָזָא וְחֲשַׁבִּינֵין לִי מִכַּח הָאָדָם י"ל דְּמִיְרִי הֵתָם שְׁעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּגוֹף הַמִּים שְׁדַחְקָם בְּיָדִיו וּבְכַחוּ וְהִכִּי מִשְׁמַע בְּאַמַּת מְלִשׁוֹן רַש"י ז"ל שְׁם שְׁפִי הַפְּנָה אֶת מְרוּצַת הַמִּים עֲלִיו ע"ש אַמְנָם בְּאַמַּת קִי"ל לְהִלְכָה דְּהֶסְרַת הַבְּרָזָא הו"ל כַּח גְּבָרָא וְהוּא בְּש"ע א"ח סי' קנ"ט ס"ט שְׁכֶתֶב הַמְּחַבֵּר

דאם הייתה ברזא בנקב ונהסירה וקבל המים על ידיו חשיב פח גברא ובמג"א שם ס"ק י"ט מביא בשם האגודה שהביא ראי' לזה מפיו ע"ש ועפמ"ג שם.

אמנם באמת י"ל דזהו רק פשעושה מעשה לפחות בפתיחת הברזא סמוך לנקב שהמים שם דומיא דכיוור בכה"ג הו"ל פחו אבל בכנ"ד בפלומפע שמעיק הבית יד ש'לו וכחו הוא הגורם לפתיחת הפיסוי שיהי' מקום להליכת המים הו"ל פחו דאמרינן בתולין שם דל"ה רק גרמא בעלמא ע"ש ועתשו' מהרי"ט סי' י"ז ובתבו"ש סי' ג' נהרי גדולה מזו מצינו בש"ע יו"ד סי' ר"א סנ"ז בכלי שמונח בצד המקנה מנענע בידו במקנה כדי שיעשה גל במים ויעבור ע"ג הפלי והקשו בטו"ז ונש"ף דהרי בא ע"י תפיסת ידי אדם ופסול ותי' דכיון דהוא מנענע בידו במקנה וממילא נעשה גל ל"ה ע"י אדם ע"ש הרי דהתם עושה מעשה בגוף המים ואפ"ה פיון שבמקום המים העוברים ע"ג הפלי אינו עושה פלום לא חשיב בידי אדם ומכ"ש בנ"ד שאינו עושה כלל בגוף המים וע' אריכות מזה במהרי"ק שןרש נ"ו וא"כ יש מקום להקל לכאורה בנתיקוי המקנה ע"י פלומפע פיון דליכא בי' פסול דתפיסת י"א וכבר בררנו למעלה דגם פלי קיבול אינו ולית בי' משום שאובין ובפרט שהרי קובעין אותו בקרקע ומ"ש בשו"ת אמרי אש סי' פ"ו וז"ל ועוד כפי הנראה בפלומפין קביעותו בארץ וחקיקתו באין פאחד ואנחנו מפרש לא מצאנו להתיר אלא קבעו ולבסוף חקקו ופירש"י דהו' פעושה חריץ בקרקע אבל בזה דקביעותו וחקיקתו באין פאחד מנין לנו דטהור עכ"ל הנה מלבד שגוף הדבר שכ' שהפלומפע קביעותו וחקיקתו באין פאחד אינו ברור דלדעתו הו"ל קבעו ולבסוף חקקו מלבד זה כבר הוכחתי בתשובה לעיל סי' קל"א] דהיכי דהתקיקה.

והקביעות באין פאחד אינו פוסל במקנה והכי מבואר באמת בדברי תשו' הרשב"א שהובא בד"מ וברמ"א ס"ז ע"ש: אמנם בכל זה חלילה לנו להקל בזה שפבר העלו האחרונים ז"ל דהפלומפע הו"ל ספק פלי כמ"ש בפמ"ג א"ח במש"ז סי' קנ"ט ס"ק י"א ואא"ז הגאון מליסא ז"ל בסידור דה"ח ובשו"ת אמרי אש הנ"ל.

והנה מ"ש כ"ת לצדד להקל עפמ"ש בש"ף סי' קצ"ח ס"ק מ"ה בהיתר השליבות של עץ שבמקנה מטעם דנעשו מתחלה לעמוד עליהן בשעת הטבילה אין שם פלי עליהן אלא שם בגין עליהן אין זה דמיון לנ"ד דהתם ליכא רק חשש פשוטי פלי עץ דלכ"ע אינו מקבל טומאה רק מדרבנן משום דדומה לכלי ואיכא גזירת מרחצאות ולכן כתב הש"ף דכיון דנעשו מתחלה לעמוד עליהן בשעת הטבילה ע"י שיוקבעו בקרקע שם בגין עליהן ולא דמי לכלי משא"כ בפלומפע דאיכא עלי' חשש פלי ממש וכיון דאינו משמש עם הקרקע אע"ג שנעשה מתחלה לקובעו בקרקע איכא על המים חשש הנייתו ע"י דבר המקבל טומאה ענובי"ת סי' ק"ט וגם חשש שאובין שעל פן יש להחמיר שלא לנקות המקנה ע"י פלומפע רק עד שיעור המקנה ולא יותר וח"ו להקל בזה הנלפענ"ד פתבתי דידו הדור"ש באהבה: סי' קלד מדי עסקי בסידור התשובות לדפוס בעניני מקנאות באה אלי שאלה מאת פבוד גיסי ידידי הרב וכו' מו"ה לוי יצחק לעמבערסקי נ"י אבד"ק סמילא יצ"ו בארץ רוסיא על אודת מקנאות חדשות שנתקנו בכמה קהלות שמה ברשות גדולי חכמיהם ורבניהם באופן זה שמעמידין בתוה חפירת מעין ארצו גדול הנקרא רעזערוואר של מתכת המחזיק עד ק"כ סאה קצתו חפור וטמון בקרקע וקצתו בולט

וסביביו הרבה אבנים צרורות וסיד עד שהוא מכוסה פולו ובשוליו עשויים שני נקבים גדולים כ"א פמוציא רמון ואחרי קביעת הארגז יסתם נקב אחד בסיד וצרורות דרף בנגו ובהנקב השני נתון פרזא של עץ שי"ב הרבה נקבים קטנים וכאשר יתמלא הארגז ממי המעין שעומד בתוכו ישימו עליו פסוי ברזל מחונק במסמרים ומתוכו יוצאים שני קנים של מתכת קנה אחד עולה למעלה לתוף גיגית של מים שאובין העומדת בתוך השני ובקצה הקנה ישימו פרזא העשוי לסגור ולפתוח והקנה השני עולה עד לתוף מקנה עליונה עשוי מאבנים בצומענט וכאשר תפתח הברזא של הקנה הא' ירדו המים מהגיגית על ידו למטה לתוף הארגז הנ"ל וכאשר יתמלא על כל גדותיו אזי ידחקו המים ההם את המים שבארגז לעלות דרף הקנה השני העולה למעלה לתוף המקנה העליונה וכאשר תתמלא המקנה תסגר הברזא מהקנה הא' ובשולי המקנה העליונה עשוי בצדה נקב סתום בברזא של מתכת שפשוטו לציון לנקותה יצאו המים דרף שם.

ודרש ממני לחוות דעתי העניה בזה: ראשונה נשים לב לחקור בענין התהוות המקנה הלזו ע"י המים שבאין מהארגז שניקב כמ"ר וסותמין הנקב בברזא לאחר קביעותו בקרקע.

והנה בש"ף סי' ר"א ס"ק כ"א העתיק לשון הטור שכ' גיגית שקבעוה בארץ ונתמלאה ממי גשמים אין טובליו בה פיון שהי שם פלי עלי קודם שקבעוה וכ' ע"ז הש"ף ומשמע אם לא הי עלי שם פלי קודם שקבעוה פגון שקבעו עץ או אבן ואח"כ חקקה פשר עכ"ל וידוע מה שתמהו ע"ז בתשו' מהרח"ש ובנוב"י מהד"ת סי' קמ"ב שהוא נגד דברי הש"ס ב"ב ס"ה: ת"ר צינור שקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקנה קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקנה מני לא ר"א ולא רבנו הי ר"א אילימא ר"א דבית כו' אלא ר"א דרף דתנו דף של נחתומין שקבעו בפותל ר"א מטהר ונחמים מטמאין מני אי ר"א אפ"י חקקו ולבסוף קבעו אי רבנו אפ"י קבעו ולבסוף חקקו נמי לעולם ר"א היא ושאי פשוטי כ"ע דטומאה דרבנו מכלל דשאיבה דאורייתא והא קיי"ל דרבנו ועוד הא אריב"ח בדרף של מתכת מחלוקת לעולם רבנו הוא ושאי שאיבה דרבנו א"ה אפ"י חקקו ולבסוף קבעו נמי שאני התם דאיכא עליו תורת פלי בתלוש ע"כ א"כ מבואר מדברי הש"ס דלהכי מקלינין בקבעו ונפ"ק משום דשאיבה דרבנו וא"כ זהו רק בדאיכא רוב מים פשרין אבל פולו שאוב הא להרבה מן הראשונים ז"ל הוי דאורייתא ובפרט טבילה בכלים בנדאי הוא דאוריין' כמ"ש בתוס' פסחים י"ז: והא"ף מקלינין לטבול בתוף גיגית שקבעה ולבסוף חקקה.

וראיתי בשו"ת חת"ס חיו"ד סי' קצ"ח שהעמיק הרחוב הדיבור בבקאור השיטות וג"א בעניי פבר הרביתי חזון בענין זה תל"י בספרי שו"ת הרי בשמים מהד"ק סי' ד' בדברים של טעם ומה שנלפענ"ד פעת בישוב הקושיא הנ"ל ובקאור הסוגיא הוא דהנה בחת"ס שם הקשה מאי דוחקין לאוקמי פרבנו נימא ר"א היא ופשוטי כ"ע דרבנו והכא בצינור שיש לו ד' לבזבזין עסקינין והוי פלי המקבל טומאה דפסול מה"ת לרוב הפוסקים דגם במקנה בעינין הננייתו ע"י טהרה ותי דע"כ הוכרח לשנויי פרבנו משום ריב"ח דמוקי בדרף של מתכת דלדידן לא הו"מ למימר שאני פשוטי כ"ע דרבנו פיון דבשל מתכת עסקינין וע"כ מוכרח לומר שאני שאיבה דרבנו ומיירי ע"כ בצינור שאין לו לבזבזין רק שחטט בו לקבל צרורות וא"כ אין בו משום הננייתו ע"י טהרה דמסתמא החיטוט אינו

בסוף הצינור ניש ממנו עד סוף הצינור הרבה יותר משיעור יד לחיטוט הצרורות ולא גרע מחיבור לפי סילון צינור קטן המבואר בסעיף מ"ח והני הוי בטירה וליכא רק משום דהמים עוברין ע"ג ונעשין שאובין דל"ה רק מדרבנן עכ"ד והנה לכאורה קשה למאי דמוקי בדרף של מתכת הא ליכא למיפרה כ"כ אי רבנן אפי קבעו ולבסוף חקקו נמי דדילמא ה"ט דמטמאי בדרף משום דנהי דע"י שהוא מחובר בקרקע א"י לחול עליו שם פלי מ"מ הא גם פשוטי פלי מתכת טמאין משא"כ לעגנן שאובין דאי לא נעשה פלי הא אין עליו תורת שאובין ולכך שפיר בקבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל משום דאינו חל עליו שם פלי במחובר כדא' בתולין קכ"ט.

מעשה עץ שיימש וכדתניא בת"כ הובא בפירש"י תולין ט"ז. לעגנן הכשר זרעים יכול אפי' בבורות שיחין ומערות ת"ל פלי מה פלי מיןחד שהוא תלוש מן הקרקע אף פל כו' ועתוס' שבת י"א: ד"ה אלא שכתבו בהא דמוקי התם אפ"י וכן בגת בפרמלית ואע"ג דאין פרמלית בכלים הא גת כיון דמחובר לקרקע ל"ש פלי ע"ש וכיון דאין חל עליו שם פלי במחובר לית בי' פסול שאיבה.

גם דקדק בחת"ס שם על הא דקא' שא"ה דאיכא עליו תורת פלי בתלוש מהו הלשון תורת פלי היל"ל שהי' פלי מעיקרא ובס' ת"ח דקדק על לשון אי הכי דהרי מעיקרא ג"כ הוי קשה חקקו ולבסוף קבעו נמי.

והנלפענ"ד בזה עפ"מ שפירשו רוב הראשונים ז"ל הובאו בב"י דחקקו דצינור היינו החטיטה והני הפירוש קבעו ולבסוף חקקו היינו שחלל הצינור נעשה בתלוש והחטיטה לקבל צרורות הי' במחובר והי' עליו א"כ שם צינור קודם שקבעו רק של"ה עליו דין פלי לעגנן שאובין לפי של"ה בו עדיין בית קיבול אבל השם פלי הי' עליו גם קודם קביעותו בקרקע ער"ש פ"ד דמקנאות וברא"ש בנדה פ' תינוקת והנה בסוכה דף ד'.

פליגי ר' יוסי ורבנן בתבן ואין עתיד לפנותו אי בטיל לגבי קרקע לעגנן אהל המת ומבואר התם במפורשים דאף לרבנן דבעיניו ביטול בפירוש ובסתמא לא בטיל לגבי קרקע הוא רק בדאורייתא ולא בדרבנן עפ"י שם והנה מצינו בגיטין ע"ז: שהוא גברא דזרק לה גיטא לדבייתה הו' קיימת בחצר אזל גיטא נפל בפיסלא אר"י חזינן אי הוי' ד"א על ד"א פלג לי' רשותא לנפשי' ואי לא חדא רשותא הוא כו' ולא אמרן אלא דלא גבוה עשרה אבל גבוה עשרה אע"ג דל"ה ד"א ולא אמרן אלא דלית לי' שם לנני אכל אית לי' שם לנני אע"ג דלא גבוה י' ואע"ג דל"ה ד"א ופירש"י דאי הוי להאי שם לעצמו הו"ל חשיב ולא בטיל ע"ש ולפי"ז נראה דבאית לי' שם פלי אפי' לר' יוסי כ"ז שאינו מבטל אותו בפירוש לא בטיל לגבי קרקע כמו בתבן ואין עתיד לפנותו לרבנן וכדא' בתולין ט"ז: שאני ספין דלא מבטל לי' וכי"ב כ' בתוס' ב"ב ק': שהקשו בבב"יתא דתיבת המגדל שי"ב כו' שהובאה בתולין קכ"ה: דאמרינן התם טומאה בתוכה מה שפבית טמא משום שדרך טומאה לצאת תיפוק לי' דקבר סתום טומאה בוקעת ועולה ותי' דבכלים ל"ש דין קבר להיות בוקע ועולה משום דכלי לא מבטל לי' להתם ע"ש והוא מטעם דכל דאית לי' שם לנני הוא חשיב ולא בטיל אמנם בודאי אי מבטל לי' בפירוש גם בכלי מהני עתוס' שבת כ"ז: בהא דתנן התם פל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים אלא פשתן וכ' דאירי

בְּדָבָר הַקְּבוֹעַ שֶׁחִבְּרוּ לַקְּרָקַע אַע"ג שֶׁמִּתְחַלֵּה הִי בְּגַד כִּינּוּן שֶׁחִיבְּרוּ לְאַהֲל בְּטָלוּ מִתּוֹרַת
בְּגַד ע"ש וַעֲתוּס' שֶׁבֵּת מַד': ד"ה וְאִין מַצְלַת וּב"ב כ'.

ד"ה הִיא גּוֹפָה וי"ל דְּבַכְלִי דְּבַעֲיָנִין גַּם לר' יוֹסִי בִּיטוּל בְּפִירוּשׁ הוּא כְּמוֹ בְּתָבֵן וְאִין עֲתִיד
לִפְנוֹתוֹ לְרַבְּנָן דְּלִגְבֵי דְּאוּרְיִיטָא בְּעֵינֵין בִּיטוּל בְּפִירוּשׁ וּבְדַרְבָּנָן גַּם בְּסִתְמָא כִּי מִחִבְּרוּ
לַקְּרָקַע הוּא בְּטָיִל לִגְבֵי קְרָקַע וְנִהִי דְּלַרְבָּנָן ל"ה מְחוּבָּר לַקְּרָקַע פְּקָרַקַע אָבֵל עַכ"פ
אַמְרִינָן דְּבִטְל חֲשִׁיבוֹת דְּכָלִי מִיָּגִי וּל"ה עָלִיו שֵׁם כְּלִי וּלְפִי"ז י"ל דְּפִירְכַת הַש"ס הוּא אִי
רַבְּנָן הָרִי כִּינּוּן דַּס"ל דְּמְחוּבָּר לַקְּרָקַע אִינוּ פְּקָרַקַע אִפִּי קָבְעוּ וּלְבִסּוּף חֲקָקוּ נְמִי וְאִי דְּלֹא
יֻכַל לְחַוֵּל עָלִיו שֵׁם כְּלִי בְּמְחוּבָּר דְּבִטְיִל אַג"ק ז"א דְּהָרִי כִּינּוּן שֶׁהַחֲקִיקָה לְמַעְבַּר הַמַּיִם
הִי קוֹדֵם שֶׁקָּבְעוּ א"כ הִי עָלִיו שֵׁם צִינּוֹר קוֹדֵם הַקְּבִיעוֹת וְכִינּוּן דְּאִית לִי שֵׁם לְנוּי הוּא
חֲשִׁיב וְלֹא בְּטָיִל לִגְבֵי קְרָקַע בְּדְאוּרְיִיטָא כ"א פְּשָׁבִיטְלוּ בְּפִירוּשׁ פְּנ"ל וּמִשְׁנֵי שְׁאֵנִי
שְׁאִיבָה דְּרַבְּנָן וְלַעֲנִין דְּרַבְּנָן אִפִּי אִיכָּא עָלִיו שֵׁם כְּלִי בְּטָיִל בְּסִתְמָא פְּשָׁחִיבְרוּ לַקְּרָקַע פְּנ"ל
מִשָּׂא"כ בְּדָף שֶׁל נְחֻמִּין כְּשֶׁהוּא שֶׁל מִתְּכַת דְּהוּא דְּאוּרְיִיטָא הָרִי כ' בְּתוֹס' סוֹפָה ה'.

ד"ה מְסַגְרָתוֹ דְּדָף שֶׁל נְחֻמִּין לְפִי שֶׁהוּא רָחֵב וְרֹאזִי לְהַנִּיחַ עָלִיו דְּבָר דְּמִי לְבִית קִיבּוּל
וְעַמְג"א סִי תֵּרַכ"ט ס"ק י"א דְּמִיקְרִי כְּלִי וּא"כ אַף שֶׁמְחוּבָּר עוֹד תִּיקוּן לְהַחֲלִיקוֹ לְכַף
וּקָבְעוּ קוֹדֵם הַחֲלִיקָה מ"מ כִּינּוּן דְּגַם קוֹדֵם הַחֲלִיקָה שֵׁם כְּלִי עָלִיו ל"א דְּבִטְיִל לִגְבֵי קְרָקַע
בְּדְאוּרְיִיטָא וּפְרִיף א"ה דְּלִגְבֵי דְּרַבְּנָן גַּם כְּלִי בְּטָיִל לִגְבֵי קְרָקַע א"כ חֲקָקוּ וּל"ק נְמִי נִימָא
דְּבִטְיִל לִגְבֵי קְרָקַע וּמִשְׁנֵי שָׂא"ה דְּאִיכָּא עָלִיו תּוֹרַת כְּלִי בְּתַלוּשׁ הִינּוּ דִּין כְּלִי דְּפָסוּל
לִגְבֵי מְקוּהָ וְכִינּוּן דְּחָל עָלִיו כְּבָר שֵׁם כְּלִי פָּסוּל לְמְקוּהָ א"כ לֹא נִפְקַע שֵׁם פָּסוּל מֵעָלִיו
ע"י חִיבּוּרוֹ לַקְּרָקַע וְאַנְדָּא בְּזָה מַה שֶׁהַקְּשָׁה ג"כ בַּחַת"ס שֵׁם דְּאִמָּאֵי לֹא מִיִּיתִי מִהָדָּךְ דְּפָרָה
פ"ה מִשְׁנֵי ז' הַשְּׁוֹקֵת שֶׁבְּפִסְלָע אִין מְמַלְאִין בָּהּ וְאִין מְקַדְשִׁין בָּהּ וְאִין מִזִּין מְמַנָּה וּא"צ
צְמִיד פְּתִיל וְאִינָה פּוֹסְלַת אֵת הַמְּקוּהָ הֵיטָה כְּלִי וְחִבְּרָה בְּסִיד מְמַלְאִין בָּהּ וּמְקַדְשִׁין בָּהּ
וּמִזִּין מְמַנָּה וְצָרִיכָה צְמִיד פְּתִיל וּפּוֹסְלַת אֵת הַמְּקוּהָ וּא"כ הו"מ לְמִיכְרָף מִהָדָּךְ מִתְּנִי מִנִּי
לֹא ר"א וְלֹא רַבְּנָן מְדַקְתְּנִי הֵיטָה כְּלִי וְחִבְּרָה בְּסִיד מִשְׁמַע דְּקָבְעָה וּלְבִסּוּף חֲקָקָה ל"ה
כְּלִי [וּמ"ש בַּחַת"ס שֵׁם לְתַרְזֵן דְּהו"מ לְשִׁנּוּי פּוֹלָה ר"א וְשְׁוֹקֵת הִינּוּ בִּין חֲקָקָה תְּחִלָּה
אוּ קָבְעָה תְּחִלָּה ל"ה כְּלִי וְכָלִי שֶׁחִבְּרָה בְּסִיד ר"ל שֶׁלֹּא חִבְּרָה הֵיטָב אֶלֶּא בְּסִיד כְּלִי גְּפָסִית
אוּ צְרוּרוֹת דְּרָף בְּנִין וְזָה אִינוּ מְבִטְל תּוֹרַת כְּלִי ע"י חִבּוּר חֲלוּשׁ כְּזָה עכ"ל לְפַעַנ"ד יל"ע
כְּזָה מְדַבְּרִי הַתּוֹס' בְּסוֹפָה מ"ח.

בְּהָא דְּקַתְּנֵי הֵתָם בְּנִיטוּף הַמַּיִם דְּהִי מְמַלְא מִן הַשְּׁיִלוּחַ בְּצִלוּחִית שֶׁל זָהָב וּמְעָרָה לְתוּף
סְפָלִים שֶׁל כְּסָף וְהַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' מִהָא דְּתַנּוּן בְּמַנְחוֹת צ"ט: שְׁתֵּי שְׁוֹלְחָנוֹת הָיוּ בְּאוּלָּם א' שֶׁל
כְּסָף וּא' שֶׁל זָהָב עַל שֶׁל כְּסָף נוֹתְנִין לְחַה"פ בְּכַנְיִסְתּוֹ וְעַל שֶׁל זָהָב בִּיצִיאָתוֹ שֶׁמְעַלִּין
בְּקוֹדֵשׁ וְלֹא מוֹרִידִין וּא"כ כִּינּוּן שֶׁהָיוּ מְמַלְאִין בְּצִלוּחִית שֶׁל זָהָב הָאִיף הָיוּ מְנַסְכִּין בְּסְפָלִים
שֶׁל כְּסָף וְתִי' וְז"ל וי"ל דְּסְפָלִים הָיוּ קְבוּעִים בְּסִיד וְלֹא כְּלִים נִיגְהוּ דְּנִחְשָׁבִים כְּגוֹפּוֹ שֶׁל
מְזַבַּח עכ"ל הָרִי דְּגַם חִבּוּר בְּסִיד בְּלַחוּד הו"ל חִבּוּר לְעַנְיָן דְּבִטְיִל לִגְבֵי מְזַבַּח וּל"ה כְּלִי
נִישׁ לְחִלְקָה.

וּבְפִשְׁיטוֹת י"ל דל"ק קוֹשְׁי' הַחַת"ס עַפְמ"ש בְּפִירִשׁ"י שֶׁבֵּת צ"ה: ד"ה וְעַדִּינָן דְּלַעֲנִין
קִידוּשׁ מִי חֲטָאָת בְּעֵינֵין כְּלִי רֹאזִי יוֹתֵר מְלַקְבֵּל טוֹמְאָה וּא"כ י"ל דְּאִתְּיָא כְּרַבְּנָן וְאִף
דְּלִדְיָהוּ ל"ה כְּמְחוּבָּר לְעַנְיָן שֶׁמְקַבֵּל טוֹמְאָה בְּכ"ז ל"ה כְּלִי לְעַנְיָן קִידוּשׁ מִי חֲטָאָת

דְּבַעֲיָנִין כְּלִי רְאוּי יוֹתֵר וְהָ"ה לְעֵינֵי צ"פ] וְלִדְבָרֵינוּ בְּלֵא"ה ל"ק דְּהֵךְ מִתְנִיתִין שְׁפִיר מְצִי
אֲתֵיָא כְּרַבְּנָן וּל"ק קְבָעָה וּלְבִסּוּף חֲקֵקָה נְמִי דְּבַכָּה ג' שְׁל"ה עֲלֵיו שְׁם לְנוּי קוֹדֵם הִקְבִיעוֹת
בְּוֹדַי לֹא חָל עֲלָיו שְׁם כְּלִי לְאַחַר שְׁנִקְבַע בְּקִרְקַע וְהָתָם הָא קוֹדֵם הִתְקִיקָה ל"ה רַק סָלַע
וּל"ה עֲלָיו שְׁם לְנוּי וּמִמִּילָא דְל"ק נְמִי לְפִי"ז מָה שְׁהִקְשָׁה בְּט"ז א"ח סִי קנ"ט סק"ח עַל
הָאֲגוּדָה שְׁהוּבָא בְּרַמ"א שְׁם שִׁכ' דְּאִין לִיטּוֹל יָדָיו מֵאוֹתָן אֲבָנִים הִקְבִיעִים לְפִתּוֹל וְעֲשֵׂה
לְהֵם בֵּית קִיבּוּל וּבְרִזָּא וְהִקְשָׁה דְלַעֲנִין נְט"י יֵשׁ לְנוּ לְהַקֵּל לְרַבְּנָן דְּהוּי כְּלִי אֲפִי קְבָעוּ
תְּחִלָּה כִּינּוּ דְנִט"י מְדַרְבְּנָן וְזֵהוּ כְּלִי מַה"ת וְהָא ק"ו הוּא מְהָתָם דְּמָה הָתָם בְּמִילְתָּא
דְּשִׂאֲבִיבָה שְׁהוּא דְרַבְּנָן אֲזִלְיָנִין לְקוֹלָא וּמְבַטְלִין מָה שְׁהוּא כְּלִי מַה"ת פְּדִי לְהַקֵּל כ"ש הִכָּא
בְּנִט"י שְׁהוּא דְרַבְּנָן דְּנִיזֵל בִּי לְקוֹלָא וְיִהְיֶה כְּשֶׁר בְּמָה שְׁהוּא כְּלִי מַה"ת וְא"כ אֲפִי קְבָעוּ
תְּחִלָּה נְמִי כְּשֶׁר וְלִהְיָמוֹר הָא בְּאַמַּת שְׁל"ה עֲלֵיו שְׁם לְנוּי קוֹדֵם הִקְבִיעוֹת הָא בְּטִיל לְגַבֵּי
קִרְקַע וְאִינוּ חָל עֲלָיו כְּלִי וּמִינְשׁוּב נְמִי לְפִי"ז הֵךְ דְּתִשּׁוּי הִרְשָׁב"א סִי ת"ת הַמוּבָא בְּב"י
שְׁפַתָּב אִם הִי כְּלִי אֲבָן א' חֲקוּקָה בְּכ"מ פְּסוּל וְהוּא שְׁחַקְקוּ וּל"ק מְשׁוּם דְּהוּ"ל כְּלִי וְאִין
טוֹבְלִין בְּכֻלִּים דְּמַעֲנִין וּבּוֹר כְּתִיב וּמְבּוֹאָר שְׁאִם הִי קְבָעוּ וּלְח"ק מְוֹתֵר לְטַבּוֹל בְּתוֹכּוּ
אֲע"ג דְּטַבִּילָה בְּכֻלִּים פְּסוּל דְּאוֹרֵינִי וְלִדְבָרֵינוּ נְכוּן דָּאִם הִי קוֹדֵם הִקְבִיעוֹת אֲבָן בְּעֵלְמָא
כְּלִי צוּרַת כְּלִי אִינוּ נַעֲשֵׂה כְּלִי לְאַחַר שְׁנִקְבַע בְּקִרְקַע וּל"ק נְמִי ע"ד הַטּוֹר וְהַשְׁ"ף הַנְּ"ל
וְדִינָם דִּין אַמַּת דְּהִיכִי דְקוֹדֵם הִקְבִיעוֹת ל"ה עֲלֵיו שְׁם צוּרַת כְּלִי וְחַקְקוּ אַחַר שְׁנִקְבַע
בְּקִרְקַע שְׂרִי אֲפִי לְטַבּוֹל בְּתוֹכּוּ וְאִינוּ סוּמֵר לְדַבְרֵי הַשְׁ"ס הַנְּ"ל וְכִינּוּ שְׁפִין סָרָה מְהֵר
תְּלוּנָת הַנוּב"י בְּתִשּׁוּי הַנְּ"ל ע"ד הַגְּהֵמ"ר בְּקִדּוּשֵׁין וְהַמְהַרִּי"ק שְׁחַשְׁשׁוּ בְּצִינּוֹרוֹת שְׁל
עֵץ הָאֲרֻנְפִין הִקְבִיעִים אֲע"ג שְׁאִין לְהֵן לְבַזְּזִין מִד' רּוּחוֹתֵיהֶן שְׁמָא יִחַלְחְלוּ הַמִּים גְּנוּמָא
בְּתוֹכָם וְהִקְשָׁה הִרִי יֵהִי קְבָעוּ וּלְח"ק דְּכָשֶׁר וְלִדְבָרֵינוּ נְכוּן דְּבִהְנֵהוּ צִינּוֹרוֹת כִּינּוּ שְׁקוֹדֵם
הַחֲטִיטָה אִית עֲלֵיהֶם שְׁם צִינּוֹרוֹת וּבַכָּה ג' דְּאִית לִי שְׁם לְנוּי קוֹדֵם שְׁנִקְבַע הָא בְּדְאוֹרֵינִי תָא
לֹא בְּטִיל לְגַבֵּי קִרְקַע וְלֹא שְׂרִי רַק מְטַעַם שְׂאִיבָה דְרַבְּנָן וְלִהְיָ כִי בְּנִידָן הַגְּהֵמ"ר הַנְּ"ל כִּינּוּ
שְׁכַל הַמִּים שְׁל הַמְקוּנָה הִלְכוּ דְרַף הַצִּינּוֹרוֹת הִלְלוּ אִית לָן לְחוּשׁ לְהַסּוּבְרִים דְּכוּלוּ שְׂאוּב
דְּאוֹרֵינִי תָא וּפְסוּל אֲפִי קְבָעוּ וּלְבִסּוּף חֲקֵקוּ: אֵיבָרָא דְלְכָאוּרָה עֲדִינּוּ יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְפִי"ז
מְהֵךְ דְּתִשּׁוּי הָרָא"ש כְּלָל ל"א ס"ז שְׁהוּבָא בְּש"ע סְעִיף מ"ח דָּאִם הַסִּילּוֹן שְׁל מַתְכַּת
מְחַוְּבָר לְקִרְקַע אֲפִי מְקַלַּח לְהִדְיָא לְחוּף הַמְקוּנָה כְּשֶׁר שְׁהִרִי אִינוּ מִק"ט לְפִי שְׁבַטֵל אֲג"ק
הִרִי דְגַם לְעֵינֵי הַנְּיִיתוּ ע"י טְהֵרָה דְּאוֹרֵינִי אֲף בַּהִי לוֹ שְׁם לְנוּי אֲמֵרִינוּ דְּבַטְלֵל אֲג"ק אֲמָנָם
י"ל דְּנֵהִי דְמְשׁוּם הַשְׁם לְנוּי שְׁל הַכְּלִי לֹא בְּטִיל וְעֲדִינּוּ שְׁם כְּלִי עֲלָיו כְּמוֹ קוֹדֵם שְׁנִקְבַע
בְּקִרְקַע כִּינּוּ דְמְשׁוּם הַשְׁם לְנוּי דְאִית לִי הוּא חֲשׁוּב בְּפ"ע וְהוּ"ל כְּתִלוּשׁ אֲבָל בְּכ"ז יֵשׁ
לְדוּן בּוֹ מִדִּין כְּלִי הַמְחַוְּבָר לוֹ הִרִי הוּא כְּמוֹהוּ דְדִין זֵה לֹא בְּקִרְקַע הוּא דְוָקָא וְגַם בְּתִלוּשׁ
אֲמֵרִינוּ דְּהוּי עֲלִי דִין הַמְחַוְּבָר בּוֹ כְּמוֹהוּ בְּחוּלִין פ"ק בְּשֵׁן וְצַפְנָרוּ וְכִינּוּ דְמְחַוְּבָר לְקִרְקַע
הוּי עֲלִי דִין כְּלִי קִרְקַע תְּלוּשׁ וְטְהוֹר דְּקִי"ל דְּכֻלִּי אֲדָמָה טְהוֹרִין וְלְכָאוּרָה יֵשׁ לְהַכְרִיחַ
זֵה מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּסוּגֵינּוּ ד"ה צִינּוֹר וְ"ל אֵיכָא לְאוּקְמִי אֲפִי בְּפְרוּץ מְשַׁנֵּי רּוּחוֹת כְּדִרְךָ
הַצִּינּוֹר וּכְגוֹן שְׁחַטְטוּ בְּאַמְצַע לְקַבֵּל צְרוּרוֹת דְּבַהֲאֵי בֵּית קִיבּוּל חֲשִׁיבִי מִים שְׂאוּבִין כּו'
וְדוּקָא שְׁמִים נוֹפְלִין מִצִּינּוֹר לְמִקְנָה אֲבָל אִם נָפְלוּ מִצִּינּוֹר לְקִרְקַע וּמְקִרְקַע לְמִקְנָה
הַמְשַׁכָּה הוּא וְאִינוּ פּוֹסֵל אִם יֵשׁ כְּבָר בְּמִקְנָה כ"א סָאָה מִי גְּשָׁמִים עכ"ל וְיֵשׁ לְהַבִּין דְּמִי
הַכְּרִיחָם לְהַתּוֹס' לְפָרֵשׁ דְּמִינִירִי שְׁהִי חֲטִיטָה וּפְסוּל מְשׁוּם שְׂאוּבִין כִּינּוּ דְבִלֵּא"ה הִלֵּא כ'
הַתּוֹס' דְּמִינִירִי שְׁנָפְלוּ הַמִּים מִהַצִּינּוֹר לְמִקְנָה וּל"ה קִרְקַע א"כ הו"מ לְפְרוּשֵׁי בְּצִינּוֹר שְׁל

מתכת ופסול משום דפשוטי כלי מתכת מק"ט ול"ה הנייתו ע"י טהרה ונהי דעל התוס' גופייהו ליפא קושפא כ"כ כיון דמדקא' בגמ' שאיבה דרבנן ע"כ דמטעם שאובין קאתינין עלה אפתי קשה מנ"ל באמת להגמ' דהפסול הוא משום שאובין דילמא משום הנייתו ע"י טהרה.

וע"כ דבפשוטי כלי מתכת אף דאית עלי' שם לוני קודם שנקבע בכ"ז אית עליו הדין של מה שהוא מחובר בו אילו הי' תלוש והו"ל ככלי אדמה דטהורין. [ובענין מה שהקשו המפורשים דגם למאי דקא' דמיירי בצניזור של עץ וע"י חטיטה אפתי מנ"ל דהפסול הוא משום שאיבה דל"ה רק מדרבנן דילמא משום הנייתו ע"י טהרה דהוא דאוריין' הנה אף דהיכי דאיכא כ"א סאה מים פשרים גם משום הנייתו ע"י טהרה ל"ה רק דרבנן דמדאורייתא ברובא בטיל כמבואר בדברי הר"ש פ"ב דמקנאות מ"ג ע"ש אגמ' הרי הי' יכול לאוקמי כשפ'ל המים באים למקנה ע"י הצניזור הנה דבכה"ג הוא דאורייתא ולכאורה י"ל דהרי באמת צריך להבין דברי התוס' הנ"ל שכתבו דמיירי שהמים נופלים מצניזור למקנה וליכא הפסק קרקע דאל"ה הוי המשכה הרי לפמ"ש בתוס' שם שהחטיטה הוא באמצע הצניזור הא איכא המשכה בהצניזור גופי' בהחלק שלמטה מהגומא וכמבואר בש"ס ק"ע"ז דהוי המשכה ע"ג הצניזור גופי' ע"ש וכ"מ באמת ברא"ש ה' מקנאות סי' ו'.

ואנן הוא דנהגינין להצריך המשכה ע"ג קרקע הראוי לבלוע לכתחלה כמ"ש בש"ס ק"ע"ז אכל לא מדינא וע"כ משום דשיעור המשכה לענין שאובין הא בעינין ג' טפחים וא"כ איפשר בכה"ג דליכא ג"ט למטה מהגומא.

אגמ' לענין הנייתו ע"י טהרה הא קי"ל דסגי בכ"ש פל שאינו מקלח להדיא למקנה כמ"ש בש"ע סמ"ח ודכי מפניש בתשו' חת"ס סי' קצ"ט ע"ש וא"כ כשגומא אינו בסוף הצניזור ממש הו"ל הנייתו ע"י טהרה.

אגמ' באמת בנקה"כ חזר בו הש"ך מזה וכתב דע"י הגומא שבצניזור הוי פל הצניזור ע"ז כלי קיבול ולא מקום הגומא בלבד ודכי מבואר באמת בדברי הטור וכ"כ בש"ג ב"ב שם וכ"מ מדברי הרמב"ם פ"ו דמקנאות ה"ו ע"ש ומכ"ש לענין קבלת טומאה בודאי אמרינן דכשייש בו גומא פל הצניזור מקבל טומאה דהרי לענין שאובין יש באמת סברא לומר דלא גרע ממים העוברים על שפת הפלי דל"ה שאובין ודרי מענין שהעבירו ע"ג אחרים פלים דינו כמקנה אכל לא נעשה שאובין עתיו"ט רפ"ה דמקנאות אגמ' החילוק מוכן דבשפת ואחורי הפלי ליכא תוף פלל אכל צניזור הא יש לו תוף ומקבל מים אלא שלא נעשה לקבלה וכיון דחטט בו גומא לקבל צרורות פל הצניזור מיקרי כלי קיבול ומכ"ש לענין טומאה בודאי פל הצניזור מק"ט ול"ה הנייתו ע"י טהרה אכן י"ל דהיותר משיעור יד לחיטוט הצרורות אינו מק"ט וא"כ ל"ה מקלתא דפסיקא הפסול דמק"ט דכשהוא ארוך יותר משיעור יד הא המותר אינו מק"ט ודרי הנייתו ע"י טהרה.

וניחא לן בזה מה שהקשיתי בהא דקא' בפוגיא שם אי לימא ר"א דבית דילמא ה"ט דר"א דסבר מוכר בעין יפה מוכר לפמ"ש בתוס' שם עמוד א' ליישב הני ספרים דגרסי במתני' התיב מוכר את התנור וכירים דהרי תנור וכירים לא תשיב חיבור מדמקבלי טומאה וא"כ ל"ה כמחובר ואמאי יהי' בכלל בית וכתבו דצ"ל דרק לענין קבלת טומאה ל"ה חבור

אָבֵל לַעֲנָן מְכִירָה חֲשִׁיב חִיבוּר וְהוּי בְּכָלֵל בֵּית וּא"כ אֲמַאי לֹא אֶתְיָא כּר"א דְּבֵית דִּילְמָא
הוּי שְׁפִיר חִיבוּר לַעֲנָן בֵּית וְרַק לַעֲנָן טוּמְאַה ל"ח חִיבוּר וּפּוֹסֵל אֶת הַמְּקַנָּה מִשּׁוּם דל"ה
הַנִּינְתּוֹ ע"י טְהָרָה וְלִהְיֵאמֹר נִכּוֹן פִּינּוֹן דְּסִתְּמָ צִינּוֹר הָא מִשְׁמַע גַּם שֶׁל אֶבֶן וְכָלֵי אֶבֶן הָא
אִין מַק"ט] אֲמַנְם י"ל דְּמָהָא אִין רֵא"י כ"כ פִּינּוֹן דְּצִינּוֹר סִתְּמָא קִתְּנִי וְכוּלְל גַּם צִינּוֹר שֶׁל
אֶבֶן וְכִמוֹ שְׁפִי בְּאַמְת הַרְשָׁב"ם שֶׁם וְכָלֵי אֶבְנִים הָא לֹא מְקַבְּלִי טוּמְאַה: וְגַם בְּצִינּוֹר שֶׁל
עֵץ וְחֻטְט בּוֹ לְקַבֵּל צְרוּרוֹת אִינוּ מְיֻלְתָּא דְּפִסְיָא שֶׁהוּא מַק"ט שְׁיֻיכֵל לִהְיוֹת שְׁאִינוּ מַק"ט
פְּגוֹן שְׁחָשֵׁב לַעֲשׂוֹת חֲטִיטָה יוֹתֵר גְּדוּלָּה וְלֹא גָמַר עֲדִינּוֹ דְּהָרִי א' בְּחֻלְיִין כ"ה.

חַק קְפִיזָא בְּקַבָּא אִינוּ מַק"ט וּמִשּׁוּם שְׁאוּבִין אִיכָא פִּינּוֹן שִׁי"ב בֵּית קִיבּוּל. אָבֵל בְּאַמְת
בְּלֹא"ה אִין לִהְקִשּׁוֹת מִהֲדִין דְּתִשּׁוּי הָרֵא"ש הַנִּי"ל פִּינּוֹן דְּמִיִּירִי שְׁנַעֲשֵׂה ע"מ לְקַבּוּעַ בְּקַרְקַע
וְכַמ"ש בְּדַג"מ שֶׁם וּמְבִנְיָא בְּפִי"א דְּכָלִים מ"ב דְּצִינּוֹר סִתְּמָא נַעֲשֵׂה לְקַרְקַע וּבִתְשׁוּי
תִּשְׁב"ץ ח"ב ס' נ"ו מְאַרְיָא קֶצֶת בְּזָה וְע' בִּס' בֵּית מְאִיר ס' קצ"ח.

וּמִשְׁמַע מְדַבְּרֵי הַנְּקוּה"כ יו"ד ס' שֶׁע"א דְּבַנְעֵשָׂה לְקַנְבְּעוּ בְּקַרְקַע אָף שְׁאִינוּ מִשְׁמַשׁ עִם
הַקַּרְקַע אִינוּ מַק"ט וְלִק"מ: וְהִנֵּה לְכַאוּרָה קִשְׂיָא לִי בְּסוּגִינּוֹן מִמְּקַנּוֹת פ"ו מ"י הָאֲבִיב
שְׁבַמְרָחִץ בְּזִמּוֹן שֶׁהוּא בְּאַמְצַע פּוֹסֵל וְהַקְשָׁה בְּתוּי"ט הָרִי פִּינּוֹן דְּנִקְבַע בְּקַרְקַע וְנַעֲשֵׂה
לְשִׁמְשׁ עִם הַקַּרְקַע הוּא טְהוֹר וְכ' בְּתוֹסְפַת חֲדָשִׁים דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין שְׁאוּבִי לְטוּמְאַה דְּדוּקָא
לַעֲנָן טוּמְאַה בְּעִינֵין תְּלוּשׁ מִמֶּשׁ וְכִינּוֹן שְׁחַבְּרוּ אִינוּ מַק"ט אָבֵל שְׁאוּבִי הָא מִפְּחַ פְּסוּל כְּלִי
הוּא וְכִינּוֹן דְּחַל עֲלֵי שֶׁם כְּלִי בְּתְלוּשׁ לֹא מִיבְטֵל תּוֹ שֶׁם כְּלִי מִינְיָ דְּהָא אִפִּי בְּכָלֵי גְּלָלִים
דְּלֹא מַק"ט פּוֹסֵל שְׁאוּבִין ע"ש וּלְפִי"ז קֶשֶׁה לְכַאוּרָה בְּהָא דְּפִרְיָא וְעוֹד הָא אִרִיב"ח בְּדָף
שֶׁל מִתְּכַת מְחֻלְקָת שֶׁע"ז הַנּוֹכְרַח לְאוּקְמִי כְּרַבְּנֵן שֶׁהוּא לְדַעַת הַר"ח ז"ל דְּלֹאֲפִיִּלְכְּתָא
הָרִי בְּאַמְת קֶשֶׁה מ"פ אִי ר"א אִפִּי חֲקָקוּ וּל"ק נְמִי הֵלֵא י"ל דְּנִהֵי דִס"ל לִר"א בְּדָף
שְׁקַבְּעוּ בְּפּוֹתָל דְּהוּא טְהוֹר מְלַקְבֵּל טוּמְאַה הִינּוּ מִשּׁוּם דְּתְלוּשׁ לֹא הוּי וְדִינוּ בְּקַרְקַע אָבֵל
שְׁאוּבִין אִיכָא בִי דְּהָא גַּם בְּכָלֵי גְּלָלִים נֶאֱבָנִים דְּלֹא מַק"ט אִיכָא בְּהוּ פְּסוּל שְׁאוּבִין אֲמַנְם
בְּאַמְת י"ל עפ"מ דא' בְּשַׁבַּת קכ"ג.

גְּבִי מַחֲט שְׁנִיטֵל חֲרָרָה אוֹ עֲקָצָה מְדַלְעֵנּוּ טוּמְאַה לָאו מְנָא הוּא לַעֲנָן שְׁבַת נְמִי לָאו מְנָא
הוּא וְכ' הַר"ן שֶׁם דֹּאע"ג דְּבְכָלֵי מַעֲיָקְרוּ שְׁבַת וְטוּמְאַה לָאו פִּי הַדְּדִי נִינְהוּ כְּדֹא בְּפ' בְּמָה
אֲשֶׁה בִּירִית טְהוֹרָה וְיוֹצְאִין בְּהָ שְׁבַת וּתְנֵן נְמִי גְּבִי קְנָה שֶׁל זִיתִים בֵּין כָּף וּב"כ נִיטֵל
בְּשַׁבַּת בְּכ"ז בְּדָבָר שֶׁהִי כְּלִי מַעֲיָקְרוּ וְנִשְׁבַּר כְּגוֹן מַחֲט שְׁנִיטֵל חֲרָרָה אוֹ עֲקָצָה מְגוֹ דְּבִטֵל
שֶׁם כְּלִי מִינְיָ לַעֲנָן טוּמְאַה בְּטֵל נְמִי לַעֲנָן שְׁבַת ע"ש וּלְפִי"ז בְּשִׁלְמָא בְּכָלֵי שְׁנַעֲשֵׂה
לְשִׁמְשׁ עִם הַקַּרְקַע שְׁפִיר כ' הַתּוֹס' חֲדָשִׁים דְּפְסוּל שְׁאוּבִין וְטוּמְאַה לָאו פִּי הַדְּדִי נִינְהוּ
דְּאִפִּי בְּכָלִים שְׁטְהוֹרִין מְלַקְבֵּל טוּמְאַה נְהָא בְּהוּ פְּסוּל שְׁאִיבָה כְּדַתְנֵן בְּפ"ד דְּמַקְנָאוֹת
מ"א מִשָּׂא"כ בְּחֲקָקוּ וּל"ק פִּינּוֹן דְּמַעֲיָקְרָא הִי עֲלִיו תּוֹרַת כְּלִי הֵן לַעֲנָן טוּמְאַה הֵן לַעֲנָן
שְׁאוּבִין שְׁפִיר פְּרִיָּא דְּנִימָא כְּשִׁנְקַבְּעַ אַח"כ פִּינּוֹן דְּלַעֲנָן טוּמְאַה לָאו מְנָא הוּא לַעֲנָן
שְׁאוּבִין נְמִי לָאו מְנָא הוּא אֲמַנְם הַתִּינַח לְמַאי דִס"ד מַעֲיָקְרָא דְּמִיִּירִי בְּדָף שֶׁל עֵץ א"כ
מְדָקָא ר"א דְּטְהוֹר ע"כ דְּכְשִׁקְבְּעוּ בְּטֵל מִתּוֹרַת כְּלִי וְהו"ל פְּשׁוּטִי כ"ע דְּטְהוֹר לְכָף פְּרִיָּא
דְּלַעֲנָן שְׁאוּבִין נְמִי נִימָא דְּלָאו מְנָא הוּא וְיִתְפָּשֵׁר אִפִּי בְּחֲקָקוּ וּל"ק מִשָּׂא"כ לְמַאי
דְּקֹאֲרִיב"ח דְּבְדָף שֶׁל מִתְּכַת מְחֻלְקָת א"כ ע"כ הָא דְּמְטְהַר ר"א לָאו מִשּׁוּם דְּבִטֵל מִתּוֹרַת
כְּלִי דְּהָא גַּם פְּשׁוּטִי כ"מ מַק"ט א"כ ל"ש לֹא מְדַלְעֵנּוּ טוּמְאַה לָאו מְנָא הוּא כו' פִּינּוֹן

דלאו מדין ביטול מתורת פלי קאָתינין עלה א"כ הו"מ שפיר לאוקמי כר"א ונהי דטהור
מלקבל טומאה מ"מ איפא בי פסול שאובין פנ"ל והו"מ שפיר לאוקמי כר"א אמנם
באמת י"ל דאין פאן קושיא דבשילמא לענין פלי שניעשה לשמש עם הקרקע פיון דטהור
גם קודם שמחברו בקרקע פמבואר ברמב"ם רפ"ט מה' פלים שפיר י"ל דאע"ג דטהור
אפ"ה פסול שאובין איפא גבי משא"כ הקא דע"כ מתורת חיבור לקרקע קאתינין עלה
והו"ל פארעא סמיכתא ל"ה עלי' ג"כ פסול שאובין.

ואזדא ממילא לפי"ז מה שהקשו דבקבעו ולח"ק הא ע"כ חקק אדעתא שישמש עם
הקרקע וא"כ אף בחקקו ולבסוף קבעו כה"ג אדעתא שישמש עם הקרקע הא אינו מק"ט
ולהאמור נכון דלענין זה הא שפיר י"ל דאף שטהור מלק"ט בכ"ז פוסל בו שאובין פבכלי
גללים פנ"ל.

וממילא ל"ק נמי לפי"ז מה שהקשו בהא דפריד הש"ס והא קיי"ל שאיבה דרבנן הרי
י"ל דמייירי בענין שפיל מי המקנה הולכים ע"י צינור זה א"כ הא רבים מהראשונים ו"ל
ס"ל דכולו שאוב דאורייתא ולהאמור נכון עפי"ד הר"ש בפ"ב דמקנאות שכ' דגם למ"ד
פולו שאוב דאורייתא הוא משום דל"ה הנייתו ע"י טהרה אכל בכלי גללים ואבנים דלא
מק"ט ל"ה אלא מדרבנן א"כ הקא הרי ההוא צינור לא מק"ט משום שניעשה לשמש עם
הקרקע ול"ה בי פסול שאיבה רק מדרבנן אפי' פכולו שאוב: נחזור לנ"ד לענין דינא
בנידון שאלתינו דאף שפיל המים הולכים להמקנה דרך הארז שניקב כמ"ר אפי' אי נימא
דעכ"פ פשנסתם בברזא לאחר קביעותו שוב נעשה פלי פמו שחששו בזה אפי' הבית
אפרים והחת"ס החולקים על הנוב' דנהי דבזה לא ס"ל כהנוב"י דנימא פיון שדעתו
לסותמו בברזא לא יצא סתירת פלי אפי' קודם הסתימה בכ"ז לאחר הסתימה מודים גם
הם שניעשה פלי בכ"ז פיון דקודם שנקבע פשניקב יצא מתורת פלי פטל אג"ק והלפך
אפי' פשוסתמו אח"פ בברזא הו"ל חקיקה הלזו פעושה בקרקע פיון שפכר נתפטל אג"ק
דבכה"ג שע"י נקב נתפטל מתורת פלי הו"ל פלא הי' לו שם לנוי ופטל אג"ק גם לענין
דאורייתא והכי מבואר בתוס' שבת צ"ה: ד"ה ומודה ר"ש דכשניקב בכדי טהרתו הוא
פטל אג"ק: והנה ראיתי בשו"ת אמרי אש סי' ע"ט שמביא בשם התניא שכתב להזהיר
האומן העושה התיבה שלא יחבר השולים אל הדפנות עד שיעשה הנקב בקצה השולים
בכדי שלא יהי עליו תורת נקב מעולם וכ' ע"ז שזה הוא חומרא גדולה פל ידע לה מקום
בדברי הפוסקים ע"ש ולכאורה הי' נלפענ"ד דאיפשר שהוא משום דעת הראב"ד בפ"ו
ממקנאות ה"ד שכתב דכלי שניקב בכדי טהרתו ל"מ רק לענין שאין המים היוצאים ממנו
פוסלין את המקנה אכל לא לטבול בתוכו דאיך איפשר שלא יהא בקרקעיתו ודפנו חרס
הראוי לקבל טומאה ע"י יחודו להשתמש בו ונמצאת טבילה זו בכלים ובכ"מ שם השיג
עליו דאעפ"י שלא יחדו להשתמש בו אפי' הי' בקרקעיתו חרס הראוי לק"ט פיון שלא
יחדו להשתמש בו אין עליו תורת פלי ע"ש ובאמת מצינו פעין זה בזבחים צ"ה.

דפריד על הא דקתני במתני' פלי חרס שנטמא חוץ לקלעים נוקבו ונקנס ושוכרו במקום
קדוש הרי פלי אמר רחמנא ולא פלי הוא ומשני שניקב בשורש קטן והקשו התוס'
דאפתי לאו פלי הוא שהרי מיטהר מטומאתו ותי' פיון דאי הי' מייחד לאותו פלי לזיתים
או לרמון הי' מקבל טומאה מפאן ולהבא חשיב פלי לענין דם חטאת פיון דאין מחוסר

מעשה אלא ייחוד בעלמא ע"ש [ובדרך אגב עמדתי על דברי התוס' שם במה שהקשו אח"כ על הא דקא' שניקב בשורש קטן דאם הוא כלי המיוחד לאוכלין שיעורו בכמוציא זית ואם הוא מיוחד למשקין הוי השיעור ככונס משקין כו' ואי הוי אמרינו דשיעור זיתים מדרבנן הוי ניקא פדקא' גבי בגד אבל מדאורי' אם ניקב בשורש קטן טהור עכ"ל ולכאורה יש לתמוה דהרי בש"ס עירובין ק"ד: אמרי' מזכר עד נקבה תשלחו פרט לכלי קרש דכ"ח טמא אינו אסור מדאורי' להכניסו למקדש וא"כ מאי מועיל מה שמוקבו בשורש קטן הרי ממ"נ לענין דאורי' הא אינו אסור כלל להכניס הכ"ח טמא למקדש ואי לענין דרבנן הא ל"מ הנקיבה בשורש קטן דבעינן פמוציא זית אמנם י"ל דאנו מרויחין במה שמוקבו אותו בשורש קטן דאז הוי תרי דרבנן דאיסור הכניסה למקדש הוא דרבנן והטומאה הוא ג"כ דרבנן דמדאורי' נטהר בנקב בשורש קטן ותרי דרבנן הוא לעולם קיל מחד דרבנן ונהרי גבי בגד שנטמא חוץ לקלעים הא סתמא קתני ומשמע גם בשפהגד הוא ראשון לטומאה ונהרי ברמב"ם פ"ג מב"מ הי"ז כ' דאינו אסור מן התורה להכניס למקדש רק כלי שהוא א"ה ולא ולד הטומאה וא"כ הא מוקמינן בששייר בי' כדי מעפורת וג"כ קשה דל"ל למקרעני' הרי בששייר בו כדי מעפורת עדיין הוא טמא מדרבנן ואלא לענין דאורי' הא מה"ת שרי להכניס בכד שהוא רק ראשון לטומאה ועכצ"ל ג"כ דאנו מרויחין בהקריעה שיהי' תרי דרבנן.

ותמוהין לפי"ז דברי המשנה למלך בפכ"ג מה' פלים הי"א שהוכיח מהו דבגד דשמעתין דיש חילוק בין דבר שטומאתו הוא רק דרבנן לדבר שטומאתו מדאורי'תא אלא שאיסורו להכניסו למקדש הוא דרבנן ולדברינו הא הקריעה הוי כדי שיהי' תרי דרבנן כמו בכ"ח ולא מוכח מהא הדין של המ"ל פלל ודוק] וכי"ב כתבו בתוס' שבת מ"ט: וקכ"ג.

ובחולין נ"ה. דכל היכי דהוי כלי לענין טומאה ע"י יחוד הוי מנא לענין היתר טלטול בשבת אפ"ל בלא יחוד ע"ש וכן י"ל בסברת הראב"ד לענין פסול כלי במקנה דכל דהוי כלי לענין טומאה ע"י יחוד הוי כלי לענין פסול מקנה אפ"ל בלא יחוד ולכאורה מוכח הכי מדברי הש"ס שבת צ"ה: לענין הא דקאר"ש במתני' דתולש מעציץ נקוב בשבת פטור בעא מיני' ההוא סבא מר"ז שורש פנגד נקב מה לי אר"ש אישתיק ולא א"ל ולא מידי זימנא חדא אשפחני' דיתבי וקא' ומודה ר"ש שאם ניקב בכדי טהרתו א"ל השתא שורש פנגד נקב בעאי מינה ולא אמרת לי ולא מידי ניקב בכדי טהרתו מיבעיא אמר אב"י אי איתמר להא דר"ז הכי הוא דאיתמר ומודה ר"ש שאם ניקב למטה מרביעית.

א"כ משמע מזה דאם ניקב בכדי טהרתו מהני גם אם נשאר יותר מרביעית למטה מהנקב ואלו לענין מקנה קיי"ל בפ"ד דמקנאות משנה ה' דבעינן דוקא שא"י לקבל מים כ"ש וע"כ דלהכי פסול למקנה פיון דארף דניקב בכדי טהרתו אם יחדו לגיסטרא מטמא בתורת גיסטרא פמבואר בש"ס שבת שם להכי הו"ל כלי לענין פסול מקנה ונהרי בתוס' חולין נ"ה.

ד"ה שיעורן ובגדה מ"ט. ד"ה אלא כ' דאין גיסטרא טמא אא"כ יחדו וכ"כ במאירי שבת שם בשם י"מ וכ"ה בפירש"י שם ד"ה טהור מפלום וע"כ דכיון דלענין טומאה חשיב כלי ע"י יחוד הוי כלי לענין פסול מקנה אפ"ל בלא יחוד.

אָמַנְם בְּאַמַת מְבוֹאָר בְּפִיהֶם מ"ש לְהַרְמֵב"ם פ"ג דְּכָלִּים מ"ד וּבִיד הַחֲזָקָה סַפְח"י מֵה' פְּלִים
דְּהִיכִי דְמַחְזִיק רְבִיעִית מֵהַנְּקֵב וְלִמְטָה מִק"ט אִפִּי בְּלֹא יַחֲוֹד וּכ"כ לְהִדְיָא בִּר"ש פ"ב
דְּכָלִּים מ"ב וּבְחִי' רַמְב"ן חֲוָלִין נ"ה.

ע"ש וּבִלֹא"ה אֵין רֵאִי מֵהֶתֶם דְּלֶהֱכִי כִי מְקַבֵּל מִים כ"ש הוּא פְּסוּל לְמַקְוֵה מְשׁוּם דְּאַף
דְּנִיָּקָב בְּכַדִּי טְהָרְתוּ פִּינּוּ דְהָוִי בְּר קִיבּוּל הו"ל פְּכָלִי גְלָלִים דְּאַף דְּאֵין מִק"ט י"ב מְשׁוּם
שְׂאוּבִין. וע"כ אָנוּ מְוַכְרְחִין לֹמֵר טַעַם זֶה לִפְמ"ש הַתּוֹס' בְּשִׁבְתָּ שָׁם ד"ה נִיָּקָב כִּמ"ר
דְּדוּקָא פְּשִׁנְשִׁבֵר לְגַמְרֵי הַשְּׁבָרִים רֵאוּיִן לְגִיסְטְרָא אֲבָל פְּשִׁהֲפְלִי שְׁלֵם אֲלֵא שְׁנִיָּקָב כִּמ"ר
א"ר לְגִיסְטְרָא נֶאֱפִי' יַחְדוּ בְּטָלָה דַּעְתּוֹ אֲצֵל כָּל אָדָם ע"ש ועכ"פ ל"ש בְּזֶה לֹמֵר דְּכִינּוּ
שְׂרָאוּי לִיַּחְדוּ לְגִיסְטְרָא יֵהִי כָּלִי לַעֲנִין מְקַנָּה פִּינּוּ דְלֹא שְׂכִיחַ וּכְעֵין זֶה כ' בְּתוֹס' זְבָחִים
צ"ד.

לַעֲנִין הָא דְכָל דְהָוִי מְנָא לַעֲנִין טְוִמָאָה ע"י יַחֲוֹד הָוִי מְנָא לַעֲנִין שִׁבְתָּ אִפִּי בְּלֹא יַחֲוֹד דְּזֶהוּ
דוּקָא הִיכִי דְשְׂכִיחַ הוּא שְׁיַחְדוּ לְתַשְׁמִישׁ זֶה אֲבָל הִיכִי דְלֹא שְׂכִיחַ לִיַּחְדוּ לְכַף אֵע"ג
דְּרֵאוּי לִיַּחְדוּ ל"מ לְמַשׁוּי מְנָא לַעֲנִין שִׁבְתָּ כ"ז שְׁלֹא יַחְדוּ עֲש"ה וְה"ה גְּבִי גִיסְטְרָא פִּינּוּ
דְּכָלִי שְׁנִיָּקָב בְּכַדִּי טְהָרְתוּ לֹא שְׂכִיחַ לִיַּחְדוּ לְגִיסְטְרָא וּל"ש לֹמֵר שְׁיַהֲגִי' מִפְּחַ זֶה כָּלִי
לַעֲנִין מְקַנָּה.

וְהָרִי חֲזִינּוּ לַעֲנִין סְנִיָּה דְקִי"ל ג"כ דְּאֵין מְסַכְכִין בְּדָבָר הַמִּק"ט וְאַפ"ה מוֹתֵר לְסַכְּךָ
בְּמַחְצֵלַת שְׂאֵין סְתָמָה עֲשׂוּי' לְשְׂכִיבָה כ"ז שְׁלֹא יַחְדוּ לִישִׁיבָה כְּדֹא' בְּסוּפָה י"ט: ע"ש:
וּמֵהָאֵי טַעְמָא לִיתָא נְמִי לְחֻמְרַת הַנוּב"י הַנְּ"ל שְׂכ' דְּאַף אֵי נִיָּמָא דְכ"ז דְּחֶסְרָה הַבְּרִנָּא
ל"ה כָּלִי מ"מ פִּינּוּ דְכָלִי עֵץ הַבָּא בְּמִדָּה אֵף שֵׁא"ר לְקַבֵּל טְוִמָאָת מֵת וּנְבִילָה וְשֶׁרֶץ מ"מ
הֵלֵא רֵאוּי לְקַבֵּל טְוִמָאָת מְדָרְס הַזָּב וְא"כ פְּשׁוּתָם הַגִּיגוֹת בְּבְרִנָּא לְאַחַר קְבִיעוּתָהּ
בְּקַרְקַע נַעֲשֶׂה כָּלִי הַפּוֹסֵל מְדֹאוּרֵי' מְטַעַם דְּהִנְיָתוּ ע"י דְּבָר הַמְקַבֵּל טְוִמָאָת מְדָרְס וּלְגַבִּי
דְּאוּרֵיָּתָא הָוִי קְבָעוּ וּלְבַסּוּף חֲקִיקוּ פְּתוּלִישׁ וְלַהֲנַ"ל הָרִי אֵף דְּמְבוֹאָר בְּכּוּרוֹת ל"ח.

דְּכ"ע הַבָּא בְּמִדָּה מְטַמָּא מְדָרְס אָמַנְם הָא בְּעֵינֵין דוּקָא שְׁיַחְדוּ לִישִׁיבָה פְּדַתְנָא בְּת"כ
הוּבָא בְּשִׁבְתָּ נ"ט. יְכוּל כְּפָה סָאָה וַיִּשָּׁב עֲלֵי' יֵהָא טְמֵא ת"ל אֲשֶׁר יִשָּׁב עָלָיו הַזָּב מִי
שְׁמִינְחָד לִישִׁיבָה כו' וְהִי מְבוֹאָר בְּפִירִישׁ"י בְּכוּרוֹת שָׁם שְׁפִי' בְּהִנְךָ דְּחֲזִי לְמְדָרְסוֹת כְּגוֹן
כְּסֵא וְסַפְסָל דְּמִינְחָדִין לִישִׁיבָה וּכ"כ בְּתוֹס' מְנַחֲוֹת ל"א.

ד"ה שְׁיַדָּה וְעַמ"ל פ"ג מֵה' פְּלִים. [וְדַבְרֵי הַפְּנִי' בְּשִׁבְתָּ פ"ג.

בְּתַד"ה גְּלַמְדָּנָה שֵׁר"ל דָּגַם בְּלֹא יַחְדוּ לְמְדָרְס א' כָּל הַמְטַמָּא מְדָרְס מְטַמָּא מֵת בְּאַמַת
צ"ע] וְא"כ פִּינּוּ דְכ"ז שְׁלֹא יַחְדוּ לִישִׁיבָה אֵינוּ כָּלִי לַעֲנִין טְוִמָאָת מְדָרְס ל"ה כָּלִי לַעֲנִין
מְקַנָּה פְּנ"ל וְגַם בִּלֹא"ה לֹא יִתְכַנּוּ דְבָרֵי הַנוּב"י הַנְּ"ל לְמֵאֵי דְפְסָקִינֵין דְּאַפִּי' בְּמִנְקָבוּ
בְּעֵינֵין דוּקָא לְקוּבָעוּ בְּאַרְץ וְא"כ הֵלֵא בְּאַמַת מְבוֹאָר בְּמִשְׁנָה הוּבָאָה בְּשִׁבְתָּ פ"ד.

דְּכ"ע הַבָּאָה בְּמִדָּה שְׁפַתְחָה מְלַמְעָלָה טְהוּרָה מְפָלוּם אָפְס דְּנִיָּמָא פִּינּוּ שְׁמִינְחָד לְטְבִילַת
נְשִׁים הָוִי זֶה מִינְחָד לְמְדָרְס וּכְמוֹ שֵׁר"ל בְּתַשׁוּ' רַעַק"א ס' ל"ט. כ'.

מ"מ הָא אֵין עוֹמֵד לְמְדָרְס זֶה רַק אַחַר חִיבּוּרוֹ בְּקַרְקַע וּבְכַה"ג הָא אֵין לוֹ דִּין מְדָרְס כִּמ"ש
בִּט"ז ס' קצ"ח ס"ק ל"א ע"ש וְעַתּוּס' שִׁבְתָּ ט"ז: ד"ה אֲחָד פְּלִים גְּדוּלִים שְׁמְבוֹאָר
בְּדַבְרֵיהֶם דְּכָלִי הַבָּא בְּמִדָּה הָוִי אֵין מִק"ט לַעֲנִין מְקַנָּה וּמְשַׁמַּע דְּאַף בְּתוּלִישׁ אֵין עָלָיו

טןמאָת מְדָרַס ע"ש ועתוי"ט פ"ו דְּמִקְנָאוֹת מ"ח וּבִתְשׁוּ' מֵהֵרִי"ט ס' י"ז: אָמְנָם עכ"פ דַּעַת הֶרְאָב"ד הַגָּל הוּא כֵּן לַעֲנִין פְּלִי שְׁנֵיקָב בְּכַדִּי טְהַרְתּוֹ וּא"כ אֵיפְשָׁר דַּמְש"ה הֶחֱמִיר הַתְּנִיָּא לַעֲשׂוֹת הַנְּקָב בְּהַשׁוּלִים קוֹדֵם חִיבּוּר הַנְּסָרִים דְּכָל טַעְמוֹ שֶׁל הֶרְאָב"ד הוּא מְשׁוּם דְּגַם שָׁבַר פְּלִי רְאוּי לְקַבֵּל טוֹמְאָה ע"י יְחִוּד וּא"כ הָא עַד כָּאן לֹא מְרַבְּנִין בַּת"כ פ' שְׁמִינִי שָׁבַר פְּלִי לְטוֹמְאָה מוּכָל אֲלָא בְּשִׁהֲלִי פְּלִי מַעֲיָקְרָא וְנִשְׁבַּר אֲבָל לֹא פְּשִׁל"ה פְּלִי מֵעוֹלָם.

אָמְנָם בְּאַמַּת הָלֵא כ' בְּרַמְבַּ"ם פח"י מה' פְּלִים וּבַחֲזִי הֶר"ן חוֹלִין נ"ד: דְּדוֹקָא פְּלִי חֲרַשׁ שְׁנֵשְׁבַר טָמֵא מִשֵּׁא"כ פֶּל הַפְּלִים פֶּל שְׁנֵשְׁבַרוּ בְּכַדִּי שְׁיִהְיוּ טְהוּרִים מִטוֹמְאָתוֹן הֶרֵאשְׁנָה שׁוֹב אֵין מִק"ט וְכַדְקַתְנִי בְּאַמַּת בְּסַפְרָא מִנִּין לְרַבּוֹת שְׁבָרִי פְּלִי חֲרַשׁ ת"ל וְכָל פְּלִי חֲרַשׁ וְקַתְנִי עֲלֵה מִפְּאֵן אָמְרוּ הַדְּקִין שִׁבְכ"ח כו' ע"ש וּא"כ בְּשִׁאָר פְּלִים ל"ש הַטַּעַם הַגָּל וְגַם הָאִיף יוֹעִיל לְהֶרְאָב"ד שֶׁם נִיקָב כַּשְׁפוּפָה"נ דְּהָרִי גַם פְּשֵׁנִיקָב כַּשְׁפוּפָה"נ פֶּל שְׁיִחְדוּ לְרַמּוֹנִים טָמֵא כְּמִבּוֹאָר בְּשִׁבְתָּ צ"ה: וּא"כ נִימָא ג"כ הֵהוּא סְבָרָא דְכִינּוֹן שְׁאֵלוּ יְחִדוּ לְרַמּוֹנִים טָמֵא יֵהִי פְּלִי לַעֲנִין מִקְנָה אִפִּי בְּלֹא יְחִוּד וּבְפִרְט אִם קוֹבְעִין הָאֲרָגוּז בְּאַרְצָן גַּם הֶרְאָב"ד יוֹדֵה דְכָשָׁר אִף לְטַבּוּל בְּתוֹכוֹ: וְאֵיפְשָׁר שְׁכַנְנַת הַתְּנִיָּא הוּא אַחֲרֵי שְׁדַעַת הַנוּב"י הַגָּל הוּא דְבַנּוּקָב ע"מ לְסוֹתְמוֹ בְּבַרְזָא הו"ל פְּלִי גַם קוֹדֵם הַסְּתִימָה בְּבַרְזָא וְכ' שֶׁם דְכִינּוֹן שְׁהִי פְּלִי קוֹדֵם הַנְּקִיבָה אֵין אָנוּ יְכוּלִים לְהוֹצִיאָו מִתּוֹרַת פְּלִי כ"א בְּרֵאנִי בְּרוּרָה לְכַף הִיכִי שְׁדַעַתוֹ לְסוֹתְמוֹ בְּבַרְזָא אֵין לָנוּ רֵאנִי לְהַקְלֵ אַדְרָבָא יֵשׁ לָנוּ לְהַחְמִיר מִצַּד הַסְּבָרָא שֵׁא' קוֹדֵם שְׁנִסְתַּם בְּבַרְזָא הו"ל פְּלִי ע"ש וְיֵשׁ לְהַבִּיאַ סַעַד לְחוּמְרָא זו עפ"מ דא' בְּשִׁבְתָּ נ"ט.

גַּבִּי הַזּוֹג וְהַעֲיָנְבַל חִיבּוּר דְּלְכַף הַזּוֹז טָמֵא לַעֲצָמוֹ אִפִּי נִיטַל הַעֲיָנְבַל הוּאִיל וְרֵאוּי לְגַמְעַ בּוֹ מִים לְתִינּוּק וְכ' בְּתוֹס' שֶׁם דְּאִפִּי לֹא יְחִדוּ לְכַף מְשׁוּם דְּהוּאִיל דְּמַעֲיָקְרָא הָיוּ פְּלִי גְמוּר וְגַם עֲתָה הַדְּיוּט יְכוּל לְהַחְזִירוֹ אִית לָן לְמִימַר דַּע"י דְּבָר מוּעָט שְׁעִדְיִין רְאוּי לְגַמְעַ בּוֹ מִים חֲשִׁיב פְּלִי אִפִּי בְּלֹא יְחִוּד ע"ש וְהַ"נ פִּינּוֹן דְּהַהוּא גִּיגִית הָיוּ מַעֲיָקְרָא פְּלִי גְמוּר וְגַם עֲתָה אַחֲרֵי שְׁנִקְבוּ הַדְּיוּט יְכוּל לְהַחְזִירוֹ וְלְסוֹתְמוֹ בְּבַרְזָא שְׁנַעֲשֶׂה לְכַף הַלְכָף פֶּל כְּמָה דְּחִזִּי לְתַשְׁמִישׁ מָה אִפִּי בְּלֹא יְחִוּד הו"ל פְּלִי וּא"כ תִּינּוּחַ הִיכִי דְּמַעֲיָקְרָא הִי פְּלִי גְמוּר אֲבָל הִיכִי שְׁלֵא בָּא מֵעוֹלָם לְכָל פְּלִי כְּגוֹן שְׁנִיקְבוּ הַשׁוּלִים קוֹדֵם שְׁנַתְּחַבְּרוּ הַנְּסָרִים בְּנֻדָּאֵי ל"א דַּע"י שְׁאֵיפְשָׁר לְסוֹתְמוֹ בְּבַרְזָא יֵהִי עַכְשָׁיו פְּלִי וְגְדוּלָה מְזוּ מְצִינוּ בְּשִׁבְתָּ קי"ב: דְּמִיבְעִי לִי חִזְקִי בְּהָא דְתַנּוּן פֶּל פְּלִי בַע"ב שְׁיַעֲוֹרֵן פְּרַמּוֹנִים נִיקָב כְּמוֹצִיא זִית וְסוֹתְמוֹ וְחִזּוֹר וְנִיקָב כַּמ"ז וְסוֹתְמוֹ עַד שְׁהַשְׁלִימוֹ לַמ"ר וְאֵמְרִינוּ עֲלֵה פְּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן ע"ש הָרִי דַּע"י הַסְּתִימָה הָיוּ פְּנִים חֲדָשׁוֹת וּא"כ אִפִּי בְּנִיקָב אַחַר שְׁנַעֲשֶׂה פְּלִי הוּא חוּמְרָא גְדוּלָה לוֹמַר דַּע"י שְׁיִכּוּל לְסוֹתְמוֹ יְקַבֵּל עַכְשָׁיו טוֹמְאָה הָרִי לְאַחַר הַסְּתִימָה יֵהִי פַנ"ח דְּאִטוּ נִימָא דְפְּשׁוּטִי כ"ע יְקַבֵּל טוֹמְאָה ע"י שְׁחֹשֵׁב לַעֲשׂוֹתוֹ פְּלִי וּבְאַמַּת בִּתְשׁוּ' בַּא"פ ס' נ"ג וּבִתְשׁוּ' חַת"ס הַגָּל הַרְבּוֹ לְהַשִּׁיג עַל הַנוּב"י בְּזָה וְהַבִּיאָו רְאִיּוֹת חֲזָקוֹת הַיְפּוּף דְּבָרִיו אָמְנָם בַּכ"ז לֹא מְלָאָם לְכַף לְהַקְלֵ לְכַתְחַלָּה נֶגְדַד הַנוּב"י וְכֵן בִּתְשׁוּ' רַעְק"א הַגָּל חוֹשֵׁשׁ לְדַבְּרִיו לַעֲנִין לְכַתְחַלָּה אִף דְּאִיהוּ לֹא ס"ל הִכִּי וְכַתְבוּ שְׁיֵשׁ לַעֲשׂוֹת נְקָב אֲחַד גְּדוּל כְּמוֹצִיא רַמּוֹן וְלְסוֹתְמוֹ בְּסִיד וְצָרוּרוֹת דְּרָף בְּנִין וְעוֹד יַעֲשׂוּ נְקָב כְּפוּפָה"נ עִם בְּרִזָּא וְלַפְתּוֹחַ הַבְּרִזָּא בְּשַׁעַת הַטְּבִילָה וְלְסוֹתְמוֹ אַח"כ ע"ש וּבִתְשׁוּ' פְּרִשְׁתַּ מְרַדְּכִי מֵהַגְּאוֹן ר' מְרַדְּכִי בְּנַעַט ז"ל הַנִּמְ"ח ס' ט"ז רְאִיתִי דְּפְּשִׁיטָא לִי דְּכְשִׁמְסִירִין הַבְּרִזָּא בְּנֻדָּאֵי לֹא מִיקְרִי פְּלִי וּבְשַׁעַת שְׁהַבְּרִזָּא בְּתוֹכוֹ מְסַפְקָא לִי ע"ש וְעַכ"פ אִם עוֹשִׂין הַנְּקָב בְּשׁוּלֵי הַפְּלִי מַעֲיָקְרוּ לִית דִּין

צָרִיף בְּשֵׁשׁ שָׁאִין סְתִימַת הַבְּרָזָא שֶׁאֵח"כ עוֹשֶׂהוּ כְּלִי וּמְבֹנָאָר כְּעֵין חִילּוּק זֶה בַּכ"מ פ"ו דְּמִקְנָאוֹת ה"ג ע"ש וּלְפִי שְׁבַע עֲנָן חֲמוּר כְּזֶה אֲנִי צָרִיכִין לְצִאת יְדֵי כָּל הַדְּעוֹת הַחֲמִיר הַגָּאוֹן הַתַּנְיָא זְצוּקְלִלָה"ה שְׁיֵהֵי' הַנְּקָב נַעֲשֶׂה קוֹדֵם חִיבוּר הַנְּסָרִים שְׁלֵא יִקְרָא עָלָיו שֵׁם כְּלִי מְעוֹלָם וּבְנִידָן שְׁאֵלְתִּינוּ יֵשׁ תְּרַמִּי לְטִיבוּתָא שְׁנַעֲשֶׂה עוֹד נְקָב כַּמ"ר שְׁנִסְתַּם בְּסִיד וּצְרוּרוֹת דְּרָף בְּנִין וְהַנְּקָב שֶׁל הַבְּרָזָא נַעֲשֶׂה קוֹדֵם חִיבוּר הַנְּסָרִים בְּנֹדָאֵי עֲדִיף: עוֹד הִנֵּה מְקוֹם אֲתָנוּ לְצָרְף בַּנ"ד לְסַנְיָף לְהִתְרָא מֵהַשְׁבַּרְזָא עֲשׂוּי' נְקָבִים דְּקִים כְּמִין רִשָׁת א"כ בְּנֹדָאֵי לֹא נַעֲשֶׂה כְּלִי עִי"ז דְּהָרִי בְּאַמַּת מְבֹנָאָר בַּש"ע ס"מ דְּכָלִי שְׁנִינְקָב בְּשׁוּלְיוֹ אִפִּי' כ"ש אִין עָלָיו תּוֹרַת כְּלִי וּמ"ש בַּס"ז לְהַחֲמִיר דְּבַעֲיָנִין נְקָב כַּשְׁפוּפָה"נ כ' בַּש"ף שֵׁם ס"ק כ"ג דְּהוּא רַק חוּמְרָא לְכַתְחֻלָּה וּא"כ הָא בְּאַמַּת דַּעַת הַמְחַבֵּר בְּסַעֲיָף נ"ב וְהוּא ד' רֵאבִינָה"ה בְּמִרְדְּכִי שְׁהוּבָא בַּב"י דְּאַפִּי' לְחַבֵּר מְקוּהָ חֲסֵר עִם מְקוּהָ שְׁלָם נְקָבִים דְּקִין הַרְבֵּה מְצַטְרְפִין לַכַּשְׁפוּפָה"נ וְנָהִי דַּהַח"צ בַּס"י מ' חוּלְק עָלָיו וּמְצַרְיָף שְׁיֵהֵי' דְּנֻקָא בַּמַּק"א כַּשְׁפוּפָה"נ וּבְלִבוּשֵׁי שְׁרָד בַּח"ד ס"ק ר"ו כְּתִב דְּרוּה"פ חוּלְקִים עַל דִּין זֶה הֵתָם הוּא רַק לְעַנְיָן חִיבוּר מְקוּהָ חֲסֵר עִם שְׁלָם דְּבַעֲיָנִין מְדִינָא כַּשְׁפוּפָה"נ אֲבָל לְעַנְיָן שְׁלֵא יֵהִי כְּלִי אֲיִפְשָׁר דְּגַם הַחוּלְקִים יוֹדוּ דְּאַף לְהַמְחִירִין לְהַצְרִיף נְקָב כַּשְׁפוּפָה"נ נְקָבִים דְּקִין הַרְבֵּה מְצַטְרְפִין.

וְרֵאִיתִי לֹא א"ז הַגָּאוֹן זַצ"ל בְּשׁו"ת בַּר לִינָאֵי חִיו"ד שֶׁה"ר דָּאִין מְצַטְרְפִין לְעַנְיָן בִּיטוּל מִתּוֹרַת כְּלִי מְש"ס שְׁבַת קי"ב הַנְּ"ל דְּבַעֲיָנִין נְקָב כַּמ"ז וְסַתְמוּ וְחִזֵּר וְנִינְקָב כַּמ"ז וְסַתְמוּ עַד שְׁהַשְׁלִימוּ לַמ"ר וּפִירֵשׁ"י אֲצֵל הַנְּקָב הִרְאִישׁוֹן הָרִי דְּבַעֲיָנִין שְׁיֵהֵי' בְּמְקוֹם אֶחָד דְּנֻקָא וּלְפַעַנ"ד אִין רֵאִי' מֵהֵתָם דְּהָרִי כָּל רֵאִיִּת הִרְאִינָה"ה דְּנְקָבִים דְּקִין מְצַטְרְפִין לְחִיבוּר הַמְקַנָּאוֹת הוּא מֵהַמְשַׁנָּה ה' דַּפ"ו דְּמִקְנָאוֹת אִם הִי' שֶׁק אִו קוֹפָה מְטַבִּילִין בְּהֵם כְּמָה שְׁהֵם מְפָנִי שְׁהַמִּים מְעוֹרְבִין וּא"כ בְּעֵינֵינוּ עַכ"פ שְׁיֵהֵי' הַנְּקָבִים סְמוּכִים דְּנֻקָא דְּוּמָא דְּשֶׁק וְקוֹפָה כְּדְּמַצִּינוּ בְּהָא דְּקִי"ל בְּחוּלִין מ"ה.

בְּחֶסְרוֹן הַגְּרָגְרַת דְּנְקָבִים דְּקִין מְצַטְרְפִין לְכֹאֲסֵר מֵהָא דְּקֵא' הֵתָם בְּעוֹף נִינְקָבָה כְּנֻפָה מְצַטְרְפִין לְרוּב וּפִירֵשׁ"י שֵׁם וְשִׁיעוּר סְמִיכוֹת נְקָבִים זַל"ז כְּנֻפָה דְּהָא אֲנִינְקָבָה כְּנֻפָה קִינִינִין וְכ' בְּר"ן שֵׁם זֶה"ה בְּבִהְמָה דְּהַשְׁיַעוּר כֹּאֲסֵר אִין הַנְּקָבִים מְצַטְרְפִין זַל"ז עִם הַשְׁלָם שְׁבִינֵיהֶם לְכֹאֲסֵר אֲלָא אִם אִין בֵּין נְקָב לְנְקָב כְּמֵלָא נְקָב כִּינּוּ דְּנִלְמַד מִנִּינְקָבָה כְּנֻפָה וְהָכִי קִינִי"ל בִּינ"ד סִי' ל"ד וּא"כ מַכ"ש בַּנ"ד לְחוּמְרָא לֹא מְצַרְפִּינִין הַנְּקָבִים הַדְּקִין לַכַּשְׁפוּפָה"נ אֲלָא בְּשֶׁהַנְּקָבִים סְמוּכִין זַל"ז דְּוּמָא דְּשֶׁק וְקוֹפָה וְכֵן רֵאִיתִי בְּשׁו"ת אֲמָרִי אִשׁ סִי' פ"ב שַׁכ"כ בְּשִׁי' הִרְאִינָה"ה הַנְּ"ל וּא"כ שְׁפִיר פִּירֵשׁ"י הַנְּ"ל אֲצֵל הַנְּקָב הִרְאִישׁוֹן כִּינּוּ דְּבַעֲיָנִין שְׁיֵהֵי' עַכ"פ סְמוּכִין זַל"ז וְאֲיִפְשָׁר דַּבְּכָה"ג דַּנ"ד גַּם הַח"צ יוֹדֵה דְּמַהְנֵי צִירוּף הַנְּקָבִים הַדְּקִין.

גַּם לְעַנְיָן חִיבוּר הַמְקַנָּאוֹת דְּהָרִי בְּתִשׁוּ' ח"צ שֵׁם דּוּחָה רֵאִיִּת הִרְאִינָה"ה מִמְשַׁנָּה דְּמִקְנָאוֹת הַנְּ"ל מְשׁוּם דְּהֵתָם הַמִּים מְקִיפִין מְכָל צַד ע"ש וּא"כ בַּנ"ד שְׁהַאֲרָגוּ עוֹמֵד בְּתוֹךְ הַמַּעַן הִי' מוֹעִיל גַּם לְעַנְיָן חִיבוּר מְקוּהָ חֲסֵר לְשֵׁלָם אֶף לְהַח"צ וּמַכ"ש לְעַנְיָן לְבַטְלוּ מִתּוֹרַת כְּלִי בְּנְקָב בְּשׁוּלִים דַּל"ב שְׁפוּפָה"נ רַק לְחוּמְרָא.

וּבִיּוֹתֵר נִרְאֶה דְּאַפִּי' לַד' א"ז הַגָּאוֹן הַנְּ"ל דַּס"ל דְּגַם לְעַנְיָן בִּיטוּל מִתּוֹרַת כְּלִי לֹא מְצַטְרְפִי הַנְּקָבִים הַדְּקִין לַכַּשְׁפוּפָה"נ הוּא רַק הִיכִי שְׁהִי' כְּלִי מְעִיקְרָא וְאֲנִי רוֹצִים לְבַטְלוּ מִתּוֹרַת כְּלִי ע"י חִיבוּר הַנְּקָבִים כְּזֶה אֲמָרִינוּ דְּבַעֲיָנִין דְּנֻקָא כַּשְׁפוּפָה"נ בַּמַּק"א מְשֵׁא"כ בַּנ"ד הִלֵּא

הארז הזה נתבטל מתורת פלי ע"י שניקב כמ"ר עוד קודם שנגמר ול"ה עליו שם פלי מעולם ורק לענין החפש שלא יעשה פלי ע"י הפרזא בזה ודאי אמרינו דכל שהוא מגוקב נקבים דקים שיש בצירופן כשפופה"נ אינו יורד עליו תורת פלי ע"ז והוא דומיא דא בקריתות כ"א.

הוא לאסוקי טומאה מיני' כו' וכי"ב כ' בתוס' נדה כ"ו: ד"ה תחילתו לנישב ד' רש"י ז"ל שפי' בחולין קכ"ד דקא' הא בתנור בר ט' הא בתנור בר ז' ופירש"י דתנור ז' אע"ג דל"ה ד' סגי ברנפא והקשה ר"ת דלא יהי' סופו חמור מתחלתו דהא תחלתו ד' ות' דהעושה כ"ת אינו עושה אלא דבר חשוב ולקח בעי' ד' דוקא אבל פלי שנתמעט כ"ז שראוי אינו מתבטל מתורת פלי כמו גרדומי יציאת דבשירים סגי ע"ש והה"נ י"ל דאע"ג דכשקני' פלי מעיקרא לא נתבטל כ"ז שאינו מגוקב כשפופה"נ במקום אחד אפי' יש נקבים דקין הרבה שיש בצירופן כשפופה"נ אבל לעשותו פלי מתחלתו ל"מ בדאיפא נקבים דקין הרבה שצירופן יש כשפופה"נ וכי"ב כ' בפנ"י גיטין ט"ז.

בתד"ה הניצוק לנישב קוש' התוס' שם דהתם קא' דטופח להטפוח הוי חיבור ובפ"ו דמקנאות תנו עירוב מקנאות כשפופה"נ וכתב הפנ"י לתרץ דנדאי לכתחלה בעינן עירוב מקנאות כשפופרת ברום קליפת השום מים צלולין אבל היכי שפבר נתערבו ונתנגבו כל שיש עדיין משקה טופח להטפוח עדיין פאלו הם מעורבין פשיעור וטובלין בהם ע"ש והוא פסברא הנ"ל דלעשות מתחלה חיבור מקנאות ע"י טופח להטפוח ל"מ אבל כשהני' פבר חיבור גמור ונפסק כ"ז שמתחבר עדיין בטופח להטפוח אינו מתבטל החבור דמעיקרא ואנכי הבאתי סמוכין לזה ממשנה ח' דפ"ג דעוקצין תבואה שנעקרה ומעורה אפי' בשורש קטן טהורה דאינו מתבטל החבור דמעיקרא כ"ז שמעורה קצת.

ובהך סברא אמרתי לנישב מה שהקשיתי בחגיגה י"ט. דקא' התם על המשנה דמקנה שנמדד וי"ב מ' סאה מכוננות וירדו שנים וטבלו זא"ז הראשון טהור והשני טמא א"ר יהוד' אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור בעי מיני' מר' יוחנן לר' יהוד' מהו להטביל מחטין וצינורות בראשו של ראשון גוד אחית אית לי' לר"י גוד אסיק לית לי' א"ד גוד אסיק נמי אית לי'.

ולכאורה ילה"ק דהרי באמת קשה לפ"מ דקיי"ל בש"ע סמ"ח לענין דאסור להמשיך מים למקנה בדבר המקבל טומאה שלא יאחז האדם בידו דף ויעבירם עליו ופי' בש"י ס"ק ק"ד פיון שהאדם מקבל טומאה וא"כ ה"נ הא"י מצטרפין המים שעל גוף האדם להשלים למ' סאה הרי ל"ה הנוניתו ע"י טהרה פיון שהאדם מקבל טומאה וא"י משלימין לשיעור מקנה ואף דמצינו בפ"ה דמקנאות מ"ה ס"ל לר' יהודה נוטפין שעשאן זוחלין סומך אפי' מקל אפי' קנה אפי' זב וזבה ולפי פירוש הרע"ב שם הזב והזבה סומכין ביד או ברגל וסותמין מקום יציאת המים ובתוספתא פ"ד דמקנאות איתא מזחילין ע"ג המת דברי ר' יהודה הרי דס"ל לר' יהודה גופי' דל"ב במקנה הנוניתו ע"י טהרה ז"א דר"י ס"ל רק דשרי להסתים הזחילה ע"י דבר המק"ט ולא מיחשב בזה הנוניתו ע"י דבר המקבל טומאה אבל גוף מי המקנה מודה דבעינן הנוניתו ע"י טהרה וכ"כ ברא"ש ה' מקנאות ובפרט לפמ"ש בכ"מ ספ"ו מה' אה"ט דאין אדם טמא מיטהר בטבילה רק לאחר שעולה מן המים ולא בעודו תוף המקנה ע"ש וא"כ בהא דאם עודה רגלו במים פיון דע"כ

חֲשָׁבִינִין לִי פְּאָלוּ עֲדִינִין לֹא עָלָה מִהַמִּים דֹּא"כ ל"ה מִיִּטְהַרְהַב' וְע' בַּר"ש פ"ב דְּמִקְנָאוֹת מ"ו בִּסְה"ד וְשִׁכְתָּב דְּמִיָּרִי בְּלֹא עֶקֶר ע"ש וַא"כ עֲדִינִין הַטּוֹבֵל טָמֵא וַא"כ נְטָמָא הַמִּים שְׁבָרְאִישׁוּ וּבְנֻדָּאֵי מוֹדָה ר"י דְּמִים טָמֵאִים אִין מְצַטְרְפִין לְשִׁיעוֹר מְקוּהָ דְאִיף יִטְהַרוּ הָאָדָם וְהֵם בְּעֶצְמָם טָמֵאִין עֲשׂוֹת חַת"ס ס' רי"ב וְהָרִי בְּצַל"ח פְּסָחִים בְּשִׁי רַחֲסָגָה"כ אוֹת ק"ג פְּתַב דְּאִפִּי לְהֵאֻמְרִים דְּכֹנְלוּ וְשָׂאוּב אִפִּי בְּכָלִי הַמִּק"ט פֶּשֶׁר מַה"ת הִיָּנּוּ בְּשִׁהוּא טְהוֹר רַק וְשִׁהֲפִלִי רְאוּי לְקַבֵּל טוֹמְאָה אֲבָל אִי נְטָמָא הַמִּים מִמֶּשׁ אַף אִם נִתְּנָן בְּקַרְקַע אַח"כ פְּסוּלִין מַה"ת ע"ש וַא"כ בְּנֻדָּאֵי הַמִּים הִלְלוּ וְשֵׁהם טָמֵאִין אִין מְצַטְרְפִין לְשִׁיעוֹר מְקוּהָ וְאִי דְנִימָא דְהַמִּים נְטָהְרוּ בְּהִשְׁקָה וְכִשְׁי' הַרְשָׁב"א שְׁבִסְעִיף מ"ט דְּגַם לְעִנְנֵן הַנִּיָּיתוּ ע"י טְהָרָה מְהִי הַשְׁקָה ז"א דְהָרִי בְּתוֹס' גִּיטִין ט"ז.

פְּתַבוּ בְּשֵׁם ר"י דל"א קְטַפְרָס חִיבּוֹר לְעִנְנֵן הַשְׁקָה וַא"כ לֹא נְטָהְרוּ הַמִּים שְׁבָרְאִישׁ הָאָדָם ע"י חִיבּוֹרֵן לְמִי הַמְקוּהָ. וְאִמְרַתִּי לְתַרְצֵן עֲפִי"ד הַמַּהֲרִי"ק שְׁנַרְשׁ קנ"ו שְׁהַעִיר בְּהָא דַּאֲר"י אִם הִי רְגָלִיו שָׁל רֵאשׁוֹן נוֹגְעוֹת בְּמִים אַף הַשְּׁנִי טְהוֹר דְּהָרִי נוֹטְפִין וְנִזְחָלִין מִע"ג גּוֹפּוּ וְהֵאִיף ס"ל לר"י דְּהַשְּׁנִי טְהוֹר וְאִי מְשַׁלִּימִין הַשְּׁיעוֹר דַּמ"ס וְתִירָץ דְּכִינּוּן שְׁהַטּוֹבֵל הוּא טוֹבֵל בְּאַשְׁפְּרוֹן הַזּוֹחֵלִין הַמוֹעֲטִין הִלְלוּ בְּטֵלִין לְגַבִּי שְׁאָר הַמִּים וְחִשְׁבִּי פְּקוּוּ וְקִיָּיִמִי ע"ש וּלְפִי"ז י"ל ג"כ הִכִּי לְעִנְנֵן הַנִּיָּיתוּ ע"י טְהָרָה פִּינּוּ דְעַיְקָר הַמְקוּהָ הִיא ע"י טְהָרָה וְהוּא טוֹבֵל בְּמִים שְׁהַנִּיָּיתוּ ע"י טְהָרָה לֹא אִיִּכְפַּת לָן אִם מִיעוֹט הַמִּים הִלְלוּ הֵם ע"ד הַמִּק"ט וּמְשַׁלִּימִין שְׁפִיר הַשְּׁיעוֹר.

אֲמַנָּם בְּהָא דְבְּעִי אִם שְׁרִי לְהַטְבִּיל מְחֻטִּין וְצִינּוֹרוֹת בְּרֵאשׁוּ שָׁל רֵאשׁוֹן שְׁפִיר קְשָׁה הָאִיף שְׁרִי לְהַטְבִּיל בְּמִים הִלְלוּ הָרִי אִין הַנִּיָּיתוּ ע"י טְהָרָה וְלְעִנְנֵן הַשְׁקָה הָא ל"א קְטַפְרָס חִיבּוֹר וְהִיא קוֹשְׁיָא נְפִלְאָה לְכַאוּרָה וְחוּץ לְדַרְפְּנוּ י"ל עֲפַמ"ש בַּמַּהֲרִי"ט בְּשִׁנְיֹת ס' י"ח דְּהַטְעַם דְּבַהֲשָׁקָה ל"א קְטַפְרָס חִיבּוֹר מִשׁוּם דְּלִטְהַר מִים טָמֵאִים בְּעִינִין שְׁיָהִיו שְׁוִין לְמְקוּהָ דְּטְבִילַת מִים שְׁנָה לְטְבִילַת אָדָם וְכֻלִּים דְּבְעִינִין שְׁיָבֹאוּ לְתוֹף הַמִּים וְלֹא שְׁיָהִיו חוּצָה לְהֵם כְּאוֹתָהּ שְׁשִׁנְיָנוּ מִקַּל שְׁהוּא מְלֵא מְשָׁקִין פִּינּוּ שְׁהַשְׁיָקָה לְמְקוּהָ טְהוֹרָה דְּבָרִי ר"י וְחַכ"א עַד שְׁיִטְבִּילְנָה כְּנֻלָּה ע"ש וַא"כ י"ל דְּהַבְּעִיָּא דְּש"ס חֲגִיגָה הַנְּ"ל קֵאִי לר' יְהוֹשֻׁעַ דְּלְדִידִי שְׁפִיר מוֹעִיל חִיבּוֹר בְּקְטַפְרָס לְעִנְנֵן הַשְׁקָה] שְׁעַל כֵּן נִרְאָה דְּהָא דל"א קְטַפְרָס חִיבּוֹר לְעִנְנֵן הַשְׁקָה הִיָּנּוּ הִכִּי שְׁהַמִּים כְּבָר נְטָמָא ל"מ לְהוּ הַשְׁקָה בְּקְטַפְרָס שְׁיַחֲשָׁבוּ הַמִּים הַטָּמֵאִים כְּזוֹרְעִים וּמְחַנְפְּרִים לְהַמְקוּהָ ע"י קְטַפְרָס דְּהַשְׁקָה מְטַעַם זְרִיעָה הוּא כַּמ"ש בְּפִירֵשׁ"י בְּכוּרוֹת כ"ב.

וּפְסָחִים ל"ד. וְנֻדָּה י"ז.

וְעַט"ז ס' ר"א סק"ג אֲבָל הַמִּים שְׁהִיו בְּמְקוּהָ וְנִעְקְרוּ עִם הָאָדָם מִהַמְקוּהָ כ"ז דְּאִית לְהוּ חִיבּוֹר מְשִׁהוּ אִפִּי ע"י קְטַפְרָס יֵשׁ עֲלֵיהֶם עֲדִינִין תּוֹרַת מְחַנְפְּרִין לְמְקוּהָ וְעַט"ז ס"ק מ"ז. וְסִבְרָא זֹו שְׁיִיכָא ג"כ בַּנ"ד דְּאִי אִי נִימָא דְּנִקְבִים דְּקִין אִין מְצַטְרְפִין לְכַשְׁפוּפָה"ג הִיָּנּוּ לְבַטֵּל כְּלִי שְׁהִי כְּבָר אֲבָל כְּשִׁל"ה עָלִיו שֵׁם כְּלִי וְרַק שְׁאֲנוּ בְּאִין לְחוּשׁ שַׁע"י סְתִימַת הַבְּרָזָא יְהִי עָלִיו דִּין כְּלִי כְּשִׁהַבְּרָזָא עֲשׂוּנִי בְּנִקְבִים כְּמִין רִשְׁתַּ שַׁע"י צִירוּף יְהִי בִּינִיָּהֵן כַּשְׁפוּפָה"ג בְּנֻדָּאֵי לֹא נַעֲשֶׂה כְּלִי ע"ז.

וַא"כ לְפִי"ז הָרִי הָךְ גּוֹפָא דְּקָבְעוּ וְלְבַסּוֹף חֲקִקוּ אַסּוּר לְטְבֹּל בְּתוֹכוֹ הָנִי חוּמְרָא דְּבִאָמַת בְּטוֹר וְשִׁ"ף מְבֹאָר דְּשְׁרִי וְכֵן הִסְכִּימוּ הַמַּהֲרַח"ש וּבְאָר יַעֲקֹב וְכ"כ בְּפִשְׁיטוֹת הַב"ח ס' י

קצ"ח סכ"ט וְהָיָה מְבוֹנָאָר מִד' הַיִּשׁוּשׁ פ"ז דב"ק סי' ח' וּבִתְשׁוּ' חַת"ס הָאָרִיף לְהַחְזִיק בְּדַבְרֵי הַמְקִילִין וְגַם בְּהֵךְ חוּמְרָא דְנַעֲשֶׂה פְּלִי ע"י סְתִימַת הַבְּרִזָּא נִמְצְאוּ הַרְבֵּה חוֹלְקִין א"כ בנ"ד שְׁעֵשׂוּ בְּהָאֲרָגוּ עוֹד נִקְבַּ כמ"ר וְהַנְּקָבִים נַעֲשִׂים עוֹד קוֹדֵם גָּמַר הַפְּלִי וְגַם הוּא קָבוּעַ בְּקַרְקַע ע"ד שְׁפַתְבּ בִּשְׁ"ף ס"ק כ"ה וְגַם הַבְּרִזָּא גּוֹפֶה מְלֵאָה נְקָבִים אֵין אָנִי רוֹאֶה שׁוּם מְקוּם לְהַחְמִיר בָּזֶה: וּבַעֲנִין מַה שְׁמַמְשִׁיכִין לְתוֹךְ הָאֲרָגוּ בְּכָל פַּעַם שְׁאוּבִין מִהַגִּיגִית וְעוֹלִין לְהַמְקִנָּה הַעֲלִינָה דְבִין אֵי נַחֲשׁוּב שְׁיּוֹצְאִין הַמַּיִם לְפִי חֲשׁוּבּוֹן אוֹ מְחַצָּה עַל מְחַצָּה עש"ך ס"ק נ"ו נ"ז.

הֲלֹא אֵיפֹא חֲשֵׁשׁ דְּנָתַן סָאָה וְנָטַל סָאָה אַחֲרֵי שְׁעוֹשִׂין פֶּן הַרְבֵּה פְּעָמִים וּמְבוֹנָאָר בִּשְׁ"ף ס"ק ס"ג בְּשֵׁם הַב"י שְׁאִין רְאוּי לְהַכְנִיס הָרֹאשׁ בֵּין הַמְחַלְקַת אֲמָנָם בנ"ד אֵין לְחוּשׁ לְזֶה פִּינּוֹן שְׁהָאֲרָגוּ הוּא מְחוּבָּר עִם הַמַּעֲיָין שְׁתַּחֲתִיו ע"י הַנְּקָבִים שְׁבַפְרָזָא דְּמְבוֹנָאָר בַּדג"מ שֵׁם דְּבַמַּעֲיָין לִיפֹא לְמִישׁ וְאַפְּי' הַחוֹלְקִין בְּסַעֲרֵי נ"ג וְאוּמְרִים דְּגַם בְּפַסּוּל שְׁאִיבָה דְּרַבְּנָן בְּעֵי כַּשְׁפוּפָה"נ מ"מ בְּחֲשֵׁשׁ זֶה דְּנָתַן סָאָה וְנָטַל בְּנֻדָּאֵי ל"ב וְעַכ"פּ בְּנֻדָּאֵי מוֹעִיל בָּזֶה צִירוּף הַנְּקָבִים כַּשְׁפוּפָה"נ וְהָא פְּשִׁיטָא דְּזֶה ל"ה קְטַפְרָס דְּלֹא מִיקְרִי קְטַפְרָס רַק כְּשִׁזְזַחַל מִמַּעֲלָה לְמַטָּה אָבָל לֹא כַּבְנ"ד שְׁהָאֲרָגוּ הוּא בְּתוֹךְ הַמַּעֲיָין וּמַעֲוָרְבִין הַמַּיִם שְׁבַאֲרָגוּ עִם מִי הַמַּעֲיָין.

וּמִלְבַּד זֶה הָרִי לְטַהַר הַשְּׁאוּבִין הָיִי קְטַפְרָס חִיבּוּר כְּמְבוֹנָאָר בְּמַשְׁנֶה דְּמַטְהֵרִין הַעֲלִיּוֹן מִן הַתַּחְתּוֹן ער"ש פ"ו דְּמִקְנָאוֹת מ"ח דְּבַדְרַבְּנָן הָיִי קְטַפְרָס חִיבּוּר וּבַמַּהֲרִי"ט בְּשִׁנְיּוֹת סִי' י"ז כ' דְּבַהֲמִשְׁכּוּהָ פְּוֹלָה הָיִי קְטַפְרָס חִיבּוּר וּמכ"ש לַעֲנִין חֲשֵׁשׁ זֶה דְּנָתַן סָאָה וְנָטַל ס' שְׁפַתְבּ הַב"י שְׁהָאֲחַרוּנִים הִסְכִּימוּ לְהַכְשִׁיר בְּנֻדָּאֵי מוֹעִיל מַה שְׁמַחְוּבָּר לְמַעֲיָין שְׁתַּחֲתִיו אֲפִי' אֵי הָיִי קְטַפְרָס וּמַה טוֹב הִי' לְחַבְרָ צִינּוֹר שֶׁל אֲבָגִים אוֹ צִימַעֲנַט מְשֻׁף ג' טְפָחִים בְּסוּף הַקְּנָה שְׁמַהֲגִיגִית לְהָאֲרָגוּ בְּאוֹפֶן שְׁיִהְי' הַמְשַׁכָּה ג' ג' טְפָחִים קוֹדֵם שְׁבָאִים הַמַּיִם לְהָאֲרָגוּ וּבַכֹּה"ג גַּם הָרַמְבַּ"ם וְהָרַמְבַּ"ד מוֹדוּ דְּכָשֵׁר בַּנ"ס וְנָטַל ס' בְּכָל עֲנִין כַּמ"ש בְּתִשׁוּ' תַּשְׁב"ץ ח"ג ס' י"ב וּכ"כ בִּישִׁיע"ק ס' ר"א בְּהַתְּשׁוּ' לְקַאמִינְקָא.

וְהִנֵּה בְּמַה שְׁהַחְמִיר הַב"ח בְּסִי' ר"א דְּהַמְשַׁכָּה ל"ה אֶלָּא הִיכִי שְׁנַחוּ הַמַּיִם ע"ג קַרְקַע וְלֹא אִם הוֹלְכִין בְּזַחֲלָה דְּרַף קַרְקַע. הִנֵּה מְלַבַּד שְׁבַפְרָזָא ס"ק ע"ז הַנְּ"ל מְבוֹנָאָר דְּגַם בַּכֹּה"ג הָיִי הַמְשַׁכָּה יֵשׁ לְהַבִּיא עוֹד רֹאֵי לְזֶה לַפַּעַם"ד מְש"ס חוֹלִין ק"ז.

הִיא אַרְיָתָא דְּדַלָּאֵי אֵין נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ לִידֵּים דְּלֹא אָתוּ מִפְּתַח גְּבָרָא וּפִירֵשׁ"י וְז"ל וְאֵין פֶּאֵן לֹא נְטִילָה וְלֹא טְבִילָה נְטִילָה דְּלֹא מִפְּתַח גְּבָרָא קָאָתוּ טְבִילָה נְמִי בְּצִינּוֹר לִיתָא שְׁאִין פֶּאֵן שְׁיַעוֹר מְקוּנָה וְלְכַאוּרָה אֲפִי' אֵי אֵיפֹא מ' סָאָה הָאֵיף פֶּשֶׁר לְהַטְבִּיל בְּתוֹכוֹ הָרִי שׁוֹפְכִין הַמַּיִם לְהַצִּינּוֹר מִן הַצִּינּוֹר בְּדִלִי וְא"כ נַעֲשׂוּ שְׁאוּבִין בְּדִלִי וְעַכְצ"ל דְּכִינּוֹן דְּהַצִּינּוֹר ל"ה פְּלִי א"כ פִּי הִלְכוּ הַמַּיִם מַעַט בְּהַצִּינּוֹר הָיִי הַמְשַׁכָּה וְעַתְשָׁב"ץ ס' מ"ט דְּדַעַתּוֹ דַּל"ב שְׁיַעוֹר פְּלָל בְּהַמְשַׁכָּה וְא"כ הָרִי כ' בַּמַּג"א ס' קנ"ט סק"ט דְּאָרְף דְּבַמְקוּנָה בְּעִינֵין רַבִּי' וְהַמְשַׁכָּה אָבָל בַּנְט"י פֶּשֶׁר שְׁאִיבָה שְׁהַמְשִׁיכָה פְּוֹלָה וְלְכַף אֵי הִי' מ"ס הָיִי פֶּשֶׁר לְהַטְבִּיל הַיְדִים בְּתוֹךְ הַצִּינּוֹר עַכ"פּ שְׁמַעֲיָנִין מִזֶּה דְּגַם דְּרַף הִילּוּכוֹ חֲשִׁיב הַמְשַׁכָּה.

וְעַמ"ש בִּישִׁיע"ק שֵׁם עוֹד דְּגַם הַמְחַמִּיר בְּנָתַן סָאָה וְנָטַל ס' בְּטָפִי מְרוּבּוֹ הוּא דוֹקָא בַּמ' סָאָה מְצוּמְצָמוֹת אָבָל אֵי אֵיפֹא טָפִי מַמ"ס לֹא אֵינְכַפֵּת לָן וּבַנ"ד הֲלֹא הָאֲרָגוּ מְחִזִּיק ק"כ סָאִין וּבְנֻדָּאֵי יֵשׁ מַיִם פְּשָׁרִים יוֹתֵר מַמ"ס: וְהִנֵּה אִם הַמַּיִם הַשְּׁאוּבִין הַבָּאִין מִהַגִּיגִית לְתוֹךְ הָאֲרָגוּ רַבִּים עַל הַמַּיִם הַפְּשָׁרִים שְׁבַאֲרָגוּ כְּשִׁעוֹלִים לְהַמְקִנָּה הַעֲלִינָה לְכַאוּרָה יֵשׁ בָּזֶה

חֲנוּמֵת הַשֵּׁי"ךְ בַּס"ק מ"א שְׁפָתַי עִמָּךְ הַמְחַבֵּר מְקוֹה שִׁי"ב מ"ס וּמַעֲיָן כ"ש יָכוֹל לְשַׁאֲבֵן כָּל מַה שֶׁיִּרְצֶה לִיתֵן לְתוֹכָהּ וְהֵם כְּשֵׁרִים אַעפ"י שֶׁהֵם רַבִּים עַל הַמַּיִם וְשֶׁהֵיוּ בְּתוֹכָהּ תְּחִלָּה וְכִי הַשֵּׁי"ךְ וְז"ל וְאִם הִלְכוּ אוֹתָן הַמַּיִם שֶׁהִשְׁלִיכוּ בְּמַעֲיָיִן לְמְקוֹה חֶסֶד שֶׁל"ה בּוֹ כְּלוּם יֵשׁ מִתִּירֵין ג"כ לְטַבֵּל בּוֹ עַכ"ל רַבֵּינוּ יְרוּחֵם וּמְבִיאֵוּ ב"י וּמְשַׁמַּע דִּישׁ אוֹסְרֵין וְהַלְפָּה טוֹב לְהַחְמִיר עַכ"ל.

הִנֵּה מְלַבֵּד דְּהַמַּעֲיָיִן בַּב"י שֶׁם יִרְאֶה מְפֹרָשׁ דְּלֹא קָאֵי רַק בְּשִׁאוּבֵין שְׁרַבּוּ עַל מַעֲיָן כָּל שֶׁהוּא וְלֹא עַל מְקוֹה שְׁלִימָה שֶׁל מ' סָאָה וְהַחֲלִיזֵם בְּזֶה מוּבָן שֶׁפִּיר דְּבַמַּעֲיָן כ"ש פִּינּוֹן דָּאִין כָּאִן מְקוֹה כְּשִׁירָה לְטַבִּילַת אָדָם פִּינּוֹן שְׁאִין כָּל גּוֹפּוֹ עוֹלָה בְּמִימֵיו וְלִכְּן אַף שֶׁכ"ז שֶׁהוּא בְּמִקוּמוֹ אֵין הַשִּׁאוּבֵין פּוֹסְלִין אוֹתוֹ פִּינּוֹן דִּי"ב שֶׁיַּעוֹר טְהוֹרָה לְטַבִּילַת כָּלִים אָבָל כְּשֶׁהִלְכוּ הַמַּיִם לְמְקוֹם אַחַר יֵשׁ מִחֲמִירֵין דְּנִפְסְלוּ שֶׁם הַמַּיִם ע"י הַשִּׁאוּבֵין פִּינּוֹן דְּגַם בְּמִקוּמוֹ ל"ה עָלָיו עֲדִינּוֹן שֶׁם מְקוֹה לְטַבִּילַת אָדָם מִשֵּׁ"כ מְקוֹה שִׁי"ב מ"ס הֵלֵא שֶׁם מְקוֹה עָלָיו לְכָל טַבִּילוֹת שְׁפַעוּלָם א"כ פִּינּוֹן שְׁנִטְהָרוּ בּוֹ הַשִּׁאוּבֵין בְּמִקוּמוֹ לֹא אֵיכְפַת לָן אִם הִלְכוּ הַמַּיִם אַח"כ לְמְקוֹם אַחַר חוּץ לְזֶה הָרִי חוֹלֵק עַל דִּין זֶה בְּנוּב"י מֵהַד"ת ס' קמ"א וּבַחַת"ס ס' רי"ב כְּתוּב דְּלִית מֵאֵן דְּחָשׁ לְחוּמְרָא זֹו וּבְפֶרְט אִם יֵהִי דֶרֶךְ הַמְשָׁכָה כַּנ"ל בְּנִדְאֵי אֵין מְקוֹם לְהַחְמִיר בְּזֶה וְכ"כ בִּישִׁיע"ק שֶׁם: וְהִנֵּה בְּדַבְרֵי הַבְּרָזָה הַעֲשׂוּנִי לְנִקְבֵי שְׁפִשׁוּלֵי הַמְקוֹה הַעֲלִינָה כְּדִי לְנִקְוֹתָהּ לְכֹאֲרָה אִם הוּא כְּלִי הֵא פִינּוֹן דְּבַלְעָדֵי הַבְּרָזָה הֵיוּ הַמַּיִם יוֹצְאִין לְחוּץ וְא"כ לְכֹאֲרָה הו"ל הַנְּיִיתוֹ ע"י דְּבַר הַמַּק"ט וְיֵשׁ פְּסוּל בְּזֶה לְהַאֲסוּרִים בַּש"ע סְעִיף ג' לְסִתּוֹם בְּדַבְרֵי הַמַּק"ט אֲמַנָּם בְּתִשׁוּ' חַת"ס ס' רי"ח כ' דְּבַרְזָה שְׁפִשׁוּנִי לְסִתּוֹם הַנִּקְבֵי לֹא מִיַּבְעֵיָא לְרֹאב"ד פ"ט מְפָלִים לֹא כְּלִי הוּא פִינּוֹן דְּלִדְיָדִי תִלְיָא אִם רָאוּי לְשַׁמֵּשׁ בַּפ"ע וּבְרָזָה זֹו א"ר לְשַׁמֵּשׁ בַּפ"ע אֲלֵא אִפִּי לְהַרְמַב"ם דְּתִלְיָא אִם שָׁמוּ עָלָיו וּבְרָזָה שָׁמוּ עָלָיו בַּכ"ז לֹא כְּלִי הוּא דְּטַעֲמָא דְּהַרְמַב"ם כָּל שֶׁשָּׁמוּ עָלָיו כְּגוֹן עֲדִישָׁה תְּכַשִּׁיט הוּא וְצִינּוֹרָא דָאִין שָׁמָּה עָלָי מְמִילָא לֹא תְּכַשִּׁיט הוּא כו' ע"ש וְאַפְּי' אֵי נִימָא דְּבַרְזָה כְּלִי הֵנִי כְּנִרְאָה בְּאַמַּת מְשֻׁנָּה ב' פִּי"א דְּכָלִים ע"ש בַּכ"ז אִם מְחַבֵּר הַבְּרָזָה לְבַנְיָן בְּנִדְאֵי אֵינוּ מִק"ט כְּמִבְּנֹאֵר בַּפ"ו דְּכָלִים וְכ"כ בַּב"י בְּשֵׁם תִּשׁוּ' הַרְשָׁב"א וְהוּא בְּתִשׁוּ' הַרְשָׁב"א ח"ג ס' רכ"ח דְּלֹאֵוּ דִּנְקָא הַמְחַבֵּר לְקַרְקַע ה"ה כְּקַרְקַע אֲלֵא אִפִּי מְחַבֵּר בְּדַבְרֵי הַמְחַבֵּר לְקַרְקַע ה"ה כְּקַרְקַע וּמְבֹאֵר בְּרַמ"א ס"ז דְּמִתֵּר לְעֵשׂוֹת מְקוֹה עַל הַגַּג וְע"כ דְּדַבְרֵי הַמְחַבֵּר בְּמְחַבֵּר לְקַרְקַע ה"ה כְּקַרְקַע וּמַכ"ש בְּשִׁנְעֵשָׁה מִתְחַלְקָה לְשַׁמֵּשׁ עִם הַקַּרְקַע מִהֲנִי אַף שֶׁלֹּא נִתְחַבֵּר כְּמִבְּנֹאֵר בְּרַמַּב"ם פ"ט דְּכָלִים וּבְרַא"ש פִּי"א דְּכָלִים וְעִתִּיו"ט שֶׁם בְּמִשְׁנֵה ב' וְלִיתֵר שְׂאֵת יוֹכְלוּ לְעֵשׂוֹת בְּרָזָה שֶׁל עֵץ בְּהַצַּד הַפְּנִימִי מִפְּתוֹל הַמְקוֹה שֶׁיִּסְתָּם מְחַצָּה מִהַנִּקְבֵי וּבְהַצַּד הַחִיצוֹנִי שֶׁל פְּתוֹל הַמְקוֹה יֵהִי עֲשׂוּי בְּרָזָה שֶׁל מִתְּכַת שִׁימְלָא הַמְחַצָּה הַשְּׁנִי' מְחַלֵּל הַנִּקְבֵי וּבְכַגוֹן זֶה שֶׁסְּתִימַת מִי הַמְקוֹה הִיא גַם בְּלַעֲדֵי הַדְּבַר הַמַּק"ט לַכ"ע ל"ה הַנְּיִיתוֹ ע"י דְּבַר הַמַּק"ט וְאַחֲרֵי כָּל הַתִּיקוּנִים הָאֵלֶּה הַמְקוֹה הַלְזוּ הִיא כְּשִׁירָה לְכָל הַדְּעוֹת וְהַחֲנוּמֵרוֹת וְהַנְּיִיתָהּ בְּטְהוֹרָה הִיא הַנְּלַפְעַנ"ד כְּתַבְתִּי יוֹם ו' עַש"ק כ"ב תַּמּוּז שְׁנַת תַּרנ"ו לַפ"ק סְטֵרִי: ס' קָלָה לַק"ק סְטֵנִיסְלָאָב.

בַּעֲזַה"י יוֹם א' ח' דְּחַנּוּכָה שְׁנַת תַּרמ"ח לַפ"ק סְטֵרִי. רַב שְׁלוֹם וּבְרָכָה לְכַבּוֹד יְדִידֵי הָרַב הַחֲרִיף הַמְּנוֹפֵלֵג הַנְּתִיק מוֹה' זַלְמָן סְאַפְדִּין נ"י.

מכתבו הגיעני וע"ד אשר שאל דבר בעתו בדברי התוס' שבת כ"א: שכ' בענין הנס דחנופה ש'ש'ש'נסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בקדו ו'לא מצאו אלא פה אחד של שמן שהי' מונח בחותמו של כ"ג ול"ה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו ח' ימים וכ' בתוס' דאם כבר גזרו על הנכרים להיות כזבים צ"ל שהי' מונח בחותם בקרקע שלא הסיטופלי והקשה מעלתו דהרי באמת הקשו המפורשים הלא העזרה הוי רה"ר וס"ט ברה"ר טהור ותי' דההיכל הוי רה"י ומשום הנכרים ל"ה רה"ר כד' הרשב"א והר"ן ריש נדה.

וקשה לדברי הש"ס נדה דף ד': דבטומאה דרבנן גם ברה"י ס' טהור א"כ אפ"י אי רה"י הוי הא ל"ה רק טומאה דרבנן מדאורייתא אין נכרי מטמא בזיבה ובטומאה דרבנן גם ס"ט ברה"י טהור עכ"ק: הנה בהשקפה ראשונה אמרתי ליישב עפ"מ שמבואר במזרחי ובלבוש ששאר השמנים נטמאו מהבגדים של עפ"מ שנטמאו במת דמטמא באהל והפך ששמצאו לא נטמא באהל כיון דמוקף צמיד פתיל מציל באהל המת ע"ש ובב"ת וא"כ אי הוי חיישינו שטמא נטמא הפך בהיסט הלא כלי שנטמא אפ"י בטומאה דרבנן אינו מציל בצמיד פתיל כמ"ש במשנה למלך פי"ב מטומאת מת ה"ב [ובדבר מה שעמד המ"ל שם דמ"ש זה מה דקיי"ל בענין כל דבר המק"ט אינו חוצץ בפני הטומאה דהיכי דאינו מק"ט רק מדרבנן חוצץ כמ"ש בתוס' ב"ב כ'.

ד"ה ועפ"מ לפענ"ד י"ל עפ"מ"ש בפנ"י ברכות י"ט: ד"ה אמר רבא דהא דדבר המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה הוא רק דרבנן ומדאורייתא חוצץ ע"ש א"כ י"ל דכיון דאינו אלא מדרבנן לא גזרו רק היכי שהוא מק"ט מדאורייתא ואין זה ענין למוקף צ"פ.

אמנם ד' הפנ"י צ"ע מדברי התוס' סופה י"ג: ד"ה ירקות שמבואר בדבריהם דדבר המק"ט שאינו חוצץ בפני הטומאה הוא מדאורייתא ע"ש] וא"כ חיישינו שטמא נטמא קודם בהיסט וממילא טמא השמן מדאורייתא משום טומאת אהל והוי ספק דאורייתא ולכך הוכרחו התוס' לומר שהי' מונח בקרקע אמנם עדיין י"ל דא"צ לאוקמי שהי' מונח בקרקע דהרי באמת דעת רש"י ז"ל בשבת פ"ד: ובב"ק כ"ה: דכ"ח המוקף צ"פ אינו מטמא בהיסט דהוי אינו בא לכלל מגע אפס דהתוס' שם הקשו עליו מנדה ה'.

וגיטין ס"א. דמבואר התם דמוקף צ"פ אינו מציל בהיסט וכ' במאירי בשבת שם דרק האוכלין ומשקין שבתוכו נטמאו במוקף צ"פ בהיסט אבל הפלי גופי' אינו נטמא ע"ש וא"כ כיון דהפלי גופי' לא נטמא בהיסט במוקף צ"פ א"כ שפיר חוצץ בפני הטומאה ושוב ל"ה רק סד"ר ואנדא בזה מה שהקשו דהרי קיי"ל בתגיגה כ"ה.

דהקדש אינו ניצל בצ"פ וא"כ מאי אהני החותם של כ"ג ולהאמור י"ל כיון דהא דהקדש אינו ניצל בצ"פ בשאר קדשים אינו רק מעלה דרבנן דעיקר קרא בתטאת קאי ע"ט"א שם וא"כ שוב הו"ל סד"ר ולקולא.

אמנם כ"ז הוא לפלפולא ולקושטא דמילתא מעיקרא אין פאן גושיא פלל דהרי הא דעשאו נכרים כזבים הוי אב הטומאה דרבנן ומשנה ערוכה היא בפ"ד דטהרות משנה י"א דכל דבר שהוא אב הטומאה והוא מד"ס ספקו טמא ופ"י הרע"ב כגון דם תבוסה ונכרים שעשאוים כזבים וכיוצא אם נסתפק אם נגע בהן או לא נגע ס' טמא ורק בנולדות

טוּמְאָה שֶׁהֵן מִד"ס ס' טְהוֹר וּבִמָּה שֶׁפִּירֵשׁ"י בְּנֻדָּה שֶׁם כְּגוֹן בְּגָדֵי פְּרוּשִׁים שֶׁהֵן מִדְּרָס לְאוֹכְלֵי תְּרוּמָה צִל"ע בְּתוֹסְפֹתָא פ"ד דְּטְהָרוֹת וּבִמְשָׁנָה ב' פ"ב דְּמִקְנָאוֹת בְּפ"א הִרְע"ב וְתוֹ"ט שֶׁם וּבִרְע"ב פ"ו דְּמִקְנָאוֹת מ"ז וְעַמ"ל פ"ט מֵה' שֶׁאֵה"ט ה"ב ד"ה וּמ"ש רַבִּינוּ] וּמִדֵּי עֵיוֹנֵי בְּסוּגְיָא זֹו עֲמַדְתִּי בַּמ"ש בַּפְנ"י שֶׁם שֶׁהֵעִיר דְּכִיּוֹן דְּטַמְאוּ כָּל הַשְּׂמָנִים וְלֹא נִשְׁאָר אֶלָּא פֶּדָּ אֶחָד מֵהֵיכָן הִי לְהֵם שְׂמֹן לְמִנְחוֹת בְּכָל אוֹתָן הֵימִים וּר"ל שֶׁם דְּשִׁמּוֹן לְמִנְחוֹת הֵי מִקְרִיבִין מְשׁוּם דְּטוּמְאָה הַתְּרָה בְּצַבּוֹר וְנִתְקַשְׁוֹתִי דְּאִפְתִּי מֵהֵיכָן הִי לְהֵם שְׂמֹן לְחֻבִּיתִין דְּהָרִי א' בְּיוֹמָא ז'.

דְּאִפִּי לְמ"ד הַתְּרָה בְּצַבּוֹר בְּאֵילוֹ שֶׁל אֶהְרֹן כִּיּוֹן דְּיַחֲד מְבִיאוּ מוֹדָה דְּדַחוּי' וְלֹא הַתְּרָה וְלְמ"ד טוּמְאָה דְּחוּי' הָא ע"כ בַּעִי' ג"כ רִיצוּי צִיץ עֲתוּס' פְּסָחִים ע"ז. ד"ה דְּלֹא וּבְגִשְׁבֵּר הַצִּיץ הָא כ"ע ל"פ דְּאִינוּ מְרַצָּה וּא"כ הָא הֵיוֹנִים שֶׁבְּרוּ כָּל הַפְּלִים ע' בְּמִהְרָשׁ"א וּבִהֲרָא"ם עַל הַסֵּמ"ג ה' תְּנוּפָה וּבְנֻדָּי נִשְׁבֵּר גַּם הַצִּיץ וּא"כ ל"ה יְכוּל לְהִקְרִיב הַחֻבִּיתִין וְעַכְצ"ל כַּמ"ש הַפְּנ"י שֶׁם אַח"ז דְּלְמִנְחוֹת הֵי יְכוּלִין לְמַצּוֹא בְּקַל שְׂמֹן טְהוֹר כִּיּוֹן דַּל"ב שְׂמֹן פְּתִית ע"ש וְאִין פְּנָאֵי לְהֲאָרִיף כְּעַת וּמָה שֶׁהִקְשָׁה מִד' הַתּוֹס' פְּסָחִים ט'.

ד"ה אַת"ל גְּבִי מְדוֹרוֹת כּוּשִׁים לִפְי"ד הַנְּ"ל ג"כ ל"ק דְּבִאֵה"ט דְּרַבְּנָן ס' טַמָּא וּבִלֵּא"ה הָרִי כ' בְּצִל"ח שֶׁם דְּבַס"ד הָיִי סוּבֵר הַשֵּׁ"ס דְּמְדוֹרוֹת הַכּוּשִׁים מְדִאוּרֵייתָא דֵאל"ה לֹא הוּ"מ לְמִיפְרָף מְחַמֵּץ שֶׁלֹּא בִיטְלוּ ע"ש: וּבְדָרְף אַגַּב אֲמַרְתִּי לְבָאָר דְּבָרֵי הַתּוֹס' ב"ב כ'.

ד"ה בְּחֻבִּית שֶׁל מִתְּכַת שֶׁהִקְשׁוּ דְּחֻבִּית גּוֹפָה תְּבִיא טוּמְאָה לְבֵית אַחַר דַּע"י אֶהֱל נַעֲשֶׂה הַמִּתְּכַת כְּחֻלָּל כּו' וְלְכֹאֲרָה קָשָׁה לְכַמ"ש בְּתוֹס' נְזִיר נ"ד: ד"ה ת"ש דְּעַל טוּמְאָת חֶרֶב ה"ה כְּחֻלָּל כִּיּוֹן שְׂאִין הַנְּזִיר מְגַלַּח עָלָיו אִין הַפְּהוּ מְוֹנָהָר עָלָיו א"כ אִיכָּא נ"מ דְּאֵם חוּצִץ בְּפָנֵי הַטוּמְאָה אֶלָּא שְׁנֻטְמָא מִתּוֹרַת חֶרֶב כְּחֻלָּל אִין הַפְּהוּ מְוֹנָהָר אֶבֶל אִם אִינוּ חוּצִץ אֲסוּר לְכַהֵן לִיכְנֹס לְשֶׁם מְשׁוּם דְּטוּמְאָת הַמֵּת גּוֹפִי' נִכְנָס דְּרָף הַחֲלוּן וְהַפְּהוּ מְוֹנָהָר עָלָיו.

וְהַנְּלַפְעַנ"ד בְּזָה דְּהִנָּה בְּתוֹס' בְּרִכּוֹת י"ט: ד"ה מְדַלְגִין הֵינּוּ ע"ג אַרְוֹנוֹת כ' וְנ"ל תִּימָה לִפְ"ה דְּפִי גוֹלָל כְּפִסּוּי שֶׁל אַרְוֹן כּו' וְי"ל דַּל"ק דְּהָא תְּנִיָּא בְּשִׁמְחוֹת כָּל טוּמְאָה שְׂאִין הַנְּזִיר מְגַלַּח עָלָיו אִין הַפְּהוּ מְוֹנָהָר עָלָיו כּו' וְהִי אֲזַמֵּר ר"ת דְּלִית' לְהִנֵּי כְּלָלִי דְּהָא א' הַתָּם רְבִיעִית דָּם אִין הַנְּזִיר מְגַלַּח עָלָיו עַד שֶׁיִּהְיֶה חֲצִי לֹג וְאִפְ"ה כְּהוּ מְוֹנָהָר עָלָיו כְּדָא בַּפ' בְּהִמָּה הַמְקֻשָּׁה דְּרְבִיעִית דָּם הַבָּא מִב' מֵתִים טַמָּא וּמִפְקִינִין לִי מַעַל כָּל נִפְשׁוֹת מֵת לֹא יָבֵא וְהִקְשָׁה הַמְהַרְשֵׁ"א מֵאִי רֵאִי מִיְתִי מְרְבִיעִית דָּם דְּאִימָא דֵאֵע"ג דְּרְבִיעִית דָּם מְטַמָּא מ"מ אִין כְּהוּ מְוֹנָהָר עָלָיו כְּמוֹ שְׂאִין הַנְּזִיר מְגַלַּח עָלָיו וְרֵאִיתִי בְּהִגָּהוֹת הַגְּאוּנִים הַנִּמְ"ח סְבִיב הַמְהַרְשֵׁ"א שֶׁתְּמָהוּ עָלָיו דְּהָרִי מִפִּיק לִי מַעַל כָּל נִפְשׁוֹת מֵת לֹא יָבֵא דְּכֻתִּיב בְּפִתְּחֵי אֲמָנָם לִפְעַנְד"נ דְּכּוֹנְנָתוֹ דְּנָהִי דֵא' דְּכָל טוּמְאָה שְׂאִין הַנְּזִיר מְגַלַּח עָלָיו אִין כְּהוּ מְוֹנָהָר עָלָיו הֵינּוּ מְדִאוּרֵייתָא אֶבֶל מְדַרְבְּנָן הוּא מְוֹנָהָר וְלְכָף הַקְּשָׁה לוֹ לְהַמְהַרְשֵׁ"א דְּאִיפְשָׁר דַּס"ל דְּמְדַרְבְּנָן מְוֹנָהָר וְקֵרָא אֲסַמְכָתָא בְּעֵלְמָא הוּא וּלְפִי"ז מִיְנוֹשֵׁב הַקּוֹשְׁיָא הַנְּ"ל עַפְמ"ש בְּשֵׁ"ף יו"ד ס' שַׁע"ב סַק"ב וּבַפְּנ"י סוּכָּה כ': דְּהָא דְּטַפַּח עַל טַפַּח עַל רֹב טַפַּח מְבִיא אֶת הַטוּמְאָה מְדִאוּרֵי' הֵינּוּ בְּאוֹתוֹ אֶהֱל עֲצָמוֹ אֶבֶל מֵאֶהֱל לֵאֶהֱל אַחַר אוֹ מִבֵּית לְבֵית דְּרָף פְּתָחִים וְחֲלוּנוֹת אִינוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן ע"ש וּא"כ לִפְי"ז לִיכָּא נ"מ דְּגַם אִי ל"ה חֲצִיצְהָ אִין הַפְּהוּ מְיֻטְמָא כְּשֶׁנִּכְנָס לֵאֶהֱל הָאֲחַר רַק מְדַרְבְּנָן וּמְדַרְבְּנָן הָא מְוֹנָהָר אִפִּי' אִי הָיִי חֲצִיצְהָ מִתּוֹרַת חֶרֶב ה"ה כְּחֻלָּל וְהִבּוּ.

דְּבָרֵי יְדִידוֹ דּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִי קָלוּ שְׁלוֹם תַּנִּין לַהֲנִי"ל מִכְתָּבוֹ הַגִּיעַנִי וְהִנְנִי לַתְּשׁוּבָתוֹ
בְּדָבָר אֲשֶׁר לְחַלֵּק יֵצֵא בְּעֵנָן מֵאֵי דְקִי"ל בַּפ"ד דְּטְהָרוֹת מְשֻׁנָּה י"א דְדָבָר שֶׁהוּא אַה"ט
וְהוּא מַד"ס סְפָקוֹ טְמֵא לַפִּי"ד הַמ"ל בַּפ"י דְּמִקְנָאוֹת שֶׁכ' דְּהַחֲלִיזוּק בֵּין אִם נִגַע בְּאֵה"ט
מַד"ס לְבִין וְלֹד הַטְּוֹמָאָה מַד"ס מְשׁוּם דְּאָדָם אֵין לוֹ טְוֹמָאָה מַה"ת רַק מַא"ה מַש"ה גְּזָרוּ
גַם בְּאֵה"ט מִדְּבָרֵיהֶם מִשְׁא"כ בְּנֹלָד לִיכָא לְמִיגְזָר אִטּוּ דְּאוֹרֵייתָא דְּמַה"ת אֵין אָדָם מִק"ט
אַלָּא מַאֲה"ט וּלְפִי"ז י"ל עַפְמ"ש הַר"ש וְהַרַע"ב וְהַתִּיּוֹ"ט בְּטַעַמָּא דְּר"ע וּר' יוֹסִי בַּפ"ה
דְּטְהָרוֹת דְּמִטְמָאִין ס"ט בְּרַה"ר מַה שְׁלֵא מְצִינוּ שׁוּם תַּנָּא שְׁיִחְלֹק עַל הָא דַּס"ט בְּרַה"ר
ס' טְהוֹר וּמְפָרְשִׁים דְּקָאֵי עַל הָאָדָם שְׁנִסְתַּפֵּק קוֹדָם שְׁנִגַע בְּטְהָרוֹת אִם נִגַע בְּטְוֹמָאָה
בְּרַה"ר ס"ל שְׁצָרִיף הַזָּאָה וְטְבִילָה לְטְהָרוֹ וְאִם עָשָׂה טְהָרוֹת קוֹדָם הַטְּבִילָה שׁוֹרְפִין אַבְל
אִם לֹא נֹדַע הַסְּפָק עַד אַחַר שְׁעָשָׂה הַטְּהָרוֹת אֵין שׁוֹרְפִין וּלְפִי"ז י"ל דְּנָהִי דְלַעֲנָן ס"ט
בְּרַה"ר לֹא קִי"ל כְּפִינֵיהוּ פִּינּוֹן דְּיִלְפִינֵין מְסוּטָה אוֹ מְפָסַח דְּטְהוֹר לְגַמְרֵי אַכּוֹן לַעֲנָן אַה"ט
דְּרַבְּנָן בְּרַה"ר י"ל דְּמִחְמָרִינֵין לְטְמֵא הָאָדָם מְסָפֵק לְהַצְרִיכוֹ טְבִילָה וְאִם נִגַע בְּטְהָרוֹת אַחַר
שְׁנֹדַע לוֹ וְלֹא טְבַל שׁוֹרְפִין דְּקִרְיִין בִּי וְהַבְּשֵׁר אֲשֶׁר יִגַע וְגו' דְּכָל דְּתַקּוֹן רַבְּנָן פְּעִין
דְּאוֹרֵי"ת תַּקּוֹן עַכ"ד: הִנֵּה לַפַּעַנ"ד דְּבָר זֶה מְוַכְרַע מִהַמְשֻׁנָּה שֶׁהוּבָאָה בְּעִירוּבִין ל"ה: בַּד"א
בְּטְוֹמָאָה חֲמוּרָה אַבְל בְּטְוֹמָאָה קְלָה כְּגוֹן שְׁאָכַל אֶןְכָּלִין טְמֵאִים כּו' וְיָרַד לְטַבּוֹל ס' טְבַל
ס' לֹא טְבַל כּו' סְפָקוֹ טְהוֹר ר' יוֹסִי מְטַמֵּא וְכ' בַּתּוֹס' שָׁם ל"ו.

ד"ה בְּמִקְוֵה דְּפְלִיגִי לַעֲנָן הָאָדָם אֵי בְּעֵי טְבִילָה דְּלַת"ק שֶׁהוּא ר"מ ל"א זֵיל טְבוּל בְּסְפָקָא
דְּרַבְּנָן וּר' יוֹסִי ס"ל דַּא"ל זֵיל טְבוּל וְהִנֵּה הַרְמַב"ם בַּפ"י מַה' מִקְנָאוֹת ה"ו מְבִיא דִּינָא
דְּמַתְנִי הַנ"ל וְכ' הַרְאָב"ד בְּהַשְׁגוֹת א"א וְאִם הִי אַה"ט מַד"ס סְפָקוֹ טְמֵא וְכ' הַכ"מ שָׁם
דְּמֵאֲחַר שְׁרַבִּינוּ לֹא כ' לְהַקֵּל אַלָּא בְּאָכַל אוֹכְלִין טְמֵאִים כּו' מִמִּילָא מְשַׁמַּע דְּדוֹקָא בְּהִנֵּי
הוּא דְּמִטְהַר וְלֹא בְּדָבָר שֶׁהוּא אַה"ט אַעֲפ"י שֶׁהוּא מַד"ס וַא"כ בְּמִשְׁנָה הָא קַתְנִי ג"כ כְּגוֹן
שְׁאָכַל אוֹכְלִין טְמֵאִים כּו' מִמִּילָא מְשַׁמַּע דְּדוֹקָא בְּהִנֵּי הוּא דְּקֵאֵר"מ דַּל"א לִי זֵיל טְבוּל
אַבְל בְּאֵה"ט מַד"ס גַם ר"מ מוֹזְהָ דַּא"ל זֵיל טְבוּל אַךְ בַּמ"ש דְּאֵי אֶמְרִינֵן לִי זֵיל טְבוּל
אִם נִגַע בְּטְהָרוֹת אַחַר שְׁנֹדַע קוֹדָם טְבִילָה שׁוֹרְפִין א"כ לַפִּי"ז לֹא הוֹעִילוּ הַתּוֹס' הַתִּירוּצָם
בְּעִירוּבִין הַנ"ל שֶׁכְּתָבוּ דְּפְלִיגִי לַעֲנָן אֵי גַבְרָא בְּעֵי טְבִילָה דְּאַפְתִּי לִר' יוֹסִי דַּס"ל דַּא"ל
זֵיל טְבוּל הָא אֵי נִגַע בְּטְהָרוֹת אַחַר שְׁנֹדַע קוֹדָם טְבִילָה שׁוֹרְפִין א"כ אַכְתִּי קִשְׂיָא דְּנִימָא
אוֹקִי הַטְּהָרוֹת עַל חֲזַקְתָּן וְאִיפְשָׁר דְּכִינּוֹן דְּאַחַר שְׁנֹדַע הֵינּוּ מְטַמָּאִין לְאָדָם מְשׁוּם הַעֲמִיד
טְמֵא עַל חֲזַקְתּוֹ שׁוּב לִיכָא לְאוֹקְמֵי אַח"כ הַטְּהָרוֹת אַחֲזַקָה פִּינּוֹן שְׁכָבָר יֵצֵא מִלְּפָנֵינוּ
וְהַחֲזַקְנוּ בְּחֲזַקַת טְמֵא שׁוּב אֵין לְהַעֲמִיד הַטְּהָרוֹת אַחֲזַקְתָּן וְהוּא כְּעִין סְבָרַת הַט"ז בִּי"ד
סִי ח"י סַק"י לַעֲנָן הוֹאִיל וְיֵצֵא לְפָנֵינוּ בְּהִתְרַם הַה"נ לְהַקְפֵּי וְעַתּוּס' רִישׁ גִּיטִין ד"ה וְאִם
יֵשׁ עָלָיו עוֹרְרִין: וּבְחִידוּשֵׁי הַעֲלִיתִי ג"כ דְּהָא דְּבֵאֵה"ט מַד"ס סְפָקוֹ טְמֵא הוּא רַק אֵי הַסְּפָק
הוּא אַגְבְּרָא אַכּוֹן מְטַעַם אַחַר דְּהִנֵּה בְּאַמְתָּ אֲנִי קִי"ל דְּדָבָר שְׁאֵין בּוֹ דַּעַת לִישְׂאָל אֲפִי
בְּרַה"ר י"ס טְהוֹר אַפְסֵי דִישׁ לּוֹמֵר דְּמִדְּרַבְּנָן גְּזָרִינֵן א"ב דַּעַת לִישְׂאָל אִטּוּ י"ב דַּעַת לִישְׂאָל
כְּעִין שְׁמַצִּינוּ ד"ת רַבּוֹ וּמִקְפִיד עָלָיו חוֹצֵץ וּמִדְּרַבְּנָן גְּזָרִינֵן מִקְעוּט הַמְקַפִּיד אִטּוּ רַבּוֹ
וּלְפִי"ז י"ל דְּהָא דְּבֵאֵה"ט מִדְּרַבְּנָן ס' טְמֵא כְּגוֹן בְּדָם תְּבוּסָה אוֹ נְכָרִים שְׁעָשְׂאוּם כְּזָבִים
דְּוָקָא הֵיכִי דְּהַסְּפָק הוּא עַל הָאָדָם דִּי"ב דַּעַת לִישְׂאָל דְּנָהִי דְּהִנֵּי מִדְּרַבְּנָן וּבַתּוֹס' נִדָּה ל"ד.

ד"ה וְזוּבו כ' דְּלִיכָא דְּרָאָה דְּטְוֹמָאָה דְּאוֹרֵייתָא בְּנִכְרֵי פִינּוֹן דְּאֵין לוֹ שׁוּם טְוֹמָאָה מַה"ת
בַּכ"ז י"ל פִּינּוֹן דְּשָׁם זִבְהָ הוּא דְּאוֹרֵייתָא חֲשִׁיב כְּפָשַׁל תּוֹרָה וְעַתּוּס' עִירוּבִין ל"ב. ד"ה

תאנים שכ' דאע"ג דמעשר פירות דרבנן פיון דשם מעשר דאוריני' חשיב לה פשל תורה
ע"ש וכן בדם תבוסה מבואר בתוס' נדה ע"א: ד"ה ר"י דחשיב פשל תורה פיון דשיניף
בי' טומאת רביעית דם דמטמא באהל ע"ש ונהו דוקא היכי דהספק אגברא די"ב דעת
לישאאל משא"כ היכי דהספק הוא על הטהרות אם נגעו דא"ב דעת לישאל נרק דמדרבנן
גזרי' אטו י"ב דעת לישאל א"כ הוי תרי דרבנן וחשיב אין לו עיקר מה"ת כמ"ש בב"ש
אה"ע סי' כ"ח ולכן בזה אפי' באה"ט מד"ס ספקו להקל [ובדרף היותר מורנוח י"ל
עפמ"ש ההפלאה פ"ק דכתובות בטעמא דכל ספקותשאפה יכול להרבות ברה"י טמא
משום דס"ט ברה"י ילפינן מסוטה ובסוטה עשתה התורה ספק פנדאי א"כ לעולם ל"ה
ס"ס פלל פיון דהתורה עשאה ספק הראשון פנדאי ע"ש וי"ל דזהו ג"כ הטעם דגם באה"ט
מדרבנן ס' טמא אף דבכ"מ ספק דרבנן להקל משום דילפינן מסוטה ונהי הס' פנדאי
והו"ל ודאי דרבנן.

וא"כ תינח בדבר שי"ב דעת לישאל שפיר י"ל דהוי פנדאי דילפינן מסוטה משא"כ א"ב
דעת לישאל הא מה"ת מטהרינן הואיל ול"ד לסוטה עתוס' סוטה כ"ח: וא"כ נהי
דמדרבנן מטמאינן גם בא"ב דעת לישאל אבל עכ"פ פנדאי ל"ה ונהי ס' להקל פכל
סד"ר ובמק"א פלפליתי בזה באורף אכ"מ] ושעפ"ז אמרתי לבאר דברי הש"ס פסחים
י"ט: ולרב דאמר פגון שאבדה לו מחט טמא מת והפירה בפשר פיון דאמר מר בחלל
חרב חרב ה"ה פחלל אדם וכלים נמי ליטמא אמר רב אשי ז"א עזרה רה"ר הוא והו"ל
ס"ט ברה"ר וכל ס"ט ברה"ר ס' טהור הא ברה"י ס' טמא הוא מקדי האי מחט דבר שא"ב
דעת לישאל הוא וכל דבר שאבד"ל בין ברה"ר בין ברה"י ספקו טהור כו' והקשו
המפורשים דמעיקרא פריף בפשיטות אדם וכלים נמי ליטמא ולבתר דמשני ר"א עזרה
רה"ר הוא פריף דאפי' אי הי' ס"ט ברה"י ליטהר משום שא"ב דעת לישאל ולהנ"ל יובן
דהנה לכאורה קשה האף מוכיח רב אשי ז"א עזרה רה"ר הוא הרי לפ"מ דס"ל לר"א
פגיטין כ"ז: דדוקא סימן מובהק הוא דאורייתא וסי' אמצעי דרבנן א"כ דילמא מיירי
שהפיר המחט ע"י סי' וא"כ אי סימנין דרבנן הא אין על המחט רק איסור טומאה דרבנן
כמ"ש הפוסקים באיסור דאורייתא שפאבד וניכר ע"י סימן א"ב רק איסור דרבנן וא"כ
ספק דרבנן גם ברה"י ספקו טהור ואף מוכיח ר"א דעזרה רה"ר הוא אמנם באמת פיון
דמיירי במחט ט"מ הא הי"ל אה"ט דרבנן ובאה"ט דרבנן ס' טמא ולפי"ז פריף הש"ס
שפיר מקדי האי מחט דבר שא"ב דעת לישאל הוא כו' וא"כ נהי דגם בדבר שאבד"ל
עכ"פ מדרבנן טמא אמנם הא בדרבנן גם ברה"י ס' טהור בכה"ג אפי' באה"ט פנ"ל וא"ש
דלא פריף רק להך שינויא דר"א פיון דאיהו מספקא לי' אי סימנין דרבנן פנ"ל: ובדבר
מה שנתקשה בדברי הרע"ב במשנה דטהרות הנ"ל שכ' וז"ל אבל דבר שהוא אה"ט פגון
דם תבוסה ונכרים שעשאום פזבים וכי"ב כו' ומיהו אה"ט מד"ס שהוא עצמו מספק פגון
ביה"פ דאיכא ספקא אם י"ב עצם פשעורה אם לאו בהא תנן לעיל דעל ודאי מגען שורפין
ועל ס' מגען אין שורפין דהוי ס"ס עכ"ל א"כ משמע דהגי דחשיב אה"ט ודאי מד"ס ס'
טמא היינו ששורפין על ספקן ותמה ע"ז מש"ס נדה ל"ד.

דקא' התם דזובו של נכרי טמא אפי' לב"ש קריו טהור אפי' לב"ה עבוד רבנן הקפרא פי
היכי דלא לשוןף עלי' תרומה וקדשים הרי דאפי' על ודאי טומאת זיבה דנכרים אין
שורפין תרומה וקדשים ומכ"ש על ספקן.

יָפָה הַעִיר בְּזֶה דְבַאמַת בְּתוֹס' שֶׁם מְבוֹאֵר דְּלִכְּה שׁוֹרְפִין עַל סִפְק רְקוּן דַּע"ה מִשׁוּם דְּאִיפָּא דְרָרָא דְטוֹמְאָה דְאֹרִינִי מִשׂא"כ נִכְרִי אִין לֹו שׁוּם טוֹמְאָה דְאֹרִינִי וְכֵן שֶׁם דָּר ל"ז: בְּתוֹס' ד"ה וּרְמִינְהִי פְתָבוּ לְהִדְיָא הֵכִי [וּלְפַעַנ"ד יל"ע מְדַבְרִי הַתּוֹס' בַּע"ז ד"ל: ד"ה וּמְטַמָּא שְׁהַקְשׁוּ דְלָמָּה הַנְּצָרָה לְגִזְזוֹר טוֹמְאָה עַל סִתְּמָם יִינָם תִּנְפוּק לִי מִשׁוּם מַגַּע נְכָרִי שְׁגָזְרוּ עֲלֵיהֶם שְׂיִהִיו כְּזָבִים לְכָל דְּבַרְיָהֶם וְקִשָּׁה הָרִי ע"כ הַנְּצָרָכוּ לְגִזְזוֹר טוֹמְאָה עַל סִתְּמָם יִינָם לְעַנְזוֹ לְשׁוֹרֵף תְּרוּמָה וְקִדְשִׁים כִּינּוּן דְּאִיפָּא דְרָרָא דְטוֹמְאָה דְאֹרִינִי תִּשְׁעִשְׂאוּהוּ חֲכָמִים כִּינּוּן שְׁנַתְּנִסָּה לְפָנֵי ע"ז דְּהוּי תִּקְרֹנְכֵת ע"ז וּמְטַמָּא מְדְאֹרִינִי לְרִיב"ב כַּמ"ש בְּתוֹס' חֲוָלִין י"ג: ד"ה וּמְטַמָּא] אָמְנָם רְאִיתִי בְּהַגְהוֹת הַגְּאוֹן הַחֲסִיד רַבִּינוּ אֲלֵיהֶוּ מוּוִילְנָא זְצוּקִלְלָה"ה בְּנִדְהָ שֶׁם דְּגָרִיס עֲבוּד רַבְּנֵי הַיְכָלָא כִּי הֵיכִי דְלָא לִיחְיִיב עֲלֵי' עַל טוֹמְאָת מְקִדָּשׁ וְקִדְשִׁוּ וְלֹא נֹודַע כְּוָנְתוֹ בְּזֶה וְאַחַר הַחִיפּוּשׁ מְצִאֲתִי בַר"ש פ"ב דְּזָבִים שְׁמַבִּיא בְּשֵׁם הַת"כ וְנ"ל בַּנ"י מְטַמָּאִין בְּזִיבָה וְאִין הַפּוֹתִים מְטַמָּאִין בְּזִיבָה אַעפ"י שְׂאִין מְטַמָּאִין בְּזִיבָה מְטַמָּאִין כְּזָבִין וְשׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶוּ אֵת הַתְּרוּמָה אֲבָל אִין חִיבִין עֲלֵיהֶוּ עַל בִּיאַת מְקִדָּשׁ וְקִדְשִׁוּ כּו' וְעַר"ש פ"ד דְּטְהָרוֹת וַא"כ יָפָה גָרִיס הַגָּב"א זצ"ל עֲבוּד הַיְכָלָא כִּי הֵיכִי דְלָא לִיחְיִיב עֲלֵי' עַל טוֹמְאָת מְקִדָּשׁ וְקִדְשִׁוּ דְאֵילוּ תְרוּמָה שׁוֹרְפִין לַד' הַת"כ הַנ"ל וְכֵן הִבִּיא בַר"ש שֶׁם בְּשֵׁם הַתּוֹסְפֵתָא דַּעפּו"ם וְגַר תּוֹשֵׁב שׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶוּ אֵת הַתְּרוּמָה וְע"ש מַה שְׁמַכְלָפֶל מְש"ס נִדְהָ הַנ"ל עַכ"פ אִין הַדְּבָר זָר כ"כ לְזַמֵּר דַּהֲרַע"ב קָאִי ג"כ בְּשִׁטָּה זֹו.

וְעַתּוּס' שְׁבֵת ט"ז. ד"ה עֲבָדִי וּבְהִרְמָב"ם פ"א מַה' פְּלִים הִלְכָה ה' וּבַפּר"ח א"ח ה' חֲנֻכָּה: וְע"ד מ"ש מְעַלְתוּ בְּשֵׁם הַקְּצוּה"ח שְׁהַקְשָׁה עַל חִי' הַרְשָׁב"א שְׁבֵת ד"ד.

שְׁכ' דַּבְּח"ע וְחַב"ח לִיפָּא עֲשֵׂה דְלַעוֹלָם בְּהֶם תַּעֲבֹדוּ כִּינּוּן דַּעוּבָד יוֹם א' לַעֲצֻמוֹ ל"ה לַעוֹלָם וְהַקְשָׁה מְמַנְוֶרָה דְכַתִּיב תְּמִיד וּל"ה דוֹלֵק רַק בְּלִילָה וְאַפ"ה מִיְקָרִי תְּמִיד. הִנֵּה הַס' קְצוּה"ח אִינְנוּ כָּעַת לְפָנֵי אָמְנָם תָּם אָנִי וְלֹא אֲדַע מַאי קוּשְׁיָא הִיא זֹו דְלִישְׁנָא דְתְּמִיד מְצִינוּ דְלָאוּ דוֹקָא הוּא כְּדַמוּבָא בְּרַש"י עה"ת ר"פ תְּצַנָּה וּבְסוּף חֲגִיגָה מְדַכְתִּיב עוֹלָת תְּמִיד וְאִינָה אֲלֵא מִיּוֹם לְיוֹם וְכֵן בְּמַנְחַת חֲבִיתִין נֶאֱמַר תְּמִיד וְאִינָה אֲלֵא מְחַצִּיתָה בְּבִנְיָן וּמְחַצִּיתָה בְּעָרֵב וּמַה שְּׁפִינִים שֶׁם אֲבָל תְּמִיד הָאֲמוּר בַּלְחָה"פ מְשַׁבֵּת לְשַׁבֵּת הוּא.

הִנֵּה גַם בְּזֶה בְּאָמַת חוֹלֵק ר' יוֹסִי בְּמַנְחוֹת צ"ט: וּס"ל אִפִּי' סִילֵק אֵת הַיְשָׁנָה שְׁחַרִית וְסִינְדָר אֵת הַחֲדָשָׁה עֲרֵבִית אִין בְּכָף כְּלוּם אֲלֵא מַה אָנִי מְקִיִּים לְפָנֵי תְּמִיד שְׁלֵא יִלִין שְׁלַחֵן בְּלֹא לְחֵם הָרִי דַּס"ל דְּגַם בַּלְחָה"פ תְּמִיד לָאוּ דוֹקָא וְהֵכִי מְצִינוּ בְּיוֹמָא ז': גַּבִּי צִיץ דְכַתִּיב בִּי תְּמִיד דְקָאֵר"ש וְיָמִי מְשַׁכַּחְתָּ לֵה מִי לֹא בְּעֵי מִיַּעַל לְבִיהַכ"ס וְיָמִי לֹא בְּעֵי מִינָם וְע"כ דְרִישׁ תְּמִיד לְעַנְזוֹ רִיצוּי שְׁמַרְצָה אִפִּי' בְּשִׂאִינוּ עַל מְצַחוּ וּר"י דְרִישׁ הַתָּם תְּמִיד שְׁלֵא יִסִּיחַ דַּעַתוֹ וְע"כ לְדִידִי' לֹא כְּתִיב תְּמִיד רַק בְּשַׁעָה שְׁשִׁינָה הִיסָה"ד וְלֹא בְּשַׁעָה שְׁהוּא יָשׁוּן דַּל"ש הִיסָה"ד כַּמ"ש בַּת"י שֶׁם וְעַתּוּס' שֶׁם ס"ט וַא"כ לַר"י ג"כ תְּמִיד לָאוּ דוֹקָא וְעַלְח"מ פ"א מַה' ת"ת ה"ח וּבְשִׁאֲגַת אַרְי' סִי' ל"ט הָאֲרִיף בְּזֶה ג"כ וְהַעֲלָה דְכָל דְבָר נִקְרָא תְּמִיד לְפִי עַנְזִינוּ ע"ש אֲבָל מְלַת לַעוֹלָם בְּאָמַת י"ל דְּדוֹקָא הוּא: וּמַה שְׁהִבִּיא מְעַלְתוֹ מְדַבְרִי הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּ' סִי' ש"ט שְׁכ' דְתְּמִיד קָאִי עַל גַּר מְעַרְבֵי דְצָרִיף שְׂיִהִי' דוֹלֵק תְּמִיד וּלְכָף אִם מְצִאוּ שְׁכָבָה מְדַלִּיקוּ.

הִנֵּה דְבָר זֶה מְפּוֹרֵשׁ בְּתוֹס' מְנַחֹת פ"ו: ד"ה מְמַנְהָ אֲכֹן כ' שֶׁם דְלִשְׁי' רַש"י ז"ל תְּמִיד לָאוּ דוֹקָא וְהִיא דַּהִי מְדַלִּיקוּן גַּר הַמְעַרְבֵי שְׁחַרִית מְמַנְבַּח הַעוֹלָה וּל"ה מְמַתִּינִין עַד הַעָרֵב

כְּדִי שְׁלֵא לְשִׁנּוֹת מִכְמוֹת שֶׁהִי בְּשַׁעַה שֶׁהֵנֶס קָיָים בִּימֵי שְׁמֵעוֹן הַצַּדִּיק ע"ש וְכֵן הָעֵלָה בְּמִזְרָחֵי עֵה"ת פ' תְּצַנֶּה ב'ד' רש"י ז"ל שֶׁשׁ דְּתַמִּיד דְּנִדְרָשׁ עַל גַּר מַעְרָבִי אֲסִמְכָתָא בְּעֵלְמָא הוּא וּבְאַמַּת לֹא קָאִי רַק עַל שְׁשֵׁה גְרוֹת וְהֵם ל"ה דוֹלְקִים תַּמִּיד רַק מַעְרָב עַד בּוֹקֵר.

אוּלָם בְּרַמְבַּ"ן עֵה"ת שֶׁשׁ הָעֵלָה דְהָךְ דְּרָשָׁא דְתַמִּיד עַל הַגַּר הַמַּעְרָבִי הוּא דְרָשָׁא גְמוּרָה וּבַחֲנִי הַמְּאִירִי בְּשִׁבְתָּ כ"ב: הֵבִיא חִילּוּקֵי דִיעוֹת בְּזֵה שִׁי"א שְׁהִי פּוֹלָם דוֹלְקִים כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה וִי"א שְׁבִשְׁחֵרִית אִפִּי מְצָא שְׁאָר גְרוֹת דוֹלְקִים מְכַפֵּן וּמִדְּשָׁנָן לְצוֹרֵךְ עָרֵב וּל"ה שֶׁסָּר דוֹלְקָא כָּל הַיּוֹם אֲלָא מַעְרָבִית וִי"א פֶּן אָף בְּמַעְרָבִית ע"ש וּבְאַמַּת י"ל דְּתַלְיָא בְּפִלְגֵינָא דְתַנְיָא בְּסוּף חֲגִיגָה דְקָא וְתַנְיָא דִּידוֹן מ"ט לֹא תִנִּי מְנוּרָה שְׁלַחֲנָן כְּתִיב בִּי תַמִּיד מְנוּרָה לֹא כְּתִיב בֵּה תַמִּיד וּמוּבָא בְּתוֹס' שֶׁשׁ בְּשֵׁם ה"ר אֶלְחָנָן שְׁהַקְשָׁה דְהָא בְּמַס' תַּמִּיד מִשְׁמַע דְגַר מַעְרָבִי דוֹלְקָא כָּל הַיּוֹם וּמִסְתַּמָּא מִתַּמִּיד נִפְקָא וִי"ל דְּתַנְיָא דְמַתְנִי שֶׁשׁ ס"ל דְּתַמִּיד לֹאֵו דוֹקָא וּבְאַמַּת גַּם הַגַּר הַמַּעְרָבִי ל"ה מִן הַחַיִּיב שְׁיֵהֵן דוֹלְקָא כָּל הַיּוֹם וּכ"ה שִׁי רש"י בְּאַמַּת וְהָא דְפִירֵשׁ בְּשִׁבְתָּ כ"ב: ד"ה וּבָהּ הִי מְסִיִּים כו' וּמִשְׁנָה זוּ בַת"כ שְׁנוּנִי וּס"ל דְּמִזְרָח וּמַעְרָב מְנוּחָיִים וְהָכִי תַנְיָא לְעִיל מִינְיָן לְהַעֲלוֹת גַּר תַּמִּיד שְׁתַּהֲא גַר מַעְרָבִי תַמִּיד שְׁמַמְנוּ יְהֵא מִתְחִיל וּבוֹ יְהִי מְסִיִּים וּמִדְּלָא כְּתִיב לְהַעֲלוֹת גְרוֹת ש"מ הַקּוֹבֵעַ גַּר א' לְהַתְחִיל בּוֹ בְּכָל יוֹם וְזֶהוּ גַר מַעְרָבִי הַשְּׁנִי שֶׁל מְזֻרְחָ כו' הָרִי דִס"ל דְּהַדְרָשׁ דְּתַמִּיד נִדְרָשׁ עַל הַגַּר מַעְרָבִי לְדְרָשָׁא גְמוּרָה י"ל דְּבִשְׁבַת שֶׁשׁ ע"כ פִּי פֶּן דְּבִנְדָאִי הָכִי ס"ל הַמְקַשֵּׁן שֶׁשׁ דְּפָרִיךְ בֵּין לְמ"ד מִשׁוּם בְּזוּיֵי מַצְנֶה וּבֵין לְמ"ד מִשׁוּם אֲכַחוּשֵׁי מַצְנֶה וְהָא הֵכָא פִּינוֹן דְּקַבִּיעֵי גְרוֹת לֹא סְגִיָא דְלֹא מִשְׁקִיל וְאֲדִלוּקֵי וְלְכַאוּרָה מ"פ דְּיִלְמָא שְׁאֲנִי מְנוּרָה דְכָל שְׁבַעַת הַגְּרוֹת חֲדָא מַצְנֶה הוּא כְּדְכְתִיב יְאִירוּ שְׁבַעַת הַגְּרוֹת וְהָרִי קִי"ל בְּמִנְחוֹת כ"ח.

בְּמִשְׁנָה דְאַפִּי ז' קִנֵּי הַמְּנוּרָה וּז' גְרוֹתֵי מַעְכְּבִין זא"ז וּמַכ"ש הַהַדְלָקָה שֶׁל ז' הַגְּרוֹת וּא"כ לֹא נִגְמְרָה הַמַּצְנֶה עַד גָּמַר הַדְלָקַת שְׁבַעַת הַגְּרוֹת וּלְכַךְ שְׁרִי לְאֲדִלוּקֵי מִשְׁא"כ בַּג"ח דְּמַעְיָקֵר הַדִּין סְגִי בְּגַר אִישׁ וּבֵיתוֹ וְע"כ פִּירֵשׁ י"ד דְּע"כ ס"ל לְהָךְ מ"ד דְּתַמִּיד נִדְרָשׁ עַל הַגַּר הַמַּעְרָבִי וְהָנִי מַצְנֶה בַּפ"ע וּפְרִיךְ שְׁפִיר הַאִיף שְׁרִי לְאֲדִלוּקֵי בְּקִינְסָא מִהַגַּר הַמַּעְרָבִי וְעַפִּי"ז גְּכוֹן לִינִישׁב דְּבָרֵי רש"י ז"ל שְׁנֵרָאִין כְּסוּתֵרִים דְכָאֵן בְּמַס' שְׁבַת פִּירֵשׁ י"ד דְּבָהּ הִי מְסִיִּים קָאִי אֶהְטָבָה וּבְמִנְחוֹת פ"ו: פִּי דְקָאִי אֶהְדְּלָקָה כְּפִי רִיב"א שְׁבַכְאָן.

וּלְהַאֲמוֹר א"ש דְּבְאַמַּת הַקְשָׁה הָרִיב"א לְפִירֵשׁ י"ד דְקָאִי אֶהְטָבָה אִם אֵינְפִשֵׁר לְהַדְלִיק מִן הַיְשָׁנָה לְמָה לֹא מְדִלִיק נְמִי הַשְּׁאָר אֲמַנְם בְּאַמַּת בְּתוֹס' מְנַחֲתוֹ שֶׁשׁ תִּי לְקוֹשְׁיָא זוּ דא"א לְהַדְלִיק מִן הַיְשָׁנָה מִשׁוּם דְּדְרָשִׁינוּן בַּת"כ לְהַעֲלוֹת גַּר תַּמִּיד שְׁיֵהָא גַר מַעְרָבִי קְבוּעַ בְּמִקוּמָה וְהַיְשָׁנָה כְּשִׁמוּצִיָּאָה מִן הַמְּנוּרָה לֹא מִיְקָרִי גַר מַעְרָבִי ע"ש וּא"כ פִּינוֹן דְּהַמְקַשֵּׁן בְּשִׁבְתָּ שֶׁשׁ ע"כ ס"ל דְּדְרָשָׁא דְתַמִּיד עַל גַּר מַעְרָבִי דְרָשָׁא גְמוּרָה הִיא כְּפִי שְׁפִיר פִּי דְקָאִי אֶהְטָבָה [וְהָא דְנִתְקַשְׁוּ בְּתוֹס' מְנַחֲתוֹ שֶׁשׁ דְּהָרִי בְּשַׁעַה שְׁאוּחֲזוּ אֶת הַיְשָׁנָה בְּיָדוֹ אִין שׁוּם גַּר דוֹלְקָא בְּמְנוּרָה י"ל דְּכִינוּן דְּמַצְנוֹת הַדְלָקַת הַגַּר מַעְרָבִי בְּכַךְ לֹא מִתְבַּטֵּל עִי"ז הַמַּצְנֶה דְתַמִּיד פִּינוֹן דְּעוֹסֵק בְּהַדְלָקַת הַגַּר מַעְרָבִי גּוֹפִי' וְלֹא נִדְרָשׁ תַּמִּיד רַק שְׁמַצְנוֹתוֹ לְהִיּוֹת בְּמְנוּרָה תַמִּיד וּכ"כ הַמְפֹרָשִׁים] מִשְׁא"כ בְּמִנְחוֹת שֶׁשׁ פִּי אֶלְיָבָא דְאַמַּת דִס"ל לְרִש"י ז"ל דְּדְרָשָׁא דְתַמִּיד לֹאֵו דוֹקָא כְּפִי ל"א א"כ א"א לֹאֵו דְבָהּ הִי מְסִיִּים קָאִי עַל הַטָּבָה דִאכ"ק קוֹשְׁיָא הָרִיב"א אֲמַאי לֹא מְדִלִיק נְמִי שְׁאָר הַגְּרוֹת מִן הַיְשָׁנָה וּלְכַךְ שְׁפִיר פִּי דְקָאִי אֶהְדְּלָקָה וְאֲזָדָא נְמִי לְפִי"ז קוֹשְׁיָא הַתוֹס' ז"ל בְּהָא דְבָעֵי בְּסוּגִיָא שֶׁשׁ מֵאִי הָוִי עֲלָה וּקִאֵר"ה בְּרִי

דר"י חזינא אי הדלקה עושה מצנה מדליקין מגר לגר ואי הנחה עושה מצנה אין מדליקין ומגר לגר ונהרי המ"ד משום אכחוישי מצנה איתותב מהך דמנורה א"כ ע"כ מדליקין מגר לגר ולהנ"ל יהי נכון דהא באמת קשיא מ"פ ממנורה הרי כ"ז שחסר עדיין הדלקת קנה א' לא נגמרה המצנה וליכא משום אכחוישי וביזוי מצנה ולכך שרי להדליק שאר הנרות מהגר המערבי ועכצ"ל פנ"ל דכינן דדרשינו תמיד על הגר המערבי הוי הגר המערבי בפ"ע וי"ל דמאן דבעי מאי הוי עלה הי' מסופק בדבר אי הדרשא דתמיד דוקא או לא ואי הדרשא דתמיד ל"ד הא ליכא קושיא פלל ממנורה פינו דהתם קודם שנדלקו שבעת הנרות אפתי לא נגמרה המצנה ולכך מדליקין ועז"ק ר"ה ברי' דר"י אי הדלקה עושה מצנה וע"כ דילפינן נ"ח ממנורה עפירש"י ונהר"ן וא"כ שפיר מדליקין מגר לגר כדאשפסון במנורה פינו דכל מצות ההדלקה נלמד ממנורה ואין להחמיר בנ"ח יותר מבמנורה משא"כ אי הנחה עושה מצנה י"ל שפיר דבנ"ח אין מדליקין מגר לגר פינו דלא ילפינן מצנת הדלקת נ"ח ממנורה דאי הנחה ע"מ הא אין המצנה נגמרת בהדלקה כמ"ש הרשב"א דלמ"ד הנחה ע"מ צריכה שתהי' ההנחה אחר ההדלקה ושפיר איפשר למדחי דאין ראי' ממנורה פינו דדרשא דתמיד ל"ד ולכך התם שפיר מדליקין משום דליכא מצנה עדיין כ"ז שלא נגמרה הדלקת שבעת הנרות ודעת לנבון נקל ליישב בזה קוש' התוס' על הא דקא' הגמ' והא הכא פינו דקביעי גרות כו' הלא במנחות פ"ח.

איכא מ"ד דל"ה קבוע אלא הי' מסלקו לגמרי בשעת הטבה ואח"כ מניחו ולהאמור י"ל פינו דע"כ המקשן סובר דדרשא דתמיד דוקא א"כ גם למ"ד דל"ה מחובר ג"כ קשה דממ"נ אי יסלק שאר הנרות ונדליקין בגר המערבי א"א פינו דבמנורה בודאי הדלקה עושה מצנה וא' התם דאי הדלקה ע"מ הדלקה במקומו בעינו וא"א לסלקו מן המנורה ולהדליקו ואי שייסלק הגר מערבי ממקומו ונדליק בו שאר הנרות א"א דא"כ מתבטל המצנה דתמיד דבשעה שמדליק שאר הנרות אין הגר מערבי דולק במנורה דבשלמא בשעה שמטיב הגר מערבי לא מתבטל מצנה דתמיד פינו דעוסק בהדלקת הגר מערבי גופי' אבל שייטלבו להדליק בו האחרים הא מתבטל אז המצנה דתמיד וא"ש: ובדרך פלפול י"ל ביישוב קוש' התוס' דגם למ"ד שהי' מסלקו בשעת הטבה ג"כ קשה עפ"מ שמבואר בפ"ג ופ"ו דתמיד והובא גם בפירש"י פאן דלמ"ד מזרח ומערב היו מונחים היו מדליקין שתי הנרות הראשונות המזרחיות והגר השני הוא הגר המערבי משום דאין מעבירין על המצות וכי עייל בהיכל בקמא פגע ברישא ובי' לא מצי לאתחולי דכתיב יערוך אותו לפני ה' צריך שיהא א' חוצה לו דאל"ה לא קרינן בי' לפני ה' ולכך היו שתי הנרות הראשונות דולקות תמיד ואילולי הטעם דאין מעבירין עה"מ ל"ה צריכין להדליק שתי גרות תמיד והי' די בהגר המערבי השביעי שהוא לצד מערבי יותר מכולם והנה מבואר בתוס' זבחים נ"א.

ובמנחות ס"ד: דמשום אין מעבירין עה"מ אין שייך לקבוע מקום למצנה רק מדרבנן ע"ש וא"כ הא דהוי קביעותא דגר מערבי בגר שני ל"ה רק מדרבנן וא"כ הרי מבואר בפירש"י שבת מ"ו. דבמנורה של חליות אם מפרקה ומחזירה כמו שהיא אפי' בלאו תקיעה בידות ומעשה אומנות מיקרי עושה פלי וחיוב משום מב"פ וא"כ גם למ"ד שהי' יכול לסלקה פריה שפיר דאיה תיקנו רבנן דליהוי גר מערבי בגר שני שהוא מילתא דאתי לידי איסור דאורייתא דאם פכה בשבת גר א' נהי דאיסור הדלקה הותר אבל הא

יתחייב משום בונה אם יפרקה ויחזירנה כנ"ל וע"כ ע"י קונסא וא"כ איפא משום ביזוי ואפחולשי מצוה.

ויש להרחיב הדיבור בזה אולם פשל בעוני פחי והנני עמוס הטרדות והתלאות ל"ע ה' ירחם עלי דברי ידידו דור"ש באהבה מצפה לישועה: סי' קלז בעזה"י יום א' ה' אדר"ש תרנ"א לפ"ק סטרי שלום רב לאנהבי תורת ד' פבוד הרבנים המאה"ג לממשלת התורה והיראה דיינים מובהקים ומצויינים בשערי ההלכה הרב מוה' נפתלי סג"ל גאלדברג נ"י והרב מוה' משה אפטער נ"י והרב מוה' יוסף בעער נ"י ביד"צ דק"ק טארנא יצ"ו.

בהדי פניא דמעלי שבתא הגיעני מכתבם עד"ש ע"ד התקנה אשר נעשתה בעיר פ' זה שבע עשרה שנה נגוזו ועברו עפ"י טובי העדה בהסכמת חבר עיר ובידה"צ וכל אנשי העיר אשר הקמח המוכר על חה"פ יהי' פחת השגחת הביד"צ ובאמצעות ראשי העדה ונאמני הקהלה תנהל אופן המסחר של הקמחא דפיקסחא וההכנסה מזה העולה לכמה אלפים יתחלק בכל שנה בין עניי דמתא ועמה נצמח קטטה ומריבה בין רבים מאנשי העיר ובין מנהלי העדה ובכרצון מתנגדי המנהיגים לעבור הגבול אשר גבלו הראשונים ולהרוס אשיות התקנה הנ"ל ויאמרו להביא למו רב ומורה ממק"א להכשיר את הריסות דשם ולתת השגחתו על כל הנעשה נגד רצון הבי"ד וטובי העיר ונפשכם בשאלתכם אם יוכלו הביד"צ להכריז איסור על הקמח הנ"ל על חה"פ פי חוץ לזה אשר בהירוס התקנה הטובה הלזו יפסידו העניינים אף גם יקופח עי"ז פרנסת דייני מתא עכת"ש: הנה לא פורש במכתבם אופן התיסדות התקנה.

והנה אם נתקנה ביום הנסדה שהקמח שיהי' נטחן בלתי השגחת הבי"ד ומנהלי העדה יהי' אסור לעוגות מצות על חה"פ הדבר פשוט דרשות ביד הצבור לאסור את המותר כהך דתשו' הרא"ש המובא ביו"ד סי' א' בקהל שפסלו שחיטת הפל ומ"ש הפר"ח שם דשחיטה אחר אינו אסור מעיקר הדין אלא משום קנסא זהו דוקא אם התקנה היתה בסתם שלא ישחוט אלא טבח ידוע אבל אם היתה התקנה בפירוש שמה שישחוט זולתו יהי' אסור אז מדינא שחיטת אחר אסורה כמבואר בשמ"ח סי' ב' סכ"ב [דלא פנראה מדברי תשו' נובי"ק חיו"ד סי' א' דהפר"ח מיקל אף בכה"ג] וכ"פ בנובי"ת חיו"ד סי' ה' דבכה"ג שאסרו בפירוש שחיטת זולתו אסור הבשר משחיטת אחר מדינא דרשאין הצבור לגזור למגדר מילתא על פתו ויינו שיהי' פתו כפת פותי ויינו כיי"נ כמבואר ברמ"א סי' ר"ה ס"ב וכן הוא בכל דבר שיש בו צורך קיום וחיזוק התורה כהך דא' בסנהדרין מ"ו.

דבי"ד מפין ועונשין שלא מן הדין ולא לעבור על ד"ת אלא לעשות סניג לתורה ואף הטובים לחודייהו יכולת בידם לתקן בעירם פן בלעדי הסכמת אב"ד עיר כהא דתניא ב"ב ח': ורשאין בני העיר להתנות כו' ולהסיע על קוצתן ופירש"י לקנוס את העובר על קוצת דבריהם כו' ואף דא' התם ד"ט.

דהיכי דאיפא אדם חשוב לא כל פמיניהו דמתנו ככר כ' בתשו' ריב"ש סי' שצ"ט ומק"מ אלשקר סי' מ"ט דזה לא קאי רק אבני אומניות שעשו תקנה ביניהם והריב"ש הסביר הענין דאי ליפא אדם חשוב אז הם בתקנתם כבני העיר אבל היכי דאיפא אדם חשוב ועשו בלעדי הסכמתו אינם אלא פחידים ולא כבני העיר ע"ש וכ"פ הסמ"ע סוסי' רל"א

ונהי דבטור' וברמ"א וכן בפ"ד שם כ' לחלוק ע"ז וישגם בני העיר אינם רשאים לתקן בלתי הספמת חב"ר עיר וכ"פ בתשו' ב"ח התדשות סי' מ"ג ע"ש אולם היכי שהתקנה היא למיגדר מילתא לכ"ע מועיל תקנת טובי העיר בלחוד בלתי הספמת חב"ר עיר ונהרי בדאיפא רנוחא להאי ופסידא להאי נחלקו הראשונים ו"ל אי מהני תקנת הטובים בזה דשי' ר"ת במרדכי ב"ב שם דאין פח ביד זט"ה לתקן אפי' בהספמת הרוב להפסיד היחידים ושי' הראב"ה שם דיכולין לתקן גם במידי דאיפא רנוחא להאי ופסידא להאי ובלבד שלא ימחו הרוב והובאו שני הדיעות בח"מ סי' ב' ואפ"ה אם התקנה היא למיגדר מילתא לכ"ע יכול הרוב לכוף את המיעוט אפי' במידי דאיפא רנוחא להאי ופסידא להאי כמו שהאריך בזה המהרי"ק בשורש ק"פ ובמהרשד"ם חיו"ד סי' פ"ב ע"ש ולפענוד"נ להסביר הענין בטיב טעם דהרי באמת בכל התקנות פגון פשמתנין על המדות ועל השערים איפא רנוחא ללוקחים ופסידא למוכרים שמוכרחים למפור בזול כפי קיצתו של בני העיר ואפ"ה מהני התקנה וע"כ מטעם הפקר ב"ד הפקר כמ"ש בח"מ סי' ב' בהג"ה שטובי העיר בעירן כב"ד הגדול והפקרן הפקר וא"כ אמאי לא תועיל ג"כ תקנתם להפסיד ליחידים מטעם הפקר בי"ד ונראה בטעמא דמילתא דהנה בש"ס גיטין ל"ו.

פריד על הא דהלל התקין פרוזבול ומי איפא מידי דמדאורייתא משמטא שביעית והתקין הלל דלא משמטא אמר אב"י בשביעית בזה"ז ור' היא כו' ושם ע"ב ומא"מ דמדאורייתא לא משמטא שביעית ותקנו רבנן דתשמט אמר אב"י שוא"ת הוא רבא אמר הפקר בי"ד הפקר וכ' הכ"מ בפ"ט מה' שמטתה ויובל הט"ז בדעת הרמב"ם דלא ס"ל כפירש"י בגיטין שם דשינויא דרבא קאי גם למאי דאקשי ברישא מא"מ דמדאורייתא משמט כו' אלא סובר דשינויא דרבא לא קאי רק אפירכא השני' מא"מ דמדאורייתא לא משמט ותקנו רבנן דלשמט וטעמו דכל שאין המזון בידו הפקירוהו הבי"ד אבל להוציא מידו שלא פדיו תורה פלומר אלו היתה שמטת פספס דאורייתא ל"ה מתקני להוציא מידו ע"י הפקר ולהבין במאי מחולקים רש"י והרמב"ם ו"ל נראה דהנה הרמב"ם בפ"ב מה' ממרים פתב לחלק בענין אין בי"ד יכול לבטל דברי בי"ד חבירו אא"כ גדול הימנו בחכמה ובמנין אם פשטה הגזירה בכל ישראל דהיכי שהגזירה היתה משום סניג וגדר ופשטה בכל ישראל אפי' בי"ד גדול מן הראשונים א"י לבטל והקשה הכ"מ שם מגיטין ל"ו: גבי התקין הלל פרוזבול אמר שמואל אי איישר חילי יותר מהלל אבעלי' וא' נמי התם דאי לדרי עלמא תקנו הלל פרוזבול אין בדינו פח לבטל דאין בי"ד יכול לבטל דברי בי"ד חבירו כו' משמע הא גדול בחכמה ובמנין יכול לבטל ות' דתקנת פרוזבול ל"ה סניג וגדר אלא תקונו העולם מפני תקנת עניים שלא תנצל דלת בפניהם ומפני תקנת העשירים שלא יפסידו ע"ש אמנם רש"י ו"ל בגיטין שם עמוד א' ד"ה מוסרני כו' ובעמוד ב' שם כ' דתקנת פרוזבול הוי סניג וגדר וע' במהר"ם ש"פ שם מ"ש בדברי רש"י ולפי"ז שפיר כל חד לשיטתו' אגיל דהנה בגיטין שם יליף ר"י דהפקר ב"ד הפקר מקרא דעזרא וכל אשר לא יבא לשלשת ימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו ור"א יליף מקרא דיהושע אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הפהן ויהושע בן נון וראשי האבות וכי מה ענין ראשים אצל אבות לומר להם אבות מנחילין את בניהם כל מה שירצו אף ראשים מנחילין העם כל מה שירצו ונהנה לענין לומר הפקר ב"ד הפקר להוציא ממנו ש"א

מתחת ידו לא נוכל למילף מהה דמה אבות מנחילין כו' פיון דהאב המנחיל שמרבה לזה וממעט לזה הרי הה ממונא לא אחי לידן דבן מעולם ואיך נוכל ללמוד מזה להפקיר ממונו ש"א שהוא פקר תחת ידו ולא נוכל למילף מהה קרא רק לענין להפסיד ממון שאינו תחת ידו אמנם מהה קרא דעזרא דכתיב יחרם כל רכושו שפיר מצינו למילף דהפקר ב"ד הפקר גם בממון פנה שפקר הוא תחת ידו אמנם בעינינו דוקא שיהי' במקום סיג וגדר דומיא דהה דעזרא וערמב"ם פכ"ד מסנהדרין ה"ו ולכאורה יל"ע לפי"ז מב"מ כ"ז.

דמיבעיא לן אי סימנים דאוריין או דרבנן כו' וא"א דרבנן פי עבוד רבנן תקנתא בממונא כו' ופרש"י דהפקר ב"ד הפקר ונהרי התם הוא להוציא מיד המוציא ואינו סיג וגדר אמנם י"ל דהתם אמרי' בכל גונוי הפקר ב"ד הפקר דניחא לי' למוצא דניהדרין בסימנים פי היכי דכי אבדה לי' לדידן ניהדרין לי' בסימנים כדא' התם בגמ' וכי"ב בב"מ י"ב: ענינים גופניהו ניחא להו וע' תשו' מהר"ם בר ברוך החדשות סי' ע"א.

ומלבד זה הא כ' הראשונים ו"ל דלמוצא לית לי' חז"מ] ולפי"ז א"ש מאד דהרמב"ם לשיטתו דס"ל דתקנת פרוזבול ל"ה סיג וגדר פנ"ל א"כ לא נוכל למילף זה מקרא דעזרא וא"כ לא מצינו לישנויי אפירכא קמיינתא מא"מ דמדאוריין משמט כו' שהוא מטעם הפקר ב"ד הפקר פיון דזהו להוציא מיד הלוח ממון שהוא ת"י והוא ש'ו מדאוריין שנה ע"כ נלמד מקרא דעזרא ונהלא בעינינו סיג וגדר דומיא דעזרא פנ"ל ונהרמב"ם הא ע"כ ס"ל דתקנת פרוזבול ל"ה סיג וגדר פנ"ל ונהלפך לא מצי קאי שנינויא דרבא הפקר בד"ה רק אפירכא בתרייתא דפריה מא"מ דמדאוריין לא משמט ותיקון רבנן דמשמט שנהו להפקיר ממון שאינו ת"י ונה נלמד שפיר מהה דנחלות ול"ב סיג וגדר משא"כ רש"י ו"ל לשי' דתקנת פרוזבול הוי סיג וגדר ונהלפך פי' שפיר דשנינויא דרבא קאי אפירכא קמיינתא פיון דלדידן נלמד שפיר מקרא דעזרא שהוא ג"כ סיג וגדר ושפיר הפקר ב"ד הפקר גם להפקיר ממון שת"י וא"ש כמין חומר בס"ד.

והשתא מתבאר שפיר הה דינא דרשאין בני העיר להסיע על קצתו דאף שהוא ג"כ להפסיד המוכרים וכן בבני אומניות בהספמת חבר עיר דאיכא פסידא דלוקחים בכ"ז לענין פסידא פי האי שפיר אמרינו הפקר ב"ד הפקר אפי' שלא במקום סיג וגדר פיון דהוי הפסד ממון דלא אחי לדידיהו ונלמד מהה דנחלות דאמרינו בכזה הפקר בד"ה אפי' בלא מיגדר מילתא משא"כ לענין להפסיד ליחידים הפסד ממש להפסיד את שישנו בידם דזה לא נלמד מהה דמה אבות מנחילין פנ"ל ול"א בי' הפקר בד"ה רק כשהוא לסיג וגדר דנלמד מקרא דעזרא פנ"ל ואז אמרי' שפיר הפקר בד"ה אפי' במקום דאיכא רוןחא להאי ופסידא להאי ונהבן: עכ"פ זכינו לדין דהיכי שהוא למיגדר מילתא יכולין זט"ה לתקן אפי' במקום דאיכא רל"ה ופסידא להאי ובמהרשד"ם ומהרי"ק ה"ל מבואר דתקנה פמו' שהיא למיגדר מילתא הוי' מה"ת וכ"ה בט"ז יו"ד סי' רי"ח ועט"ז סי' רכ"ח ס"ק מ"ב ובתשו' שער אפרים סי' ס"ג וע"ב הביא מחלוקת הרא"ש ומהרי"ק מהו נקרא מיגדר מילתא ומדברי הירושלמי שהובא בר"ש פ"ה דפאה מוכח דכל שהוא לתקנת עניים נקרא סיג וגדר ע"ש וא"כ מכ"ש בנ"ד דאיכא תקנת עניים וחיזוק ד"ת לענין

אִסוּר חֲמִץ וְגַם נְתִיבָה הַתְּקֵנָה עַפ"י בִּי"ד הַקְּבוּעַ שֶׁהַמְּחֹם רַבִּים עָלֵיהֶם בְּנֹדָאֵי שְׁנֵינָּהוּ הַפְּקָר בַּד"ה עֵתוּס' קוּדוּשִׁין ע"ד.

ד"ה שוּדָא וּפְשִׁיטָא דְהוּי מְהַנִּי אִפִּי אִי הִי פְּסִידָא לִיחִידִים בְּנָה וּבִפְרֵט שְׁאִין פְּאֵן שׁוּם אִפְקוּעֵי מְמוּנָא שְׁיִגִיעַ מְזָה אִיזָה נְזַק וְהַפְּסֵד לְשׁוּם אָדָם רַק טוֹבַת עֲנִיִּים בְּלִבְד בְּנֹדָאֵי חֲלָה הַתְּקֵנָה מְאֹז וְנֶאֱפִי הִי הַמְּיָעוּט מוּחִין הַמְּיָעוּט נִגְרָר אַחַר הָרוּב עַש"ע יו"ד ס' רכ"ח סל"א וּל"ד וּבִתְשׁוּ' הָרָא"ש פְּלָל ד' ס' ד' וּבִיש"ש פ"ק דְּחֻלִּין ס' נ"א וְנִרְאָה דְאִפִּי' אוֹתָן שְׁלֵא יָדְעוּ מֵהַתְּקֵנָה וּל"ה בְּעִיר בְּשַׁעָה שְׁנִתְיַסְדָּה בַּע"כ הַתְּקֵנָה חֲלָה עָלֵיהֶם דְאָרְף דַּכ' הָרָאשׁוֹנִים ז"ל דְּבַעֲיָנִין רוּב מִתּוֹף פְּוֹלָם בַּכ"ז הֲלֵא כ' בַּס' בְּרַפִּי יוֹסֵף ח"מ ס' י"ג דְּזָהוּ רַק בְּמִבְרָרִים פְּמִמוּנִים וּפְרָנְסִים אֲשֶׁר בְּכָל בְּדָקֵי הָעִיר הֵם נוֹעֲדִים אֲצֵלָם בְּעֵינֵין רוּב מִתּוֹף פְּוֹלָם אֲבָל אִם הַמְּנַהֲיָגִים הִיוּ פְּוֹלָם בְּמַעֲמָד רַק שְׁלֵא הִיוּ יַחֲדִים בְּשַׁעָה זֹו לֹא אִיכְפַּת לָן פִּינּוּן דְּחוֹבַת גְּבָרָא לְקִיָּים פֶּל דְּבָר אֲשֶׁר הִסְפִּימוּ עָלָיו מְנַהֲיָגֵי הַקְּהָל וּגְדוּלֵי' ע"ש וְאֲנָכִי הַבֵּאתִי סְמוּכִין לְזָה דְגַם אוֹתָן שְׁלֵא נוֹדַע לָהֶם הַתְּקֵנָה פִּינּוּן דְּנִתְמַנּוּ מְנַהֲיָגִים וְעַל פִּיהֶם נְתִיבָה הַתְּקֵנָה אֲנָשִׁי הָעֵדָה בְּתַרְיָהוּ גְרִירָן וְהוּ"ל פִּינְדְעוּ מֵהַתְּקֵנָה וְקַבְלוּהָ עָלֵיהֶם בְּפִירוּשׁ וְהוּא מְהַש"ס תַּעֲנִית כ"ד.

דְּבִי נְשִׂאָה גְזֵר תַּעֲנִיתָא וְלֹא אוֹדְעִינָהוּ לַר' יוֹחָנָן וּלְר"ל לְצַפְרָא אוֹדְעִינָהוּ א"ל ר"ל לַר"י הָא לֹא קַבְלִנָא עָלָן מְאוּרְתָא א"ל אֲנִן בְּתַרְיָהוּ גְרִירָנִין וּפִירֵשׁ"י מְשִׁיכִין אֲנִן אַחֲרֵיהֶן וְכִמִּי שְׁקַבְלָנוּ עָלֵינוּ ע"ש וְה"ה בְּתַקְנַת הַקְּהָל פִּינּוּן שְׁפִנֵי הָעִיר גְרוּרִים אַחֲרֵי הַטּוֹבִים וְהַפְּרָנְסִים אִפִּי' אוֹתָן שְׁלֵא יָדְעוּ הוּ"ל פְּקִיבְלוּהָ עָלֵיהֶם בְּפִירוּשׁ וְהִכִּי מְבֹאָר בְּש"ף יו"ד ס' רכ"ח ס"ק פ"ט בְּשֵׁם הַרְשָׁב"ץ דְּעַכְשָׁיו הוֹלְכִין אַחַר רוּב מְנַהֲיָגֵי הַקְּהָלָה ע"ש וְכִינּוּן דְּהָעִיקָר תְּלִיא בְּמְנַהֲיָגִים ל"ב רַק בִּינֵיהֶם רוּבּוּ מִתּוֹף פְּוֹלוּ אֲבָל לֹא בְּשַׁאָר בְּנֵי הַקְּהָלָה מְלִבְד זָה הָרִי פְּתַב בַּב"ח ח"מ ס' ב' דְּבַכָּה"ג שְׁהוּא סִיג וְגָדֵר לְתוֹרָה אוּ עַכ"פ מְיָלִי דְשִׁמְיָא ל"ב רוּבּוּ מִתּוֹף פְּוֹלוּ וְהִכִּי מְבֹאָר בְּתַשׁוּ' רַמ"א ס' ע"ג.

וּבִפְרֵט דְּמַהֲדָרָף הוּא פְּשְׁמִינְסָדִים אִיזָה תְּקֵנָה בְּעִיר מְכַרִּיזִין אוֹתָהּ בַּבְּכַנ"ס וּבַמ"ד וּמְבֹאָר בְּתַשׁוּ' חַת"ס ח"מ ס' קט"ז דְּכְשֶׁהָ' הַכְּרֻזָה הוּ"ל פְּבַמְעָמָד פְּוֹלָם וּבִפְרֵט שְׁפִי מְכַתְּבָם נוֹסְדָה הַתְּקֵנָה הַלְזוּ מְרָאשׁ בְּהַסְפָּמַת פֶּל הָעֵדָה וּמַש"ס הוֹרְיוֹת ג': מוּכַח דְאִפִּי' קִיבְלוּ בְּשִׁתִּיקָה הוּי פְּהַסְפָּמָה.

וְכִינּוּן שְׁחֲלָה אִז הַתְּקֵנָה עַל הַצְּבוּר מְמִילָא הִיא חֲלָה ג"כ עַל הַדּוֹרוֹת שְׁאֲחֲרֵיהֶם כַּמ"ש הַפּוֹסְקִים בִּי"ד ס' רי"ד וּבַב"י הַבִּיא ד' הָרִיב"ש בְּשֵׁם הַרְמַב"ן בְּמַשְׁפְּטֵי הַחֲרָם דְּקַבְלַת הַרְבִּים חֲלָה עָלֵיהֶם וְעַל זֶרַעם פְּדַחְזִינִין דְּכָל עִיקָר קַבְלַת הַתּוֹרָה שְׁקַבְלוּ עָלֵיהֶם וְעַל זֶרַעם וְכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל מְחֻנְיָבִין בָּהּ ע"ש וְהִכִּי אֲשַׁפְּחוּן בְּפִלְגָשׁ בַּגְּבַעָה שְׁלִפִי שְׁנִשְׁבְּעוּ אִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא יִתֵּן בְּתוֹ לְבַנְיָמִין לְאִשָּׁה הִיוּ נֶאֱסָרִין ג"כ הַדּוֹרוֹת שֶׁאֲח"כ עַד שֶׁהוֹצִיָּרוּ לְדָרוּשׁ מִמֶּנּוּ וְלֹא מְבַנְיָנוּ כַּדָּא' בַּב"ב קכ"א: וְעַתְשׁוּ' מְהַר"ם אֲלֶשְׁקֵר ס' ס"ט וְתַשׁוּ' חו"י ס' קכ"ו וּבְנוּבִ"ק חו"ד ס' ס"ז כ' דָּאֵם הִיָּתָה הַתְּקֵנָה בְּתוֹרַת גְּזִירָה בְּנֹדָאֵי יְכוּלִין לְגִזֹּר גַּם עַל דּוֹרוֹת הַבָּאִים ע"ש וַא"כ בְּנִדּוּנָנוּ אִם נְתִיבָה הַתְּקֵנָה מִתְּחִלָּה בְּפִירוּשׁ שְׁהַקְּמַח שְׁלֵא יְהִי תַחַת הַשְּׁגָחַת הַבִּי"ד דְּשָׁם יְהִי אִסוּר עַל חַה"פ חַל פְּעַת ג"כ הָאִסוּר עַל הַקְּמַח פְּמָאז וַא"י לְהַתִּיר לָהֶם אִי לִיכָא פְּעַת רוּב הַצְּבוּר מוּחִין פְּמִבְּוֹרָא בְּתַשׁוּ' מְהַרְשֵׁד"ם הַנְּ"ל דְּכָל תְּקֵנוֹת הַצְּבוּר נַעֲשִׂים עַפ"י מְנַהֲגִים הַיְדוּעַ לָהֶם וְעַפ"י הַמְּנַהֲגִים הַהוּא נְמַשְׁכִּים בְּהַתְּרַת

התקנה שהרשב"א ז"ל כ' שנהגו שאפ"ל א' מן הצבור יכול לעכב מלהתיר ומקומות יש
שבהספמת הרוב מתירים ובמקום שאין מנהגם ידוע יש לנו לדון כפי ד"ת לילך לעולם
אחר הרוב והמעטים בטלים וצריכים לקיים הספמת הרוב ע"ש ומד' מהרשד"ם חיו"ד
סי' רכ"ז מבואר דאחר שקימו וקבלו בני העיר עליהם התקנה עפ"י זט"ה שוב לא מצו
הדרי בהו ואפ"ל הרוב מוחים לבטל התקנה מעשה טה"ע קיימין ע"ש וע"כ דעתו
דכשהרוב מוחים בשעת עשיית התקנה אז הוי כמסלקים את הטובים מסתמנותם ואפס
כחם מלמקן התקנה אבל אחר שכבר נתקבלה התקנה אף שהרוב מוחים אח"כ פיון
שבשעת גמר התקנה הי' פח בינדם לתקן שוב אין פח בינד הרוב לבטלה אח"כ וגדולה
מזו נראה מדברי התוס' ע"ז צ"ו: ד"ה אי איפא כו' דהיכי דבשעה שנתקנה התקנה הוי
יכולין לעמוד בה אף דבדור שאחריהם א"י לעמוד בה חלה עליהם התקנה בע"כ ע"ש
וכ"נ להדיא מש"ס פסחים נ': בבני ביישן דהווי נהגי דלא אזלי מצור לצידון במעלי
שבתא אתו בנייהו לקמ"י דר"י א"ל אבהתן הוי אפשר להו אנו דלא אפשר לן כו' א"ל
שמע בני כו' הרי דאף דלהם ל"ה אפשר לעמוד בהתקנה מ"מ פיון דבראשיתה הוי יכולין
לעמוד בה וכיון שחלה שוב לא פקעה בכדי אפס דדעת הרמב"ם פ"ב מממרים דבכה"ג
מתירים אפי' בי"ד קטן ובכ"מ שם מביא ד' רש"י שחולק ע"ש ואפ"ל אי נימא דהיכי
דכעת הרוב מוחין יכולין להתיר הלא בנ"ד התקנה נעשה לדב"מ לטובת עניים נהרי
מבואר ביו"ד סי' רכ"ח סכ"ח דאם היתה ההספמה לדבר מצנה א"י להתיר.

ונראה דאפ"ל אם ירצו מתנגדי המנהיגים לחלק ג"כ ההכנסה לעניים ורק שיהי' בזה
קיפוח פרנסת הבי"ד ג"כ יש די לחזק מוסדות התקנה שלא יוכלו לבטלה דהרי לא גרע
משכירות מנין וחסון בא"ח סי' נ"ה שפופין ע"ז ועכ"פ אם פכר נעשה התקנה לצרכי
עניים לא יוכלו לבטלה גם השתא דלא נשאר רק צורך החזקת הבי"ד כדוגמא שכ'
הרא"ש בגיטין י"ז.

בענין תקנת זמן בגיטין אף דל"ש בזה"ז שפא יחפה לא בטלה התקנה מפני שאר חששות
שנוהגין גם עכשיו אף שמתחלה ל"ה מתקנים בשביל זה ע"ש פי על פן התקנה בתקפה
עומדת.

והנה אף אם לא נזכר בהתקנה בפירוש איסור שאז אין לאסור הקמח כדיעבד כמ"ש
בפר"ח ותבו"ש הנ"ל ועש"ך סוסי' ל"ג בשם תשו' מהר"ם לובלין בצבור שתקנו לבדוק
הנושטין אם אירע שהשליכו הראשים מותר כדיעבד אבל מי זה יערב לבו לבטל תקנה
קדומה אשר פכר פשטה בעיר זה י"ז שנה ועתוס' גיטין ל"ו ד"ה אלא שכתבו דהיכי
דהתקנה היתה מעיקרא על מקום א' ונתפשט האיסור במקום שהוא דינו לענין זה כפשט
איסורו ברוב ישראל ע"ש נהרי הרמב"ם בפ"ב מממרים כ' דאם נאסר מב"ד הגדול
בכדי לעשות סייג לתורה ופשט איסורו בכל ישראל אין ב"ד גדול אחר יכול לעוקרו
ולתירו אפי' הוא גדול מן הראשונים ומקורו מד' הש"ס ע"ז ל"ו בגזירת י"ח דבר דאפי'
יבא אליהו וב"ד אין שומעין לו וסובר הרמב"ם דהטעם הוא משום דסייג לתורה הם
וא"כ לד' הרמב"ם ה"ה בתקנה שנתקנה במקום א' משום סייג וגדר ונתפשטה במקום
הוא אפי' ב"ד גדול מן הראשונים א"י לבטל ונהי דבתוס' בגיטין ובע"ז שם כתבו דאין
חילוק בזה ומובא בשם ירושלמי טעמא די"ח דבר דעמדו להן בנפשותיהן דתלמידי ב"ש

היו הורגין בתלמידי ב"ה ובשאר דברים אפי' פשט בכל ישראל גדול יכול לבטל אבל
עכ"פ הלא בעיניו בי"ד גדול מן הראשונים ומאן ספין ומאן רקיע להכריע בזה תקנתי
חזקה כי שארית ישראל לא יעשו עולה להרים יד לרופף עמודי התקנה ולהרוס יסודותי
ולא ירעו ולא ישחיתו ח"ו להבי"ד חשוב דיינים מן מחים דפקיע שמיהו שבעיר פ'
והעושה שלום במומו ישפנת שלום לנו ולכל שארית הנמצאה פנפש ידים דור"ש
באהבה: סי' קלח לק"ק ביסטריץ במדינת זיעבובינגען בעזה"י יום ב' ח"י תמוז שנת
תרנ"ו לפ"ק סטרי.

אלקים יחנה בני יקירי הרב האברהם החריף ובקי ירא ושלם כש"מ פנחס שליט"א:
מכתבה הגיעני עד"ש באחד שהי' לו פרה מבפרת ומרוב טרדותיו בעסקיו שכח למכרה
לנכרי וכעת ילדה בכור ובא בשאלה היות שיודע שלא ימצא בכל הגליל כהן שיקבלנו
מידו ברצונו מחמת עול הטיפול אם יצא ידי חובתו פאשר תנהו לחצרו של כהן
בלא דעתו ורשותו זת"ש: הנה אם בפשיעתו לא מכר הפרה לנכרי להפקיעה מבכורה
בכה"ג הלא אין חיוב על הפהן לקבלו כמ"ש ברמ"א סי' ש"ו ס"ד ובש"ף שם סק"ג
בשם תשו' מהרי"ו וא"כ בנדאי ל"מ פשוטנו לכהן בע"כ וממילא אינו יוצא בעל הבכור
י"ח נתינה לכהן בכה"ג ואף למ"ש הפר"ח בספר מים חיים ובקצוה"ח סי' רמ"ג
דבמתנות כהונה יוצא י"ח נתינה גם פשוטנו בע"כ של כהן כמו דפירעון בע"כ שמי'
פירעון בכ"ז זהו דוקא בשאר מ"כ וכן בבכור פשע שהפהן מחויב לקבלו ורמי
הטיפול עליו שיהי' לומר דאפי' פשוטנו להפהן בע"כ הוי' נתינה משא"כ היכי שפשע
במה שלא מכר את הפרה הלא אז ליכא חיובא על הפהן לקבלו בנדאי ל"ה נתינה פשוטנו
לכהן בע"כ ויש להביא ראי' לזה מדברי הטו"ז סוסי' שי"ד שכ' שם דבכה"ג שפשע
הישארל במה שלא מכרו דא"צ הפהן לקבלו ורמי חיוב הטיפול על הישראל הני פעם
כפהן נאפי' הישראל אינו נאמן לומר מום נפל בו כמו הפהן ע"ש ואי נימא דגם בכה"ג
שפשע הישראל במה שלא מכרו מהני פשוטנו לכהן בע"כ א"כ אמאי אין הישראל נאמן
לומר שגפול בו מום הלא כל טעם החשד בכהן הוא דחיישינן שעשה בו מום כדי לפטור
א"ע מן הטיפול דהרי הוכחת ההג"א בפ"ג דביצה שפוסק דכייפינן להפהן לקבל את
הבכור הוא מדברי רש"י שם דף כ"ז: בההוא גברא דאתיא בוכרא לקמי' דרבא כו' אמר
היכי הוי עובדא א"ל הוי שדיין שערי בההו גיסא דהוצא והוי איהו באידיה גיסא בהדי
דבעי למיכל עייל ריש' ופרטי' הוצא לשפומי' א"ל דילמא את גרמת לי כו' ופירש"י
זו"ל מדעת נמת השעורים שם שגזשדת על הבכורות מפני טורח הגידול והיצאה
שהוטל עליו שישראל אינו מטפל בו אלא ג' חדשים ונותנו לפהן עכ"ל ונראה א"כ
מדברי רש"י זו"ל שהחשד אינו משום האכילה שיאכלנו במומו אלא כדי לפטור מהטיפול
וא"כ הרי ביד הפהן שלא לקבלו מעיקרא ואי דלא רצה לעבור על ביזוי מתנות כהונה
א"כ איך חשדינן לי שיעבור על איסור דהטלת מום בבכור החמור וע"כ מוכח מזה
דכופין את הפהן לקבלו [ולכאורה צ"ע לפי"ז בהא דמשמע מד' התוס' ע"ז י"ג: ובתמורה
כ"א.

דבכור בזה"ז אין לקונסו להכניסו לכיפה כמו בהקדוש בזה"ז ומשמע אבל אם הוא רוצה
שרי להכניסו לכיפה ואיפשר דגם קצת מצוה איכא שלא יבא לידי הקלה ובתוס' בכורות

כ"ח. ד"ה עד מובא ג"כ בשם יש מ"ש דאם רוצה הוא מכניסו לפיפה וכ"כ במרדכי ספ"ק דע"ז בשם הרא"ם.

ובנובי"ק חיו"ד סי' פ"א פ"ב פ"ג מפלפל בזה עם הגאון ר"מ פישלש ודעת הנוב"י הי' בתחלה לפסוק למעשה דעכ"פ ספק בכור שרי להכניסו לכיפה ע"ש וקשה לפי הג"ל דטעמא דחשדא הוא רק משום הטופול בלבד ואמאי נחשדי' בהכי הרי בידו להכניסו לכיפה ואיפשר משום דאינו רוצה לקלקל תצרו וכיפתו ולעבור על צעב"ח כבתוס' סנהדרין פ'.

[וא"כ אי נימא דאפי' פשע הישראל נהי דאין הפהו מחויב לקבלו מ"מ פשוטנו לכהן אפי' בעל כרחו מיפטר הישראל ממצנת נתינה וא"ח עוד בטיפולו א"כ אמאי חשוד הוא הישראל כשאומר שגפול בו מום מאליו דדילמא הוא עשה בו מום פדי לפטור א"ע מהטיפול ונהי בידו ליתנו לפהו בע"כ ולא יהי חייב בטיפולו וע"כ דבכה"ג לכ"ע לא קיים מצנת נתינה פשוטנו בע"כ של פהו ולא נפטר מטיפולו [ולכאורה הי' נראה דבכור ליפא קלל מצנת נתינה דנימא דלפי שקיים הישראל בו מצנת נתינה יהי פטור מלטפל בו עוד פינון דלא מצינו גבי בכור מצנת נתינה רק שהתורה אמרה שהבכור שייך לפהו פדרשינו בזבחים ל"ז: ונ"ז.

מופשם יהי לה דגם בכור בע"מ מתנה לכהן ואינו כשאר מתנות פהונה ולוי' דכתיב בהם מצנת נתינה ויש לה"ר לזה מדברי התוס' ב"ב פ"א: ד"ה אלא שכ' בהא דקא' התם בספק בכורים דמביא ואינו קורא ופרי' דילמא לאו בכורים ניהו וקמפקע להו מתרומה ומעשר והקשו התוס' דהרי דמאי אינו מחויב ליתן מספק משום דמצי אמר אייתי ראי' דלאו מתוקן הוא ושקול ות' בת' הב' דמאי פינון דל"ה אלא ספקא דרבנן א"צ לקיים מצנת נתינה וקשה לפי"ז דא"כ אמאי בספק בכור א"צ ליתנו לכהן מספק הרי בספק דאורייתא צרי' לקיים מצנת נתינה וע"כ דבכור ליפא מצנת נתינה פלל וכינון דאינו מוטל על ישראל מצנת נתינה א"כ ממילא פל הכי דאין הפהו מחויב לקבלו ואינו רוצה לקבלו ל"ש לומר דאין הישראל מחויב בטיפולו פינון שקיים מצנת נתינה הפוטלת עליו ונפטר מחיובו מלטפל בו עוד ז"א דכינון דבכור לא רמזא התורה מצנת נתינה על הישראל ורק פינון דהבכור הוא של הפהו הוא מחויב בטיפולו א"כ כשאיין הפהו מחויב לקבלו וא"ר לקבלו הוא של ישראל וא"י הישראל לפטור א"ע מחיוב הטיפול במה שזוהנו לפהו בע"כ אמנם ראיתי בהרא"ש סוף בכורות שפתיב וז"ל ואסור להכניסו לפיפה ויעמוד שם עד שימות ולא מיבעי ישראל דאסור שהרי צרי' לקיים מצנת נתינה ולהמתין עד שיזדמן לו פהו שיתנהו לו כו' ע"ש הרי דרמי על הישראל מצנת נתינה גם בבכור] ועפ"י דברינו אלה יש לה"ר לד' ההגהמ"ר ופסקי מהרא"י שהובא בט"ז ופ"י סי' ש"ו סק"ב שכ' דבספק בכור אין כופין הפהו לקבלו שיכול הפהו לומר אייתי ראי' דבכור הוא ואטפל בו והוא מהא דבכורות ל"ה: אר"ח אר"ק דספק בכור שזולד בי ישראל צרי' שנים מן השוק להעיד עליו וקשה דאף דס"ל דגם ישראל נחשדו על הבכורות הרי עיקר החשד הוא מפני טורח הטיפול פנ"ל ואי נימא דגם ספק בכור כופין הפהו שיקבלנו אמאי לא יהי ישראל בעליו נאמן להעיד עליו הרי יכול ליתן אותו לפהו בע"כ ויפטר מטיפול א"ו דבספק בכור אין כופין להפכהו שיקבלנו.

והא דפסקינן כר"נ דישאל בלעליו מעידין עליו הוא משום דכיון דגם בספק בכור עכ"פ יש איסור על הפה לשרב מלקבלו דמבזה מ"כ כמ"ש ברמ"א סי' ש"ו לכך אמרינן דהישאל לא יעשה איסור להטיל בו מום שאומר בלבו שיהדר אחר פהו יר"ש שלא ירצה לבזות מ"כ ויקבלנו מידו ואדרבא מהא מןכרח דע"כ החשד הוא רק משום טורח הטיפול דאי משום שיאכלנו במומו אמאי פסקינן דנאמן ישאל אספק בכור ניהוש דאומר הכי פדי שיאכלנו במומו א"ו דמשום הנאת האכילה לא חשדינן רק בדאיפא חששא שרוצה לפטור א"ע מטיפולו: אמנם קשיא לכאורה מהא דא' בתמורה ח': אר"ח ל"ש אלא נתן לכהן אבל פהו לישאל אסור מ"ט דילמא אגיל ישאל ופדי בי' מומא וממטי לחכם וא"ל בכור זה נתן לי פהו במומו וקשה דהא בכה"ג שהפקה מכר לו לישאל הבכור הא רמי חיוב הטיפול על הישאל וגם הישאל נחשד להטיל בו מום פדי שטיפטור מהטיפול.

והנה לכאורה י"ל דכונת הגמ' הוא דאף שבאמת לא יהי נאמן הישאל הוא יספור שיאמינו לו כיון דידע שאין ישאל חשוד על הבכורות כשנולד מום בבית הישאל והוא לא ידע לחלק בין בכור דידן לבין פשנתן לו פהו והא דפריה התם ומי שרי חכם והא"ר אין רואין בכור לישאל אא"כ הפהו עמו ולכאורה הא ג"כ י"ל דהישאל יטעה בקף ובאמת לא יהי נאמן ז"א דהרי כל טעותו של הישאל נצמח מזה שידע שאין חושדין לישאל ממעשים בכל יום פשנפל מום בבכור בביתו משרי לי' חכם ואין חושדין להישאל וע"כ שפיר פריה הא פשוואה שמתירו החכם אינו מתירו בלא פהו עמו ויש לה"ר לפירושו זה מדברי התוס' שם ד"ה דילמא שהקשו מאי בקף והא לא שרי לי' כיון דנפק המום מיד פהו בלא עדים שהרי נחשדו הפהנים ע"ז ותי' דה"ק נתן לי פהו במומו וקמי דידן נפל בו מום מאליו והקשו תו הרי לא נחשדו ישאל על כף ותי' דה"מ כשהי' תם תחלה ביד ישאל אז ירא להטיל בו מום מאחר שנולד ברשותו דאין לו להשמיט בשום דבר אבל הכא דיש לו לתלות שנתן לו הפהו במומו יש לחשדו עליו ולכאורה כיון דחושדין הישאל הדק"ל דא"כ לא יתיר לו החכם ומאי חששא איכא וע"כ דסברת התוס' הוא דנהי דלא נאמין לו להישאל הוא יטעה בקף שיאמינוהו שלא ידע לחלק בין יכול לאשטמוטי או לא ייעבד על איסור דהטלת מום בבכור וא"כ עובר הפהו פשמוכרו לו על איסור דלפני עור ונראה דזהו שפיתבו התוס' שם ונראה דלכך לא ר"ל בע"א דילמא אגיל ישאל ופדי בי' מומא ומראהו לחכם ואומר דמעצמו נפל ולא יאמר פהו נתנו לי דכה"ג לא עביד דילמא יחשדו עליו ולומר מה לו לטרוח עליו ולהביאו לחכם כיון דלאו דידן הוא וכונת התוס' הוא דכיון דבאמת לא יתירנו החכם וליכא חששא אלא שהישאל יטעה שיאמינוהו וא"כ בכה"ג הלא יודע בנדאי שיחשדוהו דלמה לו לטרוח בדבר שאינו שלו וא"כ לא יעשה זה הישאל.

אמנם אחרי העיון נראה דא"א לפרושי הכי דא"כ יוצא לנו מדברי התוס' הנ"ל דין חדש דהכי שהבכור לא נולד בעזרו של הישאל גם הישאל נחשד ולא לישטמיט חד מהפוסקים לכתוב דין זה וגם אמאי נאסור להפקה למכרו לישאל משום חשש דלפ"ע הרי קי"ל בע"ז ט"ו.

לענגן איסור דלפ"ע כל היכי דאיכא למיתלי בהיתרא תלינין וע' בהר"ן והרא"ש נדרים
ס"ב: ובתבו"ש סי' ט"ז ס"ק כ"ג. ונימא דבנדאי הישראל קנאו להשחותו אצלו עד שיפול
בו מום מאליו ולא להטיל בו מום בידים שעל פן נראה דבאמת בס"ד הי' ס"ל להגמ'
דבאמת יהי הישראל נאמן פשקנהו מיד הפהו ואומר קמי דידי נפל בו מום ואין לתקושו
שאומר פן פדי להפטר מהטיפול דמי הכריחו לקנותו מהפכה להכניס א"ע בחיוב הטיפול
ורק היכי שנולד הבכור אצלו ונתחייב בטיפול אמרינו דאינו נאמן במקום שפשע שאין
להפכה לקבלו דדילמא עבר על איסור דהטלת מום דבכור פדי להפטר מהטיפול משא"כ
שנחשדנו שקנה את הבכור פדי לעשות איסור דהטלת מום לפטור מהטיפול בנדאי לא
חשדינו לי' ורק דהמכירה לכתחלה לישראל אסרינו על הפכה דשמא אף שפשע הקני'
בנדאי קונה אותו להשחותו עד שיפול בו מום מאליו אח"כ ימלה ויטיל בו מום ואינו
מירפת פיון דיש לו לתלות להשמט ולומר שנתן לו הפכה במומו לכה אנו מטילין החשד
הזה עליו לאסור המכירה לכתחלה מהאי טעמא ובאמת פי יבא קמי חכם ויאמר שנפל
בו מום מאליו נאמין לו וע"ז פריה לי' שפיר והא"ר אין רואין בכור לישראל אא"כ פהו
עמו וא"כ לא יהי נאמן וליכא חששא כלל דוק: נחזור לנ"ד לענגן דינא הנה נשמע
ממוצא דברינו דהיכי דהי' ברור שבפשיעות הישראל לא נמכרה הפרה לנכרי לאפקועי
מבכורה בנדאי ל"ה מועיל שיתן הבכור להפכה בע"כ אמנם בנ"ד הלא מפאת טרדותיו
אשר השתרגו עליו שכח למכרה לנכרי הרי מבואר במג"א סי' תק"ט סק"ב ובסי' תקכ"ז
סק"ו דרק בשכח מחמת עצלות הוי פושע אבל בשכח מחמת טרדותיו ל"ה פושע ועמג"א
סי' שי"ח סק"ג ובפרמ"ג שם ובתשו' מהר"ם מינץ סי' כ"ח ובתשו' חו"י סי' ל"ט כ'
שלענגן חיובו של הפכה לקבל את הבכור בכל ענין ששכח ל"ה פושע וכ' שם דאפי'
בשה' הדבר ספק מחויב הפכה לברר שהי' הישראל פושע בנדאי וכל זמן שאינו מברר
מחויב הוא לקבלו ע"ש ועתשו' חוט השני סי' כ"ו וא"כ פיון שהפכה מחויב הוא לקבלו
וכיפינין לי' על כף הרי הוא זוכה בבכור בע"כ ושפיר יכול הישראל ליתנו להפכה בע"כ
ומקיים מצנת נתינה ומחויב הפכה בטיפול: אמנם בהא איכא לעיוני דאם נותנו לחצרו
של פהו הרי קיי"ל דחצר דגברא מתורת שליחות אתרביא ונהרי בכו"פ סי' ס"א סק"ט
פוסק דא"י ידי נתינה לכהו פשנותו לשלוחו של פהו כמ"ש בספרי לו לעצמו ולא לשלוחו
וחולק אפר"ח שכתב דאם שלח הפכה שלוחו ש"ד ע"ש וכ"כ בספר פרי תאר שם ומשמע
מד' האחרונים דלאו דוקא בזרוע ולחיים וקובה הוי דין זה אלא בכל מתנות כהונה הוי
דינא הכי ולכאורה נראה דהדין נותן פן דל"מ גם כששולח הפכה שלוחו עפמ"ש בתוס'
ב"מ דף ע"ב: ד"ה בשלמא ובנימוק"י פ"ק דב"מ בשם הר"ן במשנה דראה אותן רצין
דבעינין שליח של בעל המזון ע"ש וא"כ לא יוכל להיות שלוחו של הפכה שהוא אינו
בעל המזון וא"כ ל"מ נמי פשנותו לחצרו של הפכה פיון דחצר הוא מדין שליחות וכבר
התעורר בזה במח"א ה' זכיי' ומתנה סוסי' ט'.

והנה לכאורה אמרתי לה"ר דבבכור מהני נתינה בחצרו של פהו וע"כ דל"ד לשאר מ"כ
דכתיב בהו ונתן לפהו משא"כ בבכור והוא מדברי הש"ס בכורות י"ח: גפי' הא דקתני
במתני' ה"תם ברחל שלא בפרה וילדה ב' זכרים ויצאו ב' ראשיהו פאחד ומת א' מהו
דס"ל לר"ט יחלקו ור"ע אומר הממע"ה וקא' בגמ' פלוגתתם הוא בחצר בעה"ב ורועה
פהו דס"ל לר"ט אקנויי קא מקני לי' מקום בחצרו וניחא לי' דליתעביד מצנה בממוני'

והו"ל כב' שְׁהַפְּקִידוּ אֶצֶל רוּעָה שְׁמַנִּים רוּעָה בִּינְיָהוּן וּמִסְתַּלַּק וּפִירֵשׁ"י דְּאַקְנוּיֵי אַקְנֵי לִי
בעה"ב לְהַרוּעָה פֶּהֶן מְקוּם בְּחֻצְרוֹ פְּדֵי שְׁיִזְכָּה פֶּהֶן בְּבִכּוּרוֹת פְּשִׁינְוֹלְדוּ מִיַּד דְּתַקְנֵי לִי
חֻצְרוֹ עכ"ל הָרִי דְּבַהֲנִתִּינָה לְחֻצְרוֹ שֶׁל פֶּהֶן יוֹצֵא יְדֵי מַצָּנֹת נְתִינָה בְּבִכּוּר דַּל"ה מֵאֵי
הוֹעִיל מֵאֵי דְּאַקְנֵי לִי מְקוּם בְּחֻצְרוֹ שְׁיִזְכָּה מִיַּד פְּשִׁינְוֹלְדוּ הָרִי אִם א"י בְּזָה יְדֵי נְתִינָה
עֲדִינָן יוֹכַל לִתְנֹנוּ לְכָל פֶּהֶן שְׁיִרְצָה.

אַמְנָם בְּאַמַּת לְאוֹ רֵאִי הִיא דְּהֵנָּה בִּמְח"א שֶׁם פֶּתַב דְּמָה שְׁהִבִּיא הַפֶּר"ח רֵאִי מֵהָהוּא
דְּסַעֲרִיף י"ד דְּיִכּוּל הִפְּהֶן לְזַפּוֹת הַמ"כ לִישְׁרָאֵל ת"ח שְׁיִקְבְּלֵם מִיַּד הַנּוֹתָן הָרִי דְּמַהֲנֵי ע"י
שְׁלִיחַ דְּמִזָּה אֵין הוֹכְחָה דְּהֵתָם אֵינְרִי בְּמַפְיֵרִי פְּהוֹנָה דְּחֻשִׁיב פְּאֵלוּ זָכָה בְּהוֹ הִפְּהֶן וְקִנְיָם
זֶה מַצָּנֹת נְתִינָה כַּדָּא בְּגִיטִין ל'.

ע"ש וּלְפִי"ז גַּם מְש"ס בְּכּוּרוֹת הַנְּ"ל לִיפָּא לְאוֹכּוּחֵי מִיַּדִּי דְּהֵנָּה בְּתוֹס' בְּכּוּרוֹת ל"ה:
הַקְּשׁוּ דְּהִיכִי קֵא' הֵכָּא אַקְנוּיֵי אַקְנֵי לִי הֵלֵא אַמְרִי הֵתָם בְּרוּעָה פֶּהֶן מִיַּמְר אָמַר לֹא שְׁבִיק
צֹרְבָא מְרַבְּנֵן וְיִהִיב לְדִידֵי וְתִי דְּהֵכָּא מִיַּנְרִי בְּמַפְיֵרִי פְּהוֹנָה ע"ש וַא"כ בְּמַפְיֵרִי פְּהוֹנָה הָא
מוֹעִיל גַּם בְּשָׂאֵר מ"כ ע"י שְׁלִיחַ כַּדָּא הַמְּח"א הַנְּ"ל.

וּבִלְא"ה גַּלְפַּעַנ"ד דַּל"ק מְהָא דְּבַעֲיָנִין שְׁלִיחַ שֶׁל בַּעַל הַמְּמוֹן דְּזֵהוּ דְּוָקֵא הִיכִי דְּבַעֲיָנִין
זְכִּינֵי מְש"וּל"מ נְתִינָה בַּע"כ אַז ל"מ שְׁלִיחַ שֶׁל הַמְּקַבֵּל וּבַעֲיָנִין דְּוָקֵא שְׁלִיחַ שֶׁל בַּעַל
הַמְּמוֹן שְׁיִזְכָּה עֲבוּר הַמְּקַבֵּל מִשָּׂא"כ בְּמַתְּנוֹת פְּהוֹנָה הָרִי מְהֵנִי נְתִינָה בַּע"כ וּל"ב רְצוֹן
הַזּוֹכָה כָּלֵל רַק דְּלִקְמִטֵי לִידֵי ע"ז שְׁפִיר מְהֵנִי גַם פְּשִׁהֲמְקַבֵּל עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ וְהוּי יְדוּ פִּידוּ.

וּמִיַּנְשֵׁב עִפִּי"ז מֵה דְּקִשָּׁה לְכַאוּרָה בְּש"ס בְּכּוּרוֹת הַנְּ"ל דְּמִשׁוּם נִיחָא לִי לְאִינְשׁ דְּלִיתְעֵבִיד
מַצָּנָה בְּמַמוֹנֵי אַמְרִינֵין דְּאַקְנוּיֵי קֵא מְקַנֵּי לִי מְקוּם בְּחֻצְרוֹ וְכ' בְּתוֹס' שֶׁם דְּאַפִּי בְּלֵא קִנְיָן
קֵא קִנֵּי דְּמַפְּחַת הַמַּצָּנָה גְּמַר וּמִשְׁעֵבֵד נִפְשֵׁי וְלְכַאוּרָה הָרִי בּוֹדַאי כ"ז שְׁלֵא יִלְדָה הַפְּרָה אֵין
הַבַּעַה"ב מְקַנָּה לִי מְקוּם בְּהַחְצֵר פִּינֹן דְּאַיְפִשֵׁר שְׁתַּהֲלֵי מַפְּלֵת אוֹ נִקְבָּה תִּלְדַּו ע"כ דְּבִשְׁעָה
שְׁהִיא יוֹלְדַת זָכָר מֵאוֹתוֹ רַגַע הוּא מְקַנָּה לוֹ הַחְצֵר וְקֵא קִנֵּי לִי הַרוּעָה פֶּהֶן לְהַבְּכוֹר ע"י
הַחְצֵר וְקִשָּׁה דְּהָרִי כ' הַשְּׁ"ף בַּח"מ ס' ר"ב דַּל"מ קִנְיָנוּ וְחֻצְרוֹ בְּאֵין פְּאַחַד וְהֵאִיף קוֹנָה
הַרוּעָה פֶּהֶן אֵת הַבְּכוֹר ע"י הַחְצֵר הָא בְּאֵין פְּאַחַד וְלַהֲנָ"ל נְכוֹן דְּהָרִי בַּקְצָה"ח ס' ר'
וּבַאב"מ ס' קל"ט כ' דְּהָא דַּל"מ קִנְיָנוּ וְחֻצְרוֹ בְּאֵין פְּאַחַד הוּא דְּוָקֵא הִיכִי דְּבַעֲיָנִין שְׁיִזְכָּה
הַקּוֹנָה מְרַצוֹנוּ אֲבָל הִיכִי דְּמַהֲנֵי ג"כ נְתִינָה בַּע"כ וּל"ב רַק דְּלִקְמִטֵי לִידֵי מְהֵנִי ג"כ
פְּשִׁבְּאֵין פְּאַחַד פְּדֵאֲמִרִינֵן גְּבִי גִט אֲשֶׁה וְעֵבֵד גִּיטוֹן וְחֻצְרוֹ בְּאֵין כֵּא' ע"ש וַא"כ מֵה"ט מְהֵנִי
נְמִי גְּבִי בְּכוֹר מֵה שְׁקוֹנָה הִפְּהֶן הַחְצֵר עִם הַבְּכוֹר פְּאַחַד פִּינֹן דַּבְּמ"כ גַּם נְתִינָה בַּע"כ הוּי
נְתִינָה פְּנ"ל וְאַזְדָּא לְפִי"ז מֵה דְּקִשָּׁה לְכַאוּרָה בְּדַבְּרֵי הַשְּׁ"ס ב"מ י"א: גְּבִי מַעֲשֶׂה דַר"ג
וְזַקְנִים שְׁהִיּוּ בְּאֵים בְּסַפִּינָה וַאֲר"ג עֵישׁוֹר שְׁאַנֵּי עֵתִיד לְמוֹד נְתוּן לִיהוֹשֻׁעַ וּמְקוּמוֹ מוֹשְׁפָר
לוֹ כו' וּפְרִיף וְהָא בְּעֵינֵין עוֹמֵד בְּצַד חֻצְרוֹ וּמִשְׁנֵי ר"פ ד"א מְקַנָּה שְׁאַנֵּי וְכ' בְּמַרְדְּכִי
וּבַאס"ז שֶׁם בְּשֵׁם רִיב"ן דַּאֲע"ג דְּקִיָּמִינֵין הֵתָם דַּטְה"נ אֵינָה מְמוֹן וְלִיפָּא דַּעַת אַחֲרַת
מְקַנָּה מ"מ פִּינֹן דְּהִי ג"כ הַקְּנָאֵת הַמְּקוּם וּבְזָה אֵיפָּא דַּעַת אַחֲרַת מְהֵנִי נְמִי לְגַבִּי הַמַּעֲשֵׁר
אַף דְּלַגְבִּי הַטְה"נ לִיפָּא ד"א ע"ש וְלְכַאוּרָה א"כ הו"ל קִנְיָנוּ וְחֻצְרוֹ בְּאֵין פְּאַחַד דַּל"מ לַד'
הַשְּׁ"ף הַנְּ"ל וְלַהֲאָמוֹר נְכוֹן דַּבְּמ"כ פִּינֹן דְּמַהֲנֵי נְתִינָה בַּע"כ וּמֵה דֵא' הֵתָם שְׁאַנֵּי גִט דְּאֵית'
בַּע"כ וּמִשְׁמַע לְכַאוּרָה דַּבְּמ"כ ל"מ נְתִינָה בַּע"כ ז"א דְּהֵתָם ה"פ פִּינֹן דְּגִט הוּי בַּע"כ דְּלֵא
נִיחָא לָהּ לְהַתְּגַרְשׁ וּבַע"כ הִיא מַתְּגַרְשֵׁת לְכַף בְּעֵינֵין בְּגִט עוֹמֵדַת בְּצַד חֻצְרָה דֵאֵין חֲבִין

לו לאדם שלב"פ וכדא' התם בגמ' אבל מ"כ ולוי' דזכות היא להם ל"ב עומד בצד תצרו
אבל באמת מהני גם בהו נתינה בע"כ] ול"ב רק דלימטי לידן' מהני ג"כ פשהקננו והתצרו
ב"כ ודו"ק: ובעיקר קנש' המח"א הנ"ל דהא ל"ה שלים של בעל המון נראה דכיון
דקיי"ל טה"נ אינה ממון ערמ"א ח"מ סי' פ"ז סל"ה וסי' ר"ג ורע"ו ובש"ף סי' ש"נ.

א"כ הו"ל הפהו בעל המון ושפיר נעשה שלוחו ובאמת פוסק הכי בפמ"ג סי' ס"א
במש"ז סק"י כהפר"ח דאם הפהו שולח שלוחו מתקנימת מצנות נתינה פשוותו להשלים.
ויש להוכיח זה מדברי הריטב"א ביבמות פ"ו.

שכתב לענין הא דתיקון עזרא לתת המעשר לפנהנים והקשה הרי א"י מצנות נתינה
דקאמרה תורה ליתן ללוים ותי' דכיון דהפקר ב"ד הפקר שוינהו רבנן פאלו הפנהנים
הם שלוחי הלוים ע"ש הרי דמהני שליחות במ"כ ולוי' וצל"ע מזה ע"ד החת"ס יו"ד סי'
רצ"ה שכתב שם דלא יפה פח הבי"ד בזה למנהגי שלים בע"כ של אדם ויש להרחיב
הדיבור בזה אכ"מ ולבר מן כל דין הרי בתצרו בע"כ הא קא' בפ"ק דב"מ דהוא מתורת
יד וא"כ פשבועל הפכור נותנו לתצרו של פהו בע"כ יוצא שפיר מצנות נתינה דהוא פידו
של הפהו ורמי חיוב הטיפול על הפהו.

זהו מה שנלפענ"ד בזה ותו לא מידי: ובדבר אשר העירות על דברת התוס' בסנהדרין
ס"ד: בקא דקא' התם ר"א ברי' דרבא העביר כל זרעו למולך פטור שנא' מזרעה ולא כל
זרעה והקשו התוס' דהרי מקמא איחייב לי' ותמהת דמאי איכפת לן דמקמא איחייב לי'
הרי י"ל דחיובו מתלי תלוי וקאי פענין שמצינו בסנהדרין קי"ב.

גבי עיה"נ דבעינין שיוזח רובה דאמר רב יהוד' דנין וחובשין שאם ימצא את"כ רובא
דנין אותן דין אחר להריגה וה"נ י"ל דחיובו תלוי שבאם מעביר את"כ שאר זרעו למולך
מפטור עכ"ל הנה בהשקפה ראשונה אמרתי דלא דמיא לעיהנ"ד כלל דהכא פיון דאילו
מעביר כל זרעו למולך הא פטור לגמרי א"כ גם אם אינו מעביר שאר פניו איך נהרג הא
הוי התר"ס שמא יעביר כל זרעו משא"כ בעיהנ"ד אם מודחין רובן שפיר נהרגין ואי
דאיך נוכל להתרות בהם ליחידים שיהרגו בסינין פדיון עה"נ דילמא ליכא רובא ותייבין
סקילה ז"א דלא מיבעיא לד' הרמב"ם פ"ד מה' ע"ז ה"ו פפי מ"ש בכ"מ ולח"מ שם
בדעתו דעה"נ ל"ה צריכין התראה גמורה רק ששולחין להם ב' ת"ח להזהירם ולהוכיחם
ע"ש ועפירש"י סנהדרין דף ע"א.

ד"ה מתרין א"כ הא ל"ב התראה כלל אלא אפי' לד' הראב"ד שם שהבין בד' הרמב"ם
דעיה"נ בעי התראה גמורה וכ"כ בתוס' סנהדרין מ"א. ד"ה ואי פתיב בכ"ז י"ל פיון
דסינין קל מסקילה ס"ל לרב יהוד' דמותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר הקל דפלוגמא
הוא בכתובות ל"ג וגם לפמ"ש בתוס' סנהדרין דף נ'.

ד"ה קסברי דסינין וממונו אבד שקול פסקילה עכ"פ י"ל דאתרו בי' סתם שיתחייב מיתת
ב"ד ואנן קיי"ל פרבנן דפליגי אר"י דס"ל דבעינין שיודיעוהו באינה מיתה הוא נהרג
כמ"ש הרמב"ם פי"ב מסנהדרין ה"ב וי"ל ג"כ דאתרו בהו הכי בפירוש שאם יודח
מיעוטה יתחייבו סקילה וממונו פלט ואם יודח רובה יתחייבו סינין וממונו אבד דבכה"ג
לכ"ע מהני כמ"ש בתוס' זבחים ע"ח.

ד"ה הפיגול דל"ה התר"ס פיון דממ"נ יתחייב א' מהו וההתראה היתה על פולם ע"ש ועוד י"ל לפמ"ש בתוס' יבמות פ'. גבי אכל חלב מבין יב"ש יום א' עד י"ח ונולדו בו סימני סריס רב אמר נעשה סריס למפרע וכ' בתוס' שם דלקי על חלב שאכל ול"ח התר"ס אע"ג דבשעת התראה הי' ספק שמא יביא שערות קודם י"ח דהשתא מיהא איגלאי מילתא למפרע שהי' גדול בשעת התראה ע"ש וא"כ ה"נ אחר שעמדו למנון ונמצא שהי' רובה הא אגמ"ל שהי' רובה בשעת התראה ול"ח התר"ס משא"כ בהך דמולך האיך איפשר פשר לומר דחיובו מתלי תלוי וקאי א"כ היכי חייב סקילה פשאינו מעביר רק מקצת זרעו הא הני התר"ס שמא יעביר כל זרעו למולך ויהי' פטור והכא ל"ש לומר דכשלא העביר אח"כ שאר זרעו אגמ"ל דהי' בר חיוב סקילה ז"א דהרי כ' התוס' ביבמות ל"ה: בהא דהחולץ למעוברת והפילה דר"י אמר א"צ חליצה מן האחין דאם יבא אליהו ויאמר דהא דאיבערה מפולי מפלה לאו בת חליצה ויבום הוא השתא גמי תיגלי מילתא למפרע ור"ל אמר תיגלי מילתא למפרע ל"א וכו' התוס' שם וז"ל אע"ג דלקמן גבי ספקות שקידש אחת משתי אחיות חשבינן לה בת חליצה ויבום פיון דאם יבא אליהו ויאמר דהא קדוש ל"ד דהכא אין זה ספק ראוי להתברר עכשיו שא"א לידע העתידות אבל התם א"צ לידע אלא מה שבאותה שעה עכ"ל וא"כ ה"נ בשלמא בעה"נ דהספק הוא אם המנדחין הם רובא והספק הוא באותה שעה שיהי' שפיר אם יבא אליהו כו' ואמרין אגמ"ל ול"ח התר"ס משא"כ במולך הא צריך לידע עתידות אם יעביר גם שאר זרעו למולך ובכה"ג ל"ש אם יבא אליהו ול"א אגמ"ל ונשפיר הני התר"ס: הן אמת שראיתי להכ"מ בפ"ו מה' ע"ז שכ' בישוב קוש' התוס' ה"ל דהא מקמא איחייב לי' ותי' דחיובו תלוי ועומד אמנם י"ל דהכ"מ כ' הכי בשי' הרמב"ם ז"ל ואיהו הא ס"ל בפ"ה משבועות דהתר"ס שמה התראה היכי דהלאו מפורש בתורה וע' נובי"ת חאה"ע סי' ע"ז שכתב בשטיטתו דהיכי דהלאו לא משפחת כ"א בהתר"ס בכה"ג שמה התראה ע"ש אולם שי' התוס' אינו פן.

והנה למ"ד בסנהדרין שם דמולך ע"ז היא וחייב ג"כ משום ע"ז אם עשה א' מד' עבודות למולך כפירש"י שם ובשוגג חייב ב' חטאות א"כ ל"ה התר"ס דאם יעביר שאר זרעו ויפטר משום מולך הא יתחייב משום ע"ז באתרו בי' משום שתיקה.

אמנם ז"א חדא דהרי אנו קיי"ל דמולך לאו ע"ז הני ועוד דהרי סתמא משמע דמייירי בכ"ע אפי' לא עשה א' מד' עבודות דליכא רק חיוב מולך בלבד וא"כ אי נימא דחיובו מתלי תלוי וקאי שפיר הני התר"ס [ובחז' לסנהדרין נסתפקתי למ"ד מולך ע"ז הני היכי שהיו לו ב' בנים והעביר בן הראשון למולך ולא עשה א' מד' עבודות ול"ה חייב רק משום מולך ואח"כ העביר הבן הב' ועשה ג"כ א' מד"ע ואתרו בי' משום ע"ז אי נימא פיון דאי מיפטר משום מולך דהני כל זרעה וחייב משום ע"ז א"ד דהו"ל עדים השניים.

עשאאילה"ז פיון דיכולין לומר גברא קטילא בעינין למיקטל פקוש' התוס' בסנהדרין פ"א. ד"ה ונגמר והארכתי בזה וכעת נראה דאם מעביר כל זרעו פיון דל"ה דרף עבודת מולך בהעברת כל זרעו ממילא א"ח ג"כ משום ע"ז ומ"ה מצינו בחזקת דאמרי' בסנהדרין ס"ג: שפכתו אמו סלמנדרא שלא ישלח בו האש ולא מצינו לו בן אלא חזקת כפירש"י שם ולכאורה הרי דעת רש"י ז"ל בכ"ד דכרת הוא וזרעו נכרתין ע' שבת כ"ה.

ד"ה וְכָרַת וְעָתוּס' רִישׁ יְבָמוֹת וּבִי"ד מְשַׁפְּטֵמוֹת לְאַחֲזוּ וְנִתְחַיֵּיב כָּרַת וְכַדְמָצִינוּ בְּאֵמֶת בְּכַתוּבִים דְּאָחֲזוּ הִי חֵי רַק ל"ו שְׁנִים דְּהוּא כָּרַת ע' סוּף מ"ק וּבִי"ד לְהִיּוֹת גַּם בְּנֵי נְכָרְתִּין בְּחֵיּוֹ וְאִיךָ נִשְׁאָר חֲזָקָה אַחַר פְּטִירַת אָבִיו וְע"כ דְּכִינּוֹן שְׁל"ה לֹא רַק בֶּן א' הו"ל מְעַבֵּיר כָּל זְרָעוֹ וּפְטוֹר מִשׁוּם מוֹלָה וְגַם מִשׁוּם ע"ז אִינוּ חַיִּיב וְי"ל עוֹד בְּזוֹהַ] וְהִנֵּה לְשֵׁי הַרְמָב"ן וְהָאֲבֵרָבָאֵל שְׁכַתְּבוּ דְעֵבוֹדַת הַמּוֹלָה הִי שְׁנִשְׁרַף הַבֶּן שֶׁהִי מְעַבֵּירוּ בְּלֶהֱבַע עַד שֶׁהִתְהַוְּתָה נִשְׁמַתוֹ יוֹצֵאת וְעִפִּירֵשׁ"י יְרַמְנָה קְפִיטְלָה ז' וּבִי"ד לְפָמ"ש בְּרַמְב"ם פ"ו מַע"ז ה"ג וּבְרַמְב"ן עה"ת פ' אַחֲרֵי וּבְסִפְרֵי הַחִינוּךְ מְצֻנָה ר"ח שְׁאֲבֵי הַבֶּן הוּא שְׁמַעְבִּיר בְּנוֹ עַל הָאֵשׁ וְכ"ה בִּירוּשָׁלַיִם פ"ז דְּסִנְהֶדְרִין ה"י דְּלֹא כַמ"ש רַש"י בְּחֻמְשׁ וּבְסִנְהֶדְרִין ס"ד: דְּהִפְהִן אֹן שֶׁהִי מְשַׁמֵּשׁ לְפָנֵי הַמּוֹלָה הִי מְעַבֵּירוּ וּבִי"ד הָא מְבֹאֵר בְּתוֹס' סִנְהֶדְרִין ע"ז.

דְּאִפִּי הִבִּיאוּ בְּמָקוֹם שְׁסוּף חֲמָה לְבֵא חַיִּיב מִיְתָה בְּכַפְתוֹ לְמ"ד אֲשׁוּ מִשׁוּם חֲצִי ע"ש וּמַכ"ש כְּשֶׁהֲצִיַת בְּגוּפוֹ הָא אִפִּי לְמ"ד אֲשׁוּ מִשׁוּם מְמוֹנָה חַיִּיב מִיְתָה מִשׁוּם רוֹצֵחַ כְּמִבְּנֵי אָרַב בְּב"ק כ"ב. ע' י"ש ש"ש וְא"כ לְכַאוּרָה בְּכָל מוֹלָה אִיכָא גַם מִיְתַת סִינְיָ מִשׁוּם רוֹצֵחַ אָפֶס דְּקִי"ל מִי שְׁנִתְחַיֵּיב שְׁתֵּי מִיְתוֹת נִגְדוֹן בְּחַמּוּרָה וְחַיִּיב סְקִילָה הַחַמּוּרָה מִשׁוּם מוֹלָה וּבִי"ד לְפִי"ז לִיכָא לְמִימַר דְּהִנֵּי הַתְר"ס דִּילְמָא יַעֲבִיר כָּל זְרָעוֹ דְּנִהֵי דְּאֵז יַפְטוֹר מִשׁוּם מוֹלָה הָא יְתַחַיֵּיב סִינְיָ מִשׁוּם רוֹצֵחַ וְקִי"ל דְּמִתְרָה לְדָבָר חַמּוּר הִנֵּי מִתְרָה לְדָבָר הַקָּל אִו דְּאִתְרוּ בִּי בְּפִירוּשׁ שְׁאֵם יַעֲבִיר רַק זֶה יְתַחַיֵּיב סְקִילָה וְאֵם יַעֲבִיר גַּם שְׁאָר זְרָעוֹ יְתַחַיֵּיב סִינְיָ מִשׁוּם רוֹצֵחַ אָמְנָם בְּאֵמֶת דְּעַת רַב הַקְדָּמוֹנִים וּמְפָלְגִים רַש"י בְּסִנְהֶדְרִין שְׁם וְהַרְמָב"ם הִנֵּה"ל דְּבַמּוֹלָה ל"ה הַבֶּן נִשְׁרַף דְּשִׁרִיפַת הַבֶּן הִי רַק לְאַלְהֵי סְפָרְנִים וּבִי"ד שְׁפִיר הִנֵּי הַתְר"ס אָמְנָם בְּאֵמֶת נִרְאָה דְּזוֹהַ ל"ה הַתְר"ס שְׁמָא יַעֲבִיר גַּם שְׁאָר זְרָעוֹ לֹא מִיְבַעֲיָא לְד' הַתוֹס' בְּמַכּוֹת ט"ו: דְּהִיכִי שְׁאֵם יַשְׁאָר כְּמוֹ שְׁהוּא עֲכָשׁוּ יְתַחַיֵּיב מִיְתָה אִו מַלְקוֹת רַק שְׁבִידוֹ לְעֵשׂוֹת מַעֲשֵׂה לְעַקוֹר חַיּוּבוֹ ל"ה הַתְר"ס ע"ש וְע' א"ס"ז כְּתוּבּוֹת ג'.

א"כ ה"נ אִם לֹא יַעֲשֵׂה כָּל הָא יְהִי מְחַיִּיב מִיְתָה אֲלָא אִפִּי לְד' הַתוֹס' בְּגִיטִין ל"ג. ד"ה וְאִפְקַעֲיָנָהּ דְּלֹא נִחְתוּ לְסִבְרָא זו עכ"פ הִלָּא סְבָרַת הַתוֹס' דְּשָׁם י"ל ג"כ הִקָּא בַמַּכ"ש דְּמוֹקְמִינִין לִי אַחֲזָקָה שְׁלֵא יַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה רַע כְּזוֹהַ לְהַעֲבִיר כָּל זְרָעוֹ לְמוֹלָה.

וְלִבְר מִן כָּל דִּין נִרְאָה דְּל"ה הַתְר"ס אֲלָא בְּכַה"ג שְׁבִידוֹ לְתַקּוֹן הַעֲבִירָה שְׁיִהְיֵה נְעֻמָּה הָאִיסוּר אֲבָל הִקָּא דְּהַסְפֵּק הוּא דִּילְמָא יַעֲבִיר כָּל זְרָעוֹ אֲטוּ בְּהַעֲבָרַת כ"ז יְתוּקֵן הָאִיסוּר אַדְרָבָא הוּא שׁוֹנָה בְּאִנְלִתוֹ וְעוֹשֵׂה אִיסוּר הִיּוֹתֵר חַמּוּר רַק דְּגִזְרֵת הוּא דְּפְטוֹר מִשׁוּם מוֹלָה אִו מִשׁוּם טַעֲמוֹ שֶׁל הַמְהַרְשֵׁ"א דְּלֹא רְצָתָה הַתוֹרָה לְהַעֲנִישׁוּ שְׁיִתְפַּכֵּר בְּהַעֲנוֹשׁ כִּינּוֹן שְׁעֵשֶׂה עֲבִירָה חַמּוּרָה כ"כ וְגָדוֹל עֲוֹנוֹ מִנְשׂוּא בְּכַה"ג ל"ה הַתְר"ס וְהִנֵּה בְּעִיקָר קוֹשְׁיֵי הַתוֹס' שְׁהַקְשׁוּ דְּהָא מְקַמָּא אִיחַיִּיב לִי הו"מ לְתַרוּצֵי בְּכַמָּה אֲנַפִּין א'.

כְּגוֹן שֶׁהִי"ל שְׁנֵי בָּנִים וְהַעֲבִיר הָא לְמוֹלָה וְנִגְמַר דִּינוֹ וּבְרַח מַח"ל לֹא"י דְּקִי"ל בְּמַכּוֹת ז. דְּסוֹתְרִין אֵת דִּינוֹ מִשׁוּם זְכוּתָה דֹא"י וְהַעֲבִיר הַבֶּן הַשְּׁנִי דְּהַשְׁתָּא נִגְדוֹן עַל הַעֲבָרַת שְׁנֵיהֶם בְּב"א ב'.

מִשְׁפַּחַת כְּגוֹן שֶׁהוֹזְמוּ בְּזוּמְמֵי זוּמְמִין כְּגוֹנוֹן דְּמִשְׁנֵי בְּב"ק מ"א. עַל הַפִּירְכָּא וְכִי מֵאַחַר דְּמַתָּם קְטִלִינִין לִי מוֹעֵד הִיכִי מִשְׁפַּחַת לֵה ע"ש וְאִוּלִי כָּל זֶה הוּא בְּכָלֵל תְּפִירוּצָם שְׁל הַתוֹס' שְׁכ' כְּגוֹן שֶׁהַעֲבִירָם בְּב"א דְּבִאֵמֶת הָא יֵשׁ שְׁיַעוֹר לְחַיּוּב הַעֲבָרָה וְלְהַרְמָב"ן עַד

שְׁתַּשְׁלֹט הָאֵשׁ בְּאֶחָד מֵאַבְרָיו א"כ הָא תִּלְיָא בְּפִלְגְנִיתָא דְרִיחָא גַּם וְרַבְנָן אִם אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם וְהִרְמַבְ"ם פּוֹסֵק בְּרַבְנָן דָּא"א לְצַמְצֵם וְע"כ הִפְנִינָה בְּאִפְסָן שְׁחִיב הֶעֱבַרְתֶּם בָּא כב"א אִף שְׁלִשׁוֹן הַתּוֹסֵף אֵינוֹ מוֹרָה פֶּן.

גַּם הָרִי הו"מ לְאוּקְמֵי בְּפִשִּׁיטוֹת פְּגוֹן שְׁעַל הַבֵּן הָרֵאשׁוֹן לֹא הִתְרוּ בּוֹ וְלֹא נִתְחַיֵּיב מִיָּתָה וְעַל הַב' הִתְרוּ בּוֹ וְאָז הִי' כָּל זַרְעוֹ. וְאִיִּפְשָׁר דְּהַתּוֹסֵף רּוֹצִים לְתַרְזֵן דְּלֹא תִקְשִׁי הָרִי אָמַר סָתֵם פְּטוֹר וּמִשְׁמַע אִפִּי' מִפְּרֵת וְקִשָּׁה הָא מִקְמָא אִיחְיֵיב לִי דְלַעֲנִן חַיִּיב פְּרֵת דַּל"ב הִתְרָאָה ל"ש לְתַרְוִצֵי פִנ"ל כְּמוֹכֵן: וּבִדְבַר מַה שֶּׁהִקְשִׁיתָ לְשֵׁאוֹל בְּהָא דְקִי"ל בְּמִשְׁנֵה סִנְהֶדְרִין ע"ט: כָּל חֵיבֵי מִיתוֹת שְׁנִתְעַרְבוּ זב"ז נִידוּנִין בְּקִלְהָ וְהָרִי חֵיבֵי מִיתוֹת בִּי"ד מִיָּתָן הוּא פְּפָרָה עַל הֶעֱבִירָה שְׁעָשׂוֹ וְהָא דָּא בְּסִנְהֶדְרִין מ"ז: הָרוּגֵי בִי"ד פִּינֵן דְּבִדִּין קָא מִקְטְלֵי ל"ה לְהוּ כְּפָרָה אֲלָא לְאַחַר הַקְּבוּרָה וְלַחַד מ"ד לְאַחַר עֵיפוּל בְּשׁוֹר הֵינְנוּ לַעֲנִן שְׁיִסְתַּלַּק מֵהֶם שָׁם רְשָׁעִים אֲבָל אוֹתָהּ עֲבִירָה שְׁנִתְחַיֵּיבוּ הַמִּיתָה עֲלֵי' בְּנֹדָאֵי מִתְּכַפְּרַת עִם הַמִּיתָה שְׁמִמִּיתִין אוֹתָן הִבִּי"ד וְאוֹתָן שְׁנִתְחַיֵּיבוּ מִיָּתָה חֲמוּרָה ע"כ רָאָתָה הַתּוֹרָה שְׁלֹא יִתְּכַפְּרוּ רַק בְּמִיתָה הַחֲמוּרָה שִׁמָּה"ט כ' הַמְּהַרְשָׁ"א בְּסִנְהֶדְרִין ס"ד: בְּהָא דְאַמְרִינָן אִין עוֹנְשִׁין מַה"ד אַע"ג דְּק"ו מִדָּה הִיא בְּתוֹרָה מ"מ אִין לְדוֹן פֶּן לַעֲנִן עוֹנֵשׁ דְּאִימָא זֶה שְׁעָשָׂה עֲבִירָה הַחֲמוּרָה מִזוֹ אֵינוֹ מִתְּכַפֵּר בְּעוֹנֵשׁ הַמְּפֹרָשׁ בְּקִלְהָ מִמְּנָה וְא"כ אִיף אִמְרִינָן יְדוּנוּ בְּקִלְהָ.

הָרִי הַמְּתַחַיֵּיבִים מִיָּתָה חֲמוּרָה לֹא יֵהִי לְהֵם כְּפָרָה בְּקִלְהָ וְהִיל"ל דְּיְדוּנוּ פְּוֹלָם בְּחֲמוּרָה כְּדִי שְׁיִתְּכַפְּרוּ פְּוֹלָם וְנִימָא חֲטָא בְּמִתְחַיֵּיבִים מִיָּתָה הַקִּלְהָ לְדוּנָם בְּחֲמוּרָה כְּדִי שְׁיִזְכוּ הַמְּתַחַיֵּיבִים בְּחֲמוּרָה שְׁיִתְּכַפְּרוּ גַּם הֵם עַכ"ק.

הִנֵּה אִין אֲנִי רֹאָה שׁוּם קוֹשְׁיָא בְּזֵה דְּהָרִי אֲדַרְבָּא אִמְרִינָן כַּכ"ד וְכִי אוֹמְרִין לוֹ לְאַדָּם חֲטָא כְּדִי שְׁיִזְכֶּה חֲבֵרָה וְדוּקָא בְּמִצְוָה דְּרַבִּים כ' בְּתוֹסֵף שְׁבַת ד'. וּבְגִיטִין מ"א: דְּאַמְרִי' חֲטָא כְּדִי שְׁיִזְכֶּה חֲבִירָה.

וְהָרִי אִפִּי' חֲטָא כְּדִי שְׁתִּזְכֶּה דְּאַמְרִי' בְּקַרְבָּנוֹת אִמְרוּ בְּמִנְחוֹת מ"ח. חֲטָא בְּחֲטָאת כְּדִי שְׁתִּזְכֶּה בְּחֲטָאת אִמְרִינָן חֲטָא בְּחֲטָאת כְּדִי שְׁתִּזְכֶּה בְּעוֹלָה ל"א וְאִיף נִימָא חֲטָא בְּנִסְקִלִין כְּדִי שְׁיִזְכוּ הַנְּשָׁרְפִין וּבְכַרְט שְׁבַכְזָה לֹא אִתִּינִין עֲלָה מִטְעַם חֲטָא וְזָכוֹת רַק שְׁאִיף נִגְרוֹם צַעַר לְאַדָּם מִיִּשְׁרָאֵל לְדוּנוּ בְּמִיתָה שְׁלֹא נִתְחַיֵּיב בָּהּ בְּשִׁבִיל שְׁיִזְכֶּה הָאֲחַר שְׁיִהְי' לוֹ כְּפָרָה וְלֹא מְצִינּוּ הֵכִי רַק בְּבִהְמוֹת הַקְּרָבִין דְּאַמְרוּ חֲטָא בְּחֲטָאת כְּדִי שְׁתִּזְכֶּה בְּחֲטָאת.

וּבְחֻלִין י"א: דְּאַמְרוּ מִשׁוּם אִיבוּד נְשָׁמָה דְּהָאֵי נִינְוּוֹלִי' פִּירִש"י הֵתֵם מִשׁוּם דְּבַעֲיָנִין וְשִׁפְטוֹ הַעֲדָה וְהַצִּילוּ הַעֲדָה ע"ש אֲבָל זוֹלַת זֶה אִיף יַעֲלָה עַל הַדַּעַת לְהַחְמִיר לְצַעַר נְפִשׁ אָדָם מִיִּשְׁרָאֵל כְּדִי שְׁיִצְמַח זָכוֹת לְחֲבִירוֹ וּלְבַר מִן כָּל דִּין נִרְאָה בְּרוּר דְּאַחַר שְׁנִתְעַרְבוּ וְנִידוּנִין פְּוֹלָם בְּקִלְהָ מִתְּכַפְּרִין פְּוֹלָן אִף אוֹתָן שְׁנִתְחַיֵּיבוּ בְּמִיתָה הַחֲמוּרָה דְּהָרִי בְּסִנְהֶדְרִין מ"ה: אִמְרִינָן מוֹת יוֹמַת הַמְּפָה רֹצֵחַ הוּא אִין לִי אֲלָא בְּמִיתָה הַכְּתוּבָה בּוֹ מִזֵּינִן שְׁאָם אִי אִתָּה יְכוֹל לְהַמִּיתוֹ בְּמִיתָה הַכְּתוּבָה בּוֹ שְׁאִתָּה מְמִיתוֹ בְּכָל מִיתָה שְׁאִתָּה יְכוֹל לְהַמִּיתוֹ ת"ל מוֹת יוֹמַת הַמְּפָה מ"מ וּמְבֹאָר בְּרַמְבַּ"ם פ"ד מִסְּנִהֶדְרִין ה"ח דְּבָכָל חֵיבֵי מִיתוֹת בִּי"ד הַדִּין פֶּן וְכ' בַּכ"מ וּבַלַּח"מ שָׁם דַּע"ג דְּפָרִיף וְלִיגְמַר מִינִי' וּמְשַׁנֵּי מִשׁוּם דְּהָנִי רֹצֵחַ וְגַה"ד ב' כְּתוּבִים הַב"כ וְאִין מְלַמְדִין הֵינְנוּ לַעֲנִן דַּל"ב יַד הַעֲדִים בְּרֵאשׁוֹנָה.

אָבֵל לְעֵנִין שְׂאֵם א"א יְכוּל לְהִמִּיתוּ בְּמִיתָה הַפְּתוּבָה שְׂאֵתָה מְמִיתוּ בְּכָל מִיתָה שְׂתוּכֵל בְּכָל חֲיִיבֵי מִיתוֹת בִּי"ד הַגֵּי הַדִּין פֶּן ע"ש וְאֵף דְּבַתּוֹס' שֶׁם הִקְשׁוּ מְסַנְהֶדְרִין פ': דְּקֵא' עַל הָא דְּחֲיִיבֵי מִיתוֹת שְׁנִתְעַרְבוּ זב"ז יְדוּנּוּ בְּקֵלָה ש"מ מְוֹתְרָה לְדָבָר חֲמוּר הַגֵּי מְוֹתְרָה לְדָבָר הַקָּל וְהִכִּי דִּינִיק מִינָה גִּימָא שֵׁא"ה דְּמִיתָתוּ בְּכָל מִיתָה שְׂיִכּוּל וְתִי' דְּדִינִיק מְדַקְתְּנִי פֶל חֲיִיבֵי מִיתוֹת אִפִּי' הִנֵּה דְלָא דְרָשִׁי הָרִי דְּבִשְׂאָר חֲיִיבֵי מִיתוֹת בִּי"ד ל"א פֶּן הִנֵּה בְּאַמַּת הַתּוֹס' בְּמַפּוֹת ב'.

ד"ה פֶּל הַזּוּמִינִין כ' דְּרוּצָח וְגַה"ד הַגֵּי ב"כ הַב"כ לְעֵנִין שְׂלֵא גִלְמֵד שְׂאָר מוּמְתִין מִהֶן לְהִמִּיתוּן אֵף בְּמִיתָה שְׂאִינָה מִד' מִיתוֹת בִּי"ד אָבֵל בִּד' מִיתוֹת בִּי"ד פְּשִׁיטָא דְּנִמְתָּם בְּכָל חֲיִיבֵי מִיתוֹת וּמוּבָא שֶׁם בְּשֵׁם הַתּוֹסְפֵתָא שְׂמִפְּוֹרָשׁ דְּבְכָל חֲיִיבֵי מִיתוֹת בִּי"ד הַדִּין פֶּן וְע"כ דְּגַם בְּסַנְהֶדְרִין תְּפָסוּ הַתּוֹס' שֶׁם הָעֵיקָר תִּי' בְּתֵרָא שֵׁכ' א"נ בּוֹרַח שְׂאִנִּי וְהִינּוּ דְּדוּקָא בּוֹרַח מִבִּי"ד אֵתָה יְכוּל לְהִמִּיתוּ בְּכָל מִיתָה שְׂתוּכֵל וְלֹא בְּנִתְעַרְבוּ וְלִהְיִי דִּינִיק הַגַּמ' שְׂפִיר ש"מ מְוֹתְרָה לְדָבָר חֲמוּר הַגֵּי מְוֹתְרָה לְדָבָר הַקָּל אָמְנָם לְאַחַר דְּמִשְׁנֵי דְּאִתְרוּ בִי סָתָם וְהִנֵּה הַהִתְרָאָה גַם לְקֵלָה א"כ אִם מְמִיתִין אוֹתָן בְּמִיתָה הַקָּלָה שְׂפִיר מִתְּכַפְּרִין אֵף בְּמִיתָה הַקָּלָה דְּכִינּוּ דֵא"א לְהִמִּיתוּן בְּמִיתָה הַחֲמוּרָה מִשּׁוּם חֲיִיבֵי מִיתָה הַקָּלָה שְׁנִתְעַרְבוּ הַגֵּי בְּכָלֵל הָא דְּגִילְתָה רַחֲמָנָא מוֹת יוּמַת שְׂאֵם א"א יְכוּל לְהִמִּיתוּ בְּמִיתָה הַפְּתוּבָה בּוּ מְמִיתִין אוֹתוֹ בְּכָל מִיתָה שְׂנוּכֵל וְזוּ הִיא מִיתָתוּ שְׂמִתְּכַפֵּר בָּהּ וְרֵאָז' לְזָה גִלְפֵעַנ"ד מְש"ס סַנְהֶדְרִין ל"ה: לְפִי שֵׁנֵא' פִּי יִהִי' בְּאִישׁ חֲטָא מְשַׁפֵּט מְוֹת וְהוּמַת שׁוּמַע אֲנִי בִּין בַּחוּל בִּין בְּשַׁבַּת כּו' ת"ל לֹא תִבְעֵרוּ אֲשׁ בְּכָל מְוֹשְׁבוֹתֵיכֶם וְלִהְלֵן הוּא אוֹמֵר וְהִי' אֵלָה לְכֶם לְחֻקַּת מְשַׁפֵּט לְדוֹרוֹתֵיכֶם בְּכָל מוּשְׁבוֹתֵיכֶם מִה מוּשְׁבוֹת הָאִמּוֹר לְהֵלֵן בִּי"ד אֵף מוּשְׁבוֹת הָאִמּוֹר כָּאֵן ב"ד וֵא"ר לֹא תִבְעֵרוּ אֲשׁ בְּכָל מְוֹשְׁבוֹתֵיכֶם וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה לְפַמ"ש הַתּוֹס' שֶׁם עֲמוּד א' בִּד"ה אֵין רְצִיחָה דּוּחָה שַׁבַּת וְז"ל בְּשִׁרְיָפָה גִיחָא אִפִּי' לְמ"ד מְקַלְקֵל בְּהַבְעָרָה פְּטוּר דִּי"ב חִילוּל שַׁבַּת מִשּׁוּם פְּתִילָה דֵא' מִה לִי בִּישׁוּל פְּתִילָה מִה לִי בִּישׁוּל סְמָמִינִין וּבִשְׂאָר חֲיִיבֵי מִיתוֹת גְּמִי אִפִּי' לְמ"ד מְקַלְקֵל בְּחַבּוּרָה פְּטוּר הִכָּא חֲשִׁיב תִּיקוּן דִּישׁ לוֹ כְּפָרָה עַכ"ל וְלִפִּי"ז קִשָּׁה הִיכִי מוּכִיחַ מִהָא דְלֹא תִבְעֵרוּ אֲשׁ בְּכָל מְוֹשְׁבוֹתֵיכֶם דְּוְהוּמַת לֹא קָאִי אִפִּי' בְּשַׁבַּת דִּילְמָא לְעוֹלָם קָאִי וְהוּמַת אִפִּי' בְּשַׁבַּת וְהִינּוּ בְּאוֹתָן שֵׁא"א יְכוּל לְהִמִּיתוּן בְּמִיתָה הַפְּתוּבָה כְּדִרְשִׁינּוּ זֶה מְמַלֵּת יוּמַת שְׂמוּמְתִין בְּכָל מִיתָה שְׂנוּכֵל פֶּן לְשׁוֹן וְהוּמַת קָאִי בְּכַגּוֹן זֶה וְאָז רְשָׁאִין לְהִמִּיתוּ אִפִּי' בְּשַׁבַּת כִּינּוּ דְּלִיכָא חִילוּל שַׁבַּת דְּמַקְב"ת פְּטוּר וְע' מַג"א ס'י שֵׁל"ט סַק"ג שֵׁם אֲלִיכָא דְאַמַּת דְּהָא דֵאִין עוֹנְשִׁין בְּשַׁבַּת הוּא דְּוֹקָא עוֹנְשֵׁי שֵׁי"ב חִילוּל שַׁבַּת וְתָמָה שֶׁם עַל הַרְמַב"ם דֵּכ' דְאַפִּי' מְלַקוֹת אֵין עוֹנְשִׁין בְּשַׁבַּת ע"ש וֵא"כ דִּילְמָא קָאִי וְהוּמַת אִפִּי' בְּשַׁבַּת בְּאֵם מְמִיתִין אוֹתוֹ בְּמִיתָה שְׂאִינָה פְּתוּבָה בּוּ דְאָז אֵין לוֹ כְּפָרָה וְלִיכָא חִילוּל שַׁבַּת וְאָז שְׂפִיר עוֹנְשִׁין אִפִּי' בְּשַׁבַּת א"ו דְּבַכָּה"ג ג"כ יֵשׁ לוֹ כְּפָרָה כִּינּוּ דְאַמְרָה תוֹרָה מוֹת יוּמַת שְׂאֵם א"א יְכוּל לְהִמִּיתוּ בְּמִיתָה הַפְּתוּבָה בּוּ מְמִיתִין אוֹתוֹ בְּמִיתָה אַחֲרַת הַגֵּי כְּאֵלוּ מִיתָה זֹו פְּתוּבָה בּוּ וְיֵשׁ לוֹ כְּפָרָה בְּמִיתָה זֹו וֵא"כ בְּכָה"ג שְׁנִתְעַרְבוּ גְּסַקְלִין בְּנִשְׂרָפִין דְּנִדְוִינִין כִּינּוּ בְּמִיתָה הַקָּלָה גַם הַנְּשָׂרְפִין יֵשׁ לְהֶן כְּפָרָה כִּינּוּ שֵׁא"א לְהִמִּיתוּן בְּשִׁרְיָפָה.

הֵן אָמַת שֵׁי"ל דֵאִין רֵאִי' מִהֶתָּם עַפְמ"ש רֵש"י ז"ל בְּבִיצָה כ"ז: דֵאִין מְבַעֲרִין קְדָשִׁים טְמֵאִים מִן הָעוֹלָם בִּיו"ט אִפִּי' ע"י אֲכִילַת פְּלָבִים דְּרַחֲמָנָא אַחֲשָׁבָה לְהַבְעָרָתוֹן דְּכַתִּיב בְּאֲשׁ יִשְׂרָאֵל הִלְכָד מְלֹאכָה הִיא וֵא"כ הַה"ג גַּם בְּשְׂאָר מִיתוֹת בִּי"ד אִפִּי' מְמִיתִין אוֹתוֹ בְּמִיתָה

שאינה פתובה בו ואפי' נימא דליכא פפרה בכ"ז רחמנא אחושבה למלאכה גם הרי הרשב"א בחי' לשבת ק"ו.

כ' דבשאר מיתות בי"ד חשיב תיקון מצד שיהם מתבערין מקרב עדת ישראל והו"ל פהוצאת פזית מן המת וכעדשה מן השרץ וחשיב תיקון הרחוקת הטומאה וסילוק הנזק והא דקא' מה לי בישול פתילה לרבותא נקטי' ובאמת א"צ לזה ע"ש נעתוס' סנהדרין ע"ג: ד"ה חד למעוטי ע"ז.

בכ"ז הסברא בעצמותה נכונה היא וא"צ סעד לתומכה דכיון דגלי רחמנא דגם במיתה שאינה פתובה בו מתקימת המצוה חשובה מיתה זו פפרה: והנה ע"ד המהרש"א הנ"ל שכ' בטעמא דא"ע מה"ד משום דאיפשר שלא רצתה התורה שיתכפר בעבירה חמורה בעונש זה יש להפליא מדברי הש"ס סנהדרין ע"ג.

דקא' הא דרוצח ניתן להצילו בנפשו מנלן אתיא בק"ו מנערה המאורסה מה נערה המאורסה שלא בא אלא לפוגמה אמרה תורה ניתן להצילה בנפשו רודף אחר חבירו להורגו עאכו"כ. ופריד' וכי עונשין מן הדין.

והנה גם לפי הטעם דא"ע מה"ד שכ' הראשונים ז"ל משום דק"ו הוא היקש שפלי ושמא יש איזה פירקא והאיך נדון עפי"ז לעונש אדם מיישראל לכאורה יש להעיר דהרי באמת הקשו בתוס' הרי מוהוכה בכל אדם נפקא ותי' דהתם רשות ואשמעינן קרא דאין לו דמים וקמ"ל מק"ו דמצוה וחובה להציל ע"ש וא"כ אין הק"ו על גוף ההריגה כיון דבלא"ה רשות להורגו מקרא דוהוכה בכל אדם ואין הק"ו רק שקיים מצוה בזה וא"כ איך שייך בזה א"ע מה"ד אמןם י"ל עפ"ד המ"ל פ"א מרוצח הי"ג שכ' דברוצח בשגגה שיש רשות לגואל הדים להורגו אם נתאמץ הרוצח והרג לגואל הדים אין נהרג עליו אבל ברודף אחר הערוה ורודף אחר חבירו להורגו כיון דאיכא מצוה להצילו אם נתאמץ הרודף והרג את המציל נהרג עליו ע"ש וא"כ לולא הק"ו ש"ל"ה רק רשות גם ברודף אחר חבירו להורגו אם הרג הרודף את המציל אינו נהרג עליו וע"י הק"ו דמצוה וחובה להצילו אם נהפך הרודף והרג את המציל נהרג עליו א"כ אנו דנין על גוף ההריגה ושפיר אמרינן דאין עונשין מה"ד אמןם לפי טעם המהרש"א שאולי לא רצתה התורה שיתכפר בעונש זה הא ל"ש הקא דאמא לא יתכפר במיתת ב"ד אם הרג הרודף את המציל דהרי גם רוצח אחר ש"ל"ה רוצה הנהרג להורגו מתכפר במיתת ב"ד ואיך יעלה על הדעת שאם הרג לזה הבא להורגו לא יתכפר במיתת ב"ד ובמק"א הרביתי חזון בדברי המהרש"א הנ"ל ואכ"מ: וע"ד מילתא דתמי' המונכר בספרי שו"ת הר"ב ח"א סי' כ"ח דל"א ע"ד שורה ל"ו שכ' ונ"ל ולכאורה קשה בס"ד דש"ס דמייירי בשיעורא דאורי' מאיזה טעם הי' עולה על הדעת שהאשה תוציא את בעלה דהרי אינה מחויבת אלא מדרבנן כו'.

והוא תמוה דהרי באמת פשיט הש"ס שם מהא דהאשה מברכת לבעלה דנשים בברהמ"ז דאורי' ולא איכפת לן בהא דא"י לומר על הארץ אשר נתן לך הנה כבר נשאלתי ע"ז מאת הרב וכו' מוה' טעביל זעהמאן נ"י שהוא פעת מו"ץ דק"ק דוקלא והשבתתי לו וגם הוא כיון לדברי שתל"י דברי עולים יפה נכף הוא פונתי שם דבאמת אף אי נשים דאורייתא מ"מ צריף להבין דאיך יכולין להוציא את האנשים כיון שאין הנוסחאות שוות שיהן אין אומרות ברית וכבר נתקשה בזה בשו"ת חת"ס ח"א סי' מ"ח ע"ש וע"כ דס"ד

דהש"ס הי' דתוציאו אותן מטעם שליחות למאי דס"ד דמיירי בפשאכלו שיעורא דאורייתא ועפי"ז פריה הש"ס שפיר וליטעמיה קטן בר חיובא דהא קטן היכי דליתא בדנפשי' אין לו שליחות ומעתה עולים דברי פהוגן ומש"ש דהרי אינה מחויבת אלא מדרבנן הוא ט"ס וכה"צ"ל דהרי אין נוסחאותיהם שוות ואיה מוציאין את האנשים אפי' אי מחויבות מדאורייתא.

וכי"ב צריה לתמן בספרי הנ"ל סי' כ"ג דף כ"ו עמוד ב' שורה מ"ג שחסר אחרי התיבות דגם בשחיטה בעי כ"ש וכן צ"ל וכמ"ש בתוס' זבחים מ"ז. דהא דמשני פגון שפדק קרומית של קנה היינו פשעשאו כ"ש ואתיא כריב"י דאמר עושין כ"ש של עץ וע' בס' דורש לציון דרוש חמישי שהכריח דבכ"ש פוסל חציצה בין היד להכ"ש אף בשחיטה דלאו עבודה היא ולא דוקא בעבודת פהגים ע"ש וא"כ א"א לאוקמי כו'.

וכן רשום אצלי מה שצריה לתמן בספרי הנ"ל סי' ל"ט דף מ"א עמוד ב' שורה נ"ב שכ' ונ"ל אולם הא קשיא בהא דקא' ועוד הארי"א"ש הלכה כר"ג וא"ל אפני ובהא פי לא מודה מכשיר ר"ג כו' דילמא הא דמכשיר ר"ג בהיתה מעונפת אפי' ברוב פסולין כו' והמענין יראה שבשגגת המעתיק נתבלבל הענין ובאמת כה"צ"ל דילמא הא דלא מכשיר ר"ג ברוב פסולין הוא רק בהיתה מעונפת משום דאפי' נתעברה מכשיר הוא ג"כ בזנות ואיכא משום לא תהי' קדושה וליכא חזקת כשרות משא"כ הך בארוס הרי ס"ל לאפני ביבמות ל"ה.

חזקה אשה מזנה מתהפכת כדי שלא תתעבר דגנאי הוא לה שתתעבר בזנות וגם חזקת כשרות ושני חזקות עדיפי מרוב עפמ"ג סוסי' ק"י אכן י"ל לפמ"ש המהרש"א בקידושין ע"ג. בתוס' ד"ה מאי דאף שיכולה לתלות הולד בארוס משליכתו דבושה מה שנתעברה מארוס שלה כמו בפנוי' שזינתה ע"ש וא"כ גם בארוס ליכא חזקה דהרי חזינין דאין גנאי לה ושפיר פריה הא לא מכשיר ר"ג ברוב פסולין.

וכן צריה לתמן בספרי סי' נ"ח דף ס"א עמוד ב' שורה י"ז במ"ש וכן מפורש בתוס'. שבת ג' הנ"ל וברא"ש שם והוא ט"ס וכן צ"ל והא דמפורש בתוס' שבת ג' הנ"ל וברא"ש שם אחרי דכ' דאפי' ליכא תרי עברי דנהרא אסור משום מסייע וכ"ת דהך מיירי בנכרי דליכא משום לפ"ע כו' ומשמע דבנכרי ליכא אסור מסייע ז"א דהא באסור שבת לא נצטוה הנכרי ואדרבא ב"נ ששבת חייב מיתה משא"כ בדבר שנצטוה עליו הנכרי גם בדידן איכא אסור מסייע וע' בב"י סוסי' קל"ט כו'.

את כל זה ראיתי להשיב לה על דבריך שהצעת לפני והנה בני יקירי הרוימני עונג ותשביעני מעדנים בחידושי תורתך אחרי רואי פי רובם ככולם על אדני השכל מיוסדים דבריך טובים ונכחים וישרים למוצאי דעת.

הי כן ה' עמה ויעלה גם עלה על במתי המעלה. תוס' אומץ בתוה"ק ותיף בגדלה כפרפת ועתירת אביה דור"ש באהבה: סי' קלט בעזה"י יום ד' ו' פסלו שנת תרמ"ד לפ"ק סטרי.

ישאו הרים שלום למעלת פבוד ידי מח' הרב וכו' כש"מ צבי יחזקאל ז"ק מיפלזאהו ני' אבד"ק קראסני בראד יצ"ו במדינת רוסיא פולין. מכתבו הגיעני והנני לתשובתו ע"ד

מקרה רע ר"ל שאירע בק' בליל שמחת תורה העבר שאיש אחד שמח וריקד בשעת ההקפות עם ס"ת פסולה שבידו ובין פה נפל חצי ס"ת לארץ לאשר היו חוטי התפירה מהס"ת קרועין ולמחרתו בפוקר נטלו בני ביהמ"ד אחר הס"ת הזה להקפות ותקראנה גם אותם פאלה שחצי הס"ת נפל לארץ ונפש כ"ת בשאלתו אם מחויבים הקהל להתענות וכמה יתענו זה"ש: הנה בראשונה חובה עלינו לחקור אם יש קדושה בס"ת פסולה ולקאורה נראה מד' הרמב"ם ו"ל דא"ב דין קדושה דכתב בפ"ז מה' ס"ת הי"א ונ"ל אבל אם כתב המלא חסר או חסר מלא כו' ה"ז פסול וא"ב קדושת ס"ת כלל אלא פחומש מן החומשין שמלמדין בה התינוקות עכ"ל אמנם באמת י"ל דאין מזה ראי' דדוקא אם בתחלת הפתיכה לא נכתבה פהלקתה ולא נתקנים עוד בה' ס"ת המ"ע דנעמה פתבו כמבואר בר"ן פ"ב דמגילה דאם חסר אות א' לא קנים המצנה לקב' לא חלה עלה הקדושה עדיין אבל כל שהס"ת כבר נגמרה בהכשר ונתקדשה רק שאח"כ נולד בה פסול י"ל דלא פקעה קדושתה מינה דלא גרע מביהכ"נ שחבר דדרשינן במשנה מגילה כ"ח.

והשימותי את מקדשיכם קדושתן אפי' פשהו שוממין ומצינו דנגמא לחילוק זה בעירובין פ'. דאר"י בהא דבעי בעירוב פשיעור המפורש התם בד"א בתחלת עירוב אבל בשירי עירוב כל שהו ועתוס' נדה כ"ו: ד"ה תחילתו: איברא דא' במנחות ל"ה: אר"פ גרדומי רצועות פשרין ולא מילתא הוא מדאמרי בני ר"ח גרדומי תכלת וגרדומי אזוב פשרין התם הוא דתשמשי מצנה ניהו אבל הקא דתשמשי קדושה ניהו לא ע"ש הרי דאפי' בתשמשי קדושה ל"א דגרדומין פשרין מכ"ש בגוף הקדושה אין לומר דבשירים סגי.

אמנם אין מזה הוכחה פלום דנהי דאין להכשיר שירי קדושה אבל עכ"פ בקדושתן קיימי וה"ה בס"ת אמרינן דרק אם לא נכתבה מעיקרא פהלקתה לא נחתא עלה קדושת ס"ת אפי' בשכתבה לשם קדושה ונהי כמקדיש בע"מ דא' בבכורות ל"ג: בע"מ מעיקרו דיקלא בעלמא היא ונהי א' בגיטין ס'.

דס"ת שחסר גרע מחומשין משום דחסר במילתו' ופירש"י שקורין לו ס"ת וחסר הוא וע"כ שפיר אמרינן דבתחלת פתיבת הס"ת כ"ז שלא נגמרה אין שם ס"ת עלה ולא חלה קדושה עלה אבל כשכבר נגמרה וחלה עלה קדושת ס"ת לא פקעה קדושתה לאחר שנפסלה כדאשכחן ג"כ בתמורה ז.

מתקיף לה ר"ל שפא לא שנינו אלא בתם ונעשה בע"מ הוא דעובר דא' בע"מ מעיקרא דיקלא בעלמא הוא וכי"ב מצינו בנזיר ח'. אפ"ת ר"י התם לא נחית לי' לנזירות הקא נחית לי' לנזירות וכן שם ל"א.

וב"ה הנ"מ תמורה אבל אחותי הקדש בטעות לא מחתינן ועתוס' שם ל"ג. ד"ה וב"ה ומצינו ג"כ בעירובין ל"ו.

מספיקא לא נחתא עלי' קדושה מספיקא לא פקעה לי' קדושתו' מינ' וכתלוק הזה מצינו ג"כ בתוס' מנחות כ"ד. ד"ה שאין לענין צירוף פלי דארף דגם למה שא"צ פלי מהני צירוף פלי לקודש עכ"פ מדברבנן זהו דוקא בשירי מנחה מהני צירוף הפלי שלא יצא מקדושתו דקודם קמיצה אבל היכי שמעולם ל"ה צריף לפלי ל"מ צירוף הכ"ש לגב' ע"ש ואשכחן גמי חילוק פנה לענין טומאה בכריתות כ"א.

ההוא לאסוקי טומאה מיני' כו' עד שיפסל מאכילת פלב הכא לאחותי לי' טומאה אי חזי לאדם חזי לכלב אי ל"ח לאדם ל"ח לכלב ע"ש וע' נדה ג'. והה"נ איפא חילוק זה לענין קדושת ס"ת דלאחותי לה קדושה ל"מ עד שתהי' פל הס"ת פתובה בשלימות ההכשר אבל להפקיע קדושתה מינה ל"מ אפי' נפסלה אח"כ: והנה אין להביא ראיה דס"ת שונפסלה עדיין בקדושתה קיימא מהא דא' בשבת קט"ו: בס"ת שפלה אם יש בו ללקט פ"ה אותיות פגון פ' ניהי בנסנע הארון מצילין אותה מפני הדליקה בשבת א"כ מוכח דעדיין קדושתה עלי' ז"א דהרי כ' בתוס' מנחות ל"א: ד"ה עשאה פדירה דאפי' לא נכתבה מתחלה פהלקתה מצילין אותה מפני הדליקה משום שי"ב אנפרות ע"ש והרי אי מתחלה לא נכתבה פהלקתה בנדאי אין עלה קדושת ס"ת ואפ"ה מצילין מפני הדליקה משום האנפרות דאית בה א"כ ממילא אין מזה ראיה להיכי שונפסלה אח"כ דעדיין בקדושתה קיימא.

והנה ראיתי בנוב"י מהד"ק חיו"ד סי' ע"א שה"ר דע"כ ס"ת שונפסלה י"ב קדושה כמו ס"ת פשירה דאלת"ה א"כ משונסר בו אות בטיל לי' פל קדושתו א"כ פשוט חוזרין ומתקנין האות שהוא במה יתקדשו כל השמות וכלל הס"ת בלי שום מעשה פגופו ונהרי צריף קידוש בתחלת פתיבה ואותו הקידוש פבר נתבטל אע"כ בקדושתו עומד ע"ש ובשו"ת חת"ס חיו"ד סי' רע"ט פתב דראי' זו יש ג"כ בחסר ויתיר אות בתחלת עשייתו דהיא קדושה דאל"כ הא אינו מתקדש שום ס"ת עד כותבו למ"ד האחרונה של לעיני פל ישראל ואיף יתקדש למפרע כל הס"ת אע"כ אין שום חילוק בין חסר ויתיר בתחלתו או נמחק ובלה אח"כ ולפענ"ד אי משום הא לא איריא דבשלקמא בתחלת הפתיבה אמרינן שפיר דהקדושה תלוי' ועומדת עד שגומר הס"ת פולה ומשגומרה פולה למפרע היא קדושה דומיא דמציינו בחולין ס"ט: לענין בכור יצא שלישי ומכרו לנכרי וחזר ויצא שלישי אחר ר"ה אמר קדוש כו' קסבר למפרע הוא קדוש וכינן דנפק לי' רובי' אגמ"ל דמעיקרא הוי קדוש ומאי דזבין לא פלום זבין ע"ש וה"ה בס"ת פיון דמתחלה הקידוש ע"מ פן הוא שישלים הס"ת ואפי' קידוש הגוילין על דעת פן הוא שתהי' נגמרת פתיבת הס"ת פולה כדא' בשבת קט"ז.

מקום הפתב לא קמיבעי' לי' דכי קדוש אגב פתב הוא דקדוש אזלא פתבא אזלה קדושת' [ונראה דאפי' הגליונות דמבואר הים דאינן קדושין אגב הפתב דמתחלה לשם חלק קדיש עפירש"י שם מ"מ נראה דקדושתן הוא מפח חיבורן אל הפתב דאי נימא דהגליונות קדושין בפ"ע ואינן תלויין בשום דבר א"כ תקשי מש"ס נדרים י"ד: תניא הנודר בתורה ל"א פלום כו' ל"ק הא דמחמא אורייתא אארעא הא דנקיט לה ביד' מחמא על ארעא דעת' אגוילי נקט לה ביד' דעת' על האנפרות שפה ופי' הר"ן שם בשם הראב"ד דמייירי במתפיס בס"ת מש"ה מחמא אארעא דעת' אגוילין ול"ה התפסה ע"ש וא"כ אי נימא דהגליונות קדושין בפ"ע א"כ הוי גוילין ג"כ דבר הנודר וע"כ דאין בהן קדושה בפ"ע וטעמו של דבר י"ל עפי"ד התוס' במגילה ל"ב.

הלוחות והבימות א"ב משום קדושה ופי' בערוף גליוני ס"ת שלמעלה ושלמטה ושל בין דף לדף. והקשו בתוס' דהא בפ' כ"כ תנו בהדיא דמטמאין את הידים ותי' דהתם ר"ל כ"ז שהם מחוברין בס"ת והכא מייירי היכי דגייז ע"ש הרי דכל הקדושה של הגליונות הוא

מפאת שהם מחוברים עם הס"ת וא"ב קדושה בפ"ע אמנם בכ"ז הגליונות והס"ת ב' קדושות הן דהר"י קיי"ל בש"ע יו"ד סי' ש"מ סל"ז דהרוא"ה ס"ת שנספר חייב לקרוע ב' קריעות א' על הפתב ב' על הגוילין ואי נמא דקדושה א' הו ממש אמאי חייב לקרוע ב' קריעות ובספר יראים סי' ט' הוכיח באמת מהא דצריף לקרוע ב' קריעות דע"כ ב' קדושות הן וע"ש שפי' על הגוילין היינו הגליונות וע"כ פונתו דבמקום הפתב הלא הגויל קדוש רק מחמת קדושת הפתב שגם החלק הפנוי הוא צריף להפתב דהאותיות צריכין להיות מוקף גויל ע' פיהמ"ש להרמב"ם פ"ג דינדים מ"ד ובתיו"ט שם וע' בב"י וט"ז א"ח סי' תרל"ח שפתבו דלהכי גם הדפנות אסורין פינו שא"א להיות סכף בלי דפנות לכף חלה קדושת הסכף גם על הדפנות וע' בעהמ"א ומלחמות פ"ק דסוכה וכן י"ל לענון קדושת הגויל במקום הפתב דהו"ל קדושה א' עם הפתב ממש אבל הגליונות נהי דקדושתו הוא רק פשטן ופריין אל הס"ת פנ"ל אבל מ"מ הם קדושה בפ"ע] ולכף אמרינו שפיר דכשהס"ת נגמרת היא קדושה למפרע משא"כ בס"ת שפכר נגמרה וחלה עלי' הקדושה אי נמא דמשפסלה פקעה קדושתה איך חוזרת הקדושה עלי' אח"כ כשנתקנה וע"כ דגם לאחר שפסלה עדיין בקדושתה קיימא דמאחר שקדושה אין הקדושה הולכת ממנה ע"י שנעשה בה פסול אבל בתחלה קודם שתגמר אין קדושה חלה עלי'.

ועפ"י סב"א זו יבוארו דברי הראב"ד בהשגותיו על הרמב"ם פ"ו מיסוה"ת ה"ד שכ"א א"א זה אינו פלוג פלוג של"א אלא בא"ל"ף למ"ד מאלקי וי"ה מהני' אבל שד משדי צ"ב מצבאות הרי אלו נחקקים ותמה בכ"מ שהן הן דברי רבינו וכו' וז"ל והרב הר"מ אלשקר ז"ל כתב בתשו' שפונת הראב"ד להשיג על רבינו במ"ש שאם פתב כו' דמשמע שאם הי' פתוב השם פולו א"י למחוק כו' אלא אפי' שיהא פל השם פתוב יכול למחוק ממנו ש"ד וצ"ב עכ"ל ודבר תימה הוא להעלות על הדעת שאחר שיהא פל השם פתוב יהי רשאי למחוק ממנו אפי' אות א' כ"ש רוב אותיותיו ולפענ"ד י"ל דהראב"ד דייק דמשמע מדברי הרמב"ם שפתב הכותב שד' משד"י צ"ב מצבאות ה"ז נחקק משמע דרק בשלא השלים עדיין על השם אז נחקק דעדיין לא חלה עליו קדושת השם פינו שלא נגמר אבל שפכר הי' פתוב השם בשלימותו וחלה עליו קדושת השם אפי' נחקק אח"כ הי"ד משדי ואות מצבאות ולא נשאר רק שד' צ"ב לא פקעה קדושתו ממנו ואסור למחוק וכו' באמת בס' בני יונה סי' רע"ו שהוא דוגמת נהשימותי את מקדשיכם קדושתו אפי' כשהן שוממין והראב"ד השיג ע"ז וס"ל דאפי' בכה"ג נחקקין וכמו דס"ל באמת להחוי"י שהובא בס' בני יונה שם ע"ש עכ"פ הרמב"ם ס"ל החילוק הנ"ל וא"כ נכונים דברינו האמורים דאף דבפ"ז מה' ס"ת כ' הרמב"ם דבתחלת הפתיבה כשפתב החסר מלא והמלא חסר א"ב קדושה מ"מ שפכר נכתבה הס"ת וחלה קדושה עליה לא נפקעת הקדושה ממנה ע"י שנעשה המלא חסר וכדומה [אמנם דא עקא מ"ש ברמב"ם רפ"י מה' ס"ת דקחשיב עשרים דברים שפוסלים בס"ת שאם נעשה בו אחד מהן הרי הוא פחומש מן החומשין שפולמדין בהן התינוקות וא"ב קדושת ס"ת וכו' באות ט"ו וז"ל שפסדה צורת אות כו' בין בעיקר הפתיבה בין בנקב בין בקרע בין בטשטוש עכ"ל הרי מפורש יוצא מדבריו דכשפסלה בטלה ממנה קדושת ס"ת וצל"ע בזה] ונהי א' בשבת ע"ט: ומנחות ל"ב.

ס"ת שפלה ותפילין שפלו אין עושין מהן מזוזה לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה חלה הרי דגם לאחר שפסלו עדיין הקדושה החמורה עליהן פמקדם. אמנם זה

נראה ברור דנהו דוקא היכי שנשארו עוד בהס"ת יריעות בנות ג' דפין או למ"ד אפי' ב' דפין דחזי להשלים לס"ת שחקרו יריעות הללו וכיון דראויין להשלים לא פקעה הקדושה מיניהו ומה נכון ליישב עפי"ז מה שהקשו ע"ד הט"ז א"ח סי' קנ"ד שכ' דהיכי דלא חזי עוד להקדושה הראשונה ל"ש אין מורידין כו' ותמהו עליו מהו דס"ת שפלה אין עושין ממנה מזונה משום אין מורידין כו' ונהרי פיון שפלה הא לא חזי עוד להקדושה הראשונה ולהנ"ל נכון פיון דע"כ מיירי שנשארו בה יריעות דחזינון להשלמת ס"ת א"כ הו"ל פמאן דחזי' עוד לקדושת ס"ת ולהכי שפיר אין מורידין אבל אי פלה באופן שלא נשאר בהס"ת יריעה שיהי' ראוי להשלמת ס"ת תנח קדושה מינה והו"ל פהא דא' במעילה י"ב: דקדשים שמתו א"ב משום מעילה דלא מיקרי קדשי ה' עתוס' שם ודעת לנבון נקל ליישב עפי"ז דברי הש"ס ב"ב כ'.

בהא דקא' דס"ת ממעט בחלון ופריה וקא' חזי למיקרא ומשני בבלו ופירש"י ומסתלק לגונזו וקשה תיפוק לי' דהרי קיי"ל דאינו ממעט באהל המת אלא היכי דמבטל לי' להתם שיהי' פעפר הפנותל עתוס' שם וס"ת הרי אסור לבטלה שתהי' הפנותל משום קדושתה דהא אף בבלה עדיין קדושתה עלה ולהאמור נכון דמיירי בבלה כ"כ שלא נשאר בה יריעה דחזי' להשלמה ובכה"ג א"ב קדושה עוד פנ"ל אבל כשלא פלה כ"כ וחזי' להשלמה לא פקעה קדושת הס"ת ממנה.

ונהו המכונן ג"כ בדברי הרש"ל שהובא בט"ז סי' קנ"ד הנ"ל ובמג"א שם ס"ק י"ד שכ' דאין קרוי הורדה מקדושה אם מניחין שאר ספרים בארון אצל ס"ת פיון דעדיין בקדושתה קאי ותדע שהרי העולם נהגו להניח בארון יריעות פסולין ע"ש ונהיננו דאף דס"ת פסולה עדיין בקדושתה קיימא מ"מ הא מניחין יריעות פסולין דלא חזינון להשלמה ובכה"ג הא פקעה הקדושה מיניהו אבל בס"ת פסולה שנשארו בה עוד יריעות דחזינון להשלמה יש עלה קדושת ס"ת ומדברים האלה יש לתמוה ע"ד הריב"ש שהובא בב"י א"ח סי' קנ"ג וביו"ד סי' רפ"ב סי"ח שכ' בס"ת שנמצא בו איזה טעות כו' דרשאין למוכרה בזט"ה במא"ה דכיון שנפסלה א"ב קדושת ס"ת וה"ה פחומשים ע"ש וכפי שהוכחנו כל שהפסול נעשה לאחר הכתיבה פיון שחל קדושה עלה פ"א תו לא פקעה בכדי: מעתה נשובה ונחקורה אם יש להתענות על בזיון ס"ת פסולה שנפלה מידו לארץ.

ולכאורה הרי חזינון דבהמת הקדש בע"מ אף דלא פקעה קדושתה מינה בכ"ז אין מוזהרין על בזיונה דהרי קיי"ל דשרי להטיל מום בבע"מ וא"כ ה"ה בס"ת פסולה אפי' עדיין יכולין לתקנה הא בכה"ג חשיב כבע"מ עובר כמ"ש בתוס' בכורות ל"ד ד"ה אילימא דמום שעובר ע"י רפואה חשיב מום עובר וה"ה בס"ת פסולה דמועיל לה תיקון חשיב פמום עובר אבל עכ"פ פיון שנפסלה הו"ל כבמ"מ כ"ז שהיא פסולה ועפירש"י ריש עירובין דגם במקום שמועיל תיקון שיהי' לשון פסול דכ"ז שלא נתקן הוא פסול ע"ש וא"כ פיון דעכ"פ דינה כבע"מ עובר הלא קיי"ל דגם בבע"מ עובר שרי מדאורי' להטיל מום קבוע ע' ביו"ד סי' שי"ג הרי דאין מוזהרין על בזיונה אמנם באמת מהא ליפא לאוכוחי מידי דהתם גזה"כ הוא פדילפינו בבכורות ל"ג: מדכתיב תמים יהי' לרצון כל מום לא יהי' בו תמים הראוי לרצון אמרתי לה דכל מום לא תטיל בו אבל בע"מ לא ואין ללמוד מזה למק"א ונהרי מבואר במשפטי שמואל שהובא במג"א סי' מ"ד דמה שנוהגין

להתענות כשנפיל ס"ת לארץ הוא משום שנעשה זלזול בהס"ת דקיי"ל דחייבין לקרוע על הס"ת שנשרף ולכך מתעניין כשנפיל לארץ ע"ש ומבואר במ"ק כ"ו.

דחייב הקריעה על ס"ת שנשרף הוא משום שריפת האזכרות כדא' התם שיהויקים קינדר כל האזכרות שבה ושרפן באש והיינו דכתיב ולא פחדו ולא קרעו את בגדיהם מפלל דבעי למיקרע ע"ש וכינן דהעיקר הוא משום זלזול האזכרות נראה דאפי' בכה"ג שנכתב בהס"ת שם בטעות דאף דהס"ת פסולה מ"מ פיון דקיי"ל דגם שם בטעות קדיש כמבואר בפוסקים ע' בס' בני"י סי' רע"ו לכה' כשנפיל הס"ת הלזו לארץ חייבין להתענות ויש להכריח ד"ז מהש"ס דמ"ק הנ"ל דקא"ר ח'לבואר"ה הרואה ס"ת שנשרף חייב לקרוע שתי קריעות אחד על הגויל וא' על הכתב שנא' אחרי שרוף המלך את המגלה ואת הדברים ע"ש ומוכא בפ"ג מצנה ג' בשם הר"א ממיץ שה"ר מזה דשם שנכתב בטעות ג"כ קדיש פולי גליון דידן' ופי' המהרש"ל ומהר"א שטיין בביאוריהם שם דההוכחה הוא מזה דהרי הם לא האמינו שכתב ירמיה' המגלה מפי השם והי' נראה בעיניהם בטעות ואפ"ה קצף השם עליהם דהי' להם לקרוע שתיים אפי' לפי דעתם וא"כ הלא כשנכתב השם בטעות נהי' דקדיש אבל הלא פסול הוא לס"ת ואפ"ה חייבין לקרוע וה"ה דחייבין להתענות: אמנם באמת מכח הטעם הנ"ל לא משתמע שיהיו חייבין להתענות אלא היכי שרואין שאחד הפיל הס"ת לארץ בזדון ובשאט נפש וכדא' במ"ק שם גבי חייב קריעה על ס"ת שנשרף לא אמרן אלא בזרוע וכמעשה שהי' ולא פשהי' בשגגה בבלי דעת.

אולם באמת מבואר באחרונים דד"ז נובע מהירושלמי הובא בתוס' סוטה ל"ז: ד"ה רשב"י אומר כתיב ארור אשר לא יקים את דברי התורה וכי יש תורה נופלת רשב"א זה החזן שהיה עומד וברמב"ן עה"ת פ' תבא מסיים עלה נז"ל ונאמרו ע"ד אגדה זה החזן שאינו מקים ספרי תורות להעמידן כתקנן שלא יפולו עכ"ל ולפי"ז הדבר תלוי בפשיעת הגבאי שממונה על הס"ת שהוא בכלל ארור ובכפ"ת סנפ"ה מ"א: כ' עפ"מ דא' התם לא יאחו אדם תפילין בידו וס"ת בחיקו ונתפלל ופירש"י מפני שטרוד הוא במחשבתו שלא יפלו מידו ונתבאר וא"כ חזינן דכשנופלין הס"ת או התפילין הוי זלזול וביזוי וכינן דהוא גרם להם זלזול שלא שמרן יפה שלא יפלו נכון להתענות לכפר העון ע"ש והנה בנידון שאלתינו ממ"נ הי' בזה פשיעות דאם הי' ידוע להגבאי שהס"ת הוא קרוע דבכה"ג אילו הי' אצל שומר ל"ה פשיעות לגבי' שהי"ל להבעה"ב להודיעו כדמצינו בב"מ מ"ב: גבי שהוא אפטרופא דזבן תורא ליתמי ומסר' לבקרא לא הו"ל כפי ושיני למיכל ומית כו' אלא מאן קטעין מרי' דתורא קטעין איבעי לי' לאודיען הרי דאף דהבקרא הוי ש"ש מ"מ היכי דמארי דתורא ידע דלא הו"ל כפי ושיני פטור הבקרא דאיבעי לי' לאודועי וכה"ג מצינו בב"ק מ'.

גבי שאלו בחזקת תם ונמצא מועד בעלים משלמין ח"נ ושואל משלם ח"נ ופריה לימא לי' תורא שאילי אריא לא שאילי ופירש"י גטירותא דאריא לא קבילת עלי ומשני בהפיר בו שהוא נגחן הרי דבלא הפיר שהוא נגחן פטור השואל משום דאיבעי לי' להבעלים להודיעו וה"נ בני"ד הי' הפשיעות מהגבאי שממונה על הספרי תורות דאיבעי לי' לאודועי לבני ביהמ"ד שהס"ת היא קרוע שלא יקחוהו להקפות שלא יפול ואם הי' באופן שהגבאי לא ידע מזה כגון שזה מקרוב נקרע מבלי הודע לו ובכה"ג הי' חשיב פשיעות

גבי שומר והי חייב כדא' בגמ' דב"מ ה"ל מקדי בקרא ש"ש דיתמי הוי איבעי לי לעיוני
והה"נ בנ"ד איבעי לי לאוחזי הס"ת לעיוני אם הס"ת הוא שלם שלא יפול מידו וכיון
דבכל ענין הי פשיעות חייבים להתענות: והנה אפי' אי נימא דביום שמחת תורה שאז
בנ"י מפזזים ומכרפרים וטרודים בשמחת התורה הו"ל כאנוס של"ה פנאי לעיין פדמצינו
בב"ק ל"ב ומודה איסי בע"ש ביה"ש מפני שהוא רץ ברשות בכ"ז מלבד דבאמת נראה
דגם אם נפל הס"ת לארץ בדרך אונס חייבין להתענות פדמצינו ביבמות צ"ו: בביהכנ"ס
של טבריא בנגר שיש בראשו קלוסטרטא שנתחלקו בו ר"א ור' יוסי עד שקרעו ס"ת בחמתן
קרעו ס"ד ופי' התוס' קרעו בכונה משמע.

אלא שנקרע ס"ת בחמתן והי' שם ר' יוסי בן קיסמא אמר תמי' אני אם לא יהי' ביהכנ"ס
זו ע"ז וכן הו'. הרי חזינן דאע"ג שהקריעה מהס"ת היתה בדרך אונס ריתחא דאריתתא
עד שהגמרא קורא אותו נקרע ממילא אפ"ה נענשו על המקרה הרע הזה שאירע להם.

ונראה פן גם מד' תשו' מהר"י מברונא סי' ככ"ז שכתב לענין חיוב תענית כשנפל ס"ת
לארץ שפא להם האות והסימן מן השמים שצריכין תשובה וכדא' בגמ' האי מאן דאתהפך
לי רצועה ליתב בתעניתא ע"ש וכן מצינו בחגיגה ה': רבי הוי נקיט ספר קינות וקא קרי
בגוי' פי מטי להווא פסוקא השליף משמים ארץ נפל מן ידי' אמר מאיגרא רם לבירא
עמיקתא וע' במנחות ל"ב: ואם לחשף אדם לומר מעשה בר"א שהי' יושב על המטה
ונזפר שס"ת מונח עלי' וישב ע"ג קרקע ודומה כמי שהכישו נחש התם ס"ת ע"ג קרקע
הוי ופירש"י הי' ס"ת מושלף דאיכא בזיונא יתירא לכך נצטער עכ"ל ונהרי התם מצא
הס"ת מושלף ולא ידע אם הי' בפשיעות אם לא ואפ"ה נצטער ודומה כמי שהכישו נחש.

מכ"ז נראה שגם שנפלה הס"ת לארץ באונס יש לדאוג ולהצטער שפא האות והסימן
מן השמים שצריכין תשובה ולכן יש לגזור עליהם תענית. ולבר מן דין הלא בני
הביהמ"ד האחר שלקחו הס"ת הלזו בש"ת בפוקר פכר שמעו מהמקרה ההוא שנפל
לארץ בערב א"כ הי"ל לשים אל לבם ולעיוני שפיר וכוונאי הוי אצלם פשיעות גדול.

ובנידון כמה יתענו הנה באחרונים לא נמצא חיוב להתענות רק יום א' עמג"א סי' רפ"ח
סק"ז ובאר סוסי' מ' וע' באה"ט א"ח סי' תקע"א שכ' בשם כנה"ג דאם נפלו תפילין או
ס"ת דיתענה רק באותו יום ובשבת למחר ע"ש וע' ברכ"י יו"ד סי' רפ"ב שכ' וז"ל
שמענו בק"א שנפל הס"ת הורה רב המקום שיתענו כל הקהל בה"ב לכפר העון
שנתבזה הס"ת ולדעתי הקצרה מדינא אין הרוואה שנפל הס"ת חייב להתענות אמנם נכון
הדבר שכל רב בעירו יגזור ויתקן לפי מקומו ושעתו עכ"ל וע"כ בנ"ד צריכין בני
הביהמ"ד השני להתענות בה"ב ואותם שאין פחם פריא והם חלושי המזג יוכלו לפדות
א"ע בממון כמסת ידם וכנדבת לבם ולתת פסוף התרומה הנה לת"ת או להשיא יתומים
או לצורך פדיון שבויים שהם דברים שמוכרים ס"ת בשבילם וה' יכפר בעד כו' פי לכל
העם בשגגה דברי' דידו מ"ח דור"ש באהבה: סי' קמ בעזה"י יום א' ז' אדר שנת תרנ"ה
לפ"ק סטרי ברכות שמים מעל יחולו עלי ראש פבוד ידידי הרב וכו' כש"מ נחמן פהנא
נ"י אבד"ק ספינקא יצ"ו במדינת אונגארן.

מכתבו הגיעני והנני לתשובתו ע"ד השאלה שבאה לפניו שנמצא בס"ת באות כ"ף כפופה
של תיבת אלמקם של"ה בתוך חללה פשיעור עובי קולמס או למ צורת האות ניפרת

היטב בזה **ציור בספר** *ונפנשו בשאלתו איך לעשות לתקן בזה אם לגרד בתוך הפ"ף להרחיב חללה הלא יהי חק תוכות ואם למחוק כל האות הא איפא איסור מחיקת נטפל לשם עכ"ש: הנה כ"ת החל לצדד בשם א' מהמחברים לתקן הפ"ף לגרור קצת מעוביה בתוך חללה עכמ"ש בנובי"ק סי' ע"ו דקדושת הנטפלין אינו רק מדרבנן ומחיקת מקצת אות מהשם ג"כ אינו רק דרבנן דהוי ח"ש א"כ הו"ל תרי דרבנן.

הנה מלבד מה שיש לדון טובא בגוף הדבר שפשוט בעיניו דח"ש בזה אינו רק מדרבנן דבתשו"רמ"ע מפאנו סוסי' ל"ו מבואר שהוא מה"ת ובס' בני יונה אסברה לן דהרי בע"ז ילפינו מקרא דתייב לשרש אחרי' כל שורש ואף מקצת מע"ז וילגד זה נאמר הלאו לא תעשו פן לד' אלמיקם למחוק אף מקצת מן השם לפיכך אפי' ח"ש אסור פאן לכ"ע מה"ת חוץ לזה תם אני ולא אדע אטו בתרי דרבנן מקילין לכתחלה: ומה שיש לפענ"ד לדון בזה נראה דהנה בנוב"י שם מביא בשם הגאון מ' טיאה נוייל ז"ל שכ' דנטפל לשם אינו רק מדרבנן מדקיי"ל כמ"ד בפסחים י"ט.

דצירוף לקודש דרשיניו פה אחת כל מה שפכף אחת אינו רק מדרבנן כמ"ש ברמב"ם פי"ב מאה"ט וה"ה בזה פינן שהוא תיבה אחת מצורף לקודש ואינו אלא מדרבנן והנה הנוב"י שם הקשה עליו דא"כ היל"ל דגם הנטפל מלפניו יהי עליו קדושת השם מטעם צירוף ואנן קיי"ל בשבועות ל"ה: דרק הנטפל מלאחריו אינו נמחק שפכר קדשו השם ולא הנטפל מלפניו.

ולפענ"ד בחנם השיג עליו דבשלמא בנטפל מלאחריו שכותבו אחר שפכר נכתב השם שפיר אמרינן דמצרפו השם לקדושה ונעשה קודש בשעת פתיכתו אבל הנטפל מלפניו הרי בשעה שכותבין אותו עדיין לא נכתב השם שפאמר דהשם יצרפו לקדושה א"כ בשעת פתיכה לא היתה חלה עליו הקדושה ואיך תחול עליו אח"כ פשכותב השם פינן שנטפל ככר נכתב ובקדושת סת"מ והאזכרות שבהם אין הקדושה חלה עליהן אלא בשעת הפתיכה וכתובת האותיות מושכתן למה שהן.

והכי מפורש יוצא מדברי הריטב"א בחי' שבועות שם שכ' דל"ש לומר קדשו השם למפרע דלא מיקרי קדושהו שמים אלא בשקדושהו בשעת פתיכה שפכר נכתב השם ע"ש ואף דקיי"ל בשבועות שם דש"ד משדי צ"ב מצבאות ה"ז נמחק וכ' בכ"מ פ"ו מיסוה"ת ה"ד וכ"כ בריטב"א שם דזהו דוקא כשלא גמר את השם אבל לאחר שגמרו אפי' מוחק אות א' חייב הרי דאף דבשעת פתיכת ש"ד וצ"ב לא נתקדש עדיין אפ"ה אמרינן דלכי גמרו חלה הקדושה למפרע ז"א דבשם גופי' כל האותיות שבו הם פגולם אחד ומאליו הוא קדוש אמרינן שפיר דמשמתחיל לכתוב השם מתחלת הקדושה שלכי יגמרו תחול הקדושה למפרע וכמבואר בתשו"רמ"ע הנ"ל שישנה לקדושת האזכרה מתחלת הפתיכה ועד סוף ואינה משתלמת אלא לבסוף ע"ש ונהי אמרינן לגבי בכור בחולין ס"ט: דלמפרע הוא קדוש וכינון דנפיק לי' רובי' אגמ"ל דמעיקרא הוי קדוש וה"נ לענין קדושת השם עצמו דמאליו הוא קדוש שייך למימר ה"כ דמכ"י נגמרה פתיכת השם פולו קדושין אותיותיו למפרע ובחי' פתבתי ליישב בזה מה שראיתי מקושין דאמאי אמרינן ש"ד משדי צ"ב מצבאות נמחק הרי חזי לאצטרופי בהוספת יו"ד לשדי ויהי' פמו ח"ש דאסור משום דחזי לאצטרופי ויהי' שיעור שלם ולדברינו יהי' נכון דהרי כ' בפמ"ג יו"ד סי' ס"ב

דהפירוש חזי לאצטרופי הוא שאכל עתה ח"ש ואם לאחר שאכל יאכל עוד ח"ש בכא"פ ויצטרף א"כ הָא לְאַחַר שְׁמַחַק ש"ד אף אם יוסיף יו"ד וימחקנהּהּ הא לא יתחייב פיון דבשם הלא ע"כ אמרינו דמשׁהשלימו למפרע הוא קדוש וא"כ הרי א' בְּחֻלְיִן ע'.

דלאחר דליתני בְּעוֹלָם ל"ש למפרע הוא קדוש א"כ ה"נ לאחר שימחקנוּהּ הא ליתני בְּעוֹלָם וא"כ אפי' אם יכתוב אח"כ יו"ד לא נימא למפרע קדוש ולא יהי' איסור כָּלָל] משא"כ בנטפל דאינו קדוש רק משום צירוף א"כ כ"ז שְׁל"ה נכתב השם המצרפוּהּ הא הי' חול א"כ פיון שהפתיכה הי' חול אף שפתיכה השם אח"כ לא חלה עוד קדושה עליו דהעיקר תלוי בשעת הפתיכה פנ"ל [ועפ"י סברא זו יצדקו דברי החת"ס שהבאתי למעלה בסי' קל"ט] וכיון שכן דנטפלין מטעם צירוף קאיתנין עלה הרי א' בְּחֻלְיִנָּה כ"ד.

צריף לכלי הפלי מצרפוּ שא"צ לכלי אין הפלי מצרפוּ וא"כ הדין היתירה מה שמכסה רינח החלל הפ"ף יותר מענבי קולומס המבואר בב"י נהי דכשר בדיעבד אבל עכ"פ הא אין צורך בו להשם ול"ה עלי' קדושת נטפל ואף דא' התם דמדרבנוּ אפי' א"צ לכלי הפלי מצרפוּ בכ"ז הלא מבואר בתוס' מנחות כ"ד.

ד"ה שאין דזהו דוקא בשיירי מנחה מהני צירוף הפלי שלא יצא מקדושתו שהי' עליו קודם קמיצה אבל היכי שמעולם ל"ה צריף לפלי ל"מ צירוף הפלי שרת לגבין ע"ש ומבואר הכי בירושלמי בחגיגה שם א"ל ריב"ז ב"ש ר' יוחנן מפני מה אמרו שיירי מנחות מחברין עצמן מפני שנוקדו לכליין ופי' המפורשים דכיון דבתחלה הוצרכו לכלי דעשרון אמר רחמנא אלא שאח"כ שהוציא הקומץ נעשו שירים מש"ה מחברין את עצמן ע"ש הרי דדוקא שיירי מנחה דהנוקדו תחלה לכלי הוא דמצרף אבל בדבר שלא הנוקד מעולם אינו מצרף.

ונהו נראה בטעמו של הדין שכ' בט"ז יו"ד סי' רע"ו סק"ז דהיכי שנכתב הנטפל בטעות אין השם מקדשו דאף דבהא שכתבו המהרמ"ל והמ"ב להתיר באם דילג היו"ד מאלקינו למחוק הנ"ו חולק הט"ז וכ' שאין למוחקן פיון שיש לו שייכות להשם בכ"ז היכי שנכתב בטעות אות שאינו שיירי להשם לא קדיש ע"ש ונהיגו ג"כ מטעם האמור דכיון דא"צ להשם אין השם מקדשו דבשלקמא בשם גופין דאינו מטעם חיבור וצירוף רק שקדוש בעצמותו מבואר בפוסקים דקדוש אפי' בטעות וכ"כ בט"ז גופין סי' הנ"ל סק"ב וכ"מ באמת מהו דמס' סופרים פ"ה ה"כ ע"ש אבל בנטפל שאינו קדוש רק מתורת חיבור וצירוף פל מה שא"צ להשם לא נחתא עליו קדושת השם.

וה"ה בנ"ד היותר משיעור הצריף לאות הוי א"צ להשם ואין מתקדש מחמת השם כדמצינו נמי בזבחים ק"י: גבי נוסף המים דיש שיעור למים דצלוחית של זֶהָב מחזקת ג' לוגין ממלא מן השילוח אבל אי הוי טפי לא קדשינהו פלי דלא חזי לי' ואין כ"ש מקדש אלא הראוי להן וכ"כ בתוס' מנחות מ"ו.

לענין קידוש תנור. וְהָא דְבִמְנַחֲתוֹת פ"ח.

פליגי אי בקרוצי המדות נתקדשו ומבואר בתוס' שם דבדיעבד לכ"ע נתקדשו התם הכי אגמרי' רחמנא הלכה למשה מסיני כמבואר התם ושם בדרף צ'. מבואר דבקרוצי מדותהלא

כִּינּוּן דְּמַגּוּהַ דְּמָנָא נְעָקְרוּ כְּבָר נְתַקְדָּשׁוּ אַפִּי לְמַ"ד כ"ש אִין מְקַדָּשִׁין אֱלָא לְדַעַת מְשׁוּם גְּזִירָה שְׂמָא יֵאמְרוּ מוֹצִיאִין מַכ"ש לַחוּץ ע"ש.

וְכִי"ב אֲשַׁכְחֵן בְּתוֹס' שַׁבַּת כ"ב. לְעַנְנֵן הָא דְדַרְשִׁינֵין פְּשִׁם שְׁחַל עַל הַחֲגִיגָה כֶּף חַל ש"ש עַל הַסִּנְפָּה דְעַצִּי הַסִּנְפָּה הִתְרִים עַל הַכָּשֵׁר סִנְפָּה לֹא אֲסוּרִי מִטַּעַם חִלּוֹת קַדְוָשָׁה עֲלֵיהֶן מְשׁוּם דְּאִין קַדְוָשָׁה חִלָּה רַק עַד פְּדֵי הַכָּשֵׁר סִנְפָּה ע"ש וְעַפִּי"ז יְהִי נִכּוֹן הָא דַּכ' בְּתַשׁוּ' עֲבוּה"ג סִי צ"ה בְּשַׁכְתָּב אֱלֻקִּים בְּמִקּוּם אֱלֻקִּים לְעֲשׂוֹת מִהַפ"ף כְּפוּפָה מ"ם סְתוּמָה וְלִמְחֻק אַח"פ הַמ"ם סְתוּמָה הִרְאִישׁוּנָה.

וְרִאִיתִי לַש"ב הֶרֶב הַגָּאוֹן מוֹהַרצ"א ז"ל אַבְד"ק לְבוֹב בַּס' שׁו"ת רצ"ה סִי כ"ט שְׁהַרְבָּה לְתַמּוּהַ בְּמָה שְׁנִרְאָה מְדַבְּרִין דְּנִטְפְּלִין לְאַחַר שְׁנַפְרְדוּ נִפְקַעָה קַדְוָשָׁתָן וְכַמ"ש בְּנוֹב"י הַנ"ל מַנ"ל לֹמַר כֵּן דְּהַרִי כִּינּוּן דְּכָבֵר קִידֵשׁ הַשֵּׁם אֶת הַנִּטְפְּלִין נִשְׁאַרִים הֵמָּה בְּקַדְוָשָׁתָן וְלֹא פְקַעָה קַדְוָשָׁתֵיהוּ אִף לְאַחַר שְׁנַפְרְדוּ וְלֹא גָרַע זֶה מִהַקְלָף שַׁכ' בְּתוֹס' עֲרַכִּין ו'.

לְאַסְוֵן לְכַתּוֹב תִּיבָה אַחֲרַת בְּמִקּוּם שֶׁהִי פְּתוּב הַשֵּׁם דְּהַשֵּׁם קִידֵשׁ כָּל עוֹבֵי הַקְלָף. וְלִהְיָמוֹר לַק"מ דְּכִינּוּן דְּמַעֲלַת הַנִּטְפְּלִין אִינוּ רַק מְפַנֵּי שְׁשִׁימְשׁוּ לְהַשֵּׁם וְהִי מְחַנְפֵר לְטָהוֹר פְּשִׁטָּה קַדְוָשָׁה עֲלֵיו מִכַּח צִירוּף הַשֵּׁם וְכִינּוּן שְׁל"ה פֶּאן מְקוּמוֹ שֶׁל הַנִּטְפְּלִ הִזָּה הָא בַּא"צ לְכֻלֵּי אִין הַפְּלִי מְצַרְפוּ כַּנ"ל.

וְנִהִי דְבַעוּדוֹ מְחַנְפֵר לְהַשֵּׁם אֲסוּר לְמוֹחֲקוֹ מְשׁוּם בְּזִיוֹן הַשֵּׁם כְּמוֹ עַצִּים הִתְרִים עַל פְּדֵי הַכָּשֵׁר סִנְפָּה דְּאֲסוּרִים מְשׁוּם בְּזִיוֵי מַצָּנָה אֲבָל לְאַחַר שְׁנַפְרְדוּ הֵנִי פֶּאֱלוֹ ל"ה פֶּאן מְעוּלָם. וְכִי"ב כ' בְּתוֹס' עֲרַכִּין ל"ד.

בְּהָא דְקָא' הֶתֶם עַל הָא דְפָרִיף בְּתִי ע"ח לְלוּיִם מִי אֵית לְהוּ וְהַתְּנִיָּא עָרִים הַלְלוּ אִין עוֹשִׁין אוֹתָן לֹא כְּפָרִים קְטַנִּים וְלֹא כְּרַפִּים גְּדוּלִים כּו' תְּרַגְמָה רַב יוֹסֵף בְּרִי' דְּרַב סְלָא חֲסִידָא קַמִּי דַּר"פ כְּגוֹן שְׁנַפְלוּ לְהוּ הוּ וּמְגַרְשִׁיהוּ וּפְרִיף הוּ וּמְגַרְשִׁיהוּ לְמַשְׁתַּרְיָגְהוּ קִינִי וְהַקְשׁוּ בְּתוֹס' דְּמֵאֵי נ"מ אִם נִסְתְּרוּ כִּינּוּן שְׁהִיוּ מְקַפּוֹת חוּמָה מְעַיְקָרָא דְהָא תְּנִיָּא לְעֵיל אֲשֶׁר לוֹ חוּמָה אַעפ"י שְׁאִין לוֹ עֲכָשְׁקוֹ וְהִי לוֹ קוֹדֵם לְכֵן וְתִי' דְּכִינּוּן שְׁהִם רְאוּיֹת שְׁלֹא יְהִי לְהֵם חוּמָה לֹא תוֹעֵיל לְהֵם קַדְוָשַׁת חוּמָה שֶׁהִי קוֹדֵם לְכֵן פֶּאֱלוֹ לֹא הִתְהַ מְעוּלָם ע"ש וַא"כ הַה"נ כִּינּוּן שְׁהַנִּטְפְּלִ הִזָּה ל"ה מְקוּמוֹ פֶּאן לְהַכִּי כְּשֶׁנַּפְרְדוּ הוּ"ל פֶּאֱלוֹ ל"ה מְעוּלָם פֶּאן: וּבְהָא דַּא' בְּעֲרַכִּין שְׁם בְּקוֹרָה שְׁשִׁם פְּתוּב עֲלֵי' יְגוּד וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמוֹתֵר דְּקַמ"ל שְׁם שְׁלֹא בְּמִקּוּמוֹ לֹא קִדִּישׁ וְכ' בְּתוֹס' וְז"ל וְיֵשׁ לִיזְהַר כְּשֶׁפּוֹתְבִין ס"ת אוֹ תְּפִלִּין וְגוֹרְרוּ מְקוּם הַשֵּׁם שְׁאִין לְכַתּוֹב בְּמִקּוּמוֹ לְכַאוּרָה אִינוּ מוּבָן מֵאֵי בְּעֵי הַתּוֹס' בְּזֶה.

וְנִלְפַעַנ"ד דְּהַפְּנִיָּה בַּגַּמ' שְׁם דְּאֲשַׁמְעִינּוּ דְּאִם הַקּוֹרָה עֲבָה אִינוּ נְאָסֵר אַפִּי כְּנִגְדַּת הַשֵּׁם אֱלָא חֲתִיכָה דְקָה מִהַקּוֹרָה שְׁהִתְהַ צְרִיכָה פְּדֵי שְׁיִהֵי' נִכְתָּב עֲלֵיו הַשֵּׁם אֲבָל הַמּוֹתֵר אִינוּ קְדוּשׁ דְּהִי"ל שְׁלֹא בְּמִקּוּמוֹ כִּינּוּן דְּמִקּוּם הַשֵּׁם דִּינוּ כְּנִטְפְּלִ וְכַנְטְפֵל הָא כָּל שַׁא"צ לְהַשֵּׁם אִין הַשֵּׁם מְצַרְפוּ כַּנ"ל וְלִפְיָכֵף י"ל דְּבְּקוֹרָה אִם הִיא עֲבָה אִינוּ קִדִּישׁ רַק כְּפִי הַצְּנִרָף לְכַתִּיבָה וְלֹא יוֹתֵר בְּאֹפֶן שְׁלֹא אַחֲרַת שְׁנַחֲתַף מְמַנּוּ הַחֲלֵק הִזָּה עִם הַשֵּׁם שְׁרִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּמוֹתֵר וְעוֹז"כ הַתּוֹס' דַּבַּס"ת אִינוּ כֵּן דְּקִדִּישׁ כָּל הַגְּוִיל שְׁכַנְגַּד הַשֵּׁם מְעַל"ע וְהוּא עַפִּי"ד הַתְּשַׁב"ץ ח"ר סִי קַמ"ט שְׁכַתָּב דְּהָא דְפָסוּל קְלִיפָה בְּשֵׁם הוּא מְשׁוּם דְּכְשִׁקוּלָף מֵהַ שְׁנַשְׁאֵר הוּא קְלָף א'

דוכסוסטוס דגויל ל"ה אלא פשהוא שלם עיו"ד סי' רע"א דבקלפים שלנו ל"ש זה] וא"כ הוי חציו על הגויל וחקציו על הקלף או על הדוכסוסטוס דפסול כדא' בירושלמי ע"ש.

ולפי"ז פשכותב השם הקדוש בס"ת על הגויל ע"כ הוא מקדש כל עובי הגויל פיון דצריף לכולו שיהי' שלם דאם יקלפנו הלא יהי' הנשאך קלף או דוכסוסטוס וא"כ ממילא מתקדש כל עובי הגויל מעל"ע.

עכ"פ בנידן העבוה"ג הנ"ל שפיר שרי למחוק הפ"ם סתומה אחר שנופרדה מהשם דכיון דל"ה ראוי לשם זה מעיקרא הו"ל פאלו ל"ה פאן מעולם פאמור: אמנם בזה יפה תמה הגאון הנ"ל בתשו' שם על העבוה"ג דהרי שמות הקדושים צריכין ביחוד פתיבה לשמן ולא סגי בהלשמה של הס"ת וא"כ האות הפ"ף הא נכתב לשם נטפל דקילא קדושתהי' מקדושת השם וא"כ איף יעשה מהפ"ף מ"ם סתומה שרשית של השם הרי לא יהי' פולו לשמה וגם העברת קולמס לשמה אח"כ ל"מ לדידן דקיי"ל פרבנו דר"י ודבריו בזה צדקו מאד דאפי' להסוברים דנטפליון לשם קדושתו מדאורי' עכ"פ קילא קדושתו מהשם גופי' דהרי אפי' הקלף של מקום השם גופי' שכ' התוס' הנ"ל שאם נקלף אין לכתוב במקומו פיון דיש לו קדושה אסור לזלזל בו לכתוב עליו דבר חול אכל מ"מ אין עליו קדושת השם גופי' דהרי א' בשבת קט"ז.

מקום הפתב אגב פתבא הוא קדוש אלא פתבא אלא קדושתהי' וע"כ משום דקילא קדושתהי' להכי א' התם דאין מצילין אותן מפני הדליקה והוא דומיא דקיי"ל דעליות העזרה לא נתקדשו אע"ג דהצד השני של התקרה שהוא לתוף העזרה בודאי יש לו קדושת העזרה אפ"ה הצד הב' שהוא העלי' לא נתקדש אבל קדוש מיהת שאסור להשתמש עליו תשמיש של גנאי ע' ש"ע א"ח סוסי' קנ"א.

ויש להביא עוד ראי' לזה מהא דא' בזבחים כ"ד. רבה זוטי פעי לה הכי פעי ר' אמי נעקרה האבן ועמד במקומה מאי מאי קמפיפעיא לי' כי קדיש דוד רצפה עליונה קדיש א"ד עד לארעא דתהומא קדיש ולכאורה אפי' אי ל"ה קדיש דוד הרצפה עד ארעא דתהומא בכ"ז נימא דמה שפנגד הרצפה יהי' קדיש כמו המקום שפנגד השם דהרצפה הא צריכה לקרקע שתתתי' וע"כ דנהי דהקרקע שתחת הרצפה קדושה אבל מ"מ אינה קדושה כ"כ שתהי' פשרה לעמידת הפהן לעבודה דבעיניו לעמוד לשרת.

וינדעתי שיש מקום לדחות דבשלמא הקורה של מקום השם וכן הקלף הוא פולו גוף אחד אבל אבני הרצפה עם הקרקע הם שני גופים. אמנם עכ"פ הא משניניא דנטפל לשם קילא קדושתהי' מהשם לכ"ע וא"כ לכאורה פליאה דעת העבוה"ג הנ"ל שיהתיר לעשות מהפ"ף מ"ם סתומה שרשית אחרי שהי' מקודם נטפל איף תעשה מ"ם שרשית של אלקים ואיפשר דסברתו הוא דכיון דנעשה עתה אות חדש אמרינו דקדישו וגמרו פאין פאחד ע' משב"ח פ"ו מיסוה"ת ובס' בני יונה סי' רע"ו: הנה משפא לנו שמעתמא קצת ועתה נחזור למה שהוכחנו דבנטפל מה שהוא יתר על פדי הכשר הצריף לגוף הקדושה אינו קדוש וא"כ מכ"ש בנ"ד דעובי הפתיבה של הפ"ף היותר מהכשירה הלא עוד מגרע להאות דצורת אות פ"ף לכתחלה צריף להיות בחללה פלעובי קולמס א"כ בודאי אין קדושה חלה על היתרון הזה דאין עליו דין מחובר להשם שמתחלה הי' עומד להנטל מפאן והוי פמאן דפרוד ע' כ"ב בתוס' חולין ע"ג.

לעגנו חיבורי אַןְכְּלִין כְּמֵאן דְּמִפְרָתִי דְּמִי. וּשְׁעִפִּי"ז אֲמַרְתִּי לִיְיֹשֵׁב מַה שְּׁהִקְשָׁה בְּתִשׁוּ' חת"ס חיו"ד סי' רס"ד מ"ש"ס עֲרַכִּין י': דְּמַכְתָּשֶׁת שֶׁל מִשָּׁה נִתְפַּגְמָה וְהִבִּיאוּ אֲנָפְגִים מְאֻלְכָסִינְדְרִיָּא שֶׁל מְצָרִים וְתִיקְנוּהָ וְלֹא הָיְתָה מְפֻטָּמֶת כְּמוֹ שְׁהִיְתָה נְטֹלוֹ אֶת תִּיקוּנָהּ וְהָיְתָה מְפֻטָּמֶת כְּמוֹ שְׁהִיְתָה וְהִקְשָׁה מִי הַתִּיר לִטְוֹל תִּיקוּנָהּ הֲלֹא מַכְתָּשֶׁת כ"ש הוּא לְמִסְקִנַת הַש"ס שְׁבוּעוֹת י"א.

ע"ש וַיֵּשׁ לְחִזְק עוֹד קְוִשְׁיָתוֹ בְּיוֹתֵר עִפִּי"ד הַנוֹב"י הַנ"ל שֶׁכ' שָׁם דְּבַקְלִיפַת הַנְּטָפְלִין אֵיכָּא אִיסוּר יוֹתֵר מִבְּשָׁם גּוֹפִי' דְּהַשָּׁם גּוֹפִי' כֹּל מְקוּם שֶׁהוּא הוּא בְּקִדְוִשְׁתּוֹ מִשָּׂא"כ הַנְּטָפְלִין כְּשֶׁקְוִלְפִי הוּא מְבִטְלוֹ מִקְדְּוִשְׁתּוֹ וְכֵן הַתִּיקוּן הַזֶּה שֶׁל הַמַּכְתָּשֶׁת הָרִי כֹּל זְמַן שֶׁהִי עַל הַמַּכְתָּשֶׁת הִי נְטָפֵל לִכ"ש וְקִדּוּשׁ קְדוּהָ"ג מִשָּׂא"כ לְאַחַר שֶׁהוֹסֵר בְּטֵלָה קִדְוִשְׁתּוֹ וְלִהְיָאִמּוּר נְכוּן דְּכִינּוּן דְּהַתִּיקוּן הַזֶּה עוֹד גְּרוּעֵי גְרָעִי' לִהַכ"ש לֹא יִרְדֶּה לוֹ תוֹרַת קִדְוִשְׁתּוֹ נְטָפֵל.

וְלִבְר מִן דִּין י"ל דְּכָל מַה שְּׁאִינּוּ נִצְרָף לַגּוֹף הַקְדְּוִשָׁה דְּכָשֵׁר גַּם בְּלַעֲדוֹ אֵין עָלָיו תוֹרַת נְטָפֵל וַיֵּשׁ לְהִבִּיא סְמוּכִין לְזֶה מִפ"ג דְּכָלִים מְשֻׁנָּה ה' הַטּוֹפֵל כ"ח הַבְּרִיא כו' וְחַכ"א הַטּוֹפֵל אֶת הַבְּרִיא טְהוֹר וְאֶת הָרְעוּעַ טְמֵא וּפִי' הַמְּפֻרָשִׁים דְּרַעוּעַ פִּינוּן שְׁטַפְּלִיתוֹ מְעַמִּידָתוֹ וְשְׁטַפְּלִיתוֹ צְרִיכָה לוֹ הָרִי הוּא חִיבּוּר וְהוּי כְּאֵלוֹ נוֹגַע בְּגוֹף הַפְּלִי וְטְמֵא אָבֵל כ"ח הַבְּרִיא פִּינוּן שָׂא"צ לְהַטְּפִילָה ל"ח הַנְּטָפֵל חִיבּוּר לוֹ ע"ש וְהַ"נ בנ"ד אֵין עָלָיו דִּין נְטָפֵל לְקִדְוִשָׁה כֹּל שֶׁהִי כְּשֵׁר גַּם בְּלַעֲדֵי הַטְּפִילָה.

וְעִפִּי"ז מִיְיֹשֵׁב עוֹד הַפַּעַם קְוִשְׁי' הַחַת"ס מִמַּכְתָּשֶׁת הַנ"ל דְּהַנְּהַ בַמ"ל פ"א מַה' פְּלִי הַמְּקַדָּשׁ הִי"ד הַקְּשָׁה דְּאִיף תִּיקְנוּ אֶת הַמַּכְתָּשֶׁת הָרִי קִי"ל בְּנִזְבָּחִים פ"ח. כ"ש שְׁנַפְּגָמוֹ אֵין מְתַקְנִין אוֹתָן דְּאֵין עֲנִיּוֹת בְּמִקּוּם עֲשִׁירוֹת וְתִי' דְּהָא דַכ"ש שְׁנַפְּגָמוֹ אֵין מְתַקְנִין אוֹתָן הִינּוּ כְּשֶׁנַּפְּסָלוּ עִי"ז וְאֵין עוֹשִׁין מַעֲיִן מְלֵאכְתָּן אִז אִיסוּר לְתַקְנֵן וְלַעֲשׂוֹתָן כ"ש דְּמִיְיֹשֵׁב עֲנִיּוֹת אָבֵל הֵן מַכְתָּשֶׁת פִּינוּן שְׁהִיְתָה כְּשִׁירָה גַּם קוֹדֵם הַתִּיקוּן הוּי שְׁרִי לְתַקְנָהּ שְׁתֵּהָא מְפֻטָּמֶת בְּיוֹתֵר ע"ש וּלְפִי"ז שְׁפִיר הוּי רִשְׁאִין לִטְוֹל תִּיקוּנָהּ דְּבִשְׁלָמָא כְּשֶׁהִיְתָה מְפֻטָּמֶת בְּיוֹתֵר אַחַר הַתִּיקוּן שְׁפִיר הִי עֲלָה דִּין נְטָפֵל אָבֵל פִּינוּן דְּלֹא הוֹעִיל כְּלוּם וְהַמַּכְתָּשֶׁת הָיְתָה כְּשֵׁרָה בְּלַעֲדוֹ הו"ל כְּטוֹפֵל אֶת הַבְּרִיא דְּאֵין עָלָיו דִּין נְטָפֵל.

וְהַנְּהַ לְעַנְנֵן לְגִרְוֹר בְּתוֹף הַפ"ף שְׁיֵשׁ לְכֹאֲוָרָה חֲשֵׁשׁ חֶק תּוֹכוֹת לְפִי הַמְּבֹאָר בַּא"ח סִי' ל"ב סִי"ז דָּאֵם נְפִלָה טִיפַת דִּין לְתוֹף הָאוֹת וְאִינָה נִיפְרַת הָאוֹת אֵין תַּקְנָה לְגִרְוֹר הַדִּין וְעִי"ז יִהִי נִיפְרַת הָאוֹת דְּהוּי חֶק תּוֹכוֹת וּפְסוּל מְשׁוּם דְּבַעֲיָנִין וְכַתֵּב וְלֹא וְחֶקֶק וּמְבֹאָר בַּמַּג"א שָׁם ס"ק כ"ג בְּשֵׁם הַרְד"ך וְהַר"מ אֲלֶשְׁקֵר דְּאַפִּי' מְקַצַּת הָאוֹת בְּכַתִּיבָהּ וּמְקַצַּתוֹ בְּחִקְיָהּ ל"מ דְּבַעֲיָנִין שְׁיָהָא כֹּל הָאוֹת ע"י פְּתִיבָהּ דְּלֹא כַהֲב"י בַּאֵה"ע סִי' קכ"ה וְאַף דְּהַפְּסוּל שְׁאֵין בְּחִלְלָה כְּעוֹבֵי קוֹלָמָס ל"ה רַק מְשׁוּם פְּתִיבָהּ תַּמָּה דְּדַעַת הַר"ץ הוּבָא בַּמַּהֲרִי"ק סוֹף שְׁוֹרֵשׁ ע"א דְּלִית בְּזֶה מְשׁוּם ח"ת וּפְסִק כְּוֹנְתִי' בַּמַּמ"א ח"ב סִי' כ' מ"מ הָרִי בַתה"ד סִי' מ"ח וּמַהֲרִי"ק שְׁוֹרֵשׁ צ"ח אִיסְרִים לְתַקְנֵן פְּסוּל שְׁאִינָה פְּתִיבָהּ תַּמָּה ע"י חֶק תּוֹכוֹת וְכ"פ הָאַחֲרוֹנִים.

אַמְנָם כ"ז הִיכִי דְּהַפְּסוּל הוּא בְּגוֹף הָאוֹת וְכֵן בְּהֵן דְּנַפְלָה טִיפַת. דִּין מִיְיֹרִי בְּאֹפֶן שְׁנַתְּקַלְקֵל צוּרַת הָאוֹת שְׁבַלְעֵדִי הַמְּחִיקָה לֹא הִי נִקְרָא דְּאִז פִּינוּן שְׁנַעֲשֶׂה אוֹת ע"י חִקְיָהּ הו"ל חֶק תּוֹכוֹת אָבֵל כְּשֶׁלֹּא נְפִסַד תְּמוּנַת הָאוֹת לִיכָּא אִיסוּר דַּח"ת דְּהָרִי פְּסִקִּינִין בַּא"ח סִי' ל"ב סִי"ח לְעַנְנֵן אִם נִדְּבָקָה אוֹת לְאוֹת בֵּין קוֹדֵם שְׁתַּגְּמַר בֵּין אַחַר שְׁנַגְמָרָה פְּסוּל וְאִם

גָּרַר וְהִפְרִידָה כְּשֶׁר וְלֹא מִיקָרֵי חֶק תּוֹכוֹת מֵאַחַר שֶׁהָאוֹת עֲצָמָה הִיְתָה כְּתוּבָה כְּתֻמָּה
ובמג"א ס"ק כ"ז פתב דה"ה אם רגל הפ"ף מגיע לסוף בלי היקף קלף רשאי לגרר קצת
ושם בס"ק כ"ט פתב לעונן אם נוגע קוצה השמאלית של יו"ד דהאל"ף באל"ף יכולין
לגרור להפרידה פיון דגם בלא הקוצה מיקרי יו"ד ע"ש ועב"י שם ובד"מ יו"ד סי' רע"ד
סק"ב וא"כ ה"נ בנ"ד הרי לא נפסדה צורת האות וליכא בגרירת עובי הפ"ף משום ח"ת:
אמנם לפמ"ש הרמ"א ביו"ד סי' רע"ו סי"א להסתפק לאסור למחוק בה"א של שם
שפרעה נוגעת בגגה אם נוגע רק מעט דכיון דכל העולם קורא אותה ה"א אלא שנפסדה
בגניעתה לגג הו"ל פמוחק את השם א"כ ה"נ בנ"ד כל העולם קורין אותה פ"ף ואסור
לגרור מעוביה להרחיב חללה ואף שהוכחנו למעלה דליכא בזה משום נטפל לשם וגם
אפי' אם הי' עליו דין נטפל הרי בב"י שם בשם ר"י אספנדריני כ' הטעם משום מראית
עין דדמי למוחק את השם דכיון דנטפלין דרבנן הרי דרבנן ל"ח למ"ע עש"ך יו"ד סי'
פ"ז בכ"ז מיראי הוראה אנכי ומסתפינא להורות קולא בזה אחרי שלא נראה הכי מדברי
האחרונים דהרי בנובי"תחיו"ד סי' קס"ט פתב באמת דא"ח מה"ת רק במוחק אות שלם
מן השם אלא שבמקצת האות איכא אסור דרבנן דלא גרע מנטפל לשם ואפ"ה לא התיר
בנידון בזה לגרור פיון שפל צורת האותיות שבב"י סי' ל"ו אינם לעיפובא ע"ש נהרי
בתשו' מהר"ם פדואה סי' פ' אף דנראה לו להתיר לגרור בשם אפי' במקום דכשר
בדיעבד בלי תיקון בכ"ז מסיק שם דמתירא להתיר נגד מהרא"י בכתביו סי' ע"ב שעל
כן דעתו גם בנ"ד להניחו כמו שהוא פתוב ולא לגרור פלום.

נהרי בתשו' הרא"ש פלל ג' סי' י"א הובא בטיו"ד סי' רע"ד פתב וז"ל צורת האותיות
אינו שוות בכל המדינות והרבה משונה פתב ארצנו מפתב הארץ הזאת ואין פסול בשינוי
הזה רק שלא יכתוב ההי"ן תיתי"ן פפיי"ן ביתי"ן וכמו שפפנרש בגמ'.

ובמג"א סי' ל"ב ס"ק כ"ו פתב בשם הר"מ גלאנטי בכ"ף פשוטה שעשאה כמין דל"ת
בזויותי ולא עגולה כמ"ש ב"י פשר פיון דהרבה קהלות וסופרים מובהקין כותבין פן
דכל דבר שאין לו שורש בגמ' פשר בדיעבד ואף שראיתי בתשו' הריב"ש סי' קמ"ו
שצונח על האומר דאין לפסול רק מ"ש בגמ' שבת ק"ד.

לפסול משום כ"ת ע"ש היינו בדאיכא שינוי צורה בהאות ואבדה תמונתו אז אפי' לא
נזכר בגמ' ה"א פסול בדיעבד דהעיקר תלוי בשינוי קריאת האות פנראה ג"כ מדברי
הרמב"ם פ"א מתפילין הי"ט שכ' וז"ל וכל אות שאין התינוק שאינו לא חכם ולא סכל
יכול לקרותה פסול לפיכך צריך להזהר בצורת האותיות שלא תדמה יו"ד לוא"ו וכן כל
כ"ב עד שירויץ כל הקורא בהן עכ"ל ובתשב"ץ ח"א סי' נ' הוכיח מדבריו אלה דבמעט
שינוי בתמונת האותיות לא מיפסל ע"ש וזהו שכ' הרמ"א רס"י ל"ו מיהו אם שינה בצורת
הפתב אינו פסול וכן בנובי"ק סי' ע"ד וסי' פ' ובמהד"ת סי' פ' העלה שפל אלו התמונות
שמוכא בב"י וב"ש לא נאמרו רק למצנה ונהרי פתב וועליש יש בו פמה שינוים נגד
התמונות שמבואר בב"י שע"כ אין לפסול דיעבד ואם יש כ"ב בשם הקדוש ישאר כמו
שהוא וכשר וכ"נ מדברי הפמ"ג בא"א סי' ל"ב ס"ק מ"ז שכ' דאף היכי דליכא אסור
מחיקה מ"מ למה לן לגרור אי בדיעבד פשר ע"ש אי לזאת נלפענ"ד דגם בנ"ד הס"ת
פשרה בלי שום תיקון ותו לא מדי: סי' קמא וע"ד שאלתו בנידון שבקהלתו ישנו סוחר

אָחַד אֲשֶׁר מִקְנֵהוּ וּמְטוֹת פָּרִץ בְּאַרְץ מִסְתָּרוֹ מְלֵא רֹחַב הַגְּלִילָה וְתַהֲלוּכוֹת מִסְתָּרוֹ הוּא עַל הָרֹב בְּהַקְפָּה לְבַעֲלֵי תַנְיֹת קִטְנִים מִמְקוֹמוֹת אַחֲרֵים לְקַצְתָּם מִקִּיף עַל וּוְעַכְסִלְעַן וְלְקַצְתָּם עַל פְּנִקְסוֹ בְּלִבְד לְזַמְנִים הַמְּוֹגְבָּלִים בִּינֵיהֶם וְרַבִּים מֵהֶם מְשֻׁמְטִים א"ע וְיִסּוּגוֹ אַחֲרֵי מְלִשְׁלָם חוֹבוֹתֵיהֶם בְּמוֹעֵדָם וַיַּעֲבְרוּ עֵינָיו וַעֲדָנִים עַד אֲשֶׁר הִתְקַרַח יֵאלְצָהוּ לְדוֹן עִמָּהֶם בְּעַרְפָּאוֹת וּא"א לֹא לַעֲשׂוֹת עַפ"י הַתְּרָאָת בִּי"ד יַעַן כְּרֹנְבָם חוֹנִים תַּחַת דְּגִלֵי רַבָּנִים שׁוֹנִים וְאִם הִי הוֹלֵף אַחֲרֵיהֶם לְהַזְמִינָם לְבִתֵּי דִינִים שְׁלָהֶם הִי צָרִיף לְבָלוֹת פֶּל זְמָנוֹ בְּנִסְיֵעוֹת תְּדִיר הַלּוּף וְנִסְוֵע לְרַבָּנִים לְהַזְמִין אֶת כ"א לְרַב דְּאַתְרֵי וְכַשְׁיִשְׁלַח הַשְּׁלִיחַ בִּי"ד לְהַפְּרֵר וְלֹא יִמְצָאנוּ בְּבִיתוֹ יֵהִי מְוֹכָרָח לְהַמְתִּין וַיֵּאבֵד בְּזָה פֶל הוֹנוֹ וְרַכְוֹשׁוֹ וְרוֹצָה לְתַקֵּן זֶה לַעֲשׂוֹת כְּתָב עִם הַקּוֹנִים בְּהַקְפָּה מִמְנוֹ שֶׁכ"א יִתְחַיֵּיב א"ע מִתְחַלָּה שְׁכַשְׁיִנְצָמַח אִינָה סְכָסוֹף בִּינֵיהֶם מְחֻיָּב הוּא לְבֹא לְדִין לְהִבִּי"ד שְׁבַעֲרִירוֹ ק"ק סְפִינְקָא וְכַשְׁיֵהָ לֹא הַזְמָנָה מֵהִבִּיד צ"צ דָּשָׁם וְלֹא יִרְצָה לְבֹא אוֹ לֹא יִחְפֹּן לְקַיֵּים הַפַּס"ד שְׁלָהֶם יֵהִי גִידוֹן כְּמִסְרַב וְאִזּוּ יֵהִי בְּנִקָּל לֹא לְהַשִּׁיג רְשׁוֹת בִּי"ד לִילָף בְּעַרְפָּאוֹת וְנִפְשׁוֹ בְּשִׂאֲלוֹתוֹ אִם נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת כֹּן עַפ"י דְּתוֹה"ק: הַנָּה לַפַּעַנ"ד הַדִּין פְּשׁוּט דְּמוֹעִיל אִם כּוֹתֵב לֹא מִתְחַלָּה שְׁמֻחְוֵיב לְדוֹן בְּעִירוֹ דְּהַרֵי קִי"ל כ"ר יוֹחֲנָן בְּכַתְּוֹבוֹת ק"א: דִּיכּוֹל אָדָם לְחַיֵּיב א"ע בְּשִׁטְר אַעפ"י שְׁאִינוֹ חַיֵּיב וְאִף לְשִׁי רַש"י בְּסוֹנְגִיאָ שָׁם דֹּא"י לְהַתְחַיֵּיב כ"א בְּדַרְף הוֹדָאָה וּלְפ"מ שְׁמִבְנֵאָר בְּבַעַה"ת שְׁעַר ס"ד בְּשֵׁם הַרְאָב"ד הוֹבָא בְּב"י ס' ס' הוּא מְטַעַם דִּילְמָא אִינְשׁ אַחֲרֵינִי גִזְלִי וְא"ל לְהַאֲרִיף אִיבְלַע לִי בְּחֻשְׁבוֹן א"נ אָדָם אַחֵר זִיכָּה לֹא וְהַמּוֹדָה יוֹדַע מְזָה וְחַבְרֵי לֹא יוֹדַע ע"ש וּלְפִי"ז הָא ל"ש לְמִימַר הֵכִי אֵלָא כְּשִׁמוֹדָה שְׁמֻחְוֵיב בְּהַחֲלִט וְשַׁעפִי"ז אֲנִדָּא לָהּ מָה שְׁהַקְשׁוֹ הַרְאִשׁוֹנִים ז"ל מְש"ס ב"מ נ"ח.

גְּבִי שְׁמִירָה בְּהַקְדָּשׁ דְּהַוְכָרַח ר' יוֹחֲנָן הֵתָם לְאוֹקְמֵי בְּשִׁקְנוֹ מִיָּדוֹ וְכֹן שָׁם דָּף צ"ד. גְּבִי מִתְנָה ש"ח לְהִיּוֹת כְּשׁוֹאֵל קֹא"ר יוֹחֲנָן אַפ"ת בְּשִׁלָּא קָנוֹ מִיָּדוֹ בְּהַהוּא הַנְּאָה כו' וְלָמָּה לֹא מוֹקֵי כְּגוֹן שְׁחַיֵּיב עֲצָמוֹ בְּשִׁטְר פִּינּוֹן דְּר"י גּוֹפְלִי ס"ל דְּאֵלִימָא מִקְלָתָא דְּשִׁטְרָא לְחַיֵּיב עֲצָמוֹ בְּדָבָר שְׁאִינוֹ חַיֵּיב וְלְהַאֲמוֹר נִכּוֹן דְּהָא ל"מ כ"א כְּשִׁמְתַחַיֵּיב א"ע בְּהַחֲלִט וּבְשׁוֹמְרִין הָא אִינוֹ חַיֵּיב הַחֲלִטִי וּל"ש בִּי דְּרָף הוֹדָאָה וְא"כ ה"נ בְּנ"ד אִינוֹ חַיֵּיב הַחֲלִטִי רַק בְּדַרְף תְּנָאֵי וּל"ש הוֹדָאָה אֲמַנָּם בְּנ"ד הָא בְּאֲמַת מְחַיֵּיב וְעוֹמֵד לְצִיִּית ד"ת גַּם בְּלַעֲדֵי קַבְלַת חַיִּיבוֹ וְאִין זֶה חַיֵּיב חֲדָשׁ רַק שְׁמֻבְרָר לֹא אוֹתוֹ בִּי"ד וּבַכַּה"ג כ"ע מוֹדוֹ דִּיכּוֹל לְחַיֵּיב א"ע כְּמִפְּוֹרְשׁ יִצְאָ מְדַבְּרֵי הַש"ס כְּתוֹבוֹת ק"ב.

בְּהָא דְּאוֹתִיב הֵתָם לְר"ל מֵהָף דְּכַתֵּב לְכַהֵן שְׁאֲנֵי חַיֵּיב לָף חֲמִשׁ סְלָעִים חַיֵּיב לִיתָן לֹא ה' סְלָעִים וּבְנוֹ אִינוֹ פְּדוּי וּמְשַׁנֵּי דְּשִׂא"ה פִּינּוֹן דְּבְאֲמַת מְחַיֵּיב וְעוֹמֵד מְדֹאֲוֵרִי לִיתָן הַה' סְלָעִים אֲפֹס שְׁמֻבְרָר לֹא הַפְּהֵן בְּשִׁטְר זֶה וְאִינוֹ חַיֵּיב חֲדָשׁ ע"ש וְהַה"נ כ"ע מוֹדוֹ דִּיכּוֹל לְחַיֵּיב א"ע.

וּבִיּוֹתֵר י"ל דְּהַרֵי בְּאֲמַת מְדִינָא דְּש"ס לְעַנְיָן מְקוֹם הַנּוֹעַד וּבִי"ד הַגְּדוֹל הָא הַנְּתַבַּע הוֹלֵף אַתְרֵי הַתּוֹבַע דְּעֵבֵד לְוָה לְאִישׁ מְלָנָה כְּדֹא בְּסִנְהֶדְרִין ל"א: וּבְתוֹס' שָׁם בְּשֵׁם ר"ת אֲפֹס שִׂאח"כ תְּקֵנוֹ שְׁיֵהָ הַתּוֹבַע הוֹלֵף אַחֵר הַנְּתַבַּע ע' בְּכַנְה"ג בְּהַגַּה"ט ח"מ ס' י"ד אוֹת כ"א מ"ש בְּשֵׁם הַרְאִשׁוֹנִים ז"ל בְּטַעַם הַתְּקֵנָה הַזֹּאת [וְהַטַּעַם שְׁכַתֵּב הַכַּנְה"ג בְּעֲצָמוֹ שָׁם צ"ע דְּבְרָא"ש פו"ב אוֹת מ"א הַבֵּית זֶה בְּשֵׁם יֵשׁ שְׁהִי רוֹצִין לֹמַר וְדַחֵי לָהּ] וְא"כ כְּשִׁמְחַיֵּיב א"ע מִתְחַלָּה לְלַכְתָּ אַחֲרֵי הַתּוֹבַע לְאוֹקְמֵי אֲדִינָא דְּש"ס בְּנֹדָאֵי מוֹעִיל וַיֵּשׁ לְקַנְיָן עַל מָה

לחול שֶהוּא מְחַנֵּב לְבַא לְפָנֵי הַבֵּי"ד דְסִפְיָנְקָא עִסְמ"ע וְש"ף רְסִי"נ ט: וּמ"ש כְּבוֹדוֹ בְּשֵׁם ש"ב הַגָּאוֹן מְלָבוֹב ז"ל בְּתִשׁוּ' שו"מ מֵהַד"ק ח"ג ס' י"ח ש"כ' שְׂאָם נִכְתָּב בְּהוּוּעִקְסֵעַל צֹאֵה־לְבָאָר בְּמִקּוֹם הַתּוֹבֵעַ מְחַנֵּב הַנְּתַבֵּעַ לִילֵךְ ג"כ לְשֵׁם לְדִין וּמִיִּיתִי לָהּ מְהֵרָה דח"מ ס' מ"ב ס' ד' שְׂאָם נִכְתָּב בְּשֵׁטֶר שְׁהִלְוֵה לּוֹ בְּכָל מַגְבָּהוּ מְעוֹת בְּכָל א"כ חֲזִינֵן דְּכִינֵן דְּכִתּוּב בּוֹ בְּכָל קִיבֵל עַל עֲצָמוֹ מְעוֹת בְּכָל וּמכ"ש פְּשֻׁנְכֵתָב שְׁהַפְּיָרְעוֹן יֵהִי בְּעִיר הַתּוֹבֵעַ וְדָאֵי קִיבֵל עַל עֲצָמוֹ שְׁיִהְיֵ' דֵּן עֲמוֹ שָׁם בְּמִקּוֹם שְׁחָל עֲלָיו חַיִּיב הַפְּיָרְעוֹן בְּמַחֲכַת"ה ל"ד כִּי עוֹכְלָא לְדָנָא דְהֵתֵם פִּינֵן דְּכָשֵׁר גַּם אִם לֹא נִכְתָּב הַמִּקּוֹם בְּשֵׁטֶר אֲמָרִינֵן דְּכָשְׁפֵתָב הַמִּקּוֹם בְּנֻדָאֵי דְעֵתוֹ הִי לְהַשְׁתַּעֲבֵד לְשֵׁלֵם מְעוֹת שֶׁל מִקּוֹם זֶה וּמֵה"ט כְּשֵׁלָא פִּירֵשׁ הַמִּקּוֹם בְּשֵׁטֶר אֲמָרִינֵן דְּנוֹתֵן לּוֹ מְעוֹת שֶׁל הַמִּקּוֹם שְׁהוֹצִיא בּוֹ הַשֵּׁטֶר לְגִבּוֹת מְמַנּוּ דְּכִינֵן שְׁלָא פִּירֵשׁ הַמִּקּוֹם אֲמָרִינֵן דְּמִסְתַּמָּא נִשְׁתַּעֲבֵד הַלְוֵה לְפָרוּעַ בְּמִטְבַּע שֶׁל מִקּוֹם גְּנוּבִינָא אִם לְפָחוֹת אִו לְהוֹסִיף פְּמִבְּנָאָר כ"ז בְּר"ן סוֹף פְּתוּבוֹת מִשֵּׁא"כ בְּנ"ד מַה לָּנוּ בְּמַה שְׁכִתּוּב שְׁיִהְיֵ' צֹאֵה־לְבָאָר בְּמִקּוֹם הַתּוֹבֵעַ אֲמָרִינֵן דְּקִיבֵל עֲלָיו לְהוֹלִיף לּוֹ הַמְעוֹת לְמִקּוֹמוֹ כְּשִׁיִּהְיֵ' בְּאַמְתַּ חַיִּיב לּוֹ אֲבָל הַשְׁתָּא שְׁיֵשׁ סְכֻסָּף בִּינֵיהֶם וְאוֹמֵר שְׁאִינּוּ חַיִּיב לּוֹ הָא לִיכָּא תְּשְׁלוּמֵינן כָּלֵל וּמַהִיכּוֹ הַרְגָּלִים לּוֹמֵר שְׁיִתְחַיִּיב לְדוֹן עֲמוֹ בְּעִירוֹ וְכִסְבָּרָא זֶה כ' בְּרָא"ש בְּסִנְהֶדְרִין שָׁם.

וְאֲדָרְבָּא בְּזֵה אֲמָרִינֵן דְּבֻדָאֵי דְעֵתוֹ הִי לְהִתְחַיִּיב כְּפִי שְׁהוּא הַדִּין דְּהַתּוֹבֵעַ הוֹלֵךְ אַחֵר הַנְּתַבֵּעַ וְעַתוּס' גִּיטִין ט'. שְׁכִתְבוּ ג"כ לְעַנְנֵן חַיִּיב בְּשֵׁטֶר דְּדַעְתּוֹ הִי כְּמוֹ שְׁיִאֲמְרוּ לּוֹ חֲכָמִים: אֲמַנְם בְּנ"ד כְּשִׁמְחֵיב א"ע בְּפִירוּשׁ בַּקָּא"ס שְׁכָשְׁיִנְצָמַח אִיזָה דו"ד בִּינֵיהֶם יִגִּישׁוּ עֲצוּמוֹתֵיהֶם לְפָנֵי הַבֵּי"ד שְׁבָעִיר הַתּוֹבֵעַ לִית דִּין צָרִיף בְּשֵׁשׁ שְׁמַחֲנֵיב לְבַא לְדִין עַפ"י הַנְּמַנַת הַבֵּי"ד הִלְזוּ וְאִם אִינְנוּ שׁוֹמְעַ בְּקוֹלֵם הָוֵי עֲלֵי דִין מְסָרְבַּ וְע' בְּפִרִישָׁה ח"מ ס' י"ד שְׁכִתְבוּ לְעַנְנֵן מַה שְׁהוּבָא בְּטוֹר שָׁם דַּעַת י"א דְּבִטְעֻנַת לְבִי"ד הַגְּדוֹל אִין שׁוֹמְעִין אֲלָא לְנִתְבַּע דַּל"כ יִתְנוּ הָעַנְיִים עֵינֵיהֶם בְּעֵשִׁירִים כו' וְכִתְבוּ הַפְּרִישָׁה אֲבָל הַתּוֹבֵעַ הָא יוֹכֵל לְעֲשׂוֹת שֵׁטֶר וּלְהַתְנוּת שְׁלָא יֵהִי רִשְׁאֵי לּוֹמֵר לְבִיה"ד קְאֲזִילְנָא ע"ש וְלֹאֲשֶׁר הַדְּבָר פְּשוּט וּמִבְּנָאָר לֹא אֲאָרִיף בְּמִלִּין וְהִי שְׁלוֹם מֵאֲד"ה.

דְּבָרֵי יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' קַמְב בַּעֲזָה"י יוֹם ב' ו' אֵלוּל שְׁנַת תַּרְמ"ט לַפ"ק סְטָרֵי רַב שְׁלוֹם וּבְרַכַּת כּוּח"ט לְכַבּוֹד הַרַב כּו' כַּש"מ אֲלַעְזָר רוֹקַח נ"י אַבְד"ק מְעַדְיִנִיטְש יצ"ו מְכַתְבוּ עִם הִרְיַעָה מִס"ת הַגִּיעֵנִי וְחִשְׁתִּי לְהַשִּׁיב לּוֹ עַל אֲתֵר כְּמִבְּנִיקְשׁוֹ בְּנִידוֹן שְׁקוֹדֵם שְׁנִתְיַבֵּשׁ הַכְּתִיבָה הֵיטֵב שְׁפָף תִּיבּוֹק עַל הִרְיַעָה מְעַט מִים וּמַחֲמַת זֶה נְטִשְׁטֵשׁ מְעַט הַה"א הַרְאִשׁוֹנָה שְׁבִשֵׁם הוּי' ב"ה עַד שְׁנִרְאָה רְגַל הַשְּׂמַאֵל מֵהַה"א נוֹגַע בְּהַגַּג רַק שְׁכִתְיַבַת הָאוֹתִיּוֹת נִרְאָה הֵיטֵב שְׁהֵם שְׁחוֹרִים עַד שְׂאָם תּוֹפְסִים הִרְיַעָה כְּנִגְדַּת הַשְּׂמֵשׁ לֹא נִרְאָה שׁוֹם נְגִיעָה כָּלֵל וְרַק כְּשִׁמְוִנָח עַל הַשְּׁלֶחֶן נִרְאָה הַטְּשֻׁטוּשׁ כְּמוֹ כְּתָם שְׁחוֹר וְגַם בְּשֵׁם אֲלִקִּיף נְטִשְׁטֵשׁ עַד שְׁנִרְאָה שְׁהֶאֱלָף נוֹגַע בְּהַלְמ"ד ג"כ כְּנ"ל וְנִפְשׁוּ בְּשִׂאלְתוֹ אִיף לְנִהוּג בְּזֵה: הַגָּה עֵינֵינוּ שְׁפִיר חָזוּ בְּנוֹבִי"ק חֵאָה"ע ס' פ"ה שְׁכִתְבוּ דְּכִינֵן שְׁכִתְבוּ הָאוֹתִיּוֹת נִיפְרָ וּמִשְׁחִיר טְפִי לֹא אִיכְפַת לָן בְּהַשְׁחִירוּרִית שְׁמִדְנֻבְק בֵּין אוֹת לְאוֹת כְּמוֹ שְׁהוֹכִיחַ שָׁם מִדְּבָרֵי רַש"י בְּגִיטִין י"ט.

ד"ה הָא דְאַפִּיצָן דְּמִי מִלִּין ל"ה כְּתָב שְׁהָרִי מְרָאָה הַקְּלָפִים כְּמִרְאָה הַכְּתָב וְאִינוּ נִיפְרָ הַלְפָף אִין מִי מִלִּין ע"ג מִי מִלִּין עכ"ל וְא"כ מִשְׁמַע דְּמִשׁוּם דְּלֹא נִיפְרָ הוּא דְּלֹא מִיחְשָׁב כְּתָב מִשְׁמַע דָּאִם הִי נִיפְרָ שְׁפִיר מִיחְשָׁב כְּתָב וּבְמַה שְׁרוּצָה הַנוּב"י שָׁם לְתַלּוֹת זֶה

בפְּלוּגְמָא דְרִישׁ"י ור"ת מְשׁוּם שְׁהוּבָא בְּתוּס' שָׁם ד"ה דְּיו בְּשֵׁם ר"ת דְּדִיו אִינוּ אוֹתוֹ
שְׁעוֹשִׁין מְעַפְצִים דאל"כ הֵיכִי כְּתִיבִין בְּדִיו שֶׁל עֲפָצִים עַל קֶלֶף שֶׁל ס"ת שֶׁהוּא מְעוֹפֵץ
וְהָא אִין מִי מִילִין ע"ג מִי מִילִין וְקוֹשָׁה הָא הֲדִיו מְשַׁחֵר טְפִי מִהַקְלָף וּע"כ דס"ל דָּאָף
שְׁמִשְׁתִּיר טְפִי ל"מ.

לפּענ"ד גַּם לַד' ר"ת אִין רֵאִי לְפִסּוּל בנ"ד דר"ת אֲתִי עֲלֵה מִפֶּח דָּאִין מִי מִילִין ע"ג מִי
מִילִין כְּמוֹ דְּיו ע"ג דְּיו וְנִהִי דְּהוּי כְּתִב אִם מְשַׁחֵר טְפִי אָבֵל עכ"פ אִינוּ נִכְתָּב עַל הַקְלָף
גּוֹפִי' דְּהֲדִיו שְׁתַּחֲתִיו הָא מְפָסִיק בֵּין הַכְּתִיבָה לְהַקְלָף וְאָנּוּ בְּעֵינֵין וְכַתְּבָתֶם עַל מְזוּזוֹת וְכֵן
נֶאֱנִי כּוֹתֵב עַל הַסֵּפֶר [ע' מְנַחֹת ל"ד].

[שְׁלֵא יְהִי דְּבָר חוֹצֵץ בֵּין הָאוֹתִיּוֹת לְהַקְלָף כְּדִמְצִינוּ בְּזִבְחִים י"ט. נִכְנָסָה לוֹ רוּחַ בְּבִגְדוֹ
מִהוּ עַל בְּשָׂרוֹ בְּעֵינֵין וְהָא לִיכָא כו' ע"ש [ע"ל סי' ז'] וּבְדִיו ע"ג סְקֵרָא בְּאַמַּת פְּסוּל אָף
דְּהוּי כְּתִב לְעֵנִין שְׁבַת אָבֵל לְעֵנִין גַּט פְּסוּל כְּדָא' הֵתֵם בְּגִיטִין וְכִי מְפִנִי שְׁאָנוּ מְדַמִּין נַעֲשֶׂה
מְעֻשָׂה וי"ל דְּכְתִב הוּי בְּאַמַּת וְלִכְדָּ בְּשִׁבַּת חֲזִיב אָבֵל לֹא קְרִינִין בִּי' עַל סֵפֶר ומ"ש בְּתוּס'
שָׁם דְּהֵיכִי דְּכְתִב הַשְּׁנִי מְתַקֵּן מְהַנִּי כְּתִב ע"ג כְּתִב לר' יְהוּדָא הֵינּוּ הֵתֵם דְּגַם הַכְּתִב
הַתַּחֲתוֹנָמִי הוּי כְּתִיבָה יְפָה אָפִס שְׁלֵא נִתְקַדַּשׁ מְהַנִּי הַעֲבַרְת הַקְּוֹלָמָס לְקַדְשׁוֹ וּל"ש לוֹמַר
דְּהוּי הַפְּסִק בֵּינּוּ דְּגַם בְּכְתִב הַתַּחֲתוֹן הָאוֹתִיּוֹת הֵם כְּהַלְכָתוֹן אָפִס שְׁלֵא נִתְקַדְשׁוּ אָבֵל רַבְּנֵי
פְּלִיגִי עֲלֵי' וּס"ל דל"מ הַעֲבַרְת הַקְּוֹלָמָס מְשׁוּם דְּהַכְּתִב הַתַּחֲתוֹן שְׁלֵא נִתְקַדַּשׁ הוּי הַפְּסִק
וּלְפִי"ז עַכְצ"ל דְּמֵאֵי דְּפְלִיגִי בְּמְנַחֹת ל': אִי כּוֹתְבִין הַשֵּׁם עַל הַמַּחֲק אָבֵל שְׁאָר הַתּוֹרָה
לכ"ע כּוֹתְבִין עַל הַמַּחֲק וְאָנּוּ קִי"ל דְּאָפִי' הַשֵּׁם כּוֹתְבִין עַל הַמַּחֲק אָף דְּעַל הַמַּחֲק הֵינּוּ
שְׁנַמְחָק בְּעוּדוֹ לַח כְּפִירִישׁ"י שָׁם וּא"כ נִיכָר הֲדִיו וְהוּי הַפְּסִק בֵּין הָאוֹתִיּוֹת לְהַקְלָף וּעַכְצ"ל
כּמ"ש הַנוּב"י שָׁם דְּדִיו שְׁלֵהֶם ל"ה רִישׁוֹמוֹ נִיכָר כָּלֵל בְּנַמְחָק לַח וְלִיכָא הַפְּסִק וְאִנְדָּא
בְּזָה מִה שְׁהַעִיר בַּפּמ"ג א"ח סי' ל"ב בא"א ס"ק ל"ד לְדִידוֹן דְּפִסְלִינִין כְּתִב ע"ג כְּתִב אִיךָ
רִשָּׁאֵי לְכַתְּבָה עַל הַמַּחֲק וְלִהְאָמֹר לִיתָא דְּכּוֹנֵן דַּע"כ דְּיו שְׁלֵהֶם ל"ה רִישׁוֹמוֹ נִיכָר כָּלֵל
בְּנַמְחָק לַח וּל"ה כְּתִב עג"כ עכ"פ בנ"ד שְׁאִינוּ תַּחַת הָאוֹתִיּוֹת אֲלָא בֵּין הָאוֹתִיּוֹת בְּנִדְאֵי
כְּשֶׁר בֵּינּוּ שְׁלֵא נִשְׁתַּמְנָה צוּרַת הָאוֹתִיּוֹת וּלְפִי"ז מ"ש הַרְמ"א באה"ע סי' קכ"ה סט"ז
נִתְפָּשְׁטוּ הָאוֹתִיּוֹת מִכַּח לַחַת הֲדִיו שְׁקוּרִין גִּיפְלֵאסִין עַד שְׁנֵרֵאִין כְּדְּבוּקִין מ"מ גְּרָאָה
שְׁאִין הָאוֹתִיּוֹת נוֹגְעִין כְּשֶׁר שְׁלִכְאוּרָה אִם הֵם דְּבוּקִין הָא נוֹגְעִין אֶהְדְּדִי וְלִהְאָמֹר י"ל
דַּע"ג דַּע"י הַגִּיפְלֵאסִין הָאוֹתִיּוֹת דְּבוּקִין ככ"ז בֵּינּוּ שְׁאִינוּ מְשַׁחֵר כְּמוֹ הֲדִיו כְּמוֹ בְּנִידוֹן
שְׁלֵנוּ וְלֹא נִשְׁתַּמְנָה צוּרַת הָאוֹתִיּוֹת לְכָדָּ כְּשֶׁר: וּמִה שְׁרַצָּה מְעַלְתוֹ לְדַמּוֹת זָה לַמ"ש הַט"ז
בְּסִי' ל"ב סק"ז לְעֵנִין נִקְבַּ בְּאוֹת שְׁאֵם הַנִּקְבַּ נִיכָר נִגְדַּ הַשְּׁמֶשׁ פְּסוּל וְה"ה בנ"ד שְׁאֵם
תּוֹפְסִין הִירֵעָה כְּנִגְדַּ הַשְּׁמֶשׁ לֹא נִיכָר שׁוּם נִגְיַעָה כָּלֵל כְּשֶׁר בַּמַּח"כ ל"ד פִּי עוֹכְלָא לְדָנָא
דְּשָׁם כ' הַט"ז לְהַחְמִיר שְׁאָף שְׁלַעֲיִנֵינוּ לֹא נִיכָר הַנִּקְבַּ לְהַדְיָא רַק אִם מְעַמִּידִין אוֹתוֹ נִגְדַּ
הַשְּׁמֶשׁ ג"כ מִיְקָרִי נִחְלַק לְשִׁתִּים וְגַם בְּזָה חוֹלַק בַּמַּג"א שָׁם ס"ק ט"ו וּמְכַשִּׁיר אִפִּי' נִיכָר
הַנִּקְבַּ נִגְדַּ הַשְּׁמֶשׁ וּמוֹכַח בְּאַמַּת הֵכִי מְדַבְּרִי הַש"ס מְנַחֹת ל"ה.

וְאָמַר אַבְיִי הָא קוֹלְפָא דְּתַפְּלִין צָרִיךְ לְמִיבְדִּיקִי' דְּדַלְמָא אִית בִּי רִיעוּתָא וּפִירִישׁ"י נִקְבַּ
וּבְעֵינֵין כְּתִיבָה תְּמָה וְלִיכָא ר"ד מְנַהַרְדְּעָא אָמַר לֹא צָרִיךְ קוֹלְמוֹסָא בְּדִיק לַה וּפִי' בְּתוּס'
שָׁם דְּהַקְּוֹלְמוֹס בְּדִיק לַה מְשׁוּם דְּכָל נִקְבַּ שְׁהֲדִיו עוֹבֵר עָלָיו אִינוּ נִקְבַּ וְלִכְאוּרָה צָרִיךְ
לְהִבִּין הָרִי אַבְיִי גּוֹפִי' מוֹקִי בְּשִׁבַּת ק"ה.

הא דאר"ה כותבין תפילין ע"ג עור של עוף דאשמעינן דהו"א פנין דאית בי' ניקבי לא קמ"ל פדאמר במערבא פל נקב שהדיו עוברת עליו אינו נקב וא"כ אמאי קא' אב"י במנחות דצריף למיבדקי' ולד' הט"ז י"ל דס"ל לאב"י דבשלמא עור של עוף אע"ג דאית בי' ניקבי ניקבי מ"מ הא הדיו עובר עליהו וכיון שהם בתולדה אין הנקבים ניקרים נגד השמש ולהכי פשר משא"כ במנחות שפיר קא' דצריף למיבדקי' דילמא אית בי' נקבים שנעשו אח"כ ובזה לא יועיל מה שהדיו עובר עליהו לחוד דאפתי צריף לכוון דילמא ניקרין הנקבים נגד השמש ואז הא אינו מועיל מה שהדיו עובר עליהו כד' הט"ז הנ"ל וכיון דרב דימי פליג על אב"י וס"ל דגם בזה קולמוסא בדיק לי' וכ' בתוס' והרא"ש דכן הלכה הכי נקטינן וכשר פל שהדיו עובר עליו אפי' ניקר הנקב נגד השמש אכן בנ"ד הלא הוי איפקא דנגד השמש לא ניקר הנגיעה וכשמונח על השלחן ניקר הנגיעה בנדאי אי הי' דיו שחזר ממש הי' פסול אמנם פנין שניקר האות ואינה נגיעה כלל כנ"ל בנדאי הוא פשר לכ"ע ולכן יעשה בזה שאלת תינוק דל"ח ול"ט ואם יקראנו פכתיבתו בנדאי הוא פשר וליהתר שאת' יגרוך הנגיעות ויעשה רינח בין הדבקים שבלא"ה לד' הרשב"א בשבת ק"ד.

בכה"ג לא מיקרי חק תוכות וע' בס' ב"מ אה"ע סי' קכ"ה דאינו אלא משום ליתא דח"ת דרבנן הנלפענ"ד פתבתי דברי ידידו דור"ש באהבה מברכו בכוח"ט בספרן של צ"ג בכלל כ"י: סי' קמג בעזה"י יום א' ג' תמוז שנת תרנ"ו לפ"ק סטרי.

שלום ורב טוב לכבוד ידידי הרב הגדול חריף ובקי בחדר"ת כש"מ דוד צבי זעהמאן נ"י ראב"ד ומו"ץ דק"ק דוקלא יצ"ו. מכתבך הגיעני עד"ש בעובדא דאתא לקמך באשת ראובן שלותה זה איזה שנים משמעון בידיעת בעלה ורשותו איזה סכום מעות ע"צ היתר עיסקא ולא עסקו כלל בהמעות רק שהאכילו ממנו לבניהם וב"ב וכעת תובע שמעון מראובן וזוגתו המעות וגם העיסקא עד היום ומשיב ראובן פנגדו א' שלא עסק בהמעות ולא הרויח א"צ לשלם עיסקא ב'.

הוא לא לנה ממנו רק אשתו וא"צ לשלם עיסקא עבורה גם נזכר במכתבך שראובן יש לו חלק נחלה שנפל לאשתו בירושה מאביה הוא עלית ביתו של שמעון ודר שם עם אשתו זה זמן רב והבית פולו הוא אינטאבולירט ע"ש שמעון ולא נזכר כלל בהטאבעלע שם אשת ראובן רק ידוע ומפורסם לכל שפן הוא ונעשה זה מטעם איזה הברחה זהו תוכן הענין: הנה בראש דברך פתבת שזה פשוט לכל בתי דינים שבישראל שאפי' אם הלנה לא הרויח פלום בעסקים שעשה אחר ההלואה בכ"ז אם הרויח בהעסק שהי' לו קודם שלנה מחויב ליתן עיסקא להמלנה משום שהמלנה נעשה שותף עמו בכל מה שיש לו והו"ל פמוכר להמלנה פל העסקים שיש לו ואם הרויח בא' מהן צריף לשלם רינח להמלנה ושפן מבואר בחו"ד סי' קע"ז סק"ו עמ"ש הנש"ף שאם הי' תחלה מלנה א"י לעשות עיסקא עז"כ דהיינו רק על העסקים שמפבר ומטעם דמלנה אינו קונה משמע הא אם נותנן מתחלה בתורת עיסקא מועיל אפי' על העסקים הקודמין עכ"ד.

הנה מאי דפשיטא לך מיבעיא לי טובא דהנה בעיקר דברי החו"ד הנ"ל יש לעיין לפענ"ד במ"ש דדברי הנש"ף בשם המרדכי פ' החובל שהובא בש"ף שם קאי על העסקים שיש לו מכבר הלא באמת מבואר ביש"ש פ' החובל סי' ע' דקאי גם על העסקים שיקנה אח"כ

דגם אם נתעסק הלנה בהן ונאנסו חייב באנסין פאשר מתחלה פי אין המעשה משתנה בתליפת דברים וראיתו מהא דא' התם בא"ל קרע פסותי באתא לידן' בתורת שמירה אע"ג דהדר א"ל קרע לאו פלום הוא ה"נ בתורת מלנה קאי ולא משתנה לעסקיו ע"ש ובש"ף סי' קע"ז ס"ק מ"א הביאו בקיצור ועפי"ז צדקו מאוד דברי הדג"מ שכתב ע"ד הש"ף שם וז"ל והיינו שהתנו פה בדברים בעלמא אבל אם קנו ממנו או שעשו שטר עיסקא משתעבד אפי' אחר ההלואה עכ"ל והיינו דכיון דהטעם דל"מ מה שאמר אחר ההלואה למחצית ש"כר פיון דל"ה רק פטומי מילי כמו בקרע פסותי א"כ היכי דכתב ש"ט הרי פתבו בתוס' פתובות ק"ב.

ד"ה אליבא דב"נ דהואיל וטרח לכתוב ש"טרא גמר ומשעבד נפשי' ע"ש והנה באמת דברי המרדכי דפ' החובל ה"ל. הובאו גם ברמ"א ח"מ סי' קע"ו ס"א ובנתה"מ שם הקשה דנהי דא"ל אחר ההלואה בכ"ז הרי פיון דא"ל קנה בהמעות שאמה חייב לי סחורה לשותפות לא גרע משליח דעלמא דקנה לשותפות ואין המשלח יכול לחזור בו כמבואר בסי' קפ"ג ות"י דמייירי שפאנסו המעות בידו טרם שקנה דאז חייב פיון דלא זכה המלנה בהמעות עדיין אבל אם קנה הלנה כ"כר לצורך שותפות אינה סחורה נקנה להמלנה ע"ש ובמחכת"ה אשתמיט מינ' דברי היש"ש ה"ל אבל עכ"פ הלא הנתה"מ מפרש דברי המרדכי לענין אם נאנסו המעות מידו קודם שקנה וע"ז סובכים הולכים ג"כ דבריו בחו"ד ה"ל דעיקר דינו של המרדכי הוא דל"מ מ"ש שיהיו למחצית ש"כר לענין שאם נאנסו המעות מידו קודם שקנה והח"ד מוסיף והולך דל"מ גם לענין העסקים שפ"כר קנה פיון דמלנה אינו קונה והיינו אפי' לד' הרמ"א שכ' בח"מ סי' קצ"ח דאם התנה שיקנה בכסף בלחוד מהני נהי דהש"ף גופי' שם חולק עליו אבל הא הב"ח שם פוסק פנותי' וכ"פ במח"א ה' קנין מעות סי' א' וא"כ לדידהו אי הי' מתנה מתחלה שיהי' למחצית ש"כר הו"ל כאלו התנה שיקנה בכסף לבד והי' מועיל גם לענין העסקים שפ"כר קנה אם הי' מתנה בפירוש שיהיו העסקים האלו למחצית ש"כר מ"מ לאחר ההלואה ל"מ גם לדידהו פיון דמלנה לא קני אבל אליבא דהלכתא ל"מ באמת גם בתחלת ההלואה לענין העסקים שפ"כר קנה למ"ש הש"ף דל"מ תנאי שיקנה בכסף לחוד וכן מפורש יוצא מדברי הק"א מבעל לחה"פ להלכות ריבית שהעתיק מפנקס הארצות שנקתבו בכת"י הגאון הסמ"ע באות ח' וז"ל והסותרים בירידים שפ"כר קנו הסחורה ואח"כ לוקחין מעות לא יפה הם עושים וכשאירע פן צריך להקנות להם הסחורה בק"ס או במשיכה או בהגבהה או בדרך התגרים לפי הזמן לאחר שקנו ממכם הסחורה יתנו להם בעיסקא אבל נתינת המעות ל"מ לקנות הסחורה פי המעות אינם קונות עכ"ל: הן אמת דיש מקום לומר דשפיר נקנה הסחורה להנותן בעיסקא פיון דעושה פן להפקיע איסור ריבית אנו סהדי דגמר ומקנה בלא שום קנין פענ'ן שמצינו בתוס' בכורות י"ח: ובע"ז דף ע"א.

לענין הפקעת בכורה עלי' תוס' עירובין פ'. ד"ה רב אמר ובאס"ז ב"מ ר"פ המפקיד ואלף למ"ש בנובי"ק ח"מ סי' כ"ח דלא מצינו בשום מקום דגמר קנין יהי' חשוב קנין בכ"ז י"ל בנותן עיסקא לחבירו וכיוצא דמקרי דעתייהו מועיל גם לדידן' גמר ומקני פעין שכ' בתוס' עירובין מ"ט.

ד"ה זו דמפני הקרוב דעת שביניהן עשאו חכמים פאלו הקנו זה לזה ע"ש או כמ"ש מעלתו דכיון שמנהג נותני בעסקא פן הוא הו"ל קנין סטימיותא אמנם באמת המענין בדברי האחרונים ו"ל נראה שהיתר עסקא של תקנת מהר"ם ו"ל ל"ה רק במה שיתעסק הלנה אח"כ ע"ד המבואר ביו"ד סי' קס"ז וזה הא לא יוכל להיות על העסקים הקודמין ע' בס' נחלת שבועה ובשו"ת אמרי אש חיו"ד סי' נ"ו וע' נתה"מ סי' קע"ו סי"ט.

ובפרט במה שראיתי לקצת אחרונים שרוצים לומר דאפי' לא הי' להלנה שום עסק והוציא המעות למזונותיו דכיון דע"י שהיו לו מעות מזוננים הוו מזולי המזונות גבי זה גופי' חשיב רינח וכן ראיתי לש"ב הגאון מלבוב ו"ל בס' שו"מ מהד"ק ח"ג סי' ק"ס לענין מלמד שלנה ע"צ היתר עסקא להשיא בנו שכתב דענין היתר עסקא הוא פל מה שירויח ואף אם אינו בעסק זה מ"מ אי לאו שהי' לו עסק זה הי' מוכרח לטול מעות אחר לצורך עסק זה וא"כ מלמד שפרנסתו מהמלמדות ואם לא יהי' לו מה לאכול לא יוכל לעבוד עבודת המלמדות ולא ירויח פרנסתו ושפיר מיקרי עסקא עכ"ד והנה אף שפדבריו ראיתי ג"כ בשו"ת חת"ס חיו"ד סי' קל"ד לענין קהל שקבלו מעות בעסקא ונ"ל ואע"ג שאין להקהל שום עסקא מ"מ הדבר ידוע אילו לא באו הני זוזי לידם היו צריכים להוציא כסף שהוא מבעלי בתים להוצאות וצרכי הקהלה ועכשיו שבאו לידם הני זוזי דיתמי וכדומה משלמים הרנוחים ג"כ מהפנסת בע"כ לפי עשרו וסכומו ונעשה פאלו מעיקרא חלקו המעות של תומים בין כל אנשי הקהלה והגיע לפ' סוף כף ול"פ סוף כף בתורת הלנאה בהיתר עסקא עכ"ד.

ואני שמעתי ולא אבין דאיך יקרא לנה עסקא אם הלנה מוציא מעות לצרכי מזונותיו או לנישואי בנו וכדומה ונהרי א' בב"מ ק"ד: להכי קרו לי' עסקא דא"ל פי זהבנא לך לאיעסוקי בי' ולא למשתי בי' שיקרא עפירש"י ותוס' שם ומשמע דגם חלק המלנה צריך להיות בעינא תמיד בסחורה דהרי בתוס' ב"ק דף ע'.

ד' אמטלטלין הקשו בהא דא' בב"ק ק"ד: ר"פ הוי מסיק זוזי בי חוזאי אקנינהו לרב שמואל בר ר"י אגב אסיפי דביתן' ומסיק משמע לשון הלנאה והאיך מצי להקנות מלנה הא הוי דבר שא"ב ותי' דמירי בעסקא ע"ש ומשמע דגם חלק המלנה מהעסקא יכול להקנות משום שהוא ברשות הנותן כיון דצריך להיות תמיד בעינא בסחורה וכדומה ונהרי בשו"ת שבו"י ח"א סי' קע"ב העלה דמה"ט בכור נוטל פ"ש בשטרי עסקא אף בחלק המלנה ע"ש ועתשו' פנ"י מהמג"ש ח"ב ח"מ סי' ק"ד שמסתפק בזה וע"ש מ"ש דאף דהאידנא נהגו שהמקבל עושה בו פל חפצו אפי' לצורכו ואין מקלים היינו כיון דנהיגי כף הו"ל פהתנו אבל מ"מ אין שם מלנה עליו דאי אין חוזר ומניחו בסחורה ולית לי' רנוחא אסור ליתן ריבית ע"ש וגם נראה דאין ליתן עליו שם רינח היכי שהמעות גופי' אינו נושא פירות רק שגם לו רנוח ביתא דכי היכי דקיי"ל המכטל פיסו ש"ח פטור משום דמניעת הרנוח שהוא גרם הניח לא מיקרי פסידא עתוס' מ"ק ד": ד"ה ובדבר ה"ה גרם רינח לא מיקרי רינח.

ונהי דנימא דאם יודע המלנה שהלנה אינו מקבלו לעשות בו סחורה כגון מלנה לקהל דתשו' חת"ס הג"ל או שמלנה למלמד דתשו' שו"מ הג"ל דכיון שיודע המלנה שהלנה מקבלו להרויח פרנסתו הוי זה עסק שלו ונחית אדעתא דהכי וכיון דאית לי' רינח זה

א"ב איסור ריבית [נהא דמצינו בש"ע סי' קע"ז ס"מ הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שְׂכָר וְאוֹמֵר לֹא לְקַחְתִּי אִין לֹו עֲלִיו אֵלָא תַרְעוּמַת הָרִי דְפִטוּר מְלִיתָן לֹו רִינוּחַ אַף שְׁהִי לֹו רִינוּחַ מִמֶּקְ"א ע"י מְעוֹת הִלְלוּ שִׁא"ה שְׁהִתְנָה בְּפִירוּשׁ לְיַקְחָהּ בְּהִינוּחַ פִּירוּחַ אֲבָל בְּנוֹתוֹן בְּעִיסקָא סְתָם לְאָדָם פְּרָטִי שְׂאִינוּ בְּרוּר לְהַמְלִינָה שְׁהִלְנָה לֹא יַעֲשֶׂה בְּהַמְעוֹת סְחוּרָה פִּי מְקַבֵּל הִלְנָה הַמְעוֹת אַח"כ לְצוּרְכֵי בֵיתוֹ וְכַדוּמָה אַף שְׁהַמְעוֹת הִלְלוּ גְרָמוֹ לֹו רְנוּחַ בֵּיתָא בְּכ"ז אִין זֶה בְּכָלֵל הָיִתֵר עִיסקָא דְהַמְלִינָה פִּי יְהִיב זִוְיָ לְעִיסקָא אֲדַעְתָּא דְרְנוּחָא הָבָא מְגוּף הַמְעוֹת יְהִיב וְלֹא עַל גְרָם רִינוּחַ וְלִהְיִי פִי נוֹתֵן לֹו הִלְנָה רְנוּחִים י"ב מְשׁוּם אִיסוּר רִיבִית וּלְפַעַנ"ד הִיכִי שְׁהִלְנָה הוֹצִיא הַמְעוֹת לְצוּרְכֵי אִפִּי הִי הַמְלִינָה יוֹדַע שְׁהַמְלִינָה יַעֲשֶׂה פִּי אִין זֶה סְבָרָא לֹו מֵר דְכִינוּן דְהוּי רִינוּחַ פְּרָנְסָתוֹ שְׁהַרְוִיחַ בְּמָה דְקָא אוֹזְלִי גְבִי מְשׁוּם שְׁהִי"ל מְעוֹת מְזוּמָנִים יְהִי נְקָרָא זֶה עֶסְק וְיִהְיִ שְׂרִי לִיתָן רְנוּחָא וְאִפִּי עַפ"י אֲנָמֵד הַדְעַת עֲלֶה בְּאֵמַת חֲצִי מִהַרְוִיחַ שְׁהִי לֹו לְהַדְמִים שְׁנוֹתָן לְהַמְלִינָה פְּדַמְשָׁמַע בְּאֵמַת מִדְבָרִי הַרְמ"א בְּסִי' קע"ז ס"ה שְׁפָתַב שְׁיִתְנָה הַנוֹתֵן תַּחֲלָה שְׂאָם יִטּוֹל לְפַעְמִים קָצַת מִן הָעֶסְק לְצוּרְכֵי שְׂלֵא יְהִי מִיְקָרִי שׁוֹלַח יָד בְּפִקְדוֹן בְּכַף דָּאָז הוּי פְּגִזְלוֹ וְכָל הַרִינוּחַ שְׂלוֹ וְהַמְעוֹת מְלָנָה עֲלִיו וְאִיסוּר לִיטּוֹל אַח"כ רִיבִית וּמְשָׁמַע דְכִי מִתְנָה הַנוֹתֵן תְּנָאי זֶה ל"מ רַק לְעַנְיָן פְּשָׁחוּזָר וּמִתְעַסֵּק בּוֹ שְׂיִוְכַל לִיטּוֹל אַח"כ מִהַרְוִיחַ דְאִי לֹא הִתְנָה פִּי מְכִי שְׂלַח יָד וְהוֹצִיא נַעֲשֶׂה גִזְלוֹן וּל"מ גַּם פְּשָׁחוּזָר וּמִתְעַסֵּק אַח"כ רַק אִם חֲזָר הַמְקַבֵּל וְזִיכָה הַמְעוֹת ע"י אַחַר לְצוּרְכֵי הַנוֹתֵן כִּמ"ש בְּמִרְדְּכִי פ' הַגּוֹזֵל קָמָא אוֹת קִי"ז דְנָהִי דְקִי"ל בְּב"ק קי"ח.

כִּמ"ד שְׂלֵא לְדַעַת א"צ דַּעַת זֶהוּ דוֹקָא בְּדָבָר שְׁמַחְזִירוֹ בְּעִינָא אֲבָל לֹא בְּמְעוֹת וְעוֹד הִלְאָ כ' בַּחֲי' אֲנָשִׁי שְׂם שְׁסָבִיב הַמְרָדְכִי שְׂם דְהָא דְקִי"ל דֹּא"צ דַּעַת הוּא רַק בְּגִנְבַּב דְעֵלְמָא דְכִי מַחְזִיר עֵבִיד לִי הַשְׂבָּה אֲבָל בְּשׁוֹמֵר שְׂגֹבֵב הָא קִי"ל הֵתָם כִּר"ע דְצָרִיף דַּעַת ע"ש וּמְשָׁמַע דְגַם פִּי מִתְנָה הִכִי ל"מ רַק לְעַנְיָן שְׂיִוְכַל לִיטּוֹל אַח"כ רִינוּחַ פְּשָׁמְתַעֶסֶק וּמְרוּיחַ אֲבָל לֹא מִהַרְוִיחַ שְׂנָגְרָם לֹו בְּהַהוֹצָאוֹת לְצוּרְכֵי: וְיִשׁ לְהַכְרִיחַ עוֹד ד"ז מִדְבָרִי הַמְחַבֵּר בְּסִי' הַנְּ"ל ס"ז הַנוֹתֵן מְעוֹת לְחַבְרִירוֹ לְמַחְצִית שְׂכָר שְׁנַתִּים וְשָׁלַשׁ וְשׁוּב גְמֻלְכוֹ וְעָשׂוּ קְצָבָה בֵּינֵיהֶם לְתַת לֹו כְּף לְשָׁנָה אִם הִלְנָה הוֹצִיא הַמְעוֹת בִּיצִיאוֹתָיו וְנָתַן רִינוּחַ הוּי רִיבִית אֲבָל אִם הִי מִתְעַסֵּק וְהוֹלֵף וּפְרַע מְרִינוּחַ שְׁהַרְוִיחוּ הַנְּכָסִים פִּינוּ דְמַעֲיָקְרָא לְאוּ בְּתוֹרַת אִיסוּרָא אֲתָא לִידֵי' אִם חֲצִי רִינוּחַ שְׁהַרְוִיחוּ הַמְעוֹת עֲלֶה לְמָה שְׁנַתִּים לֹו מוֹתֵר עַכ"ל וְלְכַאוּרָה יִשׁ לְהַתְבַּוְּנָה דְכִי הוֹצִיא הִלְנָה הַמְעוֹת לְצוּרְכֵי מְאִי אִירָא פִי גְמֻלְכוֹ וְעָשׂוּ קְצָבָה בֵּינֵיהֶם הוּי רִיבִית הָרִי אִפִּי לֹא עָשׂוּ קְצָבָה בֵּינֵיהֶם ג"כ הוּי רִיבִית אִם לֹא חֲזָר וְזִיכָה הַמְעוֹת לְהַנוֹתֵן ע"י אַחַר שְׂיִהְיִ לְמַחְצִית שְׂכָר וְע"כ דְמִיְרִי בְּמִקּוֹם שְׁנָהֲגוּ שְׂלֵא לְהַקְפִּיד שְׂיִוְצִיא הִלְנָה הַמְעוֹת לְפַעְמִים לְצוּרְכֵי דָאָז בְּנֹדָאֵי נָתַן לֹו ע"ד הַמְנַהֵג כִּמ"ש בְּרַמ"א ס"ה הַנְּ"ל וְעַרְמ"א סִי' קע"ד ס"א וְא"כ אֲמַאי פִּי הוֹצִיא הַמְעוֹת לְצוּרְכֵי הוּי רִיבִית הָרִי כְּמוֹ דְאִמְרִינוּ דְאִם מִתְעַסֵּק וְהוֹלֵף לֹא אִיכְפַת לָן מָה שְׁעָשׂוּ קְצָבָה בֵּינֵיהֶם דְתְּנָאי זֶה בְּטַל פִּינוּ דְאִיסוּרָא הוּא וְנִשְׂאָר עַל תְּנָאי הָרִאשׁוֹן וְכַמְבּוּרָא בְּדְבָרֵי הַשְּׂ"ף שְׂם ס"ק כ"ב דְגַם הַשְּׂתָא חֲצִי הַאֲחֵרִיּוֹת שְׂל פְּלָגָא פְּקֻדוֹן עַל הַנוֹתֵן א"כ גַּם פִּי הוֹצִיא הַמְעוֹת בִּיצִיאוֹתָיו פִּינוּ דְהוּ"ל רִינוּחַ דְקַמּוֹזְלִי גְבִי' וְאִיכָא רְנוּחַ בֵּיתָא שְׂרִי לִיתָן לֹו רִיבִית אִם עוֹלָה חֲצִי מִהַגְרָם רִינוּחַ לְמָה שְׁנוֹתָן לְהַמְלִינָה א"ו דְסְתָם עִיסקָא ל"ה רַק הִיכִי דְאִיכָא רִינוּחַ מְקַנְיִית סְחוּרָה וְכַדוּמָה לֹא זוּלַת וְכַמוֹ שְׁמַבּוּרָא בְּמִרְדְּכִי פ' הַגּוֹזֵל הַנְּ"ל דְאִם לֹא הָיוּ הַמְעוֹת תְּמִיד בְּחֹבוֹת אוּ בְּסְחוּרָה הָאִיף יִתֵּן הַרִיבִית עַל מָה שְׁהוֹצִיא הָרִי מִשְׁלוֹ נוֹתֵן ע"ש.

אָפּס בָּהּא מוּדִינָא דָאָם אִין יְדוּע אָם הַמְלִיחָה עֲשֵׂה מְסַחֵר עִם הַמְעוֹת אוֹ הוֹצִיאָן לְצוֹרְכוֹ אִינוּ נֶאֱמָן לומר שֶׁהוֹצִיאָן לְצוֹרְכוֹ כְּדֵי לְפִטּוֹר א"ע מִן הַרְיָבִית דְּכִינּוּן דְּהוּי גְזֵלָן אָם עוֹשֵׂה כֵן כַּנ"ל ע' בְּמַחְבֵּר שָׁם סְעִיף לְמַד וּלְהִכִי אִינוּ נֶאֱמָן כַּמ"ש בַּט"ז שָׁם ס"ק י"א דְּמוֹקְמִינִין לִי בְּחֻזְקַת פְּשָׁרוֹת דְּבּוֹדָאֵי עֲשֵׂה עֵיִסְקָא וְגַם אִי לָאו בְּרַ הִכִי הוּא אֲמַרִינּוּ דְּנִתְּנָן הַמְעוֹת לְאַחַר וְעֲשֵׂה מְסַחֵר עֲבוּרוֹ: וְהִנֵּה הִבְאֵת בְּמַכְתָּבָה דְּבָרֵי א"ז הַגָּאוֹן הָאֲדִיר רַבִּינוּ מְשֻׁלָּם אִיגְרָא זְכוּקְלָלָה"ה בְּתִשְׁוִי חִיו"ד ס' כ"ד שְׁפָתַי דָּאָם לָוּה מְעוֹת עֲצָה"ע וּבְנָה דִירָה עַל קַרְקַע שְׁלֹו בְּעַד הַמְעוֹת שְׁלֹוה לֹא חֲשִׁיב זֶה רִינוּחַ שְׁיִהְיָ מוֹתֵר לִיתְּנָן רִיבִית פִּינוּן דְּהַשְׁבַּח שְׁל הַדִּירָה לֹא נֶחְשָׁב מִהַמְעוֹת רַק מְשַׁרְקַע שְׁלֹו וְהו"ל כִּלְאֵי הַרְוִיחַ וְה"ר לָוּה מְהָא דְּכַתְּבַי בַּשְּׁ"ף יו"ד ס' קס"ו ס"ק י"ג דָּאָם בְּנָה עַל חוֹרְבָתוֹ שְׁל חֲבִירוֹ צְרִיף לְשַׁלֵּם לוֹ שְׁכָר דִּירָה דַּא"ה הוּא דָר בְּשְׁכָר הַמְתַּנַּת מְעוֹתָיו וְאָסוּר מִשּׁוּם רִיבִית וְקִשְׂפָה דְּהָא הַדִּירָה הוּא שְׁבַח מְעוֹתָיו שְׁל הַמְלִיחָה וְדִידָן קָא שְׁקִיל דְּוּמְיָא דְּכ' הַרְמ"א בְּס' קע"ג ס"ט"ז וַיֵּשׁ מִתִּירִין בְּפִירוֹת אִפִּי אַחֲרֵירוֹת הַדְּרָף עַל הַתְּגָר הַמְבִיאָם פִּינוּן דְּהוּי בְּעַד מְעוֹתָיו וְע"כ דְּלֹא חֲשָׁבִינִין שְׁרִינוּחַ הַדִּירָה הוּא מִהַמְעוֹת רַק מִהַשְׁרַקַע וְהַשְׁרַקַע הָא הוּא שְׁל הַלָּוּה וְאָסוּר עַכ"ד וְהַאֲרַכְתָּ לְתַמְנָה עַל דְּבָרָיו וְאִנִּי הַנְּנִי מוֹסִיף לְהַפְּלִיא הַפְּלֵא וְפָלֵא דְּהָרִי בְּס' קע"ג בְּחַמְרִים שְׁמַעְלִים בְּמָקוֹם הַיּוֹקֵר כְּבַמְקוֹם הַזּוֹל הֲלֹא כ' בַּה"מ פ"ט מַה' מְלִיחָה הוּבָא בְּב"י שָׁם דְּהַטְעַם הוּא מִשּׁוּם דָּאָף דְּהַאֲחֲרֵירוֹת אָוּנְסִין הוּא עַל הַמְקַבֵּל מ"מ אֵלוֹ הוּזְלוּ פִירוֹת בִּינְתִים בְּמָקוֹם הַיּוֹקֵר יוֹתֵר מִמָּה שְׁלִקְחָם בְּמָקוֹם הַזּוֹל יְקַבְּלוּם הַבַּע"ב בְּסָף זֶה שָׁם בַּע"כ הָרִי הֵם פְּשֻׁלוּחִים שְׁלֵהֶם ע"ש וַא"כ הַהִיתֵר הוּא רַק מִשּׁוּם דָּאִין כָּאֵן הַלְוָאָה כִּלְל וּבַא"ס"ז ב"מ ע"ג.

מוּבָא בְּשָׁם הַיְרוּשְׁלִמִי דְּהַקְבֵּלַת אַחֲרֵירוֹת שְׁל הַתְּגָר לֹא דִיִּינִינִין לִי דְּעֵבִיד לִי מִפְּנֵי שְׁכָר מְעוֹתָיו שְׁל זֶה אֵלֵא מִפְּנֵי הַנְּאָה דָּאִית לִי דְּמַגְלִי לִי תְרַעָא וּמוֹזְלִי גְבִי' וְע"ש מַש"כ בְּשָׁם הַרְמ"ר מַשֵּׁא"כ כְּשִׁבּוּנָה בֵּית עַל חוֹרְבָתוֹ שְׁל חֲבִירוֹ לְצוֹרְף בְּעַל הַשְׁרַקַע הֲלֹא מִיָּד כְּשִׁגְמַר הַבְּנִין נִתְחַיִּיב לְשַׁלֵּם לוֹ וְנַעֲשֵׂה לָוּה דְּהו"ל כִּלְאֵי זָרָף עֲלָיו הַמְעוֹת בְּמְלִיחָה וְכִינוּן שְׁדָר בּוֹ בְּחֻזְמַם אָגַר נָטַר קָא שְׁקִיל וּלְהִכִי בְּאַמְתַּת כ' בְּרַמ"א שָׁם דְּכַשְׂאִינוּ צְרִיף לְלוֹת מְעוֹת רַק לְטוֹבַת הַמְלִיחָה א"ל בְּנָה לָהּ חוֹרְבָה זֹו וְכֵל מַה שְׁתּוֹצִיא ע"ז עֲלֵי לְשַׁלֵּם לָהּ וְכ"ז שְׂאִינִי מְשַׁלֵּם לָהּ דוֹר בָּהּ בְּחֻזְמַם שְׁרִי מִשּׁוּם דָּאִין כָּאֵן הַלְוָאָה רַק עֲשֵׂה לְטוֹבַת הַמְלִיחָה וְהוּא מִשּׁוּם דְּכֵל שְׁעֲשֵׂה זֹאת לְטוֹבַת הַמְלִיחָה הֲלֹא אָם הִי נְשַׁרְף ל"ה צְרִיף לְשַׁלֵּם לוֹ יְצִיאוֹתָיו פִּינוּן דְּלֹא הִרְשָׁהוּ לְבָנוֹת רַק לְטוֹבָתוֹ שְׁיִהְיָ לוֹ דִּירָה לְדוֹר בָּהּ וְלֹא נִתְחַיִּיב עוֹד בְּגַמַר הַבְּנִין לְשַׁלֵּם לוֹ יְצִיאוֹתָיו וְל"ה הַבְּנִין שְׁל בְּעַל הַשְׁרַקַע עַד אַחַר שְׁדָר בָּהּ הַבּוֹנָה אִיזָה שְׁנַיִם וְאָם בִּינְתִים נְשַׁרְף הַבְּנִין בְּוֹדָאֵי אִינוּ מְחֻיָּב לְשַׁלֵּם לוֹ יְצִיאוֹתָיו א"כ אִין כָּאֵן הַלְוָאָה כִּלְל וְכַמְבּוֹאֵר כִּי"ב בְּתוֹס' ב"מ קי"ז.

ד"ה רי"א לְדַחוֹת פִּירִש"י שָׁם שְׁפִי הָא דַּאֲר"י בְּמַתְנֵי הַתָּם דָּאָף הַדָּר בְּתוֹף ש"ח צְרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר מִשּׁוּם דָּאָם אִינוּ נוֹתֵן לוֹ שְׁכָר מִיְחֻזֵי פְרִיבִית וְכ' הַתּוֹס' דְּמָה רִיבִית שְׁנִיף הֲכָא דְּלֹא הַלְוָהוּ כְּלוּם שְׁהָרִי אָם הַבֵּית נְשַׁרְף ל"ה נוֹתֵן לוֹ יְצִיאוֹתָיו ע"ש וּמִן־שָׁב מִמִּילָא לְפִי"ז הֵךְ דְּב"ק כ"א.

הַהוּא גְבָרָא דְּבָנָה אֲפַדְנָא אֲקִילְקִלְתָּא דִּיִּתְמֵי אֲגָבִי' ר"נ לְאַפְדְּנָא מִיְנִי' וְקָא' לִימָא קְסָבֵר ר"נ הַדָּר בְּחֻזְרָא חֲבִירוֹ שְׁלֹא מַדְעָתוֹ צְרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׁכָר וְלְכַאוּרָה הִיכִי מוּכַח דַּס"ל

הָדָר בַּחֲצַר חֲבִירוֹ שֶׁל"מ צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׂכָר הָרִי ר"נ א' ב"ב מ"ס ד': דאע"ג דהדר
בַּחֲצַר חֲבִירוֹ שֶׁל"מ א"צ לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׂכָר הַלְוָהוּ וְדָר בַּחֲצָרוֹ צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׂכָר
מִשׁוּם אִיסוּר רִיבִית א"כ דִּילְמָא לְהִכִּי אַגְבִּי ר"נ לְאַפְדְּנִי מִיְיָ וְלְהֶאֱמֹר נִכּוֹן דְּהָרִי בְּחִי
הָרֶשֶׁב"א שֵׁם הַקֶּשֶׁה דָּאִי עֲדִינִן לֹא גָבַהּ הֵהוּא גִבְרָא יִצְיָאוּתִיו מִיְיָ מֵאִי קֵא' זִיל
פְּיִסְיָהוּ לִימָא זִיל גְּבִי לְהוּ וְתִי דְכִינֹן שְׂיָרְד לְקַרְקַע יְתוּמִים וּבְנָאָה מִדְּעֵתוֹ אַעפ"י שְׁהִיא
עֲשׂוּנִי לְבָנוֹת כֹּל שְׁהֵן קִטְנִים א"א לֹא לֹא לְגַבּוֹת יִצְיָאוּתִיו מִהֵן עַד שְׂיִגְדְּלוּ וְשָׂמָא אִפִּי
לְכַשְׂיִגְדְּלוּ יֵאמְרוּ לוֹ טוֹל עֲצִיף וְאַבְגִּיף לְפִיכָף אוֹמְרִים לוֹ זֶה שְׂיִפְיִיס אֶת הַיְתוּמִים מִחֲמַת
שְׂכִירוֹת הַבְּתִים מַעֲתָה שְׁלֵא יְהִי הַיְתוּמִים נְפֻסְדִים וְכַשְׂיִגְדְּלוּ יִגְבַּהּ יִצְיָאוּתִיו ע"ש וּלְפִי"ז
הֲלֵא עֲדִינִן הַדְּבָר תְּלוּי וְעוֹמֵד שְׂאִיפְשֵׁר שְׂכַשְׂיִגְדְּלוּ הַיְתוּמִים יֵאמְרוּ טוֹל עֲצִיף וְאַבְגִּיף
וּא"כ אִם בֵּין כֹּף גְּשֶׁרף הַבֵּית הוּא פְּסִידָא דְהַבּוּנָה א"כ עֲדִינִן לִיכָא הַלּוֹאָה כֹּלֵל וְאִי דִיִּיר
בִּי בְּשָׁלוֹ הוּא מְשַׁתְּמֵשׁ וְלִיכָא אִיסוּר רִיבִית.

[וצל"ע בְּהָא דֵּא בְּעַרְכִּין ל"א. בְּמוֹכַר בֵּית בְּבִתִּי ע"ח רִיבִית גְּמוּרָה הִיא אֶלָּא שְׁהַתוּרָה
הַתִּירָה וְעֵתוֹס' פְּתוּבּוֹת מ"ו.]

מ"ש לְעִנֵּן אִי יֵשׁ רִיבִית בְּקַרְקַע וְע' ב"ב ס"ז. דר"כ אַגְבַּהּ עֵישׁוּר נְכֹסִי אִפִּי מַעֲמָלָא
דְּבִתִּי וּבְתוֹס' שֵׁם וְכֵן בְּתוֹס' ד"ל.

ד"ה [לֹא] אֶמְנָם אֶף דְּדַבְרֵי א"ז הַגָּאוֹן זצ"ל הֵם תְּמוּהִים לְעֵינֵינוּ בְּכ"ז הֲלֵא יָדוּעַ דְּרַכּוּ
בַּקּוּדֵשׁ לְכַתּוּב בְּרַמְזוֹ לְרוּב חֲרִיפוֹתוֹ וּמָה מֵאֵד עֲמָקוֹ מַחֲשׁבוֹתָיו שְׁעַל כֵּן עֲלִינוּ לְתַלּוֹת זֶה
בַּחֲסוּרֹן יְדִיעַתֵּנוּ שְׁלַעֲנוּמָק הַמּוֹשֵׁג קְצָרָה יָד שְׁפַלְיָנוּ מִהֵבִין דְּבָרֵינוּ הַקְּדוּשִׁים וְלֹא זְכִינוּ
לְעַמּוּד עַל דְּעֵתוֹ הַטְּהוּרָה.

וּבְגוּף הַדִּין נִרְאָה גַם לְדַעֲתִי הַקְּלוּשָׁה דָּאֵם הַלְוָה בְּנָה בְּהַמְעוֹת בֵּית וַיֵּשׁ בְּתוֹכוֹ דִּירוֹת
וְחֲנִיּוֹת לְהַשְׁפִּירָם בְּוֹדָאֵי הו"ל בְּכֹלֵל רְנוּחִים מִהַמְעוֹת. אֶמְנָם ב"ד אֶף דְּהַטְעָנָה הַשְּׁנִי'
שֶׁל רְאוּבֵן אֵינָה פְּלוּם כְּמִבְּנָאָר בֵּאָה"ע ס' צ' ס"י דְּכֹל דְּאִיכָא עֲדִים דְּבִרְשׁוֹת בְּעֵלָה
עֲשֻׁתָּה הָאֵשֶׁה הו"ל כְּשֶׁלּוּחֹו שֶׁל הַבַּעַל בְּכ"ז אִם ל"ה יְכוּל רְאוּבֵן לְבָרַר שְׁהוֹצִיא הַמְעוֹת
לְצוּרְכוֹ ל"ה נֶאֱמַן לְטַעוֹן כֹּף פִּינֹן דְּמֵאֲחַר שְׁקִיבֵל הַמְעוֹת בְּעִסְקָא הָא הו"ל כְּגִזְלֹן אִם
הוֹצִיאָם לְצוּרְכוֹ וּמוֹקְמִינִן לִי אַחַז"כ דְּבִנְדָאֵי לֹא עֲשָׂה כֵּן וְאֶף דְּהוּא בְּעַצְמוֹ לֹא עָסַק
בְּמִסְחָר מְלֵאכְתּוֹ נַעֲשִׂית ע"י אַחֲרִים אוּלָּם אִם יוֹדַע שְׁמַעוֹן בְּבִירוֹר שְׁלֵא עָסַק רְאוּבֵן כֹּלֵל
בְּהַמְעוֹת לֹא בְּעַצְמוֹ וְלֹא ע"י שְׁלִיחַ אֵינֹו רִשְׁאִילְקַבֵּל רִיבִית וּמכ"ש שְׂאִין לָנוּ לְפִסְנוֹק עָלִיו
שְׂיִתֵּן רְנוּחִים: ס' קִמַּד וְע"ד שְׂאֵלְתָּהּ בְּכ"ח חֲדָשׁ שְׂבִי שְׁלוֹ בּוֹ בְּשָׁר פְּעַם אַחַת וְעִירוֹ לְתוֹכוֹ
חֶלֶב צוּנָן וְנִשְׁתַּהֲא בְּתוֹכוֹ לְעַרְף ב' או ג' שְׁעוֹת אַח"כ שְׂפָכוּ הַחֶלֶב מִמֶּנּוּ וּבְשָׁלוֹ בּוֹ בְּשָׁר:
הִנֵּה בְּט"ז ס' צ"ג סק"ב הִבִּיא בְּשֵׁם הַר"י הַלְבָּן שֶׁכ' דְּבַכ"ח חֲדָשִׁים פִּינֹן שְׁהֵן רַפִּין
בּוֹלְעִים אִפִּי בְּצוּנָן אִם לֹא שְׁהֵם שְׂבַעִים מְלַבְּלוּעַ שְׁנִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֵם הַיְתֵר תַּחֲלָה כְּגוֹן שְׁהִי
בְּהֵם ג"פ מִים תַּחֲלָה אַח"כ אִין בּוֹלְעִין בְּצוּנָן.

וּמְקוּר דִּין זֶה הוּא מְש"ס ע"ז ל"ג: כְּסִי רַב אָסִי אָסִר וְרַב אָשִׁי שְׂרִי אִי שְׁתִּי בְּהֵן נְכָרִי
פְּעַם רֵאשׁוֹן כ"ע ל"פ דְּאָסוּר כּו' וְהַלְכָתָא פְּעַם רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי אָסוּר ג' מְוֹתֵר וּפִירֵשׁ"י שֵׁם
דְּכַפְעַם רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי פִינֹן דְּרַפִּיכִי בְּלַעֲי יי"ג וְאַסִּירִי עַד שְׂיִמְלֵאֵם מִים ג"י וּבְתוֹס' שֵׁם כ'
בְּשֵׁם ר"ת דְּחוֹלֵק בְּזֶה עַל רש"י וּפִירֵשׁ הָא דְּפַעַם רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי קָאִי אֶהְדָּחוֹת דב' הַדְּחוֹת
ל"מ לְהַכְשִׁירוֹ רַק שְׁלֵשָׁה וּבש"ע יו"ד ס' קל"ה ס"ד פְּסִקִּינִן שֵׁם כְּשִׁי רש"י ז"ל וְלִמַּד

הר"י הלבן מזה דה"ה בשאר איסורים בכ"ח בולע מיד אפי' בצונן ובפמ"ג בסי' צ"ג כ' להקל בזה בהפ"מ שאין ללמוד מיי"נ אכן ברסי' ק"ה כ' דארף בהפ"מ אין להורות היתר וכ' דהחוש יעיד דכ"ח חדש בולע ע"ש ודברים אלו למדין אנו מתורתו של הרשב"א ז"ל במה"ב בית ד' ש"ד ד"ה פתב החכם ונ"ל וקוננים חדשים פשאדם ממלאן אפי' מים לשעה יחסרו המים לפי שהן נבלעין בדופני הקוננים ע"כ ועש"ך סי' קל"ה ס"ק י"ד ש"כ בד' המחבר שם לחלק בין מים ליין דביין אפי' נשתמש בהם ב"פ הם שבעין מבללוע אבל במים בעינו ג"פ לענון שיהי' שבע מבללוע ע"ש ואף דאמרינון בסופה מ"ח: חמרא סמיה יין קליש ע' יומא נ"ח.

וא"כ היל"ל דמים ממהרין יותר לבלוע מיין בכ"ז יין הוא תקיף וחסך ונקלט יותר בתוך החרס ובאמת הרמב"ן במלקחמות פסחים פכ"ש וכן בר"ן שם פתבו דדוקא יין בולע כ"ח חדש לפי שהוא תקיף ואית לי' חורפא וכ"כ בריטב"א בחי' ע"ז ל"ג.

בשם רבו. וישעל פן נראה דשאר משקין כגון שמן וחלב שהם עבים יותר ממים ויין כמבואר בפ"ג דמכשירין מ"ב ע"ש בר"ע מברטנורה אין נבלעין בכ"ח חדש רק מעט באופן דאיכא לעולם בתבשיל ס' נגדו.

ישפן נראה מהמשנה דב"מ מ'. שהובאה בט"ז ה"ל דביין מוציא לו שתות בלע ובשמן לוג ומחצה למאה דהוא חלק פחות מס' ונהי דלענון כפוש אין ראי' מהתם כמ"ש הפוסקים משום דנהי דבעין אינו בולע כ"כ אבל הטעם בולע זהו רק בכבוש שהוא כמבואר משא"כ בכ"ח חדש בצונן פחות משיעור כבישה שאינו מבליע הטעם רק משום דרפיכי נבלע הבעין בתוכו שפיר אמרינון דעכ"פ אינו נבלע רק בשיעור ה"ל שהוא פחות מכדי שיעור ס' ואף שמדברי הר"י הלבן שבט"ז ה"ל נראה דאם הי' חדש הי' נאסר התבשיל ונהי סתם קדירה יש במה שבתוכה ס' נגד קליפתה בכ"ז פיון שגם לענון יי"נ הרבה קדמונים חולקים על רש"י ז"ל בפירושא דכסי וגם אפי' לשי' רש"י ז"ל כ' בנקה"כ דאין ללמוד מיי"נ דחמור בכמה ענינים נראה דיש לסמוך להתיר התבשיל מפאת דיש ס' נגד קליפת הפלי וכן ראיתי להגאון מהרש"ק ז"ל מבראד בהגהותיו על הפמ"ג סי' ק"ה שפוסק להלכה למעשה דכ"ח חדש בצונן אינו אוסר רק כ"ק כמו עירווי ויש לה"ר לזה מש"ס חולין קי"א: כי אתא רבין אר"י מליח אינו פרוחח וכבוש אינו כמבואר אמר אביי הא דרבין ליתא דהוא פינפא דהוי בי רב אמי דמלח בי' בשרא ותבר' [פירש"י קערה של חרס שאין לה תקנה בהגעלה] מכדי ר"א תלמיד דר"י הוי מ"ט תבר' לאו משום דשמנע לי' מינ' דר"י דאמר מליח ה"ה פרוחח ולכאורה קשה דהרי ע"כ מיי"ר בכ"ח חדש דאי ביטן הא שבע מבללוע ולא נאסרה מפח המליחה דהרי כבישול כ' הט"ז הטעם דמבליע אפי' ביטן משום דע"י הבישול מפליט הבלוע מכבר ונכנס אחר במקומו וא"כ במליחה הרי קיי"ל דאין מליחה לפלים להפליט וכונן שאין לו פח להפליט הא א"י לבלוע משום דשבע מבללוע ובפמ"ג דחה דברי החכם שאמר להתיר בזה למעשה משום דכסי איכא פר"ת ולכך אין להורות בזה היתר למעשה אבל אליבא דרש"י ע"כ בכלי חרס ישן אין נאסר מפח מליחה וע"כ מיי"ר בפנינא חדשה וא"כ מנ"ל להוכיח מדתבר' דס"ל מליח ה"ה פרוחח דילמא לעולם ס"ל מליח אינו פרוחח ואפ"ה תברה משום דכ"ח חדש בולע גם בצונן ולדברינו ה"ל מיושב שפיר דע"כ מוכח דס"ל

מליח ה"ה פרוטת דאל"ה אמאי תברה הא הוי יכול לאשתמושי בה בצונג ואי דדילמא אשתלי וישמש בה בחמין ז"א דהרי כ' הב"י ביו"ד סי' ב' דבכ"מ דבדיעבד מותר ל"ח שמה ישכח וא"כ ה"נ אפי' אי ישכח וישתמש בה בחמין פינו דלא נאסרה רק מפח דכ"ח חדש בולע בצונג וא"כ לא נבלע רק פדי קליפה וקיי"ל דסתם פלי יש במה שבתוכו ס' נגד הקליפה א"כ נהי דלכתחלה אסור להשתמש בה בחמין דאין מבטליו אסור לכתחלה אבל עכ"פ בדיעבד יהי מותר והיכי דבדיעבד שרי הא ל"ח שמה ישכח וא"כ ל"ה צריף לשונברה והי יכול לקיימה להשתמש בה בצונג וע"כ מוכח דמליח ה"ה פרוטת וא"ש דמוכח מדתברה דע"כ ס"ל מליח ה"ה פרוטת: ולענין אם נתבשל פעם א' אי מיתקבב ישן הדבר פשוט דע"י בישול גם בפעם א' שבע מלבולע דבשולמא לענין אם גשתמש בצונג בענין ב' או ג' פעמים לפי שבתחלתו התרס רפיף ובלע וכל מה שמשתמשין יותר נבלע יותר ומתקשה טפי כמבואר בע"ז ל"ג: בפירש"י נעתוס' שם ל"ב: ד"ה פה היא גירסת הספרים משא"כ ע"י בישול מה יוסיף תת פח הבישול השני יותר מן הראשון וכמו דבחיטה אין פועל בישול הב' יותר מן הא' לענין דנימא דשני בישולים פועלים בליעה יותר דאין בישול אחר בישול ה"ה בכלי.

וגם צדקת בדבריה מ"ש דהרי חזינו דע"י שימוש בצונג רביע היום הוי שבע מלבולע כמבואר בסי' קל"ה ונהרי שהי' ו' שעות ל"ה אפי' פבוש מכ"ש בישול שהוא עדיף אפי' מפבישה בודאי אמרינו דע"י בישול פעם א' הוי שבע מלבולע ותמה אני על בעל לבושי שרד בחידושי דינים סעיף נ"א שכ' דבבישול ג"כ בענין שני פעמים ולפענ"ד הדבר ברור כמ"ש.

ובדרף העברה עלה במחשבה לפני בהא דדרשינו בת"כ פ' מצורע האחת אל פלי חרש ואין שמים אל פלי חרש ר"ל דאין לשחוט צפור של מצורע אחר בכלי שפך נשחט בו צפור של מצורע ולכאורה ל"ל קרא ע"ז תפוק לי' דהרי שנינו בפ"ד דנגעים משנה א' פנילי של חרש חדשה ונלא דרשינו בסוטה ט"ו: פלי דומיא דמים מה מים שלא נשתנו אף פלי שלא נשתנה ע"ש וא"כ פינו דכבר בלע הפלי מהמים ודם של צפור הראשון דכ"ח חדש הא בולע בצונג וא"כ כבר נשתנה ובלא"ה פסול לטהרת המצורע הב'.

אמנם לק"מ דע"י בליעה שהפלי מקבל ל"ח נשתנה פינו דאפשר לצאת ע"י גיעול ל"ח נשתנה ונהרי מצינו ר"פ דם הנדה דשרצים אין מטמאין בלשים משום דכתיב במותם פעין מותם ולא כשנשתנה ואפ"ה קיי"ל במשנה שם דאם אפשר להשרות ולחזור לכמות שהן מטמאין גם יבשין הרי דבכה"ג ל"ח שינוי ועד פאן לא מצינו דחשיב שינוי לפסול אלא בשינוי שאינו חוזר ע' בכורות י"ז.

מה נבח שלא נשתנה כו' וכי"ב ולא בשינוי דהדרא וז"פ וברור: ומה שנתקשית בספרי שו"ת הרי בשמים ח"א סי' ז' במ"ש בסוגיא דפסחים מ": בזה"ל דה"פ הש"ס דא"א מדאורי' צרכי שבת נעשין ביו"ט א"כ האפני' תוכל שפיר להיות ביו"ט משום דא"ש במקדש דהאפני' היתה בפנים ואי דהלישה ל"ה יכולה להיות ביו"ט פנ"ל ז"א דלגבי הלישה שניף שפיר הואיל וא"ב פריק כו' וע"ז תמהת דהרי עיקר הפירקא הוא לר"ח ואיהו הא ל"ל הואיל הנה ידעתי בני ידעתי מזה אפס דבחידישי העליתי דהא דל"ל לר"ח

הואיל היינו רק הואיל ואי מקלעי אורחים שאינו בידו אבל הואיל שפידו פגון הואיל
וא"ב מיתשל והואיל וא"ב פריק ס"ל גם לר"ח וכן העלה בס' מלא הרועים במערכת ה'.

ואנכי תקעתי מסמרות בסברא זו וצדקו דברי בעזה"י ומה שהקשית בדברי שם שפתבתי
בדרך פלפול דלועירי במנחות ע"ט. דנסכים הבאין עם הזבח אין מתקדשין אלא
בשחיטת הזבח ופירש"י שם לענין פסול לינה א"כ בלחה"פ דיש לו מתירין הבזיכין הוי
כנסכים הבאין עם הזבח ואין נפסלין בלינה קודם הקטרת הבזיכין וע"ז קשיא לה ממשנה
מנחות ק'.

דמשמע שם דאיכא פסול לינה קודם הקטרת הבזיכין עתויו"ט שם ובמב"ם פ"ה מתוס'
הי"ג ובכ"מ ובלח"מ שלפי גי' הרמב"ם ז"ל במשנה שם ליכא פסול לינה ואיכא למימר
שפיר מטעמא דילן.

ומה שהקשה לה בספרי סי' כ"ה במש"ש די"ל דבג"ש פיון דכתיב או חנפשה לא ניתן
לה ומינה דרשינו דבעי לשמה י"ל דל"ב בג"ש רק הנתינה לשמה ולא הכתיבה וע"ז
הקשית מהא דתנו בגיטין ט'.

דשוו ג"נ לשחרורי עבדים למוליה ולמביא. הנה מהא דשוו למוליה ולמביא לא שמעינן
דבעי לשמה רק לרבה דקא' דבפנ"כ ובפנ"ח היא משום לשמה משא"כ לרבה הא ס"ל
הטעם לפי שאין עדים מצויין לקיימו והא דקפריה שם בגמ' ע"ב האיכא לשמה וקא'
לרבה ניחא אלא לרבה קשיא וקמשני פסולא דאוריין לא קתני י"ל דהפירכא הוא לרבה
דליתני פסול דלשמה דגבי הנתינה דהא הנתינה שפיר מידרש מקרא דבעי לשמה,
ועו"ל דעכ"פ מדאוריין לא שמעינן בג"ש דניבעי בכתיבה לשמה אבל מדרבנן בעינן
לשמה גם בג"ש דומיא דא' בגיטין ג': נהי דמדאוריין ל"ב מדרבנן בעי ושם ביבמות הא
אקרא קאי ושפיר י"ל דל"ב מדאוריין הכתיבה לשמה בג"ש ולפי"ז י"ל דבגיטין ט'.

קאי גם אכתיבה לשמה והא דמשני שם פסולא דאוריין לא קתני ר"ל דלא קחשיב רק
פסולים שבשניהם הם דרבנן משא"כ פסול דכתיבה של"ש נהי דבג"ש הוי דרבנן אבל
בג"ש הא הוי דאורייתא.

ומה שהקשה לה א' בספרי סי' נ' שהעליתי שם בישוב קושני העולם דאיך ילפינן טכ"ע
מגיעולי נכרים דילמא אצטרף להגעיל משום בב"ח והחילותי לומר דלענין דניחוש
שמה עפ"ם בשלו בשך ואנן חלב ליכא למיחש פיון דבשר עפ"ם נבילה ואין איסור
בב"ח על איסור נבילה לר"ע כו' וע"ז תקשה דהרי השתא דס"ד דבשאר איסורין
טעם אינו פועק א"כ ליכא איסור נבילה הנה יפה השבת דהרי עכ"פ ליכא למימר
דהטעם יהי חשיב יותר מעיקר דהא הפשר הבעין קודם שנבלע בקדירה אי הי' נתבשל
בחלב הא ל"ה חל עליו איסור בב"ח ואיך נימא דהשתא פשנבלע בקדירה פיון דלגבי
בב"ח הוי טכ"ע יחול איסור בב"ח והרי ל"א רק טעם פועק ולא יותר מעיקר וכי"ב כ'
בפנ"י פסחים מ"ד ובשעה"מ ה' חו"מ לענין תערוכת חמץ דאפי' למ"ד טכ"ע דאוריין
מ"מ בליכא פזית בכא"פ אינו עובר שלא יהי' הטעם חמור מעיקר וע' זבחים מ"ח: פלום
מצינו טפל חמור מעיקר ובתוס' ב"ק ק"א.

ד"ה ולא יצבע ועתוס' ע"ז ס"ו. ד"ה מפלל דרישא כו' שכ' ג"כ לעגנן נטל"פ בפסח דאין לאסור משום שלא יהא טפל חמור מן העיקר פינו דא"מ גזרינן אטו מינו ול"ש לומר דא"מ יהי חמור ממינו ע"ש וע' בתשו' ח"צ סי' ע"ז לעגנן פל יתר פנטויל דמי וז"ל וטבע פ"ף הדמיון פך הוא שאינו שונה ממש כמ"ש אצלי במק"א: וזה מבואר מאד בכ"מ בתלמוד ובזוהר ע"פ דמות פמראה אדם ועוד פסוקים אחרים רבים וכן באיכה רבתי ע"פ היתה פאלמנה מייתי טובא עכ"ל וע' פרישה יו"ד סי' רמ"ב דכל המוקש אינו שונה לגמרי אל אשר ניקש לו ומכ"ש דא"א למימר דהמוקש יהי עדיף מהמקיש.

ועו"ל עפמ"ש בתשו' הרשב"א בעגנן הא דפסק הרמב"ם אכל ג"ה של עולה חייב שתיים דאף דס"ל דאין בגידין בנ"ט מ"מ פינו דאחשבני לעגנן איסור גיד אחשבי' נמי לעגנן איסור בשר עולה והה"נ אף דבעלמא טעם אינו פעיקר מ"מ הקא בבב"ח פינו דחשבת לי להטעם לגבי איסור בב"ח מיקחשב נמי לעגנן איסור בשר גבלה.

ועולים דברי יפה תל"י דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' קמה בעזה"י יום ה' אלול שנת תרנ"ג לפ"ק סטרי. שלום רב וברכת כוח"ט לכבוד ידידי הרב החרף המנפולג בתורה מוה' הלל לאנגערמאן נ"י דומ"ץ דק"ק העליטש יצ"ו מכתבך הגיעני והנני לתשובתך עד"ש באיש א' שכתב לעצמו ס"ת ולאשר לא הי' לו מקום מוצנע ומשומר פראוי להחזיק הס"ת אצלו בביתו ע"כ הי' מעמידה בביהכנ"ס ולא הי' מקדישה רק אדרבא הי' מתנהג עם הס"ת כאדם העושה בשלו והי' משאילה כמה פעמים לאיזה חבורה שהי' רוצה וכעת שבק לן ולכי"ח ובאו היורשים לקחת את הס"ת מהביהכנ"ס בתורת ירושה ואנשי הביהכנ"ס טוענים שאחרי שעמדה הס"ת בביהכנ"ס שלקחם אין להיורשים משפט נחלה וזכות בהס"ת וקרבו למשפט לפניך ונפשה בשאלתך לחיות דעתי הקלושה איך לידניני' להאי דינא ואענה חלקי אמרה נפשי בזה בעזה": הנה לא נכחד ממה מ"ש המספר בא"ח סי' קנ"ג ס"כ והוא מד' מהרי"ק בס"ת שהחזיק שהי' של אבותיו של ראובן אין הצבור יכולין להחזיק בה ובט"ז שם ס"ק ט"ו מביא תשו' רש"ל שכ' דאין יכול להוציאה מיד הצבור ואפ"י אם בעל הס"ת חי ורוצה ללוקחה אין שומעין לו כי אם בשעתה בפירוש בשעת גתינה שאינו מקדישה להביהכנ"ס אמנם הט"ז חולק עליו וכתב דכיון שידוע שהיתה שלו מתחלה איך יחזיקו הקהל מספק להוציאה מחזקתו שהיתה ודאי שלו והנה הפמ"ג במש"ז שם הביא ד' ס' אלי' רבה שכ' דהש"ע ג"כ ס"ל כד' הרש"ל רק דהש"ע מייירי בשעתה בפירוש שאינו מקדישה ומביא ראי' דאל"ה קשיין דברי הש"ע אהנדי דבסעיף י"ח כ' בכלי קודש של יחיד יכולין הצבור להחזיק בהן וע"כ דעתם מייירי בסתם שלא התנה בפירוש שאינו מקדישם לכהם בחזקת הצבור ובס"ת מייירי שהתנה בפירוש שאינו מקדישה וא"כ לפי"ז בנ"ד פינו שלא התנה בפירוש שאינו מקדישה יכולין הצבור להחזיק בה אמנם באמת תי' האלי' רבה שינויא דחיקא הוא מאד דמאן פסק להו להשני סעיפים הללו לומר דהא' מייירי בסתם והב' מייירי בהתנה.

ולפענ"ד י"ל בקושני' הא"ר הנ"ל עפמ"ש בס"ת בחי' לסנהדרין כ"א. דיחיד הפותב לעצמו ס"ת פשוטתנה לביהכנ"ס ומקדישה הוא מבטל המ"ע של ועתה כתבו לכם משלכם ואם הוא מקדישה אינה שלו ע"ש ולפי"ז י"ל עפי"ד מהריב"ל שהובא במ"ל פ"א מה' מכירה לעגנן אם התנה בפירוש שיקנה בכסף קונה בכסף בלבד אפ"י באתרי

דנהיגי לכתוב שטרי וכ' דהיכי דאיפא איסורא הו"ל פאלו התנה בפירושי: ובחן' פתבתי לה"ר לזה מהא דקא בע"ז ס"ה.

רבא אמר הא דא"ל העבר לי ק' חביות בק' פרוטות הא דא"ל העבר לי חבית חבית בפרוטה וכ' בתוס' ד"ה הא כו' ונ"ל לכ"נ לפרש ולעיתותי ערב אחר שהשלים קבלנותו א"ל כן ואשמעינין שאעפ"י שלא עשה עמו תנאי חדש אלא עפ"י תנאי הראשון הוא מעביר בפרוטה לפי חשבון מאה במאה פרוטות וס"ד שהפל שזכר אקד הוא ונמצא בשזכרו מעורב שזכר יי"נ קמ"ל דשרי ע"כ ולכאורה אמאי באמת לא נימא דהוי ע"ת הראשון דהרי קיי"ל בכ"מ דבסתמא הוא על תנאי הראשון ערמ"א ח"מ סי' של"ג ס"ח ועב"ש אה"ע סי' קי"ד ס"ק ט"ו ועכצ"ל דכיון דאיפא איסורא לא חשיב פסתמא והו"ל פהתנה בפירושי שלא יהי ע"ת הראשון.

ונכון לכאר עפ"י דברי הש"ס חגיגה ח': אמר ענלא אר"ל הפריש עשר בהמות לחגיגתו הקריב חמש ביו"ט ראשון חוזר ומקריב חמש ביו"ט שני ר' יוחנן אמר כיון שפסק שוב אינו מקריב א"ר אבא ולא פליגי פאן בסתם פאן במפרש האי סתם ה"ד אילימא דליפא שיהות ביום לקרב האי דלא אקריבנהו דליפא שיהות ביום ואלא דלית לי' אוכלין האי דלא אקריבנהו דל"ל אוכלין לא צריכא דאיפא שיהות ביום ואית לי' אוכלין מדבקמא לא אקריבנהו ש"מ שיורי שיירינהו וה"נ מסתברא דכי אתא רבין א"ר יוחנן הפריש עשר בהמות לחגיגתו הקריב חמש ביו"ט ראשון חוזר ומקריב חמש ביו"ט ש קשיין אהדדי אלא לאו ש"מ פאן בסתם פאן במפרש ש"מ איתמר נמי אמר רב שזמן בר אבא א"ר יוחנן ל"ש אלא שלא גמר כו' אלא שלא גמר היום אבל גמר היום חוזר ומקריב ולכאורה סוגיא זו תמויה דמחלק בין סתם למפרש וקא' עלה איתמר נמי הא דרב שזמן ב"א דקא' אבל גמר היום חוזר ומקריב ונהיינו דמחלק בין יש שיהות לאין שיהות ולא בין סתם למפרש ובס"ט תמה דל"ל לפלוגי דר' יוחנן מייירי בסתמא ור"ל במפרש הי"ל לאוקמי שניהם בסתם רק מייירי ביש שיהות ואיפא גילוי דעת שהי' בדעתו לחוג שני ימים לכך אינו מקריב ור"ל מייירי בדליפא שיהות לכך אמרינן דהאי דלא אקריבנהו דליפא שיהות ע"ש שדחק בזה ולהאמור י"ל דבאמת עיקר החילוק הוא בין סתם למפרש ולכך בדליפא שיהות וליפא ג"ד שהי' בדעתו לחוג שני ימים אמרינן דבנדאי ל"ה בדעתו לחוג שני ימים דא"כ הי' עובר על בל תוסיף כפירש"י שם וכיון דאיפא איסורא אמרי' דהוי פפריש שיקרב כולן בראשון והא דלא אקריבנהו משום דל"ה שיהות משא"כ בשהי' שיהות ליקרב א"כ לא נוכל לומר דסתמא הוי פפריש ליום ראשון משום האיסור דב"ת כיון דאיפא ג"כ ג"ד על להיפוך מדבקמא לא אקריבנהו שיורי שיירינהו והי' בדעתו לחוג שני ימים ולכך שוב אינו מקריב והשתא מיייתי שפיר איתמר נמי דמחלקינין בין איפא שיהות לליפא שיהות וזהו גופא החילוק בין סתם למפרש ונהיינו דתרונייהו מייירי בסתמא רק בליפא שיהות כיון דליפא ג"ד להיפוך הוי סתמא בפירושו משום האיסור דבל תוסיף והוי פהתנה בפירושי שיקריב כולן בראשון משא"כ באיפא שיהות כיון דאיפא ג"ד להיפוך מדבקמא לא אקריבנהו דהי' בדעתו לחוג שני ימים ולכך שוב אינו מקריב.

וכי"ב מציינו ג"כ לענין היכי דאיפא ביטול קיום מ"ע הוי סתמא פהתנה והוא בתוס' סוף מ"א: ד"ה אא"כ נתן לו במתנה שכ' שם דמה שנהגו הקהל לקנות אתרוג בשותפות אע"ג

דא"י באַתרוג השׁוֹתפּין פּינן דאין מְנוּחָד שְׁלוֹ וְלֹא קרינין בי' לְכֶם דְּמָשׁוּם דְּקַנְאוּהוּ ע"מ
לְצַאת בּוֹ הוּי גַם בְּסִתְמָא פְּאָלוּ הִתְנוּ פֶּל א' בְּפִירוּשׁ שְׁמִקְנָה לְחִבְרֵי חֶלְקוֹ בְּמִתְנָה ע"מ
לְהַחְזִיר דְּבַעֲנִין אַחַר אֵין יְכוּלִין לְצַאת בּוֹ ע"ש וּא"כ ה"ה בּנ"ד אָף שְׁנִתְּנָה הַס"ת
לְהַבִּיהַכְנ"ס בְּסִתְמָא הו"ל פְּאָלוּ הִתְנָה בְּפִירוּשׁ שְׁאִינוּ מְקַדְיִשָּׁה דַּא"ל"ה הָא מְבַטֵּל הַמ"ע
דְּנֻעָתָה פְּתָבוּ לְכֶם פּנ"ל וּלְכָהּ שְׁפִיר פּוֹסֵק הַש"ע לְעִנְיָן ס"ת דְּאֵין הַצְּבוּר יְכוּלִין לְהַחְזִיק
בָּהּ אָף בְּסִתְמָא דְהו"ל פְּהִתְנָה בְּפִירוּשׁ שְׁאִינוּ מְקַדְיִשָּׁה פִי הֵיכִי דְלֹא לְבַטֵּל הַמ"ע דְּנֻעָתָה
פְּתָבוּ לְכֶם מִשָּׂא"כ בְּכָלִי קוֹנְדֵשׁ בְּסִתְמָא שְׁפִיר הַצְּבוּר מְחִזְקִין בָּהֶם פּינן שְׁלֹא הִתְנָה.

וּשְׁנֵי הַדִּינִים צְדָקוּ יַחְדָּיו: וְהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַעִיר מְדַבְּרֵי הִירוּשְׁלָמִי פ"ה דְּנִדְרִים הֶלְכָה
ה' חַד בְּרַגְשׁ קִינְדֵשׁ בַּס"ת ר' שְׁבִתִּי וּר' חֲסִידָא עֲאָלוֹן עֲנֻבְדָּא קוּמִי ר' יוֹסֵה וְאָמַר אֵינָה
מְקוֹדֶשֶׁת כּוֹ אֲתָא מִימָר לָהּ אִפִּי בַס"ת שְׁלַ יַחֲדִי קִינְדֵשׁ אֵינָה מְקוֹדֶשֶׁת וְלְכַאוּרָה קִשָּׁה
מְזָה לְהָהּ דִּיעָה שְׁבַש"ע א"ח ס' קנ"ג ס' וּבִי"ד ס' רפ"ב סח"י דִּיחֲדִיד בַּס"ת שְׁלוֹ יְכוּל
לְמוֹכְרָה וְלַעֲשׂוֹת בְּדָמִי מַה שְׁיִרְצָה א"כ אֲמַאי אֵינָה מְקוֹדֶשֶׁת וְאִי מִיִּירִי שְׁהַקְדִּישָׁה
לְהַבִּיהַכְנ"ס בְּפִירוּשׁ א"כ שׁוֹב ל"ה ס"ת שְׁלַ יַחֲדִיד וּע"כ מִיִּירִי שְׁמִסְרָה לְהַבִּיהַכְנ"ס סִתְּמָא וְלֹא
הַקְדִּישָׁה בְּפִירוּשׁ וְאֲשַׁמְעִינִין דְּאֵינָה מְקוֹדֶשֶׁת מְשׁוּם דְּאִפִּי בְּסִתְמָא אֲמַרִי דְּהָרִי הוּא שְׁלַ
צְבוּר אֲמַנְם בְּאַמְתָּ לָאו רֵאִי הִיא לִפְמִ"ש בְּמַג"א שְׁמ"ס ק"כ"ב דְּהֵיכִי שְׁמִסְרָה לְהַבִּיהַכְנ"ס
לְקָרוֹת בָּהּ אָף שְׁלֹא הַקְדִּישָׁה לְבִיהַכְנ"ס חַל עֲלָהּ קְדוּשַׁת רַבִּים וְאֲסוּר לְמוֹכְרָה לְכ"ע א"כ
י"ל דְּמִיִּירִי הִירוּשְׁלָמִי בְּכַה"ג שְׁמִסְרָה לְהַבִּיהַכְנ"ס לְקָרוֹת בָּהּ וְהו"א דְּכִינּוּן דְּאֵינָה שְׁלַ
הַצְּבוּר דְּלֹא הַקְדִּישָׁה לְהַבִּיהַכְנ"ס יְכוּל לְקַדֵּשׁ בָּהּ וְאֲשַׁמְעִי דְּאִפִּי"ה אֵינָה מְקוֹדֶשֶׁת פּינן דְּחַל
עֲלָהּ קְדוּשַׁת רַבִּים וְאֲסוּר לְמוֹכְרָה.

וְעַ' בְּש"ף יו"ד ס' רנ"ט סק"ו מ"ש בְּשֵׁם תִּשׁוּ' מְהַר"י פֶּהוּ לְחַלֵּק בְּעִנְיָן אַחַר בֵּין ס"ת
לְכָלִי קוֹנְדֵשׁ וְנִרְאָה מַד' הַש"ף שְׁמ"ד ס"ל ג"כ הֵכִי דְּבַעַל הַס"ת יוֹכֵל לְחַזֹּר וְלִיקַח לְעַצְמוֹ
הַס"ת מִהַבִּיהַכְנ"ס אִפִּי בְּסִתְמָא שְׁעַל פֶּן א"י הַצְּבוּר ג"כ לְטַעוֹן קִים לְנוּ פְּמַהֲרָש"ל פּינן
דְּמְבוֹנָר בְּתִשׁוּ' חוֹת יֵאִיר דְּבְּמִקוֹם שְׁהַמְחַבֵּר וְהָרַב בַּהֲג"ה סִתְּמוּ דְּבַרְיָהֶם וְהַסִּמ"ע וְהַש"ף
אֵין חוֹלְקִין עֲלֵיהֶם א"י לֹמַר קִים לִי וּבְפִרְט דְּהַמְעִינִין בְּתִשׁוּ' מְהַרָּש"ל שְׁמ" יִרְאָה דְּמִיִּירִי
שֶׁהִי אֲמוֹדְנוֹת וְהוֹכְחוֹת שְׁהַבְּעֵלִים הַקְדִּישׁוּ הַס"ת ע"ש וְאֵין לְדוֹן מְדַבְּרֵי לְמִקוֹם דְּלִיפֵּא
שׁוּם אֲמוֹדְנָא וּג"ד וּלְבַר מִן דִּין הָרִי הָאֵינְדָּא הַמְּנַהֵג פֶּן הוּא שְׁכָּשְׂאָדָם מְנִיחַ ס"ת
בְּבִיהַכְנ"ס חוֹזֵר וְלוֹקְחָה לְפִי רְצוֹנוֹ וְחִפְצוֹ וְכָשְׂיוֹרְד מְנַכְסִיו מוֹכְרָה לְאַחֲרִים א"כ בְּמִקוֹם
שְׂדוּעַ הַמְּנַהֵג בְּנוֹדָי גַם הַרש"ל יוֹדֵה דְּכָל הַמְּקַדֵּשׁ אֲדַעְתָּא דְּמְנַהֵג הוּא מְקַדֵּשׁ פְּמְבוֹנָר
בְּרַמ"א ס' רנ"ט וּכ"כ לְהַדְיָא בְּמַג"א הַנ"ל דְּכָל שְׁהַמְנַהֵג פֶּן הוּא הו"ל פְּאָלוּ הִתְנָה
בְּתַחֲלָה שְׁלֹא תַחֲוֹל עֲלֵיו קְדוּשַׁת רַבִּים ע"ש פִי עַל פֶּן נִלְפַעַנ"ד בְּרוּר דְּהַדִּין עִם הַיּוֹרְשִׁים
וְיְכוּלִין לְהוֹצִיא הַס"ת לְכָל בִּיהַכְנ"ס שְׁיִרְצוּ דְּבַרְיָ יְדִידָהּ דוּר"ש בְּאַהֲבָה מְבַרְכָהּ בְּכוּח"ט:
ס' קִמוּ בַעֲזָה"י יוֹם ה' לְחוֹנְדֵשׁ מִנ"א שְׁנַת תְּרַנ"ג לִפ"ק סְטָרִי יִרְאָה בְּנַחְמָה בְּעִיר ה' שְׁמָה.

בְּנִיּוֹת בְּרַמָּה. יְדִידֵי הָרַב הַחֲרִיף וּבְקִי יְרו"ש מוה' יַעֲקֹב שְׁלוֹם הַעֲרָצִיג נ"י פְּעַת אַבְד"ק
נִיזְאֲנָקְאוּוִיטִץ יצ"ו מְכַתְּבוּ הַגִּיעֵנִי וְהַנְּנִי לְתִשׁוּבָתוֹ עַל שְׁאֲלָתוֹ בְּעֻבְדָּא דְּאַתָּא לְקַמִּי
בְּאֲחָד שְׁמַכְר לְחִבְרֵי סְחוּרָה מְכִירָה גְּמוּרָה אָפֶס שְׁהַתְּנַהֲלוּקַת שְׁאָם אַחַר עֲבוּר שְׁשָׁה
חֲדָשִׁים לֹא יִמְצָא קוֹנִים לְהַרְוִיחַ בָּהּ אֲזִי יֵהִי הַמוֹכֵר מְחֻוֹב לְחַזֹּר וְלְקַנּוּתָה מְפָנּוּ וְלִקְטוּ
לוֹ רִינוּחַ ב' מְאוֹת ר"כ וּמְסַתְּפֵק וְשׁוֹאֵל אִם אֲרִיף לְמִיעֵבַד הֵכִי מְחַשֵּׁשׁ אִסּוּר צ"א בְּרִיבִית

א"ד פִּינּוֹן דְּעַל מְשֻׁף שְׁשֵׁה חֲדָשִׁים הָיוּ מְכִירָה גְמוּרָה שְׁיֵשׁ רְשׁוֹת בְּיַד הַלּוֹקֵחַ לְמוֹכְרָה לְמִי שְׁיִרְצָה וְגַם אִם כֹּפֵה הוּא תְלוּי בְּרִצּוֹן הַלּוֹקֵחַ רַק שְׁבִידוֹ לְכוּף אֶת הַמוֹכֵר אַחֵר ו"ח שְׁיִחְזוֹר וְיִקְנֶה מִמֶּנּוּ מִכֵּחַ הַתְּנָאי שֶׁהַתְּנָה עִמּוֹ א"כ הָיוּ לְאַחַר שְׁשֵׁה חֲדָשִׁים מְכִירָה חֲדָשָׁה מִהַלּוֹקֵחַ לְהַמוֹכֵר וְלִית בֵּי מִשׁוּם רִיבִית זֹת"ש: הִנֵּה שׁוֹרֵשׁ דִּין זֶה פְּתוּחַ אֵלֵי יָם הַתְּלֻמוֹד בַּב"מ ס"ה: מְכָר לוֹ בֵּית מְכָר לוֹ שְׂדֵה וּ"ל לְכַשְׁיָהּ לִי מְעוֹת הַחֲזִירִים לִי אֲסוּר לְכַשְׁיָהּ לְךָ מְעוֹת אֲחֻזְרִים לְךָ מִן־רֵשׁ מ"ש רִישָׁא וּמ"ש סִיפָא סִיפָא דַּא"ל מְדַעְתִּי וּפִירֵשׁ"י דַּא"ל מְדַעְתִּי אִם אֲרָצָה אֲחֻזְרִים וְלֹא שְׁתַּתְּבַעְנוּ בְּדִין הַלְכָף מִן־רֵשׁ דְּאִי נָמִי חֲזוֹר וְקִיבַל מְעוֹתָיו עַד עֲכָשְׁיוֹ שְׁלוֹ הֵיטָה וְחֻזְרָה וּמוֹכְרָה לוֹ אֲבָל רִישָׁא שַׁע"כ צָרִיף לְהַחְזִיר מְעִיקְרָא לְאוֹ מְכָר הוּא ע"כ וְנִרְאֶה לְכַאוּרָה מִזֶּה דַּה"ה אִם הַתְּנָה הַלּוֹקֵחַ שְׁמַחְנוּבַּי הַמוֹכֵר לְקַבְּלָהּ בַּחֲזָרָה אֲסוּר אֲמַנְם בַּש"ע ח"מ ס' ר"ז ס"ה כ' וְכֵן הַמוֹכֵר אוֹ הַלּוֹקֵחַ שֶׁהַתְּנָה שְׁיִחְזוֹר לוֹ הַמְּקַח בְּזִמְן פ' אוֹ כְּשִׁיתֵן הַמְּעוֹת הָרִי הַמְּכָר קִיָּים וְיִחְזוֹר כְּמוֹ שֶׁהַתְּנָה וְכ' בַּסַּמ"ע שָׁם ס"ק י"א וְנ"ל נִרְאֶה דֶּהֱאִי אוֹ כְּשִׁיתֵן הַמְּעוֹת קָאִי אִמ"ש לְפָנָיו בְּזִמְן פ' וְה"ק הֵן שֶׁהַתְּנָה שְׁיִתֵן לוֹ הַמְּקַח בַּמְּתָנָה בְּזִמְן פ' אוֹ שְׁיִתְנָה בְּמְכִירָה כְּשִׁיחְזוֹרָנוּ לוֹ בְּזִמְן פ' וְעַד אוֹתוֹ הַזִּמְן יִהְיֶה הַשְּׂדֵה בְּיָדוֹ בְּקִנְיָן גְּמוּרָה וּמִש"ה מִן־רֵשׁ לְאַכּוֹל הַפִּירוֹת וְלִקְהֵנוֹת מִמֶּה שְׁקִנּוּ כו' וְלֹא גָרַע מִמְּתָנָה עַמ"ל בְּזִמְן פ' מִש"ה סֵתָם וְכַתֵּב בְּזֶה דֶּה־מְכָר קִיָּים וְיִחְזוֹר כְּמוֹ שֶׁהַתְּנָה מִשַׁא"כ כְּשִׁלָּא קָבַע לוֹ זִמְן אֲלֵא מְכָר לוֹ הַשְּׂדֵה וְהַתְּנָה עִם הַלּוֹקֵחַ דִּיחְזוֹר לוֹ הַשְּׂדֵה כ"ז שְׁיִבִיא לוֹ מְעוֹתָיו דְּזֶה אֵין שָׁם מְקַח עָלָיו כָּלֵל אֲלֵא הַלְוָאָה הוּא לְכָף אֲסוּר לְהַלּוֹקֵחַ לְאַכּוֹל הַפִּירוֹת מִהַשְּׂדֵה עַכ"ד וַא"כ ה"ה בַּנ"ד שֶׁהַתְּנָה הַלּוֹקֵחַ שְׁמַחְנוּבַּי הַמוֹכֵר לְקַבְּלוֹ בַּחֲזָרָה אַחֵר ו"ח דְּנוֹקָא וְלֹא קוֹדֵם לְכֵן הו"ל כְּמַתְּנָה ע"מ לְהַחְזִיר דֶּהֱאִי עַד שְׁעַת הַחֲזָרָה קִנְיָן גְּמוּרָה בְּיַד הַלּוֹקֵחַ.

וְהִנֵּה א"ז הַגָּאוֹן בַּחו"ד ס' קע"ד תָּמַה עַל הַסַּמ"ע דְּאִי דְּמִי לְמַתְּנָה ע"מ לְהַחְזִיר אִפִּי לֹא קָבַע זִמְן נָמִי כְּמִבְּנוֹאֵר בַּס' רַמ"א ס"ו דְּמַתְּנָה ע"מ לְהַחְזִיר בֵּין לְזִמְן קָצוּב בֵּין מִיָּד הָיוּ מַתְּנָה. וְלִפְעַנְד"ג דֶּה־רִי בְּאַמַּת ל"ד מְכִירָה עַמ"ל לְמַתְּנָה עַמ"ל דְּכַמְּתָנָה עַמ"ל קִיָּי"ל דִּיכּוֹל לְהַחְזִיר גַּם דְּמִי כַּמ"ש הָרַא"ש בְּסוֹפָה פ' לְוֹלֵב הַגְּזוּל וְעַש"ד ס' רַמ"א סַק"י א"כ שְׁפִיר אֲמָרִינוּ דֶּהֱאִי מַתְּנָה עוֹלָמִית וְהַתְּנָאי דַּחֲזָרָה הָיוּ מִקְלָתָא בַּפ"ע פִּינּוֹן שֶׁהַכְּרִיָּה בְּיָדוֹ לְהַחְזִיר דְּמִי מִשַׁא"כ בְּמְכִירָה עַמ"ל הָא ע"כ פּוֹנְתוֹ לְהַחְזִיר לוֹ גּוּף הַחֲפִץ בְּאוֹתוֹ דְּמִים שְׁמַתְּנָה וַא"כ ל"ה רַק קִנְיָן לְזִמְן וּמִבְּנוֹאֵר בְּר"ן נְדָרִים כ"ט.

דְּכָל קִנְיָן שְׁאִינוּ עוֹלָמִית הָיוּ רַק קִנְיָן פִּירוֹת וְנִהְיֶי דְּנִימָא דְּלַעֲנִין לְהַתִּיר אִסּוּר רִיבִית אֲמָרִינוּ קִנְיָן פִּירוֹת כַּקַּה"ג דְּמִי פִּינּוֹן דַּמ"מ אֵין שָׁם הַלְוָאָה עָלָיו בַּכ"ז ל"ה קִנְיָן פִּירוֹת רַק הִכִּי שְׁקָבַע לוֹ זִמְן שְׁלֹאֲחַר אוֹתוֹ זִמְן אִם יָבִיא מְעוֹת יִחְזוֹר לוֹ א"כ פִּינּוֹן דַּעַכ"פ עַד אוֹתוֹ זִמְן יֵשׁ לוֹ הַגּוּף בַּכַּה"ג שְׁפִיר אֲמָרִינוּ דַּחֲשִׁיב הַק"פ כַּקַּה"ג מִשַׁא"כ אִם לֹא קָבַע לוֹ זִמְן רַק שְׁיִחְזוֹר לוֹ בְּכָל עֵת שְׁיִבִיא מְעוֹת א"כ הָא יְכוֹל לְהַבִּיא מְעוֹת תְּיָכָף וְיִחְזוֹר לוֹ הַמְּקַח בַּכַּה"ג לֹא חֲשִׁיב קִנְיָן פִּירוֹת כָּלֵל דּוּמָה לְזֶה כ' בַּתוֹס' ב"ב כ"ז.

ד"ה לֹא וְנ"ל וַא"ת קוֹנֵה אֵילָן א' אִמָּאִי אֵינוּ מְבִיא וְקוֹרָא לְמ"ד ק"פ כַּקַּה"ג דְּמִי וּמ"ש מִמוֹכֵר שְׂדֵהוּ לְפִירוֹת דְּמְבִיא וְקוֹרָא לְדִידִי כו' וִי"ל דַּשַׁא"ה שְׁהַקְרַע קִנְיָנוּ לוֹ עַד זִמְן קָבוע אֲבָל הָכָא אִם יִתְיַבֵּשׁ הָאֵילָן מִיָּד אֵין לוֹ בְּקַרְקַע כְּלוּם עַכ"ל וְהַ"נ אֵי לֹא קָבַע זִמְן הָא יְכוֹל לְהִיּוֹת שְׁיִבִיא מִיָּד הַמְּעוֹת וְלֹא יִהְיֶה לוֹ בַּשְּׂדֵה כְּלוּם א"כ בַּכַּה"ג לֹא חֲשִׁיב קִנְיָן

פירות כלל ול"מ גם להתיר איסור ריבית: והנה בחו"ד כ' שם בזה עפ"ד הרמ"א ב"ד סי' ש"ה שכ' לענין פה"ב דבאמר ע"מ להחזיר מהני ואם אמר ותחזירם לי ל"מ ומוכן עפ"ד הרא"ש הנ"ל שכ' דבמתנה עמ"ל בעינין חזרת הקנאה וא"כ באמר ע"מ מתנה גמורה היא רק שעל המקבל רמי קיום התנאי ובעי קנין מחדש משא"כ באמר ותחזירם לי לא דרף תנאי ל"ה מתנה כלל.

ולפי"ז יש חילוק בין אמר ע"מ שתחזיר פשיהני' לי מעות דהוי כמכירה ע"ת א"כ כשמתחזיר הוי כמוכר מחדש ומכירה הראשונה מכירה גמורה הי' ומש"ה מותר הלוקח לאכול הפירות אבל באמר סתם לכשיהי' לי מעות תחזיר לי דמי לאומר ותחזירם לי דל"ה מקח כלל והמעות הלואה ואסור לאכול הפירות.

ולדעתי העני' יש לעיין בזה טובא לכאורה דבמ"ש להעמיס בד' הרמ"א סי' ש"ה הנ"ל החילוק בין שאמר ע"מ דאז מועיל פיון דבשעת חזרה צריך להקנות מחדש הנה דינו של הרמ"א הנ"ל הוא מתשו' הרשב"א והרשב"א הא ס"ל בחי' סנפה מ"א דבמתנה עמ"ל ל"ב חזרת הקנאה ועשעה"מ פ"ג מה' זכני' שהביא גם דברי הר' ישעני' שברא"ש סנפה שם ובריטב"א שם בשם י"א דל"ב חזרת הקנאה ובאב"מ סי' כ"ח וקצוה"ח סי' רמ"א מוכר תשו' הרא"ש בשם הר' אביגדור פ"ז ותשו' מהר"ם בר ברוך דס"ל ג"כ דמתנה עמ"ל אינו רק קנין הגוף לשעה ואחר שעה חוזר ממילא לבעלים ועתוס' ערכין ל'.

אמנם באמת אפי' אי נימא דא"צ חזרת הקנאה בכ"ז א"א לומר במתנה דכשמתחזירו הי' למפרע שלו דהרי פיון דהי' יכול המקבל ליתן דמיו פנ"ל א"כ כשמתחזיר לו גוף החפץ בודאי לא מיקחשב של הנותן רק מכאן ולהבא משא"כ במכירה פשהוא בלי קביעות זמן פיון דמתנה שיתחזר וימכור לו ע"כ פונתו רק על גוף החפץ לא על הדמים דעל הדמים ל"ש מכירה א"כ איפשר דכי חוזר אליו המכירה הוי של המוכר למפרע דומיא דכ' בתוס' גיטין מ: גבי איצטלא דפרסיה אמיתנא דכיון דיכולה לומר פלי אני נוטל משום שבח בית אביה ול"מ לסלוקי לה בזווי גם רבא מודה דאמרינו למפרע הוא גובה ע"ש אמנם בקובע זמן א"א לומר דהוי של המוכר למפרע פיון דעכ"פ על משך הזמן שנקבע הי' בודאי של הלוקח ונהי דל"ב חזרת הקנאה דאמרי' דכשנשאלם הזמן פלה קנינו של הלוקח וכמ"ש הר"ן בגדרים כ"ט.

דזכני' דממונא ודאי פקעה בכדי אבל עכ"פ במשך הזמן שהוגבל הי' בודאי של הלוקח וכנ"ל ולכך ליכא בכה"ג איסור ריבית וגדולה מזו כ' בב"י יו"ד סי' קע"ב בשם תשו' הרשב"א שהקשה בהא דקיי"ל משכנתא באתרא דמסלקי שביעית משמטתו ה"ד.

אי בגו זימני' אע"ג דלנה מסלק למלנה מ"מ המלנה א"י לנגוש את הלנה לפרעו תוף הזמן וא"כ הוי פלנה לעשר שנים דאין שביעית משמטתו דאינו בכלל לא יגוש ואי לאחר זימני' אפי' באתרא דלא מסלקי הא יכול לסלקו ות' דכיון שהי' זמן של"ה יכול לסלקו ה"ה כמוכר ואף לאחר פלות הזמן דיני' פאתרא דלא מסלקי ע"ש וא"כ מכ"ש בנ"ד דבאמת הי' מוכר רק שהי' תנאי שהמוכר יוכל לסלק להלוקח אחר זמן הפוגבל מ"מ פיון דעד הזמן הלז ל"ה יכול לסלקו הוי מוכר מעליא: ועפ"י דרפנו זה אמרתי ליישב קושני' הרשב"א בחי' למגילה כ"ו: אמר רבא האי בי כנישתא חלופה וזבינא שריא אוגורה ומשכונה אסור מ"ט בקדושתה קאי והקשו בתוס' שם דהרי ר"מ לא אסר במתני' אלא

ממפר עולם אבל ע"ת שרי ומ"ש שכירות דאסור ומוכא ברשב"א שם בשם התוס' שכ' דבאמת ר"מ חולק ע"ז ומתיר שכירות ג"כ והקשה הרשב"א דהרי משמע התם דגם רבנן לא פליגי על ר"מ רק דשרי גם ממפר עולם אבל מ"מ מודו דמכר ע"ת ג"כ שרי ותקשי מ"ש משכירות דאסור ונלפענוד"ל דהנה בגמ' התם כ"ז: פריף על הא דקתני אין מוכרין ביהכ"נ אלא ע"ת שאם ירצו יחזירוהו ולר"מ היכי דייגרי בי' הא הו"ל ריבית וקא"ר יוחנן ר"מ בשיטת ר"י אמרה דאמר צד א' בריבית מותר והקשו המפורשים דאפתי תקשי לרבנן דאמרי מוכרין אותו ממפר עולם ומשמע דה"ה על תנאי נהרי קיי"ל צד א' בריבית אסור ולדברינו י"ל דפירכת הש"ס היא על מאי דקא' ע"ת שאם ירצו יחזירוהו דתולה הדבר רק ברצונם בלי קביעת זמן רק בכל עת שירצו יחזירוהו ולהכי פריף שפיר דהו"ל ריבית ומוכר ח לשנויי דר"מ בשי' ר"י אמרה דצ"א בריבית שרי משא"כ לרבנן שפיר נוכל לומר דשרי ממפר עולם וה"ה מכר על תנאי היינו שייגבילו זמן שלאחר הזמן הלז יחזירוהו וקודם הזמן לא יוכלו לסלקו ובכה"ג הוי מכירה מעליא ול"ה צ"א בריבית ומעתה תתיישב קושני' הרשב"א הנ"ל דלכאורה צריף להבין קושני' התוס' מאי הקשו ממכירה ע"מ להחזיר לשכירות הרי ה"ר"ן כ' בפ' בני העיר דמאי דמהני בבהכ"נ מכירת זט"ה משום דמפקע הקדושה מהבהכ"נ ונחלה על הדמים ואח"כ פנין דהדמים הוי קדושה שני' קלישא קדושת' ויכולין זט"ה להתנות להוציאן לחולין ע"ש וא"כ בשלמא במכירה פנין דהשתא מכירה גמורה היא פקעה הקדושה מהבהכ"נ ונחלה על הדמים ואח"כ חוזרת ונחלה הקדושה על הבהכ"נ ול"ד להא דקיי"ל בגיטין פ"ג.

גבי היום אי את אשתי ולמחר את אשתי דאמרי' פנין דפסקה פסקה דהתם ודאי פסקה דבמה יחולו קידושין שניים פנין דכבר פטרה משא"כ הכא מתחללת הקדושה מהבהכ"נ לזמן ואח"כ חוזרת הקדושה הראשונה על הבהכ"נ ער"ן נדרים כ"ח: וגם אפשר דכי חוזרין ומוכרין להם מקדישים אותו מחדש משא"כ בשכירות הלא אין להקדושה על מה לחול ולא נפקעה הקדושה מהבהכ"נ מעולם וכן הרגיש בזה בס' ישיע"ק א"ח סי' קנ"ג.

אמנם י"ל דהתוס' הקשו שפיר מדקא' ר"מ ע"מ שאם ירצו יחזירוהו בלי קביעות זמן ונה הא ל"ה מכירה לזמן פלל פנין דבידם לחזור ולקנותו מיז וכנ"ל ועדיין בקדושת' קאי ואפ"ה מתיר ר"מ פנין שאינה מכירה לחלוטין א"כ גם שכירות הי"ל דשרי ולכד הנכרחו ע"כ לומר דלר"מ שרי באמת שכירות ג"כ וא"כ ממילא ל"ק קושני' הרשב"א הנ"ל לרבנן היכי שרי ע"ת דהרי לרבנן ע"כ לא שרי ע"ת רק בקובע זמן שעד הזמן הלז לא יוכלו לסלק להלוקח דאל"ה הא הוי צ"א בריבית דאסור לרבנן וא"כ שפיר חלוק מכירה לזמן פזו משכירות דבמכירה נפקע הקדושה מהבהכ"נ לזמן ונחלה על הדמים משא"כ בשכירות אין להקדושה על מה לחול ובקדושתה קאי ולכד אסור וא"ש ע"נ: והנה ראיתי בנוב"י מהד"ת חיו"ד סי' ע"ה שכתב דהא דאמרי' לכשיהיו לי מעות החוזרים לי אסור היינו בלשון זה שהוא משמע שפשיחזיר לו המעות יבטל המקח למפרע ונמצא שהי' המעות למפרע הלאה בידו אבל אם אמר לכשיהיו לי מעות תחזור ותמכור לי נמצא אף בשעת חזרת המעות אין כאן ביטול מקח למפרע ועד עתה מכירה גמורה היתה אלא שעמה הוא חוזר ומוכרה לו מפאן ולהבא ואין כאן שום צד הלאה אפי' צד א' בריבית ליכא ולפי"ז אפי' מטלטלין מותר כה"ג למכור ראובן) סחורה לשמעון במנה ושמעון יתחייב פשיה' מעות לראובן לזמן פ' לחזור ולמכור לו במאה ועשרים

ובמטלטלי איפא היטר יותר שיקרי יש אחריות יותר מבתים ושדות עכ"ד הנה מכותלי דברי הנוב"י ניפר שגם הוא לא התיר רק בקובע זמן לתורת המכירה אפס דהנוב"י אתי עלה מטעם דבעיניו בתורת המכירה הקנאה תדשה ושעל פו כ' שם דלא תקשי מבתי ערי חומה שאמרו בערכין ל"א.

דהוא ריבית והתורה התיירהאע"ג דג"כ מקר הוא משום דשאני התם שא"צ לחזור ולקנות שיקרי אפי' נתן בע"כ מהני. ולפענ"ד מהא דמהני בע"כ של הלוקח אין ראי' דל"ב קננו דאיפשר דצריך קננו ובכסף הגאולה נקנה בתורה להמוכר והכי משמע באמת מד' הש"ס בקידושין כ': דגאולת ע"ע ושדה אחרונה וכי"ב בעיניו קננו בשעת הגאולה מדא' התם גבי ע"ע הנמכר לנכרי וא"א אין נגאל לחצאין הנך מאה פקדון ניהו גבי יתיב להו ניהלי' ונפיק וכ' בספר המקנה שם דהנה זוי למלנה דמי דלהוצאה ניתנו וכיון דמלנה אינו קונה בהפר להכי צריך ליקח המעות ולחזור וליתן לו בתורת קננו ע"ש וה"ה גבי גאולת פתי ע"ח איפשר דבעי קננו אלא דכך גזרה התורה דמועיל הקננו אפי' בע"כ של הלוקח ועש"ך ח"מ סי' ר"ז סק"ח כפי שהבין בדבריו הנתה"מ שם בהתנה המוכר שיחזיר לו המקח פשיטן לו המעות מהני הקננו אפי' אם נתן המוכר המעות בע"כ של הלוקח ומחויב למפור לו דנתינת המוכר המעות להלוקח דמי לפירעון חוב דלכ"ע הוי נתינה ע"ש אכן י"ל עפמ"ש הרשב"א והריטב"א בחי' יבמות ע'.

בהא דקא' התם והא קיי"ל גבי תרומה דלא אכיל אלקא לא קני לי' רבי' והקשו בתוס' דהא א' פ"ק דקידושין ע"ע גופו קנוי ותי' דכיון דיצא בגירעון כסף בע"כ של אדון לא חשיב קננו ע"ש וה"ה די"ל בבתי ע"ח פיון דהמוכר יכול לגאול בע"כ של הלוקח לא מיקרי קננו וע' במקנה קידושין ה'.

ובק"א סי' כ"ז] אמנם לפענ"ד לא תליא פלל בזה דהרי אפי' אי אמרינו דא"צ קננו והיינו דגזה"כ הוא דנפקע קנינו של הלוקח ע"י פדיונו של המוכר וחוזר ממילא להמוכר ולא בתורת קננו אבל בכ"ז מקר הוא כדא' בב"מ ק"ט.

התם זביני מעליא הוא ויובל אפקעתא דמלכא הוא והטעם דא' דבתי ע"ח הוי ריבית פיון דלא נקבע זמן לגאולת המוכר ותיכף משעת המכירה בידו לפדותו עד שנה תמימה וליפא זמן שתחול בו המכירה בהחלט לכך דמיא להלואה והוי ריבית ומדוקדק לפי"ז לשון המשנה דקתני המוכר בית בבתי ע"ח ה"ז גואל מיד וגואל כל שנים עשר חודש ה"ז פמין ריבית כו' והיינו פיון דגואל מיד וליפא קביעת זמן לכך הוא דמיא להלואה.

ותדע לה שפן הוא דהרי במוכר שדה אחרונה ל"א דהוי ריבית והתורה התיירה אף דקיי"ל במקרה בק' והשביחה ועמדה במאמים שייך השבח להמוכר כשפודה אותה לאחר ב' שנים פדילפיניו בערכין ל'.

מקרא ול"א דהוי ריבית לגבי המוכר כמו בבתי ע"ח וע"כ משום דבשדה אחרונה הוקבע זמן דאין יכול לגאולה לפני ב' שנים לכך הוי מכירה גמורה עד הזמן הלז וליפא צד ריבית: שוב ראיתי בספר קצוה"ח סי' נ"ה שכ' שם לדחות דברי האגודה המובא פי"ד סי' רל"ב שכ' דאם אירע אונס ביומא דמישלם זימנ' ל"ה אונס וה"ר מגיטין ע"ד: בראשונה הי' נטמן יום שנים עשר חודש פדי שיהא חלוט לו התקין הלל הזקן שיהא

חולש מעותיו ללשפה כו' ונהרי נאנס ביום האחרון ול"ל להלל לתקוני וע"כ דל"ה אונס פינון שהי' לו לפדותו מקונדם וכ' ע"ז הקצוה"ח דאין ראוי מזה דבבית עיר חומה אפי' אם איבע אונס של"ה יכול לפדותו פל השנה ג"כ ל"מ פינון דהבית נקנה תיכף להלוקח אלא שנתנה תורה רשות למוכר לפדותה תוך י"ב חודש וכל שלא פדאו אפי' ע"י אונס אין הבית חוזר ללוקח והו"ל פמו אונס רחמנא חייבני' דל"א ע"ש ובאמת פבר קדמו בזה המג"א בסי' ק"ח ס"ק י"א ווא"ז בנתה"מ שם דחה דבר זה דבית בבתי ע"ח הוי פמו הלואה פדאמרי' דריבית גמורה היא והתורה התירה והוי אונס רחמנא פטרי'.

ולפענ"ד ד"ז תליא בתרי לישני דרבא בגיטין שם דל"ק שם דס"ל דתקנתו של הלל במוכר בבתי ע"ח שיהי' חולש מעותיו ללשפה הי' בפניו וא"כ אי איתא דמוכר בית בע"ח הו"ל הלואה א"כ הרי קיי"ל דבחווב פירעון בע"כ שמי' פירעון ולמה הי' צריף לתקוני פמו שהקשו באמת בתוס' שם וע"כ כתי' הרשב"א דשאני בחווב דלא מפסיד המלנה מידי במה שישלם לו החווב משא"כ במוכר בית בע"ח הא הבית מכור הוא להלוקח ומה דנכי לי' רחמנא לגאול תוך שנה אינו אלא תנאי מבחוץ וכה"ג שמפסיד המקבל בכף מה שהוא שלו נתינה בע"כ ל"ה נתינה וא"כ ללשון זה ע"כ הוי מוכר גמור משא"כ ל"ב דרבא דס"ל דהלל לא תקין רק שלא בפניו אבל בפניו לא אצטריף לתקוני משום דנתינה בע"כ שמי' נתינה וע"כ להי' לישנא הוי כפריעת חווב וכינון דקיי"ל כל"ב דרבא פמו שפסק הרשב"א שם לכף שפיר כ' הנתה"מ דל"ה רק הלואה והוי אונס רחמנא פטרי' ומוכח הכי ג"כ מש"ס קידושין כ': דא' התם דבתי ע"ח אין נגאל לתצאין דילפינין גאולה גאולה משדה אחרונה ומבואר בחי' הרשב"א שם ובהרא"ש והעיטור הובאו בב"י ח"מ סי' ע"ד וביו"ד סי' קע"ב דלכף אצטריף למיגמר משדה אחרונה דאין נגאל לתצאין משום דקיי"ל בב"מ ע"ז: האי מאן דאזופי' מאה זוזי לתברי' ופרעי' זוזא זוזא פירעון הוי וכ"כ בחי' מהרי"ט בקידושין שם ואי איתא דגאולת בתי ע"ח מכירה הוי א"כ בלא"ה לא הי' סברא שישאל לתצאין דהא דא' התם בב"מ מוכר לו שדה באלף זוז ונמן לו מהם ה' מאות זוז קנה ומחזיר לו את השאר אפי' לאחר כמה שנים התם מיירי כשקבלם המוכר מרצונו ולא עייל ונפיק אזורא אמרי' דבשתיקה נתרצה להקנות גם במקצת דמים אבל פשיטא דא"י הלוקח לכוף את המוכר לקבל דמי המקח זוזא זוזא דהרי בעייל ונפיק אזורי' ל"ק וא"כ ממילא הוי ידעינו דאינו נגאל לתצאין ול"ל הגז"ש דגאולה גאולה וע"כ דמכירת בתי ע"ח הלואה הוא.

ואיפשר להעמיס זאת ע"ד החידוד בכונת ד' הש"ס בקידושין שם דקא' מה לשדה אחרונה שכן הורע פחו לגאול מיד לכף אין נגאל לתצאין והינו פינון דא"י לגאול קונדם ב' שנים ויש קביעות זמן להגאולה א"כ בכה"ג הא הוי זביני מעליא פנ"ל ולכף אין נגאל לתצאין דלאו הלואה הוא וע"ז אמר מוכר בית בבתי ע"ח יוכיח שיפה פחו ליגאל מיד א"כ פינון שלא נקבע זמן ויכול לפדותו מיד עד יב"ח הא בכה"ג ל"ה מוכר רק הלואה פנ"ל וא"כ הו"ל דנגאל לתצאין פמו דמהני בפירעון הלואה זוזא זוזא ואפ"ה אין נגאל לתצאין והבן: והנה עוד רצה הנוב"י שם להוכיח מהא דקיי"ל שומא הדרא ללוה ונהרי המלנה אוכל פירות בינתיים ולד' הרא"ש הובא ברמ"א סי' ק"ג אפי' נתיקרה צריף הלנה ליתן כשעת היקור משום דמוכר גמור הוא ה"ה בנ"ד הוי מוכר גמור ודחה ראוי' זו דהתם הלא הברירה ביז המלנה למפור השדה על פרחו של הלנה ושוב לא תיהדר דנבנה או אורתה

או יתבה במתנה לא הדרא ללנה לכף הוי שפיר מכירה חלוטה משא"כ כשא"ל לכשיהי' לי מעות תחזור ותמכור לי הא אין בי'דו למכרה לאחר ע"ש וא"כ ה"ה בנ"ד הרי קודם הששה חדשים הרשות בי'ד הלוקח למכור הסחורה וגם אח"כ רק ברצון הלוקח תליא מילתא בנדאי הוי מכר גמור ובפרט לפ"מ שהוכחנו למעלה דהיכי דאיכא זמן של"ה יכול לכופו על חזרת המכירה הוי מכירה מעליא בכה"ג אף שלאחר זמן שנקבע יכול המוכר לפדותה גם אי מכרה לאחר בכ"ז הוי מכירה מעליא ושדה אחרונה יוכיח דהרי אפי' מכרה הלוקח הראשון עדיין יכול המוכר לגאולה לאחר ב' שנים כדא' בערכין ל'.

ואפ"ה הוי מכירה מעליא וכנ"ל. ומ"ש כ"ת מד' האס"ז ב"מ ס"ג שפי' הא דקא' התם ריבית ע"מ להחזיר א"ב דהיינו בשהתנה שיהי' המכר קיים עד אותה שעה ויחזור הלוקח וימכרנה להמוכר באותו דמים דאפ"ה אסור לרבנן דר"י פיון דאין דרף לוקח לעשות פן ירדה תורה לסוף דעתם דלהלואה גמורה נעשה ולפיכך אה"כ את כספך לא תתן וגו' ול"א את כספך לא תלנה לו לרבות מכר כי"ב שיהי' דינו כמלוה.

הנה מלבד שהאס"ז הוא יחיד בפירושו זה וכל הראשונים לא שערוהו הנה היטב אשר דבר בזה מעלתו דרך היכי שתלוי בי'ד המוכר לבטל המכירה בכל עת שירצה והלוקח תלוי בדעת המוכר בזה שפיר שייך לומר דהתורה ירדה לסוף דעתם שלא נתכוננו רק להלואה אבל בכנ"ד הלא הפל תלוי בי'ד הלוקח ועד ו' חדשים היא מכירה פסוקה בנדאי דרף החגרים הוא זה ועמח"א ה' ריבית סי' י"ג מ"ש בזה.

מעשה נחזור לנידון הנשאל לפנינו לענין דינא הנה באמת כפי התנאי הנה שהתנה הלוקח הרי לא יהי' בטוח בהריוח שהתנה עמו שהרי בכלות הששה חדשים כשיבא הלוקח להכריח את המוכר שיקנה ממנו בחזרה הסחורה וליתן לו רינח המדונב סך ב' מאות ר"כ כשיאמר המוכר שאינו רוצה לקיים התנאי הלא תתבטל המכירה למפרע ויהיו המעות הלואה בי'ד המוכר ושוב לא יוכל הלוקח לתבוע ממנו הרנווחים שיהי' ריבית וע"כ א"א לעשות כ"א בדרף זה שמלבד הקנין שעושה עמו על המקח יעשה קנין מהמוכר על התנאי הנ"ל באופן שלא תתבטל המכירה אף כשלא יקיים התנאי רק שיהי' חיוב בפ"ע שיתחייב המוכר בקיום תנאי זה מפת הקנין.

והו' אמת דכפי המבואר מד' הש"ף יו"ד סי' קס"ט ס"ק נ"ז נראה דס"ל דאין להתיר עפ"י תנאי של חזרת קני' בשעת המכירה רק שיהי' בדרף הבטחה שייחזור ויקנה ממנו וכן פוסק בקונטרס הסמ"ע על דיני ריבית שכ' שם שאין לה הערמת ריבית גדולה מזו פיון שתחלת קנינו הי' אדעתא דהכי ע"ש ובשו"ת פנ"י מהמג"ש ח"ב סי' כ"ז כ' לעשות קודם שטר מכירה סתם בלי שום תנאי ואחר החתימה יכתבו שנתרצה הלוקח לחזור ולמכור להמוכר בקצבת רינח כו"כ ע"ש.

אמנם באמת במכירה עפ"י תנאי לזמן כבנ"ד איפשר דגם הסמ"ע והש"ף יודו דשרי וענתה"מ סי' ר"ז שמביא בשם המח"א דבמכירה עפ"י תנאי שרי וליכא לתא דאיסור ריבית כ"א כשאומר סתם כשאמתן לה מעות תחזיר לי ע"ש ועתשו' עטרת חכמים מהגאון רב"פ ז"ל חיו"ד סי' י"ד שכ' שמעיקר הדין ליכא איסור ריבית כ"א כפי המנוכר בגמ' לכשיהי' לי מעות אחזירם לו שלשון זה יש לפרש בטרול המכירה מעיקרא והי' כלא הי' וז"ש בפרש"י שם בזה"ל ע"מ אני מוכר לה לכשיהיו לי מעות תחזירם לי וטרול מעותיך

ע"כ ש'לשון וטול מעותיה מורה הפונה שהמכירה בטלה אבל היכי דליכא ביטול מכירה ליכא איסור ריבית כלל ע"ש ולכן באופן שפתבנו לפענ"ד אין בזה שום איסור ריבית.

דברי ידידו דור"ש באהבה ס' קמז בעזה"י יום ה' כ"ח למב"י שנת תרנ"א לפ"ק סטרי שלום ורב טוב לכבוד גיסי ידידי הרב הגדול חריף ובקי חכם ושלם כש"מ פינחס הלוי איש הורוויץ נ"י אבד"ק זוראנונא יצ"ו מכתבה הגיעני והנני לתשובתה ע"ד השאלה שבאה לפניך בפרה שדקרו אותה במתכת פחת הצלעות נגד הפרס לרפואה ע"י שנתנפתה מחמת ריבוי אכילה ושתני' ונפשה בשאלתה להודיעה חות דעתי העני' אם החלב מפרה זו שריא: הן כבר ראתה עינה מה שצדדו האחרונים להתיר החלב בזה מפת ס"ס דילמא הלכה כד' י"א בטיו"ד סי' מ"ח דהפרס הפנימי הוא היכי דפרעי טבחי לבד ושמא לא ניקב הפרס כלל.

והנה בפמ"ג שם בשפ"ד סק"ד כ' לענן דינא נראה דכל הפוסקים פסקו כריב"ח אין לעשות מזה ספק וכל הפרס כולו בכ"מ שניקב טריפה אכן בפר"ת סק"ב הביא מד' רש"י ורמב"ם ודרי"ף ובעל העיטור דאינו רק ספק טריפה דשמא הלכה כרבה בר ר"ה ע"ש ובספר האשכול מרבו של הראב"ד ה"ר לפסוק כרבה דכרס הפנימי מפרעתא וחיצונה הנחבא ממנו בין הצלעות וגם בס' אור זרוע הגדול ה' טריפות סוסי' תי"ד מביא ד' רבינו חננאל דפסק כרבה משום דאמימר דהוא בתרא דריש כוליה שיעורי דתנאי ואמוראי בכלל מפרעתא לבר מההוא דרב וריב"ח ודרי"ף ריב"ח יחיד נגד רבים ומדהביא שי' ר"ח באחרונה מוכח דגם איהו דעתו לפסוק הכי וערשב"א בתה"א בית שני שער ג'.

והנה אף אי האוסרין הם הרוב ול"ה הספק דפלוגתא ס' השקול כבר כ' בס' סד"ט סי' קפ"ג סק"ב ובכ"ד דאף אם ס' א' אינו שקול ג"כ הוי ס"ס דסמך מיעוטא לפלגא והו"ל רובא ע' יבמות קי"ט. וחו"ל ע"ז: סמוך מיעוטא דנדמה למחצה דנקבות ובפירש"י שם בעתוס' גדה י"ח.

ד"ה שליא ונהה אף להפוסקים שהובאו בט"ז ונש"ף סי' ק"י דס"ל דס"ס ל"מ במקום חזקה ודרי קי"ל בהמה בחי' בחז"א עומדת ולד' רבים מהפוסקים אמרינן הכי בכל ריעותא מחיים ולכאורה למ"ש המ"ל בפ"ב מט"צ ה"א דהיכי דאיכא גם ספק במציאות ל"ש לומר בשביל החזקה לא שמתנה הדיו [ער"ן פ"ק דקידושין גבי נתן הוא כו' ועפמ"ג סי' ל'] וא"כ ל"מ הס"ס הג"ל.

אמנם לא מיבעיא למ"ש הפנ"י בכתובות ס"פ המדיר דבמקום חשש נקב שע"י קוץ או מחט איכא חזקה טובה להתיר יען דבשעה שנולדה לא נולדה עם קוץ או מחט והוי חזקה מבוררת ולכן מוקמינן אחזקה גם בנולדה הריעותא מחיים ורק בס' נקב שע"י חולי שיכול להיות שנולדה עם הנקב ל"ה חזקה ע"ש א"כ איכא בנ"ד חזקה להתרא אולם מד' הרמ"א בסי' נון באמת לא נראה הכי אלא בדאיכא ריעותא מחיים בכ"ע איכא חז"א אולם זהו רק לענן בהמה גופה אמרינן דבהמה בחי' בחז"א אבמ"ה או שא"ז עומדת ומחזיקין מאיסור זה לאיסור טריפה אבל ל"מ חז"א דידה לגבי החלב ועד כאן ל"א בכתובות י"ג.

לד' המכשיר בה מכשיר בבתה דמהני חזקת האם לגבי הבת אלא משום דתלוין זב"ז וממשיכין חזקת האם על הבת אבל בנ"ד אף אם הבהמה אסורה משום אבמ"ה או א"ז בכ"ז על החלב הא ל"ה מעולם לא איסור אבמ"ה ולא א"ז ואף דאיכא מ"ד דם נעפר ונעשה חלב וא"כ הי' על החלב מעיקרא איסור דם בכ"ז מלבד דלא קיי"ל פנותי' אלא כמ"ד אברי' מתפרקין כמ"ש בסוסי' קפ"ט חוץ לזה הא ל"ש בזה מחזיקין מאל"א פיון דבשעה שהי' דם הא ל"ה אסור משום דדם שלא פירש מותר ואחר שנפרש הא נתהו' לחלב שהוא היתר.

גם הא נשתנה אז לגוף אחר ול"ש בי מחזיקין מאל"א פהא דא' ביבמות כ"ג. לכי מגיירה גופא אחרניא הוא.

וכעין מ"ש במג"א סי' רט"ז לענין מוסק וא"כ שפיר יש לדון בנ"ד להתיר החלב מפח ס"ס דאף דאיכא לברורי ע"י בדיקה אחר השחיטה אם ניקב הכרס הפנימי בכ"ז דעת הנוב"י במהד"ק חיו"ד סי' נ"ז דבחי' הבהמה לא מיקרי איכא לברורי מה שיכולין לבדוק אחר שחיטה.

והו' אמת דממאי דמהרא"י בפסקיו הובא בפ"ה סוסי' ק"י מביא ראי' לדעתו דמהני ס"ס אפי' באיכא לברורי מהא דס"ל לר"ת בס' דרוסה שנתערבה באחרים הו"ל ס"ס אעפ"י שיכולין לברר ע"י בדיקה הלא מבואר דפשיטא לי' דמה שיכולין לברר ע"י בדיקה אחת"ש ג"כ מיקרי איכא לברורי אמנם הרי באמת ברמ"א סי' ק"י ס"ט פוסק דס"ס מהני אפי' באיכא לברורי וכ"פ הש"ך בקל"י ס"ס אות ל"ד ועשה"מ ה' ט"מ בקל"י ספקות פל"ג ש"כ דהספימו כל הפוסקים דא"צ לברורי ואף דהרשב"א בחי' חולין נ"ג.

כ' דצריך לברר בכ"ז בתה"ב חזר בו וכתב דא"צ לברורי ועכ"פ בדאיכא טירחא העלו הפוסקים דא"צ לברר ערא"ש פ"ב דע"ז סי' ל"ה ועט"ז סי' פ"ד ס"ק י"א ובפמ"ג שם ובמג"א סי' תל"ז וכן התיר בתשו' ג"ש סי' ו' החלב מפרע צולעת משום ס"ס שפא לא שף ושפא לא איעכל ניב' וכ' שם דל"ה במקום חז"א משום דלגבי החלב ליכא.

חז"א וכ"כ בתשו' ברית אברהם סי' כ"ב: והנה ראיתי בס' בינת אדם שער הקבוע סי' נ"ד ש"כ בבהמה צולעת לאסור החלב אף דאיכא ס"ס דאפי' את"ל דא"צ לבדוק הא איפשר שאפי' בלא בדיקה יראה שנשמט הירוד ויתברר למפרע שאכל חלב טריפה ומצינו כ"ב בשומרת יום וזכה דטבילתו ביום ובעילתו תלו' דשפא תראה ותסתור אע"ג דמותר לבעול ה"ז גרגרן וה"ה הכא החלב אסור מה"ט.

אמנם בשער או"ה סי' כ"ה חזר בו וה"ר להתיר מחולין ע'. דקא' לא מחתה ומשליך ופירש"י ואיסורא ליכא דהא פי שדא קמא חולין הוי וזה למ"ד למפרע הוא קדוש הרי דאע"ג דכשיצא רובא למפרע קדוש מ"מ ליכא איסורא וה"ה בחלב אע"ג דכשימצא טריפה הי' אסור למפרע מ"מ בשעת היתרו מותר והא דגזרו רבנן בזבה היינו לפי שהוא איסור פרת וכשאינו עומד להתברר בנדאי אפי' באיסור פרת ל"ג כדמצינו בפ"ה דטהרות בס"ט ברה"ר דהלכה פתקמים דפליגי על ר"ע ומטהרין אפי' בגברא אע"ג דאיפשר שיתברר אמנם באיסור לאו אפי' עומד להתברר בנדאי כמו בבכור ג"כ שרי וה"ה בחלב עכ"ד.

והנה אף דבאיסור שאינו להרחיקה אמרינו מה לי איסור לאו מה לי איסור פרת פביבמות קי"ט. ובפרש"י שם בכ"ז הרי כ' במ"ל פ"א מה' יו"ט ובנובי"ק ח"א ח סי' כ"א דזהו רק בלאו שתיבין עליו מלקות אבל באיסור שא"ב מלקות ל"ש מה לי איסור לאו מה לי איסור פרת וא"כ הרי ידוע מ"ש הרמב"ם פ"ה ממא"ס והובא בב"י רס"י פ"א דאיסור חלב טריפה אינו רק כח"ש וא"ב מלקות א"כ ל"ש מה לי איסור לאו כו' ובאמת ל"ה צריך לזה דבלא"ה אינו דומה להך דנדה דהתם אם תראה תסתור למפרע ועשה איסור בנדאי משא"כ בנ"ד אף אם ימצא אח"ש הפרס הפנימי נקוב הלא נוכל לתלות שבשעה שנתקלה ל"ה נקוב עדיין ולא יתברר בנדאי שהי' אז חלב טריפה ולבר מן דין נראה דהיכי דעכשיו הוא שרי מדינא משום ס"ס אין אנו חוששין למה שאיפשר שיתברר אח"כ שאינו פו כדמצינו ביבמות ס"ז.

באשת פהן שמת בעלה והניחה מעונבת פולן זכרים יאכלו העבדים בתרומה ופירש"י דל"ח לחלקו של עובר משום דהוי ס"ס שמה נקבה ושמה תפיל ול"ח שמה תלד זכר ויתברר דבאיסורא קאכיל.

וכ"מ מגיטין כ"ח. במשנה המביא גט והניחו זקן או חולה נותנו לה בחזקת שהוא קנים והאשה מותרת לינשא לשוק ואף שעומד להתברר בנדאי ואיפשר שיבנרר שבאותה שעה הי' מת ונמצא שנשאת למפרע באיסור.

והכי מבואר בתוס' קידושין מ"ה: ד"ה בפירוש בשם ר"ת לענין קידושי קטנה. ואפי' לד' הר"מ מיוני שם נ"ח אלא שמה יקדשנה אבי' אחר זמן והבעל לא ידע ויהי' עמה באיסור אבל לחוש לשמה כבר קידשה ויתגלה אח"כ שקידשה לכ"ע ל"ח אלא מוקמינן לה עתה בחזקת פנוי' שלא נתקדשה עדיין והך דנדה דבעילתה תלוי' דמי לשמה ימות וכהא דא' התם בגיטין בגמ' שם בכהן שאמר לאשתו ה"ז גיטך שעה א' קודם למיתתי אסורה לאכול בתרומה מי'ד וא' התם שמה מת ל"ח שמה ימות חיישי' דעל להבא ל"ש לאוקמי אחזקה ובכל שעתא איפא לספוקי שמה ימות תוף אותה השעה ונמצא שאוכלת מי'ד עתה באיסור וה"ה בנדה שמה תראה אח"כ ועביד למפרע בעת הבעילה איסור משא"כ לענין אכילת החלב בחיי הבהמה שיש היתר ס"ס או חזקת פשרות ל"ח כלל שמה יתברר אח"כ שעתה הוא טריפה דזה דמי לשמה מת דל"ח אף אי בנדאי יתברר אח"כ אלמפרע והנה ראיתי לש"ב הגאון מלבוב ז"ל בס' שו"מ מהד"ק ח"ב סי' פ"ב שכ' דליפא פאן ס"ס פיון דהוי משם א' וגם אינו מתהפך ע"ש ובאמת הלא דעת הרמב"ם דל"ב בס"ס מב' שמות ופוסק הכי בפר"ח סי' ק"י עחו"ד שם וע' מג"א סי' תל"ט סק"ג מש"כ בשם הד"מ ועתשו' ח"ס סי' קמ"ד ובפרט לפ"מ שהעלינו דהחלב אית לה חזקת היתר ובכה"ג בנדאי מהני לכ"ע אף שהוא מש"א כמ"ש בתוס' פתובות ט' וגם ל"ב מתהפך בכה"ג ע' פלתי סי' קפ"ז וק"צ.

אמנם בנ"ד י"ל דבלא"ה ל"ה ס"ס פיון דהך דיעה דל"ה פ"ה הפנימי רק היכי דפרעי טבחי לא הובאה בש"ע אין לצרפה לס"ס כמ"ש בס' עין זוכר מהג' חיד"א במערכת הס' אות ל"ב בשם ס' בעי חיי ועפמ"ג בכללי הס"ס במחודשים ג'.

וגם הלא עכ"פ רבו האוסרין [ועתבו"ש סי' מ"ח סק"ג שקרא תגר על המדפיסים שקבעו הג"ה בטור שם לה"ר להמתירים ניקב הפרס שלא במקום דפרעי טבחי לסתור

ד' חכמי הש"ס ע"ש ובב"ח] ורבים מהפוסקים פתבו דאם ס' א' אינו שקול ל"ה ס"ס עב"י אה"ע סי' ו' ובש"ף יו"ד סי' נ"ג ס"ק י"ד ובבב"ח סי' דין ל"ג ובט"ז סי' ק"צ סק"א: והנה במרדכי בחולין פג"ה אות תרע"ה מביא בשם מהר"ם מר"ב דציר נבילה וטרופה אינו אסור רק מדרבנן דזיעה בעלמא הוא ורק ציר טמאה הוי דאורייתא מקרא דהטמאים ומבואר בתוס' בכורות ו': ד"ה רותב וקופה דחלב הוי כמו ציר ועתוס' חולין צ"ט: ד"ה שאני ע' פלתי סי' ס"ב ופ"א ובשפ"ד סי' פ"א ס"ק י"ב וכ"נ דעת רבותיו של רש"י שהובא ברשפ"א חולין ט'.

ולדידהו ע"כ הא דא' חולין קי"ז. דחלב טריפה אסור אינו אלא מדרבנן וי"ל עוד דהרי בגמ' בכורות שם מיייתי קרא לאסור חלב טמא מגמל גמל וקא' דאצטריף קרא דסד"א חלב חידוש הוא כו' וי"ל דבטרופה דליכא קרא שריא החלב מדאורייתא וליכא רק איסור דרבנן א"כ לפי"ז לכאורה גם בספק א' יש להתיר החלב משום סד"ר לקולא אמנם באמת כל הראשונים ז"ל החליטו בפשיטות דחלב טריפה אסור מה"ת ובפר"ח סי' ע' ס"ק י"ח כ' דהזיעה הנ"ל היא דחוי' מהלכה.

ויש ג"כ לה"ר פנגד זה מש"ס ע"ז ל"ה דקא' שמואל דגבינות נכרים אסורין מפני שמעמידין אותן בעור קיבת נבילה הא קיבה גופה שריא ומי אמר שמואל הכי והתנן קיבת נכרים ושל נבילה ה"ז אסורה והוינן בה אטו דנכרי לאו נבילה היא ואמר שמואל חדא קתני קיבת שחיטת נכרי נבילה ולד' מהה"ר"ם הנ"ל מ"פ דהרי בתוס' שם כ' דלהכי ל"ק בעור קיבת שחיטה ומשום בב"ח דדוקא נקט נבילה דאיכא איסור דאורייתא משא"כ משום בב"ח פיון דל"ה דרף בישול אינו אלא מדרבנן וא"כ י"ל דלעולם חלב הקיבה גופה ג"כ אסורה מטעם חלב נבילה אפס דל"ה רק מדרבנן ולהכי קא' בעור קיבת נבילה דהוא דאורייתא וע"כ דחלב טריפה ונבילה ג"כ אסור מדאורייתא.

וגם במ"ש למעלה דליכא חז"א על החלב יש לפקפק טובא דכיון דאנו מסתפקין לאסור החלב משום חלב שיצא מטרופה וכיון דלגבי הפרה איכא חז"א ממילא הוא נמשך גם על החלב דלעולם אנו דנין על הדבר שנצמח ממנו הספק כמ"ש בחי' הריטב"א עירובין ל"ו.

וברמב"ן ונה"ר"ן בנדה י"ח. ובתוס' יבמות פ"ב.

ד"ה ב' קופות ע"ש. והנה בס' שו"ת תפארת צבי חיו"ד סי' ס"ט וכן בשו"ת חס"ל חיו"ד סי' כ"ה מביא בשם א"ז הגאון מליסא להתיר בזה מטעם דאומן לא מרע אומנותי'.

ולפענ"ד יש לגמגם בזה פיון דע"כ עושה זאת פשהבהמה מתנפחת להוציא הרוח מבטן המלאה שלא תמות לא איכפת לי אם תהי' נטרפת בכף אחרי שפונתו רק להצילה ממיתה לפי שעה ול"ד זה למ"ש בפמ"ג סי' מ"ו בשם הכנה"ג לענין התרנגולים המסורסין דשרי משום דאומן לא מרע אומנותי' וכן בש"ת חת"ס חיו"ד סי' כ"א דבנ"ד פיון ששהבהמה מסופנת ועושין לה רפואה זו פדי שתשאר חי' אינו מקפיד אם תהי' טריפה: והנה להפוסקים שהבאנו למעלה דנ"ד ל"ה רק ס' טריפה משום הדיעה שהובאה בטור דכרס הפנימי הוא מפרעתה היינו למטה הרואה את הקרקע אבל למעלה ממנו במקום הצלעות לא מיטרפה אם ניקב הכרס הפנימי אלא ברובו או טפח.

לכאורה לפמ"ש בפ"ד יו"ד סי' נ"ז ס"ק מ"ח דבדבר שיש פלוגתא בין הפוסקים אי תזינן דחי' יב"ח פשיטה א"כ יש להתיר הקלב עכ"פ לאחר י"ב חודש. ברם איכא לעיוני דהרי בפמ"ג במש"ז סי' ח' סק"ה מביא בשם הב"ח שכ' בטעם הטריפות דנקרע פ"ס החיצונה משום דסוף הפנימי לינקב ונהרי האחרונים מסתפקים לומר דבטריפות שאינו מצ"ע ל"מ בספקו שהיית יב"ח עפמ"ג סי' ל'.

אמנם פן ראיתי בדרה האחרון להט"ז שכ' להשיג ע"ד הב"ח דמוכח ממתני' דהטריפות הוא מחמת עצמו מדחשבי' לתרת' דהא תנן ניקב פ"ס הפנימי או שנקרע רוב החיצונה והם במנין שנים בטריפות ע"ש וראיתי בשו"ת בית יעקב סי' י"ג שתי' דלכה' חשיב במתני' פ"ס החיצונה בפ"ע משום דבעי' לאשמועיןן הא דר"י אומר הגדולה טפח והקטנה ברובה אכן לא הועיל כלום בזה דהרי בתוס' במשנה שם כ' דטעמא דדרוסה אינו משום דסופו לינקב דא"כ בכלל נקובה היא ול"ל למתני' ולד' הבי"ע קשה דהרי אפתי אצטריף למתני' בכדי למינקט הא דר"י אומר דרוסת הזאב בדקה ודרוסת ארי בגסה כו' ובדרה נ"ב: איכא מ"ד דר"י מיפלג פליג ואף למ"ד דר"י מפרש לת"ק הלא בפ"ס החיצונה ג"כ דעת הרי"ף ונהרמב"ם דר"י מפרש לת"ק כמ"ש בס"י מ"ח ע"ש ועתוס' שם מ"ג.

ד"ה הנהך שכ' דאיכא מ"ד דלא ס"ל ח"י טריפות נאמרו למשה מסיני ובמתני' איכא למימר שפיר פנ"ל. וא"כ יפה הקשה הט"ז דמדחשבי' בתרת' ע"כ דטריפות הפ"ס החיצונה מצ"ע הוא.

אמנם הא דבכה"ג אין למנותו בתרת' הוא מד' התוס' שם שכ' לענין דרוסה דאינו משום דסוף אברים פנימיים לינקב דא"כ לא ליתני' בפ"ע כדלא תני' דמאי לדיותא כו' [ובח"י העליתי בענין מה שדקדק המהר"ם שיש שם במשנה דקתני' הריאה שניקבה דלמה לא קתני' ניקב קרום הריאה כדקתני' ניקב קרום של מוח וכתבתי דיהי' מזה ראי' לד' המ"כ שהובא בט"ז סוסי' ל"ח קבלה על מראה שחזר שאינה לקותא עד שיכנס לתוך שני הקרומים ונכנס בבשר ולפי"ז אחר' דכ' התוס' הנ"ל דלא קתני' דמאי לדיותא ודמאי לבישרא משום שהוא בכלל ניקבה הריאה וא"כ אי הוי קתני' ניקב קרום הריאה ויהי' בכלל זה דמאי לדיותא הו"א דפוסל אפי' כשאין המראה רק בקרומים ולא בבשר ולהכי קתני' ניקבה הריאה משום שבכלל זה הוא המראה הפסולות שאין פוסלות עד שיכנס לבשר הריאה] וכן בחולין מ"ב: ד"ה ואר"י כ' דהא דלא נמנה חסרון הגלגולת בח"י טריפות משום דטריפותו הוא משום סוף קרום של מוח לינקב והו"ל בכלל ניקב קרום המוח וחסרון בשדרה דנמנה פנין דאינו משום סוף החוט לפ"ס דטריפה אף למטה מהחוט ע"ש וכ"כ בדרה מ"ג.

ד"ה הנהך לענין חסרון בגרגרת וכ"ה בדרה ע"ו: לענין צוה"ג בעופות דקא' שיתסר חוטי הוו אי פסיק חז מניניהו טריפה וכ' בתוס' דל"ש למיתני' ביתר עליהן עוף משום דהטעם דכשנפסק א' מהן סוף פולן ליפסק ע"ש ועפי"ז כ' הט"ז דאי איתא דטעם דכ"ס החיצונה שניקב טריפה משום דסוף הפנימי לינקב לא הי"ל להתנא לתושבן בתרת'.

אמנם בהעיתור ה' טריפות כ' דחסרון בגלגולת פשר מדלא נמנה בח"י טריפות ואי משום דהטריפות הוא בשביל שסוף לינקב הקרום לא מחשבה א"כ חסרון בשדרה נמי לא ליחשב דהוא משום סופו ליפסק החוט ובאמת בחי' הרמב"ן בחולין שם כ' ג"כ תי' אחר

דלא פתוס' וע"כ דס"ל דבכה"ג נמנה בפ"ע פ"ן דעכ"פ מטריפין השתא אף דאין רואין שום ריעותא ולקותא בקרום ובחוט וכי"ב כ' בתב"כ סי' מ"א ס"ק י"ד בד' הרשב"א שכ' דניטל הפכד טריפה משום דסוף מרה לינטל דאפ"ה נמנה בפ"ע פ"ן דטריפה מיד בעוד שאין שום ריעותא במרה ע"ש ומינשב לפי"ז מה שהקשה בפמ"ג סי' מ"א אהרשב"א הנ"ל דאמאי אוסר בב' פכדים משום כל יתר פנטול דמי הרי לפי דעתו דטריפות דכבד הוא רק מטעם ניטל המרה הא הו"ל תרי רואין דל"א כמ"ש המ"ב ב"תיר פ"ס של נרדא.

ולתאמור נכון דכ"ן דטריפה אף באין שום ריעותא במרה הו"ל כמו שהחיות תלוי בעצמותו והוי כמו באבר א' שהטריפות הוא ע"ש סוף דחשיב הטריפות מחמת עצמו וה"ה קשהוא משום אבר אחר כל שהוא טריפה אף באין רואין ריעותא באבר האחר חשיב פטריפות מחמת עצמו וע' בספר יהושע חיו"ד סי' י"ב.

וכן אנו מוכרחין לומר בשי' רש"י ז"ל שכ' ב"ד נ"ג: בטעמא דדרוסה משום שסופו לינקב הבנ"מ ולענין נשבר העצם ב"ד נ"ו: ד"ה וקרומו ר"ה הלפ"ה פי נשבר העצם תו לא קאי קרום הרי דס"ל דטעם נשבר העצם משום שסוף לינקב הקרום ואפ"ה תני לה ב"ת ע"ליתן עוף ועכ"ל פ"ן דגם השתא מטריפין בעוד שלא נראה ריעותא בקרום הוי טריפות בפ"ע וא"כ י"ל הכי גם בשי' הב"ח לענין פשר החופה את רוב הפרס דכ"ן שאנו מטריפין גם השתא בעוד שלא נראה ריעותא בפרס הפנימי לכה הו"ל טריפות בפ"ע.

וכדי שלא תקשי קוש' הנ"ל דלא חשיב דמאי לדיותא וכדומה ע"כ אנו מוכרחין לומר מפח סברא הנ"ל דחשבינן לה עי"ז פטריפות בפ"ע ה"ה משום זה דבכה"ג הוי חיותו תלוי בעצמותו ואמרינן בי' טריפה אינה חי' יב"ח כמו כל טריפות שהוא מיד ובלא"ה עכ"ל פ"ן בשי' הרשב"א הנ"ל דהרי א' בנזיר כ"א: ידי נזירה רגלי נזירה ל"א פלום ראשי נזירה פכדי נזירה ה"ז נזיר זה הפלל דבר שהנשמה תלוי' בו ה"ז נזיר הרי דחשבינן הפכד לאבר שהנשמה תלוי' בה אף דלד' הרשב"א הא טריפותו רק מחמת המרה וכן בתמורה י"א: אמרי' הכי לענין פשטה קנושה בכולה.

גם בש"ס ב"ק ע"ח: דקא' רבי מ'רו חוץ מדבר המעכב ששחיטה אינו משלם תשלומי דו"ה ופרש"י שם פגון הפכד או אחד מבנ"מ כו' והרי באס"ז שם מביא מד' התוספתא והירושלמי דגרסי בדברי רבי חוץ מדבר שהנשמה תלוי' בו פ"ן דטריפה אינה חי'.

ובש"ס תמורה הנ"ל הוא פלוגתא דאמוראי וא"כ מדכ' רש"י דבכלל זה הוא פכד ע"כ דשייך למימר בי' נמי טריפה אינה חי' [ולפי"ז הרי א' בגמ' חולין ה"ה דתנא דידן מאי דתנא תנא ומאי דשייר אתיא בזה הפלל שאין פמוה חי' טריפה וא"כ גם מראות הפסולות אף שהטריפות הוא ע"ש סוף אתיא בזה הפלל שאין פמוה חיה וכמו כן בטריפות שהוא מחמת אבר אחר פ"ן דמטריפין לי' אפי' לא נראה שום ריעותא באבר האחר אמרינן בי' טריפה אינה חי' יב"ח וה"ה בטריפות דכ"ר החיצונה גם לד' הב"ח מהני שהיית יב"ח.

ובבאמת פבר פתבתי להוכיח מכ"ד דגם בטריפות ע"ש סופו מהני שהיית יב"ח וכמ"ש בלב"ש סי' ל"ה סק"א ובנא"ד סי' ע"ה. וכן ראיתי בס' בינת אדם שער או"ה סי' כ"ו שהעלה להכשיר בנידון שאלתינו היכי שנתעברה וילדה אח"כ כמו בכל ספק טריפה.

אפס דיש לעיין לפ"מ שכ' להסתפק בפמ"ג בשפ"ד סי' נ"ז ס"ק מ"ח בפלוגתא דרבנן דשריבא מטריפין ומיעוט מכשירין וחי' יב"ח דאפשר דאמרינן מאי תזית דאזלי' ב"ר דאינן תיות זיל פתר רוב המטריפין ובתשו' נא"ד סי' י"ד חוכה להחמיר בזה מפתח ד' הש"ף בסי' פ"א ע"ש וא"כ הה"נ הלא ר"ה"פ מטריפין.

אמנם נראה דעכ"פ אחרי שהיית יב"ח וגם שיהי' עיבור ולידה דאיכא תרי רובי תשיב פודאי ול"ש טעם הפמ"ג ה"ל ובנדאי יש להכשיר אז החלב אם לא פשראו שיצא פריש דאז הו"ל פודאי טריפה ול"מ שהיית יב"ח ולידה: סי' קמח וזה שנתים שנתאלתי מק"ק מעדיניטש בפרה שהיתה רועה עם שאר בהמות באגם ונגחו אותה בקרן במקום פריס החיצונה עד שיצאה בליטה גדולה שם תחת הצלעות נגד הפרס הפנימי ונעשה לה רפואה ואחר עבור ששה שבועות נתרפאה הבליטה עד של"ה ניקר שום רישם כלל ובשעת הגניחה היתה הפרה מעוברת וילדה ולד ונשאלתי על החלב מפרה זו אם מותרת: ונדתי אז מפתח ד' הב"ח שהובא בפמ"ג ה"ל שכ' בטעם טריפות דכרס החיצונה משום סוף הפנימי לנקוב וכתב שם הלכה אי העור שלם מבחוץ רק הפשר נקרע לב' מחמת גניחות השורים פשרה ואח"כ מביא בשם הדמש"א דבעינין קצת פשר קנים לצד העור.

והנה ראיתי מקשין ע"ז מש"ס חולין ע"ז. גבי נשפר העצם ויצא לחוץ אם עור ובשר חופין את רובו מותר ובעי רבינא מינ' דרבא מתמסמס מהו וכ' התוס' וז"ל הא דא' בא"ט נתמסמס הבשר רואין אותו פאלו הוא אינו היינו כגון בריאה ובגידין שהטריפות תלוי בהן אבל הכא שהטריפות תלוי בעצם אע"ג דנתמסמס הבשר שפא עדיין מגין עכ"ל והקשו למ"ש הר"א הובא ברא"ש פא"ט שם דהאי דנתמסמס קאי לענין בשר החופה את רוב הפרס נתמסמס פאלו נטל וא"כ לד' הב"ח ה"ל דאינו טריפות מחמת עצמו הדר"ק התוס' לדוקתה אמנם לפענ"ד לק"מ דבשלמא התם הא הטריפות שבירת עצם הוא רק ביצא לחוץ וכשעור ובשר חופין את רובו אמרי' דהבשר מתרפא וקבעי שפיר אם נתמסמס החיפוי אי מיקרי הגנה דנהי דנתמסמס סופו לינטל דאפס קצת חנם הטבעי והני כבשר המת בכ"ז אפשר דעל זמן מועט מגין עד שהעצם יעלה ארוכה משא"כ לענין בשר החופה את רוב הפרס שפיר קא' דאם נתמסמס הו"ל פאלו אינו דמה לנו אם יתקנים עוד זמן מועט עכ"פ הרי כיון דנתמסמס פלה קצת חיותו הטבעי וסופו לינטל לגמרי וינקוב הפרס הפנימי.

והנה בנ"ד הלא א"א לידע אם הגיע הקרע לשיעור טפח ואפשר שגם מקצת הבשר שמתחת העור יציל בצירוף העור דנהי דעור לבדו אינו מציל כדהשיג בשו"ת בית יעקב ה"ל על הב"ח מהא דקיי"ל בסי' נ"ה דעור לבדו אינו מציל כ"א סמוך ממש לארפובה שאין שם לעולם בשר כדא' בחולין ע"ז: דקנה משכא דידי' ע"ש בכ"ז היכי דאיכא תחת העור בשר אלא שנתמסמס קצת מחמת גניחת הקרן אפי' הגיע לשיעור מסמוס דנהי דנתמסמס הו"ל פניטל זהו דוקא היכי שאין עליו עור דשלקטא בי' אוירא והולך וכלה לגמרי אבל אם העור קנים שפיר הדרא בריא כדמצינו בחולין מ"ו: גבי יבשה הריאה

דְּהוּי שִׁיעוּרָא פְּדִי שְׁתַּפְּרָה בְּצַפּוֹרָן וְקֵא' דְּאַרְי לְרַבְּנָן דְּס"ל גְּבִי אֲזִין בְּכוּר דְּשִׁיעוּר הַיּוֹבֵשׁ
הוּא שְׂאֵם תִּנְיָקָב אֵינָה מוֹצִיאָה דָּם גְּבִי אֲזִין בְּכוּר לֹא הִדְרָא בְּרִיא אֲבָל רִיאָה דְּלֹא קֵא
שְׁלֵט בֵּה אֲוִירָא הִדְרָא בְּרִיא וּפִירִשׁ"י דְּהָרוּם מְקַלְקֵל אֶת הַמַּפָּה וּבִמְק"א הַעִירוּתִי לִפְמ"ש
בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת ל"ג: ד"ה דִּילְמָא בְּהָא דְקֵא' הֵתָם אִם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל מְשַׁעֲנֵתוֹ
וְנִקְהַ הַמַּפָּה וְכִי תַעֲלֶה ע"ד שְׁנֵה מְהַלֵּךְ בְּשׁוּק וְזֵה נִהְרַג אֲלֵא מְלַמֵּד שְׁחוֹבְשִׁין אוֹתוֹ וְאִי
מֵיַת קְטֻלִינִין לִי כו' מִמַּאי דְּבַמְזִיד וְנִקְהַ מְקַטְלָא דִּילְמָא בְּשׁוּגַג וְנִקְהַ מְגָלוֹת וְהִק' הַתוֹס'
אִיךָ שְׁיִיךְ גְּלוֹת אִם מֵת אַחַר שְׁחַבְשׁוּהוּ ב' אוֹ ג"י הָרִי א' בְּמִי שְׁאַחְזוּ שְׁחַט בּוֹ שְׁנִים אוֹ
רוֹב שְׁנִים ה"ז אֵינּוּ גּוֹלָה דְּחִיּוּשִׁינָן שְׂמָא הָרוּם בְּלַבְלָתוֹ וְתִי' דְּדוֹקָא בְּשַׁחַט בּוֹ רוֹב שְׁנִים
חִיּוּשִׁי' לְבַלְבוּל הָרוּם אֲבָל בְּשִׂאָר חַבְלוֹת אֵין הָרוּם מְזִיק כ"כ שְׁיִכּוּלִין לְשִׁמּוֹר יָפֵה
מְבַלְבוּל רוּחַ לְכַרְוֵךְ עַל הַמַּפָּה שׁוּם דְּבַר ע"ש וְהֵנָּה בְּתוֹס' זְבַחִים י"ב: הַקְּשׁוּ דְּאֲמַאי
אַצְטְרִיךְ לר"י מוּם בָּם הֵנִי הוּא דְּכִי עֶבֶר מוּמָם יִרְצוּ הָא כָּל הַדְּחוּיִים אִם עֶבֶר מוּמָם לֹא
יִרְצוּ הוּאִיל וְנִדְּחוּ אִידְּחוּ הָא מוּם עוֹבֵר לֹא יִלְפִי דְּלִדְחִי דל"ה דְּחוּי דְּהֵתָם מְמִילָא הֵנִי
וְתִי' דְּאִיכָא מוּם דְּאֵינּוּ עוֹבֵר אֲלֵא ע"י רְפוּאָה וּלְפִי"ז קְשָׁה הִיכִי שְׂרִי רַבְּנָן לְשַׁחוּט בִּיבְשָׁה
הָאֲזִין בְּשִׁיעוּר שְׁתַּנְיָקָב וְאֵינָה מוֹצִיאָה טִיפַת דָּם הָרִי חוּזִינָן דְּבַרִיאָה כה"ג פְּשָׁרָה דְּהִדְרָא
בְּרִיא וְרַק דְּבִאֲזִין שְׁלִיט בִי זִיקָא וְלֹא הִדְרָא בְּרִיא הָרִי לִפ"ד הַתוֹס' הַנְּ"ל דְּהִיכִי דְּאֲפִשֵׁר
לְכַרְוֵךְ שׁוּם דְּבַר שְׁלֵא יִשְׁלֹט בּוֹ הָרוּם ל"ח לְבַלְבוּל הָרוּם שְׁיַפְסִיד הַחֲבֵלָה וְא"כ ה"ג
פִּינּוּ דְּאֲפִשֵׁר לְכַרְוֵךְ עַל מְקוּם זֵה שֶׁל הָאֲזִין שְׁלֵא יַפְסִידוּ הָרוּם וְיִחְזוֹר לְבַרִייתוֹ הֵלֵא גַם
הִיכִי וְאֵינּוּ עוֹבֵר כ"א ע"י רְפוּאָה ג"כ הו"ל מוּם עוֹבֵר וּמְכ"ש בְּכַגּוֹן זֵה שֵׁא"צ לְרְפוּאָה
רַק לְשִׁמְרָה מְשְׁלִיטַת הָרוּם בְּנִדְּאִי הו"ל מוּם עוֹבֵר וְאֵין שׁוֹחֲטִין עָלָיו וְאֲפִשֵׁר דְּהַתוֹס'
בְּכַתְּוּבוֹת הַנְּ"ל דְּכ' דל"ח לְבַלְבוּל הָרוּם אִם אֲפִשֵׁר לְכַרְוֵךְ שׁוּם דְּבַר זֵהוּ דְּוִקָא לְעַנְיָן
שְׁהָרוּם יִגְרוּם מֵיַתָּה אֲבָל מ"מ אֵינּוּ מוֹעִיל לְעַנְיָן שְׁיַחְזוֹר לְבַרִייתוֹ דְּאֲפִי' אִם פּוֹרָךְ שׁוּם
דְּבַר פִּינּוּ דְּהוּא בְּאֲבָר חִיצוֹנִי שְׁלִיט בִי זִיקָא וְלֹא הִדְרָא בְּרִיא אֲמָנָם יֵלֵא"ק מְבַרִייתָא
דְּחוּלִין נ"ז: דְּקֵא' וּבְגִלְגּוֹלָת שִׁי"ב נִקְבַּ אֲרוֹךְ אִפִּי' נִקְבִים הַרְבֵּה מְצַטְרְפִין לְמֵלֵא מְקַדְּחַ
אַר"י בֶּן הַמְּשׁוֹלֵם מַעֲשֵׂה בְּעַנְבוּל בֵּא' שְׁנַפְחָתָה גִּלְגּוֹלָתוֹ וְעֵשׂוּ לוֹ חִידוּק שֶׁל קְרוּי' וְחִי'
א"ל רְשָׁב"א מְשֵׁם רֵאִי יְמוֹת הַחֲמָה הִי' וְכִינּוּן שְׁעָבְרוּ עָלָיו יְמוֹת הַצָּנָה מִיַּד מֵת וְקָשָׁה
דְּהָרִי בִלֵּא"ה י"ל דְּאֵין רֵאִי מְשֵׁם דְּכִינּוּן דְּעֵשׂוּ לוֹ חִידוּק שֶׁל קְרוּי' וְנִסְתַּם הַנִּקְבַּ לֹא שְׁלִיט
בִי אֲוִירָא וְלִכְפֵּה הִי' חִי אֲבָל אִי ל"ה סוֹתְמִין הַנִּקְבַּ בְּאֲמַת ל"ה חִי וְאֵין רֵאִי מְשֵׁם דְּטְרִיפָה
חִי' דְּאֲפִשֵׁר דְּחִי מְשׁוּם דְּלֹא שְׁלֵט בִי אֲוִירָא שְׁיַמּוֹת ע"י הַנִּקְבַּ שְׁבַגְלָגּוֹלָת דְּהָרִי לְעַנְיָן
שְׁלֵא יְמוֹת ע"י שְׁלִיטַת הָרוּם מְהֵנִי סְתִימַת אֵינָה דְּבַר פְּנ"ל וְצַע"כ] וְע' בְּסוֹפָה ל"ו.

בְּעִי רְבֵא גּוֹלְדוּ בְּאֲתְרוּג סִימְנִי טְרִיפָה מְהוּ כו' דִּילְמָא הֵתָם הוּא דְּלֹא שְׁלִיט בֵּה אֲוִירָא
הִדְרָא בְּרִיא אֲבָל הֵכָא דְּשְׁלִיט בֵּה אֲוִירָא סְרוּחִי מְסַרְחָא כו' וְכֵן בְּנִדְּהָ נ"ה. קֵא' דְּטַעֲמָא
דְּחַכְמִים דְּפּוֹסְלִין בְּגִלוּדָה מְשׁוּם דְּאֵהֲכִי וְהֵכִי שְׁלִיט בֵּה אֲוִירָא וּמֵתָה ע"ש וְא"כ ה"ה דִּי"ל
בְּנ"ד דְּאֲפִי' הַחוּלְקִים ע"ד הַב"ח וְס"ל דְּעוֹר לְבָדוּ אֵינּוּ מְצִיל בְּכ"ז הִיכִי דִּישׁ תַּחְתּוֹ בְּשִׁר
אֲלֵא שְׁנַתְמַסְמַס אֲמַרִינּוּ דְּמַגִּין עכ"פ לְעַנְיָן דְּנִימָא דְּהִדְרָא בְּרִיא פִינּוּ דְּלֹא שְׁלִיט בִי
אֲוִירָא.

וּבְפִרְט דְּבַנְיָדוּנְנוּ הֵלֵא נְתַרְפֵּא וְנִסְתַּם בְּאֲוֹפֵן שְׂאֵינּוּ נִיפְרָ כְּלָל וְגַם לִפְמ"ש הַאו"ה שְׁהוּבָא
בִּט"ז וְשִׁי"ך רְסִי' מ"ו דְּבַכְל דְּבַר שְׁיַישׁ שִׁיעוּר לְחִסְרוֹנוֹ ל"מ סְתִימָה מ"מ מְלַבֵּד דְּלִכְמָה
פּוֹסְקִים צְרִיךְ לְהִיּוֹת מְפּוֹלֵשׁ וְכ"פ בְּתַב"ש לְהַכְשִׁיר בַּהֲפ"מ פְּשִׁאֵינּוּ מְפּוֹלֵשׁ חוּץ לְזֵה הָרִי

הטעם דל"מ סתימה ב"ש שיעור לתסרונו הוא משום דמה בכך דסותם סוף כל סוף תסר הוא כמ"ש בכ"פ סי' ל"ו ס"ק י"ב לענ"ג יבשה הר"א וכו' בפמ"ג בפתיחה לה' טריפות הר"א וזה תינח בסתימה מבשר או מחלב אבל בחזר ונתרפא יפה דנתמלא החסרון הלא אין פאן חסרון פלום אפס די"ל דהוי סתימה דסלקא לאח"ז דל"מ אפמ"ג הרי לשי' הב"ח ה"ל דטרופות דכ"ס החיצונה ל"ה טריפות מחמת עצמו רק מחמת שפוף הפרס הפנימי לינקב ונראה מד' הפמ"ג במש"ז סי' מ"ט סק"ג שיהביאו ולא השיג עליו דפוסק פנותי' ובאמת נראה פדבריו מהא דקיי"ל בטרופות דכ"ס החיצונה בגדולה הוי השיעור טפח ובקטנה ברובא ואמאי ל"א הגדול לפי גדלו ובקטנה הוי לפי ערה שיעור טפח בגדולה כדקיי"ל בשאר טריפות בכ"ד וע"כ דהטרופות הוא רק משום שפוף לינקב הפרס הפנימי וקים להו לחז"ל דלא יזיק לפרס הפנימי רק בקרע טפח או רובא דהוי פכולו] א"כ ככה"ג הא מהני גם סתימה שלאח"כ כמ"ש ביו"ד סי' מ"א לענ"ג חצר הפכד.

ולבר מן דין יש להקל בנ"ד פינון שנתרפא באופן שאין שום רופש ניקר פלל זהו עד מוכיח של"ה הלקוואת באופן המטרירי דאלו הי' בדרף שנטרף ל"ה חוזר פבראשונה והי' ניקר איזה רופש עכ"פ פדמצינו בנדה נ"ה.

והרי בשר דגזעו מחליף וטמא אמר מר בר ר"א בשר נעשה מקומו צלקת ופירש"י פלומר רופש נראה בה חריץ או גומא ואין פולו חוזר עתוס' שם ובחולין כ"ח. ד"ה פולא שכ' דעצם הוי אין גזעו מחליף דאף שמתרפא קצת אבל אין מתרפא פבתחלה שניקר רופש אחרי הרפואה וכן בבשר נעשה צלקת ע"ש וע' גיטין ס"ח.

חינרא באופמא לקוואת הוא ופירש"י לקוואת הי' שם בפשר ונהפף העור ללבן ע"ש ונראה מכ"ז דאם לא ניקר שום רופש הוא הוכחה של"ה בו לקוואת גמורה וע' בס' דעת קדושים מהגה"צ מבוטשאטש צוקללה"ה סי' מ"ב סק"ב שהאר"י להוכיח דע"י נגיחה בקרן אין חשש נקיבת הפרס הפנימי פל שהעור שלם [איברא דמה שמבואר בתוך דבריו שם דע"י נגיחת קרן א"צ לבדוק פנגדו באברים הפנימיים דכח לנקוב אין בקרן רק שע"י מתיחה נקרע ע"ש באורף.

הנה באמת מבואר איפכא מדברי שו"ת הרשב"א ח"א סי' שפ"ג שכ' וז"ל פל שנקבו הדקין בין בנקב שנה בין בנקב משופע טריפה ואותן קצת אנשים שאמרו לה שדרף רוב הבהמות פן אין שומעין להם שמה שנתפס היו או הקצבים שנתפס של עמלק שאנו לא ראינו פן להבהמות פלל כ"ש לרובן ושאלתי לבקיאין הקצבים ואמרו לי פי זה מנגיחת בהמה אחרת שפן דרפן ולפיכך עובר מפח הנגיחה הנקב למעלה בשפוע כו' ע"ש וכ"כ בתשו' פנ"י ח"א סי' י"ב שפל שהוא מחמת נגיחת קרן צריף בדיקה פנגדו ע"ש ואפשר שהם מיירי באופן שאין העור שלם אבל פשהעור שלם ל"ב בדיקה פנגדו] ובפרט דיש לצדד ג"כ דהוי ס"ס פינון דבחולין נ"ב: הוא איבעיא דלא איפשטא אי ברוב קרוע או ברוב ניטל וא"כ נהי דקיי"ל להטריף גם בנקרע משום דסד"א לחומרא ערא"ש שם סי' ל"ט מ"מ הוי ס"ס ספק שמה רוב קרוע פשר ואת"ל רוב קרוע טריפה שמה כהב"ח דל"ה טריפות מצ"ע ומועיל סתימת העור שפל פן אף דבעובדא דיון פבר היתה הפרה מעופרת אז וליתה לחוד ל"מ להוציא מס' טריפה בכ"ז החלב שריא מטעמי דאמרו: ובדרף אגב אומר במה שראיתי בספר מנחת חינוך מצנה ל"ד שכ' להסתפק באם עשה

חבירו טריפה אם נהרג עליו וכ' שם דלשי' הרש"ל דרק רוב טריפות אינן חיים אכל
מיעוטן חיים א"כ הני דין זה כמו עשאו גוסס שכ' בתוס' סנהדרין ע"ח.

דאינו נהרג עליו אף שרובן למיתה ובד"נ אולי ב"ר בכ"ז פינו דחזינו דהקילה תורה
דחובשין אותו אעפ"י דאמדהו למיתה אין הורגין אותו כ"ז שהוא חי וה"ה בעשאו
טריפה אף להסוברים דאפי' מיעוט טריפה ליפא דחי אפשר דהורגין אותו ושוב הביא
הא דא' בגיטין מ"ג.

גבי הבעיא דמי שח"ע וחב"ח שקידש מהו ת"ש המית מי שח"ע וחב"ח נותן חצי קנס
לרבו ונחצי פנפר ליורשיו וא"א קידושיו לאו קידושין יורשין מנ"ל אראב"א פשעשאו
טריפה ופריה פנפר הוא ואר"ל פנפר אינו משתלם אלא לאח"מ ופרש"י פינו דבכופר
כתיב והמית איש או אשה א"כ פאן דכתיב מפה איש ומת ג"כ דוקא במת אכל טריפה
לא ע"ש ובמחכת"ה אשתמיט מינ' דברי הש"ס ב"ק מ"ב: דדריש ר"ע התיב והמית איש
או אשה מה איש נזקיו ליורשיו אף אשה נזקיה ליורשי' ופריה והתניא וירש אותה מפאן
שהבעל יורש את אשתו ואר"ל ל"א אלא בכופר הואיל ואינו משתלם אלא לאח"מ והו"ל
ראוי ואין הבעל נוטל בראוי כבמחצת וקא' מ"ט ופירש"י מ"ט אין כופר משתלם אלא
לאח"מ אע"ג דכתיב והמית נמא דכינן דאמדהו לישתלם מחיים א"כ והמית איש או
אשה השור יסקל וכ' באס"ז שם בשם הר"א מגרמינא ז"ל דמוכיח מהשור יסקל כו'
דכמיתת הבעלים כף מיתת השור ורוצח אינו נהרג עד שימות הנרצח לגמרי ע"ש הרי
דברוצח פשיטא לי' דבעי' שיומת הנרצח לגמרי וכופר דאינו משתלם רק לאח"מ מינ'
ילפי' ואפשר דברוצח פשיטא לי' פינו דילפי' בסנהדרין ע"ח: מקרא דאע"ג דאמדהו
למיתה חובשין אותו עד לאחר מיתת הנרצח אכל בעשאו טריפה ונהרג בינתיים ע"י אחר
אפשר שמי שעשאו טריפה נהרג עליו דמלשון ומת לא מוכח פלוג.

והנה אין להוכיח מד' התוס' חולין מ"ב: ד"ה אר"י א"ש וכן לטרפה כו' א"נ לענין טריפות
אדם קאי וכן לטרפה נמי אגלגולת דמשפחת בי' חומרא וקולא חומרא לענין הורג את
הנפש וקולא לענין פדיון בכור כו' ולענין עשה חבירו טריפה ע"ש הרי שכ' התוס' דנהרג
עליו אם עשאו טריפה ז"א די"ל דנהרג עליו אם מת אח"כ כמו באמדהו למיתה דחובשין
אותו עד שימות הנרצח והורגין אותו אח"כ ואפשר דאם נהרג בינתיים ע"י אחר א"ח
עליו מיתה מי שעשאו טריפה: סי' קמט וע"ד העובדא דאתא לקמ' בראובן שקנה בחצר
אחד מאת הממונה בכח הבאנק הנקרא סעקוועסטער ערמת שחת לערה תשעה
קלאפטער והבטיחו בהאססקוראנץ על שמו אח"כ שלח את שמעון שהי' סגן
הסעקוועסטער הנ"ל לשכור עבדו מערל א' תושב הכפר ההוא מקום להגית שם השחת
למען לא יגבהו איזה בע"ח מהמאסע בחובו וראובן נתן ביד השליח שמעון מעות עבדו
שכירות המקום ושכר העגלות להוביל השחת למקום המושפר ואחר עבדו ירחי מספר
ושמעון כבר עקר משפני' וסיפי' מהכפר הלז בא לוי בע"ח של שמעון לעבוט עבדו בכח
הערפאות והראו לו הערלים מהכפר ההוא על השחת לאפשר שמעו מפני שמעון שהשחת
הלז הוא קנין כספו ובאמת הגיד שמעון כן שרצה להתפאר בפני הערלים שהשחת הוא
שלו וראובן העריה משפטו בערפאותיהם נגד לוי שהשחת הוא שלו והראה הפתב
מהאססקוראנץ וכן הודה שמעון שהשחת הוא של ראובן וביני וביני נמכר השחת

בהגערותיכם וכסף הפדיון מונח שם עד אשר יתברר הדבר עם מי הצדק וכבר נגזרו ועברו כשלה שנים ועוד לא נחרץ המשפט בהערפאות וקבלו ע"ע להגיש עצומותיהם בד"ת ועד האלהי יבא דבר שניהם וקרבו למשפט לפניך ודרוש תדרוש מעמי לחות דעי איך לזיניני להאי דינא: הנה לא נכחד ממך דברי הש"ך בח"מ סי' צ"ט סק"ד שפוסק שאין הלכה נאמן לומר שהוא של אחרים עד שיביא ראיה שפן הוא דתיישי לקנוניא ול"מ הודאתו לחוב לאחרים אף שיש לו מיגו דהוי מיגו במקום חזקה שכל מה שת"י האדם הוא שלו ואף שישבע אותו האחר שהוא שלו אינו נאמן אכן בתנאים שם העלה דאמרי מיגו וכ' דכן יש להורות אפס בשפך ראהו ביזו דנימא מיגו דיהיב לי במתנה כ' דיש לפקפק כמ"ש הראשונים בפ"ב דכתובות גבי שטר אמנה דנוח לו לומר שהוא של אחר דמובטח בו שלא ירצה לגזול את שלו אבל ליתן לו במתנה ירא ממנו שיעפכו חבירו לעצמו ויפשוט לו את הרגל ע"ש אמנם בנ"ד הלא כתב האססעקוראנין נכתב ע"ש ראובן וחזינין שאינו ירא ממנו א"כ אית לי שפיר המיגו דהי נותן לו במתנה וא"כ נראה דאחרי שראובן ישבע שהשחת שלו מחויב לוי להחזירו לו וכדהביא שם בתנאים דשבועה עכ"פ בעי פדין הבא ליפרע מנכסים משועבדים דלא יפרע אלא בשבועה.

וה"נ הבע"ח הזה דינו פדין לוקח ע"ש סק"ד. ומלבד זה פיון ששמעון הי' סגן הסעקיוועסטר והי' רגיל להתעסק בהסחורות של החצר שהוא בנדאי אין ראיה ממה ששכר הוא המקום על השחת לשנאמר בו חזקה שהוא שלו כמבואר בש"ע שם ס"ג גבי סרסור דאין החפצים הנמצאים בביתו שהוא רגיל למוכרם בחזקה שלו שישמכנם בע"ח ולבר מן כל דין פיון שזאת ידוע שראובן קנה מעיקרא השחת ונהי פתב האססעקוראנין מוכיח על זה א"כ לענין דנימא ששמעון קנאו אח"כ ממנו מדשכר את המקום על השחת עכ"פ הלא בכה"ג ל"ש החזקה כ"מ שגמאצא ת"י אדם הוא שלו כמבואר בסי' רמ"ה ס"ז מקבל מתנה שפא בע"ח לגבות ממנו ואמר אינו מתנה בידי אלא אני שומר עליו נשבע היסת ותחזור לבעלי ואפי' לפמ"ש בס' שע"מ סי' צ"ט ליישב שלא תקשי מזה על שי' הסמ"ע והש"ך שם דהיכי שפך תפס המלנה המטלטלין עבור חובו פיון שישכר אדם לתפוס עבור חובו הוי פלוקח וטענינין ללוקח ולא מפקינין מיני' ונהי דסי' רמ"ה מייירי היכי שהמלנה בא לגבות מהם חובו בכה"ג לא טענינין לבע"ח ששקנאם הלנה ע"ש בכ"ז בנ"ד הלא הי' התפיסה ע"י עפ"ם ול"מ פלוס כמבואר בתשו' מהרי"ק הובא בד"מ ח"מ סי' כ"ו דתפיסה ע"י ערפאות ל"מ וענובי"ת ח"מ סי' ל'.

וגם מה שחילק השע"מ שם אח"כ בין קרקע למטלטלין דבמטלטלין א"נ לחוב לאחרים בהודאתו ומחזקינין שהם שלו דתפיסתו מוכחת עלי' הדבר ברור דבנ"ד ל"ש תפיסתו מוכחת עלי' פיון דלא נמצא באמת השחת אצלו בביתו רק שהוא שכר המקום של השחת ונהי אומר ששכרו בממון של ראובן וכתב האססעקוראנין מוכיח ומרע לי' להחזקה דכ"מ שגמאצא ביז האדם הוא שלו.

גם הרי בכנה"ג ח"מ סי' צ"ט בהגהות הטור אות ט' כ' בשם הר"י הלוי דהא דא' כ"מ שגמאצא ת"י האדם הוא שלו הי"ד חפץ או מעות אבל בסחורות ל"ש הך חזקה. וכי"ב כ' בתשו' מהרי"ט ח"א סי' קכ"ח הובא בנתה"מ סי' ס' ס"ק י"ד לענין חזקה כנכ"ה לחלק בין סחורות לשאר מטלטלין ע"ש שע"כ מפל הלין טעמי נראה ברור שראובן נאמן

בשבועה שהשחת הוא שְׁלוֹ: סי' קנ ועד"ש באִשָּׁה מִתְגַּרְשֵׁת שְׁשֻׁמָּה מְעַרְסָה לִיבָא נַעֲכָא
ובפ"נ אינה נקראת רק בשם ליבא בלבד ורק אביה ואמה ואחדים מבני משפחתה
במקומה קורין אותה בשני שמותיה ובמקום הנתינה אין יודעין רק משם ליבא בלבד
ואִשָּׁה זאת אינה יודעת לחתום והגאון בט"ג בלק"ש סט"ו כ' בכה"ג לכתוב לכתחלה
שני גיטין אמנם כיון שבנידון הנשאל צריכין לשלוח הגט ע"י שליח עמי בעצה תשאל
שלא להצריך רק גט א'.

הנה הטעם של הט"ג הוא דדעתו דמי שניתן לו מלידה שני שמות הוי"ו פשם אחד
וכשהעולם קורין באחד הו"ל קיצור השם ובתשובותיו בס' בית אפרים סי' פ"ה האריך
בזה ומביא מד' המהריב"ל שמתעם זה יש לחוש לכתוב ב' השמות בב' תיבות אבל בתדא
שיטה וכ"כ בספר יהושע חאה"ע סי' ק"ד אמנם באמת הט"ג בעצמו לא ברירא לי'
מילתא דא ואיהו גופי' כ' בלק"ש סק"ג במי ששמו מעריסה ראובן שמעון וקורין אותו
ראובן בלבד ועולה וחותם בשניהם כ' וז"ל ולכן אין לכתוב רק ראובן שמעון ומה
שנקרא ראובן הוא קיצור וקיצוה"ש א"צ לכתוב פלל ומ"מ הרוצה לחוש ולומר דדילמא
כיון שנקרא בפ"כ ראובן הוי נקרא בשם אחר בפ"ע יוכל לכתוב ראובן שמעון דמתקרי
ראובן ואם כתב להיפוך ראובן דמתקרי ראובן שמעון ג"כ פשר אע"ג דהעלי' והחתימה
נקרא בשניהם א"כ זה עיקר מ"מ פל שב' השמות כתובין בפירוש אין לחוש לעיקר
וטפל ובפרט שיש שרוצים לומר דהקריאה שם זה לבד נותן לו יתרון ועילוי על חבירו
להקדימו אף שלפענ"ד בשמות הלידה דמה שנקרא בפי העולם אינו רק מחמת קיצור
אין פאן עילוי ויתרון פלל מ"מ אין חשש מלעשות פן להקדימו ולכתוב ראובן דמתקרי
ראובן שמעון עכ"ל הרי שדעת הט"ג בעצמו שיכולין לכתוב השם שנקרא בפי העולם
לעיקר אף דהעלי' והחתימה הוא בכפילת השמות מכ"ש בנ"ד בנדאי יש להקדים השם
לובא [ואם בנא"ו או ביו"ד תלוי בהברה אם דוחקין החירק עט"ז ש"נ אות ל' ובט"ג
שם סק"ג] שנקרא בפי העולם וליבא נעכא בדמתקריא אף דפורתא קורין אותה בב'
השמות מ"מ הרי כח עלי' וחתימה עדיף מקריאת פורתא כמבואר בפוסקים ואפ"ה כ'
הט"ג שיכולין להקדים השם שקורין העולם מכ"ש באִשָּׁה שא"י לחתום דליבא לא עלי'
ולא חתימה רק דפורתא קורין אותה בב' השמות בנדאי יכולין להקדים השם הא' שקורין
אותה רוב העולם והב' שמות בדמתקריא והמעיינין בביא"פ שם יראה שלכן הכריח לכתוב
דוקא ב' השמות קודם משום שבכתובה היו כתובין ב' השמות ונעשה עי"ז קריאת ב'
השמות עיקר כמו שהביא שם מד' הס"ג של מהר"י מרגליות ע"ש.

וכן מורה באמת פשוטות לשון הרמ"א בסי' קכ"ט סט"ו דכל כה"ג שאין מוכח מתוך
הלשון שהוא קיצור השם אין לדונו לקיצוה"ש רק לשם אחר שבחרו העולם לקרותו
בשם זה ובתשו' חסד לאברהם מד"ז הגאון מבוטשאטש ז"ל חאה"ע סי' ל"ו מעיד שראה
בכת"י א"ז גאון יעקב מליסא ז"ל שיש להקדים השם הא' שקורין רוב העולם ולכתוב
כפילת השמות בדמתקרי וכן מפורש יוצא מדבריו בס' תו"ג סי' קכ"ט ס"ק י"ז שכ' ברוב
קורין מרים ופורתא מרים שרה שיכתבו מרים דמתקריא מרים שרה ומשמע גם אם הב'
שמות הם מלידה וכ"נ מד' מהרי"ק שורש צ"ח דשם א' מב"ש כפולין ל"ח קיצוה"ש
ובשו"ת דברי חיים ח"א חאה"ע סי' ע"ה ובח"ב סי' קנ"ו דוחה ד' הט"ג הנ"ל מהלכה
שעל פן אף שבגט שניתן מיד הבעל להאשה לא מלאגי לפי לעשות מעשה כנגד הט"ג

והייתי מצריף ב' גיטין אבל לא כמ"ש הוא ו"ל לסדר הגט הראשון בקדימת הב' שמות אלא שהגט הראשון יהי' בקדימת השם הא' שקורין בו ה'רוב וכפילת השמות בדמתקרי אבל פיון שבנ"ד הוא גט ע"י שליח בנדאי די רק לכתוב גט א' בשם לובא דמתקריא לובא נעכא ענובי"ת חאה"ע סי' צ' וכן מורה ובא בס' ד"ח ה"ל בס' ככ"ו בגט ע"י שליח עכ"פ וביותר שפנדוננו במקום הנתינה א"י רק משם לובא בלבד אפשר דהי' די גם לכתוב רק שם לובא בלבד דלא גרע מחניכה שהפל קורין בה ועט"ג בשא"נ אות נ' סק"ב ובשו"ת פנ"י ח"ב סי' ע"ח: ובנידן שם המגרש שנקרא אורי וכה' הוא חתימתו ועלה בדעתה לכתוב דמתקרי עירא ע"ש עירא היארי בנקודת חירק וקמץ הנרגש יותר במבטא לשוננו מלקרוא אורי בחולם וחיירק עכ"ל תם אני ולא אדע מה ספק הוא זה הלא מקרא כתוב הוא בתוה"ק בצלאל בן אורי ואצלנו הלא נקודת החירק ודמלאפום הם קרובים במבטא ומחמת מהירת המבטא אין ניכר הבדל בין הברת חירק למלאפום עט"ג בשא"נ אות א' סוס"ק ב' ואיך יעלה על הדעת לכתוב עירא אחרי שאין שם זה מצוי אצלנו כלל והלא מבואר בתה"ד דבשמות אולינו בטר הרוב ועט"ג שא"נ אות נ' סק"ה לענין שם הירש אף שלפי המבטא שלנו הי"ל לכותבו בעי"ן מ"מ יש לכתוב השם כפי הרגילות שהוא דבר הידוע ומפורסם שהנחת שם זה ביו"ד ובפי העולם בסגול וכמו שאין חוששין בכה"ג בשמות הקודש כגון מי ששמו אלי שפותבין בא"ל"ף והניקוד הוא הא"ל"ף בצירי והלמ"ד בחירק אעפ"י שהעולם רגילין לקרות הא"ל"ף בסגול והלמ"ד בשוא וקאלו הי' כתוב עלי' אין מקפידין ע"ז עכ"ל ומכ"ש בנ"ד שהאיש הזה חותם א"ע אורי אין פאן מקום ספק ולעולם אין לכתוב רק אורי בלבד: ובדבר אם אבי האשה המתגרשת פשר לשליחות הגט אם פי הרמ"א בס"א קמ"א סל"ג מחמיר במקום דאפשר לכתחלה אבל בנידן זה שכתבת שאין ידם משגת לשפוך שליח אחר בנדאי יוכל למנות את אבי האשה לשליח הולכה דכשר מעיקר הדין אף לכתחלה ועתוס' גיטין ד"ה: ד"ה ה"ג דגרסי זמנין דמייתי לה אשה או קרוב וע"ש ברא"ש.

דברי גיטין דור"ש באהבה: סי' קנא בעזה"י יום א' כ"א מנ"א שנת תרמ"ט לפ"ק סטרי. שפעת שלומים מגבתי מרומים לכבוד ש"ב ידידי הרב הגאון המהולל בר פתתי ובריבי כש"מ יצחק אייזק שור נ"י אבד"ק בנקארעשט יצ"ו במדינת רומעניען.

מכתבו הגיעני היום וחסתי להשיב לו אותיום מפני הכבוד עד"ש ברב א' שסידר גט בשם סאבל וכן אמרה האשה שקורין אותה סאבל וכן נכתב בכתובתה ועתה הביא דוד האשה גב"ע מרב א' שהיא נקראת סובל ונפשו היפה בשאלתו אם נחוי' לסדר גט אחר ולכתוב סובל: הנה שאלתו באה סתומה ולא פורש אם מעריסה ניתן לה שם סובל ועתה היא נקראת בפ"כ סאבל דאז בנדאי היו צריכין לכתוב סאבל פיון דהשם סובל נשתקע וגם אם במקומה היא נקראת בשם סובל ובמקום הנתינה היא נקראת סאבל הלא שם סובל מבטין סאבל ובמדינת אשפנז קורין רק סאבל וגם אותן שקורין סובל במדינתנו יודעין ששמן השם סאבל הוא זה וכיון שתלוי בהברת אנשי המדינה בכה"ג לא איכפת לן בדיעבד בשינה כמ"ש ברמ"א סוס"י קכ"ט להכשיר בשינה ממנדל למענדל וכדומה וכן במרדכי גיטין פ' המגרש כ' וז"ל ומה שקורין בורזי"ש ואנו קורין באורי"ש נראה בעיני דכיון שמתוך מקום דירת האיש ומקום פתיבת הגט מוכיח שמארץ הגר בא והוא לשונם לדברי לשון קלילא אין להקפיד כלל עכ"ל ובב"ש שם סוף הסי' כ' דאפי'

במקום פתיכה אין מבטין פון יש לכתוב לכתחלה כמו שמדברים במקום הנתינה ע"ש וא"כ ה"נ בנ"ד אף שבמקום פתיכת הגט קורין אותה סאבל אם במקום נתינת הגט קורין אותה סאבל היו צריכין לכתוב לכתחלה סאבל ובפרט דהלא מובא בט"ג בש"נ אות ס' שנמצא בס"ג למהרא"ש שם סאבל בנדאי יש לכתוב פון אף שקורין אותה סוביל נהרי גדולה מזו כ' בתשו' צ"צ סי' פ"ד לענן שם מערקל אף שבמדינה זו אין קורין מערקל בסגול אלא מרקיל בפתח בכ"ז יש לכתוב מערקל בע' פיון שנמצא בס"ג לכתוב מערקל בע' אין לשנות ע"ש ונהלא יותר ניכר ההבדל בין פתח לסגול מחולם לקמץ נהרי הספרדים מבטין נקודת חולם פהברת קמץ שלנו ונהי דלכתחלה לא היינו מורים לכתוב סאבל בקמץ פשוקרא סוביל בחולם כמ"ש הב"ש בשא"נ אות ג' בשם גאטליב דבמקום שקורין בקמץ יש לכתוב גאטליב ובמקום שקורין בחולם יש לכתוב גוטליב וכ"כ בשם גאלדא גולדא וע' בט"ג בשם יוסף יאסף ובשם מארד"ש מורד"ש ובשם קאפלמן קופלמן אבל עכ"פ ל"ה שינוי גמור לפסול בדיעבד אם לא שיוכל להשיג בנקל מהבעל גט אחר: סי' קנב ובדבר השו"ב בק' שנעשים קצבים שוחטים לעצמם ומוכרים לאחרים הנה לית דין צריף בשש שיש למחות בידם לא מיבעיא למ"ש הר"ש בפ"ב דנגעים דהא דא' בעירובין ס"ג.

צורפא מרבנו חזי לנפשי' הוא דוקא היכי דלא אתחזק איסורא אבל היכי דאתחזק איסורא אסור להורות לעצמו כדא' בפ' עד כמה פל הבכורות אדם רואה חוץ מבכורות עצמו. וא"כ הא יש כמה הוראות בעניני שחיטה שהשו"ב מורים לעצמם ושחיטה הא הוא אתחז"א וע' בתוס' בכורות ל"א.

שקשו ג"כ הסוגיות דעירובין ודבכורות אהדדי ונהיחו בתימה ונהי אף דגם סתם ספין אינו בדוק ובחזקת פגום הוא פבר כ' בס' בכ"ש בחי' שם דלד' הר"ש מיתוקמא הא דצורפא מרבנו חזי לנפשי' בספין מוצנע אבל בסתם ספין אסור לו לשחוט בזה"ז שאינו מראה בכל פעם ספינו לחכם אסור לו לשחוט לעצמו ע"י שבודק בעצמו הספין ונהי באמת גם גוף השחיטה הא הו"ל אתחזק איסורא דבהמה בחי' בחז"א עומדת נהרי הצורפא מרבנו רואה לעצמו ושוחט בו ומ"ש בט"ז סוסי' י"ח מפח רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן שע"כ כ' הרמ"א שם דאינו אסור רק מצד המנהג ולא מדינא ע"ש אינו מוכן נהרי בגמ' בכורות שם מוקי הך דחוץ מבכורות עצמו אפי' ביחיד מומחה אמנם פבר ביאר בפמ"ג במשפחות שם דכונת הט"ז הוא מפח דכיון שהוא מומחה הא בידו לתקנו פמבואר באמת בתוס' פסחים דף ד': ורק לענין הספין ע"כ מוכרחין אנו לאוקמי בספין מוצנע משום דבגמ' ביצה כ"ח: אמרי' דאסור להשחיז הספין ביו"ט ואפ"ה ת"ח רואה לעצמו וע"כ כהבכ"ש ה"ל דמיירי בלא אתחז"א אבל גוף השחיטה ע"כ הוא משום בידו.

וא"כ בזמנינו הלא הדרף הוא שהשו"ב מורה לעצמו בכל מה שיקרה איזה שאלה בשחיטה דהוא נגד חז"א ונהלא זה אין בידו לתקנו וא"כ בנדאי אסור מדינא פל שהוא נוגע ועפ"י האמור מיושב קוש' התוס' בנדה כ': איבעיא להו כזה טיהר איש פ' חכם מהו כו' ת"ש דילתא אייתא דמא לקמין דרבב"ח כו' והק' דלמאי דס"ד דווקא א"כ ל"ל

לילתא להביא הדם לפני החכמים למה לא הוראתה לר"נ בעלה ולד' הר"ש הנ"ל י"ל
דהיתה עומדת בז"נ דאז היא בתוקת טמאה עתוס' זבחים כ"ט.

וענובי"ק חיו"ד סי' ס"ג ובסד"ט סי' קצ"ו ס"ק י"ח. וא"כ במקום חז"א ל"ה ר"נ יכול
להורות לעצמו פיון דנ"מ גם לאחרים לענין טהרות.

וכ"כ בט"ז הנ"ל ובסי' שי"ב דהוראה אסור מדינא ואף להבית הלל בסי' שי"ב שהשיג
על הר"ש בזה מהא דקיי"ל בסי' קכ"ז והוא מדברי הרא"ש דאדם נאמן על שולו אפי'
באתחז"א וע"כ דהטעם הוא משום דבידו לתקנו ובכור אין בידו הלכה אינו נאמן גם
בלא אתחזק ונהי מבואר בפירש"י בכורות הנ"ל דלכך רואה קדשו משום דבידו
למיתשל משא"כ בכור מרחם קדוש דאיהו לא אקדשו וילכך אינו נאמן דנחשד עליו
ע"ש ובאמת הדבר מוכרח שפן הוא דהרי בנולד הבכור הוא ומומו עמו ל"ה אתחזק
איסורא כמ"ש בפירש"י ביצה כ"ו: ד"ה ושון ע"ש וא"כ לד' הר"ש בכה"ג שרי צורבא
מרבנן לראות לעצמו ולא לישתמיט חד מהפוסקים שיאמר דבכה"ג חזי צורבא מרבנן
בכור לנפשי' ובאמת מדברי הש"ס ביצה הנ"ל מוכרע דאסור גם בכה"ג מדקא' התם על
הא דרצה לסייע דאין מוקצה לחצי שבת מהך דושון שאם נולד ומומו עמו שנה מן
המוכן ומוקי פגון דיתבי דייני התם ונהרי הו"מ לאוקמי פגון דחזי בעל הבכור צורבא
מרבנן בשעה שנולד דכיון דלא אתחז"א הא חזי לנפשי' א"ו דלא תליא מילתא באתחז"א
פלל.

אמנם הלא גם הבית הלל שם הסכים לאסור בשו"ב מצד המנהג שלא יהי' שוחט ובזק
לעצמו ומוכר לאחרים וכבר כ' הרמב"ם ספ"י מה' שחיטה שבזה"ז אסור ליקח בשור
מטבח ששו"ב לעצמו ומוכר לאחרים אא"כ הוא מומחה ומחזק בכשרות עש"ע י"ד
סוסי' ס"ה ובש"ף סי' קי"ט ובעוה"ר מעטי המציאות הנה ונהלא כבר צווחו קמאי על
המנהג שנוטלים הטבחים הפכשות מהכשרות וכל ההיתרים שכ' הפוסקים ביו"ד סי'
ח"י ליתנהו בזה ובפרט אחר שנתפשטה בזמנינו השקלא להתיר בקליפת הסירכות הלא
דבר זה תלוי ביד השו"ב אם לשבט אם לחסד בנדאי איכא בזה משום חשדא.

פי על פן החובה על כ"ת לעמוד בפרץ לתקן המעות הלז להרים מכשול מדרך עמו.
וע"ד השו"ב ששולל במצות זריזין ומקלו יגיד לו לבעט במנהגי ישראל ובחומרות
שהחזיקו בהם אבותינו כאשר חשב כ"ת במכתבו בנדאי למיגדר מילתא ראוי להעביר
שו"ב בזה ולהסיר אדירתו מעליו ונהלא יש פמה חומרות בבדיקות שהחזקנו בהם מצד
המנהג לאסור אם פן אפוא איך תהי' מסורה הבדיקה ביד שו"ב קל הדעת בזה שאינו
חושש לכמו אלה ויאשר פחו וחילו לגדור גדר בישראל: סי' קנג ובדבר הגט שסיגדר
חתנו הרב מוהד"צ נ"י בשם המגרש גרשון בן אליהו שהמגרש העיד בפניו שיודע
בבירור שמעריסה שמו גרשון וחתמתו ועלייתו.

לתורה הוא גרשון בן אליהו וכן חתם אביו א"ע ועלה לתורה בשם אליהו רק שפבי
העולם הי' נקרא אליה ויצאו עוררין על הגט באמרו שצריך ליתן ד' גיטין הנה הלכה
פסוקה היא בש"ע סי' קכ"ט סכ"ב דאפי' בלא נודע אם שמו אליה או אליהו יכתוב אליהו
וכ"פ ביש"ש פ"ד דגיטין אות א' ומבואר הטעם בתה"ד סי' רל"ג משום דאזלינן בתר
רובא שנקראים ע"ש אליהו הנביא אפס דבב"ש שם כ' בשם מהרי"ט דאם נקרא בפי

העולם אליה וא"י חתימתו ועלייתו לתורה צריכין לכתוב ב' גיטין ובשו"ת ח"ס חאה"ע סי' כ"א וסי' כ"ו פתב דבהגט הראשון צריכין לכתוב אליהו שהיה העיקר פינו דרוב אלי דקרא הוא בני"ו אבל אם ידוע חתימתו ועלייתו אליהו מלא אין לספק שיהיו צריכין לכתוב גם שם אלי שנקרא בפי העולם אפי' בדמתקרי פינו שהיה קיצור השם וכן העלו פל גדולי האחרונים מלבד הנובי"ק סי' צ' שדעתו דהעיקר הוא שם אלי חסר ובתשו' שבו"י ח"א סי' קכ"א כ' שעשה הלכה למעשה במושב זקנים בהסכמת הגאון ר"ד אופנהיים ו"ל דאף שקורין העולם אלי היינו שמבליעין הה"א וקורין אלי כמו יו"ד במלאפ"ם בכ"ז פינו שנקרא לס"ת אליהו יש לכתוב פן אף שבחתימתו מחו חותם א"ע אלי ע"י רשומה היינו מטעם שלא לכתוב שם יה וכו' בט"ג בשם הרבה פוסקים לכתוב אליהו בני"ו אף אם חותם א"ע אלי עם רשימה והביא בשם השב יעקב שתמה על הב"ש שכ' בשם ס"ש שאין דרף לכתוב רשימה על ב' אותיות דהרי לפי הטעם שא"ר לכתובו אותיות השם א"כ ה"א גם יו"ד ק"א לבד הו"ל מאותיות שאין נמחקין לקד פותב אלי ולעולם ששמו אליהו בנא"ו ע"ש ובאמת מצינו בש"ס דיטין ל"ו.

שהיו חותמין א"ע באות א' לסימן משום טירחא דר' אושעיא חתם ע' ור"ח ס' והכי מצינו בפ"ד דמע"ש משנה י"א במוצא פלי וכתב עליו. ק' כו' רי"א פולם שמות בנ"א הן ע' פ' הרע"ב ובתיו"ט שם ובפי"ב דשפת משנה ה' כ' התיו"ט לענין שפת דהפל לפי הזמן והמקום שהספימו עליו אנשים שיהי' אות פלוני סימן לתיבה פלונית וא"כ בזה.

הספימו הוא בין האנשים שמי ששמו אליהו חותם א"ע אלי עם רשימה מפני כבוד השם ולקד אין לכתוב בכה"ג רק אליהו בלבד ושם אלי ל"ה רק קיצור השם: והנה אף דבקיזוה"ש שאיפשר שהוא שם בפ"מ צריכין לכותבו כמו אלחננחנן היינו משום דגם שם חנן הוא מצוי כמו אלחנן ולקד צריכין לכותבו בדמתקרי משא"כ שם אלי ה"א לא שכיח שיקרא אדם בנו מעריסה אלי א"צ לכותבו וכ"כ בט"ג ס"ק ל"ג והרי חזינין באברהם אברהם אף שאברהם הוא שם בפ"ע בכ"ז כ' הרש"ל הובא בב"ש דאף שנקרא בפ"כ אברהם אם אין לו קבלה ע"ז שנקרא שמו מלידה אברהם א"צ לכותבו ולד' מהר"ם אף ביזוע שנקרא שמו אברהם כל שאינו אומר שבני משפחתו נקראים פן מן הסתם יש לכתוב רק אברהם דזיל בתר רובא כמ"ש בט"ג ס"ק ב' וסק"ה הרי דאף דאברהם הוא שם בפ"ע בכ"ז פינו דהרוב נקראים אברהם א"צ לכתוב דמתקרי אברהם וה"ה בשם אלי פל שא"י שנקרא שמו מלידה אלי וגם אין לו חתימה א"צ לכתוב רק אליהו בלבד.

ובלא"ה י"ל דהרי כפי קריאת העולם אינו שם בפ"ע פינו דכפי שמבטין העולם בקריאתו בסגול הי' נכתב עליה ושם פנה לא מצינו אפס פשהוא חותם ג"כ אליה שפיר יש לכותבו בדמתקרי כמ"ש בט"ג בלק"ש עיירות ונהרות ס"ק י"ג ע"ש ואף דכ' בט"ז אות א' דעל החתימה אין לכתוב דמתקרי מ"מ מלבד דבחה"ס ח"ב מאה"ע סי' הספים לכתוב גם על החתימה דמתקרי חוץ לנה י"ל דבנ"ד גם הט"ז יודה פינו דבאמת הוא נקרא אלי רק שלפי ביטוי קריאת העולם איפשר שפונתם לכנות עליה אמנם פשהוא חותם אליה הוא מגלה בחתימתו פירוש קריאת שמו בפי העולם שהוא אליה דהרי המעלה דקריאת העולם הוא משום דמתחזק שמי' בהכי דקרי לי' ועני כדא' בב"ב קס"ז: וכשחותם אליה

חסר מגלה דהחזקת שמו ע"י קרירת העולם הוא אליה חסר עט"ג אות א' סק"מ ובאות
נ' סק"ה וא"כ ש"יך שפיר לכתוב דמתקרי פיון שע"י התתימה הוי קריאת העולם אליה.

ונהרי בס' ג"פ ס"ק ס"ח כ' דאפי' קיצוה"ש שא"צ להזכירו בגטכבון ביצחק שקורין לו
חקן מ"מ פשחותרם א"ע בקיצוה"ש צריכין לכתוב יצחק דמתקרי או המכונה חקן וכ"כ
בס"ק צ"ח בשם לחם רב לעגן שמואל מולי ע"ש ומכ"ש בנ"ד פשחותרם א"ע אליה
צריכין לכתוב אליהו דמתקרי אליה ואף דבט"ג באות א' סק"ד בשם אברהם אברהם
ועולה לתורה אברהם וחותרם אברהם פהקריאה פפי העולם חוכף לומר להצריף ב' גיטין
איפשר דמספקא לי' פיון דהחתימה מסייע לקריאת העולם וי"ל עי"ז שאברהם הוא עיקר
השם ואפשר פיון דהרוב מסייע להעלי' לתורה אברהם הו"ל הוא העיקר וכיון דאיפא
ספק איזהו העיקר צריף ב' גיטין ונהו רק באברהם שהקריאה שבפי העולם הוא ברור
אברהם משא"כ בשם אליה הלא בהקריאה פפי העולם בלעדי חתימתו הי' משמעות השם
עליא פנ"ל ורק דאמרינן שהחתימה הוא פירוש על קריאת העולם והו"ל פליפא רק
חתימה בלבד ובנדאי אין לספק שפא אליה הוא עיקר השם וע"כ סגי בגט אחד אליהו
דמתקרי אליה ואיפשר שלמעשה הייתי מתיישב להצריף בכה"ג שני גיטין אחר שדעת
הנוב"י ה"ל דשם אליה חסר הוא העיקר ואין הדבר פשוט כ"כ שיהי' השם אליהו
העיקר מפח הרוב שנקראים אליהו דהרי כ' הגאון מוהר"מ בתשו' פנ"י מהמג"ש ח"ב
סי' ע"ז דל"ש למיזל בתר רוב בשמות שני אנשים חד שמריה וחד שמריהו דדילמא האי
גברא אתא ממי ששמו שמריהו וכ"ה בשם תשו' מהרי"ו לעגן ירמיה ירמיהו דל"ש
למיזל בתר רוב בשני גברי ע"ש אמנם היכי דידוע עליותו לתורה ונחתימתו בשם אליהו
אין בזה שום ספק שא"צ לכתוב רק אליהו ונהרי באמת הספמת האחרונים הוא לילף
בעניני שמות בתר הרוב וע' בט"ג בהגהות וביאורים לב"ש שא"נ אות א' שכ' דגם בא"י
איזה שם הקודש הוא מהכינוי של המגרש אזלינן בתר רוב איזה שם הקודש שנותנין
לכינוי זה ע"ש ועכ"פ אם העלי' והחתימה הוא ג"כ אליהו אין ספק שא"צ לכתוב בגט
רק אליהו בלבד ונראה דאפי' אם הי' חותרם אלי' עם רשימה מ"מ אם המגרש מפרש
חתימתו שפונת הרשימה לשם אליהו בנדאי נאמן כמ"ש בט"ג בשם המג"ש דאם המגרש
מפרש פונת רשימתו הוי פחותם פן בפירוש וכ"כ הב"ש גבי ישע' ישעיהו דנאמן על
פך וכ"פ בתשו' חת"ס ה"ל וע' בשו' רח"כ סי' ס"ב ומכ"ש בנ"ד שחותרם פן בפירוש
יפה סידר חתנו הרב נ"י לכתוב רק אליהו בלבד.

ובנידן השם גרשון ג"כ לא ידענא מקום ספק בזה דכיון שנקרא פן בפ"כ וגם עליותו
לתורה נחתימתו הוא גרשון הא ל"ה יכול לכתוב בע"א ורק בא"י אם שמו הוא פנו"ן
או במ"ם כ' הב"ש דצריף ליתן שני גיטין אבל לא בידוע ומ"ש הב"ש בשם רש"ל דאם
חקם א' סידר גט וכ' גרשון פנו"ן או במ"ם ואומר אח"כ שפך הגידו לו ששמו פך הוא
א"נ דקיי"ל ת"ח המורה הלכה ובא לאחר מעשה אין שומעין לו הלא כ' בט"ג שם דל"ק
הכי אלא בגוונא דמייירי התם שהמגרש ואחיו היו מסופקים ואיפא קצת רגל"ד שלא
להאמינו הא לא"ה מה"ת לחשוד אותו במשקר ואף דמציינו בברכות מ"ג: דר"פ אמר
הלכה כב"ה לאשתמוטי נפשי' היינו דלפעמים מיקרי ואמר משום פיסופא לאשתמוטי
נפשי' אבל מה"ת לחוש לזה בסתם ולמה לא נימא שהאמת פדבריו ולכך עבד עובדא

הכי ע"ש וע' בספרי שו"ת הר"ב סי' קכ"ט מ"ש בענין זה ובפרט לפמ"ש בחי' הריטב"א ביבמות ע"ז.

דקא דאין שומעין לת"ח אם אמר לאחר מעשה אינו משום דחיישינן אשקרא ח"ו אלא דחיישינן מר שנו"נ בהלכה פדי לקנים דבריו אמר בידמי פסבור שקבל כו' וכל הני מילי אי אמר מגמרא אבל פשאמר מסבא וה"ר לדבריו שומעין לו ע"ש א"כ זה ל"ש בנ"ד דאם אנו חושדין אותו ע"כ אמר שקר ח"ו וחויז מדברי הט"ג הנ"ל אפשר לומר דמש"ס דברכות הנ"ל אין ראי' דאפשר פינן דר"פ טעה דבריו אהדס ברישא ונהדר אשמן ואפסוף לומר שטעה השמיט א"ע ואמר דהלכה כב"ה בינדעו שלא יקבעו הלכה פמותו משום דהלכה פדברי המכריע וא"כ אין חשש שיבא תקלה ע"י להבא ומצינו בר"ה כ"ט: ואין משיבין לאחר מעשה ופירש"י גנאי הוא שנוציא לעז טועים על עצמנו ושפיר אפשר דמשום פיסופא מיקרי ואמר מה שאינו אבל כבנ"ד שנוחשוד להמסדר שמשקר במה שא"ל הבעל ששמו גרשון הרי איכא תקלה גדולה שהאשה תנשא לעלמא בגט זה וח"ו לחשוד פן אפי' לקל שבקלים שע"כ פל המערער בזה ידו על התחונה וחוששני לו מחטאת: ס' קנד ובנידן שנושלח לק' גט ממדינת צרפת שפתוב בו אליהו ארי' המכונה אלי הוא ברור לפענ"ד דהגט פסול דהני שינוי השם דאם נקרא שמו פמו במדינתנו אליה חסר הא טעה בתרתי דהשמיט הה"א דגם הי' צריף לכתוב דמתקרי פינן שהוא שם שכתוב במקרא ואם קורין שם אלי היינו הל"מ"ד בחירק נהי דשם זה לא נמצא בקרא והא דכתיב במלכים א' ט"ז חיאל בית האלי עפירש"י שם שמביא ב' פירושים ולשיניהם אינו שם בפ"ע אבל עכ"פ הא פל שהוא מלה שיש לה פירוש בלשה"ק צריף לכתוב עליו דמתקרי כמ"ש בב"ש ואם פתב המכונה במקום דמתקרי פסול.

וע"ד שנסתפק אם מועיל נתינת הגט בבי"ד טרם הותר הקשר בנימוסיהם פכר חקר בזה הגאון הפלאה בשו"ת גבעת פינחס סי' ל"ב וכתב דלא תליא זב"ז פלל ע"ש. דברי ידידו ש"ב דור"ש באהבה: סי' קנה נשאלתי באשה מתגרשת ששמה מעריסה אינדל ובבית בעלה היו קורין אותה פן אכן במקום נתינת הגט שהאשה דרה שמה פעת משעה שהלכה מבית בעלה המתגרשת ממנו וגם קודם נישואי' עם בעלה זה בהיותה יושבת במקום הזה עם בעלה הראשון הכל קורין אותה איטשא ואין ידוע משם אינדל פלל איף כותבין בגט: הנה לכאורה נראה דיש לכתוב בגט אינדל דמתקריא אינדשא כמ"ש בב"ש בשם יוסל או יוסקא שכותבין יוסף המכונה יוסל או יוסקא אף שהקריאה היא בקמץ תחת הי"ד ובשם הקודש הוא בחולם בכ"ז מאחר שנגזר משם יוסף יש לכתוב בני"ו וה"ה בשם אינדשא פינן שהוא משתרבב משם אינדל יש לכתוב בדל"ת אמנם יותר נראה לכתוב איטשא בטי"ת ואין להשיג בזה שהשם העריסה הוא אינדל דשמות פאלה שהברתן בצדי"ק שבורה הם נכתבין בטי"ת שי"ן ולא בדל"ת שי"ן פגון מינטשא טשרנא טשינא דהרי אפי' בשם הקודש מצינו לפעמים שכשלועזין אותו משנין גם פתיבתו לפי הברת הגעגוע פגון שלמה שלומקא אלעזר לאזר שרה שארקה סאי' חנה חנוקה וגם פיוסף יוסקא דעת פמה מהאחרונים ז"ל שאם נקרא הי"ד בקמץ יש לכתוב יאסקא וה"נ אף שהשם העריסה הוא אינדל בדל"ת בכ"ז פפי שמגעעעין אותו משתרבב הדל"ת לטי"ת וכותבין איטשא והנה רב א' רצה לומר שא"צ לכתוב רק שם אינדל בלבד ואם רוצין לכתוב הגעגוע יכתבו דוקא אינדשא בדל"ת ושם נכתב בטי"ת הוא פסול כמ"ש האחרונים

בְּשֵׁם רִיבָה שָׂאָם פָּתַב רִיווּא פֶּסוּל: וְהִנֵּה לְעֵנִין לְכַתּוּב שֵׁם אֵידֵל בְּלִבֵּד בְּנֻדַּי אֵינוּ נְכוּן
דְּהָרֵי דְנוּקָא גַבֵּי שְׁרָלָה חֲנֵלָה דְשָׁנֵי תְּנוּעוֹת בְּתַחֲלַת הַשָּׁם הֵם שְׁוִין דֵּי לְכַתּוּב שֵׁם הָעֵרִיסָה
בְּלִבֵּד כְּמוֹ שְׁהָאֲרִיף בְּזָה בַב"ש ש"נ אֹת ב' גַּבֵּי שְׁרָה שְׁאֲרָקָה וְעַט"ג שֵׁם סק"ח אָבֵל
אֵידֵל עִם אֵידְשָׂא לִיפָא שְׁנֵי תְּנוּעוֹת שְׁוֹת וְכַמ"ש בַּט"ג בַּש"נ אֹת י' סק"ו גַּבֵּי יוֹכְבֵּד
נְקוּרִין לָהּ גַּבֵּי יוֹכְלִין דְּצָרִיף לְכַתּוּב הַפִּינוּי מְשׁוּם דְּבָשֵׁם יוֹכְבֵּד הַפ"ף נְקִרָאָת בְּסִגּוּל וּמְנוֹכְרָתָת
מִן הַיּוֹ"ד שְׁנִנְקָדָה נְקוּדָת הַחוּלָם שְׁלִפְנֵי מִשְׁא"כ בְּשֵׁם גַּבֵּי יוֹכְלִין הַפ"ף בְּשָׂבָא נַח וִרְהוּטָה
אֵל הַיּוֹ"ד שְׁלִפְכֵי וּמִתְחַבֵּרָת הַפ"ף אֵל הַיּוֹ"ד ע"ש וְה"ה בְּשֵׁם אֵידֵל הַדָּל"ת הוּא מְנוֹכְרָתָת
מִן הַאֵל"ף שְׁלִפְנֵי וּבְשֵׁם אֵידְשָׂא הַדָּל"ת הוּא בְּשָׂבָא נַח וִרְהוּטָה אֵל הַאֵל"ף שְׁלִפְנֵי וְעַט"ג
ש"נ אֹת ר' סק"א וּבְפֶרֶט דְּהֵלָא עֵיקַר קְפִידָא הוּא עַל מְקוּם הַנְּתִיבָה וְשֵׁם הַפֶּל קוּרִין
אוֹתָהּ בְּכִינוּי זֶה וַא"י לְשׁוּם אָדָם אִם שֵׁם הָעֵרִיסָה שְׁלָהּ הוּא אֵידֵל וְאֵיפְשָׁר דְּנִקְבַע שֵׁם
זֶה לְעֶצְמוֹ כַּמ"ש בְּשׁו"ת מְהַר"י מִינְיָן ס' י"ט לְעֵנִין רַחֵל רַעְכָּלָן הוּבָא בַּט"ג בַּש"נ אֹת
ר' סק"ב וְכַמוֹ בְּשִׁנְיָא שְׁיִנְצִיא בַּט"ג בַּש"נ אֹת ש' וְכוּן לְעֵנִין מְרִים מְרִישׁ בִּיש"ש ס'י
כ"ו הוּבָא בַּט"ג בַּש"נ אֹת י' סק"ד שְׁכ' דְּמִירוּשׁ אֵינָה הַבְּרָה אַחַת כ"כ עִם מְרִים וְכִינוּן
דְּאִשָּׁה אֵינָה עוֹלָה לְתוֹרָה וְאֵינָה חוֹתֶמֶת לֹא נֹכַח לִידַע בְּבִקְרוּר שְׁפָל שֵׁם מְרִישׁ בָּא
מִמְרִים וְחוֹשְׁשִׁין שְׁמָא שֵׁם אַחַר הוּא לְגַמְרֵי ע"ש וְע' בַּט"ג בַּש"נ אֹת מ סק"ה לְעֵנִין
דִּיעֵבֵד בַּכּה"ג וַא"כ בַּנ"ד בְּנֻדַּי יֵשׁ לְכַתּוּב הַגְּעָגוּעַ בְּדַמְתָּקְרִי: וּבְנִידָן מַה שְׁרָצָה הֶרֶב
הַנ"ל לְפֶסוּל אִם פָּתַב אֵיטְשָׂא בְּטִי"ת וּמְדַמָּה לָהּ לְשֵׁם רִבָּה שָׂאָם פָּתַב רִיווּא פֶּסוּל
דְּבַר זֶה מְבִיא לִידֵי גִיחוּף דְּהֵלָא מְבֹאָר בַּט"ג בַּלַּק"ש ס"ק מ"ב הַטַּעַם פִּינוּן שְׁהוּא שֵׁם
הַקּוּדֵשׁ צָרִיף לְכַתּוּב הַגְּעָגוּעַ כְּפִי הַנְּחַת הַשָּׁם הַקּוּדֵשׁ וְכ"כ בַּחַת"ס אַה"ע ח"ב ס' כ"ח
מִמְשַׁמְעוֹת תְּשׁו"ח מֵהַרְאֵנ"ח וּבְשֵׁם יוֹסֵל יוֹסְקָא לְדַעַת הָאֲחֵרוֹנִים שְׁכ' לְכַתּוּב בְּנֹא"ו י"ל
פִּינוּן דְּגַם שֵׁם יוֹסֵף נְקִרָא בְּלִשׁוֹן בַּנ"א בְּקַמֵּץ לְכָף גַּם כְּשֶׁנֶּשְׁתַּרְכַּב לְשֵׁם יוֹסֵל אוֹ יוֹסְקָא
אֵין לְשִׁנוֹת הָאוֹתִיּוֹת מְגוּף הַשָּׁם וְגַם כְּפִי הַנְּרָאָה מְדַבְּרִיהֶם שֵׁם הָעֵיקַר מַה שְׁפֶסְלוּ הַגֵּט
שְׁנִכְתַּב רִיווּא הִי רַק מְשׁוּם שְׁהִיוּ בּוֹ שְׁנֵי טַעְוִיּוֹת שֶׁהִי כְּתוּב גַּם יוֹ"ד בֵּין הוּוִי"ן לְהַאֵל"ף
שְׁעִי"ז נִשְׁתַּמָּה הַשָּׁם מְקַרִּיאָתוֹ ע"ש אָבֵל מְשׁוּם זֶה לְחוּד שְׁנִשְׁתַּמָּה מְכַפֵּי הַנְּחַת הַשָּׁם
הָעֵיקַרִי לְפַעַנ"ד אֵין לְפִנוּסְלוֹ כָּל שְׁאֵין שְׁיִנוּי בְּמַבְטָא וְרֵאָז' לְזֶה דְּהָרֵי בִּיחִיאֵל אֵיחַל כ'
בִּיש"ש פ"ד דְּגִיטִין אֹת י' שְׁאֵין כּוֹתְבִין אֵיכָל בְּכ"ף פִּינוּן שְׁנִגְזַר מִשֵׁם יִחִיאֵל וּבַתְּה"ד
חוֹלַק עָלָיו וְהוּבָא בְּרַמ"א ס' קכ"ט סל"א וּפּוֹסֵק לְכַתּוּב בְּכ"ף וְכ' הַטַּעַם מְשׁוּם שְׁיֵשׁ
שְׁקוּרִין חִי"ת כְּמוֹ ה"א וְאֵי אֵיִתָּא דְּבַכּה"ג שְׁמִשְׁנִין כְּתִיבַת שֵׁם הַגְּעָגוּעַ מְכַפֵּי הַנְּחַת שֵׁם
הָעֵיקַרִי הוּא פֶּסוּל מֵאֵי תִיקֵן אִם נִכְתַּב בְּכ"ף הָרִי עוֹד גֵּרַע יוֹתֵר שְׁאָם הָיוּ כּוֹתְבִין בְּחִי"ת
לִיפָא חֲשָׁשׁ רַק לְמַקְצַת מְדִינוֹת שְׁקוּרִין ח' כְּמוֹ הַא' וְעַתָּה שְׁנִשְׁתַּמָּה מְחִי"ת לְכ"ף הָרִי הָיוּ
הַשְׁיִנוּי לְכ"ע א"ו דָּאֵין זֶה פּוֹסֵל בְּדִיעֵבֵד כָּל שְׁאֵין שְׁיִנוּי בְּמַבְטָא וְעַתָּה בֵּית אֲפֵרַיִם ס'י
פ"ז לְעֵנִין שֵׁם עֵטִיא שְׁיֵשׁ לְכַתּוּב בְּטִי"ת וְאֵין לְחוּשׁ בְּמַה שְׁנִגְזַר מִשֵׁם אֲסַתֵּר וּמְבֹאָר
בַּס"ש בְּשֵׁם גֵּטע שְׁלִפֵי מְבַטָּא הַסְּפָרְדִים שְׁקוּרִין הַתִּי"ו בְּדַגֵּשׁ כְּמוֹ טִי"ת הָרִי גֵטע
קִיצוּה"ש מְנָתֵן וְאַפ"ה כּוֹתְבִין גֵטע בְּטִי"ת וְלֹא בְּתִי"ו וְעַט"ג שֵׁם סק"י.

גַּם אֵיפְשָׁר לֹאמַר דְּהֵתֵם בְּשֵׁם רִיבָה חֲמוּר פִּינוּן דְּהַגְּעָגוּעַ יֵשׁ לוֹ פִּירוּשׁ בְּלִשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ לְכָף
הָרִי שְׁיִנוּי אִם מוֹצִיא הַשָּׁם מְקוּדֵשׁ לְחוּל אָבֵל בְּשֵׁם לְעַז יְכוּלִין שְׁפִיר לְכַתּוּב כְּפִי הַגְּעָגוּעַ
וְאֵין לָנוּ לְהַשְׁגִּיחַ עַל מוֹצֵא הַשָּׁם וְהַנְּחַתוֹ.

והרי בט"ז בשם פתריאל כ' בפשיטות דאין שינוי אותיות פוסל כלל בשם לעז ע"ש ואף דלא קיי"ל פנותי' בזה עכ"פ אין להקפיד אם פותבין הגעגוע שלו בשינוי מעיקר השם רק פפי הברת הגעגוע: איברא דנראה דגם הפותב אינדשא בדלת אין מזניחין אותו שדלת"ת והטי"ת מתחלפין בהברתן פשאין באמצע התיבה ומגוקדין בשפא נח פגון תדשא קדשי קדשי ואינו ניקר כ"כ אם הוא דל"ת או טי"ת אבל מ"מ יען פפי הברת בנ"א שקורין בשם זה בשונן מהראוי לכתוב איטשא בטי"ת אבל איך יעלה על דעת מי שיש לו מוח בקדקדו לומר עוד ההיפך שאם כתוב בטי"ת הוא פסול והרי אפי' לפי טעותו שצריכין לכתוב אינדשא בדלת"ת ג"כ ל"ה פסול אם כתוב בטי"ת דהרי כ' בב"ש בשא"נ אות ג' בשם גרשון ובאות י' בשם יהוד' בשם ס"ש דבשינה באותיות המתחלפין אפי' הוא להיפך מהחתימה פשר בשעה"ד ומה דהצריך שעה"ד הוא רק פשהוא נגד החתימה אבל בדליפא חתימה פשר בדיעבד בלא שעה"ד ובב"ש ש"נ אות ל' בשם ליבקא ליפקא כ' בשם ס"ש להקשיר וכ"כ בתשו' מהרשד"ם סי' ס"ח וכ"כ בצ"צ סי' פ"ד לענין שם זעליג להקשיר בשינוי מג' לק' פיון שפאים ממוצא אחד ואפי' לפ"ד הט"ג באות ג' ס"ק כ"ח שכ' לחלוק על היתר זה דשינוי באותיות המתחלפים פגון גרשון גרשום הרי כ' שם פיון דניקר השינוי במבטא אינו מועיל מה שהם מאותיות המתחלפים וכן באות ה' בשם הירמוזה שכ' בס' עזרת נשים דאם כ' אירמוזה פשר חולק עליו בט"ג משום דניקר ונגזש הרבה במבטא ע"ש.

ובאמת מוכח הכי מדברי הגמ' גיטין ס"ג: גבי ההיא דהו קרו לה נפאתא אזול סהדי וכתוב טפאתה כו' והרי דטלנ"ת הם ממוצא אחד ואפ"ה הוי שינוי פיון שהבדלם ניקר במבטא אבל בין דל"ת לטי"ת באמצע התיבה אינו נרגש ההבדל בינימו וכ"כ בתשו' מהרח"ש סי' ג' לענין קונשטנטינא דל"ה שינוי אם פתב דל"ת במקום טי"ת שני' ע"ש ועתשו' מהר"א ששון סי' ל' ומכ"ש בנ"ד שאין השומע יכול להבחין הרגשה דקה וקלה פזאת בין אינדשא לאיטשא ומה גם פשנכתב עיקר השם אידל והספק הוא רק בהגעגוע ולפי דעתו של הרב הנ"ל ל"ה צריך לכותבו כלל האיך יעלה עה"ד לומר שיהי' פסול בזה והרי גדולה מזו מבואר בט"ג דאם פתב נתן המכונה נטא דכשר פיון שאינו רק לסימן ומכ"ש בנ"ד שאין סברא לפסול גם לדעת האומר שהי' מהראוי לכתוב בדל"ת.

ולמעשה כבר נתבאר בדברינו דאף דמאן דכותב אינדשא בדל"ת לא משתבש בכ"ז יותר ראוי לכתוב איטשא בטי"ת שבטית ההברה יותר צחה דומיא דכתב בפסקי מהרא"י סי' קמ"ב בשם רוטנבורג דאף שפולן מזכירין בג' ונכתב פן בכתב גלחות מ"מ מוצא הלשון שונן וצח יותר בק' פותבין פן ע"ש: ומה שרצה הרב הנ"ל לומר שעפ"י פללי דקדוק לשון אשפנוז ראוי לכתוב בדל"ת מלבד שגם דבריו בזה תלויים על בלימה ואין להם שורש וענף כלל במח"כ אולם אין רצוני ליפנס בוניפוחים פאלה ולו יהי בדבריו הלא כ' הב"ש בפללים כלל א' שאין דורשין בשמות רק פותבין פפי שהוא ההברה.

והרי בנובי"ק חאה"ע סי' פ"ז פתב לענין שם עיר פילטץ דבקריאת שמות לעז של עיירות ובנ"א אין להשגיח אפי' פתיבתן מתנגד לחוקי דקדוק לשה"ק לפי שאין מדרב העם לדקדק בקריאת שמות לעיירות או לבנ"א עפ"י דקדוק ע"ש ומכ"ש דלא איכפת לן אם הוא מתנגד אל פללי דקדוק לשון אשפנוז ואין פותבין רק פפי הברת בנ"א גם

הלא ידוע הוא שבשמות גיטין אין כותבין עפ"י דקדוק לשון לעז רק עפ"י דקדוק לשון תלמוד דהרי לפי דקדוק לשון לעז כותבין צירי בשני יודי"ן ובגט כותבין צירי בחד יוד"ד וב' יודי"ן הם פתח חריף ומבואר בט"ג בש"נ אות ו' סק"ג דאם כ' על צירי שני יודי"ן יש לחוש אפי' בדיעבד דהוי שינוי השם ע"ש וקאלה שינוים רבים עצמו מספר כי על פן מהנכון לכתוב בנ"ד לכתחלה אידל דמתקריא איטשא וכן בשמות אחרים קאלה פגון גאלדא גאלטשא פרידא פריטשא וכיוצא בהן הנלפענ"ד פתבתי יום ב' כ"ו מרחשון שנת תרח"ם לפ"ק סטרי יע"א.

סי' קנו בעזה"י יום ו' עש"ק טו"ב מנ"א שנת תרנ"א לפ"ק סטרי. שפעת שלום וברכה לכבוד ידידי הרב המןפלג בתורה וביראה מוה' חיים ישראל בלאף נ"י מו"ץ דק"ל סקאליע יצ"ו.

מכתבו הגיעני והנני לתשובתו עד"ש בענין אשה שפאה להתגרש ששמה מעריסה טויבא רוזא ובקהלתכם שהוא מקום הכתיבה ונתינת הגט ודירה שם זה עשר שנים נקראת רק טויבא בלבד אפס אמה קוראה אותה לפעמים טויבא רוזא וכן בהפאפריק בקהלתכם שהאשה עומדת לשרת שם נקראת מהפועלים על הרוב רק בשם טויבא ולפעמים קורין אותה טויבא רוזא: הנה בתשו' בית אפרים סי' פ"ד כ' בענין כזה לכתוב שני גיטין ולהקדים הגט שכותבין בו ב' השמות תחלה ודמתקרי ע"ש האחד וכ"פ בט"ג בלק"ש סט"ו.

איברא דלפענ"ד השם האחד שנקרא בפי רוב העולם הוא העיקר אף דב' השמות הם מלידה כדמצינו בגיטין ל"ד: גבי יוסף יוחנן ורנבא מרים ופורתא שרה לפי פיר"ת ז"ל דקיי"ל פנותי' ובב"ש סי' קכ"ט ס"ק ל"א גבי שמחה וריזל מביא בשם הב"י והלבוש דאזלינן בטר קריאת רוב העולם להקדים אפי' שם הלעז לשם הקודש ודעת הד"מ דלעולם מקדימין שם העברי אבל היכי ששני השמות הם קודש או שניהם חול בנדאי אזלינן אחר רוב העולם לכ"ע כמ"ש.

שם בשם תשו' רמ"א לענין פעסלין אסתר ע"ש ומה שמחזיש הט"ג דשם אחד מב' השמות הו"ל קיצוה"ש דחו האחרונים ע' בס' ישיע"ק וד"ח והט"ג בעצמו בלק"ש סק"ג מפקפק בזה וכתב להכשיר בכי"ב לכתוב ראובן דמתקרי ראובן שמעון ע"ש וד"ז הגאון מבוטשאטש ז"ל בס' חסד לאברהם סי' ל"ו מביא שראה כתי"ק של א"ז הגאון מליסא זצלה"ה שהשיב לש"ב הגאון בעל ספר יהושע בזה"ל ומעולם אני נוהג פן במי דרנבא קרו לי' ראובן ופורתא ראובן שמעון לכתוב ראובן דמתקרי ראובן שמעון והאריכות בזה ללא צורך עכ"ל ובכ"ז למעשה הייתי מצריף לכתחלה לכתוב שני גיטין אמנם כשיש איזה מניעה ועיכוב מלכתוב שני גיטין פגון ע"י שליח הנני מורה למעשה לסמוך על הגאונים הנ"ל לכתוב רק גט א' ולהקדים השם האחד שקורין רוב העולם והב' שמות בדמתקרי שעל פן בגט הזה שאנו דנין עליו אחרי שפפי ששמעתי נחלקו בזה הרבנים דקהלתכם שאחד מהם הורה לסדר ב' גיטין והשני חולק עליו ונתפרסם הדבר בעיר שצריף לכתוב שני גיטין ויש פאן משום חומרת הנוב"י במהד"ק חאה"ע סי' צ' להזהיר שלא להודיע להפעל והסופר מזה משום חשש ברירה אף שבחת"ס חאה"ע סי' כ"ו משיג עליו בזה בכ"ז עדיף לכתוב בנ"ד גט אחד טויבא דמתקריא טויבא רוזא.

ובפרט דהלא בנ"ד גם המיעוט שקורין אותה טויבא רונא עפ"י הרוב קורין אותה רק טויבא בלבד וא"כ הוי השם טויבא רונא רק מיעוטא דמיעוטא בנדאי אין לספק דילמא הוא העיקר עתשו' פמ"א.

ובתשו' נובי"ק סי' פ"ח ובמהד"ת ס' קי"ז ובתשו' ברית אברהם סי' קי"ד ובעיקר הויכוח של הרבנים מ"ד דצריף לכתוב ב' גיטין לא משתבש ומ"ד שדי בגט אחד ג"כ לא משתבש ושלום על דיני ישראל: סי' קנז וע"ד השאלה במי שמעריסה נקרא שמו קלונמוס וכן עולה לתורה ואח"כ הי' נקרא בפי מקצת בני"א קלמן וכן הוא חתימתו ורוב העולם קורין אותו בפניו קלמנקא איף לכתוב בגט: הנה ידוע ד' הט"ז מ"ש בשא"נ אות כ' בענין שם הירצקא קלמנקא דצריף לכתוב הפניו כמו שקורין אותו בלשון בני"א ובט"ג שם כ' לחלק דאם הפניו מעריסה פן הוא הירצקא או קלמנקא ע"ש א' מאבותיו שהי' שמו פך יש לכתוב פן בגט לכתחלה ובדיעבד פשר גם אם לא כתבו פיון שהפל נקודה א' אבל אם מעריסה שמו הירץ או קלמן ואח"כ נשתרבב לשם הירצקא או קלמנקא די לכתוב לכתחלה בשם הירץ או קלמן ובא"י שם העריסה פוסק ג"כ לכתוב לכתחלה הירצקא או קלמנקא ע"ש וע' בט"ג בשא"נ אות ו' ובלק"ש סעיף כ"א שהעלה דאפי' שם געגוע לקטנות אם הרוב קורין אותו פך בפניו צריף לכותבו ולפי"ז לכאורה בנ"ד הי' צריף לכתוב קלונמוס המכונה קלמן והמכונה קלמנקא וכמ"ש ג"כ הב"ש בסי' קכ"ט ס"ק כ"ט בשם תשו' מהר"ם מינץ במי ששמו משולם והפניו שלו זלמן ואח"כ הי' נקרא זעמיל ע"ש ינפיו דכותבין משלם דהוא עיקר שמו ועולה לס"ת בשם זה וכותבין המכונה זלמן והמכונה זעמיל ע"ש אמנם לפענ"ד יש לחלק דהתם השם זלמן הוי כמו שם העצם שאינו פניו דוקא לשם משלם שהוא פניו לכמה שמות הקודש כגון אפרים יקותיאל שלמה וכדומה והוי זלמן כמו שם בפ"ע רק שהשם זלמן נתפנה ונשתרבב לשם זעמיל ושפיר כותבין המכונה זלמן והמכונה זעמיל משא"כ שם קלמן אינו פניו רק לקלונמוס ובב"ש מובא באמת דעת הד"מ וכמה אחרונים שלא לכתוב כלל קלמן מפני שהוא קיצור השם ונהי' דאנו פסקינן לכתוב המכונה קלמן אבל אם נשתרבב גם השם קלמן ונתפנה לקלמנקא א"צ לכתוב שנית והמכונה קלמנקא ונהי' דבשם הירצקא כה"ג הי' צריף לכתוב לכתחלה נפתלי המכונה הירץ והמכונה הירצקא היינו לפי שהשם הירץ לא נתפנה מנפתלי בהברתו משא"כ קלונמוס קלמן הלא יש בקלונמוס האותיות של קלמן ונלפענ"ד להביא סמוכין לזה מדברי הש"ס נדרים י': דפליגי ב"ש וב"ה בפניו פניוין אם אסורין או מותרין וקיי"ל כב"ה דמותרין ומפרש התם טעמייהו דב"ה למ"ד פניוים לישון נכרים הם דס"ל לב"ה בהני לא משמע נכרים וכו' הר"ן דאפי' משמע הכי ליתן מעיקר לישון אלא דמנייהו משתבשי בהכי ולא לישנא הוא ע"ש וי"ל לכאורה דהה"נ הלא שם קלמן הוא נתפנה מקלונמוס בהיפוף אותיות הלכך כשאח"כ גם השם קלמן אשתרבבי אשתרבב לקלמנקא לא מן השם הוא זה לכפול עליו המכונה בפרט להב"ש דהמכונה קאי אשם הרי פניו פניוין אינו שייך להעיקר וע"כ הי' נראה לכאורה דדי לכתוב קלונמוס המכונה קלמן ותו לא.

אמנם ראיתי בספר יהושע ל"ש הגאון מט"פ ז"ל בפו"כ סי' קי"ז שכ' שם לחלק בין שם הירצקא לשם שארקה דבשלמא בשם שארקה דיוצא משם שרה דהוא שם הקודש אמרינן האי קה הנוספת הוא מלשון בני"א וא"צ מה"ד לכותבו משא"כ שם הירץ דהוא

שם לעז ל"ש לומר דהוא עיקר השם פיון דשניהם לשון לעז מאי אןלמא דהאי מהאי ולכן אמרינן דהירצקא הוא שם בפ"ע ע"ש וא"כ יש לחוש גם בשם קלמנקא דהוא שם בפ"ע וע"כ יש לכתוב המכונה קלמן והמכונה קלמנקא והנה במ"ש לכתוב המכונה קלמן אף דבשני שמות לעז הלא כותבין דמתקרי פנמץא בב"ש בשם תשו' מהר"ם לוינ' גבי מירל מירוש הנה פבר נשאלתי ע"ז מהרב מהור"פ חיים טויב נ"י אבד"ק ראנדאל ונראה דהוא משום שכ' במהרי"ט הובא בט"ג דקלונימוס הוא שם מורכב מלשון יון ולשה"ק דקלו הוא בלשון יון טוב ונימוס הוא דרף ומשפט חרוץ כדא' בגמ' עשו לה פנימוס או שפלו הוא שם מלשה"ק שפירושו קולו ודבורו הוא נימוס לכך מחשבנין לענין זה בשם הקודש וצריף בנ"ד לכתוב קלונימוס המכונה קלמן והמכונה קלמנקא הנלפענ"ד פתבתי דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' קנח בעזה"י יום ד' ר"ח מנ"א שנת תרנ"א לפ"ק סטרי יראה בנחמה.

בעיר ה' שמה. ה"ה פבוד ש"ב ידידי הרב הגדול חריף ובקי ירו"ש מוה' זלמן לארבערבים נ"י ראב"ד ומו"ץ דק"ק זאלקווא יצ"ו.

מכתבו הגיעני וחסתי להשיב לו על אטר פמבוקשו עד"ש באחד שפא לפניו לסדר לו ג"פ ששמו מעריסה יוסף. ובשם זה נקרא לתורה וחזתם בו ובפי העולם נקרא יאסיא ודעתו לכתוב יאסיא בשי"ן ימנית ודורש מאתי חו"ד בזה וגם אם לכתוב המכונה או דמתקרי: הנה ידע מ"ש הרמ"א בסוסי' קכ"ט כל פיוני שמשתנה מפת לשון המדינות פגון ליב שיש מדינות שמדברים בלשון קלילא ליב ובמקצת מדינות מדברים ליבא או ליא כו' או שהלשונות מתחלפות בקריאת הב' או פ' כו' שמקצת מדינות מדברים יותר בלשון רפה הולכין אחר לשון בנ"א במדינה שנותנים בו הגט כו' והנה במקומנו המבטא הוא יאסיא פמו שגמץא בט"ג בשא"נ אות י' וכן בש"נ אות ג' גבי גוציא גוסיא ובנדאי צריף לכתוב באל"ף ולא בנא"ו אף ששרשו משם יוסף כמ"ש בט"ג הנ"ל וכ"כ לענין גולדא גאלדא גוטליב גאטליב וכמ"ש בב"ש בש"נ ריש אות ג' לענין שם גאדיל דאף שיוצא משם גד שנקתב בלא אל"ף פשכותב גאדי"ל צריף לכתוב באל"ף אחר הגימ"ל וכ"כ רש"ל וט"ז בשם שארקה אף שגנזר משם שרה צריף לכתוב שארקה באל"ף אחר השי"ן וכ"כ בב"ש בש"נ אות ב'.

אמנם אם המבטא של בני המקום נתינת הגט לקרוא יאשא בשי"ן ימנית מהראוי לכתוב יאשא אבל לא פמו שעלה ע"ד כ"ת לכתוב יאשא ביו"ד אחר השי"ן פי פשקורין יאסיא בסמ"ף תנועת היו"ד מורגשת לא כן פשמדברים בשי"ן ימנית שאז אין מרגישין הברת היו"ד כמ"ש בט"ג בש"נ אות ד' סק"ב דוואסיא דוואסא ובאות מ' סק"ט לענין מנצא מינטשא וכן באות ס' סק"ד לענין סאסיא סאשה והאריף בזה באות ש' סק"ז ע"ש וע' בשו"ת ד"ח ח"א סי' ע"א.

פללו של דבר דגיעגוע השם יוסף תלוי בהברת אנשי מקום נתינת הגט אף רגילין לבטא בשפתים ובדיעבד אין קפידא בענין זה פמבואר ברמ"א שם דבדיעבד אם שינה בא' מאלו הדברים פשר וכ"כ בתשו' מהרח"ש ולענין אם לכתוב המכונה או דמתקרי הנה אף דהב"ש בשא"נ אות ס' כ' בשם הס"ש לענין שעי' פיון דיוצא משם ישעי' דינו פשם הקודש דכותבין עליו דמתקרי ולא המכונה הא פתב שם הב"ש דלא קיי"ל פנותל' ובש"נ

אות ב' מספקא לי' להב"ש בדעת הס"ש עצמו אי ס"ל פן להלכה נאנו נהיגין לכתוב ככ"ב המכונה וכן ביש"ש פ' השולח סי' כ' השיג בזה על המהרי"ק גבי שרה שערלו שדעתו לכתוב בלעז ששרשו בעברי דמתקרי ולא המכונה והוא דחה דבריו והסכים לכתוב המכונה דאין לה פינוי גדול מזה פשקקצין השם ומוציאין אותו מתקונו ומכנין אותו בענין אחר וזהו גמגום השם וכינויו פועין פינוי נדרים שהוא קונם קונח קונס אלמא דכל כה"ג איקרי שפיר פינוי ע"ש וע' פסקי מהרא"י סי' ו' לענין יעקב המכונה יעקל ועתשו' נובי"ת חאה"ע סי' קי"ט לענין מי ששמו מאיר יהוד' ונקרא בפ"כ מייאיר ליב בהרגש שני יודי"ן שיש לכתוב מאיר יהודה המכונה מייאיר ליב מפני שגם מייאיר הוא שם של חול ועג"פ סי' קכ"ט ס"ק ס"ט וע"ב שהביא בשם גדולי רבני אשכנז לכתוב בקיצור שה"ק המכונה ולא דמתקרי: סי' קנט ועד"ש בנידן שהמגרש שמו שמשון נקרא בפ"י העולם בפתח תחת השי"ן הא' אם יש לתקן לכתוב בגט אל"ף אחר השי"ן למען לא יהי מקום לטעות בשם שמשון בחירק: הנה ראיתי בתשו' רח"כ סי' ס"ח בשם חאווע שהורה לכתוב חאווע משום דאף אם יוצא משם חנה שפיר למיכתב חאווע ורא' מתשו' מ"ב סי' קי"א באשה ששמה מלכה בחירק שגזפר בתורה פעמים חסר יו"ד אחת אשת נחור ושנית בת צלפחד ואעפ"כ פסק לכתוב מילכה ביו"ד כדי להפריש בין שם זה ובין שם מלכה בפתח ע"ש אמנם באמת אין להביא מזה לנ"ד דהתם אנו מסופקין בשרשו של השם אם הוא משם חנה או חובה וכן מלכה ומילכה שתי שמות נפרדות ניהו משא"כ בנ"ד הלא נולם נקראים מעריסה שמשון בחירק ע"ש שמשון הגבור הנכתב בקרא ורק העולם משתבשין לקרותן בפתח בודאי אין לנו להטיל אל"ף באמצע לשנות השם מפיכתו במקרא וגדולה מזו כ' בשאילת יעב"ץ ח"א סי' קי"ח לענין שם היגל אם לכותבו מלא כ' שם דאם נטיל בו אות יתירה שלא נמצא בכתוב יש לחוש לשינוי השם ומוסיף זה אינו אלא גורע ולקב' יותר טוב לכתוב חסר ואצ"ל שאם חותם א"ע בדקדוק הלל חסר ודאי אין לנו אלא פחיתותו פענין שכ' בת"ה בשם ירחמיאל ע"ש הרי דאף שנמצא ג"כ היגל מלא בכ"ז יש לכותבו חסר בכדי שלא ישתנה השם מפני שנכתב במקרא ונהי דגבי שם היגל קיי"ל כפסק הש"ע בסוסי' קכ"ט לכותבו מלא עח"מ וב"ש שם היינו פיון דהמבטא הוא בחירק ותנועת חירק הוא מושף יו"ד כמ"ש הס"ש לענין שם בנימין מלא ע"ש וכן מ"ש בט"ג בש"נ אות ח' באשה שידוע ששמה חנה בפתח וקורין אותה בקמץ יש לכתוב חנה המכונה חאווע והיינו משום דתנועת הקמץ מושף א' משא"כ לתנועת פתח הרי א"צ אל"ף וכבר דחו בתשו' רח"כ סי' ע' וכן בתשובה שאחרי' שם מהגאון בעל מרפכת המשנה הרא' מפירש"י פתובות ס"ט: דתנועת פתח מושף אל"ף ע"ש וכן דחה פירוש זה באס"ז בכתובות שם ומ"ש בר"ן נדרים ל"ז: בהא דקא' התם מקרא סופרים שמים מצרים ופי' הר"ן שאעפ"י שאין בהם אל"ף נקראים כאלו היתה בהם י"ל דהכונה אל"ף בין שי"ן למ"ם וכן במצרים היכי דקרינין בקמץ לפי שהקמץ מושף אל"ף כנ"ל.

וכ"כ באמת בפירש"י שם ע"ש וע' מפות ז': בפירש"י ד"ה אם למסורת כו' כשאתה קורא ונשל אתה מוסיף הברה של אל"ף או של ה"א בין נו"ן לשי"ן ע"ש וע' בב"ש שא"נ אות ו' גבי שם ואלק כ' בשם ס"מ כשקורין הו"א בקמץ יש לכתוב אל"ף אחר הו"א ו' אבל במדינות אלו שקורין בפתח יש לכתוב ולק חסר א' וכ"כ בשם ורידמאן עט"ג שם ס"ק

י"ז וכן בשם זאלקינד ובשם לזל וע"ש אות מ"ם נחום המכונה מנלי או מנלא אם קורין המ"ם בפתח ועוד שם גבי מנחם דמתקרי מן דאם קורין המ"ם בקמץ פותבין מאן באל"ף ע"ש ובש"נ בשם בשא האניכה טשרנא טלצא מטל ועוד בכ"ד.

נהרי אפי' באות א' השרשית כ' בתשו' הרא"ם ח"א סי' ס"ו דחסרון אל"ף אינו שינוי מורגש דאשפחן בפתוב תיבות הרבה חסרות מהן אל"ף השורש כמו לא יהל שם ערבי וכי"ב ומכ"ש באות אל"ף השמשית ועתשו' נובי"ת סי' קט"ז לענין עיר יאמפאלא כ' שם דאם הוא הי' המסדר הראשון הי' קובע לכתוב ימפלא בלא אל"ף כי אין הפתח תנועה גדולה שימשוה אחריו אל"ף ע"ש ונהרי במהריב"ל ח"ג סי' ט' כ' דאפי' במקום שנוהגין לכתוב הא' במקום פתח בכתובות ושטרות בכ"ז אם חסר הא' לא איכפת לן פיון דאין מוחלט דוקא להשם הא' במקום פתח וזימנין הסופרים משמיטין הא' לכה אין קפידא בזה אם נחסר לפעמים ע"ש וא"כ פיון שגם אם נכתב בלא אל"ף יקרא ג"כ בפתח כמו שהוא נקרא בפני העולם למה נטיל בחנם אל"ף באמצע לשנותו בכתבתו מהמקרא אבל בשם לעז כ"ב שפיר יכולין לכתוב אל"ף להרחבת המבטא כמו שגמץא כ"פ בפוסקים אבל בשם שמשון שסודתו במקרא קודש בלי אל"ף ורק העולם משתבשין וקורין אותו בפתח אין לנו לקותבו בגט באל"ף אם גם בלא אל"ף הוא נקרא פהקריאה בפני העולם: איברא דראיתי מוכא בשם מהריב"ל שכ' דאף דכ' הריב"ש בס' נ"ז הוכא בב"י סי' כ"ח גבי הדרה שפל שאיפשר לפרש הלשון אף בדוחק באופן שלא יהי' שינוי פשר הוא דוקא בשם העיר דכיון די"ל בלשון זה הכי והכי הו"ל פאלו לא נכתב שם העיר פלל דכשר לד' רוה"פ אבל לא בשמו ושמה פיון שאם לא נכתב פסול ע"ש אמנם יפה כ' בזה בס' עזרת נשים שא"נ אות ש' גבי שם שלום ונ"ל באופן דאני נבוה הרבה איהו יצאנו י"ח בכתבת שמות הללו שלום בחולם ושלום בשוריק דכיון דמקרי הכי והכי הי"ל כמאן דלית' וקאלו לא נכתב שם המגרש ויראה ליישב בזה דכיון דכותב שלום בן אברהם מפתח שנקתב בן אברהם אנו מכירין ויודעין מי הוא המגרש אם שלום בחולם או שלום בשוריק והרואה הגט יקרא שם המגרש לפי הסימנין שמזכיר שם אביו ושם אשתו וממילא יתברר לו ויקרא הגט פהלקתו עכ"ל וראיתי בט"ג שם שכ' ע"ז ותירוצו דחוק ולפענ"ד שפתיו ברור מללו דהרי באמת כ' בתשו' מהר"ם פדואה סי' ל"ה בשם המרדכי שמכשיר באם לא נכתב בגט רק בן פ' וידוע שאין להאב בנים אחרים אמנם אנו לא קיי"ל פנות' וכמבואר בב"י רס"י קכ"ט בשם הרשב"א דשם אביו ואב' לחוד ל"מ ומובן הדבר בטעמא דהרי באמת הא דבענין שמו ושמה בגט הוא משום דכתיב ספר פריתות וא"א לספירת דברים של פריתות אא"כ פתב שמו ושמה כמבואר ברמב"ן ור"ן בגיטין כ'.

וכ"ה בר"ן פ"ק דקידושין. ושמה"ט ל"מ אם כ' בגט איש שפסי' מובהק פ' מגרש אשתו פ' פיון דליכא ספירת דברים וה"ה דל"מ מה"ט אם לא נכתב שמו רק שם אביו בלבד דאף שידוע שאין לאב זה בנים אחרים מ"מ ל"ה ספירת דברים בכה ושע"כ כ' באמת א"ז הגאון בס' תו"ג סי' קכ"ט ס"ק ט"ו במי שנקרא תמיד ע"ש אביו כמו בן עזאי י"ל דזה הוי דרוך ספירת דברים ע"ש וא"כ לפי"ז אם באמת נכתב שמו ושמה בגט פהלקתו א"כ איכא ספירת דברים דאפשר למיקרי השם גם באופן אחר וא"כ אינו מוכח מתוכו ונהרי אף לדין דקיי"ל כר"א דא' עידי מסירה פרתי בכ"ז בעינין שיהי' מוכח ומבורר

בגט שְׁהוּא הַמְגֵרֵשׁ כַּמֵּ"שׁ בַּבֵּ"שׁ סִי' קַכ"ט ס"ק כ"א בַּכ"ז הָרִי לְעֵנִין זֶה שְׁפִיר מְהַנִּי
הַסִּימֵן שְׁמִזְפִּיר שֵׁם אָבִיו וְצָדֵקוֹ דְּבָרֵי הַעֲנִי.

וּגַם הֵיטֵב אֲשֶׁר דְּבַר בְּזָה בַּט"ג שֵׁם דְּאַף הַמְהַרִּיב"ל לֹא חָשׁ לָהּ לֵהָא מְקִלְתָּא דְּכָל הַיְכִי
דְּאִיפָּא לְמִיְקָרְנִי הָכִי וְהָכִי הוּ"ל פְּלֵא נִכְתָּב אֱלֵא בְּשִׁמוֹת הַלְעִז פְּגוֹן פְּאֵלוֹמְבָה דְּמִיְרִי
מִיְנָה הָתָם פִּינּוֹן שְׁדָרָה הַלְעִזוֹ לְהַנִּיחַ אוֹתִיּוֹת בְּמִקּוֹם נְקוּדוֹת פְּשִׁחִיסָר אַחַת מִפְּל סִימְנִים
יֵשׁ פְּסוּל מִשָּׂא"כ בְּשִׁמוֹת הַקְּוֹדֵשׁ שְׁפָה הַנּוֹחַחוֹ בְּמִקְרָא וְאָנוּ קוֹרִין אוֹתָן עַפ"י הַמְסוֹנְרַת
וְה"ז נִכְתָּב פְּהַלְכְתּוּ כְּפָתוּב שֵׁם הַמְגֵרֵשׁ בְּתַנְ"ף מֵה בְּכָה שְׁיֵשׁ לְקָרוֹת גַּם בְּעֵנִין אַחַר מ"מ
פִּינּוֹן שְׁפָמוֹ שְׁכָתוּב בְּגַט פֶּן נִקְרָא בְּתוֹרָה עַפ"י הַמְסוֹנְרַת אֵין לוֹמַר בְּזָה דְּהוּי פְּמֵאן דְּלִיתָא
וּכְמֵאן דְּאִיתָא תָּא הוּא שְׁהָרִי כְּתוּב בְּתוֹרָה פְּנּוֹסַח הַזֶּה וְלַעֲזוֹ אֵין כָּאן פִּינּוֹן דְּשְׁפִיר יֵשׁ
לְתַפְּסֵי הַדְּבָרִים פְּפִשְׁטוֹן שְׁהַמְגֵרֵשׁ הוּא בַּעַל הָאֵשָׁה לֹא יוֹצִיאוּ לַעֲזוֹ לוֹמַר אַחַר הוּא ע"ש
וּמכ"ש בַּנ"ד שְׁיָדוּעַ שְׁגַם אוֹתָם שְׁנִקְרָאִים בְּפִי הָעוֹלָם שְׁמִשׁוֹן בְּפִתְחַ שְׁמָם מְעָרִיסָה הוּא
שְׁמִשׁוֹן בְּחִירָק וְכֵן הֵם עוֹלִים לַס"ת וְחוֹתְמִים א"ע ג"כ בְּלֵא אֱל"ף בְּנִדְאִי אֵין לְכָתוּב
אֱל"ף אַחַר הַשִּׁי"ן הַרְאֵשׁוֹנָה דְּבָרֵי ש"ב יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאֵהָבָה: סִי' קַס בַּעֲזָה"י יוֹם ג' כ"ה
טַבַּת שְׁנַת תַּרמ"ו לַפ"ק סְטֵרִי.

רַב שְׁלוֹם וּבְרָכָה מְאַלְקֵי הַמְעַרְכָּה לְכַבּוֹד יְדִידֵי ש"ב הָרַב הַמֵּאָה"ג חָרִיף וּבְקִי בַנְש"ק
כַּש"מ אֶפְרַיִם וְזַלְמָן מְרַגְלִיּוֹת נ"י אַבְד"ק בְּרַאיוֹלָא יצ"ו בְּמַדִּינַת רוֹמְעֵנִיעֵן. מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי
וְהַנִּי לְתִשְׁבּוּכְתּוֹ עַד"ש בְּגַט שְׁבָא לִק' ע"י שְׁלִיחַ שְׁנִכְתָּב שֵׁם הַמְגֵרֵשׁ חֲיִים דְּמִתְקַרֵּי כּוֹן
צִיּוֹן וְדַמְתְּקַרֵּי שְׁמוּאֵל וְכַתְּבֵי לוֹ הָרַב הַמְסוֹדֵר טַעַם כְּתִיבַת ב"פ דְּמִתְקַרֵּי מְפָאֵת שְׁנִשְׁתַּנְּהָה
שְׁמוֹ ב' פְּעָמִים מְחַמַּת חוֹלֵי וְשְׁמוֹ מְעָרִיסָה שְׁמוּאֵל וְנִשְׁתַּנְּהָה בְּפַעַם הַרְאֵשׁוֹן מְחַמַּת חוֹלֵי
לְכּוֹן צִיּוֹן וּבְפַעַם הַשְּׁנִי נִשְׁתַּנְּהָה מ"ח לְשֵׁם חֲיִים וּמִנַּע א"ע כ"ת מְלַסְדֵּר הַגַּט הַלְז עַכְמ"ש
הַב"ש בַּסִּי' קַכ"ט ס"ק ל"ז בְּנִשְׁתַּנְּהָה שְׁמוֹ מ"ח ב' פְּעָמִים לְכָתוּב שְׁנֵי פְּעָמִים דְּמִתְקַרֵּי
בְּלֵא וַי"ו וּבְגַט הַזֶּה נִכְתָּב וְדַמְתְּקַרֵּי וּמְסַתְּפֵק כ"ת וְשׁוּאֵל אִם גַּם בְּדִיעֵבַד יֵשׁ קְפִידָא בְּזָה
וּמְבּוֹאֵר בְּמְכַתְּבוֹ שְׁהוּא מְקוֹם עֵיגוֹן וְשַׁע"ד: הַנֵּה טַעַמּוֹ שֶׁל דִּין הַנְּ"ל מְבּוֹאֵר שֵׁם דְּהוּא
פִּינּוֹן דְּכְשִׁמְשִׁינִין שֵׁם מְחַמַּת חוֹלֵי הַשֵּׁם הָאֲחֵרוֹן עוֹקֵר הַשֵּׁם הַרְאֵשׁוֹן וְל"ש לְכָתוּב
וְדַמְתְּקַרֵּי שְׁכְּשִׁנְיָתָן לוֹ הַשֵּׁם הַב' בְּחֵלִיּוֹ הָא עָקְרוּ הַשֵּׁם הָא' וְלֹא נִקְרָאוּ שְׁנֵיהֶם פְּאָחַד
ע"ש וּבְאַמַּת הָכִי מְסַתְּבַר דְּבַחּוּלָה שְׁמִשְׁנִינִין הַשֵּׁם עוֹקְרִין אֶת הַשֵּׁם הַרְאֵשׁוֹן כְּדֵא' בַר"ה
ט"ז: דְּשִׁנְיָוִי הַשֵּׁם מְקַרַע גַּז"ד שֶׁל אָדָם מְדַכְּתִיב שְׁרִי אֲשֶׁתָּה לֹא תִקְרָא שְׁמָה שְׁרִי כִי
שְׁרָה שְׁמָה וּכְתִיב וּבְרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נִתְתִּי מְמַנָּה לָהּ בֶּן הָרִי דְּהִיכִי דְּמִשְׁנִינִין הַשֵּׁם כְּדִי
לְקַרַע הַגַּז"ד עוֹקְרִין הַשֵּׁם הַרְאֵשׁוֹן וְלִכְהָ ל"ש לְכָתוּב וְדַמְתְּקַרֵּי דְּוַי"ו הַחֲבּוּר מִשְׁמַע
שְׁנֵיהֶם פְּאָחַד פִּינּוֹן דְּקִי"ל כַּר' יוֹנְתָן בַּב"מ צ"ד גְּבִי אָבִיו וְאִמּוֹ קַלֵּל דְּמִשְׁמַע שְׁנֵיהֶם פְּאָחַד
וּמִשְׁמַע כ"א בַּפ"ע עַד שְׁיִפְרוֹט לָהּ הַכְּתוּב יַחֲדָיו וּפְרִיּוֹשׁ הַיּוֹתֵר פְּשׁוּט הוּא שְׁנֵיהֶם פְּאָחַד
כַּמֵּ"שׁ בַּט"ז יו"ד סִי' רַכ"ח ס"ק מ"ט ע"ש וְאַף דְּלִשׁוֹן תּוֹרָה לַחּוּד וְלִשׁוֹן בַּנ"א לַחּוּד
בַּכ"ז הָרִי חֲזוֹנִין דְּבַנְדְּרִים אֲזַלִּינֵן בְּתַר לִשׁוֹן בַּנ"א וְאַפ"ה אִם נָדַר בְּלִשׁוֹן הַקְּוֹדֵשׁ אֲזַלִּינֵן
בְּתַר לִשׁוֹן תּוֹרָה עַש"ך יו"ד סִי' רַי"ז ס"ק כ"ד וְה"ה בְּשִׁטְרוֹת קִי"ל דְּדִינֵן כְּמוֹ בְּנְדְרִים
וּכְשִׁפּוֹתֵב בְּלִשׁוֹן תּוֹרָה וְנִכְתָּב וַי"ו הַחֲבּוּר מִשְׁמַעוֹתוֹ שְׁנֵיהֶן פְּאָחַד כְּהָא דְּקִי"ל ב"ב קַמ"ג
בְּהָהוּא דֵא"ל נְכִסִּי לָהּ וְלִבְנֵיהָ וְלִי לָהּ מְהָא דְּתַנְיָא וְהִתְהָ לֵאחֲרָן וְלִבְנֵי כו' וְכ"ה בַּע"ז
דָּף י': פֶּל נְכִסָּי לַר"ע וְלִחְבְּרִי יָצָא ר"ע וְדַרְשׁ וְהִתְהָ לֵאחֲרָן וְלִבְנֵי כו' וְכ"ה בַּכ"מ
דְּוַי"ו מוֹסִיף עַל עֵנִין רַאשׁוֹן לְצַרְפּוֹ וְלִחְבְּרוֹ וְלִהְשׁוּוֹתָן פְּאָחַד כְּדַמְצִינוּ בְּתַעֲנִית י"ד: אִי

הוּי פְּתִיב יְהוֹשֵׁעַ כְּדַקְאֲמַרְתָּ הַשְׁתָּא דְכְּתִיב וַיְהוֹשֵׁעַ הָא וְהָא עֲבִיד וְכֵן בְּזַבְחִים ח': אִימָא
כָּל דְשִׁחִיט לִיקְהוּי כְּמוֹתָהּ אִי הוּי פְּתִיב לְשִׁלְמִים וְזַבַּח כְּדַקְאֲמַרְתָּ כו' וע' בח"מ סי' קכ"ט
ס"ז לְעֵינֵן אִם פְּתִיב הָעֲרֵבוֹת בַּהֲשֵׁט"ח קוֹדֵם חֲתִימַת הָעֲדִים אִם פְּתִיב פ' עָרַב בְּלֹא וַי"ו
אִינוּ גוֹבָה אֶלָּא מִבְּנֵי"ח מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּתַחֲלַת דְּבָר וְאִם כו' ופ' עָרַב הוּי"ו מְחַבְּרוּ וּמְעָרְבוּ
עִם הַלֵּוֹה וְהַמְּלִיָּה וְגוֹבָה מִמְּנוּ מִמְּשַׁעֲבָדֵי וְגַם לְעֵינֵן גִּט מְצִינוּ בְּגִיטִין פ"ז.

שְׁאֵלוּ בְּשִׁלּוּמָה פְּסוּל שְׁמָא עַל שְׁאִילַת שְׁלוֹם חֲתָמוּ וְשְׁאֵלוּ בְּשִׁלּוּמָה כְּשֶׁר וּפִירֵשׁ"י
דְּכִשְׁכְּתוּב בְּלֹא וַי"ו הוּי מִיִּלְתָּא בְּאַפִּי נִפְשִׁי וּמִפְּסֻקַת וְהוּי"ו מְחַבְּרֵן וְעוֹשֶׂה אוֹתָן שְׁקוּלִין
כְּאַחַד. וע' בְּזַבְחִים ל': דְּקָא הֵתֵם פְּזִית פְּזִית הוּי פְּרֻטָּא אֶבְל פְּזִית וְכִזִּית הוּי כְּלֵילָא דְוַי"ו
מְחַבְּרַת וּמְעָרְבַת וּבְתוֹס' שְׁם ד"ה פְּזִית מְבִיא דְבִדֵי הִירוּשְׁלָמִי דְמְדַמֵּי שְׁאִילַת שְׁלוֹם בְּגִט
לֵילָא לָהּ וְלֹא לָהּ ע"ש [וּבְדִרְךָ אֲגַב רְאִיתִי בְּג"פ סי' קכ"ט סק"ב שְׁמְבִיא דְבָרֵי הַס"ש
בְּשֵׁם שְׁמַרְי' דָּאִם נִכְתַּב וְהַמְּכֻנָּה בְּוַי"ו לָא קָאִי אֲדַסְמִיךְ לִי וְכ' הַג"פ וַי"ו לְרֵאָה זֶה חֲדָשׁ
דְּכִשְׁכְּתוּב וְהַמְּכֻנָּה בְּוַי"ו בְּתַחֲלַת הַתִּיבָה הַפְּנֹנָה לְוַמֵּר דְּלֹא קָאִי כְּוַי"ו זֶה לְשֵׁם דְּסְמִיךְ לִי
אֶלָּא קָאִי לְשֵׁם שְׁלַפְנִי פְּנִי וְאִינוּ יוֹדֵעַ מַהִיכִי מִשְׁתַּמֵּעַ הִכִּי עכ"ל וּבְאַמַּת מְבִנְיָא הִכִּי
בְּשׁו"ת מְהַר"ם מִינְיָן סי' ל"ז שֶׁהוּבָא בְּב"ש גַּם גְּבִי הַמְּכֻנָּה זְלָמָן וְהַמְּכֻנָּה זַעֲמִיל ע"ש
וּלְפַעַנ"ד יֵשׁ לְהַבִּיא סְמוּכִין לְזֶה מְדַבְּרֵי הַתוֹס' בְּסִנְהֶדְרִין כ"ח.

ד"ה תְּלָתִין וְתַרְתִּין הוּי וַי"ו ל' פִּי הַקּוֹנְטָרַס דְּחֲתָמוּ בְּנִיָּהֶם לָא קְחָשִׁיב דְּשֵׁם חֲתָנוּת חֲדָא הוּא
וְר"י אוֹמֵר דְּבָנֵי בְּנִיָּהֶם לָא קְחָשִׁיב מִשּׁוּם דְּלֹא קְחָשִׁיב לְהוּי בְּמַתְּנִיתִין בְּהַדְּיָא עכ"ל וְלִכְאוּרָה
יִלְה"ק דָּא"כ גַּם חֲתָנִיָּהֶם לָא תְּנִי בְּמַתְּנִי' בְּהַדְּיָא דְהַרִי קְחָשִׁיב הוּי וּבְנִיָּהֶן וְחֲתָנִיָּהֶן וְקָאִי
וְחֲתָנִיָּהֶן אֲבָנִיָּהֶן וְשְׁלַפְנִי וְלֹא אִהוּ שְׁלַפְנִי פְּנִי וּמַה שְׁנִלְמַד בְּק"ו ע"כ לָא קְחָשִׁיב דְּאֵלוּ כֵּן
הָא גַּם בְּנֵי בְּנִיָּהֶן נִלְמַד בְּק"ו מְחַתָּן בְּנִיָּהֶם וְעַכְצ"ל דְּמְדַקְתְּנִי וְחֲתָנִיָּהֶן בְּוַי"ו קָאִי אִהוּ
שְׁלַפְנִי פְּנִי וְלֹא אֲבָנִיָּהֶן דְּסְמִיךְ לִי וְהוּ"ה בְּוַהֲמְכֻנָּה קָאִי הַכְּוַי"ו אֶשֶׁם שְׁלַפְנִי פְּנִי וְלֹא
אֶשֶׁם דְּסְמוּךְ לִי] אֲמַנְם בְּכ"ז נִלְפַעַנ"ד דָּאִין סְבָרָא לְפָסוּל מִשּׁוּם זֶה גַּם בְּדִיעְבַד כְּוַי"ו
דְּבַאמַּת אִיכָּא לְפָרְשׁוּ גַּם כ"א בְּפ"ע דְּבִשְׁלָמָא אִי הוּי פְּתִיב דְּמַתְּקֵרִי בְּן צִיּוֹן וְשְׁמוּאֵל
שְׁפִיר הוּי סְבָרָא לְוַמֵּר דְּהוּי"ו מְעָרְבֵן וּמְחַבְּרֵן כְּאַחַד מִשְׁא"כ כְּשְׁכּוּתָב וּדְמַתְּקֵרִי תִּיבַת
דְּמַתְּקֵרִי מִפְּסִיק לְהוּי כְּדְמְצִינוּ בְּמַגִּילָה ב': אִי הוּי פְּתִיב אֵת יוֹם אַרְבְּעָה עָשָׂר וְחַמְשָׁה עָשָׂר
כְּדַקְאֲמַרְתָּ הַשְׁתָּא דְכְּתִיב אֵת יוֹם אַרְבְּעָה עָשָׂר וְאֵת יוֹם חַמְשָׁה עָשָׂר אֵתָא אֵת וּפְסֻק וְכִי"ב
בְּדוּכְתִי טוֹבֵי וְע' זַבְחִים ל': וּבְתוֹס' שְׁם.

וּבְפָרְט דְּהֵלֵא בְּזַמְנֵינוּ נוֹהֲגִין עַפ"י הָרוּב כְּשִׁמְשֵׁנִין שְׁם הַחוּלָה אִין עוֹקְרִין הַשֵּׁם הָרֵאשׁוֹן
רַק מוֹסִיפִין לוֹ שְׁם וְג"ז הוּי שִׁנּוּי אֶף שְׁאוּמְרִים הַמְּצַלְאִין בְּשַׁעַת שִׁנּוּי הַשֵּׁם שְׁלֹא יִקְרָא
עוֹד בְּשֵׁם הָרֵאשׁוֹן רַק בְּשֵׁם הַשֵּׁנִי אֶפ"ה הַשֵּׁם הָא' אִינוּ נֶעְקָר וְכְדְמְצִינוּ בְּיַעֲקֹב דְּכְתִיב
לֹא יִקְרָא עוֹד שְׁמָה יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל וְלֹא נֶעְקָר שְׁם יַעֲקֹב מִמְּקוֹמוֹ דְּהַדָּר אֶהְדָּרִי קָרָא
וְכַדָּא בְּבִרְכוֹת י"ג.

לֹא שְׁיַעֲקָר שְׁם יַעֲקֹב מִמְּקוֹמוֹ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל עֵיקָר וְיַעֲקֹב טָפַל לוֹ וְהוּ"ה בְּשֵׁם הַחוּלִי
דְּקוֹרָאִין לוֹ אַח"כ בְּשֵׁנֵי הַשְּׁמוֹת הוּי שְׁם הַחוּלִי עֵיקָר וְשֵׁם הָרֵאשׁוֹן טָפַל לוֹ וְע"כ אֶיפְשָׁר
דְּגַם לְכַתְּחֵלָה יֵשׁ לְכַתְּוֹב וּדְמַתְּקֵרִי וְהִכִּי מְבִנְיָא בְּאַמַּת בְּט"ג בְּלִק"ש בְּעֵינֵן ב' שְׁמוֹת
שְׁנַשְׁתַּמּוּ כו' בְּסַעֲיָה י"א שְׁרָה פְּרִידָא דְּמַתְּקֵרִי פְּרִידָא שְׁרָה וּדְמַתְּקֵרִי פְּרִידָא וְעִיש"ש
פ"ד דְּגִיטִין סי' כ"ג גְּבִי מִשָּׁה הַמְּכֻנָּה לִיוּא דְּמַתְּקֵרִי יַצְחָק וְהַמְּכֻנָּה לְעַבְלִינָא.

ומה שהעיר כ"ת דיותר הי' נכון לכתוב ודמתקרי בנ"ו עפי"ד הש"ס תמורה כ"ו. ור"מ סבר מדהול"ל תמורת עולה ושלמים ואמר תמורת עולה תמורת שלמים הו"ל פאומר תחול זו ואת"פ תחול זו ובפירש"י שם ול"ג ותמודת שלמים הרי דכשאומר בלא נ"ו הו"ל חזרה ורק כשאומר בנ"ו משמעות פונתו לשניהם וכן מדברי מהרי"ט ח"א סי' מ"ו גבי מהיום ולאת"מ דמספקא לן אי תנאה הוי אי חזרה הוי דהוא רק באמר ולאת"מ בנ"ו דהוי סמוך ונראה דמוסיף על ענין ראשון אבל באמר מהיום לאת"מ בלא נ"ו פשיטא לן דחזרה הוי.

במח"כ אין הענינים דומין לכאן דהתם פינו שיהם דברים סותרים זא"ז י"ל דהוי חזרה משא"כ בנ"ד מהיכי תיתי לומר דמתקרי הב' יהי חזרה אטו ל"ה יכול להקרא בשני השמות ועתוס' קידושין מ"ד.

ובשבועות כ"ד. ולדינא לפענ"ד הדבר פשוט דבדיעבד בנדאי אין קפידא בזה: סי' קסא וע"ד שאלתו באשה אחת שבעלה עזב אותה עגונה זה כמה שנים וניסת במזיד לאיש אחר וזה שני חדשים שפא בעלה לק' והתאמן כ"ת בכל עוז לפעול שיגרשנה בעלה הראשון פדת וכשמוע בעלה השני שצריף גם הוא לגרשה לא רצה בשום אופן וגזר פבודו עליהם שלא ידורו יחד ועלתה בידו להפרישם וברח הבעל הזה ממנה והאשה הלכה והיתה לאיש אחר בלא גט מהבעל הב' ועתה פא הבעל השני ואומר שרוצה פעת ליתן לה גט ומסרבת היא מלהתגרש ממנו ונפשו בשאלתו לחוות דעתי העני' אם היא צריכה גט גם מהבעל השלישי כמו שהדין בהשני דתצא מזה ומזה ואת"ל דאינה אסורה על הבעל השלישי וא"צ לגרשה אם רשאה היא לדור עמו טרם שקיבלה גט מהבעל הב' זת"ש: הנה בש"ס יבמות פ"ח: פרכינין על הא דקתני במתני' תצא מזה ומזה משני אמאי תיבעי גט זנות בעלמא הוא וקאר"ה גזירה שפא יאמרו גירש זה ונשא זה ונמצאת א"א יוצאה בלא גט ופריף מסיפא דקתני בנתקדשה ואת"פ פא בעלה מותרת לחזור לו בלא גט ומשני סיפא אמרי קידושי טעות הו' רישא נמי אמרי נישואי טעות הו' קנסיה רבנן סיפא נמי ליקנסוה רישא דעבדא איסורא קנסיה סיפא דלא עבדא איסורא לא קנסוה רבנן והנה בנימוק"י שם כ' וז"ל וטעם קנס זה כדי לעגן אותה שלא תנשא בלא גט א"נ כדפי' בירושלמי והוא הנכון משני צריכה גט כדי לברר איסורו של ראשון כלומר שעושין קיום לקידושי שני כדי לאוסרה על הראשון ולעשות הנלד ממנו ממזר ועתי' רמב"ן ורשב"א יבמות צ"ד.

והנה לכאורה י"ל דבשלמא לטעם הב' שהוא כדי לעשות קיום לאיסורו של ראשון שיאסר לקחתה מטעם מחזיר גרושתו משניסת א"כ בשלמא התם דמדינא היתה מותרת לו שניסת בהיתר עפ"י ע"א שאמר מת בעלה כדמוקי לה בגמ' התם א"כ שפיר אמרינן דכינן דלא דייקה קנסוה לאוסרה עליו ועשו קיום להאיסור שע"י שיתן השני גט תיאסר עליו משום מחזיר גרושתו משניסת משא"כ כשהיתה מזיזה הרי בלא"ה אסורה עליו מה"ת משום סוטה הלא א"צ לעשות קיום להאיסור משום גירושי השני ובפרט בנ"ד הרי בלא"ה תיאסר עליו השתא שפכר ניסת להשלישי משום מחזיר גרושתו משניסת וא"כ י"ל דבכה"ג א"צ גט מהשני דנהידיאפא הטעם שפא יאמרו גירש ראשון ונשא שני ונמצאת א"א יוצאה בלא גט אבל עכ"פ הא ע"כ אית' גם טעמא דקנסא דהרי הרי"ף

והרא"ש פליגי התם דלהרי"ף צריכה גט משום טעמא דקנסא אפ"ה היכי דליכא טעמא דשפא יאמרו כו' ולהרא"ש היכי דליכא טעם דשפא יאמרו כו' א"צ גט משני משום קנסא לחוד כמו שהאריף בזה הב"ש בסי' ט"ו ס"ק כ"ג ע"ש ועב"י אה"ע סי' קנ"ט בבי"ד שם אבל עכ"פ היכי דליכא טעמא דקנסא אין להצריכה גט משום שפא יאמרו כו' בלחוד לכ"ע ונהכי מבואר בתוס' יבמות צ"א.

ד"ה הני וברך צ"ב: ד"ה אבל חכ"א אמנם להטעם הראשון של הנימוק"י פדי לעגן אותה אפ"ש לומר לכאורה דכיון דקנסיה חכמים פדי לעגן אותה גם פשהלקה וניסת לאחר אסור לה לדור עם בעלה עד שתקבל גט מהבעל השני דא"כ מצינו חוטא נשפר בפירכת הש"ס ביבמות צ"ב: אמנם הלא באמת היא דקנסיה רבנן פי היכי דתידוק פמבואר בפירש"י ר"פ האשה רבה ובגיטין פ"ט: וזה ל"ש רק פשניסת בשוגג אבל ניסת במזיד הני כמו זנות ול"ש בזה פי היכי דתידוק וכ"כ בתוס' יבמות מ"ט: ד"ה סוטה.

לעגן מה שרצה ר"ת לומר דבבא על הסוטה נהי דממזר מדאוריין ל"ה מדרבנן מיהא ממזר הני מידי דהוי אאשה שהלך בעלה למדה"י וא"ל מת בעליה וניסת ואח"כ בא בעלה דהולד ממזר ותצא מזה ומזה ודחו התוס' דאין ראי' דהתם קנסיה פי היכי דתידוק אבל ה"א א"צ לקנסיה פדי שלא תזנה תחת בעלה וכ"פ ברמ"א אה"ע סי' ד' סט"ז דזינתה ואח"כ בא בעלה אין הולד ממזר אפי' מדרבנן.

וא"כ נישואי מזיד היא הני ג"כ כמו זנות ונהכי מבואר בדברי תשו' הרלב"ח שהובא בחמ"ת סי' י"ז ס"ק קי"ט ובב"ש שם ס"ק קט"ו וא"כ ה"ה לעגן שא"צ גט מהשני בניסת במזיד ובב"י אה"ע סוסי' י"ז מובא תשו' הרשב"א שמחולקין בדין זה הרשב"א עם התלמידים דדעת התלמידים דבניסת במזיד א"צ גט מהשני והרשב"א חולק עליהם ולהאמור נתבאר שדעת הראשונים הנ"ל פהתלמידים ונהכי מוכחא באמת סוגיית הש"ס דיבמות צ"א.

דקא' התם אי לימא ר"ש עפ"י בי"ד מי בעיא גיטא והתנא רש"א עשו בי"ד בהוראתן כזדון איש באשה עפ"י עדים פשגגת איש באשה כו' ואמאי ל"ק דהפונה כזדון איש באשה היינו כמו אשה שניסת במזיד שלא עפ"י בי"ד דבעיא גיטא ה"ה עפ"י בי"ד בע"א משום דהו"ל למידק משא"כ עפ"י ב' עדים פשגגת איש באשה ול"ב גיטא דאנוסה היא וע"כ דבניסת במזיד לא קנסיה דלא שייך למיקנסה פנ"ל ומבואר הדבר יותר בתוס' יבמות צ"ב: ד"ה נותן דבניסת במזיד ל"ש למיגזר ולמיקנסי' פי היכי דלא קנסינן בזינו משום דנישואי מזיד לא שכיחא כמו זנות ע"ש ועט"ז אה"ע סי' ד' סק"ט שהאריף בזה אמנם בכ"ז חלילה לנו להקל נגד ד' הרשב"א הנ"ל שכ' דגם בנשאת במזיד צריכה גט מהשני ובאמת מדברי הרמב"ם בפ"ג מה"ג ה"ד נראה דס"ל דעיקר הטעם הוא משום גזירה שפא יאמרו גירש ראשון כו' עלת"מ ומל"מ שם ובכנה"ג אה"ע סי' ט"ו האריף בד' הרמב"ם דהעיקר הוא גזירה שפא יאמרו א"א יוצאה בלא גט וטעמא דקנסא לאו הלקתא הוא ע"ש ועפירש"י גיטין ע"ט: במשנה שם ד"ה תצא מזה ומזה והנה לכאורה י"ל דבדיעבד היכי שפכר ניסת להשלישי בלא גט מהשני לא תצא משום דקיי"ל באה"ע סי' ק"נ דאם ניסת בגט שפסול מדרבנן לא תצא ובב"ש סוסי' י"א העלה דאפי' הי' התראת בי"ד לא תצא בדרבנן ועתשו ח"צ סי' ג' אמנם באמת לפי"ד הש"ס יבמות הנ"ל

דעשו בי"ד בהוראתן פכונה איש באשה ופירש"י בפנו"ל שנתפונן לקדשה דבעיא גיטא
א"כ אפטר דהו"ל באשה שנתקדשה בקידושין דרבנן דמבואר בש"ע אה"ע סי' ל"א
ס"ד דאפי' אם ניסת תצא וע' גיטין פ"ו.

ובתוס' יבמות נ"א: ד"ה אי אולם אחרי שפבר הבאנו דעת רבים מהראשונים ז"ל דבניסת
במזיד ל"ב גיטא יש לסמוך ע"ז עכ"פ לענין שאם ניסת לשלישי בלא גט מהשני דלא
נימא בי' שאסורה לבעל ולבועל ונהרי דעת מהר"י באסן בתשו' סי' פ' דבקידושין דרבנן
לא נאסרה משום ונטמאה כו' כלל פי על כן י"ל דאין לאוסרה על השלישי אחר שתקבל
עמה גט מהשני אבל כל זמן שאינה מקבלת גט מהשני בודאי אסורה לדור עם בעלה
השלישי.

הנלפענ"ד כתבתי דברי ידו דור"ש באהבה: סי' קסב בעזה"י יום ו' עש"ק י' מרחשון
שנת תרח"ם לפ"ק סטרי. הנני נוטה פנהר שלום לכבוד ידידי הרב החר"ף המופלג בתו"י
ותיק וחסיד כש"מ מאיר שלום סג"ל ראטנבערג נ"י אבד"ק סקאליא יצ"ו.

מכתבו הגיעני והנני לתשובתו ע"ד שפקהלתכם כותבין בג"פ סקאליא דמתקריא
אלפסנדריא וטעה הסופר וכתב בגט במקום עמידת העדים אלכסדריא והשמיט הדל"ת
וכבר ניתן הגט: הנה ידוע מ"ש מהרשד"ם ז"ל דגם בשמות המגרש והמתגרשת אם כתב
השם בשנינו למה שאינו שם כלל כשר פיון דמוכח מתוכו שאין זה שם האישה או האשה
לפי שאינו שם כלל אמנם בשו"ת הר"א מזרחי סי' ס"ו הוכיח מפירש"י גיטין ס"ג:
בהיא דהו קרו לה נפאתה כו' דאפי' אם נשתנה למה שאינו שם כלל פסול והעלו
הפוסקים דבכה"ג עכ"פ אינו בכלל שינה שמו ושמה אפס דהוי פאלו לא נכתב השם
כלל פיון דאינו נקרא יפה ואין פאן טעות לשם איש אחר או אשה אחרת הו"ל פלא כתבו
כלל וכיון דבלא כתב שמו ושמה פסול ג"ז פסול אבל בשם העיר פיון דאם לא כתבו
כשר כמ"ש בב"ש סי' קכ"ח סק"א בשם הרא"ש ורוה"פ וע' ר"ן בגיטין פ' הזרק וכי"ב
מבואר בדברי הר"ש בן הרשב"ץ שהובא בב"י שם לענין אם כתב תנס במקום תונס
זו"ל ואם אינו נקרא יפה הרי הוא כמי שאינו ור"ל שאם אין שום מקום שיהי' לו שם
פנה הוי פלא כתבו כלל ובפרט בענין שינה מקום עמידת העדים הלא כל הטעם הוא
משום דמיקחי כשיקרא פמבואר בתוס' גיטין פ'.

ובמרדכי ב"ב פ' ג"פ ועתוס' יבמות צ"א: וברא"ש שם וא"כ אם השנינו הוא באופן שאין
לו יחס לשם של מקום אחר כלל הרי לא מיקחי כשיקרא איברא דראיתי בשו"ת מבי"ט
ח"א סי' ר"ט שכתב לענין גט שכתב בו שם העיר בסיני במקום בסינים דפסול אף אם
ליפא עיר ושמה בסיני וידוע שנכתב בטעות בסיני במקום בסינים אפ"ה הוי בכלל
שינוי בשם העיר וכן העלה בתשו' הרא"ם ח"א סי' ס"ז לענין גט שנכתב בעיר שנקראת
ליפנטו וכ' ליפונט במקום ליפנטו ע"ש אמנם בנ"ד י"ל דכ"ע יודו דכשר פיון דהשם של
העיר הזאת המורגל בפי כל בין יהודים ובין א"י ובכל השטרות הנעשים בד"י ובדא"ה
הוא סקאליא ושם זה הלא נכתב כמשפטו וחקוקתו ומהשם אלפסנדריא שפותבין בגט הא
רק מיעוטא דמיעוטא יודעין מזה השם ועדיף עוד משינה מקום הלזדה דכשר וע' בנובי"ק
חאה"ע סוסי' פ"ח בנידון שם העיר פילץ שכ' זו"ל ויש פאן עוד מקום להקל פיון ששם
האנמות נכתב פהוגן א"כ אפי' נכתב שם של ישראל קצת בשיבוש ידעו הפל שהוא

טעות ולא תלו במקום אחר ע"כ ומכ"ש בנ"ד שיהשם אלפסנדריא אינו מן רגל גם בין ישראל ונהרי ב"ר"ן גיטין ל"ד: נסתפק אם תיקון ר"ג פלל בשמות העיירות לכתוב ב' השמות דאפשר דלא תיקון ר"ג רק בשמו ושמה ועכ"פ בדיעבד אפשר דלא מיפסל בלא כ' ב' השמות של העיר פיון דליכא לעז ע"ש וא"כ עכ"פ בכנ"ד שאינו שם גמור אין להסתפק דאפשר ובפרט שנהרי אח"כ נכתב בהגט ב' פעמים במקום עמידת האיש והאשה אלפסנדריא א"כ מוכח הטעות מתוכו והר"ז דומה למ"ש בתשו' הרא"ש הובא בש"ע אה"ע סי' קכ"ו סכ"א דאם כתב בריבועי כ' יום לירח שבט ויום ד' הי' כ"א לחודש פשר פיון דמוכח הטעות מתוכו ואפי' למ"ש בהג"ה שם בשם הריב"ש דחולק ופוסל היינו משום דבנדונו הי' מקום לתלותו במוקדם דפסול כמבואר למענין בתשו' הריב"ש סי' קי"ז אבל בנ"ד דאין מקום לתלות לפוסלו הו"ל פלא פתבו פלל וכשר ועב"ש סי' קכ"ז סק"כ ונהרי קי"ל בב"ב קס"ו: ובח"מ סי' מ"ב ס"ו דאם נכתב למעלה חנני ולמטה חנון ילמוד תחתון מעליון דבאות א' אמרינו דטעה ע"ש ונהי דבסמ"ע שם מביא בשם הירושלמי שאם חסר אות א' מלמעלה הוא בעיא דלא איפשטא אם ילמד תחתון מעליון או עליון מתחתון הי"ד ה"ה דהוא חזרה אבל בגט דליכא למימר הכי בנדאי תלינין בטעות באות א' ונהרי ברמ"א ס"ב מכשיר במקום דחק אפי' בשינוי גמור במקום העמידה ופוסק הכי בג"פ להקל בשעה"ד ומכ"ש בנ"ד דל"ה שינוי פנ"ל וגם אינו בשם העיר ממש ובשו"ת פנ"י ח"ב אה"ע סי' ע"ג מכשיר גם שינוי ממש בכינוי העיר ומה גם שבנ"ד הגט פבר ניתן חלילה להוציא לעז על הגט הזה וברור לפענ"ד שהוא פשר: סי' קסג ועד"ש איך לסדר ג"פ שהמגרש עולה לתורה שרגא פייביל ובפ"כ נקרא פייביל וחותר א"ע פאנול אבל המגרש הוא בור וא"י לאמן את ידיו במלאכת הכתיבה ואינו רגיל לחתום רק באקראי כשיזדמן לו איזה פעם לחתום הוא חותר א"ע פן בלי שום טעם רק מחסרון ידיעתו: הנה ידוע מ"ש הב"ש בשא"נ אות ז ובכ"ד דהיכי דניקר בהחתימה שינוי במבטא הפל הולך אחר החיתום וכן הורה זקן הגאון נוב"י ז"ל בתנינא חאה"ע סי' קנ"ד דהיכי דיש שינוי בהחתימה בהמבטא אם לא נכתב פפי החתימה הוא פסול ובט"ג באות הנ"ל ס"ק י"ח האריף בענין זה ומסקנתו להצריך בכה"ג ב' גיטין.

אמנם הלא פבר כ' בט"ג בש"נ אות י' סק"ב דלא מיקרי חתימה אלא מי שרגיל לחתום באגרות ובשטרות ולא פשחותרם באקראי ע"ש ובפרט שפפי מכתבו האיש הזה הוא בור וא"י למה הוא חותרם כ' הרי כ' בט"ג בש"נ אות ב' סק"ז גבי שם בינא דאין להשגיח חתימתה דיזוע דנשי לאו דינא גמירי ואין מה שחותרת א"ע בשביל איזה פונה או קבלה מאבותי ואף שיראה הרואה שינוי בהחתימה לא יוציא לעז בשביל זה וכי"ב כ' באות ל' סק"ו בשם תשו' פמ"א ע"ש ועתשו' צ"צ סי' פ"ד וקלא בתשו' נוב"י הנ"ל שהוא המחמיר בזה בכ"ז מפני ש' יוצא מדבריו שם דהיכי החתימה במקוון ולא עפ"י קבלה מאבותיו אין להשגיח בחתימה זו פל עיקר ובפרט דלא נמצא בשום מקום שיהי' השם הזה מסובר בהחתימה היסת ובב"ש באות ש' מובא שם פאביל בא' אחר הפ' אבל נח ברז ווי"ן ומבוארכי"ב בתשו' חת"ס ח"ב מאה"ע סי' כ"ד דכיון שאנו יודעין עיקר השם בבירור בלי שום ספק אין להשגיח על חתימתו דמה לנו לטעותו ע"ש וענוב"ת סי' קי"ט ונהרי בט"ג בש"נ אות ט' סק"א כ' באמת דאנו נהיגין פבני רומניא שאין כותבין אל"ף על פתח וכמ"ש בב"ש בשם ול"ק.

וּלְבַר מִן כָּל דֵּין נִרְאָה דְּבַכָּה"ג דְּנ"ד בְּנֻדָּאֵי אֵין לֵה"ר מִהֶחֱתִימָה לְשִׁנּוֹת מִכְּפִי שְׁפֹתָבִין תְּמִיד בְּגִיטִין דְּבִשְׁלָמָא אִם יֵשׁ הַשְּׁתַּנּוֹת בְּקַרְיָאָה מִהֶחֱתִימָה מִכְּפִי שְׁפֹתָבִין בְּהַגֵּט שְׁפִיר יֵשׁ לְפִסּוֹל מִשָּׂא"כ בִּנ"ד הֵלֵא גַם כְּשִׁפְּוֹתָבִין פִּיבִיל בְּשִׁנֵּי יוֹדִי"ן הָא לֹא כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְתָּב הוּא נִקְרָא דְהַקְרִיאָה הוּא לְעוֹלָם בְּפֶתַח כְּמוֹ שְׁנִקְרָא בְּפִי הָעוֹלָם וְהו"ל כְּמוֹ שֶׁהִירָשׁ דָּאָף שֶׁהָעוֹלָם קוֹרִין בְּסִגּוֹל בְּכ"ז פִּינּוֹן דְּמַעֲיָקְרָא הִנּוּחַ שָׁם זֶה בִּיּוֹ"ד פִּינּוֹן שְׂאָז הָיוּ קוֹרִין בְּחִירָק אָף שֶׁעָתָה נִשְׁתַּנָּה לְקִרְוֹתוֹ בְּסִגּוֹל אֵין מְשַׁנֵּין כְּתִיבְתוֹ וְגַם כְּשֶׁפְּתוּב בִּיּוֹ"ד הוּא נִקְרָא בְּסִגּוֹל וְכ"ה בְּשֵׁם אֵיזִיק זֵינּוּוִיל שְׂאָף שֶׁהֵם נִכְתָּבִים בְּשִׁנֵּי יוֹדִי"ן כְּפִי הַנְּחָתָם מַעֲיָקְרָא שֶׁהָיוּ קוֹרִין אוֹתָם בְּפֶתַח חֲרִיף מ"מ הֵם נִקְרָאִים בְּפֶתַח פְּשוּט וְה"ה בְּשֵׁם פִּיבִיל אֵין שׁוֹם שִׁנּוּי בְּהַקְרִיאָה בֵּין אִם נִכְתָּב בְּאֶלֶף אוֹ בְּשִׁנֵּי יוֹדִי"ן וְע"כ לְפַעֲנ"ד יוֹכֵל לְכַתְּבָה שְׂרָגָא פִּיבִיל דְּמַתְקִרֵי פִּיבִיל וְאִם אֶפְשָׁר לְכַתְּבָה שְׁנֵי גִיטִין מֵה טוֹב: ס' קִסֵּד וְע"ד מְקַרְה בְּלִתֵי טְהוֹר שְׂאִירַע בְּפִפְרָ סְמוּךְ לְק' בְּאִשָּׁה אַחַת שְׁבַחֲרַף הָעֶבֶר הִיָּתָה שׁוֹמְרַת יָכֵם וְזִנְיָתָה עִם אַחַד וְנִתְעַבְרָה הִימְנוּ קוֹדֵם הַחֲלִיצָה וְיִלְדָה וְלֵד אַחַר שְׁחֻלְצָ לָהּ הִיָּכֵם וְעָתָה רוּצָה הַבְּלִיעֵל הַזֶּה שְׁזִינָה עָמָה לְקַחְתָּה לּוֹ לְאִשָּׁה וְנִפְשׁוּ בְּשִׂאֲלִתִי אִם יֵשׁ מְקוֹם לְהַתִּיר לָהֶם לִינְשָׂא אַחֲרֵי שְׁבִלָא"ה הֵם דָּרִים כְּעַת בְּיַחַד וּבְעִזּוֹת מְצַחֵם בּוֹשׁ לֹא יִבּוֹשׁוּ מִשׁוֹם אָדָם וְאִם לֹא יֵהִי לָהֶם הִתֵּר גִּישׁוּאִין עַפ"י ד"ת יִרְבוּ יְלָדֵי זְנוּנִים וְקָרוֹב הַדְּבָר שְׁמִירוֹ דָּתָם זַת"ש: הִנֵּה בְּרַמ"א אֵה"ע ס' קנ"ט ס"ג כ' גְּבִי שׁוֹמְרַת יָכֵם שְׁזִינָתָה דְקִי"ל דְּשָׂרְיָא לְיָכֵם דְּלֹא כָּרַב הִמְנוּנָא אַפ"ה אֲסוּרָה לְבוּעֵל מִשׁוֹם קְנָסָא וּבב"ש שָׁם ס' כ' דד"ז תְּלוּי בְּשִׁנֵּי תִירוּצֵי הַגַּמ' בְּכַתְּנֻבוֹת ט'.

בְּהָא דְּפִרְיָה הֶתֵּם מַעֲשֵׂה שְׁהִי מִפְּנֵי מַה לֹא אֲסוּרָה וּמִשְׁנֵי הֶתֵּם אֲוֹנָס הָיוּ וְאִבְע"א כִּי הָא דְאַרְשַׁב"נ אַר"י כָּל הַיּוֹצֵא לְמַלְחָמַת בֵּית דָּוִד גֵּט כְּרִיתוֹת כּוֹתֵב לְאִשְׁתּוֹ דְּלִתִּי קָמָא פִּינּוֹן שְׁנִבְעֵלָה בְּאֲוֹנָס שְׂרָיָא לְבַעֲלָהּ ה"ה דְּמוֹתָרַת לְבוּעֵל וְה"ה בְּש"י שְׁזִינָתָה שְׁמוֹתָרַת לְיָכֵם שְׂרָיָא לְבוּעֵל אֲבָל לִתִּי הַשְּׁנֵי דְגֵט כְּרִיתוֹת כּוֹתֵב לְאִשְׁתּוֹ גַם בְּאֲוֹנָס דְּשָׂרְיָא לְבַעֲלָהּ אַפ"ה לְבוּעֵל אֲסוּרָה וְה"ה בְּש"י שְׁזִינָתָה אֲסוּרָה לְבוּעֵל.

וְהִנֵּה בְּתוֹס' סוּטָה כ"ז: הוּבָא ד' הִירוּשְׁלָמִי ר"פ כְּשֵׁם דְּאִפִּי זִינְתָה בְּאֲוֹנָס דְּמוֹתָרַת לְבַעֲלָהּ יִשְׂרָאֵל מ"מ לְבוּעֵל שְׁהִי מְזִיד הִיא אֲסוּרָה וְכ' בְּב"ש ס' י"א ס' ס' דס"ל לְהִירוּשְׁלָמִי דְמִתְרַץ בְּתָרָא עֵיקָר דְּאִשְׁתּוֹ אֲוִרָי' הִיָּתָה מוֹתָרַת לְדוֹד מִפְּנֵי שְׁהִי כּוֹתֵב לָהּ אֲוִרָי' גֵּט כְּרִיתוֹת בְּצִאָתוֹ לְמַלְחָמָה ע"ש אוֹלָם סְתָמָא דְתַלְמוּדָן ס"ל דְּאֲנוּסָה שְׂרָיָא גַם לְבוּעֵל וְכַמ"ש בְּתוֹס' יְבָמוֹת ל"ה.

ד"ה אַעפ"י דְּבִאָמַת אֵית לָן לְמִימַר דְּלִגְבֵי בּוּעֵל נְאָסְרָה גַם כְּשֶׁהִיא אֲנוּסָה פִּינּוֹן דְּקַרָא דוֹהָיָא לֹא נִתְפָּשָׂה דְּדַרְשִׁינִין מִינֵי' דְּאֲנוּסָה מוֹתָרַת לֹא מִיִּירֵי אֲלֵא בְּטוֹמָאָה דְּבַעֲלָהּ גְּרִיָדָא דְלִהְיֵי נִפְסָלָה מִתְרוּמָה וְכִהְוֵנָה גַם בְּאֲוֹנָס אֲלֵא דְּבַכ"ז יֵשׁ לָנוּ לֹא מִרְדָּא דְּבְּאֲוֹנָס גַם לְבוּעֵל אֵינָה אֲסוּרָה דְּסִבְרָא הוּא דְּלֹא נְאָסְרָה עַל הַבּוּעֵל אֲלֵא כְּשֶׁנְּאָסְרָה עַל הַבַּעֲלָה ע"ש וְהָכִי פְּשִׁיטָא לְהוּ לְהַתוֹס' בְּשַׁבַּת נ"ו.

ד"ה לִיקוּחִין ע"ש וְהִנֵּה בְּהִגָּתָה מ"ל פ"ב דְּסוּטָה הִי"ב הִבִּיא בְּשֵׁם תִּשׁוּ' מֵהַר"א שְׁשׁוֹן ס' קנ"ז שְׁנִסְתַּפֵּק בְּזִינְתָה וְחִזְרָה וְזִינְתָה אִם הִיא אֲסוּרָה לְבוּעֵל שְׁנֵי פִינּוֹן דְּהוּא לֹא אֲסוּרָה אֲבַעֲלָה מֵאַחַר שֶׁהִיָּתָה אֲסוּרָה וְעוֹמְדָת מְזַנּוֹת רִאשׁוֹן וְהַקְשָׁה עָלָיו מְש"ס סוּטָה כ"ה.

ת"ש אלמנה לכ"ג גו"ח לכה"ד כו' לא שותות ולא נוטלות פתובה מישתא הוא דלא שתיא הא קנזיי מקנזי להו ולמאי אי לאוסרון עליו הא אסירן וקנימין אלא לאו להפסידן פתובתן אר"י מדיסקרתא לא לאוסרה לבועל כפעל דתנן פשם שאסורה לבועל פה אסורה לבועל והרי התם ג"כ לא אסרה הבועל על הבועל דאסורה וקנימא ואפ"ה אסורה על הבועל.

ובשו"ת שבו"י ח"א סי' צ"ד הקשה עליו מש"ס סנהדרין מ"א. אלא באשה חבירה דקני"ל דמיקטלא אליבא דריב"י היכי משפכת לה פשוזנתה וחררה וזינתה והא יכולין לומר לאוסרה על בועלה שני באנו ולהמהר"א ששון הא אינה אסורה על בועל שני פיון שפכר אסורה על בעלה מזנות ראשון וענובי"ת חאה"ע סי' כ': והנלפענ"ד ליישב ד' המהר"א ששון ז"ל ע"ד הפלפול והחידוד עפ"ד שאמרתי לבאר דברי רש"י ז"ל ביבמות צ"ה.

בהא דקא' התם אותה שכיבתה אוסרתה ואין שכיבת אחותה אוסרתה שיכול ונהלא דין הוא ומה במקום שפא על איסור קל נאסר האוסר כו' מאי איסור קל כו' אלא א"ר יוחנן סוטה סוטה למאן אילימא לבועל פא עלי' בעל אסרה עלי' דבועל מאי איריא פא עלי' אפי' נתן לה גט כו' ופירש"י ד"ה מאי אירי פא עלי' ז"ל בלא פא עלי' נמי משעה שנסתרה עמו נאסרה על בעל ועל בועל לעולם עד שתשתה פדתניא נטמאה נטמאה שני פעמים אחד לבועל ואחד לבועל ולכאורה הך ברייתא דנטמאה נטמאה כו' הי"ל לרש"י ז"ל להביא בדיבור הקדום שפי' וקתני נאסר האוסר אסרה על הבועל כו'.

ונראה דהנה בסוטה כ"ה. לבתר דמיבעיא לן והדר פשטה דבעל שמחל על קניויו קניויו מחול קא' דמיפלג פליגי בה רב אחא ורבינא ח"א קודם סתירה מחול לאחר סתירה אינו מחול וח"א לאחר סתירה נמי מחול והנה בירושלמי סנהדרין פ' הנהניקין מבואר דבעל שמחל על קניויו לאחר סתירה ג"כ מחול ורק לאחר שנמחקה המגילה א"י למחול ובתוס' סנהדרין פ"ח.

ד"ה קניויו כ' זה והוא מועתק מהירושלמי כמבואר בס' ת"ח שם. ולכאורה קשה לפי"ז בש"ס יבמות ה"ל דפריה על הא דקא"ר יוחנן סוטה מאי איריא פא עלי' אפי' נתן לה גט הרי מבואר בירושלמי פ"ב דסוטה וכ"פ הרמב"ם פ"א מה' סוטה ה"ז גירשה ה"ז פמי שמחל על קניויו וא"כ המסדר הירושלמי הוא ר' יוחנן וס"ל דגם לאחר סתירה קניויו מחול א"כ בנתן לה גט הו"ל פמי שמחל ושוב אינה אסורה על הבועל.

אמנם נראה דהנה לכאורה ילה"ק היכי מועיל מחילת הקניויו לאחר סתירה הרי הו"ל ס"ט ברה"י דס' טמא ומה מהני מה שמחל על קניויו איך נסתלק בזה הס' איסור דשמא זינתה ומצאתי שנתקשה בזה בשו"ת רעק"א מהד"ת הנמ"ח סי' ק' ע"ש] אמנם י"ל דבאמת מחמת ספק איסור לא הי"ל לאוסרה פיון דהאשה היא בחזקת היתר לבועלה אלא דגזירת התורה ה"א בסוטה שתיאסר אף דאית לה חזקת היתר וזהו רק אם הי' קניויו כמ"ש בתורה אבל אם הבועל מחל לה הקניויו אתי דבור ומבטל דבור הקניויו וכיון דנעקר הקניויו למפרע הרי בכה"ג ל"ג התורה איסור עלי' ואינה אסורה ג"כ מפח ספק איסור משום דאוקמ' בחזקת היתר לבועלה וא"כ זהו רק לגבי הבעל משא"כ לגבי הבועל הא ליכא חזקת היתר פיון דבלא"ה אסורה לו משום א"א דומיא דכ' הראשונים ז"ל

בי"ד סי' נ' דברקיעותא מחיים ל"ש חזקת היתר פנין דבלא"ה אסורה משום אבמ"ה וא"כ שפיר אסורה להבועל מפני ס' איסור [ועפיו"נ לברא ד' הש"ס סוטה כ"ח.

ומה סוטה שלא עשה בה שוגג כמזיד ואונס פרוצון עשה בו ס' פנדאי שרץ שעשה בו שוגג כמזיד ואונס פרוצון א"ד שיעשה בו ס' פנדאי ומקום שבאת מה סוטה רה"י אף שרץ רה"י ולכאורה אינו מוכן הלשון ומקום.

שבאת ונראה דהנה בפירש"י שם ד"ה סוטה כו' וה"ה לשוגג אשתו ואשת איש עמו בבית ונתפנין לאשתו ונזדמנה לו זו ואף היא שגגה כסבורה שהיא בעלה עכ"ל ולכאורה ל"ל לרש"י לפרושי דהי' גם הבועל שוגג הרי גם אי האשה בלבד היתה שוגגת היא מותרת לבעלה ונראה דהנה הא דמיייתי ר"י שם ק"ו מסוטה דבס"ט ברה"י עשאו כנדאי והיינו ע"כ דחייבין עליו על ב"מ כמ"ש בתוס' בכ"ד והיכי מוכח זה מסוטה הרי בסוטה לבעלה אפשר דאסרה התורה רק מפני ספק והו"ל רק ס' איסור תורה דמדאורי' לחומרא וע"כ דמיייתי רק מהא דאסורה לבועל אע"ג דהבועל אומר ברי לי שלא זינה עמה וע"כ דעשאה הכתוב פנדאי ולהכי פירש"י שפיר דגם הוא הי' שוגג דאי הוא הי' מזיד באמת אסורה עליו אע"ג דהיא היתה שוגגת כד' הירושלמי הנ"ל ומינשב בזה מה שהקשו בתוס' חולין ד"י ובריש גדה דהיכי מוכח דס"ט ברה"ר ס' טהור אפי' ליכא חזקת טהרה הרי י"ל שאני סוטה פנין דיש לה חזקת היתר ולהאמור נכון פנין דהילפוטא הוא רק מאיסור הבועל ולגבי הבועל הא ל"ל חזקת היתר פנין דאסורה עליו משום א"א פנ"ל וז"ש ומקום שבאת ר"ל מאיסור דהבועל ילפינן דדוקא ברה"י ס"ט אבל ברה"ר ס' טהור אפי' ליכא חזקת טהרה פנין דלגבי הבועל הא ל"ל להאשה חזקת היתר] וא"כ מינשב שפיר דקא' אפי' נתן לה גט דנהי דהו"ל כמי שמחל על קינויו הא בכ"ז להבועל אסורה אמנם לכאורה אפתי היכי אסורה אבועל אם לא אסרה אבעל פנין דאפי' נדאי זינתה אינה אסורה על הבועל אם לא אסרה אבעל וע"כ דהירושלמי דהוא ר' יוחנן לשי' דס"ל דגם באנוסה לישראל והבועל מזיד אף דלבעלה שריא לבועל אסורה אלמא דס"ל דלא תליא איסורא דבועל בפשל הבעל והנה בשו"ת חת"ס אה"ע ח"א סי' כ"ו כתב דלר"ע ודעמ' דס"ל בסוטה כ"ח.

דאסורה לבועל מפני הרפוי דני"ו ודנטמאה לדידי' פנדאי אם לא נאסרה לבעל לא נאסרה גם להבועל משא"כ לרבי דס"ל דב' קראי ונטמאה פתיבי א' לבעל וא' לבועל ולדידי' אפשר דלא תליא איסורא דבועל בבעל וכ' שם דפשוט דלדינא הלכה כר"ע ור' יהושע ור' זכרי' בן הקצב נגד רבי ולהכי קיי"ל פל שאינה אסורה לבעל אינה אסורה לבועל ע"ש ועפיו"ז י"ל הא דא' ביבמות כ"ד: דתניא רובל יוצא ואשה חוגרת בסינר אמר רבי הואיל ומכוער הדבר תצא וכ' שם בתד"ה אמר רבי דדוקא לבועל נאסרה ע"י פיעור אבל לא לבעלה ע"ש והיינו דרבי לשיטתו דדריש מב"פ ונטמאה ולא תליא איסור הבועל בפשל הבעל ומינשב עפיו"ז קוש' התוס' בשבת נ"ו.

בהא דקא' התם רבי דאתי מדוד מהפך בזכותו ודריש כו' ע"ש ודוק] והשתא מוכן פירש"י הנ"ל דלהכי מיייתי הא דאסורה לבועל מב"פ ונטמאה על הא דקא' אפי' נתן לה גט משום דהוי קשיא לי קוש' היתנו הנ"ל דהרי גירשה הו"ל כמי שמחל על קינויו וע"כ דאפ"ה לבועל אסורה ואיסורו של הבועל לא תליא בהבעל ומיייתי ע"ז דלבעל אסורה

משום ב"פ ונטמאה דאלו להמ"ד מהריבוי דני"ו הא כל שאינה אסורה על הבעל גם על
 הבעל אינה אסורה פנ"ל ונראה דבקהא מחולק הש"ס בבלי עם הירושלמי דהש"ס דילן
 ס"ל להלקה דבעל שמחל על קניויו לאחר סתירה אינו מחול ולקחי אמרינו דסברא הוא
 דלא אסרה התורה אבעל רק היכי דאסורה אבעל כד' התוס' יבמות הנ"ל משא"כ
 הירושלמי לשי' דס"ל דבעל שמחל על קניויו אפי' לאחר סתירה מחול ולבעל אפ"ה
 אסורה פנ"ל וא"כ ע"כ לא תליא איסורא דבעל בבעל ונכון לבאר בזה דברי הש"ס
 יבמות נ"ט: ת"ר אנוסת עצמו ומפנתת עצמו לא ישא ואם נשא נשוי כו' אמר רב אחא
 ב"י לומר שאינו משלם קנס במפנתה והקשה במ"ל פ"א מה' נ"ב ה"ג דאמאי נקט דוקא
 בדין דאנוסת עצמו דהנשואין אהני לי' למיפטר מקנסא הי"ל למינקט הך דינא באם עבר
 ולקח א' מחייבי לאוין אהני לי' הנשואין למיפטר מקנסא ותי' משום דבעי למינקט
 אליבא בא דכ"ע ולר"ע דאמר אין קידושין תופסין בח"ל ולא בחייבי עשה זולת בעולה
 לכ"ג א"כ לדידך שאין קידושין תופסין פשיטא דאותה פניסה ל"מ מידי ולקחי נקט רק
 בעולה לכ"ג והקשה תו דהרי בקידושין שם קא' אבניי הכל מודים בבא על הנדה ועל
 הסוטה שאין הגלד ממזר ופשיטא דקידושין תופסין במחזיר סוטה א"כ משפחת לדין זה
 שאינו משלם קנס במי שזינתה אשתו מן האירוסין שבעלה שלא פדרפה וגירשה וחסור
 ופיתה אותה דאם נשאה אהני לי' נשואין למיפטר מקנסא ותי' דכל שזינתה תחת בעלה
 שוב אין לה קנס לפי שהיא בחזקת שהפקירה עצמה לזה ברצונה ואע"ג שאנו רואין
 שזה בא עלי' באונס מ"מ אמרינו אלו לא הקדים זה ואנסה הייתה שוכרתו ע"ש ולכאורה
 אינימא דבאנוסה אע"ג דשריא לבעל מ"מ לבעל אסורה א"כ משפחת הך דינא דאם
 פיתה אותה הבעל לאחר שגירשה בעלה ונשאה דבנדאי גם בבעל תפסי קידושין
 וכמ"ש בתוס' יבמות ג': ד"ה לפי דאין לנו להחמיר בטומאה דגבי בועל יותר מטומאה
 דגבי הבעל ע"ש דלא פתוס' יבמות מ"ט: ד"ה סוטה שפכתו דבעל לא פתיב הוי' ולא
 תפסי בה קידושין ע"ש ובמק"א כ' להוכיח זה מדברי הש"ס פתובות ל"ח: ארנב"י קרי
 בי' אשר לא ארוסה ארוסה בת סקילה היא כו' ולרבה דא' חידוש הוא כו' מא"ל ולכאורה
 אינימא דלבעל אסורה אפי' באונס א"כ דילמא לכו' מיעט קרא לפטור בארוסה מקנס
 פיון דכתיב ולו תהי' לאשה א"כ אפי' לר' שמעון התימני דדריש שם בכתובות כ"ט:
 אשה שי"ב הוי' הא בבעל לא תפסי קידושין ולכו' פטור מקנס אע"כ דגם בבעל תפסי
 קידושין והני' אשה שי"ב הוי' ולד' החת"ס הנ"ל בלא"ה ל"ק קושיותינו הנ"ל פיון
 דלר"ע דס"ל דאיסור הבעל הוא מריבוי הנ"ו דונטמאה הא לדידך ע"כ תליא איסור
 דבעל בהבעל וביבמות שם הא קאזיל אליבא דר"ע כד' המ"ל הנ"ל] ולדברינו יהי' נכון
 דהנה א' בפסחים ע"ד.

ובחולין צ"ג: דכל היכי דפליגי רב אחא ורבינא ר"א לחומרא ורבינא לקולא והנה מוכח
 מפירש"י ותוס' עירובין מ: דסתם רב אחא הוא רב אחא בר יעקב ע"ש וא"כ לפי"ז א"ש
 דלא הו"מ רב אחא למינקט שהוא דינא בזינתה באונס והבעל פיתה אותה ונשאה פיון
 דר"א לחומרא הא ס"ל בעל שמחל על קניויו לאחר סתירה אינו מחול וא"כ תליא לדידך
 איסורו של בועל בשל הבעל פנ"ל וא"כ שריא באונס גם לבעל ופשיטא דנשואין דידיך
 שהוא בהיתר פוטרין אותו מקנס.

ומעֲתָה תִּתְיַשֵּׁב קִוְשֵׁי הַגֵּהֶת מ"ל עַל הַמַּהֲרָא שְׁשׁוֹן הַגָּל מִש"ס סוּטָה הַגָּל דְּהַגְּהָ לְכַאוּרָה צָרִיף לְהַבִּין בְּהָא דְקָא' וּלְמַאי אֵי לְאַוְסְרוֹן עָלְיוּ הָא אֲסִירוֹן וְקִיָּמִין הָרִי א' בְּקִדּוּשֵׁין ע"ז: דְּאִסּוּר זוּנָה לְכַהֵן הו"ל מוֹסִיף לְגַבֵּי אִסּוּר דְּאַלְמָנָה לַכ"ג גו"ח לְכַה"ד הוֹאִיל וְשֵׁם זְנוּת פּוֹסֵל בְּיִשְׂרָאֵל א"כ ה"ה אִסּוּר סוּטָה הו"ל מוֹסִיף וְא"כ שְׁפִיר י"ל דְּמִקְנָא לָהּ לְאַוְסְרָה עָלְיוּ גַם מִשׁוּם סוּטָה דְּחָל מִשׁוּם דְּהָוִי אִסּוּר מוֹסִיף אֲמָנָם י"ל דַּס"ל לְהַש"ס דְּרַק זוּנָה חָל עַל אִסּוּר דְּאַלְמָנָה לַכ"ג גו"ח לְכַה"ד מִטַּעַם מוֹסִיף מִשׁוּם דְּשְׁקוּלִין הֵן אֲבָל סוּטָה הָא הו"ל אִסּוּר קָל דְּיֵשׁ הֵיתֵר לְאִסּוּרוֹ ע"י מְחִילַת הַבַּעַל עַל קִינּוּיוֹ וְא' בַּכ"ד דְּהֵיכִי דְּיֵשׁ הֵיתֵר לְאִסּוּרוֹ הו"ל אִסּוּר קָל וּבְקָל עַל חָמוּר אַף בְּמוֹסִיף אֵינּוּ חָל עֲתוּס' יְשָׁנִים פְּרִיתוּת י"ד: וְא"כ ע"כ קָאִי לְמ"ד בַּעַל שְׁמַחַל עַל קִינּוּיוֹ אִפִּי לְאַחַר סְתִירָה מְחוּל וְא"כ הֲלֵא הַמַּהֲרָא שְׁשׁוֹן קָא' דִּינִי דְּהֵיכִי דְּהַבּוֹעֵל לֹא אֲסָרָה אַבְעֵל אֵינָה נְאַסְרַת עַל הַבּוֹעֵל מִשׁוּם דַּלְפ"מ דְּקִי"ל בַּעַל שְׁמַחַל עַל קִינּוּיוֹ לְאַחַר סְתִירָה אֵינּוּ מְחוּל וְתֵלִיא אִסּוּר הַבּוֹעֵל בְּשָׁל הַבַּעַל מִשָּׂא"כ בַּגְּמ' סוּטָה הַגָּל קָא' שְׁפִיר לְאַוְסְרָה אַבּוֹעֵל פִּינּוֹן דַּע"כ קָאִי לְמ"ד בַּעַל שְׁמַחַל עַל קִינּוּיוֹ אִפִּי לְאַחַר סְתִירָה מְחוּל פְּנ"ל וְא"כ קָא' מִפְּחַ מִמ"נ דְּלָמ"ד אֵינּוּ מְחוּל הָא ל"ה אִסּוּר קָל וְשְׁפִיר מוֹעִיל הַקִּינּוּי לְאַוְסְרָה אַבְעֵל מִטַּעַם מוֹסִיף וְלָמ"ד מְחוּל הָא לֹא תֵלִיא אִסּוּר דְּבוֹעֵל בְּבַעַל פְּנ"ל וְשְׁפִיר מְהִי הַקִּינּוּי לְאַוְסְרָה אַבּוֹעֵל אַע"ג דְּלַבְעֵל אֲסוּרָה וְקִיָּמָא: וּבְדָרָךְ זֶה מִיּוֹשֵׁב ג"כ קִוְשֵׁי הַשְּׁבוּ"י מִש"ס סְנֵהֲדָרִין הַגָּל דְּהַגְּהָ רֵאִיתִי מִקְשִׁין בְּסְנֵהֲדָרִין שֵׁם מ"פ אֲשֶׁה חֲבִירָה דְּמִקְטָלָא אֲלִיבָא דְּרִיב"י הַמ"ל הָרִי שְׁפִיר מִשְׁפַּחַת בַּכּה"ג שְׁקִינָא לָהּ הַבַּעַל אַל תִּסְתְּרִי עִם אִישׁ פ' נְאֻח"פ בָּאוּ הָעֵדִים וְהָעִידוּ שְׁזִינְתָה עִמּוֹ דָּאָז א"י לֹמֵר לְאַוְסְרָה עַל בַּעֲלָהּ בָּאנוּ דַּא"כ הִי"ל לְהָעִיד רַק שְׁנִסְתְּרָה עִמּוֹ וְג"כ הֵיתָה נְאַסְרַת עַל הַבַּעַל וְע"כ דְּקָאִי לְמ"ד בַּעַל שְׁמַחַל עַל קִינּוּיוֹ קִינּוּיוֹ מְחוּל אִפִּי לְאַחַר סְתִירָה וְהִי כוֹלִין הָעֵדִים לֹמֵר שְׁחָשְׁשׁוּ שְׁמָא יִמְחוּל הַבַּעַל עַל הַקִּינּוּי וְא"כ לְפִי"ז הָא לְמ"ד זֶה ע"כ לֹא תֵלִיא אִסּוּר הַבּוֹעֵל בְּשָׁל הַבַּעַל וְע"כ יְלִיף מוֹנְטָמָא וְנִטְמָאָה ב"פ פְּנ"ל אֲמָנָם לְכַאוּרָה תִּקְשִׁי לְפִי דְּבָרֵינוּ דְּהָרִי עַל הַפִּירְכָּא דִּיכוֹלִין לֹמֵר לְאַוְסְרָה עַל בּוֹעֲלָהּ שְׁנֵי בָּאנוּ שְׁפִיר הו"מ לְשׁוּנֵי דְּמִשְׁפַּחַת פְּגוֹן שְׁקִינָא לָהּ וְהָעִידוּ הָעֵדִים שְׁזִינְתָה עִמּוֹ דָּאָז ל"ה כוֹלִין לֹמֵר לְאַוְסְרָה עַל בּוֹעֲלָהּ שְׁנֵי בָּאנוּ פִּינּוֹן דַּא"כ הִי"ל לְהָעִיד שְׁנִסְתְּרָה עִמּוֹ וְהָוִי ג"כ אֲסוּרָה עָלְיוּ וְאִי דְּחָשׁוּ שְׁמָא יִמְחוּל הַבַּעַל עַל קִינּוּיוֹ ז"א דְּהָרִי לְגַבֵּי אִסּוּרָה דְּבוֹעֵל הָא ל"מ מְחִילַת הַבַּעַל עַל קִינּוּיוֹ פְּנ"ל.

אֲמָנָם הַדְּבָר נִכּוֹן דְּהָרִי בְּאַמַּת גַּם בְּקִינָא לָהּ וְנִסְתְּרָה לְכַאוּרָה אֵין לֹמֵר דְּהִי"ל לְהָעִיד שְׁנִסְתְּרָה דְּהָא אֲפֻשֵׁר פִּינּוֹן דְּסוּטָה ל"ה רַק אִסּוּר עֲשֵׂה כַּמ"ש בְּתוֹס' סוּטָה כ"ח. ד"ה מַה ת"ל וּבִיבְמוֹת ג': וְדָף ס"ט.

ד"ה פִּי תֵהִי וְא"כ אֲפִתִּי כוֹלִין לֹמֵר לְהַלְקוֹתוֹ בָּאנוּ דְּעַל עֲשֵׂה אֵין לֹקִין אֲמָנָם הֲלֵא בְּאַמַּת א' בְּסוּטָה ז. סוּטָה שְׁהִיא בְּלָאוּ לֹא כ"ש וּפִירֵשׁ"י בְּלָאוּ דְּלֹא יוּכַל בַּעֲלָהּ הָרֵאשׁוֹן וְכֵן בְּיִרוּשְׁלָמִי הוּבָא בְּתוֹס' גִּיטִין צ'.

פְּרִיף אֲמַאי אֲצֻרִיף לֹא יוּכַל בַּעֲלָהּ הָרֵאשׁוֹן תִּפּוֹק לִי דְּאִסּוּר לְהַחְזִיר סוּטָתוֹ וּמִשְׁנֵי לְעַבְדוֹר בַּב' לְאִנּוּן הָרִי דְּאִיפָּא לָאוּ בְּסוּטָה וּבְאַמַּת בְּתוֹס' יְבְמוֹת י"א: כ' דְּבָא עֲלִי בַּעֲלָהּ בְּדָרָךְ לֹקָה ע"ש וְא"כ לֹא הו"מ לְמִימַר לְהַלְקוֹתוֹ בָּאנוּ דְּגַם אֵי הָווּ מְעִידִין שְׁנִסְתְּרָה ג"כ

הי חיוב מלקות ולפי"ז התניח לגבי בעל שפיר איפא בסוטה לאו דלא יוכל בעלה וגו' משא"כ לגבי בועל הא נדאי ליפא אלא עשה דונטמא עתוס' כתובות מ.

ד"ה ניתי עשה ובמ"ל פ"א מאישות ה"י וא"כ לא הו"מ לשנויי בקינא לה ונסתרה דאפתי הא יכולין לומר להלקותו באנו ומינשב הפל ע"נ ודוק כי חריף הוא: היצא לנו מדברינו לענן דינא אחרי דהב"ש תלה דין זה דש"י שזינתה אם נאסרה על הבועל בהדין דאנוסה אם היא אסורה לבועל וא"כ לכאורה לפ"מ שהוכחנו דלהלכה איסור הבועל תלוי בשל הבועל וכ"נ מסתימת הש"ע בסי' י"א לענן אנוסה א"כ גם הדין של הנימוק"י לא בהררי ההלכה יסודתו.

וראיתי בשו"ת חת"ס אה"ע סי' כ"ו שכ' דד"ז של הנימוק"י נובע מדברי הירושלמי ולפי שיטת הירושלמי באמת גם אשת ישראל באונס אסורה לבועל וכינן דאנן לא קי"ל פנותי בהא גם ש"י שזינתה שריא לבועל ולענן לגזור דילמא מיחלפא בא"א הלא כ' במ"ל פ"ב מה' סוטה דהדבר צריף תלמוד לחדש גזירה שלא נזכרה בגמ'.

ובחת"ס שם כ' דגם הנימוק"י לא החמיר רק פשהבועל מזיד והיא שוגגת אבל לא בששניהם מזידין וסיים בזה"ל ע"כ מי שרואה לפי הזמן והמקום להתיר לבועל ש'י שזינתה אחר שיחלוץ לה יבמה מאן מרמי לי מינני' אבל מאתי לא תצא הוראה עכ"ל ולכן אם הגאון חת"ס ז"ל לא רצה לתקוע עצמו בדבר הלכה זו להקל אנן מה נעני אפתי: ובכ"ז אחרי שכ"ת פתב שאם לא יתיר להם יצאו לחרבות רעה ויוכל לצמח מזה המרה ח"ו אפשר שבצירוף זה יש להתיר להם הנישואין עתשו' חת"ס חאה"ע סי' ל"ה ומ"ש בזה בספרי שו"ת הר"ב סי' ל"ח וימלך בזה עם עוד רב גדול ומובהק בהוראה וביראת שמים ואם יספיק להיתרא מצטרפנא בהדי' ואם לא דברי בטלים וחלילה לו לסמוך עלי בלבד להקל בזה והי' שלום פנפשו ונפש' דידו דור"ש באהבה: סי' קסה ובדבר השו"ב שקיבל עליו באו"ש שלא ישתה שום משקה המשפר בכל ימי השבוע חוץ משבתות וי"ט ושתה יי"ש בחה"מ סופות והשו"ב מתנצל עצמו שהי' סובר בדעתו דחה"מ הוא בכלל יו"ט.

ושואל כ"ת אם יש לדונו להשו"ב בעובר על השבועה: הנה אף דכ' בט"ז א"ח סי' תרס"ח דלא מצינו בגמ' בשום דנקתא שיהיו ימי חה"מ נקראים יו"ט אמנם זהו דוקא בלשון תורה ולשון חכמים אין חה"מ נקרא יו"ט כינן דשרי במלאכת דבר האבד ושם יו"ט מורה על איסור עשיית מלאכה כדא' במגילה ה': יו"ט מלמד שאסור בעשיית מלאכה ועתשו' שבו"י ח"א סי' כ"ה אבל לגבי נדרים ושבועות הא אזלינן בתר לשון בני אדם ובלשון בני"א גם ח"ה בכלל יו"ט כמ"ש במג"א סי' תק"ע סק"ה דלענן נדרים הני חה"מ בכלל יו"ט וכ' בפמ"ג שם דכ"ה בלשון בני"א ע"ש והא דכ' בש"ף יו"ד סי' ר"כ ס"ק י"ח בשם תשו' מהרי"ל בא' שפדר מהינן והתנה חוץ מהשבתות ויו"ט דאסור בינן של הבדלה ולכאורה משמע דאסור גם בינן הבדלה שמבדילין במוצאי יו"ט ראשון של פסח או של סופות נהרי ח"ה הוא בכלל יו"ט ומותר לשתות בימי ח"ה גופייהו ואיך יאסר בינן של הבדלה ועכצ"ל דכונת המהרי"ל רק על ההבדלה של מוצאי יו"ט האחרון.

ולבר מן דין אפ"י אי נימא דלענן זה ל"ה חה"מ בכלל יו"ט בכ"ז כינן דהשו"ב הי' מוחלט בדעתו שגם ח"ה הוא בכלל יו"ט ל"ה האדם בשבועה בשעת שתייתו ואין לדונו שעובר

על השבועה וכמ"ש בט"ז יו"ד סי' צ"ט דאומר מותר הו"ל שוגג ונאף דבחמ"ח סי' י"ג סק"ח כ' דת"ח הטועה בדין מיקרי מזיד דהי"ל ללמוד ועפירש"י הוריות ד"ד.

ד"ה זיל קרי בי רב הוא בכ"ז הלא אינו מוטל על השו"ב להיות בקי בה' נדרים ושבועות ונאף דבסי' קי"ט סי"ז פסקינן לענן טבח שיצא טריפה מת"י אין לו התנצלות לומר שוגג הייתי זהו דוקא בהלכות שו"ב וכמבואר בש"ד שם סק"ל בשם הרשב"א הטעם דאל"כ לעולם יאמר שוגג הייתי אבל לא פשעג בה' נדרים ושבועות ובפרט דבשמ"ח סי' ב' סי"ב מבואר דבאדם מוחזק לכשר ויר"ש מסתמא יש לדנונו פשוט וע' בשו"ת תפארת צבי חיו"ד סי' כ' מה שמפלפל שם לענן שו"ב שגשבע על שתיית י"ש חוץ משויו"ט ושתה במוצאי יו"כ אם יוכל השו"ב להתנצל ולומר שפגעתו היא גם על מוצאי יו"כ שהוא בכלל יו"ט ע"ש ובנ"ד אין אנו צריכין לכ"ז פיון דבאמת הוי חה"מ בכלל יו"ט לענן נדרים ושבועות פנ"ל ולא עבר השו"ב הנה על שבועתו.

דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' קסו בעזה"י יום ו' עש"ק ו' אלול תרנ"ד לפ"ק סטרי. פתח ד' ארנבות השמים ויכתוב ויחתום בספר לחיים את פבוד ש"ב ידי הרב הגדול חו"ב חכם וסופר שהיו"ח מוה' חיים שמואל שור נ"י אבד"ק בנקארעשט יצ"ו במדינת רומעניען.

מכתבו הגיעני עד"ש בעובדא דאתא לקמי' באחד שבא לגרש את אשתו וכששאלו המסדר על שמו השיב מעריסה משה ובפ"כ מאריטן ואביו צבי ובפ"כ אלטר וכן נכתב בהפתובה בן צבי ולפני שנים עלה לתורה בק' ג"כ בן צבי אף זה איזה שנים שנתקבל לעבודת הצבא לא עלה לתורה וכ' בהג"פ בן צבי המכונה אלטר ואחר עבור איזה שבועות מנתינת הגט נתודע דשם אביו שדר בריחוק מקום מק' עלייתו לתורה ונתימתו הוא אהרן צבי ובפ"כ אלטר ונפשו בשאלתו לחיות דעי אם צריף ליתן גט אחר: הן אמת דדעת הרא"ש והמהרא"י דל"מ מה שהחזיק הבן שם אביו בשינוי אמנם הרי בתשו' רש"י המובא בב"י סי' קכ"ט בשם הא"ח מבואר דהחזיק שם אביו בשינוי קודם הגט ונכתב בגט מהני וכ"ה בב"י שם בשם רבים מהראשונים ז"ל ונאף דגם לד' המכשירין ל"מ רק בכתב וכל שום כמ"ש ביש"ש פ' השולח סי' כ"א מ"מ בנ"ד פיון שכתב המכונה אלטר עדיף מוכל שום דהרי בתשו' רדב"ז ח"א סי' תקל"א כ' לענן מי שנקרא לתורה בשם שמר' וכ"ע קרו לי מחר"ז דאין לכתוב לכתחלה בגט רק שם מחרז משום שזה הוא השם שרגילין ויודעין בו ובשם שמר' אין מפיר בו אלא חסון שקורא אותו לתורה באקראי וכן האריף בס' מכתב מאלף דאם אינו נקרא כלל בשם העלף והחתימה אז השם שנקרא בפ"כ הוא העיקר ועכנה"ג בהגהות ב"י סי' ק"מ.

ולפי"ז נהי דאנן קי"ל פהרא"ש ומהרא"י כמ"ש בב"ש סק"כ בכ"ז בכנ"ד שכתב החניכה שהפל קורין בה בודאי יש להכשיר אם נכתב שם העלף והחתימה בשינוי דהרי בב"ש שם ס"ק י"ז הקשה בהא דמובא שם שאם שינה בשם אביו דפסול אף דאם לא נכתב כלל הוא פשר ומ"ש ממקום עמידה דאין שינוי פוסל בו ותי' דל"ד דשם מחמת השינוי לא אתי למימר דאין זה המגרש פי אין אדם נקרא ע"ש לידתו ועמידה אבל כאן מחמת שינוי שם אביו יאמרו דזה לא גירש ע"ש ולפי"ז י"ל דאין לחוש ללעז הבריות רק בדאיכא שינוי בשם שנקרא בפי העולם שיאמרו שזה לא גירש משא"כ בנ"ד הלא

השם אלטר שנקרא בפ"כ נכתב בהגט אף דאיפא שינוי בהשם שנקרא בו לתורה אין לחוש שיאמרו דלא זהו המגרש ודמיא שפיר לשינה מקום לידה.

ובפרט דהא במקום הפתיכה והנתינה א"י משינוי שם האב דשם היו קורין אותו בן צבי ועכנה"ג בהגה"ט שם אות י"ז. גם הלא פבר הורה זמן הגאון רש"ק זצ"ל בס' שבועה עינים בקונטרס הוראות אות ט"ז דהא דל"מ מה שמחזיק הבן שם אביו הוא דוקא לענין לשנותו לגמרי אבל מ"מ ביד הבן להחזיק שם אביו באחד מהשני שמות שיש לו שנקרא בק"ב"א ע"ש ובלא"ה לפענ"ד סברא גדולה הוא לומר דבלא פתב רק א' מהב"ש של אביו ל"ה שינוי כ"כ לפסול בדיעבד פיון דקיי"ל בסי' קכ"ט ס"ט דבלא כ' שם האב פלל בגט פשר אפס דבשינה כ' הפוסקים דפסול ול"ה לענין זה שינוי רק שינוי גמור פגון מראובן לשמעון שיש הכרח עי"ז לומר שאין זה המגרש אבל כשפתב בגט רק א' משני שמותיו הלא זה אין מקריח אותנו לומר שלא זהו המגרש רק עושה אותנו כמסופקים בדבר אם זה הוא והו"ל פלא נכתב פלל [ולכאורה משמע הכי מפשטות דברי התוספתא שהובאה בר"ן פ"ב דקידושין והקבוע להלכה באה"ע סי' ל"ח ע"מ שאני שמעון ונמצא ראובן שמעון ה"ז מקודשת הרי דדילוג שם אחד לא חשיב שינוי גמור אמנם בתשו' חת"ס אה"ע ח"ב סי' י"ח כ' פירוש אחר בדברי התוספתא ע"ש ובמש"ש דלא מצינו בכל הש"ס שיהי' אדם נקרא בשני שמות כאחד דבריו צל"ע מפ"א דמכשירין מ"ג א"ר והושע משום אבא יוסי חלי קנפרא וע' ב"מ נ"ט: אימא שלום דביתהו דר"א ופירש"י אימא שלום פה שמה וכאלה רבות] וגדולה מזו מבואר בתשו' שב"י ח"ג סי' קל"א בשנכתב בגט שם אבי האשה אברהם ונודע שנשתנה שמו מ"ח לשם אחר כ' שם לצדד להכשיר פיון דגם בלא פתב שם האב פשר ע"ש ונהרי שם החולי הו"ל עיקר השם ומכ"ש בנ"ד.

וגם הרי בפתחי תשובה ס"ק כ"ד הביא בשם תשו' בית דוד דהיכי דבמקום הכו"נ לא הוחזק אביו בשמו האמתי כ"ע מודים דמהני מה שהחזיק הבן שם אביו בשינוי ע"ש והכי מבואר בתשו' א"ז גאון יעקב מליסא זצ"ל שבס' שבועה עינים הנ"ל וע' בתיו"ט בהגהות לטור אה"ע סי' קכ"ט שכ' להסכים עם המג"ש דאם החזיק ימים רבים בשינוי שם האב מהני ע"ש אי לזאת אם לא יחפץ הבעל ליתן גט אחר בנקל בנדאי הגט פשר: סי' קסז ועד"ש בענין ג"פ שפא לפניו ממק"א ששם המתגרשת יטא וכן קורין אותה אביה ואמה רק בפ"כ נקראת יעטיא פדרפן עתה לקרוא שמותן פשמות האומות ושם אבי מעריסה יצחק וכ"ה עליתו לתורה ונתימתו ובפ"כ נקרא איצק וכ' המסדר יעטי בת איצק ויצא כ"ת לערער א' שהשמיט שמות העיקרים ב'.

ששם המתגרשת הי"ל לכתוב יעטיא והמסדר ההוא בעצמו שלח לשם לפני איזה חדשים ג"פ וכתב נעטיא באל"ף לבסוף עכ"ש: הנה במה שהשמיט שמות העיקרים וכתב הטפלים בנדאי לכתחלה הי' צריך לכתוב שם העיקר פיון שחותם ועולה לתורה בשם יצחק והי"ל לכתוב יצחק המכונה איצק אבל בדיעבד אין בידינו לפוסלו משום זה פיון שהפל קורין אותו איצק והו"ל חניכה שהפל קורין בה ונהרי בתוס' גיטין ל"ד: כתבו לחד תירוץ דהיכי דהפניו הוא דומה לשם פשר אף לכתחלה בכינוי בלבד ונהרי בשם איצק מבואר בב"ש ובט"ג בשא"כ אות י' דאיצק הני קיצוה"ש מיצחק באותיות דומות א"כ

אם קורין אותו איצק אין לה חניכה שהכל קורין שדומה לשם גדול מזה וגם אולי הי' להמסדר איזה ספק בעיקר השם ובכה"ג בודאי א"צ לכתוב לכתחלה רק החניכה שהכל קורין בה כמו שהעידו בתשו' שיבת ציון סי' פ"ז ובשו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' נ"ב בשם הגאון נוב"י ז"ל שפסק פן הלכה למעשה וכ"כ בט"ג בלק"ש דין י"ג ועמ"ש בדיני שמ"ח ס"ק י"ד בשם תשו' בג"כ ובדבר השם יעטי ג"כ צדקו דבריו שלכתחלה הי"ל לכתוב גם שם יטא דל"ח נשתקע בכה"ג פיון דאבי' ואמה קורין אותה יטא וגם ידוע דל"ח נשתקע בשם פנה שהכל יודעין ששם יטא ויעטי אחד הוא רק שבעוה"ר רגילין לכנות שמותן פכל המון הגוים וע' בב"ש בש"נ אות ב' גבי מרים מירוש דמבאר שם דל"ח נשתקע בכה"ג וא"כ אם היא חותמת עצמה יטא הי"ל לכתוב יטא דמתקרא יעטי דהרי בלא"ה כ' במ"ל פ"ג מגירושין דשם העריסה הוא עיקר לגבי השם שהכל קורין בו ואם היא חותמת יעטי יש לכתוב יעטי דמתקרא יטא כמ"ש בפוסקים דהחתימה מכרעת אולם בדיעבד די בשם יעטי בלבד ואודת מ"ש פבדו שהי"ל לכתוב יעטיא הנה אם שמוא באחרונים לפסול בכעין זה מדברי הירושלמי גבי תרי תלמידי חז קרי יהודים וחד קרי יהודיים דא' דטעותא הוא הרי דבהוסיף או חסר אות א' לפי משמעות הקריאה הוי טעות וכן פוסל הט"ג בש"נ אות ג' בשם גוציא ובאות ד' בשם דוואסיא אם חסר האל"ף אכן בנידון זה הדבר תלוי במבטא המדינה שאם הי"ד נרגשת במבטא מתנועעת עפ"י האלף שאחרי' כותבין האל"ף לבסוף כמ"ש בט"ג בשם העניא ריזיא ראניא וע' בס' ד"ח בשם בוניא שבגליל פאדאליא קורין פן ובגליל קראקא ובמדינת מעהרין ויתר מקומות במדינות פולין אין מרגישין הי"ד וקורין בונא וכן בשם עטי עטיא לכתחלה יש לילה אחר הרוב ובדיעבד אם פתב כמו שרגילין המועט לקרותו נמי פשר דהכל יודעין דבונא ובוניא ועטי ועטיא חד הוא ע"ש וע' כי"ב בג"פ סי' קכ"ט סק"ב וסק"ד.

ונידעתי שבמדינתנו קורין האשפנזים יעטי בלא הרגש תנועת הי"ד ואם יש ספק בהמבטא יש לכתוב כמו שהעולם רגילין לכתוב באגרות ושטרות כמ"ש בתשו' מהריב"ל ח"ג ס"ט ואיפשר גם במדינתם מבטים שם זה פן ומ"ש פבדו שהמסדר הזה בעצמו שלח מקודם ג"פ לשם וכתב נעטיא באלף לבסוף אין לדמות שמות להדדי ואולי השם יעטיא קוראים בהרגש יו"ד נעה ולא שם יעטי וגדולה מזו כ' בב"ש שא"נ אות ב' בשם בינדט או בענדט דאם באו שני גיטין פאלו אף ממקום א' פשר דאמרינן שמה משפחה זו קורין ביו"ד ומשפחה זו קורין בע' ויותר מזה מבואר בט"ג בשם ג"פ לענין שם בנימין מלא או חסר דאזלינן בתר החתימה דאף אם נזדמן בגט א' דכתוב בו שם המגרש בנימין מלא ושם אבי המגורשת בנימן חסר ל"ה תרתי דסתרי אהדדי דתלינן שכ"א נכתב פפי שהוא רגיל לחתום ע"ש ומכ"ש בנ"ד שהוא בשני גיטין ושמות מחולקים בודאי אין פאן סתירה ולבר מן פל דין אף אם במדינתכם קורין יעטיא בהרגש יו"ד נעה בכ"ז פיון דתלוי במבטא המדינות אין פוסל בו שינוי פמבואר ברמ"א סוסי' קכ"ט וכמ"ש בס"ש לענין שם זנוויל ועתשו' רח"כ סי' ס"ד דברי ידיו ש"ב דור"ש באהבה: סי' קסח בעזה"י יום ד' ל"ד למב"י שנת תרנ"א לפ"ק סטרי ישפות ד' שלום לכבוד בעל ש"ב ידידי הרב הקריף המנפלה בתורה וביראה בהר ד' יראה בנש"ק מו"ה פינקס חיים טויב נ"י אבד"ק ראזדאל יצ"ו היום הגיעני מכתבך עד"ש בדבר ג"פ

שְׁשֵׁם אָבִי הַמְגֵרֵשׁ מְטָרִיסָה הוּא אֶהְרֹן וְכֵן עוֹלָה לַתּוֹרָה וְחוּתָם א"ע וּבפ"כ נִקְרָא אַרְצֵיָא בְּקִמְצֵי תַּחַת הָאֱל"ף וְנִכְתָּב בְּגֵט אֶהְרֹן הַמְכֻנָּה אַרְצֵיָא וְקָם אֶחָד לְעַרְעֵר עַל הַגֵּט לְפִנְסוֹלוֹ אַחַר שְׁנִכְתָּב הַמְכֻנָּה בְּאִמְרוֹ יַעֲזֹב אֶהְרֹן הַמְכֻנָּה אַרְצֵיָא מִשֵּׁם הַקְּוֹדֵשׁ צְרִיכִין לְכַתּוֹב דְּמַתְקָרִי: הִנֵּה הַמְעַרְעֵר הַזֶּה לֹא חָשׁ לְקַמְחֵי לְהוֹצִיא לְעַז עַל גֵּט שְׁנִכְתָּב פְּדֵת וְכַהֲלָכָה דְּהָרִי אִפִּי אִם הִי נִקְרָא אֶרֶן בְּקִמְצֵי מִשְׁמַע מְדַבְּרֵי הַב"ש דִּישׁ לְכַתּוֹב הַמְכֻנָּה אֶרֶן פִּינּוֹן דְּאֶרֶן לְאוֹ גְּבָרָא הוּא רַק שְׂהִיא מְלָה עֵבְרִית וְכֵן הוֹרָה זְקֵן ש"ב הַגְּה"צ מִצְנֵי זְצוּקְלָלָה"ה בְּתַשׁוּ' דְּבָרֵי חַיִּים סִי'ע"ח וְקָבַל לְכַתּוֹב אֶהְרֹן הַמְכֻנָּה אֶרֶן וְשָׂאֵם נִכְתָּב דְּמַתְקָרִי יֵשׁ חָשׁשׁ פְּסוּל וְהָרִי בְּשֵׁם נִטְע מוּבָא בַט"ג בְּשֵׁם פְּמָה גְּדוּלִים לְכַתּוֹב נִתֵּן הַמְכֻנָּה נִטְע אִף שְׂהִיא תִּיבָה שְׂיֵישׁ לָהּ פִּירוּשׁ בַּלְשׁה"ק וּבְסוּף אוֹת מ בְּשֵׁא"נ מוּבָא אֲבָרְהָם הַמְכֻנָּה מוֹרִינוֹ וְהָכִי מִשְׁמַע מִפְּשׁוּת דְּבָרֵי הַב"ש בַּכ"ד דְּכָל שְׂאִינוֹ שֵׁם מִמֶּשׁ אִף שְׂהִיא מְלָה עֵבְרִית כּוֹתְבִין הַמְכֻנָּה ע"ש בְּשֵׁם אִיסָר גְּדִישׁ וְכֵן גְּבִי חַת אוֹ חוֹז כ' לְכַתּוֹב הַמְכֻנָּה אִף שְׂיִסְוֹדְתוֹ בְּקוֹדֵשׁ וּבַט"ג שֵׁם כ' דְּאִין קְפִידָא לְכַתּוֹב הַמְכֻנָּה אוֹ דְּמַתְקָרִי הֵן אֲמַת דְּבִישׁ"ש כ' צְפוּרָה דְּמַתְקָרִי פּוּרָה מִשׁוּם שְׂהִיא מְלָה עֵבְרִית וּכ"ה דְּעַת הַס"ש הוּבָא בַב"ש שֵׁא"נ אוֹת ס' אָבֵל הַסְּפַמַת הַב"ש הוּא לְכַתּוֹב הַמְכֻנָּה אֲמַנָּם בַּכ"ד שְׁנִכְתָּב אַרְצֵיָא שְׂתִּיבָה זֹאת אִין לָהּ פְּתוּרֹן בַּלְשׁה"ק בְּוֹדָי צְרִיף לְכַתּוֹב הַמְכֻנָּה גַם לַד' הִישׁ"ש אִף שְׂהִיא קִיצוֹר הַשֵּׁם מִשֵּׁה"ק דְּהָרִי בִישׁ"ש פ' הַשׁוֹלֵחַ סִי' כ' כְּתֵב בְּמִי שְׂשָׁמוֹ יְהוּדָה וְנִקְרָא לִיב יֵשׁ לְכַתּוֹב דְּמַתְקָרִי כַד הַמַּהֲרִי"ק וְכַפְסֵק הַמְחַבֵּר בַּסִּט"ו וְאִפ"ה בְּקִיצוֹר הַשֵּׁם הַיִּנְצָא מִשֵּׁם הַקְּוֹדֵשׁ פּוּסֵק לְכַתּוֹב דּוּקָא הַמְכֻנָּה דְּכְשָׁמְקָצֵרִין הַשֵּׁם וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִתִּיקוּנוֹ וּמְכַנִּין אוֹתוֹ בְּעֵנִין אַחַר זֶהוּ גְּמָגוּם הַשֵּׁם וְכִינּוּיֵי כְּעִין כִּינּוּי גְּדָרִים שְׂהִיא קוֹנָח קוֹנָם קוֹנֵס הָרִי דְּכָל כַּה"ג מִיקָרִי כִּינּוּי ע"ש וְהִינּוֹ דְּכָל שְׂאִין לְהַגְּעוּעוּע פְּתוּרֹן בַּל"ה"ק כּוֹתְבִין הַמְכֻנָּה גַם לְדִידֵי'.

וְע' בַּמַּהֲרִי"ק בְּכִסְקִי סִי' ו' לְעֵנִין יַעֲקֹב הַמְכֻנָּה יַעֲקֹב דְּבַכָּה"ג שְׁמֹנְכָרְחִין לְכַתּוֹב הַשֵּׁם יַעֲקֹב לְסִימָן וְכַדוּמָה כּוֹתְבִין הַמְכֻנָּה יַעֲקֹב וְכֵן בַּס' ג"פ ס"ק ס"ט וְע"ב הִבִּיא דְּעַת גְּדוּלֵי אֲשָׁפְנֵז לְכַתּוֹב בְּקִיצוּה"ש מִשֵּׁה"ק הַמְכֻנָּה וְהִבִּיא ד' הַג"מ בְּשֵׁם מוֹרוֹ שֵׁם יוֹסֵף הַמְכֻנָּה יוֹסֵלִי וּכ"כ בַּחַת"ס אַה"ע ח"ב סִי' כ"ג.

כ"ה וּבְתַשׁוּ' ד"ח סִי' קכ"ז וְעוֹבִי"ת אַה"ע סִי' קי"ט שְׂהִבִּיא בְּשֵׁם הַגֵּר"מ פִּישְׁלֵשׁ ז"ל בְּמִי שְׂשָׁמוֹ מֵאִיר יְהוּדָ' נִקְרָא בַפ"כ מֵיִאִיר לִיב לְכַתּוֹב מֵאִיר יְהוּדָ' הַמְכֻנָּה מֵיִאִיר לִיב מְפָנִי שֵׁם מֵיִאִיר הוּא שֵׁם חוֹל וְהוּבָא בַט"ג בְּהַשְׁמָטוֹת בְּשֵׁא"נ אוֹת מ וְהַסְּפִים עַל יָדוֹ בַּחַת"ס אַה"ע ח"ב סִי' ח"י וְקִט"ז וְעַת"ג בַּלְק"ש אוֹת כ' בְּמִי שְׂשָׁמוֹ יַצְחָק צְבִי וְנִקְרָא אִיצָק הִירֵשׁ שְׂיֵישׁ לְכַתּוֹב יַצְחָק צְבִי הַמְכֻנָּה אִיצָק הִירֵשׁ וְע"ש ס"ק כ"א וְא"כ ה"ה בְּשֵׁם אַרְצֵיָא אִף דְּנִשְׁתַּרְבֵּב מִשֵּׁם אֶהְרֹן יֵשׁ לְכַתּוֹב הַמְכֻנָּה.

וּבְדָבָר שֵׁם אַרְצֵיָא וְלֹא אֲרִטְשָׁה הִנֵּה ד"ז תְּלוּי לְפִי הַבְּרַת בַּנ"א בְּלִשׁוֹן מְדִינָתָם וְאִין קְפִידָא בְּשִׁינוּיִם כְּאֵלָה כַּמ"ש בְּרַמ"א סוֹסִי' קכ"ט דְּכִינּוּיִים הַמְשַׁתְּנִים מִכַּח לְשׁוֹן הַמְדִינּוֹת שְׂיֵישׁ מְדִינּוֹת שְׂמַדְבָּרִים בְּלִשׁוֹן רְפָה יוֹתֵר הוֹלְכִין אַחֲרֵי הַמְקוֹם שְׁנוֹתָנִים בּוֹ הַגֵּט וּפְהָ עֵירָנוֹ אָנוּ נוֹהֲגִין בְּשִׁמוֹת כְּאֵלּוֹ לְכַתּוֹב בַּצְדִּיק יו"ד וְלֹא בְּטִי"ת שִׁי"ן וְעַכ"פ אִין קְפִידָא בַּכ"ב כְּשִׁמְשׁוֹן הַגְּעוּעוּע מְכַפִּי הַבְּרַת בְּנִי אוֹתָהּ מְדִינָה אַחֲרֵי שְׂהַפֵּל יוֹדְעִין שְׂמַגְזֵרָה אַחַת וּמִשֵּׁם אֶחָד הוּא רַק שְׂתִּלוּי בְּמַבְטָא הַחֲזֵק הוּא הַרְפָּה וְע' בְּמַרְדְּכִי בְּגִיטִין פ' הַמְגֵרֵשׁ בְּשֵׁם תַּשׁוּ' רִיצַב"א בְּעִיר שְׂכַתְבוֹ בְּשִׁמָּה בּוֹרִי"ש וְאָנוּ קוֹרִין בְּאוֹרִישׁ פִּינּוֹן שְׂמַמְקוּם דִּירַת הָאִישׁ

ומקום פתיבת הגט מוכיח שמאריך הגר הוא בא והוא לשונם לדבר לישנא קלילא אין להקפיד פלל ע"ש ועב"ש בש"נ אות ז שמביא ד' המהרי"ט בשם זאפירה או סאפירה בין אם נכתב בז' או בס' פשר ועט"ג שם דבחילופים שהם קרובים במבטא וניכר שהם שפה אחת ודברים אחרים אין להקפיד ע"ש וגדולה מזו כ' בתשו' מהר"א ששון סי' ל' באשה שישמה ונייא וכ' זוהי דכשר דהשם יוצא מגזרה א' וליכא למטעי באשה אחרת וע' בסוף ש"ע א"ח של התניא תשו' ל"ז מ"ש בנידון פנה ואף דבט"ג באות צ' מסתפק לענין ציזא טשיזא שם הוא בהתחלת השם נרגש היטב ההבדל במבטא בין טשיזא לציזא אבל בסוף השם כבנ"ד אינו ניכר כ"כ וגם י"ל דשם הוא בעיקר הברת השם העצם בעיניו שיהי' השם מן המוכר אבל כל שעיקר השם נכתב פראוי אפס שבהגעגוע יש חילוף בזה לא איכפת לן דהרי מעיקר הדין הי' די לכתוב אהרו בלבד ורק פינו שנהגודות אינו שוות החמירו לכתוב הקיצוה"ש א"כ בחילוף פנה הר"ז דומה למ"ש בג"פ סי' קכ"ח סק"ג בשם מהריב"ל ומהרי"ט דכל שאפישר לקרות הכי והכי ל"ה שינוי רק דהוי פלא נכתב פלל וכשר וכאמת אין אנו צריכין לזה דבלא"ה הוא פשר מטעמי דאמרו וע"כ דברי המערער בטלים ואין להם שורש וענף פלל: סי' קסט ועד"ש בעסק נכבדות שאיש א' מק' הביא את בנו בקשר החיתון עם עלמה אחת ולבסוף נודע לו שהפלה בילדותה הי' לה חולי נכפה ר"ל ואבי הפלה אומר שקבר הוסרה המחלה מקרבה אמנם החתן ואביו לבם נוקפם שמה לא נתרפאה עדיין ושמה תחזור לחולי' אף שנתרפאה ואבי הפלה טוען שאחר שנודע זה להחתן בחודש מנ"א שנה העברה ערוך לו מכתב ידידות קודם ר"ה עם ברפת השנה נזה הוא לאות שלא הקפיד ונתרצה בהשידוך שע"כ לא יוכל עוד לבטל הקשר ודורש כ"ת ממני חות דעתי הקלושה בזה: הנה לכאורה יש מקום לעיין לפמ"ש הב"ה באה"ע סי' נון לענין המירה אחות המשודכת שאם המירה עוד קודם השידוך הוי פמום שבגלוי דמסתמא ידע ואין לו שום טענה ע"ש וא"כ לפמ"ש בתוס' ב"מ פ'.

דנכפה קלא אית לי' ועתוס' פתובות נ"ח. א"כ אפשר לומר דהוי פמום שבגלוי דמסתמא ידע ומחיל אמנם מלבד מ"ש הב"ש שם ס"ק י"א דהכל לפי הענין ובנידון שלגו מקומות החתן והפלה רחוקים זמ"ז ואפ"י הי' הקול יוצא ל"ה נשמע להחתן.

חויז לזה הלא התם מיירי בשפחה ושייף לומר דאית לה קלא אבל לענין חיתון הלא נודע שהאבות מסתירים חולי פנה ר"ל פשיאארע בבנים בעת שיגיעו לפרקם בכדי שיוכלו להביאם בקשר השידוכין ולקח בנדאי אינו מתפרסם.

והנה אפי' אם פדברי אבי הפלה פן הוא שעתה כפר נתרפאה בכ"ז מלבד מ"ש בח"מ סי' קי"ז ס"ק י"ב דכשמברר על משודכת שלו שהיתה פ"א נכפה בילדותה יוכל לבטל השידוך משום שמה תחזור ותהי' נכפה ופטור מקנס ואף שלא החליט הדבר עב"ש שם ועתשו' חת"ס ח"מ סי' קצ"ח בכ"ז זהו דוקא פשנתברר שעכ"פ פעת בנדאי אין לה החסרון הזה אבל בנ"ד שהדבר ספק שמה גם עתה עוד לא סר ממנה החולי בנדאי הרשות בידי החתן לבטל השידוך דבאמת הלא מבואר בתוס' חולין ט"ו: דבחולה והבריא שכיח הדבר שיחזור לחליו ומכ"ש בחולי נכפה שידוע שהדבר הוא להתעורר מחדש גם אחר זמן כביר והרי גם בלעדי החשש דשמה תחזור החולי הרי יכול החתן לומר שהוא

מקפיד גם על מה שהי' לה החולי הנה בילדותה ונודע מ"ש הרדב"ז בתשו' ח"א סי' קכ"ד דאפי' במום שאין רוב העולם מקפידין עליו יכול לומר שהוא מן המיעוט שמקפידין ע"ש ונלא בתוס' פתובות ע"ד: כ' דלכך ל"מ במומין הלכה אצל רופא וריפא אותן כיון דבקפידת המומין תלוי ולכך אף עתה לאחר שנתרפאת היא נמאסת בעיניו כשזוכר שהיו בה מומין ע"ש ומכ"ש במום כזה דנכפה שיש סכנה בדבר עסוסי' קי"ז בשם תשו' הרא"ש בח"מ שם ס"ק ט"ו וב"ש ס"ק כ"ב.

בנדאי קפידא רבה איכא וכיון שלא נודע להחתן מזה בשעת ההתקשרות הוי זה כנדרי שגגות ולא חל עליו חרם התנאים ואף דעכ"פ צריף התרה מ"מ יכולין להתיר לו בלתי ידיעת הצד הפלה דאף דנשבע לחבירו אין מתירין לו אלא בפניו בכ"ז הלא מבואר ביו"ד סי' רכ"ח ס"כ באיש ואשה שנשבעו לישא זה"ז אין מתירין לא' בלא דעת חבירו אבל אם נתנה אמתלא טובה לדברי' שמאים עלי' ואינה רוצה להנשא לו מתירין לה שלא מדעתו ע"ש ובנ"ד הלא אין לה אמתלא טובה מזו.

ומה שטוען אבי הפלה שכיון שאחר שנודע מזה להחתן פתב לו אגרת שלומים קודם ר"ה עם ברפת השנה מסתמא נתרצה ומחל זה לאו פלום הוא דאף דבס' בית מאיר בצלעות הבית סי' ו' מסתפק לומר דהיכי דאחר שנודע לו מהמום נהגו אהבה וריעות ושרו דורונות זל"ז שוב א"י לבטל השידוך דהוי כנשתמש בהמקח אחר שנודע לו מהמום דאמרי' דמחל בכ"ז הלא מבואר במכתבך שפנודע להחתן ואביו מזה באמת צעקו מרה שרוצים לבטל השידוך וכי משום שכתב החתן לאבי הפלה ברפת השנים חוזר וניעור הקשר אתמהה.

ובאמת גוף דין זה הניח הב"מ שם בצ"ע ולדעתי הקלושה ל"ד פלל להא דנשתמש במקח אחר שנודע לו המום דשא"ה דאם איתא דאינו רוצה בהמקח ואינו שלו איך יערב לבו להשתמש בחפץ שאינו שלו כענין דא' בב"מ קי"ז אסור לו לאדם שיהנה מממון חבירו וע' בב"ב ל"ג לא חציף אינש למיכל פירות דלאו דילי' ולכך אמרינו דבנדאי נתרצה בהמקח ומאי ראי' היא זו לענין מום בשידוך בשליחת דורונות דהרי אפשר שאף שבלבם יודעים שהשידוך בטל מחמת המום בכ"ז לא בטל אהבה שביניהם וחושבים שבהתבטל השידוך בב"ד יחזרו הדורונות ובפרט במום גדול כזה דנכפה ל"ש לומר דמסתמא מחל דומיא דכ' התוס' רפ"ק דיבמות גבי אילונית דמסתמא אין אדם מוחל במום גדול כזה וכ"ש במום זה שיש סכנה פנ"ל וע"כ מכל הני טעמי דאמרו אין החתן מחויב לקיים השידוך: סי' קע ובדבר שאלתה בס"ת שהה"א הראשנה מהשם הוי' הקדוש בהוב"ש נדבק להנא"ו ע"י שנפל עליו רוק מפי הקורא ונתלחח הדיו ונעשה גיפלאסין ומשוף מלמטן קו מאות לאות והאותיות ניפרין היטב וגם מתוף הקו נראה היטב השחרות מהאותיות ונפשוף בשאלתה פדת מה לעשות בזה: הנה כ"ת הביא ד' הנוב"י מהד"ת חיו"ד סי' קס"ט שכ' דמ"ש בש"ע א"ח סי' ל"ב סכ"ו וביו"ד סי' רע"ו סי"א שאותיות של שם שהם דבוקות יכול לגררן היינו שהם דבוקות מתחלת פתיבתן שזה נדאי פסול לכל הדעות ולכך הגרי"ה הוא תיקון בנדאי אבל בנעשה לאחר הפתיכה שפא הלכה כהך תי' של הב"י שאינו פסול משום מןקף גויל כשנעשה לאחר הפתיכה וא"צ תיקון פלל וא"כ אין הגרי"ה לצורך תיקון עכ"ד והנה עיקר חומרת הנוב"י שגבה ממנו דהנה

הב"י בסי' ל"ב שם הקשה בקא דא' במנחות כ"ט באיפסק אות בנזקבא מהני קריאת תינוק דלא חפים ולא טיפש הרי קיי"ל כל אות שאין מוקף גויל מארבע רוחותי פסולה ותי' בתי' הא' דמוקף גויל אינו פוסל רק בנדבקה אות לאות ולא באיפסק בנזקבא ועו"ל דלא פסיל בנזקבא כ"א ב' שאינו מוקף גויל מתחלת הפתיכה אבל אם ניקבה אחר שנכתב פשיטה פיון שתחלתה הי' בכשרות וא"כ לשני התירוצים בנדבקה אות לאות פוסל אפי' פשיטה אחר הפתיכה ולתי' הב' אינו פשוט רק בנקב פשיטה אחר הפתיכה אבל לא בדיבוק אות לאות ולקף באמת בש"ע סי"ח כ' המחבר דבגניעה אות לאות פסול בין קודם שתגמר האות בין לאחר שנגמרה האות ורקבס"ז לענין נקב מחלק שם בין אם הי' קודם הפתיכה או נעשה לאחר הפתיכה ולפענ"ד מוכן הדבר בסברא דבשלמא פסול דמוקף גויל ע"י דיבוק אות לאות פיון דהוא שינוי בגוף פתיבת צורת האותיות כפי שניתנו מסיני אף דאינו פסול ג"כ רק משום וכתבתם פתיכה תמה ומשמע רק בשעת פתיכה מ"מ בשינוי בתמונת האותיות הא בנדאי פוסל גם פשיטה אחר הפתיכה כי הא דשבת ק"ג: שלא יכתוב אלפי"ן עייני"ן כו' אף דדריש לה מכתבתם מ"מ פסול גם פשיטה אחר הפתיכה פיון דשינוי וחילוף בתמונת אות הלא יוכל להיות ח"ו חורבן העולם כדא' בעירובין י"ג.

משא"כ באיפסק בנזקבא פיון שאין שינוי ותמורה בכתבת צורת האותיות שאינו פסול רק משום פתיכה תמה לקף אינו פסול רק פשה"ל פן בשעת הפתיכה ויש להביא עוד ראי' לחילוק הנ"ל דבפסול דמוקף גויל משום דיבוק אות לאות אין לחלק בין קודם הפתיכה לאחר הפתיכה והוא מדברי התוס' גיטין דכ': בקא דקא' ל"צ דמעורה ומוכיחים שם התוס' מהא דבגט א"צ מוקף גויל ולכאורה מאי ראי' היא זו דילמא הא דמוקי התם במעורה מייירי שהאר"י הסופר האותיות לאחר פתיבת הגט ובכה"ג בס"ת אינו פסול משום מוקף גויל פיון שנכתב בכשרות וע"כ דבגניעה אות לאות אין לחלק בין שעת הפתיכה לאחר הפתיכה [ועב"ש סי' קכ"ה סק"ט ודבריו שם צ"ע] וכיון שפן אין טעם לחומרת הנוב"י הנ"ל שלא לגרור דיבוק אות לאות בשם אפי' פשיטה אחר הפתיכה בנדאי ואדרבא הרי מקור דין זה דאותיות שוף שם שנדבקו דשרי לגוררו ולהפרידן מביא בב"י סי' רע"ו ד' המרדכי בשם ר"י שה"ר מהר"ם דמס' סופרים דדיו ששפף על השם מותר למחוק הדיו כדי לתקן וא"כ בדיו ששפף על השם הא מייירי לאחר הפתיכה ובמרדכי שם הלא דוחה ראית הר"י משום דשאני הו' דמ"ס שפך נתקדש השם פשפפל עליו הדיו ומצוה לתקנו משא"כ פשיטה בתחלת הפתיכה נכתב השם בפסול ע"ש וא"כ פשיטה הדבק לאחר הפתיכה גם לד' המרדכי שרי לגרור: אפס לכאורה יש מקום לחומרת הנוב"י עפמ"ש בב"י א"ח סי' ל"ב שם בשם הרשב"א והסמ"ק לפרש ד' הירושלמי עירב האותיות אית תני פשוט דלאחר פתיכה אינו פוסל חק תוכות דכיון דיכול לגוררו אפי' אינו גורר הדבק פשוט דכל הראוי לבילה אין בילה מעפכת בו וא"כ כל היכי שהאותיות נפרין היטב הלא גם לדידן ליכא פסול דחק תוכות וכשר לגרור הדבק בלבד וא"כ הלא לפי"ד הרשב"א והסמ"ק א"צ גרידה בנ"ד וכשר בלא תיקון א"כ ל"ה מחיקה ע"מ לתקן ואסור לגרור אמנם פן לכאורה יש להתבונן דמה איסור מחיקה יש פאן פיון דאינו מוחק גוף השם ובפמ"ג א"ח בא"א סי' ל"ב ס"ק מ"ז כ' באמת דשרי למחוק קצת מהאות פשיטה אחר צורת אות ע"ש ומכ"ש גרירת הגניעה שאינו מגוף האותיות

אמאי יאָסר בי' מחיקה אולם בנוב"י שם כ' דבמוחק מקצת מהאות נהי דליפא איסור
מדאוריני' אבל איסור דרבנן בנדאי איפא דלא גרע מנטפל לשם ע"ש אמנם לפענ"ד א"א
לומר הכי רק באות גופי' אבל בגרירת הסו.

המדבק אות לאות י"ל דלית בי' משום איסור מחיקה אף מדרבנן עפ"מ דבנובי"ק סי'
ע"ו כ' בשם הג' ר' טיאה נוייל דקדושת הנטפל הוא רק מפת צירופו וחיבורו להשם פהא
דדרשינן בפסחים י"ט.

כף אחת הפתוב עשה כל מה שכתב אחת ע"ש וא"כ הרי באמת א' בתגיגה כ"ד. צריף
לכלי הכלי מצרפו א"צ לכלי אין הכלי מצרפו וא"כ התגיגה הרי א"צ להשם ואינו קדוש
ואף דא' בתגיגה התם דמדרבנן גם שא"צ לכלי הכלי מצרפו בכ"ז הרי מבואר בתוס'
מנחות כ"ד.

ד"ה שאין דונקא בשני מנחה מהני צירוף הכלי אף שא"צ להכלי דאינו יוצא מקדושתו
שהי' עליו קודם קמיצה אבל היכי שמעולם ל"ה צריף לכלי ל"מ צירוף הכ"ש לגבי'
ע"ש וא"כ הדיו של התגיגה הלא מעולם ל"ה צריף להשם ולא קדיש מתורת צירוף.

אמנם זהו רק בתגיגה המדבקת אות לאות ע"י כתיבת הקולמס משא"כ בנ"ד שנתלחלח
הדיו מהשם ונתפשט מאות לאות א"כ מעיקרא היתה הדיו הלזו בהשם גופי' אף שעשה
א"צ עוד להשם מ"מ מדרבנן גם שא"צ להשם קדיש מתורת צירוף לענן שאינו יוצא
מהקדושה שהי' עליו מעיקרא כנ"ל וגדולה מזו מצינו במנחות צ'.

בבירוצי מדות הלח פינן דמגוה דמנא נעקרו כפר נתקדשו אפי' למ"ד כ"ש אין מקדשין
אלא לדעת שלא יאמרו מוציאין מכ"ש לחול ע"ש והה"נ בהגיפלאסין מהשם הקדוש
שניף ה"ט פינן דהדיו מגוה' דהשם קאתי ולפי"ז י"ל פינן דלהרשב"א והסמ"ק א"צ לגרור
כנ"ל א"כ ל"ה צורף תיקון ואסור לגרור הדבק לכאורה אמנם באמת ז"א דהרי כל
טעמייהו של הרשב"א והסמ"ק הוא משום כל הראוי לביקלה כו' ואי נימא דאסור לגרור
משום קדושת השם א"כ א"ר לביקלה ואינו פשר בלא גרירה וא"כ שרי לגרור דהני
לצורף תיקון.

ובלא"ה הרי בשו"ת ב"א חיו"ד סי' ס"א מצדד להקל אף למחוק אות מהשם בכדי לתקן
אח"כ אף שיש ספק אם צריף תיקון דכיון דא"א לקרות בה מספק שהיא ספק פסולה
הו"ל תיקון פינן שאין זה מוחק דרף השחתה רק בכדי לתקן ע"ש א"כ מכ"ש בנ"ד
שאינו באות של השם גופי' וגם שאינו ע"מ לתקן אח"כ רק המחיקה גופה היא התיקון
בנדאי יש להתיר לפענ"ד לגרור הדבק מהגיפלאסין רק שישאר קצת ממנו סמוך
להאותיות עצמן שלא יגע ח"ו בגופן של האותיות מהשם הנכבד בהוב"ש זהו מה
שנלפענ"ד בזה: סי' קעא ובנידן שאלתה באבל שפא ממקום קרוב ביום הז' קודם שעמדו
המנחמין מאצל גדול הבית דהדין דמונה עמו ופוסק מאבלות אם צריף להניח תפילין
אח"כ ביום ההוא אי נימא פינן דביום שמועה קרובה אסור בהנחת תפילין אסור כל היום
א"ד דזהו דונקא פשמונה לעצמו או פשפא בתוף ז' אצל גדול הבית אבל פשפא ביום הז'
פינן דפוסק מאבלות פשעמדו המנחמין מאצל גה"ב חייב ג"כ בהנחת תפילין עכ"ש: הגה
לכאורה יש סברא לומר דכיון דקיי"ל דנוהג אבלות ביום הז' עד אחר התפילה ושיעמדו

המנחמים מאצלו א"כ הרי לפי מנהג העולם בזה"ז כל עיקר מצנת תפילין הוא רק בשחרית בשעת התפילה וכיון דאזו הי' אסור עדיין בהנחת תפילין אמרינו כיון דאידיחי אידיחי ושוב אינו מניח תפילין גם אח"כ אמנם באמת ז"א דהרי בטיו"ד סי' שפ"ח מביא בשם י"א דאבל גם ביום השני אסור בהנחת תפילין עד אחר שיתפלל ויעמדו המנחמים מאצלו ע"ש א"כ חזינו דאף דכל שעת התפילה הי' פטור בכ"ז לאחר עמידת המנחמים יכול להניח תפילין.

והנה ראיתי בס' זכור לאברהם חיו"ד ה' אבלות אות ג' שמביא מה שנסתפקו בהא דקיי"ל דבבא ממקום קרוב מינה עם גדול הבית אפ"ל בא ביום הז' אם פשבא ביום הז' הוי גם לדידנ' מקצת היום פכולו כמו לגבי גה"ב א"ד צריף לנהוג אבלות כל יום הז' ע"ש ובאמת לפ"מ דמבואר בפירש"י מ"ק כ"א: דלהכי בבא ממקום קרוב מונה עם גדול הבית משום דכיון דיכול לבא בתחלת האבילות חשבינו לי' כמאן דאתא וכ"כ הרי"ף וע' בחי' הריטב"א שם וא"כ כמו דאמרינו לגבי גדול הבית דלגב' הוא סוף ז' מקצת היום פכולו ה"ה גם למי שפא ממקום קרוב דחשבינו לי' כמאן דאתא הו"ל גם לגב' פסוף ז' ואפשר דמה שנסתפקו בזה הוא לפ"מ דא' בנזיר ט"ו: דל"א מקצת יום פכולו רק באבלות דרבנן ע"ש וא"כ לפמ"ש בתשו' רדב"ז ח"א סי' תקכ"א דיום שמועה קרובה הוא דאורייתא ואף דברא"ש פ' ואלו מגלחין סוסי' נ' כ' דיום שמועה קרובה הוא דרבנן בכ"ז היש מקשים שמביא שם ס"ל דהוא דאוריית' ע"ש ולכך מספקא להו להני גדולים שמביא הזל"א דדילמא הוא דאוריית' ול"א בי' מקצת היום פכולו ולכך אפשר דנוהג אבלות כל היום.

אמנם להלכה הלא פסקינו דיום שמועה קרובה היא דרבנן כמ"ש בט"ז סי' שצ"ח סק"א וכ"כ בפשיטות בדג"מ סי' שפ"ח ע"ש וא"כ בנדאי אמרינו מקצת היום פכולו שמה"ט בעינינו דוקא מקצת יום ול"מ ליל שביעי דל"א מקצת לילה פכל היום פולו כמ"ש בתוס' מ"ק כ"א: ד"ה אפ"ל בתי' בתרא ומחמרינו נמי כתי' הראשון של התוס' שם דבעינינו שיעמדו המנחמין מאצלו ולכך פוסק אבלות מהבא ממקום קרוב לאחר שיעמדו המנחמים מאצל גדול הבית וכיון שפסק האבלות מניח תפילין אח"כ.

ולכאורה הי' אפשר לומר דהרי לענין תפילין א"א למימר דנגרר אחר גדול הבית כיון שהאבל הגה"ב הי' מחויב בתפילין גם מקודם דרק ביום ראשון אסור להניח תפילין וכיון דיום השמועה הו"ל פיום קבורה ואסור בהנחת תפילין משום דכתיב ואחריתה פיום מר וכל שעה שהוא מר נפש מתעולל בעפר ואין זה פאר כמ"ש בתוס' מ"ק כ"א.

ד"ה משלישי ע"ש וכיון שביום השמועה הוא במרירות כל היום אסור בהנחת תפילין כל היום אמנם באמת ז"א דמשעה שפסק מלחול עליו חיוב האבילות שרי לי' להניח תפילין דאסור הנחת תפילין אינו תלוי במרירות בלבד רק בזמן שחל עליו אבלות דבשלקא ביום הראשון שחל עליו אבלות מצוה לצער א"ע ואסור בהנחת תפילין משום היסה"ד משא"כ כשאינו חל עליו אבלות אף שהוא במרירות וקיי"ל בש"ע א"ח סי' ל"ח דמצטער ומי שאין דעתו מנושבת עליו פטור מהנחת תפילין הלא מבואר בב"ח ומג"א שם דזהו דוקא בשא"א לו ליישב דעתו אבל בדאפשר לו חייב ליישב דעתו ולהניח ודכי' א' בפוסקה כ"ה: איבעי לי' ליתובי דעת' ויש להביא עוד ראי' לדברינו מדברי המג"א

ס' תקמ"ח סק"ה לענן הקובר מתו בחה"מ דלא חלה עליו אבילות וכתב דמניח תפילין ביום ראשון פיון דמאי דאבל אסור בתפילין משום שהוא לו יום מר ואבל מעולל בעפר קרנו וזה ל"ש בח"ה דאינו נוהג בו אבילות עכ"ל הרי דלאו במרירות בלבד תליא מילתא דהרי התם אגנינות נוהג דאגנינות היא מואחריתה פיון מר ואפ"ה מניח תפילין וע"כ דלא תלי' רק בזמן דאיכא חיוב אבילות וא"כ כ"ש בבא ממקום קרוב פיון ז' דליכא אגנינות פיון שפוסק אבילות לאחר שעמדו מנחמים מאצל גדול הבית הו"ל פשמועה רחוקה דמניח תפילין בו פיון לאחר אבילות השעשה וה"ה בנ"ד מניח תפילין אחר הפסקת האבילות כמו בט"ב דאין מניחין תפילין בפוקר ואחר חצות מניחין הנלפענ"ד פתבתי דברי ש"ז ידידה דור"ש באהבה: פי ס' קעב נשאלתי מק"ק סאניק יצ"ו בענין שאירע שם שאבי המגרש הי' נכרי ואמו ישראלית והוא נתגייר ונשא אשה ועתה בא לגרשה ונסתפקו הביד"צ דשם איך לכתוב בגט: הנה לפ"מ דנראה מד' התוס' קידושין ע"ה: ד"ה ור' ישמעאל דס"ל דהא דקיי"ל דנכרי הבא על בת ישראל הנולד פשר הוא לאפוקי ממ"ד הנולד ממזר אבל צריף להתגייר אח"כ וכ"נ מדבריהם ביבמות ט"ז: ד"ה אמוראי נינהו ובד"ה נכרי שקידש א"כ בנ"ד שנתגייר הלא דינו מפורש בש"ע אה"ע ס' קכ"ט ס"כ דבגט גר כותבין בן אברהם אבינו.

אמנם באמת מד' התוס' יבמות מ"ה: ד"ה פיון דאמו ושם מ"ו. ד"ה נאמן אתה מבואר דס"ל דהנולד פשר וא"צ גירות וכן בתוס' נדה נ"ו: ד"ה אמוראי כ' בפירוש בזה"ל דבין אם הנולד ממזר או פשר ישראל הוי הרי דא"צ גירות לכ"ע וכן יש לה"ר באמת מדברי הש"ס יבמות מ"ה.

דאמרינו דכולהו אמוראי דמקשרי מודו שהנולד פגום לכהונה מק"ו מאלמנה לכ"ג ואי איתא דצריף גירות א"כ תיפוק לי' דפסולה לכהונה משום גירות דאפי' נתגייר פחות מבג"ש ויום א' פסולה לכהונה כדא' ביבמות ס': וכן מפורש יוצא מדברי רש"י ביבמות שם ד"ה בת מינה וכן בקידושין ע': ד"ה פל דאמר כו' ושם דף ע"ו.

גבי עבד ושפחה נתערבו בקהן דא"צ גירות ומ"ש בפירש"י קידושין ס"ח: ד"ה לימא דמ"ד נכרי ועבד הבא על ב"י הנולד ממזר אתא לאשמועינן דלא שדינין לי' בתר נכרי דנימא נכרי הוא ואם נתגייר יהא מותר לבא בקהל אלא בתר ישראלית שדינין לה וכוון שבעבירה נולד הו"ל ישראל פסול כו' הרי דמ"ד הנולד פשר היינו דשדינין לי' בתר נכרי א"כ צריף גירות הנה במקרה"א שם נתקשה בזה וכבר עמד על מדוכה זו בשעה"מ פט"ו מא"ב וכ' שם ליישב דברי רש"י דלא כ' הכי אלא לס"ד התם ולפי המסקנא ס"ל דל"ב גירות והביא ד' הרא"מ פ' אמור שכו' בפשיטות דגוי הבא עב"י הנולד ישראל גמור ומביא שם ג"כ ראי' ברוך מפקורות מ"ו.

דהנולד פשר וא"צ גירות וע' רמב"ן עה"ת פ' אמור ובתוס' יבמות כ"ג. ד"ה קסבר והכי נראה באמת מסתימת ד' הפוסקים באה"ע ס' ד' דלמאי דקיי"ל דהנולד פשר הוי ישראל גמור וא"צ גירות וכ"נ מד' הט"ז יו"ד ס' רס"ח סק"א שמביא בשם רבי' מקשים על הטור שכ' שם בשם ר"ח דמל פשה' נכרי אין לו תקנה אבל בניו נימולים ונכנסים בקהל והקשו דהרי ע"כ לא מייירי בנשא עפ"ם דבעפ"ם אפי' מישראל הנולד פשוט אלא פשיטא דנשא ישראלית א"כ מאי קמ"ל הרי אפי' עפ"ם הבא עב"י הנולד פשר ע"ש

שדחמק מאד לתרץ זה נאי נימא דצריה גירות הא ל"ה מקשי מידי דשפיר אשמועינן דאף
דהוא אין לו תקנה אבל בניו יכולין למול ולהתגייר וע"כ דפשיטא להו דא"צ גירות כלל.

וכיון שפן בנ"ד שאמו מישאל הא א"א לכתוב בגט בן אברהם אבינו דרק בגר פותבין
בן משום שא"א הוא אב לגרים דכתיב ב' אב המון גוים ונה הא מן הדין א"צ גירות
ואינו גר [וצ"ע במ"ש הפמ"ג א"ח במש"ז סי' קל"ט סק"א דבשתוקי פותבין בגט בן
אברהם אבינו כמו בגר] כי על פן נראה דבנ"ד יש לכתוב שם אמו בהגט פיון דאביו הוא
נקרי דהרי בדגול מרובה סי' קכ"ט כ' במש"ש בש"ע דבשתוקי אין פותבין רק שמו
בלבד ור"ל לכתוב שם אמו כדאשפחן רב מרי בר רחל ודחי דשא"ה שבשעה שנתעבר
הי' איסור גוי א"כ אינו אביו כלל ול"ה לרב מרי שם אב אבל שתוקי יש לו אב אלא
שאין אנו יודעין מה שמו לכן אין לכתוב שם אמו.

והנה ע"ד הדג"מ הללו פבר התפלא בשו"ת חת"ס ח"ב מאה"ע סי' כ"ה ומ"א דמה חטא
יש אם מסמן עצמו בשם אמו אף שיש לו אב רק אנו צריכין לחפש ולמצוא היכן נקרא
אדם ע"ש אמו וכיון שמצינו רב מרי בר רחל א"כ מה חסר אם השתוקי ייחס עצמו אחר
אמו ועוד הלא מצינו יואב בן צרוי' בת ישי אבי דוד.

ר"ש בן פזי בת ר' חייא אבא שאול בן אמא מרים אבשלום בן מעכה אדוני' בן חגיית
שפט' בן אביטול. וע"כ העלה לכתוב בשתוקי שם אמו וכן הורה בג"פ ס"ק נ"א ע"ש.

ולפענ"ד ביותר יש להפליא ע"ד הדג"מ הנ"ל דהרי מבואר בתוס' ב"ב קמ"ט. ד"ה רב
מרי דתרי רב מרי הוה ואתו שזנכר בשבת קנ"ד.

רב מרי בר רחל ישראל גמור הוי א"כ מצינו גם באביו ישראל שנקרא ע"ש אמו. ובתוס'
ב"ב שם מסיימי דהא דקא' רב מרי ברה דבת שמואל להכי קורא אותו ע"ש אמו לפי
שרוצה לייחסו אחר שמואל כדאשפחן רבנא עוקבא ורבנא נחמ' בני ברת' דרב וכן
ר"ש בן פזי ואבא שאול בן אמא מרים ע"ש [ובמה שדחו תוס' פרשב"ם שם מד'
הירושלמי ע' בפירש"י ברכות ט"ז ד"ה ברה דבת שמואל מבואר פהרשב"ם] עכ"פ הלא
איכא רב מרי בר רחל דהי' ישראל גמור ואפ"ה הזכירו בשם אמו וכן מצינו בברכות
כ"ה: רב יעקב ברה דבת שמואל וכן הא דמזנכר שם ובכ"ד שמואל בר מרתא מסתפק
בספר יוחסין לומר ששם אמו מרתא וע' בשבת ק"ג.

ושם קמ"ט: ובעירובין פ'. ר' יעקב ברה דבת יעקב ופירש"י אביו ל"ה הגון לפיכך לא
הזכירו עכ"פ מצינו כמה שנקראו ע"ש אמם אף שאביהם הי' ישראל וע"כ העצה היעוצה
לכתוב בגט שם אמו היכי שא"י לכתוב שם אביו ומכ"ש בנ"ד שאביו הי' גוי הלא גם
לד' הדג"מ יכולין לכתוב שם אמו אם לא פשנארה בשם כזה שגם אנשים נקראו בו
כגון שמחה שנקראו ג"כ אנשים בן וכדומה דאיכא לעז דייסברו שאביו שמו בן הוא
כמ"ש בג"פ שם אז אין לכתוב רק שמו בלבד הנלפענ"ד פתבתי.

יום ד' כ"ז סיון שנת תרח"ם לפ"ק פה סטרי יע"א: סי' סי' קעג בעזה"י יום ד' ה' חשון
שנת תרנ"ג לפ"ק סטרי: ישאו הרים שלום לכבוד ש"ב ידידי הרב הה"ג חריף ובקי
ירו"ש מוה' הושע העשיל וואללערשטיין נ"י ראבד"ק רישא יצ"ו.

מכתבו הגיעני היום וחשתי להשיב לו על אתר פמבוקשו עד"ש בעובדא דאתא לקמין במגרש א' שהי נקרא בפ"כ אלטר וכ"ה חתימתו בעברית ודייטש וכשפא לגרש את אשתו חקר אותו כ"ת אם יש לו איזה שם הקודש והשיב שאביו ואמו עזבוהו בילדותו רק זאת נזכר שאמרה לו אמו שבהיותו כבן שנה נחלה מאד וניתן לו השם הזה אלטר מתמת חליו ושם הלידה שלו הוא שלום אבל לא נקרא בשם שלום לא בהעיר שנתגדל שם ולא בק' רישא וכ"ה חותם א"ע באגרות ובשטרות בשם אלטר לחוד אפס שאמר שעולה לס"ת לפעמים בשם שלום ולפעמים בשם אלטר ולפעמים בשם אלטר לחוד והשמש דביהמ"ד הגדול בק' שהי בשעת סידור הגט העיד לפניו שפעם א' כשפא לביהמ"ד בשבת לעת מנחת ערב קרא אותו לתורה בשם אלטר לבד ועלייתו לתורה יוכל להיות פעם א' או פעמים בשנה יען הוא איש בור נריק שע"כ סידר כ"ת הגט רק בשם אלטר בלבד ועתה רוצה הבעל לערער על הגט שנכתב בו רק שם אלטר למען הפק זממו להוציא מאשתו המגורשת איזה חפצים ודורש כ"ת ממני לחיות דעי בזה: הנה בשו"ת רדב"ז ח"א סי' תקל"א כ' לענין מי שנקרא לתורה בשם שמרי' וכ"ע קרו לי מחרז דכותבין בגט רק שם מחרז משום שנה הוא השם שרגילין ויודעין בו ובשם שמרי' אין מכיר בו אלא החזן שקורא אותו לתורה באקראי והובא בכנה"ג אה"ע בהגהב"י סי' קכ"ט סק"מ ע"ש איברא די"ל דאין ראי' מדברי הרדב"ז לענין לכתוב לכתחלה הכי גם בחניכה אחרת כיון דמבואר בתשו' שם דמחרז הוא פירוש של שמרי' א"כ הלא מבואר בתוס' גיטין ל"ד: דאף דא' בירושלמי דרק בדיעבד כשר בחניכה בכ"ז היכי דהכינוי דומה לשם אף לכתחלה כשר ע"ש אמנם הרי באמת דעת הב"ש בס"י קכ"ט סק"א דכשר לכתוב לכתחלה החניכה שהפל קורין בה.

ומשמע מד' הפוסקים דהיכי דחותם ג"כ בחניכה לכ"ע כותבין החניכה שהפל קורין בה בלבד לכתחלה ובנ"ד הלא הוא חותם באגרות ושטרות בשם אלטר והנה אף שראיתי לא"ז הגאון בס' תו"ג שם סק"ג שכ' בשם הג"פ דחניכה כזו שאיך דכף ליתן לשם העצם אפי' אם נקרא פן בפ"כ אין לכותבה בשם העיקר אף שרוצה לכתוב וכל שום ע"ש אמנם זהו דוקא בסתם כיון שאין דרך לקובעו בשם העצם רק לגעגוע אין לכותבו בעיקר וצריך להקדים שם העריסה העיקרי כמ"ש במהרי"ק שורש פ"ו לענין שם באלי ובב"ש ש"נ אות מ בשם מעי ועט"ג שם ס"ק י"א ובשא"נ אות ג' סק"כ בשם גוליבי ובס' עזרת נשים בשם קונפראדו וכ"ה בג"פ סי' קכ"ט סק"ד בשם הראנ"ח והרח"ש ע"ש אבל בנ"ד הלא נתברר מתמת חולי בשם אלטר ונקבע לו שם זה לשם העצם ששינוי השם קורע גז"ד.

ש"א ונעשה אצלו שם העצם ובכה"ג גם הג"פ יודה דכותבין שם אלטר בלחוד שהוא שם העיקרי והשם שלום הרי הוא מסופק שא"י משם זה בבירור. והנה לפמ"ש בב"ש בש"נ אות א' גבי אבגלי בשם המהרי"ט הי' מקום לכתוב בנ"ד אנא דמתקרי אלטר וכי"ב כ' בס' ע"נ אות ב' במי שנקראת מעריסה שרה ומשום גדולה ושררה או געגועין קרו לה כ"ע בולא יכתבו בגט שרה המכונה בולא ואם ידוע שהי"ל שם העצם וברוב הזמן נשפח מה הי' שמה העצמי יכתבו אנת אנתתי המ' בילא או דמתקריא בולא אבל אם ידוע שבעת לידה קראוה בילא יכתבו בולא לבד ע"ש הרי דגם השם בולא אין רגילות לקובעו בשם העצם רק לגעגועין ואפ"ה אם נקבע לשם העצם יש לכותבו בשם

העיקר וכ"כ בשם פוליסא וה"ה בנ"ד שנקבע שם אלטר בקליו וכ"ע קרו לי הכי וחומם א"ע פן בנדאי די לכתוב אלטר בלבד ושע"כ נראה דאפ"י אם הי' מפרשין כל השמות בגט וכמ"ש באמת בט"ג שם בשם אבגלי וכן באות ב' סק"ח אבל מ"מ היו צריכין להקדים שם אלטר ולכתוב אגא אלטר דמתקרי שלום דמתקרי שלום אלטר.

ובפרט שמבואר בתשו' מהרי"ק הנ"ל דרק ברגיל לעלות לתורה הוי שם העל' לתורה העיקר וערמב"ם פ"ג מה"ג הי"ג שכ' וז"ל כותב שמו ושמה שהו רגילין בו ויודעין בו ביותר כו' ואף דבג"פ ס"ק צ"ח כ' דגם לפרקים מועטים הוי שם העל' העיקר הלא כ' שם דהוא רק כשאינו מכחיש החתימה אבל אם החתימה והעל' סותרין זא"ז אם רגיל לחתום ועל' לס"ת אינו מנדמן לו רק פ"א בשנה אזלי בתר החתימה ע"ש ובפרט שבנ"ד הלא נקרא לתורה לפעמים בשם אלטר בלבד וע' בט"ג בלק"ש בדין ב' שמות שנשתנו כו' ס"ק י"ד שכ' בשם תשו' בג"כ שפדי שלא יצטרף לכתוב ב' גיטין יכתבו לכתחלה רק התניא בלבד וכן הורה זקן הגאון מהרש"ק ז"ל בס' אנ"ש סי' ק"ס לענין שם אלטר שע"כ הגט הוא פשר והמערער חוששני לו מחטאת דברי ידיו ש"ב דור"ש באהבה: סי' קעד בעזה"י יום ד' כ"א פסלו שנת תרנ"ה לפ"ק סטרי.

ישפות ה' שלום לכבוד ידידי הרב המופלג החרף מוה' יהודה ליב בערמאן נ"י דומ"ץ דק"ק דראהביטש יצ"ו. מכתבו הגיעני כמעט רגע והנני ממחר להשיב לו כמבוקשו ע"ד שבה לפניו א' שרוצה לגרש את אשתו בשם אבי' הוא מעריסה ירחמיאל מרדכי וכן נקרא לתורה ובפ"כ נקרא רחמיאל והא"י קורין אותו מרדכי לבד ועלה ונסתפק לאשר כפי מבטא הערלים נקרא מאנדקא ומבואר ברמ"א סי' קכ"ט סי"ד אם נקרא כפי ישראל בשם א' ובפי כותים בשם אחר כותבין שם ישראל דמתקרי ע"ש כותים וע"כ רצונו לכתוב ירחמיאל מרדכי דמתקרי רחמיאל ודמתקרי מארדקא עכ"ש: הנה פיון דשמו מעריסה הוא ירחמיאל מרדכי וכן עולה לתורה הלא מעיקר הדין הי' די לכתוב רק שם זה דמה שנקרא בפ"כ רק באחד מהשמות הוא קיצור השם וכמ"ש בס"ש אות כ' דאם שמותיו מלידה הוא יעקב מאיר וכן עולה לס"ת אעפ"י שנקרא בפ"כ רק יעקב לבד מ"מ כותבין בגט רק יעקב מאיר ע"ש ולזה נוטה ג"כ דעת הגאון בט"ג בלק"ש ס"ב לענין אברהם יצחק ובפ"כ נקרא רק באחד די לכתוב רק אברהם יצחק אפס פיון שהפל קורין בשם אחד טוב לכתוב אברהם יצחק דמתקרי אברהם או דמתקרי יצחק ע"ש וזהו רק בשם המגרש גופי' אבל בנ"ד באבי המגרש מעיקר הדין הי' די לכתוב רק ירחמיאל מרדכי בלבד [או רחמיאל מרדכי אם עולה לתורה פן ע' תה"ד סי' רל"ג] אכן פיון דנהוג עלמא לפרש גם באבות הפינויים יכתוב ירחמיאל מרדכי דמתקרי רחמיאל או דמתקרי ירחמיאל פיון שבפ"ת בקונטרס השמות אות ס' הובא בשם גט מקושר שחולק על הב"ש לענין סעדי' דמתקרי שעי' דלעולם יש לכתוב עיקר השם כראוי לכותבו ולשון דמתקרי אינו אלא לומר שנקרא בשם זה אבל אינו מורה שתהא קריאת העולם בדיוק כמו שכותבין בגט ולכן עיקר לכתוב דמתקרי ישע' ע"ש וה"ה בנ"ד יוכל לכתוב דמתקרי ירחמיאל ולענין שם מרדכי שנקרא כפי הגוים מארדקא בנדאי אין לכותבו דהרי מבואר בס' מכתב מאל' שער ד' סי' כ' דדוקא אם גם ישראל קורין אותו בהשם שקורין אותו הפותים רק דהנחת השם הי' ע"י גוים אז צריף לכותבו אבל קריאת הגוים בלבד אינה מעלה ומורדת דהעיקר הוא כפי שנתפרסם שמו בין היהודים ע"ש וכ"כ בג"פ.

והנה אף שכ' בקרא"ש גיטין ל"ד: לנישב ד' בה"ג שכ' לכתוב פל שום וחיכה משום שנהגו הנכרים באשפנו שקורין ליהודים בחניכה הקרוב ללשון עברי כו' וכ"כ בר"ן שם הי"ד פשקורין לו שם אחר לגמרי פגון שהיהודים קורין לו גבריאל והנפרים קורין אותו יחיאל ולכה אמר קרוב ללשון עברי לאפוקי אם אינו קרוב ללשון עברי הא אין להזכירו בגט כמ"ש בתוס' והראשונים ו"ל בשם ר"ת דח"ו להזכיר שם דגיות בתורת משה אבל עכ"פ הם שמות נפרדים בכה"ג צריה להזכירו בדמתקרי אבל אם החניכה שקורין לו הגוים אינו שם בפ"ע רק שמגעגעין השם הישראלי פגון אברהם אברמקא או מרדכי מארדקא שבכה"ג אם הי' נקרא בינינו בשני אלו השמות ל"ה צריה להזכירו מדינא לפי הפלל המסור בידינו דהיכי דהחניכה יש לה שתי הברות מעיקר השם א"צ לכותבה אף שאנו נוהגין לכתוב שאינו מזיק אבל אם הגוים קורין חניכה זו א"צ לכותבה בגט ומצאתי בס' פת שור הנדפס מחדש מהגאון ר' יצחק שור מגוואנדיץ זצלה"ה סי' י"ד שמתקלק פן וע"ש שהעיר ע"ז ממאי דמצינו בשמות עיירות טיסמניץ טיסמניצא וכן קאזמיר דמתקריא קאזמירז וגם פוזנן דמתקריא פוזנא שפותרין פן משום שנקראו פן בין הגוים ע"ש: סי' קעה וע"ד מי ששמו מעריסה ולס"ת יהושע צבי ובפ"כ נקרא שיע הנה הדבר פשוט לכתוב יהושע צבי דמתקרי שיע פי באמת סוגיין דעלמא הוא כהב"ש הנ"ל לענין סעדי' דמתקרי שעי' ואף דמצינו בתוה"ק פ' וישב שוע בשורק בכ"ז מסתמא אינו שם לעצמו פשם פנעני רק קיצוה"ש מיהושע שרגילין העולם לקצר ולקרות שוע וכ"כ בט"ג אות ס' ס"ק כ"א ע"ש ונהרי מצינו בט"ג שם ס"ק ט"ו לענין שם יוסף אע"ג דאיפא דקרו לי' יוסי אינו רק קיצוה"ש ואע"ג דשם חנן יש לכותבו אף דלקוח מאלחנן פנין שהוא שם לעצמו ויוסי הוא ג"כ שם לעצמו בתלמוד מ"מ שם יוסי לא שכיח בינינו ואינו דומה לשם חנן דשכיח דקרו לי' הכי לעיקר השם ע"ש וא"כ שם שוע ג"כ לא שכיח דקרו לי' לעיקר השם ובנדאי הני קיצוה"ש מיהושע וכלל הוא דכ"מ שבמבטא דוחקין האות הוא בחירק ולא בשורק ע"כ יש לכתוב ביו"ד ולא בנא"ו פנעני שמצינו בפסחים ע"ד: שאני לב דשיע והדברים פשוטים וא"צ לאריכות.

דברי ידידו דור"ש באהבה: ס' קעו בעזה"י יום ד' ז"ך אדר"ש שנת תרנ"ד סטרי. שלום רב לכ' ידידי הרב המאה"ג המןפלג בתו"י מוה' מרדכי גראס נ"י אבד"ק אבערסין יצ"ו.

מכתבו הגיעני וחסתי להשיב לו על אטר כמבוקשו בענין שם המתגרשת שבמקום הפתיכה קורין אותה מלצ'יא ובמקום הנתינה אין יודעין משם מלצ'יא ונקראת בפ"כ אלטא איה לכתוב בגט: לפענ"ד הדבר פשוט שיש לכתוב מלצ'יא דמתקריא אלטא דאף דקיי"ל דמקום הנתינה הוא העיקר וברמ"א סי' קכ"ט ס"ד מחמיר לפסול גם בדיעבד בכתיב ע"ש הנתינה דמתקרי וגם להפוסקים החולקים על הרמ"א עב"ש שם הוא דוקא לענין שאינו פוסל בדיעבד אבל לכתחלה כ"ע מודו דכותבין שם הנתינה לעיקר בכ"ז בשם אלטא פנין ששם זה אין קובעין לעצם רק לגעגוע אין לכותבו בעיקר וצריכין להקדים שם העריסה העיקרי כמ"ש במהרי"ק שורש פ"ו לענין שם באלי ובב"ש ש"נ אות מ בשם מעי ועט"ג שם ס"ק י"א ובשא"נ אות ג' סק"כ בשם גוליבי ובס' ע"נ בשם קונפראדי וכ"ה בג"פ שם סק"ד בשם הראנ"ח והרח"ש וכן הורה זקני הגאון מליסא ו"ל בס' תו"ג שם סק"ג דחניכה כזו שאין דרף ליתן לשם העצם אפי' אם הפל קורין אותו בחניכה זו אין לכותבו בשם העיקר ע"ש שע"כ נראה ברור בנ"ד לכתוב מלצ'יא

דמתקריא אלטא נאם לכתוב שם מלצי באל"ף לבסוף או בה"א לבסוף נחלקו בזה הישיע"ק והט"ג בשם מלי' דדעת הישיע"ק לכתוב בה"א ובס' ט"ג כ' באל"ף לבסוף.

ונעביד פמר עביד ונדעביד פמר עביד דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' קעז בעזה"י יום ג' ז"ך תשרי שנת תרמ"ז לפ"ק סטרי. שלום על דיני ישראל פבוד ידידי הרבנים המנפלים כו' מוה' ישראל שמואל נ"י ומוה' יהוד' ליב נ"י דיני צדק דק"ק דראהביטש יצ"ו.

מפתכם הגיעני נידן הג"פ ששם המתגרשת בריינציא וכן היא חתימתה רק שפמקום הנתינה בעירכם קורין אותה בריינטשא ונכתב בגט בריינציא דמתקריא בריינציא. הנה הדבר פשוט דכן הי' מהראוי לכתוב גם לכתחלה מאחר שהיא חותמת בצדי"ק ונהי דכ' הט"ז דעל החתימה ל"ש לכתוב דמתקרי מלבד דרבים מהאחרונים ומפלגם החת"ס חולקים בזה הנה בנ"ד גם הט"ז יודה פיון דעכ"פ יש שקורין אותה בריינציא גם הרי עכ"פ עיקר השם בריינציא פתוב בגט פראוי נרק שהספק הוא בדמתקריא מאחר שהרבה קורין אותה בריינטשא עכ"פ הלא הפל יודעין שמגזרה אחת הוא ומן השם בריינציא הוא גם בריינציא רק שיש מקומות שמבטא שלהם חזק ויש שמבטא שלהם רפה וגדולה מזו כ' בתשו' מהר"א ששון סי' ל' באשה ששמה זוייא וכ' זוהי דכשר משום דהם יוצאים מגזרה א' וליפא למטעי באשה אחרת ובב"ש בש"נ אות ז הביא בשם המהרי"ט בשם זאפירה או סאפירה בין אם נכתב בז' או בס' פשר ובט"ג שם כ' דבחילופים שהם קרובים במבטא וניכר שהם שפה אחת ודברים אחרים אין להקפיד ע"ש ומכ"ש בנ"ד דמעיקר הדין ל"ה צריף לכתוב הגעגוע והי' די בשם ברנא בלחוד אפס דכ' ברמ"א בסעי' ט"ו דאינו מזיק אם פותבין הגעגוע א"כ אף הי' באמת שינוי בהגעגוע ל"ה פסול מפת ד' התוס' בגיטין פ'.

וע' אה"ע סי' קכ"ח סי"ב. ונ"ד עדיף עוד משינה מקום הלידה פיון דכ"ע יודעין דעיקר השם הוא בריינציא ועג"פ סי' קכ"ח סק"ג מ"ש בשם מהריב"ל ומהרי"ט דכל דאפשר לקרות הכי והכי ל"ה שינוי רק דהוי פאלו לא נכתב פלל.

ומ"ש להסתפק מד' הט"ג באות צ' בשם ציזא טשיזא הנה ל"ד להתם דהוא בעיקר הברת השם העצם משא"כ בנ"ד הוא בהגעגוע וגם החתימה הוא פן גם התם הוא בהתחלת השם הלא מונגש היטב ההבדל במבטא בין טשיזא לציזא והו"ל שינוי אכל בסוף השם פגון בריינציא וברנטשא אינו ניכר כ"כ וגם במקום שההברה הוא בריינציא הנקנים שמחוסרין שינים קורין ברנטשא והלא מבואר בש"ע סוסי' קכ"ט דאין קפינדא בכי"ב אם כ' לפי הלשון של מקום הכתיבה אף שהלשון שמדברין בו בני מקום הנתינה אינו פן ומבואר בב"ש שם דהחתימה מכרעת בזה ועט"ג בשם שלומציא.

וא"כ בנ"ד פיון שחתימתה הוא בריינציא הי' צריכין לכתוב פן לכתחלה: סי' קעז ועד"ש באבי המגורשת שנקרא בפ"כ שעי' והחתימה הוא ישעיה ולתורה נקרא ישעיהו. הנה הב"ש כ' באות יו"ד דיש ליתן ב' גיטין א' בנא"ו וא' בלא נא"ו אמנם כ' שם דאם אומר דשמו בנא"ו או בלא נ"ו שומעין לו וכ' בט"ג שם דהיינו שידוע לו מאבותיו או שחותם פה ורק אם אין חתימתו ידוע ולתורה נקרא ישעיהו יש ליתן ב' גיטין אכל אם ידוע חתימתו שחותם ישעיה הלא החזיק שמו פן ואזלינו בטר החתימה דמקריאת החזנים אין

ראי' ע"כ אף שנקרא לתורה ישעיהו אין לכתוב רק ישע'י ומוכא בשם היש"ש דמסתמא אין העולם קורין אחר ישעיהו הנביא כי ריע מזל' דבן בתו מנשה קטל' וקורין אחר ישע'י אחר שנמצא במקרא חסר ואולי פונו ג"כ למעלת הנביא וישנו בו קצת נראיתי בספר ברפת המים שמביא דיסעיה חסר הם הרוב במקרא ע"ש שתמה על הרש"ל בזה וא"כ אם אנו מסופקין האידו שמו יש לנו למיזל בטר הרוב שנמצאים במקרא חסרים אבל כ"ז ל"ש רק באם אנו מסופקין בהחזקת שמו שא"י חתימתו אבל פשהחזיק שמו בחתימתו ישעיהו וא"כ אמרינו דמה שקורין אותו בנ"א ישע'י חסר הוא עפ"י חתימתו ולא קיצוה"ש והוא דומיא דכ' בתוס' ע"ז כ"ז.

לענין הא דקיי"ל דבגדרים אזלינו בטר לשון בנ"א היינו פשהלשון של בנ"א הוא מבנרר אזלינו בתר' אף שהוא סותר ללשון המקרא אבל פשהלשון בנ"א מסופק אזלינו בטר לשון המקרא ע"ש והה"נ פשהלשון בנ"א מסופק הוא נגרר אחר עליותו לתורה ואפשר שמה שקורין אותו ישע'י הוא רק קיצור השם משא"כ פשהחזקת א"ע ישע'י בזה מתברר קריאת בנ"א והחזקת שמו ישע'י חסר ואז לפענ"ד די בגט אחד לכתוב ישעיה דמתקרי ישעיהו וכ"כ בשו"ת מים חיים סי' ס"ב ע"ש והנה אף דבנ"א קורין לו רק שעי' מ"מ פינון שמקדימין זה השם יש לכתוב ישע'י כמבואר בב"ש באות ס' דכותבין ישע'י אפי' אם נקרא שעי' פינון דנכלל בישע'י אלא שפולטין היו"ד וכמו בשם חיאל ורק אם כותבין דמתקרי כותבין שעי' כמו שהוא נקרא ממש וע"ש בט"ג דברי ידים דור"ש באהבה: סי' קעט בעזה"י יום ד' ז"ך טבת שנת תרנ"ה לפ"ק סטרי.

שלום ורב טוב לכבוד ידידי הרב הרריף המופלג מוה' חיים יעקב קרויזהאר נ"י דומ"ץ דק"ק דאלינא יצ"ו. מכתבו הגיעני כמו רגע והנני ממחר להשיב לו פיריעה החוכרת כמבוקשו עד"ש באשה ששמה לאה ונקראת בפ"כ לייציא איה לכתוב בגט: הנה מה שהביא כבודו בשם ס' אנשי שם לכתוב דמתקריא לייציא אין הס' הנה פעת ת"י אכן אנו נהיגין מעולם לכתוב אף בשם געגועים שיוצא משה"ק המכונה כמ"ש בב"ש בכללי השמות אות י' לכתוב שרה המכונה סאי' או שארקה וכמבואר ביש"ש סי' כ' שאין לה פינוי גדול מזה כשמתקריא השם ומוציאין אותו מתקונו ומכנין אותו בענין אחר וזה מגומם השם וכינויו פועין פינוי נדרים שהוא קונם קונס דכה"ג איקרי פינוי ומוכא בט"ג בשא"נ אות ס' סק"ב וכן האריף בתשו' בית אפרים סי' פ"ו.

ומה שמסופק אם לכתוב לייציא בשני יודין כמו שמוכא בט"ג הנה בט"ג קאי במדינות שמבטין בפתח חריף דדינו לכתוב בב' יודין כמו פייבוש ברינא טרינא ועב"ש בשא"נ אות ט' גבי טרייסטיל אכל במדינתנו ששהברה הוא בצירי בנדאי יש לכתוב בחד יו"ד כמו בינא וכינא ועב"ש גבי פערלין וכ"כ בתשו' מהר"ם מינץ סי' ל"ז ועט"ג בש"נ אות ו' סק"ג בשם וריידא א דכ' שם דאם כותב בב' יודין הוי שניו השם וע' באות פ' סק"ה בשם פרידא וע"כ לפי הברתנו יש לכתוב בחד יו"ד וגם בהרגש יו"ד אחר הצדי"ק כמו שלומציא שמוכא בט"ג שא"נ אות ש' סק"ט"ו וכינא ואף אם היא חותמת לייציא בשני יודין הוא לפי שבכתובה אשכנזית כותבין צירי בשני יודין משא"כ לפי הפלל שנמסר בידינו ששני יודין הם פתח חריף אין להשגיח בזה על חתימתה בטעות כמ"ש בט"ז בשם אליעזר ועב"ש בשא"נ אות י' בשם יהוד' ובאות פ'

בְּשֵׁם פִּינְחָס וּבִט"ג בְּשֵׁם אֲנִי אֹת ה' סק"ז כ' בְּשֵׁם הַעֲנִי דְבַכָּה"ג הַיְוִי חֲתִימָה בְּטַעוֹת וְעַב"ש
אוֹת ט' סק"ה.

וְהִנֵּה אֶף שֶׁבִּתְשׁוּ נֹבִי"ת ס' קכ"ד הַחֲמִיר בְּשֵׁם טַאֲלָצָא כְּשֶׁחֹתְמֶת טַאֲלָצִי בִּי"ד הַתָּם
אֵין לְתַלּוֹת כְּנֻת הַחֲתִימָה בְּשׁוֹם דְּבָר ע"כ יֵשׁ חֲשׁוֹשׁ שֶׁבְּחֲתִימָתָה קִבְּעָה וְשָׁמָּה בְּשִׁנּוּי
מְטַאֲלָצָא לְטַאֲלָצִי מִשָּׂא"כ בִּנ"ד לְמָה לָּנוּ לֹמַר שֶׁשִּׁנּוּתָהּ שָׁמָּה לְהַקְרָא בְּפֶתַח חֲרִיף פִּינּוֹן
שִׁישׁ לְתַלּוֹת שֶׁפְּתַבָּה כְּפִי דְקָדוּק לְשׁוֹן אֲשֶׁכְּנֹז שֶׁנִּכְתַּב עַל צִירֵי שְׁנֵי יוֹדֵי"ן וְכִינּוֹן שֶׁבְּאַמָּת
בְּלִשָׁה"ק דִּין צִירֵי לְקֻתְבוּ בְּחַד יו"ד ע' יוֹמָא דָּף ע"ב.

ר"י רַמִּי פְּתִיב זָר וּקְרִינִין זָר כו' וְכ' הַמְּפֹרָשִׁים מִשׁוֹם דְּצִירֵי מוֹשֵׁף יו"ד לְכָף אֵין
לְהַשְׁגִּיחַ עַל מָה שֶׁהִיא חֹתְמֶת בְּשִׁבּוֹשׁ וְגַם חֲנֻמֶּת הַנּוֹב"י הוּא רַק בְּעֵיקַר הַשֵּׁם לֹא
בְּהַגְעָגוּעַ וּבִס' דְּבָרֵי חַיִּים הַחֲמִיר בְּשֵׁם שִׁנְדֵּל וְהִיא חֹתְמֶת עֲצָמָה שִׁנְדֵּל בְּשִׁנּוּי יוֹדֵי"ן
לְהַצְרִיף ב' גִּיטִין אָמְנָם בִּתְשׁוּ אֲרִי' דְּבִי עֵילָאָה חֲאָה"ע ס' ל"ב הַאֲרִיף בְּזָה וְהַעֲלָה
דְּלַחְתָּחָלָה אֵין לְכַתּוֹב שִׁנְדֵּל רַק בְּחַד יו"ד וְדִי בְּגִט א' וְאֵין לְהַשְׁגִּיחַ בְּחֲתִימָתָה בְּב' יוֹדֵי"ן
אָמְנָם כ"ז בְּהַשֵּׁם הַעֲצָם אָבֵל בִּנ"ד שֶׁהַשֵּׁם הַעֲיָקְרִי הוּא לָאָה וּמַעֲיָקְרִי הַדִּין ל"ה צִרִיף
לְכַתּוֹב שֵׁם לִיצִיָּה כָּלֵל שֶׁהוּא שֵׁם גְּעָגוּעַ וְקִטְנוֹת בְּזָה כ"ע יוֹדוּ שְׁדֵי בְּגִט א' לְכַתּוֹב לָאָה
הַמְּכֻנָּה לִיצִיָּה אוֹ לִיצִיָּה שֶׁנִּגְזַר מִשֵּׁם לָאָה שֶׁהָאוֹת הַאֲחֵרוֹן הוּא ה"א כַּמ"ש בְּב"ש בְּשֵׁם
סֵאִיָּה וּבִתְשׁוּ בִּיא"פ ס' צ"ד לְעַנְיָן שֵׁם חֲנַצִּי' כ' שִׁיכּוֹלִין לְכַתּוֹב בְּה"א אוֹ בְּאַלְ"ף לְבַסּוֹף
ע"ש טִיב טַעְמוֹ: ס' קפ וּבְנִידָן שֵׁם בְּלוֹמָא הַאֲיָף לְקֻתְבוּ בְּגִט.

הִנֵּה בְּב"ש כ' בְּנֹא"ו אַחַר הַלְּמ"ד. אוּלָם הוּא כ' כֵּן רַק לְפִי מְבֹטָא מְדִינָתוֹ שֶׁהִכְרַת
הַמְּלֶאכֶסֶם הוּא כְּמוֹ קִמֵץ וְכִינּוֹן דְּשׁוֹרֵשׁ שֵׁם זֶה מוֹרָה עַל פְּרַח שֶׁהוּא בְּלוּם בִּל"א לְכָף
סִידָר לְכַתּוֹב בְּמֶלֶאכֶסֶם אָכֵן לְפִי הַכְּרַת מְדִינָתוֹ שֶׁמְדַגִּישִׁין הַלְּמ"ד בְּחִירָק יֵשׁ לְכַתּוֹב
בִּי"ד אַחַר הַלְּמ"ד כְּמוֹ שֶׁמְצִינּוּ בְּשֵׁם פִּיגוֹ שֶׁכ' בִּתְשׁוּ מֵאִיר נְתִיבִים ס' נ"ו שֶׁלֹּא לְכַתּוֹב
פִּיגוֹ בְּנֹא"ו כַּמ"ש בְּב"ש מִשׁוֹם דְּהַב"ש כ' כֵּן לְפִי לְשׁוֹן מְדִינָתוֹ אָבֵל לְפִי מְבֹטָא מְדִינָתוֹ
צִרִיף לְכַתּוֹב פִּיגָא בְּאַלְ"ף לְבַסּוֹף וּבִט"ג כ' דָּאָם פְּתַב פִּיגוֹ בְּנֹא"ו פְּסוּל אֲפִי' בְּדִיעֵבַד
וְה"ה בִּנ"ד פִּינּוֹן שֶׁבְּמְדִינָתוֹ מְדַגִּישִׁין הַלְּמ"ד בְּחִירָק יֵשׁ לְכַתּוֹב בְּלִימָא בִּי"ד וְנִהֵי דְבְּזָה
ל"ה חֲשׁוֹשׁ פְּסוּל בְּדִיעֵבַד אִם הִי כּוֹתֵב בְּנֹא"ו דְּהַכְּרַת הַחִירָק וְהַמְּלֶאכֶסֶם שֶׁלָּנוּ קְרוֹבִים
הֵם בְּמְבֹטָא וְכַמ"ש בְּט"ג בְּש"נ אוֹת ק' סק"ג בְּשֵׁם קְנוֹפָא דְּכִינּוֹן שֶׁקּוֹרִין הַק' בְּחִירָק יֵשׁ
לְכַתּוֹב קִינָא בִּי"ד וְאִם כ' בְּנֹא"ו פֶּשֶׁר פִּינּוֹן שֶׁאֲפֶשֶׁר לְקֻתְבוּ בְּמֶלֶאכֶסֶם וְכ"כ בְּשֵׂא"נ אוֹת
ז ס"ק י"ג בְּשֵׁם זִיסקִינָד בְּכ"ז לְכַתְּחָלָה יֵשׁ לְכַתּוֹב בִּי"ד פִּינּוֹן שֶׁדוֹחֶקִין הַחִירָק וּבִט"ג
בְּשֵׂא"נ אוֹת יו"ד ס"ק כ"ד מוּבָא שֵׁם בְּלִימָא בִּי"ד וְעַט"ג בְּשֵׁם בּוּנָא.

וּבְעַנְיָן מָה שֶׁחֹתְמֶת בְּלִימָה בְּה"א לְבַסּוֹף אֶף שֶׁמְבֹנָאָר אֲצִלִי בְּמַק"א דְּבַכָּה"ג שֶׁאֵין הַבְּדֵל
בְּמְבֹטָא אֵין לְלַמּוֹד מִהַחֲתִימָה מִדְּכ' בְּב"ש וּבִט"ג בְּשֵׁם זְעֵלִיג אִם בַּג' אוֹ בַק' הוֹלְכִין בְּתַר
הַחֲתִימָה פִּינּוֹן דִּישׁ שִׁנּוּי בְּמְבֹטָא ע"ש וּמִשְׁמַע דְּכָל שֶׁאֵין שִׁנּוּי בְּמְבֹטָא אֵין לְלַמּוֹד
מִהַחֲתִימָה כָּל שֶׁהוּא חוֹתֵם הַיְפוּף הַכָּלֵל הַמְּסוּר בְּיַדֵּנוּ מִרְבוּתֵנוּ הַקְּדוּמוֹנִים מְסֻדְרֵי
הַשְּׂמוֹת וְהֵלֵא כָּלֵל מְנוּחָח בְּיַדֵּנוּ דָּשֵׁם לְעַז הוּא בְּאַלְ"ף לְבַסּוֹף כַּמ"ש בְּסִי' קכ"ט סְל"ד וְע'
פְּסָקִי מֵהֲרַא"י ס' קמ"ב.

וּבְפִירוּשׁ מוּבָא בְּט"ג בְּשֵׂא"נ אוֹת י' ס"ק כ"ד הַנְּלֵל הַשֵּׁם בְּלִימָא בְּאַלְ"ף לְבַסּוֹף וְא"כ
לְכַאֲוָרָה לֹא הִי לָנוּ לְהַשְׁגִּיחַ עַל חֲתִימָתָה בְּה"א אוּלָם בְּכ"ז הֵלֵא כ' בְּב"ש סק"ג דָּאָם

שינה מהחתימה אל"ף במקום ה"א או להיפך הוי שינוי השם א"כ פיון שהחזיקה חתימתה בה"א יש לילה אחר חתימתה וכן מביא בשו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' נ"ב בשם הנוב"י בענין שם עלקה שפשוטותמת א"ע בה"א הולכין אחר חתימתה ובפרט שפלת בלימה יש לה פתרון בלשה"ק כמ"ש איוב כ"ו] תולה ארץ על בלימה ונראה דאף שכ' בט"ג בש"נ אות ב' סק"ז דאין להשיג על חתימת הנשים דנשי לאו דינא גמירי בכ"ז בשם זה פיון דאיפא סברא לכותבו בה"א אף שהנחת השם אינו פן מ"מ פשוטותמת א"ע פן יש לכתוב השם פחתימתה בלימה: סי' קפא וע"ד שם אבי המגורשת שמואל גדלני שקורין לאחי' פן שמואל גדלני ועולה לתורה שמואל גדלניו הנה באחרונים פתבו לכתוב ב' גיטין והגט הראשון בשם גדלני חסר שנה הוא העיקר כמ"ש בט"ז וכ"פ בחת"ס ח"ב סי' כ"ה.

[ענובי"ק סי' צ' שדעתו להקדים תחלה את הגט היותר גרוע שיוכל לומר אח"כ להבעל שטעה בגט הא' והב' יהי יותר פשר וכ"ה בס' דברי אמת קונטרס י"א בעניני גיטין סי' י' אמנם בס' ג"פ ס"ק ק"ז ובט"ג בשא"נ אות י' ס"ק כ"ו כ' להקדים הגט היותר פשר ע"ש] ולפענ"ד אפשר דסגי לכתוב גט א' בשם גדלני חסר בלבד כמ"ש בנובי"ק סי' צ' לענין שם אלי' שלפי שעכשיו קורין אותו כל העולם חסר הו"ל פכינוי שהכל קורין בו ע"ש ומכ"ש לענין שם גדלני נעמוס' גיטין ל"ד: דהיכי דהכינוי דומה לשם גם לכתחלה פשר בכינוי בלחוד ובפרט בנ"ד די"ל ששמו בעצם פן הוא חסר ואינו פינוי פלל ועכ"פ פשוטותבין שמואל גדלניו דמתקרי שמואל גדלני יוצאין כל הדיעות וכן הורה בט"ג בלק"ש ס"ק ל"ח לכתוב גדלניו דמתקרי גדלני ועמ"ש בשא"נ אות ח' בשם חזקני' דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' קפב בעזה"י יום ד' ח' אלול שנת תרמ"ה לפ"ק סטרי יושב חוג שמים.

חוק בספר לחיים. את פבוד ידידי הרב המופלג החריף הישיש מוה' ישראל שמואל רוזינרני' נ"י דומ"ץ דק"ק דראהביטש יצ"ו.

מכתב שאלתו הגיעני בדבר איש א' מארץ רוסיא שנה שנתים הוא מתגורר בדראהביטש ושמו מפורסם בכל העיר בין יהודים וא"י מאשקוויטץ אפס פשוטאלין אותו יהודים על שמו המובהק אומר ששמו דוד אכן שניהם שקר פי שמו מעריסה הוא יחזקאל וגם שם פינוימשפחה בביתו אינו מאשקוויטץ וזה שנים רבות נגזו ועברו שעזב את אשתו עגונה וכעת שנתנדע לה שהוא בק' באה לשם ומבקשת ממנו ג"פ ונתרצה לגרשה והביאה בידה כמה מכתבים ממנו שחתום בהם יחזקאל רק שכותב שפשיכתבו לו אגרת יכתבו האדרעסע דוד מאשקוויטץ.

ונסתפק איך לכתוב בגט. הנה לענין מה שנסתפק דהשם יחזקאל הוי שם שנשתמע פיון דבדראהביטש נקרא בפ"כ רק מאשקוויטץ אין בזה שום חשש דמלבד דעת רבים מהראשונים ז"ל דאף דנשתמע מקריאה אי לא נשתמע מידיעה ל"ח נשתמע עמ"ל פ"ג מגירושין דלא כמ"ש בס' מכתב מאלני' שהובא בט"ג בלק"ש אות ל"ד וע' בספרי שו"ת הר"ב סי' קכ"ג ובפרט דהרי פשפתב אגרות לביתו הלא הי' חותם בשם יחזקאל וכן השיבו לו במכתבם בשם זה לבר מן דין הרי ל"ח נשתמע רק היכי שפצקור השם הראשון ונתחדש שם עצם אחר במקומו פענין השתנות בכל לבורסיף שבס"פ כמה מדליקין אכל

היכי שְׁנִקְרָא בְּשֵׁם חֲנִיכָה הֲלֵא הַכֹּל יוֹדְעִין שְׂיֵישׁ לוֹ שֵׁם עֶצֶם וּל"ח נִשְׁתַּקֵּעַ עֵי"ז דְּוִמְיָא דְכ' בְּתוֹס' גִּיטִין ל"ד: דְּבַמוּמָר כּוֹתְבִין שֵׁם יִשְׂרָאֵל וְאַפְּי' נִשְׁתַּקֵּעַ פִּינּוֹן דְּהַכֹּל יוֹדְעִין שְׂיֵישׁ לוֹ שֵׁם יְהוּדוּת וּכ"ה בִּש"ע ס' קכ"ט ס"ה וּכ"כ בְּמַהֲרִי"ק שְׁוֹרֵשׁ פ"ו בִּשְׁכ"מ שְׁגִירֵשׁ וְהִי שֵׁם הָעֲרִיסָה שְׁלוֹ אֲלִיָּהוּ וְאַח"כּ נִקְרָא בִּפ"כּ בְּכִינוּי בְּאֵלֵי וּכ' בְּגִט אֲלִיָּהוּ לְחוּד כ' שֵׁם דָּאָם שֵׁם בְּאֵלֵי אֵינּוּ שֵׁם עֶצֶם רַק כִּינוּי אֲזַ אַעפ"י שְׁהָאִישׁ הַזֶּה לֹא נִודַע כָּלֵל בְּשֵׁם אֲלִיָּהוּ הֲגַט כְּשֶׁר דְּהַשֵּׁם אֲלִיָּהוּ ל"ח נִשְׁתַּקֵּעַ מִשּׁוּם דְּכָל הַקּוּרָא אוֹתוֹ בְּאֵלֵי יוֹדַע שְׂיֵישׁ לוֹ שֵׁם אַחַר ע"ש וּא"כ ה"נ כִּינּוֹן שְׁשֵׁם מְאֻשְׁקוּיִטְז אֵינּוּ רַק כִּינוּי מִשְׁפָּחָה וְנִדוּעַ שְׁבִנְדָאֵי יֵישׁ לוֹ שֵׁם מְנֻבְהַק ל"ח נִשְׁתַּקֵּעַ וּי"ל דְּבַנ"ד גַּם הַחוּלְקִים עַל מַהֲרִי"ק הַנ"ל יוֹדוּ דְל"ח נִשְׁתַּקֵּעַ דְּבִשְׁלָמָא בְּשֵׁם בְּאֵלֵי הִי מְקוּם לְהַסְתַּפֵּק דְּדִילְמָא הוּא שֵׁם עֶצֶם כְּמַבְנֵאָר בְּדַבְרֵי מַהֲרִי"ק שֵׁם וּלְכַף יֵישׁ אֵינּוּ סְבָרָא לְחַשְׁבוֹ נִשְׁתַּקֵּעַ מִשָּׂא"כ שֵׁם מְאֻשְׁקוּיִטְז הֲלֵא הַכֹּל יוֹדְעִין שְׂאֵינּוּ רַק חֲנִיכָה וְהו"ל פְּהָא דָא' בְּגִיטִין י"א.

גְּבִי גִט שְׁחֻתְמִי עִפּו"ם דָּאָם הֵם שְׁמוֹת מְנֻבְהַקִּין דְּעִפּו"ם ל"ה מְזוּיָרָה מִתּוֹכוֹ דְּכִינּוֹן דְּלֵא שְׁכִיחֵי יִשְׂרָאֵל דְּמִסְקֵי בְּהַגְהוֹ שְׁמַהֲתֵן לֹא אֲתִי לְמִיסְמָה עֲלֵיָּהוּ דְּמִידַע יְדִיעַ דְּעִפּו"ם הֵם ע"ש דּוּמָה לְזֶה כ' בִּב"ש סק"י וּל"ז בְּשֵׁם הַט"ז ע"ש.

וְהִנֵּה מְבַנְיָר בִּש"ע ס"ב דָּאָם הוּא וְאַשְׁתּוֹ הֵם בְּמִקּוּם שָׂא"י רַק מִשֵּׁם זֶה שְׁהַחֲזִיק לְעֶצְמוֹ שֵׁם יְכַתּוּב הַשֵּׁם שְׂיֵישׁ לוֹ שֵׁם וְלְכַלּוֹל הַשְׁמוֹת שְׂיֵישׁ לוֹ בְּמִקּוּם אֲבָא בְּוֹכֵל שׁוּם וְאֵם לֹא כְּתַב אֲלָא הַשֵּׁם שְׂיֵישׁ לוֹ בְּמִקּוּם שֶׁהוּא וְאַשְׁתּוֹ שֵׁם כְּשֶׁר וְע"ש בִּב"ש שְׁכ' דְּמִיָּרֵי בְּשֶׁהוּא בְּעֶצְמוֹ הַחֲזִיק לוֹ שֵׁם אַחַר דְּאָדָם יְכוּל לְשַׁנּוֹת שְׁמוֹ אִפִּי' אִם יוֹדְעִין בְּאוֹתוֹ מְקוּם שְׂיֵישׁ לוֹ שֵׁם אַחַר בְּמִקּוּם אַחַר ע"ש וּמִשְׁמַע מְדַבְרֵי דְאַפִּי' כְּשָׂא"י כָּלֵל בְּמִקּוּם הַכּו"נ מִהַשֵּׁם שְׂיֵישׁ לוֹ בְּמִקּוּם אֲצִרִיָּה לְכַתְחֵלָה לְכוֹתְבוֹ בְּגִט בְּלִשׁוֹן דְּמַתְקָרֵי אֲכַן בִּט"ג בִּש"נ אוֹת מ סק"ז וְאוֹת ק' סק"ד מְאַרְיָה בִּד"ז וּמְצַדָּד שֵׁם לּוֹמֵר דְּבַכָּה"ג אֵין לְהַנְפִיר כָּלֵל הַשֵּׁם שְׂיֵישׁ לוֹ בְּמִקּוּם אֲדַאיכָא לְעַז פִּינּוֹן שְׂאֵין מְפִירִין אוֹתוֹ כָּלֵל בְּמִקּוּם הַכּו"נ בְּשֵׁם זֶה אֲמַנְם בִּנ"ד נִרְאָה פִּינּוֹן שְׁל"ה נִקְרָא בְּשֵׁם דּוּד גַּם בַּק' רַק שְׁהַגִּיד לְאֵיזָה אֲנָשִׁים שְׂשִׁמוֹ דּוּד נִרְאָה דְּבַכָּה"ג הִנֵּי הַשֵּׁם הָעֲרִיסָה הָאֲמַתִּי הָעִיקָר שְׂאָם יָבֵא לְבֵיתוֹ יְהִי נִקְרָא כֵּן גַּם עֲתָה לְתוֹרָה וּבְפִי אֲנָשִׁים וְגַם בְּמִשְׁפָּחָה הֵיוֹתוֹ בְּדִרְאָהֲבִיטְשׁ חֲתָם א"ע כֵּן בְּהַאֲגָרוֹת וְלִכְּוֹן יֵישׁ לְכַתּוּב יְחֻזְקָאֵל דְּמַתְקָרֵי דּוּד וְאֵין חֲשֵׁשׁ כ"כ מִשּׁוּם שְׂמָא מְקַדִּים הַטְּפֵל לְעִיקָר דְאַנְן קִי"ל כְּד' הָרִיב"ש הוֹבָא ש"ע ס' קכ"ט ס"ב דְּבַכּוֹתֵב ב' הַשְׁמוֹת בְּפִירוּשׁ אֵין קְפִידָא בְּהַקְדִּים שֵׁם הַטְּפֵל וְאֵם יוֹכְלוּ לְהַשְׁהוֹת הַדְּבָר עוֹד שְׁלֵשִׁים יוֹם שְׂיִכְרִיזוּ בְּבִיהַכ"נ שְׂשֵׁם זֶה הוּא דּוּד וְיִהְיִ' נִקְרָא כֵּן אֲזַ יוֹכְלוּ לְהַקְדִּים שֵׁם זֶה וְלְכַתּוּב דּוּד דְּמַתְקָרֵי אוֹ דְאַתְקָרֵי יְחֻזְקָאֵל כְּמ"ש בִּג"פ וְתו"ג.

וְיִוְכְלוּ ג"כ לְכַתּוּב אֲזַ רַק שֵׁם דּוּד בְּלִבְד. וְמָה שְׁעֵלָה ע"ד כְּבוֹדוֹ לְכַתּוּב בְּגִט הַשֵּׁם מְאֻשְׁקוּיִטְז בְּעִיקָר הַשֵּׁם וְהַשֵּׁם דּוּד בְּדְמַתְקָרֵי הוּא זְרוּת לּוֹמֵר כֵּן כְּמַבְנְיָר בִּסְט"ז בְּהַג"ה דְּאֵין לְכַתּוּב כִּינוּי מִשְׁפָּחָה בְּגִט וְאַף שֶׁהַכֹּל קוֹרִין אוֹתוֹ בְּחֲנִיכָה זוֹ וּלְפִירֵשׁ"י בְּגִיטִין פ"ז: הָא דְקַתְנֵי כְּתַב חֲנִיכָתוֹ וְחֲנִיכָתָה כְּשֶׁר הֵינּוּ שֵׁם לְנוּי שֶׁל הַמִּשְׁפָּחָה וְכַף הִיוּ נְקִיֵי הַדְּעַת שְׁבִירוּשְׁלִים כּוֹתְבִין לְכַתְחֵלָה עֲתוּס' שֵׁם פ"ח.

ד"ה וְכָךְ בַּכ"ז י"ל דהיי"ד פִּינּוּי מְשַׁפְּחָה שְׁבִדּוּרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים שְׁהִיְתָה מְיֻחָדָת רַק לְמִשְׁפָּחוֹת יִשְׂרָאֵל וְיִסּוּדָתָהּ בְּקוֹדֶשׁ פְּעֻנְגָן שֶׁכ' בְּתוֹס' תַּעֲנִית כ': בְּתַנְיָכְתוֹ פִּי פִינּוּי שֵׁם מְשַׁפְּחָתוֹ שֵׁם לְנוּי כְּמוֹ שֵׁם תְּנִיכַת אַבוֹת בְּגִיטִין פ"ח.

עד י' דורות פגון ר' אברהם אבן עזרא שכל בני משפחתו הי' נקראין פה וכינוי פזו ראוי להזכיר בגט אבל פינוי משפחות של עכשיו שניתן להם עפ"י ערפאות ונקראים בשמות הללו עלי אדמות להיות ככל המון הגוים בעוה"ר הני פהא דקיי"ל דאין להזכיר שם גיות בגט עט"ז שם וע' בס' אנשי שם מהג' מהרש"ק ז"ל סי' קמ"ב.

וע' בפ"ת ס"ק מ"א שמביא בשם הגט מקנשר שכ' וז"ל אפי' אם נקרא רק בשם הפינוי כמו שמצוי במדינות אלו שיש לרוב שם פינוי כמו רוזין פיינגען ורבים מעמי הארץ מפרסמין עצמן רק בשם זה אין לחוש לכתוב בגט שם זה מאחר שידוע לכל שאין זה עיקר שמו כו' ע"ש ואפשר שיכולין לכתבו לסי' כמ"ש בתשו' חת"ס סי' ל"ב ובס' תשובה מאהבה ח"ר סי' נ"ב ע"ש: סי' קפג וע"ד שאלתו בביהכנ"ס ישן שהצוירים מהפתלים כבר הושחרו מרוב יושנם וספצם לציייר הביהכנ"ס מחדש ומצוירים שם תפלות ובקשות הרבה וישנם שם כמה שמות שאין נמחקין ונפשו בשאלתו לחיות דעי כדת מה לעשות בזה: לפענ"ד חלילה לנו לתקוע עצמנו בדבר הלכה זו להורות קולא להתיר לסוד ולציייר ע"ג השמות מפח דברי הפמ"א שמביא ראיה מסוטה ל"ה: כיצד כתבו ישראל את התורה דס"ל לר"י ע"ג אבנים כתובה ואח"כ סדו אותן בסיד והוכיח הפמ"א מזה דע"כ אין בזה משום מחיקת השם דמלבד דאין ראיה מהתם דהי' עפ"י הדיבור והוא כמו שצנה הקב"ה בסוטה שישמחה שמו על המים חוץ לזה י"ל דהתם ל"ה מחיקה כלל פינון דהי' בענגן שהיו יכולין לקלף את הסוד והפתיבה היתה מתקיימת כדא' התם דהאומות שיגרו נוטירין שלהם וקילפו את הסיד והשיאוה והר"ז פהא דכ' בשו"ת שמש צדקה חיו"ד סי' נ"ט בטופת שעה שפפל על האות דאין בזה משום מחיקה משא"כ באם מטיחין סיד לא ע"ג הסיד הישן הרי הוא נמחק לגמרי ומכלה אותו והחוש יעיד ע"ז בודאי איכא בזה משום מחיקת השם ובשו"ת מעיל צדקה חולק באמת על הפמ"א ע"כ העצה היעוצה בנ"ד שיניחו המקומות מהשמות עם עוד איזה תיבות מלפניהם ולאחריהם בלי סיד ובדרך זה אף שיוכל להיות שבאופן הלז יבאו השמות בשכר הימים הבאים לידי מחיקה משום שאם אין כתובין התפלות ובקשות בשלימות לא יקפידו עליהם בכ"ז הא ל"ה אלא גרם מחיקה ונהרי קיי"ל בשבת ק"כ: דגרם מחיקה מדאורי' שרי משום דכתיב לא תעשון פן עשיתי הוא דאסור הא גרמא שרי ואינו אסור אלא מדרבנן כדקיי"ל ביו"ד סי' רפ"ב וכינון דל"ה רק ספק הו"ל סד"ר ולקולא.

ועוד דנהרי בנובי"ת הא"ח סי' י"ז כ' דהאסור דגרם מחיקה הוא משום פינון השם דאין פינון גדול יותר מגרם מחיקת השם וע"כ י"ל דכינון דאיכא עוד תיבות של חול ליכא בזה אסור פינון השם כדמצינו בתוס' מנחות ל': ד"ה רי"א בשם הירושלמי לענגן לתלות השם דהכי דיש ג' תיבות וביניהם שם שרי דכינון דאיכא גם תיבות של חול אין גנאי להשם ע ברה"ז שם: ונהגה אם רוצים הקהל לעשות גם עתה צוירים עם תפלות ובקשות כמקדם ויכלו לדבק מטליתים על השמות הישנים ולצמצם שיבאו בהצוירים של עכשיו אותן השמות גופייהו לצייירם מחדש על המטליתים ואף שעושה גניזה להשמות הישנים

וגנאי הוא להם מ"מ עי"ז באים הציורים החדשים מהשמות החדשים בהידור וינפי ולא איכפת לן בבזיון השמות הישנים שתחתיהם דאף דקיי"ל במחיקת השם דאפי' ע"מ לתקן אסור דלא כהתשב"ץ ח"א סי' ב' ובכ"מ פ"א מבית הבחירה הי"ז ועב"י סי' רע"ו ובכ"מ א"ח במש"ז סי' קנ"א.

וא"כ לכאורה אסור ג"כ לעשות זלזול להשם הישן בשביל הידור השם החדש אןמנם י"ל דכל היכי דליפא מחיקה רק משום זלזול השם שרי לזלזל בהשם הישן בכדי להדר וליפוא השם החדש ואמינא לה מדברי הש"ס זבחים ע"ה: בעי רמב"ח התפיס בכור לבדה"ב מהו שישקול בליטרא רנוחא דהקדש עדיף א"ד זילותא דבכור עדיף כו' ופירש"י לא דמי התם הנאת ריבוי הדמים אותה קדושה עצמה שמביאין בדמים קרבן פיוצא בו הקא הנאת ריבוי הדמים דקדושה אחרת ע"ש הרי דמחלק דבפסוהמ"ק פיון דהדמים הוא לצורך הקדש כי"ב שהי' קודם לא איכפת לן בזילותא דהקדש אבל בבכור אף שהתפיסו לבדה"ב אסור לשקולו בליטרא משום בזיון הקדש דבכור אף שקונין מהדמים קדושה אחרת ועפי"ז אמרתי לישב ד' הרמב"ם פ"ג מה' מע"ש הי"ט שכ' דמע"ש אין שוקלין פנגדו דיגרי זהב ואפי' נחלל עליו מע"ש אחר משום גזירה שמה לא יכנין משקלותיו וקא מפיק להו לחוליו ותמהו עליו דהרי בכ"ד מה' חנופה פוסק דמדליקין מגר לגר אבל ע"י קינסא לא.

וכ' המפורשים דס"ל כמ"ד דשמואל מודה בקינסא משום ביזוי מצוה ולא פליג כ"א בנר לגר משום אפחוישי כדא' בשבת כ"ב. וא"כ למה צריך הרמב"ם לטעמא דשמה לא יכנין משקלותיו הרי בלא"ה אסור מטעם ביזוי מצוה כדקא' התם בשבת ולהנ"ל ניחא דהרמב"ם ס"ל דבמע"ש ליפא משום ביזוי פיון דאותו הדינרין ששוקל יהיו נתפסין במצוה דמע"ש שישחלל עליהן ובכה"ג ליפא למיסר משום ביזוי מצוה ולפי"ז י"ל דה"ה בנ"ד שרי לזלזל בשם זה הישן בשביל הידור וינפי של שם החדש כי"ב.

גם יש סניף להקל בזה פיון דהי' יודעין מתחלה שסופן להתנישן ולהתקלקל שיהיו מוכרחים לסיידן מחדש אמרינן לב ב"ד מתנה עליהן להורידן מקדושתן אח"כ דומיא דמצוינו ברמ"א א"ח סי' קנ"ד ס"ח בשם התה"ד וב"י לענין מה שנהגו ליהנות בכמה הנאות מדברי קדושה ע"ש וכיון דהוי לכבוד השם חשיב צורך השם ואמרי' לב בי"ד מתנה וכמ"ש בתוס' שבת כ"א.

ד"ה שמחת בית השואבה ע"ש ובפרט שיש מקום לומר דכיון דילפי' מקרא דואני פותב על הספר בדיו דבתו"מ בעינין דוקא פתיכה בדיו ובצבע ל"מ ע' מנחות ל"ד. ובפירש"י ותוס' שם וא"כ אפטר להקל בצעירותים של הפתלים דהוא בצבע ונהי דלא נוכל לסמוך בזה להתיר הסיוד ע"ג השמות להדיא וכמבואר בשו"ת תשב"ץ ח"א סי' קכ"ז שכ' שם להוכיח דדוקא לענין פתיבת סתו"מ בעינין בדיו אבל לענין אסור המחיקה אין חילוק ע"ש אבל מ"מ קילא קדושת' לענין שיש להתיר בזה עפ"י דיבוק מטליתים פנ"ל זהו מה שגראה לדעת' הקלושה והל"מ.

דברי ידו דור"ש באהבה: סי' קפד נשאלתי מק"ק סמילא בארץ רוסיא בענין שהמגרש הי' מוחזק במקום כו"נ בשם אהרן ואחר נתינת הגט אומר שבמקום דירתו מכבר היו קורין אותו ארא ובשעת גירושין לא הגיד להמסדר מאותו השם רק שם אהרן בלבד

ונכתב בהגט רק שם אהרן: הנה אף אם היו יודעין משם ארא שיש לו במקום אחר הלא כ' בב"ש סי' קכ"ט סק"ו וס"ק כ"ב דכשר אהרי שהחזיק עצמו ל' יום במקום הכו"נ בשם זה לא איכפת לן מה שנקרא במק"א בשם אחר ובט"ג בש"נ אות מ סק"ז ואות ק' סק"ד כ' דבא"י כלל במקום הכו"נ מהשם שיש לו במקום האחר גם לכתחלה אין להזכיר השם שבמקום האחר דאיכא לעז פיון שבמקום הכו"נ אין מפירין באותו השם ומש"ש בשם שו"ת פנ"י דאם בדעת האשה לשוב למקום ההוא יש לכתוב זה בדמתקריא הרי כ' בשא"נ אות ז ס"ק י"ט דזהו רק בשם האשה אבל לגבי מקום דירת האיש ל"ח ללעז מקום דירתו פל שמגרש במקום אחר בשם שהחזיק שם דמאי איכפת לן בחזירתו למקומו פיון שאין גיטו בידו ע"ש ובזמנינו שקורעין הגט אחר הנתינה אין לחוש בזה גם בשם האשה ובפרט בנ"ד שהשם ארא הוא קיצור השם וגעגוע השם אהרן בנדאי ליכא חשש לעז כלל דבנדאי לא יתלו בשינוי אלא יאמרו שהוא נכלל בשם אהרן עתשו' מהר"א ששון סי' ל'.

ואין מקום כלל לכתוב דמתקרי בכה"ג דהרי כ' בב"ש סוסי' קכ"ט לענין השמות שמתחלפין מפת לשון המדינות דכ' הרמ"א דהולכין אחר לשון המקום שנותנים בו הגט וכ' הב"ש דאפי' אם כותבין בחד מקום ושולחין למקום אחר א"צ לכתוב השם של מקום הפתיחה בדמתקרי מכ"ש בכה"ג שאין פאן שום שינוי רק קיצור ודילוג כמ"ש בתוס' ע"ז כ"ב: ד"ה רגלא בשם המדרש מנין לקורא בתורה שקורא לאהרן הן שיצא שנא ודגלו עלי אהבה ע"ש ובב"ש באות כ' דאפי' שם ארנין אין לכתוב ומכ"ש דקריאת שם ארא הוא שלא במקום הכו"נ בנדאי יפה עשה המסדר שהורה לכתוב רק שם אהרן בלבד: ובדבר שם האשה המתגרשת ששמה מעריסה ונחתימה הוא פעסא ופורתא קורין אותה פעסל ורק יש מיעוטא דמיעוטא שפשמדברין עמה בשפת רויסא קורין אותה פאלינא הנה בזה אין לחוש לכתוב השם הלז דהרי כ' בנובי"ק סי' פ"ח ובתנינא סי' קי"ז דמיעוטא דמיעוטא פמאן דליתא בזה וכ"כ בתשו' ברית אברהם סי' קי"ד ומכ"ש ששם פזה דעת רבים מהאחרונים ז"ל שלא להזכירו כלל בגט ואפי' למה שנוהגין בבתי דינין שלנו לכותבם עכ"פ בכנ"ד שאינו רק מיעוטא דמיעוטא בנדאי א"צ לכותבו אפי' לכתחלה: יום ד' ניסן שנת תרנ"ו לפ"ק סטרי יע"א.

סי' קפה בעזה"י יום ג' ז' אלול שנת תרנ"ה לפ"ק סטרי השומע קול שופר יחוק לחיים טובים בספר כבוד ידידי הרב הקריף ובקי מוה' דוב בעריל קארפין נ"י דומ"ץ דק"ק דאלינא יצ"ו מכתבו הגיעני עד"ש בגט שפא לק' מאמעריקא ונכתב בו שם המתגרשת סאסי בלא אל"ף לבסוף ונפשו בשאלתו אם יוכלו לסדר אותו לגרש בו אחר שהוא מקום עיגון: הן אמת שראיתי בט"ג בש"נ אות ג' סק"ד בשם גוציא שכ' דצריף לכתוב יו"ד אחר הצדי"ק וניפרת במבטא שמתנועעת עפ"י האל"ף שאחרי' ואם חיסר היו"ד או האל"ף יש לפסול וכ"כ באות ד' בשם דוואסא ע"ש אמנם לפענ"ד בנידן פזה שהשם נכתב פראוי ונשמט אות שהוא להרגשת המבטא הר"ז דומה למ"ש ברמ"א סוסי' קכ"ט דבענין שינוי מבטא השם שמשתנה לפי הברת המדינות אין לפסול אם שינה בהם ונראה מד' הס"ש בשא"נ אות ז בשם ונוויל שהבין דכונת הרמ"א הוא דאפי' כשידוע מבטא המדינה ושינה בו הוא פשר והט"ג אזיל בשיטתו שכ' שם להשיג ע"ד הס"ש די"ל דהרמ"א קאי אמ"ש שם לעיל מינ' באם א"י לשון המדינות אבל אם לשון המדינה ידוע

וְשִׁינָה פָּסוּל ע"ש וע"כ כ' גם בְּזֶה לְפָסוּל אָמְנָם בְּמָקוֹם עֵיגוֹן יֵשׁ לְסִמּוֹן בְּזֶה אֲדַבְּרִי
הַס"ש וּבִפְרָט בַּנ"ד שֶׁכ' מַעֲלָתוֹ שֶׁהָאִשָּׁה חוֹתֶמֶת א"ע פֶּן בְּלֹא אֶל"ף וְכֵן רָאָה בְּאַגְרַת
שֶׁפֶתַח לֶה אַחִי מֵאֲמַעְרִיקָא כ' ג"כ סָאִסִי בְּלֹא אֶל"ף לְבִסּוֹף בְּנֻדָּאֵי יֵשׁ לְסִמּוֹן ע"ז לְהַכְשִׁיר
הַגֵּט וְעַמ"ש בַּט"ג בְּשֵׁם צִיזִי וְרֵאִיתִי בַס' שׁו"ת שׁו"מ מ"ש"ב הַגָּאוֹן מְלֻבּוֹב ו"ל בְּמַהְדּוּרָא
תְּלִיתָאָה ח"א ס' שׁי"א שֶׁנֶּשְׂאֵל בְּשֵׁם גְּנֻעֲנֻצֵיא שֶׁנֶּכְתַּב בַּג"פ גִּנְעֻנְצִי בְּלֹא אֶל"ף וְהוֹרָה
לְהַכְשִׁיר וְאִם כִּי יֵשׁ לְפַקֵּק קֶצֶת בְּדַבְּרֵי שֵׁם אָמְנָם הֲלֹא רַב גּוֹבְרֵן וְכַדָּאֵי הוּא לְסִמּוֹן
עָלָיו אִפִּי שֶׁלֹּא בַשְּׁעָה"ד מַכ"ש בַּנ"ד שֶׁהוּא מְקוֹם עֵיגוֹן וְשַׁעָה"ד וְחֲתִימַת הָאִשָּׁה הִיא פֶּן
יֻכַּל לְסַדֵּר גֵּט זֶה לִיתְנֹו לְהָאִשָּׁה דְבָרֵי יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה מְבָרְכוֹ בְּכוּח"ט: ס' קִפּו
בַעֲזָה"י יוֹם ד' לְסַדֵּר זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה שֶׁנֶּת תִּרְנ"ה לַפ"ק סְטָרֵי רַב שְׁלוֹם לְכַבּוֹד יְדִידֵי
הָרַב הַמְּאוּהָרָג הַיְשִׁישׁ הַמְּנֻפֶּלֶג בַּתּוֹרָה וּבִירְאָה מו"ה מְרָדְכִי יִצְחָק הַפֶּהוּ נ"י אַבְד"ק
קְאָמְרָנָא יצ"ו מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי עַד"ש הַיּוֹת כִּי רֹב בְּתֵי הָעִיר הָיוּ לְמַאֲכֻלֹת אִשׁ בְּהַשְׁרִיפָהּ
הַגְּדוּלָה הַהִיָּתָה שְׁמָה וּבְתוֹכָם נִשְׂרַף גַּם הַבַּיִת הַמְּרַחֵץ וְאִין לְהֵם מְקוֹה לְטְבִילַת נְשִׁים
וְעִי"ז רַבָּה הַמְּכַשְׁלָה וְהוּא עֵינּוּי וְצַעַר גְּדוֹל גַּם לְהָאֲנָשִׁים שֶׁרְגִילִין לְהַזִּיעַ בְּכָל ע"ש
וּבִפְרָט לְהַחֲסִידִים וְאֲנָשִׁי מַעֲשֵׂה שֶׁהוֹרְגֵלוֹ בְּטְבִילַת הַמְּקוֹה בְּכָל יוֹם קוֹדֵם הַתְּפִילָה
וּמְכַלּוּהָ עָלֵיהֶם חוֹבָה וְהִנֵּה נִיתֵן בְּנֵן הַמְּרַחֵץ לְנִכְרֵי בְּקַבְּלוֹת וְאִינוּ רוֹצֵה לְצִיַּיִת שֶׁלֹּא
לְבָנוֹת בַּש"ק כִּי אִם כְּשִׁיתְּנוּ לוֹ הוֹסְפָה סְכוּם רַב וּמְפָנְרָסָם בְּכָל הָעִיר שְׁמָה לְמַגְדוֹל וְעַד
קֶטֶן שֶׁנֶּמְסָר בְּנֵן הַמְּרַחֵץ בְּקַבְּלוֹת וְכֵן כָּל הַנְּשָׂרְפִים דְּעִירָכֶם הַבּוֹנִים פְּעַת הַבְּתִים שֶׁלֵּהֶם
מְחַדֵּשׁ הֵם בּוֹנִים ע"י קַבְּלוֹת נִכְרֵי וְנִפְשׁוּ בְּשִׂאֲלָתוֹ אִם רִשְׁאִים בְּנֵי קַהֲלָתוֹ לְהַנִּיחַ שִׁיבְנָה
הַנִּכְרֵי אֶת הַמְּרַחֵץ בְּשִׁבְתָּהּ זַת"ש: הִנֵּה הִלְכָה פְּסוּקָה הִיא בַטוֹש"ע א"ח ס' רַמ"ד כַּהֲר"י
בַּתוֹס' שִׁבְתָּהּ י"ז: וְבַע"ז כ"א: שְׂאוֹסֵר בְּנֵן בֵּית ע"י נִכְרֵי בְּקַבְּלוֹת וּבִשְׁו"ת נוֹב"י מֵהַדּו"ק
חֲא"ח ס' י"ב כ' לְהַתִּיר אִם מְנַהֵג רֹב הָעִיר בְּקַבְּלוֹת פְּמוֹ בְּמְרַחֵץ וְתַנּוּר דְּקִי"ל בַּס'י
רַמ"ג דְּאָסוּר וּמ"מ אִם דְּרָף רֹב אֲנָשִׁי אוֹתוֹ הַמְּקוֹם לִיתֵן בְּאַרְיִסוֹת מוֹתֵר וְה"ה גְּבִי בְּנֵן
בֵּית אָפֶס דְּכ' שֵׁם דְּבַבְּנֵן בֵּית בְּשִׁבְתָּהּ אִיכָּא חֲשֵׁשׁ שִׁיבּוּאוֹ אוֹרְחִים שֶׁלֹּא יִדְעוּ דְּמַנְהֵג הָעִיר
הוּא בְּקַבְּלוֹת וַיֵּאמְרוּ שְׁכִירֵי יוֹם נִינְהוּ וּמְסִיק עִפִּי"ז דַּע"כ"פ בַּחֲה"מ שְׁרֵי בַכּה"ג בְּקַבְּלוֹת
דְּכִינּוֹן דְּקִיל ל"ח לְאוֹרְחִים דְּחֲשֵׁשׁ רְחוּק הוּא וְכַמ"ש בַּמַּג"א שֵׁם סָק"ו מֵהַיְרוּשְׁלִמִי דַּפ"ג
דְּשִׁבְעִיעִית דְּקָא דְּלֶהֱכִי מוֹתֵר הוֹצֵאת זְבָלִים לְאַשְׁפּוֹתוֹת מְשִׁיפְסָקוּ עוֹבְרֵי עֲבִירָה וּל"ח
לְאוֹרְחֵי שִׁיחְשׁוֹד אוֹתוֹ שְׁמוּצִיא לְבֵית הַשְּׁלַחִין דְּבִשְׁבִיעִית הַקִּילוּ וְה"ה בַּחֲה"מ דְּקִיל ל"ח
לְאוֹרְחִים ע"ש: אָמְנָם פֶּן רֵאִיתִי בַחֲה"ר עַק"א א"ח ס' רַמ"ג שֶׁכ' דְּהִיכִי דְּמַנְהֵג הָעִיר
לְשִׁפּוֹר בְּקַבְּלוֹת ל"ח לְאוֹרְחִים דְּמַנְהֵג הָעִיר מְסַתְּמָא יְדוּעַ לְאוֹרְחִין וְכֵן נִרְאָה גַּם לְדַעֲתִי
הַקְּלוּשָׁה דְּהִיכִי שְׁנַתְּפָרְסָם שְׁמַנְהֵג הָעִיר הוּא לְבָנוֹת בְּתִים בְּקַבְּלוֹת אִין לְחוּשׁ לְחַשְׁדָּא
דְּאוֹרְחִים דְּהָרִי בְּאֶמֶת בְּשׁו"ת הַרְאֵנ"ח הַנִּקְרָא מִים עֲמֻקִּים ס' ע' הָאָרִיף לּוֹמֵר דַּל"ח
לְחַשְׁדָּא שִׁיחְשׁוֹדוֹהוּ שִׁיעֲשֵׂה בְּאִנְפֵן הָאִסּוּר בְּמָקוֹם שִׁישׁ לְדוּגוֹ שְׁעוּשָׂה בְּדַרְף הַמּוֹתֵר
דְּנֻדָּאֵי יְדוּנְוָהוּ לְזָכוֹת וּרְאִיָּתוֹ מַע"ז י"א: דָּאִין נִכְנָסִין לְעִיר שִׁי"ב אִיד לַע"ז מְשׁוּם
דְּיַחְשׁוֹדוֹהוּ שְׁהוּלָף שֵׁם לַע"ז וְקַתְּנֵי הַתָּם דָּאִם הַדְּרָף אֵינָה מְיַחְשְׁדַת לְאוֹתוֹ מְקוֹם וְיָכוֹל
לְהַלְוֵה דְּרָף עִיר הַזֹּאת לְעִיר אַחֶרֶת מוֹתֵר מְשׁוּם שִׁיחְשׁוֹדוֹהוּ לְזָכוֹת וַיֵּאמְרוּ שִׁיחְשׁוֹד לְעִיר
הָאַחֶרֶת דְּרָף שֵׁם גַּם מְהָא דַּע"ז כ"ב: דְּאַרְמְלָתָא לֹא תִרְבִּי פְּלָבָא דְּאֶתְנִי לְזָנוֹת וְלֹא
מִירְתָּהּ דְּמִיגְרָה בְּהַ פִּינּוֹן דְּכִי שְׁדָּא לִי אֲוַמְצָא מְסַרְיָה אַבְתָּרָה מִימָר אֲמָרִי אֵינְשִׁי הִיא

דמסריף אפּתרה משום אַןמָצא דקא מסריף הרי דבמקום שיש לדונו לזכות ל"ח לחשדא ע"ש.

ולכאורה צריף להבין לפי"ז אמאי יאסר קבלנות משום דיחשדוהו שיאמרו שהוא שכיר יום אמאי לא נימא שידונוהו לזכות שפודאי הנכרי הוא קבלן אצלו ועכצ"ל דכיון דהי' רגילות לבנות בשכירי יום לכה שפיר חיישינן שיחזיקו שהוא שכיר יום כמו שהוא הרגילות וממילא נמי פד חיישי לאורחים ע"כ ל"ח רק פשהאורחים ידעו שמנהג המקום הזה לבנות בשכ"י יחשדוהו על כף דאל"ה הא ידונוהו לזכות דהרי גם לענין חשדא דבני מתא אמרינן דכל היכי שיש מקום לדונו לזכות ל"ח מכ"ש בחשדא דאורחים דמבואר מהירושלמי הנ"ל דחששא רחוקה היא והכי מסקינן באמת בתלמודן בשבת כ"ג.

לענין נ"ח בחדר שיש לה ב' פתחים דל"ח רק לחשדא דבני מתא ול"ח לחשדא דעלמא ע"ש וע"כ פדחיישינן הך לחשדא דאורחים משום חומרא דשבת עכ"פ היא רק לאחר שידעו האורחים מנהג המקום שהוא שבונים בשכ"י משא"כ פשנתפרסם מנהג המקום שרגילין לבנות בקבלנות ליכא ג"כ חשש אורחים שפודאי ידונוהו לזכות וי"ל שזהו באמת טעם הירושלמי דשביעית הנ"ל דל"ח התם לאורחים משום דספק אצלם אם יש לו בית השלחין כלל ומה"ת יחשדוהו באיסור.

והנה אף דלפ"מ שמחלק בט"ז סי' רמ"ד סק"ב בין בית לשדה דבשדה איכא ב' צדדים להיתרא שנוטל חלק בגוף הפירות ועובד אדעתא דנפשי' וגם הוא בקבלנות וצד א' לאיסור משא"כ בבנין בית איכא רק דרך א' להיתר לכה אסור וא"כ לכאורה ל"מ גם פשרגילין בקבלנות פיון דליכא רק צד א' להיתרא אולם ראיתי בס' מנורה הטהורה שם בקנה"מ סק"ג שכ' ע"ד הט"ז הנ"ל ונ"ל מיהו אי איכא מנהג הרגיל טפי בקבלנותאפשר דגם הט"ז מודה דשרי ואינו אסור אלא פשהאיסור שכית כמו ההיתר אף דלשונו לא משמע פן מ"מ כל דבריו אינן מוכרחין בזה דמסתמא לא שביק היתרא ועביד איסורא וגם בשניהן שוין ליכא חשדא כ"כ עכ"ל וכבר ביארנו הדברים למעלה מפח ד' תשו' הראנ"ח הנ"ל דל"ח לחשדא אלא היכי דאיסור רגיל טפי מהיתר ונראה דגם למ"ש במג"א סי' רמ"ד סק"ח בטעם הגדולים שלא רצו להתיר בגין ביהכנ"ס בקבלנות בשבת משום דברבים ליכא חשדא כי בזה"ז אין העפום מניחים לשום אדם לעשות מלאכת פרהסיא ביום חגם ואם נניח אנהנו לעשות איכא חילול השם ונראה דליכא משום ח"ה רק פשהרגילות הוא לבנות בשכירי יום והאיסור רגיל טפי מהיתר או אפי' פשהספק דאיסור והיתר שקולין שייף ג"כ ח"ה דהעפום לא יתלו שהי' בדרך היתר פדמצינו בגיטין מ"ו.

דר"י יליף התם דגדר שהודר ברבים אין לו הפרה מהא דכתיב לא הפום בני"י פי נשבעו להם נשיאי העדה ורבנו התם מי חלה שבועה עילונייהו כלל כו' והא דלא קטלינהו משום קדושת השם והקשו בתוס' ונ"ל ועוד איהו הנזכרם בארץ הא כתיב לא ישבו בארצהו וגו' והו"ל נשבע לבטל את המצנה וע"כ משום חילול השם פדאמרי רבנו וי"ל דקסבר ר"י דאי איתא דיש לו הפרה ל"ה בדבר חילול השם עכ"ל והיינו דס"ל לר"י פיון דידעו הגבועונים שיש דרך היתר ע"י הפרה לא יאמרו שישאל עברו אשבועתם ומדפליגי רבנו עילוני' ע"כ ס"ל דגם בכה"ג איכא חילול השם אמנם זהו דוקא היכי דהספק שקול

לאיסור ולהיתר אַבְל היכי דְשָׁכִיחַ לְהִיתָר יוֹתֵר מִלְאִיסוּר לִיכָא מְשוּם ח"ה ל"כ"ע וא"כ
בְּקַבְלָנוֹת בְּנֻדָּאֵי גַם לְעַפּו"ם לֹא מִיחְזִי לְהוּ אִיסוּרָא דַאל"כ הִנֵּה פּוֹסְקִים דְּפָסְקוּ כַר"ת
בְּקַבְלָנוֹת דְּבֵית וְכֵן לְדִינָן דְּקִי"ל בְּאַרְיִסוֹת דְּשָׁדָה דְּמוֹתֵר הִי"ל לְמִיסַר מְשוּם ח"ה וְע"כ
דְּבַכָּה"ג גַּם לְנִכְרִים לֹא מִיחְזִי לְהוּ אִיסוּרָא דְאִין הַנְּכָרִי עוֹשֶׂה הַמְּלָאכָה עוֹשֶׂה לְדַעַת
הַיִּשְׂרָאֵל כ"א לְדַעַתָּא דְנִפְשֵׁי' וְא"כ בְּשִׁנְתָּפְרָסָם שְׁמַנְהֵג הָעִיר הֵהוּא לְבָנוֹת בְּקַבְלָנוֹת מְלַבֵּד
דְּלִיכָא אִיסוּרָא דַמ"ע פְּנ"ל גַּם מְשוּם ח"ה לִיכָא: וְהִנֵּה בַח"י רַעַק"א בַּסִּי' רַמ"ד כ' לְדַחֲוֹת
הַטַּעַם דַּח"ה שְׂכ' הַמַּג"א דְּלִיכָא ח"ה בְּזָה שְׁאִין הַנְּכָרִים מְנִיחִים לְשׁוּם אָדָם לְעַשׂוֹת
מְלָאכָה בְּיוֹם חַגָּם ע"ש וְלִכְאוּרָה הִי נִרְאָה דְלִהְיֵי לֹא רְצוֹ הַגְּדוֹלִים לְהִתִּיר לְבָנוֹת
בִּיהַכְנ"ס בְּקַבְלָנוֹת בְּשַׁבַּת וְלֹא רְצוֹ לְסַמּוֹךְ אֶטְעָמָא דְכַרְבֵּים לִיכָא חֲשָׁדָא מְשׁוּם דְּכַמְקוּם
הֵהוּא הִי רְגִילִין לְבָנוֹת בְּתִיבָהּ בְּשָׁכִירֵי יוֹם וְא"כ י"ל דַּל"ש טַעָמָא דְכַרְבֵּים לִיכָא חֲשָׁדָא
אַלָּא הִיכִי שְׁאִינוּ כְּנֻגְדַּת הַרְגִילוֹת אַבְל כְּשֶׁהַרְגִילוֹת הוּא בְּאִנְפֵּן דְאִיכָא אִיסוּרָא לֹא סְמִיכְנוּ
אַהָא דְכַרְבֵּים לִיכָא חֲשָׁדָא שְׁיִאמְרוּ דְכַרְבֵּים בְּנֻדָּאֵי לֹא עֵבְדֵי אִיסוּרָא וּבּוֹנִים בְּקַבְלָנוֹת פִּינּוּ
שְׁהוּא כְּנֻגְדַּת הַרְגִילוֹת דְהוּא בְּשָׁכִירֵי יוֹם אָמְנָם בְּאַמַּת א"א לֹמַר כֵּן לַפּמ"ש בַּט"ז א"ח
סִי' תַרנ"ח סַק"א דְלֹא שְׁכִיחַ שְׁיַעֲשֶׂה אָדָם מְצֻנָה הַבָּאָה בְּעַבְרָה א"כ גַּם זֶה הוּא כְּנֻגְדַּת
הַרְגִילוֹת שְׁיַעֲשֶׂוּ מַצְהַב"ע שְׁיִכְנוּ בִּיהַכְנ"ס בְּשַׁבַּת בְּשָׁכִירֵי יוֹם וְא"כ שׁוֹב אִיכָא לְמִימַר
בְּרַבֵּים לִיכָא חֲשָׁדָא וְאִיפְשָׁר לֹמַר בְּטַעָמָא דְמִילְתָא וְלִינְשִׁיב נְמִי הָא דְנִתְקַשָּׁה בְּתִשׁוּ'
תַּפְאָרֶת צְבִי חַא"ח סִי' י' לַד' ר"י הוּבָא בַב"י יו"ד סִי' קמ"א וּבַש"ף שָׁם ס"ק כ"ז דְגַם
בְּשִׁנְיָם לִיכָא חֲשָׁדָא א"כ נִתִּיר לְשִׁנֵּי שְׁוֹתְפִים בְּחֻצַּר לְבָנוֹת חֻצַּרְם בְּקַבְלָנוֹת בְּשַׁבַּת ע"ש
וְנִרְאָה דְהָא דַא' בַּע"ז מ"ג: דְכַרְבֵּים לִיכָא חֲשָׁדָא הוּא דְוָקָא הֵתָם לְעַנְיָן דְאִיסוּר לְהַשְׁהוֹת
אַצְלוּ צוּרוֹת דַּד' פְּנִים שְׁלֹא יִאמְרוּ שְׁהוּא עוֹבֵד לְהֵם דְכַבְּאָמַת אִין פְּאֵן מַעֲשֶׂה אִיסוּר לְפִנְיָנוּ
רַק דְחִינְשִׁינּוּ שְׁמָא עוֹשֶׂה אִיסוּר לְהִכִי אִמְרִינוּ דְכַרְבֵּים לִיכָא חֲשָׁדָא מִשָּׂא"כ הִיכִי דְאִיכָא
מַעֲשֶׂה אִיסוּר לְפִנְיָנוּ רַק שְׁיֵשׁ לְלַמֵּד זְכוּת שְׁהוּא בְּדַרְךָ הִיתָר וְאִיסוּר מְפִנֵי הַחֲשָׁד שְׁמָא
לֹא יִלְמְדוּ עָלֵיו זְכוּת בַּכָּה"ג גַּם בְּרַבֵּים אִיכָא חֲשָׁדָא וְלִהְיֵי בְּבִנְיָן בְּשַׁבַּת פִּינּוּ דְאִיכָא
מַעֲשֶׂה אִיסוּר לְפִנְיָנוּ שְׁבוּנִים בֵּיתוֹ בְּשַׁבַּת רַק שְׁאִפְשָׁר לְלַמֵּד זְכוּת שְׁהִי בְּהִיתָר דְרַךְ
קַבְלָנוֹת וְאַפ"ה אִיסוּר מְפִנֵי הַחֲשָׁד לְכַף גַּם בְּבִנְיָן דְכַרְבֵּים אִיכָא חֲשָׁדָא וְרַא' לְסַבְּרָא זֹו
נִרְאָה מְדַבְּרֵי הַש"ס נְדָרִים ס"ה.

הַמְּוֹדָר הַנָּאָה מְחַבְּרוֹ אִין מִתִּירִין לוֹ אַלָּא בְּפִנְיָו מִנַּה"מ אַר"נ דְכַתִּיב וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה
בְּמִדְּוָן לֵךְ שׁוֹב מִצְרַיִמָה כו' א"ל בְּמִדְּוָן נְדָרְתָּ לֵךְ וְהִתֵּר נְדָרְךָ בְּמִדְּוָן וּמוּבָא בְּר"ן שָׁם וְכֵן
בְּתוֹס' אִיטִין ל"ה: בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלָמִי דְהַטַּעַם הוּא מְפִנֵי הַחֲשָׁד שְׁאֵם לֹא יֵדַע בְּהַתְרָה יַחֲשָׁדְנוּ
שְׁמֻזְלוֹל בְּנְדָרוֹ ע"ש וְעַתְשׁוּ הַר"ן סִי' י"ז.

וְקָשָׁה לְכַאוּרָה דְהַרִי בַגַּמ' דַּע"ז שָׁם פְּרִיף דְהַרִי ר"ג יַחֲזִיד הָוִי וְהָאִיף הַשְׁקָה בְּבֵיתוֹ דְמוֹת
צוּרַת לְבָנוֹת וְנִיחּוּשׁ לְחֲשָׁדָא וּמְשַׁנֵּי פִינּוּ דְנִשְׂאִי הוּא שְׁכִיחֵי רַבִּים גְּבִי' וְאִין לְחוּשׁ לְחֲשָׁדָא
וְא"כ הַרִי מִשְׁרַע"ה מְלָךְ יִשְׂרָאֵל בְּנֻדָּאֵי שְׁכִיחֵי רַבִּים גְּבִי' ע' תַּעֲנִית ט'.

שְׁאִנֵי מֹשֶׁה פִינּוּ דְלַרְבֵּים הוּא בְּעֵי כַרְבֵּים דְמִי] וְא"כ בְּנֻדָּאֵי שְׁיִיף לְמִימַר בִּי בְּרַבֵּים לִיכָא
חֲשָׁדָא וְע"כ דַּשָּׂא"ה פִינּוּ דָאָם יִרְאָה שְׁעוֹבֵר עַל נְדָרוֹ הָא מַעֲשֶׂה אִיסוּר לְפִנְיָנוּ וּבַכָּה"ג
שְׁיִיף גַּם בְּרַבֵּים חֲשָׁדָא עוֹד יֵשׁ לַה"ר לְזָה מַגִּיטִין ס': דְקֹא' מְעַרְבִין בְּבֵית יִשָּׁן מְפִנֵי ד"ש
וְקֹא' טַעָמָא מְשׁוּם חֲשָׁדָא וּפִירַש"י הוּאִיל וְהוּרְגַל הָעִירוּב בְּתוֹף אוֹתוֹ הַבֵּית אִם בְּאֵת

לשנות את מקומו הנכנסין לאותו בית ולא יראו שם את העירוב יחשדו את בני הקצור שמטלטלין בלא עירוב ולכאורה הרי ברבים ליפא חשדא ולד' הר"י הג"ל גם בב' בנ"א שנייה זה וע"כ דהיכי דרואין מעשה איסור לפנינו גם ברבים שנייה חשדא ולהכי נמי אין היתר בשנים שיש להם קצור בשנות לבנות בקפולת ול"ק גושני' התפארת צבי הג"ל ומה"ט נמי לא רצו הגדולים להתיר לבנות הביהכנ"ס בקפולת בשבת.

וברק בתיקון הרחוב שפיר התיירו מהו טעמא דברבים ליפא חשדא פיון דאין נקרא ע"ש הישראל כ"כ כמ"ש במג"א שם והו"ל פאין מעשה איסור לפנינו ודו"ק: עוד הנה מקום אתי לפרש טעמא דהגדולים הג"ל שלא רצו להתיר בגן ביהכנ"ס ע"י קבלנות בשבת ולא סמכו אטעמא דברבים ליפא חשדא כמו בתיקון הרחוב דהנה באמת בר"ן ספ"ק דע"ז כ' בטעמא דאיסור בגן בקבלנות בשבת משום חשש טועים שלא ידעו הפרש בין קבלנות לשכיר יום ויטעו לומר דגם שכיר יום שרי כמו קפולת וכ"כ בהג"א שם וברמב"ם פ"ז מה' יו"ט ה' כ"ה וכ"מ בהה"מ פ"ו משבת הט"ו ע"ש ולהו טעמא הי' לנו למיסר גם אם ידוע שמנהג המקום הוא לבנות בקפולת וכ"כ באמת הפמ"ג במש"ז רס"י רמ"ג ע"ש אמנם באמת דעת רזה"פ דלא חיישינן לטעות בדין שלא ידעו לחלק בין קפולת לשכיר יום רק שישטעו בגופא דעובדא שייאמרו שהוא שכיר יום כמ"ש בפירש"י מ"ק י"ב.

וברברי הר"י שבתוס' הג"ל וכ"כ ברמב"ם פ"ו דשבת הי"ג י"ד. ובטוש"ע סי' רמ"ד ס"א ומג"א שם סק"ה וכ"כ בסה"ת וסק"ג ה' שבת ובחז"ל הרשב"א והריטב"א ונהרא"ש ומרדכי ספ"ק דע"ז ובתשו' מהר"ם מרוטנבורג סי' תרי"ט ותינו דלטעות שאין בקיאות לחלק בין: קפולת לשכ"י ל"ח אפס שלא יחשדוהו שפונה ע"י שכ"י דמחויב כל אדם מישאל להוציא א"ע מן החשד משום והייתם נקיים וגו' וכמ"ש בתשו' הראנ"ח הג"ל שם ובסי' מ"ב דהחויב לאפוקי נפש' מחשדא הוא מה"ת ומייתי ירושלמי שקלים מן התורה מן הנביאים מן הכתובים מצינו שצריף אדם לצאת ידי הבריות פדרף שצריף לצאת י"ש וכן הביא מתשו' הרד"ך שמהאור' חייב אדם להוציא א"ע מן חשד ע"ש ולפענ"ד הסברא מוכחת פן דחשש טעות שאין בקיאות הוא טעם קלוש דבדבר שאיסורו פשוט וליפא בי' שום פלוגתא אין לחוש לטעות בנ"א ולאסור משום זה דבר המותר מן הדין פדמצינו במנחות מ'.

דב"ש אסרי סדין בציצית לפי שאין בקיאות ופירש"י שאין בנ"א בקיאות דכלאים בציצית מותר ואתי למישרי פלאים שלא במקום מצוה ופליגי ב"ה עליוהו התם והלכה פדברי ב"ה. אמנם בגנן ביהכנ"ס י"ל דאית לן למיחש לחששא פזו דהנה באמת הקשה במג"א סי' רע"ו סק"ח להו דיעה דאמירה לנכרי אפי' במלאכה דאור'י שרי במקום מצוה אמאי לא יהי מותר לומר לנכרי לבנות ביהכנ"ס בשבת ותי' דכיון דא"א שיתפללו היום בביהכנ"ס הו"ל שבות רחוקה ולא התיירו ע"ש וא"כ בהא דשבות רחוקה לא התיירו איפא פלוגתא בשבת קי"ד: גבי קניבת ירק וע' פסחים מ"ז.

וא"כ י"ל לפי"ז דמה"ט לא רצו הגדולים להקל לבנות ביהכנ"ס בשבת בקבלנות משום שאין בקיאות ויטעו דשכירי יום ניהו ולהכי הותר לבנות משום דגם שבות רחוקה שרי

במקום מצנה דבזה שפיר איפא למיטעי פיון דהוא פלוגתא באמת ובכה"ג איפא ברבים עוד חשדא יותר שיבאו ללמוד מהם להתיר גם שבות רחוקה במקום מצנה.

ולבר מן כל דין י"ל בטעם הגדולים הנ"ל דשאני בגנן ביהכ"נ מהך דתיקון הרחוב דאע"ג דברבים ליפא חשדא מ"מ גנאי הוא לבנות בשבת ביהכנ"ס מקדש מעט מעון לשכינה דקדמה ואתיא והוא פעין דא' במ"ק י"ב.

אדם חשוב שאני: תבנא לדיננא דיש לסמוך ע"ד הנוב"י הנ"ל להקל היכי שנתפרסם שמהג המקום הוא לבנות בקבלנות והחשש דאורחים ליתא פנ"ל ומלבד דברינו הנ"ל י"ל ג"כ דבבגנן דרבים ל"ש חששא דאורחים דל"ש זה אלא ביחיד הבונה בשלו דאין אחד בקי בעניניו של חבירו וכשיבא אורח רח ממק"א אפי' אם ישאל לבני העיר אם היא בונה בקבלנות לא ידעו להשיב לו דבר ברור ואתי למיחשדי' אבל בגנן של קהל הוא בפירסום וכ"א מיושבי העיר ידע להשיב להאורח שישאל שהוא בקבלנות וליפא חשדא.

גם לפמ"ש בישיע"ק סי' רמ"ג ורמ"ד דעיקר הטעם דבשביעית הקילו דל"ח לאורחים הוא משום דבשביעית איפא פסידא ובשבת ליפא פסידא דאם לא יגמר בזה היום הבית יגמרנו ביום אחר ע"ש א"כ יוצא מזה דהיכי דאיפא פסידא ל"ח למ"ע דאורחים וא"כ בנ"ד ג"כ איפא פסידא שהנכרי הקבלן רוצה עבור השביטה בש"ק הוספה סכום מסויים וע' בתשו' רח"כ סי' ד' שכ' לסניף לצדד דבמקום דאיפא פסידא ל"ח לחשדא שפא יאמרו לצורף ישראל עושה כמו במקס ברמ"א סי' רמ"ד.

ולפי"ז יהי מותר בנ"ד אפי' אי ל"ה פסידא פיון דבגנן המקנה הוא בגנן של מצנה ומבואר בתוס' פסחים י"א. ומנחות ס"ח.

דכל היכי דשרי במקום פסידא כ"ש דשרי במקום מצנה ע"ש ובפרט דנתפרסם בכל העיר שבגנן המרחץ הוא בקבלנות ובתשו' רח"כ הנ"ל מצרף ג"כ הא דהיכי שנתפרסם שהוא בקבלנות מותר.

ובש"ע התנא סי' רמ"ד ס"ח משמע ג"כ דבשעת הדחק גדול יש להתיר בכה"ג שנתפרסם שהוא בקבלנות ונ"ד אין לה שעה"ד גדול מזה ויש לומר ג"כ שאחרי שהנשים מתעכבין מטבילת מצנה הוי כל יומא זמני' ול"ד לבגנן ביהכנ"ס היכי דאיפא דוקתא לצלוני דליכא העדר מצנה אם מתאחר הבגנן והו"ל שבות רחוקה כד' מג"א הנ"ל משא"כ בבגנן המקנה כל מה שמתאחר הבגנן יותר הוא ביטול מצנה יותר וידוע דרז"ל בשבת נ"ה: על הקרא אשר ישפון את הנשים מתוך ששהו את קיניהן כו' נהלא במג"א סי' תרנ"ה כ' דבמקום מצנה עוברת שרי אמירה לנכרי אפי' במלאכה דאוריין' ע"ש ומפח הני טעמי דאמרן הוריתי היתר פה עירנו לאחר שנשרף בית המרחץ וחרבו המקנאות והי' שעה"ד גדול לבנותו ע"י קבלנות נכרי בשבת וליתר שאת יוכל להכריז בביהכנ"ס שנעשה בקבלנות בכדי לעשות פומבי לדבר כמ"ש בחת"ס א"ח סי' ס' ע"ש [נדע דמה שהעיר בחת"ס שם על הא דברבים ליפא חשדא מפירש"י סנפה נ"ג: ד"ה פאומר מודים מודים פבר התעורר בכי"ב במג"א סי' ס"א סק"ט במ"ש הב"ח ע"ד הש"ע שם שכ' דהאומרים בסליחות וביו"כ בנעילה ב"פ הפסוק שמע ישראל יש ללמדם שלא יאמרו

וכ' ה"ח דכ"ן שפ"ל הקהל אומרים ליכא קפי"א וכ' המג"א דאשתמיטת' גמ' סנפ"ה הנ"ל שיהיו אומרים אנו ליה וליה עינינו ופריה וקא האומר שמע שמע משתקין אותו והתם פולם היו אומרים אותו וע"ש במחצה"ש במ"ש דל"ד הא להך דברבים ליכא חשדא ע"ש] דברי ידו דור"ש באהבה: סי' קפז בעזה"י יום ה' ד' אדר שנת תרח"ם לפ"ק סטרי.

שלום רב לכבוד ידידי הרב המאה"ג חריף ובקי מוה' אברהם הלוי נ"י אבד"ק ראזניטוב יצ"ו מכתבו הגיעני עד"ש בנידן שמחזיקי המרחץ דק' נוהגים מימים ימימה שבליל ש"ק אחרי שתכלה רגל האחרון מן הנשים ההולכות לט"מ מניחים הערלים לילה ונהפשו העובד בהמרחץ מקבל מהם דמי השכירות ומחזיק המרחץ מקבל חלק מזה ונפשו בשאלתו אם אריה למיעבד הכי עפ"י דתוה"ק אחרי שאם נאסור עליו זה יהי פסידא להבלן: הנה קיי"ל בש"ע סי' רמ"ד ס"ו דמותר לשפוך עפ"י"ם לקבל מכס בשבת בקפולת דהיינו שא"ל לכשתגבה ק' דינרין אתן לה כו"כ אף דקובע מלאכתו בשבת שרי משום פסידא ובהספר הענין כ' בב"י שם דבשעת קני' שרי דהא לא עביד איסורא ולכי מטי שבת שרי להשפיר לא"י לקבל המכס משום פסידא ע"ש ומוכן הדבר דאף דמי הכריחו לקנות המכס ולסמוך אח"כ על היתרא דפסידא מ"מ פיון דבשעת קני' היתרא הוא הר"ז דומה לסברת הר"ז"ה בשבת פראד"מ גבי ינוקא דאשתפייה חמימי ע"ש וא"כ לכאורה ה"ה במרחץ אפשר לומר דשרי פיון דבשעה ששכר הישראל את המרחץ היתרא הוא יש להתיר להשפיר לעפ"י"ם על ליל ש"ק בקפולת משום פסידא פיון דאינו מסיק בשבת והוא מוסק ועומד מע"ש רק שמקבל המעות כמו מכס.

ואף דלפי"ד המג"א שם ס"ק י"ח לא חשיב מרחץ הפסד רק מניעת הריוח ושאני מכס פיון דחשבינו כל יום בפ"ע מ"מ זהו דוקא במרחץ שלו אבל במרחץ שהישראל שוכרו מהקהל הו"ל כמו מכס דמפסיד דמי השכירות של אותו יום ואפשר דגם למ"ש המג"א שם דבמכס הוי דבר מצוה שלא ישתקע הממון בידם גם בנ"ד שהולכין הערלים להזיע בליל ש"ק ואם נאסור עליו לקבל שכר מהם ישתקע הממון בידם והנה אף דמעיקרא לא טרח הישראל לשפוך המרחץ אדעתא דהכי שיהי' לו ההכנסה מליל שבת בכ"ז הרי מבואר בשבת קנ"ג.

דגם מציאה באתא ליד' ככיס' דמי ע"ש והנה לכאורה ל"ד למכס לפמ"ש במג"א שם ס"ק י"ח דבמכס ליכא משום שכר שבת דאין העפ"י"ם נותן לו שכירות פלל רק שקנה ממנו המכס והו"ל כאלו קנה ממנו סחורה ובמחצה"ש שם ביאר הדבר דלשון שכירות ל"ש כ"א פשמשפיר לו דבר שי"ב ממש משא"כ במוכס אין דבר שישפיר לו כ"א הורמנא דמלפא ע"ש וא"כ לכאורה החלק בשכר המרחץ שנוטל הישראל מליל ש"ק אסור משום שכר שבת אמנם הלא כבר ביאר בנובי"ת א"ח סי' כ"ה דליכא בזה משום שכר שבת פיון דשכר עצים שהסיק בהן ודאי מותר לקבל דאטו מי שלוקח דבר בשבת לא יפרע לו בחול וא"כ רשאי ליטול שפרו בהבלטה עם שכר העצים ע"ש.

והנה לכאורה אפשר לומר דהא לא הותר משום פסידא רק במכס משום דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו ויש חשש דיעבור הישראל על איסור דאורייתא שיתקוב דגם בכתב שלנו איכא איסור תורה עמג"א סי' ש"מ סק"י משא"כ במרחץ אם הוא מוסק הא

לכאורה ליפא למיחש שיעבךר על איסור תורה פיון דמה שמערה מים בשעת הזיעה על האבנים להרבות ההבל ליפא בזה איסור דאוריני' דאם במה שמתבשל המים פשפא על האבנים הא הו"ל משאצל"ג וגם משום פיובי האבנים ליפא איסור דאוריני' אף דהוא מכפה ע"מ להבעיר דהרי קיי"ל בשבת מ"ב.

דמכפין גחלת של מתכת ברה"ר בשביל שלא יזקו בה רבים משום דאיסור הפיובי אינו אלא מדרבנן פיון דאינו שורף עמג"א סוסי' של"ד ומכ"ש פיובי אבנים בנדאי ל"ה רק מדרבנן ולהכי אפטר דלא התירו משום פסידא אולם ז"א דמלבד דיש לחוש אף פשמוסק ועומד מע"ש שיצטנו ויוסיף בהסקה להרבות החום אף גם בשפיכת המים על האבנים אפטר לומר דאיפא איסור דאוריני' משום דמוליד חום והבל פהא דא' בביצה כ"ג.

דסחופי פסא אשיראי אסור משום דמוליד ריחא ואפטר דהוא מדאוריני'. לבר מן כל דין הרי בט"ז סי' רמ"ד סק"ו כ' דל"ד היכי דאיפא חשש שיעבךר על איסור דאוריני' התירו במקס משום פסידא אלא אפי' משום חשש איסור רבא דרבנן שישפוך פועלים להדיא ג"כ התירו וכ"מ באמת מד' הרשב"א ר"פ מי שהחשיך וע' בחי' המאירי שם ובתשו' חת"ס א"ח סי' ס'.

וא"כ הרי שפיכת המים על האבנים נהי דהוי משאצל"ג מ"מ פיון דאילו הי' צל"ג הי' חייבין עליו הי"ל איסור דרבנן חמור כמ"ש במג"א סי' ש"ז דאין הפל בקיאתין לחלק בין צל"ג לאצל"ג אמנם באמת א"א לומר בנ"ד דהי' מותר משום פסידא דהרי מבואר בט"ז שם דדוקא במקס ומטבע דיש על הרוב הפסד גדול והתירו לגמרי אף אם לפעמים הוא עסק קטן משא"כ במרחץ וכיוצא שאין ההפסד גדול כ"כ ומעיקרא פי עשה המרחץ ידע שלא יעסוק בו בשבת אפי' ע"י עכו"ם וע"כ אין בזה חשש שמא יעשה איסור חמור ע"ש ומכ"ש בנ"ד דשכר הזיעה מליל שבת הוא מצער וביותר בעיר קטנה הו"ל מועט שבמועטים והלא מבואר בשבת קנ"ד: דלהפסד מועט לא חששו ובמלחמות שם הקשה מביצה ל"ו.

דקא' דלהפסד מועט נמי חששו וי"ל דבעל המימרא בשבת הוא ר"ה ור"ה לשי' בפסחים נ"ה: דלהפסד מועט לא חששו] וכ' דבשבת שם הוי ההפסד מועט שבמועטים ע"ש וע"כ נראה דאף אם אין העכו"ם עושה פלום רק שמקבל השכר מהמזייתים אף דמשום שכר שבת ליפא פנ"ל מ"מ אסור פיון דכ' במג"א סי' ש"ז סק"ז דשבות דשבות לא שרי רק במקום הפסד גדול ובנ"ד ל"ה רק הפסד מועט וגם לפמ"ש במג"א הנ"ל במקס דכדי שלא ישמקע בידם חשיב ד"מ הלא בנ"ד בשכר הזיעה הרי בידו שלא להניח להנכרים לכנס להמרחץ בליל ש"ק ול"ש א"כ שלא ישמקע בידם.

ומה שרוצה פבודו להתיר בזה שאם לא ניח להא"י להזיע יהי' איבה שיאמרו שישראל אין מניחין אותם להזיע במרחץ שלהם תמה אני דמה איבה שיהי' בזה הרי גם לישראל אין מניחין להזיע בליל ש"ק ונהרי אפי' לילד בשבת שמתירין לישראל ולא לנכרי א' בע"ז כ"ו.

דליפא איבה דיקלה למימר לה דידן דמינטרי שבתא מחללין עליהו דידכו דלא מינטרי שבתא לא מחללינן עתשו' עבוה"ג סי' קכ"ג ובפמ"ג א"ח סי' ש"ל בא"א. וע"כ לפענ"ד

אין אָני רואַה הַיִּתֵּר בְּזֶה כ"א ע"ז שֶׁהִבְלֵן בְּשַׁעַת שְׁכִירוֹת הַמְּרַחֵץ מִהַקְהֵל יִשְׁפֹּר
בְּשׁוֹתְפוֹת עִם הַנְּכָרִי וַיִּתֵּן לוֹ אֵינָה פְּרָאצְעֵנֶט שְׁיַעֲלֶה כְּפִי חֲשַׁבּוֹן שְׁכִירוֹתוֹ חֲלָף עֲבוּדָתוֹ
בְּהַמְּרַחֵץ וַיִּתְּנָה עִמּוֹ טוֹל אֶתְּהָ בְּשַׁבָּת וְאַנִּי בְּחוּל כְּדַקִּי"ל בַּע"ז כ"ב.

וְאִם הִתְנוּ מִתְחִלָּה מְוֹתֵר וְאִם כְּבָר שְׁכָר הִבְלֵן אֶת הַמְּרַחֵץ יוֹכֵל לְבַטֵּל הַשְּׁכִירוֹת וְלִשְׁפֹּר
מִחֲדָשׁ עִם הַנְּכָרִי וְלִהְתְּנוֹת כַּמ"ש בְּתוֹס' שֵׁם בְּשֵׁם ר"ת וְאַח"כּ יִכּוֹל הַיִּשְׂרָאֵל לְקַנּוֹת מִמֶּנּוּ
בְּדָמֵי הַשְּׁכִירוֹת שְׁקוּצֵץ לוֹ בְּדַפְסְקִינּוֹן בְּסִי' רַמ"ה דְּבָרֵי יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה מְצַפֶּה
לִישׁוּעָה: סִי' קַפַּח בַּעֲזַה"י יוֹם א' כ"ח אֲלוּל שְׁנַת תַּרְמ"ג לַפ"ק סְטָרִי.

רַב שְׁלוֹם וְכוּח"ט לְכַבּוֹד יְדִידֵי הָרַב הַמְּנֻפֶּלֶג וְכו' מוה' אֲלֶעָזֶר רִישִׁיל נ"י דוּמ"ץ דַּק"ק
מִקְאָלִיּוֹב יצ"ו: מִכְתָּבוֹ הַגִּיעֵנִי פְּרָגַע וְהַנְּנִי מִמְּהַר לְהַשִּׁיב לוֹ עַד"ש שֶׁבַק' הוּא יוֹמָא
דְּשׁוּקָא בְּכָל יוֹם ג' מִהַשְּׁבֻעַ וַיִּשְׁנֵם שְׁמָה סוֹחְרֵי בִּיצִים שְׁקוּנִים בִּיצִים לְאַחֲדִים מְעַרְלִים
בְּיוֹם הַשְּׁוֹק וּבְיוֹם ג' שְׁבֻעַ זֶה הוּא יו"ט שֶׁל ר"ה אִם רִשְׁאֵי יִשְׂרָאֵל לִיתֵּן לְנְכָרֵי מְעוֹת
לְקַנּוֹת לוֹ בִּיצִים בְּיו"ט אַחְרֵי שְׁבַשְׁאָר יְמֵי הַשְּׁבֻעַ אֵין בְּנִמְצָא לְקַנּוֹת בִּיצִים רַק בְּיוֹמָא
דְּשׁוּקָא: הִנֵּה הִלְכָה רוֹנַחַת הִיא בַּש"ע א"ח סִי' ש"ז ס"ד מְוֹתֵר לְתַת לְעַפּוֹ"ם מַע"ש לְקַנּוֹת
לוֹ וּבְלִבָּד שְׁלֵא יֵאמֵר לוֹ קִנְיָה בְּשַׁבָּת וּמִבְּנֵי בַט"ז וּמַג"א שְׁם סַק"ג דְּכִשְׁיוֹם הַשְּׁוֹק הוּא
בְּשַׁבָּת אִפִּי אֵינּוּ א"ל שְׁיִקְנֶה בְּשַׁבָּת אֲסוּר אִם אֵינּוּ בְּנִמְצָא לְקַנּוֹת כ"א בְּיוֹמָא דְּשׁוּקָא
וְהִנֵּה בַּמַּג"א שְׁם כ' בְּשֵׁם מ"ב דְּדוֹקָא בַּע"ש אֲסוּר אָבֵל בַּד' וְה' מְוֹתֵר וּבַס' א"ר הַקְּשָׁה
עָלָיו דְּהָא וְדָאִי אִם א"ל בְּפִירוֹשׁ לְקַנּוֹת אוֹ לְמַפְנֵר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אִפִּי בַד' וְה' אֲסוּר וַא"כ
ה"ה אִם אֵינּוּ מְצוּי לְמַפְנֵר אוֹ לְקַנּוֹת אֲלֵא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁהוּא יוֹם הַשְּׁוֹק ג"כ אִפִּי בַד' וְה'
אֲסוּר דְּהוּי כְּאֵלוֹ א"ל שְׁיִקְנֶה בְּשַׁבָּת וּכ"כ בְּתוֹס' שַׁבָּת וּבְלִבּוֹ"ש שְׁם.

וּבְאַמַּת מְבֻנָּאָר בַּס' מְנַחַת פְּהֵן שַׁעַר א' פ"ד דְּבַד' וְה' מְוֹתֵר וְאַפְשָׁר דְּטַעֲמוֹ כַּמ"ש בְּסִי'
רַנ"ב ס"ב בְּרַמ"א דְּבַנּוֹתָן בְּגָדִים לְכוּבֵס וְעוֹרוֹת לְעַבְדָּן דְּאֲסוּר בַּע"ש בְּלֵא קַצֵּץ וּכ'
בַּמַּג"א שְׁם סַק"ח דְּבַד' וְה' מְוֹתֵר אִפִּי א"י לְגוֹמְרָה קוֹדֵם הַשַּׁבָּת וְהִינּוּ דְּבַכָּה"ג ל"ה
כְּמַצְוֵהוּ לְקַנּוֹת בְּשַׁבָּת וְאַפְשָׁר דַּד' הַא"ר הוּא לְדַעַת הַב"י דְּמַחְמִיר שְׁם וּבַפַּמ"ג בַּא"א
שְׁם מְבִיא ג"כ ד' הַא"ר וּמִשְׁמַע דְּפוֹסַק כְּנוֹתִי לְהַחְמִיר.

דְּבָרֵי יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה כּוֹתֵב בְּנַחוּצָה רַבָּה מְטַרְדַּת הַיָּמִים הַקְּדוּשִׁים הַבָּאִים
לְקַרְאֵתֵינוּ לְשְׁלוֹם: סִי' קַפַּט בַּעֲזַה"י יוֹם א' ז' אֲלוּל שְׁנַת תַּרְנ"ו לַפ"ק סְטָרִי. רַב שְׁלוֹם
וּבְרַפַּת כּוּח"ט לְכַבּוֹד יְדִידֵי הָרַב הַמַּאֲה"ג חֲרִיף וּבְקִי מוה' יַחְזַקָּאֵל פְּרַעֲנָקִיל נ"י רַאבְ"ד
וּמו"צ דַּק"ק הוּסִיאֲטִין יצ"ו.

מִכְתָּבוֹ הַגִּיעֵנִי עַד"ש בְּאִישׁ א' מְלָבוֹב שְׁהִי שְׁמָה וּבָא אֲלָיו ט"ג מְלָבוֹב בַּע"ש אַחַר
הַצְּהָרִים מַב"ג חוּלָה מְסוֹפֵן דְּתַקִּיף לִי עֲלֵמָא שְׁמִבְבַּקֵּשׁ שְׁיָבוֹא אֲלָיו וּבָא בְּשַׁאֲלָה אִם יוֹכֵל
לְנִסּוּעַ עִם הַבֵּאֵהֵן אֲלָיו בְּשַׁבָּת וְצִנְיָה הַמּוֹרָה לְשִׁאוֹל שְׁנִית ע"י ט"ג אִם נַחוּץ לְהַחוּלָה
בִּיאָתוֹ שְׁמָה וּבָאָה מַעֲנָה שְׁהַחוּלָה יֵשׁ לוֹ גַּעְגּוּעִים וְאוֹמֵר שַׁא"א לוֹ לְהִיּוֹת בְּלַעֲדוֹ וְעַפִּי"ז
הַוֹרָה הַמּוֹרָה לְהִיִּתְרָא וְדוֹרֵשׁ חו"ד אִם טָב הוֹרָה: הִנֵּה בַּש"ע א"ח סִי' ש"ו ס"ט וּבַמַּג"א
שְׁם ס"ק י"ד מְבֻנָּאָר דְּחוּלָה דְּתַקִּיף לִי עֲלֵמָא וְאָמַר שְׁיִשְׁלַחוּ בְּעַד קְרוּבֵי שְׁרֵי לְשַׁפֹּר
נְכָרֵי בְּשַׁבָּת שְׁיִלָּף אַחְרֵיהֶם שְׁלֵא תִּטְרוֹן דַּעַתוֹ עָלָיו וְהוּא מַה"ג א"פ ט"ט דְּב"ב.

והנה מקור הדין נובע מש"ס ב"ב קנ"ו: א"ר לוי קונין קנן משכ"מ אפי' בשבת ולא לחוש לד' ר"א אלא שמא תטרוף דעתו עליו והנה לפי"ד הרמב"ם בפ"ח מזכין' לכה קונין פיון דא"צ קנן דדברי שכ"מ ככומ"ס דמי והקנן לא מעלה ולא מוריד אבל אי הי צריה קנן ל"ה שריגין שבות דמו"מ משום שמא תטרוף דעתו וכ"ה באס"ז שם בשם הרמב"ד ז"ל ובשם הרא"ם ז"ל כ' שם ג"כ דקונין קנן לאו בחליפין אלא באמירה בעלמא שהרי א"א בשבת לעשות מדרכי הקנאות פלוס ודלא כר"א שאם הי צורה לקנן אסור בשבת ע"ש וא"כ להך דיעה אין לעבור גם על שבות דרבנן משום החשש שמא תטרוף דעתו ורק לד' הרשב"ם שם שפי' דאפי' במקום שצריה קנן פגון במקצת נכסים ג"כ שרי משום חשש טירוף דעת וכ"ה בתוס' שם [ומתוס' פתובות ס'.

ד"ה יכול שכ' דבמקום צערא דחולה שהיא קרוב לספנה שרי מפרק כלאח"י אין ראי' די"ל דוקא שבות שלא פדרפו דקיל ולא שבות אחר] וכ"כ הא"ז וילפי פירוש זה כ' בהג"א שם דשרי לשפור רץ בשבת לשלוח אחרי אוהבו מה"ט שמא תטרוף דעתו עליו אמנם הרא"ש שם כ' להכריע דבאמת גם במקום שמועיל הקנן שרי לקנות בשבת משכ"מ אבל הי"ד במתנה בכולה נאפי' מפרש שלא יחזור בו אם יעמוד דאז מועיל הקנן בכ"ז שרי בשכ"מ בשבת משום דחיישי' לטירוף דעת ובנותן כל נכסיו ניקר שהוא מפני דאגת מיתה אבל במתנה במקצת ל"ח לטירוף דעת אעפ"י שמבקש שיקנו ממנו פיון דדעתו לתת בקל ענין אף אם יעמוד ואינו ניקר שנותן משום דאגת מיתה ע"ש ונראה דלדיעה זו פיון דבעינין שיהא ברור דאיכא משום טירוף דעת ולכה במתנה במקצת פיון דאפשר שאינו מחמת דאגת מיתה וליכא חשש טירוף דעת ברור לא שריגין לעבור על שבות דרבנן לעשות קנן בשבת אף שהחולה ביקש שיקנו ממנו וא"כ ה"ה פשיקש שיבא אליו א' מאוהביו או מקרוביו אינו ברור שיהי' בזה טירוף.

דעת אם לא יעשה רצונו ולא שריגין משום זה איסור דרבנן ונראה דהב"י דס"ל בח"מ סי' רנ"ד כד' הרא"ש ה"ל ובכ"ז כ' דשרי להשפיר רץ לשלוח אחר אוהבו של חולה בשבת ע"כ ס"ל דאפי' הראשונים ה"ל שכ' דלא התירו לעבור על שבות דקנן בשבת משום חשש טירוף דעת זהו דוקא לעשות שבות דאית בי' מעשה דהוא הק"ס שעושה הישראל בעצמו אבל עכ"פ שרי אמירה לנכרי דהוא שבות דלית בי' מעשה פדמצינו בעירובין ס"ח.

ולא שאני לה בין שבות דאית בי' מעשה לשבות דלית בי' מעשה וי"ל דאף דלא הותר לעבור על שבות דאית בי' מעשה בשביל חשש טירוף דעת של החולה אבל מ"מ שרי אמירה לנכרי דהוא שבות דלית בי' מעשה וכהא דקיי"ל בשבת קכ"ט.

פל דבר שא"ב ספנה אומר לנכרי ועושה ובש"ע א"ח סי' של"ח סי"ז הובא ג' דיעות בזה לענין אם שרי לישראל לעשות שבות דרבנן עבור חולה שאב"ס וכ' שם דדברי הדיעה השלישית נראין דאפי' כשיש ספנת אבר א' לא שרי לישראל לעשות שבות דרבנן כ"א ע"י שינוי ע"ש [וצ"ע במ"ש פמ"ג א"ח במש"ז סי' רמ"ד סק"א דאמירה לעכו"ם חמיר כשל תורה ועתוס' שבת י"ז: ד"ה אין מוכרין] והנה אף דבמג"א סי' שכ"ח סק"ד כ' דבחולה שיב"ס מחללין שבת עליו אפי' אם אין ספנה במניעת הדבר ההוא אפ"ה פיון שהחולה צריה לו מחללין עליו שבת עפמ"ג שם אמנם בש"ע של הרב שם כ' דבדבר

שָׁאִין בְּמִנְיַעְתּוֹ סִפְּנָה יֵשׁ לַעֲשׂוֹת עַיִי עֲפוּ"ם וּא"כ י"ל דְּבִשְׁהַחֻלָּה מְבַקֵּשׁ שְׂיָבֵא אֵלָיו אוֹהֵבוֹ עַכ"פ הו"ל ד"ז כְּמוֹ דְּבָר שָׁאִין בְּמִנְיַעְתּוֹ סִפְּנָה דְּצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עַיִי עֲפוּ"ם וְהו"ל כְּמוֹ בְּחֻלָּה שֶׁאֵב"ס בְּחֻלֵי כָּל הַגּוֹף דַּע"י עֲפוּ"ם שְׂרִי וְהַיִּשְׂרָאֵל בְּעֲצָמוֹ אֲסוּר לַעֲשׂוֹת אִפִּי לְשִׁבוֹת דְּרַבְּנָן.

וּמִזֶּה אֲנִי תָמָה עַל הַפֶּמ"ג בְּסִי ש"ו ס"ק י"ח שֶׁכ' עַמ"ש הַמַּג"א הַנֶּ"ל בְּשֵׁם הַג"א דָּאָם הַחֻלָּה מְבַקֵּשׁ שְׂיִשְׁלַחוּ בְּעַד קְרוֹבָיו דְּשְׂרִי אִפִּי לְהַשְׁפִּיר רֵץ בְּשִׁבְתָּ וְנ"ל כָּל פ"נ שְׂרִי אָף בַּד"ת כ"ש בְּדְרַבְּנָן עַכ"ל וּלְפַעַם ד' הוּא תְּמוּהָ דְּמָה עֲנִין פְּיָקוּחַ נֶפֶשׁ לְהַחֲשֵׁשׁ דְּשִׁמָּא תִּטְרַף דַּעְתּוֹ דְּבִחֲשֵׁשׁ זֶה אִפִּי לַד' רִשְׁבִּ"ם וְתוֹס' הַמְּקִילִין בְּיוֹתֵר הָא לֹא שְׂרִי רַק לַעֲבֹר עַל שְׁבוֹת דְּרַבְּנָן אֲבָל לֹא עַל דְּאוֹרְיָי כְּנ"ל.

וְרֵאִיתִי לַש"ב הַגָּאוֹן מְלָבוֹב ז"ל בְּס' שׁוֹאֵל וּמַשִּׁיב מַהְדוּרָא תְּלִיתָאָה ח"ב ס' ק"פ שֶׁהִתִּיר לַא' מְלָבוֹב שְׁנִתְּנָדַע לוֹ בְּשִׁבְתָּ שְׁאֵשְׁתּוֹ תִּקְיָה לָהּ עֲלָמָא בִּטְרוּסְקָאוּיִץ שְׂיִרְכַּב עַל סוּס לְשֵׁם מִפְּחֵ הַדִּין דַּהַּג"א הַנֶּ"ל שְׁבִנְדָאֵי תַּהֲנָה הָאֵשְׁה אִם יָבֵא בְּעֵלָה וּס' פַּק"נ דוֹחָה שְׁבִתָּ וּלְפַעַם ד' דְּבָר זָר הוּא לֹא מֵר פֶּן דְּאִפִּי לְהַרְשִׁב"ם וְתוֹס' וּא"ז הַנֶּ"ל שְׁמַתִּירִין לְקַנּוֹת מִשְׁכ"מ בְּשִׁבְתָּ אִפִּי בְּמַתְנָה בְּמַקְצָת שְׁלֵא תִּטְרַף דַּעְתּוֹ הָא לִיכָא רַק חֲדָא אִיסוּרָא מִשְׁא"כ בְּרוּכָב ע"ג בְּהִמָּה בְּשִׁבְתָּ הָא אִיכָא מְשׁוּם שְׁבִיתָת בְּהִמָּתוֹ אִם הִיא שְׁלֹו וּמְשׁוּם מְחַמֵּר [וְאָף דְּכ' בַּמַּג"א ס' ש"ה ס"ק כ"ו דְּבִכְרְמֵלִית שְׂרִי בְּכ"ז הֵלֵא בְּזָה גּוֹפְיָא אִם רַה"ר שְׁלָנוּ אִית לִי דִין כְּרְמֵלִית הוּא פְּלוּגְתָא בֵּין הָרֵאשׁוֹנִים ז"ל בְּש"ע ס' שִׁמ"ה וְגַם גּוֹף דִּינּוֹ שְׁלַמְּהַג"א דְּבִכְרְמֵלִית שְׂרִי בְּהִמָּתוֹ כְּמוֹ בְּחֲצָר אִינּוֹ בְּרוּר כ"כ עַפְמ"ג שְׁמ וּבְש"ע הָרַב מְחַמֵּר בְּזָה] וְגַם מְשׁוּם מְשַׁתְּמֵשׁ בְּבַע"ח וְשִׁמָּא יַחְתּוּף זְמוּרָה וְאִפִּי בְּיוֹשֵׁב בְּקֶרוֹן שְׁאִין הַיִּשְׂרָאֵל מוֹלִיכוֹ שְׂרוּצָה הַרְשִׁב"ם לְהַתִּיר חוֹלֵק עֲלָיו בְּתוֹס' עִירוּבֵין מ"ג ע' אוֹר זְרוּעֵ ה' עִירוּבֵין ס' קמ"ו וְעַמְג"א ס' רס"ו סק"ז וְגַם אִיסוּר תְּחוּמִין.

וְאִטּוֹ נִימָא דָּאָם הַתִּיר אִיסוּר א' בְּשִׁבְלִי שְׁלֵא תִּטְרַף דַּעְתּוֹ יִהְיוּ נִיִּתְרִין כְּמָה אִיסוּרִין נְיוֹתֵר תְּמוּהָ בְּמ"ש בְּשׁו"מ שְׁמ בְּזוֹה"ל וְאִם תִּרְצָה לְדַעַת כְּמָה גְּדוּל כַּח שְׁכ"מ שְׁלֵא תִּטְרַף דַּעְתּוֹ עֲלָיו בֵּא וְרֵאָה מ"ש הָרֵא"ש וְהַכִּי קִי"ל בְּסִי שְׁכ"ח שֶׁהִתִּירוּ לְשַׁחֲטֵי לְחֻלָּה שִׁיב"ס אָף שְׂיֵשׁ נְבִילָה מוֹכֵן שְׁמָא יְקוּץ הַחֻלָּה וְיִסְתַּפֵּן א"כ חֲזִינִין שֶׁהִתִּירוּ בְּשִׁבְלִי צַעַר הַחֻלָּה מְכ"ש לְהַתִּיר שְׁבוֹת בְּשִׁבְלִי צַעַר הַחֻלָּה עַכ"ל וְהוּא פְּלֵאִי דְּהִתָּם הֵלֵא מְיִירִי בְּחֻלָּה שִׁיב"ס שְׂצָרִיכִין לְהַאֲכִיל אוֹתוֹ בְּשִׁר לְרְפוּאָה שְׁפִיר חֲזִינִישִׁין שְׁאִם יֵאֲכִילוּהוּ בְּשִׁר נְבִילָה וְיִקוּץ בּוֹ הֵלֵא לֹא יֵאֲכֵל כָּלֵל וְהו"ל שְׁפִיר פְּיָקוּחַ נֶפֶשׁ מִשְׁא"כ הָךְ שְׂיָבֵא אוֹהֵבוֹ אֲצִלוֹ אִינּוֹ עֲנִין רְפוּאָה שְׁנִתִּיר לַעֲשׂוֹת אִיסוּר בְּזָה בְּשִׁבְלִי פ"נ.

וְעוֹד יוֹתֵר נִפְלָא שְׁלֵא נִזְכַּר בְּהַשְׁאֵלָה שְׁמ שְׁהַאֲשָׁה הִיָּתָה מְבַקֵּשׁת שְׂיָבֵא בְּעֵלָה אֵלִי וְרַק שְׁהַבְּעַל אָמַר שְׂיִוְדַע שְׁתַּהֲנָה אֲשֵׁתוֹ כְּשִׁיבָא וּבְכַה"ג הָא ל"ש הַחֲשֵׁשׁ שְׁלֵא תִּטְרַף דַּעְתָּה. אֲמָנָם הִיכִי שֶׁהַחֻלָּה מְבַקֵּשׁ שְׂיָבֵא אֲצִלוֹ אוֹהֵבוֹ אֲפִשֵׁר לְהַסוּבְרִים דְּמְשׁוּם חֲשֵׁשׁ שְׁלֵא תִּטְרַף דַּעְתּוֹ שְׂרִי לְהַיִּשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת אִיסוּר דְּרַבְּנָן יֵשׁ לְהַתִּיר לוֹ לְנִסְוֵעַ עִם הַבֵּאָהֵן כִּינּוֹן דְּלִיכָא רַק מְשׁוּם תְּחוּמִין אִפִּי הוּא לְמַעְלָה מִיּוֹד כִּינּוֹן דְּרַחֲב ד' אֲסוּר וְהָא קִי"ל דְּאִפִּי תְּחוּמִין י"ב מִיֵּל אִינּוֹ רַק דְּרַבְּנָן כְּמ"ש בְּב"י ס' שצ"ז וּבַמַּג"א סוּסִי ש"ה.

וּמָה שְׁמַבְעֵרִין הַגְּחָלִים הָא אִינּוֹ בְּשִׁבְלִי יִשְׂרָאֵל כִּינּוֹן דְּגַם אִם לֹא יִהְיֵ סִיעַת בְּנ"א הוֹלְכִים הַעֲגָלוֹת מְדִי יוֹם בְּיוֹמוֹ לְזַמְנִים הַקְּבוּעִים וְלֹא יִשְׁנוּ אֵת תְּפִקְדָּם וְגַם הָא עַכ"פ בְּרוּב

נְכָרִים מִן־הַיָּם. וּלְפִי־זוֹ אֶפְשָׁר לְהַתִּיר לְאוֹהֲבוֹ שֶׁל הַחֹלֶה שִׁיב־ס שְׂיִסַּע עִם הַבְּאֵהָן כְּשֶׁהַחֹלֶה מִבְּקָשׁ וְכֵן רָאִיתִי בְּסִ' מְנוּרָה הַטְּהוּרָה בְּסִ' שׁוֹ שֶׁמֶ שְׂפּוֹסֶק כֵּן לְמַעֲשֵׂה דָאָם לִיכָא עֲפוּ"ם שְׂרִי לְיִשְׂרָאֵל לִילָה בְּשַׁבַּת אַחַר הַקְּרוֹב שְׂיָבֵא לְהַחֹלֶה אוֹלָם עֲנִין זֶה מְסוּר לְהַמּוֹרָה לְהוֹרוֹת פְּפִי צוֹרֶה הַשְּׁעָה שְׁלֵא לְהַקְל בְּדַבָּר לְמַעַן לֹא יִזְלְזוּ הַקְּמוֹן בְּקִדְוֹשַׁת שַׁבַּת ח"ו וְהַמּוֹרָה הַזֶּה מְחַזְקֵנִי בּוֹ שֶׁהוּא בְּקִי בְּחֻדְרֵי תוֹרָה וְאֵת הַאֲלֻקִּים הוּא יֵרָא בְּלִי"ס רָאָה שְׁהַעֲנִין נְחוּץ לְהַתִּיר וְהוֹרָאת שְׁעָה הַיְתֵה וְאִין לְעַרְעֵר עָלָיו בְּזֶה דְבָרֵי יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאֵהָהּ מְבָרְכוֹ בְּכוּחַ"ט לְרֵאשִׁית הַשָּׁנָה הַבַּעַל"ט.

סִ' קֶצַע בַּעֲזַה"י יוֹם ב' ט' גִּיסָן תְּרַנְנוֹ לַפ"ק סְטְרִי. יִשְׂאוּ הַרִים שְׁלוֹם עַד תְּאֵנֹת גְּבַעֲנוֹת עוֹלָם לְכַבּוֹד יְדִידֵי הַרְבֵּה הַגְּדוֹל הַחֲרִיף וּבְקִי בְּחֻדְרֵי"ת פֶּהָן שְׂדַעְתּוֹ יָפֵה יְרוּ"ש כַּש"מ שְׁלֵמָה פֶּהָן ג"י רַב וּמוֹרָה לְעֵדֶת ה' ק"ק הַאֲלֶבְעַרְשֵׁט אֲדָט יצ"ו בְּמַדִּינַת פְּרִי־סֶעֶן.

מִכְתָּבוֹ הַגִּיעֵנִי וְהִנְנִי לְתִשׁוּבָתוֹ ע"ד הַשְּׂאֵלָה שְׂבָאָה לְפָנָיו בֵּא' מְסוּחְרֵי תְּבוּאָה שְׂיִשׁ לוֹ כּוֹר חֲטִיִּם מְצוּמְחִים וּמְבֻנְקָעִים אִם הוּא רִשְׁאֵי לְמִנְכָרוֹ לְנִכְרֵי תַגָּר בְּתְבוּאָה וּבְקִמְחָ סְמוּדָה לְפָסַח אִי חֲזִיִּשִׁינּוּ שְׂמָא יִטְחַנְגַּם הַנִּכְרֵי וְיִמְכּוֹר הַקְּמַח לְיִשְׂרָאֵל בְּאֶשֶׁר בְּמַדִּינַתְכֶם אִין הָאוּפִים הַיִּשְׂרָאֵלִים נוֹהֲגִים לְמַכּוֹר הַקְּמַחִים לְנִכְרֵי לְאַפְקוּעֵי אִיסוּר דְּב"י יַעַן שְׂכַל הַטְּחִינּוֹת שְׂמָה הוּא בְּרִיחִיִּים שֶׁל קִישׁוֹר בְּלֵא לְתִיתָה וְא"כ הַיִּשְׂרָאֵל הַקּוֹנֶה הַקְּמַח הַזֶּה יִחְזִיקֵנוּ בְּרִשׁוֹתוֹ שְׁלֵא יִדַּע שֶׁהוּא חֲמִץ וְנִמְצָא עוֹבֵר בְּב"י זַת"ש: מְקוֹר דִּין זֶה נוֹבַע מִש"ס פְּסוּחִים מ: הֵהוּא אֲרָבָא דְחִיטֵי דְטַבְעָא בְּחִישְׂתָא שְׂרִיא רְבָא לְזַבּוּנֵי לְנִכְרֵים אִיתִיבֵן רְבָה בַר לִינְאִי לְרְבָא בְּגַד שְׂאֵבֵד בּוֹ פְּלֵאִים ה"ז לֹא יִמְכְּרוּ לְנִכְרֵים כּו' לֹא מִשׁוּם דְּהִזְר וּמְזַבֵּין לְיִשְׂרָאֵל הַזֶּה אָמַר לְזַבְנָהוּ קְבֵא קְבֵא לְיִשְׂרָאֵל כִּי הֵיכִי דְכְּלֵא קְמִי פְּיִסְחָא וְכ' שֶׁמֶ הַר"ן דְּמִיָּרִי שְׂנַתְּבַקְעוּ וְהַחֲזִימוּן נִיכָר בְּהֶם וְאִפ"ה חֲזִיִּשִׁינּוּ שֶׁהַנִּכְרֵי יִטְחַנְגַּם וְיִמְכּוֹר הַקְּמַח לְיִשְׂרָאֵל וּבְמַג"א רְסִי תס"ז כ' דְּדַעַת הַטוֹר דָּאָם הַחֲזִימוּן נִיכָר מִן־הַיָּם וְלֹא חֲזִיִּשִׁי שְׂמָא יִטְחַנְגַּם הַנִּכְרֵי כִּינּוּ דְאֵנּוּ קִי"ל אִפִּי בְּמַצָּה שְׂאִינָה שֶׁל מְצוּהָ אִין לּוֹקְחִין קְמַח מִן הַשּׁוּק א"כ לֹא יִקְנֵהוּ הַיִּשְׂרָאֵל עַל פְּסוּחֵי אֲמָנָם הַח"י שֶׁמֶ כְּתִב דְּאָרְף לְדִידוֹן דְּנִהְגִינִין לְעֵשׂוֹת שְׂיִמּוֹר בְּכָל הַמְּצוֹת מ"מ כְּשֶׁיִּשְׂקַח יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ קְמַח וְיִקְיָמוּ בְּבֵיתוֹ קַעֲבֵר בְּב"י וְע"כ דְּכֻנְתָּ הַטוֹר בְּמ"ש וְאִין הַחֲזִימוּן נִיכָר הַיִּנּוּ לְרַבּוּתָא דְּאֵע"ג שְׂאִין הַחֲזִימוּן נִיכָר וְיָדוּעַ רַק שְׂיִשׁ חֲשֵׁשׁ חֲזִימוּן בְּעֵלְמָא אִפ"ה חֲזִיִּשִׁינּוּ לְתַקְלָה בְּעֲנִין הַמְּכִירָה מְכ"ש בְּחֲזִימוּן יָדוּעַ וְנִיכָר בְּנֻדְאֵי חֲזִיִּשִׁינּוּ לְתַקְלָה וְא"ז הַגְּאוֹן מְלִיסָא וְל"ל בְּס' מְק"ח הַסְּפִים לְד' הַהֲג"א וְכ' לְדַחּוֹת מ"ש הַח"י דְּחֲזִיִּשִׁינּוּ שְׂיִשְׂקַח הַיִּשְׂרָאֵל הַקְּמַח וְיִשְׂהֲנוּ וְיַעֲבֹר עָלָיו בְּב"י דְּוִנְקָא בְּאִיסוּר אֲכִילָה חֲזִיִּשִׁינּוּ לְתַקְלָה דְּאָרְף דְּאוֹתוֹ שְׂיִקְחֵנוּ וְיִאֲכָלוּ בְּנֻדְאֵי לֹא יִדַּע מְאִיסוּר דְּכִשְׂיָדַע לֹא יִקְחֵנוּ בְּכ"ז הַרִי יֵהִי פְּאוּנְקָל אִיסוּר בְּשׁוּגַג דְּאָרְף שְׂעוֹבֵר בְּשׁוּגַג אִיסוּרָא קַעֲבִיד וּבְעֵי פְּפָרָה לְכֹן חֲזִיִּשִׁינּוּ לְתַקְלָה מִשְׂא"כ בְּאִיסוּרָא דְּב"י בְּשׁוּגַג אִין עוֹבֵר פְּלָל כְּמ"ש בְּמַג"א סִ' תַּל"ד סְק"ה דַּל"ד לְאוּכַל חֲלָב בְּשׁוּגַג א"כ לִית בִּי מִשׁוּם תַּקְלָה פְּלָל.

וְהִנֵּה בְּמִש"כ כ"ת דְּגַם לְעֲנִין אִיסוּר אֲכִילָה אִי הוּי אֲמָרִינּוּ דְּלְמַצָּה שְׂאִינָה שֶׁל מְצוּהָ א"צ שְׂיִמּוֹר א"כ בְּהִיתָר קְנָה הַקְּמַח דְּשְׂרִי לְקַנּוֹת קְמַח מִן הַשּׁוּק לְכָף גַּם אִי גְּתוּדַע אַח"כ שְׂהַחֲזִיטִים הֵיוּ מְחוּמְצִים א"צ הָאוּכַל פְּפָרָה דְּאֲנוּס הוּא כִּינּוּ דְּבִהִיתָר עֲשֵׂה וּמְאִי הו"ל לְמִיָּעֵבֵד.

הנה ד"ז תלוי בפלוגתת רש"י ותוס' פסחים ע"ג. גבי הפסח ששחטו בשבת ונמצא טריפה
בסתר אי פטור מטעם אנוס או לא ואיפשר באיסור אכילה גם לד' רש"י לא מיפטר
מטעם אנוס דקיי"ל המתעסק בחלבים ועריות חייב שפן נהנה בפרט אם נאמר דרק
בשעת הדחק שרי לקנות קמח מן השוק בנדאי אין דינו פאנוס אלא פשוט וכי"ב כ'
בתוס' ביצה כ"ה: גבי נטיעה מקטע רגליהון דקצבייא דאר דמדינא הוי שריא לי למיכל
דבהמה שושקטה בחזקת היתר עומדת בכ"ז אם נמצאת טריפה לאחר שאכל הוא נענש
פשוטג ולא פאנוס שלא הי"ל למהר כ"כ ע"ש אכן בזה תמים דעים אנכי עם כ"ת דגם
אי הוי אמרינן דחשיב פאנוס ואין האוכלו צריף פפריה בכ"ז הישראל המסבב זה להלוקח
י"ב משום לתא דלפ"ע כמבואר בסמ"ג מל"ת מצוה קס"ז דבכלל אזהרה דלפ"ע הוא
שלא ימפור דבר איסור לנכרי שמה ימפרנו לישראל ע"ש וא"כ אפי' בכה"ג דאין עונש
על הלוקח פשיאכלנו בכ"ז פיון דע"י פאה לישראל התקלה שיאכל דבר איסור שגנאי
הוא לאדם אכילת דבר איסור אף אם אין אשמה בו עתוס' חולין ה': ד"ה צדיקים וי"ב
משום לפ"ע לת"מ ונהרי בע"ז ס"ה: בההוא פריא דחטי דנפל עלי' חביתא דיי"נ כ'
בחידושי הריטב"א שם דמירי בסתם יינם דל"ה רק דרפנו ואפ"ה קא' התם דאסור
למוכרו לעכו"ם שמה ימפרנו לישראל והא דפריף התם רבה בר לינאי עלי' דרבא
דשריא מעיקרא לזבוי לנכרים מנגד שאבד בו פלאים ונהרי פלאים הוא איסור דאורי'י
י"ל דפריף מדתני סתמא משמע אפי' פלאים דרפנו ומוכח דקיי"ל באמת הכי דגם בדרפנו
אסור מכירה לנכרי מדאסרינן בש"ע יו"ד סי' פ"ו למפור לנכרי ביצת גבילה שמה
ימפרנו לישראל אף דביצת גבילה ל"ה רק איסור דרפנו וא"כ הרי אאז"ל גופי' כ'
בנתה"מ סי' רל"ד דבאיסור דרפנו אפי' שוגג א"צ פפריה מדא' בעירוובין מ"ז: דבדרפנו
עבדינו עובדא נהדר מותבינן תיובתא ע"ש וא"כ לא יהי' עונש על הלוקח אף אם נחשבי'
פשוטג ואפ"ה אית בי' איסור מכירה לנכרים וע"כ דאיפא איסור דלפ"ע לת"מ אפי' אין
עונש על האוכלו והכי מוכח מדא' בחולין קט"ו.

וק"מ.

דלא אמרה תורה שלח לתקלה ונהרי מי שיצוד הצפור בנדאי בהיתר יאכלנו דמרובא
קפריש וע"כ דאע"ג דהאכלו ברשות התורה יאכלנו בכ"ז פיון דבאמת הו"ל מכשול
לגבי' שיאכל דבר איסור והוי תקלה נאית בי' משום לפ"ע לת"מ.

אמנם בכ"ז דינו של המק"ח ז"ל דין אמת דבנ"ד ע"כ ליכא רק חששא דב"י וכיון שלא
ידע הלוקח אם הוא חמץ הא ליכא בכה"ג חלות האיסור דב"י פלל וממילא אין פאן
איסור דלפ"ע במכירת החטים להנכרי וכ"פ באמת בש"ע התניא דבמקום הפ"מ יש
לסמוך על סברא זו להתיר למפור החטים לנכרי ק"פ.

ובעיקר דברי הר"ן הנ"ל שכתב דחיישינן שיטחנם הנכרי וימפור הקמח לישראל יש
לעיין הרי איכא ס"ס ספק שמה לא יטחנם הנכרי וממילא לא יקנה אותם הישראל דניכר
החיימוץ ואת"ל דייטחנם שמה ימפרנו לנכרי [ויש להוכיח דבס' איסור ל"ח שמה ימפרנו
לישראל מהא דקיי"ל ביו"ד סי' ש"ז ס"ב בהג"ה גבי בכור בע"מ דטוב למוכרו לנכרי
קודם שחיטה דשמה ימצא טריפה וקשה אמאי לא נחוש שמה ימפרנו לישראל וע"כ
דכיון דאם ימצא פשר הא יהי' באמת מותר לישראל ורק שמה ימצא טריפה דהוא טעון

קבורה א"כ ל"ה רק ספק איסור ובכה"ג ל"ח שמהא ומכרנו לישראל] ונהי דאין עושין ס"ס בידים כמ"ש בתשו' מהרי"ט ובמג"א שם עכ"פ פ"ג דכל הטעם של איסור מכירה לנכרי הוא משום לתא דלפ"ע פנ"ל א"כ הרי בע"ז ט"ו.

קיי"ל דלענין לפ"ע כל היכי דאיפא למיתלי בהיתרא תלינן ובתבו"ש סי' ט"ז סק"ג כ' בענין או"ב דבד' פקקים צריד המוכר להודיע אמה מכרתי היום לשחוט דהוא משום לפ"ע כמ"ש בתוס' בכורות כ"א וכו' דאם שניהם קנו יום שלפני עיו"ט א"צ להודיע דתלינן שא' ישחוט היום וא' למחר משום דבלפ"ע כל היכי דאיפא למיתלי לקולא תלינן דאין אזהרה דלפ"ע פי אם היכי דאיפא מכשול ע"ש והכי אשפחן בנדרים ס"ב: ר"א הו"ל ההוא אבא זבני' לבי נורא א"ל ר"א והא איפא לפ"ע לת"מ א"ל רוב עצים להסקה ניתנו ופי' ה"ר"ן והרא"ש פ"ג דאיפא למיתלי דקנו לדבר היתר תלינן א"כ ה"נ דאיפא ס"ס דהוי כמו רוב להיתרא אמאי לא נתלי לקולא: והנה לכאורה הי' נראה דבלא"ה אין לנו לחוש לטחינה ומכירה דהרי בחי' הרשב"א חולין צ"ג: הקשה בהא דאמרין על הא דקתני התם שולח אדם ירד לנכרי וג"ה בתוכו משום דמקומו ניפר ודייקינין בגמ' שלמה אין חתוכה לא דילמא זבן לה ישראל מיני' והק' הרשב"א מה בכך הרי הוי לפני דלפני ואלפני דלפני לא מפקדינן ותי' פ"ג דהדבר קרוב הוא פנדאי משנינין לה ע"ש ולפענ"ד נ"ל לה"ר לס' זו מד' הש"ס ע"ז ח'.

בעי רב מתנה רומי שעשאא קלנדא וכל העיירות הסמוכות לה משתעבדות לה אותן עיירות אסורות או מותרות ופירש"י אותן שפאות לרומי י"ל מה שהם קונים עכשיו וביאו לרומי להקריבן בני רומי ולכאורה ק' הרי הו"ל לפני דלפני עתוס' שם ט"ו: ד"ה לנכרי וע"כ כס' הרשב"א משום דקרוב לנדאי שימכרו לבני רומי משום דמשונעבדות להם להביא להם כל צרכיהן ל"ה רק חד לפני וכן מפורש יוצא מדברי התוס' בע"ז י"ד: ד"ה חצבי קשבא שכ' וז"ל ספרים הראויים לתפלה בבית עפוי"ם אסור למפור להם לפומרים דעובר משום לפ"ע ואף לעפוי"ם שאינו פומר אסור דבנדאי יתנו או ומכרנו לכומר ולכאורה הרי הו"ל לפני דלפני וע"כ פ"ג דקרוב לנדאי שימכרנו לכומר ל"ה רק חד לפני כס' הרשב"א ה"ל וא"כ התייחד היכי דהחשש הוא שהנכרי ימכרנו כמו שהוא בעיני' שפיר אפשר לומר כהסברא של הרשב"א משא"כ לענין דניחוש שהנכרי יטחון מקודם החטים ומפור הקמח לישראל הרי זה ל"ה קרוב לנדאי עכ"פ וא"כ הו"ל לפני דלפני ולא מפקדינן אמנם פן ראיתי בהרא"ש פ"ק דע"ז סי' י"ד שכ' לענין הא דקא' התם דאלפני דלפני לא מפקדינן וז"ל דדוקא גבי נכרים אבל גבי ישראל חיישינן להכשיל וחישינן אלפני דלפני כדא' בפסחים פכ"ש גבי ארבא דטבעא בחישתא דאסר לזבני לנכרים דילמא הדר מזבנה לישראל עכ"ל הרי דלא ס"ל כהרשב"א אלא דהכא חיישינן אף אלפני דלפני פ"ג דהחשש הוא להכשיל לישראל אבל עכ"פ כל דאיפא למיתלי בהיתרא הלא תלינן לענין חשש לפ"ע פנ"ל וכינן דהכא איפא ס"ס דהו"ל פ"ג מהיכי תיתי לחוש להמיעוט שימכרנו לישראל אחר שיטחון החטים ויהי' קמח: והנה ראיתי לכ"ת במכתבו שמביא ראי' דחיישינן ג"כ שימכרנו הנכרי לישראל בשנינו מעשה מהא דחולין צ"ד.

אָלאַ בַּמְקוֹם שְׁמִכְרִיזוֹן שְׁלִימָה נָמִי לֹא לְשַׁדֵּר דְּחַתָּף לִי וּמִזְבִּין לִי כּוֹ חֲתִיכּוֹ דְּעַפּוֹ"ם מִיַּדְעַ יְדִיעַ הָרִי דְּלוֹלֵא הַטַּעַם דְּחַתּוּכֵי דְּעַפּוֹ"ם מִיַּדְעַ יְדוּעַ הִי לָנוּ לְחוּשׁ שְׁיַעֲשֶׂה הַנְּכָרִי שְׁיִנּוּי שְׁלֹא יְהִי נִכְפָּר אַח"כּ וְיִקְחֻנוּ הַיִּשְׂרָאֵל מִיָּדוּ וְא"כּ מָה לִי חֲתִיכָה מָה לִי טְחִינָה ע"כּ דְּבָרָיו.

וְהִנֵּה י"ל דְּאִין רֵאִי מְהֵתָם דְּהָרִי בְּאַמַּת נְתַקְשָׁה הַרְשָׁבָ"א בְּחִי שָׁם דִּלְס"ד דִּל"א חֲתִיכּוּכֵי דְּעַפּוֹ"ם מִיַּדְעַ יְדִיעַ אַמַּאי קֵא' חַתּוּכָה לֹא דְאִיָּה חֲתִיכּוּכֵי שְׁיִקְחָה הַיִּשְׂרָאֵל מִהַנְּכָרִי יָרָף חַתּוּכָה וְלֹא יְחוּשׁ דְּיִלְמָא לֹא הוּצִיא הַנְּכָרִי הַגִּיד וְאֵת"ל הוּצִיא דְּיִלְמָא לֹא חֲטַט אַחֲרָיו וְכ' דַּע"כּ בַּס"ד דְּהַש"ס הָיוּ סְבוּר דְּהָא דְּקָאָסֵר תַּנָּא דְּמַתְנִי לְשַׁדֵּרֵי יָרָף חַתּוּכָה מִשׁוּם דְּחִינְשׁ לְרִשְׁעֵי שְׁיִהְיָ מִיְקַל וּפּוֹשַׁע וְיִסְמְךָ שְׁהִיא מְנוֹקְרַת ע"ש וְא"כּ הָרִי לְפִי הַמַּתְבָּאָר מִש"ס סוֹפָה י"ד.

וּבְפִירֵשׁ"י שָׁם דִּלְר"מ דְּחִינְשׁ לְמִיעוּטָא דְּגִזְרִינָן נָמִי אֲמִילְתָּא דְּלֹא שְׁכִיחָא דְּמִיעוּט עִם לֹא שְׁכִיחַ חֲדָא מִיְלְתָא הוּא ע"ש וּלְפִי"ז הָרִי א' בְּגִיטִין ס"ז. כִּינּוּ דְּלֹא תַעֲשֶׂה פֶּן בְּיִשְׂרָאֵל הוּ"ל לֹא שְׁכִיחַ וְהָכִי מְפִירֵשׁ בְּתוֹס' חֲוָלִין כ"ט: דְּכָל דְּלַכְתַּחְלָה אָסוּר לַעֲשׂוֹת פֶּן מִיְקָרִי לֹא שְׁכִיחַ ע"ש וְא"כּ לְפִי"ז פְּרִיָּה שְׁפִיר שְׁלִימָה נָמִי לֹא לְשַׁדֵּר דְּיִלְמָא חַתָּף לִי הַנְּכָרִי וְאִי דְּהָיוּ ס"ס וּל"ה רַק מִיעוּטָא פְּנ"ל ז"א דְּכִינּוּ דְּחִינְשׁ בִּירָף חַתּוּכָה שְׁיִקְנָה אוֹתָהּ יִשְׂרָאֵל רְשַׁע שְׁהוּא מִיְקַל וּפּוֹשַׁע וְלֹא יִמְתִּין לְבָרֵר אִם הִיא מְנוֹקְרַת א"כּ הָרִי כָּל שְׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת פֶּן הָיוּ מִיְלְתָא דִּל"ש וְלֹא הוּ"ל לְמִיחַשׁ דְּלְמִיְלְתָא דִּל"ש ל"ג רַבָּנּוּ עֲתוּס' ע"ז ס"ה ד"ה לְמַפְיָהוּ וְע"כּ דְּתַקְנָה זֹו נְתַקְנָה לְמִיחַשׁ גַּם לְמִיְלְתָא דִּל"ש א"כּ ה"ה דְּאִית לָךְ לְמִיחַשׁ דְּיִלְמָא חַתָּף לָהּ הַנְּכָרִי אִף דִּל"ה רַק מִיעוּטָא דְּמִיעוּט עִם ל"ש חֲדָא מִיְלְתָא הוּא אִיבְרָא דְּמִשׁוּם הָא לֹא אִירָיָא דִּי"ל עַפְמ"ש בְּתוֹס' מְנַחוֹת ס"ז.

דְּמִיעוּט דְּלֹא שְׁכִיחַ הָיוּ כְּמוֹ מִיעוּטָא דְּמִיעוּטָא ע"ש וְא"כּ אִם תַּקְנּוּ לְמִיחַשׁ לְמִיְלְתָא דִּל"ש אִין רֵאִי שְׁנַחוּשׁ גַּם לְמִיעוּט דִּל"ש דְּהוּ"ל מִיעוּטָא דְּמִיעוּטָא אָמְנָם בְּאַמַּת בִּלְא"ה אִין רֵאִי מְהֵתָם דְּחַתִּיכָה ל"ה שְׁיִנּוּי מַעֲשֶׂה פִּינּוּ דְּהָכִי אֲוִרְחִי לְקַצּוֹב הַבְּשָׂר וּלְמִוְכָרוּ וְלֹא לְמַפְנֵי יָרָף שְׁלִימָה מִשָּׂא"כּ בְּחַטִּים הֵלֵא דְּרָף סוֹחֲרֵי תְבוּאָה לְמַפְנֵי חַטִּים בְּעִינְיָהוּ לֹא לְטוֹחֲנָם וּלְמוֹכְרָם וּבְכַה"ג אָפְשָׁר דִּל"ח אוֹלָם הֵלֵא בְּב"י יו"ד ס' פ"ד הוּבָא בְּש"ף שָׁם ס"ק ל"ט כ' לְעַנְיָן חַטִּים מְתוּלְעִים אָסוּר לְמוֹכְרָם לְנְכָרִי פֶּן יֵאָפֶה פֶּת וְיִמְכְרֻנוּ לְיִשְׂרָאֵל הָרִי דְּחִינְשׁ יָנּוּ ג"כּ לְהַמְכִירָה דְּנְכָרִי לְיִשְׂרָאֵל ע"י שְׁיִנּוּי מַעֲשֶׂה וְע"כּ אָנוּ מְוַכְרְחִין לְבָא לְהַתְיָתֵר שְׁל הַתְנָא וּמַק"ח הַנְּז"ל דְּכִינּוּ דְּלֹא יַדַּע הַלּוֹקֵם מִהַחֲמוּץ לֹא חָל עָלָיו כָּלֵל הָאִיסוּר דְּב"י: וְהִנֵּה לְעַנְיָן מ"ש א"ז הַמַּק"ח שָׁם לְדַחוֹת ד' הַח"י שְׁכ' לְאַסוּר מִטַּעַם שְׁמָא יִקְחֻנוּ יִשְׂרָאֵל וְיַעֲבֹר בְּב"י וְכ' דְּכְשָׁמוּכְרוּ לְנְכָרִי הוּ"ל כְּפָאֵלוּ מְעַרְבוּ בְּרוֹב חַטִּין דְּהַתְיָתֵר דְּעִלְמָא כַּמ"ש בְּתוֹס' חֲוָלִין צ"ה.

ד"ה וּבְנִמְצָא וְהֵלְכָף פִּינּוּ שְׁכ' הַמַּג"א ס' תַּמ"ז דְּאָסוּר לְבַטֵּל חֲמִץ קוֹדֵם פְּסַח כְּדִי לְאֹכְלוּ וְשָׂרִי לְבַטְלוּ כְּדִי לְהַשְׁהוֹתוֹ לְכָף כְּשֵׁישׁ חֲשֵׁשׁ שְׁיִקְחֻנוּ הַיִּשְׂרָאֵל וְיֵאָכְלָנוּ בְּפִסַּח שְׁפִיר אָסוּר הַמְכִירָה לְנְכָרִי מִטַּעַם אִין מְבַטְלִין אִיסוּר לְכַתְחֵלָה מִשָּׂא"כּ בְּדִלְיָכָא חֲשֵׁשׁ אַכִּילָה רַק שְׁיִשָּׂה אוֹתוֹ הַיִּשְׂרָאֵל הַלּוֹקֵם שָׂרִי דְּאִפִּי לְבַטֵּל מִוְתֵּר בְּכַה"ג וְע"ז הַתְּפִלָּא כ"ת דְּהָרִי אִף דְּהַלּוֹקֵם שָׂרִי לִי לְקַנּוֹתוֹ עַכ"פּ הַיִּשְׂרָאֵל הַמוֹכְרוּ לְנְכָרִי מְכַשִּׁילוּ.

הנה אף דהדין עמו בזה אמנם אפתי תועיל לנו סברא זו למאי שכתבנו למעלה דהיכי דהקשש הוא רק שמה ומכרנו הנכרי אחר הטחינה אית לן למיתלי בהיתרא לענין איסור דלפ"ע אפס דעדיין נשאר לנו לאסור מפת אין מבטלין איסור לכתחלה וכיון דלהשהותו שרי לבטל חמץ קודם פסח א"כ לדידן דנהגינן איסור לקנות קמח מן השוק דליפא רק חשש שהי' שפיר מותר לבטל דליפא למיסר המכירה לנכרי גם מטעם זה.

והנה בזה צדקו דברי כ"ת במ"ש דזה ל"ד למבטל חמץ ע"י תערובת ממש דהרי המק"ח בעצמו סי' תמ"ז סק"כ כ' בטעם של הב"ח שם דכיון דנתערב כ"כ עד שאינו ניכר טעמו וממשו אזל לי' איסור דב"י וב"י מן החמץ פינו שאינו נראה ואינו מצוי משא"כ פאן דהחמץ הוא באמת בעין ואם יקחנו הישראל בודאי יעבור עליו בב"י וב"י פינו דנראה ומצוי בידו.

אמנם באמת גוף הדבר שכ' המק"ח דיש בזה משום א"מ איסור לכתחלה אף דמבואר במהרי"ט ח"ב ס"ב דמה"ט א"ע ס"ס בידים משום דהו"ל כמבטל איסור לכתחלה וכ"כ במנ"י פ"ל מ"ו לענין מכירה לנכרי אמנם בנ"ד ל"ש פ"ל הך דא"מ איסור לכתחלה פינו דבשעת המכירה לנכרי הלא ניכר החימוץ בהחטין ואינו מעורב ולא בטיל ורק בטחינת הנכרי נעשה הבטול הא זה אינו עושה הישראל ובלא"ה הרי כ' בש"ע התניא עוד טעם להיתר שהרי אף אם יטחנם הגוי וימכור הקמח לישראל אח"כ איסור חמץ לא יעבור עליו בב"י וב"י לפי שהוא מקח טעות שאילו הי' יודע שהקמח חמץ ל"ה לוקחו דאיסורא לא ניתא לי' דליקני ואם ימכרנו לישראל קודם ז"א חמץ ג"כ לא יעבור עליו בב"י ובב"י מה"ת שהרי נהגו כל ישראל לבטל בשעה ה' ע"ש ואפ"י אי נימא דנשאר עדיין איסור דרבנן ובדרבנן ג"כ אסור מכירה לנכרי פנ"ל בכ"ז הרי בנובי"ת חיו"ד סי' קצ"ג מצדד להקל בתרי דרבנן ולפענ"ד י"ל בטעם הדבר עפמ"ש הפוסקים הנ"ל דאיסור דמכירה לנכרי הוא משום א"מ איסור לכתחלה וא"כ הרי כ' בתוס' ביצה ד"ד: דאיסור דרבנן שאין לו עיקור מה"ת שרי לבטלו לכתחלה וא"כ הרי כ' בב"ש אה"ע סי' כ"ח דתרי דרבנן הוי אין לו עיקור מה"ת ולכך שפיר שריא בי' מכירה לנכרי [ויל"ע לפי"ז בחי' הריטב"א חולין קי"א: בהדיא פינפא דהוי בי' ר"א דמלח בי' בשרא ומברין וכ' הריטב"א ונ"ל ובדין הוא שהי' יכול ר"א למוכרה לנכרי פינו דישנה הוא ליפא למיחש שימכרנה לישראל אלא דלא חש לה ע"כ וקשה הרי אפי' אי ל"ה ישנה ל"ה לו למיחש שמה ימכרנה לישראל פינו דאסור דם שמלחו אינו רק מדרבנן ואחר שהוא אב"י דג"כ ל"ה רק דרבנן הו"ל תרי דרבנן והוי אל"ע מה"ת ושריא לבטל לכתחלה ומפילא שרי גמי למוכרה לנכרי ויש ליישב ולחלק] וא"כ הלא רבים מהפוסקים ז"ל פתבו דחטין שנתבקעו ל"ה רק נוקשה וגם הלא בתשו' השיב משה מראה פנים לומר דבבקיעה ליפא חימוץ בכל החטה רק בראשה וא"כ איפא רוב היתר עכ"פ והו"ל תרי דרבנן וע"כ אחרי כל האמור הלא יש לפנינו הרבה צדדי קולא להתיר המכירה לנכרי ק"פ הפרי חטים הנה שאנו דנין עליו אמנם מהיות טוב יפה הורה מעכ"ת שלא למכור החטים לנכרי עד זמן קרוב לפסח שלא יהי' עוד שהות לטוחנם ולמוכרם לישראל את זה ראיתי ונתון אל לבי להשיב לו בקצרה לרגל התרדות אשר סביב שתו עלי ויקבל החג הקדוש הבעל"ט ביתרון הכשר ולב שמח פנפשו ונפש ידידו דור"ש באהבה: סי' קצא לק"ק שטשעריץ.

בעזה"י יום א' ער"ח אייר שנת תרנ"ו לפ"ק סטרי. יטה ד' פנהר שלום לכבוד תלמידי
ידידי האברה הקריה המנפלה ברק השנון וד הרעיון מוה' מנחם זלקא האליה נ"י מכתבה
הגיעני והנני לתשובתך עד"ש בא' שמכר חמצו קה"פ לנכרי עפ"י שט"מ פדינא
ולאחה"פ נמצא בתנותו הרבה חביתין עם דגים פבושים שקורין רוססען ולאשר ל"ה
יודע אם יש בהם חשש תערוכת חמץ לא מכרם להנכרי בהשט"מ ועתה נודע לו
שמשימין לתוכן חמץ חזק משפיריטוס למען יעמדו ימים רבים ולא יתקלקלו ואין ידוע
לו שיעור תערוכת החמץ בהם ונפשו בשאלתו אם יש על הדגים הללו איסור חמץ
שעעה"פ זת"ש: הנה החילות לצדד בהיתרא לאשר נזכר בהשטר מכירת חמץ שעשה
עם הנכרי שבאם ימצא ברשותו איזה חמץ שלא נזכר בהשט"מ הוא מכור להערל
מעכשין עפ"י שומת בקיאים בקנין היותר מועיל כו' אפס שהבאת דברי המק"ח בסי'
תמ"ח שכ' וכשמכר החמץ צריך לפרש כל מין חמץ שבחזר אבל אם כותב סתם הוי
כמוכר דבר שאין מינו ידוע שהמכר בטל.

ומה שנלפענ"ד לדון בזה הוא דהנה בש"ע ח"מ סי' רמ"א ס"ד מובא מחלוקת הראשונים
ז"ל אי מהני קנין בדבר שאינו מסויים ומקור פלוגתא זו נובע מדברי הש"ס בגיטין ח':
דאיבעיא להו בעבד שהביא גיטו וכתוב בו כל נכסי קנויין לך מהו וס"ל לאבני מתוך
שלא קנה נכסים לא קנה עצמו ור"ב ס"ל דאמרין פלגינין דיבורא ועצמו קנה מידי דהוי
אגט אשה ונכסים ל"ק מידי דהוי אקיום שטרות דעלמא וא"ל ראב"מ לר"ב פמאן כר"ש
דא' פלגינין דיבורא דתנן הכותב כל נכסיו לעבדו יצא ב"ח רש"א לעולם הוא ב"ח עד
שיאמר כל נכסי נתונין לפ' עבדי חוץ מא' מריבוא שבהן ופירש"י והרי"ף והרמב"ם ז"ל
דמדקאר"ש לעולם הוא ב"ח משמע אף היכי דל"ק שאר נכסים כגון שלא הזכיר שם
הקרקע ששייר דכתב לי' חוץ מבית פור קרקע דהשתא ל"ק שום קרקע פנין דלא סיים
איזהו ואיפא למימר בכל סד וסד היינו האי דשייר אלמא פלגינין דיבורא דהא כל נכסי
קאמר ול"ק אלא את עצמו והנה לפי שיטה זו יש מקום לומר לפ"מ דמובא ברמ"א סי'
ר"ג ור"ט דבמקנה דשב"ל עם דשלב"ל י"א דל"ק ולא מידי למ"ד קני את ונמור ל"ק
פלל וא"כ אם כתב בהשטר מכירה אחר שמקנה להנכרי החמוצים המסויימים ומפורשים
בהשטר שמקנה לו גם חמוצים שאינם ידועים ומסויימים לכשימצאו מתבטל כל הקנין
שבשטר מטעם קני את ונמור ואמינא לבאר עפ"י"ז בדרך החידוד דברי הש"ס שם דקא'
והאמר רב יוסף בר מניומי אר"נ אעפ"י שקילס ר' יוסי את ר"ש הלכה כר"מ כו' ומי
אר"נ הכי כו' אלא אר"א התם ה"ט משום דלאו פרות גיטא הוא ופרש"י דגבי אשה
פתיב ספר פרייתות ושחרורי עבדים גמרי לה לה מאשה דכתיב חונפשה לא ניתן לה
וכתיב וכתב לה ובעינין בהו פרייתות וכיון דאיפא למימר דשיירי' דהא נחת לשיורא
והוא לא הנזכר בתוך המתנה דלא פתיב לי' עצמה ונכסי קנויין לך לאו פרייתות גמור
הוא ולכאורה אינו מוכן פנין דבאמת אי הו"א פלגינין דיבורא הלא הוי העבד בכלל כל
נכסי דלא שייר אלא קרקע והוא לאו קרקע הוא ולא שיירי' כדא' לר"ש ואמאי ל"ה
פרות גיטא הא לא שייר פלוס בהעבד.

והנראה לפענ"ד דהנה לכאורה צריך להבין בכה"ג שאמר חוץ מבית פור קרקע ולא
סיים איזהו הא הו"ל הקרקעות דבר שאינו מסויים וכיון דל"ק הקרקעות ל"ק עצמו
מטעם קני את ונמור פנין דבחד דיבורא פניל להו בהדדי.

אָמַנְם בְּאֵמֶת לַק"מ דַּעַד פֶּאן ל"ק דְּבַמְקַנְה דְּבַר הַנְּקַנְה עִם דְּבַר שְׂאִינוּ נְקַנְה בְּיַחַד ל"ק
כָּלֵל אֵלָא הֵיכִי דְּבִשְׁנֵיהֶם צָרִיף הַמְקַבֵּל לַעֲשׂוֹת בְּהֶם קַנְיָן אֶמְרִינוּ מִתּוֹף שְׂלֵא קַנְה זֶה ל"ק
זֶה מִשָּׂא"כ בְּגִיטֵי נָשִׁים וְשִׁיחְרוּרֵי עֶבְדִּים הָא לִית בְּהוּ תוֹרַת זְכִינִי דל"ב רַק וְנָמֵן בְּיַדָּה
וְכוּ בַג"ש וַא"כ ל"ש בְּהוּ דִּין קִנְיָ אֶת וְחִמּוֹר פִּינּוּ דְנֵהִי דְּבַהֲקַרְקֵעוֹת שְׂצָרִיף הַעֲבָד לְקַנּוֹתָם
לֹא חָל עֲלֵיהֶם קַנְיָן בַּכ"ז אִינוּ מִתְבַּטֵּל עִי"ז הַשִּׁיחְרוּר פִּינּוּ דְבַהֲג"ש הָא ל"ל לַעֲשׂוֹת קַנְיָן
וּל"ב רַק מְסִירָה לִידּוֹ וּמִשְׁתַּחֲרַר מִמִּילָא וְאִין לּוֹ שְׂיִכּוֹת וְחִיבּוּר עִם הַקַּרְקֵעוֹת אָמַנְם
אֶפְתִּי קָשָׁה לְמֵאֵי דַא' בְּגִיטִין ל"ט: אֵלִיפָא דְאָבָא שְׂאוּל דְּבַעֲיָנָן בְּשִׁיחְרוּר דְּוֹמְיָא דְגַט אֲשֶׁה
מָה אֲשֶׁה אִיסוּרָא וְלֹא מְמוּנָא אַף ג"ש אִיסוּרָא וְלֹא מְמוּנָא וְהַק' בְּתוּס' הָאִיף עֲבָד
מִשְׁתַּחֲרַר בְּשִׁטְר לְאָבָא שְׂאוּל אִם לֹא יִפְקִירָנוּ תַחֲלָה כּו' וְתִי הַפְנִי"י בַחִי דַלֵּא"ש ע"כ
כּוֹתֵב בְּשִׁטְר ג"כ לְשׁוֹן מִתְנָה וּמוֹעִיל לַעֲנָן מְמוֹן דְּגִיטּוֹ וְיָדּוּ ב"כ וּמִמִּילָא מְהַנִּי הַשִּׁטְר
שִׁיחְרוּר רַק לַעֲנָן אִיסוּר כְּגַט פְּרִיתוֹת דְּאֲשֶׁה ע"ש וַא"כ לִפִּי"ז הָרִי לְאָבָא שְׂאוּל הַקַּנְיָן
מְמוֹן שְׂבַעֲבָד דְּהֵינּוּ מַעֲשֶׂה יָדִיו ע"כ נְקַנְה לּוֹ בְּתוֹרַת מִתְנָה וַא"כ לַעֲנָן הַקַּנְיָן מְמוֹן שְׂבּוֹ
שְׂיָיִף שְׂפִיר דל"ק מְטַעֵם קִנְיָ אֶת וְחִמּוֹר וְאִינוּ מוֹעִיל בְּאֵמֶת הַג"ש רַק לַעֲנָן הָאִיסוּר שְׂבּוֹ
וּלִפִּי"ז י"ל דְּזֵהוּ דְקַא' רַב אֲשֵׁי דְטַעֲמִי דַר"מ דְאָמַר לֹא יֵצֵא ב"ח מִשּׁוּם דְלֹאֵו פְּרוֹת גִּיטָא
הוּא הֵינּוּ בְּשֵׁלֵא סִיִּים הַקַּרְקֵע שְׂשִׁייר וַא"כ עַל הַקַּנְיָן מְמוֹן שְׂבַעֲבָד אִינוּ חָל מִשּׁוּם קִנְיָ
אֶת וְחִמּוֹר וַא"כ לֹא נִפְקַע מִהַעֲבָד עַדִּין הַקַּנְיָן מְמוֹן שְׂיִיש לְהַאֲדוֹן בּוֹ דְּהֵינּוּ מַעֲשֶׂה יָדִיו
וַא"כ לֹא פְרוֹת גִּיטָא הוּא פִּינּוּ דְּבַעֲיָנָן דְּוֹמְיָא דְגַט אֲשֶׁה דְהוּא אִיסוּרָא וְלֹא מְמוּנָא וְכָל
שְׂיִיש בְּהַעֲבָד עַדִּין קַנְיָן הַמְמוֹן ל"מ הַג"ש גַּם לַעֲנָן הָאִיסוּר שְׂבּוֹ דְאִינוּ דְּוֹמְיָא דְגַט אֲשֶׁה.

אָמַנְם לְכַאוּרָה עַדִּין יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה דְּהָרִי גַם הַקַּנְיָן מְמוֹן שְׂבַעֲבָד א"צ זְכִינְה הַעֲבָד פִּינּוּ
דל"ב רַק שְׂיָיִף אִיסוּרָא וְלֹא מְמוּנָא דְּוֹמְיָא דְגַט אֲשֶׁה וַא"כ לַעֲנָן זֶה הָרִי דִּי בְּמַה שְׂפַתֵּב
לוֹ הַאֲדוֹן כָּל נְכָסֵי קְנוּיָין לָךְ א"כ נְתִיבָא שְׂאֵדוֹן מְמוֹנוּ וְנִסְתַּלַּק מִקַּנְיָן הַמְמוֹן שְׂיִיש לּוֹ בּוֹ
מִפְּחַ יַאוּשׁ הַנִּי כְּהַפְקַר אָמַנְם הָרִי ר' יוֹסִי ס"ל בְּנִדְרִים מ"ג.

דְּהַפְקַר כְּמִתְנָה וּבַעֲיָנָן דְאֶתִי לִיד זוֹכָה א"כ אִינוּ חָל הַהַפְקַר שֶׁל הַאֲדוֹן עַד שְׂזוּכָה הַעֲבָד
בְּעֲצָמוֹ וְהוּ"ל שְׂפִיר קִנְיָ אֶת וְחִמּוֹר וִי"ל שְׂזֵהוּ שְׂאָמַר שֶׂאֶעֱפ"י שְׂקִילְס ר' יוֹסִי אֶת ר"ש
וְהָרִי לַר"י לְשִׁיטְתִּי ע"כ הוּ"ל קַנְיָן הַמְמוֹן קִנְיָ אֶת וְחִמּוֹר וּמִמִּילָא ל"מ גַּם לַעֲנָן הָאִיסוּר
כַּנְ"ל וְאֶפ"ה קִילְס אוֹתוֹ בַּמ"ש דְּיֵצֵא ב"ח וְע"כ דַּס"ל דְלֹא נִשְׁתַּחֲרַר רַק חֲלַק הָאִיסוּר
בְּלַחוּד אֲכַן לִית הַלְכָתָא כְּנוֹתִי מִשּׁוּם דְלֹאֵו פְּרוֹת גִּיטָא הוּא דל"ה דְּוֹמְיָא דְגַט אֲשֶׁה כַּנְ"ל
וְאֶף דַּר"נ הָא ס"ל ב"ב קמ"ג.

קִנְיָ אֶת וְחִמּוֹר קַנְה מְחֻצָּה בַּכ"ז הָרִי כ' בְּרַא"ש פ"ב דְּקִידוּשִׁין ס' כ"ג בְּשֵׁם יֵשׁ מְחֻלְקִין
דְּדוֹקָא הֵיכִי דְּמִפִּיק לְהוּ בְּתָרִי לִישְׁנֵי דְאָמַר אֶת וְחִמּוֹר בְּהָא ס"ל לַר"נ דְּקַנְה מְחֻצָּה אֲבָל
הֵיכִי דְּמִפִּיק לְהוּ בְּחֻדָּא לִישְׁנָא וְכִיִּלִּינְהוּ פְּאָחַד ס"ל לַר"נ דל"ק כָּלֵל וְכ"כ הַה"מ פ"ט
מֵאִישׁוֹת ע"ש וַא"כ הָכָא דְקַא' בְּחֻדָּא לִישְׁנָא כָּל נְכָסֵי קְנוּיָין לָךְ גַּם ר"נ מוֹדָה דְלֹא קַנְה
כָּלֵל וְדו"ק: בְּרַם גּוּף ד' הַפְנִי"י הַנְ"ל צ"ע דְּהָרִי הַפּוֹסְקִים הָאֶחָרוּנִים נִתְקַשּׁוּ בְּהָא דַא'
בְּגַט אֲשֶׁה וְעֲבָד גִּיטּוֹ וְיָדּוּ בְּאִין כַּא' דְּהָרִי כ' הַשְ"ף דל"מ קַנְיָן חֲצַר לְקַנּוֹת עַל יָדּוּ כ"א
כְּשֶׁהוּא כְּבָר חֲצָרוּ וְתִי דְשִׂאנִי בְּגַט אֲשֶׁה וְעֲבָד פִּינּוּ ל"ב שְׂיִזְכוּ בְּדַרְדְּרָה זְכִינִי פִּינּוּ דְבִאֲשֶׁה
וְעֲבָד מְהַנִּי בַע"כ וּל"ב רַק וְנָמֵן בְּיַדָּה לְכָף מְהַנִּי גִיטּוֹ וְיָדּוּ ב"כ עַקְצוּה"ח ס' ר' סַק"ה
וַא"כ הַדְרָא הַקְּנוּשְׂיָא הַנְ"ל לַא"ש דְּבַעֲיָנָן שְׂיָיִף ג"ש דְּעֲבָד דְּוֹמְיָא דְאֲשֶׁה אִיסוּרָא וְלֹא

ממונא האיך עבד משתחרר בשטר ואי בדברי הפנ"י הנ"ל דלענין הקנן ממון מהני כשכותב בהשטר שחרור לשון מתנה וזוהי העבד מפח גיטו ונדו ב"כ ז"א דהא היכי דבעינין זכין' ל"מ זה ובמק"א הרחבתי הדבור בזה אכ"מ: מעתה נשוב לנ"ד לענין דינא דלפי שי' רש"י וררי"ף והרמב"ם הנ"ל דל"מ קנן בדבר שאינו מסוניים יש לחוש שיתבטל עי"ז מכירת כל החמץ מפח קני את נחמור ועוד יותר מזה י"ל דאף לשי' התוס' והראב"ד ור"ן שיש להם דרך אחרת בבניאור סוגיית הש"ס הנ"ל וס"ל בדבר שאינו מסוניים מהני קנן בכ"ז אפ"ש דלענין מכירת חמץ גם הם יודו דל"מ דהרי ההכרח של התוס' שם שאלצם לחלוק על רש"י ו"ל בזה הוא דקשיא להו דאע"ג דלא הזכיר שם קרקע מ"מ קנה כל קרקע דאית לי' אלא שיד העבד על הסתתונה ויקח האדון לעצמו בית פור מעידיה שבנקסים פדתן בב"ב ק"ז: חצי שדי אני מוכר לה יניח לו חצי שדהו ומפרש התם דלוקח נוטל פחוש דיד בעהש"ט על הסתתונה והנה באמת התעורר בשו"ת הרשב"א ח"ג סי' צ"א דל"מ ד אין בריה אמאי מועיל פשהקנה לו חצי שדה בלא סינים לו איזהו כיון דביד המוכר לברור איזה שירצה הא ל"א הוברר הדבר למפרע שחצי זו הקנה לו ותי' דעד פאן ל"א אין בריה אלא היכי דא"א שיתפס הקנן משעה שיתברר ואילו אלא למפרע אז ל"מ ל"מ ד אין בריה משא"כ באם אפ"ש שיתפס הקנן גם מפאן ולהבא לכשיתברר מהני ג"כ למפרע אף ל"מ ד א"ב ע"ש.

וענתה"מ סי' ס"א שכ"כ מדעתא דנפשי' ולפי"ז י"ל דהתם בכל נכסי קנויין לה הלא שפיר הו"מ לחול הקנן משעה שיתברר איזה בית כור ששייר לעצמו [ומ"ש הראב"ד הובא בר"ן פתובות פ"ו].

גבי ה"ז גיטו ולא תתגרשי בי אלא לאחר ל' יום דבלא מעכשיו הוי טלי גיטו מע"ג קרקע וא"כ גם לענין ג"ש הא ל"ה מהני שיחול מאז והלאה אמנם הלא נדחה קרא הר"ן שם לסברא זו וע' מקנה קידושיין ו'.

וס"ג.

[משא"כ לענין מכירת חמץ הרי כשיבנרר המקח לאחר שיש לא הו"מ לחול הקנן משעה זו והלאה כיון דאיסוה"נ לאו ברשותי' הוא וע"כ א"א שיחול הקנן רק למפרע וא"כ כיון דקיי"ל אין בריה הא ל"מ בזה גם להאומרים דבעלמא חל קנן בדבר שאינו מסוניים.

אמנם באמת בכה"ג דנ"ד ל"ה דבר שאינו מסוניים פלל כיון דפרט לו בשטר שמוכר לו החמוצים שימצאו דהרי באמת מד' רש"י וררי"ף בגיטין הנ"ל לא נשמע רק בהקנה לו כל נכסיו חוץ מבית פור קרקע כיון דעל כל שדה שירצה העבד לזכות יאמר שאותו הוא ששייר וזיל לגבי האי קמדחי לי' כו' כמבואר בר"ן שם וא"כ אין ראי' מזה להיכי שמוכר לו שדה א' מנכסיו דעכ"פ מחויב ליתן לו שדה א' אמנם אפי' למאי דמבואר ברמב"ם פ"ג מזכין' ובש"ע סי' רמ"א דקרקע מנכסי הוי דבר שאינו מסוניים י"ל משום דסוג קרקע הוא פולל בתיים שדות וכרמים וכדומה שהם מינים נפרדים משא"כ אי אמר שדה משדותי בודאי הוי דבר מסוניים והכי מבואר בתשו' עבוה"ג סי' קי"ד דהא דבר שאינו מסוניים ל"ק לד' הרמב"ם הוא דוקא היכי שסתם הדבר ביותר כגון שלא פרט ולא ייחד לו מקום פלל אבל היכי שאמר בית בבתי אני מוכר לה שייוחד עכ"פ בית אעפ"י שלא

יִיחַד לוֹ אֵינָהּ בַּיִת וְכֵן דָּקֵל שְׁבֻדְקָלִי אוֹ שְׂדֵה שְׁבֻשְׂדוֹתַי מְהַנִּי ע"ש וְהָכִי מוֹכְחָא בְּאַמְתָּא פִּשְׁטָא דגמ' ב"מ ט"ז.

דְּפָרִיף עַל רַב דְּאָמַר בְּמִכְר שְׂדֵה גְזוּלָה וּלְקַחָהּ מִבְּעָלִים הֶרְאִישׁוּנִים מִה מְכַר רֵאשׁוֹן לְשָׁנִי כָּל זְכוּת שְׁתַּבְּא לִידּוֹ מִהָא דְּמָה שְׁאִירֵשׁ מֵאַבָּא מְכוּר לָהּ ל"א כְּלוּם וּמִשְׁנֵי מִשׁוּם דְּלֹא סְמָכָא דְּעַתָּי וְתִפּוֹק לִי דְּהָרִי כ' בְּתוּס' פְּתוּבוֹת צ"א ד"ה דְּנִבְנָה דְּהָרִי דְּמָה שְׁאִירֵשׁ מֵאַבָּא מִיָּרִי בְּמִכְר לוֹ שְׂדֵה סְתָם מִשְׁדוּתָיו שֶׁל אָבִיו שְׁעַתִּיד לִירֵשׁ שְׁלֹא בִּירָר מְקַחוּ ע"ש וּא"כ הָא הוּ"ל דְּבָר שְׁאִינוּ מְסוּנִים דל"ק א"ו דבכה"ג הו"ל קִנְיָן מְסוּנִים וְהָרִי בַּמִּשְׁנֵי בְּמִשְׁנֵי סוּסֵי תמ"ח כ' דְּבַחְמִין מְהַנִּי קִנְיָן בְּדָבָר שְׁאִינוּ מְסוּנִים.

וְהִנֵּה אִף שְׁל"ה פִּיְסוּק דְּמִים וּא' ב"ב פ"ו. דְּלֹא סְמָכָא דְּעַתָּי הוּ"ל בְּכ"ז הָרִי הַדְּגִים רוֹסְסֵן יֵשׁ לָהֶם שְׁעָר קְצוּב וְהוּ"ל כְּקִצְצֵן דְּמִיו דְּוֹמְיָא דא' ב"ב פ"ח.

בְּהִנֵּי קִאֲרִי דְּאָתוּ לְפוּמְבְּדִיתָא דְּקִיצֵי דְּמִיָּהוּ וּבְכָרְט שְׁהָרִי בנ"ד כ' בַּהֲשֵׁט"מ שְׁמוּכָר לוֹ כְּפִי שְׁיִשׁוּמוּ בְּקִיָּאִים וּבַכְּה"ג בְּכ"ע מְהַנִּי כְּמִבְּנָאָר בַּח"מ ס' ר' ס"ז. וְיֵשׁ ג"כ לְצַדֵּד לְהִתְרָא בְּחֻמְצָא מִי"ש עפ"י דַּעַת הַרְבֵּה מְהִרְאִישׁוּנִים וְ"ל שְׁכ' בְּפִסְחִים מ"ד.

גַּבִּי שְׁכָר הַמְּדִי דְּאִפִּי בְּתַעְרוּבָת חֲמִין שִׁי"ב כְּזִית בְּכֹא"פ כָּל שְׁלִפִי דְּרָף שְׁתִּיתוּ מִחֲמַת חוּרְפִי וְחֻזְקוֹ א"א לְשִׁתוֹת פָּרִס מִהַתְעַרוּבָת חֲמִין אִם לֹא שְׁיִשְׁהָא בֵּינְתִים שְׁרִי לְהַשְׁהוֹתוּ מִה"ת וּבִשְׁעַת הַתְּנָא ס' תמ"ב כ' לְסֻמּוּף ע"ז בְּמִקּוּם הַפְּסֵד גְּדוֹל לְהַתִּירוּ לְאַחַה"פ בְּהִנְאָה עַכ"פ נִהְלֵא בִּי"ש שְׁלֵנוּ שְׁעוּשִׁין מִבְּאֲלָבִים בְּאַמְתָּא אִין מִן הַחֲמִין כְּזִית בְּכֹא"פ וְאִף דְּקִי"ל טכ"ע דְּאוּרִינִי וְנִהְפֵּף הַהִתְרָא לְאִיסוּר וְעוֹבֵר בְּכ"י כְּבָר מִבְּנָאָר בְּפוּסְקִים דְּזָה הָנִי כְּמוֹ כּוּתֵחַ הַבְּבִלִי וְאִינְהּ דְּחֻשִׁיב בְּמִשְׁנֵה ר"פ א"ע שְׁכ' הַטוּר בְּרַסִּי תמ"ב דל"ש הָתָם טכ"ע מִשׁוּם דְּאִין נוֹתְנִין בּוֹ חֻמְצָא אֲלֵא לְקִיּוּהָא בְּעֻלְמָא וְה"ה בִּי"ש אִין נוֹתְנִין הַתְּבוּאָה רַק לְקִיּוּהָא דְּהִינְנוּ לְהַחְמִיצוּ כְּמִבְּנָאָר מְלִשׁוֹן הֶרְא"ש בְּפִסְחִים ר"פ א"ע וְאִפְשָׁר דִּי"ש שְׁבֻזְמִינֵנוּ שְׁעוּשִׁין מִבְּאֲלָבִים לְפִי הַמְּדוּמְעָא יֵשׁ ס' נְגֵד הַמְּאֲלָץ.

וְגַם חֲזִי לְאַצְטְרוּפִי מִה שְׁבַעַל הַרוֹסְסֵן עֲשֵׂה הַכֹּל כְּתִיקוֹן חֲכָמִים וְרַק שְׁל"ה עוֹלָה עַל דַּעַתוֹ שְׁיֵשׁ תַּעְרוּבָת חֲמִין בְּהֵן וּלְכָף לֹא מְכָרָם וְהוּ"ל אָנוּס וּמִבְּנָאָר בַּח"י ס' תמ"ח סק"כ לְהַתִּיר בַּכְּה"ג עַכ"פ בְּהִנְאָה וְע"כ בנ"ד הַדְּגִים הַרוֹסְסֵן שְׁלֹא נִמְכְּרוּ עַכ"פ מִתְרִין בְּהִנְאָה וְרִשְׁאִי לְמוֹכְרוֹ לְנִכְרִים בְּלִי שׁוּם בַּיִת מִיְחֻזֵּשׁ כָּלֵל וּבְדָבָר מִה שְׁהַקְשִׁית ע"ד תְּשׁוּ' הַרְשָׁב"א שְׁמוּבָא בַּט"ז יו"ד ס' רנ"ח סק"ו כְּבָר קִדְמָה בַּמ"ל פ"ו מְמַכְרִיהָ ע"ש.

דְּבָרֵי יְדִידָהּ מוּרָף דוּר"ש בְּאַהֲבָה: ס' קְצוּב נְשִׂאֲלָתִי מִק"ק דְּאֲלִינָא בְּחוּלָה נְכֶפֶה ר"ל זָה כְּמָה שְׁנִים וְרוּפָא א' מִןמְחָה לְרַבִּים מְצָא לוֹ רְפוּאָה בְּדוּקָה שְׁנַתְרַפְּאוּ מְמַנָּה כְּמָה אֲנָשִׁים וְהוּא גַם הוּא מַעַת אֲשֶׁר הִחַל לְעַסוֹק בְּהַרְפוּאָה הַזֹּאת עָלְתָה אַרוּכָה לוֹ וְזָה שְׁנָה תְּמִימָה הוּא שׁוֹתֵה הַמַּעֲדִיצִין הִלְזוּ שְׁלֵשׁ כְּפוֹת א' בְּבִנְיָן וְא' בְּצִהָרִים וְא' בְּעַרְב וְחֻזְקָה עָלָיו אֲזַהֲרַת הַרוּפָא שְׁלֹא יַעֲבֹר עָלָיו יוֹם א' מְבִלִי שְׁתוֹת הַמַּעֲדִיצִין הִלְזוּ שְׁאִם יַחֲסֵר יוֹם א' תְּשׁוּבַת הַמְּחֻלָּה לְאִיתְנָה וְשִׂאֵל הַשׁוֹאֵל אִם יֵשׁ לְהַתִּיר לוֹ לְשִׁתוֹת הַמַּעֲדִיצִין בִּי"כ הַבַּעַל"ט אִי"ה וְזָהוּ תְּשׁוּבָתִי: הִנֵּה מִבְּנָאָר בְּאו"ה כָּלֵל נ"ט בְּשֵׁם מְהָרִי"ל בְּעַנְיָן חוּלָה נְכֶפֶה שְׁרָצָה עַפּוּ"ם לְהַאֲכִילוֹ שְׁרָץ הַעוֹף כ' שֵׁם לְהַתִּיר דְּהִנֵּי כְּחוּלָה שִׁי"ב סְפָנָה וְאִף שְׁמִסִּים שֵׁם

ואם אין הרפואה ידועה אין בידי להתיר והובא פן במג"א סי' שכ"ח סק"א הנה באמת כפמ"ג בא"א שם תמה בזה דלמה בעיניו ידוע הרי גם אי מספקא לן הא ספק פ"נ להקל.

ובשו"ת עטרת חכמים מהגאון מליפניק ז"ל חאה"ע סי' ל' כ' ליישב דבעובדא ב"ד דאו"ה מירי שאמר הרפואה דאכילת שרץ עפ"ם שאינו רופא אבל באם אמר עפ"ם רופא רפואה זו אפי' יהי ספק בספנה וספק ברפואה ג"כ מותר דגדול פ"ח הצלת נפש מישראל ע"ש ועי' בירושלמי שבת פ' ב"ה א"ה א"ה ב' ר' אבהו בשם ר' יוחנן נאמן הרופא לומר קמיע זה מןמחה רפיתי בו ושינתי ושלשתי ר"ש בשם ר"ז ריפא לאדם א' נאמן לאדם א' לשנים נאמן לשנים לשלשה נאמן לכל אדם וכ"פ בש"ע א"ח סי' ש"א סכ"ה ועש"ך יו"ד סי' קפ"ז ס"ק כ"ח שכ' שם בשם הב"ח לענין רואה מ"ת שאם עשה הרופא רפואה זו לאשה אחרת קודם שנתחזקה והועילה לה יכולה אשה זו לסמוך עליו אפי' לאחר שנתחזקה ע"ש וא"כ בנ"ד שרופא זה ריפא כמה אנשים ברפואה זו הלא אתמחי גברא ואתמחי רפואתו בנדאי יש להתיר ועט"ז יו"ד סוסי' פ"ד שמביא ד' רש"ל שהעתיק בשם תשו' ר"ג על נכפה שהיא כמכה של חלל ומותר להאכילו מאכל שי"ב שרץ העוף אם הרפואה בידוע ואף שבתשו' חת"ס יו"ד סי' ע"ו הוכיח מתשו' הרא"ש דנכפה ל"ה חולי שי"ב ספנה הלא מסיק שם דהוא ס' פלוגתא והולכין בפ"נ להקל ועב"י יו"ד סי' רכ"ח שמביא שם תשו' הרשב"א לענין מי שנשבע עד"ר שלא לשחוק שמתיר לשחוק כשאוחזתו רוח רע לפרקים כששחק יום א' נגוח לו דהוי פיקוח נפש ע"ש וכ"ה בש"ע או"ח סי' רפ"ח דנרדף מפני רוח רעה הו"ל חולי שי"ב ספנה והא דאי' בש"ע א"ח סי' שכ"ח סל"ה דאסור לאשה להתז מחלבה על מי שנשף בו רוח רעה דלית בו ספנה וצ"ל שאין זה רוח רעה שבסי' רפ"ח דהתם הוי ספנה כפירש"י תענית כ"ב: שנקנס בו רוח שיגדה ורץ והולך ושקא טבע בנהר או יפול וימות ע"ש ויכף הוי ספנה ואין זה אותו ר"ר אבל נכפה הוי י"ב ספנה ויכולין להתיר להחולה נכפה הנשאל לפנינו לשמות המעדיצין ביו"כ ומטרדת הימים הקדושים הבעל"ט דברי מעטים.

יום ב' ח' תשרי תרנ"ה לפ"ק סטרי יע"א. סי' קצג בעזה"י יום א' ז' אלול תרמ"ג לפ"ק סטרי הנוטה פדוק שמים יחוק בספר לחיים את פבוד ב"ד ידידי הרב הגדול חריף ובקי משנתו זך ונקי ירו"ש כש"מ שלום אלטר הלוי נ"י איש הורוויץ אבד"ק טויסט יצ"ו.

מכתבך קבלתי והנני לתשובתך בדבר מה שהעירות בריש חולין בהא דפריף האי טמא דאיטמי במאי כו' ליזל ספין וטמיתי לבשר. דלמא אתיא כר"ש דבעיניו אןכל שאתה יכול להאכילו לאחרים וא"כ הרי קי"ל בנבחים כ"ה.

דהשוחט צריף שיגביה הספין למעלה קודם הקבלה פדי שלא ירד הדם מן הספין למזרק אלא מן הצנאר וא"כ הלא כ' התוס' בב"ק ע"ו: דעד שלא נתקבל הדם בכוס ל"א פזרוק דמי וא"כ בשעה שהי' הספין בצנאר הבהמה הי' הבשר אןכל שא"א יכול להאכילו לאחרים ול"ה בר קבולי טומאה עכ"ק הנה לפענ"ד אין פאן קושיא פלל דזה לא מיקרי אןכל שא"א יכול להאכילו לאחרים פיון דיוכל להאכילו ע"י שיזרוק הדם ובב"ק שם אמרינו בנותר שלן לאחר שגרא לזריקה פיון דהשתא הוא נותר ואין לו תקנה עוד להאכילו עתה לאחרים רק דאמרינו פיון דהי"ל שעה"כ שהי' ראוי לזריקה וכזרוק דמי לכה מטמא ט"א בזה אנו צריכין ע"כ להסברא דכל העומד כו' משא"כ בקרפן פשר

שְׁנַרְק לְבַסּוֹף בְּזֶה אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְבֹא לְהַסְבֵּרָא דְכָל הָעוֹמֵד כּו' וְרַק לְפִי שְׂרָאוֹי עֲתָה לְזַרְיָקָה הוּ"ל אֲנֹכֶל שְׂאֲתָה יְכוּל לְהַאֲכִילוֹ לְאַחֲרִים ע"י זְרִיקָה וּמְבוֹאָר הָכִי בְּתוֹס' ב"ק שָׁם ד"ה וְהֵלֵא כּו' דְּהִיכִי דְנִשְׁחַט וְנִזְרַק בְּהַכְּשֵׁר א"צ לְדוֹן מִפְּחַ פֶּל הָעוֹמֵד כּו' ע"ש וְלַכּה"פ גַּם ר' אוֹשְׁעִיָא יוֹדֵה דְאַמְרִינֵן לר"ש פְּזוּרוּק דְמִי אִפִּי' קוֹדֵם שְׁנִתְקַבֵּל הַדָּם בְּכּוּס יוֹתֵר מְזֶה כ' בְּתוֹס' מְנַחֲתוֹת ק"ב.

ד"ה דְאִי בְּעֵי דְאַפִּי' רַב אֲשֵׁי דְקֵא' הֵתֵם דֵּא"ב פְּרִיק אָמְרִינֵן דֵּא"ב הָוִי זְרִיק ל"א מוֹדֵה דְהִיכִי דְנִזְרַק לְבַסּוֹף אָמְרִינֵן ג"כ א"ב הָוִי זְרִיק ע"ש וְבִלֵּא"ה י"ל דְּהָרִי בְּאַמַּת הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' בְּאֲנֹכֶל שֵׁא"א יְכוּל לְהַאֲכִילוֹ לְאַחֲרִים אֲמַאי לֹא יִקְבֵּל טוֹמְאָה פֶּשְׁהוּא קוֹדֵשׁ מִטַּעַם חִיבַת הַקּוֹדֵשׁ וְתִי דְחִיבָה"ק אֵינוּ מוֹעִיל לְעֲשׂוֹת הָאִסוּר פְּמִוְתָר א"כ זְהוּ תִינַח בְּאִיסוּר כְּזֶה שְׂאִין לוֹ תִקְנָה לְהִיּוֹת נִיְתָר בְּאַכִּילָה אָבֵל אֲנֹכֶל שְׂהוּא מוֹתָר רַק שְׁמַחְסוֹר הַיְתָר זְרִיקָה מוֹעִיל עכ"פ לְעֵנִין זֶה חִיבָה"ק שְׂיִקְבֵּל טוֹמְאָה גַם קוֹדֵם הַזְּרִיקָה: וְע"ד מ"ש בְּסִפְרֵי שׁו"ת הַר"ב ס' א' בְּפִלְפוּלֵי בְּסוּגֵי' דַּע"ז נ"ב: בְּאַבְנֵי מִזְבֵּחַ שְׂשֻׁקָצוּם אֲנָשֵׁי יוֹן דְּהַטַּעַם מִשׁוּם דְּבַכ"ש יֵשׁ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל וְתַמְהַתְּ דְּהָרִי הוּא מַחְלֻקָת הַרְמַב"ן וְבַעֲהַמ"א בַּע"ז שָׁם.

הִנֵּה יְדַעְתִּי בְּנֵי יְדַעְתִּי וְלֹא נִכְחַד מִמֶּנִּי פְּלֹגְתַת הַרְמַב"ן וְבַעֲהַמ"א בְּזֶה אָמְנָם הַמַּחְלֻקָתִיבְּיָנִיָּהֶם הוּא שְׁלֵהֲבַעֲהַמ"א ל"ה אֲבָנֵי הַמִּזְבֵּחַ בְּכֻלָּל כ"ש לְעֵנִין שְׂיִהְי' בְּהֵם מֵא"מ וְהַרְמַב"ן חוֹלֵק וְאוֹמֵר דֵּאִין לָהּ כ"ש גְּדוּל מֵאַבְנֵי הַמִּזְבֵּחַ אוֹלָם דְּבָרֵי הֵלֵא עוֹלִים יָפָה גַם לְהַרְמַב"ן אַחֲרֵי שְׂאֲנִכֵי הָעֲלִיתִי שָׁם דְּלֵהֲמַסְקָנָא שְׂפִיר יִצְאוּ לְחוּלִין פִּינוֹן שְׂאֵינָם רְאוּיָם עוֹד לְקַדְוֶשָׁה לְמ"ד אָדָם אוֹסֵר דְשֵׁא"ש ע"י מַעֲשֵׂה וְעַד פֶּאן ל"א דְּבַכ"ש יֵשׁ מֵא"מ אֶלֵּא הִיכִי שְׂרָאוּנֵן עוֹד לְקַדְוֶשָׁה וְשִׁיְיָ הַק"ו דֵּא' בְּמַעֲלָה י"ט: אִם מְבִיאִין אַחֲרֵים לִידֵי קַדְוֶשָׁה כּו' אָבֵל לֹא כְשֵׁא"ר עוֹד לְקַדְוֶשָׁה ע' בַּלח"מ פ"ה מֵה' מַעֲלָה הִי"ד וְכ"כ בַּשַּׁע"מ פ"ו מֵה' אִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ דְּבַכּה"ג שֵׁא"ר עוֹד לְקַדְוֶשָׁה יֵשׁ לְכ"ש פְּדִיוֹן לְכ"ע וְעַתְשׁוֹ יֵד אֶלְיָהוּ ס' נ'.

וּבְסִפְרֵי הַמְקַנָּה בְּקִדּוּשֵׁין נ"ד: כ' שָׁם דְּקֵרָא דְּנֹבְאוֹ בְּהַ פְּרִיָצִים וְחִלְלוּהָ לֹא מִיְיָרֵי בְּכ"ש דִּישׁ מֵא"מ וְכִמוֹהָ שְׂלֵא הִבִּיא פְּלֹגְתַת הַרְמַב"ן וְבַעֲהַמ"א הַנְּ"ל וְדְבָרֵי הַגַּמ' נְדָרִים ס"ב. וְמֵה בְּלִשְׁצָר כּו'.

הִנֵּה צִל"ע בְּגוֹף דְּבָרֵי הַמְלַחְמוֹת שָׁם שְׂכ' וְז"ל וְעוֹד שְׂהָרֵי בִיהַמ"ק עֲצָמוֹ יִצְאָ מְקַדְוֶשְׁתּוֹ ע"י וְנַעֲשֵׂה חוֹל דְּהָא בְּבִיהַמ"ק דְּכַתִּיב וּבָאוּ בְּהַ פְּרִיָצִים וְחִלְלוּהָ וְהֵתֵם אֵין בּוֹ מַעֲלָה כּו' וַיֵּשׁ לְהַתְּבוּנָה בְּזֶה דְּהָרֵי בַע"ז שָׁם אָמַר רַב פֶּפְאָ הֵתֵם קֵרָא אֲשַׁפַּח וְדָרוּשׁ וּבָאוּ בְּהַ פְּרִיָצִים וְחִלְלוּהָ כּו' א"כ הָרֵי לְפ"מ דְּקֵא' ר"פ בְּחֻלִין ט"ז.

הָא בְּפִתּוּל מַעֲרָה הָא בְּכּוֹתֵל בְּנִין הָוִי לְדִידֵי' לְכ"ע תְּלוּשׁ וּלְבַסּוֹף חֲבָרוּ תְּלוּשׁ וְשְׂפִיר מוֹעֲלִין גַּם הָרֵי לְפִי הַמְּבוֹאָר בְּמַעֲלָה י"ד: דְּעֲצִים דִּיוֹמָא הַקְּדִישָׁן. וְאַח"פּ בְּנָאן וְבַכּה"ג הָא גַם בְּבִית שָׁל הַקְּדוֹשׁ אִיכָּא מַעֲלָה פְּמְבוֹאָר בְּמַעֲלָה ד"כ.

וּלְבַר מִן דִּין הָרֵי בְּאַמַּת כ' בְּשׁו"ת רמ"ע מִפְּאַנּוֹ ס' כ"ה דְּרַק הַפְּלִים נַעֲשׂוּ חוּלִין מִשְׁבָּאוּ פְּרִיָצִים אָבֵל גּוֹף הַקְּרַקַּע לֹא נַעֲשֵׂה חוּלִין דְּקַרְקַע אֵינָה נִגְזֶלֶת דֵּאלֵת"ה הִיכִי אָמְרִינֵן

בשבועות דחייב בזה"ז על טומאת מקדש הרי נפקע הקדושה מהמקום דבאו בה פריצי עכו"ם ע"ש.

ומה שפכתבת עמש"ש דבגדרים ר"ל פלים שאינם כ"ש דהוא דוחק דהש"ס קראו שם פלי קודש אמתמהא מה לי אם נקראו פלי קודש הרי שפיר יכולין להיות הקדש רק שלא נמשחו לכלי שרת ובאמת מחלוקת ישנה היא בין הרמב"ם והראב"ד בפ"ו מה' מעילה ה"ד אם בכלי קודש שאינם פלי שרת יש מועל אחר מועל ע"ש ובמה שתמהת ע"ד שם שהוא דוחק גדול לאוקמי דר"פ שלא אליבא דהלכתא הנה עיניך הרואות מה שהבאתי בהשמתות דברי הש"ג שם שכ' דדברי ר"פ אינם עיקר ול"ה רק לדיחויא בעלמא ע"ש וא"כ אין לתמוה בהא שכ' דדבריו הם אליבא דר"ל: ומה שהעירות בקושני' התוס' זבחים נ"ה: שהקשו דאי גובה חשיב הפסק א"כ יהי פסול לשחוט פנגד המזבח שגובה המזבח מפסיק וכתבת להעיר מד' התוס' שם פ"ז: שכ' בשם ר"ת לפרש בעניא דר"י שם כ"ש מהו שיקדש פסולין דר"ל אם העלה פסולין ע"ג המזבח בכ"ש דלימא אור מזבח כמזבח ול"ה הכ"ש חציצה דשמא מתוך קדושתו ל"ה חציצה והוי פאלו הפסולין ע"ג המזבח ממש א"כ גם במזבח י"ל דמתוך קדושתו ל"ה הפסק הנה באמת תי' פעין זה בס' קרו אורה ועוד יותר מזה כ' דעד פאן לא מיבעי' לי' רק פשמוטל תל או עץ פנגד הפתח שפסיק לפי שאינו צורך עבודה פלל אבל המזבח הוא עצמו פשר לשחיטת קדשים וגם צורך עבודה לכך ל"ה הפסק ע"ש ויותר מזה נראה דאפי' פלי שרת שהוא קדוש פשאיין בו צורך עבודה הוי חציצה וראי' לזה נראה מדברי הש"ס יומא נ"ח.

הניח מזרק בתוך מזרק וקבל בו את הדם מהו מין במינו חוצץ או אינו חוצץ וקשה תיפוק לי' דכ"ש מתוך קדושתו אינו חוצץ א"ו פיון דאין במזרק הנה צורך פלל הוי שפיר חציצה וקושניתך עפי"ד ר"ת הנ"ל.

בלא"ה ליתא דהר"ת פ"ה התם הכי פשיטת ר' יוחנן ולר' יוחנן הא בלא"ה ל"ק קושני' התוס' פיון דאיהו ס"ל בזבחים נ"ח. דכולי' מזבח בצפון הוי קאי א"כ הלא נשאר עדיין עשר אמות מפתח האולם שלא הפסיקו המזבח וא"כ אידך הו"ל צדדים.

וקושני' התוס' הוא רק לר' יהודא דס"ל התם מזבח ממוצע ועומד באמצע העזרה והי' פל הפתח מכוסה וע"ז מקשו דהו"ל הפסק: ומה שתמהת ע"ד מ"ש בספרי הנ"ל סי' י"א ממשנה דשקלים קטנים ששקלו אין מקבלין מידם דהלא מבואר שם דמקבלין מידם הנה טעות נזרקה בדפוס וכך צ"ל שם קטנים פטורין משקלים והמעניין יראה שבזה לבד די לקיים דברינו שם דכיון דפטירי משקלים הא לא קחסרי ממונא בשעיר כמו פהגים ובאמת יש לדייק דבקטנים שלא הביאו ב' שערות אפי' שקלו אין מקבלין מידם דהרי במנחות כ"א: פריך לכן בוכרי דאמר פל פהן ששוקל אינו חוטא פיון דלכתחלה לא קמיחייב לאתויי פי מיייתי גמי חוטא הוא דקמייתי חולין לעזרה ומשני דמייתי ומסר להן לצבור ובתוס' יומא ל"ה: הקשו למ"ד התם דחיישי' שמא לא ימסרנו לצבור יפה יפה ה"נ נחוש ותי' בת'י הב' דכיון דכל רינח הקרבנות הבא מן השקלים שלקחם הוא גמרי ומסרי יפה א"כ בנשים ועבדים וקטנים תיחדר קושניא לזנפתה אולם י"ל דבזה סמכו עצמן על התי' הא' שכ' דכיון שפל ישראל מביאין שקלים אינהו גמי נהי דפטירי מסרי לצבור יפה יפה ומצאתי שכ"כ המ"ל בפ"ד משקלים ה"ו אכן בשעה"מ פ"א משקלים

העיר מש"ס סנפה מ"ו: קטן מיקני קני אקנוני לא מקני א"כ פינו דמדאוריני' א"י להקנות לצבור הו"ל חב"ע ותי' דבאמת מה"ת מהני אפי' בלא מסירה לצבור פינו דרוב שקלים הוא מבני חיובא ובטלין ברוב אלא משום דמטבע חשוב ול"ב א"כ לענגן איסור דרבנן מהני' קני' דרבנן ע"ש אמןם לפענ"ד לענגן איסור חב"ע ל"מ ביטול גם מדאורייתא פענגן דא' בבכורות כ"ג.

נהי דבמגע לא מטמא במשא מיהא מטמא וס"ל לרבים מהראשונים ז"ל דהוא מדאוריני' וכי"ב כ' הפוסקים לענגן לאו דלא ימצא דל"ש ביטול פינו שעכ"פ נמצא וה"ה לענגן איסור חב"ע ל"מ ביטול פינו דעכ"פ הוא נמצא בעזרה ובלא"ה הרי א' ביצה ל"ח.

דממונא לא בטיל שע"כ הי' נראה דהא דתנו קטנים ששקלו מקבלין מיזם מיירי בקטנים שהביאו ב"ש אכל קטנים שלא הביאו ב"ש אין מקבלין מיזם וכמו שרצה באמת השעה"מ שם לומר פן בשי' הרע"ב ולא דחה ד"ז רק מפאת שבירושלימי מוקי יהי מתני' בקטנים שלא הביאו ב"ש וי"ל דלפום גמרא דילן אינו פן אמןם באמת לא פסק הכי הרמב"ם בפיהמ"ש וביד החזקה פ"א משקלים וע"כ דפשיטא לי' דגם תלמודן סובר בזה כהירושלמי וגוף הקושני י"ל דבאמת ל"ק דבקטנים שלא הגיעו לעונת הפעוטות פינו דדרבנן מקחן מקח א' הפקר ב"ד הפקר ומועיל גם לענגן דאוריני' פדוגמת שכ' הרי"ו הובא בב"י אה"ע סי' כ"ח לענגן קידושין ע"י קנין מעמ"ש ומכ"ש הקא דכשנעשה הפקר הא קני לה חצר ההקדש כמ"ש ברמב"ן הובא באס"ז ב"ב ע"ט.

וענתה"מ וקצוה"ח סי' ר' וממילא ל"ה חב"ע. דברי ב"ד ידידה דור"ש באהבה: סי' קצד בעזה"י יום ד' כ' אדר תרמ"ז לפ"ק סטרי.

שלום רב לכבוד ידידי הרב הגדול החרף המופלג מוה' נפתלי גאטליעב נ"י מלפנים אבד"ק קומפאלונג פעת מו"צ דק"ק יאקסי יצ"ו במדינת רומעניען. מכתבו הגיעני והנני להשיב לו על אתר כמבוקשו בדבר שנקרא לנקר מאשיען למלאכת ציקאריע בהכשר על חה"פ והמכונה היא חדשה וא"צ הכשר אכן המינים אשר הציקאריע נעשה מהם הם גרעינים מענבים ומבורקיס ומתפוחים יבשים ונפשו בשאלתו אם יוכל להכשיר הציקאריע הלזו על חה"פ: הנה במג"א סי' תס"ז סק"ח כ' עמ"ש רמ"א שנוהגין במדינות אלו להחמיר שלא לאכול שום פירות יבשים אם לא שידוע שנתניבשו בדרך שאין לחוש לחמץ וכ' המג"א שבק"ק קאלוש נוהגין היתר מקדמונים ליקח אגסים יבשים קטנים מן העפז"ם ולעשות מהן משקה דהיינו ששופכין עליהן מים קרים ושורה בתוכו עד שנעשה משקה ואע"ג שיש עפז"ם שמיניבשין האגסים בתנור אחר שאפו בו לחם מ"מ הוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא ואע"ג שהרמ"א בסי' תמ"ז כ' להחמיר בזה הקא דהספק הוא שהרבה נתייבשו בחמה או אחר שהוסק התנור לכן נהגו להקל עכ"ד וכונתו נראה דארף דבחמץ פינון דשמו עליו ל"ה נ"ט בר נ"ט דהיתרא כמ"ש במג"א סי' תמ"ז סק"ד מ"מ הרי אינו דבר ברור דהלא הוא תלוי בפלוגמת הרמב"ן והראב"ד שהובא בר"ן פסחים פכ"ש לענגן הכשר ספינים של חמץ דלהרמב"ן מיקרי חמץ איסורא בלע פינו דשמו עליו ובעי ליבון ולהראב"ד הוי חמץ היתרא בלע דלא תליא בשם אלא בהיתר ע"ש א"כ בכה"ג דאיכא עוד ספק שמה לא נתייבשו בתנור אחר אפית הלחם נקטינו פהראב"ד דהוי חמץ היתרא בלע והכי מבואר בחק יעקב סי' תנ"א ס"ק י"ד דהיכי שיש עוד צד להקל

סמכינין אספרא זו דחמץ הוי היתרא פלע ועמ"ש בנה בס' מק"ח סי' תנ"א סק"ג ולהכי ביו"ט אחרון אנו מקילין בנה וכן בנפול מדברים אלו תוך המאכל פשיש הפ"מ אפי' בדליפא ס' כמ"ש במג"א וח"י סי' תמ"ז ועפמ"ג יו"ד סי' צ"ו במש"ז סק"ט ונהנה אף דקיי"ל דאין לעשות נ"ט בר נ"ט לכתחלה בכ"ז הלא מבואר ברמ"א יו"ד סי' קכ"ב ס"ו דכל הנעשה ביד נכרי הוי דיעבד וכ"פ בט"ז סי' ק"ח סק"ד ע"ש ונדברי הרדב"ז ח"ב סי' תקס"ז בנה צ"ע] אמנם בנוב"י מהד"ת חא"ח סי' ע"א לענין יי"ש של פסח מפירות יבשים החמיר בנה לפי שרגילין לפזר בתחתית הלחם קמח הרבה שלא תדבק בתנור א"כ קרוב לנדאי שגם בתנור עצמו נשאר קצת קמח בעין וכלשונותנין הפירות בתנור מקבלין הטעם מן הקמח שהוא בעין ול"ש נ"ט בר נ"ט ע"ש אמנם מלבד שנודע שבוזמנינו ישנם תנורים מיוחדים לייבוש הפירות דומיא דכ' ברמ"א יו"ד סי' צ"ו במרקחות חריפים של עפ"ם פגון ונגביל וכינצא דמותר משום שיש להם פלים מיוחדין לקח חוץ לנה לפ"מ שהביא מעלתו במקתבו שהפירות טרם ינתנו למלאכת תיקון הציקאריע הם נקלים מקודם א"כ אף אם הי' בהם חשש תערובת קמח מיקלי קלי לי' וקמח קלוי אינו מחמיץ וגם הנוב"י יודה בנה ובפ"ט שבנ"ד הלא אין הציקאריע מתקנת מגוף הפירות רק מהגרעינין שלהן.

ולבר מן כל דין י"ל דבוזמנינו הלא עכ"פ ישנם קצתם שאינם מייבשים הפירות בתנור שאופין בו לחם א"כ הו"ל פהא דא' בכתובות כ"ז. אם יש שם מחבואה א' מצלת על הפהנות פולן שמטעם זה פוסק ברמ"א יו"ד סי' קי"ד ס"י ונ"ל ואם ידוע שעפ"ם א' הוא בעיר שאינו מערב בו יין אעפ"י ששאר עפ"ם דרפן לערב בו יין מותר ליקח מכולן כ"ז שא"י פן בנדאי שעירבו בו ע"ש ואף דמשמע התם דל"א הכי רק באיסור דרבנן אמנם הלא הרמ"א בתשו' סי' נ"ד כ' לענין השמן זית שקצת מחליקין החבית בשומןזויר פתב שם שלא נראה לחלק בין איסור דאורייתא לרבנן לענין זה ע"ש והכי מוכח באמת בפסג' שם ובפ"ט שגם בנ"ד אינו נוגע לחשש איסור תורה כיון שהקמחים אינן מוחזקין בחימוץ שהרי בשעה"ד התירו לקנות קמח מן השוק וגם הרי מתבטל קודם פסח.

וגם יש לצרף לסניף להיתרא מה שמתהפכים הגרעינים לציקאריע מפח דברי הרבנינו יונה שהובא במג"א סי' רי"ו לענין מוסק דשרי משום דנשתנה לדבר המותר ובח"י סי' תס"ז ובפמ"ג יו"ד בשפ"ד סוסי' ס"ו.

מכל הלין טעמי נראה שיוכל להכשיר הציקאריע הזאת על פסח. יקבל חה"פ הבעל"ט בגילת ורנן.

בהכשר ויתרון פנפשו ונפש ידידו דור"ש באהבה: סי' קצה בעזה"י יום ה' ב' לחודש אדר שנת תרנ"ד לפ"ק סטרי. ברכות שמים מעל תהיין לראש פבוד ידידי הרב המאוה"ג חריף ובקי ירו"ש כש"מ יחיאל מיכל הובנר נ"י אבד"ק ניזנוב יצ"ו.

מכתבו הגיעני עד"ש בענין שבעירו יש תקנה מקדם קדמתה שיהי' שני שו"ב בבית המטבחים וכעת א' מהשנים של"ח ורוצה השו"ב הב' להעמיד בנו בחזקת השו"ב הנפטר ויהיו הוא ובנו שני שו"ב בק' וכ"ת אומר שא"י י"ח התקנה שיהיו שני שוחטים בנה ודורש ממני להביע לו חו"ד עפ"י דתוה"ק: הנה אם התקנה הזאת שיהיו שני שו"ב בק' נתיסדה בראשונה מפאת חסרון נאמנות שאינם רוצים למסור הנאמנות מהשו"ב לשו"ב

אָחַד לְכַאוֹרָה הִי מְקוּם לְדוֹן בְּזוּה עֲפֹמ"ש הָאֲחֵרוֹנִים לְהַתִּיר בְּשׁו"ב שְׁנֵטֵל קִבְלָה מֵאָבִיו מִטַּעַם דְּבִאִסּוּרִים שְׁהֶאֱמִינָה תוֹרָה ע"א גַם קְרוּבִים נֶאֱמָנִים וּא"כ מִמִּילָא מוֹעִיל ג"כ בְּנִידוֹן שְׁלֵנוּ כְּשֶׁהָאֵב עִם הַבֵּן הֵם בְּיַחַד שְׁיִחְשְׁבוּ וְשָׁנִים דְּנֶאֱמָנִים זע"ז אָמְנָם הָרִי בְּאֶמֶת כ' בְּתִשׁוֹ' שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"א ס' מ"א לְפַקֶּק בְּזוּה דְהָרִי קִי"ל בְּכַתְּוֹבוֹת כ"ג: מַעְלִין לְכַהֲנֵה עֲפ"י ע"א וְאִפ"ה א' הֵתֵם דָּף כ"ה: דְּרַבִּי דְהַעֲלָה בֵּן לְכַהֲנֵה עֲפ"י אָבִיו הוּא רַק מִשׁוּם דְּבִידוֹ לְהַאֲכִילוֹ בְּתַרוּמָה וּכ' הַשְּׁבוּ"י שֵׁם דְּלֶהֱכִי מְהַי קִבְּלַת שׁו"ב שְׁנוֹתָן הָאֵב לְבָנוּ פִּינוּ דְּבִאֶמֶת רֹב מְצוּיִין אֲצֵל שְׁחִיטָה מְוַמְחִין הֵן רַק תִּשְׁנֵת הָאֲחֵרוֹנִים לִישׁוֹל קִבְּלָה לְהִכִּי בְּמִילָתָא דְעֵבִידָא לְגִלוּיִי מְקִילִינִין וּא"כ זְהוּ ל"ש רַק לְעֲנִין הַקִּבְּלָה פִּינוּ דְהוּא מִדְעַל"ג שְׁפִיר מְהַי מִשָּׂא"כ לְעֲנִין שְׁיָהִיו נֶאֱמָנִין כְּשֵׁנִי שׁו"ב עַל הַשְּׁחִיטָה וְהַבְּדִיקָה אֲפֹשֶׁר דל"מ דוּמִיא דְהַעֲלָאָה לְכַהֲנֵה דל"ה נֶאֱמָן הָאֵב עַל הַבֵּן כ"א מִטַּעַם בְּיָדוּ.

אָמְנָם בְּאֶמֶת לְפַעֲנָד דְּבִרֵי הַשְּׁבוּ"י בְּזוּה אֵינָם מְוַכְרְחִים כ"כ דְּהָא דְאֲצִטְרִיף בְּכַתְּוֹבוֹת שֵׁם בְּהָא דְהַעֲלָה רַבִּי בֵּן עֲפ"י אָבִיו לְכַהֲנֵה הַטַּעַם דְּבִידוֹ לְהַאֲכִילוֹ בְּתַרוּמָה ע"כ מִשׁוּם דְּמַעֲלָה עָשׂוּ בְּתַרוּמָה כְּמִבְּנָאָר בִּפְנֵי שֵׁם דַּל"ה הִיכִי ס"ד דְּאֵין מַעְלִין בֵּן לְכַהֲנֵה עֲפ"י אָבִיו הָרִי קִי"ל בִּיּו"ד ס' קכ"ז דְּבִאִסּוּרִין דַּע"א כְּשֶׁר נֶאֱמָן גַּם קְרוּב מְהִימָן ע"ש וְאֵנִי מוֹסִיף עוֹד דְּהָרִי קִי"ל כְּשֶׁבְּגוֹלָה בְּכַוֻּרוֹת ל"ה: דְּבַכּוֹר בִּי פִּהֵן בְּנוּ מַעִיד עָלָיו דְּנִפְל הַמוּם מֵאֲלִיו ע"ש וְאִף לַפ"ד הַתּוֹס' בְּתַמוּרָה ד"ד: שֵׁם דְּגַם בְּעֵשָׂה מוּם בְּכּוֹר בְּיָדִים אֵינּוּ אִסּוּר רַק מְדַרְבְּנָן מִטַּעַם קָנָס וּא"כ לֹא יְהִי מוּכַח מִשֵּׁם דְּנֶאֱמָן רַק בְּאִסּוּר דְּרַבְּנָן כְּעֲנִין שְׁאֶמְרוּ בְּפִסְחִים ד"ד: הִימְנוּהוּ רַבְּנָן בְּדַרְבְּנָן בְּכ"ז הָרִי גַם הִוּוּ דְהַעֲלָה רַבִּי בֵּן לְכַהֲנֵה עֲפ"י אָבִיו מְוַמְחִין בְּב"ק קי"ד: בְּתַרוּמָה דְּרַבְּנָן וְע"כ דְּהֵתֵם הוּא רַק מִשׁוּם מַעֲלָה דְעָשׂוּ בְּתַרוּמָה מִשָּׂא"כ בְּשֶׁאֵר אִסּוּרִים הִיכִי דְמְהַי ע"א גַּם אֵב מְהִימָן עַל בְּנוֹ וְלֶהֱכִי שְׁפִיר כ' הַפּוֹסְקִים שְׁיֵשׁ לְסִמּוּךְ עַל שׁו"ב שְׁנֵטֵל קִבְּלָה מֵאָבִיו: אָמְנָם בְּלֹא"ה אֵין רֵאִי לֵנ"ד מִדְּבִרֵי הַפּוֹסְקִים הַנֵּ"ל עֲפ"מ דַּא' בְּכַתְּוֹבוֹת כ"ז: גְּבִי הָא דַּא' דְּאִפִּי שְׁפָחָה דִּינְדָּה מְהִימָנָה לְעֲנִין שְׁבוּ"י כְּשֶׁאֲזַמְרַת דְּגִבְרִיתָה טְהוּרָה הִיא אִף דְּלַעֲנִין גַּט יִשָּׁן דְּפָסוּל כְּשֶׁנִּתְיַחַד חַד עֲמָה אַחַר הַפְּתִיבָה אִפִּי ע"י שְׁפָחָתָה מְפִי שְׁלִבָּה גַם בְּשְׁפָחָתָה וְקֹא' דְּהֵתֵם דְּשְׁתִּיקוּתָה מְתַרְתָּה וּא"צ לְהַעִיד שְׁלֹא שְׁמָשָׁה רַק שְׁהִיתָה עֲמָה וְחִי'שִׁינָן דַּא' נ' חֲזִיא דְּשְׁמָשָׁה לֹא מְסַהֲדָה מִשָּׂא"כ כְּשֶׁמְעִידָה שְׁהִיא טְהוּרָה הָרִי אִי שְׁתַּקָּה וְאֵינָה מְעִידָה שְׁהִיא טְהוּרָה אָנוּ מְחִזְקִין לָהּ בְּטַמְאָה א"כ כְּשֶׁמְעִידָה שְׁהִיא טְהוּרָה אֲמַרִי דְּתַרְתִּי לֹא עֲבָדָה שְׁתַּשְׁתַּןֵּק וְלֹא תַעִיד הָאֶמֶת וְעוֹד שְׁתַּאֲמַר שְׁקַר ע"ש וּא"כ הַנֵּ"ל בְּנ"ד כְּשֶׁהוֹלֵךְ הָאֵב עִם הַבֵּן בְּצוּנוּתָא לְבֵית הַמְּטַבְּחִים חִי'שִׁינָן שְׁיִרְאָה א' עַל הַב' שְׁמַכְשִׁיר אֶת הַטְּרִיפָה וַיַּחֲפָה עָלָיו וַיִּשְׁתַּןֵּק מִשָּׂא"כ לְעֲנִין הַקִּבְּלָה ע"כ צְרִיף הָאֵב לְהַעִיד עַל הַבֵּן שְׁבָקִי בְּדִינִי שׁו"ב וְרֵאִוִי לְהִיּוֹת שׁו"ב אֲמַרִי דְּתַרְתִּי לֹא עֲבִיד שְׁיִשְׁתַּןֵּק וְלֹא יֵאֵמַר הָאֶמֶת וְגַם יַעִיד שְׁקִרָא כְּנ"ל וּא"כ לְפִי"ז שְׁפִיר י"ל דַּאי טַעַם הַתַּקְּנָה שְׁיָהִיו שְׁנֵי שׁו"ב מְחִסְרוֹן נֶאֱמָנוֹת הוּא אֵב וּבֵן כְּחַד חֲשִׁיבִי וְכֵן מְפֹרְשׁ יוֹצֵא לְהַדְיָא מְדַבְּרֵי הַש"ס ב"ב ח': אֲמַר מָר אֵין עוֹשִׁין שְׁרָרוֹת עַל הַצְּבוּר פְּחוֹת מְשֻׁנִים מִנְה"מ אר"נ א"ק וְהֵם יִקְחוּ אֶת הַזֶּהָב וְגו' שְׁרָרוֹת הוּא דְלֹא עֲבָדִי הָא הִימוּנִי מְהִימָן מְסִייעַ לִי לֵר' חֲנִינָא דַּאר"ח מַעֲשָׂה וּמִינָה רַבִּי ב' אַחִין עַל הַקְּנָפָה וּפִירִשׁ"י ב' אַחִים לְגַבִּי הִימְנוּתָא כְּחַד דְּמִי ע"ש הָרִי דְהִיכִי דְבַעֲיִנִין שְׁנֵים מְתוּרַת נֶאֱמָנוֹת הוֹיִין ב' אַחִים כְּחַד וְהִכִּי מְפֹרְשׁ בְּתִשׁוֹ' הַרְשָׁב"א הוּבָא בְּרַמ"א ס' קכ"ז דַּב' אַחִין לְעֲנִין אִסּוּרִין כְּחַד חֲשִׁיבִי וְה"ה אֵב וּבֵן.

אָמַנְם בְּאֵמֶת נִרְאִין הַדְּבָרִים שֶׁיְסוּד הַתְּקֵנָה ל"ה מְשׁוּם חֲשׁוֹשׁ נְאֻמָּנוֹת אָפֶס כְּדֵי שְׂאֵם יִקְרָה לָהֶם סִפְק בְּטְרִיפוֹת שֶׁיִּזְדַּמְּן בְּרִיאָה יִשְׂאוּ וַיִּתְּנוּ שְׁנֵיהֶם בְּזָה וּמִתּוֹךְ כָּף תִּתְּבַרֵר הַהוֹרָאָה לְאִמְתָּתָהּ.

ושעפ"ז נלפענ"ד להסיר תלוונת הגאון חת"ס חיו"ד סי' י"ג שְׂהָאָרִיף לְחִזּוֹק הַתְּקֵנָה שֶׁל ב' שוֹחֲטִים וּכ' לְפַקֵּק בְּמָה שֶׁלֹּא פְּשִׁטָּה חוּמְרָא זֹו שֶׁל ב' שוֹחֲטִים רַק בְּגִסּוֹת וְלֹא בְּדִקּוֹת הַגַּם דְּמִקְרָה הַרְיָאָה וְהַסִּירְכוֹת לֹא שְׂכִיחֵי בְּהוּ מ"מ לְעֵנִין בְּדִיקַת הַסִּפִּין אִין חִילּוֹק בֵּין גִּסּוֹת לְדִקּוֹת ע"ש.

ולפענ"ד י"ל דְּלְעֵנִין בְּדִיקַת הַסִּפִּין מֵאַחַר דְּאָנוּ מְטְרִיפִין כָּל פְּגִימָה כ"ש אפ"י דְּקָה מִן הַדְּקָה וְלֹא שְׂכִיחַ שְׂיִקְרָה בּוּ עֵנִין שֶׁיֵּשׁ לְהַסְתַּפֵּק בּוּ שְׂיִהְי' צָרִיף בְּחִינַת הַשְּׂכָל וְשִׁיקוּל הַדְּעַת וְלִית בְּזָה אֲלֵא חֲשׁוֹשׁ שְׂיִהְי' פָּגַם בְּסִפִּין וַיַּעֲלִים עֵינָיו מִמֶּנּוּ בְּזִדּוֹן לְכַבּוֹ וְכִיּוֹן שְׂמַעִיקַר הַדִּין עֵא"נ בְּאִיסוּרִין וְרוֹב הַמְצֻוּיִין א"ש מְנוֹחִין וּמְנוֹחִין הֵן הַנְּחַנּוּ הַדְּבָר עַל ד"ת וְסִמְכִינוּ עַל הַיְמָנוּתָא דִּילָן' מִשָּׂא"כ בְּבִהְמוֹת גִּסּוֹת דְּמֻצּוּי טוֹבָא סְפִיקוֹת בְּהַרְיָאָה בְּסִירְכוֹת וּשְׂאָר טְרִיפּוֹת דְּשְׂכִיחֵי בְּהַרְיָאָה וְעֵנִין שְׂצָרִיף הַכְּרָעָה וְשִׁיקוּל הַדְּעַת אָף אִם יֵהִי הַשׁו"ב בְּקִי בְּהַלְכוֹת הָאֵלֶּה בְּכ"ז הָאָדָם עָלוּל לְשִׁגְיָאָה וְלְטַעוֹת בְּדִמְיוֹנוֹת וּכְשֶׁהוּא בִּיחִידִי יוּכַל לְהַכְּשִׁיל עַל גְּקֵלָה מְבֻלִי דְּעַת כִּידוּעַ דְּרוֹז"ל תְּעֵנִית ז.

חֶרֶב אֵל הַבָּדִים כו' וְלֹא עוֹד אֲלֵא שְׂמִטְפִּישִׁין. מִשָּׂא"כ בְּשָׁנִים שְׂמִטְדִּין זל"ז בְּהַלְכָה מִתּוֹךְ הַנוֹכּוֹחַ יוֹצִיאוּ הַדִּין לְאוּרָה בְּרוּר כְּשִׁמְלָה.

וכינן שְׂכֵן דְּמִתּוֹרַת רִיבּוּי דְּיַעוֹת קְאָתִינִין עֲלֵה א"כ הָרִי קִי"ל בְּסִנְהֶדְרִין ל"ו. דְּלְעֵנִין טְמֵאוֹת וּטְהוֹרוֹת שְׂהוֹרָאָתָן בְּיַחֲדִיד הָאֵב וּבְנוּ מוֹנִין לְהֵן שְׁנִים וְלֹא חֲשִׁיבֵי כְּדִיעָה א' וְה"ה לְעֵנִין הַתְּקֵנָה דְּשִׁנֵי שׁו"ב חֲשׁוּבִים הָאֵב וּבְנוּ כְּשָׁנִים אָמַנְם בְּכ"ז הֵיכִי דְּאֶפְשָׁר לְקַבֵּל שׁו"ב זָר שֶׁלֹּא יֵהִי קְרוֹב לְהַשׁו"ב הֵיזֵן בְּנֻדָּי עֲדִיף וְאַחֲרֵי אֲשֶׁר רְצוֹן כ"ת לְסַפַּח אֵל הַפְּהוּנָה הַזֹּאת שׁו"ב אַחַר אֲשֶׁר אֵינְנוּ קְרוֹב לוֹ יִישֵׁר כַּחוֹ וְחִילוֹ.

וְחִלְיָה לְאַנְשֵי קַהֲלָתוֹ לְעֲמוּד מְגֻדוֹ בְּדָבָר הַזֶּה כִּי בְּאֵמֶת יֵשׁ חֲשָׁשׁוֹת הַרְבֵּה בְּאֵב וּבְנוּ הַמְשַׁמְשִׁים בְּכַהֲנוֹת הַשׁו"ב בְּעִיר א' וּבְכַר הוֹרָה זָקֵן הַגְּאֹן רִש"ק מְבָרָאדִי ז"ל דְּלֹא יִשְׁחַטּוּ אֵב וּבְנוּ כֹא בְּעִיר אַחַת.

כְּמוֹ שֶׁהִבִּיא כ"ת מְשֻׁמִּי. דְּבָרֵי דִּידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' קצו בעזה"י יום ג' כ"ו טבת שְׁנַת תְּרַנ"ה לַפ"ק סְטְרִי.

יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְכַבּוֹד דִּידֵי הָרֵב הַמֵּאָה"ג חֲרִיף וּבְקִי יְרו"ש מוה' יִשְׂרָאֵל מִתְּתִין אוֹיְעֶרְבָאָף נ"י אבד"ק גְּנוּאָזְדִּין יצ"ו בְּעַהֲמַח"ס אֶלְפִי יִשְׂרָאֵל וְנִזְרֵ יִשְׂרָאֵל. מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי עַד"ש בְּעֵנִין שְׂפַעַת שְׁנַתְמָנָה כ"ת לֵאב"ד שְׂמָה וּבְנֵי הָעִיר קְצָבוּ לוֹ פֶּרֶס הַרְבָּנוֹת חֲתָמוּ לוֹ הַשְּׁלֵשָׁה שׁוּבִי"ם דַּק' עַל קוּוֹיטֵל שְׂמַקְבָּלִים הַחַיּוּב עֲלֵיהֶם לִיתֵן לַכ"ת שְׂשָׁה ר"כ בְּכָל שָׁבוּעַ מֵהַזְּבִיחָה וְהַזֶּה סְמוּךְ לַק' יֵשׁ עִיר קְטַנָּה הַנְּקוּבָה בְּשֵׁם קְלֵאשְׁקוּוִיץ אֲשֶׁר מְעוֹלָם הִי לָהֶם בְּמַחְנָתָם שׁו"ב מִיּוֹחַד וְזָה כְּשִׁנָּה וּמְחַצָּה עָקַר הַשׁו"ב דִּירְתוֹ מִשֵּׁם וְרָצוּ אַנְשֵי הַקְּהֵלָה לְקַבֵּל תִּיכָף שׁו"ב אַחַר אֲכֵן לְהַפְּצֵרַת הַשׁוּבִי"ם דְּעִירוֹ בּוּ הָעֵתִיר בְּמִנְהִיגֵי עִיר קְלֵאשְׁקוּוִיץ שֶׁלֹּא יִמְהָרוּ לְקַבֵּל שׁו"ב אַחַר לְמַעַן יִזְבְּחוּ אֶת זְבַחֵיהֶם בְּגוֹאֲזְדִּין וּבְקַנְשֵי

גדול פעל זאת אצלם אמנם אחרי שהי' להם לטורח גדול והפסד ממון בשלחם בפעם
בפעם אחרי שו"ב מגואזדיץ קבלו למו שו"ב למחנם פמקדם.

ועתה שנים מהשו"ב דעירו אינם רוצים ליתן חלקם להששה ר"כ באמנם פי מגרעת נתן
להם בהשחיטה מקלאשקוויץ וכ"ת טוען ואומר הלא ל"ה שום מדובר מזה בשעה שנתנו
להם הקוויטל ואדרבא אז הי' שו"ב בקלאשקוויץ והם התחייבו א"ע אדעתא דהכי ונתנו
לו הפרס ודורש ממני לחיות דעתי העני' עם מי הצדק בזה: הנה לפענ"ד אפי' אם ל"ה
עוד בזמן התחייבותם של השו"ב דק' שו"ב בלאשקוויץ ג"כ אין להם טענה בזה אחרי
שהתחייבו א"ע בסתם אף למ"ד בח"מ סי' ס' דבסתם ל"ה כל ימי חייו מ"מ פיון
שהתחייבו פן לשכירות הרבנות שלו בנדאי היתה הפונה על כל זמן משוף היותו רב בשם
נהרי מדינא יכולין בני קלאשקוויץ להפרד א"ע מגואזדיץ ולקבל להם שו"ב אף אם
מעולם ל"ה שו"ב מיוחד אצלם דאף דמבואר בח"מ סי' קע"ו סכ"ה ברמ"א דבני העיר
בעניני צרכי העיר הם פשוטפין ובתשו' הרשב"א ח"ג סי' ת"א מבואר דהסביבות
משועבדים להעיר הגדולה הסמוכה בכל עניניהם וא"כ הלא קיי"ל בש"ע שם סט"ו
דשותף א"י לחלוק בתוך הזמן שלמ"ד חבירו בכ"ז הלא בסכ"ח שם ברמ"א כ' דהכי
דאיכא פסידא יכול א' לחלוק בלי דעת חבירו וע' בש"ג פ"ק דב"ב שכ' משום דמעיקרא
אדעתא דהכי לא נשתתף וא"כ פשהעיר קלאשקוויץ נתרבה בדיורין והוא עליהם לטורח
והפסד שישחטו אצל השו"ב דגואזדיץ בנדאי יכולין לקבל להם שו"ב למקומם ול"ה
ביד כ"ת למחות בהם שלא יקבלו להם שו"ב מיוחד ובשלמא בפפר שהוא משותף להעיר
בביה"ח ובמסים וכדומה יש סברא לומר דאין בידם לקבל שו"ב בפ"ע ולחלוק עצמם
מן העיר בקבלת שו"ב דכיון דע"כ נשאר משותפים עם העיר בשאר דברים ובכה"ג
אין שותף יכול לחלוק שלמ"ד חבירו כמ"ש בתה"ד סי' שמ"א משא"כ בנ"ד שהעיר
קלאשקוויץ אינה משותפת עם העיר גואזדיץ רק בהשו"ב שפיר הי' יכולין לחלוק עצמן
ולקבל להם שו"ב מיוחד אחר שנתרבו בדיורין וא"כ אין אשמה עליו בזה שיוכלו השו"ב
לגרוע משפורת כ"ת עי"ז: וילענין טענת השגת גבול של השו"ב דגואזדיץ אחר
שהחזיקו בשחיטת קלאשקוויץ הלא בני קלאשקוויץ מעולם לא קבלו אותם לשו"ב
אצלם רק שהחזיקו מעצמן לשחוט אצלם אף דמבואר בכנה"ג סי' ק"מ אות קמ"ט בשם
תשו' מורו דשוחט שהחזיק לשחוט בחנות א' אין פח ביד שום אדם להוציא מחזקתו
פיון דכבר זכה באותו חנות ע"ש מ"מ בנ"ד הא ל"ש חזקה פיון דמה ששחטו השו"ב
דגואזדיץ אצלם הי' משום של"ה פח בידם להחזיק שו"ב אצלם וליתן לו הספקת
פרנסתו ועתה שנתרבו הבע"ב ויכולת בידם להחזיק שו"ב שידור אצלם ולהספיק
פרנסתו בכה"ג ל"ש חזקה והר"ז דומה למ"ש ברמ"א ח"מ סוסי' קמ"ט ביחיד שיש לו
ס"ת והחזיק שהצבור קורא תמיד בס"ת שלו אם הי' לצבור ס"ת אחרת כשקראו בשלו
מיקרי חזקה ואסורים לשנות ואם ל"ה להן ס"ת אחרת לא מיקרי חזקה וה"ה בנ"ד לא
מיקרי חזקה מה שהשו"ב דגואזדיץ שחטו אצלם פיון שלא הי' אז סיפק בידם להחזיק
שו"ב ועתה שיש לאל ידם להחזיק שו"ב אצלם ולפרנסו אין להשו"ב דגואזדיץ טענת
חזקה נגדם: והנה לכאורה הי' יכול כ"ת למחות ביד השו"ב האחר שמשגי גבולם של
השו"ב דגואזדיץ מפח דין עני המהפך בחררה.

אָמַנְם בְּאֵמֶת הָלֵא מְבִנְיָא בְּתוֹס' קִידוּשֵׁין נ"ט. גְּבִי מְלַמֵּד שָׂאם אָמַר הַבְּעָה"ב שְׂאִינוּ רוֹצֵה לְהַחְזִיק עוֹד הַמְּלַמֵּד אֲצָלוּ לִיכָא מְשׁוּם עֲנִי הַמְּהַפֵּה בְּחֶרֶד ע"ש וְהַ"נ אִם הַבְּעָה"ב דְּעֵיר קְלֵאשְׁקוּוּיָא אִינְם חֲפָצִים עוֹד בַּהֲשׁוּ"ב דְּגוּוֹאֲזִיין לִיכָא עַל הַשׁוּ"ב הַבָּא בְּגְבוּלָם דִּין עֲנִי הַמְּהַפֵּה בְּחֶרֶד כּו' אָמַנְם עֲדִינן יֵשׁ מְקוּם לוֹמַר דְּהָיִי מְצִי לְמַחֲוֹת בְּיַד הַשׁוּ"ב הָאֲחֵר מִפְּתַח פִּסְוִיק חֵיוֹתָא דַּהֲשׁוּ"ב דְּגוּוֹאֲזִיין דְּהָרִי בְּתִשׁוּ"ה רְשָׁב"א שְׁהוּבָא בְּב"י ח"מ סוּסִי' קנ"ו כ' לְעֲנִין חֲטִיט שְׁהִי רְגִיל אֲצָל עֵירוּנִי א' מִפְּמָה שְׁנִים שְׁהוּא לְבַדוּ עוֹשֶׂה מְלַאכְתּוֹ וּבָא חֲטִיט א' וְרָצָה לְעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ בְּזוּל יוֹתֵר דְּמוֹחִין בְּיָדוֹ דְּדְמִי קֶצֶת לְמַצוֹת הַדָּג דַּא' ב"ב כ"א: שְׂאֵנִי דְּגִים דִּיִּהְבִי סִינְיָאֵרָא ה"נ פִּינּוּ שְׁרִיגִיל לְעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ עִי"ז הָיִי פְּאָלוּ בָּא לִידוֹ וְעוֹד דְּכָל מְפִירוֹ הָרִי הוּא פְּאָלוּ בָּא לִידוֹ פְּכָר כַּדָּא' ב"ב קכ"ג: דְּבַכּוֹר נוֹטֵל פ"ש בְּמַתְנֹת פְּהֻנָּה בְּמִפְרִי פְּהֻנָּה וְהַהוּלָה וּמִפְתָּה אֵת הַנְּכָרִי לְעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ כְּפּוֹסֵק לְחֵיוֹתוֹ שְׁל זֶה וְגוֹעֲרִין בּוֹ וּמוֹחִין בְּיָדוֹ עכ"ל וְהִנֵּה הָא דְכ' הַרְשָׁב"א שְׁם דְּאִין בִּי"ד מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ אָף דְּלַעֲנִין מַצוֹת הַדָּג כ' הַפּוֹסְקִים דְּאָפִי בְּדִיעֵבַד מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ עַתָּשׁוּ"מ ב"ב ס' כ"ז הִינּוּ מְשׁוּם שְׂאִין זֶה דּוּמָה לְגַמְרִי לְמַצוֹת הַדָּג וּכְמ"ש הַרְשָׁב"א דְּדְמִי קֶצֶת לְמַצוֹת הַדָּג וְהוּא מְשׁוּם דְּבְמַצוֹת הַדָּג פִּירֵשׁ"י וְ"ל פִּינּוּ שְׁהַפִּיר זֶה חוֹרוֹ וְנִתְּן מְזוֹנוֹת בְּתוֹךְ מְלֵא רִיצָתוֹ בְּטוֹחַ הוּא שְׁלִפְדָּנּוּ וְהוּ"ל כְּמֵאן דְּמְטָא לִידָן' וְנִמְצָא חֲבִירוֹ מְזִיקוֹ וְא"כ בְּאִנְוִן שְׁעוֹשֶׂה אֲצָל נְכָרִי הָא אִינוּ בְּטוֹחַ עַל לְהַבָּא שְׁיִתֵּן לוֹ כָּל הַמְּלַאכּוֹת שְׁלוֹ וּמִטַּעַם זֶה אִינוּ דּוּמָה ג"כ לְהַדָּה דְּמִפְרִי פְּהֻנָּה מְשׁוּם דְּהֵתֵם הָיִי שְׁפִיר כְּמֵאן דְּמְטָא לִידָן' פִּינּוּ דְּהִישְׁרָאֵל אֲסוּר לְחַזֵּר בּוֹ מְשׁוּם שְׂאָרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה לְהָכִי כָּל כְּמָה דְּלֹא הִדָּר הוּ"ל כְּמִןחֻזֵּק וּכְמ"ש בְּתוֹס' מִשָּׂא"כ בְּנְכָרִי הָא כְּתִיב אֲשֶׁר פִּיהֶם דְּבַר שְׁוֹא וְאִינוּ בְּטוֹחַ שְׁיִתֵּן לוֹ גַּם לְהַבָּא וְא"כ בִּישְׁרָאֵל י"ל דְּהוּ"ל כְּמֵאן דְּמְטָא לִידָן' פִּינּוּ דְּהֵם רְגִילִים לְשַׁחֲוֹת אֲצָלוּ מְשׁוּם שְׂאָרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה וְהָכִי מוֹכַח בְּאֵמֶת דְּהִיכִי דְּאִיכָּא פִּסְוִיק חֵיוֹתָא בְּרוּר אִפִּי בְּדִיעֵבַד מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וּכְמִבְנְיָא מְדַבְּרִי רִש"י בְּב"ב שְׁם גְּבִי הָא דְּקָא' שְׂאֵנִי דְּגִים דִּיִּהְבִי סִינְיָאֵרָא שְׁכ' אֲבָל הָכָא מִי שְׂבָא אֲצָלִי יָבֵא וּמִי שְׂבָא אֲצָלֵהּ יָבֵא וּבְחֻז' הַר"י בֶּן מִיגָשׁ שְׁם מְפֹרָשׁ יוֹתֵר שְׁכ' דְּבַדְּגִים כְּשֶׁרֹאִין מַצוֹדָה הָרֵאשׁוֹנָה יוֹדְעִים שְׁיֵשׁ שְׁם עוֹד הַרְבֵּה מַצוֹדוֹת וּבוֹרְחִים מְכָל אוֹתוֹ הַמְּקוּם שְׁנִמְצָאֵת מַצוֹדָה זֶה וּמִיכְפִּסֵּק חֵיוֹתָא לְגַמְרִי אֲבָל אִי לֹא יְהִי סִינְיָאֵרָא כְּמוֹ בְּרִיחִים שְׂאֵפְשֶׁר שְׂמַקְצָת אֲנָשִׁים יִטְחֲנוּ בְּזוֹ וּמִקְצָתָן בְּזוֹ וְלֹא מִיכְפִּסֵּק חֵיוֹתָא' כָּלָל וְאֵע"ג דְּהָיִי מִיכְפַח לִי מְצִי א"ל אֵת מְטִי לָהּ מֵאִי דְּפִסְקִי לָהּ מִן שְׂמִיָּא וְאֵנָּה מְטִי לִי מֵאִי דְּפִסְקִי לִי מִן שְׂמִיָּא הָרִי דְּכָל דְּבַבְרִירוֹר מִיכְפִּסֵּק חֵיוֹתוֹ שְׁל רֵאשׁוֹן דְּמִיָּא לְמַצוֹת דְּגִים אָמַנְם הָרִי מְבִנְיָא בְּרַמ"א ס' קנ"ו ס"ז דְּבַדְּאִיכָּא פְּסִידָא לְלוֹקְחִים דְּבִנֵּי עֵיר הָאֲחֵרַת מוֹזְלֵי תְרַעָא אוֹ שְׁסַחֲוֹרְתָם יוֹתֵר טוֹבָה א"י לְמַחֲוֹת בְּבִנֵּי עֵיר אֲחֵרַת הָרִי דְּבַכָּה"ג דְּאִיכָּא פְּסִידָא לְהַלּוֹקְחִים אִין לְחוּשׁ לְפִסְוִיק חֵיוֹתָא דְּחֶבְרִי וְהַ"ה בְּנ"ד שְׁבִנֵּי קְלֵאשְׁקוּוּיָא יֵשׁ לְהֵם הַפְּסֵד וְצַעַר ע"י שְׁשׁוּלְחִים לְשַׁחֲוֹת לְגוּוֹאֲזִיין וְגַם כְּמָה פְּעָמִים נְצַמַח עִי"ז מְכַשׁוּלוֹת שְׁשׁוּלְחִין עוֹפּוֹת ע"י נְכָרִי לְשַׁחֲוֹת וְאִיכָּא חֲשֵׁשׁ בְּשִׁנְמ"ה בְּכָה"ג אִין לְחוּשׁ לְפִסְוִיק חֵיוֹתָא דְּהַשׁוּ"ב דְּגוּוֹאֲזִיין וּבְפִרְט לְמָה שְׁהַעֲלִינוּ דְּלִכְוָה הוּא דְּמִי לְמַצוֹת הַדָּג פִּינּוּ דְּהוּ"ל כְּמֵאן דְּמְטִי לִידָן' אֲחֵרִי שְׁבַבְעָה"ב אֲסוּר לְחַזֵּר מְשׁוּם שְׂאָרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה וְא"כ כְּשַׁחֲוֹרְתָם בּוֹ מַחֲמַת הַפְּסֵד וְצַעַר אוֹ פְּדִי לְהַנְצִל מִמְכָּשׁוּל ל"ש זֶה כְּמ"ש בְּתִשׁוּ"ה ח"צ ס' ע' דְּבְמִקּוּם פְּסִידָא אוֹ שְׁרוּצָה לְקַיֵּים מַצְנָה מִן הַמְּבֹבָחַר ל"ש חֲזוֹקַת מְפִירִי פְּהֻנָּה פִּינּוּ דְּהוּא רַק מְשׁוּם שְׂאָרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה וּבְכָה"ג ל"ש זֶה וְנִמְנָ' לְהָא דַּא' דְּאָף

למ"ד דברים י"ב משום מחוסרי אמונה הנ"מ בחד פרעא אבל בתרי פרעי לא והיגו משום דע"י השתנות השער איכא דררא דממונא ואפי' מאן דפליג התם מודה בכה"ג דלא הדר בי מחמת חסרון אמונה אלא שרוצה לעשות מצוה מן המוכרח ע"ש: סיומא דפיקסא מכל הלין טעמי בנדאי היו יכולין אנשי קהלת קלאשקוויץ לקבל להם שו"ב למתנם אפי' אי ל"ה מעולם שו"ב אצלם ומכ"ש פשמוחזקים מאז מעולם שיהי' אצלם שו"ב וגם שבשעת שקבלו עליהם השו"ב דעירו החיוב נגדו הי' שו"ב בקלאשקוויץ לית דין צריף בשש שאין יכולים השו"ב לפטור א"ע מחיובם בשום אופן והרשות בידו לאסור השחיטה עליהם אם ממאנים לשמוע בקולו קול הד"ת דברי ידו דור"ש באהבה: סי' קצז בעזה"י יום ד' י' מנ"א שנת תרמ"ט לפ"ק סטרי.

רב שלום וברכה לכבוד ידידי ש"ב הרב המאה"ג חריף ובקי ירו"ש שהיו"ח כש"מ יעקב יצחק הלוי נ"י אבד"ק קאנטשוגא יצ"ו מכתבו הגיעני ונודרתי להשיב לו על אתר פמבוקשו עד"ש בארבעה שותפים שמתזיקים הרחיקים זה שנים רבות מאדון א' וכעת קם לנגדם איש א' שרצה לשפור הרחיקים ולהוסיף בנדמים ומורא עלה על ראשם לבל יקלקל להם עשו עמו כתב בח"ח ובשר"א שיהי' שותף עמהם ונתן להם איזה מאות ר"כ להשתתפות ושכרו הארבעה שותפים הראשונים את הרחיקים אצל האדון וקיבלו ממנו קאנטראקט ע"ש שנים מהם פמקדם ורצונם לדחות האיש הנ"ל באמרם פי אנוסים היו בדבר הכתב.

שעשו עמו והטעוהו למען לא יקלקל להם זת"ש: הנה אם לא הי' הכתב באו"ש שעשו עמו בנדאי היו יכולין לדחותו פינן שהם אומרים שהטעוהו ולעצמם שפרוהו ולא ע"ד פי שיהי' הוא שותף עמהם ואף דקיי"ל בח"מ סי' קפ"ג דאין שליח נאמן לומר לעצמי קניתי הלא הטעם הוא משום חזקה דשארית ישאל לא יעשו עולה ובנ"ד הרי האיש הנה ה' מהדר לשפור הרחיקים ולהפסיד חזקתם ולמעול מעל בח"ר הקהלות ובכגון דא א' בגיטין מ'.

ובב"מ ק"א פאשר עשה פן יעשה לו גמולו ישיב בראשו וע' יבמות ק"י. וכתובות פ"ו. ובתוס' בגיטין שם ע"ב ד"ה וכתב כו' וכ"ש הוא לנ"ד וא"כ ליתא לחזקה זו ושפיר נאמנים השותפים לומר שלעצמם שפרוהו והנה בדבר הכתב באו"ש שעשו עמו יש ג"כ לצדד פינן שהי' באונס שהיו יראים שלא יקלקל להם חזקתם שיש להם מפבר וקיי"ל דלענין שבועה אונס ממון נמי מיקרי אונס פמבואר ביו"ד סי' רל"ב סי"ב בהג"ה ובסעיפים שאחריו ואף דגבי נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסין א' בנדרים כ"ח.

דצריף שיבטל בלבד ע"י היום וכ"פ בש"ע שם סי"ד ועש"ך שם סי"ק מ"ד בכ"ז לא מיבעיא אם עשו מסירת מודעא ע"ז בפני עדים הלא כ' בתשו' מהר"ם לופלין סי' י"א דבמודעא ואונס ממון א"צ לבטל בלבד.

אלא אפי' ל"ה מסירת מודעא הלא כ' בתוס' שבועות ל"א: ד"ה ואין חייבין דגם אם סבור שמוטר לגמרי ליטבע בשקר הו"ל שבועת שגגות ובמח"א ה' נדרים סי' ג' מובא בשם תשו' רד"ך דה"ה פנשבע להבא וסבור בשעת השבועה שאין השבועה חלה אף שבאמת חלה השבועה מ"מ הו"ל שבועת שגגות וא"צ התרה וא"כ מכ"ש בנ"ד שפברו

ששבוועת אונס אינה חלה כלל בנדאי א"צ התרה ובפרט שהכתב נכתב בלשון עבר קבלנו עלינו בח"ח ובשד"א הא הוי רק הודאה ששנשבעו ונהרי מבואר בסמ"ע סי' ע"ג ס"ק י"ח דאם כ' בכת"י שנשבע לשלם לחבירו ואח"כ אמר שלא נשבע וליפא עדים בשטר אף אם אין התובע מודה אין פאן שבוועה ואף שכ' שם דאם כ' בכת"י שנשבע בפ"ח לא מצי להתנצל ולומר שלא נשבע ואפשר שבהכתב כתוב שנשבעו בפ"מ בכ"ז הרי הט"ז שם חולק ע"ז והספימו עמו האחרונים.

והנה אף דכ' ברמ"א ח"מ סי' ר"ה ס"ג בשם מהרי"ק דבהפקידו ל"ה אונס דעביד אינש דגזים ולא עביד בכ"ז מלבד מ"ש בתוס' שבוועות ט"ו. בשם הרוקח דבמחוק לכה ל"א דגזים ולא עביד ותלוי א"כ הדבר במות ואיכות האיש אם הוא קל הדעת גם הלא בתשו' מהרי"ט חח"מ סי' ד' כ' בענין שראובן נפטר ובא שמעון וגזם ליורשיו בכת ערפאות באמרו שהוא ג"כ יורש פפי נימוס' הערפאות ועי"ז הוכרחו היורשים לפייסו ברצי כסף כ' שם דלא זכה שמעון במה שלקח בתקום וגזל דאפי' לד' המהרי"ק שרוצה להוכיח דעביד אינש דגזים ולא עביד זהו דוקא היכי שהגזים עליו אמילתא אחריתי למסור ממנו וגופו דל"ל הנאה מימר גזים ולא עביד אבל על טענת ירנשה הוא מגזים להביאם בערפאות ולא ישיב ידו עד עשנתו ועד הקימו מזימות לבו בהא ודאי אמרינן גזים ועביד וכי"ב כ' בתשו' מבי"ט ח"ב סי' רכ"ז לענין ירנשת הבת ע"ש וא"כ ה"ה בנ"ד אמרינן דגזים ועביד לבר מן דין הלא המהרי"ק לא כ' הכי אלא לענין לבטל המכירה ע"י אונס דהפקדה אבל לענין שבוועה גם המהרי"ק יודה דבכה"ג לא מיקרי האדם בשבוועה.

ולרונחא דמילתא יתירו לעצמן השבוועה הח"ר אצל ב"ד של ג' וכן הורה זקן הגאון מהרש"ק ז"ל בס' קנאת סופרים בכי"ב שיתירו להם השבוועה והחרטה יהי על מה של"א בלבם היום עש"ך יו"ד סי' רל"ב ס"ק מ"א ומ"ש בזה בס' בני אהובה פ"ז מאישות ה"י ועכ"פ לענין גוף השותפות בנדאי נאמנים בשבוועה שלא שברו הריחיים רק לעצמן ולא שיהי' הוא שותף עמהם ועת"מ סי' קפ"א ס"ב:סי' קצח ועד"ש באיש א' שלנה מחבירו ב' מאות ר"כ והשפין אצלו הפלאטץ שלו ועשה עמו כתב שבאם לא ישלם לו הסף הנ"ל לזמן פ' המוגבל יוחלט בידו הפלאטץ וישלם לו עוד מאה ר"כ ובא הלנה יום א' אחר הזמן המוגבל וצרו כספו בידו ולא רצה המלנה לקבל מידו המעות באמרו שפבר הנוחלט הפלאטץ בידו מאתמול הנה ד"ז א"צ לפנים דהרי בב"מ ס"ו.

מוקי הא דתנן התם במשנה דקנה דוקא בא"ל קני מעכשיו דבלא"ה אסמכתא הוא ול"ק וממה שהקפיד וכתב לו שישלם לו עוד מאה ר"כ אין לומר דעי"ז מוכח דגמר בדעתו להקנות לו ול"ה אסמכתא דהרי קיי"ל בח"מ סי' ר"ז ס"ט דגם באינו שנה יותר הוי אסמכתא משום דסתם בנ"א לא ניחא להו למפור נכסיהם והו"ל כגזים ומילתא יתירתא וא"כ הדבר פשוט בנ"ד דאי ל"ה במעכשיו ובד"ח הו"ל אסמכתא ול"ק אמנם אי הי' במעכשיו ובד"ח בנדאי התנאי קיים ואין זה דומה למ"ש בשו"ת מהר"ח א"ז סי' ס"ט בראובן שאמר לשמעון אם לא אקנה לך שדה שלי קודם חנוכה יהא ספר זה קנוי לך מעכשיו והגיע חנוכה ולא הקנה דפוסק אביו ר"י א"ז דיקנה לו אחר חנוכה ויום שהתנו לאו קפידא דדוקא גבי גט תנן בגיטין ע"ד.

ה"ז גיטף ע"מ שתתני לי ר' זוז עד ל' יום אם לא נתנה תוך ל' יום אינה מגורשת דלרחוקה קאתי אבל בעלמא לזרוזי קאתי וקונה ומקנה שניהם נתפנוו שאם לא יקנה לו השדה יקנה הספר אבל אם מקנה לו אף אחר חנופה ל"ק הספר ע"ש המעיין בדבריו יראה דבכנ"ד יודה דל"א הכי דהתם אמרינו דעיקר התנאי הי' הקנאת השדה והזמן הוא רק לזרוזי אבל בנ"ד הא על גוף הפירעון הא ל"ה צורך לתנאי דע"כ יפרע וכל עיקר התנאי הי' רק על הזמן וכיון שהגיע הזמן ולא פרע שוב אין לו טענה נגדו: סי' קצט ובדבר שאלתו באיש א' שבא לק' ורצה לישא אלמנה אחר שלשים יום ממיתת בעלה ומיתה כ"ת בהם והזהירם באזהרה חמורה שגם אם לא ישמעו בקולו וישאו זא"ו הן בעירו והן שיערימו ללכת למקום שאין מפירין להנשא לא יועילו מעשיהן כלום והם לא פנו לדבריו והלכו לליזענסק ושם היו הנישואין פי לא נודע להביד"צ דשם שהוא בתוך ג"ח ממיתת בעלה וכעת שבו לקאנטשונגא ושואל כ"ת חו"ד בזה עפ"י דתוה"ק: הנה לא אדע מה שאלה היא זו הלא נודע דעת רוב מרבתינו הראשונים ז"ל וכ"פ בש"ע אה"ע סי' י"ג דבקיודש במזיד תוך ג"ח יגרשנה ולאחר ג"ח יחזירנה ואף דבתוס' סוטה כ"ד.

ד"ה ושאר כ' דבניסת תוך ג"ח מאי דהוי הוי ותו לא קנסין לי להוציא ע"ש הלא באמת התוס' גופניהו ביבמות ל"ו: ד"ה ולא כ' שם להדיא דבקיודש תוך ג"ח צריך ליתן גט ואיפשר דבסוטה לא כתבו רק דלא קנסין לי להוציא שלא יחזירנה עולמית כמו במעונפת חבירו אמנם לגרשה עד אחר שיעברו ג"ח מחויב שלכך כ' שם דקרינין בה אשתו הראוי' לו והוצאה זו אינו מטעם קנס רק שלא יבא עלי' באיסור עמל"מ פ"ב מסוטה ה"י.

אם לא שהוא פהו שיאסר להחזירה אח"כ הלא כ' ברמ"א שם ס"י דבזה יש לסמוך ע"ד הרמב"ם שלא הצריך לגרש רק בהפרשה בלבד עד תשלום הזמן ואפי' במזיד וכמבואר בד"מ ועב"ש שם אמנם בישראל הוא מחויב לגרשה בפרט אחרי שהתרה בו כ"ת ועבר בשאט בנפש על אזהרתו דברי ידיו ש"ב דור"ש באהבה: סי' ר בעזה"י יום א' דר"ח פסלו שנת תרמ"ט לפ"ק סטרי שלום רב לכבוד ידידי הרב הגדול החריף ובקי ירו"ש מוה' אברהם יוסף יעקב געלערנטר נ"י אבד"ק יאשניצא יצ"ו מכתבו הגיעני עד"ש בנידון שאיש א' מק' פ' החזיק באורנדי דשם ערך כ"ח שנה ובקיץ העבר בא איש זר מעיר אחרת ושכר האורנדי בתוספת דמים מרובים ואח"כ רצה השוכר החדש למסור עסק האורנדי בחזרה להחזיר הראשון ולא רצה מפני שהי' הוספה מרובה ואח"כ רצה השוכר ליתן להמחזיק הא' דמי חזקה חמשים ר"כ לשנה והוא לא רצה רק שיתן לו מאה ר"כ לשנה וע"כ לא באו לעמק השנה ובעיר הזאת יש תקנה קדומה שחוכר האורנדי מחויב ליתן להרב דמתא א' ר"כ וליטר יי"ש בכל שבוע ולאפשר בהגלילות דשם נפוי המנהג שגם באורנדי דעיר יש תקנת חזקה והרע בעיני הרב פריצת גדר של החוכר החדש לכך מנע א"ע מלקבל ממנו חק לשבוע הנ"ל וכעת שואל הרב אם יוכל לקבל מהחוכר הפרס שלו ושייתיר לאנשי עירו שיקנו אצלו משקאות ודורש ממני לחות דעתי העני' עפ"י דתוה"ק: הנה בשו"ת שארית יוסף סי' י"ז פוסק דאפי' כמה שהי' תקנת הקהלות בפירוש אינו חייב העובר לשלם להמחזיק מה שהוצרך להוסיף בגרמתו כיון שנתפנוו לטובת עצמו להרויח בכה"ג א"ח מדד"ג וכ"כ בנתה"מ סי' רל"ז לענין החר"ג שלא להשיג גבול בשכירות בית מנכרי וכ"פ בתשו' רש"ל סי' ל"ו.

וא"כ בנ"ד שרצה השוכר להחזיר לו עסק האורגני והמתחזיק לא רצה בשביל ההוספה אינו מחויב יותר וי"ל דאפי' החולקים בזה וסוברים שצריך להחזיר להמתחזיק ההוספה מדד"ג וכמובא באמת בשו"ת רש"ל גופי' סי' פ"ט בכ"ז היא רק במה שהוא מבואר בתקנה בפירוש אבל באורגני של עיר פינן של"ה ע"ז תקנה בפירוש ומעולם לא שמענו שיהי' באורגני של עיר טענת חזקה רק בגלילותיכם פשט המנהג בין הקהלות לקנים החזקה אפי' באורגני של עיר י"ל דאינו רק שלא להוסיף אבל אם עבר ושכר א"צ להשלים להמתחזיק ההוספה וכ"כ במהרי"ט בשניות חח"מ סי' ל' דבעיר חדשה שלא קבלו עליהם התקנה בפירוש רק שנוהגין מאליהן דין החזקות בסתם פשיש ספק באיזה פרט אם להוסיף על מה שנהגו שם אין להביא ראי' ממה שנהגו במקום עיקר התקנה דאמרינן זה קבלו פאן וזה לא קבלו ואוקמ' אד"ת ויד הבא מפח התקנה על התחנות ע"ש ומכ"ש בנ"ד שהוא תקנה חדשה באורגני של עיר אין לנו ללמוד שצריך להחזיר להמתחזיק ההוספה מתקנת אורגני כפר כמבואר בתשו' הרא"ש פל"ג נ"ד ס"א דאין למדין ומדין בתקנות וה"ר ממ"ס דאין למדין דברי סופרים מדברי סופרים ע"ש וע' ב"ב קל"א: דלא ללפינן תקנה מתקנה כ"א היכי שנתקנו שתי התקנות בחד בי"ד ועתוס' פתובות פ"ד.

דאין לדמות תקנ"ח זו לזו. ואפי' אי נוהגין בעיר הזאת גם בחזרת ההוספה עכ"פ ל"ה רק פתקנת הקהל שתקנו בדברים שבמזון הרי טעם הסוברים דיכולין צבור לתקן במידי דאיפא רוןחא להאי ופסידא להאי הוא מפח הפקר ב"ד הפקר כמבואר במרדכי פ"ק דב"ב ובתשו' מהרי"ב ל"א כ' נהי דנימא דהחוכר החדש מחויב להחזיר העסק להמתחזיק ולהשלים לו ההוספה דקנסין לי' בשביל ששלח בעולתה ידו לעבור על תקנת הקהל ומפקירין מזונו אבל הרב מה פשע שפסיד הוא מזון הפירס שלו עי"ז עתוס' יבמות צ'.

ד"ה אזיל כו' דמה פשע פהו שיש לנו להפקיר מזונו וגם אם נרצה לדון בזה מפח תקנת החזקה ולומר שאין חילוק פלל בין אורגני של עיר לשל כפר בכל פרטיו בכ"ז אין לנו לומר שהרב יפסיד עי"ז מזונו דהרי כל עיקר תקנת החזקה תקנו משום פדי חיי דהמתחזיק שלא יהי' נדחה מהעסק כמבואר בשו"ת רש"ל וצ"צ וב"ח אבל אם אין זה מחזיר העסק אין לנו לפסוק ולומר שע"ז לא יקח הרב הפירס שלו והר"ז דומה להא דא' בב"מ קי"ב: ושבועות מ"ה.

ומשום פדי חיי דשכיר מפסדנא לי' להבעה"ב ובפרט שהרי יוכל להיות ששר העיר ל"ה נותן גם להחוכר הראשון האורגני רק עם ההוספה או המאגיסטראט הי' מתחזיק האורגני על העיר ולא גרם פסידא פלל להחוכר הראשון שע"כ גלפענ"ד שבאם שיתרצה המתחזיק הראשון לקבל בחזרה האורגני עם ההוספה ולקבל מהחוכר החדש דמי פיוס חמשים ר"כ לשנה כל ימי משך השכירות מה טוב ובאם לאו אין הרב מחויב להפסיד שכירותו הקצוב לו מהאורגני ויוכל לקבל הפירס שלו ולהתיר לקנות משקאות אצל המתחזיק החדש ויתנה בפירוש שאחר פלות זמן השכירות הלז תחזור החזקה להמתחזיק הראשון זהו מה שנלפענ"ד דעת תורה ודעת נוטה דברי ידו דור"ש באהבה: סי' רא בעזה"י יום ד' צום אסתר תרמ"ז לפ"ק סטרי.

שלום רב לכבוד ידידי הרב הגדול חריף ובקי בחדר"ת חד השכל נה הרעיון ירו"ש כש"מ מנשה יהוד' קארנצלי נ"י דומ"ץ דפה"ק יצ"ו. לתשובת יקרתו בעסק השאלה מק"ק וויערצקי במדינת הגר בנידן אַחַד שַׁיֵּשׁ לוֹ רִשְׁיוֹן עַל שְׁפִירטוּס פּעֶרשֶׁלִיִּס לְאַשֶׁר יַעֲשֶׂה לְכָל מְלָאכָה אוֹ לְמִזוֹר וּתְרוּפָה וּלְצוּרָה שְׁתִּי אֵינּוּ רִשְׁאֵי לְמַפְנֵי הַנּוֹיֶרְטְס־הַיִּזוֹר יֵשׁ לוֹ בְּשִׁכְרוֹת מְאֹדוֹן א' רַעֲכֵט עַל מְזִיגַת הַיִּי"ש לְשִׁתִּי וְטוֹעֵן הַנּוֹיֶרְטְס־הַיִּזוֹר שֶׁהוּא מְשִׁיג גְּבוּלוֹ מִפְּנֵי שֶׁהִרְבֵּה עֲרָלִים עוֹשִׂים בְּעֶרְמָה שְׁקוֹנִים יי"ש לְמְלָאכַת עֲבוּדָה וְשׁוֹתִים לְרַנְּי מְמַנּוּ וְעִי"ז מְתַמַּעַט פְּדִיוֹנוֹ וּבִיקָשׁ כ"ת מִמְּנֵי לַחֲוֹת דְּעֵי בְּזָה עַפ"י דְּתוּה"ק: הִנֵּה בְּעֵנֵינוּ מַה שֶׁנִּצְמַח הַיִּזְק עִי"ז לְהוֹיֶרְטְס־הַיִּזוֹר אַף דְּאֵינּוּ רַק מְנִיעַת הַרְיָנָה וְקִי"ל מְבַטֵּל כִּיסוֹ ש"ח פְּטוֹר פִּמְבּוֹאָר בְּרֵא"ש ב"ק כ"א.

בְּשֵׁם הַיְרִוּשָׁלַיִי וְהַכִּי קִי"ל ב"ח מ"מ ס' ש"ג וּבִשְׁ"ף ס' רצ"ב ס"ק ט"ו וְעַתּוּס' מ"ק ד"י: ד"ה וּבְדָבָר ב"כ"ז הַרִי הַיְכִי דְקַמְשַׁתְּרֵשִׁי לִי תִּיב לְשֵׁלֵם פִּמְבּוֹאָר בְּפוֹסְקִים דְּהו"ל פְּנוּטֵל רִינָח ש"ח לְעֶצְמוֹ וּבנ"ד הַרִי אֵית לִי לְהָאִישׁ הַזֶּה רְנוּחָא מְזַה שְׁמוּכְר הַרְבֵּה יי"ש וְהו"ל פְּאֵלוֹ לִוְקַח פְּדִיוֹן שֶׁל הַנּוֹיֶרְטְס־הַיִּזוֹר לְעֶצְמוֹ אֲמַנָּם הַרִי פִּינוֹן דְּהַנְּכָרִי אוֹמֵר לוֹ שְׁקוֹנָה לְצוּרָה מְלָאכַת עֲבוּדָה הָא שְׁרִי לִי לְמַפְנֵי לוֹ א"כ אַף שֶׁהַנְּכָרִי אֵינְרוֹמִי קְמַעְרִים לְוִקְחָהוּ אַח"כ לְשִׁתִּי ב"כ"ז פִּינוֹן דְּבִשְׁעַת מְכִירָה אִי הַיִּשְׂרָאֵל בְּבִירוֹר הָא ל"ה רַק סְפַק גְּרָמָא וּמְבּוֹאָר בִּסְמ"ע סוֹסִי שפ"ו דָּאָם הַנְּכָרִי בָּא מֵאֲלִיו אֲצֵל יִשְׂרָאֵל וְאֵין הַיִּשְׂרָאֵל מְהַדָּר אַחֲרָיו אִפִּי רִשְׁע לָא מִיקָרִי ע"ש וְע"ב א"ס"ז ב"ק ר"פ הַכּוֹנֵס: וְלַעֲנֵן דְּנִימָא שְׁאָסוֹר לְהַיִּשְׂרָאֵל לְמַפְנֵי הַנְּכָרִי הַיְכִי שַׁיֵּשׁ לוֹ לְהַסְתַּפֵּק שְׁמָא קוֹנְהוּ הַנְּכָרִי לְצוּרָה שְׁתִּי מְשׁוּם דְּגוֹזֵל אֵת הַנּוֹיֶרְטְס־הַיִּזוֹר וְכִינוֹן דְּדִינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא הו"ל הַנְּכָרִי הַזֶּה גְּזָלָן וְכִינוֹן דְּב"ג מְצוּנָה עַל הַגְּזֵל הָא עוֹבֵר הַיִּשְׂרָאֵל שְׁמוּכְרוֹ לוֹ מְשׁוּם ל"ע ל"ת מְכָשׁוּל אֲמַנָּם ז"א דְּהַרִי קִי"ל ב"ע"ז ט"ו.

לַעֲנֵן ל"פ"ע כָּל הַיְכִי דְאֵיפָא לְמִיתְּלֵי בְּהִיתְרָא תְּלִיגִין וְע"ב נְדָרִים ס"ב: וּבְפִי הַרֵא"ש שְׁם וְהו"נ פִּינוֹן שְׁיִכּוֹל הַיִּשְׂרָאֵל לְתִלוֹת בְּהִיתְרָא שֶׁהַנְּכָרִי הַלּוֹקַח קוֹנְהוּ לְצוּרָה עֲבוּדָה כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לִיפָא בִי מְשׁוּם ל"פ"ע וּבְפִרְט דִּי"ל דְּהוֹיֶרְטְס־הַיִּזוֹר ל"ק כָּלֵל הַזְּכוּת הַזֶּה מִד"ת פִּינוֹן דְּהוּי דְּבָר שֶׁלֵּב"ל אָפֶס דְּכ' בְּנֵת"מ ס' ר"א וּבִמְק"ח ס' ת"ג דְּמָה דְּמִהֵנִי קִנְיֵן בְּאוֹרְנֵי"ש הוּא מְשׁוּם דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא וְא"כ בנ"ד כְּפִי הַנְּרָאָה הָאָדוֹן הוּא שׁוֹכֵר הַזְּכוּת מִהַמְזִיגָה אֲצֵל הָאָרְאָר וְהוֹיֶרְטְס־הַיִּזוֹר שׁוֹכֵר מִהָאָדוֹן וְא"כ הָא לַעֲנֵן שְׁיִכּוֹל הַשׁוֹכֵר לְהַשְׁפִּיר ע"ז הָא לִיפָא דד"מ כמ"ש בְּזָה בְּנוֹבִי"ת ח"א ס' נ"ט ע"ש.

אֵיבְרָא דְּסוֹגִיָּין דְּעֵלְמָא אֵינּוּ כְּהַנּוּב"י בְּהָא שְׁהַרִי קוֹנָם הַפֶּסַח מְשַׁפְּרִין הַרְעַנְדָּרִישׁ הָאוֹרְנֵי"ש שְׁלֵהֶם לְנְכָרִים לְהַפְקִיעַ אִסּוֹר חֲמִץ. וְהִנֵּה בְּתִשׁוּ' נוֹב"י שְׁם הִבִּיא רֵאִי מְתִשׁוּ' הַרְשָׁב"א שְׁמוּבָא בְּרַמ"א ח"מ ס' ס"ו ס"ד בְּעֵנֵן שְׁנַתְּנָן הַמְּלָךְ בְּשִׁטְר רְשׁוּת לֵא' לְגִבּוֹת הַכְּנָסֶת סְפָר א' דָּאִין שְׁטֵר הַזֶּה נִקְנָה לְאַחַר אִפִּי בְּכוּמ"ס הוּאִיל וְאֵינּוּ כ"א נְתִיבַת רְשׁוּת הַרִי דָּאִף שֶׁהַמְּלָךְ נָתַן לוֹ רְשׁוּת וּבְנִדָּאִי זוֹכֵה הוּא מֵאֵת הַמְּלָךְ אַעפ"כ אֵינּוּ מוֹכֵר זְכוּת זֶה לְאַחֲרִים דְּהוּי מוֹכֵר דְּשֵׁא"ב מִמֶּשׁ ה"ה לַעֲנֵן דְּשֶׁלֵּב"ל ע"ש וּבְאֵמַת לַפְעַנ"ד ל"ד לְהַדָּדִי דְּבִנְיָן הַרְשָׁב"א כְּפִי הַמוּבָא בְּתוֹמִים שְׁם הָא ל"ה רְמִי שׁוּם חַיּוּב עַל הַמְּלָךְ וְרַק ע"צ הַחֶסֶד הַרְשָׁה לְזָה לְגִבּוֹת הַכְּנָסוֹת הַפְּפָר שַׁע"כ מְבּוֹאָר בְּרִשְׁב"א שְׁם דְּהַמְּלָךְ יְכוֹל לְחַזֵּר

אָבֵל בְּחִכְרַת הָאוֹרְנֵדִישׁ הָרִי הַשׁוֹכֵר נוֹתֵן מְעוֹת בְּעֵד זֶה וְחִיּוּבָא רְמִי עַל הַמְּשַׁלָּה לְמִסּוֹר לֹא זְכוּת זֶה בְּנֻדָּאֵי יוֹכֵל אַח"כּ לְהַשְׁפִּיר זְכוּת זֶה גַּם לְאַחֵר.

וּלְבַר מִן דִּין הָרִי חִכְרַת הָאוֹרְנֵדִישׁ מְהֵנִי בְּלֵאוּ דְר"מ מִצַּד קִנְיֵן סְטִימוּתָא פִּינּוּן שְׁנֵהֲגוּ בּוֹ הַסּוֹחֲרִים וּמְבֹנָאָר בְּמַרְדְּכֵי שְׁבֵת פְּרֵאד"מ בְּשֵׁם מְהַר"ם דְּמְהֵנִי סְטִימוּתָא אַף בְּדִשְׁלֵב"ל וּדְשֵׁאב"מ וְכֵן הֵבִיא בְּשֵׁמוֹ תַלְמִידוֹ הָרֵא"ש בְּתַשׁוּי' פֶּלֶל י"ב ס"ג וּכ"פ בְּכָלֵל י"ג סכ"ז וְאַף דְּבַהֲגַה"ר בְּשֵׁבֵת שָׁם מְבִיא בְּשֵׁם ה"ר יִחְיָאֵל דֵּל"מ סְטִימוּתָא בְּדִשְׁלֵב"ל וּכ"כ בְּתַשׁוּי' רַדְבַּ"ז ס' רע"ח בְּכ"ז מְדַבְּרֵי רוּה"פ נִרְאֶה דְּהִלְכָה וּמוֹרִין פְּמִהַר"ם.

אַמְנָם בְּנ"ד נִרְאֶה דְּאִין בְּיַד הַוּוּיִרְטְסֵהֲיִיזֵר לְמַחֲוֹת בְּיַד הַמוֹכֵר יי"ש לְמַלְאָכָה מְטַעְמֵי דְאַמְרֵן. וְלֹאֲשֶׁר עֲנִיתִי בְּצוּם נִפְשֵׁי אִין בְּכַחֲזֵי לְבָא בְּאַרְנוֹפָה דְּבְרֵי יְדִידוֹ דּוֹר"ש בְּאַהֲבָה מְבָרְכוֹ בְּשִׁמְחַת פּוֹרִים הַבַּעַל"ט: ס' רב בעזה"י יום א' ט"ו לַמְב"י תר"נ לַפ"ק סְטַרִי.

רַב שְׁלוֹם וּבְרָכָה לְכַבּוֹד יְדִידֵי הָרַב הַמְּאֹוה"ג הַיְשִׁישׁ הַמְּוִפְלָג בְּתוֹ"י כַּש"מ דְּוֹד גַּאֲלַלְעַר נ"י אַבְד"ק גִּיזִינְקֵאָוּוּיץ יצ"ו וְחֲתָנּוֹ הָרַב הַחֲרִיף מוה' שְׁלוֹם הַעֲרָצִיג נ"י. מִפְּתָבָם הַגִּיעֵנִי וְהִנְנִי לְתַשׁוּבָתָם ע"ד עֲוֹבָדָא דְאַתָּא לְקַמְיֵיהוּ שְׁמַעוֹן שְׁכַר מְהַשֵּׁר אוֹרְנֵדִישׁ גְּדוּלָה עִם ג' אוֹרְנֵדִישׁ קְטַנּוֹת וְהַשְׁפִּיר הַג' אוֹרְנֵדִישׁ הַקְטַנּוֹת לַג' בְּנ"א וְאַח"כּ הַשְׁפִּיר הַקְרַעְטְשְׁמָא הַגְּדוּלָה לְלוּי עַל מְשֻׁף שֵׁשׁ שָׁנִים וְעֵשָׂה עֲמוֹ קְאֲנֵטְרָאָקְט וְשַׁעֲבַד לֹא דִירַת בֵּיתוֹ עִם הַתְּנֻנּוֹת שֵׁשׁ לֹא לְלוּי בַק' וְעוֹד שְׁמֵנָה קְלֵאָפְטִיר עֲצִים בְּכָל שָׁנָה בְּמְשֻׁף זְמַן הַשְׁכִּירוֹת וְגַם הַשְׁפִּיר לֹא בְּהַקְאֲנֵטְרָאָקְט הַלְזוֹ הַג' אוֹרְנֵדִישׁ הַקְטַנּוֹת שֶׁהַשְׁפִּיר לַהַג' בְּנ"א עִם כָּל הַזְכוּת וְיִפּוּי פַח בְּאַנְפֵן שְׁמַחְזִיקֵי אוֹרְנֵדִישׁ הַלְלוּ יִתֵּן הַקְּאֲפְצִיעַ לְלוּי וַיִּשְׁלַמוּ לֹא הִרְאֵטַע וְאַחֵר שֵׁיִצָּא הַחֹק מֵאַת הַמְּשַׁלָּה הַרוֹמְמָה בְּפֶרֶעַ פְּרַעוֹת מִסִּים עַל הַי"ש וְיִרְדּוּ הַעֲסָקִים עֲשֶׂר מַעֲלוֹת אַחֲרֵינִית לֹא רְצוֹ הַמְּחֻזְקִים לְשֵׁלֵם הַרְאֵטַע וְיִשְׁבּוּ בְּעֵד הַקְּאֲפְצִיעַ וּבְרַחוּ הַמְּחֻזְקִים וְהַשְׁאִירוּ הַעֲסָקִים רִיקָנִים וְעַפ"י גִּימוּסֵי קִיר"ה ל"ה בְּיַד הַשׁוֹכֵר לֹא לְסַלֵּק א"ע מְהַשֵּׁר וּבְכָר עֲבָרוּ ג' שָׁנִים וְאַחֲרֵי הַהַשְׁתַּנּוֹת שְׁנַעֲשֶׂה פְּעֵת בְּהָאוֹרְנֵדִישׁ שְׁלֵקְתָם הָאֵרֵאֵר מֵאַת אֲדוּנֵי הָאָרֶץ וְשִׁלְמוּ לָהֶם בְּעֵד זְכוּתָם וְהַשֵּׁר הַזֶּה חֲזוֹר וְקִנְיָה זְכוּתוֹ מְהַאָרְאָר וּמְכָרִית אֵת לֹא לְעַמּוֹד בְּשְׁכִירוֹתוֹ עַד כָּלוֹת הַשְׁשֵׁה שָׁנִים כְּפִי הַקְּאֲנֵטְרָאָקְט שֵׁת"י שְׁמַעוֹן וְנוֹתֵן לֹא הִנְחָה ג' מֵאוֹת ר"כ לְשָׁנָה אֲמָנָם לֹא צוּעַק כְּכְרוּכֵיָא שְׁכָל זֶה אֵינְנוּ שְׁנָה לֹא שְׁאִין לֹא שׁוֹם שׁוֹכֵר עַל הָאוֹרְנֵדִישׁ הַקְטַנּוֹת שְׁפָרְחוּ הַמְּחֻזְקִים וְלוּי תּוֹבַע מְשַׁמְעוֹן שְׁיִחְזִיר לֹא דִירַתוֹ עִם הַתְּנֻנּוֹת וְלִקְבֵּל בְּחֻזְרָה הַעֲסָקִים עַכְתָּ"ש: הַזֶּה כְּפָר הַשְׁבֵּתִי בְּכִי"ב לְהָרַב הַמוּו"ץ מְבַאֲלַחֹב נ"י דְּנִידֵן זֶה אִין לְזַמּוֹת לְהַף עֲוֹבָדָא דְמַהֲרַמ"פ שְׁהוּבָא בְּסַמ"ע ס' שְׁכ"א דְלָכֵל הַשְׁיִטוֹת שָׁם עַכ"פ בְּדִין חֻזְרָה קֵאֵי כְּשֶׁהוּא מַכַּת מְדִינָה דְּהַתָּם הִי הַמְּעַשֶׂה שַׁע"י גְּזִירַת הַמוּשֵׁל נִתְקַלְקְלָה הַהַלְוָאָה בְּאַמְנָה לְעַכּוּ"ם לְגַמְרֵי אָבֵל בְּנ"ד הָרִי לֹא נִתְקַלְקַל עֲסָק הַקְרַעְטְשְׁמָא לְגַמְרֵי רַק דְּלִיכָא רִינוּחַ כ"כ וְצָרִיף לְטָרוֹת יוֹתֵר וְדַמְיָא לְמַקְבֵּל שְׁדָה מְחַבְּרֵי וְיִבִישׁ נִהְרָא זּוּטָא דַא"ל אֵיבְעֵי לָף לְאַיְתוּנֵי בְּדוּוּלָא וּמְבֹנָאָר בְּתוֹס' ב"מ ק"ד.

דְּאַפִּי יְבִשׁוּ נְמֵי שְׁאָרֵי יְאוּרֵי שְׁדוֹת אַחֲרֵים דְּהַשְׁתָּא הָנִי מַכַּת מְדִינָה אַפ"ה אֵינּוּ מְנַפָּה לֹא מְחַכִּירוֹתוֹ פִּינּוּן דְּאַפְשֶׁר לְאַיְתוּנֵי בְּדוּוּלָא מְנַהְרָא רַבָּה דְּדוּקָא בְּאַכְלָה חָגַב אוֹ נְשַׁדְפָּה שַׁא"י לְתַמְנֵן הַקְלָקוּל ע"י שׁוֹם טְוֶרַח מְנַפָּה לֹא וְכֵן בְּדַף ע"ח.

בְּהַשׁוֹכֵר חֲמוֹר וְהַבְּרִיקָה אוֹ נְשַׁמְטָה פִּינּוּן דְּעֵצִינּוּ רַאוּנֵי קִצַּת לְהַמְּלָאָכָה הָרֵאֲשׁוּנָה אֵינּוּ מְפָסִיד שְׁכָרוֹ וְה"ה בְּנ"ד אִין מְקוּם לֹא מְרַחֵף שְׁיָהֵף ע"י הַעֲלָאָת הַמְּכָס מְהֵי"ש מַכַּת מְדִינָה

דייכל השוֹכֵר לְחַזֵּר בּוֹ אוֹ לְנַכּוֹת מִהַשְׁכִּירוֹת דָּאטוּ אַם הִי עוֹלָה מְחִיר הִי"ש וְהִי מְתִיקָר כ"כ כְּמוֹ עִם הַמַּכְס דִּהַשְׁתָּא בְּאִפְּן שְׁלֵא יוּכַל לְהִיֹּת הַפְּדִיֹן מִהִי"ש כְּדַמְעִיקָרָא גִימָא דְהָוִי מִפֶּת מְדִינָה וּמְנַפָּה לֹו מִהַשְׁכִּירוֹת אֶתְמָהָא.

ועמח"א ה' שְׁכִירוֹת סִי ז' מ"ש בְּשֵׁם מֵהֶרֶשׁ"ךְ שְׁנִשְׁאֵל עַל רְאוּבֵן שְׁשׁוֹכֵר חֲנוּת בְּשׁוֹק הַקְּאִזְאִקִים לְזִמְן ב' שָׁנִים וּבְתוֹף הַזִּמְן גְּזַר הַמֶּלֶךְ שְׁלֵא יֵשְׁבוּ קְאִזְאִקִים בְּאוֹתוֹ הַשׁוֹק וְהַשִּׁיב דְּהִי מִפֶּת מְדִינָה וְא"צ רְאוּבֵן לְתַת שְׁכִירוֹת מְאוֹתוֹ זִמְן וְאִילָף וְדָחָה הַמַּח"א דְּבָרֵיו וְכ' פִּינֹן דְּלֵא נִשְׁתַּנְּה הַחֲנוּת מִכְּמוֹת שֶׁהִי וְרְאוּבֵן הִיא לְאִנְפִּנּוֹת אַחֲרַת אֵלָא שְׁלֵזָה הַשׁוֹכֵר אִינְהָ רְאוּבֵן כֵּה"ג ל"ש לֹוּמֵר מְזִלְגִי דְּמִשְׁפִּיר גְּרַם ע"ש שְׁהַבִּיא רְאִיֹּת לְזָה וְעַתְשׁוּ שְׁעַר אֶפְרַיִם סִי קמ"ד מֵה שְׁדֵן בְּכִי"ב וּמְכ"ש בנ"ד דְּהַקְרַעְטְשְׁמָא רְאוּבֵן בְּאַמַּת לְמָה שְׁשׁוֹכְרָה ל"ש לֹוּמֵר מְזִלְגִי דְּמִשְׁפִּיר גְּרַם וְהָוִי רַק פִּינֹקְרָא וְזוּלָא וּל"ש בְּזָה עֲנִין מִפֶּת מְדִינָה וּבְפֶרֶט בנ"ד שְׁהַמְשָׁפִיר ג"כ אִין לֹו קִנְיֵן עוֹלָמִית בְּהַקְרַעְטְשְׁמָא רַק זְכוּת שְׁכִירוֹת מִהַשְׁרַח וְכִינֹן שְׁהַשְׁפִּירוֹ עַל מְשֻׁף הַזִּמְן הִלְזוּ הֵלָא מְסַר לֹו כָּל זְכוּתוֹ וּל"ש בְּזָה לֹוּמֵר מְזִלְגִי דְּמוֹכֵר גְּרַם פִּינֹן שְׁנִסְתַּלֵּק מִכָּל וְכָל עֲנִימוֹק"י ב"מ פ' הַמְקַבֵּל וְדְבָרֵי תִשׁוּ רַח"כ חַח"מ סִי י"ט שְׁלֵא דֹן הִכִּי בְּגִידֹן שְׁנִשְׁאֵל עָלָיו בְּאַמַּת צ"ע.

אַמְנָם בנ"ד אִיכָא טַעמָא רַבָּה שְׁיִוְכַל הַשׁוֹכֵר לֹוִי לְחַזֵּר מִהַשְׁכִּירוֹת אַחֲרֵי הַהַשְׁתַּנְּנוֹת שְׁנוֹלֵד פְּעַת שְׁלִקְחָה הַמְּשַׁלָּה הַזְכוּת מְאֹדוּנִי הָאֶרֶץ דְּכִינֹן שְׁאֵם ל"ה שׁוֹכֵר הַשְׁרַח בְּחִזְרָה זְכוּת הָאוֹרְנָדִי מִהָאֶרֶץ הֵלָא הִי הָאֶרֶץ יְכוּל לְסַלֵּק הַשׁוֹכֵר הִלְזוּ מִהָאוֹרְנָדִי עַפ"י מְשַׁפְּטִי גִימוּסִי קִיר"ה א"כ נְהִי שְׁשׁוֹכֵר הָאֶרֶץ בְּחִזְרָה זְכוּת הָאוֹרְנָדִי הו"ל שְׁכִירוֹת חֲדָשׁ וְכִינֹן דְּהָאֶדוֹן הַמְּשַׁפִּיר אִינוּ מְשׁוֹנְעָבֵד עַפ"י גִימוּסִי קִיר"ה לְעַמּוּד בְּהַשְׁכִּירוֹת אִין עַל הַשׁוֹכֵר ג"כ חִיּוּב לְעַמּוּד בְּשְׁכִירוֹתוֹ הַנִּלְפַעֵנ"ד פְּתַבְתִּי יְדִידָם דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִי רַג בַּעֲזָה"י יוֹם ד' ו' מנ"א שְׁנַת תַּרְמ"ז לַפ"ק סְטָרִי בֵּין הַמְּצָרִים מִהֶרֶה יִנְרַח אוֹר לְיִשְׂרָאֵל.

וְקָרוּ יִשְׂרָאֵל בְּכַבּוּד יְרוּם. וּבְתוֹכָם כְּבוֹד יְדִידֵי ה"ה ש"ב הֶרֶב הַמְּאָה"ג הַחֲרִיף וּמְנִפְלָג בְּנִשְׁ"ק מוֹה' מְנַחֵם מְעַנְדֵּל רַאבִּין נ"י אַבְד"ק בְּאַלְיָגְרָאד וְה"ה הֶרֶב הַחֲרִיף וְכו' מוֹה' נִתָּן גִּטַע זִיכְרָמָאן נ"י דוּמ"ץ דַּק"ק הַנְּ"ל יצ"ו.

מִכְּתָבָם הַגִּיעֵנִי עַד"ש בְּאֶדוֹן א' שְׁיֵשׁ לֹו כְּפִמָּה כְּפָרִים וְהוּא יוֹשֵׁב קְרִית חוּצוֹת וְהַשְׁפִּיר ג' מִהֶם לְאֶדוֹן אַחֵר וּבָא רְאוּבֵן וְשׁוֹכֵר פְּאָסְעָסִיא א' שֶׁהִי יוֹשֵׁב בְּהָ אַחֵי הָאֶדוֹן הַשׁוֹכֵר וְלֵא הִי לֹו בְּמָה לְפָרְנִס הָעֶסֶק בְּכַדִּי צָרְכוֹ עַל מְשֻׁף ג' שָׁנִים כְּפִי מְשֻׁף הַקְּאִנְטְרָאקְט שֶׁל הָאֶדוֹן הַשׁוֹכֵר אֲכֹן הִי צָרִיף לְהַתְּפַשֵּׁר עִם אַחֵי הָאֶדוֹן הַשׁוֹכֵר שְׁיַעֲזִיבֵהוּ בְּטוֹב שְׁרָצָה שְׁיִתֵּן לֹו שְׁשֵׁה מְאוֹת זְהוּבִים וְרְאוּבֵן הַתִּיבֵּץ בְּזָה עִם שְׁמֵעוֹן שֶׁהִי יוֹשֵׁב בְּכָפֵר הַהוּא וְהָגִיד לֹו שְׁאֵף שְׁהַפְרִיז עַל הַמְּדָה לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ דְּמִים הַרְבֵּה אוּלָם לֵא יִשְׁגִּיחַ ע"ז מְאַחֵר שְׁכַפְּשִׁיכְנִס בְּשְׁכִירוֹת הַפְּאָסְעָסִיא יִשְׁאֵר גַּם אַחֵר כְּלוֹת הַשְׁכִּירוֹת הִלְזוּ עוֹד שָׁנִים הַרְבֵּה וְכֹן עָשָׂה וְנִתָּן לְשְׁמֵעוֹן שְׁכֵר סְרָסוֹר וְעַתָּה בְּכָלוֹת הַג' שָׁנִים הִלְזוּ שְׁמֵעוֹן בְּעָרְמָה וְשׁוֹכֵר הַפְּאָסְעָסִיא הִלְזוּ מִהָאֶדוֹן הַמְּשַׁפִּיר וְהַתְּעַצְמוּ בְּטַעֲנוֹתֵיהֶם וְנִפְשָׁם בְּשְׁאֵלְתָם לַחֲוֹת דְּעַתִּי הַקְּלוּשָׁה בְּזָה עַפ"י דְּתוֹה"ק: הִנֵּה לְפַעֵנ"ד הַדִּין בְּרוּר דִּישׁ לְרְאוּבֵן טַעֲנַת חֲזָקָה בְּעֶסֶק הִלְזוּ שְׁכֹן מְפֹרֵשׁ בְּדִינֵי חֲזָקוֹת שְׁלֵה כְּנֵה"ג שְׁהַעֲתִיקָם בְּס' מְסַגְרַת הַשְּׁלֵחֹן בְּסִי ק"מ סל"ז וְ"ל פּוֹתִי שְׁהַשְׁפִּיר בִּיתוֹ לְכוּתִי אַחֵר וְהַפּוֹתִי הַשְּׁנִי הַשְּׁפִירָה לְיִשְׂרָאֵל וְנִשְׁלַם זִמְן הַפּוֹתִי הַשְּׁנִי וְהִלְזוּ יִשְׂרָאֵל אַחֵר וְשׁוֹכֵר מְפּוֹתִי הָרְאוּשׁוֹן אִין לֹו חֲזָקָה אֵלָא חֲזָקָה הוּא לְשׁוֹכֵר הָרְאוּשׁוֹן שְׁשׁוֹכְרָה מְפּוֹתִי

השני עכ"ל וכ"כ בשו"ת רדב"ז ח"ד סי' אלה רפ"ד שהדין עם השוכר הראשון ואסור להשני לשוכרו מדין עני המהפך בחררה גם לפי הדין הוא חזקה גמורה שהרי עיקר התקנה היתה כדי שלא יעלו בשכירות ויעלילו עלילות ובכל חודש יצטרכו ליטלטל ממקום למקום ולא ימצאו ואם אתה אומר שבכה"ג רשאי לתבטל התקנה שכל עפ"ם יעשה קנוניא וישפיר הבית לעפ"ם אחר או יכתוב שטר בשכירות בשם עפ"ם אחר ולמחר ישפיר את הבית לישראל אחר בתוספת דמים ונמצאת התקנה בטלה ותו דקיי"ל שכירות מכירה ליומין וכינון שהעפ"ם השני היתה מכורה לו בזמן שהשפירה לישראל זה אין לה חזקה גדולה מזו ואעפ"י שגשג שלם שכירותו של עפ"ם חזקתו של ישראל לא נשלמה תדע שהרי העפ"ם מוכרים הבתים אשר דרים בו' ישראל זל"ז ומפני שינוי הבעלים לא תשתנה החזקה ומעשים בכל יום בכי"ב ולא ראינו מי שערער בדבר ומביא שם דמצינו דין פח השוכר מהמשפיר בעירובין ס"ה: לענין שכירות רשות דהיכי דליתני' לשוכר בביתו דכל היכי דלא מצי המשפיר לסלק לשוכר א"י לשפוך מן המשפיר ואף היכי דמצי מסלק א"י לשפוך מן המשפיר רק בדליתני' לשוכר אבל בדאיתני' בביתו אין שוכרין רק מן השוכר ולא מן המשפיר ע"ש והנה אף דבראני' זו יש לפקפק דהא דעדיף השוכר מהמשפיר היינו בתוך משך זמן השכירות אבל אחר שפלה זמן השכירות י"ל דבטלה החזקה וגם במ"ש דשכירות ליומא ממפר הוא יל"ע דהרי כ' בתוס' ב"מ נ"ו: ובע"ז ט"ו.

דל"א שכירות ליומא ממפר רק באונאה וע' בחי' הריטב"א בב"מ שם ובש"ף ח"מ סי' שי"ג וסי' של"ד סק"ב ובב"ש סי' כ"ח ס"ק מ"ט ועתשו' עבוה"ג סי' קכ"א ותשו' שבו"י ח"ג סי' קנ"ו. בכ"ז צודק דינו אם מהטעם הראשון שכ' מפח דין עני המהפך בחררה דהלא באמת בתשו' מהרי"ט בשניות ח"מ סי' ל' רוצה לומר דשורש תקנת חזקת חניות הוא מדין עני המהפך בחררה והן אמת דבתשו' ב"ח סי' ס"א כ' דבאונדזיש ל"ש דין עני המהב"ח דהוי פדבר הפקר שאין למצוא במק"א וכדעת ר"ת דבדבר הפקר ל"ש דין עני המהב"ח ושכ"כ גם בתשו' רש"ל ועיקר התקנה באורנדיש וריחיים הי' משום שהשוכר עושה חובות והוצאות בבנינים וכשידחה מהעסק יבא לידי היזק גדול ויגיע לסכנת נפשות ולכן תקנו שלא ישיג אחר גבולו ואפי' היכי דל"ש ה"ט ג"כ התקנה קיימת משום לא פליג ע"ש אמנם באמת י"ל דבנ"ד שראובן השוכר טרח בגופו ובממונו שאחזי האדון יעזבהו בטוב שיהי' עומד העסק להשפיר יש בו משום עני המהב"ח דבכה"ג מודה ר"ת דגם בדבר הפקר איפא משום עני המהב"ח כמ"ש בתוס' קידושין נ"ט.

וב"ב כ"א: בהא דמרחיקין מצודת הדג כו' דמייירי שהראשון נתן דג במצודה ועי"ז מתאספים הדגים לשם ובמהרש"א שם ביאר הדברים דהיכי דהראשון עשה פעולה בענין הפקר גם ר"ת מודה וי"ל שזהו ג"כ טעמו של הרשב"ם ב"ב נ"ד: שכ' בהא דישאל שפלה קרקע מנכרי ובא אחר והחזיק בה זכה וכו' דהב' נקרא רשע משום עני המהב"ח כו' ולכאורה הא הוי הפקר וליפא בי' משום עהמב"ח לד' ר"ת וע"כ דכיון דהראשון עשה פעולה בענין הפקר שנתן להנכרי מעות ובכה"ג גם ר"ת מודה ונהרי בתשו' חו"י סי' קל"ב ומ"ב סי' כ"ז העלו דבדבר שאומנתו בכה"ג וטרח בו הרבה וסמיך עלי' בכה"ג אפי' בדיעבד מוציאין מהב' בדיינים ע"ש.

וגם הטעם הב' של הרדב"ז הנ"ל לשבח הוא במ"ש דאם אתה אומר שבכה"ג רשאי לתבטל התקנה שכל עפ"ם יעשה קנוניא וישפיר לעפ"ם אחר כו' ונמצאת התקנה בטלה וכי"ב כ' הפוסקים ביו"ד סי' ל"ט לענן נאבדה הריאה וע' גיטין פ"ח: ולקי אמרי' דגם בשוכר משוכר עפ"ם אינו רשאי פדי שלא יצא עי"ז משפט מעוקל לבטל התקנה מפל נכל: והנה אף דבנובי"ת ח"א סי' כ"ט כ' דאין שוכר אורנדי שקנייתו הוא רק מפת דד"מ יכול להשפיר זכות האורנדי לאחר דהוי דבר שאב"מ פיון דע"ז שיוכל להשפיר לאחר ליכא דד"מ.

הנה מלבד דסוגיין דעלמא הוא דלא פנותי' דהנוב"י בזה וג"א בעניי העליתי במק"א דיפה פחו של השוכר אורנדי להשפירה לאחרים [עי' לעיל סי' ר"א] ובאמת מבואר מלשון התקנות של התקנות שפן הי' הסכמת החכמים מתקני התקנה שיוכלו השוכרים להשפיר וא"כ י"ל דמועיל פעין קנן סטימותא מותא דמהני מפת הסכמת התגרים לקנות בו והוא פדונגמא שכ' בר"ן ריש נדרים לענן פינויי נדרים דלמ"ד לשון שפדו חכמים מועיל על גם לדארני' כמי לשון בנ"א שהוא רק מהסכמת בני המדינה וכי גרע הסכמת חכז"ל מהסכמתם ע"ש והה"נ י"ל דלא גרע הסכמת חכז"ל מהסכמת הסופרים ועתשו' מהרשד"ם סי' רכ"ד.

ומה שהביאו מעלתם בשם ס' משפט שלום שהעיר בזה פיון דהבא מפת עפ"ם פעפ"ם דינינין לי' לגריעותא וכיון דלעפ"ם השוכר אין לו טענת חזקה גם השוכר הישראל הבא מפחו לא עדיף מיני' ומפת זה ר"ל דאין טענת חזקה לישראל הבא מפת שוכר עפ"ם.

תמה אני עליו דא"כ מיעקרא תקנת חזקה לגמרי דהרי האדון העפ"ם בעצמו אם הי' רוצה להחזיק העסק לעצמו ל"ה יכול למיטען גבי טענת חזקה א"כ אם ישאל אחר הלא ושוכר העסק לא יהי' להישראל המחזיק טענת חזקה נגד הישראל השוכר הב' פיון דישראל הב' בא מפת העפ"ם ולגבי' ל"ה להישראל השוכר הראשון טענת חזקה אם הי' רוצה להחזיק העסק לעצמו גם הישראל הב' הבא מפחו ה"ה פמוהו ונהרי דעת הרבה פוסקים בח"מ סי' קנ"ד סי' ט"ו וס"כ דאף למעליותא אמרי' הבא מפת עפ"ם ה"ה פמוהו וע"כ דל"ש בזה לומר הבא מפת עפ"ם כו' פיון דמעיקרא פה נתקנה התקנה שלא יהי' הישראל דינו פעפ"ם והה"נ לגריעותא ל"ש לומר הבא מפת עפ"ם כו' דבשלמא בהא דא' ב"ב ל"ה: ישראל הבא מחמת עפ"ם אין לו חזקה התם שפיר כ' הרשב"ם דדין חזקה לית לי' לעפ"ם ולא לכל מאן דאתי מחמת' דסתם עפ"ם גזלנים הם וישראל ירא למחות ולא תקנו בהם חזקה והלכך גם הישראל הבא מחמת העפ"ם אעפ"י שהחזיק אין חזקתו פלום שהרי חזקה שאין עמה טענה היא ע"ש ובכל כ"ב שפיר אמרי' הך סברא משא"כ בנ"ד לגבי תקנת החזקה שתקנו משום פדי חזיו דישראל האיה שייך לומר שיהי' דין.

הישראל הבא מחמת עפ"ם פמוהו פיון דלכדי חזיו של עפ"ם ל"ח ובשביל פדי חזיו דישראל חשו חכז"ל ותקנו החזקה לטובתו: ומבלעדי טענת החזקה נראה דבנ"ד יכול ראובן השוכר הראשון לדחות את שמעון מפת דינא דבר מצרא דאף דבח"מ ס' קע"ה

סנ"ט וס' מוכא פלוגתת הפוסקים אי שנייה בשכירות דינא דב"מ בכ"ז הלא כ' בטו"ז שם
דאם אחר שזכר אותו בית שהי' אצלו מקנדם בשכירות כ"ע מודו דזכור הראשון לסלקו.

והנה אף דעכו"ם ל"ש דדב"מ הי"ד בשדה הסמוכה משום שיכול למימר ארי אברחית
ממצרך אכל לא באותה שדה או אותו בית כמ"ש בתוס' ב"מ ע"ג: ומפח זה כ' בנתה"מ
סי' רל"ז עמ"ש הרמ"א שם דיש חר"ג שלא להשיג גבול בשכירות בתים מעפוי"ם דלא
נצרכא אלא להוסיף על השכירות אכל בלא"ה השוכר הא' מדחה להב' מפח דינא דב"מ
ע"ש וכ"כ בתשו' מ"ב ה"ל והנה לא נכחד ממני מ"ש בש"ף סי' קע"ה ס"ק ס"א בשם
תשו' דברי ריבות דבתקנות ל"ש דדב"מ.

אמנם בכנה"ג סי' ק"ב מוכא ד' יוה"פ דגם בתקנות שנייה דדב"מ. ואיפשר דתליא אי
התקנות דינו כמקרקעי או כמטלטלי שמשנפק בזה בתשו' מהריב"ל סי' ע"א ועב"ש סי'
ק"צ ס"ק נ"א ובכנה"ג ה"ל מוכא ג"כ שנתלקו בזה הפוסקים וא"כ אי התקנות הללו
דינו כמקרקע בנדאי שנייה בהו דינא דב"מ משא"כ אי נימא דהנינו כמטלטלי ל"ש בהו
דינא דב"מ ואף אם יש בהאורנדי ג"כ קרעטשמה שמושכר עמה הו"ל כב' שדות ואינו
מצרן אלא לא' שהעלה הט"ז בסי' קע"ה ס"ל"ו דאין המצרן לא' יכול לסלקו ובסמ"ע שם
ס"ק כ"ב הניח ד"ז בצ"ע ואף דבש"ף שם ס"ק י"ב לא פסק הכי בכ"ז בד"מ שם ס"ק
י"ט פוסק כהט"ז וא"כ הה"נ פיון דבהאיורנדי עצמה.

ליכא דין מצרנות אי הוי כמטלטלי א"י לסלקו גם מהקרעטשמה והרי במהרי"ק סוף
שורש כ' פתב דרף בתקנות חנות דעת חכמי ספרד דהוי כמקרקע אכל לא בתקנות אורנדי
וכ"כ ברדב"ז ח"ג סי' תקל"ג.

אמנם הלא ברמ"א שם סנ"ג כ' לענין הלואות בריבית בתנות דאם נראה לבי"ד שיש
הזיק לראשון מסלק לי' להלוקח ועתשו' שבו"י ח"ג סי' קס"ד ומכ"ש בתקנות אף דא'
דהוי כמטלטלי עכ"פ הו"ל מטלטלי דלא נייד והמענין בתשו' דברי ריבות ה"ל יראה
שכ' בהתקנות דאין המצרן יכול לדמות להשוכר הראשון המחזיק וא"כ מכ"ש דאיש זר
הבא להשיג גבולו של הראשון שיכול השוכר הראשון לדחותו: ובדבר מה שטוען שמעון
ששוכר העסק מהאדון עוד בתחלת זמן שכירות ראובן וא"כ קדמה חזקתו לחזקת ראובן.

הנה מלבד שאין לו בירור ע"ז הרי מבואר במרדכי בקידושין פ' האומר הובא בסמ"ע
סי' שט"ו בהג"ה דתקנה ל"מ אלא פל שראוי להחזיק מיז ולא במה שראוי להחזיק
לאח"ז וא"כ פיון דאיהו לא שזכר רק על אחר פלות זמן שכירות ראובן הרי ל"ה ראוי
להחזיק במשך זמן השכירות של ראובן וגם בגוף חלות השכירות תוך זמן השכירות של
הא' אף דבש"ף סי' שי"ב סק"ג מביא תשו' מבי"ט דמועיל ובנתה"מ ס' רי"א האריף
קצת בזה דל"ה דשלב"ל משום דזמן ממילא קאתי אמנם.

הלא הוא מחלוקת רש"י ותוס' אי מח"ז חשיב דשלב"ל כמ"ש במ"ל פ"ד מה' אישות
והו"ל ספיקא דדינא וא"כ הרי השוכר הא' הוא מוחזק ומצי למימר קים לי כמ"ד דל"מ
ומכ"ש בשכירות הקרעטשמה בנדאי הוי כמקרקע הוא מוחזק ועומד ול"מ שכירות הב'
קלל.

שְׁעַל פֶּן מִכָּל הַלֵּין טַעְמֵי נִרְאָה שְׁחֻזַּת הָעֵסֶק שִׁינָה לְרֵאוּבֵן וּמַחְיִיב שְׁמַעוֹן לְהַחְזִירוֹ לוֹ עַפְ"י דְּתוֹה"ק. דְּבָרֵי יָדִידִם דּוֹר"ש בְּאֶהְבָּה: סִי' רַד שְׁלוֹם תְּנִינָא לְהַנְ"ל מִמְּתָבְם הַגִּיעֵנִי בְּדָבָר מַה שְׁעוֹרְרָתֶם אוֹתִי שְׁנִית שְׁאֲחָרֵי שִׁינָה הַפֶּס"ד שִׁינָה לְרֵאוּבֵן כְּאֲשֶׁר חֲרָצְתִי מִשְׁפָּטִים בְּתִשׁוּ' הוֹסִיף שְׁמַעוֹן לְטַעוֹן שְׁהָאֲדוֹן פֶּתַב לוֹ פִּינְקֵט בְּהַקְאֲנִטְרָאָקֵט מְהַשְׁכִּירוֹת שְׁעֵשָׂה עִמּוֹ שְׁאֵינְנוּ רִשְׁאֵי לְהַשְׁפִּיר הָעֵסֶק לְזוּלַת וְהַקְאֲנִטְרָאָקֵט הוּא ת"י הָאֲדוֹן וּכְבָר בִּיקָשׁ מִהָאֲדוֹן שִׁסְפִים לָזָה שִׁשְׁאָר שְׁאָר רֵאוּבֵן בְּהָעֵסֶק וְלֹא עֲלֵתָה בִּידוֹ כִּי חָרָה אִפִּי בּוֹ וְאִילּוּלֵי שֶׁהוּא הִי' שׁוֹכְרוֹ הִי' מִשְׁפִּיר אֶת הָעֵסֶק לְגוֹי וְנִפְשָׁם בְּשִׂאלְתָם אִם לְהַשְׁבִּיעַ אֶת שְׁמַעוֹן ע"ז שְׁלֹא עֲשֵׂה עֲרָמָה בְּזָה עִם הָאֲדוֹן וְאִם צְרִיף לְהַחְזִיר לוֹ אַחַר שִׁישְׁבַע הַסֶּפֶד שְׁשֵׁה מְאוֹת ר"כ שֶׁהוֹצִיא עַפְ"י דִּיבּוּרוֹ וְעֲצָתוֹ בְּשֵׁעָה שְׁשָׁכַר מֵאַחֵי הָאֲדוֹן: הִנֵּה לְכֹאֲרָה הִי' נִרְאָה שְׁאֵין בִּידְנִי לְהַשְׁבִּיעַ אֶת שְׁמַעוֹן ע"ז רַק לְהִידְעוֹ שְׂאֵם אֵין הָאָמֶת כְּדְבָרֵי הוּא עוֹבֵר עַל תְּקֵנָה וְחָרָם הַקְדָּמִינִים כְּאֲשֶׁר הָאָרִיף קָצַת בְּזָה בְּשׁו"ת רש"ל סִי' ל" דְּנֶאֱמָן ע"ע כְּדִי שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת רִשְׁעָה דְּהָא אִפִּי הוֹדָה מִעֲצָמוֹ אֵינּוּ נֶאֱמָן ע"ע לְמִשׁוֹי נִפְשֵׁי' רִשְׁעָה דְּאוֹדִינִי' א"כ לְכַה"פ נֶאֱמָן דְּלֹא לִיקָרֵי רִשְׁעָה מִסְפִּיקָא וּפְשִׁיטָא שְׁבַעוּבְדָּא דְּרַב גִּידֵל בְּקִדּוּשֵׁין נ"ט.

לֹא הוֹצִירָה ר' אֲבָא לְהִבִּיא עֵדוֹת נֶאֱמַתְלָא לְדְבָרֵי כְּדִי שְׁלֹא לַעֲשׂוֹתוֹ ח"ו רִשְׁעָה שְׁלֹא שְׁמַע שוֹם דְּבָר מְקַנְיִית רַב גִּידֵל וְכ' שְׁם דְּאִפִּי הַמּוֹכֵר מְכַחֲשׁוֹ מ"מ נֶאֱמָן עַל שְׁלֹא נוֹכַל לְקַרוֹתוֹ רִשְׁעָה וְאוֹקֵי גְבָרָא נֶגְדַּ גְבָרָא וְאִפִּי' שְׁבּוּעָה א"צ מֵאַחַר דְּאֵין בּוֹ דְּרָרָא דְּמִמוּנָא רַק לְקַרוֹתוֹ רִשְׁעָה וְע"ז וְכַה"ג ל"ש שְׁבּוּעָה כַּמ"ש מְהַר"ם בַּפ' הַחוּבָל לְעֵנִין הוֹצֵאת ש"ר וְעַש"ע ח"מ סִי' פ"ז סכ"ה וצ"ג ס"ט וּבְשִׁיף סִי' כ"ב ס"ק י"ג ור"ד סק"א וּבַקְצוּה"ח שְׁם וּלְפִי"ז בַּנ"ד הָרִי אִם בְּאָמֶת הִי' הָעֵסֶק עוֹמֵד לְהַשְׁפִּירוֹ לְגוֹי הָא ל"ע שְׁמַעוֹן בְּמָה שְׁשָׁכְרוּ כְּמִבְּנוֹאָר בְּתִשׁוּ' רש"ל שְׁמַדְתְּקֵנַת רַגְמ"ה ל"ה רַק בְּעֵנִין זֶה שֶׁא"צ לִירָא שְׁמָא יְקַדִּימוּ הַגּוֹי כְּגוֹן בְּשִׁכִּירוֹת בְּתִים שְׁבַעוּה"ר יוֹשְׁבִים לְכַטַּח בְּנִחְלַת אַבוֹתָם וְשִׁלְהֵם וְכֵן חָרָם הִי' שׁוֹבֵב שְׁלֹא יְקַפְחוּ מִחֵתוֹ ג"כ אֵינּוּ מְתִירָא מִן הַגּוֹי אֲבָל הִכִּי שִׁידוּעַ שְׂאֵם לֹא יִשְׁפֹּר הוּא יְקַדִּימוּ הַגּוֹי בְּכַה"ג אִפִּי' עִמְד רַגְמ"ה בְּפִנְיֵנוּ ל"ש חָרָם וְתִקְנָה דְּמוּטָב הוּא מִן הָעַפְ"ס ע"ש וְהָרִי בַּח"מ סִי' שס"ג ס"י בַּהַג"ה כ' יִשְׂרָאֵל שְׁפָרַח מִן הָעִיר וְלִקַּח הַשָּׂר בֵּיתוֹ וְהַשְׁאִילוֹ לְיִשְׂרָאֵל אַחַר א"צ לְהַעֲלוֹת שְׁכָר לְבַעֲלִים דְּהָא לֹא קִיָּימָא לְאַגְרָא דְּאִי ל"ה דָּר בּוֹ יִשְׂרָאֵל הַשְּׁנִי הָנִי דָּר בּוֹ עַפְ"ס ע"ש וְעַמְח"א הַל' גְּזִילָה סִי' י"ג מ"ש בְּזָה וּבַנ"ד גַּם הַמַּח"א יוֹדָה דַּל"ש בְּכַה"ג תְּקֵנַת וְחָרָם ר"ג וּבְתִשׁוּ' רש"ל הַנְ"ל כ' דְּבַנְיָדוֹן דִּידִי' שְׁשִׁלְחוּ הָעִירוֹנִים אַחֲרָיו וְאָמְרוּ לְמִכְפֹּר לוֹ וְלֹא לְאַחַר בְּוֹדָאֵי גַם רַגְמ"ה בְּעֲצָמוֹ הִי' קוֹנָה אוֹתוֹ ע"ש וַא"כ בַּנ"ד כְּשִׁאוּמֵר שְׁל"ה עֲרָמָה בְּדָבָר וְכְדְבָרֵי פֶּן הוּא לְכֹאֲרָה אֵין מְקוּם לְהַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ ע"ז כַּנְ"ל אֲמַנְם נִרְאָה דְּדְבָרֵי הַרש"ל הַנְ"ל ל"ש רַק בְּמְקוּם שְׂאֵנוּ נוֹשְׂאִים וְנוֹתְנִים בְּדִינּוֹ שְׁלַ הַמְשִׁיג גְּבוּל אִם הוּא עוֹבֵר עַל הַתְּקֵנָה בְּלַבַּד אֲז ל"ש עֵסֶק שְׁבּוּעָה אֲבָל אַחֲרֵי שְׂאֵנוּ נוֹהֲגִין בְּהַשְׁגַּת גְּבוּל שְׁלַ חֻזַּת אוֹרְנָדִי וְכִי"ב שְׁהַשׁוֹכֵר בְּאִסּוּר מְחַוֵּיב לְהַחְזִיר הָעֵסֶק לְהַמְחֻזֵּק הִרְאִישׁוֹן הִלֵּא אִיכָּא דְּרָרָא דְּמִמוּנָא בְּוֹדָאֵי יֵשׁ לְחַיִּיב שְׁבּוּעָה הִכִּי דְּאִיכָּא הַכְּחָשָׁה וּבַנ"ד יֵשׁ לְהַטִּיל עַל שְׁמַעוֹן קְבֻלַּת חָרָם אִם הָאָמֶת כְּדְבָרֵי וְכֵן רֵאִיתִי בְּתִשׁוּ' מֵהַרש"ד ח"מ סִי' רכ"ח ש"כ ג"כ שִׁישׁ לְהַטִּיל חָרָם סְתָם עַל מִי שְׁעֵשָׂה קְנוּנִיָּא לְאַבְדַּ זְכוּת הַמְחֻזֵּק דֹּא ע"ג דְּחִשׁוּד לְעֵבֹר עַל חָרָם הַגְּאוּנִים בַּכ"ז בְּעֵינֵי בַּנ"א חֲמוּר זֶה הַחָרָם הָאֲחֵרוֹן מִן הִרְאִישׁוֹן פִּינֵן דְּבֹאוּתָה שְׁעָה שְׁמַקְב"ח עוֹבֵר חָרָם אִם עֲשֵׂה קְנוּנִיָּא יְחוּשׁ לָזָה יוֹתֵר ע"ש וְעַש"ך ח"מ סִי' פ"ז ס"ק כ"ב וּבְתִשׁוּ' חַת"ס ח"מ סִי' קל"ג.

והלא מבואר ברמ"א סי' ט"ו ס"ד שיכול הדיין להשביע אפי' במקום שא"ח שבוועה אם עושה פדי לברר האמת ועש"ך סי' ע"ה ס"ק ס"ג. פי על פן נראה ששמעון יקבל בחרם שלא עשה ערמה בדבר הפנקט הנ"ל ובכ"ז נראה דעת נוטה שישלם שמעון לראובן דמי פיוס בעד חזקתו פפי פשרת בקיאים אחרי שבעקבה הלה עמו [עתשו' מהר"ם לובלין סי' ס"ב מ"ש בשם ה"ר שלמה הרופא ז"ל] אם לא שמה שהאדון פועס על ראובן הוא בשביל שלא שמר העסק וכדומה שע"ז אבד ממנו זכות החזקה עפ"י התקנה כמ"ש במסגה"ש ובדבר ההוצאה שהפסיד עפ"י דיבורו ועצתו בנדאי אין מקום לחייב אותו דהרי אפי' במראה דינר לשולחני ונמצא רע א"ח לשלם אפי' כשהוא בשכר אא"כ א"ל חזי דעלה קא סמיכנא מכ"ש בנ"ד של"ה רק הבטחה בעלמא משמעון שראובן יעמוד בהפאסעסא גם להבא בכדי להרגיע רוחו וכי זה הי' בידו שיבטח ראובן עליו ורק בדבר שבידו שיניף לחייב מדד"ג כמו בח"מ סי' י"ד ס"ה בלה ואני אבא אחריה ובסמ"ע סוסי' ל"ט במלנה שא"ל ללנה עשה לה שט"ח ואלנה לה ואח"כ חזר בו המלנה דצריף לשלם ללנה שכר סופר שהוציא עפ"י דיבור ועח"מ סי' של"ג ס"ה ובנ"ד הרי ממ"נ אם שלא כדין עשה שמעון במה ששכר את העסק הרי צריף לשלם לו כל דמי שיווי החזקה ואם אין לשמעון עון אשר חטא בזה שאבד ראובן חזקתו הלא איהו דאפסיד אנפשי' ולמה ישלם לו שמעון יציאותיו.

זהו הנלפענ"ד בזה ותל"מ דברי ידיד דור"ש באהבה: סי' רה בעזה"י יום ג' כ"ד ניסן שנת תרנ"ו לפ"ק סטרי רב שלום לכבוד ידידי הרב הגדול חריף ושינון כש"מ נחום אורי געליס נ"י אבד"ק סלאטווינא יצ"ו. מכתבו הגיעני בעסק הד"ת שפא לפניו בענין חזקת חליבה שהחזיק ראובן זה כמה עם המרתף השייף לזה והתקצף האדון עליו וסילקו מעסק זה והלה שמעון וחקרו והתנצל ע"ז שעשה פן מפאת שהי' אנוס בדבר אחרי שהי' לו אז האורנדי מיהודי שחקרה מאדון זה ובאם לא הי' חוכר החליבה הי' מפסיד ממנו האורנדי שהוא מקור מחייתו ופרנסתו ועמה עבר ממנו אונס זה יען שפעת חכר האורנדי מהדירעקציאן כי על פן תובע ראובן משמעון שיחזיר לו חזקת החליבה: הנה בעיקר הדין מאי דפשיטא לי' למעלתו דאין תקנה בחזקת חליבה משום דל"ה התקנה רק באורנדי משום דאיכא חובות.

הנה באמת נתפשטה התקנה ברוב ישראל ונתקבלה גם במקום דליכא חובות פגון ברייחיים כנראה מד' תשו' ב"ח סי' ס' ואף דבריחיים איכא הפסד הוצאות בכ"ז הלא כ' שם דלא פלוג רבנן בתקנה זאת ונוהגת גם במקום דליכא הוצאות ובס' זכור לאברהם מובא ג"כ תקנה בחזקת חליבה ונקבעה הלכה ומורין פן גם בבתי דינין שבגלילותינו: ובדבר מ"ש כ"מ דאף אי נחשנב המרתף לבית דירה בכ"ז משום החר"ג המובא בח"מ סי' רל"ז שלא להשיג גבול בשכירות בית דירה מעכו"ם אי עבר אין מוציאין מידו הנה אף דנימא דתקנת רגמ"ה ז"ל הי' גם במרתף העשוי לאוצר חליבה וכדומה אף שאינו עשוי לדירה משום דסתם בית כולל גם אם אין עשוי לדירה אם הוא רק ראוי לדירה כדמצינו בסוטה מ"ג.

מי האיש אשר בנה בית אין לי אלא בית מנין לרבות בית התבן כו' ובית האוצרות ת"ל אשר בנה מ"מ יכול שאני מרבה אף הבונה בית שער כו' ת"ל בית מה בית הראוי לדירה

אף פל הָרְאוּי לְדִירָה הָרִי דָאָף בְּאִין עֲשׂוּי לְדִירָה אִם הוּא רַק רְאוּי לְדִירָה יְפוּל עֲלֵיו שְׁם בֵּית וְהָכִי אֲשַׁכְּחֵן בְּעֶרְכִּין ל"ב.

ת"ר בֵּית אִין לִי אֲלֵא בֵּית מַנִּין לְרַבּוֹת בְּתֵי בְּדִים כּו' וּמְעֵרוֹת ת"ל אֲשֶׁר בְּעִיר יָכוּל שְׁאֲנִי מְרַבֵּה אֶף הַשְּׂדוֹת ת"ל בֵּית וּפִירֵשׁ"י וְהָנִי דְלַעִיל דָּמוּ לְבֵית וְהִינּוּ מְשׁוּם דָּאִם רַק רְאוּי לְדִירָה נוֹפֵל עֲלֵיו שְׁם בֵּית וְרַבְּנָהּ קָרָא.

בכ"ז הָאָמַת פֶּן הוּא דָאָף דְנוֹהֵג בּוֹ הַחֲר"ג אִם עֶבֶר אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ בְּדִיעֵבַד דָּאִין לָנוּ לַה"ר לְזַה מִתְקַנְתַּת הַתְּזָקוֹת שְׁמוֹצִיאִין מִיָּדוֹ אִפִּי בְּדִיעֵבַד דְּהֵתָם תְּקַנְתַּת הַקְּדָמוֹנִים פֶּן הֵיָתָה מְעִיקְרָא וּמְבֹנָאָר בְּב"ב ל"א: דְּלֵא יִלְפִינּוּ תְּקַנְתַּת מְתַקְנָה פִּי אִם הֵיכִי דְנִתְקַנּוּ שְׁתֵּי הַתְּקַנּוֹת בְּחַד בִּי דִּינָא וְעֵתוֹס' פְּתוּבוֹת פ"ד.

דָּאִין לְדַמּוֹת תְּקַנּוֹת חֲכָמִים זֹו לְזֹו. אָמְנָם הֲלֵא י"ב מְשׁוּם דִּינָא דְּבֵר מְצָרָא כְּמְבֹנָאָר בְּתוֹס' ב"מ ע"ג: דְּבִאוֹתוֹ בֵּית דַּל"ש אָרִי אֲבִרְחִית מְמַצְרָךְ שְׁיִיךְ גַּם בְּעַפּו"ם דִּינָא דְּבֵר מְצָרָא וְא"כ מְחֻיָּב לְהַחְזִיר הַמְּרַתְף לְהַחֲזִיר הַרְאִשׁוֹן מְשׁוּם דְּב"מ: וְהִנֵּה אִפִּי אִי גִימָא כְּשִׁי הַר"ת שֶׁהוּבָא בְּאִס"ז ב"מ שְׁם דְּבָכָל עֲנִין ל"ש דִּינָא דְּב"מ בְּעַפּו"ם וְכַמ"ש גַּם מְעַלְתוֹ דִּיכּוֹל שְׁמַעוֹן לְמִימַר קִים לִי כַר"ת אֲוִמְנָם הָרִי פִּינּוֹן דְּמְחֻיָּב לְהַחְזִיר חֲזָקַת הַחֲלִיבָה לְהַחֲזִיר הַרְאִשׁוֹן מִכַּח הַתְּקַנְתַּת פְּנ"ל מִמִּילָא צָרִיךְ לְהַחְזִיר לוֹ ג"כ הַמְּרַתְף שֶׁהוּא טָפֵל לוֹ וְאִף אִי הַמְּרַתְף הוּא הָעֵיקָר בְּגִידוֹנּוֹ שְׁמַקּוֹם הַמְּרַתְף גּוֹרֵם לְמַסְחַר הַחֲלִיבָה הֲלֵא הִי"ל שְׁכִירוֹת הַמְּרַתְף בְּכָלֵל הַחֲלִיבָה וְחֻזְרַת הַחֲזָקָה פְּנִלְהָ וְהַמְּרַתְף בְּכָלֵל לְהַחֲזִיר הַרְאִשׁוֹן וְאִף אִם יִתְעַקֵּשׁ אָדָם לֹאמַר שְׁאִין לָנוּ לְהוֹסִיף מִדְּעַתִּינוּ עַל תְּקַנְתַּת הַקְּדָמוֹנִים ז"ל וְא"צ לְהַחְזִיר רַק הַחֲלִיבָה בְּלַבַּד שְׁעֵלִי חֲלָה תְּקַנְתַּת הַחֲזָקָה לֹא זוּלַת בְּכ"ז הֲלֵא קִי"ל בְּב"ב ק ד"ל: דְּקָנְסוּ גּוֹפֵן אִטּוּ שְׁבָחֵן וְהָא דְּבִשְׁטָר שִׁי"ב רִיבִית קִי"ל פְּחֲכָמִים דְּגוּבָה אֵת הַקְּרָן וְלֹא אֵת הַרִיבִית הֲלֵא אֲמַרִינּוּ הֵתָם ע"כ ל"ק רַבְּנֵי הֵתָם אֲלֵא קָרוּ דְּבִהִיתְרָא אֲבָל הֵכָא קָרוּ גּוֹפָא קְמִזִּיק וּפִירֵשׁ"י עֲתִיד לְהִזִּיק וְא"כ בְּנ"ד הָרִי הַקְּרָן גּוֹפָא דְּהִינּוּ הַמְּרַתְף ג"כ לֹא אֲתָא לִידֵי' בְּהִיתְרָא דַּעֲכ"פ הִי רוּבִץ עֲלֵיו עֲבִירַת חַר"ג נְהִי דְּמִטְעֵם זַה ל"ה מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ מ"מ פִּינּוֹן דְּהִשְׁבַּח שְׁלוֹ דְּהִינּוּ הַחֲלִיבָה קְנָסִינִין אוֹתוֹ לְהַחְזִירָה לְחֻזְרָה הַרְאִשׁוֹן מִכַּח הַתְּקַנְתַּת מִמִּילָא צָרִיךְ ג"כ לְהַחְזִיר הַקְּרָן דְּהִינּוּ הַמְּרַתְף דְּבַכָּה"ג קְנָסִינִין גּוֹפָא אִטּוּ שְׁבָחָא: וְהִנֵּה לְכַאוּרָה בְּלֵא"ה אִין מְקוֹם לֹאמַר קִים לִי כַר"ת הַנְּז"ל דְּמִלְבַּד דְּאִיפְסֵק הִלְכְתָא בְּש"ע ס' קַע"ה סנ"ז פְּתוֹס' וּפּוֹסֵק הָכִי א"ז בְּנִתָּה"מ ס' רל"ז דְּמוֹצִיאִין מִיָּדוֹ מִכַּח טַעֲנַת מְצָרְנוֹת לְבֵר מִן דִּין הָרִי אִפִּי לַד' מְעַלְתוֹ כְּהִתְרֻנִים שְׁאִין הַתְּקַנְתַּת נוֹתְגָת בְּחֲזָקַת חֲלִיבָה אֲבָל הֲלֵא עַכ"פ י"ב מְשׁוּם עֲנִי הַמְּהַפֵּךְ בְּחֲרָרָה דְּנִקְרָא רְשָׁע כַּמ"ש בְּמ"ל פ"א מְגִזְלָה ה"ט בְּשֵׁם הַרְש"ךְ שֶׁהִדִּין נוֹתֵן שְׁקוּנָה הַמּוֹלְקִי לְהוֹצִיא אֵת הַיְהוּדִי הַמְּחֻזֵּק מִחֲזָקָתוֹ נִקְרָא רְשָׁע דְּהָא אִפִּי הַמְּהַפֵּךְ אַחַר הַחֲרָרָה לְקַנּוּתָהּ אַע"ג דְּאִפְתִּי לֹא מְטָא לִידֵי' וְלֹא קְנָאָה וּבָא אַחַר וּנְטָלָה נִקְרָא רְשָׁע כ"ש בְּקוּנָה מוֹלְקִי מִהַבֵּית שְׁיִשְׂרָאֵל חֲבִירוֹ מְחֻזֵּק בָּהּ וּמְטָא לִידֵי' וְנִזְכָּה בָּהּ פְּמָה יָמִים דְּנֻדָּי נִקְרָא רְשָׁע כּו' וְהַמ"ל שְׁמִפְקָפֵק שְׁם בְּהוֹרָאָה זֹו הוּא מְשׁוּם דְּהַשְׁנִי הָנִי לֹאֲסֵם אֲבָל אִם גַּם הַשְׁנִי הוּא שׁוֹכֵר גַּם הַמ"ל יוֹדֵה דְּהָנִי עֲלִי דִין עֲנִי הַמַּהב"ח כּו' וְכֵן הַעֲלוּ הַפּוֹסְקִים לְהַלְכָה דְּהֵיכִי דְּטָרַח וּסְמִיךְ עֲלִי לְהַדְנִין דִּין מְעֵרוֹפִיא שְׁפָרְמ"א ח"מ ס' קנ"ו הָנִי עֲלִי עַכ"פ דִּין עַהֲמַהב"ח דְּמִדְּמִי לִי לְהָא דְּמַרְחִיקִין מְצוּדַת הַדָּג מִן הַדָּג דָּא' בְּב"ב כ"א: שְׁאֲנִי דְּגִים דִּינְהִי סִינְיָאָרָא וּפִירֵשׁ"י פִּינּוֹן

שְׁהַפִּיר זֶה חוֹרוֹ וְנָתַן מְזוֹנוֹת בְּתוֹךְ מְלֵא רִיצָתוֹ בְּטוֹחַ הוּא שְׁיִלְפָדְנוּ וְהוּ"ל כְּמֵאן דְּמִטְיָא לִידְנָי וְהוּ"ה בְּכָל מְקוֹם דְּאִיפָא טִירְחָא וּסְמִיךְ עֲלֵי אָפְס דְּמַפְתַּח זֶה ל"ה מוֹצִיאִין מִיְדוֹ כְּמִבְּנֵי מְדַבְּרֵי הַרְשָׁפִים ב"ב נ"ד: גְּבִי הָא דְאָמַר שְׂמוּאֵל נְכֹסֵי נְכָרִים הוּ"ה כְּמִדְּבַר פֶּל הַמְחֻזָּק בְּהֵן זָכָה וְכ' הַרְשָׁפִים דְּהָהוּא שְׁנֵי רְשַׁע מְיָקְרֵי מִדִּין עֲנֵי הַמַּהב"ח וּמִדְּקָא' זָכָה ע"כ דַּא"צ לְהַחְזִיר וְהָכִי מְפָרֵשׁ בְּנִימוּק"י שְׁם וְכ"ה מְסַקְנַת הַפּוֹסְקִים דְּרַק הִיכִי דְּהוּא ג"כ אֹמְנָתוֹ בְּכַף אֲזִי אֲמַרִינֵן דִּין צָא ג"כ בְּדִינֵינֵן כְּמִבְּנֵי מִד' הַתּוֹס' גִּיטִין ס': ד"ה מְצוּדוֹת דְּבַכָּה ג' הוּ"ל גְּזוּל גְּמוּר מְדַבְּרֵיהֶן וְיוֹצֵא בְּדִינֵינֵן אֲבָל הִיכִי דְּלִיפָא רַק טִירְחָא בְּלִבְד הָוֵי דִּינוֹ כְּעֵנִי הַמְנַקֵּף בְּרֵאשׁ הַיְזִית דְּקִי"ל דְּאִינוּ אֲלָא גְּזוּל מְפָנֵי ד"ש.

וְלִהְדָּנֵן דִּין מְעָרוּפִיָּא אֲסָרִינֵן עֲלֵי בְּכָה ג' עכ"פ לְכַתְּחֵלָה מִדִּין עַהמב"ח אֲבָל לֹא לְהוֹצִיא מִיְדוֹ בְּדִיעֵבַד אֲמָנָם בְּנִימוּק"י פ"ג דְּב"ב שְׁם מְבִיא שְׂיִטַת ר"ת דְּמִדִּין עַהמב"ח חִיבִין לְהַחְזִיר אִפִּי בְּדִיעֵבַד רַק זַכ' דְּבַהֲפָקָר ל"ש דִּין עַהמב"ח ע"ש וְזֶהוּ נִרְאָה כְּכֹנֶנֶת דְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּקִידוּשֵׁין נ"ט.

וְב"ב כ"א: שְׁמִבִּיאִים בְּשֵׁם הַר"ת שְׁכ' רֵאִי לְדִינוֹ דְּבַהֲפָקָר ל"ש דִּין עַהמב"ח מְהֵף דְּרֵאָה אֶת הַמְצִיאָה וְנָפַל עֲלֵי אוֹ שְׁפִירֵשׁ טְלִיתוֹ עֲלֵי וּבָא אַחַר וּנְטִלָה הָרִי הוּא שְׁלוֹ וְהָרִי הוּ"ל עֲנֵי הַמַּהב"ח כו' וְע"כ דְּבַמְצִיאָה וְהַפָּקָר ל"ש זֶה וְתַמְהוּ בַחֲוִי פִנִּי וּבְתַשׁוּ רַש"ל ס' ל"ו דְּהָרִי דִּין עַהמב"ח הוּא רַק לְכַתְּחֵלָה וּבְדִיעֵבַד אִין מוֹצִיאִין מִיְדוֹ וְלִהְנָ"ל גִּיחָא דְּר"ת לְשִׁי דַס"ל דְּגַם בְּעַהמב"ח מוֹצִיאִין מִיְדוֹ אִפִּי בְּדִיעֵבַד וְכִינֵן שְׁכֵן דַס"ל לְר"ת דְּמַפְתַּח עַהמב"ח יוֹצֵא בְּדִינֵינֵן א"כ בַּנ"ד א"י שְׁמַעוֹן לֹמַר לְעֵנֵן הַמְרַתְף קִים לִי כַר"ת דַס"ל דְּבַעֲפּוֹ"ם בְּשׁוֹם עֵנֵן ל"ש דִּין מְצָרְנוֹת פִּינוֹן דְּלַר"ת הֵלֵא מְחֻנְיָב לְהַחְזִיר גַּם חֻזְקַת הַחֲלִיבָה מִדִּין עַהמב"ח כו': וּבְדָבָר מ"ש מַעֲלָתוֹ עִפִּי"ד הַסַּמ"ע בְּסִי שִׁפ"ו שְׁכ' דְּהִיכִי דְּאִי הִישָׁרְאֵל הַב' מְשַׁדְּדֵל אֲצֵל הַעֲפּוֹ"ם ל"ש דִּין מְעָרוּפִיָּא וְאִינוּנְקָרָא רְשַׁע מְשׁוֹם עַהמב"ח וּבַנ"ד טוֹעֵן שְׁמַעוֹן שְׁהַעֲפּוֹ"ם שְׁלַח אֲלֵיו וּלְכַף ל"ה עֲלֵי דִין עַהמב"ח.

הַזֶּה הַמְעִינֵן בְּסַמ"ע שְׁם יִרְאָה דְּלֹא כ' שְׁם דְּלֹא נְקָרָא אִפִּי רְשַׁע רַק בְּנִידוֹנוֹ שֶׁהִי טַעֲנָה לְיִשְׂרָאֵל הַב' לֹמַר מֵאַחַר שְׁכָבָר עֲשָׂה מְקַח עִמָּךְ וּבָא ג"כ אֲלֵי מִי יֹאמַר שְׁלֵא יִקַּח גַּם מְמָךְ כְּשִׁיעוֹר הַמְקַח הַזֶּה ע"ש אֲבָל בְּכַנ"ד שְׁאָם הִישָׁרְאֵל הַזֶּה לֹקַח הַחֲלִיבָה אֲצֵל הַעֲפּוֹ"ם מְתַבְטֵל הָרֵאשׁוֹן מְפָרְנֶסְתוֹ מְכַל וְכַל בְּכָה ג' בְּנִדְאֵי אִיסוּר הוּא בְּיָדוֹ וְרְשַׁע מְיָקְרֵי.

וְהָרִי גַם בְּהָא דְּפִסְקִינֵן בְּב"ב כ"א: כַר"ה בְּרִי דְר"י דַס"ל דְּבַר מְבֹאָה אֲבָר מְבֹאָה לֹא מְצִי מְעַפְב הִינֵנו מְשׁוֹם שְׁאִין הַשְּׁנֵי מְדַחָה אֶת הָרֵאשׁוֹן לְגַמְרֵי בְּמֵאֵי דְאֹקִי רִיחָא גְבִי וְכַמוֹ שְׁפִירֵשׁ"י הֵתָם בְּהָא דְקֵא' עַל הָא דְרַצָּה לְסִינֵי לַר"ה מְהָא דְּמַרְחִיקִין מְצוּדַת הַדָּג כו' שְׁאֵנִי דְּגִים דִּיחֵבִי סִינֵי אֲרָא וְז"ל אֲבָל הָכָא מִי שְׁבָא אֲצֵלִי יָבֵא וּמִי שְׁבָא אֲצֵלֵךְ יָבֵא ע"ש מִשָּׂא"כ הִיכִי שְׁהָרֵאשׁוֹן מְתַבְטֵל מְעַסְקוֹ מְכַל וְכַל גַּם לְדִידוֹן אִיסוּר וְיֵשׁ לְהִבִּיא סְמָךְ לְדָבָר מְהָא דְּדָרְשִׁי בְּסִנְהֵדְרִין פ"א.

וְאֶת אֲשֶׁת רַעְהוּ לֹא טִימָא שְׁלֵא יִרַד לְאֹמְנוֹת חֲבִירוֹ וְהִינֵנו דּוֹמְיָא דְּטִימָא אֲשֶׁת חֲבִירוֹ שְׂאוּסְרָה עַל בְּעֵלָה וּמְפִסִּידָה מְמַנּוּ לְגַמְרֵי וְהוּ"ה כְּשִׁיורֵד לְאֹמְנוֹתוֹ ש"ח וּמְבַטֵּל אוֹתוֹ מְמַנּוּ אִיסוּרָא קַעֲבִיד וְרֵאִי לְזֶה עוֹד מְהָא דְקֵא' סְתָמָא דְגַמ' ב"מ ס'.

על המשנה דהתם ר"י אומר לא יחלק הסנגני קליות ואגוזין לתינוקות מפני שהוא מרגילן לבא אצלו ונחמם מתירין מ"ט דרבנן דא"ל אגא מפליגא אמגוזי ואת פלוג שוסקי ולכאורה הרי בש"ס ב"ב ה"ל קא' הכי על הא דקא' לימא ר"ה דקא' כר"י וקא' אפ"ת רבנן ע"כ ל"פ רבנן עלי דר"י התם אלא דא"ל אגא קמפליגא אמגוזי את פלוג שיוסקי אבל לדידן דקיי"ל כר"ה ברי דר"י ל"ל ה"ט א"ו דאפי' לדידן לא שרי לכתחלה רק הכי דאיפא סברא לומר שאינו מזיק להשני לגמרי אבל הכי שמבטלו מעסקו לגמרי עכ"פ איסור הוא בידו ורשע מיקרי ובב"ב קא' דאפי' לר"ה דאסר גם במקום שאינו מחסרו לגמרי היינו דמעפב בידו מלהעמיד ריחים אצלו לכתחלה אבל בחילוק קליות שהחנות שלו פבר עומד בזה שרי כל שאינו מבטל לחבירו עי"ז מחנותו לגמרי ומה נכון ליישב בזה מה שדקדק בס' ת"ח בב"ב שם בהא דקא' לימא מסייע לי מרחיקין מצודת הדג מן הדג כמלא ריצת הדג וכמה אומר רבה בר ר"ה עד פרסה והקשה דל"ל להביא שהוא וכמה ולהאמור י"ל דאם ל"ה מייתי הך דנכמה הו"א דמיירי בכה"ג שהצייד האחר רוצה לפרוש מצודה באופן שלא יוכל הצייד הראשון לצוד ויתבטל ממלאכתו ובכה"ג הא כ"ע מודו דאסור וע"כ מביא שההרחקה הוא עד פרסה וא"כ אם הטעם הוא שלא יתבטל הראשון ממלאכתו לגמרי הלא הי' די גם בהרחקה פחות מפרסה ומדקא' דהשיעור הוא עד פרסה ע"כ הוא פדי שלא יגרם לו שום היזק ושפיר הני סייעתא לר"ה.

ואזדא בזה גם קושני' א"ז הנתה"מ בסי' קנ"ו שהקשה דאמאי בבעיא דר"ה ברי דר"י בבר מבואה אבר מבואה אחריןא דקאי בתיקו פסקינן בסי' קנ"ו לקולא דלא מצי מעפב ובבעיא דאפי' בב"ב כ': פיבד וריבץ לאוצר וריבא בחלונות פסקינן בסי' קנ"ה דיכול לעפב לכתחלה ולהאמור נכון דבהך דר"ה ברי דר"י פינן דלא נדחה הראשון לגמרי שפיר א"י לעכב משא"כ בחנות של נחתומין דהחום הלא מפסיד לי' לאוצר ומזיק הבעל החנות לבעל האוצר לגמרי בכה"ג שפיר יכול לעפב לכתחלה: אמנם באמת בנ"ד ל"ה עלי' דין עהמב"ח משום דכ' בתוס' קידושין נ"ט.

גבי מלמד שאם אומר הבעה"ב שאינו רוצה להחזיק עוד המלמד אצלו ליפא משום עהמהב"ח וא"כ ה"ה בנ"ד שהתקצר האדון על ראובן ואמר שאינו רוצה בשום אופן ליתן לו החליבה לית בי' דין עהמב"ח.

אמנם הלא פבר מלתינו אמורה דאנו דנין תקנת חזקה גם בחליבה: ובנידן מה דפשיטא לי' למעלתו דכיון שהי' שמעון אנוס בדבר במה שאיים עליו השור שידחה גם אותו מפרנסתו לכה"ה החכירות בהיתר מתחלה עפמ"ש בש"ף סי' שפ"ח ס"ק כ"ב לענין הראה בשל חבירו דגם באנוס ממון פטור פינן דיכול למימר קים לי פנותייהו דהרמב"ן והרשב"א והרא"ה ולכה"ה גם עתה שעבר האנוס שוב אינו מחויב להחזירו לראובן וגן תמה אני עליו שיאמר ד"ז וכי נימא דמי שהוא אנוס לגזול את חבירו וגזלו לא יצטרף להשיב לו הגזילה ושא"ה במוסר ממון חבירו ביד אנוס דלא קמשתרשי לי' מידי ולא חייבוהו מדד"ג פשה"ג באנוס אבל בנ"ד דקמשתרשי לי' שלוקח פרנסת חבירו שהי' מוחזק בה לעצמו וכי נימא דמשום דאנוס הוא לא יצטרף לשלם לחבירו דמי חזקתו שלוקח ממנו והו"ל פהא דא' בביצה ל"ח: הרי שנתערב לו קב חטין בעשרה קבין חטין

שֶׁל חֲבִירוֹ אֶכֶל הִלָּה וְחֲדֵי וּבְגוֹף הַדְּבָר מֵה דְפָשִׁיט לִי לְמַעַלְתּוֹ דְּהִיכִי דְהִי אָנוּס הָוֵי שְׂרִי לִי לְגִזּוֹל אֶת חֲבִירוֹ לִיתָא דְהָרִי מְבֹאָר בְּפִירִשׁ"י ב"ק ס': ד"ה וַיִּצְיֵלָה דְאָפִי בְּשִׁבִיל פְּקִינֻס נְפֶשׁ אָסוּר לְהַצִּיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן חֲבִירוֹ וּבֵאֵס"ז פְּתוּבוֹת י"ט.

מוֹבָא בְּרִייתָא חִיצוֹנִית ג' דְּבָרִים אֵין עוֹמְדִין בְּפָנֵי פ"נ ע"ז ג"ע וּש"ד רמ"א אָף הַגִּזּוֹל וּמוֹכַח בְּאַמַּת הַכִּי מִש"ס סְנֵהֲדָרִין ע"ד. דְּקֵא' נִרְדָּף שְׂשִׁיבְר פְּלִים שֶׁל רוֹדֵף פְּטוּר שֶׁל פֶּל אָדָם חֲזִיב שְׂמַצִּיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן חֲבִירוֹ ע"ש וְגִדּוּלָה מְזוּ מְצִינּוּ בֵּאֵס"ז ב"ק פ'.

בְּעוֹבְדָא שְׁהוּבָאָה שָׁם בְּחֶסֶד א' שְׁהִי גוֹנֵחַ מְלִבּוֹ וְשִׁאֲלוּ לְרוּפְאִים וְאָמְרוּ אֵין לוֹ תַקְנָה עַד שְׂיִנֵּק חֶלֶב רוֹתַח מִשְׁחָרִית לְשְׁחָרִית כּו' וְכ' בֵּאֵס"ז בְּשֵׁם הַמְאִירִי דְשְׂמַעִינִין מִהֶתֵּם דְּאֵעִפִּי שְׂבִמְקוּם פ"נ הַתְּרוּ הָאִיסוּרִין לְהַתְּרַפְּאוֹת בְּהֵן אִפ"ה דְּבָר שְׂנֵאָסֵר מִחֲשֵׁשׁ גְּזִילַת אַחֵרִים לֹא הִתְרַע ע"ש וְאָף הַתּוֹס' בְּב"ק ס'.

גְּבִי הָא דְקֵא' גְּדִישִׁים דְשִׁעוּרִים דְיִשְׂרָאֵל הָוֵי דְהוּוּ מִטְּמָרִי פְּלִשְׁתִּים בְּהוּ וּקְמַבְע"ל מֵהוּ לְהַצִּיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן חֲבִירוֹ כּו' וְכ' הַתּוֹס' דְלַעֲנִין אֵי מְוֹתֵר לְעֲשׂוֹת פֶּן לֹא מִיבְעִי' לִי דְבּוֹדָאֵי מְוֹתֵר לְהַצִּיל בְּמִמּוֹן פ"נ אֶלָּא דְאִיבְעִי' לִי אֵי צְרִיף לְשֵׁלֵם אַח"כ לְהַבְעֵלִים עֲבוּר הַגְּדִישִׁין פְּשִׁיזִיל עֲצָמוֹ וְא"כ ע"כ הָא דְקֵא' דְשִׁלְחוּ לִי אָסוּר לְהַצִּיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן חֲבִירוֹ הַפְּנִיָה דְצְרִיף לְשֵׁלֵם פְּשִׁיזִיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן חֲבִירוֹ א"כ אִפִּי לְהַתּוֹס' דְשְׂרִי לְהַצִּיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן פ"נ אִפ"ה צְרִיף לְשֵׁלֵם לְהַבְעֵלִים הַיְזוּקִין וְכֵן בֵּאֵס"ז ב"ק קי"ז: אַחֲרֵי שְׁהוּכִיחַ שָׁם דְשְׂרִי לְהַצִּיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן חֲבִירוֹ מְקִיְדוּשִׁין ח': פְּלֶב רֵץ אַחֲרֵי מֵהוּ כּו' א"ד מְצִי אַמְרָה לִי מְדֹאֲרִי' חִיּוּבֵי מְסִיבַת לְאַצּוּלֵן הָרִי דְאָדָם מְחֻיָּב לְהַצִּיל חֲבִירוֹ בְּמִמּוֹנוֹ וְאִם זֶה חֲזִיב לְהַצִּילוֹ בְּמִמּוֹנוֹ מֵאִיזָה טַעַם יֵהִי אָסוּר לְהַצִּיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן חֲבִירוֹ וְרוּצָה לְחַלֵּק שָׁם בֵּין בְּפָנָיו לְשֵׁלֵם בְּפָנָיו וְאִח"כ מְסִיק וְז"ל הִנֵּה מִן הַכְּלָלוֹת הַלְלוּ אָדָם יְכוֹל לְהַצִּיל עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן חֲבִירוֹ בֵּין בְּפָנָיו בֵּין שֵׁלֵם וְהוּא שְׂשִׁיזֵם פְּסִידְתּוֹ אֲבָל לְהַצִּיל מְמוֹנוֹ מְרוּבָה בְּמִמּוֹן חֲבִירוֹ מוּעֵט שְׂלֵמ"ד חֲבִירוֹ אָסוּר דְתַנּוּן אֲבָל לֹא יִקְוֶן אֶת הַשׁוֹכָה ע"מ לִיתָן לוֹ דְמִים כּו' ע"ש וְא"כ שְׂמַעֲנוּ מִכ"ז שְׂל"ה רִשְׁאֵי שְׂמַעוֹן לְעֲשׂוֹת פֶּן מִפְּאֵת אָנוּס פְּרַנְסָתוֹ וּמִכ"ש בְּנ"ד שְׂפָכֵר עֲבַר הָאָנוּס וְהָרִי אִפִּי בְּעִנֵּין אִיסוּר הַתַּקְנָה וְחֶרֶם הַקְּדוּמוֹנִים וְז"ל דְהָאָנוּס פּוֹטְרוֹ בְּכ"ז פְּשִׁעוּבֵר הָאָנוּס בְּוֹדָאֵי חוּזֵר הָאִיסוּר לְמִקּוּמוֹ וְל"א פִּינּוּן שְׁהוּתֵר לְזִמְן שְׁהִי הָאָנוּס הַתְּרוּ פְּלוֹל פְּמִבְּוֹאָר בְּרַמ"א ח"מ סוּסִי קנ"ו לַעֲנִין חֶרֶם חֲזָקַת יִשׁוּב דָּאֵם הַתִּירוֹ לְאַחַד הַחֶרֶם עַל זְמַן וְנִתְּנוּ לוֹ רְשׁוּת לְדוּר ל"א שְׁהוּתֵר פְּלוֹל וִיכוּלִין לְגַרְשׁוֹ אַח"כ וְהָרִי מְבֹאָר בִּי"ד ס' רכ"ח סמ"ז בְּרַמ"א לַעֲנִין אִם צְרִיף לְעֲבוּר עַל חֶרֶם מְפָנֵי גְזִירַת הַמוֹשֵׁל דְמ"מ הַחֶרֶם בְּתַקְפוֹ פְּשִׁיעוּבֵר עֲבוּר גְּזִירַת הַמוֹשֵׁל וּבְסִי' רל"ב ס"ב כ' בְּמִי שְׂנֵשְׁבַע אוֹ נָדַר לְעֲשׂוֹת דְבָר בְּיוֹם פ' וְנִאָּנֵס פְּגוֹן שְׂנֵשְׁבַע לְשֵׁלֵם וּכְשֶׁהֲגִיעַ הַזְּמַן אֵין לוֹ לְשֵׁלֵם פְּטוּר מִשְׂבוּעָתוֹ וְאִם עֲבַר הָאָנוּס וִיכוּל לְקַיְיְמָה אַח"כ דִּינוֹ כְּעוֹבֵר עַל שְׂבוּעָתוֹ בְּמִזִּיד ע"ש אִמָּם אַחֲרֵי שְׂנִמְצָא קִצַּת אַחֲרוֹנִים שְׂאוּמְרִים שְׂאִין תַּקְנָה בְּחֲזָקַת חֲלִיבָה כְּלָל דְלֹא תַקְנוּ כ"א בְּאִנְרֵנְדִי שְׂיֵשׁ חוּבוֹת וּבְרִיחֵינִים שְׂיֵשׁ הוּצָאוֹת גְּדוּלוֹת לֹא זוּלַת.

וּלְמַעַן שְׂשִׁמְעוֹן יוּצִיא עֲצָמוֹ מ"ס תַּקְנָה וְח"ר וְרֵאוּבֵן לֹא יִצָּא מִפְּרַנְסָתוֹ בְּפָחֵי נְפֶשׁ מְהָרָאֵי שְׂיִתְפָּשְׂרוּ עִפ"י בְּקִיאִים בְּדָרָה פְּשָׁרָה קְרוּב לְד"ת וְהִי שְׁלוּם פְּנִפְשׁוֹ וְנִפְשׁוֹ יְדִידוֹ דוּר"ש בְּאַהֲבָה: ס' רוּ בַעֲזָה"י יוֹם ו' עש"ק כ' טַבַּת שְׁנַת תַּרְמ"ד לִפ"ק סְטַרִי.

ישאו הרים שלום לכבוד ידידי הרב הרריף ובקי ירו"ש מוה' מנחם מענדל מייזלש נ"י ראב"ד ומו"ץ דק"ק שדה לכן יצ"ו בארץ רוסיא. מכתבו הגיעני עד"ש בשו"ב מק' פ' שלעת זקנתו בראות טובי העיר פי תכבד עליו העבודה מחמת תשורת פחו גמרי בדעתם לקבל עוד שו"ב להיות לו לעזר ולהועיל והשו"ב הזקן הי' לו חתן שלמד הי' שחיטה בכ"ז לא נתקבל למסייע מפאת שהי' מבנה גדול וקל בדעתו ונתקבל שו"ב אחר ברשותו ועמד על משמרתו בקהלה הלזו איזה שנים גם אחר פטירת השו"ב הראשון ועתה קם בן מחתן השו"ב הזקן הנ"ל שלמד הי' שו"ב ועלתה בידו ותובע ירושת חזקת שו"ב שגפול לו מאבי אמו זת"ש.

הנה לכאורה הי' מקום לדון בזה עפ"מ ש בתשו' מהר"ם לובלין סי' ק"ח בענין מי שכתב כל נכסיו לא' מחמת שלא הי' לו זרע ואח"כ זכה לזרע ואתי עלה מפח הא דקיי"ל בב"ב קל"ב. במי שהלך בנו למדה"י ושמע שמת בנו ועמד וכתב כל נכסיו לאחרים ואח"כ בא בנו אין מתנתו מתנה דאמדינין דעת'י שאלו הי' יודע שפנו קנים לא הי' כתבן וה"נ אמדינין דעת הנותן שאלו הי' יודע שזכה לזרע קיימא ל"ה נותן נכסיו לאחרים אעפ"י שלא פירש בן בשעת המתנה ע"ש והה"נ י"ל דאמרינין דעת'י של השו"ב הזקן שלא מסר חזקתו רק כל זמן שאין א' מבניו ראוי לעמוד לשרת עבודת הזבח אבל כשיעמוד א' מבניו ויהי ראוי והגון לכך תהי' חזרת חזקתו לזרעו אחריו אמנם באמת אין משם רא' כלל דהתם פאשר זכה הנותן אח"כ לזרע קיימא איפא שפיר אומדנא גדולה שעל אופן זה לא הי' כותב כל נכסיו לאחר זר דלא שביק לבר' ויהיב לאחרני משא"כ בנ"ד נהי דביד השו"ב כשיזקין למסור חזקתו לאחר שסייע לו פטוב בעיניו פנראה מד' הרמ"א בא"ח סי' נ"ג סכ"ה ובמג"א שם ס"ק ל"ג גבי ש"ץ בכ"ז ל"ש למימר בזה אומדן דעת של"ה מוסר חזקתו לאחר מעיקרא פינו שגברה עליו החולשא ותש פחו והיו הצבור ע"כ צריכין לשו"ב והיו מקבלין שו"ב אחר אף בלתי רשותו והספקתו וגם ל"ה יכול למסור הזביחה ביד חתנו שהי' מבנהל וקל בדעתו שהיו הצבור מוחין בו דהרי אפי' לש"ץ אין למנות איש בזה לכתחלה כמ"ש בא"ח סי' נ"ג ס"ד ובמג"א סק"ז ומכ"ש שאין למנותו לשו"ב שצריף לזה בחינת הלב וזהירות יתירה ושיהי' יר"ש מרבים וא"כ ל"ש האומדנא הנ"ל וילענין דנימא האומדנא שפודאי ע"ת זה מסר להשו"ב האחר החזקה שפאשר יעמוד מי מזרעו וינכשר לעבודה זאת תהי' חזרת לו החזקה מן הוא והנאה ג"ז א"א לומר כלל דהרי מבואר בתוס' פתובות מ"ז: דל"א אומדנא היכי שתלוי בדעת שניהם והכא הלא הי' תלוי גם בצבור אם יהי' רצוי לרוב אחיו דהרי גם במינוי מלכות בשעת מחלוקת ל"ש ירושה ובעי משיחה כדא בכריתות ה': מנ"ל דכי אתי מחלוקת בעי משיחה ולא כל דבעי מלפא מורית לי' מלכותא אר"פ א"ק בקרב ישראל בזמן ששלום בישראל ומכ"ש בשאר מינויין דל"ש ירושה רק מצד המנהג וא"כ פינו דתלוי גם בדעת אחרת הא ל"ש אומדנא ואפי' לד' המשנה למלה בפ"ו מה' זכני' ה"א שכ' דהיכי דליפא פסידא מצד האחר אמרינן אומדנא אפי' היכי דאיפא דעת אחרת ע"ש והה"נ הרי מצד הצבור ליפא קפידא ואדרבא הדעת נותנת שאלו היו הצבור יודעין שיעמוד מי מזרעו של השו"ב הראשון שיהי' ראוי להיות שו"ב היו נותנים לו משפט הבחירה ול"ה מוסרים החזקה לאחר בכ"ז הלא פינו שפבר נסתלק השו"ב הראשון מחזקתו לא נשאר לו ביה שום זכות דהרי באמת בהחזקות האלה ל"ש קנין דהוי דבר שא"ב ממש רק מטעם סילוק שפילק

נפשו מהזכות כמ"ש בנובי"ת חח"מ סי' מ"א ע"ש א"כ משעיה שנסתלק השו"ב מחזקתו לא נשאר לו כלום וכינן דנפסקה ממנו החזקה אינה חוזרת אליו לעולם וה"ז דומה להא דא' בגיטין פ"ג: בעא מיני רבא מר"נ היום אי אתא אשתי ולמחר אתא אשתי מהו כו' בתר דבעיא הדר פשטה מסתברא בין לר"א בין לרבנן פינון דפסקה פסקה וכ' הר"ן ו"ל בחי' ונ"ל וכו' הרא"ה ו"ל דמהא שמענין שהנזמן קרקע לתבירו גוף ופירות יום א' שזכה מקבל בקרקע לעולם דהא אסיקנא פינון דפסקה פסקה עכ"ל וכינן שפן אין לנכד הנה עוד טענת חזקה פלל ואפ"ל ל"ה עתה שום שו"ב ל"ה יכול הנכד לבא בטענת חזקה פינון דאפסקו אחר וכמ"ש באשיל אברהם סי' נ"ג דאמרינן פינון דאדחי אדחי ומכ"ש שהשו"ב האחר עומד ומחזק בחזקת שחיטה שנמסרה לו מהשו"ב הזקן ובפרט שפפי שגזפר במכתבו השו"ב הראשון מחל בפירושו להשו"ב הב' חזקתו והלא מבואר בתשו' רש"ל הובא במ"ל פכ"ג מה' אישות דהחזקות הללו בדיבור בעלמא מסתלקין וא"כ אין שום טענת חזקת שו"ב לנכד הנה דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' רז בעזה"י יום א' כ"א חשון שנת תרנ"ב לפ"ק סטרי.

רב שלום לכבוד ידידי הרב וכו' כש"מ יעקב קא היילפרין נ"י אבד"ק סאקאלווקא יצ"ו. מכתבו הגיעני ע"ד השו"ב רי"י מק' שנתן כתב באו"ש להרב המנוח מ' יעקב אביגדור ו"ל ראבד"ק בראדי לבל ינבח זבחים המובלים לעיר בראדי ועי"ז רבה המכשלה בשגגת השו"ב באין אשמה בו שע"כ הוא רוצה להתיר לו האו"ש.

הנה אף כי לאירצון הוא לי להתערב בעניני שו"ב אשר בעוה"ר על פיהם יהי כל ריב וכל נגע במחנה העברים ורובם ככולם הם מחלוקת שאינה לש"ש נצחון ושנאת חנם וקנאת איש מרעהו אכן זאת הפעם לא אוכל להתעלם לקול בקשתו והפצרתו ואשיב לו מפני הכבוד: והנה בגוף הכתב שהי' למראה עיני יש ב' פמה עיקולי ופשוטי יש לדון הרבה שאין בו מועיל עפ"י דתוה"ק באשר הרגיש במקצת גם כ"ת ועכ"פ יוכל השו"ב להתיר עצמו האו"ש הלזו עפ"י שלשה דאף שנקתב שכתב עד"ר הלא מבואר בסי' רכ"ח סכ"א דבעי שיפרוט ע"ד פ"ופ.

ואף שכתב שכ"ז שלא יהי' לו רשות מהרב הנ"ל לא יוכל להתיר לעצמו הוא כבר נפטר והלך לעולמו ול"א דבאי פחו הם במקומו רק כשיש להם תועלת כמבואר בש"ע שם ועט"ז ס"ק מ"ט. ובפרט לפי מכתב כ"ת הכתב שקיבל הרב הנ"ל מהשו"ב הי' רק בשביל כבודו בלבד ול"ה ענין דררא דמונא בנדאי י"ל פינון שפבר נפטר ממילא הותר הנדר והשבועה דבנדאי ל"ה איכפת לי להרב מה שיהי' אחרי מותו כדמצינו בתוס' פתובות ע"ז: שכ' בהא דפריה בב"ק ק"י: יבמה שנפלה לפני מו"ש תיפוק בלא חליצה דאדעתא דהכי לא קידשה נפשה ול"א דתלוי ג"כ בדעת הבעל ול"ש אןמדנא משום שפרור לנו שלא יעכב בשביל שום דבר שיארע אחרי מותו כי אין האדם חושש במה שיארע אחרי ע"ש ובפרט במה שאינו נוגע רק לכבוד המזנומה בנדאי אין אדם מקפיד עליו אחרי מותו וע' בסוף הוריות מתני' לי רבי לר"ש ברי' אחרים אומרים כו' א"ל מי הם הללו שמימיהם אנו שותין ושמותם אין אנו מזכירין א"ל בנ"א שבקשו לעקור כבודך וכבוד בית אביך א"ל גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אבדה ע"ש.

ויש להוסיף ולהביא עוד ראי' לזה מדברי הגמ' מ"ק ט"ז. אמר אמרימר הלכתא הני בי תלתא דשמיתו אתובי תלתא אחרניי ושרו לי א"ל ר"א לאמימר והתניא רשבג"א א' מן התלמידים שניידה נמת חלקו אינו מופר מאי לאו אינו מופר פלל ולכאורה מ"פ דילמא ל"ק אמרימר שיכולין תלתא אחרניי להתיר לו כ"א פשניידהו תלתא קמאי בשביל דבר עבירה או שניידהו אחרים בשביל כבוד הרב פההוא עובדא דמייתי לעיל מיני' פההוא טפחא דאיתפסקר ברב טובי בר מתנה דאימנו עלי' אפני ורבא ושמתוהו בכה"ג יכולין אחרים להתיר דשליחותיהו דקמאי עבדי אבל הו דרשב"ג בתלמיד שניידה ומת היינו שניידה לכבודו וכיון שניידהו בעצמו משום כבודו אין רצונו שיתירו לו אחרים כ"א לאחר שימחול לו חלקו א"ו דפשיטא לי להש"ס דכיון שמת בנדאי אין אדם מקפיד על כבודו במה שיהי' אחר מותו ושפיר יכולין אחרים להתיר לו והכי פסקינן באמת בי"ד סי' רמ"ג ס"ח דחכם שניידה לכבודו ומת באים שלשה ומתירין לו פי על פנ לפענ"ד יוכל השו"ב להתיר לי הא"וש עפ"י שלשה אמנם מלתי אמורה בתנאי פפול שאין בזה נדנוד מחלוקת ושאין הדבר נוגע לפרנסת הביד"צ והשו"ב דק"ק בראדי.

דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' רח בעזה"י יום ד' י"ח פסלו שנת תרמ"ז לפ"ק סטרי. ישפות ד' שלום לכבוד ידידי הרב העריף המןפלג ירו"ש מוה' שמואל בירנבוים נ"י דומ"ץ דק"ק ליזענסק יצ"ו.

מכתבו הגיעני עד"ש פרה שהיתה כורעת לילד והפילה א"ע לארץ ומחמת קושי הלידה היתה מפרקסת מזוית לזוית ואח"ז שגרוהו להולד ע"י נכרי אןמן לזה והיתה שוכבת לארץ עד יום המחרת מחמת חולשתה ואח"ז עמדה מעצמה והולכת רק שצולעת על רגל א' ונפשו בשאלתו לחות דעי אם החלב מפרה זו מותרת אם לא: הנה מבואר בש"ד סי' נ"ח סק"ה דקשהיא צולעת בלא נפלה פשר דתלנין דשגרונא נקטה כמו בגורת רגלי' בחולין נ"א.

ומה שיש לעורר בזה להחמיר בגוף הפרה הוא נכח ד' התב"ש בסי' ל"ב שכ' דאפי' בנפלה פחות מי"ט פיון דאיכא ריעותא שא"י לילך חיישינן לפסיקת חוט השדרה דהא דקיי"ל דאין חבט בפחות מי"ט היינו בדלא ראינו שום ריעותא אבל אי משדרא פרעא בתרא יש לחוש לחוט דשכיח כמו שגרונא.

אמנם בנובי"ק חיו"ד סי' כ"ב הקשה עליו מב"ק נ"א. פההוא תורא דנפל לאריתא דדלאי שחטי' מרי' טרפי' ר"נ אר"נ אי שקיל מרי' דההוא תורא קבא דקמחא ואזיל תנא בי מדרשא אם שקה מעל"ע פשרה לא אפסדי' לתורא דשוה פמה קבי וקא' אלמא קסבר ר"נ יש חבט בפחות מעשרה איתבי' כי יפול הנפל ממנו ממנו ולא בתוכו כיצד היתה ר"ה גבוה ממנו י"ט ונפל מתוכה לתוכו פטור עמקיה ממנו י"ט ונפל מתוכה חייב ואיס"ד יש חבט בפחות מי' ל"ל עשרה ולד' התב"ש מ"פ דילמא להכי חייש ר"נ משום דאיכא ריעותא שק"ה יכול לילך אבל מתחלה ל"ח בפחות מי' פלל אמנם באמת י"ל דאסיק על התבו"ש דפירכת הש"ס הוא דאי נימא דגם בפחות מי"ט משפכת שיהי' טריפה בדאיכא ריעותא שא"י לילך אמאי לא חייבה רחמנא במעקה גם פחות מי"ט אולם בנ"ד י"ל דגם להתבו"ש פשר דהר"ז דומה להדין של האו"ה שהובא בתב"ש שם שכ' ומעשה בשור שנפל עג"ק מפני מכאוב רגליו ולא הלה מחמת נפילתו והורה ר"י

הזקן שאין לחוש לר"א וכתב בתב"ש בטעמו דכיון דנפל מפני שהי קשה לו לעמוד מאמד נפשי' ונועץ צפרניו בגונוא שלא ינוק אבל בריא הנופל שלא מדעתו יש לחוש להחוט אם משגר פרע' ע"ש וא"כ ה"ה בנ"ד שהפילה א"ע לארץ מחמת שהי קשה לה לעמוד מפני שהיתה כורעת לילד אמרינו דאמדה נפשה ונועצת צפרני' בענין שלא תנוק.

אמנם מה שיש לעיין לכאורה בנ"ד הוא עפי"ד הנוב"י שם וכ"ה בדג"מ סי' ל"ב שכ' דבנפלה פחות מי"ט אם לא הלכה כלל אין פאן ריעותא דאולי מחמת פאב א"י לעמוד ולילך דשגרונא נקטה וריסוק בפחות מי' ליתא אבל פינון שגוררת רגלי' גרע טפי שזה מוכיח על פסיקת החוט מחמת הנפילה ובפר"ת שם כ' ג"כ סברא זו וא"כ בנ"ד שהיא צולעת על רגלה חיישינו גם בנפלה פחות מי' וביותר יש מקום להחמיר בנ"ד לכאורה עפמ"ש בט"ז ונש"ף סי' נ"ח סק"ב בשם או"ה וכלבו דהטעם בנפלה פחות מי"ט כשרה הוא משום דחי נושא א"ע וא"כ הרי א' ביומא ס"ו: דבחולה ל"א חי נושא א"ע ועתוס' שבת ק"ל.

ד"ה ר"א וא"כ בנ"ד שהיתה מקשה לילד הוי' חולה והו"ל למיחש גם בפחות מי"ט אמנם הלא בפר"ת שם כ' לענין הפילוה אחרים דאסור אפי' בפחות מי"ט דעכ"פ בעיניו ד"ט שיעור מפרסה עד לארץ וא"כ בנ"ד שהיתה מפרסת עצמה ע"ג קרקע שנה מזוית לזוית ול"ה מקום נמוך י"ל דבכה"ג גם להנוב"י ה"נ"ל אין חשש וכ"ת הרגיש בחקילוק זה מסברא דנפשי' ועפי"ד הפר"ת הוא סברא גדולה לומר פן גם לענין זה נאף דבפמ"ג כ' ע"ד הפר"ת שאין החרם לזה.

אמנם החזיק על ידו בחת"ס חיו"ד סי' ס"ו ע"ש ועכ"פ פינון שמדברי הש"ף בסי' ל"ב ס"ק י"ב מבואר דס"ל דבנפלה פחות מי"ט לא איכפת לן אם גוררת רגלי' והכי ס"ל להפר"ח וכו"פ שם פדא'ם המה לסמוך עליהם עכ"פ בכה"ג ש"ל"ה אפי' ד"ט וכן י"ל דהכי דליכא אפי' ד"ט לא אצטרף לן למיתי עלה משום חי נושא א"ע ולהכי לא איכפת לן אף שהי חולה ובלא"ה נלפענ"ד דהא דבחולה ל"ש חי נושא א"ע הוא רק לענין הוצאה בשבת משום דמשרבטי נפשייהו כדא' בשבת צ"ד.

אבל לא לענין דניחוש שאינו נושא א"ע שיתרסקו אבריו מחמת הנפילה אפי' בפחות מי"ט ולהכי לא מצינו לשום א' מן הפוסקים שיאמר דכשהוא חולה חיישינו גם לנפילה דפחות מי"ט: וחוז' מן האמור אין חשש בנ"ד מפח חומרת הנוב"י ה"נ"ל דהרי כ' בנוב"י מהדו"ת סי' י"ז דאם צולעת על רגל א' אין לחוש לחוט השדרה שהרי השדרה באמצע ומתפשט כחה בשנה בשני הרגלים והי' ראוי' להיות צולעת בב' הרגלים.

ולכאורה הי' נראה דגם בענין מאי דקיי"ל בש"ע בנפולה דמתכשרא בהלכה ד"א הילוף יפה ולא כשצולעת דכשהולכת וצולעת רק על רגל א' לא איכפת לן. ותתיישב בזה קוש' הגאון רעק"א ז"ל בתשו' סוסי' פ"ג שהקשה מש"ס זבחים ע"ד: דאמאי לא מוקי הך דטרופה שנתערבה כגון דאיערב נפולה והיא צולעת על רגלי' בין שאר שוורים דמשדרן פרעיהו בתרייהו בלא נפילה דכשרים דאמרי' שגרונא נקטה וא"י להכיר ולהנ"ל י"ל דהרי באמת אי משדרן פרעיהו בתרייהו נהי דמטעם חולה א"א לפסול להקרבה כשצולע על רגלו משום דמבואר ברמב"ם פ"ז מה' במ"ק דאינו פסול משום חולה אלא כשפול גופו רותת ורועד אבל עכ"פ הוא פסול להקרבה משום פיסוס אפס דהרי כ' בתיו"ט

סוף מס' פאה דפיסח הוא בשתי רגליו א"כ נוכל שפיר לאשפוחי בכגון שצולעים רק על רגל א' ולהאמור הא שצולע רק על רגל א'.

הא גם הך דנפולה הוא פשר ולק"מ אמנם באמת א"א למימר הכי דכשנפלה מגבוה י"ט דבעי' ההליכה להוציאה מחז"א בנדאי בעינין הילוף יפה שלא תהי' צולעת גם על רגל א' והכי מבואר להדיא בחי' הרשב"א חולין נ"א.

ע"ש ובלא"ה ליתא לדברינו הנ"ל דפסול דפיסח לענין הקרבה בנדאי הוא גם שצולע על רגל א' כמבואר במתני' בכורות מ'. נשבר עצם ידו ועצם רגלו אעפ"י שאינו ניפר ופריה בגמ' אינו ניפר מי קא הוי מומא ואר"פ אינו ניפר מחמת עצמו אבל ניפר מחמת מלאכה ופירש"י שאין השבר ניפר אבל ניפר הוא מחמת שצולע והילוף הרגל זו היא מלאכתו עכ"ל הרי דכשצולע על רגל א' אעפ"י שאינו ניפר שבירה ברגל הוי מום אמנם י"ל דמהתם ליפא ראי' דאפשר דלהכי הוי מום שניפר עכ"פ שהצליעה היא מחמת שבירה אבל בסתם צולעת על רגל א' ואינו ניפר שהוא ע"י שבירה ל"ה מום.

ומשמע הכי באמת מש"ס בכורות ל"ז. ואימא מה הפרט מפורש מומין שפגלוי ובוטל ממלאכתו ואינו חוזר כו' ופירש"י כגון פיסח בטל מהילוף כו' הרי דבעינין דוקא שפטל ממנו פח ההילוף והיינו שנשברה רגלו אבל לא צליעה בלא שבירה אמנם הדבר מבואר בת"כ פ' אמור פרשה ג' דקא' פיסח בין חיגר בשתי רגליו בין חיגר ברגלו א' כו' ומשמע דבכל ענין הוי פיסח ברגל א' וא"כ ל"ק קושני' הג' רעק"א הנ"ל.

אבל עכ"פ בנפלה פחות מי"ט שצולעת על רגל א' ל"ב בדיקת חוה"ש כהנוב"י הנ"ל ומ"ש כ"ת להקשות ע"ד הנוב"י דהרי גם אם נפסק א' מהפרשות הראשונה או השני' טריפה והם הולכין א' לצד רגל זה וא' לצד רגל זה ומה שייכות יש לחבירתו זל"ז באמת י"ל דסברת הנוב"י הוא דבכה"ג עכ"פ אינו שכיח יותר לאיסור דפסיקת החוט מהיתרא דשגרונא ולהכי מוקמינן להבהמה בחזקת היתר עכ"פ בהפ"מ אמנם אפי' אי נימא דגוף הפרה לא מתקשרא בלא בדיקת החוט אבל עכ"פ אין להחמיר לאסור החלב כמ"ש בשו"ת ג"ש סי' ו' וכ"ה בתשו' בר"א סי' כ"ב וע' שו"ת טור האבן סי' מ"ב שהתיר החלב מבהמה שנפלה ושתתה מעל"ע כמו דמותר לשוחטת ביו"ט ומכ"ש בנ"ד החלב שריא דברי' ידידו דור"ש באהבה: סי' רט בעזה"י יום ב' ח' מנ"א שנת תרח"ם לפ"ק סטרי.

בין המצרים. שלום ישאו הרים לכבוד בש"ב ידידי הרב הקריף ובקי ירו"ש בנש"ק מוה' יעקב צחק לאנדמאן נ"י אבד"ק זאבלאנוב יצ"ו.

מכתבה הגיעני והנני להשיב לה על אתר כמבוקשה עד"ש בעוף קשור ברגליו שהובל מכפר לעיר ובדרה נפל מהעגלה על מקום אבנים גדולים והנפה ופצוע וקלחו ממנו דמים רבים כ"כ עד שגם בעת שהובא לפניו לשאול עליו שהי' זמן ארוך הי' עדיין זבים ממנו דמים רבים ובני מעיו יצאו לחוץ והורית לאסור העוף מלשוחטו וקם מורה א' והתירו ובדקו אתר השחיטה באברים הפנימיים ואכלוהו: הנה קיי"ל בש"ע סי' נ"ח דעוף שנחבט על דבר קשה חוששין לו ומבואר בש"י שם סק"ד בהא דכ' ברמ"א שם דאם הוקתה באבן במקום א' דא"צ בדיקה רק נגד המקום שהוקתה שם וכ' דאם הוקתה עוף נגד הריאה צריף בדיקת הריאה ולדין שא"א בקיאות בדיקה טריפה ובכפ"מ ג' ביאר הדברים דאף

דבאָבֿר א' אָנוּ בָקִיאִין בַּבְּדִיקָה מ"מ פֿינן דְּצָרִיף בְּדִיקָה מְשׁוּם שִׁינוּי מַרְאֵה וְהַפֿסֵד צוֹרֵה וּבְזֵה א"א בָקִיאִין אַף בָּאָבֿר א' וְכִינּוּ שְׁהַעוּף הֵזֶה הַנִּפְתָּה בְּאַבְגִּים כ"כ עַד שְׁקַלְחוּ מִמֶּנּוּ דְמִים רַבִּים וּא"י פֿנְגֵד אִיזֵה אָבֿר בּוֹדַאי טְרִיפֵה מְשׁוּם שֵׁא"א בָקִיאִין בַּבְּדִיקָה וּבַפֿרֵט דְאִיפֿא ג"כ הָרִיעוּתָא שְׁיִצְאוּ הַדְּקִין לַחוּץ וְהָרִי בַפּמ"ג סִי' מ"ו בַשּׁפ"ד סק"ט וּבַבֵּה"ט שֵׁם מוּבָא בְּשֵׁם רַש"ל דְּטְרִיפֵה כְּשִׁיצְאוּ הַמַּעֲיִם דְּרַף פִּי הַטְּבַעַת דֵּא"א שְׁיִנְחִזְרוּ לְמִקּוּמָן פֿסֵדְרוּ דְרַף נָקֵב צָר וּמְשַׁמֵּעַ שֵׁם דְּטְרִיפֵה אִפִּי' בְּלֵא הַחִזְרוּ וְלֵא נִתְהַפְּכוּ וְטַעְמוֹ שֶׁל דְּבַר נִרְאֵה דְהָרִי אִם נִשְׁאַרִים בַּחוּץ וְדַאי סוֹפֵן לְנִקְוֵב ע"י שִׁישְׁלוֹט בְּהֵם תְּבַעֲרָה הַנִּקְרָא בְּרֵאנֵד וּבְטְרִיפּוֹת הֵלֵא אָנוּ דְנִינְ ע"ש סוֹפּוֹ עֲתוּס' חוֹלִין נ"ו סע"ב וּא"כ פֿינן דְּבִשְׁלֵא גִחְזְרוּ הָא וְדַאי סוֹפֵן לְטְרוּף דְּבִשְׁלֵמָא אִם יִצְאוּ דְרַף הַפֿרַס פֿינן דְּאַפְשָׁר לְהַחֲזִירוֹ פֿסֵדְרוּ שְׁלֵא יִתְהַפְּכוּ הָרִי סְמֵיא בְּיָדוֹ כְּהָדָא חוֹלִין נ"ד.

אִי בְּדָרוּ לָהּ סְמֵיא חֲזִי מִשֵּׂא"כ בְּיִצְאוֹ דְּרַף פִּי הַטְּבַעַת שֶׁהוּא מְקוּם צָר הָא א"א לְהַחֲזִירוֹ שְׁלֵא יִתְהַפְּכוּ וְרַבִּים מְהַאֲחֻרוּגִים סוֹבְרִים דְּגַם בְּהַחֲזִירוֹ מִמִּילָא טְרִיפֵה דְלֵא כַּהֲפֵר"ת שֵׁם א"כ לֵא סְמֵיא בְּיָדוֹ וְכִינּוּ דְסוֹפּוֹ לְטְרוּף פֿטְרוּף דְּמִי וְאַף דְבֵאו"ה פֿלֵל נ' אוֹת כ"ה כ' דל"א סוֹפּוֹ לְטְרוּף פֿטְרוּף דְּמִי אֵלֵא כְּשֶׁהַחֲחִיל בְּהָ רִיעוּתָא וְחוֹלְשָׂא ע"ש מ"מ הָרִי גוּף יִצִיאַת הַמַּעֲיִם הוּי' חוֹלְשָׂא וְחוֹלִי כַּמ"ש בְּתוּס' מְנַחֲתוֹ ע'.

ד"ה בְּיִצִי גְבִילַת עוּף טְהוּר כו' שְׁדָרַף הָעוּף סְמוּךְ לְמִיתָתוֹ חוֹלָה וְיוֹצֵאִין מַעֲיוֹ לַחוּץ ע"ש וּלְכַף שְׁפִיר טְרִיפֵה כְּשִׁיצְאוּ דְרַף פִּי הַטְּבַעַת וְלֵא הַחֲזִירוֹ וְנִשְׁחַט כְּף מְשׁוּם שְׁדִינְ ע"ש סוֹפּוֹ וְכֵן מוּבָא בַס' זְכוּר לְאַבְרָהָם רַסִי' מ"ו מַעֲשֵׂה רַב בְּתַרְגּוּמֵי שְׁיִצְאוּ מַעֲיָה וּשְׁחַטוּהָ קוּדֵם שְׁחִזְרוּ וְהַטְרִיפֵה ע"ש וְאַפִּי' בְּיִצְאוֹ דְרַף הַפֿרַס מְסַתְּפֵק בַּחֲבו"ש שֵׁם סק"ה דְּאַפְשָׁר שְׁנִשְׁתַּמּוּ מִשְׁהוּ מְבַסִּינְ וְטְרִיפֵה נְהִי דְמַסִּיק שֵׁם לְדִינָא לְהַכְשִׁיר מ"מ בַּנ"ד שֶׁהִי ע"י חֲבַט עַל אַבְגִּים גְּדוּלוֹת בּוֹדַאי אִין לְהַקֵּל דְּאַפְשָׁר שַׁע"י הַחֲבַט נִתְהַפְּכוּ הַמַּעֲיִם בְּמִשְׁהוּ וַע' בַּס' לְחֵם מִשְׁנָה עַל מִשְׁנִיּוֹת שֶׁהַחֲמִיר בְּכָל עֲנִין בְּשְׁחַטוֹ כְּף וְלֵא הַחֲזִירוֹ וְתַמָּה אֲנִי עַל הַמּוֹרָה הֵזֶה אִיף הַגִּיס לְבוֹ בְּהוֹרָאָה זוֹ וּמִקְלוֹ יִגִּיד לוֹ לְהַתִּיר מֵה שְׁאַסֵר חֲכַם הָעִיר פִּדְתָּ וְכַהֲלָכָה וְכַפִּי הַנִּרְאֵה לֵא הַשְּׁגִיחַ גַּם עַל הַפֿיֶרְפוּס לֵאח"ש שְׁהָרִי עכ"פ.

הוּי' עַל הָעוּף הֵזֶה דִּין מְסוּפָּנָת וְלָרוּב הַנְּחוּצָה דְבָרִי מַעֲטִים יְדִידָף דוּר"ש בְּאַהֲבָה: סִי' רִי בַעֲזָה"י יוֹם ה' ט' טַבַּת תַּרְנ"ו לַפ"ק סְטֵרִי. עֲתַרְתָּ שְׁלוּם וּבְרָכָה לְכַבּוֹד ש"ב הַרְבֵּה הַחֲרִיף הַמְּנוֹפֵלֵג חוֹטֵר מְגֻזַע תַּרְשִׁישִׁים מוּה' שְׁמוּאֵל בְּאַבְד נ"י אַבְד"ק מִיקוּלִיטְשִׁין יצ"ו.

מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי כְּפוּל וְהַנְּנִי לְתַשׁוּבָתוֹ עַד"ש בְּקַצֵּב שְׁקֵנָה פָּרָה מְאִישׁ א' וְהַמְשַׁרְתָּת נְכָרִית שֶׁל הַמוּכָר שְׁחוֹלְבַת תְּמִיד הַפָּרָה אֲמָרָה לוֹ שְׁמִשְׁתַּנְתְּדָרְם וּבַעַל הַפָּרָה בְּעַצְמוֹ לֵא יָדַע שֶׁהַפָּרָה מִשְׁתַּנְתָּ דָם אִף מִפִּי הַשְּׁפָחָה שֵׁא"ל כֵּן וּלְכַף מְכַר אוֹתָהּ בְּזוּל וּבַפֿירוּשׁ הַגִּיד כֵּן לְהַקְצֵב הַלּוֹקֵחַ וְהַקְצֵב הָעֲלִים הַדְּבַר.

וְהַשׁוּ"ב שְׁשַׁחַט הַפָּרָה בְּרֵאוּתוֹ שֶׁהַפָּרָה כְּחוּשָׁה שְׂאֵל אוֹתוֹ עַל סִיבַת כְּחִישׁוּתָהּ אִיפְשָׁר הִיא מִשְׁתַּנְתָּ דָם וְהַשִּׁיב לֵא וְלֵא בְּדַק ג"כ הַפִּיס פֿלֵל וְעַל הָרִיָּאָה הֵיָתָה גְּלֵאט כְּשֵׁר וְנִמְכָּר הַבְּשָׂר וְנִיָּאָל וְנִפְשׁוֹ לְשֵׂאוֹל הַגִּיעָה מֵה דִינְ שֶׁל הַפֿלִים: הֵנָּה לְכַאוּרָה מֵאַחַר שְׁלֵא נוֹדַע שֶׁהַפָּרָה מִשְׁתַּנְתָּ דָם רַק מִפִּי הַשְּׁפָחָה הַנְּכָרִית הָרִי מְבּוֹאָר בְּסוּסִי' ט"ז דֵּאִין עַפּוּ"ם מַסְלַפ"ת נֶאֱמָן לְאַסוּר אִפִּי' בְּאַיִסוּר סוּר דְּאוּרִינִי' עַש"ךְ שֵׁם ס"ק כ"ג וּבַש"ע אַה"ע סִי' ז' ס"ב וְכ"כ בַּט"ז יו"ד סִי' שַׁצ"ז סק"א בְּשֵׁם תַּשׁוּ' א"ז דְּבַכָּל עַדִּיוֹת דְּעֵלְמָא אִין עַפּוּ"ם

מסלפ"ת נאָמן בין להקל בין להחמיר אָמנם בנ"ד שְהוא מדעל"ג בְּנודאי עפוי"ם מסלפ"ת נאָמן גם בְּדאורְיָי אפי' להקל כמ"ש בַּש"ף יו"ד סי' צ"ח סק"ב ומכ"ש להחמיר וביותר במדעל"ג פי האי שְהוא שְלוף וְאחוי ובפֶּרְט בנ"ד דהוא ריעותא מחיים אף דְּכָל שְאינו ס' בַּשְחִיטָה לִיכָא חז"א אי אין מחזיקין מאיסור לאיסור אַבְל עכ"פ לִיכָא חֲזָקָה לְהִתְרָא ובט"ז סי' קכ"ב סק"ד פְּשִיטָא לי' דַּעפוי"ם מסלפ"ת נאָמן להחמיר עכ"פ בְּלִיכָא חֲזָקָה הִתְרָא ענובי"ת חאה"ע סי' י"ח וְגַם הֵלָא מְכַחֲשׁוֹת הַפָּרָה הִי אָנְמֻדְנָא שְאוּמְרַת אָמַת וּמְבֹאָר בַּש"ף יו"ד סי' שי"ג סק"ד דְהִיכִי דְאִיכָא אָנְמֻדְנָא הַמְסִינֵעַ לַעפוי"ם מסלפ"ת נאָמן להחמיר אפי' בְּדַרְבְּנָן וּכ"ש בְּדִאורְיָי וְא"כ הִי צְרִיכִין לְבַדּוּק אִם לֹא נִיָּקָב פִּיס הַשְּׁתֵּן כמ"ש בבלי"י סי' מ"ה אָמְנָם בְּדִיעֵבַד פְּשִלָּא בְּדַק נלפענ"ד דַּיֵּשׁ לְהַקֵּל דָּאף דְהוּא סי' דאורְיָי פְּמְבֹאָר בְּתוֹס' חוּלִין מ"ח.

דְּנִיָּקָב פִּיס הַשְּׁתֵּן הוּא בְּכָלֵל נִיָּקָבוּ הַדְּקִין בַּכ"ז הִי יֵשׁ דַּיְעוֹת שְׂמֻכְשִׁירִין נִיָּקָב פִּיס הַשְּׁתֵּן עַש"ך שָׁם בַּשָּׁם הִיש"ש דְחִזּוּר בּוּ מִמ"ש לְהִטְרִיף א"כ ל"ה רַק ס' טְרִיפָה וְאָף דְהַרְמָ"א כ' וְהִכִּי נְהוּג לְהִטְרִיף בַּכ"ז הִי פְּלָלָא פְּיִיל לָן בַּעַל פִּמ"ג א"ח בַּמַּש"ז סי' תס"ז ס"ק י"ז דבכ"מ שכ' הַרְמָ"א מְחַמַּת מְנַהֲגָא אָסוּר מְיַחֲשֵׁב לְסַפֵּק ע"ש וְהִכִּי מְבֹאָר בְּאַמַּת בַּפֶּר"ת שָׁם דְּנִיָּקָב פִּיס הַשְּׁתֵּן הִי ס' טְרִיפָה וּבְהַצְטָרְף עוֹד ס' הו"ל ס"ס וְא"כ הִי בנ"ד בַּמְשַׁתְּנָת דָּם ס"ס ס' דִּילְמָא לֹא נִיָּקָב פִּיס הַשְּׁתֵּן אוּ לֹא נִיָּקָב מַעַל"ע וְאִת"ל נִיָּקָב מַעַל"ע דִּילְמָא הִלְכָה שְׂהַמְכְשִׁירִין בְּנִיָּקָב פִּיס הַשְּׁתֵּן וְהִי דַעַת הַרְמָ"א בַּסִּי' ק"י ס"ט דְהִיכִי דְאִיכָא ס"ס א"צ לְבַדּוּק פְּלָל עַש"ך שָׁם ס"ק ל"ו.

וְאָף דְּבְּלִיכָא טוֹנַח לֹא סְמִינִין הִיכִי דְאִיכָא לְבָרוּרִי בְּדַמְצִינוּ בַּפְּסָחִים ד'. לִמָּא' נ"מ לִישְׁיָיִלְי' וְאָף דַּבַּפֶּר"ח א"ח סי' תל"ז כ' דְּדוּקָא עַל הַחֲזָקָה אִין סוּמְכִין הִיכ' דְאִיכָא כַּא לְבָרוּרִי אַבְל רַבָּא דַּעְרִיף מְחֲזָקָה סוּמְכִין עֲלֵי' אָף בְּאִיכָא לְבָרוּרִי מ"מ בַּש"ע יו"ד סי' א' לַעֲנִין רוּב מְצוּיִין א"ש מוּמַחִין הֵם נִרְאָה דְגַם אַרְבָּא אִין סוּמְכִין הִיכִי דְאִיכָא לְבָרוּרִי וּבַחֲזִי' אָמְרַתִּי לְבָאָר בְּזָה כ' הַתוֹס' חוּלִין מ"ג: ר"ה הֵהוּא ס' דְרוּסָה כו' שְכ' וּלפ"מ שְפִי'בב"ב גְּבִי בַר אַוּוּזָא דְקַמְמָסְמָס קוּמִי' דְמָא דְקָא' נְשַׁחֲטִי' לְוִשְׁט דִּילְמָא בְּמָקוּם נָקָב שְחִיטָה דַּבְּס' דְרוּסָה אִינְרִי לֹא יִתְכֵּן לֹאמַר כֵּן וְלְכַאוּרָה לְפִי פִי' זֶה לֹא אִינְרִי הִי עוּבְדָא דְרַבָּה הֵתָם רַק בַּס' דְרוּסָה שְׁל עוּף וְלֹא מְשַׁמַּע הִכִּי מְסַתִּימַת דְבָרִי הַגַּמ' דַּא"כ הוּל"ל דַּשְׁחַט הַקְּנָה תַחֲלָה וְאַח"כ בְּדַק הַנְּשַׁט אָמְנָם נלפענ"ד עַפ"מ דַּא' הֵתָם דָּף נ"ג: גְּבִי דְרוּסָה דַּס"ל לְרַב דְצָרִיכָה בְּדִיקָה אִפִּי' בַּסִּימְנִין וּר"ז קַא' הֵתָם בַּסִּימְנִין מְשַׁיְאָדִימוּ סִימְנִין עַצְמָן וּפִירִש"י שָׁם אַבְל מְשִׁים הָאֲדַמַּת בְּשַׁר שְׁכַנְגְדָן לֹא מִיטְרַפָּא דְרוּב סִימְנִין קָשִׁין הֵן אַצְל דְרוּסָה אֲלָא דָאָם אָנוּ רֹאִין שְׂהַאָדִימוּ הַסִּימְנִין הָא חֲזִינִין דַּשְׁלַט בְּהֵן זִינְהָרָא וְרַב דְמוּרִי מְכַפָּא וְעַד אֲטָמָא וְהַצְרִיף לְבַדּוּק בַּסִּימְנִין בְּנודאי פְּלִיג עַל ר"ז ע"ש וּלפִי"ז י"ל דְרַבָּה ס"ל ג"כ כְּרַב דְצָרִיף לְבַדּוּק בַּסִּימְנִין דָּאף דְרוּב סִימְנִין קָשִׁין הֵן אַצְל דְרוּסָה מ"מ ס"ל לְרַב דְצָרִיף לְבַדּוּק בַּסִּימְנִין מְשׁוּם דְקִי"ל דָּאִין סוּמְכִין עַל הָרוּב הִיכִי דְאִיכָא לְבָרוּרִי וְרַבָּה ג"כ הִכִּי ס"ל וּלְכָף בְּדַק אֵת הַנְּשַׁט וְאִי דְנִיחֹוּשׁ שְׂמָא בְּמָקוּם נָקָב קָשִׁיט וְשְׂמָא נְדַרְס שָׁם ז"א דְהָא מָאִי דְלִיכָא לְבָרוּרִי שׁוּב סוּמְכִין עַל הָרוּב וְרַבָּא דַּא' הֵתָם לַעֲלִיל הִיכִי נִיעֵבּוּד נְשַׁחֲטִי' וְהִזְר נְבִדְקִי' שְׂמָא בְּמָקוּם נָקָב קָא שְׁחִיטָה לָאו דְפְּלִיג עַל רַבָּה רַבִּי' וּס"ל דְסוּמְכִין עַל הָרוּב אִפִּי' בְּדִאִיכָא לְבָרוּרִי אֲלָא דְהִי מְסַתְּפֵק וְאִזְלִיל אִם יֵשׁ מְקוּם אָפְשָׁרוּת לְבַדּוּק מְבִלִי שְׁנַסְמֹןף עַל הָרוּב עַד שְׂבָאָמַת רַב יוֹסֵף בְּרִי' נָתַן לוֹ עַצְמָה לְבַדּוּק לְקַנְהָ

וּלְשִׁחְטֵי וְהָדָר לְבָדְקֵי לְנוֹשֵׁט דְהֵתָם בְּעוֹף מַיְיָרֵי וּבְבִהְמָה דְלִיפָא לְבְרוּרֵי עַיִי שְׁחִיטָה
בְּאַמַּת ס"ל לְרַבָּא ג"כ דְסַמְכִינִין עַל הָרֹב דְסִמְנִין קָשִׁין הֵן אֶצְל דְרִיסָה וּא"כ בס"ס דְהוּא
מִטְעָם רֹב כָּל הַיְכִי דְלִיפָא טֹנְרַח אִין סוּמְכִין עָלֵיו בְּדַאִיפָא לְבְרוּרֵי וְהָרֵי מַד' הַתּוֹס'
בְּכוֹרוֹת י"ז: ד"ה אֶפְשָׁר לְצַמְצָם גְּרָאָה דְגַם בְּאִיפָא טֹנְרַח אִין סוּמְכִין עַל ס"ס הַיְכִי דְאִיפָא
לְבְרוּרֵי ע"ש אֶמְנָם בְּדִיעְבַּד פְּשָׁלָא בְּדַק יֵשׁ לְהַכְשִׁיר מִפְּחַס הַס"ס וּכ"כ בְּאַמַּת בַּפּמ"ג סִי
מ"ה לְהַקְל פְּשָׁלָא בְּדַק בַּהֲפ"מ וּבְפִרְט דְהָרֵי בְּתִשׁוּ' נּוּבִי"ק חִיו"ד סִי' כ"א הֶעֱלָה דְהַיְכִי
דְלָא יְבֹרֵר בַּק ס' א' לָא מִיקָרֵי אֶפְשָׁר לְבְרוּרֵי וּבִנ"ד הָרֵי לָא יְבֹרֵר בַּק הַס' אִם נִיקָב
פִּיס הַשְׁתָּן וְגַם חֲזִי לְאַצְטְרוּפֵי מ"ש בְּתִשׁוּ' סִפְרָה יְהוֹשֻׁעַ סִי' כ"ז דְבִבְהֵמוֹת נְקֻבוֹת יֵשׁ
לְתַלוֹת הַדָּם בְּמִקְוֵי אֶמְנָם יַעַן שְׁהַקְצַב עֲשֵׂה בְּמַחְשָׁה מַעֲשֵׂהוּ לְהַעֲלִים הַדְּבָר לְבַטֵּל
הַבְּדִיקָה הָרֵי דִינוֹ כְּבִיטֵל אִיסוּר בְּמִזִּיד דְקִי"ל בְּסִי' צ"ט דְקוֹנְסִין לְמִי שְׁנֹתְבַטֵּל בְּשִׁבְלֵו
וְאִיסוּר לְמוֹכְרוֹ ג"כ לְיִשְׂרָאֵל אַחַר וְאִם כְּבָר נֶעְפָּר הַבְּשָׁר וְהוּא בְּעִין בְּנוֹדָי יְכוּלִים הַקּוֹנִים
לְהַחְזִיר לְהַקְצַב הַבְּשָׁר וְהוּא מְחֻיָּב לְהַחְזִיר הַדָּמִים כְּמַבְנוֹאָר בְּש"ף סִי' קִי"ט ס"ק כ"ט
דְאִפִּי' ס' טְרִיפּוֹת מְבַטֵּל הַמִּקְח וְאִם כְּבָר נֶאֱכַל הַבְּשָׁר עַל הַכֹּלִים אִין חֲשַׁשׁ אִיסוּר וְעַכ"פ
יֵשׁ לְהַבִּי"ד לְקַנְסֵי אֶת הַקְצַב לְהַעֲבִירוֹ עַל זְמַן מַה שְׁלָא יִמְכּוֹר בְּשָׁר פְּשָׁר עַל שְׁהַרְהִיב
בְּנַפְשׁוֹ לְזַלְזַל בְּאִיסוּר כ"כ וְאִח"ז יִקְבֵּל עָלָיו ד"ח לְבַל יֵשׁוּב לְכַסְלָה עוֹד וְסָר עֲוֹנוֹ וְחֻטְאָתוֹ
תִּכְוֹפֵר.

דְבָרֵי יְדִידוֹ ש"ב דוּר"ש בְּאַהֲבָה: סִי' רִיא בַעֲזָה"י יוֹם ג' כ"א שְׁבֹט שְׁנַת תְּרַנ"ג לַפ"ק
סְטֵרֵי. בְּרַפְתָּ שְׁלוֹם וְכַט"ס לְכַבּוֹד יְדִידֵי בַש"ב הָרַב הַגְּדוֹל חֲרִיף וּמְוַפְלֵג בְּתוֹ"י מוֹה' לְוִי
מְוִיטְנֵר נ"י מְלַפְנִים אַבְד"ק וּוְאִיסְלָאוּוִיטֵץ בְּרוּסִיאָה כַּעַת רַאבְד"ק לְיִטְאָוּיִסְק יצ"ו מְכַתְּבוֹ
הַגִּיעֵנִי וְהַגִּיעֵנִי לְתִשׁוּבָתוֹ עַד"ש בְּמַחְסֵי שְׁנִמְצָאָת תַּחֲבוּבָה בְּרוּחַב הַקְּמִטִים שֶׁל הַבַּיִת הַכּוֹסוֹת
וְנִגְדַת הַתַּחֲבִיבָה הִיא מְפָה עִם נֶקֶב בְּעוֹנֵי בִיה"כ וְלֹא אַחַר שְׁחַתְּמוּ אֶת הַמְּקוֹם הַמְּקוֹלְקֵל הִיא
דוֹפֵן הַבִּיה"כ הַנְּשָׂאָר עַד מְקוֹם תַּחֲבִיבַת הַמַּחְסֵי נְקִי וּבְרִיא וְהִיא סִירְכָא מִהַטְרַפֵּשׁ לְהַבִּיה"כ
נִגְדַת הַמְּפָה וְהַנְּקֵב וְהוֹרָה מְעַלְתוֹ שְׁהוּא טְרִיפָה וְנִמְצָא מְעַרְעֵר עַל הוֹרָאָה זוֹ וּמְבַקֵּשׁ
לְהוֹדִיעָהּ הַכְּרַעַת דְעַתִּי הַקְּלוּשָׁה בְּזָה: הִנֵּה נּוֹדַע ד' הַכּו"פ בְּסוּסֵי' מ"א שְׁצִידָד לְהַכְשִׁיר
גַּם בְּנִתְחַב הַמַּחְסֵי בְּבִיה"כ רַק שְׁאִינוֹ מְפֹלֵשׁ מַעַל"ע וְיֵשׁ סִירְכָא כְּנִגְדוֹ שְׁנִסְרָה לְטְרַפֵּשׁ
וְנִסְתַּבְּהָ בְּדְבָרֵי הַצ"צ סִי' מ"ט שְׁכ' שְׁסִירְכָא שְׁנִסְרָה לְטְרַפֵּשׁ הו"ל כְּקוֹרֵט דָּם וְהוּא ז"ל
כ' דְכִינוֹ דְסִירְכָא בְּשָׂאָר אַבְרִים אֶפְשָׁר דְאִינוֹ בָּא מִחֲמַת נֶקֶב אֶלָּא מִחֲמַת לִיחּוֹת וְרִירִין
וְלִכְף ל"ה כַּק"ד ע"ש שְׁמַצִּידָד בְּזָה בְּמִקְוֵי שְׁיֵשׁ עוֹד צְדָדִים לְהַקְל וְכְבָר חֲלָקוּ עָלָיו חֲכָמֵי
דוֹרוֹ בְּזָה וְקִבְעוּ הַלְכָתָא כַּהַצ"צ וְג"א בְּעַנְיֵי תַקְעָתִי מִשְׁמָרוֹת בְּסִבְרַת הַצ"צ הַנְּז"ל לְהַלְכָה
אֶבֶל לָא מִטְעָמִי וְהוּא עַפ"מ שְׁנִנְרָאָה לְתַרְזֵן קוֹשְׁיָה הִרְאִישׁוֹנִים ז"ל וּמְפַלְלֵם הִרְא"ש בַּפּא"ט
שְׁהַקְשָׁה דְאִמְאֵי אִין אֲנוּ מְטְרִיפִין בְּמַחְסֵי שְׁנִתְחַב בְּבִיה"כ מַצ"א אִפִּי' בְּדִלִיפָא ק"ד מִטְעָם
דְחִיִּישִׁינּוּ שְׁמָא הַבְּרִיא כְּמוֹ דְחִיִּישִׁי בְּיָשֵׁב לוֹ קוּץ בְּנוֹשֵׁט.

וּי"ל לְפַעַנ"ד עַפ"ד הַתּוֹס' בְּשִׁבְתָּ ל"ו. שְׁכ' דְבִזְמַן מוּעֵט כְּגוֹן כְּבָלַע מַחְסֵי וּשְׁחִטוּהָ מִיָּד
ל"ח לְשְׁמָא הַבְּרִיא וּמְבֹנְאָר בְּפּוֹסְקִים דְהַשְׁיָעוּר בְּזָה הוּא ג' יָמִים כְּמוֹ בְּהוֹגֵלד פִּי הַמְּפָה
ע' בְּלָבוּ"ש סִי' ל"ו סַק"ד וּא"כ לְכַאוּרָה הַיְכִי חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא הַבְּרִיא בְּיָשֵׁב לוֹ קוּץ בְּנוֹשֵׁט
דַּע"כ הַחֲשָׁשׁ הוּא שְׁנַעֲשֵׂה הַנְּקֵב לְפָנֵי ג' יָמִים וְהָרֵי אִיפָא לְאוּקְמָ' אַחְזָקָה דְהַשְׁתָּא הוּא
דְאִיתְרַע כְּדִקִּי"ל בְּסִי' פ"א לְעַנְיֵן הַגְּבִינּוֹת וּמְמִילָא לִיפָא חֲשַׁשׁ דְנִתְרַפָּא אֶמְנָם בְּחֲשַׁשׁ
נֶקֶב בְּנוֹשֵׁט הָא אִיפָא כְּנִגְדַת זָה חו"ז אִיפָא דְשְׁאִינוֹ זְבוּחַ אֶבֶל בְּבִיה"כ אִין לְחֲשׁוֹשׁ שְׁמָא הַבְּרִיא

משום דאיכא חזקה דהשתא הוא דאיפרע ומהינח היכי דליפא סירכא משא"כ היכי דאיכא סירכא במקום הזה הא קיי"ל דאין סירכא פחותה מג"י ונהי דכ' בכו"פ סי' ל"ט סק"ד דסירכא שהוא בלא נקב רק מחמת התפשטות הליחות אין מוקלט שצריך ג"י אמנם הלא הפמ"ג בשפ"ד סוסי' ל"ט כ' בפשיטות דארף סירכא בלא נקב אינו נעשה בפחות מג"י ע"ש וע' בס' רא"פ ס"ק קצ"ד.

וא"כ פיון שע"כ נעשה קלקול והשתנות בביה"כ זה לפני ג"י שוב חיישינו ג"כ שהנזקב הי' מפורש מעל"ע לפני ג"י ונתרפא דומיא דמסקינן בבכורות מ"ב: דאמרינן הואיל ואשפני אשפני ע"ש ואי דאפשר שהסירכא הוא מהטרפיש ולא מהביה"כ ול"ה ההשתנות בביה"כ ז"א דלעולם אנו תולין השקלקלה במקלקל כדא' בחולין מ"א.

בהעלתה צמחים עפירש"י ותוס' שם ונהרי בריאה סרוכה לדופן ויש מפה בדופן פנגדה תלילן בדופן אע"ג דרוב סירכות הם מהריאה הרי דתלינו במקלקל אפי' פנגד הרוב להקל מכ"ש להחמיר וא"כ לפי"ז יש להחמיר ביש סירכא עוד יותר מק"ד וכיון דבק"ד משמע דהוי ודאי טריפה כדא' בטוש"ע אם נמצא עליו ק"ד בידוע שניקב פולו וטריפה וכו' בעובדא דרבי בחולין נ"א.

א"ל טרח טריח להווא גברא מתני' הוא המסס וביה"כ שניקבו לחוץ ומשמע דמצ"א עם ק"ד שנה בדיני' עם נקב מעל"ע ונהרי לדברינו גם בסירכא פנגדו ודאי טריפה: והנה בתשו' חוט השני סי' ס"ט פסק דיש להטריף בסירכא מטרפיש הפכד לביה"כ אפי' לא נתחב המחט פלל רק נמצא מונח על הפרש וכ"פ בתשו' פמ"א ח"ב סי' קכ"ט אפס בנובי"ק חיו"ד סי' ט"ו נטה קו להקל בזה והנה באמת לפ"ד הט"ז וש"ך בס' מ"ח שכ' להטריף אפי' נמצא המחט בבה"כ בחללו ולא נתחב פשיש ק"ד מבחוץ ה"ה דיש להטריף בסירכא הגרוע מק"ד פאשר העיד בתשו' צ"צ שם ומה שהקשה בעל צ"צ על הט"ז וש"ך דא"ף אפשר דבק"ד אפי' בנמצא מונח טריפה הרי אף בתחוב בע"י שיהי' הק"ד נגד פי המחט דוקא ויהי' א"כ נמצא חמור מנתחב זה אינו תימא כ"כ דהרי מציינו בש"ך סי' ל"ג סק"כ דיותר יש להטריף אם לא נמצא מחט מנמצא דאמרי' אלו הי' לפנינו הי' אפשר נקוב לחוץ ע"ש והה"נ אמרינן דאפשר אם הי' המחט תחוב הי' הק"ד נגד פי המחט אפס שבתשו' רח"כ חיו"ד סי' י"א כ' דארף אי נימא דהלקה כט"ז וש"ך להטריף בק"ד אפי' בנמצא אבל גבי סירכא פיון דנוכל לתלות שהוא מן הטרפיש י"ל דהט"ז וש"ך ג"כ מודו דאם אין המחט תחוב בו לא מיטרף.

אמנם בנ"ד פיון דיש מפה פנגד המחט הרי לא גרע מפה ממש מק"ד שמעיד על המפה כדא' אם אין מפה ק"ד מנין. והנה בצ"צ שם כ' לדחות ד' הט"ז וש"ך הג"ל דל"ד לנשט דקיי"ל בס' ל"ג דביש עליו ק"ד טריפה אפי' אין הקוץ תחוב בו אלא מונח בתוכו דשאני נשט דאכלה בי' ופעיא בי' ומתנענע תמיד איכא למיחש שפא מתחלה ניקב הקוץ את הנשט ומחמת הנענוע חזר הקוץ לפניו ונסתם הנקב אבל בביה"כ דמינח גיח אם איתא דהקוץ הי' ניקב בו בתחלה ל"ה חוזר לפניו אלא הי' תחוב בו כמו מתחלה דומיא דכ' הרא"ש פא"ט בשם ר"ת ע"ש וכ"כ בנובי"ק סי' ט"ו.

והפה אף דמציינו בחולין מ"ח: גבי מחט שנמצאת בחיתוכי דריאה טריפה דדילמא אי הוי ריאה קמן הוי מינקבה ופי' בתוס' שם הטעם משום דאפי' בקופא לגו חיישינו שנקנס

דָּרָךְ הַסְּמֻפּוֹנוֹת לְרִיאָה וְנִיקְבָה הַרְיָאָה וְחֻזְרָה לְאַחוּרֵי דָּלָא כְּפִירֵשׁ"י שְׁם שְׁפִי מְשׁוּם
דְּחִינְשֵׁי דְדָרָךְ הַנּוֹשֵׁט מִיְנֻקָּב וְאַתָּא ע' בְּהֵרָא"ש וּבְחֵל' מְהֵר"ם לְוַבְלִין שְׁם פְּבָר כ'
הַמְּפֹרְשִׁים בְּדַעַת הַתּוֹס' דָּרָךְ בְּצִירוּף ב' הַטְעָמִים מְטָרְפִינֵין דְּאִיכָא ס"ס לְאִיסוּרָא דִּילְמָא
דְּרָךְ הַנּוֹשֵׁט וְאֵת"ל דְּרָךְ הַקְּנָה שְׁמָא נִיקְבָה לְחוּץ וְחֻזְרָה לְאַחוּרֵי עֵתְבוּ"ש סִי ל"ו.

וּמְלַבֵּד זֶה אִיכָא לְמִימַר דְּרִיאָה דְּמֵיכָא בְּזֵה לְנוֹשֵׁט פִּינּוֹן שְׁמַרְחַפְתָּ תְּמִיד עַל הַלֵּב וְאַפְשָׁר
שְׁמַחְמַת תְּנוּעַת רְחִיפְתָּה הַחֻזְרָה הַמְּחַט לְאַחוּרֵי וּבְפָרְט לְפַמ"ש בְּב"י סִי ל"ו בְּשֵׁם הַג"א
דְּבְרִיאָה נִיקְבוּ הַקְּרוּמִים זֶה שְׁלֵא בְּנִגְדָא זֶה טְרִיפָה מְשׁוּם דְּרִיאָה ג"כ גְּמָדָה וּפְשָׁטָה וְדְּמֵיכָא
לְנוֹשֵׁט א"כ גַּם לְעַנְנֵי זֶה דְּמֵי לְנוֹשֵׁט דַּע"י שְׁגָמָדָה חוּזְרַת הַמְּחַט לְאַחוּרֵי.

אַמְנָם בְּנ"ד דְּחֻזְרֵינֵין שְׁיֵישׁ נְקָב וּמְחַט וְע"כ חֻזְרָה הַמְּחַט לְאַחוּרֵי וּבְכַה"ג שְׁפִיר חִינְשֵׁינּוֹ
שְׁמָא הִי הַנְּקָב מֵעַל"ע כְּמ"ש בְּפַמ"ג בְּשַׁפ"ד סִי ל"ג ס"ק כ"א וְסִי מ' סִק"ז וְסִי מ"ח
ס"ק י"ט ע"ש. וְלִבְר מִן כָּל דִּין י"ל דְּאַפִּי הַמְּקִילִין בְּנִמְצָא הַמְּחַט מְנוּחָ בְּפָרְשׁ יוֹדוּ
דְּבִנְתַּחֲב בֵּין הַקְּמִטִים וְאִיכָא סִירְכָא בְּנִגְדוֹ הוּא חֲמִיר יוֹתֵר דְּבִשְׁלֵמָא בְּנִמְצָא בְּפָרְשׁ י"ל
דְּבַכָּה"ג אֵין מְחֻזְרִין רִיעוּתָא מְמָקוֹם לְמָקוֹם פִּינּוֹן דְּאַפְשָׁר שְׁבַבִּיה"כ לִיכָא שׁוּם נְקָב
וְהַסִּירְכָא הוּא מְהַטְרַפֵּשׁ וְהַר"ז דּוּמָה לְמ"ש הַט"ז בְּסִי ל"א בְּשֵׁם או"ה גְּבִי תוֹלַעַת
שְׁנִמְצָא חוּץ לְקַדְרִיָּה דְּאֵין לְהַחְזִיק עִי"ז רִיעוּתָא עַל הַמּוֹחַ דְּהֵי מְמָקוֹם לְמָקוֹם ע"ש
מִשְׁא"כ בְּנִתְחַב בֵּין הַקְּמִטִים הָרִי כ' בְּט"ז סִי מ"ח ס"ק י"ט לְהַצְרִיף בְּדִיקָה לְכַתְחֻלָּה
ע"ש וְעֵתְשׁוּ בִיא"פ שְׁבָסוּף ס' רַא"פ סִי ל' שְׁהַחְמִיר מְאֹד בְּנִתְחַב בְּקְמִטִים ע"ש וּבְפָרְט
דְּבַנ"ד הֵלֵא יֵישׁ נְקָב וּמְפָה בְּנִגְדָא הַסִּירְכָא בְּוֹדָא אֵין לְהַקְלֵי וְאַף דְּלֵא מְצִינוּ דַּק"ד מוֹרָה עַל
נְקָב כ"א בְּמַחַט פִּי מַעֲשֵׂה דַר' בְּחֻלִּין נ"א.

וּבְנִקְבֵי שַׁע"י חוּלֵי לֵא מְצִינוּ דְּנִימָא בִּי אִם אֵין שְׁם מְפָה ק"ד מְנִין וְה"ה בְּסִירְכָא דְּדְּמֵי
לְק"ד בְּנִגְדָא נְקָב שַׁע"י חוּלֵי אַמְנָם מְבֹאָר בְּתִשׁוּ' בְּאָר יַעֲקֹב סִי מ"א וּבְנוּבִי"ת חִיו"ד
סוּסִי נ"ז דְּגַם סִירְכָא בְּנִגְדָא נְקָב בְּלֵא מְחַט אָסוּר וְכ"כ בְּתִשׁוּ' חַת"ס סִי מ"ב דְּפִשׁוּט דְּכָף
לִי מְחַט כָּף לִי נְקָב בְּעֵלְמָא כָּל שְׁיֵישׁ ק"ד בְּנִגְדוֹ מוֹרָה שְׁגַם שְׁם שְׁלֵטָה הַמְּפָה ע"ש וְאַף
לְמָה שְׁהַבִּינוּ מְקַצַּת אַחְרוּנִים לְחַלְקֵי בְּזֵה בְּכ"ז זֶהוּ רַק הֵיכִי דְּלִיכָא מְחַט כָּלֵל אַבְלֵהִיכָא
דְּנִמְצָא מְחַט ג"כ בְּצִדוֹ נְרִאִין הַדְּבָרִים שְׁהַנְּקָב מְהַמְּחַט בָּא כְּעַנְיָן שְׁמַצִּינוּ בְּתוֹסְפָתָא פ"ב
דְּמִקְנָאוֹת צִינּוֹר שְׁמַקְלַח לְמִקְנָה וְהַמְּכַתְּשַׁת נְתוּנָה בְּצִדוֹ ס' מְהַצְנוֹר לְמִקְנָה ס' מְהַמְּכַתְּשַׁת
לְמִקְנָה ה"ז פְּסוּל מְפָנִי שְׁהַפְּסוּל מוֹכִיחַ וְכ' בְּכ"מ פ"י מְמַקְנָאוֹת דְּהַטְעַם הוּא מְפָנִי
שְׁהַפְּסוּל הוּא בְּעֵין ע"ש וְעַש"ךְ סִי ר"א ס"ק קמ"ד וְה"ה הֵכָא בְּכַה"ג שְׁהַמְּחַט נְתוּנָה
בְּצִדוֹ בֵּין הַקְּמִטִים הַפְּסוּל מוֹכִיחַ שְׁהַנְּקָב מְהַמְּחַט בָּא וְכ"ע יוֹדוּ לְהַטְרִיף בְּכַה"ג הֵיכִי
שְׁיֵישׁ סִירְכָא בְּנִגְדוֹ וְעַנּוּבִי"ק סִי י"ד שְׁכ' דְּאַפִּי ל"ה סִירְכָא מְמָשׁ בְּנִגְדָא הַנְּקָב אִם הִי
בְּמָקוֹם הַדָּק טְרִיפָה פִּינּוֹן דְּבְמָקוֹם הַדָּק אֵין לְהַכְשִׁיר מְצ"א אֶלְא בַּהַפ"מ כְּמ"ש בְּש"ף סִי
מ"ח ס"ק י"ג וְכָאן דִּישׁ עוֹד רִיעוּתָא מְחַמַּת הַסִּירְכָא אֶף שְׁאִינוּ בְּנִגְדוֹ מְמָשׁ מ"מ הֵלֵא
הַרְבֵּה אַחְרוּנִים מְטָרִיפִין סִירְכָא בְּשָׂאָר אַבְרִים אֶלְא דְּאַנּוֹן קִי"ל דְּאֵין סִירְכָא פּוֹסְלַת אֶלְא
בְּרִיאָה וְכִינּוֹן דְּאִיכָא ג"כ חוּמְרָא דְּנִיקְבֵי בְּמָקוֹם הַדָּק מְצ"א אֵין לְהַכְשִׁיר בְּכַה"ג אִפִּי
בַּהַפ"מ וְשַׁע"ד ע"ש וְעֵתְשׁוּ חַת"ס סִי ל"ג אַחְרֵי שְׁבִיָּאָר שְׁם שְׁמַהֲרָאוּי לְהַטְרִיף אִפִּי
בְּנִמְצָא מְנוּחָ בְּכ"ז לֵא מְלֵאוּ לְבוֹ לְבַטֵּל מְנַהֵג הַמְּתִירִין שְׁיֵישׁ לְהֵם עַל מָה שְׁיִסְמוּכוּ וְאַפִּי
תְּחוּב בְּכּוֹסוֹת שְׁקוּרִין פְּלִידְרֵלִי"ךְ נוֹהֲגִים לְהַתִּיר כָּל שְׁאִינוּ תְּחוּב בְּעוֹבֵי הַעוֹר עֲצָמוֹ

ומניח להם מנהגם רק בעל נפש יחוש לעצמו אמנם זהו רק בסירכא לחוד מאחר שיש לתלות הסירכא בטרפיש ואין פאן ריעותא בביה"כ פלל אבל פל שיש מפה בביה"כ שפראה לחוש שע"ז פאה הסירכא יש לאסור גם בנמצא המחט מונח אפי' בהפ"מ ע"ש פי על פן יפה הורה ר"מ להטריף ואינני רואה מקום להקל בנידון השאלה דקמן ופוק חזי איך שבתשו' שיבת ציון סי' כ"ו הפה על קדקד אחד חכם בעיניו שרצה לפרוץ גדר להקל אחרי שפבר הורה חכם לאיסור בסירכא מטרפיש לביה"כ ונמצא מחט מונח בפריש ותברין לגזיון' ע"ש ומכ"ש בנ"ד שהמחט נתחב בין הקמטים וגם יש נקב ומפה פנגד הסירכא המיקל בזה עתיד ליתן את הדין דברי ידו דור"ש פאהבה: סי' ריב בעזה"י יום ו' עש"ק כ"ג תמוז שנת תרמ"ז לפ"ק סטרי ברכות שמים מעל יחולו עלי ראש פבוד ש"ב הרב הגאון הישיש חריף ובקי חכם ושלם אוצר בלום משולש ביחוסו ונימוסו כש"מ ישכר בעריש בערנשטיין נ"י אבד"ק האאג יצ"ו במדינת האללאנד יקרת מכתבו הגיעני ואותיותיו ישאלוני על אנדם הקליפה הנקרא מושעל שגדל בתוכו שרץ המים הנקרא אויסטער בל"א שמבשלין אותו באור עד שנעשה לטיט ומתקנין בטיט הזה פלים שבורים שמתחברים השברים ע"י הטיט הזה ונפש כת"ה בשאלתו אם אריף למיעבד הכי דאיפשר דיש איסור דשרץ על גוף המושעל שהשרץ נברא עמו וגם שבהיות השרץ בתוך קליפתו במים בלעה הקליפה מלחות השרץ גופא כמו פלי שנכבש איסור בתוכו ואוסר אח"פ הטיט הזה את הפלים פשמבשלין בהן זת"ש: הנה בת"כ פ' שמיני פרק ד' דרשינו גבי שרץ המים דכתיב מבשרם לא תאכלו מבשרם ולא מן העצמות ולא מן הספירין שלהם ופי' הראב"ד שם על הבשר הוא בלאו ולא על העצמות וכ"ה בפירש"י חולין קכ"ה.

ע"ש והמושעל הזה הרי לא גרע מעצם וספיר של השרץ אכן י"ל דנהי דמעטין רחמנא מלאו שא"ח עליו מלקות אבל איסורא מיהא איפא אמנם פינו דבאמת המושעל אינו גוף השרץ רק שנוצר בתוכו הו"ל רק כמו שליא ונלא א' בבכורות ז': עור הבא מפנגד פניו של חמור מותר דפירשא בעלמא הוא ופסק פן בטוש"ע יו"ד סי' פ"א ס"ד ובש"ף שם ס"ק י"א כ' דכ"ש שליא של שאר בהמות טמאות.

והנה בס' פר"ת שם כ' להשיג על הש"ף מהא דכ' הרמב"ם פ"ד ממ"א דהאוכל משליא של בהמה טמאה פטור משום שא"ר לאכילה דמשמע פטור אבל אסור ובאותו פרק כ' ונ"ל עור הבא פנגד פניו של חמור מותר מפני שהוא כמו הפרש ומ"ר דמותרים ולכך כ' דע"כ אינו מותר אלא בשליא של חמור דהוי ידע הש"ס דהוא פריש גמור ולכך קרי לה בלשון עור משא"כ שאר שליות אסירי והקשה מהא דא' בחולין קי"ג: על הא דאמר שמואל גדי להוציא את השליא דל"צ קרא דפירשא בעלמא הוא ומשמע דגם שאר שליות מותרין דפירשא בעלמא גינהו.

אמנם באמת י"ל עפ"מ דתנן בחולין ע"ז. השוחט את הבהמה ומצא בה שליא נפש היפה תאכלנה ואינה מטמאה לא ט"א ולא טומאת נבילות חושב עלי' מטמאה ט"א אבל לא טומאת נבילות הרי דאי לא חושב עליה אינה מטמאה ט"א דלא חשיבא אונקל ורק דמחשבה משוי לה אונקל וא"כ י"ל דבאכילת שליא ליפא רק טעם קלוש והו"ל שליא כד"א עכו"פ סי' ס"ה ובראש יוסף חולין ק"א.

לְעַנְנֵי גִיהֵן וּבְשֵׁלְכַד"א הָא פִּטוֹר אֲבָל אֲסוּר כַּמִּשְׁבֵּשֵׁי בְּרֵמֶב"ם פ"י מִמַּא"ס הַכ"ב וּבִלְח"מ שֵׁם וְעַמ"ל פ"ה מִיִּסוּה"ת וּלְכַד לַד' הֶרְמֶב"ם בְּשֵׁלְיָא וְשֵׁל בְּהֵמָה טְמֵאָה פִּטוֹר אֲבָל אֲסוּר מִדְּאֲרֵינִי מְשׁוּם דַּס"ל דְּבִשְׁלַכְד"א אִיפָא אֲסוּר דְּאֲרֵינִי מִשְׁא"כ בְּש"ס חֲוָלִין הַנָּ"ל קֵא' שְׁפִיר דְּלַעֲנֵן בְּב"ח ל"צ קָרָא פִּינֵן דֵּא"י לְחוּל עָלְיוּ שֵׁם בְּב"ח דְּוִמְיָא דַּכ' הַפּוֹסְקִים לְעַנְנֵן נ"ט בַּר נ"ט דְּאֲסוּרָא אֲסוּר וּבְב"ח מְוִתֵּר מְשׁוּם דֵּא"י לְחוּל שֵׁם בְּב"ח עַל טַעַם קְלוּשׁ.

וּמִוּבֵּן הַדְּבָר בְּיוֹתֵר עַפְמ"ש בַּפּמ"ג בְּשַׁפ"ד ס'י פ"ז סַק"ל לְעַנְנֵן הָא דַּכ' בְּמַנְיֵי דְדָם שְׁנִבְלַע בְּפִרְשׁ הַקְּוֹרְקָבֵן אֲוִסֵּר אַח"כ וּבְטַעַם בְּשֵׁר שְׁנִבְלַע בְּחֵלֵב קִיבָה קְרוּשָׁה אִינוּ אֲוִסֵּר אַח"כ דֵּהוּא מְשׁוּם דְּשֵׁאֲנִי בְּב"ח מְשִׁאָר אֲסוּרִין פִּינֵן דְּכָל חַד לְחוּדִי שְׁרִי וּמֵאַחַר שְׁנִבְלַע בְּפִרְשׁ אִין בּוֹ פַּח לְהַתְחַבֵּר עִם בְּשֵׁר אַח"כ שְׁיִהְיוּ כְּגוּף א' ע"ש וּלְפִי"ז שְׁפִיר קֵא' דַּל"צ קָרָא דְשֵׁלְיָא פִּירְשָׁא בְּעֵלְמָא הוּא וְאִין בּוֹ פַּח לְהַתְחַבֵּר עִם הַחֵלֵב שְׁיִהְיוּ כְּגוּף א'.

וּשְׁעִפִּי"ז נִלְפַעַנ"ד לְכֹאֲרָה בְּהָא דְּבִזְבָּחִים ל"ה: מְסַקִּינֵן דְשֵׁלְיָא אִינוּ מְפַגֵּל הַזְּבַח אֲבָל מְתַפְגֵּל עִם הַזְּבַח וְלְכֹאֲרָה אֲמַאי יְחוּל אֲסוּר פִּיגוּל עַל הַשֵּׁלְיָא כְּשֶׁנִּתְפַּגֵּל הַזְּבַח הָרִי הָרִי פִּירְשָׁא וְכִי גָרַע מְשֵׁלְיָא שֵׁל נְבִילָה וְטְמֵאָה וְלִהְיֵא מוֹר י"ל דֵּהֵנָּה בְּנוֹתֵר עַכְצ"ל דְּחַל גַּם עַל טַעַם קְלוּשׁ לַד' הַסּוּבְרִים דְּגַם טַעַם א' בְּאֲוִקֵּל וְטַעַם ב' בְּכִלֵי הוּ"ל נ"ט בַּר נ"ט עַר"ן חֲוָלִין פַּכ"ה וּמִדְּכ"ר וְאִם בְּכִלֵי גַחְוִשָׁת בְּוִשְׁלָה וּמְוִרָק וְשׁוֹטֵף בְּמִים וְהֵלֵא סְתָם בְּיִשׁוּל הוּא בְּמִים א"כ הוּ"ל נ"ט בַּר נ"ט מִהַבְּשֵׁר לְהַמִּים וּמִהַמִּים לְהַכִּלֵי וְלִמָּה הַצְּרִיכָה הַתּוֹרָה מו"ש וְע"כ דְּגִזָּה"כ הוּא דְּאֲסוּר נּוֹתֵר חַל גַּם עַל נ"ט בַּר נ"ט אִף שֶׁהוּא טַעַם קְלוּשׁ וְה"ה דְּחַל ג"כ אֲשֵׁלְיָא אִף שֵׁא"ב רַק טַעַם קְלוּשׁ וּלְפִי"ז הָרִי כ' הַתּוֹס' בְּסוּגִי דְּזְבָּחִים שֵׁם ד"ה וְש"מ דְּכָל שְׁחִיבִין עָלְיוּ מְשׁוּם נּוֹתֵר מוֹעִיל בְּפִיגוּל עַכ"פ שֵׁלְיָא יֵצֵא מִתּוֹרַת מְתַפְגֵּל שְׁכַשְׁפִּיגֵל גּוֹפָא דְּזִיבְחָא מְתַפְגֵּל גַּם הוּא וּלְכַד הָרִי שְׁפִיר עַל הַשֵּׁלְיָא דִּין מְתַפְגֵּל אֲמַנָּם הָרִי בְּאַמַּת הָא דְּדִיִּקִּינֵן דְּאֲסוּר נּוֹתֵר חַל גַּם עַל טַעַם קְלוּשׁ אִינוּ מְוִכָּרַח לְמַאי דְּקִי"ל כַּהֲגַש"ד דְּבַעֲיָנִין דּוֹקָא טַעַם א' בְּכִלֵי עַפְמ"ג ס'י צ"ה.

אֲמַנָּם י"ל עַפ"מ שְׁמִסְנִפֵּק בְּמ"ל פ"ה מִיִּסוּה"ת בְּהָא דְּפִטוֹר בְּשֵׁלְכַד"א דְּשִׁמָּא הוּא דּוֹקָא הִיכִי דְּכִתְבָה הַתּוֹרָה בְּלִשׁוֹן לָאו לֹא תֹאכַל אֲבָל הִיכִי דְּלֹא נִכְתַּב בְּלִשׁוֹן לָאו חִיבֵיב גַּם בְּשֵׁלְכַד"א וּלְפִי"ז הָרִי מְבִּינֵן בְּכִרִיתוֹת ה'.

דְּכִרַת דְּפִיגוּל הוּא מַגְז"ש נֶאֱמַר לְהֵלֵן וְאוֹכְלֵיוּ עֲוֹנוֹ יִשְׂא וְנֶאֱמַר כָּאֵן וְהַנְּפִשׁ הָאֲוִקְלָת מְמַנָּה עֲוֹנָה תִּשָּׂא מֵה לְהֵלֵן כָּרַת אִף כָּאֵן כָּרַת וְאִזְהָרָה דְּפִיגוּל א' בְּפִסְחִים כ"ד. דִּילְפִינֵן מְהָא דְּכִתִּיב לֹא יֹאכַל כִּי קוֹדֵשׁ הֵם כָּל שְׁבַקוֹדֵשׁ פְּסוּל בָּא הַפְּתוּב לִיְתֵן ל"ת עַל אֲכִילָתוֹ א"כ לֹא כְּתִיב לָאו דְּאֲכִילָה בְּגוֹפִי שֵׁל פִּיגוּל וְלִהְיֵי חִיבֵיב גַּם בְּשֵׁלְכַד"א כְּדָקָא' אַבְיֵי בְּפִסְחִים כ"ה.

לְעַנְנֵן בְּב"ח אַע"ג דְּגַמְרָה לְהַ מְנַבְּיָלָה וּבְנַבְּיָלָה כְּתִיב אֲכִילָה בְּכ"ז א' דְּלִהְיֵי ל"כ אֲכִילָה לּוֹמֵר שְׁלוֹקִין אִף שֵׁלְכַד"א וְעַתְשׁוּ שֵׁא"ר ס'י ע"ו לְעַנְנֵן לָאו דְּמַעֲיָלָה אִף דְּיִלְפִי חֲטָא חֲטָא מְתַרוּמָה וּבְתַרוּמָה כְּתִיב אֲכִילָה בְּגוֹפִי חִיבֵיב גַּם בְּשֵׁלְכַד"א ע"ש וְה"ה דִּי"ל בְּפִיגוּל פִּינֵן דַּל"כ לָאו דְּאֲכִילָה בְּגוֹפִי וּבְכִרַת לֹא כְּתִיב אֲכִילָה בְּלִשׁוֹן לָאו לְהִיכִי חִיבֵיב ג"ש בְּשֵׁלְכַד"א וְחִיבֵיב נְמִי בְּזָבַח שְׁנִתְפַּגֵּל גַּם עַל הַשֵּׁלְיָא אֲמַנָּם עֲדִינֵן קִשָּׁה דְּהָרִי בְּתוֹס' בְּזְבָּחִים שֵׁם עַמּוּד א' ד"ה פִּיגֵל בְּזָבַח כ' דֵּהָא דְּמַמְעֵט בְּת"כ שֵׁלְיָא מִדִּין נּוֹתֵר הִינֵנוּ רַק מְשִׁרְיָפָה מְמַעֲטִינֵן לְהַ אֲבָל אֲסוּרָא דְּנוֹתֵר אִיפָא ג"כ בְּשֵׁלְיָא וְכ"פ הֶרְמֶב"ם ז"ל בַּפַּח"י מֵה

פסוהמ"ק הכ"ג ונ"ל אכל מן השליל או מן השליא חייב משום פיגול נותר וטמא פאנכל מבשר שאר הזבח עכ"ל ואמאי יתחייב משום נותר על השליא כיון דהו"ל כפירשא בעלמא הרי פתיב בי' בפ' תצונה אכילה בגופי' בלשון לאו ושרפת את הנותר באש לא יאכל ובעלמא משום אוכל קודש בטומאה שפיר חייב על השליא כיון דעכ"פ קודש הוא דהא דדרשינן בזבחים צ"ח.

מה אשם אין שפיר ושליא קדוש כו' הוא רק למ"ד ולדות קדשים בהנייתן הו קדושים והרמב"ם הא פוסק כמ"ד במעיי אמן הו קדושים ובפרט בקדם עיבורו להקדשן הא לכ"ע הפל קדוש והו"ל שפיר אוכל קודש בטומאה משא"כ משום נותר אמאי יתחייב הא הו"ל שלכד"א ודברי הרמב"ם שם בלא"ה תמוהים לפענ"ד דכיון דפסק דבעלמא חייב משום פיגול וע"כ כר"א בזבחים שם דמתורת מתפגל לא נפיק א"כ אמאי כ' שם בהלכה כ"ב דאם אכל מזבח שנתפגל מן המנרה אינו חייב פרת והרי א' בזבחים שם דלר"א ה"ה במנרה פגל הזבח נתפגל המנרה דבעלמא אכל דפטור י"ל דס"ל להרמב"ם כיון דלאו בכלל בשר הזבח הוא א"ח עליו משום פיגול כדא' בפסחים פ"ג: פל הגידין בשור חוץ מגידי צנאר ופירש"י דגידי צנאר היינו אכל ולכך ס"ל להרמב"ם דא"ח עליו משום פיגול משא"כ מנרה הא לא נפקא מתורת מתפגל והטעם כ' בפירש"י שם כיון דאיפא אינשי דאכלי לה להכי פי נתפגל העוף ע"י ד"א חייב פרת על המנרה [ומה שהשיגו בתוס' שם על רש"י ז"ל שפי' דלהכי אין מנרה מפגלת משום דלא חזיא לאכילה דפירשא בעלמא הוא דבחנום דחק כיון דמנרה אבית הדשן ואין בה לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח לפענ"ד תמוה דהרי אצטריף לחטאת העוף לפ"מ דמבנאר בת"כ פ' ויקרא פ"ט והשליף אותה ולא חטאת העוף א"כ הא איפא במנרה חטאת העוף אכילת אדם ושפיר הוצרך רש"י לפרש משום דפירשא הוא.

אמנם פן ראיתי בפירוש הראב"ד על הת"כ שם שכ' ונ"ל ולא מנרה חטאת העוף אם ירצה פהו יאכל אותו זפק עכ"ל וא"כ מלשון אם ירצה משמע דעכ"פ אין מצוה באכילת אותו זפק והוא משום דבאכילת קדשים בעינין אכילה חשובה כדדרשינן למשחה לגדולה פדרף שהמלכים אוכלין וכיון דרובא דאינשי לא אכלי לי' ל"ה אכילה חשובה ומכ"ש אי נימא פהצד הספק של המ"ל הנ"ל דגם במ"ע א"י בשלכד"א ע' יבמות מ.

א"כ בודאי אינו מקיים באכילת הזפק מצות אכילת קדשים וע' בסופה מ"ב. ובפירש"י שם דגם בחטאת העוף איפא מ"ע דנאכלו אותם אשר כנפר בהם וכיון שפן י"ל דל"ה אכילת הזפק אכילת אדם: לענין פיגול אכן י"ל דזהו באמת ג"כ פונס רש"י ז"ל דכיון דרובא דאינשי לא אכלי לה ולית בי' מצות אכילת קדשים ל"ה בכלל אכילת אדם שביא הזבח לידי פיגול ע"י מחשבת אכילתו [ונה הטעם י"ל ג"כ בשליא דלהכי לא נפיק מתורת מתפגל כיון דנהי דלא חזיא לאכילה אבל הא איפא אינשי דאכלי לה פדמצינו במתני' חולין הנ"ל השוחט את הבהמה ומצא בה שליא נפש היפה תאכלנה וא"כ כיון דפוסק הרמב"ם כר"א בהא דשליא יש עלה תורת מתפגל לא יתחייב ג"כ אם אוכל מנרה מעוף שנתפגל ע"י ד"א וצ"ע: כ' והנה מסקנת הפרי תאר הנ"ל דכל השליות עכ"פ אסורות מדרבנן ל"ש של חמור ל"ש שאר שליות ועור הבא פנגד פניו של חמור הוא דשרי דזה אינו שליא דהרי בתוס' חולין ס"ד: כ' בטעם הימר דעור הבא פנגד פניו של חמור שהוא

נתהו' מש"ז של חמור ונקרש ונעשה עור הרי דאינו שליא לדעתם ע"ש אמנם באמת בתוס' בכורות ז: פי' דהוא שליא אכן לדינא י"ל כמש"ש מקודם דשליא של חמור קים לי' להש"ס דהוא פרש גמור אבל שאר שליות עכ"פ מדרבנן אסירי ותינהא קא חזינא בדברי הפר"ת שם שכ' בדעת הרמב"ד פ"א מט"א דס"ל דבחלב הקיבה דפירשא הוא ל"מ חישוב עלה לאחותי עלה ט"א ומ"ש משליא דקתני במתני' דמהני חישוב עלה שמשמאה ע"א אע"ג דהוי פירשא וכ' בטעמו דחלב הקיבה פיון דהוא עפר סרוח ממש החושב עליו בטלה דעתו ושאני שליא דהגם דהוי פירשא הלא משפחת לה נפש היפה דאוקלה כבמשנה חולין ע"ז.

לקח מהני מחשבה משא"כ חלב שבקיבה דאין מצוי נפש יפה דגומעתה הו"ל עפר סרוח ממש והחושב עליו בטלה דעתו וגם הרמב"ם ס"ל חילוק זה לענין איסור דשליא אסורה מדרבנן דל"ה פרש גמור פיון דאיכא נפש יפה דאוכלתה משא"כ חלב שבקיבה שריא דהוי פירשא גמורה ע"ש.

ואני שמעתי ולא אבין דהרי משנה ערוכה היא בע"ז כ"ט: שאל ר' ישמעאל את ר' יהושע כשהיו מהלכין בדרך א"ל מפני מה אסרו גבינות נכרים א"ל מפני שמעמידין אותה בקיבה של נבילה א"ל והלא קיבת עולה חמורה מקיבת נבילה אמרו פהו שדעתו יפה שורפה חי' כו' הרי דאיכא גם בחלב הקיבה נפש יפה ששורפה חי' ואינו מואס בה] וכן העלה בכו"פ סי' פ"א דכל שליות מה"ת מותרין פיון דל"ה עלה שם בפ"ר מדקתני במתני' דאינו מטמא טומאת נבילות ופירש"י והר"ן דלאו בפ"ר הוא אלא כשא"ר אוקל בעלמא ולהכי לענין איסור אבמ"ה מצריף קרא דכל בבהמה תאכלו דשחיטת אמו מתרת השליא שנמצא בתוכה דאל"ה הוי אסור מה"ת פיון דלענין אבמ"ה לא בעינן דוקא בפ"ר דכל מידי דאתי מחי אסור דהרי אי לאו קרא הוי אסרינן חלב וביצה משא"כ לענין איסור בהמה טמאה ונבילה הא אי ל"ה בפ"ר רק כמאכל אחר אינו בכלל טמאה ונבילה ולכ"ו ליכא עלי' איסור דאוריית' רק מדרבנן ע"ש ונהנה א"ז הגאון חו"ד ז"ל הקשה על דבריו דהרי גם בטמאה יש לנו לאסור משום פל היוצא מן הטמא ומה לי יוצא מהטמא או מהחי ולכן העלה דע"כ א"א לומר בטעם היתרא דשליא משום מאיסותא אפס דל"ש פל היוצא מטמא רק בדבר המתמזה מגופה אבל בדבר שנוצר בתוכה ברי' חדשה בידי שמים ולית לי' סימני טומאה ל"ש הא דכל היוצא מטמא וז"ש רש"י בבכורות ז': שליא לא מן הולד ולא מן האם אלא פירשא בעלמא הוא והפונה עפ"מ דא' בב"ק מ"ז תרנגולת שהיזקה אינו גובה מביצתה מ"ט פירשא בעלמא הוא ופירש"י פירשא דבר המופרש ממנה והה"נ הפונה פן הוא דהשליא הוא דבר הנפרש דאם הי' פחלק ממנה הי' אסור משא"כ שליא שהוא דבר המופרש ומובדל בפ"ע ול"ש בי' פל היוצא מטמא ע"ש אמנם באמת הרמב"ן בכורות שם כ' וז"ל מ"ט פירושא בעלמא הוא ואע"ג דמגופי' ממש קא ממצי שרי דעפרא בעלמא הוא עכ"ל וכ"כ הה"מ פ"ד ממ"א ה"כ בשמו דפרש בעלמא ולאו אוקלא הוא פלל הרי דאין הפונה כד' החו"ד הנ"ל אלא דהטעם הוא שהוא כעפרא ובכ"ז איסור דרבנן איכא עלה פיון דאית עלה שם שלית בהמה טמאה ונהרי בס' מנחת פהו שער התערובת ח"א פ"ט הוכיח מד' הרמב"ם פי"ד ממ"א דדבר האסור באכילה כשנפסל מאכילת אדם דשרי מקרא דנבילה שא"ר לגר ל"ה נבילה היינו מה"ת אבל מדרבנן אסור ע"ש בדבר ששם אוקל עליו רק שנפסל מאכילת אדם אסור מדרבנן אבל היכי שנפסל

מאכילה כ"כ עד שנתבטל שם אוכל ממנו בנדאי גם מדרבנן שרי ועפ"י מיושב מה שהקשה במנ"י פלל מ"ו סק"ט בהא דכ"ב בש"ע סוסי" פ"ד דשרץ שרוף מותר לאוכלו משום רפואה הרי גם בלא רפואה מותר כמ"ש הרשב"א והראב"ד בהא דחולין נ"ח: בתולעים במקחור מאחר יב"ח דמותרין משום דהמה עפרא בעלמא וכן אפרוח מביצת גבילה דלכי גביל עפרא בעלמא ולהג"ל נכון דהיכי דבטל מתורת אוכל בנדאי שרי גם מדרבנן משא"כ בשרץ שרוף הלא עדיין שם שרץ עליו ולהכי אינו מותר רק לצורך רפואה וא"כ בשליא פיון דאם חשב עלי' מטמא ט"א הא עדיין שם אוכל עליו אף שא"ר לגר אסור מדרבנן עכ"פ ובפרה דהרי איפא אינשי דאכלי לה כדקתני במתני' דחולין הג"ל בשליא נפש היפה תאכלנה ול"ה א"ר לגר בכה"ג.

ויש להביא עוד ראי' לזה מגמ' חולין ס"ד: ביצים מוזרות נפש היפה תאכלם ופירש"י שאינם של זכר ואין אפרוח קלוט בהם לעולם נפש היפה תאכלם אעפ"י שישבה עליהם תרנגולת ימים רבים והינינו לפי שאין בהם חשש ריקום לקח מותרות ועתוס' שם מ"ש בשם הירושלמי ומשמע דהיתר הוא רק לפי שאין אפרוח בא מהן פדתנו בחולין ק"מ: דלהכי לא מיתייבי בשילוח ותפוק לי' דאפי' אי הי' בהן חשש ריקום שריין משום דא"ר לאכילה והו"ל גבילה שא"ר לגר וע"כ דכיון דנפש היפה אוכלתו הוה אסירי עכ"פ מדרבנן וכ"כ בס' פנפי יונה על יו"ד שיש לאסור שליות הטמאות כל שאינו לצורך גדול: אמנם זהו דוקא כ"ז שהיא בעינא נא אבל הטעם של השליא בנדאי אינו אוסר פלל כמ"ש בפר"ח שם ונ"ל וראיתי להג"א שכ' ונ"ל מפאן הי' דן הר"י הלוי על שליא של גבילה וטרופה שנתבשלה עם בשר כשרה שאינה אוסרת ע"כ נראה דהיינו טעמא משום דהא דאסור השליא הוא מדרבנן ולא אסרו אלא גופה ולא טעמה דטעמה הוא לפגם ופגום מעיקרא וטעם הפגום מעיקרא ל"ג בו רבנן עכ"ד ומילתא דמסתבר הוא דהו"ל כמו גיה"נ דאיהו גופי' עץ הוא והתורה אסרתו וטעמו אינו אוסר דאין בגידין בנ"ט.

וא"כ בנידון שאלתינו אפי' אי נימא דקליפת המושעל יש עליו תורת שלית השרץ עכ"פ מותר לתקן הפלי בהטיט שנעשה ממנו פיון דאין טעמו אוסר אפי' לכתחלה ובפרט דנראה דאין על המושעל הזה דין שליא פיון שאינו בא ממותרי הנרע שאינו פרה ורבה רק שגידולו מאליו בתוך המים.

ואפי' אי הי' עליו דין שליא י"ל דבזה כ"ע יודו דגם בגופו אין עליו אפי' איסור דרבנן דעד כאן לא כ' הפוסקים דשליות הטמאים אסורי מדרבנן אלא הני דרכיכי ונפש היפה תאכלם אבל קליפת המושעל הלא הוא קשה כמו עצם אפי' אם מרככו אח"כ באור ל"ה רק כפירשא בעלמא ושריא לכ"ע: ולפי"ז אנדא גם החשש השני שחשש מעכ"ת שבהיות השרץ בתוך הקליפה במים בולע מלחות השרץ גופא דמלבד דקיי"ל ברסי' פ"א כל"ק דרב ששת בבכורות ז.

דמי רגלים כשאר בהמות טמאות שרי פיון דלא מתמצי מגופו מ"א עול מ"א נפיק ול"ה בכלל כל היצא מטמא ורק במ"ר של תמור אסור משום דעכירי ודמי לחלב ונלפענ"ד דאף להפוסקים כר"ש בל"ב דמ"ר דשאר בהמות טמאות ג"כ אסור בכ"ז לענין מ"ר דשרצים יודו דשרי והוא עפי"ד התוס' בבכורות שם ד"ה רוב שהקשו דאמאי דג טמא שבלע דג טהור שרי לר"ש דאסור עור של תמור ולל"ב אף של סוס וגמל ות"י דבדגים

פְּשִׁיטָא דְג עוֹל דְג נְפִיק אָבֵל מִים שְׁהִבְהֵמָה שׁוֹתָה לְחִלּוּחִית הַגּוֹף מִתְעַרֵב עִמָּהֶם ע"ש
ולפי"ז אפי' אי נִימָא דר"ש ס"ל דמ"ר דְּכָל הַטְּמֵאִים אֲסוּרֵי אַפִּי דְשָׂרְצִים הֵינּוּ מְשׁוּם
דר"ש לְשִׁטְתֵּי בַע"ז ס"ח: דס"ל דנטל"פ בְּשָׂרְצִים אֲסוּר פִּינּוֹן דְּחִידוּשׁ הוּא דְהַתּוֹרָה
אֲסָרָה שָׂרְצִים דְּמֵאִסִּי וְאִין חִלּוּק בֵּין בְּעֵינָא לְתַעְרוֹבָת אָמְנָם אָנּוּ הֲלֵא קִי"ל פְּרָבָא
דס"ל הֵתָם דנטל"פ בְּשָׂרְצִים דְּמֵאִסִּי מִוֹתֵר מְשׁוּם דְּאִין לָהּ בּוּ אֵלֵא חִידוּשׁוּ בְּבַעֲיִן אָבֵל
בְּתַעְרוֹבָת שָׂרֵי ע' בְּר"ן שָׁם א"כ אע"ג דְּלְחִלּוּחִית הַגּוֹף מִתְעַרֵב עִמָּהֶם בְּתַעְרוֹבָת שָׂרֵי
וּבְפֶרֶט בנ"ד שָׂאָף אִם נִתְעַרֵב לְחִלּוּחִית גּוֹף הַשָּׂרֵץ בְּתוֹכּוֹ הָא אֲפָשֶׁר דִּישׁ ס' פְּגִידוּ
וּבַכֵּה"ג דְּאִין בּוּ טַעַם שָׂרֵי בְּנִשְׁפָּה.

אפי' בְּאִינוּ מִינוּ כמ"ש בט"ז סי' ק' סק"ה לַעֲנִין נִימוּס הַגִּיד ע"ש. לְבַר מִן דִּין הָרִי לְפִי
הָאִמּוֹר פִּינּוֹן דְּקַלִּיפַת הַמוֹשְׁעֵל אַפִּי אִי נִימָא דִּישׁ עַלִּי תוֹרַת שְׁלֵיָא פִּינּוֹן דְּפִרְשָׁא הוּא גַם
לְחִלּוּחִית הַשָּׂרֵץ הַבָּא בְּתוֹכָהּ נַעֲשֶׂה פִּירְשָׁא כמ"ש בְּש"ף יו"ד סי' פ"ז ס"ק ל"א לַעֲנִין
חֲלָב קִיבָה קְרוּשָׁה פִּינּוֹן דְּהוּי פִּירְשָׁא בְּעֵלְמָא גֶרַע מנ"ט בַּר נ"ט וְאָפִי קִיבָה טַעַם מְעוֹר
הַקִּיבָה אִין לָהּ פֶּחַ לְהוֹלִיף הַטַּעַם בְּשָׂר עִמָּהּ וּבַכֵּה"ג שָׁם כ' דְּכִינּוֹן דְּנִבְלַע טַעַמוּ בְּפֶרֶשׁ
אִיקְלַשׁ טַעַמֵי יוֹתֵר מנ"ט בַּר נ"ט וְלִהְיֵי אָף דנ"ט בַּר נ"ט ל"ש בְּאֵן־כְּלִין בְּפֶרֶשׁ הוּי כְּמוֹ
בְּכִלֵי ע"ש וּא"כ הַה"נ בנ"ד אַפִּי אִי נִימָא דְּקַלִּיפַת הַמוֹשְׁעֵל הוּי עֲלִיו דִּין שְׁלִית הַשָּׂרֵץ
בכ"ז הָא שְׁלֵיָא וְחֲלָב קִיבָה קְרוּשָׁה דִּין א' לָהֶם כמ"ש בכ"מ פ"א מט"א הכ"ג בְּדַעַת
הַרְמַב"ם דְּמֵהֵי בְּחֲלָב שְׁבִקְיָה חִיִּשְׁב לַעֲנִין שְׁיִטְמָא ט"א כְּמוֹ בְּשֵׁלֵיָא וְהִכִּי מְבֹאֵר בְּאַמַּת
בְּתוֹסְפָתָא פ"ב דְּטִהְרוֹת א"כ גַּם הַלְּחִלּוּחִית מִהַשָּׂרֵץ הַבָּא בְּתוֹךְ הַשְׁלֵיָא נַעֲשֶׂה פִּירְשָׁא
כְּמוֹ עוֹר הַקִּיבָה הַבָּא בְּחֲלָב הַקִּיבָה וּמכ"ש דְּקַלִּיפַת הַמוֹשְׁעֵל הו"ל פְּקַלִּיפַת הַבִּיצָה דְּהוּי
כְּמוֹ פְּלִי עַש"ך סי' ס"ו ס"ק כ"ג: וּבְפֶרֶט דְּהָרִי נוֹדַע מְטַבַּע הַשָּׂרֵץ הֵזָה שְׁכ"ז שְׁהוּא
בְּקַלִּיפַתּוֹ לֹא יִגְמַר גִּידוּלוֹ וְהַתְּפִתְחוּתוֹ א"כ כ"ז שְׁלֵא נִגְמַר בְּנִדְאֵי הו"ל הַלְּחִלּוּחִית שְׁלוֹ
מְשָׁקָה סְרוּס וְעַפְרָא בְּעֵלְמָא וְהו"ל דְּוִמְיָא דֹא' בְּתַמּוּרָה ל"א.

דְּאִפְרוּס מְבִיצַת טְרִיפָה מְוִתֵּר דְּאִימַת גְּדֻלָּה לְכִי מְסַרְחָא וְכִי אֲסַרְחָא עַפְרָא בְּעֵלְמָא הוּא.
וּבַלֵּא"ה י"ל דכ"ז שְׁהַשָּׂרֵץ הוּא סְגוּר בְּתוֹךְ קַלִּיפַתּוֹ אַע"ג שְׁמַתְמַצָּה לְחִלּוּחִית מְגוּפּוֹ אִין
הַקִּלִּיפָה בּוֹלַעַת מְמַנּוּ מִכַּח כְּבוֹשׁ דְּכָל שְׂאִינוּ מְגוּלָה לְאֹוִיר אִין בּוּ דִין כְּבוֹשׁ וְהָרֵאָז' דְּהָרִי
בְּש"ף יו"ד סי' צ"ט סק"א כ' בְּשֵׁם הָאוּ"ה וּש"פ דְּקַלִּיפּוֹת בִּיצֵי אִיסוּר מְצַטְרְפִין עִם
הַהֵיתֵר לְבַטֵּל הָאִיסוּר וּמְסַתִּימַת דְּבְרִיהֶם מְשַׁמַּע דְּאַפִּי הִיכִי שְׁשִׁהְתָּה הַבִּיצָה בְּקַלִּיפַתָּה
מַעַל"ע לֹא נִאָסְרָה הַקִּלִּיפָה מִלְּחִלּוּחִית הַבִּיצָה מִכַּח כְּבוֹשׁ וְע"כ דְּהִיכִי שְׁמַכְנוּסָה מְכָל צַד
וְאִינוּ מְגוּלָה לְאֹוִיר ל"ש בִּי דִין כְּבוֹשׁ וְהָ דְּסִי פ"ז פְּשִׁשְׁהְתָּה חֲלָב בְּקִיבַתָּה מַעַל"ע
נִאָסְרָה הֵתָם הוּא מְגוּלָה מְעַט וְכֵן בְּסִי צ' בְּפֶחַל שְׁנַמְצָא בְּהַ חֲלָב אָף שְׁעַמַּד מַעַל"ע מְוִתֵּר
דכ' הַטַּעַם מְשׁוּם דְּחֲלָב שְׁחוּטָה דְּרַבְּנָן וּמְשַׁמַּע דְּאִי הוּי דְּאֹרְיָי' הִי נִאָסֵר י"ל דְּאִין זֶה
חֲשִׁיב מְכָנוּסָה מְכָל צַד מִשְׂא"כ בְּכַנ"ד דְּמַתְּחַלַּת בְּרִייתוֹ הַקִּלִּיפָה מְקִיפַתּוֹ מְכָל צַד ל"ש
בִּי כְּבוֹשׁ: וְלִבְר מִן פֶּל דִּין יֵשׁ לְהַתִּיר בנ"ד מִכַּח דְּבְרֵי הַש"ס ע"ז ל"ג.

אר"פ ש"מ מדר"ז הַאִי נְכָרֵי דְּשָׂדָא חֲמָרֵי לְבִי מְלִחֵי דִּישְׂרָאֵל שָׂרֵי וְכ' בְּתוֹס' שָׁם דְּהִלְכָה
כר"ע לְפִי שְׁהֵאֵשׁ שׁוֹרְפוֹ וְכִלָּה שָׁם וּמִתּוֹךְ כָּף הַתִּירוֹ הַמְּלַח אַע"ג שְׁרִגִּילוֹת שְׁמִשְׁמִין
עֲלִיו דָּם בְּשַׁעַת רְתִיחָה לְלִבְנוֹ ע"ש וְה"ה בנ"ד שְׁשׁוֹרְפִין הַמְּוֹשְׁעֵל בְּאֵשׁ שַׁעִי"ז נַעֲשֶׂה

לטיט אפי' הי' בו לחלוחית מהשרץ הוא נשרף ונכלה באש מפל הלין טעמי נלפענ"ד דאין שום חשש איסור בזה.

וע"ד אשר דרוש ידרוש מעמי לשלוח לו ספרי "הרי בשמים" צר לי פי לא אוכל למלאות משאלתו בזה יען אין נמצא עוד ת"י פי אף יצוא יצא ספרי מביהד"פ מצא פדי גאלתו מאשר תל"י פי נתן את חנו בעיני חכמי התורה והוגיה וימקרו לזכות בו ככפורה בטורם קיץ והמעט שנשארו בידי היו למאכלת אש בהתבצרה הגדולה ההיתה פה אשפתקד בעוה"ר.

תענג על רב שלום יחזקהו ה' ויאמצהו ויחדש פנשר נעוריו עוד ינוב בשיבה טובה דשן ורענו ולפני שמש ינון שמו ככרפת ועתירת ידידו ש"ב דור"ש באהבה: סי' ריג בעזה"י יום ג' י"ט מנ"א שנת תרנ"ד לפ"ק סטרי.

שלום רב לכבוד הרב המאה"ג הנתיק וכו' מוה' שלמה מאיר טייכר נ"י אבד"ק גלאגוב יצ"ו מכתבו הגיעני עד"ש באיש א' מק' מחזיק האקציו מבימות וד"א פנהוג ובא בשאלה לפניו אם רשאי להלות מעות לא"י סוכרי ד"א הקונים אותם לשלחם לוויען ולמען שיהי' הוא בטוח במעותיו ישלחו הסוחרים הד"א על הבאהן על שמו פדי שיבא דמי פדיונם מווייען אליו ודורש כ"ת ממני לחות דעתי הנמוכה בזה אם אין בזה איסור סחורה בנו"ט: הנה לפענ"ד אין בזה איסור אחרי שהישראל אינו מקבל שום ריוח מהד"א ול"ה סחורתו ואף דכ' ברמ"א סי' קי"ז דאסור להלות על דברים האסורים ומבואר בט"ז שם סק"ב דלפי"ד הרשב"א שיש לחוש שיבא לאוכלו הוי איסור גמור מ"מ זהו דוקא היכי שהישראל מקבל הדבר האסור לביתו למשפון על הלואתו וכיון שהוא אצלו חיישינו דילמא אתי למיכל מיני' משא"כ בנ"ד הרי הישראל אין לו שום עסק עם הד"א ואינו למשפון אצלו רק שנשלח על הבאהן על שמו בכדי שיבא דמי הפדיון לידו נראה דליכא איסורא בזה והרי בתשו' חת"ס חיו"ד סי' ק"ח אחרי שהאריף להוכיח פהרשב"א דטעמא דאסרה תורה סחורה בדברים האסורים הוא משום דילמא אתי למיכל מיני' המציא היתר בהפ"מ שהישראל ילנה מעותיו להמשרת הנכרי והוא יקנה לעצמו חזירים וינחרם ואח"כ יקנה הישראל ממנו הבשר בעד מעותיו שחייב לו ולא ימשוך ויתעסק כלל והגוי יקצב ויתן הקרן והרינוח לישראל דכיון דאין להישראל שום עסק עם האיסור לא אתי למיכל מיני' וגם לא קנאום בדין קנין התורה משום דלרוה"פ אין קונין במלנה וגם ישראל אינו קונה מגוי בכסף בלי משיכה ע"ש ונהי שפינים החת"ס שם בדין זה ששומר נפשו ירחק מפל אלה וינזה להתפרנס בהיתר ולא באיסור אמנם זהו רק באם הוא באמת מקבל ריוח מהד"א ורק שעושה ע"י הערמה והרי לרוה"פ הוי איסור סחורה בדברים האסורים מה"ת והו"ל הערמה בדאורייתא אבל בנ"ד הלא אין הישראל קונה באמת האיסור ואין מגיע לו שום ריוח ממנו רק שנשלח על הבאהן על שמו למען יהי' בטוח במעות ההלואה שהלנה להנכרי למה יקרא זה סחורה והרי כ' ב"ר"ן בע"ז נ"א: בהא דקיי"ל כב"ה בפ"ד דשביעית דאוקלין פירות שביעית בטובה משום דכה"ג לאו סחורה מיקרי שאין זה פועל מקח ע"ש ומכ"ש בכה"ג דנ"ד שאין להישראל שום טה"נ מהד"א רק שמתנה שישלחום הנכרי לוויען על שמו בכדי שיבא דמי פדיונם לידו בנדאי ל"ה סחורה כלל ונראה דאפי' אם עושה עם הנכרי בענין שיהי' האחריות על הישראל ג"כ

לא איכפת לן דמפח חיוב אחריות לא נחשב פאלו הוא של ישראל שיהי' שיהי' בו דילמא אתי למיכל אף דבתמין לד' הר"ן שאסרה תורה בב"י הוא משום דילמא אתי למיכל מינ' ואסור בקיבל אחריות זהו רק לענין חמץ דרבי רחמנא לא ימצא אבל לגבי שאר איסורים כ' בתשו' צ"צ סי' ל"א דכ"ז שהוא בעיני' לא מייחשב ע"י חיוב אחריות פשלו אפי' הי' מקודם שלו לגמרי ע"ש ועקצוה"ח סי' שפ"ו ושהאריה בזה ועתשו' חת"ס סי' ק"ד שע"כ לפענ"ד ליכא בנ"ד משום איסור סחורה.

דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' ריד בעזה"י יום ג' תשעה לחודש זיו שנת תרנ"ג לפ"ק סטרי רב שלום וברכה לכבוד ידידי הרב המאוה"ג חריף ומקשה מתון ומסיק כש"מ גרשון שטערן נ"י אבד"ק לודאש יצ"ו במדינת אונגארן.

מכתבו הגיעני ונהני לתשובתו ע"ד מה שנתקשה בהא דיליף ר"י בפסחים כ"ז: דאין ביעור חמץ אלא שריפה מנותר לפמ"ש הרא"ש סוף ע"ז על קוש' התוס' שם לשי' רש"י ור"ת דלינת לילה פוגמת למה הצריך הפתוב שבירה בכ"ח ומו"ש בכ"נ אחר בישול חטאת למ"ד נטל"פ מותר הלא שרי לבשל בו אחר עמוד השחר ותי' הרא"ש דאעפ"י שפשפפגם היתר מה"ת אם נעשה נותר מ"מ גזה"כ היא שבירה בכ"ח ומו"ש בכ"נ וא"כ איך ילפינו מינ' חמץ הא נותר חידוש הוא דבכה"ת נטל"פ מותר והכא אסור ומחידוש לא גמרינו עכ"ק: הנה מלבד די"ל דאין פאן קוש'א פל עיקר דהרי החידוש אינו על האיסור של נותר רק על הכשר פלי המקדש שהקפידה התורה שלא יהי' בהן אפי' בליעת איסור פגום כדמייתי הרא"ש שם מידי דהוי אמו"ש לאחר ההגעלה שפבר נפלט כל האיסור טעון מו"ש לרבי בצונן ולרבנו שטיפה יתירתא ונזנין דהקפיד הפתוב על נקיון וטהרת הכלים שפמקדש וה"ה דהוי גזה"כ שלא יהי' בכלי מקדש אפי' טעם פגום של איסור וא"כ מה שיהי' למיפרי' אנוותר דחידוש הוא לבר מן דין י"ל דלר"י אין אנו צריכין לתרץ מפח גזה"כ פינן דר"י ס"ל בחולין ק"ח: דמב"מ במשהו ובתוס' ע"ז ס"ו.

כ' בשם י"מ דהכי דמשהו אסור גם נטל"פ אסור וכ"ה בטא"ח סי' תמ"ז בשם הר"א ממיץ ובב"י שם בשם תשו' הרשב"א וכן העלו האחרונים ז"ל בדעת רש"י בפסחים ל'. ע' מק"ח סי' תמ"ז ס"ק י"ב וי"ל דהכי ס"ל גם לר"ת וא"כ ל"ה גזה"כ מפח דהוי נטל"פ פינן דע"כ צריך שבירה בכ"ח ומו"ש בכ"נ שלא ישמש בהן במינו דהוי במשהו ואף שהוא נטל"פ טעם משהו מיהא איכא [ומ"ש בס' ערבי נחל בדרוש ב' לפסח דאי אזלינן בתר בטל א"א לומר בזה מב"מ ל"ב פינן דבמנחות כ"ב.

אמרינו דלמ"ד בתר בטל אזלי' להכי אין נבילה בטלה בשחווטה משום דאפשר לנבילה שתעשה שחווטה דלכי מסרחא הוי עפרא בעלמא ובטיל איסורא מינ' וכיון דא' בסוף תמורה דאפר הקדש לעולם אסור א"א לבטל שיהא כמבטל ע"ש זה אינו רק לתי' קמא בתמורה שם אבל לתי' בתרא דהתם דמוקי ההוא דאפר הקדש לעולם אסור בתרומת הדשן א"כ אפר הקדש דעלמא מותר והכי מפורש בתוס' מנחות כ"ב.

ד"ה אין ע"ש] ונלפענ"ד ליישב עפי"ז קוש' התוס' בחולין צ"ט. בהא דפרי' שם על רבא דמוקי הא דקא' התם בזרוע בשלה זהו היתר הבא מפלל איסור לא נצרכא אלא לטעם כעיקר דבגדשים אסור קמ"ל דהכא שרי וליגמר מינ' גלי רחמנא גבי חטאת פל

אָפּר יגע בַּבְּשָׁרָה יִקְדָּשׁ לְהִיּוֹת פְּמוּהָ כּו' וְהִקְשׁוּ בְּתוֹס' ד"ה גְּלִי דְהֵהוּא קָרָא דְחֻטָּאָת מִיִּיתִי הֶקָא לִטְכ"ע וּבְפִסְחִים מ"ה.

מוקי לָהּ לְהַמְלִיא וְהַנְלִפְעַנ"ד בְּזָה דְהֵנָּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּהָא דְקָא דִּיקְדָּשׁ אֲתִי לִטְכ"ע הָרִי בְּקִדְשִׁים אִית לָן לְמִילָף טכ"ע מְדַכ"ר הֶכְשֵׁר בְּכִלֵּי מְקֻדָּשׁ שְׁבִירָה בְכ"ח וּמו"ש בְכ"נ אָמְנָם י"ל דְכִינּוֹן דְבַחְוִלִין לְהִכִּי טכ"ע ל"ד לְרַבְּנָן וְלֹא יִלְפִי מַגַּע"נ דְחִידוּשׁ הוּא דְקִדְוִיָּה ב"י א"א דְלֹא פְּגָמָה פְּנִירְתָא דְמַה"ט ל"י מְמו"ש דְהוּי ג"כ חִידוּשׁ פִּינּוֹן דְלִינַת לִילָה פּוֹגְמַת וּכְמ"ש הָרָא"ש הַנְּ"ל וְאֵע"ג דְאִיפָּא תְרַתִּי וְשׁוּב לָאו חִידוּשָׁא הוּא מ"מ הִלָּא אִין שְׁנִיָּהֶם בְּעֵנְנָן א' דְבַגַּע"מ הוּי ב"י מְמָשׁ וּבְכִלֵּי מְקֻדָּשׁ אִיפָּא פְּגָם דְלִינַת לִילָה וְהוּי דּוּמְיָא דְכ' הָרָא"ש בְּכוֹרוֹת ו': בְּהָא דְחֻשְׁבִּיב הָתָם חֵלֵב חִידוּשׁ דְאֲתִי מְחִי וְשְׁרִיא דֵאֵע"ג דְמְצִינּוּ ג"כ דְשְׁרִיא רְחֻמְנָא בִּיצִי עוֹף טְהוֹר אָף דְאֲתִי מְחִי וְאִיפָּא תְרַתִּי וּל"ה חִידוּשָׁא בְכ"ז חֻשְׁבִּיב לִי חִידוּשׁ פִּינּוֹן שְׁאִין שְׁנִיָּהוֹן בְּאִין מְחִי בְּעֵנְנָן א' ע"ש וּמְכ"ש בְנ"ד בְּנֻדָּאֵי ל"ה בְּעֵנְנָן א' וְהוּי שְׁפִיר חִידוּשׁ וּל"ה מְצִינּוֹן לְמִילָף מִינְיָ טכ"ע.

אָמְנָם אֲכַתִּי קָשָׁה לְדְבַרִּינוּ הַנְּ"ל דְהָרִי רְבָא ס"ל בַּע"ז ס"ו מְב"מ בְּמִשְׁהוּ וְא"כ ל"ה חִידוּשׁ דְאֲפִשְׁר דְהַצְרִיכָה הַתּוֹרָה מו"ש פְּדִי שְׁלֵא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִינוֹ דְכִינּוֹן דְמִשְׁהוּ אָסוּר גַּם נִטְל"פ אָסוּר אָכֵן י"ל דְהֵנָּה בְּפַמ"ג יו"ד רְסִי' ק"ג בְּמַש"ז כ' בְּהָא דְפְּלִיגֵי הַפּוֹסְקִים בְּא"ח ס' תַּמ"ז אִי נִטְל"פ שְׁרִי הִיכִי דְמִשְׁהוּ אָסוּר דְטַעַם הָאוּסֵר שְׁהוּא הֶרְשָׁב"א בְּתַשׁוּ' ס' תַּצ"ט לְשִׁי אָזִיל שְׁכ' דְהָא דְנִטְל"פ שְׁרִי בְּקִדְוִיָּה אַב"י אָף דְנִטְל"פ יִלְפִינּוֹן מְנַבְּלָה שֶׁא"ר לְגַר וּפְלִיטַת קִדְרָה שֶׁאֲב"י הָא רָאוּי לְמַאֲכֵל אָדָם ע"כ הוּא מְטַעַם דְגוּפוֹ בְּטִיל בְּרוּב אֵלָא שְׁטַעַמּוֹ אוּסֵר דְבִשְׁא"מ יְהִיב טַעַמָּא אָבֵל טַעַם פְּגוּם קִצָּת לֹא אֲסָרָה תּוֹרָה דְל"י מְמַשְׁרַת אֵלָא טַעַם מְוִשְׁבַּח וְכִינּוֹן דְמְטַעַם בְּיִטּוּל בְּרוּב קְאֲתִינִין עֲלֵה לְהִכִּי הִיכִי דְאָסוּר בְּמִשְׁהוּ גַּם נִטְל"פ אָסוּר אָבֵל לְהַר"ן בַּע"ז דַּס"ל דְנִטְל"פ קִצָּת הוּא ג"כ מְדִין שֶׁא"ר לְגַר דְכִמוּ בִשְׁא"ר לְגַר שְׁרִי שְׁאִין נְהֵגָה פְּלָל ה"ה אִיסוּר בְּתַעֲרוּבַת פְּלָל שְׁנִטְל"פ קִצָּת הָרִי לֹא נְהֵגָה פְּלָל מְאִיסוּר אֲדַרְבָּא מְצַעְרוּ שְׁהָרִי נְפָגָם עַל יְדוֹ דּוּמָה מְמָשׁ לֹא"ר לְגַר וְכִינּוֹן דְלַטַּעַם זָה לֹא תִלִּי בְּבִיטּוּל בְּרוּב לְכַד אֲפִי בְּאִיסוּר שְׁהוּא בְּמִשְׁהוּ ג"כ נִטְל"פ שְׁרִי וְהֵנָּה בְּש"ס ע"ז שְׁם פְּלִיגֵי אֲבִי וְרָבָא בְּחֻמְרָא חֲדָתָא בְּעֵינְבֵי דְאֲבִי אָזִיל בְּמַב"מ בְּתַר טַעַמָּא וְרָבָא אָזִיל בְּתַר שְׁמָא וּמְבַנְיָר בְּרַמ"א ס' צ"ח דְפְּלִיגֵי אָף בְּפַחוֹת מַס' ע' פְּלַתִּי וְחו"ד שְׁם וְכ' הַמְפִּירְשִׁים דְלֵאֲבִי דְאָזִיל בְּתַר טַעַמָּא י"ל טַעַם הֶרְשָׁב"א דְהִקְתַּר דְנִטְל"פ הוּא מְפַח דְהַמְמָשׁ בְּטִיל בְּרוּב וּבְטַעַם פְּגוּם ל"א טכ"ע מַשְׁא"כ לְרָבָא דְכְּשָׂאִין שְׁוִין בְּשְׁמָא אָף דְשְׁוִין בְּטַעַמָּא הוּי מְבִשְׂא"מ וּלְדִידִן' בְּכַה"ג לֹא בְּטִיל בְּרוּב אָף בְּלִי טַעַם וּבְעֵי' ס' דְיִלְפִי מְזָרוּעַ בְּשִׁלָּה וְא"כ א"א לּוֹמַר לְדִידִן' דְהַמְמָשׁ בְּטִיל בְּרוּב הִיכִי שְׁהַטַּעַם הוּא פְּגוּם וְע"כ לְדִידִן' הִקְתַּר שֶׁל נִטְל"פ הוּא מְפַח נְבִילָה שֶׁא"ר לְגַר וְא"כ לְדִידִן' אֲפִי הִיכִי דְמִשְׁהוּ אָסוּר ג"כ נִטְל"פ שְׁרִי וְאֲנָדָא לְפִי"ז קְוִשְׁנִי הַמְפִּירְשִׁים שְׁהַקְשׁוּ דְמֵאֵי מְסַפְקָא לִי לְרָבָא בַּע"ז ס"ח.

אִי ס"ל לְרַב נִטְל"פ אָסוּר הָרִי ר"מ דַּס"ל נִטְל"פ אָסוּר יִלְיָף מַגַּע"מ דְקִדְרָה ב"י א"א דְלֹא פְּגָמָה פְּנִירְתָא וּלְרַב דַּס"ל מְב"מ בְּמִשְׁהוּ הָא לִיכָא לְמִילָף מַגַּע"מ דִּי"ל דְהַגְעַלַת כ"מ הִי מְשׁוּם מְב"מ דְבְּמִשְׁהוּ וְהִיכִי דְמִשְׁהוּ אָסוּר גַּם נִטְל"פ אָסוּר וּלְהַאֲמוּר לְרָבָא לְשִׁי הָא לֹא תִלִּי נִטְל"פ בְּהָא אִי הוּי אִיסוּרוֹ בְּמִשְׁהוּ אוּ לֹא וּלְפִי"ז מִינְשָׁב שְׁפִיר גַּם הַקּוֹשְׁיָא הַנְּ"ל דְלְרָבָא ל"ה מְצִינּוֹן לְמִילָף טכ"ע מְמו"ש דְקִדְשִׁים פִּינּוֹן דְחִידוּשׁ הוּא כְּמ"ש הָרָא"ש הַנְּ"ל

ואי דהצריף הכתוב מו"ש פדי שלא ישתמש במינו דהוא במשהו ונטל"פ נמי אסור ז"א דלרביא הא ע"כ הוא כטעם הר"ן ונשרי נטל"פ אפי' באיסור משהו פנ"ל וממילא מןושב ע"נ לפי"ז גם קושני' התוס' דחולין הנ"ל דבפסחים שפיר קא' דיקדש אתי להיתר מצטרף לאיסור דהתם כולו סוגיא אזלא לאבני פמבואר בנזיר ל"ז.

דאבני מותיב כל הגי תיובתי עתוס' שם וברמב"ן בפסחים שם ולאבני הא א"א לומר דיקדש אתי לטכ"ע פיון דלדידן' שפיר ידעין טכ"ע בקדשים ממו"ש ואי דחידוש הוא מפח נטל"פ ז"א דלדידן' הלא שפיר אפשר לומר משום חשש שמה ישתמש במינו דאיהו הא ס"ל טעמא דנטל"פ משום דהמשמש בטל ברוב והיכי דמשהו אסור גם נטל"פ אסור וא"כ ל"ה חידוש ולהכי קא' דיקדש אתי להמל"א: ובאופן אחר י"ל בשוב קושני' התוס' הנ"ל בסגנון הנ"ל דהנה באמת הר"ן בסוף ע"ז מביא ג"כ קושני' התוס' דלמה הצריכה התורה מו"ש הרי לינת לילה פוגמת ותי' הר"ן דגם באב"י הכליעה בעצמה אינה נפגמת אלא כשפא לתבשיל אחר הוא פוגמו וכיון שהכליעה בעצמה משנפחת ונותר מצוה לבערו ואמרה תורה דהביעור בכ"ח שבירה ובכ"נ מו"ש ע"ש וא"כ לפי"ז שוב ל"ה ההכשר בכלי מקדש חידוש והדר קשיא שפיר קושני' הנ"ל דהי"ל למילף טכ"ע בקדשים מהכשר כלי המקדש אמנם באמת י"ל דע"כ אין המו"ש לבער הכלוע רק גזה"כ הוא דהרי בכ"ח אין הכלוע מתבער בהשבירה פיון דנשאר הכלוע בחרסים וא"כ י"ל דה"ה במו"ש לא הקפידה תורה לבער הכלוע והוא גזה"כ וכדמצינו נמי דמסתפק הש"ס בזבחים צ"ה: להצריף מו"ש אפי' בבישול בלא בלוע והיגו מטעם דחידוש הוא וכדקא' בחולין ק"ח.

אי חידוש הוא אפי' פי ליכא נ"ט נמי וא"כ א"א למילף טכ"ע ממו"ש די"ל דהוי גזה"כ פמו דהשבירה הוי ע"כ גזה"כ ואין ללמוד הימנו טכ"ע אולם עדיין קשה דהרי בזבחים צ"ו. פריף על הא דתנו קדירות של מקדש ישברו ושברתן בקודש וכי עושין אשפתות בעזרה אשתמיטתי' הא דתני שמעי' בקלנבו שבירי כלי חרש נבלעין במקומן וא"כ לפי"ז ל"ה שבירה בכ"ח גזה"כ דשפיר מתבער הכלוע מן העולם פיון דהשברים נבלעין בפרקע דרף נס וכיון דלית לן למימר דהוי השבירה גזה"כ ממילא הוי גם המו"ש להוציא הכלוע ושפיר שמעינין טכ"ע ממו"ש והדק"ל ל"ל לרביא יקדש על טכ"ע.

אמנם י"ל דרביא לשי' בפסחים ס"ד: אתמר אבני אמר ננעלו תנו רבא אמר נועלין תנו מאי בינייהו א"ב למיסמך אנפסא אבני אמר ננעלו תנו פמה דעילי מעלו דסמכינין אנפסא רבא אמר נועלין תנו ולא סמפינין אנפסא ע"ש ולפי"ז פיון דס"ל לרביא דלא סמכינין אנפסא א"כ איף התירה התורה שבירה בכ"ח ולסמוך אנפסא שנבלעו במקומן דלדידיהו ביעור וע"כ דשבירה בכ"ח חידוש הוא ולא לבער הכלוע ממילא גם מו"ש דכ"נ אינו לבער הטעם ולא שמעינין מיני' טכ"ע ולכף אצטרף רבא שפיר יקדש למיךרש טכ"ע משא"כ בפסחים דכולה סוגיא הוא אליבא דאבני פנ"ל ואיהו לשי' אזיל דס"ל סמפינין אנפסא וא"כ הוי שפיר שבירה בכ"ח פדי לבער הכלוע וה"ה מו"ש ושמענין שפיר טכ"ע מהתם וע"כ אצטרף לדידן' יקדש להמל"א.

ומה נכון ליישב עפי"ז קושני' התוס' בפסחים ל'. שהקשו דמאי מספקא לי' לרביא בע"ז גבי עכברא בשיקרא אי ס"ל לרב נטל"פ אסור או מותר ואמאי לא פשיט לי' מהא דאמר

רב קדירות בפסח ישברו דע"כ ס"ל נטל"פ אסור ולדברינו א"ש דהנה בס' אור חדש הקשה בקא דפריה התם ולישהינהו אחה"פ וליעבד בהו שלא במינן דילמא ס"ל כר"י דאב"ח א"ש ויליף לה מנותר ולכך ישברו כדי לבער הפלוע מן העולם כמו בנותר דא"ת כ"ח ישבר לבער בליעת נותר אמנם באמת י"ל דשא"ה בכ"מ דשברי כ"ח גבלעין במקומן והוי שפיר ביעור משא"כ הכא הא בהשברה ליכא ביעור דהתוסין עדיין בעולם ולפי"ז לרבא שפיר מספקא לי דילמא ס"ל לרב נטל"פ שרי ואפ"ה ישברו כדי לבער הבליעה מן העולם פינו דהבליעה בעצמה משופחת וכד' הר"ן הנ"ל ואי דשברי כ"ח גבלעין במקומן ז"א דהרי ס"ל לרבא דלא סמכינן אנןסא וע"כ דהשברה בעצמה הוי ביעור כדא' בב"ק נ"ד.

שבירתו זהו מיתתו וא"כ גם בחמץ י"ל הכי. אמנם הא קשיא לכאורה לדברינו דהרי הא דינעין טכ"ע בכל הקדשים אף דקרא דיקדש.

רק בחטאת כתיב קא' בזבחים צ"ח. דילפינן מזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת מה חטאת מתקדשת בבלוע אף כל מתקדש בבלוע עתוס' שם וא"כ הלא באמת הקשו בתוס' ר"פ דם חטאת [זבחים צ"ב].

ד"ה יכול כו'] דמכלן דאתיא היקשא לענין דמתקדש בבלוע ומיעוטא דזאת התורה ממעט קק"ל לענין שאין דמן טעון פיבוס אימא איפכא ותי' דכיון דאשכחן דכל הקדשים טעונין מו"ש מדאצטריף אותה למעוטי תרומה סברא הוא לאוקמי היקשא לענין להתקדש בבלוע מאחר דאשכחן דטעונין מו"ש מטעם בליעת פלי ולדרבנו הנ"ל הא לכך לא ילפינן אליבא דרבא בקדשים טכ"ע ממו"ש משום דמהתם הו"א דלאו משום להוציא הבליעה רק גזה"כ דומיא דשבירת כ"ח א"כ לא מציינן למילף גם מיקדש טכ"ע בשאר קדשים דאימא דהיקשא דכל הקדשים לחטאת הוא לענין פיבוס וזאת ממעט בלוע בשאר קדשים פינו דכל מאי דמסתבר לן למוקמי ההיקש על בלוע הוא רק מפאת דאשכחן מו"ש דהוא משום בליעת פלי וכיון דלרבא ע"כ לא משום בלוע הוי תו לית לן שום טעם למוקמי ההיקש על בלוע דוקא.

אולם י"ל דלרבא הא בלא"ה ליתא לתי' התוס' הנ"ל שכ' דלהכי מסתבר לרבות בלוע פינו דאשכחן דכל הקדשים טעונין מו"ש מדאצטריף אותה למעוטי תרומה ורבא הא קא' שם צ"ו: דאצטריף למעוטי תרומה דמו"ש בקדשים הוא מים ולא פנין ומזוג ותרומה אפי' פנין ומזוג ופרש"י שם דבתרומה לא קפדינן אלא אהגעלת אסור הנבלע בו וא"כ לפי"ז לדידן' ע"כ דאין המו"ש משום בלוע דמו"ש להוציא הפלוע הא אית' גם בתרומה וע"כ אנו צריכין למימר דלרבא מסתבר לאוקמי מיעוטא דזאת למעט פיבוס פינו דלא מציינו כה"ג בכה"ת פולה ונהיקש לרבות קידוש בבלוע פינו דמציינו כה"ג דבלוע אוסר בטכ"ע בשאר אסורין ואף דטכ"ע ל"ד דל"י מגע"מ ובב"ח ונזיר בכ"ז הרי מציינו דאסרה תורה גבי הגי ואמרי' דדמי להגי משא"כ פיבוס לא מציינו בשום מקום דכונותי' ומהכי תיתי גימא דהוקשו בזה גם שאר קדשים לחטאת ושפן אנו מוכרחין לומר ג"כ בד' הרמב"ם ז"ל דפוסק בפ"ח ממעה"ק ה"ב כר"ש דס"ל בזבחים צ"ג.

דדם פסול אפי' הי"ל שעה"כ אין טעון פיבוס וקא' טעמא מדכתיב אותה והקשו עליו דא"כ איף פוסק שם בה' ט"ז דקק"ל בעי מו"ש דהוא כר"י דקא' מדאצטריף אותה

למעוטי תרומה מכלל דקק"ל טעונין מו"ש ותי' בס' צ"ק דהרמב"ם פוסק כר"י דקק"ל טעונין מו"ש אכל לא מטעמי' מדאצטריה אותה רק דיליף מהיקשא דזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת דילפי' מהיקשא לענין בליעה וה"ה לענין מו"ש דמו"ש מטעם בליעת פלי אתי ולד' התוס' הנ"ל הא מאי דמוקמי' ההיקש על בלוע הוא רק מדחזינין דכל הקדשים טעונין מו"ש מדאצטריה אותה פרט לתרומה ואי לא ידעי' מו"ש רק מפת היקשא דבלוע א' ביעא דההיקש אתי לכיבוס וע"כ כדברינו דיותר מסתבר לאוקמי על בלוע דאשפתן פנותי' באיסורין אחרים ולא בכיבוס דלא מצינו כה"ג בכה"ת פנ"ל: והנה הרמב"ם שם בהלכה י"ד מחלק ביהא דכ"ח ישבר דהוא רק בחטאת ולא בשאר קדשים ותמהו עליו מד' הש"ס זבחים צ"ה: בעי רמב"ח תלאו באויר תנור מתו אבישול ובילוע הוא דקפיד רחמנא א"ד אבישול בלא בלוע כו' ת"ש דאר"נ ארב"א תנור של מקדש של מתכת הי' ואיס"ד בישול בלא בילוע לא קפיד נעביד של חרס פנין דאיכא שיברי מנחות דאפי' יתן בתנור ואיכא בישול ובילוע עבדינו של מתכת ולד' הרמב"ם ז"ל מאי איכפת לן בשיברי מנחות הרי בשאר קדשים ל"ב שבירה בכ"ח רק בחטאת ואי משום מנחת חוטא הרי במנחת חוטא ל"ה שמן וכבר הארכתי בשוב ד' הרמב"ם בספרי הר"ב סי' מ"ט.

ומה שנלפענ"ד פעת הוא עפ"מ שהקשה עוד בברה"ז לסברת הרמב"ם דבשאר קדשים חוץ מחטאת סגי במו"ש אפי' לכ"ח א"כ איך ילפי' מהא דהתורה העידה על כ"ח שא"י מידי דפיו לעולם ואין לו תקנה אלא שבירה הרי בשאר קדשים סגי גם בכ"ח מו"ש וא"כ גילף משאר קדשים דמהני הגעלה לכ"ח ותי' בצ"ק דס"ל להרמב"ם דמה שהחמירה תורה בחטאת יותר מבשאר קדשים אינו חומרא בלי טעם אלא התורה החמירה בחטאת דאוסרת אפי' במשהו וכ"ח א"י מידי דפיו לעולם אפי' אחר מו"ש דעכ"פ נשאר בו משהו וחטאת אוסרת במשהו ולהכי טעון שבירה משא"כ בשאר ק"מ דאינם אוסרים במשהו סגי במו"ש לפי"ז שפיר ילפינו יי"נ וחמץ ושאר איסורים דאוסרים במשהו דהתורה העידה על כ"ח שא"י מידי דפיו לעולם ואוסרת במשהו עכ"פ כמו דחטאת אוסרת במשהו וצריף שבירה בכ"ח עכ"ד והכי מבואר באמת בעיטור ח"ב ד"ו ע"ג בדפוס לבוב אמנם עדיין קשה דהרי באמת קיי"ל דכ"ח א"י מידי דפיו לעולם אפי' באיסורין שהם בנ"ט שע"כ נלפענ"ד דהנה באמת בט"ז יו"ד סי' צ"ח סק"ח כ' לד' המרדכי דבכ"ח אמרינו שגוף החרס נעשה נבילה ולכך אפי' בכ"ח חדש צריף לשער נגד החרסית כולו ע"ש וא"כ הרי כ' הרשב"א בתה"א ובחין חולין צ"ח דבקדשים דהמל"א אמרי' חנ"נ מה"ת וא"כ לפי"ז א"ש מה שנתקשה הבעל העיטור וכן הקשה בס' פנים יפות עה"ת פ' צו דאמאי א"ת כ"ח ישבר לישנהו עד שיהיו אב"י ויהי' לפגם דשרי מה"ת ולהאמור אף שפגם הטעם הרי מ"מ גוף החרס נ"נ ובחרס גופי' ל"ש פגם אפס דאי נימא דעיקר הטעם יוצא ע"י הגעלה רק שושאר משהו הא ל"ש נעשה נבילה פנין דעיקר הטעם סופו לצאת ע"י בישול גדול ל"א דנ"נ כמ"ש בתוס' חולין ק'.

ד"ה פשקדם וסלקו דכל שסופו לצאת אף שעדיין לא יצא לא נ"נ. אמנם הא קשיא דהרי קיי"ל דאפי' לשי' הר"א דל"א חנ"נ בשאר איסורין מ"מ החתיכה נשאת באיסורה ואף אם יש בתערוכת ס' נגד כל החתיכה מ"מ החתיכה נשאת באיסורה דאיפשר לסוחטו אסור וטעמא משום דאין האיסור נסחט מהחתיכה לגמרי ונהי דבבישול נסחט בליעתה

ומתפשט בכל התבשיל בשנה מ"מ גם בתוכה נשאר מעט איסור דאין הגעלה באוכלין ולקי פיון שנושאר בתוכה משהו איסור עדיין באיסורה קנימא פמבאאר כ"ז בתוס' חולין ל"ז: ד"ה וכתל מן המגין ושם קי"ב.

ד"ה תרי גללי דמלקחא ובחני' הרשב"א חולין ק"ח ובר"ן שם ובתשו' הרשב"א סי' תצ"ה ובטור וב"י סי' ק"ו. וא"כ בשלמא בכלי מתכת דע"י הגעלה נפלט לגמרי ל"ש לומר אפשר לסוחטו משא"כ בכ"ח דלעולם נשאר משהו הי"ל לאסור הכ"ח מפת אפשר לסוחטו אמאי פוסק הרמב"ם דבכ"ח בשאר קדשים סגי במו"ש אמנם הדבר נכון עפ"י שבתשו' מהר"ם לובלין סי' כ"ח מובא בש"ך סי' צ"ד ס"ק כ"ג ובט"ז סי' צ"ו סק"ה דהא דאמרי' אפשר לסוחטו אסור ואותה חתיכה נשארת באיסורה זהו דוקא היכי דבלע איסורא משא"כ היכי דבלע היתרא אף החתיכה עצמה מותרת אף דלא נסחט לגמרי ע"ש ועמג"א סי' תמ"ז ס"ק ל"ח א"כ הא א' בע"ז ע"ו.

דקדשים הוי היתרא בלע וא"כ ל"ש אפשר לסוחטו וא"כ לפי"ז שפיר ילפי' דכ"ח ל"מ לי' הגעלה אף באיסורין שהם בנ"ט מהא דא"ת כ"ח ישבר והטעם דנשאר משהו פנ"ל א"כ ממילא גם בשאר איסורין אסור מפת אפשר לסוחטו וא"א למילף מהא דסגי בשאר קדשים מו"ש דשאני קדשים דהיתרא בלע.

וארוונחא ביה ליישב ד' רש"י ז"ל בפסחים דבגמ' שם פריף על הא דרבא בר אהילאי ביהוה תנורא דטחו בי' טיקיא אסרה למיכלי' לריפתא אפי' במילחא לעולם דילמא אתי למיכלי' בכותחא ואותבי' מהא דאין לשון את העיסה בחלב כו' כ"ב אין טשין את התנור באל' ואם טש כל הפת כולה אסורה עד שינסק התנור הא הוסק התנור מיהא שרי תיובתא דרב"א תיובתא א"ל רבינא לר"א וכי מאחר דאיתומב רב"א אמאי קא' קדרות בפסח ישברו א"ל התם תנור של מתכת הך בקדרה של חרס ופירש"י ז"ל רב מוקי לי' להוה דקתני עד שינסק דמשמע הא הוסק שרי בתנור של מתכת אבל של חרס התורה העידה עלי' שא"י מידי דפיו לעולם עכ"ל ותמהו המפורשים דל"ל לרש"י ז"ל לומר דרב דוקא מוקים לה הכי ובש"ס זבחים צ"ה: קא' בגמ' הכי בהדיא רב מוקי לה הוה בשל מתכת והוה לכאורה אף למותר וגם אמאי באמת נשאר בתיובתא על רב"א ולא משני' הא בשל מתכת הא בשל חרס ובפשיטות י"ל דרב אשי לא הו"מ לשנויי' הא בשל מתכת פיון דבסוף ע"ז רמי משניות אהדדי תנו השפודין והאספלא מלבנן באור וגבי קדשים תנו השפוד והאספלא מגעילן בחמין ומקנים התם ר"א התי' דמשני' גבי קדשים היתרא בלע ולכך סגי בהגעלה ובגע"נ איסורא בלע לכך בעי' ליבון הרי דהיכי דהיתרא בלע אפי' בתשמישו ע"י האור סגי בהגעלה וא"כ אי איתא דמייירי בשל מתכת ל"ל להתנור הוסק הרי די בהגעלה פיון דהיתרא בלע ולכך קא' רב מוקי לה בשל מתכת פלומר דלרב פיון דס"ל נ"ט בר נ"ט אסור וע"כ ס"ל דגם אטעם קלוש יוכל לחול איסורא וא"כ הרי הטעם דהיתרא בלע קיל כ' הראשונים ז"ל משום דהוי טעם קלוש דהיתרא ושרי ורב דס"ל דגם טעם קלוש דהיתרא אסור א"כ גם בהיתרא בלע בעי' ליבון ונהי דלרב א"א למימר נמי התי' דמשני' התם פל' יום ניום נעשה גיעול לחבירו פיון דבאמת הקשו התוס' בזבחים צ"ו וחולין קי"ב.

דאיף שרי לבשל שלמים בקדרה שבישל בה חטאת הרי ממעט באכילתו דאינו נאכל אלא ליום ולילה ואינו נאכל אלא לזכרי כהונה ותי' דמב"ב מדאוריני' בטל ברוב ובכלי מקדש אוקמי' אדאוריני' וזה ל"ש לרב דאיהו הא ס"ל מב"מ במשהו אבל הא איפא לשנויי לדידן' פשינויא דר"פ ה'תם דמשני האי קריד והאי לא קריד ע"ש וכיון דלדידן' גם בהיתרא בלע ביעי לבבון להכי שפיר קתני עד שיוסק התנור.

או י"ל עפ"י דהרא"ש הנ"ל שכ' לד' הפוסקים דלינת לילה פוגמת א"כ נעשה בעה"ש לפגם וע"כ שבירה בכ"ח ומו"ש בכ"נ גזה"כ הוא וכיון דהוי גזה"כ הא לית לן למילף מהתם למק"א דכ"ח א"י מידי דפיו לעולם וע"כ ל"ה רק מדרבנן וא"כ הי"ל להקל בנ"ט בר נ"ט או באב"י כמ"ש בט"ז סי' צ"ג סק"א בדעת בעה"ע ע"ש וא"כ לדידן דקשרינין נטל"פ א"כ ל"ה הא דכ"ח א"י מידי דפיו רק מדרבנן וא"כ מאי מועיל לן אי הוי מוקמי' הא דרב"א בשל חרס דאכתי פיון דע"כ ל"ה רק מדרבנן הו"ל למשרי ה'תם דהוי נ"ט בר נ"ט ובפרט דקא' דאסרה רב"א לר'יפתא לעולם ומשמע מזה שפאסר אפי' לאחר מעל"ע והוסק דבכה"ג עכ"פ הי"ל להקל פיון דאינו רק מדרבנן משא"כ לרב אתיא האוקימתא שפיר דאיהו הא ס"ל נטל"פ אסור וא"כ ל"ה גזה"כ ושפיר י"ל דהא דכ"ח א"י מידי דפיו הוא מה"ת ולקף ה'חמיר רב"א שפיר לאסור למיכלה לר'יפתא לעולם ולדרבנו יתבאר שפיר דלכאורה האיף נוכל למוקמי ההוא דרב"א בתנור של חרס דאינו מועיל ה'סק משום דא"י מידי דפיו הרי הוי ה'יתרא בלע מהשומן שנבלע בפת ושפיר נלמד משאר קדשים דסגי גם בכ"ח מו"ש פנ"ל אמנם הלא הטעם דבהיתרא בלע ל"א אפשר לסוחטו פיון דעיקר הטעם נסחט ולא נשאר רק טעם קלוש וטעם קלוש דהיתרא מותר כמ"ש הרשב"א בנ"ט בר נ"ט דהיתרא דשרי מה"ט וא"כ תינח לדידן דקיי"ל נ"ט בר נ"ט דהיתרא שרי משא"כ רב לשי' דס"ל בחולין קי"א: דגם שפלו בקערה אסור לאוכלן בכותח וא"כ ס"ל דגם אטעם קלוש דהיתרא חל איסורא וא"כ פדקא' ה'תם דף ק"ח.

אפשר לסוחטו אסור ה"ה באפשר לסוחטו דהיתרא ושפיר קא' דרב מוקים לה הא בשל מתכת הא בשל חרס דאיהו לשי' אגזיל דס"ל דגם טעם קלוש דהיתרא אסור אבל על רב"א שפיר נשאר בתיובתא פיון דלהלכה א"א למימר הכי דאפשר לסוחטו דהיתרא הא שפיר נלמד מכ"ח דשאר קדשים דל"ב שבירה פנ"ל.

ודעת לנבון נקל לינשב בזה קושני' האחרונים ז"ל דאמאי קא' שמואל קדירות משהי להו עד לאחה"פ דהרי לשמואל אא גם בחרס מהני ה'סק דע"כ לדידן' ה' דאין טשין את התנור באל' מיירי בחרס דלדידן' א"א לאוקמי בשל מתכת דהרי באמת הקשו בתוס' שם דכיון שנתקנח התנור יפה או הוסק פ"א אמאי אסור לאוכלו בכותח הרי הוי נ"ט בר נ"ט ותי' דשומן שעל החרס א"י לקנח יפה וא"כ א"א לאוקמי בשל מתכת דמתכת הרי יכול להתקנח והו"ל נ"ט בר נ"ט ובשלקמא רב מוקי לה שפיר בשל מתכת דלשי' אגזיל דאוסר נ"ט בר נ"ט אבל שמואל הא קשרי נ"ט בר נ"ט וע"כ מיירי בשל חרס ואפ"ה מהני ה'סק וא"כ אמאי ל"מ ה'סק להקדרות של פסח אף להשתמש בהן בפסח ולהאמור י"ל דס"ל דע"י ה'סק עכ"פ נשאר משהו דכ"ח א"י מידי דפיו נאי דא"כ הי"ל למיסר משום אפשר לסוחטו ואיף קא' עד שיוסק התנור הא הוסק מייהא שרי ז"א דמלבד דס"ל

לשמואל בְּחֹלִין ק"ח דְּגַבִּי בב"ח אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ מִן הָאֵל הָאֵל אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ דְּהִתְרָא דלכ"ע שְׂרִי מִשָּׂא"כ בְּקִדְרוֹת ש"פ ל"מ הִיִּסְק פִּינּוֹן דְּנִשְׂאָר מִשְׁהוּ אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהוֹן וְאָף דְּשִׁמּוּאֵל ס"ל דְּחֻמְיָן בְּזִמְנֵי שִׁלְב"מ בְּנ"ט וּל"ג אָטוּ מִינּוּ וּא"כ יוֹכֵל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהוֹן שְׁלֵא בְּמִינּוּ ז"א דְּהָרִי כ' הָרִיטְבָ"א בְּחִי' חֹלִין שָׁם דְּהָא דס"ל לְשִׁמּוּאֵל אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ מִן הָאֵל בְּב"ח פִּינּוֹן דְּרַק חִיבּוּרָם יַחַד גּוֹרָם הָאִסוּר וּלְפִיכָהּ אִם נִתְפָּרְדּוּ בְּאִפְסָן שְׂאִין נוֹתְנִים טַעַם זב"ז ל"ה דְּרַק בִּישׁוּל וְחוּזָר לְהִתְרָא פִּמּוֹ בְּכִלְאֵי בְּגָדִים דְּעָלְמָא אָבֵל אִסוּר שְׁנִתְעַרְבַּ בְּהִתְרָא וְאָסְרוּ אִפִּי' אִם נִסְחָט הָאִסוּר וְנִפְרַד פִּינּוֹן שְׁנִשְׂאָר עֲדִינּוּן מִשְׁהוּ אִינוּ חוּזָר לְהִתְרָא ע"ש וְיִשׁ לְהוֹכִיחַ זֶה מִע"ז ס"ז.

דס"ל לְשִׁמּוּאֵל הֵתָם בְּחֻמְיָן שְׁנִתְּנוּ לְתוֹף גְּרִיסִין צוֹנְנִים דְּהִי' לְשִׁבַּח וְאִח"פ הִרְתִּיחוּ וְנִעְשׂוּ לְפָגַם דְּאָסוּר וּבְתוֹס' שָׁם דָּף ס"ח. כ' הִטַּעַם דְּהִשְׁבִּיחַ וּלְבָסוּף פּוֹגַם אָסוּר דְּכִינּוֹן דְּמַעֲיָקְרָא הִשְׁבִּיחַ וְנִקְרָא עָלָיו שָׁם אִסוּר שׁוֹב אִינוּ חוּזָר לְהִתְרָא ע"ש וּא"כ טַעַם פָּגוּם וּמִשְׁהוּ הָא שְׁוִין הֵם וְכִשְׁם דְּהִשְׁבִּיחַ וּלְבָסוּף פּוֹגַם דְּנִשְׂאָר טַעַם פָּגוּם אִסוּר ה"ה בְּנִסְחָט וְנִשְׂאָר מִשְׁהוּ אָסוּר מִה"ט פִּינּוֹן דְּלִקְנִיא שָׁם אִסוּר עָלָיו וּא"כ שְׁפִיר מוּבָן דְּלְשִׁמּוּאֵל אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּקִדְרוֹת חֻמְיָן אִפִּי' שִׁלְב"מ אַחַר הִיִּסְק דְּכִינּוֹן דְּנִשְׂאָר מִשְׁהוּ הָא אָסוּר מִטַּעַם אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ כְּמִבְּוֹרָא בְּפּוֹסְקִים ס' תמ"ז דְּחֻמְיָן פִּינּוֹן דְּשָׁמוּ עָלָיו מִיְקָרִי אִסוּרָא בְּלַע וּמִמְקוֹמוֹ הוּא מְוַכְרַע דַּע"כ רב ס"ל הָכִי דַּל"ה תְּקַשִּׁי מֵאִי מוֹעִיל לָן הָא דְּרַב ס"ל נִטְל"פ אָסוּר הָרִי מְבֹרָא בַּע"ז ס"ח.

דְּבִסְרוּחָה מַעֲיָקְרָא גַם ר"מ מוֹדָה דְּשְׂרִי וּא"כ אִי נִשְׁתַּמֵּשׁ קוֹדֵם פְּסַח וְנִעְשָׂה לְפָגַם הִיל"ל דְּשְׂרִי וַע"כ דְּחֻמְיָן פִּינּוֹן דְּשָׁמוּ עָלָיו הוּי אִסוּרָא גַם קוֹדֵם הַפְּסַח. וְאַחֲרֵי כָּל הַחֲזוֹן הַזֶּה מִיְנֻשָׁב שְׁפִיד ד' הָרַמְבַּ"ם מַגְמ' דְּנִבְחִים הַנָּ"ל דְּהַנְּהָ בַס' צ"ק הַקְּשָׁה בְּהָא דְּקֵא' וְאִיס"ד בִּישׁוּל בְּלֵא בְּלִוַע לֹא קִפִּיד נִיעֲבַדִּי שֶׁל חֲרָס הָרִי לְקַמֵּן צ"ו.

קֵא' אֵלָא הָא דַּאֲרַב"א תַּנּוּר שֶׁל מְקַדֵּשׁ שֶׁל מִתְּכַת הוּי נִיעֲבַד דְּחֲרָס דְּהִיִּסְקוֹ מִבְּפָנִים הוּא וּמִשְׁנֵי פִינּוֹן דְּאִיכָּא שֶׁהֲל"ח וְלַחֲה"פ דְּאֶפְיָתָן בְּתַנּוּר הו"ל כְּלֵי שְׂרֵת וּכ"ש דְּחֲרָס לֹא עֲבָדִינָא א"כ לִישְׁנֵי גַם כָּאֵן הָכִי דְּכ"ש דְּחֲרָס ל"ע וְתִי' דְּאֶתְיָא אֲלִיבָא דְּר"ש דְּס"ל בְּמִנְחוֹת צ"ה: דְּתַנּוּר אִינוּ כ"ש וּלְפִי"ז פִּינּוֹן דַּע"כ קְאָזִיל אֲלִיבָא דְּר"ש הָרִי כ' בְּפִלְתֵי ס' פ"ז דְּלַר"ש דְּס"ל כ"ש לְמַכּוֹת אִפִּי' נִטְל"פ אָסוּר אִי לֹא דְּגִלִי קְרָא וּמַכ"ש דְּטַעַם קְלוּשׁ אָסוּר וּא"כ אָסוּר לְדִידִי' אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ גַם בְּהִתְרָא בְּלַע וּא"כ גַם בְּשָׂאָר קְדָשִׁים בְּעִי כ"ח שְׁבִירָה וְשְׁפִיר מִשְׁנֵי פִינּוֹן דְּאִיכָּא שְׂרִי מְנַחֲתוֹ הו"ל בִּישׁוּל וּבְלִוַע וְהַבּוֹן: וּבְאִפְסָן אֶחָד נִלְפַענ"ד לְבָאָר ע"ד הַפְּלִפּוּל הָא דְּקֵא' רַב מוֹקִי לָהּ בְּשֶׁל מִתְּכַת גַם הַקְּשׁוֹ הַמְּפֹרָשִׁים עַל הָא דְּקֵא' וְכִי מֵאַחַר דְּאִתְּוֹתַב רַב"א אֲמַאי אָמַר רַב קִדְרוֹת בְּפִסַּח יִשְׁבְּרוּ לְמָה תְּלָה פִּירְכָּא זוּ בְּמַאי דְּאִתְּוֹתַב רַב"א דְּנִקְא וּבִשְׁעָה"מ פ"ק מַחוּ"מ הַקְּשָׁה עוֹד בְּהָא דְּפִרְיָהּ אֲמַאי א"ר קִדְרוֹת בְּפִסַּח יִשְׁבְּרוּ דְּאֲמַאי פִּרְיָהּ דְּנִקְא לְרַב הו"ל לְהַקְּשׁוֹת מִתְּנִי' אֲבַרְיָתָא דְּכִינּוֹן דְּהִסְקָה מוֹעִיל בְּכ"ח קִדְרוֹת בְּמִקְדָּשׁ אֲמַאי קְתַנִּי בְּמִתְנִי' דְּשְׁבִירָתָן בְּמִקְדָּשׁ לִיעֲבַד לְהוּ הַסְקָה וְנָהִי דְּלִפִּי הַמְּסַקְנָא י"ל דְּכִינּוֹן דְּחֵיִיס עֲלִיָּהּ שְׁמָא פְּקַעִי גְזָרוּ אָף בְּמִקְדָּשׁ אָבֵל לַס"ד דְּרַבִּינָא הָא לֹא אִסִּיק אֲדַעְתִּי' הָאִי חֲשָׂא וְהו"ל לְאֶקְשׁוּיִי מִתְנִי' אֲבַרְיָתָא וְלְמָה פִּרְיָהּ דְּנִקְא לְרַב וְנִלְפַענ"ד דְּהַנְּהָ הַקְּשׁוֹ הַמְּפֹרָשִׁים דְּהָרִי רַב ס"ל בְּכָל בְּכָל אִסוּרִין שְׁבִתְוָה מַב"מ בְּמִשְׁהוּ א"כ מֵאִי אִירְיָא דְּאֶשְׁמַעִי' רַב דִּינִי' בְּקִדְרוֹת בְּפִסַּח בְּכָל אִסוּרִין

נְמִי הָכִי הָיָה דִינָא וְאַפְיָא בַּב"י אֶטוּ ב"י וְשֵׁא"מ אֶטוּ מִינּוּ אָמְנָם בְּאַמַּת י"ל דְּלֶהֱכִי קֵא' דְּנֻקָּא בְּקִדְרוֹת בְּפִסְחָא מְשׁוּם דַּס"ל לְרַב נַטְל"פ שְׁרִי וְהָא דְקֵא' יִשְׁבְּרוּ פְדֵי לְקַיָּים מְצֻנָת בִּיעוּר חֲמִץ בִּינוֹן דֵּא"ב חֲמִץ אֶלָּא שְׁרִיפָה יִלְפִי מְנוּתָר וְא"כ פְּשֵׁם דְּבִנְוֹתָר א"ת כ"ח יִשְׁבְּר אַף לְאַחַר שְׁנַעְשֵׂה לְפָגֶם מְשׁוּם דְּהַבְלִיעָה בַּפ"ע מְשׁוּבַחַת הִיא וְכַד' הָר"ן הַנְּ"ל הַה"נ בְּחֲמִץ וְא"כ שְׁפִיר קָא קִדְרוֹת בְּפִסְחָא דְּנֻקָּא יִשְׁבְּרוּ מִשָּׂא"כ בְּשִׂאָר אִיסוּרִין דְּתִלְיָא בְּטַעְמָא קָא נַטְל"פ שְׁרִי וְאִי דֵּא"כ מֵאִי מְסַפְקָא לִי לְרַבָּא בַּע"ז אִי ס"ל לְרַב נַטְל"פ אִיסוּר אוֹ לְאוּ הִי"ל לְהוֹכִיחַ מְכָאן דַּס"ל נַטְל"פ מְנוּתָר מְדַקָּא' דְּנֻקָּא קִדְרוֹת בְּפִסְחָא וְלֹא בְּכָל קִדְרוֹת שְׁל אִיסוּר בַּמב"מ ז"א דְּהָא כ' הַפּוֹסְקִים דְּהַד מְיֻלְמָא דְּאִיסוּר מַב"מ בְּטַעַם בְּלַבָּד הוּא רַק אִי יִלְפִי טַכ"ע מַגַּע"מ מִשָּׂא"כ רַבָּא דְקֵא' בְּש"ס חֲוָלִין הַנְּ"ל דַּטְכ"ע ל"ד וּפִירִש"י דַּגַּע"נ חִידוּשׁ הוּא ע"כ דַּס"ל דְּהָא דֵּאֲר"י מַב"מ ל"ב דְּנֻקָּא בְּבַעֲיָן כְּמוֹ דַּם הַפֶּר וְדָם הַשְּׂעִיר וְכַדָּא' בַּע"ז ס"ו.

חֲלָא דְחַמְרָא וְדְשִׁיכְרָא בְּמִשְׁהוּ דְּהָנִי מַב"מ ל"ב אֶבְל בְּטַעַם לְבַד בְּטִיל [עַחֲוִי הַרְשָׁבָא חֲוָלִין ק' וּנְבִי"ת חִוּו"ד קֵא' סִי ל"ה] וְלֶהֱכִי קֵא' בְּסוּף ע"ז כָּל יוֹם וְיוֹם נַעְשֵׂה גִיעוּל לְחַבְרִוּוֹ וְכ' בְּתוֹס' חֲוָלִין קִי"ב.

וְזַבְחִים צ"ו. דַּע"ג דְּכֶשֶׁמְבַשֵּׁל שְׁלָמִים בְּקִדְרָה שְׁבִיטָל בְּהַ חֲטָאת הוּא מְמַעַט בְּאַכִּילְתָּן מ"מ מְדֵאֲוֵרִי' מַב"מ בְּטִיל וּבַכ"מ אֻמְקֵי אֲדֵאֲוֵרִי' וְהַקְשָׁה הַפְּלִתִי בַּסִּי צ"ג דְּהָרִי הָד מְתַנִּי רַבִּי הוּא וְר' ס"ל מַב"מ מְדֵאֲוֵרִי' ל"ב וְלֶהֱאָמֹר נִכּוֹן דְּרַבָּא ס"ל הָא דְקֵא' ר' מַב"מ ל"ב הוּא דְּנֻקָּא בְּבַעֲיָן וְלֹא בְּטַעַם וְע"כ אָמַר שְׁפִיר דִּינִי' בְּקִדְרוֹת בְּפִסְחָא דְּנֻקָּא מִשָּׂא"כ לְדִידָן דַּס"ל אֶלְיָבָא דְרַב דָּגַם בְּטַעְמָא מַב"מ בְּמִשְׁהוּ וְכַדְמוּכַח בְּאַמַּת בְּחֲוָלִין ק'.

אוּקִי רַב אֲמוּרָא עֲלִי וְדַרְשׁ בִּינוֹן שְׁנַי"ט בְּחַתִּיכָה כּו' מְפָדִי רַב כְּמֵאן אֲמַרְהַ לְשִׁמְעִתִּי כַר"י דֵּא' מַב"מ ל"ב הָרִי דַּס"ל לְסַתְמָא דַּגַּמ' אֶלְיָבָא דְרַב דָּגַם בְּטַעַם מַב"מ ל"ב ע"כ הָא דְקֵא' דִּינִי' בְּקִדְרוֹת בְּפִסְחָא דְּנֻקָּא הוּא מְשׁוּם דְּבִשְׂאָר אִיסוּרִין נַטְל"פ שְׁרִי וְהָא דְצָרִיף שְׁבִירָה בְּקִדְרוֹת בְּפִסְחָא ע"כ הוּא לְקַיָּים מְצֻנָת בִּיעוּר כְּמוֹ בְּנוּתָר.

וּמַעֲתָה מוּבָן פִּירְכַּת הַש"ס הַנְּ"ל דְקֵא' וְכִי מֵאַחַר דְּאִיתּוּתַב רַב"א וְלֹא מְשַׁנִּי הָא בְּשָׁל מִתְכַּת הָא בְּשָׁל חֲרָס ע"כ דָּגַם כ"ח יוֹצֵא מִיַּדִּי דְפִיּוֹ ע"י הִיָּסֶק וְע"כ דְּהָא דֵּא"ת וְכ"ח אֲשֶׁר תְּבוּשֵׁל בּוֹ יִשְׁבְּר הוּא אִפִּי' בְּבִישׁוּל בְּלֹא בִילּוּעַ וְע"כ דְּהָנִי גִזַּה"כ וְלֶכַּף לֹא יִלְפִי מִיַּנִּי' וְכִמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ בְּאַמַּת בְּתוֹס' שָׁם וְכִינוֹן שְׁפָן אֲמַאי א"ר קִדְרוֹת בְּפִסְחָא יִשְׁבְּרוּ הִיָּינוּ קִדְרוֹת בְּפִסְחָא דְּנֻקָּא וְל"א בְּשִׂאָר אִיסוּרִין וְאִי דַּנְטַל"פ שְׁרִי וְהַשְׁבִּירָה הוּא מְשׁוּם מְצֻנָת בִּיעוּר אִם אִינוּ רוֹצֵה לְהַסִּיק ז"א דְּהָרִי בְּאַמַּת מְצִינוּ בְּמִשְׁנָה דְּשְׁבִיעִית פ"ט הוּבָאָה בְּפִסְחִים נ"ב.

הַפּוֹבֵשׁ ג' כְּבָשִׁין בְּחֻבִית א' רֵא"א אוֹכְלִין עַל הַרְאִשׁוֹן רִי"א אַף עַל הָאֲחֵרוֹן רֵג"א כָּל שְׁפָלָה מִינּוּ מִן הַשְּׂדֵה יִבְעַר מִינּוּ מִן הַחֻבִית וְהַלְכָה כְּדַבְּרִיו וְכ' הַתּוֹס' שָׁם בְּטַעְמָא דַּר"ג דְּכִינוֹן דְּכָלָה מִינּוּ מִן הַשְּׂדֵה אִיסוּר מְמִשׁוֹת שְׁלוֹ אֶבְל טַעְמוֹ הָרִי הוּא כְּמַבְנוֹעַר וְא"כ לְכֹאֲוֶרָה לְמָה צָרִיף לְקַיָּים מְצֻנָת בִּיעוּר בְּהַנְבָּלַע בְּקִדְרָה הָרִי הַטַּעַם הוּא כְּמַבְנוֹעַר וְאִי דְשְׁבִיעִית ל"ה רַק אִיסוּר עֲשֵׂה וּבְחֲמִץ אִיכָּא אִיסוּר דַּב"י ז"א דְּהָרִי בַּח"י סִי תַמ"ב הַעֲלָה דַּבְטַכ"ע לִיכָּא לְאוּ דַּב"י וְעַפְמ"ג שָׁם וְא"כ לְעַנְנֵן אִיסוּר עֲשֵׂה דְתַשְׁבִּיתוּ נִימָא דְהוּא כְּמַבְנוֹעַר אָמְנָם י"ל דְּבִשְׁלָמָא בְּטַעַם בְּחַתִּיכָה בִּינוֹן דֵּאִין הַטַּעַם כְּלוּ נִסְחָט מִהַחֲתִיכָה לְעוֹלָם דֵּאִין הַגְעָלָה

בְּאִנְכְּלִין שְׁפִיר הָּוִי כְּמִבְּנֵי אֶבֶל בְּכָלִי י"ל דְּאִינוּ כְּמִבְּנֵי פִּינּוֹן דְּאִפִּי אִי כ"ח א"י מִיָּדִי
דְּפִיּוֹ מ"מ הָּא עֵינָר הַטַּעַם יוֹצֵא מִהַפְּלִי ע"י הַיִּסְק וְרַק מִשְׁהוּ נִשְׁאָר וּמִשְׁהוּ א"ח בְּבִיעוּר
אֲמָנָם אִפְתִּי קָשָׁה דְּהָרִי קִי"ל בְּנִדָּה ס"ב: כר"י לְעַנְנֵי מִשְׁקִין שֶׁל זָב שְׁנֹבְלַע בְּחֶרְסִין וְהֵם
בְּאִוִיר הַתַּנּוּר דְּאִף שְׁהַמְשָׁקָה יְכוּל לְצַאֵת ע"י הַיִּסְק מ"מ הָּוִי טְוִמָּאָה בְּלוּעָה וְה"ה לְעַנְנֵי
בִיעוּר נִימָא דְהוּ"ל כְּמִבְּנֵי ע"כ מִשׁוּם דְּיִלְפִי מ"ח שְׁבַמְקִדָּשׁ דָּא"ת יִשְׁבֵּר לְקִיָּים מְצֻנָת
בִיעוּר וְה"ה בְּקִדְרוֹת חֲמִץ אֲמָנָם לְמֵאִי דְנִשְׁאָר רב"א בְּתִיּוּבְתָא וְלֹא מְשַׁנֵּי הָּא בְּשַׁל מִתְּכַת
הָּא בְּשַׁל חֶרֶס וְע"כ דְּגַם לְחֶרֶס מוֹעִיל הַיִּסְק וְלֹא יִלְפִי מ"ח שְׁבַמְקִדָּשׁ פִּינּוֹן דְּע"כ הָּוִי
גִּזְה"כ דְּאָסוּר אִפִּי בְּיִשׁוּל בְּלֹא בְּלוּעָה פְּנ"ל א"כ מִמִּילָא לֹא מְצִינּוּ לְמִילָף נְמִי לְחִיָּיב
כְּבִיעוּר בְּלוּעָה הַמְּנֹבְלַע בְּדוֹפֵן הַקִּדְרָה וְע"כ הָּא דְאָמַר רב יִשְׁבְּרוּ אִינוּ לְקִיָּים מְצֻנָת בִיעוּר
רַק מִשׁוּם אִסוּר מ"מ מִשׁוּם דַּס"ל נְטִל"פ אָסוּר מֵה"ת וְא"כ אֲמֵאִי אָמַר דְּנֹקָא קִדְרוֹת
בְּפִסְחָא יִשְׁבְּרוּ וּמִמִּילָא אֲזִידָא גְּוִשְׁנִי הַשְׁעָה"מ הַנְּ"ל דְּלֹא פְּרִיָּד אֲמֵאִי קִדְרוֹת שְׁבַמְקִדָּשׁ
יִשְׁבְּרוּ פִּינּוֹן דְּלִפִּי סְבָרָא זֹו אָנוּ תוֹפְסִין דְּבִקְדְרוֹת שְׁבַמְקִדָּשׁ בְּאֲמַת ל"מ הַיִּסְק דְּגִזְה"כ הוּא
דְּגַם בְּיִשׁוּל בְּלֹא בְּלוּעָה אָסוּר וְכַנ"ל וְלִהְיֵי שְׁפִיר יִשְׁבְּרוּ וּמְשַׁנֵּי דְרַב מוֹקִי לֵהּ הֵהוּא בְּשַׁל
חֶרֶס וּבְאֲמַת ל"מ הַיִּסְק בְּשַׁל חֶרֶס דְּמֵאִי דָּא"ת כ"ח יִשְׁבֵּר לֹאוּ גִזְה"כ הוּא רַק לְבַעַר
הַבְּלוּעָה וְיִלְפִי שְׁפִיר חֲמִץ מְנוֹתָר דְּגַם חֲמִץ הַבְּלוּעָה בְּדוֹפֵן הַקִּדְרָה צְרִיָּד לְבַעַר וְקֵא'
יִשְׁבְּרוּ שְׁזָהוּ בִיעוּרָן וּמִיְּשֻׁב מִמִּילָא לִפִּי"ז נְמִי מֵאִי דְקֵא' יִשְׁבְּרוּ וְהָרִי יְכוּל לְמוֹכְרוֹ לְנִכְרִי
כְּמִבְּנֵי בְּפּוֹסְקִים דְּכָלִי שְׁנֹבְלַע מֵאִיה"נ מְנוֹתָר לְמוֹכְרָה לְנִכְרִי מִשׁוּם דְּהַנְּכָרִי אִינוּ נוֹתֵן
יוֹתֵר בְּשִׁבִּיל בְּלוּעָת אִסוּר הַנְּבֹלַע בְּהַ עֲתִשׁוּ חַת"ס חִיו"ד ס' צ"ח וְלִהְיֵאמֹר נִכוּן דְּלִכְרָד
אִינוּ רִשְׁאִי לְמוֹכְרוֹ לְנִכְרִי וּמְצָרִיכִין שְׁבִירָה דְּנֹקָא מִשׁוּם מְצֻנָת בִיעוּר חֲמִץ: וּבְדִרְדָּא אַגַּב
רְאִיתִי בַשְׁעָה"מ שֶׁם שְׁמַבִּיא ד' הַצ"ק שְׁהַקְשָׁה ע"ד הַתּוֹס' זְבַחִים צ"ו.

ד"ה אֵלָא שְׁהַקְשׁוּ דְלָמָּה הַצְּרִיָּד הַפְּתוּב בְּכ"ח שְׁבִירָה לִיְמִלִינְהוּ גְּוִמְרִי וְתִי דְחִידוּשׁ הוּא
שְׁהַתִּיר הַפְּתוּב בְּשִׁבִירָה דְהוּ"א דל"מ שְׁבִירָה פִּינּוֹן שְׁעִדִּין טַעַם הַחֲטָאֵת בְּהַחֶרֶס וְצְרִיָּד
שְׁיָהָא הַטַּעַם בְּטַל מִן הָּעוֹלָם כְּמוֹ בְּכ"ח מו"ש אֶבֶל הָּא פְּשִׁיטָא דְכ"ח הַיִּסְקָא דְמִהֲנִי טְפִי
וְע"ז הַק' הַצ"ק דָּא"כ מֵאִי רֵאִי מִיְּתִי דְהַתּוֹרָה הַעִידָה עַל כ"ח שֵׁא"י מִיָּדִי דְפִיּוֹ נִימָא
דְלַעוֹלָם יוֹצֵא מִיָּדִי דְפִיּוֹ ע"י הַגְּעָלָה דְחִידוּשׁ הוּא שְׁהַתִּיר הַפְּתוּב בְּשִׁבִירָה וְכ' הַשְׁעָה"מ
וְנ"ל וּלְפַעַנְד"ד לְק"מ דְּתַלְמוּדָא הָּכִי מִיְּתִי דָּאִי אִיתָא דְהַגְּעָלָה מְהִנִּי בְּכ"ח אֲמֵאִי כ"ר
מו"ש בְּכ"ח וְשִׁבִירָה בְּכ"ח לְכַתּוּב רַחֲמָנָא בְּכ"ח וְכ"ח בְּהַדְּדִי וְנִימָא הָּכִי וְכ"ח וְכ"ח אֲשֶׁר
תְּבַנְשַׁל בּוֹ וּמוֹרַק וְשׁוּטָף בְּמִים אִו יִשְׁבֵּר דְהַשְׁתָּא הָּוִי שְׁמַעִנּוּ תַרְנוּןִיָּהוּ דְמו"ש וְשִׁבִירָה
מְהִנִּי בְּכ"ח וְכ"ח א"ו דְמו"ש ל"מ בְּכ"ח וּמִשְׁה"ה לֹא כְּתִיב שְׁבִירָה אֵלָא בְּכ"ח דְּמִהַשְׁתָּא
פִּי ק"ל אֲמֵאִי לֹא כְּתִיב הַסְּקָה אִיכָּא לְמִימַר שְׁפִיר רְבוּתָא אֲשַׁמְעִינּוּ עַכ"ל וּלְפַעַנְד"נ דל"ה
מְצִי לְמַכְתְּבִינְהוּ כְּאֲחָד דָּא"כ הָּוִי מְשַׁמַּע דְשִׁבִירָה מְהִנִּי גַם בְּכ"ח וְהָרִי בְּכ"ח לֹא מְתַקְנִים
בִיעוּר נוֹתֵר בְּהַשְׁבִירָה פִּינּוֹן דְנִשְׁאָר הַבְּלוּעָה בְּהַשְׁבָּרִים דְבְּשִׁלְמָא בְּכ"ח הָּרִי א' בְּש"ס ב"ק
הַנְּ"ל דְשִׁבִירָתָן זֹו הִיא מִיתָתָן דְכ"ח שְׁנֹבְלַע שׁוּב אִין לוֹ תַקְנָה וְהָוִי שְׁפִיר קֶצֶת בִיעוּר
בְּכָרָף אִף דְהַבְּלוּעָה נִשְׁאָר בְּהַחֶרֶסִין מִשֵּׁא"כ בְּכ"ח אִף שְׁמִשְׁבְּרוּ לְשִׁבְרֵי שְׁבָרִים אֲוִמָּן יְכוּל
לְהַחֲזִירוֹ וְלַעֲשׂוֹתוֹ כְּלִי כְּבַתְחֻלָּה א"כ אִינוּ בִיעוּר כְּלָל.

וּלְבַר מִן דִּין פִּינּוֹן דְיְכוּל לְהוֹצִיא הַבְּלוּעָה ע"י מו"ש הָּאִיָּד רִשְׁאִין לְשִׁבְרוֹ הָּרִי הַקִּדְרוֹת
שְׁבַמְקִדָּשׁ הָּיו כ"ש וְכְשֶׁמְשַׁבְּרוֹן עוֹבֵר מִשׁוּם ל"ת כֵּן בְּשִׁלְמָא בְּכ"ח אִף דְמִהֲנִי בְּהוּ הַסְּקָה
בְּכ"ח א"ע בְּשִׁבִירָתָן מִשׁוּם ל"ת כֵּן פִּינּוֹן דָּא' בְּזַבְּחִים שֶׁם וּבְסוֹפָה נ'.

דאף ל"ד עושין כ"ש של עץ אבן של חרס אין עושין וא"כ ליכא עליהו רק ק"ד משום שמשקלם היו קונין אותן מתרומת הלשכה וכבר פתבתי במק"א להוכיח דליכא משום ל"ת פן מה"ת רק בדבר שקדוש קדוה"ג ולא פשאנו קדוש רק ק"ד אבל הקדרות של מתכת שהיו מבשלין בהן קדשים הלא היו כ"ש וכשאפשר להכשירן בלעדי השבירה הא פשמשרן עובר משום ל"ת פן ויש לדחוק ולתקן מעט דברי השעה"מ ואין להאריך פעת.

ומה שנתקשה מעלתו בהבנת ד' התוס' שבת צ"ח. ד"ה אי לענין טומאה כו' וכן בפ' א"ע גבי בצק שפסדקי עריבה כו' אלא דלענין קבלת טומאה עצמה לא נפקא לן מינה מידי דבלא"ה אסורה משום חמץ ולהכי נקט לענין לטמא אחרים הפונה פשוטה ומבוארת דלאחר שיישבו התוס' סוגי' דפסחים ל"ג: דקא' לאימת מתקשרי לכו סחיט להו וכי סחיט לי' בציר לי' שיעורא גם אליבא דשי' רש"י פתבו אח"כ דגם הך סוגיא מיושבת אליבא דשי' רש"י דבאמת קשה לכאורה לפירש"י ו"ל למה אצטרף לי' לאביי לאוקמי התם בצירוף פביצה הרי לפירש"י הו"מ לאוקמי בפשיטות פגון דנגעה טומאה בכזית שפסדקי עריבה בפסח דאיסורו חשיב לא בטיל לגבי עריבה ומקבל טומאה פניו דאנכל מק"ט בכ"ש משא"כ בשאר ימה"ש הוא בטל לגבי עריבה ולא חשיב אנכל פלל ולכך כ' לתרץ זה דאין מזה קושל' על פירש"י ו"ל דלהכי לא מוקי אביי בכה"ג משום דלענין קבלת טומאה עצמה לא נ"מ מידי דבלא"ה אסורה משום חמץ ולהכי נקט לענין לטמא אחרים ומבוארים הדברים בעליל לכל מעיין בצדק והשי"ת ינחני בדברך אמת ויראני מתורתו נפלאות פנפ' דידו דו"ש באהבה: סי' רטו בעזה"י יום ו' עש"ק ט"ו מנ"א שנת תרנ"ג לפ"ק סטרי.

שלום רב לכבוד ש"ב דידי הרב התריף המופלג מוה' ארי' ליבש יופיטער נ"י מורה הוראות בק"ק קינהיניטש יצ"ו. מכתבה הגיעני עד"ש באחד שנשלח לו חלב מכפר ע"י עכו"ם בלי חותם והאיש הזה לא ידע אם יש איסור בדבר והעמיד החלב בכלי חרס וגם מכר לכמה אנשים ובשלו החלב וכאשר נודע לו שיש איסור בדבר בא לשאול על הפלים ונפשה בשאלתה להודיעה חו"ד דעת תורה מה משפט הפלים אחר שיש הפ"מ: הנה ביו"ד סי' קט"ו ס"א ברמ"א פוסק דחלב של עכו"ם אוסרת פלים שנתבשל בהם כשאר איסור אעפ"י שאינו רק ספק שמה עירב בה דבר טמא וכ' בט"ז שם בשם או"ה דה"ה אם פבוש שם מעל"ע אמנם המעיין בדברי האו"ה פלל מ"ה אות ב' יראה דלא ברירא לי' הא מילתא אם חלב עכו"ם אוסרת הקדרה ע"י פבוש ובאמת מד' תשו' הרשב"א סי' קמ"ג מוכח דלא נאסר ע"י פבוש דכ' שם הטעם לאסור פלים שמעמידין בהן חלב שחלבו גוי בזה"ל כי החלב שחלבו גוי אסור וכשמעמידו הגוי בקדרה הקדרה בולעת מאותו חלב האסור לפי שהן מחממין החלב על האש בשעה שמגבנים ונאסרה וכשחוזר ישראל ומעמיד שם החלב ומחמם ע"ג האש הקדרה פולטת ונאסר כמעמיד בקדרה אסורה ע"כ.

הרי מדלא כ' הרשב"א הטעם לפי ששוקא החלב בקדרה מעל"ע ע"כ דס"ל דלא נאסר ע"י פבישה. ובפרט לאחר שישוקא אותם מעל"ע הרי באמת במנ"י פלל פ"ה ס"ק ס"ד הביא ד' נחלת יעקב שכ' בשם חכמי וויניציאה דלא אסרו פלי שאב"י לכתחלה רק בכלי

מתכת דאית להו תקנתא בהגעלה אבל כ"ח הצריף שבירה הוי פדיעבד ומתירין בהפ"מ להשתמש בהן אחר מעל"ע וכן הורה הג' מהר"ל סרוואל להלקה ועב"ח יו"ד סי' צ"ג מ"ש בכוננת בעה"ע שם ונהי דאנן לא פסקינן הכי וכמבואר באמת מד' התוס' פסחים ל'.

ד"ה לישנהיהו דרב היכי דאיפא תרתי לטיבותא היינו משהו ואב"י אז מתירין בכ"ח משום שאין לו תקנה אבל היכי דבלע הרבה אין מתירין שאב"י וכ"כ הר"ן שם דלענין זה ל"ח כ"ח דיעבד וכן פוסק הפמ"ג ביו"ד סי' ק"ג לאסור בזה מדברי הג"א סוף ע"ז שכ' בהא דקא' בגמ' התם מפאן ואילף לישתרי גזירה קדירה שאב"י משום קדירה ב"י והקשה הג"א דלמה לא קא' הטעם משום דנטל"פ לכתחלה אסור ותי' דאלו מטעם זה הוי שרי בכ"ח משום דאין לה תקנה חשיב דיעבד ולהכי קא' גזירה אטו ב"י לאסור גם כ"ח.

אמנם בכ"ז בנ"ד שהוא איסור דרבנן יש לצרף ג"כ מ"ש הט"ז ביו"ד סי' קל"ז סק"ב דבכלי שנבלע בו איסור דרבנן אפ"י ע"י בישול שרוא לאחר מעל"ע פנין דאב"י הוי נטל"פ ואסור אטו ב"י ובאיסור דרבנן הוי גזירה לגזירה ע"ש ובנובי"ת חיו"ד סי' נ"א כ"כ מדעתא דנפשי'.

והנה לכאורה יש להקשות ע"ז מש"ס חולין קי"א: פי אתא רבין א"ר יוחנן מליח אינו פרוחם וכבוש אינו כמבואר אמר אב"י הא דרבין ליתא דההוא פניפא דהוי בי רב אמי דמלח בי בשרא ותברין מפדי ר"א תלמיד דר"י הוי מ"ט תברין לאו משום דשמיעא לי מינן דר"י דאמר מליח ה"ה פרוחם ולהנ"ל קשה אמאי תברין הו"ל למישרין לאחר מעל"ע פנין דקיי"ל דם שמלחו אינו אלא דרבנן ובדרבנן שרי אב"י דהוי גזלג"ז וכבר העיר בזה בפר"חא"ח סי' תצ"ו והנה לכאורה עלה במחשבתו לומר עפ"מ שהקשה הרשב"א במה"ב [הובא בפמ"ג סי' צ"ט בשפ"ד סק"ז] לפמ"ש שם דלהכי שריא מה"ת קדירה שאב"י משום דהוי טעם לפגם אף דאינו בכלל נבילה שא"ר לגר משום דבאמת פנין דחזינין דמב"מ בטל ברוב היל"ל גם במבשא"מ דבטל ברוב אפס דנהי דגופו בטל ברוב אבל הרי בא"מ נותן האיסור טעם בהיתר וזהו בטעם מןשפח משא"כ טעם פגום אין לו כח לאסור וממילא בטל ברוב כמו מב"מ וא"כ לפי"ז דמטעם בישול קאתינין עלה הרי בלא"ה יש לאסור קדירה שאב"י לכתחלה משום דאין מבטלין איסור לכתחלה ולפענ"ד י"ל דהנה הא דצריכין לבטל הממש ברוב הוא דהרשב"א לשיטתו שכ' הב"י בסי' צ"ח משמו דחלב שבולע מבשר אינו בולע רק טעם ולא ממש אבל חלב שנבלע בבשר הוי טעמו וממשו דגוש מצלול בולע ממש ע"ש דלא פרש"י ו"ל בפסחים מ"ד: דגם בשר מחלב אינו בולע רק טעם ובתוס' ע"ז ס"ז.

חולקים על רש"י [והפמ"ג במש"ז רס"י צ"ה מסתפק לפי"ז בחלב הפלוע בכלי דהוי ממש שלא יהי נ"ט בר נ"ט מה"ט. וגם למאי דמסיק הפמ"ג שם דגם בצלול שנבלע בכלי שייף נ"ט בר נ"ט היינו דאמרי' דגם ממש שנבלע בכל מיקלש טעמו אבל בהא ליכא לספוקי דלהרשב"א מיבלע ממשו של צלול בהכלי ולכך אנו מוכרחין לבא מפח בישול ברוב לענין הממש אבל בגוש שמתבשל או נצלה בקדירה בנודאי ליכא רק טעם ולא ממש ולא אצטריף לן למיתי עלה מדין בישול הממש ברוב פנין דליכא רק טעם

וא"כ מְיֻשָּׁב גְּוָשְׁתִּי הַרְשָׁפָא הַנְּל דְלִהְיֵי אֲצִטְרִיף לְזִמְר בַּגְּמ' הַטַּעַם מְשֻׁם גְּזִירָה אֲטו
ב"י וְלֹא מְשֻׁם א"מ אִיסוּר לְכַתְּחִלָּה כְּדִי לְאַסֹּר גַּם בְּכָלִי אב"י שְׁנַאָסֵר ע"י אִיסוּר גּוֹש
דְּלֹא פִלַע רַק הַטַּעַם וּא"צ לְבִטּוּל בְּרוּב.

וְכִינּוּן שְׁפִן י"ל לְכַאוּרָה בְּהֵף פִּינְפָא דְאִמְלַח בְּהַ בְּשָׂרָא פִינּוּ דְנֶאֱסְרָה מִפְּחַ הַדָּם דְּהוּי
אִיסוּר צְלוּל אִיסוּרָה גַּם לְאַחַר מַעַל"ע דְּנֵהִי דְלִיפָא לְמִיגְזֵר אֲטו ב"י פִינּוּ דְהוּ גִזְלַג"ז בְּכ"ז
הַרִי אִיסוּר לְבִשְׁל בְּהַ מְשֻׁם א"מ אִיסוּר לְכַתְּחִלָּה דְכִינּוּ דְנֶבְלַע בְּהַ מְמַשׁ מֵהַדָּם הַצְּלוּל
וְצִרִיכִין לְמִיתִי מִפְּחַ בִּיטּוּל בְּרוּב מִמִּילָא אִיסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַ מְשֻׁם א"מ אִיסוּר לְכַתְּחִלָּה
כַּנ"ל.

אָמְנָם אַחֲרֵי הָעִיּוֹן תִּי זֶה לִיתָא דְהֵנָּה הֵף עֲוֹבָדָא דְפִינְפָא עַכְצ"ל דְמִיירִי בִישְׁנָה דְאִי
בְּחֻדְשָׁה הִיכִי מוֹכִיחַ מִינָה דַס"ל מְלִיחַ פְּרוּתַח דִּיקְלָמָא מְלִיחַ אִינוּ פְּרוּתַח וְאִפ"ה תְּבַרְקִי
מְשֻׁם דַכ"ח חֻדְשׁ בּוֹלַע גַּם בְּצוּנָן כַּמ"ש בַּב"י סוּסִי' צ"ג בְּשֵׁם ר"י הֶלְכֵן וְכִינּוּ דַע"כ
מִיירִי בִישְׁנָה הַרִי בְּאַמַּת כ"ח יֵשֵׁן גַּם ע"י בִּישׁוּל אִינוּ בּוֹלַע פִינּוּ שְׁשַׁבַע מְלַבְּלוּע אָפֵס
דַע"י בִּישׁוּל אִו פְּבִישָׁה מִיפְּלֵט מַה שְׁפִלַע מְקוּדָם וְנִכְנַס אַחַר בְּמִקוּמוֹ כַּמ"ש בַּט"ז שֵׁם
וּא"כ לְכַאוּרָה אִמְאִי תְּבַרְקִי לְהֵף פִּינְפָא הַרִי פִינּוּ דְקִי"ל אִין מְלִיחָה לְפִלִים לְהַפְּלִיט רַק
לְהַבְּלִיעַ עַש"ךְ ס'י' ס"ט ס"ק ס"ח דְלַעוּלָם אִין פַּח מְלַח וְצִיר מְפִלִיט פְּלִי וְכִינּוּ דְאִינוּ
מְפִלִיט בְּלִיעָה הַקּוּדְמַת מִמִּילָא לֹא בְּלַעָה הַפִּינְפָא פִינּוּ דְהִיא יֵשֵׁנָה וְשַׁבַע מְלַבְּלוּע אָמְנָם
הִיטָב אֲשֶׁר דְּבַר בְּזֶה בְּכו"פ שֵׁם דְּרַק מְמַשׁ אִינוּ בּוֹלַע כ"ח יֵשֵׁן מִטַעַם שְׁבַע מְלַבְּלוּע אָבֵל
טַעַם שְׁפִיר בּוֹלַע וְכ"כ בַּחו"ד שֵׁם ע"ש וּא"כ א"ש דְתַבְּרָה פִינּוּ דְנֵהִי דְמְמַשׁוּ שֶׁל דָּם לֹא
בְּלַעָה אָבֵל הָא עַכ"פ בְּלַעָה טַעַם הַדָּם וּא"כ לְפִי"ז נִסְתַר תִּירוּצָנוּ הַנְּל דְלִהְיֵי אִיסוּרָה
אַף אב"י מְשֻׁם דָּם צְלוּל וְנֶבְלַע הַמְמַשׁ וְצִרִיכִין לְבַטְּלוֹ בְּרוּב וּא"מ אִיסוּר לְכַתְּחִלָּה
וּלְהַאֲמוּר לִיתָא זֶה דְהַרִי הֶכָא ע"כ לֹא בְּלַעָה הַמְמַשׁ מְשֻׁם שְׁבַע מְלַבְּלוּע וְלֹא בְּלַעָה רַק
הַטַּעַם וּא"צ לְבִיטּוּל וּא"כ הַדָּר קִשְׁיָא שְׁפִיר דְאִמְאִי אִיסוּרָה לְאַחַר מַעַל"ע מְשֻׁם גְּזִירָה
אֲטו ב"י הָא ל"ה רַק אִיסוּר דְרַבְּנָן וְהוּי גִזְלַג"ז.

אָמְנָם בְּאַמַּת מְבוֹאָר בַּתּוֹס' וְהִרָא"ש שְׁיִלְהִי ע"ז שְׁפִתְבוּ שֵׁם בְּהָא דְאִסְרִינּוּ קוּדְרָה אב"י
וּבַתְּבִשְׁוִיל מִתִּירִין נַטל"פ דְהוּא מְשֻׁם דְקוּדְרָה אב"י הֵלֵא קִיבְלָה טַעַם מְשֻׁבָּח וְחַל עֲלָה
שֵׁם אִיסוּר קוּדָם שְׁנַפְגָּם מִשָּׂא"כ הַתְּבִשְׁוִיל שְׁרִי פִינּוּ שְׁקִיבֵל טַעַם פְּגוּם ע"ש וּא"כ לְפִי"ז
שְׁפִיר יֵשׁ לְאַסֹּר מִטַעַם זֶה הַקּוּדְרָה אב"י אִפִּי' בְּאִיסוּר דְרַבְּנָן מֵאַחַר שְׁנַקְרָא עֲלָה שֵׁם
אִיסוּר וְשְׁפִיר תְּבַרְרָה ר"א לְהִיא פִינְפָא.

וּמַה נִּכּוֹן לִיֵּשֵׁב עַפִּי"ז גְּוָשְׁתִּי בַעַל ס' לַב אַרִי' עַל חוּלִין שֵׁם שְׁהַקְשָׁה לְפַמ"ש בְּשָׁ"ף ס'י
ק"ה בְּשֵׁם רַש"ל דְכָלִי חֶרֶס בּוֹלַע אַף בְּכָלִי שְׁנִי א"כ דִּיקְלָמָא קֵא' רַבִּין מְלִיחַ אִינוּ פְּרוּתַח
דְכָלִי רַאשׁוֹן רַק בְּכָלִי שְׁנִי וּא"כ הַפִּינְפָא דְהוּא כ"ח נֶאֱסְרָה שְׁפִיר.

וְהֵנָּה לְכַאוּרָה עֲלָה בְּדַעַתִּי לְזִמְר עַפְמ"ש בְּשָׁ"ף שֵׁם דְאַף לְהַרְש"ל אִינוּ נֶאֱסֵר הַכ"ח רַק
כְּדִי קְלִיפָה וּא"כ לְפ"ד הַתּוֹס' פְּסָחִים הַנְּל דְבַתְּרַתִּי לְטִיבוּתָא שְׁלֵא נֶבְלַע אֲלֵא מְשֻׁהוּ וְגַם
אב"י הָנוּי בַּכ"ח כְּדִיעֵבַד דְשְׁרִי לְבַטְּל ע"ש וּא"כ הֵלֵא קִי"ל סְתָם פְּלִי יֵשׁ בְּמָה שְׁבַתּוּכוּ
ס' נֶגֶד קְלִיפַת הַפְּלִי וְכִינּוּ דְלַעוּלָם יֵשׁ ס' הָא שְׁרִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַ לְכַתְּחִלָּה כַּשֵּׁאב"י לַד'
הַתּוֹס' הַנְּל וְאִמְאִי תְּבַרְרָה ר"א.

אָמְנָם בְּאֵמֶת ז"א דְהָרִי כ' בִּשְׁ"ף ס' ס"ט ס"ק ס"ה בְּשֵׁם הָאו"ה וְהָא"ר דְהֵי"ד בִּשְׁאָר
כָּלִים יֵשׁ בְּמָה שְׁפָתוֹכוֹ ס' נֶגֶד הַקְּלִיפָה אָבֵל בַּקְּעָרָה שְׁרַחֲבָה וְאִינָה גְבוּהָה מִסְתַּמָּא לִיפָא
ס' ע"ש וּלְפִי"ז הָרִי רִשְׁ"י ו"ל פ' פִּינְפָא קְעָרָה שֶׁל חָרָס וּב"כ אִפִּי אִי לֹא נֶאֱסָרָה.

רַק כ"ק לִיפָא ס' וְשִׁפִּיר קָשָׁה פִּנ"ל. וְלִקְאָמֹר יִתְיַיְשָׁב ע"נ דְהֵנָּה הַטַּעַם שֶׁל הַתּוֹסֵ'
וְהָרִא"ש הַנִּזְ"ל מְשׁוּם שְׁהַפְּלִי בְּלַע טַעַם מְוַשְׁבַּח לֹא שִׁינְיָה רַק אִי אָמְרִי דְנַעֲשֶׂה נְבִילָה וְחָל
עַל הַקְּדָרָה שֵׁם אִיסוּר בְּשִׁעָה שְׁקִיבָלָה טַעַם מְוַשְׁבַּח וְתוֹ לֹא פָקַע אָבֵל אִי לֹא אָמְרִי נַעֲשֶׂה
נְבִילָה א"כ אִין עַל הַפְּלִי שֵׁם אִיסוּר רַק דְהַבְּלוּעַ שְׁפָתוֹף הַפְּלִי אוֹסֵר אֶת הַמְּתַבְּשֵׁל אִיף
יֻכַל לְאַסֹּךְ הֵלֵא הַבְּלוּעַ הוּא טַעַם פְּגוּם וְכִמוֹ שְׂאֵם נְתַבְּשֵׁל בְּדִיעֵבֵד אִינוּ אוֹסֵר כֵּן מְהָרָאוּי
שְׁיֵהֵן מְוַתֵּר גַּם לְכַתְּחֻלָּה וְכ"כ בִּס' יִשִּׁיעַ"ק בִּיּוֹ"ד ס' צ"ח ע"ש וּלְפִי"ז אִי ל"ה נֶאֱסָרָה
הַפִּינְפָא רַק מִפְּת דְבִכ"ח נֶאֱסָר גַּם כ"ש כ"ק וּבְכַדִּי קְלִיפָה הָרִי דַּעַת רַבִּים מְהָרָאוּנִים
ז"ל דְאַפִּי בְּאֹנְקֵל ל"א דִּנ"נ דְבַחֲצִי חֲתִיכָה ל"א דִּנ"נ כִּמ"ש בְּתוֹסֵ' חֲוָלִין רִישׁ דְּף צ"ז
בְּשֵׁם הָר"א מְמִיץ וּבב"י סוֹסִי ק"ה בְּשֵׁם רַבִּינוּ יְרוּחָם וְעַש"ךְ ס' כ"ב סק"י וּס' צ"ו
סִק"ט וּמכ"ש בְּכַלִּי דְלֹא נֶאֱסָרָה אֶלֶּא כ"ק בְּנֻדָּי ל"א דִּנ"נ וּב"כ ל"ש הַטַּעַם דְנִקְרָא עֲלֵה
שֵׁם אִיסוּר וְאַמְאִי תַבְּרָה ר"א וְע"כ מוֹכִיחַ מְהָא שְׁפִיר דִּס"ל מְלִיחַ פְּרוּתַח דְכ"ר וְנֶאֱסָרָה
כְּוֹלָה [נֶאֱרָף דְאִין פֶּת בְּמִלַּח לְהַבְּלִיעַ בְּכַלִּי רַק כ"ק כִּמ"ש בִּס' ס"ט סט"ז וּבְרַמָּ"א ס'י
צ"א בְּכ"ז ע"י כְּבִישָׁה בְּצִיר נֶאֱסָר כְּוֹלֹ כִּמ"ש בִּשְׁ"ף שֵׁם וּבכ"ח אִפִּי ע"י מְלִיחָה נֶאֱסָר
בְּכּוֹלֹ כִּמ"ש בְּרַמָּ"א ס'י צ"א ס"ה וְעַפְמ"ג בִּשְׁפ"ד ס'י ס"ט ס"ק פ"א פ"ב] עַכ"פ נֶרְאָה
דֹּא ע"ג דְמַפְּחַ הֵף טַעַמָא דְנִקְרָא עֲלֵה שֵׁם אִיסוּר יֵשׁ לְאַסֹּךְ קְדָרָה שִׂאב"י אִף בְּאִיסוּר
דְרַבְּנֵן הֵינּוּ רַק אִיסוּר דְרַבְּנֵן שְׁגָזְרוּ חֲקָמִים עֲלָיו אִיסוּר וְדָא אָבֵל כָּל שְׁאֲסָרוּהוּ רַק מִפְּת
סִפְק שְׂמָא נִתְעַרְבַּ בּוֹ אִיסוּר דַּע"כ פ' כִּינּוּן דְאָנוּ מִסְתַּפְּקִין אִם נִתְעַרְבַּ כָּאן אִיסוּר כָּלֵל
בְּכַה"ג ל"א דְנַעֲשֶׂה נְבִילָה עַכ"פ לְעַנְיֵן הַפְּלִי עֵרַמ"א ס'י ק"ז וְעַש"ךְ ס'י צ"ב סק"ח וּל"ש
גְבִי לֹמֵר דְנִקְרָא עֲלָיו שֵׁם אִיסוּר לְאַסֹּךְ לְאַחַר מַעַל"ע וְנָהוּ הַנְּלַפְעַנ"ד בְּכּוֹנֵת הַשְׁ"ף
בִּס'י ק"ז סק"ב בְּהָא דְכ' הָרַמָּ"א שֵׁם דְאַפִּי לְד' הָאוֹסְרִים אִין לְאַסֹּךְ הַפְּלִי שְׁנַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ
דְמַעֲמִידִין הַפְּלִי עַל חֲזַקְתּוֹ וְכ' בִּשְׁ"ף שֵׁם בְּשֵׁם מְהָרִי"ל דְלֹא הִתִּיר הַפְּלִי אֶלֶּא לְאַחַר
מַעַל"ע מְשׁוּם דְהָוִי סִפְקָא דְרַבְּנֵן דְנִטְל"פ וּמְזָה רֵאִי דְהַסְמ"ג וְהַפּוֹסְקִים מִיָּרִי בְּאִיסוּר
דְאוֹרְרִי וְהֵינּוּ דָאִי אִיתָא דְמִיָּרִי בְּאִיסוּר דְרַבְּנֵן א"כ ל"ה צָרִיף הָרַמָּ"א לְהִתִּיר מִטַּעַם
דְמַעֲמִידִין הַפְּלִי אֲחֻזְקָתוֹ אֶלֶּא מְשׁוּם דַּע"כ פ' לֹא אֲתַחֲזֹק בְּאִיסוּר וּב"כ לְאַחַר מַעַל"ע הָא
ל"ש גְזִירָה אִטּוּ ב"י דְהָוִי גִזְלָג"ז וְאִי מְשׁוּם דְנִקְרָא עֲלֵה שֵׁם אִיסוּר הָרִי כִּינּוּן דְסִפְק אִם
בְּלַע הַפְּלִי אִיסוּר כָּלֵל הָא לֹא נִקְרָא עַל הַפְּלִי שֵׁם אִיסוּר עַכ"פ וְאִין אָנוּ צָרִיכִין לִמ"ש
הַפְּמ"ג שֵׁם בְּכּוֹנֵת הַשְׁ"ף מְשׁוּם דָאִי בְּאִיסוּר דְרַבְּנֵן מַה לִּי תוֹף מַעַל"ע אוֹ אַח"כ שְׁעִי"ז
הַקְּשָׁה דְבִשְׁלָמָא לְעַנְיֵן הַתַּבְּשִׁיל י"ל דְמַה"ת בְּטִיל בְּרוּב וּמְדַרְבְּנֵן צָרִיף ס' מִשָּׂא"כ
בְּמַחְבֵּת ל"ש בִּיטוּל וְהָוִי תוֹף מַעַל"ע אִיסוּר תּוֹרָה ע"ש וְלְדַבְּרִינוּ ל"ק כָּלֵל: אָמְנָם כֵּן
רֵאִיתִי לְהַפְּמ"ג בִּס'י ק"ג בִּשְׁפ"ד שְׁכ' דְאַפִּי בְּאִיסוּר דְרַבְּנֵן אִסוּר אַב"י מְשׁוּם גְזִירָה אִטּוּ
ב"י וּל"ה גִזְלָג"ז כִּינּוּן דְהוּא מְצוּי וְקָרוּב לְטַעוֹת ע"ש וְכַעֲיֵן זֶה מְצִינוּ בְּתוֹסֵ' שְׁפָת רִישׁ
דְּף כ"ד.

וּבְתוֹ"י שֵׁם כ"א. דְלִהֲכִי גְזִירִין חֲלָב מְהוֹתָף אִטּוּ שְׂאִינוּ מְהוֹתָף אַע"ג דְשְׂאִינוּ מְהוֹתָף
גּוֹפִי הוּא מְשׁוּם גְזִירָה שְׂמָא יִטָּה אִפ"ה ל"ה גִזְלָג"ז כִּינּוּן דְכְּשִׂאִינוּ מְהוֹתָף אִינוּ נִמְשָׁף
אַחַר הַפְּתִילָה יָפָה קָרוּב לְנֻדָּי הוּא שִׁיטָּה וּל"ה בְּכַלֵּל גִזְלָג"ז ע"ש אָמְנָם בְּאִיסוּר דְרַבְּנֵן

כְּזֶה בְּחֶלֶב שֶׁחִלְבוּ עִפּוּ"ם וְשֶׁהוּא רַק מִשּׁוּם סִפְק אִיעָרוּבֵי חֶלֶב טָמֵא דָּאִין אָנוּ יוֹדְעִין אִם יֵשׁ כָּאֵן אִיסוּר כְּלָל י"ל דְּגַם הַפּמ"ג יוֹדֵה דְּהָרֵי גַם בְּסִפְק אִיסוּר דְּאוּרִינָ' מִצְדָּד הַפּמ"ג שֶׁם לְהַקֵּל בַּהֲפ"מ כְּשֶׁנּוֹדַע לְאַחַר מַעַל"ע וּמכ"ש בּנ"ד הָרֵי לְשִׁמָּא הוּא כְּפִלוּ אוּ רְבּוּ חֶלֶב טָמֵא הָא לֹא חִיּוּשֵׁי כּדא' בַּע"ז ל"ה: חֶלֶב טָהוֹר חִינּוּר טָמֵא יְרוּק וְלִפְא חֲשֵׁשׁ אֵלָא שְׁמָא עֵירֵב מְעַט חֶלֶב טָמֵא ע' פְּרִישָׁה וְש"ף ס' קי"ח סק"ג דְּחֶלֶב טָמֵא וְחֶלֶב טָהוֹר הָיוּ מַב"מ בְּטַעמָא וּכ"כ בַּפּר"ת ס' קט"ו סק"ד בְּשֵׁם הַרְשָׁבָ"א א"כ י"ל דְּאַפִּי' אִי נִחְמִיר בְּחֶלֶב שֶׁל עִפּוּ"ם בַּאב"י אֶף דְּמִדְּאוּרִינָ' מַב"מ בְּטַל בְּרוּב מִשּׁוּם דַּכ' הֶרָאָב"ד בַּה' מ"א דְּכָשָׁל עִפּוּ"ם ל"ש בִּיטוּל בְּרוּב שְׁלֵא יִפְרוֹצוּ וְהָכִי מְבִנְיָא בְּאַמַּת בְּתִשׁוּ' מְהַרְבָּ"ל ח"ג ס' ק"ו בְּשֵׁם תִּשׁוּ' הַרְשָׁבָ"א ס' קמ"ג דְּגַם בְּחֶלֶב עִפּוּ"ם אִיסוּר כְּלִי שֶׁאֵב"י וַע' בַּש"ג פ"ב דַּע"ז שְׁכ' דְּחֶלֶב עִפּוּ"ם הָיוּ אִיסוּר וְדָאֵי אוּלָם הַתִּינַח בְּחֶלֶב שֶׁל עִפּוּ"ם מִשֶּׁא"כ חֶלֶב שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁנִשְׁתַּלַּח ע"י עִפּוּ"ם אִפִּי לְמֵאֵי דְּחִיּוּשֵׁי לְאִיעָרוּבֵי הָרֵי מִדְּאוּרִינָ' בְּטִיל בְּרוּב דְּלִהָכִי פְּסָקִי דְּדֵי בַּחוּתָם א' כַּמ"ש בְּפְרִישָׁה עַש"ך ס' קי"ח סק"ח בְּנִדְאֵי יֵשׁ לְהַקֵּל בְּכִלֵי לְאַחַר מַעַל"ע וְעַמְנֵי כְּלָל נ"ט סק"י וְעַפּמ"ג א"ח בְּפִתְיָה סִדָּר שְׁלִישִׁי בְּהִנְהַגַּת הַשּׁוֹאֵל עִם הַנְּשָׂאֵל שְׁכ' לְצַדָּד לְהַקֵּל בְּכִלֵי שְׁנִתְבַּשְׁל בּוּ חֶלֶב ש"ג לְאַחַר מַעַל"ע וּבַס' זְכוּר לְאַבְרָהָם הִבִּיא תִּשׁוּ' הַר"י מְבִרְוֹנָא לְהַתִּיר לְגַמְרֵי קִדְרָה שְׁנִתְבַּשְׁל בָּהּ חֶלֶב ש"ג בְּדִיעֵבַד וְיָפָה כ' מַעֲלָתוֹ שִׁישׁ לְצַרְפָּ ג"כ מ"ש הַפּוֹסְקִים דְּחֶלֶב טָמֵא אִינוּ מְצוּי בִּינֵינוּ דְּחִמְרָתָא וְסוֹסְיָא מְאִיס אֲצֵלָם וְלִכְלַבְתָּא וְחִזִּירָתָא אִין חוֹלְבִין וּגְמִלִים לֹא שְׁכִיחֵי בְּאַרְצֵנוּ וְאַף אִם נִמְצָא א' מִנֵּי אֵלֶף שִׁינֵי' לוֹ חֶלֶב טָמֵא הוּא בִּינְיָקָר כְּפִלֵי כְּפִלִים מִחֶלֶב טָהוֹר אֶפְסֵי דְּחֶלֶב ש"ע נֶאֱסַר מִשּׁוּם דְּבָר שְׁנִיָּאֵסֵר בְּמִנְיָן אֶף שְׁבִטֵל הַטַּעַם הַגְּזִירָה בְּמִקוּמָה עוֹמְדָת וְהָאֵרִיף בְּזֶה בְּתִשׁוּ' חַת"ס חִי"ד ס' ק"ז ע"ש אוּלָם חֶלֶב שֶׁל יִשְׂרָאֵל רַק שְׁנִשְׁלַח ע"י עִפּוּ"ם אִינוּ בְּכִלֵּל הַגְּזִירָה וְהוּא מִשּׁוּם חֲשֵׁשׁ אִיחְלוּפֵי דַל"ח רַק כְּשֶׁהַעִפּוּ"ם נִהְיָה בְּחִלְפִין [וּי"ל"ע מְהָא דַּכ' הַרְמ"א בִּי"ד ס' ש"ב דַּל"ח לְאִיחְלוּפֵי הֵיכִי דְּאִיכָּא לְמִיקָם עֲלֵה דְּמִילְתָּא אָמְנָם בַּש"ף שֶׁם כ' דְּעִיקָר הַטַּעַם הוּא שֶׁם מִשּׁוּם דְּאִנְפִּין לֹא מְרַע אוּמוֹנוּתֵי' אֵלָא שְׁהָרַב קִיָּצֵר בְּמוֹכָן ע"ש וְהִנֵּה בַּע"ז ל"ד: גְּבִי מוֹרִיָּס אָמְרִינָן דַּל"ח לְעָרוּבֵי חִמְרָא דְּקִיסְתָּא דְּמוֹרִיָּסָא בְּלוּמָא קִיסְתָּא דְּחִמְרָא בַּד' לוּמֵי וּמְזָה לֹא מוֹכַח רַק הֵיכִי דְּהַעִכּוּ"ם מִפְּסִיד בְּחִלְפִין ל"ח לְחִלְוִפֵי וּכ"כ בְּאַמַּת בְּתִשׁוּ' מַהֲרִי"ט דְּאֶף הֵיכִי שְׁאִין לְהַעִכּוּ"ם תּוֹעֲלָת וְרִינַח כָּל שְׁאִין לוֹ פְּסִידָא חִיּוּשֵׁינוּ שְׁנִתְכּוּנוּ לְהַכְשִׁיל אֶת יִשְׂרָאֵל.

אָמְנָם מַד' הָרָא"ש שֶׁם מְבִנְיָא דְּאֶף הֵיכִי שְׁאִינוּ מִפְּסִיד רַק שְׁאִינוּ מְרוּיַח ג"כ ל"ח לְחִלְוִפֵי וְכֵן מְבִנְיָא בְּתוֹס' ע"ז י"ב: ד"ה וְשָׂדֵי ע"ש [וַצ"ע מַד' הַתּוֹס' חוֹלִין ע"ז. ד"ה חִיתוּכָא דְּעִפּוּ"ם כּו' דַּא"כ מִטַּעַם זֶה נֶאֱסַר בְּשׁוֹלַח יְרֵךְ לְחִבְרוּ ע"י עִפּוּ"ם שְׁמָא נְזַדְמַנָּה לְעִפּוּ"ם יְרֵךְ אַחֲרַת שְׁלֵא נּוֹדַע לְיִשְׂרָאֵל שְׁהִיתָה טְרִיפָה עַד אַחַר שְׁנִיטֵל גִּידָה וְהַחֲלִיפָה בְּזֹאת וְלִכְאוּרָה הָא הֵיכִי דְּלִית לֵי' רִינַח ל"ח לְאִיחְלוּפֵי וַצ"ל דְּנִיחּוּשׁ שְׁמָא הַחֲלִיף שְׁמִינָה בְּכַחוּשָׁה] וְהָכִי מְתַבָּאֵר מַד' הַש"ע וְהַפּוֹסְקִים בַּס' קי"ח וּכ"כ בַּש"ף שֶׁם סק"ח לְהַדְיָא גְּבִי חֶלֶב כָּל שְׁאִין הַעִכּוּ"ם נִהְיָה בְּחִלְפִין ל"ח שְׁמָא הַחֲלִיף וּכ"כ בְּנוּבִי"ק ס' ל"ח בְּפִשְׁטוּת דָּאִין הַגּוֹי חָשׁוּד לְהַכְשִׁיל אֶת יִשְׂרָאֵל רַק הֵיכִי שִׁישׁ לוֹ רִינַח ע"ש וּבַמַּק"א כְּתַבְתִּי דְּאַפִּי' אִין לוֹ הַרְנוּחַת מְמוֹן כְּגוֹן לְהַחֲלִיף טוֹב בְּרַע רַק שִׁישׁ חֲשֵׁשׁ שְׁרָצָה לְשִׁתּוֹת וּל"ה לוֹ אַחַר חִיּוּשֵׁינוּ שְׁשִׁתָּה מְזָה לְהַנְּאֵתוֹ וְכַדִּי שְׁלֵא יִפִּיר הַיִּשְׂרָאֵל שְׁפָף לְתוֹכוֹ מְשָׁלוּ וְכֵן מְפִנְרֵשׁ יוֹצֵא מַד' רַש"י בַּע"ז רִישׁ דָּף ל' דְּמִקְוֹדָם קַא' הָתָם דְּחוּמָן שְׁלָנוּ בְּיַד נְכָרֵי

א"צ חב"ח דאי משום אינסוכי לא מנסכי נאי משום איחלופי פנין דאיכא חותם לא טרח ומזיניף ופרש"י משום איחלופי לצורך להחליפו ברע ממנו ובתר הכי קא' ההוא דינא לעננו זין מבושל ופרש"י איחלופי לשמות וצריד להבין מדוע שינה רש"י ו"ל את טעמו בקא וע"כ דרק בחומץ יש לחוש לחלופי טוב ברע שאינו ניכר כ"כ משא"כ בנין אי יחליף טוב ברע קא יהי ניכר ולא חיישי רק שמא הי' תאב לשמות זין ולא הי' לו לפי שעה מיין שלו ושתה מזה והשלים החסרון בנין שלו שהוא טוב כמו זה וכן אנו מוכרחין לומר בדברי הש"ס שם ל"ט: פת למאי נחוש לה כו' אי כי הדדי פנין דאיכא חותם א' לא טרח ומזיניף הרי דאפי' בשוין בעינין עכ"פ חותם א' ולכאורה קא פל היכי דאין לו הנאה מזה ל"ח וע"כ דחיישינן שהי' רעב לאכול פת זה והשלים בפת שלו ועכ"פ בעינין או ריח ממון או למלאות תאנתו אבל אם לית לי' לא קא ולא קא ומכ"ש באית לי' פסידא בנדאי ל"ח לאיחלופי והנה לעננו הפלים שנתבשל בהם החלב לא מלאני לבי להקל אבל הפלים שנקבש בהן החלב פנין דמבואר באו"ה פלל ב' וקלל ל' דהא דנאסרה הפלי ע"י פבוש אינו מעיקר הדין רק מצד מנהג ע"ש יש להקל עפ"י הנה טעמי ההיתר בלאחר מעל"ע במקום הפ"מ עכ"פ ונהרי בט"ז א"ח סי' תנ"א ס"ק כ"ב כ' דכ"ח שבלע ע"י פבוש מהני לי' הגעלה ונדקא בבלע ע"י האור אמרינן דא"י מידי דפיו לעולם ע"ש וגם בש"ך יו"ד סי' קל"ה ס"ק ל"ג כ' בתי' הראשון דעכ"פ לאחר מעל"ע מהני בכ"ח שנגאסר ע"י פבוש הגעלה ולת' השני כ' שם דרק בחמץ דהיתרא בלע מהני בכ"ח שנגאסר ע"י פבוש הגעלה ע"ש ובנ"ד פנין דאיכא פל הני סניפי היתר שכתבנו למעלה יש להתירם לאחר מעל"ע בלא הגעלה ובכ"ז המורה שהורה להחמיר בזה אין פאן הוראת טעות חלילה.

ה' הטוב יפרנס סופת שלומו על דיני ישראל וירום קרן התורה ולומדי' כנפש שארו הדור"ש באהבה: סי' רטז בעזה"י יום א' ערב חג השבועות שנת תרמ"ג לפ"ק סטרי. ישאו הרים שלום לכבוד ידידי בש"ב הרב הגאון החריף ובקי בחדר"ת המפולפל כש"מ אריה ליב ברוך נ"י פעת ראבד"ק לבוב יצ"ו: מכתבו הגיעני והנני לתשובתו בדבר מה שהעיר כת"ר על מה שמוכא בספרי הר"ב סי' נ"ז קושית השואל בב"ק ע"א: דפריד שוהנ"ס איסוה"נ הוא ולא דמארני' קטבח והק' לשי' הר"א בתוס' פרייתות כ"ד.

דשוה"ס דרובע ונרבע מותר בהנאה לוקמ' בכה"ג וע"ז תמה כ"ת דהרי א' בגמ' בכריתות שם דכל המתזיק בו זכה וכ' התוס' שם דלד' הר"א ע"כ דזכה בדמי השור מה ששנה בחייו יותר מאחר מיתה דמזה נתיאשו הבעלים וא"כ אין להבעלים זכות זה וממילא א"ח הגנב דו"ה מתמת הטביחה פנין דבעינן וטבחו פולו באיסורא עכ"ד: הנה באמת מיבעיא לן בב"ק ע"ח: מקרה חוץ משלשים יום חוץ ממלאכתה אי הני שיור לענין דו"ה וא"כ אי נימא דל"ה שיור הו"ל שפיר וטבחו פולו באיסורא אפס דאיפשר דדמי שיורי השור בחייו יותר מאח"מ הו"ל שיור בגוף הפרה ולא קרינין בי' וטבחו פולו אמנם אחרי העיון ע"כ א"א למימר הכי עפי"ד האס"ז בב"מ כ"ו: בקא דקא' התם סלע שפנל משלשה א"ח להחזיר לא אמרן אלא דלית בי' שו"פ לכל חד וחד אבל אית בי' שו"פ לכל חד וחד אימור שנתפי גינהו ולא מייאשי דכ' באס"ז בשם ר"ת דארף דזה שממשמש נתייאש חבריו שלא משמשו לא נתייאשו ואפי' לחלקו של זה שממשמש ל"מ היאוש דאין יאוש לחלק מהחפץ ע"כ וא"כ לכאורה לפי"ז האיר מועיל יאוש הבעלים על יתרון השיורי

בתיים מלאות מ הרי הוי פיאוש לחלק מהשור דל"מ פנ"ל אמנם באמת לק"מ דבב"מ שם הטעם פיון דהשנים שלא משמשו לא נתיאשו הא באיסורא בא לידו השתי ידות וכיון דל"ק חלקם גם השליש מההוא שנתיאש ל"ק משא"כ בכריתות שם פשהחזיק א' בהשווי לביד הא לא אתי לידן' באיסורא וקנה שפיר החלק הלז.

אמנם בגנב שגנב כל השור הרי באיסורא אתא לידן' ול"ק פלום. וע"כ דקושנית כ"ת הוא דנימא דקנה יתרון השווי משום שאינו חלק מגוף השור והוא ענין חיצוני ופועל שפיר היאוש ע"ז בלבד וכיון שפן דאין הקנין בגוף השור הא הו"ל גוף השור פולו דבעלים והוי שפיר וטבחו פולו באיסורא פיון דשור פנה שאינו בגוף השור ל"ח שור פנ"ל ודו"ק: אמנם בגוף קושנית השואל י"ל דבלא"ה ל"ק דהרי אפי' נימא דהגנב אינו זוכה בגוף השור עכ"פ פיון דאין להפעלים בו רק אחר שנעשה גבילה הא אין לחייבו דו"ה על הטביחה דהו"ל פאלו גנב ממנו מידי דלאו בר טביחה הוא: ובדבר מה שתמה עלי במה שרציתי לומר בתשו' שם ע"ד הפלפול דלשי' ר"א יהי' ברובע ונרבע מותר באם שחטו לאחר שנג"ד אפי' באכילה ותמה מד' הגמ' תמורה ר"פ כל האסורין דמבואר התם דבהעדאת שני עדים פוסל אפי' להדיוט הנה התם פירש"י דפסול להדיוט שהרי הוא בסקילה וי"ל הפנה דנהי דנימא דדיעבד אם שחטו לאחר שנג"ד שרי באכילה אבל לכתחלה הא אסור הוא לשחטו ולאכולו משום דעומד ליסקל והפעלים מחויבים להביא לבי"ד לקיומי בי' ובערת הרע מקרבה ע' ב"ק מ"ה.

וחולין קל"ט. אבל דדיעבד אם שחטו שפיר י"ל דמותר אפי' באכילה ועט"ז יו"ד סי' קנ': שכ' להוכיח מד' רש"י ה"ל דנרבע קודם שנגמר דינו מותר באכילה ע"ש ובתש' בית יעקב סי' קי"ח האריף קצת בזה וכ' דגם קודם שנג"ד לכתחלה אסור בכל שוהנ"ס ורק אם שחטו דדיעבד לאחר שבג"ד מותר ומוכיח זה מהא דאצטרף בש"ש תמורה ה"ל לאשבוחי היתר להדיוט בכגון שהומת עפ"י ע"א או עפ"י בעלים ול"א דמשפחת לה קודם שנג"ד אע"כ דבכה"ג לכתחלה אסור וכ' שם דמ"ש בתוס' זכחים דף ע"א: דבב' עדים אסור אפי' להדיוט הפנה קודם גמ"ד דאסור לכתחלה להדיוט ע"ש ועתשו' צ"צ סי' מ"ו ותש' ב"ח סי' קי"א ובתשו' יד סי' ל"ה.

וה"ה די"ל פן לפי שי' הר"א בנרבע גם לאחר גמ"ד דדיעבד פששחטו מותר דשחיטה היתרתי באכילה ואזדא מינ' האיסור דרובע דאי משום שלא נתקיים בי' ובערת הרע מקרבה הלא באמת גם בשחיטה מתקיים זה כדא' בחולין ק"מ.

ובפירש"י שם ד"ה אלא לשחיטה דאי משום ובערת הרע הרי מבוער מן העולם הוא ע' הרי דגם ע"י שחיטה מתקיימת מצות ובערת הרע ורק לכתחלה א"א לומר לשחטו בקופיץ להתירו באכילה כמ"ש בתוס' ע"ז י"א דגם קופיץ הוא בכלל הריגה פיון דבאמת עיקר מצותו דרובע ונרבע לכתחלה הוא בסקילה באבנים פדילפינו בסנהדרין נ"ד: גז"ש ממסית נאמר פאן תהרוגו ונאמר להלן פי הרוג תהרגנו מה להלן בסקילה אף פאן בסקילה אפס דדיעבד פי שחטו בקופיץ ג"כ מתקיים המצוה כדא' בכתובות ל"ח: לא אתיא גז"ש ומפקא מפשטי' דקרא לגמרי ולכך גם ע"י שחיטת קופיץ מתקיימת מצות הריגת הנרבע וע"כ כ' באמת בתרגום יונתן ב"ע פ' קדושים על הקרא דנאת הבהמה תהרוגו וית' בעירא תקטלון בקולפא ע"ש ואף דמצינו ביבמות כ"ד.

אע"ג דאין מקרא יוצא מידי פשוטו אתאי גז"ש אפיקתלי מפשטי' לגמרי וע"ש דף י"א:
פינו דאיעקר איעקר לא בכ"מ אמרי' הכי עראב"ד פ"ט מגניבה ה"ה ועמ"ש בזה בתש'
ח"צ סי' כ"ו והאריף בזה בסי' ע"ו ועתשו' פמ"א ח"א סי' כ"ו.

ובענין מה שתמה כ"ת במש"ש בתשו' בספרי הנ"ל בזה"ל אמנם לחלק דע"כ ל"ק הש"ס
סברא זו מה לי משחט שחטה מה לי מיקטל קטלה אלא בבהמת עה"נ כו' אבל ברובע
ונרבע פינו דאין חל עלי' איסוה"נ רק שצריף לקיים בו מצות הריגה א"כ כי שחטו שפיר
י"ל דהכשירתו שחטה זו אפי' באכילה וע"ז התפלא כ"ת דהרי לרבנן דר"ש דס"ל
שחטה שא"ר שמה שחטה שחטה מטהרה מידי גבילה אפי' לד' הסוכרים דשוה"נ"ס
נאסר מחיים עכ"ד הנה במחכ"ת לא עיין שפיר בדברי שם דאנכי העליתי שם דברובע
ונרבע פינו דכתיב הריגה ובכלל הריגה הוא קופיץ י"ל בזה מה לי משחט שחטה כו' פאלו
נתקיים בה מצות הריגה ולא הכשירתה השחטה דהו"ל כמו שנהרגה ועז"כ שפיר דל"א
הש"ס מה לי מישחט שחטה רק בבהמת עה"נ"ד שאסורה בהנאה מחיים הו"ל השחטה
בכלל לפי חרב משא"כ בנרבע דשרי' בהנאה י"ל דהשחטה הועילה להתיר גם באכילה.

וע"ד מ"ש כ"ת על הקושיא שהובאה בספרי סי' נ"ה בד' הש"ס גיטין פ"ג. וכי היכן
מצינו שנה אוסר ונה מתיר כו' הרי דנודר אוסר וחקם מתיר הארי' אין חכם מתיר פלום
אלא בחרטה והק' לשי' המבי"ט הא מה"ת ל"ב חרטה ועז"כ כ"ת דגם לד' המבי"ט נהי
דל"ב מה"ת חרטתו עכ"פ דעתו והספמתו בעינין הנה זה לא גם ממני בהשקפה ראשונה
אפס מה שהכריחני לפלפל בזה משום דהמענין בגוף דברי המבי"ט שם יראה שדעתו
הוא דמי לגמרי לנדויים וחרמות דל"ב כלל דעתו דארף דקיי"ל בנדורים ז': נידוהו בפניו
אין מתירין לו אלא בפניו הוא רק משום חשדא ער"ן שם וברמ"א סי' של"ד סכ"ט פוסק
באמת דאפי' שלב"פ מהני הדיטר ויהי' לד' המבי"ט גם בנדורים פן מה"ת דלא כדקיי"ל
בסי' רכ"ח סט"ז.

ובזה הנני ידידו דור"ש באהבה מברכו בשמחת החג הקדוש הבעל"ט: סי' ריז בעזה"י
יום א' ב' דר"ח תמוז שנת תרח"ם לפ"ק סטרי'. שפעת שלום וברכה לכבוד ש"ב ידידי
הרב המאה"ג חריף ובקי ירו"ש כש"מ יעקב יצחק הלוי איש הורוויץ נ"י אבד"ק
קאנטשוגא יצ"ו.

מכתבו הגיעני והנני לתשובתו ע"ד עובדא דאתא לקמי' בראובן שנה שדה משמעין
בשנת תרמ"ה בעד סף אלף ר"כ וביען של"ה לראובן מעות מזומן הוקף עליו דמי המכר
במלנה ונתן לשמעון פתב בנימוסיהם איף שמחויב ליתן לו במשך עשר שנים מדי שנה
בשנה מאה ר"כ על קרן ופרעצענט שנים עשר למאה לשנה ונתן לו ג"כ פתב היתר
עסקא ע"ז ונתן לו בשנה הראשונה שני מאות ועשרים ר"כ ובשנה השנית שני מאות
ושמנה ר"כ ובשנה השלישית סף מאה וששה ותשעים ר"כ וכעת טוען ראובן היות שאין
השדה עושה פירות לשלם פרעצענט וגם הקרן אינו שנה ועד הנה הי' מוכרח לשלם
פרעצענט יען ששמעון עשה אינטאבולאציע על כל רכושו ושדותיו והי' מוכרח עוד
לעשות הוצאות לסלק הטאבעלע מעל השדות האחרים שיהי' נכתב החוב רק על שדה
זו וכל מה שנתן יהי' על חשבון הקרן יען שלא הרויח פלום ותובע עוד ממנו שישביב לו
גם הוצאות האלה ושמעון טוען שהוא בעצמו נתן בעד השדה תשעה מאות ר"כ וקיבל

רינוח רק מאה ר"כ והי"ל רשות מתחלה לעשות האינטאבולאציע על כל נכסי ראובן ורק אח"כ התחסד עמו להיות נכתב בטאבעלע רק על השדה הזאת זהו תנכן הטענות: הנה בש"ע ח"מ סי' פ"א ס"ל כ' המתעסק בנשל חבירו ונותן לו רינוח בכל שנה ולבסוף טען של"ה שם רינוח ורוצה לחשוב מה שנתן לו בשביל קרן כו' ויש מי שאומר שאפ"ל נתן הרינוח בפני עדים אם ל"א אתם עידי אפ"ל נתנם לשם רינוח ישבע עכשיו של"ה שם רינוח וכל מה שנתן יעלה לו לשם קרן אמנם בש"ד שם ס"ק ע"ז כ' דזהו רק באם אין לו שטר על המתעסק על הקרן אבל אם יש לו שטר א"י לומר לא נתתי לך לשם רינוח ע"ש אמנם בנ"ד לכאורה יש לעיין פיון דקיי"ל ס"ח.

דלית הלכתא כשטרי מחוזנאי דזקפי לי לרווחא אקרנא וכתבו לי בשטרא מי ימר דהוי רווחא ומבואר התם שאפ"ל אומר המלנה דמהימן לי כשיאמר של"ה רינוח אסור דילמא שכיב ונפל שטרא קמי יתמי ובש"ע יו"ד סי' קע"ז פסקינן דאפ"ל עשה רק מהקרן בלבד מלנה אסור פיון שאפשר הוא לתבוע כל הקרן אף אם יהי הפסד בקרן עט"ז שם ס"ק ל"ג וכיון שפ"ל ל"ל לכאורה דבנ"ד אין דין שטר עליו אמנם באמת ז"א דהרי אפ"ל בכלל בשטר הקרן עם הריבית בלא היתר עיסקא דקיי"ל בח"מ סי' נ"ב דהשטר פסול שמה בא לגבות בו הריבית בכ"ז כ' בש"ד שם ס"ק ב"ב בשם הגידו"ת דכשפ"ל ריבית דרבנן עם הקרן לכ"ע גבי בי' ממשעבדי דל"ג קרן אטו ריבית אלא בריבית דאורייתא ולא בריבית דרבנן והיכי שהוא דר"מ מו"מ ה"א ל"ה רק ריבית דרבנן ונהי דבס' שערי משפט שם חולק ע"ז והביא ראי' ברוחה לדבריו מד' התוס' בב"ק ל': וב"מ ע"ב.

דשייך ד"ז גם בריבית דרבנן וגם בס' גאון צבי חולק על ד"ז אמנם זהו דוקא בלא היתר עיסקא וכדקא' בגמ' ב"ק שם ובב"מ הטעם משום דמשעת כתיבה עביד לי' שומא וקעבר משום לא תשימון עליו נשף משא"כ בנ"ד שהי' בעיסקא אפ"ל הי' פולל הקרן עם הרינוח ה"א אינו רק משום שלא יבא למכשול פשימות ויפול שטרא קמי יתמי בנדאי ל"ש לומר בזה דנקנס' לפסול בשטר לגמרי ובפרט דהלא כבר ביאר ד"ז הגאון מבוטשאטש ז"ל בס' חסד לאברהם חיו"ד סי' מ"ט דדין זה אינו רק בשטר בעדים ככל סתם שטר שבש"ס פיון דאם יתנה בשעת כתיבת השטר שנותנו לו באמנה ושאינו מתחייב לו בסוף הקרן והריבית בהחלט רק שמאמין לו שלא יתבע השטר זה רק הסכום שפגיע לו היינו הקרן בלבד אם לא יהי' הפסד או רינוח כשיהי' רינוח הלא אז אסור להם לעדים לחתום על שטר זה שהרי הם מעידים עדות שקר שפלוני נתחייב הסכום שעולה הקרן והרינוח מה שלא נתחייב באמת ומה"ט עדים שאמרו אמנה הוא זה א"מ משום דאמע"ר שחתמו אעולה וע"כ שיתן לו שטר בסתם על הקרן ורינוח ולא ידעו העדים ואז שפיר אסור משום דשמה לא יהי' רינוח ועבר בשטר זה על לאו דלא תשימון עליו נשף דמשעת כתיבה עביד לי' שימא ואף שמאמין לו שאם לא יהי' רינוח לא יתבע ממנו מ"מ פיון שלפני העדים נתחייב לו בשטר בסתם והו"ל כגבוי ולכן גם אם אינו מקבל רינוח אח"כ הו"ל כמתזיר את הריבית וכ"ז דוקא בשטר בעדים אבל כשפ"ל לו בכתב דו הקרן עם הרינוח ומכרש שנותן לו לבטחון באמנה שאם יהי' רינוח יתבע ממנו ואם יהי' תפסד יסבול חלקו דאז אין כאן איסור ריבית דאטו משום שקיבל מעות הנותן בעיסקא אסור לו להאמינו ולמסור נכסיו בידו בלי שטר וראי' ואף דאסור לו לאדם להשהות שטר אמנה בתוך ביתו משום אל תשכן באהליך עולה כדא' בכתובות י"ט.

זֶהוּ פְּשָׁאֵינוּ חַיִּיב לֹא פְּלוּם עָלָיו כֹּל שֶׁהוּא חַיִּיב לֹא סֶךְ מֵה שְׂרִי כְּדֹא' הֵתָם אָבֵל שְׁטֵר פְּרוּעַ זִמְנִין דְּמִשְׁהִי לִי אֶפְשִׁיטִי דְסִפְרָא וּא"כ בִּנ"ד הוֹאִיל וְחַיִּיב לֹא עַל שְׁטֵר זֶה הִקְרָן מִקְיָבֵל אַף דָּאָם יֵהִי הֶפְסֵד יִנְכֶּה לֹא מִהִקְרָן אִין בְּזֶה מִשּׁוּם אֵל תִּשְׁפֹּן בְּאַהֲלִיךָ עוֹלָה עִכ"ד וּא"כ בְּנִידָן שְׁלָנוּ שְׁפֹתֵב לֹא שְׁטֵר עֵיִסְקָא אַף שְׁבִהֲכֵתֵב שְׁנָתָן לֹא בְּנִימוּסִיָּהֶם הִי פּוֹלֵל הִקְרָן עִם הִרְיֹחַ ל"ה אִיסוּר וּא"כ מִכ"ש בִּנ"ד שְׁלֹא כְּלָלֵם בְּיַחַד רַק מֵה שְׁנָתָן שִׁט"ח עַל הִקְרָן בְּהִחְלֵט לִיפָא אִיסוּרָא מִטַּעֵם הַנ"ל וּא"כ הו"ל שְׁטֵר מְעֵלְיָא וְאִינוּ נֶאֱמָן בְּשִׁבּוּעָתוֹ לֹמַר שְׁל"ה רִינּוּחַ: אִיבְרָא דְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְעוֹרֵר ע"ד הַחֲס"ל הַנ"ל דְּאִין נִידָן זֶה דוּמָה לְשְׁטֵר פְּרוּעַ דִּל"ה עוֹלָה פִּינּוֹן דְּמִעִיקְרָא בְּהִתְרָא אֲתָא לִידְנָי וְלִכּוֹ גַּם אִם פְּרַע הִלְוָה אֲח"כ שְׂרִי לִי לְהִשְׁהוּתוֹ בְּיָדוֹ בְּשִׁבִּיל הַפְּשִׁיטִי דְסִפְרָא מִשָּׂא"כ לְעִשׂוֹת מִתְחַלְלָה שְׁטֵר כְּזֶה יוֹתֵר מִמָּה שְׁמַגִּיעַ לֹא בְּתַתּוֹ אֲמוֹן לֹא שְׁלֹא יִתְבַּעְנּוּ יוֹתֵר מִחַיִּיבוֹ אֶפְשֵׁר לֹמַר דְּאִית בִּי מִשּׁוּם א"ת בְּאַהֲלִיךָ עוֹלָה וְהו"ל כְּכֹל שְׂטֵרִי אֲמָנָה וְלֹא יֵהִי א"כ בִּנ"ד עַל שְׁטֵר זֶה תוֹרַת שְׁטֵר מְעֵלְיָא וַיֵּאֱמָן בְּשִׁבּוּעָתוֹ שְׁל"ה רִינּוּחַ וְאַף דְּכִתְבוּ בִּינֵיהֶם שְׁטֵר עֵיִסְקָא וּא"כ הִלָּא מְבֹאָר בְּש"ף ח"מ ס' נ"ז סק"ו דְּהִיכִי דְכָתוּב ע"ג הַשְׁטֵר אֲנֹפֵן הַנְּחַתוֹ לִיפָא עוֹלָה כְּלָל ע"ש אֲמָנָם ז"א דַּע"כ כְּנֹחַת הַשְׁטֵר שֶׁם הוּא רַק כְּשִׁפּוּתֵב עַל גּוּף הַשְׁטֵר אָבֵל לֹא כְּשִׁפּוּתֵב עַל נִייר בִּפ"ע וְעַכְצ"ל הִכִּי דְהָרִי מְבֹאָר בִּפִּירִש"י שְׁבַת ע"ט.

דְּלִמ"ד דְּאִיסוּר לְהִשְׁהוּת שְׁטֵר פְּרוּעַ אִפִּי ע"י שׁוּבֵר נְמִי אִיסוּר דְּשִׁמְא יֵאבֵד הַשׁוּבֵר וְזֶה חוֹזֵר וְגוֹבֶה בּוֹ ע"ש וַיְהִי א"כ מְזִה סְתִירָה לְד' הַשְׁטֵר הַנ"ל וְע"כ דִּל"ק הַשְׁטֵר הִכִּי רַק כְּשִׁפּוּתֵב עַל גּוּף הַשְׁטֵר אָבֵל לֹא כְּשִׁפּוּתֵב עַל נִייר בִּפ"ע וּא"כ בִּנ"ד כְּשִׁנְכֵתֵב מְעִיקְרָא בַּהֲשִׁט"ח כְּלוּל הִקְרָן עִם הִרְיֹבִית אוֹ אִפִּי הִקְרָן בְּלִבְד אֶפְשֵׁר דְּאִיפָא בְּזֶה מִשּׁוּם א"ת בְּאַהֲלִיךָ עוֹלָה אַף דְּעִשׂוֹ כְּתֵב עֵיִסְקָא בִּינֵיהֶם אֲמָנָם בְּאֲמַת יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּהִיכִי דְמַגִּיעַ לֹא אִיזָה מְמוֹן מְשִׁטֵר זֶה אִפִּי כְּשִׁנְכֵתֵב מִתְחַלְלָה עַל יוֹתֵר מִהַמַּגִּיעַ אִין לֹא דִין שְׁטֵר אֲמָנָה וְהוּא מְדַבְּרִי הַש"ס כְּתוּבוֹת פ"ז.

אִיבְעִיָא לְהוּ פּוֹחַחַת כְּתוּבָתָה מֵהוּ וּפְרִש"י הִיָּתָה כְּתוּבָתָה אֶלְף זִוּוּ כְּתוּב בְּשְׁטֵר וְהוּא אוֹמַר הַתְּקַבְּלָתָּ כְּלוּלָה וְהִיא אוֹמַרְתָּ לֹא הַתְּקַבְּלָתִי כְּלוּם אָבֵל מוֹזֵה אֲנִי שְׁלֹא הַתְּנִיתָ עִמִּי לְכְתוּבָתִי אֲלֵא מְנָה וְקַפְשִׁיט דְנִכְרַעַת שְׁלֹא בְּשִׁבּוּעָה וּפְרִיָּה בְּמֵאִי גְבִיָא בַּהֲהוּא שְׁטֵרָא הִהוּא שְׁטֵרָא חֲסִפָא בְּעֵלְמָא הוּא וּמִשְׁנֵי בְּאוֹמַרְתָּ אֲמָנָה הִיָּתָה לִי בִּינֵי לְבִינּוֹ וְקִשָּׁה דְאַכְתִּי הָא הו"ל שְׁטֵר אֲמָנָה שְׁכָתוּב מִתְחַלְלָה אֶלְף זִוּוּ וְאִינוּ מַגִּיעַ לָהּ אֲלֵא מְנָה וְע"כ דְּכִינּוֹן דְּמַגִּיעַ לָהּ עִכ"פ מְשִׁטֵר זֶה מְנָה אַף שְׁמִתְחַלְלָה נִכְתֵב עַל אֶלְף זִוּוּ הַנִּי עֲלִי דִין שְׁטֵר מְעֵלְיָא וּבִלֵּא"ה א"א לֹמַר כְּלָל דְבִנ"ד יֵהִי עוֹלָה פִּינּוֹן דָּאָם יֵהִי רִינּוּחַ הָא בְּאֲמַת מַגִּיעַ לֹא כְּכֹל הַפְּתוּב בְּשְׁטֵר וּל"ד לְאֲמָנָה דְלִיפָא שׁוּם אֲנֹפֵן שְׁיִגִיעַ לֹא חוֹב זֶה וְעַפִּי"ז אֲזַדָּא ג"כ קוֹשְׁיָי הַר"ן בְּכְתוּבוֹת שֶׁם דִּמ"ש תְּנַאי הִיוּ דְבְּרִינוּ מֵאֲמָנָה הִיוּ דְבְּרִינוּ וּלְהֶאֱמוּר נִכּוֹן דְּבִתְנַאי הִיוּ דְבְּרִינוּ הִלָּא עִכ"פ כְּשִׁיִּתְקַנִּים הַתְּנַאי מַגִּיעַ לֹא כְּלָל חוֹב וּבִכָּה"ג לִיפָא עוֹלָה.

וּא"כ הָרִי בְּש"ף ס' נ"ז הַנ"ל הִעֲלָה דְשְׁטֵר שְׁנַפְרַע מְקַצְתוֹ אַף כְּשִׁלֵּא נִכְתֵב שׁוּבֵר א"ע מִשּׁוּם א"ת בְּאַהֲלִיךָ עוֹלָה וּמִכ"ש בִּנ"ד שְׁנַכְתֵב כְּתֵב עֵיִסְקָא בּוֹדַאי הו"ל שְׁטֵר מְעֵלְיָא וְעַש"ך יו"ד ס' קע"ז ס"ק מ"ט שִׁכ' בְּשֵׁם הַב"ח דְּכְתֵב בְּשְׁטֵר הִקְרָן בְּלִבְד כְּשֶׁהַתְּנָה בַּע"פ בְּפִנֵי עֲדִים שֶׁהוּא בְּתוֹרַת עֵיִסְקָא מוֹצִיאִין מִן הַלְוָה הִרְיֹחַ בַּע"כ וְלֵהֲדַג"מ שֶׁם אִפִּי שְׁלֹא בְּפִנֵי עֲדִים ע"ש וְע"כ נִרְאֶה כְּרוּר דְבִנ"ד א"י רְאוּבֵן לְטַעוֹן עַל לְשַׁעֲבֵר שְׁלֹא הִרְוִיחַ

ולחשוב הרינוח שנתן על הקרן ונידון הטענה מהוצאות של הסרת הטאבעלע בנדאי א"ב ממש מאחר שהי"ל מתחלה רשות ע"ז.

ובגוף הדין במה שאסור לצרף הקרן עם הריבית נראה בדרך עצה להנצל מחשש איסור ריבית שינתן המלנה להלנה ג"כ כתב שנתן לו המעות בתורת עיסקא. ועי"ז נופל החשש דילמא יכבוש המלנה השטר עיסקא בידו או יפול קמי יתמי מאחר שיהי' ביד הלנה כתב שנתן לו המעות בעיסקא דברי ש"ב ידדו דור"ש באהבה סי' ריח בעזה"י יום ג' ה' לחודש אדר השני שנת תרנ"ד לפ"ק סטרי.

בברכת תעלה לראש כבוד בן גיסי ידידי הרב התריף הגביר השלם במעלות ובמדות איש תמודות וף השכל מוה' חיים מאירסואהו נ"י חתנא דבי נשיאה ש"ב הרב הגאון המובהק מוהרי"א זללה"ה אבד"ק לבוב יצ"ו.

מכתבו הגיעני עד"ש נידן א' שהקדיש לטובת נשמתו סכום מעות לחברת ת"ת דעירי וצוה להבנים שיקחו בעד הסף הלז שפארקאסי בישל או וטרטהפאפיערע והרנוחים שיעלו יחלקו מדי שנה בשנה ביום היא"צ שלו ונכתב ונחתם זה בשטר צנואה ולאח"מ קימו וקבלו הבנים שפאר-ביכל והניחוהו ביד נאמן שלהם ומחלקים בכל יום היא"צ של אביהם הרנוחים בין הבנים העניים דת"ת וכעת חברת ת"ת צריכה למעות מזון אחרי שאיש א' השאיר אחריו ברכה בעזבונו בית חומה לטובתה ומנוחים שעבודים עלי' וכל עוד שאין מסלקים השעבודים לא יוכלו להעלות בהטאבעלע הבית חומה ע"ש החברה שעל פן מבקשים גבאי החבורה הזאת שינתנו להם הבנים סכום המעות מהצנואה הנ"ל למען השיג ידם להעלות הב"ח ע"ש החבורה ונפשו בשאלתו אם אריף למיעבד הכי עפ"י דתוה"ק: הנה מקודם נחקור אם היו הבנים מחויבים לקיים מצות אביהם בזה עפ"י דתוה"ק והנה פשלא צוה להבנים רק נדר בסתם מבואר ברמ"א ח"מ סי' רנ"ב דמי ששבע או נדר ליתן לפ' כו"כ מעות ולא נתן יורשיו פטורין ופשטות דבריו מורה דנדר ליתן לעניים ואפ"ה פטורין היורשין ובתשו' רעק"א סי' קמ"ו כ' דהרמ"א לשיטתו דס"ל ביו"ד סי' רנ"ח ס"ז דהמקדיש שט"ח צריף כו"מ"ס והיינו כד' הרשב"א בתשו' סי' תקס"ג דבצדקה ל"א אמירתו לגבוה כמסירתו להדיט דמי מש"ה בנודר אתן לעניים ל"ה פנתחייב בקנין רק שמוטל עליו לשמור מוצא שפתיו דבפיף זו צדקה והוי רק כמו חיוב לקיים שבועתו והיורשים אין מחויבים לקיים נדר ושבועת אביהם אבל הפוסקים דס"ל דגם בהקדש עניים אמרינן אמל"ג כמסלה"ד דמי והר"ז דומה להא דא' בקידושין י"ג: הרי עלי עולה ומת יביאו יורשין עולתו ע"ש ובמח"א ה' צדקה סי' ב' האריף בפרט זה וכ' שזהו פלוגתת הרשב"א והר"ן בנדרים ז.

בהבעיא אי יש יד לצדקה שכ' הרשב"א דאזלי לחומרא דספק איסורא לחומרא והיינו דס"ל כשיטתו דל"א בצדקה אמל"ג כמסלה"ד ואין עניים קונים באמירה בלחוד ולא מספקא לן אלא אי חל עליו נדרא או לא וכל ספק נדרים אזלינן לחומרא והר"ן דכ' דהוי ספק ממון עניים ואזלי לקולא דס"ל דאמרי' בהקדש עניים אמל"ג כמסלה"ד ומספקא לן אי קנו העניים או לא מוקמינן הנכסים אחזקתו ע"ש [ויל"ע דבר"ן פ"ק דקידושין כ' דא' בצדקה אמל"ג כמסלה"ד משום דמבעיא לן אי יש יד לצדקה כמו דיש יד להקדש וכינון דאיתקש להקדש לכל מקלי איתקש ע"ש וא"כ לא החליט הר"ן דבצדקה א' אמל"ג

כמסלה"ד רק להך צד דא' יש יד לצדקה ואי אין יד לצדקה ל"א בי' ג"כ אמל"ג כמסלה"ד ואיפשר דכוננתו דלהך צד דמדינין לי' להקדש אמרינן בי' אמל"ג כמסלה"ד גם בנודר לעניינים שאינם ידועים דכל דין הקדש עלי' ובאמת בגוף דין אמל"ג בצדקה אין אנו צריכין לומר מפת דאיפקש להקדש דהרי כ' בפירוש הרא"ש נדרים כ"ט.

דאמל"ג הוא ממוצא שפתיה תשמור והוא קאי גם על צדקה דבהאי קרא פתיב בפיה ודרז"ל זו צדקה וע' תנאים סי' ס"ו סק"ב] ומביא שם גם בשם הרי"ף והרא"ש והריטב"א דס"ל ג"כ דגם בצדקה א' אמל"ג כמסלה"ד ועתשו' רדב"ז ח"ג סי' תקכ"ב ותת"ב שכ' שדעת הרשב"א יחידאה הוא: והנה לכאורה יל"ד מד' התוס' בתמורה ל"ב: ד"ה והאמר עולא כו' שכ' דבאמר הרי עלי מנה לחרמי פהגים ל"ש לומר בי' אמל"ג כמסלה"ד פיון דאמירה להדיוט הוא א"כ גם באומר הרי עלי מנה לעניינים הו"ל אמירה להדיוט אמנם י"ל עפמ"ש במח"א שם ובסי' ז'.

יא י"א.

דנהי דאמרי' דאמירה לעניינים כמסירה דמי היי"ד באומר סלע זה לעני פ' דזכה אותו עני באמירה פיון שמקנה זה לעני ידוע ואמירה חשיב כמסירה וה"ה באומר לעניינים הרבה ידועים אבל באומר סלע זה לעניינים שאינם מבוררים אינם זוכים באמירה דלא תהא אמירה גדולה ממסירה פיון דבכה"ג בהדיוט אפי' מסר לחבירו וא"ל זכה למי שיצא ראשון לא זכה דכי היכי דאין מקנין דבר שאינו מבורר כף אין מקנין לאדם שאינו מבורר ואין אמירה לגבוה עדיפא ממסירה דהדיוט וכ"כ בתשו' מהרי"ט סי' כ"ב ע"ש והנה א' בערכין כ"ח.

דבהחרים שדה נותנו לכהן שבאותו משמר ובמטלטלין פליגי התם איפא מאן דמקיש מטלטלי לקרקעות דנותנו ג"כ לכהן שבאותו משמר ואיפא מאן דלא מקיש וס"ל דבמטלטלי נותנו לכל כהן שירצה ולפי"ז י"ל דהתוס' הנ"ל דכ' דל"א בחרמי פהגים אמל"ג למאן דלא מקיש וס"ל דבמטלט' נותנו לכל כהן שירצה א"כ פיון שאינו מבורר ל"א בי' אמל"ג כמסלה"ד.

אמנם קשה לפי"ז בתמורה שם דפריה על ר"ה דא' התם קדשי מזבח שהתפיסו לחרמי פהגים ל"ע פלום מהברייתא דקדשי בדה"ב שהתפיסו כו' הא קדשי מזבח שהתפיסו לחרמי פהגים מה שעשה עשוי מאי קושיא היא זו דילמא טעמא דר"ה פיון דמתפיס עולה לבדה"ב אין בה אלא עיכוב גזברין וע"כ אין ההקדש חל על גוף הבהמה ובחרמי פהגים הא ל"ש אמל"ג ממילא אינו חל חרמי פהגים אקדשי מזבח דהוי אמירה להדיוט כמ"ש בתוס' שם אליבא דעולא והתייבח אי לא מקשינן מטלטלי לחרמי קרקעות ורשאי ליתן לכל כהן שירצה ל"ש בי' אמל"ג פנ"ל משא"כ בהך ברייתא דקתני חרמי כהגים שהתפיסו בין לק"מ בין לקדשי בדה"ב ל"ע פלום ופירש"י פיון דאין לו חלק בה משום דאינו רשאי ליתנו אלא לכהן שבאותו משמר אליבא דמאן דמקיש מטלטלי לקרקעות וא"כ שייך שפיר אמירה לגבוה ולדידן' הלא מהני שפיר בקדשי מזבח התפסה לחרמי פהגים משום אמל"ג פיון דאינו נותנו אלא לכהן שבאותו משמר והו"ל הפהגים מבוררין פיון דבנדאי הוא שייך להכהן שהי' באותו משמר בשעה שהחרים דומיא דכ' בש"ף יו"ד סי' רנ"ח סק"ח בשם הב"ח לענין אם נדר סתם הוי לעניינים שבעיר דידתו ואם אין לו

דירה בקביעות אמרינו דינתו לעניי העיר שהיו בה בשעה שגדר ע"ש ועתוס' גיטין ל':
ד"ה א"ב עניי כותים וצע"כ.

ובהסברא של המח"א הנ"ל אמרתי לבאר דברי התוס' בר"ה ד"ד: ד"ה לקט שהקשו
בהא דקא' התם דבלקט שכחה ופאה פיון שעברו עליהו ג"ר עובר בב"ת דהיכי מיירי אי
דקיימי עניים הא עובר לאתר ואי דלא קיימי עניים הא שרי לי למישקל לנפש'י
כדדרשינן לעני ולגר תעזוב אותם ולא לעורבים ולעטלפים וכ' וז"ל ויש לפרש פגון
במלקט לצורך עניים פי' שהוא דתנו בפ"ד דפאה מי שליקט את הפאה ואמר הר"ז לפ'
עני רא"א זכה לו וחכ"א תננו לעני הנמצא ראשון ולכאורה יש להקשות דהנה בט"ג
בחי' גיטין י"א: מובא בשם אס"ז שהקשה בשם הראשונים לאוקימתא דר"א ורבנן פליגי
במגביה מציאה לחבירו אי קנה הרי בלא"ה מחויב ליתנו לעני זה משום נדר דאמל"ג
כמסלה"ד ות"י דל"ה כנדר פיון שאינו ברשותו ע"ש וע"כ הפונה פיון דרש"י פי' שם
דע"כ מיירי שהמלקט אינו בעל השדה דאי בבעל השדה הא ל"ש מיגו דזכי לנפש'י פיון
דדרשינן לא תלקט להזהיר העני על שלו וא"כ ל"מ מטעם נדר ולפי"ז לפ"מ דמבואר
במפורשי' בר"ה שם דע"כ הא דדרשינן מעמך זה לקט שכחה ופאה דעובר עליהו בב"ת
מיירי בשדה שלו ששוקא אצלו המתנות שהוא חייב ליתן דבזה שייך לשון עמך שנשאר
אצלו מה ששייך לעני משדה דבמה שזכה לעני מאחר הרי אינו רק מתנה בעלמא וכי
ס"ד שהשוקא מתנה של אחר בידו יהי' עובר בב"ת ולפי"ז פדמוקי התוס' בכה"ג שליקט
בשביל עני דע"כ מיירי בשדה שלו אנו מוכרחין לפרש בפירוש הירושלמי דמס' פאה
שפי' מגו דזכי לנפש'י היינו מתוך שהוא במתנות עניים לעצמו זוכה בפאה זו לאחרים
והובא ג"כ בחי' הריטב"א בגיטין שם ובב"מ ט': ובאס"ז שם ע"ש אמנם לפי"ז קשיא
דל"ל קרא ע"ז שעובר בלשו"פ בב"ת בכה"ג הרי בלא"ה פיון שליקט בשביל עני הא
הו"ל נדר מטעם אמל"ג ועובר בב"ת ולהנ"ל יהי' נכון דהנה בחי' הרשב"א בר"ה שם
הקשה דאיך נוקי כר"א ולא פרבנן.

והנה אף דלאוקימתא דריב"ל בב"מ שם הא שפיר מצי לאוקמי פרבנן ובמעני לעני ומפח
מגו דזכו לנפש'י במתנות עניים וכנ"ל בכ"ז לפ"מ דמסיק התם דרבנן דרשי לא תלקט
לעני לא תלקט לו לעני וא"כ לא הו"מ לאוקמי קרא הכי אמנם היטב אשר דבר בזה
בט"א בר"ה שם דהא דמזהיר רחמנא לא תלקט לעני היינו לצורך עני פרטי פדכתיב
קרא בלשון יחיד אבל במלקט לצורך עניים דעלמא ליתן לכל הבא ראשון אפי' לרבנן
שפיר דמי ע"ש וא"כ פיון דע"כ מיירי במלקט לעניים דעלמא ובעניים שאינם מבותרים
הא ל"ש אמירה לגבוה כמסלה"ד וא"כ יכול לחזור בו קודם שבא ליד גבאי וא"ע בב"ת
מחמת נדר ושפיר אצטריף קרא דמעמך דעובר בב"ת על לשו"פ.

וכ"ז לפלפולא ובאמת י"ל דבלא"ה ל"ק הקושיא הנ"ל דהרי עובר בב"ת מטעם אמירה
לגבוה דהנה באמת י"ל דקוש'י הראשונים הנ"ל ל"ק עפע"ש בתוס' קדושין כ"ט. דל"א
אמל"ג כמסלה"ד כ"א היכי שמונתר משלו להקדש וכ"כ בב"ב קל"ג: ד"ה ולא והכא
הרי אינו מותרת משלו להקדש פיון דגם בלעדו יהי' לעניים בתורת פאה וע"כ דקוש'ינתם
הוא פיון דהוי מצי זכי לנפש'י הו"ל מותרת משלו לעניים והתינוח התם דמיירי שהמלקט
אינו בעל השדה משא"כ הכא לענין ב"ת דע"כ מיירי בבעל השדה פנ"ל א"כ הלא העני

מְוֹדָה עַל שְׁלוֹ וְלֹא מְצִי זְכִי לְנִפְשִׁי וְאִינוּ מְזַכֵּה לְאַחֵרִים אֲלֵא מִשׁוּם שְׂיִשְׁנוּ בְּתוֹרַת מִתְּנֻת עֲנִיִּים בְּשִׁדָּה שֶׁל אַחַר פְּהִירוּשְׁלָמִי אֲבָל הָרִי פִּינּוּ דְלֹא מְצִי זְכִי פֶּאֶה זֹו לְנִפְשִׁי הָא אִינוּ מְוֹדָה לְעֲנִיִּים פְּלוּם וּל"ש אִמְל"ג כּו' וְהִבּוּ: וּבְדִרְוֹ אַגַּב רְאִיתִי בַחֵי פִנְיִי בְּגִיטִין שֶׁם שְׁהַקְשָׁה ע"ד רִש"י הַגְּ"ל שֶׁכ' דְּמִיָּרִי בְּאֶדָם דְּעֵלְמָא שְׂאִינוּ בְּעַל שִׁדָּה כּו' וְהָרִי גַם כִּבְע"ה נְמִי מְשַׁכַּחַת דַּא"ב מְפָקִיר לְכָל נְכָסֵי דְהוּי אוֹתוֹ שִׁדָּה נְמִי בְּכָלֵל וְתוּ לֹא מִיָּקִרִי בְּעַל הַשִּׁדָּה וּל"ש בִּי לְהִזְהִיר עֲנִי עַל שְׁלוֹ וְתִי דַל"ש א"ב מְפָקִיר גַּם לְאוֹתוֹ שְׂמַנִּיחַ מְמַנּוּ פֶּאֶה דַא"כ הָרִי הוּא מְפָקִיעַ אוֹתוֹ שִׁדָּה מִמְצוֹת פֶּאֶה וּמַעֲשֵׁר וּמַה"ת יַעֲשֶׂה פֶן בְּשִׁבִיל אוֹתוֹ עֲנִי שְׁרוּעָה לְזִכּוֹת לוֹ דְּאֶדְרַבָּא קִי"ל בְּעֵלְמָא נִיחָא לִי לְאִינְשׁ לְמִיַּעֲבַד מְצוּהָ בְּמַמּוּנִי וְלֹאֲחַר שְׂיִפְקִירוּ תוּ ל"ה מְמוּנִי ע"ש וְהִנֵּה בְּעֵיקָר קְוָשְׁנִי הַפְּנִי פְּכָר קְדָמוּ בַר"ש פ"ד דְּפֶאֶה שְׁהַקְשָׁה דַל"פ מְדַמוּקִי בְּמַעֲשֵׁיר לְעֲנִי וּר"א אִית לִי תְרִי מַגּוּ דַא"ב מְפָקִיר וּמַגּוּ דְזְכִי לְנִפְשִׁי א"כ יוֹכֵל לְהַפְקִיר גַּם אוֹתוֹ שִׁדָּה וְלְזִכּוֹת לְנִפְשִׁי וְחוּץ מִתִּירוּצוֹ שֶׁל הַפְּנִי הַגְּ"ל לְפַעַנ"ד ל"ש לוֹמֵר דִּינְזָה לְאוֹתוֹ עֲנִי מִכַּח מַגּוּ דַא"ב מְפָקִיר דְּהָרִי אִי מְפָקִיר אִין זְכִינְתוֹ בְּרוּרָה דְּאִיפְשֵׁר דְּמִיד שְׂיִפְקִיר אוֹתוֹ שִׁדָּה יְקָדִים א"ע עֲנִי אַחַר וְיִזְכֶּה בְּהַפֶּאֶה.

אֲמַנָּם בַּחֵי הָרִיטְבָּא הַגְּ"ל הַקְשָׁה בְּאַמַּת לְפִי"ד הִירוּשְׁלָמִי הַגְּ"ל הָרִי הוּ"מ רִש"י ו"ל לְפָרוּשֵׁי בְּבַעַל הַשִּׁדָּה וּמַגּוּ דַא"ב מְפָקִיר נְכָסֵי וְהוּי עֲנִי זִוְכָה בְּמִתְּנֻת עֲנִיִּים זִוְכָה נְמִי בְּפֶאֶה זֹו לְאוֹתוֹ עֲנִי אַעֲפ"י שֶׁא"י לְזִכּוֹתָהּ לְעֲצָמוּ דְּהַתוֹרָה הַנְּהִירָה לְעֲנִי עַל שְׁלוֹ וְהַנְּלַפְעַנ"ד לְתַרְץ דְּלֶהֱכִי ל"ה נִיחָא לִי לְרִש"י ו"ל לְפָרוּשֵׁי הֵכִי עַפִּי"ד הַתוֹס' בַּב"ק ז.

בְּהָא דְּתַנְיָא הָרִי שְׁהִיּוּ לוֹ בְּתִים שְׁדוֹת וְכָרְמִים וְאִינוּ מוֹצֵא לְמִוְכָרִין מְאָכִילִין אוֹתוֹ מַעֲשֵׁר עֲנִי עַד מְחֻצָּה וְהוּי בְּהַ מַר ה"ד אִי הוּזַל אַרְעָתָא דַּכ"ע וְדִידְנִי נְמִי זַל בְּהַדְּיָהּוּ אִפִּי טוֹבָא נְמִי לִיֶּסְפִי לִי דְּהָא זוּל דַּכ"ע נְמִי אֲלֵא דְּאוּקֵר אַרְעָתָא דַּכ"ע וְדִידְנִי אִיֶּיֶדִי דְּעֵיֶיֶל וְנִפְק אַזוּזִי זַל אַרְעֵי אִפִּי פְּוֹרְתָא נְמִי לֹא לִיֶּסְפִי לִי וְפִי הַתוֹס' דַּאֲע"ג שְׂאִינוּ מוֹצֵא לִיתָן עֲלֵיהֶם מְאִתִּים זוּז לֹא יִטּוּל פְּלָל לְפִי שְׁגָרָם לְעֲצָמוּ וּפְשַׁע דְּלֹא הוּ"ל לְמִיעֵל וְלְמִיֶּפֶק אַזוּזִי ע"ש וּלְפִי"ז לְכַאוּרָה הִיכִי קֵאֵר"א א"ב מְפָקִיר לְנְכָסֵי כּו' הָרִי ר"א גּוּפִי' ס"ל בְּעַרְכִּין כ"ח.

דַּאֲם הֶחֱרִים פֶּל נְכָסֵי אִינּוּ מְוֹדָה מִן וּמְבֹאֵר בְּמִפְּוֹרְשִׁים דְּגַם הַפְּקִיר פֶּל נְכָסֵי ל"מ וְע"כ הַפְּוֹנָה שְׂיִפְקִיר עַד שְׂיִשְׁאֵר לוֹ פְּחוֹת מְאִתִּים זוּז וְיִהְיֶה רְאוּי לִיֶּטוּל מִתְּנֻת עֲנִיִּים עֲתָשׁוּ חַת"ס א"ח ס' קכ"ד וְיו"ד ס' שט"ז.

וְלְכַאוּרָה הָרִי לְפִי"ד תוֹס' ב"ק הַגְּ"ל דְּהִיכִי דְּבִפְשִׁיעוֹתוֹ נַעֲשֶׂה עֲנִי עַד פְּחוֹת מְאִתִּים זוּז אִין נוֹתְנִין לוֹ מַעֲשֵׁר עֲנִי וְא"כ ל"ש מַגּוּ דְּזְכִי לְנִפְשִׁי שְׂיִעֲשֶׂה עֲנִי ע"י שְׂיִפְקִיר נְכָסֵי דְּהָרִי אִין לֶה פְּשִׁיעוֹת גְּדוּלָּה מַזוּ.

אֲמַנָּם בְּאַמַּת גַּם לְד' הַתוֹס' רַק לְכַתְּחֵלָה אִין נוֹתְנִין לוֹ בַּכַּה"ג אֲבָל אִם זָכָה בְּמַעֲשֵׁר עֲנִי בְּוֹדָאִי א"מ מִידוֹ וְעַכְצ"ל הֵכִי דְּהָרִי בְּנִדְרִים פ"ד: אֲמַרִי בְּטַעֲמָא דַּר"א דַּס"ל דַּא"צ לְקָרוֹת שֶׁם לְמַעֲשֵׁר עֲנִי שֶׁל דְּמֵאִי שְׂאִין הַע"ה חֲשׂוֹד ע"ז פִּינּוּ דַא"ב מְפָקִיר לְנְכָסֵי וְהוּי עֲנִי וְחֻזִי לִי וְע"כ דַּס"ל דַּאִי זָכָה בְּמַעֲשֵׁר עֲנִי בַּכַּה"ג בְּוֹדָאִי א"מ מִידוֹ וְרַק בְּהָא דְּדָרְשִׁי לֹא תִלְקַט לְעֲנִי לְהִזְהִיר לְעֲנִי עַל שְׁלוֹ קַא' בְּחֻלִּין קַל"א: דַּאֲרַף אִי עֶבֶר וְזָכָה בְּפֶאֶה דְּשִׁדָּה שְׁלוֹ מוֹצִיאִין מִידוֹ אֲבָל לְעַנְנִין זֶה דַּע"י פְּשִׁיעוֹת נַעֲשֶׂה עֲנִי שְׂאִין לוֹ מְאִתִּים זוּז רַק לְכַתְּחֵלָה אִין נוֹתְנִין לוֹ אֲבָל אִי פְּכָר זָכָה אִין מוֹצִיאִין מִידוֹ וְא"כ א"ש דַּא"ב מְפָקִיר לְנְכָסֵי וְיִזְכֶּה בְּפֶאֶה מְשִׁדָּה זֹו הָא לֹא יוֹצִיאֵו מִידוֹ וְשִׁפִּיר זִוְכָה לְאוֹתוֹ עֲנִי מַגּוּ דַא"ב זְכִי

לנפש'י וא"כ התינוח באדם דעלמא שאינו בעל השדה שבידו לנפות בפאה משדה זו זוכה נמי לאחרוני אבל בבעל שדה ורק מגו דא"ב מפקיר לנכסיו שלא ישאר לו מאתים זוז ויתנו לו מעשר עני הא בכה"ג שבא ע"י פשיעתו לא יתנו לו מעשר עני עכ"פ לכתחלה פנ"ל והבן.

נמשכתי קצת לענגן אחר ועכ"פ גם דעת התוס' הוא כשי' הראשונים הנ"ל דבצדקה אמרינן ג"כ אמל"ג כמסלה"ד וכיון שפן גם היורשים מחויבים ליתן הצדקה שגדר אביהם לעניים ידועים והסברא הוא דכיון דאמל"ג כמסלה"ד זכו בהו עניים מתורת קנגן ול"ה מתורת נדר וכיון דהו"ל קנגן מחויבים היורשים ליתנו לעניים: איברא דראיתי להריטב"א בחי' לקידושין כ"ו: במעשה דר"ג וזקנים שהיו באים בספינה א"ל ר"ג לזקנים עישור שאני עתיד למוד נתון לו ליהושע ומקומו מושפר לו ועישור אחר שאני עתיד למוד נתון לו לעקיבא בן יוסף כדי שינפה בו לעניים ומקומו מושפר לו דא' התם דהיו נקנים להם אגב קרקע והקשה הריטב"א דל"ל אגב הרי קי"ל אמירתו לגבוה כמסירתו להקדו"ט וכיון דכן באמירה בעלמא סגי ותי' דכיון דשנת ביעור היתה באמירה בעלמא לא נפקי מרשותי' דליקנינהו ללוי ולעניים הקנאה גמורה וליזכו בי' הרי דאמל"ג ל"ה קנגן.

הו אמת דבעיקר קוש' הריטב"א הנ"ל י"ל דל"ק דלא מיבעיא לענגן המע"ר דלוי בנדאי ל"ש אמירה לגבוה דאע"ג דכתבו התוס' ביבמות צ"ג. דבתרומה שינה אמל"ג כמסלה"ד הוא דנקא בתרומה דאיקרי קודש משא"כ מע"ר דאנו הא לא קי"ל כר"מ דאמר מע"ר אסור לזרים וא' בזבחים מ"ה.

מעשר דגן חולין הוא ואף דמבואר בתוס' שם דלהכי נתן המעשר לר' יהושע אף דקנסיהו עזרא ללוים משום דלא קנס לעניים ור' יהושע עני הי' מ"מ הא כ' בתוס' שם שהי"ל מאתים זוז ולפיכך לא לקח מעשר עני ואף דכ' במח"א ה' שלוחין סי' ד' לענגן ראובן שא"ל לשמעון הולך מתנה זו ללוי לירושלים ובין כה נפטר לוי כ' שם וז"ל איך שיהי' נראה דבנ"ד פיון דשלח ללוי שהוא ת"ח בירושלים הולך דיד' פזכי דמי דומה למ"ש הטור דאם המקבל עני הולך פזכי דמי משום דנעשה נדר וא"י לחזור בו וה"נ פיון דלוי הוא ת"ח אעפ"י שאינו עני מ"מ בכה"ג שהוא פזכין דורון מצוה רבה קעביד דכל המקריב דורון לת"ח כאלו הקריב בכורים ונעשה נדר עכ"ל וא"כ מכ"ש בנ"ד שאמר ר"ג לתת המע"ר לר"י אע"ג דל"ה עני הו"ל נדר אבל עכ"פ נהי דנדר הוי עכ"פ ל"ש בי' אמל"ג ול"ה קנגן וא"י בזה ידי מצות ביעור ול"ק רק מהמעשר עני לר"ע שג"ה צריף קנגן אגב דבאמירה בעלמא קני משום אמל"ג אמנם הרי לד' המח"א הנ"ל ל"ש בעניים שאינם ידועים אמל"ג כמסלה"ד ור"ע הלא הי' גבאי דעניים דעלמא ולק"מ: אולם בכ"ז בעיקרא דדינא יש מקום לומר דכיון דד"ז אי צדקה לעניים אית לי' דין הקדש הובא פלוגתא בזה בח"מ סי' רי"ב ס"ח לענגן גמר בלבד די"א דמהני כמו בהקדש ודעת הרא"ש דאע"ג דכתיב נדיב לב עולות חולין מקדשים לא ילפינן וע"כ נראה דאפי' למאן דס"ל דצדקה יש לו דין הקדש גם לענגן גמר בלבד אבל עכ"פ ל"א גבי' אמל"ג הוי קנגן דהרי חזינן דהרא"ש הוא מהסוברים דאמרינן בצדקה אמל"ג כמסלה"ד ובכ"ז ס"ל דל"מ גמר בלבד דל"י חולין מקדשים ולפיכך נראה דבצדקה אמל"ג עכ"פ קנגן לא

הוי פֿינן דעכ"פּ הַקִּדְּשׁ גַּמּוּר לֹא הָיָה נִהְרִי חֲזִינֵין דְּלַעֲנִין אִין נִשְׁבָּעִין עַל הַקִּדְּשׁוֹת קִי"ל
בַּח"מ ס' צ"ה דְּבִהַקְדֵּשׁ עֲנִיִּים וּבִיהַכֵּנ"ס נִשְׁבָּעִין עֲלֵיהֶן כְּמוֹ שְׁנִשְׁבָּעִין עַל נֶכְסֵי הַדְּיוֹט
וְנִרְאֶה דְּהַקִּדְּשׁ עֲנִיִּים עוֹד קְלִישׂא קַדְוִשְׁתִּי מִקְדֻשְׁתּוֹ בִּיהַכֵּנ"ס וַיֵּשׁ לְהַכְרִיעַ ד"ז מִהַסְוִגְיָא
הַנְּ"ל ע"ד הַפְּלִפּוּל דְּהֵנָּה בַּב"מ י"א: בְּהַךְ מַעֲשֵׂה דַר"ג וְזַקְנִים דְּבַתּוֹרַת חֲצָר הָיוּ קוֹנִים
הַמַּעֲשָׂרוֹת וּפְרִיָּהּ וְכִי ר"י ורע"ק בְּצַד שְׁדָּהּוּ שָׁל ר"ג הָיוּ עוֹמְדִין וְהַק' הַתּוֹס' נִהְלֵא
הַתְּבוּאָה הַיְתָה בְּבִיתוֹ שָׁל ר"ג וְהִי מִשְׁתַּמֵּר וּבְחֲצָר הַמַּשְׁתַּמֵּר הָא ל"ב עוֹמֵד בְּצַדוֹ
וְנִלְפַעַנ"ד לְתַרְץ דְּהֵנָּה בַּמַּח"א ה' קִנְיֵן חֲצָר הַקִּשָּׁה מִהַךְ סוּגְיָא לַמ"ש הַשְּׁ"ךְ בַּח"מ ס'
קצ"ח ור"ב דל"מ קִנְיֵן חֲצָר רַק פְּשֵׁהוּא פְּכָר חֲצָרוֹ וְלֹא פְּשִׁחְצָרוֹ וְקִנְיֵנוּ בְּאִין כַּא' דְּהָרִי
הַכָּא הִי חֲצָרוֹ וְקִנְיֵנוּ בַּב"א וְתוֹ הַקִּשָּׁה מִגִּיטִין ר"פ הַזּוֹרֵק דְּאֶמְרִינוּ גִּיטָה נִחְצָרָה בְּאִין
כַּא' וּבַקְצוּה"ח שָׁם כ' דְּגַבֵּי גִט דְּחֲצָר דְּאִיתְתָּא מְדִין יָד אֶתְרַבֵּי מִהַנִּי שְׁפִיר גִּיטָה וְיָדָה ב"כ
אַבְל חֲצָר דְּגַבְרָא דְּהוּא מְתוֹרַת שְׁלִיחוֹת ל"א חֲצָרוֹ וּמִתְנַתּוּ בְּאִין כַּא' ע"ש וּלְפִי"ז י"ל
דְּבַמַּעֲשֵׂה דַר"ג וְזַקְנִים נְהִי דְּמִדִּין שְׁלִיחוֹת ל"ה מוֹעִיל קִנְיֵן הַחֲצָר אַבְל מוֹעִיל עַכ"פּ
מְתוֹרַת יָד וְהֵנָּה בְּרַא"ש ב"מ וּבִיְתֵר בְּיֹאזֵר בַּח' פִּנ"י שָׁם י"ב.

כ' דְּלֵהֲכִי בְּעִינֵין בְּחֲצָר שְׁאִינוּ מִשְׁתַּמֵּר עוֹמֵד בְּצַדוֹ פֿינן דְּחֲצָר שְׁאִינוּ מִשְׁתַּמֵּר לֹא יוּכַל
לְהִיּוֹת מְדִין שְׁלִיחוֹת מִשּׁוּם דְּעַל הַשְּׁלִיחַ הוּא סוּמָךְ שְׁמִשְׁמַר מַה שְּׁנוֹתָן לוֹ וְל"ש לְרַבּוּנֵי
רַק מְדִין יָד וְלֵהֲכִי בְּעִינֵין עוֹמֵד בְּצַדוֹ דְּמַה יָדוּ בְּסִמוּכָה אֶף חֲצָרוֹ בְּסִמוּכָה לוֹ מִשַּׁא"כ
חֲצָר הַמַּשְׁתַּמֵּר אֶתְרַבֵּאי מִשּׁוּם שְׁלִיחוֹת וּמִהַנִּי אִפִּי אִינוּ עוֹמֵד בְּצַדוֹ וְא"כ זְהוּ דְּפְרִיָּהּ וְכִי
ר"י ורע"ע בְּצַד שְׁדָּהּוּ שָׁל ר"ג הָיוּ עוֹמְדִין דְּנֵהִי דְּבִיתוֹ שָׁל ר"ג הִי חֲצָר הַמַּשְׁתַּמֵּר מ"מ
הָא ע"כ ל"ה בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת דַּא"כ ל"ה מוֹעִיל חֲצָרוֹ וְקִנְיֵנוּ ב"כ וְע"כ מְתוֹרַת יָד א"כ
בְּעִינֵין עוֹמֵד בְּצַדוֹ מַה יָדוּ בְּסִמוּכָה לוֹ פִּנ"ל וְא"ש וְלִכְאוּרָה יְקִשָּׁה לְפִי"ז מִהָא דַּכ' הַתּוֹס'
בַּב"ב ע"ט.

בְּהָא דְּתַנּוּ הַקִּדְּשׁ בּוֹר וְאַח"כּ נִתְמַלֵּא מִיָּם מוֹעֲלִין בּוֹ וְאִין מוֹעֲלִין בְּמַה שְּׁבַתּוּכוֹ וְכ' הַתּוֹס'
וְל"א שְׁיִקְנֶה חֲצָר הַקִּדְּשׁ כְּמוֹ שְׁקוֹנָה חֲצָר הַדְּיוֹט דְּחֲצָר מִשּׁוּם יָד אֶתְרַבֵּאי וְלֹא מְצִינוּ יָד
לְהַקְדֵּשׁ וְמַה"ט פֶּסֶק בְּאַגְוָדָה רִישׁ מַעֲיֵלָה הוּבָא בַּמַּג"א ס' קנ"ד ס"ק כ"ג מְצָא דְּבָר
בְּחֲצָר בַּהַכ"נ זָכָה בּוֹ וְל"א דְּחֲצָר בַּהַכ"נ קוֹנֶה לְהַקְדֵּשׁ דְּחֲצָר קוֹנֶה מִכַּח יָד וְאִין יָד לְהַקְדֵּשׁ
אַמְנָם בְּתוֹ"ט פ"ג דְּמַעֲיֵלָה תְּמַה ע"ז דְּהָרִי מִסְקִינֵן בַּפ"ק דַּב"מ דַּא ע"ג דְּחֲצָר מִשּׁוּם יָד
אֶתְרַבֵּאי לֹא גָרַע מִשְׁלִיחוֹת וְלָמָּה לֹא יְהִי שְׁלִיחוֹת לְהַקְדֵּשׁ דְּהַנִּי פְּהַנִּי שְׁלוּחֵי שְׁמִים הֵם
ע"ש וּלְפִי"ז לְכַאוּרָה יְקִשָּׁה דְּהַךְ מַעֲשֵׂה דַר"ג וְזַקְנִים דַּע"כ קִנְיֵן הַחֲצָר הוּא מְתוֹרַת יָד
וְלֹא מְדִין שְׁלִיחוֹת פִּנ"ל וְא"כ אִיךְ נִקְנָה הַמ"ע לר"ע הָרִי אִין יָד לְהַקְדֵּשׁ וּבְשִׁלְמָא הָא
דַּא בְּקִידּוּשִׁין כ"ז.

שְׁאִנֵּי ר"ע דִּינֵד עֲנִיִּים הָיוּ וְכֵן בַּב"ק ל"ו: דְּקַא' רַב יוֹסֵף אָנּוּ יָד עֲנִיִּים אָנּוּ י"ל דִּינֵד שְׁלִיחַ
מִהַנִּי לְהַקְדֵּשׁ פֿינן דְּהַשְּׁלִיחַ יֵשׁ לוֹ יָד אַבְל הַחֲצָר הָאִיךְ קוֹנֶה לְהֵם מְדִין יָד הָרִי כְּמוֹ דְּבַחֲצָר
בִּיהַכֵּנ"ס אֶמְרִינוּ דַּאִין יָד לְהַקְדֵּשׁ ה"ה בְּהַקְדֵּשׁ עֲנִיִּים הוּל"ל אִין יָד דְּחֲצָר לְהַקְדֵּשׁ וְע"כ
דְּהַקְדֵּשׁ עֲנִיִּים עוֹד גָּרִיעַ קַדְוִשְׁתִּי מִקְדֻשְׁתּוֹ בִּיהַכֵּנ"ס וְא"כ ה"ה דַּאִין לּוֹמַר בּוֹ שְׁיִהְיֵ אַמְל"ג
בְּהַקְדֵּשׁ עֲנִיִּים עוֹשֶׂה קִנְיֵן כְּמוֹ בְּהַקְדֵּשׁ גַּמּוּר אַמְנָם בְּאַמַּת בְּש"ךְ ח"מ ס' פ"ז ס"ק נ"א
כ' דְּגַם בְּצִדְקָה אַמְל"ג עוֹשֶׂה קִנְיֵן וְכ"כ בְּתַשׁוּ' רַמ"א ס' מ"ז וְעַש"ךְ ס' ס"ו סַק"ב מ"ש
בְּשֵׁם הָרִיטְב"א וְכֵן מוּבָא בַּמַּח"א שָׁם בְּשֵׁם רַבִּים מִהַפּוֹסְקִים דְּסַבְרֵי הֲכִי.

ומלבד זה הרי קתני התם בסיפא דאמר ר' יהושע עשור שאני עתיד למוד נתון לאלעזר בן עזרי' ומקומו מושפך לו ובזה שפיר קשה דל"ל שכירות הלא בתרומ"ע שייך שפיר אמל"ג כמסלה"ד אמנם באמת י"ל דבלא"ה ל"ק לפי"ד התוס' שהבאנו למעלה דל"א אמל"ג כמסלה"ד רק היכי שמותר כלום להקדש וא"כ לפי"ד התוס' ה"ל דמעשה דר"ג וזקנים הי' בשנת בייעור וא"כ בשלמא בתרומה דכ' התוס' יבמות ה"ל בפירות ערוגה זו מחוברת יהיו תרומה לכשיתלשו דל"ב מעכשיו משום דאמל"ג כמסלה"ד פנין דבידו שלא לתרומם כלל א"כ באמירתו הוא מותר להקדש ושייך שפיר אמל"ג כו' אבל בשנת הביעור הרי ע"כ הוא מוכרח לבער המעשרות וכיון שאינו מותר כלום ל"ש אמל"ג.

איברא די"ל עפמ"ש בשעה"מ פ"ט מה' מעשר שמביא בשם החידושין ליישב קוש' התוס' בהא דלא הפריש ר"ג ת"ג דדמאי הי' ולקח לא חשש להפריש שלא מן המוקף ולא חשש נמי אם יצא דבר שאינו מתוקן מת"י דרוב ע"ה מעשרין הן ולקח לא הפריש ת"ג לפי שע"ה מפרישין ת"ג וכו' דאע"ג דאין מפרישין מן הדמאי אלא תרומ"ע בלבד אבל מע"ר ומ"ע מפרישין והן שלו ע"כ ר"ג לפנים ושוה"ד הוא היא דעביד ומדת חסידות שנו פאן ע"ש וא"כ פנין דהי' ר"ג מותר משלו שפיר שייך אמל"ג אמנם פשוט הסוגי' דב"מ ה"ל לא מוכחא פהפירוש ה"ל וכמ"ש בשעה"מ נשם.

ועוד יותר מזה נראה דעד פאן לא כ' התוס' דבתרומה שייך אמל"ג אלא בפירות ערוגה זו מחוברת כו' פנין דאפשר לו לפוטריה מתרומה קודם מירוח כגון להפקירם או שלא יראו פה"ב וכדומה דאז פשאמר שיהיו תרומה לכשיתלשו הו"ל מותר להקדש אבל פשכבר פאו לידי חיוב תרומה דע"כ הוא מפריש ובמה שהוא אומר ליתנם לכהן זה זה ל"ה אמל"ג רק אמירה להדיט ורק בצדקה כ' הפוסקים דגם מעני לעני שייך אמל"ג כמ"ש בתשו' רדב"ז ח"ד סי' קל"ד ובא"ס"ז ב"ק ל"ו: בשם הר"מ סרקסטה וכ"כ בהגהמ"י פ"א מה' זכני' הובא בקצוה"ח סי' רי"ב דאסור לשנות מעני לעני דרק במקום עניים שייך אמל"ג מעני לעני אבל במתנות פהונה ולו' אף שאמר ליתן לכהן זה או ללוי זה יכול לשנות וליתן לאחר ויש לה"ר לזה מד' הש"ס ב"מ מ"ט.

דמיתי התם ראי' דר"י ס"ל דבמתנה מועטת י"ב משום מחוסרי אמנה מהא דאר"א אר"י ישראל שאמר לבן לוי פור מעשר יש לה בדי בן לוי רשאי לעשותו תרומ"ע על מקום אחר ואי ס"ד דרצו למיהדר בי' אמאי רשאי אשתכח דקאכיל טבלים ולכאורה מאי ראי' היא משם דילמא ר"י כר"מ ס"ל דמע"ר אסור לזרים וי"ב משום אמל"ג כמו בתרומה ואסור לחזור בו משום נדר אבל בעלמא אף במתנה מועטת א"ב משום מחוסרי אמנה א"ו דאף דאמל"ג כמסלה"ד אבל מלוי ללוי הא ל"ש אמל"ג ויכול לשנות א"כ שפיר פריה דילמא הדר בי' מלוי זה ואשתכח דקאכיל טבלים.

וניחא לי ליישב בזה דברי הש"ס גיטין ל'. דקא' על המשנה שם המלנה את הפהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן כו' וקא' בגמ' ואע"ג דלא אתו לידן' אמר רב במפרי פהונה ולו' ושמואל אמר במזפה להם ע"י אחרים ובירושלמי דחי אוקימתא דרב משום וכי יש מפיר לעני וכו' במ"ל פ"ז מה' מעשר דלהכי בתלמודן לא חששו לפירכא זו דאפשר לומר דאעיקרא דדינא רב לא אמרה אלא בכהן ולוי וכדקא' במכרי פהונה ולו' ולעולם בחלוקת העני צ"ל דמייירי במזפה ע"י אחר ע"ש והוא דחוק מאד

ולקאמור י"ל דבחקלקות עני באמת אע"ג דלא אתי לידן' הוא יוצא ידי נתינה כשאומר ליתן לעני זה פיון דא"י לחזור וליתן לעני אחר משום אמל"ג כמסלה"דוכנ"ל דאמל"ג עושה קנין משא"כ בחלקות פהו ולוי אף אי נמא דשינה בי"ג אמל"ג אבל פיון דמפקהו לכהו ומלוי ללוי ל"ש אמל"ג א"כ א"י ידי נתינה באמירתו ליתן לכהו זה או ללוי זה משום דיכול לחזור וליתן לכהו או ללוי אחר פנ"ל והירושלמי אפשר דס"ל דאין אמל"ג עושה קנין ולהכי פריה וכי יש מפיר לעני: והנה עוד תי' במ"ל שם דש"ס דילן לא חשו לפירקא דוכי יש מפיר לעני דס"ל לרב דמתני' איירי במעשר עני המתחלק בתוך הבית שיי"ב טה"נ לבפעלים דנותנו לכל עני שירצה כמ"ש הרמב"ם בפ"ו ממתנות עניים א"כ שפיר יש מפיר לעני והירושלמי אפשר דס"ל דגם במ"ע המתחלק בתוך הבית אין בו טה"נ לבפעלים ולהכי פריה וכי יש מפיר לעני ע"ש ואפתי קשיא אמאי לא קא' בירושלמי האוקימתא דמזפה ע"י אחר ותתיישב גם הקושיא דעני והנלפענ"ל עפי"ד הקצוה"ח סי' ק"ה סק"ב שעתעורר איהו העני מזפה ע"י אחר הא הו"ל תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים דחב לכהני ולעניי דעלמא ותי' דכיון דהתורה נתנה רשות לבפעלים ליתן לכל פהו שירצו הו"ל פלנה שחייב לשנים דיכול לשלוח חובו לא' אפי' ע"י זכני' אף שהוא חב להשני דהלוה בעצמו יכול לעשות בשלו מה שירצה ע"ש וא"כ פיון דהירושלמי ס"ל דגם במ"ע המתחלק בתוך הבית אין להפעלים טה"נ אפי' אי מוקים לה במזפה ע"י אחר אפתי אינה מיושבת חלקה דעני דל"מ מזפה ע"י אחר משום דהו"ל תופס לבע"ח במקום שח"ל ודו"ק: וחיון לזרפנו אפשר לומר בטעם פלוגתת הש"ס דילן עם הירושלמי וכן הסברא שמתחלקים בה רב ושמואל בתלמודן דמר מוקי לה במקרי פהונה ולוי' ומר מוקי במזפה ע"י אחר דהנה באמת י"ל בישוב קושיא הקצוה"ח הנ"ל דלפי האוקימתא במזפה ע"י אחר מייירי במזפה ע"י פהו ולוי ועני ול"ק דהו"ל תופס לבע"ח במקום שח"ל פיון דמהני מפת מגו דזכי לנפשי' כו' ואף דבעה"ב יוכל לעכב ולומר שיתן לאחר מ"מ אם הלה תקפו הו"א אין מוציאין מידו.

והנה בתוס' ב"מ ו': הקשה בהא דאם תקפו פהו א"מ אותו מידו ואמאי והלא הפעלים יאמרו ליתן לכהו אחר ותי' במפירי פהונה א"נ א"י לתובעו רק טה"נ שיש לו בו למ"ד טה"נ ממון ע"ש הרי דאפי' למ"ד טה"נ ממון מ"מ אין לבפעלים חלק בגוף התרומה וכ"מ בר"ן נדרים פ"ד: אמנם הריטב"א בקידושין נ"ח: כ' בהא דתניא הגונב טבלו של חברו ואכלו משלם לו דמי טבלו דברי רבי ריב"י אומר אינו משלם אלא דמי חולין שבו וקא' דפליגי אי טה"נ ממון וכ' הריטב"א וז"ל ואפשר דלמ"ד טה"נ ממון דמי טבלו דנקט היינו דמי חולין לגמרי ודמי טה"נ של תרומ"ע א"נ דלמ"ד טה"מ חשוב הוא פאלו פולו שלו לגמרי משום ההוא טה"נ דאית לי' בגו' וכדתנן המקדש בתרומ"ע ומשמע דומיא דכהו דמקדש בתרומה ממש ולא בטה"נ שיש לו בה וכן עיקר עכ"ל א"כ לפ"ד הריטב"א הוא פולו של הפעלים משום הטה"נ דאית לי' בגו' וכ"מ בפירש"י בקידושין שם וע"כ דרש"י והריטב"א תרצו הו"א דת"כ א"מ מידו כתי' הראשון של התוס' במפירי פהונה.

ולפי"ז י"ל דבהא מתחלקים רב ושמואל דרב ס"ל פסברת רש"י והריטב"א דהפעלים יש להם. חלק בגוף התרומ"ע א"כ לא הו"מ לשנויי במזפה ע"י אחר דא"כ תקשי הו"ל תופס לבע"ח במקום שח"ל נאי משום מגו דזכי לנפשי' כו' ז"א דהא בלא מפירי פהונה אם תקפו מוציאין מידו פיון דלמ"ד טה"נ ממון הני פולו של הפעלים וא"כ לא מצי זכי

לנפשי' בלא רצון הבועלים וע"כ משגי במכרי פהונה ולו' ויש מכיר גם לעני אי טה"נ
מזון ושמואל דמוקי במזפה ע"י אחר ס"ל כסברת התוס' והר"ן הנ"ל דגם למ"ד טה"נ
מזון אם תקפו פהו א"מ מידו שאין להבועלים חלק בגוף התרומ"ע וא"י לתבוע רק דמי
הטה"נ וא"כ ה' שייך שפיר מגו דזכי לנפשי' כו' וא"צ לאוקמי במכרי פהונה ולו'
והירושלמי ס"ל כשי' רש"י והריטב"א הנ"ל להכי לא מוקי במזפה ע"י אחר דכיון דלא
מצי זכי לנפשי' הו"ל תופס לבע"ח במקום שח"ל ותקשי חלוקה דכהו ולוי דאף דחלוקה
דעני הו"מ לאוקמי במזפה ע"י עני דשייך מגו דזכי לנפשי' כו' פיון דס"ל דאין להבועלים
טה"נ במ"ע ערמב"ם פ"א ממ"ע אבל ה' לא תתישב החלוקה דכהו ולוי ובמכרים לא
מוקי פיון דכי יש מכיר לעני ולהכי קא' רק משום שעשו שאינו זוכה כזוכה: תבנא
לדינא דכיון דאמל"ג עושה קנין בנודר לצדקה ומת מחויבין הירששים לקיים ואף
דבקצוה"ח סי' רי"ב כ' דדעת ריה"פ דאין אמל"ג עושה קנין בכ"ז המענין בדבריו בסי'
פ"ז ס"ק כ"א יראה דדעתו להלכה דאמל"ג עושה קנין ע"ש ולד' הפוסקים הנ"ל גם
מעני לעני אסור לשנות דכבר זכה בו עני זה וממילא צריכין הירששים לקיים אמן כ"ז
הוא בשקדיש לצדקה חפץ מיוחד או הפריש מעות מיוחדין אבל לא מעות סתם
וכמבואר במח"א שם דכיון שהקנה דבר מסויים אחרילי' לצדקה אבל אי ל"א דבר
מסויים כגון שאמר א' משורי יהא לעניים ל"ש למימר דאחרילי' לצדקה אלא דאי אמר
בלשון נדר לא מצי למיהדר בי' משום בפי' זו צדקה אבל הירששים אין מחויבין לקיים
נדרו ע"ש ונהי מבואר מדברי הנתה"מ בסי' ר"נ במה שחולק שם על הקצוה"ח שר"ל
דאפי' בהקדיש וחילק לעניים ומת אין הירששים צריכין לקיים צנואתו וכ' דדוקא כשאמר
אתן מנה לצדקה או תנו מנה לצדקה דעדיין חסר לקיים הוא מטעם נדר ורמי רק
אשרקפתא דגברא לקיים נדרו וכשמת אין הירששים מחויבין לקיים נדרו אבל אם אמר
ה"ז לצדקה שהתפיס דבר מיוחד לצדקה שהנדר גופי' נתפס בצדקה וכבר נתקיים הנדר
שנדר דהרי אפי' ע"י יד נתפס הצדקה ולהכי פשמת מחויבים הירששים לקיים צנואתו
ע"ש ובנ"ד הרי לא הפריש מעות מיוחדין ול"ה הירששים מחויבין לקיים מדין אמל"ג:
אמן עדיין יש לחייב להירששים ליתן משום דמצוה לקיים דברי המת לפמ"ש הסמ"ע
והש"ך בסוסי' רנ"ב דהכי מצוה להירששים ליתן אף דלא השליש לשם פה אמרינו מצוה
לקיים דה"מ ונהי אף דבש"ע סי' ר"נ סכ"ג מובא י"א דל"א מלקדה"מ אלא היכי
דאתפסי' ביד שלישי נראה דבנודר לעניים פיון דעכ"פ בחיי הנודר רמי עלי' חיובא מצד
נדרו ואמל"ג כמסלה"ד הו"ל כהתפיסו ביד שלישי דומיא דא' בב"מ ו'.

פיון דאמר מר אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט כמאן דתקפה דמי וכי"ב אשפחן בע"ז
ס"ג. לענין אתנן בקדמה והקדישתו מהו פיון דאמר מר אמל"ג כמסירתו להדיוט כמאן
דאקרוכתי' דמי ועקצוה"ח שם שכ' ג"כ כסברא זו.

אולם בנ"ד שלא הקדיש גוף המעות רק הרינוח שיהי' מהמעות הרי הו"ל דשלב"ל ול"ש
בי' אמל"ג גם בחיי הנודר וכמ"ש בתוס' ב"ק ל"ו: גבי ההוא גברא דתקע לחבר' כו'
א"ל ההוא גברא הואיל ופלגא דזוזא הוא לא בעינא נתב' לעניים הדר א"ל נתב' ניהל'י
איזיל ואברי בי' נפשי' א"ל רב יוסף פבר זכו בי' עניים ואע"ג דליכא עניים ה'א אנו
יד עניים אנו והקשו בתוס' בלא יד עניים מייחייב מטעם אמל"ג ותי' דכיון דהוי דשלב"ל
ל"ש בי' אמל"ג ע"ש וכ"כ ברי"ף שם ובריטב"א קידושין כ"ו.

הרי דאם המעות אינם ברשותו ל"א בי אמל"ג כמסלה"ד ונהו נלפענ"ד בטעם ד' הרמ"א
שהבאנו למעלה מ"ש דהמקדיש שט"ח צריף כומ"ס וכ' בתשו' רעק"א הנ"ל דהרמ"א
ס"ל דבצדקה ל"א אמל"ג כמסלה"ד ובאמת צ"ע דהרי ברמ"א נשם סי"ג כ' דכל אמירה
שי"ב רנוחא לצדקה אמרי' אמל"ג כמסלה"ד וע"כ הטעם דבהקדיש שט"ח צריף כומ"ס
פיון דאינו ברשותו עתוס' ב"ב ע"ז.

ול"ש בי אמל"ג וכ"כ בתשו' הרשב"א סי' תרי"ח [וכ"נ מד' הירושלמי פ"ה דמע"ש
במעשה דר"ג וזקנים דפריף למה הי' צריף ר"ג לזכות הרי אמל"ג כמסלה"ד ומשני
שהיו פירות מחוברין והפונה בדשלב"ל ל"ש אמל"ג ויש לבאר עפ"י ד' הירושלמי
בפ"ג דגיטין הנ"ל דקא' וכי יש מפיר לעני והק' דהרי במ"ע הוי פאתא ליד' מטעם
אמל"ג כמסלה"ד ולהאמור י"ל דהירושלמי קא' התם בהא דמוקי כר"י דעשו שאינו
זוכה פזוכה פלום אר"י לא בקיים ברם הקא עד פדון בעי מיוצא ופי' הפ"מ שעדיין בעי
למיוצא התבואה והאיף זכה הפהו בדשלב"ל כו' ע"ש וכיון שפן הא ל"ש נמי אמל"ג
פיון דהתבואה היא עדיין מחוברת וכנ"ל ואזיל הירושלמי לשי' בזה] וא"כ בנ"ד שלא
הקדיש רק הריוח מהמעות ל"ש לומר דמשום אמל"ג יהי פהתפיסו ביד שלישי פיון
דהו"ל דשלב"ל ומבואר בא"ס"ז פתובות נ"ח בשם הרשב"א דנהו גרע מדקל לפירותיו
דשם הפירות יוצאין מגוף האילן וי"ל שפא הקנה לו מקום צימות הפירות אבל במעות
לריוח הלא אין הריוח יוצא מגופן הו"ל דשלב"ל ממש כמו האומר מה שתעלה מצודתי
מכור לך ע"ש ובחי' הרשב"א גיטין מ"ב.

וכ"כ בתשו' מהר"ם אלשיף סי' ז' ועמ"ל פכ"ג מה' מכירה ואף דבקצוה"ח סי' ר"ט חולק
עליו ומשמע דכבריו בתשו' מהר"ם מ"ץ שהובא בש"ף יו"ד סי' ר"ד סק"ט ועתשו'
הרמב"ן שהובא בב"י ח"מ סי' ס"ו לענין מוכר לחבירו שטר שי"ב ריבית ועח"מ סי'
ק"ד סט"ו ובתשו' שבוי"ח ח"ב סי' קפ"ג מ"מ א"א למימר דיהי' חשיב פהשליש לשם כף
ועש"ך יו"ד סי' ק"ע סק"ה דערב בעד הריבית הוי כערב שלא בשעת מתן מעות וצריף
קנין ואף דבמל"מ ספ"ד מה' מלנה כ' דכיון דהוקדש הריוח עולמית הו"ל פהקדיש הקרן
גופי' לעניים ונהיאו בחו"ד סי' ק"ס סק"י ע"ש בכ"ז הלא רבים מהאחרונים פתבו הקפד
זה עתשו' הרדב"ז ח"ב סי' תשל"ח ועסמ"ע סי' פ"ז ס"ק צ"ט והכי מבואר במהרי"ק
שורש ה' דכל שאין העניים זוכים בקרן רק בפירות ליכא זכי' לעניים ע"ש ובפרט
לפמש"ש דכשנוחי נפש מניחים לכפרת נפשם מנדבת לבם איזה מעות לצדקה וממנים
גבאים על אותן מעות נדאי נותנים הפח לאותם ובאים פיון שהם נפטרים לעולם שיעשו
אלו הגבאים באותן מעות פרצונם ויש להם פח כמו בני העיר בצדקת עירם ואיפשר
דאפי' יותר מבני העיר ע"ש ועתשו' מהרי"ט סי' ס"ג וא"כ בנ"ד הי' רשות ביד היורשים
לשנות אפי' אם ירצו לעשות שינוי גמור דהרי קיי"ל ב"ב ח': דרשאין בני העיר לשנות
קופה שהיא לעניי העיר לעשות תמחוי שהיא לעניי עולם וא"כ משום גזל ולד' התוס'
ערכין ו'.

ד"ה משפאתה מבואר דבני העיר יכולין לשנות אפי' אם יהי' פסידא לעניים וא"כ ה"ה
בגבאים שמינו אותם נוחי נפש על צדקה שלקחם ואף דבסי' רנ"ו ס"ד ברמ"א מבואר
דאם פירש הנותן שיתנו לעניי עיר א"י לשנות אפי' לת"ת הרי כ' בט"ז שם בשם מהרי"ו

הטעם שפּכּר זכו בו ענני מתא ומעות צדקה שמצנה הנפטר לחלק הלא הוא רק אחרי מותו ועדיין לא זכו העניים דתליא ברצון הגבאים פנ"ל ובנ"ד בלא"ה ל"ש שפכּר זכו בו העניים פּינן דהרנוח מהמעות עדיין ל"ה בעולם בשעת צנואתו ועתשו' הרש"ך סי' ל"ח: ובפרט די"ל דבנידן שאלתנו ל"ה שינוי פלל אם יתנו המעות להחברה דת"ת דאף שפירש הנודר שיהיו לענני ת"ת בכ"ז גם אם קונין מהמעות בית חומה ללמוד שם עם בני העניים האלה תורה הניהפל ממין אחד ולא שינוי הוא והר"ז דומה למ"ש בתוס' נזיר כ"ו.

דבניירות ובקניין פל קרבנותיהו בני חד בקתא ניהו ויכול להביא מפולן קרבן א' ע"ש וה"נ בנ"ד אין זה שינוי מדעת הנודר פּינן דבני חד בקתא ניהו אמנם כ"ז אם היו רוצים הבנים של המצוה למסור המעות להחברה ת"ת רק להחזיק הבית חומה פנ"ל.

אבל אם רוצים למסור לגבאי הת"ת באופן זה שיבטיחו להבנים על הבית חומה באופהי"מ שישלקו סכום המעות פפי הרנוחים שעלו עד פה מהשפארקאססע בכל שנה ביום היא"צ של המצוה בין הבנים העניים של חב"ת הת"ת הזאת ברור הדבר לפענ"ד דהרשות ביד הבנים לעשות פן ואף דמבואר בש"ע יו"ד סי' רנ"ז סי"א המניח מעות להרויח לת"ת ומינה אשתו עליהם לתת הרנוח למי שתפנץ א"י להפקידם ביד אחר אפי' הוא כר"ח פן תרדיון הרי מבואר במהרי"ק הובא בט"ז שם הטעם פּינן דלא השליטה רק על השבח ולא על הקרן ויכול לומר אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר וזה ל"ש רק במקדיש לת"ת סתם פּינן שתלה הדבר בשיקול קול דעת האשה למי מהלומדים העניים שתראה האשה לתת וכינן דשייר הט"ה הזאת להאשה לא נפיק עדיין הקרן מרשות המקדיש דומיא דכ' בתוס' בב"מ ס"ז: לענין ארנונא ובכ"ב ד"נ.

לענין ק"פ והוי אצל האשה בתורת פקדון ויכול לומר אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר דרק באשתו קים לי בגנה שתשלוט עליו ביושר ובמשפט. משא"כ בנ"ד הרי הקדיש לחב"ת ת"ת ידוע ואין רשות ביד הבנים לשנותו לת"ת אחרת ואינו מחוסר כ"א החלוקה בין בני העניים של חב"ת הת"ת הזאת בכל שנה ואינו כ"א מעשה קוף בעלמא שפיר ויכלו הבנים למסור פח הלז להגבאים של החבורה הלזו דמאי דקנו הבנים אקנו להגבאים וע' בכתובות פ'.

לענין בעל שמכר בקרקע מלוג לפירות דאי לאו משום דאיכא רנוח ביתא הוי מכרו קנים דמאי דקני אקני. ולבר מן דין הרי פּינן דהגבאים ממונים לפקח על עסקי החבורה ועל פיהם נחתכים פל עניני' וכל מידי דקדיש לטובת החברה הוא נמסר לידם שע"כ הרשות ביד הבנים למסור המעות להמשמשים בכהונת הגבאות בהת"ת הזאת ואין המקדיש יכול לומר אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר פּינן דינדע המקדיש שהרגילות הוא פן בכל מחלקי צדקות השייכים לו למסור לידם אדעתא דהכי אקדיש והי"ל פהא דא' בב"ק נ"ו: דאורח' דרועה למימסר לברזילי' ואף דגם ברגיל להפקיד אצל השומר הב' ל"מ רק לענין דמיפטר מתשלומין אם נשבע שפאנס אבל לכתחלה בנדאי אינו רשאי לשנות מדעת בעה"ב דומיא דכ' בתוס' גיטין כ"ט.

דאפי' למ"ד שומר שמסר לשומר פטור מ"מ לכתחלה אין לו לעשות וה"ה לדין ברגיל להפקיד אין לו להפקיד בידו לכתחלה בכ"ז היכי דאיכא צורך גדול כבנ"ד שהחברה

ת"ת תבא עי"ז להבית חומה שהוקדש לטובתה בנדאי רשאי לעשות פן לכתחלה וכי"ב
מצינו בתוס' ב"ב ק"מ.

לעגנו שימפרו תומים בנכסים מרובין דאף דלכתחלה אין להם למפור מ"מ לצורך גדול
רשאי למפור ועתשו רדב"ז ח"ב סי' תשל"ח שכ' וז"ל לפיכך אם המכירה או החלופ
אשר אמרת י"ב תועלת לעניים לפי ראות בי"ד הדבר ברור שהם רשאים למפור או
להחליפו דכיון שמגיע תועלת לעניים מאי איכפת לי' למקדיש ואי משום שיקרא שמו
על הקדשו הרי יכולין לפרסם ע"י הכרזה ושטרות שזה הקדשו של פ' שהחליפוהו או
שמכרוהו וקנו בדמיו את זה ומעשים בכל יום במצרים ואין מוחה בידם עכ"ל ומכ"ש
בנ"ד שאין עושים שום שינוי בגוף ההקדש ממה שהי' מעיקרא רק מה שהחזיקו עד פה
המעות ביד הנאמן שלהם וכעת יהיו הגבאים נאמנים שלהם אין לספק בזה לפענ"ד
שהרשות בידם לעשות פן ובלבד שיהי' מןבטח המעות על הבית חומה ומפורסם בכל
יום היא"צ חלוקת המעות בין עניי הת"ת הזאת לטובת נשמת המצנה שיהי' לו לזכרון
בהיכל ה'.

דברי ידידו מח' דור"ש באהבה: סי' ריט בעזה"י יום ו' עש"ק ח' מרחשון שנת תרנ"ז
לפ"ק סטרי. החיים והשלוה מאדון העולם לכבוד ידידי הרב הגדול המופלא חכם ושלם
זה הרעיון.

ומטיב הגיון. כש"מ סיני נ"י יכונה ד"ר שיפפער רב ואב"ד דקהל יראים בעיר
קארלסרוהע יצ"ו במדינת אשכנז מחוז באדען.

יקרת מכתבו לנכון הגיעני ואותיותיו ישאלוני בענין השוכרים דירה לשנה פשאי ביה
מזונה אם הם מחוייבין לקבוע מזונה בתוך שלשים יום ואם רשאי לברך עלי': הנה כ"ת
הביא ד' א"ז הגאון מליסא ז"ל בסיפור דה"ח שכ' דהא דתניא השוכר בית בח"ל כל ל'
יום פטור מן המזונה דזהו דוקא פשעו על ל' יום אבל אם שפכו על זמן מרובה חייב
מיד ובס' נחלת צבי חולק עליו ומדייק מלשון הגרי"תא דקתני כל ל' יום משמע אף אם
שוכר הבית על שנה תמימה ועז"כ כ"ת דלפמ"ש בתוס' מנחות מ"ד.

דלא ממעטינין שוכר בית מביתך ולא ש"א ואתא לכדרכא דא' ביתך דרך ביאתך וה"ט
דלא מסתבר קרא למעוטי בית אחרים דכיון דלשימור עביד ל"ש מיהו כל ל' יום פטור
דלאו בית דירת קבע הוא עדיין וא"כ זהו רק כשלא שוכר מתחלה רק על ל' יום אבל אם
שפכו על זמן מרובה הרי עשה מעשה המוכיח שרוצה לעשותו לדירת קבע לכך הוא
מתחייב מיד והביא ראי' לזה מד' הש"ס חולין קל"ב: לעגנו הא דקיי"ל פהו טבח ב' וג'
שבתות פטור מן המתנות מכאן ואילך חייב במתנות ופרש"י דבב' וג' שבתות עדיין לא
קביע וא"י עדיין שהוא טבח מכאן ואילך חייב הואיל דקביע וקא' בגמ' הנ"מ דלא קבע
מסחתיא אבל קבע מסחתיא חייב במתנות מיד ופירש"י כיון דהאי פהו קבע חנותו גלי
אדעתה דקביע והה"נ בתוך ל' יום הוא פטור ממזונה משום דלא ידוע אי קבע אבל
כששוכר הבית מתחלה על זמן מרובה הא גלי אדעתה דקביע וחייב מיד עכ"ד והיטב
אשר דבר בזה וראיתו נכונה אמנם לפענ"ד להתי' הא' של התוס' מנחות הנ"ל דלא
דרשי' ביתך ולא ש"א אפס דלכך בשוכר בית כל ל' יום פטור משום דלאו דירת קבע
הוא עדיין הוא פשוט דכששוכר מתחלה על זמן מרובה שיודע שיודע גם אחר ל"י הוא

מתחייב במזוזה מיד וממקומו הוא מוכרע דאלת"ה אמאי קא' דוקא בשוכר בית הי"ל למיתני בבית שלו בקנה או בנה בית דפטור ממזוזה כל ל"י משום דעדיין הוא דירת ארעי ובאמת בבית שלו הוא חייב מיד פדדחי מה"ט בתוס' ע"ז כ"א.

ד"ה אף במקום כו' את דברי רבינו חיים פהן שר"ל דלהכי משפירין עתה בתים לנכרים ול"ח שמכניסין לתוכן ע"ז וקעברי משום ול"ת תועבה אל ביתה משום דבח"ל לא מיקרי ביתה והק' ר"י ע"ז דא"כ במזוזה דכתיב ביתה ה"נ תימא דמי שיש לו בית בח"ל יפטר ממזוזה ואנן תנינן בפרייתא דרק שוכר בית בח"ל כל ל' יום פטור ממזוזה משמע דאם הוא שלו חייב מיד ע"ש ולכאורה גם לד' התוס' ה"ל דפטור דל"י הוא משום דהוא עדיין דירת ארעי א"כ בבית שלו ג"כ יהי' פטור בתוך ל"י הראשונים דהרי דירת ארעי פטור גם בבית שלו כדקיי"ל ביומא י' בסופת התג בחדג דפטורה מן המזוזה ועכצ"ל דכיון דקנה או בנה בית הא גלי אדעתה' שרוצה לקבוע דירתו בתוכו להכי הוא מתחייב מיד.

גם הרי בתוס' שם מיייתי דב"ל יום הוי קביעות מהא דב"ב ח'. בנשתהא ל' יום הרי הוא כיושבי העיר ונהרי במשנה שם ד"ז: בהא דקתני דמאנשי העיר ל"ה אא"כ דר בה יב"ח תני ואם קנה בה בית דירה הרי הוא פאנשי העיר מיד ונהיגו דכיון שקנה לעצמו בית דירה גלי אדעתה' שרוצה להשתקע שם ובח"מ סי' קס"ג ס"ב כ' הרמ"א שם בשם הריב"ש דאם שוכר בית דירה ובח"מ ה"ה פאנשי העיר מיד ובשו"ת פנ"י בשניות חח"מ סי' צ"ו האריף בזה וכו' דהעיקר תלי' אם עשה מעשה המוכיח שדעתו לקבוע בעיר פגון ששוכר בית ליב"ח או השתעבד עצמו ע"ז בחיוב אפי' בלא שכירות בית הו"ל פאנשי העיר מיד וכ"נ מד' תשו' הר"ן שהיבא בסמ"ע שם סק"ז וערמ"א ח"מ סי' קנ"ו ס"ה י"א דבר אומנותו יכול לעכב עד שישפוך לו בית ויהי' כבני העיר ומשמע דמיד מששוכר לו בית לזמן מרובה חשיב כבני העיר והכי אשכחן ביו"ד סי' רי"ז ס"ב לענן הא דקיי"ל דבגדר מיושבי העיר אסור במי שישב שם ל"י כ' דאם דר שם עם ב"ב דרף קבע אעפ"י שהוא פחות מל"י נחשב מיושבי העיר [ויש לה"ר עוד לזה מפרייתא דסנהדרין קי"ב.

שהובאה בב"ב שם דקתני החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום אם נשתהו שם ל"י הן נחשבין מהעיר הנדחת הן להיות נידונים בסיני וממונן אבד והן להציל אם יש עמקן מחצה או רוב שלא הודחו פחות מן הן בסקילה וממונן פלט עפירש"י במשנה שם קי"א: דלכאורה למה קתני הדין בשניי של חמרים וגמלים העוברים ממל"מ שהוא באקראי הי"ל למיתני רבותא יותר גדולה דאפי' אם באו בע"ב ונתנישבו בעיר ושכרו להם בתים קודם ל"י אין נחשבין מהעיר והרגיש בזה בב"ב ח"ה יו"ד סי' רי"ז ועכצ"ל דבשניירא העוברת ממל"מ הוי רבותא טפי פנין דגם קודם ל"י הא אין ידוע שפא יתעכבו שם יותר משא"כ פששוכרו להם דירות ע"כ יהי' מייירי ששוכרו רק על ל"י דאי על זמן מרובה הא נחשבין תיכף מבני העיר וא"כ הו"א דדוקא שוכרו להם דירות רק על ל' יום דמיד מוכחא מילתא שלא ירדו להשתקע מדשוכרו הדירות רק על ל"י בזה הוא דאין נחשבין מבנה"ע אבל אם התעכבו בסתמא הו"א דגם בפחות מל"י חשוּבין מבנה"ע] וכ"ז הוא להתי' הא' שבתוס' מנחות ה"ל אמנם נתתי' הב' שכ' שם דמדאוריית' שוכר בית פטור ממזוזה גם אחר ל"י משום דהרי ביתה פתיבו ורק מדרבנן חייב אחר ל"י משום שגנראה פשלו כמ"ש בתוס' ע"ז כ"א.

ד"ה הא דרבנן הוא דחייבוהו אחר ל"י מפני שנראה כשלו מידי דהוי אטלית שאולה דכל ל"י פטורה מן הציצית וה"ה לעולם מה"ת דכתיב פסותה ולא ש"א ורבנן הוא דגזרו לאחר ל"י מפני שנראית כשלו ע"ש וא"כ להך פירושה הא לא תליא כלל בקבוע או לא ואפשר דגם אם ש"כר לשנה הוא פטור תוף ל' משום דעדיין אינו נראה כשלו.

אמנם כן לכאורה צריכה להבין להאי טעמא דאמאי גזרו בשוכר בית לאחר ל' יותר מקודם ל' דבשלמא לעני טלית שאולה שפיר שייך לומר דאחר ל' נראית כשלו פנין דאין דרף לישאל יותר מל' יום כמ"ש בתוס' חולין ק"י: ד"ה טלית אבל בשכירות בית אמאי נראה כשלו אחר ל' יותר מקודם ל' ובשלמא לד' הש"ך בח"מ סי' שי"ב סק"ז שכ' שם דבשכירות ג"כ אמרינן דסתם שכירות הוי ל' יום דלא טרח אינש למיגר ביתא לבציר מתלתין יומין שפיר אפשר לומר דעד ל"י לא נראה כשלו דיתלה הרואה ששכרה סתם וא"י להוציא קודם ל' יום משא"כ לאחר ל"י אפ"הי' שזכרה סתם הא יכול להוציא ולהכי נראה טפי כשלו אחר ל"י.

אמנם באמת בסמ"ע שם סק"ו לא כ' הכי ע"ש שעל כן נראה דגם להתי' הב' של התוס' אנו מוכרחין לומר דלהכי ל"ג חכמים לחייב קודם ל"י במזונה פנין שאפשר שייצא מהדירה קודם ל"י ולא יהי' רק דירת ארעי ולכך ל"ג אף שנראה כשלו נרק לאחר ל"י דהו"ל קביעות מקום גזרו לחייב השוכר בית במזונה מהך טעמא שהיא נראה כשלו וכן נראה מפני' ש' יוצא מדברי היש"ש ש בחולין פכ"ה סי' נ"ג שכ' וז"ל אלא עיקר הטעם דשלישים יום חשיב קבע ונראית כשלו עכ"ל הרי דמצרף ב' הטעמים יחד דדירת ל"י הוי דירת קבע לכך גזרו לחייב במזונה משום שנראה כשלו וכן מורין להדיא דברי הש"ך ב"ד סי' רפ"ו ס"ק כ"ח שכ' על הא דכ' וש"ע שם השוכר בית בח"ל פטור ממזונה ל' יום וז"ל שאינו נקרא עדיין דירה ולכאורה פנין דאנן קיי"ל פהתי' הב' של התוס' דממעטי' ביתה ולא ש"א כדמוכחא פשטא דהש"ס שבת קל"א: דלהכי מודה ר"א במכשירי מזונה שא"ד שבת הואיל ובגדו להפקירו ועי' ח"י רמב"ן שם וע"כ דש"א פטור ממזונה אף שהוא דר בו ולהכי פוסק הרמ"א ב"ד סי' רפ"ו ס"א דשנתפוט עכו"ם פטור ממזונה וע"כ דהוא משום דאע"ג דשנתפוט ישאל חייב במזונה אף דכתיב ביתה בכ"ז שנתפוט גוי עכ"פ ממעטינן מביתה כדא' בחולין קל"ה.

לענין ראשית הגז אע"ג דכתיב צאנה בל' יחיד בכ"ז בשנתפוט ישראל מיוחד קרינן בי' הואיל דשניהם בני חיובא וכל ישראל קרויין בל' יחיד אבל שנתפוט גוי ממעטינן מדכתיב בל' יחיד ע"ש וה"ה לענין מזונה ממעטינן שפיר מביתה שנתפוט עכו"ם וכמו שנתקשו באמת בתוס' חולין קל"ו.

דנימא דביתה אתא למעוטי שנתפוט עכו"ם ופסיק הכי בהגהמ"ר חולין פכ"ה אמנם בחי' הרשב"א בחולין שם כ' דלא ממעטינן מביתה שנתפוט עכו"ם פנין דבמזונה חובת הדר הוא נאפי' בשנתפוט נכרי ישראל הדר צריכה שמירה ע"ש והוא פהתי' הראשון דתוס' מנחות ה"ל דל"ב ביתה דינך משום דכיון דלשימור עביד ל"ש ומדלא פסיק הרמ"א הכי ע"כ משום דקיי"ל דבעינן ביתה דינך ולהכי פסקינן ג"כ דשוכר בית מדאורי' פטור ממזונה נרק לאחר ל"י חייבוהו חכמים שנראה כשלו וכ"כ ברא"ש ה' מזונה סי' ט"ו וש"פ וא"כ בתוף ל"י פטור משום דאוקמין אדינא ול"ל להש"ך לפרש משום דאינו

נקרא עדיין דירה וע"כ דגם בתוך ל' הי' מקום לגזור בשכירות בית לחייב במזוזה משום שגראה פשלו אפס דעד ל' לא התמירו משום דלא נתברר עדיין הקביעות ולהכי כ' שפיר הש"ה שאינו נקרא עדיין דירה וז"ב ולפי"ז גם להתי' הב' של התוס' כל שנתברר קונדם ל' שרוצה לקבוע דירתו שם פגון ששכר הדירה על משוף חצי שנה או שנה תמימה בנדאי הוא חייב במזוזה מיד פנ"ל וגם לפי הטעם שפירש"י במנחות שם דשוכר בית בח"ל כל ל"י פטור ממזוזה שמה יחזור בו וכ"כ בנימוק"י ע"כ מייירי הברייתא בשוכר רק על ל"י דאי בששוכר בפירוש לזמן מרובה הא ל"ש שמה יחזור לפמ"ש בסמ"ע סי' שט"ו בהג"ה בשם הריב"ש דכשהשוכר עושה קנין על השכירות ל"מ מחילה אפי' בראצו שניהם עד שיחזור ויקנה בא' מהקנינים וא"כ פינו דבעי' חזרת קנין פשוטור בו אפי' נתרצו שניהם בנדאי ל"ש שמה יחזור בו ויקנה בחזרה להמשפיר דהוי הקנאה חדשה כמו דל"ש למימר כשקנה בית שיפטר ממזוזה ל' יום שמה יחזור בו ויתרצו שניהם פינו שצריך לחזור ולמפור לו בקנין הו"ל מכירה חדשה וה"ה בשכירות אפס פשלא שוכר רק על ל"י שייך שפיר שמה יחזור בו סוף ל' ניצא מהדירה דאז ל"ב חזרת קנין והכי מתבאר באמת מלשון הנימוק"י דמייירי הברייתא פששוכרה רק על ל' יום ע"ש עכ"פ ממוצא דברינו נשמע דלכל הדעות אם שוכר הדירה מתחלה לזמן מרובה חייב במזוזה מיד: והנה לכאורה יש לעורר בזה עפי"ד הג"א ספ"ק דע"ז הובא ברמ"א יו"ד סי' קנ"א ס"י דאם שוכר בית מנכרי אסור להניח להביא ע"ז לתוכו דשכירות קניא קצת וע' מק"ח סי' ת"מ שכ' דאף דשכירות ל"ק היינו רק להפקיע קה"ג דהמשפיר אבל מ"מ הוי של השוכר ג"כ ע"ש וא"כ לפ"מ דקיי"ל ביומא י"א: דבית השותפין חייבת במזוזה מדכתוב למען ירבו ימיהם וא"כ שוכר פינו דקני' קצת הו"ל כמו שותף ולא אתמעט מביתה אמנם פינו דהשוכר אין לו רק קנין פירות והמשפיר יש לו קה"ג א"כ ל"ד לשותפין דעלמא שיש לכ"א חצי בהגוף ולא פשיש לזה גוף ולזה פירות כמ"ש בתוס' ב"ק צ'.

אמנם פינו דאיתנא להכי יש לדון בזה עפי"ד הרא"ש בע"ז שם ס"ס כ"ב הובא בש"ה סי' קנ"א ס"ק י"ז דלהכי אנו משפירין בתיים בזה"ז לעפונ"ם לדירה אף שמוכנים ע"ז לשם וקעבר משום לא תביא תועבה אל ביתה דנהי דלדין שכירות ל"ק פינו שיד או"ה תקיפה ובדיניהם שכירות אלימא פמכר ואף אם נפל ביתו של משפיר א"י להוציא ע"ש וא"כ פששוכרו לזמן קצוב הא פסקינו בח"מ סי' שי"ב ס"א דגם בדינינו אפי' נפל ביתו של משפיר א"י להוציא א"כ מיקרי שפיר ביתו של השוכר דאלימא פמכר כמ"ש הרא"ש ה"ל ובנדאי חייב במזוזה מיד ולהספיר ד' הרא"ש דתלי לה בהא דהמשפיר א"י להוציא גם פשנפל הבית לפענ"ד י"ל עפמ"ש בתשו' מהרי"ט דהך מילתא אי שכירות קניא או לא תליא אי ק"פ כקה"ג דמי או לא והנה בתוס' ב"ב כ"ז.

ד"ה לא הקשו דבקנה אילן א' אמאי אינו מביא וקורא למ"ד ק"פ כקה"ג דמי ומ"ש ממוכר שזהו לפירות דמביא וקורא לדידן' ותי' דשא"ה שהקרקע קנוי לו עד זמן קבוע אבל ה"א אם יתניבש מיד האילן אין לו בקרקע פלום ע"ש ולפי"ז אי הו"א דאם נפל הבית אין לשוכר פלום א"כ ל"ש ק"פ כקה"ג דמי כמו בקנה אילן א' וממילא שכירות ל"ק משא"כ השתא דאמרי' דא"י להוציא גם אם נפל הבית שייך שפיר למימר דשכירות אלימא פמכר וחיוב במזוזה מיד ולפי"ז ל"ש לומר דשוכר בית פטור מה"ת ממזוזה משום דל"ה ביתה רק בשוכר סתם משא"כ בשוכר לזמן קצוב הו"ל פמכר ומחויב

במזוזה מיד כמו בקונה בית דאף דאינו רק לזמן הו"ל כמו קונה בית בתי ע"ח או בזמן שהיובל נהג סמוך ליובל דאף דאינו רק לזמן בנדאי הי' מחויב במזוזה מה"ת וה"ה בשוכר בית לזמן קצוב דאלימא פמכר חייב מה"ת במזוזה מיד אם לא פששוכר רק על ל"י דאז הו"ל רק דירת ארעי דפטור ממזוזה ושעפיוז"נ ליישב מה דקשה לכאורה בדברי הש"ס יומא י"א: דקא' יכול שאני מרבה אף הר הבית והקשכות והעזרות ת"ל בית מה בית שהוא חול אף פל שהוא חול יצאו אלו שהן קודש ולכאורה למאי דקיי"ל דביתא ממעט ש"א דשוכר בית פטור מה"ת ממזוזה א"כ הלא הר הבית והקשכות והעזרות הוי של הקדש ולא מיקרי ביתא ואף בית של חול כה"ג הי' פטור ממזוזה וא"כ ל"ל לפטרו משום שאינו דומיא דבית ואי דכל ישראל יש להם חלק בהן והו"ל בית השותפין דחייב במזוזה ז"א דמלבד דמבואר בתוס' ישנים שם י"ב.

דבכה"ג שאין חלקו של כ"א מבואר ואין כ"א מכיר את שלו לא מיקרי בית השותפין להתחייב במזוזה ע"ש [נלמ"ד ירושלים לא נתחלקה לשבטים כל בתי העיר ירושלים יפטרו ממזוזה מה"ת כדתנא התם אין משפירין בתים בירושלים מפני שאין שלהם ע"ש] חוץ לזה הרי מבואר במתני' נדרים מ"ז: בהרני עליה ואת עלי שניהם אסורין ושניהם מותרין בדבר של עולי בכל ואסורים בדבר של אותה העיר ואיזהו דבר של עולי בכל כגון הר הבית והעזרות ופי' הר"ן שם דבדבר של אותה העיר שאין לאנשי עיר אחרת חלק בהן הו"ל פשותפין שאסורין זע"ז אבל הר הבית והעזרות שהוא לכל ישראל הו"ל פהפקר ע"ש וא"כ מיפטרי הר הבית והעזרות ממזוזה משום דל"ה ביתא ואי דמה"ט הא עכ"פ לאחר ל' מיחייבי מדרבנן ז"א דהרי הטעם הוא משום שגראה פשלו ובזה הא לא יטעו הרואים שהם של הדיוט ואשפחן כי"ב בענין המעיל שמבואר מדברי הרמב"ם שהי' לו למטה ד' כנפות ונתקשה בס' מנחת חינוך מצנה צ"ט דלא מצינו שהי"ל ציצית והק' לפי"ז מפ"ק דערכין דקא' הפל חייבין בציצית כהנים לויים וישראלים כהנים אצטריף לי' סד"א פיון דאשפתי כהנים כו' והא דאשפתי כהנים בפנהים מבואר בהר"ן והר"ן ספ"ק דביצה דהוא רק בהכ"ג בהחושן ואפוד אבל כה"ד אף שהי"ל אלבנט מ"מ קשין הם וא"כ פיון דס"ד שהיו פטורין מציצית הי' מחמת שריותא דכלאים רק בכ"ג היל"ל בלא"ה שהכ"ג הי' הולף במעיל בלא ציצית והי' ס"ד דא"ח בציצית ותי' דהמעיל הי' פטור מציצית משום שהי' של הקדש ולא מיקרי פסותא כמו טלית שאולה ע"ש ולכאורה הא אפתי מדרבנן חייב לאחר ל' וע"כ דכיון דכ"ע ידעי שהוא של הקדש ל"ש לחייבו מדרבנן משום שגראה פשלו וא"כ ה"ה לענין חייב מזוזה דהר הבית והעזרות שהם הקדש ל"ש למיגור משום משום שגראה פשלו ולקאמור י"ל פיון דבשוכר לזמן קצוב אמרי' דחייב מדאורי' במזוזה משום דאפי' פשנפל א"י להוציא ה"ה די"ל לענין הר הבית והעזרות פיון דיש לישראל וכהנים זכות תשמיש בהם שחיטת הקדשים ואכילתן עבמ"ל פ"ז מבית הבחירה הי"ג ועתשו' מבי"ט ח"א סי' ק"י דבחקת תשמיש הו"ל פשוכר ונהרי קיי"ל כמ"ד קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לע"ל ומקריבין ואוכלין אע"ג דנפיל מחיצות כ' יבמות פ"ב: ונבחים ס': ס"א.

ובתוס' שם וברמב"ם ספ"ו מה' בית הבחירה וא"כ פיון דאפי' נפול מחיצות יש להם זכות זה מיקרי שפיר הר הבית והעזרות ביתא כמו שוכר לזמן קצוב ולהכי אצטריף שפיר לומר הטעם מה בית שהוא חול כו' והבן.

וניקח לי בזה מה שיש להעיר בהא דמבואר בירושלמי סוף מגילה דהשוכר בית מעפוי"ם צריף ליתן מזונה וכ"ה בתלמודן ב"מ ק"ב. המשפיר בית לחבירו על השוכר לעשות לו מזונה וכשהוא יוצא לא יטלנה בידו ויצא ומנכרי נוטלה בידו ויצא ומשמע דקאי אשוכר מנכרי ולכאורה לפ"מ דקיי"ל דשוכר בית פטור מה"ת ממזונה ורק מדרבנן חייבוהו לאחר ל' מפני חשש הרואים שהוא נראה פשלו ונהרי מצינו בחולין קל"ג: גבי מתנות כהונה שהמשתתף עם פהו צריף שירשום מפני הרואים והמשתתף עם עפוי"ם א"צ שירשום דסתם נכרי מפעי פעי ומפרסם שיש לו חוב בהפרה ע"ש וא"כ בשוכר מעפוי"ם דמפעי פעי שהשפירה לישראל הא ליכא חשש רואים והיל"ל דשוכר מעפוי"ם פטור ממזונה.

ולהאמור נכון דהרי בשוכר מישראל לזמן קצוב פיון דאם נפל א"י להוציאו הו"ל כמקר וסגיב מדאוריין במזונה א"כ בשכירות מנכרי אפ"ל בסתם הרי פיון דבדיניהם אם נפל א"י להוציאו כמ"ש הרא"ש הנ"ל וא"כ הלא א' בב"ק קי"ג.

ישראל ועפוי"ם שפאו לדין כו' בדיניהם דיינינו לי' וממילא שוכר בית מעפוי"ם חייב מדינא במזונה אמנם באמת בש"ף סוסי' רפ"ו מבואר דגם בשוכר בית מעפוי"ם בח"ל א"ח במזונה רק לאחר ל' מדרבנן כמו בישראל.

עכ"פ עולה מדברינו לענין דינא דשוכר לזמן מרובה כגון לשנה או לחצי שנה בנדאי מחויב תיכף לקבוע מזונה ולברך עלי' אפס כשהשכירות הוא רק על חודש שהרשות בידו לצאת מהדירה בכל חודש אין עליו חיוב לקבוע מזונה בחודש הראשון אעפ"י שדעתו להשאיר בהדירה גם להלאה: ובדבר מה שנסתפק בשוכר בית סתם שלא עשה מעשה המוכיח שרוצה להשאיר בהדירה זו אחר ל' דאין עליו חיוב לקבוע מזונה בתוך ל' אם יכול אדם להחמיר ולקבוע מזונה תוך ל' א"ד דהו"ל בכלל כל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט הנה ד"ז דהירושלמי פ"ב דברכות כל הפטור כו' הוא מהלכות עמומות כמו שמובא במג"א סי' ל"ב סק"ח בשם הב"ש שתמה ע"ז דאיכא הרבה חנויות שמתמירין על עצמנו ול"א דנקרא הדיוט וירושלמי פ"ק דשבת משמע דלדין דקיי"ל כרבנן דאמרי חתן אם רוצה לקרות קורא לא ס"ל הך מימרא דחזקני' דכל הפטור כו' ומסקנת האחרונים להלכה הוא דבמצות דמשכחת לפעמים שיהי' חיוב עליו לעשותה רק כפי שהוא עתה הוא פטור מלעשותה אין בזה משום כל הפטור מן הדבר כו' דהיא פדי לעשות סיג לזמן החיוב ע' חידושי הריטב"א קידושין ל"א.

ובמג"א סי' רל"ב סק"ט ובפמ"ג שם. ובחידושי אמרתי לבאר בזה ע"ד החידוד והפולול דברי הש"ס יומא ע"ט.

אמר רבה אר"י כותבת הגסה שאמרו יתירה מפביצה וקים להו לרבנן דבהכי מתבא דעתה' בציר מהכי לא מתבא דעתה' מיתבי מעשה ונהביאו לריב"ז לטעום את התבשיל ולר"ג ב' כותבות ודלי של מים ואמרו העלום לסופה ותני עלה לא שהלכה פן אלא שרצו להחמיר ע"ע וכשנתנו לו לר"צ אנוכל פחות מפביצה נטלו במפה ואכלו חוץ לסופה ולא בירך אחריו הא כביצה בעי סופה ואיס"ד כותבת הגסה שאמרו יתירה מפביצה השתא ב' כותבות בלא גרעינין ל"ה כביצה כותבת הגסה וגרעינתה מי הוי יתירה מפביצה כו' והק' בתו"י וז"ל תימא לי מאי קושיא מ"מ לעולם אימא לך גדולה מפביצה ולא תידוק

הא כביצה בעי סנפה אלא הא כביצה בעי נט"י וברכה דהכי דייקי' בסנפה כ"ז על אביי ור"י דאמרי התם אכילת ארעי בסנפה תרתי תלת ביצי או פדטעים דבי רב ועייל לכלה דהיינו טובא יותר מכביצה ונלפענ"ד ליישב דהנה לכאורה אינו מוכן הא דקא' בסנפה שם הא כביצה בעי נט"י וברכה דא"כ למה מיייתי המתני' בסנפה שם הך עובדא דר' צדוק להא דקתני אוכלין ושותין ארעי חוץ לסנפה דארעי הרי הוא טובא יותר מכביצה ומהך מעשה דר"צ הו"מ למיטעי דכביצה חייב אע"פ שהוא אכילת ארעי.

אמנם באמת י"ל עפ"מ"ש הרבנינו ירוחם הובא באלף רפה סי' תרל"ט ס"ק י"א דכביצה יש מקום להחמיר ולהצריך סנפה אבל פחות מכביצה אין מקום להחמיר ע"ש וא"כ י"ל דהק' הש"ס בסנפה דמאי דבעיה לדיוקא חיובא בכביצה לא תידוק רק לענין נטילה וברכה דכביצה חייב מדינא אבל לענין סנפה לא תידוק חיובא בכביצה אלא חומרא דר"צ שאכל רק פחות מכביצה חוץ לסנפה משום דבפחות מכביצה אין מקום להחמיר אבל בכביצה הי' מחמיר כד' הרבנינו ירוחם הג"ל והשתא א"ש היטב סדר המשנה הג"ל דמעיקרא קתני אוכלין ושותין ארעי חוץ לסנפה וא"כ מיייתי מעשה דר"צ דאף להחמיר אין מקום רק בכביצה אבל פחות מכביצה אין מקום להחמיר כלל ולכך אכל ר"צ פחות מכביצה חוץ לסנפה ול"ה מחמיר אנפשי'.

והנה בהסברת ד' הרבנינו ירוחם הג"ל ש"ל לחלק בין כביצה לפחות מכביצה לענין החומרא י"ל עפ"מ ש"תמה הב"ש הג"ל א"י וכולין להחמיר הרי כל הפטור מדבר ועושהו נקרא הדיוט אכן הלא העלו האחרונים הג"ל דבדבר דמשפחת ב"י בשום פעם חיובא מן הדין אף שקמו שהוא עתה ליכא חיובא מ"מ יכול להחמיר ע"ע ולעשות סניג וא"כ הרי ידוע שי' ה"ר אביגדור הובא בס' תניא ובשפלי לקט סי' קי"א דבשפת ויו"ט אסור לאכול ארעי חוץ לסנפה דשויו"ט קובע פנין דמחויב לאכול משום שויו"ט המצונה הזאת עושה קבע גם לארעי וכ"כ בצ"ח ברכות מ"ט: בתד"ה אי בעי כו' בדעת התוס' שם ועשה"מ פ"ו מסנפה ובטעה"מ שם.

והנה ידוע מ"ש הר"ן פ"ב דסנפה במשנה דרא"א י"ד סעודות כו' דשיעור חיובא דפת בשויו"ט הוא כביצה ועטא"ח סי' רצ"א וא"כ ע"כ אין סעודת שויו"ט עושה קבע רק בכביצה ולפי"ז י"ל דזהו סברת הר"י הג"ל דבכביצה יש מקום להחמיר פנין דשויו"ט איכא חייב מדינא משום דהוי קבע לכן גם בזה"מ איכא מקום להחמיר [ובמ"ש ברמ"א סי' תרל"ט ס"ז בשם הגהמי"י דכל הפטור מן הסנפה וא"י משם נקרא הדיוט מובא בברכ"י שם דמהר"א אזולי ז"ל פוסק באמת שיכול להחמיר ע"ע ואפ"י לברך] אבל פחות מכביצה הא אין עליו דין קבע גם בשויו"ט א"כ א"י להחמיר דהו"ל בכלל הפטור מדבר ועושהו פנ"ל והנה מבואר בפוסקים בטעמא דהר"ן ז"ל דס"ל דסעודת שויו"ט בעי כביצה ולא סגי בכזית כמו אכילת מצה משום דסעודת שויו"ט הוא משום עונג ושמחה לכך בעי' ב"י אכילה שי"ב שביעה שהוא כביצה כדאר"י מוזמנין עד כביצה משום דכתיב ואכלת ושבעת אינהו אכילה שי"ב שביעה זהו כביצה והנה בסוגי' דיומא שם להלן דייקי' דככותבת פחותה מכביצה מהא דא' ואכלת ושבעת אכילה שי"ב שביעה ואינה זה כביצה ואיס"ד כותבת הגסה שאמרו יתירה מכביצה השתא כביצה שבועי משבועא דעתא לא מיתבא אלא לאו ש"מ כותבת הגסה שאמרו פחות מכביצה כביצה

משבועא פכותבת מיתבא דעתין ומעתה מיושב קושני התוס' ישנים הנ"ל ע"נ דביומא כדפריה על ר"י שאמר פכותבת יתירה מפביצה לא הו"מ לשנויי הא פביצה בעי נטילה וברכה דא"כ למאי מיתי במשנה מעשה דר"צ וקתם לא הו"מ למימר הא פביצה מחמירין דע"כ הטעם הוא פיון דבכביצה משפחת חיובא מדינא בשויו"ט משום דעושהו קבע פנ"ל והתינוח למאי דמסקי' דככותבת פחותה מפביצה שפיר י"ל דבכביצה הוי שיעור סעודה בשויו"ט דהוי אכילה שי"ב שביעה פנ"ל משא"כ למאי דס"ד בש"ס יומא שם דכותבת יתירה מפביצה הא ע"כ ל"ה שיעור שביעה בכביצה וא"כ ליפא בכביצה שיעור סעודת שויו"ט וממילא אינו עושה קבע וא"כ גם בכביצה ליפא זמן שיהי' חיוב לאכול בסופה מן הדין וא"כ גם בכביצה אין מקום להחמיר דהו"ל בכלל פטור מן הדבר ועושהו וע"כ דקאי הדין הא פביצה חייב מצד הדין ול"ק קושני' התוס' הנ"ל ודו"ק: עולה מן האמור דהיכי דאיפא גוונא שמחויב מה"ד אין בזה משום כל הפטור כו' וא"כ ה"ה בנ"ד פיון דכשעושה מעשה המוכחת שרוצה לקבוע ושיבתו בבית זה כגון ששכרו לזמן מרובה הא מחוייב מה"ד לקבוע מזונה מתחלה א"כ גם בשוכר סתם יש מקום להחמיר לקבוע מזונה תוך ל'.

בפרט דלענין מזונה ל"ש לומר בי' ה' דפטור מה"ד כו' פיון שעושה פן לשימור ושיהי' מצות ד' נגד עיניו לא נקרא הדין וכעין מ"ש בסמ"ע סי' תכ"ז דאפי' בית דפטור ממעקה הוא חייב במזונה דחייבתו תורה בשביל הדר להיות מצות ה' נגד עיניו בביאתו וביציאתו ע"ש והנה אף דבמזונה פסול תעשה ולא מן העשוי א"כ לכאורה פיון שקובע המזונה בעת הפטור הו"ל תולמ"ה אמנם ז"א דרק בחתם והגית ולבסוף העמיד פסלינין במנחות ל"ג: משום תולמ"ה פיון דכ"ז שלא העמיד הסיפא בבנין ליפא חיוב מזונה בעולם ולכך הוי שפיר תולמ"ה משא"כ בנ"ד הא חל על הבית הזה חיוב מזונה לכל מי שקובע דירתו בתוכו אפס דהאי גברא עדיין לא קבע דירתו וכי"ב א' בר"ה כ"ח, שמע מקצת תקיעה בבור ומקצת תקיעה על שפת הבור יצא מקצת תקיעה קודם עה"ש ומקצת תקיעה לאחר שיעלה עה"ש ל"י ופריה מ"ש קתם דבע"י כולה תקיעה בחיובא וליפא כו' ומשני הכי השתא קתם לילה לאו זמן חיובא הוא פלל הקא בור מקום חיובא לאותן העומדים בבור ע"ש ובפרט דענין פסול תולמ"ה הא ל"ש כ"א היכי שהוא מחוסר מעשה להכשרו אבל היכי שאינו אלא מחוסר זמן כדא' בפסחים צ': שמשא ממילא ערבא וכ"כ בפמ"ג א"ח במשב"ז סי' י"ח סק"א דאם עשה ציצית בלילה אף דלילה לאו זמן ציצית ל"ה תולמ"ה פיון דזמן ממילא קאתי ול"ד לבעלת ג' שאינה חייבת פלל וא"ר פלל לציצית.

וגדולה מזו כ' שם דאם ייחד פסות ללילה ועשה בו ציצית דפטורה אז ואח"כ נמלך וייחדה לכסות יום ל"ה תולמ"ה אף דבעת שעשאן היתה פטורה מ"מ פיון דלאו מחוסר מעשה ל"ה תולמ"ה ע"ש וא"כ מכ"ש בנ"ד דהרי בפירש"י במנחות ל"ג מבואר דתולמ"ה דמזונה מציצית ילפינן לה ע"ש ומ"ש בפר"ח א"ח סי' תרכ"ו דבקבע מזונה בסופת הקא בחג דפטורה ממזונה צריך לחזור ולקובעה אחר הקא משום תולמ"ה באמת חלקו עליו האחרונים ולענין הברכה בשוכר סתם אין לברך מחשש ברכה לבטלה אף דבתוס' חולין ק"י.

כתבו דהמברך על טלית שאולה לא הפסיד בכ"ז לכתחלה אין לברך כמ"ש בתוס' שם
דל"ד לנשים ולסומא דמברכין משום דאדם אחר שאינו סומא או שאינה אשה חייב אבל
הא פל אדם פטור פשאנו שלו ע"ש ובינמוק"י ה' ציצית מבואר דהמברך על טלית
שאולה הוי ברכה לבטלה ע"ש.

והנה ראיתי בס' ברכ"י מהגאון חיד"א ז"ל בא"ח סי' י"ט שכ' ונ"ל לפמ"ש הרב תורת
חסד סי' ג"ן דאין לברך בקובע מזוזה תוך ל' נראה דמכ"ש שלא יקבע מזוזה קודם שייבא
לדור בבית אלא תיכף שבא לדור אח"כ ומאחר שפן הוא דומה לציצית דמברך בעטיפה
ומדברי הרב מג"א נראה קצת דפשיטא לי' דיכול לברך פשקובעה אף אם עדיין לא בא
לדור בבית וצריך להתנישב בדבר עכ"ל ולדעתי הקלושה נראה דאם א' בנה או קנה
בית ורוצה לדור בתוכו משהניח לשם פליו בנדאי יכול לקבוע מזוזה עוד קודם שנקנס
לדור בו ולברך עלי' פניו דקובע בשביל זמן החיוב ודעתו לנקנס ולדור בו ובשלמא
בשוכר סתם דא"י אם ידור לאחר ל' שם בנדאי א"י לברך תוך ל' פניו דספק הוא לו אם
יבא פלל לכלל חיוב דאפשר שהמשפיר יוציאנו מהבית ול"ש לומר שקובע בשביל זמן
החיוב משא"כ בבית שלו זהו מה שנלפענ"ד בזה והי' שלום פנפשו ונפש ידידו דור"ש
באהבה: סי' ר' לק"ק מאסט גדול.

בעזה"י יום א' ז' פסלו תרנ"ו לפ"ק סטרי. שלום רב לכבוד ש"ב ידידי הרב החר"ף
המפולפל ברק השנון זית רענן כש"מ אברהם ארי' ליב רוזין נ"י: מכתבו הגיעני עד"ש
בענין מי שחלק את ביתו לשנים ובחזר הא' פתח פתוח לרה"ר שם בית מזיגה מלא
מבנ"א פל היום וכל הלילה וכמעט רוב המסתרים שבעיר נעשים שמה ולהלן יש חדר
הנקרא מאגאזין מוכדל במחיצה החולקת ומחזיקים שמה פלים גדולים עם י"ש
שפריקים מהם פפעם בפעם לכלים קטנים ומכניסים אותם לבית המזיגה דרך הפתח
שבמחיצה החולקת ויש עוד פתח מהמאגאזין להפארהויז אבל אין נכנסין ויוצאין דרך
הפתח ההוא רק פעם א' בשני שבועות פשפשיאים י"ש מהגראלניא בחביתין גדולים אז
פותחין אותו הדלת שהוא רחב כדי להכניס דרך שם להמאגאזין ועלה ונסתפק כ"ת
בענין קביעות המזוזה בהפתח של המחיצה החולקת אם לחשוב ימין ביאה מהמאגאזין
להבית המזיגה או מהבית המזיגה להמאגאזין עכ"ש: הנה לימוד ערוף הוא בדינו
במנחות ל"ג.

דבמזוזה הלך אחר היפר ציר וכ"פ בש"ע יו"ד סי' רפ"ט ס"ג אפס דבש"ף שם מובא
בשם הלבוש לענין פתח שנקנסין מן הבית לבית החורף דכיון דעיקר תשמיש שלנו הוא
בבתי החורף שלנו לא משגחינו בהו בהיפר ציר פלל דבין הציר הוא מבחוץ בין הוא
מבפנים עושין המזוזה בןמין הפניסה לבית החורף ובט"ז שם מובא בשם תשו' מהרי"ל
דגם בזה הולכין בתר היפר הציר ולא משגחינו היכן הוא עיקר התשמיש.

והנה באמת מד' הש"ס הנ"ל מוכח פהמהרי"ל דהרי מפרשינו לה התם פגון פיתחא דבין
תרי פתי בין בי גברי לבי נשי ופירש"י אדם שחולק את ביתו חציו להילוף אנשים
המחזירין בביתו וחציו לאשתו לעשות מלאכתה בהצנע ויש פתח בין זו לזו ופתח לכל
בית לרה"ר כו' א"כ נראה דאף דהחצי שהוא לתשמיש אנשים המחזירין בביתו הרי
הו"ל שם עיקר התשמיש והחצי השני הוא רק בשביל אשתו בלבד שתעשה שם מלאכתה

בְּהַצָּנֵעַ אֶפ"ה אֲזַלְיִנִן בְּתַר הַיְכָר צִיר וְהָכִי מוֹכַח ג"כ מִד' רַש"י בְּמִנְחֹת שָׁם עֲמוּד ב' ת"ר
בֵּית שְׁעַר הַפְּתוּחַ לְגִינָה וּלְקִיטוֹנִית ר' יוֹסִי אוֹמֵר נִדְוֹן פְּקִיטוֹנִית וּחכ"א נְדוֹן כְּבֵית שְׁעַר
רו"ש דְּאָמְרֵי תְרַנּוּיָהוּ מְגִינָה לְבֵית כ"ע ל"פ דְּחֵיב מ"ט בִּיאָה דְּבֵית הוּא כִּי פְּלִיגֵי מִבֵּית
לְגִינָה מ"ס קִיטוֹנִית עֵיקָר וּמ"ס גִּינָה עֵיקָר רַבָּה וּר"י דְּאָמְרֵי תְרַנּוּיָהוּ מִבֵּית לְגִינָה כ"ע
ל"פ דְּפֶטוּר כּו' וּפִירֵש"י בל"א וְעֵיקָר הוּא מְגִינָה לְבֵית אִם כְּשֶׁהוּא פּוֹתַח פְּתַח מְגִינָה
לְבֵית דְּהַיְכָר צִיר הָיָה בְּבֵית הָרִי דְּלָרַב וּשְׂמוּאֵל אֲלִיבָא דְּחַכְמִים וּלְרַבָּה וּר"י אֲלִיבָא דכ"ע
אָמְרֵי דְּכְשֶׁהֵיכָר צִיר הוּא בְּגִינָה הוּא פְּטוּר מִמְזוּזָה מִשּׁוּם דְּחֻשְׁבִּינֵן הַמְּקוֹם שָׁשׁ הוּא
הַהַיְכָר צִיר כְּאֵלּוּ שָׁם הוּא עֵיקָר הַבֵּית וְלִשְׁמוֹ נִעְשָׂה הַפְּתַח אֶף דְּעֵיקָר הַתְּשֻׁמִּישׁ אֵינּוּ שָׁם
וְהֵנָּה הָא דְּאָמְרֵי חַכְמִים נְדוֹן כְּבֵית שְׁעַר לְכַאוּרָה הוּא תְּמוּהָ דְּהָרִי קֵא' לְעִיל מִינְיָ' הֵתָם
דְּבֵית שְׁעַר חֵיב בְּמִזוּזָה וּמְבֹאֵר בְּתוֹס' שָׁם דְּאֶף דְּבִיּוֹמָא י"א.

מִמְעֻטְיָנִין בֵּית שְׁעַר מְקַרָּא דְּפֶטוּר מִמְזוּזָה מְדַרְבְּנֵן חֵיב וּא"כ לְמָה קְאָמְרֵי חַכְמִים נְדוֹן
כְּבֵית שְׁעַר וּפְטוּר וּבִפִּירֵש"י שָׁם נְדַחַק לְפָרֵשׁ כְּבֵית שְׁעַר בְּאֹוִיר וּעִירֻש"י עִירוּבִין ט"ו.
ד"ה מִשּׁוּם דְּהָיָה דִּירָה שְׂתַמִּישָׁה לְאֹוִיר וְלִילָא דְּבָרִי קְדָשׁוֹ ז"ל הִי גַלְפַענ"ד לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי
הַש"ס עפ"מ דבש"ע יו"ד סי' רפ"ו ס"ז מוּבָא בַּט"ז וְש"ף שָׁם דְּלֵה"א דְּהֵתָם מְחֻיָּב גִּינָה
בְּמִזוּזָה מְדַרְבְּנֵן [וְלְכַאוּרָה יל"ע מְהָא דְּמַצִּינוּ בְּעִירוּבִין כ"ד לְעַנְנֵן אִיסוּר טְלִטוּל בְּשַׁבַּת
דְּזָרְעִים מְבַטְלִין דִּירָה וּל"מ הַיְכָר דִּירָה בְּזָרְעִים א"כ הֲלֵא מְזוּזָה תְּלִיא בְּדִירָה אָמְנָם הֲלֵא
שִׁי ר"ח בְּתוֹס' שָׁם דְּדוֹקָא בְּקַרְפֵּי יוֹתֵר מְסַאֲתִים אָמְרִינוּ זָרְעִים מְבַטְלִין דִּירָה אַבְל בֵּית
סַאֲתִים אִפִּי גְזָרַע כְּנִלוֹ לֹא בְּטִיל דִּירָתוֹ וְכ' דְּאֶפְשָׁר דְּבַדִּיר וְסוּהַר וּמְקַצָּה לְפִי שְׂתַמִּישׁוֹ
רַב אֵין מְתַבְטֵל הַדִּירָה מִשּׁוּם הַזָּרְעִים אִפִּי בְּיֵתֵר מְסַאֲתִים וְעֵינֵן תוֹס' שָׁם כ"ג.

ד"ה וּבְלִבְד א"כ לִפְמ"ש הָרַמְ"א בְּסִי שֵׁנ"ח דְּהַקְרַפְיָוֹת וְהַגִּינּוֹת שְׁלָנוּ שְׁהֵם אַחֲרֵי
הַבָּתִּים הָיִין מְוַקְפִּין לְדִירָה א"כ אִפִּי גְזָרַע כְּנִלוֹ אֵין הַדִּירָה מְתַבְטֵל וְע' בְּרֵא"ש בְּעִירוּבִין
שָׁם שְׁכ' וְז"ל וְאִפִּי בְּיוֹתֵר מְסַאֲתִים מְסַתְּבַר שְׂאִין הַזָּרְעִים מְבַטְלִין אֲלֵא לְקַרְפֵּי וְלֹא
לְרַחֲבָה וְחֻצָּר עכ"ל וְנִהֵי דבש"ע סי' שֵׁנ"ח פּוֹסֵק דְּאִיסוּר לְטִלְטֵל בְּחֻצָּר שְׁנִזְרַע רְנוּבּוֹ וְאִפִּי
בְּפָחוֹת מְסַאֲתִים מ"מ בְּלֵא גְזָרַע רְנוּבּוֹ בְּנֻדָּי לֹא בְּטִיל הַדִּירָה וּמְלִבְד זֶה הָרִי כ' בְּתִשׁוֹ
נוּב"י מֵהַד"ת חֵא"ח סי' מ"ז דְּאֵין שַׁבַּת שְׁנֵה לְמִזוּזָה דְּהָרִי הַקְרַפֵּי וּלְכַסּוּף יָשֵׁב לֹא מִיְקָרִי
הַקְרַפֵּי לְדִירָה וּבְמִזוּזָה חֵיב ע"ש וּבְעֵיקָר הַדִּין שְׂתַמִּישָׁה הַנוּב"י שָׁם עִם חֵא"ח צ"ע שְׁלֵא
הִבִּיא דְּבָרֵי רַש"י בְּעִירוּבִין י"ט: ד"ה דִּיר שְׁכ' וְז"ל דִּיר מְוַקְפֵּי לְדִירָה שְׂתַרְוֵעָה דֵּר שָׁם
בְּלִילָה הָרִי דְּדִיר ל"ח דִּירָה רַק מִטַּעַם שִׁי"ב דִּירַת אָדָם] וְהֵנָּה בְּהַשְׁגוֹת הָרַאב"ד עַל
הָרַמְב"ם ה' מְזוּזָה פ"ו ה"ז כ' עִמ"ש הָרַמְב"ם שָׁם דְּשְׁעַר הַגִּינָה פְּטוּר מִמְזוּזָה מְפָנִי שְׂאִינוּ
עֲשׂוּי לְדִירָה וְתִמָּה הָרַאב"ד דְּמֵאֵי צ"ל דְּפֶטוּר הָרִי אֶף בֵּית שְׂאִינוּ מְקוֹרָה פְּטוּר מִמְזוּזָה
וְכ' דְּאֹוִילֵי אֲשַׁמְעִינוּ דְּאֶף שִׁישׁ בְּהַגֵּן שׁוּמִיָּה לְשִׁמּוֹר הַגֵּן אֶפ"ה שְׁעַר הַגֵּן הוּא פְּטוּר לְפִי
שְׂאִינוּ קְבוּעַ כְּדִי שְׂתַחֲיִיב הַבֵּית שְׁעַר שְׁלוֹ בְּמִזוּזָה.

וְהֵנָּה אֶף דְּמַצִּינוּ דְּגַם בֵּית שְׁעַר שְׁל בֵּית דִּירָה שְׂעֲשׂוּי לְשׁוּמֵר ג"כ חֵיב בְּמִזוּזָה דְּהָרִי
בְּיוֹמָא י"א. פְּרִיָּה דְּבֵית שְׁעַר דְּמַחֲזָא יְתַחֲיִיב בְּמִזוּזָה מִשּׁוּם שְׂדִרְךָ אוֹתוֹ שְׁעַר נְכַסִּין
לְאֶקְרָא דְּכוּבֵי שִׁישׁ שָׁם בֵּית דִּירָה לְשׁוּמֵר בֵּית הָאִיסוּרִין וּמִשְׁנֵי מִשּׁוּם סַפְנָה מְשַׁמַּע
דֵּאל"ה הִי חֵיב וּבכ"ז בְּבֵית שְׁעַר לְגֵן שִׁי"ב שׁוּמִיָּה אֶף דְּגוּף הַגֵּן מְחֻיָּב בְּמִזוּזָה מְדַרְבְּנֵן
כַּנ"ל מ"מ הַבֵּית שְׁעַר שְׁלוֹ הוּא פְּטוּר וְיֵשׁ לְדַמּוּת זֶה לְמֵאֵי דֵּא' בְּסוּפָה ח': דב' סוּפּוֹת שְׁל

יוצרים זו לפנים מזו הפנימית אינה סנפה וסנייבת במזונה והחיצונה סנפה ופטורה מן המזונה ופריה ותיקה חיצונה כבית שער הפנימית ותתחייב במזונה ומשני משום דלא קביע הרי דאף דבפנימית דר בו היוצר ורוב תשמישו וסעודתו ושינתו שם הוא והיא בעצמה חייבת במזונה אפ"ה אינה חשוכה שתהי' חיצונה לה כבית שער שתהי' גם היא חייבת במזונה ולפי"ז נראה למאי דכ' בתוס' שאגז דעירובין כ"ד.

דשומינה בגינה הוי' בית דירה גרוע א"כ י"ל בבית שער של הגינה דאף דבהגינה איפא שומינה והיא בעצמה חייבת במזונה מדרבנן אפ"ה הבית שער שלה אינו מחויב במזונה ולפי"ז י"ל דבהכי פליגי ר"י ונחכמים בשעהיכר ציר הוא בגינה דר"י ס"ל דאפ"ה אין הבית שער נגרר אחר הגינה דנימא שהבית שער הוא בשביל הגינה ויפטור ממזונה אלא דהוא בשביל הקיטונית משום שעיקר התשמיש היא הקיטונית וחיוב במזונה נחכמים ס"ל דכיון דהיכר הציר הוא בגינה נידן בבית שער לגינה דפטור ממזונה והא דמצינו ביומא י"א.

כל השערים שהיו שם ל"ה להן מזונה חוץ משער נקנור שלפנים ממנו ללשכת פרהדרין ומוקמי' לה התם גם כר' יהוד' ע"ש וקלא מבואר ברמב"ם דהחיוב הוא משום דהו"ל השער נקנור בבית שער ללשכת פרהדרין ונהרי לשכת פרהדרין הוי' דירה בע"כ דלר"י ל"ש דירה ורק דרבנן תקנו לחייבו במזונה שלא יאמרו כ"ג חבוש בבית האסורין וא"כ איך יתחייב השער נקנור במזונה מתורת בית שער ללשכת פרהדרין אמנם באמת ל"ד להדדי דהרי בירושלמי פ"ק דיומא ה"ב אריב"ב משמין' דריב"ל בכל יום כ"ג מתלבש בכליו ובא ומקריב תמיד של שחר כו' ובא ולן בלשכת פרהדרין א"כ בכל השנה בשעה שעבד עבודה בא ולן בלשכת פרהדרין והו"ל שפיר דירת קבע לענין שיחשב הבית שער שלה או י"ל דבלשכה שהיא קדושה חייבת הקודש עושה אותה קבע משא"כ סנפת שומרים וכן סנפת יוצרים ל"ה עליוהו שם דירת קבע למינהו להו בית שער לענין חיוב מזונה]: ובדרה הפלפול נראה לפרש עפי"ז ד' הירושלמי בספ"ד דמגילה פתח שהיא פתוח לגג ולגינה הרי הוא כפתוח לחיל דברי ר"י בי ר' יהוד' וחכ"א הרי הוא כפתוח לשוק ופי' במפרש שם וז"ל ה"ה כפתוח לחיל וחיוב במזונה אע"ג דהיכר ציר הוא לגג או לגינה דהבית עיקר.

ה"ה כפתוח לשוק כאלו פתח הגינה פתוח לשוק דפטור ממזונה דבית בעיניו והכא אינו אלא אור הגג או הגינה והלשון דקא' כפתוח לשוק דחוק דמשמע כאלו הבית פתוח לשוק ועל כן נלפענ"ד לפרש ד' הירושלמי להיפוך עפ"מ דבתלמודן יומא י'.

ס"ל לר' יהוד' גבי לשכת פרהדרין דא"ח מדאורי' במזונה משום דדירה בע"כ ל"ש דירה ומדרבנן הוא דתקינו לה שלא יאמרו כ"ג חבוש בבה"א. והנה בסנהדרין פ"ח: קא' דהסנהדרין היו יושבין בשבתות וי"ט בחיל פדי שלא יהיו נראין כיושבין בדין שבלשכת הגזית היו דנין עפ"י"ת שם והו"ל דירה בע"כ וא"ח במזונה לר' יהוד' רק מדרבנן ולפי"ז י"ל דה"ק ר' יהוד' בירושלמי דפתח שהיא פתוח לגינה היינו שהיכר ציר הוא בגינה הו"ל כפתוח לחיל כמו דהתם א"ח רק מדרבנן כנ"ל הה"נ אין בו רק חיוב דרבנן במזונה משום הגינה ונחכמים ס"ל דה"ה כפתוח הבית לשוק דאז בנדאי אין חילוק היכן הוא היכר ציר אם בחוץ או בפנים וחיוב מדאורי' במזונה וס"ל לחכמים בירושלמי כר'

יוסי דתלמודן דבנה לא אַזלינן בַּתּוֹר הַיְכָר ציר דל"א בַּתּוֹר הַיְכָר ציר רק בַּתּוֹר בַּתּוֹר כפירש"י בַּמְנַחֵת שָׁם.

וְהַצָּעָה הַזֹּאת תְּהִי לָנוּ לְעֵינַיִם בְּבִיאֹר דְּבָרֵי הַתּוֹס' יוֹמָא י"א: שְׁהַקְשׁוּ דְּבַבְרֵי תַּתָּא דְּהַתָּם מִשְׁמַע דְּבַהֲכַנ"ס וּבִיהַמ"ד שְׁאִין בּוּ בֵּית דִּירָה ל"ב מְזוּזָה וּבְמְנַחֵת ל"ג. א' דְּפִתְחָא דְּעֵינִיל בִּי ר"ה לְבִי מְדַרְשָׁא הו"ל מְזוּזָה וְלִיפָא לְמִימַר דְּהַתָּם אֵינְרִי בְּדָאִית בִּי בֵּית דִּירָה דַּא"כ ע"פ מִינָה הַתָּם לְפִתְחָא דְּהַי עֵינִיל בִּי רְבִי לְבִי מְדַרְשָׁא לֹא הו"ל מְזוּזָה לִישְׁנֵי דְּהַהוּא דְּרַבִּי ל"ה בִּי בֵּית דִּירָה וּדְר"ה בְּאִית בִּי בֵּית דִּירָה וְתִי דְּהַתָּם מִינְרִי בְּפִתַח הַבַּיִת שְׁהִי נִכְנָס וְיוֹצֵא בּוּ לְבִיהַמ"ד וְהַקְשׁוּ תוּ מִירוּשְׁלַמִי דַּפ"ג דְּמַגִּילָה דְּמִשְׁמַע דְּבִי מְדַרְשָׁא דְר' חֲנִינָא מִמֶּשׁ הו"ל מְזוּזָה גַבִּי מְזוּזָה שְׁנִיתָנָה בְּשָׁלִישׁ הָעֲלִיּוֹן כו' בִּי מְדַרְשָׁא דְר"ח עֲבִיד הֵכִי וְלִכְאוּרָה אַמַּאי לֹא תִי הַתּוֹס' דְּמִינְרִי שְׁהִי נִכְנָסִין בְּפִתַח זֶה מִבֵּיתָם לְבִיהַמ"ד וְלִכְוֹ הִי מִתְחַיֵּב בְּמְזוּזָה מִשּׁוּם שְׁהִי הִי נִכְנָסִין גַּם מִבַּהֲמ"ד לְבֵיתָם בְּפִתַח זֶה וְכ"כ בְּאַמַּת בַּס' הָאֲשָׁכּוּל ה' מְזוּזָה סוּסִי כ"ד דְּבִי מְדַרְשָׁא דְר' וּדְר"ה וּדְר"ח פְּנֻלָם הִי פֶּן שְׁפִתַח אֲחָד הִי לְחֻדְרָם וְלַהֲבִיהַמ"ד וְלַהֲאֲמֹר י"ל בַּד' הַתּוֹס' דְּבִשְׁלָמָא בְּעוֹבְדָא דְר' וּדְר"ה פִּינּוֹן דְּקַא בְּהוּ בְּפִתְחָא דְּעֵינִילִי בִי לְבִי מְדַרְשָׁא יֵשׁ לְתַרְץ שְׁפִיר דְּמִשְׁמַע דְּהַפִּתַח הִי מִשְׁתַּמֵּשׁ גַּם לְחֻדְרָם הִינּוּ שְׁתַּהֲיֵכֵר צִיר הִי בְּחֻדְרָם וְרַק דְּעֵינִילִי בִי לְבִי מְדַרְשָׁא וְלַהֲכִי שְׁפִיר חֲיִיב בְּמְזוּזָה מִשָּׂא"כ בְּבִיהַמ"ד דְר"ח דְּקַא פִּתְחָא דְּבִי מְדַרְשָׁא דְר"ח מִמֶּשׁ הִלֹּא מִשְׁמַע שַׁע"כ"פ הַהֲיֵכֵר צִיר הִי בְּבַהֲמ"ד א"כ אַף שְׁהִי נִכְנָס בּוּ גַם לְחֻדְרוֹ מ"מ פִּינּוֹן שְׁהַהֲיֵכֵר צִיר הִי בְּמִקּוּם פְּטוּר פְּטוּר כְּמוֹ בְּשִׁתְּהֵיכֵר צִיר הוּא בְּגוֹן דְּפְטוּר הַבַּיִת שְׁעַר מְזוּזָה וְלִכְוֹ הַנּוֹכְרָחוּ הַתּוֹס' ע"כ לְתַרְץ דְּהַי בִּיהַמ"ד שְׁלָהֵם וְלַהֲכִי הִי חֲיִיב בְּמְזוּזָה: עכ"פ אַף שְׁלָפִי הָאֲמֹר לְעוֹלָם תְּלִיא בְּהֵיכֵר צִיר גַּם כְּשֶׁהָא' הוּא עֵיקַר תְּשַׁמֵּיִשׁ בַּכ"ז בְּנ"ד פִּינּוֹן שְׁעֵיקַר הַכְּנִיסָה לְהַמְאָגִיזָאן הוּא דְרַף הַבַּיִת הַמְזִיגָה וְרַק פְּעֻמִּים בְּחוֹדֶשׁ נִכְנָסִין לְתוֹכוֹ דְרַף הַפִּתַח הַשְּׁנִי נִרְאָה דַּכ"ע יוֹדוּ דְּבַכָּה"ג צְרִיף לְקַבּוּעַ הַמְזוּזָה בְּהַמְחִיצָה הַחוֹלְקַת מִימִין הַכְּנִיסָה מִהַחֲדָר הַגְּדוֹל לְהַמְאָגִיזָאן אַף שְׁתַּהֲיֵכֵר הַצִּיר הוּא בְּהַחֲדָר הַגְּדוֹל שְׁהוּא בֵּית הַמְזִיגָה דְּהַי לְבַתֵּר דְּכֵייל לָן הַתָּם ר"י מִשְׁמִי' דְּשְׁמוּאֵל דְּבְמְזוּזָה הִלְף אַחַר הַיְכָר צִיר אֹמֵר ג"כ הַתָּם מִשְׁמִי' דְּרַב הַכָּל דְּבְמְזוּזָה הִלְף אַחַר הַרְגִיל וּפְרַש"י בְּאוֹתוֹ פִּתַח שְׁרָגִיל לְצֵאת וְלְבֹא יוֹתֵר יֵנִיחַ הַמְזוּזָה וְלָפִי שִׁיטָה זֶה הַפִּתַח שְׁאִין נִכְנָסִין וְיוֹצְאִין בּוּ כ"א לְפָרְקִים חֲשִׁיב פְּסָתוּם וַא"ח בְּמְזוּזָה כָּלֵל וְלִכְוֹ פִּתְחָא דְּבִי מְדַרְשָׁא דְר' ל"ה לּוּ מְזוּזָה מִשּׁוּם דְּלֹא עֵינִיל בִּי רַק ר' לְבַדּוֹ וְכֵן פִּי בְּנִימוֹק"י שָׁם וְהֵכִי מְבַנְיָא בְּאֲמַת בִּירוּשְׁלַמִי דְּמַגִּילָה הַנְּ"ל דְּפִתַח שְׁיֵשׁ לּוּ ב' פְּתָחִים נוֹתֵן בְּרָגִיל.

וְהִנֵּה אַף דְּבַרְמַב"ם פִּי דְּבְפִתְחָא דְּבִימ"ד דְּרַבִּי גַם הוּא ל"ה נִכְנָס רַק בְּאַקְרָאִי וְלִכְוֹ ל"ה לּוּ מְזוּזָה וְכ"כ בַּס' הָאֲשָׁכּוּל הַנְּ"ל וְנִדְחָה פְּרַש"י וְהַנִּימוֹק"י מִשּׁוּם דַּא' בְּמְנַחֵת ל"ד. אֵינְדְּרוּנָא אַע"ג דְּאִית לָהּ ד' פִּתְחֵי כָּל פִּתַח חֲיִיב בְּמְזוּזָה וּפְרִיף פְּשִׁיטָא וּמִשְׁנֵי ל"צ אַע"ג דְּרָגִיל בְּחַד כְּלוּמַר דִּיּוֹתֵר רְגִילִים לִיכְנָס בְּפִתַח א' מ"מ פִּינּוֹן שְׁמִתְחַלָּה נַעֲשׂוּ כְּנֻלָם לְתַשְׁמִישׁ וְהַשְׁתָּא נְמִי לְפְעֻמִּים עוֹבְרִים בְּהֵם חֲיִיבִים וְכ"ש שְׁחֲיִיב אִם אָדָם א' יוֹצֵא וְנִכְנָס תְּדִיר וְעַמ"ש בְּפִירֵש"י מְנַחֵת הַנְּ"ל בְּשֵׁם תְּשׁוּבוֹת הַגְּאוּנִים וּבְב"י סוּסִי רַפ"ו בְּשֵׁם הַמְרָדְכִי.

אָמנם בנ"ד פֿינן שְׁדָרָה הילוף בנ"א אין נַכְנָסִין דָּרָה פֿתח המאגאָזין הילוף להפֿאַרהוֹן בשום פעם רק פֿשָׁנְחוּץ להכניס שם פֿלים גְדוּלִים עם יי"ש פֿעמים בְּחוֹדֶשׁ פּוֹתְחִין אוֹתוֹ להכניס דָּרָה שם בְּוֹדַי אין זֶה חָשִׁיב דָּרָה בִּיאָתָהּ לַעֲנֵן דְּנַחֲשׁוּב יָמִין הַפְּנִיסָה דָּרָה בִּיאַת אוֹתוֹ הַפֿתַח אַף שֶׁהֵיפֿר צִיר הוּא בְּהַחֲדָר הַגְּדוֹל שֶׁהוּא בֵּית הַמְּזִיגָה וּבְוֹדַי צָרִיף לַקְּבֹנֵעַ הַמְּזוּזָה לְיָמִין הַפְּנִיסָה מִבֵּית הַמְּזִיגָה לַהַמְּאַגִּיזָאן אַף שֶׁהֵיפֿר צִיר הוּא בְּבֵית הַמְּזִיגָה וּכ"נ בְּאַמַּת מַד' תְּשׁוּ' הַפֿהָרִי"ל הַנְּ"ל ס' צ"ד לַהַמְּעִיִּין בְּדָבָרֵינוּ וְאַף דְּלַעֲנֵן מַה שֶׁהוּא עֵיקָר תְּשִׁמִּישׁ פֿגוֹן הַדְּבֵית הַחוּרָף לֹא ס"ל שִׁיְהִי זֶה מְבַטֵּל הַפֿלֵל דְּהֵיפֿר צִיר דְּלֹא פֿהֵלְבוּשׁ אָבֵל עכ"פּ בְּזֶה מוֹדָה דְּהַרְגִּילוֹת שֶׁל הַפְּנִיסָה וְהִיצִיאָה מְבַטֵּל הַפֿלֵל דְּהֵיפֿר צִיר וְלֹא מְשַׁחֲיָנִין בִּי פֿל עֵיקָר וּכ"נ לַהֲדַיָּא מַד' הַמְּרַדְכֵי שֶׁהוּבֵא בַּבִּי יו"ד ס' רפ"ט ע"ש.

וְהִנֵּה רְאִיתִי בַס' עֲצֵי לְבוֹנָה עַל יו"ד בַּס' הַנְּ"ל שֶׁהִבִּיא ד' בַּעַל שׁו"ת גַּא"י שֶׁכ' דְּבַבְנֵן שֶׁל עֲצִים שְׁנוֹהֲגִים בְּמַדִּינַתֵּינוּ לַעֲשׂוֹת הַדְּלֵת שִׁיְהִי נִפְתַּח לַחוּץ וְעוֹשִׂין פֿן מִשׁוּם נוֹי לְכַף הַנְּי הֵיפֿר צִיר לַהֲיָפֵף שְׁאוֹתוֹ הַחֲדָר שֶׁהֵצִיר בְּתוֹכוֹ הוּא טָפֵל שְׁאִינוּ עֵיקָר אֲצִלוֹ רַק אוֹתוֹ הַחֲדָר שְׁאִין הֵצִיר בְּתוֹכוֹ הוּא לַחֲבוּב וְעֵיקָר וְהוֹלְכִין אַחֲרֵי יָמִין הַפְּנִיסָה לְתוֹכוֹ וּלְפַעַנ"ד הַדְּבָר זֶר לֹא פֿן שִׁיְהִי בְּזֶה הַפֿלֵל לַהֲיָפֵף וְהִנֵּה דְנִימָא דְאִין לַהֲשִׁיחַ בְּזֶה עַל הֵיפֿר הֵצִיר מ"מ אָנוּ הוֹלְכִין בְּזֶה בְּתֵר עֵיקָר תְּשִׁמִּישׁ הַפְּנִיסָה וְהִיצִיאָה וְאִם שְׁנִיחָה שׁוֹיִן אֲיִפְשָׁר דְּקוֹבְעִין ב' מְזוּזוֹת מְסַפֵּק ע' שְׁאִילַת יַעֲבִ"ץ ח"א ס' ע' וְצ"ע בְּזֶה אֲכֹן בְּנִידוֹ שְׁאֵלַתֵּינוּ הַדְּבָר בְּרוּר לְפַעַנ"ד כַּמ"ש.

וּבְזֶה הַנְּי יְדִידוֹ דוּר"ש בְּאַהֲבָה: ס' רכא בעזה"י יום א' ב' נִיסָן שְׁנַת תר"נ לפ"ק סְטָרִי. יְשָׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְכַבּוֹד יְדִידֵי הַרְבֵּ הַחֲרִיף וּבְקִי מו"ה שְׁמוּאֵל דְּאַרְשׁ נ"י רַאבֵּד"ק שְׁאַטְץ יצ"ו בְּמַדִּינַת בּוּקְאוּוֹינָא מְכַתְּבוֹ הַגִּיעַנִי עַד"ש בְּדָרָה שֶׁהַמְּנַהֵג בְּעִירוֹ מְקַדֵּם קְדָמָה בְּעַסְק קְבוּרַת הַמַּתִּים שִׁישׁ בַּב"ע מְוַשְׁכֵּב אֲנָשִׁים לְצַד א' וּמְוַשְׁכֵּב נָשִׁים לְצַד הַב' וּבְאַמְצַע יְד דָּרָה לַהֲיָלוֹף הַחַיִּים וְכַעַת בָּאָה אֶלְמָנָה עֲשִׂירָה א' בְּבִקְשָׁה מֵאַת טוֹבֵי הַעֲדָה לְמַכְנֹר לָהּ קָרַע ד"א אֲצֵל קָבֵר בַּעֲלָהּ שִׁיְהִי שְׁמוֹר עֲבוּרָה לְאַחֲזוֹת קָבֵר וּרְצוּנָה לְשִׁלֵּם בַּעֲדוֹ בְּמִיטְב פֿסָפָה לַח"ק וּלְבַק"ח וְשׂוֹאֵל כ"ת לַחַוַּת דְּעֵי אִי אַרְיָה לְמִיַּעֲבֵד הָכִי עַפ"י דְּתוּה"ק: הִנֵּה לוֹלֵא הַמְּנַהֵג הִנֵּה שְׁנִקְבַּע שֵׁם לֹא מְצִינוּ בְּשׁוּם מְקוֹם קְפִידָא בְּזֶה שִׁיְהִי נִקְבְּרִין הָאֲנָשִׁים בַּב"ע וְהַנְּשִׁים בַּב"ע וּמְעַרַת הַמְּכַפְלָה תוֹכִיחַ שֶׁהִיָּתָה פְּפוּלָה בְּזוּגוֹת הַקְּדוּשִׁים וְגַם בְּזִמְן הַתְּלִמּוּד הָיוּ לָהֶם קְבָרֵי מְשֻׁפָּחוֹת וְכַמָּה הַקְּפִידוֹ ע"ז שְׁלֵא יִתְעַרְבֵי זֶר בְּקְבוּרַת מְשֻׁפָּחָתָם עַד שְׁאַמְרוּ ב"ב ק': הַמוֹכֵר קְבָרוֹ וְדָרָה קְבָרוֹ כו' בְּאִין בְּנֵי מְשֻׁפָּחָה וְקוֹבְרִין אוֹתוֹ עַל פֿרְחוֹ מִשׁוּם פֿגָם מְשֻׁפָּחָה וְכֵן בְּכּוֹרוֹת נ"ב: ס"ל לְרִיב"ב לְבַטֵּל עִי"ז יְרוּשַׁת הַבַּעַל דְּאוּרִי"ל כְּשֶׁהוֹרִישְׁתוּ אִשְׁתּוֹ בִּיה"ק דְּלִישְׁקוֹל דְּמִי וְלִיְהִדֵּר מִשׁוּם פֿגָם מְשֻׁפָּחָה וְהָרִי קִי"ל בַּש"ע יו"ד ס' שס"ו דְּאַפִּי אָמַר בַּעֲלָהּ לֹא תִקְבֵּר אֲצֵלִי קוֹבְרִין אוֹתוֹ אֲצֵלָהּ מִשׁוּם דְּחִיִּיב בְּקְבוּרָתָהּ אָמַם אַחֲרֵי שֶׁכָּבֵר נִתְיַסַּד הַמְּנַהֵג בַּק' מְקַדֵּמַת דְּנָא לְקַבֹּר מְתֵי אֲנָשִׁים בַּב"ע וְנָשִׁים בַּב"ע מְסַתְּפִינָא לְהוֹרוֹת קוֹלָא לְשִׁנּוֹת הַמְּנַהֵג בְּזֶה שְׁמֵלְבַד שְׁאַיִפְשָׁר שְׁמִיַסְדֵי הַמְּנַהֵג עֲשָׂאוּהוּ לְמִיַּגְדֵר מִיְלִתָא בְּהַסְפָּמַת חָבֵר עִיר וְהָנִי דִּינִי פֿכָּל תְּקוּנַת הַצְּבוּר שְׁאַסוּר לַעֲבֹר עֲלֵיהֶן לְבַר מִן דִּין עֵינֵינוּ הָרוֹאוֹת שְׁבַעֲנֵין הַתְּעַסְקוֹת עִם הַמַּתִּים וְקְבוּרַתֵּן הַמְּנַהֵג הוּא עֵיקָר וְשׁוֹרֵשׁ גְּדוֹל כְּדִמְצִינוּ בְּסִנְהֶדְרִין מ"ו: א"ל שְׁבוּר מְלָכָא לַר"ח קְבוּרָה מַה"ת מְנִין אִישְׁתִּיק וְלֹא א"ל וְלֹא מִיַּדִּי כו' וְנִימָא מְדַאִיקְבוּר צְדִיקֵי מְנַהֵגָא בַּעֲלָמָא.

מדקברי' הקב"ה למשה דלא לישתני ממנהגא. הרי שיש קפיצה רבה שלא לשנות המנהג בענינים הללו ועש"ך יו"ד סי' ש"נ שכ' בשם הב"ח דהבא לעשות פנגד המנהג מוחין בידו ונהרי בקבר הידוע דקיי"ל דאסור לפנותו אפ"ה בדאיכא איזה השתנות מהרגילות אמרי' דבאקראי נקבר שם ונוטלו ואת תפוסתו פדקא' בסוף נזיר ועתוס' ב"ב ק"ב.

ד"ה ובודק. א"כ בנ"ד יש חשש בשפכר הימים הבאים שיראו העולם שיש בביה"ח מושפכר לאנשים לחוד ולנשים לחוד ורק אשה זו נקברת בין האנשים יסברו שבאקראי נקברה שם ויתירו לפנות קברה שע"כ לבי נוקפי לומר היתר בזה ואחתום בכרכה.

ה' הטוב יגדור פרוצות עמו ישראל ברחמיו ויצילנו ממקרים רעים ומשעות רעות. וכימי צאתנו מאמ"צ יראנו נפלאות.

את חג המצות יחוג בדיעות וביתרון הכשר פנפשו ונפש ידיו דור"ש באהבה: סי' רכב ובדרוך אגב ארשום פאן מה שהשכתי בקצרה לק"ק באריסלוב ע"ד שגשאלתי בנידון אשר התבערה ללהב שלהבת יצאה בהנאפט-שאכטען בשם ונשרפו איזה אנשים בלתי נודע אם הם יהודים או א"י וא"א להפירו אם מחויבים להתעסק בקבורתם ולקברם בקברות ישראל והנה נודע מ"ש רש"י ז"ל בגיטין ס"א.

בהא דקא' קוברין מתי נקרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום דאין הפונה בקברי ישראל אלא מתעסקין בהם אם מצאום הרוגים עם ישראל ועחי' הריטב"א ותוס' רי"ד והר"ן שם ונהרי קיי"ל דאין קוברין רשע אצל צדיק אם לא חסידי או"ה שיש להם חלק לעה"ב אפשר דעדיפי מרשעי ישראל ע' סנהדרין ק"ה.

והנה אם רוב העיר ישראל בנדאי מחזקינין להו בישראלים כדכ' הרשב"א בתשו' ח"א סי' י"ג בענין פנה בקבר הנמצא וא"י אם הוא ישראל או גוי דא' כל דפריש מרנבא פריש וער"ן פ"ק דמגילה ובע"ז ר"פ כל הצלמים ובפרט היכי שמצויים באותה שכונה ישראל יותר מעפ"ם עתבו"ש סי' ס"ג ובפר"ח שם ועש"ך יו"ד סי' א' ס"ק י"ז ובב"ש אה"ע סי' ו' ס"ק ל"א.

ובמק"א פתבתי בזה בהא דקא' בכתובות ט"ו: במצא תינוק מושלף אם רוב ישראל ישראל למאי הלכתא ול"ק לענין חיוב התעסקות בקבורתו ולקוברו בקברות ישראל ואכמ"ל וי"ל דאפי' יהי ספק בזה הלא הא דאין קוברין רשע אצל צדיק הוא מהלל"מ כפירש"י סנהדרין מ"ו.

במשנה שם. [ומהקרא דמיייתי בגמ' ה"תם ויחי ויקם על רגליו י"ל דלא מוכח כ"כ דאפשר דשאני אלישע דרב גוברי' או משום דהתם בתפוסה א' הוי ואפי' לב' פשרים אין קוברין בכה"ג עתשו' ח"צ סי' קמ"ט ובתשו' חת"ס חיו"ד סי' שמ"א] א"כ הרי באמת ד' הרמב"ם פ"ה מה' שחיטה ופ"ח ממקנאות דבהלל"מ אולי' בספקו להקל וכ"נ מד' הטור ביו"ד סי' רצ"ד ועב"י שם ונהי דהרמב"ן בסה"מ שורש ב' האריף לחלוק ע"ד הרמב"ם וכן הרחיב הדיבור בזה בתשו' הריב"ש סי' קס"ג מ"מ רבים מהראשונים ז"ל קיימי בשטת הרמב"ם ובענין שאלתנו לדינא הנה לפ"מ שאין מקפידין עתה להרחיק שיעור ו' טפחים בין המתום וקוברין זא"ז וע"כ משום דבב' קברים לא איכפת לן דדופן הקבר מפסיק

ועתשו' שבו"י ח"ב סי' צ"ה וא"כ ליפא ג"כ חשש קבורת רשע אצל צדיק וליתר שאת
קברו אותם בביה"ק רחוק משאר המתים אמה עתוס' ב"ב ק"ב.

ד"ה מארבע ועוד יותר טוב שירחיקו קבורת הנשרפים הללו ממקום קבורת שאר המתים
שיעור ח' אמות באופן שלא יגעו התפוסות אהדי עתוס' נזיר ס"ה. וב"ב ק"א.

האל הטוב יגדור פרצות עמו ישראל ברחמי ויבולע המנות לנצח. דברי הכו"ח יום ה'
י"ג שבט שנת תרנ"א לפ"ק סטרי יע"א: סי' רכג בעזה"י יום ד' י"ב אדר שנת תרנ"ו
לפ"ק סטרי.

שלומים רבים מגבתי מרומים לכבוד ידידי הרבנים המאורות הגדולים המובהקים
ומפורסמים הלא המה הרב ר' נפתלי צבי סג"ל גאלדבערג והרב ר' משה אפטער והרב
ר' אברהם יהוד' אורשיצר נ"י יושבי על מדין ומורי הוראות דק"ק טארנא יצ"ו מכתב
שאלתם הגיעני בעסק עיגונא דאיתתא בדבר אשת ר' משה בר' יצחק לייסטען מטארנא
שנסע הבעל משם במש"ק בחודש שבט תרנ"ה לעיר ברעמין בפרייסען ע"ד לנסוע משם
עם הספינה לאמעריקא וביום ג' פ' בא בא מכתב ממנו מברעמין לזוגתו שפיוס מחר דען
20 יענער אום 8 אוהר אסע עם האיינענבאהן להדאמפשיף זיא געהט אום 2 אוהר
מיטטאגס אב כו' איף פאהרע מיט דען שנעלל- דאמפער עלבא אב.

ולפני שנת תרנ"ה הי' דר האיש הנ"ל עם ז' באמעריקא שבע שנים והי' לו ריזע פאס
משם והראה לבעלי הספינה הפאס הזה אחרי שלא הי' לו תעודת מסע מעיר מולדתו
טארנא וכן כתב לז' וביום המחרת נתפרסם בהצייטונג שהדאמפער עלבא נדחף מספינה
אחרת ונטבע בשעה מועטת לערך 15 מינוטען ואחרי שדרשו קרובי האשה
מהגעזעלשאפט מהספינה על אודת האיש משה הנ"ל בא מכתב מהם ביום ג' בשלח
שבהרשימה מהנוסעים עם הספינה הזאת נמצא שם משה לייסטען מנעוויארק ולא נמצא
בין הנצולים וביום ה' בשלח הגיע להם מהדירעקציאן טאדטען שיינ וכתוב בו בזה"ל
דער דריטטע אפפיציר טעאדאר שטאלבערג אויס אלבענבערג (זה אהד מן
השיפסאפיצירע הנמלטים) גיבט פאלגענדע ערקלערונג אב כו' דיא גאנצע מאנשאפט
אונד פאסט זעממטליכע פאססאשיערע האבען בייא דעם אונטערגאנגע דער עלבא דורך
ערטרינקען איהרען טאדט געפונדען צו דען גערעטטעטען געהערע איף אונד 12 פאן
דער מאנשאפט אונד ד פאססאשיערע פאלגענדע פערזאנען האבען דען טאדט געפונדען
משה לייסטען אויס נעוויארק אמעריקא 32 יאהרע אלט כו'.

ובהצייטונג נכתב ששתי ספינות קטנות נתנו להאנשים שבהספינה הגדולה למלט נפשם
האחת נמלטה היינו האנשים הנזכרים בהפראטאקאלל מהאפיציר הנ"ל והיו שטים ע"פ
המים לערך שש שעות אנה ואנה עד שבאה ספינה גדולה והובילה אותם לאי אהד
והשנית נטבעה מידי אחר איזה שבועותבא בהמ"ע נפ"פ טעלעגראפישער בעריכט
שהאנשים התרים בספינה לצוד דגים מצאו גוף מת ונראה שהוא משה לייסטען שנטבע
בהספינה עלבא ואחר ג"י הגיע לקרובי האשה מכתב מהדירעקציאן ותוכו רצוף מכתב
מהדייגים להדירעקציאן בזה"ל וויר בענאכריפטען זיא דאס געסטערן דורך דאס
פישערבאט אירענסטאפע אייניגע געגענשטענדע אונד געלד.

אונד פערשיעדענע פאפיערע אַים ווערטהע פאן לױ פֿפונד שטערלינג דײַא פֿאן איינער לײכע גענאממען ווארדען פֿאן וועלכער דײַא פאפיערע צײַגען דאָס עס פֿאן מִשֶׁה לײסטען איזט נאָך לעוועסטאף געבראכט ווארדען. דײַא לײכע ווארדע דאָנן אין דײַא טיעפע פערזענקט.

וּדְרָשׁוּ בְּעַד הַשְּׁבֵת הַחֲפָצִים וְהַמְּעוֹת י פֿפונד שטערלינג. וְהַשִּׁיבוּ קְרוֹבֵי הָאִשָּׁה שְׂיִתְּנוּ לָהֶם כְּמִבְּוֹקֶשׁם וְשִׁלְחוּ הַדְּיִיגִים הַפְּאָקֵט לְבְרַעְמִין לְהַדִּירֶעֱצִיאוּן וְהֵם שִׁלְחוּ הַכֹּל לְיַד אִשָּׁת מִשֶׁה לײסטען וְאֵלֶּה הַחֲפָצִים שֶׁנִּמְצְאוּ שָׁם רִיזַע פֿאָס הַנְּ"ל מִכְּתַב תְּעוּדָה עַל אֲנֻמְנוֹתוֹ עֲשִׂיית קאפאלאטשין וְהוּא ג' נְיִירוֹת דְּבוּקִים זל"ז א' מִבְּעַל מְלֶאכֶה שְׁלִימָד אוֹתוֹ הָאֲנֻמְנוֹת הַזֹּאת ב'.

קיום הַנְּאָטָאָר. ג'.

קיום שֶׁל הַקְּאָנְזוֹל. מִכְּתַב תְּשׁוּבָה מֵהַאֲגֵנֶט שֶׁל הַסְּפִינֹת מֵהַמְּבוּרָג עַל שְׂאֵלַת מִשֶׁה לײסטען לְהַגְבִּיל לױ הַזְּמַן שְׂיִיכַל לְנִסְנֵעַ לְאַמֶּעֲרִיקָא וּמְחִיר הַקְּאָרְטֵעֵן שֶׁטֵר שְׁוֹתְפוֹת שְׂעֲשֶׂה מִשֶׁה לײסטען עִם אִישׁ א' בַּטָּאָרנָא וְהַכּוֹתֵב מִכִּיר כ"י וּח"י ר' מִשֶׁה לײסטען וְכֵן הַשְׁוֹתָף מִכִּיר חֲתִימָתוֹ וְהַשְׁוֹתָף הַזֶּה יֵשׁ בְּיָדוֹ ג"כ שֶׁטֵר כְּזֶה אוֹת בְּחֲתִימַת שְׁנֵיהֶם וּבכ"י הַסּוֹפֵר הַנְּ"ל גַם נִמְצָא מֵהַ שְׂפֵתָב לְעֲצָמוֹ בכ"י מִמֶּשׁ דְּבָרִים וְחֲשִׁבּוֹנוֹת מְעַסֵּק הַשְׁוֹתְפוֹת הַנְּ"ל גַם קָארטע מֵהַסְּפִינָה עַל שְׁמוֹ מִשֶׁה לײסטען אַדְרַעֶסְקָארטֵעֵן בְּשְׁמוֹ פֿראכטבריעף יֵשׁן עַל שְׁמוֹ גַם הַדְּיִיגִים שְׁמֶצְאוּהוּ קָרְעוּ מִכְּתָנָתוֹ שְׁהִי לְבוּשׁ בּוֹ חֲתִיכָה שְׂרָשׁוּם עָלָיו M.

L.

בְּנוֹמֵר 12 שְׁהוּא ר"ת מִשֶׁה לײסטען גַם נְאֻטִיִּצְבוּךְ חֲשִׁבּוֹנוֹת מִכְּתַב יָדוֹ בְּרִיעֶפְטָאשׁ כְּתוּב בּוֹ סְכוּם כֶּסֶף שְׁמֻנָה בַּאֲנֻקְנָאטען צִעְהַנְעֵר וְכֵן נִמְצָא הָאֲלֻזְטִיכֵעַל אָדוּם שְׁנָתָן לױ אַחִיו בְּמִתְּנָה כִּיס שֶׁל עוֹר עַל מְעוֹת שְׁנָתָן לױ גִּיסוֹ בְּמִתְּנָה צִיגָאָרְעֵנְטֵעֵשִׁיל צִיגָאָרְעֵנְטֵשִׁפִּטִין זִיגְעֵרל עִם קִמְטטע זֶהָב מֵעֵדֵאִילֵע שֶׁל זֶהָב שְׁנָתָנוֹ לױ אַנְשֵׁי הַחֲבוּרָה מֵאַמֶּעֲרִיקָא שְׁהִי גַבְּאֵי אָצֵלֶם וְחֻקוֹק בּוֹ שְׁמוֹ מ.

לײסטען.

וְגַם פ'.

א.

א.

ר"ת פֿעֶרֶאִיִן אַגְוֹדַת אַחִים. וּכ"ז מִכִּירִין קְרוֹבֵי הָאִשָּׁה בַּט"ע גְּמוּר שְׁהֵם שֶׁל מִשֶׁה לײסטען.

זֶהוּ תְּנֻכָּה הַעֲנִין: הַנְּהָ רֵאשׁוֹנָה חוֹבָה עָלֵינוּ הַתְּחִקוֹת עַל שׁוֹרֵשׁ הַיְדִיעָה וְעֶרְנַת יְסוֹד הַבִּירוּר אִיף וּבְמָה נּוֹדַע לָנוּ שְׁהָאִישׁ מִשֶׁה לײסטען עָלֶה בְּהַסְּפִינָה עַלְבָּא וְנִטְבַּע בְּתוֹךְ שְׂאָר הַנְּטְבָעִים וְהוּא עפ"י תְּשׁוּבַת הַדִּירֶעֱצִיאוּן לְקְרוֹבֵי הָאִשָּׁה עַל שְׂאֵלָתָם אֲדוּתִיו שְׁנִמְצָא בַּסֶּפֶר הַמְּתִים שְׁלָהֶם מִשֶׁה לײסטען שְׁתִּי לױ פֿאָס מִנְעוּוִיאָרְק שְׁהִי בֵּין הַנְּטְבָעִים כְּפִי הַפֿראטָאָקָאָלָל שֶׁל הַשִּׁיפֶּסָאָפִּיצִיר.

והנה אף שהי על שאלת קרובי האשה ובכנה ל"ה מסלפ"ת בכ"ז הלא הגדת השיפסאפיציר הי ע"י שאלת עפונ"ם לעפונ"ם שלב"פ הישראל ובכה"ג הא הוי מסלפ"ת כמבואר ברמ"א סי' י"ז סט"ו. וגם הי ע"י קישור דברים שהרי לא הגיד בפרוטרוט על משה לייסטען בלבד אפס שסיפר את כל המאורע בהספינה עלבא שנטבעה וחישוב את משה לייסטען בתוך שאר הנטבעים וזה חשיב קישור דברים וכמ"ש כי"ב בתשו' מבי"ט ח"ב סי' מ"ט ע"ש ותשובת הדירעקציאן אף שהי על שאלת קרובי האשה ג"כ נראה דמהני בזה דהרי בט"ז יו"ד סי' צ"ח סק"ב כ' שם בכונת הטור דהשמיענו דבאיסורין מהני מסלפ"ת אפי' ע"י שאלה בלבד שלא ידע שאיסור והיתר תלוי בזה משא"כ בעדות אשה ע"ש ולכאורה למה בעדות אשה אינו מועיל מסלפ"ת ע"י שאלה ועכצ"ל משום דבאמת קיי"ל בב"ק קי"ד: דבדאוריני' ל"מ מסלפ"ת רק דבעדות אשה משום עיגונא אקילו בה רבנן ולכך י"ל דלא הקילו רק בשקני' בלי שאלה דא"א לומר שהגוי הי מתפונן להעיד ולא פשהני' ע"י שאלה ולפי"ז הרי כ' בש"ף שם סק"ב דבמילתא דעבידא לאיגלוני נאמן מסלפ"ת אפי' בדאוריני' ובפר"ח שם כ' דבעדות אשה איפשר שלא יתברר לעולם שהבעל חלה הלא לז' לאיניס הרוחקים ע"ש וא"כ בנ"ד שהדירעקציאן שלחו להם העתק מרשימת ספר המתים שבידם ומהפראטאקאלל של השיפסאפיציר וזה הרי הוא מילתא דעבידא לגלוני ולהתברר אם הדבר אמת ובכה"ג שנה דינו לשאר איסורין דאוריני' דאפי' הי ע"י שאלה אם רק א"י שהיתה של האשה תלוי בזה הו"ל מסלפ"ת ומהאי טעמא גופי' אין לנו לחוש בנ"ד מה שפא מהדירעקציאן בכתיב ומוכא בש"ע סעי' י"א ד' הרמב"ם דמסלפ"ת בכתיב ל"מ דהרי בלבוש שם כ' לפרש ד' הה"מ בטעמא דהרמב"ם משום דלא מקילינין בעיגונה תרי קולי מסלפ"ת ועפ"י כתב ע"ש וכי"ב מצינו בתוס' נדה ס"ז: דתרי קולי לא אשקחון דשרי הש"ס הרחקת חפיפה מטבילה וסרף בטה ע"ש ולפי"ז פנין דבמדעל"ג מהימן גם בשאר איסורי דאוריני' מסלפ"ת הא ל"ה תרי קולי ולהטעם הב' שכ' הפוסקים משום דבכתיב א"א להבחין אם הי לפי תומו או לא זהו רק בכתיב נכרי שכתוב איש פ' מת אבל היכי שמוכח מתוך הכתיב שלפי תומו מדבר כבנ"ד שכתוב במקתבם קישור דברים וכדומה בכה"ג אין זה גריעותא מה שהוא בכתיב וא"כ מהני שפיר בנידן שאילתנו דהו"ל נכרי מסלפ"ת מפי נכרי מסלפ"ת דמשיאין על פיו כבש"ע סעי' ט"ז ובח"מ ס"ק ל"ה ובק"ע סי' של"ה.

ובלא"ה י"ל פנין דהא דע"י שאלה ל"ה מסלפ"ת הוא משום דכל ששואלין אותו והוא משיב יש לחוש דילמא הוא מתפונן להעיד ול"מ אמנם בנ"ד פנין ששלחו להאשה כל התפצים הנ"ל והמכתב מהדייגים עכ"פ רגלים לדבר הוי שאין מתפוננין להעיד ובכה"ג בודאי מועיל אפי' ע"י שאלה דנהי דנכרי שאינו מסלפ"ת אינו נאמן אפי' לאיסור אפי' בדאיפא פמה אומדנות והוכחות פדבריו כמ"ש ברמ"א יו"ד סי' ק"ל בכ"ז פשהוא מסלפ"ת רק שהי ע"י שאלה מהני הרגל"ד לבטל גריעותא שהי ע"י שאלה דומיא דמצינו בתוס' פתובות ס"ג: לענין טמאה אני לה למ"א דא"נ שפא ענ"ב אפ"ה פשיש רגל"ד נאמנת וה"ה די"ל לענין נכרי מסלפ"ת פשהני' ע"י שאלה דיש חשש שפא פנין להעיד פשיש רגל"ד מסתלק חשש זה והוא פעינ מ"ש במהרי"ק שורש קצ"ט דהא דמצינו דאומדנא ל"מ להוציא ממון היינו היכי דע"י האומדנא אנו רוצין לחדש אינה מעשה פגון בב"ב צ"ג.

בגמל האוחר בין הגמלים לא קיי"ל כר' אהא דא' בידוע שזה הרגו אבל היכי דע"י האומדנא אין אנו צריכין לחדש שום המעשה דהמעשה נעשה לפנינו והספק הוא על איזה פונה נעשה בזה מועיל לן האומדנא לידון את המעשה לפי הפונה המוכחת ע"ש וגדולה מזו כ' בנובי"ק חאה"ע סי' נ"ד דאפי' בדשב"ע מהני ע"א בצירוף הרגל"ד ע"ש ומכ"ש בעגונה דכשר גם פסולי עדות רק דבעינין שלא יתפונן להעיד אהני לן עכ"פ האומדנא לדון אמירת הנכרי אף שהוא ע"י שאלה לפי הפונה המוכחת שלא פונן לעדות.

נהרי ביבמות קכ"ב: בעובדא דפונדקית כ' בתוס' שם דלרבנן ל"ה ממש מסלפ"ת פיון דשאלו אותה אי' חברינו ומה שהוציאה מקלו ותרמילו זה היתה יכולה לעשות לעדות הרי דנזקרו התוס' דלא נימא פיון דאיכא רגל"ד שהוציאה מקלו ותרמילו יועיל אף שהי' ע"י שאלה דמאי דקא בכיא הי' פשיטא להם דס"ל לרבנן דזה ל"ה הוכחה דאיפשר דעל דבר אחר היתה בוכה שגשבה וכדומה וליכא הוכחה רק ממה שהוציאה להם מקלו ותרמילו עז"כ התוס' דג"ז ל"ה רגל"ד דאיפשר שהיתה עושה פן לעדות פיון דבאמת היתה מוכרחת להשיב התפצים שלו שהרי הניחיהו אצלה בפונדק עם מה שבידו רק שהיתה יכולה להעלים ולהכחיש עז"א דאיפשר שהיתה עושה פן לעדות וליכא רגל"ד משא"כ בנ"ד הלא איכא אומדנות והוכחות גדולות שאין פונת הדירעקצאן להעיד בכה"ג לא מגרע לן מה שהי' ע"י שאלה.

ועוד י"ל דהרי באמת בירושלמי ביבמות שם קא' רב אהא בשם ר' חנינא עשו אותה כחי' שהיא נאמנת על אחר ופי' הפ"מ כלומר אף דל"ה מסלפ"ת דהרי שאלו אותה אי' חברינו אפ"ה נאמנת דעשו אותה כחי' ע"ש והיינו דס"ל בפשיטת ר"ע דלהכי האמינוה להפונדקית משום דעשו אותה כחי' והא דפליגי עלי' רבנן ולא ס"ל דצריכין להאמינה מדין נאמנות החי' משום שהניחיהו אצלה ואין אחר יודע ממנו כי אם היא י"ל עכמ"ש בר"ן ובפנ"י קידושין ע"ג: דלהכי נאמנת החי' אף דאין דשב"ע פחות משנים משום דלא אפתוק לא לאיסור ולא להיתר ע"ש וביותר י"ל פיון דהתם מיירי בהרבה נשים שיגדו בבית א' ואומרת החי' זה פה זה לוי זה נתין וזה ממזר כו' א"כ אין פאן כ"א גילוי מילתא בעלמא שהיא מבררת התזקה ובכה"ג ל"ה להוציא מתזקה משא"כ הפונדקית הלא מעידה להוציא מתזקת חיים של זה ובכה"ג ליכא למידן מפח נאמנות החי' ולפי"ז י"ל דבנ"ד שהיו פולם בהספינה ואין אחר יכול לידע מי הם הנטבעין ומי הם הנצולין כ"א בעלי הספינה עפ"י בירור הממונים שלקהם בנדאי שנייה בזה לדון מפח נאמנות החי' שאינו רק מברר התזקה מי הם הנטבעין ומי הם הנצולין.

ולבר מן דין י"ל דהא דל"מ במסלפ"ת ע"י שאלה זהו רק בעפ"מ שפא לפנינו ושואלין אותו במקום שאפשר לתלות שאומר הגוי פן שיצמח לו איזה הנאה ותועלת מהאשה אפי' בדרך רחוקה ונפלאה חיישינן אבל בכה"ג שאין מקום לומר שפיון לאיזה תועלת כבנ"ד אין לחוש אף שהי' ע"י שאלה פענן שמצינו גבי חשש איחלופי פשר במר דטרופה בש"ע יו"ד סי' קי"ח דהיכי שאין הגוי נהנה בחליפין ל"ח שיכשיל ישראל בחנם ע' כ"ב בט"ז אה"ע סי' י"ז סק"ה ובב"ש שם ס"ק ל"ח: והנה ראיתי לכ"ת במכתבם שכתבו לסמוך ע"ז מדין ערפאות.

הנה לד' ספר התכמה ורבינו יקיר שמוכא פ"ק דגיטין דעכו"ם המוחזקין שאין משקרין כגון ערפאות פשרים לעדות מה"ת ורק בגיטין פסולין משום דלאו בני כריתות נינהו ובפנ"י גיטין ט': כ' שכ"ה גם שי' רש"י שם וכ"ה בתוס' ב"ק פ"ח ד"ה יהא בשם רש"י ז"ל א"כ בנדאי פשרים גם בעדות עגונה אלא אפי' לשי' התוס' בגיטין ט' וד"י: ובב"ק שם בעדות ערפאות דכשר בד"מ ל"ה רק תקנתא דרבנן שתקנו להאמינם דקים לן בסהדותיהו שהיא אמת דלא מרעי נפשייהו וכ"כ בר"ן בגיטין שם ע"ש ועב"י ח"מ סי' ל"ד מ"מ בעדות אשה שמת בעלה הם נאמנים ואף דבב"מ כ': א' היכי פשיט מר איסורא מממונא הרי כ' בתוס' שם לפי תי' הב' דבאמת ממנוא חמיר אפס דהתם לענן חשש ב' יב"ש דהוא משום לעז בממונא ל"ש לעז נאפ' לפי תי' הא' שם עכ"פ הוא רק היכא שלא הוחזק פהא דכל מעב"ד ה"ז יחזור דלע"ע אין מוציאין ממון מחזקתו עתוס' חולין צ"ו.

ד"ה פלגיא אין למילף איסורא מיני' וכי הא דמצייכנו בב"מ כ"ז: דאי סימנין דרבנן מהני רק לגבי אבידה ולא באיסורא וכן בחשש שאלה כ' בתוס' ב"מ כ': דגבי אבידה כף תקנו דלא לחוש לשאלה ובעדות אשה שמת בעלה חיישי' לשאלה אבל בערפאות דחזינו דתקנו דמועיל להוציא ממון מחזקתו בנדאי מהני גם לענן עגונה דאף דל"ה רק תקנ"ח והיל"ל דלא יועיל רק באיסור דרבנן בכ"ז בעדות אשה משום עיגונא אקילו בה רבנן שהרי הכשירו חכז"ל עדות קרוב ועבד ושפחה במסלפ"ת להשיא אשה על פיהם אף דלענן הממון של אותו האיש גופ' ג"כ אין נאמנים שהרי אין האחין יורדין לנחלה על פיהן א"כ מכ"ש עדות ערפאות דמהני לענן ממון להוציא מחזקה בנדאי דמועיל לענן היתר נישואי אשה גם הלא חזינו בכ"מ ל"מ מסל"ת באיסורין רק בדרבנן ואפ"ה בעדות אשה מועיל.

נהרי בנימוק"י סוף יבמות כ' בהא דמכשרי' עד מפי גוי מסל"ת אע"ג דקיי"ל גזלן ד"ת פסול לעדות אשה בכ"ז גוי מסלפ"ת פשר משום דקים לן דקושטא קאמר ע"ש וא"כ בערפאות הא א' ג"כ בגמ' דקושטא קאמרי' דלא מרעי נפשייהו בנדאי פשרים בעדות אשה כמו גוי מסל"ת שאינו ערפי ונלא הדברים ק"ו דהרי חזינו לענן ממון עדיף ערפי ממסל"ת דבגיטין י"ט: אר"פ פי הוי אתי לקמי' שטרא פרוסאה דעביד בערפאות של פותים מקרי להו לשני פותים זה שלב"פ זה במסל"ת ומגבי בי' ממשעבדי א"כ חזינו דבמסל"ת לא סמכינן רק על שנים זה שלב"פ זה ואלו בעדות ערפי הא בחד סגי אף שאינו מסל"ת ושעפ"ז"נ ליישב מה שנתקשה בשו"ת ביא"פ חאה"ע סי' ל"א בד' הכנס"י שכ' בהא דא' בגיטין כ"ח: ת"ש שמע מבי"ד של ישראל שהיו אומרים איש פ' מת איש פ' נהרג אל ישיאו את אשתו מאי מת ומאי נהרג אילימא מת ממש ונהרג ממש דכונתה גבי נכרים אמאי אל ישיאו את אשתו הא קיי"ל דכל מסלפ"ת הימוני מהימני לי' והקשה בשו"ת הריב"ש הרי מסל"ת בלא קישור נשפריה ל"מ וכ' הכנס"י דפריה מפח ק"ו פיון דמסל"ת נאמן ק"ו קומנטריסין דמהני מדין ערפאות וכ' ע"ז הבית אפרים שהיא דוחק גדול דאטו מסל"ת וקומנטריסין בני ביקתא חדא נינהו דניתי עלה בתורת ק"ו הא כל חד סברא באנפי נפשי' הוא ומה ענין ללמוד זמ"ז בק"ו והו"ל למיפרה בפשיטות והא קיי"ל דערפאות מהימני ולהאמור נכון דלא הו"מ למיפרה דליהמני מתורת ערפאות פיון דערפאות הוא רק תקנתא דרבנן אפשר דל"מ בעדות אשה פנ"ל ולכך פריה מדקיי"ל

דמסל"ת נאמן בעדות אשה אף דבשאר איסורין ל"מ רק בדרבנן ואפ"ה בעדות אשה מהני א"כ מכ"ש ערפאות דעדיף ממסל"ת כנ"ל ודו"ק: ובדרבן היותר פשוט י"ל דהרי באמת בביא"פ שם הרגיש בזה דמהך דשמע מקומנטריסין י"ל דאין ראי' שהם דברים שבע"פ ולא נאמרו בכתב ובכה"ג מרעי נפשניהו וכמ"ש הרא"ש דדוקא לחתום שקר לא מרעי נפשניהו אבל בעדות שבע"פ מרעי נפשניהו אלא דהרי דעת קצת פוסקים דאפי' בעדות בע"פ לא מרעי נפשניהו וקשה לדידהו הו"ל למיפרך מפח ערפאות ע"ש אמנם באמת אפשר לומר דאפי' להנה פוסקים דגם בעדות בע"פ לא מרעי נפשניהו הוא דוקא כשהם מתפונים להעיד על דבר מה דזה נוגע להתמנותם ולא מרעי נפשניהו להעיד שקר אבל לא בספור דברים בעלמא דאז הם כשאר נכרי וא"כ א"א למיפרך דיהי' נאמן בשמע מקומנטריסין מדין ערפאות דהא אפשר של"ה מתפונן להעיד רק דרף ספור דברים בעלמא ולפי"ז י"ל דהכי קאי פירכת הש"ס דכנותה גבי נכרים אמאי אל ישיאו את אשתו הא קיי"ל דכל מסל"ת הימוני מהימוני לי' וא"כ ממ"נ אי ל"ה מתפונן להעיד רק דרף ספור דברים הא נאמן מפח מסל"ת ואי באמת נתפונן להעיד ול"ה מסל"ת הא מהימן מדין ערפאות והבן.

עכ"פ איתברר לן דערפאות מהני לענין עדות אשה ומפורש הכי להדיא במהרי"ק שורש קכ"א וא"כ כנ"ד שגשגח מהדירעקציאן העתקה מהפראטאקאל שנקתב בפיקסום ונשנרשם בספר המתים שלהם משה לייסטען שנטבע בפניה עלבא הלא מבואר בב"י ח"מ סי' ס"ח בשם רמב"ן ורשב"א דספר הערפי חשיב כשטרות הנעשים על ידן ומהימן טובא דקפיד טפי שלא לשקר וכ"פ ברמ"א שם ופי' בסמ"ע ספר הערפי פי' פרה שלחן שכותבין בו פל דבר הבא לפניו פנהוג ג"כ בזמנינו אמרי' ג"כ דלא מרעי נפשניהו לכתוב בו שקר [ובמק"א העליתי דאף אי נימא דערפאות פסול לעדות אשה דנהי דקים לן דקושטא קאמרי מ"מ גזה"כ הוא דצריף עדות גמורה מה"ת דאין דשב"ע פחות מב' עדים פשרים מ"מ בכה"ג שהי' עדות ערפאות על הטביעה וא"ח"פ הועלה מן המים אדם מת שהופר בהגדים שהי' לבוש בהם שהם של הנטבע בנדאי מהני דאף דקיי"ל דחיישי' לשאלה בכ"ז הרי פכר הקשה הנוב"י בתשו' אמאי חיישי' לשאלה הרי קיי"ל חזקה כ"מ שנמצא ת"י האדם הוא שלו ותי' דאיכא פנגד זה חזקת א"א ולפי"ז נראה דע"י עדות הערפאות עכ"פ איתרע חזקת א"א כענין שמצינו בכתובות פ"ה.

אר"פ השתא דאמר מר קים לי בגוה מילתא הוא פגון אבא מר ברי דקים לי בגוה קרענא שטרא אפומי קרענא ס"ד אלא מרענא שטרא אפומי ע"ש הרי דהסברא דקים לי בגוה נהי דאין אנו סומכין ע"ז לקרוע השטר על פיו אבל מרע לי לחזקת השטר וה"ה בעדות ערפי דא' בגמ' דקים לן בגוה דקושטא קאמר נהי דל"מ להשיא אשה על פיו אבל מ"מ הורע חזקת א"א שלה וכוון דאיתרע החזקת א"א שפיר סמכין על הגגדים ול"ח לשאלה משום חזקה כ"מ שנמצא ת"י האדם הוא שלו]: והנה אף דבספר הדירעקציאן לא נכתב רק מה שהעיד לפניהם השיפסאפיציר הנ"ל והם לא ראו בעצמם בכ"ז הלא מובא בסמ"ע שם סק"ה וסק"ח דהרמב"ם והרמ"ה מכשירין שטר ערפאות גם כשהערפי עצמו אינו רואה הענין רק ממה שמעידין לפניו ובטור שם מבואר הטעם משום דערפאות לא מקבלי סהדי אא"כ אמתחוקי להו בהימנותא ואף דבסמ"ע שם כ' בשם הרא"ש דבעינין דוקא שיהא פל דבר נעשה לפני הערפאות עצמן ולא כשעושין ע"י עדים הלא כ' בתנאים

שָׂאִין דְּבָרֵי הַסַּמ"ע מְוַכְרְחִין בְּזֶה דִּי"ל דְּגַם הָרֵא"שׁ מְכַשֵּׁיר אַפִּי בְּעוֹשֵׂה הָעֵרְכִי עַפ"י עֵדִים שְׁמַעֲיֵדִין לְפָנָיו מִשּׁוּם דְּהָעֵרְכִי אֵינּוּ מְקַיְיִם וְכוּתְבוּ בְּסֵפֶר עַד שְׁיַעֲמֹד עַל הַבְּיָרוּר שְׁפֵן הוּא וּבִתְשׁוּ הַרְשָׁב"א ח"א ס' תתקפ"ב כ' וז"ל וּבְמִקּוּמוֹת אֵלּוּ שְׁהָעֵרְכִי מְעַמִּיד נֶעַר בְּמִקּוּמוֹ שֶׁאִי לְכַתּוּב וְאֵעִי"כ מְקַיְיִם אוֹתוֹ שְׁטָר שְׂכ' הַנֶּעַר לֹא חִיָּשִׁי לִי דְסַמְכִינִין אַחְזָקָה דְלֹא מְרַעֵי נְפְשֵׁיהוּ וּל"ה מְקַיְיִם לִי אֵי לֹא דְקִים לִי בִי דל"ה מְשַׁקֵּר וְכֵן אַפִּי כָּתַב הַנֶּעַר וְהָעֵרְכִי חָתַם עַל יְדוֹ שְׁהָרִי מַה שְׁהִכְשִׁירוּ לֹא מְדִינָא דְעֵדוֹת הַכְּשִׁירוּ אֱלֹא מִשּׁוּם חֻזְקָה דְלֹא מְשַׁקְרִי וְלֹא מְרַעֵי נְפְשֵׁיהוּ גַם כָּאֵן ע"י הַנֶּעַר כְּשֶׁר דְּוֹדָי יָרְדוּ לְאַמְתַּת הָעֵנָן וְעוֹד שְׁהַנֶּעַר אֵימַת אֲדִנְיוֹ עָלָיו עכ"ל וּלְפִי"ז יֵשׁ מְקוּם בַּנ"ד לְסַמְךָ עַל הַמְּכַתֵּב מִהַגְעוּזָע לְשִׂאֲפֻטְסוֹדִירַעֲקִצִיאָן הַנ"ל אַף שֶׁהִי ע"י שְׂאֵלָה מִדִּין עֲרַכְאוֹת וְכֵן רָאִיתִי בִּתְשׁוֹ חַת"ס אה"ע ס' מ"ג.

מ"ד.

שְׁנֵטָה קוֹ לְהַקֵּל לְסַמְךָ עַל עֵדוֹת עֲרַכְאוֹת בְּעִגּוּנָה וְכ' שְׁבַעֲרַכְאוֹת יֵשׁ לְסַמְךָ יוֹתֵר כְּשֶׁהָיָה מְהֵם בְּכַתֵּב מִבַּע"פ דְּכִינּוֹן שְׁנוֹתָנִין כְּתוּב וְחָתוּם בְּוֹדָי לֹא מְרַעֵי נְפְשֵׁיהוּ ע"ש וְעַט"ז יו"ד ס' ש"ט"ז סק"ד שְׁהִבִּיא ד' הַמְהַרִּי"ק לְסַמְךָ ע"ז לְעֵנָן עִגּוּנָה וְהָרִי מְצִינּוּ לְעֵנָן אִיסוּרִין בִּי"ד ס' ס"ט בְּעַפְו"ם הַמְשַׁמֵּשׁ בְּבֵית יִשְׂרָאֵל וְא"י אִם הַדִּיחַ הַבְּשָׂר אַחַר הַמְּלִיחָה כ' שֶׁם דְּלִסְמ"ג ל"מ מַסְל"ת וְאֵפ"ה בְּמִירְתַּת כְּגוֹן בְּעַבְדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ אֲמַרִי דְּבְוֹדָי הַדִּיחוּ עַש"ך שֶׁם ס"ק מ"ב וְכַמָּה פּוֹסְקִים ס"ל דְּגַם בְּאִיסוּר דְּאוֹרְיָי שִׁינְךָ סְבָרָא דְּמִירְתַּת עַסִי קִי"ח סִי"א וִי"ב וּבִשְׁ"ף ס"ק ל"ה.

ל"ז.

וְכֵן מְצִינּוּ בְּחֻלִין צ"ו. דְּסַמְכִינִין אֲטַעֲמִית קַפִּילָא בְּלִבְד לְד' רַבִּים מְהַרְאוּשׁוּנִים ז"ל שֶׁם מַסְל"ת מִשּׁוּם דְּאֶמְן לֹא מְרַע אֲוִמְנוּתִי עַר"ן שֶׁם וּב"י יו"ד וְהָכִי אֲשַׁכְחֵן בְּמִנְחוֹת מ"ג.

דְּשְׁרִינִין לֹוֹקֵם תְּכַלֵּת מִן הַמְּוַכְרָה מְטַעַם חֻזְקַת אֶמְן לֹא מְרַע אֲוִמְנוּתִי עַר"ן פ"ק דְּחֻלִין וּבַע"ז פא"מ וּבַש"ע יו"ד ס' קי"ד וְכִינּוֹן שְׁפֵן בְּלֹא"ה יֵשׁ סְבָרָא לְהַאֲמִין לְדְּבָרֵי הַמְּכַתֵּב מִהַמְּמוּנִים מִהַדִּירַעֲקִצִיאָן מְטַעַם דְּלֹא מְרַע נְפְשֵׁי וּמִתְבָּרָא לְשַׁקֵּר שְׂלֵא יִפְסִיד הַאֲמְנוֹתוֹ בְּוֹדָי קוֹשְׁטָא קְאָמַר כִּינּוֹן דְּמְצִינּוּ דְּסַמְכִינִין בְּכִי"ב גַם בְּשַׁאֲרֵי אִיסוּרִין דְּאוֹרְיָי מְהַנִּי בְּעִגּוּנָה עכ"פ שְׁיָהָיָה עָלָיו דִּין מַסְל"ת אַפִּי ע"י שְׂאֵלָה כָּל שֶׁאִי שֶׁאִי שֶׁאִי תְּלוּי בְּזֶה כְּמוֹ דְּמַהַנִּי בְּשַׁאֲרֵי אִיסוּרִין: סִי רַכַּד אֲמַנְם מַה שְׁיֵשׁ לְעֵינֵי עוֹד בְּדִין זֶה הוּא דְּהָרִי בְּעֵינֵי שְׁמוֹ וְשֶׁם אָבִיו וּבַנ"ד לֹא נִזְכַּר רַק שְׁמוֹ בְּלִבְד וְגַם שֶׁם הָעִיר לִיכָא כִּינּוֹן דְּנִזְכַּר שְׁהוּא מְנַעְוִיָאֲרָק וְאֵף דְּאִינּוּ מְגַרַע זֶה כִּינּוֹן שְׁיָדוּעַ לְנוֹ שֶׁהִי"ל פֹּאס מְנַעְוִיָאֲרָק אֲבָל הוֹכְחָה הָא עַכ"פ לִיכָא אוּלָם כִּינּוֹן שְׁנִכְתַּב שֶׁם מְשַׁפְחָתוֹ לִיִּסְטַעַן מְהַנִּי כְּמוֹ שֶׁם אָבִיו כַּמ"ש בַּב"ש ס"ק נ"ח בְּשֶׁם מְהַרְשֵׁד"ם וּבַק"ע ס' ק"ה בְּשֶׁם הַר"א מְזַרְחֵי דְּכִינּוּי אֲשַׁכְנִז הָיָה כְּמוֹ שֶׁם אָבִיו וּבִתְשׁוֹ ב"י דִּין מִשְׁאֵל"ס ס' ב' כ' דְּעִדְיָה מְשֶׁם אָבִיו.

אֲבָל דָּא עָקָא דְּלֹא נִזְכַּר שֶׁם עִירוֹ שְׁהוּא מְטַאֲרָנָא וּבַכַּה"ג דְּשַׁכִּיחַ שְׁיָרְתָא בְּעֵינֵי ג"כ שֶׁם הָעִיר וְהָרִי לְשֵׁי הַמְּזַרְחֵי סִי ט"ו הוּבָא בַּב"ש ס"ק נ"ט ל"מ שְׁמוֹ וְשֶׁם עִירוֹ אִם לֹא הַזְכִּיר שֶׁם אָבִיו א"כ מַכ"ש דְּל"מ שְׁמוֹ וְשֶׁם אָבִיו בְּלִי שֶׁם עִירוֹ דְּהָרִי שְׁמוֹ וְשֶׁם עִירוֹ עִדְיָה מְשֶׁמוֹ וְשֶׁם אָבִיו בְּלִי שֶׁם עִירוֹ כְּדַמְשַׁמַּע מַד' הַרְמ"א סִי"ח וּבַב"ש ס"ק נ"ז וּנ"ט

כ' בַּשֵּׁם הַשֵּׁ"ג דְּכַשְׁמִזְפִּיר שְׁמוֹ וְש"ע לַכ"ע מְהַנִּי מִשְׁמַע אַף דְּבִשְׁמוֹ וְש"א ל"מ מ"מ שְׁמוֹ וְש"ע מְהַנִּי וְעכ"פ נְשַׁקְוִלִין הֵמָּה וְל"מ לְשִׁי הַמְזַרְחֵי שְׁמוֹ וְש"א בְּלִי שֵׁם עִירוֹ אֲמָנָם לַפַּעַנ"ד בְּכַה"ג דַּנ"ד שְׁיִדְעֵנוּ שְׁזָה הָאִישׁ מְשִׁיחַ לְיִיסֻטְעֵן הֵלֶךְ עִם הַסְּפִינָה הַלְזוּ וּמִן מְשִׁיחַ לְיִיסֻטְעֵן אַחַר לֹא נֹדַע שְׁנָסַע עִם סְפִינָה זֹאת בְּנֹדַעִי סְגִי בְּשְׁמוֹ וְשֵׁם הַמְשַׁפָּחָה בְּלִבָּד אַף בְּמָקוֹם דְּשִׁכְיַחֵי שְׁיִירְתָּא וְה"ז דּוּמָה לְהַךְ דִּיבְּמֹת קַט"ו: בְּיִצְחָק רִישׁ גְּלוּתָא דְקִי"ל פְּרָבָא הֵתָם דַּל"ח לְתַרֵּי יִצְחָק וְכ' בְּתוֹס' שָׁם דְּמִיָּירִי בְּשְׁיִירוֹת מְצוּיוֹת וְלִגְיָרְסַת רַבִּים מְהָרָא שׁוֹנִים ז.

שָׁם לֹא נִזְכָּר שֶׁהִי מְקוֹרְטָבָא א"כ לֹא נִזְכָּר שֵׁם עִירוֹ וְעַתְשׁוּ הָרָא"ש פְּלָל נ"א שְׁכ' דְּאִין לְהַעֲלִיָּה עַל הַדַּעַת שֶׁהִי רִישׁ גְּלוּתָא מְשִׁיחַ דַּל"ח לְיִשְׂרָאֵל אֲלֵא רִישׁ גְּלוּתָא א' אֲלֵא שֵׁם פִּינוּי אוֹ מְשַׁפָּחָה כּו' ע"ש וְע"כ דְּכִינּוֹן דִּינְדְּעִינוּ דִּי יִצְחָק ר"ג זֶה הֵלֶךְ לְאַסְפְּמֵיָא וּמִיִּצְחָק ר"ג אַחַר לֹא יִדְעֵנוּ לְפִיכָף אַע"ג דְּשִׁכְיַחֵי שְׁיִירְתָּא לְאַסְפְּמֵיָא ל"ח לְיִצְחָק ר"ג אַחַר וְכּוּ מְבֹנָאָר בַּח"מ ס"ק ל"ח וְהַה"נ בַּנ"ד פִּינוּן דְּנֹדַע לְנוּ שְׁזָה מְשִׁיחַ לְיִיסֻטְעֵן הֵלֶךְ עִם סְפִינָה זֹאת מְבָרְעָמִין לְאַמְעָרִיקָא וּמְמַשְׁחָה לְיִיסֻטְעֵן אַחַר לֹא נֹדַע לְנוּ שְׁנָסַע עִם הַסְּפִינָה הַזֹּאת אִין לְנוּ לְסַפֵּק בְּאַחַר אַף שְׁלֹא נִזְכָּר רַק שְׁמוֹ וְשֵׁם פִּינוּי מְשַׁפָּחָתוֹ: וְהַנְּהָה לְהַתוֹס' בַּב"מ י"ח: ד"ה גַּפְק יֵשׁ לְהֵם שְׁיִטָּה אַחֲרַת שְׁכ' שָׁם בְּהָא דְהַקְשׁוּ לְאַבְיִי דַס"ל דְּחִיָּישִׁינוּ לְתַרֵּי יִצְחָק אַפִּי לֹא הִנְחִזְקוּ תַקְשִׁי לִי מַתְנִי דְכָל מַעַב"ד ה"ז יַחְזִיר [וּבְדַרְךָ הַפְּלֹפּוּל אֲמִינָא לְיִישֵׁב קוֹשְׁי' הַתוֹס' הַלְזוּ דַבְּב"מ כ': פְּרִיף לִי רַב עַמְרָם לְרַבָּה דְקַפְשִׁיט לִי בְהָךְ גִּיטָא דְאַשְׁתַּכַּח בַּב"ד דַּר"ה דְהַנִּי פְתִיב בִּי שְׁוִירִי מְתָא דְעַל רַכִּיס נְהָרָא מְהָא דְכָל מַעַב"ד ה"ז יַחְזִיר מְאִי קְמַדְמִית אִיסוּרָא לְמַמוֹנָא וְא"ל שְׁטַרְי חֲלִיצָה וּמִיָּאוּנִין תַּנּוּ וּפִי הַתוֹס' דְּמַשׁוּם חוּמְרָא דַא"א חִיָּישִׁי בְּאִי א"א אַפִּי לְמִיעוּטָא וְלְכַאוּרָה אַפְתִּי מְאִי קְמַדְמִי גִט לְחֲלִיצָה הַרִי"ד חֲלִיצָה ל"ה דַּשְׁב"ע רַק כְּשִׁאָר אִיסוּר בְּעַלְמָא ע' נּוּבִי"ק ס' כָּאוּ וּמְאִי מִיָּיתִי רְאִי לַא"א גַּם הַרִי בִּיבְמָה לְשׁוּק לִיכָּא אֲלֵא אִיסוּר לְהַנִּי וּבַא"א הַנִּי אִיסוּר מִיָּתָה וְהַכִּי מְצִינוּ בַּב"מ נ"ו.

וְרַב שְׁשֵׁת לֹא שְׁפִיר קָא מוֹתִיב לִי דְקַאָמְרִי אִינְהוּ מִיָּתָה וּמוֹתִיב ר"ש לֹא וְעַתוּס' קִידוּשִׁין י"ב. ד"ה אִם הַקְלָנוּ בְּשִׁבּוּי' שְׁכ' וִי"מ אִם הַקְלָנוּ בְּשִׁבּוּי' מְשׁוּם דְּלִיכָּא אֲלֵא אִי לֹא דְזוֹנָה נִיקָל בַּא"א דְּאִיכָּא אִיסוּר מִיָּתָה וְע' קִידוּשִׁין י"ד.

וְתַהָא א"א יוֹצֵאָה בְּחֲלִיצָה מִק"ו מַה יְבָמָה שְׁאִינְהָ יוֹצֵאָה בְּגַט כּו' וְהַק' בְּתוֹס' דְּאִיכָּא לְמִיפְרָךְ מַה לִּיבְמָה שְׁכּוֹן בְּלָאוּ וְלָכֵן דִּין הוּא שְׁתַּצָּא בְּקַל תֹּאמֵר בַּא"א שְׁהִיא בְּמִיָּתָה וְא"כ ה"נ הִיכִי מִיָּיתִי רְאִי מְשַׁטְרִי חֲלִיצָה הֵלֵא הֵתָם דְּאִינוּ רַק אִיסוּר לֹא י"ל דַּא"ח לִב' יב"ש וּבַא"א דְּחַמִּיר חִיָּישִׁי לִב' שְׁוִירִי וְעַנּוּבִי"ת חַאה"ע ס' ס"ו דְּתַלִּי לָהּ בְּפִלְגוּתָא דְּאִמּוּרָאֵי בִּיבְמֹת קִי"ט.

ע"ש אֲמָנָם י"ל לַפ"מ דַּס"ל לְרַב בִּיבְמֹת ק"ט: דְּקִידוּשִׁי קַטְנָה לְכִי גְדִלִי גְדִלִי בְּהַדָּהּ בְּבַעַל וְעַנּוּבִי"ת חַאה"ע ס' נ"ג שְׁהָאָרִיף בְּזָה דְּבָבַעַל חֲלִין קִידוּשִׁין הָרָא שׁוֹנִים לְמַפְרַע מְדַאוּרִינִי וְא"כ י"ל דְּקַפְשִׁיט מְשַׁטְרִי מִיָּאוּנִין [דְּלֵא כְּתִישׁוּ הָרִיב"ש ס' שפ"ה.

דַּע"כ הַסְּפֵק הוּא לְאַחַר שְׁגָדְלָה דְּאִי עֲדִינּוּ הוּא קַטְנָה הָא יְכוּלָה לְמַאֵן הַשְׁתָּא וּמְאִי נ"מ בְּהַחֲזֵרַת הַשְׁטֵר מִיָּאוּן וְא"כ מְדַקְתְּנִי סְתָמָא יַחְזִיר מְשַׁמַּע אַפִּי בְּבַעַל דְּאָז הו"ל א"א דְּאוּרִינִי לְרַב וְא"כ הָא א' בְּשַׁבָּת כ"ב: וּבַכ"ד דְּכָל מִיָּלִי דְּמָר עֲבִיד כְּרַב וְא"כ שְׁפִיר פְּשִׁיט

רבה ד'יחזיר מהא ד'קל מעב"ד ה"ז יחזיר משא"כ אב"י הא קא' ביבמות שם ד'למד דין זה מעובדא ד'אבונה ד'שמואל ע"ש וא"כ שמואל הא ס"ל ד'אפי' ב'בעל פ'שגדלה הוא ע"ד קידושין הראשונים וא"כ לעולם ל"ה רק קידושין ד'רבנן וא"כ לא הו"מ למיפ'שט מהא ד'קל מעב"ד ה"ז יחזיר ד'אין ראי' מא'סור א"א ד'רבנן ל'דאר'יני' [ודוק] ותי' ד'שאני' בהא ד'קל מעב"ד פ'ינן ש'זה האיש שואל ג'ט ו'ידע'ינין ש'אבד ג'ט וא'ין א'נו מ'פירין א'חר א'ין לחוש ש'מא מא'חר נ'פל ו'נפל מ'מנו כ'מו כ'ן פ'אן א'בל ה'תם א'ין א'נו יודע'ין א'יזה י'צחק מ'ת אם מ'עיר הזאת או מ'עיר א'חרת ע"ש ה'רי ד'תופ'סין ג"כ ה'סב'רא ה'נ"ל ד'כ'ינן ד'ידע'נו ש'נא'בד ג'ע מיב"ש זה פ'אן א'ין לחוש ל'אחר א'ף ב'ש'י'רות מ'צויות א'פס ש'התו'ס' ש'ם מ'פ'רשי' ה'ף ע'ובדא ד'י'צחק ר"ג ד'יבמות ה'נ"ל ש'ל"ה יודע'ין אם י'צחק ר"ג ב'עלה של זו ה'לף ב'דר'ף ה'זה מ'קור'טבא ל'אס'פמ'יא ד'להכי קא' אב"י ה'תם ח'י'ישי' ל'תרי י'צחק א'כן פ'שטא ד'סוג'י' ה'תם מו'רה כפי' ה'רמב"ן ש'ם ד'מ'י'רי ב'א'מת ש'היו ע'דים מ'עידים ש'י'צחק זה י'צא מ'קור'טבא ל'אס'פמ'יא ו'כ'ש'מת ב'א מ'ע'שה ל'פני ח'כמים וא'מר אב"י ד'כ'ינן ש'הש'י'רות מ'צויות ב'קור'טבא ח'י'ישי' ש'מא א'ותו ש'מת מ'מקום א'חר ב'א ל'קור'טבא ו'זה שהי' ב'ן ע'יר ה'לף ל'מקום א'חר ו'ר'בא ס"ל ד'כ'ינן ש'ע'דים מ'עידים ש'י'צא מ'קור'טבא ו'כ'אן הי' א'דם א' ש'שמו כ'ן א'מרי' פ'אן נ'מ'צא פ'אן הי' ול"ח ש'מא פ'נה זה ו'הלף ל'מדה"י ו'א'חר ב'א ל'כ'אן ע"ש ו'ע'תשו' ה'ריב"ש ס'י תק"ח.

והנראה לפענ"ד ד'אב"י ו'ר'בא פ'ליגי א'ליב'א ד'ר'בא ד'לל"ב דר"ז בב"מ ו'בג'יטין לכ"ע חוש'שין ב'ש'י'רות מ'צויות אע"ג ד'לא ה'וחזקו ו'לר'בא ת'ליא ב'פלו'ג'תא ד'אב"י ו'ר'בא ה'נ"ל ד'הנה ב'פני' בחי' ש'ם ה'קשה לפי"ד ה'רמב"ן ה'נ"ל מ"פ א'מתני' ד'המביא ג'ט ו'אבד ה'ימנו מ'צאו ל'אלתר פ'שר וא'ם לאו פ'סול מ'מתני' ד'מ'צא ג'יטי נ'שים כו' הא א'מר ת'נו נ'ותנין ו'אפ'י' לז"מ ו'כן מ'הב'ר'י'תא ד'מ'צא ג'ט א'שה ב'שוק ב'זמן ש'הבעל מו'דה י'חזיר ל'א'שה ה'רי ב'מתני' ק'תני ה'מביא ג'ט ומ'שמע ש'אבדו ב'דר'ף ו'להכי לז"מ ח'י'ישי' משא"כ ה'הם א'יכ'א ל'אוקומי ש'מ'צאו ב'מקום ד'ירת יב"ש ומש"ה ל"ח ליב"ש מ'עיר א'חרת ד'כ'אן נ'מ'צא פ'אן הי' א'מנ'ם ב'א'מת י"ל ד'אין פ'אן ק'וש'י' ד'הרי ב'מתני' ד'המביא ג'ט הא ע"כ מ'י'רי ש'ראינוהו ב'יד יב"ש זה או ב'יד ש'לוחו ק'וד'ם ש'אבדו ב'מקום ש'נ'מ'צא מ'דק'תני א'ם מ'צאו ל'אלתר פ'שר ד'אם לאו ר'אינוהו ב'ידו ב'מקום ה'זה מ'נ'א י'דע'ינין ש'הוא ל'אלתר ו'הכי מ'בוא'ר ב'תו'ס' ש'ם וא"כ דע"כ ר'אינוהו ב'ידו ב'מקום ש'נ'מ'צא הא ש'י'ד נ'מי ל'מימר כ'נכ"ה ו'אפ"ה חוש'שין ו'פ'רי'ף ש'פיר ולפי"ז י"ל ד'ל'ר'בא דס"ל כ'נכ"ה א'ין חוש'שין ב'ש"מ מ'שום דא' כ'נכ"ה ו'רק ב'ה'וחזקו ב' יב"ש ל"ש כ'נכ"ה פ'ינן ד'גם ה'שני ה'וחזק פ'אן א'בל ל'אב"י ב'א'מת חוש'ש ר'בא ב'ש'י'רות מ'צויות אע"ג ד'לא ה'וחזקו ו'הא דקא' ה'תם ל'ר'בא ד'אפ'י' ב'מקום שהש"מ והוא ש'ה'וחזקו ד'אלת"ה ק'שי' ד'ר'בא א'דר'בא ד'ה'הוא ג'יטא ד'א'ש'ת'כ'ח ב'י ד'ינ'א דר"ה ד'ה'וי פ'תיב ב'י ב'ש'וירי מ'ת'א ד'על ר'כיס נ'הרא אר"ה ח'י'ישי' לב' ש'וירי וא"ל ר"ח ל'ר'בא פ'וק ע'י'נן ב'ה ד'לא'ור'ת'א ב'עי' מ'נ'ד' ר"ה נ'פ'ק ד'ק ו'א'ש'פ'ח ד'ת'נן פ'ל מעב"ד ה"ז י'חזיר ו'הא ב"ד דר"ה ד'כי מ'קום שהש"מ ד'מי ו'ק'א פ'שיט ר'בא ד'י'חזיר א'למ'א א'י ה'וחזקו ב' יב"ש א'ין א'י לא לא נ'רא'ה ד'ה'כ'ר'ם זה הוא רק א'ליב'א ד'ר'בא ד'הנה ה'ב"ש ב'סי' קל"ב סק"ד ה'קשה ע"מ"ש ב'רמ"א ש'ם סוף ה'סי' ב'ש'ם תשו' ה'רא"ש ד'אם ה'וזכ'ר ש'ם ה'עיר א'ין לחוש ל'ש'י'רות מ'צויות א"כ מנ"ל ל'הוכ'י'ם ד'ר'בא ס"ל ו'נ'ק'א ש'כ'י'ם ו'ה'וחזק לא מ'חז'ירין מ'ד'א'מר ל'ה'חז'יר ה'ג'ט ש'פ'תוב בו ש'וירי מ'ת'א אע"ג ד'ש'ם ה'יו ש'י'רות מ'צויות ד'ילמ'א שא"ה ד'כ'תוב ב'ג'ט ש'ם ה'עיר א'מנ'ם

נראה עפ"מ די"ל בטעמא דתשו' הרא"ש הנ"ל שכ' דבנכתב שם העיר אין לחוש לב' יב"ש אף דשיירות מצויות דהנה הא דחיישי' לב' יב"ש אף דהשם יב"ש גופי' הוי סי' פשלא הוחזק ב' יב"ש בעיר הוא משום דסימנים לאו דאורי' ולא סמפנין באיסור על סי' אמצעי ונהנה ידוע מ"ש הפוסקי' דשני סי' אמצעיים הוי כסי' מובהק עב"ש סי' י"ז סק"ע וא"כ י"ל עפ"מ"ש בש"ע ח"מ סי' מ"ט דשם העיר הוי ג"כ סי' א"כ פשנכתב שם יב"ש וגם שם העיר הו"ל כב' סי' אמצעיים ונשפיר סמפנין ע"ז ול"ח לשיירות מצויות.

[וחוז' לדרבנו אפשר לומר בסגנון זה בישוב קוש'י' הב"ש הנ"ל דהנה באמת הקשו התוס' בסוג'י' שם מנ"ל לרבה למיפרך הא אמר תנו נותנין ואפ' לז"מ דילמא באמר תנו נותנין לאלתר דוקא אמנם י"ל דדייק לה מדקתני התם ג"כ דניתיקי מתנות ושוכרין וזה הא בודאי מייירי אפי' לזמן מרובה דבמזון ל"ח לב' יב"ש כמ"ש בפנ"י שם ממילא גם בגיטי נשים הפי' גם לז"מ ונהנה הא דבמזון ל"ח לב' יב"ש הוא מפתח ד' התוס' בב"מ כ': ד"ה איסורא דמדאורי' ל"ח לב' יב"ש רק מדרבנן חיישי' משום לעז ובמזונא ל"ש לעז ע"ש ולפי"ז הרי כ' בנוב"ת חאה"ע סי' ס' דהא דכ' התוס' דחשש ב' יב"ש הלא רק מדרבנן הוא רק אי סי' דאורי' ול"ח דאתרמי סימנא פסימנא ה"ה דל"ח ג"כ לב' יב"ש משא"כ אי סי' דרבנן הוי החשש דב' יב"ש דאורי' ע"ש ולפי"ז מיושב לכון קוש'י' הב"ש הנ"ל דהש"ס מוכיח שפיר מדברי רבה גופי' מדפריך הא אמר תנו נותנין ואפ' לז"מ וקשה דילמא לאלתר דוקא וע"כ מדקתני לה ביחד עם דניתיקי מתנות ושוכרין דהוא אפי' לז"מ משום דחשש ב' יב"ש הוא רק מדרבנן משום לעז ובמזון ל"ש לעז וא"כ ע"כ ס"ל לרבה דסי' דאורי' וכיון דס"ל סי' דאורי' א"כ שוב אין מקום לחלק בין נכתב שם העיר בגט או לא דכיון דסי' דאורי' מה לי חד סי' או שני סימנין והבין] ולפי"ז י"ל דהוכחת הש"ס הנ"ל אזלא לרבה דס"ל ביבמות ק"כ.

דכ"ע סי' דאורי' ופולגתא דראב"מ ורבנן אי מעידין על השומא בשומא מצוי' בכו גילו קמיפלגי וכיון דסי' דאורי' הא אין חילוק אם נכתב שם העיר בגט או לא דכיון דסי' דאורי' מה לי סי' א' או ב' סימני' משא"כ לאב"י ביבמות שם דקא' דפליגי בסי' דאורי' או דרבנן וס"ל דסי' ל"ד פרבנן דראב"מ א"כ לדידן אין ראי' דרבה ס"ל דבעי' ג"כ הוחזקו דהרי אפשר לומר דהתם הוא משום שנכתב שם העיר בגט פקוש'י' הב"ש הנ"ל וא"כ לאב"י שפיר חיישי' לש"מ אפי' בלא הוחזקו ואפ' פשנמצא במקום שנאבד גם לרבה והכא אזלא הסוג' אליבא דרבה.

ומה נכון ליישב עפי"ז מה שראיתי שהקשה אדם קשה פברזל אא"ז הגאון האדיר רבינו משולם מפ"ב צוקללה"ה בשו"ת רמ"א ב"ה דא' בגיטין כ"ז: ת"ר איזהו שלא לאלתר ר"נ אומר ששקא פדי שתעבור שנירא ותשרה כו' רבי אומר פדי לכתוב את הגט ר"י אומר פדי לקרותו אחרים אומרים פדי לקותבו ולקרותו והקשה לפ"מ דא' בסוף הוריות דסתם אחרים ר"מ א"כ להך לישנא דלכ"ע בעינין תרונ'יהו ש"מ והוחזקו א"כ הרי כ' התוס' בגיטין כ"ד: ד"ה בעידי מסירה דלר"מ דס"ל ע"ח פרת'י היכי דהוחזקו ב' יב"ש בעיר פשלא כ' דורות או פהן או סי' שניפר מתוך החתימה שנכתב לשם זה האיש נאשה זו פסול לגרש בו אפי' בע"מ פיון דאינו מוכח מתוכו א"כ מאי נ"מ לדידן איזהו זמן

מְרַנֶּבֶה פִּינּוּ דְלוּ"מ דָּאִין מְחִזְרִין הוּא רַק בִּש"מ וְהִתְחַזְקוּ וּבְהִתְחַזְקוּ הָא בְּלֵא"ה פְּסוּל לר"מ מִשׁוּם דָּאִינוּ מוֹכַח מִתּוֹכּוֹ עַכ"ל ק.

וְהִנֵּה ב"ח וְתַלְמִידֵי הַתְּרִיף כ' אֲלִיעֶזֶר לְאֲדִיעֶזֶר שִׁי תִי עֲפֵמ"ש הַתּוֹס' בְּגִיטִין כ"ד: שֶׁם וּבְדָף ד'. ד"ה דְקִי"ל בְּהָא דְקֵא' בְּגִיטִין פ"ו: גִּבִּי שְׁנַיִם שְׁשֻׁלְחוּ ב' גִּיטִין וְשְׁמוֹתֵיהֶן שְׁוִין נוֹתֵן שְׁתֵּיהֶן לְזוֹ וְשְׁתֵּיהֶן לְזוֹ וְקֵאֲר"י בְּגַמ' הָא דְלֵא כִר' אֲלִיעֶזֶר וּמִשְׁמַע דְּלֵר' מְאִיר נִיחָא וְהָרִי בְּעֵינֵין מוֹכַח מִתּוֹכּוֹ וְתִי דְהֵתָם מִיָּרִי בִשְׁכ' דוֹרוֹת אוֹ סִי אוֹ פִּהֵן שְׁנִיפְרָה מִתּוֹךְ הַחֲתִימָה וְעַדִּי מְסִירָה אִין מְפִירִין בְּאַבוֹתֵיהֶן אוֹ בְּסִי הַפְּתוּב וּבִרְש"ל בְּחִי שֶׁם כ' דְּמִיָּרִי שְׁאִין הַשְּׁלִיחַ מְפִיר בְּשְׁלוֹשׁ ע"ש וּלְפִי"ז שְׁפִיר נ"מ גַּם לר"מ בְּהָא דְקֵתְנִי לְזוּ"מ פְּסוּל בְּכַגּוֹן שְׁהִתְחַזְקוּ ב' יב"ש בְּעִיר וּבְגֵט נִכְתָּב סִי דְמִשְׁוֹלֵשׁ דְּהוּי שְׁפִיר מוֹכַח מִתּוֹכּוֹ אָפֵס שְׁאִין הַשְּׁלִיחַ מְפִיר בְּשְׁלוֹשׁ א"כ א"י דִּילְמָא הוּא מִיב"ש הָאֲחֵר וְהָאֲחֵר יֵשׁ לוֹ שְׁלֹשׁ זֶה וְיָפָה אָמַר.

וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ עֲפִי"ז ד' הַתּוֹס' בְּגִיטִין כ"ז. ד"ה פָּאן כו' וְא"ת הִיכִי דְהִתְחַזְקוּ אַע"ג דָּאִין ש"מ הִיכִי מְהַדְרִינֵין מְנָא יְדַעִינֵין דְשָׁל זֶה הוּא וִי"ל כַּגּוֹן דִּינְדַעִינֵין דְמִזְהָ יב"ש נָפַל כו' וְשְׁמַעְתִּין אֲתֵיָא כִר' א דְלֵר"מ פִּינּוּ דְהִתְחַזְקוּ א"י לְגֵרֵשׁ בּוֹ אֲפִי הוּא שְׁלוֹ פִּינּוּ דָּאִינוּ מוֹכִיחַ מִתּוֹכּוֹ וְדַקְדְּקוּ הַמְּפֹרָשִׁים דְלָמָּה כ' הַתּוֹס' זֶה הֵכָא וְאֲמַאי לֵא כ' הַתּוֹס' הִכִּי בְּהָא דְמוֹקְמִי הָא דְלוּ"מ פְּסוּל בְּהִתְחַזְקוּ וְש"מ דַע"כ אֲתֵיָא כִר' א דְלֵר"מ בַע"י מוֹכַח מִתּוֹכּוֹ וְלִהְיָא מוֹר נִכּוֹן דְבָהָא דְקֵתְנִי הַמְּבִיא גַט וְאָבֵד הִימְנוּ לְזוּ"מ פְּסוּל דְּמִיָּרִי שְׁנָפַל מִיַּד הַשְּׁלִיחַ שְׁפִיר אֲפֻשָׁר לומר כַּגּוֹן שְׁנִיכְתָּב בְּגֵט מִשְׁוֹלֵשׁ וְכָשֵׁר גַּם לר"מ רַק שְׁהַשְּׁלִיחַ א"י הַשְּׁלוֹשׁ מִשְׁא"כ הָא דְאָמַר תְּנוּ נוֹתֵנִין דְמוֹקִי בְּשְׁהִתְחַזְקוּ רַק שְׁאִין ש"מ א"כ הִיב"ש הוּא לְפָנֵינוּ וְאָמַר תְּנוּ א"כ הוּא גוֹפֵי הָא בְּנֻדָּאֵי יוֹדַע מִהַשְּׁלוֹשׁ וְע"כ שְׁפִיר כְּתָבוּ דִּהְוָא ע"כ אֲתֵיָא כִר' א] וְלְדַבְרֵינוּ נִכּוֹן דְהָרִי בְּתוֹס' גִּיטִין הַנֶּ"ל כ' הִכִּי בְּהָא דֵא' הֵתָם עַל הַמְּשֻׁנָּה דְכ' לְגֵרֵשׁ בּוֹ אֵת הַגְּדוּלָּה לֵא יְגֵרֵשׁ בּוֹ אֵת הַקְּטָנָה קְטָנָה הוּא דְלֵא מְצִי מְגֵרֵשׁ בִּי הָא גְּדוּלָּה מְצִי לְגֵרֵשׁ בִּי ז"א ב' יב"ש הַדְרִין בְּעִיר א' מוֹצִיאִין שֵׁט"ח עַל אֲחֵרִים וּמוֹקִי אֲבִי בְּעַדִּי מְסִירָה וְר"א הוּא וּמוֹכִיחִים הַתּוֹס' מְזֵה דְלֵר"מ פְּסוּל בְּהִתְחַזְקוּ פִּינּוּ שְׁאִינוּ מוֹכַח מִתּוֹכּוֹ אָבֵל לְרָבָא שֶׁם דְמוֹקִי כִר' מ' וּמְדַיִיק בְּאַמֶּת מְהָא דְב' יב"ש הַדְרִין בְּעִיר א' מוֹצִיאִין שֵׁט"ח עַל אֲחֵרִים ע"כ דְס"ל לְרָבָא אֲלִיבָא דְר"מ דְל"ב מוֹכַח מִתּוֹכּוֹ וְא"כ מְמִילָא ל"ק קוֹשְׁי' א"ז הַגָּאוֹן הַנֶּ"ל דְמַמ"נ לְרָבָא דְס"ל כִּנְכ"ה וּבְעֵי ש"מ וְהִתְחַזְקוּ הָא לְדִידִי אֲלִיבָא דְר"מ ל"ב מוֹכַח מִתּוֹכּוֹ וְשְׁפִיר הוּי הֵהוּא דִינָא גַם אֲלִיבָא דְר"מ וְאֵלָא לְאַבְיִי דְס"ל דְבְּעִי לְר"מ מוֹכַח מִתּוֹכּוֹ הָא לְדִידִי גַם לְרָבָה חוֹשְׁשִׁין בְּשִׁירוֹת מְצוּיֹת אַע"ג דְלֵא הִתְחַזְקוּ וְא"כ אֲתֵיָא דִין זֶה דְלוּ"מ חוֹשְׁשִׁין אֲלִיבָא דְר"מ מִפְּחַ מַמ"נ וְדו"ק: וּבְאִפְּסֵן אַחַר נִלְפַעְנָד לִינְשַׁב קוֹשְׁי' א"ז הַגָּאוֹן הַנֶּ"ל עֲפ"מ שְׁפִתְבְּנוּ לְמַעְלָה דְהָא דְבְּעִי הִתְחַזְקוּ וּבִש"מ לְחוּד ל"ח לְב' יב"ש מִשׁוּם דִּי"ל כִּנְכ"ה וְלְכַאוּרָה אֲנִן לֵא קִי"ל כְּרָבָא דְס"ל בְּכִתּוּבוֹת ע"ה: כִּנְכ"ה אֵלָא כִר' א דְמִשְׁנֵי הֵתָם רִישָׁא מְנָה לְאַבָּא בְּיָדָה כו' אָמְנָם י"ל דְרַק הֵתָם לְגִבִּי מְמוֹן ל"ש כִּנְכ"ה מִשׁוּם דְאִיבָא חֲזַקת מְמוֹן אָמְנָם הָרִי ה"נ אִיבָא חֲזַא"א אוּלָּם י"ל עֲפֵמ"ש בְּב"ש סִי ל' סק"ט בְּשֵׁם הַג"א סוּף גִּיטִין דְהָא דְס' קְרוּב לוֹ ס' קְרוּב לָה הוּי ס' קִידוּשִׁין הִי"ד בְּב' פְּתִי עֲדִים אַחַת אוֹמֶרֶת קְרוּב לוֹ וְא' אוֹמֶרֶת קְרוּב לָה אָבֵל פֶּת א' שְׁמִסְוֹפְקִין אִי קְרוּב לוֹ אִי קְרוּב לָה הו"ל כְּמִקְדָּשׁ בְּלֵא עֲדִים וְא"כ לְפִי"ז לְמֵאִי דְקִי"ל כִר' א דֵא' עַדִּי מְסִירָה כְּרִיתִי א"כ בְּגֵט שְׁנִמְצָא אִיף יִחְזִיר וְיִגְרֹשְׁנָה עֲתָה ע"י עַדִּי מְסִירָה הָרִי נְהִי דְהִבִּי"ד אִין

חוששין שפא של יב"ש אחר הוא פנין דאין ש"מ אכל העדים הא א"י בבירור אם הוא של זה והו"ל מגרש בלא עדים והלן' מבואר בפוסקים דעדי קידושין וגירושין בעינין דוקא עדי ראי' ולא סגי בידיעה בלא ראי' א"כ נהי דאנו אומרים דיחזיר משום דאיפא חזקת כנכ"ה אכל העדים הא א"י בבירור והו"ל רק פעדות ידיעה בלא ראי' דל"מ בגירושין אמנם י"ל עפ"י שי' הרי"ף בסוף גיטין והרמב"ם דס"ל דאפ"י לר"א דא' עדי מסירה פרתיה מהני ג"כ עדי חתימה בלבד א"כ שפיר יוכל לגרשה עפ"י הע"ח שפגט אמנם קשה הרי ע"כ מיירי שאין הע"ח לפנינו דאי ישנם לפנינו הרי נוכל לשואלם אם חתמו גט זה לייב"ש ואי אמרו שאין יודעין הא הו"ל א"י בחקירות דעדותן בטלה וא"כ פנין שאינם לפנינו הא הו"ל מפי פתבם דאינו פשר מדאוריין' רק מד"ס כמ"ש הרמב"ם וע"כ משום אפקעינהו רבנן לקידושין מיני' וכ"כ בב"ש סי' קמ"א סק"ע וא"כ פנין דע"כ מפח אפקעינהו כו' קאיתינן עלה א"כ בהא דמתזירין הגט ע"י כנכ"ה הא אינו להוציא מחזקת א"א פנין דאם תתגרש בגט זה הא אפקעינהו רבנן לקידושין מיני' והו"ל פנוי' למפרע ול"ה א"א מעולם וכי"ב כ' בס' המקנה בק"א סי' ל' ע"ש ומה נכון ליישב בזה קושני' בעל העיטור שהקשה אמאי לא פריף בב"מ אהו דמצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה גיחוש שפא כ' ליתן בניסן והוא לא נתן עד תשרי והיא זינתה קודם הנתינה והשתא אומר הבעל ליתן לה הגט משום שרוצה לחפות עלי' ומבואר במפורשים דאף לשינויא דגמ' התם דאמרינן לה אייתי ראי' כו' קשה זה דבשלמא לענין טריפת פירי מהלקוחות אף אם לא יהי' קול ברור אימתי יום הנפילה א"י להוציא מהלקוחות מספק דיאמרו לה אייתי ראי' אכל חשש דחפוי איפא שפיר דהא לא נקמלנה מספק דאולי הנפילה הי' קודם ולהאמור נכון דהרי בתוס' גיטין ל"ג.

כ' דאי לא נתכונן מתחלה לחפות אמרי' אפקעינהו כו' ופטורה ממיתה מה"ד וא"כ ליפא הכא חשש חפוי פנין דאף שהבעל מודה הא העדי מסירה א"י וע"כ מתגרשת ע"י ע"ח פנ"ל וא"כ אפקעינהו רבנן לקידושין מיני' ופטורה באמת ממיתה פנין דהבעל הא מעיקרא לא נתכונן לחפוי רק שנתאחרה הנתינה וא"כ שפיר אמרינן אפקעינהו רבנן לקידושין מיני' ופטורה ממיתה ול"ק קושני' בעל העיטור ומעתה תתיישב לנכון קושני' א"ז הגאון הנ"ל דהנה מבואר במפורשים דהא דאם מתגרשת בגט ע"י ע"ח ל"ה רק מדרבנן הוא רק למאי דקי"ל ע"מ פרתיה ואי ליפא ע"מ מתגרשת ע"י ע"ח והניין הע"ח לראי' שפיר שיני' מפייהם ולא מפי כתבם משא"כ לר"מ דס"ל ע"ח פרתיה לדידן' הא אין הע"ח לראי' והחתימה הוי' הכריתות של הגט א"כ ל"ש מפי פתבם וכשר מדאוריין' אף אי אין העדים לפנינו והכי מבואר בפנ"י גיטין ל"ו.

וא"כ לר"מ בודאי חוששין בש"מ גם בלא הוחזקו דל"ש כנכ"ה משום דהוי' להוציא מחזא"א פנ"ל ומינשב שפיר קושני' א"ז הגאון הנ"ל דשפיר אצטריף לפרש מאי ז"מ פנין דלדידן' גם בש"מ בלא הוחזקו חוששין.

ודעת לנכון נקל ליישב עפ"י קושני' התוס' בגיטין ובב"מ שהקשו להו' לישנא דקא' אם אין ש"מ יחזיר אעפ"י שהוחזקו ב' יב"ש בעיר היכי מהדרינן מנא ידעינא דשל זה הוא ונראה דהנה באמת הק' הפנ"י בספ"ק דכתובות ל"ל קרא לאהדורי אבידה בסימנים תיפוק לי' דמהני גם בט"ע משום בו"ש פרי עדיף דהא המוצא ל"ל חזקת ממון ות'.

דאיכא פנגד זה רנבא דעלמא ע"ש וא"כ באין ש"מ הא ליכא רנבא דעלמא ורק לחוש ליב"ש האחר הא נגד זה שוב מהני מלכ ברי ושמא אמנם הא קיי"ל דל"מ בו"ש פנגד חזקת ממון וה"ה דהיל"ל דל"מ פנגד חזקת א"א ולהנ"ל דהכא ע"כ ליכא חזקת א"א א"כ ל"ה נגד חזקה ומהני שפיר הכרי של הבעל ול"ק קושני התוס': אמנם כ"ז לפלפולא אכן לקושטא דמילתא נראה דזה הוי שפיר להוציא מחזקה דלפי טענת הבעל הא אומר שגירשה פבר ושיחזירו הגט להאשה.

והנה בתוס' שם תי' דכיון דאנו יודעין שנה אבד גט פאן אין לנו לחוש שגם האחר אבד ע"ש והיינו ע"כ שיש עדים שראו הגט בידו וע"כ שהוא אבדו. ולהסביר הענין נלפענ"ד דהרי לכאורה מאי ראי' הוא מנה שראוהו בידו דילמא אבדו יב"ש האחר ומצאו זה.

אמנם הרי באמת ס"ל לרבה בב"ב קע"ב: דל"ח לנפילה אפס די"ל עפמ"ש בתוס' יבמות קט"ו: ד"ה חבי בר ננאי דרבא מדמה ממונא דהחזוק לאיסורא דלא החזוק ע"ש וא"כ אין ראי' מממון לאיסור וי"ל דבאיסור חושש לנפילה אמנם כיון דבאיסורא ל"א רק דנחית חז דרגא מממון א"כ אמרינו אף דבממון אינו חושש רבה אפי' לנפילה דרבים באיסורא חושש אבל עכ"פ לנפילה דיחיד אף באיסורא לא חייש כדס"ל לאב"י התם לענין ממון דל"ח לנפילה דיחיד.

[ומה שיש לעיין בזה הוא דאפשר דאף אב"י דקא' התם דל"ח לנפילה דיחיד היינו שלא להוציא מחזקה דהתם איירי לענין שני יב"ש שהחזקו בעיר מוציאין שט"ח על אחרים ול"ה נגד חזקת ממון כיון דממ"נ חייב הלנה אם ליב"ש זה אם להאחר וסוף סוף תיפוק ממונא מרשותי' דהלנה ול"ח חז"מ בכה"ג כמ"ש בפ"ה ח"מ סי' צ"א לענין חנוני על פינקסו וכי"ב כ' בתוס' ב"ב פ"א: ד"ה אלא לענין בפורים ע"ש משא"כ הכא אי נימא דל"ח לנפילה דיחיד הא הו"ל נגד חזקת א"א] ולכאורה יל"ד דא"כ איך נתרץ בהברייתא דמצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה דלחזד לישנא מוקי לה ר"ז באין ש"מ ואע"ג דהחזקו וקשה האיך יחזיר לאשה כיון שיש ב' יב"ש בעיר והכא א"א לתרץ כד' התוס' הנ"ל כיון דברייתא זו ע"כ לא מיירי שראינו הגט בידה דאם ראינו בידה פשיטא דיחזיר אפי' אין הבעל מודה כמ"ש בתוס' שם וא"כ א"י אם אבדה גט פאן כלל ואמאי יחזיר לאשה כיון שיש ב' יב"ש בעיר ונראה עפ"י דברינו הנ"ל דהרי באמת הק' התוס' שם דבזמן שהבעל מודה הא נאמן מלכ בעל שאמר גירשתי את אשתי ותי' הרשב"א והר"ן ז"ל דהרי באמת קיי"ל ב"ב קל"ד.

זיל חוש לה ואינו נאמן רק לחומרא אמנם הא עכ"פ איתרע חזא"א עי"ז וכיון דליכא חזקה הא מהני טב"ע של הבעל מלכ בו"ש ורק בהמתני' דמצא גיטי נשים כו' הא אמר תנו נותנין שפיר הק' בתוס' איך נהדר כיון שהחזקו ב' יב"ש בעיר ול"מ מלכ בו"ש כיון דהוא נגד חזקת א"א וע"כ אצטריכו לתירוץ משא"כ בהברייתא דמצא גט אשה בשוק כיון דאיתרע חזא"א מהני שפיר מלכ בו"ש אולם באמת בד' התוס' א"א לנו להעמיס זה כיון דהתוס' בעצמם מתרצים הקושני' הנ"ל דכיון דל"מ למפרע א"נ הכא גם להבא כיון שאומר שבזה הגט גירשה א"כ שוב איכא חזא"א אמנם י"ל עפ"מ שהק' באס"ז ב"מ מ"פ מהברייתא דבזמן שהבעל מודה דילמא הכא הטעם משום ס"ס' ש' שמא פבר גירשה ואת"ל לא גירשה שמא זהו הגט שאבד ומתגרשת עתה ותי' דהו"ל ס"ס

במקום חזקת א"א ולפי"ז פיון דצריכין החזקת א"א לזכות הס"ס שוב נשאר לנו לדון עפ"י אמירת פרי של הבעל פיון דחזקה ל"מ לשני דברים כמ"ש בתוס' פתובות ע"ו.

ע"ש עוי"ל עפ"מ דבאמת נתקשו המפורשים דלמה הוצרכו התוס' לתרץ פיון דידענין שנה אבד גט כו' דהיינו בדאיפא עדי נפילה הרי איפא למימר מטעם שאין הבעל חשוד לקלקלה ומימן באמירתו שהוא אבד גט כמ"ש בתוס' שם ד"ה מעולם לא חתמנו כו' לאוקימתא דר' ירמ' ועכצ"ל דא"א למימר משום נאמנות של הבעל דא"כ תקשי בהא דקתני במתני' דמצא ג"כ גם שוברין ומיירי ג"כ בהחזקו ותקשי ג"כ הא אמר תנו נותנין אע"ג דהחזקו וניחוש דילמא מיב"ש האחר נפל השובר והוא מצנה ליתנו להלוה פדי לעשות קנוניא על היב"ש הב' שהוא המלוה האמתי וכן להיפך באם הלוה אמר תנו ג"כ איפא חשש זה ושם הא ל"מ אמירת המלוה או הלוה שמהם נפל דל"ש הסברא דאינו חשוד להכשיל ולקלקל ולהכי הוכרחו התוס' לתרץ בדידענין ע"י עדי נפילה שפול מיב"ש זה משא"כ בהברייתא דמצא גט אשה בשוק שפיר י"ל דידענין מפח אמירתו שפול ממנו גט פיון דאינו חשוד להכשילה ולקלקלה ולכך לא מספקינן באחר ודוק: עכ"פ יוצא לנו מדברינו הנ"ל דאפי' במקום דשכיחי שיירתא אם נעלם אדם שהי' ידוע בשמו וש"א או שם משפחתו ועדים מעידים שבמקום הזה מת אדם שהי' ידוע פן בשמו וש"א או שם משפחתו אף שלא נודע בשם עירו אמרי' דבנדאי זה הוא ואין לנו לספק באחר ונהרי נודע מ"ש בתשו' מבי"ט סי' קל"ח ביהודי שהלך ממקום פ' למק"א ונתעלם ונמצא הרוג באותו דרך תליגין שנה הוא ובתשו' שב יעקב ה"ר לזה מפלוגתא דר' ורשב"ג בשנה שאבד בה קבר ונמצא בה קבר ס"ל לר' דאמרי' קבר שאבד הוא הקבר שנמצא ורשב"א תיבדק כל השנה כולה וברז"ה שם כ' דפסקי' כרבי וכ"כ הה"מ פ"ב מה' חו"מ.

איברא דאפשר לומר דל"א הכי רק להעמידו בחזקתו הראשונה קודם שנתעלם פי התם דמעמידין השנה בחזקת טהרה כמקדם וכן לענין חמץ בעכפר שנקנס בבית וכפר בפיו מוקמי' להבית בחזקת בדוק כמו שהי' מקודם אבל להוציא מחזקה גם ר' מודה דל"א הוא שאבד הוא שנמצא דהרי בנטבע במשאל"ס בעי' הפרה בטב"ע דנקא ול"א זהו שאבד הוא שנמצא וע"כ משום דשא"ה דאי מוקמי' לי' בחזקתו כמקדם הא הוא בחזקת ח"י.

ויש לבאר בזה ד' הש"ס גיטין י"ט: שהיא גברא דזרק לה גיטא לדביתהו לביני דני אשתכח מזוזתא אר"נ מזוזתא ביני דכי לא שכיחא ולכאורה יל"ד למה הוצרכו למימר משום דל"ש מזוזתא ביני דני הרי אפי' אי שכיח הלא פיון דזרק פתב לשם ובדקו ואשפח מזוזתא נימא הוא שאבד הוא שנמצא ואינה מגורשת אמנם י"ל עפ"מ"ש בנובי"ק סי' מ"ו דהכי דיש סברא לומר כנכ"ה פגון בנפל למים והעלו רגל א' מארפובה ולמעלה כ"ע מודו דל"א היינו הך דנפל היינו הך דעל דאדרבא אמרי' פאן נמצא רגל זה פאן הי' זמן רב קודם שנפל זה למים ע"ש וא"כ הה"נ יש סברא להיפוך דנימא כנכ"ה והמזוזתא הי' שם מפכר וגיטא אימור עכברים שקלוה ואי דכנגד חזקת כנכ"ה הא איפא חזא"א ז"א דהרי פיון דהבעל אמר הא גיטף עתוס' גיטין ע"ח.

ד"ה אינו גט עד שיאמר הא גיטף הרי באמת נאמן פדין בעל שאמר גירשתי את אשתי דלקף כ' בתוס' שם ד"ה טעמא דא"נ לומר שהי' נזיר חלק כמו שא"נ לומר שטר פסים הי' פשהאשה נטלתו וזרקתו לים או לאור משום דבדבבר מועט מהימנין לי' לבעל וע"כ הא דמספקינין הקא שמה ל"ה גט אתיא כמ"ד בב"ב קל"ה.

בבעל שאמר גירשתי את אשתי חוש לה דל"ה אלא ס' מגורשת ולהרמב"ם ז"ל הוי הטעם שמה בגט פסול גירשה ע' פנ"י שם אבל פיון דעכ"פ ס' מגורשת הוי' הא ליפא חזא"א א"כ איפא שפיר חזקת כנכ"ה וע"כ הנצרה לומר שפיר משום דמזוזתא פני דני ל"ש ואזדא לה סברת כנכ"ה דהוא פנגד הרגילות וממילא אמרי' הוא שאבד הוא שנמצא פיון דליפא שום חזקה פנגדה אדרבא החזקת א"א מסייע לי ונהי דאיתרע חזקת א"א כנ"ל אבל עכ"פ הא אינה מתנגדת לה ובכה"ג שפיר אמרי' הוא שאבד הוא שנמצא אבל להוציא מחזקה ל"א סברא זו.

אמנם בכה"ג דנ"ד שנוצר שמו וש"א או שם משפחתו בנדאי אמרי' כשנמצא דנה הוא וי"ל עפ"י ד' רש"י ז"ל ביבמות קט"ו: בההוא גיטא דאשתכח בנהרדעא כו' פירש"י והאשה תובעתו לפנינו ודקדקו המפורשים דמנ"ל לרש"י ז"ל דמייירי שהאשה תובעתו דילמא מייירי שנפל מן השליח והשליח תובעו.

וי"ל מדא' התם ושלחה אבוי דשמואל לקמ' דר"י נשיאה ושלח לי' תיבדוק נהרדעא פולה וי"ל דרש"י ז"ל מפרש פתוס' ב"מ י"ח: דמייירי באין ש"מ וא"כ ר"י הנשיא הוא רבי ואמאי שלח תיבדק נהרדעא פולה הרי רבי ס"ל הוא שאבד הוא שנמצא ובכה"ג דנוצר שמו ושם עירו אמרי' הכי אפי' להוציא מחזקה ולהכי מפרש דמייירי שהאשה תובעתו בפנינו א"כ ע"כ לא ראינוהו ביגדה דאי ראינוהו ביגדה פשיטא דיחזיר וכיון דלא ראינוהו ביגדה הא לא ידעינן אם נאבד ממנה גט פלל ול"ש למימר הוא שאבד הוא שנמצא] ונלא במ"ל פי"ג מגירושין מובא בשם מהריב"ל דהכי דאיפא שמו וש"א ואיפא סי' אחר כגון שאומר שהי' קרוב למשפחה פלוגית לכ"ע א"ח לב' יב"ש ע"ש ונהי בתשו' שבו"י ח"ג סי' קי"ד ובתשו' רח"כ סי' ל"א ועוד בכמה תשובות מצרפים ד' המבי"ט הנ"ל להיתר עגונה ומכ"ש בנ"ד שנמצא זה מלובש בהבגדים שהי' בעל האשה הזאת לבוש בהם אפס דחיישי' לשאלה ומספקי' דילמא אחר הוא ששאל ממנו הבגדים פנגד זה לכ"ע מהני החזקה דזהו שאבד הוא שנמצא דהרי כמה מהראשונים ז"ל הסכימו דל"ח לשאלה פלל עש"ך ח"מ סי' ס"ה ס"ק כ"ו וכבר כ' בשו"ת מהר"י הלוי אחי הט"ז דהכי שיש עוד צד להקל ל"ח לשאלה פי כמה גדולים עשו מעשה שלא לחוש לשאלה פלל ובס' בית מאיר סי' י"ז ס"ק כ"ד כ' דהנוטה להקל שלא לחוש לשאלה לא הפסיד א"כ עכ"פ יש לסמוך בכה"ג דנ"ד לומר זהו שאבד הוא שנמצא: סי' רפה ונהי בהא דמספקי' כ"ת דאינו ודאי שהלך משה לייסטען עם הספינה עלבא דאף שהלך ממקומו ע"ד זה לנסוע לאמערקא דרף שם וכתב לאשתו יום אחד מקודם שהכין לדרך פעמיו לנסוע למחרת עם הספינה עלבא אולי חזר מדעתו ונסע למקום אחר וזה השם משה לי לייסטען הנזכר בהרשימה של הדירעקציאן הוא איש אחר יפה הבאתם מד' התוס' חולין ל"ט.

דהיכי דעשה מעשה ל"ת דילמא מימלך וכן מד' הרמ"א באה"ע סי' קכ"ט ס"ב במי שצוה לכתוב גט ואחזו קורדיניקוס ונתרפא דל"ח שפא חזר מדעתו. וע' בתוס' גיטין י"ח: שהקשו בהא דקא' התם ר"ל לא הכשיר ר"ש גט מוקדם אלא לאלתר אבל מפאן עד עשרה ימים לא דחישי שפא פייס ונהקשו א"כ בכל גיטין הפאין ממדה"י ניהוש שפא פייס ות' דדוקא פשעדיין לא נחתם הגט חיישי שפא פייס אבל פשפבר נחתם הגט ל"ח ומוכן עפי"ד התוס' בגיטין ל"ב: ד"ה התם דכ"ז שלא נחתם הגט ל"ח גמר מעשה והו"ל רק פדיבור בעלמא ע"ש הרי דהיכי שהאדם גומר איזה מעשה בשביל תכלית דווע ל"ח שחזר בו ולא עשה מגמת חפצו וה"ה בנ"ד אמרינן דכיון שנסע לברעמין ע"ד זה וכתב לאשתו אגרת שפיוס מחר הוא נוסע עם הדאמפפער עלבא בודאי עשה אשר זמם וכצע אמרתו ונסע עם דאמפפער הזה.

וכ"כ בתוס' גיטין ל"ג. דלעולם לא חיישי שפא יחזור מרצונו הקדום היכי שעשה מעשה.

ודוקא בשטר מתנה שנמצא אחר מותו קשור על ירכו מצינו בש"ע ח"מ סי' ר"נ סכ"ה דאמרי' פתבה ונמלך עש"ך שם ס"ק כ"ב ובסי' ל"ט ס"ב וסי' פ"א סי"ז וע' ב"ב נ"ג. בעי רב במתנה האף כו' ועב"י ח"מ סוסי' ר"ד מ"ש בשם ירושלמי דא"ל רב למשמישי אימות אימור תתן מתנה לבר נש אימלך בי תניינות ודו"ק.

אבל בשאר דברים בסתמא אין לנו לספק אחר שראינו שעשה מעשה בשביל זה שפא חזר בו ממה שגמר בדעתו ועסמ"ע סי' קכ"ב סק"ה וע' במהרי"ק שןרש קכ"א שכ' לסמוך ע"ז פיון דנמצא החלל באותו הדרך שאמר לקחת שם ע"ש: והנה במ"ש כ"ת להסתפק לפי"ד הק"ע סי' רט"ו בשם המבי"ט כל שהעד הנמלט מן הספינה הי' בהול על נפשו באשר אימת מנת נפל עליו ובדוחק שנמלט אל תוף הספינה הקטנה א"כ א"א לו להעיד ששהא על הנטבעים בספינה הגדולה עד כדי שתצא נפשם וכיון שכן הו"ל כספינה הנאבדה בים שאפ"י אם ניסת תצא שהיא א"א דאורי' וכן איפסק להלכה בש"ע סי' י"ז סל"ד בהג"ה וא"כ ה"ה בנ"ד אין לסמוך על עדות השיפסאפיציר שהעיד בפני הדירעקציאן ממימת משה לייסטען פיון שמחמת בהלה בודאי לא שקה עד שת"נ.

הנה פבר העלה בשו"ת נובי"ק סי' מ"ז ובתנינא סי' ס"א דאם נמצא א' מת שהועלה מן המים אף שאינו ניקר כלל רק בפגדים בכה"ג שידענו שנטבע אף שלא שקה העד עליו עד שת"נ דנהי דדינא הוא בלא שקה עד שת"נ אם ניסת תצא אבל חזקת איסור איתרע לי' וע"כ ל"ח לשאלה מפח החזקה דכ"מ שנמצא ת"י האדם הוא שלו ובתשו' חת"ס סי' ס"ה העלה עוד יותר מזה להקל באם הועלה אדם מת מן המים אף דליכא סי' מספיק להפירו אבל עכ"פ ל"ב בזה שיעור שהי' פדי שת"נ.

ולבר מן דין פיון שהגיד השיפסאפיציר. דיא איבריגע האבען דען טאדט געפונדען הרי אומר שראה במותם והל"א בכ"מ פי"ג מגירושין הי"ט ובלח"מ שם כ' דבסתם טביעה אמרי' דבודאי שקה פדי שת"נ וכן האריף בזה בתשו' מהר"א ששון דבמשאל"ס א"צ להעיד בפירוש שעמד עד שת"נ וסתמא אמרינן דודאי שקה ע"ש שמביא ד' הריב"ש שכ' בכונת הה"מ דאפי' ודאי לא שקה עד שת"נ ל"ת וע' בתשו' הרמ"א סי' ל"ג.

ל"ו.

ל"ז.

שְׁהָאָרִיף בְּזָה וְהָכִי מִשְׁמַע בְּאַמַּת מְסִתִּימַת דְּבָרֵי הַש"ס יְבָמוֹת קנ"א: מֵאֵן אֵיכָּא בֵּי חָסָא טְבַע חָסָא וְאֶזְלָה דְּבִיתָהּ וְאֵינְסִיבָה וְלֹא אֶפְקוּהָ דְּמִשְׁאֵל"ס אִם גִּיסַת ל"ת וְהָרִי ל"א הַעֲפוּ"ם רַק שְׁטַבַּע חָסָא וּל"א שְׁשָׂהָ פְּשִׁיעוֹר שֶׁת"נ וּע"כ דְּסַתְּם טְבִיעָה הוּא פְּשִׁיעוֹר שֶׁת"נ וּבְפֶרֶט דְּהֵלֵא יָדוּעַ דְּהִסְפִּינָה הַזֹּאת נְטַבְעָה בְּאַמְצַע הַמִּים וּבַכָּה"ג דְּהָרִי רְחוּק מִיבְּשָׂה בְּעֵינֵן שְׁפִתוֹךְ שִׁיעוֹר פְּדִי שֶׁת"נ א"א לֹו לַעֲלוֹת לִיבְשָׂה בַכָּה"ג הָרִי מִמִּילָא כְּמוֹ שְׂהָא עַד שֶׁת"נ כַּמ"ש בְּתִשׁוּ רַעֲק"א סִי ק"ט ע"ש וְהָרִי בַק"ע סִי רַמ"ז כ' בְּשֵׁם הַשְׁטֵמ"ק דְּגַם בְּנֻדָּי לֹא שְׂהָא לִיכָּא אֱלֵא אִיסוֹר דְּרַבְּנֵן לַד' הֶרְמֵב"ם וְהָכִי מִשְׁמַע בְּאַמַּת מַד' הַתּוֹס' בְּכּוֹרוֹת כ': שֶׁכ' דְּקִי"ל סְמוּךְ מִיַּעוּטָא לַחֲזִיקָה לַחֲוּמָרָא וְמָה דְּקִי"ל בְּנְטַבַּע בְּמִשְׁאֵל"ס אִם גִּיסַת ל"ת הֵינְנוּ מִשׁוּם דְּהָרִי מִיַּעוּט שְׂאִינֹו מְצוּי וְהֵינְנוּ דְּלֹא שְׂכִיחַ שְׁיַעֲלָה בְּמָקוֹם אַחַר הֵיכִי דְּהָעֵד שְׂהָא עָלְיוּ פְּדִי שֶׁת"נ אֶבֶל בְּלֹא שְׂהָא ל"ה מִיַּעוּט שְׂאִינֹו מְצוּי מִשׁוּם דְּהָרִי אֶפְשָׁר שְׁעֲלָה בְּמָקוֹם זֶה וְאֶמְרִי סְמוּךְ מִיַּעוּטָא לַחֲזִיקָה וּלְכַף אִם גִּיסַת תַּצֵּא וַא"כ עַכ"פ ל"ה רַק דְּרַבְּנֵן כַּמ"ש בְּתוֹס' שֶׁם דְּלִדְיוֹן ל"א סְמוּךְ מִיַּעוּטָא לַחֲזִיקָה רַק מְדַרְבְּנֵן וְכֵן מוֹכַח גְּמִי מָהָא דְכ' בְּתִשׁוּ הָרִיב"ש סִי שַׁע"ט הוֹבָא בַב"ח וּב"ש ס"ק ק"ח דְּהָא דֹאֲר"א בֶּן פֶּרְטָא בְּמַתְנֵי גִיטִין כ"ח.

סְפִינָה שְׂאֶבְדָּה בַּיָּם נוֹתְנִין עָלְיוּ חוּמְרֵי חַיִּים וְחוּמְרֵי מֵתִים מִיַּרְי בְּדִלָּא שְׂהָא וּכ"מ מִש"ס ב"ב קנ"ג: דְּמִיַּתִּי הֵתֵם מִיַּנְי' לַעֲנִין מְמוּנָא וְאִי מִיַּרְי בְּשָׂהָ פְּדִי שֶׁת"נ הָא הָרִי רַק חוּמְרָא בְּעֲלָמָא לְכַתְחֵלָה וְאִיף שִׁינְיָ לְלַמּוֹד מִיַּנְי' לַעֲנִין מְמוּנָא וּע"כ דְּמִיַּרְי בְּלֹא שְׂהָא דְּמִדְיָנָא אִיסוּרָה וַא"כ פִּינּוֹן דְּקֹא דְּנוֹתְנִין עָלְיוּ חוּמְרֵי חַיִּים ע"כ דְּהוּא רַק חוּמְרָא דְּרַבְּנֵן וּכְבָר הָאָרִיף הַנּוֹב"י בְּכַמָּה תִּשׁוּ דְּהֵיכִי דְּלִיכָּא רַק אִיסוֹר דְּרַבְּנֵן ל"ח לְשִׂאלָה וְיֵישׁ עוֹד מְקוֹם לּוֹמֵר עֲפִי"מ שְׂמַצְדָּד בְּרֹא"ש פ"ק דְּב"מ סִי נ' לּוֹמֵר דְּחִשְׁשׁ שְׂאֵלָה הוּא רַק מְדַרְבְּנֵן וּמְבּוֹאֵר מַד' הָרִיב"ש סִי שַׁע"ט וּש"פ דְּכָל דְּבְּרַבְּנֵן אִם גִּיסַת ל"ת בְּדֹאֲיכָּא תְּרַתִּי דְּרַבְּנֵן מְוִתֵּר לִינְשָׂא לְכַתְחֵלָה וַא"כ לְפִי"ד הַפּוֹסְקִי דְּבִסְתָּמָא א' דְּשָׂהָ כְּשִׁהוּפֵר אַח"כ בְּבִגְדֵי מְוִתֵּר לִינְשָׂא לְכַתְחֵלָה] וּבְפֶרֶט שְׁבִין הַבְּגָדִים וְהַחֲפָצִים שֶׁל הַנְּטַבַּע הַזֶּה שְׂאִינֹו דְּנִין עָלְיוּ הָיוּ כְּמָה מְהֵם שְׂאִין דְּרַכּוֹן לְהַשְׂאִילָן וְגַם שְׂאֵלַת כְּלִים רַבִּים גּוֹפִי' הָא ל"ש כַּמ"ש בְּתִשׁוּ מַהֲרִי"ט הוֹבָא בַק"ע סִי שַׁפ"ב וּכ"פ בְּתִשׁוּ ג"ב סִי כ"א: וְהֵנָּה אֵף דְכ' הַב"י דְּלָמְ"ד סִי דְּרַבְּנֵן חִינְשִׁי לְשִׂאלָה אֵף בְּכָלִים דְּלֹא מוֹשְׁלִי כְּמוֹ פִּיס וְאַרְנָקִי וְטַבַּעַת וַא"כ הָא אֲנִן קִי"ל כַּר"א דְּסְפוּקִי מְסַפְקָא לִי אִי סִי דְּאוּרִינְי' אוֹ דְּרַבְּנֵן מְלַבֵּד שַׁב"ש ס"ק ס"ט חוּלְקָ עָלְיוּ וּבְתִשׁוּ בִיא"פ סִי י"ט כ' דְּהַב"י תְּבָרָא לְגִזְיוֹן וּפּוֹסֵק דַּל"ח לְשִׂאלָה בְּכָלִים דְּלֹא מוֹשְׁלִי ע"ש חוּץ לְזֶה הָרִי כ' בְּנוֹב"י סִי נ"א בְּשֵׁם הַמְּהַר"ם בְּרַבִּי דְּהוּא דּוֹקָא אִם מְפִירִין הַכְּלִים בְּסִי מְוִבְהָקִין לְכַף קֹא דְּאֵף דְּהֵם כְּלִים דְּלֹא מוֹשְׁלִי עַכ"פ פִּינּוֹן דֵּישׁ חִשְׁשׁ שְׂאֵלָה אֵף בְּדָרְךָ שְׂאִינֹו מְצוּי עַכ"פ לִיכָּא סִי מְוִבְהָקָ בְּיוֹתֵר אֶבֶל הֵיכִי דְּהַכְּלִי גִיכָר בַּטְב"ע שְׁפִיר מְהֵי נ"ש.

וּי"ל בְּזָה כְּמָה שְׂהַקְשׁוּ ע"ד הַב"י הַנ"ל מַד' הַש"ס ב"מ כ"ז: דְּפֶרֶיף לָמְ"ד סִי דְּרַבְּנֵן מָהָא דֹא' דְכ"ר חֲמוֹר דְּאֶפְי' חֲמוֹר בְּסִימְנֵי אֶנְפָּה וּמִשְׁנֵי בְּעֵדֵי אֶנְפָּה וְאַפְתִּי קָשָׁה דְּנִיחוּשׁ לְשִׂאלָה אֵף דְּאֶנְפָּה לֹא מוֹשְׁלִי אֵינְשִׁי מ"מ פִּינּוֹן דְּסִי דְּרַבְּנֵן הָא ל"מ אֵף בְּכָלִים דְּלֹא מוֹשְׁלִי [וְהֵנָּה

ע"ד הפלפול י"ל בַּיִשׁוּב קוֹשֵׁי זו עפ"מ"ש בנוב"ק סי' מ"ג להקשות מ"פ מְחִמּוֹר בסי' אֲנֹפֶף נִיחֻשׁ לְשֹׁאֵלָה דִּילְמָא הָא דְחִינְשִׁי לְשֹׁאֵלָה בְּנִמְצָא מֵת אַעפ"י שְׁיֵשׁ סִי בְּכִלְיוּ מְשׁוּם דְּאִיפָא חֲזַקת א"א אָבֵל חִמּוֹר בסי' אֲנֹפֶף דל"ה פְּנִיגַד חֲזַקָה ל"ח לְשֹׁאֵלָה אָמְנָם י"ל עפ"מ שְׁהַקְשָׁה בַּאֲס"ז ב"מ שֵׁם בְּהָא דְקָא נ"מ לְאַהֲדוּרֵי גֵט אִשָּׁה בסי' הָרִי אִפִּי אִי סִי דְּאוֹרְיָן לָא יִלְפִי אֵלָא מְשֻׁמְלָה וְהִיכִי מוֹכַח מְזַה דְּמַהֲנֵי סִי לְהוֹצִיא מִחֲזַקָה הָרִי מוֹצֵא אֲבִינְדָה ל"ל חֲזַקָה וְתִי בְּנוֹבִי"ת סִי ס' עפ"מ שְׁהַקְשָׁה הָר"ן אִי סִי דְּרַבְּנָן א"כ כָּל אֲבִינְדָה אִפִּי י"ב סִימְנִי לְיִהוּי שֶׁל הַמוֹצֵא פִּינּוֹן דְּהַבְּעָלִים מְתִינְאָשִׁין וְתִי דְּכִינּוֹן דִּי"ב סִי אִין הַבְּעָלִים מְתִינְאָשִׁין דְּסָבְרִי דַע"י הַסִּי יִמְצָאוּ עֵדִים וְע"כ י"ל דְּבִנְדָה מְסַתְּפָק הַש"ס אִי סִי דִל"ח דִּילְמָא אֲתֵרְמִי וְמַה"ט מוֹצִיאִין אֲבִינְדָה מִהַמוֹצֵא דְּהַבְּעָלִים אִין מְתִינְאָשִׁין פִּינּוֹן דְּמַהֲדְרִינִין לְהוּ בסי' או סָל"ד וְאִפ"ה מוֹצִיאִין הָאֲבִינְדָה מִיַּד הַמוֹצֵא דְּהַבְּעָלִים חוֹשְׁבִים שַׁע"י סִי יִמְצָאוּ עֵדִים וְלֹא מִיִּנְאָשִׁי נִמְצָא דָּאִי סִי דִל"ח אֲמַרִי דְּהַטְעַם שְׁמוֹצִיאִין מִיַּד הַמוֹצֵא לְפִי שְׁהַבְּעָלִים אִין מְתִינְאָשִׁין פִּינּוֹן דְּמַהֲדְרִי לְהוּ בסי' א"כ מְמִילָא מוֹכַח דְּמַהֲנֵי סִי לְהוֹצִיא מִחֲזַקָה פִּינּוֹן דְּמוֹצִיאִין הָאֲבִינְדָה מִהַמוֹצֵא מְשׁוּם זֶה ע"ש וְא"כ מְתַנְרֵץ לְפִי"ז קוֹשֵׁי הַנוֹב"י הַנְּ"ל דְּהֵתָם אֲזֵלָא הַפִּירְכָּא חִמּוֹר בסי' אֲנֹפֶף הִיכִי מַהֲדְרִי אִי סִי דִל"ח וְמַהֲנֵי אִפִּי לְהוֹצִיא מִהַמוֹצֵא נִיחֻשׁ לְשֹׁאֵלָה וְלִיְהוּי שֶׁל הַמוֹצֵא וּמְמִילָא אֲנִדָּא לְפִי"ז הַקּוֹשֵׁי עַל הַב"י הַנְּ"ל דַּמְ"נ אִי סִי דִל"ח הָא ל"ח לְשֹׁאֵלָה בְּכִלְיָם דְּלֹא מוֹשְׁלֵי גַם לְעַנְיָן הִתֵּר אִשָּׁה בְּמִיתַת הַבְּעַל וְאִי סִי דִל"ח הָא ע"כ מֵאִי דְּמַהֲדְרִי אֲבִינְדָה בסי' דְּאֲמַרִי דְּאִינוּ מִיִּנְאָשׁ לְפִי שִׁי"ב סִי חוֹשְׁבִין שַׁע"י הַסִּי יִמְצָאוּ עֵדִים שְׁפִירָוּהוּ בַּטְב"ע א"כ לְאַחַר דְּתַקְנוּ רַבְּנָן דְּסִי מַהֲנֵי בְּאֲבִינְדָה הָא ל"ה לְהוֹצִיא מִחֲזַקָה פִּינּוֹן דְּבִלֵּא"ה אִינוּ שֶׁל הַמוֹצֵא דְּלֹא הִתִּינְאָשׁוּ הַבְּעָלִים אִפִּי אִי סִי ל"מ וְא"כ מַהֲיִכִי תִיִתִי לְמִיחָשׁ לְשֹׁאֵלָה בְּאֲבִינְדָה פִּינּוֹן דְּלִיפָא חֲזַקָה וְא"ש [וְלִהְיָמוֹר נְכוּן דְּבַעֲדִים הַמְּפִירִים בַּטְב"ע שְׁפִיר מוֹעִיל אֶף בְּכִלְיָם דְּלֹא מוֹשְׁלֵי וּמְמִילָא מִיִּנְשָׁב לְפִי"ז ג"כ קוֹשֵׁי הַאֲס"ז שֵׁם שְׁהַקְשָׁה דְּלָמָּה אֲצֻרִיף לְשִׁנּוּיֵי בְּעַדֵי אֲנֹפֶף הָרִי הו"מ לְאוֹקְמִי בסי' מוֹבְהָק דְּלִכ"ע דְּאוֹרְיָן וְלִהְיָ"ל נִיחָא דָּאִי הָוֵי מְשַׁנֵּי בסי' מוֹבְהָק הַדֵּר יִקְשָׁה נִיחֻשׁ לְשֹׁאֵלָה דְּאֶף דְּאֲנֹפֶף לָא מוֹשְׁלֵי אִינְשֵׁי עַכ"פ סִי מוֹבְהָק ל"ה.

וְעַתָּשׁוּ פְּנִי"י סִי ח' בְּמַה שְׁתַּמָּה עַל הַח"מ ס"ק מ"ב שֶׁכ' דְּחִינְשִׁי לְמַכִּירָה וְעַתָּשׁוּ חַת"ס אַה"ע סִי ס"ח שֶׁכ' לְהִתִּיר בְּשִׁנְמִצָּא אֲצֵלוּ פָּאָס וְגַם כְּתִבִי חֲשָׁבוֹנוֹתֵיו כְּבִנ"ד וְכֵן בְּנוֹבִי"ת סִי מ"ו כ' דְּפָאָס הָוֵי מְחַפְּצִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי וּבַחַת"ס שֵׁם כ' עוֹד דְּפָאָס עֲדִיף מְפִלִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי דְּאִפִּי א' מְנֵי אֶלְף אִינוּ רוֹצֵה לְמַפְּוֹר וְלְשֹׁאֵלָה פָּאָס ע"ש וְהִיכִי מְסַתְּבֵר דְּכִיס וְאֲרַנְקִי דְּקָא בְּגַמ' דְּלֹא מוֹשְׁלֵי אִינְשֵׁי מְשׁוּם דְּמַסְמְנֵי וְכֵן אֲנֹפֶף מְשׁוּם דְּמַסְקָב לְחִמְרָא אָבֵל מ"מ יִמְצָא אִישׁ שְׁלֵא יִקְפִיד ע"ז אָבֵל שׁוֹאֵל אוּ מוֹכֵר פָּאָס פִּינּוֹן דִּישׁ בְּזָה עוֹנֵשׁ עַפ"י חֲנוּקִי הַמְּדִינָה בְּנִדָּאִי ל"ח לְמִילְתָּא דְּל"ש כְּזָה וְכִי"ב כ' בַּס' בְּרַכ"י חִי"ד סִי קִי"ח לְעַנְיָן חֲשַׁשׁ אִיחְלוּפִי ע"ש וּבְפִרְט דְּהו"ל בַּנ"ד תְּרִי מִילְתָּא דְּלֹא שְׁכִיחֵי שְׁאֵלַת כָּל בְּגָדִים וְגַם כְּלִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי בְּנִדָּאִי ל"ח כְּדָא בְּגַמ' דִּל"ח דִּילְמָא אֲתֵרְמִי שְׁמָא כְּשִׁמָּא וְעֵדִים כְּעֵדִים וְכֵן הַעֲלָה בְּמַהֲרִי"ק שְׁוֹרֵשׁ קַכ"א דִּל"ח לְתֵרִי דִּילְמָא אֲתֵרְמִי ע"ש גַּם הָרִי הַב"ח בְּתִשׁוּ סִי פ"ז הַעֲלָה דְּכָל שְׁיִצָּא מֵאֲתָנוּ בְּהַבְּגָדִים וְל"ה לוּ עוֹד בְּגָדִים כְּאֵלוּ וּבְזִמְן מוֹעֵט נִמְצָא א' הָרוּג בְּבְּגָדִים אֵלוּ ל"ח לְשֹׁאֵלָה וְלְחִלְיָפִין בְּזִמְן מוֹעֵט ע"ש וְגַם הִלָּא כְּפָר עֲבָרוּ יב"ח וְלֹא הִי"ל שׁוּם יִדְעָה מְמַנּוּ וְיֵשׁ לְצַרְף בְּזָה גַם מ"ש הָרֵאשׁוֹנִים ז"ל לְסִמּוֹן בְּכִי"ב שְׁנָאֲבַד

זָכְרוּ שְׂאֵם הַיָּהוָה הִיא הַיָּהוָה שֶׁבַח לְמַקְוָמוֹ אוֹ פֶתַח לְבֵיתוֹ עַל ק"ע ס"א רכ"א וּבִסְעֵי עֲזָרַת נְשִׁים מְבִיא גְבוּל לְזֶה יב"ח וְזָכַר לְדָבָר נִשְׁפָּחֵתִי כְּמַת מֶלֶךְ.

וְהָרִי עַכ"פּ בְּכַה"ג חֲזָקָת א"א דְּאוֹרְיָי אֲזָדָא לָהּ פְּנֵי מִפְרָשׁ"י פְּתוּבוֹת כ"ב בְּאוֹמְרָת בְּרִי לִי אֵין לְבִי נוֹקְפִי שְׂאֵלוֹ הִיא קִיָּים הִיא בָּא וְא"כ הָרִי בְּתִשׁוֹ נוב"י הַנְּלִי הַתְּעוֹרֵר בְּחִשׁוֹ שְׂאֵלָה נִימָא חֲזָקָה כ"מ שְׂנַמְצָא ת"י הָאָדָם הוּא שְׂלוֹ וְתִי דְאִיפָא פְּנֵגְדָה זֶה חֲזָקָת א"א א"כ עַכ"פּ בְּכַה"ג דְּלִיפָא חֲזָא א"א דְּאוֹרְיָי יֵשׁ לְסַמְךָּ עַל הַפְּרַת בְּגָדָיו.

שְׂעַל פֶּן מִפְּלִי הַלִּין טַעְמֵי דְעַתִּי הַעֲנִי מְסַפְּמַת לְדָבָרִיכֶם לְהַתִּיר אֶשֶׁת ר' מִשֵּׁה לְיִיסְטֵעַן הַנְּלִי מִפְּכָלִי הַעֲיָגוֹן אַחֲרֵי שְׂיִסְפִים עֲמָנוּ עוֹד רַב מְוָבְהָק וּמְוָמָחָה בְּהוֹרָאָה בְּשִׁרְיֹתָא דִּינְדָה פִּי הִיכִי דְנִמְטִי שְׂיָבֵא מְכַשׁוֹרָא וְתִהִי נִתְרַת אַח"כ בְּמוֹתָב תְּלָתָא כְּמִשְׁפֵּט אִשָּׁה הַנְּשִׂאֵת עַפ"י ע"א דְּכָל שְׂהִיָּתֵר הוּא מְשׁוּם עֵיגוֹנָא אִקִּילוּ בֵּה רַבְּנָן צְרִיכָה רְשׁוֹת בִּי"ד וְהַשִּׁי"ת יִצְיָלְנוּ מִשְׂגִּיאֹת וְיִרְאָנוּ נְפִלְאוֹת מִתּוֹרַתוֹ הַקְּדוּשָׁה.

דְּבָרֵי יְדִידָם דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס"א רְכוּ בַעֲזַה"י יוֹם א' כ"ז תְּשַׁרְי שְׁנַת תְּרַנ"ז לִפ"ק סְטָרִי יִשְׁפּוֹת ד' שְׁלוֹם וּבְרָכָה בְּרַבִּינִי וְהַמְשָׁכָה. לְכַבּוֹד יְדִידֵי הָרַב הַה"ג הַחֲרִיף וּבְקִי כַּש"מ נְפִתְלִי הַכְּהֵן שְׁנוֹנָרְץ נ"י אַבְד"ק מְאֹד יצ"ו בְּמִדִּינַת אוֹנְגָּאָרְוֹן.

מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי תוֹכוֹ רְצוּף הַגִּב"ע בְּדָבָר הַעֲגוּנָה מ' אֶסְתֵּר בֵּת מוֹה' שְׁלוֹם צְבִי רְאֵטָה נ"י מִק' שְׂבַעֲלָה מ' צְבִי הִירֵשׁ שְׂטַעֲרֵן לְעַהֲרָעֵר מִק' לִיִּסְקָא שְׁהִי קִץ בְּחִיָּו וּמְחַמַּת הַמְצִיָּק אֲשֶׁר הִיא מְפַחַד כָּל הַיּוֹם רְצָה אֵיזָה פְּעֻמִּים לְאַבְד עֲצָמוֹ לְדַעַת וּבִאִס"ח שְׁלֵשׁ שָׁבוּעוֹת תְּרַנ"ז הַשְּׂפִיבִי א"ע עַל הַשְּׂיַעֲנֵעַן מִהַבֵּאֵהן לְמַעַן יִהְיֶה בְּאֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו מְסַלַּת הַבְּרַזֵּל וְהַנִּיחַ בְּבֵיתוֹ מְכַתְּבֵי שְׂתַדַּע אֶשְׁתוֹ שֶׁהוּא מְאַבְד עֲצָמוֹ וְנִתְבַּטְּלָה מִחֲשַׁבְתּוֹ ע"י אֲנָשִׁים שְׂרָאוֹ זֹאת וּלְקַחוּהוּ בְּחֲזָקָה מְשֻׁם ע"י שְׂעַנְדָּרְמֵעַן וּבִיּוֹם ב' פ' קֶרַח נִשְׁמַע קוֹל שְׂאוֹן בְּעִיר שְׂנִטְבַּע בְּנִהָר בְּאֲדָרָאג בְּלִיִּסְקָא וְחַפְשׁוּהוּ תִּיִּכְרֵף בְּמִים וְלֹא מְצָאוּהוּ וְאֶשְׁתוֹ הַנְּלִי אֲוֹמְרַת שְׂהִגִּידָה לָהּ עֲרַלַת אַחַת שְׂמוֹכְרַת דְּגִים בְּיוֹם הַנְּלִי בְּמַסְלַפ"ת שְׂרָאָתָה אוֹתוֹ מְוָטְבַּע בְּנִהָר הַנְּלִי בְּמוֹרַד הַמִּים וְלֹא יְכַלָּה לְהוֹצִיאָו וְע"א הַעֵיד בְּתוֹ"ע בְּלִיִּסְקָא וְכֵן אָמַר לְהַאֲשֵׁה שְׂפִאֲשֶׁר רְאֵהוּ אִזְ סְמוּךְ לְהַנְּהָר הַנְּלִי בְּבִנְיָן הִיא בְּעֵינָיו פְּעַרְדְּעַכְטִיג שְׂרוּצָה לְהַטְבִּיעַ עֲצָמוֹ וְהַלֵּךְ אַחֲרֵי שְׂעַנְדָּרְמֵעַן לְעַכְבּוֹ וְעַד שְׂחִזוֹר לְשֵׁם לֹא הִיא עוֹד וּמְצָאוּ רַק הָרִאָק וְגַם שְׂטִיפִיָּהוּט וּמְקָלוֹ שְׂהִי מְוָנְחִים בְּשִׁפְתֵי הַנְּהָר שְׂהַפְּרִים שְׂהֵם שְׂלוֹ וּבְאַמְתַּחַת הָרִאָק נְמָצָאוּ מְכַתְּבִים לְאֶשְׁתוֹ בְּשִׁפְתֵי זְשָׂרְגָאן וְאוֹנְגָּאָרִישׁ שְׂמוֹדִיעַ לָהּ הַסִּיבָה אֲשֶׁר הִנִּיעַתָּהּ לְהַטְבִּיעַ עֲצָמוֹ בְּנִהָר וּנְמַסֵּר הַכָּל לְשׁוֹפֵט הָעִיר וְהוּא מְסָרוֹ לְשִׁטוּהֶלְרִיכְטֵמֵר וְאַח"ז הַחֲזִיר הַשׁוֹפֵט הַחֲפָצִים עִם הַכְּתָבִים הַנְּלִי לְהַאֲשֵׁה גַם אוֹמְרַת הַאֲשֵׁה שְׂפִמָּה עֲרָלִים סְפָרוּ לָהּ שְׂרָאוּהוּ סְמוּךְ לְנִהָר הַנְּלִי וְשְׂאֵלוּהוּ אוֹלֵי הוּא רוּצָה לְהַטְבִּיעַ עֲצָמוֹ בְּנִהָר וּפְתָאוּם נְעֵלָם וּמְצָאוּ הַבְּגָדִים שְׂלוֹ סְמוּךְ לְנִהָר וְאַח"כּ בַּעַש"ק פ' קֶרַח נְמָצָא נְטַבַּע א' בְּלִיק בְּנִהָר טֵהִיִּס שְׂהַנְּהָר בְּאֲדָרָאג הוֹלֵךְ לְתוֹכוֹ וְלֹא הִיא שׁוּם אָדָם שְׂמִפְרִו וְהַפְּשִׁיטוֹ מְמַנּוּ הַבְּגָדִים שְׁהִיא לְבוּשׁ בְּהֵם הַנְּטַבַּע ט"ק קְרוּעַ וּבְרוּכָאָרְטֵעַל וּמְנַעֲלִים וְעוֹד חֲפָצִים וְנִקְבֵּר שָׁם בְּבִי"ה"ק וְהַאֲשֵׁה בָּאָה לְפָנֵי הָרַב דְּשָׁם וְהַגִּידָה סִימֵן בְּהַבְּרוּכָאָרְטֵעַל שְׂאוֹתוֹ הַצַּד שְׂפָא מְהוֹדֵק לְבִשָׁר בְּכַדִּי שְׂלֹא יְהִי קוֹשָׁה לוֹ לְנוֹשְׂאוֹ תְּפָרָה שָׁם חֲתִיכַת בְּגָד מְאוֹנְטְעֶרְרָאק שְׂלָה בְּצַבַּע בְּלוֹיָא וְהַמְנַעֲלִים הַמָּה צוּגְשׁוּהוּ אִיבַעֲרַגְשִׁטְעַמַּט וְכֵן הִיא וְגַם הַפִּירָה אַח"כּ בְּטַב"ע כָּל הַחֲפָצִים הַנְּלִי.

גם הוגבה עדות מע"א מטאקיי שהי' אז בליק ששהגיד היות שידע שנטבע מ' צבי שטערן בליסקא הלך לראות הנטבע שנמצא שם וראה שפרצוף פנים שלו פולו הי' נפוח מאד ומשונה ולשונו גדולה ועבה משוכה חוצה ובכ"ז הכירו מגידול הקומה שלו אן דער פיזאנאמיע שווארצליך האט ער מיר אויסגעווייעזען דאס ער מוס עס זיין איך וואוסטע דאס ער איינען געשטיטצטען בארד געטראגען האט האבע איך בעמערקט דאס דער בארד מהנטבע איז אןיך געוועזן אבגעשטיטצט קליין ושערות זקנו האלב שווארץ האלב גרויא וואדורך עס האט מיר אם מעהרסטען אויסגעווייעזען שהוא האיש הנ"ל גם ראיתי שהי' לו שקר ולא ידעתי אם הי' לו בחייו ומפני הנפוח לא יכלתי להפירו יותר וכו הגדתי ג"כ לפני הערכאות.

עוד העיד ע"א בליק בתו"ע שביום עש"ק ב' תמוז תרנ"ד פשהוציא בליק הנטבע מהנהר טהייס בפוקר פשהובל אח"ז לעת הצהרנים לקבורה פתחו הדף העליון מהארון האבע איך איהם אנגעשויעט אונד האבע ערקאנט דאס דערזעלקע איזט דער לעהרער הירש שטערן מליסקא שראיתיו הרבה פעמים שם אבצוואר ער וואר איין וועניג געדראללען האבע איהם דאך ערקאנט בטב"ע זהו תכן הגב"ע מהנטבע הנ"ל ולא הניח זש"ק ויש לו אח בעיר בודאפעסט עכ"ש: הנה בראשונה נבוא לעיין בעדות של העד מטאקיניא ששהגיד שפירו מתוך גידול הקומה שלו ומראית פניו הפכה ושערות זקנו שהיו תצייים שחורים ותצייים לבנים שלכאורה י"ל דאין זה טב"ע פיון דההפכה הוא מתוך סימנין דארף וגוץ וחניר וסנמק דא' בב"מ כ"ז: דהניין סימנין גרועין ובנובי"ת סי' ס' הוסיף דשיעור קומת האיש אפי' סימן גרוע לא הני דאין קומת הסי דומה לקומתו אחר מותו כי בעודו בחיים אף אם הוא שוכב עכ"פ אבריו נקבצים ואינו פושט כ"כ רגליו אבל אחר מותו אבריו נפשטים בפישוט רגלים גם אין קומת המעומד נראה שנה פקומת המושכב ע"ש וגם צבע השערות כ' בתוס' ב"ב קנ"ד.

ד"ה ועוד בשם ר"ת דשערות עשוין להשתנות לאחר מיתה והו"ל ג"כ סי' גרוע וא"כ י"ל דאם אינו מפירו רק מפח סימנים הללו לא מיקחשב טב"ע כלל אמנם באמת ז"א דאף דהסי' בפ"ע אין לסמוך עליהם דגרועים הם.

בכ"ז פיון דעל ידם בא לידי הפכה בטב"ע בנדאי חשיב טב"ע גמור וכ"נ מד' התוס' יבמות קט"ו ד"ה וזוהו לפמ"ש בבקאור דברייהם בב"ש סי' י"ז ס"ק קמ"ג וז"ל אבל התוס' כ' דהי' סי' שאינו מובהק והי' לעד ט"ע ג"כ ע"כ בחיים ראה אותו הסי' וע"י סי' זה יש לו ט"ע ע"ש ומתבאר הכי ג"כ מד' התוס' יבמות ק"כ.

ד"ה אין מעידין כו' שכ' וז"ל ואר"ת דהיי"ד פשאין שם אלא הפרצוף אבל כל גופו שלם אפי' אין כאן פדחת וחוטם ניכר הוא היטב ע"י סימני הגוף ובנובי"ק סי' נ"א כ' דדברי התוס' מרפסן איגרי דהרי מבואר במשנה שם דאין מעידין אעפ"י שיש סי' בגופו ובכליו ועוד דאי איכא סי' מאי איכא לספוקי בהטב"ע דליבעי שיהי' הגוף שלם הרי אם יש סי' בפרצוף לחוד בנדאי מהני ולהאמור נכון דאין הפירוש שההפכה הוא ע"י סימני' למיסמך עליהו אפס שפיון שקל גופו שלם סימני הרפכת הגוף ותמונתו מעוררים ההפכה בטב"ע וכ"נ מד' התוס' גיטין כ"ז: ד"ה סימנין דארזי' כו' וי"ל דע"י סימן מפירין העדים בטב"ע [וצ"ע בדיבור הקדום המתחיל כגון דקא' נקב כו' וי"ל דעדים מהימני אפי' פשראוהו

כָּבֵד כּו' וּע"כ דְּהָא דְנֶאֱמָרִים הָעֵדִים לְאַחַר שְׂרָאוֹהוּ כָּבֵד הָיִינוּ שֶׁהִפְרִיז הַגֵּט ע"י ס' וּא"כ לְמָה קָא' דְּוָקָא נִקְבַּי יֵשׁ בְּצַד אוֹת פ' דְּהוּא ס' מְוַבְהַק הָרִי אִם אוֹמְרִים שְׂיֵשׁ לָהֶם בּוֹ ט"ע אִפִּי ע"י ס' שְׂאִינוּ מְוַבְהַק חֲשִׁיב ט"ע וְיֵשׁ לְיִשְׁבָּב] וְעַתּוּס' ב"מ כ"ז ד"ה מָה שְׂמֵלָה כּו' וּבְרָא"ש פ"ב דב"מ ס' י"ג כ' וְז"ל וְעוּי"ל הָא דְתַנּוּ דְמַתְזִירִין תְּכַרִּיף שֶׁל שְׂטָרוֹת לָאוּ מִשּׁוֹם ס' דל"ה ס' פְּוֹלִי הָאִי אֵלָא לְצוּרְבָא מְרַבְּנָן בַּט"ע דַּע"י ס' כָּל דְּהוּ מְכִירוֹ בַּט"ע ע"ש וּכ"פ בַּט"ז יו"ד סוּסִי קו"ח שֶׁהֶעֱתִיק תְּשׁוּ' מוּהַר"ר מְנַחֵם קִדְרָה שְׁנֵשְׂאָרָה בֵּין הָעַפּוּ"ם וּכְבָר לְקַח יִשְׂרָאֵל א' מִן הַשְּׁוֹמֵן שֶׁבְּקִדְרָה בְּכַף מוּעָט וּכְשֶׁהוֹחֲזוֹר הַקִּדְרָה עִם הַשְּׁוֹמֵן הִפְרִיז יִשְׂרָאֵל הַגְּנֹמָא שֶׁבְּשׁוּמָן שֶׁנִּלְקַח מִמֶּנּוּ הַשְּׁוֹמֵן שֶׁהִתְהַיְתָה בּוֹ כְּמוֹ שֶׁהִנְיָחָה מוֹתֵר דְּגַם בְּכַה"ג שְׂיִיף ט"ע עכ"ל הָרִי דְאָף דְּהִתְפָּרָה בַּט"ע בָּא ע"י ס' גְּרוּעַ חֲשִׁיב ט"ע וּכ"נ מִד' הִירוּשְׁלַמִי שֶׁהוּבָא בְּתוֹס' גִּיטִין ט': ד"ה מְקַרְעִין גְּבִי הָא דְקָא' הֵתֵם עֵדִים שֶׁא"י לְחַתּוּם מְקַרְעִין לָהֶם נִיָּר חֶלֶק וּמְמַלְאִין אֶת הַקְּרָעִים דִּי וּכ' הַתּוֹס' בִּירוּשְׁלַמִי פְּרִיף וְהֵלֵא כְּתַב רֵאשׁוֹן הוּא פ' וְאִין הַגֵּט יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם בְּחֻזְתְּמִיּוֹ וּמְשַׁנֵּי פְּשֶׁהֲרַחִיב לָהֶם אֶת הַקְּרָעִים וְהָעֵדִים אִין מְמַלְאִין לְגַמְרִי כָּל רַחֵב הַקְּרָע עכ"ל וְלִכְאוּרָה אִיף שְׂיִיף בְּזָה קִיּוּם חֻזְתְּמִיּוֹ שֶׁהָעֵדִים יִפְרִיזוּ חֲתִימָתָן בַּט"ע הָרִי הֵם אִין יוֹדְעִין לְחַתּוּם וְאִין זָה חֲתִימָתָן אֵלָא מִלּוּי הִדִּיּוֹ וְאִיף שְׂיִיף הַפְּרֵת ט"ע בְּמִלּוּי הִדִּיּוֹ וְע"כ דְּנָהִי שְׂלֵא יוֹכְלוּ לְהִפְרִיז גּוּף הַחֲתִימָה שֶׁהוּא שְׂלֵמָה מ"מ פִּינּוֹן שֶׁהֲרַחִיב לָהֶם אֶת הַקְּרָעִים וְלֵא מִלְּאוּ בְּדִיּוֹ כָּל רַחֵב הַקְּרָע יוֹכְלוּ שְׂפִיר לְהִפְרִיז אַח"כ ע"י שְׂיֵשׁ לָהֶם ס' כְּמָה הַשְּׂאִירוֹ חֶלֶק בְּלִמִּי מְמַלְּאֵא בְּדִיּוֹ וְע"י ז' יָבֵאוּ לִידֵי הַפְּרֵת הַחֲתִימָתָן בַּט"ע הָרִי דְאָף דְּהִסִּי בְּלִבְד ל"ה מוּעִיל לְעַנְיָן הַגֵּט אִי ס' ל"ד מ"מ פִּינּוֹן שֶׁנּוֹלַד לָהֶם ע"י ז' הַפְּרָה בַּט"ע מִיְחֻשָּׁב שְׂפִיר ט"ע וְעַפִּי"ז נִסְתַּר מָה שְׂאָמַר חֲתַנִּי הַגָּאוֹן הַמְּנוּחַ מוּה' שְׂמַעוֹן סַאסְנִיצַר זצ"ל ל"ה"ר ל'ד' הַפּוֹסְקִים דְּבִאִיסוֹר דְּרַבְּנָן סְמִכִּינִין אִסִּי דְּרַבְּנָן מְש"ס עִירוּבִין מ"ה: אר"י הֵכָא בְּעֵבִים שְׁנַתְּקִשְׁרוּ מַעִי"ט עֶסְקִינִין וְדִילְמָא הִנָּה אֲזִילִי וְהִנָּה אֲחִירִינִי נִינְהוּ דְאִית לָהּ סִימְנָא בְּגִנּוּיָהּ וְהָרִי ל"ש שְׂיִיף ס' מְוַבְהַק בְּעֵבִים וְהָאִיף סְמִכִּינִין אִסִּימְנָא וְע"כ מִשּׁוֹם דְּבִאִיסוֹר תְּחֻזְמִין דְּרַבְּנָן סְמִכִּי אִסִּי דְּרַבְּנָן וְלִכְאוּרָה תְּקַשִּׁי מְזָה לְהַסּוּבְרִים דְּגַם בְּאִיסוֹר דְּרַבְּנָן לֵא סְמִכִּינִין אִסִּי דְּרַבְּנָן וְלִהְאָמוּר י"ל דַּה"ק דְאִית לָהּ סִימְנָא בְּגִנּוּיָהּ שְׂזָה הַסִּי הוֹלִיד לָהֶם הַפְּרָה בַּט"ע.

וְהִנָּה לְכְאוּרָה יִל"ה ק לִפִּי"ז מִמְתַּנֵּי דְסוּכָה מ"ב: יוֹט"ר שֶׁל חַג שְׂחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת כָּל הָעָם מוֹלִיכִין אֶת לוּלְבֵיהֶן לְהַר הַבַּיִת מַע"ש וּמְלַמְדִין אוֹתָן לֹאמַר כָּל מִי שְׂיִינֵעַ לוּלְבִי לְדִיּוֹ הָרִי הוּא לוֹ בְּמִתְנָה וּמְבִנְאָר בִּירוּשְׁלַמִי הֵתֵם דְּתִלְיָא בְּפִלוּגְתָּא דַּר"י וְר' דוּסָא גְּבִי צְנוּעִין בַּב"ק ס"ח: וְעַתְשׁוּ שֶׁא"ר ס' צ"ב.

וְלִכְאוּרָה הָרִי בְּמִשְׁנֵה שָׁם מ"א: קְתַנִּי בְּגַבּוּלִין בִּיוֹט"ר שֶׁל חַג שְׂחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת כָּל הָעָם מוֹלִיכִין אֶת לוּלְבֵיהֶן לְבִיהַכְנ"ס לְמַחְרַת מִשְׁפִּימִין וּבִאִין כְּאוּ"א מְכִיר אֶת שְׁלוֹ וּבִתְיוּ"ט שָׁם כ' דְּבַהַר הַבַּיִת ל"ה אֶפְשָׁר שְׂיִפִּיר כ"א אֶת שְׁלוֹ מִשּׁוֹם שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל מְרוֹבֵין וְל"ה בְּאֶפְשָׁרִי שְׂיִפִּיר כ"א אֶת לוּלְבוֹ וְקִשָּׁה הָרִי הָיָה יְכוֹלִין לְתַקֵּן שְׂיַעֲשֶׂה כ"א ס' בְּלוּלְבוֹ וְאִי דְהוּא נִגְדַּח חֻזְקַת חַיּוּב דְּמַצְנָה כַּמ"ש בְּתִשְׁבִּי' שְׁעַר אֶפְרַיִם דְּבָכָל ס' בְּמַצְנָה אִיכָּא חֻזְקַת חַיּוּב ע' בְּסִפְרֵי יִשְׁע"ק א"ח ס' תְּרַמ"ט וּס' קְרַבֵּן רֵאשִׁית עַל ר"ה רַפ"ב וְלִד' הַתּוֹס' חֻזְלִין צ"ו.

אפי' סי' מןבקהק ל"מ להוציא מתוקה ונהרי בקה דמהכי באתרוג סי' להוציא מס' מןרפב התעוררו באמת האחרונים דקה סי' ל"מ להוציא מתוקת חיוב וא"כ הה"נ ל"מ הסי' פנגד חזקת חיוב ובפרט לשי' המהרש"א בגיטין כ"ז: וכ"ה בתשו' חוט השני בתשובת הגאון מהר"נ פ"ץ זצ"ל שרמז עלי' הב"ש בס"ק ס"ט דסי' מןבקהק ל"ש בכלים א"כ בנדאי ל"מ סי' להוציא מתוקה בכ"ז הרי ע"י הסי' יבאו לידי ההפכה בט"ע ומנהי פנ"ל אמנם באמת לק"מ דהלא אין זה ברור שהסי' יוליד הפכה בט"ע דהרי אפשר שלא יהי' פן ועל הסי' בלבד א"י לסמוך ולא יהי' לכם ולקהי היו צריכין ע"כ לתקן שיאמרו כל מי שיגיע לולבי לידו הרי הוא לו במתנה והבן.

וא"כ בנ"ד היו לכאורה מקום לסמוך על עדות העד מטאקני הנ"ל. אמנם דא עקא יען שפנותלי דברי העד הזה ניפר שלא הי' לו ט"ע ברור בהנטבע ורפויי מרפאי בידלי' כמו שאמר עס האט מיר אויסגעווייעזען דאס ער מוז עס זיין ומשמעות הלשון הזה של"ה מןחלט בדעתו שזה הוא רק עפ"י השערותו ונאמדתן דעתו נראה לו שזה הוא וזה ל"ח ט"ע: והנה בדבר עדות העד מליק הנ"ל שהעיד בפירוש שהפירו בט"ע שזה הוא הלעכהרער הירש שטערן מליסקא אף דבק"ע סי' רמ"י ושל"ט מןאך דכמו בראה הטביעה אינו מעיד עליו כמו כן בשמע או ידע הו"ל נראה הטביעה וכ"ה בב"ש ס"ק פ"ז בכ"ז הרי רבים מרבנותא ו"ל דס"ל דידע או שמע ל"ה נראה ובכנה"ג סי' י"ז בהגה"ט אות תי"ג מןאך שכ"ה ד' הטור והתומת ישרים ומהר"א ששון ע"ש וקהי מןאך בתשו' פמ"א ח"ב סי' נ"ה ובתשו' צ"צ סי' מ"ה וכ"ה בתשו' ג"ב סי' כ"ו בשם הג' מהר"י הלוי אחי הט"ז ולא עוד אפי' למ"ד דידע בראה הלא כ' בכנה"ג אות תמ"ו בשם הרח"ש דהיי"ד פשידע ידיעה אמיתית אבל לא ידע אלא מפח השמיעה וקול הכרה לא ע"ש ושעל פן הי' לכאורה מקום לומר בנ"ד דאף דמשו הנטבע הזה מן המים בפוקר והעד לא ראהו עד עת הצהרים פשהובל לקבורה ובאשמהי אחר שהעלוהו מן המים הא קי"ל ביבמות קכ"א.

דאין מעידין עליו בכ"ז הרי מלבד דד' ר"ת וסייעתו דכל שגופו וצורתו שלמים מעידין ואפי' אחר כמה ימים ואף שהב"י בש"ע סכ"ח כ' שאינו מחנור בעיני האחרונים בכ"ז בתשו' מהרי"ק שןרש קכ"א כ' שגם ד' ר"י בעל התוס' והתוס' פן הוא ושיש לסמוך עליהם אפי' שלא בשעה"ד והב"י גופלי' בתשו' סי' ו' הספים לד' מהרי"ק הללו מדכ' בתוס' ודבר פשוט הוא שאם גופו וצורתו שלמים ניפר הוא אפי' אחר כמה ימים ע"ש לבר מן דין הרי לד' הרא"ש פ' בתרא דיבמות סי' ג' כפי מה שהבין הטור וסייעתו בדעתו עכ"פ בלא ראה הטביעה וגופו וצורתו שלמים א"צ לאלתר ומוקי הא דקא' בעובדא דדיגלת אבל אשמהי מתפח תפח באין גופו שלם ובתשובה שבחמ"ח ס"ק נ"ה כ' שיש לסמוך ע"ד הטור וכ"כ בדרישה וע' בב"ש סוס"ק פ"ד וכיין דבנ"ד לא חשבנין לי' אפי' פידע מן הטביעה פיון של"ה רק מפי השמועה וקול הכרה בעלמא פנ"ל אא לסמוך על הפרת העד אף דאשמהי אחר שהעלוהו מן המים ואף דלפ"ד העד הי' נתפח ובכנה"ג מסתפק לומר דבנתפח אף בחזיוהו בשעתו ל"מ וכ"ה בתשו' ג"ב סי' כ' ובק"ע ובב"ח בכ"ז הלא אמר של"ה נתפח רק מעט וצורת פניו הי' עומד באופן שהפירו שזה הוא שפיר יש מקום לסמוך על עדותו דהרי מןאך בק"ע סי' שמ"ג ושנ"ג שאין להכחיש המוחש שמי שעומד במים ד' או ה' ימים א"א שלא יתפח מחמת המים שנקנסין דרף פיו

והנקבים ואפ"ה כל שצורתו קנים ואומר שהכירו סמכינין עליו ע"ש וא"כ פיון דבנ"ד
אומר העד בפירושו שהכירו היטב שהוא זה מועיל עדותו.

וע' במהרי"ט ח"ב סוסי' ל"ג שכ' דאם אומר העד הפרתיו היטב בטב"ע ל"ח לבדדמי
ומהני אפי' לא חזיו' בשעת' וערמ"א ס"נ לעגנו ע"א במלקמה ובתשו' הר"ן סי' ג' וצ"צ
סי' ק"א. ובמה שמסתפק כ"ת בהא דהעדים מכחישין זא"ז שהעד מטאקני אומר שהי'
נפוח מאד והעד מליק אומר של"ה נפוח רק מעט ובהכחשה בתקירות עדותן בטלה כמ"ש
בסכ"א.

הנה מלבד דלפי תי' הב' שבב"ש ס"ק כ"ה אפי' אם הונחשו בתקירות פיון דעכ"פ ע"א
אומר אמת שאינו חי היא מותרת דבעגונה סגי בע"א וכ"פ בתשו' ב"ח סי' צ"ד ועתשו'
תשב"ץ ח"ב סי' ל"ד וכמה מגדולי הפוסקים מקילין בזה.

בלעדי זה יפה כ' כ"ת דאין זה הכחשה כלל דבעיני העד הא' הי' נדמה לנפוח הרבה
ובעיני הב' ל"ה נפוח רק מעט עכ"פ מלשון עדות העד מליק שאמר של"ה נפוח רק מעט
והכירו בט"ע נראה שהגוף הי' נפוח וצורתו קנים באופן שיש לסמוך על דבריו כפי ד'
הפוסקים הנ"ל אף דלא חזיו' בשעת': וחזו' לזה הלא בנובי"ק סי' מ"ג מצדד לומר דחולי
השבר הני סי' וכבר הארכתי בתשו' סי' ס"א] להוכיח דבצירוף סי' שא"מ ל"ח לבדדמי
פיון דכל היכי דאיכא רגל"ד ל"ח לבדדמי וסי' שא"מ הו"ל עכ"פ כמו רגל"ד וזהו סברת
הב"ש בס"ק פ"ט שכ' דבראה הטביעה מהני ט"ע בצירוף סי' שא"מ.

וגם הלא חשש דבדדמי ל"ה רק דרבנן כמ"ש בתשו' ג"ב סי' כ"ה ומבואר באבן העזר
ובנוב"י בכמה תשובות דלגבי חשש דרבנן מהני סי' דרבנן. והנה לכאורה י"ל דזהו רק
להך טעמא שכ' בב"ש סק"צ דלקף ל"מ באשתהי ט"ע משום שאפ"י מי שראה הטביעה
אומר קצת בדדמי ומהני שפיר בצירוף סי' שא"מ פנ"ל משא"כ לאידך טעמא שכ' בב"ש
שם משום דכשמשתהא א"י להפירו בפ"א כ"ל"ב דבכורות מ"ו: דקא' יפיר לחוד
והפרת פנים לחוד אי ליכא הפרת פנים הא מדאורי' ל"ה הפרה וא"כ ל"מ הצירוף דסי'
שא"מ אמנם הלא מבואר בנימוק"י יבמות פ' האשה בתרא בשם הריטב"א דהא דאין
מעידין על הפת אחר ג"י הוא רק מדרבנן א"כ מכ"ש הך דאשתהי לאחר שהעלוהו
מהמים בודאי ל"ה רק דרבנן דהוא קיל ממת ביבשה לאחר ג"י דהרי באשתהי בעליותו
מהמים להרא"ש וסייעת' אין חשש רק בראה הטביעה וביבשה לאחר ג"י לכ"ע חיישי'
תמיד ומבואר הכי להדיא בתשו' רדב"ז ח"א סי' רצ"ד דבאשתהי אחר שהעלוהו מהמים
ל"ה רק דרבנן וע"כ לאידך טעמא של הב"ש הנ"ל אנו צריכין לומר דקיי"ל כל"ק
דבכורות שם דבעגונה אקילו רבנן בסופה אבל בתחלתה היינו בהפרת הפת אחר רבנן
ולכהי' בנ"ד מהני שפיר סי' דרבנן פנ"ל: ברם איכא לעיוני דהרי באמת ל"ק דבכורות
הנ"ל דהפרת פ"פ עם החוטם בעדות אשה הוא רק דרבנן לכאורה עומד פנגדו ד' הש"ס
יבמות ק"כ.

דקא' על הא דקתני במתני' התם אין מעידין אלא על פ"פ עם החוטם אעפ"י שיש סימנין
בגופו ובכליו למימרא דסי' לאו דאורי' ורמינהו כו' וקשה מה בכך דסי' ל"ד הרי פיון
דהפרת פ"פ ל"ה רק דרבנן הא מהני סי' דרבנן.

וימה שנלפענ"ד בזה הוא דהנה באמת יש מהאחרונים דס"ל דאי סי' דרבנן ל"מ בעדות
אשה פלל אפי' בתשש דרבנן ע' בפנ"י בגיטין ושם ובתנאים סי' ס"ה. ודלא כהנוב"י
ואהעו"ז הג"ל ונראה דד"ז תלי' בב' לישני דבכורות הג"ל דל"ק דא' דבעגונה אקילו
רק בסופה אבל בתחלתה אחמור בה רבנן י"ל דאחמור נמי רבנן דלא יועיל סי' דרבנן
אפי' בתשש דרבנן משא"כ ל"ב דאפי' בתחלתה משום עיגונא אקילו רבנן בנדאי מהני
ג"כ סי' דרבנן בתשש דרבנן וא"כ שפיר פריה הש"ס הג"ל למימרא דסי' ל"ד ואי דאפתי
להך לישנא דהפכת פ"פ דרבנן ליהני סי' דרבנן ז"א דהא לההוא לישנא דלא אמרי' התם
דבתחלתה אחמור רבנן וממילא ל"מ ג"כ סי' דרבנן אף בתשש דרבנן ולק"מ.

ולפי"ז פינו דלהך לישנא דהפכת פ"פ עם החוטם הוא רק דרבנן ל"מ סי' דרבנן אפי'
בתשש דרבנן א"כ בנ"ד באשתהי ל"מ סי' דרבנן. אמנם אחרי העיון י"ל באמת כהנוב"י
ואהעו"ז הג"ל דלכ"ע בתשש דרבנן מהני סי' דרבנן דהם אמרו והם אמרו ול"א לענון
זה דאחמור רבנן בתחלתה ולקושיא הג"ל י"ל דהש"ס יבמות ושם בס"ד הי' סובר דלקף
ל"מ סי' משום דסי' ל"ד וכהל"ב דבכורות דהפכת פ"פ היא מדאורי' ולקף ל"מ בי' סי'
דרבנן.

ולמסקנא דמסיק התם דהמתני' מייירי בסי' גרועים פגון ארוך וגויץ שפיר מיתוקמא גם
כהך לישנא דהפכת פ"פ הוא רק מדרבנן ולקף ל"מ התם סי' משום דהם סי' גרועים אבל
ס"א מהני בתשש דרבנן אף אי סל"ד ובלא"ה אפי' להך לישנא דהפכת פ"פ הוא דאורי'
הרי כ' בנוב"י ק"מ סי' מ"ג דבכל נטבע במשאל"ס פינו דל"ה רק דרבנן מהני סי' דרבנן
והא דכ' בתוס' ביבמות ד"ה ונחנהו הג"ל דאי סל"ד ע"כ מייירי התם בסי' מןבהקים
ולכאורה הרי נטבע במשאל"ס ל"ה רק דרבנן ומהני ג"כ סי' דרבנן זה ל"ק דהרי התם
ל"ה על הטביעה רק עדות נשים ונשים אפי' ק' כע"א דמנין וא"כ אא"ל דמתני' דרבנן
בדרבנן פינו דמדאורי' הא לא מהימני פלל על הטביעה פינו דאין דשב"ע פחות מב' ורק
משום עיגונא אקילו רבנן וכמדונה לי שכ"כ בשו"ת פמ"א ולפענ"ד להוסיף עוד דהרי
באמת נחלקו רבנותא ז"ל בהא דמהימן ע"א בעדות אשה אי הוי מה"ת משום דבספרי
דריש לא יקום ע"א באיש לכל עון ולכל חטאת אבל קם הוא לעדות אשה עפנ"י ריש
גיטין וי"ל דתלי' בהא דאי אמרי' דנאמנות ע"א בעדות אשה הוא משום מדעל"ג לא
משקרי אינשי י"ל דהוי מה"ת ואי הוי משום דאיתתא דייקה ומינסבא הא א"אלומר
דהוא מה"ת פינו דהא דדייקה הוא משום חומר שחמרת עלי' בסופה וזה גופא הוא רק
מדרבנן א"כ ממילא נאמנות ע"א באשה ע"כ רק דרבנן ולפי"ז הרי ביבמות ושם מיבעי'
לי' ע"א במלחמה מהו אי הוי הטעם משום מדעל"ג מהני א"ד משום דייקה וזמנין דסניא
לי' לא דייקה ובעי למיפשט מהך מעשה דב' ת"ח שטבעו והשיא ר' נשותיהן עפ"י נשים
והא מים כמלחמה דמי כו' וע"כ משום מדעל"ג הוא ודחי דאמרי' אסקינהו קמן ונחנהו
לא לתר וקאמרי' סי' ולעולם הטעם הוא משום דייקה ומינסבה וכיון דהוא משום דייקה
הוי נאמנות ע"א רק מדרבנן וה"ה נשים וא"כ א"א לומר דמועיל סי' דרבנן פנ"ל ולקף
כ' התוס' שפיר דמייירי ע"כ בסי' מןבהקים משא"כ בנ"ד חוץ ממה שהגידה הערלת
במסל"ת שראתה אותו נטבע בנהר ובתשו' מהרי"ט ח"ב סי' ל"א כ' דבס' שהא פדי
שת"נ אמרי' דמסתמא שהא הלא פינו דידוע לנו שהאיש הזה מאס בחייו הרי כ' בנוב"י

סי' מ"ד דבכה"ג א' הוכיח תחלתו על סופו ע"ש ונהי דבחת"ס אה"ע ח"א סי' ס' כ' לךחות ד' הנוב"י מד' הש"ס שבועות מ"ו.

דאמרי' עביד אינש דגזים וְלא עביד מ"מ בנ"ד הרי נמצא על שפת הנהר מלבוש הָרַאק שְלוֹ וְהַשְׁטִיפְהוּט ומקלו וְתַרְמִילוֹ וְהַמְכַתְבִּים לז' שְׁכוּתָב הַטַּעַם שהי' מְוַכְרַח לְאַבְד עֲצָמוֹ א"כ יש רגל"ד ובכה"ג דאִיפֵא רגל"ד ל"א עביד דגזים וְלא עביד דְוּמְיָא דכ' בְּתוּס' שָם בְּשֵׁם הָרוֹקַח דְּבַמְוַחֲזַק לְכַף ל"א הָכִי וּמְלַבַּד זֶה נִרְאֶה דל"ש לְמִימַר גְּזִים וְלא עביד רק הִכִּי דְלֵא עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה אֱלֹא שְׁאֵמַר אֵינֹל וְאַקְטוּל לְדִיקְלָא דְפְלַגְיָא דְדִיבּוּרָא מְקַרִי וְאַמַר כְּעַנְנֵן שְׁמַצִּינוּ בְּגִיטִין ס"ז.

מַעֲשֵׂה לָא עֲבָדִי דִּיבּוּרָא קְאָמְרִי וְכִי"ב אֲשַׁכְּחֵן בְּב"ב ל': אפ"ת רַבְּנָן הָתָם עֲבָד לִי מַעֲשֵׂה אֲבָל הָכָא דְדִבּוּרָא עֲבָדִי אֵינִשׁ דְּמִיקְרוּ וְאַמַר ע"ש וא"כ בנ"ד הלא עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה שְׁהַשְׁכִּיב עֲצָמוֹ עַל הַשְׁיַעֲנֵעֵן מֵהַבֵּאֵהוּ כְּדִי שְׁיִהְיֶה בְכֵה"ג גַּם הַחַת"ס יוֹדֵה דא' הוכיח תחלתו על סופו וכינן דנטבע במשאל"ס אינו רק מדרבנן מהני שפיר סי' דרבנן.

וּמְלַבַּד כ"ז הלא יש לנו הט"ע דבגדים שְׁל הַנְּטָבֵעַ חוּץ מִמָּה שְׁנִתְּנָה הָאִשָּׁה סִי מְוַכְּהָק עַל הַבְּרוּכָא רְטֵעַל תְּפִירַת הַמְטָלִית וְהַצָּבֵעַ שְׁלוֹ מֵהַ שְׁחַתְּכָה מֵאֵינְטֵעֲרָאק שְׁלָה זֶה גּוּפֵא הָוִי סִי וְגַם צְמָצְמָה הַמְקוּם בְּהַצַּד שְׁפָנְגָד הַבְּשֵׁר שֶׁהוּא ג"כ סִי כְדִקְיִ"ל כְּרָבָא בְּב"מ כ"ב: דְּמְקוּם הָוִי סִי וְהוּ"ל סִי מְוַכְּהָק עַתְשׁוּ' מֵהִרִי"ט סִי ל"ה וְגַם הַסִּי דְהַמְנַעְלִים שְׁהֵם פּוּגְשָׁם אִיבַעֲרַשְׁטַעַמְמַט וְהֵלֵא הַפִּירָה הַפֵּל ג"כ בְּטַב"ע וְאִי דְחִיִּישִׁי לְשִׂאֲלָה הָרִי כ' בְּב"ש סִי י"ז ס"ק ס"ט בְּשֵׁם מְהַר"ל מְפָרָאג כִּינּוּן דְחַשְׁשׁ שְׁאֲלָה הוּא רַק לְלִישְׁנָא דְסִי דְאוּרְיִי' וְלִישְׁנָא דְסִי דְסִי ל"ח לְשִׂאֲלָה א"כ כְּשִׁישׁ ג"כ ס"א בְּגוּפּוֹ שְׁרִיָא מִפְּחַ מִמ"נ דְאִי סִי דְאִי הָא מְהַנִּי הָא מְהַנִּי סִי דְאִי סִי סִי הָא מְהַנִּי הַט"ע דְכָלִּים וְעוּבִי"ק סִי ל"ב שְׁכ' דְדְבָרִיו הֵם עֵינְקָר וְאַפְי' לְהַב"ש שְׁחוּלְקַע עַל הַמְהַר"ל מְפָרָאג י"ל דְהוּא רַק הִיכִי דְהִיכֵר הַבְּגָדִים הוּא ע"י ס"מ וְכַמ"ש הַב"ש הַטַּעַם דַּע"י הַחַשְׁשׁ דְשִׂאֲלָה אֵינִי הַסִּי שְׁפַכְלִים סִי מְוַכְּהָק אֲבָל ט"ע בְּבְגָדִים אֲפִשֵׁר דְמְהַנִּי בְּצִירוּף סִי אֲמַצְעִי גַם לְהַב"ש וִי"ל מֵה"ט דְמְהַנִּי בְּנ"ד ג"כ הַט"ע בְּגוּפּוֹ אִפִּי אֲשַׁתְּהִי אַחַר יְצִיאָתוֹ מֵהַמִּים בְּצִירוּף הַסִּי אֲשַׁבְּגוּפּוֹ חוּץ מֵהַטַּעַמִּים הַנְּ"ל מִשׁוּם דְאֵינִי לְחוּשׁ דְאַתְרִי אֵינִשׁ אַחֲרִינָא בְּהוּא סִימְנָא וְנִשְׁתַּנָּה פְּרָצוּפוֹ עַד שְׁנִדְמָה לְבַעֲלָה שְׁל זֹו וְכַמ"ש בְּתִשׁוּ' עֲבוּה"ג סִי ע"ב דְמַצְרְפִי ט"ע גְּרוּעַ דְאַחַר ג"י לִס"א שְׁבְּגוּפּוֹ אוֹ ט"ע דְכָלִּים וְהַסְפִּים לְנָה בְּתִשׁוּ' נוּבִי"ק סִי ל"א וְל"ב.

וּבְתַנְיָנָא סִי מ"ז לְעַנְיָן אֲשַׁתְּהִי אַחַר שְׁהַעֲלוּהוּ מִן הַמִּים וְכ"ש בְּנ"ד דְאִיפֵא תְרַתִּי ס"א שְׁבְּגוּף וְט"ע דְכָלִּים וְהִנֵּה הוֹכַחַת הַעֵה"ג שָׁם הוּא מְמַתְנִי דִיבְמוֹת ק"כ. א"מ אֱלֵא עַל פ"פ עִם הַחֹטֵם וְאֵעַפ"י שְׁיִישׁ סִי בְּגוּפּוֹ וּבְכָלִּיו וְא"מ אֱלֵא עַד ג"י כו' וְאִי אֵיטָא דְגַם לְאַחַר ג"י ל"מ סִי בְּצִירוּף ט"ע כְּמוֹ דל"מ כְּשִׂאֵין פ"פ עִם הַחֹטֵם אֲמֵאִי נְקִט לְהָא דֵאֵעַפ"י שְׁיִישׁ סִי בִּי מַצְעִי קוֹנָדִם הָא דא"מ אֱלֵא עַד ג"י הוּ"ל לְעַרְבִינָהוּ וְלִתְנִינָהוּ לְהָא דֵאֵעַפ"י שְׁיִישׁ סִי לְבַסוּף שְׁיִינֵי קֵאִי אֲפּוּלְהִי וְע"כ דְרַק בְּאֵין פ"פ ל"מ סִי אֲבָל בְּחַשְׁשָׁא דְאַחַר ג"י כִּינּוּן דְאֵינוֹ אֱלֵא מְדַרְבְּנָן שְׁפִיר סְמְכִי אִסִּי עַכ"ד וְלִפִּי"ז לְהָא לִישְׁנָא דְסִי דְאוּרְיִי' דְמוֹקְמִי הָתָם הָא דֵאֵעַפ"י שְׁיִישׁ סִי בְּסִי גְרוּעִים כְּגוֹן אֲרוּךְ וְגוּץ ה"ה דְמְהַנִּי אִפִּי סִי גְרוּעַ בְּצִירוּף ט"ע דְאַחַר ג"י וְה"ה בְּמִים בְּאֲשַׁתְּהִי וְלִפִּי"ז י"ל בְּנ"ד שְׁרִי מִמ"נ דְאִי סִי דְאוּרְיִי' וְחִיִּישִׁי

לְשֵׁאלָהּ וּלְמִי הִיא וְהִטְעָה דְבָרֵיהֶם הֲלֹא לְהֵךְ לִישָׁנָא מְהֵנִי אִפִּי' סִי גְרוּעַ דְגוּרָא בְּצִירוּף
ט"ע דְּאִשְׁתְּהִי כְּנִי' לְאִי סִי דְרַבְּנָן הָא ל"ח לְשֵׁאלָהּ וּמְהֵנִי הִטְעָה דְהַבְּגָדִים בְּלִבָּד.

[נֹאף דְבִנוּבִי"ק סִי מ"ג כ' דָּגַם בְּהִטְעָה בְּהַבְּגָדִים שִׁינְיָהּ בְּדָדְמִי בְּכ"ז הָרִי כ' שָׁם דְּזֵהוּ
דְּנֹקָא לְמִי שְׂרָאָה הִטְבִּיעָה אָבֵל אִם רַק יָדַע מְהִטְבִּיעָה ל"ח בְּהַבְּגָדִים לְבָדְדְמִי לְכ"ע ע"ש
וּבְנ"ד הָרִי עַכ"פ לֹא רָאָה הִטְבִּיעָה] גַּם יֵשׁ לְצָרְף בְּנ"ד ד' א"ז הַח"צ סִי קל"ד שְׂכ'
דְבִט"ע בְּבָגָדִים וּס"א בְּגוּרָא ל"ח לְשֵׁאלָהּ דְהו"ל לְשֵׁאלָהּ דִּיחִיד פְּמוֹ דל"ח לְנִפְיֵלָה דִּיחִיד
כְּב"ב קע"ב.

וְכ"כ בְּפִנֵּי גִיטִין ס"ד. וּבִתְשׁוּ' ב"ח סִי פ"א וּתְשׁוּ' ג"ב סוּסִי ב' וּכְעֵין זֶה בְּהִתְשׁוּ'
שְׁבַח"מ ס"ק נ"ח.

וְאִפְּי' לְד' הַחֹלְקִים ע"ז עַכ"פ בְּנ"ד שְׁהִיוּ פְּלִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי הֵינְנוּ הַבְּרוּכָא רְטֵל וְהִט"ק
עִם צִיצִית שְׂכ' בְּתִשׁוּ' מֵהִרִי"ט הוּבָא בְּק"ע סִי שְׁפ"ב דְּלֹא מוֹשְׁלֵי כְּשִׂידוּעַ פְּשִׁיצָא מִבֵּיתוֹ
לֹא הוֹלִיף עִמּוֹ אֶלָּא א' דְּלֹא שָׁבִיק אֵינְשׁ מְצֻנָה דְּגוּפֵי' וְיִהְיֶה לְאַחֲרֵינִי וּבִתְשׁוּ' שְׂכוּ"י ח"ב
סִי קי"ג כ' דָּגַם מְנַעְעִים עַל הַדְּרֵךְ הוּא מְפָלִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי מְפָנִי שְׁמַתְקֵלְקֵלִים וְא"כ בְּנ"ד
י"ל דְּכ"ע יוֹדוּ דל"ח לְשֵׁאלָהּ דְהִרִי טַעְמָא דְהַחֹלְקִים עַל הַח"צ דְּש"ל כְּמ"ש הַח"צ בְּעֶצְמוֹ
שָׁם דְּאִפְּשָׁר לְחַלֵּק דְּלְשֵׁאלָהּ שְׁהוּא מִדְּעַת חִינְשִׁי אִפִּי' לְשֵׁאלָהּ דִּיחִיד וּל"ד לְנִפְיֵלָה שְׁהוּא
שְׁלֹא מִדְּעַת וְא"כ בְּכָלִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי הָא אֵין לְנוּ לְחוּשׁ לְשֵׁאלָהּ אָפֶס דְּבִתְשׁוּ' שָׁב יַעֲקֹב
סִי מ"ג כ' דְּאִפִּי' בְּכָלִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי אֵית לָן לְמִיחֵשׁ לְמַכִּירָה וְאִבְיָדָה ע"ש וְא"כ בְּנ"ד
בְּהַבְּרוּכָא רְטֵל חוּץ מֵה דְּלֹא שְׁכִיחַ פְּלֵל לְהַשְׁאִילוֹ פִּינּוּן שִׁינְיָהּ לֹא לְאָדָם שִׁישׁ לֹא חוּלִי
הַשְׁבָּר לְהִיּוֹת בְּלַעֲדוֹ אִף גַּם לְמַכִּירָה לִיכָא לְמִיחֵשׁ בּוֹ שְׁנַפְשׁוֹ ש"א קָצָה לִיקַח
בְּרוּכָא רְטֵל שְׁנַפְשׁוֹ כְּבָר אָדָם אַחַר וְאֵין עֲלֵינוּ לְחוּשׁ רַק לְאַבְיָדָה וְא"כ הָא לְנִפְיֵלָה דִּיחִיד
ל"ח.

וְהִנֵּה אִף לְד' הַב"י בְּשֵׁם הָרִיטְבָ"א דְלָמְ"ד סִי דְרַבְּנָן חִינְשִׁי לְשֵׁאלָהּ גַּם בְּכָלִים דְּלֹא
מוֹשְׁלֵי מְלִבַּד דְּהַב"ש לֹא פָּסִיק הֵכִי וְכֵן בְּנוּב"י סִי מ"ד וּבִש"ש ש"ז הֶעֱלוּ לְהִלְכָה דל"ח
לְשֵׁאלָהּ בְּכָלִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי חוּץ מִזֶּה הָרִי כ' בְּפִנֵּי פ"ב דְּב"מ וּבְנוּב"י סִי נ"א בְּשֵׁם
הַגָּאוֹן מְהֵר"ם בְּרַבִּי זצ"ל דָּאָם נִיכְרִים הַבְּגָדִים בְּט"ע לְכ"ע ל"ח לְשֵׁאלָהּ בְּכָלִים דְּלֹא
מוֹשְׁלֵי וְרַק בְּס"מ כ' הַב"י דְּחִינְשִׁי פִּינּוּן דְּלַפְעָמִים יִקְרָה שְׁמִשְׁאִילוֹ ל"ה ס"מ כְּמ"ש בְּב"ש
וְגַם הָרִי כ' בְּנוּבִי"ק סִי ל"ז וּבִתְנִינָא סִי מ"ו דְּאִפִּי' לְד' הַסּוּבְרִים דָּגַם בְּכָלִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי
חִינְשִׁי לְשֵׁאלָהּ ע"כ הוּא רַק מְדַרְבְּנָן דָּאִי מֵה"ת הַד"ק הַגַּמ' לְדוֹנְפָתָה וְאִי חִינְשִׁי לְשֵׁאלָהּ
חֲמוּר בְּסִימְנֵי אֲנָפָה הִיכִי מֵהִדְרִי וְל"ש מֵה דְּמִשְׁנֵי אֲנָפָה לֹא מוֹשְׁלֵי אֵינְשִׁי דְהִרִי גַּם
בְּכָלִים דְּלֹא מוֹשְׁלֵי חִינְשִׁי לְשֵׁאלָהּ וְע"כ שְׁאִינּוּ רַק חוּמְרָא דְרַבְּנָן וְא"כ מְהֵנִי עַכ"פ בְּנ"ד
בְּצִירוּף הַס"א שְׁבַגּוּפוֹ: וְלִבְר מִן כָּל דִּין י"ל עַפְמ"ש בְּתִשׁוּ' נוּבִי"ק סִי מ"ג דְּכִינּוּן דְּבְּמָמוֹן
וְדָאִי ל"ח לְשֵׁאלָהּ כְּמ"ש בְּתוּס' יְבָמוֹת ק"כ: וְלִכְּה בְּמִשְׁאֵל"ס דל"ה רַק דְרַבְּנָן ל"ח
לְשֵׁאלָהּ דְאִסּוּר דְרַבְּנָן לֹא חֲמִיר מְמָמוֹן וְכ"כ בְּתִשׁוּ' רַח"כ סִי כ"ח וְהוּסִיף עוֹד דְּהִרִי כ'
בְּתִשׁוּ' ח"צ דְּאִפִּי' אִסּוּר לָאוּ קִיל מְחַזְקַת מָמוֹן א"כ מְכ"ש דְּבִאִי' דְרַבְּנָן ל"ח לְשֵׁאלָהּ
ע"ש וּבְחִי' יְשֻׁבְתִי עַפ"ז מֵה שְׂרָאִיתִי מְקַשִּׁין בְּש"ס יְבָמוֹת הַנְּ"ל דְּפָרִיף לְמ"ד סִי דְאִוְרִינִי
מֵאִי אַעֲפ"י שִׁישׁ סִי בְּגוּפוֹ וּבְכָלִיו וּמִשְׁנֵי גוּפוֹ דְאִוְרִיף וְגוּץ פְּלִיו דְּחִינְשִׁי לְשֵׁאלָהּ וְהַק'
לְהֵךְ לִישָׁנָא דְש"ס בְּכוּרוֹת הַנְּ"ל דְּבַעֲגוּנָה בְּתַחֲלַת עֵדוּת אַחֲמוּר רַבְּנָן א"כ אֲמַאי לֹא מוּקִי

בסי' אַמְצָעֵי וְאִפְ"ה ל"מ בְּעֵדוּת אִשָּׁה מְשׁוּם דְּאֶחָמוּר רַבְּנָן בְּתַחֲלַת עֵדוּת דְּנִיבְעֵי סִי
מְוָבְהָ וְלִקְאָמוּר י"ל עִפִּי"ד מְהַרִּיבֵי"ל שְׁהוּבָא בַמ"ל פִּי"ג מְגִירוּשֵׁין שְׁכ' דְּכֹנֶנֶת הַמְתַּנִּי'
אֵעִפִּי שְׁיֵשׁ סִי בְּגוּפוֹ וּבְכִלּוֹ הֵינּוּ בְּשִׁנְיָהֶם בְּיַחַד וְא"כ א"א לְמִימַר דְּסִי בְּגוּפוֹ בַס"א
וּמְשׁוּם חוּמְרָא דְרַבְּנָן דָּא"כ יוֹעִילוּ סִי בְּגִדּוֹ וְאִי דְחִינְשֵׁי לְשִׂאָלָה הָא הֵיכִי דְהוּא רַק
חוּמְרָא דְרַבְּנָן ל"ח לְשִׂאָלָה וְע"כ דְּאֶזְיִל ל"ב דְּבִכּוּרוֹת הַנָּ"ל דְּהִפְרַת פ"פ בְּעֵגוּנָה הוּא
מֵה"ת וְשִׁפִּיר חִינְשֵׁי לְשִׂאָלָה וְלֵאדָּה לְיִשְׁנָא דְּבִכּוּרוֹת הַנָּ"ל דְּהִפְרַת פ"פ רַק מְדַרְבְּנָן ע"כ
צ"ל לְתִי זֶה דְּס"ל לְהָדָּה לְיִשְׁנָא דְּגַם בְּדַרְבְּנָן חִינְשֵׁי לְשִׂאָלָה וְלֵהֲכִי פְרִיָּה הֵתָם מְמַצָּאוּ
קָשׁוּר בְּכִיס וּבְאַרְנָקֵי הֵיכִי מְהַדְרִינִין נִיחוּשׁ לְשִׂאָלָה אִף דְּחִשְׁשָׁא דְּב' יב"ש הוּא רַק
מְדַרְבְּנָן וְע"כ דְּקָאִי לְאִידָּה לְיִשְׁנָא דְּבִכּוּרוֹת הַנָּ"ל דְּחִינְשֵׁי לְשִׂאָלָה גַם בְּדַרְבְּנָן וּמְשַׁנֵּי פִיס
וְאַרְנָקֵי לָא מוּשְׁלֵי אִינְשֵׁי וְלִפִּי"ז י"ל בְּטַעְמוֹ שְׁל הַב"י בְּשֵׁם הָרִיטָב"א שְׁכ' דְּחִינְשֵׁי
לְשִׂאָלָה גַם בְּכִלִּים דְּלָא מוּשְׁלֵי מְשׁוּם דְּשִׁמְא עֵיקַר פְּהָדָּה לְיִשְׁנָא בְּבִכּוּרוֹת דְּס"ל דְּהִפְרַת
פ"פ הוּא מְדַאֲוֵרְיָי וְא"צ לְשַׁנּוּי פִיס וְאַרְנָקֵי לָא מוּשְׁלֵי דִי"ל דְּבִאָמַת חִינְשֵׁי לְשִׂאָלָה גַם
בְּכִלִּים דְּלָא מוּשְׁלֵי וְלֵהֲכִי ל"ח לְשִׂאָלָה בְּמַצָּאוּ קָשׁוּר פִּינּוּ דְּחִשְׁשָׁא דְּב' יב"ש ל"ה רַק
דְּרַבְּנָן פְּנ"ל וְלֵהֲכִי נִרְאָה דְּבִכּוּרִים דְּלָא מוּשְׁלֵי וְהוּא רַק דְּרַבְּנָן כ"ע מוֹדוֹ דְּל"ח לְשִׂאָלָה
דְּמִמ"נ ל"ל"ק דְּבִכּוּרוֹת דְּהִפְרַת פ"פ ל"ה רַק דְּרַבְּנָן הָא ע"כ ל"ח לְשִׂאָלָה בְּכִלִּים דְּלָא
מוּשְׁלֵי וְלֵאדָּה לְיִשְׁנָא דְּהִפְרַת פ"פ דְּאֶזְרִינֵי דְּנוּכַל לְשַׁנּוּי מְשׁוּם דְּבִמַצָּאוּ קָשׁוּר ל"ה רַק
דְּרַבְּנָן הָא עַכ"פ שְׁמַעְיִנִין דְּבִאִסוּר דְּרַבְּנָן ל"ח לְשִׂאָלָה וְא"כ בַּנ"ד שְׁרִיאַ מִמ"נ אִם מְשׁוּם
פְּלִים דְּלָא מוּשְׁלֵי אוּ מְשׁוּם דְּנִטְבַּע בַּמַּשְׁאֵל"ס דְּרַבְּנָן ל"ח לְשִׂאָלָה וְיֵשׁ לְצַרְף ג"כ בַּנ"ד
מ"ש בְּתִשׁוּי ב"ח דְּבִימִים מְעֵטִים ל"ח לְשִׂאָלָה וְנִזְכָּר ג"כ בְּתִשׁוּי נוּבִי"ק סִי מ"ג.

וְהָרִי בַס' בֵּית מְאִיר ס"ק כ"ד כ' דְּהַנּוּטָה בְּשַׁעַת הַדְּחָק לְהַקְל בְּחִשְׁשֵׁי שִׂאָלָה לָא הִפְסִיד
וְאִין לָהּ שַׁעָה"ד יוֹתֵר מִנ"ד דְּבִנְדָאִי לָא תִמְצָא הָאִשָּׁה הַזֹּאת עֵדוּת אַחֲרֵת יוֹתֵר מֵאֵלוּ שְׁהִיו
אִזּוּ וּבְנִדָאִי בַכָּה"ג יֵשׁ לְהַקְל טְפִי כְדָא' בִּיבְמוֹת קַכ"ב.

תָּנָא דְבִי ר"י בְּשַׁעַת הַסְּפִנָה כּוֹתְבִין כּו' וּפִירִש"י שְׂאֵם לָא תִאָמִין לְזָה לָא תִמְצָא אַחַר
וְתִשָּׁב עֵגוּנָה ע"ש וְהָרִי בַנ"ד עִפִּי"י הָאֲנִמְדְּנוֹת נִרְאָה שְׁהַנְּטַבְּעָה הוּא בְּעֵלָה שְׁל זֹו [עֵרֵמ"א
ס"ט"ו וּבַח"מ ס"ק ל"ג דְּבִאֲנִמְדְּנוֹת הַמּוֹכִיחוֹת יוֹצֵאת מִחִזָּא"א דְּאֶזְרִינֵי וְעַב"ש ס"ק מ"ט
מ"ש בְּשֵׁם הַט"ז] וּבְפִרְטָה שְׁהִאָשָׁה הַזֹּאת הִיא רַבָּה בְּשִׁנְיָהֶם כְּפִי מְכַתְּבוֹ וְיִוְכַל לְצַמְנֵחַ קְלָקוּל
מְזָה ח"ו וְעַחֲמ"ח ס"ק ל"א.

וְאִיכָּא הַרְבֵּה סְנִיפֵי הֵיִתֵר שְׁפַתְבְּנוּ לְמַעְלָה. הֵנָּה יֵצֵא פְּנוּגָה הֵיִתֵרָה שְׁל הָאִשָּׁה הַעֲגוּנָה
הַלְזוּ בְּתַנְאֵי שְׁיִצְטַרְף עִמָּנוּ א' מְגִדוּלֵי הוֹרְאָה הַמְּפִנְרִסְמִים וְאַח"פ יִשְׁבּוּ בִי"ד שְׁל ג'
וְיִתִירוּהָ פְּדִין הַנְּשִׂאָת עִפִּי"י ע"א בַש"ע ס"ל"ט.

וּבְתִשׁוּי רַח"כ סוּסִי כ"ג מְבִיא בְּשֵׁם אָבִיו ז"ל שְׁלָא הִתִּיר מִיָּמִיו עֵגוּנָה בְּפָחוֹת מִג' וְכֵן
נִהַג הוּא אַחֲרָיו וְאֲנִן בְּתִרְיָהּ גְרִירָן בְּזָה. דְּבָרֵי יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: סִי רַכּוּ בַעֲזוּה"י
אוֹר לְיוֹם ו' עַש"ק ב' דְּחִנְנִיכָה תִרְנ"ו לִפ"ק סְטֵרִי.

אַלְקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם כְּבוֹד יְדִידֵי ש"ב הָרַב הַמַּאֵה"ג חֲרִיף וּבְקִי בַחֲדָר"ת יִרו"ש בַּנְש"ק
מוֹה' יְהוּדָה אֲוִנְגָאָר נ"י אַבְד"ק סַאקָלוּב יַצ"ו מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי בְּדָבָר אֲשֶׁר בַּק"ק פ' הִיא
תִּקְנָה קְבוּעָה מְקִדָּם קְדַמְתָּהֶּם בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל לְבַל יִהְיוּ אַדָּם לְסִדֵּר קִידוּשֵׁין בְּהַעֲרִיר
כ"א הָרַב מְרָא דְאַתְרָא אוּ הַמו"ץ הַקְּבוּעַ הִבָּא בַחֲרִיקָאוּ וְחֻקָּה הַיּוֹשֵׁת לְתַת לְהָרַב רַח"ש

כפי התקנה שנתקנה שם ומעולם לא שינה בה אדם וכעת שלח הרב את המו"ץ לסדר קידושין בנישואי בחור ובתולה שהיו שם ויען המח' מיאן לתת חק הרח"ש המגיע להרב נתן הסידור קידושין לאיש מאן דהו אשר לא נהירין לי' שבילי דנהר דעה וא"י בטיב קידושין פלל: הנה לא נכחד מכ"ת ועיניו שפיר חזו דברי התשו' שבו"י ח"ג סי' קכ"א שהרעים בקול עוז על המסדר קידושין שלא ברשות הרב מרא דאתרא וכן בתשו' של הבעל כנס"י שם מובא שמקנבל בדינו מרבתינו הקדמונים שהיו בימי ר"ת שגזרו שלא יסדר אדם קידושין כ"א מי שנבחר לרב או מו"ץ בקהלתו שהמחום רבים עליהם נהרי אפי' בתכם שהוא ראוי לכהן שכ' ביו"ד סוסי' רמ"ה ברמ"א דאם הוא דר בעיר רשאי להחזיק ברבנות אפ"ה כ' בש"ך שם דמצד המנהג יכולין למחות בזה ובפרט בענין סידור קידושין הרי כ' בנובי"ת חאה"ע סי' פ"ג דאפ"י אם נותן הש"ך המגיע להרב הקבוע נהגו הרבנים סלסול בעצמן שאם יש שם הרב או מי ששולחו בחריקאו אין אחר יכול לסדר ומכ"ש במקום שיש דררא דממונא וקיפוח פרנסה הלא גזילת הרב ביז מי שאינו נותן לו הרח"ש כפי המגיע והמסדר הוא מסייע ידי ע"ע וכבר הורה גבר בגוברין החתם סופר ז"ל בכמה תשו' דבזמנינו שמקבלים רב ממק"א וקוצבים לו שכתרו הבא ומשיג גבולו גרע מירד לאומנות חבירו וה"ז פגול ממש ונהכי נראה באמת מדברי תשו' הגאונים מהר"י ווייל ותה"ד שבפסקי מהרא"י סי' קכ"ו.

קכ"ז.

קכ"ח.

שכ' לבני ק"ק רעגנשפורג ע"ד מהר"י מברונא שבא בגבולו של מהר"א ע"ש ומה שחוכך לומר בתשו' ד"ח ח"א חיו"ד סי' נ"א דלא זכה הרב בש"ך מגיטין וקידושין שפסקו לו הקהל מפח דהו"ל דשלב"ל הנה כבר תפסו עליו חכמי דורו בזה דמלבד דקיי"ל בח"מ סי' ר"ט דיכול אדם לחייב א"ע בדשלב"ל הלא הרב דינו פפועל אצל הקהל ובשכירות פועלים מהני גם בדשלב"ל כמ"ש בקצה"ח סי' של"ב וילבר מן דין הרי מבואר בח"מ סי' כ"ב ובסמ"ע ופ"י שם ס"ק י"ב וברמ"א סוסי' קס"ג דמה שנעשה עפ"י טובי העיר ל"ב קנן וכ"כ בתשו' מבי"ט ח"ב סי' רכ"ח בשם הרא"ש ונהעד העיד בנו בתשו' שבו"י ח"ב סי' קפ"א דהמנהג נפוץ במדינות אלו לפסוק הכי ועתשו' הרמ"א סי' נ' ומ"ש בכנה"ג ח"מ סי' קכ"ט בהגה"ט אות ל"ו בשם הגהמ"ר פא"נ לענין ערבות הקהל דל"ב קנן ובס' זכור לאברהם ח"מ אות ד' מובא ג"כ בשם הכנה"ג דבעניני צבור והממונים מהקהל מהני גם בדשלב"ל ע"ש ובפרט דיש לדון בזה מפח מה שהמנהג הוא פן בקבלת רב ונדע ד' הגה"מ בשבת פראד"מ מ"ש בשם מהר"ם דמנהג מהני בדשלב"ל מדין סטימותא וע' אריכות מזה בתשו' מבי"ט ח"ב סי' קנ"ג וא"כ קנה הרב משעת קבלתו שהוא בסתמא על כל ימי חייו כל ההכנסות השייכים לו ועל פן קורא אני על המסדר הנה שגול מאת הרב שכתרו קידושין המקרא ובוצע ברה"ג ניאץ ה' והלא כ' ש"ב הגאון מלבוב בס' שו"מ מהדורא תליתאה ח"ר סי' רל"ט שהמסדר קידושין פנגד הספמת הרב מרא דאתרא הקידושין פסולין אי לזאת המסדר הנה לא טוב עשה בעמיו וחלילה חולין הוא לשום אדם להפר חק לסדר קידושין שלא ברשות הרב חכם העיר מן הוא והלאה וה' הטוב ירים קרן התורה ולומדי' ויקונים בנו מקרא שכתוב וכל

בְּנִיָּה לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם לְרַבְּנָן וּלְתַלְמִידֵיהוֹן כְּפִנְשׁ יְדִידוֹ ש"ב דּוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' רַחֵם
בַּעֲזַה"י יוֹם א' י"ד מנ"א שְׁנַת תַּרְנ"ה לַפ"ק סְטָרִי יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְכַבּוֹד תַּלְמִידֵי
שְׂאָרֵי יְדִידֵי הָרַב הַגָּדוֹל הַחֲרִיף הַמְּוֹפְלָג בְּתוֹ"י מוה' יִצְחָק אֵיזֶק רֶאֱלֵלֶעֶר נ"י אַבְד"ק
פְּאַנְזַעֲשֵׁט יצ"ו בְּמִדֵּינַת רוֹמְעֵנִיעוֹן.

מְכַתְּבָה הַגִּיעֵנִי עַד"ש בְּעֶסֶק בִּישׁ שְׂאֵינְרַע בְּק' שְׂבָא בְּלִיעֵל אֶחָד לְפָנֶיהָ וְאָמַר אֵיךְ
שֶׁהִתְאַסְּפוּ בַּחוּרִים וְגַם בְּתוֹלוֹת בְּבֵית מִשְׁתֶּה א' וְקִיְדָשׁ בְּתוֹלָה בֵּת יְחִידָה שֶׁל עֲשִׂיר א'
בְּטַבְעַת שְׁנַתָּן עַל אֲצַבְעָה לְפָנֶי שְׁלִישֵׁה עֲדִים וְעֲשִׂיתָ גַב"ע ע"ז בְּמוֹשֵׁב בִּי"ד שֶׁל ג' מְהַעֲדִים
הִלְלוּ זֶה שֶׁל ב"פ זֶה וְאַחַר הָאִיוֹם בְּתוֹ"ע בְּאֵלִיוֹנ"ע פְּדַת בְּמַעֲמַד הַבְּתוּלָה וְהַבְּלִיעֵל
הַכְחִישׁוּ הַעֲדִים הִלְלוּ אֶת הַדְּבָר לְגַמְרֵי וְאָמְרוּ שְׂלֵא נָתַן טַבְעַת עַל אֲצַבְעָה וְלֹא שְׂמַעוּ
שִׂיאֵמַר דִּיבּוֹר שֶׁל קִיְדוּשִׁין אֶפְסֵס כְּשֶׁלְקַח יְדָה מְשֻׁכָּה אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ בַּחֲזָקָה וּבְרַחֲמָה וְגַם
הַעֲלָמָה הַכְחִישָׁה אוֹתוֹ וְאָמְרָה שְׂלֵא שָׁם טַבְעַת עַל אֲצַבְעָה וְכִשְׁהִרְגִישָׁה שֶׁהִתְחִיל לְאַחֲזוֹן
אֲצַבְעָה מְשֻׁכָּה יְדָה מִמֶּנּוּ בַּחֲזָקָה וּבְרַחֲמָה מִמֶּנּוּ וְהַבְּלִיעֵל הִזָּה הִתְפָּאֵר בְּשׂוֹק שְׂפָאָשֶׁר יִתֵּן
לוֹ אָבִי הַעֲלָמָה שְׁמוֹנַת אֲלָפִים פְּרֵאֲנָק יִפְטָרְנָה בַּג"פ וְכִרְאוֹת הַבְּלִיעֵל שְׂלֵא פָּעַל בְּזֶה
מְאוּמָה אָמַר אַח"כ שִׂישׁ לוֹ עוֹד ע"א חֲיִיט שְׂרָאָה שְׂקִיְדָשָׁה וְהוּא רִיק וּפְחוֹז מְוַחֲזָק לְגַנְב
וּע"א הַעֲיֵד עָלָיו שְׂמַחֲלֵל שְׂבַת וְכִשְׁשֶׁלְחַתֶּם אַחֲרָיו שְׂיָבוֹא לְהַעֲיֵד הַשִּׁיב לְשִׁלִּיחַ בִּי"ד
שְׂאֵם יִתֵּן לוֹ אָבִי הַעֲלָמָה מְעוֹת יָבוֹא לְהַעֲיֵד שֶׁהוּא יוֹדֵעַ ג"כ לְטוֹבוֹת בְּתוֹ וְשֶׁלְחַתֶּם אַחֲרָיו
כ"פ וְלֹא רָצָה לְבֹא בְּשׂוֹם אֲנֹפֶן וְכַעַת נֹסַע מְשָׁם לְעִיר אַחֲרַת וְאוֹתוֹ הַבְּלִיעֵל עֲצָמוֹ אָמַר
שְׂקִיְדָשָׁה בְּהַטַּבְעַת שֶׁהִרְאָה לְפָנֶיהָ וְשֶׁאֵלֶּף אוֹתוֹ אִם קִיְדָשָׁה בְּטַבְעַת זוֹ הַאֵיךְ בָּאָה לְיָדוֹ
וְהַשִּׁיב שְׂבַעַת שְׁנַתָּן הַטַּבְעַת עַל אֲצַבְעָה בְּעוֹדָנּוּ מַחֲזִיק בְּהַטַּבְעַת וְאַגְדוֹ בְּיָדוֹ מְשֻׁכָּה הִיא
יְדָה מִמֶּנּוּ וְנִשְׂאָר הַטַּבְעַת בְּיָדוֹ.

זֶהוּ תַּנְכּוֹן הַשְּׂאֵלָה: הִנֵּה אִפִּי אִם הִיוּ הַעֲדִים שׂוֹמְעִים שֶׁא"ל ה"א מְקוֹדָשֵׁת לִי בַכ"ז פִּינּוֹן
דְּלֵא רְאוּ נְתִינַת הַטַּבְעַת ל"מ דְּאָף ל"מ ש"ב ב"ב ס"ק י"ב בְּשֵׁם הַמְּרַדְּכִי
דְּבִקִּיְדוּשִׁין מְהֵנִי יְדִיעָה בְּלֵא רֵאִי זֶהוּ דְּוָקָא הִכִּי שְׂרָאוּ מִתְחַלָּה הַטַּבְעַת בְּיָד הַמְּקַדָּשׁ
וְאַח"כ רְאוּ אוֹתָהּ עַל אֲצַבְעָה אִף שְׂלֵא רְאוּ גוּף הַנְּתִינָה מ"מ הו"ל יְדִיעָה בְּרוּרָה שְׂבָא
מִיָּדוֹ לְיָדָה אֲבָל בְּמָה שְׂשִׁמְעוּ שְׂאֵמַר ה"א מְקוֹדָשֵׁת לִי בְּטַבְעַת זוֹ לְחוּד זֶה ל"ה יְדִיעָה
כָּלֵל וְכ"כ בַּס' הַמְּקַנָּה בְּק"א שָׁם וּבִתְשׁוּ חַת"ס ס' ק"א.

וְאִין לָנוּ לְדוֹן רַק מִפְּחַת הַעֵד הַרְבִּיעִי שְׂאוּמַר שְׂקִיְדָשָׁה בְּפָנָיו הֵלֵא מְבוֹאָר בְּרַמ"א ס' מ"ב
ס"ב דְּאָפִי לְהַמְחַמִּירִין בְּמַקְדָּשׁ בַּע"א הוּא רַק כְּשֶׁשְׂשִׁנִּיהֶם מוֹדִים אֲבָל אִם א' מְכַחִישׁ הַעֵד
אִין לְחוּשׁ וְאִין שְׂאִין הַעֵד בְּפָנָיו בַּכ"ז הֵלֵא מְבוֹאָר בִּתְשׁוּ דְרַכִּי נֹעַם חֵאָה"ע ס' ד' דְּאָפִי
הַמְּקַדָּשׁ וְגַם הַעֵד בְּעִיר לֹא בְּעֵינָיו שְׂתַכְחִישְׁנוּ בְּפָנָיו וּבְפֶרֶט שְׂשִׁלְחוּ הַבִּי"ד אַחֲרֵי הַעֵד
כ"פ וְלֹא בָּא וְאֶפְשֶׁר שְׁגַם הוּא יַעֲיֵד כְּהַשְׁלָשָׁה הַעֲדִים הִרְאִישׁוּנִים שְׂהָרִי הַשִּׁיב לְהַשְׁלִיחַ
בִּי"ד שְׂיֹדַע עֲדוֹת לְטוֹבוֹת הַבְּתוּלָה וְהָרִי מְבוֹאָר בְּנוֹבִי"ק ס' ס' וּבִתְנִינָא ס' ע"ה דְּאָפִי
לְמֵאן דְּמַחְמִיר בְּמַקְדָּשׁ בַּע"א אִינוּ רַק ס' קִיְדוּשִׁין פִּינּוֹן דְּרוּה"פ ס"ל דְּהַמְּקַדָּשׁ בַּע"א א"ח
לְקִיְדוּשִׁין [ע' מֵה שְׂכַתְּבָנוּ בְּזֶה לְעֵיל ס' נ"ו] וְלֵהֲכִי אִם רוּצָה לְכוֹנְסָה צְרִיךְ לְקַדָּשָׁה
מְחֻדָּשׁ ע"ש שְׂכ' בַּסְד"ה וְאוּמַר אֲנִי דְגַם הַרַמ"א לֹא הִתְחַמִּיר בְּמַקְדָּשׁ בַּע"א אֲלֵא אִם יִגְרַשׁ
בְּנֶקֶל ע"ש וּבִנ"ד הֵלֵא הַבְּלִיעֵל הִזָּה מְבַקֵּשׁ שְׂאָבִי הַעֲלָמָה יַעֲשֶׂרְנוּ עוֹנֶשֶׁר גְּדוֹל וְגַם הַרַמ"א
יְוָדָה דְּבַכָּה"ג א"ח לְקִיְדוּשִׁין וּבְפֶרֶט שְׂהָרִי כְּבָר נֹסַע הַעֵד הִזָּה מְשָׁם לְעִיר אַחֲרַת וְהָרִי

בְּעֵינֵינוּ כְּזֶה אִפִּי בְּשֶׁהִמְקַדֵּשׁ אוֹמֵר שְׂיֵשׁ לוֹ ב' עֵדִים וְלֹא הִגִּידוּ בְּפָנָי הַבִּי"ד אֵין בְּיַדְנוּ לְאַסְוֹר אֶת הָאִשָּׁה עִי"ז כַּמ"ש בַּב"ש שְׁשׁ ס"ק ט"ו וְנ"ל וְאִם הוֹצִיא קוֹל שְׁקִידָשׁ אוֹתָהּ וְאוֹמֵר דִּישׁ לוֹ עֵדִים וְנִצָּאוּ מֵעִיר וְלֹא הִרְחִיקוּ מִן־תֵּרֶת וְל"ח לְדַבְּרוּ אִפִּי אִם אוֹמֵר שְׂיִבֹאוּ הַיּוֹם אוֹ מִחָר אִפִּי אִם אוֹמֵר פּו"פ הֵם עֵדָיו וְאִפִּי אִם הִיא מְשֻׁדָּקֶת שְׁלוֹ לֹא מְשֻׁדָּחִינִין בְּדַבְּרוּ כַּמ"ש בְּתִשׁוּ רַמ"א ס' ל' וּמִחֲמַת קוֹל אֵין חֲשָׁשׁ כְּשֵׁאֵין קוֹל מִן־חֶזֶק עַכ"ל וּמַכ"ש לַפ"מ שְׁמַצֵּדָד בְּנוֹבִי"ת הַנְּ"ל עַפְמ"ש לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי רַש"י וְ"ל בְּקִידוּשֵׁין דְּטַעֲמָא דַּמ"ד הַמְקַדֵּשׁ בַּע"א חוֹשְׁשֵׁין לְקִידוּשֵׁין הוּא מְשׁוּם דַּמ"ד דְּבָעֵי שְׁנַיִם דְּוָקָא הוּא מְשׁוּם דִּילְפִי דְּבָר דְּבָר מְמָמוֹן א"כ בַּכַּה"ג דְּמַהֲנֵי ע"א לְהוֹצִיא מְמוֹן מְהַנֵּי גַם גְּבִי קִידוּשֵׁין וְכִינּוּן דְּבְמָמוֹן אִם קָבְלוּ עָלָיו דְּלִיחָמֵן עֲלֵי כָּבִי תָּרִי חֲתִיב לְשַׁלֵּם אַח"כ עַל פִּי שְׁהָרִי הַיְמָנִי גַם בְּקִידוּשֵׁין דִּינָא הָכִי שְׁאִם הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה יִתְּחוּדוּ אוֹתוֹ שְׂיִהְיִי עַד בְּקִידוּשֵׁין שְׁלֵהֶם הָרִי קָבְלוּהוּ עָלָיו וְהִימְנוּהוּ עָלֵיהֶם אֲבָל לֹא בְּאַמִּירְתוֹ שְׁרָאָה הַקִּידוּשֵׁין בְּלִבָּד וּלְפִי דְּבָרֵי הַבְּלִיעַל הָאֵ אָמַר בְּעֲצָמוֹ שְׁהַזְמִין שְׁלִשָּׁה אֲנָשִׁים שְׂיִהְיוּ עֵדִים בְּדַבְּרָר וְלֹא קִיבֵל עָלָיו נְאֻמָּנוֹת ע"א: וְחוּץ מִן הָאֵמוֹר הָרִי לְפִי דְּבָרֵת הַבְּלִיעַל בְּעֲצָמוֹ הִי שְׂיִמַּת הַטַּבְּעַת עַל אֲצַבְעָהּ מִתְּחִלָּה וְעַד סוּף בְּאֹנָס וְהָרִי בַּב"ש ס' כ"ח ס"ק י"ב כ' עַמ"ש הַרְמ"א שְׁשׁ דָּאִם זָרַק לָהּ הַקִּידוּשֵׁין אִפִּי לְתוֹף חִיקָה שְׂתִיקָה כַּה"ג לֹאן כְּלוּם הוּא הוֹאִיל וְלֹא נִתְרַצִּית תְּחִלָּה לְקִידוּשֵׁי לִי וְכ' הַב"ש דְּאִפִּי לֹא נִעְרָה הַקִּידוּשֵׁין ל"ה קִידוּשֵׁין פִּינּוּן דְּלֹא גִלְתָּה דַּעֲתָה שְׁנִתְרַצִּית בְּקִידוּשֵׁין וְלֹא עֲבָרָה מְעֻשָּׂה דְּמוֹכַח דְּנִיחָא לָהּ וְכ"כ בַּסִּי ל' ס"ק י"א.

וּבַסִּי מ"ב ס"א בַּהַג"ה כ' לְקַח יָד אִשָּׁה בְּחֻזְקָה שְׁלֹא בְּרִצּוֹנָה וְקִדְשָׁה וְהִיא לֹא זָרָקָה הַקִּידוּשֵׁין הוּי' מְקוֹדֶשֶׁת אַעֲפ"י שְׁמִתְחִלָּה בְּאֹנָס הִי כו' הוֹאִיל וּבְתִחִלָּה דְּבָר עֲמָה מְקִידוּשֵׁין וְכ' הַב"ש דְּהִינּוּ מְטַעַם דָּאִם אִיתָא דְּלֹא נִיחָא לָהּ לִישְׁדִּינָהּ כוּדָא בְּקִידוּשֵׁין י"ב.

וְכ' הַב"ש דַּל"א סְבָרָא זֹו אֵלָא אִם הִי בְּתִחִלָּה בְּרִצּוֹן אֲבָל אִם ל"ה בְּתִחִלָּה בְּרִצּוֹן ל"א אִי לֹא נִיחָא לָהּ לִישְׁדִּינָהּ ע"ש וְעִתְשׁוּ ח"צ ס' קט"ו וַא"כ מַכ"ש בַּנ"ד שְׁפָאֲמַת שְׁדִתִּינָהּ וְלֹא הִנִּיחָה לוֹ שְׁתִּשְׂאָר הַטַּבְּעַת עַל אֲצַבְעָהּ וְנִשְׂאָרָה בְּיַד הַמְקַדֵּשׁ וְל"ה קִידוּשֵׁין כְּלָל: וְלִבְר מִן כָּל דִּין הָרִי לְפִי דְּבָרֵי הָיוּ הוּא וְהַעֲלָמָה אוֹחֲזִין בְּהַטַּבְּעַת מִתוּע"ס א"כ הָרִי כ' בַּמַּח"א ה' קִנְיָן מְעוֹת ס' ה' דְּכָמוֹ דְּבַגְיָרוּשֵׁין דְּאֵגִידָה גְּבִי ל"ה גִּירוּשֵׁין כִּן בְּקִידוּשֵׁין אִם יָכוֹל לְנִתְקוֹ ל"ה קִידוּשֵׁין דְּמִקְשָׁיִנִין הוּי' לִיצִיאָה וַא"כ אִפִּי הִי נִשְׂאָר הַטַּבְּעַת אֲצִלָּה ל"ה קִידוּשֵׁין פִּינּוּן דְּבִשְׁעַת הַקִּידוּשֵׁין ל"ה חָל הוּי' ל' טְלִי קִידוּשֵׁין מַע"ג קִרְקַע דְּמַבִּיא בַּב"ש ס' כ"ז ס"ק בְּשֵׁם הַשֵּׁ"ף דַּל"ה רַק ס' קִידוּשֵׁין וַא"כ הוּי' ל' בַּע"א ס"ס וְאוֹקְמ' בְּחֻזְקַת פְּנוּי'.

[וּבַחֲזִי הַעִירוֹתֵי ע"ד הַמַּח"א הַנְּ"ל דַּל"מ בְּקִידוּשֵׁין כְּשֵׁיכוֹל לְנִתְקוֹ וְלִהְבִּיאֹ אֲצִלוֹ מְש"ס קִידוּשֵׁין מ"ח. גְּבִי מְקַדֵּשׁ בַּשֵּׁט"ח דְּאַחֲרִים דְּפִלְגִי ר"מ וְרַבָּנִין וְקֹא' דַּכ"ע אִית לָהּ דְּשִׁמוּאֵל וּבְאִשָּׁה קְמִיפְלִגִי מ"ס אִשָּׁה סְמָכָה דַּעֲתָה מִימָר אָמְרָה לֹא שְׂבִיק לְדִידִי וּמַחִיל לְאַחֲרֵינִי כו' וְלִכְאוּרָה מַה בְּכָף דְּסָמָכָה דַּעֲתָה הָרִי פִּינּוּן דְּמַצִּי מַחִיל הוּי' ל' יָכוֹל לְנִתְקוֹ וְלִהְבִּיאֹ אֲצִלוֹ אָמְנָם י"ל דַּל"ד דְּהִתָּם כְּשִׁנּוֹתָן לָהּ הַשֵּׁט"ח כ"ז דְּלֹא מַחִיל הָא הוּי' ל' נִתִּינָה גְּמוּרָה וּפְסוּקָה לִיָּדָה וְלִהְכִי ל"מ מַה שְׂיָכוֹל לְנִתְקוֹ מִשָּׂא"כ בְּשִׁנְיָהֶם אֲדוּקִין וְיָכוֹל לְנִתְקוֹ

דגם עתה אינה נתינה גמורה ששניהם תופסין בו ולכך שפיר אמרינו פינון שיכול לנתקו ל"ה נתינה פלל.

ובלא"ה יש ליישב ולחלק] והנה אף דבש"ס ב"מ ז. אמרינו לענון גט פינה ומשיחה בידו דאינה מגורשת פשהבעל יכול לנתקו ולהביאו אצלו דזהו דוקא לענון גט דכריתות בעינון וליפא אבל היכי דבעינון רק נתינה מיקרי שפיר נתינה בכה"ג ע"ש וא"כ לכאורה ל"ש בזה להקשהו ליציאה.

אמנם זהו דוקא פשרק המשיחה בידו ולא מגורף הגט פלל אבל פשאוחז בגופו של גט אז אפי' רוב הגט פינה ל"ח נתינה פלל וא"צ לבוא מפח מה דבעי' פרייתות וכן העלה בתשו' ביא"פ חאה"ע סי' מ"ח ע"ש והינו פינון דכל שאוחז בגורף החפץ ויכול לנתקו ולהביאו אצלו אף שרוב ממנו הוא ביד האחר פשמשהו עדיין בידו אמרי' דכל שיכול לנתקו אינו יוצא מרשותו פלל ויש להביא סמוכין לזה מדברי התוס' פסחים פ"ה: ד"ה בנגררין שכ' לענון הא דפרים הנשרפין שהיו סובלין אותן במוטות דהראשונים שיצאו חוץ לחומת העזרה מטמאין בגדים בנגררין עג"ק וכו' התוס' דאף דאגד הפר עדיין ביד האחרונים שבפנים אפ"ה חשיב החלק שביד הראשונים שיצאו פאלו יצא פולו לחוץ משום דאין האחרונים יכולין לנתקו ע"י משיכת המוט ולהביאו אצלו ע"ש ומשמע דאם היו האחרונים יכולין לנתקו ולהביאו אצלם אפי' הראשונים הוציא רובו של פר ל"ה מטמאין בגדים משום דלא מיקרי בכה"ג הוצאה מחוץ למחנה והו"ל פאלו הוא פולו עדיין בפנים והה"נ פשהבעל יכול לנתקו ולהביאו אצלו הו"ל פאלו עדיין פולו ביד הבעל ועי' בס' תו"ג סי' קל"ט שכ' שם דהיכי דהיא קונה הגט מטעם ידה ולא בהגבחה אז בעינון שיהא פל הגט טמון פינה אפי' בא"י לנתקו וכ"כ בס' המקנה בקידושין כ"ו.

ובפתחי תשובה שם סק"ד מביא תשו' רעק"א סי' רכ"ב שיהביא מד' הירושלמי דבעינון בגט פכל ענון שיהא פל הגט טמון פינה ולא יהא מקצת חוץ לינה ע"ש ובתשו' ביא"פ הנ"ל העלה ג"כ דבעינון שיהא פולו פינה וכ' דהש"ס דילן אינו מחולק בזה עם הירושלמי וכ' דה"ה בקידושין ל"מ מטעם זה פשהמקדש והמתקדש אוחזין בהטבעת דאימתקש הו"ל ליציאה ע"ש ובאמת מצינו דגם היכי דל"מ בגט מטעם פרייתות שייך ג"כ להקיש הו"ל ליציאה והוא בגיטין פ"ב: בעי' ר' אבא בקידושין היאך תיבעי לר"א תיבעי לרבנן תיבעי לר"א ע"כ ל"ק ר"א הקא אלא משום דכתיבי קראי אבל התם קנון מעליא בעי' א"ד ויצאה והיתה תיבעי לרבנן ע"כ ל"ק רבנן הקא אלא דבעי' פרייתות וליפא אבל התם קנון כ"ד א"ד ויצאה והיתה ע"ש הרי דגם היכי דפסול בגט מטעם דבעי' פרייתות שייך להקיש הו"ל ליציאה ובמ"ש בתשו' ביא"פ בשם השואל הגאון בעל גור ארי' שכ' דתלוי בשני תי' הב"ח שהובא בש"ח ח"מ סי' קצ"ה סק"ו אם בענון שיכול לנתק קנה פל הפלי אכן להאמור דמקשינו בזה הו"ל ליציאה בקידושין לכ"ע ל"מ.

ועכ"פ גם אי נימא דמחצה מיהא קני' עתוס' פתובות ל': ד"ה ואי דלא מצי כו' שכ' נעוד דלכה"פ קונה מחצה כמו' ב' שהגביהו כו' הלא פשאמר ה"א מקודשת לי בטבעת זו הא אמר לה שמתקדש פכל הטבעת וא"כ אינה מקודשת מכל הלין טעמי נראה דאין פאן חשש קידושין והעלמה הזאת שריא להתנסבא לכל גבר די תיצפנין דברי מורה דידך דור"ש באהבה: סי' רכט בעזה"י אור ליום ב' כ"ד אדר שנת תרנ"ו לפ"ק סטרי את חג

המצות יחוג בדיעות כבוד ידידי הרב הקריף המופלג בתורה וביראה הקסיד בנש"ק מוה' אברהם נ"י אבד"ק קינהעניטש יצ"ו.

מכתבו הגיעני עד"ש במה שאירע בפפר הסמוך לק' שהיו הקתן והפלה עומדים תחת החופה ול"ה להחתן טבעת לקדש בה ולקח השמש טבעת של נחישת מהפלונסות של החופה ונתנה במתנה להחתן בהסכמת כ"ת מרא דאתרא והגביהה הקתן לשם קנין וקידוש בהטבעת וגם במטבע שלו והעדים הודיעו להפלה בשעת קידושין שהטבעת הוא של נחישת ועפה קם א' ומערער על הקידושין משום שאין מקדשין במטבע והטבעת ל"ה של הקתן וגם מה שהי' של נחישת: הנה מ"ש כ"ת דכיון דהוא הספים ליתן הטבעת להחתן קנאה מדינא פיון דחבר עיר יכול לשנות דבר של צבור למה שיירצה הן אמת דקיי"ל ביו"ד סי' רנ"ו ורנ"ט דחבר עיר יכול לשנות דבר של צבור אפי' לדבר הרשות כמה שיירצה ועדיף משאר גבאי אמנם הלא עכ"פ בעינו שהשינוי יהי' לצרכי צבור אבל אין בכחו ליתן דבר של צבור לאחרים דמלבד דהוא פלוגתא דקמאי הובא במקדכי פ"ק דב"ב בהא דהפקר ב"ד הפקר אם בעי' דוקא גדול הדור או דכל בי"ד שבעיר שהמחום רבים עליהם אלימי לאפקועי ממונא דאפי' למה שיראה מכ"ד בש"ע דהכי הלכתא דבכל בי"ד שבעיר אמרי' הפקר ב"ד הפקר הרי נחלקו הראשונים ו"ל אי הא דא' הפקר בד"ה הוא דוקא פשהוא לגדר וסייג או גם פשהוא לטובת הפלל בלחוד ותליא בפלוגתא דביבמות פ"ט: אי ילפי' הפקר בד"ה מקרא דעזרא ובעי' דוקא סיג וגדר או ילפי' מאלה הנחלות כו' ועכ"פ לצורך טובת יחיד בלבד לכ"ע ל"א הפקר בד"ה וא"כ ל"ה מועיל הסכמתו ליתן הטבעת שהוא של צבור במתנה להחתן.

אמנם הרי פפי שזנפר במכתבו קנה השמש את הטבעות של החופה במעותיו א"כ הלא החופה שייך בכל ערי ישראל להרב ועמו הסזן והשמש שמהחופות מקבלים הכנסות הרח"ש וא"כ אין זה דבר של צבור והו"ל הטבעת קנין כספו של השמש וכיון שכ"ת מרא דאתרא שהחופה שייך לו הספים ליתן הטבעת להחתן בודאי קנאה וקידוש א"כ בטבעת שלו.

ולבר מן דין פיון דטבעת של נחישת הוא דבר קל הערף אמרי' דבודאי פשהיו יודעין טובי העיר מזה ל"ה מקפידין ע"ז ול"ה גזל ביד הקתן דומיא דכ' בפ"ה ח"מ סי' שנ"ח דבדבר שידוע שחבירו לא יקפיד ויתרצה אם יטלנו שרי לי לאדם לאוכלו בלי ידיעת חבירו אפי' למ"ד יאוש שלמ"ד ל"ה יאוש ע"ש ומ"ש בש"ע סי' כ"ח סי"ז דבקידושה בדבר שאין בעה"ב מקפיד ל"ה אלא ס' קידושין הלא כ' בב"ש שם דהטעם דשמא מ"מ מקפיד אבל אם בבירור אינו מקפיד הו"ל קידושי ודאי ונהרי בחלקת מחוקק סי' כ"ח ס"ק ל"ה כ' דנוהגין להקל כשאין להחתן טבעת שואלין מאשה אחרת העומדת שם אף בלי רשות בעלה משום דמסתמא אין הבעל מקפיד ליתן במתנה עמ"ל ע"ש ועבב"ש שם במה שמסתפק לומר דמפח ניקח לי' לאינש למיעבד מצנה במקומו קאיתינין עלה וכ' דבדאיפא פסידא ל"א ניקח לי' כו'.

אמנם בא"ח סי' תל"ז כ' קצת פוסקים דגם במקום פסידא אמרי' ניקח לי' כו' ועוד אמאי לא נימא דבודאי ניקח לי' שיהי' של המקדש במתנה עמ"ל ויחזירונו לו אחר הקידושין דליכא פסידא ועכ"פ יש מקום לומר דבדבר של רבים ל"ש ניקח להו למיעבד מצנה

בממונם דדוקא פשדנין על אדם מישראל פרטי שפיר שינה לומר דמוקמי לי אחזקה דבדואי ניקא לי למיעבד מצנה בממוני משא"כ בדבר של רבים דדנין על כלל הצבור הלא אפשר דאיכא דלא ניקא להו בנה וכי"ב כ' בתוס' ב"מ קט"ז.

לענין אחזקי אינשי בגנבי כו' ויש לבאר בנה דברי הירושלמי פ"ה דנדריים הלכה ה' דמייתי התם חד בר נש קידש אשה בס"ת ר' שובתי ור' חסידא עאלון עובדא קומין ר' יוסה ואמר אינה מקודשת ומיבעיא לי התם אם גם בס"ת של יחיד אינה מקודשת ובתר דבעיא הדר פשטה דגם בס"ת של יחיד אינה מקודשת ולכאורה אמאי לא תהי מקודשת פשקודשה בס"ת של יחיד הרי לדיעה ראשונה שבש"ע א"ח סי' קנ"ג ס"י יחיד בשלו מותר למפור ס"ת ולעשות בדמיו כל מה שירצה ואי דמיירי בס"ת של יחיד שאינה של המקדש וקידש בה אשה שלמ"ד בעלים א"כ מאי איריא ס"ת אפי' חפץ אחר שאינו שלו אם קידש בו אשה שלא בידיעת בעלים אינה מקודשת.

ולקאמור י"ל עפ"מ דא' בב"מ כ"ט: דאין השואל ס"ת רשאי להשאיל דל"א ניקא לי לאינש למיעבד מצנה בממוני פיון שהס"ת מתקלקל ע"י שקורין בו ע"ש וא"כ י"ל דבכפץ אחר מהני אם קידש בו בלי ידיעת חבירו משום ניקא לי לאינש למיעבד מצנה בממוני משא"כ בס"ת שמתקלקל הא ל"ש ניקא לי כו' ולכך אם קידש בו אשה אינה מקודשת ומכ"ש בס"ת של רבים דבשל רבים הא בלא"ה ל"ש ניקא לי כו' פנ"ל בנדאי אינה מקודשת] וא"כ מכ"ש בנ"ד שהי ברשות חביר עיר אמרי דמסתמא גם הטובים פשהו יודעים ל"ה מקפידין על דבר מועט בנה דאפי' אי ניקא דלגבי יחיד ל"ה טבעת של נחושט דבר מועט עכ"פ לגבי רבים בנדאי הו"ל דבר מועט וכי"ב א' בב"מ קי"ט.

רבינא איקלע לבי מחוזא אתו נשי דבי מחוזא רמו קמי' כבלי ושירי קביל מינייהו א"ל רבה תוספאה לרבינא והתניא גבאי צדקה מקבלין מהו דבר מועט אבל לא דבר מרובה א"ל הני לבני מחוזא דבר מועט ניהו ע"ש וא"כ פיון דלגבי צבור עכ"פ הו"ל טבעת של נחושט דבר מועט ול"ה מקפידין ומהני עכ"פ הסכמת חביר עיר בלבד בלי ידיעת הטובים.

ובענין מה שהי של נחושט הרי מבואר בחמ"ח סי' ל"א סק"ז דעכשיו שנוהגין לכסות פני הפלות אפי' קידשה בשל זזהב ונמצא נחושט הוי קידושין מכ"ש בנ"ד שהעדים הודיעו בשעת קידושין להפלה שהיא של נחושט בנדאי מהני.

ובדבר הערעור שקידש במטבע מפת ד' המרדכי שהובא בב"ש סי' ל"א סק"ה דאין מקדשין במטבע הנה גם לד' המרדכי אינו אלא חומרא בעלמא דרבנן לכתחלה ואפי' אי ניקא דגם בדיעבד ל"מ קידושין במטבע אפ"ה אינו מגרע הקידושין שהי בטבעת מפת קני את נחמור וכמבואר בתשו' הרשב"א סי' אלף רל"ג דמקדש בראוי ושאינו ראוי אינה מקודשת דדוקא במלוה ופרוטה קיי"ל דמקודשת משום דדעתה רק אפרוטה בכ"ז הרי כ' בב"ש סי' ל"א ס"ק י"ז לענין הא דא' בהה מקודשת לי ופרתה מכורה לי בפרוטה הו"ל ס' מקודשת ומשמע דאם אמר בשתי פרוטות הוי קידושין ואמרינן בפרוטה א' מקדש אותה אע"ג דהפרה לא נקנה בפעולות והו"ל קני את נחמור דל"מ מ"מ פיון דמדאורי' מעות קונות אע"ג דמדרבנן ל"מ מ"מ אינו מגרע פת הקידושין משום קני את נחמור ע"ש ובאמת מבואר הכי בש"ס ב"ב קמ"ג.

שא"ה דמדאוריני' תרומה מעלייתא היא ע"ש וא"כ הה"נ אפי' אי נימא דקידושי מטבע
ל"מ אכל עכ"פ הא אינו רק מדרבנן כמפורש בב"ש שם א"כ כיון דמדאוריני' מהני אין
בזה דין קני את נמור לבטל הקידושין שקידושה בהטבעת ובלא"ה הרי מבואר להדיא
בב"ש רס"י כ"ז דהא דאין מקדושין במטבע הוא רק לכחלה.

ומה צדקו בזה דברי האב"מ בסי' כ"ז ול"א שכ' דגם המרדכי לא החליט הדין שלא
לקדוש במטבע רק שמסתפק בזה מפח מאי דא' בב"מ מ"ה: דמטבע אין נעשה חליפין
משום דדעתו' אצורתא וצורתא עבידה דבטלה אכל מטבע במקום פסו' ודאי מהני כמו
דמהני מטבע לקנות קרקע ה"ה לקנות אשה ע"ש וכן שמעתי שנוהגין בכמה קהלות
שקשאין נמצא טבעת של פסו' לוקחין טבעת של נחשת עם מטבע והחתן מקדושה
בשניהם ביחד שעל פן אין לפקפק על הקידושין האלה וכל המערער ידו על התחונה: סי'
רל ועד"ש אם מהני פשע חותם במקסרת קולמס.

הנה דין מפורש הוא בש"ע ח"מ סי' מ"ה ס"ה דבמקום שנהגו שיועיל חתימת עד במס"ק
מהני אף דהוי כעד מפי עד משום דאם קבלו בני העיר עליהם מנהג זה הו"ל כנאמן עלי
אבא דמהני ע"ש. אמנם כיון שבזמנינו מילתא דלא שכיחא הוא וכמעט אדם אחד מאלף
מציא שלא יוכל לאמן ידיו לחתום שמו א"כ הלא מבואר ברמ"א ח"מ סי' של"א ס"א
בשם הריב"ש דאינו קרוי מנהג אלא דבר השכיח ונעשה הרבה פעמים אכל כשלא נעשה
רק פעם א' או שני פעמים אינו קרוי מנהג ובתשו' ח"צ סי' ס"א העלה בד' הריב"ש
דאפי' בג' פעמים אין מנהג נקבע עד שיהא רגיל הרבה בכל יום דומיא דמצינו בגמ'
דאזלינן בתר מנהגא לענין שכירות פועלים כיון שפמה פועלים נשכרים בכל יום ע"ש
ועל פן קשה בנ"ד לדון עפ"י מנהג העיר כיון שאינו מצוי להודמן הרבה כזה: סי' רלא
ובדבר שאלתו בשומן של בשר בהמה שנמלח והודח פדינא וא"כ ששכחו ומלחו אותו
עם בשר בהמה שנמלח להוציא דמו והתירו את השומן ע"י הדחה ומליחה שנית וח"א
מערער ע"ז ואומר שמשששהא ג' ימים נתקשה הציר בתוכו ונאסר: הנה דבריו בזה באו
סתומים פי לא פורש במכתבו גופא דעובדא היכי הוי דאם מליחת השומן עם הבשר הי'
לאחר ג"י ממליחה הראשונה י"ל לכאורה כיון דלאחר מעל"ע מהמליחה פלה זמן פליטת
צירו א"כ אפי' אי לא הי' מדיחו הי' נאסר מהבשר שנמלח עמו כדקיי"ל ביו"ד סי' ע'
ס"ו ברמ"א דבהפ"מ אמרי' דפולט ציר עד מעל"ע לענין אם הונחה אצל חתיכה שנמלחה
להוציא דמה ולאחר מעל"ע שאין לה עוד מה לפלוט היא בולעת ונאסרת שכל שאין לה
פליטה מגופה ל"ש כבולעו כף פולטו ואף דנמלח מחדש א"כ הבליעה והפליטה באין
כא' ובצליי' כה"ג אף באין לו דם ש"ע אמרי' כבכ"פ כמבואר בסי' ע"ז.

הנה עמד ע"ז בפמ"ג במש"ז סי' ע"ז סק"ב וכ' שם דבמליחה ל"ש הך דבליעה ופליטה
ב"כ כיון דהבליעה היא מיד והמלח אין פועל פעולתו כ"א בשעה שלימה ע"ש אמנם
באמת גם בזה יש להכשיר אם הודח השומן אחר השעה ממליחה הראשונה דלפי הנראה
מד' שע"ד ס"ו ושאר פוסקים ל"א דכלה כל צירו רק כשמונח במליחתו י"ב שעות או
בהפ"מ מעל"ע דאז אמרי' דבמש"ע מעל"ע שמונח הבשר עם המלח פולט כל צירו אכל
אם הודח מהמלח אף שששהא מעל"ע אינו פולט הציר ומנח בתוכו עד שמולחין אותו
מחדש וא"כ בנ"ד כשנמלח השומן ביחד עם הבשר הא לא בלע פלל אגב דטריד לפלוט

ציר דידן' וכפי הנראה הי' השאלה שהשונן לא נמלח עם הבשר רק שהונח אצל הבשר שנמלח להוציא דמו וא"כ ל"ה השונן טרוד לפלנט ובלע מהבשר שנמלח להוציא דמו והורה המורה להתיר בזה ע"י הדקה ומליחה שנית דאף דבש"ה סי' ס"ט וע' פוסק דהדקה סוממת נקבי הפליטה בכ"ז בהפ"מ אנו סומכין על הפוסקים החולקים ואומרים דאין הדקה סוממת נקבי הפליטה וכמ"ש בפמ"ג במש"ז סי' ע' ס"ק ט"ז והנה אם ל"ה הדקה להשונן בראשונה והנח אצל בשר במלחו תוף מעל"ע ל"ה נאסר השונן פלל דאידי דטרוד לפלנט לא בלע ציר אבל פיון שהודח הוי דינו פחתיכה תפלה דל"ש טרוד וכע"י הדקה ומליחה שנית וכמו שהאריך בזה בתשו' צ"צ סי' ח' ע"ש ולכך צריך השונן הדקה ומליחה שנית ובנדאי מעכב בזה אף בדיעבד דאף דלענין אם נפל לציר תוף יב"ש אחר מליחה דכ' ג"כ ברמ"א סי' ע' הנ"ל דמותר בהפ"מ ע"י הדקה ומליחה שנית ובכ"ז כ' בש"ה שם ס"ק ל"ז דאם נתבשל בלי הדקה ומליחה שנית מותר במקום צורך גדול היינו משום דשם הלא מייירי בלא הודח ופתוח לפלנט ציר וסמכינו במקום צ"ג אמ"ד דאמרי' ג"כ אידי דטרוד לפלנט ציר לא בלע דם אבל היכי שפכר הודח הא דינו פחתיכה תפלה ובלע בנדאי וא"כ בנ"ד שהשונן הודח אחר מליחתו כשהונח אצל הבשר במלחו ההדקה ומליחה שנית מעכב גם בדיעבד וכיון שכן בזה יש מקום להסתפק בשכח ולא הדיח ומלח שנית השונן הלז עד שעברו ג"י מזמן שהונח אצל הבשר במלחו אם מועיל לו עוד הדקה ומליחה שנית פיון דנתקשה הציר בתוכו קדין בשר ששהא ג"י בלא מליחה ואפשר שזה הי' תלונת המערער.

אמנם לדעתי העני' הדבר פשוט דרק בדם אמרי' דטבע הדם הוא שיתקראש אבל ציר שהוא יוצא אחר פליטת הדם של החתיכה זה אינו נקראש. והנה ראיתי בס' בית מאיר על יו"ד שכ' ע"ד הט"ז בסי' ס"ט ס"ק ל"ב במה שפוסק לאסור בשר ששהא ג"י בלא הדקה שנמלח ביחד עם בשר להוציא דמו לאסרו אפי' לצלי פיון שבולע דם מהחתיכה השני' ושוב אינו יוצא הדם שנבלע אפי' ע"י צלי' כמו בבשר שפלט כ"ד וצירו ובקוה"כ שם חולק עליו והב"מ מחזיק במעוז הנקוה"כ וכ' וז"ל וגם א"י מי הגיד שחומרת הגאונים פועלת שנתייבש צירו נמי בתוכו דמן הסכרא לא נאמר אלא על תמצית הדם שהוא דבר הקרוש וא"כ אינו דומה פלל לבשר שנפלט פרו וצירו עכ"ל וכונתו הוא פיון דהציר לא נתקשה א"כ שייך בי' שפיר דבולעו כף פולטו אגב ציר דידן'.

איברא דלפענ"ד יש להתבונן טובא בד"ז דכיון דהדם שבשטח החתיכה מלמעלה דשליט בי' אוירא הוא נקראש א"כ איך יוציא המלח הציר שבפנימית החתיכה פיון שהדם קרוש בכל שטח סביבות החתיכה מלמעלה הלא הוא מפסיק בין המלח להציר דומיא דכ' ברמ"א סי' ע"ה לענין מלח החלחולת מצד פנים ולא מצד חוץ דהוי פאלו לא נמלחה פלל והינו משום דהחלחולת מפסיק בין המלח להשונן וכי"ב כ' בפמ"ג סי' ס"ח בשפ"ד ס"ק י"ב בבשר שהניחו אצל תנור שהיס"ב דנצלה מבחוץ אף בהדיחו תחלה ל"מ לי' תו מליחה להתירו לקדחה משום דכיון דנצלה מבחוץ ונתייבש הוא מעכב הדם מלצאת ע"ש וה"ה בנידן הט"ז הנ"ל הדם שנקראש הוא מעכב הציר מלצאת.

אמנם בנ"ד שהשונן הוא כפר נמלח כל צורפו וליכא רק ציר בלבד בנדאי ל"א שנתקשה אם נתעכב בתוכו ג"י דאין טבעו של הציר להתקראש וא"כ אפשר שיועיל עתה הדקה

ומליחה להשומן אף שהוא ג"י מהזמן שהונח אצל הכשר במלחו דכיון דנתעכב צירו בתוכו פשהודח לאחר שיעור מליחתו ול"ה מונח במלחו כנ"ל א"כ שפיר יהי נפלט בהמליחה של עכשיו כיון דציר אין דרפו להתקרב ואידי דיפלוט ציר דידין יפלוט ציר דאחרניי ובפרט בשומן דרפיה עתשו שבויי ח"א סי' נ"ח.

וע"כ הי' נראה דמהני לי' בהפ"מ הדחה ומליחה שנית גם אם נשתהא השומן ג"י אחר שהי' מונח אצל הכשר במלחו ובפרט דיש לצרף ג"כ דעת הראשונים ו"ל הסוברים דאפי' בשר שפלט כל צירו שנמלח עם בשר להוציא דמו אינו נאסר עתוס' חולין קי"ב: ד"ה ודגים רפו ובשאר ראשונים שם.

אכן למעשה עדיין יש להתנישב בזה דאפשר דמדת חכמים פה הוא דציר שע פלה במשך זמן מעל"ע אפי' אינו מונח במלחו ששיערו חכז"ל שבמשך זמן זה נכלה הציר ונאבד ע"י שמתחלק בתוך חלקי הכשר ומתמזג עם הכשר וצל"ע בזה ועכ"פ במה שרצה המערער לומר שאם נשתהא ג"י אחר שהונח אצל הכשר במלחו שיאסר מטעם שנתקשה הציר בתוכו כדן בשר ששהא ג"י בלא הדחה הוא דבר שא"ב ממש כנ"ל.

דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' רלב בעזה"י יום ה' ט"ז סיון שנת תרנ"ו לפ"ק סטרי. שפעת שלום וברכה לכבוד ידידי הרב המאה"ג חריף ובקי בחדר"ת כש"מ שמעון צבי וויגר נ"י אבד"ק קריפטש יצ"ו.

מכתבו הגיעני עד"ש באברך א' מק' שנשא אשה בר"ח אלול דאשתקד ממקום רחוק ויהי בפוקר נודע לו שיש לה צרבת גדול על לחי' אשר לפעמים הוא נכסה ויש בזה שאלת רופא אם הוא מחולי שקראפיל שיוכל להתדבק בו ובזרעו ח"ו ומיז גילה הדבר לאחיו וייעץ אותו שישכיל להערים לעשות א"ע פאלו לא חלי ולא מרגיש בזה עד שיקבל לידו צרור כסף גדונתו עכ"פ ואחרי שני חדשים בהגיע הגדונתא שלו לידו עזב את אשתו וילך לבית אביו והחל לגלות במכתב לז' ואבי' שא"י לדור עמה וכ"ת כתב הזמנות לשם וכן הרב מבארשטשוב נ"י העריף להם פתקי דאזמנותא שידוני עכ"פ באמצע הדבר לפני איזה רב והסירו אונם משמוע בקולם ויש ביז הבעל כתב סירוב מהרב דק' בארשטוב נ"י ודורש כ"ת ממני חזת דעתי הקלושה אם יש מקום להתיר להאברך הזה לישא אחרת עפ"י היתר מאה רבנים: הנה אם הי' מתברר הדבר עפ"י רופאים שהוא חולי שקראפיל שיוכל להתדבק אף דברמ"א אה"ע סוסי' קי"ז.

כ' דבשאר מומין א"י לגרשה בע"כ רק במום גדול פנכפה בכ"ז היכי דהוא חולי המתדבק אפשר דדמיא לדין נכפית שכ' הרא"ש דל"ג רגמ"ה בכה"ג ונהרי אפי' בחלתה חולי ארוך כ' הב"ש בסוסי' ע"ט דכיון שא"ר לו לאישות יכול לגרשה בע"כ א"כ ה"ה פשראוי לתשמיש רק שא"י לשמש עמה מחשש שלא יתדבק בו החולי בנדאי ל"ג ר"ג בכה"ג.

והנה לכאורה הי' מקום לומר בלא"ה דנהרי כ' בב"ש סי' קי"ז שם דהא דבשאר מומין א"י לגרשה בע"כ הוא רק במומין שנולדו בה או שידע מהם אבל אם הי' בה מומין והוא לא ידע יכול לגרשה בע"כ כיון דעשתה שלא פהוגן.

אמנם כיון דהצרבת הוא בלחי' נהי דכיון דלפעמים נכסה ל"ש ראה ונפיסי דומיא דא' בכתובות ע"ה. בשומא שעומדת תחת פפה של ראשה כיון דזימנין דמתחזיא וזימנין לא

מתחזקת ל"ש ראה ונפיניס בכ"ז הרי עכ"פ ל"ש לומר בכה"ג בביורור שעשה רמאות דהרי יכולה למימר שסברה שלפי שהצרכת היא בלחני' בנדאי ראה הבעל ונפיניס גם הרי בהפלאה בק"א שם כ' דל"א הכי רק בקדושים לבד משא"כ בנשואין פיון דא"א עבב"ז אמרי' דסבר וקובל.

אמנם אם מחלת השקראפיל גברה עלי' ביותר מזמן שהוא אפטר לומר דאפי' ידע ל"מ לענין שלא יוכל לגרשה בע"כ דהרי באס"ז פתובות ע"ח מובא בשם הר"י ו"ל שכ' דלקה במוכ"ש גם התנה ל"מ אף לחכמים דפליגי במשנה התם אר"מ פיון דבכל פעם מתקלקל יותר יכולה לומר דזה לא קבלה ע"ע וי"ל דגם שארי קדמונים שפירשו טעם אחר במוכ"ש ולא ס"ל הך סברא בהתנה עכ"פ היכי דלא התנה בפירוש רק דדיינינון מפח ידע ומחיל פיון דבגוף דין זה יש מחלוקת בין הראשונים ו"ל אי פופין להוציא ורבים מהם ס"ל דרק בהתנה בפירוש אין פופין אבל בינדעה גם חכמים מודו דיכולה לומר פסבורה הייתי שאוכל לקבל ועכשיו א"י לקבל ונהי דלא אפסק הכי בש"ע אה"ע סי' קנ"ד בכ"ז בכה"ג שהולך ומתקלקל בכל פעם יותר יכולה למימר דמהקלוקל החדש הא לא ידעה וכיון דבאשה שיין הך סברא אף דאיתתא בכ"ד ניקח לה דטב למיתב טן דו מכ"ש באיש בנדאי יכול לומר פן לענין שלא יחול עליו החר"ג ונהרי אפי' אי יהי ספק בזה מהני לענין שיוכל לגרשה בע"כ כמ"ש בט"ז סי' ל"ט הובא בב"ש שם לענין מצורעת דספק הוא אם הוי מום ומחויב ליתן לה הפתובה אבל יכול לגרשה בע"כ ע"ש וה"ה דיכולין להתיר לו לישא אחרת עפ"י הסרת ק' רבנים עתשו' שבוי"ח ח"א סי' ק"ד.

אמנם כ"ז אם היא הדבר מתברר עפ"י רופאים שיש לאשה זו חולי שקראפיל המתדבק אבל הרי לפי מקובו לא נתברר זה עוד וגם קרוב הדבר לומר שהבעל ראה ונפיניס כי על פן לא ירד בני עמכם להתיר בזה החר"ג אף שיש על האשה פתב סירוב מאחר שקשה מאד לסמוך בזה ע"ד תשו' ספר יהושע חאה"ע סי' צ"ח שכ' דאשה שמסרבת לעמוד לד"ת הו"ל עוברת ע"ד לענין להתיר החר"ג ובפרט שגוף הדבר מוזר ממני איך נוכל לדון את האשה הזאת כמסרבת הלא אחרי שהבעל הוא התובע הוא מחויב לדון עמה בפני הבי"ד שבעירה או הבי"ד הסמוך למקומה.

דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' רלג בעזה"י יום ה' זיין טבת שנת תרח"ם לפ"ק סטרי עתרת שלום וברכה לכבוד ידידי בש"ב הרב הה"ג חריף ובקי בחדר"ת ירו"ש מו"ה משה ריינהאלד נ"י מו"ץ דק"ק בראדי יצ"ו בעהמח"ס טל חיים.

מקובו הגיעני ופניתי אני לראות את המעשה אשר נשאל עלי' מהרב דק"ק דובנא נ"י גידן אשה א' משם שנתקדשה בשנת תרל"ז בהודש מנ"א לדאקטאר אפיציר ולאשר היא אז שעת מלחמת קיסר רוסיא עם מלכות תוגרמה הוכרח ללכת למערכות צבא המלחמה אחר שבועות אחדים מהנשואין והתמהמה שמה בערה שתי שנים ומחצה ובשובו לביתו לא ארכו ימי מגורי הזוג יחד לאשר היא חולה והובילוהו לבית החולים אשר בע"מ פעטערסבורג נמת שמה אחרי זמן מה בלא זרע ולו היא אח שהיא ג"כ בעבודת הצבא משנת תרל"ז עד תר"מ ובשנת תרמ"א נסע לאמריקא ובעוד היותו בנעונוארק עמד בחליפת מקתבים עם אביו ובני משפחתו ואחרי גלוזו ועברו איזה ירחים נסתם החזון וארחות מקתביו חזלו זה יותר מארבע שנים ואביו ואחותו ושאר בני משפחתו וגם אבי

האשה עשו השתדלות שונות לתור ולדרוש אתריו בחפש מחופש וערכו מכתבים שונים למפריהם קרוביהם ומיודעיהם שבאמריקא וכולם ענו ואמרו פי בקשוהו ולא מצאוהו ובחודש מנ"א שנה העברה באו במכתב בקשה להרב דסאנטהויז מעבר לעיר נעוויארק והבטיחו לתת פסך רב לאיש אשר ימצאהו והשיב פי יגע הרבה לדרוש ולחקור עליו ולא עלתה בידו ועקבותיו לא נודעו ואביו הלוח ילף ובכה על אבדן בנו מאתו זה יותר מד' שנים והנה בעוד הי' האח הזה במדינת רוסיא הן ברעמעסלינע אויטשילישטשע בניטאמיר הן בהיותו בעבודת הצבא בדובנא הי' פרוץ בעבירות מאד פרק עול יחדות מעליו מחלל שבתות בפרהסיא כפי הגב"ע שהי' בביד"צ דק"ק דובנא והי' נודע ומפורסם לאיש מפר ברית ומבעט בדת תוה"ק ביד רמה.

וכן אחיו המת בעל האשה הי' ידוע ומפורסם שהוא מחלל שבתות בפרהסיא ורומס ברגל גאנה על כל מצות התורה אשר על פן האשה העלובה הזאת שוקדת על דלתי חכמי התורה למצוא מזור לנפשה להתירה לינשא לשוק לבל תשאיר עגונה ח"ו כל ימי נעוריה זהו תוכן שאלת הרב דק"ק דובנא נ"י ודורש כ"ת ממני לחוות דעתי הקלושה בזה עפ"י דהוה"ק: הנה כ"ת פתח בהצלה תחלה לדון עפ"מ שמבואר בראשונים ו"ל ומילא אתריהם התבו"ש בסי' ב' ס"ו.

ט"ז.

דאיש בזה שמחלל שבת בפרהסיא בשאט נפשו ונדון לבו ה"ה פגוי נאחי בעל האשה שאנו דנין עליו הי' מומר גם בשאר איסורים לאכול בשר חזיר וטרופות וכל ימיו בהפקיירא נחא לי' פאשר באו הדברים ברוב ענין בהגב"ע הנ"ל א"כ זה האיש פמומר לעכ"מ ולכה"ת יחשב ותלך מילתא דא באשלי רב רבני רבותינו הקדמונים ו"ל שמוכאים בטור אה"ע סי' קנ"ז אם מומר זוקק אשת אחיו ליבום זת"ד והנה במרדכי בקמות פ' החולץ מביא שי' הגאונים דמומר אינו זוקק ליבום דלאו אחיו הוא נרש"י ו"ל חולק עליהם דאעפ"י שחטא ישראל הוא וקידושו קידושין ומקרא מלא דבר הפתוב הלא אח עשו ליעקב וע"כ חולץ ולא מיבם ובהגהמ"ר שם מביא שהר"ם הקשה על רש"י במה שה"ר מהא דאם קידש קידושו קידושין שיהי מומר להכעיס אין מצווין להתיותו ושרי להלוות לו בריבית דלגבי נשף פתיב אהו והא דא' אעפ"י שחטא ישראל הוא היינו בדברים דלא פתיב בהו אהו פגון גיטין קידושין ועוד דמה שקידושו קידושין זו היא חומרא בעלמא כדא' ע"מ שאני צ"ג ונמצא רשע חיישינן שמא הרהר תשובה בלבבו ה"נ במומר שקידש חיישי' שמא הרהר האי שעתא תשובה בלבבו עתשו' הר"י מינץ סי' י"ב שמביא בזה פלוגתא דקמאי אי קידושי מימר הויין דאוריין' או דרבנן וכן בתשו' תשב"ץ ח"ב סי' מ"ז מסתפק בזה] אבל לענין יבום ל"ש טעם זה.

והנה במרדכי שם מביא בשם מהר"ם ראי' לד' הגאונים מב"ק ק"י: דפריף אלא מעתה בקמה שפלה לפני מו"ש תיפוק בלא חליצה דאדעתא דהכי לא קדשה עצמה ומשגי התם אנו סהדי דמינח ניחא לה בכ"ד כר"ל דאר"ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו פ' ניחא לה בבעל כ"ד א"כ לגבי מומר דליכא למימר הכי אנו סהדי דלא ניחא לה להתייבם לו פי יעבירנה על דת לבא עלי' בגיות וכ"ז שיהא נדה ודאי אנו סהדי דלא ניחא לה וא"כ נפקא אף בלא חליצה אם אין שם יבם אלא הוא וכ' הר"ם אעפ"י שהבאתי ראי' לד'

הגאונים לא מלאני לבי לעבךר ע"ד רש"י כפאשר בא מזה מעשה לידי ושאלו להר"ם על
במה שהיו לה שני יבמין הגדול מומר והקטן הלה למדה"י אם הגדול המומר יכול לחלוץ
כד' הגאונים מפני תקנת העיגון והשיב שלא לעשות מפני שיש לה יבם ישראל ואוליגון
הכא לחומר והכא לחומר עכ"ל ולכאורה יש להתבונן בדברי הר"ם הלהו דלפי הטעם
שכ' דמומר אינו זוקק משום דאדעתא דהכי ל"ק עצמה א"כ אמאי לא תחלוץ מן המומר
כפשיש יבם ישראל מפיח ממ"נ דאי אמרי' דארף כפשיש גם יבם ישראל עם המומר ל"ק
עצמה אדעתא דהכי שיעמות בעלה בלי בנים משום שפא תפול בגורל היבם המומר א"כ
ל"ב חליצה כלל ומאי איכפת לן מה שתחלוץ מן המומר ואם באמת אין הקידושין נצקרו
בכה"ג א"כ חליצת המומר פוטר אותה ולשי' רש"י הלא בנדאי מהני חליצת המומר.

והנה לכאורה הי' נראה בזה עפ"מ שבתשו' ח"צ סי' א' כ' שחוכה לומר דבחליצת מומר
אפי' במקום שאין שם אה אלא הוא דלמ"ד זוקק אין פוטר בחליצתו פיון דחליצה בעי
כונה וסתמא לאו לשמה קאי למ"ד מצנת יבום קודמת למ"ח א"כ הך א' בגיטין כ"ג.

דנכרי פסול לכתובת הגט אפי' בישראל ע"ג משום דנכרי אדעתא דנפשי' קעביד וכה
נדאי דמומר גרע מנכרי א"כ נימא דמומר אדעתא דנפשי' קעביד וחליצתו פסולה ע"ש
אמנם באמת בדליכא אלא אה מומר הך בנדאי לאו ליבום קאי דהרי מבואר במרדכי
הנ"ל דגם לשי' רש"י ז"ל דס"ל דמומר זוקק הוא רק חולץ אבל לא מיבם א"כ סתמא
לחליצה עומדת וא' סתמא לשמה קאי וא"כ פיון דסתמא פשר מהני שפיר חליצת המומר
ארף דאדעתא דנפשי' קעביד כמבואר בתוס' בכ"ד דכל דאדעתא דנפשי' קעביד הו"ל
פסתמא עתוס' ע"ז כ"ז.

ד"ה וכי וא"כ התניח פשאין שם אה אלא המומר בלבד לחליצה קיימא וסתמא לשמה
קאי משא"כ כפשיש אה פשר הך איפשר דמיבם לה הכשר וא"כ למ"ד מצנת יבום קודמת
לא אהני חליצת המומר פיון דאדעתא דנפשי' קעביד: והנה לולא דברי המהר"ם ז"ל הי'
נראה דבדאיכא עוד אה פשר מדינא היא זקוקה ליבום אפי' לשיטת' דס"ל דבמומר
שייף לומר אדעתא דהכי ל"ק ולא מצד חומר והוא עפי"ד התוס' פתובות מ"ז: שיהקשו
דאמאי לא פריף הש"ס בב"ק שם מאשה שנעשה בעלה בע"מ תיפוק בלא חליצה
דאדעתא דהכי ל"ק נפשה ות' דכיון דתלוי נמי בדעת המקדש ל"ש אומדנא כמו בלוקח
בהמה ונטרפה משא"כ בשנפלה לפני יבם מו"ש פריף שפיר משום דברור לנו שהוא לא
יקפיד בשביל דבר שאירע אחרי מיתתו כי מה לו להקפיד במה שיהי' אחריו ולא תליא
אלא בדידה לכה שייף שפיר אומדנא ע"ש אמנם אפתי קשה לכאורה אמאי לא נימא
דבנדאי הוא רוצה שתתניבם להקים לו שם בישראל פדכתיב להקים לאחיו שם והכי
אמרי' אומדנא ביבמה שנפלה לפני יבם מו"ש פיון דתליא גם בדעת המקדש אמנם באמת
הדבר נכון דהרי קיי"ל ביבמות ר"ד.

במה שנפלה לפני מו"ש אין חוסמין אותה וכופין אותו לחלוץ וא"כ בלא"ה לא תתניבם
א"כ אינו מקפיד אם יתבטלו הקידושין ושפיר פריף תיפוק בלא חליצה משום אומדנא
דאדעתא דהכי ל"ק אמנם במומר לפי"ד הפוסקים דלמ"ד מומר זוקק אית' ג"כ ביבום
דלא פהמרדכי הנ"ל לכאורה י"ל דל"ה אומדנא פיון דמצניגין למימר דקפיד פדי להקים
לו שם אמנם באמת אפי' אי נימא דמומר מיבם דלא פהריטב"א ביבמות כ"ב.

שכ' דמומר אינו זוקק פֿינן דאינו בר הקמת שם פֿינן דנהי דאיהו הוי רשע הא יוכל להיות דנפיק מוֹנִי ברא מעליא כדא' בב"ק ק"ט. דממון מסור אסור לאבד ביד משום דילמא הו"ל זרעא מעליא וכתוב יכין רשע וצדיק ילבש ועתוס' ע"ז כ"ו: ד"ה אגני ובב"ח יו"ד סי' קנ"ט.

אבל עכ"פ הלא תקראנה פאלה ע"צ הריוחוק ומיעוּטא דמיעוּטא שיצא טהור מטמא א"כ עכ"פ ל"ה קפידיא לגבי הבעל דנימא דמתבטלת עי"ז האומדנא אמנם התינוח בדליפא אלא האח המומר בלבד משא"כ אי איפא עוד אח פשר הא בנדאי הוא מקפיד שתזקק ליבום שמה מעלה בגורל האח הפשר ויקים לו שם בישראל וא"כ ליפא אומדנא ונפיר היא זקוקה ליבום מן הדין גם לשי' המהר"ם: והנה אי נימא כד' המרדכי דגם לשי' רש"י אין מומר זוקק רק לחלוץ ולא לניבם י"ל בלא"ה עפ"מ שלכאורה יש להעיר לפמ"ש בכנה"ג ח"מ סי' ט"ו בהגהות ב"י אות ח"י בשם הרדב"ז דאומדנא ל"מ רק להחזיק ממון ולא להוציא ע"ש והוא מוכרח מש"ס ב"ב צ"ג.

דלא קיי"ל כר"א התם בגמל האוחר בין הגמלים אף שהוא אומדנא טובה כמבואר בח"מת סי' ת"ח ומבואר הכי בתוס' פתובות נ"ה: ד"ה שאם כו' דשמואל לילי' ל"ה אומדנא להוציא ממון ע"ש ורב דס"ל אומדנא גם להוציא י"ל דרב לש' דס"ל דאזלינין בממונא פתר רנפא וה"ה אומדנא דהוי כמו רוב אבל למאי דקיי"ל דא"ה בממון אחר הרוב ה"ה דל"ה אומדנא להוציא והכי מבואר מד' הש"ס ב"ב ה"ל דתל' זב"ז וע' במהרי"ק שורש קכ"ט וא"כ לפי"ז מ"פ מיבמה שנפלה לפני מו"ש נימא אומדנא אדעתא דהכי ל"ק הרי י"ל דבשלמא בנתן הפסד לאנשי משמר אי הו"א דכסף אינו מכפר מחצה ואין לו שום פפירה כ"ז שלא נתן האשם ערמב"ם פ"ח מה' גזילה הי"א א"כ אין הפהגים מוחזקים בהפסד ואינו רק כפיקדון אצלם ואדרבא בחזקת יורשים קנימא והוי אומדנא להחזיק משא"כ ביבמה שנפלה לפני מו"ש הרי קנימי הנכסים בחזקת היבם שהוא יורש אחיו המת מה"ת א"כ איך נוכל להוציא הירושה מחזקתו דנימא שאינה זקוקה לו עפ"י אומדנא דאדעתא דהכי ל"ק הרי אומדנא ל"מ להוציא אמנם באמת כשנפלה לפני מו"ש הא אין חוסמין אותה ובלא"ה כופין אותו לחלוץ א"כ כשחולץ הלא הוא כשאר האחרין כמבואר במשנה יבמות מ"א.

א"כ ל"ה להוציא וא"כ ה"ה מומר אפי' למאי דקיי"ל דמומר יורש ד"ת בכ"ז פֿינן דאינו מניבם רק חולץ אינו יורש שיהי שפיר האומדנא פֿינן דהו"ל להחזיק וזה תינוח כשלא נשאר רק אח מומר בלבד משא"כ כשיש עוד יבם פשר הא קם הוא על נחלת המת שהוא ראוי לניבם והנכסים המה בחזקתו א"כ הו"ל אומדנא להוציא ונפיר היא זקוקה לכ"ע: ומן האמור יש לתמונה ע"ד תשו' מהר"ם שהובא בב"י אה"ע סי' ק"מ ונ"ל אשה שהמיר בעלה מותר לכל אדם לקבל גיטה שלא מדעתה דאנן סהדי דנכות הוא לה לפי"ד הגאונים דפטרן אשה יבמה שנפלה לפני יבם מומר בלא חליצה משום דאדעתא דהכי לא נתקדשה כו' אבל רש"י שחולק על הגאונים דכתב שצריכה חליצה א"כ עכצ"ל דגם בזה שיהי טן דו כו' א"י לקבל גיטה דשמה אינו נכות לה עכ"ל ונראה מזה דסובר המהר"ם דמאי דמשני בש"ס ב"ק ה"ל טב למיתב טן דו קאי על היבם [וכ"נ מד' תוס' פתובות ה"ל] וא"כ לכאורה בזה"ז שאין מניבמין ל"ש הסברא דטן דו ואיפא האומדנא גם ביבמה

שנפלה לפני מו"ש ול"ה צריף לומר במומר משום אנו סהדי דלא ניחא לה אמנם באמת הוא פלאי דאיך אפשר לומר כן הרי במו"ש כופין אותו לחלוץ ומבואר בכתובות ע"ז: דאפי' אמרה הוינא בהדי' לא שבקינן לה מפני שממקתו ע"ש ומבואר בשו"ת פרח מטה אהרן ח"א סי' מ"א דלהכי אצטריף קרא ליבמה שנפלה לפני מ"ש שאין חוסמין אותה משום דהו"א שומר מצוה לא ידע דבר רע ע"ש וא"כ בלא"ה א"א שתתייבם להמו"ש וע"כ דפירכת הגמ' היא דלא ליבעי אפי' חליצה פדקא' תיפוק בלא חליצה משום דאדעתא דהכי ל"ק והיינו כמ"ש בתשו' פרח מ"א הנ"ל דלא ניחא לה למיזל עמו בדיני ודיינא לכופו שיחלוץ לה וע"ז משני טב למיתב טן דו וא"כ איך יתפרש דקאי על היבם פיון שאינה מתנייבמת לו וע"כ דהפירוש פדברי רש"י ז"ל שם דקאי אבעל שמכנסת א"ע בשעת קידושין גם לספק זה בכדי שתתקדש להבעל.

עוד הנה מקום אתי להכריח פירש"י ז"ל דסברת טן דו קאי על הבעל מש"ס קידושין י"ג: במיתת הבעל מנלן כו' אלא מדאמר רחמנא יבמה שאין לה בנים אסורה הא יש לה בנים מותרת ודילמא אין לה בנים אסורה לעלמא ושריא ליבם ויש לה בנים לכ"ע נמי אסורה והסוגי' קאי התם גם במן האירוסין מדמוכח התם אח"כ מהקרא דפן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה ובהוא קרא פתיב אשר ארש אשה גו' א"כ תיפוק לי דע"כ מיתת הבעל מתרת דאל"ה היל"ל דאדעתא דהכי ל"ק נפשה שהבעל ימות קודם ותתעגן לעולם וא"כ פשמת הבעל בטלו הקידושין למפרע ול"ש טן דו לפי' המהר"ם הנ"ל פיון דליכא צוונתא פלל וע"כ דטן דו קאי על הבעל ואמרי' דמחמת שרוצה להתקדש לבעל נכנסת גם לספק זה שבאם ימות בעלה לא תנשא עוד: ובאמת י"ל בהדין של המהר"ם הנ"ל בדאיכא אח מומר ועוד אח כשר ואינו לפנינו גם לשי' הגאונים היא זקוקה מן הדין להמומר עפ"מ שגראה לבאר טעם פלוגתתן של הגאונים עפ"י טעם המהר"ם עם רש"י ז"ל [ובפשטות אפשר לומר בטעם מחלקותן דהנה באמת צריף להבין סברת הגמ' דמשני דטב למיתב ט"ד מבטל האומדנא מה לנו אם היא רוצית בשעת קידושין להתקדש לבעל הרי י"ל דבכ"ז רצונה ג"כ שאם ימות בלא זרע לא תיזקק ליבם מו"ש אמנם י"ל עפ"מ שכתבנו למעלה דבאמת הרי קיי"ל במו"ש דכופין להוציא וה"ה דכופין לחלוץ א"כ בלא"ה לא תתייבם לו וע"כ כמ"ש בתשו' פרח מ"א הנ"ל דאין רצונה למיזל עמו לבי"ד שיכפוהו לחלוץ לה אמנם במומר הלא מובא ברמ"א אה"ע סי' קנ"ד ס"א בשם המהר"ם דאין כופין לומר לגרש וא"כ י"ל דהמהר"ם בזה לשי' אזיל דכינון דס"ל דאין כופין לומר לגרש א"כ ה"ה שלא יכפוהו לחלוץ וא"כ אם תיזקק לו תתעגן והוי' אומדנא דמוכח ול"מ בזה סברת טן דו שאינה ברורה כ"כ פנ"ל ואמרי' שפיר אדעתא דהכי ל"ק משא"כ רש"י ז"ל ס"ל פהלקתא דכופין לומר ע"י כותים לגרש וכמ"ש בתשו' מהר"ם אלשקר סי' ע"ג שדברי מהר"ם בטליו ברוב מגין ורוב בגין ולהכי ס"ל דל"א גם במומר אדעתא דהכי ל"ק משום הסברא דטן דו] דהנה בהא דא' ביבמה שנפלה לפני מ"ש תיפוק בלא חליצה דאדעתא דהכי ל"ק נתקשה בתה"ד סי' רכ"ג בהא דכ' מהר"ם במרדכי הנ"ל דאדעתא דהכי ל"ק והו"ל פאלו התנתה ע"מ שלא תתייבם לו והקשה הרי אפי' בהתנתה בפירוש שאם ימות בעלה בלא בנים לא תיזקק ליבום ל"מ דהו"ל מתנה עמ"ש בתורה כדא' בירושלמי פ' השוכר את הפועלים וה"נ תנאה בטל וקידושי' קיימין אמנם באמת לק"מ דזוקא באם התנאי הוא ע"מ שלא תיזקק ליבום

בְּנֵדָאֵי הוּ"ל מִתְּנָה עִמָּךְ בְּתוֹרָה אֲבָל הֲלֹא אֲנִי אֶמְרִי דְהוּ"ל כְּאֵלֹהֵי הַתְּנָתָה שְׂאֵם יָמוּת בְּלֹא בְּנִים יִהְיוּ הַקִּידוּשִׁין בְּטָלִין לְמַפְרָע וְכִינּוּן דְּבִמִיתַת הַבְּעַל נְעֻקְרִין הַקִּידוּשִׁין לְמַפְרָע מִמִּילָא אֵינָה זְקוּקָה לְיָבוּם וְאִין כְּאִין עֻקְרִית דְּבָר מַה"ת דְּלֹא אֶמְרָה תוֹרָה שְׁהַפְנוּי' תַּתְיָבְבִים וְהוּ"ל פְּהָא דֹא' בְּגִיטִין פ"ג.

אֲלֵא מִעֲתָה בֵּת אֲחִיו לֹא יֵשֵׁא כּו' ע"ש וְעִנּוּבִי"ק ס' ג' וּנ"ד. שְׂכ' ג"כ סְבָרָא זֵו וי"ל דְּזֵהוּ דְּמִשְׁנֵי הַגַּמ' טָב לְמִיתָב טָן דּוּ הִינּוּ דְקָאֵי אֲבַעַל וּר"ל דְּמַש"ה אֲנִי סְהַדִּי דְּרְצוֹנָה בְּקִיּוּם הַקִּידוּשִׁין וְלֹא בְּעֻקְרִיתוֹן וְכִינּוּן שְׁפָן ל"ה רַק כְּמוֹ תְּנַאֵי שְׁלֵא תִינְזַק לְיָבוּם וְהוּ"ל מִתְּנָה עִמָּךְ בְּתוֹרָה וְעֲתָשׁוּ תִשְׁב"ץ ח"ב ס' מ"ז שְׂכ' ג"כ דְּבִמְקַדָּשׁ ע"מ שְׂאֵם יָמוּת בְּלֹא בְּנִים יִתְבַטְּלוּ הַקִּידוּשִׁין וְלֹא תִפּוּל לְפָנֵי אֲחִיו לְיָבוּם הוּ"ל מִתְּנָה עִמָּךְ בְּתוֹרָה וְתִנְאוּ בְּטָל ע"ש וְעַפִּי"ז י"ל דַּס"ל לְהַגְאוּנִים דְּבָאָח מוּמָר מְהַנִּי אַף דְּאִיפָא סְבָרַת טָן דּוּ בְּכ"ז ל"ה מִתְּנָה עִמָּךְ דַּס"ל כְּסְבָרַת הַתּוֹס' בְּכַתּוּבוֹת נ"ו.

לְעַנּוּן הַרְנֵי נְזִיר ע"מ שְׂאֲגַלַּח בְּבֵית חוּנְיוֹ דְּל"ה מִתְּנָה עִמָּךְ ב"ב פִּינּוּן דְּכּוֹנְנָתוֹ הוּא לְמַצְוָה וְלֹא לְעַקוֹר ד"ת ע"ש א"כ ה"נ י"ל דְּכּוֹנְנָתָה הֲלֹא הוּא לְמַצְוָה שְׁלֵא תִפּוּל לְפָנֵי יָבִים מוּמָר שְׂיַעֲבִירָנָה עַל דָּת וּל"ה מִתְּנָה עִמָּךְ ב"ב וְזֵהוּ ג"כ סְבָרַת הַמְּהַר"י בְּרִין שְׁהוּבָא בְּד"מ ס' קנ"ז וּבְרַמ"א שְׂמֵם שְׂכ' שְׂמֵי שְׂיַשׁ לוֹ אַח מוּמָר יְכוּל לְהַתְנוּת לְכַתְחֵלָה שְׁלֵא תִינְזַק לוֹ לְיָבוּם ע"ש וּל"ה מִתְּנָה עִמָּךְ בְּתוֹרָה כְּנ"ל וְרַש"י ז"ל שְׁחוּלַק עַל הַגְּאוּנִים ס"ל בְּתֵי קוֹשְׁי' הַתּוֹס' מְהַרְנֵי נְזִיר ע"מ שְׂאֲגַלַּח בְּבֵית חוּנְיוֹ כְּתִירוּצָם בְּנְזִיר י"א.

ע"ש וס"ל דְּאֲפִילוּ הִיכִי דְּסְבוּר דְּמַצְוָה קְעֵבִיד הוּ"ל מִתְּנָה עִמָּךְ ב"ב וּא"כ ל"מ הָא דְּאֲדַעְתָּא דְּהִכִּי ל"ק גַּם בְּיָבִים מוּמָר וּלְפִי"ז י"ל דְּגַם לְשֵׁי הַגְּאוּנִים ל"מ רַק כְּשֵׂאִין לְהַבְעַל אֲלֵא הָאָח הַמוּמָר דְּאֵז שְׂיַיָּךְ שְׂפִיר לּוֹמֵר דְּלְמַצְוָה קְמִיפּוֹנָה וּל"ה מִתְּנָה עִמָּךְ ב"ב מַשֵּׂא"כ הִיכִי דְּאִיפָא עוֹד אַח כְּשֵׁר רַק שְׂאִינוּ לְפָנֵינוּ א"כ בְּאֲמַת אִין זֵה מַצְוָה גַּם לְפִי דְּעֲתָה שְׁהַרִי יְכוּלָה לְהַתְיָבִים לְהָאָח הַפְּשֵׁר כְּשֵׂיבָא וְע"כ דְּהַתְנַאֵי הוּא שְׂבָאָם לֹא תִדַּע מְקוּמוֹ לֹא תִינְזַק לְיָבוּם שֵׂא"ר לְהַתְעַנּוּן וּלְהַמְתִּין עֲלֵיו א"כ זֵה הֵנִי שְׂפִיר לְעַקוֹר ד"ת וְהוּ"ל מִתְּנָה עִמָּךְ ב"ב דְּהַתְנַאֵי בְּטָל וְהַמְעַשֶּׂה קִיָּים וּלְהִכִּי ל"מ חֲלִיצַת הַמוּמָר כְּמ"ש לְמַעְלָה מְשׁוּם דְּאֲדַעְתָּא דְּנִפְשֵׁי קְעֵבִיד אוֹ דְּהוּ"ל זִיקַת מוּמָר זִיקָה קְלוּשָׁה כְּמוּבָא בְּמַרְדְּכִי בְּשֵׁם ה"ר אֲבָרְהָם הַגָּדוֹל דְּהוּ"ל כְּעֶרְוָה דְּקִנְאִין פּוֹגְעִין בּוֹ דְּגַם הַנְּבַעֲלַת לְנִכְרִי קִנְאִין פּוֹגְעִין בָּהּ וְהוּ"ל לְמוּמָר וְכ"ה בְּש"ג שְׂסָבִיב הַמְרְדְּכִי פ' הַחוּלָץ בְּשֵׁם מַחְזוֹר וִיטְרִי ע"ש וּלְכַף אִין חֲלִיצַתוֹ פּוֹטְרַת זִיקַת הַיָּבִים הַפְּשֵׁר: וְהִנֵּה מְלַבֵּד מַה שְׂפַתְבְּנוּ לְמַעְלָה יֵשׁ לְהַפְלִיא ע"ד תְּשׁוּ' מְהַר"ם הַנָּ"ל שְׂכ' שְׂלַד' רַש"י שְׁחוּלַק עַל הַגְּאוּנִים א"י לְקַבֵּל גִּיטָה שְׁלֵא מִדְּעֲתָה דְּשְׂמָא אִינוּ זְכוּת לָהּ הַרִי בְּב"י שְׂמֵם לְעִיל מִינְי' הַבִּיא ד' הַגְּהַמ"ר דְּגִיטִין שְׂהַבִּיא מְעַשֶּׂה בִּימֵי רַש"י בְּאֲשַׁת מוּמָר שְׂנַתְרַצָּה לְתַת לָהּ גִּט וְהוֹרָה רַש"י לְאַחַר לְקַבֵּל הַגִּט שְׁלֵא מִדְּעֲתָה מְשׁוּם דְּזְכוּת הוּא לָהּ וּא"כ יִסְתְּרוּ דְּבָרֵי רַש"י אֶהְדְּדִי וְכָבֵר הַתְּעוֹרֵר בְּזֵה בְּתַה"ד ס' רל"ז.

וְהִנֵּה בְּגוּף הַדְּבָר מַה שְׂהַבִּין הַמְּהַר"ם הַנָּ"ל בְּד' רַש"י דַּס"ל דְּלְהִכִּי אֵינָה זְקוּקָה לְיָבִים מוּמָר וּל"א אֲדַעְתָּא דְּהִכִּי ל"ק דְּהוּא מְשׁוּם דְּשְׂמָא אִינוּ זְכוּת לָהּ לְפַעַע"ד הוּא זְרוּת לּוֹמֵר כֵּן שְׁלֵא יִהְיֵה לְאִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית זְכוּת בְּמַה שְׁלֵא תִפּוּל בְּגוֹרֵל בְּעַל מוּמָר וְלְכַאֲוָרָה אֲפֻשֶׁר לּוֹמֵר בְּטַעְמוֹ שְׂל רַש"י ז"ל שְׁחוּלַק עַל הַגְּאוּנִים גַּם אִי נִימָא דַּס"ד קָאֵי אֵיבָם דְּדְבָרֵי רַש"י ז"ל הֵם בִּיבְמָה מִן הַנְּשׂוּאִין שְׂנַפְלָה לְפָנֵי מוּמָר דְּנָהִי דְּמ"ש הַתּוֹס' בְּב"ק שְׂמֵם דְּבָמֵן

הנשואין ל"ש אדעתא דהכי ל"ק דמשום חיבת ביאה גמרה ומקדשה עצמה בכ"ע זה ל"ש רק במו"ש אכל במומר פיון דסברת טן דו ל"ש גבי דנימא שתכניס עצמה עי"ז לספק זה שתפול לפני מומר ה"ה דל"ש גבי הסברא דמשום חיבת ביאה גומרת בדעתה שתתניבם למומר אמנם הרי לפי"ד התוס' הג"ל דהיכי דתלוי בדעת שניהם ל"ש אןמנדא ורק משום דבמה שיהי' אחרי מותו לא מקפיד הבעל א"כ במן הנשואין אי נימא אדעתא דהכי ל"ק ויתבטלו הקידושין למפרע הלא יהיו בעילותיו בעילות זנות א"כ איפא קפידא רבה לגבי בעל ול"ש אןמנדא וכ"כ באס"ז ב"ק שם בשם הרא"ש ועפנ"י שם ובהגהמ"ר דיבמות הג"ל נתקשה באמת בהא דפריה הש"ס מיבמה שנפלה לפני מו"ש וע"כ מקרא דסמוכין דאמרי' מנין ליבמה שנפלה לפני מו"ש שאין חוסמין אותה דכתיב לא תחסום שור בדישו וסמיה' לי' פי ישובו אחים יחדיו דילמא התם מיירי במן הנשואין דאיפא קפידא גם לגבי בעל דלא ניקא לי' למיעבד איסורא לעשות בעילותיו ב"ז ול"ש אןמנדא ות' דפריה ממעשים בכל יום דחולצת גם בנפלה מן הארוסין לפני מ"ש אמנם הלא באמת מבואר בפוסקים דאין איסור בעילת זנות אפי' לד' הרמב"ם ודעמ' שאוסרין פילגש להדיוט רק היכי דליפא קידושין פלל אכל לא היכי שאח"כ ע"י איזה סיבה נתבטלו הקידושין למפרע דמ"מ בשעה שפא עלי' לא היתה פהפקר וביארו הא דא' בכ"מ אאעבב"ז שאינו מצד איסור רק שגנאי הוא לו בפני בני"א שייסברו פן ואינו באמת ביאת זנות רק דמיקחזי כבעילת זנות ועמ"ל פח"י מא"ב ד"ה וראיתי להריב"ש ולכה"ס"ל שפיר להגאונים דאין יבם מומר זוקק אפי' בנפלה לפניו מן הנשואין משום דאדעתא דהכי ל"ק נפשה.

אמנם בכנה"ג אה"ע סי' קנ"ז בהגהות ב"י אות ח"י מוכיח מד' רש"י ביבמות צ"ד: גבי הא דקא' אלא נישואיןמי איפא למימר תנאה הו"ל בנשואאי' דס"ל לרש"י דגם בכה"ג שפא עלי' מתחלה לשם אישות שיהי' איסור בעילת זנות ע"ש ולכה"ס"ל שפיר ס"ל לרש"י ז"ל לשיטת' דבנפלה מן הנשואין לפני יבם מומר זוקק פיון דאיפא קפידא לגבי הבעל ול"ש אןמנדא.

וממילא אין דברי רש"י ז"ל סותרים א"ע דבאשת מומר ס"ל שפיר דמהני זכוי משום דלגבי האשה הו"ל שפיר זכות במה שתפטור מן המומר: והנה בהגהות מרדכי שם מביא בשם רב יהודא גאון דדוקא אם פד נספה בעלה הי' היבם מומר ל"ב חליצה אכל אם נשתמד אח"כ בעי' חליצה וכ"כ בש"ג בשם מחזור ויטרי ובטור כ' ע"ז שאינו יודע מה חילוק יש בין אם הי' היבם מומר פשנשאת או לא ובהגהמ"ר שם כ' דהטעם משום דנשואין מפילין הלכה אם בשעת קידושי אחיו הי' מומר ל"ה מעולם זקוקה לו משא"כ אם נעשה מומר אח"כ פיון דנזקקה לו משעת הנשואין דהיא שעתא ישראל הוי לא פקעה זיקה מינה וכ' שם דלפר"ח דמיתה מפלת אפי' הי' יהודי בשעת נשואין לא חלצה ע"ש אמנם באור זרוע הגדול סי' תר"ה התפלא ע"ד ר"י גאון דהרי באמת ס"ל לרבה ביבמות ל': דמיתה מפלת והלקתא פנותי' ומה טעם יש לחלק בין המיר קודם הנשואין או אח"כ וכן נתקשה בזה בשו"ת תשב"ץ ח"ב סי' מ"ז.

והנה במ"ש ההגהמ"ר שם דלד' מהר"ם שכ' בטעם ד' הגאונים משום דאדעתא דהכי ל"ק אין חילוק בין אם הי' מומר בשעת נישואי אחיו אם לאו דבכל ענין אדעתא דהכי

ל"ק נפְּשָׁה וּכ' ע"ז בב"ח סי' קנ"ז וז"ל מיהו לפענ"ד דאף לְמַהְרָא יֵשׁ לְחַלֵּק דְּכִינוּ דְּלֹא הִתְנָה הָאִשָּׁה בְּפִירוּשׁ שְׁלֵא תְּהֵא וְקוּקָה לֹו אֶלָּא דְּאָנָּן סְהָדִי דְּכָף הִי דְּעֵתָה מִתְּחִלָּה נִישׁוּאִי לִיכָא לְמִימַר אָנָּן סְהָדִי בְּהָא אֵא"כ הִי מוּמָר בְּשַׁעַת נִישׁוּאִי דְּכִינוּ דְּסִתְמָא דְּמִילְתָא הֵכִי הוּא ל"ב לְאַתְנוּיִי אֶבְל כְּשֶׁל"ה מוּמָר בְּשַׁעַת נִישׁוּאִי דְּאִיכָא תְּרַתִּי סְפִיקוּ שְׁמָא לֹא יִשְׁתַּמֵּד יְבָמָה וְאֵת"ל יִשְׁתַּמֵּד שְׁמָא לֹא יָמוּת בְּעֵלָה בְּחַיִּי מוּמָר בְּלֹא בְּנִים אֶפְשָׁר דְּמַכְנָסַת עֲצָמָה לְסַפֵּק שְׁאֵפִי יָמוּת בְּעֵלָה תִּיזְקַק לִיבּוּם עַכ"ל וּלְפַענ"ד ל"ש בְּזָה לֹוּמַר דְּאִיבְעִי לָהּ לְאַתְנוּיִי דְּהָרִי אִפִּי בְּשָׂכִיחַ וְלֹא שְׂכִיחַ כ' בְּתוּס' פְּתוּבוֹת ג'.

דל"ש אִיבְעִי לִי לְאַתְנוּיִי מַכ"ש בְּלֹא שְׂכִיחַ פְּלָל הִינּוּ שְׁהָאֵחַ יִשְׁתַּמֵּד וּבְעֵלָה יָמוּת קוּדָם בְּלֹא זָרַע בְּנֹדָאֵי לֹא אִסְקָה אֲדַעְתָּה לְהִתְנוּת ע"ז וי"ל עוֹד בְּטַעַם הַדְּבָר עֲפִי"ד הַתוּס' קוּלִין פ"ב. ד"ה וְהִתְנוּ שְׂכ' בְּהָא דֹא הֵתָם וְעֵגְלָה עָרוּפָה לֹאוּ שְׁחִיטָה רְאוּנִי הִיא וְהִתְנוּ נִמְצָא הַהוּרָג עַד שְׁלֵא תַעְרַף הָעֵגְלָה תִּצָּא וְתִרְעָה בְּעֵדֵר וְהַק' בְּתוּס' דְּאִיף מְדַקְדָּק מִפְּאֹו דְּלֹא מִיִּתְסָרָא מִחַיִּים דִּילְמָא הִינּוּ טַעְמָא דְּאֲדַעְתָּא שְׁיִמְצָא הַהוּרָג לֹא אֶקְדָּשׁוּהּ וְתִי דְּסִבְרָא דְּגַמְרִי וּמְקַדְּשֵׁי דְּלֹא אִסְקִי אֲדַעְתֵּיהוּ שְׁיִמְצָא הַהוּרָג ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּדְבָר זֶה דְּמִית בְּעֵלָה וְנִפְלָה קָמִי יָבָם שְׁפִיר אִסְקָה אֲדַעְתָּה כְּדֹא בִּיבָמוֹת קי"ז.

גְּבִי חֲמוּתָה הַבָּאָה לְאַחַר מִיכָאֵן דְּמִסְקָה אֲדַעְתָּה דְּמִית בְּעַל וְנִפְלָה קָמִי יָבָם וְסִנְיָא לָהּ וְהֵא דֹא בִּיבָמוֹת קי"ב. גְּבִי נְטוּלָה אָנִי מִן הַיְהוּדִים דְּלֹא מִסְקָה אֲדַעְתָּה דְּמִית בְּעֵלָה וְנִפְלָה קָמִי יָבָם כְּכָר כ' בְּתִשׁוּ' מֵהֵרִי"ט ח"א סי' קי"ח דְּהֵתָם ה"ט דְּתִלְגִּינִן דְּלֹא הִיָּתָה עֵיקַר כְּוֹנֵת נִדְרָה לְכָף ע"ש שְׁהָאִרְיָף קִצָּת אָמְנָם זֶה בְּנֹדָאֵי לֹא אִסְקָה אֲדַעְתָּה שְׁהִיבָם יִשְׁתַּמֵּד וְכָל דְּלֹא אִסְקָה אֲדַעְתָּה אָמְרִי דְּגַמְרָה וּמְקַדְּשָׁה עֲצָמָה בְּכָל עֵינָן כַּמ"ש הַתוּס' הַנ"ל וְאֲזִידָא בְּזָה קוּשְׁנִי בְּעַל שׁו"ת אָמְרִי אֵשׁ חֵאָה"ע סי' צ"ז ע"ד מְהָר"ם מִיבָמוֹת ר"פ חֲרַשׁ דְּתַנּוּ ב' אַחִין אֶחָד חֲרַשׁ וְא' פִּיקָסֵם נִשׁוּאִין לִב' אֶחָיוֹת א' חֲרַשְׁתָּ וְא' פִּיקָסַת מֵת פִּיקָסֵם בְּעַל פִּיקָסַת מֵה יַעֲשֶׂה חֲרַשׁ בְּעַל חֲרַשְׁתָּ מוּצִיא אִשְׁתּוֹ בְּגִט וְאִשְׁתָּ אֶחָיו אֲסוּרָה לְעוֹלָם וּמוּקִי לָהּ בִּיבָמוֹת ק"י: בְּחֲרַשׁ מְעִיקְרוֹ וְאִמָּאֵי ל"א אֲדַעְתָּא דְּהֵכִי ל"ק נִפְשָׁה שְׁתִּיאָסֵר אַחַר מִיתַת בְּעֵלָה לְעוֹלָם [וְכַעֲנִין מֵה שְׂרָאִיתִי מִקְשִׁין מִסְנֵהְדְּרִין ר"פ כ"ג דְּקִתְנִי הַמְּלָךְ לֹא חוֹלֵץ וְלֹא מִיָּבָם נִימָא אֲדַעְתָּא דְּהֵכִי ל"ק נִפְשָׁה לְפַענ"ד אַכ"ק דְּנִרְאָה דל"ש אֲנִמְדָּנָא זֹאת רַק הֵיכִי דְּכִשְׁמַת בְּעֵלָה הִיא אֲגוּדָה בִּיבָמָה וְלֹא מְשַׁכַּחַת שְׁתַּנְשָׂא בְּשׁוּם אֲנֹפֵן מִשָּׂא"כ הֵיכִי שְׂיִשׁ אֶפְשָׁרוֹת שְׁיִתְרוֹ חֲרַצְוּבוֹת הָעֵיגוֹן מְעַלְי' ע"י הִיבָם ל"ש אֲנִמְדָּנָא זֹו וְא"כ בְּמְלָךְ הָרִי בְּאֵמַת ס"ל לר"י הֵתָם בְּמִשְׁנָה אִם רְצָה לְחַלּוֹץ אוֹ לִיָּבָם זְכוּר לְטוֹב וְקֹא' בְּגַמ' הֵתָם י"ט: דְּאִף דְּמְלָךְ שְׁמַחַל ע"כ אִין כְּבוֹדוֹ מְחוּל מ"מ מְצָנָה שְׂאֵנִי וְאִף דְּאָנָּן קִי"ל כַּת"ק דְּאִין שׁוּמְעִין לֹו אֶבְל עַכ"פ אִם עָבַר הַמְּלָךְ וְחַלּוֹץ לָהּ בְּנֹדָאֵי הִיא מוּתַרַת לְשׁוּק דְּהָרִי בְּאֵמַת בְּסוּטָה מ"א.

בְּאֲגִרִיפֵס הַמְּלָךְ שְׁקָרָא בְּעַמִּידָה וְשַׁבְּחוּהוּ חֲכָמִים א' דְּבִמְקוֹם מְצָנָה יְכוּל לְמַחְוֹל עַל כְּבוֹדוֹ אֶפְסֵ דְּבַחְנִי הָר"ן בְּסִנְהֵדְרִין שָׁם כ' דְּבַחְלִיצָה אִיכָא זִילוּתָא טְפִי ע"ש וְזָהוּ רַק לְעַנְיָן לְכַתְּחִלָּה אֶבְל בְּדִיעַבְד כְּשֶׁחַלֵּץ בְּנֹדָאֵי הִיא מוּתַרַת לְשׁוּק וְל"ש בְּזָה אַעל"מ פִּינוּ דְּלֹא יִתְקוּן הָאִיסוּר אִי נִימָא דְּחַלִּיצָה ל"מ דְּאֶדְרַבָּא אִי לֹא תוּעִיל הַחַלִּיצָה הָא הָנִי עוֹד בְּזִיוֹן יוֹתֵר בְּמָה שְׁיִרְקָה בְּפִנּוּי עַל חָנָם וְל"ד לְהָא דִּיבָמוֹת ק"ג: בְּחַלִּיצָה בְּסִנְדֵּל שְׁל ע"ז שְׂכ' רש"י מְטַעַם מִצְלָל"נ דְּמִשְׁמַע אִי לִיקְהוֹת נִתְנוּ הִי פְּסוּל הִינּוּ פִּינוּ דְּהֵתָם אִי ל"מ הַחַלִּיצָה

הא לא נהנה ומתקן האיסור וכמ"ש ברשב"א בחי' שם משא"כ ה"א בנדאי מהנ"ל
חליצתו בדיעבד להתירה לעלמא וכ"מ בספר מנ"ח מצוה תצ"ז וא"כ ל"ש בכה"ג
אומדנא ולק"מ] ולהאמור נכון דנהי דאוקימנא בחרש מעיקרו משום דאי הי' פיקח
בשעת נשואין לא מצי מפיק לה אבל הרי אין הכרח לאוקמי פשהנ' חרש משנולד וא"כ
מצינן שפיר לאוקמי פשמקודם נשא הפיקח את הפיקחת ואז הי' עדיין האח פיקח ואם"כ
נתחרש ונשא החרשת א"כ אפי' אי נימא דבמומר גם בהמיר אחר נשואי אחיו זקוקה
לו בכ"ז הרי א' בגיטין ה'.

פיקח ונתחרש מילתא דלא שכיחא הוא ובפרט דאפי' אי הי' עולה על דעתה שיתחרש
הרי לא מסקה אדעתה שיתחרש ונשא אחותה החרשת והיכי דלא אסקה אדעתה ל"ש
אדעתא דהכי ל"ק: ובדבר מה שהקשה בב"ח שם ע"ד הגאונים מיבמות כ"ב: גבי אח
ממזר דאמרי' מדמיקטר פטר מיןק נמי זקיק וה"ה במומר היל"ל פן פבר קדמו בזה
בשו"ת מהר"ח א"ז סי' קט"ז ע"ש ונהנה לד' מהר"ם הנ"ל ל"ק פלל דבמומר טעמא
אחרניא איכא משום דאדעתא דהכי ל"ק נאפי' לשאר הטעמים שכ' משום דלאו אחיו
הוא וכדמפרש לה בתשו' תשב"ץ הנ"ל דבספרא לענן טומאת קרובים ומייתי לה
בסנהדרין מ"ז.

בעמיו בעושה מעשה עמיו. והדברים נראים שדין יבום ודין טומאה שוים ה"ה דאחנה
דהתם פאחנה דהכא וכיון דמומר לא מיטמי לי' ולא מיקרי אחנה ה"ה דלא מיקרי אח
לענן זיקה ע"ש וא"כ בשלמא בממזר שפיר אמרי' פיון דנקרא בנו לכל דבר לענן פו"ר
וכדומה דמפרש בירושלמי וקיי"ל ה"ה באה"ע סי' א' ולקף פוטר גם מיבום ואית לי'
להאח גם קורבת אח עמו פיון דאחיו הוא ג"כ במצות אפס דהתם פריף דהי"ל למיגמר
אחנה אחנה מבני יעקב דלענן יבום לא יהי' בכלל אח ע"ז שפיר קא' דכיון דחזינן
דמיקטר פטיר הרי דנקרא בנו גם לענן יבום ממילא דהו"ל אח ג"כ לענן יבום והכי
מפרש הרשב"א בחי' שם ועתוס' סוטה כ"ו.

ד"ה וזו משא"כ במומר דאינו זוקק הלא הוא משום דלאו אח במצות הוא עתוס' ע"ז
כ"ז. ד"ה א"ב א"כ מה לנו אם הוא בנו ופוטר מיבום הלא בכלל אח לא הוי ונהנה שמעתי
מביאים ראוי' דיקם מומר זוקק מלישנא דברייטא גיטין ע"ד ה"ז גיטף ע"מ שתתני לי
מאתים וזו נמת נתנה אינה זקוקה ליבם לא נתנה זקוקה ליבם רשבג"א נותנת לאביו או
לאחיו או לאחד מן הקרובים ומשמע דכסדר נחלה קא חשיב וע"כ הפונה פשאין שם אח
נותנת לא' מן הקרובים וקשה דאם אין שם אח ה"ה אינה זקוקה ליבם ולמה תתן וע"כ
דמשפחת בכה"ג שהי' שם אח מומר דזוקק ואינו יורש את אחיו ולקף נותנת לא' מן
הקרובים.

אמנם לפענ"ד מלבד דאנן קיי"ל להלכה בח"מ סי' רפ"ג ס"ב דמומר יורש את קרוביו
הישראלים וא"כ אפתי לא אתיא הברייטא אליבא דהלכתא ומ"ש בס' אב"מ סי' קנ"ז
בטעמא דהגאונים דס"ל דמומר אינו זוקק משום דס"ל דמומר אינו יורש את אביו מה"ת
ולקף אינו זוקק אשת אחיו ליבום דייבום בנחלה תלי' רחמנא כדא' ביבמות י"ז.

יחזיו מיוחדים בנחלה פרט לאחין מן האם וכיון דמומר אינו יורש את אביו ל"ה מיוחדין
בנחלה והו"ל פאח מן האר שאיני זוקק ליבום. באמת תמוה הוא דמאי דייבום בנחלה

תלי רחמנא הוא רק באם מעולם אינו ראוי לירש כלל אבל מומר הא אם חזר בתשובה הוא ראוי לירש אלא שמעשיו גורמין שאינו יורש והו"ל רק פסילק א"ע מירושתו הכי ניקמא דבעבור זה לא יהי זוקק ליבום.

וגם הלא קודם שהמיר הי' בר ירושה והי"ל שעה"כ ואינו דומה לאחיו מן האם שמעולם ל"ה בני נחלה וכי"ב מצינו לענן הא דדרשי מאשר תלד פרט לאילונית ואפ"ה זקנה ועקרה מתקבצת וברמב"ם פ"ו מיבום וחליצה ה' ז' ח'.

ביאר הטעם דאילונית פיון שא"ר לילד מתחלת ברייתה הרי הוא פמין בפ"ע משא"כ זקנה ועקרה הי"ל שעת הפוך להכי מתקבצת וא"כ מומר ג"כ הי"ל שעה"כ לענן ירושה ושפיר זוקק לבר מן דין אפוך ליישב לשון הברייתא עפ"מ דא' בקידושין ס"ג: קידשתי את בתי וא"י למי קידשתי ובא א' ואמר אני קידשתי ס"ל לרב דנאמן ליתן גט משום אין אדם חוטא ולא לו וא"נ לכנס ורב אסי ס"ל דנאמן אף לכנס וער"ן שם שפביא בשם רישלמי דאף לר"א דאמר נאמן אף לכנס בכ"ז באומר א' משדותי מכרתי וא"י למי מכרתי ובא א' ואמר אני לקחת' לא כל הימנו ומבואר במפורשים הטעם דבשלמא לענן דשב"ע פיון דבלא אתחז"א ע"א נאמן להכי שפיר נאמן לכנס משא"כ לענן ממון ל"מ ע"א אפי' בדליפא חז"מ כמ"ש בשב שמתא] והנה מבואר בהג"א ב"ב קל"ד.

גבי האומר זה אחי אינו נאמן דאם בא א' מהקרובים לבד מקרבת אחנה הקודם אחר האח אחר שנטל זה שאמר עליו אחי הוא הירושה שנפל לו ממנו מוציאין ממנו ונותנין להקרוב בנדאי ברא' ע"ש וערמ"א ח"מ רס"י רפ"ד ולפי"ז הרי קיי"ל במוחזק דל"ל בני אסורה לשוק אפי' בלא הוחזק באחין אם רק לא הוחזק דל"ל אחי אמנם כשפא אחד ואמר אחנה דמיתנא אנא מהימן לחלוץ עכ"פ דא"א חוטא ולא לו וא"כ האשה זקוקה לו לחלוץ וכשיש קרוב בנדאי ברא' הא הוי איהו היורש כד' הג"א הנ"ל וא"כ שפיר איפא לאשכוחי הא דנותנת לא' מן הקרובים בכה"ג: והנה בענין הסברא שכתבנו למעלה דלקח לא ס"ל לרש"י ז"ל האומדנא דאדעתא דהכי ל"ק ביבמה שנפלה לפני מומר משום דלאחר הנשואין תלוי גם בדעת הבעל לכאורה יש לפקפק עוד עפ"מ שכ' בס' בית מאיר בקונטרס צלעות הבית סי' ו' דהכי דאיפא אומדנא גדולה אמרינן גם בכה"ג ע"ש וא"כ אין לה אומדנא גדולה מזו שלא תיזקק ליבם מומר ועפי"ז הי' נראה ליישב קוש' הגהמ"ר הנ"ל שהקשה מ"פ מיבמה שנפלה לפני מ"ש וע"כ מהא דדרשי סמוכין מקרא דלא תחסום דיבמה שנפלה לפני מ"ש שאין חוסמין אותה ודיקמא קרא מיירי ביבמה מן הנשואין ואיפא קפידא לגבי הבעל שלא יהי בעילותי ב"ז ול"א אומדנא היכישתלוי גם בדעת אחרת ולהאמור י"ל דהי' ס"ד דש"ס דזה הוי אומדנא גדולה ואמרי' לה אפי' בתלוי בדעת אחרת ומשני טב למיתב ט"ד וא"כ ל"ה אומדנא גדולה כ"כ ול"א לה בתלוי בדעת שניהם ועפי"ז י"ל דדעת רש"י ז"ל הוא דגם ביבם מומר שייך סברת טן דו עכ"פ לענן זה שלא יהי אומדנא גדולה ולא אזלינן בתרה במן הנשואין פיון דתלוי גם בדעת הבעל ולקח ס"ל דהיא זקוקה ליבם מומר אבל בנדאי זה לא יכחיש דזכות הוא לגבה שתפטר מן המומר ולקח הורה שפיר דמהני זיכוי גט במומר וסברת טן דו ל"מ רק לענן שלא

תהי' אַןמְדָנָא גְדוּלָה כ"כ לַעֲקוֹר קִידוּשֵׁי הַבַּעַל לַמְפָרַע וּע' בַּמַּלְמ"ל פ"ו מְזַכֵּינִי שְׁהִבִּיא
ג"כ בְּשֵׁם הַפְּנ"מ דְּאֲנִימְדָנָא גְמוּרָה מְהֵנִי גַם כְּשֶׁתְּלוּי בַד"א וּכ"כ בְּנוֹבִי"ק חִיו"ד ס' ס"ט.

וְהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהִבִּיא רֵאִי לְהַסְבְּרָא הַלְזוּ מְש"ס סְנֵהֲדָרִין ס"ט דְּשָׁקִיל וְטָרִי הֶתָם אִי
בַד"נ אֲזִלִּי ב"ר וְאֵר"י מְדַפְתִּי אַף אֲנִן נְמִי תְנִינָא בַת ג"ש וִי"א מְתַקְדָּשֶׁת בְּבִיאָה וְאִם בָּא
עֲלִי יָבִם קְנָאָה וְחִיָּבִין עֲלִי מְשׁוּם א"א כו' וְאִמָּא אֵילוּנִית הִיא וְאֲדַעְתָּא דְהֵכִי לֹא
קִדְּשֵׁי אֵלָא לָאו מְשׁוּם דְּאֲזִלִּי ב"ר וְרוּב נְשִׁים לָאו אֵילוּנִית נִינְהוּ וְלְכַאוּרָה הִיכִי אֲמָרִי
אֲדַעְתָּא דְהֵכִי ל"ק הָרִי תְלוּי גַם בְּדַעַת הָאֲשָׁה וְל"א אֲנִימְדָנָא בַכּה"ג וְעַכְצ"ל לַפְמ"ש
בְּתוֹס' יְבָמוֹת ד"ב: ד"ה אוּ דְאָפִי לְמ"ד בְּקִידְשָׁה ע"ת וּכְנֶסֶה סְתָם בְּעֵי גִט הִי"ד בְּשָׂאָר
מוּמִין דְּאִיפָּא דְמַחֲזִיל אֲבָל אֵילוּנִית שׁוּם אָדָם אֵינוּ מוּחַל ע"ש וְא"כ בְּאֵילוּנִית הו"ל
אֲנִימְדָנָא גְדוּלָה וְאֲמָרִי לָה אִפִּי בְּתְלוּי בַד"א אֲמָנָם בְּאַמְת לִיפָּא לְאוּכּוּחֵי מִיָּדִי מְהָא דְהָרִי
סְבָרַת הַתוֹס' כְּתוּבוֹת הַנ"ל ש"כ בַכּה"ג ל"ש אֲנִימְדָנָא כ' שָׁם דְּדָמְנִי לְלוֹקַח פָּרָה וְנִטְרָפָה
דל"א אֲנִימְדָנָא מְשׁוּם דְּאֵינוּ תְלוּי בְּדַעַת קוּנָה בְּלִבְד דְּאִיפָּא ג"כ דַּעַת מְקַנָּה וְהוּא ל"ה
נְכֻסָּה בְּקִנְיָן ע"ד פֶּן שְׁיִתְבַּטֵּל הַמְקַח ע"י קַלְקוּל שְׁיִנְלֵד אַח"פ ע"ש וְא"כ הֵלֵא גַם בְּמַקַּח
הִיכִי שְׁהַקְלָקוּל הִי בְּשַׁעַת מְכִירָה וְהַלּוֹקַח לֹא יַדַע מְמַנּוּ הָרִי הו"ל מְקַח טְעוֹת דַּבְכָּה"ג
אִין אָנוּ צְרִיכִין לְבֹא מִפְּחֵ אֲנִימְדָנָא וְא"כ ה"ה בְּקִידוּשֵׁין פִּינּוּן דְּהַקְלָקוּל שֶׁל אֵילוּנִית הִי
בָּהּ בְּשַׁעַת קִידוּשֵׁין אֲפֹס שְׁהוּא לֹא יַדַע מְזָה אֲמָרִי אֲדַעְתָּא דְהֵכִי לֹא קִדְּשֵׁי וְהו"ל קִידוּשֵׁי
טְעוֹת וְעַד פֶּאן לֹא אֲצִטְרִיף לְבֹא מִפְּחֵ אֲנִימְדָנָא רַק בְּשַׁהַקְלָקוּל נוֹלֵד אַח"פ כְּמוֹ בְּש"ס
ב"ק הַנ"ל בְּנִתּוֹן הַכֶּסֶף לְאֲנָשֵׁי מְשָׁמֵר נִמְת אוּ בְּחֻטָּאת וְאֲשֶׁם שְׁמִתוּ בְּעֲלִי אַחַר שְׁהַפְרִישׁוּ
וְכוּ בִּיבְמָה שְׁנַפְלָה לְפָנֵי מ"ש שְׁנַעְשָׂה מ"ש אַח"פ אֲבָל הִיכִי שְׁהַקְלָקוּל הִי בְּשַׁעַת מַעְשָׂה
וְהִיא לֹא יַדַעָה מְזָה הו"ל קִידוּשֵׁי טְעוֹת וְא"צ לְבֹא מִתּוֹרַת אֲנִימְדָנָא.

וּלְפִי"ז יוֹצֵא לָנוּ מְדַבְרֵינוּ לְעִנְיָן יָבִם מוּמָר בְּשִׁי הַגְּאוּנִים שְׁאֵינוּ זוֹקֵק כְּשֶׁהָלֵךְ מוּמָר בְּשַׁעַת
נִישׁוּאֵי אַחֲיוּ דָגָם רַש"י ז"ל הַחוֹלֵק עֲלֵיהֶם וְס"ל דְּזוֹקֵק וְהוּא מְטַעַם הָאִמּוֹר דְּלִשְׁי רַש"י
אִיפָּא קְפִידָא לְגַבֵּי הַבַּעַל וְל"א אֲנִימְדָנָא בַכּה"ג פְּנ"ל זְהוּ רַק כְּשֶׁהָאֲשָׁה יַדַעָה בְּשַׁעַת
קִידוּשֵׁין שְׁהָאֵחָ שֶׁל הַמְקַדֵּשׁ אוֹתָהּ הוּא מוּמָר אֲבָל אִם לֹא יַדַעָה כָּלֵל מְזָה בְּזָה אִין אָנוּ
צְרִיכִין לְבֹא מִתּוֹרַת אֲנִימְדָנָא רַק דְּהו"ל לַמְפָרַע קִידוּשֵׁי טְעוֹת וְגַם לְרַש"י אֵינָה זְקוּקָה לוֹ
בַכּה"ג: וְהִנֵּה בְּדָבָר מַה שְׁדַקְדָּק כ"ת בְּדַבְרֵי הָאוּר זְרוּעַ ש"כ בּוּזָה"ל וְכ"ת לֹא יָבֵא וְלֹא
תִּפְטָר מִיָּדִי דְהָנִי אִמּוּמָר שְׁקִידֵשׁ הֶתָם הוּא דְבָנִידִים וְאִיסוּר מִיתָה אֲבָל הָכָא דְמַמְיָלָא
וְאִיסוּר לָאו לֹא דְאִיפָּא לְמִיחָשׁ לְעִיגוֹן ע"כ וְנִתְקַשָּׁה כ"ת מְש"ס יְבָמוֹת ק"ט.

דא' מְכַדֵּי הָא דְאוּרִינִי וְהָא דְאוּרִינִי מַה לִּי אִיסוּר לָאו מַה לִּי אִיסוּר פְּרַת כְּבָר קְדָמוּ בְּזָה
בַתָּה"ד ס' רכ"ג וְעַמ"ש בְּזָה בְּתִשׁוּ פְּרַח מ"א ח"ב ס' פ"ב וּבְנוֹבִי"ת חֵאָה"ע ס' ס"ו.
וְהוּא אֲמַת דְּמַצִּינוּ בְּש"ס ב"מ נ"ו.

וְרַב שְׁשֵׁת לֹא שְׁפִיר קָא מוּתֵיב לִי דְקָאָמְרִי אֵינְהוּ מִיתָה וּמוּתֵיב ר"ש לָאו כו' הָרִי דִּישׁ
חִילוּק בֵּין אִיסוּר לָאו לְאִיסוּר מִיתָה וְעַתוּס' קִידוּשֵׁין י"ב: ד"ה אִם הַקְלָנוּ בְּשָׁבוּי' ש"כ
וִי"מ אִם הַקְלָנוּ בְּשָׁבוּי' מְשׁוּם דְּלִיפָּא אֵלָא אִיסוּר לָאו דְּזוּנָה נִיקָל בַּא"א דְּאִיפָּא אִיסוּר
מִיתָה וְעַתָּה"ד ס' ר"נ וּבַמ"ל פ"א מַה' יו"ט וּבְנוֹבִי"ק חֵאָה"ח ס' כ"א מ"ש חִילוּקִים
שׁוֹנִים בְּעִנְיָן מַה לִּי אִיסוּר לָאו כו' וּבְאַמְת מְשַׁמַּע בַּב"ב קל"ה.

דאיסור יבמה לשוק הוי פאיסור א"א ועתוס' ב"מ כ': ד"ה איסורא דמשמע מדבריהם דבתליצה התמירו במשאל"ס כמו בא"א עש"ה וע' קידושין י"ד. ותהא א"א יוצאה בתליצה מק"ו מה יבמה שאינה יוצאה בגט יוצאה בתליצה כו' והקשו בתוס' שם איפא למיפרך מה ליבמה שפן בלאו ולכן דין הוא שתצא בקל תאמר בא"א שהיא במיתה ותי' דכינן שתליצה מפקעת איסור אין לחלק בין חמור לקל כו' ועתשו' מהרי"ט ח"א סי' קי"ח שכ' דאע"ג דיבום וא"א דמינן להדדי דשניהם איסורי תורה ומה לי איסור לאו מה לי איסור פרת מ"מ לענין פירכא מציינין למיפרך מה לא"א שפן י"ב מיתת בי"ד ע"ש: מעתה נבא לענמק הדין והנה היטב אשר דבר כ"ת בזה דיש מקום לצדד להיתרא בנ"ד עפי"ד תשו' רדב"ז התדשות סי' אלף קס"ד שכ' דהיכי דהמומר לא נודע מקומו וא"י אם הוא חי או מת יכולין להתיר להאשה לינשא בלי תליצה וכינן דבנ"ד זה ארבע שנים עברו וחלפו ואחרי רוב היגיעות והתקירות לא נשמע ממנו אות החיים פהא דמציינו ביבמות קכ"א.

אם איתא דסליק קלא אית לי' ומובא במרדכי סוף יבמות תשו' הר"א מנורדון דבזמן ארוך כמו ד' שנים הוי נאבד זכרו ואף אינש דעלמא הוי כת"ח לענין זה ובחת"ס אה"ע סי' מ"ח הוסיף עוד דאף להחולקים על הר"א מנורדון ה"ד בזמניהם דלא קביע להו בי דואר משא"כ בזמנינו אף לקצוני ארץ ואיים רחוקים מובילים מכתבים רבים בזמן קצר כ"ע יודו ועכנה"ג סי' קנ"ז בהגהות ב"י אות י"ג שכ' בשם הרד"ך דביבם מומר שאינו בעיר וגם היא א"י לילך לעירו דאיפא תרתי ההמרה והעיגון הוא מסכים לפונטרה בלי תליצה אם יספיקו עמו חכמי הדור ע"ש וכן בב"י שם הובא בשם המהרי"ק להקל ביבם מומר היכי דאיפא עוד סניף להיתרא ולפענוד"נ להסביר טעמו של דבר עפמ"ש ברמ"א סי' קנ"ז דביבם מומר בדיעבד אם עברה ונשאת ל"ת והאריף בזה בתשו' הר"י מינץ סי' י"ב ולכך בדאיפא עוד סניף שרנין לכתחלה והר"ז דומה למ"ש הר"ן בכתובות פ' הכותב לענין האי מאן דאית עליו פתובת אשה ובע"ח וליכא אלא חד ארעא דלא חזי אלא לחד לבע"ח יתנין לאשה לא יתנין יותר משתאיש רוצה לישא כו' והקשה הר"ן דכינן דהדין נותן דיתלוקו האריף גוזלין את האשה ונותנין לבע"ח ותי' דכינן דלנה ולנה אם קדם האחר וגבה מה שגבה גבה להכי פי איפא טעמא דיותר משתאיש רוצה לישא מגבין לכתחלה ע"ש והה"נ כינן דביבם מומר בדיעבד אם נשאת ל"ת פי איפא עוד סניף להיתרא שרנין לה לכתחלה לינשא: אמנם דא עקא שהרי פפי מכתבו גם בעלה המת הי' מפורסם בכל הגלילה למומר כזה בחילול שבתות בפרהסיא ואף שלא נגבה עליו עדות בב"ד בכ"ז כינן שהוא ידוע לכל הו"ל פאלו העידו עדים בב"ד דומיא דכ' בתוס' יבמות מ"ה: גפי הא דקא' מי לא טבלה לגדותה והק' התוס' דהרי בעינין שני ת"ח עומדים בחוץ ותי' דכינן דידוע לכל שטבלה פאלו עומדים שם דמי ע"ש והה"נ כינן שידוע הוא לכל שהי' מומר לחלל שבתות ולשאך עבירות הו"ל פאלו עמדו עדים והעידו עליו בב"ד וא"כ נופל פל ההיתר של יבם מומר בבירא דאי משום הטעם שכ' הגאונים דאינו נקרא אח הלא כ' בתשו' תשב"ץ ח"ב סי' מ"ז בפשיטות דאם שניהם היו מומרים ומת א' מהם בלי בנים אין בזה ספק שהיא זקוקה ליבום דלא גרעי מעכו"ם נמולים דאית להו חייס דאבות ה"ה הקא דאית להו חייס דאחנה בהדי הדדי ע"ש ובתשו' מהר"ח א"ז סי' קט"ז כ' דשמא עיקר טעם הגאונים משום דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש ואין זה דעת

רַבָּנוּ שְׁתִּיזְקָא לְמוֹמְרָא אַבְל אֲשֶׁת מוֹמְרָא זְקוּקָה לְיָבוּם פִּינָן דְּבִקְדוּשֵׁי מוֹמְרָא א"א לומר
שֶׁהוּא מְקַדְּשׁ אֲדַעְתָּא דְּרַבָּנוּ פִּינָן שֶׁהוּא מוֹמְרָא וְהִיא יוֹדַעַת מְזָה וּמְתַקְדָּשֶׁת לוֹ יוֹדַעִים
שְׁנֵיהֶם שְׂאִין דַּעַת חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל פֶּן וְאֵעִפ"כ מְיַקְדָּשָׁה ע"ש וְכֵן בְּאוֹר זְרוּעַ הַגְּדוּל סִי
ת"ר"ה כ' ה' טַעְמָא דְּאֲדַעְתָּא דְּרַבָּנוּ מְקַדְּשׁ וּמִי אִיפָא לְמִימַר דְּקִיָּמִי רַבָּנוּ וּמְתַקְנִי מִיְלִתָּא
דְּאֲתִי בֵּה לִידֵי תַקְלָה וְתוֹרָה שְׁפַתְבָּה כִּי יִשְׁבּוּ אַחִים יַחְדָּיו וּמֵת א' מָהֶם וּגו' יְבָמָה יָבֵא
עֲלֵי מִי קֵא' אִפִּי הוּא מוֹמְרָא יָבֵא עֲלֵי וְהָא כְּתִיב דְּרָכִי דְּרָכִי נִוְעַם אֱלֹא מְקִישׁ יִשְׁיַבַת
אַחִים לְהַדְדֵי וּמָה מֵת א' מָהֶם בְּיַהֲדוּת אִף יְבָמָה יָבֵא עֲלֵי בְּיַהֲדוּת כּו' עכ"פ גִּרְאָה
מְדַבְּרֵיהֶם דָּאִם גַּם הַבַּעַל הוּא מוֹמְרָא אֲזִיל לִי הִתְיַתֵּר דִּיבָם מוֹמְרָא וּמכ"ש דְּלִיתָא לְהַטַּעַם
שֶׁל הַמְהַרְ"ם דְּאֲדַעְתָּא דְּהַכִּי ל"ק הִכִּי שְׁגַם בַּעֲלָה הִי מוֹמְרָא דֵּא"כ הִכִּי הִיְתָה מְתַקְדָּשֶׁת
וְיוֹשְׁבַת עִם בַּעֲלָה הַמוֹמְרָא וְרַק הִכִּי דְלֵא נִיחָא לָהּ מִשּׁוּם סְרַחוּן אֲנֻמְנוּתוֹ מְצִינוּ שְׁתוּכַל
לומר שְׁבַעֲנִינֵי יֵשׁ הַפְּרָשׁ בֵּין הַבַּעַל לְאַחֵיו כְּדַמְצִינוּ בְּכַתְּוִבוֹת ע"ז.

מַעֲשֵׂה בְּצִידוֹן בְּבִנְרָסִי א' שְׁמַת וְהִי"ל אַח בּוֹרְסֵי אֲמָרו חֲכָמִים יְכוּלָה הִיא שְׁתֵּאמַר לְאַחֵיהּ
הִייתִי יְכוּלָה לְקַבֵּל וּלְהָ א"י לְקַבֵּל וְזָהוּ רַק לְעַנְנָן שְׁתַּסְבּוּל אֲנֻמְנוּת מְסַרְחַת אַבְל לְעַנְנָן
מִיֵּאוּנָה בְּאִישׁ מוֹמְרָא מְחַמַּת פַּחַד הַעֲבָרַת הַדָּת אִין חִילוּק בֵּין מוֹמְרָא לְמוֹמְרָא וְהַטַּעַם שְׁפַתְבוּ
דְּחָשִׁיב ח"פ מִשּׁוּם קְנָאִין פּוֹגְעִין בָּהֶם גְּדָחָה בְּתִשּׁוּ' בֵּית יוֹסֵף דִּינִי גִיטִין סִי יו"ד מְהַלְכָה
וְעַתְשׁוּ' נּוּבִי"ת חֵאָה"ע סִי ק"נ [וּמִש"ש בְּנוּב"י לְדַחוֹת סְבָרַת הַגְּאוּנִים הַמְתִּירִין בְּיָבָם
מוֹמְרָא דְהו"ל פַּחַד"פ פִּינָן דְּקַנָּאִין פּוֹגְעִין מִדְּחִינִין דְּבִיבְמָה שְׁנִתְקַדְּשָׁה לְזָר לֹא פִקְעָה זִיקָה
פִּינָן דְּבִידוֹ לְגֵרֵשׁ ה"ה בְּמוֹמְרָא בְּיָדוֹ לְעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְעכ"פ מְהַנִּי מַה שְׁפִידוֹ לְחִזּוֹר
בְּתִשׁוּבָה דְלֵא נִימָא בְּזָה כָּל שְׂאִין אֲנִי קוֹרָא בְּשַׁעַת גְּפִילָה יְבָמָה כּו' פִּינָן שְׁפִידוֹ לְחִזּוֹר
בְּתִשׁוּבָה וְגַם לְד' הַגְּאוּנִים כְּשִׁחִזּוֹר בְּתִשׁוּבָה קוֹדֵם שְׁנִשְׂאֵת לְאַחַר נַעֲשֵׂה זְקוּקָה וְאִף שֵׁכ'
בַּהֲגַמ"ר בְּשֵׁם רַבִּינוּ נַחֲשׁוֹן גְּאוֹן דָּאִף אִם חִזּוֹר בְּתִשׁוּבָה לֹא מְשַׁגְּחִינִין בִּי הוּא דוֹקָא
כְּשִׁפְכָר נִשְׂאֵת לְזָר ע"ש וּלְפַעַנ"ד דְּבָרֵינוּ צ"ע מִד' הַתּוֹס' זְבָחִים ל"ד: שֵׁכ' לְעַנְנָן כָּל שְׁפִידוֹ
ל"ה דִּיחֻוֵי דְבַהֲמִיר דָּת וְהַפְּרִישׁ קָרְבָן ל"ח בְּיָדוֹ פִּינָן דָּאִין דַּעַתוֹ לְחִזּוֹר ע"ש] וּבְפָרַט
דְּבַעֲיָקָר הַדִּין יֵשׁ לְהַתְיַשֵּׁב הַרְבֵּה אִם הָוִי עֲלֵי שֵׁם מוֹמְרָא בַּכּה"ג לְעַנְנָן זִיקָה דִּיבּוּם דְּהָרִי
כ' בְּתִשׁוּ' חַת"ס אַה"ע סִי ע"ג וּבְחַלְקֵי שְׁשֵׁי סִי נ"ו דְּגַם לְהַמְתִּירִין הוּא רַק בְּמוֹמְרָא שְׁקִיבֵל
הַמְרַת הַדָּת ע"י הַזֵּאת הַפְּנוּמָר וְנִדְבָק בֵּא"ה וְעב"י וּב"ח יו"ד סִי קנ"ט שֵׁכ' לְעַנְנָן לְהַלּוֹת
בְּרִיבִית לְמוֹמְרָא דְהוּא דוֹקָא בְּמוֹמְרָא שְׁיָצֵא מִן הַפְּלֵל וְכַפֵּר בְּעִיָקָר וְנִטְמַע בֵּין הַעַכּוּ"ם
דוּמְיָא דְכוּתָאֵי ע"ש וְהָרִי בְּתִשׁוּבָתוֹ ח"ב סִי מ"ז ד"ה וּמְצֵאֵתִי כ' בְּשֵׁם הַעֲיָטוֹר דְּמַחְלָל
שְׁבַת בְּפִרְהֶסְיָא אִינוּ אֱלֹא בְּעִבּוּדַת קַרְקַע ע"ש וְנִהִי דְאַנָּן לֹא קִי"ל כְּנוּתִי אַבְל לֹא לְעַנְנָן
לְהַקְלֵל לְפִטוֹר מְזִיקַת יָבוּם כִּי עַל פֶּן לֹא יִרַד בְּנֵי עַמְכֶם לְהַצְטַרֵּף בְּשִׁרְיוּתָא דְהֵאֵי אִיתְתָּא
וְעוּמְדַת הִיא בְּחִזּוּקַת אִיסוּר לְשׁוּק לְפַעַנ"ד דְּבָרֵי דִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה.

סִי רִלְד בַּעֲזַה"י יוֹם ג' ה' אֱלוּל שְׁנַת תַּרְמ"ד לַפ"ק סְטָרִי עֲנֻשָׁה עַל כְּסִיל וְכִימָה יִיטִיב
הַפְּתִיבָה וְהַתְתִּימָה. לְכַבּוֹד דִּידֵי הַרְבַּ הַחֲרִיף וּבְקִי יְרו"ש מוה' אַבְנֵר רֵינֵר נ"י דוּמ"ץ
דַּק"ק בְּאַלְעָחוּב יצ"ו.

מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי עַד"ש בְּנִידוֹן מְנַעֵל שֶׁל חֲלִיצָה שֶׁהוּא נְמוּךְ מְאֹד בְּהַצְדָּדִין. הִנֵּה מְלִשׁוֹן
הַש"ס וְהַפּוֹסְקִים מוֹכַח דְּהָא דְקִי"ל דְּבַעֲנִי שְׁיִכְסָה רֹב הַרְגָּל דַּל"מ לְצַרְף כָּל הַחִיפּוּי
מְהִיקָף כָּל הַמְנַעֵל שְׁיִהֵי רֹב בְּצִירוּף הַחֲלָקִים עַפ"י הַתְּשַׁבְּרַת דֵּא"כ לְפִי"ז הִי כְּשֶׁר גַּם

אם בצד א' לא יהי הגובה רק משהו אם בצד הב' הוא גבוה הרבה פינן דעפ"י תשפורת איכא חיפוי רוב הרגל ובאמת א"א לומר פן דהרי בתוס' יבמות ק"ג: כתבו דלהכי בעינין שיחפה רוב הרגל ולא סגי ברוב עקב כדא' התם דף ק"ב.

גבי חליצת המנעל דסגי בששמשטה רוב עקב משום דאינו קרוי מנעל אלא כשחופה רוב הרגל ובמהרש"א שם כ' דמסבא דנפשוייהו כ' הכי ע"ש א"כ הלא גם באופן זה מסבא אינו קרוי מנעל אם בצד א' ליכא רק חיפוי משהו ובצד הב' גבוה הרבה אף דעפ"י התשפורת איכא חיפוי רוב הרגל אלא בעינין שבכל צדדי המנעל יהי גבוה באופן שיחפה הרוב מהרגל והנה הפך מהרגל אינו נכלל בתשבון חיפוי הרוב מדקא' הלשון חופה רוב רגלו ולא קא' רוב הקיפו של רגל ונלא מבואר ברא"ש שם בשם הראב"ד ז"ל דרק גובה הרגל נקרא רגל והתחתון נקרא כף הרגל וביש"ש שם הובא בשם י"א דלכתחלה צריף שיהא המנעל גבוה עד שיכסה את האסתנירא שהוא הפרק שבין השוק והרגל ע' פרש"י ערכין י"ט: והיש"ש שם העלה דאפי' נמוך מן האסתנירא נמי אפשר לכתחלה רק שיכסה רוב גב הרגל כתיקונו ע"ש ובענין מה שאזני המנעל הם קצרים והנקבים רחבים יותר מדאי שחשש מעלתו משום אתי אוירא דהאי גיסא כו' ומשום חשש מנעל מרופט עתוס' יבמות ק"ב.

ד"ה גזירה ומ"ש ביש"ש שם סי' י"ו בטעמא שלא יהיו הלולאות מן האזן עצמו פדי שיהא המנעל שלם פלי נקב גזירה משום מרופט ועתשו' חת"ס חאה"ע סי' פ"ז: ובדבר מה שהמנעל הוא בצד השער לפניו וצד הבשר לחוץ והוא מלא מריטות וקליפות לפענ"ד דאינו אפשר לחלוץ בו כ"ז שלא הוחלק פינן שאין דרף לנעול מנעל כזה כדמצינו בש"ס ביצה ט"ו.

תנא ר' יהוד' מתיר בשחור ואוסר בלבן מפני שצריף ביצת הגיר ור' יוסי אוסר בשחור מפני שצריף לצחצחו ולא פליגי מר פי אתר' ומר פי אתר' באתר' דמר בשאר לתחת באתר' דמר בשאר לעיל ופירש"י דמאחר שבאתר' דר' יוסי היו הולכין במנעל של עור שצד הבשר לחוץ ודרף מקום בשר להיות בו מרטים וקליפות קליפות הלכך ל"ה נועלין המנעל כ"ז שלא החליקוהו ע"ש וא"כ פינן שבמנעל הזה מקום הבשר הוא לצד חוץ עכ"פ צריכין לצחצחו מהמרטים וקליפות וקודם זה ל"ה מנעל פינן שאין דרף לנועלו.

ובלא"ה הלא מבואר ביש"ש פמ"ח שבמנעל של חליצה צריף שיהיו העור והקרסים והלולאות צד הבשר לפניו וצד השער לחוץ וכ"כ בכנה"ג סי' קס"ט ס"ק ס"ג בשם תשו' רש"ל ע"ש ואפ"ש לומר בטעמא דמילתא שהזהירו שלא יהי צד השער לפניו משום שמא ישארו איזה שערות ויהיו חציצה וי"ל דבתרף המנעל של חליצה חוצץ אפי' דבר דבעלמא ל"ה חציצה דומיא דמצינו בזבחים י"ט.

גבי בג"כ פינן דכתיב ילבש על בשרו שלא יהי דבר חוצץ בינו לבין בשרו וקא' התם אפי' נכנסה רוח בבגדו ומינושב בזה ד' המ"ל פ"ב מעביוה"כ שכ' בטעמא דכ"ג עלה ונסתפג ביו"כ פדי שלא יהיו המים חציצה בין בג"כ לבשרו ולכאורה הרי א' בפסחים ס"ה: לח אינו חוצץ וע"כ דכיון דכתיב על בשרו חוצץ אפי' מידי דל"ה חציצה בעלמא וה"ה בחליצה פינן דכתיב וחלצה נעלו מעל רגלו חוצץ אפי' מידי דל"ה חציצה בעלמא: ובגידן הקרסים והלולאות מהמנעל של חליצה אם צריכין שיהיו לבנים גם מצד חוץ

הנה מבואר ברמ"א סי' קס"ט סי"ח דרך הרצועות הארנפות יהיו לבנות והשאר הפל שחור בחוץ והכי מבואר בהגהמ"ר פמ"ח סי' ק"כ בזה"ל ושנינו המנעל שחור וכן הקרסים והלולאות אבל הרצועות לבנות ע"ש ואפשר משום שפן היו המנעלים שבזמן הש"ס שכ' בתוס' ב"ק נ"ט: וסנהדרין ע"ד: דגוף המנעל של ישראל הי' שחור והרצועות היו לבנות ע"ש וי"ל דהקרסים והלולאות של מנעל חליצה שצריכין להיות שחורים משום שהם בכלל גוף המנעל פיון שבלעדי המנעל הי' נופל מהרגל ול"ה יכולין להלך בו ול"ה חשוב מנעל זולתם ויש להביא סמוכין לזה מהא דא' בשבת מ"ח: פל המחובר לו הרי הוא פמוהו דהוא רק פל שצריף לתשמישו וא"א לו להיות בלעדו ע"ש וה"ה לענין הקרסים והלולאות שצריכין להם לתשמיש המנעל ול"ה נקרא מנעל בלעדו ה"ה כמו שהם מגוף המנעל וצריכין להיות שחורים כמו המנעל משא"כ הרצועות הארנפות א"צ להם לתשמיש המנעל והם רק כדי שתהא חליצה אלימתא כדא' ביבמות ק"ב.

והאי דידן אע"ג דאית בי' חומרתא קטרינין בי' מיתנא פי היכי דתיקוי חליצה מעלייתא ע"ש בפירש"י וא"כ לאו מגוף המנעל חשיבי ולכך א"צ להיות שחורים. ואף דבכ"ז אין קפידא בדיעבד פמבואר ביש"ש שם אבל לכתחלה צריכין להיות הקרסים והלולאות שחורים והרצועות לבנות דברי דידו דור"ש באהבה מברכו בכוח"ט בכ"י: סי' רלה בעזה"י יום ה' ז לחודש אדר השני תרנ"ד לפ"ק סטרי.

שלום על דיני ישראל ה"ה ידידי הרבנים החריפים המופלגים בתורה וביראה ה"ר חייאל איכל הפהגו נ"י וה"ר נחמ"ל ארי' נ"י דיני צדק ומורי הוראות דק"ק עיר ישן יצ"ו. מכתבם הגיעני ומהרתי בוא היום בתשובתי עד"ש בעובדא דאתא לקמיהו ראובן הי' לו שנתפות מכבר עם שמעון ונתנו במקור שערות פרות והי"ל לראובן טו"ת על שמעון ונתנו וכתבו א"ע בקאמפראמיש בזבל"א וזבל"א ועל גביהם השליש הרב המנוח דק"ו ז"ל ע"ד פשר ונתנו הפשרנים אורטהייל ששמעון ונתנו מחויבים ליתן לראובן סך 123 ר"כ ושמעון לא רצה לקיים הפשר ונתן הרב ז"ל רשות לראובן לתבעו עפ"י הקאמפראמיש בדיניהם.

ועתה קרבו לפניכם למשפט ונתעצמו בדין שתובע שמעון מראובן על שגבה ממנו גם חלק חתנו וראובן טוען פנגדו שהי' תנאי ביניהם שלא יפיר את חתנו פי אם אותו ושמעון מכחיש זה וזאת שנית טוען ראובן אחרי שבהאורטהייל נכתב אין סאלידום א"כ רצה מזה גובה ורמ"ג וכיון שחתן שמעון נסע לאמריקא גבה ממנו את כל המגיע פפי שנכתב בהבעשייד מהגעריכט שהרשות בידו לגבות מהחתום הראשון בהקאמפראמיש ושמעון משיב ע"ז שהרב ז"ל לא הי' יכול לקרות כתב דיטש ואפשר שלא דקדק בזה ולא קראו לפניו המלות "אין סאלידום" וראובן עשה ערמה עם הסופר לכתוב מה שלא צוה הרב ז"ל וא"כ שלא פדין גבה ממנו חלק חתנו.

זהו תוכן הטענות: הנה ראיתי במכתב כ"ת שנסתפקתם בדין זה דנהי דלהא ל"ח שעשה ראובן ערמה עם הסופר דחזקה אומן לא מרע אומנותי ומתירא לעשות כזאת שלא יקלקל אומנתו בכ"ז פיון שע"ז שכתוב בהקאמפראמיש אין סאלידום אין ידוע אם הי' קנין מפורש ע"ז ביהוד פיון דמדברי טענות ראובן נזכר שגם הוא פמסתפק בדבר אם חתמו א"ע פלל בהקאמפראמיש אין סאלידום וא"כ אמרי' דמסתמא פי קבלו קנין היינו

על גוף הפְּשָׁרָה לקיים מה שְׂיַחְיִיבוּ הפְּשָׁרָנִים לכ"א מְחַמְתוּ וְלֹא מְחַמַּת חֶלֶק חֲבִירוֹ וְכִינּוֹן שְׁל"ה קִנְיָן ע"ז אין שְׁמַעוֹן מְחַוֵּב לְשֵׁלֶם בְּעַד חֲתָנוּ עכ"ד ולפּענ"ד אין מוֹעִיל בְּזֶה לְהַחֲלִישׁ פָּחוּ שֶׁל רְאוּבֵן פְּלוֹם דְּהָרִי מְבֹנָאָר בְּסִי י"ב ס"ז בְּרַמ"א לְעִנְיַן פְּשָׁרָה צְרִיכָה קִנְיָן דל"ד קִנְיָן אֱלֵא ה"ה אִם נָתַן שְׁטָר עָלָיו וְכ' בְּסַמ"ע שָׁם דְּאָפִי אִם נָתַן שְׁטָר עָלָיו לְהַתְחַיֵּב פְּפִי שְׂיֵאמְרוּ הַפְּשָׁרָנִים מוֹעִיל דְּאֵלִימָא מִיִּלְתָּא דְשִׁטְרֵי אָכֵן הִגְאוּן בְּתוֹמִים שָׁם הַנִּיחַ ד"ז בְּצ"ע דְּכִינּוֹן דְּאִינוּ מְתַחַיֵּב א"ע בְּהַחֲלֵט וְתוֹלָה בְּד"א בְּזֶה ל"מ שְׁטָר וְכַעֲי קִנְיָן דְּדַמְיָא לְאַסְמַכְתָּא ע"ש ולפּענ"ד אִף דְּדַבְרֵי הַתּוֹמִים צְדָקוּ בְּזֶה דְּבַדְבָר שִׁי"ב מְשׁוּם אֲסַמַּכְתָּא ל"מ אִם כ' שְׁטָר פִּינּוֹן דְּנֶהֱי דְבִשְׁטָר הו"ל כְּמַעֲכָשׁוֹ דְקִי"ל כר' יוֹסִי דְאָמַר זְמַנּוֹ שֶׁל שְׁטָר מוֹכִיחַ עָלָיו מ"מ הָרִי בְּסִי ר"ז ס"ד פּוֹסֵק הֶרַמ"א דְמַעֲכָשׁוֹ לְחוּד אִינוּ מְסַלֵּק אֲסַמַּכְתָּא אֲמָנָם בְּנ"ד פִּינּוֹן דְּנִכְתָּב בְּשִׁטְר הַמוֹעִיל בְּנִימוּסִיָּהֶם נִרְאָה דְמַהֲנִי וּא"י לְחִזּוֹר בְּהֵן דְּהָרִי כ' בְּתִשׁוֹ הֶרַשְׁבָּ"א הוּבָא בְּב"י ס' ר"ז מְחַוֵּדֵשׁ מ"ו.

מ"ז ונ"ל שְׁאֵלֶת שְׁנִים שְׁהִיו מְתַעֲצָמִין עַל בְּנֵי א' וְהִסְפִּימוּ בִּינֵיהֶם כְּמוֹ שְׂיִגְזְרוּ עֲלֵיהֶם אֲוִמְנֵי הָעִיר וְחִיָּיבוּ עֲצָמָן בְּשִׁטְר עֲשׂוּי בְּגוֹפֵן שְׁלֵהֵן וְיָמִי שְׂיִמְרָה מְאָמְרָם יַעֲנֵשׁ כ' דִּינָרִים מְחַצִּיתָם לְבִנְיָן הָעִיר וּמְחַצִּיתָם לְחֲבִירוֹ וְנָתַנוּ מְשִׁכּוֹנוֹת בְּיַד הָאֲוִמְנֵים וְאוֹתָם הָאֲוִמְנֵים פָּסְקוּ בִּינֵיהֶם וְעָבַר א' מֵהֶם וְלֹא קִיָּים מְאָמְרָם וְטָעַן שְׂאוֹתוֹ קִנְס אֲסַמַּכְתָּא הוּא תְּשׁוּבָה מְסַתְּבָרָא לִי שְׂאִין כָּאֵן מְשׁוּם אֲסַמַּכְתָּא מְכַמָּה טְעָמִים חֲדָא מְפָנִי שְׁתָּלוּ הַדְּבָר בְּדַעַת הָאֲוִמְנֵים וּמְקַצָּת גְּדוּלֵי רְבוּתֵי אֲמָרוּ שְׂאִין אֲסַמַּכְתָּא אֱלֵא בְּתוֹלָה בְּד"ע כו' אֲבָל בְּתוֹלָה בְּד"א בְּדוּקָא מְתָנָה לְפִי שֵׁא"א לְסַמְוֵי שְׂיַעֲשֶׂה כֵּן אוֹתוֹ פ' אוֹ שְׂלֵא יַעֲשֶׂה וְעוֹד דְּכִינּוֹן שְׁנָתָן מְשִׁכּוֹן בְּיַד הָאֲוִמְנֵים וְהַתְּנָה שְׂאֵם יַעֲבֹר יַפְרַע הַקִּנְס לְבִנְיָ הָעִיר וְלְחֲבִירוֹ וְיָדוּעַ בְּאֵמַת שְׂיַפְרַע חֶלֶק בְּנֵי הָעִיר וְלֹא יִנְצַל מִצַּד הָאֲסַמַּכְתָּא א"כ בְּדוּקָא הַתְּנָה וְאִין לוֹמַר שְׂבַמְחַצִּית הַתְּנָה בְּדוּקָא וְהַמְחַצִּית הָאֲחֵר בְּאֲסַמַּכְתָּא שְׂבַדִּיבּוֹר א' אֲמָרָם וְאִין דִּיבּוֹר א' מְתַחֲלֵק לְב' וְעוֹד שְׂכָל שְׂאוֹמֵר מְעַכְשָׁיו א"ב מְשׁוּם אֲסַמַּכְתָּא כְּדָא בְּפִא"נ וְכִינּוֹן שְׂיַישׁ כָּאֵן שְׁטָר ה"ה כְּמַעֲכָשׁוֹ דְקִי"ל כר' יוֹסִי דְא' זְמַנּוֹ ש"ש מוֹכִיחַ עָלָיו וּא"כ בְּמָה נִתְחַיֵּב זֶה וְכַמָּה קִנְיָן חֲבִירוֹ כו' אִין זֶה פְּלוֹם שְׁהָרִי נִתְקַיְּמוּ תְּנָאִיָּהֶם וְחִיּוּבָם בְּשִׁטְר אַעֲפ"י שְׂנַעֲשֶׂה בְּגוֹפֵן שֶׁל עֲפוּ"ם דְקִי"ל כְּשִׁמוּאֵל דָּא בְּפ"ק דְגִיטִין דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא עכ"ל.

וּמִפְּחַ זֶה כ' בְּרַמ"א שָׁם סט"ו דָּאֵם הַשְּׁלִישׁוֹ מְשִׁכּוֹנוֹת זֶה כְּנֶגֶד זֶה בְּמִשְׁפָּטֵי עֲפוּ"ם וּבְשִׁטְרוֹתֵיהֶן קִנּוּ אֲפִי בְּאֲסַמַּכְתָּא מְשׁוּם דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא. וּבְכֹנֶנֶת ד' הֶרַמ"א נִלְפַעַנ"ד דְּהָא דְמַהֲנֵי הַשְּׁלִישׁוֹ שְׁטְרוֹת אִף דְלִדִּידָן הָא ל"מ מֵה דְשִׁטְר הָוִי כְּמַעֲכָשׁוֹ פִּינּוֹן דְּפּוֹסֵק דְמַעֲכָשׁוֹ אִינוּ מְבַטֵּל אֲסַמַּכְתָּא וּבְשִׁלְמָא בְּד' הֶרַשְׁבָּ"א י"ל דְּאָפִי אִי נִימָא דְגָם אִיהוּ ס"ל בְּעֵלְמָא דְמַעֲכָשׁוֹ בְּלִבְד אִינוּ מְבַטֵּל אֲסַמַּכְתָּא בְּכ"ז בְּנִדּוּנוֹ מוֹעִיל דְּכִינּוֹן שְׁתָּלוּ הַדְּבָר בְּדַעַת הַפְּשָׁרָנִים כְּפִי שְׂיִגְזְרוּ עֲלֵיהֶם הָא בְּכַה"ג ל"ה אֲסַמַּכְתָּא גְּמוּרָה פִּינּוֹן דְּגָמְרֵי וּמְשַׁעֲבָדִי נְפִשְׁיָהוּ זל"ז רַק דְּדַמְיָא לְאַסְמַכְתָּא וּבְכַזָּה מְהַנִּי שְׁטָר לְסַלֵּק אֲסַמַּכְתָּא מִפְּחַ דְּהָוִי כְּמַעֲכָשׁוֹ וְאִף דְּאֵן קִי"ל בְּח"מ ס' קכ"ט ס"ה בְּעָרְב לְאַחַר מִתָּן מְעוֹת דל"מ שְׁטָר בְּלֵא קִנְיָן אִף דְּעָרְב לְאַחַר מ"מ הָא ג"כ ל"ה אֲסַמַּכְתָּא גְּמוּרָה דָּא"כ ל"ה מוֹעִיל קִנְיָן בְּלֵא ב"ד חֲשׁוּב רַק דְּדַמְיָא לְאַסְמַכְתָּא כְּמ"ש בְּסַמ"ע שָׁם סק"ד וּמְבֹנָאָר בְּש"ד שָׁם ס"ק י"א דְּכִינּוֹן דְּדַמְיָא לְאַסְמַכְתָּא ל"מ שְׁטָר רַק קִנְיָן מ"מ הָרִי מוּבָא בְּאֵמַת בְּבֵאָה"ג שָׁם סק"ז בְּשָׁם הֶרַשְׁבָּ"א דְמַהֲנֵי שְׁטָר בְּעָרְב לְאַחַר מ"מ בְּלֵא קִנְיָן ע"ש וּא"כ י"ל דְּהֶרַשְׁבָּ"א לְשִׁי אֲזִיל בְּזֶה אֲבָל

על הרמ"א שפיר קשה דאמאי יועיל שטר בזה פנין דאיהו ס"ל דגם בידמי לאסמכתא ל"מ שטר בלא קנין.

וי"ל דסברת הרמ"א הוא דכיון דנעשה בגופן שלקון ובמשפטיהם מהני מפת דד"מ דאף דכ' בפ"ה סי' ע"ג דכנגד ד"ת ל"א דרמ"ד מ"מ י"ל דהרי באמת פתב במהרי"ק שורש קפ"ח בשם הר"י בן פרץ הובא בתומים סי' כ"ו סק"ב דכיון דהשלישו וכתבו שטרות במשפטי או"ה נחסו ע"ד פן שיהי' כפי נימוסם והוי פקבלו קנין ע"ז רק דבתומים שם הקשה דהרי אפי' בקבלו קנין לדון בערפאות יכול לחזור ע"ש אמנם בנ"ד י"ל עכמ"ש המחבר בסי' י"ב סי"ט וז"ל פשר בלא קנין ונתנו משכון בידי הפשרנים אינו פלום אא"כ אמרו דלא פאסמכתא כו' ותמה בפ"ה שם דהרי מבואר במחבר סי' ר"ז סי"ח דאם כ' דלא פאסמכתא אין זה מוציא מידי אסמכתא והניח בצ"ע ולפענ"ד י"ל דבאסמכתא גמורה באמת ל"מ אם כ' דלא פאסמכתא אכל פשרה דהוא רק דומה לאסמכתא מהני שפיר אם כ' דלא פאסמכתא ולפי"ז י"ל דאם נכתב בשטרותיהן עפ"י נימוסיהן הו"ל כאלו כ' דלא פאסמכתא וממילא ליכא אסמכתא ומחויבים לקיים הפסק מהפשרנים וא"ש ד' הרמ"א דכונתו דמועיל כה"ג בדבר שאינו אסמכתא גמורה רק דומה לאסמכתא כגדון של הרשב"א ה"ל שמשנו הוציא הרמ"א ז"ל דינו.

ולפי"ז בנ"ד שעשו קאמפרמיש המועיל בנימוסיהם בנדאי אף אם הי' ידוע בבירור שלא נעשה קנין ע"ז ג"כ הי' מועיל מטעם האמור ובפרט שבנ"ד יש סברא לומר דכיון דעל גוף הפשרה הי' קנין ל"ש לומר דלא קבלו קנין רק על חיובו של כ"א בפ"ע ולא על החיוב שמחמת חלק חבירו פנין דבדבור א' נאמרו כסברת הרשב"א ה"ל וכיון שמשאו כן הפשרנים לפי חו"ד מחויבים לקיים.

ועכ"פ בשטר בלחוד אם מהני בפשרה בלא קנין עכ"פ ספקא דדינא הוא ויכול ראובן המנוחזק לטעון קים לי כהסמ"ע ואף דכ' בתשו' מהרשד"ם הובא בפ"ה ח"מ סי' ק"ד דתפיסה בערפאות ל"מ מ"מ הרי בנ"ד הי' לו לראובן רשות בי"ד לגבות בערפאות ועוד הרי כבר ביאר בנובי"ת חח"מ סי' ל' דזהו דוקא בענין פזה דמהני אח"כ בירור בעדים וראי' להוציא מיד המנוחזק ואיהו אתפסי' בידי עכו"ם דלא מצוי לאשתעווי דינא בהדן' אבל היכי שתפס לעצמו בכח ערפאות מהני ע"ש.

גם יש לדון בזה עפ"י דתשו' רש"ך הובא בכנה"ג ח"מ סי' י"ב בהגה"ט אות י"ז שכ' דאם נהגו הסותרים שתהי' הפשרה קנימת בלא קנין מנהגם מנהג ע"ש ועתשו' חת"ס חח"מ סי' ס"ו. וא"כ הרי ידוע מעשים בכל יום שפשיש איזה סכסוך בין הסותרים יגישו עצומומיהם לפני בוררים בזבל"א וזבל"א עפ"י קאמפרמיש ואין משגיחין על קנין פלל א"כ מועיל בזה מפת מנהג התגרים לבטל האסמכתא ובדבר מה שטוען שמעון שלא נכתב פלל בהקאמפרמיש אין סאלידום.

מלבד די"ל דכיון דקבלו עליהם להתחייב כפי נימוסיהם הלא בדיניהם יכול לגבות מהחתום הראשון פולו אעפ"י של"ה נכתב אין סאלידום. לבר מן דין אפשר לומר דגם עפ"י דתוה"ק בכתיבת הקאמפרמיש נעשו אתראין וערבאין זל"ז פנין דהא דמועיל פתיבת השטר לחייב א"ע כפי שיאמרו הפשרנים הרי מבואר בסמ"ע ה"ל הוא משום דיכול אדם לחייב א"ע בשטר אעפ"י שאינו חייב ומבואר ברמב"ם פ"א מה' מקירה

הובא בש"ע סי' מ' דחייב עצמו פמו שמשמעבד הערב וא"כ הרי מבואר בסי' ע"ז דשנים
שערכו יכול לגבות כל החוב מאיזה ערב שיצא וכו' בסמ"ע שם סק"ג משום דאין
שעבוד לחצאין אמרי' דכ"א נכנס בשעבוד בכולו ע"ש ואף שיש לחלק זה מערבות דאינו
אלא דמיון לערב שחייב א"ע אעפ"י שאינו חייב בכ"ז גם בנ"ד נראין הדברים שנקנס
שניהם בחיוב כא' וא"כ פדין גבה ראובן משמעון גם חלק חתנו והו"ל פהא דכ' ברמ"א
סי' קכ"ח א' שנתפס מפח מס של קהל אחר ותפס משל א' מן הקהל יכול לתפסו בשביל
כל הקהל פי כולם אחראין וערבאין זה בשביל זה וע"כ א"צ לגבות מכ"א חלקו וה"ה
בנ"ד שמעון וחתנו היו ערבין זה בשביל זה פינן ששנקנסו לשותפות הא ל"ה רוצה
להפיר רק את שמעון בלבד וע"כ פדין גבה ראובן מה שגבה הנלפענ"ד פתבתי.

דברי ידידם דור"ש באהבה: סי' רלו בעזה"י יום ד' ה' דחננכה שנת תרנ"ב לפ"ק סטרי
שלום רב לכבוד ידידי הרב המאוה"ג כש"מ צבי הירש לאסטמאן נ"י אבד"ק באריסלוב
יצ"ו. מכתבו הגיעני היום והנני להשיב לו על אתר פמבוקשו בנידן איש א' מק' שהי' לו
וועכסעל מסוף מסנים על איש א' מעיר אחרת ונקתב בו צאהלבאר אין באריסלוב ויבוא
זמן הפירעון מכר הוועכסעל לאיזה באנק בבאריסלוב וכאשר תבעוהו מהבאנק שישלם
הסכום מהוועכסעל הלה האיש הזה וקבל אצל הרב דעירו והזמין הרב את בעל
הוועכסעל מק' שיבוא לשם לדון עם איש נגדו היות שהוא התובע וצריף לילה אחר
הנתבע לשם ושהלה בדיני עכו"ם שלא פדת ואף גם זאת עשה שהשתדל אצל הבאנק
להמתין לו עד שיקוב הדין את החר ביניהם ונפשו בשאלתו אם האיש שמכר הוועכסעל
הני תובע שיתחייב ללכת לדון עם החתום מהוועכסעל בעירו עכ"ש: הנה לכאורה י"ל
עפ"מ דכ' בט"ז אה"ע סי' נ"ג סק"ה ובב"ש שם ס"ק י"ג לענין אם אבי הבת נתן לחתנו
ממנו ש' שבזמניו שמתחייב לשלם לכל מי שמוציאו הני האב המוציא מחתנו וכ"כ
בב"ש סוסי' ע"ז ועתשו' רח"כ חיו"ד סי' כ"ח וכינון דהמלנה הני מוחזק מחויב לדון עמו
בעירו אמנם באמת בתשו' מבי"ט סי' שמ"ג מבואר דאפי' יש למלנה ראי' אין המלנה
יכול לכוף ללנה שבעיר אחרת שיבא לדון עמו במקומו אפי' יש בעירו ב"ד גדול יותר
ע"ש דמשמע מדבריו דאפי' היכי שהמלנה מוחזק אין הלנה מחויב לבא למקומו לדון
אמנם בכ"ז יש לדון בחילופי פתבים הנהוגים בינינו שהם נמפרים והולכים בין הסותרים
פמטבע היצא י"ל דהו"ל פיש בידו ממון ממש וענובי"ק חח"מ סי' ל"ז שר"ל לענין
שורף שטר שכל המוציא גובה בו דחייב מדינא אף למאן דלא דאין דד"ג דהני גופו
ממון ואף שהנוב"י מפקפק שם בזה מ"מ בח"פ שלנו אפשר דגם הנוב"י יודה דהני גופו
ממון והו"ל המעות כגבוי והני א"כ הלנה התובע אולם פשהוועכסעל הוא ת"י המלנה
עדיין אין נראה שיוכל לכוף להלנה שידון עמו בעירו אמנם בנ"ד שפכר מכר המלנה
הוועכסעל להבאנק הלא מבואר בפ"ה ח"מ סי' נ' סק"ז דבקנה ממנו אפי' מברר הלנה
שפכר פרע להמלנה הראשון בכ"ז אם טוען הקונה שלא ידע מזה שפכר פרע צריף הלנה
להחזיר להקונה מעותיו משום תקנת השוק ואף דבשטרות ל"ש תקנת השוק היינו משום
דל"ש אכל ממרנות שבזמנינו הרי שכחתי טובא שקונין זמ"ז יותר ממטלטלין פשיטא
דשייף תקנת השוק ע"ש שכ' עוד ט"א וא"כ לפי"ז הוא מחויב לשלם להבאנק הוועכסעל
עפ"י דתוה"ק אף כשיש לו טענות נגדו שפרע וכדומה אפס שהוא יכול לתבוע את"כ את

המלנה בדין א"כ הו"ל איהו התובע וצריף לילף אחר המלנה לדין דמאן דכאיב לי' פאיבא אַזיל לבי אסיא.

והנה אף שבנתה"מ רסי' ק"צ מובא בשם ס' עטרת צבי שהלוקח צריף לישאל להלנה תחלה אם יקנה השט"ח שלו מפני שהוא תקנת הארצות שלא לקנות שט"ח בלי ידיעת הבע"ד ומקור התקנה הזאת הי' נראה לכאורה שהוא מפח ד' המבי"ט שהובא בש"ף ח"מ סי' ס"ו ס"ק ע"ג וסי' קע"ה ס"ק נ"ד דמי שרוצה למכור שט"ח שלו לא' קנודם הזמן יכול הלנה לכופו שימכרנו לו בזה הסף ואפי' מכרו כבר יכול לעכב ולכף תקנו שהלוקח ישאל את פי הלנה דאפשר ירצה הוא בעצמו לקנותו אמנם הלא באמת בש"ף שם השיג עליו ופוסק דא"י לכופו שיוכל המלנה לומר לפ' אני רוצה להנ"ל ולא לך ע"ש ואפשר דבמקורות שלנו גם המבי"ט יודה פינו דטעמו הוא משום דמכירות שטרות הוא דרבנן ובשטר בזה שהוא לכל מי שמוציאו הלא כ' הפוסקים דלכ"ע מכירתו דאוריין ואיפשר להביא פדמות ראי' לזה מש"ס ערכין ל"ג.

ויצא ממכר שומע אני אפי' מטלטלין עבדיו ושטריו ת"ל בית ולכאורה היכי ממעטינו שטרות מקרא הרי מכירת שטרות לאו דאוריין' פעין שהקשו התוס' ב"מ פ' הנהב לענן אונאה ופ"ק דשבועות לענן פדה"ב וע"כ דאצטריף בשטר בזה שנקתב לכל המוציא דמכירתו דאוריין' וא"כ בזה גם המבי"ט יודה דאין הלנה יוכל לכופו.

אמנם י"ל בטעם התקנה עפי"ד הש"ף ה"ל דאם הלוקח לא ידע שהשטר פרוע מחויב הלנה להחזיר להקונה מעותיו אף שבאמת כבר פרע ולכף תקנו שצריף הקונה לישאל את הלנה כדי שלא יבוא לידי פסידא ועתשו' ביא"פ חח"מ סי' ל'.

אמנם עכשיו שהמנהג נפוץ בין הסוחרים שמוכרים הוועכסלען גם לנכרים ואינהו לא ציייתי ד"ת א"כ בשעה שנותן הלנה להמלנה הוועכסעל אדעתא דהכי נתחייב שאם יהי נמכר לאחר ישלם הוא המעות למי שבידו הוועכסעל והוא ידון עם המלנה וע"כ דלא נתפשטה התקנה ה"ל במדינתנו ועתשו' שארית יוסף סי' נ"ח שכ' וז"ל וגם שמעתי שלפני כמה שנים נעשה תקנה במדינות שלא יקנה שום יהודי שט"ח על יהודי אחר מעכו"ם עכ"ל הרי דל"ה התקנה רק בקונה מעכו"ם וגם אפי' היתה פשטה התקנה ה"ל במדינתנו עכ"פ בעבר וקנה בנדאי צריף הלנה לשלם להקונה דהרי גם בתקנת ר"ג שלא לגרש בע"כ איפא דיעות באה"ע סי' קי"ט דבדיעבד מהני ושם הוא מילתא דאיסורא ובתקנה זו שהוא בענן ממון י"ל דלכ"ע מהני בדיעבד וא"כ הו"ל הלנה התובע מהמלנה המוכר ובנדאי מחויב הוא לילף אחריו לבאריסלוב.

ובפרט דהלא נכתב בהוועכסעל שהפירעון יהי בבאריסלוב והרי ש"ב הגאון מלבוב ז"ל בשו"ת שו"מ מהד"ק ח"ג סי' קס"ח פוסק דהיכי שנקתב שהפירעון יהי במקום המלנה מחויב הלנה לילף לדון עמו בעירו ואף דבגוף דבריו אינני תמים דעים עמו בזה ובמק"א פתבתי לסתור דבריו אמנם בכנ"ד שהוועכסעל כבר נמכר לית דין צריף בשש שאם יש להחתום תחת הוועכסעל איזה טענה נגד בעל הוועכסעל מחויב הוא לבוא לדין לק' באריסלוב.

דברי ידידו דור"ש באהבה: סי' רלז בעזה"י יום א' י"ב אלול שנת תרנ"ב לפ"ק סטרי.
רב שלום וברפת כוח"ט לכבוד ידידי הרב הקריף המנפֿלג בתורה וראת ד' אוצרו מוה'
יחיאל איכל הפהן נ"י דומ"ץ דק"ק עיר ישן יצ"ו.

מכתבו הגיעני עד"ש ראובן שתבע חוב משמעון בערפאות והונקק ראובן לישובע שם
ונכה בדינו החוב עם הוצאות וקמשה פרעצענט ושמעון עשה רעקורז ולא הועיל ומכר
ראובן בכח האורטהייל מהגעריכט ביתו של שמעון עפ"י ליציטאציאן בצירוף בע"ח
אחרים יהודים וכעת תובע אותו שמעון לד"ת שיש לו טענות פנגדו ורוצה שיקוב הדין
את הקר ביניהם וראובן טוען פנגדו שזה אינה שנים שמעריף דינו נגדו בדיניהם ולמה
לא קרא אותו לד"ת מקודם גם טוען שהגיד לו כ"פ שיתפטר עמו ואטם אָנו משמוע
שע"כ אינו מחויב לעמוד עמו כעת לד"ת.

זהו תוכן הטענות: הנה לפענ"ד ברור הדבר דאין בטענת ראובן פלום ומחויב לעמוד עמו
עמה לד"ת דהא דכ' ברמ"א סי' כ"ו ס"א דבהלך בערפאות ונתחייב בדיניהם וחוזר
ותובעו לפני דיני ישראל אין נזקקין לו זהו דוקא פשהתובע חוזר ותובע בדיני ישראל
אחר שפבר הפסיד בדיניהם והיינו מטעם שכ' במהרי"ק סי' קפ"ז דכיון דהניח דיני
ישראל ותבעו בדיני עפ"ם גלי אדעתך דמקבל עליו להיות נדון כפי דיניהם ע"ש וגם
בזה פקפק בתומים שם דאף די"ל דהרמ"א לשי' אגיל דפוסק בסי' כ"ב ס"ב דאף דקיבל
לדון בפני גוי יכול לחזור בו מ"מ אם פבר דן לפניו א"י לחזור בו בכ"ז הלא זהו רק
בקיבל קנן דוקא וכמבואר באמת במרדכי ובסמ"ע שם והיינו דאף דקיבל עליו פסול
א"צ קנן בגוי שאני דהוי לעבור על ד"ת ול' בלא קנן וכ' דאפשר אם פבר הוציא המעות
בערפאות קשה לפסוק ולהוציא ממון מיד מוחזק בד"י שיכול לומר קים לי אכל כשאינו
מוחזק רק נתחייב בדא"ה בנדאי הוי גזל גמור פל שאין הד"ת פן ע"ש וכ"ז הוא רק
פשהתובע רוצה לדון בד"י אחר שפבר תבע בדא"ה ואבד זכותו אכל אם התובע תבע
בדא"ה ונכה בדיניהם פשהנתבע תובעו אכ"פ לד"ת בנדאי מחויב לדון עמו בד"י וגם
לפי הטעם השני דקנסין לי משום שלא טוב עשה בעמיו וכ' בנתה"מ שזה הטעם הוא
עיקר בנ"ד ל"ש קנס כי מה פשע הנתבע דנקנסו'.

ומ"ש מעלתו ששמע מאיזה בי"ד מעיר א' שנוהגים לפסוק שאחרי שהנתבע לא הזמין
את התובע אחר הטעמין הראשון לד"ת אבד זכותו וא"י להזמין אכ"פ את התובע לד"ת
אחר שנתחייב בדיניהם לפענ"ד אין מקום לד"ז וישתקע הדבר ולא יאמר דהלא אם
התובע התחיל להביאו במשפטי עפ"ם ה' מוכרח להשיב נגד טענותיו ואין אשמה בו
וגדולה מזו מצינו בב"ב מ'.

דקיי"ל ה"תם פאב"י ור"ב דס"ל דכתבינין מודעא אפי' עלי ועליך ופליגי ארבה ור"י
דאמרי דלא פתבינין מודעא אאינש דציית דינא משום דא"ל לא אניסת דאי קאניס לך
אמאי לא תבעת לי בדינא ואינהו ס"ל דאפ"ה הוי אונס וכתבינין מודעא משום דאפשר
שהי' לו אינה עיכוב מלדון עמו לפני ב"ד דזימנין דאין בי"ד מזמן מיד וכדומה
עפרשב"ם שם ואפי' רבה ור"י ל"א ה"תם רק דל"ח אונס עי"ז לבטל קנן ע"י מודעא זו
אכל עכ"פ גם הם יודו דבכה"ג שהאחר התחיל לתבעו בדיניהם והוא משיב נגדו על
טענותיו בדיניהם אין זה נחשב לו לפשיעות מה שלא קרא אותו לד"ת.

אָפּס בַּהּא מוֹדִינָא שְׂאִין הַנְּתַבַּע יְכוּל לְתַבְּנֵעַ יְצִיאוֹתָיו מֵה שְׁהוּצִיא בְּדִינֵיהֶם בְּגֵרְמַת הַתּוֹבַע אַחַר הַטְּעָרְמִין הָרֵאשׁוֹן דָּאָף דְּבַסִּי שִׁפְ"ח בְּרַמְ"א ס"ה קי"ל פְּהִדְיָעָה הַב' שָׁם דְּהַמְבִיא אֶת חֲבִירוֹ בַּעֲש"ג מְחֻנְיָב לְשֵׁלֵם לְהַנְּתַבַּע יְצִיאוֹתָיו שְׁגָרַם לוֹ בְּדִינֵיהֶם בַּכ"ז י"ל דַּא"י לְתַבְּנֵעַ אוֹתוֹ רַק הַהוּצָאוֹת מֵהַטְּעָרְמִין הָרֵאשׁוֹן אֲבָל לֹא הַהוּצָאוֹת שְׁעָלוּ אַח"כ מִטַּעַם שֶׁהִי"ל לְהַנְּתַבַּע לְקַרְנָא אוֹתוֹ לַד"ת ע' מְרָדְכִי ב"ק פ' הַמְנִיחַ ס' ל"ח.

עכ"פ בנ"ד הדין פשוט דראובן מחויב לעמוד עם שמעון לד"ת דאף אם פדברי ראובן פן הוא במה שטען שאמר לשמעון כ"פ שידון עמו בד"י ולא רצה בכ"ז פיון שלא הזמינו לבי"ד אין זה פלום וכ"כ להדיא בתשו' רמ"א סי' פ"ו ובתשו' נאות דשא סי' נ"ב האריף להוכיח זה גם מד' המרדכי דאפי' אם בינו לבינו הגיד לו שא"ר לעמוד עמו לדין מ"מ הי"ל להזמינו לבי"ד ואם ל"ה רוצה היו נותנין לו רשות ואחרי שלא עשה פן מחויב לשלם לכשנגדו יציאותיו שגרם לו במה שהביאו בעש"ג וה"ה בנ"ד ועוד יוכל שמעון לתבוע מראובן יציאותיו שהוציא בגרמתו בערפאותיהם בהתחלת הפראצעס פנ"ל.

דברי ידו דור"ש באהבה מברכו בכוח"ט בספרן שצ"ג בכלל כ"י: סי' רלח בעזה"י יום א' י' פסלו שנת תרנ"ד לפ"ק סטרי ישפות ה' שלום לכבוד ידידי הרב וכו' מוה' שמואל אהרן מיללער נ"י מו"צ דק"ק יעדליטש יצ"ו.

מכתבו הגיעני עד"ש בעובדא דאתא לקמ' בראובן ושמעון שעשו ביניהם תקיעת כף זה כמה חדשים שבאם יתן ראובן לשמעון מאה נחמשים ר"כ במש"ף שני חדשים מחויב שמעון לעקור דירתו משם ג' שבועות אחר חג הסוכות דהאי שתא תרנ"ד ובהגיע היום שגשגמו הב' חדשים לא הי' בי'ד ראובן רק מאה ועשרים ר"כ ועל השלשים רצה ליתן לו וועכסעל וא"ל לשמעון שהת"כ בטל מחמת שאין בי'דו לקיים פאשר הוישת עליו וראובן התעקש נגדו וא"ל שעפ"י דין הוא מחויב לקבל הק"כ ר"כ מזומנים ועל המותר וועכסעל ואח"כ נתרצה שמעון וקיבל הסף ק"כ ר"כ עם וועכסעל על ג"ח והנה עברו הג"ח ועדיין לא נתן ראובן השלשים ר"כ ורוצה ליתן לו משכון ושמעון אינו מתרצה ורצונו להחזיר לו הסף ק"כ ר"כ עם הוועכסעל וישאר על מקומו ונתעצמו לפניו בדין אם מחויב שמעון לעקור דירתו מהעיר מפת איסור הת"כ אם לא זת"ש: הנה לפענ"ד הדין פשוט שהותרו חרצונות הת"כ מעל שמעון ואחרי שמחזיר לו הסף שקיבל ממנו עם הוועכסעל יוכל להשאר בעיר מגורו ומקומו אל יצח משום דבראשונה פשהגיע הזמן ול"ה בי'ד ראובן ליתן לו כל המעות הלא בטל ההתקשרות שביניהם ואף שאחרי שהטעה אותו באמרו אליו שמחויב הוא עפ"י דין לקבל וועכסעל ונתרצה לו גתעורר איסור הת"כ מחדש דהו"ל פאומר הרני פאלו התקבלתי דמהני בכ"ז הרי הסכמתו היתה בטעות מפני שסבור שבאמת הדין הוא פן והר"ז דומה למ"ש המחבר ביו"ד סי' רל"ב ס"י בנשבע שלא יעשה כף מפני שהי' סבור שהוא איסור גדול ואח"כ נודע לו שאין בו איסור כ"כ לא חלה השבועה פלל משום שהיתה בטעות ואף שהט"ז שם חולק על ד"ז מאחר שלא אמר פן בפירוש וכ"פ במג"א סי' כ"ה סק"ג דצריף התרה ע"ש בכ"ז יודו דהיכי שהוא אומדנא דמוכח שהי' בגלל פן א"צ לפרש נהכי מבואר להדיא בתשו' מהרי"ט ח"א סי' כ"ז דאפי' לא פירש אם הדבר מוכיח שאלו ידע זאת ל"ה נודר הו"ל נדרי שגגות ע"ש וכ"ה פננת

ד' הש"ך בסי' רי"ד סק"ה ע"ש ובפ"ת סי' רל"ב סק"ב מוכא בשם תשו' ראש יוסף שפוסק כן.

וגדולה לה מזו כ' בש"ך ח"מ סי' ע"ג ס"ק כ"ג בשם מהר"י בן לב בפי שנתערב לחבירו בשבועה בדבר שאינו קצוב דיכול למימר קים לי פהרמב"ם דא"י לחייב א"ע בדבר שא"ק ונהי דהש"ך שם חולק בזה אולם בנ"ד יודה פיון דהת"כ שקיבל ע"ע אז מחדש הי' מפני שחבירו הטעהו שמחויב עפ"י דין לקבל ממנו הוועכסעל וא"כ עתה שנודע לו ש"ל"ה מחויב בזה פטור גם מהת"כ ובפרט פעת אחר שיהגיע ז"פ מהוועכסעל ולא שילם לו בנדאי פקע חיוב הת"כ משמעון אף שרוצה ליתן לו משפון דנהי דבבע"ח קי"ל דיכול לסלקו בשומא אבל בנ"ד שנשתעבד עבור זה לעקור דירתו משם לא גרע ממוכר סחורה שמבואר בח"מ סי' ק"א ס"ו דא"י לסלקו בשומא אלא במעות ועתשו' מהרלב"ח סי' קל"ד במגרש ע"מ שתתני לו ר' זוז אפי' נתנה לו כל חפצים שבעולם אינה מגרשת ע"ש ואף דמבואר בש"ע ח"מ סי' ע"ג ס"ז בנשבע לפרוע לחבירו ביום פ' ואירע אותו יום בשבת יוכל ליתן לו משפון ויתנו לו בתורת פרעון הרי מבואר בש"ך שם שצריף שימתן לו בגוף המשפון ודוקא של כסף ואף גם בזה בהתנה לשלם מעות ל"מ גתנת משפון כלל כמבואר בתומים שם.

וע' בש"ע ח"מ סי' רנ"ג סי"ט ומ"ש בנתה"מ שם וע' בב"י ח"מ סי' ס' ס"ו מש"ש בשם תשו' הרא"ש ולבר מן דין ל"ד נ"ד להך דסי' ע"ג ה"ל דנהי דיןצא ידי שבועתו במשפון פיון שא"א ליתן מעות בשבת ואנוס רחמנא פטרי' אבל בנ"ד דנימא שע"י שאין ביכולת ראובן ליתן מעות יחול חיוב הת"כ על שמעון לקבל משפון ולעקור דירתו הרי אנוס רחמנא חייבי' ל"א.

ובכ"ז מחמת חומר איסור ת"כ יתיר לו הת"כ לפני ג' אנשים ע"י פו"ח הנלענ"ד פתבתי: סי' רלט ובדבר מה שהקשה ע"ד הלח"מ פכ"א מה' עדות שהקשה בסנהדרין פ"ו. אהמר עיד' גניבה ועידי מכירה בנפש שהנזמו חזקי' אמר אין נהרגין ר' יוחנן אמר נהרגין חזקי' דאמר כר"ע דא' דבר ולא חצי דבר ור"י אמר פרבנו דאמרי דבר ואפ' חצי דבר והקשה לשי' הרי"ף הובא בתוס' ב"ק ע': שכ' בטעמא דרבנו דאמרי האי דבר ולא ח"ד אתי למעוטי ב' אומרים א' בגבה וב' אומרים א' בכריסה ולענין חזקה דג"ש ס"ל דמהני בדאיפא ג' פתי עדים על ג"ש משום דגבי חזקה מהני סהדותיהו לענין פירות שאכל בשנה ראשונה שחייב לשלם אם לא ימצא עדים יותר וא"כ אמאי ס"ל לר"י הקא דנהרגין אפי' אי ס"ל פרבנו הא בכה"ג דכל פת לא הועילו פלום בלא הפת השני' גם לרבנו ל"מ ותי' לבסוף דעכ"פ לפוסלו לעדות מהני עידי גניבה בלא עידי מכירה וכ' ע"ז מעלתו ונ"ל ודבריו מרפסן איגרי דא"כ קשה בהא דחזקי' ס"ל אין נהרגין משום דס"ל כר"ע הרי גם ר"ע מודה לזה היכי דכת ראשונה הועילו לאיזה ענין דל"ה ח"ד דהרי מיד פתר הכי קא' בגמ' שם ומודה חזקי' בעדים אחרונים של בן סו"מ שהנזמו שנהרגין מתוך שיכולין לומר הראשונים להלקותו באנו וצע"ג עכ"ל ואנא תיובתא לא קחזינא במח"כ דהרי ממ"נ בס"ד דש"ס התם דהו"א דפליגי חזקי' ור"י גם בעידי מכירה הא באמת פריף שם הש"ס דאמאי לחזקי' אין נהרגין הא יכולין עידי גניבה לומר להלקותו באנו וה"ה דהו"מ ל' לפוסלו לעדות באנו אפס דאצטריף למימרלהלקותו היכי דמקפסל מעיקרא וקאי

כמ"ש בתוס' שם עמוד ב' ד"ה גניבה ואפשר להעמיס בכונת הש"ס דע"כ הפירכא הוא גם מהא דיכולין לומר לפנסלו לעדות באנו.

דהנה בהא דקא' שם איהו לא לקי אינהו היכי לקו הקשה הר"ן"ה הא עברי על לא תענה [ומ"ש רש"י ו"ל בד"ה אינהו כו' ואי משום לא תענה לאו שא"ב מעשה הוא לכאורה תמוה דהרי אמרי' ברפ"ק דמפלות דלבתר דגלי לן קרא והי' אם בן הכות הרשע לוקין על לאו דלא תענה אע"ג דהוי לאו שאב"מ נעתוס' שם ד"ד: ד"ה ורפנן.

ונלפענ"ד דהוי קשיא לי' לרש"י ו"ל דאמאי לא ילקו העדים אע"ג דהוי לאו שנלאמב"ד פנין דגלי קרא והי' אם בן הכות הרשע ונימא דהעדים לוקין אפי' היכי דניתן לאזהרת מב"ד היכי דהשתא לא מיסתיבי אע"ג דהי' יכול לבא לחיוב מיתה פנין דגלי קרא דוהצדיקו כו' והי' אם בן הכות כו' וכמ"ש באמת בתוס' ב"ק ע"ד: לענן עדים שהוכחו בנפש אמנם באמת הדבר נכון דהרי בתוס' שבת קנ"ד.

ד"ה בלאו הקשו בהא דקא' בריש מכות תיפוק לי' מלא תענה ומשני דהו"ל לאו שאב"מ ואמאי ל"ק דהו"ל לאו שנלאמב"ד וגלי קרא דלקו אע"ג דהו"ל לאו שנלאמב"ד ותי' דההוא שינויא ל"ה אתי אלא לרפנן דלר"מ איכא תרי לאוי כו' והפונה דר"מ ס"ל דאזהרה לכאשר זמם אינו מקרא דלא תענה אלא מקרא דוהנשארים ישמעו ויראו ולא יוסיפו עוד פדקא' במפלות ד"ד סע"ב ואותו לאו הוי לאזהרת מב"ד אבל קרא דלא תענה הוי פשאר לאונן למלקי עלי' היכי דלא חייב מיתה וא"כ ע"כ מוכרח לתרץ לדידנ' משום דהוי לאו שאב"מ ע"ש וא"כ לפי"ז י"ל נהי דרפנן אפשר לומר דגלי קרא דעדים לוקין אלא תענה אפי' נלאמב"ד אבל לר"מ הא ליכא למימר הכי וע"כ לדידנ' אתי קרא דוהי' אם בן הכות לגלויי דלוקין אע"ג דהוי לאו שאב"מ ולא אלאו שנלאמב"ד דכל היכי דנלאמב"ד אין לוקין אע"ג דליכא חיוב מיתה עקשיו ונשפיר קא' אינהו היכי לקו כו' וז"ש רש"י ואי משום לא תענה והיינו מקרא דוהי' אם בן הכות דנימא דגלי קרא למילקי אע"ג דהוי לאו שנלאמב"ד עז"א הא לאו שאב"מ הוא נאצטריף והי' אם בן הכות לגלויי דלוקין אע"ג דהו"ל לאו שאב"מ אבל לא היכי דנלאמב"ד והיינו כר"מ פנ"ל והבנן] ותי' הרמב"ן במלקמות ובחז' הר"ן דאי לא לקו עפ"י עדותן הא לא עבדי פלוס וליכא נהצדיקו את הצדיק ול"ש למילקי גם מלא תענה ע"ש וקשה הא אפתי הועיל עדותן לפנסלו לעדות דהרי כ' הפוסקים בח"מ סי' ל"ד דגם בלאו שנלאמב"ד אע"ג דאין לוקין מ"מ מיפסל לעדות דמה דאין לוקין עליו הוא משום דחמיר אמנם ז"א דאי מיירי בכה"ג דלא מיפסל מעיקרא וקאי ומיפסל לעדות עפ"י עדותן הא שוב ל"ה ח"ד מטעם דיכולין עידי גניבה לומר לפנסלו לעדות באנו והוי פירכא הש"ס ע"ד ממ"נ ברם הא איכא לעיוני בהא דקא' דאי ר"י פנין דקא' נהרגין הו"ל לאו שנלאמב"ד כו' ופירש"י הא הו"ל לאו דל"ת לגבייהו בשעה שהעידו לאו שניתן לאזהרה שלא להעיד כן שאם יעידו ולא יוזמו עד שייבאו עידי מכירה ויגמר דינו ויוזמו ימותו.

נהרי בב"ק ע"ד: גבי עדים שהוכחו בנפש קאר"א דלוקין ול"ה לאו שנלאמב"ד פנין דקסבר עדים שהוכחו ולבסוף הוזמו אין נהרגין ול"א דבשעה שביאו להעיד הו"ל לאו שניתן לאזהרה שלא להעיד כן שאם יעידו ויוזמו קודם שיוכחו ינהרגו כפירש"י כאן

וע"כ פִּינֵן דְּהַשְׁתָּא הַוְּכַחְשׁוּ מִקְוֵדָם וְלֹא יְהִי עוֹד חַיִּיב מִיְתָה אֲצֵלָם ל"ה לְשַׁנְלָאמְב"ד וְכַמ"ש בְּתוֹס' שָׁם וּבְשִׁבְתָּ קנ"ד.

ד"ה בְּלָאוּ וּא"כ ה"ה הָכָא בְּעֵינֵי גְּנִיבָה בְּנִפְשׁ שְׁהוֹנְמוּ אַע"ג דָּאָם ל"ה מוֹזְמִין עַד אַחַר עֲדוּת הָעֵינֵי מְכִירָה הִי חַיִּיב מִיְתָה הָא הַשְׁתָּא לִיכָא עוֹד חַיִּיב מִיְתָה. אָמְנָם י"ל דְּהֵתָם בְּב"ק קֶאָזִיל אֲלִיבָא דְּשִׁינוּיָא קָמָא בְּמַפּוֹת י"ג: דְּהָא דְּלָאוּ שַׁנְלָאמְב"ד אִין לֹוֹקִין עָלְיוּ הוּא מְשׁוּם פְּדִי רְשַׁעְתּוֹ כּו' וּא"כ פְּשְׁהוֹכְשׁוּ וּל"ה עוֹד חַיִּיב מִיְתָה אֲצֵלָם וְשִׁפִּיר לֹוֹקִין מִשְׁא"כ הָכָא הָא ע"כ קֵאִי פְּאִידָה שְׁיִנוּיָא בְּמַפּוֹת שָׁם דְּבִאֲתָרוּ בִּי לְמַלְקוֹת ג"כ אִין לֹוֹקִין דְּאֵלוּ לְהָה שְׁיִנוּיָא מְשׁוּם פְּדִי רְשַׁעְתּוֹ הָרִי אִם הִתְרוּ בּוּ לְמַלְקוֹת דְּלִיכָא אֲלָא רְשַׁעְתָּה דְּמַלְקוֹת לְקִי א"כ אִיף מוֹכִיחַ הָכָא דְּר"י לֹא ס"ל דְּלִקִי פִּינֵן דְּסוֹבֵר דְּנִהְרְגִין וְהו"ל לָאו שַׁנְלָאמְב"ד הָרִי ע"כ מִיְיָרִי הָכָא בְּאֲתָרֵי בִּי לְמַלְקוֹת דְּאֵל"ה הָאִיף לֹוֹקִין וּא"כ אִף בְּלָאוּ שַׁנְלָאמְב"ד לֹוֹקִין וְע"כ דְּקֵאִי הָכָא לְאִידָה שְׁיִנוּיָא וְרַק בְּאֲתָרוּ בִּי לְמַלְקוֹת דְּלִיכָא רְשַׁעְתָּה דְּמִיְתָה ג"כ לֹא לְקִי וּלְכָה שִׁפִּיר קֵא' בְּעֵינֵי גְּנִיבָה בְּנִפְשׁ שְׁהוֹנְמוּ אִף דְּלֹא יְהִי עוֹד מִיְתָה אֲצֵלָם ג"כ לֹא לְקִי וְאִי דִּתְקַשִּׁי אִיף גִּימָא דְּב"ק שָׁם אֲזִיל לְהָה תִּי דְּלָאוּ שַׁנְלָאמְב"ד אִין לֹוֹקִין מְשׁוּם פְּדִי רְשַׁעְתּוֹ דֹּא"כ אִיף מוֹכִיחַ הֵתָם דְּר"א מְדֻסְבֵּר דְּעֵדִים שְׁהוֹכְשׁוּ לֹוֹקִין ע"כ סוֹבֵר דְּאִין נִהְרְגִין אִם הוֹנְמוּ אַח"כ דְּאֵל"ה לֹא לְקִי מְשׁוּם דְּהוּי לְשַׁנְלָאמְב"ד וְהָרִי לְהָה תִּי דְּכָדִי רְשַׁעְתּוֹ אִם הִתְרוּ בּוּ לְמַלְקוֹת לֹוֹקִין גַּם אֲלָאוּ שַׁנְלָאמְב"ד.

אָמְנָם ז"א דְּהָרִי הַסְּבָרָא דְּאֲמָרִי דְּלְהָה טַעְמָא אִם הִתְרוּ בּוּ לְמַלְקוֹת לְקִי פִּינֵן שִׁא"י לְבֹא לִידֵי מִיְתָה דְּל"ה הַתְּרָאָת מִיְתָה וּא"כ זְהוּ תִּינַח הֵיכִי דְּבַעֲי הַתְּרָאָה מִשְׁא"כ הֵתָם הָא בְּעֵדִים זוֹמְמִין קִימִינִין דְּל"ב הַתְּרָאָה א"כ לְעוֹלָם יְכוּל לְבֹא לִידֵי מִיְתָה וּא"ש וּבִלְא"ה יֵשׁ לְחַלְקָא בֵּין הָא דְּסִנְהֶדְרִין דֹּא' פִּינֵן דָּאָם יוֹנְמוּ אַחַר הַעֲדָאָת עֵינֵי מְכִירָה וְנוֹגְמֵר דִּינוּ יְמוּתוֹ א"כ הו"ל שִׁפִּיר לָאו שַׁנְלָאמְב"ד אַע"ג דְּהַשְׁתָּא הוֹנְמוּ קוֹנְדָם שְׁהַעֲדִי הָעֵינֵי מְכִירָה בְּכ"ז ע"י שָׁם הַזְּמָה הָא הִי יְכוּל לְהִיּוֹת חַיִּיב מִיְתָה מִשְׁא"כ בְּב"ק בְּעֵדִים שְׁהוֹכְשׁוּ בְּנִפְשׁ שִׁפִּיר קֵא' דֹּאִי עֲדִים שְׁהוֹכְשׁוּ וְאַח"כ הוֹנְמוּ אִין נִהְרְגִין דְּהַכְּחָשָׁה לָאו תַּחֲלַת הַזְּמָה ל"ה לִי לָאו שַׁנְלָאמְב"ד וְלֹוֹקִין פִּינֵן דְּע"י שָׁם הַכְּחָשָׁה לֹא יוֹכֵל לְהִיּוֹת לְעוֹלָם חַיִּיב מִיְתָה] וְאַלָּא לְמֵאִי דְּמַסִּיק ר"פ שָׁם דְּבַעֲדֵי מְכִירָה ש"ש ל"ש דְּנִהְרְגִין וְלֹא פְּלִיגִי רַק בְּעֵינֵי גְּנִיבָה וּלְדִידֵי הָא ל"ה טַעְמִי דְּחֻזְקִי מְשׁוּם דְּסִבֵּר כְּר"ע אֲלָא דְּאֲפִי אִי סִבֵּר פְּרַבְּנֵן מ"מ עֵינֵי גְּנִיבָה אִין נִהְרְגִין מְשׁוּם דִּיכּוּלִּין לֹוֹמֵר לְהַלְקוֹתוֹ בְּאִינוּ וְלֹא בְּאוּ לְהוֹרְגוֹ כְּמ"ש בְּחִי הָר"ן וְהַרְז"ה וּבְחִי הַמְּהַרְשָׁ"א שָׁם וְעוֹד דְּאֲפִי לְס"ד א"א לֹוֹמֵר דְּמַה"ט דְּמַהְגִּי סְהַדוּתִיָּהוּ דְּעֵינֵי גְּנִיבָה בְּנִפְשׁ לְפִוְסְלוֹ לְעֲדוּת יְהִי גַם לְר"ע דְּבֵר שְׁלָם דְּעַד כָּאן ל"א הֵכִי בְּב"ק שָׁם דְּעֵינֵי גְּנִיבָה בְּאוּ לְחִיבּוֹ כְּפֹל וְגַם הָעֵינֵי טְבִיחָה מְחִיבִין אוֹתוֹ זֶה רַק שְׁבַעֲדוּתָן מוֹסִיפִין עוֹד תְּשִׁלוּמֵי ג' ע"כ שִׁפִּיר אֲמָרִי פִּינֵן דְּבִמְאִי שְׁנַתְּפוֹנוּ לְהַעֲדִיד מוֹעִיל סְהַדוּתִיָּהוּ דְּעֵינֵי גְּנִיבָה בְּלֹא עֵינֵי טְבִיחָה א"כ כָּל עֲדוּת בְּפ"ע הָוִי דְּבֵר שְׁלָם מִשְׁא"כ עֵינֵי גְּנִיבָה בְּנִפְשׁ הָא בְּאוּ לְהוֹרְגוֹ מְדִאֲתָרוּ בִּי דְּאֵל"ה הֵיכִי ס"ד דְּנִהְרְגִין וְכִינֵן דְּלִגְבֵי עֲדוּת מִיְתָה שְׁנַתְּפוֹנוּ אֲלִיוּ ל"מ עֲדוּת גְּנִיבָה מִיְדֵי רַק בְּצִירוּף עֵינֵי מְכִירָה וְאִינוּ מוֹעִיל רַק לְעֵנֵן דְּבֵר אַחַר שְׁלֹא נִתְפְּוֹנוּ לוֹ דְּהִינְנוּ לְפִוְסְלוֹ לְעֲדוּת בְּזָה הָוִי לְר"ע ח"ד כְּמוֹ גְּבִי שְׁנֵי חֻזְקָה דְּאִף דְּמוֹעִיל סְהַדוּתִיָּהוּ לְעֵנֵן הַפִּירוֹת מ"מ הָוִי לְדִידֵי ח"ד וְלִרְבֵּנֵן הָוִי דְּבֵר שְׁלָם שְׁפֵן אָנוּ מְוַכְרְחִין לֹוֹמֵר בְּסוֹף הַסְּוִגָּי שָׁם דְּקֵא' וּמְחַלְוֹקֶת בְּבֵן סו"מ ב' אוֹמְרִים בְּפִינֵנוּ גִּבּוּ וּב' אוֹמְרִים בְּפִינֵנוּ אֲכַל דְּלִר"י נִהְרְגִין פְּרַבְּנֵן וְהָרִי אֲפִי לְרַבְּנֵן עַכְצ"ל שְׁהוֹעִילָה עֲדוּתָן לְאִיזָה דְּבֵר בְּפִינֵנוּ אֲכַל דְּלִר"י נִהְרְגִין פְּרַבְּנֵן וְהָרִי אֲפִי לְרַבְּנֵן עַכְצ"ל שְׁהוֹעִילָה עֲדוּתָן לְאִיזָה דְּבֵר

לד' הרי"ף וע"כ דהועיל לענין לפנסלו לעדות ואי דהא פבר נפסל לעדות משגב בפעם הא' ז"א דהא על הראשון לקה פבר ומבואר בח"מ סי' ל"ד סכ"ט ובסי' צ"ב דבעבר עבירה שי"ב מלקות משלקה חוזר לכשרותו וא"כ שפיר הועילה עדות הראשונה לפנסלו לעדות ול"ה ח"ד לרבנן ולר"ע בכ"ז הוי ח"ד] ולולא דמסתפינא אמינא דבר חדש דעד פאן ל"א דהיכי דעדות הפת הא' הועילה לאיזה ענין ל"ה ח"ד אלא לענין לחיוב הבע"ד ל"ה ח"ד בכה"ג אבל לענין לחיוב העדים המוזמין הרי עכ"פ פנין דחיוב מיתה נסתבב רק ע"י עדות שניהם היינו העידי גניבה עם העידי מכירה נאנו בעי' שהעדים יתייבו דבר שלם ולא חצי חיוב ושע"כ א' ומודה חזקי' בעדים האחרונים של פן סו"מ שהונמו שנהרגין מתוך שיכולין לומר הראשונים להלקותו פאו והק' התוס' דמאי תלי' זה באמירה לא היל"ל אלא דכיון דעדים הראשונים א"צ לעדות האחרונים דבר קרינין בי' כדא' בב"ק גבי עדי גניבה וטביחה וכו' בעדי קדושים ועדי ביאה ולהאמור נכון דבשלמא בב"ק שם פשאנו דנין על הבע"ד גופי' שפיר אמרי' דכיון דהעדי גניבה א"צ לעדי טביחה הוי דבר שלם משא"כ פשאנו פאין לדון לגבי העדים אם עשו כל החיוב מאי הועיל מה שהראשונים א"צ להאחרונים אפתי אמאי נתייב להאחרונים בכאשר זמם הא הם לא עשו כל החיוב ולקף קא' הש"ס משום דהראשונים יכולין לומר דלא פאו רק להלקותו א"כ לא רצו לחיבו מיתה פלל ולא נצמח החיוב רק מעדות האחרונים לקף חייבין שפיר בכאשר זמם.

ושעפ"י ז' יתייבבו ד' רש"י ז"ל שם ד"ה עידי גניבה כו' וכיון דאינהו לא מיקטלי איהו נמי אם לא הוזמו לא מקטיל דהו"ל עדות שאאילה"ז ולא משפחת לה דמקטיל אלא בכת א' שפעידין על הגניבה ועל המכירה עכ"ל ולכאורה תמוה דלמאי צריף רש"י ז"ל לפרש דאיהו לא מקטיל משום דהוי עשאאילה"ז הרי גם אותו נוכל למיפטר משום דהוי ח"ד ולדברינו נכון דלגבי הבע"ד עצמו הלא העידי גניבה מועילין לפנסלו לעדות ושוב ל"ה ח"ד משא"כ לגבי העדים המוזמין הא ל"מ זה פנ"ל ולקף שפיר הוכרח רש"י לפרש מטעם עשאאילה"ז והפן דברי ידו דור"ש באהבה: סי' רמ בעזה"י יום ד' כ"ה תמוז שנת תרמ"ט לפ"ק סטרי בין המצרים מהרה יזרח אור לישרים וקרן ישראל בכבוד ירום ובתוכם פבוד ידידי הרב הה"ג חריף ויקי בחדר"ת כש"מ חיים ארי' פהנא ני' דומ"ץ דק"ק סיגוט יצ"ו במדינת אונגארן בעמח"ס דברי גאונים.

מכתבו הגיעני והנני לתשובתו בנידון רב א' מורה ונדאין בק"ק פ' אשר זה איזה חדשים שלא ניתן משפחתו פרס הקצוב לו מהעדה וע"ז דורש ושואל לאשר המנהג נפוץ במדינתכם שפאשר לא ניתן להרב שכירותו מהקהל הוא נותן פקונדתו להשו"ב לבל יזבח זבח עד שישלמו לו את המגיע לו ואם השו"ב מסיר אוננו משמוע בקולו הוא אוסרו אם לחלוטין או העברה לזמן נתפץ גם הרב הנ"ל לעשות פן ומבקש מאתי לחיות דעתי הקלושה אם דינא קעביד עפ"י דתוה"ק: הנה אם המנהג הזה הוא קבוע בגלילותיכם מקדם קדמתה הדבר פשוט דהו"ל פהתנה פן הרב בפירוש עם הקהל בשעת התמנותו כמ"ש בב"י יו"ד סי' רכ"ח וכיון שפן ממילא יש ביז הרב לצוות על השו"ב שיפסוק מלשחוט אם לא ניתן לו שכירותו מפח תנאו דהו"ל פאלו הי' תקנה בפירוש ע"ז ואם השו"ב עובר ע"ז הוי דינו פהא דתשו' הרא"ש שמובא בש"ע סי' א' סי"א הקהל שפעשו תקנה שלא ישחוט אלא טבח ידוע ועבר אחר ונשחט שחיטתו פסולה וענובי"ק חיו"ד סי'

א' ובתנינא סי' ה' ואף דהישוב של הרב הנ"ל הוא עיר חדשה ולא הוקבעשם עדיין המנהג בכ"ז הוא נגדר אחר שאר הקהלות ואף דתקנות הקהל אינן חלין רק על הדברים בתוך החומה של העיר שהוקבעה בה התקנה ע' בפוסקים בא"ח סי' תצ"ו ותרפ"ח ועש"ך יו"ד סי' רי"ז ס"ק ל"ה וכ"ה בפמ"ג יו"ד סי' ל"ג בשפ"ד ס"ק כ"ג בשם תשו' מהר"ם לובלין ע"ש בכ"ז בדבר שנתפשט בכל הגולה הוא חל על כל שהוא בישוב אפס מי שהוא חוץ לתחום של כל המדינה כמ"ש בתשו' רדב"ז ח"ד סי' ע"ג בשם הריטב"א ע"ש ובלא"ה הלא נ"ד עדיף משאר תקנות הקהל דבקהל שפסלו שחיטת הפל מבואר ברא"ש דהוא מטעם הפקר בי"ד דיכולין הצבור להתנות ולהסיע על קיצתן עב"י יו"ד סי' ר"ה ובנ"ד הלא א"צ לזה כיון שמנהג התמנותם של הרבנים כן הוא שהפירס שלהם הוא בטוח אצל זוכתי זבח וזכר לדבר וזה יהי משפט הפהגים מאת העם מאת זוכתי הזבח ממילא גם קבלת השו"ב הי' ע"ת זה דבשכירות פועלים קיי"ל כרשב"ג בריש הפועלים דהפל כמנהג המדינה ועתשו' נא"ד סי' כ"ו שהוכיח במישור מכ"ד דגם סתם מנהג אף שלא נעשה ע"י מינוי הקהל בהסכמה בפירוש רק שנעשה כן מאליו והקהל שתקו ולא מיחו ונעשה כן ג"פ אזלי בתר המנהג הזה ע"ש וא"כ כיון דהמנהג נתפשט כן בגלילותיכם הו"ל קבלת השו"ב תלוי ביז הרב דמתא אם לחסד אם לשבט כמה שנוגע לשכירותו של הרב ואם השו"ב איננו שומע בקולו הרשות ביז הרב לסלקו כענין שמצינו בתוס' יומא י"ב: בשם הירושלמי לענין הכ"ג שמתמנה בפה ומסתלק בפה שתלוי במלך ובאחיו הפהגים: אמנם אחרי שכ' כ"ת במקתבו שא"א להרב לברר המנהג בזה ע"י הרבנים דמארמאריש מפאת המחלוקת ופירוד הלכות שבמדינה בעוה"ר נראה דמלבד כל הנ"ל יוכל הרב לעקל שחיטת השו"ב היינו שיעפב ביזו השכר שנוטל מהשחיטה והבדיקה ולא יתנו להראש הקהל עד עמדו לד"ת עם הרב דמלבד שהחייב מוטל על השו"ב לעשות זה מדין השבת אבידה וכמ"ש הרא"ש בפ"ק דב"ק סי' ה' דכל תקנתא דעיקול מתורת השבת אבידה הוא חוץ לזה הרי כיון דהכנסת הקהלה הוא מהזביחה וממנה ישולם להרב שכירותו ואם השו"ב שוחט להם והקהל מקבלים התפוסה ועושקים שכירותו של הרב הוי השו"ב מסייע להקהל על הגזילה ומבואר בח"מ סי' שנו"ס"א ברמ"א דאסור לסייע לגנב בשום דבר כדי שייגנב ובסי' שמ"ח ס"ח דהיכי דבלאו סיוע דידי' ל"ה יכול לגזול הו"ל כאלו הוא הגזול ויכול הגזול לגבות ממנו בדין ומקור הדין הוא מד' הש"ס ב"ק י'.

גבי הא דתנו הכשרתי במקצת נזקו חבתי בתשלומי נזקו פהכשר כל נזקו ופריה והאיכא מרבה בתבילה ה"ד אי דבלאו איהו לא אכלא פשיטא ע"ש ובנ"ד נמי בלעדי השו"ב ל"ה יכולין לגזול שכירות הרב ובפרט אם גם השו"ב נהנה מזה הו"ל חולק עם הגנב דמבואר בח"מ סי' ל"ד דפסול לעדות ענתה"מ וקצוה"ח שם.

וע"כ בלעדי המנהג הרשות ביז הרב לעשות העיקול כנ"ל והלא מבואר בח"מ סי' ד' דבחוב של שכירות עביד אינש דינא לנפשי' ובסי' צ"ו מבואר דרשאי לילף לביתו למשכנו עבור שכר פעולה וע' במ"ק י"ז.

צורבא מרבנן עביד דינא לנפשי' במילתא דפסיקא לי' ומ"ש בפרש"י שם ובפרט בנידון שלנו כיון שא"א לו להוציא משפטו אורה עפ"י דיניי מארמאריש כנ"ל הלא מבואר

בח"מ סי' ס"א ס"ו דהיכי שלא מצא דיין שרוצה לדונו יש לו רשות לעשות דין לעצמו וע' בס' שערי משפט סי' ד'.

וע"כ אם השו"ב לא ירצה לצניית לדברי הרב בזה אפקרותרא הוא ויוכל לאסור שחיטתו בעירו עכ"פ. דברי ידו דור"ש באהבה: סי' רמא בעזה"י יום ג' י"ב אלול שנת תרנ"א לפ"ק סטרי.

הנוטה פדוק שמים יחוק בספר לחנים את פבוד ידי הרב הקריף ובקי. משנתו סדורה וערוכה מוה' אליהו גאטיסמאן נ"י ראבד"ק דאלינא יצ"ו.

מכתבו הגיעני היום והנני ממהר להשיב לו כמבוקשו. בעסק הד"ת שפא לפניו שמעון הי' חייב לראובן סף שבועה מאות ר"כ מפבר ואח"כ בא שמעון עוד הפעם לראובן ונדרש ממנו להלוות לו סף ארבעה מאות ר"כ ובקדו ועכסעל ע"ס הלז בחת"י עם עוד שני חותמים לוי ויהוד' וקניבל ראובן הוועכסעל ונתן לו סף ב' מאות ר"כ במזוננים והב' מאות השניים עיקב בקדו לבטוחות על החוב שהי' מגיע לו משמעון מקודם פנ"ל וכעת ירד שמעון מנכסיו ויש עליו נושים הרבה ומטה ידו מלשלם כל חובותיו ותובע ראובן נשיו מלוי ויהוד' החתומים על הוועכסעל הנ"ל וטוענים הם שאינם חייבים לשלם רק הב' מאות ר"כ שנתן לשמעון במזונמן על הוועכסעל הנ"ל והמותר אין חייבין לשלם לו באשר שהמה רק ערבים וערב שלא בשעת מתן מעות צריף קנין ונפש כ"ת בשאלתו האירף לדייני' להאי דינא: הנה כ"ת הביא בשם א' מהדיינים שמצדד בזכות לוי ויהוד' ומביא סמוכין לדבריו מד' שו"ת שבו"י ח"ג סי' קמ"ה שכ' בשם שו"ת רמ"א וחוו"י דאפי' בחיוב בשטר בסתם אם ידוע שהוא רק ערבות והוא לאחר מתן מעות בעי קנין.

והנה לכאורה נ"ד עוד עדיף מהתם דהמענין בתשו' רמ"א סי' ע"ב יראה דשם הי' המעשה שנה הי' ידוע בבירור שפן ראובן נכנס לשעבוד בזה עכ"פ בתורת ערבות ובנ"ד הרי אפי' להשבו"י שם שכ' מקודם דאלימא מילתא דשטרי ומנהי אפי' לאחר מ"מ בלא קנין כמו בחייב אני לה מנה בשטר דקיי"ל בס"י מ' דמהני מדין ערב אפי' בלא קנין בכ"ז והו רק היכי שעכ"פ ידוע שנתערב על החוב שמפבר אבל בנ"ד הרי יכולין לומר של"ה דעתם לכנוס בערבות על החוב שחייב מפבר.

אמנם באמת בנ"ד אין אנו צריכין למיתי עלה מדין ערבות על החוב הקדום אפס דכיון שחתמו א"ע על הוועכסעל שפל המוציא גובה הלא ידעו מעיקרא שמי שיגיע לידו הוועכסעל באיזה ענין שיהי' אם שיקבל שמעון הסף ד' מאות במילואם או לא עכ"פ המוציא יגבה מאיזה מהחותמים שירצה כל הד' מאות א"כ אדעתא דהכי חייבו א"ע ונהי דשמעון לא קיבל באמת בשעת נתינת הוועכסעל רק ב' מאות והב' מאות השניים עיקב ראובן בקדו שיהי' לפירעון על החוב הישן בכ"ז הו"ל פאלו קיבל כל הסף ד' מאות ונתן ב' מאות בתורה לראובן לפירעון חובו הישן ער"ן פתובות צ"ב.

דזקיפה במלנה הו"ל כפירעון ובפרט בשטר כזה שפל המוציא גובה בו הלא כ' האחרונים ז"ל דהו"ל גופו ממון א"כ מה לי אם קיבל כל המעות ופרע לבע"ח אחר או שהחזירם לראובן בעצמו לפירעון על חוב ישן: ולו יתקבא לי' להדיין הנ"ל סברתו דחשיב לי' פאלו נתערבו בפירוש על ב' מאות שקיבל שמעון במזוננים ועל הב' מאות

שמהחוב הקדום ג"כ נראה דבכ"ז נתחייבו לוי ויהוד' בתשלומי פל החוב דנהי דהב' מאות של החוב הישן הוי ערבות שלא בשעת מ"מ אפ"ה הלא הטעם דערב שלא במ"מ ל"מ בלא קנני הוא משום דהו"ל אסמכתא א"כ הרי כ' בתשו' הרשב"א הובא בב"י ח"מ סי' נ"ד ובסי' ר"ז מחדש מ"ו לענין מי שהתחייב א"ע בדבר שמחציתו הוי אסמכתא ובמחציתו לית בי' דין אסמכתא אמרי' דעל הפל גמר ומקנה ולא נתפנין לאסמכתא משום דא"א לומר שבמחצת התנה בנדוקא והמחצתה הב' באסמכתא שבדיבור א' נאמרו וא"א לחלקו לתצאין וכל הקנני על פולו ע"ש ועמ"ל פי"א ממכירה ה"ב ובמק"א הסברתי דברי הרשב"א הללו עפ"מ שגראה מד' הב"ש אה"ע סי' ל"א ס"ק י"ז לענין קני את' נחמור דהיכי דמדאורי' חל הקנני אף על הב' אפס שמדרבנן ל"מ אז אמרי' פנין שמדאורי' חל הקנני על שניהם רק דמדרבנן אינו חל על א' מהן קנה פולו דכינון שחל על הא' אף מדרבנן חל גם על השני ע"ש ובאמת מפורש יוצא פן מד' הש"ס ב"ב קמ"ג.

בהא דא"ר ששת קני את' נחמור קנה הפל מנא אמינא לה דתניא ר"א אין לה מר בקישות אלא פנימי שבו לפיכך כשהוא תורם מוסיף על החיצון שבו ותורם אמאי את' נחמור הוא שא"ה דמדאורי' תרומה מעלייתא היא כו' ע"ש וא"כ הרי כ' הב"ח הובא בש"ך ח"מ סי' ר"ז ס"ק י"ח דהא דאסמכתא ל"ק הוא רק מדרבנן ובקצוה"ח שם מביא שפדכריו מבואר במרדכי פ"ד דב"ק ועפרש"י ר"ה כ"ב.

ושבועות מ"ז וא"כ פנין דמדאורי' אסמכתא קניא להכי אע"ג דבעלמא קיי"ל בסי' ר"ג ור"ט דקני את' נחמור קנה מחצתה בכ"ז היכי דהמחצתה הוי אסמכתא פנין דמדאורי' גם אסמכתא קניא לזאת פנין דעל המקצת דל"ה אסמכתא חל הקנני אף מדרבנן חל ג"כ על המקצת דהוי אסמכתא אף מדרבנן.

ובהא דכ' בט"ז יו"ד סי' רנ"ח סק"ז בשם הרשב"א במי שאמר אם אשחק אתן לה כו"כ ולהקדש כו"כ מגו דהוי אסמכתא לגבי הדיוט הוי נמי אסמכתא לגבי הקדש עי' בס' שערי משפט סי' ר"ז שכ' דזהו מתורת נדר שבטל מקצתו בטל פולו ע"ש] ולפי"ז הה"נ גם אלו הי' הוועכסעל מהד' מאות שחתמו א"ע לוי ויהוד' עליו בפירוש בערבות כה"ג היינו על הב' מאות שמקבל מחדש ועל ב' מאות מחוב הישן פנין שנקללו כא' ולאדם א' חל הערבות על פולו אמנם באמת אין לנו לדון בכאן מפח ערבות שלא בשעת מ"מ פנין שלוי ויהוד' ל"ה יודעים כלל אם יבא ליד ראובן שיערבו בחתימתם על חוב ישן ואיך יתחייבו בערבות שלא מדעתם והאמת יורה דרכו שאין פאן ערבות לאחר מ"מ פדכרינו ה"ל.

והנה בגוף הדין היכ' שנקטב בשטר סתם ולא נזכר שהוא בערבות רק שידוע שהוא בערבות שכ' השבו"י ה"ל שם בתחלה דלא כהרמ"א וחו"י אלא דבכה"ג אמרי' אלימי מילתא דשטרא ומנהי כמו בחייב אני לה מנה בשטר הנה אף דבגמ' פתובות ק"ב.

מדמה ה' דערב היוצא לאחר חיתום שטרות דקא"ר ישמעאל דגובה מבנ"ח לה' דר"י דחייב אני לה מנה בשטר דמהני מטעם אלימי מילתא דשטרי הלא באמת קיי"ל בח"מ סי' קכ"ט ס"ד דערב היוצא לאחר חיתום שטרות ואפ' קודם חיתום שטרות כל שלא נכנס בערבות אלא לאחר מ"מ ל"מ בלא קנני ול"א אלימי מילתא דשטרי ומבואר בש"ך שם ס"ק י"א הטעם משום דבגמ' ה"תם קאזיל למ"ד אסמכתא קניא אכל למאי דקיי"ל

אסמכתא ל"ק ל"מ ערב היוצא לאחר חיתום שטרות ע"ש וי"ל דהא דא"ר יוחנן בב"ב קע"ו.

הלכה כר' ישמעאל ואף בתנוק ולפי פי' התוס' שם דמייירי בשטר דאלימי מילתא דשטרי ומובא בשם הקונטרס דל"ג ונהנה פולהי בעי קנן ומייירי בלא קנן וי"ל דר' יוחנן לשיטתו דס"ל בב"ב קס"ח הלכה כר' יוסי דאסמכתא קניא ולידין דקיי"ל אסמכתא ל"ק ל"מ בלא קנן כשפונרש בתוך השטר שהוא בתורת ערבות דשייך בי' אסמכתא ול"א אלימי מילתא דשטרי.

אמנם פשחתם של וועכסעל בסתם ולא פירש שהוא בתורת ערבות בנדאי שייך אלימי מילתא דשטרי ובפרט דמשפט הוועכסעל הוא דאפי' חותם א"ע בתורת ערב הרי הוא ע"ק ורמג"ת ונהי דלא קיי"ל כר"ת שבתוס' ב"ב קע"ג: שכ' דקבלן ל"ב קנן בכ"ז הרי באמת נתקשה בס' מח"א ה' ערב סי' א' דאמאי בערב קבלן לאחר מ"מ בעי קנן הרי בקבלנות ל"ה אסמכתא דבשלקמא בערב סתם דאינו משתעבד רק כשלא יפרע הלנה י"ל דסבור ה' שיפרענו הלנה ונהי אסמכתא משא"כ בקבלנות ה' רמג"ת ות' דלשון קבלנות ל"ה לשון חיוב ע"ש א"כ בוועקסעל הרי כתוב לשון חיוב שפיר משתעבד אפי' לאחר מ"מ וצדיף מע"ק.

גם הרי במשפטי הוועכסעל אנו נוהגין בהן כדינא דמלכותא לתקון המדינה עתשו' ח"צ סי' קמ"ז קמ"ח ונהי בנובי"ק ח"מ סי' י' פתב דלכך אין הלנה נאמן לטעון פרעתי על וועכסעל הואיל ודד"מ פן הוא שלא יהא נאמן כ"ז שהשטר בידי המלנה ולכך שטר שנכתב בנחס תיקון המדינה אמרי' שהלנה שיעבד נפשי' והו"ל כמו שנכתב בו נאמנות ע"ש וא"כ מדד"מ הרי כל החותמים פחת הוועכסעל הם לזים ואין פאן ערבים כלל.

והנה אפי' אי נימא דינו של הרמ"א והחו"י הנ"ל הוא ספיקא דינא אי אמרי' בזה אלימי מילתא דשטרי וכנראה באמת מד' השבו"י שם בכ"ז הוועכסעל חשיב כמחזק ותפוס עט"ז וב"ש אה"ע סי' נ"ג.

וע"ז.

ועתשו' רח"כ חיו"ד סי' כ"ח דבא"ר כה"ג המלנה מיקרי מחזק ונהי כתפס דא"מ מידו ע"ש ובתשו' ביא"פ חח"מ סי' ל' מביא בשם א"ז הגאון מליסא ז"ל דאחר ל"ח מחזק בוועכסעל היכי דאיכא ספיקא פון שעפ"י דד"מ א"י לגבות בו היכי שאין לו זירא מהמלנה ע"ש אבל המלנה גופי' שפיר מחשבינו לי' למחזק וה"ה בנ"ד מיקרי ראובן המלנה מחזק ויכול למימר קים לי.

ולבר מן כל דין י"ל דכיון שהמנהג נפוץ בין הסותרים להתחייב עפ"י ח"כ אפי' חותמים בערבות שלא במ"מ ה' כ' בכנה"ג ח"מ סי' קכ"ט בהגה"ט אות ל' דאם נהגו הסותרים להתחייב בלא קנן אפי' שלא במ"מ מנהגם מנהג ע"ש שעל פן נראה דמחוייבים לוי ויהוד' לשלם לראובן כל החוב המגיע על הוועכסעל שבידו מהם.

דברי ידידו דור"ש מברכו בכוח"ט בספרו שצ"ג בכ"י: סי' רמב בעזה"י יום א' ח' אלול שנת תרנ"ג לפ"ק סטרי השומע קול שופר יחזק לחיים טובים בספר את פבוד ידידי הרב החרף ובקי ירו"ש כש"מ יוסף סג"ל ראטענבערנ נ"י אבד"ק סקאליע יצ"ו.

מכתבו הגיעני והנני לתשובתו עד"ש בניהן דאמא לקמין בראובן ושמעון שהיו על ליציטאציאן של בויאונטערנעהמונג והיו עוד ליציטאנטען זולתם ונתפשר ראובן עמהם בדים שנתן לכ"א שלא יקלקלו המקח ולשמעון נתן שני מאות ר"כ שלא יערון אפערט מצדו ונשאר העסק בידי ראובן ותיכף אחר הליציטאציאן ענה אחד פראטעסט למקום הגבוה ונחרץ המשפט לעשות ליציטאציאן מחדש וכשמוע ראובן זאת קיבל בחזרה מעותיו מכולם כנהוג.

וכשאמר לשמעון שיחזיר לו גם הוא מעותיו אחרי שלא נתן לו הסף ב' מאות ר"כ רק באופן שישאר העסק בידי ומעתה תהי' הרשות נתונה בידי לערוך אפערט פרצונו מיאן להחזיר לו המעות באמרו שבפירוש התנה עמו שאפ"ל לא ישאר העסק בידי יוחלט המעות אצלו וראובן מכחישו שמעולם לא התנה עמו פן זת"ש: הנה לפענד"נ דאף כשלא הגיד ראובן בפירוש שנתן לו הב' מאות ר"כ ע"מ שישאר העסק בידי רק בשביל שלא יערון אפערט בכ"ז אומדנא גלוי' ומפורסמת היא שנתן לו רק ע"ת זה שישאר העסק בידי ובאומדנא גדולה פזו ל"ב גילוי דעת בפשע המקח כמ"ש בתוס' כתובות ע"ח: ד"ה פתבתינהו לברתה.

ועמ"ל פ"ו מה' זכיי' וכן האריף בזה ש"ב הגאון בשו"ת ביא"פ חח"מ סי' ל' להוכיח דבאומדנא הנפרת וגלוי' לכל העולם ל"ב ג"ד של המוכר או הלוקח ועתשו' נובי"ק חיו"ד סי' ס"ט ובפרט בנ"ד שהמנהג בין הסוחרים הוא פן בנדאי נתפשר עמו אדעת המנהג עתשו' ח"צ סי' ס"א.

והנה אף שבהליליטאציאן הראשונה נגמר לתת העסק בידי ראובן בכ"ז פיון שנתקלקל אח"כ ע"י הפראטעסט ונגמר במקום הגבוה לעשות ליציטאציע מחדש הו"ל כאלו לא נמסר עדיין בידי והר"ז דומה למ"ש בשו"ת שער אפרים סי' ק"נ לענין שכר סרסור שאם בגמר הקנין נתנו להסרסור שכרו ונתקלקל המקח אח"כ ע"י אינה סיבה שלא בגרמת המוכר והלוקח דצריף הסרסור להחזיר שכרו דכיון דנתקלקל הו"ל כאלו לא נגמר פלל ומייתי לה מד' הרמ"א בח"מ סי' רצ"ד ס"ו ראובן המציא חוב בטוח לשמעון וקיבל שכר על הסרסרות ואח"כ נתקלקל החוב וצריכין להשתדל עם השר בעד החוב ושמעון רוצה שראובן יטריח אותה טירחא הואיל וקיבל שכרו מן החוב הדין עם שמעון וכ' ע"ז השע"א דנראה דאם אינו רוצה לטרוח צריף להחזיר שכרו ע"ש איברא שבדינו של השע"א יש לפקפק טובא דהרי דינו של הרמ"א נובע מתה"ד סי' שכ"ד שהוציא דין זה מש"ס ב"ק ק"ח: דקא' בנגנבה באונס והוכר הגנב דאם ש"ש הוא עושה עמו דין ואינו נשבע והיגו דאע"ג דש"ש פטור בלסטים מזוניין בכ"ז מוטל עליו לפרוע מן הגנב ע"ש ובאמת בגוף הדין תמה הש"ף שם דאינו דומה להתם דכיון דנגנב מבית השומר מוטל עליו לעשות טצדקי דאפשר להחזירו לבעליו ועוד דהתם עכ"פ רמ"א עדיין על השומר חיוב שבוועה וע"כ יוכלו הבעלים לומר שאינם רוצים בשבועתו פיון שהוכר הגנב יפרע מן הגנב משא"כ בנתקלקל החוב הרי ראובן עשה את שלו ומתחלה הי' החוב בטוח ובדין הוא שנטל שכרו מה לו לראובן אם החוב נתקלקל אח"כ מזל' דשמעון גרם.

אמנם גם לשי' התה"ד הוא בדבר שאיפשר לתקנו ובגד הסרסור לתקנו באופן שלא יהי' לו הפסד עפרש"י בב"ק שם י"ל דמוטל עליו לתקנו משא"כ אם נתקלקל באופן שא"א

לתקנו גם התה"ד יודה דא"צ הסרסור להחזיר שקרו וא"כ היכי שנתקלקל המקח אח"כ מאיזה סיבה באופן שא"א לתקנו לא ידענא למה יצטרף הסרסור להחזיר השקר שקיבל.

אמנם כ"ז באופן שפבר נגמר המקח ביד הלוקח אלא שאח"כ נולד איזה קלקול אבל בכנ"ד שנתקלקלה הליציטאציע ע"י פראטעסט ובנדאי הי' איזה אמתלא שלא נעשה הליציטאציע לפי החוק ונימוס הממשלה א"כ איגלאי מילתא למפרע שנומסר העסק בידו בתחלה מהדירעקציען בטעות והר"ז דומה להא דא' בב"מ ל"ה.

ההוא גברא דאפקיד כפיפי גבי חב"י א"ל הב לי כפיפי א"ל לא ידענא היכא אותבנהו אתא לקמ"י דר"נ א"ל כל לא ידענא פשיעותא הוא זיל שלים לא שילם אצל אגב"י ר"נ. לאפדנ"י מינ"י לסוף אשתכח כפיפי ואיקור אר"נ הדרי כפיפי למריהו והדרא אפדנא למרה וקא' התם דאפי' אי נימא דשומא לא הדרה דחשבי' שומת הבי"ד כמכר גמור אפי' חוזר משום דשומא בטעות הוי ע"ש וכי"ב מצינו בכתובות צ"ז.

התם זביני בטעות הוי דאיגלאי מילתא דארבא בעיקולי הוי קנימא ע"ש ומכ"ש בנ"ד דכל עוד שלא עבר הזמן שיקולים לעשות פראטעסט לפי חוקי הממשלה רפויי מרפיא ביד"י ועד זין לא נגמר קנינו וכשנתבטל אח"כ ע"י פראטעסט הוי כאלו לא נמסר העסק בידו מעולם ודוגמא לזה כ' בתוס' זבחים ו' ד"ה א"ד לענין שער שלא קרב ברגל זה יקרב ברגל אחר דל"ה עשה דלאחר הפרשה אע"ג דמרגל שעבר נתפפרו כפר אטומאת מקדש וקדשיו דקודם הפרשה דכיון שאבד וקרב אחר תחתיו איגלאי מילתא דמעיקרא ל"ה הפרשתו הפרשה ע"ש וע"כ בנ"ד בנדאי מחויב שמעון להחזיר לראובן הב' מאות ר"כ ונראה דאף אם יעמוד העסק בהליציטאציע השני' ביד ראובן שוב לא יהי' לשמעון טענה נגדו עבור הב' מאות ר"כ כיון דהקנין הראשון שהי' ביניהם נתבטל מכל וכל והליציטאציע שלאח"כ הו"ל פנים חדשות כדמצינו כי"ב בהגהות מרדכי דכתובות סי' רצ"ב לענין ר"ש שעשו חליפין בפתים ונמצא אח"כ פותל רעוע החליפין בטלים וא"י השני לומר אני אתמן הפותל דכיון שאצריף לסתור ולחדש פנים חדשות באו לכאן כדא' סנדל שניטלו שני תרסי מתריסותיו ותיקנו טהור משום פנים חדשות וכדא' אצל רופא ורפא אותה אינה מקודשת ע"ש והובא בח"מ סי' רל"ב ס"ה בהג"ה הרי דאפי' בדבר שבידו לתקנו אמרי' דהוי אח"כ פנים חדשות מכ"ש בדבר שאינו בידו כבנ"ד שאקפ"ש שיהיו עתה כמה ליציטאנטען אחרים פי' ישאר אח"כ ביד ראובן הו"ל ענין חדש.

עמ"ל פ"ו ממעשר הי"ט ועחמ"ח אה"ע סי' קי"ד ס"ק י"ב. ובפרט דבנ"ד אחרת שנתבטלה הליציטאציע נפקע הקנין שעשו ביניהם מכל וכל ואיך יחול אח"כ מחדש החיוב על ראובן ליתן לשמעון הב' מאות ר"כ ועחי' הר"ן גיטין פ"ג.

מ"ש בשם הרא"ה בהא דקא' התם כיון דפסקה פסקה ועתוס' גיטין מ: ד"ה הקדש מ"ש בשם הירושלמי דלא מצינו עבד משתחרר וחוזר ומשתעבד אמנם אחרת לשמעון מכחישו ואומר שדיבר עמו בפירוש שיוחלטו הב' מאות ר"כ אף כשלא ישאר העסק בידו אזי ישבע שפדבריו פן הוא ואזי פטר מלהשיב הב' מאות ר"כ לראובן.

דברי ידידו דור"ש באהבה מברכו בכוח"ט בספרן של צדיקים. לחיים ארוכים ומתוקים בכ"י: סי' רמג בעזה"י יום ה' כ"ח מנ"א שנת תרנ"ג לפ"ק סטרי.

ישאו הרים שלום לכבוד ידידי הרב וכו' כש"מ מיכל געלערנטר נ"י אבד"ק נאוויטאניץ יצ"ו מכתבו הגיעני עד"ש בעסק שאנשי עיר א' הבטיחו להרב שלקהם לעשות לו הכנסה מתכירת האקציו חמשים ר"כ לשנה ול"ה בנה תקנת הקהל רק הבטחה בעלמא ובהגיע תור התכירות אמר הרב לראובן החוכר ידוע תדע שעליך לחשוב על התכירות חמשים ר"כ עבורי והשיב לו הלא כל מגמתי הוא לטובת הרב ולאשר החוכרים מקיר"ה רצו אצל ראובן הוספה גדולה חכר האקציו מהכפר הסמוך לשם שעי"ז יהי לו מקום להפסיד להאקציו של העיר למען יהיו מוכרחים להתכיר לו האקציו של העיר ותכירה האקציו של הכפר בא לידו ע"י הרב שביקש ממנו ראובן שיסע בגינו להעיר הקרובה לשם לתכור האקציו מהכפר הנ"ל ואחרי יגיעות והשתדלות רב של הרב בנסעו לשם כמה פעמים עלתה בידולתחכור האקציו מהכפר ולהעמידו ביד ראובן ועי"ז נאלצו החוכרים מקיר"ה להתכיר לראובן האקציו מהעיר עוד עם הנחה מדאשתמד.

וגם בנה הי' ע"י יגיעת והשתדלות הרב עפ"י בקשת ראובן ורבות פעמים הגיד הרב לראובן שעושה כ"ז באופן שימתן לו הסף חמשים ר"כ לשנה כמנדוכר פי בלעדו רצו אנשים רבים לתכור האקציו וליתן להרב הסף הלז אפס שהרב נתן משפט הקדימה לראובן ובכל פעם הי' ראובן משיב לו הלא כל עבודתי הוא לטובת הרב וכעת אומר ראובן שהעסק אינו שנה ומשמיט א"ע וטוען משטה.

ודורש כ"ת ממני חזת דעתי העני' בנה עפ"י דתוה"ק: הנה גמרא ערוכה שנינו בב"ק קט"ז. הרי שהי' בורח מבית האסורין והיתה מעבירת לפניו א"ל טול דינר והעבירני אין לו אלא שפרו דא"ל משטה הייתי בך ובסיפא קתני ואם א"ל טול דינר זה בשכרך והעבירני נותן לו שפרו משלם ופרך מ"ש רישא ומ"ש סיפא ארמב"ח בצייד השולה דגים מן הים וא"ל אפסדתני פנורא בזונא ומבואר בד' הרא"ש פ"ב דב"מ דאפיל ל"ה מפסיד רק דבר מעט ג"כ מחויב לשלם לו כל שפרו דומיא דא' גפי זה נהנה זול"ח דאם חסר קצת מגלגלין עליו את הכל ע' מעד"מ שם ובמח"א ה' שכירות סי' י"ח כ' שכ"ה ג"כ ד' הרמב"ם פי"ב מגו"א ע"ש נאפ' לד' רש"י ותוס' דנראה מדברייהם דאינו חייב אא"כ הפסיד כ"כ באותה מלאכה שהי' מתעסק בה ועסמ"ע סי' רס"ה סק"ז בכ"ז זהו דוקא היכי שפרור של"ה מפסיד יותר אבל היכי שיש להסתפק דאפשר שהי' מפסיד כ"כ י"ל דגם רש"י ותוס' יודו דחייב לשלם לו כל שפרו שהתנה וכמ"ש באמת באס"ז ב"ק שם בשם הר"מ מסרקסטה ונ"ל ואם הי' צייד וא"ל בטל מצודתך והעבירני נותן לו מה שהתנה עמו פינן שבטלו שפא באותה שעה הי' מזדמן לו דג גדול וכן פל כי"ב עכ"ל הרי דכל דאיפא לספוקי שפא הי' לו מאותה מלאכה ג"כ כ"כ נותן לו שפרו שהתנה עמו וא"כ הה"נ בנ"ד הרי הי' הרבה קופצים על תכירת האקציו ולולא שהי' סומך הרב על ראובן שימתן לו הוא הסף חמשים ר"כ הי' עושה השתדלות זה עבור חוכר אחר והי' נותן לו האחר הסף הלז נאפ' ל"ה ברור שהי' נותן לו האחר הלא עכ"פ איפא לספוקי בהכי וכן ראיתי בתשו' דברי ריבות סי' שצ"ו שפוסק פן לענין סרסור שהי' מסרסר למכור סחורתו של א' מהסוחרים כ' שם דחייב ליתן שפרו כפי שהבטיחו דכיון שהיו עוד סוחרים עם סחורת אלו יכול לומר אפסדתני שבשבילו בטל סרסורו מלעשות עם אחר אף שא"י אם הסוחרים האחרים היו נותנים לו כ"כ ע"ש ובפרט.

דְּהָרֵי ד"ו אֵין שׁוּמְתוֹ יָדוּעַ לְהַגְבִּיל שְׂכָר טְרַחוֹ וְהַשְׁתַּדְלוּתוֹ שֶׁל הָרַב לֹמֶר כו"כ הוּא שְׁנָה וְהָרֵי גַם לְעֵנִין שְׂדַכְנֹת פּוֹסֵק הַש"ף בַּח"מ סוֹסִי רס"ד דְּבַמְקוֹם שְׂאִין לְשַׂדְּכָנוֹת קַצָּבָה מְחֻנֵּב לִיתָן לֹו כָּל שְׂכָרוֹ שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ וְעַט"ז יו"ד סִי שֶׁל"ו סִק"ג וּמכ"ש לְעֵנִין שְׂתַדְלָנוֹת הֲלֵא כ' בְּתַשׁוֹ שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"ג סִי קנ"ז דְּאָפִי לְמ"ד דְּבַשְׂדַכְנֹת וְסַרְסְרוֹת א"ח לִיתָן כְּפִי תְנָאוֹ מִשׁוּם דְּקִי"ל בְּסִי רכ"ז סל"ו דְּבַקְבָּלְנוֹת יֵשׁ דִּין אוֹנָאָה וּל"ד לְפוֹעֵל דְּפֶסְקִי שָׁם סֵעִי ל"ג דְּבַפּוֹעֵלִים אֵין דִּין אוֹנָאָה מ"מ בְּשְׂתַדְלָנוֹת כ"ע מוֹדוֹ דְּחֵיב לִיתָן לֹו כָּל מָה שְׂפֶסֶק ע"ש וְעַתְשׁוֹ מִבִּי"ט ח"ב סִי נ"ו שֶׁהָאֲרִיָּה לְהוֹכִיחַ לְעֵנִין שְׂתַדְלָנוֹת בְּדַבְרֵים דְּמְחֻנֵּב בְּאֲמִירָה בְּעֶלְמָא בְּלִי שׁוּם קִנְיָן לִיתָן לֹו כָּל מָה שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ ע"ש שֶׁהִבִּיא מֵהָ דְּקִידוּשִׁין ס"ג.

גְּבִי בְּשְׂכָר שְׂאֲדַבֵּר עֲלֵיהּ לְשַׁלְטוֹן דְּמַקְוֵדְשֵׁת לְמ"ד אֵין לְשַׁכִּירוֹת אֲלֵא לְבַסּוֹף וְעַתּוּס' סְנֵהֲדָרִין ס"ח: שֶׁכ' דְּשְׂכָר טְרַחוֹ וּמְלֵאכְתּוֹ שֶׁל הַקְּטָן הָוֵי שְׁלוֹ מַה"ת אָף דְּקָטָן לִית לִי זְכִינִי מְדֹאֲרִינִי ע"ש וְהֵינּוּ מִשׁוּם דְּבַגְמָר מְלֵאכְתּוֹ הָוֵי הַשְׂכָּר מִמִּילָא שְׁלוֹ בְּלִי שׁוּם קִנְיָן וְיֵשׁ לְהוֹכִיחַ זֶה מִד' הַגְּהֵמ"ר שֶׁהוּבָא בְּסַמ"ע סוֹסִי קפ"ה וְנ"ל שְׁכִירוֹת פּוֹעֵל א"צ קִנְיָן וְכוּ רְאוּבֵן שְׂאָמֵר לְשִׁמְעוֹן אֲתָן לָהּ ב' זְהוּבִים דְּבַר בְּשַׁבְּלִי לְשַׁלְטוֹן צָרִיף לְקִיָּים דְּבָרֵי וּמָה שְׁטוּעֵן רְאוּבֵן שְׂמַחְמַת יִרְאָה הַבְּטִיחוֹ שְׁלֵא יִקְלַקְל עֵנִינוּ נֶגֶד הַשָּׂר דְּבָרִים שְׁבַלְב אֵינֵן דְּבָרִים ע"כ וְלְכֹאֲרָה הָרֵי בְּלֵא"ה יָכוֹל לֹמֶר מְשֻׁטָּה אָנִי בָּהּ וְע"כ דְּלְעֵנִין שְׂתַדְלָנוֹת כ"ע מוֹדוֹ דְּחֵיב לִיתָן לֹו כָּל מָה שְׂפֶסֶק וּמכ"ש בנ"ד שְׂכָפִי מְכַתְּבוֹ נִסְעֵ הָרַב עֲבוּר זֶה כ"פ וְהִי"ל בְּיָטוּל זְמַן זְמַנִּים טוֹבָא עִי"ז הֲלֵא כ' בַּקְצוּה"ח סִי רס"ד דְּגַם לְעֵנִין שְׂדַכְנֹת פִּינּוֹן דְּעַל הָרוֹב מְפָסִיד הַשְׂדַּכָּן בְּבִיטוּל יָמִים וְשַׁעוֹת עכ"פ פְּרוּטָה שְׁהִי יָכוֹל לְהַרְוִיחַ מְגַלְגְּלִין עֲלֵיו אֵת הַכָּל וּמְחֻנֵּב לְשַׁלֵּם לֹו כָּל מָה שְׂפֶסֶק ע"ש וְעַתּוּס' ב"ק קט"ז.

ד"ה לְהִבִּיא כְּרוּב וְדוֹרְמַסְקִין: וְהִנֵּה אָף שְׁלֵא אָמֵר רְאוּבֵן בְּפָה מְלֵא שְׂיָתָן לֹו הַסֵּף חֲמֻשִׁים ר"כ וּמָמָה שְׂאָמֵר שְׁכָל מְגַמְתּוֹ הוּא לְטוֹבַת הָרַב אֵין מְזָה ג"ד שֶׁהַסְּפִים לִיתָן לֹו הַסֵּף הִנֵּה כְּדִמְצִינוּ בְּגִיטִין ל"ד.

אִטוּ לְבַטוּלִי גִיטָא בְּעִי לְקִיּוּמֵי תְנָאִי קָא בְּעִי אָף שְׂבָקִיּוּם הַתְּנָאֵי מְתַבְטַל הַגֵּט מ"מ ל"ה ג"ד מכ"ש בנ"ד שְׂאִין בְּדִיבּוּרוֹ שׁוּם מְשַׁמְעוֹת שְׂמַתְחֵיב א"ע לִיתָן לֹו הַחֲמֻשִׁים ר"כ לְשָׁנָה דְּאָפְשָׁר שֶׁהִגִּיד לֹו כֵּן לְהִרְאוֹת לֹו שֶׁהוּא אוֹהֵב לֹו וְדוֹרֵשׁ טוֹבָתוֹ.

בכ"ז דַּל דִּיבּוּרֵי מְהֵבָא הֲלֵא גַם בְּלַעֲדֵי הַתְּנָאֵי שֶׁהִתְנָה הָרַב עכ"פ הִי מְחֻנֵּב לְשַׁלֵּם לֹו שְׂכָר טְרַחוֹ וְעַמְלוֹ כְּמִבְּנֵי בְּרַמ"א סִי רס"ד דְּמִי שֶׁעָשָׂה פְּעוּלָה עִם חֲבִירוֹ א"י לֹמֶר בַּחֲנָם עֲשִׂיתָ עִמָּדִי וּמִדְּהִתְנָה הָרַב מִתְחַלָּה שְׁכָל מָה שֶׁעוֹשָׂה עִמּוֹ הוּא עֲבוּר הַחֲמֻשִׁים ר"כ כְּהַבְטַחְתָּם שֶׁל אֲנָשֵׁי הָעִיר אֲלֵיו וְרְאוּבֵן בִּיקָשׁ אֲח"כ מְעַמּוֹ לְהַשְׁתַּדֵּל עֲבוּרוֹ הָרֵי גְּלִי אֲדַעְתָּי דְּנִיחָא לִי אָף שְׂשַׁתְּק וּכְמוֹ דְּמְצִינוּ בְּמִינוּי הַשְּׁלִיחוֹת דְּמִהֲנֵי בְּשִׁתְּיָה אוֹ ג"ד דְּלִיקְהוּי כְּאֲמִירָה בְּפִירוּשׁ כְּדֹאֲשַׁכְּחֵן בְּאֵה"ע סִי ל"ה סְעִיף ד' ה' בְּשִׁלְיחוֹת קִידוּשִׁין וְעִי ע"ז נ"ג: מְדַפְּלָחוּ יִשְׂרָאֵל לְעַגְלָה גְּלִי אֲדַעְתָּיִהוּ דְּנִיחָא לְהוֹ וְכִי אָתוּ נְכָרִים שְׁלִיחוֹתָא דִּידְהוּ עֲבָדִי ה"ה לְעֵנִין שְׂכָר הַשְּׁלִיחוֹת מְתַחֲיֵיב נְמִי ע"י שְׁתִּיקָה וְגִילּוּי דַּעַת.

וְהָא לִיכָא לְמִימַר דְּשִׁתְּיָתָא רְאוּבֵן ל"ה מְפָאֵת שֶׁהַסְּפִים עַל הַחֲמֻשִׁים ר"כ אֲלֵא מִשׁוּם דְּאֵי ל"ה שׁוֹתֵק ל"ה עוֹשָׂה הָרַב הַהַשְׁתַּדְלוֹת וְכְדִמְצִינוּ בְּכַתְּנוּבוֹת ק"ט: בְּעֲשָׂאָה סִימָן לְעַצְמוֹ לֵא אֵיבַד אֵת זְכוּתוֹ דָּא' אֵי לֵא דְּעַבְדִי לִי הָכִי וּפִירַשׁ"י אִם לֵא שְׂתַמְקִיתִי ל"ה מְזַבְּנֵן לָהּ

גִּיהָלִי ע"ש אָמְנָם לוֹ יְהֵא כֵּן הָרִי הִי גִיחָא לִי בְּהַשְׁתַּדְּלוּת הָרַב וּמִמִּילָא חֲזִיב בְּתַשְׁלוּמֵי
הַשְּׁכָר אַף בְּיוֹתֵר מְשִׁוּוֵי הַפְּעוּלָה כְּדַמְצִינוּ ב"ב דָּף ד': ל"ש עֲמַד מִקִּיף ל"ש עֲמַד גִּיחָא
מְגַלְגְּלִין עָלָיו אֶת הַפֶּל אַף דִּיכּוֹל לְמִימַר לְדִידֵי סְגִי לִי בְּנִטְרִירוּתָא דְבָר זִוְזִי מְשׁוּם דְגָלִי
אֲדַעְתִּי דְגִיחָא לִי כְּמִבְּנָאָר בְּב"ק כ': וּבְתוֹס' שָׁם וְעַש"ע ח"מ ס' קנ"ז ס"י וְעִי בְּסִי
שִׁל"ו ס"א שְׁכָרוֹ בְּפָנֵי חֲבִירוֹ וְשָׂמַק חֲבִירוֹ שְׂתִיקָה כְּהוֹדָאָה וְחֲזִיב לְתַת לוֹ שְׁכָרוֹ וְכ"נ
מִד' הַש"ס ב"מ מ"ט.

גְּבִי פּוֹעֲלִים הִתְחִילוּ בְּמִלְאָכָה וְדָאִי סְמָכִי דַעְתִּיָּהּ אֲמָרִי מִימַר אָמַר קִמִּי דַאֲבוּהַ וְגִיחָא
לִי ע"ש וְהֵנָּה אַף דְבַתְּנֻמִּים ס' פ"א פִּקְפַק עַל הַדִּין שֶׁל הַרְמ"א שָׁם בְּמִי שֶׁהִתְנָה עִם
בְּחוּר לְלַמּוֹד עִם בֶּן חֲבִירוֹ בְּפָנֵי אָבִי הַבֶּן וְאָבִי הַבֶּן שָׂמַק שְׂתִיקָה כְּהוֹדָאָה דְמֵאִי וְתַמָּה
ע"ז בְּתוֹמִים דְבַשְׂמַק מִתּוֹע"ס ל"ה שְׂתִיקָה כְּהוֹדָאָה הֵינּוּ בְּדָלָא גְּלִי אֲדַעְתִּי מְעוֹלָם דְגִיחָא
לִי בְּפְעוּלָה זֹו אָמְנָם בְּנ"ד הֵלֵא רְאוּבֵן בִּיקָשׁ מִהָרַב שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בְּזֵה אַחֲרֵי שְׁכָר גִּיחָה לוֹ
הָרַב שֶׁיִּרְצֶה הַסֵּף חֲמִשִּׁים ר"כ וְכִינּוֹן שְׂשָׂמַק הוּא מִתְּחִיב כְּאֵלוֹ הִתְנָה בְּפִירוּשׁ וּבִלֵּא"ה
הָרִי כ' בְּנִתְה"מ שָׁם דְּמִיָּרִי דְהַבְּחוּר הִתְחִיל לְלַמּוֹד עִם בֶּן חֲבִירוֹ בִּידִיעֵתוֹ וְהֵינּוּ דְהִכִּי
שְׁעֵשָׂה מְעֵשָׂה בְּפָנֵי חֲבִירוֹ וְשָׂמַק בְּכַה"ג הֵנִי כְּהוֹדָאָה וְרִיצוּי לְכ"ע ע"ש וְה"ה בְּנ"ד הֵלֵא
הַטְרִיחַ א"ע הָרַב וְהִשְׁתַּדֵּל בְּפָנָיו וְשָׂמַק וְהוּא ק"ו מִהֵתָם דְהָרִי בְּנ"ד עַל גּוֹף הַהַשְׁתַּדְּלוּת
הָא אָמַר רְאוּבֵן בְּפִירוּשׁ דְגִיחָא לִי שְׂהָרִי בִיקָשׁ זֹאת מִהָרַב וְרַק עַל הַשְּׁכָר ל"ה ג"ד
בְּפִירוּשׁ בְּכַה"ג וְדָאִי בְּדִין הוּא שְׂחִיב לִיתֵן לוֹ שְׁכָרוֹ וְע' בְּנִדְרִים מ"ג.

הַמְּוָדָר הִנָּאָה מִחֲבִירוֹ וְאִין לוֹ מָה יֵאכֵל הוֹלֵךְ אֲצֵל חֲנֻנִי וְאוֹמַר אִישׁ פ' נוֹדָר הִנָּאָה מְמָנִי
וְא"י מָה אֲעֲשֶׂה וְהוּא נוֹתֵן לוֹ וְכָא וְנוֹטֵל מִזֶּה הִי בֵיתוֹ לְבָנוֹת גְּדוּרוֹ לְגְדוּר שְׂדֵהוּ לְקַצֵּר
הוֹלֵךְ אֲצֵל הַפּוֹעֲלִים וְאוֹמַר אִישׁ פ' מְוָדָר הִנָּאָה מְמָנִי וְא"י מָה אֲעֲשֶׂה וְהֵם עוֹשִׂין עִמּוֹ
וְכָאִין וְנוֹטֵלִין שְׁכָר מִזֶּה.

וּמִבְּנָאָר בְּכַתְּנֻבוֹת ע': דְשָׁרִי לוֹמַר כֹּל הֵזַן לִפ' אוֹ עוֹשֶׂה עִמּוֹ אִינוּ מְפָסִיד וְהָר"ן וְהָרָא"ש
כ' שָׁם דַּא"ח מְדִינָא לְשִׁלְמָה דְאֵלוֹ הִי חֲזִיב מִה"ד לְשִׁלְמָה הו"ל הֵאִי מְוָדָר גְּהֵנָה מְדִילִי ע"י
שְׁלוּחוֹ וְהֵינּוּ מְשׁוּם דְאִין כָּאֵן מִינּוּי שְׁלִיחוֹת דִּל"ש שְׁלִיחוֹת בִּל' רַבִּים אָבֵל כְּשִׂאוֹמַר
לִיחִיד אִם תְּזוּן אוֹ תַעֲשֶׂה עִמּוֹ לֹא תַפְסִיד הו"ל כְּשִׁלוּחוֹ וּמְחֻיב לְשִׁלְמָה לוֹ מְדִינָא כְּמ"ש
בְּתוֹס' בְּכַתְּנֻבוֹת שָׁם וְהָכִי קִי"ל בִּי"ד ס' רכ"א.

וּמכ"ש בְּבַעַה"ב עֲצָמוֹ שְׂמַגְלָה דַעְתוֹ שְׂרוּצָה שִׁיעֲשֶׂה לוֹ הַפּוֹעֵל מְלֵאכְתוֹ כְּשִׁעוֹשֶׂה הַפּוֹעֵל
הַמְּלֵאכָה מְחֻיב לְשִׁלְמָה לוֹ שְׁכָרוֹ וְכִינּוֹן שִׁבְנ"ד בִּיקָשׁ רְאוּבֵן מִהָרַב לַעֲשׂוֹת לוֹ הַהַשְׁתַּדְּלוּת
אַחֲרֵי שְׂגִילָה הָרַב דַעְתוֹ שִׁיעֲשֶׂה עֲשֶׂה עֲבוּר הַחֲמִשִּׁים ר"כ הו"ל כְּהַסְפָּמָה בְּפִירוּשׁ עַל
הַשְּׁכָר הִלְזוּ וּמְחֻיב רְאוּבֵן לִיתֵן לְהָרַב בְּמִשְׁוֵף זְמַן הַחֲכִירוֹת מִהָאֲקָצִיז חֲמִשִּׁים כ"כ לְשָׁנָה.
דְבָרֵי יְדִידוֹ דוֹר"ש בְּאַהֲבָה: ס' רַמַּד בַּעֲזָה"י יוֹם ו' עַש"ק ה' אָדָר שְׁנַת תַּרְמ"ה לִפ"ק
סְטָרִי. שְׁלוֹם וְרַב טוֹב לְכַבוֹד יְדִידֵי הָרַב הַחֲרִיף הַמְּוָפֵלֵג יִרְאֵה וְשִׁלְמָה מוֹה' שְׂמוּאֵל דָּוִד
הַפְּהֵן נ"י פְּעַת דוּמ"ץ דַּק"ק חוּסְט יצ"ו בְּמְדִינַת אוֹנְגְּאָרְן.

מְכַתְּבוֹ הַגִּיעֵנִי וְהִנְנִי לְתַשׁוּבָתוֹ עַד"ש בְּנִידוֹן רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן שְׁנוֹתָפִים שְׁקִנּוֹ פְּאִסְעִסִּיא בְּעַד
אַרְבְּעִים אֶלֶף זְהוּבִים וְנָתַנּוּ עַל דְּמֵי הַמְּקַח עֲשָׂרַת אֶלְפִים ר"כ בְּתַנְאִי שִׁיתֵן לְהֵם הַמּוֹכֵר
אִינְטַאבּוּלַאצִיעַ בְּתוֹקָף גִּימוּסֵי הַמְּדִינָה וְל"ה יְכוֹל הַמּוֹכֵר לְקַיֵּים תַּנְאִי זֶה וְנִשְׁאַרוּ בְּחֻלְקָא

רביעית מהפאסעסיא כפי הדמים שנתנו ולאח"ז נתפרדה חבילת השותפות ונשאר ראובן לבדו בהעסק ושילם לשמעון חלקו כפי שהתפשרו ביניהם ונתנו פטורין זל"ז שאין לא על חבירו שום טו"מ ותשלומי כל החובות מהעסק חל על ראובן בלבד ושמעון עקר משכני' וספי' משם ורהיט אל אשר הי' רוחו ללקח ואחרי עבור י' שנים תובע ראובן משמעון היות שהנכרח לשלם מס מקנן כל הפאסעסיא כפי סף ארבעים אלף זהובים וערף רעקורז בערפאותיהם בטענתו שהקנן ל"ה כ"א ע"ת והמוכר לא קים כפי התנאי ונתבטל המקח אבל לא הועיל והנכרח לשלם כולו שע"כ תובע משמעון החצי וטוען שאר שפטרו מקל החובות של השותפות אכן מחוב זה לא ידע שלא עלה על דעתו שיתחייב לשלם מס מקנן שאין בידו ושמעון טוען פנגדו מה לי ולה כיון שקבלת עליה חיוב תשלומי כל החובות וכתבת שאין לה עלי שום טו"ת הפל הוא בכלל הדין עם מי עכ"ש: הנה לימוד ערוף הוא בידינו בב"ק קי"ג: מאן דמשתכח בבי דרי פרע מנתא דמלפא ופירש"י היו ד' שותפין בגורן והביאו ג' חלקן בביתן והרביעית נמצא בגורן ונפרע ממנו מס המלך בשביל כולם לכשיבאו חבירו א"י לומר שלף הי' ולא שלנו וצריכין ליתן לו חלקם ואיפסק הכי בח"מ סי' קכ"ח ובש"ף שם ס"ק י"ז מביא בשם הה"מ דכיון שהם חוקי המלך וזה פרעם חייב לשלם אפי' לקחם המלך מזה שלא כדיו ואצ"ל אם לקחם המלך מזה כדיו מחמת חבירו שחבירו חייב לשלם ע"ש.

אפס בהא איפא לעיוני בני ד אחרי שנודע שהוא מחויב לשלם אחר שנתחלקה השותפות ביניהם א"כ כיון דבאמת לא נתקיים אצלם הקנן של כל הבית הו"ל תשלומי המס הנה רק כבא עלילה עליהם ומבואר בח"מ סי' קע"ו סי"ב בהג"ה דאם אחר שנתחלקה השותפות בא עלילה על א' מהשותפים אין חבירו מחויב לסייע לו בהקפסד.

אמנם הלא מבואר בד"מ ובסמ"ע שם דאם הוא מדינא דמלכותא לא מיקרי עלילה שע"כ אם חלקו בקניות גניבה בשותפות ובא עלילה אח"כ על א' ההפסד לאמצע ע"ש וא"כ בנ"ד הלא ראובן ערף רעקורז במשפטיהם ויצא מהם שאין בטענתו ממש א"כ דינא דמלכותא פן הוא והו"ל עלילה כדיו ומחויב שמעון לסייע לו חלק המחצה שלו ודרי בשו"ת מהרשד"ם חח"מ סי' קפ"ח מצדד לומר עוד גדולה מזו דאפי' בעלילה שלא כדיו אם נתהנ' בזמן השותפות חייב חבירו לסייע בהדל' גם אם שילם אחר שנתחלקה השותפות ביניהם ע"ש.

אמנם אחרי שבנ"ד כתב לי' ראובן לשמעון בשעת חלוקת השותפות פטורין באוהי"מ שלא יהי' עליו שום חיוב בעולם מעסק השותפות וכל החיובים עלי' דידי' רמיא נראה דגם זה הוא בכלל דאף דמצינו בגיטין ע"ג.

גבי ר"פ ור"ה ברי' דר"י זבן שומשמי אגודא דנהר מלפא אגור מלחי לעבורינהו קבילו עלליהו כל אונסא דמתיליד לסוף איסתכר נהר מלפא ומסקי' התם דכיון דאונסא דלא שכיח הוא ולא אסקי' אדעתיהו להתנות אין זה בכלל וא"כ גם בנ"ד י"ל דלא אסיק אדעתיה' שיעטרף לשלם המס מקניית הפקר כולו אמנם ז"א דשאני התם דאנו רוצים לחייבם מפח שקבלו עליהם כל אונסא דמתיליד שפיר אמרי' דכיון דזה אונסא דלא שכיח הוא אין זה בכלל קבלת החיוב שלהם ולא נתחייבו מעולם בזה וא"י הלוקחים להוציא מהמוכר שזכר חמרים שצריכין לשלם משא"כ בנ"ד הרי מעיקרא היו מחויבים

ועומדים עפ"י גימוסי המדינה לשלם המס שניהם בשנה והי' רובץ עליהם חיוב זה כמו שאר החובות שהיו שניהם מחויבים בשנותפות וכיון דראובן קנה משמעון חלקו נכנס בכל החיובים הנצמחים מפת השנותפות הזו ול"ש בזה לומר דלא אסיק אדעתיה' שהוא בכלל חיובו לשלם כל החובות מהשנותפות שהרי אין זה דבר חדש שנולד אח"כ רק שראובן אומר שהי' סבור שלא יחול עליו רק חיוב המס מחלק רביעית וא"י להוציא משמעון חלק מס שלו מהג' חלקים בטענה זו ומכ"ש לפ"מ דא' ב"ב נ"ה.

ארעא לטסקא משתעבד ושעבוד המלך הו"ל פגבוי וכיון שראובן קנה משמעון חלקו בהפכר גם תשלומי המס כלולים בקניית גוף הפכר ובלא"ה הרי הסכרא נותנת פו דמה לי חוב זה שמחויבים לסלק או חוב אחר והרי גדולה מזו מצינו בש"ע ח"מ סי' רכ"ה ס"ו המוכר לחבירו מרתף של יין והתנו ביניהם שלא יהי' אחריות על המוכר רק אם תשבר חבית או תשפך בלבד ולא יהי' אחריות על הלוקח אלא לענין הטעם בלבד פגון אם יחמיץ אם אח"כ לא אירע פי אם אונס ניסוף הוא על המוכר ומבואר בסמ"ע שם הטעם דכיון דהמוכר קיבל עליו אחריות היינו דאיתי לי' מעלמא דהיינו שפיקה ושכירה אמרי' דה"ה פל אונס דאיתי מעלמא דמ"ש הני מהני והא דפרט שפיקה ושכירה מפני שהו אונסין דשכיחין לאפוקי אונס ניסוף דלא אסקי אדעתיהו להתנות עליו הרי דאפי' הנהגה בפירוש רק אונס פרטי ואירע אונס דל"ש אמרי' דכיון דהוא דומה לאונס שהתנה אמרי' דהוא בכלל האונס שהתנה והא דלא אתני גם זה משום דלא אסיק אדעתיה' ומכ"ש בנ"ד שקיבל עליו בסתם כל חובות מהשנותפות בנדאי ג"ז הוא בכלל החובות.

ובמה שהביא מעלתו בשם חכם א' דד"ז דומה להך דתשו' הרשב"א סי' תתצ"א שהובא בב"י ח"מ סוסי' ק"ח שכ' בראובן הדר בפריגה שהפקיד סך ממון לשמעון הדר במונסון לזמן מת שמעון ובא ראובן ותבע פקדונו מיורשיו ומפני של"ה גדולים ול"ה יכול לגבות פלום מן היתומים עד שיגדלו נתפטר עם קרובי היתומים בסך ידוע אח"כ תבעו הנאמנים לראובן שיפרע מס מאותו ממון וטען ראובן כי הוא לא עשה פשרה ע"ד שיפרע מס מהמעות אלא יפרעוהו קרובי היתומים וקרובי היתומים טוענים שאין חייבין במס אחר שלא הזכירו בשעת הפשרה והשיב הרשב"א שאם נתפשרו ליתן לו חלק מן הפקדון ר"ל שליש או רביע הדין עם היורשין לפי שכל חלק וחלק חייב בחלק המגיע מן המס ואותו החלק שנתנו לו חיובו עמו אבל אם נתנו לו סך ידוע כמו מאה או מאתים בזה אין חיוב המס עליו פי הוא במאמתים נתפטר ולא בפחות מין ואם יפרע המס הפוטל לאותן מאתים לא ישארו לו רק מנה והה"נ בנ"ד כיון שנתפשרו שקיבל שמעון מראובן סך ידוע להפרד מן העסק תו א"י לתבעו ממון המס דא"כ לא ישאר לו הסכום כפי שהתפטר עכ"ד היטב אשר דבר בזה ולפענ"ד הוא ק"ו עוד לנ"ד דבנידן שלנו איכא ב' טעמים של הרשב"א שיתחייב רק ראובן לבד בתשלומי המס חדא דא"כ נמצא שלא קיבל שמעון הסכום כפי הפשרה ועוד דכיון שראובן קנה ממנו הפכר כל זכות וחיוב שהי' לשמעון בו הרי קנה חלק הפכר וחיוב המס עמו כפי דינא דמלכותא ויש מקום לפלפל בזה בענין אי נימא הדמים מודיעים בערך ההכנסה שהי' להם מהפכר במקשה הזמן שהיו שניהם בשנותפות לפ"ד הרשב"א והנימוק"י ב"ב צ"ב ואף דהתוס' והרשב"א מחולקים אי אמרי' בקרקע הדמים מודיעים משום דאין אונאה לקרקעות כבד האריך בקצוה"ח סי' שי"ב להוכיח מד' הראשונים דהיכי דאין הלשון סותר אמרי' גם בקרקעות הדמים מודיעים

אָמַנְם קָשָׁה הַדְּבָר לְהַעֲמִיד עַל שׁוּמָא בְּקִיאִין בְּזַה שְׁהַכְּפָרִים אִין לָהֶם שְׁעַר קְבוּעַ שְׁלֹא כָּל הַעֲתִים שְׁוֹת בְּהַכְּנֻסוֹת הַכְּפָרִים.

וְהַדִּין בְּרוּר לַפַּעַם דְּכִמּוֹ שְׁפַתְבְּנוּ: סִי רַמָּה וְעַד שְׁבָאָה שְׁהִי בֵּיתוֹ אֶסְסֶעְקוּרְרַט שְׁבָאָה יִשְׁרָף יִשְׁלָמוּ לוֹ בְּעַלֵי הָאֶסְסֶעְקוּרְרַט כּו"כ וְתַצָּא אֵשׁ מִבֵּית שְׁכְנֵנוּ הַקְּרוּב אֵלָיו וְנִשְׂרָף בֵּיתוֹ וְקִיבֵל דְּמֵי נְזָקוֹ מֵהָאֶסְסֶעְקוּרְרַט וְכַעַת תּוֹבַע אֶת שְׁכְנֵנוּ מִדִּין נְזָקֵי אֵשׁ שְׁהִיְתָה הַשְּׂרִיפָה בְּפִשְׁעֵתוֹ וְהַשְּׂכָן טוֹעֵן כְּנִגְדּוֹ הָרִי לֹא אֶפְסְדִמְיָה כְּלוּם שְׁפָכַר קְבֻלַּת תְּשֻׁלוּמֵי נְזָקָה מֵהָאֶסְסֶעְקוּרְרַט וְנִפְשׁוּ בְּשִׂאֲלָתוֹ הָאִיָּה לִנְדִינְיָה לְהָאִי דִּינָא: הִנֵּה אָף דְּהַשְׁ"ף בַּח"מ סִי א' סַק"ב כ' בְּשֵׁם הַרְש"ל דְּאִין דְּנִין בּוֹזֵה"ז נְזָקֵי אֵשׁ וּבּוֹר וּכ"כ הָרַאָבָ"ן רִישׁ ב"ק בַּח"ז הֲלֹא בַּהֲג"א פ' הַפּוֹנֵס כ' בְּשֵׁם א"ז וּבַאֲס"ז ב"ק פ"ד: ד"ה אֵילִימָא בְּשֵׁם פְּרִיטֵי הַרְמ"ה וּבְמַרְדְּכֵי ר"פ הַחֹבֵל בְּשֵׁם אָבִי הַעֲזָרִי וּבַס' הַמְּכָרִיעַ לְרַבִּינוּ יִשְׁעָי הַזְּקֵן בְּשֵׁם ר"צ גָּאוֹן פְּנֻלָם כְּתִבּוּ דְּנִין אֵשׁ וּבּוֹר בּוֹזֵה"ז נְהָרִי בְּתוֹס' ב"ק ה': ד"ה פִּי שְׁדִית כ' דְּנִזְקֵי בּוֹר שְׁכִיחַ יוֹתֵר מִמְּבַעָה דְּהוּא שֵׁן וְכִינּוֹן דְּקִי"ל בַּב"ק פ"ד: דְּנִזְקֵי שֵׁן דְּנִין בּוֹזֵה"ז מַכ"ש נְזָקֵי בּוֹר וְה"ה אֵשׁ.

וּכ"נ בְּאַמַּת מַד' הַטּוֹר סִי תִי"ח דְּנִין אֵשׁ וּבּוֹר בּוֹזֵה"ז וּכ"פ בְּתִשׁוּ' חו"י סִי קַס"ט וְכֵן הוֹכִיחַ בַּקְּצוּה"ח מַד' הַתּוֹס' ב"ק י"ד: ד"ה פָּרַט וְכֵן הַעֲלָה בְּתִשׁוּ' שְׁבוּ"י ח"א סִי קַל"ו הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה ע"ש שְׁהוֹכִיחַ מַד' הַש"ס בַּח"ז דְּנִין נְזָקֵי אֵשׁ בּוֹזֵה"ז.

אֶפְסֵי בְּהָא יֵשׁ לָנוּ לְדוֹן בַּח"ז שְׁאִין לְבַעַל הַבַּיִת הַזְּקֵן מֵהַשְּׂרִיפָה פִּינּוֹן שְׁקִיבֵל תְּשֻׁלוּמֵי נְזָקוֹ מֵהָאֶסְסֶעְקוּרְרַט. וְלְכַאוּרָה י"ל דְּמַצִּי בַּעַה"ב לֹאֲמַר לְבַעַל הָאֵשׁ מַה לָּהּ שְׁבִיטֵי מְוַבְטָח בְּהָאֶסְסֶעְקוּרְרַט מִן שְׁמִיָּא רַחֲמֵי עָלֵי וְנִסְתַּבֵּב שְׁיֵהֵי' כֵּן וְצָרִיף אַתָּה לְשַׁלֵּם לִי נְזָקֵי אֵשׁ דְּוָמִיָּא דְּמַצִּינוּ בַּב"ק קַט"ז.

בְּעִיָּא מִינֵי' ר"כ מֵרַב יָרֵד לְהַצִּיל וְעָלָה שְׁלוֹ מֵאֵלָיו מַהוּ א"ל מְשַׁמְיָא רַחֲמֵי עָלֵי הָרִי דְּאָף דְּאִין לְהַצִּיל הַזְּקֵן שְׁחִמּוּרוֹ עָלָה מֵאֵלָיו אַפ"ה פִּינּוֹן דְּיָרֵד לְהַצִּיל ע"מ שְׁיִתֵּן לוֹ דְּמֵי שְׁלוֹ אֲמָרִי דְּהָא דְּעָלָה שְׁלוֹ מֵאֵלָיו מִן שְׁמִיָּא רַחֲמֵי עָלֵי וְהוּא צָרִיף לִיתֵּן לוֹ דְּמֵי חִמּוּרוֹ כְּאֵלוֹ מַת וְה"ה בַּח"ז י"ל דְּאֲמָרִי לִי לְבַעַל הָאֵשׁ זֵיל שְׁלִים נְזָק הָאֵשׁ וּמַה שְׁהוּא מְקַבֵּל תְּשֻׁלוּמֵי אֶסְסֶעְקוּרְרַט מִן הַשְּׂמִיָּים הִיוּ מְסִייעִין בְּהַדְּנָה שְׁיִבְטִיחַ בְּטִיחַ אֶת בֵּיתוֹ אָמַנְם כַּד מְעִינְינִין שְׁפִיר ל"ד דְּהִתֵּם אֲמָרִי כְּשִׁירֵד לְהַצִּיל חִמּוּרוֹ שְׁל חֲבִירוֹ ע"מ שְׁיִשְׁלַם לוֹ אֶת שְׁלוֹ הָרִי דִּינֵי' כְּאֲבוּד וְנִתְחַזְּבֵי הָאִיף לְשַׁלּוּמֵי לִי וְכִי עָלָה וְנִהְדַּר זָכִי בִי מְשַׁמְיָא הוּא דְּזָכָי' לִי מֵהַפְּקָרָא עַפִּירֵשׁ"י שְׁם וּבַח"מ סִי רַס"ד ס"ד בַּהֲג"ה מִשְׁא"כ בַּח"ז פִּינּוֹן דְּמַעוֹלָם ל"ה לוֹ הַזְּקֵן אַחֲרֵי שְׁקִיבֵל מֵהָאֶסְסֶעְקוּרְרַט לְפָה יִשְׁלַם לוֹ זֶה דְּמֵי בֵּיתוֹ.

וּבַלֵּא"ה נִרְאָה דַּל"ש לֹאֲמַר מְזָלוֹ גָּרַם וּמְשַׁמְיָא רַחֲמֵי עָלֵי רַק בְּמִידֵי דְּאֲתֵי מִמִּילָא כִּי הִתֵּם שְׁחִמּוּרוֹ עָלָה מֵאֵלָיו וְכַדְּמַצִּינוּ בְּגִיטִין ע"ד: הַהוּא גְּבָרָא דַּא"ל לְאַרִיסֵי' כ"ע דְּלוֹ תִלְתַּת דְּלִנּוֹתָא וְאָכְלוּ רִיבְעָא אֶת דְּלֵי אַרְבְּעֵי וְאָכּוּל תִּילְתָּא לְסוּף אֶתָּא מִיְטְרָא וְאָמַר רַבָּה הָא לֹא אֲצִטְרִיכָא וּפְרַשׁ"י וּמְזָלוֹ גָּרַם וְהוּא דְּהַמְטֵר הִבָּא בִּידֵי שְׁמִיָּים הוּא וּמַצִּינוּ נְמִי כַה"ג בְּש"ס ב"ק צ"א.

אָמְדוּהוּ וְהִבְרִיא נֹתֵן לוֹ כֹּל מֵהַ שְׂאֵמְדוּהוּ וּפִירַשׁ"י שְׂאֵמְדוּהוּ שְׂיַחֲלָה זְמַן מְרוֹבָה וְהִבְרִיא לְזְמַן מוֹעֵט נֹתֵן לוֹ כֹּל מֵהַ שְׂאֵמְדוּהוּ דְמִשְׁמִיא רַחֲמֵימוּ עָלָיָהּ ע"ש וְהִינּוּ דְהֶרְפוּאָה מִמִּילָא קִאָתָיָהּ וְהִכִּי אֲשַׁפְחוּ בַב"ב נ"ה.

פְּרָדְכָתָּהּ מְסִיעָה מְתָא וְהַנ"מ דְאֶצְיָלְתָיָהּ מְתָא אַבְל אַנְדִּיֶסְקִי סִייעָתָא דְשְׁמִיא הוּא וּפִירַשׁב"ם אַנְדִּיֶסְקִי מְמוֹנִין שְׁל מְלָךְ הַרְגִילִין לְגַבּוֹת מְפָל בֵּית וּבֵית מְפָל אִישׁ וְאִישׁ עַד שְׂיַעֲלָה הַחֲשָׁבוֹן לְמַס הַקְּצוּב וְשִׁכְחוּ לְזָה אוֹ לֹא רָצוּ לְשִׂאוֹל לוֹ כְּלוּם בְּשִׁבִיל שֶׁהוּא אָדָם בְּטַל וְסִבּוּרִין הָיוּ שְׂאִין לוֹ מְמוֹן וְגָבוּ כֹּל הַמַּס מְפָל הַשְּׂאָר אַעפ"י שֶׁהַכְּבִיד עָלֵיהֶם הַמַּס כְּדִי שֶׁהִי לוֹ לְזָה לִיתֵן פְּטוֹר דְסִייעָתָא דְשְׁמִיא הוּא שְׁמַחְלוּ לוֹ עַכ"ל וְהִינּוּ כִּינּוֹן דְשִׁכְחוּ הַמְמוֹנִים לְתַבְּנֹעַ מַס מְמוֹן אוֹ שְׁסִבּוּרִין שְׂאִין לוֹ וְלֹא תִבְעוּהוּ הו"ל מִיָּדִי דְאֵתִי מִמִּילָא וְלִכְךָ אַעפ"י שְׁעִי"ז שְׁלַחוּ שְׂאָר הַקְּהָל יוֹתֵר בַּכ"ז אֲמַרִי דְסִייעָתָא דְשְׁמִיא הוּא וְאִין יְכוּלִין הַקְּהָל לְתַבְּנֹעַ מְמוֹן חֶלֶק מַס שְׁלוֹ.

וְדַמְיוֹן לְזָה אֵיתָא ג"כ בְּמִנְחוֹת ק"ז: שְׁשָׁה לְנִדְבָה כְּנִגְדַּת מִי אֲמַר חֲזַקִּי כְּנִגְדַּת שְׁשָׁה בְּתִי אֲבוֹת הַפְּהִגִים שְׁתַּקְנוּ לָהֶם חֲכָמִים שְׂיָהָא שְׁלוֹם זַע"ז וּפִירַשׁ"י שְׁעוֹרוֹת שְׁל בְּהַמּוֹת הַנְּקָחוֹת מִן הַשׁוֹפְרוֹת הָיוּ לְפַהֲגִים כּו' וּמְנַצֵּי הַנְּהָ קַמְאִי בְּהַדִּי הַנְּהָ וְאֲמַרִי יֵשׁ לָכֶם עוֹרוֹת וְאִין אִין לְנוּ כְּלוּם וְאִי מְשׁוּם הַנְּהָ עוֹלוֹת שְׁהִבִּיאוּ יְחִידִים בְּמִשְׁמָרוֹת שְׁלָנוּ מְשׁוּם מְזַלְגִינוּ הוּא כּו' הָרִי שֶׁהִי מְקוּם לְהַפְּהִגִים הַלְלוּ שְׁלֹא הַקְּרִיבוּ הָעוֹלוֹת מִהַשׁוֹפְרוֹת לְעַרְעֵר כְּנִגְדַּת הַפְּהִגִים שְׁבָאִים אַחֲרֵיהֶם אִם הִי מְקַרִּיבִין מִהַשׁוֹפְרוֹת בְּמִשְׁמָרְתָן וְנוֹטְלִין עוֹרוֹתֵיהֶן אַף שְׁל"ה לָהֶם הַיְזִק לְהִרְאִשׁוֹנִים שְׁהִיוּ לָהֶם עוֹרוֹת מְעוֹלוֹת הַיְחִידִים שְׁהַקְּרִיבוּ בְּמִשְׁמָרְתָן בַּכ"ז הָיוּ יְכוּלִין לֹאמַר זֶה מְזַלְגִינוּ גְרָם וְהוּא מְפָנִי שֶׁהוּא דְבָר הַבָּא מִמִּילָא בְּלֹא הַשְׁתַּדְּלוֹת אֲנוּשִׁי וְכִי"ב כ' בַּמַּג"א סִי קל"ב סק"ב לְעִנְיָן כְּשִׁישׁ ד' יא"צ נֹתֵנִין לַכ"א קְדִישׁ וְאִירַע רַע בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׂאֲמָרוּ שֶׁה"ש וְהִטִּילוּ גוֹרֵל בֵּין הַפָּל הַיָּא"צ וְהָאֲבֵלִים וְנִפְל הַגּוֹרֵל עַל א' מִהִיא"צ וְטַעְנֵנוּ הָאֲבֵלִים מֵאֲחַר שְׁיֵשׁ לַכ"א קְדִישׁ לֹא נִיתֵן לָכֶם קְדִישׁ שְׁל מְזַמּוֹר וּפּוֹסֵק הַמַּג"א דְיְכוּל הַבְּעַל יא"צ לֹאמַר מֵהַ שְׁזִכִּיתִי בְּגוֹרֵל מְשָׁמִים הוּא דְרַחֲמֵימוּ עָלַי וּמְזַלִּי גְרָם ע"ש וְהִינּוּ דְגוֹרֵל הוּא ג"כ מִיָּדִי דְמִמִּילָא וְשִׁינְךָ לֹאמַר שְׁמַזְלוּ גְרָם וּמְצִינוּ עוֹד עִנְיָן כְּזָה בַּח"מ סִי ע"ב סמ"ד רְאוּבֵן שֶׁהִי"ל מְשָׁפוֹן בְּיַד עֶכּו"ם מְלָנָה בְּרִיבִיתִּשְׁמַעוֹן הַנְּצָרָךְ לְמַעוֹת וּבִקְשָׁתָּהּ מְרָאוּבֵן שְׁיִרְשֶׁהוּ לְלוֹת מְמוֹן עַל אוֹתוֹ מְשָׁפוֹן וְעֵשָׂה כֵּן וְנִשְׁרַף הַמְשָׁפוֹן בְּיַד הָעֶכּו"ם פְּטוֹר שְׁמַעוֹן מְלִשְׁלֵם לְרְאוּבֵן דְּמִי הַמְשָׁפוֹן וְאִין רְאוּבֵן יְכוּל לְטַעוֹן לְשַׁמְעוֹן הָא קָא מְשַׁתְּרֵשֶׁת שְׁנַפְטָרַת מְחוּבָּךְ ע"י מְשָׁפוֹנִי זֶה כּו' מֵאִי אִיכְפַּת לִי רְאוּבֵן בְּשַׁמְעוֹן מְשָׁמִיא הוּא דְרַחֲמֵימוּ עָלַי דְשַׁמְעוֹן ע"ש וְכ"ז הוּא בְּדָבָר שְׁנִסְתַּבֵּב מִמִּילָא מִשָּׂא"כ בַּנ"ד הָרִי בְּעַל הַבֵּית לְתַכְלִית זֶה הַבְּטִיחַ אֶת בֵּיתוֹ פֶּן יִשְׁרַף וְלֹא יִהְיֶה לוֹ מִמִּי לְגַבּוֹת נִזְקוֹ שְׂיִשְׁתַּלֵּם מִהָאֶסְעָקוֹרְאֵנִי וְאִין זֶה תְּלוּי בְּמִזַּל כִּינּוֹן שְׁבָא ע"י חֲרִיצוֹתוֹ שְׁנִזְדַּרְזוּ לְהַבְּטִיחַ אֶת בֵּיתוֹ.

וּמְלַבֵּד זֶה הָאִיךָ יוּכַל לֹאמַר הַבְּעַה"ב מְזַלִּי גְרָם שְׂאֵתָהּ הַכְּשָׁרְתָּ אֶת נִזְקִי וְתִשְׁלַם לִי אֲדַרְבָּא בְּעַל הָאֵשׁ יְכוּל לֹאמַר מְזַלִּי גְרָם שְׁהַבְּטַחְתָּ אֶת בֵּיתִךָ וְלֹא יִהְיֶה לְךָ הַיְזִק שְׁעִי"ז לֹא אֲצַטְרַךְ לְשַׁלֵּם לְךָ.

וְהָרִי מְצִינוּ בְּכַתְּנוּבוֹת ר"פ הַנוּשָׂא בְּנוּשָׂא אֶת הָאֵשָׁה וּפְסָקָה עִמּוֹ שְׁיִזוֹן אֶת בְּתָהּ חֲמִשׁ שָׁנִים גִּיסַת וּפְסָקָה עִם הַשְּׁנִי שְׁיִזוֹן אֶת בְּתָהּ חֲמִשׁ שָׁנִים א' נֹתֵן לָהּ מְזוֹנוֹת וַא' נֹתֵן לָהּ

דמי מזונות ואמאי לא יאמר הראשון מזלי גרם שאינה צריכה למזונות ולמה ישלם לה דמי מזונות וע"כ דבדבר שבא ע"י השתדלות אנושי ל"ש לומר מזלו גרם ונהרי הא שפפרנסה השני הוא מפני שהאשה התנתה עמו ואי לא התנאי הא ל"ה ונה ול"ש בזה לומר מזלי גרם אמנם איפא לעיוני בָּהָא דא' התם בכתובות ק"ג ההוא גברא דאוגר לי ריחיא לחברני לטחינה לסוף איצטר זבן ריחיא וסמרא א"ל עד האידנא הני טחינא גברא השפא הב לי אגרא א"ל מיטקון טחינא לך סבר רבינא למימר היינו מתני' לא יאמרו שניהם הרי אנו ונין אותה פאחד אלא א' ונה וא' נותן לה דמי מזונות א"ל רב עוירא מי דמי התם חד פרסא אית לה תרתי פרסתא לה הכא מצאי אמר לי טחון ונפין טחון ואותיב והקשו התוס' למאי דמוקי התם בלית לי טחינא לריחיא א"כ בלא"ה ל"ד למתני' דבמתני' ליפא פסידא לבעל פי יחייב לה דמי מזונות ממה שהי' נותן מזונות עצמן אבל השוכר אית לי פסידא אם יתן שכר הטחינה שהרי אינו מוצא לטחון ומכיסו יצטרף לפרוע ותי' דאי לאו ה"ט נהי דשוכר לא יצטרף ליתן לו שכר מכיסו אבל לעכב הריחים עד הזמן שהתנו ביניהם לא יוכל השוכר הואיל ומשפיר אית לי פסידא ע"ש ולכאורה אמאי באית לי לשוכר טחינא לריחיא צריף ליתן הדמים למשפיר אמאי לא יוכל השוכר לומר מן שמיא רחימו עלי שיתעשר המשפיר דהרי עשירות הוא דבר שאינו תלוי בתריות האדם אלא במי שהעושר שלו ויקבל השוכר דמי הטחינה לעצמו דהרי חזינין דהאי טעמא דמן שמיא רחימו עלי מהני גם באיפא הפסד להשני כהך דאנדיסקי דבש"ס ב"ב ה"ל דאף דבשביל שלא קבלו המס אצל הפרדכס הכבידו המס על השאר.

אמנם באמת הדבר נכון דא"א לומר שהשוכר ישפיר. הריחים ויקבל דמי הטחינה לעצמו פנין דהריחים הוא של משפיר וקיי"ל כר' יוסי דא' בב"מ ל"ה: פיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו ובמח"א ה' שכירות סי' י"ט הוכיח דאפי' היכי שיש לו רשות להשפיר אמרי' ה"כ ע"ש ועי' ב"מ קי"ז: א"ר יוחנן בג' מקומות שנה לנו ר"י אסור לאדם שיהנה מממון חבירו ובפירש"י ותוס' שם.

משא"כ בהא דאנדיסקי אין הפרדכת נהנה מהממון של השאר רק דמשפירשי לי שאינו נותן מס אין זה חשיב הנאה שהרי הממון שלו כמ"ש בתוס' ע"ז י"ג. גבי יום שע"א מנחת בו את המכס כו' יניח נמצא נהנה ופירש"י יניח העטרה בראשו נמצא נהנה מן הריח וכ' התוס' ואעפ"י שמניחין לו המכס ונהנה אינו נקרא נהנה מע"ז פנין שהמעות שלו ע"ש וא"כ לא יוכל השוכר להשפיר ולקח דמי הטחינה לעצמו אפס שניח את הריחים בטל ולא יטחון כלל ע"ז שפיר אמרי' דכופין על מדת סדום דזה נהנה וזל"ח.

ולבר מן כל דין נראה דבנ"ד לא יוכל בעה"ב לומר מן שמיא רחימו עלי להפסיד לבעל האש להוציא ממנו דמי נזקו דבכל הני פבר נתחייב ואח"כ נסתבב סיבה שיוכל הב' לפטור א"ע שפיר אמרי' דלא נפקע חיובו פנין דיוכל למימר מן שמיא רחימו עלי ואינו יוצא מהחיוב שהי' רובץ עליו משא"כ בנ"ד אין אנו יכולין להטיל חיוב על בעל האש להוציא ממנו מפח הטענה הזאת וכיון שאין להבעה"ב היזק א"י לתבוע מחבירו נזקי אש ובפרט דהרי כ' בפרש"י ב"ק ס"ב.

דמבעיר לא מזיק בידים הוא אלא פושע פדכתיב פי תצא אש מעצמה ע"ש. אמנם זה ברור דאם אין הבית מובטח כ"כ בהאססעקוראנץ כפי שעלה הנזק בודאי מחויב בעל

האש להשלים לו הפותר משום דא"ל הבעה"ב אי שתקת ואי לא אהדריןך לבעלי האססעקוראנך והם יקחו אצלה כל הנזק שנגרם להם בפשיעתך דומיא דמצינו בב"ק ח'.

ובכ"ד דבשלמא אי הי' תובע ממנו כל ההיזק פינון דאינו מוזיל גבי' פלום עתה א"י לומר אי שתקת כו' משום דא"ל לכי תיחדר פמבואר בפירש"י ותוס' ב"ק שם ובתוס' יבמות ל"ז. אבל אם אינו תובעו רק השלמת הנזק בנדאי מחויב בעל האש להשלים זהו מה שנלפענ"ד בזה: סי' רמו ובנידון שאלתו ע"ד שנתקבל מו"ץ בקהלה א' בפ"ס כו"כ לשבוע ונכתב בהפונסט שמקבלים אותו למו"ץ על ב' חדשים ולא אבה המו"ץ שמוע להם לעזוב את מקומו הראשון שאף שהוא מצער בכ"ז פרנסתו בטוחה בלי הגבלת זמן והגידו לו אנשי העדה כי הב' חדשים שנקתב בהפונסט אינו רק לפנים מפני הצד אשר רוח אחרת] עמהם ובאמת ישאר אצלם בקביעות וכבר הוא יושב על מדין בעיר הזאת ג' שנים באין פוצה פה ומצפצף וכעת אחרי שפטר הרב המנוח ז"ל ורצונם לקבל רב אב"ד תחתיו הם תפצים לדחות המו"ץ באמרם שפונתם שישאר בקביעות הי' על ג' שנים עכ"ש: הנה ברמ"א יו"ד סי' רמ"ה כ' דאם נהגו לקבל רב על זמן קצוב הרשות בידם אמנם הגאון חת"ס חיו"ד סי' ר"ו העיד דמה שפותבין בשטר הרבנות על זמן ג' או ה' שנים הוא רק מפאת דקיי"ל בח"מ סי' של"ג דאסור לפועל ומלמד להשפיר א"ע יותר מג' שנים דא"כ יצא מפלל שקיר ונכנס לכלל עבד ואסור למכור עצמו בע"ע והזמן שפותבין הוא לטובת הרב שיוכל לחזור בו אחר פלות הזמן ואינו כע"ע אבל הקהל אין בידם לחזור אפ"י בכלות הזמן וכיון דהמנהג נפוץ במדינתנו שאין מסלקין הרב בכלות הזמן המוגבל בשטר הרבנות א"כ איזה זמן שפותבין הוא לעולם כדקיי"ל בח"מ סי' מ"ב דבכל שטר חיובו הוא ע"ד המנהג וכדמצינו בתוס' ב"ב מ: גבי מתנתא טמירתא דכיון שנוהגין עתה לכתוב בשטרי מתנה ואמר לנו מתנה זו כתובה בשוקא וחתמוה בכרא הלפ"ד פי א"ל נמי סתמא דעתו כפי המנהג שפותבין בשטרות ע"ש וא"כ בנ"ד נהי דנכתב ב' חדשים זה הוי פלא נכתב פלל דהרי אומדנא גדולה היא של"ה המו"ץ עוקר דירתו ממקום שהוחזק בו פבר ומקבל שקרו חק לשבוע באין מקלים דבר ולילה למקום אחר שלא קבולוהו רק על ב' חדשים וכי"ב א' במפות ג': דלא עביד אינש דטרח וכתב שטר לבציר מתלתין יומין ומכ"ש שלא יעשה אדם שטות כזה להפסיד פרנסתו הקבוע וללכת למק"א על מש"ב' חדשים ואף דכ' בתוס' כתובות מ"ז: דל"א אומדנא היכי שתלוי בד"א ע"ש מ"מ אומדנא גדולה מהני גם בכה"ג כמ"ש בתוס' כתובות ע"ה: ד"ה פתבתינהו לברתה וכן האריך בזה במ"ל פ"ו מה' זכיי' ובנובי"ק חיו"ד סי' ס"ט.

ועתשו' מהרשד"ם חח"מ ס' רנ"ג במי שפכת לאחיו שטר מכירה מחלקו ושוב טוען שלא פתב לו פן אלא פדי שיהי' לו פח למפנר חלקו שפ"ד כ' לו בכתבו שאם ל"ה עושה פן ל"ה רוצים לקנות ממנו אבל לעולם לפי האמת לא פינון למכירה פוסק שם דאזלי' בטר אומדנא שלא מכר ראובן לאחיו אלא פדי שיוכל שמעון למפנר ע"ש הרי דאומדנא פזאת מועלת לבטל פח השטר מפל וכל ומכ"ש דמהני' ליפות את פח השטר וכיון שפן רואה אני הדברים ק"ו.

שבנ"ד אין הקהל יכולים לסלק את המו"ץ הזה לעולם דאם בכל שטר רבנות שפוטבין על ג' או ה' שנים שהוא זמן מסוים שהי' באפשרות לומר שלא נתקבל רק על משך זמן זה אפ"ה מפרשינין דהפונה הי' לעולם מכ"ש באם לא נכתב רק על ב' חדשים הרי ע"כ בלא"ה אנו צריכין להוסיף על דברי השטר ולומר עכ"פ על ג' שנים פטענת אנשי הקהלה א"כ פינון שע"כ אנו צריכין להוסיף בנדאי מוסיפין לעולם כפי המנהג ואמינא לה מד' הש"ס נזיר ז': דקא' ואי תנא שעה א' משום דלא נחית לדוקא אבל אחת ומחצה דנחית לדוקא אימא לא לימני תרתי ופי' בתוס' שם וז"ל ואי תני שעה א' משום דלא נחית לדוקא פי' דבר שאינו יכול להיות שאין נוזרין שעות וכיון שיש להוסיף על דיבורו נוסף נזירות שלם אבל א' ומחצה דנחית לדוקא שיכול להיות נזיר אימא לא לימני תרתי אלא מ"ה הוי ע"ש וכי"ב כ' בתוס' שם י'.

לענין לשון המשנה דאין לנו להוסיף בבא במשנה ולומר חסורי מיחסרא כו' ולהעמיד בבא במשנה אבל היכי דלא מוכח החסרון אין לנו לומר חסורי מיחסרא כו' ע"ש א"כ ה"ה בנ"ד שע"כ אנו צריכין להוסיף על הזמן המוגבל בשטר ב' חדשים ממילא מוסיפין והולכין עד עולם כפי מנהג המדינות ומכ"ש כפי שראיה ממכתב מעלתו שהבטיחו לו טובי הקהל בע"פ כפי' שקמקבלים אותו על כל ימי חייו וכבר פסק בתשו' רמ"א סי' נ' עפ"ד הגה"מ פ' האוננים דקהל שקבלו עליהם רב א"י לחזור דדברי הקהל א"צ קנין וכ"פ בתשו' הרא"ש פלל ו' סכ"א.

שעל פן אין אנשי הקהלה יכולין לסלק המו"ץ מכהונתו ובפרט שהרי כבר החזיק בשירותו ג' שנים ונהרי בתשו' הריב"ש סי' רע"א האריף בראיות דאפ"י מי שהחזיק מעצמו באיזה מינוי ושקרה של כבוד בעלמא א"י להעבירו ע"ש ומכ"ש בכנ"ד שעכ"פ מתחלה קבלוהו הקהל על ב' חדשים וכי נשאר אח"כ בנדאי הי' על סמך הקבלה הראשונה.

ועדיין המו"ץ הזה בחזקתו עומד וחלילה לשום מורה להשיג גבולו ה' הטוב ירום קרן התורה ולומדיה ושלום על דיניי ישראל כנפש ידידו דור"ש באהבה: סי' רמז בעזה"י יום א' צום השביעי תרנ"ג לפ"ק סטרי רב שלום וברכת גמח"ט לכבוד ידידי הרב הגדול וכו' כש"מ אברהם יעקב יוסף נ"י אבד"ק יאשניצא והרב הקריף וכו' מוה' אלטר עזרא זינדמן נ"י דומ"ץ דק"ק סטרזיב יצ"ו.

מפתכם הגיעני ולאשר הימים האלה ימי רצון ותחנונים לא נתנו להשבון בארופה אנקנט ידי בקצרה להשיב להם חוםדעתי הקלושה בדבר המשפט שבא לפניהם. ראובן ושמעון היו להם יערות בשותפות ואיש א' שמו לוי ב"א של ראובן הי' אצלם סוכן ומנהל בייער א' ואח"כ נתנו לו המשמר הזה גם בייער השני ועסק בו איזה זמן ואחרי ראותו שלא טוב לפניו לעבוד עבודתו בייער הב' בעד השכירות הלז ניהי היום שגנזמן לוי עם דודו ראובן וא"ל שאין רצונו להשאר על משמרתו בהיער רק אם יוסיפו לו על משפחתו בכל שבוע א' ר"כ וא"ל ראובן הלא עיניך הרואות שהיא עסק ביש ואיך תוכל לבקש עוד הוספה וענה לוי וא"ל אנכי הרואה שהעסק הוא טוב מאד וא"ל ראובן אם פדכריה פן הוא הגידה לי כמה יעלה לנו רינח מהיער לפי השערתך והשיב לו שלפי חשבוננו יעלה הרינח לערך עשרת אלפים ר"כ ועוד יותר וא"ל ראובן אם יהי רינח כ"כ אזי נוסף לה חמשה מאות

ר"כ חויז הקק לשפוע וכן נגמר ביניהם ולוי עסק בהיער הלז איזה שנים וכעת מקבר לוי שהי רינח בהיער עשרת אלפים ר"כ ויותר ובאו לוי עם שמעון בהרשאת שותפו ראובן לפניכם לדין ותובע לוי עוד ג' מאות ר"כ מהשותפים אחרי שכבר קיבל מראובן זה איזה זמן סך ב' מאות ושמעון משיב שמעולם לא הסכים לזה וגם שותפו ראובן ל"ה מבטיח לו ההוספה הזאת רק כשיסכים הוא לזה והוא מיחה בזה לכה אין בהבטחה הלזו פלוס זהו תוכן הטענות: הנה הלכה רוחתת היא בישראל דבכה"ג שאמר אם יהי פה אתן לך מנה הוי אסמכתא ול"ק כמבואר בח"מ סי' ר"ז ואף דמוכא ברמ"א שם לענין משחק בקוביא דכיון שהוא דבר שאינו בידו לגמרי ולא ביד אחרים אמרי' דגמר ומקני מספק הנה בתוס' ב"מ ע"ד.

כ' בשם ר"ת שאין זה רק במשחק בקוביא משום דאגב דבעי למיקני גמר ומקני ומסקנת דבריהם הוא דאדעתא דהכי עבדי שירויחו או זה או זה וכ"כ באמת ברמ"א שם בשם י"א א"כ בנ"ד הא ל"ש אגב דבעי למיקני כו' פינו דאם יהי רינח כ"כ משמיה הוא דיהבי לי ואינו פחו ועוצם ידו של לוי והנה ל"ש לומר דמפני שסמך על ההוספה עי"ז לא התרשל בעבודתו והי מתאמץ להשגיח היטב בכדי שיעלו הרווחים יותר אמנם ז"א דרק בעשיית איזה מלאכה מצינו בש"ס ב"מ ע"ו.

דא"ל פינו דאמרת לו בארבעה טריחינין ועבדינין לך עבידתא שפירתא ע"ש וזה ל"ש בדבר שאין בו אומנות רק השגחה ונאמנות בעלמא וזה הלא אינו תלוי בתריצות ידים רק באמונתו ותום לבו של לוי אם הוא מתעסק בשלימות הלא מוטל עליו להשגיח באמונה בלי רמי' יהי השקר הרבה או מועט.

וכיון דל"ש אגב דבעי למיקני כו' הו"ל אסמכתא ול"ק ובשלמא במשחק בקוביא אמרי' שפיר אגב כו' פינו דחזא באידך תלי' דאם חבירו ל"ק גם הוא לא יקנה וכיון שרוצה לקנות הוא גומר ומקנה ושמטעם זה נראה דל"ק מה שהקשו התוס' על ר"ת הנ"ל מהך דב"מ מ"ח: דקיי"ל ה"ם כר' יהוד' דאמר דיו שיקנה כנגד ערבונו ול"א אגב דבעי למיקני גמר ומקני וי"ל דר"ת ס"ל כשי' הרמב"ם פ"א ממכירה ה"ד שכ' דלא נחלק ר"י אלא באומר אכפול לך ערבונה אבל בערבוני מחול לך ד"ה קנה פינו דבמה שהמוכר תופס בידו ל"ש אסמכתא ע' בהה"מ שם ובר"ן נדרים כ"ז: וא"כ לפי"ז ל"ש ממילא לומר אגב דבעי למיקני כו' פינו שאינו תלוי זב"ז דהרי כשהלוקח חוזר קונה המוכר את הערבון אפי' אי נימא דכשהמוכר חוזר א"צ לכפול הערבון משום אסמכתא אפי' כשהלוקח חוזר אין המוכר צריך להחזיר הערבון דבמה שתפוס בידו ל"ש אסמכתא וכיון דלא תלינן זב"ז ל"ש לומר אגב כו' אמנם אפי' לד' י"א הראשון שם שכ' דהטעם דמשחק בקוביא ל"ה אסמכתא פינו שאינו בידו ולא ביד אחרים כלל ובסמ"ע שם הוסיף לבאר דכיון דאין לפנינו דבר לתלות בו לומר שעליו סמך דעתו בהבטחתו לכה אמרי' דגמר ומקני א' לחבירו למי שירויח ע"ש והכי מבואר באמת מתוך פירש"י ז"ל בסנהדרין כ"ד: ע"ש ובחי' אמרתי לבאר עפי"ז ד' הש"ס בב"מ ט"ז.

בהא דקא' רב ה"ם חזר וילקחה מבועלים הראשונים מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבא לידו מתיב ר"ש מה שאירש מאבא מכור לך מה שתעלה מצודתי מכור לך ל"א פלוס כו' אמר רמב"ח הא גברא והא תיובתא אמר רבא גברא קא חזינא ותיובתא לא קא חזינא

הָכָא סְמָכָא דַעְתִּי וְהָכָא לָא סְמָכָא דַעְתִּי וּפְרַשׁ"י מִי יֵימַר שְׂיִרְשׁ מְאָבִיו כְּלוּם שְׂמָא יִמְכֹר
אָבִיו נְכָסִיו בְּחַיָּו וְדַקְדַּק בַּפְנֵי פְתוּבוֹת צ"א: דְהָרִי גַם בְּלִקְחָהּ מִבְּעָלִים הָרְאוּשׁוּנִים לָא
סְמָכָא דַעְתִּי דְלוֹקַח מְשׁוּם שְׂמָא יָמוּת הַמוֹכֵר קוֹדָם שְׂיִקְחָנוּ מִהַבְּעָלִים ע"ש וְנִרְאֶה
עַפְמ"ש בְּהִגְהוֹת מְרַדְכִי שֶׁם בְּטַעְמָא דְמָה שְׂאִירְשׁ מְאָבָא מְכוּר לָךְ ל"א כְּלוּם מְשׁוּם
דְאַסְמַכְתָּא הוּא דְהוּא מוֹכֵר מַה שְׂיִרְשׁ מְאָבִיו וְשְׂמָא לָא יִרְשׁ וְאַסְמַכְתָּא ל"ק וְע' בְּנִדְרִים
כ"ז: דס"ל לְרַב אֲסַמְכְתָּא ל"ק וּלְפִי"ז י"ל דְזֵהוּ דְקָא' הַש"ס הָכָא לָא סְמָכָא דַעְתִּי מְשׁוּם
דְשְׂמָא יִמְכְרָנוּ אָבִיו בְּחַיָּו וְהו"ל אֲסַמְכְתָּא וּמ"ש בְּהִגְהַ"מ שֶׁם בְּשֵׁם רַש"י דְהוּא מְטַעַם
דְשַׁלְב"ל בְּאַמְתָּ לָא נִזְפֵר מְזָה בְּפִרְש"י בְּשׁוּם מְקוּם וי"ל דְבְּאַמְתָּ ל"ה דְשַׁלְב"ל פִּינּוּ
דִירְוֶשָׁה מִמִּילָא אֲתִי וּכְמ"ש בַּפְנֵי בְּכַתּוּבוֹת שֶׁם וְגַם הָרִי רַב ס"ל בִּיבְמוֹת ל"ג: דְאַדָּם
מִקְנָה דְשַׁלְב"ל אֲלָא מְשׁוּם דְהוּי אֲסַמְכְתָּא דְשְׂמָא יִמְכְרָנוּ אָבִיו בְּחַיָּו מִשְׁא"כ בְּלִקְחָ שְׂדָה
גְזוּלָה ל"ש לומר שְׂמָא יִמְכְרוּהוּ בְּעָלִים הָרְאוּשׁוּנִים דְאַפְתִי יִטְרַח לְקִנּוֹת מִהַבְּעָלִים
הַשְּׁנָיִים וְאִי דְגַם הָתָם לָא סְמָכָא דַעְתוֹ שְׂמָא יָמוּת הַמוֹכֵר קוֹדָם שְׂיִקְחָנוּ מִהַבְּעָלִים ז"א
דְהָרִי דְכָר זֶה דְשְׂמָא יָמוּת הַמוֹכֵר לָאוּ בְּיָדוֹ הוּא וְגַם לָא בְּיָד אַחֵר רַק בְּיָד הַש"י שְׂהַחֲיִים
וְהַמּוֹת בְּיָדוֹ וּבְכַה"ג הָרִי ס"ל לְרַב שְׂשֵׁת בְּסִנְהֶדְרִין כ"ד: דל"ה אֲסַמְכְתָּא וּא"כ רַבָּא שְׁפִיר
קָא מְשַׁנֵּי לְרַב שְׂשֵׁת לְשִׁי דס"ל דְבַכְה"ג ל"ה אֲסַמְכְתָּא מִשְׁא"כ הָכָא דְאִיכָא ס' דְשְׂמָא
יִמְכֹר אָבִיו בְּחַיָּו בְּכַה"ג הָרִי שְׁפִיר אֲסַמְכְתָּא וּרְמַב"ח דְקָא' הָא גְבָרָא וְהָא תִּיּוֹבְתָא אִיהוּ
ג"כ לְשִׁי אֲזִיל דס"ל בְּסִנְהֶדְרִין שֶׁם דְגַם בְּכַה"ג הָרִי אֲסַמְכְתָּא וּא"כ שְׁפִיר הָרִי תִּיּוֹבְתָא
פִּינּוּ דְגַם בְּלִקְחָ שְׂדָה גְזוּלָה לָא סְמָכָא דַעְתִּי שְׂמָא יָמוּת הַמוֹכֵר קוֹדָם שְׂיִקְחָנוּ מִהַבְּעָלִים.

וּלְקוֹשְׁטָא דְמִילְתָּא י"ל דב' הַסְּבָרוֹת שֶׁל שְׁנֵי הֵי"א הַנ"ל הֵם אֲמַת וְאֵלוּ וְאֵלוּ דַא"ח דְהִיכִי
דְאִיכָא מִיָּדִי לְמִיתְלִי בִּי סְמִיכַת דַעְתִּי אִפִּי שְׂיִיךְ אֲגַב דְבַעֲי כו' אוּ הִיכִי דל"ש אֲגַב דְבַעֲי
לְמִיִּקְנִי כו' רַק שְׂיִישׁ הַמְּעַלָּה דְלִיכָא מִיָּדִי לְמִיתְלִי בִּי סְמִיכַת דַעְתוֹ שְׂקוּלוּן הֵם וּבְשְׁנֵי הֵם
ל"ה אֲסַמְכְתָּא שְׁעַפִּי"ז י"ל דְלָא תְקַשִּׁי קוֹשְׁיָא הַתּוֹס' בְּב"מ שֶׁם ע"ד ר"ת שְׁכ' מְטַעַם אֲגַב
דְבַעֲי לְמִיִּקְנִי כו' מְהָא דְבְּסִנְהֶדְרִין כ"ה.

מְדַמָּה הֵךְ דְמְשַׁחֵק בְּקוּבָיָא לְהָא דַאִין א' מְהֵן נְזִיר הָרִי הָתָם ל"ש אֲגַב כו' וי"ל דְהַש"ס
מְדַמָּה לְהַדְדִי פִּינּוּ דַאִי דְבַהֵךְ דַאִין א' מְהֵם נְזִיר ל"ש אֲגַב כו' הָרִי יֵשׁ הַמְּעַלָּה הָאֲחֵרַת
דְלִיכָא מִיָּדִי לְמִיִּסְמָךְ דַעְתִּי עָלָיו בְּמָה שְׂיִאֲמַר שֶׁהוּא נְזִיר אוּ אִינוּ נְזִיר וּבְמְשַׁחֵק בְּקוּבָיָא
נְהִי דְאִיכָא אֲגַב כו' הָרִי אִיכָא מִיָּדִי לְמִיִּסְמָךְ דַעְתִּי כְּדָא' בְּגַמ' הָתָם דְאַמַר קִים לִי בְּנַפְשָׁאִי
דִיִּדְעָנָא טְפִי אוּ אֲנָא יִדְעָנָא לְנַקוּשִׁי טְפִי וּלְכַךְ שְׁפִיר מְדַמָּה לְהוּ הַש"ס לְהַדְדִי דְכְמוּ בְהֵךְ
דַאִין א' מְהֵם נְזִיר אִי דִי"ל דְגַמַר וּמִקְנִי מְשׁוּם דְלִיכָא מִיָּדִי לְמִיִּסְמָךְ דַעְתִּי עָלָיו אִפִּי"ה
הָרִי אֲסַמְכְתָּא ה"ה בְּמְשַׁחֵק בְּקוּבָיָא אִי דְאִיכָא הַסְּבָרָא דְגַמַר וּמִקְנִי מְשׁוּם אֲגַב כו' ג"כ
הָרִי אֲסַמְכְתָּא וּלְק"מ וּא"כ בנ"ד נְהִי דַאִינוּ בְּיָדוֹ וְלָא בִי"א כְּלָל בְּכ"ז פִּינּוּ דְאִיכָא מִיָּדִי
לְמִיתְלִי שְׁלִפִי שְׂרָאוּבּוֹן חֲשַׁב לְפִי הַשְּׁעָרָתוֹ שְׁלָא יְהִי רִינוּחַ כ"כ לְכַךְ הַבְּטִיחַ לוֹ הוֹסְפָה זֹו
וְע"כ הו"ל אֲסַמְכְתָּא וּל"ק.

וּלְבַר מִן דִּין י"ל דְבַנ"ד הָרִי גְזִים דְבַכְה"ג אִפִּי בְּדְכָר שְׂבִידוֹ הָרִי אֲסַמְכְתָּא דְהָרִי לְוִי בְּיִקְשׁ
מִמְּנוּ רַק הוֹסְפָה א' ר"כ לְשַׁבּוּעַ וְהוּא הַבְּטִיחוֹ מִילְתָּא יִתִּירְתָּא ה' מְאוֹת ר"כ הָרִי גְנוּזָמָא
כְּמוֹ אִם אוֹבִיר וְלָא אֲעַבִיד אֲשַׁלֵּם אֲלָפָא זְוִזִי וְעַתּוּס' ב"מ ס"ו: ד"ה וְאִי אֲמַר קְנִי שְׁכ'
דְמָה שֶׁהוּא כְּפָנְגָד הַרְגִילוֹת הו"ל גְנוּזָמָא.

והנה לכאורה י"ל דמדנתן לו ראובן הב' מאות א"כ גלי אדעתך דמעיקרא גמר ומקני. אמנם מלבד דזה ל"ה ג"ד דאפשר שסוף זה רצה ליתן לו במתנה ולא יותר חוץ לזה הרי אין לחייב את שמעון ע"י ג"ד של ראובן פנין דבשעת אמירתו לא נתחייב יכול שמעון לומר דאיהו לא חשב רק לאסמכתא בעלמא וא"י להפסידו ע"י פשיעות ראובן ע"מ סי' קע"ו וסי' קע"ח ועתשו' מהרשד"ם ח"א חיו"ד סוסי' ס"א.

ולבר מן דין אפי' אי נימא דיש ללוי תביעה על דודו ראובן בכ"ז א"י להוציא משמעון פלום דלא מיבעיא לד' הרא"ש שהובא בח"מ סי' ע"ז שכ' דאפי' אם מודה השותף הב' ש'לה לצורך השותפות מ"מ פנין שבשעת הלואה א"י להכחיש אין השותף הב' נשבע בדמאמר חבירו ואפי' לד' הרמב"ן שם שחולק ואומר דכשמודה שהי' לטובת השותפות אעפ"י שלא נכנס מתחלה בקנין מתחייב שהשותפותין שלו חיון הן זל"ז בכ"ז בנ"ד הלא שמעון כופר ואומר שהבטחה ההוספה של ראובן ל"ה לצורך השותפות פלל רק שרצה ליתן ללוי מתנה שהוא ב"א א"כ בנדאי לא נתחייב שמעון בדבורו של ראובן ורכ"ש שטוען שמיחה בו בפירוש.

ובאמת מצד הדין הרי ל"ה יכול לוי לחזור בו כמבואר בח"מ סי' של"ג דאם חוזר בו מחמת היקרא אין שומעין לו ומבואר בב"ח שם הטעם דכיון דשכיר יום הוא לא מצי חוזר אלא משום דכתיב עבדי הם ולא עבדים לעבדים וזהו דוקא בחוזר בסתם דתליגין שאינו חפץ לעבוד יותר אבל אם חוזר בו מחמת היקרא א"כ גלי דעתך דניחא לי בעבדות אם ישלם לו הבעה"ב כפי היקרא הלכך אין שומעין לו ע"ש ועתשו' כנס"י סי' ח'.

וא"כ ל"ה לטובת השותפות פנין דבלא"ה לא הו"מ לחזור בו מה"ד. ואף לפ"מ שמצדד בס' מח"א ה' שכירות פועלים סי' ז' לומר דאפי' בחוזר מחמת יקרא שומעין לו ע"ש ובתשו' אמרי אש חיו"ד סי' צ"ב הביא דעת רבים מהפוסקים הראשונים ז"ל דס"ל דאפי' בחוזר מחמת היקרא יכול לחזור ולקב' כ' שם דהפועל מוחזק בעצמו ויכול לחזור ע"ש בכ"ז הרי ל"ה צריך ראובן להבטיח לו ההוספה מסוף ה' מאות שלא בקש לוי זאת מידו ואפשר היו מוצאין איש שיהי' סוכן בהיער עבור אותן דמי השכירות ואפשר עוד בפחות.

גם הרי ידוע ד' מקצת מהראשונים ז"ל שכ' בהך דטול דינר והעבירני אין לו אלא שפרו דאפי' אינו מתנה מתוך הדחק ואפי' בדליכא מצוה פנין דהוי יותר מפרדי שפרו ל"ק ויכול לומר משטה הייתי בה פי על פן לפענ"ד אין ללוי טענה נגד שמעון עפ"י דתוה"ק.

והנה מ"ש הרב ר"א עזרא נ"י מד' תשו' מהרי"ט סי' כ"ג שכ' בההוא דסנהדרין י"ט: והי' האיש אשר יפנו כו' וכן ב"ב קמ"א: המבשרני במה נפטר רחמה של אשתי אף דהאדם אינו מבורך בשעת אמירה ל"ש בזה אין ברירה משום דהחייב מתחיל לחול בשעה שהוא כבר מבורך ול"ש א"ב ורצה לדון מזה ג"כ לענין אסמכתא דל"ש בכה"ג במח"כ דבר תימה אמר דא"כ יפלו רוב דיני אסמכתא לפי"ז ובאמת ל"ד להדדי פי עוכלא לדנא דהמהרי"ט לא כ' זה רק לענין ברירה דל"ש ה"תם פנין דמתורת שליחות קאתינין עלה שאין זה נעשה שלוחו רק בשעת עשיית השליחות ואז הוא כבר מבורך ועקצה"ח סי' ס"א שכ' דמטעם זה מהני במי שאמר מי שירצה יהי' שלוחי אף דא"ב ע"ש אבל

לענן אסמכתא דהוא משום דלא גמר ומקני וכינון דאמרי דבשעת דיבורו לא גמר ומקני מאיזה טעם יתחייב את"כ והדברים פשוטים וברורים.

ואדברה נא שלום בהם. יה"ר שניצא בדימוס ביום האדיר והנורא הבא לקראתינו לשלום בכלל כ"י פנפש ידידם דור"ש באהבה: סי' רמח בעזה"י יום ג' כ"ג אד"ר שנת תרנ"א לפ"ק סטרי שלום רב לכבוד ידידי הרב הגדול וכו' כש"מ אברהם יוסף יעקב געלערנטר נ"י אבד"ק יאשניצא ומשנהו הרב הגדול כו' מוה' שלום גאבעל נ"י אבד"ק ברעזאוויע יצ"ו מפתבם עד"ש הגיעני והנני לתשובתם בעסק הד"ת שפא לפניהם ראובן מוכר לשמעון עצי יער בעד פמה מאות ר"כ ונתן שמעון לראובן ערבון ב' מאות ר"כ גם עשו ת"כ שקורין האנדשלאג ועשו שליססצעטיל ביניהם.

וכבוא שמעון עם מותר המעות לקבל הקאנטראקט נתהנ' סכסוך ביניהם נידן איזה פונקט זה אמר בכה וזה אמר בכה ועי"ז לא רצה שמעון ליתן מותר המעות ונסע לזרכו ואחר פמה שבועות נתרצה ראובן שיהי' פרצון שמעון בהפינקט שפחלקו עליו ושוב לא רצה שמעון בהמקח.

וכעת טוען ראובן שבעת שמיאן שמעון בהמקח הוחלט בידו הערבון והעצים כבר מוכר לאיש אחר ושמעון טוען פנגדו שאם פדברי ראובן פן הוא שהי' הפרייה בידו בפל עת לקיים המקח מפאת שלא הוגבל זמן ביניהם א"כ הרשות גם בידו להחזיק תמיד בהמקח ורצה עתה לקיים הקנין ויתן לו העצים או שיתזיר לו האדרויף זהו תוכן טענותיהם: הנה עיניכם הרואות דברי המחבר והרמ"א בח"מ סי' ר"ז סי"א בערבוני מחול לה דהמחבר מביא ד' הרמב"ם דאם חזר בו הלוקח קונה המוכר הערבון דכמה שהוא פחת ידו ל"ש אסמכתא והרמ"א מביא ד' החולקין דגם במה שהוא ת"י הוי אסמכתא ול"ק.

והנה לכאורה יש להקשות ע"ד הרמב"ם מש"ס ב"מ ק"ט. שהוא שתלא דאמר אי מפסדינא מסתלקנא בלא שבחא ס"ל לר"כ שם דמסתלק בלא שבח ורבא אמר אסמכתא הוא ואסמכתא ל"ק וכ"פ הרמב"ם פ"י משכירות ה"ו וקשה דהרי התם השבח הוא בחזקת בעל הקרקע דקרקע בחזקת בעלי קניימא כדא' בב"מ ק"ב וצתוס' ב"ב ס"א: ד"ה ארעתא ואפ"ה אמרי דהוי אסמכתא [ועט"ז ופרישה סי' ר"ז שם דלשון מחול לה ל"ד וכ"מ מד' הש"ס נדרים כ"ז: בהך דליבטלן זכותי שמשם הוא מקור הדין של הרמב"ם וע' בר"ן ובפ"י הרא"ש שם] והרגיש בזה קצת במח"א ה' אסמכתא סי' ו'.

ויש להקשות קוש' זו גם לד' החולקים ע"ד הרמב"ם דהנה בתוס' ב"מ פ"ב. ד"ה לא כ' גבי אבד קתא דמגלא אבד אלפא זוזי דאמרי דהו"ל פאלו המלנה מוחל פל החוב ול"ה אסמכתא ולכאורה הרי דעת התוס' בב"מ ע"ד.

ובסנהדרין כ"ח. דגם במחילה שייך אסמכתא ע' תומים סי' ע"ב ס"ק י"א.

וע"כ דבאם אוכיר ולא אעביד אשלם אלפא זוזי ליפא פסידא לבעל השדה דמניעת הרינוח לא מיקרי הפסד להכי א' אסמכתא ל"ק משא"כ במשכון הא הלנה מפסיד המשכון והיכי דאיפא פסידא כ"ע מודו דבמחילה ל"ה אסמכתא וא"כ קשה לכ"ע בההוא שתלא אמאי יהי' אסמכתא ונלפענ"ד עפ"מ דמבואר בח"מ סי' ע"ג סי"ט ובסי' רמ"א ס"ב ברמ"א דבכפץ שהוא בעין ל"ש מחילה והנה בב"ק ק"י: קא' שם בגמ' על הא דקתני במתני'

בגזל את הגר ונשבע לו ונתן הכסף לאנשי משמר אין היורשין יכולין להוציא מידם וקא' התם ש"מ כסף מכפר מחצה כו' וכ' בתוס' שם מפאן גראה דהפקה א"י למחול פיון דהוי פפרה והקשה הפנ"י בחי' שם דהרי בגזלון דאינש דעלמא קיי"ל דיכול למחול אף דהקרו מעפב פפרה ועכצ"ל דכיון שמוחל לו הו"ל פאלו נטלו ממנו וחוור ונתנו לו והו"ל פפרה בזה וא"כ בכהן נמי נימא הכי ותי' דבשלמא הנגזל שהחפץ היי' שלו פבר א"כ אמרי' שפיר דהו"ל פאלו נתנו לו עכשיו במתנה אבל הפהו הא לא זכה בו מעולם א"י ליתנו לו במתנה כ"ז שלא זכה בו עדיין ע"ש ולפי"ז מיושב ע"נ הקושיא הנ"ל דבשלמא בערבוני מחול לה שפיר מהני במעות מחילה וכשהערבון הוא חפץ הו"ל פאלו נתנו לו במתנה משא"כ שבח האילנות או הפירות שמגיע להשתלן הרי מחילה ל"ש בהו דבדבר שהוא בעין ל"ש מחילה ול"ש ג"כ לומר דליהוי פאלו נטלו וחוור ונתנו להבעלים במתנה כיון דבדבר של"ה שלו מעולם הא א"י ליתנו במתנה כנ"ל: והנה בנ"ד לא מיבעיא אם הי' לראובן הניזק במה שמכר העצים לאחר הרי גם לשי' ר"ת שבתוס' ב"מ וסנהדרין הנ"ל דבערבוני מחול לה הוי אסמכתא מלבד דהרי כ' שם הטעם משום שאמר נמי אם יחוור המוכר יכפול ערבונו ומגו דל"מ לגבי המוכר ל"מ נמי פנגד הלוקח ע"ש ומוכן הוא בסברא דהלוקח לא קניס א"ע רק אם בצד ההיפוך יתקיים גם הקנס של המוכר.

וכי"ב כ' בט"ז יו"ד סי' רל"א סק"ג בשם תשו' הרש"ל בא' שאמר לאשתו תנה לי ת"כ שלא תינשא לאיש אחר אחר מותי וגם אני אדור לה שלא אשא אחרת אחר מותי אין נדרו חל אפי' פבר קיים פו"ר בשעת נדרו ולכן גם נדרה אינו חל פי היא לא נדרה אלא ע"ד זה שנדרו קיים ע"ש והה"נ סברא הוא.

דלא קניס א"ע הלוקח רק באופן שהקנס של המוכר הוא קיים. וא"כ היכי שלא כ' רק ערבוני מחול לה לחוד גם לר"ת מהני ואפי' אי נימא דליתא להו סברא לפי"ד התוס' פתובות מ"ז: דל"א אומדנא היכי שתלוי בד"א וא"כ אף דאומדן דעת הוא שהלוקח לא קניס א"ע רק אדעתא דהכי ל"מ משום שתלוי גם בדעת המוכר ומהו דתשו' רש"ל הנ"ל באמת אין ראי' לפמ"ש במ"ל פ"ו מזכני' ע"ד תשו' הרא"ש פנגד נדוניא לבתו והעני דא"צ למפור ביתו דאדעתא דהכי לא נדר והק' הרי בתלוי בד"א ל"א אומדנא ותי' דשאני נדר משום דהוא רק בינו לבין קונו ע"ש וא"כ י"ל דבהו דתשו' רש"ל שהוא לענין אי נדר שנוגע בינו לבין קונו שייך שפיר אומדנא אף שתלוי בד"א משא"כ בדבר שבממון שבינו לבין חברו ל"מ אומדנא אבל עכ"פ במקום פסידא הא גם לר"ת ליכא במחילה דין אסמכתא פנ"ל אלא אפי' ל"ה לראובן הניזק במקירת העצים לאחר מ"מ הא יכול ראובן המוכר למימר קים לי פהרמב"ם דס"ל דבערבוני מחול לה ל"ה אסמכתא כיון שהוא ת"י.

והנה לכאורה י"ל דאפי' לא נכתב בפירוש בהשליסצעטיל שאם יחוור בו הלוקח ערבונו מחול להמוכר בכ"ז כיון שמנהג הוא פן בין התגרים ובכה"ג שהמנהג הוא פן אפי' לא נכתב פנכתב דמי כמ"ש בתוס' ב"מ ק"ד.

גבי אם אוכיר ולא איעבד אשלם במיטבא דר"מ הי' דורש לשון הדיוט וכ' בתוס' שם דבמה שהדיוטות רגילין לכתוב שלא מתקנת חכמים אפי' לא נכתב פנכתב דמי דאי

בנכתב דוקא פשיטא שיש לו לקיים כמו שהתנה דהא לא אסמכתא הוא ע"ש וע' בהה"מ פ"ח מה' שכירות הי"ג.

וה"ה בנ"ד פיון שהמנהג הוא פן בין הסותרים שהאדרויף נחלט גם כש"ל"ה הניזק אפי' אי לא נכתב בפירוש בנכתב דמי אמנם באמת נראה דכל שלא נזכר פן בהשליססצעטיל אין המוכר יכול לומר קים לי פהרמב"ם דהרי בתשו' מהרשד"ם חח"מ סי' רמ"ז כ' דאפי' לד' הרמב"ם דפוסק בערבוני מחול לה קנה המוכר הערבון אם חוזר בו הלוקח זהו דוקא פשאמר הלוקח פן בשעת המכר אבל אם ל"א פן בשעת המכר אף שמקנדם דברו מזה בכה"ג לכ"ע ל"ק הערבון דאפוי ב מחלוקת לא מפשינין ע"ש וא"כ מכ"ש כש"ל"ה מדובר פלל מזה בנדאי צריף להחזיר להלוקח הערבון.

ומה שרצה הרב מברעזיב לומר דמפח דד"מ מןחלט האדרויף פשחוזר הלוקח ולהכי ל"ש אסמכתא שגה בזה במח"כ דהרי אפי' להסותרים דא' דדמ"ד גם בדבר שאינו נוגע לטובת המלך מ"מ הלא פבר האריף בש"ף סי' ע"ג ס"ק ל"ט וסי' שנ"ו סק"י דל"א דינא דמלכותא דינא במה שהוא נגד ד"ת ונלא רבים מגדולי הפוסקים ס"ל דמדאוריין אסמכתא ל"ק עש"ך סי' ר"ז ס"ק י"ח וכו'נ באמת מש"ס סנהדרין כ"ה.

בהך דאין א' מהן נזיר ע"ש ובדבר מה שרצה הרב מיאשניצא לומר פיון דהלוקח יש לו ביזו השליססצעטיל הוי כמו מחל ותפוס שטר א בידן' הנה מלבד דשי' רוה"פ דמחילה ל"ב קנין אפי' בתפס שטר ע' באס"ז ב"ק מ"ט: ובאה"ע סי' ס"ג וחמ"ח סי' ק"ה ס"ק י"ד ועש"ע ח"מ סי' פ"ב סי"א ובכנה"ג שם ובב"ח ח"מ סי' י"ב ונש"ף שם וסי' כ"א ובסי' רמ"א ופלפל בזה בתשו' שער אפרים סי' קל"ג ושו"ת רח"כ חח"מ סי' ז' חוץ לזה הלא השליססצעטיל גופי' הרי בהשליסס-צעטיל א"י הלוקח לתוכעו פיון שחזר בו מקניית הסחורה ומה זה ענין למחל ותופס שטר.

ועוד הרי הא דתופס שטר ל"מ מחילה הוא משום דשטר העומד לגבות פגבוי דמי דאף דקיי"ל כב"ה דלאו פגבוי דמי מ"מ פחוב פרור גם ב"ה מודה דכגבוי דמי כמ"ש בתוס' סוטה כ"ה: ד"ה ב"ה השני.

ועתשו' מהרשד"ם חח"מ סי' ל' ובכנה"ג סי' פ"ב ובנ"ד הלא אין החוב פרור פיון דספק הוא בשלמי הי' החזרה מהמקח אם מצד המוכר או מצד הלוקח. ולבר מן פל דין הרי השליססצעטיל ל"ה רק כתב יד דאין גובין בו ממשעבדי ונלא א' בגיטין ל"ז.

ובכ"ד דל"א שטר העומד לגבות פגבוי דמי רק בשטר שגובין בו ממשעבדי ע' שבועות מ"ח: ובפרש"י שם. ובכת"י בנדאי מהני מחילה אפי' בתופסו ביזו.

אמנם פיון ש"ל"ה מדובר ביניהם בפירוש שיוחלט האדרויף מחויב ראובן להחזירו לשמעון. דברי דידקם דור"ש באהבה: סי' רמט בעזה"י יום ד' י"א פסלו שנת תר"נ לפ"ק סטרי.

שלום ורב טוב לכבוד ידידי הרב וכו' כש"מ שלום סג"ל גאלדפערג נ"י אבד"ק סוואליווע יצ"ו במדינת אונגארן מכתבו הגיעני כפול והנני לתשובתו עד"ש בעובדא דאתא לקמי' שיליה חודש מנחם העבר בא ראובן לק' ודיבר עם כמה אנשים שיקפרו לו תפוחים הגדלים בהמחוז שלכם והראו לו אנשי ק' מהתפוחים שיש להם לדוגמא ונסע

עם הדוגמאות לביתו ואח"כ חזר לשם ונתן לכמה אנשים ערבונות שילכו ויקנו בהפְּרָים תפוחים ועָשָׂה עִמָּהֶם ע"ז פְּתַח בַּחַת"י הָאֲנָשִׁים דָּשָׁם בְּלַבַּד בְּלִשׁוֹן אוֹנְגָאֲרִישׁ וזמן מְסִירַת הַתְּפֹחִים יִתְחִיל בִּי"ז לִירַח סְעֻפְטֵעֶמְבֶּר וּבְעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא לְשָׁם עִם עוֹד א' וְכָרְאוֹת הָאֲחֵר תְּפֹחֵי מוֹכֵר א' מִשָּׁם וְלֹא יִשְׁרוּ בְּעֵינָיו נִסְעָה לְדַרְכּוֹ וְאַח"כ בָּא רְאוּבֵן לְשָׁם עִם סוֹחֵרִים אֲחֵרִים בְּעֵשִׂירֵי לִירַח אֶקְטָאֲבֶר וְהִתְחִילוּ הַמוֹכְרִים לְהוֹלִיךָ הַתְּפֹחִים לְהַבְּאֵהוּ וּבְבוֹאָם לְחֶצֶר מְסֻלַּת הַבְּרִזָּל וְתִהְיֶמְרִיבָה בֵּין רְאוּבֵן וּבֵין הַסּוֹחֵרִים וְנָסְעוּ אִישׁ אִישׁ לְדַרְכּוֹ וְהַתְּפֹחִים הִלְכוּ לְאִיבּוֹד שְׁנִרְקָבוּ וּמִיַּעוּטָא דְמִיַּעוּטָא שְׁהֲצִילוּ וְהִי לְהַמוֹכְרִים הַפְּסָד רַב מְפִיָּסָם.

עֵתָה הַגִּישׁוּ עֲצָמוֹתֵיהֶם לְפָנָיו וְהִרְאֵה רְאוּבֵן בְּפָנָיו הַבִּי"ד הַכַּת"י שֶׁל הַמוֹכְרִים שְׁפָתוֹב בּוֹ בְּלִשׁוֹן אוֹנְגָאֲרִישׁ וּמְנַעֲמָק לְלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֵז אִיף שְׁמוֹכְרִים לוֹ זוֹיַעֲרַע גַּעזוֹנְדַע עַפְפַּעַל דִּיעַזְעֻלְבַּעַן זְאֵלְלֶעֶן נִיכְט קְלִינְגֶּר אַלְס אֵינַע וּוּאֵלְלוֹסְסַע זִינְן.

זֵינָא זְאֵלְלֶעֶן אֲנִיף דְּעֵן אַבְנַעְהַמַּעַר גַּעפְפַּעֲלִילִיג זִינְן וְטוֹעֵן רְאוּבֵן שְׁאַחֲרֵי שְׁבִיּוֹם י"ז לִירַח סְעֻפְטֵעֶמְבֶּר בָּא עִם סוֹחֵר שְׁלוֹ לְשָׁם כְּמִדְּוֹבֶר וְלֹא יִשְׁרוּ בְּעֵינָיו הַתְּפֹחִים שְׁהֵמָּה וּוִילְדַע עַפְפַּעַל א"כ ל"ה מְחַנְיָב עוֹד לְקַבֵּל עוֹד הַתְּפֹחִים כְּפִי הַתְּנָאִי שְׁבַכְתָּב הַנִּ"ל שְׁהֵתְנָה שְׁיִטְבוּ בְּעֵינֵי הַקּוֹנָה מִמֶּנּוּ וּמָה שְׁבָא בְּעֵשִׂירֵי לְאֶקְטָאֲבֶר לֹא עָשָׂה אֶלָּא לְפָנִים מִשׁוּה"ד בְּכַדִּי לְהַצִּיל מִמּוֹנוֹ וְע"כ הוּא תוֹבַע שְׁיַחְזִירוּ לוֹ מְעוֹתָיו.

וְהַמוֹכְרִים טוֹעֲנִים שְׁהֵלֹא רָאָה הַפְּרָאֲבַע שְׁהָרְאוּ לוֹ וּבְגִלְלוֹתֵיהֶם גְּדֻלִים עַל הָרוֹב רַק וּוִילְדַע עַפְפַּעַל וְהוּא לְקַחֵם עִמּוֹ לְדוּגְמָא וּמ"ש בְּהַכְּתָב שְׁצָרִיכִים לְהַעֲמִיד לוֹ תְּפֹחִים שְׁיֵאוֹתוֹ לְהַקּוֹנָה מִמֶּנּוּ מְכַחֲשִׁים שְׁל"ה מְעוֹלָם תְּנָאִי זֶה בִּינִיָּהֶם וְרַק הַכּוֹתֵב עָשָׂה זֶה בְּרַמִּי לְכַתּוֹב זֶה בְּלִשׁוֹן שְׁאִינָם מְבִינִים אַת"ד הַטְּעֵנוֹת: הִנֵּה לֹא פּוֹרֵשׁ בְּמַכְתָּבוֹ אוֹתָן תְּפֹחֵי יַעַר אִיף הֵיוּ לְפִי שְׁיֵשׁ בְּהֶם שְׁנֵי מִינִים שְׁיֵשׁ בְּהֶם שְׁהֶם יָפִים לְאֶכִּילָה כְּשֶׁאֲרַ תְּפֹחִים רַק מְפֹאֵת שְׁהֶם עוֹמְדִים בַּיַּעַר וְאָדָם אֵין לְעַבְדָּם וּלְשִׁמְרָם מְשַׁתְּנָה טַעֲמָם לְגִרְיַעוּתָא מְשֹׁאֲרַ תְּפֹחִים וְהֶם אוֹתָם הַגְּדֻלִים בְּאַרְץ אֲשַׁכְּנֵז וַיֵּשׁ שְׁאִין רְאוּיִין לְאֶכִּילָה כְּשֶׁהֶם חַיִּים רַק ע"י כְּבִישָׁה וְקוֹרִין אוֹתָן קוּוּאֶסְנִיצִישׁ.

וְהִנֵּה אִם הָיוּ מִהֵמִין הָרְאִישׁוֹן אֶפְשָׁר לומר שְׁהֶם מִין א' עִם שְׁאֲרַ תְּפֹחִים דַּמ"ש בְּהַכְּתָב גַּעזוֹנְדַע עַפְפַּעַל לְשׁוֹן זֶה מְשַׁמְעוֹתוֹ שְׁיֵהִיו בְּרִיאִים וּשְׁלָמִים וְלֹא מוֹרְקָבִים אֲבָל לֹא שְׁיֵהִיו יָפִים בְּטַעֲמָם מִן הַמְּוֹבָחַר וּגְדוּלָה מְזוֹ כ' בְּתִשׁוֹ צ"צ סי' י"א לְעַנְנֵן מִי שְׁנַתְחַיֵּיב לִיתֵן לְחַבִּירוֹ בְּגָדִים טוֹבִים דִּיכּוֹל לִיתֵן לוֹ בִּינּוֹנִים דְּטוֹבִים אֵינוֹ מוֹצִיא רַק רְעִים וּגְרוּעִים אֲבָל בִּינּוֹנִים הֶם ג"כ בְּכָלֵל טוֹבִים ע"ש אֶמְנָם מְלַבַּד דְּכַנ"ד שְׁנַתֵּן לְהֶם מְעוֹת אֶפִּי בְּסַתְמָא בְּוֹדָאִי הִי בְּנַתּוֹ עַל תְּפֹחִים יָפִים כְּדַמְצִינוּ בַּב"מ ע"ב: מֵאֵן דִּיְהִיב זוּזֵי אַתְרַעָא אֶפִּירֵי שְׁפִירֵי יְהִיב חוּץ לְזֶה הָרִי אוֹתָן תְּפֹחִים יֵשׁ לְהֶם לְנוּי שְׁנַקְרָאִים וּוִילְדַע עַפְפַּעַל וְאִינָם בְּכָלֵל תְּפֹחִים סַתְמָא וְהֵלֹא בְּמִשְׁנָה גְּדָרִים נ"ג.

קִי"ל הַנּוֹדֵר מִן הַיֵּרֶק מוֹתֵר בְּיִרְקוֹת הַשְּׂדֵה שְׁיֵשׁ לְהֶם שֵׁם לְנוּי וְאַשְׁפַּחַן כִּי"ב טוֹבֵי ע' סוֹפָה י"ג. אַזּוֹב וְלֹא אַזּוֹב שְׁיֵשׁ לוֹ שֵׁם לְנוּי וְחוֹלִין פ"ח: עֶפֶר שְׁרִיפָה אִיקָרֵי עֶפֶר סַתְמָא לֹא אִיקָרֵי וְעַרְש"י סְנֵהֲדָרִין קי"ב: ד"ה לְעוֹלָם בְּבַע"מ כו' יִצְאוּ אֵלוֹ שְׁיֵשׁ לְהֶם שֵׁם לְנוּי וּבַתּוֹס' עִירוּבֵין ב': ד"ה בֵּין לְרַבְּנָן וְעַתְשׁוֹ מוֹצָל מֵאִשׁ ס"א סי' י"ח.

והנה אף דמצינו בש"ס עירובין כ"ט. א"ל ההוא מרבנן לרבא תפוחים בכמה א"ל וכי מערבין בתפוחים ולא נהא תנן כל האוכלין מצטרפין כו' והני נמי בני טמוני ט"א נינהו וכמה אר"נ תפוחים בקב וכ' המרדכי הובא בב"י א"ח סי' שפ"ו דההוא ע"כ בתפוחי יער מיירי דאל"כ מה תמיהא דרבא דקא' וכי מערבין בתפוחים וע"כ פסקי' בש"ע שם דמערבין בתפוחים של יער בקב ועתוס' עירובין כ"ז: סד"ה מאן דמתני א"כ תזינין דקרי לתפוחי יער תפוחים סתמא אמןם הלא לשון חכמים לחוד ולשון בנ"א לחוד וקיי"ל בש"ע ח"מ סי' מ"ג דבלשון השטר אזלי' בתר לשון בנ"א'.

ובלשון בנ"א אין קורין לתפוחי יער תפוחים סתמא. ולבר מן דין הרי באמת שני מינים הם ורק לגבי נדרים קיי"ל בנדרים נ"ד.

כר"ע דכל מידי דמימלך עלי' שליח מיני' הוא אבל איך אפשר לומר לענין מכירה שאם מכר תפוחים סתמא יהי' בכלל זה תפוחי יער ושהם מינים שונים ונפרדים פדמצינו בפ"א דכלאים משנה ד' התפוח והחנוד פלאים זב"ז ופ"ה הרע"ב חנוד הוא תפוח יערי וכן איפסק להלכה בש"ע יו"ד סי' רצ"ה ס"ו דתפוח ותפוח יערי פלאים זב"ז דאע"ג דהפרי והעלין דומין זל"ז אפ"ה הני פלאים ע"ש ובתשו' נא"ד סי' י"ב האריף לבאר דהמשנה דקתני דהני פלאים אין הפונה על אותן תפוחי יער שא"א לאוכלם רק ע"י פבישה הנקראים קוואסניציש דאותן תפוחים גדילים באילני יער דלא נטעום למאכל והם בכלל אילני סרק ונהם בלא"ה פלאים משום דאילן מאכל באילן סרק פלאים זב"ז אלא הפונה תפוחי יער הטובים וראויים לאוכלן חיים דנה הני אילן מאכל וקמ"ל התנא בנה דלפי שיש שינוי בטעמם ארז"ל דאעפ"י שהוא ג"כ תפוח מ"מ שני מיני תפוחים הם ע"ש מה שפפ"ל בד' הט"ז א"ח סי' ר"ג לענין הברכה על תפוחי יער וא"כ פיון דב' מינים הם א"א לומר שאם קנה תפוחים סתמא יהי' הרשות ביז המוכר ליתן לו תפוחי יער דל"ש לומר בנה דהו"ל ללוקח לאתנויי שלא יהיו תפוחי יער פיון שאין זה מאותו המין פלל ועתוס' ב"מ מ"ב: גפי' הא דקא' התם בגמ' נימא לי' לסרסרי' זיל שלים אמר לא א"ל מהא רמי ומהא לא תירמי וכ' בתוס' שם דבשני מינים הני קפידא אע"ג דלא א"ל מהא לא תירמי: אמןם כ"ז הי' שייף רק אם ל"ה מראה לו המוכר דוגמא מהמין שמכר לו אולם בנ"ד הרי המוכרים הראו לראובן תפוחים לדוגמא וקיבל מהם הדוגמאות האלה שהיו תפוחי יער א"כ בפירוש קנה מהם המין הזה וא"כ בבואו אליהם בי"ז לירח סעפ"עמבר ורצו ליתן לו התפוחים מהדוגמאות ההם הלא הי' מחוייב לקבלם ומה שלא ישרו בעיני הקונה מה להם ולו ואף שהותנה בהפכת שייטבו בעיני הקונה ממנו בכ"ז הלא אמר שא"ר לקבלם מפני שהם ווילדע עפ"על ולא שום מום אחר וכיון שהדוגמא הי' תפוחי יער הלא זה המין קנה מהם וכונת התנאי שיאותו בעיני הקונה בנדאי הפירוש שלא יהיו רפים ומרוקבים ולא קטנים אבל לא על המין ועש"ע ח"מ סי' ס"א סט"ז דבתנאי שאדם מתנה עם חברו אין הולכין אחר הלשון רק אחר הפונה ועתשו' פמ"א ח"ב סי' קי"ז.

ואף שבס' בית מאיר אה"ע סי' קי"ח סי"ט כ' לחלוק ע"ז ונהביא מש"ע יו"ד סי' רי"ח ס"א בהג"ה דבגדר שבינו לבין חברו הולכין אחר הלשון ובתשו' ח"צ סי' ד' כ"כ בפשיטות ולא הביא מח"מ סי' ס"א הנ"ל בכ"ז זהו רק היכי דהלשון מוכיח בבירור

להיפך אכל בנ"ד הלא אדרבא נראה בעליל שפודאי לא נתפנוו שיהי' הברייה ביד הקונה לחזור מגוף המקח ולומר שיתנו לו מין אחר ממה שהראו לו הדוגמא ונאמקדנא דמוכח הוא שהפונה הי' שלא יהיו גוף התפוחים מקולקלים וחוז' לזה פיון שבשעת מכירה מכרו לו סתם אע"ג שבכתבת השטר נזכר התנאי הנ"ל מ"מ פיון שהשטר הי' לשון המוכר כפי שהעתיק לי כ"ת הרי מבואר בח"מ סי' ר"ז דאם בתחלה מכר לו סתם וקודם שנגמר המקח הטיל המוכר תנאי שהוא טובת הלוקח ולא נחתם בו הלוקח אין זה אלא פטומי מילי בעלמא ואף שבב"י שם כ' בשם תה"ר דאם אמר ע"ת פן אני מוכר לך ודאי לאו פטומי מילי בעלמא הוא אלא תנאי גמור בכ"ז הלא בד"מ שם הביא בשם הגמ"ר דאע"ג דאתני בת"כ ל"מ וגם בב"ח הביא ב' דיעות בזה ובאמת בתוס' כתובות פ"ג.

ד"ה כדר"כ מוכח דל"מ שהקשו שם לענין כותב לאשתו דו"ד אין לי בנכסיה דל"ל להביא מדר"כ דקא' נחלה הבאה לו לאדם ממק"א אדם מתנה עלי' שלא יירשנה בלא"ה הא כל דבר שבממון תנאו קניי' ור"מ לא פליג אר"י בשכ"ו אלא משום דהוי מתנה עמ"ש בתורה ותי' דכיון דלאשה איבעי לה לאתנויי ומתני הבעל הו"ל פטומי מילי בעלמא הרי דאפי' תנאי גמור ל"מ בכה"ג עתוס' ב"ק פ' החובל גבי קרע פסותי ועמ"ל פ"ג מזכ"י עכ"פ פיון דאיכא בזה ב' דיעות יכול המוחזק לומר קים לי פהך דיעה דל"מ תנאי בכה"ג: ובדבר מה שנסתפק כ"ת אם חל הקנין לפי שהי' דבר שאינו ברשותו כי המוכרים לא היו להם תפוחים ברשותם ורק אחר שקבלו מראובן הפעות היו משוטטים בפפרים וקנו סכום התפוחים שמכרו.

הנה לפענ"ד פיון דמינו מצוי בשוק חל הקנין דאף דבש"ף סי' ר"ט העלה דל"מ בדבר המצוי בשוק רק למי שפרע מ"מ בנ"ד הלא הי' שלוססצעטיל שנהגו הסוחרים עתה לקנות בו והו"ל קנין סטימטא דאף דדעת המרדכי בפראד"מ דבדשלב"ב: דאין שום קנין מועיל בו ל"מ ג"כ קנין סטימטא אמנם הלא באמת בתשו' רש"ל סי' ל"ו כ' דמהני קנין סטימטא באורגדי אף דהוי דבר שא"ב ועתשו' הרא"ש פ"ל י"ג שכ' לענין חכירת הקהל שאין שום קנין נתפס בו מ"מ קני' מדין סטימטא וי"ל דבדבר שא"ב ומצוי בשוק לכ"ע מהני קנין סטימטא והוא משום דהרי באמת צריף להבין סברת המרדכי הנ"ל שכ' דבדשלב"ל פיון שאין שום קנין נתפס ל"מ ג"כ קנין שהוא מצד המנהג דהמנהג שנהגו בו התגרים לקנות ל"מ רק לענין דאמרי' דאף דלא תקנו חכמים שיהי' קנין מ"מ חשוב מנהג התגרים לקנות בו שיועיל פקנין מעליא אבל במקום דקנין גמור ל"מ פגון בדשלב"ל מאי אהני לן חשיבות המנהג ולכאורה הרי קיי"ל דאע"ג דאא"מ דשלב"ל אבל אדם יכול לחייב א"ע בדשלב"ל וא"כ אפ"ש לומר דהמנהג אלים פקנין בדרף חייב שמועיל גם בדשלב"ל אמנם באמת כשהוא בדרף חייב הא רק גופו נשתעבד מטעם שהגוף הוא בעולם וליכא פאן שעבוד נכסים וא"כ שפיר קא' המרדכי דל"ה קנין היינו שיהי' מועיל מצד קנין דלישתעבדי גם הנכסים אבל חייבא י"ל דאיכא ונ"מ דאם מת קודם שפא לעולם היורשים פטורין כמ"ש בכנה"ג ח"מ סי' ס' ובתנאים שם.

אמנם בדבר שפא לעולם רק שא"ב ומצוי בשוק הרי אף הסוחרים דל"מ קנין בזה מ"מ כל שהוא מנהג הסוחרים לקנות בו אמרינו דאלים פמו שהי' בדרף חייב דמועיל בזה לענין שמשעבדין ג"כ נכסי' שאף אם מת היורשים חייבין כמ"ש א"ז בנתה"מ סי' ס'

סק"י דָּקל דָּבַר הַמְצוּי בַשּׁוּק כְּדָבַר שֶׁבִּידוֹ דָּמִי ע"ש וְעַתְשׁוֹ הַרְשָׁב"א ח"ג סי' ס"ה וּלְכַף שִׁפִּיר מוֹעִיל בְּזָה קִנְיָן סְטִימוּתָא.

וּלְבַר מִן כָּל דִּין הָרִי בנ"ד רְאוּבֵן הַלּוֹקֵחַ נִתְּן לָהֶם הַמְּעוֹת שִׁיקְנוּ הַתְּפוּחִים עֲבוּרוֹ וְהֵם קִנּוּ עַפ"י צִיּוּיוֹ נְהִי דְנִימָא דְקוֹדֵם שִׁקְנוּ הִי יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁכָּבַר קִנּוּ הֵם הַתְּפוּחִים וְנִתְּנוּ הַמְּעוֹת לְהַמּוֹכְרִים עַפ"י צִיּוּי וּבְשִׁלְיחוּתוֹ בְּנֻדָּאֵי א"י לְחַזֵּר בּוֹ עוֹד וְע"כ לַפְעַנ"ד הַדִּין בְּרוּר שֶׁהַהֶפְסֵד מֵהַתְּפוּחִים הוּא חָל עַל רְאוּבֵן הַקּוֹנֶה.

דְּבָרֵי יְדִידוֹ דוּר"ש בְּאַהֲבָה: סי' רנ בעז"ה"י יוֹם ד' כ"ב שֶׁבֶט שְׁנַת תר"נ לפ"ק סְטֵרִי יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְכַבּוֹד יְדִידֵי הָרֵב הַמֵּאָה"ג חֲרִיף וּבְקִי חֲכָם וְנִבּוֹן מוֹה' יַעֲקֹב שׁוֹר נ"י אַבְד"ק בְּרַעְזוֹדָאוּיץ יצ"ו. מִכְּתָבוֹ הַגִּיעַנִי וְהִנְנִי לְתִשׁוּבָתוֹ ע"ד הַד"ת שֶׁבָּא לְפָנָיו בְּנִידָן א'שֶׁשְׁכֹּר רָפֵת אֲצֵל מְחֻזְקֵי גֵרָאֲלֵנִיא לְהַעֲמִיד בְּהַמּוֹתָיו עַל הַבְּרִיָּא כְּפִי הַתְּנָאִים שֶׁבִּינֵיהֶם וְשִׁשְׁלָם לָהֶם בְּעַד הַבְּרִיָּא שִׁיּוּצִיָּאוּ מְכָל קְאָרִיטֵץ עַרְדַּעֲפַפְעַל עֲשָׂרִים צֶל וְחִיָּיְבוּ הַמְּשַׁכְּרִים א"ע לִיתָן לְפָנָי הַבְּהַמּוֹת בְּכָל יוֹם אַרְבָּעִים קְאָרִיטֵץ עַרְדַּעֲפַפְעַל וְהִי הַמְּדוֹבֵר בִּינֵיהֶם לְהַתְּחִיל לְשָׂרוֹף בְּהַגֵּרָאֲלֵנִיא לֹא יֵאָחֵז מִן תְּמִשָּׁה עֲשָׂר לְחַזְדָּשׁ נְאוּוְעַמְבָּר הָעֵבֶר וְהַשׁוֹכֵר קָנָה הַבְּהַמּוֹת לְזִמְן הַפּוֹגֵבֵל אֲכֹן הַמְּשַׁכְּרִים לֹא הִתְּחִילוּ לְשָׂרוֹף בְּהַגֵּרָאֲלֵנִיא עַד רֵאשׁוֹן לְחַזְדָּשׁ יַעֲנֵר הָעֵבֶר וְעַד אוֹתוֹ הַזִּמְן קִיבֵל הַשׁוֹכֵר אֲצֵל הַמְּשַׁכְּרִים עַרְדַּמְפַּפְעַל לְהַאֲכִיל לְבַהַמּוֹתָיו בְּסֵתָם בְּלִי שׁוּם מְקַח וְאוֹמֵר שֶׁבְּדַעְתּוֹ הִי שִׁיקְבְּלוּ מִמֶּנּוּ מְחִירָם כְּפִי שֶׁהִי עוֹלָה הַבְּרִיָּא וְכַעַת תּוֹבְעִים הַמְּשַׁכְּרִים מִמֶּנּוּ בְּעַד הָעַרְדַּעֲפַפְעַל סָף רַב יוֹתֵר מִכְּפִי שֶׁהִי עוֹלָה הַבְּרִיָּא וְטוֹעֲנִים שֶׁהִיוּ אֲנוּסִים בְּהַעֲכָבֵת הַגֵּרָאֲלֵנִיא זֶהוּ תְּלוּךְ הַד"ת וְדוֹרֵשׁ מֵאִתִּי לְחֻזוֹת דְּעֵי בְּזָה עַפ"י דְּתוּה"ק: הֵנָּה כ"ת כ' לְדוֹן בְּזָה מִכַּח דְּבָרֵי הַש"ס פְּתוּבּוֹת ל"ד: הַנִּיחַ לָהֶם אֲבִיהֶם פָּרָה וְשִׂאֵלָה כְּסַבּוּרִין שֶׁל אֲבִיהֶם הוּא וּטְבַחְוָה וְאֲכֻלְוָה מְשַׁלְמִין דְּמִי בְּשָׂר בְּזוֹל שֶׁהוּא פְּחוֹת וְשִׁלִּישׁ הָרִי דְּהִכִּי דְּאִינוּ רוּצָה לְגַזֵּל רַק כְּסַבּוּר שֶׁמֵּגִיעַ לוֹ אִפִּילָא גַּתְּבָרָר שֶׁאִינוּ כְּדָבְרֵינוּ א"צ לְשַׁלֵּם רַק דְּמִי בְּשָׂר בְּזוֹל שֶׁהוּא שְׁנֵי שְׁלִישִׁים וְהַה"נ מְחַוֵּב הַשׁוֹכֵר לְשַׁלֵּם ב' שְׁלִישִׁים בְּעַד הַמְּנוֹתָר שֶׁעוֹלָה דְּמִי הַעַרְדַּעֲפַפְעַל יוֹתֵר מִכְּפִי שֶׁהִי עוֹלָה הַבְּרִיָּא עַפ"י שׁוּמַת בְּקִיָּאִים עַכ"ד וְאֲנֹכִי לֹא כֵן עֲמָדִי דַּלְפַּעַנ"ד נִרְאָה דַּל"ש בנ"ד בְּמִזוֹנוֹת בְּהַמּוֹת לוֹמֵר דְּמִי בְּשָׂר בְּזוֹל דְּכִינּוֹן דְּלֹא הִי לוֹ בְּרִיָּא לְהַאֲכִילָם הָא ע"כ הִי נוֹתֵן לָהֶם עַרְדַּעֲפַפְעַל דְּרַק בְּאֲדָם שִׁיָּף לוֹמֵר דְּאֵלוּ הָיוּ יָדַע שִׁיִּצְטָרֵף לְשַׁלֵּם הִי מוֹנֵעַ א"ע מֵאֲכִילַת הַבְּשָׂר דּוֹמְיָא דְכ' בְּתוּס' פְּתוּבּוֹת ק"ח.

בְּשֵׁם ר"ת בְּטַעֲמָא דְחָנָן דַּס"ל הֵתָם בְּהַלָּף לְמַדָּה"י וְעַמְדָּא א' וּפְרִינְסָא אֵת אֲשֵׁתוֹ דְּאִיבֵד מְעוֹתָיו מִשׁוּם דִּיכּוֹל הַבְּעַל לוֹמֵר אֵילוּ לֹא פְּרִינְסָה הִיְתָה מְצַמְצָמָת עַצְמָה וּמִתְּפִרְנִסָּת בְּדוֹחֵק ע"ש וְזֶהוּ ל"ש רַק בְּאֲדָם אֲבָל בְּבַהֲמָה הֵלֵא הוּא רוּצָה בְּפִיטוּמָה כְּדִי שֶׁתְּשַׁבַּח דָּאָם אֵינָה אוֹכְלַת כְּרָאוּי הִיא מִיִּפְחָשָׁה וּמִיִּפְחָתָה בְּדָמִי דְּלֵהִכִּי בְּאֲמַת מוֹדָה חָנָן דְּכִשְׁפִּיטָם בְּהַמַּת חִבְרֵי וְשִׁלָּא מְדַעְתּוֹ חִיָּיב לְשַׁלֵּם כְּמִבְּנֹאֵר מַד' הַתּוּס' ב"ק ל"ד.

ד"ה הַב"ע כְּשֶׁפְּטָמוֹ ע"ש וְהָרִי שְׁנִינוּ בְּנֻדְרִים ל"ח. וְזָן אֵת אֲשֵׁתוֹ וְאֵת בְּנָיו אַעֲפ"י שֶׁהוּא חִיָּיב בְּמִזוֹנוֹתָן וְלֹא יִזוֹן אֵת בְּהַמּוֹתוֹ בֵּין טְמָאָה בֵּין טְהוֹרָה וְה"ט דְּאֲשֵׁתוֹ וּבְנָיו פִּינּוֹן דְּלֹאוּ לְפִטוּמֵי עֲבִידָן לִיכָּא הַנָּאָה חֲדָשָׁה וְאִינוּ אֵלָא מְבָרִיחַ אָרִי בְּעֵלְמָא וְשָׂרִי בְּמוֹדָה"נ מִשָּׂא"כ בְּהַמּוֹת דְּלְפִטוּמֵי עֲבִידָא אִיכָּא הַנָּאָה חֲדָשָׁה דְּשׁוּיָא יוֹתֵר עֲבוּר הַפִּיטוּם וּלְכַף אֲסוּר

עפירש"י ותוס' והרא"ש שם וא"כ שְׁמַעֲיָנִין מִזֶּה דְּפִיטוּם בְּהִמְתּוֹ ש"ח ל"ה מְבָרִיחַ אָרִי וְשִׁפִּיר חֲזִיב לְשֵׁלֶם וְעֵתוֹס' ב"ק ק"א.

ד"ה א"ד ובש"ף ח"מ סי' שצ"א סק"ב ותשו' בית יעקב סי' קס"ה [אמנם יש להעיר בזה מהמשנה דתרומות שהובאה בע"ז ט"ו. כהן ושוכר פרה מישראל אעפ"י שמוזנותי עליו לא יאכילנה פרשיני תרומה דמאי היא הרבותא בזה שמוזנותי עליו דבשלמא אי ל"ה חייב לשלם לו כשזן את בהמתו א"כ במוזנותי על ישראל בנדאי אסור דמהגהו ממש שפירוים דמי מוזנות בהמתו והוי פשיטא דאסור ואשמעינן שפיר דאעפ"י שמוזנותי על הפהו ואין מגיע להישאר ריח ממון אפ"ה לא יאכילנה פרשיני תרומה משא"כ אי הוי הדיו דזן את בהמת חבירו שלא מדעתו חייב לשלם א"כ אף שהמוזנות על ישראל הא מחויב הישראל להחזיר להפקה דמי המוזנות וא"כ שנה הוא היכי שהמוזנות על ישראל עם היכי שהמוזנות על הפהו בשניהם לא משתירשי מידי להישאר הנאת ממון רק הנאת הפיטום וצע"כ.

והנה במרדכי יבמות פ' אלמנה הקשה הרי הישראל רשאי ליהנות מתרומה ות' דהוי הנאה של פילוי ואסור ונהנה בגמ' בע"ז שם מדייק מהכא דשכירות ל"ק דאי שכירות קניא אמאי לא יאכילנה ומשמע דאי הוי אמרי' שכירות קניא אז פינו דבשעה שהאכילה הפהו התרומה הוי הפרה קנין כספו אע"ג דנמשך לישראל הנאה מזה לאחר שתחזור אליו הפרה שמתפטמת ע"י האכילה בכ"ז פינו דבשעת האכילה היא קנין כספו לא איכפת לן וקשה לפמ"ש הב"ח בח"מ סי' שי"ג הובא בש"ף שם דאף דל"א שכירות ליומא ממכר רק באונאה מ"מ גם בעלמא שכירות קני' מדרבנן עכ"פ וא"כ לפמ"ש במל"מ פ"ב מה' תרומות דאיסור הנאה של פילוי בתרומה הוא רק דרבנן אמאי לא יאכילנה פינו דמדרבנן הוי קנין כספו בשעת האכילה ומהני לנגד איסור"נ של פילוי בתרומה דג"כ ל"ה רק מדרבנן בשלמא הא ל"ק דהרי פרשיני הוי ירקות ותרומת ירק אינו רק דרבנן די"ל כל דתקון רבנן כעין דאורי' תקון משא"כ השתא הרי א' בגיטין ס"ה.

דל"א כל דתקון כו' אלא בדבר שיש לו עיקר מה"ת וא"כ פינו דאיה"נ של פילוי אפי' בתרומה דאורי' ל"ה רק דרבנן ותרומת ירק ג"כ דרבנן הלא הו"ל תרי דרבנן ומבואר בב"ש אה"ע סי' כ"ח דתרי דרבנן חשיב אין לו עיקר מה"ת וא"כ ל"ש כל דתקון כו' וצע"כ] וא"כ בנ"ד חייב השוכר לשלם בעד הערדעפפעל ככל שו"י.

אמנם דברי כ"ת יש להם מקום לכאורה באם יוכל השוכר לברר שהי מצוי שם בזמן הלז גראלניא אחרת ששורפין בה והי יכול להאכילם ברניא בדמים מועטים בכגון זה שפיר מצי למיטען שאילו הי' יודע שיצטרף לשלם עבור הערדעפפעל כל מחירם ל"ה מאכילן והי' מעמידן על הברניא בגראלניא האחרת ושפיר דמיא הא להו דהניח להם אביהם פרה שאולה כו' ואפי' אי השביחו הבהמות יותר ע"י הערדעפפעל מאלו הי' מאכילן ברניא בכ"ז מצי למימר אילו הייתי יודע שהמשפירים ירצו בעד הערדעפפעל כהשער שבשוק הייתי מסתפק בנתינת הברניא עבור הבהמות ולא הייתי חושש בשבח זה ואשפחן כי"ב בש"ס ב"מ מ"ב: ההוא דאפקיד פשוטא גבי חברי' כו' ר"א אמר בפסי ומשלם לי דמי פיס' ופי' באס"ז שם דכישות של הנפקד הוי פיס' ולהכי משלם לי דמי פיס' מה דמשתרשי לי' ואף אם השביח השוכר יותר ע"י הפישות של המפקיד י"ל אני

מסתפק בשלי ולא הייתי חושש בשבח זה ע"ש וע' בהה"מ פי"ב מה' אישות ובהפלאה
בק"א סי' ע' ס"ק י"ט אפס שצריך השוכר לישבע שהי' פונתו ליקח הערדעפפעל על
המקח של הברניא שכ"כ גם באס"ז ב"ק קי"ב.

ובכתובות ל"ה. בשם הר"ם מסרקסטה ז"ל בכה דהניח להם אביהם כו' וז"ל ואי הו
נתמי ברבבי משתבעי דל"ה ידעי דדילגי' היא ופטירי מההוא תילתא דזולא ומסתברא
דשבועת חפיץ ביד משתבעי עכ"ל והיגנו דאף דקיי"ל דאין נשבעין על טענת ספק בכ"ז
פיון שהזיקו להמשאיל בנדאי ורק שאומרים שהיו שוגגים להכי דין הוא שישבעו אף
על הספק וע' ש"ף ח"מ סי' רמ"ו ס"ק י"א שכ' בשם הרש"ל דאם קרא לאורח הסועד
אצל בעה"ב בחנם וא"ל אכול עמי פטור האורח בשבועת היסת שדעתו הי' לאכול בחנם
דהו"ל פגברא דלא עביד למיגר ועתה"ד סי' ש"ח ובש"ף ח"ד סי' קכ"א סק"ו.

והה"נ צריך השוכר לישבע שדעתו הי' לשלם רק כמו בעד הברניא ולא יצטרף לשלם
בעד המותר רק ב' שלישים: אמנם אחר העיון נראה דל"ש בנ"ד דין זה פלל ול"ד להך
דהניח להם אביהם פרה שאולה כו' דבשלקמא התם שפיר אמרי' דמשלמין דמי בשך בזול
פיון דקיי"ל בח"מ סי' שע"ח דמזיק ממון חבירו בשוגג חייב באונס פטור וא"כ היורשים
המה אנוסים דל"ה צריכין להעלות על הדעת שהפרה אינה של אביהם כמו דקיי"ל ביו"ד
סי' קפ"ה באשה שיש לה נסת ושמשא שאלא בשעת נסתה וראתה הו"ל אונס אפי' לא
בדקה א"ע קודם תשמיש משום חזקה אורח בזמנו בא ולא הי"ל לאסוקי אדעתה לבדוק
עצמה קודם תשמיש והה"נ הרי קיי"ל חזקה פל מה שנומצא ת"י האדם הוא שלו ול"ה
צריכין היורשים לבדוק ולחקור אם הפרה היא של אביהם והיגין היורשים אנוסין בזה
והכי מבואר בתוס' ב"מ פ"ב: ד"ה וסבר דבהך דהניח להם אביהם כו' הוי אונס גמור
ע"ש וא"כ ל"ה החיוב אצלם רק משום שנהגו פיון דמשום הנאה חייב אפי' באונס
כדמצינו בכתובות ל': דחייב בתחב לו חבירו בבית הפליעה משום הנאת מעיו ע"ש ולכך
א"צ לשלם רק דמי בשך בזול שהוא פחות שלישי משום דיכולין למימר דאי הווי ידעי
דבעי שלומי ל"ה אכלי בישרא כמבואר בפירש"י ב"ק קי"ב.

ובפרשב"ם ב"ב קמ"ו: גבי סבלונות הדרי וכי"ב כ' בתוס' חולין קל"א. בהא שהקשו
דאמאי אכל מתנות פהונה פטור הרי פשאנס המלך את גרנו אם בחובו חייב לעשר דקא
משתרשי לי' וה"נ משתרשי לי' שבמקום זה לא אכל ד"א ואמאי פטור ותי' דבאכל לא
משתרשי לי' דאפשר שהי' מתענה והיגנו פיון דמטעם מזיק אין לחייבו דהו"ל ממון שאין
לו תובעין אפס משום דקמשתרשי לי' באכילתו וכיון דהו"מ להתענות ל"ה זה רינח
ומבואר במח"א ה' נז"מ סי' ג' דבאדם שאין דרכו להתענות ל"ש זה נאפ"ה מצי טעין
לא הייתי מוציא כ"כ בסעודתי ולהכי משלמין עכ"פ דמי בשך בזול או כמ"ש בספר
הושע בפו"כ סי' תכ"ח דביתמי ל"ש למפטרניהו לגמרי משום שהיו מתענים פיון דאם
איתא שהיו רוצים להתענות למה אכלו בשך הפרה הלא היו יכולין לקבל דמים בעד
הבשר וא"כ גלי אדעתיהו שרצו לאכול ולהפסיד לעצמן רק שאנו אומרים שאם היו
יודעין שאינה שלהם וצריכין לשלם במיטב ל"ה אוכלין בשך ובמת"כ אמדיגין דעת'
דאף אם הי' שלו ל"ה אנוכל ול"ה מפסיד דמים לעצמו ורק מפני שידע דמ"כ אין להם

בְּעֵלִים וְשִׁיתְבְּעוּהוּ לְכֹף אֲכָלָן וְאֵלֹהֵי יוֹדֵעַ שִׁיִּצְטָרֵף לְשֵׁלֶם ל"ה אֲכַל כָּלֵל וְהִיא מִתְעַנֶּה
לְכֹף פְּטוֹר לְגַמְרֵי ע"ש.

משא"כ בנ"ד הלא הי"ל לבעל הבהמות לשאול להמשפירים כמה ישלמו בעד
הערךעפפועל ואפ"ן אם נחשבי לשוגג הלא קיי"ל בסי' שע"ח דמזיק ברשות נזק גם
בשוגג חייב ולדע רש"י והראב"ד והטור בהכניס הנזק ברשות מזיק ג"כ חייב בשוגג
ע"ש והנה עפ"י האמור מן ש"ס קוש"ט המהרי"ט שהובא בנתה"מ ובקצוה"ח סי' רמ"ו
בהא דקיי"ל באכול עמי דחייב לשלם כשאוכל עמו ונהרי מצי למימר הייתי מתענה ומ"ש
בקצוה"ח שם דבאכול עמי חייב משום נהנה אע"ג דהוא מדעת בעלים לא גרע מיורד
לתוף שדה חבירו ונטעה שלא ברשות ע"ש לפענ"ד צ"ע מד' התוס' פתובות ק"ז: ד"ה
חנן שהקשו שם על הא דקתני התם במתני' מי שהלה למדה"י ועמד א' ופירנס את אשתו
חנן אומר איבד את מעותיו והק' מהא דקיי"ל היורד לתוף שדה של חבירו ונטעה שלא
ברשות דשמין לו פאריס ותי' דהתם השבח בעין הוא ודין הוא שיטול אכל הקא לא
השביח לו שום שבח נכסים אלא שהצילו מגביית בע"ח והו"ל כמבריח ארי מנכסי חבירו
דאע"ג דמהנה אותו לא מתחייב מידי ע"ש וא"כ גם באכול עמי הא ל"ה השבח בענן
ול"ד ליורד לתוף שדה חבירו כו' ובעיקר סברת הקצוה"ח ונתה"מ שם שכ' דבאכול עמי
חייב לשלם משום הנאת מעיו יל"ע מפתובות ל': דקא' זר שאכל תרומה א"ב ולאפ"י
פטור והא מעידנא דאגב' קניא כו' וקשה דנימא דא"ב בא"ל אכול עמי תרומה דעל
ההגבהה א"ח רק על הנאת מעיו ובאין כא' [ולהנ"ל י"ל עפמ"ש במהרי"ט ח"א סי' קנ"ה
באורחין המסובין אצל בעה"ב דזוכין בהמאכל שנותנים הבעלים לפניהם משעת הגבהה
ורשאין ליתן למי שיצרעו וערמ"א אה"ע סי' כ"ח סי"ז דאורחן שקידש אשה בחלקו
מקודשת ובמק"א כ' דתליא בפירושי הקדמונים ז"ל בהא דקא' בנדרים ל"ד: לאפוקי
דאי אנמנ' עלה ע' פ"ז דדמאי משנה א'.

ב'.

ובביצה מ' וברע"ב רפ"א דמע"ש ובתוס' עירובין ע"ג: ד"ה בני חבורה וש"ע א"ח סי'
שצ"ז ס"ח ובמל"מ פי"ג משכירות הי"ג] וא"כ גם באכול עמי הא חזי' דרצה להפסיד
לעצמו פנין דמקודם דאכלו משעת הגבהה הלא הי' יכול למוכרו לאחרים וא"כ ל"ש
לומר שה' מתענה.

עכ"פ בנ"ד פנין דהי"ל לבעל הבהמות לשאול להמשפירים באיזה מקח הם נותנים לו
הערךעפפועל ולא שאל אותם הוא חייב לשלם להם בעד הערךעפפועל מדין מזיק כפי
השער שבשוק. סי' רנא וע"ד שאלתו בא' מק' שנסע ללבוב והניח אחרתו חולה מסוכנת
ונשתהא בלבוב איזה ימים ובשובו לביתו בהיותו בדרך הגיד לו נכרי מסלפ"ת שמתה
אחרתו וקרע תיקף והי' בוכה ומתאנח שהאמין להעכו"ם וכבואו העירה הלה אצל אביו
לישב עמו באבלות והורה כ"ת דאינו מונה עם אביו שהוא גדול הבית אלא צריך למנות
לעצמו וחקם א' מערער על הוראתו זאת.

הנה יפה הורה מעלתו דמונה לעצמו כדין המבואר ביו"ד סי' שע"ה ס"ט דאם נודע לו
קודם שבא אצל גדול הבית והתחיל להתאבל לא יקצר אבלותו בשביל שבא אצלם
ומפורש הכי גם בחי' הריטב"א מ"ק כ"א: שכ' זו"ל ויש מבעלי התוס' ז"ל שכ' דהנ"מ

בְּשֵׁלָא שְׁמַע עַד שְׁבָא אָבֵל אִם שְׁמַע הַשְּׂמוּעָה קוֹדֵם לְכֵן אֵינּוּ מוֹנֶה עִמָּהֶם וְנִרְאִין הַדְּבָרִים
בְּשֵׁנְהֵג קִצְת אַבְלוֹת עַכ"ל וְכ"כ בְּרֵא"ש שְׁם וְעַש"ךְ ס"ק י"ג.

וְהִנֵּה אִף דְּבַט"ז ס' שַׁצ"ז מְבִיא בְּשֵׁם רַש"ל דְּאִין מְתַאבְּלִין עַפ"י עַפּו"ם מַסְלַפ"ת דְּאִין
עַפּו"ם מַסְל"ת נֶאֱמָן בְּמִלְי דְּאַבְלוֹת אִף לְהַחְמִיר וְכ"ה ד' רוה"פ בַּכ"ז פִּינּוּן שְׁנֵה הָאָמִין
לְשִׁמוּעָה זֹו וְהִי חִימוּם אֶצְלוֹ וְקָרַע בְּנֹדָאֵי מוֹנֶה לְעַצְמוֹ דְּהָרִי אִפִּי' מ"ד דְּעַפּו"ם מַסְל"ת
א"נ לְהַחְמִיר בְּדָבָר שְׂאִינוּ בִּידּוֹ שֶׁהוּא פְּלִגְמַת הַרְשָׁבָא וְהָרֵא"ש וְהַמְרָדְכִי כְּמוֹבָא בִּיּו"ד
סוּסִי' ט"ז וּבְסִי' כ"ז וּבְש"ךְ שְׁם בַּכ"ז אִי מְהִימֵן לְהַעַפּו"ם הָא אָסוּר לַכ"ע וְכִינּוּן שְׁנֵה
הִי מְאָמִין לְהַעַפּו"ם וּמְהָרְאוּי הִי לְהַאֲמִינוּ פִּינּוּן שְׁהַנִּיחָה מְסוּפְנָת וְקָרַע וּבְכָה בְּנֹדָאֵי מוֹנֶה
לְעַצְמוֹ וּגְדוּלָה מְזוֹ מְצִינוּ בִּיּו"ד ס' ש"מ סכ"ו א"ל מַת אָבִיו וְנִהְג אַבְלוֹת וְאַח"כ א"ל
לֹא מַת וְהַפְסִיק וְחָזְרוּ וְא"ל בְּפַעַם הָרֵאשׁוֹן מַת כְּמוֹ שְׂאֲמָרוּ הָרֵאשׁוֹנִים יָצָא יְדֵי קָרִיעָה
וּמְסוּתִימַת הַלְשׁוֹן מְשִׁמַע דְּאִפִּי' הִי בְּאִנּוּן שְׁל"ה מְהִדִּין לְהַאֲמִין לְרֵאשׁוֹנִים אַפ"ה פִּינּוּן
דְּהָאֲמִין לְדְבָרֵיהֶם וְקָרַע וְאַח"ז נִתְבָּרַר שְׁפָדְבְּרֵיהֶם כֵּן הוּא נֶחְשָׁב הָאֲבְלוֹת מְפַעַם
הָרֵאשׁוֹן.

וְעוֹד יוֹתֵר מְזֵה הִי נִרְאֶה לְכַאוּרָה דְּאִפִּי' לֹא נִהְג אַבְלוֹת בְּקָרִיעָה וְכַדוּמָה רַק שְׁנוּדַע לּוֹ
וְהִי חִימוּם וְצַעַר וְזִלְגוּ עֵינָיו דְּמַעוֹת מִתְחִיל הָאֲבְלוֹת מְשַׁעַת יְדִיעָה וּמוֹנֶה לְעַצְמוֹ דְּהָרִי
מְבִנְאָר בִּיּו"ד ס' שַׁצ"ו ס"ב בְּמִי שֶׁא"ל שְׁמַת לּוֹ מַת בְּיוֹם הָא' וְהִי בְּעִיר אַחֲרַת וְלֹא נִהְג
אַבְלוֹת וּבְיוֹם ב' בָּא לְעִירוֹ וְנִהְג אַבְלוֹת א"צ לְהַשְׁלִים וּמוֹנֶה ז' מְיוֹם הָרֵאשׁוֹן הָרִי דְּכִינּוּן
שְׁהִי בְּעִיר אַחֲרַת וְלֹא יָכוֹל לְנִהְג אַבְלוֹת נֶחְשָׁב לּוֹ כְּאֵלוֹ נִהְג אַבְלוֹת וּמוֹנֶה הַז' מְיוֹם
שְׁנוּדַע לּוֹ וּבְאֶמַת בְּרַמְב"ם פ"ז מ' אָבֵל לֹא נִזְכָּר רַק בְּשְׁנוּדַע לּוֹ בְּמִקּוֹם קְרוֹב מוֹנֶה
לְעַצְמוֹ וְכִמוֹ שְׁהִבִיא גַם מַעֲלָתוֹ דְּמַדְלָא קֵא' הַתְּחִיל לְהַתְּאָבֵל מְשִׁמַע דְּבְנוּדַע בְּלַחֲוֹד סָגִי.

אֲמָנָם בְּאֶמַת הִלֵּא מְבִנְאָר בְּרֵאשׁוֹנִים הַנ"ל דְּבַעֲיָנִין הַתְּחִיל קִצְת לְהַתְּאָבֵל אוּלָם בַּנ"ד
שְׁקָרַע וּבְכָה וְהַתְּאַנַח הו"ל כְּהַתְּחִיל קִצְת לְהַתְּאָבֵל דְּאִף דְּבַש"ע ס' ת"ב ס"ג גְּבִי שְׂמוּעָה
רְחוּקָה כ' דְּבַעֲיָנִין שְׁיַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה שְׁנִיכָר שְׁעוֹשֶׂה מְשׁוּם אַבְלוֹת וְהִלֵּא א' בַּמ"ק כ"ו:
אַבְלוֹת לַחֲוֹד וְקָרִיעָה לַחֲוֹד וּבִתְשׁוּ' שְׁמַש צְדָקָה ס' נ"ח מְבִנְאָר דָּאָם בְּעוֹדוֹ בְּדָרְךָ שְׁמַע
שְׁמַת לּוֹ מַת וְצַעַק וּבְכָה לֹא חָשִׁיב הַתְּחִיל לְהַתְּאָבֵל וּמוֹנֶה עִמָּהֶם ע"ש בַּכ"ז מְלִשׁוֹן
הַרִיטְב"א הַנ"ל שֶׁכ' שְׁנֵהג קִצְת אַבְלוֹת מְשִׁמַע דַּל"ב אַבְלוֹת מְשִׁמַע וְכִינּוּן שְׁקָרַע הו"ל נִהְג
קִצְת אַבְלוֹת וְהָרִי בִתְשׁוּ' שְׁבו"י ח"א ס' פ"ח כ' דְּאִף שְׁלֵא נִהְג אַבְלוֹת כָּלֵל רַק שְׁהִי
חִימוּם הַלֵּב מִיְקָרִי נִהְג אַבְלוֹת דְּעִיָקָר הָאֲבְלוֹת הוּא מְרִירוֹת שְׁבוּ פְדֻכְתִּיב וְאַחֲרִיתָהּ פְּיוֹם
מָר וּבְהַצְעָר שְׁמַצְטָעַר נְפִיק יְדֵי אָבֵלוֹ ע"ש וְעַכ"פ כְּשֶׁהָל' ג"כ קָרִיעָה בְּנֹדָאֵי מִיְקָרִי הַתְּחִיל
לְהַתְּאָבֵל לְעִנּוּן שְׂאִינוּ נִגְרַר אַחַר גְּדוּל הַבֵּית וּמוֹנֶה לְעַצְמוֹ.

וְכֵן רֵאִיתִי לֵאמֹר הַגָּאוֹן מְסוּנִיָסְלָאב זַצְלָה"ה בַּס' שׁו"ת בַּר לִינְאִי סוּף חִיּו"ד שְׁמוּרָה
וּבֵא הַלְכָה לְמַעֲשֶׂה דְּכְשֶׁהָאֲמִין לְעַפּו"ם מַסְל"ת וְהַתְּאָבֵל עַל פִּיו יָצָא י"ח אַבְלוֹת וּמִמִּילָא
דְּאִינוּ מוֹנֶה עִם גַּה"ב. וּבְדָרְךָ הַעֲבָרָה רֵאִיתִי בְּכַר לִינְאִי שְׁם שְׁהִבִיא בְּשֵׁם הַשְּׂוֹאֵל שֶׁכ'
שְׁדָבְרֵי הָרֵאבְנ"ה קוֹשִׁים לְהוֹלְמָן בַּמ"ש דְּעַפ"י עַפּו"ם מַסְל"ת מְתַאבְּלִין דְּנֶאֱמָן לְהַחְמִיר
וְקוּיָהּ בְּדָבָר דְּהָרִי לְעִנּוּן שְׁלֵא לְהַנִּיחַ תְּפִילִין לֹא מִיְקָרִי לְהַחְמִיר וְהִנֵּה דְּבַר ה' אֶמַת בְּפִי
א"ז הַגָּאוֹן ז"ל שְׁם דַּג"ז שְׂאָסוּר לְהַנִּיחַ מִיְקָרִי לְהַחְמִיר כַּמַּש"ש מְדָבְרֵי הַתּוֹס' בְּרִכּוֹת
כ"ו: וְעַתּוּס' בְּרִכּוֹת נ"ד: ד"ה וְאִימָא וְכ"נ בְּאֶמַת מַד' הַרִיטְב"א בַּחֲזִי כְּתוּבוֹת ו': שֶׁכ' בְּהָא

דילפי דאָבל אָסור בד"ת מדא"ל הקב"ה ליחזקאל האַנג דום ואמאי לא ילפי ג"כ דאָבל
חייב בתפילין מדא"ל הקב"ה ליחזקאל פֿאַרד חבוש עליה ותי' דלקולא שׁייה' אָבל מניח
תפילין לא ילפי מיחזקאל שהוא ל"ה אָבל גמור משא"כ לחומרא לאַסרו בת"ת ילפי
מינ' במכ"ש ע"ש הרי דלענגן לחייבו בתפילין מיקרי קולא ואפֿשר לומר בטעמא
דמילתא דכינן דהיסה"ד אָסור בתפילין אָסור לאָבל להחמיר ע"ע דכינן שׁמצטער איפּא
היסה"ד ואף דלענגן מצטער דפֿטור מתפילין הוא רק בצערא דממילא אָבל באַבלות איהו
הוא דקמצער נפֿשי' איבְעי לי' ליתובי דעת' פֿדקא' פֿסופה כ"ה: וכמ"ש במג"א סי' ל"ח
סק"ו דלהכי אָבל אחר יום א' חייב בתפילין וְלא פֿטרי' לי' משום מצטער משום דאיבְעי
לי' ליתובי דעת'.

בכ"ז מד' הרמב"ם פ"ב מתפילין הי"ג נראה דס"ל דל"א גבי תפילין איבְעי לי' ליתובי
דעת' אָלא פֿל שאין דעתו מינושבת עליו אינו מניח תפילין וכ' בכ"מ שם בשם ה"ר מנוח
ז"ל דבתפילין שאני פֿינן דאָסורין בהיסה"ד ע"ש ולקוש' המג"א הנ"ל דאמאי אָבל אחר
יום א' חייב בתפילין י"ל דלאחר יום א' שוב ליפא צערא כ"כ שׁיגרום היסה"ד והא
דקיי"ל כ"ג מקריב אונן והולך בצייץ אע"ג דדרש' ביומא ו': תמיד דכתיב בצייץ שלא
יסים דעתו ממנו י"ל דכינן דכ"ג מותר להקריב באנינות אע"ג דשאַר פֿהן אָסור דכתיב
שְׁלמים כִּשְׁהוּא שְׁלם וְלא כִּשְׁהוּא חֶסֶד ה"ה דליפא בי' משום היסה"ד דהו"ל פֿאין עליו
אנינות ואַבלות פֿלל.

ואי דתקשי בהא דקא' דאָבל ביום ראשון פֿטור מן התפילין משום דכתיב בהו פֿאַר
ופירש"י אָבל מעולל בעפר קרנו ואין זה פֿאַר וקשה תיפוק לי' דמצטער ואין דעתו
מינושבת עליו ואיפּא היסה"ד אפֿשר לומר דאצטריף למיפֿטר אפּי' מי שאינו מצטער על
מתו ודעתו נכונה ומינושבת עליו דהרי אינו מחויב להצטער אפֿ"ה פֿטור משום דכתיב
בהו פֿאַר הו אָמת דלכאורה קשה ע"ז מד' התוס' בכתובות שם דכ' על הא דאראב"ז א"ר
אָבל חייב בכל מצות האמורות בתורה חוץ מן התפילין שנא' בָּהֶן פֿאַר וכו' התוס' דלהכי
קא' בתפילין שנא' בָּהֶן פֿאַר פֿדי דלא גילף לפֿטור אָבל משאַר מצות מדפֿטור מתפילין
וקשה דהאיף הוי ילפי' מינה הרי בשאַר מצות לא נוכל למפֿטרי' משום מצטער משום
דאיבְעי' לי' ליתובי דעת' משא"כ בתפילין ל"ש איבְעי' לי' ליתובי דעת' פֿינן דהיסה"ד
אָסור בתפילין ויפּי' מוכח מזה דהתוס' לא ס"ל הך סבָרא נעתוס' עירובין צ"ו.

אמנם עכ"פ בדעת הראב"ה י"ל דס"ל הכי פֿינן דהרמב"ם ז"ל עומד בשיטה זו. וע"ד
פלפול קצת אפֿשר להוכיח דהראב"ה ע"כ ס"ל הכי דהנה בתוס' ישנים נדה ז': מוכא
שהקשה הראב"ה בהא דאיבְעי' לן במ"ק ט"ו.

מנודה מהו בתפילין ונשאַר בתיקו תפשוט לי' דהרי מצינו בסנהדרין ס"ח. דר"א הי'
מניח תפילין ור"א הא שמותי הוא ופרש"י שפֿרכוהו וא"ל דלא חש לגידוי דהרי מצינו
בב"מ נ"ט: דקרע את בגדיו וחלץ מנעליו ולכאורה מאי קושיא היא זו הרי באמת במ"ק
שם עמוד ב' בעי ג"כ מנודה מהו בנעילת הסנדל ונשאַר בתיקו והק' בתוס' שם אמאי לא
פֿשיט מר"א שחלץ מנעליו ותי' דשָׂמא הי' מחמיר על עצמו א"כ לפי"ז מאי הקשה
הראב"ה מתפילין הא י"ל ג"כ שפֿחמיר ע"ע הי' וע"כ דס"ל להראב"ה דאם מניח

תפילין הוי קולא מה שאסור להניח הוי חומרא וא"כ הקשה שפיר דאי איתא דמגודה פטור מתפילין ל"ה ר"א מיקל לעצמו.

ואפשר דחד ראב"ה הוא זהו מה שנלפענ"ד בזה. ה' הטוב ברכתיו יגדור פרוצותינו. ולא ישמע קול. צנחה ברחובותינו.

והי שלום אהלינו. פנפש ידידו דור"ש באהבה: סי' רנב בעזה"י יום ה' ז' מנ"א שנת תרנ"ג לפ"ק סטרי.

מנחם ציון ובונה ירושלים. יתן ברכה שלום וחסים.

לכבוד ידידי הרב הגדול חריף ובקי בחדר"ת ירו"ש מוה' יהודא פ"ץ נ"י ראבד"ק סאניק יצ"ו. מכתבו הגיעני עד"ש בעסק ד"ת שנתעצמו בדין לפניו ראובן קנה אצל אדון א' שלשים מארג יער טאנען והי' תנאי מפנרש ביניהם שאפילו עץ א' אולשע אין לו רשות לחטבו ואח"כ מכר ראובן השלשים מארג יער לשמעון ושותפו ונתנו לו סכום עצום רינח ונשארו חייבים לו עוד סך אחד עשר מאות ר"כ ועי"כ השאיר ראובן שמונה עשר מארג שלא מסר להם הבעזיטן מהם עדי ישלמו לו הסך הנ"ל והשותפים הקונים עברו על התנאי וחטבו בכל היער וראובן עשה להם פראוויזאריום ועשו הוצאות הרבה בהפראצעס משני הצדדים והשותפים הקונים טוענים שחסר להם הרבה מהמדה שהאינזעניער הנשלח מהאדון מדד להם מקום שמרובה באילשען שאין להם רשות לחוטבם ובשעת המדידה ל"ה הם בעצמם רק הנאמן שלהם והאינזעניער בעצמו בשעת המדידה אמר שאינו עפ"י הקנ"א אף מה יעשה שהאדון צוה לו למדוד כף ובאם יאמרו להם השותפים איזה דבר יפצע את מוחם וטוענים שהי' זה בערמת ראובן.

וראובן טוען אחרי שלא נתנו מותר המעות פמנדנבר לא רצה להתערב בזה להמליץ עבורם אצל האדון ובפרט שלא מכר להם רק הזכות שקנה מהאדון כפי הקאנטראקט וגם המה בעצמם היו עם האינזעניער בלתי ידיעתו ועבדו בהיער ועי"ז לא יוכל עוד לתבוע את האדון שישלם החסרון שעל פן תובע מהם הוצאות ערפאות העולים בערך שלש מאות ר"כ מאחר שהזמין אותם לבי"ד והשמיטו עצמם והיו הם המסרבים זהו תוכן הטענות: הנה לכאורה אין לצדד בזכותו של ראובן עפ"י"ד הכנה"ג ח"מ סי' רל"בשכ' דגם בנשתמש במקצת המקח אחר שראה המום ג"כ אינו חוזר דנהו דוקא בחוזר מצד מום במקח אבל בחסרון מדה הרי קיי"ל בכל דבר שבמדה אפי' בכ"ש חוזר ול"א דמחיל וגם די"ל דנהו ל"ה נשתמש במקצת המקח מאחר דהקנ"ג הי' על סכום מארגען הוי כל מארג ומארג מכירה בפ"ע פדמצינו בב"ב פ"ו: ר"ו ש דאמרי תרנונייהו פור בל' אני מוכר לך יכול לחזור בו אפי' בסאה האחרונה פור בל' סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה ופרשב"ם שכל סאה מכירה בפ"ע היא וא"כ הה"נ אף שפבר חטבו איזה מארגען במקום זה אין זה מיקרי נשתמש על המותר ויכול לטעון שישלם להם במקום אחר מה דאיכא חסרון במדידה וגם הרי כ' במתנה אפרים דיני אונאה סי' ה' דהיכי דהודיע להמוכר קודם השימוש לא מחל אונאתו אלא שחייב לשלם למוכר מה שנשתמש או מה שהפסיד בתשמישו.

בכ"ז הלא יפה טען ראובן שגרמו לעצמם ההיזק כמה שחטבו בהיער שלא כדת הקנני' שע"ז לא יוכל עוד לתבוע את האדון ואילו היו באים אליו בתחלה הי' חוזר על האדון שימדוד לו במקום אחר בהיער וכעת אין לו עוד פתחון פה נגדו והוא דוגמא דא' בב"ק ס"ה.

אי אהדרתני' ניהלי הוי מעריקנא לי' לאגמא השתא אתפשתי' לתוראי בידא דלא מצינא לאשתעווי דינא בהדני' ועפירש"י שם שכ' דאין החיוב על ההשבה דהא קא מהדר לי' השתא ואומרין באיה"נ הרי שלף לפניך אלא חיובי' הוא מטעם שגפול ליד בי"ד בפשיעתו והוי מזיק עתוס' שם ובדף מ': שכ' בהא דקא' התי' ונימא לי' אי אהדרתני' ניהלי הוי מעריקנא לי' לאגמא והקשו דא"כ הי' עושה שלא כדת שהי' גוזל להניק שורו לר"ע דאמר שנתפי' ניהו ותי' דרוצה לומר שמתוך דברים אלו שהייתי עושה הי' גינק מתפטר עמי בדבר מועט והי' מוחל לי ונמצא שהפסדתי כל היתרון ע"ש וא"כ מכ"ש בנ"ד שהי' ראובן יכול לבא ולטעון עם האדון בדין בנדאי אין להקונים טענה נגדו וכי"ב כ' בסמ"ע סי' קמ"ו ס"ק ל"א דהיכי דהלוקח הפסיד לעצמו בטענתו ברוב דברים שע"ז טרפה המערער ממנו אינו חוזר על המוכר מפח אחריות שיכול לומר אנת' הוא דאפסיד אנפשיך בטענתך וגדולה מזו כ' בתשו' רדב"ז ח"א סי' קמ"ז בדין ראובן שקנה משמעון פירות שהם נפסדים והולכים ובדק בהם וראה נראה ששה טובים וד' רעים וקנה אותם בקנין וכשהגיע זמן תשלומי המעות טוען שמצא יותר ממחצת רעים ורוצה לנכות איזה סך והשיב דאין בטענתו ממש ואחד מן הטעמים משום שיכול לומר לו תן לי שלי במומו ואפני' נשאר קצת מהם שלא נמכרו יכול לומר אלו היית מחזירם לי מיד הייתי מוכרם ועתה אין לי מי שיקנה ע"ש ומכ"ש בנ"ד הרי עכ"פ יוכל לומר קים לי פהמחבר סי' רל"ב סי"ח שהוא ד' הרמב"ם דאם הי' המוכר קונה מאחר א"צ המוכר לשלם שהי"ל להלוקח לבדוק ולהחזיר לו תיקף והואיל ולא עשה פן איהו דאפסיד אנפשי' ואף שיש מקום לפקפק בכל האמור מ"מ כיון שטוען ראובן שלא מכר להם רק הקאנטראקט של האדון ולא קיבל ע"ע שום אחריות וא"כ כיון שהמנהג בין התגרין לקנות עצי יער באומד והמוכר והלוקח שניהם אינם יודעין בבירור המדה כ"א עפ"י אומדן דעת שעל פן אעפ"י שנמצא אח"כ טעות בהאומד יהי' מה שיהי' א"י לחזור בהו דגמרי ומקני להדדי כמו משחק בקוביא עתשו' מהרי"ט בשניות חח"מ סי' י"ט וא"כ מאחר שראובן מכר להם רק זכות ופויי פח מהקאנטראקט שיש לו מהאדון ולא סיים לו האדון איזה מקום באיער שמוכר לו רק סתם אמרי' דזהו שלשים מארג שמכר להם כמבואר בתשו' רשב"א ח"א סי' פ"ב דבמוכר שדה משדותיו אמרי' דיש בריכה ע"ש וליכא בכה"ג גם דין אונאה דקיי"ל הנושא ונותן באמונה אין לו עליו אונאה וע' ספר יהושע סי' ר"כ שע"כ נלפענ"ד מאחר שראובן מוחזק עדיין בהשמונה עשר מארג יער שלא מסר עדיין הפעזיטץ מחם להקונים ישבע שלא מכר להם רק זכות הקאנטראקט של האדון ולא ערב להם מצדו כלום ושלא הי' בעצה אחת עם האדון למדוד להם פן.

ובדבר אשר ראובן תובע עוד מהם הוצאות והיזקות שגרמו לו וכפי דבריו עשה להם התראת בי"ד והם השמיטו א"ע מלעמוד לד"ת הנה אף דקיי"ל בסי' י"ד דהסרבן צריך לשלם לשפנגדו הוצאותיו שעשה משעה שנעשה סרבן ובתשו' נאות דשא סי' נ"א כ' דדין העושה דחיות והשמטות הוא כדין מסרב ע"ש בכ"ז לאשר כפי הנראה מכותלי

מכתבו ל"ה לראובן רשות ב"ד ע"ז ומבואר בסי' כ"ו דצריך נט"ר מבי"ד וע' מהרי"ק שו"ת קנ"ד.

שע"כ אין לחייב לשום א' מהם הוצאות מפת דד"ג: והנה בדבר מה ששאל כ"ת ונ"ל נתקשיתי בהא דנשתמש במקח דדעת המ"ל דאם לא פרע עוד דמי המקח ל"א דמחל דלקח שתק לפי שלא נתן מעות הרי הה"מ יליף לה מהא דכתובות במתני' דהיו בה מומין דאמרי' ראה ונתפייס ותייב ליתן לה הפתובה הרי דמהני אף לענין חיוב ממון שלא נתן עדיין עכ"ל הנה חידוש דין של המ"ל בפט"ז מה' מכירה שם [עצוס' פתובות נ"ח.

וקדושינן י"א] לא קאי רק אדברי יש מ"ש שהובא בהה"מ שם שאם הי' דבר שהלוקח יכול להבחין לא לתר פגון שיכולין לנסותו ולטועמו ולא הקפיד לעשות כן והמוכר מוכר לו סתם אינו חוזר עז"כ המ"ל דאם הלוקח מתזיק עדיין דמי המקח בידו י"ל דלא מחיל דאמרי' דחושב בלבו שקודם שישלם המעות יבדקנו דכ"ז שלא שילם להמוכר בעד החפץ אינו מתזיקו בשלו עדיין ע' פתובות ע"ו סתמא דמילתא כ"ז דלא יתיב אינש וזי לא יתיב לי' חיותא ולקח לא שם אל לבו לבדוקו אבל בהדין של הרמב"ם שכ' דבנשתמש במקח אחר שראה המום אינו חוזר לא מסתבר לחלק בין נתן מעות או לא דאף דלא נתן המעות אי איתא דאינו מתזיקו בשלו עדיין איך ערב לבו להשתמש בחפץ שאינו שלו וע' ב"ב ל"ג: לא חציף אינש למיכל פירות דלאו דילי' ואדרבא לכאן סברתו של המ"ל מוכרחת מפת ד' הרמב"ם שכ' בפכ"ה מה' אישות כפי הבנת הה"מ שם ובב"ח אה"ע סי' ל"ט דדוקא בבעל ושהא כפה ימים חייב בכתובה ובחד מינייהו לא סגי והיינו משום דל"א חזקה א"א שותה בכוס א"כ בודקו דאיכא פנגד זה חזקה א"א מיפייס במומין ואמרי' דבנדאי לא בדיק כדא' בסוגי' שם ומה בכך דלא בדיק הרי פיון דהי' יכול להבחין נימא דמחיל ויהי' מוכח לכאורה מזה פסברת המ"ל דכשהמעות עדיין בידו ל"א הסברא דיכול להבחין וכיון שמעות הפתובה עדיין ביד הבעל ל"א דמחיל.

אכן במחכ"ת אין ענין סברת המ"ל לכאן דסברתו ל"ש רק במו"מ שהלוקח משלם להמוכר דמי החפץ בשעת הקנין אז אמרי' דכשהמעות עדיין בידו חושב בלבו שקודם תשלומי המעות יבדקנו משא"כ בכתובה הרי פתובה לא ניתנה לגבות מחיים ואיך שייך בזה לומר שממתין מלבדוקה עד תשלומי דמי הפתובה והלא התשלומין הם פתיבת הפתובה קודם החופה אפי' למ"ד דל"א' כל העומד לגבות כגבוי דמי עב"ש אה"ע סי' ט' סק"ד וע' מהרי"ק שו"ת צ"ב בכ"ז בשעת קבלת חיובי הפתובה עליו רמי אנפשי' לבדוקה.

והרי באמת כ' בכ"מ שם דשהא לאו דוקא ואדרבא שהא לרבותא נקט ובבעל בלחוד אמרי' חזקה א"א שותה בכוס א"כ בודקו ושהוא ראה ונפייס וה"ה בששהא ולא בעיל וכ"כ בפרישה אה"ע סי' ל"ט דהרמב"ם או או קאמר ועב"ש סי' קי"ז ס"ק י"ט אבל יכול לבדוקה בלחוד בנדאי ל"מ באשה משום דאיכא חזקה דא"א מיפייס במומין משא"כ במו"מ הא ל"ה המום רק פחת ממון דאתייהיב למחילה והא דל"מ במום במקח שהא דבלא נשתמש אפי' אחר כמה שנים חוזר היינו דגבי אשה אמרי' פיון דשהא בנדאי בעיל דלא מוקי אינש אנפשי' וכיון דבעל איכא חזקה א"א שותה בכוס א"כ בודקו ובנדאי בדיקו וראה ונפייס משא"כ במום במקח יכול להיות ששהא ולא נשתמש בהמקח: והנה

ראיתי בס' שערי משפט שהקשה ע"ד המ"ל הנ"ל מבכורות י"ג הלוקח גרוטאות מן העפ"ם ומצא בהן עפ"ם אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר ואם משנתן מעות משך יוליך הנאה ליה"מ כו' אמר אב"י רישא משום דאיכא מקח טעות א"ל רבא רישא איכא מק"ט סיפא ליכא מק"ט ולד' המ"ל הא שפיר אמר אב"י דרישא דלא נתן מעות יחזיר משום מק"ט אף ד יכול להבחינו וסיפא דנתן מעות ל"ה מק"ט משום ש יכול להבחינו ועתוס' שם.

ומה שנלפענ"ד בזה הוא עפ"מ שראיתי בתשו' מהרשד"ם חח"מ סי' שפ"ה שדחה הסברא ד יכול להבחינו מהא דב"מ מ"ב: שהוא אפטרופא דיתמי דזבן להו תורא ליתמי ומסרין לבקרא לא הו"ל פפי ושיני למיכל ומית כו' והב"ע דליכא פסידא ליתמי דאשפחה ושקול יתמי זוי מיני' דמק"ט הוא ונימא דכיון דהו"ל להלוקח לנסותו קודם שיולייכנו לביתו אם הוא אוכל ולא הקפיד לראותו ודאי מחל ולכך השיג המהרשד"ם על סברא זו ודחאה מהלכה ולפענ"ד דיהוי זו חוזר ונראה לפ"מ דמבואר בלשון היש מ"ש שהובא בה"מ הנ"ל דרק במכר לו סתם אמרי' הסברא ד יכול להבחינו אבל בהתנה בפירוש אפי' ב יכול להבחינו חוזר וכ"כ להדיא בתשו' רדב"ז ח"ד סי' קל"ו וא"כ לפמ"ש בתוס' יבמות ב': דאע"ג דכנסה סתם ונמצאו בה מומין בעי גט ה"ד בשאר מומין דאיכא דמחיל אבל במום דאילונית אין אדם מוחל במום גדול כזה ולכך אפי' בסתם הוי פהתנה ע"ש וא"כ ה"נ במום גדול כזה שא"י לאכול בודאי לא ניתן למחילה והוי פהתנה בפירוש ובהתנה בפירוש הא ל"מ יכול להבחינו פנ"ל ולפי"ז מן שב לנכון קוש' השערי משפט הנ"ל עפ"מ ש המ"ל בפ"א מה' מכירה לענין אם התנה בפירוש שיקנה בכסף קונה בכסף בלבד אפי' באתרי דנהיגי לכתוב שטרי וכ' המ"ל דהיכי דאיכא איסורא הו"ל פהתנה בפירוש ע"ש וא"כ ה"נ כיון דאסור לקנות ע"ז הו"ל פאלו התנה בפירוש שלא ימצא ע"ז בתוכם ול"מ יכול להבחינו.

והנה קוש' מהרשד"ם י"ל דבלא"ה ל"ק עפ"מ ש באס"ז ב"מ שם שהקשה בשם הרמב"ן אמאי לא מחייבין לי להאפטרופס משום דהוי פושע דהו"ל לעיוני ות' דמייירי דהו"ל פפי אבל היו חלושים ול"ה יכול לאכול בהם וכיון דזה אינו ניכר אלא לבקיאם רוב אינם בקיאם לכך ל"ה פושע ע"ש [וע' בכתובות ל"ד: גבי הניח להן אביהן פרה שאולה כו' טבחה ונאכליה משלמין דמי בשך בזול הניח להן אביהן אחריות נכסים חייבין לשלם ואיכא דמתני אסיפא אבל ברישא במתה אין חייבין באונסה דל"א דאשתעבוד נכסים דאבנהון משעת שאלה וזה דבטבחה ונאכליה צריכין לשלם תשלומי מעליא כשהניח להן אביהן אחריות נכסים פרש"י משום דפשעי היתומים דאיבעי להו לעיוני ובתוס' שם כתבו הטעם משום דהאב פשע שהי"ל לומר לבניו שאינה שלו ע"ש וע"כ דלית להו להתוס' הסברא דאיבעי להו לעיוני דלא הו"ל למיסק אדעתיהו שהיא פרה שאולה וה"ה בלא הו"ל פפי ושיני] ולפי"ז הרי מבואר מדברי הרדב"ז ח"ג סי' תי"ז דל"ש שהוא סברא ד יכול להבחינו רק בדבר שניכר לכל וא"צ בקיאות אבל לא היכי שצריך לבקיאם ע"ש וא"כ ל"ק קוש' מהרשד"ם.

דהה"נ ל"ש יכול להבחינו כיון דע"כ מייירי באופן שהי' צריך לבקיאם לידע אמהכפי ושיני הם חלושים ובכה"ג ל"ש יכול להבחינו: סי' רג וע"ד מה שנוהגין לקרב פתב

הגט אצל האור כדי שיתניבש מהר ורצה חכם א' לומר שצריך דוקא הסופר לניבשו אצל האור ולא אחר וחיילא דילי' מהא דקיי"ל ביומא י"ב.

ושבועות י"ז: דזר שהפך בצנינורא חייב מיתה הרי דאף דבר שא"צ לעשותו דגם בלעדו הי' נעשה ממילא בכ"ז אם עושהו זר חשיב עבודה דגם קריבי עבודה חשיב עבודה כמו כן בזה אף דהי' מתניבש ממילא מ"מ אם מקרבו אצל האור למהר הייבוש הוי עשיני' שצריך דוקא הסופר שהוא שליח הבעל לעשותו ולא אחר הנה בחי' הריטב"א שבועות שם כ' לתרץ הקושיא מע"ז ל"ח.

דקיי"ל התם לענין בישול עכו"ם קריבי בישולא לאו מילתא הוא ותי' דרק בעבודה הקמירה התורה דקריבי עבודה הוי עבודה ולא במק"א ובחז"ל כ' לפלפל בהא דא' ביומא ס"ח: ובזבחים ק"ו. גבי פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין דהשורף אותן מטמא בגדים ואיזהו השורף זהו המסייע בשעת שריפה ונסתפקתי אם עשה דבר שממהר העיכול אי מקרי מסייע בשריפה פיון דבלאו עשייתו ג"כ הי' נשרף ואכ"מ] וא"כ להך תירוץא הא א' בכ"מ קריבי פעולה לאו מילתא הוא וגם להתי' הב' של הריטב"א שם הא כ' דל"א הכי רק בדאוריני' ובישולי עכו"ם דרבנן א"כ בנ"ד הרי ד"ז דצריך להמתין עד שיתניבש כתב של הגט הוא משום דבעודו לח הוי פתב שיכול להזדייף א"כ ל"ה רק פסול דרבנן ומדאוריני' הא פשר ליתן לה הגט בעוד הפתיכה לחה ועפר"ח אה"ע סוסי' ככ"ד שכ' דאין לפסול בנתן לה הגט קודם ייבוש החתימות משום שאינו כתב של קיימא פיון שצריך למוחקו ע"י מעשה ע"ש ולפענ"ד מוכן בסברא דהא דא' בגיטין י"ט.

אין כותבין בדבר שאינו מתקיים היינו בכותב במשקין שהכתב אינו עומד שפשייתניבש לא יהי' ניכר אבל בכותב בדיו גם בעודו לח ל"ה בכלל דבר שאינו מתקיים ונראה דאף הפוסלין משום שאינו של קיימא הוא רק משום חוקר א"א דאתי לאיחלופי עח"מ וב"ש שם דלא כהג' בעל לבו"ש בתשו' נא"ד סי' קל"ה וע' בס' בית מאיר שם ובתשו' הרדב"ז ח"א סי' קנ"א] ובדרבנן הא קריבי פעולה לאו מילתא הוא אמנם באמת אין אנו צריכין לכ"ז ומאד צדקו דברי כ"ת דל"ד כלל לזר שהפך בצנינורא דהתם הלא תכלית ההקרה הוא שיתעכלו האברים על אש המזבח וגם פוקעין על האור מחויב לאהדורי א"כ כל עוד שלא נתעכלו האברים לא נגמרה העבודה ואם עושה פעולה למהר העיכול הו"ל שפיר קריבי עבודה משא"כ בנ"ד הלא כתב הגט כבר נגמר ורק שאין להעדים לחתום וכן אין ליתנו להאשה טרם שמתניבש וכיון דגם אם הי' מניחו פה הי' מתניבש ממילא כשעושה פעולה למהר הייבוש א"צ שליחות הבעל ע"ז דלא חשיב מעשה כלל ולפע"ד י"ל עוד דכיון דממילא מתניבש הפתב בלי שום פעולה אם מניחו פה חשבינן לי' בגמר פתיכה פאלו כבר נתניבש פה דמצינו בסנפך ל"ג: אר"פ ואדנמות פשחורות דמיינן כו' ופרש"י ונ"ל ואדנמות פשחורות דמיינן דלא מין ירוק הוא ונהו שחורות ולכשייתניבשו מעט יותר יהיו שחורים עכ"ל הרי דכיון דלאחר הייבוש מעט ישחורו דיינינן להו פאלו כבר נתניבשו ונשחורו והה"נ דיינינן להפתיכה כשנגמרה מיד הסופר פאלו כבר נתניבשה וגדולה מזו מצינו בש"ס ב"ק י"ז: בעי רבא דרסה על כלי ולא שברתו ונתגלגל למק"א ונשבר מהו בטר מעיקרא אזלי' וגופי' הוא א"ד בטר תבר מנא אזלינא וצורות נינהו ומסקי' דבטר מעיקרא אזלי' הרי דאף דבעת שנשבר הפלי ל"ה מעשה הבהמה

אפ"ה פיון דמדריסת הבהמה איגלגל מילתא ונשבר הכלי חשיב פאלו היתה השבירה בשעת הדריסה ותיב נ"ש ואף דשבירת הכלי הוא מעשה חדשה מ"מ פיון דבסיבת דריסתה נהנו חשבי לי פאלו נשבר אז א"כ מכ"ש בנ"ד דהיבויש מתהו ממילא ואינו בסיבת שום מעשה בודאי חשבי פאלו הי היבויש בשעת הפתיכה ואפי' אחר מיבשה אין הפעולה נקראת רק ע"ש הסופר והכי אשפחן בב"ק ט': שור דרפו לנתוקי בור דרפה לנתורי גחלת כל כמה דשבקה מעמא עמא ואזלה ר"ל דשור ובור פיון דדרפן לנתוקי ולנתורי מאליהן להכי תיב פשמסר לחש"ו דאין הפעולה נקראת רק ע"ש החש"ו פיון דגם בלעדו הי נעשה ממילא וכי"ב מצינו בש"ע יו"ד סי' ר"א סל"ה גבי מקנה דבעי הנייתו ע"י טהרה ולא ע"י דבר המק"ט אפ"ה פשהמים ראויין לבא זולתו הו"ל הנייתו ע"י טהרה ועש"ך שם ס"ק ק'.

ולהכי נראה דאפי' בכה"ג שנגמר פתיבת הגט סמוך לערב והוא לח עדיין ואין העדים יכולין לחתום עד שיתייבש פמבואר באה"ע סוסי' ק"ל וא"כ פיון שא"א להמתין עד שיתייבש מאליו דנכתב ביום ונחתם בלילה פסול א"כ בכה"ג לכאורה י"ל דאין אחר רשאי לייבשו רק הסופר אמנם באמת ג"ז אינו פלום פיון דבאמת הפעולה שעושין למהר היבויש אינו בגוף הכשר הגט רק שלולא שייבשו ע"י האור הי מתאחר היבויש עד הלילה א"כ המקורבו אצל האור אינו עושה רק מעשה קוף בעלמא וה"ז דומה להא דא' ביומא מ"ט.

דאף אי הולכה בזר פסולה בכ"ז לא מיפסל כמה שהמקבל מושיב הדם ביד הזר שינרוק הפהו מידו דעביד רק מעשה איצטבא ע"ש ונלא ע"כ אנו מוכרחין לומר דל"ח מעשה בגופו של גט דאל"ה הא קיי"ל בגיטין כ"א.

דאם מחוסר מעשה בין הפתיכה להנתינה הוא פסול וא"כ הי פסול כשמייבש הגט בין הפתיכה להנתינה וע"כ משום דכ' ה"ר"ן שם דלא פסול משום זה רק היכי שמחוסר מעשה בגופו של גט בין הפתיכה להנתינה ע"ש והכי א' בגיטין י"ט: לענין מי מילין דמהני אם העביר מיא דנרא שיפלטו האותיות לחוץ בשעת נתינה עתוס' שם ול"א דהו"ל מחוסר מעשה בין הפתיכה להנתינה וע"כ דכיון שהפתיכה כבר נגמרה ל"ה מעשה בגוף הגט וכי"ב מצינו בשבת ק"ד: כתב אות א' בטבריא ואות א' בצפורי תיב מחוסר קריכה לאו כמחוסר מעשה דמי ובתוס' שבת פ'.

וב"ב נ"ה: כ' בטעמא דמילתא דכיון דשם המלאכה היא פתיכה והפתיכה כבר נגמרה ומה שמחוסר הקירוב להדדי ל"ה מחוסר מעשה וע' בחי' הריטב"א עירובין ס"ח. גבי הא דקא' ולא שאני לה בין שבות דאית בי מעשה לשבות דלית בי מעשה וכ' בשם מורו הרב החסיד ז"ל דכל שמתחדש תיקון בגופו של דבר מיקרי אית בי מעשה משא"כ פשאינו מתחדש תיקון בגופו של דבר אלא הבאה ממקום למקום הוי דבר דלית בי מעשה ע"ש ושעפ"ז מיושב נמי מה שילה"ק לכאורה בהא דקיי"ל בסי' קכ"ז דגט מוקדם אין תקנה להכשירו כ"א ע"י שליח וע' ביש"ש פ"ב דגיטין דגם פשהבעל בעצמו מביא הגט ממקום למקום פשר.

וקשה יפסול משום וכתב ונתן שאינו מחוסר אלא פתיכה ונתינה יצא זה שמחוסר פתיכה הבאה ונתינה דומיא דא' בגזיר מ"ה. רי"א א"צ הרי הוא אומר ולקח את שער ראש נזרו

ונתן על האש מי שאינו מחוסר אלא לקיחה ונתינה יצא זה שמחוסר לקיחה הבאה ונתינה
ע"ש ובשולמא על כל גט ע"י שליח ל"ק דכיון שהוא ראוי ליתנו להאשה בלא שליח ל"ה
מחוסר הבאה משא"כ בגט מוקדם הא אין לו תקנה כ"א ע"י שליח מפסל מטעם הנ"ל
וכן ילה"ק ב"ק דכ"ה דכ"ה הפנ"י בריש גיטין דאף לר"מ דב"ע מוכח מתוכו אי במקום הפתיכה
החזקו ב' יב"ש בכ"ז פ"ג שפ"ק שפ"ק מוכח מתוכו וכשר
לגרש בו גם לר"מ ע"ש וגם בזה קשה לכאורה פ"ג דב"ק דב"ק הפתיכה הוא פסול לגרש
בו וצ"כ ליתנו במק"א הו"ל מחוסר הבאה בין פתיכה לנתינה וע"כ דשא"ה ב"ק
פ"ג דב"ק וק"ח ונתן הא לקיחה ג"כ היא פ"ק חיצונית שאינה בגוף השער ולכ"ד
י"ל דהקפידה התורה שלא יהי מחוסר עוד איזה פ"ק פ"ק בין לקיחה להנתינה דהיינו
הבאה משא"כ בגט דב"ק וכתב ונתן א"כ ע"כ קפידת התורה היא רק שלא יהי עוד
חסרון מעשה בגופו של הגט דומיא דהפתיכה אבל לא חסרון הבאה ממקום למקום
שאינו בגופו של הגט וה"ה לענין הקירוב אצל האור להתניבש הא אינו מעשה בגופו
של גט אמנם זה בלא"ה ל"ק עפ"מ"ש בט"ז אה"ע סי' קכ"ה סק"ה דלא מיפסל מטעם
מחוסר כו' אלא דבר שהי יכול לעשותו קודם הפתיכה פ"ג דב"ק דאפ"ש
לקנצו קודם הפתיכה אבל היכי דל"ש לעשותו קודם הפתיכה לא מיפסל מטעם זה ע"ש
והה"נ ש"י"ג זה אצל גוף הסברא הוא אמת דכיון שהפתיכה פ"ק נגמרה והקירוב אצל
האור לייבשו אינו מעשה בגופו של גט א"צ שיעשהו הסופר ורשאי גם אחר לעשותו
דברי יד"ד דור"ש באהבה מצפה להרמת קרן התורה ולומדיה: בעזרת האל שוכן רמים
מפענח נעלמים.

ושלם חלק השני מספרי הרי בשמים